D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

un element al eficienței mecanismului economic

PERFECȚIONAREA COOPERĂRII INTERUZINALE

Numărul 27 ● Vineri 6 iulie 1979

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚUL CONSTANȚA

● Marea adunare populară a oamenilor muncii din municipiul și județul Constanța, expresie puternică a dragostei întregului popor față de partid și secretarul său general, față de patria noastră socialistă ● Inaugurarea rafinăriei de la Midia-Năvodari, important obiectiv al chimiei românești ● Amplu dialog în portul și pe șantierul naval Constanța privind dezvoltarea, în continuare, a portului și activității portuare, a construcției de nave

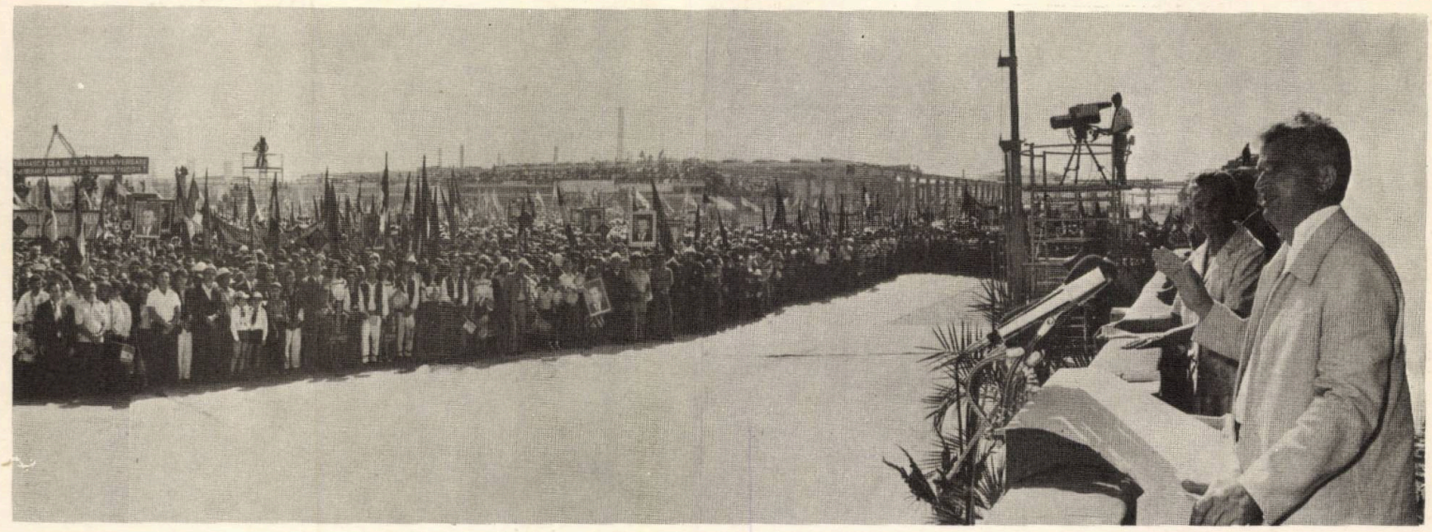

„În curînd vor fi publicate Directivele Congresului al XII-lea privind dezvoltarea economică și socială a țării în perioada următoare. Veți putea constata, dragi tovarăși și prieteni, că și în continuare ne propunem să facem eforturi susținute pentru a asigura înfăptuirea prevederilor Programului partidului, astfel încît pînă în 1990 să ridicăm România la un nivel de dezvoltare economico-socială apropiat de cel al țărilor dezvoltate. Încă în cincinalul viitor România va intra în rîndul țărilor mediu dezvoltate. Mai cu seamă se va asigura înfăptuirea prevederilor din Programul partidului privind dezvoltarea multilaterală a omului, perfecționarea organizării societății, adîncirea democrației socialiste, participarea largă a maselor populare, a întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Societatea socialistă se realizează cu oameni și pentru oameni — și numai în măsura în care oamenii, membrii societății participă activ, conștient la realizarea tuturor obiectivelor, ele vor fi înfăptuite în mod corespunzător. Numai astfel socialismul triumfă și își demonstrează pe deplin superioritatea asupra vechii orînduiri capitaliste !".

NICOLAE CEAUȘESCU

Tovarășul Nicolae Ceaușescu taie panglica inaugurală a rafinăriei de la Midia — Năvodari

35 de ani de impetuos progres economico-social

JUDEȚUL SIBIU

SEMNIFICAȚII ȘI IMPLICAȚII ALE SALTULUI LA O NOUĂ CALITATE

Vasile BÂRBULEȚ

prim secretar al Comitetului județean Sibiu al P.C.R.

ASTĂZI, cînd întreaga țară se pregătește să sărbătorească cea de-a 35-a aniversare a actului de covîrșitoare importanță istorică de la 23 August 1944, această sărbătoare atît de scumpă poporului nostru, întreaga viață economico-socială a județului Sibiu pulsează dinamic în ritmul avîntat al întregii noastre țări, sub semnul exigențelor promovării unei noi calități. Prin această nouă calitate înțelegînd un ansamblu larg de cerințe majore, care trebuie să-și pună în mod necesar amprenta pe toate preocupările și domeniile noastre de activitate, să impregneze conținutul tuturor programelor de dezvoltare și a actelor noastre de decizie, care privesc prezentul și viitorul dezvoltării economice și sociale. Prefațînd cu deosebită clarviziune cronica celui de-al patrulea an al actualului cincinal, secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta că: **„Sarcina centrală în acest an, este ridicarea la un nivel tot mai înalt a activității economico-sociale, realizarea unei calități noi, superioare, în întreaga operă de construcție socialistă. Aceasta impune să valorificăm tot mai eficient potențialul material și uman de care dispunem, să promovăm cu fermitate cele mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice în toate domeniile".**

Eficiența — deziderat și componentă de primă importanță a creșterii economice — privită prin prisma relației dintre efectele utile realizate și efortul de muncă vie și materializată depus, reprezintă un atribut ce trebuie să caracterizeze într-o măsură tot mai mare toate acțiunile și măsurile organelor de decizie, impune cu necesitatea specifică legilor economice obiective ale dezvoltării o fundamentare riguros științifică a fiecărei acțiuni sau activități. Sub incidența acestor exigențe majore, menite să declanșeze înnoiri și restructurări de esență în toate laturile vieții economice și sociale, economia județului Sibiu oferă astăzi imaginea unor mari realizări și adînci prefaceri ce definesc o etapă a materializării unei opțiuni fundamentale în strategia partidului nostru de construcție socialistă — industrializarea. În efortul de a amplifica și diversifica continuu textura industrială a județului au fost angajate plenar efortul și priceperea comună a comunistilor, a tuturor oamenilor ce trăiesc înfrățiți pe aceste locuri — români, germani și maghiari.

Date fiind condițiile concrete specifice ale județului, profilul și structura sa economico-socială, particularitățile privind așezarea geografică, bogatele tradiții în domeniul meșteșugurilor și ale industriei se poate vorbi de condiții și realizări specifice pe planul dezvoltării regionale, cele mai intense și ample transformări fiind cele ce au urmat Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, care a creat noi premise teoretice politicii de dezvoltare armonioasă economică și socială a întregului teritoriu al patriei.

Dezvoltarea economico-socială a județului Sibiu a avut loc **în contextul procesului de creștere economică accelerată a întregii țări**, cu scopul său clar exprimat în strategia partidului nostru, de îmbunătățire continuă a condițiilor de trai materiale și spirituale ale întregului popor, așa cum rezultă din documentele partidului și din realitățile noastre. Desigur, amplele procese înnoitoare ale structurilor economice și sociale ale județului Sibiu au avut loc în condiții specifice, caracterizate de existența unui anumit potențial productiv, a unor capacități industriale, a unor resurse de forță de muncă și a unor bogate tradiții meșteșugărești și cu caracter industrial, ca și a unor resurse naturale importante cum sînt gazele naturale, fondul forestier, potențialul hidroenergetic ș.a. Pentru valorificarea cît mai înaltă a potențialului de care dispune județul, ținînd seama de orientările de bază ale strategiei dezvoltării economice și sociale elaborată de partid, de indicațiile prețioase date permanent de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, au fost elaborate numeroase studii de fundamentare și prognoze privind dezvoltarea de ansamblu a teritoriului județului, urmărind o optimizare continuă a modelului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial. O ilustrare sintetică a conținutului acestui proces o oferă însăși studiile prospective vizînd zonarea funcțională complexă a teritoriului județului (vezi graficul nr. 1).

Preocupările teoretice și practice în cadrul eforturilor de elaborare a studiilor de fundamentare a creșterii economice au pornit, permanent, de la direcțiile majore fundamentate îndeosebi după Congresul al XI-lea al P.C.R., cînd s-au accentuat preocupările pe plan național de integrare a optimelor teritoriale în optimul general al economiei naționale.

Industrializarea a constituit și în cazul județului Sibiu „instrumentul" principal prin care a fost dinamizată întreaga viață economică și socială, reprezentînd trăsătura dominantă a unei ample și rodnice etape de dezvoltare a județului. Este relevant în această privință faptul că valoarea producției industriale realizată în economia județului a sporit de trei ori în decursul ultimului deceniu. Un aspect deosebit de semnificativ pentru intensificarea dezvoltării îl constituie faptul că, numai în răstimpul primilor trei ani ai actualului cincinal, valoarea producției industriale a crescut cu 50 la sută, la sfîrșitul anului trecut ea depășind cifra de 30 miliarde lei și urmînd să atingă pînă în anul 1980 — valoarea de 36 miliarde lei. Numai valoarea angajamentelor asumate în acest cincinal de către organizația județeană de partid, pe baza prospectării realiste și exigente a resurselor, se ridică la 5,6 miliarde lei, echivalentă cu întreaga producție industrială a anului 1964.

În acest context, o semnificație aparte pentru judecăți asupra unor aspecte calitative și de eficiență a dezvoltării, o prezintă corelațiile ce se pot stabili între un număr de indicatori economici și sociali de mai mare importanță, prezentați în tabelul nr. 1:

Tabelul nr. 1

Locul județului Sibiu în procesul dezvoltării economico-sociale a țării

Indicatorul	Locul
1. Suprafața totală	26
2. Suprafața agricolă	27
3. Suprafața arabilă	31
4. Populație	23
5. Personal muncitor — total	12
6. Personal muncitor — în industrie	5
7. Volumul investițiilor (1971—1975)	23
8. Fonduri fixe existente	21
9. Producția netă	3
10. Volumul producției globale industriale	6
11. Producția industrială pe locuitor	3
12. Ponderea populației urbane	4
13 Vînzări de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist, pe locuitor	7

Acum, cînd împreună cu întreaga țară aniversăm a 35-a eliberare a țării constatăm cu satisfacție, că eforturile harnicilor oameni de pe meleagurile județului Sibiu au produs profunde transformări economice și sociale, pe care statisticile le recepționează și le pun în evidență cu dimensiunile și cu profundele lor semnificații. Astăzi, Sibiul — județ cu un profil industrial pronunțat și o agricultură aflată sub semnul unor însemnate transformări înnoitoare — realizează aproape 4% din producția industrială a țării, ocupînd în același timp locurile de frunte din punct de vedere al unor indicatori care reflectă laturile calitative ale dezvoltării și ponderea aportului propriu la crearea valorilor materiale.

Din tabelul 1 se desprinde un fapt deosebit de semnificativ pentru o privire de ansamblu asupra efortului de a utiliza cu o eficiență tot mai înaltă resursele naturale, de forță de muncă și zestrea tehnico-productivă a județului. Astfel, dacă în ceea ce privește nivelul factorilor de producție de bază, volumul total al fondurilor fixe, populația, suprafața totală și agricolă și chiar volumul investițiilor alocate, județul Sibiu se situează în zona de mijloc al mediei pe țară (între locul 21 și 31) în ceea ce privește rezultatele muncii, exprimate sintetic prin producția industrială pe locuitor și producția netă, județul Sibiu se situează pe locuri fruntașe (locul 3). Aceste corelații oferă și ele o imagine concludentă asupra nivelului de eficiență cu care sînt utilizate fondurile de producție, ajungîndu-se la peste 2 200 lei producție industrială la 1 000 lei fon-

ZONAREA FUNCȚIONALĂ COMPLEXĂ A TERITORIULUI **Graficul nr. 1**

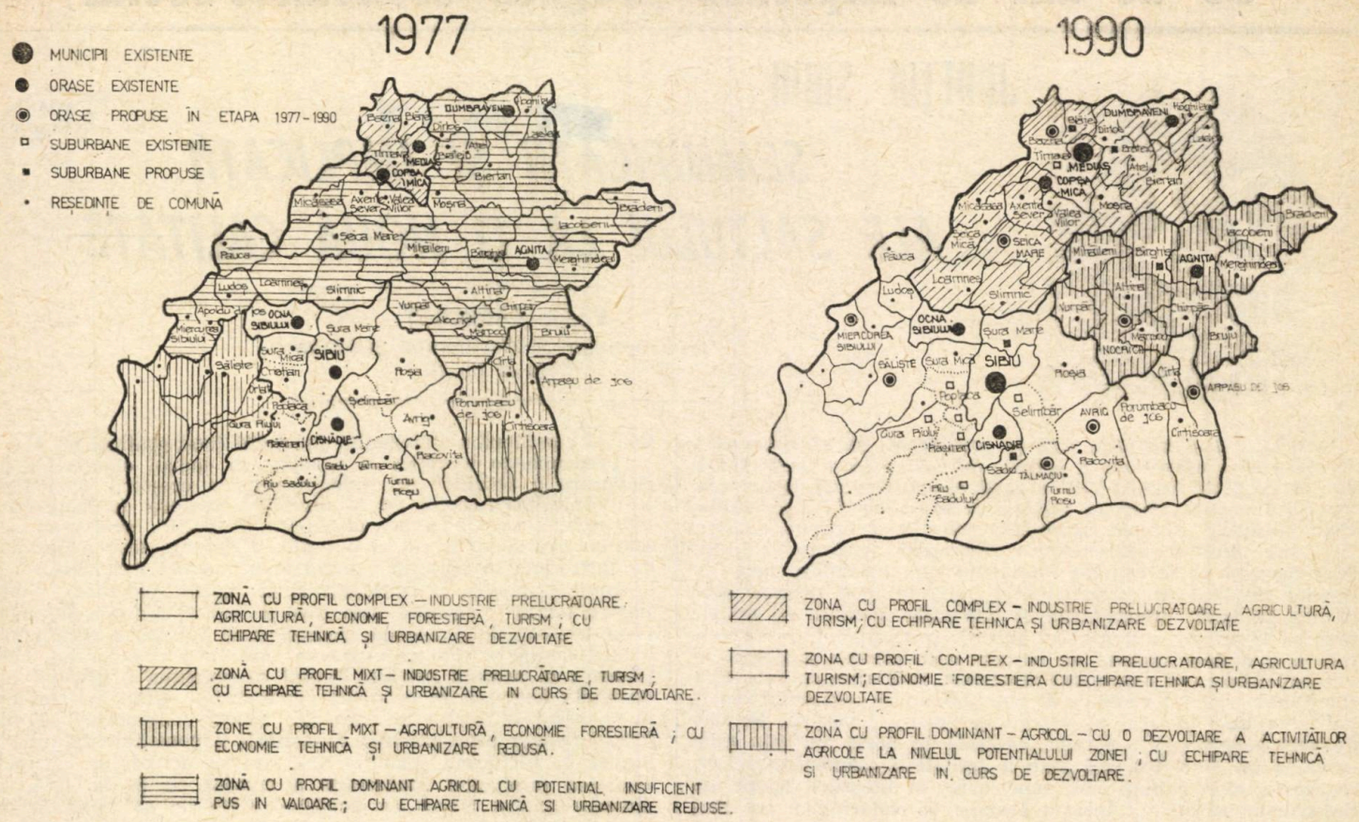

duri fixe. Aceasta demonstrează cu forța faptelor că dinamismul care a marcat în mod constant, cincinal de cincinal, dezvoltarea economică din cadrul teritoriului s-a fundamentat înainte de toate pe valorificarea superioară a resurselor existente, pe potențarea capacității de creație și inovație a oamenilor acestor locuri, într-un cuvînt, pe criteriul dominant al eficienței.

Toate aceste realizări, locul, rolul și forța economică a județului Sibiu se datoresc politicii Partidului Comunist Român în domeniul investițiilor, acordării unui procent ridicat din venitul național pentru construirea unor structuri economice moderne și în primul rînd industriale, capabile să asigure o creștere substanțială a nivelului de trai și de civilizație al tuturor cetățenilor patriei. Corelarea dinamicii investițiilor cu exigențele valorificării superioare a resurselor și a potențialului disponibil a constituit pîrghia principală în realizarea obiectivelor dezvoltării cantitative și calitative (tabelul nr. 2):

Tabelul nr. 2

Corelația între efort și efecte

Cincinale	Investiții-total milioane lei	Producția globală industr. la finele intervalului — mil. lei	Productivitatea muncii în industrie, la finele intervalului — lei/pers
1961—1965	3 246	7 474	88 921
1966—1970	4 975	10 998	134 371
1971—1975	9 229	21 287	221 989
1976—1980	15 087	36 000	350 337 *)

*) potrivit planului și angajamentelor.

Și din acest tablou succint de date statistice se poate desprinde corelația strînsă ce există între investițiile alocate de către stat, creșterea producției industriale și a productivității muncii ,ca un parametru al eficienței economice, al saltului făcut în procesul dezvoltării și al mutațiilor calitative.

Eficiența — un imperativ al creșterii economice

ÎNTREAGA ACTIVITATE economică și socială este pătrunsă de preocuparea de a pune permanent în valoare noile resurse care se ivesc în cîmpul acțiunii practice, a indicațiilor trasate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, Comitetul județean de partid acționînd cu fermitate și consecvență pentru găsirea formelor cele mai eficiente, care permit realizarea în fapt a saltului de la cantitate la calitate. O asemenea preocupare este ilustrată și susținută pe mai multe planuri: al îmbunătățirii permanente a structurii economiei județului, îndeosebi a structurilor industriale, prin promovarea ramurilor și tehnicilor de complexitate ridicată; al creșterii aportului cercetării științifice și inovării tehnologice; al îmbunătățirii continue a randamentului tuturor factorilor care sînt esențiali pentru creșterea eficienței economice în mod deosebit pe planul **valorificării superioare a resurselor materiale și economisirii materiilor prime, combustibilului și energiei**; al utilizării superioare a resurselor de muncă și a capacităților de producție, a tuturor fondurilor fixe din economia județului. Cerințele promovării noii calități, comandamentele sale sînt așadar omniprezente și în sfera vieții economice și sociale a județului Sibiu, dimensionarea și orientarea sarcinilor și obiectivelor planurilor de măsuri de mai scurtă sau mai lungă perspectivă, purtînd pecetea acestei revoluționare opțiuni făcute în politica științifică a partidului nostru. Cîteva aspecte sintetice pun în evidență modul cum au fost gîndite și cum s-a acționat la nivelul județului, ținînd seama de condițiile sale concrete, de obiectivele dezvoltării sale economice și sociale dinamice.

Principalele opțiuni și restructurări în economie

Modernizarea continuă a structurilor a reprezentat o opțiune calitativă esențială în procesul de creare a unei economii avansate, de înaltă eficiență. Bogata tradiție industrială a județului Sibiu a cunoscut și cunoaște transformări profunde în direcția accentuării activităților complexe prelucrătoare, cu un aport tot mai înalt de inteligență tehnică, purtătoare și generatoare de progres tehnic pentru toate celelalte ramuri economice, cu consecințe deosebit de pozitive pentru valorificarea superioară a resurselor (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Mutații în structura economiei județului

Ramuri industriale	Pondere (%) — pe ani —			
	1965	1970	1975	1978
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	30,2	35,2	52,0	54 *
Metalurgia neferoasă	3,3	8,0	4,7	8,6
Chimie	3,1	3,1	1,1	1,2
Exploatarea și prelucrarea lemnului	4,4	3,5	2,4	1,9
Industrie ușoară	24,8	31,5	27,4	30,2
Industrie alimentară	18,1	15,3	10,3	9,8

* în condițiile influenței reașezării prețurilor ponderea este de 44,5%

Nu este de loc întîmplător că astăzi, între sectoarele industriale prezente în structura industrială a județului, ponderea principală revine industriei construcțiilor de mașini, care reprezintă peste 54%. Saltul este uriaș, mai ales dacă avem în vedere că această ramură, intens purtătoare de progres tehnico-științific și tehnologic nu însuma în anul 1948 mai mult de 10 la sută, iar în ultimul deceniu și-a dublat aproape ponderea. Ceea ce nu rezultă în mod explicit din tabelul prezentat sînt mutațiile calitative de profunzime care s-au produs în însăși structura ramurii construcției de mașini, prin creșterea ponderii produselor de mecanică fină, electronică, instalații de mare complexitate și tehnicitate pentru chimie, metalurgie,

energetică, prin realizarea unor premiere tehnice naționale cum sînt autobasculantele de mare tonaj, mașinile pentru prelucrarea maselor plastice, balanțele automate cu afișare electronică și optică, elementele de comandă hidropneumatice pentru mașinile-unelte ș.a.

O consecință directă a creșterii nivelului tehnic al producției, al modernizării structurilor industriale a constituit-o și diversificarea exportului, concomitent cu creșterea volumului său. Numai de la începutul actualului cincinal, valoarea produselor livrate la export a crescut cu 52,3%. Industria sibiană cunoscută cu circa trei decenii în urmă doar în cîteva țări și numai prin produsele sale textile, este astăzi prezentă pe piețele a mai mult de 70 de țări, cu o ofertă ce cuprinde, între altele, autobasculante, remorci, utilaj tehnologic complex, aparatură de măsură și control, mașini-unelte, mobilier, ș.a.

Creșterea randamentelor factorilor de producție

În contextul actualei etape de dezvoltare, exigențele promovării autoconducerii muncitorești, a autogestiunii economico-financiare și a autofinanțării solicită ample analize, ample restructurări în scopul creșterii randamentelor economice a tuturor factorilor de producție, a valorificării superioare a resurselor materiale și de muncă. În aceste condiții, în toate unitățile noastre economice, printre priorități, trebuie situate nemijlocit, **impulsionarea și valorificarea la cote superioare a creativității tehnice, reducerea cheltuielilor materiale, a energiei și combustibilului și creșterea productivității muncii.** Cu alte cuvinte trebuie dată o **„bătălie" hotărîtă pe toate „fronturile" activității productive,** unde, prin economisirea muncii vii și materializate, pot fi dinamizați indicatorii care exprimă concludent sporirea eficienței : reducerea consumurilor materiale și energetice, producția netă, producția la 1 000 lei fonduri fixe ș.a.

De la începutul cincinalului, cheltuielile la 1 000 lei producție marfă au scăzut simțitor, economiile cifrîndu-se la 5,6 miliarde lei la total, din care 4,5 miliarde lei la cheltuieli materiale. Pe această bază, a sporit an de an valoarea nou creată, exprimată sintetic prin producția netă, care în intervalul 1976—1978 s-a dublat aproape, crescînd într-un ritm rapid, superior cu 9,7% celui înregistrat de producția globală industrială. Datele bilanțului economic pe anul 1978 evidențiază că un indicator economic relevant pentru dinamica eficienței economice — producția netă a fost realizat în unitățile industriale din județ cu o depășire de 10,2 milioane lei.

La nivelul județului s-a acționat cu fermitate pentru traducerea în viață a sarcinilor trasate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** de sporire continuă a producției obținute la 1 000 lei fonduri fixe, ca un indicator ce exprimă cu multă putere de sinteză eficiența utilizării capacităților de producție. Astfel, printr-o creștere continuă a gradului de utilizare a capacităților de producție și o mai bună utilizare a celorlalți factori de producție, acest indicator sintetic al eficienței a sporit continuu (vezi tabelul nr. 4).

În contextul exigențelor actuale de economisire a resurselor materiale, a repetatelor sarcini și a prețioaselor indicații date de conducerea partidului, preocupările noastre s-au concentrat cu prioritate asupra unor obiective și acțiuni care să conducă

Tabelul nr. 4

Evoluția producției industriale la 1000 lei fonduri fixe

Indicatori	Anii			
Producția industrială la 1 000 lei fonduri fixe (mii lei)	1967	1968	1977	1978
	1 982	2 114	2 197	2 205

la economisirea materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, reciclarea materiilor prime și energiei secundare, eliminarea rebuturilor și reducerea pierderilor tehnologice. Aceste cerințe au pus cu stringență problema creării unei optici noi, cu exigențe sporite în abordarea proceselor economice și tehnice, pentru crearea unei opinii de masă în vederea gospodăririi cu maximum de raționalitate a tuturor resurselor energetice și materiale. În acest scop s-a acționat și acționăm pentru **creșterea aportului creației originale, a cercetării științifice și a dezvoltării tehnologice** la înnoirea produselor și tehnologiilor, reducerea normelor de consum, extinderea unor procedee neconvenționale de prelucrare a metalului, a reciclării deșeurilor și producerea de materiale noi mai economicoase, reproiectarea constructiv-funcțională a produselor, revizuirea documentațiilor tehnice și economice, de fabricație. Procesul de înnoire, rod al gîndirii și muncii colective a determinat sporirea continuă a ponderii produselor noi și reproiectate, astfel încît ele să ajungă în anul 1980 la peste 60% (vezi tabelul nr. 5).

O înnoire vizînd direct rigorile eficienței economice — cele 810 produse și 169 tehnologii realizate „în premieră" în cursul actualului cincinal, avînd ca efect, de pildă, economisirea a peste 6 500 tone metal, 125 mii tone combustibil convențional și peste 76 mii Mwh energie electrică. A sporit simțitor aportul creației tehnico-științifice originale la accelerarea dezvoltării, elocvent fiind bilanțul participării a peste 18 000 oameni ai muncii din județ la activitatea de inovare tehnică, în cadrul primei ediții a Festivalului național „Cîntarea României"; aplicarea a circa 2 500 de lucrări, avînd un spor de producție de 60 milioane lei, reducerea importu-

Tabelul nr. 5

Ponderea produselor noi și reproiectarea în producția industrială

în %

cincinalul	1971	1972	1973	1974	1975
1971—1975	21.4	28.8	33.8	49.3	62.4
cincinalul	1976	1977	1978	1979	1980 *
1976—1980	23.3	25.6	38.0	55.3	60

* nivel stabilit prin plan.

rilor cu 135 milioane lei valută, ș.a. **Autoutilarea** — un cîmp nelimitat de afirmare a ingeniozității și pasiunii creatoare puse în slujba trebuințelor imediate ale producției — a însumat în primii trei ani ai acestui cincinal o valoare de peste 320 milioane lei. Problemele cu privire la reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie și valorificării resurselor secundare au fost dezbătute pe larg la recenta plenară a Comitetului județean de partid, în care a fost adoptat un amplu program concret de hotărîri, cu obiective eșalonate pe anul acesta și în perspectivă, care vor constitui temelia unor noi realizări, superioare.

Calitatea resurselor umane

Pornind de la adevărul fundamental că o calitate nouă, superioară, poate fi obținută numai **cu oameni bine pregătiți, cu o conștiință politică înaintată** organele și organizațiile noastre de partid se preocupă îndeaproape, pe baza unor programe de perspectivă, de pregătirea profesională a tuturor cadrelor. Avînd în vedere că în cursul acestui cincinal am prevăzut să calificăm 44 000 cadre și să perfecționăm pregătirea altor 130 000, se poate spune deci, că mai mult de trei sferturi din populația ocupată în prezent în județ va trece, pînă la finele cincinalului printr-o formă de calificare sau de perfecționare a pregătirii profesionale.

În această idee, s-ar putea menționa și o serie de inițiative finalizate în colaborare cu institute de învățămînt superior din țară — toate vizînd creșterea calității pregătirii cadrelor de decizie la toate nivelele ierarhice. Cursurile post-universitare de la Sibiu și Mediaș, organizate cu concursul cadrelor didactice de la Academia de Studii Economice, sau universitatea muncitorească deschisă cu sprijinul Academiei „Ștefan Gheorghiu" la Întreprinderea Mecanica Mîrșa, au constituit inițiative care, mai ales sub aspectul rezultatelor practice, s-au bucurat de un succes deplin. În același timp, acțiunile respective s-au afirmat ca niște experimente deosebit de valoroase, preluate și extinse în ansamblul procesului de reciclare a cadrelor. Desigur, s-ar mai putea adăuga aici o eventuală și necesară lărgire a profilului Institutului de învățămînt superior din Sibiu pentru crearea unei secții de industrie ușoară — ramură industrială și ea cu un loc însemnat în industria județului.

Ca un rezultat direct al tuturor acestor realizări, a perfecționării continue a producției și a muncii, în primii trei ani ai cincinalului actual productivitatea muncii în industria județului Sibiu a crescut cu 35,8 la sută.

Adîncile mutații calitative din structura și ocupația populației sînt simptomatice în această privință, cu ample și semnificative consecințe asupra nivelului general de civilizație. Județul nostru asigură un grad înalt de ocupare a forței de muncă — 466 la 1 000 de locuitori, 389 fiind personal muncitor, din care 229 numai în industrie. Totodată există și un grad destul de ridicat de ocupare a forței de muncă feminine — 44,5% din totalul personalului.

Dincolo de aceste constatări, avem cu precădere în atenție creșterea continuă a nivelului profesional de calificare și politic al oamenilor ca o condiție a stimulării participării și răspunderii individuale, a implicării responsabile în procesul de dezvoltare economico-socială a județului pe coordonatele unei calități superioare.

Finalitatea social-umană a eforturilor

BINOMUL calitatea muncii — calitatea vieții exprimă legătura directă dintre rezultatele muncii și bunăstare. Realitățile social-economice din județul nostru confirmă în chip strălucit acest principiu fundamental. A crescut, permanent, într-un ritm înalt, în consens cu cerințele tot mai diversificate ale oamenilor muncii, atît bunăstarea materială cît și orizontul cultural și spiritual al celor ce muncesc, cîteva date statistice fiind în acest sens relevante (vezi tabelul nr. 6). Urmărind datele tabelului nr. 5 se poate evidenția, cu deplin temei, îmbunătățirea considerabilă a nivelului de trai al locuitorilor județului.

Fenomenul de urbanizare, care reprezintă un proces multi-

(Continuare în pag. 9)

35 de ani de impetuos progres economico-social

Orientări şi obiective ale cercetării ştiinţifice privind

CREŞTEREA SUSŢINUTĂ A PRODUCŢIEI ŞI A RANDAMENTELOR CONSUMURILOR ENERGETICE ÎN AGRICULTURĂ (II)

prof. Nicolae GIOSAN
preşedintele Academiei de ştiinţe agricole şi silvice

Mecanizarea agriculturii şi reducerea consumurilor energetice specifice

MECANIZAREA, electrificarea şi automatizarea s-au afirmat şi vor rămîne în continuare direcţii de bază ale progresului tehnico-ştiinţific în agricultură şi industria alimentară.

Cercetările din acest domeniu s-au concretizat în realizări de seamă, în diversificarea tipurilor de maşini şi utilaje potrivit cerinţelor variate ale producţiei agricole şi ale prelucrării şi valorificării superioare a materiilor prime. Cu toate acestea nu putem trece peste faptul că, consumul de materii prime în fabricarea maşinilor, siguranţa în exploatare şi consumurile energetice în majoritatea lor sînt cu mult sub nivelul parametrilor de performanţă realizaţi pe plan mondial.

Totodată, în domeniul mecanizării agriculturii, pe lîngă intensificarea cercetărilor actuale, trebuie abordate noi probleme. Realizarea **sistemelor modulare de maşini** reprezintă una din direcţiile principale ale cercetării, ce trebuie să asigure cuplarea a 2—5 maşini de un singur tip, pe lăţime, formînd agregate mai mici sau mai mari în funcţie de capacitatea energetică a tractorului, sau cuplarea a 2—5 maşini de diferite tipuri, în adîncime, formînd agregate complexe care execută mai multe operaţiuni la o singură trecere.

Preocupările actuale şi de perspectivă imediată trebuie axate pe realizarea unor agregate combinate — modulate care să răspundă noilor cerinţe în condiţiile aplicării sistemului cu minim de lucrări şi pe introducerea noilor tehnologii îmbunătăţite, simple şi eficiente, orientate în direcţia reducerii consumului de combustibil într-o primă etapă cu cca. 30%.

O altă direcţie a cercetării trebuie să o constituie **executarea mecanizată a lucrărilor în sistem industrial** în cadrul unor tehnologii simple şi cu eficienţă maximă — care are în vedere creşterea considerabilă a productivităţii muncii, reducerea costurilor de producţie, obţinerea de recolte mari şi constante şi eliminarea pierderilor.

Trecerea la organizarea producţiei în sistem industrial în cultura vegetală devine posibilă şi în ţara noastră prin introducerea tractorului de 180 CP.

Reducerea consumurilor specifice de materiale în realizarea şi exploatarea sistemelor de maşini trebuie să constituie, de asemenea, o direcţie principală a cercetării, urmărindu-se :

- reducerea numărului de tipuri de maşini prin introducerea unor tehnologii simple şi de eficienţă maximă, a universalizării, modulării şi combinării agregatelor agricole ;
- reducerea uzurii în procesul de exploatare a maşinilor şi implicit reducerea consumului pieselor de schimb prin elaborarea şi aplicarea unor normative ştiinţifice de întreţineri tehnice şi reparaţii ;
- ridicarea capacităţii de lucru a agregatelor prin mărirea vitezelor de lucru ;
- perfecţionarea şi extinderea tehnologiilor moderne de recondiţionare a pieselor de schimb.

Folosirea unor surse energetice neconvenţionale în agricultură trebuie să constituie o tematică prioritară care să stea în faţa cercetării în vederea folosirii mai largi a energiei solare, eoliene, biologice şi geotermale.

La nivelul actual al tehnicii există posibilitatea folosirii energiei solare în pregătirea hranei şi în unele tehnologii care folosesc apă caldă în fermele zootehnice ; trebuie ca în timpul cel mai scurt să se obţină datele necesare pentru generalizarea instalaţiilor respective.

Privitor la folosirea energiei eoliene este necesar ca cercetările să se orienteze spre realizarea de noi tipuri de motoare eoliene multiple pentru a putea lucra la viteze ale vîntului de pînă la 3 m/sec., în vederea pompării apei în fermele zootehnice, uscării fînului, producerii energiei electrice brute ş.a.

Pentru a putea folosi căldura biologică în adăposturile de animale cu ajutorul **schimbătoarelor de căldură**, se vor accentua cercetările privind încălzirea aerului în adăposturile de animale cu ajutorul căldurii cedate de aerul viciat eliminat prin schimbătorii de căldură, folosirea căldurii cedate de la răcirea laptelui, a biogazului obţinut din dejecţiile de la fermele de porcine.

Reducerea consumului de energie la lucrările de condiţionare şi prelucrare a produselor agricole în silozuri şi magazii trebuie să constituie un alt obiectiv important al cercetării ştiinţifice. În această direcţie este necesar să fie studiate şi introduse în agricultură **noi tipuri de uscătoare** care permit reducerea consumului de energie. În afară de aceasta trebuie cercetate şi găsite soluţii pentru înlocuirea în silozuri a utilajelor şi instalaţiilor cu consum specific ridicat de energie şi combustibil, cu altele mai eficiente.

În domeniul **automatizării** proceselor din agricultură cercetările trebuie orientate cu prioritate în următoarele direcţii :

- realizarea de echipamente pentru supravegherea

automată a agregatelor mobile, complexe, în vederea sesizării defecțiunilor tehnice și tehnologice ;

● realizarea de echipamente de control și reglare automată a utilajelor și instalațiilor în vederea menținerii constante la parametrii de funcționare optimi prestabiliți ;

● sporirea gradului de fiabilitate a echipamentelor de control actuale și automatizarea prin extinderea utilizării echipamentelor electronice moderne.

Rațonalizarea tehnologiilor actuale și elaborarea de noi tehnologii

REALIZAREA unor producții sporite și cu randamente de conversiune tot mai ridicate depinde într-o măsură hotărîtoare de soluțiile tehnologice. În tehnologii se reunesc (sau ar trebui să se reunească), într-o îmbinare armonioasă, rezultatele convergente ale tuturor ramurilor științifice, începînd cu biologia și încheind cu disciplinele de organizare a producției și a muncii. În abordarea problemelor cercetărilor tehnologice privind producția agroalimentară, trebuie pornit de la conceperea tehnologiilor ca un tot, începînd cu producția de materii prime și mergînd pînă la produsul final, avînd permanent în vedere consumul energetic cumulat și rezultatul final obținut.

În cercetările tehnologice din țara noastră s-au obținut rezultate valoroase în aproape toate domeniile și de la ele trebuie să pornim și să le promovăm în viitor. Totodată, pentru a putea progresa, va trebui să înlăturăm deficiențele manifestate, mai ales faptul că majoritatea cercetărilor sînt fragmentate, parțiale și nu au în vedere tehnologia în mod integral, iar reunirile parțiale nu dau efectul scontat. Uneori, cercetările au fost complicate în mod inutil, ceea ce a dus la consumuri mari de materiale și de energie, care nu s-au concretizat într-o creștere corespunzătoare a producției și a randamentelor de conversiune. În unele cazuri, atît la producția vegetală cît și la cea animală, pe măsura elaborării unor tehnologii intensive, a scăzut randamentul de conversiune. De exemplu, pe unele soluri, mai ales în condiții de irigații, din cauza numărului mare de treceri ale mijloacelor mecanice prevăzute în tehnologii, s-au produs fenomene de tasare a solului, cu efecte nefavorabile asupra producției. De asemenea, trebuie luate măsuri împotriva exagerării în tehnologii a rolului chimiei și neglijării factorului biologic, în primul rînd a microorganismelor cu funcție amelioratoare, de protecție sau de transformare a produselor, nefolosirea îngrășămintelor organice și a altor resturi vegetale.

O primă direcție în soluționarea problemei constă în **îmbunătățirea sistemului de elaborare și fundamentare integrală a tehnologiilor,** cu luarea în considerare într-o mai mare măsură a tuturor elementelor, inclusiv a efectelor pe care acestea le au în produsul finit.

O a doua direcție constă în **raționalizarea tehnologiilor existente,** eliminînd verigile inutile, nejustificate din punctul de vedere al producției, al consumurilor energetice și al eficienței economice.

O a treia direcție constă în **elaborarea altor tehnologii,** care să se bazeze pe principii și mijloace cu totul noi. Pînă în prezent, tehnologiile producției vegetale și celei animale se elaborau luîndu-se în calcul cantitățile fizice cheltuite și rezultatele obținute, atît în unități fizice cît și valorice, fără să se aibă în vedere echivalențele energetice. Analizînd însă tehnologiile prin prisma consumurilor energetice și a randamentului de conversiune putem stabili noi orientări. Datele din cercetările efectuate în institutele și stațiunile noastre, precum și cele de peste hotare arată că îngrășămintele chimice dețin ponderea principală în consumul de energie, iar din acestea, îngrășămintele cu azot prezintă consumurile energetice cele mai mari. Aceasta impune ca, pe lîngă stabilirea căilor de folosire rațională a îngrășămintelor cu azot, să se aibă în vedere completarea nevoilor de azot prin îngrășămintele organice și introducerea în asolament a leguminoaselor furajere sau pentru boabe. Vor trebui elaborate scheme noi de asolamente și tehnologii corespunzătoare, care să fie în concordanță cu concentrarea și specializarea producției. Organizarea consiliilor unice agroindustriale oferă cadrul necesar pentru realizarea unor structuri și rotații raționale ale culturilor și pentru îmbinarea judicioasă a producției vegetale cu cea animală.

La majoritatea culturilor de cîmp, complicarea exagerată a unor tehnologii a dus la reducerea randamentelor de conversiune ; va trebui să trecem la raționalizarea tehnologiilor prin introducerea **sistemului de lucrări minime,** precum și la găsirea unor metode superioare de organizare a recoltării și transporturilor, care dețin o pondere mare în cadrul consumurilor energetice.

Între culturile energointensive, cele horticole se situează pe primul loc, dar capacitatea mare de producție a acestor culturi oferă un grad de conversiune ridicat. Obținerea unor producții mari și constante necesită înlăturarea accidentelor climatice, folosindu-se procedee foarte variate de protecție, care comportă însă un mare consum de energie. O cale sigură pentru reducerea consumurilor energetice în horticultură este amplasarea acesteia în zone cu un potențial energetic solar maxim și cu riscuri minime de accidente climatice. O altă cale constă în substituirea combustibililor lichizi și gazelor prin alte surse de energie termică (mai ales ape termale și căldura reziduală în sere și solarii încălzite).

La tehnologiile de creștere a animalelor o atenție deosebită trebuie să se acorde perfecționării metodelor de preparare și conservare a furajelor, inclusiv a celor de microbiologie pentru sinteza proteinelor pe substraturi organice cu valoare nutritivă scăzută.

În vederea creșterii conversiunii, mai ales la rumegătoare, trebuie intensificate cercetările de fermentație ruminală și de microbiologia rumenului, pentru a se stabili raporturi optime între substanțele energetice și proteice. De asemenea, trebuie efectuate cercetări privind mecanismul biostimulatorilor atît la monogastrice cît și la poligastrice.

În producția agroalimentară, prelucrarea și conservarea produselor sînt domenii mari consumatoare de energie. Întrucît transformarea produselor vegetale în cele animale are un grad scăzut de conversiune, pe plan mondial se manifestă, pentru unele produse, tendința de a da prioritate prelucrării industriale a produselor vegetale bogate în proteină, pentru a înlocui parțial consumul de proteină animală. Această orientare prezintă interes și pentru țara noastră, impunînd intensificarea cercetărilor privind diversificarea produselor obținute din soia, floarea-soarelui, ciuperci și altele.

Deoarece tehnologiile actuale din industria alimentară sînt mari consumatoare de energie, bazate pe procese termice, este necesar să se elaboreze noi tehnologii, întemeiate pe alte procese, cu consumuri reduse de energie, cum sînt : cîmpuri electromagnetice, curenți de înaltă frecvență, osmoză inversă etc.

În vederea reducerii consumurilor energetice aferente păstrării produselor horticole, trebuie făcute cercetări pentru simplificarea tehnologiilor, prin preracirea produselor în timpul nopții, reducerea timpului de depozitare, creșterea gradului de încărcare a celulelor,

utilizarea aerului rece din exterior, precum și îmbunătățirea schemelor de sterilizare, concentrare și deshidratare.

Eficiența economică a consumurilor energetice

CRIZA energiei și a materiilor prime pune probleme deosebite privind nu numai conversiunea fizică, ci și raporturile valorice dintre cheltuielile efectuate și rezultatele obținute. Pe măsura intensificării agriculturii are loc o creștere a cantităților de materii prime, combustibil, metal, materiale de construcții etc. aprovizionate din afara ramurii. Totodată în circuitul productiv al agriculturii intră mijloace produse în interiorul ramurii dar care devin tot mai costisitoare (semințele, materialul săditor, animalele de reproducție cu performanțe superioare etc.).

În agricultura noastră cheltuielile materiale au crescut mai repede decît producția globală, iar ponderea acestor cheltuieli în producția globală a sporit de la circa 45% în 1950 la 52—56% în ultimii trei ani. Aceasta are urmări nefavorabile asupra creșterii producției nete, asupra retribuirii și a posibilităților de mărire a fondului de dezvoltare necesar asigurării reproducției lărgite. Toate acestea pun pe prim plan necesitatea dezvoltării cercetărilor privind **eficiența economică a consumurilor materiale și energetice în agricultură.** În cercetările de economie agrară au existat preocupări privind eficiența economică a consumurilor energetice mai ales pe plan metodologic. S-a elaborat o metodologie și s-au făcut calcule pe o perioadă îndelungată (1950—1990) privind conversiunea energetică și tendințele manifestate pe ansamblul sistemului agroalimentar. De asemenea, a fost elaborată o metodologie de calcul al conversiunii energetice pentru producția agricolă vegetală și este în curs de elaborare și cea pentru producția animală. În cadrul studiilor de zonare a producției agricole a fost elaborat și testat pe calculator un model al conversiunii energetice și în profil teritorial. Cu toate acestea, încă nu dispunem de o metodologie completă și unitară, care să poată fi utilizată în fundamentarea planurilor de dezvoltare a agriculturii și în urmărirea realizării lor. Deci, se impune concentrarea eforturilor pentru a se elabora o metodologie științifică, ce să stabilească consumul energetic cumulat pe diferite verigi pînă la obținerea produsului final. Luarea în calcul a consumului energetic cumulat înlătură deficiențele metodelor actuale de calculare a costurilor și a rentabilității la produsele destinate pieței interne și exportului.

Pe această bază se vor putea dezvolta, în colaborare cu institutele de profil, cercetările economice care să dea soluții pentru fundamentarea alegerii alternativelor de consumuri energetice și de creștere a eficienței lor economice. Pentru a răspunde nevoilor unităților de producție aceste cercetări trebuie efectuate în mod concret și curent atît la nivelul consiliilor unice agroindustriale, cît și în unitățile de stat și cooperatiste, precum și în stațiunile de cercetări agricole.

Rezultatele unor astfel de cercetări, avînd la bază criteriul energetic, vor trebui să contribuie la fundamentarea planurilor de dezvoltare a consiliilor agroindustriale, în vederea creșterii eficienței economice prin ridicarea gradului de conversiune.

Îmbunătățirea conținutului cercetărilor, a metodelor de investigație și de valorificare a rezultatelor

DIN ANALIZA problemelor cercetării, abordate din unghiul de vedere energetic, pe domenii, rezultă că este necesar să aducem îmbunătățiri de conținut în întreaga activitate de cercetare, precum și în metodele de investigație. Aceste îmbunătățiri, prin introducerea criteriilor energetice, sînt de natură să deschidă noi perspective cercetării științifice, să ridice pe o treaptă superioară contribuția științelor agricole la creșterea producției agroalimentare și a eficienței ei economice.

Încă din anul 1975 Academia de științe agricole și silvice, în strînsă colaborare și cu sprijinul conducerii Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, al departamentelor și direcțiilor de specialitate, a elaborat „Programul privind dezvoltarea activității de cercetare și producție a Academiei de științe agricole și silvice", care a fost aprobat de Comitetul Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, program care stă la baza muncii noastre în actualul cincinal. Acest program a constituit un important pas înainte în dezvoltarea cercetărilor agricole, asigurînd o mai bună orientare și organizare a întregii activități într-o legătură tot mai strînsă cu cerințele practicii. Totodată, colectivele de cercetători, cadre didactice, cadre tehnice din minister au elaborat prognoze ale dezvoltării cercetării științifice pe domenii la orizontul anilor 2000—2010.

Pornind de la realitatea că în activitatea de cercetare este necesar să îmbunătățim continuu conținutul său în concordanță cu sarcinile noi intervenite și cu progresele realizate sau previzibile pe plan național și mondial, considerăm că trebuie să introducem neîntîrziat problema energetică, ca o direcție prioritară în cercetarea științifică din agricultură, industria alimentară, gospodărirea apelor și silvicultură.

Întreaga cercetare agricolă trebuie să-și înscrie problematica sa specifică în cadrul noilor cerințe ale dezvoltării economice privind valorificarea superioară a resurselor de care dispune țara noastră și descoperirea de resurse noi, economisirea de materii prime și resurse energetice, mai ales a celor provenite din import, utilizarea produselor secundare și a deșeurilor, creșterea randamentelor de conversiune a materiilor prime și energiei, precum și de progresele realizate în cercetarea de vîrf pe plan național și internațional.

Începînd chiar cu anul în curs, va fi îmbunătățit programul de dezvoltare a cercetărilor agricole prin înscrierea de teme noi, introducîndu-se în programe, pe lîngă parametrii existenți, și parametrii energetici. În același timp, se vor revedea prognozele cercetării științifice pe domenii la nivelul anilor 2000—2010, introducînd și aici, drept criteriu de bază, criteriul energetic.

Pornind de la această prioritate, vor fi analizate și îmbunătățite în timp util, atît planul de cercetare pe anul 1980 cît și cel pe cincinalul 1981—1985, ținînd cont de Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R.

Introducerea unor teme noi se va realiza în cadrul programelor de cercetare pe produse sau pe domenii, iar pentru a realiza o mai bună coordonare a problemelor comune programelor și pentru promovarea unor domenii noi vom căuta forme organizatorice mai operative și eficiente de lucru la nivelul conducerii și compartimentelor Academiei.

Confruntată cu importantele sarcini ce-i stau în față, dispunînd de un contingent valoros de cadre și de importante fonduri și resurse materiale, beneficiind de sprijinul și indicațiile deosebit de prețioase ale secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, cercetarea agricolă românească are capacitatea și voința de a realiza un salt revoluționar către o nouă calitate, superioară, care să servească cît mai deplin progresului economic, social și științific al țării noastre.

Acțiunea „R. E."

CONCENTRAREA EFORTURILOR PE OBIECTIVELE PRINCIPALE

— o cerință a scurtării duratelor de execuție, a creșterii eficienței investițiilor —

DEZVOLTAREA în ritmuri înalte a economiei naționale s-a realizat și continuă să se înfăptuiască pe seama unor programe vaste de investiții care asigură crearea și dezvoltarea unei puternice și moderne baze tehnico-materiale a producției. Ca urmare sînt necesare eforturi susținute, o amplificare a întregii activități desfășurate pentru realizarea integrală a programelor prevăzute și punerea în funcțiune la termenele fixate și la parametrii proiectați a noilor capacități de producție.

Un rol de maximă însemnătate în realizarea exemplară a acestor sarcini de o deosebită importanță îl are concentrarea eforturilor tuturor factorilor care participă la procesul investițional asupra obiectivelor principale pentru punerea mai rapidă în funcțiune a capacităților cu stadii avansate de execuție a lucrărilor, evitarea risipirii forțelor pe un front de lucru prea larg. Continuăm acțiunea*) pe tema concentrării eforturilor de investiții pe obiectivele prioritare, cu evidențierea altor modalități și direcții de acțiune pentru ca acest obiectiv să fie atins mai operativ și mai eficient.

Asigurarea utilajelor tehnologice la termenele și în ordinea cerută de montaj

AȘA DUPĂ CUM s-a subliniat cu prilejul recentei vizite de lucru a secretarului general al partidului în județul Constanța, asigurarea utilajelor tehnologice pe șantiere la termenele și în ordinea solicitate de procesul de construcții-montaj este esențială pentru scurtarea duratelor de execuție a noilor obiective. Totodată, în acest fel se aduce o contribuție importantă la diminuarea numărului de fronturi de lucru aflate în execuție simultană, care uneori — în lipsa utilajelor tehnologice — capătă proporții din nevoia de a nu ține nefolosite utilajele și forța de muncă.

Pentru evitarea unor asemenea situații neeconomice este necesar ca beneficiarii de investiții să acționeze cu mult mai multă fermitate ca pînă în prezent în vederea :

● **lansării la timp a comenzilor către furnizori și stabilirii termenelor de livrare în strictă corelare cu stadiile fizice de execuție a lucrărilor de construcții și de asigurare a fronturilor de montaj.** Pentru restrîngerea fronturilor de lucru trebuie să se țină seama cu mai multă grijă de faptul că, de multe ori, utilajele necesare noilor obiective au caracter de unicat, ceea ce impune o pregătire complexă a fabricației la producător ; pentru a exista certitudinea livrării lor la vreme, comenzile se cer remise furnizorilor uneori chiar cu circa doi ani mai devreme față de data cînd este necesară sosirea lor pe șantiere, în funcție de cerințele montajului ;

● **neacceptării termenelor de livrare — solicitate de către anumiți producători interni sau externi — care nu coincid cu data punerii în funcțiune a obiectivului.** Această cerință trebuie să stea în atenția întreprinderii „Victoria"-Călan, a Întreprinderii de rulmenți grei Ploiești, a Întreprinderii de vagoane Arad, a Întreprinderii de construcții de mașini Reșița, precum și a tuturor unităților beneficiare la care în anul 1979 au existat necorelări între termenele de livrare și cele de montaj care au mers pînă acolo încît, în unele situații, s-a acceptat ca utilajele să sosească pe șantier chiar după... expirarea termenului de punere în funcțiune a respectivelor capacități.

Nu este însă mai puțin adevărat că se cere acționat cu aceeași consecvență și pentru înlăturarea practicii unor beneficiari de investiții, de a solicita sau accepta de la furnizorii de utilaje termene de livrare situate cu luni de zile înainte de începerea montajului, situație care, pe lîngă faptul că lipsește pe furnizori de posibilitatea de a executa alte comenzi de utilaje și de instalații pentru obiective cu termene mai apropiate de dare în exploatare, duce și la imobilizarea cu anticipație a fondurilor de investiții, la creșterea costului investițiilor datorită cheltuielilor suplimentare ocazionate de depozitarea și conservarea mașinilor și instalațiilor tehnologice pe șantiere. Această problemă trebuie tratată cu responsabilitate sporită de către Întreprinderea de biosinteză Calafat, Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, Combinatul siderurgic Galați ș.a, de către toate celelalte unități din economie care au adus și depozitat pe șantiere un volum însemnat de utilaje tehnologice care nu aveau asigurate toate condițiile necesare pentru montaj ;

● **efectuării unei recepții atente, deosebit de exigente a utilajelor pe care le achiziționează atît de la furnizorii din țară cît și din străinătate** pentru a se asigura, de la început — și nu abia după punerea în funcțiune — că există o calitate corespunzătoare a acestora și a nu se întîrzia darea lor în exploatare pe motivul neconcordanței constructive sau de funcționare ale mașinilor și instalațiilor cu prevederile din documentații. Pentru că asemenea situații (înregistrate, de pildă, în cazul unor noi capacități din cadrul unității de prelucrare a ma-

*) Primele două părți ale articolului au apărut în „R.E." nr. 21 și 23/1979.

s lor plastice Focșani, Combinatului petrochimic Borzești, Combinatului de îngrășăminte chimice Bacău, Întreprinderii de valorificare a cenușilor de pirită Tr. Măgurele, Combinatului de oțeluri speciale Tîrgoviște ș.a.) cer perioade îndelungate de înlocuiri de subansamble, retestări, uneori chiar returnări la furnizorii de utilaje, cu efecte directe asupra lungirii duratelor de execuție a lucrărilor peste termenul planificat.

Documentațiile de execuție să fie elaborate operativ la un înalt nivel calitativ

DAT FIIND CĂ, așa după cum a rezultat din investigațiile efectuate, tentația și — de ce să n-o spunem — uneori necesitatea începerii simultane a lucrărilor la un număr de noi obiective mai mare decît cel prevăzut a apărut în multe cazuri și datorită neasigurării complete, la vreme, de calitatea necesară a documentației de execuție, rezultă că pentru obținerea unor rezultate superioare în realizarea programului de investiții se cer depuse eforturi cantitativ și calitativ sporite pentru obținerea la momentul oportun a proiectelor. În această direcție se cer orientate desigur preocupările tuturor beneficiarilor și proiectanților din economie. În mod deosebit însă acest lucru se așteaptă de la unii beneficiari din cadrul Ministerului Turismului, care în semestrul I a.c. nu au asigurat numeroase documentații tehnico-economice (pentru 30 obiective), Ministerului Industriei Ușoare, care nu asigurase documentații pentru un număr de 21 de obiective importante ș.a. În vederea realizării acestui obiectiv este necesar ca factorii implicați în procesul investițional să-și sporească preocupările pentru :

1 **fundamentarea economică temeinică a STE-urilor,** în așa fel încît să nu mai fie necesare, ulterior perioadei lor de elaborare, refaceri, completări și îmbunătățiri ale documentațiilor tehnico-economice ;

2 **precizarea și clarificarea din timp de către titularii și beneficiarii de investiții a problemelor legate de utilajele și tehnologiile ce vor fi folosite** de noua capacitate, de profilul ei de producție ;

3 **eliminarea practicii unor organizații de construcții de începere a unor noi capacități, obiective, sau fronturi de lucru în condiții derogatorii,** fără existența tuturor proiectelor de execuție care să înglobeze studiile și analizele absolut necesare desfășurării lucrărilor conform prevederilor din grafice. Motivarea că prin începerea în condiții derogatorii se asigură o reducere a termenelor de punere în funcțiune — pe parcursul execuției — nu este confirmată de practică, deoarece, în marea majoritate a cazurilor, se ajunge de fapt la efectul contrar : depășirea acestora. Precizăm încă o dată că **se cere larg extinsă experiența Trustului de construcții industriale Cluj, care nu începe nici o nouă lucrare dacă nu sînt asigurate în totalitate și din vreme documentațiile tehnico-economice și de execuție necesare** și care are asigurată în acest fel o bază solidă pentru îndeplinirea și depășirea planului de construcții-montaj, pentru respectarea termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități de producție la care lucrează pentru concentrarea forțelor de care dispune în vederea scurtării duratei de execuție la obiectivele care au toate condițiile asigurate.

Ca urmare, problema asigurării documentației se cere tratată cu mai multă consecvență și răspundere de către toți factorii implicați : beneficiarii să analizeze mai temeinic, pe baza unor studii aprofundate de marketing și prognoză, oportunitățile și tehnologiile noului obiectiv și, pe această bază, să comande din vreme proiectele, iar constructorii să nu mai accepte începerea lucrărilor la capacitățile care nu au asigurate în totalitate documentațiile tehnice și de creație necesare.

Productivitate sporită în desfășurarea lucrărilor de construcții

LA RÎNDUL LOR, organizațiile de construcții trebuie să aducă o contribuție sporită la concentrarea fronturilor de lucru. Direcțiile de acțiune sînt, fără îndoială, multiple. Totuși, dintre ele reținem atenția cu prioritate cele legate de :

● **renunțarea la tentația facilă de începere a lucrărilor — numai pentru deschiderea pe această bază a finanțării — atunci cînd constructorul nu a reușit să-și definitiveze întreaga organizare de așa natură încît să poată susține de la început și apoi continuu un ritm alert de execuție ;**

● **acordarea unei atenții mai mari decît în prezent investițiilor mai mici de către organizațiile de construcții, în sensul de a nu le începe în condiții derogatorii, fără a avea organizarea de șantier sau pregătirea fondurilor de lucru bine puse la punct pe motivul că „sînt mai puțin importante".** Pentru că dacă e adevărat că concentrarea fronturilor de lucru pe obiectivele principale este o necesitate de primă mărime, tot atît de adevărat este și că acolo unde realizarea unor capacități mai mici apare înscrisă în plan, ca o cerință obiectivă, execuția ritmică și finalizarea lor la termen trebuie tratată cu o responsabilitate sporită, deoarece altfel frontul de lucru se menține mai mare față de prevederi, forțele constructorului se dispersează, iar pe respectivele șantiere utilajele de construcții nu sînt folosite intensiv, cu consecințe asupra creșterii costului lucrărilor de construcții ;

● **aplicarea pe scară largă și extinderea utilizării tehnologiilor noi, de mare productivitate,** care să permită creșterea gradului de industrializare a lucrărilor și implicit scurtarea duratei de execuție și deci a numărului de capacități aflate în execuție simultană (tehnologii modulare, tipizate ș.a.) ;

● **creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor,** în paralel cu sporirea gradului de utilizare a parcului de utilaje de construcții din dotare prin exploatarea lor rațională, științific organizată, prin asigurarea din vreme a pieselor de schimb necesare și efectuarea periodică, de înaltă calitate a reviziilor și reparațiilor planificate ;

● **creșterea accentuată a nivelului de pregătire profesională** a tuturor cadrelor, care să fie capabile să utilizeze în tot mai bune condițiuni tehnologiile și utilajele moderne folosite ș.a.

Iată deci că pentru realizarea concentrării necesare a forțelor din construcții pe obiectivele principale apare necesară o multitudine de preocupări la toți factorii implicați capabile să contribuie la mai buna organizare, coordonare și conducere a activității, la scurtarea duratelor de execuție.

dr. Alexandru OLTEANU

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

JUDEȚUL SIBIU

ACCENTUAREA LATURILOR CALITATIVE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ ÎN PROFIL TERITORIAL

Creația tehnico-științifică originală — factor de economisire a materiilor prime și energiei, de sporire a eficienței

Valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, a combustibilului și energiei, obținerea unor ridicate economii materiale, probleme de mare însemnătate ale dezvoltării economico-sociale a României în această etapă, se află, firesc, în centrul atenției specialiștilor, a întregului personal muncitor din întreprinderile județului Sibiu. Căile și modalitățile concrete prin care se acționează pentru împlinirea acestei cerințe vitale a progresului țării sînt multiple. Potrivit sarcinilor, s-a urmărit, în primul rînd, **crearea unor produse și tehnologii noi ca și reproiectarea celor existente, adoptarea unor soluții constructive care să conducă la îmbunătățirea parametrilor tehnico-funcționali, la ridicarea calității și fiabilității produselor, deopotrivă cu micșorarea cantității de materii prime și materiale încorporate în produse, cu înlocuirea materiilor prime scumpe și deficitare, cu economisirea la maximum a consumurilor de energie și combustibili.** Ca urmare a acestor acțiuni, în primii trei ani și cinci luni ai actualului cincinal s-au economisit la nivelul județului peste 6 500 tone metal, 50 tone fire lînă și tip lînă, 147 tone piele, 13 tone bumbac, circa 125 mii t.c.c., aproape 1 900 tone benzină, peste 76 mii MWh energie electrică etc.

Analizînd mai pe larg aceste aspecte se poate arăta că acțiunea, inițiativele creatoare au fost îndreptate cu precădere în acele sectoare, întreprinderi și locuri de muncă în care consumul de materii prime, materiale și în special de combustibili și energie este, încă, ridicat, comparativ cu întreprinderi și produse similare indigene ca și din alte țări. Diminuarea consumurilor materiale, realizarea economiilor amintite au fost obținute pe căile cunoscute ale introducerii progresului tehnic. În perioada analizată s-au asimilat astfel aproape 500 noi mașini și utilaje, peste 200 bunuri de larg consum, s-au introdus în

Pe parcursul anilor, activitatea de cercetare științifică și promovarea progresului tehnic și-a creat o bază materială și umană puternică, — corespunzător potențialului tehnic și cerințelor economiei județului Sibiu. Corpul tehnico-ingineresc care activează în acest domeniu, cuprinde în prezent, aproape 3 000 de cadre din care peste 30% sînt cu pregătire superioară. Activitatea rodnică a acestui puternic detașament tehnic, s-a concretizat în proiectarea și asimilarea în fa-

Cercetarea producției și producția cercetării

bricație a unor produse și familii de produse cu înalt grad de tehnicitate, parametri tehnico-funcționali și de eficiență superiori.

În cercetarea chimică s-au realizat, în perioada 1971—1974, studii și lucrări pentru sinteza unor auxiliari acrilici destinați industriei textile, de pielărie și hîrtie, a căror asimilare în fabricație asigură o reducere a importurilor de aproximativ 25 mil. lei valută pe an; începînd cu 1980 acești auxiliari ur-

Supliment la „REVISTA ECONOMICĂ", nr. 27, 1979

mează a fi produși și pentru export. Tot în acest domeniu de activitate s-a analizat sinteza etilmercaptamului și metilmercaptamului (intermediari pentru antidăunători), unde prin aplicarea unei noi tehnologii costul pe tona de produs a scăzut de la 74 000 lei la 12 000 lei. Realizarea în țară a acestor intermediari începînd cu anul 1980, va determina o reducere a importurilor cu 140 mil. lei/an. Procedeul este brevetat putînd fi valorificat și în exterior, ca licență.

În domeniul industriei de gaze naturale *au fost abordate și rezolvate aspecte privind valorificarea superioară a resurselor existente, identificarea de noi resurse în structuri și perfecționarea metodelor de extracție. Pe linia reducerii consumurilor și asigurarea regimurilor termice optime de ardere a gazului metan, cercetarea s-a materializat în conceperea, proiectarea și executarea unui număr important de arzătoare de tip industrial și casnic*

În industria constructoare de mașini, *ramură cu pondere ridicată în economia județului, eforturile au fost concentrate spre introducerea în fabricație a unor produse noi și modernizarea celor existente, elaborarea de noi tehnologii, urmărindu-se permanent reducerea consumurilor materiale și de manoperă, a celorlalte cheltuieli de fabricație, în spiritul creșterii eficienței economice a întregii activități. La Întreprinderea Piese Auto Sibiu a fost asimilat și introdus în fabricație mecanismul de direcție hidraulică, aparatura și cilindrii de frînă pentru autovehicule, — produse de înaltă tehnicitate, — asigurîndu-se o reducere a importurilor de 45 mil. lei valută pe an. Totodată, au fost promovate noi tehnologii, a căror aplicare a adus întreprinderii o eficiență anuală de 39,5 mil. lei.*

La Întreprinderea Mecanică Sibiu, a fost asimilită în fabricație o gamă însemnată de mașini și linii complete pentru prelucrarea maselor plastice și pentru injectat mase plastice, a căror realizare în țară a determinat o reducere a importului în actualul cincinal cu 86,6 mil. lei valută. Pe linia creșterii performanțelor la produsele din fabricație și a folosirii pe scară lară a înlocuitorilor, rezultate bune s-au obținut și la Întreprinderea Automecanica Mediaș, în fabricația autospecialelor frigorifice, autocisternelor și autotrenurilor destinate transportului lichidelor chimice și alimentare. A fost pusă la punct și s-a trecut la aplicarea tehnologiei de izolare termică cu spune poliuretanice, obținîndu-se pe această cale un coefi-

fabricație 169 noi tehnologii de mare productivitate, cu o eficiență economică postcalculată de peste 300 milioane lei, etc. În aceste condiții ponderea produselor noi și reproiectate reprezintă în acest an 55,3 la sută din totalul producției marfă la nivelul județului. Se remarcă însă întreprinderi la care acest procent este cu mult mai mare. La „Steaua Roșie" Sibiu, de pildă, el reprezintă — 89,8%, la „Sticla" Avrig — 80,1% etc.

Promovarea susținută a unor tehnologii cu înalți parametri tehnici și, în mod deosebit, economici a creat condiții pentru creșterea continuă a gradului de valorificare a materiilor prime. Valoarea producției globale industriale obținută dintr-o tonă de metal, de exemplu, a crescut de la 21,1 mii lei în 1974 la 50,6 mii lei în 1978 și, respectiv, la 69,7 mii lei la finele lunii mai a.c. Pe această bază, ca o expresie a eficienței creșterii economice, în anul 1978, comparativ cu anul 1975, volumul beneficiilor realizate a fost de peste două ori mai mare, în timp ce valoarea producției marfă a crescut în același timp numai cu 35,1 la sută. În lumina acestor orientări, urmărind asigurarea uneia dintre corelațiile fundamentale ale unei dezvoltări eficiente, corelație potrivit căreia venitul național trebuie să crească într-un ritm mai înalt decît produsul social total, industria județului Sibiu își propune ca în 1980, cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă să fie mai mici cu circa 28,6 lei, iar cele materiale cu circa 30,0 lei, față de realizările anului 1978.

Este cunoscut că pentru întreaga noastră economie în **strategia realizării unor efecte de producție maxime cu eforturi materiale minime economisirea energiei și a combustibililor ocupă locul central.** În acest cadru, în unitățile județului au fost întreprinse numeroase acțiuni de înlocuire și modernizare a unor instalații și arzătoare cu consumuri mari și randamente scăzute, s-a trecut pe un plan mai larg la valorificarea resurselor energetice secundare prin montarea unor preîncălzitoare pentru aerul de combustie, la utilizarea unor forme de energie neconvențională, la stabilirea și respectarea unor regimuri optime de funcționare a unor instalații etc. Drept rezultat, pe ansamblul județului, se realizează în prezent o producție de 54,4 mii lei la 1 MWh consumat, comparativ cu 33,4 mii lei cît se realiza în 1975 ; la combustibil gradul de valorificare a crescut de la 25,3 mii lei producție pe o tonă combustibil convențional în 1975, la 30,9 mii lei în 1978. Ținînd seama de rezultatele obținute se pot menționa cîteva din acțiunile cele mai semnificative în acest sens. Bunăoară, reproiectarea tuturor cuptoarelor de forje și tratamente termice ce se execută la „Independența" Sibiu (randamentele termice la noile cuptoare ajungînd pînă la 75% și fiind cu 5—15% mai mari decît cele ale vechilor instalații) ; trecerea, la Întreprinderea de geamuri Mediaș, la o nouă tehnologie de elaborare și tăiere a geamului tras, care a dus la reducerea consumului specific de gaz metan cu circa 20% ; modernizarea tuturor cuptoarelor de încălzit arcuri la IPAS, avînd ca efect o reducere a consumului specific de peste 50% ; modernizarea liniilor de recoacere a sticlei de menaj la Vitrometan Mediaș și Sticla Avrig, asigurîndu-se astfel o diminuare cu circa 40% a consumului de gaz metan pe fiecare linie tehnologică.

Pe linia recuperării resurselor energetice secundare se poate arăta că la Uzina mecanică gaz metan Mediaș toate tipurile de arzătoare industriale existente la ora actuală în fabricație funcționează în exclusivitate pe principiul folosirii aerului preîncălzit prin recuperarea căldurii din gazele arse, soluție ce asigură o reducere cu 30% a consumului de gaz metan. Rezultate bune a obținut și I.P.A. Sibiu, unde, prin montarea recuperatoarelor la cuptoarele cu pășitor și automatizarea procesului de ardere, s-a redus consumul de gaz metan cu peste 30% ; la Balanța Sibiu, utilizîndu-se căldura de la gazele din tunelele de uscare, s-au asigurat peste 5 000 litri de apă caldă pe schimb folosită pentru grupurile sociale din două mari secții de producție. Tot în acest sens, la Întreprinderea de geamuri Mediaș, prin recuperarea căldurii evacuată de cuptorul nr. 3 se asigură agentul termic și apa caldă industrială pentru întreaga unitate. La I.M.M.N. Copșa Mică, prin utilizarea gazului de furnal se asigură preîncălzirea aerului de combustie necesar procesului tehnologic, economisindu-se pe această cale circa 18 t.c.c. pe proces, echivalînd cu 15,6 milioane mc gaz metan pe an. La Carbosin Copșa Mică, unul din cazanele centralei termice folosește drept combustibil gazele reziduuale rezultate din instalațiile de negru de fum, economisind, numai în 1978, peste 6 600 t.c.c. etc.

Acestea sînt cîteva din rezultatele bune obținute de colectivele de oameni ai muncii din județul Sibiu. Trebuie ținut însă seama de re-

zervele foarte mari existente în majoritatea unităților economice, ceea ce determină ca aceste realizări să fie pretutindeni socotite doar un început. Trebuie deci **considerabil intensificate eforturile pentru valorificarea mai bună a unor materii prime și materiale, pentru gospodărirea superioară a combustibililor și energiei.**

Cum în fazele de concepție și pregătire a fabricației se obțin cca. 75—80% din economiile de materii prime, materiale, combustibili și energie se impune concentrarea eforturilor de inovare și creativitate îndeosebi în aceste etape, în triunghiul cercetare-proiectare-pregătire tehnologică a fabricației. Se impun mai larg abordate o serie de metode moderne de analiză tehnico-economică — cum ar fi analiza tehnică a valorii, care, după cum este cunoscut, îngăduie evidențierea exactă a rezervelor de reducere a consumurilor prin inovare constructivă și tehnologică.

În ceea ce privește reducerea consumurilor de combustibili și energie, o mai mare importanță se impune acordată **finalizării bilanțurilor energetice.** Un asemenea instrument permite analiza structurii utilizării resurselor energetice, calcularea cu o mai mare precizie a pierderilor de energie pe rețea și într-o serie de instalații și secții și deci evidențierea unor soluții corespunzătoare pentru înlăturarea neajunsurilor. Analiza acestor bilanțuri permite stabilirea unor regimuri optime de funcționare a mașinilor și agregatelor, identificarea mai exactă a resurselor energetice secundare. Este elocvent faptul că, așa cum a rezultat dintr-o analiză recentă realizată la nivelul industriei județului, la un volum de 245 mii t.c.c. resurse energetice secundare inventariate, doar 135 mii t.c.c., respectiv 55% se recuperează și se valorifică în prezent. În unele unități mari consumatoare de energie, elaborarea unor soluții tehnice pentru instalațiile de recuperare se face cu mari întîrzieri, irosindu-se lună de lună importante cantități de resurse energetice utile. În sensul unei acțiuni cu efecte pozitive se are în vedere și creșterea contribuției unităților Centralei gazului metan din Mediaș la folosirea cu randamente superioare a acestei importante bogății naturale, prin accelerarea proceselor de cercetare-proiectare, de asimilare și punere în funcțiune a noi tipuri de arzătoare și dispozitive de ardere cu randamente superioare și consum redus. Se urmărește, de asemenea, modernizarea tehnologiilor mari consumatoare de energie, cum ar fi cele din sectoarele turnare-forjare, tratamente termice, elaborarea sticlei, fabricarea negrului de fum, procedeele de aglomerare și electroliză etc. În această direcție se preconizează extinderea unor tehnologii economice de mare randament și productivitate : turnări de precizie, forjarea în matrițe, aplicare pe scară largă a procedeelor de extrudere, electroeroziunea, sinterizarea de pulberi metalice și nemetalice etc.

Iată doar cîteva din coordonatele care definesc aria de larg și pregnant interes a sporirii eficienței economice. Este evident că realizarea acestui imperativ depinde, în măsură însemnată, de mobilizarea capacității de creație și inovare a puternicului detașament de cadre tehnice din județ, de stimularea spiritului gospodăresc în fiecare întreprindere la fiecare loc de muncă, de crearea unei opinii de masă pentru o mai bună gospodărire a tuturor rezervelor materiale și energetice. Importantelor probleme de valorificare a resurselor materiale i-au fost consacrate recent o plenară a Comitetului județean de partid, care pe baza unei analize detaliate a stabilit un cuprinzător program de acțiune care vizează laturile economisirii resurselor materiale și energiei într-o perspectivă care cuprinde întreg cincinalul viitor. În acest cadru se urmărește intensificarea ritmului înnoirii producției și eliminarea treptată a tuturor tehnologiilor neeconomice ; revizuirea întregii documentații tehnice și economice de fabricație pentru toate produsele, semifabricatele și reperele în scopul îmbunătățirii continue a normelor de consum de materii prime, materiale, combustibil și energie ; înlocuirea materialelor energointensive, diminuarea producțiilor energo- și materialofage ; generalizarea experienței înaintate în privința valorificării resurselor energetice secundare, a reciclării acesteia și a resurselor materiale ; utilizarea unor forme noi de energie — de exemplu captarea energiei solare pentru producerea apei calde menajere în cantine, spitale, unități de cazare și alimentație publică, industrie alimentară, unități agricole etc. ; stimularea și amplificarea mișcării de invenții și inovații ș.a. Materializarea unor asemenea opțiuni va asigura ca industria județului Sibiu să se alinieze cu rezultate economice **superioare** la comandamentele cele mai înalte ale eficienței.

cient global de transfer al căldurii comparabil cu cel al produselor similare de pe piața mondială. În construcția de autobasculante și remorci auto anul 1978 a marcat pentru Întreprinderea mecanică Mirșa o realizare : autobasculanta de 100 t. forță, produs destinat marilor șantiere și exploatări miniere din țară și care se realizează doar în cîteva din țările industrializate ale lumii. În domeniul mecanicii fine, asimilarea în fabricație, la Întreprinderea „Balanța" Sibiu, — a elementelor hidropneumatice pentru acționări, asigură anual o reducere însemnată a valorii importurilor.

Și în activitatea colectivului de oameni ai muncii de la ICEMENERG *subunitatea Sibiu, preocuparea și eforturile pentru munca de cercetare și asimilare de noi produse, se desfășoară cu bune rezultate, asigurîndu-se în mare măsură necesarul de aparatură și dispozitive destinate instalațiilor de automatizare și control din marile unități energetice ale țării, și creîndu-se astfel condiții pentru reducerea progresivă a importului acestora. Dintre aceste realizări menționăm aprinzătorul cu tijă incandescentă pentru păcură ; vibrometru pentru arborele turbinelor ; traductoare de presiune ; tahometre numerice ; traductor de vibrații magneto-electrice și altele.*

Rezultate însemnate s-au obținut de către colectivul de cercetare al Întreprinderii „Emailul Roșu" Mediaș, pe linia reducerii importurilor, ca rezultat al unei susținute activități de cercetare fundamentală și aplicativă asupra fabricației emailurilor și a pigmenților necesari acestora. *Cercetări legate de fenomenul aderenței emailului la tablă și mecanismul acestei aderențe, condițiile de formare și eliminare a tensiunilor în stratul de email, interdependența dintre calitatea tablei și calitatea stratului de email, sînt cîteva din temele abordate și realizate cu succes de către colectivul acestei unități. Ca rezultat al acestor preocupări, în perioada 1971—1978, au fost create 40 tipuri diferite de email și pigmenți, asigurînd o reducere a importurilor de 4,3 mil. lei valută etc. Rezultate bune s-au obținut în această unitate și pe linia autoutilării. În* sectorul textil, *bune rezultate pe linia cercetării aplicative și transpunerii în viață a rezultatelor acesteia s-au obținut la Întreprinderea „Textila" Cisnădie, unele din acestea fiind înregistrate ca invenții : procedeu de finisare a pînzei suport tufted, a căror introducere în procesul de fabricație a adus întreprinderii în intervalul 1972—1977, o eficiență de 36,8 mil. lei.*

Studii și acțiuni în sprijinul creșterii eficienței economice

O componentă a calității : relația cheltuieli minime — eficiență ridicată

„Autoconducerea muncitorească, autogestiunea nu sînt o lozincă generală — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Aceasta înseamnă întărirea răspunderii fiecărui colectiv de oameni ai muncii pentru realizarea unei producții de înaltă tehnicitate și calitate cu cheltuieli minime, cu eficiență economică ridicată".** În lumina acestor indicații, intensificarea acțiunilor de sporire a eficienței economice pe fondul acțiunii mecanismului economico-financiar perfecționat se impune ca o cerință de mare însemnătate, asigurînd premise esențiale pentru sporirea substanțială a venitului național.

În județul Sibiu s-au elaborat și aplicat programe de măsuri menite să faciliteze, să asigure implementarea elementelor mecanismului economico-financiar perfecționat, să asigure funcționarea sa optimă în toate sectoarele activității productive. Prin finalitatea și efectul lor economic, numeroase din acestea au depășit limitele teritoriale ale județului, subscriindu-se cu importante contribuții la realizarea corelației progres tehnic-eficiență-calitate. Din multitudinea unor idei valoroase confirmate de viață, ne vom referi mai jos la un studiu realizat de specialiștii cunoscutei întreprinderi sibiene **„Flamura Roșie".** El este ilustrativ pentru preocupările actuale din județ privind creșterea eficienței muncii și producției, remarcînd, totodată, interesul pe care îl trezește în rîndul specialiștilor din industria ușoară și din alte sectoare.

În cadrul măsurilor de optimizare a folosirii resurselor materiale și umane, decisiv se dovedește arsenalul de metode și tehnici cu care conducerea întreprinderii poate opera în cîmpul acțiunii practice, apropiindu-și astfel obiectivele strategice și tactice propuse. Printre tehnicile respective și-a dovedit utilitatea **metoda normativă de planificare și urmărire** a costurilor. Întreprinderea „Flamura Roșie" din Sibiu a abordat normarea costurilor de producție valorificînd rezultatele bune acumulate în decursul anilor, pe o treaptă nouă, superioară, care vizează în primul rînd creșterea răspunderii fiecărui compartiment, a fiecărui om al muncii în acțiunea complexă de normare a costurilor, în urmărirea, depistarea și corectarea abaterilor față de normele de consum aprobate.

Precizări metodologice

A. În perioada pregătirii normării costurilor de producție munca a fost orientată în următoarele direcții :

— crearea cadrului organizatoric, al răspunderii fiecărui compartiment privitor la normarea costurilor ;

— extinderea normelor de consum asupra materialelor tehnologice, de întreținere utilaje, de întreținere instalații și clădiri, a consumurilor de SDV-uri, atît cele proprii cît și cele normalizate și standardizate ;

— bugetarea costurilor de regie pe fiecare secție în parte, cu aplicarea tuturor normativelor în vigoare ;

— bugetarea costurilor generale ale întreprinderii și a celor administrativ-gospodărești, cu aplicarea normativelor în vigoare și stabilirea unor consumuri pe servicii, pe compartimente ;

— reducerea gamei tipodimensionale la materii și materiale, eliminarea unor importuri, unificarea tehnologiilor de fabricație din punct de vedere al concepției ;

— desfășurarea fiecărui produs în repere, în semifabricate și normarea consumurilor de materiale și manoperă pe fiecare reper în parte și pe total produs ;

— crearea condițiilor pentru depozitarea semifabricatelor și sculelor în fiecare secție de producție ;

— reorganizarea fluxului informațional și folosirea mai eficientă a echipamentului de calcul din dotare ;

— instruirea personalului din compartimentele TESA, a personalului din secții — cu precădere maiștrii — în scopul cunoașterii principiilor metodei normative, în vederea aplicării ei în cadrul sistemului de muncă al întreprinderii ;

— stabilirea tipurilor de abateri pentru materii și materiale, manoperă și codificarea acestora.

B. **În momentul aplicării metodei normative de planificare și urmărire a costurilor,** întreprinderea dispunea de următoarele lucrări mai importante :

— fișierul consumurilor normate de materii și materiale, pe fiecare produs și semifabricat ;

— fișierul consumului normat de manoperă pe fiecare produs și semifabricat ;

— fișierul consumurilor normate de materii și materiale tehnologice, de întreținere și reparații utilaje ;

— fișierul de compensare a SDV-urilor pe fiecare produs în parte ;

— fișierul de structură al produselor cu defalcarea în semifabricate de gradul I, II, III etc ;

— planuri interne de costuri aprobate de conducerea unității.

Toate aceste planuri au stat la baza bugetelor de cheltuieli pentru regiile de secții, ateliere auxiliare și regia generală a întreprinderii.

Principii de aplicare a metodei normative

Înainte de începerea perioadei de plan (cu 15 zile) se întocmesc și se difuzează în secțiile de producție și ateliere auxiliare următoarele lucrări : planul costurilor normate, întocmit pe produs și pe articole de calculație, plan care cuprinde suplimentar rentabilitatea, beneficiul, productivitatea și producția netă ; bugetul de cheltuieli de transport-aprovizionare ; bugetele de cheltuieli pentru regiile de secție și cheltuielile administrativ-gospodărești ; „dispozițiile de lansare în fabricație", întocmite pentru fiecare semifabricat și separat pentru fiecare produs finit, dispoziție care cuprinde : denumirea și codul semifabricatului sau produsului finit, cantitatea lansată, termenul final de execuție, consumul normat unitar și total de materii prime și materiale, codul acestor materiale, cantitatea de deșeuri ce trebuie restituită și codul aferent și manopera normată. Aceste „dispoziții de lansare" se întocmesc de grupa de lansare ce aparține Oficiului de calcul și care au la bază : planul fizic aprobat pentru execuție, fișierul de structură, fișierul de consumuri normate de materii și materiale și fișierul de manoperă.

În timpul perioadei de execuție a planului, secțiile de producție, atelierele auxiliare, compartimentele TESA întocmesc lucrări :

— secțiile și atelierele auxiliare emit „Bonuri de consum individuale" pentru materii și materiale preluînd elementele din „Dispozițiile de lansare". Numărul bonului și cantitatea eliberată este înscrisă de către maiștri în „Dispoziția de lansare". În caz de abatere de la consumurile normate, „Bonul de consum" este ștampilat de tehnologul de secție cu „abatere", completînd și codul abaterii. Acest „Bon de consum" este contrasemnat de tehnologul de secție, șeful secției, șeful serviciului aprovizionare, șeful ate-

lierului de proiectare tehnologii și aprobat de directorul tehnic.

— „Bonurile de consum" care poartă ștampila de „abatere" sînt sortate de serviciul contabilitate, verificate sub aspect formal și operate zilnic la Oficiul de calcul, obținîndu-se **„Situația de abateri de la consumurile normate, de materii și materiale"**, situație ce se întocmește pe secții și pe cod de abateri.

Aceste situații sînt preluate de tehnologii Atelierului de proiectare, care la intervale de 7 zile întocmesc „Raport de abateri", raport care cuprinde abateri valorice pe cauze, favorabile, nefavorabile, cu explicarea abaterilor și măsuri ce trebuie întreprinse pentru eliminarea în viitor a acestora. În cazul unor abateri importante, aceste rapoarte sînt prezentate de către contabilul șef, directorul întreprinderii, pentru luarea de măsuri operative și eficiente în vederea echilibrării costurilor și înscrierea în totalul costurilor normate pe luna de plan.

Maiștrii din secții și ateliere completează „Dispozițiile de lansare" cu abaterile cantitative, stabilind consumul unitar realizat. De asemenea, completează date referitoare la rebuturi, atunci cînd este cazul. Tot pe „Dispozițiile de lansare" se trec „Notele de predare produse", parțiale și totale, iar la închiderea comenzii se certifică de șeful secției și se predă serviciului contabilitate, compartimentul postcalcul pentru verificare și arhivare.

La închiderea perioadei de plan **biroul costuri** centralizează rapoartele săptămînale de abateri, stabilind la nivel de lună și pe secții, volumul de abateri, cauzele abaterilor la materii și materiale, la manoperă, la cotele de compensare a SDV-urilor. De asemenea stabilește abaterile la bugetele de cheltuieli pentru transport-aprovizionare, regii de secție și cheltuieli administrativ-gospodărești, rapoarte ce sînt aprobate de contabilul șef și directorul tehnic. Rapoartele de abateri lunare, împreună cu bugetele de cheltuieli alocate și realizate se înaintează șefilor de secții și de ateliere pentru cunoaștere și prelucrare.

Efecte ale aplicării metodei

După o experimentare de 9 luni **conducerea întreprinderii a selectat unele concluzii importante:**

- metoda normativă de planificare și urmărire a costurilor este eficientă, evidențiază operativ volumul de abateri față de costurile normate și, în special la costurile normate cu pondere mare, permite luarea unor decizii pentru compensarea abaterilor și realizarea indicatorilor tehnico-economici planificați;
- Aplicată corespunzător metoda conduce la o folosire rațională a materiilor și materialelor, a capacităților de producție și a manoperei, la valorificarea materiilor prime secundare, orientează conducerea întreprinderii cu privire la eficiența colaborărilor cu terți.
- Aplicarea metodei normative impune o disciplină riguroasă în întocmirea documentațiilor tehnice, în stabilirea normelor de consum și manoperă, respectarea riguroasă pe tot fluxul de fabricație a consumurilor normate de materii și materiale, manoperă.
- Metada a impus revizuirea fluxului documentelor primare și completarea lor corespunzătoare.
- S-a obținut o colaborare mai bună, mai concretă între compartimentul costuri și celelalte compartimente funcționale din întreprindere în lucrările de planificare și normare a costurilor.
- A crescut responsabilitatea compartimentului costuri în normarea costurilor și a bugetelor de cheltuieli.
- S-a creat instrumentul care asigură dialogul permanent între compartimentele funcționale, secții și ateliere, în normarea și realizarea efectivă a costurilor.
- Aplicarea metodei îngăduie preliminarea cu mai mare exactitate a nivelului de cheltuieli într-o perioadă calendaristică dată și o previziune mai clară în realizarea indicatorului producția netă.
- Se asigură o gestionare mai exactă a materiilor și materialelor prin sistemul „abatere" care este verificat de Atelierul de proiectare tehnologii.

Creșterea productivității — rezultantă sintetică a organizării raționale a locurilor de muncă

Departe de a fi o simplă aserție, organizarea rațională și eficientă a producției se înscrie ca o sursă însemnată de obținere a unor rezultate calitativ superioare. În numeroase cazuri, cu eforturi materiale și umane minime, de cele mai multe ori numai prin reamplasarea utilajelor și reorganizarea fluxului tehnologic, se pot obține efecte dintre cele mai spectaculoase, cu reflexe puternice, nemijlocite în indicatorii de producție și eficiență ai unităților. O asemenea corelație este ilustrată și în cadrul **întreprinderii sibiene „Balanța"** — unitate selecționată de M.I.C.M. pentru a fi organizată încă din 1977 ca unitate model în vederea generalizării celor mai reprezentative metode de organizare științifică a muncii și a producției în scopul obținerii unei înalte productivități. În acest sens la unitatea sibiană amintită s-au elaborat și aplicat numeroase măsuri și studii menite să conducă la creșterea productivității muncii. La unul dintre aceste studii, aplicat cu rezultate remarcabile, ne vom referi în rîndurile de mai jos

Specialiștii din Serviciul organizarea producției și protecția muncii au analizat în fiecare secție, atelier și loc de muncă situația existentă și au propus măsurile și soluțiile corespunzătoare pentru introducerea progresului tehnic, precum și pentru perfecționarea organizării producției și a muncii. Pregătirea și organizarea rațională a locului de muncă ca o condiție fundamentală pentru o muncă de productivitate ridicată, reflectată în rezultatele bune obținute în întregul sistem de organizare a producției, a fost începută în cadrul secției II AMC. Am sublinia faptul că la demararea acțiunii, la stabilirea unor măsuri concrete s-a avut în vedere factorul om, raționalizarea locului său de muncă, urmărindu-se adoptarea unor soluții de organizare a producției care să ușureze și să sprijine munca omului, să impună în activitatea productivă o nouă optică despre organizarea și funcționarea unui compartiment de mecanică fină.

Varianta de organizare întocmită în cadrul secției II AMC pentru organizarea rațională a locurilor de muncă și avizată de C.O.M. s-a bazat pe o amplă analiză a situației existente în măsură să elimine aspectele negative generate de vechea organizare, cît și modul de a acționa operativ pentru remedierea acestora, pentru organizarea rațională a locurilor de muncă. Printre măsurile luate în **faza I**, care au dus în final la această organizare rațională a locurilor de muncă în cadrul unei secții de mecanică fină — organizare care a avut efecte economice de mare însemnătate, am menționa:

— organizarea montajului pe benzi în flux prevăzute cu punte de ambalare la cap de bandă pentru o serie de produse relativ omogene

— gruparea activităților de prelăcătușărie pentru o altă serie de produse și organizarea unei magazii interfazice pentru depozitarea materialelor și semifabricatelor

— organizarea la fiecare nivel a unui punct CTC realizat din panou de aluminiu extrudat

— locurile de muncă au fost dotate cu bancuri de lucru, scaune ergonomice, scule pneumatice, organizîndu-se un climat de muncă corespunzător

— transportul materiilor prime, materialelor, semifabricatelor finite de la și spre lift se execută cu ajutorul unor camioane hidraulice executate prin autodotare

— separarea operațiilor de montaj de cele de lăcătușărie creează condițiile de microclimat corespunzător operațiilor de montaj, ajustare și verificare, accentuîndu-se astfel latura calitativă a activității productive în scopul realizării unor produse compe-

titive la nivelul celor realizate pe plan mondial.

De asemenea, compartimentarea pe grup de produse și separarea operațiilor de montaj de cele de lăcătușărie permit o riguroasă observație a fluidității fluxului tehnologic, a posibilităților de mecanizare și modernizare a operațiunilor de montaj corelată cu o repartizare optimă a asistenței tehnice.

Ca o consecință firească a reorganizărilor propuse se asigură în final, o creștere anuală a producției marfă cu circa 4 milioane lei în condițiile folosirii acelorași spații de producție; productivitatea muncii crește cu circa 11,7% după încheierea procesului de reorganizare.

A doua etapă include reorganizarea spațiilor de producție și modernizarea fabricii de aparate de mare precizie pe bază optică și electronică aplicată.

În cadrul acestui compartiment se prevăd executarea următoarelor lucrări — în cadrul acțiunii de organizare rațională a locurilor de muncă:

— modificarea instalațiilor de forță și aer comprimat

— montarea utilajelor conform planului de amplasare stabilit

— realizarea magaziei interfazice și a punctului CTC din panouri de aluminiu extrudat

— placarea pereților cu PFL melaminat în încăperile de montaj final, justat și verificat pentru crearea unei ambianțe ergonomice adecvate

— punerea în funcțiune a instalației de termostatoare.

Eficiența economică a studiului poate fi sintetizată în cîteva rezultate notabile: redarea unei suprafețe de 960 mp activități de producție; obținerea unei producții globale suplimentare de 4 milioane lei pe suprafața de producție eliberată; creșterea productivității muncii pe o persoană cu 19 500 lei în anul 1978; creșterea productivității muncii în 1979 față de realizările anului 1978 cu 39 808 lei pe o persoană; reducerea numărului de personal indirect productiv și de deservire generală cu 6 oameni, realizîndu-se o economie la fondul de retribuire de 129 600 lei/an; înființarea unei biblioteci de documentație tehnică; lotizarea optimă a produselor și urmărirea operativă a lor; crearea unor locuri de muncă model pentru asigurarea condițiilor de muncă ergonomice; creșterea calității și fiabilității producției.

Calitatea forței de muncă și creșterea economică

Componentă esențială a conceptului de calitate, calitatea forței de muncă este chemată să joace un rol de prim ordin în realizarea unor producții tot mai ridicate. Aspecte ale calității forței de muncă sînt evidențiate prin intermediul unui număr mare de indicatori cum ar fi productivitatea muncii, coeficientul mediu de calificare, coeficientul de regresie în cazul corelației dintre valoarea producției și aportul adus de forța de muncă la realizarea producției, coeficientul de elasticitate a forței de muncă din cadrul funcțiilor de producție de tip Cobb-Douglas.

Județul Sibiu, teritoriul pe cuprinsul căruia există o puternică tradiție meșteșugărească și muncitorească, se situează din punct de vedere al nivelului de calificare a forței de muncă pe unul din locurile fruntașe. O dinamică a productivității muncii în industrie (vezi tabelul nr. 1) arată o creștere substanțială a acesteia, ajungîndu-se în anul 1978 la valoarea de 301 428 lei.

Dinamica productivității muncii în industrie

(prețuri 1.I.1977)

Anii	1967	1968	1977	Indici de creștere 1977/1967	Ritm mediu anual
Productivitatea muncii în industria socialistă în județul Sibiu	115582	126216	285935	247,4	9,5

După cum am arătat, un indicator important de cunoaștere folosit în special în cadrul unor studii de sinteză este coeficientul de elasticitate al forței de muncă obținut din funcția de producție de tip Cobb-Douglas. În evoluția acestui indicator ne vom referi în cele de mai jos.

Cum este cunoscut, funcția de producție Cobb-Douglas încearcă să pună într-o corelație de funcționalitate rezultatul unui proces, în cazul nostru producția industrială la nivelul județului, cu factorii care o determină sau o condiționează. În calculele noastre am folosit următoarele elemente: 1. Producția globală industrială a județului în dimanică; 2. Valoarea fondurilor fixe existente; 3. Forța de muncă existentă.

În varianta I an utilizat funcția de producție în forma ei clasică, cu luarea în considerare și a progresului tehnic, de forma:

$Y = a L^A K^B e^{ct}$ în care:

Y = producția globală industrială

L = forța de muncă exprimată ca număr mediu scriptic

K = fondurile fixe

A și B = coeficienți de elasticitate ai factorilor forța de muncă și fonduri fixe

C = elasticitatea progresului tehnic

t = timpul

Am considerat că este justificată și introducerea influenței progresului tehnic prin factorul e^{ct} întrucît, într-o seamă de ramuri ale industriei sibiene progresul tehnic s-a resimțit din plin prin sporul substanțial al producției, obținut pe seama factorilor de calitate și produse noi realizați în această perioadă de timp.

Perioada care a fost luată în calcul se referă la intervalul dintre 1960—1978, cu momente distincte în anii 1960—1965—1970—1975—1976 și 1977.

În cazul variantei prime am realizat două alternative:

a) alternativa în care cele 6 momente au fost considerate ca mărimi succesive, distincte, realizîndu-se în acest fel, o serie de 6 ani ipotetici. Funcția de producție a fost logaritmată, obținîndu-se:

$\log Y = \log a + A \log L + B \log K + Ct \log e,$

iar printr-o schimbare adecvată de variabilă relația poate fi scrisă

$y = a' + Ax_1 + Bx_2 + Cx_3$

Apelînd la metoda celor mai mici pătrate, prin egalarea cu zero a derivatelor parțiale ale sumei pătratului diferențelor dintre valoarea teoretică și empirică, se obține cu sistem de ecuații normale din a căror rezolvare s-au obținut valorile:

$a' = 0{,}02686$ $A = 0{,}82030$ $B = 0{,}116633$ $C = 0{,}08265$.

Se știe că elasticitatea unui factor în raport cu rezultatul procesului, reprezintă variația factorului rezultativ la creșterea cu un procent a factorului a cărui elasticitate el o reprezintă. Din cele de mai sus, rezultă că elasti-

citatea forței de muncă este cea mai mare, aducînd un aport de 0,82030, deci o creștere de 0,82 a factorului rezultativ la creșterea cu un procent a factorului forță de muncă. Elasticitatea fondurilor fixe este de 0,16633 iar pentru factorul progres tehnic, este indicată o elasticitate de 0,08265.

La nivelul economiei naționale, pentru industrie și pentru un interval de timp aproximativ egal, în literatura de specialitate* se găsesc elasticitățile care, pentru cazul randamentului constant (cînd suma coeficienților de elasticitate este egal cu 1) indică valorile următoare :

— elasticitatea forței de muncă = 0,6829295 iar

— elasticitatea fondurilor fixe = 0,3170604.

Comparînd valorile și ținînd seama și de faptul că o parte a aportului la creșterea economică (este adevărat, relativ mic, C = 0,08265) este pus pe seama progresului tehnic, putem trage concluzia că la nivelul industriei județului Sibiu, aportul sau elasticitatea forței de muncă este mai mare comparativ cu aportul adus de forța de muncă în industrie, la nivelul economiei naționale. Acest aport suplimentar nu poate fi pus decît pe seama calității crescute a forței de muncă. Această afirmație vine să confirme odată în plus faptul relevat și cu altă ocazie în cadrul materialului, că, nivelul de calificare, respectiv calitatea forței de muncă, din cadrul județului se situează peste media pe țară.

b) În ipoteza a doua de lucru, mărimea lui t a fost considerată nu ca o succesiune de 6 ani consecutiv, ci ca o serie formată din totalul numărului de ani din intervalul 1960—1977, t pentru momentele considerate luînd valorile 1, 5, 10, 15, 16 și 17. În acest caz au apărut în mod evident modificări atît în matricea sistemului cît și în valorile coeficienților de elasticitate.

În această ipoteză aportul forței de muncă este atît de substanțial mai mare în raport cu aportul adus de fondurile fixe, încît am considerat această ipoteză de lucru mai puțin reală și relevantă.

În cadrul variantei a 2-a, am înlocuit, așa cum am arătat, valoarea factorului forță de muncă, exprimat ca număr mediu scriptic, cu valoarea fondului de retribuție, pentru anii considerați, obținut ca produs între numărul mediu scriptic din industrie la nivelul județului și retribuția medie din industrie la nivelul județului. În acest fel s-a eludat incompatibilitatea din funcția de producție în forma ei clasică, privitoare la ecuația dimensională. Și pentru această variantă, am adoptat cele două ipoteze de lucru privitoare la timp. În ipoteza 1, t a avut valorile 1, 2, 3, 4, 5 și 6, valorile necunoscutelor sistemului fiind : a' = 1,63529, A = 0,68115, B = 0,28976, C = 0,08797, valori sensibil apropiate de cele calculate pentru industrie la nivelul economiei naționale.

Pentru ipoteza a 2-a de lucru, cînd t a avut valorile 1, 5, 10, 15, 16 și 17, valorile necunoscutelor au fost : a' = 0,78387, A = 0,63850, B = 0,52011, C = 0,00011

Pentru comparație am realizat și o variantă în care progresul tehnic este considerat nul.

Coeficienții de elasticitate ai tuturor variantelor sînt prezentați într-un tablou sintetic avînd următoarele valori :

Coeficienți de elasticitate în funcția de producție CobbDouglas calculați pentru județul Sibiu pe intervalul 1960 - 1977

Coeficient de elasticitate	Cu progres tehnic				Fără progres tehnic
	Forța de muncă exprimată prin nr. mediu scriptic		Forța de muncă exprimată prin fond de retribuție		
	t=1,2,3, 4,5 și 6	t=1,5,10,15, 16 și 17	t=1,2,3, 4,5 și 6	t= 1,5,10,15, 16 și 17	
	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3	Varianta 4	Varianta 5
A	0,82030	1,05424	0,68115	0,63850	0,63853
B	0,16633	0,14221	0,23976	0,52100	0,52018
C	0,08265	0,00027	0,08797	0,00001	-

Cunoașterea acestor elemente reprezintă o informație de certă valoare în calculele de prognoză privind dezvoltarea economică a județului Sibiu.

Efecte utile maxime prin optimizarea rutelor de transport

Chiar dacă nu reprezintă un aspect nemijlocit al progresului tehnic, **optimizarea transportului** — fie că este vorba de transport uzinal intern sau de probleme de alocare, vizînd un anumit teritoriu, un minister, ori centrală fie că este vorba de stabilirea unor rute optime de transport în cazul distribuirii unor produse de la un centru de producție (furnizor) la mai multe centre de desfacere (beneficiar) — este de natură să contribuie, prin efectele sale la o reducere substanțială a cheltuielilor materiale (consum de carburanți, amortizare) și chiar a muncii vii. Înscriindu-se prin aceste rezultate pe linia creșterii eficienței economice, optimizarea rutelor de transport pentru distribuirea produselor de panificație, lapte și preparate din carne, în municipiul Mediaș, reflectă preocuparea organelor de decizie de creștere calitativă a activităților prin folosirea unor tehnici și metode moderne de organizare și conducere a proceselor economice.

Optimizarea rutelor, cunoscută și sub denumirea „problemei comis-voiajorului" se înscrie în rîndul acelor metode matematice moderne, care, prin viabilitatea, prin clasicitatea lor în rezolvarea acestui tip de probleme se poate aplica pe scară largă în economie. S-a pornit de la realitatea faptică că în municipiul Mediaș există pentru cele trei tipuri de produse cîte un singur producător și un număr variind între 35 și 50 de consumatori, care trebuie aprovizionați într-un anumit interval de timp. Datele necesare pentru rezolvarea problemei și care au constituit restricții ale acesteia, au fost :

1 — numărul și amplasarea centrelor de desfaceri (beneficiari); 2 — amplasarea unității producătoare ; 3 — cantitățile cerute de centrele de desfacere ; 4 — intervalul de timp în cadrul căruia trebuie să se realizeze procesul de aprovizionare ; 5 — numărul și capacitatea diferitelor tipuri de mijloace de transport de care dispune unitatea și care realizează distribuirea ; 6 — timpul necesar pentru încărcarea și descărcarea unei unități de produs (cantitățile au fost trans-

* vezi Emilian Dobrescu : Corelația dintre acumulare și consum, Editura politică, București 1971 (în lucrare la pag. 128 sînt date mărimile coeficienților de elasticitate, în ipoteza randamentului crescător > 1).

formate în navete) ; 7 — lungimea străzilor de pe raza municipiului între diferite noduri (intersecțiile străzilor de orice fel) ; 8 — capacitatea de depozitare a centrelor de desfacere.

Problema a fost rezolvată pe baza programului V.S.P. Network Analysiz Programm existent în biblioteca calculatorului IBM din dotarea centrului de calcul al Ministerului Industriei Ușoare. În esență, programul se bazează pe calcularea tuturor rutelor posibil a se folosi de la centrul de producție la punctele de desfacere și alegerea în final a rutei minime. Trebuie precizat că în cadrul programului s-a respectat cerința realizării aprovizionării într-un anumit interval de timp, cerință generată de faptul că pentru produsele lactate, aprovizionarea trebuie realizată în cursul zilei, între orele 4 și orele 8 ; pentru produsele de panificație, de regulă nu se pun limite de capacitate din punct de vedere al depozitării, o parte trebuie aduse în intervalul de timp de la 4 la 8, iar altă parte poate fi adusă și mai tîrziu între 8 și 12. La produsele întreprinderii „Salvconserv" preparate din carne, unele unități se aprovizionează zilnic și atunci acestea trebuie aduse la primele ore din zi, iar la altele, unde există un dever mai mic, aprovizionarea se realizează la 2 zile, la 3 zile, sau chiar la intervale mai mari.

Timpul de încărcare-descărcare s-a calculat în cazul produselor lactate pe navetă, cantitatea necesară fiind transformată în acest mod, iar pentru produsele de panificație și preparate din carne cantitățile au fost transformate în navete convenționale corespunzătoare acestor tipuri de produse. Programul folosit scris în limbaj Fortran, a fost rulat într-un număr mai mare de variante, în funcție de diferitele modificări ale parametrilor condițiilor restrictive.

Rezultatele calculelor materializate în rutele optime redate de calculator prin intermediul printurilor, indică o economie substanțială a cheltuielilor materiale și umane față de variantele empirice folosite. O primă evaluare indică o reducere a totalului de km la aproape 1/3 din totalul de km realizat în prezent.

În cadrul **optimizării rutelor de distribuire a laptelui,** optimizare realizată în două variante, din punct de vedere al vitezei de deplasare a autovehiculelor 30 și 40 km/h pentru cele 4 mașini cu care se realizează distribuirea laptelui și care au o capacitate de 380 de navete fiecare, s-au obținut în final situațiile prezentate în tabelul alăturat.

Se poate observa că restricția referitoare la viteza de deplasare a autovehiculelor aduce unele modificări, atît în totalul km parcurși, cît și în timpul de mers efectiv. S-au modificat de asemenea, totalurile rutelor de transport. Cantitatea totală livrată și numărul centrelor servite a rămas, evident, neschimbată, dar centrele cuprinse în fiecare rută în cadrul celor două variante s-au modificat. În plus, calculatorul a indicat timpul cel mai devreme și timpul cel mai tîrziu de plecare, în fiecare rută, putîndu-se calcula (datorită informației privind timpul total al unei rute) momentul de întoarcere din fiecare cursă sau rută.

Varianta I-a 40 km /h

	Cantitatea totală distribuită	Total km.	Timp de mers efectiv	Timp folosit pt. realiz. rutei	Nr. de centre deservite
Ruta 1-a	379	16,7	25 '	1 h,42 '	11
Ruta 2-a	310	12,0	18 '	1 h,20 '	13
Ruta 3-a	379	14,0	21 '	1 h,36 '	8
Ruta 4-a	380	12,7	19 —	1 h,35 '	9
TOTAL	1448	55,4	1 h,23 '	6 h,13 '	41

Varianta 2-a 30 km/h

Ruta 1-a	376	12	24 '	1 h,40	3
Ruta 2-a	365	17	34 '	1 h,48 '	15
Ruta 3-a	327	12,5	25 '	1 h,29 '	14
Ruta 4-a	380	12,5	25 '	1 h,41 '	9
TOTAL	1448	54	1 h,48 '	6 h,38 '	41

Eficiența studiului se materializează în economia substanțială de km necesari distribuirii produselor, economie care pentru cele trei tipuri de produse se cifrează între 25% și 75% (în unele cazuri chiar mai substanțiale). Ea rezultă în special din faptul că rutele empirice aveau parcursuri relativ mari, în gol (mașina mergea încărcată, realiza distribuirea pînă la punctul cel mai îndepărtat și se întorcea goală la baza de aprovizionare), în timp ce rutele realizate pe calculator sînt alese de așa manieră, încît în limita posibilităților să se realizeze o distribuire pînă la ultimul punct al rutei și care să fie cît mai apropiat posibil de punctul de aprovizionare.

Pentru **optimizarea rutelor de distribuire a pîinii** s-au realizat, de asemenea, două variante : o variantă în care cantitatea totală urmează să fie distribuită în două partizi egale ca mărime (datorită capacității, limitate de depozitare) între orele 4 și 8 și respectiv 8 și 12, și o variantă în care, cantitatea totală cerută, urmează să fie distribuită în intervalul de la 4 la 12, fără restricții de capacitate. Cele două variante diferă în mod sensibil, atît din punctul de vedere al timpului total de parcurs, cît și din punctul de vedere al km rulați de toate vehiculele.

Pentru **varianta primă,** situația pentru partida livrată în intervalul de la 4 la 8, este următoarea :

Nr. de rute	Cantit. livrată	Total km.	Timp de mers efectiv	Timp total al rutelor	Nr. de centre servite
15	22125	101,3	2 h, 32'	9 h, 58'	48

Pentru cantitatea totală cerută de punctele de distribuire, urmează să se mai repete o dată rutele, pentru următoarele 4 ore (adică pentru 8 și 12). Prin urmare, se obțin în cazul acesta valorile totale pe care le vom compara cu **varianta a 2-a,** în care numărul rutelor este de 30, cantitatea livrată de 44 250, total km 171,2, timpul efectiv de mers 5 h și 17', iar timpul total rutier 19 h și 2'.

Se poate constata că, în timp ce numărul rutelor și cantitatea totală este aceeași, celelalte elemente prezintă modificări substanțiale. Pentru km rulați se realizează o reducere de 30 km, aproximativ 15%, pentru timpul de mers efectiv o reducere de aproape 1 oră, iar pentru timpul total al rutelor o reducere de peste o oră. Numărul centrelor de desfacere care sînt vizitate pentru aprovizionare, se reduce, de asemenea, cu aproape 30%. În prezent se lucrează la implementarea efectivă a studiului prin încercarea de introducere în model a unor particularități suplimentare apărute odată cu aplicarea rutelor optime.

Opțiuni pentru o agricultură modernă, intensivă

În strategia și tactica de dezvoltare a agriculturii județului Sibiu s-a ținut și se ține seama de condițiile și particularitățile pedoclimatice concrete, de tipurile solului fiecărei subzone, de relieful puternic diversificat cu care natura a hărăzit aceste meleaguri. Deși Sibiul constituie un județ puternic industrializat, aflîndu-se, după producția industrială, printre primele șase județe din țară, agricultura are în prezent, cît și în perspectivă, o importanță deosebită în producția totală a județului.

Creșterea producției agricole se realizează în condițiile unor opțiuni clar conturate. În domeniul producției vegetale se urmărește specializarea și concentrarea producției pe principalele culturi pentru care avem condiții pedoclimatice favorabile (orz, cartofi, sfeclă de zahăr și in) ; specializarea și zonarea acestor culturi în funcție de favorabilitatea terenului din fiecare parte a județului, precum și de posibilitățile de mecanizare.

În domeniul zootehniei se are în vedere zonarea raselor la bovine prin bălțata românească în zona de șes a județului și înlocuirea bubalinelor și a rasei pintzgau din zona colinară cu rasa brună de Maramureș ; în paralel cu creșterea bovinelor din sistem gospodăresc se realizează creșterea în sistem industrial prin asociații intercooperatiste (complex vaci). La ora actuală există astfel de complexe în comunele Loamneș, Laslea, Bratei și satul Retiș, iar în perspectiva anilor 1980 urmează să se constituie și în comunele Șelimbăr, Roșia, Nocrich și Birghiș. La ovine, se urmărește creșterea rasei pure turcane în zona colinară și premontană, precum și a rasei țigaie și a metișilor prin încrucișare cu rasele superioare din import (Australia) — Korridelly și Romarch. La porcine se are în vedere creșterea acestor specii, cu deosebire în complexe, prin rasele Marele alb, Landrace și Ruroc. De asemenea, la păsări se are în vedere accentuarea creșterii raselor care se pretează la creșterea în complexe.

Înfăptuirea unor asemenea opțiuni solicită **crearea unei baze furajere corespunzătoare** atît din punct de vedere cantitativ cît și calitativ, prin amenajarea unor pajiști naturale (pășuni + fînețe naturale) ceea ce va asigura cel puțin 8 000 unități nutritive la hectar, totodată urmărindu-se ca în suprafața arabilă destinată bazei furajere să se introducă plante valoroase. De asemenea, este necesară crearea unor adăposturi cu condiții favorabile de creștere și dezvoltare și cu o mecanizare complexă, care să ducă la sporirea productivității muncii.

Din cele arătate rezultă, deci, că mijloacele prin care s-a urmărit și se urmărește realizarea opțiunilor de dezvoltare a agriculturii sînt practic de ordin intensiv. La acestea se adaugă, desigur, **introducerea într-un ritm mai rapid a mecanizării, prin dotarea agriculturii cu noi mașini și utilaje moderne, de mare productivitate și randament, chimizarea complexă a tuturor suprafețelor agricole** (arabile și nearabile), utilizarea mai bună a fondului funciar etc. În acest cadru este de remarcat că în perioada 1976—1978 fondurile fixe în agricultură au crescut față de sfîrșitul cincinalului precedent cu 44,2%, orientarea investițiilor fiind canalizată în special pe dezvoltarea zootehniei, a sectorului viticol și pomicol care, în județul nostru au condiții propice de dezvoltare.

În aceste condiții, rezultatele obținute în agricultura județului Sibiu se înscriu pe o traiectorie dinamică (vezi tabelele de mai jos). Particularizînd aceste rezultate se poate arăta că în lumina hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului, a obiectivelor programului județean de dezvoltare a agriculturii în perioada 1976—1980 și în perspectivă, primii trei ani ai cincinalului actual au evidențiat în această ramură de bază a economiei județului și a țării, **creșteri substanțiale de producție**, comparativ cu aceeași perioadă a cincinalului precedent. Pe baza finalizării unui amplu program de investiții, a ridicării calității muncii, a valorificării mai bune a rezervelor și potențialului de care dispune, agricultura județului Sibiu a realizat pînă în prezent o producție globală mai mare cu 51% în C.A.P. și cu 59% în I.A.S. față de perioada corespunzătoare a cincinalului trecut. Această dinamică se concretizează în sporuri care, în sectorul vegetal însumează peste 32 000 tone cereale, 29 000 tone sfeclă de zahăr, 3 000 tone cartofi etc. În perioada analizată au crescut efectivele la bovine cu 9 000 capete, la ovine cu 32 200 capete, la porcine cu 18 600 capete și la păsări cu 235 200 capete, a crescut, de asemenea, producția de lapte de vacă cu 250 000 hl, de carne cu 3 900 tone, de lînă cu 219 tone, de ouă cu peste 20 milioane bucăți.

Creșterea producțiilor totale și a producțiilor medii la hectar

Specificare		Producții totale	Producții medii
Grîu-secară	1966—1970	100	100
	1971—1975	82	105
	1976—1980	132	173
Porumb boabe	1966—1970	100	100
	1971—1975	126	121
	1976—1980	204	166
Sfeclă de zahăr	1966—1970	100	100
	1971—1975	94	133
	1976—1980	173	200
Cartofi	1966—1970	100	100
	1971—1975	96	180
	1976—1980	143	237
Lapte vacă	1966—1970	100	100
	1971—1975	95	91
	1976—1980	138	113

Dinamica producției agricole

Indicatorul	1966—1970	1971—1975	1976—1980
Producția globală agricolă — total			
— miliarde lei	6,1	6,3	8,7
Dinamică — %	100	102,6	138,9
Producția globală vegetală —			
— miliarde lei	3,0	3,2	4,6
Dinamică — %	100	104,1	144,8
Producția globală animală —			
— miliarde lei	3,0	3,1	4,1
Dinamică — %	100	101,2	132,8

În ultimii ani s-a trecut la o mai mare concentrare a producției și specializare a unităților, la o folosire mai judicioasă a fondului funciar, la îmbunătățirea structurii culturilor și introducerea unor tehnologii moderne de exploatare. De pildă, prin aplicarea în practică a proiectului de organizare teritorială cît și prin cele de îmbunătățiri funciare executate, suprafața arabilă a crescut cu 1 350 ha, depășindu-se sarcina prevăzută în program. În activitatea unităților agricole, un accent deosebit s-a pus pe **folosirea ra-**

țională a fondului funciar, în sensul că au fost aplicate proiectele de organizare a teritoriului în toate C.A.P.-urile. În acest fel s-a asigurat efectuarea lucrărilor pe curbele de nivel pe o suprafață de 47 560 ha, culturi în fîșii și benzi înierbate pe 10 369 ha, s-au desființat o serie de drumuri inutile pe 150 ha. În sectorul vegetal, în vederea sporirii eficienței economice la principalele culturi, strategia acțiunilor a constat în concentrarea zonală a producției. Concomitent s-au extins suprafețele însămînțate cu soiuri valoroase de grîu, orz, cartof, și porumb, organizîndu-se 6 ferme specializate în C.A.P. și 2 în I.A.S., care au asigurat în cea mai mare parte necesarul de semințe.

În zootehnie, acțiunile cuprinse în programul de dezvoltare în etapa 1976—1980, sînt orientate spre creșterea efectivelor de animale în condițiile intrării în funcțiune de noi capacități, spre ameliorarea raselor și în special asigurarea bazei furajere, astfel ca **ponderea acestui sector să reprezinte la finele actualului cincinal 51,5% din producția globală agricolă.** Se urmărește lărgirea bazei de creșterea animalelor. Bunăoară o serie de unități socialiste își vor organiza activitatea de reproducție în circuite, care să permită popularea tuturor capacităților de îngrășare proprii, precum și crearea unor disponibilități de purcei și pui pentru carne în așa fel încît întreaga forță de muncă disponibilă din mediul rural (inclusiv oamenii de vîrstă mai înaintată) să devină toți (chiar și navetiștii) producători și nu numai consumatori.

Ca urmare a indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în județul nostru s-au întreprins **ample acțiuni și măsuri în scopul de a asigura, încă din acest an, din producția agricolă proprie întreg necesarul pentru județ și de a crea chiar un disponibil pentru alte județe, respectiv la export, la o serie de produse** cum sînt **cartofi; legume** — varză, rădăcinoase (morcovi, pătrunjel, țelină și sfeclă roșie), fasole și castraveți; **fructe** — mere unde aveau excedent cca 1/3 din producție, prune — cca 25%, pere — cca. 20%, etc.

O analiză aprofundată și exigentă a metodelor, îndreptățește, totuși concluzia că, în ansamblu, **realizările obținute nu sînt la nivelul cerut de conducerea partidului și nici pe măsura posibilităților și rezervelor existente.** Aceasta se relevă prin restanțe înregistrate la fondul de stat al unor produse vegetale și animale, prin nerealizarea planului în construcții-montaj și întîrzierile în punerea în funcțiune a unor importante obiective agrozootehnice, prin rezultatele necorespunzătoare ale unor I.A.S.-uri și S.M.A.-uri etc.

Printre **rezervele** de utilizare mai bună a mașinilor-utilajelor, care stau la îndemîna oricărei stațiuni pentru modernizarea agriculturii, a fiecărei secții de mecanizare și unității agricole menționăm executarea unor reparații de mai bună calitate la tractoare și celelalte mașini agricole, folosirea mecanizatorilor experimentați și specializați pe mașini agricole de mare randament, utilizarea mai judicioasă a îngrășămintelor chimice, executarea în continuare a unor lucrări de îmbunătățiri funciare de mai bună calitate, care să contribuie efectiv la realizarea unor producții ridicate, efectuarea unor lucrări de combatere a eroziunii solului pe terenul care manifestă continuu acest fenomen în vederea redării complete în circuitul agricol.

Crearea, în această primăvară a celor 16 consilii unice agroindustriale de stat și cooperatiste în județul nostru, au început să-și arate roadele încă de pe acum, în sensul îmbunătățirii simțitoare a activității în agricultura județului. Ne referim la mai buna cooperare dintre unitățile agricole de stat și cooperatiste din cadrul consiliilor, la folosirea mai eficientă a mașinilor și utilajelor din dotare, a forței de muncă, la amplasarea mai bună a culturilor în ce privește rotația lor, la lărgirea creșterii animalelor la populație, la posibilitatea creșterii industrializării produselor agricole, a dezvoltării și diversificării în mai mare măsură a activităților industriale în satele noastre. Într-un cuvînt consiliile unice agroindustriale și cooperatiste creează, realmente, posibilitatea organizării, conducerii și planificării pe baze unitare a tuturor activităților din agricultură, a creșterii eficienței economice în această importantă ramură a economiei noastre naționale.

Finalitatea social-umană a creșterii economice

În concepția partidului nostru, scopul nemijlocit al producției, țelul suprem al întregii activități economice, politice și sociale constă în creșterea bunăstării materiale și spirituale a celor ce muncesc, în crearea tuturor condițiilor necesare pentru afirmarea deplină a omului, a personalității sale. Ritmul înalt de dezvoltare a producției materiale și în primul rînd al industriei, profundele mutații calitative intervenite în structura economiei, largul democratism existent în întreaga viață economico-socială a țării au permis și în județul Sibiu, împlinirea acestor importante obiective ale politicii partidului nostru.

În acest cadru, o orientare de bază a constituit-o și constituie **creșterea mai rapidă a retribuțiilor și a celorlalte venituri directe din muncă,** ca principală pîrghie de stimulare materială a participării active a oamenilor muncii la dezvoltarea producției sociale și ridicarea rodniciei muncii. După cum se știe, sîntem în preajma celei de-a doua etape de aplicare a majorării retribuției personalului muncitor în cursul actualului cincinal. În acest context, retribuția medie a ajuns să fie în județ, la nivelul anului 1978, de 2 015 lei. Aceasta, în paralel cu creșterea apreciabilă a numărului total de personal muncitor ocupat îndeosebi în ramurile producției materiale (industrie, construcții, agricultură, transporturi etc.), cît și în activitățile ramurilor neproductive (învățămînt, cultură, artă, sănătate, administrație etc.). Este elocvent să evidențiem dinamica creșterii bunăstării personalului muncitor prin prisma corelației dintre dinamica retribuției reale și a numărului de personal muncitor la nivelul județului. (vezi tabelul alăturat).

Se impune remarcată, în același timp, creșterea veniturilor țărănimii, sporuri importante realizîndu-se ca urmare a măsurilor de majorare a veniturilor minime garantate ale membrilor cooperatori în toate sectoarele de activitate. O caracteristică a formării veniturilor în majoritatea familiilor de țărani din județul Sibiu rezultă din dezvoltarea puternică și armonioasă în teritoriu a industriei care a asigurat condiții unor membri ai familiilor din mediul sătesc să lucreze permanent și în afara C.A.P.-urilor.

Măsurile concrete adoptate de partidul și statul nostru pentru creșterea retribuțiilor, a veniturilor țărănimii, a pensiilor și alocațiilor pentru copii, au determinat **sporirea puterii de cumpărare a populației,** anul trecut de pildă, rețeaua comerțului socialist din județ realizînd o desfacere cu mult mai mare față de 1975. De reținut

Dinamica unor indicatori ai nivelului de trai

	1975 / 1970	1978 / 1970	1978 / 1975
Retribuția medie nominală netă			
- TOTAL PERSONAL	127,3	160,9	126,4
- Muncitori	130,2	165,3	127,0
Nr. personal muncitor	122,5	130,5	106,5

că, dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a comerțului în județul nostru constituie o acțiune importantă, continuă și complexă, avînd ca obiect atît folosirea eficientă a investițiilor și a fondurilor din comerț, ridicarea gradului de servire a cumpărătorilor, precum și scurtarea timpului destinat efectuării cumpărăturilor. Aceasta înseamnă, pe de o parte, modernizarea și diversificarea rețelei comerciale, iar pe de altă parte extinderea formelor moderne de comerț. În acest sens, capătă însemnătate nu numai mărimea volumului mărfurilor vîndute de comerț, ci și modalitățile de vînzare a respectivelor mărfuri, condițiile în care acestea ajung la consumator, adică elementele care determină nemijlocit un comerț civilizat, de înaltă eficiență și calitate.

Din această perspectivă s-au reconsiderat pe criterii riguros științifice rolul și poziția comerțului în noua structură urbanistică, funcțiile sociale căpătînd o importanță principală, fără să se neglijeze și specificitatea conferită de tradițiile locale în activitatea comercială. Spre exemplu, în municipiile Sibiu și Mediaș, la dimensionarea și profilarea rețelei comerciale s-a ținut seama de dezvoltarea concentrică a acestor două localități, corespunzătoare evoluției lor istorice, de faptul că această dezvoltare a dat o notă aparte urbanisticii și rețelei comerciale, formată din unități mici, plasate în special în zonele centrale.

Urmărindu-se concordanța deplină între oferta de bunuri și servicii și cererea mereu sporită a populației, au fost elaborate **programe speciale** pentru dezvoltarea și diversificarea mai rapidă a producției tuturor bunurilor de consum, îndeosebi a produselor alimentare cu valoare nutritivă ridicată și a obiectelor de folosință îndelungată, precum și a prestărilor de servicii către populație în teritoriu. În mod evident, consumul de bunuri al populației a fost asigurat și

Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist pe metru pătrat suprafață comercială utilă.

lei/mp

Anii :	1960	1965	1970	1975	1978	1988
TOTAL din care:	16637	23312	28923	25231	23484	26532
-mărfuri alimentare	21999	31569	30367	36610	38357	41173
-mărfuri nealimentare	16785	21602	25411	17762	25465	29014

Factor de exprimare a comunității spirituale a națiunii române

DEZVOLTAREA economică a spațiului sud-transilvănean, în care se integrează organic și ținutul Sibiului, permanentele contacte cu celelalte provincii istorice românești, constituie elemente pe temeiul cărora s-a sprijinit o viață culturală vie, permanent impulsionată de însemnate realizări ale spiritului uman. Studierea documentelor relevă astfel existența unor forme organizate ale învățămîntului primar și a unei biblioteci încă înaintea apariției tiparului. Tot în Sibiu este organizată în 1528 prima tipografie din Transilvania, care va imprima în 1544 prima carte în limba română. De-a lungul timpului arta imprimeriei va aduce tipografilor sibieni recunoașterea unanimă a valorii lor.

Documentele epocii confirmă existența pe scurt timp, 1525—1526, a unui Studium generale Cibiniensis, un colegiu de rang superior, considerat ca primul de acest fel în istoria învățămîntului superior din țara noastră. Din secolul următor există referiri și la învățămîntul primar sătesc, atît în așezările românești cît și în cele locuite de populație germană. Adesea, săteni fruntași din jurul Sibiului, cunoscători de carte, erau folosiți pentru redactarea corespondenței sau ca veritabili agenți diplomatici pe lîngă domnitorii din Țara Românească și Moldova.

Mai departe secolul al XVIII-lea se evidențiază ca extrem de bogat în evenimente culturale : apariția librăriilor, a teatrului, a unor publicații periodice cît și constituirea celor dintîi asociații de cultură. Amintim proiectul lui Ioan Piuariu Molnar de a înființa o „Societate filosofească a neamului românesc în mare Principatul Ardealului". Contemporan cu el și pasionat colecționar Samuel Brukenthal, guvernatorul Transilvaniei va dona orașului, în marele muzeu ce îi poartă numele, colecțiile sale de antichități, numismatică, pictură și cărți.

Activitatea culturală dobîndește orizonturi tot mai largi îndeosebi după 1848 cînd Sibiul, la care asociem și așezările din jur, devine un important centru de răspîndire a științei. Existența bibliotecilor, a muzeului, a unei Academii de drept, a celor două societăți științifice săsești, au impulsionat intelectualitatea orașului. După îndelungi demersuri, este înființată în 1861 Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român (ASTRA). Cu sediul central în Sibiu și avînd ramificații în toate ținuturile locuite de românii din monarhia austro-ungară, „Astra" va deveni prin amploarea manifestărilor patronate, una dintre cele mai însemnate societăți culturale din Europa. Strînsa sa colaborare cu Academia Română îi va conferi, neoficial, statut de filială transilvăneană a celui mai înalt for științific românesc. Aportul „Astrei" la răspîndirea culturii în mase largi ale populației este de-a dreptul impresionant. El este secondat de numeroasele școli de diferite grade și profile care permit populației să mențină constantă preocuparea pentru știință, cultură, informare, cunoaștere.

Sibiul și zona căreia îi aparține au dat culturii și științei personalități de primă mărime : cei doi umaniști de talie europeană Nicolae Olahul și geograful-diplomat Georg Reicherstorffer, Inochentie Micu, Gheorghe Lazăr, Aaron Florian, Stephan Ludwig Roth, Octavian Goga, Ioan Lupaș. Activitatea lor, într-un moment istoric sau altul a avut ample rezonanțe sociale și politice, contribuind la strîngerea, tot mai mult, a legăturilor dintre provinciile istorice românești, la exprimarea comunității materiale și spirituale a națiunii noastre.

Sînt numeroși istoricii, cercetătorii, care apreciază că, Sibiul a deținut locul, de primă importanță, de capitală a mișcării național-politice românești din monarhia habsburgică și mai apoi austro-ungară, constituind un puternic factor în lupta pentru realizarea idealului de veacuri a statului național unitar român.

stimulat de dezvoltarea continuă a producției agricole, de procesul de înnoire și modernizare a produselor, de diversificarea sortimentală și îmbunătățirea calității lor. Aceste opțiuni sînt rezultatul conjugat, atît al perfecționării tehnologiilor de fabricație, cît și al evoluției continue a preferințelor populației pentru noi sortimente, superioare sub aspectul materialului sau al condițiilor tehnice în care sînt realizate, al gradului de finisare, al modului de prezentare și altele.

Creșterea veniturilor bănești ale populației, aplicarea programului privind producția și desfacerea către populație a bunurilor de consum în perioada 1976—1980, au accelerat tendința spre achiziționarea de bunuri de folosință îndelungată, ceea ce asigură sporirea gradului de confort, ridicarea nivelului cultural, crearea condițiilor pentru folosirea cît mai judicioasă a timpului liber. Dar iată dinamica desfacerii prin comerțul socialist a unor mărfuri (vezi tabelul de mai jos). Pe un alt plan al bunăstării,

Desfaceri de mărfuri prin comerțul socialist pe locuitor

Produsul	U.M.	1960	1965	1970	1975	1978
TOTAL – din care:	lei	2821	4079	5558	7635	8961
-Produse alimentare total - din care:	lei	1041	1610	2122	2774	3027
– pîine	Kg.	83,1	100,7	127,9	127,4	135,1
– carne	Kg.	9,1	9,8	10,3	14,2	23,6
– Preparate din c	Kg.	4,3	4,4	8,6	11,8	14,1
– Lapte	Litri	16,0	23,3	39,1	45,6	52,7
– Zahăr	Kg.	10,2	13,4	16,2	21,2	26,7
– Ouă	buc.	9	22	44	90	117
-Produse nealimentare total – din care:	lei	1470	1964	2679	3460	4301
– țesături	Lei	232,8	276,3	344,7	398,2	418,5
– confecții	lei	142,8	220,4	371,4	521,1	503,2
– încălțăminte	lei	137,8	175,0	247,7	331,5	340,7
– mobilă	lei	106,2	146,6	198,7	271,8	319,0
– Frigidere	buc/10000 loc.	6	71	85	148	236
– televizoare	"	17	87	122	194	238
– radiouri	"	115	121	129	159	173
– mașini spălat rufe	"	45	94	81	102	136
– autoturisme x) prin comerț.soc. / existent	"	1/3	9/37	11/100	23/197	35/295

x) Inclusiv autoturisme achiziționate în afara comerțului socialist

Contribuția învățămîntului la rezolvarea problemelor producției

PE LÎNGĂ complexele efecte de ordin formativ și educațional ale activității productive și de cercetare la care sînt antrenați elevii și studenții, se impune amintită producția materială care se realizează în școli : în 1978 — peste 19,5 mil. lei ; în 1979 — peste 23 mil. lei. Activitatea studenților în practica productivă este apreciată la cca 300.000 lei anual — manoperă și servicii.

Studenții Institutului de învățămînt superior au încheiat și duc la bun sfîrșit numeroase contracte cu unitățile economice din județ, avînd ca obiect rezolvarea unor probleme de primă importanță în ce privește conceperea și desfășurarea producției. De exemplu, Facultatea de mecanică realizează contracte de cercetare-proiectare ce depășesc 2 mil. lei anual, pe o tematică privind autoutilarea Întreprinderii „Balanța" Sibiu, cu mașini-unelte agregat și standuri de probă, determinarea de parametri funcționali la Întreprinderea mecanică Mîrșa, cercetări, tehnologii moderne în industria ușoară, în ce privește autodotarea laboratoarelor (500000 lei în 1978) etc. Rezolvarea unor probleme însemnate ridicate de producție se realizează cu sprijinul oficiului de calcul și colectivului de cercetare-proiectare mijloace de învățămînt, precum și al centrului de cercetări în științe sociale.

Un rezultat deosebit al învățămîntului sibian de toate gradele constă în calitatea absolvenților școlii sibiene. Aceasta este pusă în relief, de exemplu, de faptul că din 3452 absolvenți de liceu în 1978, 596 au fost admiși la concursuri de admitere în învățămîntul superior, ocupînd locuri fruntașe la institutele din țară, 1419 sînt repartizați în stagiu de practicant și 933 au fost încadrați direct în producție. Totodată, cei peste 230 absolvenți ai Facultății de drept economic-administrativ și cei 450 absolvenți ai Facultății de filologie și istorie sînt apreciați în întreaga țară cu calificative superioare. Cei 50 subingineri — prima promoție — au fost puternic implicați în rezolvarea problemelor de producție din întreprinderile unde își desfășoară activitatea.

Ample eforturi pentru dezvoltarea învățămîntului

O dinamică însemnată a cunoscut și cunoaște dezvoltarea învățămîntului în județul Sibiu. În prezent, în învățămîntul de cultură generală, liceal și profesional din județul Sibiu sînt cuprinși aproape 120.000 de copii și elevi — români, germani și maghiari. Baza tehnico-didactică și de producție se află în continuă dezvoltare.

În învățămîntul liceal își desfășoară activitatea peste 11.000 elevi. Baza sa materială este constituită din 26 unități în 23 profile, dispunînd de 3600 săli de clasă, 115 laboratoare, 20 săli de sport, 134 cabinete școlare, 133 ateliere școlare. Dotările cu aparatură și utilaje depășesc în cincinalul actual 25 milioane lei. Peste 3 000 elevi se pregătesc în școli profesionale, avînd la dispoziție numeroase ateliere și dotări în unitățile economice. Școlile generale dispun de încă 172 ateliere complet utilate și spații de școlarizare corespunzătoare.

Înființat în 1976, Institutul de învățămînt superior școlarizează în prezent peste 1 400 studenți în facultățile de: Filologie și istorie, Drept economic-administrativ precum și Mecanică — ingineri și subingineri T.C.M. La dispoziția studenților se află o bază materială însemnată, constituită din două corpuri de clădire cu dotări și aparatură în valoare de peste 28 milioane lei, trei cămine, cantină, casă de cultură a studenților, săli de sport, ateliere de producție etc.

Este de remarcat că în efortul de dotare a unităților de învățămînt general, liceal și universitar, un loc însemnat l-a avut și îl are autodotarea, creativitatea în domeniul realizării unor mijloace didactice, contribuția celor peste 600 maiștri și ingineri ca și a celorlalți specialiști care activează în învățămînt.

nevoile de consum ale populației sînt satisfăcute într-o măsură însemnată și prin utilizarea de servicii, prin extinderea și diversificarea lor, în anul 1978 ele reprezentînd circa 22% din totalul consumului de bunuri din județ. Este demn de menționat și faptul că în anul 1978 numărul secțiilor și unităților specializate a ajuns la 1 400, cu 300 mai multe decît în anul 1975. Concomitent, a sporit numărul personalului muncitor ocupat în aceste activități de servicii pentru populație cu aproape 2 500 de persoane în perioada menționată.

Fără îndoială, o analiză exigentă, mai ales sub raport calitativ, îndreptățește concluzia că o serie de servicii nu satisfac încă în întregime cerințele populației, îndeosebi în construcții, întreținerea și repararea locuințelor, a bunurilor de folosință îndelungată etc. Cu siguranță însă că, realizarea prevederilor „Programului privind dezvoltarea prestărilor de servicii către populație" în perioada 1976—1980 va conduce la îmbunătățirile calitative impuse de cerințele și exigențele crescînde ale populației județului Sibiu.

În ansamblul măsurilor de ridicare a nivelului de trai, un loc deosebit de important îl ocupă cele care vizează îmbunătățirea condițiilor de locuit, cu toate consecințele care decurg de aici în ceea ce privește dezvoltarea fizică și spirituală a omului. Totuși, planul de dare în folosință a locuințelor și căminelor de nefamiliști nu a fost îndeplinit în ultimii doi ani datorită în principal folosirii incomplete a bazei tehnico-materiale de către unitățile de construcții, precum și organizării necorespunzătoare a execuției lucrărilor pe unele șantiere. Angajamentul ferm al organizației județene de partid, fundamentat pe un riguros plan de măsuri, este de a se recupera restanțele și a se îndeplini exemplar planul cincinal în construcția de locuințe printr-o amplă mobilizare de forțe pe toate șantierele.

Este necesară precizarea că ridicarea bunăstării materiale a populației a constituit și constituie numai o latură a politicii partidului, vizînd ridicarea standardului de viață. Odată cu aceasta, o importanță la fel de mare o au **mediul social în care trăiesc și creează oamenii acestor locuri, viața lor spirituală, gradul de satisfacere a necesităților legate de învățămînt, sănătate, cultură, artă, odihnă.** Progresele în aceste domenii sînt și ele considerabile. De pildă, pentru ocrotirea sănătății populației, în județul Sibiu funcționau în anul 1978: 8 spitale, 76 circumscripții sanitare, 36 dispensare de întreprindere, 28 case de nașteri, 35 creșe, 31 farmacii. Numărul locuitorilor ce revin unui medic în anul 1978 este de 646 oameni, față de 757 în anul 1975.

Aplicarea măsurilor complexe de ridicare a nivelului de trai, de îmbunătățire continuă a stării de alimentație și sănătate, au contribuit la scăderea mortalității generale și infantile, a formelor de îmbolnăvire și invaliditate și, ca o expresie sintetică a îmbunătățirii calității vieții, la creșterea duratei medii de viață, care, în perioada 1975—1977, a ajuns la aproape 70 ani. Într-un alt sector de activitate, cel al învățămîntului și culturii, amplificînd necontenit tradițiile culturale ale acestor locuri, județul Sibiu și-a consolidat o vastă rețea de instituții social-culturale și educative. În anul 1978, baza materială a acestei rețele cuprindea 249 grădinițe de copii, 221 școli generale, 26 licee de specialitate, 9 școli de maiștri, 18 școli profesionale și 3 facultăți.

Cu hotărîrea de a îndeplini în cele mai bune condiții obiectivele înscrise în planurile anuale și de perspectivă, angajamentele asumate, cu convingerea fermă că realizarea sarcinilor de dezvoltare economico-socială este în interesul prosperității patriei, a prosperității fiecărui cetățean al țării, oamenii muncii de pe meleagurile sibiene — români, germani și maghiari — muncesc neabătut pentru ridicarea României pe calea progresului și civilizației socialiste.

Studiile au fost realizate de un colectiv, coordonat de **Nistor Palcu** și **Ioan Inceu**, format din: **Nicolae Blaga, Vasile Ciobanu, Emil David, Rudolf Dootz, Ioan Folea, Constantin Ilie, Maria Indreica, Grațian Ștețiu.**

- *Volumul vînzărilor de mărfuri pe un locuitor a crescut în județul Sibiu de la 7635 lei în 1975, la 8961 lei în 1978.*
- *O atenție constantă a fost acordată desfacerilor de mărfuri alimentare, sector în care, în special în ultimii ani, s-a pus accentul pe realizarea, pentru întreaga populație a județului, a unei alimentații raționale, echilibrate, stabilite pe criterii științifice. În anul 1978 valoarea nutritivă a alimentelor consumate de un locuitor a fost în medie de peste 3 400 calorii, în concordanță cu condițiile climatice ale județului și corespunzător structurii pe vîrste și socio-profesionale a populației acestei zone.*
- *Utilizarea de servicii a crescut de la an la an, ajungînd în 1978 la 937 milioane lei (1917 lei pe un locuitor), cu aproape 229 milioane lei mai mult decît în anul 1975.*
- *În primii trei ani ai actualului cincinal, în județul Sibiu s-au dat în folosință 7.975 apartamente, însumînd o suprafață locuibilă de 247 mii mp. și 5.933 locuri în cămine pentru nefamiliști. În același timp, din fondurile proprii ale populației s-au construit 1 233 case de locuit.*

contract economic

Trăsăturile forței majore

Forța majoră constituie o împrejurare concretă, imprevizibilă pentru unitatea debitoare, ce determină imposibilitatea executării contractelor economice.

Din enunțarea dată rezultă, în primul rînd, cerința aprecierii concrete a împrejurărilor ce sînt invocate de unități debitoare spre a fi exonerate de răspundere. Practica arbitrală în mod constant consideră că nu sînt situații de forță majoră, în sine, luate izolat și abstract, ci fiecare împrejurare invocată în acest sens urmează a fi analizată prin prisma specificului desfășurării sale într-o împrejurare dată. În genere, viscolul, ninsoarea, gerul în lunile februarie-martie, nu pot constitui o împrejurare de forță majoră, în condițiile țării noastre, unde asemenea fenomene sînt dinainte cunoscute și avute în vedere încă la stabilirea obligațiilor contractuale. Totuși, dacă acești factori meteorologici, prin intensitatea lor, survenind în același timp, acolo unde și atunci cînd unitatea debitoare urma să-și execute obligațiile, formează o situație de forță majoră (Dec. P.A.S. nr. 1087/1978). În același sens, s-a apreciat că, defectarea unui utilaj în principiu, nu poate scuti de răspundere pentru nerealizarea produselor ce trebuiau livrate. Dar utilajul în cauză se livrează cu piese de schimb numai pentru anumite repere, iar defecțiunile au apărut în primul an de exploatare, la alte repere cu o stabilitate mai mare, pentru care nu se asigurau și piese de schimb. Prin aceste particularități, defectarea utilajului constituie o situație de forță majoră. (Dec. P.A.S. nr. 478/1978). Aprecierea concretă implică și stabilirea momentului în care s-au produs împrejurările invocate de unitatea debitoare. Avaria unei piese, în ultimele zile ale anului, indiferent dacă întrunește sau nu trăsăturile forței majore, nu exonerează de răspundere pentru nelivrarea unor produse cu un ciclu lung de fabricație. În situația menționată, neexecutarea în natură a contractului prin sfîrșitul anului de plan a apărut după ce a survenit situația invocată de furnizor, dar — fiind vorba de produse ce nu se realizează în cîteva zile — nu se află în raport de cauzalitate cu nelivrarea (Dec. P.A.S. nr. 1470/1978).

Analiza concretă a împrejurărilor invocate se referă și la obligațiile unității beneficiare, îndeosebi, în legătură cu plata prețului produselor livrate sau lucrărilor executate. Se precizează, de asemenea, în general, că lipsa mijloacelor de plată nu scutește de răspundere pentru întîrziere în plata prețului. O asemenea situație, în împrejurările date trebuie să provină ea însăși dintr-o împrejurare de forță majoră, cum ar fi calamități din pricina cărora unitatea agricolă debitoare a prețului într-un contract n-a putut livra produse beneficiarilor săi din alte contracte și astfel, neprimind prețul de la aceștia a rămas fără mijloace de plată (Dec. P.A.S. nr. 1437/1978).

Din aprecierea concretă a forței majore rezultă că părțile nu pot stabili aprioric, prin contract, ce împrejurări vor scuti sau nu de răspundere în eventualitatea apariției lor; acestea urmînd a fi apreciate numai posterior, pe baza particularităților în care s-au produs. De asemenea, sub aspect probator, invocarea forței majore trebuie să fie însoțită de dovezi din care să reiasă locul și perioada în care s-a produs, intensitatea și complexitatea factorilor care au apărut ș.a.

În al doilea rînd, practica arbitrală reține caracterul imprevizibil al forței majore. Din sfera sa se exclud deci, împrejurările pe care unitatea debitoare trebuia și putea să le cunoască la încheierea contractului, cum ar fi, de pildă, distrugerea parțială a recoltei agricole precedente din care s-a obligat să livreze. Pornindu-se de la premisa că unitatea debitoare trebuie să-și „asigure la încheierea contractului condițiile de executare a obligațiilor asumate" s-a considerat că lipsa materiei prime (Dec. P.A.S. nr. 426/1978), a capacității de producție ori a forței de muncă specializată pentru anumite lucrări (Dec. P.A.S. nr. 2120/1977) nu constituie cauze exoneratoare de răspundere. Uneori, imposibilitatea de realizare a unor obligații devine previzibilă în timpul executării contractului. Atunci, unitatea debitoare nu este scutită de răspundere decît dacă a inițiat măsuri corespunzătoare noii situații. Semnificativă în acest sens este Dec. P.A.S. nr. 265/1978 prin care s-a apreciat că majorarea prețului la utilaje impunea beneficiarei acestora obligația de a solicita din timp modificarea indicatorilor tehnico-economici pentru a-i plăti furnizoarei prețul la termen. Neîndeplinindu-și această obligație, deși situația menționată în principiu se asimilează forței majore, unitatea beneficiară nu poate fi exonerată de răspundere pentru întîrziere în plata prețului.

În sfîrșit, forța majoră, se mai caracterizează printr-o imposibilitate obiectivă de executare, exclusivă de culpă pentru unitatea debitoare. Sînt deci împrejurări de forță majoră numai acelea pe care unitatea debitoare, folosind toate mijloacele potrivit specialității sale, manifestînd o diligență maximă, nu le-a putut totuși înlătura pentru executarea contractului. Dimpotrivă, din sfera forței majore sînt excluse situațiile ce au dus la neexecutare datorită superficialității, a lipsei de inițiativă din partea unității debitoare în organizarea activității sale.

Întrunind cumulativ caracteristicile enunțate, forța majoră scutește de răspundere „în perioada în care s-a produs și proporțional cu influența pe care a avut-o asupra realizării producției" (Dec. P.A.S. nr. 1567/1978). Totodată, apare obligația unității debitoare de a limita consecințele forței majore, organizînd desfășurarea corespunzătoare a activității sale. De aceea, s-a apreciat că, o împrejurare obiectivă survenită în trim. I nu justifică prin ea însăși nelivrarea în trim. II și III, adică o întîrziere prelungită, fără a analiza modul în care a acționat unitatea furnizoare pentru limitarea consecințelor forței majore (Dec. P.A.S. nr. 476/1977). Scutind de răspundere pentru neexecutare, apariția forței majore impune obligația unității debitoare de a anunța unității beneficiare imposibilitatea de realizare a contractului. Neîndeplinirea noii obligații, în privința căreia practic nu poate surveni o imposibilitate de realizare, atrage răspunderea unității debitoare pentru neanunțarea situației de forță majoră. Această răspundere determină plata de daune, întrucît legea nu sancționează neîndeplinirea obligației de a anunța forța majoră prin plata de penalități. (Dec. P.A.S. nr. 1565/1978).

Soluțiile practicii arbitrale în privința forței majore se înscriu pe linia promovării răspunderii în activitatea economică. Aprecierea exigentă a diferitelor situații invocate pentru exonerarea de răspundere contribuie la promovarea grijii fiecărei unități pentru organizarea activității sale, stimulează inițiativa și prevederea în realizarea obligațiilor contractuale.

M. PASCU

raporturi de muncă

Termenul în care se pot recupera sumele plătite cu titlul de pensie necuvenită

În articolul „Termenele de 3 ani și de 1 an pentru constatarea pagubelor" publicat în Revista Economică Supliment nr. 25/1979, analizîndu-se unele hotărîri judecătorești în lumina prevederilor fostei legi a pensiilor de asigurări sociale (nr. 27/1966) s-a ajuns la concluzia că sumele încasate necuvenit cu titlu de pensie nu sînt datorate decît pe o perioadă de 3 ani anterior datei constatării pagubei, potrivit dispoziției cuprinsă în art. 108 din Codul muncii.

Deși premisa de la care s-a plecat a fost justă, concluzia la care s-a ajuns considerăm că nu este conformă spiritului și textelor de lege citate, neluîndu-se în considerare un element determinant pentru stabilirea răspunderii materiale și anume **că data producerii pagubei în patrimoniul unității cu care persoana (devenită ulterior pensionar) s-a aflat în raporturi de muncă este data la care i s-a retras din contul său bancar, de către oficiul de pensii**, sumele pe care acesta le-a plătit necuvenit cu titlu de pensie.

În conformitate cu art. 68 alin. 4 și 5 din H.C.M. nr. 252/1967 (azi abrogat), oficiile de pensii și ocrotiri sociale erau abilitate de a încasa — prin dispoziția de încasare — din contul unității la care pensionarul era încadrat, toate sumele plătite de oficiu cu titlu de pensie necuvenită. Oficiul de pensie recuperează de la unitatea socialistă întreaga sumă plătită beneficiarului (pensionar încadrat în muncă) cu titlu de pensie necuvenită indiferent de perioada de timp în care a avut loc plata — chiar dacă a depășit 3 ani. Primul arbitru de stat prin Decizia nr. 2677/1975 (publicată în R.R.D. nr. 4/1976, p. 63), a statuat că, în raporturile dintre organele de prevederi sociale și unitățile socialiste, suma supusă recuperării este integrală, fiind considerată o daună globală, cauzată prin plăți succesive, făcînd aplicarea prevederilor art. 3 și art. 8 din Decretul nr. 167/1958, termenul de prescripție de 18 luni începînd să curgă de la data cînd oficiul de pensii a cunoscut, sau trebuia să cunoască prejudiciul și pe cel care l-a produs.

Unitățile socialiste sînt obligate a recupera dauna suferită prin plata făcută către oficiul de pensii de la pensionarul beneficiar al unor sume încasate necuvenit cu titlu de pensie.

Cu privire la calea de urmat pentru recuperarea sumei, în literatura de specialitate s-a susținut — opinia fiind minoritară — că unitatea trebuie să promoveze o acțiune civilă. Majoritatea covîrșitoare a autorilor și instanța supremă au considerat însă că unitatea are deschisă calea deciziei de imputare pentru recuperarea daunei provocată indirect de pensionarul încadrat în muncă prin faptul că nu a îndeplinit obligația legală de a anunța oficiului de pensii încadrarea sa în muncă. (În acest sens citățm Tribunalul Suprem secția civilă, Decizia nr. 140/1972 în C.D. anul 1972, p. 246, și Ioan Mihuță, articol în R.R.D. nr. 3/1974, p. 98, precum și Șerban Beligrădeanu, Răspunderea materială a persoanelor încadrate în muncă, Editura științifică, București 1973, p. 84 în notă).

Cu privire la cuantumul prejudiciului supus recuperării, este de arătat că unitatea are dreptul și abilitatea de a imputa persoanei încadrate întreaga sumă plătită oficiului de pensii, indiferent de faptul că cel în cauză a încasat pensia pe un interval de timp mai mare de 3 ani. Concluzia de mai sus se desprinde neechivoc din prevederile art. 108 Codul muncii care prevede că termenul de 3 ani de constatare a pagubei adusă unității începe să curgă din momentul producerii acesteia și din împrejurarea că persoana încadrată (ce are și calitatea de pensionar) nu se prezintă numai în postura de beneficiar al unei plăți necuvenite.

Într-adevăr :

— unitatea a suferit prejudiciul în momentul în care oficiul de pensii a încasat din contul ei de decontare suma plătită necuvenit pensionarului. De la această dată începe să surgă termenul de constatare de 3 ani prevăzut de art. 108 Codul muncii, neavînd nici o relevanță în raporturile dintre unitate și persoana încadrată în muncă, datele la care aceasta din urmă a încasat de la oficiul de pensii pensia la care nu avea dreptul.

Este de subliniat că în cazurile de cumul nelegal al pensiei cu retribuția se nasc trei categorii de raporturi juridice :

— între pensionar și oficiul de pensii ;

— între oficiul de pensii și unitatea socialistă ;

— între unitate și pensionarul încadrat în muncă.

În cadrul acestor ultime raporturi juridice se emite decizia de imputare, se calculează termenul de 3 ani și termenul de 60 zile, neavînd nici un fel de influență datele succesive la care s-a încasat pensia necuvenită.

Beneficiarul plății nu poate invoca în apărarea sa termenul de 1 an prevăzut de art. 108 Codul muncii, dat fiind că prevederea citată se referă numai la restituirea sumelor încasate necuvenit, de către persoane care nu au nici o vinovăție. Or, în cazul de față pensionarul încadrat este vinovat de a nu fi respectat o dispoziție legală în temeiul căreia avea obligația a anunța oficiului de pensii încadrarea sa în muncă. Este de principiu, că termenul de 1 an, prevăzut de art. 108 Codul muncii, nu se aplică în cazul în care în sarcina beneficiarului se reține orice formă de vinovăție, ca în cazul de față. A se vedea în acest sens, Șerban Beligrădeanu, op. cit. p. 80—81 și C. Jornescu, Gh. Tigăeru, Cartea întreprinderii, vol. IV. p. 432, „Revista Viața Economică" — București 1974.

De regulă însă, în asemenea împrejurări unitatea emite decizie de imputare și împotriva persoanei din a cărei vină a suferit prejudiciul și anume aceea care are ca atribuții de serviciu sesizarea oficiului de pensii la încadrarea în muncă a fiecărui pensionar. Neîndeplinirea acestei obligații legale constituie o faptă culpabilă care a avut ca rezultat prejudicierea unității.

dr. C. JORNESCU

Întrebări și răspunsuri

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC 41 Cartierul Crîng — Buzău** solicită lămuriri cu privire la calitatea de membru al asociației locatarilor a celor ce au apartamente proprietate personală. Art. 3 alin. 1 din statutul privind organizarea și funcționarea asociației locatarilor, aprobat prin Decretul nr. 387/1977, stabilește clar că în apartamentele proprietate personală calitatea de membru al asociației o are proprietarul apartamentului, iar în cazul proprietății comune a membrilor unei familii (conform art. 5 din Legea nr. 4/1973), unul dintre proprietari desemnați de aceștia, respectiv soțul sau soția.

În cazul în care apartamentul aparține unor coproprietari care nu fac parte din familie, astfel cum este înțeleasă de art. 5 din Legea nr. 3/1973, toți coproprietarii sînt membri ai asociației. De exemplu, copiii majori care nu și-au constituit familii distincte, frații, surorile, dacă au titlul de coproprietari și locuiesc în apartament împreună cu părinții sau rudele, au calitatea de membri ai asociației.

Minorii, în cazurile de excepție, în care ar deveni titulari ai contractelor de închiriere, pot deveni membri ai asociației locatarilor, drepturile lor exercitîndu-se potrivit prevederilor art. 8—11 din Decretul nr. 31/1954.

C. J.

ÎNTREPRINDEREA „INDEPENDENȚA“ SIBIU

Str. Karl Marx nr. 33

Telefon: 34100/240; Telex: 49341

Serviciul desfacere **OFERĂ:**

● **AMESTECĂTOR BASCULANT CU CURELE TRAPEZOIDALE ABCT, 40 KW (2 buc.)**

Utilizare : **În procese de curățire și spargerea pungilor de apă decantată în rezervoare de produse petroliere.**

Caracteristici tehnice :

- **Puterea : 40 kW**
- **Turația motorului : 1500 rot/min.**
- **Turația axului : 411 rot/min.**
- **Diametrul elicei : ∅ 780 mm.**
- **Gabarit : 2090×1025×1900 mm.**
- **Masa netă totală : 1905 kg.**
- **Preț :**
- **Producție 161.900 lei/buc.**

Produsul executat în baza proiectului CU 103.00 elaborat de IPG–ICPRP Ploiești

● **CUPTOR CARUSEL ∅ 3,55 m. (2 buc.)**

Utilizare : **Încălzirea pieselor în vederea forjării**

Caracteristici tehnice :

- **Diametrul util : 3400 mm.**
- **Înălțimea utilă : 400 mm.**
- **Dimensiunea ușii : lățime 700 mm, înălțime 400 mm.**
- **Productivitatea : 2000 kg/h.**
- **Debit gaze instalate : max. 300 N m3/h**
- **Presiune gaz : 200–250 mm CA**
- **Debit aer : max. 3300 Nm3/h**
- **Presiune aer : 150–200 mm CA**
- **Temperatura de lucru : 1300°C**
- **Mișcarea vetrei : continuu sau intermitent**
- **Greutatea totală : 101020 kg.**
- **Greutatea fără zidărie : 25570 kg.**
- **Încălzirea : 6 buc. arzătoare tip G 40–AG de joasă presiune cu aer preîncălzit, turbionare.**

Proiect nr. 12017.00 elaborat de IPCM București

Preț producție = **1.420.000 lei/buc.**

● **MAȘINA DE ÎMPUȘCAT MIEZURI 2,5 1 (2 buc.)**

Utilizare : **pentru format miezuri**

Caracteristici tehnice :

- **Capacitatea de împușcare : 2,5 litri**
- **Presiunea de lucru : 6–8 Atm.**
- **Suprafața mesei : 400×300 mm.**
- **Cursa de ridicare a mesei : 30 mm.**
- **Productivitatea (la o alimentare manuală) : 100 miezuri/oră.**
- **Gabaritul : 580×715×1000 mm.**
- **Masa netă : 540 kg.**
- **Masa netă : gic 2deBt u6ă**
- **Racord la rețeaua de aer : 1/2"**
- **Dimensiunile cutiei de miez : înălțime : max. 220 mm. ; lățime : max. 150 mm.**

Proiect nr. BBF/1–00.00 elaborat de ITCME București.

Preț producție = **21.000 lei/buc.**

● **MAȘINA DE ÎMPUȘCAT MIEZURI MI 80 (2 buc).**

Utilizare : **se folosește în turnătorii pentru execuția miezurilor mijlocii și mari cu configurații variate.**

Caracteristici tehnice :

- **Capacitatea tubului de împușcare : 80 l.**
- **Gabaritul maxim al cutiei de miez : 900×740×400 mm.**
- **Cursa de lucru a mesei : 100 mm.**
- **Cursa de reglare a mesei : 200 mm.**
- **Distanța maximă dintre masă și capul de împușcare : 400 mm.**
- **Forță de strângere a cutiei : 11 t.**
- **Presiunea aerului la intrare în mașină : 6 kgf/cm².**
- **Tensiunea de alimentare a instalației electrice : 220 V ; 50 Hz**
- **Puterea instalată : cca 100 VA**
- **Dimensiuni de gabarit : 1950×1000×3040 mm.**
- **Masa netă : 5010 kg.**

Proiect nr. L DB1–0 elaborat de ICTCM București.

Preț producție : **169.600 lei/buc.**

Județul Sibiu

(Urmare din pag. 3)

dimensional complex de ridicare a condițiilor de trai material și spiritual, va cunoaște o evoluție dinamică și în viitor. Ca urmare a politicii partidului de dezvoltare dinamică, echilibrată a tuturor județelor și localităților țării, a creării unei

lor edilitare, sociale, culturale, de învățământ etc. creează în mod efectiv o îmbunătățire substanțială a condițiilor de viață.

IN PERSPECTIVA încheierii în bune condiții a acestui cincinal, a realizării unor progrese însemnate în înfăptuirea obiectivului major de a trece la o nouă calitate în activitate, economia județului nostru este chemată să răspundă unor sarcini de o deosebită însemnătate. Este neîndoielnic, că înfăptuirea acestor obiective impune intensificarea preocu-

EVOLUȚIA PROCESULUI DE FORMARE A ORAȘELOR DIN JUDEȚUL SIBIU **Graficul nr. 2**

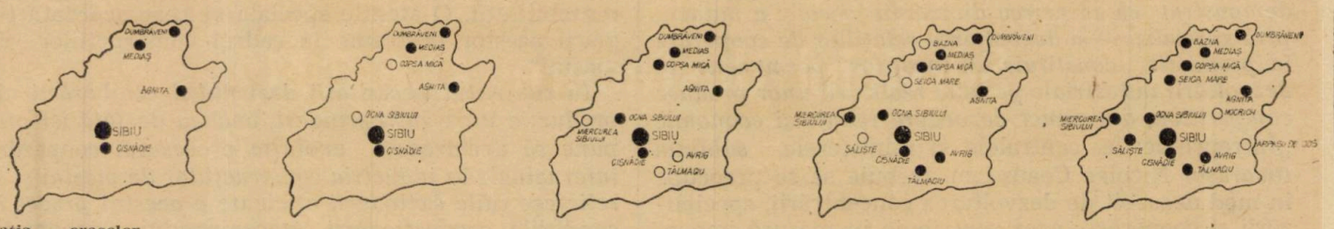

Populația orașelor din județ	149 694	273 443	320 900	395 500	453 000
% din populația totală a județului	40,16	56,47	63,67	71,23	74,23
nr. orașe/1000 km²	0,92	1,29	1,84	2,39	2,76

puternice baze economice, și în județul Sibiu se va realiza accelerarea procesului de urbanizare, de ridicare în tot mai mare măsură a satului la nivelul de confort al orașului. Astfel, deși în ultimele două decenii (1956—1977), numărul orașelor a crescut doar cu două, în următorii ani (1977—1990) numărul lor crește cu 7, ceea ce reprezintă o dublare (vezi graficul nr. 2).

Tabelul nr. 6

Evoluția unor indicatori sintetici ai bunăstării materiale și spirituale

	U.M.	1960	1965	1970	1975	1978
Retribuția reală a personalului muncitor	lei/persoană	—	—	1 252	1 536	1 966
Desfaceri de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	milioane lei	1 106,5	1 677,0	2 448,9	3 674,4	4 386,9
Număr de locuințe noi construite *)	locuințe		4 236	6 737	12 023	9 208 **
Ponderea populației urbane	%	47,1	51,7	56,0	57,8	61,7
Noi locuri de muncă *)	persoane	9 743	30 443	18 690	32 861	11 613 **)

*) pe cincinale
**) perioada 1976—1978

Acest intens și rațional proces de urbanizare, prin componentele pe care le antrenează — dezvoltarea infrastructurilor economice și creșterea veniturilor, îmbunătățirea condițiilor de muncă și de locuit, prin amplificarea tuturor infrastructurilor în fiecare unitate, la fiecare loc de muncă pentru realizarea, în condiții optime a producției nete și fizice — măsura reală a participării județului la progresul patriei, la continua ridicare a bunăstării materiale și spirituale a poporului. În toate aceste domenii avem desigur realizări, după cum există încă **însemnate rezerve în ce privește : creșterea producției industriale** pe baza valorificării superioare a resurselor materiale și de energie, a utilizării mai bune a tuturor fondurilor fixe și a sporirii productivității muncii ; **sporirea producției agricole,** ramura de bază a economiei județului unde se impun superior fructificate toate condițiile create, materiale, organizatorice și financiare ; **investițiile,** unde urmărim stimularea puternică a industrializării lucrărilor de construcții-montaj și asigurarea condițiilor pentru intrarea la termen în funcțiune a fiecărui obiectiv ; **comerțul exterior,** sector în care avem cu deosebire în vedere creșterea competitivității produselor sibiene pe piața mondială. Urmărim ca asemenea rezerve să le punem neîntîrziat în valoare pentru a asigura noi parametri calitativi contribuției sibiene la dezvoltarea economico-socială a țării.

Oamenii muncii din județul Sibiu — români, germani, și maghiari — muncind uniți și înfrățiți continuă, sub conducerea organizației județene de partid, pe planul superior al înfăptuirilor, al marilor exigențe relevate de îndeplinirea unor obiective economico-sociale de cea mai mare însemnătate, bogatele tradiții muncitorești și de hărnicie ale meleagurilor sibiene. Eforturile noastre de muncă și creație le dedicăm celor două evenimente care marchează acest an, cea de-a 35-a aniversare a Insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste și Congresul al XII-lea al partidului, le dedicăm făuririi socialismului și comunismului, bunăstării și fericirii poporului român.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Ritmicitate în realizarea și livrarea produselor

DIN ANALIZA modului în care a fost realizată, față de plan, producția pe decade în semestrul I 1979 la un număr de 6 produse și grupe de produse principale din industria metalurgică, ies în evidență unele deficiențe în asigurarea ritmicității producției (graficul). Astfel, în timp ce la fontă și oțel se asigură o ritmicitate relativ bună, la celelalte produse se planifică și se realizează în prima decadă a lunii o producție care se situează sub 33% din volumul total, cel mai scăzut nivel înregistrîndu-se la țevi de oțel (22,8%). În schimb, în decada a treia, se planifică și se realizează o producție care se situează între 35% la oțel și 47% (deci aproape jumătate) la țevi din oțel din volumul total al producției lunare.

O asemenea „ritmicitate" conduce la eforturi suplimentare din partea personalului muncitor, la solicitarea neraționlă a utilajelor, la blocarea spațiilor de lucru etc. De asemenea, obținerea unor nivele mai reduse în prima decadă, la unele produse, acționează direct asupra ritmicității producției— în lanț — și la alte întreprinderi consumatoare. De menționat că, **dacă în prima decadă a lunilor din semestrul I 1979 s-ar fi realizat o producție la nivelul decadei a doua — care se situează mai aproape de o treime din producția totală lunară — livrările către consumatori ar fi fost mai mari în această perioadă cu 195 mii tone laminate finite pline, 53 mii tone țevi din oțel, 11 mii tone table și benzi din oțel, 9,8 mii tone sîrme din oțel trase la rece.**

Îndeplinirea lunară ritmică a planului ca volum și sortimente impune folosirea rațională a utilajelor, a suprafețelor de producție, precum și a forței de muncă. Acest deziderat se poate realiza printr-o programare operativă avînd ca fundamentare repartizarea judicioasă a lucrărilor pe locuri de muncă, pe baza cunoașterii caracteristicilor tehnice ale utilajelor și a calificării muncitorilor. De asemenea, corelarea calendaristică a lucrărilor ce se efectuează la diferite locuri de muncă de către diferiți executanți contribuie în mod direct la ritmicitatea producției, la creșterea productivității muncii, la ridicarea veniturilor muncitorilor și la reducerea costurilor produselor.

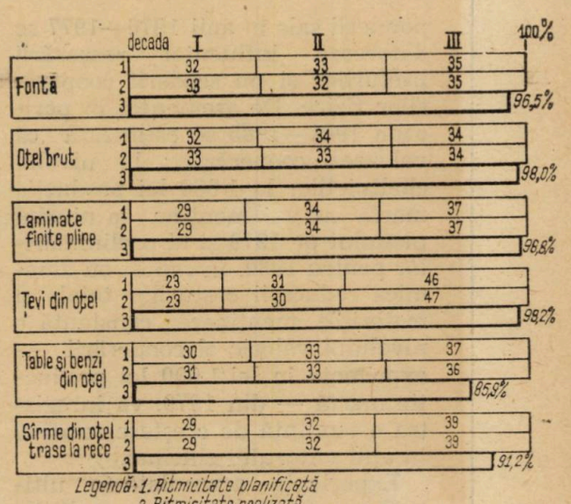

Legendă: 1. Ritmicitate planificată
2. Ritmicitate realizată
3. Producția realizată față de plan pe sem. I a.c.

PROBLEME ACTUALE ALE REALIZĂRII UNEI COOPERĂRI EFICIENTE

EXPERIENȚA pe plan național și internațional a demonstrat că adîncirea diviziunii sociale a muncii, prin specializare și dezvoltarea relațiilor de cooperare în producție, constituie un însoțitor permanent al dezvoltării industriale pe linia realizării unor produse competitive, din punct de vedere tehnic și economic „Întreprinderile, centralele și ministerele, *sublinia tovarășul* Nicolae Ceaușescu, trebuie să se preocupe în mod deosebit de dezvoltarea concentrării, specializării și cooperării, care contribuie în măsură importantă la creșterea productivității muncii, reducerea costurilor, ridicarea calității producției și sporirea rentabilității. O atenție specială se cere acordată reglării acestor probleme în cadrul construcțiilor de mașini".

În contextul necesității dezvoltării colaborării în producție între întreprinderi, analiza de față își propune să urmărească evoluția procesului cooperării interuzinale în industria construcțiilor de mașini și să reliefeze căile extinderii eficiente a acestui proces în condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar.

Factori dinamizatori ai cooperării interuzinale

PROCESUL cooperării este în plină dezvoltare în industria construcțiilor de mașini. Exprimată ca pondere în nivelul cheltuielilor totale și al celor materiale la 1 000 lei producție marfă cooperarea a evoluat și se estimează că va evolua, potrivit datelor înscrise în tabelul nr. 1. Ușoara diminuare a ponderii sale în anii 1976—1977 se datorează influenței reașezării prețurilor și nu scăderii cooperărilor fizice. De asemenea, în perioada 1981—1985 se estimează că valoarea cooperărilor la nivelul cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă se va menține la nivelul planului pe 1979 și al prelimănărilor pentru 1980. În raport cu dinamica reducerii costurilor totale și materiale, menținerea constantă a nivelului valoric al cooperării — exprimate în lei/1 000 lei producție marfă — din 1979, va înregistra o tendință de creștere relativă în anii viitorului cincinal.

Tabelul nr. 1

Evoluția cooperării în cheltuielile totale și materiale la 1000 lei producție marfă

INDICATORUL	Ani					
	1975	1976	1977	1978	1979 *)	1980 **)
Ponderea semifabricatelor și produselor în cooperare în totalul costurilor de producție	35,6	32,5	35,4	36,3	37,7	38,0
Ponderea semifabricatelor și produselor în cooperare în totalul costurilor materiale.	43,6	41,9	45,2	46,8	48,2	49,6

*) Plan aprobat prin Decretul 465/1978.
**) Preliminare.

Experiența acumulată în ultimul an a arătat că în condițiile trecerii la indicatorul producție netă, întreprinderile pun un accent deosebit pe realizarea unor cooperări eficiente, în care limita economică a asigurării pe această cale a unor piese și subansamble la parametrii constructivi și funcționali constanți o constituie **obținerea de economii la costurile de producție** prin achiziția acestora din afară (cînd prețul de livrare al furnizorului de repere sau subansamble, plus cheltuielile de transport aferente se situează sub nivelul costurilor de producție interne pentru realizarea acelorași repere). Ca urmare, se poate aprecia că și în perioada viitoare se vor intensifica cooperările cu întreprinderile specializate, care realizează diferite subansamble și piese la un nivel al prețului de producție și de livrare avantajos pentru întreprinderea beneficiară. Totodată, s-a constatat că utilizarea indicatorului producție netă mobilizează întreprinderile beneficiare de cooperări să-și intensifice eforturile pentru **valorificarea rezervelor interne de producție** în vederea restrîngerii cooperărilor întîmplătoare, care nu sînt generate, în primul rînd, de cerințe de eficiență, ci de necesitatea realizării unor activități productive (execuție de piese sau operațiuni (tehnologice) pentru care nu există la un moment dat capacitate proprie.

Extinderea cooperării cu întreprinderile specializate în fabricația de produse, subansamble, repere sau operațiuni tehnologice are la bază faptul că acestor unități le sînt caracteristice **serii mari de fabricație și costuri comparabil mai mici** față de unități care realizează reperul respectiv în serie mică sau în mod întîmplător, datorită bazei tehnice (mașini și utilaje) specializate, de mare productivitate, forței de muncă specializate, cu o înaltă pregătire profesională. Prin specializare și diminuarea costurilor, întreprinderile furnizoare de piese, subansamble își pot reduce, în continuare, prețurile de livrare, ceea ce constituie un element economic important în atragerea de noi beneficiari.

Pentru desfășurarea normală a procesului cooperării între întreprinderi și, deci, pentru asigurarea desfășurării ritmice a activității de producție sînt necesare eforturi conjugate din partea tuturor factorilor interesați — furnizori și beneficiari de produse și semifabricate în cooperare. În legătură cu aceasta merită relevat faptul că, deși, în esență, relațiile de cooperare au aceeași natură, ele diferă ca mod de înfăptuire și implicații asupra eficienței, după cum furnizorul de semifabricate sau produse în cooperare este :

— o întreprindere strict specializată în execuția se semifabricate, pentru care are organizată producția de serie mare sau de masă, fiind numai furnizor de produse în cooperare ;

— o întreprindere specializată în execuția unui singur produs sau a unei grupe bine delimitate de produse finale complexe, care este numai beneficiar de repere sau semifabricate din cooperare, fără a

Tabelul nr. 2

Implicațiile modificării prețurilor la produsele și subansamblele din cooperare asupra efortului de reducere a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă.

	1975	1980					
		Fără micșorarea prețurilor la produsele și subansamblele din cooperare, în funcție de reducerea costurilor de producție aferente.			În condițiile micșorării prețurilor la produsele și subansamblele din cooperare, în funcție de reducerea costurilor de producție aferente.		
	Lei/ 1000 lei.	Lei/ 1000 lei	Diferențe: 1980/1975 Lei	Diferențe: 1980/1975 %	Lei/ 1000 lei	Diferențe: 1980/1975 Lei	Diferențe: 1980/1975 %
1. Cheltuieli totale la 1 000 lei producție marfă — lei —	800	773	— 27	— 3,4	716	— 84	— 10,5
2. Cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă.	735	716	— 19	— 2,6	659	— 76	— 10,3
2.1 Produse și semifabricate din cooperare, — total — din care :	585	585	—	—	528	— 57	— 9,7
2.1.1 — costuri materiale	300	262	— 38	— 12,7	262	— 38	— 12,7
2.1.2 — costuri cu munca vie	150	131	— 19	— 12,7	131	— 19	— 12,7
2.1.3 — beneficii	135	192	+ 57	+ 42,2	135	—	—
2.2 Costul metalului.	100	87	— 13	— 13,0	87	— 13	— 13,0
2.3 Amortizări	25	22	— 3	— 12,0	22	— 3	— 12,0
2.4 Alte cheltuieli materiale.	25	22	— 3	— 12,0	22	— 3	— 12,0
3. Cheltuieli cu munca vie	65	57	— 8	— 12,3	57	— 8	— 12,3
4. Ponderea produselor și semifabricatelor din cooperare în totalul chelt. de prod. (%)	73,1	75,7			73,7		
5. Ponderea semifabricatelor și prod. din cooperare în totalul chelt. materiale (%)	79,6	81,7			80,1		

avea obligații de furnizor de cooperare, cu alte unități economice ;

— o întreprindere integrată, producătoare de produse complexe finale, care execută și anumite operații tehnologice, repere sau subansamble pentru alte întreprinderi producătoare de produse complexe finale.

Astfel, în cazul întreprinderilor din prima grupă, specializate în execuția de operații tehnologice (forjare, presare, acoperiri metalice etc.), repere sau subansamble, problemele asigurării la timp și în bune condițiuni a unităților coordonatoare de produse din grupele doi și trei cu serviciile, reperele sau subansamblele necesare se rezolvă în mod firesc, întrucît îndeplinirii planului de producție fizică al furnizorului îi corespunde acoperirea integrală a cererilor beneficiarilor de cooperare. Cu totul altfel apar problemele în cazul întreprinderilor din grupa a treia, coordonatoare de produse finale, care au și obligații de execuție de operații tehnologice sau de repere în cooperare. Aici apar cazuri cînd întreprinderea acordă prioritate produsului complex final propriu, neglijînd obligațiile față de beneficiarii săi de cooperare, sau executînd cu prioritate cooperările cele mai avantajoase și neglijînd pe cele mai puțin avantajoase, ceea ce provoacă perturbări în buna desfășurare a conlucrării cu întreprinderile partenere.

Practica a arătat că adîncirea diviziunii muncii și dezvoltarea cooperării în condițiile economiei socialiste impun conjugarea eforturilor pe plan tehnic și economico-financiar pentru realizarea în condiții optime a acestor procese. În acest fel, ținîndu-se seama de teza potrivit căreia diviziunea muncii și specializarea constituie căi importante de creștere a productivității muncii, de economisire a muncii sociale, fenomenul cooperării și-a găsit reflectare și în mecanismul prețurilor. Astfel, **pentru stimularea dezvoltării relațiilor de cooperare, încă din 1975 s-a adoptat un act normativ prin care se exceptează o serie de subansamble de mare importanță și valoare, primite în cooperare de la dubla calculare a beneficiului în produsul complex final, în general acele subansamble care au ponderi mari în valoarea produsului final** (panourile electrice de comandă pentru mașinile-unelte de prelucrat prin așchiere, boghiurile pentru locomotive și vagoane, autoșasiurile pentru autovehiculele speciale etc.). Această măsură a fost de natură să stimuleze întreprinderile coordonatoare de produse complexe finale în mărirea volumului fizic al cooperării, în creșterea volumului și calității producției. Rezolvarea în continuare a problemei evitării dublei calculări a beneficiului și pentru celelalte produse și subansamble de valori mai mici primite prin cooperare ar stimula extinderea și mai largă a cooperării dintre întreprinderi. în realizarea programelor de reducere sistematică a costurilor de fabricație. Este o problemă asupra căreia au fost formulate critici din partea a numeroase întreprinderi finalizatoare de produse complexe, și, care ar trebui să fie rezolvată cu mai multă operativitate.

O planificare riguroasă a nivelului costurilor de producție pe toate treptele cooperării

O ALTĂ CALE de stimulare a cooperării o constituie așezarea sarcinii de **reducere a costurilor de producție.** Aici este esențial de a se asigura o concordanță deplină între capacitatea de acțiune a întreprinderii asupra consumurilor de muncă vie și materializată, care include și semifabricatele și produsele aprovizionate prin cooperare. Din datele prezentate în tabelul nr. 2 rezultă că, în condițiile în care produsele și semifabricatele din cooperare dețineau 79,6% din totalul cheltuielilor materiale în 1975 (în 1980 se prevede o reducere a cheltuielilor materiale de 10,3%), este necesar ca alături de reducerea cu 12—13% a cheltuielilor materiale din sfera sa de acțiune (costul metalului consumat, amortizări și alte cheltuieli materiale), să se diminueze prețul de

dr. Petru ROTARU

(Continuare în pag. 26)

REDUCEREA CHELTUIELILOR DE CIRCULAȚIE ÎN RITMUL MODERNIZĂRII COMERȚULUI

PE BAZA PRINCIPIULUI AUTOGESTIUNII economico-financiare, fiecare întreprindere și unitate economică își întocmește bugetul de venituri și cheltuieli pornind de la necesitatea de a-și asigura, din activitatea proprie, atît mijloacele financiare necesare, cît și creșterea rentabilității. Înfăptuirea practică a acestui obiectiv în cazul unei întreprinderi comerciale impune ca aceasta să realizeze un beneficiu maxim, prin reducerea la minimul necesar a cheltuielilor de circulație. Desigur că preocupările de reducere a cheltuielilor de circulație în comerț, în contextul procesului de modernizare, necesită o abordare nuanțată, în sensul că unele capitole de cheltuieli se reduc ca efect al modernizării, iar altele pot înregistra creșteri temporare — însă rezultanta, evident, trebuie să fie o scădere a nivelului lor relativ.

Ce arată o analiză a nivelului relativ al cheltuielilor de circulație ?

O ANALIZĂ în dinamică a nivelului relativ al cheltuielilor de circulație, în cadrul comerțului cu amănuntul din capitală, permite unele aprecieri de semnificație practică imediată.

Tabelul nr. 1

Evoluția nivelului relativ al cheltuielilor de circulație

	1975	1976	1977	1978
Total comerț	**6.82**	**7,76**	**7,68**	**7,60**
din care :				
— alimentar	5,28	5,97	5,73	5,90
— nealimentar	4,88	4,74	4,93	4,77
— alimentație publică	17,34	20,33	19,94	19,07

Datele din tabelul nr. 1, privind evoluția cheltuielilor de circulație pe grupe de mărfuri, reflectă faptul că nivelul relativ al cheltuielilor de circulație, cu excepția celui pentru mărfuri nealimentare, a crescut în comparație cu anul 1975. Creșterea mai mare s-a înregistrat în anul 1976, în anii 1977 și 1978 menținîndu-se aproape același nivel. Chiar și pentru mărfurile nealimentare, nivelul relativ al cheltuielilor de circulație a fost mai mare în anul 1977, față de 1975.

Pe ramuri de mărfuri, creșterea cea mai mare a nivelului relativ s-a înregistrat la cheltuielile de producție și circulație din alimentația publică — cu circa 2% față de anul 1975.

Explicația trebuie căutată în primul rînd în măsurile ample de modernizare a activității comerciale din ultimii ani, care au determinat unele cheltuieli mai mari ca volum și chiar ca nivel relativ. Dacă o asemenea apreciere este valabilă pentru unele capitole de cheltuieli, pe total ar fi trebuit să se înregistreze totuși un efect pozitiv, exprimat printr-un nivel relativ mai scăzut, obținut prin creșterea volumului absolut al desfacerilor. De altfel, însăși rațiunea modernizării activității comerciale este aceea de a obține, concomitent cu ridicarea nivelului de servire a populației, un nivel mai scăzut al cheltuielilor de circulație, o rată a rentabilității mai ridicată, care implicit conduce la un volum mai mare al beneficiului.

De aceea, apare ca nejustificată creșterea nivelului relativ al cheltuielilor de circulație în anul 1978, față de anul 1975 (pe total comerț cu 0,78%, pentru mărfuri alimentare cu 0,62%, pentru alimentația publică cu 1,73%).

În documentele Conferinței Naționale a Partidului din decembrie 1977, precum și în cele ale Consfătuirii pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist din iunie 1978 se subliniază necesitatea găsirii de noi soluții pentru economisirea de materiale, energie, combustibil, pentru valorificarea mai eficientă a rezervelor de reducere îndeosebi a cheltuielilor cu pondere mare în totalul cheltuielilor, cum sînt, de exemplu, cele pentru transport. Se desprinde, deci, sarcina ca fiecare întreprindere comercială să depună eforturi susținute pentru reducerea nivelului relativ al cheltuielilor de circulație, în condițiile creșterii gradului de modernizare a activității desfășurate.

De ce este incompatibilă modernizarea, cu creșterea cheltuielilor materiale ?

PENTRU a avea o imagine mai completă, asupra cauzelor acestei evoluții a cheltuielilor de circulație vom continua analiza în structuă a cheltuielilor materiale înregistrate în comerțul Capitalei. (vezi tabelul nr. 2).

Normal ar fi fost ca prin creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii, cheltuielile materiale pe unitatea valorică comercializată să înregistreze o scădere datorită utilizării unor forme de vînzare moderne, de mare randament. Urmărind evoluția unora dintre cele mai importante cheltuieli materiale, așa cum rezultă din tabelul nr. 2, se constată că nivelul relativ al acestora înregistrează creșteri în anul 1978, față de anul 1975. De exemplu dată fiind mai buna dotare a comerțului bucureștean cu echipament frigotehnic, nivelul relativ al pierderilor de mărfuri ar fi trebuit să fie mai mic. Aplicînd cuantumul de creștere a nivelului relativ al pierderilor de mărfuri (0,02%) asupra volumului desfacerilor prin unitățile de mărfuri alimentare și de alimentație publică realizat în anul 1978, rezultă pierderi de circa 2 035 000 lei. Se înțelege că dacă acestea ar fi fost evitate, atît rentabilitatea întreprinderilor respective, cît și gradul de satisfacere a cererii populației ar fi fost mai bun. Reducerea pierderilor la mărfuri cu un grad mai ridicat de perisabilitate reclamă o bună gospodărire a acestora (recepție, sortare, depozitare, păstrare etc.), în așa fel încît în spațiile comerciale să se

Tabelul nr. 2

Structura cheltuielilor materiale

%

Capitole de cheltuieli	1975	1978
Total cheltuieli materiale		
din care :		
Cheltuieli cu transportul, depozitarea, păstrarea și pregătirea desfacerii mărfurilor	1,27	1,33
din care :		
— pierderi în limitele normale pe timpul transportului, păstrării și desfacerii mărfurilor	0,21	0,23
— cheltuieli și pierderi la ambalaje (mai puțin veniturile realizate din vînzarea ambalajelor)	0,51	0,52
Dobînzi și speze bancare	0,20	0,23
Cota de cheltuielile generale ale întreprinderii	0,46	0,47

formeze stocuri corespunzătoare unei circulații normale, care să permită reducerea la minimum a pierderilor de mărfuri în cadrul normelor legale și înlăturarea completă a cazurilor de depășire a acestor norme. Pierderile totale de peste 23 milioane de lei înregistrate în Capitală, în anul 1978 la mărfurile alimentare și în alimentație publică sugerează, prin însăși dimensiunile atinse, că este necesară o mai mare preocupare pentru reducerea lor, folosindu-se în acest scop toate condițiile

create și îndeosebi baza frigotehnică existentă.

O cale însemnată de reducere a cheltuielilor materiale o reprezintă folosirea rațională a ambalajelor. În acest sens, prezintă importanță atît extinderea folosirii unor ambalaje confecționate din materiale mai ieftine, cît și prelungirea perioadei de utilizare a acestora, printr-o atentă ambalare și dezambalare a mărfurilor, transportul în bune condiții al ambalajelor (cu și fără mărfuri), păstrarea lor în bune condiții, evidența exactă etc.

Potrivit concepției moderne, ambalajul, pe lîngă rolul pe care îl joacă în protejarea mărfurilor, trebuie să permită și aplicarea unor tehnici moderne de transport ; cum sînt paletizarea și containerizarea. Extinderea acestora este condiționată de existența unui sistem integral de transport mecanizat, incluzînd și unitatea comercială.

Cu metode simple de organizare se pot obține economii substanțiale la transporturi

DUPĂ PONDEREA în structura cheltuielilor materiale, cheltuielile cu transportul, depozitarea, păstrarea și protejarea mărfurilor se plasează pe primul loc. În rîndul acestei grupe de cheltuieli un loc aparte îl ocupă cheltuielile cu transportul mărfurilor. Raționalizarea căilor de mișcare a mărfurilor presupune alegerea pe cît este posibil, a furnizorilor celor mai apropiați, creșterea proporției aprovizionării cu mărfuri din producția locală, lărgirea livrărilor de mărfuri direct de la întreprinderile producătoare la unitățile comerciale cu amănuntul, modernizarea mijloacelor de transport, utilizarea unor metode moderne de transport cum sînt paletizarea și containerizarea.

Potrivit modului actual de organizare a activității de transport, concentrarea parcului mijloacelor de transport auto în întreprinderi mari specializate (I.T.A., Transcom), reclamă o conducere modernă, folosind metodele statistico-matematice și mașinile electronice de calcul.

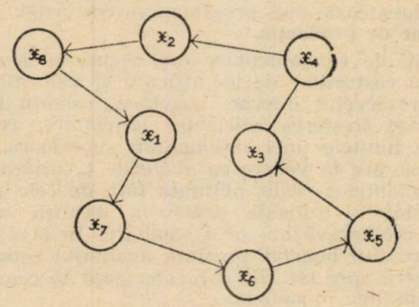

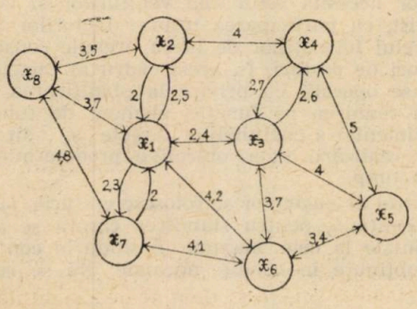

Organizarea rațională a folosirii mijloacelor de transport auto poate fi asigurată prin aplicarea unor metode care derivă din teoria grafelor, cum este circuitul hamiltonian optim. De exemplu, pentru o asemenea aplicație se pornește de la un depozit cu ridicata, de la care un mijloc de transport auto încărcat cu mărfuri urmează să aprovizioneze un număr de unități cu amănuntul situate la distanțe diferite, după care se întoarce la depozit. Cerința constă în găsirea unui astfel de drum, încît mijlocul de transport să parcurgă o distanță minimă ; aceasta este posibilă prin evitarea circulației duble pe aceeași rută și prin succesiunea rațională a unităților de aprovizionat pe traseu.

Prin transpunerea în activitatea practică comercială a criteriului de optimizare enunțat se pot obține economii însemnate la cheltuielile de transport. Astfel, presupunînd un mijloc de transport auto de 5 t, încărcat cu mărfuri la depozitul cu ridicata din str. Oițelor nr. 7, subordonat I.C.R.T.I — București, poate recurge, potrivit circuitului optimizat următorul traseu: 2,3 km pînă la magazinul din piața Rosetti nr. 5 (X_7) ; 4,1 pînă la magazinul din bd. Republicii nr. 165 (X_6) ; 3,4 km pînă la magazinul „Aurora" din bd. Dimitrov nr. 94 (X_5) ; 4 km pînă la magazinul „Tineretului" din calea Dorobanților nr. 135—145 (X_3) ; 2,6 km pînă la magazinul „Sora" din calea Griviței nr. 138 (X_4) ; 4 km pînă în bd. Gheorghe Gheorghiu-Dej nr. 43 (X_2) ; 3,5 km pînă la magazinul din piața 13 Septembrie (X_8) ; 3,7 km pînă la depozitul cu ridicata, de unde plecase încărcat. La întoarcere este de presupus că autovehiculul transportă ambalajele degajate de la unitățile pe care le aprovizionează.

Din exemplul luat, rezultă că într-o zi de lucru autocamionul realizează 138 t/km (5 t x 27,6 km), pentru care se plătesc **cheltuieli** cu transportul de 345 de lei (2,5 lei × 138 t/km).

În varianta folosirii mijlocului de transport fără calcul de optimizare, rezultă că zilnic se parcurge în medie o distanță cu 10 km mai mare, pentru 50 t/km în plus, cheltuielile de transport sînt cu 125 de lei mai mari. În cursul unui an, cheltuielile nerationale pentru transport se ridică la circa 4 000 de lei numai pentru un singur mijloc de transport auto și respectiv la aproximativ 24 000 de lei pentru cele 6 mijloace de transport auto folosite de depozitul cu ridicata respectiv.

Calculul economic înfățișat este de natură să atragă atenția factorilor de decizie asupra necesității de a se aplica și extinde utilizarea unor metode, cum este cea a determinării circuitului optim. De altfel, la depozitul cu ridicata la care ne-am referit, și nu numai la acesta, nici nu s-a pus problema aplicării metodei amintite de optimizare a circuitului de parcurs. Precizăm că trebuie create condiții adecvate — cum sînt, de exemplu, folosirea tehnicii moderne de calcul și atragerea în mod statornic la soluționarea acestei probleme a economiștilor și altor specialiști cu pregătire superioară. De asemenea, trebuie să se țină seama de situația concretă privind modul de amplasare a depozitelor cu ridicata și a unităților comerciale cu amănuntul, de configurația teritorială a fiecărei zone și localități.

Viteza de circulație a mărfurilor — expresie a eficienței sociale a serviciului comercial

O ALTĂ CALE eficientă de reducere a cheltuielilor materiale o reprezintă accelerarea vitezei de circulație a mărfurilor. Ca rezerve mai importante de accelerare a acesteia, sînt de menționat : asigurarea unei concordanțe optime între producție și cererea populației ; sporirea ponderii livrărilor directe de la producători la unitățile comerciale cu amănuntul ; a-

Tabelul nr. 3

Nivelul relativ al cheltuielilor de circulație pe grupe de mărfuri și pe întreprinderi comerciale, în anul 1978

%

	Total Capitală	Nr. întrep. peste medie
Mărfuri alimentare	5,90	6
Mărfuri nealimentare	4,77	2
Alimentație publică	19,07	7

provizionarea ritmică cu mărfuri a unităților ; vînzarea directă din depozitele cu ridicata a unor mărfuri de volum mare (mobilă, mașini de spălat rufe, frigidere etc.). De asemenea, așa cum se subliniază în documentele Consfătuirii pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist din anul 1978, viteza de circulație a mărfurilor poate fi accelerată și printr-o judicioasă acțiune de soldări. Astfel, potrivit Decretelor Consiliului de Stat nr. 93/1979 și nr. 111/1979 se prevede ca soldarea mărfurilor sezoniere susceptibile de a deveni demodate și depășite să se facă trimestrial, și nu semestrial ca pînă acum.

Prin accelerarea, în limitele necesare, a vitezei de circulație a mărfurilor se ajunge la stocuri corespunzătoare ca volum și structură în rețeaua comercială, se reduce nivelul relativ al cheltuielilor pentru dobînzi și speze bancare. Datele înfățișate în tabelul nr. 2 evidențiază că nivelul relativ al acestor cheltuieli a înregistrat un cuantum de creștere de 0,03% în anul 1978, față

conf. dr. Ion PĂUNESCU

(Continuare în pag. 24)

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

PREVIZIUNE ȘI OPERATIVITATE ÎN DETERMINAREA ȘI URMĂRIREA COSTURILOR DE PRODUCȚIE

CONFRUNTATE cu sarcini deosebit de importante în domeniul reducerii costurilor de producție și al economisirii muncii sociale în general, unitățile industriale manifestă din ce în ce mai mult preocupări pentru aplicarea unor metode perfecționate de calcul și analiză a costurilor, capabile să releve cît mai corect dimensiunea eforturilor proprii de economisire și cuantumul de economii realizat pe seama acestora, să contribuie la evidențierea și înlăturarea operativă a cauzelor care mai provoacă risipă de materiale și energie. Între aceste instrumente prețioase, care permit reduceri substanțiale ale cheltuielilor, se înscrie și **metoda standard-cost.**

În acest articol prezentăm o analiză a eficienței aplicării acestei metode la **Întreprinderea de mecanică fină Sinaia** în dorința de a desprinde caracteristicile experienței acumulate, eficiența obținută, modalitățile de implementare operativă a costurilor standard și în alte unități productive.

Eficiența renunțării la metodele clasice „pe faze" și „pe comenzi"

FOLOSITE de multă vreme în planificarea și urmărirea costurilor, metodele clasice „pe faze" și „pe comenzi", nu mai corespund cerințelor economiei moderne, care solicită o disciplină tehnologică riguroasă, cunoașterea operativă, sistematică a abaterilor de la normele și normativele stabilite, pentru fundamentarea mai completă a procesului decizional. Satisfăcînd din plin aceste cerințe, utilizarea metodei costurilor standard constituie unul din factorii esențiali în acțiunea de micșorare a cheltuielilor de fabricație. Caracteristica principală a metodei costurilor standard constă în aceea că **standardele de cheltuieli reprezintă nu numai costurile antecalculate, ci și costurile de producție considerate reale sau normale.** Din acest motiv, costurile standard reprezintă unica calculație pe produs, nemaifiind necesară stabilirea costului efectiv al produselor.

Aplicarea metodei presupune, în principal, asigurarea unor **condiții** și anume :

● stabilirea costurilor standard sau normate pe faze, locuri de producție și produse în baza normelor de consum și de muncă, a planurilor de cheltuieli indirecte întocmite în funcție de normele legale stabilite, delimitîndu-se cheltuielile fixe de cele variabile pentru recalculare ;

● organizarea zilnică sau la perioade scurte a sistemului de urmărire și analiză a abaterilor, precum și informarea conducerii compartimentelor de muncă și a unității asupra abaterilor rezultate, în scopul luării măsurilor ce se impun. Pentru realizarea acestui obiectiv trebuie asigurată evidența sistematică a modificării standardelor sau normelor curente privind consumul de materii prime, materiale, retribuții și alte cheltuieli de producție ;

● determinarea lunară a costului efectiv al întregii producții fabricate prin :

— înregistrarea cheltuielilor de producție pe articole de calculație la costuri standard sau normate și separat a abaterilor corespunzătoare articolelor de calculație respective ;

— decontarea producției finite la costul standard sau normat pe articole de calculație, și obținerea prin diferență a costurilor aferente producției neterminate ;

— repartizarea abaterilor pe articole de calculație asupra producției neterminate și finite, asupra producției expediate, precum și asupra producției marfă vîndută și încasată.

Costul standard poate fi considerat cost real în cazul în care activitatea se desfășoară potrivit normelor stabilite sau cu unele abateri minime care nu influențează costul pe unitate de produs. În aceste condiții, pentru necesități de analiză, raportare statistică sau alte nevoi, nu se mai calculează costul efectiv pe fiecare produs, acesta fiind considerat cel standard sau normat.

Față de metoda „pe comenzi", care în actualele condiții de dezvoltare a economiei s-a dovedit depășită din punct de vedere al exactității, operativității și volumului de muncă, metoda standard cost experimentată din 1978 și la întreprinderea din Sinaia — specializată în producerea echipamentului de injecție pentru motoarele cu explozie — a evidențiat numeroase avantaje (tabelul).

Avantajele aplicării în întreprindere a acestei metode moderne au fost considerabile. Într-adevăr, utilizarea ei :

— determină, sub forma nivelului de cheltuieli, siguranța respectării costurilor prestabilite în baza standardelor fizice, oferind posibilitatea cunoașterii din timp a volumului și a cauzelor eventualelor abateri. Modul „înlănțuit" de stabilire a cheltuielilor dă posibilitatea unei analize profunde, cu determinarea exactă a economiilor sau depășirilor față de standarde;

— are loc o simplificare în întocmirea documentelor și a documentației în fazele de lansare, urmărire și evidențiere a producției și planificarea, urmărirea și calcularea costurilor industriale ;

— atrage serviciile tehnice la elaborarea costurilor standard și contribuie la întărirea colaborării între acestea și compartimentele economice ;

— permite exercitarea controlului preventiv asupra cheltuielior de producție, prin stabilirea anticipată a unor limite maxime pentru aceste cheltuieli la fiecare loc de muncă ;

— asigură urmărirea operativă în cursul unei luni a abaterilor de la norme și, implicit, de la planul producției nete ;

— se obțin informații în timp util pentru luarea deciziilor datorită eliminării muncii suplimentare de evidență și scurtării termenului de predare a unor dări de seamă ;

— se mărește productivitatea muncii și se reduc cheltuielile cu retribuția ;

— se simplifică lucrările de post calcul pentru determinarea costului efectiv pe produs ;

— creează condiții optime pentru prelucrarea pe calculator a datelor și stabilirea unor modele pentru încadrarea întreprinderii în limitele admise de costuri.

Ca o remarcă este și faptul că pe parcurs costul standard se poate actualiza pe baza modificărilor de norme și a procesului de fabricație, putînd fi reflectate astfel în orice moment costurile necesare fabricării produselor.

Programarea costurilor prin bugete

ÎN CAZUL metodei standard baza controlului o constituie planificarea anticipată, orientarea rațională a cheltuielilor și factorilor care le influențează, deci programarea costurilor prin **bugetarea cheltuielilor de producție.**

Datorită capacității de fundamentare mai riguroasă a sarcinilor de reducere a costurilor, de identificare și valorificare pe plan superior a rezervelor interne, bugetarea asigură încă din faza de planificare creșterea eficienței economice, reducerea cheltuielilor la limitele unei raționalități superioare. La bugetarea costurilor se are în vedere ca abaterile („variațiile") ulterioare ale performanțelor reale, obținute față de cele planificate, să fie calculate și utilizate pentru a localiza unele sfere potențiale sub cele prevăzute prin standard. În actul de decizie, metoda controlului bugetar prezintă avantajul concentrării atenției conducerii spre laturile care afectează în cea mai mare măsură rentabilitatea, beneficiul.

Stabilirea bugetelor necesită estimarea veniturilor și cheltuielilor în mod realist, cu participarea tuturor factorilor responsabili care, la nivelul formațiilor de lucru, trebuie considerați centri coordonatori de costuri. În acest cadru al bugetării costurilor sînt cuprinse operații cu privire la planificarea, cifrarea, valorizarea și reunirea pe funcție, element de funcție sau pe zone (compartimente) a cheltuielilor directe și indirecte socialmente necesare realizării unor obiective predeterminate pentru o perioadă de timp.

În sistemul de control al bugetelor se folosesc costurile standard ca o condiție esențială, pentru stabilirea cărora se aleg criterii ce trebuie aliniate la cele maxime posibile în condiții ideale pînă la cele obținute în condiți normale. Nu se reco-

mandă folosirea costurilor „istorice" pentru stabilirea costurilor standard, deoarece acestea nu constituie o bază de calcul eficient. În acest caz, vom considera costul total al unui produs drept suma cheltuielilor materiale, cu manopera și celor generale, iar costurile standard, cele determinate anterior și introduse în buget pentru controlul fabricării unei cantități de produse într-o perioadă de timp.

În acest scop, se impune parcurgerea unei noi etape, respectiv **elaborarea bugetelor de cheltuieli pe zone** (secții, ateliere, produs), al cărui proces constă în estimarea, cifrarea și valorificarea consumurilor de muncă.

● Pe baza rețetelor de fabricație și a fișelor tehnologice se stabilesc consumurile unitare directe de materiale pe produse — cs — reprezentînd norma de consum sau consumul specific din materialul „i" fundamentat pentru o unitate fizică din produsul „j".

Valorizarea consumurilor materiale directe implică calculul prețului mediu unitar de aprovizionare corespunzător fiecărui sort de material (Pi). Luînd în calcul și vectorul structurii producției planificate, rezultă care este necesarul de materiale directe pentru îndeplinirea planului la produsul „x", cheltuielile corespunzătoare fiecărui tip de material încorporat în produs și cheltuielile totale cu materiale directe.

● Pentru a avea o viziune de ansamblu asupra bugetului de cheltuieli se face determinarea cheltuielilor directe unitare cu munca vie, aceasta fiind stabilită pe baza fișelor tehnologice și a sistemului de norme. Consumurile de muncă vie, calculate în unități de timp — t — exprimă efortul uman depus pentru realizarea operației „i" necesară obținerii unei unități fizice din produsul „j" sau se mai pot exprima prin cantități de produs „j" ce urmează a fi obținut într-o unitate de timp „i". Valorizarea consumurilor de muncă vie se bazează pe tarifele de retribuire — riy — stabilite pe operații și produse.

Transpuse într-o matrice calculele redau mărimea și structura cheltuielilor cu munca vie care, dacă se înmulțesc cu vectorul producției planificate, dau mărimea standard a retribuțiilor directe corespunzătoare perioadei de plan.

● Procesul bugetării la cheltuielile indirecte de producție impune gruparea acestora în elemente de cheltuieli fixe și variabile pentru care studiul variabilității se poate realiza folosind indicatorul „grad de variabilitate relativă" (gvi).

Normarea cheltuielilor indirecte fixe (cpy) se face prin considerarea lor ca fiind aferente capacității maxime de producție. Cheltuielile indirecte variabile vor fi repartizate pe unitatea de produs în funcție de natura lor, astfel :

— cheltuielile materiale — după structura consumurilor materiale directe pe produs ;

— cheltuielile indirecte cu munca vie — în raport cu structura fondului de retribuții directe pe produs.

● După stabilirea limitelor de cheltuieli aferente unui produs se trece la determinarea structurii bugetului de cheltuieli unitare al unei zone prin reunirea rezultatelor pe elemente de cheltuieli și pe produse.

Corespunzător gradului diferit de utilizare a capacităților de producție exprimate prin cantitățile de produs final pregnant a fi obținut (q(p)y se calculează structura bugetului de cheltuieli a unei zone de producție. În vederea luării unor decizii corecte se compară costurile normate aferente nivelului efectiv al producției cu costurile realizate într-o perioadă și se stabilesc totodată abaterile.

Fără să se suprapună planului, fiind subordonate acestuia, bugetele detaliate pe compartimente (secții, ateliere, produse) trebuie să reflecte pe perioade scurte posibilitățile cît mai reale de eficiență.

Principalele diferențe între metoda „pe comenzi" și „standard cost"

Factori de diferențiere (D)	Prin metoda „pe comenzi" (clasică)	Prin metoda „standard cost" (modernă)
D.1.	Costurile sînt determinate după expirarea perioadei plan	Costurile de producție sînt antecalculate
D.2	Costurile se stabilesc global, fără a se delimita proveniența lor	Se stabilesc cu anticipație, după natura cheltuielilor (directe și indirecte)
D.3	Calculul consumului de materiale se face prin cumularea valorică a datelor fără a evidenția diferențele	Pentru cheltuielile directe se stabilesc standarde pe baza documentației tehnice, a prețurilor, tarifelor, parametri tehnico-economici, caracteristici etc.
D.4	Repartizarea volumului de cheltuieli indirecte se face în funcție de evaluarea manoperei	Cheltuielile indirecte se stabilesc prin „buget de cheltuieli" defalcat pe secții, linii de fabricație, servicii etc.

Economii însemnate la cheltuieli prin determinarea operativă a abaterilor

ANALIZA ABATERILOR de la costurile standard la costurile efective va trebui să evidențieze limitele admisibile în bugetarea cheltuielilor cu munca vie și cea materializată. Atingerea acestui obiectiv **implică**, în primul rînd, **construirea sistemului de relații funcționale care se formează atît între indicatorii de costuri standard prevăzuți în buget, cît și între indicatorii de costuri realizați.**

În cazul determinării acestor relații la o grupă de produse a fost utilizat modelul *) :

$$q_s\, c_s = Cm_s + Cr_s + Ci_s$$

În cazul costurilor realizate, modelul pe relații este următorul **) :

$$q_1 c_1 = Cm_1 + Cr_1 + Ci_1$$

În cadul unei producții eterogene, modelul relațiilor preconizate pentru un produs este similar.

— indicatori prevăzuți în buget.

$$q\ c_s = q_s\, cm_s + Th_s^{(x)} rh_s + Th_s^{(x)} cih_s$$

— indicatori realizați.

$$q_1\, c_1 = q_1 cm_1 + Th_1 rh_1 + Th_1 cih_1$$

Deoarece este mai ușor să se realizeze o comparație între diferite perioade, folosind sistemul abaterilor decît utilizînd datele reale ale producției, se va calcula în continuare diferența dintre costurile reale și cele standard pentru fiecare componentă de cheltuieli. În acest caz, diferența creată între costurile realizate și cele standard o vom numi „abatere". Indiferent de rezultatele obținute (beneficiu sau pierderi) analiza abaterilor ne permite să caracterizăm în mod obiectiv activitatea.

Aplicarea în întreprindere a metodei costurilor standard a permis nu numai evidențierea — în momentul producerii — a abaterilor și a cuantumului lor, ci și a cauzelor care le-au generat. Astfel, aplicarea metodei standard cost la o grupă reprezentativă de repere din nomenclatorul de fabricație (manșon, bolț, glisor, cap articulat, taler superior și inferior etc.) a relevat că, față de costurile standard, au rezultat abateri, respectiv costurile efective au crescut pe total față de norme cu 10,085 lei, aceasta fiind determinată atît de modificarea volumului fizic al producției cu 6,085 bucăți, cît și al costului unitar cu 4,000 lei, ambii factori dovedindu-se nefavorabili. În funcție de gruparea elementelor de costuri pe grupele mari la care s-au efectuat calculele, a rezultat că la costurile cu materii prime și materiale directe abaterile de la costurile standard însumînd 5,871 lei se datorează în mod deosebit creșterii consumului acestora, deci costul unitar crește cu 1,834 lei ca urmare a depășirii volumului fizic. De altfel, abaterile de la costurile standard de materii prime și materiale dețin ponderea, deoarece cheltuielile cu manopera directă care deviază negativ sînt numai de 0,950 lei și aceasta în întregime pe seama modificării volumului fizic, obținîndu-se astfel economii (—0,039) la cheltuielile cu retribuția. În cazul celei de a treia grupe care formează costul total de producție — cheltuielile indirecte — abaterea de la costurile standard de 3,264 lei s-a datorat depășirii volumului fizic al producției.

Analizînd abaterile de la producția marfă standard a putut fi pus pentru prima oară clar în evidență că sporul valoric de producție obținut de 10 000 lei deși are ca suport cantități suplimentare de produse fizice (+2 buc) nu s-a realizat economicos, beneficiul fiind nerealizat (—0,085) din cauza abaterilor de la costurile standard — datorită unor cauze pînă atunci insuficient elucidate — care au fost mai mari decît producția valorică suplimentară. Această situație poate fi evitată sau în parte diminuată, dacă abaterile de la costurile standard se cunosc pe măsura realizării producției și respectiv a costurilor.

Ceea ce rămîne deosebit de important este că aplicarea acestei metode a permis conducerii întreprinderii — prin evidențierea operativă a abaterilor, a locului și timpului în care s-au produs, precum și prin identificarea cauzelor generatoare — cunoașterea unui evantai incomparabil mai bogat de informații, care a facilitat o fundamentare rapidă, riguros științifică a deciziilor și înlăturarea perturbațiilor, economisirea pe această cale a unui volum de 9 milioane de lei cheltuieli de producție.

Vasile ILIE

*) În care q_s — volumul fizic al producției limită în calculul costurilor standard : c_s — costul unitar standard ; C_sm — cheltuielile standard cu materiile prime și materialele directe ; Cr_s — cheltuielile standard cu retribuția directă ; Ci_s — cheltuielile standard indirecte.

**) În care : q_1 — volumul fizic al producției realizate ; c_1 — costul unitar realizat ; Cm_1 — cheltuielile cu materiile prime și materialele directe realizate ; Cr_1 — cheltuielile cu retribuția directă realizat ; Ci_1 — cheltuielile indirecte realizate.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Precizări

ÎN RELAȚIILE de serviciu cu banca finanțatoare avem unele controverse în problema acceptării la finanțare-decontare a unor obiecte. Astfel, nu ni se avizează procurarea din fonduri de investiții a unor manometre, termorezistențe, diafragme, robinete speciale deși acestea sînt prevăzute în proiectele de execuție și fac parte integrantă dintr-o instalație complexă ce constituie obiectul unei investiții în curs de realizare. Considerentul expus de bancă este acela că aparatele respective au o valoare unitară sub 500 de lei și trebuie procurate din costurile de producție. Ce s-ar întîmpla dacă un obiectiv de investiții defalcat în piese și aparate ar avea fiecare o valoare sub 500 de lei?

Pe de altă parte, după cum se știe, conform Decretului nr. 472/1971 personalul unităților are obligația să păstreze în condiții de securitate toate documentele. Banca finanțatoare asimilează însă fișetele cu mobilierul și nu admite procurarea acestora indiferent de sursa de plată.

Credem că problema merită să fie restudiată.

Vladislav BELINSCHI
inginer mecanic la I.J.I.F. Neamț

Design

SÎNT de acord cu opiniile exprimate în articolul „Creșterea intensivă a exportului și rolul cadrelor care asigură designul", apărut în nr. 15 al „R.E." privind formarea designerilor. Este adevărat că unul din factorii creșterii calității, poate cel mai important, este proiectul de produs, concepția privind forma, aspectul, funcționalitatea și durabilitatea acestuia. După cîte știm această categorie profesională este pregătită numai la institutele de arte plastice din București și Cluj-Napoca. Deși numărul absolvenților este destul de mic sînt totuși greutăți cu repartizarea acestora în producție datorită faptului că statutul acestei profesiuni nu a fost clarificat de organele în drept. De asemenea, propun ca unele noțiuni de design să fie predate în școlile profesionale și de maiștri, în licee de specialitate pentru a dezvolta de timpuriu gustul pentru frumos, pentru studiul formelor și înțelegerea aportului real pe care-l poate aduce în producție designul. Propunerea se bazează pe faptul că la realizarea unui produs reușit din toate punctele de vedere își aduce contribuția atît creatorul, proiectantul, designerul cît și executantul.

Constantin OROS
tehnician la U.J.C.M. Cluj

Actualizare

CA URMARE a unor acte normative apărute în ultimul timp, au intervenit modificări importante în conținutul „Instrucțiunilor de aplicare a planului de conturi pentru cooperația meșteșugărească". Completările și modificările survenite sînt în număr mare și dispersate în prea multe acte normative. Toate acestea îngreunează activitatea personalului chemat să le aplice. În aceste condiții sugerez ca instrucțiunile respective să fie actualizate.

Mircea NICOLAE
Cooperativa „Meșteșugarul"-Mediaș

ECOURI

Reparații

ÎN URMA notei intitulată „Modernizare", publicată în nr. 6 al „Revistei economice", s-a dispus întreprinderilor de alimentație publică introducerea în reparație a expresourilor de cafea, pentru repunerea lor în funcțiune. De asemenea, s-au transmis indicații întreprinderilor comerciale pentru a lua măsuri de reparare și punere în funcțiune a mașinilor de tăiat mezeluri, precum și pentru asigurarea etanșării vitrinelor frigorifice.

Referindu-ne la pompele pentru lapte bătut, vă comunicăm că nu se fabrică în țară utilaje frigorifice cu dozator pentru a dota unitățile comerciale.

Gh. CULEA
director tehnic, la Direcția generală comercială

Recuperare

ÎN activitatea comercială se manipulează un număr însemnat de tipuri de sticle din producția internă și din import. Toate sticlele pentru care nu este stabilită obligativitatea recuperării rămîn și în general, se distrug în unitățile de desfacere sau la populație.

Cunoscînd că pentru fiecare sticlă se consumă o cantitate importantă de energie, nu-mi pot ascunde nedumerirea privind zecile de tipuri de sticlă care ajung la gunoi. De aceea, propun să se stabilească măsuri pentru recuperarea obligatorie a tuturor categoriilor de sticle, acestea urmînd să fie folosite la îmbutelierea unor produse.

Iuliu WALLER
contabil șef la Cooperativa de consum din Gherla

Prețuri

ÎN LEGĂTURĂ cu problemele de prețuri abordate în articolul cu titlul „Realizarea producției nete în condițiile unei largi cooperări interuzinale", publicat în nr. 1, al „R.E.", menționăm că la stabilirea prețurilor produselor livrate în cooperare se urmărește asigurarea unui raport corespunzător între acestea și prețurile produselor complexe în care sînt încorporate, spre a se evita creșterea costurilor acestora din urmă, ca urmare a unor cooperări neraționale. În acest scop, reglementările în vigoare prevăd că prețurile de producție și de livrare ale pieselor și subansamblelor aprovizionate prin cooperare se stabilesc de organele cu competență legală cu acordul beneficiarului, în limitele costurilor prevăzute în prețul produsului finit (Decretul nr. 200/1975, art. 9).

Piesa brută pentru arborele motor destinat tractoarelor de 150 CP, la care se referă autorul articolului, era inițial fabricată în condiții integrate de întreprinderea „Tractorul". În urma transferării fabricației acesteia la o unitate specializată, dar cu nivel de costuri mult mai ridicat, s-au încălcat prevederile legale menționate. Regretabil este faptul că întreprinderea „Tractorul"-Brașov și-a dat la timpul său acordul pentru această cooperare nerațională, deși aceasta contravine legii și îi creează dificultăți în realizarea sarcinilor de plan.

În urma semnalării din „R.E.", am cerut ministerului de resort să ia măsuri pentru intrarea în legalitate, prin reexaminarea prețului și eventual prin repartizarea fabricației piesei respective la o altă unitate care să o realizeze cu costuri mai mici, dacă acest lucru nu este posibil pentru producătorul actual.

N. HOANCĂ
director adjunct la Comitetul de stat pentru prețuri

Construcții

REFERINDU-NE la articolul „Ritm susținut, eficiență ridicată pe șantierele de construcții", publicat în „Revista economică" nr. 4, informăm că, în anul 1978, Ministerul Industriei Ușoare a fost beneficiarul unor volume importante de investiții care au fost orientate în principal pentru realizarea și punerea în funcțiune a unor noi capacități de producție cît și pentru începerea unor noi obiective. Colaborarea care a existat pe parcursul anului de plan între Ministerul Industriei Ușoare și Trustul de construcții industriale și agrozootehnice a permis asigurarea condițiilor necesare pentru executarea lucrărilor, condiții care s-au materializat prin darea în exploatare în anul 1978 a unor importante capacități noi de producție.

În anul 1979, Trustul de construcții industriale și agrozootehnice urmează să execute volume de construcții, instalații și montaj la un număr de 12 lucrări de investiții. Pentru lucrările de investiții în continuare la 1 ianuarie Ministerul Industriei Ușoare a asigurat documentații de execuție pentru întregul volum de plan pe anul 1979.

N. POPESCU
director adjunct în Ministerul Industriei Ușoare

În sprijinul consiliilor oamenilor muncii

MINIMIZAREA RISCULUI, MAXIMIZAREA EFECTELOR ÎN ADOPTAREA DECIZIILOR

• O capacitate de producție urmează să fie dezvoltată, dar nu există date certe asupra perspectivelor de desfacere, pentru dimensionarea investiției necesare în funcție de beneficiul maxim ce se poate obține. Un studiu de caz – bazat pe o situație reală – ilustrează cum se aplică diferite metode ale „teoriei jocurilor strategice" în vederea alegerii variantei optime.

NOUL MECANISM economico-financiar sporește răspunderea întreprinderilor pentru fundamentarea științifică a propunerilor de plan, ținînd seama de asigurarea cu comenzi din țară și din străinătate, precum și de capacitățile de producție de care dispun și de cele ce urmează să intre în funcțiune.

Conducerile unităților pot fi, totuși, puse uneori în situația — de nedorit, dar nu totdeauna evitabilă — de a lua decizii pentru fundamentarea cărora nu dispun de suficiente informații și pentru care pot considera mai multe alternative fără a cunoaște probabilitățile de realizare a lor — bazîndu-se, deci, doar pe aprecieri subiective ale membrilor colectivului decizional. Este vorba de **decizii ce se iau în condiții de incertitudine,** de pildă în ce privește producția pentru export, a cărei planificare trebuie să ia în calcul schimbările conjuncturale de pe piața mondială, reacția concurenței și alți factori ce implică un anumit risc.

În cele ce urmează prezentăm, din experiența consiliului oamenilor muncii dintr-o întreprindere metalurgică, modul în care a fost pregătită și adoptată o astfel de decizie, recurgîndu-se la metode ce fac parte din ceea ce în literatura de specialitate este cunoscut sub denumirea de **„teoria jocurilor strategice"**. [1]).

ÎNTREPRINDEREA trebuie să-și mărească producția de piese turnate din fontă cenușie (capacitate actuală 18 mii tone anual), din care circa 70% este destinată realizării unor produse finite pentru export.

Problema de decizie este de a dimensiona investiția necesară realizării unei capacități suplimentare, în condițiile în care nu se cunoaște cu exactitate în ce măsură producția va avea desfacerea asigurată.

Oricît s-au străduit, comisia pentru aprovizionare-desfacere, import-export și cea pentru dezvoltare, investiții și progres tehnic nu au reușit să obțină (nici de la unitatea beneficiară, care înglobează piesele turnate în produsele sale pentru export) suficiente informații certe referitoare la perspectiva desfacerii. În această situație, comisia pentru dezvoltare, investiții și progres tehnic a fost însărcinată să elaboreze mai multe variante privind noua capacitate de producție. S-a analizat rezervele de utilizare completă a capacităților existente, s-au studiat posibilitățile de reducere la minimum a necesarului suplimentar de suprafețe de producție, a fondurilor de investiții, a resurselor materiale și umane antrenate, precum și cadrul legal, restricțiile și prioritățile etapei.

Referitor la mărimea noii capacități, au fost studiate 5 variante posibile, fiecăreia corespunzîndu-i un anumit efort de investiții și un anumit efect economic (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

	Variante studiate				
	V_1	V_2	V_3	V_4	V_5
Capacitatea suplimentară propusă (mii t/an)	12	17	22	27	32
Total capacitate viitoare (mii t/an)	30	35	40	45	50
Volum investiții (mil. lei)	348	406	464	522	580
Beneficii așteptate (mii lei/an)	110	125	140	158	178

Teoretic, se alege acea variantă care asigură un beneficiu maxim cu investiții minime. Totodată însă, se impune să se ia în considerare și următoarele două situații posibile :

• dacă producția întreprinderii care realizează produsul finit ar fi absorbită în orice cantitate la export, atunci alegerea variantei optime ar fi dictată numai de efectul maxim ce se poate obține în limitele disponibilităților de fonduri de investiții, de materii prime, combustibil, energie etc., aplicînd în acest sens metoda luării deciziei în condiții de certitudine [2]) ;

• dacă în urma discuțiilor precontractuale cu întreprinderile care au nevoie de piese turnate din fontă cenușie se ajunge la încheierea unor contracte-cadru pe termen lung pentru livrarea unei cantități anuale din producția noii capacități, atunci se va alege strategia corespunzătoare desfacerii certe. În această situație problema de decizie se simplifică foarte mult, în sensul că numai una din variante poate fi luată în considerare, iar realizarea ei prezintă un grad de certitudine ridicat.

Cu totul altfel se prezintă problema în cazul cînd nu se știe cu exactitate în ce măsură producția noii capacități va avea desfacere asigurată pe piața potențială (internă și externă).

ȚINÎND SEAMA de datele din tabelul nr. 1, colectivului decizional i se înfățișează următorul diapazon al perspectivelor de obținere a beneficiilor, corespunzătoare fiecărei variante de capacitate și volum de desfacere a producției de piese turnate în cincinalul următor (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

VOLUMUL BENEFICIILOR AȘTEPTATE CORESPUNZĂTOR VARIANTEI DE INVESTIȚII - CAPACITATE ȘI VOLUM DE DESFACERE (mii lei anual)

VARIANTE	Investiții (mil. lei)	Capacit. (mii t/an)	Perspective de desfacere a producției (mii tone)				
			30	35	40	45	50
V_1	348	30	110	110	110	110	110
V_2	406	35	(348:406) x x 125 = 107,5	125	125	125	125
V_3	464	40	(348:464) x x 140 = 105	(406:464) x x 140 = 121,8	140	140	140
V_4	522	45	(348:522) x x 158 = 105,8	(406:522) x x 158 = 123,2	(464:522) x x 158 = 140,6	158	158
V_5	580	50	(348:580) x x 178 = 106,8	(406:580) x x 178 = 124,6	(464:580) x x 178 = 142,4	(522:580) x x 178 = 160,2	178

Analizînd datele tabelului, constatăm că dacă, de pildă, întreprinderea realizează o capacitate de 30 mii t/an, iar pe piață s-ar putea desface o producție mai mare, atunci beneficiile așteptate nu ar putea fi mai mari de 110 mii lei. Același raționament poate fi valabil și pentru celelalte variante, în cazul cînd cererea este mai mare decît capacitatea proiectată. Pe de altă parte, dacă întreprinderea realizează, de pildă, o capacitate de 40 mii t/an, dar producția nu poate fi absorbită de piața internă sau externă, beneficiile scad în mod corespunzător cu eforturile de investiții și cu volumul de desfacere. Deci, **cu cît capacitatea proiectată este mai mare și cererea mai mică, cu atît și beneficiile așteptate vor fi mai mici** (vezi calculele din subdiagonala tabelului).

Calculele au avut în vedere numai valoarea investițiilor inițiale. Dacă se iau în considerare, în plus, efectul imobilizării fondurilor de investiții și pierderile datorate cheltuielilor cu

1) Vezi Ciucu, Gh. ș.a., Teoria jocurilor. Ed. tehnică, București 1966.
2) Prezentată în „Revista economică", nr. 8/1978.

amortizarea, în cazul cînd cererea este inferioară capacității proiectate beneficiile vor fi și mai mici decît cele estimate în tabelul nr. 2. Cunoscînd durata de recuperare a noilor fonduri fixe și cheltuielile anuale cu amortizarea, beneficiile așteptate vor fi, în această situație, cele indicate sub diagonala matricei alăturate.

VARIANTE	PERSPECTIVE (mii t/an) 30	35	40	45	50
V_1	110	110	110	110	110
V_2	106	125	125	125	125
V_3	80	112	140	140	140
V_4	71	94	122	158	158
V_5	55	88	114	144	178

Rezultatele acestor raționamente pot fi considerate ca un joc purtat între doi parteneri : investitorul și piața externă. Cel care poate să piardă sau să cîștige este, în acest caz, numai investitorul, piața externă avînd un rol pasiv.

CONFORM TEORIEI jocurilor strategice, decizia optimă se poate calcula folosindu-ne de următoarele criterii (metode) :

A. Criteriul lui Laplace. Acest criteriu se aplică la perspective incerte și atribuie aceeași probabilitate fiecărei variante de decizie. El conduce la alegerea variantei pentru care speranța matematică a efectului economic este maximă, respectiv pentru care media beneficiilor așteptate ale diferitelor variante ale colectivului decizional este maximă :

$$\max. \left[\frac{110+110+110+110+110}{5} ; \frac{106+125+125+125+125}{5} ; \frac{80+112+140+140+140}{5} ; \frac{71+94+122+158+158}{5} ; \frac{55+88+114+144+178}{5} \right] =$$

$$= \max. \left[110 ; 121,2 ; \underline{122,4} ; 120,4 ; 115,8 \right] = 122,4$$

După acest criteriu, varianta care oferă cele mai mari perspective de beneficiu este V_3. Criteriul este plauzibil și rațional. Totuși, metoda presupune o anumită doză de risc, căci în realitate nu poate fi vorba de o repartiție egală a probabilităților (în practică, în general un eveniment este mai probabil decît un altul). Într-un astfel de caz apare necesitatea de a estima probabilitatea evenimentelor viitoare și de a aplica, pentru calculul variantei optime, metoda arborelui decizional [3]).

B. Criteriul maximinim (sau criteriul care nu admite decepții). Potrivit acestui criteriu (al lui Abraham Wald), colectivul decizional reține varianta cea mai sigură, adică alege acea strategie care oferă perspectiva celei mai reduse pierderi maxime — în cazul nostru, varianta cu cel mai mare din beneficiile așteptate minime :

$$\max. \left[\min. (110; 110; 110; 110; 110) ; \min. (106; 125; 125; 125; 125) ; \min. (80; 112; 140; 140; 140) ; \min. (71; 94; 122; 158; 158) ; \min. (55; 88; 114; 144; 178) \right] = \max. \left[\underline{110}; 106; 80; 71; 55 \right] = 110$$

Decizia cea mai bună este V_1 — varianta cu pierderea minimă. Dar, tocmai datorită faptului că opțiunea se orientează numai după rezultatele nefavorabile, decizia este prea pesimistă, urmează numai o strategie defensivă, ceea ce nu corespunde întotdeauna cu realitatea.

C. Criteriul riscului minimax (regula regretului). După acest criteriu (al lui Leonard J. Savage), cea mai eficientă variantă este aceea care prezintă cea mai mică decepție. Cu alte cuvinte, în alegerea variantei nu se mai pleacă de la valoarea beneficiilor preliminate, ci de la pierderile (regretele economice) ce rezultă din faptul de a nu fi ales mai bine, ținînd seama că fiecare variantă se poate compara cu celelalte pentru a se stabili cît de mare este diferența între rezultate.

Prin urmare, acest criteriu presupune ca, scăzînd fiecare valoare din cea maximă, să se construiască o „matrice a regretelor" (ale cărei elemente au, bineînțeles, sens negativ, fiind vorba de „regrete" economice), prezentată alăturat.

0	15	30	48	68
4	0	15	33	53
30	13	0	18	38
39	31	18	0	20
55	37	26	14	0

3) Prezentată în „Revista economică", nr. 35/1978.

Acestei matrice îi aplicăm **criteriul minimax,** ținînd seama că cele mai avantajoase sînt „regretele" mari :

$$\min. \left[\max. (0; 15; 30; 48; 68); \max. (4; 0; 15; 33; 53); \max. (30; 13; 0; 18; 38); \max. (39; 31; 18; 0; 20); \max. (55; 37; 26; 14; 0) \right] = \min. \left[68; 53; 38; \underline{20}; 55 \right] = 20$$

Rezultă că varianta V_4 asigură regretul minim față de beneficiile maxime așteptate. Principalul avantaj al acestui criteriu este acela că nu se orientează numai după rezultatul cel mai nevorabil, ci și după rezultatul cel mai favorabil. De aici și cîteva dezavantaje : nu ține seama de efectele economice preliminate între efectul minim și cel maxim (favorabil) ; nu poate fi adaptată la nivelul cunoștințelor și experienței membrilor colectivului decizional. Totuși, decizia luată în baza acestui criteriu poate fi considerată ca fiind corespunzătoare, deoarece asigură regretul minim față de efectele economice maxime așteptate.

D. Criteriul optimistului. Acest criteriu (al lui Leonid Hurwicz), spre deosebire de celelalte, dă posibilitatea ca decizia să fie luată în colectiv, întrucît ține seama de experiența și cunoștințele membrilor colectivului decizional, de inițiativele colectivului de muncă de cea mai mare importanță pentru întreprindere. Acest criteriu introduce un așa-numit „coeficient de optimism", α căruia pentru un optimism total îi corespunde valoarea 1, iar pentru un pesimism total — valoarea zero (în care caz acest criteriu se confundă cu criteriul maximinim).

Pentru adoptarea deciziei se utilizează următoarea relație :

$$\max \left[\alpha A_i + (- \alpha) a_i \right]$$

în care : α reprezintă un număr cuprins între 0 și 1, care se alege în funcție de opțiunea colectivului decizional, de condițiile din întreprindere și de alte scopuri izvorîte din situația reală; A_i — cel mai mare element din fiecare rînd al matricei prezentate anterior ; a_i — cel mai mic element din rîndul respectiv.

Astfel, pentru cele cinci variante s-a format următorul sistem de ecuații :

$$V_1; \alpha\ 110 + (1 - \alpha)\ 110;\ V_2\ \alpha\ 125 + (- \alpha)\ 106;$$

$$V_3: \alpha\ 140 + (1 - \alpha) 88;\ V_4: \alpha\ 158 + (1 - \alpha\ 71;\ V_5: \alpha\ 178 + (1 - \alpha) 55$$

Decizia va fi în funcție de valoarea adoptată de către membrii colectivului decizional pentru coeficientul de optimism. Din tabelul alăturat rezultă că pentru un pesimism total varianta optimă este V_1, pentru o mică doză de optimism — V_2, iar pentru un optimism mai pronunțat — V_5.

Val. α		V_1	V_2	V_3	V_4	V_5	Var. opt.
0	max.	(110	106	80	71	55)	V_1
0,25	max.	(110	110,75	95	91,75	85,75)	V_2
0,35	max.	(110	115,65	101	101,45	97,75)	V_2
0,45	max.	(110	114,55	107	102,15	110,35)	V_2
0,50	max.	(110	115,50	110	114,50	116,50)	V_5
0,60	max.	(110	117,40	116	123,20	139,60)	V_5
0,70	max.	(110	119,30	122	131,90	141,10)	V_5
0,85	max.	(110	122,15	131	144,95	150,55)	V_5
1	max.	(110	125	140	158	178)	V_5

Considerăm că acest criteriu de decizie poate fi aplicat în situații în care probabilitatea perspectivelor este necunoscută — întrucît se poate atribui rezultatelor celor mai favorabile și celor mai nefavorabile cîte un factor de ponderare, de către colectivul decizional. Deci, acest criteriu poate să ia în considerare concepția colectivului, evident în condițiile unei preocupări sistematice a acestuia pentru o analiză aprofundată a problemei, pentru reducerea gradului de subiectivism și incertitudine.

RECAPITULÎND REZULTATELE obținute, se observă că, în funcție de cele 4 criterii utilizate, variantele de ales sînt : (A) Laplace — V_3, (B) Maximinim — V_1, (C) Riscul minimax — V_4, (D) Criteriul optimistului — respectiv V_1, V_2 și V_5. Eliminînd varianta pesimistă V_1, se va recurge — în funcție de valoarea adoptată pentru α — la V_2 sau V_5, iar dacă opiniile în cadrul colectivului decizional vor fi divergente — la V_3 sau V_4.

Această paletă largă în alegerea variantei optime rezultă din faptul că nu se dispune de informații suficiente pentru fundamentare. Totuși, chiar în aceste condiții decizia trebuie să fie luată. În acest sens **se cere membrilor consiliului oamenilor muncii și celorlalte cadre de conducere să accentueze latura previzională a activității lor,** recurgînd într-o măsură sporită la studii și cercetări prospective de marketing prin care să se identifice cerințele pieței interne și mondiale, posibilitățile de desfacere a producției, schimbările în structura producției bunurilor materiale și în tehnologiile de fabricație, perspectiva asigurării cu materii prime, materiale și combustibil etc., pentru a se putea aprecia cît mai realist volumul producției cu desfacere asigurată, în condițiile unei cît mai ridicate eficiențe economice.

Cristea IONIȚĂ
Școala interjudețeană de partid Brașov

ECONOMIA DE ENERGIE — principiu fundamental în conceperea și funcționarea sistemului electroenergetic

GOSPODĂRIREA energiei, economia de energie constituie astăzi imperativul care face parte din domeniul preocupărilor prioritare pe plan mondial, datorită importanței pe care a căpătat-o energetica în contextul economiei tuturor țărilor în general, în contextul economiei țărilor în dezvoltare rapidă, cum este țara noastră, în special. Preocupările pentru economia energiei nu sînt însă circumscrise numai activității marelui public. Aceste preocupări sînt încă de multă vreme apanajul cercurilor de specialiști, ale căror eforturi s-au materializat în decursul timpului în rezultate însemnate. Sporirea randamentelor energetice ale diferitelor procese tehnologice, fie că este vorba de extracția purtătorilor de energie, de transformarea energiei în forme diferite, sau de utilizarea energiei, cu alte cuvinte tendința de a obține aceleași rezultate cu un consum mai mic de energie, a determinat căutări de o deosebită varietate. Spre a ilustra cu un singur exemplu rezultatele obținute, ne vom referi la consumul specific de energie primară pentru producerea energiei termo-electrice, care a scăzut în România de la 723 grame combustibil convențional în 1955 la 315 kg. cc./kWh în 1977 ; deci, în 1977 producerea unui kWh a necesitat numai 43,5% din energia pe care o necesita cu 22 ani în urmă.

Economia energiei electrice este strîns legată de **funcționarea sistemului energetic, de organizarea cît mai rațională a ansamblului complex de relații ce apar între consumatori și furnizori, de perfecționarea necontenită a activității fiecărei verigi a sistemului ca și de asigurarea concepției unitare a ansamblului.**

În electroenergetica românească, în condițiile unor orientări politice științifice promovate de partid cu deosebire după Congresul al IX-lea, activitățile legate de economia energiei au făcut obiectivul a numeroase investigații încă mult înaintea apariției „crizei energetice". Ca urmare a acestor studii, s-au conturat posibilități de promovare a economiei de energie în sistemul energetic, a căror traducere în fapt a fost însoțită de rezultate favorabile activității de economie energetică. În cele ce urmează vor fi prezentate două dintre cele mai semnificative preocupări în direcția menționată și anume : problemele reglării curbei de sarcină în sistemul electroenergetic; preocupări privind perfecționarea tarifării energiei electrice și încadrarea tarifelor în economia energetică. Neîndoielnic însă că tabloul preocupărilor principale pentru economia de energie n-ar fi complet dacă nu s-ar menționa și **măsura modificării orei oficiale în timpul verii în țara noastră**, măsură prin a cărei introducere începînd de la 27 mai a.c. au și fost obținute însemnate efecte energetice și economice. Reducerile de putere necesară în sistemul energetic, cifrate pînă în prezent la peste 400 MW în fiecare zi lucrătoare, confirmă pe deplin prevederile studiilor care fuseseră elaborate în ultimii ani în țara noastră în scopul stabilirii oportunității adoptării orei de vară în România.

Implicații ale reglării curbei de sarcină

UNUL DIN PRINCIPALELE AVANTAJE ale folosirii energiei electrice este posibilitatea de a o utiliza în cantități oricît de mici, în condiții de maximă dispersare. Orice consumator poate face apel la energia electrică atunci cînd are nevoie, pentru durata necesității și este servit practic instantaneu. Dar **orice solicitare are întotdeauna un corespondent în producere.** Pentru că una din caracteristicile electricității este imposibilitatea practică a stocării sale în cantități corespunzătoare, rezultă că sursele de energie electrică — centralele electrice — trebuie să-și regleze funcționarea urmărind cu rigurozitate necesitățile ansamblului consumatorilor care au acces la sistemul energetic național. Fără a intra în detalii tehnice, trebuie arătat că centralele își sporesc sau își micșorează puterea debitată în sistem, după cum cresc sau se reduc necesitățile de putere ale consumatorilor. Rolul de a asigura concordanța între puterea necesară consumatorilor și cea furnizată în rețelele sistemului de ansamblu al centralelor în mod operativ, permanent și în condiții de cheltuieli minime, revine dispeceratului energetic național.

Dacă la un anumit moment se însumează puterile solicitate de toți consumatorii sistemului, rezultă valoarea puterii ce trebuie acoperită în acel moment de centralele electrice. Înfăptuind asemenea însumări de momente pe o perioadă de timp, obținem o curbă de variație a puterii necesare în sistemul energetic. În fig. 1 este prezentată o asemenea curbă, care acoperă timpul unei zile — 24 ore. Aceasta este curba de sarcină zilnică a sistemului energetic. Practica arată că această curbă se reproduce în timp, suferind însă atît modificări sistematice, datorate schimbărilor climatice, cît și modificări întîmplătoare — în zilele unor evenimente artistice ori sportive importante crește consumul pentru aparatele de televiziune, la sfîrșitul perioadelor de plan crește consumul acelor întreprinderi ce nu și-au organizat ritmic activitatea etc.

Oscilațiile de putere în sistem care au loc în cursul zilei, au efecte nefavorabile asupra economicității procesului de producție al energiei electrice deoarece o anumită parte din agregatele producătoare sînt obligate la funcționare intermitentă, de scurtă durată — nu sînt deci folosite în mod suficient. Cu alte cuvinte acest lucru se petrece cu precădere ca urmare a existenței unei perioade din zi în care apar simultan solicitările multor consumatori, care determină astfel o solicitare maximă de putere în sistem — perioada de seară. De aici și denumirea de vîrf de seară al curbei de sarcină. Dacă acest vîrf ar putea fi „turtit", oscilațiile puterii ar fi micșorate, ar fi necesară în centrale o putere mai mică pentru acoperirea necesităților și deci s-ar obține efecte economice însemnate. Operația de reducere a oscilațiilor puterii în sistemul energetic, denumită și **aplatisarea curbei de sarcină**, se poate realiza prin **tehnici specifice**, tehnici de reglare a curbei. Acestea pot fi clasificate în cîteva categorii tipice :

—aplicarea de tarife diferențiate în mod adecvat ;
— introducerea de consumatori reglabili sau tampon ;
— măsuri organizatorice de raționalizare a consumului, mergînd pînă la măsuri de coerciție administrativă.

Deoarece domeniile de folosire a tehnicilor menționate nu se suprapun, aceste tehnici pot coexista, fiind folosite simultan cu scopul obținerii unei aplatisări cît mai avansate a curbei de sarcină. Ceea ce diferențiază între ele măsurile de cointeresare tarifară a consumatorilor în aplatisare, de măsurile de introducere a consumatorilor tampon este faptul că în cazul ultimilor, apare necesitatea unui proiect tehnic legat de lucrări suplimentare de investiție, deoarece introducerea acestora are implicații atît în partea electroenergetică cît și în partea tehnologică a instalațiilor. Această necesitate lipsește în cazul cointeresării tarifare.

Rolul consumatorilor tampon în aplatizarea consumului de energie electrică

CE SÎNT de fapt consumatorii denumiți, **tampon,** sau consumatori **reglabili ?** Sînt acei consumatori de energie electrică în instalațiile cărora se efectuează, pe bază de justificări economi-

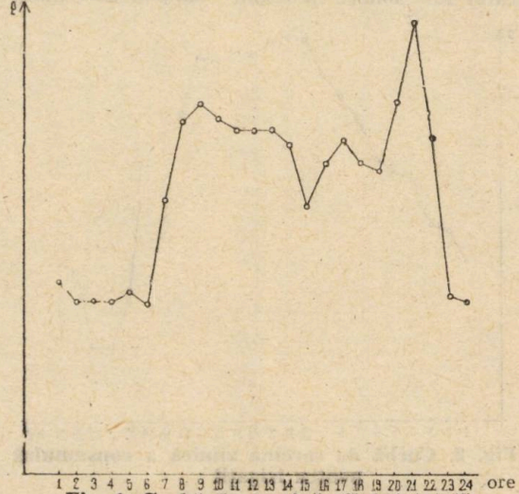

Fig. 1. Curbă de sarcină zilnică totală

ce, lucrări de majorare a capacității de producție a întregului flux tehnologic sau numai a unor verigi ale acestuia, cu scopul de a realiza aceeași cantitate de producție într-un timp mai scurt decît o zi (sau un an); în timpul suplimentar astfel creat, consumul urmează a fi întrerupt total sau parțial; perioadele de întrerupere a consumului urmează să coincidă cu perioadele vîrfului de sarcină.

În funcție de perioada de reducere a consumului, consumatorii tampon pot fi cu reglaj zilnic al curbei de sarcină sau cu reglaj anual al curbei. Consumatorii care își reglează consumul întregului flux tehnologic sînt denumiți consumatori integrați.

Fie independenți, fie integrați, consumatorii pot deveni reglabili numai în condițiile în care cheltuielile necesitate de majorarea capacităților de producție, de crearea suprafețelor suplimentare de stocare intermediară (depozite), de trecerea de la funcționare continuă la un anumit regim de funcționare variabilă, sînt compensate de avantajele rezultate prin reducerea puterii de vîrf în sistemul energetic și prin sporirea eficienței utilizării combustibilului datorită măririi gradului de aplatisare a curbei de sarcină.

O analiză oricît de sumară a exigențelor economice pentru trecerea unui consumator în regim tampon arată că :

a) nu orice consumator este apt pentru a trece în acest regim ;

b) în general, eficiența trecerii este cu atît mai mare cu cît consumul specific de energie electrică este mai mare.

În concordanță cu aceste constatări, cercetarea literaturii de specialitate permite evidențierea anumitor procese industriale și neindustriale în care aparția de consumatori tampon este mai frecventă. Pot fi astfel citate : producția azotului, aluminiului, magneziului, clorului (consumuri specifice de 14—17 mii kWh/t), carburii de siliciu (10 mii kWh/t), a plumbului, carburii de calciu (carbid), nichelului (3 500—4 200 kWh/t), stațiile de pompare pentru irigații.

De asemenea, este frecventă utilizarea în regim tampon a diferitelor tipuri de cuptoare : cuptoare metalurgice, de feromangan (feroaliaje în general) de silicat de mangan, de nichel, cuptoare de carbid, a pompelor de evacuare a apei din mine, a unor procese din industria chimică, din industria celulozei și hîrtiei (defibratoare).

În țara noastră, acțiunile de raționalizare a consumurilor energetice și a curbelor de sarcină au utilizat toate mijloacele tehnice cunoscute; printre acestea, acțiunea de introducere a consumatorilor tampon a fost începută cu mai mulți ani în urmă, într-o primă etapă în industria chimică : în procesul de cracare prin arc a acetilenei și în procesul de producere a carbidului, precum și în industria cimentului.

Efectele economice principale obținute în țara noastră prin aplicarea regimului de consumator tampon au fost :

— prin reducerea puterii de vîrf în medie cu 70 MW nu a mai fost necesară instalarea într-o centrală de vîrf a unei puteri de circa 100 MW, ceea ce a adus după sine o economie de circa 450 mil lei, sumă ce a căpătat o altă destinație în cadrul economiei naționale, precum și o economie de combustibil de 24 000 tcc/an ;

— prin utilizarea regimului de consumator tampon, M.E.E. a acordat reduceri de tarif la energia electrică consumată de întreprinderile și combinatele respective, suma totală ridicîndu-se la valoarea de 40 mil lei ceea ce a avut efect asupra scăderii costului produselor respective (ciment, carbid, p.v.c., etc).

Un exemplu concludent de consumator tampon funcționînd pe bază de grafic impus îl constituie instalația de cracare prin arc a acetilenei, ce funcționează pe platforma industrială Borzești, a cărei funcționare în regim tampon determină de mai

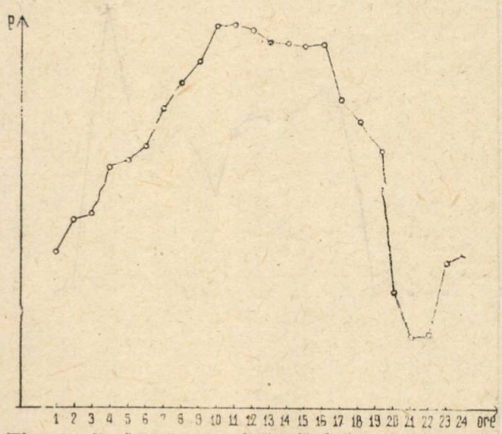

Fig. 2. Curbă de sarcină zilnică a consumului pentru irigații

mulți ani o reducere a vîrfului zilnic al curbei de sarcină cu aproximativ 40 MW.

Dezvoltarea unui consum important de energie electrică pentru irigații a adus după sine introducerea în sistemul energetic a unui nou și însemnat consumator tampon, a cărei curbă de sarcină (fig. 2) arată în ce măsură contribuie acest consumator la reducerea vîrfului de seară al sistemului energetic în perioada de vară.

Relativ recent a fost întreprinsă o nouă acțiune pentru evidențierea unor posibilități încă nevalorificate în domeniul consumatorilor tampon, examinîndu-se cu această ocazie consumatorii din industria metalurgică, din industria celulozei — hîrtie, din industria chimică și din industria extracției de petrol-gaze. Studiile elaborate cu această ocazie au abordat o gamă largă de instalații productive supunîndu-le unei atente analize tehnico-economice. Printre consumatori de energie electrică examinați de colective mixte de energeticieni și tehnologi, au fost cuprinse : oțelăriile de diverse feluri, o uzină de feroaliaje, fabrici de aglomerare a minereului de fier, furnale înalte și gospodăriile de materii prime ale acestora, uzinele cocsochimice, fabricile de produse refractare, cărbunoase și abrazive, sectoarele termoenergetice, hidroenergetice și de întreținere din combinatele siderurgice, uzinele de aluminiu, alumină, uzinele de metale secundare neferoase, uzine chimice pentru producerea de : amoniac, acetilenă, sodă caustică, cauciuc, sintetic, carbid, acid sulfuric, îngrășăminte azotoase, pvc, anvelope, mase plastice, oxigen, metanol, uree, acid azotic, alcool, fenoli, superfosfați, nitroglicerină etc., fabrici de celuloză și semiceluloză, vîscoză, hîrtie și cartoane, instalații pentru forajul sondelor de petrol și gaze, pentru extracția țițeiului, pentru pompare, transport al produselor petroliere etc.

În cadrul acestei acțiuni s-a evidențiat utilitatea economică a trecerii în regim tampon a cuptoarelor de oțel electric, cel puțin a celor ce funcționează în regim de topire propriu-zisă. Avantajele obținute de sistemul energetic s-ar cifra în acest caz la 400 MW reduși la vîrful de sarcină pe sistem, avantajul economiei naționale fiind evaluat la peste două miliarde lei fonduri de investiții. A fost de asemenea evidențiată posibilitatea de a trece în regim tampon și alți consumatori, de puteri mai mici. Puterea totală care ar urma să fie redusă la vîrful sistemului energetic datorită acestor noi consumatori tampon (exceptînd cuptoarele de oțel electric), ar fi de ordinul 13,5 MW. Cheltuielile suplimentare de investiții în tehnologie aferente acestor puteri reduse au fost evaluate la circa 18,7 milioane lei; investiția specifică rezultată, de 1 400 lei/kW, este de peste două ori inferioară investițiilor pentru echiparea oricăror centrale electrice.

Stabilirea oportunității economice a trecerii unui consumator în regim tampon are loc pe bază de calcule economice comparative, cu ajutorul criteriilor general adoptate. Comparației îi sînt supuse două variante: cea de consumator tampon ale cărei cheltuieli totale sînt Act și cea martor de consumator simplu, ale cărei cheltuieli totale sînt Acs. În acest cadru este necesar să se adopte varianta pentru care cheltuielile totale sînt minime.

În cazul consumatorului tampon (varianta Acs se iau în considerare cheltuielile efectiv necesare pentru aplicarea instalațiilor tehnologice și suplimentele de cheltuieli necesitate de exploatarea instalațiilor în regim tampon. În cazul consumatorului simplu (varianta Acs) se iau în considerare cheltuielile necesare în sistemul energetic pentru a instala și asigura funcționarea unei puteri electrice ce ar fi fost redusă dacă ar fi existat consumatorul tampon.

Există cazuri în care același consumator poate admite mai multe variante de regim tampon. În aceste situații se examinează separat fiecare variantă de consumator tampon, comparînd-o cu propria variantă de consumator simplu ; se reține acele variante în care rezultă avantajos regimul tampon și se adoptă varianta de regim tampon care asigură cele mai mari economii de putere.

Care este însă poziția consumatorilor față de regimul de consumator tampon ? Din cele de mai sus rezultă că regimul tampon se adoptă acolo și numai acolo unde prezintă avantaje pentru economia națională. De aici însă nu rezultă dacă fiecare consumator afectat de acest regim beneficiază și el de anumite avantaje. În adevăr, adoptarea regimului tampon implică pentru consumatorul afectat anumite eforturi suplimentare, în ce privește realizarea suplimentului de investiții menționate cît și în legătură cu organizarea fluxului tehnologic în noile condiții. Totodată trebuie să se țină seama de faptul că în general trecerea de la un regim de funcționare constant la altul variabil este legată de anumite reduceri ale productivității muncii și sporiri ale consumurilor specifice de materii prime și materiale, ceea ce, adeseori afectează costul nemijlocit al produselor. Desigur însă că aprecierea acțiunii respective trebuie realizată prin prisma costului social a avantajelor pe care noul regim de funcționare le are pentru ansamblul economiei naționale. Aces-

te avantaje trebuie să se afle într-o relaţie directă şi riguroasă cu avantajul pe care îl obţine sistemul energetic (şi deci şi economia naţională) prin funcţionarea consumatorilor în regim tampon.

Criterii şi exigenţe în dimensionarea tarifelor pentru energia electrică

UNA DIN IMPORTANTELE PÎRGHII pentru reglarea consumului de energie electrică este sistemul tarifar. Variatele posibilităţi pe care acest sistem le oferă pentru influenţarea unora sau altora dintre consumuri — în timpul vîrfului, în afara acestuia, în timpul nopţii, după nivelul tensiunii de alimentare etc. etc., creează o elasticitate a influenţării care nu poate fi realizată decît cu mare dificultate pe alte căi. Mai multe studii elaborate în ultimii ani au avut drept urmare anumite modificări ale tarifelor pentru energia electrică existente anterior, în sensul unei mai bune concordanţe între calitatea energiei livrate şi preţul acesteia. Au fost, de asemenea, propuse o serie de modificări suplimentare, a căror aplicare depinde de asimilări de noi aparate ori de modificări viitoare ale structurii relaţiilor furnizor-consumator. În cele ce urmează vor fi prezentate succint cele mai semnificative noutăţi introduse sau propuse pentru sistemul tarifar al energiei electrice, în ultimii ani.

Alimentarea consumatorilor la diferite nivele de tensiune implică existenţa unui volum de instalaţii diferit. Alimentarea la înaltă tensiune presupune în afara instalaţiilor de producere şi transport, numai instalaţiile de racordare a consumatorilor. Alimentarea la joasă tensiune presupune în plus, o gamă întreagă de instalaţii de transformare din înaltă în medie şi apoi în joasă tensiune, împreună cu reţelele de transport şi distribuţie aferente. Pe măsură ce tensiunea este mai mică, creşte costul instalaţiilor necesare vehiculării unei unităţi de energie. De asemenea, în măsură similară creşte consumul tehnologic corespunzător vehiculării energiei prin multiple reţele. Faţă de această situaţie, apare neechitabilă şi nestimulativă pentru reducerea consumului tehnologic în reţele, perceperea de la consumatori a aceluiaşi preţ pentru energia electrică absorbită, indiferent de tensiunea locului de racordare.

Ca urmare a fost luată iniţiativa defalcării tuturor cheltuielilor cu reţelele electrice (investiţii, cheltuieli curente) după nivele de tensiuni, în vederea stabilirii cuantumului tarifelor corespunzătoare. În scopul evitării unei complicări exagerate a sistemului tarifar s-a considerat oportun a reţine pentru tarifare trei nivele de tensiuni :

— înaltă tensiune (peste 100 kV) ;
— medie tensiune (1—100 kV) ;
— joasă tensiune (sub 1 kV) ;

În fapt, limita inferioară a înaltei tensiuni este de 110 kV, tensiunea de 100 kV nefiind nominalizată în ţara noastră. Totodată, au fost efectuate estimări ale consumului net de energie electrică pe fiecare din nivelele de tensiuni considerate.

O problemă mult dezbătută în legătură cu acestea a fost stabilirea delimitării între nivelele de tensiuni din punct de vedere al tarifării. Studiile efectuate au permis să se stabilească o soluţie univocă şi clară, care a favorizat eliminarea din reglementările existente a unor imprecizii dăunătoare, care făceau din stabilirea acestui punct obiect de tranzacţie între furnizor şi consumator. Odată precizat punctul de delimitare între instalaţiile furnizorului şi cele ale consumatorului, s-a stabilit că tensiunea acestui punct determină apartenenţa consumatorului la un anumit nivel de tensiuni, în scopuri tarifare.

În vederea obţinerii prin tarife a unor efecte de aplatisare a vîrfului de sarcină, una din soluţiile cele mai eficiente este aplicarea tarifelor binome — cu preţ atît pentru energia consumată cît şi pentru puterea absorbită. Justificarea economică a aplicării tarifelor de tip binom rezidă în structura costului energiei electrice care poate fi considerat compus din două componente : cheltuieli convenţional, constante, independente de energia livrată, depinzînd numai de volumul şi capacitatea instalaţiilor, cheltuieli convenţionale variabile, de regulă cele cu combustibilii. Fiecare din cele două componente corespunde uneia din componentele preţului pentru furnitura de energie electrică în cadrul tarifului binom. Cheltuielilor convenţional constante le corespunde preţul pentru puterea absorbită iar cheltuielilor convenţional variabile — preţul pentru energie.

Aplicarea acestui sistem tarifar necesită în principiu măsurarea atît a energiei cît şi a puterii electrice : complicarea instalaţiei, costurile suplimentare de instalare şi exploatare împiedică aplicarea unui asemenea sistem la consumatorii mici (de tip casnic), foarte numeroşi şi răspîndiţi. În acelaşi timp însă, ar apărea interesant un sistem binom de tarifare şi pentru micii consumatori de tip casnic, a căror funcţionare este legată de existenţa unui volum foarte însemnat de instalaţii de distribuţie, de regulă insuficient încărcate.

Soluţia oferită acestei probleme în studiile elaborate a fost cea în care puterea să nu fie măsurată ci limitată la o valoare prestabilită prin contract, valoare reglată pe un automat de declanşare, care îndeplineşte totodată şi rolul de aparat de protecţie rapidă a instalaţiei, înlocuind sistemul arhaic al siguranţelor fuzibile, insuficient de selectiv.

Odată cu reproiectarea tablourilor de distribuţie casnice, în vederea alimentării gospodăriilor dotate cu bucătării electrice, automatele menţionate au început să fie folosite, astfel că sistemul propus va putea fi în scurtă vreme luat în considerare în practica curentă. Se apreciază că aplicarea la consumatorii casnici a acestui sistem de tarifare binom va favoriza de asemenea mai buna încărcare a reţelelor electrice prin sporirea duratei de utilizare a capacităţilor lor de transport.

În anul 1955 s-a introdus pentru prima oară în ţara noastră prevederea de a aplica marilor consumatori industriali un sistem de penalizări — bonificări în funcţie de valoarea factorului lor de putere mediu. Menită să determine reducerea transportului de energie reactivă şi odată cu aceasta reducerea pierderilor în reţele, măsura şi-a dovedit eficacitatea prin sporirea rapidă a factorului de putere mediu pe sistem.

Cum factorul de putere prezintă valori optimale, a căror depăşire este tot atît de neeconomică ca şi nerealizarea, în 1973 s-a considerat că vechiul sistem a încetat să devină un instrument de stimulare a economisirii şi ca urmare a fost propusă modificarea sa. S-a propus şi s-a realizat trecerea la un **sistem de plată a energiei reactive,** care corespunde mai riguros atît cheltuielilor efectuate de către furnizorul energiei cît şi valorii produsului obţinut de către consumatori. De asemenea, noul sistem permite o nuanţare mai precisă a politicii de compensare a energiei reactive pe sistem ; calcule recente, bazate pe experienţa primilor ani de aplicare a noului sistem de tarifare pentru energia reactivă, au sugerat posibilitatea de a diferenţia pe zone — în funcţie de necesităţile reale ale sistemului energetic — valoarea factorului de putere de la care începe plata energiei reactive. Astfel, în zonele depărtate de sursele principale de energie, factorul de putere optimal şi deci şi cel tarifar ar urma să fie mai ridicat decît în zonele limitrofe centralelor electrice mari. Rămîne ca în cadrul revizuirilor periodice la care este supus sistemul tarifar pentru energia electrică să se aibă în vedere şi această perfecţionare.

Pînă în anul 1973, tarifele nu prevedeau diferenţieri în funcţie de siguranţa în alimentare a consumatorilor. Ca urmare, consumatorii erau tentaţi — şi îşi traduceau tentaţia în practică — de a solicita nivele de siguranţă în alimentare foarte ridicate, legate de însemnate cheltuieli suplimentare, ştiind că astfel primesc un produs de calitate superioară, plătind însă preţul produsului obişnuit. În fapt, în aceste situaţii, suplimentele de cheltuieli necesitate de alimentările cu siguranţă sporită erau suportate de restul consumatorilor din sistem, care însă nu dobîndeau în contrapondere, nici un avantaj.

Pentru eliminarea acestei situaţii anormale, în 1974 s-a introdus prevederea ca fiecare consumator care consideră că necesită siguranţă sporită în alimentare să plătească contravaloarea cheltuielilor suplimentare ocazionate de această sporire, sub forma unei taxe anuale egale cu un procent (15%) din valoarea fondurilor fixe necesitate suplimentar. S-a considerat că în acest mod consumatorii vor fi cointeresaţi direct sub aspect financiar în estimarea cît mai corectă a siguranţei necesare în alimentarea cu energie electrică.

Pînă în prezent s-a considerat întotdeauna pentru stabilirea valorilor concrete ale tarifelor pentru energia electrică, că masa încasărilor rezultate din aplicarea tarifelor trebuie să coincidă cu masa cheltuielilor plus beneficiile prevăzute de lege. În aceste condiţii, preţul mediu de vinzare al energiei electrice corespunde costului mediu al acesteia. Analize mai profunde arată însă că în această situaţie orice nou consumator adăugat la sistem va plăti în medie preţul mediu al energiei, dar sistemul energetic va fi silit să cheltuiască pentru a-i asigura energia necesară, un preţ diferit de cel mediu : sistemul va plăti aşa numitul preţ marginal, de regulă superior celui mediu.

În actualele condiţii, în care energia a devenit în România resursă deficitară, balanţa energetică a ţării se închide pe hidrocarburi, care reprezintă în fapt combustibil marginal. Astfel, **orice economie la consum marginal este o economie de hidrocarburi.** Pentru a stimula această economie apare deci oportun ca preţul pe care consumatorul îl plăteşte, să fie şi el preţ marginal, superior preţului mediu. Această modificare de optică tarifară este de aşteptat să aibă profunde implicaţii asupra consumului, punînd pe baze noi competitivitatea feluritelor produse ale economiei în funcţie de conţinutul lor energetic.

dr. ing. Emil COSTIN

SCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Stephan Ludwig Roth — promotor al unei concepţii social-economice avansate (II)

Roth – gînditor luminat, vedea progresul societăţii realizîndu-se pe calea desfiinţării iobăgiei, a dezvoltării raţiunii şi a puterii productive prin şcoală, aceasta urmînd să devină centru de iradiere a socialismului şi a bunăstării ; pe calea democratizării statului care să nu acţioneze arbitrar deasupra celor mulţi ci să facă corp comun cu interesele acestora. Existenţa nobililor şi a iobagilor era considerată de Roth ca o stare nefirească pentru „raţiunea secolului" ; aceasta avea la bază **un sistem viciat de proprietate care-i opune pe unii altora.** „Între nobili şi iobagi nu domneşte niciodată pace în adîncul inimilor – scria Roth... O schimbare va urma, trebuie să urmeze, este necesar să urmeze. Dar nu pe calea violenţei, nu prin injustiţie trebuie înscăunată sfînta dreptate, ci pe calea tratativelor, îngăduinţei şi echităţii. Ambele părţi potrivnice (nobilii şi iobagii n.n.) trebuie să se apropie de poziţiile noastre. Aristocraţia trebuie să se coboare spre noi, iobagul să se înalţe. Căci dacă relaţiile sociale sînt determinate de umanitate şi toţi locuitorii sînt cetăţeni ai statului, va fi pace înăuntru şi înafară. Bunăstare şi mulţumire, o viaţă fericită şi binecuvîntată pe pămînt... Aceasta este misiunea vieţii mele" [1]). Roth gînditor şi în acelaşi timp militant pentru progresul societăţii, îşi termină „Toastul de la Sebeş" cu cuvintele : „...Sînt legat de această concepţie cu trup şi suflet. Pentru îndeplinirea acestei opere de înţelegere paşnică şi de reconciliere a înăspritelor contradicţii sociale, e necesar să ai caracter, sînt necesari bărbaţi cu convingeri" [2]).

Ţinînd seama de limitele orizonturilor de gîndire ale epocii, putem înţelege **elementele de progres dar şi pe cele utopice din concepţia lui Roth.** Astfel el vedea posibil de realizat în 1846 desfiinţarea conflictului între nobili şi iobagi printr-o reconciliere paşnică prin care nobilul să fie „coborît la condiţia „burgheză" de om activ, proprietar şi eventual asociat, iar iobagul să fie ridicat la aceeaşi condiţie prin împroprietărire, ridicare a pregătirii prin şcoli şi a randamentului muncii prin asocieri, astfel încît toţi să se transforme în cetăţeni liberi, egali în drepturi şi îndatoriri, alcătuind o nouă structură politică a statului.

În 1821 Roth socotea posibilă realizarea unei iniţiative de prefacere a mediului social, şi anume de ridicare a celor săraci prin şcoli în care instrucţia şi activitatea aveau la bază principii asociaţioniste. El pleca de la ideea că „sărăcia nu e condiţionată de neîndeminare sau de neputinţă, ci e numai o urmare a lipsei de avere şi bogăţie, dar cu resurse lăuntrice ; aceasta este sărăcia acelor care, după ce se vor desăvîrşi din punct de vedere profesional, vor putea să facă cunoscute altora calităţile lor intrinsece de forţă creatoare şi îndeminarea artistică a aptitudinilor lor în muncă. Toate condiţiile, toate amenajările pentru o existenţă fizică pornesc de la acest principiu creator". [3]) Şcolile-ferme de muncă ar fi urmat să aibă „casă la ţară cu proprietăţi în jur, pentru a asigura în viitor baza ei economică". Cu alte cuvinte el îşi imagina existenţa unui fel de falangă fourieristă în care învăţătura şi munca productivă să alterneze. „Timpul care prisoseşte e întrebuinţat pentru învăţămînt. Munca la cîmp şi învăţămîntul acasă alternează zilnic şi în funcţie de anotimp" – scria Roth. Cunoştinţele oamenilor, căpătate prin învăţătură, urmează să fie aplicate în practica muncilor agricole. De exemplu „cunoştinţele lor de botanică sînt orientate spre ogor, grădină şi livadă... şi celelalte cunoştinţe ale lor sînt legate de condiţia socială şi ocupaţia agriculturii..." Se preconizează ca învăţăceii să se formeze aici într-un spirit nou, asociaţionist, dobîndind cunoştiinţe care să permită utilizarea procedeelor agrotehnice noi şi sporirea randamentului muncii.

Firește, problema legării pregătirii de practică şi a practicii agricole de pregătirea în şcoală nu era utopică ; dar mediul şi condiţiile sociale existente împiedicau realizarea ei. Deci mediul trebuia transformat pentru a da cîmp de afirmare amintitei legături. Ori Roth socoteşte invers ; utopică apare la el părerea potrivit căreia extinderea şcolilor-ferme ar aduce după sine modificarea mediului social. Desigur, aceasta constituie o **limită evidentă de gîndire.** Cu cît însă evenimentele se apropiau de anii revoluţiei, se pare că şi Roth se convingea de utopia acestei idei, şi la un moment dat, abandonînd ideea posibilităţii de conciliere a forţelor sociale aflate în luptă trece pe **poziţiile revoluţiei maselor.**

FIŞE

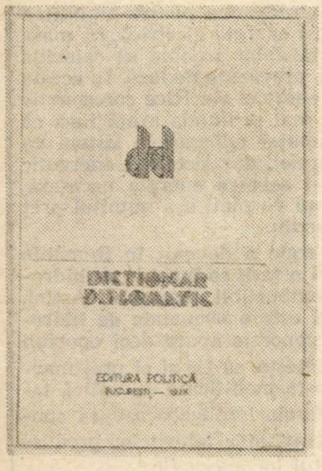

● *Eveniment editorial remarcabil, apariţia* Dicţionarului diplomatic *(Editura politică, Bucureşti, 1979, 1 062 p.) – prima lucrare de acest fel avînd o asemenea anvergură în literatura politică românească – îşi are originea, aşa cum arată în Cuvînt înainte Ştefan A. Andrei, ministrul afacerilor externe al R.S.R., în interesul larg al publicului faţă de domeniul relaţiilor internaţionale în condiţiile intensificării şi diversificării necontenite a raporturilor României cu celelalte state, în participarea susţinută a ţării noastre la eforturile consacrate soluţionării în interesul popoarelor a problemelor fundamentale care confruntă omenirea.*

În aceste împrejurări, vocabularul diplomatic nu mai aparţine unei pături alese, ci se răspîndeşte în cele mai largi cercuri ale opiniei publice. Dicţionarul diplomatic la care ne referim caută să realizeze, într-o prezentare cît mai sintetică, expunerea ştiinţifică a noţiunilor cel mai frecvent întîlnite în activitatea de relaţii externe în patru domenii care se întrepătrund – istoria diplomaţiei, relaţii politice, relaţii economice internaţionale, drept internaţional.

Economia şi teritoriile naturale protejate

● *După cum relatează revista EKONOMICESKAIA GAZETA (nr. 20/1979), cartea* Osobo ohraniaemie prirodnie teritorii *(Teritorii naturale protejate în mod special) apărută în editura „Misl", sub semnătura biologilor N.F. Reimers şi F.R. Stilmark, propune un mod deosebit de înţelegere a teritoriilor naturale special protejate. Anume, aceste teritorii nu ar trebui considerate ca fiind scoase din circuitul economic, ci dimpotrivă, ca jucînd un rol deosebit în realizarea echilibrului natural şi economic. Mecanismele naturii, spun autorii, pot funcţiona cu succes numai în regim optim, fără suprasolicitare. Dacă sistemele naturale sînt suprasolicitate, natura oferă tot mai puţin, în ciuda unor investiţii tot mai mari. Ar fi deci mai raţional, ca în anumite cazuri, să se sacrifice cîte ceva din ceea ce a fost deja inclus în circuitul economic, pentru a spori efectul pe unitatea de suprafaţă, implicit producţia globală. În alte cazuri – să se intensifice utilizarea naturii în aceleaşi scopuri. În ambele situaţii se propune folosirea teritoriilor naturale protejate pentru a realiza echilibrul ecologico-economic. Se consideră că este astfel formulată o nouă concepţie despre marea însemnătate economică a teritoriilor naturale protejate în mod deosebit.*

Peregrinări în ştiinţa economică occidentală

● *Sub titlul* Les cheminements de la science économique aux États-Unis *(Peregrinările ştiinţei economice în S.U.A.), revista*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Roth a fost un adept convins și consecvent al **desființării iobăgiei,** al improprietăririi țăranilor, de dorit fără răscumpărare, dar dacă împrejurările nu permiteau el considera că improprietărirea putea să se facă și cu răscumpărare. Acesta este considerat de ginditor, ca și de către Nicolae Bălcescu, punctul inițial și central al prefacerii societății, urmind ca „murdăria să fie măturată și din celelalte unghere. Spiritul reformelor se va extinde în general, peste tot, statornicind bună rînduială și dreptate și în raporturile sociale, încît vom fi prin aceasta cu toții mai fericiți". Astfel afirma Roth în lucrarea „Răscumpărarea zeciuielii" în 1847, cînd dezbaterile în Dietă pe problema reglementării urbariale erau în toi. Este un merit incontestabil al lui Roth că atunci cînd a văzut că nu-i posibilă desființarea iobăgiei și prefacerea „raporturilor sociale" prin reconciliere, chiar cu concesia răscumpărării, a trecut de partea revoluției maselor.

O evaluare globală a naturii concepției social-economice a lui Roth este, desigur, dificilă dar nu imposibil de făcut. Pînă în prezent această concepție a fost apreciată ca umanist-burgheză, democrat-revoluționară, mic-burgheză sau socialist-feudală. Este drept, în opera lui Roth putem găsi elemente care, singularizate, pot îndreptăți oricare din cele patru aprecieri. Dar, după părerea noastră, concepția social-economică a lui Roth întrunește idei specifice atît umanismului, democratismului cît și unele de nuanță socialistă nu ca părți disparate ci ca elemente componente subordonate unui țel major al vieții autorului : **prefacerea societății,** țel care era în consonanță cu spiritul secolului. După cum gîndea Roth, la realizarea acestui țel trebuia să concure rațiunea, înțelegerea, și numai în caz extrem, forța maselor. Elementele socialiste premarxiste întîlnite în opera lui Roth intră drept componentă a acestei concepții mai largi de factură umanist-democrată și socialistă care a evoluat în ultimă instanță spre democratism revoluționar.

Carol Göllner – unul dintre cei mai destoinici exegeți ai operei lui Roth, cu contribuții meritorii la punerea ei în valoare – adoptă o apreciere de ansamblu a concepției lui Roth îmbatabilă în multe privințe. Discutabilă ni se pare însă părerea potrivit căreia socialismul lui Roth este socotit ca feudal cu carențele marcate de Marx și Engels în „Manifestul Partidului Comunist". [4]) Nouă ni se pare nepotrivită o asemenea apreciere ; credem că ea contrastează cu conținutul însuși al operei și concepției lui Roth. Socialismul feudal era considerat creația aristocrației care scria „pamflete împotriva societății moderne burgheze". [5]) Ori Roth nu s-a situat pe pozițiile aristocrației și n-a scris pamflete împotriva capitalismului în interesul nobilimii. Critica lui principală este îndreptată împotriva feudalismului, de pe pozițiile maselor asuprite, neiertînd nici neajunsuri ale capitalismului. Mai trebuie spus că socialismul feudal, ca și cel mic-burghez, cerea întoarcerea înapoi a roatei istoriei sub pretext că exploatarea feudală era mai generoasă și mai bună decît cea capitalistă, uitîndu-se că feudalii „exploatau în condiții și împrejurări cu totul diferite și în prezent depășite". [6]) Or, Roth a demascat fără cruțare exploatarea feudală arătînd că „așa nu se mai poate" ; a demascat și aspecte ale exploatării capitaliste dar nu pentru a susține întoarcerea la exploatarea feudală ci pentru a se situa pe pozițiile desființării exploatării omului de către om, ale desființării exploatării omului în general.

Ideile de nuanță socialistă ale lui Roth, atît cît există în opera sa, cu limitele sale, nu au deci nimic comun cu acel socialism popesc care „merge alături de socialismul feudal". [7]) Socialismul feudal este respins de toate coordonatele concepției lui Roth. Socialismul lui este, cum am arătat, o creație specifică, o creație ce nu poate fi însă încadrată, în cerințele ei majore, în literatura socialistă schițate de Marx și Engels în Secțiunea a III-a a „Manifestului".

În pofida limitelor ei, gîndirea social-politică a lui Stephan Ludwig Roth, a evoluat continuu, ceea ce l-a condus la activitate revoluționară ; el trebuie apreciat pentru ideile înaintate, idei în slujba cărora și-a pus întreaga viață, mergînd pînă la sacrificiul suprem. Ca o trăsătură însemnată a concepției lui Roth, acesta a militat pentru drepturile românilor ca națiune majoritară în Transilvania, pentru unitate și frăție între naționalitățile conlocuitoare, pentru lichidarea exploatării omului și pentru progres.

prof. dr.
Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

[4]) Stephan Ludwig Roth. „Viața și activitatea", loc. cit. p. 106.
[2]) Ibidem.
[3]) Idem, p. 130.
[3]) Vezi această apreciere în studiul introductiv la „Viața și opera lui Roth", p. 34... și în lucrarea „Gîndirea economică a sașilor din Transilvania în sec. al XIX-lea", Ed. Acad. R.S.R., București, 1969, p. 15.
[5]) K. Marx și F. Engels. Manifestul Partidului Comunist. În : Opere, vol. 4, E.P. București, 1958, p. 489.
[6]) Idem, p. 490.
[7]) Idem.

FIȘE

PROBLEMES ECONOMIQUES (13 iunie 1979) reproduce un articol al lui Lester C. Thurow, în care autorul apreciază că, dacă începutul anilor '60 a marcat în Occident vîrsta de aur a științei economice, economiștii fiind considerați ca deținînd răspunsul la orice problemă, la sfîrșitul anilor '70 se manifestă un „imperialism" al științei economice, economiștii impunîndu-se aproape peste tot, dar „sentimentul general este că economiile capitaliste nu pot fi controlate și că economiștii nu prea pot face mare lucru". Marile direcții în care s-a dezvoltat aparatul intelectual al economiei politice occidentale – și autorul analizează pe larg contabilitatea națională, keynesismul (care a permis reconstruirea și redescoperirea monetarismului), economia matematică, econometria – apar ca niște „filoane de aur epuizate". Chiar și în cazul unor filoane mai puțin importante – analiza oligopolului, creșterea, capitalul uman și raționalizarea deciziilor de investiție în condiții de incertitudine – s-ar părea că s-a ajuns la „straturile de minereu cu conținut sărac". Nici un filon de importanță majoră sau chiar secundară – consideră autorul – n-ar fi fost descoperit în ultimul deceniu și nimeni nu știe unde și dacă aceasta se va mai produce.

Economia e Socialismo
Revista internacional de teoria

● *Articolul* Ordinea internațională și strategiile de dezvoltare, *apărut în revista portugheză de economie politică* ECONOMIA E SOCIALISMO *sub semnătura directorului acestei publicații de specialitate, Mario Mureira, își propune să realizeze o trecere în revistă a diferite strategii vizînd dezvoltarea în perspectivă, în contextul unei noi ordini economice internaționale. Autorul abordează problematicile de dezvoltare la nivel național și regional, interconexiunile dintre acestea, folosind ca bază de studiu comparativ alternativele oferite de Clubul de la Roma (în special studiul din 1976 elaborat sub coordonarea lui Jan Tinbergen) și „Viitorul economiei mondiale" al lui W. Leontief. Autorul are în vedere actuala conjunctură internațională, inclusiv din perspectiva previziunilor de dezvoltare în condițiile determinate de reducerea resurselor de materii prime și combustibili, disproporția dintre creșterea demografică și oferta de alimente, poluarea mediului înconjurător, reescaladarea cursei înarmărilor etc.*

Concluzia studiului se referă la faptul că strategia de dezvoltare nu poate fi stabilită decît în contextul situației economice a fiecărei țări, ceea ce, în cazul concret al Portugaliei – ea însăși țară în curs de dezvoltare – revine la luarea în considerare a priorităților care o confruntă, respectiv: aprovizionarea cu resurse naturale, creșterea producției alimentare, realizarea unui program intensiv de investiții, creșterea ponderii industriei grele în totalul industriei, reducerea datoriei externe – obiective de natură să contribuie la asigurarea independenței economice a țării.

O ABORDARE ORIGINALĂ A RESURSELOR DEMOECONOMICE*)

SE SPUNE, și acesta este un adevăr pe care-l verifică experiența evoluției sociale, că țările care au reușit să-și organizeze și să utilizeze rațional inteligența celor mulți, chiar în ciuda penuriei de resurse materiale, sînt situate astăzi în fruntea progresului omenirii.

Etapa pe care o străbate în prezent țara noastră, în procesul de modernizare a structurii economice și sociale, a repartizării raționale a forțelor de producție pe teritoriu și a unei intense mobilități teritoriale, a populației, aduce mereu la ordinea zilei multiplele probleme legate de noua așezare a structurilor sociale și utilizarea rațională a resurselor de muncă potrivit strategiei generale a construcției noastre economice și sociale.

În acest cadru de preocupări majore se înscrie și lucrarea profesorului universitar dr. Ion Blaga, apărută recent în librării. Autorul, binecunoscut cititorului prin numeroase lucrări economice publicate, lucrări de o incontestabilă valoare teoretică și practică, ne prezintă în lucrarea pe care o recenzăm printr-un limbaj sobru de cercetare pe firul unor vechi și statornice preocupări, un comportament real și cu tendințe în devenire a structurilor populației active, a compoziției sociale și de clasă a populației României integrate în cadrul structurilor noastre economice dar și în tendințele ce se deslușesc din experiența generalizatoare a altor țări, și mai ales a celor dezvoltate economic.

În fond, exprimat mai concis — autorul și-a propus să examineze experiența noastră românească în zonele considerate apropiate de optim complex : optim demografic , economic și social, să dezvăluie multiple implicații și să desprindă unele tendințe, să încerce să construiască o serie de tipologii care să prefigureze noile noastre structuri sociale și să ducă în ultimă analiză la o mai bună valorificare a resurselor disponibile de muncă, inclusiv feminine în cadrul programelor noastre de dezvoltare economico-socială pentru anii ce vin.

Oricine își poate da seama că o asemenea sarcină nu este deloc ușoară, mai ales cînd structurile examinate sînt în plină primenire și prefacere iar implicațiile și tendințele nu sînt lineare.

Autorul, sprijinindu-se pe orientările generale ale documentelor programatice ale partidului, valorificînd cu competență și tact literatura economică de specialitate națională și străină, ne prezintă o lucrare închegată, pe un cîmp de investigație întins, cu arie de largi implicații, cu exemplificare de calcule concrete și concluzii generalizatoare ce pot constitui îndemnuri spre soluțiile practice pe care să se sprijine măsurile de politică economică și socială a partidului și statului nostru.

Din capul locului, interesantă ni se pare geometria lucrării cu o construcție, cu o împletitură logică, care pornește în primul rînd de la optimul demografic structura și dimensiunile populației active, politica Partidului Comunist Român în domeniul populației. Lucrarea se ocupă și de factorii deplasărilor intersectoriale ale populației active, în care se împletesc cu interes pentru cititor probleme teoretice conceptuale și metodologice, relațiile de producție și mecanismele economice, conceptul de repartiție a muncii sociale, particularitățile naționale etc. Un loc important în lucrare îl ocupă viitoarele structuri sectoriale ale populației active a României în care se examinează, pe larg, sensurile deplasărilor intersectoriale, populația agricolă, populația ocupată în industrie și construcții, populația din sfera serviciilor, în contextul larg al progresului industrializării care de fapt este și izvorul principal al deplasărilor în structura populației active. Merită să fie reținut modul în care autorul examinează conceptul de industrializare, într-o viziune originală și largă, cu etape, legate de tipologii ale migrației, și sensurile fluxurilor mobilității ca un proces foarte variat din punctul de vedere al tehnicii, al structurilor industriei și al succesiunii ramurilor, al resurselor, ale raportului, dintre eforturile naționale și asistența internațională, al ritmului și duratei ei. Concluzia justă pe care o îmbrățișează autorul este aceea de elaborare a unor concepții proprii de industrializare în fiecare țară, a unor politici naționale care să răspundă integral necesităților, posibilităților și intereselor proprii ale fiecărei țări.

În lucrare se acordă un spațiu corespunzător dimensiunii resurselor disponibile de muncă, a utilizării acestora, problemei resurselor de muncă tinere ca și a celor feminine, instruirii și pregătirii profesionale a forței de muncă. În ultimul capitol al lucrării autorul se ocupă pe larg și sub multiple unghiuri de vedere de implicațiile economico-sociale ale deplasărilor intersectoriale. În acest cadru fac obiectul analizei, probleme ale productivității muncii sociale pe ansambu și pe sectoare, ale structurii sociale și socia-profesionale în formarea, implicațiile omogenizării sociale.

Interesante mi se par în acest ultim capitol și considerentele și opiniile autorului în ceea ce privește ierarhizarea și tipologizarea etapelor de omogenizare, funcție de dezvoltare economică și de modificare a proprietății socialiste.

Examinată în ansamblu ca mod de abordare științifică considerăm că lucrarea cîștigă în argumentare prin multiple calcule economice elaborate de autor sau citate din literatură ceea ce conferă substanță generalizărilor teoretice și îndeamnă la reflecții și la alte căutări necesare.

Desigur că asupra unor idei cuprinse în lucrare ca și asupra unor calcule s-ar mai putea discuta. De exemplu, se afirmă (pag. 25) că în țările socialiste dezechilibrele demografice sînt moștenite de la dezvoltarea anterioară a societății sau ca rezultat al războaielor și că proprietatea socialistă înlătură cauzele deficitelor demografice (p. 26) desigur lucru în principiu adevărat, dar oare țările socialiste nu creează și ele dezechilibre demografice în structura pe grupe de vîrstă tocmai ca urmare a progresului economico-social ?

De asemenea unele calcule pe care le face autorul cu privire la dimensiunea forței de muncă feminine ce ar putea fi extinsă în producție par a fi prea optimiste, dacă ne gîndim și la alte funcții pe care femeia le are în societate ca factor demografic, de educație etc.

Desigur că cele arătate mai sus nu micșorează valoarea lucrării, a concluziilor și soluțiilor practice pe care autorul le pune la îndemîna cititorului. Acesta din urmă va găsi în lucrarea profesorului Ion Blaga, nu numai înfățișarea unui tablou științific al modelului prezent și în devenire a resurselor noastre demoeconomice prezentate într-un limbaj curgător și clar, dar și unele idei și îndemnuri de noi cercetări și abordări înnoitoare izvorîte din modernizarea structurilor noastre sociale, în scopul folosirii mereu la cote mai ridicate a resurselor noastre de muncă, considerate pe drept cuvînt ca cea mai de preț bogăție națională.

Mircea BULGARU

*) Ion Blaga. Populația activă a României. Editura politică, București, 1979.

REDUCEREA CHELTUIELILOR DE CIRCULAȚIE

(Urmare din pag. 13)

de anul 1975. Reducerea este cu atît mai necesară, cu cît, după cum se știe, dobînda reprezintă una din pîrghiile economice importante prin care se poate acționa în direcția perfecționării mecanismului economico-financiar în întreprinderile comerciale.

Se impun acțiuni urgente la întreprinderile cu nivele de cheltuieli peste medie

ANALIZA efectuată asupra structurii cheltuielilor de circulație s-a referit la nivelele medii înregistrate în comerțul din capitală.

În scopul sesizării și valorificării în continuare, în mod eficient, a căilor de reducere a cheltuielilor de circulație, este necesar de văzut modul în care se prezintă, diferențiat pe sectoare, nivelul cheltuielilor de circulație.

Se observă că după nivelul mediu al cheltuielilor de circulație înregistrat pe grupe de mărfuri în Capitală, un număr apreciabil de întreprinderi (60%), se plasează peste medie, îndeosebi în sectorul alimentației publice și în cel al produselor alimentare. De altfel, numai 2 întreprinderi alimentare și 3 întreprinderi de alimentație publică se plasează sub medie (I.C.L. „Alimentara" nr. 4 și 7, I.A.P.L. „Cotroceni", I.C.R. nr. 1 și 2. De remarcat că I.C.R.-urile, prin natura activității lor, se plasează cu mult sub medie (I.C.R. nr. 1 și 2 — circa 13% față de media de 19% pe total Capitală). Evident, în asemenea cazuri se impune o atenție sporită pentru folosirea celor mai potrivite căi de reducere a cheltuielilor de circulație, care pot să contribuie la minimizarea nivelului lor relativ în cadrul comerțului din Capitală.

După cum se poate constata din cele prezentate mai sus, reducerea cheltuielilor de circulație presupune ridicarea calitativă a întregii activități desfășurată de fiecare întreprindere comercială, acționînd cu răspundere în sensul indicațiilor date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al partidului, la Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, : **Consiliile oamenilor muncii, adunările generale, toți oamenii muncii poartă răspunderea directă pentru... sporirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale și creșterea eficienței economice"...**

La Roma se deschide la 12 iulie a. c.

CONFERINŢA MONDIALĂ PENTRU REFORMA AGRARĂ ŞI DEZVOLTAREA RURALĂ

ÎNTRE 12 şi 20 iulie a.c. la Roma se vor desfăşura sub egida Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Alimentaţie şi Agricultură (F.A.O.), lucrările Conferinţei mondiale pentru reforma agrară şi dezvoltarea rurală. Originile acestei conferinţe se află în două teze simple cuprinse într-un document datînd încă din 1956 al F.A.O. : cauza principală a subnutriţiei şi malnutriţiei este sărăcia, iar principalul remediu contra sărăciei este dezvoltarea economică. Pînă acum însă avantajele dezvoltării nu s-au repercutat decît prea puţin asupra populaţiei rurale, care reprezintă marea majoritate a locuitorilor ţărilor în curs de dezvoltare, şi care la rîndul lor constituie mai mult de două treimi din populaţia globului. Aceasta deoarece mecanismele dezvoltării nu sînt numai de natură tehnică, ci infinit mai complexe, un rol esenţial revenind factorilor social-politici, economici şi culturali. Din acest punct de vedere, după cum arăta recent Hernán Santa Cruz, secretarul general al conferinţei mondiale care se deschide joi la Roma, această reuniune are loc într-un moment în care, deşi ne aflăm la sfîrşitul celui de-al doilea deceniu al Naţiunilor Unite pentru dezvoltare, în lumea rurală există mai multă sărăcie, mai mult şomaj, mai multă subnutriţie, mai mult analfabetism, mai multă maladie decît oricînd în trecut.

Totuşi, sărăcia şi subdezvoltarea rurală nu sînt nici inerente, nici inevitabile. „Ele decurg — arată mai departe Hernán Santa Cruz — din inerţia structurilor social-economice şi din rezistenţa la schimbare a grupurilor privilegiate, din strategiile dezechilibrate de dezvoltare care au neglijat sectorul rural sau l-au exploatat în mod deliberat acordînd prioritate industrializării zonelor urbane, dintr-un sistem de relaţii internaţionale bazat pe exploatare, care perpetuează inegalitatea în schimburile dintre furnizorii de materii prime de la periferie şi centrul industrializat" **(Development Forum**, may 1979, p.1).

Că aşa stau lucrurile, o dovedesc progresele realizate în dezvoltarea rurală de ţările — printre care se numără şi România — care au făcut din aceasta una din pricipalele componente ale strategiei lor de dezvoltare. Devine în acelaşi timp tot mai clar că nu este de conceput o soluţionare reală şi temeinică a problemei fără efectuarea restructurărilor necesare şi pe plan internaţional. Conferinţa Mondială pentru reforma agrară şi dezvoltarea rurală îşi propune de aceea, elaborarea unor recomandări vizînd schimbările structurale şi instituţionale, economice, sociale, culturale, ecologice necesare pentru transformarea radicală a mediului rural.

Agricultura ţărilor nesocialiste în curs de dezvoltare

		Africa	America Latină	Orientul Apropiat	Orientul Îndepărtat	Total
Teren agricol (mil. ha)	1965	170,4	120,4	76,5	250,1	618,6
	1975	183,5	140,7	81,7	263,4	670,4
Populaţia rurală (mil.)	1965	208,4	117,2	102,3	693,2	1 124,5
	1975	253,9	128,3	121,4	854,1	1 361,3
Creşterea producţiei agroalimentare pe locuitor [1] (%)	1961—1965 pînă în —1970	0,1	0,8	0,3	0,9	
	1970—76	—1,4	0,5	1,4	0,2	
Importul net de cereale (% faţă de producţie)	1972—1974	17,5	2,9	19,0	7,8	
	1975	30,2	7,0	30,9	9,6	
Îngrăşăminte la ha arabil (kg)	1961—1965	1,7	10,6	6,6	5,7	
	1975	5,6	31,9	24,7	21,2	
Forţa de muncă rurală (mil.)	1970					
— fără pămînt		11	20	14	110	155
— mici proprietari		141	69	53	428	691
Proprietăţile mici [2]	1970					
— % din numărul total		66,0	67,2	54,6	71,1	
— % din suprafaţa totală		22,4	3,6	9,8	21,7	
Dimensiunea medie a micii proprietăţi (ha)	1970	1,0	2,7	1,8	0,7	

[1]) Ritm mediu anual.
[2]) Sub 10 ha în America Latină, sub 5 ha în Orientul Apropiat, sub 2 ha în Africa şi Orientul Îndepărtat.
SURSA : Development Forum, may 1979, p. 6, pe baza datelor F.A.O.

PREOCUPĂRILE conferinţei merg aşadar, dincolo de problema reformei agrare, pentru a cuprinde multiplele aspecte ale dezvoltării rurale. Dar aşa cum au arătat conferinţele regionale ale F.AO. pregătitoare ale Conferinţei mondiale de la Roma, ca şi zecile de studii elaborate în lume în atenţia acesteia, sărăcia şi subdezvoltarea rurală sînt intotdeauna direct legate de repartiţia inegală a proprietăţii asupra pămîntului şi a apei, ca principali factori de producţie în agricultură. Date ale F.A.O. (vezi tabelul) relevă că în ţările nesocialiste în curs de dezvoltare existau în 1970 circa 155 milioane de lucrători agricoli complet lipsiţi de pămînt (numărul lor a crescut mult de atunci), sursă permanentă a migraţiei spre bidonvillurile de la periferia marilor oraşe. Paralel s-a întărit dominaţia marii proprietăţi. Chiar în ţări care au trecut la efectuarea reformei agrare, ritmul acesteia este atît de lent încît s-a calculat că ar fi nevoie de multe secole pentru a împroprietări, în ritmul actual, întreaga ţărănime lipsită de pămînt. De aceea, afirmă un buletin al F.A.O. **(Hommes—Paîn—Terre**, janvier 1979, p. 2), necesitatea transformării instituţiilor şi structurilor legate de accesul la pămînt, la apă şi la alte resurse naturale, ca şi mai buna utilizare ramîn evidente în marea majoritate a ţărilor în curs de dezvoltare, anunţîndu-se de aceea ca un punct prioritar pe ordinea de zi a conferinţei.

Pe agenda dezbaterilor se va afla de asemenea problema participării populaţiei rurale la adoptarea şi aplicarea deciziilor cu privire la dezvoltare, văzută nu numai ca o chestiune de echitate, ci ca o necesitate a însăşi sporirii eficienţei. „S-a demonstrat în măsură suficientă că anumite programe au eşuat din cauza apatiei dacă nu chiar a ostilităţii pretinşilor beneficiari", se arată în acelaşi buletin F.A.O., care relevă că răspunsul se află într-un recurs mult sporit la cooperative, uniuni de credit şi alte organisme de întrajutorare.

Ţinînd seama de „contribuţia enormă" adusă de femei în agricultură, sub toate aspectele, în majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare, accelerarea integrării femeilor în procesul dezvoltării rurale apare — în mod similar cu cea a participării întregii populaţii — nu numai ca o problemă de justiţie socială, ci ca o condiţie de bază a realizării obiectivelor acestui proces. Printre diversele aspecte ale integrării femeii, conferinţa ar urma să abordeze eliminarea formelor de discriminare juridică şi de altă natură care neagă femeii egalitatea cu bărbatul, crearea de servicii mai bine adaptate nevoilor economice şi sociale ale femeilor, egalitatea de şanse în materie de educaţie şi pregătire care să deschidă femeilor noi perspective de activităţi generatoare de venituri etc.

O CONDIŢIE indispensabilă pentru sporirea şi intensificarea producţiei agricole este considerată şi ameliorarea accesului micilor producători — care reprezintă majoritatea proprietarilor, dar nu şi a terenurilor (vezi tabelul) — la factorii de producţie, la servicii şi la pieţe. Este vorba de varietăţi de seminţe de mare randament, îngrăşăminte, pesticide, politici de preţuri, sisteme de credit rural pentru minimizarea riscului în caz de recoltă slabă, măsuri vizînd accelerarea introducerii de noi tehnici şi tehnologii, popularizarea cunoştinţelor tehnice necesare, formarea cadrelor, modernizarea infrastructurii de depozitare, prelucrare, comercializare şi transport. Cîteva cifre ale F.A.O. sînt relevante pentru urgenţa necesităţii soluţionării acestor probleme : cantitatea de îngrăşăminte la hectar utilizată în America Latină, regiunea în curs de dezvoltare cel mai bine situată din acest punct de vedere, rămîne încă de circa trei ori mai mică decît cea din ţările dezvoltate, care este de 104,4 kg., iar producţia agricolă pe

D. DINU

(Continuare în pag. 28)

Reuniunea economică la nivel înalt de la Tokio

PREOCUPĂRI PENTRU ATENUAREA EFECTELOR CRIZEI ENERGETICE

ACTUALA criză economică, monetară, energetică şi de materii prime, prin caracterul său general, persistenţa şi multiplele sale forme de manifestare, generează puternice frămîntări în economia occidentală. Această criză, de o acuitate deosebită, care a cuprins în ultimii ani lumea capitalistă, şi-a făcut şi îşi face din plin resimţite efectele asupra statelor cu „economie de piaţă" care se văd obligate să recunoască faptul că sarcinile asumate s-au dovedit inconsistente în faţa realităţilor : tendinţa de scădere a ratei medii de creştere pe ansamblul ţărilor membre ale O.C.D.E. (de la 3,5% în 1978 la 2,5—3% în 1979), sporirea şomajului (5,5% în 1979 faţă de 5% în '78 din populaţia ocupată), creşterea accentuată a inflaţiei (15% faţă de 10%), intensificarea măsurilor protecţioniste şi tulburările puternice de pe pieţele de schimb. Un aspect grav cu care este confruntată omenirea în prezent şi în perspectivă este problema crizei energetice care — în cazul lipsei unor acţiuni concrete, realiste şi concertate mondiale — este de natură să compromită toate celelalte încercări avute în vedere de ţările occidentale. Iniţierea şi convocarea reuniunii de la Tokio a evidenţiat faptul că chiar şi statele occidentale industrializate — cu potenţialul economic cel mai puternic şi care sînt principalele consumatoare de petrol — sînt puternic afectate de greutăţile în ce priveşte aprovizionarea cu resurse energetice, impunîndu-se ca atare măsuri severe de economisire pentru ca aceste dificultăţi să poată fi depăşite.

Întîlnirile occidentale la nivel înalt — între intenţii şi rezultate

ANUL 1975, data apariţiei acestor întîlniri care iniţial nu se doreau periodice, nu este întîmplătoare. Ea marchează în fapt, apogeul dificultăţilor ciclice cu care s-a confruntat economia ţărilor capitaliste dezvoltate în perioada celei mai profunde recesiuni economice postbelice, 1974—1975. Pe fondul crizei structurale generale a capitalismului, sincronismul inflaţie-şomaj-criză evident în anul 1975 în economia occidentală a blocat ieşirea din impasul recesiunii în special a ţărilor vesteuropene şi Japoniei pe calea mijloacelor clasice. Necesitatea găsirii unor soluţii conforme cu o situaţie fără precedent în evoluţia ciclică a economiei capitaliste, a adus în actualitate întîlnirile la nivel înalt a reprezentanţilor principalelor ţări industrializate occidentale.

Iată, spre exemplu, în ce condiţii a debutat la Rambouillet, în Franţa, seria acestor întîlniri : o creştere economică negativă (—0,1%) pe ansamblul celor 7 ţări angajate în discuţie (S.U.A., Japonia, Canada, R. F. Germania, Franţa, Anglia şi Italia) sau practic o stagnare (0,4%) pe ansamblul ţărilor O.C.D.E., o rată record a inflaţiei, de 13,4% şi un deficit în balanţa plăţilor curente pe ansamblul ţărilor O.C.D.E. de 28,035 miliarde dolari. În acelaşi timp, un număr de peste 15 milioane persoane erau lipsite de un loc de muncă, iar în rîndul acestora, tinerii şomeri reprezentînd o pondere de 20—40%, în funcţie de ţară.

Aceste probleme au constituit, cu mici variaţii, ordinea de zi a primelor patru întîlniri la nivel înalt a principalelor ţări industrializate occidentale. Cauzele formulării unor astfel de agende de lucru au fost şi rămîn evidente : în primul rînd, în toate domeniile se doreau ameliorări, iar în al doilea rînd devenise certă interdependenţa dintre soluţiile care urmau să fie recomandate pentru depăşirea acestor dificultăţi. Similitudinea formală a agendelor de lucru nu a împiedicat, însă, ca discuţiile de esenţă să fie orientate, accentuate sau să graviteze în jurul unei problematici considerată pentru momentul respectiv ca cea mai importantă.

Lăsînd la o parte reuniunile de început, de la Rambouillet şi San Juan, pentru următoarele două sînt evidente astfel de orientări. La Londra, problema şomajului, în special în rîndul tinerilor, a dominat discuţiile dat fiind că remediile relansării creşterii economice, recomandate anterior s-au tradus în performanţe economice mai mult decît modeste pentru marea majoritate a ţărilor occidentale. Acordîndu-se prioritate stăvilirii inflaţiei, şomajul a rămas aspectul „sacrificat" în contextul măsurilor de politică economică adoptate în 1976. Legat de problema şomajului au fost bineînţeles tratate totodată creşterea economică (este momentul lansării teoriei „celor 3 locomotive") şi protecţionismul. Acesta din urmă a fost considerat o piedică pentru relansarea economică şi reducerea şomajului care îi servea drept argument de bază.

La Bonn, un aspect aparent colateral problematicii creşterii economice şi anume necesitatea relansării investiţiilor productive ale sectorului privat a fost, practic, punctul cheie al dezbaterilor. Datele preliminare prefigurau pentru 1978 o revenire în matcă a cursului preţurilor de consum, astfel că inflaţia fiind sub control, continuitatea relansării economice în 1979 era condiţionată de relansarea investiţiilor.

Sinteza cauzelor atingerii unor rezultate sub aşteptări după recomandările întîlnirilor la nivel înalt relevă, astfel, abordarea limitată a problemelor, cultivarea în continuare în faţa dificultăţilor comune a unor interese de grup, accentuarea contradicţiilor dintre ţările occidentale în domeniul problematicilor care ţin în final de instaurarea unei noi ordini economice internaţionale.

Tokio 1979, pe fondul crizei energetice

MAJORĂRILE la preţul ţiţeiului decise de OPEC la sfîrşitul anului 1978 pentru anul 1979 şi escaladarea în fapt a acestora mult mai rapidă decît etapizarea propusă, a determinat ca în agenda de lucru a reuniunii de la Tokio locul prioritar să îl ocupe energia, ca o problemă de anvergură cu tendinţe şi efecte pe termen lung.

Înainte de a face referiri la ordinea de zi a reuniunii de la Tokio sînt demne de menţionat două aspecte semnificative din atmosfera pregătirilor, deosebite de întîlnirile preparatorii. Primul se referă la interesul gazdei, respectiv al Japoniei, pentru buna reuşită a întîlnirii. Acest interes, care poate fi înţeles cu îngrijorare, a decurs dintr-o situaţie tensionată legată de contradicţiile dintre principalii parteneri occidentali — S.U.A. şi C.E.E. — determinate în principal de soldurile comerciale excedentare în favoarea Japoniei şi de oferta de reduceri tarifare nesatisfăcătoare făcută în cadrul negocierilor G.A.T.T. Cel de al doilea aspect se referă la problema energiei. Pe acest plan, întîlnirea de la Tokio a fost precedată de intense preocupări atît la nivel naţional, cît şi la nivelul unor organisme internaţionale sau grupări economice pentru a se ajunge la economisirea şi conservarea energiei şi redu-

cerea consumurilor energetice bazate pe produse petroliere.

La Tokio s-a venit cu date cît de cît mai precise : un angajament voluntar de a reduce treptat consumul de energie; cunoașterea poziției C.E.E. în problema energiei (întîlnirea de la Strasbourg, deși nu cu rezultate scontate, a constituit totuși un prilej de expunere a unor poziții naționale, cel mai concret plan fiind cel al Franței, care a propus elaborarea unui plan comun vizînd : reducerea importurilor de petrol ; reglementarea pieței libere a petrolului ; valorificarea altor surse de energie ; începerea de convorbiri între țările vest-europene și țările producătoare de petrol) ; alte propuneri de soluționare a crizei energetice (S.U.A. : crearea unui fond internațional pentru identificarea de resurse energetice alternative ; Japonia : crearea unei noi organizații internaționale care să faciliteze dialogul dintre țările producătoare și cele consumatoare de țiței, etc.) și în sfîrșit recenta decizie de la Geneva a țărilor O.P.E.C., de aplicare a noilor majorări la prețurile țițeiului.

Cu excepția energiei, dezbaterile la celelalte puncte au fost mai operative, reprezentanții celor 7 țări industrializate ajungînd mai ușor la unele înțelegeri. Participanții au hotărît să acționeze mai mult în direcția îmbunătățirii eficienței productive pe termen lung a economiilor țărilor respective, prin măsuri de natură să ducă la stimularea investițiilor, a cercetării și dezvoltării, sprijinirea dezvoltării unor noi ramuri industriale, reducerea creșterii unora din cheltuielile curente în sectorul public. A fost reafirmată hotărîrea de a se elimina piedicile existente în calea comerțului internațional, de a lupta împotriva protecționismului, precum și de a acționa pentru o mai mare stabilitate valutară — sarcinile apreciate ca esențiale pentru dezvoltarea comerțului și a economiei mondiale.

În problema energiei, principalul obstacol a fost abordarea limitelor importului de țiței în viitori ani, diferențele existînd în principal între poziția țărilor membre ale Pieței Comune care optau pentru respectarea planului de la Strasbourg și poziția S.U.A., Japoniei și Canadei care se pronunțau pentru obiective individuale. La Tokio, participanții au convenit asupra necesității reducerii consumului de petrol și accelerării valorificării altor surse de energie. Astfel, țările membre ale C.E.E. au hotărît să-și limiteze la 500 milioane tone consumul de petrol în 1979 și să-și mențină importurile în perioada 1980—1985 la un nivel care să nu-l depășească pe cel din 1978. În ceea ce privește S.U.A., Canada și Japonia, acestea au decis ca, pe lîngă reducerea importurilor în 1979, cumpărările de petrol în 1980 să nu fie superioare celor din 1979. Țările occidentale industrializate și-au asumat obligația de a-și reduce consumul de energie prin acțiuni concertate inclusiv prin acceptarea de plafoane de import pînă în 1985 și de restricții în solicitarea de țiței pe piața liberă.

Participanții au convenit, astfel, asupra creării unui „registru al tranzacțiilor petroliere internaționale", menit să contribuie la prevenirea speculațiilor cu țiței.

Pe termen lung, a fost subliniată necesitatea unor acțiuni de cooperare internațională în domeniul exploatării pașnice a energiei nucleare și asigurarea siguranței centralelor nucleare, înființarea unui grup de studiu internațional pentru promovarea programelor de dezvoltare a surselor de energie alternative. În acest sens în declarație se subliniază eforturile ce se impun a fi făcute pentru înlocuirea petrolului cu cărbunele în industrie și ca sursă de energie electrică, pentru dezvoltarea de noi tehnologii în domeniul energiei, prin utilizarea unor importante resurse publice și particulare, capabile să ducă la valorificarea altor surse de energie. Tot în direcția atenuării crizei combustibililor s-a convenit crearea unui nou organism internațional în problemele tehnologiei energetice.

La Tokio, reprezentanții țărilor occidentale industrializate au apreciat drept „nejustificate" recentele majorări ale prețului petrolului, decise de OP.E.C. Participanții au declarat că „condamnă aceste hotărîri" care sînt de natură, să ducă la „serioase consecințe economice și sociale, ele însemnînd o mai mare inflație pe scară mondială și o reducere a creșterii economice". După cum declara, în acest sens președintele J. Carter, creșterile de prețuri la petrol din acest an, hotărîte de O.P.E.C. vor provoca pierderea a 800 000 locuri de muncă în S.U.A. pînă la sfîrșitul anului viitor și vor antrena creșterea cu 2—2,5 la sută a inflației. În R.F.G. se apreciază că scumpirea petrolului va însemna o notă de plată suplimentară de circa 15 miliarde mărci anual.

Totodată, avînd în vedere efectele înrăutățirii situației energetice asupra țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de țiței, țările dezvoltate au declarat că trebuie să acorde un ajutor mai substanțial acestora în domenii ca alimentație, planificarea forței de muncă și dezvoltarea resurselor energetice. Pe un plan mai larg, participanții au recunoscut necesitatea fluxului de resurse financiare bilaterale și multilaterale către țările în curs de dezvoltare, ei angajîndu-se să pună un accent mai mare de cooperare în relațiile economice cu țările rămase în urmă. Prin măsurile și acțiunile adoptate precum și pozițiile exprimate la Tokio a fost reliefată preocuparea statelor industrializate occidentale pentru atenuarea efectelor crizei economice. După cum se arată în declarație, problemele care confruntă aceste țări, sînt globale, ele nu pot fi rezolvate decît printr-o responsabilitate comună și prin colaborare.

Din analiza rezultatelor reuniunii de la Tokio apare și mai pregnantă concluzia privind necesitatea concentrării tuturor eforturilor în direcția promovării unei largi cooperări economice internaționale, fără restricții și discriminări artificiale, pentru a se căuta soluții în problemele energetice prin participarea tuturor statelor, indiferent de orînduire sau grad de dezvoltare, în cadrul unui dialog larg, corespunzător intereselor fiecărei națiuni, progresului și păcii în lume.

Napoleon POP
Institutul de economie mondială

Probleme actuale ale realizării unei cooperări eficiente

(Urmare din pag. 11)

producție (livrare) al semifabricatelor din cooperare, în funcție de reducerea cheltuielilor cu munca vie și materializată la furnizor. Din analiza tabelului nr. 2 rezultă de asemenea că 3/4 (57 lei, din 76 lei) din posibilitățile de reducere a costurilor materiale în 1980, în comparație, cu 1975, se găsesc la întreprinderea furnizoare de semifabricate și produse în cooperare și numai 1/4 (19 lei) la întreprinderea care achiziționează aceste produse și semifabricate. În legătură cu influența cooperării asupra nivelului cheltuielilor totale și materiale la 1 000 lei producție-marfă, este necesar să relevăm că, privite prin prisma intereselor economiei naționale pe termen lung, adîncirea diviziunii muncii, specializarea și lărgirea cooperării contribuie la creșterea productivității muncii și a eficienței economice. Pentru aceasta este necesar să se respecte următoarele condiții de bază:

— încheierea contractelor de cooperare să fie perfectate numai în condițiile în care semifabricatele sau ansamblele ce se vor realiza în afara întreprinderii se vor situa cel puțin la nivelul calitativ și de costuri cu care le poate realiza unitatea beneficiară de cooperare ;

— realizarea unor semifabricate sau subansamble prin cooperare trebuie să se materializeze în mărirea seriilor de fabricație atît la furnizorul, cît și la beneficiarul de cooperare, cu influențe favorabile asupra costurilor, beneficiului și producției nete. Ca urmare, pornind de la faptul că dezvoltarea economico-socială armonioasă și rapidă a țării impune asigurarea unui echilibru permanent între resursele și necesarul de fonduri materiale și financiare, este necesar ca în condițiile în care titularii de plan propun eforturi mai mici de reducere a costurilor la întreprinderile beneficiare de cooperare, să propună în același timp sar-

→

Conferința mondială pentru reforma agrară și dezvoltarea rurală

(Urmare din pag. 25)

lucrător în țările în curs de dezvoltare nu depășește 1 tonă, față de 6,9 tone în țările dezvoltate.

Ținînd seama de descreșterea în continuare a raportului suprafață de teren—populație rurală în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, în ciuda exodului spre orașe, dezvoltarea rurală, și odată cu aceasta repartizarea echilibrată a populației naționale, depinde de diversificarea economiei rurale și de o creștere mai rapidă a ocupării forței de muncă în activitățile neagricole. În această optică, conferința ar urma să examineze măsurile necesare pentru promovarea de noi activități industriale la sate, pe scară mai mică sau mai mare, dezvoltarea de activități industriale legate de agricultură, cum ar fi producerea și întreținerea uneltelor agricole și prelucrarea produselor agricole, mobilizarea forței de muncă acum subutilizate la construirea infrastructurii rurale, sprijinirea comercializării produselor fabricate etc.

O constatare admisă unanim este aceea că unul din obstacolele majore în calea dezvoltării rurale îl constituie analfabetismul în proporție de masă al populației de la sate. De aceea, probleme ca, lichidarea analfabetismului și ridicarea gradului de școlarizare, formarea de personal tehnic pentru realizarea programelor de dezvoltare rurală, dezvoltarea cercetării în legătură cu nevoile acestor programe, mai buna răspîndire a cunoștințelor științifice vor figura fără îndoială pe ordinea de zi a conferinței.

Soluționarea complexelor probleme ale dezvoltării rurale nu depinde numai de factori interni ca cei prezentați mai sus, ci și de o serie de factori externi, necesitînd în esență instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Așa cum a reieșit în mod pregnant cu ocazia reuniunilor pregătitoare ale conferinței, orice progres în direcția edificării noii ordini — pe linia unor schimburi comerciale mai echitabile, a sporirii asistenței publice pentru dezvoltare, inclusiv sub forma transferului de tehnologie, a intensificării cooperării între țările în curs de dezvoltare și în cadrul sistemului O.N.U. — ar avea o înrîurire foarte favorabilă asupra materializării obiectivelor dezvoltării rurale.

Țările în curs de dezvoltare nu au decît o influență marginală asupra pieței produselor agricole, în vreme ce încasările provenind din exportul lor de produse agricole condiționează în mare măsură efectuarea investițiilor necesare dezvoltării rurale. Problemele care se vor ridica în acest context sînt îmbunătățirea accesului și stabilirea de prețuri remuneratorii pentru produsele agricole, brute și prelucrate, pe piețele țărilor industrializate, reducerea fluctuațiilor pe termen scurt ale acestor prețuri etc. Posibilități deosebite oferă cooperarea în domeniu dezvoltării rurale între țările în curs de dezvoltare, ținînd seama că, mai ales la nivelul regiunilor, un mare număr de probleme sînt în esență similare. Printre domeniile concrete de cooperare se citează producția agricolă, organizarea, prelucrarea și comercializarea acesteia, cercetarea agronomică și schimbul de experiență în domeniul reformei agrare și dezvoltării rurale, executarea în comun a unor proiecte interesînd mai multe țări, ca de exemplu în domeniul irigațiilor sau al amenajării complexe a unor bazine hidrografice. Din gama largă a preocupărilor legate de instaurarea noii ordini fac parte și cele legate de dezvoltarea competențelor naționale în materie de evaluare a investițiilor străine din punctul de vedere al obiectivelor dezvoltării rurale, întărirea capacității de negociere a țărilor în curs de dezvoltare cu societățile transnaționale, studierea efectelor investițiilor în proiecte de mare amploare asupra mediului înconjurător, adoptarea unui cod de conduită privind activitatea societăților transnaționale și alte investiții străine.

O COMPLETARE prețioasă a efortului național în realizarea obiectivelor dezvoltării rurale o poate reprezenta sporirea volumului, condițiilor și eficienței utilizării asistenței publice pentru dezvoltare, mai ales în perioada actuală cînd sursele externe de finanțare sînt furnizate în măsură crescîndă din surse comerciale, iar transferul de tehnologie este încă redus.

Hotărîtoare rămîn însă în realizarea dezvoltării prin eforturi proprii profundele schimbări structurale interne care se cer efectuate pe planul relațiilor de producție, al instituțiilor, al formelor de organizare economică și socială, al infrastructurilor educaționale, de comunicații, edilitare etc. Așa cum se află înscris în Programul de acțiune adoptat de Conferința mondială a alimentației din 1974, o strategie de dezvoltare pe termen lung este de neconceput în condițiile menținerii vechilor structuri, perimate, în relațiile sociale din mediul rural, fără reforme profunde în sistemul de proprietate și de utilizare a pămîntului, fără o viziune integratoare a factorilor complecși, aflați într-o strînsă interconditionare, de care depinde dezvoltarea producției agricole și ridicarea nivelului de trai în mediul rural.

Experiența românească oferă date extrem de interesante și concludente din acest punct de vedere. Strategia dezvoltării agriculturii socialiste românești poate fi definită prin transformarea concomitentă a structurilor agricole și a celor sociale, ca și a satului românesc în ansamblul său. Obiectivul strategic nu l-a constituit numai creșterea dinamică a producției și a randamentelor, modernizarea acestei ramuri în toate componentele sale, ci și emanciparea socială, creșterea gradului de participare la decizii, ridicarea nivelului de trai, de cultură și de civilizație, prin dezvoltarea localităților rurale, a infrastructurilor edilitare, educaționale, culturale, de ocrotirea sănătății, de comunicații etc. într-o viziune globală.

←

cini de creștere și diversificare a producției industriale, menite să asigure cel puțin echivalentul beneficiilor care nu se mai realizează datorită lărgirii în considerare a extinderii cooperării ;

— prin menținerea în anii viitori a unui volum relativ ridicat al cooperării în totalul cheltuielilor materiale, nu trebuie să se subaprecieze însemnătatea celeilalte părți a costurilor materiale/1 000 lei producție marfă, inclusiv a costului metalului, amortizărilor etc., care se găsesc în competența de reducere a întreprinderii ;

— ținînd seama de ponderea mare a produselor și semifabricatelor în cooperare în costurile materiale în construcția de mașini, este necesar ca ministerul, departamentele și centralele să-și intensifice eforturile pe linia mobilizării tuturor întreprinderilor pentru a realiza produsele și subansamblele ce le livrează în cooperare la costuri cît mai mici și de a reduce la intervale rezonabile prețurile de livrare, în funcție de noile costuri, potrivit prevederilor art. 9 din legea nr. 19/1971.

În mod cert, așa cum rezultă și din tabelul nr. 2, în condițiile în care la întreprinderile furnizoare de subansamble și produse în cooperare se realizează costuri la același nivel sau mai mici decît cele care s-ar înregistra la întreprinderea beneficiară, nu se modifică nivelul cheltuielilor materiale și al producției nete pe ansamblul ministerului, numai că beneficiul corespunzător volumului cooperărilor se realizează la furnizor și nu la beneficiar. Iată, de ce, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, departamentele și centralele sale industriale trebuie să sporească sensibil efortul de reducere a cheltuielilor totale și materiale la 1 000 lei producție-marfă la întreprinderile care produc și livrează semifabricate și subansamble în cooperare, concomitent cu planificarea unui efort corespunzător mai redus de micșorare a costurilor la întreprinderile beneficiare de cooperare. Desigur, toate acestea în condițiile în care nivelul prețurilor de livrare ale produselor și semifabricatelor din cooperare nu se revizuiesc în funcție de nivelurile mai mici ale costurilor de producție înregistrate la întreprinderea furnizoare.

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Piața aurului în 1978

RAPORTUL anual publicat recent de Banca Reglementelor Internaționale (B.R.I.) apreciază la circa 1 745 tone achizițiile de aur în 1978, față de 1 615 tone în 1977, majorarea cu 130 de tone a cererii fiind pusă în principal pe seama scăderii încrederii în dolarul american în condițiile crizei care a afectat piața monetară occidentală.

Potrivit raportului, cererea a fost acoperită cu 1 410 tone din producția de aur din 1978 (960 tone din țările occidentale și 450 t producția estimată a țărilor socialiste) și 325 tone vîndute de băncile centrale și instituțiile monetare (F.M.I. — 184 t, Trezoreria S.U.A. — 126 t, Portugalia — 62 t, India — 13 t). Diferența pînă la concurența cererii totale a fost acoperită cu monede din aur, emise și vîndute de Republica Africa de Sud.

Media prețului unciei de aur fin la care B.R.I. a efectuat vînzări în cursul exercițiului financiar al anului 1978 se ridică la 208 dolari.

Sursa citată mai menționează, în contextul relațiilor financiare în 1978, că volumul total al creditelor bancare internaționale din partea băncilor comerciale din principalele state capitaliste industrializate s-a ridicat la 450 miliarde dolari, cu 110 miliarde peste cifra corespunzătoare din 1977 (cînd creșterea suplimentară atinsese 75 mrd. dolari în raport cu 1976), cele mai mari creșteri fiind înregistrate de băncile din S.U.A. și Japonia.

Prognoză privind exporturile americane de produse agricole

DUPĂ cum apreciază Departamentul Agriculturii al S.U.A., exporturile agricole americane vor crește cu 17,2% față de sezonul anterior, ca urmare a sporirii atît a volumului livrărilor cît și a majorării prețurilor. Astfel, dacă în sezonul 1977/1978 exporturile au totalizat 121,7 mil. t — 27,3 mlrd. dolari — pentru noul an fiscal se prevăd livrări majorate cu 5,1 mil. t și, valoric, cu 4,7 mlrd. dolari.

Creșteri importante în volum se preconizează pentru soia, cereale, tutun și orez, iar majorarea prețurilor a afectat produse ca porumb, grîu, soia, făină de soia, carne, grăsime de vită, tutun, bumbac.

În ceea ce privește importurile acestea sînt estimate la 16 mlrd. dolari față de 13,3 mlrd. dolari în sezonul anterior.

Sursa citată relevă că exporturile de produse agricole vor fi orientate cu precădere către : Asia — 11 mlrd. comparativ cu 9,5 mlrd. dolari în perioada corespunzătoare a anului trecut ; țările occidentale care vor achiziționa mărfuri în valoare de 9,9 mlrd. dolari, față de 8,7 mlrd. anterior. Vînzările către țările socialiste europene sînt evaluate la 1,4 mld. dolari, față de 1,1 mlrd. în sezonul trecut. Pe țări, principalii importatori sînt presupuși a fi : Japonia — 4,8 mlrd. dolari, U.R.S.S. — 2 mlrd., R.P. Chineză — 1 mlrd. dolari.

Grecia: previziuni moderate pentru 1979

RAPORTUL *anual al Băncii Greciei referitor la situația economică a țării atrage atenția asupra necesității de a se lua măsuri adecvate pentru a se preveni inflația prelungită, scăderea producției industriale și creșterea șomajului. Autorul subliniază că, dacă nu se va asigura o majorare corespunzătoare a investițiilor industriale, sectorul manufacturier nu va reuși să-și mențină ponderea principală în procesul de dezvoltare economică a țării.*

Din datele raportului rezultă că sarcina asumată de guvern referitor la menținerea la 10% a ratei inflației — nu a fost realizată, în prezent încercîndu-se menținerea inflației cel puțin sub nivelul de 15% (față de 11,5% în 1978). Se așteaptă ca P.N.B. să crească cu 5% (5,9% în 1978), producția industrială să crească cu 5,5—6% (față de 7,5% anul trecut), iar veniturile din agricultură — cu 2% (6,5% anterior).

Balanța de plăți va rămîne, se pare, deficitară în continuare, dat fiind creșterile insuficiente în ceea ce privește exporturile și veniturile din comerțul indivizibil.

Orientări în dezvoltarea economică

Mexic: strategii pentru o industrializare accelerată

ECONOMIA Mexicului a înregistrat o evoluție favorabilă în 1978 (ritm de creștere al P.I.B. de 6,6% — dublu față de media anilor anteriori). Tendința de încetinire a creșterii în 1979, în special pe fondul accelerării tendințelor inflaționiste, precum și creșterea inegală a sectoarelor industriale au determinat adoptarea unei strategii de perspectivă, pînă la sfîrșitul deceniului viitor, cu accent pe dezvoltarea echilibrată și accelerată a economiei, îmbunătățirea situației utilizării forței de muncă economisirea și valorificarea superioară a resurselor de hidrocarburi de care dispune țara.

Industria va beneficia de o atenție prioritară din partea statului, concretizată în planificarea, coordonarea și amplasarea întreprinderilor în funcție de așezarea geografică și contribuția acestora la îmbunătățirea situației balanței de plăți curente. Sectoarele prioritare, industria agro-alimentară și a bunurilor de echipament vor beneficia de sprijin maxim din partea statului. Acestea, alături de alte ramuri industriale producătoare de bunuri de consum industrial și bunuri de larg consum — reprezentînd în total 60% din producția industrială, vor putea dispune de : prețuri preferențiale, cu reduceri de pînă la 30% a celor privind consumul energetic în funcție de modul cum întreprinderile contribuie la industrializarea unor zone rămase în urmă ; credite guvernamentale, în proporție de pînă la 25% din investițiile în fonduri fixe pentru întreprinderile din sectorul petrolier și de pînă la 20% pentru celelalte, în funcție de cheltuielile efectuate pentru crearea de noi locuri de muncă. De asemenea, vor fi menținute măsuri protecționiste în domeniul vamal numai pentru produsele de interes prioritar pentru industria națională. Se preconizează ca pentru fiecare categorie de întreprindere dintr-o ramură productivă să se stabilească programe de dezvoltare prevăzînd ajutoarele ce vor fi acordate, mijloacele specifice de stimulare, obiectivele de investiții, de producție și export, materiile prime indigene utilizate, precum și ponderea fiecărei ramuri în cadrul industriei. Se speră, astfel, ca prin acest ansamblu de măsuri să se ajungă la un ritm anual de creștere de 10% pe an în perioada 1978—1982 și 12% pe an în perioada 1982—1990, iar utilizarea forței de muncă să înregistreze o rată de creștere de 5%.

În ceea ce privește agricultura, se are în vedere extinderea suprafețelor cultivabile, mecanizarea culturilor, utilizarea îngrășămintelor — obiective realizabile printr-un susținut program de investiții menite să contribuie la majorarea ritmului anual de creștere al acestui sector (3% în prezent) și să reducă dependența țării de importul produselor agroalimentare.

Prin aceste măsuri de dezvoltare în perspectivă se speră ca pe termen lung balanța comercială (deficit de 2,2 mrd. dolari în 1978) să înregistreze mai întîi solduri negative diminuate și apoi, către sfîrșitul deceniului viitor solduri pozitive.

Volumul schimburilor comerciale dintre România și Mexic cunoaște o evoluție ascendentă, importurile mexicane din țara noastră constînd în special din utilaj petrolier, mașini unelte, utilaj chimic, mașini agricole, produse chimice etc. Recenta vizita în România a președintelui companiei de stat „Petroleos Mexicanos" — Pemex a evidențiat interesul celor două țări pentru promovarea cooperării în domeniul industriei petroliere.

Emilian STANCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 25—29 IUNIE 1979 pieţele internaţionale de schimb valutar au avut o evoluţie agitată, înregistrîndu-se mişcări oscilante ale cursurilor pe o linie frîntă în urma cărora la închidere **dolarul S.U.A.** s-a situat pe ansamblu pe o poziţie ceva mai slabă faţă de nivelul de referinţă. Această evoluţie a rezultat din influenţa unor factori cum sînt : continuarea efectului nefavorabil, produs de creşterea masei monetare în S.U.A., creşterea indicelui preţurilor de consum şi a deficitului comercial al S.U.A. în luna mai ; efectele datorate rezultatelor reuniunii O.P.E.C. de la Geneva ; hotărîrile în domeniul energetic şi economic adoptate la întîlnirea la nivel înalt a celor şapte state industrializate occidentale de la Tokio.

Lira sterlină a continuat să înregistreze o mişcare ascendentă faţă de restul valutelor occidentale, atingînd în raport cu dolarul S.U.A. un maxim al intervalului de 2,1720 dolari/liră.

Francul elveţian a evoluat pe o curbă foarte frămîntată resimţind efectul speculaţiilor făcute prin utilizarea sa. După ce la deschidere a atins nivel maxim al intervalului de 1,6420 franci/1 dolar (+0,5% peste închiderea de referinţă) a regresat apoi la circa 1,6680 franci/dolar, cu aproape 1% sub cursul de referinţă şi a terminat la 1,6640 franci/1 dolar.

Marca vest-germană a evoluat între puncte extreme situate la circa 1,8445 şi 1,7545 mărci/1 dolar la închidere situîndu-se la 1,8480 mărci/1 dolar, cu 0,2% peste închiderea precedentă. **Francul belgian** a început din nou să rămînă în urma partenerilor din şarpele valutar vest-european în acest interval terminînd la circa 29,64 franci/1 dolar.

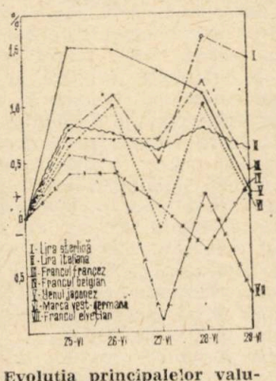

Evoluţia principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 25—29 VI, luîndu-se ca bază cursurile din 22 VI a.c.

Francul francez a resimţit efectul majorării cu 25% a costului creditului, astfel că a înregistrat un maxim de 4,2550 franci/1 dolar şi a închis la circa 4,2850 franci/dolar.

Lira italiană a oscilat între 831 şi 832,75 lire/1 dolar, comparativ cu o închidere de referinţă de 837,85%.

Yenul japonez a deschis la un curs de 214,70 yeni/ 1 dolar după care a revenit în final în apropierea închiderii de referinţă, la 217,40 yeni/1 dolar.

Dobînzile la eurodepozitele la şase luni au înregistrat o uşoară creştere, în final situîndu-se la circa 10,75% la eurodolari, 2,0625% la eurofrancii elveţieni şi 6,9375% la euromărcile vest-germane.

Preţul aurului a oscilat fiind împins în jos mai ales de presiunile speculative. În acest context, aurul a atins un maxim de 284,50 dolari/uncie, un minim de 275,90 dolari/uncie, ultimul fixing al săptămînii fiind stabilit la Londra la 277,50 dolari/uncie.

Paul DUMITRAŞCU
Gheorghe MUNTEAN

MASĂ ROTUNDĂ PE TEMA INSTAURĂRII UNEI NOI ORDINI ECONOMICE INTERNAȚIONALE

TIMP de două zile, 26 și 27 iunie, la Academia „Ștefan Gheorghiu" din București au avut loc, așa cum am informat în numărul trecut al revistei noastre, lucrările celei de a doua runde a mesei rotunde a unor oameni de știință și militanți ai Partidului Socialist Portughez și Partidului Comunist Român, avînd ca temă, „Instaurarea unei noi ordini economice internaționale — imperativ major al păcii și cooperării internaționale".

Comunicările înscrise în programul reuniunii și dezbaterile ce au avut loc pe marginea lor au abordat o problematică variată privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, subliniind necesitatea eliminării barierelor tarifare și netarifare din comerțul internațional, stabilirii unui raport echitabil între prețurile materiilor prime și ale produselor industriale, deschiderii accesului țărilor în curs de dezvoltare, al tuturor statelor, la realizările științei și tehnicii moderne și, implicit, a elaborării unui cod internațional pentru transferul de tehnologie. Participanții au relevat, de asemenea importanța restructurării relațiilor valutar-financiare internaționale, stopării inflației mondiale și eliminării dezechilibrelor valutar-financiare — precum și necesitatea democratizării relațiilor dintre state, eliminării oricăror forme ale politicii de forță în relațiile internaționale, trecerii de la discuții generale la elaborarea de programe concrete de acțiune.

În ansamblul acestor preocupări au fost relevate pe larg acțiunile consecvente ale Partidului Comunist Român, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R., în direcția promovării unei politici de colaborare între toate statele lumii, pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale. Dezbaterile au prilejuit un amplu schimb de opinii realizat prin cele două întîlniri — de la Lisabona și București — care au contribuit la cunoașterea mai bună a pozițiilor și politicilor celor două partide și a posibilităților de analizare a căilor și formelor de acțiune în favoarea instaurării unei noi ordini economice internaționale.

Delegația noastră — ne-a spus prof. dr. **Ioan Totu**, directorul general al Institutului central de cercetări economice, căruia ne-am adresat la sfîrșitul lucrărilor — a prezentat pe larg principiile puse de Partidul Comunist Român la baza relațiilor economice internaționale ale țării noastre. În acest context, s-a arătat că în relațiile economice cu alte țări, în raporturile cu diferite organisme economice internaționale, România pornește întotdeauna de la respectarea principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi, avantajului reciproc.

În cursul dezbaterilor, delegația noastră a avut prilejul să prezinte pe larg experiența României, politica Partidului Comunist Român de dezvoltare multilaterală a economiei, a industriei și agriculturii ca ramuri de bază ale economiei naționale, de dezvoltare a unei oaze proprii de cercetare, organizare a sistemului de educație, pregătire și perfecționare a cadrelor. Totodată s-a subliniat că în condițiile acestei dezvoltări s-au creat posibilități largi pentru extinderea și diversificarea relațiilor economice cu alte țări, pentru promovarea unor forme noi, originale, de colaborare și cooperare economică cu toate țările, indiferent de orînduirea lor social-economică, pe baza principiilor amintite.

În legătură cu necesitatea generalizării acestor principii, a fost relevată unitatea organică care există în concepția partidului nostru între instaurarea unei noi ordini economice internaționale și realizarea unei noi ordini politice internaționale, subliniindu-se necesitatea democratizării relațiilor internaționale, a respectării dreptului popoarelor, indiferent de mărimea lor, de a participa la soluționarea problemelor majore ale lumii contemporane.

Solicitat să ne expună cîteva opinii pe marginea dezbaterilor la care a participat, **Joaquim Mestre**, membru al Comisiei Naționale a Partidului Socialist Portughez, membru al direcției Centrului de studii al P.S.P., administrator al Băncii Naționale a Portugaliei, ne-a declarat : La întîlnirea de anul trecut de la Lisabona cu tovarășii noștri români am discutat o serie de probleme legate de noua ordine economică internațională și într-un mare număr dintre ele am fost în mare măsură de acord. Acest fapt ne-a surprins în mod favorabil. Cred că el derivă și din faptul că atît Portugalia cît și România sînt țări relativ mici, care trebuie să coopereze și să-și apere pozițiile și posibilitățile de dezvoltare, independența, suveranitatea și viitorul poporului lor. Aceasta este după părerea mea o bază foarte sănătoasă de înțelegere reciprocă. Dincolo de deosebirile de sistem și de opțiuni politice, domeniile de colaborare dintre țările noastre sînt foarte largi.

România are o poziție importantă în lumea de azi, o poziție independentă pentru care avem o mare considerație. De exemplu, pentru a mă referi numai la unul din aspectele importante care au făcut obiectul discuțiilor noastre în aceste două zile, cred că România are o abordare foarte progresistă în problema dezarmării și că modul său de a concepe dezarmarea este cel corect. Aceasta pentru că el nu se referă numai la aspectele militare, în sensul că dezarmarea va conduce la o lume mai pașnică : poziția României face o legătură între dezarmare și dezvoltare. Această legătură are o importanță strategică pentru lichidarea subdezvoltării, reprezentînd de fapt o abordare nouă. Cred că România are un mare merit în acest domeniu, care oferă un teren larg de înțelegere pentru pacea și dezvoltarea mondială. Partidul Socialist Portughez împărtășește de aceea unanim acest punct de vedere.

Printre aspectele majore care confruntă astăzi omenirea și care au reținut atenția în mod deosebit s-au numărat decalajele economice, și nu numai economice dar legate intim de ele : decalaje în utilizarea forței de muncă, în domeniul populației, în ce privește stocul de învățămînt, decalaje privind dezvoltarea științei și transferul de tehnologie ș.a. ne-a declarat prof. dr. **Mircea Bulgaru** de la Academia de Studii Economice din București. Aceste decalaje au atins o asemenea amplitudine încît ele pun în pericol însuși progresul general al omenirii.

S-a insistat după aceea asupra căilor de lichidare a decalajelor. Una din căile principale, care este de fapt hotărîtoare, este aceea a efortului propriu, a factorului intern, în sensul că lichidarea subdezvoltării și a decalajelor constituie una din sarcinile prioritare care stau în fața fiecărei națiuni. Este vorba de mobilizarea tuturor forțelor sociale, politice ale națiunii, în vederea unor restructurări economice și sociale, de alocarea unei părți importante din resursele materiale pentru dezvoltare în scopul valorificării superioare a resurselor proprii naturale și umane, al creșterii eficienței economice și apropierii nivelurilor de dezvoltare. Odată cu efortul propriu are o importanță deosebită și factorul extern, în sensul asistenței, al colaborării și cooperării comunității internaționale.

A fost accentuat și un alt fapt deosebit de important și anume acela că, ținînd seama de legătura, care există între factorii economici, sociali, culturali și cei politici, în ultima analiză rezolvarea problemei decalajelor nu este posibilă decît prin orientarea activității maselor spre înfăptuirea unor modificări ale structurilor economice potrivit intereselor fiecărei țări. De asemenea, s-a subliniat că realizarea unei noi ordini economice internaționale așează statele lumii tot mai mult în raporturi de independență și în același timp de interdependență. Aceasta din urmă nu poate însemna nicicum știrbirea suveranității naționale și a dreptului fiecărui popor de a-și alege orînduirea socială așa cum o crede de cuviință, potrivit intereselor și aspirațiilor sale.

Din punctul nostru de vedere — ne spunea la încheierea lucrărilor, **Luis Cid**, membru al Comisiei Naționale a Partidului Socialist Portughez, membru al direcției Centrului de studii al P.S.P., deputat, — apreciem foarte mult modul cum s-a desfășurat această masă rotundă și concluziile la care s-a ajuns. Schimbul de opinii a fost sincer, deschis și frățesc, fapt pe care îl constatăm cu o deosebită satisfacție. Referindu-mă la conținutul propriu-zis al discuțiilor, trebuie să confirm ceea ce am constatat deja la Lisabona cu ocazia primei runde a mesei noastre rotunde și anume că Partidul Socialist Portughez și Partidul Comunist Român au multe puncte de vedere comune. Acest lucru este foarte important, dacă ținem seama că țările noastre au sisteme diferite și fac parte din organizații militare diferite.

Dinu DRAGOMIRESCU

R.D.G.: repere ale politicii de economisire

CHELTUIELILE materiale și de energie constituie în prezent cel mai important element al prețului de cost în economia națională ; în cadrul R.D. Germane, însumînd anual 220 miliarde mărci, ele reprezintă peste jumătate din costul producției naționale. Ca atare, reducerea consumurilor specifice este unul dintre cei mai de seamă factori de accentuare a caracterului intensiv al producției. Preocuparea permanentă existentă în R.D.G. pentru această problemă se reflectă și în graficul alăturat, care ilustrează sarcinile privind reducerea — în 1979, față de nivelul anului 1978, — a unor consumuri specifice în industrie și construcții.

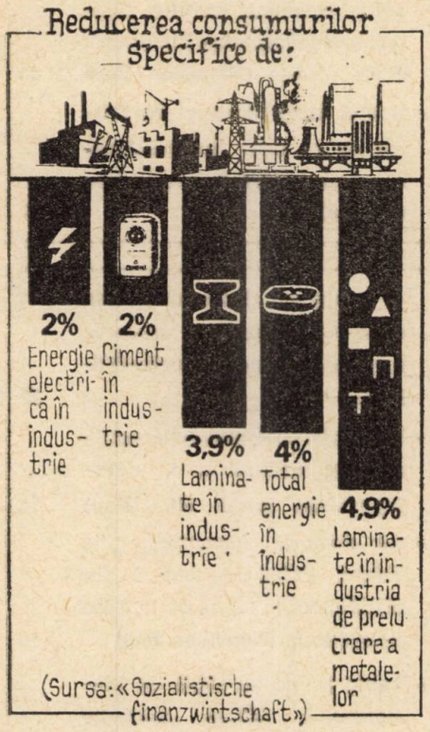

Piața comună: politica siderurgică în impas?

DUPĂ o perioadă de dezvoltare de aproape un sfert de veac, siderurgia vest-europeană trece — începînd din 1975 — printr-o criză acută ; volumul producției de oțel a celor nouă țări membre a oscilat de la un an la altul, rămînînd anul trecut la un nivel sensibil inferior celui atins în 1974 (circa 132,5 mil. tone, față de 155,6 mil. tone). Subutilizarea cronică a capacităților de producție, existente în această ramură, este însoțită de reduceri succesive ale personalului angajat.

Revista **L'Usine Nouvelle** relevă că sub efectul depresiunii, care a afectat mai puternic siderurgia vest-europeană, comparativ cu situația din Japonia sau S.U.A., se manifestă crescînd tendințe centrifuge, contrarii prevederilor Tratatului de la Paris privind constituirea comunității cărbunelui și oțelului. Astfel, aplicarea unor politici diferențiate în domeniul prețurilor, alte măsuri vizînd ridicarea competitivității întreprinderilor siderurgice dintr-o țară sau alta (ca, de pildă, sprijinul financiar acordat de către stat), etc. au substituit politica preconizată de împărțire echitabilă atît a dificultăților cît și a expansiunii prin cea de salvgardare a intereselor naționale ale țărilor membre.

Dezvoltarea agriculturii senegaleze

CU 70% din populație ocupată în agricultură și păstorit, Senegalul este încă nevoit să importe alimente de bază. Această situație, la care au contribuit o secetă prelungită vreme de un deceniu și caracterul impropriu pentru agricultură al unor mari suprafețe de teren, urmează să se schimbe prin executarea unor ample lucrări de îmbunătățiri funciare. Astfel, prin săparea adîncă a solului înțelenit și prin construcția de diguri, la Ross Bethio se creează condiții pentru cultivarea de orez și tomate. O primă tranșă de 5 500 ha, în cadrul unui vast proiect la Richard Toll, a fost deja transformată — prin amenajări pentru irigații — în teren apt pentru creșterea trestiei de zahăr. Terenurile sărăturate din estuarul rîului Casamance au fost fertilizate pentru amenajarea de orezării. Obiectivul pentru acest an este de a se asigura în întregime din producția internă necesarul de orez, de a dezvolta cultura porumbului și a spori producția de legume și fructe.

Progresul tehnic și publicitatea

OBIECTIVUL principal al publicității economice fiind de a furniza beneficiarilor potențiali informații asupra valorilor de întrebuințare ale produselor sau serviciilor oferite pe piață, rezultă că natura însăși a publicității este influențată de revoluția științifică și tehnică, le efectele diversificatoare, calitative pe care le are progresul tehnic asupra produselor și serviciilor.

După opinia unor specialiști, asemenea tendințe înnoitoare marchează toți factorii componenți ai publicității, și anume :

— odată cu concentrarea producției și serviciilor în unități economice de dimensiuni sporite, cu o sferă de penetrație mult mai amplă, sporește corespunzător și răspunderea lor pentru informațiile furnizate consumatorilor ;

— obiectivul publicității (produsele sau serviciile) modificîndu-se îndeosebi în sensul unei complexități tehnice crescînde, al funcționării mai complicate, cresc și exigențele față de nivelul calificării celor ce lucrează în acest domeniu ;

— ținîndu-se seama de ridicarea nivelului cunoștințelor tehnice ale destinatarilor publicității, al specializării lor, se impune și îmbunătățirea calității tehnice a informațiilor furnizate acestora ;

— în sfîrșit, în condițiile în care consumatorii sînt supuși unui flux tot mai puternic de informații de tot felul, activitatea publicitară trebuie să folosească ansamblul posibilităților oferite de știință și tehnică pentru a-și asigura pătrunderea în sfere cît mai largi și eficacitatea.

R.S. Cehoslovacă: orientări în balanța energetică

ÎN PERIOADA următoare structura balanței energetice a R.S. Cehoslovace va suferi unele modificări, apreciindu-se că ponderea combustibilului solid se va reduce de la 66,4% în 1975 la 49,7% în 1990, cea a combustibililor lichizi va crește de la 24,5% la 26,9%, cea a combustibililor gazoși — de la 5,5% la 14%, cea a energiei nucleare — de la 0,1% la 7%, iar cea a energiei hidraulice va scădea de la 3,5% la 2,4%.

Evoluția consumului de energie în Cehoslovacia, în valori absolute, este prezentată în tabelul de mai jos.

Creșterea continuă a prețurilor pe piața mondială la purtătorii de energie a determinat o reconsiderare a orientărilor stabilite anterior în politica energetică a Cehoslovaciei, un accent sporit urmînd a fi pus pe utilizarea mai largă și mai eficientă a resurselor energetice interne. Se apreciază, astfel, că ponderea resurselor interne în acoperirea consumului de energie se va menține în deceniul următor la aproximativ 60%, în condițiile reducerii în 1990 față de nivelul anului 1975 cu circa 18% a acestui consum, raportat la o unitate de venit național.

	U.M.	1975	1980	1985	1990
Consumul total de energie	mil. t.c.c.	93,2	110,0	126,0	142,0
din care :					
— hidrocarburi și hidroenergie, obținute în țară	mil. t.c.c.	58,6	62,9	66,4	69,6
— energia nucleară	mil. t.c.c.	0,1	0,9	4,9	9,6
— resurse energetice importate	mil. t.c.c	34,5	46,2	54,7	62,8
Consumul de energie electrică	mlrd. kWh	63,5	80,0	100,0	125,0
Consumul de energie pe o unitate de venit național	t.c.c./un mil. coroane	207,0	197,0	180,0	170,0

Sursa : „Jaderná energetika", nr. 1/1979

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 27 din 6 iulie 1979

35 DE ANI DE IMPETUOS PROGRES ECONOMICO-SOCIAL

- Județul Sibiu — semnificații și implicații ale saltului la o nouă calitate **(Vasile Bărbuleț)** 1
- Creșterea susținută a producției și a randamentelor consumurilor energetice în agricultură (II) **(prof. Nicolae Giosan)** 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Acțiunea „R.E.". Concentrarea eforturilor pe obiectivele principale — o cerință a scurtării duratelor de execuție, a creșterii eficienței investițiilor **(dr. Alexandru Olteanu)** 7

— Probleme actuale ale realizării unei cooperări eficiente **(dr. Petru Rotaru)** 10

— Reducerea cheltuielilor de circulație în ritmul modernizării comerțului **(conf. dr. Ion Păunescu)** 12

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Previziune și operativitate în determinarea și urmărirea costurilor de producție **(Vasile Ilie)** 14

— Cititorii au cuvîntul 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— În sprijinul consiliilor oamenilor muncii. Minimizarea riscului, maximizarea efectelor în adoptarea deciziilor **(Cristea Ioniță)** 17

TEORII ● IDEI

— Economia de energie — principiu fundamental în concepere și funcționarea sistemului electroenergetic **(dr. ing. Emil Costin)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Stephan Ludwig Roth — promotor al unei concepții social-economice avansate (II) **(prof. dr. Ivanciu Nicolae-Vălcanu)** 22

— O abordare originală a resurselor demoeconomice **(Mircea Bulgaru)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Conferința mondială pentru reforma agrară și dezvoltarea rurală **(D. Dinu)** 25

— Reuniunea economică la nivel înalt de la Tokio. Preocupări pentru atenuarea efectelor crizei energetice **(Napoleon Pop)** 26

— Tendințe-conjuncturi 29

— Masă rotundă pe tema instaurării unei noi ordini economice internaționale **(Dinu Dragomirescu)** 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Accentuarea laturilor calitative în dezvoltarea economico-socială a județului Sibiu

IN THIS ISSUE

— The district of Sibiu — significance and implications of the leap to a new quality **(Vasile Bărbuleț)** 1

— The sustained growth of the production and rating performances for the energy consumption in agriculture (II) **(Prof. Nicolae Giosan)** 4

— Concerns for electric energy saving **(Dr. Eng. Emil Costin)** 19

— Schools ● currents ● economists. Stephan Ludwig Roth — promoter of an advanced social and economic conception **(Prof. Dr. Ivanciu Nicolae-Vălcanu)** 22

— The World Conference on Agrarian Reform and Rural Development **(D. Dinu)** 25

— Tokyo economic summit. Concerns over lessening the energy crisis effects **(Napoleon Pop)** 26

— Round table focussed on setting up a new international economic order **(Dinu Dragomirescu)** 30

DANS LE NUMÉRO

— Le département de Sibiu — significations et implications du saut vers une nouvelle qualité **(Vasile Bărbuleț)** 1

— La croissance soutenue de la production et des rendements de la consommation d'énergie dans l'agriculture (II) **(prof. Nicolae Giosan)** 4

— Préoccupation pour économiser sur l'énergie électrique **(dr. ing. Emil Costin)** 19

— Écoles ● courrants ● économistes. Stephan Ludwig Roth — promoteur d'une conception socio-économique avancée **(prof. dr. Ivanciu Nicolae-Vălcanu)** 22

— La Conférence mondiale sur la réforme agraire et le développement rural **(D. Dinu)** 25

— Le sommet économique de Tokyo. Préoccupations à fin d'atténuer les effets de la crise énergétique **(Napoleon Pop)** 26

— Table ronde au sujet de l'instauration d'une nouvelle ordre économique internationale **(Dinu Dragomirescu)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Уезд Сибиу — значения и следствия скачка к новому качеству **(Василе Бэрбулец)** 1

— Постоянный рост продукции и полезного действия от расхода энергии в сельском хозяйстве (II) **(проф. Николае Джосан)** 4

— Экономия энергии — основной принцип создания и функционирования электроэнергетической системы **(др. инж. Емил Костин)** 19

— Школы ● течения ● экономисты Стефан Людвиг Рот — зачинатель передовой социально-экономической концепции **(проф. др. Иванчиу Николае-Вэляну)** 22

— Мировая конференция по аграрной реформе и сельскому развитию **(Д. Дину)** 25

— Встреча на высшем уровне по экономическим вопросам в Токио. Преследуется ослабление эффектов энергетического кризиса **(Наполеон Поп)** 26

— Круглый стол на тему установления нового международного экономического порядка **(Дину Драгомиреску)** 30

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

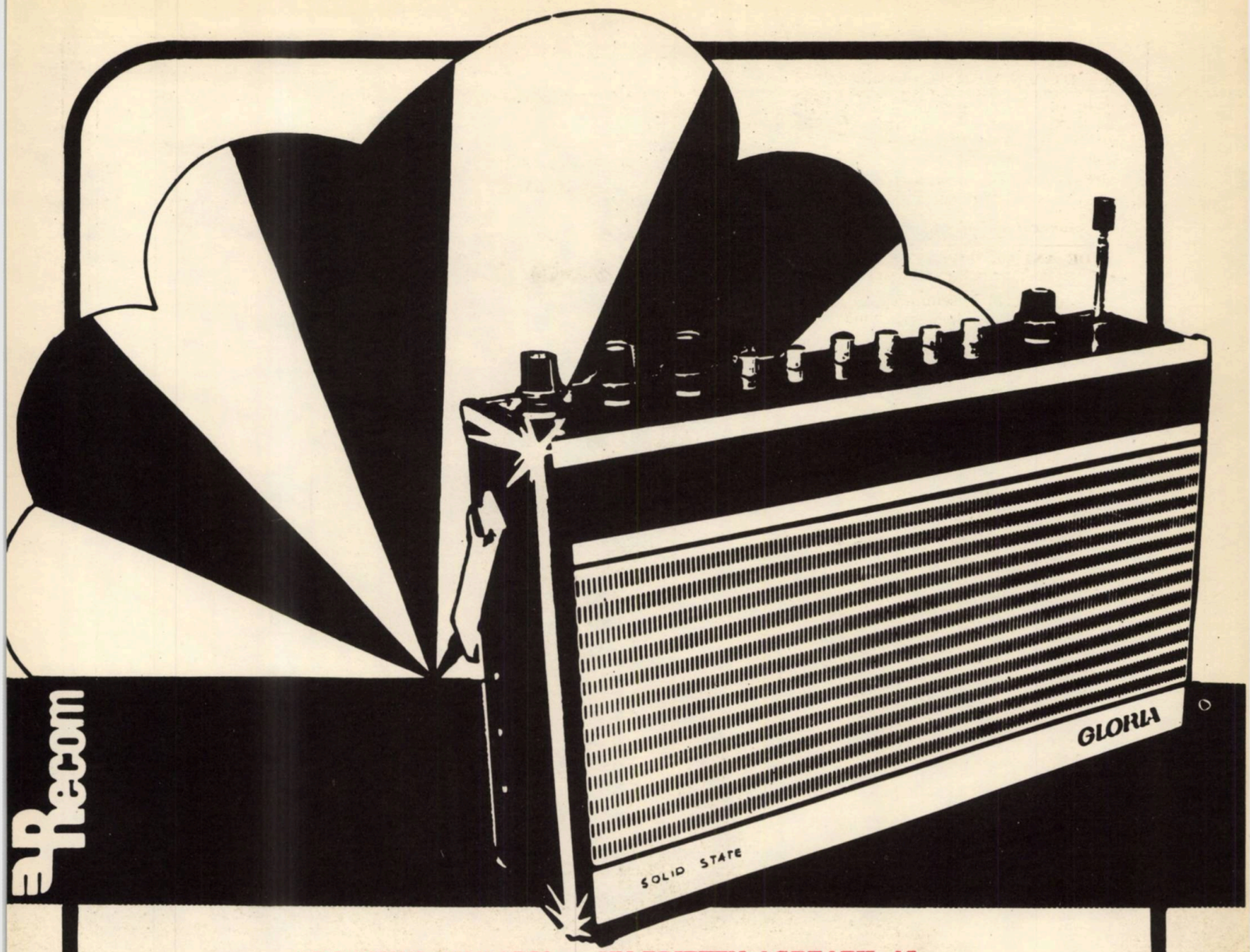

APARATUL DE RADIO — UN PRIETEN AGREABIL AL ORELOR DE DESTINDERE PETRECUTE ÎN CASĂ !

● Buletine de ştiri ● Buletine meteo-rutiere ● Emisiuni economice ● Emisiuni pentru copii şi tineret ● Muzică populară, uşoară, simfonică ● Emisiuni de divertisment ● Teatru la microfon.

Pe scurt... de toate pentru toţi vă oferă aparatul de radio ! Dar dacă aţi avea un radioreceptor portabil, aţi avea mai mult decît un prieten instruit şi agreabil, aţi avea un prieten nedespărţit !

În magazinele comerţului de stat vă aşteaptă 9 tipuri de radioreceptoare portabile :

	G.U.	Preţ
● Cora	1	345 lei
● Apollo	1	345 lei
● Pescăruş	2	450 lei
● Alfa	2	500 lei
● Cosmos	3	645—740 lei
● Albatros	4	800 lei
● Jupiter	4	845 lei
● Madrigal	4	1150 lei
● Gloria	4	1450 lei

Radioreceptoarele portabile se vînd şi cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 20%.

1979 JUL 13

ETIUD — un aparat fotografic
special pentru copiii dv. !
COSTĂ NUMAI 70 DE LEI !

Deși este un aparat simplu, ETIUD permite realizarea unor fotografii color și alb negru de bună calitate.

Aparatul fotografic ETIUD poate fi cumpărat de la magazinele cu articole foto și jucării sau de la raioanele respective din magazinele universale ale comerțului de stat.

ETIUD oferă copiilor o preocupare interesantă, plăcută și utilă.

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

creşterea economici româneşti - ridicarea continuă a bunăstării

Numărul 28 ● Vineri 13 iulie 1979

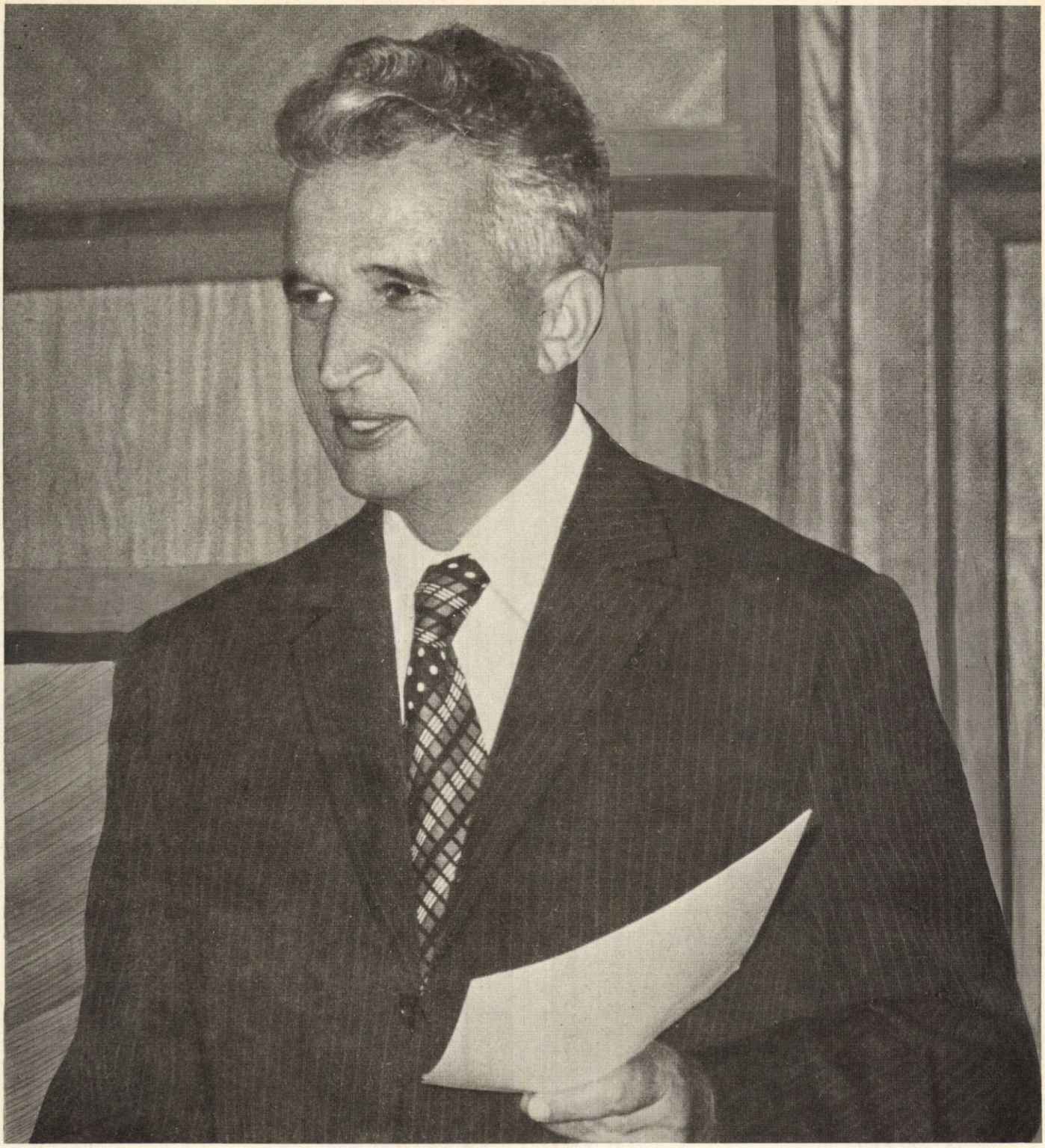

„Am adoptat, într-o deplină unanimitate și unitate, toate documentele ce urmează să fie dezbătute în partid și de către întregul nostru popor ; am stabilit măsurile cu privire la pregătirea și desfășurarea Congresului al XII-lea al partidului. Acum este necesar să acționăm, în aceeași deplină unanimitate și unitate, în toate domeniile, pentru a asigura realizarea în cele mai bune condiții a sarcinilor ce ne revin. Eu am deplina convingere că toți membrii Comitetului Central, întregul activ de partid, toate organizațiile de partid, toți membrii partidului nostru vor face totul pentru a înfăptui neabătut hotărîrile adoptate de plenară, vor acționa pentru a uni forțele întregului nostru popor și că întregul popor va acționa sub conducerea partidului nostru, asigurînd înfăptuirea actualului cincinal, dezvoltarea în continuare a patriei noastre pe o nouă treaptă și mai înaltă".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din cuvîntarea la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României — 4—5 iulie 1979)

1979 JUL 20

O CUPRINZĂTOARE ANALIZĂ A PERSPECTIVELOR DE ÎNFLORIRE A ŢĂRII

LUCRĂRILE PLENAREI comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale a României, desfăşurate săptămîna trecută, se înscriu ca un eveniment politic remarcabil în viaţa ţării. Aşa cum este cunoscut plenara a dezbătut şi adoptat documente de o deosebită importanţă pentru progresul patriei noastre, pentru înfăptuirea socialismului multilateral dezvoltat şi înaintarea ţării spre comunism — proiectul de Directive cu privire la viitorul cincinal şi liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pînă în 1990, proiectul Programului de cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi introducere a progresului tehnic pînă în 1990 şi proiectul Programului de cercetare şi dezvoltare în domeniul energiei pînă în 1990, orientările principale în aceste domenii pînă în anul 2000. Sînt documente programatice de bază, elaborate cu contribuţia esenţială şi sub permanenta îndrumare a secretarului general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu.**

Analiza trăsăturilor fundamentale ale documentelor menţionate degajă un manifest realism, o largă capacitate prospectivă şi o puternică receptivitate şi adaptare la nou, un înalt umanism, specific societăţii noastre socialiste ; priorităţile dezvoltării economico-sociale a României în perspectivă, nivelurile de bază proiectate şi căile pentru înfăptuirea acestora sînt ştiinţific, riguros fundamentate, pornind de la mutaţiile deja realizate în economia românească, de la însemnate acumulări cantitative dobîndite şi cerinţele asigurării mijloacelor necesare înfăptuirii Programului, partidului de la fenomenele noi apărute în general în procesul de dezvoltare şi exigenţele ei concrete. Toate acestea pun în lumină trăsături caracteristice ale gîndirii profund creatoare şi originale a secretarului general al partidului, imprimînd proiecţiei dezvoltării ţării pînă în anul 1990 şi anul 2000 o deplină identificarea cu interesele vitale ale ţării, cu năzuinţele de progres ale poporului român.

În perspectiva importantelor obiective pe care ţara noastră le are de înfăptuit, adoptarea de către plenară a hotărîrii ca în cadrul conferinţelor organizaţiilor judeţene de partid ce vor avea loc în pregătirea Congresului al XII-lea al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** să fie propus pentru funcţia de secretar general al partidului, exprimă înalta apreciere dată de partid, de întregul nostru popor calităţilor sale de eminent conducător comunist şi conducător de stat, care îşi dedică neobosit activitatea fericirii poporului român, cauzei generale a socialismului şi comunismului, cauzei dreptăţii şi păcii în lume. Această hotărîre exprimă totodată chezăşia unor noi şi însemnate succese pe care România, avîndu-l în fruntea partidului şi statului pe tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** le va dobîndi pe drumul luminos al progresului economico-social, al înfloririi patriei noastre.

AŞA CUM SE DESPRINDE din cuvîntarea secretarului general al partidului rostită la plenară, ceea ce trebuie să caracterizeze în mod deosebit următorul cincinal este **accelerarea afirmării revoluţiei tehnico-ştiinţifice şi realizarea unei noi calităţi în toate domeniile de activitate.** Aceasta presupune stimularea creativităţii, dezvoltarea cercetării ştiinţifice şi promovarea largă a progresului tehnic în toate sectoarele, dimensionarea riguroasă şi valorificarea superioară a potenţialului material, tehnic şi uman din economie. Este cunoscut că mai ales în anii de după 1965, în condiţiile accentuării laturilor calitative şi înfăptuirii unei creşteri accelerate, cu efecte sociale de o mare amplitudine, economia românească a obţinut în toate domeniile o puternică acumulare de forţe. Este firesc, deci, ca aceasta să impună, **„ca o necesitate obiectivă"** pentru progresul pe mai departe al societăţii noastre pentru crearea condiţiilor de înfăptuire a comunismului în România, trecerea la o nouă calitate, sporirea accentuată a randamentului social al activităţilor.

În lumina acestui obiectiv cardinal, a cărui proiecţie are, deopotrivă, în vedere succesele şi realităţile dezvoltării economiei, precum şi realităţile dezvoltării pe plan mondial — marcate îndeosebi de accentuarea şi prelungirea crizei economice, a instabilităţii, a crizei energetice, de materii prime şi materiale — au fost elaborate atît nivelurile creşterii economico-sociale, cît şi mijloacele pentru atingerea lor, au fost formulate exigenţele de economicitate care trebuie să caracterizeze dezvoltarea economiei româneşti în această etapă.

Se distinge în acest cadru continuarea în cincinalul 1981—1985 a **dezvoltării în ritm înalt a întregii economii,** producţia industrială, de pildă, urmînd să crească într-un ritm mediu anual de 8—9%, iar venitul naţional ca efect complex al creşterii susţinute a tuturor activităţilor, cu un ritm mediu anual de 6,7—7,4%. Legat de aceasta o importanţă aparte capătă orientările menite să susţină acest dinamism. Este de remarcat, avînd în vedere şi criza de energie şi din domeniul petrolului, o anumită **restructurare a industriei,** accentuîndu-se dezvoltarea ramurilor cu un consum de combustibil şi energie mai redus ; pe de altă parte, industria prelucrătoare va trebui să asigure valorificarea mai înaltă a materiei prime şi materialelor de care dispunem. Trebuie evidenţiată, în acelaşi timp, orientarea privind **asigurarea unei calităţi tot mai înalte pentru întreaga producţie de bunuri materiale,** condiţie de bază a acoperirii riguroase şi economice a nevoii sociale, a competitivităţii cu produsele similare din alte ţări.

La rang de prioritate imperioasă se înscrie **asigurarea bazei materiale şi energetice a dezvoltării.** Se are astfel în vedere dezvoltarea bazei proprii de materii prime, intensificarea activităţii de cercetare geologică, menită să identifice în ţară substanţe utile şi minereuri

PROIECTUL DE DIRECTIVE — ÎN DEZBATERE PUBLICĂ

Presa a publicat ieri proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 şi orientările de perspectivă pînă în 1990. Proiectul de Directive, ca şi celelalte documente adoptate de recenta plenară comună a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României, va fi supus unei largi dezbateri în partid, în rîndurile întregului popor.

În cadrul acestei dezbateri „Revista economică" pune paginile sale la dispoziţia tuturor oamenilor muncii pentru a-şi exprima opiniile, propunerile şi sugestiile în legătură cu proiectul de Directive.

noi care să asigure, într-un grad sporit, necesarul de materii prime și materiale al economiei. Așa cum apreciază secretarul general al partidului, în procesul de asigurare a bazei materiale a producției și utilizare superioară a energiei un loc important îl ocupă **recuperarea și refolosirea materialelor,** menite să acopere 40—50%, iar în unele sectoare peste 50% din necesarul de materiale și materii prime pentru consumul intern. Însemnătatea unor astfel de acțiuni este pusă în evidență, de pildă, de faptul că sporirea gradului de folosire a fierului vechi determină o reducere a consumului de cocs și energie de circa 30% pe tona de oțel, efecte salutare care se vădesc și în ceea ce privește celelalte materiale. Se acordă atenție, de asemenea, recondiționării subansamblurilor, mașinilor și utilajelor, reconționării și refolosirii pieselor.

Cu deosebită acuitate se ridică problema intensificării activității de descoperire a unor noi rezerve de petrol, gaze, cărbuni, precum și a descoperirii de noi surse de energie, valorificării largi a tuturor energiilor existente, a celor neconvenționale, a energiei secundare, care pot acoperi însemnate cerințe sociale. În declanșarea și realizarea acțiunilor respective, în stabilirea măsurilor de amplificare a nivelurilor de economicitate prevăzute trebuie permanent avut în vedere un obiectiv de o mare importanță pentru întreaga dezvoltare a țării : **asigurarea independenței din punct de vedere al acoperirii cerințelor de combustibil și energie, lichidarea situației de importatori în acest sens.** Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu „trebuie să pornim de la necesitatea ca, în următorul deceniu, România să devină independentă din punct de vedere al energiei și combustibilului, să nu mai depindă de import în aceste domenii. Acesta este un obiectiv de bază pînă în 1990. În prima etapă, pînă în 1985, trebuie să reducem mai mult decît se prevede în Directive importul de petrol și combustibil".**

Firește că realizarea imperativului de stabilire riguroasă a necesarului, de reducere a consumului de energie, combustibil, materii prime și materiale, este concepută nu numai la nivelul structurilor economiei, ramurilor, subramurilor și produselor, ci și prin acțiuni concrete, operative, la fiecare loc de muncă, materializîndu-se importantele rezerve dovedite de practică. În acest sens apare ca de o mare actualitate cerința formării, în toate unitățile din economie, din sfera producției, dar și din aceea a cercetării și proiectării, a unei puternice opinii de masă în favoarea drămuirii cu grijă, a utilizării sau reutilizării fiecărui gram de material, a fecărei cantități de energie. Secretarul general al partidului sublinia deosebit de sugestiv importanța fundamentală a acestor probleme pentru prezentul și perspectiva dezvoltării economiei : **„Problema reducerii cheltuielilor materiale, a consumului de materiale trebuie să devină o problemă centrală pentru întreaga economie. ...Reducerea consumurilor de energie și combustibil este o sursă economică importantă în multe țări — și ea trebuie să capete aceeași pondere și în economia noastră... Reducerea consumurilor materiale, de energie și combustibil în toate domeniile este una din problemele centrale ale Directivelor, ale planului cincinal viitor, ale activității noastre zilnice".** Este clar că în condițiile actuale de criză energetică și de materii prime, economia națională practic nu are mijloace, nici materiale și nici financiare, pentru a susține abaterile, fie cît de mici, de la rigorile unei economicități de maximă strictețe — instituită ca principiu fundamental al întregii noastre dezvoltări.

TOATE ACESTE CĂI contribuie decisiv la **asigurarea unei eficiențe ridicate în întreaga economie** apreciată prioritar în funcție de criteriul de economisire a materiilor prime, materialelor și energiei, trăsătură prevăzută să caracterizeze semnificativ dezvoltarea economiei în cincinalul următor, să asigure hotărîtor realizarea saltului la o nouă calitate. Între factorii creșterii eficienței cu o mare pondere se înscriu acțiunile de sporire a productivității, de utilizare la parametrii mai ridicați a bazei materiale existente — circa 2 000 mld. fonduri fixe într-o perspectivă apropiată, acțiunile de amplificare a rezultatelor exportului, în concordanță cu cerințele pieței internaționale, ale partenerilor, practic acțiunile de reducere pe toate căile a efortului material al dezvoltăriii și de folosire superioară a potențialului. Îmbunătățirea eficienței este subliniată ca un imperativ deosebit în **agricultură,** ramura de bază a economiei, chemată să răspundă unor necesități sociale vitale. Este semnificativ că **dezvoltarea acesteia este apreciată ca o prioritate de aceeași importanță ca cea a asigurării bazei de materii prime și energie.** Utilizarea superioară a fondului funciar, punîndu-se cu desăvîrșire capăt risipei de pămînt, creșterea potențialului productiv al pămîntului se înscriu ca direcții majore pentru amplificarea rezultatelor la producția vegetală și animală.

Un rol deosebit în asigurarea sporirii eficienței în economie revine **științei, tehnicii, tehnologiilor noi** de înaltă productivitate. În cuvîntare se subliniază pregnant menirea pe care o are știința, multiplele valențe ale acesteia în accelerarea progresului societății noastre. Este expres marcată cerința potrivit căreia **„cercetarea să devanseze cu cel puțin 5 ani activitatea economică, oferind soluții noi pentru diferite domenii de activitate cu cîțiva ani înainte",** noul în știință neînsemnînd mărginirea la a copia sau reedita ceea ce s-a făcut deja, ci, pornind de la ceea ce s-a realizat pe plan mondial, înfăptuirea unor noi descoperiri. **„Trebuie să punem la baza întregii noastre activități o gîndire științifică nouă, îndrăzneață, revoluționară"** — arată secretarul general al partidului, **„...numai așa vom putea ține pasul cu marile descoperiri care au loc în lume, vom putea face să crească contribuția științei și tehnicii românești, atît la progresul societății noastre socialiste cît și la știința și civilizația mondială."** Prin aceasta se pune sugestiv în lumină marea însemnătate pe care o acordă partidul desfășurării pe scară largă a creativității românești, se relevă ridicarea acesteia la rangul unei componente esențiale de creștere a economiei și competitivității ei, de înfăptuirea obiectivelor prevăzute și afirmare puternică a României în diviziunea mondială a muncii, în realizarea progresului umanității.

O orientare însemnată a perspectivei o constituie **dezvoltarea economico-socială în continuare, în mod echilibrat, a tuturor județelor țării.** Un element nou care intervine în accentuarea procesului de creștere armonioasă a forțelor de producție pe teritoriu îl constituie aprecierea dezvoltării generale a județelor în funcție de obiectivul producției globale pe locuitor, pornindu-se de la realizarea unui nivel minim pe județ de peste 70 000 lei, din care circa 50 000 lei va reprezenta producție industrială, cel puțin 10 000 lei producție agricolă, iar restul activități în transporturi, construcții, servicii etc. Ca urmare a acestei orientări urmează să se materializeze importate rezerve de îmbunătățire a organizării și rezultatelor producției, degajîndu-se totodată o nouă și semnificativă expresie a politicii partidului de dezvoltare corespunzătoare, complexă, structurală și infrastructurală a tuturor zonelor, de asigurare efectivă a unor condiții de muncă și viață egale pentru membrii societății, pentru toți cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate.

dr. Dan POPESCU

(Continuare în pag. 8)

O POLITICĂ CONSECVENTĂ PENTRU CREŞTEREA CONTINUĂ A NIVELULUI DE TRAI

VICTORIA socialismului în România a însemnat înfăptuirea unor adînci prefaceri în sistemul relaţiilor de producţie şi al forţelor de producţie, în întregul mod de viaţă al poporului. Pentru întîia oară în istoria ţării noastre, după îndelungate lupte revoluţionare împotriva asupririi şi exploatării, cei ce muncesc devin stăpîni ai mijloacelor de producţie şi beneficiari ai tuturor bunurilor ce se creează în societate.

Pe terenul nou, al socialismului, apare posibilitatea ca producţia socială în ansamblul său să se desfăşoare sub controlul şi în interesul societăţii. În aceste condiţii, ridicarea continuă a nivelului de trai constituie scopul producţiei, ţelul suprem al politicii partidului, obiectivul care străbate cu mare intensitate întreaga activitate programatică a partidului de făurire a noii orînduiri. Aşa cum arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, secretarul general al partidului, realizările de pînă în prezent şi direcţiile de dezvoltare economico-socială a ţării în viitor demonstrează în practică, în viaţă, că **„tot ceea ce realizăm în societatea noastră este destinat ridicării bunăstării poporului, asigurării unui nivel superior de civilizaţie tuturor cetăţenilor"** [1]).

Indiscutabil, fiecare etapă a construcţiei socialiste, prin izbînzile obţinute marchează un moment distinct în mişcarea continuă pe linia progresului, a ridicării bunăstării membrilor societăţii. În acest flux continuu, străbătut de acelaşi ţel al politicii partidului, diferitele perioade ale făuririi noii orînduiri în ţara noastră se deosebesc totuşi unele de altele prin însuşi conţinutul obiectivelor şi sarcinilor, prin greutatea faptelor cu care ele se încrustează în viaţa şi munca oamenilor, în aportul pe care-l au la înălţarea noului edificiu social-economic. O etapă nouă, calitativ superioară în dezvoltarea României socialiste, în ridicarea nivelului de trai al poporului român o reprezintă perioada începută în anul 1965 şi pînă în prezent, anii cei mai bogaţi în realizări economico-sociale din întreaga istorie a României.

Elementele definitorii ale politicii în domeniul bunăstării

REFERINDU-NE la politica partidului din aceşti ani privind asigurarea creşterii nivelului de trai al poporului, credem că se impun a fi subliniate următoarele atribute, virtuţi inseparabile ale acesteia : realismul, mobilitatea şi eficienţa.

Realism, adică luciditate în gîndire şi acţiune, care se reflectă în aceea că : a) creşterea nivelului de trai al populaţiei se stabileşte pe baza cunoaşterii prealabile aprofundate a posibilităţilor pe care le oferă nivelul dezvoltării economice precum şi a necesităţilor de trai ale oamenilor, aflate şi ele, de fiecare dată, într-o configuraţie nouă şi la un nivel calitativ mereu mai ridicat ; se are, deci, în vedere, interacţiunea dintre creşterea economică şi satisfacerea nevoilor de consum ; b) ritmul creşterii nivelului de trai se găseşte întotdeauna raţional corelat cu ritmul general de mişcare, de dezvoltare economică a ţării ; c) previziunea în domeniul bunăstării materiale şi spirituale este inseparabilă de previziunea dezvoltării forţelor de producţie, a productivităţii muncii, a măririi venitului naţional şi ponderii pe care o au în acesta fondul de consum şi fondul de acumulare, de modificările corespunzătoare în dinamica veniturilor populaţiei.

Mobilitatea îşi găseşte expresie în dinamismul, în gîndirea şi acţiunea partidului, în preocuparea sa permanentă de luare în considerare a caracterului schimbător al realităţii, al resurselor şi necesităţilor de trai existente. De fiecare dată, în condiţii noi, se răspunde cu sarcini şi modalităţi noi de soluţionare a problemelor.

Eficienţa în politica partidului de creştere a nivelului de trai se reflectă în aceea că se are în vedere ca realizarea măsurilor adoptate să aibă loc nu oricum, ci cu efecte social-economice maxime ; majorarea veniturilor băneşti ale oamenilor muncii şi a celorlalte forme de venituri directe sau indirecte se înfăptuieşte în asemenea proporţii care, în momentul dat, pe de o parte să oglindească cel mai bine posibilităţile existente, iar pe de altă parte să stimuleze şi să pună în mişcare în cel mai înalt grad interesul în muncă, capacitatea de creaţie ştiinţifică, tehnică, organizatorică de care dispun colectivele de oameni ai muncii.

Dar, nu numai atît, îmbunătăţirea continuă a nivelului de trai al poporului constituie **criteriul fundamental de optimizare** a dezvoltării economico-sociale. Măsurile privind creşterea venitului naţional, a producţiei industriale, agricole şi construcţiilor, amplasarea teritorială a forţelor de producţie, politica investiţiilor, perfecţionarea transporturilor, comerţului, învăţămîntului, cercetării ştiinţifice sau ocrotirii sănătăţii etc. şi, odată cu acestea, diferitele variante de plan privind dezvoltarea generală în perspectivă sînt supuse unei analize aprofundate prin prisma criteriului fundamental de optimizare ; ca urmare, se consideră optimă acea variantă de plan care, în perioada dată şi în corelaţie cu perspectiva, aduce maximum de efect, care asigură atingerea celei mai mari creşteri a nivelului de trai al populaţiei.

În acest context general, în ţara noastră s-au produs modificări esenţiale şi în modul de a gîndi şi acţiona atît pe tărîmul teoriei, cît şi în cel al practicii economice cu privire la optimizarea dezvoltării, la eficienţă. Este de menţionat că însăşi preocuparea cuprinzătoare a unităţilor economice şi sociale, sub conducerea partidului, pentru administrarea avuţiei naţionale, pentru gestionarea cît mai raţională a resurselor, mărirea rentabilităţii, îmbunătăţirea calităţii produselor şi sporirea eficienţei întregii activităţi economice nu constituie un scop „în sine", ci sînt subordonate realizării practice a ţelului suprem al politicii partidului — ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului, progresului continuu al României socialiste.

Totodată, este de remarcat **viziunea largă, cuprinzătoare a P.C.R. cu privire la factorii de care depinde îmbunătăţirea continuă a nivelului de trai.** Aceştia sînt înscrişi, în mare măsură, în sfera creşterii consumului de bunuri materiale — alimente, îmbrăcăminte, încălţăminte, obiecte casnice de folosinţă îndelungată etc. — ; tot aici însă se includ în mod necesar şi creşterea gradului de instruire şi de cultură al populaţiei, îmbunătăţirea condiţiilor de locuit, a condiţiilor de muncă şi de odihnă, îmbunătăţirea stării sănătăţii populaţiei, asigurarea dreptului la muncă şi odihnă, protecţia muncii, garantarea inviolabilităţii şi securităţii personale, protecţia şi menţinerea mediului natural de viaţă etc. Cu alte cuvinte, emiterea unei judecăţi de valoare asupra gradului de satisfacere a nevoilor de trai ale populaţiei, măsura în care un popor sau altul trăieşte mai bine sau mai puţin bine nu se limitează la cunoaşterea consumului de carne, zahăr, pîine, ulei, încălţăminte, ţesături, autoturisme etc., ci,

[1]) **Nicolae Ceauşescu**, Cuvîntarea la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României (4—5 iulie 1979). Scînteia, nr. 11469, 7 iulie 1979.

35 de ani de impetuos progres economico-social

alături de acestea, cuprinde elemente care reflectă gradul de dezvoltare spirituală, ansamblul condițiilor de viață. De aici, și concluzia că în aprecierea nivelului de trai al unei societăți, în comparațiile referitoare la nivelul de trai din diferite țări este necesar să se țină seama de un complex de componente — unele mai greu cuantificabile, dar cu o importanță mare. Astfel nu pot fi trase concluzii edificatoare din aceea că nivelul venitului național pe locuitor sau consumul diferitelor bunuri materiale pe locuitor în țările capitaliste este mai mare, dacă se face abstracție de șomaj ca fenomen social cronic al societății burgheze contemporane, de ponderea crescîndă a categoriei de „angajați temporar", adică concediabili în orice moment, de nesiguranța zilei de mîine în această societate, de dificultățile întîmpinate de masele muncitoare în privința accesului la învățămînt și cultură, de insecuritatea personală, de criminalitate, terorism și multe alte fenomene.

Înțelegerea complexă a procesului de ridicare a nivelului de trai al poporului are nu numai semnificație teoretică, dar și o mare importanță practică : în vederea realizării ei, partidul antrenează întregul sistem de factori de care depinde bunăstarea, la un moment dat : tehnico-științifici, economico-financiari, organizatorici, social-politici, naturali etc. Calitatea mai înaltă a nivelului de trai este condiționată de progrese în toate ramurile de activitate, atît în sfera producției materiale, cît și în cea a serviciilor, în aprovizionarea cu mărfuri, în învățămînt, ocrotirea sănătății, în domeniul gospodăriei comunale etc., atît în procesele de execuție propriu-zisă a produselor, cît și în conducerea tehnico-economică și administrativă, la nivelul unităților și al ramurilor, în profil teritorial și la scara economiei naționale ; ea este condiționată în mod deosebit și de asigurarea ocrotirii și protejării mediului ; ridicarea nivelului bunăstării apare, astfel, ca rezultantă comună a ridicării pe un plan superior a întregii activități, în toate domeniile, la toate structurile organizatorice.

De asemenea, în politica sa de ridicare a nivelului de trai, P.C.R. este preocupat în permanență de **crearea unor condiții economico-sociale egale populației din întreaga țară, din toate zonele teritoriale,** astfel încît toți cei ce trăiesc și muncesc în România să beneficieze deopotrivă de binefacerile socialismului. Stau mărturie în acest sens marile succese obținute, precum și grija pentru îmbunătățirea în continuare a repartizării teritoriale a forțelor de producție.

Acțiunea unor pîrghii și instrumente economice

CREȘTEREA venitului național constituie fundamentul material al ridicării nivelului de trai al întregului popor ; ea înseamnă întărirea potențialului economic al țării, a avuției materiale și, deci, lărgirea posibilităților atît pentru consumul populației, cît și pentru acumulare (dezvoltare). La o rată dată a fondului de consum, partea destinată consumului populației este mai ridicată atunci cînd masa totală a venitului național sporește. Creșterea venitului național se răsfrînge pozitiv asupra nivelului de trai al poporului nu numai prin ceea ce se repartizează direct pentru consum, ci și prin partea alocată acumulării, știut fiind faptul că aceasta din urmă se oglindește favorabil asupra evoluției ulterioare a bunăstării populației, întrucît ea duce la lărgirea bazei materiale a creșterii consumului maselor. Pe de altă parte în acumulare se includ fondurile destinate construcției de locuințe, unor edificii social-culturale etc. Devenind considerabil mai bogată, societatea noastră poate astfel să ofere condiții superioare de bunăstare și civilizație, pentru lichidarea treptată a decalajului care ne desparte de țările dezvoltate din punct de vedere economic.

Este semnificativ de subliniat în această direcție că dezvoltarea multilaterală a economiei noastre naționale, pe baza industrializării și a promovării rapide a progresului tehnico-științific, a asigurat creșterea continuă, pe ansamblu cît și pe locuitor, a venitului național, indicatorul sintetic al dezvoltării. Volumul venitului național al României socialiste a ajuns în anul 1978 la 464 miliarde lei, față de 384 miliarde lei în 1975, de 146 miliarde lei în 1965 și de 38 miliarde lei în 1938 ; ritmul mediu anual de creștere a venitului național a fost în perioada 1951—1977 de 9,7%, iar în perioada 1971—1977 — de 10,8%, devansînd ritmul de creștere medie anuală a produsului social, care era de 10,2% ; venitul național pe locuitor a atins, în anul 1977, față de 1950, nivelul de 923%. După cum se știe, în actualul cincinal se prevede un ritm mediu anual de creștere de 11%.

În domeniul repartiției, în actuala etapă, o caracteristică a politicii partidului o constituie **accentuarea creșterii veniturilor directe,** provenite din retribuție și **legarea mai strînsă a acestora de rezultatele obținute.** În anii construcției socialiste, a avut loc sporirea însemnată a retribuției, de la o perioadă la alta, în pas cu progresele obținute în dezvoltarea economică ; astfel, retribuția medie netă a personalului muncitor reprezenta 2 011 lei în 1978 (față de 337 lei în 1950 și 1 595 lei în 1975) și va ajunge, în 1980, la 2 238 lei.Totodată, au crescut și veniturile nominale nete ale țărănimii, obținute lunar din munca în C.A.P. și gospodăriile personale, pe o persoană activă, de la 167 lei în 1950, la 495 lei în 1965 și la 1 268 lei în 1978. În cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., din 5 iunie 1979, s-a arătat că în prima etapă a majorării retribuției, încheiată cu trei luni mai devreme decît se prevăzuse inițial, s-a asigurat majorarea retribuției tarifare, în medie pe economie, cu 17%, creșteri mai accentuate acordîndu-se industriilor minieră (19,2%), siderurgie (18,8%), metalurgie neferoasă (18,8%), construcții-montaj (18,7%), construcții de mașini (17,7%), chimie (17,6%), petrol (17,3%), textile (17,2%). Veniturile țăranilor cooperatori și ale țărănimii necooperativizate au sporit cu 25%, pensia medie nominală s-a majorat cu 12,6%, iar cuantumul alocațiilor pentru copii s-a mărit cu 16%. Mărirea retribuției și a veniturilor a fost însoțită și de alte măsuri de ridicare a nivelului de trai al poporului, cum sînt : dezvoltarea construcțiilor de locuințe, sporirea cheltuielilor social-culturale, reducerea treptată a duratei săptămînii de lucru. Sînt nivele și procese care pun în lumină efecte nemijlocite ale dezvoltării accentuate a economiei românești, roadele unei politici realiste de dezvoltare economico-socială a țării.

Acționîndu-se în direcția măririi veniturilor tuturor oamenilor muncii, se are în vedere, totodată apropierea veniturilor mici de cele mari. Urmare a politicii consecvente de ridicare a nivelului de trai, promovate în anii socialismului, s-au înregistrat creșteri însemnate ale retribuției minime nete, retribuției medii nete și retribuției maxime nete. În contextul general însă al creșterii retribuției tuturor categoriilor de lucrători, sporuri mai accentuate s-au înregistrat la retribuția minimă netă și retribuția medie netă ; raportul dintre retribuția minimă netă și retribuția maximă netă s-a micșorat de la aproape 23 ori la 1, în anul 1950, la 5,5 ori la 1, cît este în prezent. În Hotărîrea adoptată recent de Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii privind înfăptuirea programului de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980, este oglindit elocvent procesul de ridicare a bunăstării poporului nostru, în actuala etapă.

Concomitent cu apropierea veniturilor mici de cele mari, **se asigură și o anumită diferențiere a veniturilor,** știut fiind faptul că în momentul de față mai există deosebiri între oamenii muncii în privința gradului de calificare, a nivelului lor de dezvoltare spirituală etc. Dialectic vorbind, noțiunile de apropiere și diferențiere în venituri sînt elemente contrarii, opuse unul altuia. Politica de apropiere nu este, însă, în contradicție cu politica de diferențiere, **ambele fiind laturi inseparabile ale echității socialiste în venituri.** Apropierea vizează eliminarea discrepanțelor, a deosebirilor exagerat de mari în venituri, fără să însemne egalitarism, nivelatorism ; ea are o bază obiectivă în însăși tendința de apropiere treptată a gradului de pregătire, de dezvoltare spirituală a oamenilor muncii. În același timp, tot în spiritul echității socialiste, se asigură o anumită diferențiere în venituri, determinată în mod obiectiv de nivelul diferit de calificare și complexitate a muncii, de competențe, atribuții și răspunderi diferite în procesul muncii ; este vorba, deci, de o diferențiere echitabilă. De remarcat este, de asemenea, **accentuarea elementului stimulativ în însăși ma-**

D646

1979 JUL 20.

curier
economic legislativ

autoconducere

Atribuțiile organelor de conducere colectivă a unităților economice în domeniul activităților de personal

Art. 10 pct. C lit. a-d inclusiv și art. 14 din Legea nr. 5 din 6 iulie 1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, stabilesc atribuțiile întreprinderilor în domeniul organizării muncii și a activităților de personal iar art. 26 pct. C, lit. a-d inclusiv și art. 30 din citata lege stabilesc atribuțiile centralelor în aceleași domenii de activitate.

În afara acestor dispoziții legale, întreprinderile și centralele îndeplinesc și alte atribuții și sarcini în respectivele domenii de activitate în baza altor prevederi cuprinse în legi, decrete ale Consiliului de Stat, hotărîri ale Consiliului de Miniștri etc. Toate aceste atribuții sînt îndeplinite de organele și compartimentele unităților economice de stat (întreprinderi, centrale, unități componente fără personalitate juridică cu gestiune economică din cadrul acestora).

În cele ce urmează ne propunem a prezenta și analiza atribuțiile pe care organele de conducere colectivă din unitățile economice de stat (întreprinderi, centrale, unități componente), le au în domeniul organizării muncii a activităților de personal și raporturilor de muncă, precizînd că, de regulă, în cadrul unităților componente fără personalitate juridică, cu gestiune economică ce fac parte din întreprinderi sau centrale, organele de conducere au atribuții identice sau similare celor din întreprinderi. În cazurile în care atribuțiile organelor de conducere din aceste unități componente — pe care uneori, pentru acuratețea frazei, le vom denumi subunități — sînt diferite, în raport cu cele ale întreprinderilor, se va face o precizare specială.

Se impun unele lămuriri prealabile.

● Legea nr. 5/1978 în art. 32 alin. 2 deși consideră adunarea generală a oamenilor muncii ca un organ al unităților economice de stat prin care se exercită conducerea colectivă, totuși din analizarea prevederilor cuprinse în art. 60 și urm. — în care este definită, organizată și i se stabilesc atribuțiile sale — se poate trage concluzia valabilă că ea nu are în întregime capacitatea juridică a unui organ al unității și că nu toate hotărîrile sale au caracterul de acte juridice neproducînd prin ele însîle nașterea, modificarea sau stingerea unor drepturi ori obligații. Membrii săi nu sînt titulari direcți ai unor drepturi reale asupra patrimoniului unității (Victor Dan Zlătescu, Unitatea economică de stat și personalitatea juridică, Editura științifică și enciclopedică București 1979, p. 144). Totuși, dat fiind că în domeniul de care ne ocupăm adunarea generală a oamenilor muncii adoptă unele hotărîri care au pe deplin caracteristicile actelor juridice vom analiza și atribuțiile sale în materie de raporturi de muncă.

● Multe prevederi legale, conferind atribuții și sarcini conducerilor unităților economice, nu delimitează aria competenței acestora, dispunînd, în unele cazuri, că respectivele atribuții se vor exercita de conducerea unității; alteori de către organele de conducere colectivă, fără a le nominaliza. Pentru a decela care dintre atribuțiile conferite sînt de competența directorului, a biroului executiv sau a consiliului oamenilor muncii se impune a utiliza drept criteriu de diferențiere cel implicat în prevederile art. 35, 37, 39, 46, 48 și 50 din Legea nr. 5/1978. Se constată din prevederile citate, că biroul executiv al consiliului oamenilor muncii are atribuții cu caracter executiv și operativ, consiliul oamenilor muncii exercitînd o activitate cu caracter general de orientare, directivare și control, iar directorul este un conducător operativ. De cîte ori prevederea legală nu localizează atribuția conferită, vom utiliza criteriul de mai sus pentru a delimita competența organelor de conducere colectivă între ele și față de director.

● În conformitate cu prevederile art. 54 alin. 2 și 3 din Legea nr. 5/1978, în cazul în care între președintele sau prim-vicepreședintele consiliului oamenilor muncii de la întreprindere sau după caz, între președintele sau vicepreședintele C.O.M. de la centrale și majoritatea membrilor se naște o divergență, problema asupra căreia nu s-a realizat un acord se supune organului ierarhic superior (considerăm că tot organului colectiv de conducere din unitatea imediat superioară). De asemenea, în caz de divergență în biroul executiv între președintele și majoritatea membrilor acestuia, problema asupra căreia nu s-a realizat un acord se supune consiliului oamenilor muncii. Prin aplicarea citatelor prevederi se poate întîmpla ca C.O.M. să ia hotărîri în numele și pentru biroul său executiv în atribuții ce sînt de competența acestuia din urmă, adică să aibă o competență atrasă, iar organele colective din centrală să exercite atribuții ale C.O.M. din întreprinderile subordonate sau unitățile componente. În asemenea cazuri, hotărîrile acestor organe se substituie celor inferioare, iar exercitarea atribuțiilor se face printr-o modalitate de absorbție.

● Organele de conducere colectivă sînt, de regulă, abilitate de lege de a crea cadrul organizatoric necesar pentru luarea unor măsuri concrete de către conducătorul operativ. În astfel de situații legea utilizează formulări adecvate cum ar fi: asigură, ia măsuri, îndrumă, coordonează etc., etc. Aceasta înseamnă însă că hotărîrile concrete, cu efecte practice imediate se iau de conducătorul executiv al unității. Prin stabilirea unor asemenea atribuții în competența organelor de conducere colectivă, legea nu a înțeles a opera și un transfer al răspunderilor, exonerînd conducătorul executiv de orice fel de responsabilitate pentru activitatea desfășurată.

Supliment la „REVISTA ECONOMICĂ", nr. 28, 1979

1. **Atribuțiile adunării generale a oamenilor muncii.** Din dispozițiile legale incidente în materie se constată că adunarea generală a oamenilor muncii participă la conducerea unității atît în mod direct cît și în mod indirect.

Participarea directă la conducerea unităților are loc prin exercitarea atribuțiilor conferite de lege în diferitele domenii (adoptînd unele măsuri și programe etc. sau luînd anumite hotăriri concrete) iar participarea indirectă sau intermediară se realizează prin două căi juridice :

— prin alegerea reprezentanților oamenilor muncii care fac parte din consiliul oamenilor muncii și revocarea celor care nu au desfășurat o activitate corespunzătoare (art. 62, lit. m din Legea nr. 5/1978) ;

— prin exercitarea controlului asupra activității consiliilor oamenilor muncii în baza art. 71, alin. 1 din lege. În acest mod adunarea generală determină indirect hotărîrile pe care le iau organele de conducere colectivă din unități.

● În conformitate cu prevederile art. 62 din Legea nr. 5/1978 adunarea generală are, în domeniul activităților de personal următoarele atribuții :

— dezbate și adoptă măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și social-culturale ale întregului personal muncitor (lit. a, fraza finală) ;

— aprobă contractul colectiv de muncă pentru perioada următoare (lit. c). Desigur că în exercitarea acestei atribuții, adunarea generală, ca formă superioară a conducerii colective, poate hotărî și modificarea unor clauze din cuprinsul contractului astfel cum a fost elaborat de consiliul oamenilor muncii, împreună cu comitetul sindicatului, obținîndu-se și acordul respectivului organ sindical ;

— dezbate și aprobă planul de venituri și cheltuieli pentru fondul destinat acțiunilor sociale (lit. d). Așa cum s-a menționat mai sus, adunarea generală poate modifica planul de venituri și cheltuieli adoptat de consiliul oamenilor muncii ;

— stabilește obiectivele cu caracter social — cluburi, cantine și alte asemenea — ce urmează a fi construite din economiile realizate la obiectivele de investiții, precum și fondurile ce urmează a fi alocate în acest scop (lit. e) ;

— analizează îndeplinirea prevederilor din contractul colectiv de muncă în curs, pe baza dării de seamă prezentată de consiliul oamenilor muncii și adoptă măsuri în vederea îmbunătățirii activității în perioada următoare (lit. f). În exercitarea acestei atribuții, adunarea generală poate dispune măsuri pentru aducerea la îndeplinire atît a obligațiilor unității cît și ale colectivului de oameni ai muncii ;

— aprobă programul de elaborare și reexaminare a normelor și normativelor de muncă ; analizează modul cum s-au adus la îndeplinire măsurile stabilite în ședința anterioară (lit. g). Este știut că acest program se stabilește de consiliul oamenilor muncii care este obligat a-l supune spre analizare, discutare și aprobare adunării generale, aceasta putînd opera modificările ce le consideră necesare ;

— analizează și stabilește măsuri pentru continua îmbunătățire a activității de ridicare a conștiinței socialiste a oamenilor muncii, pentru îmbunătățirea activității de educație politică și cultural-sportivă a maselor (lit. j) ;

— repartizează fondul de participare la beneficii pe destinații legale în unitățile din industrie, construcții, agricultură, transporturi, cercetare științifică, proiectare și inginerie tehnologică, circulația mărfurilor etc. (vezi art. 56 din Legea nr. 57/1979). Art. 62, lit. i din Legea nr. 5/1978 prevede în continuare că repartizarea se va face în raport cu contribuția adusă la dezvoltarea societății, cu vechimea în muncă. Formularea acestui text este inadecvată, deoarece repartizarea pe destinații a fondului de participare se face nu în raport de elementele specificate de prevederea citată, ci potrivit dispozițiilor art. 54 din Legea nr. 57/1974 (modificată prin Legea nr. 4/1978) care stabilește anumite procente, cunoscut fiind că numai repartizarea pe persoane se face în raport de contribuția fiecăruia și vechimea în unitate, operație dată expres în competența consiliului oamenilor muncii din unitate prin art. 55 din aceeași lege. De asemenea, repartizarea fondului de participare la beneficii nu se face în raport de contribuția adusă la dezvoltarea societății, ci a unității (vezi art. 54 din citata Lege).

Potrivit prevederilor cuprinse în art. 54 din Legea nr. 57/1974, (modificată prin Legea nr. 4/1978), adunarea generală repartizează fondul de participare la beneficii a oamenilor muncii pe următoarele destinații legale :

— cel puțin 85% pentru întregul personal muncitor al unității ;

— pînă la 5% pentru stimularea mai accentuată a personalului distins cu titlul de fruntaș în întrecere și a celorlalți oameni ai muncii care au avut o contribuție deosebită la obținerea de beneficii peste plan ;

— pînă la 5% pentru acoperirea costului excursiilor colective organizate din fondurile în valută alocate, pentru persoanele care au adus o contribuție deosebită la realizarea și depășirea sarcinilor de export ;

— pînă la 5% pentru completarea fondului pentru acțiuni sociale ;

● În conformitate cu prevederile art. 21 din Legea nr. 9/1971 (privind cantinele-restaurant pentru personalul muncitor), unitățile economice, cu aprobarea adunării generale a oamenilor muncii, pot aloca — din beneficiile rămase la dispoziția lor pentru premii și investiții — o sumă destinată dezvoltării cantinei-restaurant, precum și pentru îmbunătățirea mesei servite personalului muncitor. În baza acestui text, adunarea generală poate stabili o sumă cu destinația sus-menționată, din fondurile specificate de norma citată.

● De asemenea, în baza prevederilor art. 132 alin. 1 fraza finală din Codul muncii, adunarea generală are competența de a aproba desfacerea contractului de muncă următoarelor persoane :

— membri aleși în consiliul oamenilor muncii de către adunarea generală ;

— membrii aleși în comisia de judecată.

Prevederea citată necesită unele precizări :

— competența stabilită de lege este exclusivă, în sensul că ea nu poate fi exercitată de consiliul oamenilor muncii din unitate și nici de către organul administrativ ierarhic superior, ci numai de către adunarea generală care nu o poate delega altor organe ;

— competența sa se referă numai la membrii aleși ai consiliului oamenilor muncii și nu la cei numiți sau la cei ce fac parte de drept în acest organ, în baza funcțiilor ce le dețin sau a calității ce o au ;

— competența sa se exercită numai cu privire la membrii aleși ai comisiei de judecată, nu și la membrii delegați care întregesc completul de judecată în cazul cînd soluționează litigii de muncă (art. 7 din Legea nr. 59/1968).

Plenul Tribunalului Suprem, prin decizia de îndrumare nr. 9/1974 pct. 4, a statuat că, în lipsa acestei aprobări, măsura luată este nelegală și urmează a fi anulată, fără ca instanța să fie îndreptățită a cere o aprobare ulterioară sau a ține seama de o asemenea aprobare. Această aprobare constituie, potrivit legii o condiție esențială a validității desfacerii contractului de muncă a persoanelor la care se referă textul citat (art. 132 alin. 1 din Codul muncii).

Dată fiind necesitatea existenței unei asemenea aprobări la data luării măsurii și deoarece ea nu poate fi luată de alt organ, decît de adunarea generală a oamenilor muncii, în cazurile în care contractele de muncă ale unor persoane vizate de lege urmează a fi desfăcute în anumite termene limită — cum ar fi cazurile prevăzute de art. 130 alin. 1 lit. e, i cînd termenul este de cel mult o lună de la constatarea, de către conducătorul unității, a împrejurării care constituie temeiul desfacerii — urmează ca în acest termen să fie convocată o ședință extraordinară a adunării generale spre a se adopta hotărîrea corespunzătoare. Deși operația apare ca anevoioasă, ea este totuși obligatorie, față de caracterul imperativ al dispozițiilor legale, garantîndu-se astfel stabilitatea în muncă a celor în cauză.

2. **Atribuțiile consiliului oamenilor muncii din întreprindere.** Consiliile

oamenilor muncii, astfel cum au fost organizate de Legea nr. 5/1978, exercită, de regulă, atribuții de orientare, directivare și control (Victor Dan Zlătescu, Problema răspunderii patrimoniale a membrilor organelor de conducere colectivă, Revista economică, Supliment nr. 35/1978).

● În conformitate cu prevederile art. 35 din Legea nr. 5/1978, consiliul oamenilor muncii din întreprinderi exercită următoarele atribuții în domeniul activităților de personal :

— aprobă regulamentul de organizare și funcționare al întreprinderii care se elaborează de către compartimentele de specialitate potrivit indicațiilor și normelor stabilite de către organele competente (lit. c). Socotim că cea dintîi obligație a acestui organ este elaborarea și punerea în aplicare a regulamentului de organizare și funcționare a unității. Într-adevăr, prin acesta se definesc și se repartizează organelor, compartimentelor și funcțiilor din unitate, atribuțiile și sarcinile respective. Altfel spus, regulamentul de organizare și funcționare precizează perimetrul și delimitează conținutul activității fiecărui loc de muncă. Fără a cunoaște sarcinile sale și limitele atribuțiilor și ale responsabilității, nici o persoană încadrată în muncă nu va presta activitatea sa în mod corespunzător, fapt care va înrîuri în mod negativ asupra rezultatelor obținute de unitatea respectivă. Prin conturarea limitelor activității fiecărui loc de muncă se stabilește implicit și schema de relații între funcțiile, compartimentele și organele unității. În felul acesta, prin aplicarea prevederilor regulamentului de organizare și funcționare, se asigură funcționarea armonioasă a tuturor compartimentelor unității, știut fiind că acestea se află într-o condiționare reciprocă și interdependență strînsă. Nu se poate obține o eficiență ridicată a activității întregii unități, considerată în ansamblu, dacă fiecare persoană încadrată în muncă nu-și cunoaște și nu-și îndeplinește sarcinile specifice locului de muncă. În elaborarea regulamentului de organizare și funcționare, consiliul oamenilor muncii trebuie să aibă în vedere atît particularitățile fiecărui loc de muncă, cît și specificul unității însăși. Numai astfel, acesta va contribui la bunul mers al unității respective. Nu se pot elabora regulamente de organizare și funcționare tip, deoarece nici activitatea pe care urmează a o reglementa nu este tipizată. Într-un anume fel funcționează o unitate din industria minieră și în alt fel o organizație comercială, alimentară sau de transporturi ;

— stabilește programul de elaborare și reexaminare a normelor și normativelor de muncă locale și le supune spre aprobare adunării generale a oamenilor muncii (lit. f). Este cunoscut că normele și normativele de muncă locale exprimă cantitatea de muncă necesară pentru efectuarea operațiilor sau lucrărilor de către o persoană cu calificare corespunzătoare, care lucrează cu intensitate normală, în condițiile unor procese tehnologice și de muncă strict determinate. Odată cu modificarea inerentă a proceselor tehnologice și a condițiilor de muncă devine necesară și obligatorie și modificarea normelor de muncă. Ele se elaborează, se pun în aplicare și se modifică de organele competente din unitate, însă programul de elaborare și reexaminare se stabilește de consiliul oamenilor muncii (pentru amănunte, C. Jornescu, Gh. Țigăeru, Raporturi de muncă vol. II, Revista economică, București 1977, p. 306 și urm.) ;

— organizează pregătirea, perfecționarea, încadrarea și promovarea în muncă a personalului muncitor (lit. g). În baza acestei prevederi consiliul oamenilor muncii adoptă ansamblul necesar de măsuri organizatorice, sociale, cultural-educative și nu aprobă o anumită încadrare sau promovare

— hotărăște încadrarea și eliberarea din funcție a personalului de conducere a uzinelor, fabricilor, exploatărilor, șantierelor și a altor unități similare, precum și a șefilor de secție și de serviciu (lit. h). Prin personal de conducere se va înțelege, potrivit art. 20 din Legea nr. 12/1971, directorul, inginerul șef, contabilul șef sau alte funcții echivalente cu acestea. Orice încadrare și eliberare din funcție a acestor persoane dispusă de alte organe decît consiliul oamenilor muncii este nelegală (Judecătoria Buftea, sentința civilă nr. 732/1979 nepublicată) ;

— asigură luarea tuturor măsurilor pentru cunoașterea și aplicarea legilor, a hotărîrilor de partid și de stat ; asigură condițiile materiale și sprijină activitatea de ridicare a nivelului conștiinței socialiste în scopul dezvoltării unei atitudini înaintate față de muncă, de apărare și gospodărire a avutului obștesc, de educare cetățenească a oamenilor muncii (lit. i) ;

— analizează îndeplinirea sarcinilor ce revin unității cu privire la sancționarea și reeducarea prin muncă a persoanelor care au comis abateri și încălcări de la normele de conviețuire socială și legile țării (lit. j). Deși legea se referă la analizarea acestor sarcini este sigur însă că organul de conducere poate lua, în concordanță cu dispozițiile legale, și hotărîrile ce se impun ;

— elaborează, împreună cu comitetul sindicatului, contractul colectiv de muncă și îl supune aprobării adunării generale, analizează periodic îndeplinirea prevederilor acestuia, realizarea măsurilor de protecție a muncii (lit. k). Prin contractul colectiv de muncă se stabilesc măsurile pe care colectivele de oameni ai muncii și conducerea unității se angajează să le ia în scopul utilizării mai bune a capacităților de producție, al creșterii productivității muncii, reducerii consumurilor specifice și a prețului de cost, obținerea de economii și beneficii peste nivelul planificat, îmbunătățirea calității produselor etc. Cît privește măsurile de protecție a muncii este cunoscut că potrivit prevederilor Legii nr. 5/1965 ele se hotărăsc de către conducătorul procesului de muncă iar la nivel de unitate de către conducătorul acesteia. Consiliul oamenilor muncii este abilitat, prin prevederea citată, de a analiza periodic realizarea măsurilor de protecția muncii luate de către conducător și, desigur, și de a da îndrumările și sarcinile necesare ;

— analizează modul de realizare a măsurilor privind asigurarea condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor muncii și îmbunătățirea acestora (lit. l). Desigur că, în baza acestei prevederi legale, în cazul în care constată că măsurile luate de organele subordonate nu sînt suficiente ori sînt nesatisfăcătoare poate da îndrumări și sarcini corespunzătoare ;

— repartizează împreună cu organele sindicale, locuințele din fondul locativ propriu și stabilește personalul ce urmează să primească credite pentru construirea de locuințe proprietate personală (lit. m). Prevederea citată se referă la organele sindicale și nu la comitetul sindicatului. Considerăm că este o inadvertență de text deoarece nu credem că responsabilii sindicali sau comisiile pe probleme pot avea o asemenea competență. În exercitarea acestei prevederi legale consiliul oamenilor muncii va trebui să respecte prevederile art. 17 din Legea nr. 4/1973 și ale art. 8 din Legea nr. 5/1973, precum și ale Decretului Consiliului de Stat nr. 195/1977 (vezi C. Jornescu, Gh. Țigăeru op. cit. vol. II. p. 363 și urm.) ;

— aprobă acordarea de bilete de tratament și odihnă cu reducere pentru personalul distins cu titlul de fruntaș în întrecerea socialistă (lit. n). În aplicarea acestei prevederi legale, consiliul oamenilor muncii trebuie să acționeze potrivit Instrucțiunii nr. C. 1574/1973, a Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor (vezi op. cit. vol. II p. 124 și urm.) ;

— aprobă, împreună cu comitetul sindicatului, regulamentul de ordine interioară (lit. o). Legea cere aprobarea și nu avizul comitetului sindical. Regulamentul de ordine interioară se elaborează de compartimentul personal potrvit Îndrumarului nr. 66427/1973, al Ministerului Muncii și al Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor republicat în 1975 (pentru amănunte vezi op. cit. vol. I. p. 123 și urm.).

● În conformitate cu prevederile Legii nr. 1/1970, avînd drept criteriu de distincție faptul că activitatea C.O.M. are în mod determinant un caracter de orientare, directivare și control iar biroul executiv este un organ de conducere operativă, consiliul oamenilor muncii poate exercita următoarele atribuții :

— organizarea științifică a muncii prin stabilirea unei structuri organizatorice raționale a unității (art. 1 lit. b) ;

— repartizarea tuturor celor încadrați pe locuri de muncă și precizarea

atribuțiilor și răspunderilor lor (art. 1 lit. b). Această prevedere se corelează cu dispoziția cuprinsă în art. 35 lit. e din Legea nr. 5/1978, în baza căreia C.O.M. aprobă regulamentul de organizare și funcționare a unității ;

— folosirea rațională a forței de muncă, menținerea numărului de personal la nivelul strict necesar realizării sarcinilor de plan (art. 1 lit. f);

— ridicarea calificării cadrelor, creșterea stabilității acestora, promovarea lor în raport cu pregătirea și meritele în muncă (art. 1 lit. f). Această prevedere se corelează cu aceea cuprinsă în art. 35 lit. g din Legea nr. 5/1978 ;

— asigurarea condițiilor corespunzătoare de protecție a muncii (art. 1 lit. g). În același sens prevederea art. 35 lit. k din Legea nr. 5/1978 ;

— stabilește sancțiuni disciplinare, inclusiv desfacerea disciplinară a contractului de muncă a personalului din unitate numit de organele de conducere ale acesteia (art. 14 alin. 3 și 4), în condițiile legii. Pentru unele persoane este necesar și acordul organelor de specialitate (vezi art. 43 din Legea nr. 7/1977 și art. 72 din Legea nr. 8/1977 pentru personalul din compartimentele C.T.C. În baza hotărîrii luate de acest organ colectiv și consemnată în procesul verbal, directorul semnează ordinul sau decizia respectivă ;

— soluționează plîngerile împotriva sancțiunilor disciplinare — în afară de desfacerea contractului de muncă — aplicate de conducătorul unității sau de către biroul executiv al consiliului (art. 18 lit. b coroborat cu art. 37 din Legea nr. 5/1978). Soluționarea plîngerii se face după ascultarea celui în cauză, analizarea apărărilor sale și se materializează într-o hotărîre consemnată în procesul verbal luată cu cvorumul necesar de voturi. Hotărîrea dată este definitivă și are toate caracteristicile unui act administrativ jurisdicțional ;

● În conformitate cu prevederile Legii nr. 12/1971, consiliul oamenilor muncii din întreprindere exercită următoarele atribuții :

— stabilește comisia care face aprecieri asupra activității personalului și acordă calificative (art. 19 alin. 1). Această prevedere este concordantă cu dispoziția cuprinsă în art. 35 lit. g din Legea nr. 5/1978.

● În conformitate cu prevederile art. 2 lit. a din Legea nr. 59/1968 (republicată în 1973) comisiile de judecată din întreprinderi și alte organizații economice se constituie pe lîngă consiliile oamenilor muncii. Din acest motiv considerăm că prevederile art. 53 din aceeași lege, în baza cărora conducerile unităților socialiste sînt obligate să creeze comisiilor de judecată condițiile necesare pentru buna desfășurare a activității lor, se referă la consiliul oamenilor muncii. Din același motiv considerăm că tot acest organ de conducere colectivă și nu conducătorul, deleagă o persoană care — din partea unității — întregește completul de judecată cînd se soluționează litigii de muncă (art. 7 din lege).

● Prin prevederile art. 50 alin. 3 și art. 55 din Legea nr. 57/1974, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 4/1978, se acordă consiliului oamenilor muncii competența de a repartiza pe persoane fondul de participare la beneficii a oamenilor muncii. Considerăm că această competență are caracter exclusiv în sensul că adunarea generală nu poate absorbi atribuția respectivă de la consiliul oamenilor muncii pentru a o exercita propriu și nici acesta nu o poate delega biroului executiv sau conducătorului unității.

În exercitarea acestei atribuții consiliul oamenilor muncii va repartiza întregului personal cota de cel puțin 85% din totalul fondului destinat participării la beneficii — constituită potrivit prevederilor art. 54 lit. a din legea citată — ținînd seama de retribuția tarifară (la care se adaugă sporul de vechime și indemnizația de conducere, după caz) și de timpul lucrat efectiv în unitate.

La repartizarea acestei cote (de cel puțin 85% din totalul fondului) participă întregul personal muncitor cu condiția de a nu se afla în situațiile de excepție prevăzute de art. 55 și art. 65 din lege. Primirea sumei individuale din această cotă a fondului constituie un drept subiectv al fiecărei persoane care îndeplinește condițiile legale. Toți participă la repartizarea acestei cote părți din fond, în raport de retribuția tarifară și de timpul cît a fost retribuit de unitate.

Deși legea se referă la retribuția tarifară fără a fixa data de referință (retribuția ultimei luni din anul expirat, pentru care se repartizează beneficiul sau aceea din luna în care se aprobă repartizarea sumei), considerăm că trebuie avută în vedere media retribuției tarifare calculată pe timpul servit în unitate în cursul anului pentru care se repartizează beneficiul. În ce privește al doilea criteriu avut în vedere de lege la repartizarea acestei cote părți din fondul de participare la beneficii și anume timpul cît a fost retribuit de unitate, arătăm că se ia în considerare timpul efectiv lucrat în anul expirat scăzîndu-se perioadele de concediu fără plată (pentru studii sau pentru alte interese), cele în care personalul a fost scos din producție și trimis la cursuri de pregătire profesională, specializare, calificare etc. concediile pentru incapacitate de muncă, maternitate etc.

La repartizarea cotei de pînă la 5% din fondul de participare la beneficii, consiliul oamenilor muncii este chemat să facă aprecieri asupra activității întregului personal muncitor din cursul anului expirat, pentru a stabili persoanele care au avut o contribuție deosebită la obținerea de beneficii peste plan. Într-adevăr, această cotă din fond este destinată pentru stimularea mai accentuată a celor distinși cu titlul de fruntași în întrecerea socialistă și a persoanelor ce au contribuit la realizarea de beneficii peste plan.

Sumele acordate cu titlu de participare la beneficii nu sînt plafonate (art. 50 alin. 3 din Legea nr. 57/1974, modificată).

De asemenea, consiliul oamenilor muncii este abilitat de lege de a aproba plata integrală sau parțială a excursiilor colective organizate din fondurile în valută alocate, pentru persoanele care au adus o contribuție deosebită la realizarea și depășirea sarcinilor de export. Acoperirea costului acestor excursii se face dintr-o cotă de pînă la 5% din fondul de participare la beneficii a oamenilor muncii.

Sumele ce se repartizează individual din fondul de participare la beneficii se pot reduce — în baza art. 55 din lege — dacă persoanele în cauză au avut, în cursul anului deficiențe în activitate sau au săvîrșit abateri. Competența de a reduce aceste sume aparține tot consiliului oamenilor muncii (art. 55 din lege). Acest organ este abilitat de lege ca să aprecieze activitatea întregului personal, desfășurată în cursul anului expirat, spre a stabili persoanele care au avut deficiențe în activitate sau au săvîrșit abateri disciplinare. Legea se referă la săvîrșirea de abateri disciplinare și nu la aplicarea de sancțiuni disciplinare, ceea ce înseamnă că pot suferi reduceri a cotelor cuvenite și persoanele cărora nu li s-au aplicat sancțiuni disciplinare dar au săvîrșit abateri.

Existența abaterilor disciplinare sau a decifiențelor în activitate pot determina — potrivit art. 55 din lege — nu numai reducerea cotelor ci și anularea lor. În afara acestor cauze care pot determina fie reducerea, fie neacordarea sumelor din fondul de participare la beneficii, legea reglementează și situațiile care interzic accesul la participarea la beneficii.

Aceste situații, prevăzute în art. 55 și art. 65 din lege sînt:

— persoanele care în cursul anului au denunțat contractul de muncă (au demisionat);

— persoanelor cărora li s-a desfăcut contractul de muncă disciplinar (art. 130 alin. 1 lit. i din Codul muncii); celora care li s-a desfăcut contractul din inițiativa unității pentru că au fost arestați mai mult de 60 zile (art. 130 alin. 1 lit. j); persoanelor cărora li s-a desfăcut contractul de muncă pentru că au fost condamnate definitiv pentru o infracțiune în legătură cu munca lor, dacă condamnarea le-a făcut necorespunzătoare postului deținut (art. 130 alin. 1 lit. k) și celora care li s-a desfăcut contractul pe motiv că instanța penală a pronunțat interdicția de exercitare a profesiei, temporar sau definitiv (art. 130 alin. 1 lit. l);

— cei care se fac vinovați de producerea unor accidente de muncă mortale sau care au provocat invaliditate (totală sau parțială);

— cei care se fac vinovați de provocarea unor avarii ale utilajelor și instalațiilor care produc pagube importante. Importanța pagubelor se apreciază de consiliul oamenilor muncii. Deoarece legea se referă numai la avarii ale utilajelor și instalațiilor, orice alte degradări de bunuri nu interzic accesul la participarea la beneficii. Desigur că în cazul în care persoana a provocat daune unității prin avarierea de utilaje sau instalații, neacordarea cotei de participare la beneficii nu înlătură răspunderea lor materială. Altfel spus, acestea vor fi obligate și la acoperirea pagubelor provocate.

În baza prevederilor cuprinse în art. 75^5 alin. 4 din Legea nr. 57/1974 (modificată prin Legea nr. 4/1978, consiliul oamenilor muncii poate aproba ca, pentru personalul distins cu titlul de fruntaș în întrecere, să se acorde bilete de tratament și reducere de 50% a contribuției datorate de beneficiar. Numărul biletelor ce pot fi acordate în aceste condiții va fi de cel mult 10% din numărul total al biletelor repartizate prin sindicat. Aceste reduceri ale contribuțiilor se acoperă din sumele alocate de la fondul de participare la beneficii, în vederea completării fondului pentru acțiuni sociale. Prevederea suscitată este concordantă și detaliază dispoziția cu caracter principal cuprinsă în art. 35 lit. n din Legea nr. 5/1978.

3. **Atribuțiile consiliului oamenilor muncii din centrale.**

Consiliul oamenilor muncii al centralei are — potrivit art. 46 din Legea nr. 5/1978 următoarele atribuțiuni în domeniul activităților de personal și al raporturilor de muncă :

— aprobă preluarea la nivelul centralei a unor atribuții din domeniul pregătirii și perfecționării personalului muncitor care se justifică economic să se exercite centralizat (lit. e) ;

— aprobă regulamentul de organizare și funcționare al centralei și regulamentul de ordine interioară (lit. g). Cele arătate în legătură cu această atribuție la pct. 2 de mai sus, sînt valabile și în cazul de față ;

— analizează periodic și răspunde de modul cum se desfășoară activitatea de cunoaștere, încadrare, promovare și perfecționare a pregătirii cadrelor (lit. i) ;

— asigură pregătirea cadrelor necesare noilor obiective ce urmează să se dea în funcțiune (lit. i). Este vizibilă diferența de redactare a textului de lege care reglementează aceste atribuții : în primul caz consiliul analizează (și eventual îndrumă) activitatea desfășurată de organele subordonate în materia respectivă, în timp ce pregătirea cadrelor pentru noile obiective reprezintă o obligație proprie, pentru care este dator a lua măsuri concrete ;

— stabilește numărul de personal T.E.S.A. pentru întreprinderile subordonate și unitățile componente în limita planului de muncă și retribuire aprobat, cu respectarea normelor unitare de structură și a ponderilor maxime de personal stabilite (lit. j) ;

— adaptează, între activități, numărul de personal și fondul de retribuire, cu respectarea ponderilor de personal stabilite (lit. j) ;

— hotărăște, în condițiile legii, încadrarea și eliberarea din funcție a directorului sau a conducătorului din întreprinderile subordonate și celelalte unități componente (lit. k). În luarea hotărîrilor, consiliul trebuie să constate dacă sînt îndeplinite prevederile art. 58, art. 36 și art. 45 din Legea nr. 12/1971 în ce privește încadrarea și prevederile art. 130 și urm. din Codul muncii în cazurile de încetare a contractului de muncă. Pentru anumite întreprinderi, numirea și eliberarea directorului se fac cu acordul ministrului sau conducătorului organului central și avizul organelor interesate (lit. k) ;

— analizează modul de realizare a măsurilor privind asigurarea condițiilor de muncă și de viață a oamenilor muncii și îmbunătățirea acestora (lit. l) ;

— aprobă acordarea de bilete de tratament și odihnă cu reducere pentru personalul distins cu titlul de fruntaș în întrecerea socialistă (lit. n). În exercitarea acestei atribuții C.O.M. va avea în vedere condițiile stabilite de art. 75^5 alin. 4 din Legea nr. 57/1974 (modificată prin Legea nr. 4/1978) astfel cum s-a arătat în amănunt mai sus la pct. 2 ;

— analizează îndeplinirea de către unitățile centralei a sarcinilor ce le revin din hotărîrile de partid și din actele normative în vigoare, cu privire la sancționarea și reeducarea prin muncă a persoanelor care comit abateri și încălcări de la normele de conviețuire socială, și legile țării (lit. o). Pentru amănunte a se vedea pct. 1 de mai sus.

În afara acestor atribuții stabilite prin Legea nr. 5/1978, care constituie sediul organic al materiei — consiliul oamenilor muncii exercită pentru personalul propriu al centralei și atribuțiile stabilite acestui organ și de alte acte normative și anume : Legea nr. 1/1970, Legea nr. 12/1971, Legea nr. 59/1968, Legea nr. 57/1974 (modificată), de exemplu : aplicarea de sancțiuni disciplinare aparatului propriu, soluționarea plîngerilor împotriva sancțiunilor disciplinare aplicate de biroul său executiv sau de directorul general, aprobarea sumelor și a altor drepturi materiale din fondul de participare la beneficii ce se cuvin personalului muncitor din centrală etc. etc. În atari condiții, toate cele arătate la pct. 1 de mai sus trebuie avute în vedere de consiliul oamenilor muncii al centralei.

4. **Atribuțiile biroului executiv al consiliului oamenilor muncii al întreprinderii.** În conformitate cu prevederile cuprinse în art. 37 din Legea nr. 5/1978, biroul executiv al consiliului oamenilor muncii al întreprinderii are următoarele atribuții în domeniul activităților de personal și al raporturilor de muncă :

— organizează și urmărește utilizarea rațională a forței de muncă (lit. a) ;

— aprobă, potrivit legii, retribuția tarifară de încadrare și celelalte drepturi de retribuire a muncii cuvenite personalului muncitor din întreprindere (lit. p). În același sens și art. 204 din Legea nr. 57/1974. Din corelarea prevederii citate cu cele ale art. 65 alin. 1 din Legea nr. 5/1978 (modificată) și ale art. 204 din aceeași lege acest organ aprobă — de acord cu comitetul sindicatului — premiile pentru realizări deosebite în cursul anului, pentru economii de materiale și de forță de muncă (precum și altele) ;

— nominalizează personalul care poate beneficia de sporuri pentru condiții deosebite și încadrarea în grupele I și II de muncă în vederea pensionării (lit. p). Biroul executiv va trebui ca în exercitarea acestei atribuții să respece prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 215/1977 (art. 2—4 inclusiv) cu privire la locurile de muncă ce se încadrează în grupele I și II de muncă ;

— aprobă sporuri de șantier, în limita criteriilor aprobate de organul ierarhic superior (lit. p) și cu respectarea condițiilor prevăzute în art. 69 din Legea nr. 57//1974 (modificată) ;

— aprobă promovarea în trepte și gradații a personalului unității potrivit reglementărilor legale (lit. p). Este vizibilă inadvertența textului, cunoscut fiind că acordarea de trepte și gradații nu constituie o promovare (vezi în acest sens Șerban Beligrădeanu. Încadrarea și promovarea în muncă, Editura științifică, București 1973 p 115 și C. Jornescu, Gh. Țigăreu, Raporturi de muncă vol. I Revista Economică, București 1975 p. 360 și urm.). În exercitarea acestei atribuții biroul executiv va trebui să respecte prevederile art. 22 și art. 37 din Legea nr. 12/1971 potrivit cărora vechimea minimă pentru muncitori de la nivelul de bază la treapta I este de 1 an, iar de la treapta I la a II-a și la a III-a este de 2 ani iar pentru personalul TESA (pînă la șef de serviciu sau șef de secție inclusiv) vechimea minimă de la nivelul de bază la gradația I este de 2 ani și de la o gradație inferioară la cea imediat superioară este de 3 ani. De asemenea trebuie respectate dispozițiile art. 16 și art. 33 alin. 2 , alin. 2^1, alin. 2^2 și alin. 2^3 din Legea nr. 57/1974 (modicată).

— aprobă reducerea vechimii minime necesare pentru promovare potrivit reglementărilor legale (lit. p). Art. 63 alin. 4 din Legea nr. 12/1971 dispune că organele de conducere ale unităților nou înființate pot reduce vechimea minimă cu pînă la 2 ani, în cazul încadrării sau promovării muncitorilor în categoria a 4-a de calificare și următoarele, a cadrelor tinere care îndeplinesc condițiile de pregă-

tire şi au dovedit rezultate deosebite în activitatea practică. La celelalte unităţi, reducerea cu pînă la 2 ani a vechimii, în vederea promovării muncitorilor în categoria a 4-a de calificare şi următoarele, poate fi făcută la un număr de cel mult 3% din totalul muncitorilor calificaţi din unitatea respectivă. În cazul cadrelor de conducere sau al muncitorilor care la promovările anterioare au beneficiat de reducerea vechimii, conform prevederilor art. 63 din Legea nr. 12/1971, se va ţine seama ca la noile promovări reducerea totală să nu depăşească 2 ani ;

— aprobă încadrarea şi eliberarea din funcţie a cadrelor de conducere care nu au fost prevăzute la art. 35 lit. h) cu acordul organelor interesate (lit. r). În baza hotărîrii luate şi consemnate în procesul-verbal, directorul sau conducătorul unităţii emite ordinul sau decizia respectivă. Acordul — cînd acesta este necesar — trebuie obţinut în prealabil. În cazul în care legea pretinde un aviz (cum ar fi cazul avizul comitetului sindical necesar la desfacerea contractului de muncă), Plenul Tribunalului Suprem prin decizia de îndrumare nr. 9/1974 a considerat că acesta poate fi solicitat şi ulterior de către instanţă (C.D. anul 1974 p. 30) ;

— aprobă transferul în interesul serviciul fără avizul organului ierarhic superior ;

— aplică sancţiunile disciplinare, în condiţiile şi cazurile prevăzute de lege, cadrelor de conducere ale uzinelor, fabricilor, exploatărilor, grupurilor de şantiere şi altor unităţi similare, precum şi şefilor de secţii şi servicii (lit. s). Această atribuţie trebuie exercitată cu respectarea prevederilor art. 13 alin. 2 şi 3 din Legea nr. 1/1970, solicitînd şi acordurile necesare, dacă ele sînt prevăzute de lege ;

— aprobă, cu confirmarea organului ierarhic superior, indicatorii de plan pentru acordarea retribuţiei personalului muncitor la care nu au fost stabiliţi asemenea indicatori (lit. ş). În exercitarea acestei atribuţii biroul executiv trebuie să respecte prevederile art. 41 din Legea nr. 57/1974 (modificată) ;

— aprobă, cu acordul organului sindical din întreprindere, normele şi normativele de muncă locale (lit. t). Acestea se elaborează de către compartimentele de specialitate şi se aprobă de acest organ (vezi amănunte C. Jornescu, Gh. Tigăeru, Rapoarturi de muncă vol. II Bucureşti 1977 p. 306 şi urm.) ;

— ia măsuri pentru aplicarea corespunzătoare a normelor de protecţia muncii (lit. ţ). Normele de protecţia muncii au caracter republican, departamental sau local (în acest ultim caz ele se stabilesc de conducătorul unităţii). Biroul executiv nu elaborează şi nu stabileşte norme de protecţia muncii, ci ia măsuri pentru aplicarea lor ;

— stabileşte măsuri pentru îmbunătăţirea continuă a condiţiilor de muncă, astfel încît să se evite la maximum posibil prestarea de munci grele şi în condiţii vătămătoare (lit. ţ) ;

— asigură, potrivit prevederilor legale, condiţii pentru funcţionarea corespunzătoare a cantinelor şi realizarea acţiunilor cu caracter social-cultural pentru oamenii muncii din unitate (lit. u) ;

— analizează şi ia măsuri pentru integrarea socio-profesională a tinerilor absolvenţi ai diferitelor forme de pregătire profesională şi a absolvenţilor învăţămîntului superior aflaţi în perioada de stagiu (lit. n).

● În conformitate cu prevederile Legii nr. 1/1970, biroul executiv al consiliului oamenilor muncii în calitatea sa de organ colegial cu caracter operativ exercită următoarele atribuţii :

— asigură elaborarea de norme de muncă fundamentate din punct de vedere tehnic (art. 1 lit. b). Prevederea citată se corelează cu dispoziţia cuprinsă în art. 37 lit. t din Legea nr. 5/1978 în baza căreia acest organ are competenţa de a aproba normele şi normativele de muncă locale, cu acordul organului sindical ;

— aplică sancţiuni disciplinare personalului unităţii pentru a cărui numire a fost necesară hotărîrea sa sau a directorului (art. 14 alin. 1). Vezi în acest sens şi art. 37 lit. s din Legea nr. 5/1978 ;

— soluţionează plîngerile împotriva sancţiunilor disciplinare aplicate de director, în afară de cele privitoare la desfacerea disciplinară a contractului de muncă (art. 18 lit. b) ;

● În conformitate cu prevederile Legii nr. 12/1971, biroul executiv al consiliului oamenilor muncii al întreprinderii are următoarele atribuţii :

— poate înfiinţa separat comisii tehnice de încadrare şi promovare a personalului TESA pe secţii sau sectoare, în funcţie de necesităţi (art. 8 alin. 3) ;

— analizează temeinic cererile făcute de compartimentul de muncă prin care se solicită aplicarea de sancţiuni disciplinare persoanelor ce desfăşoară o activitate profesională necorespunzătoare sau nu respectă ordinea şi disciplina la locul de muncă şi — după ascultarea persoanei în cauză — ia, potrivit legii, măsurile cuvenite, avînd obligaţia ca să informeze colectivul despre hotărîrea luată (art. 12) ;

— soluţionează — în cel mult 30 de zile de la data prezentării lor — contestaţiile formulate de cei nemulţumiţi de aprecierile şi calificativele primite (art. 19 alin. 2) ;

— aprobă reducerea vechimii minime totală prevăzută pentru acordarea treptelor sau gradaţiilor în cadrul aceleiaşi categorii sau funcţii cu cel mult 1/5 pentru cadrele care au obţinut rezultate deosebite în activitatea profesională. La acordarea reducerilor de vechime se va cere părerea colectivului de la locul de muncă cu care îşi desfăşoară activitatea persoana care urmează să beneficieze de reducerea respectivă (art. 63). Am localizat această atribuţie în competenţa biroului executiv dat fiind că acest organ — prin compunerea sa şi locul deţinut în unitate — este mai aproape de procesul de producţie şi cunoaşte îndeaproape activitatea persoanelor din cadrul unităţii sau subunităţii.

● În conformitate cu prevederile Legii nr. 57/1974, biroul executiv al consiliului oamenilor muncii al unităţii are următoarele atribuţii :

— aprobă retribuţia tarifară de încadrare (art. 204) ;

— stabileşte diminuările individuale ale retribuţiei pentru muncitori şi celelalte categorii de personal (în afară de conducerea unităţii) în cazul nerealizării sarcinilor de serviciu, ţinînd seama de efectele acestor nerealizări asupra activităţii unităţii, precum şi de gradul de răspundere al fiecăruia, corespunzător funcţiei îndeplinite. În situaţia în care neîndeplinirea unora dintre sarcinile proprii de muncă ce revin personalului T.E.S.A. a influenţat direct nerealizarea unor indicatori de plan, diminuările aplicate celor în cauză vor fi cel puţin egale, în procente, cu cele aplicate conducerii unităţii pentru aceste nerealizări. Diminuările pentru nerealizarea sarcinilor proprii de muncă pot ajunge pînă la 1/3 din retribuţia tarifară şi din indemnizaţia de conducere, după caz, indiferent de funcţie. Sumele reţinute reprezentînd diminuările pentru nerealizarea sarcinilor proprii de muncă nu se restituie. Diminuarea totală pentru nerealizarea atît a sarcinilor proprii cît şi a celor ce decurg din planul unităţii sau al compartimentului de muncă, nu pot depăşit 1/3 din retribuţia tarifară şi din indemnizaţia de conducere, după caz (art. 45) ;

— în calitatea sa de organ colectiv de conducere, cu caracter operativ, biroul executiv al COM aprobă premiile în cursul anului, pentru realizări deosebite plătite din fondurile proprii, premiile pentru economii de materiale şi forţă de muncă, alte premii specifice, pentru personalul propriu, cu excepţia persoanelor din conducerea unităţii. Aprobarea se dă de acord cu comitetul sindicatului (art. 65 alin. 1, art. 204 din Legea nr. 57/1974 coroborate cu art. 48 lit r din Legea nr. 5/1978.

5. **Atribuţiile biroului executiv al consiliului oamenilor muncii al centralei.**

În conformitate cu prevederile art. 48 din Legea nr. 5/1978, acest organ are următoarele atribuţii :

— organizează utilizarea raţională a forţei de muncă (lit. a) ;

— aprobă normele şi normativele de muncă unificate pe grupe de unităţi din competenţa sa, cu acordul organelor sindicale corespunzătoare (lit. o) ;

— aprobă, potrivit legii, retribuţia tarifară de încadrare şi celelalte drepturi cuvenite personalului din apara-

tul centralei precum și pentru personalul a cărui numire este de competența centralei (lit. p). Această prevedere localizează competența stabilită prin art. 204 din Legea nr. 57/1974 în mod generic ;

— aprobă, potrivit legii, promovarea în trepte și gradații pentru personalul din aparatul centralei și cel din conducerea unităților subordonate (lit. p). Aceeași formulare inadecvată, sesizată mai sus : acordarea de trepte și gradații nu constituie promovare. Așa cum am arătat mai sus, în exercitarea acestei atribuții biroul executiv trebuie să respecte prevederile art. 22 și art. 37 din Legea nr. 12/1971 ;

— aprobă, potrivit legii, reducerea vechimii minime necesare pentru promovare, potrivit reglementărilor legale. Reglementarea este prevăzută de art. 63 din Legea nr. 12/1971 potrivit căreia biroul executiv al consiliilor oamenilor muncii din centrale poate reduce vechimea minimă cu cel mult 2 ani — la unitățile nou înființate din subordinea lor — în cazul promovării în diferite funcții de conducere pînă la nivelul șefilor de servicii sau al șefilor de secție, inclusiv, a cadrelor tinere care îndeplinesc condițiile de studii, au dovedit competență și au obținut rezultate deosebite în activitatea practică. La celelalte unități din subordinea centralelor reducerea cu pînă la 2 ani a vechimii minime poate fi făcută — în condițiile mai sus prevăzute — la un număr de cel mult 3% din totalul personalului T.E.S.A. din unitatea respectivă ;

— aprobă, în condițiile art. 64 din Legea nr. 12/1971 reducerea minimă totală prevăzută pentru acordarea treptelor sau gradațiilor, în cadrul aceleiași categorii sau funcții, cu cel mult 1/5 pentru cadrele care au obținut rezultate deosebite în activitatea profesională pentru personalul centralei (vezi amănunte pct. 4) ;

— aprobă, potrivit legii, micșorarea sau anularea cotelor de diminuare a retribuțiilor în cazul neîndeplinirii sarcinilor, pentru conducerea unităților din subordine (lit. r). Potrivit art. 48 din Legea nr. 57/1974 (modificată), în situația în care nerealizarea sarcinilor sau indicatorilor de plan este determinată de cauze independente de unitate, ținînd seama de influența acestor cauze asupra nerealizării sarcinilor, se pot reduce sau anula diminuările retribuției. Cauzele care pot fi considerate ca independente sînt prevăzute în art. 48 alin. 2 din Legea nr. 57/1974 (modificată) ;

— aprobă premierea personalului din aparatul centralei (lit. r). Deși textul nu prevede acordul organului sindical, acesta este totuși necesar în baza art. 65 alin. 1 din Legea nr. 57/1974 (modificată) ;

— aprobă premierea personalului de conducere a unităților din subordine, fiind necesar acordul organului sindical (lit. r) ;

— aprobă premierea personalului din cadrul unităților subordonate, din fondurile proprii (lit. r). Această dispoziție se corelează cu prevederea cuprinsă în art. 60 alin. 2 și 3 din Legea nr. 57/1974. Potrivit art. 60 alin 2 din citata lege, la dispoziția conducerii centralei se constituie un fond de premiere de maximum 0,05% din fondul de retribuție planificat anual pe total centrală ;

— aprobă efectuarea de ore suplimentare cu acordul uniunii sindicatelor de ramură, în limitele prevederilor legale (lit s). În conformitate cu prevederile art. 119 din Codul muncii, munca peste durata normală poate fi prestată pînă la 120 ore pe an. În cazuri cu totul deosebite, în condițiile prevăzute de art. 119 din Codul muncii, plafonul maxim anual nu poate depăși 360 ore. Orele prestate peste durata normală se compensează cu timp liber corespunzător în următoarele 30 de zile, în caz contrar se retribuie conform art. 120 din Codul muncii și a altor dispoziții legale ;

— aprobă, în condițiile legii, reduceri de stagiu pentru cadre cu o pregătire excepțională care ocupă funcții de conducere, cu excepția persoanelor din conducerea centralei (lit. ș). În exercitarea acestei atribuții biroul va respecta condițiile prevăzute de art. 64 din Legea nr. 12/1971 ;

— aprobă numărul de muncitori specialiști pentru întreprinderile subordonate și celelalte unități componente (lit. t). Potrivit prevederilor art. 19 alin. 2 din Legea nr. 57/1974, numărul muncitorilor specialiști se stabilește de către ministerul sau organul central coordonator (inclusiv comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București) în limita a 1% din numărul muncitorilor calificați existenți. În limita numărului aprobat de organele susmenționate, biroul executiv stabilește numărul acestora pentru întreprinderile subordonate și unitățile componente ;

—aprobă utilizarea rezervei de plan la fondul de retribuire și la numărul de personal constituită la nivelul centralei (lit t) ;

— aprobă programul de asigurare, pregătire și perfecționare a forței de muncă, în limita planului de școlarizare și a fondurilor prevăzute în planul național unic de dezvoltare economico-socială (lit. u) ;

— hotărăște încadrarea și eliberarea din funcție a șefilor de servicii, a șefilor de secție și a conducătorilor celorlalte compartimente de muncă din structura centralei (lit. v). La încadrarea și eliberarea din funcție vor trebui respectate prevederile din Legea nr. 12/1971 și ale Codului muncii incidente în materie ;

— aprobă încadrarea și eliberarea din funcție a directorilor adjuncți sau a inginerilor șefi, a contabililor șefi și a altor conducători pe funcțiuni din întreprinderile subordonate (lit. v). Se vor respecta prevederile legale care reglementează încheierea și desfacerea contractului de muncă ;

— aprobă transferul în interesul serviciului pentru personalul de execuție al centralei fără avizul organelor ierarhic superioare (lit. v). Prevederea citată modifică implicit art. 11 din Legea nr. 1/1970. Pentru funcțiile de conducere din centrală este necesar acordul organului ierarhic superior. De asemenea, pentru personalul de specialitate cu pregătire superioară din învățămînt, sănătate sau din alte ramuri ale economiei, transferul în interesul serviciului se va face cu avizul ministerului coordonator respectiv, potrivit legii ;

— aprobă măsurile privind asigurarea condițiilor de muncă și de viață și îmbunătățirea acestora (lit. x) ;

— îndrumă, coordonează și controlează îndeplinirea măsurilor de protecție a muncii (lit. x).

● În afara acestor atribuții, biroul executiv al C.O.M. din centrală, exercită și altele prevăzute de Legea nr. 1/1970, Legea nr. 12/1971, Legea nr. 57/1974 (modificată) față de personalul din aparatul propriu. De exemplu: aplică sancțiuni disciplinare persoanelor încadrate prin hotărîrea sa sau dispoziția directorului general, soluționează plîngerile împotriva sancțiunilor disciplinare dispuse de directorul general (cu excepția desfacerii disciplinare a contractului de muncă) ; aprobă retribuția tarifară de încadrare, premiile etc.

● Organele de conducere colectivă, consiliile oamenilor muncii și birourile lor executive — din cadrul întreprinderilor și centralelor au și atribuții cu caracter jurisdicțional.

Potrivit art. 175 alin. 1 din Codul muncii, art. 18 din Legea nr. 1/1970 și art. 208 alin. 2 din Legea nr. 57/1974, organele de conducere colectivă ale unităților soluționează :

— contestațiile împotriva sancțiunilor disciplinare care printr-o dispoziție specială nu au fost date în competența altor organe ;

— contestațiile împotriva desfacerii contractului de muncă a persoanelor cu funcții de conducere numite de organele ierarhic superioare, precum și a directorilor, directorilor generali și asimilații acestora din organele centrale ;

— litigiile privind reintegrarea în muncă a aceloraași persoane de mai sus ;

— contestațiile împotriva redistribuirii de personal făcută cu prilejul reducerii personalului din administrație sau din producție ;

— contestațiile în legătură cu acordarea treptelor și a gradațiilor ;

— contestațiile împotriva modului cum a fost stabilită majorarea retribuției tarifare ;

— contestațiile împotriva diminuării retribuției tarifare pentru neîndeplinirea integrală a sarcinlor de serviciu (proprii și generale) ;

— contestațiile cu privire la acordarea premiilor și a sumelor cu titlu de participare la beneficiu.

Litigiile respective se soluționează de organul de conducere colectivă din unitate pentru întregul personal al unității în afară de cel numit de către organul ierarhic superior. Pentru aceste din urmă persoane competența de a soluționa contestațiile avînd ca obiect cele mai sus menționate aparține organului ierarhic superior.

În exercitarea acestor atribuții organele de conducere colectivă emit acte administrative cu caracter jurisdicțional iar activitatea lor este supusă prevederilor codului de procedură civilă în măsura în care acestea sînt compatibile cu natura raporturilor de muncă și cu natura lor de organe administrative.

● O ultimă precizare cu caracter concluziv. Competența instituită de lege este specifică și exclusivă avînd în vedere pe de o parte natura și poziția organului în ierarhia unității iar pe de alta caracterul și natura atribuție sau a sarcinii respective. Pentru arătatele motive considerăm că adunarea generală a oamenilor muncii nu poate delega atribuțiile sale organelor de conducere colectivă și nici nu le poate absorbi pe ale acestora. De asemenea, consiliul oamenilor muncii nu poate transfera biroului său executiv sarcinile sale prevăzute de lege și nici acesta din urmă nu le poate delega directorului.

Principiul diviziunii muncii — corolar fundamental al organizării științifice a producției și a muncii — se prezintă, în domeniul conducerii unităților socialiste, sub forma specializării activității organelor de conducere.

dr. C. JORNESCU

comerț exterior

FINANȚAREA COMERȚULUI INTERNAȚIONAL (I)

organisme financiar-bancare specializate

Odată cu dezvoltarea impetuoasă a comerțului internațional, în mod necesar s-a perfecționat continuu mecanismul privind operațiunile bancare de finanțare. Este un lucru bine cunoscut că dinamica comerțului internațional din perioada contemporană este puternic influențată, alături de alți factori, de dimensiunea surselor de finanțare a operațiilor, de tehnicile adecvate acestora, precum și de politica promovată de diverse state și de organizații financiar-bancare internaționale. În aceste condiții organismele financiar-bancare s-au dezvoltat continuu, iar o parte din ele s-au specializat în finanțarea comerțului internațional.

Interferența, respectiv interdependența strînsă dintre operațiile comerciale internaționale și cele bancare impune studierea aprofundată și a celora din ultima grupă, nu numai de lucrătorii din sectorul financiar-bancar, ci de către toți aceia care își desfășoară activitatea în domeniul comerțului exterior ; nu trebuie să se uite nici o clipă că eficiența tranzacțiilor comerciale este influențată într-o mare măsură de modul în care acei ce conduc tratative și perfecționează contracte comerciale internaționale cunosc mecanismul și tehnicile operațiunilor financiar-bancare și știu să aleagă cele mai eficiente formule de finanțare și derulare a plăților, în funcție de genul și particularitățile fiecărei tranzacții în parte.

Piața creditului internațional, ca parte componentă a pieței mondiale, este organic legată și influențată de evoluția schimburilor economice internaționale realizate fie prin tranzacții clasice de vînzare-cumpărare, fie prin acțiuni de cooperare economică și tehnico-științifcă ; pe măsură ce comerțul internațional crește în amploare, se intensifică, piețele de credit naționale se interferează, constituind în ansamblu, piața creditului internațional, fapt demonstrat de date statistice : în prezent, tranzacțiile comerciale internaționale sînt finanțate într-o proporție de peste două treimi pe calea creditului internațional.

Corespunzător acestei evoluții mereu ascendente a creditului internațional s-au creat organisme financiar-bancare specializate, care funcționează și acționează la nivele și zone diferite : organisme financiar-bancare la nivelul organismelor internaționale ale O.N.U. ; organisme regionale, pe grupe de țări ; organisme naționale ale statelor participante la circuitul economic-financiar internațional.

a) **Organisme financiar-bancare ale Națiunilor Unite.** În cadrul O.N.U. au fost înființate mai multe organisme financiar-valutare, printre care un rol principal îl ocupă : Fondul Monetar Internațional, Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare și afiliatele ei, precum și unele organizații financiare aparținînd de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.), Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.) etc.

Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare — B.I.R.D. —, denumită și Banca Mondială — la care România este membră de la 15 decembrie 1972 — a luat ființă odată cu Fondul Monetar Internațional și și-a început activitatea la 25 iunie 1946. În vederea completării activității operațiunilor bancare ale B.I.R.D., au fost înființate două organisme financiare afiliate la această bancă : Corporația Financiară Internațională (I.F.C. — International Financial Corporation) înființată în anul 1956 și Asociația Internațională pentru dezvoltare (I.D.A. International Developement Association) înființată în anul 1960. În urma Acordului încheiat în anul 1947 cu O.N.U. Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare a devenit o instituție specializată a acestei organizații.

Potrivit articolului 1 din Statut, funcțiile B.I.R.D. pot fi astfel sintetizate :

— să ajute reconstrucția și dezvoltarea țărilor membre, înlesnind investițiile de capitaluri în scopuri productive, inclusiv restaurarea economiilor distruse sau dislocate de război, modernizarea aparatului de producție, valorificarea resurselor în țările mai puțin dezvoltate ;

— să sprijine investițiile străine particulare prin intermediul garanțiilor sau participărilor la împrumuturi și alte investiții făcute de întreprinderi din țări cu economie capitalistă ; în cazul cînd capitalul particular nu este disponibil în condițiuni rezonabile, B.I.R.D. urmează să procure mijloace financiare pentru scopuri productive în condițiuni satisfăcătoare, fie din capitalul său propriu, fie din mijloacele financiare atrase, ori din celelalte resurse ale sale ;

— să faciliteze dezvoltarea echilibrată, de lungă durată, a comerțului internațional și menținerea unor balanțe de conturi echilibrate prin înlesnirea investițiilor internaționale făcute pentru dezvoltarea resurselor productive ale membrilor și să ajute astfel la sporirea productivității, ridicarea standardului de viață și îmbunătățirea condițiilor de muncă din țările membre ;

— Să coordoneze împrumuturile acordate sau garantate de ea, cu împrumuturile internaționale făcute pe alte căi, astfel încît cele mai urgente și eficiente proiecte, programe, să fie luate în considerare cu precădere, indiferent de dimensiunile lor.

b) **Banca Reglementelor Internaționale.** A fost înființată în anul 1930, ca urmare Acordurilor de la Haga încheiate între țările care au luat parte activă la primul război mondial, avînd sediul în Elveția, la Basel. Aceste acorduri au intervenit între fostele părți beligerante în vederea reglementării plății reparațiilor de război datorate de Germania. Cu acest prilej a fost hotărîtă înființarea unui organism financiar-bancar internațional, care, în

calitate de mandatar al părților beneficiare, să încaseze în contul acestora și să le transfere valoarea anuităților datorate de Germania în cadrul reparațiilor, despăgubirilor de război. România este membră a B.R.I. încă din 1930, prin Banca Națională.

Banca Reglementelor Internaționale, potrivit statutului său, efectuează următoarele operațiuni : cumpărarea și vînzarea de aur pentru contul său sau acceptarea în custodie a aurului pentru contul băncilor centrale ; acordarea de credite băncilor centrale sau împrumuturi de la aceste bănci, garantate cu aur sau cu obligații pe termen scurt ; cecuri etc. cumpărarea-vînzarea de devize pentru contul său sau al băncilor centrale ; depozite valutare de la băncile centrale ; efectuarea de operațiuni cu D.S.T., fiind singura bancă care are dreptul să obțină acest instrument de control al F.M.I.

Prin activitatea desfășurată, Banca Reglementelor Internaționale a devenit utilă băncilor centrale, fiind astfel unul din principalele organisme bancare internaționale.

c) **Organisme financiar-bancare regionale.** Aceste instituții își desfășoară activitatea, creditînd tranzacțiile internaționale care se încheie între partenerii unor anumite grupe de țări ; asemenea organisme financiar-bancare sînt : Banca Internațională de Colaborare Economică și Banca de Investiții, pentru țările membre ale C.A.E.R., Banca Europeană de Investiții pentru țările C.E.E., Banca Interamericană de Dezvoltare pentru țările latino-americane, Banca de Dezvoltare pentru un număr de țări africane, Banca Asiatică de Dezvoltare pentru unele țări nesocialiste din Asia etc.

Banca Internațională de Colaborare Economică — B.I.C.E. — a fost înființată prin **Convenția privind decontările multilaterale în ruble transferabile și organizarea Băncii Internaționale de Colaborare Economică,** încheiată la Moscova la 22 octombrie 1963. Acest organism financiar internațional și-a început activitatea la 1 ianuarie 1964, cu sediul la Moscova, avînd ca țări membre : Republica Populară Bulgaria, Republica Socialistă Cehoslovacă, Republica Cuba, Republica Democrată Germană, Republica Populară Mongolă, Republica Populară Polonă, Republica Socialistă România, Republica Populară Ungară și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste.

Funcția esențială a Băncii Internaționale de Colaborare Economică este aceea de a contribui la colaborarea economică și la dezvoltarea economiei naționale a țărilor membre și la lărgirea relațiilor comerciale și economice ale acestora cu alte țări ; ca urmare, B.I.C.E. are următoarele sarcini :

— efectuarea decontărilor multilaterale în ruble transferabile (mecanism pe care îl vom expune în cadrul secțiunii finale ;

— creditarea operațiunilor de comerț exterior și a altor operațiuni ale țărilor membre ;

— atragerea și păstrarea mijloacelor libere în ruble transferabile ;

— atragerea aurului, valutelor liber convertibile și a altor valute de la țări membre și de la alte țări, precum și efectuarea altor operațiuni cu aur, valute liber convertibile și alte valute ;

— studierea posibilităților efectuării operațiunilor de schimb a rublelor tansferabile în aur și în valută liber convertibilă ;

— finanțarea și creditarea activității de exploatare a întreprinderilor industiale comune în funcție și a altor obiective, pe seama resurselor puse la dispoziție de țările membre interesate.

Creditele pe care le acordă banca în ruble transferabile pot fi :

Credite de decontare, în scopul acoperirii necesarului de mijloace financiare ale băncilor împuternicite, atunci cînd, în unele perioade scurte de timp, plățile depășesc încasările. Ele se acordă imediat, în limita plafonului de credit, de Consiliul băncii și în funcție de necesar. Nu este stabilit termenul de rambursare și datorită acestui fapt debitul rezultat poate trece în anul imediat următor.

Credite cu termen fix de rambursare în vederea acoperirii necesarului de mijloace financiare ale băncilor împrumutate pe durate de timp mai îndelungate. Acest tip de credit este acordat pentru : acțiuni referitoare la specializarea și cooperarea în producție, lărgirea schimburilor de mărfuri ; echilibrarea balanței de plăți; nevoi temporare. La acest gen de credit termenul este un an; pentru sumele din conturi și depozite, B.I.C.E. plătește dobînzi diferențiate după termenul de păstrare. Consiliul băncii poate hotărî ca la conturile curente să nu se plătească dobîndă.

Banca Internațională de Investiții — B.I.I. — deși creată din inițiativa țărilor membre ale C.A.E.R., ea are un caracter deschis, oricare dintre celelalte țări putînd deveni membre dacă împărtășesc scopurile și principiile activității Băncii și își asumă obligațiile ce le incumbă, din prevederile „Convenției" și din Statutul B.I.I. Banca Internațională de Investiții a început să funcționeze de la 1 ianuarie 1971, avînd sediul central la Moscova.

Scopurile B.I.I. sînt dezvoltarea colaborării economice a țărilor membre și apropierea și egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor membre.

d) **Organisme financiar-bancare naționale.** În statele cu economie capitalistă, alături de băncile centrale, pe plan național activează un număr considerabil de bănci comerciale, din care unele specializate în creditarea comerțului internațional. Astfel de organisme specializate în finanțarea exporturilor de echipament industrial pe termen mijlociu sau lung sînt următoarele :

În **Anglia** problema finanțării exportului este lăsată în grija sistemului bancar obișnuit.

— **Austria** — Öesterreichische Kontroll Bank — înființată în anul 1946 (care este și organism de asigurare).

— **Belgia** — Creditexport — înființat în anul 1959 sub formă de asociație în care intră o serie de instituții publice de credit, inclusiv Banca Națională a Belgiei.

— **Franța** — Banque Française du Commerice Exterieur (BFCE) — creată în anul 1946 cu statut semistatal. Crédit National — organism de reescont.

— **Italia** — Mediocredito — institut specializat de credit de drept public, înființat în anul 1952.

— **Japonia** — Banca de Export-Import — înființată în 1950.

— **Republica Federală Germania** — Ausführkredit (AKA) — înființat în anul 1952 de către un consorțiu de bănci.

— **Statele Unite ale Americii** — Banca de Export-Import EXIMBANK) creată în anul 1934.

În majoritatea țărilor intervine, sub o formă sau alta, ca ultima sursă de finanțare, banca centrală a țării respective.

e) **Forme de cooperare financiar-bancare internațională.** Corespunzător evoluției ascendente a tranzacțiilor comerciale internaționale au fost perfectate noi formule de cooperare între băncile comerciale naționale din diferite țări, cu interese economice comune. Printre aceste forme un deosebit interes îl prezintă constituirea de bănci mixte și de consorții bancare internaționale ; în același timp, se internaționalizează operațiunile bancare și pe calea înființării în diferite țări de filiale ale marilor bănci comerciale din țări cu economie dezvoltată.

Băncile mixte, constituite de bănci aparținînd de două țări diferite, sînt instituții bancare specializate care au ca obiect al activității lor : finanțarea tranzacțiilor comerciale dintre țările partenere, prin intermediul capitalului propriu și al surselor externe de capital atrase, fie de pe piața țării unde își desfășoară activitatea, fie de pe terțe piețe ; îndeplinirea funcțiilor unui institut de credit, atît pentru piața respectivă (unde-și desfășoară activitatea) cît și pentru piața creditului internațional.

În prezent se manifestă tendința de creștere a numărului băncilor mixte, determinată de instabilitatea valutară actuală, cît și de nevoile crescînde de capital pe care le reclamă dezvoltarea industrială a țărilor în curs de dezvoltare. Exemple de bănci mixte; Banca franco-română, anglo-română ; Societé Arabe et Internationale, bancă formată între bănci comerciale fraceze și egiptene (în anul 1976) ; Commercial Bank of Oman Ltd etc.

Consorţiile bancare internaţionale reprezintă înţelegerea dintre bănci din diferite ţări care au ca scop concentrările capitalurilor pentru finanţarea unor tranzacţii economice internaţionale, prin plasarea unor credite, atît interne cît şi externe. Dezvoltarea actuală a consorţiilor bancare internaţionale, se manifestă pe fondul penuriei de lichidităţi internaţionale, cerute de dezvoltarea ascendentă a comerţului internaţional, cît şi ca urmare a noilor orientări existente pe piaţa creditului internaţional spre o finanţare bancară directă în ţara importatorului.

dr. Al. DETEŞAN
Radu DEMETRESCU

financiar

Formele cointeresării materiale aplicate în domeniul bugetelor locale

Prin Legea nr. 3/1949 s-a introdus **sistemul bugetului unic de stat** care constă în elaborarea unui singur buget anual al statului, alcătuit din două verigi : bugetul republican şi bugetele locale. Sistemul bugetului unic de stat a fost menţinut şi prin Legea finanţelor nr. 9/1972, (art. 24 lit. b, 28, 151 şi urm.), deoarece corespunde unităţii puterii de stat, organizării şi conducerii aparatului de stat pe baza principiului centralismului democratic.

Fondurile băneşti ale bugetelor locale se constituie din venituri proprii (resursele provenite de la unităţile socialiste de stat de interes local), impozite şi taxe, plătite de organizaţiile cooperatiste şi unităţile economice ale celorlalte organizaţii obşteşti, impozite de la populaţie, taxe locale şi alte venituri locale, completate din bugetele unităţilor administrativ-teritoriale ierarhic superioare şi, eventual din bugetul republican.

1. Cele două verigi ale bugetului unic de stat sînt incluse, în concordanţă cu caracterul unitar al puterii de stat, într-un singur buget de stat, fapt ce asigură o legătură organică între aceste două componente. Legătura aceasta este garantată prin **repartizarea veniturilor şi cheltuielilor** între cele două componente ale bugetului de stat prin coordonarea şi completarea veniturilor bugetelor locale din cele ale bugetului republican, pe criteriul subordonării şi al teritorialităţii.

Veniturile bugetare sînt repartizate între bugetul republican şi bugetele locale astfel încît să asigure constituirea fondurilor băneşti anual necesare şi planificate pentru trebuinţele cu caracter atît republican cît şi local.

În ultimii ani, la repartizarea veniturilor bugetare între bugetul republican şi bugetele locale, pe lîngă criteriul caracterului republican sau local al fiecărui venit, se are în vedere şi caracterul republican sau local al unităţilor socialiste de la şi prin care se realizează fiecare venit bugetar în parte.

Aprecierea cît mai justă a echilibrării diferitelor categorii de bugete locale trebuie să aibă ca o premiză de bază, repartizarea corectă, pe criterii unitare, a veniturilor şi cheltuielilor între bugetul propriu al judeţului şi bugetele localităţilor componente : municipii, oraşe şi comune.

Această repartizare este strîns legată de competenţele şi răspunderile organelor locale ale puterii şi administraţiei de stat în organizarea şi coordonarea întregii vieţi economice şi social-culturale din unităţile administrativ-teritoriale în care funcţionează. Totodată, în acest mod, veniturile şi cheltuielile bugetare constituie importante pîrghii financiare pentru realizarea sarcinilor ce revin comitetelor (birourilor) executive ale consiliilor populare, în ceea ce priveşte activitatea lor economică şi social-culturală, executarea în condiţii optime a bugetelor municipiilor, oraşelor şi comunelor.

2. Pentru situaţia cînd veniturile proprii şi iniţiale ale bugetelor unităţilor administrativ-teritoriale nu pot acoperi integral cheltuielile proprii planificate. Legea finanţelor prevede două **procedee de completare a veniturilor proprii ale bugetelor locale** planificate cu cheltuieli mai mari decît veniturile lor şi anume : sume defalcate din veniturile bugetului republican încasate pe teritoriul unităţii administrativ-teritoriale în cauză ori subvenţii din bugetul unităţii administrativ-teritoriale ierarhic superioare. Sumele defalcate din veniturile bugetului republican lăsate la dispoziţia unităţilor administrativ-teritoriale se stabilesc de consiliile populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, în limita sumelor aprobate pe judeţe si municipiul Bucureşti prin legea de adoptare a bugetului anul de stat.

Sumele defalcate din veniturile bugetului republican sînt părţi procentuale din unele dintre aceste venituri, prevăzute în legile bugetare anuale, separat pentru fiecare dintre bugetele judeţene care au venituri proprii mai mici decît cheltuielile planificate, în scopul completării respectivelor venituri. **Subvenţiile de echilibrare** sînt sume prevăzute de asemenea prin legile bugetare anuale care se acordă din bugetul republican pe seama şi pentru echilibrarea bugetelor judeţelor ale căror venituri rămîn mai mici decît cheltuielile planificate şi după completarea lor prin sumele defalcate din veniturile bugetului republican.

Sumele defalcate din veniturile bugetului republican cedate bugetelor judeţene şi subvenţiile de echilibrare acordate bugetelor judeţelor se aplică în continuare sau, după caz, se repartizează apoi, în cadrul fiecărui judeţ pentru bugetele deficitare ale municipiilor, oraşelor şi comunelor subordonate, respectiv rămase deficitare şi după aplicarea procedeului sumelor defalcate din veniturile bugetului republican.

Pe judeţe, proporţia de acoperire a cheltuielilor prin venituri proprii este diferită, în funcţie de nivelul de dezvoltare a zonelor respective.

Începînd din anul 1976, în structura mijloacelor de echilibrare au intervenit modificări, ca urmare a măsurilor luate în sensul că ponderea o deţin sumele defalcate din impozitul pe retribuţie, (transformat din anul 1977 în impozitul fondul total de retribuire) şi din impozitul pe circulaţia mărfurilor plătite de unităţile socialiste de subordonare republicană situate pe teritoriul judeţelor sau al municipiului Bucureşti. În mod corespunzător, subvenţiile din bugetul republican au scăzut substanţial.

În acest mod, concomitent cu simplificarea operaţiilor de acordare a mijloacelor de echilibrare, s-a realizat legarea mai strînsă a veniturilor bugetelor locale de activitatea întreprinderilor republicane din teritoriu şi, implicit, cointeresarea directă a organelor locale în realizarea de către aceste unităţi a sarcinilor stabilite prin plan.

3. În domeniul execuţiei bugetelor locale, un element de elasticitate şi în acelaşi timp de cointeresare, îl constituie acordarea dreptului de utilizare a veniturilor proprii realizate peste plan, prin întocmirea planului suplimentar de venituri şi cheltuieli la fiecare nivel al bugetelor locale. În Legea finanţelor se prevede că comitetele executive ale consiliilor populare pot utiliza sumele încasate din veniturile proprii peste cele planificate, numai cu începere din trimestrul III al anului de plan şi numai cu condiţia ca depăşirea încasărilor să fie realizată pe totalitatea veniturilor proprii planificate în bugetul local respectiv şi să se menţină pînă la finele anului.

Totodată, se pune condiţia ca plusurile de venituri să provină din activitatea anului de plan şi să nu fie rezultatul unor modificări ale legislaţiei sau anumitor subevaluări constatate de organele cu atribuţii de control financiar.

Utilizarea acestor mijloace realizate peste cele planificate se poate face numai pentru acoperirea unor cheltuieli economice şi înfăptuirea anumitor acţiuni social-culturale. Modificările corespunzătoare în bugetele locale pe care le comportă folosirea lor se supun

ratificării consiliilor populare la prima sesiune a acestora.

4. Problema cointeresării materiale în realizarea bugetelor locale prezintă unele **trăsături specifice în condițiile mecanismului economic și financiar perfecționat.**

Pe baza hotărîrilor Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale din 7—9 decembrie 1977 ale partidului, Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 22—23 martie 1978 a analizat și aprobat o serie de măsuri privind perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, creșterea rolului fiecărui colectiv în gospodărirea cu maximum de eficiență a părții din avuția națională ce i s-a încredințat spre administrare, participarea la beneficii a oamenilor muncii.

În spiritul hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, Conferința pe țară a președinților consiliilor populare (29—31 martie 1978) a subliniat necesitatea ca organele locale ale puterii și administrației de stat **să întărească autoconducerea și autofinanțarea** — condiție esențială pentru progresul multilateral al tuturor localităților patriei noastre. În cuvîntarea la conferință, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a indicat ca fiecare municipiu, oraș și comună să-și întocmească **bugete de venituri și cheltuieli echilibrate,** iar acestea să constituie principalul instrument economico-financiar prin care consiliile populare să acționeze pentru dezvoltarea tot mai rapidă a așezărilor urbane și rurale.

Începînd din semestrul II.1978, s-au introdus în toate unitățile socialiste de stat bugetele de venituri și cheltuieli, în condițiile prevăzute de Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat.

Bugetul de venituri și cheltuieli a fost astfel conceput încît să devină un **instrument de conducere a activității economico-financiare,** un instrument de bază al conducerii colective a unităților socialiste în întărirea autogestiunii economico-financiare (și a autofinanțării). El este folosit ca un instrument de planificare a activității financiare la nivelul fiecărei verigi organizatorice, ca instrument de analiză și urmărire a execuției financiare și ca instrument de echilibru financiar. Acest buget trebuie să asigure o eficientă administrare și gospodărire a mijloacelor materiale și financiare de către consiliile populare și valorificarea superioară a resurselor locale de care dispun.

De altfel, întărirea autogestiunii economico-financiare a unităților teritorial-administrative poate fi realizată numai prin înfăptuirea programelor de dezvoltare economică și socială a tuturor localităților țării, prin îndeplinirea rolului consiliilor populare de a conduce, în conformitate cu legea (art. 86 alin. 3 din Legea nr. 5/1978), activitatea din teritoriul respectiv, prin creșterea eficienței activității economice și sociale prin asigurarea unui grad sporit de autofinanțare la nivelul fiecărei unități.

Este de observat că în ultimii ani, pe ansamblu, proporția de acoperire a cheltuielilor prin venituri proprii în bugetele locale a marcat o continuă creștere. Dacă în anul 1950 ponderea veniturilor proprii în cadrul veniturilor totale ale bugetelor locale reprezenta 34,9%, în 1977 ea a sporit la 52,2%.

Pentru sporirea gradului de autofinanțare a unităților administrativ-teritoriale și asigurarea unor bugete echilibrate apare necesară o judicioasă și intensivă folosire a resurselor locale. Ne referim la creșterea veniturilor proprii ale acestor unități (adică cele ce se realizează de la unitățile direct subordonate sau sînt stabilite de lege ca venituri ale bugetelor locale), la realizarea sumelor ce se defalcă din veniturile bugetului republican pentru bugetele locale (care provin din impozitul pe fondul total de retribuire și impozitul pe circulația mărfurilor ce se plătesc de unitățile republicane), reducerea la strictul necesar a cheltuielilor prin utilizarea fondurilor cu eficiență maximă economică și socială, precum și nevoia sporirii răspunderii și competenței consiliilor populare în coordonarea vieții economice și social-culturale pe teritoriul respectiv și mai buna folosire a veniturilor și cheltuielilor bugetului propriu, ca pîrghii financiare pentru îndeplinirea sarcinilor pe plan local.

Desigur că ponderea de resurse pentru creșterea gradului de autofinanțare o asigură sporirea veniturilor proprii ale bugetelor locale, întrucît există o legătură directă între dezvoltarea economico-socială a fiecărei unități administrativ-teritoriale și întărirea autofinanțării acesteia. De aceea, apare imperios necesar a se acționa pentru sporirea continuă a bazei de venituri a fiecărei localități prin dezvoltarea activității lor industriale legate de nevoi locale, a prestărilor de servicii, artizanat și alte activități producătoare de venituri, îndeosebi prin utilizarea maximă a materiilor prime locale.

În mod practic, lărgirea bazei proprii de venituri asigurînd creșterea gradului de autofinanțare, duce la eliminarea subvențiilor din bugetele locale, atît în faza de elaborare a proiectelor de bugete cît și în faza de execuție a acestora.

Ioan CONDOR
Lucian VARLAAM

contract economic

Precizări privind decontările

În conformitate cu art. 4 din Regulile procedurii arbitrale, unitatea socialistă creditoare nu poate sesiza arbitrajul cu acțiune înainte de a se fi folosit — fără succes — de forme legale de decontare prin bancă. Această interdicție urmărește prevenirea acelor litigii care ar ajunge în mod nejustificat pe rolul arbitrajului.

Într-adevăr, calea acțiunii arbitrale trebuie să constituie o măsură extremă a cărei utilizare se justifică numai după ce s-au folosit, fără rezultate pozitive, toate modalitățile legale pentru lichidarea diferendului.

Ca atare, în situațiile în care suma pretinsă se poate obține prin decontare bancară, iar partea reclamantă este obligată să uzeze de această cale, practica arbitrală consideră, în temeiul art. 13 lit. c din Decretul nr. 167/1958, suspendat cursul prescripției pe tot timpul dintre introducerea formei legale de decontare și momentul în care unitatea creditoare a luat cunoștință de rezultatul negativ al demersurilor făcute prin bancă în vederea încasării prețului sau momentul în care trebuie să ia cunoștință despre aceasta, în caz de întîrziere din culpa sa, așa cum se precizează prin Decizia primului arbitru de stat nr. 660/1979.

Se cuvine a fi subliniată această din urmă precizare care scoate în evidență faptul că unității creditoare nu-i poate profita o atitudine de pasivitate în privința suspendării cursului prescripției.

Se poate întîmpla ca, din diferite cauze, unitatea creditoare să nu ia cunoștință, în mod expres, de faptul că instrumentul de decontare introdus în bancă nu a avut ca efect achitarea creanței sale. Ar fi, oare, justificat ca într-o asemenea situație efectul suspensiv de prescripție să se prelungească ? Desigur că nu. Unitatea în cauză trebuie să se intereseze pentru a cunoaște situația exactă și întrucît nu procedează astfel este firesc ca prescripția să fie suspendată numai pînă la data cînd *trebuia* să ia cunoștință de rezultatul negativ al demersurilor sale.

Decizia citată prilejuieşte încă o subliniere.

În speţă, unitatea creditoare a susţinut că expediind factura unităţii debitoare, s-au creat condiţiile de suspendare a curgerii termenului de prescripţie. Această susţinere a fost înlăturată deoarece nu s-a dovedit că s-ar „fi folosit formele legale de decontare prin bancă".

Cu alte cuvinte, numai prin depunerea documentelor legale de decontare în bancă se creează condiţiile necesare pentru suspendarea cursului prescripţiei.

Se întîmplă însă, uneori, ca formele de decontare să fie reţinute de bancă, urmînd a se proceda la decontare în viitor, pe măsura creării disponibilului bănesc în contul unităţii debitoare.

În conformitate cu legislaţia în vigoare, cererea de plată acceptată, dar neachitată din lipsă de disponibil, are valoarea unui titlu executor. Unitatea creditoare care se află în posesia unui asemenea titlu nu trebuie să introducă acţiune la arbitraj, deoarece este asigurată în privinţa încasării sumei ce i se cuvine.

Edificatoare sînt, în această direcţie, următoarele considerente din Decizia primului arbitru de stat nr. 3261/1976 :

„În speţă, anterior introducerii acţiunii, factura emisă de furnizoarea-reclamantă a fost acceptată de pîrîtă şi ţinută de bancă în cartoteca documentelor restante. Ca urmare, organul arbitral a fost îndreptăţit să considere că reclamanta era în posesia unui titlu executor care urma să se execute pe măsura creării disponibilului în cont, cum s-a întîmplat în speţă, situaţie în care acţiunea introdusă de reclamantă apare ca fiind inadmisibilă..."

Consecinţa firească a introducerii acţiunii în condiţiile arătate este respingerea pretenţiilor privind plata cheltuielilor de arbitrare.

De regulă, lipsa disponibilului în cont nu se datorează unor împrejurări care absolvă de răspunderea pentru întîrzierea în efectuarea plăţii. Ca atare, unitatea creditoare este îndreptăţită să introducă acţiune avînd ca obiect penalităţile aferente întîrzierii în plată. Dar obiectul acestei acţiuni este diferit de acela al acţiunii privind suma pentru care unitatea reclamantă se afla în posesia unui titlu executor.

H. MATEI

practică arbitrală

Răspunderea pentru neefectuarea decontărilor la termen

Unităţile socialiste sînt obligate să efectueze plăţile în termenele stabilite. Încălcarea acestei obligaţii atrage — printre altele — aplicarea penalităţilor legale.

În legătură cu data de la care se datorează penalităţile, s-a pus problema dacă această dată coincide cu momentul cînd obligaţia respectivă a fost încălcată ori dacă este nevoie de o punere în întîrziere pentru ca penalităţile să înceapă să curgă.

Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 256/1979, s-a stabilit că „şi în privinţa unor obligaţii de plată sau de restituire a unor sume de bani sîntem în prezenţa unei întîrzieri de drept a debitorului.

Ca atare, nu se poate reţine, aşa cum a arătat organul arbitral în considerentele hotărîrii, că penalităţile se cuvin numai din momentul în care reclamanta a ieşit din pasivitate, solicitînd restituirea sumei, ceea ce ar echivala cu o punere în întîrziere pe cale ocolită".

Soluţia de mai sus este în acord cu ceea ce literatura de specialitate a reţinut, în această privinţă, cu titlu de principiu, ca şi cu dispoziţiile legale prin care sînt stabilite penalităţile în discuţie. Într-adevăr, potrivit acestor dispoziţii legale, penalităţile se calculează la suma întîrziată la plată, refuzată nejustificat, ori încasată fără îndreptăţire, de la data la care plata trebuie efectuată sau, după caz, de la data la care suma a fost încasată fără îndreptăţire.

Pentru ca penalităţile să fie datorate din momentul arătat se cere însă, în anumite situaţii, îndeplinirea unor condiţii prevăzute de dispoziţiile normative în vigoare pentru efectuarea plăţii.

Astfel, în conformitate cu pct. 14 din Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977 — privind efectuarea plăţilor între unităţile socialiste — unitatea beneficiară este obligată să efectueze plata preţului produselor livrate, lucrărilor executate şi serviciilor prestate, după preluarea şi recepţia acestora, în baza facturii primite care permite verificarea legalităţii preţurilor sau tarifelor practicate.

Această regulă este menită nu numai să asigure eficienţa controlului unităţii beneficiare asupra legalităţii preţurilor şi tarifelor practicate, dar şi să împiedice decontarea unor livrări fictive în relaţiile dintre unităţile socialiste.

Întrucît plata poate fi efectuată, aşa cum s-a văzut, numai după primirea facturii de către unitatea beneficiară, s-a ridicat problema dacă, în lipsa facturii, unităţii beneficiare i se poate imputa faptul că nu a achitat preţul produselor livrate şi, prin urmare, dacă această unitate datorează penalităţile legale.

Această problemă s-a pus în contextul acelor dispoziţii ale normelor metodologice amintite care obligă unitatea beneficiară ce nu a primit factura să stăruie pentru transmiterea ei.

În această privinţă, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 620/1979, s-au reţinut următoarele :

„Potrivit pct. 28 alin. 3 din Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977, cînd dispoziţia de plată cu factură nu a fost primită odată cu marfa şi nici pe altă cale, plătitorul este obligat să intervină la furnizor pentru a i se trimite acest document, caz în care termenul de plată se socoteşte de la data primirii dispoziţiei de plată cu factura sau a celorlalte documente care condiţionează plata.

În ceea ce priveşte plata penalităţilor de întîrziere în plată... se reţine că întrucît acordarea acestora este determinată de culpa beneficiarului constînd în îndeplinirea cu întîrziere a obligaţiei corelative de plată, beneficiarul este în culpă numai din momentul în care plata poate fi efectuată, respectiv sînt întrunite condiţiile necesare plăţii, una dintre aceste condiţii fiind primirea facturii.

Or, atîta timp cît factura nu a fost primită, nu i se poate imputa beneficiarului imposibilitatea efectuării plăţii — condiţionat de existenţa facturii — şi, ca urmare, nu există temei pentru angajarea răspunderii beneficiarului cu plata penalităţilor de întîrziere în plată...

Instituirea, în pct. 28 alin. 3 din Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977, a obligaţiei beneficiarului de a interveni la furnizor pentru trimiterea documentelor de plată — în ideea că beneficiarul nu trebuie să adopte o atitudine pasivă, ci trebuie să intervină pentru obţinerea condiţiilor în care poate efectua plata prestaţiei — nu poate fi sancţionată cu plata penalităţilor de întîrziere..., întrucît intervenţiile beneficiarului au rolul de a facilita pentru viitor plata, însă condiţiile pentru efectuarea plăţii vor fi îndeplinite numai la primirea facturii, în raport de care se socoteşte termenul de plată de la expirarea căruia beneficiarul va fi considerat în culpă pentru întîrzierea în plată şi pasibil de sancţionare cu plata penalităţilor...

Susținerea petiționarei în sensul că beneficiarul nu a intervenit pentru trimiterea facturii... este fără relevanță, întrucît, conform celor de mai sus, neîndeplinirea acestei obligații nu este sancționată cu plata penalităților de întîrziere în plată, ci, eventual, cu daune ce nu au fost dovedite în speță".

Cu alte cuvinte, neîndeplinirea obligației de a stărui pentru transmiterea facturii nu poate determina angajarea răspunderii unității beneficiare cu penalități pentru întîrzierea în achitarea prețului. Ea poate fi însă, obligată să repare prejudiciul cauzat unității furnizoare prin neîndeplinirea obligației amintite.

I. ICZKOVITS

asigurări

Recuperarea de la conducătorii auto, a despăgubirilor plătite de ADAS

În cadrul asigurării prin efectul legi de răspundere civilă auto, potrivit dispozițiilor art. 45, alineatul 1, din Decretul nr. 471/1971, „organizațiile socialiste asigurate recuperează pentru Administrația Asigurărilor de Stat despăgubirile plătite de aceasta, de la proprii lor conducători auto răspunzători de producerea pagubelor". Potrivit alineatului 2 de la același articol recuperarea se face, în cazul personalului muncitor al organizațiilor socialiste potrivit legislației muncii, iar în cazul membrilor organizațiilor cooperatiste potrivit dispozițiilor legilor speciale.

În aplicarea acestor dispoziții, ministrul finanțelor a emis „Instrucțiunile nr. 7/1976 pentru executarea de către organizațiile socialiste a unor sarcini ce le revin, potrivit legii, cu privire la asigurările de stat", care prevăd, prnitre altele, și prevederi referitoare la obligația organizațiilor socialiste de a recupera de la proprii lor conducători auto, pentru Administrația Asigurărilor de Stat despăgubirile plătite de aceasta la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto.

Pentru despăgubirile stabilite pe baza înțelegerii dintre părți potrivit dispozițiilor art. 35, alineatul 2, din Decretul nr. 471/1971, unitățile ADAS, după plata despăgubirilor, trimit organizațiilor socialiste la care sînt încadrați conducătorii auto respectivi, sau organizațiilor cooperatiste ai căror membri sînt conducătorii auto în cauză, copia actului de constatare a accidentului, în care se stabilește răspunderea în producerea pagubei a conducătorului auto, copia actului de constatare a pagubelor și evaluare a acestora, precum și a celui de plată a despăgubirilor către persoanele păgubite. În baza acestor acte organizațiile socialiste recuperează de la proprii conducători auto răspunzători de producerea pagubelor sumele respective.

Organizațiile socialiste asigurate trebuie să urmărească cu precădere obținerea angajamentului de plată care constituie titlu executor, conform art. 107, alineatul 2, din Codul muncii, iar în caz de refuz din partea conducătorului auto răspunzător, conducătorul organizației socialiste trebuie să dea decizia de imputare în sarcina acestuia.

În cazul în care despăgubirile s-au stabilit prin hotărîre judecătorească sau arbitrală, în baza căreia organizația socialistă a fost obligată, singură sau solidar cu conducătorul auto, să plătească despăgubiri părții păgubite, unitățile ADAS, după plata despăgubirilor, trimit organizațiilor socialiste, în vederea recuperării despăgubirilor de la proprii lor conducători auto răspunzători de producerea pagubelor, numai copie de pe actul prin care s-a făcut plata despăgubirilor către persoanele păgubite. În același scop, în cazul în care despăgubirile s-au stabilit prin hotărîre judecătorească, în baza căreia numai conducătorul auto a fost obligat să plătească despăgubiri părții păgubite, unitățile ADAS, după plata despăgubirilor, trimit organizațiilor socialiste și copie de pe hotărîrea respectivă.

Sumele recuperate de organizațiile socialiste de la proprii lor conducători auto se virează, lunar, unității ADAS de la care s-au primit actele în legătură cu despăgubirile plătite, cu indicativul menționat în actele respective, cu numele, prenumele și suma pentru fiecare debitor în parte.

Conducerile organizațiilor socialiste, precum și personalul acestora însărcinat cu recuperarea despăgubirilor plătite de ADAS, îndeplinesc toate formele legale pentru recuperarea sumelor respective ca și pentru debitele propriei lor unități. De asemenea, organizațiile socialiste trebuie să țină legătura cu unitatea ADAS care a plătit despăgubirea, în vederea procurării oricăror acte necesare în desfășurarea acțiunii de recuperare, atît cu privire la cauzele accidentului cît și la întinderea pagubelor.

Organizațiile socialiste au obligația să utilizeze căile de atac legale împotriva hotărîrilor netemeinice sau nelegale ale organelor de jurisdicție, pentru a nu prejudicia dreptul ADAS prevăzut în art. 45 din Decretul nr. 471/1971. În acest scop, organizațiile socialiste sînt obligate să comunice unităților ADAS în cauză instanța, numărul dosarului și termenele de judecată. De asemenea, unitățile ADAS au obligația să pună la dispoziția organizațiilor socialiste documentația necesară susținerii cauzei.

Organizațiile socialiste de la care proprii conducători auto debitori se transferă la alte organizații socialiste, urmăresc, în continuare, recuperarea la noul loc de muncă al debitorului și virează sumele recuperate în contul bancar al unităților ADAS, la fel cum se procedează și pentru debitele ai căror titulari continuă să fie în muncă în acea unitate sau să fie membri în cazul organizațiilor cooperatiste — ori stabilesc cu organizația socialistă la care s-a transferat debitorul, pentru ca aceasta să vireze direct sumele recuperate în contul bancar al unității ADAS.

Organizațiile socialiste care urmăresc debite de la proprii lor conducători auto, răspunzători de producerea pagubelor, în baza dispozițiilor art. 45 din Decretul nr. 471/1971, și care, în conformitate cu prevederile dispozițiilor legale în vigoare, le trimit spre urmărire și încasare organelor financiare de pe lîngă comitetele (birourile) executive ale consiliilor ppoulare, trebuie să menționeze în adresele de trimitere că sînt „creanțe ale Administrației Asigurărilor de Stat", și să avizeze despre aceasta și unitatea ADAS.

G. NICOLA

Întrebări și răspunsuri

● **C. ȘTIRBU (Constanța)** solicită lămuriri cu privire la posibilitatea de a se aplica prețurile — în raporturile dintre unitățile socialiste — cu efect retroactiv.

O asemenea aplicare a prețurilor nu se poate face decît în mod excepțional, față de principiul înscris în art. 135 din Legea nr. 19/1971 potrivit căruia prețurile intră în vigoare de la data stabilirii lor sau de la o dată ulterioară prevăzută în actul prin care au fost fixate.

Organele competente pot dispune, în cazuri excepționale în care datorită tehnologiilor noi de producție nu se pot determina cu anticipație cheltuielile de producție, ca prețurile să se stabilească, cu acordul unității beneficiare, pe bază de postcalculație.

● **M. PAPAGHEORGHE (București)** se interesează de condițiile în care organele arbitrale se pot sesiza din oficiu cu privire la penalitățile datorate pentru nerespectarea obligațiilor asumate prin contractele economice.

Potrivit art. 20 din Legea nr. 5/1954, organele arbitrajului de stat se sesizează din oficiu în cazul în care disciplina de plan sau cea contractuală a fost încălcată.

În situația relatată de dv., sesizarea din oficiu a putut avea ca obiect penalitățile care la data sesizării nu erau prescrise, conform art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958. O asemenea sesizare nu are semnificația obligării automate a unității la plata penalităților. Această unitate are dreptul de a-și formula apărarea conform regulilor procedurale și să utilizeze căile de atac împotriva hotărîrii prin care a fost obligată la plata penalităților.

● **M. URSULESCU (Timiș)** întreabă care unitate socialistă are obligația de a suporta costul expertizei dispuse de comisia de recepție a unui obiectiv de investiții.

În conformitate cu prevederile pct. 50 din Regulamentul de efectuare a recepției obiectivelor de investiții, cheltuielilor privind efectuarea încercărilor, probelor sau expertizelor cerute în cursul recepției, pînă la data punerii în funcțiune inclusiv, se suportă de unitatea beneficiară din fondurile de investiții, în afară de cazul în care aceste cheltuieli corespund unor obligații contractuale ale antreprenorului, proiectantului sau furnizorului de utilaje.

● **C. BASARAB (București)** întreabă dacă produce efecte juridice semnarea de către părți a unor acte denumite anexe la contract în situația în care unitatea beneficiară a omis să semneze contractul propriu zis.

În măsura în care anexele semnate de ambele părți cuprind elementele esențiale ale contractului (părți, determinarea obiectului sub raport cantitativ și calitativ, precum și termenul de livrare), se produc efectele juridice proprii contractului economic.

Trebuie reținut că, în această privință, interesează, în primul rînd, conținutul actului, iar nu denumirea ce i s-a dat de către părți.

● **S. BURGHINESCU (Ilfov)** solicită lămuriri cu privire la modul de determinare a taxei de timbru aferente pretențiilor patrimoniale ce formează obiectul acțiunilor arbitrale.

Taxe de timbru se determină prin aplicarea procentajului de 1,50% asupra valorii pretențiilor formulate. În cazul cînd se pretind și penalități, la determinarea taxei de timbru se are în vedere atît valoarea capătului principal de acțiune, cît și valoarea penalităților calculată de la data cînd se datorează ele pînă în momentul introducerii acțiunii.

● **C. EDUARD (București)** se interesează de efectele pe care le produc dispozițiile normative privind transmiterea riscurilor în privința scăderilor în greutate produse în timpul transportului.

Dispozițiile legale la care vă referiți, stabilind momentul transmiterii riscurilor, au în vedere pierderile normale în timpul transportului, iar nu cele cauzate de folosirea unor ambalaje necorespunzătoare. Într-o asemenea situație, unitatea beneficiară este în drept să-și valorifice pretențiile împotriva unității furnizoare care nu-i poate opune cu succes dispozițiile normative privind momentul transmiterii riscurilor.

● **G. MĂLĂEȚ (Suceava)** solicită lămuriri cu privire la aprecierea unor împrejurări invocate în justificarea neîndeplinirii obligațiilor asumate prin contracte economice.

Socotim că întemeiat a fost înlăturată apărarea la care vă referiți, deoarece ninsoarea constituie un fenomen obișnuit în anotimpul rece. Ca atare, atîta vreme cît grosimea zăpezii nu a depășit substanțial media anuală, nu se poate susține existența unui caz de forță majoră în înțelesul legii.

● **P. ZAMFIRACHE (Craiova)** se interesează de condițiile în care poate să fie acționată poșta pentru neeliberarea mandatelor poștale către destinatari.

Potrivit art. 8 din Decretul nr. 197/1955 privind exploatarea serviciilor de poștă și telecomunicații, nu se poate introduce acțiunea la arbitraj decît dacă, în prealabil, s-a reclamat în termen de 6 luni nepredarea sumei trimise prin mandat poștal.

● **C. NEGRU (București)** solicită lămuriri cu privire la momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție aferent pretențiilor la penalitățile de neexecutare pentru produsele la a căror primire s-a renunțat de către unitatea beneficiară datorită nelivrării lor la termen.

Problema se rezolvă în funcție de art. 7 din Decretul nr. 167/1958 care prevede regula potrivit căreia prescripția începe să curgă de la data cînd se naște dreptul la acțiune.

Ca atare, în momentul în care unitatea beneficiară a renunțat, în mod valabil, la primirea produselor nelivrate în termen începe să curgă termenul de prescripție prevăzut de art. 4 lit. b din același decret.

● **T. IVAȘCU (Teleorman)** solicită lămuriri cu privire la natura juridică a contractelor privind prestația de pază militarizată și în legătură cu sancțiunile aplicabile în cazul nerespectării obligațiilor asumate prin asemenea contracte.

Contractele la care vă referiți fac parte din categoria contractelor economice. Ca atare, le sînt aplicabile sancțiunile prevăzute de dispozițiile normative în vigoare privitor la aceste contracte.

● **M. BÎCU (Alexandria)** se referă la condițiile concrete în care a fost predată o instalație și întreabă dacă penalitățile de întîrziere în livrare se raportează la valoarea întregii instalații ori la valoarea părților livrate.

Din scrisoarea dv. am înțeles că instalația a fost contractată ca un întreg, dar pe parcurs părțile au organizat expedierea ei pe părți componente, deși există un singur preț pentru întreaga instalație.

În atare situație, penalitățile se datorează în funcție de prețul întreg al instalației și pînă la livrarea ultimei părți componente.

● **V. ALEXANDRESCU (București)** se interesează de unitatea CFR care poate fi acționată în cazul lipsurilor cantitative constatate la destinație.

În atare situație, potrivit art. 85 din Regulamentul de transport, acțiunea aparține unității destinatare și poate fi exercitată numai împotriva regionalei de căi ferate pe raza căreia se află stația de destinație.

H.M.

● CONSTANTIN MIHART, **Motru** — Decretul nr. 54/1975 nu prevede posibilitatea desfacerii contractului de muncă al absolvenților care efectuează stagiul, din motivele menționate de dv. în scrisoare. Decretul — în cazul plecării din serviciu — prevede amendă și interzicerea de a fi încadrat în altă unitate.

● MIHAI ROȘEANU, **București** — Personalul care cere desfacerea contractului de muncă din inițiativă proprie, conform art. 185 din Codul muncii este reîncadrat la nivelul de bază (art. 200 din Legea nr. 57/1974). Acordarea de trepte sau gradații se poate face numai cu respectarea prevederilor legilor nr. 12/1971 și nr. 57/1974, ca pentru orice alt nou angajat, fără să se poată lua în considerare treptele sau gradațiile obținute anterior demisiei.

● ANGHEL I. NICOLAE IONEL, **București** — Concediul postnatal este de 60 de zile și nu de 80 cum greșit a fost tipărit în Suplimentul nr. 19.

Art. 200 din Legea nr. 57/1974 prevede că încadrarea celor cărora li s-au desfăcut contractele de muncă din inițiativa lor se face la nivelul de bază. Art. 200 al. 2 prevede însă unele situații de excepție (starea sănătății, mutarea în localitatea unde celălalt soț este încadrat, graviditatea și necesitatea îngrijirii de către mamă a copilului în vîrstă de pînă la 7 ani). În asemenea situații de excepție, strict limitate, după o perioadă de 30—90 de zile de la încadrarea la nivel de bază, se pot acorda un număr de trepte sau gradații.

● CONSTANȚA FLORESCU, **Craiova** — Absolvenții învățămîntului superior universitar au obligația de a presta un stagiu de trei ani. (Decretul nr. 54/1975 privind repartizarea absolvenților învățămîntului superior de la cursurile de zi).

● ÎNTREPRINDEREA AGRICOLĂ DE STAT, **Apoldu de Sus** — Față de prevederile exprese ale Decretului nr. 246/1977 și a faptului că nu există posibilitatea fracționării alocației de stat pentru copii, în lunile în care copiii beneficiază de burse (chiar parțial) ei n-au drept și la alocație.

● ALEXANDRU BĂNDOI, **comuna Grojdibadu, Olt** — Sînteți absolvent al învățămîntului superior universitar, fără examen de definitivare. În această situație retribuirea ce vi s-a stabilit corespunde normelor legale. Urmează ca după ce veți promova examenul de definitivare să vi se majoreze retribuția, urmînd să se ia în considerație întreaga vechime recunoscută în învățămînt (de la data absolvirii Institutului pedagogic de 3 ani).

● VIOREL MIHAI ROȘEANU, **București** — Din scrisoarea dv. rezultă că în cursul anului 1978 ați lucrat șase luni la o întreprindere, după care ați cerut desfacerea contractului de muncă din inițiativa dv. În asemenea situație sînteți îndreptățit la cota parte din fondul de premiere anual, proporțional cu retribuția tarifară de încadrare, corespunzătoare timpului pentru care ați fost retribuit în unitate. Acest drept este prevăzut în art. 56 al. 1 din Legea nr. 57/1974 (nemodificată) și la pct. 15 al anexei nr. 4 la H.C.M. nr. 69/1975. Menționăm că începînd cu 1 ianuarie 1979, personalul care pleacă prin demisie pierde dreptul la gratificația pe anul în curs.

Întrucît cereți un drept cuvenit pentru perioada anterioară aplicării Legii nr. 4/1978 puteți solicita instanțelor jurisdicționale de muncă recunoașterea cererii dv.

● MATACHE ZIGULESCU, **București** — În cazul în care lucrați într-o unitate fără personalitate juridică, însă cu structură similară cu a întreprinderilor (nu la un șantier), sînt aplicabile prevederile art. 55 din Legea nr. 57/1974. În acest caz procentul de constituire a fondului de premiere se aplică la beneficiul realizat și nu la cel planificat. Menționăm că în art. 55 din legea sus menționată este prevăzută și condiția îndeplinirii sarcinilor prevăzute în plan privind obligațiile financiare, față de organul ierarhic superior.

● VIRGIL IONESCU, **Botoșani** — În cazul cînd în unitatea unde lucrați se aplică acordul direct proporțional cu gradul de îndeplinire a planului, adaosul în cazul depășirii planului de desfacere nu este limitat. Este necesar să dați mai multe precizări în legătură cu recalcularea trimestrială la care vă referiți în scrisoarea dv.

● IOAN MOCANU, **Bistrița** — Nomenclatorul funcțiilor prevăzute pentru Inspectoratele sanitare veterinare județene nu cuprinde funcția de șef de laborator. Nu este posibil să fiți încadrat într-o asemenea funcție și nici să primiți diferență de retribuire. Decretul nr. 162/1973 prevede numai limite minime de personal pentru fiecare compartiment, astfel că prin organizarea amintită la nivel de birou nu a fost încălcată nici o normă legală.

● UN GRUP DE OAMENI AI MUNCII, **Deva** — Soluționarea contestațiilor împotriva diminuării retribuției tarifare sînt de competența organului de conducere colectivă al unității (art. 208 al. 2 din Legea nr. 57/1974). Numai contestațiile formulate de personalul numit de organul ierarhic superior unității sînt de competența acestuia.

● IOAN PAȘCANU, **Brașov** — Condiția de vechime minimă în specialitate prevăzută pentru ocuparea funcției de contabil șef secție, poate fi redusă pentru cadrele tinere de conducere — cu maximum 2 ani, în condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971. Cei care nu îndeplinesc vechimea minim necesară, astfel redusă, nu pot ocupa o asemenea funcție.

● CONSTANTIN DELURINȚ, **Drobeta Tr. Severin** — În situația expusă în scrisoarea dv. nu sînt aplicabile prevederile anexei II la H.C.M. nr. 69/1975, în prezent abrogate. La data transferării în funcția de șef magazin vi s-a stabilit retribuția maxim posibilă. În anul 1977 ați fost trecut pe post de calculator, iar ulterior ați fost încadrat la aceeași clasă de retribuire ce vi s-a stabilit în anul 1976, în noua funcție de merceolog principal. Faptul că se ia în considerare, ca vechime în specialitate înrudită, activitatea în funcția de secretar al consiliului popular nu poate determina revenirea la încadrarea pe care ați avut-o în anul 1976.

OFERTE

CIRCUL GLOBUS BUCUREȘTI
Aleea Circului nr. 15
telefon 11 01 20

cedează prin transfer

două autobuze marca TV 2 R

ÎNTREPRINDEREA PENTRU PIESE, APARATE DE RADIO ȘI TELEVIZOARE

ELECTRONICA

str Baicului nr. 82, sector 2, București
telefon 35 40 00 ; telex 166

oferă celor interesați

— adaos de luciu pentru argintare H 135 — 350 kg

— soluție de adaos la baia de lustruire a aluminiului G 6 — 10 000 kg

— adaos de luciu pentru nichelare 500 kg

COOPERATIVA „VIITORUL" — FĂGĂRAȘ

str. 6 Martie nr. 24, telefon 11610

livrează următoarele materiale :

— nit cu cap înecat 4x8 mm — 100 kg

— nit cu cap înecat 5x8 mm — 100 kg

— nit cu cap bombat 3x10 mm — 109 kg

— oțel pile semirotund 30x10 mm — 400 kg

— oțel pile pătrat 14x14 mm — 213 kg

La Întreprinderea „TIMPURI NOI" se produc:

ELECTROCOMPRESORUL 1 EC 10

ELECTROCOMPRESORUL 1 EC 10 este destinat să producă aer comprimat pentru diferite lucrări ce se execută pe şantiere, precum şi în fabrici.

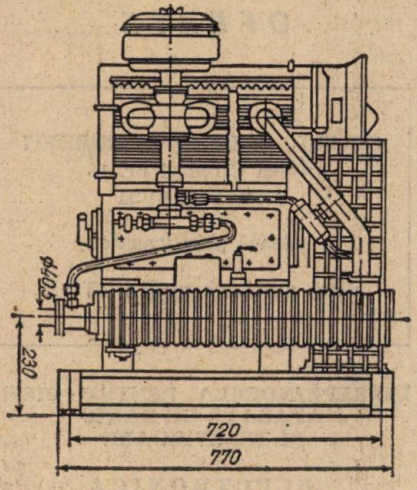

Grupa electrocompresoarelor cu marca „Timpuri Noi"-Bucureşti cuprinde şi electrocompresoarele ECR 350 şi EC 1. EC 1

Agregatul se compune din compresorul C 10 cuplat direct, prin intermediul unui cuplaj elastic, cu un motor electric de 75 kW. Ansamblul este montat pe un şasiu tubular care serveşte şi ca recipient de aer tampon.

Şasiul se sprijină pe patru tampoane de cauciuc care asigură stabilitatea agregatului, fără a mai fi nevoie să fie fixat pe o fundaţie specială.

Panoul de comandă este compus din: contactorul automat, reostatul de pornire, siguranţe. Pe panou se află un tablou de comandă pe care se montează manometrele de aer şi ulei ; pe panou se pot observa toate fazele de lucru ale compresorului şi motorului. Electrocompresorul are în componenţa sa următoarele dispozitive de reglaj şi protecţie :

— dispozitiv pneumatic de reglare a debitului de aer ;

— supapă de siguranţă ;

— supapă de unisens ;

— microintrerupător care opreşte automat agregatul în cazul slăbirii sau ruperii curelelor trapezoidale care antrenează suflanta de răcire a compresorului.

Caracteristici

Presiunea nominală	**7 da/N/cm^2±5%**
Presiunea maximă	**8 da/N/cm^2**
Turaţia nominală	**1450 rot/min±8%**
Domeniul de lucru al regulatorului	**4—7 da/N/cm^2**
Debitul de aer la presiunea de 7 kgf/cm^2 redus la condiţiile de aspiraţie	**9,5 mc/min±7%**

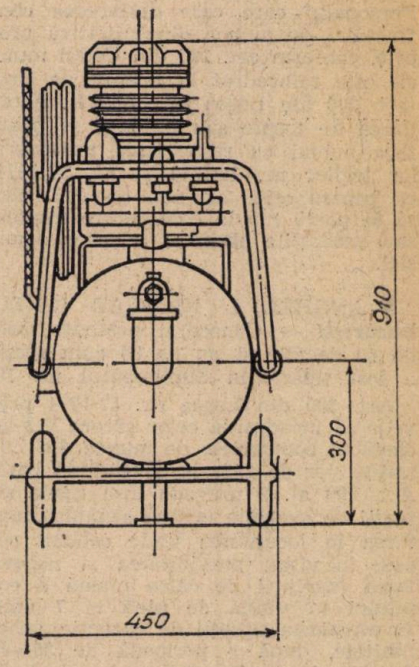

ECR 350

ELECTROCOMPRESORUL EC 15

ELECTROCOMPRESOARELE model EC1 5 sînt agregate complet echipate destinate să producă aer comprimat pentru diverse instalaţii tehnologice din industria chimică, alimentară, construcţii, pentru alimentarea vopsitoriilor, garajelor, acţionarea dispozitivelor şi uneltelor pneumatice. Pot fi utilizate în orice instalaţie care nu degajă vapori sau pulberi explozive.

Electrocompresorul este echipat cu un compresor volumic cu pistoane model 6 C 1, fiind antrenat, prin intermediul a trei curele trapezoidale, de un motor electric. Întreg ansamblul este montat pe un şasiu din profile în formă de sanie, care permite tractarea lui pe distanţe mici.

Dispozitivul de decompresare, comandat electric, reduce la zero presiunea din răcitorul final după oprirea compresorului şi permite pornirea în gol chiar cînd recipientul de aer se află sub presiune, deoarece între răcitorul final şi recipient este montată o supapă de unisens.

Reglajul debitului se realizează cu ajutorul unui sistem pneumatic sau electropneumatic tip IOR care lucrează în limitele 4—7 daN/cm.

Alegerea unuia din cele două sisteme de reglaj se face din considerente economice în funcţie de durata efectivă de funcţionare a agregatului. Cînd durata de funcţionare este cuprinsă între 75—100% din timpul de lucru este preferabil să se utilizeze „sistemul de reglaj pneumatic", iar cînd durata este mai mică de 75% din timpul de lucru se recomandă utilizarea sistemului de reglaj electropneumatic, care lucrează prin oprirea agregatului.

Caracteristici

Presiunea nominală	**7 daN/cm^2±50%**
Turaţia nominală	**1460 rot/min**
Debitul la presiunea nominală şi turaţia nominală redusă la condiţiile de aspiraţie	**1,5 m^3/min±7%**

35 de ani de impetuos progres economico-social

jorarea retribuției prin creșteri mai mari ale retribuțiilor tarifare ale muncitorilor îndeosebi în minerit, construcții-montaj, siderurgie, metalurgie neferoasă, construcții de mașini, petrol, chimie, textile etc.

Pe lîngă veniturile din retribuirea muncii (retribuții, veniturile țăranilor cooperatori), populația beneficiază și de **însemnate venituri din fondurile sociale de consum** (care reprezintă circa 17—18% din totalul veniturilor), sub formă bănească (pensii, alocații de stat pentru copii, burse, ajutoare etc.) și sub formă de bunuri și servicii pe care le primesc prin sistemul de învățămînt și cultură, ocrotirea sănătății, case de odihnă, instituții pentru copii etc. Veniturile din fondurile sociale de consum ce revin pe o familie au sporit de la 722 lei în 1950 de nivelul diferit de calificare și complexitate a muncii de la 3 858 lei în 1965 și la 10 051 lei în anul 1978 ; în anul 1985, conform prevederilor, aceste cheltuieli vor ajunge la circa 12 500—13 000 lei pe o familie. Locuințele construite de statul socialist, pînă în anul 1978, au ajuns la peste 1 600 000 apartamente, față de 9 600 apartamente construite în anul 1950. În aceste corelații, veniturile reale pe locuitor au cunoscut o dinamică accentuată, ajungînd, în anul 1977, față de 1950, la nivelul de 411 la sută ; ele au crescut, în perioada 1951—1977, într-un ritm mediu anual de 5,4 la sută. În etapa actuală, sporirea veniturilor directe ale oamenilor muncii are loc și prin participarea acestora la beneficii, în industrie, construcții, agricultură, transporturi, în funcție de contribuția adusă de fiecare la obținerea de beneficii cît mai mari.

Ca și în alte domenii, în cel al nivelului de trai este necesară compararea cu țări dezvoltate din lume. În același timp, însă, în ce privește formarea unei imagini reale și complete asupra efortului depus de poporul român, sub conducerea partidului în cei 35 de ani care s-au scurs de la eliberare, precum și asupra realizărilor dobîndite pînă acum, de mare însemnătate este cunoașterea situației moștenite de la vechea orînduire, a nivelului de la care am pornit în privința condițiilor de trai ; aceasta ne permite evaluarea corectă a drumului parcurs, observarea micșorării însemnate a decalajului care la început era cu mult mai mare decît în prezent, scoaterea în relief a succeselor deosebite obținute, a saltului calitativ înfăptuit.

În anii socialismului, au avut loc schimbări esențiale în consumul populației, sporind sensibil volumul acestuia pe locuitor, concomitent cu modificări în structură, în sensul diversificării bunurilor și serviciilor consumate, al creșterii, în cadrul consumului alimentar, a ponderii produselor cu substanțe nutritive ridicate, iar în ansamblul consumului — ridicarea consumului de carte, de cultură în general, a ponderii bunurilor de folosință îndelungată. Spre ilustrare, prezentăm următoarele date :

Tabelul nr. 1

Dinamica consumului principalelor produse alimentare, țesături și încălțăminte pe locuitor [1])

1950 = 100

Produsele	1965	1970	1975	1977
Carne și produse din carne (în echivalent carne proaspătă)	159	187	274	311
Grăsimi — total (greutate brută)	221	264	318	357
Lapte și produse lactate (în echivalent lapte, exclusiv untul)	98	103	123	134
Ouă	195	241	263	403
Zahăr și produse din zahăr (în echivalent zahăr)	217	280	294	365
Produse din cereale (în echivalent făină)	159	150	145	143
Cartofi	151	124	190	176
Legume și produse din legume (în echivalent legume)	115	132	172	190
Țesături (inclusiv confecții)	123	147	183	198
Încălțăminte	318	423	494	534

[1]) Anuarul statistic al R.S. România, 1978, pag. 95

Așa cum rezultă din tabel este evidentă creșterea consumului populației la produse dintre cele mai însemnate. În anul 1978, față de anul 1950, s-au asigurat creșteri importante ale consumului pe locuitor la toate produsele de bază : la carne de 3,3 ori, la ouă de 4,3 ori, la zahăr de 3,9 ori, la fructe de 2,5 ori, la țesături de 2 ori, la încălțăminte de 5,6 ori etc.

Sporirea veniturilor bănești ale populației se reflectă, totodată, în creșterea posibilităților acesteia de a cumpăra produse de folosință îndelungată care au un aport crescînd în satisfacerea necesităților de trai ale oamenilor, aflate în dinamică neîntreruptă. În acest sens, în tabelul precedent au fost prezentate date privitoare la confecții și încălțăminte. În vederea lărgirii imaginii, edificatoare sînt și datele din tabelul nr. 2 :

Tabelul nr. 2

Dinamica înzestrării populației cu obiecte de folosință îndelungată, la 1 000 locuitori [1])

1965 = 100

Produsele	1970	1975	1977
Aparate de radio	144	167	178
Televizoare	284	503	599
Frigidere	252	448	566
Mașini de gătit cu gaze	140	209	234
Mașini de spălat rufe	200	297	351
Aspiratoare de praf	213	295	346
Autoturisme	533	11 ori	16 ori

[1]) Anuarul statistic al R.S. România, 1978, p. 95

Una din caracteristicile prețurilor mărfurilor și ale tarifelor la servicii în economia socialistă a țării noastre este **stabilitatea**, datorită căreia odată cu majorarea retribuțiilor sporește capacitatea de cumpărare a maselor. Dar, mai mult decît atît : majorarea diferențiată a retribuțiilor în procente mai ridicate pentru categoriile de lucrători cu retribuții mai mici contribuie la realizarea apropierii treptate a condițiilor de trai ale oamenilor muncii, puterea de cumpărare și deci nivelul consumului mărindu-se în proporții mai accentuate la cei cu venituri bănești mai mici.

Creșterea productivității muncii contribuie la reducerea costurilor de producție și se creează astfel baza reală a micșorării prețurilor de vînzare ale mărfurilor respective. Cu toate acestea, în condițiile urcării prețurilor la unele resurse naturale pe piața mondială, printre care cele de materii prime și energetice pe care într-o măsură însemnată le importăm, se impun și în țara noastră unele măsuri de creștere a prețurilor la unele produse. Nu este vorba decît de creșteri cu mult reduse față de cele care au loc în țările capitaliste. Ele se încadrează în prevederile din plan, conform cărora, în anul 1980, indicele prețurilor mărfurilor va fi 105—106%, față de nivelul anului 1975, creșterea reprezentînd, deci, maximum 6 la sută. De asemenea, creșterea unor prețuri și tarife poate avea loc în cazul unor schimbări în structura sortimentală și în calitatea produselor, ai căror parametri tehnici, economici și funcționali superiori solicită și cheltuieli de producție mai mari.

Realizările remarcabile dobîndite de țara noastră, în anii construcției socialiste, în ridicarea nivelului de viață al oamenilor, precum și direcțiile dezvoltării în viitor, prestigiul fără precedent de care se bucură astăzi România în întreaga lume constituie dovezi grăitoare ale justeței politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării, ale înțelepciunii și clarviziunii acestei politici, ale înaltei responsabilități pentru viitorul poporului nostru. Toate acestea, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea rostită recent la Plenara comună, evidențiază cu putere superioritatea orînduirii noastre socialiste, a socialismului ; numai în condițiile socialismului, cînd clasa muncitoare, masele populare, poporul însuși este stăpînul mijloacelor de producție, a tot ceea ce produce, făurindu-și în mod conștient viitorul nou, socialist, am putut obține aceste istorice realizări. Conștient că toate înfăptuirile în procesul făuririi socialismului și comunismului sînt subordonate ridicării bunăstării sale materiale și spirituale, poporul român acționează neabătut pentru transpunerea în viață a Programului partidului, pentru progresul general al patriei.

prof. dr. Constantin ENACHE
prof. dr. Ludovic TÖVISSI

Programul partidului de ridicare a nivelului de trai

EXPRESIE A FINALITĂȚII SOCIAL-UMANE A DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

HOTĂRÎREA Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii privind înfăptuirea programului de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980 se înscrie în preocuparea permanentă a partidului și statului nostru socialist pentru asigurarea, pe măsura creșterii avuției naționale, a ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor. Prin prevederile sale acest program demonstrează, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, că „țelul suprem al politicii partidului este asigurarea, pentru constructorii socialismului din patria noastră, a unor condiții de viață, materială și spirituală tot mai bune, că esența societății socialiste multilateral dezvoltate o reprezintă bunăstarea întregii națiuni".**

Se confirmă și cu această ocazie faptul că dezvoltarea multilaterală a economiei și ridicarea pe această bază a nivelului de trai al populației creează condițiile materiale, premisele economice obiective pentru afirmarea autentică, deplină, a umanismului societății socialiste, reprezentînd suportul material necesar afirmării depline a personalității omului nou, constructor conștient al societății socialiste multilateral dezvoltate.

CONDIȚIA DE BAZĂ a realizării integrale și a depășirii obiectivelor prevăzute pentru prima etapă (1976—1978) a creșterii nivelului de trai al populației o constituie rezultatele obținute în înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului privind dezvoltarea economico-socială a țării. Semnificative din acest punct de vedere sînt realizările din primii trei ani ai cincinalului. Astfel, în anul 1978 față de 1975, s-a obținut o creștere a producției industriale de 36,7%, a producției agricole de 21,3%, a productivității muncii în industria republicană de 27% și a venitului național de 30% etc. Deopotrivă, trecerea în revistă a rezultatelor obținute pînă în prezent atestă preocuparea susținută pentru realizarea tuturor elementelor cuprinse în programul de creștere a nivelului de trai : veniturile populației, aprovizionarea acesteia cu bunuri alimentare și nealimentare, dezvoltarea prestărilor de servicii pentru populație, dezvoltarea bazei materiale a activității cultural-artistice, a turismului, îmbunătățirea condițiilor de muncă, de odihnă și de petrecere a timpului liber etc.

Unul din principalele rezultate obținute în prima etapă de înfăptuire a programului de creștere a nivelului de trai îl constituie **sporirea substanțială, fără precedent în toată perioada construcției socialiste în țara noastră, a veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii.** Principala caracteristică a sporirii veniturilor o constituie creșterea mai accentuată a veniturilor directe din muncă, expresie a necesității sporirii cointeresării materiale a celor ce muncesc, a realizării în practică a principiilor echității socialiste privind repartiția după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, paralel cu mărirea substanțială a veniturilor de care populația beneficiază din fondurile sociale de consum.

În ceea ce privește **creșterea retribuției personalului muncitor,** principala cale de majorare a veniturilor directe din muncă o constituie mărirea în perioada 1976—1980 a retribuțiilor tarifare cu peste 32%, care împreună cu acordarea de trepte, categorii, gradații, a sporului de vechime și altor sporuri, va asigura o creștere a retribuției medii nominale nete cu 40,3%, față de 29,5% cît era prevăzut în cincinal. Avînd în vedere indicele prețurilor cu amănuntul și al tarifelor stabilit pentru actualul cincinal la 105—106%, programul apreciază că retribuția reală va crește în această perioadă cu 32,3%, față de 18—20% cît s-a stabilit în Directivele Congresului al XI-lea și 18—22% în prevederile cincinalului.

În prima etapă de majorare a retribuțiilor (1 iulie 1977 — 1 iunie 1978 încheiată cu 3 luni mai devreme decît prevederile programului) a fost cuprins întregul personal muncitor din economie (circa 7 milioane persoane) și s-a realizat o creștere a retribuțiilor tarifare în medie cu 17%, reprezentînd mai mult de jumătate din întreaga majorare prevăzută. După cum este cunoscut, creșteri mai mari au fost realizate la retribuția tarifară a muncitorilor (17,3%), iar în cadrul acestora s-a acordat prioritate — avîndu-se în vedere și necesitatea îmbunătățirii coeficienților de ierarhizare — celor din ramurile de bază ale economiei : industria minieră (19,6%) ; industria metalurgiei feroase și cocsochimică (18,8%) ; construcții-montaj (18,7%) ; industria construcțiilor de mașini (17,7%), industria chimică (17,6%) etc. Au beneficiat de majorări mai substanțiale ale retribuțiilor muncitorii calificați (din industrie cu pînă la 23,3% ; din construcții-montaj cu pînă la 21% etc.), maiștrii, precum și unele categorii de muncitori din meserii sau subramuri care au fost trecute pe rețele superioare de retribuire. Retribuțiile tarifare nete pe clase și indemnizațiile personalului tehnico-economic de specialitate și administrativ au fost majorate cu 15,7%. După prima etapă de majorare retribuția medie nominală netă pe întreaga economie a ajuns la 2011 lei în 1978, depășind cu 416 lei nivelul realizat în anul 1975 și cu 24 lei prevederile din program, iar retribuția reală la 1937 lei, fiind cu 21,4% mai mare decît în 1975, realizîndu-se astfel în numai trei ani prevederile pentru întregul cincinal.

Substanțial depășite, în prima etapă, au fost și prevederile programului privind **veniturile țărănimii,** realizîndu-se astfel încă un pas însemnat în direcția ridicării nivelului de trai al acesteia, a apropierii condițiilor de viață de la sate de cele de la orașe, expresie a rolului pe care țărănimea și agricultura îl au în dezvoltarea economiei și, pe această bază, în ridicarea bunăstării întregului popor. Veniturile reale provenite din munca în C.A.P. și din gospodăria personală, pe o persoană activă, au crescut în anul 1978 față de 1975 cu 25,6%, depășind

prevederile programului și ale cincinalului cu 5 și respectiv peste 6 procente.

O dovadă a grijii deosebite pe care partidul și statul nostru o poartă tinerei generații, creșterii și educării acesteia, ca și asigurării, în spiritul înaltului umanism socialist, a unei bătrîneți liniștite, lipsite de griji, în condițiile recunoașterii sociale a contribuției aduse în timpul vieții active la dezvoltarea social-economică a țării, precum și pentru asigurarea condițiilor materiale ale ridicării nivelului de instruire și cultură al populației, de ocrotire a sănătății acesteia, o constituie **sporirea necontenită a fondurilor sociale de consum.** Veniturile populației din fondurile sociale de consum au crescut în primii trei ani ai actualului cincinal cu aproape 20%, ceea ce a permis majorarea substanțială a pensiilor și extinderea sistemului de pensionare, a alocațiilor de stat pentru copii, a ajutoarelor acordate mamelor cu mai mulți copii etc., precum și sporirea cheltuielilor pentru învățămînt, ocrotirea sănătății, asistență socială etc.

Ca urmare a măsurilor de majorare a veniturilor populației și de dezvoltare a producției bunurilor de consum, precum și a dezvoltării rețelei de servicii, desfacerile de mărfuri cu amănuntul au crescut în perioada 1976—1978 cu 29,5%, iar prestările de servicii pentru populație cu 17,5%. În aceeași perioadă, la principalele produse alimentare și nealimentare, dinamica desfacerilor prin comerțul socialist se prezintă astfel : carne și produse din carne — 132,5% ; ulei comestibil — 120,4% ; lapte, lapte praf și produse lactate proaspete — 127,5% ; zahăr — 126,9% ; produse zaharoase — 144,0% ; legume proaspete — 113,7% ; fructe proaspete — 118,1% ; confecții — 138,4% ; tricotaje — 145,4% ; încălțăminte — 127,8% ; frigidere — 151,8% ; televizoare — 124,9% ; mobilă — 141,4% ; autoturisme — 160,4% etc.

ÎN VEDEREA înfăptuirii integrale a programului de ridicare a nivelului de trai în perioada 1976—1980, a fost adoptat un ansamblu cuprinzător de măsuri a căror realizare pînă în anul 1980 va contribui la ridicarea pe o nouă treaptă a bunăstării întregii populații. Între acestea pe primul plan se situează rea-

Tabelul nr. 1

Evoluția veniturilor populației în perioada 1976—1980

	1975	1978	1980
Retribuția medie nominală netă			
— în lei	1 595	2 011	2 238
— în % față de 1975	100	126,1	140,3
Indicele prețurilor și tarifelor — în %	100	103,8	105,0 — 106,0
Retribuția reală			
— în lei	1 595	1 937	2 111
— în % față de 1975	100	121,4	132,3
Retribuția tarifară minimă			
— în lei	1 114	1 290	1 425
— în % față de 1975	100	115,8	127,9
Veniturile reale ale țărănimii pe o persoană activă			
— în lei	990	1 243	1 290
— în % față de 1975	100	125,6	130,3
Pensia medie pentru limită de vîrstă			
— în lei	1 067	1 190	1 250
— în % față de 1975	100	112,6	117,0
Alocațiile de stat pentru copii			
— în % față de 1975	100	115,0	130,0

lizarea celei de a doua etape de majorare a retribuțiilor eșalonată în perioada 1 august 1979 — 1 decembrie 1980 pe ramuri, în funcție de complexitatea, locul și importanța pe care acestea le au pentru dezvoltarea economiei și societății românești. Majorarea medie prevăzută va fi de 13,6%. Începînd de la 1 decembrie 1979 vor fi majorate pensiile, ceea ce va determina o creștere de 17% față de 1975 a pensiei medii pentru limită de vîrstă la vechime integrală ; de la 1 octombrie 1979 vor spori alocațiile de stat pentru copii, ele ajungînd să fie în medie cu 30% mai mari decît în 1975, la care se adaugă creșterea de 10 lei pentru fiecare copil, sumă acoperită pe baza măsurilor de reducere a cheltuielilor militare.

Evoluția **veniturilor populației,** ca urmare a realizării programului de creștere a nivelului de trai, este prezentată în tabelul nr. 1.

Compararea rezultatelor obținute în creșterea veniturilor populației în actualul cincinal, cu cele realizate în perioada 1950—1975 scoate în evidență cu pregnanță accelerarea dinamicii acestora, grija deosebită acordată bunăstării populației, urmare firească a rezultatelor tot mai bune obținute în dezvoltarea economiei (vezi și tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Dinamica veniturilor populației în perioada 1950—1980

1950 = 100

	1965	1975	1978	1980
Retribuția medie netă	305	473	597	664
Retribuția minimă netă	381	692	801	885
Retribuția reală a personalului muncitor	225,6	325,2	394,8	430,2
Veniturile reale ale țărănimii obținute din C.A.P. și din gospodăria personală (pe o persoană activă)	189,1	337,0	423,3	438,1
Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum (pe o familie)	500	11,4 ori	13,2 ori	15,2 ori
Veniturile reale ale populației pe locuitor	214,0	366,0	441,5	486,0

Sporirea desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist, cooperatist și la piața țărănească, dezvoltarea prestărilor de servicii pentru populație, rezultat al creșterii susținute a veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, al dezvoltării continue, echilibrate și în ritm susținut a producției bunurilor de consum, al îmbunătățirii continue a bazei materiale a serviciilor și, pe această bază, a îmbunătățirii sistematice din punct de vedere calitativ și sortimental a ofertei de bunuri de consum și servicii, creează premisele **ridicării nivelului consumului și ale îmbunătățirii structurii** acestuia în pas cu evoluția trebuințelor membrilor societății și cu imperativele realizării unui consum rațional determinat pe baze științifice, care să asigure condițiile unui mod de viață sănătos și civilizat, ale formării omului nou și dezvoltării multilaterale a personalității umane.

Analiza realizărilor obținute pînă în prezent în **evoluția consumului alimentar** al populației permite reliefarea tendinței — accentuată în actualul cincinal — de creștere a consumului principalelor grupe de alimente și îndeosebi a celor cu valoare nutritivă ridicată (carne, lapte, ouă, legume, fructe), concomitent cu tendința de

încetinire a creșterii consumului de grăsimi, îndeosebi a celor de origine animală, și de reducere a consumului de produse cerealiere. Ca urmare, consumul alimentar al populației din țara noastră se află în prezent din punct de vedere al conținutului său de calorii și substanțe nutritive la un nivel care satisface cantitativ cerințele de alimentație potrivit normelor fiziologice recunoscute pe plan mondial. Sporirea consumului de alimente cu valoare nutritivă ridicată, îndeosebi a celor de origine animală, a legumelor și fructelor, precum și creșterea gradului de prelucrare a alimentelor puse la dispoziția populației au, de asemenea, drept consecință modificări însemnate ale structurii consumului alimentar în direcția realizării unei alimentații raționale, echilibrate, în condițiile ridicării nivelului de civilizație a alimentației.

Ca urmre a dezvoltării susținute, îndeosebi în ultimul deceniu, a producției industriei ușoare, o creștere importantă cunoaște și consumul de articole de îmbrăcăminte și încălțăminte, apropiindu-se de nivelul consumului realizat în multe țări avansate din punct de vedere economic, asigurînd satisfacerea cerințelor oamenilor muncii, ale întregii populații din țara noastră.

În ceea ce privește consumul de bunuri nealimentare, analiza evoluției desfacerilor atestă o marcată tendință de creștere a volumului și ponderii vînzărilor de bunuri de folosință îndelungată, îndeosebi a celor destinate înzestrării și întreținerii gospodăriei și locuinței, ușurării muncii casnice, petrecerii utile și civilizate a timpului liber. Ca urmare a acestor tendințe sporește necontenit înzestrarea gospodăriilor cu bunuri de folosință îndelungată. Evident, grija partidului pentru creșterea nivelului de trai se manifestă și în măsurile cu privire la reducerea continuă a săptămînii de lucru, asigurarea unor condiții tot mai bune de locuit, asistență socială și sanitară etc.

MĂSURILE cuprinse în Programul de creștere a nivelului de trai relevă cît se poate de elocvent legătura indisolubilă dintre progresele în dezvoltarea economico-socială a țării și ridicarea bunăstării materiale și spirituale a celor ce muncesc. În această lumină, îndeplinirea exemplară a sarcinilor pe anul în curs, pe întregul cincinal, în toate unitățile din economie, mobilizarea colectivelor de muncă, a fiecărui om al muncii pentru punerea în valoare a oricărei rezerve de reducere a consumurilor materiale și de energie, de creștere a producției și a productivității, se înscriu drept condiții fundamentale pentru înfăptuirea prevederilor de creștere a nivelului de trai. Aceasta dovedește, odată mai mult, că amplificarea realizărilor remarcabile care, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu „au ridicat într-o perioadă istorică scurtă țara și poporul nostru la un nivel de viață pe care mulți nici nu-l gîndeau, nici nu îndrăzneau să-l imagineze“**, se află în puterea fiecăruia dintre noi, se află în capacitatea oamenilor muncii de a îndeplini întocmai obiectivul esențial trasat de partid de trecere la o nouă calitate în întreaga activitate.

Grigore VÎLCEANU
Maria MOLNAR
Institutul de economie socialistă

PERSPECTIVELE DE ÎNFLORIRE A ȚĂRII

(Urmare din pag. 2)

În directă intercondiționare cu procesul complex și continuu al dezvoltării, al promovării permanente a noului, urmează să capete o nouă și puternică amploare **procesul de învățămînt, de educație și formare a omului nou,** se evidențiază noi și însemnate valențe ale necesității realizării unei pregătiri continue a întregului personal, a tuturor oamenilor muncii. **„Fără a învăța, fără a fi la zi cu noile cunoștințe într-un domeniu sau altul nimeni nu-și poate îndeplini cum trebuie datoria“** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** marcînd importanța vitală a perfecționării pregătirii pentru asigurarea progresului economico-social al țării într-o lume a competitivității, într-o lume caracterizată de o explozie fără precedent a cunoașterii umane, de o circulație extrem de rapidă a informațiilor și cunoștințelor. Este evident că sporirea stocului de cunoștințe și experiență, a capacității de creație și inovare a națiunii se identifică cu amplificarea dimensiunilor celei mai de preț componente a avuției naționale, practic cel mai important și dinamic factor al progresului.

Toate acestea pun într-o lumină mai puternică efectele sociale nemijlocite ale dezvoltării, proiectează mai conturat elemente esențiale ale ridicării bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul țării. În indisolubilă legătură cu amploarea și calitatea dezvoltării economiei, un complex program de **ridicare a nivelului de trai** în cincinalul următor relevă creșterea veniturilor populației cu circa 25%, cadru în care retribuția reală urmează să sporească cu 16—18%, iar cheltuielile social-culturale pe o familie cu circa 25—30%. Corespunzător, desfacerile la bunurile de consum vor înregistra o creștere de 30—35%. Alături de asemenea evoluții dinamice, perfecționarea în continuare a conducerii societății, dezvoltarea și adîncirea, pe mai departe, a democrației socialiste conturează cît se poate de grăitor coordonate de mare însemnătate care definesc finalitatea social-umană a politicii partidului de dezvoltare a economiei, obiectivul suprem de dezvoltare și înflorire pe toate planurile a personalității omului.

CONGRESUL AL XII-LEA al partidului, hotărît pentru sfîrșitul lunii noiembrie a acestui an, urmează să aprobe importantele documente programatice adoptate de Plenară, după ce acestea vor fi în prealabil supuse dezbaterii întregului nostru partid și popor, astfel încît să întruchipeze voința unanimă a partidului și poporului nostru. România socialistă va păși pe calea realizării unor noi și însemnate succese istorice, etapă importantă spre culmile cele mai înalte de civilizație și progres. Așa cum subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** activitatea de cunoaștere și însușire a prevederilor, de pregătire a lucrărilor mărețului forum al comuniștilor români implică necesarmente o **intensificare a preocupărilor pentru îndeplinirea în bune condiții a planului pe acest an, a cincinalului în curs,** aceasta constituind temelia viitoarelor succese ale dezvoltării economico-sociale a României. Mobilizarea amplă a oamenilor muncii pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor vădește semnificativ înalta cinstire care se acordă de către întregul popor român sărbătoririi jubileului de 35 de ani al marii noastre sărbători naționale și celui de-al XII-lea Congres al partidului.

Elemente și semnificații noi în legislația economică a țării pe linia perfecționării mecanismului economico-financiar

COORDONATE ESENȚIALE ALE PLANIFICĂRII ECONOMICO-SOCIALE

ÎN CADRUL LUCRĂRILOR sesiunii a IX-a a celei de a VII-a legislaturi a Marii Adunări Naționale a fost adoptată Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României. Actuala formă a Legii este elaborată în concordanță cu Hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, iar unele îmbunătățiri aduse în structura acesteia țin seama de experiența acumulată, în cei peste 6 ani de aplicare nemijlocită a prevederilor Legii nr. 8/1972, pe toate treptele ierarhice. Totodată, legea a căpătat un plus de coerență și mai multă concizitune.

Pentru început unele precizări de formă. Deși este structurată tot pe cinci capitole, se constată o reducere a numărului de articole, la 88 de la 123 articole, comasarea în cadrul capitolului I atît a obiectivelor cît și a principiilor de bază ale dezvoltării economico-sociale planificate, ținînd seama de interdependențele care există între acestea (în vechea lege problemele respective erau tratate în capitole distincte). Se relevă, totodată, introducerea unui nou capitol cu privire la etapele și modul de elaborare și aprobare a planurilor cincinale și anuale, împărțit pe două secțiuni și împărțirea pe 12 secțiuni a capitolului III cu privire la atribuțiile și răspunderile întreprinderilor, centralelor, ministerelor, comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare în elaborarea și executarea planurilor.

Avînd în vedere obligația tuturor oamenilor muncii și în special a celor care-și desfășoară activitatea în domeniul planificării economico-sociale de a studia în amănunt prevederile noii legi, pe care să le aplice în procesul muncii, considerăm că este necesar să ne oprim asupra acelor prevederi care subliniază, aduc elemente noi, asupra acelor prevederi care prezintă o importanță deosebită pentru activitatea de planificare a întreprinderilor, centralelor, ministerelor și organelor de sinteză economică.

De la bun început se evidențiază sublinierea că Partidul Comunist Român elaborează strategia dezvoltării economico-sociale a țării, stabilește obiectivele fundamentale ale întregii activități pentru fiecare etapă, orientează și organizează procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism.

În lege se definesc apoi rolul și conținutul planului național unic de dezvoltare economico-socială, care asigură înfăptuirea obiectivelor programului partidului, concentrarea și dirijarea resurselor economiei naționale în direcția creșterii susținute a forțelor de producție, crearea unei economii moderne, de înaltă eficiență, întărirea proprietății socialiste și perfecționarea relațiilor socialiste de producție, ridicarea eficienței economice în toate sectoarele de activitate, în vederea sporirii permanente a venitului național și ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Sînt arătate, de asemenea, principalele obiective ale politicii economice și sociale a partidului, stabilind orientările esențiale în procesul de industrializare — **prin crearea unei structuri industriale de înaltă eficiență economică, pe baza dezvoltării ramurilor și subramurilor cu consumuri energetice reduse și o valorificare înaltă a materiilor prime; în dezvoltarea intensivă a agriculturii — prin folosirea judicioasă a fondului funciar și realizarea unor randamente înalte în producția vegetală și zootehnică**; analizează îmbunătățirea activității de investiții-construcții, de transporturi și telecomunicații, a activității din celelalte ramuri, în concordanță cu cerințele creșterii echilibrate, proporționale a întregii economii naționale.

Legea evidențiază laturile calitative ale dezvoltării, cu accent deosebit pe **valorificarea superioară a tuturor resurselor, utilizarea intensivă a capacităților de producție, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție și îmbunătățirea calității produselor, ridicarea eficienței economice în toate sectoarele de activitate** — obiective care în mod firesc trebuie să constituie preocupări permanente pe toate treptele organizatorice. Relevăm prezența în continuare, în cadrul legii, a tezei privind necesitatea îmbinării armonioase a intereselor prezente cu cele de perspectivă, teză care a căpătat caracterul unui obiectiv fundamental ce se impune a fi realizat, pe planul cel mai sintetic, prin repartizarea optimă a venitului național pentru fondul de consum și pentru fondul de dezvoltare economico-socială. Aceasta constituie o condiție hotărîtoare a sporirii potențialului economic și a prosperității societății.

În cadrul principiilor de bază ale dezvoltării economico-sociale planificate regăsim, în primul rînd, reafirmarea principiului centralismului democratic pe care se întemeiază întreaga viață socială din țara noastră și implicit activitatea de planificare; se subliniază că potrivit acestui principiu se îmbină în mod organic autoconducerea muncitorească și autogestiunea întreprinderilor cu conducerea planificată a întregii activități economico-sociale, în condițiile aplicării consecvente și perfecționării continue a centralismului democratic. În mod firesc legea pune în lumină măsurile adoptate prin hotărîrea cu privire la perfecționarea mecanismului economico-financiar. Se are astfel în vedere faptul că **activitatea de planificare pornește de la unitățile de bază economice, social-culturale și teritorial-administrative**, pentru încadrarea propunerilor de plan ale acestora în echilibrul și opțiunile generale ale economiei elaborîndu-se niveluri orientative și normative de plan. Se instituționalizează fundamentarea planurilor economice pe contracte, folosirea coordonată a sistemului de cointeresare materială, a pîrghiilor economico-financiare și prețurilor. În conformitate cu obiectivele dezvoltării economico-sociale planificate a țării; asigurarea participării largi a oamenilor muncii, în cadrul principiului muncii și conducerii colective, la dezbaterea și adoptarea deciziilor la toate nivelurile de conducere.

SUBLINIEM REAFIRMAREA principiului **îmbinării planificării curente cu planificarea de perspectivă**, care este concretizat în lege prin legătura organică stabilită între prognozele pe termen lung, care fundamentează alternative pentru deciziile politice cu privire la dezvoltarea economico-socială a țării, și planurile cincinale și anuale. Pentru evaluarea tendințelor de durată se elaborează, într-o concepție unitară, prognoze ma-

cro-economice, pe ramuri și sectoare ale vieții sociale, pe principalele produse, pe probleme cu caracter complex, precum și în profil teritorial.

Principiul continuității în activitatea de planificare este mai bine conturat în cadrul noilor prevederi, în sensul că se precizează că **planurile cincinale** se elaborează în conformitate cu directivele congreselor și conferințelor naționale ale Partidului Comunist Român ; aceste planuri se întemeiază pe analiza mai multor variante, care să ofere organelor de decizie elementele necesare fundamentării opțiunilor. Planurile cincinale cuprind obiective ce revin din programul partidului pentru etapa respectivă și prevăd căile și mijloacele necesare realizării lor. Sarcinile planului cincinal se stabilesc pe întreaga perioadă și pe fiecare an în parte. Pentru atingerea obiectivelor prevăzute în planul cincinal se elaborează **programe speciale** pe produse, grupe de produse, subramuri, activități, probleme de sinteză, pe centrale și județe, care fac parte integrantă din planul cincinal, iar sarcinile pe care le cuprind se desfășoară pe ani.

În ce privește **planurile anuale** legea precizează că acestea actualizează prevederile din planul cincinal pentru anul respectiv, actualizare care se face cu cel puțin 6 luni înainte de începerea executării și se aprobă prin decret al Consiliului de Stat. Este demn de reținut faptul că odată cu actualizarea planurilor anuale se adaptează, în mod corespunzător, și sarcinile prevăzute în planul cincinal pentru anul următor, precum și sarcinile prevăzute în programele speciale. Aceste reglementări exprimă modul în care se preconizează rezolvarea mult discutatei probleme a planului glisant și a continuității planurilor. Subliniem aceste prevederi, întrucît considerăm că ele au o importanță aparte pentru organizarea și desfășurarea în bune condiții a activității de planificare.

PENTRU PLANURILE cincinale și anuale legea aduce o serie de **completări importante**, se concretizează mai bine ce anume trebuie să prevadă aceste planuri, printre care menționăm : obiectivele de cercetare științifică, dezvoltare și inginerie tehnologică, de introducere a progresului tehnic, precum și sarcini cu privire la aplicarea în practică a rezultatelor acestora și efectele economice prevăzute ; perfecționarea structurilor de producție în vederea reducerii consumurilor energetice și a celor materiale ; utilizarea resurselor de materii prime și a resurselor energetice ; produsul social, venitul național și repartizarea acestuia pentru fondul de consum și pentru fondul de dezvoltare ; **rezerve de plan** — pentru satisfacerea unor nevoi neprevăzute sau cerințe suplimentare care apar în cursul executării planului — sub formă de rezerve de capacități de producție, de materii prime, materiale, combustibili, piese de schimb și produse finite, fonduri bănești pentru investiții și pentru retribuirea muncii, fonduri valutare ; **rezerve de stat** — pentru satisfacerea unor situații excepționale.

În ce privește modul în care se vor exprima concret obiectivele și sarcinile cantitative și calitative, mijloacele ce se prevăd a fi alocate în acest scop, legea reafirmă că acestea urmează să fie definite printr-un sistem de indicatori, norme și normative, stabilit într-o concepție unitară și supus unei permanente perfecționări potrivit necesităților conducerii științifice a activității economico-sociale. De asemenea se prevede, potrivit măsurilor hotărîte cu privire la perfecționarea mecanismului economico-financiar, că în cadrul sistemului de indicatori se folosesc ca indicatori de bază, pentru exprimarea volumului activității productive, **valoarea producției nete și indicatorii producției fizice**, care se utilizează la stabilirea sarcinilor de producție, productivitatea muncii, investiții, export, import, livrări la fondul pieței și promovarea progresului tehnic.

Relevăm prevederea din lege cu privire la depășirea planului de producție de către unitățile socialiste care se poate realiza numai la produsele cu desfacere asigurată — prin contracte — pentru export, pentru accelerarea punerii în funcțiune a obiectivelor de investiții, pentru fondul pieței și alte nevoi ale economiei, cu respectarea indicatorilor de eficiență economică.

CU PRIVIRE LA PREVEDERILE din capitolul II referitor la etapele și modul de elaborare și aprobare a planurilor cincinale și anuale este de reținut că **în condițiile în care activitatea de elaborare a planului cincinal pornește de la unitățile de bază economice, social-culturale și teritorial-administrative, pentru încadrarea propunerilor unităților în opțiunile generale ale dezvoltării economice, se elaborează niveluri orientative și normative de plan.** În acest context, se precizează că nivelurile orientative se exprimă prin limite minime pentru produsele fizice de bază, producția valorică și export și limite maxime pentru volumele de investiții, iar normativele de plan reprezintă sarcini minime pentru productivitatea muncii, valorificarea materiilor prime, producția și beneficiile la 1 000 lei fonduri fixe și maxime pentru costurile de producție și cheltuielile materiale, consumurile de materii prime, materiale, combustibili și energie.

Nivelurile orientative și normativele de plan au la bază directivele congreselor și conferințelor naționale ale partidului, prevederile din prognoze și programele speciale de dezvoltare pe termen lung, studiile referitoare la cerințele pieței interne și externe, contractele de lungă durată, evidența capacităților de producție și gradul de utilizare a acestora, analiza critică a rezultatelor obținute în perioadele precedente, asigurînd mobilizarea tuturor rezervelor existente, creșterea eficienței economice. Acestea se elaborează și se desfășoară pe ansamblul economiei, pe ministere, ramuri și în profil teritorial, pe centrale și întreprinderi.

În legătură cu elaborarea și aprobarea planului cincinal sînt de subliniat prevederile legii cu privire la **conlucrarea permanentă** care trebuie să existe pentru fundamentarea și definitivarea propunerilor și anume : întreprinderile cu centralele, respectiv uniunile cooperatiste și comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare ; centralele între ele, cu ministerele, cu organele locale și Comitetul de Stat al Planificării ; ministerele între ele, cu Comitetul de Stat al Planificării și celelalte organe centrale și organele județene. În acest cadru este de reținut că pe baza planului cincinal, ministerele, celelalte organe centrale, centralele și întreprinderile, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București trebuie să acționeze pentru **contractarea integrală a desfacerii producției și a aprovizionării tehnico-materiale.**

Nu putem omite dat fiind interdependențele dintre planificarea economică și planificarea financiară, prevederile din capitolul III cu privire la planificarea financiară, care are ca obiectiv folosirea cu rezultate superioare a mijloacelor materiale și bănești de care dispune societatea, asigurarea resurselor financiare pentru îndeplinirea obiectivelor planului național unic, creșterea eficienței economice în toate domeniile de activitate, și, pe această bază, sporirea sistematică a venitului național. Se subliniază că conducerea activității financiare pe toate treptele organizatorice ale economiei naționale, se desfășoară pe baza bugetelor de venituri și cheltuieli și a celorlalte planuri financiare. În acest context, legea definește conținutul și scopul planului financiar centralizat și al balanței veniturilor și cheltuielilor bănești ale populației, precum și modul de conlucrare pentru elaborarea acestora.

Din economia legii se desprind cu claritate reglementările cu privire la atribuțiile și răspunderile întreprinderilor, centralelor, ministerelor, comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare în elaborarea și executarea planurilor, precum și ale Comitetului de Stat al Planificării în activitatea de dezvoltare economico-socială planificată.

În ultimul capitol este evidențiat rolul primordial al Partidului Comunist Român în activitatea de dezvoltare economico-socială planificată a țării, al Marii Adunări Naționale în adoptarea planurilor cincinale și anuale, al Consiliului de Stat care controlează, între sesiunile Marii Adunări Naționale, modul în care se asigură dezvoltarea economico-socială planificată a țării, al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale și al Consiliului de Miniștri, care răspunde de elaborarea proiectului planului național unic și a bugetului de stat și de realizarea acestora.

Toma MELINTE
Institutul de planificare și prognoză al C.S.P.

CREȘTEREA ROLULUI INSTRUMENTELOR FINANCIARE

ÎN FORMA ACTUALĂ, Legea finanțelor — modificată, completată și adoptată la recenta sesiune a M.A.N. — reflectă perfecționările introduse în domeniul finanțelor ca urmare a hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Așa cum se arată în preambulul acestei legi, în condițiile dezvoltării multilaterale și în ritm susținut a întregii economii naționale cresc substanțial rolul și funcțiile finanțelor în asigurarea progresului continuu al economiei naționale, stimularea creșterii producției materiale, determinarea optimă a proporțiilor și ritmurilor de creștere economică, asigurarea echilibrului financiar, monetar și valutar, repartizarea judicioasă a venitului național și în îmbunătățirea nivelului de trai al întregului popor. Ridicarea pe o treaptă superioară a eficienței în toate domeniile de activitate constituie imperativul acestei legi pentru lucrătorii din Ministerul Finanțelor, bănci, ministere, celelalte organe centrale și locale, organe de conducere colectivă din unitățile economice, pentru toți oamenii muncii.

Principalele completări ale legii se referă la unele laturi esențiale ale activității financiare și anume :

Introducerea bugetului de venituri și cheltuieli

SISTEMUL planurilor financiare cuprinde : bugetul de venituri și cheltuieli al unităților socialiste, bugetul de stat, planul de casă, planurile de credite, balanța veniturilor și cheltuielilor bănești ale populației, balanța de plăți externe, planul financiar centralizat și planul financiar în profil teritorial. În cadrul acestui sistem, un rol important dobîndește bugetul de venituri și cheltuieli, ca instrument de conducere a activității financiare la întreprinderi, centrale, instituții, ministere, celelalte organe centrale, consilii populare, organizații cooperatiste și obștești.

Elaborat în strînsă legătură cu indicatorii economici ai planului, de către organul de conducere colectivă din fiecare unitate socialistă și adoptat, potrivit legii, de către adunarea generală a oamenilor muncii, bugetul de venituri și cheltuieli la nivelul întreprinderii cuprinde totalitatea veniturilor și cheltuielilor acesteia, a fondurilor proprii și a creditelor bancare, a vărsămintelor, celelalte relații financiare. Bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii se integrează în sistemul bugetelor de venituri și cheltuieli ce se întocmesc la nivel de centrală, minister sau alt organ central și local, precum și cu bugetul de stat, planurile de credite și planul financiar centralizat.

El este menit să funcționeze ca instrument de conducere a activității financiare, de echilibru financiar și de control al activității economico-financiare.

Constituirea și utilizarea fondurilor proprii ale unităților economice

LEGEA stabilește că la unitățile economice de stat, fondurile proprii se constituie pe seama beneficiului, amortizării fondurilor fixe și altor resurse. La **întreprinderi** se constituie : fondul de dezvoltare economică, fondul mijloacelor circulante, fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii, fondul pentru acțiuni sociale și alte fonduri. La **centrale** se constituie : fondul pentru finanțarea investițiilor la întreprinderile noi și a dezvoltărilor importante și fondul de rezervă pentru mijloace circulante.

Reflectînd aplicarea principiului autofinanțării activității fiecărei unități economice, legea stabilește totodată și criteriile de constituire a fondurilor, destinațiile acestora și modul de utilizare. La constituirea fondurilor proprii de dezvoltare economico-socială se au în vedere prevederile anuale din planul național unic, normele și normativele prevăzute de lege pentru dimensionarea acestora. Pentru unitățile cooperatiste și obștești, legea prevede, de asemenea, în principiu, potrivit specificului acestora, care sînt fondurile proprii ce se constituie de către fiecare în parte și resursele de formare, urmînd ca prin statutele organizațiilor respective să se concretizeze modul de constituire și utilizare.

Obligația de restituire a fondurilor primite de la societate

POTRIVIT cerințelor principiului autogestiunii economico-financiare, întreprinderile sînt obligate, în baza prevederilor Legii finanțelor, să asigure acoperirea cheltuielilor pe seama veniturilor proprii și să restituie fondurile bănești primite de la societate. Obligația de restituire se referă la fondurile primite pentru finanțarea investițiilor, precum și la cele primite pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante de către întreprinderile noi în primul an de activitate.

Întreprinderile primesc fonduri pentru investiții, la înființare, precum și pentru anumite dezvoltări mai importante, stabilite de lege. Fondurile se primesc de la centrală, din resursele concentrate la aceasta și în completare de la buget. **Aceste fonduri se restituie de fiecare întreprindere primitoare din amortizarea fondurilor fixe și din beneficiile planificate.** Vărsămintele se efectuează în contul obligației de restituire la centrala în subordinea căreia se află întreprinderea și se folosesc de către aceasta la constituirea fondului propriu pentru finanțarea investițiilor.

Întreprinderile noi primesc de la bugetul de stat, în primul an de activitate, **resurse pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante.** Sumele avansate de la buget, în acest scop, **se restituie prin vărsăminte la buget, în anii următori, din fondul mijloacelor circulante ale întreprinderii.**

Această obligație de restituire a fondurilor primite pentru investiții și mijloace circulante se aplică întreprinderilor începînd cu anul 1979. De precizat că sînt supuse obligației de restituire și sumele primite în anul 1978 de la centrale sau de la bugetul de stat pentru finanțarea investițiilor, în măsura în care acestea nu au fost acoperite din amortizarea vărsată la centrală în acea perioadă, potrivit reglementărilor în vigoare.

Modul de repartizare a amortizării

ÎMPREUNĂ cu beneficiile, amortizarea calculată de către întreprinderi se folosește ca resursă pentru constituirea fondurilor proprii ale acesteia. Pînă la aplicarea măsurilor de perfecționare a conducerii și planificării economico-financiare, amortizarea se concentra, de regulă, la centrală, ca resursă pentru finanțarea investițiilor la întreprinderile din subordinea acesteia.

În noile condiții, amortizarea se repartizează anual de către fiecare întreprindere, în ordine, pentru următoarele destinații :

— restituirea sumelor primite de la societate pentru finanțarea investițiilor, pînă la achitarea integrală a acestei obligații ;

— pentru constituirea fondului de dezvoltare economică al întreprinderii, în limita cheltuielilor de investiții ale acesteia, stabilite pe baza prevederilor din planul național unic și bugetul de venituri și cheltuieli ;

— diferența de amortizare rămasă se varsă la fondul propriu al centralei pentru finanțarea investițiilor la întreprinderile noi și dezvoltări importante, la cele în funcțiune.

Amortizarea aferentă locuințelor și celorlalte fonduri fixe cu caracter social se utilizează de către fiecare întreprindere cu prioritate pentru constituirea fondului propriu pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, în limita cheltuielilor pentru aceste obiective, stabilite pe baza prevederilor anuale din planul național unic și bugetul de venituri și cheltuieli. Eventuala diferență se varsă la fondul propriu al centralei.

Finanțarea și creditarea obiectivelor de investiții

ÎN ACTUALA LEGE se menține prevederea anterioară că investițiile fiecărei unități socialiste se realizează potrivit prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială. Din punct de vedere al finanțării și creditării, intervin unele elemente noi, în sensul grupării cheltuielilor de investiții pe resurse de finanțare, după cum urmează :

a) **investiții la întreprinderi noi, pînă la darea în funcțiune a acestora, precum și dezvoltări importante la întreprinderi în funcțiune.** Aceste dezvoltări sînt nominalizate în anexa nr. 1 la legea adoptată și se stabilesc ca atare, în mod distinct în planul național unic. Investițiile din această categorie se finanțează din fondul propriu al centralei pentru finanțarea investițiilor. Fondul se constituie din amortizarea și beneficiile preluate de la întreprinderi în contul obligației de restituire a sumelor primite pentru investiții, alte resurse stabilite de lege și alocații de la bugetul de stat ;

b) **investiții din fondul de dezvoltare economică al întreprinderii.** În această categorie sînt cuprinse investițiile din planul întreprinderii, cu excepția celor care, potrivit legii, sînt considerate dezvoltări importante. Finanțarea se asigură din fondul de dezvoltare economică al întreprinderii, constituit pe seama amortizării și beneficiilor acesteia, iar în completare intervine creditul bancar, rambursabil din fondul propriu ce se constituie în perioadele următoare ;

c) **construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social,** prevăzute în planul de investiții al întreprinderii. Aceste investiții se finanțează din fondul constituit cu această destinație din amortizare și din beneficii, iar în caz de necesitate, în completare, din credite bancare, rambursabile în perioadele următoare ;

d) **investițiile instituțiilor de stat,** care se finanțează de la bugetul statului.

Noul regim de finanțare și creditare a investițiilor are în vedere creșterea gradului de autofinanțare la întreprinderi, în domeniul investițiilor, întărirea autogestiunii economico-financiare și a controlului asupra eficienței utilizării fondurilor.

Îmbunătățirea sistemului de finanțare a mijloacelor circulante

ÎN CADRUL noilor reglementări se statuează că **la fiecare întreprindere se stabilește necesarul total de mijloace circulante.** Acesta se stabilește prin bugetul de venituri și cheltuieli, pe baza stocurilor și altor cheltuieli de natura mijloacelor circulante, dimensionate în funcție de sarcinile de plan, normele de stoc și normativele de mijloace circulante. Acest mod de lucru va permite o dimensionare optimă a necesarului de mijloace circulante și folosirea rațională a resurselor materiale și bănești. Organele de conducere ale întreprinderilor au la îndemînă posibilități largi de întărire a autogospodăririi în acest domeniu.

Finanțarea mijloacelor circulante este prevăzută a se realiza astfel :

— la unitățile economice de stat noi, în primul an de activitate, acoperirea necesarului de mijloace circulante se asigură de la bugetul de stat ;

— la unitățile economice în funcțiune, necesarul total de mijloace circulante, determinat prin bugetul de venituri și cheltuieli, în condițiile legii, se finanțează din fondul propriu pentru mijloace circulante al întreprinderii, din alte resurse temporar aflate la dispoziția unității. În completarea acestor resurse, întreprinderile pot primi **credite bancare.**

Și în acest domeniu, prin constituirea pe seama beneficiilor proprii a fondului mijloacelor circulante, ca resursă de bază pentru finanțarea mijloacelor circulante, se realizează o creștere a gradului de autofinanțare a unităților economice.

Întărirea controlului bancar la acordarea și utilizarea creditelor

NOUA REGLEMENTARE (ca și cea anterioară) are în vedere ca acordarea creditelor să se efectueze în limita planului de credite. Creditele se acordă unităților în cadrul plafoanelor aprobate.

Acordarea creditelor este condiționată de efectuarea în prealabil a unei analize asupra situației economico-financiare a unității creditate și asupra asigurării condițiilor de rambursare la termen a creditelor. Pentru cazurile de neasigurare a condițiilor de rambursare la termen a creditelor, organele ierarhic superioare ale întreprinderii au sarcina de a lua măsuri pentru îmbunătățirea situației economico-financiare a unității. Dacă aceste măsuri nu asigură rambursarea creditelor solicitate de către întreprinderi, băncile pot refuza acordarea creditelor. De asemenea, legea prevede că băncile vor refuza acordarea creditelor solicitate de unitățile economice în cazurile în care produsele ce se execută nu au desfacere asigurată prin contracte la intern sau export, potrivit destinației stabilite prin plan.

Refuzul băncilor de a acorda credite poate interveni și în cazurile în care nu sînt create condiții, în unitatea solicitatoare de credite, pentru utilizarea eficientă a fondurilor.

Controlul bancar prevăzut de lege a se executa la unitățile economice în ce privește folosirea creditelor acordate potrivit destinației, existența garanțiilor materiale, respectarea condițiilor stabilite prin contractele de credite, îndeplinirea sarcinilor de plan, respectarea disciplinei financiare, are menirea de a contribui la creșterea eficienței activității unității economice creditate.

Pentru întreprinderile care în mod frecvent își imobilizează mijloacele circulante, nu pot asigura efectuarea plăților scadente din fonduri proprii, din încasări și din credite curente aprobate sau nu-și rambursează la scadență creditele primite, legea prevede o serie de măsuri menite să determine eliminarea acestor situații. Dintre acestea menționăm următoarele :

— acordarea de către bănci a unor credite pentru refacerea capacității de plată, pentru plata aprovizionărilor, a lucrărilor executate și a serviciilor prestate de terți, efectuate în condiții corespunzătoare și potrivit planului și contractelor economice ;

— instituirea controlului prealabil asupra plăților întreprinderii, cu dreptul băncilor de a refuza efectuarea acelor plăți care încalcă normele privind gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și bănești, disciplina financiară și de plan, precum și introducerea de instrumente de decontare pentru unitatea respectivă, condiționate de existența prealabilă a disponibilităților de plată ;

— analiza în consiliile oamenilor muncii a măsurilor pentru îmbunătățirea organizării procesului de aprovizionare, producție, desfacere, reducerea costurilor, îmbunătățirea calității produselor, respectarea disciplinei de plan, financiare și contractuale ;

— instituirea regimului de supraveghere economico-financiară a activității unității respective, în cazurile în care cu toate măsurile luate, situația economico-financiară a acesteia nu se redresează, precum și în cazurile în care se constată abateri grave de la normele de gospodărire a fondurilor.

Obligația de a realiza și vărsa veniturile bugetare

NOUA REGLEMENTARE prevede o serie de sarcini în domeniul realizării veniturilor bugetului de stat. Dintre acestea menționăm obligația tuturor unităților economice de stat ca la angajarea cheltuielilor pe seama resurselor prevăzute în bugetul de stat să analizeze modul de realizare a veniturilor bugetare planificate și să acționeze pentru realizarea acestora, în condițiile menținerii echilibrului planificat în relațiile cu bugetul de stat.

Legea prevede că în situațiile în care nu au fost realizate de către unii ordonatori principali de credite veniturile bugetare la nivelul planificat, Ministerul Finanțelor poate bloca, cu suma nerealizată, prevederile de credite bugetare în perioadele următoare ale ordonatorilor respectivi.

MODIFICĂRILE și completările aduse Legii finanțelor, în afara celor arătate, au în vedere sporirea rolului instrumentelor financiare în întărirea autoconducerii muncitorești în unitățile economice, întărirea autogestiunii economico-financiare, precum și a ordinei și disciplinei în utilizarea fondurilor materiale și bănești. Legea cuprinde prevederi noi și în alte domenii, ca de exemplu cel al relațiilor financiar-valutare, reglementîndu-se probleme privind : balanța de plăți externe, planul de încasări și plăți în valută, balanța creanțelor și angajamentelor externe, relații de credit și decontare cu străinătatea și altele.

Cadru juridic actualizat privind desfășurarea activității financiar-bancare, Legea finanțelor, cu modificările și completările aprobate, este menită să determine o creștere calitativă a muncii în acest domeniu. Cunoașterea temeinică și aplicarea cu responsabilitate a prevederilor acesteia constituie o cerință actuală pentru întregul aparat financiar-bancar și pentru celelalte cadre din economie.

Gh. BOULESCU
Ministerul Finanțelor

PERFECȚIONAREA RAPORTURILOR CONTRACTUALE DINTRE UNITĂȚILE ECONOMICE — IMPERATIV AL AUTOCONDUCERII ȘI AUTOGESTIUNII

ACȚIUNEA de perfecționare a mecanismului economico-financiar, în concordanță cu cerințele actualei etape de dezvoltare a economiei naționale, a înregistrat un nou pas. La ultima sesiune Marea Adunare Națională a votat și Legea pentru modificarea și completarea Legii contractelor economice, act legislativ care consfințește prin norme de drept hotărîrile luate de plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978.

1 Legea contractelor economice, în forma sa îmbunătățită, reafirmă principiul fundamental potrivit căruia „prin conținutul și funcțiile sale, contractul economic constituie un instrument de bază în activitatea de planificare și de realizare a prevederilor înscrise în planul național unic de dezvoltare economico-social". În acest scop „contractul economic are rolul de a reglementa realizarea producției în cantitățile, calitatea și la termenele stabilite, precum și raporturile financiare dintre unitățile socialiste, cu respectarea costurilor și a celorlalți indicatori economici și financiari, în conformitate cu prevederile planului național unic, în vederea înfăptuirii obiectivelor prevăzute pentru dezvoltarea economico-socială și a satisfacerii cerințelor activității de export și cooperare economică internațională".

Pentru manifestarea plenară a funcției de instrument în activitatea de planificare și de realizare a prevederilor de plan, o cerință esențială impusă de relația plan-contract a fost aceea de sincronizare a perioadelor pentru care se încheie contractele economice cu acelea ale planului național unic ; sub acest aspect, anualitatea contractelor economice din vechea reglementare a devenit desuetă, iar ca urmare, în actuala redactare a legii se stabilește regula potrivit căreia contractele economice „se încheie pe baza sarcinilor stabilite în planul cincinal, înaintea începerii executării acestuia", care se adaptează și se detaliază anual, în funcție de îmbunătățirile ce se aduc planurilor anuale.

Ținîndu-se seama de specificul unor domenii de activitate care impun relații contractuale de lungă durată Legea stabilește că pentru materii prime de bază — cărbuni cocsificabili și energetici, șisturi bituminoase, țiței, gaze naturale destinate chimizării, minereuri feroase, neferoase, nemetalifere și alte produse ale industriei extractive — contractele economice se încheie pe perioada de 15—20 ani ; tot astfel, se încheie contracte pe întreaga durată de execuție, dacă aceasta depășește perioada planului cincinal, în cazul mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice destinate obiectivelor de investiții, a altor utilaje cu ciclu lung de fabricație, a lucrărilor de construcții-montaj și în alte asemenea domenii ; corespunzător acestui principiu se încheie și contractele pentru obiectivele de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic, pentru întreaga perioadă a ciclului de realizare, de la inițierea lucrărilor și pînă la asimilarea rezultatelor în producție.

O altă situație care își găsește cadrul legal în Legea contractelor economice o constituie produsele noi a căror fabricare este stabilită pe parcursul îndeplinirii planului cincinal ; în asemenea situații, contractele economice se vor încheia la data aprobării acțiunii, pe durata îndeplinirii sarcinii respective de plan. Tot astfel, o reglementare judicioasă este dată contractării bunurilor destinate fondului pieței ale căror sortimente variază frecvent în raport de cerințele modei ; în asemenea situații, legea prevede că se vor încheia contracte cadru pe întreaga perioadă a planului cincinal, care se vor adapta și detalia anual sau, după caz, în funcție de sezon.

Încheierea de contracte pe termen lung implică necesitatea ca unitățile economice producătoare să dispună din timp de un portofoliu de comenzi. Pentru formarea lui, Legea contractelor economice stabilește importante obligații în sarcina unităților, printre care: să studieze temeinic nevoile pieței interne și externe, să încheie contracte pentru toate produsele comandate de beneficiari în structura și sortimentația corespunzătoare sarcinilor de plan, să ia măsuri de modernizare continuă a produselor destinate consumului intern și extern ș. a.

Rolul contractelor economice ca instrumente de planificare și realizare a prevederilor de plan este subliniat și prin norma de drept imperativă cuprinsă în art. 7, potrivit căreia se interzice lansarea în fabricație de produse care nu au asigurată desfacerea prin contracte sau comenzi ferme pentru consumul intern sau pe piața externă ; de la această regulă excepție fac mărfurile ce constituie obiectul tranzacțiilor de bursă, precum și alte mărfuri justificate de cererile pieței externe, dar care se produc numai în baza contractelor de livrări la export încheiate de unitățile furnizoare cu întreprinderile de comerț exterior și se valorifică ulterior la export, potrivit legii.

2 În forma sa actuală, Legea constituie dreptul comun pentru toate tipurile de contracte care se încheie între unitățile socialiste. Într-adevăr, potrivit art. 14, „contractele economice, în raport de obiect, pot fi : de livrare de materii prime, materiale și produse ; de cooperare în producție ; de furnizare de energie ; pentru cercetare științifică ; de proiectare ; de lucrări de construcții-montaj și alte prestații specifice relațiilor economice dintre unitățile socialiste". La categoriile de contracte enumerate mai sus — care corespund conținutului principalelor activități economice în relațiile dintre unitățile economice interne — se adaugă alte două categorii de contracte economice pe care le tratează legea, și anume : contractul economic de comision și contractul economic de livrare, executări de lucrări sau prestări de servicii pentru export.

Statuarea prin lege a tipurilor de contracte economice, departe de a reprezenta o clasificare formală, a fost determinată de realitățile impuse de natura economică a obiectului pe care le reglementează. Așa fiind, trebuie privită ca o noutate a legii, faptul că mecanismul general al contractelor economice nu se mai identifică cu acela al contractului de furnizare. În realitate, fiecare tip de contract are particularități specifice, dintre care cele mai importante își găsesc propria lor reglementare în noua formulare a legii ; astfel, alături de normele de drept care reglementează contractul de livrare, Legea conține prevederi specifice privind contractul de cooperare în producția internă, contractele privind activitatea de comerț exterior etc.

În condițiile dezvoltării impetuoase a ramurii construcțiilor de mașini și ale specializării în producție a unităților economice, apare pe deplin justificată reglementarea detaliată a contractului de livrări de mașini și utilaje, precum și a celui de cooperare pentru producția internă și pentru investiții. Referindu-se la contractele de cooperare în vederea realizării unor produse sau livrări complexe, legea obligă unitățile participante să asigure : ritmicitatea livrărilor potrivit termenelor stabilite, calitatea produselor livrate, asistență tehnică și, dacă este cazul, prestare de servicii specializate, stabilirea unui regim de garanții pentru toți furnizorii și altele ; de asemenea, sînt judicios re-

glementate obligațiile furnizorului general în cadrul contractului de cooperare pentru realizarea unui obiectiv de investiții.

3 În lege se stabilesc în mod analitic cuprinsul contractelor, respectiv clauzele care nu pot să lipsească. Printre clauzele care obligatoriu trebuie să-și găsească o soluție adecvată semnalăm pe aceea care obligă părțile să stabilească „durata de executare în natură a obligațiilor contractuale prin determinarea cantității, stabilirea condițiilor de calitate și recepție, adaptările și îmbunătățirile constructive și tehnologice ce trebuie aduse produselor". Textul citat prezintă o importanță sporită în condițiile în care contractele se încheie pe durata planului cincinal ; într-adevăr, în aceste condiții se impune ca în cadrul contractului încheiat pe 5 ani să se stabilească perioade în care urmează a fi executate în natură obligațiile ce rezultă din detalierea anuală a planului, cunoscut fiind faptul că nerespectarea obligațiilor astfel stabilite se sancționează cu penalități ce se calculează numai în limitele acestor perioade și nu raportată la termenul pe 5 ani pe care îl acoperă contractul ; în modul acesta se face o demarcație netă între obligațiile generale contractuale asumate de părți ce decurg din sarcinile planului cincinal și între obligațiile rezultate din adaptarea și detalierea anuală a acestor sarcini, a căror durată de executare în natură odată stabilită, constituie obligația contractuală de referință pentru aprecierea executării sau neexecutării în termen a acesteia.

Practica contractuală din ultimii zece ani a infirmat interdicția înscrisă în prima formulare a legii, privind livrarea mărfurilor prin autorecepție ; ținînd seama de realitățile economice și anume multitudinea situațiilor în care obiectul contractului îl constituie materii prime și materiale care se livrează frecvent și în mari cantități între două unități și a căror recepție la furnizor implică cheltuieli mari și nejustificate, legiuitorul a statuat că părțile, prin acordul lor de voință, pot înscrie în contracte clauza autorecepției.

Legea, în noua sa formulare, este novatorie și cu privire la procedura de soluționare a neînțelegerilor dintre unități apărute la perfectarea contractelor economice. Este bine știut că în repetate cazuri furnizorii primind procesele verbale de divergență, tergiversau remiterea lor spre soluționare organelor competente, fapt care menținea o stare de incertitudine dăunătoare raporturilor contractuale dintre unitățile în cauză. Potrivit legii recent votate, în situația în care furnizorul nu a sesizat în termen de 5 zile organul competent pentru soluționarea obiecțiilor neconciliate direct cu beneficiarul, obiecțiile acestuia se consideră acceptate, dacă nu contravin legii. Întrucît soluția apare justă din punct de vedere juridic, se repercutează pozitiv și în raporturile economice dintre părți, înlăturînd eventualele ambiguități, incertitudini, cu consecințe negative în activitatea economică. Pe aceeași linie a operativității se înscriu și termenele de 10 și, respectiv, 15 zile în interiorul cărora organele abilitate cu rezolvarea neînțelegerilor sînt obligate să se pronunțe, hotărîrile acestora făcînd astfel parte din contracte.

Pornind de la cerința unei mai judicioase aprovizionări, legea stabilește că pentru prevenirea formării de stocuri de materii prime, materiale, piese de schimb și produse supranormative sau disponibile, în situațiile în care unitățile socialiste realizează economii suplimentare de materiale, folosesc înlocuitori ai unor materiale deficitare, apar schimbări în structura producției, modificări ale sarcinilor de plan, sau din alte cauze, ministerele, celelalte organe centrale și locale, centralele și întreprinderile sînt obligate să ia măsurile necesare pentru modificarea, adaptarea ori încetarea contractelor economice, în condițiile prevăzute de lege.

4 Consacrînd capitolul III contractelor de comerț exterior și de cooperare economică internațională, Legea stabilește principiile care stau la baza contractelor externe, încheiate cu parteneri străini, reglementînd totodată și contractele interne pentru realizarea operațiunilor de export și import, care se încheie între unitățile producătoare pentru export sau beneficiare de importuri și întreprinderile de comerț exterior.

Contractele externe, în funcție de natura și obiectul operației comerciale pot fi : contracte de vînzare-cumpărare, de cooperare în producție, executare de lucrări, depozit, mandat și reprezentare comercială, acordare de asistență tehnică, întreținere de mașini, utilaje și instalații, transport și expediții internaționale constituire de societăți mixte, transfer de tehnologie, asigurări, turism și altele. Enumerarea de către legiuitor a tipurilor de contracte comerciale internaționale care pot fi încheiate de unitățile economice române autorizate să efectueze operațiuni de comerț exterior, prezintă importanță în determinarea, chiar și enunțiativă, a faptelor și actelor de comerț ce pot fi îndeplinite, în raport cu partenerii externi.

Cu privire la executarea contractelor comerciale externe — în special la mașini, utilaje și instalații complexe — Legea pune un accent deosebit asupra controlului de calitate, asigurării activității de service și aprovizionării cu piese de schimb. Astfel, se prevede obligația Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și a întreprinderilor de comerț exterior de a controla, prin reprezentanții proprii, la uzine și fabrici, modul cum se introduc în fabricație și se realizează mărfurile contractate pentru export ; de asemenea, este înscrisă obligația antrenării organelor specializate în controlul calității mărfurilor, importante sarcini revenind pe această linie Oficiului de control al mărfurilor de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie, care poate primi mandat de control și de la întreprinderile române de comerț exterior, pe bază contractuală.

Este important de semnalat că pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor externe, întreprinderile de comerț exterior, împreună cu unitățile producătoare vor stabili programe pentru fiecare contract, care vor cuprinde măsuri privind realizarea produselor, organizarea cooperării între întreprinderile interne etc.

5 Prin modificările și completările care au fost recent votate, Legea aduce importante noutăți și în domeniul răspunderii decurgînd din nerespectarea întocmai a obligațiilor imperative pe care le edictează, precum și din încălcarea de către parteneri a obligațiilor contractuale asumate. Din ultima categorie fac parte penalizările legale introduse prin H.C.M. nr. 306/1970, care au fost încorporate în textul legii ; la acestea se adaugă unele penalități proprii contractelor economice interne pentru realizarea operațiunilor de export și import, dintre care menționăm : pentru nerespectarea termenelor de înaintare a documentațiilor tehnico-economice și a documentelor necesare încasării valorii mărfii livrate, pentru nerezolvarea de către unitatea producătoare a reclamațiilor și cererilor de daune sau penalități etc. Subliniem faptul că în situația în care raportul contractual dintre unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior exportatoare sînt fundamentate pe baza contractelor de livrări pentru export, penalitățile pentru neexecutarea obligațiilor asumate de părți se sancționează cu dublul penalităților prevăzute pentru contractele de furnizare la intern.

Un element nou intervine și cu privire la răspunderile personalului unităților economice față de neîndeplinirea atribuțiilor care le revin în legătură cu aplicarea întocmai a prevederilor privind disciplina contractuală. Astfel, sancțiunile sub formă de amenzi contravenționale au fost înlocuite cu răspunderea disciplinară ; în funcție de importanța atribuțiilor de serviciu neexecutate, Legea prevede diferite sancțiuni disciplinare înscrise în Codul muncii.

Legea contractelor economice, în formularea ei actuală, marchează un moment deosebit de însemnat în acțiunea de perfecționare a cadrului juridico-organizatoric în care se desfășoară relațiile economice dintre unitățile socialiste. Aducînd un aport considerabil la îmbunătățirea substanțială a raporturilor contractuale, ea a înlăturat și unele imperfecțiuni care generau inadvertențe, practici formaliste, interpretări susceptibile de a crea comportamente greșite ale părților interesate.

dr. Al. DETEȘAN
Radu DEMETRESCU

REDUCEREA ACCENTUATĂ A CONSUMURILOR DE MATERII PRIME ȘI ENERGIE

DEZVOLTAREA viguroasă a economiei impune, concomitent cu amplificarea eforturilor pentru creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, să se acționeze pe căi multiple și pentru economisirea acestora. Conjugarea acțiunilor este de natură, pe de o parte, să contribuie la sporirea eficienței economice, iar, pe de altă parte, să asigure baza de resurse materiale pentru desfășurarea ritmică a proceselor de producție.

Pentru a stimula preocuparea colectivelor de muncă în direcția găsirii de soluții cît mai eficiente pentru reducerea accentuată a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie, la Complexul expozițional din Piața Scînteii au fost prezentate, cu prilejul recentei vizite a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** numeroase soluții tehnice ce vor fi introduse și extinse, astfel încît în 1980 și în viitorul cincinal să se obțină însemnate economii materiale, reducerea costurilor de fabricație, creșterea performanțelor tehnico-economice ale produselor ce se vor realiza. Așa cum s-a subliniat și în prima parte a articolului (vezi R.E. nr. 26), alături de acțiunile ce se desfășoară pentru valorificarea superioară și economisirea metalului, eforturi susținute se cer depuse și în direcția gospodăririi judicioase a combustibilului și energiei electrice, pentru atragerea în circuitul economic a tuturor materialelor secundare și a deșeurilor.

Utilizarea judicioasă a resurselor energetice

O PROBLEMĂ fundamentală a economiei naționale o constituie utilizarea judicioasă, cu randamente maxime, a combustibililor și energiei, care constituie în zilele noastre o preocupare primordială a tuturor țărilor lumii. Acțiunile și măsurile desfășurate în ultimii ani au condus la obținerea pe această linie a unor rezultate remarcabile. Cu toate acestea, rezervele mari existente nu au fost nici pe departe valorificate.

De aceea, în acest domeniu, este deosebit de important ca în unitățile industriale, la fiecare loc de muncă, să fie cît mai grabnic analizate toate instalațiile tehnologice mari consumatoare de energie, să fie stabilite soluții pentru creșterea randamentului lor. Este necesară **funcționarea instalațiilor de încălzire, uscare și tratamente termice la încărcarea maximă,** îndeosebi a celor din industria metalurgică, chimică, materialelor de construcții, celulozei și hîrtiei, construcțiilor de mașini, sticlei și zahărului. Așa cum s-a subliniat în repetate rînduri, se impune **extinderea proceselor de uscare naturală, folosirea energiei solare, precum și a căldurii rezultate din gazele arse la cuptoare,** la toate unitățile industriale și agricole, pentru care majoritatea ministerelor au prezentat o serie de soluții în stadiu de aplicabilitate industrială, și care vor trebui introduse fără întîrziere în practică.

În condițiile actuale, ale crizei mondiale de energie și materii prime, se impun, de asemenea, așa cum s-a subliniat în documentele de partid, **măsuri hotărîte pentru restructurarea diferitelor ramuri industriale, pentru orientarea în viitor către sectoarele de producție avantajoase din punct de vedere al consumurilor de combustibili și energie.** Măsurile în acest domeniu, de mai îndelungată perspectivă, urmează să fie fundamentate pe bază de programe speciale, menite să elimine risipa de orice fel, să asigure recuperarea tuturor resurselor energetice, termice și combustibile, să determine continua modernizare a echipamentelor de ardere, a instalațiilor tehnologice, perfecționarea tehnologiilor în vederea reducerii consumurilor energetice, raționalizarea consumurilor de carburanți în trasporturi și în activitatea de construcții. Expoziția organizată în pavilionul central al Complexului din Piața Scînteii a prilejuit cunoașterea preocupărilor existente pe această linie la nivelul întreprinderilor, centralelor industriale, ministerelor economice. Cu prilejul vizitării expoziției de către secretarul general al partidului, au fost formulate cerințe exprese privind reducerea consumului de energie și combustibil, de a căror ducere la îndeplinire va depinde în mare măsură realizarea nivelurilor prevăzute pentru anul în curs.

Un sector industrial, mare consumator de resurse energetice, îl constituie **siderurgia,** în care o problemă hotărîtoare o reprezintă reducerea consumului specific de cocs de furnale. Pentru obținerea unor rezultate pozitive în acest domeniu, se au în vedere soluții tehnologice și constructive de înaltă eficiență pentru secțiile noi de furnale, dintre care menționăm reducerea consumului de cocs cu 45 kg/t de fontă la furnalele cu capacitatea de 1 700 m^3, îndeosebi prin mărirea temperaturii aerului insuflat de la 1 200° la 1 350°C și prin micșorarea pierderilor exterioare de căldură prin mărirea volumului furnalului. Trecerea, în continuare, la construirea de furnale cu volum mare va permite reducerea consumurilor energetice ale întregului sector de cuptoare înalte prin folosirea gazului de furnal pentru preîncălzirea aerului.

Toate aceste măsuri conduc la o reducere de 12% a consumurilor energetice globale în sectorul de furnale. Totodată, economii de combustibil se vor realiza și la cuptoarele adînci pentru încălzirea oțelului în vederea laminării, prevăzute cu instalații de recuperare a căldurii din gazele arse și de automatizare a regimului termic. Numai la combinatul din Reșița, de exemplu, prin preîncălzirea a-

erului în recuperatoarele cuptoarelor se va obține o economie de circa 10 000 tone combustibil convențional pe an, îmbunătățindu-se randamentul energetic al agregatului pe seama reducerii consumului specific cu 39,1 kg combustibil convențional pe tonă. Importante economii de combustibil se vor obține și prin recuperarea căldurii din gazele de ardere, în a doua treaptă de recuperare, localizată în cazane recuperatoare.

cantitate anuală de oțel lingou va însemna o economie importantă de combustibil convențional.

Industria constructoare de mașini poate și trebuie să aducă un tibililor și energiei, atît prin măsurilor de economisire a combustibililor și energiei, atît prin măsuri de raționalizare în propriile unități, cît și mai ales în calitate de furnizor de echipamente și utilaje pentru întreaga economie. Studiile elaborate relevă că prin

	Cantitatea de oțel lingou (tone/an)	Temperatura de încărcare în cuptor în vederea laminării (°C)	Consumul de căldură pentru încălzire pînă la temperatura de laminare (Kcal/t)
Varianta I	844 300	850	220 000
Varianta II	844 300	750	233 620

De o mare importanță în siderurgie este **asigurarea continuității fluxurilor calde,** respectiv evitarea încălzirii și răcirii repetate a semifabricatelor. Iată, de exemplu (vezi tabelul), cum soluția de amplasare a unui laminor în imediata apropiere a oțelăriei (varianta I), comparativ cu varianta de amplasare mai îndepărtată (varianta II), conduce la importante economii de combustibili.

Rezultă o diferență de 13 620 kilocalorii pe tonă, care la întreaga

asimilarea în viitorul cincinal a unor instalații dotate cu sisteme perfecționate de recuperare și recirculare a căldurii se vor obține la nivelul economiei, de către unitățile care vor fi dotate cu aceste utilaje, economii anuale de ordinul a 760 000 tcc.

În industria chimică, pe baza programelor de perfecționare a tehnologiilor și a fazelor tehnologice de fabricație a produselor cu consumuri ridicate de energie electrică și combustibili, urmează

să se asigure o reducere a consumurilor cu circa un miliard kilowați-oră anual. De asemenea, în scopul reducerii consumurilor energetice la transportul interfazic, pe fluxul proceselor tehnologice în unitățile M.E.F.M.C. se au în vedere extinderea transportului gravitațional în carierele de calcar și în exploatările forestiere, iar M.E.E. va acționa pentru reducerea accentuată a consumurilor proprii de combustibili și energie în centralele termoelectrice, prin aplicarea unor soluții și tehnologii noi, precum și prin diminuarea pierderilor în rețelele de transport și distribuție.

Materiile prime secundare, atrase larg în circuitul productiv

O SURSĂ importantă pentru îmbunătățirea gradului de utilizare a combustibililor o constituie **recuperarea resurselor energetice secundare.** La nivelul anului 1979 sînt puse în valoare circa 75% din totalul volumului de resurse energetice secundare, iar în anul 1980 se va recupera practic integral această resursă care echivalează cu peste 3 mil. tone produse petroliere economisite. Ținînd

M. MARINESCU

(Continuare în pag. 19)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum se încadrează unitățile economice în cotele de energie electrică

UNITĂȚILE PRODUCTIVE dintr-un număr de 7 ministere au reușit în primele 5 luni din acest an să reducă simțitor consumul de energie (graficul) față de repartiții. Două exemple concludente : **Ministerul Industriei Chimice a realizat o economie de 291 735 MWh, iar Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții de 47 936 MWh.**

La obținerea acestor rezultate au contribuit numeroși factori, printre care : utilizarea la parametri înalți a mașinilor și instalațiilor, micșorarea consumului tehnologic la unele produse de bază, eliminarea sau diminuarea timpului de funcționare în gol a unor mașini, înlocuirea — acolo unde a fost cazul — a unor agregate cu consum excesiv, cu altele cu consum mai redus de energie, amplasarea mai corectă a surselor de iluminat etc. Dar, așa cum rezultă din grafic, **Ministerul Industriei Metalurgice și, respectiv, Ministerul Agriculturii și Industrializării Produselor Agricole, nu numai că n-au respectat repartițiile date, dar le-au și depășit simțitor : primul cu 50 365 MWh, iar al doilea cu 32 255 MWh.** Firește, multe unități din cadrul acestor ministere au realizat și ele economii, în schimb altele (Combinatul siderurgic Galați, Combinatul metalurgic Tulcea, Întreprinderea avicolă Băicoi, Întreprinderea de ulei Slobozia etc.), prin depășirile înregistrate, au anihilat economiile respective, determinînd pe ansamblul ramurii rezultate nefavorabile.

Există în toate întreprinderile serioase posibilități de economisire a energiei electrice. Pentru mobilizarea acestora se cere soluționarea unui larg evantai de probleme, cum ar fi : introducerea pînă la nivelul secțiilor și sectoarelor a contorizării în vederea măsurării corecte a consumurilor de energie ; înlocuirea mai rapidă a arzătoarelor și cazanelor cu consumuri energetice ridicate cu altele mai economicoase ; valorificarea pe scară mai largă decît pînă în prezent a energiei secundare ; o mai bună etanșeitate la toate instalațiile în vederea înlăturării pierderii de energie ; îmbunătățirea structurii producției în scopul scăderii ponderii produselor energointensive ș.a.

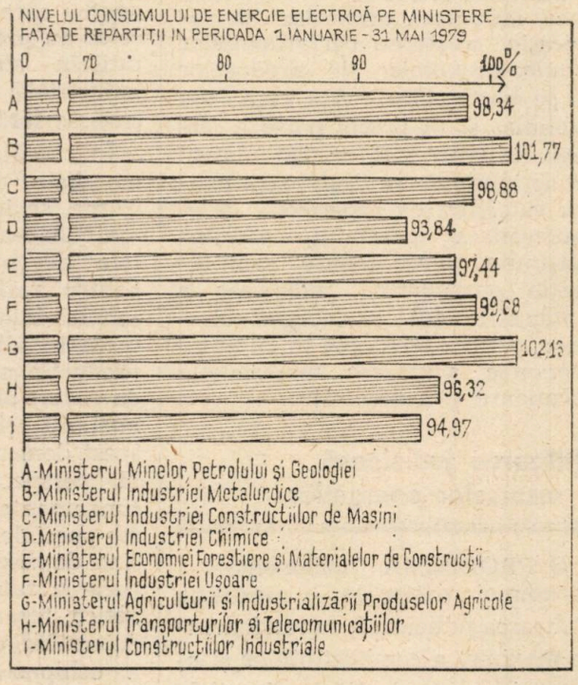

Asemenea măsuri, cît și altele — corespunzătoare specificului producției fiecărei ramuri — vor avea darul să ducă la gospodărirea mai economicoasă a energiei electrice, la încadrarea, lună de lună, în repartițiile alocate.

DEZVOLTAREA AGROINDUSTRIALĂ ŞI CONSILIILE UNICE AGROINDUSTRIALE DE STAT ŞI COOPERATISTE

PLENARA Comitetului Central al P.C.R. din 1 februarie a stabilit un complex de măsuri cu privire la îmbunătăţirea conducerii şi planificării unitare a agriculturii, crearea consiliilor unice agroindustriale de stat şi cooperatiste şi creşterea producţiei agricole. În Hotărîrea adoptată de plenară se precizează că Departamentul industrializării produselor agricole, centralele industriale şi unităţile din subordinea acestora trebuie să aibă ca principală preocupare atît **asigurarea resurselor de materii prime necesare** cît şi **valorificarea superioară a acestora** şi obţinerea unor produse de calitate.

După cum a subliniat tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la recenta Plenară comună a C.C. al P.C.R. şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale, în cincinalul viitor agricultura va cunoaşte o puternică dezvoltare : **„Alături de asigurarea bazei de materii prime şi a energiei, agricultura va sta pe acelaşi loc, pe acelaşi plan. Asigurarea materiilor prime, a combustibilului şi energiei, şi dezvoltarea bazei de materii prime şi alimente din agricultură sînt cele mai importante priorităţi economice de care depinde dezvoltarea industriei, a tuturor ramurilor de activitate".**

Rolul industriei de prelucrare în orientarea şi controlul producţiei agricole

CENTRALELOR de industrializare a produselor agricole le revin sarcini noi privind **controlul** asupra **orientării** producţiei agricole şi a **asigurării** materiilor prime agricole necesare producţiei alimentare pentru societatea noastră (urmărind : asigurarea efectivelor de animale şi a sporurilor în greutate vie pînă la livrarea animalelor ; producţia de lapte — modul în care unităţile agricole asigură efectivele necesare, producţiile stabilite şi livrarea cantităţilor prevăzute în contracte ; însămînţarea suprafeţelor planificate a fi cultivate cu sfeclă de zahăr, plante oleaginoase, tutun şi alte plante industriale ; executarea lucrărilor prevăzute de tehnologia fiecărei culturi etc.).

Aceste sarcini derivă în mod firesc din teza Conferinţei Naţionale a P.C.R. din decembrie 1977 cu privire la concentrarea atenţiei generale asupra laturilor de ordin calitativ ale activităţii. Înaintarea ţării noastre spre stadii superioare de dezvoltare este condiţionată de realizarea unor modificări calitative în activitatea economică şi în mentalitatea factorilor de conducere şi decizie la diferite nivele. Industria alimentară, fiind plasată, în cadrul lanţului economic agroindustrial, la echidistanţă între consumatorul de produse alimentare (populaţia ţării sau consumatorii externi) şi producătorii agricoli de materii prime, are rolul de a transmite agriculturii **comanda socială** privind sortimentul, cantitatea şi calitatea produselor agricole necesare pentru a asigura producţia alimentară cerută. Sub acest aspect, semnificaţia hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. privind creşterea rolului industriei de prelucrare în orientarea şi controlul producţiei agricole constă în faptul că sistemul agroalimentar al economiei naţionale trebuie să facă saltul calitativ de la „a prelucra" şi respectiv „a consuma ceea ce poate produce agricultura", la „a produce în agricultură ceea ce solicită consumatorii".

În acest context, industriile alimentare trebuie să intre în raporturi directe şi stabile cu unităţile agricole producătoare de materii prime, pentru a determina condiţiile calitative ale producţiei agricole, tehnologiile de cultură sau de creştere a animalelor, capabile să asigure produse corespunzătoare calitativ. Mentalitatea îngustă de a nu avea în preocupări decît circuitul intern al întreprinderii de prelucrare, de la rampa de primire a materiei prime pînă la rampa de expediere a produsului alimentar finit, trebuie să cedeze locul unei **mentalităţi de sistem**, în care răspunderea pentru îndeplinirea sarcinilor de plan să aibă în vedere exercitarea eficientă a rolului de control asupra întregii producţii agroindustriale.

Orientări noi, deosebit de importante au fost stabilite de Plenara din februarie în privinţa dezvoltării agroindustriale. Departamentul industrializării produselor agricole urmează să dezvolte capacităţi industriale noi în cadrul consiliilor unice agroindustriale, pentru a valorifica mai economic resursele de materii prime agricole, să ia măsurile necesare pentru asigurarea unei legături directe între întreprinderile industriale şi consilii, organizînd acţiuni de cooperare şi asociere cu acestea şi dezvoltînd, pe raza lor, secţii ale întreprinderilor.

Coordonate ale dezvoltării agroindustriale

RECENTELE MĂSURI luate de către conducerea partidului, din iniţiativa secretarului său general, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, constituie un nou pas revoluţionar pe linia creării unor organisme economice agroindustriale care să realizeze o îmbinare a celor două ramuri de bază ale sistemului agroalimentar al economiei naţionale : agricultura şi industria prelucrării produselor agricole. Integrarea armonioasă, echilibrată şi echitabilă a acestor două elemente ale sistemului agroalimentar constituie conţinutul esenţial, definitoriu al noţiunii de **„dezvoltare agroindustrială"**.

Această precizare ni se pare deosebit de importantă deoarece, ulterior plenarei, în unele articole publicate în presă, noţiunea de **„agroindustrial"** inclusă în denumirea consiliilor unice este legată fie de procesul de industrializare a producţiei agricole propriu-zise (respectiv dezvoltarea şi generalizarea agriculturii de tip industrial în producţia vegetală şi animală, ceea ce este cu totul altceva), fie de organizarea în cadrul consiliilor unice agroindustriale a unor activităţi neagricole marginale-urbane, neavînd o legătură directă cu producţia agricolă principală (cum ar fi : ateliere de împletituri, ateliere artizanale, producţie de hamuri, perii ş.a.), precum şi a unor servicii neagricole. Desigur, astfel de activităţi au existat şi vor fi dezvoltate şi în viitor, în măsura în care corespund unor nevoi ale consiliilor agroindustriale, atît pentru valorificarea unor resurse locale şi secundare cît şi pentru asigurarea folosirii cît mai complete a forţei de muncă şi creşterea veniturilor membrilor cooperatori etc. Dar, acestea nu definesc caracterul agroindustrial al consiliilor unice şi nici conţinutul procesului dezvoltării agroindustriale a mediului rural din ţara noastră.

Dezvoltarea agroindustrială este determinată de procesul integrării verticale — de-a lungul lanţurilor economice agroindustriale — a agriculturii, industriei alimentare, a celorlalte industrii legate conex de acestea, serviciilor productive şi neproductive, a distribuţiei, circulaţiei şi vînzării produselor agricole. Acest proces îşi găseşte un cîmp larg de dezvoltare în consiliile agroindustriale, dar şi pe un teritoriu mai larg şi în cadrul unor relaţii mai complexe decît cele corespunzînd unui singur consiliu, datorită faptului că unele industrii de prelucrare (întreprinderi de zahăr, ulei, bere, spirt, amidon şi altele) au o zonă de aprovizionare extinsă la mai multe consilii, la un judeţ sau chiar la mai multe judeţe. În acest caz consiliile agroindustriale sînt furnizoare de materii prime.

Dat fiind faptul că procesul de organizare şi consolidare economică a consiliilor unice agroindustriale de stat şi cooperatiste este în plină desfăşurare, fiind vorba de această dată de o politică economică în acţiune, socotim că ar fi deosebit de utile unele sugestii şi clarificări metodologice care să sprijine orga-

nele județene de partid și de stat în sarcinile pe care le au de rezolvat.

O primă problemă ce apare necesar să fie lămurită este **alegerea industriilor ce pot fi amplasate în consiliile unice agroindustriale.** La stabilirea listei acestor industrii trebuie să se țină seama de o serie de elemente, cum ar fi resursele de materii prime agricole, nevoile de consum locale, capacitățile de prelucrare existente deja în consiliul agroindustrial sau în zona din care face parte consiliul respectiv, resursele de materii prime neagricole care pot constitui baza de dezvoltare în cadrul consiliului a unor industrii nealimentare (ușoară, a lemnului, a construcțiilor de mașini pentru producerea unor bunuri de larg consum ș.a.). Aceste ramuri, ca și industriile alimentare pot organiza și amplasa în consiliile unice agroindustriale unități industriale de dimensiuni relativ mici, care să satisfacă nevoile locale sau să valorifice resursele de materii prime de bază și secundare existente *). Pe această cale, industria poate fi diversificată și diseminată pe teritoriul țării, contribuind la intensificarea procesului de industrializare și urbanizare. Implicațiile economico-sociale ale acestui proces sînt deosebit de importante, reprezentînd, în fapt, un element de schimbare calitativă a structurii societății românești.

Prin așezarea industriilor în cadrul unor localități în prezent rurale și prin crearea unor microplatforme agroindustriale se realizează, implicit, factorii efervescenți ai creșterii economice și ai transformării calitative a mediului pur agricol într-un mediu social agroindustrial. Localitățile gazdă a unor asemenea industrii vor putea deveni în viitor localități urbane, care să asigure o dezvoltare agroindustrială armonioasă.

Un efect direct al acestui proces îl constituie fixarea populației în localitățile în care își are domiciliul, prin asigurarea unor noi locuri de muncă în localitățile respective sau învecinate. Direct legat de aceasta, populația rurală își păstrează locuința, ceea ce ușurează efortul de investiții în locuințe urbane, impunînd însă accelerarea rezolvării unor probleme de modernizare a comunelor și satelor. Populația astfel localizată poate combina activitatea agricolă cu cea industrială sau neagricolă, realizînd venituri sporite ; se obțin efecte pozitive în ce privește autosatisfacerea unor nevoi agroalimentare, creșterea gradului de pregătire tehnică a populației rurale, prin însușirea unor meserii noi și ridicarea nivelului general de calificare profesională, folosirea mai completă a forței de muncă și a spațiilor existente în gospodăriile populației prin dezvoltarea diferitelor activități productive la domiciliu, pe baza unor relații contractuale cu organizații economice de stat și cooperatiste. Crearea unui nou profil de muncitor agroindustrial, policalificat, capabil să se adapteze și să treacă cu ușurință de la o muncă agricolă la una industrială și invers, în funcție de nevoi, va constitui unul dintre marile avantaje **).

Necesitatea unor studii la nivel județean

AMPLASAREA ȘI DEZVOLTAREA industriilor în consiliile agroindustriale sau în zonele rurale trebuie realizată pe baza unor studii atent efectuate în vederea asigurării unei eficiențe economice sporite a dezvoltării agroindustriale. În această privință, organizarea activităților și unităților economice trebuie astfel concepută încît să se realizeze un **circuit economic agroindustrial integrat,** permițînd desfășurarea unor **procese economice circular active care să asigure valorificarea completă a materiilor prime principale și secundare** (vezi și dezbaterile publicate de Revista economică pe această temă). În această privință trebuie plecat de la situația existentă în cadrul unui județ și în primul rînd de la unitățile de prelucrare a produselor agricole, aflate în funcțiune sau în curs de construcție.

Existența acestor unități obligă, în primul rînd, la delimitarea unei zone de aprovizionare cu materii prime, care, ținînd seama de favorabilitatea pentru culturile respective, să asigure în același timp și minimizarea cheltuielilor de transport (al materiei prime — la fabrică ; a subproduselor valorificabile prin creșterea animalelor — înapoi, în unitățile agricole din zonă). Cheltuielile de transport și mai ales consumurile de combustibil pentru transportul materiilor prime și al subproduselor constituie unul dintre elementele deosebit de restrictive în ceea ce privește configurarea zonelor de aprovizionare a unităților industriale de prelucrare a materiilor prime agricole existente.

Alegerea unităților agricole și a consiliilor agroindustriale producătoare de materii prime, stabilirea sarcinilor de producție pentru acoperirea capacităților de prelucrare existente, elaborarea unui program de măsuri pentru creșterea producției agricole în continuare constituie un prim pas de realizat în cadrul unor asemenea studii la nivel județean. Comparînd resursele de materii prime cu capacitățile de prelucrare existente, se poate determina eventualul deficit județean de capacități ; pentru prelucrarea laptelui, morărit-panificație, tăierea animalelor, precum și pentru alte industrii ce pot fi modulate la dimensiuni mici, el va putea fi acoperit prin capacități noi, amplasate în consiliile agroindustriale.

În alegerea unităților agricole și a consiliilor agroindustriale ce vor constitui zona de aprovizionare a unei întreprinderi de industrie alimentară trebuie respectat principiul stabilit de către Plenara C.C. al P.C.R. din februarie privind concentrarea producției agricole. Limitele concentrării sînt determinate de restricțiile tehnologice impuse de asolament. De exemplu, întrucît sfecla de zahăr poate reveni pe aceeași solă abia o dată la patru ani, limita superioară a concentrării acestei culturi într-un consiliu agroindustrial este de 25% din suprafața arabilă a acestuia. Restrîngerea acestei culturi la zona din jurul fabricilor de zahăr, necesară pentru reducerea distanței de transport a materiei prime și a subproduselor, impune ca în consiliile unice agroindustriale din această zonă sfecla de zahăr să ocupe o pondere de pînă la 20% din suprafața arabilă. Zona de aprovizionare trebuie considerată nu numai față de parametrii actuali ai producției medii la ha, ci și în perspectiva creșterii acesteia, ceea ce va determina o restrîngere treptată a suprafeței necesare pentru cultura sfeclei de zahăr (sau a altei culturi industriale).

Elaborarea programului de recoltare, depozitare și transport ritmic al materiei prime la întreprinderile de prelucrare reprezintă, de asemenea, un element deosebit de important. Un astfel de program trebuie să cuprindă necesarul de mijloace și forță de muncă pentru recoltarea și transportul materiei prime, evaluarea și prevederea în programul de investiții a spațiilor de depozitare necesare conservării ei în bune condiții.

Valorificarea în circuit a materiilor prime și subproduselor

CONSILIILE UNICE AGROINDUSTRIALE nu sînt numai furnizoare de materii prime, ci și beneficiare ale subproduselor industriale rezultate din prelucrarea acestora, care trebuie valorificate în special prin zootehnie. Din punct de vedere metodologic, se evaluează în primul rînd resursele de subproduse industriale, vegetale și animale valorificabile prin creșterea animalelor în zonă. Pe baza rațiilor furajere speciale pe bază de subproduse, se determină efectivele de animale ce pot fi hrănite în cursul anului pe fiecare consiliu agroindustrial în parte. Se determină apoi necesarul de alte furaje și suprafețele

*) Vezi și articolul „Combinatul agroalimentar", Revista economică, nr. 47 și 49, 1978.

**) Aceste idei le-am dezvoltat pe larg în lucrarea „Integrarea agriculturii", publicată în editura „Ceres", București, 1975.

necesare cultivării acestora. Întreaga acțiune urmărește în special producerea unor cantități suplimetare de carne și de lapte, cu consum redus de concentrate, prin valorificarea superioară a subproduselor agricole și industriale.

În legătură cu aceasta, dorim să ne exprimăm punctul de vedere față de unele opinii privind valorificarea pe diferite căi a subproduselor industriale.

● Una dintre problemele mult discutate este folosirea melasei de la fabricile de zahăr pentru fabricarea alcoolului sau pentru îngrășarea taurinelor. Calculele făcute de noi și literatura internațională arată că alcoolul produs din melasă este cel mai ieftin alcool, iar valorificarea melasei prin alcool (și, respectiv, prin băuturi spirtoase) oferă beneficii mai mari decît valorificarea acesteia prin producția de carne. Pe aceste considerente, nu sînt puțini partizanii valorificării melasei prin alcool. Este știut că în prezent, în afara cantităților folosite pentru fabricarea drojdiei de panificație, o mare parte din melasă este destinată industriei spirtului și numai cca. 1/5 este afectată furajării animalelor la îngrășat. Fără a ignora indicatorii de eficiență economică, sîntem de părere că luarea în considerare numai a acestora, în cazul concret la care ne referim, este un mod greșit de a aborda problema. Potrivit obiectivelor unei politici alimentare raționale, mai ales în condițiile deficitului proteic ce caracterizează lumea contemporană, melasa ar trebui utilizată cu precădere pentru obținerea unei producții alimentare bogată în proteină (carne, lapte, ouă).

● De asemenea, ar merita să fie studiat de către specialiști dacă nu ar fi mai interesant din punct de vedere economic ca dintr-o anumită cantitate de porumb destinat furajării animalelor, să se extragă mai întîi germenii pentru fabricarea uleiului de porumb, apele de spălare a porumbului să fie utilizate la fabricarea lizinei, din porumbul respectiv să se extragă spirtul, iar borhotul respectiv să fie folosit în furajarea animalelor (după unele opinii, amidonul modificat din borhotul de porumb, după extragerea spirtului, este mult mai ușor asimilat de către organismele animalelor decît amidonul din porumbul folosit sub formă de nutrețuri concentrate sau combinate, uruit etc.) Aceste lucruri ar trebui lămurite și verificate pe bază de experiment pentru a determina cele mai raționale soluții de sporire a producției de carne, lapte, ouă cu mai puține furaje concentrate.

● O altă problemă mult comentată se referă la folosirea borhotului în furajarea vacilor de lapte, față de care unii specialiști au rețineri. În țara noastră există o tradiție în ce privește îngrășarea taurinelor, în zonele din jurul fabricilor de zahăr, pe bază de borhot și melasă. Desigur, nu este neeficientă o asemenea soluție, numai că se pune problema : cum să fie concentrat în teritoriu numărul mare de animale ce pot fi îngrășate folosind asemenea resurse ? De exemplu, borhotul și melasa unei fabrici de zahăr de 4 000 tone/24 ore permit îngrășarea a cca. 100 000 capete taurine/an ; aceasta ar însemna afluirea viteilor de la mari distanțe, din mai multe județe, pentru popularea îngrășătoriilor respective, ceea ce ar reduce eficiența. Din acest considerent, trebuie păstrat un anumit raport între capacitățile îngrășătoriilor de taurine și cele ale fermelor de vaci de lapte din consiliile agroindustriale. Laptele produs de aceste unități ar putea fi prelucrat în secții organizate în cadrul consiliilor agroindustriale ; zerul rezultat (subprodus din care, în prezent, mari cantități se aruncă) poate servi la furajarea porcilor, reducînd, cu cantitatea corespunzătoare de proteină digestibilă conținută, necesarul de furaje concentrate. Biogazul obținut din dejecțiile animalelor ar acoperi pe deplin nevoile termice ale unităților agroindustriale din cadrul consiliilor, iar nămolurile rezultate din producția de biogaz ar putea servi ca fertilizanți pentru terenurile din zonă. În felul acesta, bucla circuitului economic agroindustrial integrat se închide, materiile prime de bază și secundare fiind permanent reciclate și valorificate în trepte sau în cascade, în mod complet și complex.

Pornind de la o asemenea concepție pe fiecare lanț economic agroindustrial integrat, se poate ajunge la un sistem agroindustrial județean organizat în mod rațional și eficient.

Rezolvarea acestor probleme este de apanajul organizatorilor, în colaborare cu tehnologii și economiștii din agricultură și industrie alimentară. Asistența tehnică a organismelor de specialitate din țara noastră este absolut necesară pentru reușita acțiunii de consolidare și organizare în continuare a consiliilor unice agroindustriale. Pe această linie, Centrul de organizare, calcul și perfecționarea cadrelor din industria alimentară oferă organelor județene și centrale, pentru rezolvarea sarcinilor de acest fel, concursul prin personal calificat și mijloace moderne de investigație.

dr. Eugen BUCIUMAN

Reducerea accentuată a consumurilor de materii prime și energie

(Urmare din pag. 16)

seama de volumul important al acestor resurse secundare, ca și de faptul că ele sînt avute în vedere la stabilirea echilibrului balanței de energie primară, vor trebui grabnic înlăturate unele rămîneri în urmă existente în această direcție, îndeosebi în industria metalurgică, industria chimică și în sectoarele calde din construcția de mașini.

Dezvoltarea în ritmuri înalte a economiei naționale impune lărgirea bazei interne de materii prime, gospodărirea cu rigurozitate maximă a acestora și **atragerea în circuitul economic într-o proporție cît mai mare a materialelor secundare și a deșeurilor,** în scopul economisirii materiilor prime și diminuării eforturilor legate de importul acestora. Avînd mereu în față această orientare și ținînd seama de noile condiții create pe piața mondială de criza de materii prime, se impune mai mult ca oricînd intensificarea eforturilor pentru găsirea celor mai bune căi, mijloace și soluții de a atrage în circuitul economic importantul potențial de resurse materiale ce-l reprezintă materialele secundare și deșeurile.

Dimensiunea economică a acestei probleme este relevată de faptul că în actualul cincinal se estimează că materialele secundare și deșeurile recuperate aduc un aport echivalent cu suma de 50 mld. lei materii prime noi. În această ordine de idei, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a recomandat ca specialiștii din acest domeniu, împreună cu cei de la Institutul Central de Chimie, să acționeze pentru **prelucrarea superioară a subproduselor ce rezultă din activitatea sectoarelor cocsochimice ale combinatelor siderurgice.** S-a indicat, de asemenea, să se elaboreze tehnologii adecvate pentru **intensificarea reșapării anvelopelor,** pentru recuperarea integrală a anvelopelor uzate.

Sarcini de mare răspundere pe linia valorificării materialelor secundare revin și unităților din cadrul Ministerului Industriei Ușoare. Prin **intensificarea colectării de la populație a materialelor textile uzate** se estimează atragerea în 1980 în circuitul producției a 27 800 tone materii prime secundare din care se vor obține 20 milioane mp mochete, produse textile elastice pentru industria mobilei și 12—21 milioane mp materiale izolante și fonoabsorbante, precum și alte produse.

AȘADAR, o paletă largă de acțiuni și măsuri ce se impun a fi întreprinse în fiecare unitate economică, pentru a ridica gradul de valorificare a resurselor materiale disponibile, pentru a realiza produse mai multe, mai bune și mai ieftine. Aplicarea lor în practică cît mai operativ va contribui la sporirea bazei de materii prime a economiei, va crea fiecărei întreprinderi industriale condiții optime pentru desfășurarea neîntreruptă a proceselor de fabricație, pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan atît cantitativ cît și calitativ.

În sprijinul realizării de economii materiale —
„R. E." militează pentru generalizarea analizei valorii

NECESITATEA UNUI SISTEM CU ORGANIZARE, ATRIBUȚII ȘI RĂSPUNDERI PRECISE

PROIECTUL de Directive ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la Planul național unic de dezvoltare economico-socială a României pentru perioada 1981–1985 și orientările pînă în 1990, ca și proiectul programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic pînă în 1990 și orientările principale pînă în anul 2000 pun un accent deosebit pe valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, pe reducerea consumului acestora, în condițiile îmbunătățirii continue a calității produselor și serviciilor. În legătură cu această opțiune fundamentală a politicii economice a partidului, recenta Plenară comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României a apreciat că valorificarea într-un înalt grad a resurselor materiale și umane de care dispune patria noastră va contribui într-o măsură esențială, în cincinalul viitor, la creșterea neîncetată a avuției naționale și a venitului național ; totodată, a fost subliniat rolul care revine cercetării științifice, muncii de concepție în general, în diminuarea consumurilor, îmbunătățirea calității produselor și ridicarea gradului lor de competitivitate în schimbul mondial de valori. De asemenea, problema utilizării cît mai eficiente a resurselor materiale a constituit obiectul unei analize aprofundate la Plenara din 5 iulie a.c. a Consiliului Național al Oamenilor Muncii ; cu acest prilej, relevînd marile rezerve care există încă în fiecare întreprindere, la fiecare loc de muncă, în fiecare ramură și minister, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a cerut consiliilor oamenilor muncii „să acționeze cu întreaga răspundere, pentru stabilirea și înfăptuirea măsurilor necesare în acest domeniu, să facă totul pentru ca fiecare om al muncii, la locul său de muncă, să acționeze în așa fel încît să realizeze producția cu un consum minim de materiale, de combustibil și energie".

În contextul acestor preocupări majore, dictate în mod obiectiv de necesități economice și sociale, **aplicarea generalizată a analizei valorii la scara întregii economii naționale** devine de o stringentă actualitate și reclamă soluționarea de principiu a unor aspecte de ordin organizatoric.

APLICAREA eficientă a analizei valorii, ca metodă științifică, ce poate acționa la nivelul concepției tuturor produselor — indiferent de formele lor de materializare : produse fizice, tehnologii, servicii etc. — presupune existența unor **instrumente sensibile de depistare a necesităților sociale și de măsurare a performanțelor cerute la un moment dat** (deci o permanentă cunoaștere a acestora), pe baza cărora să fie argumentate, în mod conștient și obiectiv, **comenzile sociale.**

Această metodă, utilizabilă atît pentru îmbunătățirea unor produse existente cît și pentru concepția de noi produse, nu poate acționa în mod științific fără a dispune de suficiente informații cu privire la :

— cerințele reale ale beneficiarilor, pentru a stabili performanțele ce trebuie atinse de către produsele propuse analizei ;

— ideile apărute în țară și în lume, pe baza cărora au fost materializate anumite valori de întrebuințare ;

— resursele materiale, umane, financiare cheltuite pentru realizarea unor valori de întrebuințare sau care sînt necesare și posibile pentru apariția unor noi valori de întrebuințare ;

— mijloacele și procedurile folosite și cele care ar putea sau ar trebui să fie folosite pentru obținerea unor valori de întrebuințare ;

— structura grupurilor sociale care realizează sau ar putea realiza anumite valori de întrebuințare și sistemele informatice specifice lor ;

— și, nu în ultimul rînd, relațiile interumane stabilite între membrii acestor grupuri sociale, cu implicațiile lor — sau acele relații care ar putea favoriza realizarea unor noi valori de întrebuințare, înalt performante.

Rațiunea utilizării A.V. o constituie investigarea formelor existente de materializare a unor valori de întrebuințare în vederea stabilirii raportului real dintre acestea și costurile de realizare (Vî/C), ca apoi să se stabilească valoarea acestui raport la dimensiunile raționale, care pot permite, printr-o nouă concepție, **satisfacerea la un nivel cît mai înalt, cu costuri cît mai reduse, a nevoilor care au generat apariția produsului.**

Analiza valorii poate fi considerată, pe drept cuvînt, **o metodă de stimulare a creativității,** pentru că ea nu numai că ne permite să descoperim eventuale dezechilibre ale raportului Vî/C în intimitatea produselor, dar, în același timp, impune cu necesitate și căutarea de noi soluții pentru a atinge valoarea noului raport, rațional, stabilit în urma analizei funcționale.

Aplicarea analizei valorii în momentul concepției de noi produse poate fi considerată ca o adevărată **profilaxie a apariției risipei de resurse,** fiind deci, în acest caz, cu atît mai eficientă.

PROGRAMUL special, aprobat cu aproape trei ani în urmă, a avut mai cu seamă rolul de a pregăti sub diverse aspecte introducerea largă a metodei — iar rezultatele obținute pînă în prezent sînt departe de a fi pe deplin satisfăcătoare. Consider că pe baza astfel creată — și care trebuie încă dezvoltată — ar fi oportun să se treacă la instituirea unui **sistem** de aplicare generalizată a analizei valorii la scara întregii economii naționale, sistem ce **să ordoneze și coreleze precis obiectivele, sarcinile, atribuțiile, acțiunile, răspunderile.** O reală, temeinică și rapidă generalizare ar fi justificată de importante obiective ce pot fi atinse prin practicarea organizată a acestei metode, printre care :

— valorificarea superioară a resurselor materiale, de muncă și financiare ;

— creșterea performanțelor funcționale și economice ale produselor ;

— realizarea unui mod unitar de gîndire și acțiune, orientat spre obținerea unor efecte economico-sociale corespunzătoare cerințelor sociale ;

— implicarea mai profundă și participarea conștientă a oamenilor muncii la crearea unor produse moderne, competitive.

În organizarea și funcționarea unui sistem unitar de aplicare generalizată a analizei valorii, considerăm că un rol deosebit revine Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, organ înzestrat cu autoritatea și responsabilitatea de a orienta activitatea de concepție spre obținerea unor înalte performanțe ale produselor românești, care să se înscrie cu succes în circuitul mondial de valori. La solicitarea C.N.S.T., Academia „Ștefan Gheorghiu" — Centrul de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din economie și administrația de stat a desfășurat recent un program de A.V. care a avut ca temă problematica aplicării generalizate a analizei valorii.

Practicîndu-se metodologia A.V. specifică problemelor de organizare și metode de stimulare a creativității de grup, au rezultat numeroase și interesante idei ce pot servi construirii sistemului menționat. Iată cîteva dintre ele :

● PROPUNERI PRIVIND CADRUL NORMATIV

— reglementarea normativă a aplicării analizei valorii, printr-un cadru legal suficient de cuprinzător, care să prevadă, în principal :

— fundamentarea obiectivelor de atins ;

— elemente specifice legate de ramurile și domeniile în care urmează să fie aplicată metoda ;

— elemente restrictive ;

— obligativitatea elaborării unor metodologii de funcționare a sistemului de aplicare generalizată a analizei valorii ;

— indicații generale vizînd îmbunătățirea periodică a sistemului, în funcție de experiența pe plan național și mondial, de elementele noi intervenite în cadrul altor sisteme ale economiei naționale implicate în funcționarea siste-

mului A.V.: implementarea sistemului pînă la nivelele de bază (unități economice) ;

— stabilirea unui regulament privind organizarea și funcționarea sistemului de aplicare generalizată a analizei valorii ;

— însărcinarea unui organ central competent, cu coordonarea unitară a activității de A.V. din unități economice, unități de cercetare și proiectare, din învățămîntul tehnic și economic.

PROPUNERI PRIVIND PREGĂTIREA CADRELOR

—programarea coordonată și de perspectivă a organizării cursurilor de specializare și perfecționare în A.V. pentru cadrele de concepție, la Academia „Ștefan Gheorghiu", cabinetele teritoriale de organizare, centrele departamentale de perfecționare, institutele de cercetare și inginerie tehnologică, de proiectare, precum și la un eventual centru de perfecționare a pregătirii cadrelor din domeniul concepției, astfel încît să se asigure numărul necesar de specialiști de sistem, instructori, analiști, precum și reciclarea lor periodică și completarea numărului lor ;

— introducerea analizei valorii în programele de învățămînt liceal și superior tehnic și economic și pregătirea cadrelor didactice pentru predarea metodei.

PROPUNERI PRIVIND ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA SISTEMULUI

— elaborarea unei metodologii generale de aplicare a analizei valorii și a instrucțiunilor specifice pentru fiecare ramură sau domeniu de activitate ;

— urmărirea modului cum se aplică standardele de analiza valorii și perfecționarea acestora în funcție de elementele rezultate din practică ; urgentarea elaborării metodologiilor A.V. pentru tehnologii, servicii ș.a. ;

— instituirea obligativității aplicării A.V. în cazul proiectării și modernizării produselor și tehnologiilor ;

— introducerea unui capitol obligatoriu : „aplicarea analizei valorii" la temele de cercetare și proiectare elaborate ;

— participarea specialiștilor în analiza valorii la omologarea tuturor produselor și tehnologiilor ;

— organizarea unui sistem riguros de evidență și raportare statistică a rezultatelor obținute prin aplicarea A.V. ;

— introducerea unui sistem specific de autocontrol și autogestiune pentru activitatea de analiza valorii.

PROPUNERI PRIVIND STIMULAREA APLICĂRII A.V.

— stabilirea unor forme adecvate de stimulare morală și materială a specialiștilor în analiza valorii, care să permită crearea în unități a climatului socio-economic necesar pentru lărgirea participării la aplicarea metodei ;

— acordarea de burse pentru specializări în analiza valorii, în țară și străinătate, pentru cadrele care au obținut rezultate deosebite în aplicarea metodei ;

— instituirea premiului „analiza valorii" pentru realizările de excepție ; introducerea A.V. ca un obiectiv și criteriu în planurile tematice și concursurile anuale departamentale de invenții și inovații ;

— stabilirea unei metodologii unitare de cointeresare (stimulare/penalizare) a beneficiarilor (propria unitate sau alte unități economice) pentru aplicarea în producție a rezultatelor obținute prin utilizarea analizei valorii.

PROPUNERI PRIVIND INFORMAREA

— organizarea unui sistem de informare și documentare la toate nivelele și etapele aplicării analizei valorii ; a unor bănci de date, specifice domeniului de activitate, în care să se regăsească ultimele cunoștințe și performanțe tehnice obținute pe plan național și internațional ;

— utilizarea sistemelor moderne de prelucrare a informațiilor ;

— popularizarea metodei și a rezultatelor obținute în aplicarea ei, prin lecții, conferințe, mijloace de informare în masă ;

— organizarea de manifestări științifice interne de analiza valorii și participarea la cele internaționale.

Aceste propuneri, adăugate celor exprimate de diverși specialiști în paginile „Revistei economice", își așteaptă trierea și omologarea de către un for competent, în vederea rezolvării pe cale decizională a condițiilor necesare pentru răspîndirea rapidă a unui generos instrument de concepție funcțională a produselor.

Mariana VENCU
expert-instructor
Academia „Ștefan Gheorghiu"

TEHNOLOGIA DE GRUP ÎNLESNEȘTE LUCRUL LA MAI MULTE MAȘINI

ÎN CUVÎNTAREA la recenta Plenară comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, referindu-se la condițiile tehnice și organizatorice care se impun pentru creșterea mai rapidă a productivității muncii în industrie, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat ca o necesitate de prim ordin **„organizarea fluxului de producție în așa fel încît să se poată lucra concomitent la mai multe utilaje și mașini".**

Polideservirea mașinilor poate fi înlesnită în construcția de mașini, mai cu seamă în cazul prelucrărilor mecanice pentru producția de serie mică și mijlocie, prin aplicarea **tehnologiei de grup.** Experimentările făcute în țara noastră *) au demonstrat că prin această metodă se îmbunătățesc considerabil productivitatea muncii și indicii de utilizare a mașinilor-unelte, iar literatura străină de specialitate citează reduceri cu pînă la 60 la sută ale termenelor de fabricație, cu pînă la 50 la sută ale rebuturilor, cu pînă la 10 la sută ale pierderilor de materiale.

Potrivit tehnologiei de grup, se constituie celule de uzinare independente, cu cel mult 15 mașini conduse de un număr redus de muncitori ; aceștia au sarcina de a prelucra piese diverse, dar care prezintă multe caracteristici comune, ceea ce diminuează frecvența reglajelor. O astfel de organizare, însoțită de policalificarea în diferite specialități de prelucrări mecanice, contribuie la constituirea unor echipe omogene, avînd sarcini de plan colective și rezolvînd problemele în comun.

*) Vezi, de pildă, **Revista economică**, nr. 7, 1977.

Înainte de reorganizarea spațială a parcului de mașini-unelte, este însă necesară raționalizarea pregătirii producției în funcție de specificul metodei. Clasificarea reperelor de fabricat se face alegînd, din documentația de la biroul de proiectare al uzinei, cele mai reprezentative repere elementare, care se grupează din punctul de vedere al formei, al materialului, al operațiilor de prelucrare pe care le necesită ; fiecare grup primește un număr de cod ce va reveni tuturor reperelor cu caracteristici analoage. Datele respective sînt listate pe fișe sau introduse în memoria unui calculator care să poată furniza în orice moment, de pildă, lista tuturor pieselor din oțel de o anumită grosime, a pieselor la care prelucrarea constă dintr-o găurire etc. ; aceasta facilitează și proiectarea produselor noi, care pentru unele repere se poate reduce la una-două modificări de cote față de piesele existente în fabricație.

Se procedează apoi la analiza fluxului reperelor, determinîndu-se diverșii parametri ai proceselor de fabricație ; reperele de executat, cantitatea, metodele de prelucrare, mașinile, manopera și timpul necesare, dîndu-se fiecărui reper și fiecărei mașini un număr de identificare. Pe baza acestor date se stabilesc în etape, prin aproximații succesive, grupele mari de mașini, repere și materiale, fiecare grup fiind apoi studiat în detaliu, pentru a determina cea mai bună amplasare a mașinilor, folosind drept criterii : cele mai simple trasee ale pieselor, cele mai mici distanțe de parcurs de către muncitori, evitarea staționărilor și a gîtuirilor prin asigurarea numărului optim de mașini.

Se apreciază că, în medie, 80 la sută din repere pot fi încadrate în diversele grupe de bază ; 10 la sută pot fi modificate în vederea adaptării la aceste grupe, iar restul de 10 la sută rămîn să fie prelucrate la mașini negrupate sau să fie obținute de la alte întreprinderi, prin cooperare.

Economisirea combustibililor și energiei electrice în sisteme de termoficare

CREDEM că nu mai trebuie demonstrată necesitatea unor intense preocupări ale specialiștilor în direcția reducerii consumului de resurse energetice primare. În acest cadru, studii și cercetări, precum și aplicarea lor în practică și extinderea acestor aplicații au relevat că una din principalele căi prin care se pot obține substanțiale economii de combustibili este producerea combinată a energiei electrice și căldurii prin termoficare. Calculele efectuate în scopul evidențierii efectelor obținute prin aplicarea termoficării relevă că în cazul alimentării consumatorilor urbani se realizează economii de combustibili evaluate la 12—18% din consumul aferent soluției de producere separată a energiei electrice și a căldurii, iar în cazul marilor platforme industriale volumul economiilor se ridică la valori de 22—30%. Economia totală de combustibil obținută prin aplicarea termoficării în țara noastră se cifrează astfel la peste 2,7 milioane tcc în 1978, valoare ce reprezintă o reducere a consumului de resurse energetice primare de circa 3%.

Rezultatele prezentate se înscriu ca un efect direct al politicii partidului de gospodărire atentă a resurselor țării și de adoptare a celor mai oportune soluții care să țină seama de interesele de perspectivă ale întregii economii. Producerea combinată a energiei electrice și a căldurii în surse puternice, dotate cu echipamente prezentînd performanțe tehnice și economice ridicate, precum și sistemele specifice de transport și distribuție centralizată a energiei electrice și a căldurii, sisteme ce beneficiază de soluții constructive în continuă perfecționare, reprezintă, în același timp, și o rezolvare într-un grad mai mare sau mai mic și a unor alte multiple și stringente probleme din domeniul industrial și al gospodăririi edilitare, cum sînt: degrevarea într-o măsură însemnată a industriei de construcții de cazane prin reducerea numărului de cazane de debite mici și reducerea substanțială a consumului specific de metal raportat la unitatea de căldură produsă; posibilitatea utilizării combustibililor inferiori pentru producerea căldurii cu randamente ridicate; reducerea substanțială a noxelor evacuate în atmosferă și pe această bază, eliminarea în toate localitățiie importante a poluării provenind din producerea căldurii.

Politica de economisire a combustibilului prin adoptarea unor soluții de producere combinată de energie electrică și căldură prin termoficare a căpătat în țara noastră o largă dezvoltare atît în contextul economiei naționale cît și comparativ cu alte țări. Astfel, în anul 1979 se află în funcțiune 24 centrale electrice de termoficare alimentînd sisteme publice în 20 centre urbane și peste 90 centrale electrice de termoficare cu profil industrial. Creșterea numărului și importanței consumatorilor de căldură a condus la realizarea de rețele de termoficare cu o lungime totală de peste 800 km, ajungîndu-se la distanțe maxime de transport de 9,5 km și diametre maxime ale conductelor de 600 mm în cazul rețelelor de abur, și 17 km respectiv 1200 mm în cazul rețelelor de apă fierbinte. Cu toate succesele, prezentate mai sus, există încă o serie de direcții prin care se pot obține perfecționări capabile să ofere, în continuare, substanțiale reduceri ale consumului de căldură și energie electrică și pe care ne propunem să le evaluăm în studiul de față.

Perfecționarea concepției sistemelor de termoficare

ÎN ȚARA NOASTRĂ soluția de termoficare a suferit permanente îmbunătățiri legate de adoptarea la condițiile concrete ale fiecărei centrale electrice de termoficare și ca urmare a permanentelor căutări generate de imperativul ridicării continue a eficienței economice a sistemelor de termoficare. Aceste perfecționări au la bază atît elemente de ordin calitativ ce privesc creșterea experienței specialiștilor din domeniul industriei producătoare de echipament, din domeniul proiectării și exploatării acestor obiective, cît și fructificarea rezultatelor obținute prin cercetări ample destinate aprofundării problemelor tehnico-economice specifice, deopotrivă cu adaptarea la condițiile țării noastre a soluțiilor aplicate în țări cu experiență tehnică îndelungată în domeniul termoficării. Dintre cele mai importante direcții în care eforturile depuse s-au materializat în rezultate deosebite, trebuie să menționăm continua îmbunătățire a performanțelor centralelor proiectate și realizate, astfel încît indicatorii tehnico-economici ai acestora s-au plasat în permanență la nivelul celor mai bune realizări mondiale.

Este de remarcat faptul că, începînd cu centrale electrice de termoficare de foarte mică putere, am ajuns ca, în cazul CET București-Sud, să avem peste 2000 Gcal/h instalate și sistemul de transport și distribuție aferent. De asemenea, s-a realizat asimilarea și producerea în țară a tuturor echipamentelor de bază, cazane, turbine, instalații de pompare, etc., echipamente ale căror performanțe tehnice se află în continuă îmbunătățire. Ca urmare, se poate afirma că în prezent în România există o concepție proprie, originală cu privire la realizarea sistemelor de alimentare centralizată cu căldură prin termoficare, concretizată în rezolvarea unor probleme de optimizare, ținîndu-se seama de condițiile țării noastre, de soluții constructive tradiționale și regimurile de funcționare.

Astfel, au fost stabilite schemele centralelor electrice de termoficare în corelare cu necesitatea asigurării elasticității în funcționare și prin aceasta asigurarea obținerii și menținerii unor regimuri de încărcare a echipamentelor cît mai apropiate de regimurile economice optime. S-a realizat optimizarea sistemelor de transport al căldurii, atît din punct de vedere al configurației de ansamblu, cu implicații în reducerea consumurilor proprii de putere și energie electrică pentru pompare, cît și din punct de vedere al izolării termice, care în prezent asigură pierderi de căldură reduse.

Un loc deosebit l-au avut și îl au în continuare perfecționarea soluțiilor constructive în sensul eliminării materialelor deficitare și a celor energointensive; actualizarea periodică a regimurilor de funcționare corespunzător cu dinamica dezvoltării sistemelor și cu cerințele gospodăririi raționale a combustibililor; introducerea instalațiilor de reglare automată la punctele termice și consumatori.

Pe linia adîncirii aspectelor legate de realizarea sistemelor de termoficare, au fost întreprinse programe de cercetări ce și-au propus evidențierea unor măsuri capabile să conducă la utilizarea mai judicioasă și la gospodărirea rațională a căldurii și energiei electrice aferente pompării care, după cum se știe, antrenează însemnate consumuri energetice. Astfel, analiza condițiilor reale de apariție a vîrfului de sarcină termică în sistemele de termoficare urbană a fundamentat propuneri de reducere a valorilor nominale cu 12—17% pentru sarcina de încălzire, respectiv 20% pentru sarcina aferentă preparării apei calde de consum. Aplicarea, din 1970, a acestor propuneri s-a concretizat prin importante economii de investiții evaluate la peste 100 mil. lei, disponibilizări de capacități instalate în centralele electrice de termoficare și rețele superioare valorii de 200 Gcal/h prin îmbunătățirea indicatorilor de exploatare a sistemelor de termoficare și, pe această bază, diminuarea consumurilor de energie electrică pentru pomparea cu cca. 5%. Cercetarea condițiilor specifice în care este necesară alimentarea cu căldură a marilor complexe de sere legumicole a fundamentat atît posibilități de diminuare a investițiilor aferente capacității de

producere a căldurii în centralele electrice de termoficare, cît și modalități specifice de reglare a livrării căldurii. De asemenea, au fost realizate scheme de reglare automată a căldurii în sere, corelat cu necesitățile de consum impuse de tipul culturii și stadiul de dezvoltare a acesteia. Elementele prezentate au permis elaborarea de diagrame de reglaj specifice acestor consumatori, a căror aplicare — începînd din 1972 — a permis realizarea de economii de căldură de ordinul a 5—10%.

Pe lîngă aceste rezultate, în prezent sînt în curs de finalizare cercetări și analize vizînd reducerea consumurilor de combustibil aferente serelor legumicole prin eliminarea tuturor căilor de pierdere a căldurii, uniformizarea în plan orizontal a cîmpului de temperaturi interioare și menținerea valorii temperaturii aerului interior la nivelele strict necesare procesului tehnologic, introducerea culturilor duble sau multiple pe aceeași suprafață de teren, corelarea planului de producție și desfacere cu cerințele minimizării apelului la resursele energetice. În acest context trebuie menționate eforturile pentru realizarea unor soiuri de culturi și tehnologii de exploatare adoptate în mai mare măsură necesității reducerii în continuare a consumurilor de energie pentru încălzirea serelor, fundamentarea unor planuri de producție bazate în principal pe utilizarea suprafețelor de solarii și diminuarea folosirii suprafețelor încălzite etc.

Preocupările privind perfecționarea în continuare a concepției generale a sistemelor de termoficare, a soluțiilor practic-aplicative relevă numeroase posibilități ce pot fi valorificate în perspectivă.

Acestea se referă la creșterea razei de eficiență a termoficării prin adaptarea de parametri ridicați ai agentului termic ; crearea de echipamente cu performanțe superioare, antrenînd consumuri tot mai mici de metal, cu comportări mai bune în exploatare (schimbătoare de căldură compacte, hidroelevatoare reglabile cu schemă proprie de automatizare a funcționării) ; adoptarea de scheme îmbunătățite pentru instalațiile din punctele termice și de la consumatori.

În vederea amplificării efectelor concrete în direcția economisirii energiei, s-a considerat oportună elaborarea unor metodologii de reglare a căldurii livrate prin sistemele cu apă fierbinte, destinate eliminării risipei de căldură prin apropierea parametrilor furnizați de cerințele reale de consum, introduse experimental în exploatarea sistemelor de termoficare, din anul 1975. Aplicarea noilor instrucțiuni de reglare, completate și corectate prin adaptarea la specificul fiecărui sistem de termoficare, a permis raționalizarea regimurilor de funcționare.

O altă direcție a acțiunilor și preocupărilor o constituie sporirea gradului de termoizolare a clădirilor prin revizuirea și adoptarea unor grosimi optimizate. Criteriul de optimizare nu corespunde încă pe deplin modului de comparare a variantelor utilizat în energetică — dat fiind că nu s-au luat în considerare echivalări de putere și combustibil, ceea ce demonstrează că în acest domeniu sînt posibile perfecționări cu consecințe de cea mai mare importanță asupra utilizării raționale a energiei primare.

În conceperea sistemelor de termoficare, pe lîngă acțiunile amintite anterior urmează a fi incluse deopotrivă rezultate și soluții eficiente din punct de vedere tehnico-economic prin aprofundarea unor noi domenii de cercetare, prin valorificarea unor rezerve deja cunoscute. Se au în vedere optimizarea regimurilor hidraulice de funcționare prin realizarea de instalații intermediare de pompare în rețele și introducerea treptei a III-a de pompare în centralele electrice de termoficare funcționînd numai în perioadele de vîrf ; diminuarea consumului propriu tehnologic în transportul căldurii prin actualizarea valorilor grosimii optime a termoizolațiilor, aplicînd o metodologie completă de calcul tehnico-economic comparativ, ce are în vedere actuala conjunctură economică în domeniul asigurării cu combustibili și energie electrică, în prezent și viitor.

Perfecționarea exploatării — cale intensivă în economisirea resurselor energetice

ÎN DOMENIUL exploatării sistemelor de termoficare, studii de regim hidraulic și termic, aflate în strînsă și permanentă corelare cu necesitățile reale de consum, au pus un accent deosebit pe optimizarea încărcării echipamentelor, concomitent cu asigurarea unei funcționări cît mai apropiate de parametri proiectați. Au fost elaborate astfel pentru centralele de producere a energiei electrice și termice de la Brazi și respectiv Işalnița, scheme de funcționare și încadrare a echipamentelor de producere a căldurii, corespunzătoare obținerii unor consumuri diminuate de combustibil, pentru fiecare regim caracteristic de furnizare a căldurii la consumatorii alimentați. Prin aceste scheme se stabilesc participarea fiecărei instalații la acoperirea sarcinii termice care se livrează, parametrii tehnici în puncte caracteristice ale instalației, circulația debitelor de agent etc. ; s-au evidențiat soluții și metode de perfecționare a producerii și transportului căldurii ; s-a trecut la generalizarea reglării unitare a parametrilor căldurii livrate prin aplicarea unei metodologii unice și în baza unor diagrame de reglaj adaptată anual la cerințele respectivei etape de dezvoltare a sistemului. În cadrul acestei acțiuni, se menționează faptul că se practică metode de reglare diferențiate, în funcție de natura consumatorilor alimentați, se aplică metode particularizate la specificul schemei, astfel încît să valorifice la maximum posibilitățile oferite de echipamentele aflate în funcțiune în etapa respectivă ; s-a acționat în vederea eliminării dezechilibrărilor hidraulice în cadrul rețelelor primare, acțiune ce se extinde la ora actuală și în domeniul circuitelor secundare.

Eforturile depuse pe linia gospodăririi mai judicioase a combustibililor și energiei electrice în sistemele de termoficare, se reflectă în reduceri semnificative ale consumurilor specifice. În acest sens, ca un rezultat important se ilustrează faptul că în cazul consumatorilor urbani s-a ajuns la consumuri de ordinul a 12—14 Gcal/an ap. conv., iar în cazul serelor legumicole, de exemplu, reducerea se situează între 5—10%. Neîndoielnic că nivelurile de economii pot fi amplificate. Potrivit acestor orientări, se estimează introducerea unui sistem unitar de planificare, urmărire și raportare a consumurilor tehnologice proprii aferente transportului și distribuției căldurii produse în termoficare ; echilibrarea hidraulică a tuturor circuitelor secundare de distribuție a căldurii ; extinderea introducerii instalațiilor de reglare automată și de contorizare a consumului la punctele termice ; trecerea la introducerea treptei III de reglare a căldurii la nivelul consumatorilor, prin lansarea în fabricație de serie mare a echipamentelor necesare — ventile cu reglaj prestabilit ; introducerea calculatoarelor de proces în supravegherea și exploatarea marilor sisteme de termoficare, echipamente cu sarcini în domeniul menținerii unor regimuri optimizate de funcționare a întregului ansamblu de instalații ; întărirea rolului unităților de dispecerizare a producerii, transportului și utilizării căldurii în sistemele de termoficare.

Aceste elemente de natură să contribuie în mod direct la reducerea consumurilor energetice în rețelele de termoficare vor conduce la efecte practice și de lungă durată la nivelul sistemului de termoficare național. Prin aplicarea măsurilor menționate, prin generalizarea lor, prin investigarea altor căi și mijloace, economia anuală de combustibil în valori absolute la nivelul anului 1980 pentru centralele electrice de termoficare aparținînd Ministerului Energiei Electrice — aceste economii adăugîndu-se celor 2,7 milioane tcc pe care le aduce sistemul de termoficare ca atare — se situează în jurul valorii de 186,5 mii tcc/an, repartizate în următoarele direcții : întreruperea furnizării apei calde menajere pe timp de noapte — 30,1 mii tcc/an ; alimentare discontinuă a clădirilor care nu sînt folosite permanent — 23,2 mii tcc/an ; echilibrarea hidraulică a sistemelor de termoficare — 21,4 mii tcc/an ; introducerea automatizării, măsurării și controlului la puncte termice — 74,2 mii tcc/an ; introducerea dispecerizării livrării căldurii — 15,6 mii tcc/an ; introducerea reglajului mixt în sistemele de termoficare — 22,0 mii tcc/an.

După cum se poate constata, aceste măsuri de economisire a combustibilului și energiei electrice în sistemele de termoficare au ca efect cumulat disponibilizarea pentru economia națională a unei cantități importante de combustibil. De aceea este necesară introducerea sau extinderea măsurilor susmenționate în exploatarea echipamentelor și a instalațiilor sistemului de producere, transport și consum a căldurii. De asemenea, complexitatea diverselor echipamente tehnice, precum și a ansamblului în totalitate, corelată cu problematica realizării unor regimuri optimizate de funcționare, impune introducerea, în cazul marilor sisteme de termoficare, a conducerii exploatării sistemelor de termoficare prin instalații de dispecerat, avînd în dotare calculatoarele de proces concepute în varianta simplificată, adaptate strict la conducerea regimului termic și hidraulic sau în varianta lărgită, capabile să optimizeze permanent procesele de producere, transport și utilizare a energiei în sistemele de termoficare.

Nicolae NICULESCU
Nicolae DAVID
Constantin CORCODEL
Institutul de studii și proiectări energetice

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Unitatea și independența țării – țeluri esențiale ale gîndirii economice progresiste românești (I)

GÎNDIREA economică progresistă pe teritoriul țării noastre a fost întotdeauna un însoțitor de nădejde al luptei poporului român pentru neatîrnare și unitate statală. Conducătorii de seamă ai revoluției de la 1848 din Muntenia, Moldova și Transilvania – pe atunci încă arbitrar despărțite, dar care tindeau să se unească sub imperiul unor necesități obiective și ca urmare a impulsului dat de lupta maselor populare, al tuturor forțelor progresiste în calea cărora se ridicau mari obstacole – au fundamentat temeinic, și din punct de vedere economic, necesitatea imperioasă a independenței și unirii tuturor componentelor frățești ale României. Pe bună dreptate N. Bălcescu, S. Bărnuțiu, M. Kogălniceanu, Gh. Barițiu, Cezar Bolliac, Al. I. Cuza, Al. G. Golescu și alți revoluționari nici nu concepeau o Românie modernă fără de unitate și independență. Această idee a crescut în amploare și a pătruns în profunzime, alimentînd forțele sociale ale progresului a cărei luptă a culminat cu actul de mare însemnătate pentru poporul român și dezvoltarea sa economico-socială – desăvîrșirea unității statale de la 1 decembrie 1918.

Ideile economice și social-politice progresiste, despre independență și unitate statală, susținute de marii oameni ai sec. al XIX-lea, au fost ridicate pe o nouă treaptă prin afirmarea clasei muncitoare pe arena istoriei poporului român, ea corelînd în chip dialectic eliberarea națională cu cea socială. Marcînd factorul comun de idei progresiste legate de independență și unire, nu putem să nu distingem acele elemente care diferențiau în chip pozitiv concepția clasei muncitoare de cea a burgheziei în preajma realizării actului desăvîrșirii unității statului român. Nu odată reprezentanții clasei muncitoare au știut să aprecieze ce a făcut bun burghezia cu liberalismul ei pe linia unirii și independenței. În anul 1888, cînd burghezia reprimase mișcările țărănești susținute de muncitorime, o publicație a clasei muncitoare știa să aprecieze cu obiectivitate contribuția burgheziei la unire și independență considerînd că „dacă în interesul muncitorilor nu s-a făcut nimic bun, totuși starea cea nouă a liberalismului e mai bună decît vremea șerbiei și luptînd liberalii pentru interesele lor, au făcut să scape întrucîtva țara de cotropirea străinului... Au făcut numai interesul lor, dar, făcîndu-l pe al lor, au făcut întrucîtva interesul tuturor românilor, căci ni-au asigurat ființa noastră ca români liberi și în viitoriu puterii a face dreptatea pe care ei nu au voit să o facă" [1]). Muncitorimea și țărănimea, masele populare, au participat masiv la eforturile pentru realizarea unității statale. În cele de mai jos ne vom referi la cîteva din momentele însemnate ale evoluției și dezvoltării în amploare și profunzime a ideii de unitate și independență a țării.

Independența și unitatea statului român a constituit un obiectiv major al gîndirii și acțiunii patrioților români din sec. al XIX-lea. Astfel, pe baza cercetării atente a trecutului istoric al poporului român și a realităților vremii, M. Kogălniceanu arăta : „eu privesc ca patria mea toată acea întindere de loc unde se vorbește românește și ca istorie națională istoria Moldovei, a Valahiei și a fraților din Transilvania" [2]). Pe aceeași bază, N. Bălcescu conchidea : „Unitatea națională fu visarea iubită a voievozilor noștri cei viteji, a tuturor bărbaților noștri cei mari...", că la mine românii „sînt meniți prin naționalitate, prin aceeași limbă, religie, obiceiuri, sentimente, prin poziția geografică, prin trecutul lor și în sfîrșit, prin nevoia de a se păstra și de a se mîntui" [3]. Sînt surprinse aici acele elemente care definesc ființa unei națiuni și concură în decursul istoriei milenare a poporului român la formarea conștiinței unității sale indestructibile. Căci, așa cum sublinia C. Bolliac, „Unirea României într-un singur stat... a fost sentimentul național în toate părțile României de cînd istoria a început a ne spune cîte ceva despre Dacia" [4]. Deosebit de pregnant au relevat dorința și voința de unire a românilor din Transilvania cărturarii de aici, opera cărora a dat expresie hotărîrii care a fost exprimată cu claritate

FIȘE

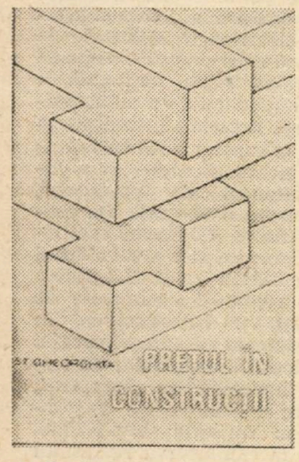

● *Conferențiar dr. ing. Ștefan Gheorghiță publică monografia* Prețul în construcții *(Editura tehnică, 1979, 252 p.), în care, după o analiză a sistemului de prețuri în construcții din perioada 1957–1975, prezintă sistemul de prețuri aplicat în prezent în construcții, dînd prioritate aspectelor sintetice și principiale. În contextul perfecționării continue a conducerii economice în țara noastră, se analizează problema contractării lucrărilor de construcții, precum și a introducerii indicatorului „producția netă". Autorul selectează unele aspecte reprezentative privind formarea prețurilor de construcții în diferite țări, în special în țările socialiste, în intenția de a oferi o informare sintetică în acest domeniu. Se fac și aprecieri prospective, în cadrul cărora eficiența să sporească în continuare prin : simplificarea raporturilor dintre constructor, beneficiar, proiectant, bancă ; adîncirea specializării organizațiilor de construcții ; îmbunătățirea evidenței printr-un sistem de analiză verticală ; stimularea introducerii tehnicii noi ; controlul global al realizării obiectivelor, cuprinzînd toate fazele, inclusiv studiile tehnice și calculele economice pînă la punerea în funcțiune.*

Evaluarea produsului științific

● *S. Kaceaunov și B. Bradinov susțin, în studiul* Sobrajeniia otnosno otenkata na nauciniia produkt *(Considerente cu privire la evaluarea produsului științific), apărut în revista IKONOMICESKA MISL, nr. 2/1979, teza că toate tipurile de evaluare a activității științifice sînt subordonate evaluării produsului științific. Ei introduc trei concepte succesive ale procesului de evaluare – evaluarea produsului științific, a rezultatului științific și a efectului științific. Se propun următoarele momente ale organizării evaluării : crearea unei clase de modele pentru descrierea produsului științific și rezultatului științific ; dezvăluirea și analiza totalității efectelor rezultatului științific concret ; elaborarea a două grupe de criterii destinate analizei produselor științifice, precum și evaluării și determinării efectelor aplicării lor. Autorii apreciază că problema evaluării rezultatelor activității științifice are un caracter complex și că rezolvarea ei cere o abordare interdisciplinară sistematic organizată pe bază de program*

Productivitatea muncii în S.U.A. : spre stagnare ?

● *În numărul său din iunie a.c., revista engleză „Management Services" publică, sub titlul „Productivitatea în America de Nord", ediția prescurtată a unui studiu efectuat de Nicolas Palik, sub auspiciile Institutului pentru servicii de management din Marea Britanie.*

Autorul citează statistici din care rezultă că, dacă din 1889 pînă în prezent productivitatea muncii în Statele Unite a crescut cu 500%, în ultimul deceniu sporul mediu anual s-a redus la circa 2%, iar anul trecut la 1,6% (pe cînd R.F.G., Japonia și alte țări au înregistrat un ritm de 6–14% pe an). Ca principale cauze ale fenomenului sînt enumerate șomajul cronic și inflația, scăderea investițiilor și a cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare (este semnificativ faptul că în decurs de un deceniu, numărul brevetelor de invenții înregistrate anual s-a menținut la un nivel sensibil constant, în timp ce pe plan mondial el a crescut cu 39%), erodarea motivației economice a muncitorilor și, deopotrivă, a conceptului liberei întreprinderi, ofensiva birocrației, intervenții guvernamentale neoportune.

Presiunile pe care le exercită concurența producătorilor din alte țări și creșterea prețurilor la energie și materii prime tind să agraveze situația actuală, ceea ce pune cu toată seriozitatea probleme prioritare ca îmbunătățirea climatului pentru inovație tehnologică și pentru investiții de capital, pregătirea mai eficientă

în 1848 la Blaj : „Noi vrem să ne unim cu țara".

Mai departe, într-un memoriu adresat principelui Cuza în 1860, Al. Papiu Ilarian arăta : „Românii din Transilvania, în împrejurările de față numai în Principate privesc, numai de aici așteaptă semnul, numai de aici își văd scăparea...[5]). Unirea Transilvaniei cu România a fost temeinic argumentată de gînditorii înaintați. Astfel, B.P. Hașdeu scria : „Nu numai în privința limbei, ci și în aceea a teritoriului este absolutamente imposibil de a trage o linie de demarcațiune între moldoveni și munteni... moldovenii sînt munteni, muntenii sînt moldoveni, moldovenii și muntenii sînt transilvani, transilvanii sînt moldoveni și munteni, iată singurul aspect adevărat și posibil al acestui majestuos tablou, de o unitate națională fără exemplu în analele lumii" [6]).

Mișcarea muncitorească, dezvoltîndu-se concomitent pe ambele versante ale Carpaților, a dat, în spiritul socialismului științific, în strînsă legătură cu condițiile și misiunea sa istorică, o vie expresie cerinței obiective de reunire a tuturor românilor într-un singur stat, fixîndu-și ca unul din obiectivele fundamentale ale luptei sale făurirea statului național unitar și independent. Astfel, într-un articol publicat în revista cu titlu semnificativ „Dacia viitoare", editată în 1883, Mille aprecia Unirea din 1859 ca incompletă și sublinia : „Vom spune dar verde și lămurit cugetarea noastră : Voim **Dacia așa cum ea fu,** fiindcă istoria și dreptul, tradițiunea..., trecutul și prezentul ne dau dreptul de a aspira la o Dacie română... Voim dar... ca românii să fie toți liberi și să formeze un stat, iar nu să geamă sub niște dominațiuni străine și vitrege" [7]). Cu același patos revoluționar, cu aceeași încredere nestrămutată sînt reluate aceste idei în revista „Emanciparea" care saluta cu deosebită satisfacție inițiativa confraților de la revista „Dacia viitoare" de a arăta că românii niciodată „nu au renunțat la legitima lor nădejde, la întrunirea tuturor provinciilor locuite de români într-un singur mănunchi" [8]. Iar gazeta „Munca" din 27 mai 1894 scria cu un robust optimism despre acel „ideal frumos, spre a cărui realizare trebuie să tindem și la care fatalmente vom ajunge", idealul de a făuri „o Românie mare, care să grupeze pe toți fiii ei".

Alături de rațiunile de ordin istoric, etnic sau social, rațiunile economice și-au avut și ele locul — dintre cele mai însemnate — în argumentarea unirii și independenței. Într-o lucrare editată cu doi ani înainte de unirea de la 1859, al cărei autor a ținut să rămînă anonim, se scria că „unirea e mîntuirea proprietății..." dezmorțirea și învierea industriei..." [9]. Într-un semnificativ pasaj se evidențiază condițiile favorabile pe care le-ar crea unirea țărilor române pentru dezvoltarea întregii economii în toate compartimentele ei : „Unirea dezmorțește și înviază industria, care cuprinde în sine agricultura (sau lucrarea pămîntului), negoțul și meșteșugurile. Dezmorțește și înviorează agricultura, pentrucă tăria guvernului scutește pe țărani de bailăcuri și de străgănirile îndesite și chiar necurmate care smulg pe plugar de la muncă în timpurile cele mai prețioase ; pentrucă statornicia guvernului încurajează la așezăminte agricole mari, înlesnește acestei ramuri de industrie ajutoarele științei; îi dă unelte mai desăvîrșite, sămînța mai bună, viță de vie mai bună ; dă un bold puternic plugarilor spre spor, spre mai bine, făcîndu-i să se bucure în pace și fără temere pe rodul muncii lor. Unirea dezmorțește și înviază negoțul și meșteșugurile, pentrucă încurajează la întreprinderi mari ce cer timp îndelungat și statornicie ; pentrucă scutește aceste ramuri ale industriei de toate încurcăturile cîte pot avea în daraverile lor cu străinii ; pentrucă le deschide căi de comunicare, care sînt adevăratele lor aripi, pentrucă le întinde, le lărgește sfera de vînzare, pentrucă le deschide nouă vine de avuție cum minele și altele..." [10]). Autorul lucrării consideră că unirea va fi însoțită de prefaceri care să stimuleze viața economică, punîndu-și mari speranțe într-o politică activă a unui stat puternic.

prof. dr. I. V. NICOLAE
conf. dr. D. MUREȘAN

---

[1]) „Muncitorul", nr. 53, Iași, 18 sept. 1888.
[2]) M. Kogălniceanu, Cuvînt pentru deschiderea cursului de istorie națională, rostit la Academia Mihăileană, în Antologia gîndirii românești, partea I, Edit. politică, București, 1967, p. 349.
[3]) N. Bălcescu, Mersul revoluției în istoria românilor, în op. cit., p. 281.
[4]) C. Bolliac, Unitatea României, în op. cit., p. 309.
[5]) Citat din Gîndirea social-politică despre unire (1859), Edit. politică, București, 1968, p. 147.
[6]) Ibidem, p. 317.
[7]) Documente din istoria mișcării muncitorești din România 1879—1892, Ed. politică, București, 1973, p. 165—166.
[8]) „Emanciparea", nr. 2 din mai 1883, p. 1.
[9]) Un român din București. Aruncare de ochire asupra Unirii principatelor. În : „Date și documente relative la renașterea României", vol. III, p. 309.
[10]) Ibidem.

---

a noilor muncitori, creșterea cointeresării, introducerea pe scară largă a „ingineriei manageriale".

Depistarea radiațiilor de căldură

● *Jacques Antoine prezintă în* L'USINE NOUVELLE *(31.V.a.c.) sub titlul* Tous les rayonnements de chaleur dépistés *(Au fost depistate toate radiațiile de căldură), o metodă pusă la punct de Institutul național de cercetare și securitate (I.N.R.S.) din Franța, prin care s-ar determina cu precizie nivelele de radiație în atelierele existente sau în curs de proiectare, metodă care ar constitui un mare pas înainte spre optimizarea mijloacelor de protecție a muncii, dar totodată și de economisire a combustibililor. În esență, se face un bilanț termic — se cifrează cu ajutorul unor parametri măsurabili schimburile de căldură între om și mediul ambiant : prin radiație, evaporare, producere de căldură internă ș.a. Modelul ar urma să fie testat în industrie în anul în curs. Pentru aceste studii a posteriori temperaturile ce urmează să fie introduse în calcul vor fi indicate de camere pentru radiații infraroșii. În stadiul concepției unei uzine, cercetările vor porni de la toate fenomenele de radiație. Pe baza lor se vor stabili : expunerea geografică a atelierelor, natura materialelor acoperișului și pereților, dimensionarea, caracteristicile și localizarea ecranelor, protecția vestimentară individuală ș.a.*

Utopia „noilor economiști"

● L'utopie des nouveaux économistes : la droite à la recherche d'un projet de société *(Utopia noilor economiști : dreapta în căutarea unui proiect de societate) este un articol de Pierre Rosanvallon, publicat de revista* CADRES CFDT *și reprodus de „Problèmes économiques" din 21.III.1979. Orientarea „noilor economiști" își are originea, spune P.R., în două școli americane : 1) școala de la Chicago, în frunte cu Milton Friedman, exponentul liberalismului cel mai intransigent ; 2) școala din Virginia, care s-a concentrat la origine asupra criticii birocrației guvernamentale și a limitelor politicilor de „welfare". În esență, consideră Rosanvallon, ansamblul lucrărilor „noilor economiști" se sprijină pe o confuzie gravă între capitalism și economia pură de piață : a priori capitalismul nu a făcut niciodată etatism, antietatism sau intervenționism ; el a apărat întotdeauna pozițiile practice care corespundeau salvgardării și dezvoltării intereselor sale, fără a avea vreo doctrină preconceputâ în această privință. Dealtfel, afirmă autorul, istoria capitalismului ne arată, pe de o parte, că tocmai marii industriași au fost la originea politicilor protecționiste, că tocmai ei au reclamat subsidii și preluarea de către stat a tuturor obligațiilor sociale, iar, pe de altă parte, că economia de piață pură este o abstracție și că a confrunta capitalismul cu economia de piață, înseamnă în mare măsură a confunda teoria cu realitatea.*

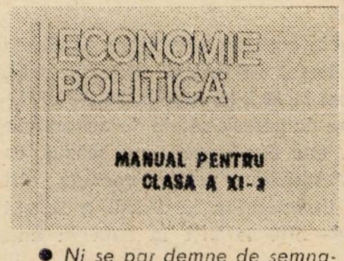

● *Ni se par demne de semnalat calitățile pedagogice ale manualului* Economie politică, *pentru clasa a XI-a licee, apărut recent în coordonarea prof. univ. dr. Florin Burian în Editura didactică și pedagogică. Autorii — Gabriela Bărbulescu, Florin Burian, Emilia Ciuraru, Petre Dubleș — s-au străduit, în cele 176 p. ale lucrării să prezinte cu claritate apreciabilă conceptele și legile fundamentale ale științei economiei politice și să dezvăluie totodată elevilor substratul și mecanismul diferitelor procese și fenomene economice actuale. Manualul este structurat în I Introducere ; II Socialismul. Politica economică a P.C.R. III Economia lumii contemporane ; IV Relațiile economice externe ale României ; V Încheiere. Menționăm tratarea amplă, în lecții de sine stătătoare, a conceptelor elaborate de partidul nostru, cum ar fi autogestiunea economico-financiară, fondul național de dezvoltare economico-socială, sau, pe plan internațional, problematica lichidării subdezvoltării și a noii ordini economice internaționale ca imperativ al contemporaneității.*

Lucrarea este bogată în scheme și tabele sugestive, care facilitează pătrunderea în mecanismele complexe ale vieții economice, și realizează totodată o sinteză a bogatului material noțional și faptic la care se referă.

FIȘE

Africa

NECESITĂŢI ŞI OPORTUNITĂŢI DE ACCELERARE A DEZVOLTĂRII ECONOMICE

Evoluţii diferenţiate

ÎN ULTIMII TREI ANI (1976—1978), ritmul mediu anual de creştere a produsului intern brut pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare din Africa a fost de 5,7 la sută, superior celui înregistrat în anii 1960 (4,7 la sută) şi în intervalul 1970—1977 (4,8 la sută). Această creştere de ansamblu obţinută în ultimele două decenii apare deosebit de diferenţiată în performanţele statelor africane în curs de dezvoltare exportatoare şi neexportatoare de petrol, grupate, asa cum se procedează în documentele Comisiei Economice O.N.U. pentru Africa (C.E.A.), după criteriul produsului intern brut pe locuitor (Doc. C.E.A. E/CN. 14/697/Part. 1, 9 mars 1979).

Principalele ţări exportatoare de petrol de pe continent (Algeria, Gabon, Libia, Nigeria) au atins în ansamblu un ritm mediu anual de creştere a produsului intern brut de 7 la sută în anii '60 (4 la sută în cazul P.I.B. pe locuitor), cu o accelerare în anii '70 la (7,4 la sută P.I.B. global şi 4,5 la sută P.I.B. pe locuitor). 44 ţări africane neexportatoare de petrol au înregistrat un ritm mediu anual de creştere al P.I.B. de 3,9 la sută (0,9 la sută pe locuitor) în anii '60 şi 3,5 la sută în perioada 1970—1977. Ţările neexportatoare de petrol în care P.I.B. pe locuitor este sub 100 dolari (Benin, Burundi, Etiopia, Guineea, Volta Superioară, Lesotho, Malawi, Mali, Niger, Tanzania, Ruanda, Somalia, Ciad, Zair) au înregistrat un ritm mediu anual de 2,5 la sută în anii '60 (fără nici o creştere a venitului pe locuitor) şi de circa 3,5 la sută în anii 70. Ţările cu un P.I.B. pe locuitor între 100 şi 200 dolari (Botswana, Comore, Imperiul Centrafrican, Gambia, Kenya, Madagascar, Mauritania, Uganda, Camerun, Sierra Leone, Sudan, Togo) au înregistrat ritmuri de creştere a P.I.B. de 4,7 la sută în deceniul al şaptelea şi 3 la sută în perioada 1970—1977. Ţările cu un P.I.B pe locuitor între 200 şi 300 dolari (Angola, Insulele Capului Verde, Egipt, Ghana, Guineea Bissau, Guineea Ecuatorială, Liberia, Maroc, Mauritius, Mozambic, Senegal, Swaziland) au înregistrat ritmuri de creştere a P.I.B. de 3,7 la sută în anii '60 la 3,1 la sută în anii '70.

În sfîrşit, ţările cu P.I.B. pe locuitor intre 300 şi 400 dolari (Congo, Coasta de Fildeş, Sao-Tomé şi Principe, Seychelles, Tunisia, Zambia) au obţinut creşteri medii anuale de circa 6 la sută în intervalul 1960—1977, cu o diminuare a ritmurilor după 1970.

Pe ansamblul ţărilor africane în curs de dezvoltare ponderea investiţiilor în P.I.B. a crescut destul de lent şi contradictoriu, de la 16 la sută în deceniul trecut la 18,1 la sută în 1970—1977.

În cele patru ţări exportatoare de petrol, ratele de acumulare au crescut rapid în 1973—1974, dar după aceea au scăzut, ca urmare a creşterii rapide a cheltuielilor pentru consum, atît public cît şi privat. Ponderea investiţiilor în P.I.B. a scăzut de la 23,2 la sută în anii 1960—1970 la 21,1 la sută în anii 1970—1977.

În grupul ţărilor neexportatoare de petrol, ponderea investiţiilor în P.I.B. a urcat de la 13,6 la sută în 1960—1970 la 16,9 la sută. în 1970—1977. Însă dacă în ţările cu un P.I.B. de 300—400 dolari pe locuitor ponderea respectivă a oscilat între 20 şi 23 la sută, în ţările cu un P. I.B. pe locuitor între 100 şi 200 dolari ea s-a menţinut la nivelul de 11,8 la sută — 13,9 la sută, ceea ce, evident, a creat mari dificultăţi în realizarea unor proiecte de dezvoltare.

O „strategie africană"

NECESITATEA accelerării dezvoltării economice pe baza unei planificări sistematice a diverselor mecanisme ale economiei este admisă de cîtva timp de toate ţările de pe continent. În acest sens, diferite ţări au elaborat planuri de dezvoltare care încorporează diverse variabile şi instrumente de ordin economic şi politic. Unele dintre aceste planuri de dezvoltare au tendinţa de a acoperi perioada de la 3 la 7 ani. „Această durată este de dorit din punct de vedere al rapidităţii de execuţie şi rapidităţii operaţionale, sublinia un document recent al C.E.A., dar ea impune anumite restricţii cruciale gradului de schimbări sau de transformări care pot fi avute în vedere".

Secretariatul C.E.A. a prezentat la ultima sesiune — a XIV-a — a Comisiei (Rabat, 20—28 martie 1979) un proiect de plan pe termen mediu pentru Africa, pe anii 1980—1983, plan care urmăreşte realizarea unei mai mari autonomii a ţărilor africane şi o mai pronunţată „creştere autosusţinută", pornind însă de la planul director revăzut pentru instaurarea unei noi ordini economice internaţionale în Africa, pe perioada 1976—1981—1986 (Doc. C/CN./14/ECO/90/Rev 3). Se subliniază necesitatea unei abordări mai largi a procesului dezvoltării, care să cuprindă atît laturile economice, cît şi factori social-politici, pe baza unor studii aprofundate asupra obiectivelor prioritare, pentru crearea unor instrumente de acţiune politică consecventă şi realistă, în contextul preocupărilor pentru definirea noii strategii internaţionale a dezvoltării.

În ideea pregătirii Programului Naţiunilor Unite pentru cel de-al treilea deceniu al dezvoltării, Comisia Economică O.N.U. pentru Africa a iniţiat definirea caracteristicilor preliminare ale unui model de proiect pentru ţările africane, în cîteva variante sau scenarii de dezvoltare.

În conformitate cu «strategia africană» pentru anii '80 şi următorii, aşa cum a fost prezentată în Documentul E/CN./14/ECO/90 Rev. 3, dezvoltarea economică şi socială trebuie orientată spre trei obiective fundamentale : a) încurajarea deliberată a unei independenţe economice în creştere, b) accelerarea proceselor autonome de creştere şi diversificare care îşi găsesc loc în fiecare ţară, c) eradicarea progresivă a şomajului şi sărăciei maselor. Aceste trei obiective, luate în ansamblu, fac necesară construirea unui „scenariu de transformare" a economiilor africane şi nu a unui „scenariu de reproducere", chiar dacă acesta din urmă ar implica şi unele adaptări sau retuşuri.

Unul din scenariile modelului de proiect porneşte de la postulatul că un ritm mediu anual de creştere economică de cel puţin 6 la sută trebuie atins de toate ţările africane în curs de dezvoltare în deceniul următor.

Un alt scenariu al modelului ţine seama de „Declaraţia de la Lima" a celei de-a V-a Conferinţe ministeriale a ţărilor nealiniate (25—30 august 1975), care recomandă o creştere industrială în ţările africane în curs de dezvoltare de 12—13 la sută anual, pentru a se ajunge la o pondere de 2 la sută a regiunii în producţia industrială mondială.

Al treilea scenariu se referă la necesitatea unei politici de mai mare independenţă economică, prin formarea unor resurse independente ca urmare a unei cooperări regionale între ţările în curs de dezvoltare, africane şi altele, încurajînd, mai ales,

producția agricolă, transformarea rurală și industrializarea de bază, lărgirea pieților și restructurarea comerțului internațional.

Componente ale strategiei

A. Față de marile rămîneri în urmă ale producției agricole — care și-a redus ritmul mediu anual de creștere de la 2,4 la sută în anii '60 la 1,9 la sută în perioada 1970—1977 (în țările cu un P.I.B. pe locuitor de sub 100 dolari ritmurile au fost 0,8 și respectiv 1,3 la sută), față de condițiile dificile ale agriculturii africane[1]) și mai ales, față de tendințele de deteriorare continuă a gradului de autosatisfacere în producția agroalimentară[2]), este de înțeles preocuparea majoră a țărilor africane pentru măsuri eficiente de dezvoltare a acestei importante ramuri a economiei naționale.

De altfel, la cererea formulată prin Declarația de la Freetown, adoptată în noiembrie 1976 de miniștrii agriculturii din țările africane, F.A.O. a elaborat Planul alimentar regional pentru Africa, care cuprinde o serie de propuneri pentru a frîna unele tendințe extrem de periculoase în evoluția agriculturii pe continentul african. Dintre acestea ar putea fi menționate : a) expansiunea rapidă a proiectelor de irigare, mai ales în Sahel ; b) eradicarea oncosercosei pe o suprafață de 100 000 km pătrați de sol fertil din diferite văi ; c) dispariția trypanosomei pe o suprafață de 10 milioane km pătrați ; d) creșterea numărului de tractoare în funcțiune de la 227 000 bucăți în 1975 la 822 000 în 1990, astfel ca numărul de hectare de teren arabil ce revin la un tractor să scadă de la 518 la 287.

Planul evaluează investițiile necesare pentru aceste proiecte la 27,3 miliarde dolari (în prețurile din 1975) pentru întreaga perioadă 1975—1990, ceea ce ar însemna o cheltuială medie anuală de circa 1,8 miliarde dolari. Această sumă este aproximativ egală cu cheltuielile medii anuale pentru importul de bunuri alimentare în anii 1972/1974.

În paralel, se sugerează și alte măsuri care să ducă la creșterea producției agroalimentare, cum ar fi reevaluarea prețurilor la producător, extinderea utilizării îngrășămintelor și distribuirii de semințe, amenajarea căilor de transport și instalațiilor de depozitare, amenajarea în comun a bazinelor fluviale și ale lacurilor, punerea la punct a unui sistem regional de securitate alimentară și o coordonare mai strînsă în domeniul cercetărilor agricole, programelor de luptă împotriva dăunătorilor și diverselor maladii.

Experții citați atrag atenția că sporirea producției agricole în Africa este frînată actualmente de sistemul apreciat ca esențialmente rudimentar de proprietate asupra pămînturilor, supus unor decizii arbitrare care scapă tuturor considerentelor tehnice[3]).

Această realitate sugerează necesitatea unor cercetări riguroase asupra structurii utilizării terenurilor și reformării ei de așa manieră încît să se obțină un randament mai ridicat pe unitate de suprafață. În același timp, se evidențiază necesitatea ameliorării considerabile a ansamblului factorilor de muncă. De asemenea, ținînd seama de importanța considerabilă a sectorului agricol în cea mai mare parte a țărilor continentului, se subliniază necesitatea ca agricultura să absoarbă partea cea mai însemnată a creșterii forței de muncă, nu numai pentru a diminua sărăcia în zonele rurale și a limita exodul de la sate spre orașe, dar și pentru a crea piețe capabile să stimuleze producția și să ofere locuri de muncă în alte sectoare ale economiei.

B. Principala strategie a dezvoltării industriei prelucrătoare în anii '60 și la începutul anilor '70 s-a rezumat, în linii generale, la substituirea importurilor, pentru ca mai recent accentul să fie pus asupra industriilor de export, care au fost consolidate, fiind favorizate ramurile care permit și o anumită conexiune între sectoare. Unele țări încurajează dezvoltarea sectorului public, altele a celui privat, dar, în linii mari, există o îmbinare a celor două sectoare.

După 1975, rezultatele obținute în industria prelucrătoare de țările africane s-au ameliorat. În 1976, valoarea adăugată (în prețuri constante din 1970) a marcat o creștere pe ansamblul industriei de 8,1 la sută, iar în 1977 de 7,6 la sută, față de 6,1 la sută în anii '60 și la începutul anilor '70. În același timp, au continuat să se manifeste mari diferențe între țări : principalele țări exportatoare de petrol au realizat o creștere a producției industriale manufacturiere de 10,1 la sută în 1977 și 17,1 la sută în 1976 ; țările neexportatoare de petrol au înregistrat o creștere de 6,5 la sută în 1977 și 4,6 la sută în 1976 ; în țările cu un P.I.B. pe locuitor sub 100 dolari creșterea a fost mult mai lentă.

În ansamblu, ponderea industriei prelucrătoare grele (cuprinzînd produsele chimice, petroliere, minerale și metalice, metale de bază și producția metalurgică) în valoarea nou creată a crescut de la 32 la sută în 1970 la 39,8 la sută în 1976. În unele țări, cum ar fi Tunisia, Kenya și Egiptul, această pondere ar oscila în jur de 50 la sută, deși aprecierile statistice pot fi uneori prea optimiste. În general însă ponderea industriei prelucrătoare în P.I.B. continuă să rămînă scăzută : în 1977 această pondere a fost de 15 la sută în cinci țări africane, între 10 și 15 la sută în 13 țări, sub 8 la sută în 33 de țări.

Printre factorii care au întîrziat dezvoltarea sectorului industrial în Africa, specialiști C.E.A. citează între altele deteriorarea balanței de plăți care a dus la restricții în importul unor materii prime și piese detașate, lipsa personalului calificat ș.a. Pentru a accelera acest proces, în intervalul 1980—1981 se scontează pe crearea unui Fond african de dezvoltare industrială și a unui Centru de concepție industrială.

În același timp se evidențiază rolul pe care l-ar putea juca crearea unor bănci regionale de dezvoltare în mobilizarea resurselor financiare ale regiunii pentru investiții în sectoare de importanță capitală cum sînt cele extractive, energetice, prelucrătoare etc.

C. Populația Africii se așteaptă să crească de la 401 milioane locuitori în 1975 la 523 milioane în 1985 și 813 milioane în anul 2000, iar ponderea populației urbane în totalul populației să se ridice de la 13,2 la sută în 1950 la 27,1 la sută în 1980 și 37,7 la sută în anul 2000. În același timp, trei variante elaborate de specialiști, indică următoarele rate medii anuale de creștere a forței de muncă : I — 2,5 la sută în intervalele 1980—1990 și 1990—2000 ; II — 2,5 la sută în 1980—1990 și 2,7 la sută în 1990—2000 ; III — 2,6 la sută în 1980—1990 și 2,8 la sută în 1990—2000.

D. Pe lîngă măsuri privind comerțul exterior, balanțele de plăți, prețurile, ajutorul extern etc., un rol important revine măsurilor politico-organizatorice în curs de aplicare sau adoptare. În această categorie de măsuri, specialiștii africani includ în continuare : „africanizarea" a numeroase sectoare ale economiei pentru a asigura reinvestirea beneficiilor în economiile locale și pentru a contribui la crearea unui număr sporit de locuri de muncă ; crearea unui număr mai mare de subdiviziuni administrative regionale, provinciale și locale într-un anumit număr de țări mai eterogene pe plan etnic, pentru a spori participarea locală la procesele decizionale ; crearea unor consilii de productivitate, venituri și prețuri, precum și a unor mecanisme pentru reducerea inflației ; reforme ale sistemelor de educație ș.a.

Un rol, de asemenea, important revine extinderii colaborării dintre țările africane, precum și dintre aceste țări și celelalte țări în curs de dezvoltare, colaborării cu alte state ale lumii, inclusiv în cadrul organismelor internaționale. În acest sens, un exemplu îl oferă extinderea și diversificarea continuă a relațiilor de comerț și cooperare dintre România și țările africane.

Vizitele întreprinse în luna aprilie a.c. de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în Libia, Gabon, Angola, Mozambic, Zambia, Burundi, Sudan și Egipt au constituit un moment de însemnătate istorică în dezvoltarea relațiilor multilaterale ale României cu țările respective, cu tinerele state africane, cu mișcările de eliberare din Africa. Cele 45 de documente de colaborare, dintre care șase tratate de prietenie și cooperare, semnate în timpul vizitei, asigură o nouă și trainică bază cooperării și schimburilor dintre România și țările respective, extinzînd sfera domeniilor și obiectivelor de cooperare în domeniul industrial și tehnic, energiei și combustibililor, altor materii prime, agriculturii, științei, culturii, sănătății, presei ș.a.m.d. Vizita a prilejuit o nouă afirmare a solidarității militante a poporului român cu țările și popoarele africane, în lupta lor pentru asigurarea dreptului legitim de a-și hotărî singure soarta, de a fi stăpîne pe bogățiile și resursele lor naționale și de a le folosi în scopul propriei dezvoltări economice și sociale, pentru triumful deplin al libertății și independenței pe pămîntul Africii și în întreaga lume.

dr. George MARIN

---

[1]) 44 la sută din suprafața continentului suferă de secetă (de două ori mai mult decît media mondială), o bună parte din suprafețe fiind afectate de fenomenele deșertizării (față de 4 la sută în Asia și 1 la sută în America Latină).

[2]) Specialiștii F.A.O. apreciază că menținerea tendințelor din ultimii ani ar putea duce la reducerea de la 83 la sută în anii 1972—1974 la 76 la sută în 1985 a gradului de autosatisfacere a necesarului de cereale, de la 107 la sută la 90 la sută la legume, de la 105 la sută la 84 la sută la carne și de la 126 la sută la 97 la sută la pește.

[3]) Doc E/CN.14/697/Part 1, sînt prezentate cinci mari tipuri de proprietate și utilizare a solului : 1) proprietatea feudală sau semifeudală ; 2) proprietatea comunitară tradițională ; 3) proprietatea individuală (economia de piață) ; 4) plantațiile ; 5) tipul nou „socialist".

Prețuri în continuă creștere la metale prețioase

ÎNCEPÎND cu anul 1978, pe piața metalelor prețioase s-au înregistrat creșteri constante de prețuri, în prezent neexistînd indicii care să lase să se întrevadă perspective imediate de scădere sau de menținere a acestora la un nivel stabil.

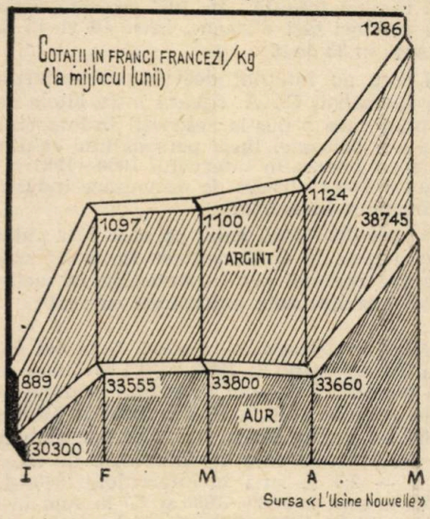

Cauzele sînt multiple și greu de delimitat între ele. Trebuie menționat în acest sens, cel puțin în ce privește aurul, tulburările din ultimul an în domeniul financiar-valutar din lumea occidentală care au determinat o anumită neîncredere în dolar soldată cu dificultăți în aprovizionarea pieței cu metal galben. La aceasta s-au adăugat și alți factori conjuncturali, care, pe fondul crizei energetice au favorizat suplimentar creșterea prețurilor, inclusiv la argint, evoluția prețului acestuia fiind direct legată de cel al aurului. Astfel în primele 4 luni ale anului prețul aurului a crescut cu 27 la sută iar la argint cu 46 la sută (vezi graficul alăturat). Majorările au influențat, la rîndul lor prețul platinei, investitorii îndreptîndu-se către acest metal pentru a-l substitui aurului în anumite ramuri industriale. Aici s-au adăugat reducerile în producția Republicii Africa de Sud și a Canadei aflați printre principalii furnizori pe piața platinei, diminuări decise în ciuda creșterii cererii, în special din partea Japoniei care consumă circa 50 la sută din disponibilul total mondial.

Ca tendință, apreciază specialiștii, vor continua să se înregistreze majorări de prețuri pe fondul condițiilor menționate și în mod special la platină datorită utilizării crescînde a acestui metal în industria automobilelor.

Reorientări în energetica italiană

PARALEL cu reducerea consumului de petrol, Agenția italiană de stat pentru electricitate și-a propus revizuirea programului energetic național, în sensul acordării unei atenții sporite energiei electrice obținute în hidrocentrale. O mai bună valorificare a potențialului hidroenergetic ar putea furniza, potrivit specialiștilor, circa 2 000 MW, respectiv tot atîta energie cît a reprezentat sporul de producție obținut din centrale nucleare și termice în 1978 față de 1977. Deși diferența nu va fi în 1979 încă suficient de mare, soluția este considerată absolut necesară pentru a contribui la depășirea dificultăților cu care este confruntată Italia. Această problemă este cu atît mai acută în condițiile în care cererea de energie în creștere față de anul trecut — se pare că va depăși posibilitățile interne și importurile.

În ceea ce privește programul nuclear — care prevede darea în exploatare a 8 centrale pînă în 1985 — se constată o încetinire în realizarea planurilor inițiale și încercarea de a găsi alternative, concretizate în reducerea consumului de energie pentru uz casnic, automobile și reclame comerciale.

Orientări în dezvoltarea economică

Uruguay: atenție sporită acordată industrializării

REPUBLICA ORIENTALĂ A URUGUAYULUI (3,060 mil. locuitori ; 177 508 km² suprafață) este preocupată în prezent de dezvoltarea prioritară a sectorului industrial — într-o economie pînă acum predominant agrară —, realizarea programului energetic și restructurarea comerțului său exterior.

În cadrul economiei, sectorul de bază îl constituie zootehnia, care însă nu a reușit în ultimii ani să asigure dezvoltarea corespunzătoare a țării, fapt ce a determinat măsuri vizînd dezvoltarea agriculturii și intensificarea pescuitului oceanic.

Industria (care ocupă 25 la sută din forța de muncă activă și asigură 1/4 din P.N.B.), după o perioadă de stagnare pînă în 1975, a început să înregistreze constant ritmuri anuale de creștere de peste 5 la sută, o contribuție ridicată avînd mai ales mijloacele de transport, metalurgia, textilele. Se pune de asemenea, accent pe asamblarea de autovehicule — cu atenție specială pentru tractoare — precum și pe petrochimie. Pentru promovarea activității industriale, a cercetării științifice au fost inițiate, recent măsuri vizînd stimularea acordării de credite întreprinderilor a căror activitate servește prioritar intereselor economiei naționale.

O atenție deosebită se acordă sectorului energetic, sarcinile actuale vizînd extinderea rețelei electrice naționale, sporirea rezervelor petroliere și accelerarea cercetărilor pentru identificarea a noi surse de energie. Se prevede creșterea producției de energie electrică (în prezent 2,8 mlrd. kWh cu o capacitate instalată de 700 MW) prin realizarea de proiecte hidroenergetice și utilizarea primului reactor nuclear construit în țară.

Și în ceea ce privește comerțul exterior au fost luate o serie de măsuri în sensul renunțării la contingentele de import și stimulării pe căi financiare a exporturilor de bunuri netradiționale, în special produse manufacturate, astfel că în ultimii ani s-a reușit reducerea semnificativă a datoriei externe și a soldului negativ al balanței comerciale. La export crește ponderea produselor petrochimice, ale industriei textile și ceramice iar importul este orientat cu precădere către mașini și utilaje pentru industrie. Alături de principalii parteneri tradiționali latino-americani, se observă în prezent creșterea comerțului cu țările din Orientul Mijlociu și Europa, inclusiv cele socialiste.

Relațiile economice dintre R. S. România și Republica Orientală a Uruguayului se desfășoară pe baza Acordului comercial pe termen lung, încheiat între cele două părți în 1968. Din Uruguay, țara noastră importă lînă, exporturile românești constînd în special din produse chimice, rulmenți, cabluri electrice, transformatoare. Există, de asemenea, preocupare pentru inițierea unor acțiuni de cooperare în domenii de interes comun cum sînt agricultura, industria chimică, construcțiile de mașini.

Emilian STANCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA **2—6 iulie** a. c., **dolarul** a continuat să regreseze față de ansamblul celorlalte valute occidentale sub semnul incertitudinilor legate de perspectiva recesiunii în economia S.U.A. Intervențiile băncilor centrale în favoarea dolarului S.U.A. s-au resimțit și în acest interval, fără a avea însă un efect hotărîtor asupra evoluției cursurilor.

Lira sterlină continuă să înregistreze o reapreciere accentuată față de restul valutelor occidentale, depășind plafonul de 2,20 dolari și atingînd un maxim de circa 2,2415 dolari/1 liră, cu circa 3,5 la sută peste închiderea precedentă de 2,1680 dolari/1 liră. **Francul elvețian** a înregistrat o reapreciere moderată în raport cu dolarul S.U.A. rămînînd totuși în urma altor valute occidentale. Francul a atins în acest interval un maxim de circa 1,6485 franci/1 dolar în preajma căruia s-a situat și la închidere. **Marca vest-germană** a atins un maxim de 1,8280, situat cu 1,1 procente peste închiderea de referință și a închis la circa 1,8320 mărci/1 dolar. **Francul belgian** continuă să fie supus presiunilor în cadrul șarpelui valutar vest-european unde se află pe ultima poziție, cotînd la închidere la circa 29,37 franci/1 dolar.

Francul francez beneficiază de tendința de creștere a dobînzilor, atingînd în final un nivel de circa 4,26 franci/1dolar comparativ cu închiderea de referință de numai 4,2850 franci/1 dolar. **Lira italiană** a înregistrat o mișcare ascendentă destul de accentuată, situîndu-se în cadrul sistemului valutar vest-european pe o poziție conducătoare, cu un maxim al intervalului de circa 822,70 lire/1 dolar. După ce în prima parte a intervalului a înregistrat un regres de circa 0,6 la sută sub închiderea de referință, yenul japonez a revenit cotînd la închidere la circa 217 yeni/1 dolar S.U.A.

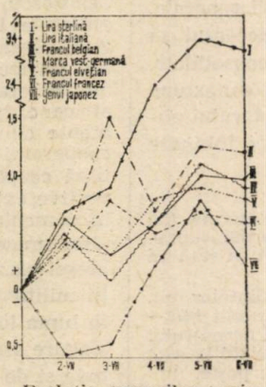

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 2—6 VII, luîndu-se ca bază cursurile din 29 VI a.c.

Pe **piața eurodepozitelor,** nivelul dobînzilor pe șase luni s-a situat la circa 10,75 la sută la eurodolari, 1,8125 la sută la eurofrancii elvețieni și la circa 7,1875 la sută la euromărcile vest-germane.

Piața aurului a înregistrat o perioadă agitată cu mișcări mari de prețuri datorate situației de pe piețele de schimb valutar, incertitudinilor referitoare la perspectivele economice ale principalelor state capitaliste precum și datorită prezenței active a speculatorilor. În aceste condiții, prețul aurului a atins în final un nivel record, ajungînd la ultimul fixing al săptămînii la Londra la 290,25 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Deschideri spre viitor

Implicaţii economice
ale tehnicilor
şi tehnologiilor spaţiale

METEOROLOGIA SPAŢIALĂ,
factor de modificare a raportului dintre om şi climă *)

STAREA VREMII afectînd puternic activităţile social-economice de zi cu zi ale omului, acesta a încercat dintotdeauna să o cunoască, să o prevadă, pentru a preîntîmpina posibilele implicaţii economice. Este binecunoscut, că, prin natura lor, procesele meteorologice sînt fenomene la scară mondială, depinzînd de o multitudine de factori; din această cauză, pentru a putea înţelege procesele respective şi a face modelări şi previziuni cît mai apropiate de adevăr, meteorologii au nevoie de mai multe ori pe zi de o cantitate uriaşă de date asupra atmosferei (temperatură, presiune, umiditate, direcţia şi viteza vîntului, compoziţie, acoperire noroasă etc.) pe suprafeţe întinse şi la cît mai multe niveluri de altitudine.

Cu toată larga cooperare internaţională desfăşurată în acest domeniu în cadrul Organizaţiei meteorologice mondiale (O.M.M.), cu mijloacele tradiţionale acest lucru nu a fost posibil, datorită costului prohibitiv al întreţinerii unui mare număr de staţii. Pentru zonele cu mări şi oceane sau deşerturi, unde de fapt iau naştere principalele procese meteorologice, nu s-a putut pune problema organizării unei reţele sistematice de staţii meteorologice cu mijloace clasice. Situaţia s-a îmbunătăţit radical odată cu apariţia erei spaţiale, deoarece sateliţii meteorologici, plasaţi la mare înălţime, pot culege informaţii asupra tuturor zonelor de pe glob, inclusiv deşerturi şi regiuni polare aproape inaccesibile omului, sau mări şi oceane, afirmîndu-se pe drept cuvînt că sateliţii sînt pentru meteorologia modernă ceea ce a fost invenţia barometrului pentru primele prognoze meteorologice. Deşi intervalul de cînd sateliţii au început să fie utilizaţi este relativ scurt, ei au reuşit să revoluţioneze din temelii ştiinţa prevederii timpului probabil.

*) Urmare la articolul publicat în nr. 4/1979.

Cunoaşterea vremii, cerinţă vitală pentru omenire

ODATĂ cu dezvoltarea civilizaţiei şi a progresului tehnologic, se extinde aria şi amploarea influenţelor pe care starea vremii le exercită asupra activităţilor omului şi asupra potenţialului său de a exploata resursele naturale ale Pămîntului. Estimările făcute în această direcţie arată că pagubele produse de schimbările vremii se ridică la multe zeci de miliarde de dolari anual (numai pe teritoriul Uniunii Sovietice acestea fiind apreciate la 5—7 miliarde ruble pe an). O bună parte — peste 50% — ar putea fi prevenită dacă s-ar cunoaşte din timp evoluţia vremii sau s-ar interveni eficient pentru modificarea sa ; este de necontestat că îmbunătăţirea posibilităţilor omenirii de a prevedea vremea va permite o mai eficientă folosire a resurselor de care aceasta dispune.

Cererile de informaţii meteorologice cunosc, o creştere continuă şi rapidă ; în U.R.S.S. de pildă, volumul acestora depăşeşte deja cifra de 15 milioane pe an. Principalele cereri de informaţii meteorologice vin din partea agriculturii, fiind de neconceput azi o agricultură modernă şi ştiinţifică, de înaltă productivitate şi cît mai independentă de starea vremii, fără aportul unui mare volum de date meteorologice, fără o asistenţă meteorologică corespunzătoare. Experienţa arată că folosirea informaţiilor meteorologice în organizarea şi coordonarea lucrărilor de arat, semănat, cules, irigaţii, stropiri etc. conduce la creşteri ale producţiei de 15—20%. Meteorologia mai oferă agriculturii servicii specializate de mare importanţă economică, cum sînt cele de avertizare asupra îngheţurilor, care dau posibilitate producătorilor de fructe, struguri, legume şi crescătorilor de animale să prevină pagubele, sau cele de folosire judicioasă a rezervelor de apă, de prevenire şi combatere a grindinii, care permit întreprinderea de măsuri speciale, coordonate la nivel regional. În U.R.S.S., de pildă, măsurile luate pentru protecţia antigrindină în regiunile viticole aduc beneficii anuale estimate la 250 mil. ruble.

Nu mai puţin importante sînt cerinţele din partea altor sectoare de activitate, ca de exemplu, din partea aviaţiei, unde efectuarea oricărei misiuni de zbor implică cunoaşterea precisă a condiţiilor meteorologice, atît în zona aeroporturilor, cît şi la nivelul de zbor pe rută. S-a calculat că în aviaţia civilă din S.U.A. îmbunătăţirea prevederii vremii pe perioade scurte de timp — 1 la 6 ore — aduce economii de 10—30 mil. dolari anual, în majoritate fiind economii de combustibil. Informaţiile meteorologice mai sînt folosite pentru semnalarea celor mai favorabile rute maritime şi a zonelor optime de pescuit oceanic. Într-o mai bună cunoaştere a evoluţiei vremii sînt interesate multe alte instituţii, ca, de exemplu, organizaţiile de turism şi agrement pentru planificarea judicioasă a programelor şi evitarea unor cheltuieli suplimentare nerecuperabile, întreprinderile de transport terestru pentru evitarea zonelor de înzăpeziri, ceaţă, avalanşe etc., instituţiile însărcinate cu aprovizionarea populaţiei cu combustibili pentru încălzit şi — desigur, nu în ultimul rînd — populaţia pentru toate activităţile sale zilnice.

Zone întinse de pe glob sînt bîntuite cu regularitate de uragane şi furtuni puternice, care — pe lîngă faptul că produc distrugeri materiale imense — cauzează şi multe mii de victime omeneşti. Anual, peste 600 de milioane de oameni sînt afectaţi de asemenea fenomene. Astfel, numai teritoriul S.U.A. este supus anual, în medie, efectului distrugător: a 8 uragane puternice (de pildă, uraganul Agnes a provocat moartea a 118 persoane şi a cauzat pagube de peste 3,5 miliarde dolari), a peste 600 de furtuni puternice (care produc pagube ce depăşesc 200 mil. dolari) şi a peste 600 de vijelii cu grindină (care produc pagube de aproximativ 300 mil. dolari). În Japonia, în anul 1976, taifunul Fran a provocat 167 de morţi, 455 răniţi şi pierderi materiale evaluate la 250 miliarde yeni.

Cunoaşterea vremii şi a evoluţiei sale ar putea evita mari tragedii care se produc din cauza inundaţiilor. Au intrat în istorie inundaţiile provocate altădată în China de Fluviul Galben; în anul 1887, de pildă, acesta ieşind din matcă a provocat sute de mii de victime şi mari distrugeri. Asemenea fenomene se produc frecvent în multe ţări, România nefiind nici ea scutită de ele.

În scopul îmbunătăţirii prognozelor de timp, O.M.M. a lansat în 1970 un „Program mondial de cercetare a atmosferei", prin care se asigură observarea sinoptică a întregii atmosfere terestre. În cadrul acestui program, la 5 ianuarie 1979 a început primul „Experiment global asupra vremii", la care participă toate cele 149 de state membre ale O.M.M. Trebuie remarcat că, pentru prima dată în istoria omenirii, există o perioadă în timpul căreia întreaga atmosferă va fi observată la nivelul întregului glob. Obiectivul prioritar al acestui experiment este să îmbunătăţească precizia prognozelor pentru perioade de 7—10 zile. În acest scop, actuala reţea de peste 40 000 de staţii meteorologice este completată de 4 sateliţi pe orbite polare, 5 sateliţi geostaţionari, de 50 de nave de cercetări, 110 avioane, 300 de baloane de înaltă altitudine, 300 de balize meteo pe oceane, precum şi de un număr important de nave maritime şi avioane comerciale, echipate special pentru măsurători meteorologice.

Acest experiment reprezintă cel mai mare efort de cercetare în cooperarea internaţională, realizat de omenire, apreciindu-se că cheltuielile necesare pentru realizarea lui depăşesc 500 mil. dolari. Deşi experimentul propriu-zis (culegerea datelor) va dura doar un an, este de aşteptat ca prelucrarea datelor să se prelungească pînă în 1985.

Sisteme de sateliți și rachete

SATELIȚII meteorologici au început să fie utilizați operațional acum 16 ani (în 1963), iar astăzi asistăm la implementarea celei de a treia generații de sateliți meteorologici pe orbite polare, primul satelit din această generație, TIROS-N, fiind lansat de către N.A.S.A. în toamna anului trecut. Sistemul satelitar TIROS constă din doi sateliți plasați pe orbite polare la 870 km și, respectiv, 830 km altitudine (vezi figura). Ei sînt sincronizați cu Soarele, trecînd pe la Ecuator, unul spre nord la orele 15^{00} și altul spre sud la orele 7,30 (timp local), pentru a asigura înregistrări de maximă eficiență (temperatura cea mai ridicată și cea mai scăzută din timpul unei zile). Îmbunătățirea majoră a acestei generații de sateliți constă în furnizarea de date suplimentare cu precizie mare, creșterea numărului de sondaje asupra temperaturii vaporilor de apă din atmosferă, sporirea cantității de informații radiometrice spectrale (care va permite realizarea de hărți de temperatură mai precise privind suprafața mărilor și mai buna delimitare a zăpezilor de ghețari), sporirea informațiilor asupra protonilor, electronilor și particulelor spectrale (care va conduce la îmbunătățirea predicției perturbațiilor solare). Pentru recepționarea acestor noi tipuri de date, sînt necesare, însă, stații de sol sofisticate (al căror cost unitar depășește 200 000 de dolari) — stații de sol de foarte înaltă rezoluție.

Din 1975 au devenit o realitate sateliții meteorologici geostaționari. Aceștia, amplasați la o altitudine de 35 870 km, sînt concepuți pentru a furniza date continue asupra vremii, spre deosebire de sateliții de pe orbite polare, care transmit informații fragmentate, adică numai atunci cînd survolează zona respectivă. Ei fac parte dintr-un program mondial care cuprinde cinci sateliți geostaționari: doi americani (SMS-2 și GOES-1), unul vest-european (METEOSAT), unul sovietic (METEOR) și unul japonez (GMS). Plasați la distanțe relativ egale (între ei) în jurul globului, sateliții geostaționari au misiunea de a transmite la sol — pe lîngă informații asupra acoperirilor noroase — date privind: viteza vîntului la diferite altitudini, umiditatea medie a troposferei înalte, temperatura suprafeței mărilor și oceanelor, bilanțul radioactiv global etc. În plus, primesc și retransmit date de la baloane și stații meteorologice automate, amplasate în locuri greu accesibile sau pe mări și oceane.

Pentru a efectua cu succes prognoze ale vremii (în special pentru perioade mai lungi de cîteva zile), sînt necesare multe cunoștințe și despre ceea ce se petrece la altitudini cuprinse între 30 și 100 km. Baloanele meteorologice, însă, nu depășesc — de regulă — înălțimea de 23—30 km, iar sateliții acționează la zone mult mai înalte, peste 200 km. Singura posibilitate de a transporta aparataj de măsură în zona menționată, pentru a efectua înregistrări directe, o oferă rachetele meteorologice, mici, relativ ieftine, iar în baza unei largi cooperări internaționale a fost organizat un program mondial de sondaje cu ajutorul acestor rachete, anual lansîndu-se peste 2 000 de asemenea rachete.

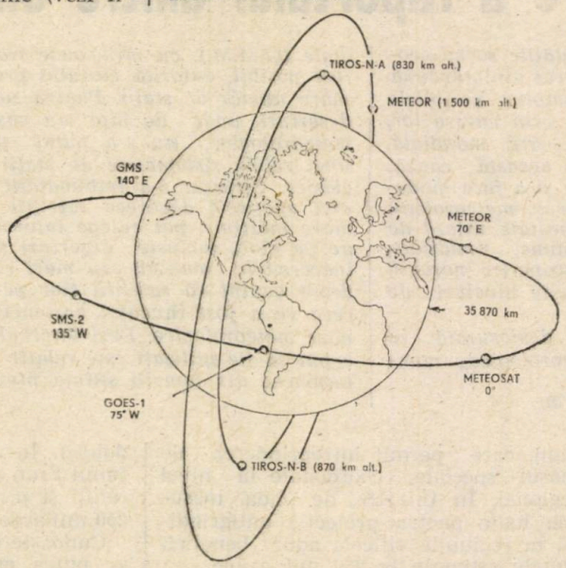

Înțelegerea și „controlul" proceselor climatice

CLIMA PE GLOB a suferit permanente schimbări de-a lungul timpului. Constatăm, de pildă, că — datorită schimbărilor climei — regiuni care altădată erau fertile, s-au transformat în deșerturi: zona Sahel și în sudul Etiopiei (în Africa) și parțial Subcontinentul indian. De starea climei depind producția agricolă, creșterea animalelor, disponibilitățile de apă pentru irigații și hidrocentrale — în ultima analiză producția mondială de alimente și energie.

Criza actuală de energie ridică, la rîndul său, probleme la care este chemată să răspundă și meteorologia, ca, de pildă, cîte ore de însorire pe an sînt într-o anumită regiune sau cîte ore suflă vîntul peste o anumită viteză minimă ? Este vital ca omenirea să ajungă la completa înțelegere a tuturor proceselor care controlează clima și, pe această bază, să poată întreprinde măsuri corespunzătoare, la nivel internațional, pentru atenuarea efectelor nefaste, adică de a opri extinderea deșerturilor, de a putea provoca ploi în regiunile afectate de secetă, de a opri sau schimba direcția uraganelor, de a dispersa norii de grindină, de a folosi energia soarelui și a vîntului. Posibilitatea efectivă de a cunoaște evoluția vremii și de a schimba clima ar aduce omenirii numeroase și incalculabile beneficii. În U.R.S.S., de exemplu, folosirea informațiilor hidrometeorologice s-a concretizat în perioada 1971—1976 în efecte economice care depășesc 5 miliarde de ruble.

Alături de cauzele naturale care generează schimbări ale climei, unele activități desfășurate de om au produs și produc — cu sau fără voia sa — numeroase schimbări locale ale unor parametri care condiționează vremea, ducînd pe termen lung la modificări neașteptate ale climei. De pildă, creșterea populației urbane și folosirea crescîndă a diferitelor surse de energie transformă zonele urbane în „insule calde", cu influențe asupra regimului precipitațiilor și a producerii furtunilor. Alte modificări neintenționate asupra vremii sînt cauzate de crearea lacurilor artificiale, drenarea bălților și zonelor mlăștinoase, deversarea apelor calde în lacuri și rîuri, despăduriri și defrișări etc. La acestea trebuie să adaugăm efectele nocive care se presupun că le-ar avea emisiile de gaze arse, în atmosfera superioară, de către avioanele supersonice, problema creșterii cantității de bioxid de carbon din atmosferă ș.a.

Principala piedică în luarea de măsuri corespunzătoare este insuficiența informațiilor asupra modului cum se produc aceste fenomene. Se știe că sînt aproximativ 40 de parametri care condiționează starea și evoluția climei, dintre care 10—12 au un rol fundamental, fiind însă necesar ca acești parametri să fie observați pe o perioadă îndelungată de timp, la nivelul întregii planete, ceea ce se poate realiza practic numai cu ajutorul sateliților. De exemplu, pentru determinarea bugetului de radiație al Pămîntului va fi folosit un instrument specializat, care va fi montat pe unul din sateliții din seria TIROS-N, urmînd să măsoare energia solară primită, precum și cea reflectată și radiată de sistemul Pămînt-atmosferă. Se apreciază că, pe baza datelor respective, va deveni posibilă nu numai prevederea schimbărilor climatice, ci și trecerea — în viitor — la proiecte concrete de intervenție a omului asupra climei.

Modificarea vremii ridică, însă, numeroase și complicate probleme juridice și politice, care sînt de pe acum în atenția multor organisme și conferințe internaționale, deoarece — spre exemplu — producerea ploii artificiale într-o regiune poate atrage lipsa acesteia în zonele înconjurătoare, sau împrăștierea norilor de grindină dintr-o zonă poate conduce la căderea acesteia în zonele învecinate. Desigur, așa cum a rezultat din cele de mai sus, problemele nu sînt încă elucidate din punct de vedere științific, pentru a se putea iniția măsuri juridice. Este, de asemenea, deosebit de actuală problema prevenirii folosirii acestor posibilități în scopul așa-numitului „război meteorologic", a elaborării unor tehnici deosebit de periculoase pentru mediul înconjurător, cu consecințe neprevăzute și care pot provoca daune ireparabile mediului de pe planeta noastră. Din această cauză, modificările climatice trebuie să aibă loc numai în scopuri pașnice, recunoscîndu-se că modificarea vremii este un bun al umanității și că este necesară o foarte largă cooperare și colaborare internațională (bilaterală, regională sau planetară) pentru implementarea acestei politici și pentru ca problema controlului climei să nu devină un instrument de dominație a unor state de către altele. Și în acest domeniu vital pentru viitorul omenirii, cooperarea internațională își dovedește virtuțile, fiind evidentă necesitatea extinderii ei în folosul comun.

Eugen MĂNDESCU

Petrolul: decalajul forajelor

„CRIZA" ENERGETICĂ, creşterea preţurilor la petrol a stimulat activitatea de prospectare în vederea descoperirii de noi zăcăminte de ţiţei. Într-adevăr, datele din tabelul de mai jos, referitoare la forajele petroliere executate în ţările nesocialiste, ilustrează faptul că — în timp ce între anii 1970 şi 1973 numărul total al acestora a crescut lent, iar în unele zone (Africa de Nord, Oceania, America Latină, S.U.A.) a regresat chiar — în perioada următoare activitatea de foraj capătă o amploare deosebită, numărul forajelor executate sporind cu 57% în 1977, comparativ cu anul 1973.

Dar intensificarea activităţii de prospectare şi foraj a avut loc în special în S.U.A., Canada şi Europa occidentală, respectiv în regiuni dezvoltate din punct de vedere industrial şi tributare

Foraje petroliere executate

Regiunea	1970	1973	1977
Africa de Nord	439	222	342
Restul Africii	300	374	254
Oceania	134	83	47
Orientul Mijlociu	242	617	644
Extremul Orient	230	615	657
America Latină	2 328	2 057	2 232
S.U.A.	28 120	27 602	46 479
Canada	3 108	4 621	6 197
Europa occid	362	398	576
Total	35 263	36 589	57 423

Sursa : „Problèmes économiques", nr. 1628/1979

importului de petrol, în timp ce în zone întinse, ale căror resurse petroliere au fost — în general — mai puţin prospectate pînă în prezent, numărul forajelor executate se menţinea în 1977 în jurul cifrei din anul 1973 sau chiar cu mult sub aceasta. În întreaga Africă de la sud de Sahara, de pildă, s-au executat în 1977 de 183 ori mai puţine foraje decît în S.U.A., decalajul dintre diferitele zone ale globului accentuîndu-se şi mai mult sub acest aspect.

„Coşul de gunoi al abundenţei"

SUB ACEST TITLU, Buletinul de informaţii al asociaţiei internaţionale Futuribles arată că, potrivit unor calcule recente, în ţările vest-europene sînt scoase anual din circuit cantităţi impresionante de materiale recuperabile : 25 milioane tone de hîrtie sau de carton, 7 milioane tone de sticlă, 2,7 milioane tone de produse din materiale plastice, 450 660 tone de aluminiu.

Practic, ţările comunitare consumă numai 42% din energia produsă, restul fiind pierderi, care se ridică la 55% în ce priveşte consumurile cu destinaţie casnică, 45% în industrie şi 85% în transporturi.

Pentru a pune capăt acestei risipe, autorităţile comunitare au în vedere aplicarea unui vast program de măsuri vizînd, în esenţă administrarea materiilor prime secundare şi reciclarea lor. Se speră ca astfel pierderile să fie mai mici cu 27%, la hîrtie şi carton, 43% la sticlă, 85% la materiale plastice şi 90% la aluminiu. Se studiază, de asemenea posibilitatea introducerii unor noi tipuri de ambalaje uşor recuperabile — de exemplu pentru sucurile de fructe, în locul cutiilor metalice folosite în prezent —, posibilitatea aplicării de taxe pe ambalaje şi a introducerii sistemului de consignaţie şi pentru ambalaje, în scopul de a determina o mai mare atenţie şi grijă pentru recuperarea şi economisirea materialelor respective.

R. P. Bulgaria: integrarea agriculturii cu industria

NU DEMULT la Sofia şi-a desfăşurat lucrările Congresul de constituire a Uniunii naţionale agroindustriale, fapt care — după cum se relevă în presa bulgară — marchează o nouă etapă în evoluţia sistemului cooperatist de la sate. Uniunea naţională agroindustrială din R. P. Bulgaria constituie o formă calitativ nouă de conducere a Complexului naţional agroindustrial, corespunzătoare cerinţelor dezvoltării viitoare a integrării dintre industrie şi agricultură. În prezent, agricultura bulgară — reprezentată prin complexe agro-industriale, cele industrial-agrare şi complexele ştiinţifico-productive — dispune de fonduri fixe însumînd peste 7,5 miliarde leva, iar împreună cu industria alimentară furnizează aproape un sfert din venitul naţional, 45% din fondul de mărfuri al economiei şi 30% din volumul exportului.

Opţiuni energetice

ACTUALA criză energetică a impus Statelor Unite, în calitate de mare consumator, necesitatea de a decide asupra modificării ponderii surselor de energie utilizate pînă în prezent. După

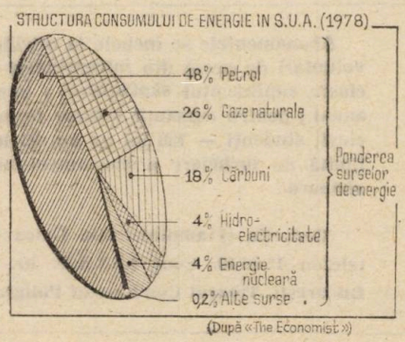

(După «The Economist»)

cum se ştie (vezi şi graficul), energia consumată provine în proporţie de aproape 75% din folosirea petrolului şi a gazelor naturale, actualele majorări de preţuri şi reevaluări asupra rezervelor interne determinînd măsurile adoptate de Administraţia S.U.A. în direcţia stimulării producţiei proprii şi reducerii consumului la toţi beneficiarii indiferent de sector. În aceea ce priveşte reactoarele nucleare, planurile Administraţiei Nixon care vizau ca, în perspectivă, acestea să asigure 40% din totalul consumului, au rămas la faza de intenţii : în 1973, au fost lansate comenzi pentru 34 reactoare ; din 1975, comenzile au totalizat numai 6 ; în 1977 s-au înregistrat mai multe anulări decît cereri.

În această situaţie, energeticienii preconizează, în prezent, intensificarea utilizării unei surse tradiţionale de energie — cărbunele — cel puţin pînă la punerea în valoare de noi surse, atenţia prioritară a specialiştilor îndreptîndu-se spre perfecţionarea proceselor de gazeificare a cărbunelui şi reducerea actualelor costuri, care fac ca preţul echivalentului unui baril de petrol să fie în prezent încă ridicat, aproximativ 30 de dolari. Asemenea cercetări vor fi încurajate şi mai mult în viitor, ţinînd seama de faptul că, potrivit primelor aprecieri, numai recenta majorare de preţuri la petrol anunţată de O.P.E.C. va însemna pentru Statele Unite pierderea a 800 000 locuri de muncă în economie şi un spor al inflaţiei de 2—2,5%.

Structuri ale bugetului familiei

UN STUDIU publicat nu demult de B.I.T., asupra structurii bugetului de cheltuieli al familiilor dintr-un număr de circa nouăzeci de ţări relevă o amplă diversificare a acesteia în funcţie de nivelul de dezvoltare atins, de particularităţile naţionale ş.a.

Se apreciază, astfel că ponderea cheltuielilor pentru alimentaţie în bugetul familiei reprezintă, în medie, 50—60% într-o serie de ţări din Africa, Asia şi Oceania, 40—50% în mai multe ţări din America Latină şi în unele ţări socialiste din Europa, 25—35% în ţările Europei occidentale şi 20—25% în Statele Unite, Canada, Australia şi Noua Zeelandă.

Un alt capitol important de cheltuieli îl constituie cele pentru transport şi telecomunicaţii, ele reprezentînd 23% din bugetul unei familii americane, 17—20% în cazul Australiei, Canadei, Finlandei, Kuweitului, Noii Zeelande sau Norvegiei ş.a.m.d. În ceea ce priveşte cheltuielile legate de locuinţă, ponderea lor în bugetul familiei variază considerabil la o regiune la alta, fiind de circa 16% în ţările din Asia, de 15—20% în Europa occidentală şi doar de 3—circa 9% în ţările socialiste din Europa.

Revista ECONOMICĂ

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 28 din 13 iulie 1979

— O cuprinzătoare analiză a perspectivelor de înflorire a ţării **(dr. Dan Popescu).** 1

35 DE ANI DE IMPETUOS PROGRES ECONOMICO-SOCIAL

— O politică consecventă pentru creşterea continuă a nivelului de trai **(prof. dr. Constantin Enache, prof. dr. Ludovic Tövissi)** 3

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Programul partidului de ridicare a nivelului de trai — expresie a finalităţii socialumane a dezvoltării economiei româneşti **(Grigore Vilceanu, Maria Molnar)** 6

— Elemente şi semnificaţii noi în legislaţia economică a ţării pe linia perfecţionării mecanismului economico-financiar
● Coordonate esenţiale ale planificării economico-sociale **(Toma Melinte)** 9
● Creşterea rolului instrumentelor financiare **(Gh. Boulescu)** 11
● Perfecţionarea raporturilor contractuale dintre unităţile economice — imperativ al autoconducerii şi autogestiunii **(dr. Al. Deteşan, Radu Demetrescu)** 13

— Reducerea accentuată a consumurilor de materii prime şi energie **(M. Marinescu)** 15

— Dezvoltarea agroindustrială şi consiliile unice agroindustriale de stat şi cooperatiste **(dr. Eugen Buciuman)** 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— „R.E." militează pentru generalizarea analizei valorii. Necesitatea unui sistem de organizare, atribuţii şi răspunderi precise **(Mariana Vencu)** 20

TEORII ● IDEI

— Economisirea combustililor şi energiei electrice în sisteme de termoficare **(Nicolae Niculescu, Nicolae David, Constantin Corcodel)** 22

— Şcoli ● curente ● economişti. Unitatea şi independenţa ţării — ţeluri esenţiale ale gîndirii economice propregiste româneşti (I) **prof. dr. I. V. Nicolae, conf. dr. D. Mureşan)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Africa. Necesităţi şi oportunităţi de accelerare a dezvoltării economice **(dr. George Marin)** 26

— Tendinţe — conjuncturi 28

— Deschideri spre viitor. Implicaţii economice ale tehnicilor şi tehnologiilor spaţiale. Meteorologia spaţială, factor de modificare a raportului dintre om şi climă **(Eugen Mândescu)** 29

— Mondorama I

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic legislativ

IN THIS ISSUE

— Un exhaustive analysis on the country's development prospects **(Dr. Dan Popescu)**

— A consistent policy for a continous growth of the living standard **(Prof. Dr. Constantin Enache, Prof. Dr. Ludovic Tövissi)** 3

— Expression of the social and human finality of the Romanian economy development **(Grigore Vilceanu, Maria Molnar)** 6

— Agroindustrial development and the state and cooperative unique agroindustrial councils **(Dr. Eugen Buciuman)** 17

— Fuel and electric energy saving in heating plants **(Nicolae Niculescu, Nicolae David, Constantin Corcodel)** 22

— Schools ● currents ● economists. Country's unity and independence — basic goals of the Romanian progressiste economic thought (I) **Prof. dr. I. V. Nicolae, Lecturer Dr. D. Mureşan)** 24

— Africa. Requirements and opportunities to speed up the economic development **(Dr. George Marin)** 26

— Economic implications of the space technics and technologies. Space meteorology, modifier of the relation man-climate **(Eugen Mândescu)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Un analyse exhaustive des perspectives de développement du pays **(dr. Dan Popescu)** 1

— Une politique consistente pour la croissance continue du niveau de vie **(prof. dr. Constantin Enache, prof. dr. Ludovic Tövissi)** 3

— L'expression de la finalité humaine et sociale du développement de l'économie roumaine **(Grigore Vilceanu, Maria Molnar)** 6

— Développement agroindustriel et les conseils uniques agroindustriels d'état et des coopératives **(dr. Eugen Buciuman)** 17

— L'économie de combustibles et d'énergie électrique dans les systemes thermogenes **(Nicolae Niculescu, Nicolae David, Constantin Corcodel)** 22

— Ecoles ●courants ● économistes. L'unité et l'indépendance du pays — objectifs essentiels de la pensée économiques progressiste roumaine (I) **prof. dr. I.V. Nicolae, maître de conferences dr. D. Mureşan)** 24

— L'Afrique. Nécessités et opportunités afin d'accélérer le développement économique **(dr. George Marin)** 26

— Implications économiques des techniques et des technologies spatiales. La météorologie spatiale, facteur modificateur du rapport homme-climat **(Eugen Mândescu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Охватывающий анализ перспектив расцвета страны **(др. Дан Попеску)** 1

— Последовательная политика непрерывного повышения жизненного уровня **(проф. др. Константин Енаке, проф. др. Людовик Тевиеси)** 3

— Выражение социально-человеческой целеустремленности в развитии экономики Румынии **(Григоре Вылчану, Мария Молнар)** 6

— Аграрно-промышленное развитие и единые государственные и кооперативные агро-промышленные советы **(др. Еуджен Бучуман)** 17

— Экономия топлива и электрической энергии в системах теплофикации **(Николае Никулеску, Николае Давид, Константин Коркодел)** 22

— Школы ● течения ● экономисты. Единство и независимость страны — существенные цели румынского прогрессивного экономического мышления (I) **(проф. др. И. В. Николае, ст. преп. в. шк. др. Д. Муреşан)** 24

— Африка. Потребности и благоприятные возможности ускорения экономического развития **(др. Джордже Марин)** 26

— Пространственная метеорология, фактор изменения соотношения между человеком и климатом **(Еуджен Мэндеску)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari de presă din întreprinderi şi instituţii. Preţul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi şi instituţii — 260 lei anual ; pentru cursanţii tuturor formelor de învăţămînt politic şi profesional, elevi, studenţi — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacţia şi administraţia Calea Dorobanţilor nr. 11—25. 71 131 Bucureşti, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 Bucureşti. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE = PREVEDERE + ECONOMIE

Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este utilă oricărei persoane în vîrstă de la 16 la 65 de ani.

DE CE ?

Pentru că :

● **Oferă posibilitatea îmbinării prevederii cu economia, constituind un sprijin material pentru cel ce se asigură sau pentru familia sa, întrucît suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare, iar la expirarea asigurării se plătește atît suma asigurată (economisită), cît și o indemnizație de 10 la sută.**

● **Dă posibilitatea asiguratului să încaseze pe parcursul duratei asigurării, cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile de amortizare lunare și speciale.**

CE RISCURI SÎNT ASIGURATE ?

● **Sînt acoperite cazurile de invaliditate permanentă totală sau parțială și de deces din accidente, produse de evenimente nepreväzute și nedorite, cum ar fi : explozia, prăbușirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acțiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăsnetul, acțiunea curentului electric, arsura, înecul, intoxicarea subită sau asfixierea din cauze subite și multe altele, precum și decesul din alte cauze decît cele de accidente.**

PE CE DURATĂ SE POATE ÎNCHEIA ASIGURAREA ȘI CARE ESTE NIVELUL PRIMELOR DE PLATĂ ?

● **Se poate încheia pe durate de la 5 la 15 ani.**

● **Primele de plată se stabilesc în funcție de mărimea sumei asigurate, de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării, fiind pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, între 7,75 și 21,50 lei, lunar.**

Pentru ca Administrația Asigurărilor de Stat să-și onoreze prompt obligațiile din contractul de asigurare, dv., stimați asigurați, aveți datoria să achitați la termen primele de asigurare. Această obligație vă cere prea mult timp ? Nu, doarece puteți plăti primele de asigurare folosind „consimțămîntul scris", prin împuternicirea ce o dați lucrătorilor care vă efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele, atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care le veți încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

ÎN CURÎND

1979 JUL 27

În intervalul 3 august — 2 septembrie, în Complexul expozițional din Piața Scînteii va fi deschis pentru dv., TÎRGUL DE MOSTRE DE BUNURI DE CONSUM.

În numeroasele standuri ce se vor amenaja în cadrul celor 21 de pavilioane cu o suprafață de peste 48 000 mp vor fi prezentate exponate care întrunesc cerințele pentru a putea fi contractate de către întreprinderile comerciale în vederea desfacerii lor în cursul anului următor.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

OPŢIUNI DE BAZĂ ALE POLITICII PARTIDULUI PENTRU REALIZAREA UNOR PROFUNDE TRANSFORMĂRI ECONOMICO-SOCIALE

Numărul 29 ● Vineri 20 iulie 1979

Întîmpinat pretutindeni de oamenii muncii cu sentimente de dragoste fierbinte și înaltă prețuire

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A FĂCUT O VIZITĂ DE LUCRU ÎN JUDEȚUL CONSTANȚA

Pe șantierul național al tineretului de la Basarabi

Secretarul general al partidului a analizat, împreună cu muncitorii, cu specialiștii, stadiul lucrărilor pe șantierul Canalului Dunărea—Marea Neagră, probleme ale înnoirii și modernizării producției la Întreprinderea mecanică de utilaje din Medgidia și noi măsuri tehnice și organizatorice în vederea accelerării ritmului de execuție pe șantierul viitorului port Constanța Sud—Agigea.

La întreprinderea mecanică de utilaje din Medgidia

Pe șantierul viitorului port Constanța Sud — Agigea

D646

1979 III 26

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Tendințe contradictorii în evoluția economiei mondiale

Economia mondială cunoaște în ultimii ani puternice decalaje de dezechilibrare care reflectă criza profundă pe care o parcurg relațiile economice internaționale. Fiind un rezultat al subdezvoltării economice și inechităților în schimburile economice internaționale, aceste decalaje și dezechilibre se amplifică și se transmit asupra tuturor statelor prin intermediul circuitului economic mondial și interdependențelor economice internaționale. În anii '70 asistam la un moment important — reflectînd un proces mai adînc și mai îndelungat — de suprapunere a recesiunii economice din țările capitaliste și a crizelor economice structurale cum sînt criza monetar-financiară, criza energetică și de materii prime, criza agroalimentară ș.a. care au imprimat economiei mondiale cîteva trăsături ce o caracterizează în prezent: instabilitate economică, dezechilibre financiar-valutare, inflație galopantă, penuria unor resurse (cu deosebire resurse energetice, a unor resurse agroalimentare și de materii prime), șomaj persistent ridicat, neutilizarea unor importante cantități de producție etc. Comerțul internațional a fost supus acelorași trăsături, accentuate însă de recrudescența protecționismului netarifar, politicilor de discriminare privind accesul statelor la piețele de desfacere, la realizările tehnologice și sursele financiare. În ciuda unor măsuri adoptate pe plan național sau convenite pe plan internațional, asistăm la o criză a politicilor economice tradiționale în perioada postbelică, iar soluțiile alternative de politică economică intră în contradicție cu obiectivele pe termen scurt, iar modalitățile de realizare a intereselor pe termen lung se află într-o puternică contradicție reciprocă, ceea ce reflectă în neaplicarea sau în ineficiența măsurilor convenite.

O LUME A DECALAJELOR ANACRONICE DINTRE STATE

Deși unitară în esența sa economia mondială se caracterizează printr-o multitudine de decalaje în domeniul economic, tehnologic, cultural, al calității vieții etc.

Tot mai multe cercuri politice, economice și academice recunosc că decalajele economice constituie o frînă în calea colaborării economice internaționale, deși nu aceeași înțelegere se manifestă asupra genezei și căilor de lichidare a acestor decalaje. În acest context s-a pus **problema metodologică de măsurare a decalajelor economice**. Abordările teoretice și metodologice sînt mai vechi,

a) Una din primele încercări postbelice de grupare a statelor după nivelul dezvoltării a fost în anii '50 cînd O.N.U. a grupat statele după indicatorul **valoarea adăugată în industria prelucrătoare pe locuitor**, în care țările au fost clasificate în 4 clase: peste 200 dolari; 100—200 dolari; 50—99 dolari și sub 50 de dolari. Țările socialiste nu au fost incluse în analiză. Țările sub 100 dolari valoare adăugată în industria prelucrătoare pe locuitor constituiau **țări mai puțin industrializate**. În 1965 această limită a fost ridicată de la 100 dolari la 125 dolari pe locuitor.

b) Un pas important înainte sub aspect metodologic a făcut UNCTAD în 1969 cînd a elaborat un indice sintetic prin agregarea a șase indicatori în scopul identificării **țărilor mai puțin dezvoltate din rîndul țărilor în curs de dezvoltare**. Au fost luate în calcul 90 de țări care au fost grupate în 3 clase de nivel. Țările din prima clasă aveau P.I.B. pe locuitor de sub 100 dolari. Țările socialiste, de asemene, nu au fost incluse în analiză.

c) Anuarul Statistic al UNCTAD din 1977 analizează de data aceasta toate statele, indiferent de orînduirea socială — după **indicatorul P.N.B. pe locuitor**, grupînd statele în 4 clase: sub 300 dolari; între 300 și 800 dolari; țări în curs de dezvoltare peste 800 dolari (fără a preciza o limită superioară); țări dezvoltate cu economie de piață; și în această clasificare nu sînt incluse în analiză țările socialiste (cu excepția Iugoslaviei și Cubei).

d) Remarcăm grupările B.I.R.D., dar care nu manifestă consecvență metodologică. Astfel, în Atlasul B.I.R.D. din 1978 se grupează toate statele — inclusiv țările socialiste — **în cinci clase după P.N.B. pe locuitor**: sub 200 dolari; între 200 și 500 dolari; între 500 și 2000 dolari; între 2000 și 5000 dolari și peste 5000 dolari P.N.B. pe locuitor. În schimb, în recentul Raport al dezvoltării mondiale (1978), țările lumii sînt grupate în 4 clase, utilizînd 3 criterii: țări în curs de dezvoltare în care se utilizează indicatorul P.N.B. pe locuitor, reținînd o clasă de țări în curs de dezvoltare cu „venit redus" (sub 250 dolari P.N.B. pe locuitor) și o altă clasă cu „venit mediu", cu P.N.B. între 250 și 3000 dolari pe locuitor. O altă clasă este formată din țări capitaliste dezvoltate; apoi țări exportatoare de petrol cu surplus de capital (trei țări arabe); și, în fine, țări socialiste (exclusiv Iugoslavia și România care intră în clasa a doua a țărilor în curs de dezvoltare cu „venit mediu").

e) În documentele P.C.R. se utilizează mai multe criterii: a) criteriul nivelului de dezvoltare după care se deosebesc țări subdezvoltate, țări în curs de dezvoltare, țări cu dezvoltare medie și țări dezvoltate; b) criteriul relațiilor de producție după care se clasifică 3 grupe de state: țări socialiste, țări capitaliste și țări cu structuri social-economice în tranziție (țări cu „economie mixtă"); c) criteriul potențialului economic prin care se deosebesc: țări mici, mijlocii și țări mari.

În 1975, prin documentul difuzat la cea de-a VII-a sesiune a Adunării Generale O.N.U., România propunea atunci gruparea țărilor în curs de dezvoltare în 4 clase, utilizîndu-se indicatorul **venit național** pe locuitor la

prețurile mondiale și cursul valutar al dolarului din 1974 : sub 200 dolari, între 200 și 500 dolari, între 500 și 1000 dolari pe locuitor erau considerate țări cu dezvoltare medie și înaltă.

Referitor la **nivelul de dezvoltare economică a României în documentele P.C.R.** se menționează că este țară socialistă în curs de dezvoltare. În 1975 se apreciază că România avea un venit național de 1000 dolari pe locuitor, fiind o țară socialistă în curs de dezvoltare.

Remarcăm că, în ceea ce privește dezvoltarea viitoare a economiei românești, **Congresul al XI-lea al P.C.R.** stabilea în 1974 că la sfîrșitul deceniului viitor (1990) România va avea un venit național pe locuitor de 2500—3000 dolari, țara noastră apropiindu-se astfel mult de nivelul de dezvoltare al țărilor avansate economic. La **Conferința Națională a P.C.R. din 1977** se preciza că în 1985 România va produce un venit național pe locuitor de 2400—2500 dolari, apreciindu-se că România va depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare, în semnificația contemporană a noțiunii, și va intra în rîndul țărilor cu dezvoltare medie. De reținut că în documentele P.C.R. aprecierile referitoare la România se operează cu prețurile și cursul dolarului din anul premergător evaluărilor respective, precum și cu venitul național material. Se știe însă că P.N.B. este cu circa 20—30% mai mare decît venitul național material, întrucît el include în plus valoarea amortizărilor și a tuturor servicilor.

f) **Cercetarea științifică românească** — bazîndu-se pe orientările fundamentale din documentele P.C.R. și lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu — a grupat statele lumii într-o concepție metodologică complexă, luînd în analiză criteriile : relațiile de producție, nivelul de dezvoltare economico-socială, potențialul economic și gradul de participare a statelor la diviziunea internațională a muncii. Lucrarea **„Tipologia economiilor naționale"** apărută în Editura politică în anul 1977 grupează 124 de state ale lumii în 5 clase de nivel de dezvoltare, cuprinzînd 9 indicatori economico-social pe baza analizei factoriale. În această abordare complexă, P.N.B. pe locuitor în 1972 era doar unul din indicatori, iar pe cele cinci clase statele erau grupate (la cursul valutar și prețurile din 1971) astfel : sub 200 dolari ; între 200 și 500 dolari ; între 500 și 1300 dolari ; între 1300 și 3000 dolari și peste 3000 dolari P.N.B. pe locuitor.

g) În ciuda abordării teoretice și metodologice diferite a grupării statelor în ceea ce privește nivelul dezvoltării economice, observăm cîteva **elemente comune** : 1) decalajele sînt impresionante ; 2) limitele de departajare între clase de nivel au — în timp — un **caracter dinamic**, întrucît asupra acestora influențează inflația mondială și deprecierea cursului dolarului ; 3) decalajele nu se exprimă într-o cifră fixă, ci în **diferențele** reale în nivelul de dezvoltare.

Pornind de la ultimele indicații ale conducerii partidului privind caracterizarea economiei mondiale contemporane și perspectivele evoluției ei, utilizînd metodologia adoptată în „Tipologia economiilor naționale" de grupare a statelor în 5 clase de nivel, avînd în vedere necesitatea reliefării unei clase care să includă statele cu dezvoltare medie (care nu sînt nici țări în curs de dezvoltare — în actuala accepție a noțiunii —, dar nici țări dezvoltate), precum și actualizarea datelor în ceea ce privește P.N.B. pe locuitor privind volumul, prețurile și cursurile valutare la nivelul anului 1977, se pot grupa statele lumii conform tabelului care urmează.

Structura economiei mondiale în raport cu nivelul dezvoltării economice (1977)

Nr. crt	Grupe de state	Limite de grupare - PNB pe locuitor $	Nr. de state și teritorii	Ponderea grupei în populația mondială %	Ponderea grupei în producția mondială	PNB pe locuitor în medie pe grupă
1.	Țări subdezvoltate	sub 500	68	57,7	9,7	260
2.	Țări în curs de dezvoltare	500-2000	59	14,7	9,7	1020
3.	Țări cu dezvoltare medie	2000-3500	16	11,1	19,2	2620
4.	Țări dezvoltate	3500-5000	14	5,7	14,2	3620
5.	Țări puternic dezvoltate	peste 5000	25	10,8	47,2	6820

Sursa: Calculat după date B.I.R.D.

Datele arată că majoritatea statelor lumii se află din punct de vedere economic în stare de subdezvoltare și în curs de dezvoltare. Situația cea mai grea se întîlnește în țările subdezvoltate în care trăiesc peste 57% din populația mondială și care dispun în medie de 260 dolari pe un locuitor, adică mai puțin de un dolar pe zi/om (circa 71 de cenți). În același timp, 25 de state puternic dezvoltate în care trăiește circa 10% din populația mondială dispun de peste 47% din producția mondială, revenindu-le pe locuitor în medie 6 820 dolari sau 18,7 dolari pe zi/om. Aceste decalaje economice stau la baza altor decalaje, cum sînt cele în domeniul tehnologiei, alimentației, educației, sănătății etc. Astfel, în timp ce în țările dezvoltate consumul alimentar este de peste 3 000 calorii pe zi/om, în țările subdezvoltate — care formează majoritatea populației lumii, — consumul alimentar este de sub 2 000 calorii pe zi/om. Decalajele alimentare sînt mai evidente în ceea ce privește consumul de proteine și sursa lor de proveniență : din consum de cereale sau produse alimentare. Populația știutoare de carte în țările subdezvoltate reprezintă doar 23%, iar în țările în curs de dezvoltare 63% din totalul populației de peste 7 ani. Pentru viitor nu se întrevede o ameliorare, dacă avem în vedere că în prezent ponderea elevilor de vîrstă școlară care frecventează școlile primare este de 25% în țările subdezvoltate și 52% în țările în curs de dezvoltare. Deosebit de dramatică este asistența medicală, întrucît la un medic revin în medie în țările subdezvoltate peste 21 000 de locuitori, în țările în curs de dezvoltare circa 2 400 locuitori, iar în țările dezvoltate și puternic dezvoltate circa 500—600 locuitori.

Folosind mai mulți indicatori vitali pentru viața umană (inclusiv cei enumerați mai sus) un studiu al B.I.R.D. apreciază că în prezent 37% din populația țărilor în curs de dezvoltare se află într-o stare de pauperitate absolută, ceea ce reprezintă 770 mil. locuitori, iar în cazul realizării scenariului dezvoltării mondiale care să asigure acestor țări un ritm de creștere a P.N.B. de circa 68%, în anul 2 000 ar continua să trăiască în stare de pauperitate absolută 17% din populație, ceea ce reprezintă circa 600 mil. locuitori[1].

Accelerarea dezvoltării economice, lichidarea subdezvoltării și decalajelor economice constituie o necesitate vitală pentru întreaga economie mondială, întrucît realitățile confirmă faptul că subdezvoltarea și decalajele economice constituie un **factor de îngustare** a

[1] World Developement Report, 1978, The World Bank 1978

pieţei mondiale, o sursă de încordare şi insecuritate internaţională, cu efecte negative asupra tuturor naţiunilor lumii.

ÎNCETINIREA CREŞTERII ECONOMICE

Avîndu-se în vedere interdependenţele existente dintre economiile naţionale, constatăm, în acelaşi timp, o încetinire a creşterii economice în ţările dezvoltate, încetinire care are un efect negativ asupra comerţului mondial, şi prin aceasta, asupra creşterii economice în ţările în curs de dezvoltare. De asemenea, o anumită reducere a ritmului de creştere economică se observă şi în unele ţări socialiste, care în trecut constituiau segmentul cu o dinamică ridicată al economiei mondiale. Recesiunea economică din anii 1974—1975 din ţările capitaliste s-a concretizat — sub aspectul economiei mondiale — în stagnarea economică în 1974, în reducerea absolută a producţiei mondiale în 1975, iar redresării economice din 1976 i-a urmat un ritm lent de creştere economică

Ritmul mediu anual de creştere a P.N.B. pe ansamblul economiei mondiale şi pe grupe de ţări în perioada 1962-1978

Nr. crt		1962-1972	1973-1978
1.	Total mondial	5,6	3,3
2.	Ţări capitaliste	4,7	3,1
3.	Ţări în curs de dezvoltare nepetroliere	6,1	5,2
4.	Ţări în curs de dezvoltare petroliere	9,0	7,3
5.	Ţări socialiste	6,9	5,1

Sursa: Calculat după publicaţii GATT, BIRD şi CAER

Producţia mondială a crescut în medie pe an cu 3,3% în perioada 1973—1978, inferior perioadei decenale anterioare. Această scădere a ritmului de creştere se datorează în principal recesiunii economice din anii 1974—1975 din ţările capitaliste, încetinirii creşterii economice în unele ţări socialiste şi în ţările membre ale OPEC. Desigur că această situaţie a antrenat încetinirea ritmului de creştere în ţările în curs de dezvoltare. Prognozele pentru 1979 şi 1980 situează creşterea economică la ritmuri de 3%—4%, iar pentru deceniul viitor (1981—1990) se prognozează — pe grupe de ţări — ritmuri inferioare deceniului trecut şi actual, respectiv de 4% în ţările capitaliste dezvoltate, 5% în ţările socialiste şi circa 6% în ţările în curs de dezvoltare. Desigur, sînt prognoze destul de optimiste, întrucît se pleacă de la premisa soluţionării durabile a unor probleme acute cu care se confruntă omenirea, ceea ce determină manifestarea unei prudenţe adecvate în aprecierea acestor prognoze. De remarcat că în actualul lanţ al interdependenţelor, calculele diferitelor scenarii pentru perioada 1980—1990 arată că dacă ţările capitaliste dezvoltate se menţin la nivelul creşterii economice din 1977—1979, adică de 3,7% pe an, aceasta poate antrena o creştere a exportului ţărilor în curs de dezvoltare doar de 5,4% în medie pe an, şi deci o încetinire însemnată a creşterii P.N.B. — de 5,2% în medie pe an în ţările în curs de dezvoltare. Dacă avem în vedere sporirea populaţiei cu circa 2% în medie pe an, P.N.B. pe locuitor în aceste ţări va fi destul de redus, iar decalajele menţionate anterior se vor adînci în termeni absoluţi. Iată de ce se impune necesitatea restructurării economiilor naţionale ale ţărilor în curs de dezvoltare, capabile să-şi creeze suporturi interne proprii ale creşterii economice, precum şi restructurarea relaţiilor economice internaţionale capabile să potenţeze eforturile proprii ale ţărilor în curs de dezvoltare, în contextul găsirii de soluţii durabile la o serie de probleme cu care se confruntă toate statele lumii : materiile prime, resursele energetice, accesul la tehnologie şi sursele de finanţare a dezvoltării etc.

ASIMETRII ÎN COMERŢUL INTERNAŢIONAL

Diviziunea internaţională a muncii cunoaşte importante mutaţii calitative şi cantitative, ceea ce se reflectă în evoluţia comerţului internaţional. Pe termen lung asistăm la trecerea de la specializarea intersectorială la specializarea intraramură prelucrătoare, cu deosebire ramurile industriei construcţiilor de maşini, chimiei şi bunurilor industriale de consum. Revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană a intensificat tendinţa de diversificare a necesităţilor de producţie şi consum, antrenînd o parte crescîndă din producţia naţională în circuitul economic mondial.

În acelaşi timp, criza energetică şi criza valutar-financiară, în condiţiile recesiunii economice, au imprimat în ultimii ani unele evoluţii sinuoase, inegale şi contradictorii. Cea mai evidentă reflectare a acestor evoluţii o reprezintă creşterea lentă a volumului fizic al comerţului internaţional, menţinîndu-se însă corelaţia de devansare a ritmului producţiei mondiale.

Astfel, în perioada 1962—1972 volumul fizic al comerţului internaţional a crescut cu un ritm mediu anual de 9%, iar al producţiei mondiale de 5,6% (coeficient de devansare 1,61) ; în schimb, în perioada 1973—1978 volumul fizic al comerţului internaţional creşte cu 5,6% în medie pe an, iar producţia mondială cu 3,3% (coeficient de devansare de 1,67). Ritmul comerţului internaţional a scăzut mai încet decît cel al producţiei mondiale. Totuşi, în anul maxim al recesiunii economice (1975) comerţul s-a restrîns mai mult decît scăderea producţiei. Aceasta arată vulnerabilitatea comerţului internaţional la modificările în producţie, precum şi influenţa creşterii preţurilor la ţiţei, care a afectat capacitatea de plată a multor state.

De asemenea, criza de ţiţei a influenţat pentru o scurtă perioadă de timp şi tendinţele de lungă durată în structura fizică a comerţului mondial. Într-adevăr, produsele manufacturate tind să „monopolizeze" structura fizică a comerţului mondial. Majorarea preţurilor la ţiţei a întrerupt această tendinţă doi ani, după care dinamica şi ponderea comerţului cu produse manufacturate şi-a reluat tendinţa de creştere. Scăderea ponderii produselor agricole este determinată de mai mulţi factori, printre care condiţiile meteorologice mai bune într-o serie de ţări mari importatoare (U.R.S.S., China ş.a.), precum şi reducerile preţurilor la o serie de produse agricole.

Tendinţele în diviziunea internaţională a muncii şi structura fizică a comerţului mondial se reflectă destul de fidel în structura geografică a comerţului : ponderea principală în comerţul mondial o deţin ţările capitaliste dezvoltate (peste 70%), după care urmează ţările în curs de dezvoltare (circa 20%) şi pe ultimul loc ţările socialiste (circa 10%). Urcarea preţurilor la ţiţei a determinat sporirea ponderii ţărilor în curs de dezvoltare în comerţul mondial, dar numai pe seama ţărilor membre ale OPEC, întrucît celelalte ţări au continuat tendinţa de reducere treptată a ponderii lor în comerţul mondial, rămînînd la periferia circuitului economic mon-

Evoluţia structurii fizice a comerţului mondial

în %

Nr. crt		1963	1970	1973	1974	1977	1978
1.	Total comerţ	100	100	100	100	100	100
	din care:						
2.	Produse agricole	29,4	21,0	21,5	18,4	17,1	17,0
3.	Minerale şi combustibil	17,0	16,7	17,0	26,2	23,9	23,8
4.	Produse manufacturate	53,6	62,3	61,5	55,8	59,0	59,2

Sursa: Calculat după publicaţii G.A.T.T. şi UNCTAD

dial, dar multe dintre acestea depind unilateral şi într-o mare proporţie în realizarea producţiei naţionale de comerţul internaţional. Ţările socialiste se menţin de aproape două decenii la 10%—11% din comerţul mondial, reflectînd o slabă participare a acestora la circuitul economic mondial, în comparaţie cu potenţialul lor productiv mare (circa 40%) din producţia mondială.

Ceea ce este important de remarcat este faptul că ţările capitaliste dezvoltate, dominînd comerţul mondial (circa 70%) derulează schimburile comerciale între ele. Astfel, ponderea exporturilor ţărilor capitaliste dezvoltate spre ţările capitaliste dezvoltate a crescut de la 69,4% în 1960 la 76,8% în 1973; după sporirea preţurilor la ţiţei această pondere a scăzut, dar rămînînd ridicată (72% în 1978), revenindu-se la trendul anterior anilor 1973—1974.

Curenţii geografici ai comerţului mondial

Originea \ Destinaţia	Anii	Ponderea importatorilor: Ţări capitaliste dezvoltate	Ţări în curs de dezvoltare	Ţări socialiste
Ţări capitaliste dezvoltate	1960	69,4	26,7	3,9
	1973	76,8	18,2	5,0
	1978	72,0	22,9	5,1
Ţări în curs de dezvoltare	1960	72,0	23,5	4,5
	1973	75,4	20,2	4,4
	1978	73,2	22,1	4,7
Ţări socialiste	1960	19,7	8,9	71,4
	1973	28,1	15,2	56,7
	1978	29,4	15,5	55,1

Sursa: Calculat după publicaţiile GATT, CAER şi UNCTAD

In acelaşi timp, se observă o dependenţă puternică a ţărilor în curs de dezvoltare de pieţele ţărilor capitalste dezvoltate. Intenţiile ţărilor în curs de dezvoltare de cooperare între ele, inclusiv în domeniul comerţului, sînt de natură să conducă la o anumită diversificare a pieţelor. De asemenea, ponderea comerţului reciproc dintre ţările socialiste tinde să scadă, ca urmare a diversificării relaţiilor lor economice şi cu alte state, cum sînt ţările capitaliste dezvoltate şi ţările în curs de dezvoltare.

Prognozele pentru 1979 şi 1980 reţin un ritm de creştere a comerţului mondial de circa 5% în medie pe an, fiind o dinamică lentă, corespunzătoare dealtfel ritmului aşteptat al creşterii economice mondiale (3,7% pe an).

PRESIUNI INFLAŢIONISTE

Inflaţia galopantă constituie o caracteristică de bază în economia majorităţi statelor lumii, ceea ce se reflectă asupra întregii economii mondiale. Dacă în anii '50 şi '60 inflaţia „tîrîtoare" (de 3—4% pe an) era un instrument de stimulare a creşterii economice dorit şi urmărit în politicile de inspiraţie keynesistă, în anii '70 preţurile „scapă de sub control". Creşterea lor depăşeşte pragul admis de teoria şi practica economică postbelică. Întrucît inflaţia ridicată are loc în condiţii de stagnare a economiei sau chiar de recesiune economică, fenomenul a căpătat denumirea de „stagflaţie" şi respectiv „slumpflaţie". În ciuda declaraţiilor de intenţie privind limitarea inflaţei, guvernele nu au reuşit decît în foarte mică măsură să reducă dimensiunle creşterii preţurilor.

Unele cercuri politice explică că sporirea preţurilor s-ar datora impactului creşterii preţurilor la ţiţei. Fără a nega un asemenea impact, trebuie să observăm că ţiţeiul ocupa o pondere de circa 4—5% în valoarea producţiei naţionale a ţărilor dezvoltate iar efectul majorării preţurilor la ţiţei nu poate justifica creşterea medie a întregii producţii cu peste 8 şi 9% şi chiar 15%. (Au fost ani în care creşterea preţurilor era în Anglia şi Italia de 17—18%, iar în Japonia de 20%). În acelaşi timp, în ţările în curs de dezvoltare preţurile au un caracter galopant de 20—30% pe an (în ţările din America de Sud preţurile cresc în „stil latino-american" de 40—60% pe an). În schimb, putem remarca că ţările petroliere au reuşit să menţină creşterea preţurilor la niveluri „moderate", în ciuda influenţei pe care o puteau exercita marile încasări din exporturile de petrol.

Efectul propagat cel mai negativ îl are inflaţia din ţările capitaliste dezvoltate, întrucît valutele acestor ţări sînt folosite ca mijloace de plată internaţionale, reducînd puterea de cumpărare a monedelor.

Creşterea medie anuală a preţurilor interne la bunurile de consum pe grupe de state

	1962-1972	1976	1977	1978	1979
Ţări capitaliste dezvoltate	4,1	7,9	8,0	6,8	6,6
Ţări exportatoare de produse de bază mai dezvoltate	6,0	15,1	17,8	17,1	14,5
Ţări în curs de dezvoltare nepetroliere	10,1	32,3	31,5	25,3	21,5
Ţări OPEC	8,0	16,2	15,1	10,0	13,8

Sursa: Publicaţii F.M.I.

Deprecierea internă a puterii de cumpărare a principalelor monede utilizate în plățile internaționale

în %

Monede	Rata anuală a deprecierii interne		
	1967-1972	1972-1977	1978
Lira italiană	3,8	13,9	11,1
Francul francez	5,3	9,3	8,3
Lira sterlină	6,2	14,0	7,9
Dolarul S.U.A.	4,4	7,1	6,5
Marca vest-germană	3,4	5,4	2,7
Francul elvețian	4,2	5,3	1,3

Sursa: Citybank

Întrucît valutele de mai sus sînt valute de contract în peste 90% din comerțul internațional derulat în valute convertibile, putem observa că o depreciere internă a puterii lor de cumpărare afectează direct pe toți partenerii comerciali, cu deosebire cei din țările în curs de dezvoltare care nu pot impune clauze de rectificare și/sau de consolidare a prețurilor sau valutelor.

De asemenea, inflația internă se propagă — deși într-o proporție mai mică — și asupra prețurilor internaționale. Este important de remarcat că prețurile internaționale cunosc — după 1974 — o **redeschidere a foarfecelui prețurilor** în defavoarea produselor primare și în favoarea produselor finite. Astfel, în perioada 1974—1978 în condițiile creșterii prețurilor internaționale în medie pe an cu circa 7%, prețurile au crescut diferit pe grupe de produse: 3% la produsele agricole, 7,7% la minerale și combustibil și circa 8% la produsele manufacturate. Este de prevăzut că acest foarfece se va accentua. În plus, trebuie reținută remarca anterioară, și anume, deprecierea puterii de cumpărare a valutelor de contract.

Creșterea anuală a prețurilor internaționale

în %

	1977	1978	1979 (p)
Prețuri în $	9	10	8,5
Prețuri în D.S.T.	8	2,5	5,5

Sursa: F.M.I.

Dolarul american — prin deprecierea internă a puterii de cumpărare și reducerea cursului de schimb — accelerează ritmul creșterii mondiale a prețurilor în comparație cu exprimarea acestora într-o altă valută, de exemplu DST, confirmînd rolul de accelerator de inflație al dolarului american.

CREȘTEREA ȘI REPARTIZAREA DISPROPORȚIONALĂ A LICHIDITĂȚII VALUTARE

Sînt două afirmații care la prima vedere par a fi contradictorii, dar printr-o analiză concretă sînt perfect adevărate. Astfel, unele state acuză un exces de lichiditate iar alte state deplîng o lipsă cronică de lichiditate valutară. Calculat la scara mondială lichiditățile existente în prezent — de circa 530 mil. $ — reprezintă peste 35% din importurile mondiale, ceea ce pare a fi o situație satisfăcătoare (existența unei lichidități care asigură necesarul de import pentru 4 luni, ceea ce corespunde standardelor internaționale). Dacă avem în vedere rețeaua foarte dezvoltată a sistemului bancar-financiar internațional, prin care se pot realiza plasamente sau obține fonduri de sute de milioane de dolari în cîteva minute, atunci putem spune că, chiar cu 2—3 luni acoperire, actualele rezerve globale pot asigura o lichiditate normală. În realitate, excesul de lichiditate îl acuză țările dezvoltate, care dispun atît de rezerve de devize străine impresionante, cît și de propria valută care, fiind convertibilă, poate fi o sursă de creditare pentru țara deficitară. Situația este mai complicată în cazul țărilor în curs de dezvoltare care nu dispun de suficiente rezerve valutare, în condițiile unui deficit enorm în balanțele de plăți și ale valutelor naționale neconvertibile.

Deși se pare că țările în curs de dezvoltare și-au sporit ponderea în rezervele valutare mondiale, acestea sînt concentrate într-un număr restrîns de țări petroliere și chiar nepetroliere (Brazilia, Argentina, Columbia, Mexic, Tailanda, India și Malaiezia). Majoritatea statelor în curs de dezvoltare acuză un deficit cronic atît în raport cu importul, cît și cu nevoia de capital. În plus, nivelul lichidităților depinde și de gradul de evaluare a aurului. Astfel, dacă aurul se evaluează la 35 DST/uncia, atunci rezervele valutare sînt de circa 270 mild. DST, iar dacă se evaluează la prețul pieței aurului (peste 240 $/uncia) rezervele cresc la un volum total de peste 500 mild. DST. Cum aurul are grad redus de lichiditate, iar el aparține în principal țărilor bogate, privirile sînt îndreptate spre devizele străine (valute naționale convertibile) și spre o nouă emisiune de DST în cadrul F.M.I.

În cazul primei soluții se pare că în prezent nici o valută națională puternică, sau mai puțin puternică, nu este pregătită să preia locul dolarului sau să îndeplinească toate funcțiile unei valute internaționale. Dolarii S.U.A. reprezintă peste 75—80% din devizele străine aflate în rezervele statelor, deși a crescut rolul și funcțiile mărcii vest-germane, francului elvețian, francului francez, yenilor și altor valute. Totuși pe planul rezervelor și pe plan comercial dolarul se bucură de mare încredere (chiar mulți exportatori vest-germani preferă să includă ca valută de contract dalorul S.U.A.). Această situație este de natură să tolereze deficitul balanței de plăți americane și sporirea rezervelor valutare în dolari.

În cazul celei de-a doua soluții — o nouă emisiune de D.S.T, hotărîtă deja în cadrul F.M.I. — pare să rezolve unele deficite de lichidități pentru o serie de țări în curs de dezvoltare, dar D.S.T. nu au căpătat destulă credibilitate și atracție ca valută internațională.

Se poate observa, în același timp, o anumită creștere a rolului altor valute naționale decît cel al dolarului în special pe piața internațională de capital.

Din tabelul emisiunilor de euroobligațiuni de circa 12 mild. $ în 1978 pentru prima dată WDM are ascendență asupra dolarului. Aceasta se explică prn faptul că la piața de capital apelează într-o măsură tot mai mare țările în curs de devoltare, care sînt în situația să accepte marca vest-germană — valută în apreciere — pentru a avea succes la sursele financiare.

Creșterea rolului altor valute decît cea a dolarului se observă și pe piața eurocreditelor consorțiale, al căror to-

Repartiția rezervelor valutare pe grupe de state

în %

	1970	1975	1976	1977	1978
Total rezerve valutare	100	100	100	100	100
din care:					
1. Țări capitaliste puternic dezvoltate	70,6	53,5	51,1	53,0	55,6
2. Țări exportatoare de produse de bază mai dezvoltate	9,1	7,9	7,1	6,1	7,6
3. Țări în curs de dezvoltare nepetroliere	14,9	13,7	16,6	17,3	19,1
4. Țări petroliere	5,4	24,8	25,2	23,6	17,8

Sursa: F.M.I.

Structura pe valute a emisiunilor de euroobligațiuni

în %

	1976	1977	1978
Total emisiuni	100	100	100
din care:			
a. Dolari S.U.A.	67	65	44
b. Dolari canadieni	12	3	-
c. Mărci vest-germane	17	27	47
d. Guldeni olandezi	3	2	3
e. Alte valute	1	3	6

Sursa: Credit Suisse

Evoluția diferitelor tipuri de curs valutar al principalelor monede cu funcții internaționale în 1978

Cursul din martie 1973 = 100

Nr. crt	Valute	Cursul nominal față de $	Curs multivalutar față de DST	Curs multivalutar efectiv	Curs multivalutar efectiv real
1.	Dolar S.U.A.	100	81,9	97,8	92,2
2.	Lira sterlină	77,9	80,4	68,9	106,1
3.	Lira italiană	71,2	68,8	55,5	92,6
4.	Franc francez	113,5	105,5	89,9	98,7
5.	Marca vest-germană	163,3	146,2	134,6	104,2
6.	Yen japonez	154,3	142,3	130,0	112,5
7.	Franc elvețian	219,7	197,9	167,8	121,8

Sursa: Calculat după F.M.I. și Morgan Guaranty Trust Revue

tal a fost în 1978 de circa 41 mld. de dolari. Dintre acestea 41% au fost contractate de țările capitaliste dezvoltate, 38% de țările în curs de dezvoltare și 5,3% de țările socialiste, restul revenind organizațiilor internaționale.

Desigur că analiza pieței financiare internaționale mai arată condiții oneroase de acces la sursele financiare, cu deosebire nivelul dobînzii, mărfii peste dobîndă, precum și alte costuri și condiții. În această situație, soluționarea mecanismelor pieței internaționale de capital reprezintă o problemă de mare actualitate.

FLOTAREA GENERALĂ A CURSURILOR VALUTARE

Un element dezorganizat al schimburilor economice internaționale este flotarea cursurilor valutare care afectează cu deosebire țările mici și în curs de dezvoltare, acestea neavînd capacitate de negociere și de cunoaștere a tendințelor pieței mondiale.

De remarcat că deprecierea și reprecierea valutară au un caracter sinuos, imprevizibil, care afectează puterea de decizie a partenerilor și efectele antecalculate ale tranzacțiilor economice. Riscul valutar se adaugă la riscul de preț, imprimînd incertitudini și pierderi de substanță economică din partea celui mai slab din punct de vedere economic.

Dolarul american, ocupînd încă un loc principal în tranzacțiile internaționale, manifestă cea mai mare tendință de scădere a cursului valutar.

Primele trei valute — dolar, lira sterlină și lira italiană au cunoscut un proces evident de depreciere valutară, francul francez o ușoară depreciere valutară, iar ultimele trei valute din tabel reprecieri puternice.

Deprecierea afectează puterea de cumpărare a monedei respective și sporește capacitatea de concurență a mărfurilor țării de origine a valutei. Reprecierea are efecte inverse. Dar se pune problema de a măsura **gradul real** al deprecierii și reprecierii valutare. Dacă cursul nominal dintre două valute este revelator pentru o anumită tranzacție sau alta, el nu mai este suficient pentru a aprecia efectele la **nivelul economiei naționale** care operează cu mai multe valute. În aceste condiții a apărut metoda de calcul a cursului multivalutar, care se calculează pe baza unui coș de valute, în cazul tabelului nostru un coș de 16 valute. Deprecierea dolarului în raport cu valutele în repreciere este mai puternică în cazul cursului nominal, decît în cazul cursului multivalutar DST. DST este format din 16 valute a căror pondere în coș reflectă raportul de forțe în FMI, în care dolarul S.U.A. intră cu 33%.

Statele fac calculul cursurilor multivalutare efective, prin care includ în coș valutele proporțional cu ponderea țărilor partenere cu valută convertibilă în comerțul său exterior. Acesta

este **cursul efectiv**, care arată o depreciere mai mare — de exemplu, a lirei italiene, întrucît R.F.G. Franţa şi Elveţia — cu valute în repreciere — au o pondere mai mare în comerţul exterior al Italiei decît acestea participă în coşul DST. În fine, un alt indicator este **cursul efectiv real** care ia în calcul, în plus, **rata inflaţiei** (care nu în întregime se reflectă în mişcarea cursului valutar). Analiza comparată a celor 4 tipuri de calcul al cursului valutar atestă necesitatea unei bordări complexe a determinării efectelor flotării dezordonate a cursurilor asupra schimburilor economice ale statelor. Desigur, faptele arată necesitatea armonizării şi ponderii valutelor de contract proporţional cu locul ocupat de ţările respective în comerţul exterior reciproc. Dar o asemenea pondere proporţională nu se poate realiza în condiţiile unor parteneri inegali. De aceea trecerea la cursuri valutare stabile este soluţia dorită într-un nou mecanism valutar-financiar internaţional.

Soldul balanţei de plăţi curente (mărfuri + servicii)

în mild. $ S.U.A.

	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Ţări OPEC	6,6	67,8	34,9	40,3	33,2	9	15
Ţări capitaliste puternic dezvoltate	17,4	-5,5	24,2	5,2	-0,7	26	25
Ţări exportatoare de produse de bază mai dezvoltate	1,2	-14,4	-14,8	-13,7	-13,5	-6,7	-9
Ţări în curs de dezvoltare nepetroliere	-11,3	-30,3	-38,2	-25,7	-21,8	-31	-38
Ţări socialiste	-1,7	-3,9	-10,4	-6,9	-5,0	...	....

Sursa: F.M.I. şi GATT

DEZECHILIBRE ÎN BALANŢELE DE PLĂŢI

Balanţele de plăţi externe s-au caracterizat în perioada postbelică şi în anii '60 în general prin dezechilibre active sau pasive. Ceea ce observăm în prezent este faptul că dezechilibrul pasiv caracterizează mari grupe de state, cu excepţia ţărilor membre ale OPEC, precum şi cîteva ţări dezvoltate (Japonia, R.F. Germania, Elveţia ş.a.).

Datele din tabel arată tendinţa de reducere a excedentului balanţei de plăţi curente a ţărilor exportatoare de petrol de la 67,8 mild. $ în 1974 la 9 mild. $ în 1978, iar pentru 1979 se aşteaptă o anumită creştere a acestui excedent la 15 mild. $, urmare a recentelor sporiri ale preţului ţiţeiului. Ţările capitaliste dezvoltate luate în ansamblu şi-au reactivizat balanţele de plăţi la 25—26 mild. $ în 1978 şi 1979. Cele mai puternic lovite sînt ţările în curs de dezvoltare, atît prin dimensiunea mare a deficitelor, cît mai ales prin persistenţa tendinţei de creştere de la 30 mild. $ în 1974 la 38 mild. dol. cît se prevăd în 1979. Ţările socialiste au avut cel mai mare deficit în 1975 ca urmare a începerii conjuncturii economice în ţările cu valută convertibilă şi nerealizarea planurilor de export.

Deficitele menţionate au fost acoperite prin mai multe căi: 1. împrumuturi externe; 2. reciclarea pe termen lung a unei părţi a petrodolarilor; 3. utilizarea parţială a rezervelor valutare ale statelor; 3. sporirea afluenţei de dolari S.U.A. în canalele sistemului valutar internaţional, contribuind prin aceasta la „echilibrarea" balanţei de plăţi externe americane şi la creşterea lichidităţii în devize străine cu peste 50 mild. $ în perioada 1975—1978.

Putem constata deci că sfera relaţiilor economice internaţionale — cu mecanismele ei specifice — constituie domeniul de continuare în forme noi a vechii politici de dominaţie. „Instituţia actuală cea mai retrogradă — arată coordonatorul celui de-al III-lea Raport către Clubul de la Roma — este cea a relaţiilor noastre internaţionale. Această junglă nu cunoaşte aproape nici o limită în afara dreptului celui mai tare"[1]. Concluzia ce se degajă din tendinţele analizate constă în necesitatea stringentă a lichidării subdezvoltării, a creării unor noi mecanisme economice internaţionale, necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaţionale.

PENTRU O NOUĂ ORDINE ECONOMICĂ MONDIALĂ

România socialistă se manifestă ferm pentru făurirea unei noi ordini economice internaţionale, elaborînd — de pe poziţiile materialismului dialectic şi socialismului ştiinţific — o concepţie cu o largă recunoaştere internaţională cu privire la necesitatea obiectivă, conţinutul şi căile instaurării unei noi ordini economice şi politice internaţionale. În Programul P.C.R. adoptat în 1974 la cel de-al XI-lea Congres se arată că „legităţile obiective, dialectica socială, necesităţile progresului societăţii reclamă sfărîmarea vechilor cătuşe care pun în pericol însăşi civilizaţia umană, că făurirea unei lumi a dreptăţii naţionale şi sociale, atît în cadrul fiecărui stat, cît şi pe plan mondial este imperios necesară".[2]

De asemenea, un program atotcuprinzător şi de mare audienţă internaţională a fost prezentat de România prin mesajul preşedintelui Nicolae Ceauşescu adresat celei de-a cincea Conferinţe UNCTAD de la Manila.[3] Cu această ocazie, România s-a pronunţat pentru adoptarea unui ansamblu de măsuri concrete, practice, în vederea soluţionării problemelor arzătoare ale vieţii economice internaţionale. Astfel, România propune:

— Elaborarea unui program de lungă durată — pînă în anul 2000 —, cu o primă etapă pînă în 1990, pentru dezvoltarea mai intensă a economiei ţărilor în curs de dezvoltare, în cadrul căruia să preconizeze adoptarea unor programe speciale pentru dezvoltarea agriculturii, pentru dezvoltarea industriei, a căilor de comunicaţie etc.

— Adoptarea unui program special privind învăţămîntul, pregătirea de cadre naţionale corespunzătoare necesităţilor progresului ţărilor în curs de dezvoltare.

— Crearea unor organisme de studiu şi cercetare pe zone geografice care să analizeze sarcinile şi obiectivele economico-sociale specifice ţărilor în curs de dezvoltare şi să prezinte soluţii concrete pentru dezvoltarea lor.

— Constituirea unui Fond comun de dezvoltare, care urmează să fie alimentat din reducerea cheltuielilor militare şi utilizat în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare, care ele însele depun eforturi în domeniul acumulării pentru dezvoltare.

— Stabilirea unor raporturi juste între preţurile la materiile prime şi produsele industriale, evitarea arbitrarului în acest domeniu, eliminarea restricţiilor şi barierelor din calea exporturilor ţărilor în curs de dezvoltare.

— Deschiderea accesului larg al tuturor ţărilor în curs de dezvoltare, la tehnologiile moderne, acordarea de asistenţă tehnică, furnizarea noilor descoperiri ştiinţifice şi tehnice în condiţii avantajoase.

— Necesitatea asigurării unui control naţional asupra activităţii companiilor străine care acţionează în ţările

[1] Jan Tinbergen, Pour une terre vivable, Paris-Bruxelles, Elsevir Sequoia, 1976, p. 166—167.

[2] Programul P.C.R. de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, Editura politică, Bucureşti, 1975, p. 188.

[3] NICOLAE CEAUŞESCU, Mesaj adresat celei de-a cincea conferinţe a Naţiunilor Unite pentru Comerţ şi Dezvoltare de la Manila, Scînteia, 8 mai 1979.

în curs de dezvoltare, atît în ce privește exploatarea diferitelor resurse cît și participarea la capitalul social și la beneficii.

— Intensificarea colaborării dintre însești țările în curs de dezvoltare și crearea unui organism permanent al acestor state care să trateze cu țările dezvoltate problemele relațiilor dintre ele pe baza unei platforme comune.

— Constituirea unui organism special al O.N.U., format din țări în curs de dezvoltare, țări socialiste și țări capitaliste avansate, care să elaboreze programe economice concrete pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea unei noi ordini economice internaționale etc.

— Elaborarea unui program unitar de acțiune, de către UNCTAD, astfel încît să se depășească stadiul discutării generale a problemelor vitale ale omenirii și să se adopte hotărîri practice pentru soluționarea lor.

Analiza principalelor tendințe în economia mondială atestă pe deplin necesitatea adoptării programelor și măsurilor propuse de România în vederea depășirii instabilității, dezechilibrelor și dezordinii din relațiile economice internaționale.

Prof. dr. Constantin MOISUC

Drept și uzanțe internaționale

FINANȚAREA COMERȚULUI INTERNAȚIONAL (II)

Băncile comerciale

În numărul anterior am prezentat organismele financiar-bancare specializate în finanțarea comerțului mondial, organisme internaționale și naționale ale țărilor capitaliste dezvoltate care prin creditele acordate cumpărătorilor din alte țări impulsionează exporturile proprii. În acest număr prezentăm obiectul activității și tehnicile de lucru ale băncilor comerciale privind schimburile internaționale.

PRINCIPALELE BĂNCI COMERCIALE

Organisme financiare, cu o fizionomie proprie, băncile comerciale au un rol deteminant în circulația mondială de valori materiale, prin contribuția pe care o au, în special, cu privire la mobilizarea creditelor și derularea plăților internaționale. De la operațiunile clasice de mobilizarea creditelor pe plan național, băncile comerciale contemporane își pun din ce în ce mai pregnant amprenta în cadrul marilor tranzacții internaționale. Ele au trecut la formele complexe de intervenție în activitatea întreprinderilor industriale, printre care se enumeră operațiunile de finanțare a contractelor de leasing, operațiuni de factoring, forfaiting etc. Ca urmare în zilele noastre, băncile comerciale, prin fondurile imense de care dispun, au depășit funcțiile inițiale de acordare de credite și de intermediere a plăților pe plan local, devenind adevărate foruri care, dacă nu dirijează, influențează direct dezvoltarea economică națională și internațională.

Îmbrăcînd uneori forme organizatorice diferite, organismele bancare din țările socialiste au o trăsătură comună : toate sînt organizații socialiste de stat, menite să transpună în viață principiul monopolului de stat în domeniul financiar-valutar. Băncile cu activitate de comerț exterior din țările socialiste îndeplinesc, ca regulă generală o dublă funcție :

— de organ central specializat cu atribuții de traducere în viață a politicii valutare adoptate, în care scop îndrumă sub aspect financiar-valutar activitatea organizațiilor comerciale de comerț exterior ;

— de bănci comerciale cu atribuții de finanțare a operațiunilor de schimburi economice internaționale și de derularea plăților în acest domeniu, în care scop efectuează complexe operațiuni bancare și organizează evidența pe conturi deschise organizațiilor interne de comerț exterior, precum și băncilor corespondente din străinătate.

În țările cu economie capitalistă funcționează un mare număr de bănci comerciale care îndeplinesc în comerțul internațional funcțiile pe care le au, cu o intensitate diferită, în raport cu : poziția fiecărei țări în circuitul economic internațional și pe piața creditului mondial ; regimul juridico-economic al monedei naționale, sub aspectul convertibilității și transferului internațional ; raporturile acestora cu banca centrală și gradul de dezvoltare al acțiunilor de cooperare financiară internațională.

Oricît de diferit ar fi organizate băncile comerciale, ele au un numitor comun — o structură organizatorică ierarhizată — care le permite ca sfera de activitate să depășească granițele naționale, prin înființarea de filiale și reprezentanțe în alte țări, care constituie o puternică rețea bancară, cu un potențial financiar sporit și o paletă de activități mult diversificată, dintre care nu lipsesc cele cu caracter de finanțare internațională.

Cum este și firesc, marile centre financiar-bancare ale lumii capitaliste sînt situate în marile puncte geografice cu o intensă activitate comercială internațională : Londra New York, Hong Kong, Singapore, Paris, Zürich, Frankfurt, Tokio, Luxemburg ș.a.

Judecînd după capitalul deținut, băncile din S.U.A. dețin primul loc. Alături de Eximbank, un rol însemnat îl joacă marile bănci comerciale, în finanțarea tranzacțiilor internaționale. Printre acestea se numără : **Bank of America, Chas Manhattan Bank, First National City Bank** etc. În structura creditelor pe care le acordă, o pondere importantă o deține creditul de export, favorizînd exporturile americane private prin mecanisme de credit și de asigurare a acestora.

În Anglia, finanțarea tranzacțiilor economice internaționale se asigură de către marile bănci comerciale, printre care : **Barclays, Midland, Westminster.** Alături de acestea, în cadrul City-ului, casele de scont, din care cele mai importante formează **London Discount Market Association,** împreună cu casele de acceptare (Acceptant houses) și cu băncile străine, reprezintă verigile principale de finanțare.

În Europa continentală activează pe piața creditului internațional un număr însemnat de bănci comerciale, printre care : **Credit Suisse, Societé Generale, Credit Lyonnais, Deutsche Genossenschaft Bank Frankfurt, Bayerische Landesbank Girozentrale München** etc.

În Japonia acționează pe piața creditului internațional, alături de organismul financiar menționat — Banca de export-import un număr mare de bănci comerciale, printre care se numără : **Dai-Ichi Kangyio Bank, Mistubischi Bank, Fuji Bank** ș.a.

OPERAȚIUNI ȘI TEHNICI BANCARE

Pentru a-și îndeplini funcțiile complexe ce le revin, băncile comerciale efectuează o serie de operațiuni bancare, utilizînd tehnici financiar-contabile proprii, pentru care încasează de la clienți dobînzi și comisioane.

a) **Principalele operațiuni bancare.** Activitatea intensă pe care o desfășoară băncile comerciale este compusă dintr-un număr însemnat de genuri de operațiuni care pot fi grupate în patru mari categorii — atragerea de capital străin, plasamente de capital, cumpărări-vînzări de devize și metale prețioase, servicii bancare — pe care le vom prezenta succint și selectiv în cele ce urmează.

În prima grupă — **atragerea de capital străin** — se înscriu operațiunile de primiri în depozit de monedă și valute cu plata unei dobînzi convenite; pe această cale se mărește considerabil volumul capitalului disponibil și gradul de lichiditate al băncii primitoare.

Operațiunile de depozit au la bază contractul de depozit ; obiectul îl poate constitui sume de bani în moneda națională, în devize și alte valori, banca obligîndu-se să le restituie la cererea clientului, în condițiile stabilite. În raporturile comerciale internaționale prin contractul de depozit de titluri de credit, banca se poate angaja să le conserve, precum și să le negocieze sau să le încaseze, situație în care contractul

de depozit conține și elementele contractului de mandat comercial.

În dreptul anglo-american contului de depozit îi corespunde **deposit account** care la rîndul său, poate fi : rambursabil, la vedere, rambursabil cu notificare specială (preaviz) cu durată limitată (pe termen). Ele se caracterizează prin faptul că deponentul nu are dreptul să emită cecuri pentru acest depozit.

În prezent, o importantă sursă a depozitelor de valute o constituie depunerile în eurodolari și, în special, în petrodolari. Ca definiție generală, eurodolarii reprezintă depunerile în cont exprimate în dolari, la bănci comerciale care își au sediul în afara teritoriului S.U.A., respectiv în orice centru comercial din lume. Așadar, eurodolarii, care dețin ponderea mare în cadrul eurovalutelor nu reprezintă o localizare geografică a conturilor respective — putînd fi deținuți de orice bancă în afară de S.U.A. nu numai de cele europene —, ci reprezintă o categorie financiară, avînd avantajul că operațiile cu această valută nu sînt supuse reglementărilor interne privind circuitele monetare naționale. Ca urmare, pentru ca un depozit să fie calificat ca o operație cu eurodolari este necesar ca nici una din părțile contractante să nu fie rezidente ale S.U.A.

Petrodolarii reprezintă valutele exprimate în dolari provenite din exporturile de petrol care, depășind nevoile proprii ale exportatorilor (alții decît producătorii de petrol din S.U.A.), sînt depuși în conturile de depozit la băncile comerciale care operează pe piața financiară și care generează astfel dobînzi.

Din grupa operațiunilor de **plasamente de capital** fac parte :

— credite acordate clienților și băncilor corespondente ;

— participații la consorții bancare și societăți mixte ;

— plasamente în titluri de credit.

Vînzarea — cumpărarea de devize constituie o grupă distinctă de operațiuni bancare, ce pot fi determinate de mai multe considerente : cumpărări în numele și în contul propriu al băncii operatoare, cu scopuri speculative sau pentru a-și spori lichiditățile în vederea unor plăți angajate în valutele respective ; cumpărări și vînzări în contul clienților, situație în care banca operatoare este mandatară.

Vînzarea — cumpărarea de valută este cunoscută sub denumirea tehnică de **arbitraj valutar** și se realizează pe piețele valutare, urmărindu-se realizarea unui beneficiu, constînd din : diferența de curs al aceleiași valute pe două piețe diferite ; diferența de curs al aceleiași valute pe aceeași piață, la date diferite ; diferența de curs între două valute și două piețe diferite. Specific acestor operațiuni bancare este încheierea tranzacțiilor prin mijloace de comunicații la mare distanță rapide — ordine telefonice, telegrafice ,telex.

Serviciile bancare constituie o importantă grupă de operațiuni, fără de care nu s-ar putea concepe comerțul internațional ; schematic, acestea pot fi astfel sintetizate :

— derularea plăților internaționale, ca urmare a executării contractelor comerciale încheiate de parteneri din țări diferite ;

— emiterea de garanții bancare privind consolidarea contractelor comerciale internaționale ;

— încheierea de tranzacții valutare la burse și operațiuni de cumpărări, vînzări și schimb de valute în contul clienților ;

— încheierea de contracte **coffre-fort**, în virtutea căruia banca pune la dispoziția clientului un seif, asigurînd securitatea acestora ; clientul depozitează în seif valori mobiliare, fără ca natura și valoarea lor să fie declarate băncii ;

— studii asupra conjuncturii valutare ;

— informații privind bonitatea unor firme comerciale sau industriale.

b) **Dobînzile și comisioanele bancare** sînt formele curente de retribuire a operațiunilor efectuate de băncile comerciale. Din punct de vedere al dreptului între dobînzi și comisioane bancare există o deosebire esențială, care decurge din natura lor juridică diferită :

— dobînzile reprezintă prețul plătit pentru folosirea de către debitor a fondurilor puse la dispoziție de creditor, natura lor juridică fiind deci o obligație de a da ;

— comisioanele reprezintă remunerarea diverselor servicii efectuate de o bancă pentru clientul său, natura lor juridică decurgînd dintr-o obligație de a face.

Dobînzile aplicabile conturilor bancare sub aspectul plafoanelor pe care pot să le atingă, sînt reglementate în unele țări pe calea unor acte normative — în Franța de Consiliul Național de Credit — iar în alte țări, se aliniază taxei de scont stabilite de băncile centrale, potrivit politicii valutare adoptate.

Plecînd de la reglementările taxelor de dobîndă aplicabile conturilor bancare în Franța, arătăm că acestea sînt diferite, fiind prevăzute nivele minime pentru debitori și maxime pentru creditori, acestea fiind corelative, împletindu-se unele cu altele ; ele au fost fixate cu avizul Asociației profesionale bancare, de către Consiliul Național de Credit, asigurînd băncilor ca prin diferența pe care o realizează dintre dobînzile plătite pentru depuneri în cont și cele încasate pentru credite acordate un anumit beneficiu, justificat prin serviciile prestate.

Mărimea dobînzilor este în funcție și de natura conturilor : de regulă, la conturile la vedere sînt foarte mici ; la cele la termen sînt sensibil mai ridicate și sînt progresive în funcție de scadența lor mai îndepărtată.

De regulă, dobînda percepută de o bancă de la clientul său, căruia, ia acordat în cont un credit nu este mai mică decît aceea pe care ar obține-o dacă ar investi suma respectivă în operațiuni pe piața creditului.

Comisionul bancar, așa cum am arătat, este plata serviciilor prestate de bancă în interesul clientului său care are deschis un cont. Asemenea comisioane, sînt justificate, în special, în cazurile în care conturile sînt deschise pentru o activitate comercială, sau industrială, situații în care operațiunile de debitare și creditare, sînt multiple (depuneri în numerar, negocieri de titluri, încasări de redevențe, plăți diverse etc.).

Comisioanele se stabilesc sub formă de procent, a cărui mărime este diferită în funcție de natura operațiilor : comisioane privind mișcările în contul curent ; comisioane de descoperire a unor operații (în care banca avansează unele sume) ; comisioane de ținere a contului, în cazul conturilor de depozit (cînd acestea sînt mai mici) etc.

c) **Viramentul bancar** este o tehnică specifică financiar-contabilă utilizat pentru transferul scriptural dintr-un cont al unui titular (ordonator) al unei sume determinate, în contul unei alte persoane care este beneficiarul operațiunii. Așadar, viramentul constă dintr-o operațiune contabilă prin care, la ordinul titularului unui cont, se înscrie în debitul contului său suma ordonată, prin creditarea unui alt cont indicat de ordonator. Viramentul poate fi privit, deci, ca un transfer de valori, fără deplasarea efectivă a numerarului, plata sau încasarea efectuîndu-se numai scriptural.

Ordinul de virament pe care-l dă titularul de cont se poate materializa sub diferite forme : formulare tipizate de bancă, ordin telegrafic, scrisoare de transfer etc.

Pentru efectuarea operațiunilor de virament nu este necesar ca cele două conturi să fie deschise la aceeași bancă, situație care în comerțul internațional nu poate fi întîlnită. În asemenea cazuri, pentru efectuarea operațiunii de virament intervin două (sau mai multe) bănci.

În unele state, printre care Franța, pentru a se încuraja plata prin virament, asemenea operațiuni sînt scutite de orice taxe de timbru asupra chitanțelor, facturilor etc., care se emit în forma clasică de plată prin numerar.

Natura juridică a viramentului este explicată ca fiind un mandat comercial (remunerat), dat de ordonator băncii la care are deschis contul curent ; banca acționînd ca mandatară, are obligația să depună toate diligențele pentru executarea întocmai a ordinului primit, avînd a răspunde pentru erorile comise. Răspunderea băncilor se circumscrie la erorile făcute cu privire la verificarea exactității și re-

gularității ordinelor primite, prin confruntarea specimentelor de semnătură și prin alte mijloace moderne. Printre acestea prezintă o importanță deosebită la ordinele transmise telegrafic verifcarea cifrului (cheii telegrafice). Băncile răspund, de asemenea, și pentru consecințele negative decurgînd din executarea cu întîrziere nejustificată a ordinelor de virament (de plată).

În operațiunile de virament prezintă interes : data care se ia în considerare și care este, de regulă, ziua în care banca a primit ordinul, avînd importanță, în special, în cazurile în care ordonatorul a intrat în stare de faliment ; locul efectuării viramentului, fiind socotit sediul băncii ordonatorului.

d) **Conturi bancare.** În condițiile în care se desfășoară comerțul internațional contemporan, transferul efectiv de devize dintr-o țară în alta este înlocuit, într-o însemnată măsură, prin operațiuni de transferare a valorilor respective dintr-un cont în altul, pe calea prezentată a viramentului ; chiar și în cazurile în care se transmit efectiv la încasare instrumente de plată (cambii, bilete la ordin, cecuri), rezultatul unor asemenea operații de încasare se finalizează, ca regulă generală, prin operarea lor în conturile reciproce pe care le țin între ele băncile corespondente care, la rîndul lor, debitează sau creditează conturile clienților lor, cu plățile și încasările efectuate în numele acestora.

Dacă prin tehnica contabilă, respectiv prin mecanismul debitării și creditării conturilor (mecanism care se realizează prin articole contabile) se stabilește și se constată, evidența (și rezultatul) la zi a creanțelor și datoriilor în cifre absolute, concretizate în soldul contului, sub aspect juridic acest sold reprezintă nu numai o situație matematică la momentul dat, ci proba relațiilor economice ca urmare a operațiunilor efectuate reciproc, pînă în acel moment.

Activitatea comercială în continuă diversificare, a impus, nu atît sub aspectul tehnicilor contabile, ci mai mult sub cel a regimului juridic aplicabil, crearea de conturi bancare, de o mare varietate, care se deosebesc între ele într-o măsură mai mare sau mai mică, fiecare avînd însă o funcție economică bine precizată. Față de tema care ne preocupă, în continuare ne vor referi numai la conturile care reflectă raporturile juridico-economice cu clienții băncilor sau a corespondenților bancari.

Conturile bancare amintite se deschid în baza contractului de cont încheiat între bancă și client. În practică, în majoritatea țărilor cu economie capitalistă clauzele contractuale sînt prestabilite prin condiți generale adoptate de asociații naționale bancare sau de mari grupări bancare.

Alimentarea inițială a contului poate fi realizată, în funcție de natura lui, atît prin depuneri de numerar, cît și prin credite acordate de bănci ; pe parcursul funcționării, debitările și creditările conturilor se realizează în majoritatea cazurilor prin tehnica viramentelor, fără însă a fi excluse depunerile în numerar, remiterile de devize, titluri de credit etc.

Rețeaua de corespondenți din străinătate a marilor bănci comerciale și fondurile de care dispun determină ca băncile să dețină un rol primordial în derularea operațiunilor de comerț exterior. Pentru realizarea acestei funcții între băncile partenere se încheie o convenție de corespondent, prin care se stabilesc, pe lîngă unele aspecte de politică bancară, și unele aspecte privind conturile care se deschid reciproc :

— modul de acoperire a conturilor reciproce (depozite de devize, titluri de credit, transferuri, credite acordate etc.) ;

— schimbul listelor cu specimene de semnături autorizate să angajeze banca ;

— cheia telex sau telegrafică ce urmează a fi folosită.

Operațiunile interbancare se realizează prin intermediul a două rînduri de conturi deschise de fiecare bancă pentru corespondenții lor din străinătate :

— conturi curente externe Nostro, în care se înregistrează toate ordinele date unor bănci corespondente din străinătate ;

— conturi curente externe Loro, în care se înregistrează toate ordinele primite și executate de bancă în contul băncilor corespondente.

Împrejurarea că practica internațională a instituit sistemul de contabilizare a serviciilor bancare pe care și le fac reciproc două bănci comerciale corespondente prin două conturi separate are efecte deosebite, rezultate din aplicarea principiului necompensării de drept a soldurilor celor două conturi. Așa fiind, în situația în care, de exemplu, dacă una din bănci se află în stare de faliment, banca corespondentă este obligată să aducă în întregime soldul debitor la masa credală, iar soldul său creditor va fi onorat în funcție de proporția stabilită pentru toți creditorii. Acest raționament este impus și de faptul că falimentul uneia din părțile din contractul de cont curent, suprimă operațiunile de compensație prin desființarea de drept a conturilor curente.

Un alt aspect legat de modul de funcționare a conturilor bancare îl reprezintă unitățile de cont în care se ține evidența și se face decontarea finală. În ultimul timp, marea fluctuație a monedelor occidentale, determinată de inflație și de dezvoltarea inegală a țărilor capitaliste, a creat necesitatea utilizării unor unități de cont stabile, cu ajutorul cărora să se elimine din rezultate influența instabilității monetare și astfel să se poată clarifica realitatea valorică a operațiunilor și tranzacțiilor economice. Cîteva exemple : EURCO este o unitate de cont creată de Piața Comună pe baza monedelor țărilor membre ; conturile Uniunii de cliring asiatică se țin într-o unitate de cont denumită A.M.U., echivalentă cu D.S.T. ; Fondul Monetar Arab, al cărui statut a fost negociat de guvernatorii unui număr de 20 de bănci centrale arabe, a prevăzut ca unitate de cont DINARUL ARAB, echivalent cu 3 D.S.T. ; Asociația Internațională pentru Transportul Aerian (I.A.T.A.), organizație neguvernamentală care, între altele, stabilește tarifele de transport aerian, a decis în mai 1975 ca D.S.T. să fie utilizat ca bază de exprimare a tarifelor, dobînzilor și altor sume. D.S.T., ușor modificat de I.A.T.A. pentru a corespunde scopului urmărit, a fost denumit I.U.V. (unitatea valorică I.A.T.A.).

CONTUL CURENT BANCAR

Contul curent poate definit ca fiind acel contract prin care două părți — de regulă, o bancă și o întreprindere industrială sau comercială — se învoiesc să-și remită reciproc, și în mod succesiv, bani sau alte valori, pentru care primitorul creditează pe trimițător, iar acesta îl debitează pe primitor, urmînd ca lichidarea să se facă la un termen anumit, prin compensarea sumelor debitoare și creditoare, precum și a dobînzilor aferente.

Funcția contului curent este, deci, aceea de a pune în circuitul economic fondurile disponibile și, în principal, de a facilita efectuarea cu multă ușurință de plăți și încasări, prin operațiuni scripturale, de debitare și de creditare.

La noi, contul curent este legiferat prin art. 370—373 din Codul comercial. Deși contul curent îndeplinește funcția importantă arătată, nu face obiectul unei reglementări pe cale normativă strictă și uniformă în toate statele. Pînă în prezent, Franța, Anglia și S.U.A. ca și țările scandinave, Belgia, Luxemburg, Spania, Brazilia, au lăsat grija modelării regimului juridic al conturilor jurisprudenței, practicii și doctrinelor. În alte țări conturile bancare, și în special, conturile curente cunosc o judicioasă reglementare prin normele de drept. Astfel, în Italia (Codul civil din 1942), Turcia (Codul din 1956), Grecia (Codul civil din 1946), precum și o serie de țări din America Latină (Peru, Mexic, Uruguai etc.). Credem util să redăm două definiții ale contului curent, desprinse din două legislații moderne.

Codul civil italian din 1942, care s-a îndepărtat în unele privințe de dreptul francez, prin art. 1823 definește contul curent ca fiind un „contract prin care părțile se angajează să înscrie într-un cont sumele rezultate din remiterea lor reciprocă, considerîndu-le indisponibile pînă la închiderea contului".

De asemenea, în Codul turc, din 1956 întîlnim următoarea definiție, potrivit căreia contul curent este „un contract

încheiat între două persoane, care renunţă să-şi ceară creditele reciproce, provenind, în special din mărfuri, servicii, pe care ei le transformă în articole de debit şi de credit, pentru a reclama soldul rezultat la încheierea contului".

Din definiţiile de mai sus, se pot desprinde următoarele particularităţi ale contului curent, care duc la importante efecte juridice :

a) Ca urmare a remiterilor reciproce de valori care se contabilizează în debitul şi creditul contului curent se realizează o fuziune a acestor operaţiuni. care are drept rezultat compensarea lor. Evident, pentru ca o remitere în cont să producă efectul compensării trebuie ca aceasta să fie certă, exigibilă, cu alte cuvinte, să îndeplinească toate condiţiile pentru a fi susceptibile de plată. Datorită mecanismului oferit de contul curent, înregistrarea contabilă înlocuieşte orice alte forme de inscripţii ; este suficientă înregistrarea în cont pentru ca plata să fie considerată efectuată şi să opereze de drept compensarea asupra soldului la zi, care este exigibil imediat.

În dreptul francez şi în cel al altor ţări care s-au inspirat din acest drept (belgian, luxemburghez, libanez, sirian etc.), ca şi în dreptul vest-german, suedez, italian, mexican şi altele, compensarea se realizează, ca regulă generală, la fiecare oprire a contului, precum şi la închiderea sa definitivă.

De asemenea, în dreptul grec, susţinut de opinia doctrinară dominantă. compensaţia se produce în momentul închiderii periodice a contului (opririi lui), odată la şase luni. Aceeaşi soluţie este dată de dreptul libanez, unde legea prevede că este obligatorie o oprire de cont, care produce de drept compensarea globală de ansamblu a articolelor de credit şi de debit şi determină soldul creditor sau debitor.

Dreptul olandez recunoaşte că soldul stabilit periodic are ca efect confirmarea poziţiei de debitor sau creditor al părţilor din contractul de cont curent, aderînd astfel la teoria compensării periodice.

În dreptul englez şi cel american operaţiunea de creditare şi de debitare se compensează imediat ce sînt înregistrate în conturi. Este ceea ce se numeşte în doctrină compensarea succesivă a operaţiunilor. Această compensare imediată este consecinţa aplicării pure şi simple a dreptului comun al obligaţiilor, contul fiind considerat ca un instrument simplu de contabilitate şi nu ca o instituţie juridică autonomă.

În epoca contemporană doctrinele juridice din diferite ţări europene, în special din Republica Federală Germania s-au pronunţat pentru generalizarea concepţiei compensării imediate şi succesive. Într-adevăr, în dreptul german şi austriac, deşi se dă o mare importanţă opririi contului, cu privire la momentul realizării compensaţiei există o poziţie intermediară, între poziţia extremă a partizanilor teoriei compensaţiei succesive, după care compensaţia se realizează, de o manieră continuă şi poziţia franceză, după care compensaţia se realizează în drept, la oprirea sau încetarea contului curent. Într-adevăr, în dreptul vest-german, compensarea se efectuează chiar şi în afara fiecărei opriri a contului, adică conform „Condiţiilor generale", o dată la 6 luni.

Facem menţiunea că acelaşi client poate solicita deschiderea mai multor conturi curente la aceeaşi bancă sau la bănci diferite. Asemenea practici sînt impuse uneori de politica comercială şi valutară adoptată de fiecare societate comercială în parte. În situaţia în care acelaşi client are deschise mai multe conturi la aceeaşi bancă, în principiu, conturile sînt independente între ele. Aşa cum am văzut în relaţiile dintre două bănci corespondente în mod curent se lucrează cu două conturi (nostro şi loro). Acceptat fiind principiul independenţei conturilor între ele, atît de doctrina cît şi jurisprudenţa franceză, precum şi a altor ţări, se impune raţionamentul că între asemenea conturi nu poate opera compensarea.

În dreptul englez şi american compensaţia se aplică nu numai de o manieră imediată, legată de un acelaşi cont, dar şi între conturi curente multiple care au toate un singur titular.

Cu privire la situaţia în care acelaşi titular are la bancă mai multe conturi, dreptul elveţian, respectiv „Condiţiile generale" ale diferitelor bănci, prevăd că toate conturile constituie un cont curent unic şi, ca atare, banca este autorizată să le compenseze între ele.

b) Novaţia, potrivit dreptului francez, este un alt efect juridic al contului curent, care are drept explicaţie faptul că remiterea în cont stinge creanţa cu toate acţiunile, excepţiile şi garanţiile sale şi se transformă într-un articol de cont (operaţie contabilă) ; astfel, bunăoară, o anumită creanţă civilă, înscrisă într-un cont curent prin articolul contabil efectuat, se transformă într-o valoare certă care se înregistrează în soldul contului respectiv ; sau o cambie cumpărată de o casă de forfaiting, cu menţiunea „fără regres" a cărei valoare a fost înscrisă în contul curent pe care îl are deschis vînzătorul, îşi schimbă natura juridică, valoarea intrînd în cadrul soldului la zi prin efectul compensaţiei, fără a mai putea fi invocate prevederile dreptului cambial, în raportul dintre părţile din contractul de cont curent.

În dreptul vest-german se ignoră orice novaţie în cadrul articolelor de cont curent, considerîndu-se că ea se produce după stabilirea soldurilor. la sfîrşitul perioadei, adică la oprirea contului, care se face cel puţin o dată pe an. Prin Condiţiile generale stabilite de bănci, oprirea contului se face semestrial.

În ceea ce priveşte novaţia, dreptul elveţian se îndepărtează de cel francez şi se apropie de cel german. Totuşi noţiunea de novaţie nu are acelaşi înţeles strict în Elveţia ca în R. F. Germania. Novaţia în dreptul elveţian nu reprezintă o operaţie juridică abstractă, iar crearea soldului novat nu există decît sub rezerva validităţii creanţelor individuale intrate în cont şi în defavoarea recunoaşterii soldului.

Dreptul spaniol, sub influenţa atît a dreptului italian, cît şi a celui francez, admite novaţia, iar doctrina este favorabilă tezei potrivit căreia operarea în cont produce efectele extinctive ale novaţiei, creanţele înscrise fiind stinse ca urmare a transformării lor într-un simplu articol contabil de creditare.

c) Un alt efect al contului curent îl reprezintă indivizibilitatea, efect care constă în faptul că toate creanţele înscrise în cont îşi pierd individualitatea, fiind contopite în soldul final, care, aşa cum am văzut, este rezultatul operaţiunii de compensare avînd un regim juridic propriu. Datorită indivizibilităţii operaţiunilor de cont curent, pînă la încheierea contului, nici o parte nu este considerată creditoare sau debitoare, iar ca urmare soldul la zi, provizoriu, nu poate fi urmărit ; soldul definitiv se stabileşte numai prin balanţele care se întocmesc la epoca de închidere a contului.

d) În sfîrşit, un ultim efect al contului curent, îl reprezintă curgerea dobînzilor de plin drept ; aceasta înseamnă că fiecărei sume trecute în cont curent, i se cuvine o dobîndă calculată cu procentul convenit prin contractul de cont curent, dar fără să depăşească prevederile normelor de drept naţional, dobîndă care se calculează de la data înscrierii sumei în cont şi pînă la epoca de închidere a contului (care constituie o operaţie specifică acestui gen de cont).

A închide un cont curent, înseamnă a opri pentru un moment orice operaţiuni pentru a stabili soldul, după care el se redeschide cu noul sold. Raţiunea acestei operaţiuni constă în aceea că :

— se ratifică efectele de compensare a operaţiunilor succesive de debitare şi creditare prin stabilirea soldului ;

— se calculează soldul dobînzilor, care se adaugă la soldul contului, operaţiune care este denumită în limbaj juridic şi contabil capitalizarea dobînzilor.

Aşadar, noul sold al contului curent cuprinde atît capitalul, cît şi soldul dobînzilor pe perioada între cele două închideri.

Încheierea contului curent nu trebuie confundată cu desfiinţarea contractului de cont curent ; aşa cum am arătat, închiderea contului curent se rezumă în fapt la regularizarea dobînzilor şi stabilirea noului sold, la anumite perioade de timp determinate prin contract, el continuînd să existe. Desfiinţarea contului curent înseamnă desfacerea contractului, care are ca efect nulitatea oricăror operaţiuni ulterioare datei la care s-a produs evenimentul

juridic, consecinţa imediată fiind obligaţia necondiţionată a debitorului să plătească soldul stabilit. Ca regulă generală, contractul de cont curent fiind „intuitu personae" se desfiinţează în următoarele cazuri : la termenul stabilit prin contract, la retragerea uneia din părţi, falimentul sau reglementarea juridică, dizolvarea unei societăţi comerciale etc.

În dreptul anglo-american contului curent tratat mai sus, în lumina drepturilor statelor continentale, îi corespunde current account, care poate avea atît sold creditor, cît şi debitor. Dreptul englez nu cunoaşte practica opririi contului, care însoţeşte o recunoaştere a soldului, urmată de promisiunea implicită de a-l plăti.

BANCA ROMÂNĂ DE COMERŢ EXTERIOR

Instituţie centrală de stat specializată, Banca Română de Comerţ Exterior a fost înfiinţată la 1 iulie 1968 avînd ca obiect al activităţii sale operaţiuni financiar-bancare cu străinătatea, contribuind astfel la continua dezvoltare a schimburilor economice naţionale ale României, la perfecţionarea mecanismelor de realizare a acestor schimburi, în lumina unor permanente preocupări de ridicare a eficienţei lor economice.

Paralel cu funcţia de organ central specializat al administraţiei de stat — menit să traducă în viaţă politica financiar-valutară adoptată de ţara noastră, prin directivarea şi controlul activităţii în acest domeniu — Banca Română de Comerţ Exterior îndeplineşte şi importanta funcţie de bancă comercială, care activează pe plan internaţional ; anvergura operaţiunilor externe, bonitatea şi creditul de care se bucură pe pieţele financiar-valutare face ca B.R.C.E. să aibă o poziţie de bancă comercială de prim rang în relaţiile bancare internaţionale. În această ultimă calitate, de bancă comercială, B.R.C.E. efectuează toată gama de operaţiuni arătate în secţiunea precedentă, urmărindu-se ca finalitate intensificarea schimburilor noastre economice internaţionale, cu o eficienţă şi un aport voluntar cît mai ridicat.

Evident, pentru îndeplinirea sarcinilor privind decontările externe, asigurarea finanţărilor, administrarea disponibilităţilor valutare şi acoperirea întregii game de servicii bancare a fost necesară o continuă extindere a activităţii privind relaţiile cu băncile şi instituţiile financiare din străinătate, încheindu-se în acest sens diferite forme de aranjamente interbancare ; pe aceiaşi linie, reţeaua de corespondenţi externi a fost lărgită, numărul total al băncilor cu care au fost stabilite asemenea relaţii fiind de 1 473, în 1978. De asemenea, o importantă creştere au înregistrat conturile curente în valută pe numele băncilor străine (conturi *loro*) deschise la Banca Română de Comerţ Exterior.

În cadrul serviciilor bancare un loc de frunte îl ocupă derularea plăţilor comerciale internaţionale ; în vederea obţinerii unei siguranţe bancare sporite ca şi a accelării intrărilor de valute, s-a reuşit, prin acţiuni comune cu Ministerul Comerţului Exterior şi Cooperării Economice Internaţionale şi cu întreprinderile de comerţ exterior, să fie îmbunătăţită structura modalităţilor de plată la exporturile româneşti. De asemenea, B.R.C.E. emite frecvent scrisori de garanţie bancară privind obligaţiile contractuale asumate de întreprinderile româneşti de comerţ exterior.

Cu privire la politica de creditare a importurilor, începînd cu anul 1978 s-a trecut de la creditele vînzător (credite comerciale) acordate de furnizorii externi întreprinderilor noastre de comerţ exterior, la credite cumpărător, respectiv la credite bancare, ce sînt obţinute de la băncile străine de către B.R.C.E. În acelaşi timp, s-a acţionat şi în vederea sprijinirii — pe cale bancară — a exporturilor româneşti. Banca Română de Comerţ Exterior a încheiat o serie de convenţii de credit cu bănci din ţări latino-americane prevăzînd finanţarea exporturilor româneşti de maşini, utilaje şi instalaţii în ţările respective.

Pentru realizarea sarcinilor ce îi revin, B.R.C.E. a realizat, prin acţiuni de cooperare, înfiinţarea a patru bănci mixte : Banca franco-română, Banca anglo-română, Frankfurt-Bucarest Bank şi Banca egipteano-română. De asemenea, au fost înfiinţate reprezentanţe ale Băncii Române de Comerţ Exterior la Roma, Zürich, Frankfurt, New York.

dr. A. DETEŞAN
Radu DEMETRESCU

Convenţia UNCITRAL privitoare la vînzarea comercială internaţională

În anul 1974, Grupul de experţi constituit de UNCITRAL a încheiat (sub rezerva cîtorva probleme rămase în suspensie) lucrările de elaborare a reglementărilor referitoare la vînzarea internaţională de mărfuri. Proiectul întocmit a reuşit să îmbunătăţească atît pe fond, cît şi sub aspect redacţional o serie de texte ale legii uniforme adoptate în acest domeniu la Haga în anul 1964 (LUVI). Totodată, proiectul a concentrat în numai 69 de articole, cele 101 articole.

Ţinînd seama de lucrările efectuate, pe care le-a apreciat pozitiv, UNCITRAL a decis, cu ocazia celei de-a VII-a sesiuni din 1974, ca Grupul de experţi să treacă, concomitent cu rezolvarea problemelor restante şi rămase provizoriu în suspensie, la elaborarea de reguli uniforme privitoare la încheierea contractelor de vînzare internaţională de mărfuri, pe calea emiterii ofertei şi a acceptării acesteia. Totodată, la cererea expresă a Institutului de la Roma pentru unificarea dreptului privat (UNIDROIT), UNCITRAL a repus în discuţie chestiunea unei eventuale includeri în contextul regulilor menţionate a prevederilor cuprinse în noul proiect UNIDROIT referitor la validitatea contractelor de vînzare internaţională de mărfuri.

În raport de obiectivele arătate, Grupul de experţi a definitivat în 1975 versiunea îmbunătăţită a proiectului de reguli uniforme referitoare la vînzarea internaţională de mărfuri, adoptînd soluţii corespunzătoare în problemele pînă atunci lăsate în suspensie. În această ultimă formă, proiectul cuprindea 6 capitole şi anume : 1) domeniul de aplicare ; 2) dispoziţii generale ; 3) obligaţiile vînzătorului ; 4) obligaţiile cumpărătorului ; 5) dispoziţii comune ; 6) transferul riscurilor de la vînzător la cumpărător.

În ce priveşte proiectul de lege uniformă referitor la încheierea (formarea) contractelor, Grupul de experţi a opinat, în mod preliminar, că ar fi preferabil că acesta să aibă de obiect numai vînzarea internaţională, fără să se refere şi la alte categorii de contracte, întemeindu-şi punctul de vedere pe cerinţa de a asigura coherenţa deplină între sfera sa de reglementări şi acelea cuprinse în proiectul referitor la dispoziţiile de fond ale vînzării comerciale internaţionale.

Propunerile arătate au fost însuşite de UNCITRAL la cea de-a IX-a sesiune din 1976 (doc. A/31/17, § 28). Totodată s-a luat act de semnalarea făcută de către Grupul de experţi în legătură cu dificultăţile de ordin tehnic pe care le poate cauza includerea în proiectul de lege uniformă a încheierii contractelor a unor texte privitoare la condiţiile lor de validitate. În această privinţă, UNCITRAL a acordat Grupului de experţi deplina latitudine să decidă dacă ar fi sau nu posibilă o asemenea integrare.

Conformîndu-se directivelor menţionate, Grupul de experţi a definitivat în 1978 proiectul de lege unificat referitor la încheierea (formarea) contractului internaţional de vînzare de mărfuri, fără să fi inserat în cuprinsul său norme privitoare la validitatea actului juridic respectiv. Cu aceasta, activitatea sa, în materia ce ne preocupă, a luat sfîrşit.

În discuţia UNCITRAL se găseau acum două documente distincte, unul referitor la drepturile şi obligaţiile vînzătorului şi cumpărătorului (elaborat

de Grupul de experți în 1975) și altul privitor la încheierea prin ofertare și acceptare a contractului de vînzare internațională de mărfuri (elaborat în 1978). Rămînea ca atare de hotărît dacă era preferabilă dualitatea sau dimpotrivă fuziunea documentelor amintite într-un singur proiect cuprinzător.

Problema semnalată a fost analizată în cursul celei de-a XI-a sesiuni din 1978 a UNCITRAL, cînd s-a apreciat că este recomandabilă contopirea textelor în cadrul aceluiași act normativ. În favoarea acestei soluții a fost invocată mai întîi existența conexiunilor strînse dintre subiectele tratate în cele două proiecte întocmite de către Grupul de experți. Totodată s-a relevat că fuziunea lor evită repetări inevitabile ale unor reglementări (îndeosebi cele referitoare la domeniul lor de aplicare) cît și eventuale neconcordanțe. În fine, s-a considerat că se promovează mai bine unificarea dreptului comercial internațional prin realizarea unui text unic, care să înglobeze conținutul ambelor proiecte.

Această teză reunind consensul general, UNCITRAL a împărtășit-o, dar a decis totodată — spre a asigura statelor o libertate cît mai deplină cît privește obiectul ratificărilor — ca reglementările referitoare la încheierea (formarea) contractului să fie grupate într-un capitol distinct de cel consacrat drepturilor și obligațiilor vînzătorului și cumpărătorului. Procedîndu-se astfel, statele dispun de posibilitatea de a adopta proiectul de lege uniformă UNCITRAL fie integral, fie parțial. Ele sînt în măsură, în acest ultim caz, să introducă în ordinea lor internă numai reglementările referitoare la încheierea (formarea) contractului sau numai pe cele avînd de obiect obligațiile vînzătorului și cumpărătorului, precum și drepturile lor corelative.

Contopirea într-un tot unitar a celor două proiecte a fost realizată, chiar în decursul sesiunii din 1978 a UNCITRAL, de către o grupă de redactare, instituită ad-hoc. Rezultatul îl constituie „Proiectul de convenție referitor la contractele de vînzare internațională de mărfuri", care constituie, în faza actuală, ultima versiune a reglementărilor consacrate de UNCITRAL acestei materii.

dr. O. CĂPĂȚÎNA

noțiuni, termeni, operațiuni

Stabilirea prețului la export în valută

Asigurarea eficienței exportului constituie o sarcină primordială atît pentru producător cît și pentru exportator. În condițiile în care centralele industriale au în răspundere atît unități producătoare cît și de export, eforturile pentru obținerea unui maxim de eficiență trebuie să fie conjugate.

Dacă s-ar pune întrebarea, ce este mai greu, să produci sau să vinzi un produs, desigur, s-ar impune un răspuns imparțial întrucît fiecăruia îi revin răspunderi la fel de mari. Sînt însă unele deosebiri care merită să fie semnalate. În timp ce pentru producător toate datele cu referire la producție sînt cunoscute cu exactitate, pentru exportator sînt unele elemente necunoscute sau supuse uneori unor schimbări imprevizibile, determinate de situația conjuncturală a pieței externe.

În general există o multitudine de factori interni și externi care influențează stabilirea prețului în valută la export. Dintre factorii interni sînt de subliniat : nivelul prețului complet de export ; calitatea, performanțele și caracteristicile produsului ; ambalajul și modul de prezentare ; cota importului de completare ; asigurarea pieselor de schimb și service ; nivelul prețului de plan și al cursului de revenire planificat.

Totalitatea factorilor interni trebuie să indice un nivel de preț care să asigure în primul rînd rentabilitatea exportului, respectiv acoperirea tuturor cheltuielilor și realizarea cotei de beneficiu prevăzută.

Odată stabilit acest criteriu se procedează la analiza factorilor externi, între care trebuie menționați :

● Situația conjuncturală generală a pieței și diferitele influențe asupra cererii produsului, determinate de nivelul producției, stocurilor investițiilor, crize economice, volumul ultimelor tranzacții etc. Analiza fiecărui element în parte trebuie să dea o imagine cît mai clară asupra pieței produsului care face obiectul exportului. Desigur cînd piața este a vînzătorului, exportatorul se află în poziția de a determina și obține cu mai multă siguranță prețul extern în valută dorit. Cînd piața este a cumpărătorului, exportatorul trebuie să țină seama mai mult de ceilalți ofertanți și deci să stabilească un preț în valută care să fie competitiv.

● Nivelul prețurilor pe piața externă caracteristică sau pe alte piețe care pot influența prețul la produsul respectiv. Acest lucru se determină printr-o informare operativă și permanentă a exportatorului asupra principalelor tranzacții încheiate pe piață, nivelul de prețuri înregistrat la licitații, cotații de bursă etc. Pentru o cunoaștere cît mai exactă a situației pe piață și în special a nivelului de preț ce ar putea fi obținut, se poate face un sondaj de piață prin lansarea unor oferte sau se organizează discuții directe cu principalele firme în cadrul acțiunilor de prospectare. Această acțiune este deosebit de importantă întrucît permite să se aprecieze volumul cererii și ofertei, nivelul prețurilor, poziția firmelor concurente, poziția firmelor cumpărătoare etc., elemente ce pot conduce la o concluzie cît mai reală asupra prețurilor ce ar putea fi obținute.

● Reglementări de politică comercială, valutară, vamală etc. care influențează asupra nivelului de preț. În general trebuie avut în vedere nivelul taxelor vamale, condițiile comerciale și de plată solicitate de partener sau reglementate de autorități, etc. Sînt țări în care se cere oferirea de credite funcție de valoarea tranzacției și deci prețul de ofertă trebuie să țină seama de acest lucru.

● Poziția pe piața externă a exportatorului și respectiv a produsului poate influența asupra nivelului de preț. De regulă un produs bine introdus pe piața externă, cunoscut sub o anumită marcă și care se bucură de reputație, dă posibilitate să se discute pe baza prețului din ultimul contract și care poate fi majorat în funcție de evoluția prețurilor pe piața la care se va ține seama de coeficienții normali de creștere a prețurilor la materiile prime, energiei, salariilor etc. și a unor îmbunătățiri calitative sau constructive aduse produsului respectiv.

În cazul în care produsul nu este cunoscut pe piață, se impune o analiză temeinică a poziției firmelor concurente astfel ca la stabilirea prețului de export în valută să se aibă în vedere elementul competitiv care să permită încheierea primelor tranzacții de introducere.

Nu trebuie înțeles prin aceasta că prețul în valută trebuie stabilit la un nivel foarte jos în comparație cu firmele concurente. Stabilirea prețului trebuie făcut la un nivel rezonabil, completat însă cu unele facilități de ordin tehnic, de plată etc. care să cointereseze pe cumpărător.

● Poziția pe piață a firmelor cumpărătoare cu care se lucrează tradițional. Aceasta trebuie determinată prin discuții și observații directe, care să determine : stocurile existente, sursele de aprovizionare, ofertele primite, prețurile oferite de alte firme concurente, ideea de preț pentru perioada ce urmează etc.

De obicei firmele cumpărătoare au tendința de a exagera greutățile ce le întîmpină la desfacerea produsului și prezintă ofertele concurenței cu prețurile cele mai mici. Pentru a se pu-

tea obţine o ideie de preţ cît mai reală faţă de situaţia pieţei, trebuie să i se prezinte în argumentare informaţii de preţ de la firme reprezentative pentru produse similare, liste de preţuri, publicaţii etc.

● Calea de realizare a tranzacţiei. În cazul negocierilor directe cu firmele interesate preţul de ofertă se stabileşte pe baza elementelor menţionate mai sus. În cazul participării la licitaţii, intenţiile concurenţei sînt mai puţin cunoscute şi de aceea se impune ca la stabilirea preţului în valută să se ţină seama de toate informaţiile de piaţă de la data respectivă, cotaţiile de la ultima licitaţie etc. În cazul în care există certitudinea unei concurenţe puternice preţul în valută trebuie fixat spre limita minimă acceptabilă. Astfel factorii externi în totalitatea lor ajută să se tragă o concluzie asupra nivelului de preţ în valută ce se poate obţine la un moment dat pe o anumită piaţă.

Stabilirea preţului de export în valută şi respectiv a preţului de ofertă trebuie făcută prin analiza factorilor interni şi externi şi compararea cu preţul de plan şi cursul de revenire planificat. Cu toate imperfecţiunile acestor indicatori se va putea trage concluzia necesară asupra eficienţei exportului şi se va proceda astfel la lansarea efectivă a ofertei.

Sînt uneori şi cazuri cînd preţurile de ofertă reieşite din calcule apar ca exagerate faţă de realitatea de pe piaţa externă. Acest lucru impune efectuarea unor corecturi, cu răspunderea necesară şi în limitele admise de legislaţia în vigoare, astfel ca să se stabilească un preţ în valută competitiv. Corecturile se pot face prin recalcularea şi redimensionarea unor elemente flexibile ale preţului complet de export, inclusiv asupra unor componente ale preţului de cost, acolo unde este posibil.

După recalcularea preţului complet de export trebuie procedat din nou la compararea cu preţul în valută ce se poate obţine de la extern. În cazul în care şi o asemenea operaţiune duce la concluzia că exportul respectiv este cu adevărat nerentabilă, organele competente pot hotărî să nu se lanseze oferte, sau se lansează conştient la nivelul care asigură un minim de restabilitate.

În legătură cu noţiunea de „preţ competitiv" trebuie precizat că nu ar fi corect să fie identificată cu noţiunea de „preţ scăzut", ci este vorba de un preţ stabilit cît mai aproape de realitatea pieţei externe şi care în final să dea posibilitatea încheierii tranzacţiei în avantajul ambelor părţi. În general o ofertă trebuie să fie competitivă nu numai prin preţ, ci şi prin condiţiile tehnice, comerciale, de plăţi, termene de livrare etc. De aceea nu sînt rare cazurile cînd întreprinderile de comerţ exterior au obţinut în licitaţii sau în negocieri directe preţuri superioare faţă de alte firme oferind produse cu caracteristici mai bune, sau bine introduse pe piaţă, termene de livrare mai scurte etc.

Ar mai fi de reţinut două noţiuni distincte şi anume: preţul de ofertă şi preţul de contract. Sînt cazuri cînd preţul oferit este acceptat ca atare de cumpărător şi din acel moment devine preţ de contract. De cele mai multe ori însă preţul de ofertă este supus negocierilor şi vînzătorul este pus în situaţia să se alinieze la nivelul oferit de concurenţă sau să ofere chiar cu o uşoară marjă, sub nivelul concurenţei. Bineînţeles că aceste recalculări şi ajustări ale preţului de ofertă se fac numai în limitele care permit realizarea indicatorilor de eficienţă. Preţul final acceptat de ambele părţi rezultat în urma negocierilor devine preţ de contract.

Aici intervine actul cel mai important al activităţii de comerţ exterior şi anume, negocierea şi convenirea preţului de contract. În acest moment pe lîngă factorii interni şi externi menţionaţi mai sus, mai intervine un factor şi poate esenţial, factorul uman, negociatorul sau comercialistul, cel care trebuie să susţină preţul de ofertă şi să obţină un preţ de contract egal sau foarte apropiat de cel din ofertă.

Succesul depinde în mare măsură de pregătirea profesională, experienţa, arta şi tactica ce se aplică în cursul negocierilor, caracterul şi modul de prezentare al comercialistului.

Stabilirea tacticii negocierilor se face funcţie de marfă, situaţia conjuncturală, poziţia partenerului etc., fiind necesar a se imprima o notă comercială şi de etică comercială, pentru a se putea asigura succesul tratativelor. Aceasta înseamnă a se prezenta argumente clare, convingătoare, logice, a se manifesta răbdare şi tact, ascultarea cu receptivitate a poziţiei şi contraargumentelor partenerului şi a se evita cu desăvîrşire retractările.

Dat fiind marea responsabilitate ce revine comercialistului în lansarea ofertei şi negocierea contractului, se impune ca la nivelul întreprinderii de comerţ exterior să se elaboreze politica comercială de vînzare pe fiecare produs. În acest sens este indicat a se întocmi anual programe de marketing pe fiecare produs sau grupe de produse, care să prevadă politica de comercializare pe ţări şi pe firme funcţie de specificul pieţei, inclusiv nivelele de preţ la care se lansează ofertele şi limitele minime acceptabile pentru contractare.

CONSTANTIN GAVRIL

Design — marketing

Prezentarea lucrărilor de diplomă a absolvenţilor secţiei de forme industriale a Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu" din Bucureşti a constituit o invitaţie la dezbatere. O dezbatere asupra relaţiei directe dintre creativitate şi competitivitate, a incidenţei designului cu marketingul.

Lucrările aflate în expoziţia organizată cu acest prilej reflectă un considerabil *potenţial de creaţie* pus la dispoziţia industriei şi deci şi a consumatorilor. Ele evidenţiază preocupările meritorii ale colectivului didactic de la acest Institut de a menţine un nivel ridicat de exigenţă în *pregătirea viitorilor specialişti* în design. Unele din aceste lucrări au fost obiectul unor contracte cu Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, cu întreprinderi reprezentative din Capitală şi alte oraşe din ţară, au fost iniţiate la propunerea Ministerului Comerţului Exterior şi Cooperării Economice Internaţionale sau a Filialei Bucureşti a Asociaţiei Române de Marketing AROMAR. Pentru unele lucrări au fost folosite studii realizate de către Institutul de Economie Mondială.

Organizatorii şi-au propus, pornind de la cele prezentate în expoziţie, să sublinieze importanţa utilizării designului şi marketingului în condiţiile sarcinilor tot mai mari care stau în faţa economiei româneşti.

I. G.

raporturi de muncă

Interdicție legală cu privire la desfacerea contractului de muncă

O subliniere a protecției deosebite de care se bucură persoanele încadrate în muncă este pusă în evidență de prevederile art. 146 din Codul muncii, prin care legiuitorul așezînd prioritar interesele persoanelor încadrate, interzice imperativ desfacerea contractului de muncă de către unitate — printre altele — pentru motivul prevăzut de art. 130 alin. 1, lit. a din Codul muncii în timpul incapacității temporare de muncă în care persoana primește ajutoare de asigurări sociale.

Așadar în situația în care are loc o reducere de personal prin desființarea unor posturi ca urmare a reorganizării, unității îi este interzis să desfacă contractul de muncă al persoanei care **la data desființării** posturilor se află în incapacitate temporară de muncă. Cu atît mai viguros operează această interdicție cu cît în unitate există mai multe posturi de natura celui care se desființează.

Precizăm că „situația specială" stabilită de lege ca interdicție trebuie să existe cu necesitate în momentul desfacerii contractului de muncă de către unitate. Este chiar aspectul pe care îl pune în evidență următoarea situație de fapt și asupra căruia vom stărui în continuare.

Ca urmare a desființării unor posturi, unitatea în temeiul art. 130, alin. 1, lit. a din Codul muncii, dispune la data de 27 ianuarie 1977 desfacerea contractului de muncă începînd cu data de 1 februarie a aceluiași an. Decizia unității este înregistrată la subunitatea unde lucrează persoana în cauză la data de 29 ianuarie dar fără a fi comunicată persoanei.

Unitatea expediază (prin poștă) recomandat persoanei o adresă prin care îi comunică măsura luată, dar care deși datată 31 ianuarie nu a fost înmînată acesteia deoarece, așa cum rezultă din mențiunea făcută pe plic la data de 1 februarie de către factorul poștal, destinatara este internată în spital". Într-adevăr, persoana în cauză a fost internată în spital de la 1 la 23 februarie iar în continuare pînă la data de 7 martie a beneficiat de concediu medical.

Contestația persoanei este respinsă de judecătorie cu motivarea că decizia de desfacere a contractului a fost luată pe data de 27 ianuarie, înregistrată la subunitatea unde persoana era încadrată la data de 29 ianuarie iar internarea în spital a avut loc la data de 1 februarie, astfel că nu au fost încălcate prevederile art 146 din Codul muncii pe care își întemeia persoana contestația.

Judecînd recursul persoanei, tribunalul admite contestația și anulează decizia de desfacere a contractului de muncă motivînd că persoanei nu i-a fost comunicată dispoziția de desfacere a contractului, iar pe data le 1 februarie (data desfacerii contractului) persoana era internată în spital.

Pronunțînd asemenea decizie, după cum a precizat și Tribunalul Suprem prin decizia Secției civile nr. 1624/1978, tribunalul a interpretat și aplicat corect prevederile legale în materie restabilind astfel legalitatea.

În practică, așa cum rezultă și din speța expresă, se face uneori confuzie între **data emiterii** deciziei de desfacere a contractului de muncă și **data desfacerii** contractului. Data emiterii dispoziției respective de către unitate nu înseamnă și încetarea contractului de muncă, mai ales cînd se prevede o dată în viitor care produce acest efect. Mai mult, contractul deși desfăcut prin voința unității, față de prevederile art. 134, alin. 2 din Codul muncii dispoziția de desfacere a contractului produce efecte numai de la comunicare.

Se observă cu ușurință că în speța noastră data de 27 ianuarie nu este data desfacerii contractului iar pe data de 1 februarie, data desfacerii contractului, persoana se afla internată în spital. În consecință, în raport cu prevederile art. 146 din Codul muncii, măsura legată de unitate nu poate produce efecte, fiind nulă.

Interdicția legală acționează **în timpul incapacității temporare** adică chiar dacă incapacitatea temporară a început în ziua desfacerii contractului. Interdicția acționînd ope legis nu este relevantă cunoașterea cauzei de către unitate, singura condiție cerută de lege, existența impedimentului în momentul desfacerii contractului, face inoperantă măsura luată de unitate.

● Cu prilejul anulării desfacerii contractului de muncă și a reintegrării persoanei, instanțele se pronunță și asupra despăgubirilor cuvenite persoanei. Cu un alt prilej am prezentat pe larg opiniile exprimate și practica în materie. Nu dorim decît să subliniem practica constantă a instanței noastre supreme în materie potrivit căreia, în toate cazurile în care s-a oferit persoanei un post corespunzător după desfacerea contractului de muncă, despăgubirile datorate de unitate au în vedere numai perioada cuprinsă între data desfacerii contractului și data cînd s-a făcut oferta postului respectiv. În speța noastră, întrucît persoana a fost în concediu medical pînă la data de 7 martie, iar la data de 31 martie i s-a oferit un post corespunzător, drepturile bănești ce i se cuvin numai pînă la această ultimă dată și nu pînă la reintegrarea efectivă cum greșit s-a pronunțat tribunalul.

Dr. Iosif. R. URS

practică arbitrală

Cazuri de limitare a răspunderii

Legea contractelor economice consacră regula răspunderii integrale pentru prejudiciul cauzat prin neîndeplinirea conformă a obligațiilor contractuale.

Această regulă cunoaște însă unele excepții.

Este vorba de dispoziții normative care, reglementînd modul de încheiere și executare a unor contracte economice speciale, derogă în mod expres de la regula de mai sus.

Astfel cum am amintit și cu alt prilej, consecvent liniei care a devenit tradițională, practica arbitrală consideră că răspunderea căii ferate pentru nepunerea la dispoziție a vagoanelor prevăzute în plan se limitează la plata penalităților prevăzute de H.C.M. nr. 425/1975 (Decizia primului arbitru de stat nr. 3560/1978).

Drept urmare, unitățile expeditoare nu pot valorifica pretenții la daune împotriva căii ferate, chiar dacă, datorită nepunerii vagoanelor la dispoziție, au încercat daune ce nu se acoperă prin penalitățile încasate.

O situație similară se întîlnește în cadrul contractului de furnizare a energiei electrice. Precum se știe, continuitatea furnizării constituie unul dintre parametrii care se cer respectați în acest domeniu. Întreruperea intempestivă a furnizării de energie electrică poate cauza prejudicii însemnate unităților socialiste consumatoare.

Cu toate acestea, prin efectul dispozițiilor art. 88 din Regulamentul de

furnizare și utilizarea energiei electrice, răspunderea unității furnizoare este limitată la plata unei penalități aplicate la valoarea cantității de energie electrică nefurnizată în timpul întreruperii.

Este cît se poate de evident că, prin efectul acestor dispoziții legale, unitatea consumatoare de energie electrică se poate vedea în situația de a suporta daune care nu sînt, efectiv, urmarea culpei sale. Astfel, de pildă, datorită producției nerealizate în timpul întreruperii furnizării de energie electrică, unitatea consumatoare poate fi obligată să plătească beneficiarilor săi penalități și daune mult superioare sumei obținute de la întreprinderea furnizoare de energie electrică.

Diferența dintre daunele achitate și penalitățile obținute de la unitatea furnizoare de energie electrică se suportă, în mod definitiv, de către unitatea consumatoare. Această consecință nu se datorează vreunei culpe care s-ar reține în sarcina unității amintite. Dimpotrivă, prin ipoteză, culpa este exclusă. Suportarea diferenței la care ne referim se explică prin faptul că în privința unității furnizoare sînt incidente două reglementări : cea a Regulamentului de furnizare și utilizare a energiei electrice care consacră răspunderea limitată a unității furnizoare de energie electrică și cea cuprinsă în Legea contractelor economice, reglementare care consacră răspunderea integrală pentru prejudiciul cauzat prin nerespectarea obligațiilor contractuale.

Asemenea cazuri de limitare a răspunderii trebuie deosebite de situațiile cînd dispozițiile normative înlătură complet răspunderea pentru neîndeplinirea unor obligații contractuale.

Un asemenea caz este reglementat prin dispozițiile art. 89 lit. c din Regulamentul de furnizare și utilizare a energiei electrice aprobat prin H.C.M. nr. 2763/1968.

Potrivit acestor dispoziții legale, unitatea furnizoare nu răspunde față de cea consumatoare în cazul în care furnizarea insuficientă de energie electrică s-a datorat condițiilor de limitare sau de întrerupere a furnizării energiei electrice prevăzute de art. 80—84 și 87 din același regulament, exceptînd nefurnizarea energiei electrice datorită unor cauze provenind din culpa oricăreia dintre întreprinderile producătoare, de transport sau de distribuire a energiei electrice din sistemul energetic național.

După cum s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 494/1979, întreruperea furnizării energiei electrice s-a datorat, în speță, unor cauze neimputabile direct unității furnizoare, astfel că aceasta a putut să fie exonerată în totalitate de răspundere conform dispozițiilor art. 89 din regulamentul menționat.

„Nici împrejurarea că defecțiunea apărută s-a datorat calității necorespunzătoare a instalației executate de U.E.P. Craiova — se arată în aceeași decizie — nu este de natură să ducă la schimbarea soluției, deoarece, în raport cu dispozițiile legale speciale, aplicabile în speță... întreprinderea furnizoare de energie electrică este apărată de răspundere".

Reamintim, în încheiere, că asemenea cazuri de limitare a răspunderii sînt cazuri de excepție și ca atare, pentru a fi aplicate trebuie să fie prevăzute expres de dispozițiile legale.

I. ICZKOVITS

Întrebări și răspunsuri

● **C. BĂLĂRIE (Gorj)** solicită lămuriri cu privire la consecințele întîrzierii în stabilirea prețurilor, atunci cînd acestea sînt de competența unităților furnizoare care nu-și îndeplinesc la termen obligațiile de livrare rezultînd din contractele economice.

Considerăm că, într-o asemenea situație, lipsa prețului nu constituie, de regulă, o împrejurare de natură să apere unitatea furnizoare de plata penalităților aferente nelivrării la termen a produselor contractate.

Această soluție se impune în considerarea faptului că unitatea furnizoare putea să stabilească prețul la o dată utilă în raport cu termenul de livrare înscris în contract.

● **M. ANGHELIDE (București)** se interesează de obligațiile care revin întreprinderii de comerț exterior comisionare în legătură cu lipsurile cantitative constatate la produsele provenite din import, lipsuri imputabile furnizorului străin.

Întreprinderea la care vă referiți are obligația de a transmite reclamația la acel furnizor și de a stărui pentru rezolvarea ei favorabilă. Dacă nu se ajunge la acest rezultat, deși reclamația este întemeiată, întreprinderea de comerț exterior comisionară are îndatorirea de a face actele juridice necesare pentru acționarea furnizorului extern în fața organului de jurisdicție competent.

● **A. TARNAVSCHI (Botoșani)** solicită lămuriri cu privire la partea obligatorie să suporte valoarea lipsurilor cantitative datorate necorespunderii mijlocului de transport.

În conformitate cu Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, unitatea expeditoare, înainte de a efectua încărcarea, are îndatorirea să verifice dacă mijlocul de transport pus la dispoziție corespunde efectuării transportului în bune condiții.

Prin urmare, dacă lipsurile cantitative s-au produs datorită unor vicii ce se puteau constata la primirea mijlocului de transport, răspunderea revine unității expeditoare. Dacă însă viciile au fost ascunse și deci, nu puteau fi sesizate de unitatea menționată, răspunderea revine cărăușului.

● **H. EREMIA (București)** se interesează de răspunderea ce revine cărăușului în cazul în care folosește pentru nevoile sale proprii produsele care i-au fost încredințate pentru transport.

În conformitate cu art. 46 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, în cazul în care cărăușul a folosit pentru nevoile sale unele mărfuri primite spre transport, el va restitui valoarea dublă a mărfii iar vinovații vor fi trași la răspundere.

● **K. SCHLOSSER (Sibiu)** solicită unele lămuriri în legătură cu reexaminarea litigiilor arbitrale.

La problemele ridicate de dv. răspundem astfel :

— Prin cererea de reexaminare nu se pot formula pretenții noi, pe alte temeiuri juridice decît acelea care au fost cerute prin acțiune.

— În cazul reexaminării pe bază de acte noi, actele pot să fie preexistente primei hotărîri ; deci, nu este necesar ca ele să se materializeze posterior rezolvării inițiale a litigiului.

— Hotărîrea pronunțată în reexaminare este supusă dreptului de control ; prin urmare, părțile pot formula cereri de rearbitrare.

● **T. ANDRIȚOIU (Gorj)** se interesează de modul în care unitățile socialiste pot stabili termenele de livrare în cadrul contractelor economice.

Aceste termene trebuie stabilite pe date certe, calendaristice, cu respectarea eșalonării trimestriale din repartiție, în acord cu necesitățile unității beneficiare și cu posibilitățile unității furnizoare.

● **H. BREMMER (Brașov)** solicită lămuriri în privința unității care are obligația de a acționa calea ferată în cazul lipsei totale a produselor expediate în scopul îndeplinirii obligațiilor asumate printr-un contract de furnizare.

În cazul lipsurilor totale, dreptul de a acționa calea ferată revine, potrivit art. 85 din Regulamentul de transport C.F.R., unității furnizoare, în calitatea sa de expeditor.

Ca atare, această unitate are obligația de a acționa, cu excepția cazului în care a cedat unității beneficiare-destinatare dreptul de a acționa calea ferată, iar cesiunea a fost acceptată.

H.M.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Strategia partidului de construire a viitorului României socialiste — saltul revoluționar la o nouă calitate

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

OPȚIUNI ȘI PRIORITĂȚI ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ ÎN VIITORUL CINCINAL

PROIECTUL DE DIRECTIVE ale Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a țării noastre în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990, avînd ca bază realizările remarcabile obținute de poporul nostru în toate domeniile de activitate, asigură înfăptuirea în continuare a prevederilor Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. **„Realizarea acestui obiectiv fundamental** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului la plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 4—5 iulie a.c. — **presupune ridicarea țării noastre pe o nouă treaptă de dezvoltare, asigurarea creșterii susținute a nivelului de trai material și spiritual al poporului, a gradului general de civilizație, precum și întărirea continuă a independenței și suveranității patriei noastre socialiste".**

În acest context, proiectul de Directive — elaborat în concordanță deplină cu această cerință legică obiectivă — oglindește într-un mod realist, științific, schimbările intervenite și care vor avea loc în economia și structura socială a țării noastre, căile și mijloacele pentru înfăptuirea neabătută a programului partidului. De asemenea, în stabilirea nivelurilor și orientărilor avute în vedere pentru dezvoltarea economiei naționale în viitorul cincinal s-a ținut seama de **fenomenele noi** apărute în economia mondială, cu deosebire implicațiile determinate de accentuarea și prelungirea crizei economice și mai ales ale crizei energetice, precum și de faptul că din ce în ce mai intens sporește interdependența dintre economiile naționale, se extind tot mai mult legăturile economice și cooperarea internațională. Pornind de la aceste orientări, proiectul de Directive reflectă **noua concepție care stă la baza dezvoltării, a modernizării structurii economiei naționale în viitorul cincinal.** Această concepție marchează intrarea țării noastre, într-o **nouă etapă calitativ superioară.**

Ritmul înalt de creștere a economiei bazat pe accentuarea proceselor calitative

CARACTERISTICA principală a celui de al șaptelea plan cincinal o constituie **continuarea dezvoltării în ritm înalt a întregii economii naționale,** ceea ce se reflectă în dinamica principalilor indicatori sintetici — produsul social, venitul național producția industrială ș.a. (vezi și graficele) — condiție hotărîtoare pentru consolidarea și amplificarea bazei tehnico-materiale și satisfacerea celorlalte cerințe ale edificării societății noastre socialiste. Continuarea pe o treaptă superioară a politicii de **industrializare socialistă** reprezintă una din trăsăturile distinctive ale dezvoltării în perspectivă. În acest cadru se desprinde cu pregnanță asigurarea unor ritmuri înalte de dezvoltare a industriei — 8—9% la producția globală industrială și 9—10% la valoarea producției nete, concomitent cu importante mutații calitative. Acestea vizează **ridicarea gradului de tehnicitate a tuturor ramurilor industriale prin promovarea largă a mecanizării, automatizării și cibernetizării producției, introducerea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.**

În cadrul industriei se prevede dezvoltarea intensivă a ramurilor și subramurilor prelucrătoare care asigură promovarea progresului tehnic, creșterea calității produselor, valorificarea superioară a resurselor de materii prime, materiale, energie și combustibili. Această orientare este concretizată prin aceea că industria prelucrătoare va crește într-un ritm mediu anual mult mai rapid decît cel pe ansamblul industriei; în acest cadru metalurgia, construcțiile de mașini, chimia și industria bunurilor de consum — ramuri prelucrătoare de bază — vor deține în 1985 peste 90% din producția industrială. În același timp, o importanță deosebită se acordă **intensificării procesului de restructurare a industriei,** în sensul **dezvoltării mai accelerate a ramurilor și subramurilor de vîrf, extinderii producției sectoarelor mici consumatoare de energie și materii prime și limitării la strictul necesar a produselor energointensive.** Această orientare de bază se reflectă în prevederi esențiale ale proiectului de Directive privind ritmurile de dezvoltare a unor importante ramuri și domenii industriale (vezi tabelul nr. 1). Producția unor sectoare mari consumatoare de energie — oțel, aluminiu, ciment, geamuri etc. — se va dezvolta în ritmuri mai mici. Totodată, în aceste subramuri atenția va fi concentrată pe apli-

Tabelul nr. 1

Repere ale dezvoltării industriei naționale

— în procente —

	Dinamică 1985 față de 1980	Ritm mediu anual 1981—1985
Producția globală industrială	147,0—154,0	8,0— 9,0
— din aceasta :		
a) Industria construcțiilor de mașini	166,2—174,0	10,7—11,7
din care :		
— Industria electronică	230,0—240,0	18,1—19,1
— Industria de mașini-unelte pentru așchierea metalelor	197,0—224,0	14,5—17,5
— Industria de mecanică fină, optică, echipamente și elemente hidraulice și pneumatice	270,0—295,0	peste 25
b) Industria chimică	153,9—159,6	9,0— 9,8
din care :		
— Fire și fibre artificiale și sintetice	161,0—186,0	10,0—13,2
— Medicamente pentru uz uman	207,0—221,0	15,7—17,2
— Produse prelucrate din mase plastice	156,0—173,0	9,3—11,6

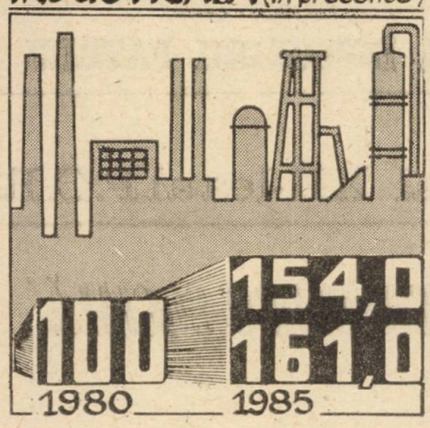

carea unor procedee tehnologice moderne, realizarea unei structuri sortimentale îmbunătățite și prelucrarea superioară a produselor, care să asigure economisirea resurselor energetice și combustibililor.

Dezvoltarea de ansamblu a producției accentuează **creșterea industriei mici și artizanatului** care urmează să sporească într-un ritm mediu anual de circa 15%. Acest sector, care va cunoaște un rol tot mai important, este orientat spre valorificarea resurselor locale de materii prime, a unor produse secundare și materiale recuperabile, a unor produse agroalimentare, extinderea cooperării în producție cu industria de stat, precum și realizarea de prestări de servicii industriale. Urmează să fie realizate unități mici în sectorul de stat și cel cooperatist, ceea ce va conduce la îmbunătățirea ocupării forței de muncă din zonele mai puțin dezvoltate, la ridicarea economică și socială a localităților țării.

În concordanță cu prevederile de dezvoltare în ritm înalt a întregii economii, a asigurării progresului general al societății, proiectul de Directive înscrie **ca un obiectiv de cea mai mare însemnătate lărgirea bazei proprii de materii prime și energie** prin descoperirea și punerea în valoare de noi resurse. Mijloacele materiale și financiare alocate pentru amplificarea activității de cercetare geologică, precum și a industriei extractive asigură condiții de creștere accentuată a producției de cărbuni, aceasta urmînd să ajungă în anul 1985 la 85—88,3 mil. tone, precum și pentru dezvoltarea extracției de șisturi bituminoase la 15—16,5 mil. tone pe an. Vor fi puse în exploatare noi zăcăminte de minereuri de fier și minereuri neferoase și va crește mai accentuat producția de substanțe nemetalifere. În domeniul extracției de țiței și gaz metan, ținînd seama de necesitatea menținerii unui grad corespunzător de asigurare cu rezerve, producția a fost dimensionată la 12,5 mil. tone, respectiv 26,5 mld. m.c.

Dezvoltarea producției de **combustibili solizi** creează premise pentru creșterea **participării acestor resurse la acoperirea necesarului de energie primară.** Împreună cu complexul de măsuri prevăzute pentru extinderea construcției de hidrocentrale, realizarea de centrale nucleare, utilizarea unor noi forme de energie — solară, geotermică, eoliană, biogaz, valorificarea în proporții însemnate a resurselor energetice secundare, se va diminua continuu aportul hidrocarburilor la acoperirea nevoilor economiei de combustibili și energie. În aceste condiții și prin prevederea unor structuri industriale moderne și de eficiență ridicată, prin limitarea fabricării produselor mari consumatoare de energie și combustibili se va asigura dezvoltarea economico-socială prevăzută precum și **perspectiva ca în deceniul viitor țara noastră să devină independentă din punct de vedere al energiei și combustibililor.**

În acoperirea necesarului de materii prime și materiale pentru activitatea de producție un rol sporit revine **recuperării și refolosirii tuturor resurselor** rezultate din procesele de producție și de consum. Pe această cale urmează ca în anul 1985 să se acopere 40—50% din necesarul pentru nevoile interne ale economiei în principal la fier, cupru, plumb, oțeluri aliate, anvelope, uleiuri minerale uzate, fire și fibre textile, produse prelucrate din polietilenă și altele. În contextul prevederilor proiectului de Directive recuperarea și refolosirea materialelor se înscrie ca una din problemele de importanță majoră pentru dezvoltarea în perspectivă, pentru asigurarea necesarului de materii prime.

O prioritate ridicată la rangul cel mai înalt în procesul de dezvoltare economico-socială a României în cincinalul viitor o constituie **accentuarea creșterii intensive și a modernizării agriculturii.** În această ramură de bază a economiei, care se va dezvolta într-un ritm mediu anual de 4,5—5,0% față de perioada 1976—1980, cincinalul viitor va

marca trecerea de la acumulările cantitative la o nouă calitate, materializată prin creșterea substanțială a recoltelor și a producțiilor zootehnice precum și prin sporirea eficienței economice în toate sectoarele. (vezi și tabelul nr. 2) Baza tehnico-materială prevăzută, nivelul producției vegetale și animaliere, măsurile concepute pentru perfecționarea în continuare a activității unităților, vor crea condiții ca agricultura să asigure materiile prime pentru industrie, aprovizionarea corespunzătoare a populației, precum și disponibilități pentru export.

Un obiectiv central al dezvoltării viitoare îl reprezintă **accentuarea procesului de creștere economico-socială echilibrată a potențialului din toate județele țării,** asigurarea condițiilor favorabile pentru ridicarea nivelului de

Tabelul nr. 2

Principale producții în agricultură

	Nivelurî în 1985 — mii tone —
Cereale	27 000—28 000
Floarea soarelui	1 200— 1 290
Sfeclă de zahăr	10 000—10 400
Soia	920— 950
In pentru fibră	400— 420
Cînepă pentru fibră	260— 280
Cartofi de toamnă	6 000—6 375
Legume de cîmp	5 400— 5 650
Fructe	3 000— 3 200
Struguri	2 360—2 500
Carne în viu	4 000— 4 100
Lapte de vacă (mii hl.)	85 000—88 700

civilizație și creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. În condițiile etapei actuale pentru o mai bună echilibrare a dezvoltării tuturor zonelor țării criteriul de bază de apreciere va fi nivelul **producției globale pe locuitor,** proiectul de Directive înscriind ca sarcină realizarea pînă în 1985, în fiecare județ, **a cel puțin 70 000 lei.** Această concepție calitativ nouă în repartizarea forțelor de producție pe teritoriul țării se reflectă în dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor și cu deosebire a industriei ; în viitorul cincinal în fiecare județ se va realiza o producție industrială pe locuitor de cel puțin 50 000 lei, o producție agricolă de minimum 10 000 lei și circa 10 000 lei în transporturi, construcții, circulația mărfurilor, turism, prestări de servicii și alte activități. În același timp vor interveni schimbări importante în structura populației, asigurîndu-se, în fiecare județ, **un minim de 400 persoane ocupate la 1 000 de locuitori.** Referindu-se la noua concepție de repartizare a forțelor de producție pe teritoriu, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — sublinia că **„aceasta corespunde într-adevăr politicii generale a partidului nostru, atît sociale cît și naționale, de dezvoltare corespunzătoare a tuturor zonelor, de asigurare a unor condiții de muncă și viață egale pentru toți membrii societății, pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate".**

Știința, cercetarea, inventica națională sînt concepute să aibă contribuții majore în întregul proces de evoluție dinamică și echilibrată a țării. Viitorul cincinal și perioada pînă în anul 2000 se vor caracteriza prin **realizarea unui amplu program de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic, care vizează toate ramurile și domeniile de activitate ale economiei.** Întreaga dezvoltare este astfel concepută încît cercetarea științifică să devanseze cu cel puțin 5 ani activitatea economică, creindu-se prin aceasta condiții de soluționare eficientă a problemelor din diferite domenii de activitate. Pentru cincinalul 1981—1985 proiectul de Directive înscrie orientări precise care să conducă la soluționarea unor probleme importante legate de dezvoltarea susținută a bazei proprii de materii prime și energie, elaborarea de tehnologiii pentru utilizarea rațională a energiei și a noilor surse de energie, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, sporirea mai accentuată a productivității muncii, reducerea consumurilor materiale și creșterea

substanțială a eficienței economice. De asemenea, se va intensifica procesul de înnoire a producției prin asimilarea de noi produse și reproiectarea celor existente ; aceasta va face ca la sfîrșitul cincinalului viitor circa 45% din valoarea producției în industria republicană prelucrătoare să fie obținută pe seama produselor ce vor fi puse în fabricație în perioada 1981—1985.

Pe baza dezvoltării puternice a forțelor de producție a diversificării și modernizării producției se vor crea condiții pentru **participarea și mai intensă a țării noastre la schimbul mondial de valori materiale și spirituale.** Se va perfecționa continuu comerțul nostru exterior, se vor extinde relațiile economice și tehnico-științifice, se va intensifica colaborarea și cooperarea în producție cu toate statele lumii, urmărindu-se realizarea unei balanțe comerciale excedentare, care să asigure o balanță de plăți echilibrată, consolidarea rezervelor valutare ale țării. În viitorul cincinal volumul **comerțului exterior** va crește cu 50—57%, o dinamică mai

accentuată urmînd să înregistreze exportul — 60—71%, în condițiile accentuării continue a ponderii mărfurilor cu un grad înalt de prelucrare.

Sporirea eficienței în toate ramurile și activitățile

DEZVOLTAREA prevăzută a producției materiale se bazează pe **sporirea eficienței economice în toate ramurile** prin creșterea productivității muncii, reducerea costurilor totale și materiale, sporirea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, precum și pe ridicarea randamentelor în utilizarea fondurilor fixe. Factorul hotărîtor al progresului întregii societăți îl va constitui **creșterea accentuată a productivității muncii sociale,** urmînd ca în viitorul cincinal aproape 80% din sporul prevăzut al venitului național să se obțină pe seama creșterii productivității muncii sociale. Productivitatea muncii pe ansamblul industriei, calculată pe baza producției nete va continua să crească în ritm înalt — 7,0 — 7,5% în condițiile extinderii mecanizării și automatizării proceselor de producție, organizării științifice a producției și a muncii, folosirii rationale a întregului personal, creșterii gradului de calificare și perfecționare a cadrelor.

Sporirea eficienței economice este nemijlocit legată de **reducerea costurilor de producție și a cheltuielilor materiale** ; în industrie cheltuielile la 1 000 lei producție marfă urmează să fie diminuate cu 7—8%, iar cheltuielile materiale cu 5,5—6,0%.

În asigurarea nivelurilor prevăzute o sarcină prioritară o constituie **gospodărirea cu înalt spirit de răspundere a tuturor materiilor prime, materialelor, energiei și combustibililor.** Reducerea cheltuielilor materiale, a consumurilor reprezintă o problemă centrală a prezentului și viitorului cincinal. În perioada 1981—1985 urmează să se realizeze o reducere de cel puțin 21—23% a indicelui de consum de energie primară în industrie ; aceasta se bazează pe aplicarea unui complex de măsuri pentru perfecționarea structurilor de producție, reducerea accentuată a normelor de consum pe produse, a consumurilor proprii tehnologice și a pierderilor în centrale și rețelele electrice, extinderea uscării naturale în agricultură, industria lemnului, a materialelor de construcții și în alte ramuri, utilizarea la întreaga capacitate a mașinilor, utilajelor și instalațiilor. Importante economii de metal urmează să se realizeze în industria construcțiilor de mașini prin diminuarea consumurilor normate cu cel puțin 20—23% pe seama perfecționării tehnologiilor de fabricație, revizuirii proiectelor de execuție a utilajelor, lărgirii utilizării materialelor înlocuitoare noi și eficiente, modernizării structurilor de producție.

O altă sarcină de bază a dezvoltării economice este **ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor pentru obținerea unei producții superioare pe fiecare unitate materie primă.** În cincinal se prevede să se obțină o majorare a indicelui de valorificare a materiilor prime de bază și energiei de 32—34% ; importanța acestei sarcini rezultă și din faptul că prin creșterea gradului de valorificare a materiilor prime urmează să se realizeze circa o treime din sporul de producție globală ce se va obține în 1985 față de 1980.

Înaltă finalitate social-umană

EFECT sintetic al întregii dezvoltări, al accentuării laturilor calitative, venitul național urmează să crească cu 6,7—7,4%, depășind ritmul produsului social de 6,0—6,6%. Prevederile pentru 1985 conduc la **realizarea unui venit național de 2 400—2 500 dolari pe locuitor, ceea ce va asigura trecerea României în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică.** Susținerea dinamismului dezvoltării economico-sociale, a mutațiilor structurale prevăzute necesită alocarea în continuare a unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltare — circa 30%. În raport cu actualul cincinal se remarcă o diminuare a acestei cote cu circa trei

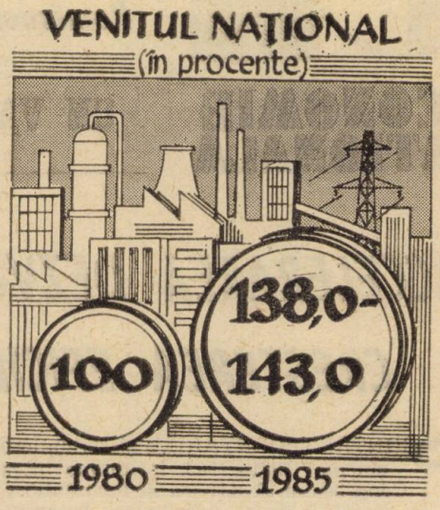

procente, corespunzător viitoarei etape de dezvoltare, în condițiile asigurării unei utilizări cît mai eficiente a resurselor destinate acumulării. Se asigură în acest fel realizarea unui amplu program de investiții de 1 300—1 350 mld. lei, orientate cu precădere spre dezvoltarea ramurilor productive. În același timp, creșterea venitului național asigură **resursele pentru majorarea fondului de consum și sporirea continuă a nivelului de trai al populației, pentru realizarea unei calități noi a vieții materiale și spirituale a poporului nostru.**

În acest cadru, prin creșterea veniturilor ce provin din muncă, cît și a celor din fondurile sociale de consum se prevede ca **veniturile totale ale populației** să fie majorate în 1985 cu 23—25% față de 1980 ; **retribuția reală** a personalului muncitor va spori în această perioadă cu 16—18%, iar **veniturile reale ale țărănimii** cu 20—23%. Cheltuielile pe care le alocă statul pentru învățămînt, cultură, artă, ocrotirea sănătății, asistență socială, sport, pensii, alocații pentru copii și altele vor reprezenta 12 500—13 000 lei pe o familie în 1985 față de circa 10 000 lei în 1980.

Creșterea veniturilor populației este susținută de **sporirea desfacerilor de mărfuri** — cu 30—35% și a prestărilor de servicii către populație — cu 47—54%, asigurîndu-se satisfacerea în bune condiții a cerințelor întregului popor. Este de subliniat, totodată, prevederea referitoare la **realizarea unui amplu program de construcții de locuințe** — 1,1 mil. apartamente pe cincinal — în condițiile creșterii gradului de confort al acestora. De asemenea, se remarcă atenția care se acordă în proiectul de Directive **problemelor învățămîntului și formării profesionale a forței de muncă,** în strînsă legătură cu cerințele economiei și vieții sociale, cu exigențele progresului tehnic.

Profund realiste și științific fundamentate, prevederile proiectului de Directive jalonează o nouă perioadă de puternic avînt al întregii vieți economice și sociale, realizarea unui mare și hotărîtor pas înainte pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Petre CRISTESCU
Stelian CIURARU
Comitetul de Stat al Planificării

ACCELERAREA DEZVOLTĂRII INTENSIVE ȘI MODERNIZĂRII, CREȘTEREA EFICIENȚEI ECONOMICE ÎN AGRICULTURĂ

PRINTRE ORIENTĂRILE și sarcinile de bază ale planului cincinal 1981—1985, formulate în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, un loc de seamă îl ocupă **accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și modernizare a agriculturii, ca una din cele mai importante priorități, de care depind înseși dezvoltarea industriei, a întregii economii naționale, ridicarea bunăstării întregului popor.** Producția agricolă globală, în cadrul căreia zootehnia va atinge, în 1985, o pondere de 45—46%, va crește într-un ritm mediu anual de 4,5—5,0% față de actualul cincinal ; la aceasta vor contribui extinderea și perfecționarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, pentru care se vor aloca, din fondurile statului și ale cooperativelor agricole de producție, investiții însumînd 133 miliarde de lei.

„Este necesar să realizăm o nouă revoluționare a activității agricole, avînd în vedere că și aici am realizat mari acumulări cantitative. Să obținem acum transformarea acestor acumulări într-o calitate nouă, care să se materializeze în creșterea producției de cereale și plante tehnice, în legumicultură, viticultură, zootehnie... Se poate spune că, pe baza realizărilor de pînă acum, agricultura va satisface pe deplin, în 1980, necesitățile de consum, științific fundamentate, pentru întreaga populație și va asigura cantități sporite de produse destinate exportului. Agricultura trebuie să devină o bază puternică de aprovizionare a industriei cu produse care trebuie valorificate superior" *).

Pentru înfăptuirea acestor obiective fundamentale, formulate de către secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la recenta Plenară comună a C.C. al P.C.R. și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, agricultura dispune de un cadru organizatoric adecvat utilizării superioare a resurselor, de o bază tehnico-materială modernă și în continuă creștere, ce reflectă sprijinul complex, multilateral de care ea se bucură din partea partidului și statului nostru.

AȘA CUM ESTE CUNOSCUT, în trecut agriculturii nu i s-au alocat mijloace și fonduri de investiții la dimensiunile necesare pentru a putea să țină pasul și ritmul cu celelalte ramuri și cu nevoile propriei sale dezvoltări, în raport cu importanța sa.

Începînd cu Congresul al IX-lea al partidului, întreaga teorie și practică a dezvoltării agriculturii a fost reconsiderată în mod revoluționar de către conducerea partidului, meritul esențial în această direcție revenindu-i tovarășului **Nicolae Ceaușescu.** După anul 1965 a început să se aloce un volum din ce în ce mai mare de investiții pentru dezvoltarea agriculturii. Astfel, față de nivelul din perioada 1961—1965 considerat ca 100%, media anuală a investițiilor realizate în sectorul socialist al agriculturii a reprezentat : în 1966—1970, 137% ; în 1971—1975, 205% ; în primii doi ani ai actualului cincinal, 303%.

Elaborarea unor programe naționale — pentru cereale, zootehnie, îmbunătățiri funciare ș.a. — care au orientat dezvoltarea acestor ramuri și așezarea pe baze științifice a organizării și conducerii lor a permis ca în ultimii ani nu numai să avem **o linie clară și fundamentată în ce privește progresul agriculturii românești,** ci și să se obțină **o seamă de rezultate remarcabile, care demonstrează justețea politicii agrare a partidului nostru.** În anul 1978 producția de cereale a fost de aproape 19 milioane de tone, față de 9,7 milioane de tone în 1962, anul cînd s-a încheiat cooperativizarea. Dezvoltarea intensivă a reprezentat cheia de boltă a noii politici agrare, practic fiind vorba de o dublare și chiar de o triplare a producțiilor medii la ha în 1978 față de 1938, anul de referință cel mai bun din perioada interbelică (la grîu — 2 700 kg, față de 1 300 kg ; la porumb — 3 200 kg, față de 1 050 kg ; la sfeclă de zahăr — 23,5 mii kg, față de 13,0 mii kg).

Dacă pe lîngă creșterea producțiilor medii și totale avem în vedere că în acest interval ponderea populației ocupate în agricultură s-a redus de la 76—77% la 33%, rezultă și o creștere foarte accentuată a productivității muncii.

TOATE ACESTE PROGRESE deosebite ale dezvoltării noastre agrare sînt urmarea firească a marilor eforturi de investiții făcute, a creării unei baze tehnico-materiale, puternice și moderne (mecanizare, chimizare, irigații etc.), a activității neobosite depuse de oamenii muncii din agricultură — țărănime, mecanizatori, ingineri, cercetători — ei fiind factorul motrice esențial care a reușit să facă din agricultura României o ramură economică activă, în plin proces de modernizare, de creștere a producției și a eficienței în obținerea acesteia.

Aceste rezultate nu au epuizat totuși posibilitățile de creștere a eficienței. Iată de ce proiectul de Directive subliniază necesitatea ca **în agricultură să fie folosite din plin rezervele existente** și în primul rînd să fie utilizat la maximum, dar cu multă grijă, fondul funciar, el fiind baza tuturor producțiilor agricole. Probleme deosebite se pun și în ceea ce privește sporirea șeptelului și a producției animale, ridicarea productivității muncii, realizarea unei înalte eficiențe economice.

Creșterea de ansamblu a eficienței în agricultura noastră trebuie privită și prin prisma decalajului dintre noi și țările cu o economie și agricultură avansată. Sînt țări, de exemplu, unde producția de lapte este, în medie, de 4 500—5 000 litri de lapte pe cap de vacă furajată, deci mai mult decît dublul producției respective ce se obține la noi. Avem și noi unități foarte bune, dar sînt și unități care realizează producții mici și care, în consecință, înregistrează pierderi la acest produs. Prevederea ca în 1985, producția medie de lapte de la o vacă să ajungă la 3 500—3 700 l în unitățile agricole de stat și la 2 400—2 500 l în cooperativele agricole de producție este, deci, pe deplin realizabilă și trebuie considerată ca minimă.

Totodată, necesitatea dezvoltării intensive și accelerate a agriculturii noastre derivă și din faptul că la noi, pe fiecare locuitor revin doar 0,44 ha teren arabil. În aceste condiții și ținînd seama de creșterea populației, realizarea obiectivului prevăzut în proiectul de Directive, ca în 1985, producția de cereale să reprezinte 27—28 milioane de tone — ceea ce va însemna circa 1 140—1 200 kg pe cap de locuitor — în condițiile sporirii suprafeței arabile totale cu 1,6% impune aplicarea fermă a cuceririlor științei agrotehnice înaintate, utilizarea cu maximum de randament a mecanizării, a irigațiilor, a îngrășămintelor, a materialului săditor de mare productivitate, factori ce vor fi asigurați în cantități considerabil sporite.

DIN INIȚIATIVA tovarășului **Nicolae Ceaușescu** s-a hotărît ca și în domeniul agriculturii de stat și cooperatiste să fie aplicate — bineînțeles cu adaptările necesare la specificul ramurii și sectoarelor respective — principiile fundamentale ale programului complex de măsuri stabilit de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, vizînd perfecționarea conducerii și planificării în toate ramurile economiei naționale, utilizarea mai judicioasă a pîrghiilor economico-financiare ca instrumente prețioase la dispoziția organelor colective de conducere pentru a asigura înfăptuirea autogestiunii economico-financiare și autoconducerii. Secretarul general al partidului a subliniat că **„autoconducerea și autogestiunea trebuie să se a-**

*) **Nicolae Ceaușescu.** Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României (4—5 iulie 1979). Ed. politică, București, 1979.

firme cu putere, atît în agricultura de stat, în stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, cît și în cooperativele agricole de producție".

Perfecționarea mecanismului economic din agricultură are în vedere, în primul rînd, introducerea în unitățile agricole de stat a indicatorului **valoarea producției nete,** care oglindește mai fidel, mai corect realitatea economică și eforturile depuse decît valoarea producției globale. Este cunoscut că în cooperativele agricole, cu indicatorul „producție netă" se operează de mulți ani ca măsurător al rezultatelor din aceste unități, dar nici aici el nu-și găsise întreaga sa forță expresivă, semnificația de criteriu esențial de apreciere. Și în cooperative el trebuie să capete o nouă calitate, diferită de trecut, să contribuie la reducerea mai accentuată a cheltuielilor materiale, la obținerea, în acest fel, a unui volum mai mare de valoare adăugată.

Indicatorul valoarea producției nete se va folosi alături și în strînsă legătură cu indicatorul **producția fizică,** pe baza lor stabilindu-se sarcinile de producție, astfel că, în continuare, se vor utiliza ca unități de măsură atît leul, cît și tona sau hectolitrul.

În afară de producția netă, în agricultură își va intensifica acțiunea **beneficiul** — indicator financiar ce se va introduce pentru prima oară și în cooperativele agricole. Potrivit indicațiilor conducerii partidului, în prezent Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Finanțelor, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție și Banca pentru agricultură și industria alimentară pregătesc măsuri care să permită ca, începînd din anul viitor, și în C.A.P.-uri să se utilizeze acest indicator.

PENTRU cooperativele agricole, **beneficiul va trebui să funcționeze ca pîrghie esențială de stimulare a creșterii producției,** întrucît el va constitui și sursa principală de formare a fondului de dezvoltare și a celorlalte fonduri statutare — **și, totodată, mijloc de stimulare pentru cei care își aduc contribuția la crearea lui.** Problema esențială care se pune atît în întreprinderile agricole de stat, în stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, cît și în cooperative, este aceea că, dacă în prezent unele unități mai lucrează cu pierderi, în viitor asemenea situații vor trebui să fie definitiv eliminate. Din analizele făcute la nivel central, pe plan local și la unități rezultă că, în condiții în general asemănătoare, în unele locuri se obțin beneficii, iar în altele pierderi, ceea ce subliniază **rolul deosebit al organizării și conducerii producției și a muncii, al calității factorului uman** în procesul de producție.

În această perioadă se desfășoară, în toate unitățile agricole de stat și cooperatiste, o acțiune complexă de analiză și de găsire a unor căi și posibilități care să ducă la eliminarea pierderilor începînd chiar din anul în curs. Desigur, în primul rînd este necesar ca, folosind mai bine baza materială, fiecare unitate să obțină producții tot mai mari, amplasînd mai bine culturile, reprofilînd unele activități ; de asemenea, se impun mobilizarea mai energică a colectivelor de conducere din unitățile agricole, întărirea disciplinei în toate compartimentele.

O problemă fundamentală, atît pentru perioada actuală, cît și pentru cea de perspectivă, este aceea de a se asigura, concomitent cu creșterea randamentelor la producția vegetală și în zootehnie, echilibrul financiar în cadrul fiecărei unități, astfel ca toate unitățile să „trăiască pe picioarele proprii", realizînd beneficii și eliminînd subvențiile sau pierderile pe care trebuie să le suporte bugetul statului. Deci, **esența perfecționării mecanismului economico-financiar în unitățile agricole constă în rezolvarea simultană a patru probleme : creșterea producției, reducerea costurilor, realizarea echilibrului financiar și creșterea eficienței economice în fiecare unitate.**

PENTRU A CREA un cadru optim de rezolvare a acestor probleme, sînt în curs de definitivare și unele măsuri de perfecționare a sistemului de finanțare și creditare a agriculturii de stat și cooperatiste. Pornind de la sumele înscrise în devizele de cheltuieli pe baza tehnologiilor care trebuie aplicate în fiecare unitate, în fiecare sector și în fiecare subramură a agriculturii, se vor asigura mijloacele financiare necesare. Însă **fiecare cadru de conducere este dator să judece, să drămuiască și să cîntărească fiecare leu pe care-l cheltuiește, astfel ca să obțină un venit suplimentar — și nicidecum pierderi.** Pînă în prezent finanțarea, creditarea, alocarea banilor s-au făcut global, pe acțiuni mari de introducere a progresului tehnic (chimizare, irigații, furajare modernă), fără a se ține cont dacă asemenea consumuri de factori și cheltuieli bănești puteau aduce sporuri suplimentare de producție și de venituri. Se impune ca începînd de acum fiecare conducător de unitate să facă calcule precise : **pentru ce și în ce limită** poate cheltui.

Criteriul fundamental pentru creditare și finanțare în agricultură rămîne nivelul producției și al costurilor. Altfel spus, **limita de creditare se stabilește în funcție de nivelul producției și al costurilor.** Cît mai multe cereale, cît mai mult lapte, cît mai multă carne reprezintă singura garanție a creditelor ce se pot acorda producătorilor. De asemenea, este important de reținut faptul că, statul, prin întreprinderile sale specializate, preia întreaga cantitate suplimentară de produse agricole, astfel că, din acest punct de vedere, nu există nici un risc.

Subliniem acest aspect, pentru că se mai aude uneori ca justificare a unor nerealizări, scuza că „banca nu dă bani". Realitatea este că banca asigură creditarea și finanțarea, dar le leagă de cantitățile de produse pe care unitatea respectivă le realizează și de încadrarea costurilor în nivelul planificat. Statul nu subvenționează proasta gospodărire !

ÎN PRIVINȚA INVESTIȚIILOR din agricultură problema se pune într-un mod nou, de fapt ca și în industrie, sau poate chiar mai pregnant. Sarcina tuturor celor ce servesc agricultura, dar mai ales a institutelor de cercetări și proiectări este aceea de a găsi soluții pentru realizarea construcțiilor ce se fac în această ramură, cu costuri cît mai reduse. Realitatea este că institutele noastre de proiectări, beneficiarii, ca de altfel toți cei care concură la realizarea unor astfel de lucrări nu totdeauna s-au ocupat în suficientă măsură de a găsi soluții, care să nu ducă la creșterea investiției specifice, ci la reducerea acesteia. Pe de altă parte, agricultura fiind una din ramurile care consumă multă energie — direct sau indirect — trebuie întreprinse pe această linie abordări și soluții care să vizeze îmbunătățirea tehnologiilor utilizate, reducerea consumurilor energetice în exploatarea noilor investiții.

Se impune, totodată, o participare în mult mai mare măsură a unităților agricole la realizarea propriilor lor lucrări de investiții, cu forțele existente în satele și comunele respective, în loc să recurgă la contracte de antrepriză cu întreprinderile specializate de construcții, plătind scump lucrări ce le-ar putea realiza mult mai ieftin și mai operativ cu forțele proprii.

DESIGUR, au importanța lor și celelalte măsuri vizînd îmbunătățirea instrumentelor cu care se operează pentru realizarea autoconducerii și autogestiunii, cum ar fi perfecționarea bugetului de venituri și cheltuieli al fiecărei unități; însă **fără o gospodărire mult mai bună a bazei tehnico-materiale, a forței de muncă, a fondurilor materiale și financiare nu se vor putea obține rezultatele superioare scontate.**

Celelalte probleme nu diferă decît ca specific, deci toate celelalte instrumente ale mecanismului, cu care se operează în economie, vor fi folosite și în agricultura de stat și cooperatistă, adaptate la specificul acestora. În ce privește eliberarea fondurilor de retribuire, începînd din trimestrul III 1978 se experimentează, în agricultura de stat, efectuarea acestei operații în funcție de realizarea planului la producția netă. În cooperative retribuirea se face în funcție de rezultate, iar la stațiunile de mecanizarea agriculturii — ca măsură nouă — plata mecanizatorilor se va face în funcție de producțiile pe care le obțin unitățile agricole pe care le deservesc.

Noul cadru organizatoric care s-a creat prin înființarea consiliilor unice agroindustriale este de natură să favorizeze și rezolvarea unor importante probleme ale perfecționării mecanismului economico-financiar din ramura agriculturii, întărirea economico-organizatorică a tuturor unităților agricole și transformarea lor în puternice centre de producție, ridicarea la un nivel superior a eficienței activității economice, antrenînd această ramură și unitățile sale pe un făgaș nou de progres și prosperitate.

Accentul pe care proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. îl pune pe creșterea eficienței economice în toate ramurile economiei naționale, pe perfecționarea funcționării noului mecanism economico-financiar, pe aprofundarea laturilor calitative ale întregii activități economico-sociale, pe utilizarea cu maximum de randament a tuturor resurselor societății cere din partea lucrătorilor din agricultura socialistă, la toate nivelele, să acționeze de pe acum pentru gospodărirea mai eficientă a părții din avuția națională ce le revine în administrare, pentru cheltuirea cu eficiență a fiecărui leu și desfășurarea unei activități economice rentabile, astfel încît să sporească aportul agriculturii la creșterea venitului național, în cincinalul viitor, într-un ritm mediu anual de 6,7—7,4%, condiție esențială pentru trecerea României în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică.

Ion RUȘINARU
președintele Băncii pentru agricultură și industria alimentară

MUTAȚII ÎNNOITOARE FUNDAMENTALE ÎN STRUCTURA ECONOMICO-SOCIALĂ A ROMÂNIEI (I)

ÎN ANII de după 23 August 1944 — eveniment de importanță covîrșitoare pentru destinele țării — în România s-au produs prefaceri adînci, mutații de mare amplitudine în structura economică, socială și de clasă, ca și în viața materială și spirituală a poporului. În cadrul strategiei generale a construcției socialiste, Partidul Comunist Român a situat pe prim plan dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, crearea și modernizarea bazei tehnico-materiale specifice noii orînduiri, asimilarea celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, care să asigure un ritm înalt de creștere economică și ridicarea substanțială a standardului de viață al populației. Această opțiune politică fundamentală, cu elemente novatoare manifestate cu deosebire după 1965, s-a întemeiat, pe de o parte, pe o analiză lucidă a realităților românești — în vechiul regim, o țară cu o economie slab dezvoltată, cu o structură economică înapoiată, cu 4/5 din populație ocupată în agricultură, cu 1/3 din populația neștiutoare de carte, și cu un nivel de trai scăzut — iar, pe de altă parte, pe cerințele de progres izvorîte din revoluția tehnico-științifică contemporană.

Prin preluarea puterii politice de către clasa muncitoare, sub conducerea partidului, prin naționalizarea principalelor mijloace de producție și cooperativizarea agriculturii, s-au creat condiții obiective pentru aplicarea unei strategii de largă perspectivă de dezvoltare a economiei românești, strategie a cărei verigă principală a devenit industrializarea țării, ca singura cale de lichidare a înapoierii economice, a decalajelor față de statele dezvoltate economic, de valorificare a bogățiilor naturale și umane, de creștere rapidă a producției materiale și de întărire a independenței țării. **„Întotdeauna partidul**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, a pus în centrul politicii generale de edificare a societății socialiste în România industrializarea, ca singura cale de lichidare a înapoierii economice, de valorificare superioară a bogățiilor naturale, sporirea rapidă a avuției naționale și ridicarea standardului de viață al maselor, de întărire a independenței naționale“** [1].

Conceptul de industrializare, elaborat cu precădere în anii de după Congresul al IX-lea al partidului într-o concepție unitară, complexă și cu caracter de lungă durată, prin dezvoltarea prioritară a ramurilor producătoare de mijloace de producție complexe și a subramurilor moderne, care să asigure progresul tuturor celorlalte ramuri ale economiei și în primul rînd al agriculturii, ridicarea economică a tuturor zonelor țării, valorificarea superioară a întregului potențial al României, se află într-o profundă legătură de interconditionare cu ansamblul unor profunde și rapide schimbări cerute de revoluția tehnico-științifică contemporană. Aceasta a impus mobilizarea unui complex de factori economici, umani, tehnici și organizatorici, îngemănați într-o strînsă interdependență.

O politică de acumulări ridicate — temei al unui marcant progres

ÎN ACESTE CONDIȚII, hotărîtoare au fost formarea noilor cadre pentru toate domeniile de activitate și înfăptuirea unui program amplu de investiții pentru a asigura o rată înaltă a creșterii economice și a fondului de acumulare. Opțiunea fundamentală de a aloca o parte însemnată din venitul național pentru acumulare, în limite justificate economic și social, a izvorît din analiza cerințelor obiective ale industrializării, modernizării rapide a agriculturii și celorlalte ramuri ale economiei naționale, creării de noi locuri de muncă și utilizării mai eficiente a fondului de timp al societății, ridicării zonelor în trecut rămase în urmă, accelerării progresului general economic și social al țării. Repartiția venitului național pentru dezvoltare și consum pe un interval de trei decenii se caracterizează prin datele prezentate în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Utilizarea finală a venitului național
(prețuri comparabile)

în %

	Venit național	Pentru	
		Fond de consum	Fond de acumulare
		Structură	Structură
1951—1955	100,0	82,4	17,6
1956—1960	100,0	84,0	16,0
1961—1965	100,0	75,7	24,3
1966—1970	100,0	71,2	28,8
1971—1975	100,0	65,9	34,1
1976—1980	100,0	66—67	33—34

Sursa : Calculat după Anuarul statistic 1978, p. 93 și alte documente oficiale.

Această evoluție, examinată pe intervale mai largi, s-ar putea încadra în trei tipologii ce caracterizează modelul de distribuție a venitului național pentru dezvoltare și consum în anii construcției socialiste. În deceniul 1951—1960, acest raport se situa la o cotă relativ scăzută 16—17—17,6%) cea de a doua etapă, 1961—1965, corespunde unei cote relativ mijlocii (24,3%), iar ultima perioadă de un deceniu și jumătate se înscrie cu o cotă înaltă de acumulare (28,8—34,1%). Dacă luăm în calcul, ca bază, etapa cînd realizam o cotă de acumulare relativ mijlocie (1961—1965) rezultă că în primii ani ai construcției socialiste (1951—1955) efortul pentru acumulare era cu 27,3% mai redus, iar în acest cincinal indicele acumulării față de aceeași perioadă a crescut de peste 1,35 ori. Desigur, relația dintre acumulare și creșterea venitului național ar putea să nu fie în toate cazurile absolut liniară și cuantificabilă într-o perioadă scurtă de timp, cu toate acestea unele corelații pot fi identificate în termeni cantitativi și supuși analizei. De pildă, în deceniul 1956—1965, cînd ponderea acumulării în venitul na-

[1] **Nicolae Ceaușescu**, Expunere la Congresul oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi, iulie 1977, Ed. politică 1977, p. 17.

ţional a oscilat pe cincinale între 16,0% şi 24,3% (în medie 22,4% pe întregul interval), venitul naţional a progresat cu un ritm mediu anual de 8%, iar într-un deceniu şi jumătate (1966—1980) cînd se alocă pentru acumulare între 28,8% şi 34% (în medie aproximativ 32%) rata de creştere a venitului naţional se ridică la 9,5%—10%.

Cea mai mare parte din fondul naţional de dezvoltare a fost destinată dezvoltării bazei tehnico-materiale şi modernizării fondurilor fixe din economie. Prin politica de investiţii au fost şi sînt orientate schimbările esenţiale structurale pe sectoare mari ale economiei şi în cadrul acestora, formîndu-se astfel profilul industrial al ţării pe ansamblu şi la nivel de zonă. Volumul total al investiţiilor a crescut faţă de 1950 de 26 ori, reprezentînd în anul 1977 169,3 mld. lei, adică 7 815 lei pe un locuitor şi circa 16 500 lei pe o persoană ocupată. În concordanţă cu politica economică de modernizare a economiei, ponderea cea mai mare revine industriei (47,7), ca principală purtătoare a progresului tehnic, după care urmează agricultura (14,1%), construcţiile etc. Dimensiunea acestui efort material considerabil pentru dezvoltarea producţiei materiale se exprimă prin aceea că în acest cincinal urmează să se dea în funcţiune circa 2 900 obiective industriale, fiind angajate pe ansamblul economiei investiţii în valoare de circa 1 000 miliarde lei, ceea ce înseamnă un volum aproape tot atît de mare cît cel utilizat în cele 3 cincinale anterioare.

În următorul cincinal (1981—1985), aşa cum se arată în proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., se are în vedere continuarea dezvoltării în ritm rapid a economiei şi alocarea unei părţi însemnate din venitul naţional pentru dezvoltare, partea ce se va aloca din venitul naţional în acest scop urmînd să reprezinte circa 30%, ceea ce corespunde cerinţelor viitoarei etape de dezvoltare a României. Fără doar şi poate că angajarea economiei într-un asemenea efort de dezvoltare are multiple implicaţii şi ridică probleme complexe de eficienţă economică şi socială, de asigurare a unui raport raţional între investiţii şi fondurile fixe puse în funcţiune, menţinere la cote convenabile a investiţiilor neterminate, amplasare teritorială a investiţiilor, dare în execuţie la termen şi scurtare a termenelor de punere în funcţiune a noilor obiective, realizare a parametrilor tehnico-proiectaţi, folosire intensivă a capacităţilor de producţie existente — probleme ce se află în centrul preocupărilor organelor politice de decizie din ţara noastră, în centrul preocupărilor tuturor unităţilor din economie.

Dinamism susţinut al întregii dezvoltări

POLITICA de formare şi utilizare a fondului naţional de dezvoltare, ca opţiune fundamentală şi de largă perspectivă, în cadrul strategiei generale a dezvoltării şi a liniilor sale tactice, se oglindeşte în mod global în ritmurile susţinute de creştere ale economiei (tabelul nr. 2). Ceea ce caracterizează în ansamblu economia românească o constituie ritmurile înalte de dezvoltare, corelarea dinamică, realizată tot mai riguros, între indicatorii care caracterizează factorii fundamentali ai producţiei şi rezultatele activităţii economice, creşterea producţiei în strînsă relaţie cu evoluţia populaţiei şi în ultimă instanţă sporirea veniturilor finale ale populaţiei şi a puterii de cumpărare a acesteia.

Tabelul nr. 2

Dinamica unor principali indicatori ai dezvoltării economiei naţionale

1950 = 100

Indicatori	Ani						Creşterea medie 1951—1977 %
	1955	1960	1965	1970	1975	1977	
Populaţia	106,2	112,8	116,7	124,2	130,3	132,8	1,1
Populaţia ocupată	112	114	116	118	121	123	0,8
Fonduri fixe	125	161	228	337	534	645	7,1
Venit naţional	192	268	413	689	10 ori	12 ori	9,7
Vînzări de mărfuri prin comerţul socialist	200	290	479	726	11 ori	12 ori	9,8
Volumul comerţului exterior	194	299	478	836	19 ori	26 ori	12,7
Venit naţional pe locuitor	181	238	354	482	784	923	8,6
Venituri reale pe locuitor	137	161	214	263	366	411	5,4

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1978, p. 83

Analiza dinamicii economiei româneşti pe o perioadă de trei decenii şi jumătate ne prilejuieşte cîteva constatări cu caracter general de sinteză.

În **primul rînd,** se remarcă o creştere considerabilă şi neîntreruptă a forţelor de producţie, a bazei tehnico-materiale, ocuparea tot mai deplină a resurselor demoeconomice, creşterea înzestrării tehnice a muncii şi calificării cadrelor. În perioada 1950—1977, fondurile fixe pe ansamblul economiei au crescut de 6,5 ori, cu ritmuri înalte, diferenţiate pe compartimente mari ale economiei : în industrie de 15 ori, construcţii de 39 ori, de circa 4 ori în agricultură şi de peste 5 ori în transporturi şi telecomunicaţii. Populaţia ocupată — ca factor esenţial al producţiei — a crescut în acelaşi interval pe ansamblu de 1,23 ori. S-au manifestat tendinţe diferite pe ramuri şi anume creşterea substanţială a populaţiei ocupate în ramurile neagricole şi în primul rînd în cele industriale şi reducerea aproape la jumătate a populaţiei active din agricultură — ca urmare a modernizării şi creşterii eficienţei muncii în această ramură. Ritmul mediu mai rapid de sporire a fondurilor fixe decît al populaţiei ocupate (7,1% fondurile fixe şi 0,8% populaţia ocupată) a favorizat o creştere a înzestrării tehnice a muncii (fonduri fixe ce revin pe un lucrător) de 5,2 ori, ceea ce exprimă un ritm mediu de creştere pe întreaga perioadă destul de ridicat (8,8%). Pe această bază a fost posibilă — şi aceasta constituie o a **doua trăsătură** a dezvoltării pe care urmărim să o punem în evidenţă — **accentuarea treptată a acţiunii factorilor intensivi ai dezvoltării şi menţinerea unor indici înalţi ai creşterii producţiei,** sporirea simţitoare a venitului naţional şi a productivităţii muncii sociale. În aceste condiţii, în comparaţie cu anul 1950, peste 80% din sporul venitului naţional s-a obţinut pe seama creşterii productivităţii muncii sociale : aceasta s-a mărit în perioada respectivă de peste 9 ani.

În al **treilea rînd,** s-a dezvoltat simţitor o piaţă internă stabilă, datorită creşterii producţiei marfă, modificării raportului dintre populaţia agricolă şi cea industrială şi integrării tot mai mult a producţiei în economia socialistă de schimb. Astfel, piaţa internă a bunurilor de consum, exprimată global prin volumul vînzărilor de mărfuri prin comerţul socialist, a crescut de 12 ori, cu un ritm mediu anual de 9,8%. În acelaşi timp volumul comerţului exterior a crescut de 26 de ori, cu un ritm mediu anual pe întreaga perioadă de 12,7%. Dinamismul relaţiilor noastre comerciale cu alte ţări se poate exprima sintetic şi prin coeficientul de elasticitate a comerţului exterior, care este de 2,1 ori, ceea ce înseamnă că unui procent de creştere a venitului naţional i-a corespuns o dublare a creşterii volumului comerţului exterior.

În al **patrulea rînd,** indicatorii statistici reflectă relaţia fundamentală dintre dezvoltarea economică, creşterea populaţiei şi sporirea nivelului de trai — ca ţel suprem al întregii politici a partidului şi statului nostru. Populaţia României a crescut în această perioadă de peste 1,3 ori, în condiţiile în care venitul naţional a progresat mult mai rapid — de 12 ori, iar indicele creşterii economice (calculat ca un raport între cei doi indicatori) a crescut de 9,2 ori, cu un ritm mediu anual pe întreaga perioadă de 8,6%) — unul dintre cele mai ridicate ritmuri pe plan mondial, exprimînd dinamismul neîntrerupt al dezvoltării economiei româneşti. Creşterea veniturilor nete ale populaţiei în condiţiile asigurării menţinerii indicilor preţurilor în limite convenite prin plan, au mărit simţitor puterea de cumpărare a populaţiei — indicele veniturilor reale pe locuitor înregistrînd o creştere medie de 5,4% în toată această perioadă.

Ritmurile rapide de dezvoltare, al căror factor hotărîtor îl constituie în primul rînd efortul propriu, au dus la reducerea decalajelor economice şi apropierea treptată a nivelurilor noastre de dezvoltare de cele a ţărilor avansate din punct de vedere economic. Acest proces se manifestă în continuare cît şi în perspectiva dezvoltării economico-sociale a României. Folosind datele statistice cu prudenţa necesară, rezultă că decalajele dintre ţara noastră şi statele avansate economic — exprimate prin venitul naţional pe un locuitor — s-au redus de la 8—10 cît se aprecia în 1960, la 4—5 în prezent.

Dezvoltarea economiei naţionale nu înseamnă numai o creştere cantitativă, deşi şi aceasta este foarte important, ci şi una calitativă, cu ample prefaceri în structura economică, în distribuţia fondurilor de producţie şi a forţei de muncă pe sectoare ale economiei, în formarea venitului naţional pe ramuri şi subramuri, repartiţia teritorială a bazei tehnice materiale ş.a. Acest proces

obiectiv necesar, manifestat cu deosebire, așa cum arătam, în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, reflectă o etapă nouă în dezvoltarea complexă a economiei, orientată spre îmbunătățirea laturilor calitative ale activității de producție, accentuarea caracterului intensiv al creșterii economice, formarea acelui comportament și reflexe care să permită adaptarea rapidă a economiei la cerințele progresului și revoluției tehnico-științifice contemporane. Această opțiune în dezvoltare a produs modificări pe multiple planuri, vizînd deopotrivă structurile tehnice, tehnologice, tehnico-economice și în ultimă analiză cele economice și sociale. Este vorba în principal de structura pe ramuri și subramuri a venitului național, distribuția teritorială a industriei și a celorlalte ramuri ale economiei,

STRUCTURA FONDURILOR FIXE PE RAMURI ALE ECONOMIEI IN 1977 (în %)

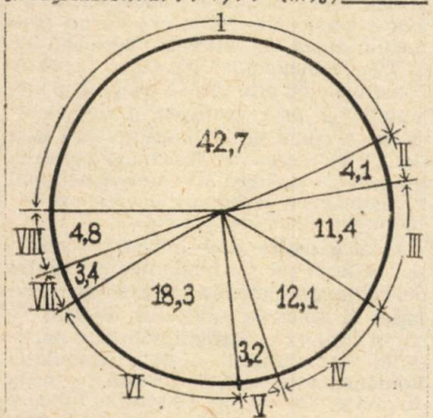

I- Industrie II-Construcții III-Agricultură și silvicultură IV-Transporturi și telecomunicații V-Circulația mărfurilor VI-Gospodărie comunală VII-Învățămînt, cultură, sănătate VIII-Celelalte ramuri

proporțiile și corelațiile dintre ramuri și subramuri, în primul rînd dintre industrie-agricultură, specializare și profilare, mărimea întreprinderilor ș.a. Modernizarea structurii economice socialiste se încadrează în procesul amplu al perfecționării întregului organism social, economic și politic, urmărind crearea unor forme de organizare și conducere a economiei corespunzătoare stadiului de dezvoltare a țării.

O bază tehnico-materială tot mai puternică, care trebuie utilizată superior

MODIFICĂRI prioritare au fost aduse în ceea ce privește baza tehnico-materială a societății, creșterea fondurilor fixe de producție, serviciile social-culturale, locuințele, precum și în profilul bazei energetice și de materii prime.

a) STRUCTURILE FONDURILOR FIXE

În acest cadru, în ce privește dinamica și structura fondurilor fixe pe ramuri ale economiei naționale, ca urmare a acțiunii unei politici de investiții orientate corespunzător, se remarcă schimbări de o mare însemnătate pe ramuri și subramuri, în interiorul acestora cît și în distribuția teritorială a forțelor de producție. Din evoluția de ansamblu a bazei tehnico-materiale a economiei românești în anii postbelici, cîteva constatări mai importante se cuvin a fi menționate cu întîietate (vezi și grafic). În primul rînd, o creștere mai rațională a fondurilor fixe pe sfere mari de activitate, partea covîrșitoare a acestora (circa 75%) fiind destinată ramurilor producției materiale, care hotărăsc în ultimă analiză întreaga dezvoltare social-economică. În al doilea rînd, se remarcă creșterea cu precădere a volumului fondurilor fixe din industrie (de la 19,8% în 1950 la 43,0% în 1977), ramură cu rol hotărîtor în modernizarea întregii economii. În al treilea rînd — scăderea relativă a ponderii fondurilor fixe în agricultură (de la 19,0% în 1950 la 11,3% în 1977), dar în condițiile creșterii absolute, de circa 4 ori a fondurilor fixe din această ramură. În al patrulea rînd — creșterea gradului de modernizare a fondurilor fixe în condițiile unei cote ridicate de reînnoire a acestora cu utilajele cele mai perfecționate (circa 3/4 din totalul fondurilor fixe din 1977 au fost reînnoite în ultimii 12 ani). În al cincilea rînd se desfășoară un proces de restructurare a fondurilor fixe pe ramuri în favoarea acelor elemente ale bazei tehnice care au un rol direct în creșterea producției de bunuri materiale, cum ar fi mașinile, utilajele și instalațiile etc.

Pe un plan sintetic se poate releva că volumul total al fondurilor fixe din economie era în 1977 de 1 454,3 miliarde lei, cu o valoare medie de 67 000 lei pe un locuitor sau aproape 142 000 pe o persoană ocupată în economie, ceea ce atestă neîndoielnic nivelul relativ ridicat de înzestrare tehnică a economiei noastre. În următorul cincinal — așa cum se relevă în Proiectul de Directive — fondurile fixe din economie urmează să ajungă la 2 000 de miliarde de lei, ceea ce înseamnă o puternică bază materială, capabilă să susțină dezvoltarea în continuare a țării în ritm rapid. După cum se cunoaște, înzestrarea economiei cu o asemenea bază materială ridică pe prim plan problema utilizării cu un randament cît mai bun a capacităților de producție, creșterea eficienței economice a fondurilor fixe, amplasarea și dimensionarea rațională a întreprinderilor, creșterea producției nete ce revine la o unitate de capacitate de producție, concomitent cu reduceri ale costurilor de producție în toate sectoarele vieții economice, eliminarea totală a risipei și a pierderilor pentru economie. Așa cum se subliniază în recentele documente de partid date publicității reducerea cheltuielilor materiale, a consumului de energie și de materiale devine o problemă centrală pentru întreaga economie.

b) STRUCTURA BAZEI ENERGETICE ȘI DE MATERII PRIME

Creșterea economică a României în anii construcției socialiste, modificările profunde în structurile economice și sociale, multiplicarea și diversificarea nevoilor de consum au exercitat o puternică atragere în circuitul economic a resurselor naturale, în primul rînd a celor energetice, de materii prime, apă, resurse forestiere etc. Așa cum este cunoscut, resursele noastre naturale, exceptînd cele agricole, sînt limitate ca potențial, ceea ce obligă să se apeleze la importul de materii prime (țiței, minereuri feroase și unele neferoase ș.a.) pentru menținerea ritmului rapid al creșterii noastre economice.

De-a lungul a trei decenii și jumătate au fost atrași intens în producție combustibili primari, în special de țiței și gaz metan. Față de perioada antebelică producția de energie electrică a fost de 75 de ori mai mare (59,9 mld. kWh în 1977), atingînd în ultimul an o cotă de peste 2 700 kWh pe locuitor. Din totalul consumului de energie electrică de 55,6 miliarde kWh, cît se înregistra în 1977, industria absoarbe 68,4%, transporturile și telecomunicațiile 2,4%, construcțiile 2,1%, agricultura și silvicultura 4,4%. S-a conturat o anumită tendință în structura producției de energie electrică pe surse de formare, în sensul scăderii ponderii energiei termoelectrice, de la 92% în 1950, la 84,4% în 1977, și creșterea energiei hidroelectrice, în aceeași perioadă, de la 8,0% la 15,6%. S-au produs modificări importante în structura energiei primare utilizate pentru producerea energiei termoelectrice, așa cum rezultă din datele tabelului nr. 3.

Tabelul nr. 3

Structura producției de energie termoelectrică după felul combustibilului consumat

— în procente față de total —

	1955	1960	1965	1970	1975	1977
Energie termoelectrică — total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
din care, produsă cu :						
— cărbuni	19,5	22,4	19,6	30,3	33,2	30,6
— păcură și motorină	35,7	13,1	5,5	3,3	5,0	11,9
— gaze naturale	41,7	63,6	73,2	63,5	59,2	54,6

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R. 1978, p. 181.

În perioada actuală eforturile sînt îndreptate în direcția gospodăririi rationale și valorificării superioare a resurselor de hidrocarburi, țiței și gaze, urmărindu-se reducerea și înlocuirea treptată a acestora cu cărbuni inferiori drept combustibil pentru producerea energiei termoelectrice, precum și un regim sever de economii și limitarea și, într-o perspectivă apropiată, **lichidarea situației de importatori de combustibil și energie.**

Dezvoltarea economică solicită însemnate cantități de materii prime din zăcăminte naturale în condițiile în care România nu este o țară bogată în aceste resurse. Opțiunea pentru formarea unei economii cu o structură modernă ne-a impus, însă, în anumite limite, desigur, dezvoltarea industriei metalurgiei feroase și neferoase, crearea unei baze proprii de metal, creșterea producției de fontă și oțel. Astfel, în anul

prof. dr. Mircea BULGARU

(Continuare în pag. 12)

JUDEȚUL HUNEDOARA

RITMURI ACCELERATE, STRUCTURI CALITATIV SUPERIOARE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

IN ANSAMBLUL profundelor transformări petrecute în viața economico-socială a României, dezvoltarea echilibrată a forțelor de producție în plan teritorial se înscrie ca o realizare de mare însemnătate, ca o trăsătură esențială, cu semnificații deosebite. Politica partidului, concepția secretarului său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, de înscriere accelerată, cu contribuții tot mai substanțiale, a fiecărui județ în circuitul economiei naționale a determinat și în Hunedoara formarea unei puternice baze tehnico-materiale a producției, mobilizarea amplă și valorificarea în grad înalt a resurselor materiale și umane existente pe plan local, creșterea nivelului de civilizație și bunăstare.

Pe această bază, mai cu seamă în ultimul deceniu și jumătate, în județul nostru s-au dezvoltat impetuos atît industria, cît și agricultura, asigurîndu-se premise trainice pentru continua înflorire a întregii vieți economico-sociale din această parte a țării. În anul Congresului al XII-lea al P.C.R. și al sărbătoririi celei de-a 35-a aniversări a eliberării patriei, județul Hunedoara se prezintă ca unul dintre județele țării cu o industrie puternică, modernă, cu o agricultură în plin proces de dezvoltare, cu condiții tot mai bune de muncă și de viață pentru toți oamenii muncii.

Factorul dinamizator — industria

ACȚIONÎND ca ramură conducătoare a economiei și deținînd ponderea dominantă în crearea venitului net, industria ocupă în județul Hunedoara primul loc, imprimînd ritmuri înalte de creștere tuturor celorlalte ramuri ale economiei.

După cum se știe, pe aceste meleaguri există vechi tradiții industriale. Dar dacă între cele două războaie mondiale capacitățile de producție existente — relativ reduse ca număr și ca amplitudine a producției — erau folosite în proporție scăzută, în anii socialismului industria s-a dezvoltat vertiginos, înregistrînd adevărate salturi calitative atît ca dinamică, cît și ca structură. Comparativ cu anul 1948, producția industrială a județului Hunedoara (de 29,3 mld. lei în 1979 și de 33,2 mld. lei în anul 1980) **este astăzi de 14 ori mai mare.** (graficul nr. 1) dar din punct de vedere fizic ea a crescut de 16 ori la fontă, de 22 de ori la oțel, de 182 ori la laminate și de 40 ori la energie electrică. Numai termocentrala de la Mintia produce de 6 ori mai multă energie electrică decît s-a produs în toată țara în anul 1938. Cifrele comparative arată că industria hunedoreană și-a dublat volumul în medie la fiecare 7 ani. În prezent **județul Hunedoara deține primul loc pe țară la producția de huilă cocsificabilă și minereu de fier, locul al doilea la fontă și laminate, la cocs și energie electrică,** locuri fruntașe la multe alte produse de care economia națională are mare nevoie.

Totodată, a avut loc și o **restructurare a industriei pe ramuri, care a urmărit promovarea masivă a ramurilor purtătoare de progres tehnic și înaltă eficiență.** Au luat un impetuos avînt ramurile prelucrătoare, cele capabile să asigure utilizarea optimă a forței de muncă din județ și să valorifice superior resursele naturale de materii prime (tabelul nr. 1). Față de anul 1950 s-a dublat ponderea metalurgiei feroase, a construcțiilor de mașini, iar ponderea industriei de pielărie, blănărie încălțăminte și a industriei materialelor de construcții a crescut de peste trei ori ; în schimb s-a micșorat la aproape o treime ponderea combustibilului.

Toate aceste evoluții hotărîtoare pentru substanțialul progres economico-social al județului au fost determinate de alocarea consecventă, în anii socialismului, a unor **importante fonduri de investiții** — de peste 65 miliarde lei, din care circa 70% pentru dezvoltarea industriei — menite să contribuie în special la creșterea producției metalurgiei feroase și a producției de cărbune și energie, domenii de importanță vitală pentru desfășurarea accelerată a procesului industrializării în întreaga țară. S-au dezvoltat puternic Combinatul siderurgic Hunedoara (prin construirea oțelăriei Martin și a grupurilor de laminoare) și întreprinderea „Victoria"-Călan, minele din Valea Jiului (prin creșterea de aproape 5 ori a capacităților de producție), din Poiana Ruscăi și Țara Zarandului, au fost puse în funcțiune mina și uzina de preparare a minereurilor cuprifere Deva, cea de preparare a minereurilor de fier de la Teliuc și a cărbunilor de la Coroești, Lupeni și Petrila, Intreprinderea electrocentrale și cea de materiale de construcții Deva, o nouă întreprindere de ciment la Chișcădaga, una de încălțăminte la Hunedoara, două fabrici de tricotaje — una la Petroșani, alta la Hunedoara, țesătoria de mătase din Deva ș.a.

Graficul nr 1

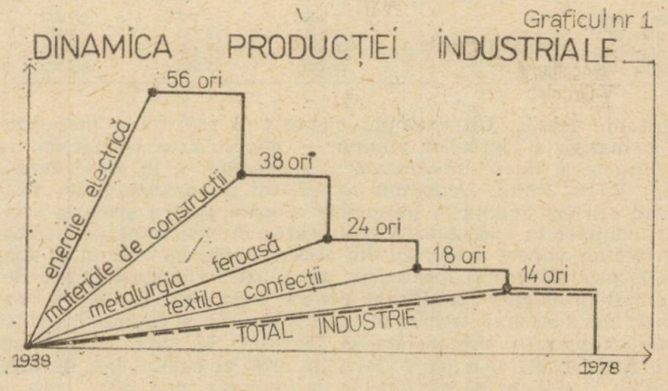

Elemente definitorii pentru saltul la o nouă calitate

LATURILE cantitative ale dezvoltării au fost atent corelate cu cerințele de sporire a calității întregii activități productive, de creștere puternică a eficienței economice. Obținerea unor sporuri tot mai mari de producție fizică și creșterea valorii nou create s-au realizat în condițiile unei îmbunătățiri a raportu-

Tabelul nr. 1

Evoluția structurii industriei hunedorene %

Ramuri industriale	Ponderea ramurii în totalul producției industriale a județului			
	1950	1960	1970	1978
Energie electrică și termică	3,1	9,6	7,3	5,4
Combustibil	46,5	34,1	17,7	15,0
Metalurgie feroasă	23,1	38,5	56,6	47,4
Metalurgie neferoasă	4,4	2,2	1,5	2,5
Construcții de mașini	3,6	3,0	3,5	9,1
Chimie	2,0	2,1	1,7	2,5
Materiale de construcții	1,0	1,3	2,4	4,1
Exploatare și prelucrare lemn	5,2	2,3	1,9	1,8
Textilă și confecții	1,6	0,8	0,5	1,5
Pielărie, blănărie, încălțăminte	0,6	0,5	0,8	3,0
Alimentară	8,0	5,1	5,5	6,3

lui între efort și efect. Semnificative în acest sens sînt datele tabelului nr. 2, din care rezultă o creștere mai mare a producției industriale în comparație cu creșterea volumului de investiții.

Dar și alte elemente sînt de natură să ilustreze creșterea eficienței. Astfel, **în primii trei ani din acest cincinal, productivitatea muncii în industria județului a crescut într-un ritm mediu anual de 5,8%.** Semnificativ este faptul că în primele cinci luni ale acestui an 77,7% din sporul producției nete s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii, iar sporul față de anul trecut s-a bazat în întregime pe creșterea productivității muncii .Depășirea planului la producția globală s-a realizat în proporție de 47,3% pe seama creșterii productivității muncii. Sporirea productivității a fost realizată în primul rînd pe seama introducerii largi în producție a pro-

Tabelul nr. 2

Corelația între efort și efecte

Cincinale	Investiții în industrie (mil. lei)	Prod. globală ind. la finele intervalului (mil. lei)	Productiv. muncii în industrie la finele intervalului (lei/pers)
1961—1965	8 268	10 905	125 093
1966—1970	9 713	15 946	177 376
1971—1975	10 665	21 446	226 982
1976—1980	20 789	33 223	347 811

gresului tehnic. Un exemplu elocvent îl reprezintă mecanizarea masivă a lucrărilor miniere — mecanizarea complexă cu susținere și tăiere mecanizată a cărbunelui — în toate minele din Valea Jiului. Acționînd consecvent pe această linie, utilizînd eficient fondurile însemnate alocate pentru sporirea randamentelor în exploatarea și ușurarea muncii minerilor, colectivele de oameni ai muncii din aceste unități au obținut în abataje, prin tăierea și încărcarea mecanică a cărbunelui, 26,3 din totalul producției planificate pentru acest an (cu 12,1% mai mult decît în anul trecut). Semnificativ este și faptul că numărul complexelor mecanizate în funcțiune în mine în acest an va fi cu 42,9% mai mare decît în 1978, al combinelor de abataj cu 71,4%, iar al combinelor de înaintare cu 133,3%, ceea ce va permite un spor substanțial de productivitate, obținerea unei producții considerabil mai mari de cărbune.

La înfăptuirea obiectivelor privind introducerea progresului tehnic o importantă contribuție o aduce activitatea de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică care vizează perfecționarea tehnologiilor de extracție, asimilarea de noi mașini și utilaje pentru minerit, perfecționarea tehnologiilor de fabricare a fontei, elaborare, turnare și laminare a oțelului, fabricarea de noi mărci de oțeluri și tipodimensiuni de laminate cu caracteristici superioare. În primii trei ani ai actualului cincinal **au fost asimilate și introduse în fabricație aproape 2 300 produse noi** și au fost reproiectate mașini și utilaje pentru minerit și metalurgie, mașini-unelte, produse din mase plastice, materiale de construcții etc., care la rîndul lor au contribuit substanțial la creșterea productivității și reducerea costurilor de producție. De asemenea, materializăm orientările privind mecanizarea mai rapidă a lucrărilor miniere din abataje, introducerea unor utilaje moderne, de mare complexitate tehnică și înaltă productivitate. O experiență bună s-a acumulat pe această linie la întreprinderile miniere Paroșeni, Lupeni și Vulcan, la Întreprinderea de utilaj minier Petroșani ș.a. Pentru promovarea progresului tehnic se acționează și în celelalte unități miniere din județ, în siderurgie și energetică, în industria chimică și a materialelor de construcții.

Reducerea permanentă a cheltuielilor de producție și **diminuarea ponderii cheltuielilor materiale** a reprezentat o altă principală direcție de acțiune în sporirea eficienței (graficul nr. 2). **Din anul 1970, cînd pentru 1 000 lei producție marfă se cheltuiau 903 lei, nivelul costurilor totale s-a redus la 860 lei în 1978, iar cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă fabricată au scăzut de la 730 în anul 1970 la 675 lei în 1978.** Pe ansamblul județului, ca urmare a reducerii nivelului cheltuielilor, în special al celor materiale și energetice, în anul trecut fiecare mie de lei producție marfă fabricată a costat cu 43 lei mai puțin decît în 1970, economisindu-se în acest fel peste 905 milioane lei. O contribuție esențială aduce Combinatul siderurgic Hunedoara, unde se acționează cu perseverență în direcția creșterii procentului de scoatere a metalului, sporirii cantității de laminate finite care se obțin dintr-o tonă de oțel lingou. În primele 5 luni din acest an siderurgiștii hunedoreni au obținut un coeficient de scoatere de 83,01% comparativ cu 82,45% în 1978, și cu 79,14% cu trei ani în urmă. Prin creșterea cu un punct a coeficientului de scoatere, în acest an se asigură o reducere a consumului de oțel lingou pe tona de laminate finite pline cu 15,26 kg, ceea ce, pe ansamblul producției de laminate a combinatului, reprezintă o economie de metal din care se poate obține un spor de producție de 33 000 tone laminate. De asemenea, în primii trei ani ai actualului cincinal consumul de cocs pe tona de fontă la Combinatul siderurgic Hunedoara s-a redus cu 2,8%, iar consumul de energie electrică cu 1,1% la fabricarea oțelului și cu 15,6% la laminare. Și acestea sînt doar cîteva exemple.

Graficul nr 2

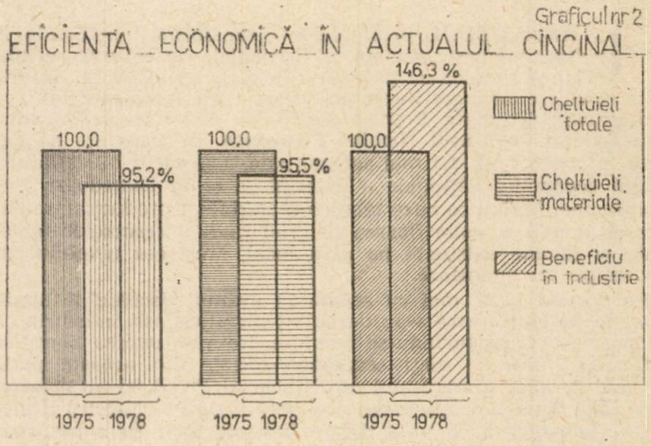

Acțiunile întreprinse pentru reducerea consumurilor materiale în toate întreprinderile din județ au condus în primii trei ani ai cincinalului la economisirea a 16 500 tone cocs metalurgic, 1 800 tone benzină, 2 700 tone motorină, 175 mc lemn și alte produse. În același timp, au crescut indicii de valorificare a materiilor prime și a materialelor. Față de anul 1975, valoarea producției obținute dintr-un metru cub de masă lemnoasă a crescut cu 50,3%, iar a produselor obținute dintr-o tonă de carne cu 47,3%.

O atenție deosebită se acordă autodotării, folosirii tuturor rezervelor de creștere a productivității muncii și a eficienței economice. În acest scop, la Combinatul siderurgic Hunedoara și întreprinderea „Victoria" — Călan — unități mari consumatoare de energie electrică și combustibili — se va trece la introducerea unor noi tehnologii, la înlocuirea treptată a cuptoarelor adînci de la laminorul Bluming 1000 mm prin cuptoare cu randamente energetice superioare, recuperarea căldurii gazelor arse și preîncălzirea aerului de combustie în cuptoarele tehnologice .Se vor lua măsuri pentru reducerea consumurilor energetice prin înlocuirea instalațiilor cu randamente scăzute introducerea procedeului de elaborare a oțelului în convertizoare, montarea unor instalații de turnare continuă etc .

Măsuri eficiente s-au luat în ceea ce privește recuperarea și valorificaea materialului lemnos în întreprinderile miniere din Valea Jiului, valorificarea în proporție de 65% a armăturilor metalice din galeriile ieșite din funcțiune, valorificarea scurtăturilor la laminorul de semifabricate de la C.S. Hunedoara ,unde în acest an vor fi valorificate peste 2000 tone produse secundare.

Progresul constant al agriculturii

CONCOMITENT cu celelalte ramuri ale economiei județului, agricultura a cunoscut o continuă dezvoltare și moderni-

35 DE ANI DE IMPETUOS PROGRES ECONOMICO-SOCIAL

Deşi are o suprafaţă arabilă mică, judeţul Hunedoara a beneficiat în ultimii 15 ani şi în acest sector de fonduri de investiţii de aproape două miliarde lei, cea mai mare parte a acestora fiind orientată spre creşterea producţiei vegetale şi animale. Prin eforturile materiale făcute pentru dotarea agriculturii cu mijloace tehnice de mare randament, prin sporirea cantităţilor de îngrăşăminte aplicate şi ameliorarea permanentă a raselor de animale, prin amplificarea eforturilor tuturor oamenilor muncii din acest sector s-au intensificat apreciabil procesele de producţie agricolă, obţinîndu-se ritmuri de

Tabelul nr. 3

Dinamica producţiei agricole a judeţului (1950 = 100)

	1960	1965	1970	1975	1980
Totală	190,2	148,2	147,7	226,4	339,5
Vegetală	240,9	146,0	100,9	149,1	321,4
Animală	142,7	150,3	191,4	314,7	359,2

creştere fără precedent. **În acest an, producţia agricolă a judeţului este de peste trei ori mai mare decît în anul 1950, cea animală de 3,5 ori, iar cea vegetală de 2,5 ori** (vezi în acest sens şi tabelul nr. 3. De asemenea, în ultimii 15 ani, producţia cerealieră a crescut cu 43% la grîu, cu 57% la porumb, cu 36% la legume, de 5 ori la orz, de trei ori la fructe etc.

O atenţie deosebită s-a acordat asigurării unei puternice baze tehnico-materiale — mijloacelor de mecanizare şi chimizare, creşterii numărului cadrelor de specialitate, perfecţionării metodelor şi tehnologiilor de lucru. Prin sporirea parcului de tractoare, în anul 1978 reveneau în medie 90 ha teren arabil pe un tractor, faţă de 116 ha în 1970 şi 767 ha în anul 1960. Numărul semănătorilor a crescut de la 84 în anul 1960 la 1 079 în 1978, al combinelor pentru păioase de la 21 la 337, al cultivatoarelor mecanice de la 37 la 277. În primii trei ani ai actualului cincinal în agricultura judeţului Hunedoara s-au folosit peste 22 000 tone îngrăşăminte chimice. Toate acestea au influenţat pozitiv creşterea productivităţii muncii, pe de o parte, iar pe de altă parte au condus la scăderea ponderii populaţiei ocupate în agricultură de la 35% în 1965, la 21% în 1978.

Avînd în vedere configuraţia solului judeţului Hunedoara, faptul că o apreciabilă parte de teren este acoperită de fîneţe şi păşuni; s-a dezvoltat considerabil creşterea animalelor, zootehnia deţinînd o pondere de 58% în producţia agricolă a judeţului, îndeosebi ca urmare a organizării producţiei de carne şi produse alimentare în complexe şi ferme specializate. Şi pomicultura constituie o ocupaţie tradiţională a locuitorilor judeţului. În urma măsurilor luate în anii socialismului pentru sistematizarea şi modernizarea livezilor şi introducerea în cultură a unor soiuri de pomi cu producţii şi valoare economică mare, structura pe specii a pomilor fructiferi s-a modificat considerabil, producţiile anuale crescînd simţitor.

În vederea sporirii producţiilor la hectar, pe lîngă măsurile luate pentru ridicarea gradului de fertilitate a terenurilor, se acordă o permanentă atenţie folosirii unor seminţe din soiuri şi hibrizi cu potenţial productiv ridicat, intensificării mecanizării lucrărilor agricole şi îmbunătăţirii calităţii acestora. Pentru acoperirea necesarului de consum al populaţiei judeţului din producţie proprie cu cartofi şi legume, rădăcinoase şi vărzoase, au fost luate măsuri de extindere a acestor culturi în zonele favorabile, de concentrare a producţiei în unele unităţi, astfel încît să se poată face şi o mecanizare, într-un grad mai ridicat, îndeosebi a lucrărilor de plantat şi semănat, de întreţinere şi recoltat. Aşa, spre exemplu, ponderea suprafeţelor cultivate cu cartofi o deţin unităţile din consiliile agroindustriale Toteşti şi Haţeg, unde se obţin şi cele mai ridicate producţii la hectar. În acest scop s-au extins suprafeţele de legume de cîmp cu 725 ha, iar culturile protejate cu 25 ha. Chiar din acest an, agricultura judeţului asigură necesarul de cartofi, rădăcinoase şi vărzoase pentru buna aprovizionare a populaţiei.

Pentru sporirea producţiei de carne şi lapte, care să satisfacă integral necesarul de consum al populaţiei judeţului, începînd din anii 1980—1981, pe lîngă măsurile luate în vederea extinderii capacităţilor de îngrăşare a bovinelor şi porcinelor (la Orăştie, Haţeg şi Bărăşti) precum şi a fermelor specializate pentru creşterea vacilor cu lapte (în consiliile unice agroindustriale Geoagiu, Ilia, Dobra, Orăştie şi altele), există o preocupare deosebită pentru îmbunătăţirea reproducţiei şi ameliorarea raselor la toate speciile de animale. În prezent se află în execuţie 9 complexe de vaci, o fermă pentru vitele de reproducţie şi o îngrăşătorie de tineret taurin.

Interdependenţa dezvoltare — bunăstare

POLITICA consecventă a partidului şi statului nostru de ridicare continuă a bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor îşi găseşte o vie ilustrare în realizările obţinute pe acest tărîm şi în judeţul Hunedoara. Marile transformări revoluţionare ce au avut loc în judeţul nostru, în întreaga ţară în decursul edificării socialismului, evidenţiază politica ştiinţifică a partidului, finalitatea sa pregnant social-umană.

De-a lungul anilor au sporit continuu atît veniturile individuale ale populaţiei, cît şi cele din fondurile sociale de consum. Numai în ultimii 8 ani, ca urmare a măsurilor luate pentru majorarea retribuţiei personalului muncitor, creşterea veniturilor ţărănimii, perfecţionarea sistemului de pensionare, majorarea alocaţiilor de stat pentru copii şi a unor ajutoare etc., **veniturile băneşti totale ale populaţiei judeţului au crescut cu 77,1%,** prezentînd o dinamică continuu ascendentă (graficul nr. 3). Peste 95% din totalul veniturilor băneşti nominale ale populaţiei se realizează de la sectorul socialist, iar veniturile din retribuirea muncii reprezintă peste 2/3 din total. Retribuţia medie nominală netă lunară pe ansamblul judeţului a atins în 1978 nivelul de 2 256 lei pe om al muncii, reprezentînd o creştere de 56,1% faţă de 1970.

Veniturile populaţiei au fost întregite cu cele obţinute din fondurile sociale de consum. Numai în ultimul an, **de la bugetul de stat al judeţului s-au cheltuit pentru satisfacerea nevoilor sociale 1,7 miliarde lei,** cu 536 milioane lei mai mult decît în anul 1971, revenind în medie pe an 10 000 lei pentru fiecare familie din judeţ. În ultimul an, pensiile de asigurări sociale de stat au crescut în medie cu 11,4%, iar pensiile mici cu pînă la 20%. Totodată, au fost majorate pensiile ţăranilor cooperatori, pensia medie lunară a acestora fiind de 2,9 ori mai mare decît în anul 1970. Pentru acţiunile social-culturale, învăţămînt, cultură, ocrotirea sănătăţii şi asistenţă socială, populaţia judeţului a beneficiat în ultimul an de fonduri alocate de stat în valoare de peste 600 milioane lei.

Graficul nr 3

DINAMICA ŞI STRUCTURA VENITURILOR POPULAŢIEI

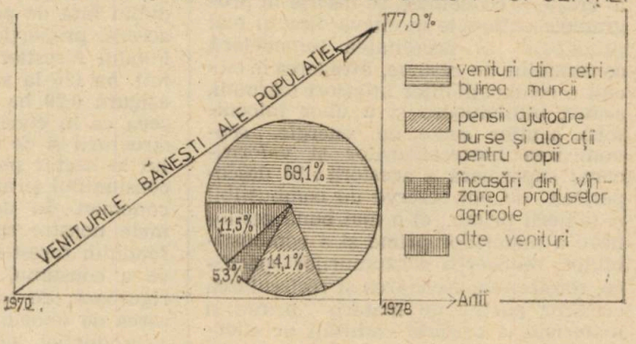

Creşterea necontenită a veniturilor oamenilor muncii se realizează în deplină concordanţă cu posibilităţile reale de a le pune la dispoziţie un volum tot mai mare şi diversificat de bunuri de consum şi servicii. Anul trecut, volumul desfacerilor de mărfuri prin reţeaua unităţilor comericale cu amănuntul a fost aproape de cinci miliarde lei, revenind în medie 9 535 lei pe fiecare locuitor al judeţului, de 9,5 ori mai mult decît în anul 1950. Anual se asigură un volum de prestaţii de servicii de peste 900 milioane lei, revenind 1 700 lei pe locuitor. Volumul prestaţiilor de servicii către populaţie faţă de 1970 s-a dublat şi s-a diversificat continuu.

Preocuparea consecventă a partidului şi statului pentru asigurarea unor condiţii tot mai bune de locuit se concretizează în judeţul nostru **prin construirea, în anii socialismului, din fondurile statului şi cu sprijin de la stat, a unui număr de 80 000 apartamente, dintre care 44 000 numai în ultimii zece ani.** În acelaşi timp, populaţia de la oraşe şi sate şi-a construit din fonduri proprii peste 40 000 case noi. Se poate aprecia că mai mult de 80% din fondul locativ existent în judeţ a fost creat în anii socialismului, că şapte familii din zece locuiesc în prezent în case noi.

BENEFICIIND și în continuare de însemnate fonduri de investiții, care vor asigura înflorirea sa multilaterală, Hunedoara va fi și în următoarea perioadă un puternic și reprezentativ centru al industriei siderurgice și extractive, concomitent cu diversificarea mai accentuată a producției industriale. Comitetul județean de partid va acționa în viitor cu și mai multă stăruință pentru mobilizarea amplă a energiilor creatoare ale oamenilor muncii în vederea transpunerii integrale în viață a programelor suplimentare de dezvoltare mai rapidă economico-socială a țării și de creștere mai accentuată a nivelului de trai al oamenilor muncii, pentru ridicarea eficienței întregii activități economice, pentru creșterea beneficiilor, reducerea consumurilor, economisirea materiilor prime, materialelor și a energiei electrice, funcționarea corespunzătoare a autogestiunii și autoconducerii.

În anul 1985 valoarea producției nete va crește față de 1980 cu 28,4%, iar a producției globale industriale cu 28,6%. În conformitate cu prevederile Proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. în anii viitorului cincinal se vor dezvolta mai accentuat construcția de mașini, industria de prelucrare a lemnului și industria ușoară, punîndu-se accentul pe promovarea subramurilor și tehnologiilor care asigură o valorificare superioară și un consum mic de materii prime și energie. Totodată, numărul personalului muncitor în industrie va crește de la aproximativ 93 000 în prezent, la circa 115 000 în anul 1980 și 127 000 în anul 1985.

În cincinalul următor, rolul agriculturii (a cărei producție globală se va mări cu 53,7%) va crește în mod simțitor în economia județului. Un deosebit accent se va pune pe dezvoltarea intensivă, industrială a sectorului zootehnic, pe construcția de sere care să asigure în mai bune condiții aprovizionarea populației, pe folosirea mai eficientă a pămîntului, apărarea și conservarea fondului funciar prin ample și complexe lucrări de îmbunătățiri funciare, transformarea muncilor agricole într-o variantă a activității industriale.

Cunoscînd că dezvoltarea economică are implicații directe în creșterea nivelului de trai, a gradului de civilizație și bunăstare, oamenii muncii din județul Hunedoara, în frunte cu comuniștii, însuflețiți de ideile mobilizatoare cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta plenară comună, în proiectul de Directive, sînt hotărîți să acționeze cu fermitate, să nu-și precupețească nici un efort pentru a întîmpina cea de-a 35-a aniversare a eliberării patriei și cel de-al XII-lea Congres al partidului cu noi și deosebite succese, pentru a contribui mai substanțial la dezvoltarea puternică a economiei naționale, pentru înaintarea României pe coordonatele luminoase ale societății socialiste multilateral dezvoltate, ale comunismului.

Petre LUNGU
secretar al Comitetului județean Hunedoara al P.C.R.

MUTAȚII ÎNNOITOARE FUNDAMENTALE

(Urmare din pag. 8)

1977 producția de oțel a țării a crescut față de 1950 de peste 20 ori. Asigurarea unui raport judicios între dezvoltare și resursele naturale, ca factori hotărîtori ai creșterii economice, se înscrie în programele naționale în cîteva direcții mai principale : a) necesitatea remodelării consumului de resurse, atragerea în circuit a combustibililor inferiori (cărbuni, șisturi bituminoase și a unor înlocuitori), a altor surse de energie, economisirea hidrocarburilor și valorificarea superioară a acestora ; b) descoperirea de noi rezerve de combustibil și materii prime ; c) o mai bună gestionare a materiilor prime și a combustibililor, reducerea consumurilor specifice, refolosirea, reciclarea și recircularea oricăror părți de materii prime și materiale, a oricărei cantități de energie ; d) modificări în însești procesele tehnologice ale unor ramuri care să ducă la consumuri minime de combustibil și materii prime.

Corespunzător necesităților economiei naționale a fost solicitat intens consumul de apă, numai volumul apei potabile distribuită populației în perioada 1950—1977 sub impulsul civilizației industriale s-a mărit de peste 14 ori. Resursele noastre de apă, evaluate la 240 de miliarde mc (11 400 mc de apă dulce pe locuitor), caracterizează un potențial mijlociu în comparație cu alte țări și cu cerințele de consum intern, ceea ce impune acumularea unor cantități însemnate de apă prin intensificarea ritmului de punere în valoare a potențialului hidroenergetic (în prezent folosim 25 la sută din potențialul tehnic amenajat), a acțiunilor de epurare a apelor uzate, alegerea unor tehnologii care să reducă gradul de poluare a apelor, lucrări de îndiguire și desecări, pentru menținerea echilibrului ecologic ș.a.

Înfăptuirea procesului de industrializare, modificarea tipului de consum potrivit noilor cerințe sociale au amplificat nevoia de lemn exercitînd o presiune continuă asupra resurselor forestiere. În această perioadă producția de cherestea a crescut mai mult decît dublu față de perioada antebelică și în aceeași proporție a evoluat și exportul. Fondul forestier al țări noastre de 6,3 mil. ha (26 la sută din suprafața țării) asigură 0,29 ha de pădure pe locuitor, ceea ce în condiții de îmbunătățire a structurii și de creștere a randamentului la hectar poate să asigure nevoile consumului și alte disponibilități ale economiei. În această direcție programele noastre speciale de dezvoltare a fondului forestier vizează o remodelare a consumului intern (economisirea riguroasă, de masă lemnoasă, introducerea de înlocuitori, creșterea susținută a producției, prin utilizarea aceluiași volum de masă lemnoasă) o raționalizare a exportului de cherestea, extinderea suprafeței ocupate cu păduri pe toate terenurile care nu se justifică a fi utilizate în alte scopuri, îmbunătățirea productivă și calitativă a structurii resurselor forestiere — prin creșterea suprafeței ocupate cu specii repede crescătoare (plop, salcîm etc.) și ridicarea ponderii unor specii valoroase cu ciclu lung de reproducție cum sînt rășinoasele, de la 26 la sută în prezent la 40 la sută în următoarele trei decenii și jumătate și creșterea valorificării superioare a masei lemnoase.

În anii construcției socialiste s-au obținut importante realizări în folosirea resurselor naturale agricole, în îmbunătățirea structurii categoriilor de terenuri în favoarea celor mai intensive, amenajarea unor suprafețe pentru irigat de 2 mil. ha — reprezentînd în anul 1978 circa 40 la sută din suprafața amenajabilă a țării. În perioada 1950—1978 producția alimentară a evoluat cu un ritm mediu de 4,5 la sută, ceea ce înseamnă că indicele autonomiei alimentare (exprimat global ca un raport între producție și populație) ne este deosebit de favorabil, înregistrînd în această perioadă o creștere de 2,1 ori, fiind unul dintre cele mai ridicate în comparație cu multe alte țări. Cum norma de teren arabil de 0,45 la sută ha pe un locuitor ar putea coborî la 0,40 ha pe locuitor pînă în anul 2000, pe măsura creșterii populației, iar cererea de produse agroalimentare e în continuă creștere, se ridică necesitatea utilizării cît mai depline a terenurilor agricole — această mare bogăție națională. Folosirea rațională a pămîntului, păstrarea și ridicarea fertilității solului au devenit o problemă de stat, pămîntul fiind trecut sub ocrotirea legii. Politica statului în acest domeniu vizează cu deosebire : a) atragerea, menținerea și conservarea terenului agricol, în condițiile expansiunii industriale și a creșterii urbanizării ; b) amplasarea zonală a culturilor potrivit condițiilor economice și pedologice, optimizarea structurii modului de folosință și a suprafețelor cultivate ; c) aplicarea unui complex de măsuri pentru ridicarea capacității de producție a solului, prin mecanizare, chimizare, irigații, extinderea semințelor de soi de înalt randament și trecerea treptată la un sistem complex de agricultură de tip intensiv, cu caracter agroindustrial. Așa cum s-a subliniat în recentele documente de partid, **asigurarea bazei de materii prime a economiei devine una din problemele esențiale ale creșterii noastre economice și întrucît pe plan mondial prețurile la materii prime continuă să crească se impune folosirea rațională și economicoasă a energiei, a resurselor noastre interne. În asigurarea unei părți din aceste resurse agricultura constituie o rezervă puternică de aprovizionare a industriei cu produse care pot fi — și trebuie — valorificate superior.**

CREȘTEREA PRODUCȚIEI NETE — ÎN STRÎNSĂ DEPENDENȚĂ CU REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

CREAT în anii puterii populare, Combinatul de prelucrare a lemnului din Caransebeș a cunoscut o largă dezvoltare, realizînd în prezent, din lemnul recoltat din zonă, o gamă diversificată de mobilă, furnire, plăci înnobilate, PAL, cherestea etc. atît pentru nevoile interne cît și pentru export.

În primii trei ani din actualul cincinal, combinatul a obținut o serie de realizări remarcabile pe linia valorificării superioare a lemnului, rămînînd însă dator în atingerea unor indicatori planificați cum sînt producția netă, productivitatea muncii, beneficiul. În acest an, ca urmare a unor ample măsuri luate atît pentru organizarea mai bună a proceselor de fabricație, cît și pe linia promovării unor tehnologii moderne, activitatea economico-financiară a combinatului s-a îmbunătățit mult. Ca urmare, în primele 5 luni din 1979 s-au realizat peste plan circa 25 mii mp furnir, 35 mii mp PAL, 55 mii mp plăci înnobilate, un însemnat număr de garnituri de mobilă etc.. Aceste realizări au determinat depășirea în intervalul amintit cu 9 milioane lei a producției marfă și cu 260 mii lei a producției nete (tabelul).

S-au înregistrat însă și unele rămîneri în urmă, îndeosebi la indicatorii de eficiență. Urmărind datele în tabelul nr. 1 se desprinde faptul că indicatorul cheltuieli, atît totale, cît și materiale, la 1000 lei producție marfă, a fost depășit pe 5 luni din 1979, cheltuindu-se peste plan circa 1 100 mii lei și, respectiv, peste 2 500 mii lei. Dacă aceste depășiri ar fi fost evitate, volumul producției ar fi fost mai mare și ar fi permis realizarea sau chiar depășirea planului de beneficii. În ce constau posibilitățile nevalorificate pe această linie ?

Cum pot fi micșorate normele de consum

ANALIZA structurii cheltuielilor relevă faptul că ponderea cea mai însemnată o dețin cele cu materii prime, materiale, combustibil și energie. Nu s-ar putea spune că unitatea nu a acordat atenție acestei probleme. La marea majoritate a normelor de consum — atît la cele din planul de stat, cît și la cele ale M.E.F.M.C. sau ale combinatului — se constată fie realizări la nivelul planului, fie economii — cele mai multe din ele în cantități mici. Sînt însă și norme de consum cu depășiri, unele cu cantități substanțiale, deci cu valori mari. Astfel, din 11 norme de consum de combustibil, 3 sînt cu depășiri, cea mai mare din acestea localizîndu-se la produsul „PAL". Din 11 norme de consum de materiale chimice la secția de plăci înnobilate, numai una singură a fost depășită, e vorba de fenol pentru PAL înnobilat, însă cu o cantitate importantă : circa 6 200 kg. De asemenea, la secția PAL, prin depășirea unei singure norme de consum, s-au utilizat peste plan circa 16 tone uree. Se înțelege că asemenea depășiri au grevat costurile secțiilor respective și au influențat nivelul realizărilor pe total combinat, chiar dacă au fost parțial contracarate de economiile de la celelalte materiale.

Realizarea principalilor indicatori de plan

Indicatorii	Gradul de îndeplinire a planului pe 5 luni din 1979 %
Producția netă	100,2
Producția globală	102,5
Producția marfă	103,8
Productivitatea muncii calculată pe baza producției nete	99,3
Cheltuieli totale la 1 000 lei producție marfă	100,6
din care :	
— cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă	102,1
Principalele produse fizice :	
— mobilă	100,1
— cherestea de fag	100,9
— furnire estetice	101,3
— placaj din lemn	100,8
— PAL (în mp)	101,4
— plăci înnobilate	106,9

În alte cazuri, consumul excesiv de diferite materiale se datorește defectării sau stării necorespunzătoare a utilajelor sau a unor părți componente. Așa stau lucrurile, de pildă, la producția de plăci înnobilate, unde uzura platanelor la presa Pagnoni a solicitat un consum suplimentar de fenol peste norma admisă. În situația în care plăcile înnobilate constituie materia primă pentru realizarea unor sortimente de mobilă pentru intern sau export, nu se poate pune nicidecum problema de a sista producția de plăci înnobilate din cauza platanelor. Dar exemplul relevă rezervele de economii existente la capitolul utilizării materialelor — rezerve care vor trebui puse neîntîrziat în valoare. Pentru aceasta se cer însă măsuri pe linia menținerii în stare bună de funcționare a utilajelor și instalațiilor prin repararea la timp sau prin modernizarea lor.

Implicații ale nerespectării corelației producție—eficiență

MAJORITATEA produselor lemnoase se realizează pe clase de calitate, existînd corespunzător prețuri de producție diferențiate pe clase de calitate. Sporirea ponderii produselor de calitate superioară în totalul producției fa-

vorizează creșterea producției valorice și duce la îmbunătățirea indicatorilor de eficiență. La C.P.L. Caransebeș, la trei produse sînt înscrișI în plan indicatori de calitate : cheresteaua de fag, furnirile de fag și plăcile aglomerate (P.A.L.). Dacă în ce privește primele două produse, indicatorii de calitate au fost realizați atît în 1978 cît și în acest an, la P.A.L. situația se prezintă invers : clasa A de calitate a produsului trebuie să reprezinte 87% în totalul producției (exprimată în tone), dar în 1978 s-a obținut 83,3%, iar pe trimestrul I din acest an doar 80%. Cauza acestei situații o constituie uzura fizică a unor utilaje pe linia de P.A.L. Măsurile luate de întreprindere în lunile din urmă pentru înlocuirea acestora sînt desigur binevenite, deși ele puteau fi inițiate mai de mult, ceea ce ar fi dus la realizarea producției de calitate superioară în proporția planificată, creînd astfel condiții ca secția de P.A,.L,. să nu depășească indicatorul de cheltuieli.

O altă cauză care a influențat depășirea costurilor unitare și a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă pe secții o constituie volumul ridicat de refuzuri, datorate calității necorespunzătoare a unor produse, care au necesitat remanieri. La cheltuielile ocazionate de soluționarea refuzurilor și efectuarea remanierelor s-au adăugat altele izvorîte din nevoia de condiționare a mobilei (îndeosebi a scaunelor) aflată în stoc supranormativ o perioadă mare de timp din diverse cauze, și care a suferit degradări pînă la livrarea către beneficiari.

Multe acțiuni cu efecte economice evidente, sînt cuprinse în planurile de măsuri ale combinatului, ele fiind menite să-și aducă aportul la sporirea valorii nou create, la creșterea eficienței. Din păcate mai sînt ignorate unele resurse considerate de mai mică importanță. Este cazul, de exemplu, cu rest-cuțitele (resturile de lemn care rămîn după decuparea furnirurilor). În prezent acestea se prelucrează parțial în semifabricate de cherestea, parte se livrează la terți cu preț inferior semifabricatelor. Pe 4 luni, dintr-o cantitate totală de 238 mc s-au preluat parțial în semifabricate de cherestea, parte se livrează la terți cu preț inferior semifabricatelor. Pe 4 luni, dintr-o cantitate totală de 238 mc s-au prelucrat în semifabricate doar 160 mc. Materia lemnoasă respectivă se pretează încă în întregime la prelucrarea în semifabricate, care la rîndul lor ar putea fi utilizate fie la ambalaje, fie în producția de mobilă. În acest fel s-ar obține o producție suplimentară, avantajoasă din punct de vedere al costului unitar, care ar contribui la creșterea eficienței generale. Pentru aceasta este nevoie însă ca sectorul de croit semifabricate să fie dotat cu 2 ferestre-panglică — doleanță posibilă de soluționat de către Centrala de prelucrare a lemnului.

În aceeași situație se află capetele de bușteni și de lobde, precum și rolele de la derularea furnirurilor. Acestea, în loc să fie tocate pentru plăci, ar putea fi transformate în semifabricate cu valoare unitară mult mai mare. O singură condiție organizatorică se cere îndeplinită, și anume : secția de croit semifabricate să fie dotată cu un circular tip Gugești, lucru de altfel deplin posibil.

Mobilizarea largă a rezervelor disponibile

ÎNTRUCÎT CREȘTEREA gradului de eficiență a producției este rezultatul conjugat al mai multor factori, să urmărim și modul în care C.P.L. Caransebeș a acționat asupra unora din aceștia :

• **Structura producției.** Realizările pe primele 5 luni din 1979 vădesc faptul că, la nivelul combinatului, nu s-au urmărit ca structura de producție realizată să favorizeze creșterea eficienței. Nerealizările de plan și depășirile mai mici sînt tocmai la produsele cu prețurile unitare cele mai ridicate (furnir de rășinoase, furnir de stejar, furnir diverse specii), în schimb s-a depășit producția de furnir de fag, care are un preț unitar de circa două ori mai redus decît furnirele din celelalte specii ; producția de P.A.L. melaminat a fost depășită cu 1,5%, iar cea de P.A.L. emailat cu 10,9%, deși prețul primului sortiment e aproape dublu decît al celui de al doilea.

• **Cooperarea în producție.** Deși cooperarea în producție aduce avantaje și pentru furnizor și pentru beneficiar, la C.P.L. Caransebeș nu s-a acționat în suficientă măsură pentru îndeplinirea întocmai a planului de cooperări. La nivelul a 5 luni din acest an au existat numeroase restanțe la livrări : 45% la semifabricate din P.A.L. în formate fixe, 46% la semifabricate din P.A.L. înnobilate, 64% la spătare mulate echivalent 4 m/m. S-au înregistrat și depășiri ale planului — 7% la furnirile îmbinate, 17% la semifabricate din cherestea, 28% la spătare mulate etc.

• **Utilizarea forței de muncă.** Prin depășirea productivității muncii calculată la producția globală cu 1,5%, întreprinderea a realizat o economie relativă de 68 lucrători, ceea ce a contribuit la reducerea cheltuielilor cu munca vie cu circa 6 lei la 1 000 lei producție marfă. Aceste rezultate se regăsesc și în productivitatea muncii în expresie fizică la majoritatea produselor, care sînt realizate cu economii de ore de muncă (mobilă din plăci înnobilate — 0,8 ore/1 000 lei, mobilă corp modernă 0,2 ore/1 000 lei, furnire estetice — 1,0 ore/1 000 mp P.A.L. — 1,3 ore/tone).

• **Pregătirea producției.** Mobila este un produs complex a cărei fabricație necesită o pregătire detaliată prealabilă. La C.P.L. Caransebeș pregătirea producției la secțiile de mobilă înregistrează rămîneri în urmă față de grafic, datorită neprimirii la timp a documentațiilor tehnice. Astfel, din 17 note de comandă întocmite în 1979 pentru elaborarea de noi documentații, doar 4 au fost onorate pe primele 5 luni. Din această cauză în luna iunie a.c., de exemplu, nu s-a putut lansa în fabricație garnitură de mobilă „Tirol", cu implicații economice greu anihilabile pînă la sfîrșitul anului. Se pune, deci, pe deoparte problema de a se întări colectivul propriu care proiectează tipurile de mobilă și elaborează documentațiile iar, pe de altă parte, ca în anumite cazuri să se facă apel la aportul diferitelor colective de proiectanți din alte întreprinderi, spre a se respecta graficul de lansare în producție a noilor tipuri de mobilă.

AȘADAR, multiple rezerve ce pot fi atrase în circuitul productiv pentru sporirea producției nete, reducerea cheltuielilor materiale și sporirea eficienței întregii activități economice. Valorificarea lor cît mai grabnică impune măsuri pe întreaga filieră a producției și, îndeosebi, în sectoarele în care se semnalează depășirea normelor de consum, utilizarea la un nivel scăzut a materiei prime.

P. CIOCLU

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

CONTROLUL BUGETAR AL COSTURILOR

— O metodă care permite urmărirea operativă a costurilor —

ANALIZA REZULTATELOR obținute în unele întreprinderi industriale din municipiul Timișoara cum sînt : „Electromotor", „Azur" „Victoria" și altele în perioada de aplicare a măsurilor privind perfecționarea mecanismului economico-financiar, reliefează o mai bună gospodărire a fondurilor materiale și bănești ale acestor unități. Problemele valorificării cît mai depline a întregului potențial tehnic, material și uman al întreprinderilor, încadrarea în consumurile prevăzute de materii prime, materiale, combustibil și energie și chiar reducerea lor sub normele stabilite, folosirea mai bună a timpului de lucru, creșterea productivității muncii pe ansamblul unităților și pe fiecare loc de muncă, se află în centrul atenției consiliilor oamenilor muncii și constituie obiectul unor acțiuni și planuri de măsuri tehnico-organizatorice. Toate acestea au condus la îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan privind creșterea producției nete, a producției în unități fizice și sporirea beneficiilor. Se poate aprecia că există o mai mare răspundere pentru reducerea cheltuielilor materiale și obținerea unui venit net cît mai mare, necesar atît autofinanțării producției și a dezvoltării acesteia, cît și participării fiecărei unități într-o măsură tot mai mare la formarea fondurilor centralizate ale statului.

Întărirea autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor, îndeplinirea cu succes a rolului bugetului de venituri și cheltuieli ca instrument principal de înfăptuire a autoconducerii și autofinanțării întreprinderilor, necesită organizarea secțiilor și sectoarelor de activitate pe principiul gestiunii economice, urmărindu-se creșterea răspunderii întregului personal muncitor și în special a cadrelor tehnico-inginerești din producție pentru gospodărirea cît mai rațională a fondurilor materiale și bănești. În același timp, este necesară organizarea unui sistem de planificare, evidență și urmărire operativă și sistematică a principalilor indicatori de plan și din bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii la nivelul secțiilor și sectoarelor de activitate, astfel încît fiecare om al muncii să cunoască ce contribuție trebuie să aducă la sporirea valorii nou create, să știe precis de ce avantaje va beneficia dacă va munci mai bine, mai spornic, mai eficient.

În acest context considerăm pe deplin justificate opiniile exprimate în ultimul timp [1]) în legătură cu **necesitatea de a se defalca și a ține evidența indicatorilor de plan, din bugetul de venituri și cheltuieli, a valorii producției nete, a costurilor de producție pe secții, faze tehnologice sau pe produse.**

Considerăm că planificarea, urmărirea și controlul veniturilor și a producției fizice pe secții și sectoare de activitate se poate înfăptui cu ușurință, în schimb nu este soluționată problema planificării, evidenței și calculării costurilor producției industriale pe secții și sectoare de activitate.

METODELE DE CALCULAȚIE a costurilor „globale", pe faze de fabricație, „pe comenzi" — metode tradiționale, care se aplică în majoritatea întreprinderilor — nu dau posibilitatea să se cunoască contribuția fiecărei secții și sector de activitate la rezultatele întreprinderii lăsînd în afara răspunderii pentru nivelul costurilor și în general modul de gospodărire a resurselor întreprinderilor cadrele de la nivelul subunităților, care au un rol hotărîtor în creșterea eficienței economice.

Dintre metodele evoluate de calculație a costurilor, considerăm că cea mai potrivită pentru planificarea, urmărirea și calcularea costurilor pe secții este **metoda de conducere prin bugete de costuri.**

Bugetul de costuri face parte din sistemul bugetar, ca element de fundamentare și urmărire a costurilor din bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii. Obiectivul principal al bugetării costurilor este crearea unui sistem care să permită compararea costurilor efective cu cele planificate, determinarea abaterilor, cauzelor lor, reducerea, eliminarea și prevenirea depășirilor nedorite de costuri și obținerea de economii cît mai mari, în condițiile îndeplinirii și depășirii sarcinilor de plan.

Controlul bugetar ca metodă de conducere implică trei aspecte : **prevederea,** care nu trebuie să constituie o simplă continuare sau exploatare a trecutului, ci o stabilire realistă a obiectivelor, bazată pe fundametarea sarcinilor de plan ; **bugetarea veniturilor și cheltuielilor,** ca o sinteză, în expresie bănească a activității economice și sociale a întreprinderii, a modului de gospodărire a fondurilor materiale și bănești în vederea ridicării eficienței economice ; **urmărirea abaterilor** prin confruntarea sistematică a rezultatelor obținute față de prevederile bugetare, atît la venituri cît și la cheltuieli și în special la costurile de producție, nu numai pe întreprindere, ci și pe secții și sectoare de activitate.

Din studiul efectuat de noi în întreprinderile mai susmenționate rezultă că introducerea controlului bugetar asupra costurilor este o operație complexă, care implică luarea în considerare a situației specifice, asigurarea unor condiții și cerințe prealabile cum sînt : sectorizarea întreprinderii, adică delimitarea secțiilor și sectoarelor la nivelul cărora se planifică și urmăresc costurile de producție pe bază de buget, numite **centre de costuri** ; dotarea secțiilor și sectoarelor de activitate cu **aparate de măsură și control** care să permită o evidență cît mai exactă ; numirea unui **responsabil unic** pentru fiecare buget, înzestrat cu autoritate (el este conducătorul activităților ce se desfășoară și totodată responsabilul bugetului, indiferent dacă este șef de secție, atelier, serviciu, birou sau are numai delegație de a conduce activitatea respectivă) ; stabilirea costurilor și a celorlalți indicatori de plan la nivelul fiecărui centru de costuri, iar bugetul să nu cuprindă alte date decît pe acelea pe care responsabilul și colectivul respectiv le pot influența — responsabilitatea se atribuie numai asupra costurilor care depind de eforturile colectivului respectiv ; fundamentarea datelor trecute în buget pe bază de norme tehnico-economice, calcule amănunțite, reale, ținînd seama de toți factorii care pot interveni în perioada respectivă, cu participarea activă la pregătirea bugetelor din partea conducătorilor centrelor de costuri ; organizarea controlului preventiv asupra executării bugetelor avînd la bază un sistem de urmărire a costurilor pe centre de responsabilități și sistem informațional corespunzător, pe bază de date contabile sau extracontabile în scopul de a preveni depășirea nivelurilor planificate.

Bugetul se întocmește pe centru de costuri (secție, sector, serviciu etc.) sub formă de proiect, de către personalul muncitor al secției sau din cadrul compartimentului de costuri, în funcție de sarcinile de plan și mijloacele ce se alocă pentru aceasta. Proiectul este vizat de responsabilul centrului și șeful compartimentului de costuri care are în sarcină corelarea bugetului de costuri pe întreprindere și se supune

[1]) Vezi dezbaterile din „Revista economică" nr. nr. 48/1978, nr. 13/1979, nr. 16/1979.

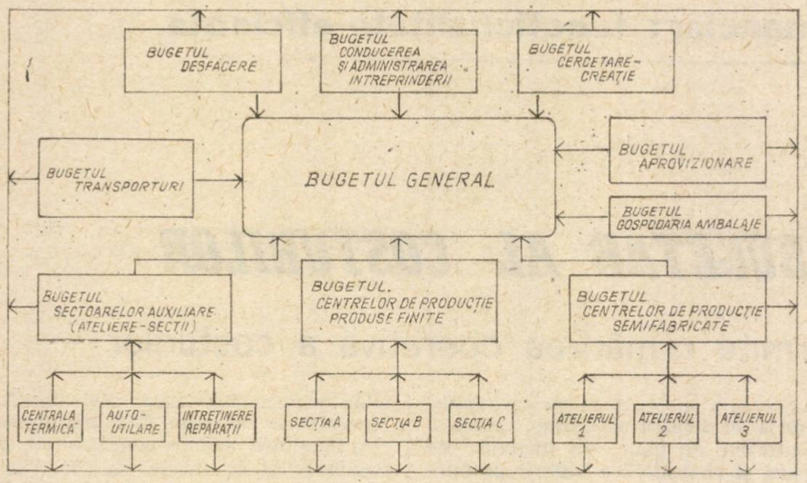

Bugetul de costuri al întreprinderii

apoi spre aprobare organului de conducere colectivă. Bugetele întocmite pe centre de costuri sînt definitive numai după ce se coordonează, se aprobă și se integrează în bugetul de ansamblu. Bugetul general este rezultatul unui ansamblu de bugete individuale însușite de conducerea unității, așa cum rezultă din fig. nr. 1.

Introducerea controlului bugetar asigură folosirea unui limbaj unic pentru toate cadrele din secțiile, atelierele, sectoarele de activitate care urmăresc și poartă răspunderea pentru acțiunile ce le desfășoară și din punct de vedere al nivelului costurilor.

Pe baza studierii posibilităților de introducere a controlului bugetar pe exemplul întreprinderii de lacuri și vopsele „Azur" din Timișoara, **opinăm pentru întocmirea bugetelor pe centre de costuri pornind de la influența pe care o activitate o exercită asupra celeilalte.** Astfel, pornind de la sarcinile de producție se poate trece la elaborarea bugetelor în următoarea ordine: secțiile auxiliare, transporturi, aprovizionare, desfacere, gospodărirea ambalajelor, laboratorul central (cercetare-creație), centru de producție semifabricate (rășini), centre de producție produse finite, bugetul conducerii și administrării întreprinderii și bugetul general. La elaborarea bugetelor se va ține seama de ordinea logică a decontărilor reciproce între secții și sectoare de activitate.

Elaborarea calculațiilor pe produse urmează să se efectueze după ce s-au stabilit costurile pe centre și s-a făcut repartizarea între acestea.

Postcalculul se poate organiza centralizat, iar **în cazul secțiilor** (sectoarelor) **dispersate, amplasate la distanțe mari, opinăm pentru organizarea unui postcalcul sub formă descentralizată.** Prin organizarea evidenței costurilor pe secții și sectoare de activitate există posibilitatea de a se stabili costurile efective, economiile sau depășirile înregistrate față de nivelul planificat.

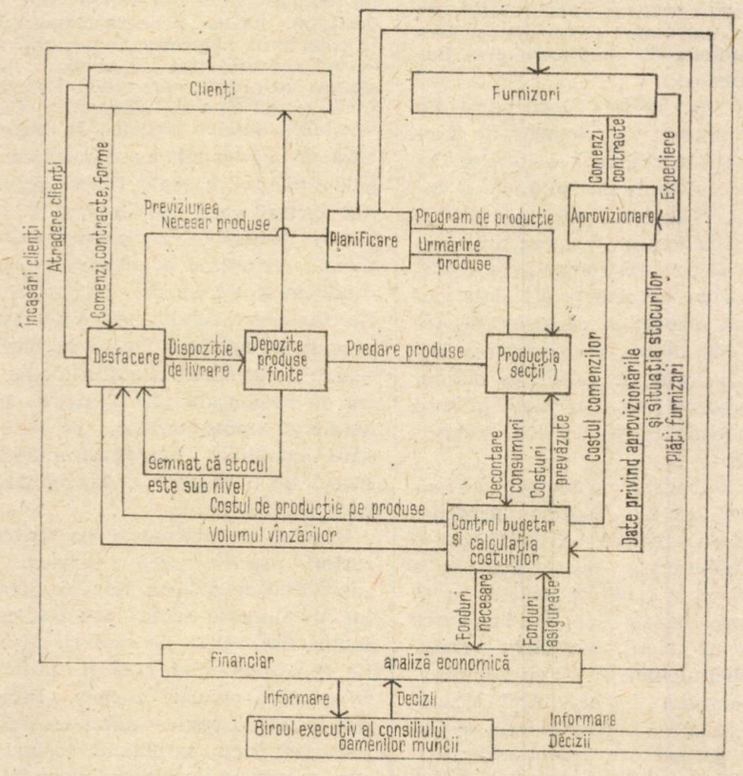

Diagrama fluxului general de informații în cadrul metodei controlului bugetar

ÎNTRODUCEREA metodei controlului bugetar necesită organizarea corespunzătoare a contabilității și a întregului sistem informațional, astfel încît să se asigure o deplină concordanță între metodologia de planificare bugetară și contabilitatea analitică.

Informațiile între centrele de costuri și conducerea întreprinderilor ar urma să se realizeze prin intermediul compartimentului financiar-contabil de la nivelul întreprinderii, în care se înfăptuiește planificarea și urmărirea costurilor de producție, așa cum se arată în fig. 2.

Întocmirea bugetelor de costuri reclamă concursul tuturor factorilor implicați în planificarea activității întreprinderii, iar controlul bugetar șefului ierarhic. Informațiile asupra abaterilor trebuie furnizate în momentul oportun, arătîndu-se și cauzele care le-au generat în vederea luării măsurilor ce se impun.

Există costuri al căror control declanșează acțiuni imediate, așa cum este cazul costurilor variabile și deci controlul necesită a fi efectuat la perioade mai scurte și costuri al căror control poate fi efectuat lunar cum este cazul costurilor convențional-constante.

În raport de cauzele care le generează, abaterile se pot grupa în : abateri de buget, abateri de activitate și abateri de randament.

Apreciem că introducerea metodei controlului bugetar în întreprinderile industriale se impune prin următoarele avantaje :

- dezvoltarea laturii previzionale a contabilității și calculației costurilor de producție ;
- delimitarea mai precisă a responsabilităților în legătură cu costurile de producție și organizarea unui control financiar preventiv eficient, stimulînd activitatea dinamică și rațională din cadrul unei întreprinderi ;
- atragerea în mai mare măsură a cadrelor de conducere, în special a celor tehnice-inginerești, în acțiunea de reducere a costurilor de producție, introducerea unui regim sever de economii și gospodărirea cît mai rațională a fondurilor materiale și bănești ;
- o mai bună localizare a costurilor de producție și a abaterilor la nivelul centrelor de costuri (secții, sectoare, activități) ;
- calcularea corectă a costurilor de producție pe produs ;
- creșterea operativității metodei de contabilitate și calculație a costurilor de producție.

Bugetarea costurilor la nivel de secții și sectoare, la locul unde se hotărăște soarta producției, implică o viziune nouă cu privire la modul de gospodărire a fondurilor materiale și bănești, întărind autogestiunea economico-financiară.

dr. Ioan NICOARĂ
dr. Ion IVĂȘCHESCU
Timișoara

REFLECȚII

EFICIENȚA INTEGRĂRII ÎNVĂȚĂMÎNT — CERCETARE — PRODUCȚIE

PATRIMONIUL DE IDEI al tehnologiei clasice se transformă sub ochii noștri. În trecut tehnologie însemna **procedeu,** metodă de lucru. Studiam parametri așchierii și ni se părea că relația dintre viteza de tăiere și stabilitatea sculei e o culme a înțelepciunii inginerești. Astăzi — în era producției automatizate — ceea ce ne interesează în primul rînd este **economia sistemului,** consumurile de resurse materiale și energetice, fiabilitatea. În locul viziunii de amănunt asupra fenomenului, viziunea de ansamblu asupra sistemului. Nu e vorba de o ameliorare a investigației științifice, ci de o optică nouă.

De acord, se poate replica, nevoia de a economisi resurse a adus niște constrîngeri suplimentare, dar ce s-a schimbat, de exemplu, în conceptul de **automatizare ?** Există de mult mașini automate, linii automate ! Nu a intervenit decît ideea de **flexibilitate.** Automatizarea rigidă, liniile transfer sau mașinile agregat care nu pot să prelucreze decît o singură piesă reprezintă reminiscențe ale trecutului. Comanda numerică, calculatorul electronic, microprocesorul și robotul industrial au permis trecerea la **altfel** de automatizare, la automatizarea flexibilă, la sistemele tehnologice automate capabile să treacă ușor de la o sarcină de producție la alta. Și în domeniul automatizării nu e vorba de evoluție, ci de revoluție.

Sistemul nostru socialist conține toate premisele pentru ca învățarea tehnologiei noi să se facă în cele mai bune condiții. Avem o structură de învățămînt tehnologic dezvoltată corespunzător cerințelor progresului dinamic al economiei. Avem de asemenea acea concepție clară asupra **integrării învățămînt — cercetare — producție** pe care conducerea înțeleaptă a partidului nostru a inițiat-o și a instituționalizat-o. Recenta întîlnire a unor personalități din învățămîntul superior și din industrie în cadrul seminarului U.N.E.S.C.O. organizat de Centrul European pentru Învățămînt Superior a scos pregnant în evidență actualitatea și înalta valoare a acestei concepții. Motiv în plus pentru a reflecta mai adînc asupra diferitelor aspecte ale aplicării principiului integrării învățămînt — industrie în activitatea curentă și asupra modalităților de a-l valorifica pe deplin.

Se pare că se insistă prea puțin asupra valențelor **formative** ale integrării, asupra educației prin integrare, asupra faptului că **integrarea e singurul mijloc de a învăța tehnologia nouă.** E de subliniat în primul rînd că în definiția noilor relații învățămînt — industrie, procesul de integrare trebuie să apară sub un dublu aspect. Pe de o parte, **integrarea în problematica majoră a industriei,** în primul rînd în programele de cercetare care vizează adaptarea tehnologiei la constrîngerile drastice pe care le impun limitările de resurse materiale, energetice, de forță de muncă. Pe de altă parte, **integrarea cercetării în procesul general de transfer tehnologic,** care începe în laborator și se termină în fabrică, cuprinzînd atît etapele de cercetare propriu-zisă, cît și cele destinate executării și testării prototipurilor sau a stațiilor pilot, precum și pregătirii fabricației industriale. E de subliniat aici importanța enormă pe care o are pentru formarea viitorului inginer participarea lui **la întreaga traiectorie a transferului tehnologic** ceea ce corespunde unei prelungiri a răspunderii cercetătorului și proiectantului dincolo de segmentul activității lui propriu-zise, pînă la valorificarea industrială a noului produs sau a noii tehnologii.

Unul din cele mai mari defecte ale învățămîntului tehnologic de tip clasic îl reprezenta lipsa reacției inverse din spațiul tehnologic real. Întregul proces de învățămînt se rezuma mai ales la acumularea unor reguli. Numai pentru o mică parte a acestor reguli există posibilitatea unei confruntări cu realitatea în laborator, în măsura în care stereotipia probelor de laborator nu răpea și acestor prilejuri cea mai mare parte din asemănarea cu întîmplările reale. În final **proiectul** care încununa învățătura, lustruit cu grijă, se oprea în cartoane. Lipsa confruntării cu realitatea crea o stare de autosatisfacție, de suficiență, de nejustificată încredere în sărmanul bagaj de cunoștințe.

Tehnologia nouă nu se învață decît atunci cînd se trece de la proiecte povestite sau desenate, la proiecte executate și încercate. Un proiectant care a desenat o sută de proiecte fără să verifice practic nici unul din ele valorează mai puțin decît un tînăr care nu a făcut decît un singur proiect, dar l-a dus pînă la capăt, pînă la aplicarea industrială. Posibilitățile largi care sînt deschise astăzi universităților tehnice, echipate cu laboratoare tehnologice și ateliere de proporții industriale, colaborările statornicite pe linie de cercetare și producție cu institutele și întreprinderile industriale, sînt factori de cea mai mare importanță în crearea inginerului capabil să mînuiască tehnologia nouă.

Programele integrate de cercetare-dezvoltare, mergînd de la cercetarea de laborator pînă la valorificarea industrială, reprezintă modalitatea optimală de asigurare a conlucrării eficiente între învățămîntul tehnic superior și industrie. Ele trebuie să constituie tot mai mult nu numai un mod de a concentra eforturile asupra problemelor majore, nu numai un laborator de tehnologie la scară industrială, ci totodată învățarea confruntării cu realitatea.

Ion CRIȘAN

Întîlnire cu cititorii la Combinatul siderurgic Hunedoara

DE CURÎND, cu sprijinul Comitetului județean de partid, redacția noastră a organizat o întîlnire cu cititorii din cadrul marelui combinat siderurgic hunedorean. La întîlnire au participat cadre de conducere din diferite unități ale combinatului, specialiști din aparatul economico-financiar și tehnic, activiști de partid.

Apreciind modul în care revista abordează o serie de probleme concrete ale activității practice, cu deosebire în domeniul perfecționării mecanismului economico-financiar și al economisirii resurselor materiale și de energie, participanții la întîlnire și-au exprimat în același timp dorința de a găsi în paginile revistei mai multe articole consacrate cunoașterii și generalizării experienței înaintate, autogestiunii întreprinderilor, fundamentării prețurilor, perfecționării evidenței și promovării unor metode și tehnici moderne de conducere și organizare a producției și a muncii, creșterii eficienței comerțului exterior. S-a insistat, totodată, asupra necesității de a publica mai multe informații în legătură cu acțiunile ce se întreprind în țară și în străinătate pentru economisirea energiei.

Colectivul redacțional se va strădui să țină seama de aceste sugestii.

O constantă a politicii partidului de adîncire a democrației socialiste

PARTICIPAREA TOT MAI LARGĂ, MAI ACTIVĂ A OAMENILOR MUNCII LA CONDUCERE

DIMENSIUNILE cantitative și calitative ale dezvoltării economico-sociale a României în cincinalul și deceniul următor, strălucit prefigurate în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R., sînt subsumate obiectivului comun — **intrarea societății românești într-o fază nouă, superioară a dezvoltării sale,** avînd drept una din caracteristicile esențiale **perfecționarea în continuare a tuturor raporturilor sociale, adîncirea democrației socialiste, participarea tot mai activă a maselor largi de oameni ai muncii la conducerea unităților în care lucrează și a întregii vieți economico-sociale.** Dincolo de implicațiile sociale pe un plan larg, aceasta constituie și **un element de plan superior al calității vieții omului muncii,** cărora tripla calitate de proprietar, producător și beneficiar a tot ceea ce se creează în societate îi dă **posibilitatea și conștiința unei puternice implicări,** străină înstrăinării, favorabilă neobositelor căutări înnoitoare. Cu deplin temei se apreciază, în proiectul de Directive, că **„dezvoltarea continuă a democrației socialiste, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice vor deschide un larg cîmp de manifestare a inițiativei oamenilor muncii, a capacităților creatoare ale întregului popor, de afirmare plenară a personalității umane"** [1].

Un sistem în continuă perfecționare

AMPLUL nostru sistem de organisme democratice, rod al concepției profund originale a secretarului general al partidului, își perfecționează succesiv organizarea și funcționarea, potrivit cu cerințele izvorîte din practica socială, cu noile resurse pe care le oferă creșterea conștiinței socialiste, a nivelului de cultură și de activizare a maselor, cu perspectivele pe care le deschid gîndirea și acțiunea revoluționară ale partidului, exponentul cel mai autorizat al intereselor națiunii și călăuza devenirii comuniste a acesteia. **Democrația noastră își autoalimentează dezvoltarea spre faze principial superioare,** în concordanță cu condițiile concrete ale fiecărei etape de dezvoltare socială, cu aspirațiile colectivității noastre. Potrivit formulării de înaltă valoare teoretică a tovarășului **Nicolae Ceaușescu, „toate organismele colective largi, în care oamenii muncii participă nemijlocit, trebuie să joace un rol hotărîtor, împletindu-și strîns activitatea cu cea a organelor de stat. Ele trebuie să devină parte inseparabilă a structurii statului nostru socialist. Să înțelegem că teza cu privire la dispariția statului presupune nu desființarea lui într-un anumit moment, ci crearea cadrului prin care masele populare participă la viața socială, își asumă răspunderea în conducerea societății"** [2].

În perioada ce s-a scurs de la Congresul consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi au fost puse în aplicare îmbunătățiri de substanță ale structurii organelor de conducere colectivă din economie, prin desemnarea secretarului organizației de partid ca președinte al consiliului oamenilor muncii la întreprinderi, a președintei comisiei de femei ca vicepreședinte al C.O.M. în întreprinderile cu un număr mare de femei, creșterea ponderii reprezentanților oamenilor muncii — muncitori și maiștri care lucrează nemijlocit în producție ; consiliile de conducere ale ministerelor au fost completate cu reprezentanți ai oamenilor muncii. Legea nr. 5/1978 a definit atribuțiile C.O.M. și ale birourilor executive ale acestora.

Se pune acum problema de a valorifica pe deplin aceste condiții create, eliminîndu-se fenomenele negative ce mai apar în munca unor consilii — manifestări de formalism, lipsă de operativitate în soluționarea unor probleme curente și de perspectivă, combativitate scăzută față de lipsuri, inconsecvență în urmărirea hotărîrilor luate. Se impun **perfecționarea stilului și metodelor de muncă ale conducerilor colective, creșterea contribuției acestora la soluționarea operativă și competentă a problemelor pe care le ridică viața, activitatea economică și socială din întreprinderi.**

Atribuții sporite ale organelor de conducere colectivă

VALORIFICAREA inepuizabilelor valențe ale autoconducerii și autogestiunii implică îndeplinirea în cît mai bune condiții a atribuțiilor sporite ce au fost conferite unităților de bază și organelor lor colective de conducere, creșterea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii în elaborarea și realizarea planurilor de dezvoltare, a bugetelor de venituri și cheltuieli, în gospodărirea eficientă a părții din avuția națională ce le-a fost încredințată de societate spre administrare.

Însești problemele ce s-au aflat la ordinea de zi a recentei plenare a Consiliului Național al Oamenilor Muncii reflectă mărirea greutății specifice a acestor atribuții și răspunderi.

Acest înalt for reprezentativ a evidențiat **relația obiectivă care există între dezvoltarea viguroasă a economiei în condițiile unei eficiențe superioare și ridicarea rapidă a nivelului de civilizație al poporului.** A rezultat, totodată, necesitatea de a îmbunătăți și ridica în continuare nivelul de activitate a consiliilor oamenilor muncii în conducerea și gestionarea tuturor unităților noastre economico-sociale, potrivit indicației date la plenară de tovarășul **Nicolae Ceaușescu :**

> **„Trebuie să aplicăm cu mai multă fermitate principiile autoconducerii muncitorești, noul mecanism economico-financiar, autogestiunea, care pun în fața tuturor consiliilor oamenilor muncii răspunderi mari. De asemenea, trebuie să se întărească colaborarea și contactele consiliilor oamenilor muncii cu secțiile, cu oamenii muncii din secții și ateliere, să se realizeze unirea tuturor eforturilor oamenilor muncii în înfăptuirea programelor și a planurilor din toate unitățile"** [3].

O importanță deosebită în dirijarea eforturilor spre înfăptuirea acestor imperative deține introducerea **regulamentelor de funcționare a consiliilor oamenilor muncii ale întreprinderilor și ale centralelor din industrie, construcții și transporturi și a consiliilor de conducere ale ministerelor și celorlalte organe centrale ale administrației de stat** — documente elaborate din indicația secretarului general al partidului și dezbătute în plenare C.N.O.M.

Regulamentele statuează cadrul organizatoric de participare efectivă a clasei muncitoare, a oamenilor muncii la conducerea societății, a activității economice, la discutarea și adoptarea tuturor hotărîrilor, la elaborarea planurilor anuale și de perspectivă, la unirea eforturilor colectivelor de muncă pentru înfăptuirea politicii partidului de dezvoltare economico-socială a patriei noastre.

Aceste regulamente urmează să fie aduse la cunoștința întregului personal al fiecărei unități, ceea ce va contribui la creșterea rolului adunărilor generale ale oamenilor muncii în controlul activității consiliilor.

Probleme majore în dezbaterea adunărilor generale

ÎN ACESTE ZILE — pînă la 10 august — în întreprinderile industriale, de construcții, transporturi, comerț, în institutele de cercetare și proiectare au loc adunări generale ale oamenilor muncii sau ale reprezentanților acestora. Desfășurîndu-se în condițiile însuflețitei întreceri socialiste în cinstea

[1] Proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990. Ed. politică, București, 1979.

[2] **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României (4—5 iulie 1979). Ed. politică, București, 1979.

[3] Cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, 5 iulie 1979. Scînteia, nr. 11 468, 6 iulie 1979.

sărbătorii de la 23 August, ale participării entuziaste a comuniștilor, a întregului popor la dezbaterea proiectelor Documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R., adunările generale analizează cu responsabilitate, în spirit critic și autocritic, activitatea C.O.M., a comitetului sindicatului, a întregului colectiv de muncă din fiecare întreprindere pentru înfăptuirea sarcinilor de plan, a prevederilor contractului colectiv de muncă și a bugetului de venituri și cheltuieli pe semestrul recent încheiat, rezultatele obținute, precum și măsurile politice, organizatorice și tehnico-economice care trebuie luate în vederea realizării integrale și în condiții de eficiență sporită a prevederilor planului pe anul 1979.

Indicațiile cuprinse în cuvîntările secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României și la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii — adevărat program de acțiune, precum și proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al partidului oferă cel mai bun ghid pentru orientarea dezbaterilor asupra problemelor majore, imediate și de perspectivă ; este, de aceea, de datoria consiliilor oamenilor muncii ca, prin înseși dările de seamă pe care le prezintă, **să concentreze atenția spre elementele de fond, de care depind valorificarea cît mai deplină a posibilităților interne ale întreprinderilor, ridicarea activității economico-sociale a acestora la un nivel superior, transformarea cantității într-o nouă calitate, înfăptuirea autoconducerii și autogestiunii.** Accentuarea caracterului de lucru al dezbaterilor va trebui să asigure identificarea neajunsurilor și a cauzelor care le-au provocat, astfel ca, pe baza propunerilor făcute de participanți, să se poată acționa operativ în vederea înlăturării lor.

După cum se știe, începînd din acest an, **dezbaterea planurilor anuale de dezvoltare va avea loc în adunări generale special organizate, în cursul lunilor septembrie-octombrie,** deci înainte de definitivarea lor. Rezolvînd în acest interval cît mai multe din deficiențele existente, organizînd temeinic folosirea superioară a tuturor resurselor, consiliile oamenilor muncii vor putea adopta planul pornind de la nivelul **real** al posibilităților din fiecare unitate și vor putea pregăti în mod corespunzător realizarea prevederilor lui încă de la începutul anului.

Perfecționarea continuă a activității consiliilor oamenilor muncii, a adunărilor generale, crearea condițiilor pentru participarea tot mai activă a maselor populare, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la adoptarea hotărîrilor și la stabilirea măsurilor pentru înfăptuirea lor constituie, după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** [4], **„o expresie a dezvoltării democrației noastre socialiste — parte componentă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate care se construiește numai și numai cu participarea maselor populare, a întregului popor, numai și numai în beneficiul poporului, al bunăstării națiunii noastre, al întăririi independenței și suveranității patriei".**

Dorin CONSTANTINESCU

[4] Ibidem

Din prevederile Regulamentului de funcționare a consiliilor oamenilor muncii ale întreprinderilor

ÎN LINII MARI, regulamentele de funcționare a C.O.M. ale întreprinderilor și centralelor — ale căror prevederi urmează a fi adaptate la specificul fiecărei unități — reiau atribuțiile stabilite în Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, concretizîndu-le pe membrii de drept și cei numiți ai C.O.M. și ai biroului executiv ; stabilesc atribuțiile specifice ale reprezentanților oamenilor muncii aleși în C.O.M. ; precizează drepturile și obligațiile comune ale membrilor organelor de conducere colectivă ; reglementează modul de planificare a activității, de pregătire și desfășurare a ședințelor de lucru ale acestora.

Spațiul nu ne permite să prezentăm în detaliu regulamentele-cadru (de altfel, urmează ca în scurt timp ele să ajungă în posesia consiliilor oamenilor muncii). Considerăm însă necesar să punctăm, în legătură cu Regulamentul de funcționare a C.O.M. ale întreprinderilor, *unele elemente noi sau care aduc precizări în aspecte asupra cărora existau deosebiri de interpretare.*

● În condițiile răspunderii colective a organelor de conducere, directorul poartă întreaga răspundere pentru respectarea întocmai a legilor țării, a disciplinei de plan și contractuale, precum și pentru dezvoltarea și gospodărirea bunurilor încredințate.

● C.O.M. elaborează planurile cincinale și anuale (respectînd nivelurile orientative și normativele de plan stabilite de centrală) pe baza propunerilor întocmite de către biroul executiv în urma studierii mai multor **variante,** astfel ca să se asigure condiții pentru adoptarea unor decizii optime sub raportul utilizării capacităților de producție, a resurselor materiale și sub raportul satisfacerii nevoilor economiei. De asemenea, aprobă **programe speciale** pentru valorificarea superioară a resurselor, utilizarea rațională a capacităților de producție, sporirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție și de circulație, creșterea eficienței fondurilor productive — ceea ce va da un caracter ordonat și corelat eforturilor pentru respectarea priorităților economice stabilite prin documentele de partid.

● La propunerea președintelui comitetului sindicatului, vicepreședinte al C.O.M., care conduce și adunarea generală a oamenilor muncii, organul de conducere colectivă analizează și supune aprobării adunării generale **angajamentele colectivului de muncă** privind depășirea indicatorilor de plan și măsurile tehnico-organizatorice adecvate.

● C.O.M. stabilește unitățile economice fără personalitate juridică din subordinea întreprinderii (uzine, fabrici, secții mari, mine, schele, exploatări, grupuri de șantiere, autobaze ș.a.) la care pot fi organizate consilii ale oamenilor muncii, cu acordul biroului executiv al consiliului de conducere al ministerului, respectiv al comitetului executiv al consiliului popular județean.

● Consiliul oamenilor muncii aplică sancțiuni disciplinare, în condițiile și cazurile prevăzute de lege, membrilor C.O.M. care fac parte din personalul unității, la propunerea șefilor ierarhici ai acestora.

● O importanță deosebită prezintă repartizarea între președintele C.O.M., secretar de partid și primul vicepreședinte (directorul unității, președinte al biroului executiv) a atribuțiilor cu caracter strategic și tactic, de conducere generală și curentă.

● Președintele C.O.M. — secretar de partid, vicepreședinții care reprezintă organizațiile sindicală, de tineret și de femei prezintă consiliului oamenilor muncii **propunerile făcute în cadrul adunărilor și ședințelor** acestor organizații, cu privire la perfecționarea activității economico-sociale desfășurate în cadrul întreprinderii — modalitate eficientă de a lărgi participarea maselor la conducere ;

● Reprezentanții oamenilor muncii aleși în C.O.M., inclusiv vicepreședintele din rîndurile acestora, desfășoară o activitate susținută pentru mobilizarea întregului colectiv de muncă la realizarea sarcinilor de plan, a angajamentelor, a hotărîrilor luate de consiliul oamenilor muncii. Ei organizează, la locul lor de muncă, **discuții asupra materialelor ce urmează a fi dezbătute de către C.O.M.,** prezentînd în organul colectiv opiniile și propunerile oamenilor muncii, ceea ce permite ca **la fundamentarea deciziilor să fie antrenată și inițiativa maselor ;** de asemenea, informînd colectivele de muncă asupra problemelor dezbătute și hotărîrilor adoptate de către C.O.M., ei au îndatorirea de a stabili concret, împreună cu aceștia, acțiunile pentru îndeplinirea sarcinilor respective. (În același sens se prevede și înființarea, în unitate, a unor panouri cu informații referitoare la hotărîrile adoptate de către C.O.M.) După cum se remarcă din acest punct și din cel precedent, **multitudinea canalelor conferă legăturii în dublu sens între personalul muncitor și conducerea sa colectivă un caracter permanent și complex,** menținînd viu interesul fiecărui om al muncii față de problemele întreprinderii și stimulîndu-i participarea la soluționarea lor.

● În ce privește planificarea activității, pregătirea și desfășurarea ședințelor de lucru, se accentuează elementele corespunzînd unor principii elementare ale conducerii științifice. Problemele majore ce urmează să fie dezbătute și soluționate de către organele de conducere colectivă (C.O.M., biroul executiv) sînt cuprinse într-un **plan tematic anual,** defalcat cu sarcini concrete în **planuri de muncă trimestriale.** Materialele supuse dezbaterii — pregătite sub răspunderea unor membri ai consiliului sau biroului executiv — se elaborează, cînd e cazul, în mai multe **variante** fundamentate (precizîndu-se soluția pentru care optează colectivul care le-a întocmit), cu o prezentare succintă și clară (e bine ca datele documentare să fie cuprinse în anexe) și cu propuneri de măsuri, termene și responsabilități ; ele trebuie transmise cu cel puțin 5 zile (membrilor C.O.M.) sau 2 zile (membrilor biroului executiv) înaintea datei fixate pentru ședință, astfel încît să existe timp pentru studierea lor, pentru consultarea colectivelor de muncă, pentru formularea eventualelor observații și propuneri.

● Subliniem obligația instituită pentru birourile executive, de a stabili un program de discuții, expuneri, dezbateri, consultații în vederea **pregătirii complexe a reprezentanților oamenilor muncii pentru activitatea de conducere pe care o desfășoară** — program ce să le permită cunoașterea nemijlocită a tuturor laturilor activității întreprinderii. În acest fel ei își vor putea îndeplini cu eficiență sporită îndatorirea de a contribui activ la dezbaterea și rezolvarea problemelor aflate pe ordinea de zi și la adoptarea deciziilor (de altfel, îmbogățirea continuă a cunoștințelor în domeniul organizării și conducerii producției și a muncii este prevăzută ca o obligație pentru toți membrii organelor de conducere colectivă).

● De asemenea, personalul însărcinat cu evidența trebuie să asigure membrilor C.O.M. **consultarea documentelor și relațiile necesare pentru a fi informați permanent** în ce privește stadiul îndeplinirii planului, activitatea de aprovizionare și desfacere, realizarea condițiilor de calitate a produselor, asimilarea de noi produse și tehnologii, utilizarea resurselor materiale, a forței de muncă, a potențialului productiv al întreprinderii. Credem că acestui scop îi poate servi foarte bine așa-numitul „tablou de bord" *). Totodată, membrii C.O.M. au dreptul să cunoască principalele sarcini și dispoziții transmise de organele ierarhic superioare, de organele locale de partid și de stat, constatările efectuate de organele de control care au analizat activitatea unității.

*) Vezi suplimentul la Revista economică, nr. 47, 1978.

CONSIDERAŢII PRIVIND METODOLOGIA DE STABILIRE A PREŢURILOR LA NOILE PRODUSE

ÎN ANSAMBLUL pîrghiilor economice folosite de către stat în procesul conducerii planificate a economiei naţionale, preţurile ocupă un loc central. Ele constituie un instrument de planificare indispensabil în condiţiile existenţei producţiei de mărfuri şi acţiunii legii valorii, permiţînd exprimarea şi aprecierea unitară a activităţii în diferite domenii ale economiei naţionale. În acelaşi timp ele sînt şi pîrghii importante pe care statul le foloseşte pentru stimularea sau frînarea unor procese sau fenomene, pentru orientarea eforturilor diferiţilor factori spre obţinerea unor rezultate dinainte stabilite. Perfecţionarea mecanismului economico-financiar conferă noi valenţe sistemului de preţuri, amplifică şi întăreşte rolul preţurilor, acestea fiind „chemate" să contribuie în mai mare măsură la îmbunătăţirea laturilor calitative ale dezvoltării. Mărturie acestei afirmaţii stau şi măsurile luate de statul nostru în lunile martie, mai şi iunie din acest an, privind modificarea unor preţuri la bunurile de consum [1]).

Pentru îndeplinirea în condiţii bune a funcţiilor şi rolului preţurilor, o atenţie deosebită considerăm că trebuie acordată modului de stabilire a nivelului lor ca de altfel şi comportamentului lor în perioada menţinerii în fabricaţie a produselor ale căror cheltuieli sociale trebuie să le reflecte tot timpul. Legislaţia noastră pe linie de preţuri, prevede că **la stabilirea preţurilor noilor produse trebuie să se ţină seama atît de cheltuielile de producţie cît şi de valoarea de întrebuinţare a produselor.**

Aşa cum este cunoscut, valoarea de întrebuinţare, ca utilitate a produsului, este determinată de o serie de însuşiri tehnice, fizice, chimice, economice, psihosenzoriale etc. ale acestuia. În funcţie de caracterul utilităţii, toate însuşirile de întrebuinţare ale produselor pot fi împărţite în două grupe : funcţionale (de exploatare) şi însuşiri estetico-ergonomice. Din prima grupă fac parte însuşiri ca : randamentul maşinilor şi utilajelor, capacitatea instalaţiilor frigorifice, capacitatea de încărcare sau transportare a unor maşini, capacitatea calorică a combustibilului, conţinutul în substanţă utilă a minereurilor, capacitatea de legare a cimentului, rezistenţa ţesăturilor, durabilitatea şi rezistenţa la umiditate a încălţămintei etc., însuşiri care determină destinaţia funcţională a produselor. Din a doua grupă fac parte însuşiri ca : aspectul exterior al produselor, finisajul, cromatica, consistenţa, confortabilitatea, comoditatea în folosinţă etc., însuşiri care acţionează asupra percepţiei senzorial-subiective a omului.

Cele două grupe de însuşiri au o **importanţă diferită** în aprecierea valorilor de întrebuinţare a mijloacelor de producţie şi a bunurilor de consum. Pentru **mijloacele de producţie** gradul de utilitate a produsului se determină practic de către însuşirile de funcţionare-exploatare. În unele cazuri au o anumită importanţă şi însuşirile ergonomice ca de exemplu comoditatea în folosire. Rezultă că la stabilirea preţurilor mijloacelor de producţie noi, cu luarea în considerare a valorii de întrebuinţare evident, accentul trebuie pus pe determinarea însuşirilor funcţionale de exploatare.

Pentru **bunurile de consum**, la aprecierea valorii de întrebuinţare, importanţă mare au ambele grupe de însuşiri, dar pe măsura saturării necesităţilor de consum ale populaţiei privind bunurile de strictă necesitate, sporesc cerinţele acesteia pentru însuşirile artistico-estetice şi ergonomice ale bunurilor respective şi în general ale tuturor mărfurilor de larg consum. Dacă pentru determinarea însuşirilor funcţionale, de exploatare există instrumente, aparate şi metode obiective, concrete, pentru exprimarea însuşirilor estetico-ergonomice se poate apela de regulă numai la aprecierea experţilor sau la diferite sondaje în rîndurile populaţiei. Acest fapt face însă mai dificilă stabilirea prin corelare a preţurilor bunurilor de consum pe baza valorii de întrebuinţare. Din această cauză se ajunge la existenţa unor produse cu preţuri mult diferenţiate, deşi au aceeaşi destinaţie funcţională şi ocazionează cheltuieli de producţie apropiate.

Sînt unele bunuri de consum la care chiar şi însuşirile funcţionale de exploatare sînt greu dacă nu chiar imposibil de determinat, ca de exemplu unele bunuri din industria porţelanului, a cosmeticii, a tricotajelor, alimentară. De regulă la astfel de produse şi gama sortimentală este largă, dînd astfel posibilitate producătorului de a alege ca etalon pentru stabilirea prin corelare a preţului produsului nou, oricare dintr-un anumit număr de sortimente. În această alegere tendinţa producătorilor este de a se opri la sortimentul care le asigură cel mai mare beneficiu, dar care, implicit, are şi un preţ mai ridicat. Din cîte cunoaştem, nu s-au folosit în toate situaţiile mijloacele eficiente de combatere a acestei tendinţe ; uneori organele ierarhice care analizează documentaţia de preţ şi avizează sau aprobă preţul, au fost interesate mai mult dacă calculele de corelare cu produsul etalon pe bază de antecalculaţie au fost corecte. În cercetarea întreprinsă, am întîlnit însă şi cazuri, cînd produse a căror preţ s-a stabilit în acest mod, după o perioadă relativ scurtă au început să intre în categoria mărfurilor greu vandabile. Cauza a fost lesne de înţeles : neluarea în considerare la stabilirea preţurilor a intereselor cumpărătorilor.

AVÎND ÎN VEDERE dificultatea stabilirii preţurilor la unele produse prin corelare pe baza valorii de întrebuinţare, şi ţinînd seama de existenţa unui număr relativ mare de sortimente care ar putea fi alese fiecare ca produs etalon, considerăm că în asemenea situaţii pentru stabilirea preţului noului produs s-ar putea aplica o **metodă bazată pe analiza mai multor variante prin prisma unor criterii sau puncte de vedere multiple** — metodă care ar permite ordonarea variantelor şi alegerea celei mai bune dintre acestea. Aceasta este metoda de „clasament şi alegere în prezenţa unor puncte de vedere multiple" cunoscută sub denumirea de metoda **ELECTRE**, aplicabilă în rezolvarea a numeroase probleme de decizie multidimensionale [2]).

Prezentăm pe scurt, în continuare, modul în care s-ar putea aplica această metodă în domeniul preţurilor. Variantele sînt formate din diferitele produse care se analizează pentru a alege produsul etalon, iar criteriile ar fi, în principal, **beneficiul şi preţul.** Bineînţeles că se pot lua în analiză şi alte criterii : costurile sau anumite elemente de costuri, valoarea de întrebuinţare sau anumiţi parametri, venitul net total, consumul specific din materia primă deficitară etc. Datele referitoare la mărimea beneficiilor, preţurilor produselor respective (şi a altor elemente care ar putea fi luate ca criterii) se transformă în utilităţi. De exemplu, dacă ne referim la beneficiu, pe producător îl interesează acel produs care are un beneficiu mai mare, deci beneficiului maxim îi dăm utilitatea 1, iar beneficiului minim utilitatea 0. La celelalte le determinăm coefi-

[1]) Vezi Decret prezidenţial privind măsuri pentru rentabilizarea unor bunuri de consum, în „Scînteia" din 10 martie 1979 ; Decret prezidenţial privind măsuri pentru rentabilizarea unor bunuri de consum alimentar, în „Scînteia" din 13 mai 1979 şi Decret al Consiliului de Stat privind stabilirea preţurilor la benzinele auto şi motorină, în „Scînteia" din 13 iunie 1979.

[2]) Vezi explicaţii largi privind această metodă, Gh. Boldur, Fundamentarea complexă a procesului decizional economic, Ed. ştiinţifică Bucureşti, 1973, p. 84—92.

cientul de utilitate (uij) prin interpolare liniară cu ajutorul formulei *) :

$$Uij = \frac{aij - a^{\circ}j}{a^{1}j - a^{\circ}j}$$

În mod similar se procedează și în cazul prețului potrivit celorlalte criterii. De pildă, pentru prețul cel mai mare coeficientul de utilitate va fi 0, iar pentru prețul cel mai mic va fi 1, deoarece pe cumpărător îl interesează un preț cît mai redus. La celelalte prețuri le determinăm coeficientul de utilitate tot cu ajutorul formulei de mai sus.

În continuare se dau coeficienți de importanță pentru criteriile luate în analiză (kj). Pentru simplitatea calculelor considerăm necesar ca suma acestor coeficienți să fie egală cu 1. Stabilirea mărimii coeficienților de importanță pentru diferitele criterii analizate trebuie să aibă la bază mult raționament și discernămînt, de nivelul acestor coeficienți urmînd să depindă rezultatele finale.

Metoda ELECTRE are la bază doi indicatori : de concordanță și de discordanță dintre variante. Cu ajutorul lor se face ordonarea variantelor. Indicatorul de concordanță (C) între două variante g și h ne va oferi o indicație asupra nivelului de „depășire" a variantei h de către varianta g și se calculează după formula :

$$Cgh = \frac{\sum kj}{\substack{ugj \geqslant uhj \\ m \\ \sum kj \\ j=1}}$$

Indicatorul de discordanță (d) între două variante ne dă o informație similară (dar nu identică) despre modul în care varianta h este depășită de varianta g. El se determină cu ajutorul relației :

$$dgh = \frac{1}{d\ max} (Uhj - Ugj)\ max$$

După ce se calculează indicatorii de concordanță și de discordanță dintre variantele analizate, se stabilesc relațiile de surclasare (ierarhizare) a variantelor. O variantă Vg este mai bună ca o variantă Vh dacă :

$$(Cgh - dgh) > (Chg - dhg)$$

Dacă diferențele sînt egale, variantele sînt la fel de bune. Pentru a stabili punctajul final, diferențelor mai mari li se atribuie 1 punct iar diferențelor mai mici 0 puncte. Varianta care va avea cel mai mare număr de puncte trebuie considerată varianta cea mai bună.

Alegerii produsului etalon pentru stabilirea prin corelare a prețului produsului nou pe bază de antecalculație, trebuie să i se acorde o atenție deosebită — pentru că de nivelul prețului său va depinde și nivelul prețului produsului nou. Dacă prețul produsului etalon conține acumulări exagerate, de la început și prețul produsului nou va avea acest neajuns. Pe această linie un rol important revine și organelor de control în domeniul prețurilor care trebuie să verifice în mai mare măsură modul de selectare a produsului etalon și să preîntîmpine tendința unităților producătoare de a se opri la produsul cu beneficiul cel mai mare dar care are și prețul cel mai ridicat.

PENTRU stabilirea prețurilor produselor a căror valoare de întrebuințare este comensurabilă se pot folosi mai multe metode. Normele metodologice din diferite ramuri prevăd o serie de metode bazate pe corelarea prețului produsului nou cu prețul produselor existente și anume : corelarea pe bază de antecalculație ; prin compararea factorilor (parametrilor) tehnici ; prin metoda agregării ; prin seriile de prețuri etc.

Considerăm că o metodă insuficient folosită este cea a **seriilor de prețuri.** Această metodă este mai răspîndită în industria confecțiilor, tricotajelor și sticlăriei dar este folosită și în alte ramuri industriale. Ea servește la stabilirea prețului produsului nou prin încadrarea lui în seria de prețuri existentă, în cazurile în care caracteristicile tehnice au fost luate ca parametrii de bază la determinarea prețurilor. Deci metoda este aplicabilă îndeosebi pentru stabilirea prețurilor produselor fabricate într-un număr mai mare de sortimente (dimensiuni, calități, clase etc.) permițînd gruparea produselor cu prețuri diferențiate în funcție de parametrul ales.

Avantajele folosirii acestei metode sînt după părerea noastră, mai multe. În primul rînd ea permite **corelarea prețului noului produs nu numai cu prețul unui singur produs ci cu toate prețurile produselor din grupa respectivă.** Prin celelalte metode de corelare și în special pe bază de antecalculație și prin agregare prețul se stabilește prin corelare cu prețul unui singur produs luat ca etalon și a cărui alegere, așa cum am mai arătat, este de multe ori subiectivă, după cum nu este „scutită" de subiectivitate, în multe cazuri, însăși antecalculația. În același timp, pe baza seriilor de prețuri prin ajustarea lor cu ajutorul unor funcții corespunzătoare se pot stabili corelații mult mai exacte între prețurile diferitelor sortimente, limitînd posibilitatea apariției unor anomalii între prețurile sortimentelor din grupa sau subgrupa respectivă de produse.

În al doilea rînd, prin această metodă se iau în considerare în mai mare măsură **interesele beneficiarului,** punîndu-se accent pe valoarea de întrebuințare a produselor. Prin corelarea pe bază de antecalculație (cea mai frecvent folosită) se promovează și, mai ales, s-au promovat cu prioritate interesele producătorului (recuperarea cheltuielilor și asigurarea unui anumit beneficiu în orice situație). Aceasta și datorită faptului că însăși formularistica tipizată pentru stabilirea prețurilor folosită pînă în acest an nu conține poziții (rubrici) necesare prezentării unor calcule de corelare a prețurilor și în funcție de parametrii tehnici pentru ca factorul de decizie să poată hotărî asupra nivelului prețului ținînd seama de mărimea prețului rezultat atît din corelarea pe baza costurilor cît și din corelarea pe baza valorii de întrebuințare. În al treilea rînd, prin folosirea metodei seriilor de prețuri se asigură și **o mare operativitate în stabilirea prețurilor,** întrucît nu mai este necesară operațiunea de determinare a fiecărui element din structura prețului.

Aplicarea acestei metode de corelare așa cum am mai arătat este condiționată de existența unor sortimente de produse cu însușiri de întrebuințare asemănătoare care să poată fi așezate într-o anumită ordine alcătuind o serie statistică și de existența unei anumite legături de dependență între valoarea de întrebuințare și cheltuielile de producție. Deci, ea nu poate fi aplicată la stabilirea prețurilor tuturor produselor ; acolo unde se poate forma însă o serie de prețuri, considerăm că ar trebui folosită cu prioritate. Prin utilizarea ei, prețul noului produs în funcție de mărimea parametrilor tehnico-economici, se încadrează fie înăuntrul seriei prin operațiunea de interpolare, fie în afara seriei, prelungind-o prin extrapolare.

Calculele referitoare la nivelul noului preț prin meoda respectivă sînt necesare și atunci cînd, ca metodă de bază, se folosește antecalculația, ele ajutînd la luarea deciziei ținînd seama atît de eficiența fabricării produsului cît și de eficiența folosirii lui la beneficiar. De altfel **în noua formularistică pentru stabilirea prețurilor s-a prevăzut o rubrică și pentru astfel de calcule.** Metoda seriilor de prețuri se poate folosi și în alte situații. Ajustarea seriilor de prețuri printr-o funcție corespunzătoare poate servi și la reașezarea unor prețuri pe grupe sau subgrupe de mărfuri, la reactualizarea nivelului și corelațiilor dintre prețuri precum și la planificarea și prognoza prețurilor.

lector univ. Viorel BEJU
Cluj-Napoca

*) în care :
aij — consecința criteriului j în varianta i ;
$a^{\circ}j$ — consecința cea mai slabă în criteriul j ;
$a^{1}j$ — consecința cea mai bună în criteriul j ;
j = 1,2, . . ., m
i = 1,2, . . ., n

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Unitatea și independența țării — țeluri esențiale ale gîndirii economice progresiste românești (II)

UN MERIT al gînditorilor înaintați constă în punerea în lumină a legăturii dialectice dintre naționalitate, unitate și independența națională. N. Bălcescu, de exemplu, scria : „Dacă naționalitatea este sufletul unui popor, dacă cită vreme el păstrează acest semn caracteristic al individualității sale, acest spirit de viață, el este investit cu dreptul neprescriptibil de a trăi liber, unitatea națională este chezășuirea libertății lui, este trupul lui trebuincios ca sufletul să nu piară și să amorțească, ci, din contra, să poată crește și a se dezvolta". Unirea era considerată ca un mijloc deosebit de important al dobîndirii, păstrării și consolidării independenței naționale. G. Barițiu sublinia că „tăria și puterea unui popor, baza sa, politica sa de cumpănire, nădejdile sale, prezentul și viitorul său zac în unirea națională"[1]). Gînditorii progresiști i-au criticat cu vehemență pe cei care, din motive egoiste, urmărind apărarea unor proprii interese, erau gata să dea mîna cu dușmanul unității țării. Într-un memoriu din 1856, către reprezentanții puterilor, întruniți la Paris, semnat de 119 români se arăta astfel că : „Identitatea de origine, de limbă, de religie, de nevoi, de obiceiuri, de instituții ale locuitorilor lor, interesul Europei, chiar Regulamentul lor organic, totul cere Unirea Moldo-Valahilor, unire căreia nu pot să i se împotrivească decît cei care vor să-i vadă împărțiți și slabi ca să-i poată cuceri, și cei cîțiva boieri care au trista ambiție de a obține ca răsplată a strădaniilor dreptul de a domni asupra patriei lor muribunde"[2]).

Poporul, întreaga națiune, au fost pentru unire, relevîndu-se că unirea va duce la creșterea potențialului politic și economic al țării și va pune națiunea română în relații de egalitate cu celelalte națiuni ale lumii. Gînditori înaintați arătau că „prin unire numai vom alcătui... un stat care nu are a se teme de nici o putere străină și care să fie considerat între celelalte staturi libere". Și, evidențiindu-se că unitatea națională va favoriza accelerarea dezvoltării economice se adăuga : „Da, unită, numai unită România va înflori" și astfel ea se va putea situa în rîndul „națiilor celor mai înaintate"[3]). În deplin consens cu imperativele timpului, militanții progresiști subliniau că formarea statului național unitar va realiza cadrul favorabil pentru înmănuncherea laolaltă și utilizarea fructuoasă a tuturor energiilor românilor în vederea propășirii lor materiale și spirituale, pentru „programul cultural, social și economic".

Poziția fermă a patrioților români, pătrunsă de încrederea nestrămutată în realizarea năzuinței de unitate a tuturor românilor se întemeia pe înțelegerea faptului că legitățile dezvoltării istorice impuneau cu stringență formarea statelor naționale și independente. Surprinzînd în chip vizionar că progresul omenirii nu se mai poate împăca cu asuprirea unor popoare de către altele, N. Bălcescu sublinia că se apropie ziua cînd sub loviturile luptei popoarelor „staturile întemeiate pe concuistă, pe călcarea drepturilor națiilor se vor sdrobi, națiile se vor reîntregi în libertatea lor". Iar Artemin Publiu Alexi arăta că principiul naționalității care stă la baza constituirii statelor independente a devenit „marea operă a secolului al nouăsprezecelea" și „oricine se scoală în numele lui învinge"[4]). Pe baza cercetării atente a realităților, a înțelegerii legităților dezvoltării istorice, C. Mille sublinia încă în 1883 că „Austro-Ungaria, stat intrat în descompoziție, nu poate dura mult timp ... căci boala ei este incurabilă". Mai tîrziu, în ziarul „Adevărul" din 31 iulie 1913 el arăta că „după lichidarea Turciei, vine acum rîndul lichidării Austro-Ungariei. Ea fatalmente se va întîmpla" și „toate popoarele din Austria își vor cere autonomia și toate popoarele din Ungaria vor gravita spre patriile mume respective". Valabilitatea acestei previziuni a fost confirmată de dezvoltarea istorică, în cadrul căreia, prin lupta întregului popor, a întregii națiuni s-a încheiat procesul de formare a statului național unitar român.

Larga solidaritate a patrioților români cu lupta tuturor popoarelor pentru emancipare națională constituie o caracteristică importantă a gîndirii și acțiunii lor. Acestea se sprijineau în mod deosebit pe ideea că națiunea este o categorie istorică obiectivă, firească în evoluția omenirii, iar respectarea drepturilor tuturor națiunilor la unitate și independență o condiție esențială pentru colaborarea lor fructuoasă. Încă în 1853 I. C. Brătianu scria : „fiecare națiune este de ajuns sieși și poate prin înseși ale sale puteri și printr-o asociațiune liberă cu celelalte națiuni înainta cu pas statornic"[5]). În spi-

FIȘE

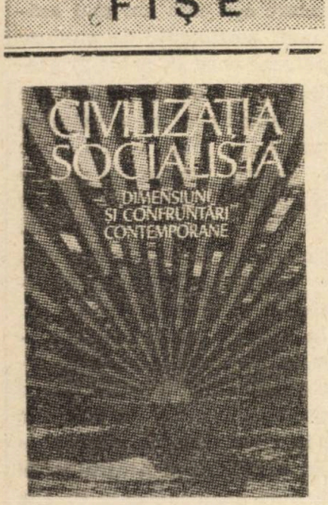

● *Volumul* Civilizația socialistă. Dimensiuni și confruntări contemporane *(Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1979, 302 p.), lucrare colectivă în coordonarea lui Al. Tănase, al treilea din seria celor consacrate civilizației socialiste, se încadrează în problematica actualei etape a edificării civilizației socialiste în patria noastră și a perfecționării sale viitoare, așa cum este ea trasată în documentele de partid. Nota dominantă o constituie, se arată în Cuvîntul înainte, dimensiunea axiologică a civilizației socialiste privită însă nu ca o problemă de axiologie pură, ci din punct de vedere al funcționării valorilor în sfera muncii, a economiei, moralei și etosului, la scară individuală și socială, în munca și viața tinerei generații, la nivelul culturii și în mobilitatea structurilor sociale.*

Valorificînd experiența construcției socialiste în țara noastră, studiile dezvoltă tema civilizației socialiste ca singură alternativă pozitivă, viabilă, la criza de sistem și la criza valorilor din societatea capitalistă, singura garanție certă a subordonării dezvoltării științei și tehnicii unor obiective umaniste, de perfecționare a relațiilor sociale și interumane, precum și a omului ca individualitate.

Economia industriei informației

● *A. Modin expune, în articolul* Informaționnoe obespecenie sistem upravleniia *(Asigurarea informatică a sistemelor de conducere), apărut în* VOPROSI EKONOMIKI *nr. 6/1979, problematica științifică a introducerii informaticii în conducere și succesele obținute pînă în prezent în acest domeniu în Uniunea Sovietică. După opinia autorului lipsește însă o rezolvare complexă a organizării planificării și conducerii în conexiune cu problema asigurării informaționale corespunzătoare. Institutele științifice au fundamentat teoretic și au elaborat parametrii principali ai sistemelor automatizate de conducere, metodele de prognoză și planificare ; a fost adoptată metodica edificării lor, precum și a stabilirii eficienței lor economice. Pentru implantarea tehnicii de calcul și a metodelor economico-matematice în conducerea producției sociale, pentru crearea sistemelor automate de conducere și, mai ales, pentru perfecționarea procesului informațional, s-ar impune, după aprecierea profesorului A. Modin, elaborarea în cadrul teoriei generale a conducerii științifice, a problemelor economiei industriei informației ca disciplină științifică de sine stătătoare. Dezvoltarea unor rețele de centre de calcul de folosință colectivă ar constitui baza materială a unei noi ramuri a industriei – prelucrarea informației.*

Cercetare – energie – economie

● *După cum informează* LE MONDE *(28 VI 1979), un recent raport de sinteză asupra stării științei și tehnicii franceze, înaintat forurilor de decizie, face, într-o primă parte, o evaluare a stării științei franceze în mare, ca domeniu al cunoașterii, iar într-o a doua parte – o evaluare a ei în funcție de obiectivele economice și sociale ale țării. Punctele forte ale cercetării și tehnicii franceze ar fi fizica particulelor elementare și genetica. Cele slabe – anumite domenii ale chimiei, bioenergetica, unde numărul cercetătorilor și tehnicienilor ar fi insuficient. Se deplînge prea marea dispersare a unor cercetări asupra fuziunii termonucleare care ar urma, pe termen lung, „să joace un rol important în domeniul energiei",*

ritul concepției revoluționare socialiștii au promovat cu consecvență ideea dezvoltării libere a tuturor națiunilor. Astfel, în Raportul la Programul partidului la Congresul P.S.D.R. din februarie 1910 M. Gheorghiu-Bujor sublinia : „Noi voim să se păstreze independența fiecărei națiuni, căci altfel nici nu s-ar putea stabili adevăratele legături trainice între popoare, în care fiecare națiune să aducă tributul propriu de cultură în concertul civilizației omenești" [6]). Tocmai de aceea, **socialiștii români au condamnat cu vehemență atentatele la adresa dreptului legitim al popoarelor la viață liberă și independență.** Solidaritatea cu lupta de eliberare socială și națională a popoarelor de pretutindeni a constituit o permanență a concepției lor despre relațiile internaționale.

O caracteristică a gîndirii social-economice înaintate este faptul că **idealul unității și independenței naționale este asociat cu cel al realizării dreptății sociale.** Postulată cu claritate de generația pașoptistă, unitatea laturii sociale și naționale a mișcării de eliberare a fost susținută de toți patrioții înaintați și **ridicată pe o treaptă superioară de gînditorii clasei muncitoare.** La aceștia idealul unității și independenței naționale se împletește organic cu cel al realizării dreptății sociale, al asigurării unor largi libertăți democratice pentru masele muncitoare și al făuririi unei noi societăți. Vigurosul spirit militant se împletește semnificativ cu viziunea largă a perspectivei istorice de dezvoltare a patriei libere și unite.

În acest cadru, odată cu afirmarea clasei muncitoare, a mișcării socialiste pe arena politică a țării, argumentația în sprijinul independenței și unității statale capătă noi valențe iar explicarea procesului însuși cucerește noi profunzimi. În amplul proces al căutărilor, socialiștii de pe ambele versante ale Carpaților au comis și unele erori, au formulat și anumite idei cărora dezvoltarea ulterioară nu le-a dat îndreptățire. Caracteristice și definitorii au fost însă ideile bune, valoroase utilizate cu multă pricepere ca argumente puse în favoarea unității statale a tuturor românilor.

Argumentele socialiștilor transilvăneni în favoarea unirii cu țara au fost sugestiv sintetizate de Emil Isac într-un articol care trebuia să apară în săptămîna premergătoare evenimentului dar – din motive tehnice, cum menționează redacția – a apărut puțin mai tîrziu „...vrem unirea tuturor elementelor românești, căci numai astfel sîntem asigurați că putem trăi viața unui popor civilizat și numai astfel ne este posibil, ca, în sfîrșit, toată energia noastră să nu fie jertfită în lupta de rezistență, ci ca energia aceasta să poată fi folosită pentru programul cultural, social și economic" [7]). Autorul leagă perspectiva independenței reale a României de unire și în acest sens el scrie : „Independența noastră este o condiție sine qua non a viitorului nostru și independența nu poate fi asigurată decît atunci dacă nu vor mai exista provincii românești, ci dacă toată românimea va trăi o singură viață de stat. Asta-i argumentul... pentru care socialismul român s-a declarat la Alba Iulia pentru idealul unirii tuturor românilor".

Un alt argument important afirmat de gînditorul menționat era cel după care printr-o Românie unită se va forma „un nou stat democratic în Europa de Orient și, în urma industrializării și comercializării (în sensul dezvoltării comerțului. n.n.) sale viitoare, va deveni un stat modern, în care se va forma o clasă puternică de muncitorime". Iar un alt argument demn de reținut este următorul : „un popor decentralizat nu-și poate dezvolta niciodată particularismul național spre binele omenirii întregi". La contraargumentul cum că n-ar fi bine ca mișcarea socialistă să ceară unirea Transilvaniei cu un regat ca cel al României, s-a răspuns că „Regatul în geneză și în principiu nu poate fi acceptat de socialism. Dar pînă ce în Europa există regate în cadrul cărora trăiește viață deplină socialismul (Belgia, Englitera, Italia, Spania), socialiștii români nu pot fi mai inconsecvenți ca frații lor din Belgia, Englitera, Italia și Spania" [8]). În gîndirea militanților era limpede că forma statului putea fi mai ușor prefăcută în condiții de unire – și în această privință mișcarea socialistă își avea bine definite aspirațiile ei republicane – decît în condiții de dezmembrare a țării.

prof. dr. I. V. NICOLAE
conf. dr. D. MUREȘAN

---

[1]) G. Barițiu, Naționalitate, în Antologia gîndirii românești, p. 392.

[2]) Memoriu către reprezentanții puterilor întruniți la Paris. În : „Acte și documente relative la renașterea României" vol. V, p. 895.

[3]) Citat din Gîndirea social-politică despre unire (1859), p. 41 și 42.

[4]) A. P. Alexi, Rezbelul oriental, ilustrat (scrisă în colaborare cu M. Pop), în Antologia gîndirii românești, partea a II-a, p. 701.

[5]) I. C. Brătianu, Naționalitatea, în P. Cornea, M. Zamfir, Gîndirea românească în epoca pașoptistă, vol. I, Ed. pentru literatură, București, 1969, p. 488.

[6]) Documente din istoria mișcării muncitorești din România — 1910—1915, Ed. politică, București, 1968, p. 67.

[7]) Emil Isac, Alba Iulia și socialiștii români. În : „Adevărul" din 23 dec. 1918.

[8]) Ibidem.

---

absența de geologi specializați în domeniul cărbunelui și insuficiența cercetărilor asupra utilizării sau conversiunii cărbunelui „chemat să joace un rol important înainte de sfîrșitul secolului". Se observă dificultăți în domeniul cercetării industriale în informatică (îndeosebi la circuite integrate). A reduce cifra importurilor, a limita dependența față de străinătate, se spune în relatare, sînt constante care revin de-a lungul întregului raport.

development dialogue
1979:1

● *Ultimul număr al revistei DEVELOPMENT DIALOGUE (nr. 1/1979) este consacrat lucrărilor prezentate la seminarul* The Development of Third World Autonomous Capacity in Science and Technology *(Dezvoltarea capacității autonome a lumii a treia în domeniul științei și tehnologiei), care s-a desfășurat la Uppsala (Suedia), în decembrie 1978, în organizarea fundației Dag Hammarskjöld și a Fundației internaționale pentru dezvoltări alternative (IFDA). Tematica s-a încadrat în orientarea mai cuprinzătoare a unui „Another Development" (Un alt tip de dezvoltare). Obiectivul principal al seminarului a fost de a investiga modul în care „un alt tip de dezvoltare" – orientată spre trebuințe, de sine stătătoare, endogenă, optimă sub raport ecologic și bazată pe transformări structurale – s-ar putea concretiza în politica științei și tehnologiei din țările lumii a treia. S-a subliniat, printre altele, necesitatea unei reevaluări și reabilitări a tehnologiilor tradiționale, fără ca aceasta să însemne predilecția pentru tehnologii intermediare sau sătești, ceea ce ar lăsa cîmp liber transferului tradițional de tehnologie și cu el și modelelor de dezvoltare care pun accentul pe bunuri neesențiale. Conceptul de „tehnologie adecvată" fiecărei țări în parte nu ar însemna un anumit tip de tehnologie – de proporții mici, intensivă în forță de muncă ș.a. – ci înțelegerea necesității unei opțiuni tehnologice conștiente.*

Minimizarea interesului pentru armament nuclear

● *Noua lucrare editată de SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute), purtînd titlul* Postures for Non-Proliferation. Arms Limitation and Security Policies to Minimize Nuclear Proliferation *(Poziții în favoarea neproliferării. Limitarea armamentelor și politicile de minimizare a proliferării nucleare în condițiile asigurării securității), Londra, 1979, 168 p. își propune identificarea unor măsuri de limitare comprehensivă a armamentelor, care să concorde cu cerințele de asigurare a securității statelor în cauză. În viziunea cărții, a cărei autoare este dr. Enid C.B. Schoettle, pentru a frîna proliferarea nucleară nu este suficientă adoptarea unor măsuri internaționale care să îngreuneze exportul de facilități referitoare la ciclul combustiei nucleare, ci trebuie să se definească o serie de măsuri politice care să satisfacă cerințele de securitate ale statelor nenucleare, minimizînd, totodată, aspirațiile lor în a deține capacități nucleare independente și micșorînd astfel în mod colectiv proliferarea nucleară viitoare. Viitorul cere o opțiune politică, nu tehnică. Dacă statele mari – se conchide în carte – doresc să creeze o structură care să prevină în mod efectiv proliferarea pe termen lung, ele ar trebui să renunțe la pozițiile de forță.*

FIȘE

Conferința O. N. U. asupra dreptului mării și-a reluat lucrările

VALORIFICAREA BOGĂȚIILOR OCEANULUI PLANETAR ÎN INTERESUL TUTUROR POPOARELOR

DE CÎTEVA ZILE — la 16 iulie a.c. — au fost reluate la New York lucrările sesiunii a VIII-a a Conferinței O.N.U. asupra dreptului mării. După cum arăta Secretarul general al Națiunilor Unite, Kurt Waldheim, în mesajul adresat sesiunii, în cursul lucrărilor de la Geneva, la 9 aprilie a.c., „Comunitatea internațională a dat acestei Conferințe marea responsabilitate a adoptării unui regim legal care să cuprindă utilizările tradiționale ale mării, administrarea rațională a resurselor biologice și minerale, protecția mediului marin, noile granițe ale cercetării științifice, precum și explorarea și exploatarea teritoriilor submarine, dincolo de limitele jurisdicției naționale, care constituie Patrimoniul comun al umanității". Precizînd modalitățile de abordare, Secretarul general al O.N.U. atrăgea atenția asupra faptului că întrucît problemele „spațiului oceanic sînt într-o strînsă interrelație, ele trebuie soluționate în totalitatea lor".

România apreciază Conferința O.N.U. asupra dreptului mării ca fiind o acțiune importantă pentru promovarea intereselor tuturor popoarelor atît pe plan **conceptual general** — prin contribuția pe care o poate aduce la instaurarea unor noi relații internaționale — cît și pe plan **practic, imediat,** în sensul elaborării unor noi reguli de natură să evite apariția unor diferende între state, să contribuie la soluționarea echitabilă a diferendelor existente și la intensificarea cooperării în domeniul maritim.

În concepția țării noastre, Organizația Națiunilor Unite **„poate și trebuie să-și aducă... contribuția la reglementarea echitabilă a folosirii mărilor și oceanelor, ținînd seama că tendința de extindere unilaterală a drepturilor unor state asupra oceanului planetar, care poate căpăta în fapt caracterul unei extinderi teritoriale, poate crea un șir de probleme conflictuale grave în viața internațională, poate duce la ascuțirea contradicțiilor și agravarea încordării pe plan mondial. Este necesar ca în reglementarea acestei probleme să se pornească de la principiul ca mările și oceanele să aparțină în continuare patrimoniului internațional al umanității, să servească intereselor tuturor popoarelor, cauzei colaborării și păcii".** [1])

Această poziție de principiu are în vedere cerința obiectivă ca mările și oceanele să constituie în continuare mijloace de apropiere între popoare, iar potențialul important părți a globului (peste 70%) acoperite de apă să fie folosit cu discernămînt pentru soluționarea unor probleme fundamentale ale epocii contemporane : alimentație, energie, materii prime etc., în interesul **progresului economic** și **social** al tuturor popoarelor.

Ritmul lucrărilor Conferinței este relativ lent, dar trebuie avut în vedere că unele probleme de pe agendă, cum sînt, de pildă, cele referitoare la Zona internațională a teritoriilor submarine **sînt complet noi,** iar altele, deși mai vechi, necesită a fi analizate sub multiple aspecte, ținînd seama de cerințele actuale și de perspectivă ale vieții internaționale, de interesele tuturor statelor.

Sub aspect procedural, regula **consensului** și **metodele** folosite pînă acum de către oficialitățile Conferinței pentru elaborarea unui proiect de Convenție general-acceptabil pot fi apreciate pozitiv, întrucît au permis dezbateri aprofundate, stabilirea punctelor de acord și de dezacord. Mai puțin satisfăcătoare este tendința, manifestată în special la sesiunea din acest an, de a se introduce **noi texte,** noi formulări sau modificări — cum a fost cazul **limitei exterioare a platoului continental** — care nu întrunesc asentimentul majorității participanților. De asemenea, este criticabilă încercarea unor state de a adopta **măsuri unilaterale** în unele zone maritime, cum sînt cele preconizate pentru exploatarea resurselor minerale ale zonei internaționale a teritoriilor submarine. În aceste condiții este explicabilă preocuparea țărilor în curs de dezvoltare de a nu permite exploatarea acestui patrimoniu decît pe baza unor norme convenite de întreaga comunitate internațională. Înțelegînd această preocupare a „Grupului celor '77" și a altor țări, România consideră că pentru soluționarea viabilă a problemelor deosebit de importante și complexe care fac obiectul negocierilor ar trebui să se facă **noi eforturi pentru obținerea consensului** sau a unui acord cît mai larg și numai în faza finală să se utilizeze votul.

„TEXTUL COMPOZIT revizuit de negocieri", elaborat în urma primei părți a actualei sesiuni a Conferinței, reprezintă sinteza dezbaterilor și negocierilor de pînă acum, urmînd să stea la baza proiectului viitoarei Convenții. Delegația țării noastre analizează noul text prin prisma intereselor specifice ale României — ca țară geografic dezavantajată, riverană la Marea Neagră, săracă în resurse piscicole, și ca stat care desfășoară activități de navigație și de pescuit în alte zone maritime — precum și a intereselor comunității internaționale, în special ale țărilor în curs de dezvoltare, așa cum de altfel se subliniază în toate rezoluțiile O.N.U. legate de convocarea și desfășurarea Conferinței. Proiectul viitoarei Convenții trebuie să reflecte, în mod corespunzător, aceste interese și să consacre soluții care să ia în considerare nevoile reale ale tuturor țărilor.

Tocmai în această viziune, delegația română, împreună cu delegația Iugoslaviei, a prezentat, în cadrul Conferinței, o propunere vizînd recunoașterea unui regim preferențial pentru toate țările în curs de dezvoltare în privința accesului la resursele piscicole din zonele economice. Este vorba de o problemă de principiu, care vizează **evitarea discriminării** țărilor în curs de dezvoltare în domeniul pescuitului oceanic. Acordarea unui regim preferențial acestor țări, **în toate domeniile relațiilor economice internaționale,** este un principiu general recunoscut de toate statele și el trebuie să-și găsească aplicarea corespunzătoare și în domeniul accesului la resursele biologice marine.

Țara noastră a demonstrat că este necesar ca zona economică să nu devină proprietatea celui care o declară, pentru a nu se ajunge la o împărțire teritorială a spațiilor maritime. În acest sens, delegația română va insista în continuare ca în Convenție să se prevadă **îndatorirea statului riveran de a garanta accesul la resursele piscicole** din zonă pe bază de acorduri încheiate cu celelalte state, în special cu cele care nu au resurse biologice suficiente în zonele proprii. Proiectul viitoarei Convenții trebuie să statornicească faptul că accesul altor state va avea loc **pe baza acestor acorduri,** care să fie negociate cu statele riverane, stabilindu-se : **a)** taxe rezonabile ; **b)** cantitățile de pește care pot fi recoltate ; **c)** dreptul de control al statului riveran asupra modului în care sînt respectate clauzele contractuale. Recunoscîndu-se statului riveran drepturi de conservare și protecție a resurselor biologice din zona economică, în textele Convenției va trebui să se consacre — în același timp — obligația acestor state de a coopera cu alte state în exploatarea resurselor vii din zonele respective. Totodată, este necesar ca zona respectivă să

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 14, Ed. politică, București, 1977, p. 209.

rămînă **liberă** pentru comunicațiile internaționale (navigație, survol, instalarea de cabluri și conducte).

UN ALT CAPITOL, deosebit de important, al dezbaterilor de la New York ale actualei sesiuni a Conferinței O.N.U. asupra dreptului mării se referă la **Patrimoniul comun al întregii umanități.**

Cum se explică interesul deosebit atît al țărilor **dezvoltate**, cît și al celor **în curs de dezvoltare** pentru valorificarea resurselor **zonei internaționale a teritoriilor submarine ?**

Studiile efectuate în ultimii ani — în cursul lucrărilor Conferinței asupra dreptului mării — au relevat existența unor **resurse imense** în teritoriile submarine ale zonei internaționale a Oceanului planetar. Potrivit acestor studii, în **Patrimoniul comun al umanității** s-ar afla 300 milioane tone de molibden, 43 miliarde tone de aluminiu, 3 miliarde tone de cupru etc. Nevoile omenirii de cobalt ar putea fi asigurate pe circa 200 de secole, iar cele de mangan pe o perioadă de 20 de ori mai mare.

Preocuparea pentru explorarea și exploatarea acestor resurse rezultă și din veniturile nete estimate pînă acum. Astfel, 1 dolar investit în extracția mineralelor din teritoriile submarine va aduce cel puțin 3 dolari venit pe an, ceea ce reprezintă un profit mult mai mare în comparație cu extracția de pe uscat. Veniturile realizate în extracția nodulilor din teritoriile submarine sînt evaluate între 185 și 253 milioane de dolari pentru un milion tone metrice de magneziu, vanadiu, zinc și molibden și între 55 și 109 milioane de dolari pentru un milion tone metrice de nichel, cupru, cobalt.

În procesul de negociere s-au precizat mai bine condițiile de explorare și exploatare, ajungîndu-se la concluzia că la aceste activități urmează să aibă acces atît întreprinderile de stat, cît și cele particulare, în asociere cu întreprinderea care va organiza — sub îndrumarea Adunării generale a tuturor statelor — activitățile de valorificare a resurselor teritoriilor submarine.

Țara noastră consideră că reglementările elaborate trebuie să ducă la statornicirea unui sistem de exploatare a bogățiilor submarine, în stare să asigure criterii **juste** și **echitabile** de valorificare a resurselor minerale ale Patrimoniului comun al umanității. În viziunea României, aceasta implică participarea efectivă a tuturor statelor nu numai la procesele productive, ci și la împărțirea beneficiilor, luîndu-se în considerare cerințele de progres și dezvoltare ale tuturor popoarelor. Aceasta presupune ca procesul general de valorificare a resurselor să nu țină seama de situarea geografică a statelor, riverane sau fără litoral, ci să aibă în vedere interesele tuturor țărilor și în primul rînd ale celor în curs de dezvoltare.

În lumina acestor exigențe, relațiile maritime vor cunoaște **un nou cadru de evoluție**, explorarea și exploatarea echitabilă a Patrimoniului comun al omenirii reprezentînd o componentă fundamentală a noilor reglementări în domeniul maritim, în folosirea mărilor și oceanelor Terrei, și va ocupa un loc important în **„noua ordine legală a spațiilor maritime"**, integrîndu-se organic în procesul complex de promovare și statornicire a noii ordini economice și politice mondiale.

Totodată, România se pronunță pentru statornicirea unor reglementări de natură să ocrotească interesele țărilor riverane și, în același timp, să garanteze dezvoltarea cercetării științifice marine în interesul tuturor țărilor, iar transferul de tehnologii să faciliteze cunoașterea și valorificarea resurselor biologice și minerale ale Oceanului mondial, nu numai în folosul țărilor dezvoltate, ci și al celor în curs de dezvoltare.

Ca și la sesiunile precedente, țara noastră se pronunță — și în cursul dezbaterilor de la New York ale actualei sesiuni a Conferinței — pentru statuarea unui asemenea cadru normativ care să asigure participarea tuturor statelor la exploatarea resurselor biologice și minerale ale mărilor și oceanelor lumii, să garanteze valorificarea acestor bogății în interesul tuturor popoarelor. Sînt deziderate fundamentale ale edificării unei **noi ordini maritime mondiale**, componentă importantă a procesului democratizării relațiilor internaționale contemporane.

prof. dr. Dumitru MAZILU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

De la penurie pe uscat la rezerve de durată în mare?

NECESITATEA gospodăririi raționale a resurselor naturale, a eliminării risipei de materii prime și combustibil a generat în ultima perioadă tot mai numeroase studii asupra potențialului lor economicește exploatabil pe glob. Chiar dacă asemenea evaluări diferă între ele în ceea ce privește gradul de epuizare a resurselor minerale existente, raportul dintre dinamica consumului lor și perioada în care vor putea fi satisfăcute în viitor necesitățile mondiale de consum, cifrele respective oferă un argument pregnant pentru instaurarea unui regim de utilizare rațională. Aceasta, deoarece — după cum ilustrează graficul alăturat, rezultat dintr-o astfel de evaluare recentă — este de așteptat ca în următoarea jumătate de secol să se epuizeze zăcămintele aflate în scoarța terestră la o mare parte din metalele neferoase, la petrol, azbest etc., exceptînd cazul în care s-ar mai descoperi noi zăcăminte, de amploare.

Desigur, noțiunea de „economicește exploatabile", care stă la baza evaluării rezervelor de minerale disponibile în viitor, este ea însăși elastică, întrucît depinde de evoluția prețurilor la un produs sau altul furnizat de industria minieră, de progresele tehnologiei de exploatare. În condițiile creșterii prețurilor și ale perfecționării tehnologiilor de exploatare devin economicește „interesante" zăcămintele cu un conținut util mai sărac, ceea ce duce implicit la îndepărtarea termenului de epuizare a rezervelor respective.

În acest context, perspective tot mai favorabile capătă exploatarea resurselor minerale ale fundului mărilor și oceanelor, practic neatinse încă, dacă facem abstracție de petrolul și gazele obținute pînă în prezent din platoul continental sau de sarea extrasă din apa unor mări. Este vorba, în primul rînd, de uriașele zăcăminte de noduli polimetalici, de alte zăcăminte, al căror inventar sporește continuu, în urma unor cercetări de prospectare tot mai ample, efectuate de firme și specialiști din S.U.A., Canada, Japonia, R.F.G., Franța și alte țări.

Lăsînd la o parte resursele biologice — în general mai bine studiate — ale mărilor și oceanelor, cifrele avansate asupra resurselor de minerale utile care zac pe fundul acestora sînt uneori deosebit de ample : echivalentul consumului mondial pe 400 mii de ani la mangan, pe 150 mii de ani la nichel, pe 6 mii de ani la cupru ș.a.m.d. Mai modeste, ținîndu-se seama de dificultățile obiective de exploatare, prognozele privind volumul extracției pe scară industrială — de pildă, a nodulilor polimetalici — se situează în jur de un milion de tone pe la mijlocul deceniului următor și la 3 milioane de tone la sfîrșitul acestuia. Este evident că stabilirea, sub egida O.N.U., a colaborării și cooperării între toate statele lumii în domeniul explorării și exploatării bogățiilor din zona internațională a teritoriilor submarine ar putea constitui un puternic impuls pentru folosirea rațională, în folosul tuturor, al acestui patrimoniu comun.

N. POPOV

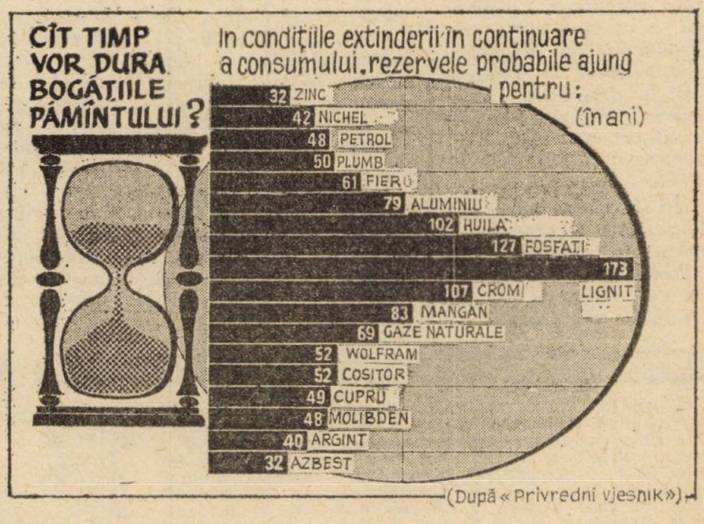

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Țările occidentale industrializate: rezultate sub așteptări

EVOLUȚIA pe termen scurt a economiei principalelor țări occidentale industrializate pare să indice, potrivit ultimelor analize ale economiștilor vest-europeni inconsistența strategiei inițiată pentru 1979 și care prevedea încetinirea creșterii în S.U.A. — în scopul reducerii deficitului comercial și a tendințelor inflaționiste, precum și în vederea redresării poziției dolarului — și o accelerare a creșterii în R.F.G. și Japonia, de natură să stimuleze tendințele similare și în alte țări occidentale. Iată rezultatele în primele luni ale anului :

În S.U.A. s-a înregistrat o scădere record pentru ultimii 11 ani a comenzilor pentru bunuri de echipament, precum și o reducere semnificativă a vînzărilor de automobile. Balanța comercială a înregistrat din nou deficite majorate, care tind să se mențină și să se accentueze ca urmare a noilor creșteri la prețul țițeiului. Aspectele menționate precum și rata scăzută a utilizării capacităților de producție sau menținerea ridicată a șomajului au determinat revizuirea previziunilor de creștere pentru 1979, respectiv de la 2% la 1,5%.

În Japonia, rata inflației este în creștere — 0,9% în februarie și martie, 1,7% în aprilie și 1,6% în mai — la prețurile cu ridicata, cu repercusiuni directe în special asupra materiilor prime industriale. La Tokio se speră atingerea obiectivului de reducere a excedentului balanței comerciale prin limitarea voluntară a exporturilor și majorarea importurilor, paralel cu măsura luată la intern în direcția creșterii ratei dobînzii.

Presiunile inflaționiste se mențin și în R.F. Germania deși cu rate de creștere mai atenuate față de celelalte țări occidentale. Relansarea, în aprilie și mai, a comenzilor de bunuri de echipament și scăderea constantă a ratei șomajului par să indice, de asemenea, o situație relativ mai bună în Germania federală în raport cu evoluțiile din economia celorlalte țări occidentale industrializate.

În Franța se constată deja o stagnare a comenzilor la bunuri de consum, așteptîndu-se o situație similară și în ceea ce privește bunurile de echipament. Rata șomajului care a atins 6,1% ; tinde să crească în continuare, în ciuda măsurilor preconizate în direcția relansării sectoarelor cele mai amenințate, în special a construcțiilor.

În ceea ce privește Anglia, se așteaptă încă rezultatele programului recent lansat, constînd din reducerea cheltuielilor și a subvențiilor publice, diminuarea impozitelor pe venit și majorarea taxelor pe valoarea adăugată. Cu toate aceste măsuri, la care se adaugă o mai mare independență față de importurile de petrol, economiștii vest-europeni consideră că Anglia nu va fi, pe termen scurt, scutită de influențele inflaționiste și de o anumită reducere a ritmului de creștere.

Italia rămîne în continuare afectată de nivelul ridicat al șomajului, cu oscilații puțin concludente în ceea ce privește creșterea în industrie și nivelul prețurilor.

EVOLUȚIA PREȚURILOR

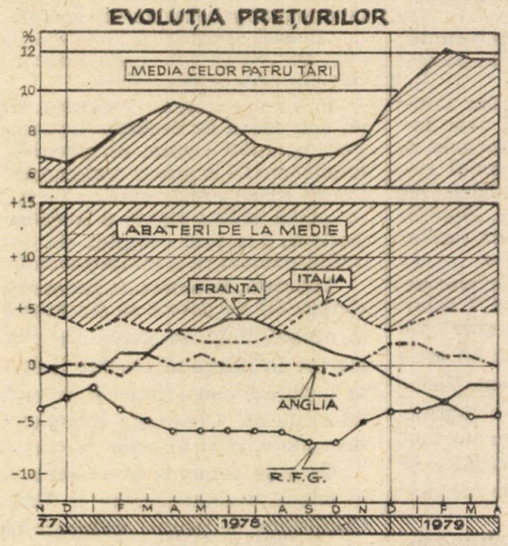

Orientări în dezvoltarea economică

Thailanda — atenție prioritară investițiilor industriale

THAILANDA, țară sud-est asiatică, cu o populație de 43,6 milioane locuitori și o suprafață de circa 542,4 milioane km², a cunoscut în ultimii ani o evoluție economică marcată de creșteri reale ale P.N.B.-ului (15,8% în 1977 și 7,9% în 1978). Rezultate pozitive s-au obținut în industria extractivă și prelucrătoare, deși acestea dețin deocamdată ponderi scăzute în cadrul P.I.B., și în special în construcții, a doua ramură ca importanță a economiei (peste 20% din P.I.B.), după agricultură. S-au înregistrat astfel sporuri în producția de cositor (26 000 tone export în 1978, cu 21% mai mult decît în anul anterior), minereu de tungsten și fluorită, ca și creșteri semnificative ale producției în industria textilă.

În prezent, preocupările prioritare în economie se îndreaptă către stimularea investițiilor din surse interne și atragerea de noi surse externe de finanțare.

Bugetul pe anul financiar curent (1 octombrie 1978 — 30 septembrie 1979), prevede de asemenea cheltuieli guvernamentale, de circa 38 mird. dolari, destinate stimulării activității economice, dintre acestea aproape 29% fiind destinate investițiilor industriale, sporirii producției industriale — în special a celei pentru export —, a comunicațiilor și agriculturii. Se prevăd de asemenea cheltuieli importante în domeniul educației și sănătății publice. În anul 1979 se scontează astfel, pe obținerea unei creșteri reale a P.I.B. de 5% și a unui spor al producției industriale de 7—8%.

Guvernul thailandez a aprobat de curînd 63 de proiecte industriale de investiții remarcîndu-se printre acestea șase întreprinderi producătoare de motoare Diesel cu o valoare totală de 20 milioane dolari, care acoperă o gamă largă de tipuri (5—260 C.P.) de motoare auto, agricole și industriale. Se prevăd de asemenea extinderi de capacități în industria cimentului, rafinării țițeiului, a medicamentelor (150 t tetraciclină), la zahăr etc.

În domeniul agricol, preocupările se îndreaptă în special către extinderea irigațiilor, (un proiect de 51,3 mii ha în zona Zam Pao și Lanu Takhong), controlul precipitațiilor (în cîmpia Tung-Kula) și extinderea creditului agricol).

Schimburile comerciale dintre România și Thailanda au sporit în perioada 1973—78 de peste 15 ori. România exportă produse de construcții de mașini (tractoare, autocamioane, autosanitare, mașini agricole, mașini-unelte, motoare electrice și diesel, rulmenți etc.), produse chimice (îngrășăminte, materiale plastice, produse sodice, produse farmaceutice etc.), produse industrial-textile etc. La import s-au remarcat cu valori mai mari : cauciucul natural, barita, fluorita, kenaful etc. Recent au fost semnate documentele de constituire a Societății mixte pentru producția și comercializarea de aspirină în Thailanda, precum și a societății mixte „MARROM" pentru comercializarea de produse românești.

N. L. OSS

EVOLUȚII MONETARE

ÎN AȘTEPTAREA precizărilor președintelui Carter asupra politicii administrației S.U.A. în combaterea efectelor crizei energetice asupra economiei țării precum și a liniilor directoare ale politicii energetice, piața valutară a adoptat o poziție de expectativă. Această situație, coroborată cu intervențiile băncilor centrale, a contribuit la o revenire parțială a **dolarului S.U.A.**, în perioada 9—13 VII 1979.

Lira sterlină a înregistrat efectul „profit taking"-ului care a determinat un recul mai accentuat al acestei valute în intervalul analizat. Moneda britanică a înregistrat un minim de 2,2025 dolari/1 liră, cu 1,7% sub nivelul de referință, situîndu-se în final la circa 2,2235 dolari/ 1 liră.

Francul elvețian a înregistrat pe ansamblul săptămînii un ușor recul, cotînd la închidere la 1,657 franci/1 dolar, comparativ cu nivelul de 1,6505 franci/1 dolar de pe data de 6 VII 1979 (depreciere de 0,4%).

Marca vest-germană a înregistrat efectul majorării cu un procent la 5% a taxei oficiale a scontului și cu 0,5 la 6% p.a. a taxei de lombard, măsuri care se înscriu în linia politicii antiinflaționiste a autorităților monetare vest-germane. În aceste condiții, marca a înregistrat o repreciere maximă de 0,5% la un curs de 1,8235 mărci/1 dolar, cotînd la închidere la circa 1,83 mărci/1 dolar (cu 0,1% peste închiderea de referință).

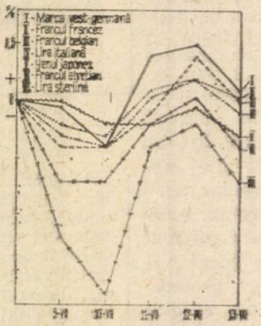

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 9—13 VII, luîndu-se ca bază cursurile din 6 VII a.c.

Francul belgian a continuat să fie susținut în cadrul sistemului valutar vest-european, cotînd la închidere la 29,35 franci/1 dolar, nivel foarte apropiat cursului de referință.

Francul francez a avut o evoluție destul de constantă, în jurul a 4,26 franci/1 dolar, în timp ce **lira italiană** a oscilat între 821,35 și 823,50 lire/1 dolar.

Yenul japonez a înregistrat în final un recul ceva mai accentuat față de dolarul S.U.A., situîndu-se cu 0,3% sub închiderea săptămînii precedente, respectiv la un nivel de 217,70 yeni/1 dolar.

Dobînzile la eurodepozitele pe termen de 6 luni s-au situat la cca. 19,8125% la eurodolari, 7,25% la euromărcile vest-germane și 2,375% la cele în eurofranci elvețieni.

Piața aurului a înregistrat o perioadă cu oscilații ample sub efectul „profit taking"-ului, înregistrînd în final un recul la 287,45 dolari/uncie (al doilea fixing din ziua de 13 VII 1979), cu 2,80 dolari/uncie sub cel corespunzător din 6 VII 1979. De menționat că în acest interval a fost atins nivelul istoric cel mai ridicat al fixingului la Londra, respectiv 290,75 dolari/uncie pe data de 12 VII 1979.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

R. P. POLONĂ

ACCENTUAREA LATURILOR CALITATIVE ALE DEZVOLTĂRII

IN ANII construcției socialiste dezvoltarea economiei poloneze a înregistrat însemnate succese, evoluția indicatorilor punînd în evidență transformări economico-sociale ample și dinamice. Astfel, față de anul 1960, producția totală a industriei socialiste de la începutul anului 1978 era de aproape 4,35 ori mai mare, priorități importante consemnîndu-se în ce privește industriile electrotehnică — o creștere de 8,54 ori, chimie — 7,03 ori, electronică ș.a., în general activități complexe, pregnant intensive, creînd condiții pentru promovarea unui nivel tehnic ridicat în întreaga economie. Față de aceeași bază, o creștere de aproape 1,5 ori se remarcă în ceea ce privește producția agricolă, dinamici importante evidențiindu-se pentru numeroase alte sectoare. Asemenea evoluții accentuate au fost susținute de înfăptuirea unor programe însemnate de investiții — reprezentative în această direcție fiind ponderea ridicată, adeseori spre o treime, a investițiilor nete în venitul național, precum și înnoirea în perioada 1971—1976, în proporție importantă, a parcului industrial de mașini și utilaje, creșterea și modernizarea în măsură însemnată a mijloacelor tehnice din agricultură, construcții, transporturi etc.

Efect sintetic al întregii dezvoltări, venitul național creat a sporit, în perioada 1961—1977, de peste trei ori. O expresie a progreselor înregistrate în ce privește sporirea nivelului de trai pe fondul acestei dezvoltări economice dinamice o constituie creșterea susținută, în perioada menționată, a veniturilor nete ale populației. Pe un plan general amploarea progresului economico-social înregistrat de Polonia este pusă în lumină de faptul că, deținînd circa 0,2% din totalul suprafeței uscatului și circa 0,8% din cel al populației mondiale, producea la începutul anului trecut, de exemplu, circa 2,2% din totalul mondial al producției de energie primară, 2,7% din producția mondială de oțel, 3,3% din cea de cupru rafinat, 3,1% din cea de acid sulfuric, revenindu-i 1,1% din totalul exportului mondial.

În cadrul creșterii economiei poloneze se relevă **intensele eforturi care s-au depus și se depun pentru o dezvoltare calitativă, pentru fructificarea, în cît mai mare măsură, a acumulărilor deja realizate.** Pornindu-se de la legătura nemijlocită dintre creșterea eficienței social-economice, în sensul ei larg, și sporirea gradului de satisfacere a nevoilor sociale, ca priorități în dezvoltarea economiei poloneze în acești ultimi ani, în prezent, cît și în perspectivă, au fost și sînt situate, între altele: creșterea, pe toate căile, a eficienței producției industriale și în întreaga economie; gospodărirea rațională a rezervelor naturale și întărirea bazei de materii prime și energetice; dezvoltarea agriculturii, a producției alimentare; creșterea activității în construcțiile de locuințe; practic, primatul obiectivelor sociale și asigurarea tuturor condițiilor materiale și culturale pentru dezvoltarea multilaterală a omului.

Sînt orientări care au determinat și determină evoluții semnificative ale indicatorilor economico-sociali. Este de menționat realizarea sporului de 5,8% în 1978 față de 1977 al producției vîndute de industria socialistă, în întregime pe baza creșterii productivității muncii. De asemenea, creșterea numărului de produse cu emblema de calitate, de la 21 000 în 1977 la 25 000 în 1978; potrivit unor estimații valoarea produselor purtînd mărcile superioare „Q" și „1" a urcat în anul trecut la 162,7 mlrd. zloți, ceea ce reprezintă circa 26% din valoarea articolelor susceptibile să poarte aceste însemne, comparativ cu 22,3% în 1977.

Se remarcă, totodată, devansarea sensibilă, în aceeași perioadă, a ritmului de creștere a importului (4,7%) de către cel al exportului (9,8%), sporirea producției globale agricole cu un trend ridicat — 4,2%. Un accent deosebit se pune pe finalizarea obiectivelor de investiții pentru producție deja începute; în același timp se degajă o creștere însemnată a numărului de locuri de muncă: construcția de locuințe (12 100), ocrotirea sănătății și asistență socială (11 400), comerț (8 000), învățămînt și educație (6 800), transport și telecomunicații (6 800). În aceste condiții venitul național a crescut cu 2,8%; s-a asigurat o sporire a retribuției nominale medii cu 5,7%, s-au înregistrat creșteri importante la livrările de mărfuri către comerț, de pildă în ce privește cele de carne și produse din carne (inclusiv păsări) cu aproape 4%, cele de unt — cu 8,6%, de lapte — aproape 9%, de ouă — 8,4% etc.

Asemenea evoluții au fost prevăzute și pe mai departe în dezvoltarea economiei poloneze. Pentru anul 1979 s-a urmărit, de exemplu, aceeași accentuare a investițiilor în sectoarele legate direct de consum — agricultură, industria alimentară, industriile producătoare de îngrășăminte, tractoare, mașini agricole, construcțiile de locuințe etc. Venitul național urmează să crească cu 3%, sporind, de asemenea, retribuția reală medie.

CU O PONDERE însemnată în acțiunea de utilizare mai rațională a materiilor prime și energiei, de reducere sistematică a volumului de energie și materiale solicitate de producție sînt implicate promovarea tehnologiilor de economicitate sporită, a produselor și oricăror acțiuni și măsuri răspunzînd acestei cerințe. Ca un principiu general în utilizarea energiei, se înscrie **recircularea acesteia.** Se mai poate menționa aprecierea eficienței în funcție de **consumul de energie** în spațiu și timp. De exemplu, în cadrul unei instituții specializate — Inspectoratul general de economisire a energiei, se întocmește un „calcul tras" al consumului de energie pentru fiecare activitate sau produs ce urmează să se realizeze; calculul însumează energia consumată pentru obținerea fiecărui component al activității sau produsului respectiv (identificîndu-se practic cu un consum cumulat de energie), constituind elementul esențial în decizia finală asupra oportunității lansării acestora.

UN ROL important la realizarea transformărilor din economia poloneză este chemată să-l aibă **știința, activitatea de cercetare științifică tot mai puternic integrată cu producția, inventica desfășurată la scara întregii economii.** În această direcție se remarcă sporirea considerabilă a investițiilor pentru știință, cercetare și dezvoltare — de pildă numai în intervalul 1971—1975, de peste 2 ori, creșterea accentuată a efectivului personalului ocupat în aceste sectoare. Este de menționat că pentru invențiile autohtone s-au acordat, în 1977 față de 1971, de aproape două ori mai multe brevete, că în aceeași perioadă au crescut de peste 3 ori efectele economice obținute de pe urma propunerilor de raționalizare prezentate de către colectivele din întreprinderile industriale. Se degajă, de asemenea, efectele acțiunii noului sistem financiar-economic în direcția creșterii eficienței, prevederile acestuia aprofundînd considerabil gradul de implicare a unităților din economie pentru gospodărirea cu maximum de randament a mijloacelor tehnice, materiale și financiare pe care le au la dispoziție, pentru o valorificare superioară a capacității creatoare a forței de muncă.

Legat de aceasta pot fi evocate și unele aspecte ale metodologiei de planificare, urmărind asigurarea unui cadru superior planificării menit să susțină, să implice aprioric sporirea eficienței în procesul de dezvoltare. De exemplu, alături de profilul de plan departamental, de ramură și teritorial (la nivelul fiecărui voievodat), potrivit unor condiții concrete ale economiei poloneze se ține seama de faptul că împărțirea strictă a acesteia pe ministere, ramuri, voievodate etc. poate genera efecte concurente care să ducă la deteriorarea mediului, la diminuarea eficienței. Ca urmare, în planificarea poloneză se mai utilizează: a) o planificare **macroregională,** armonizînd interesele economice-sociale la nivelul a 8—10 voievodate; b) o planificare pe **domenii largi** încorporînd probleme ale mai multor ramuri, departamente sau voievodate (de exemplu domeniul alimentar — subsumînd problemele agriculturii și industriei alimentare, dar și ale producției industriale de mașini agricole, îngrășăminte chimice etc. — sau domeniul economiei marine). În acest din urmă cadru, dimensionarea destinațiilor producției și a resurselor acesteia se realizează prioritar potrivit cerințelor exprese ale domeniului respectiv.

În condițiile intensei creșteri atît a economiei românești cît și poloneze relațiile economice de colaborare și cooperare ale României socialiste cu Republica Populară Polonă, vădind vechi tradiții istorice, au cunoscut și cunosc o puternică dezvoltare. Se remarcă o amplificare de aproape 11 ori, în perioada 1961—1977, a volumului de comerț exterior. Programele de perspectivă ale dezvoltării celor două țări oferă noi și importante premise pentru amplificarea acestor relații.

dr. Dan POPESCU

MACHINOEXPORT

BULGARIE

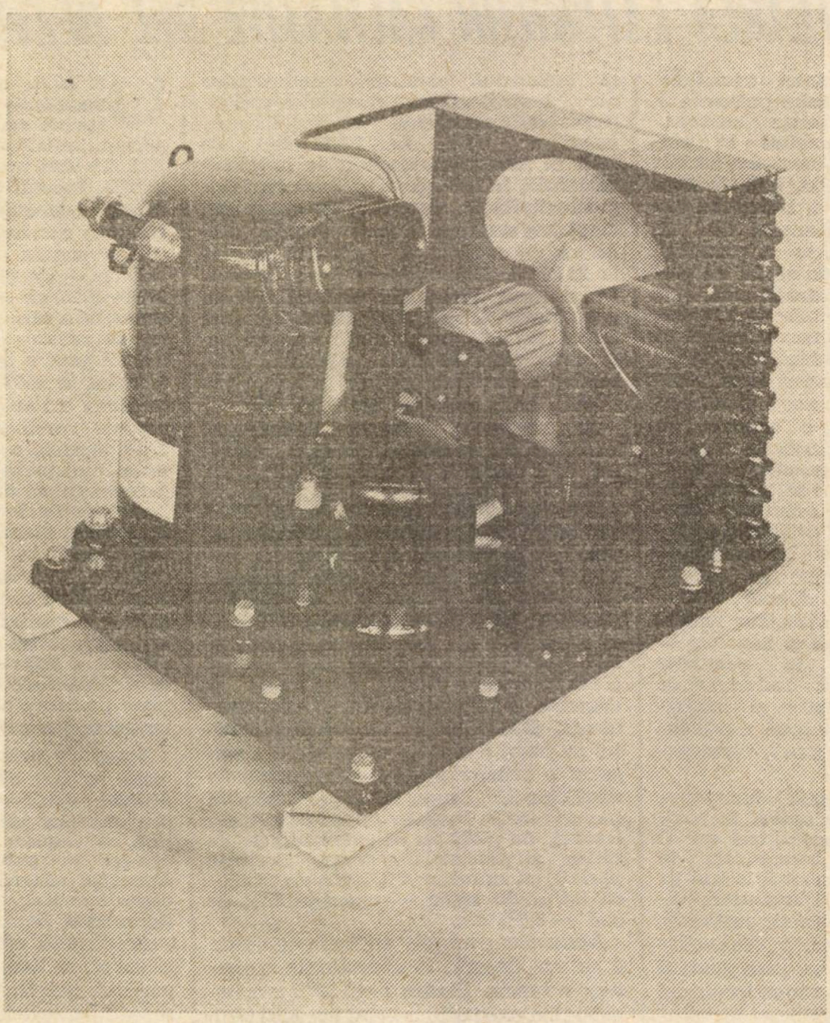

AGREGATE FRIGORIFICE

Pentru frigiderele dv., pentru camerele și vitrinele dv. frigorifice – „Hermetic Freon Units AC și ACT", după licența Tokyo Sanyo Co. Ltd – Japonia.

Caracteristici tehnice :

Temperatura mediului înconjurător	de la +5° C pînă la +43° C
Temperatura de vaporizare	de la −30° C pînă la −5° C
Temperatura de aspirație	pînă la +32° C
Agent frigorific	Freon 12
Curent alternativ	2,9 ; 3,2 ; 4,6 ; 6,6 ; 8,1A 220 V ±10%
Curent trifazat	2,9 ; 3,2 ; 4,6 ; 6,6 ; 8,1A 380 V ±10%

Pentru agregate frigorifice : compresoare Hermetic Freon 2,9 ; 3,2 ; 4,6 ; 6,6 ; 8,1 după licența Tokyo Sanyo Co. Ltd. – Japonia. Agent frigorific Freon 22.

Pentru climatizarea aerului în încăperi și alte instalații frigorifice pentru temperaturi de fierbere ridicate de la −10° C pînă la +10° C ; compresoare pentru instalații de climatizare KK 3,2 ; 4,0; 4,6 și 6,6. Agent de răcire Freon 22.

Exportator : Organizația de comerț exterior MACHINOEXPORT – Sofia, str. Aksakov 5, telefon 88 53 21 ; telex 023425.

PUBLICOM

Note de călătorie din Siria

REPERE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICE

O RECENTA călătorie în Siria ne-a oferit prilejul unui contact nemijlocit cu munca și viața unui popor harnic și talentat, a cărui vocație constructivă o atestă nu numai impresionantele vestigii ale unei străvechi civilizații, ci și marile obiective economice și social-culturale pe care le realizează în zilele noastre.

Progresele obținute în dezvoltarea și modernizarea țării, în ridicarea bunăstării maselor sînt evidente. Pretutindeni în țară — în Capitală și în împrejurimile acesteia, pe drumul spre Alep sau pe coasta bogată în vegetație a Mediteranei, și chiar în sud-estul mai arid — sînt vizibile înnoiri profunde care determină modificări substanțiale în structurile economice și în viața oamenilor. Peisajul economic se schimbă și se îmbogățește an de an. În toate zonele țării se construiește mult, se recuperează terenuri arabile și se extind irigațiile, se modernizează drumurile, apar noi cartiere de locuințe, care modifică radical înfățișarea localităților.

ECONOMIA siriană — ale cărei principale obiective generale vizează creșterea producției în agricultură, industrie și construcții, extinderea serviciilor și ocuparea integrală a forței de muncă — a înregistrat în ultimul deceniu o puternică dezvoltare. Imaginea cea mai sintetică în această privință o oferă ritmul înalt în care a crescut produsul național brut — o medie anuală de 9,8% în perioada 1970-1977 (prețuri fixe ale anului 1963). Dinamica producției globale (vezi tabelul) demonstrează la rîndul ei că toate ramurile producției materiale cresc într-un ritm susținut, ca urmare a eforturilor pentru valorificarea cît mai deplină a resurselor naturale și umane ale țării.

În strategia dezvoltării economiei siriene, așa cum a rezultat din discuțiile pe care le-am avut cu factori de răspundere din ministere și unități economice, **agricultura ocupă locul principal.** Și aceasta nu numai pentru faptul că cea mai mare parte a populației locuiește în mediul rural (aproximativ 52,5% în 1978). Agricultura este privită ca ramura care trebuie să asigure hrana unei populații ce înregistrează un indice de creștere printre cele mai ridicate în țările în curs de dezvoltare (3,3% în deceniul al șaptelea) și, de asemenea, baza de materii prime pentru dezvoltarea industriei bunurilor de consum. Eforturile necesare în acest sens sînt cu atît mai mari cu cît suprafața cultivată nu este prea mare, iar condițiile de climă nu sînt propice în toate zonele și în toți anii obținerii unor recolte mari, stabile.

Dinamica producției globale

— 1970 = 100 —

Ramura		1975	1977
Total	1	162	180
	2	290	396
Agricultură	1	145	158
	2	251	368
Industrie, metalurgie	1	142	175
	2	265	351
Construcții	1	200	285
	2	453	751
Transporturi, telecomunicații	1	176	154
	2	219	204
Comerț	1	174	192
	2	368	565
Servicii	1	153	...
	2	261	311

Notă : 1 — prețuri constante 1963 ; 2 — prețuri curente.
Sursa : Biroul central de statistică din R. A. Siria.

Este explicabilă în aceste condiții atenția deosebită care se acordă irigațiilor, ca unul din factorii de primă însemnătate în practicarea unei agriculturi moderne, de mare randament. În acest domeniu există o serie de proiecte, principalele vizînd irigarea unor întinse suprafețe pe valea Eufratului. Pe acest fluviu, ale cărui ape au fost folosite pînă nu de mult doar într-o foarte mică proporție, au fost realizate în ultimii ani mari lucrări de amenajare care permit folosirea complexă a potențialului său, atît pentru irigații, cît și în scop energetic. Prin apele acumulate în lacul de la Al Saura, barajul de pe Eufrat — considerat ca un pivot al sporirii producției agricole și al creșterii venitului național, ca o adevărată coloană vertebrală a dezvoltării economiei siriene — va permite irigarea unei suprafețe de 640 000 ha. Odată cu realizarea, în perspectivă, și a unor proiecte pe alte rîuri, suprafața irigată a țării va ajunge la 1,5 mil. ha, adică la circa 30% din totalul terenurilor cultivate, față de numai 12% în 1973.

Industria, care se situează pe locul doi, după agricultură, în ceea ce privește contribuția la crearea produsului național brut și în care lucrează aproximativ 16% din totalul forței de muncă, **marchează la rîndul ei o creștere remarcabilă** — 8,3% medie anuală în perioada 1970-1977. Principalele opțiuni în această ramură, căreia îi revin cele mai mari investiții în cadrul actualului plan cincinal, sînt : dezvoltarea industriei extractive și de prelucrare a țițeiului; creșterea producției de energie electrică și extinderea folosirii ei în diverse sectoare; dezvoltarea industriei constructoare de mașini, în cadrul căreia un rol de frunte revine electronicii și electrotehnicii; crearea unor obiective mici în industria ușoară și alimentară, amplasate cît mai rațional pe teritoriul țării, care să valorifice resursele locale de materii prime agricole și să contribuie la ocuparea forței de muncă.

Siria a produs în anul 1977 peste 9 mil. tone țiței, ceea ce înseamnă o creștere de aproape 80% față de 1973; trebuie remarcat că odată cu aceasta s-a mărit capacitatea rafinăriilor, în așa fel încît în curînd acestea vor putea să prelucreze întreaga producție de țiței a țării. În aceeași perioadă producția de energie electrică s-a dublat aproape, atingînd 2,2 miliarde kWh, partea hotărîtoare în această creștere revenind hidrocentralei de pe Eufrat. Totodată, industria cunoaște un proces continuu de diversificare a producției, al cărei nomenclator s-a îmbogățit cu produse ca tractoare și mașini agricole, aparate de telecomunicație, televizoare, frigidere, medicamente, îngrășăminte chimice, mase plastice; Siria își acoperă astăzi o bună parte din necesitățile interne cu astfel de produse, la unele creîndu-și chiar importante disponibilități pentru export.

ÎN TIMPUL VIZITEI am avut adeseori prilejul să consemnăm aprecieri deosebit de favorabile la adresa țării noastre, evidențiindu-se faptul că între România și Siria s-au statornicit relații foarte bune, iar schimburile comerciale și cooperarea în producție, reciproc avantajoase, cunosc o puternică dezvoltare. De altfel, în 1977 volumul schimburilor economice dintre cele două țări a crescut de 50 de ori față de 1970, România ocupînd în prezent unul din primele locuri în relațiile economice externe ale Siriei. În ultimii ani țara noastră a participat la realizarea în Siria a unor importante obiective industriale, miniere și agricole. Este vorba de Complexul de fosfați de la Homs, de Fabrica de ciment de la Sheik-Said, de o serie de prospecțiuni geologice; totodată, se realizează amenajări hidroameliorative pe 27 000 ha în zona localității Rakka, în aval de barajul de pe Eufrat, precum și studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare în zona rîului Balich și pentru construirea unor ferme pentru vaci de lapte.

O deosebită importanță pentru economia siriană are construirea Rafinăriei de la Banias, pe coasta de răsărit a Mediteranei, proiectată și realizată de țara noastră ; cu o capacitate de prelucrare de 6 mil. tone țiței, rafinăria este una din cele mai mari construcții de acest fel din Orientul Mijlociu. Prin concepția și soluțiile constructive moderne, prin nivelul ridicat al instalațiilor, obiectivul de la Banias — mărturie grăitoare a capacității industriei românești de a realiza „la cheie" obiective petrochimice de mare anvergură — va asigura valorificarea superioară a uneia din cele mai însemnate bogății ale Siriei.

Angajată într-un amplu proces de dezvoltare, de remodelare a structurilor economico-sociale, Siria de astăzi capătă tot mai mult trăsături proprii civilizației contemporane.

Stere GIOGA

Comerțul cu produse agricole: previziuni F. A. O.

ÎNTR-UN RAPORT F.A.O., pregătit pentru recenta sesiune a U.N.C.T.A.D., se apreciază că în 1985, față de nivelul mediu pe anii 1972—1974, necesitățile de import de cereale ale țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare vor spori cu 80 la sută, în condițiile creșterii probabile în numeroase țări din acest grup a disponibilului de export la celelalte produse agricole.

Pe grupe de mărfuri, după estimațiile F.A.O., în următorii ani cel mai rapid ritm de creștere a exportului se va înregistra la cauciuc natural, cereale furajere, citrice, carne, produse lactate și zahăr. Este de așteptat, de asemenea, ca o dezvoltare susținută să cunoască și industria de prelucrare a materiilor prime locale din țările în curs de dezvoltare.

Se consideră că necesitățile de import și resursele pentru export ale țărilor nesocialiste vor evolua pînă în anul 1985 precum urmează :

(1972—1974 = 100)

Produsul	Necesarul de import		Resursele pentru export	
	țări în curs de dezvoltare	țări capitaliste dezvoltate	țări în curs de dezvoltare	țări capitaliste dezvoltate
Grîu	141	84	240	118
Orez	140	115	137	141
Cereale furajere	334	121	107	106
Carne	271	102	127	125
Lapte, produse lactate	216	79	—	151
Grăsimi și uleiuri	300	116	220	122
Turte și șroturi	178	153	202	125
Pescărie	155	142	193	126
Zahăr	178	92	122	134
Cafea	221	113	113	—
Cacao (boabe)	161	120	127	—
Ceai	187	113	137	—
Banane	188	121	129	103
Cauciuc natural	198	149	157	—
Bumbac (brut)	168	94	106	129

Sursa : B.I.K.I., nr. 75/1979.

Cehoslovacia: analiza valorii

ÎN CEHOSLOVACIA aplicarea analizei valorii pentru ridicarea eficienței producției este promovată în domenii mereu noi. Astfel, în ultimii ani studiile — efectuate îndeosebi de către Institutul de cercetări științifice în domeniul tehnologiei și economiei construcțiilor de mașini — se axează pe posibilitățile de utilizare a analizei valorii în raționalizarea activității neproductive din întreprinderile industriale, precum și în pregătirea tehnică a producției, cu referire specială la modernizarea și reconstrucția produselor.

A fost elaborată metodologia de aplicare a analizei valorii în optimizarea alegerii materialelor pentru executarea pieselor, în raționalizarea muncii de proiectare și a proiectelor, în procesul edificării unor sisteme organizatorice, informaționale sau de conducere ș.a. Despre eficiența potențială a metodei analizei valorii vorbește faptul că conform calculelor prin aplicarea ei în domeniul pregătirii tehnice a producției se obțin economii de 50 la sută și chiar 80 la sută din costul inițial estimat al operațiunii.

R. S. Albania: chimizarea agriculturii

DATORITĂ — între altele — dezvoltării industriei chimice naționale, și îndeosebi a producției de îngrășăminte chimice, pesticide, de articole din mase plastice etc., agricultura albaneză a înregistrat în ultimele decenii progrese remarcabile. Cantitatea utilizată de îngrășăminte a sporit de nouă ori în raport cu anul 1960, ajungîndu-se anul trecut la cifra medie de 152 kg (conținut activ) la hectar ; corespunzător, recolta la hectar a crescut de 4 ori la grîu și de 5 ori la porumb, comparativ cu același an. Pe de altă parte, în prezent fiecare unitate agricolă dispune de harta pedologică și agrochimică a terenurilor sale arabile (la scara de 1/10 000).

În ceea ce privește producția de pesticide, aceasta s-a înzecit în intervalul 1960—1978, diversificîndu-se concomitent de la 5 la peste 40 de tipuri. În sfîrșit, producția de folii și țevi din mase plastice a permis agriculturii albaneze să dezvolte atît culturile în sere neîncălzite, cît și rețeaua irigațiilor.

Alternativa benzinei — alcoolul

CREȘTEREA continuă a prețurilor la produsele petroliere stimulează cercetările privind utilizarea altor produse, de alternativă, drept carburant pentru motoare. Atenția specialiștilor se îndreaptă — între altele — către posibilitățile de folosire a alcoolului etilic (care se poate obține din cartofi, sfeclă de zahăr, trestie de zahăr ș.a.) și a celui metilic (obținut din lemn, cărbune, și diferite materiale secundare). În Brazilia și R.F.G., de pildă, se folosește deja de mai mulți ani, drept carburant pentru autovehicule, un amestec de alcool metilic și benzină, apreciindu-se că anul viitor vor putea fi efectuate primele experiențe de utilizare numai a alcoolului.

Avînd în vedere că în multe țări există ample resurse de biomasă, susceptibile a deveni materie primă pentru fabricarea alcoolului, problema esențială constă în perfecționarea proceselor tehnologice respective, în sensul sporirii economicității acestora. Pe de altă parte — opinează specialiștii — prelucrarea pe scară largă în alcool a rămășițelor de trestie de zahăr, sfeclă de zahăr ș.a. (după extragerea zahărului) va permite recuperarea unei părți însemnate din energia consumată cu efectuarea culturilor respective.

Canalele reclamei comerciale

DIFICULTĂȚILE economice întîmpinate de țările capitaliste dezvoltate n-au afectat — sau, poate, chiar au stimulat — activitatea într-un domeniu cum este propaganda comercială, reclama. Un studiu efectuat pe această temă în R.F.G. relevă că cifra de afaceri a sectorului a înregistrat anul trecut o creștere de 12,4 la sută comparativ cu nivelul anului 1977.

Analiza pe diferitele forme de reclamă (vezi graficul de mai jos) evidențiază că principala cale de difuzare a reclamei comerciale rămîne presa — îndeosebi cea cotidiană, urmată de săptămînale și de alte publicații periodice — canal căruia îi revin circa două treimi din totalul cheltuielilor pentru reclamă. Un rol important în domeniul propagandei comerciale din țările capitaliste joacă, de asemenea, reclama expediată direct clienților potențiali, precum și cea efectuată prin intermediul televiziunii.

STRUCTURA RECLAMEI

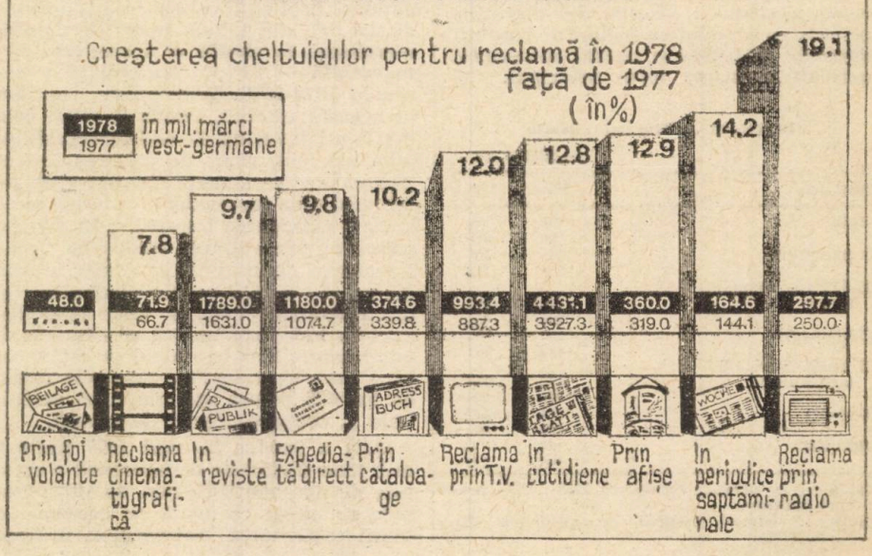

GLOSAR

U. M. A. [I]

U.M.A. au nu numai trăsături comune, dar și neajunsuri comune. Astfel :

(1) Deși au reputația de a fi stabile, „cea mai stabilă unitate monetară din Occident în condițiile actuale", U.M.A. sînt totuși într-o bună măsură instabile. Astfel, dacă valoarea unui DTS este dată de cele 16 monede naționale din coșul respectiv, iar **toate** aceste monede se depreciază într-un ritm sau altul, așa cum este cazul în prezent din cauza inflației generalizate, este limpede că și DST care „emană" din coșul monetar se depreciază și el. S-a afirmat în această privință că DST poate fi un instrument tot atît de bun ca media monedelor din coș, însă cu siguranță mai puțin bun decît o parte din ele (cele care depășesc această medie).

Oricum ar fi, U.M.A. nu este scutită de slăbiciunile monedelor naționale care servesc la evaluarea ei. Pentru înlăturarea acestui neajuns ar trebui mai întîi ca politica de creare de U.M.A. să fie mai „cuminte" decît aceea a băncilor centrale din Occident care a dus la actuala inflație generalizată, iar apoi ca U.M.A. să fie indexată de exemplu pe baza indicelui prețurilor bunurilor de larg consum din țările ale căror monede naționale fac parte din coș, astfel ca puterea ei de cumpărare să rămînă constantă.

(2) U.M.A. nu este și nu a fost niciodată o monedă veritabilă. Caracteristica unei monede este aceea de a constitui o putere de cumpărare generalizată, adică de a putea fi schimbată oricînd pe o marfă oarecare. („Orice creanță pusă în circulație și utilizată în mod direct pentru cumpărarea de mărfuri sau procurarea de servicii este monedă"). U.M.A. nu dispune însă de o asemenea putere de cumpărare decît cu puține excepții și într-o măsură foarte redusă. Așa cum s-a arătat, o U.M.A. este folosită numai pentru efectuarea de tranzacții **în monedă națională.**

S-ar putea oare ca în viitor U.M.A. să depășească actualul stadiu și să se apropie de ceea ce este o monedă efectivă ? Se apreciază că nu ar exista impedimente serioase pentru ca U.M.A. să devină o monedă internațională propriu zisă, însă pentru aceasta sînt necesare studii în continuare.

(3) U.M.A. nu este folosită decît de băncile centrale și de instituția emitentă. În prezent, particularii nu au acces la ea, în principal, decît pentru exprimarea valorii unor obligațiuni emise și plasate pe piață. Cumpărătorii acestor obligațiuni, deci împrumutătorii, le plătesc însă într-o monedă națională, iar vînzătorii, deci împrumutații, plătesc dobînda și anuitățile de asemenea în monedă națională.

S-ar putea totuși imagina o U.M.A. care să servească și ca mijloc de plată. Pentru aceasta ar trebui să existe o bancă dispusă să accepte deschiderea de conturi curente creditoare în U.M.A., să primească depuneri în monedă națională, însă să crediteze corespunzător contul în U.M.A. și să efectueze viramente între conturi în U.M.A., numai pentru transferuri internaționale și nu pentru plăți interne. Cu aceasta, riscul pierderilor din cauza deprecierii valutelor de contract s-ar diminua între unitățile economice și între particulari.

Domeniul U.M.A. este, după cum se poate vedea, susceptibil de mari prefaceri care ar schimba profund actualele modalități de plată în schimburile internaționale. Unii economiști văd de altfel în U.M.A., la ora actuală, singura alternativă la aur și la monedele naționale ca etalon monetar și ca mijloc de plată internațional. Pentru aceasta însă, repetăm, sînt necesare studii aprofundate, o cît mai largă cooperare în cadrul preocupărilor generale de restructurare a relațiilor valutare internaționale.

C. K.

Eurovalute

Sorin Șerbănescu, București — Așa cum am mai scris chiar la această rubrică, prin eurovalute se înțeleg depunerile în cont exprimate în dolari, mărci vest-germane, franci elvețieni etc., efectuate la bănci avînd sediul în afara țării emitente a valutei respective. Dat fiind că majoritatea eurovalutelor este constituită din dolari, care se numesc de aceea eurodolari, acest din urmă termen este folosit adesea, incorect, în locul celui de eurovalute. În plus, nu este necesar ca sediul băncilor deținătoare de conturi în acest instrument să se afle pe continentul european. Altfel spus termenul de eurovalute nu definește o localizare geografică, ci o categorie financiară, a cărei importanță a crescut continuu. Masa eurovalutelor este estimată de Banca reglementelor internaționale în ultimul său raport anual, dat recent publicității la Basel, la 540 miliarde dolari (după scăderea creditelor interbancare). Se apreciază că cea mai mare parte a acestei sume se află depusă la bănci europene. Față de anul precedent, disponibilitățile în eurovalute ale băncilor respective au sporit cu circa 20%. Majoritatea operațiunilor au fost efectuate în eurodolari, dar așa cum rezultă din grafic au fost folosite tot mai mult și marca vest-germană și francul elvețian.

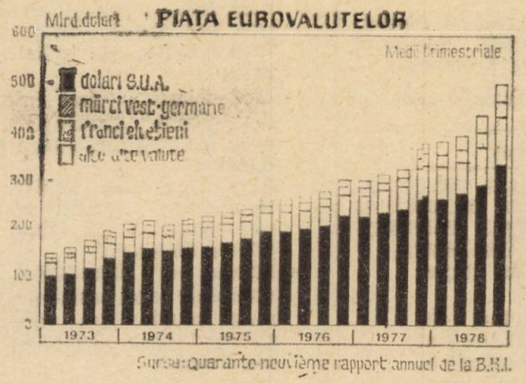

Sursa: quarante-neuvième rapport annuel de la B.R.I.

Din punctul de vedere al originii fondurilor, Arabia Saudită rămîne principalul depunător, chiar dacă anul trecut ea pare să fi retras o anumită cantitate de eurovalute.

Combaterea poluării

Aftenie Bostan, Tulcea — Documentul la care credem că vă referiți este primul raport asupra mediului înconjurător, elaborat în cadrul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (care grupează 19 țări vest-europene, S.U.A., Canada, Japonia, Australia și Noua Zeelandă) și publicat recent la Paris. Interesul studiului decurge între altele din faptul că țările în cauză contribuie în măsură însemnată la poluarea actuală a planetei noastre, dacă ținem seama că ele obțin circa două treimi din producția industrială a lumii, 88 la sută din energia electrică de origine nucleară și că dețin circa 90 la sută din parcul mondial de automobile.

Studiul constată că deși nivelul poluării a crescut în ultimii 10—15 ani, fără adoptarea unei legislații antipoluare creșterea respectivă ar fi fost considerabil mai ridicată. Se citează astfel cazul S.U.A., în care, potrivit Departamentului pentru mediul înconjurător din această țară, datorită costului ridicat al echipamentului antipoluare după 1971 și-au încetat activitatea 128 de întreprinderi foarte poluante cu un personal de 23 000 oameni. Pe de altă parte au fost angajați circa 36 000 oameni pentru efectuarea controlului asupra poluării. Investițiile făcute de firmele americane pentru a se putea în cadra în prevederile legislației antipoluare se estimează că vor spori de la 19 miliarde dolari în 1977 la 52 miliarde în 1986 (în dolari constanți), fiind de așteptat ca aceste costuri suplimentare să se reflecte în prețuri, alimentînd astfel spirala inflației. Totuși contribuția acestui gen de investiții la majorarea ratei anuale a inflației, se afirmă în studiu, nu a depășit pînă acum 0,2 puncte procentuale, în vreme ce reducerea morbidității ca urmare a diminuării gradului de poluare atmosferică a condus la obținerea unor însemnate economii.

Este în același timp adevărat că actuala situație dificilă a aprovizionării cu energie a determinat renunțarea cu titlu temporar la o serie de restricții de ordin ecologic privind atît exploatarea cărbunelui, cît și rafinarea petrolului cu un conținut mai ridicat de plumb.

Investiții de capital

A. Kiss, Cluj-Napoca. — 1) Începînd din 1975 exportul de capital vest-german a început să înregistreze sub raportul volumului importul de capital în R.F.G. Anul trecut, plasamentele de capital efectuate în străinătate de întreprinderile și particularii vest-germani au atins suma de 6,1 miliarde mărci, față de numai 4,1 miliarde mărci cît au reprezentat investițiile de capital străin în R.F.G. Capitalul vest-german s-a îndreptat cu prioritate spre S.U.A. (1,9 miliarde mărci), Belgia, Luxemburg, Franța și Brazilia, în vreme ce capitalul străin a provenit în primul rînd din S.U.A., Elveția, Olanda și Anglia.

2) Despre prognozele prezentate la Conferința mondială a energiei de la Istanbul pe tema economisirii energiei am relatat pe larg în nr. 52/1978 al revistei noastre. De atunci au survenit însă noi evoluții, între care o creștere mai rapidă decît se prevedea a prețului petrolului. La tranzacțiile cu livrare imediată prețul barilului de petrol brut ajunsese pe piața internațională, spre sfîrșitul lunii mai a.c., la circa 28 dolari.

Producția și consumul de uraniu

Ion Totoescu, Iași — Producția de uraniu a cunoscut în țările capitaliste o tendință oscilantă : după ce a crescut rapid în cursul deceniului al șaselea (33,4 mii tone în 1959), a cunoscut un regres în cursul deceniului următor (15 mii tone în 1967), înregistrînd apoi o nouă creștere (la 28,6 mii tone în 1977). După opinia specialiștilor, în perioada 1975—1982 ea va spori într-un ritm mediu anual de 20 la sută, producția și cererea pentru uraniu urmînd să evolueze dinamic și ulterior.

Se apreciază că, la nivelul anului 1990, producția și consumul de uraniu natural se vor repartiza pe principalele regiuni producătoare și consumatoare din lumea capitalistă astfel :

(în %)

Țara sau regiunea	Ponderea în producția de uraniu	Ponderea în consumul de uraniu
Statele Unite	42,7	37,0
Australia	18,2	0,3
R.S.A.	10,9	0,5
Canada	10,2	2,6
Gabon și Niger	9,3	0,0
Europa occidentală	5,3	40,2
Alte țări	3,4	19,3
Total	100,0	100,0

Sursa : Referativnîi sbornik-ekonomika promîșlennosti, nr. 5/1979.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 29 din 20 iulie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

STRATEGIA PARTIDULUI DE CONSTRUIRE A VIITORULUI ROMÂNIEI SOCIALISTE — SALTUL REVOLUȚIONAR LA O NOUĂ CALITATE
— Un vast program în slujba înfloririi patriei
● Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., Opțiuni și priorități în dezvoltarea economico-socială în viitorul cincinal **(Petre Cristescu, Stelian Ciuraru)** 1
● Accelerarea dezvoltării intensive și modernizării, creșterea eficienței economicești în agricultură. **(Ion Rușinaru)** 4
— 35 de ani de impetuos progres economico-social
● Mutații înnoitoare fundamentale în structura economico-socială a României (I) **(prof. dr. Mircea Bulgaru)** 6
● Județul Hunedoara. Ritmuri accelerate, structuri calitativ superioare ale dezvoltării economico-sociale **(Petre Lungu)** 9
— Creșterea producției nete — în strînsă dependență cu reducerea cheltuielilor materiale **(P. Cioclu)** 13
— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Controlul bugetar al costurilor **(dr. Ioan Nicoară, dr. Ion Ivășchescu.** 15
— Reflecții. Eficiența integrării învățămînt-cercetare-producție **(Ion Crișan)** 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— O constantă a politicii partidului de adîncire a democrației socialiste. Participarea tot mai largă, mai activă a oamenilor muncii la conducere **(Dorin Constantinescu)** 18

TEORII ● IDEI

— Considerații privind metodologia de stabilire a prețurilor la noile produse **(lector univ. Viorel Beju)** 20
— Școli ● curente ● economiști. Unitatea și independența țării — țeluri esențiale ale gîndirii economice progresiste românești (II) **(prof. dr. I.V. Nicolae. conf. dr. D. Muresan)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Valorificarea bogățiilor oceanului planetar în interesul tuturor popoarelor **(prof. dr. Dumitru Mazilu)** 24
— Tendințe-conjuncturi 26
— R. P. Polonă. Accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării **(dr. Dan Popescu)** 27
— Note de călătorie din Siria. Repere ale dezvoltării economice **(Stere Gioga)** 29
— Mondorama 30
— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Options and priorities for the next five-year plan of economic and social development **(Petre Cristescu, Ștelian Ciuraru)** 1
— Modernization and intensive development, growing efficiency in agriculture **(Ion Rușinaru)** 4
— Refreshing basic shiftings in Romania's economic and social structure (I) **(Prof. Dr. Mircea Bulgaru)** 6
— District of Hunedoara. The economic and social development accelerating rates and quality-higher structures **(Petre Lungu)** 9
— Some consideration on the methodology of pricing new products **(Reader Viorel Beju)** 20
— Schools ● currents ● economists. Unity and independence of our country — essential objectives of the Romanian progressiste economic thought (II) **(Prof. Dr. I. V. Nicolae, Lecturer D. Mureșan)** 22
— The planetary ocean's resources, to be put into account for the world round peoples' benefit **(Prof. Dr. Dumitru Mazilu)** 24
— The Polish People's Republic. Emphasis on the qualitative aspects of development **(Dr. Dan Popescu)** 27
— Syria. Travel notes. References of the economic development **(Stere Gioga)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Options et priorités dans le développement économique et social pour le prochain quinquennal **(Petre Cristescu, Stelian Ciuraru)** 1
— Accélérer le développement intensive et la modernisation de l'agriculture, l'accroissement de l'efficience économique **(Ion Rușinaru)** 4
— Mutations rénovateurs fondamentales dans la structure économique et sociale de la Roumanie (I) **(prof. dr. Mircea Bulgaru)** 6
— Le district de Hunedoara. Rythmes accélérés, des structures qualitativement supérieures du développement économique et social **(Petre Lungu)** 9
— Considérations sur la méthodologie concernant l'établissement des prix des nouveaux produits **(chargé de cours Viorel Beju)** 20
— Ecoles ● courants ● économistes. L'unité et l'indépendance du pays — des objectifs essentiels de la pensée économique progressiste roumaine (II) **(prof. dr. I. V. Nicolae, maître de conférences dr. D. Mureșan)** 22
— La mise en valeur des richesses de l'océan planétaire dans l'interêt des tous les peuples **(prof. dr. Dumitru Mazilu)** 24
— La République Populaire de Pologne. L'accent sur les aspects qualitatifs du développement **(dr. Dan Popescu)** 27
— Notes de voyage en Syrie. Repères du développement économique **(Stere Gioga)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Опционы и приоритеты в экономико-социальном развитии в будущей пятилетке **(Петре Кристеску, Стелиан Чурару)** 1
— Ускорение интенсивного развития и модернизации, рост экономической эффективности в сельском хозяйстве **(Ион Рушинару)** 4
— Основные обновляющие сдвиги в экономико-социальной структуре Румынии (I) **(проф. др. Мирча Булгару)** 6
— Уезд Хунедоара. Ускоренный темп, качественно более высокие структуры социально-экономического развития **(Петре Лунгу)** 9
— Соображения относительно методологии установления цен на новые изделия **(преп. выс. шк. Виорел Бежу)** 20
— Школы ● течения ● экономисты. Единство и независимость страны — существенные цели румынского прогрессивного экономического мышления (II) **(проф. др. И.В. Николае, ст. преп. выс. шк. др. Д. Муреșан)** 22
— Освоение богатств планетного океана в интересах всех народов **(проф. др. Думитру Мазилу)** 24
— Польская Народная Республика Упор на качественные стороны развития **(др. Дан Попеску)** 27
— Путевые заметки из Сирии. Ориентиры экономического развития **(Стере Джога)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

CONDIȚII OPTIME DE VIZIBILITATE ȘI AUDIȚIE ASIGURĂ ORICARE MODEL DIN FAMILIA DE TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE !

Datorită stabilizatorului incorporat, aceste televizoare funcționează normal chiar și la variații mari ale tensiunii de rețea.

Complet tranzistorizate, televizoarele cu circuite integrate au o fiabilitate mărită. Consumul lor de energie electrică este redus cu 33%.

Termenul de garanție pentru buna funcționare a aparatelor din familia televizoarelor cu circuite integrate este majorat la 12 luni.

Magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat vă oferă spre alegere următoarele tipuri de televizoare cu circuite integrate :

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm)	Preț	Aconto 15% (lei)	Valoarea ratei lunare (24 rate)
OLT	44	2920	438	103
SNAGOV	47	2920	438	103
SIRIUS	50	3050	457	108
SIRIUS	50	3100	465	110
DIAMANT	61	3600	540	128
LUX	65	4000	600	142

Noul dumneavoastră televizor va fi, desigur, un televizor cu circuite integrate, pentru că este realizat în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial.

1979 JUL 27

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea mixtă de viață constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacității sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerințe ale populației, asigurarea mixtă de viață se practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor ADAS.

● Asigurarea familială mixtă de viață dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia putînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat întîmplat ;

● Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare ;

● Asigurarea mixtă de viață cu pensie pentru urmași garantează urmașilor înscriși în poliță, primirea eșalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, ADAS plătește : jumătate din suma prevăzută în poliță, la decesul asiguratului ; o pensie anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării ; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării ;

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracteristici, dintre care enumerăm :

● Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani ;

● Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani ;

● Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliței de asigurare și de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate și în rate ;

● La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizație de 10% ;

● Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare și speciale, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere 1 000 de lei ;

● Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primește de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliță, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parțială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează, ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliță și pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plățile ulterior făcîndu-se de ADAS independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă ;

● În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plătește prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliței ;

● Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliță referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum și de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta ;

● Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

În acest scop se poate folosi forma de plată pe bază de „consimțămînt scris", prin împuternicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs cît și pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

un vast program în slujba înfloririi patriei

Numărul 30 ● Vineri 27 iulie 1979

PROIECTUL DE DIRECTIVE
ALE CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

Un vast program în slujba înfloririi patriei

INVESTIȚIILE TOTALE ÎN ECONOMIE
(pe perioada de 5 ani)

-în procente-

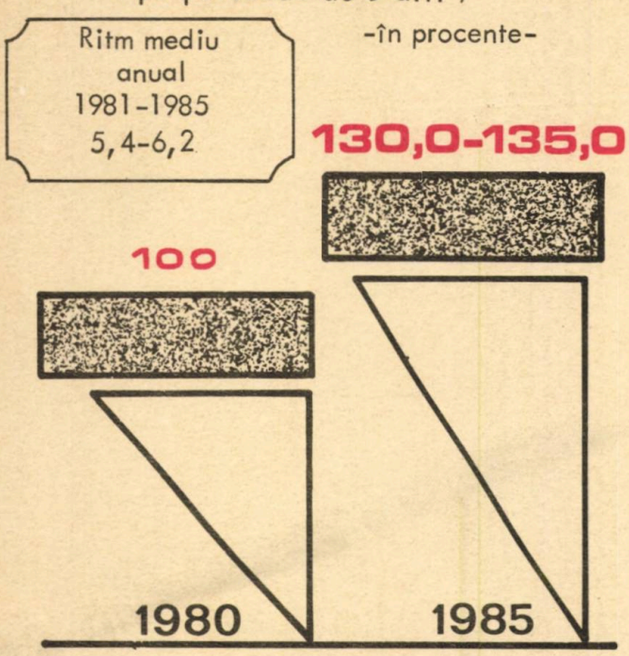

NUMĂRUL DE PERSONAL

-în procente-

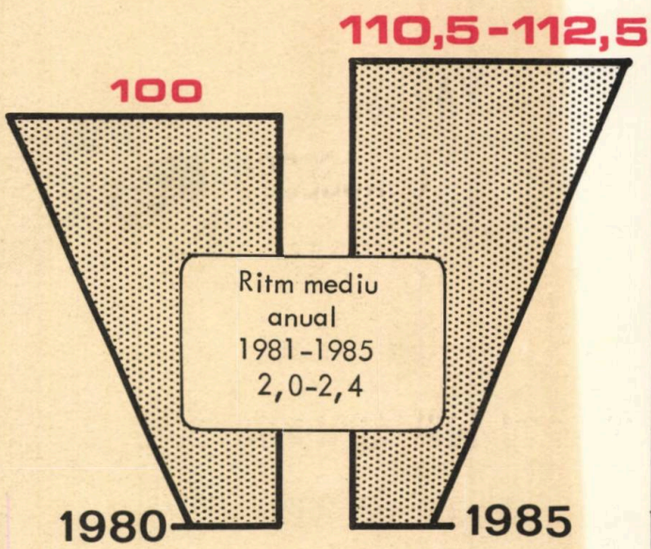

PRODUCTIVITATEA MUNCII
(calculată pe baza producţiei nete)

-în procente-

-în industrie

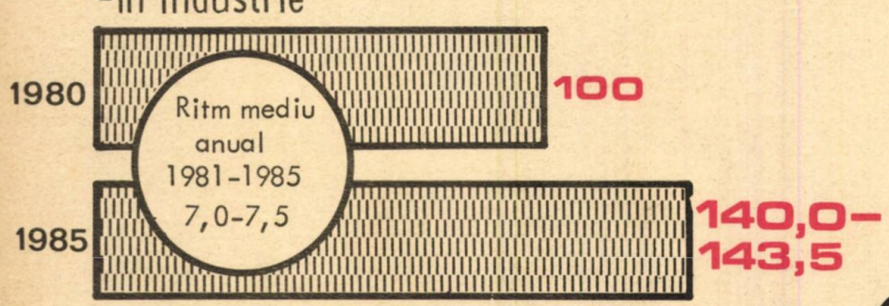

-în construcţii montaj

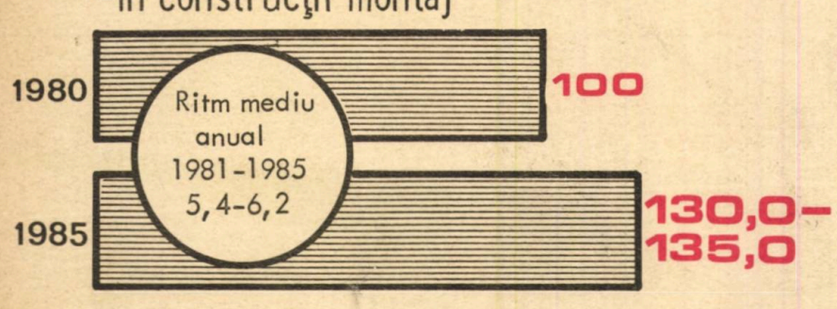

REDUCEREA CHELTUIELILOR LA 1000 LEI PRODUCȚIE MARFĂ ÎN INDUSTRIA REPUBLICANĂ

-în procente-

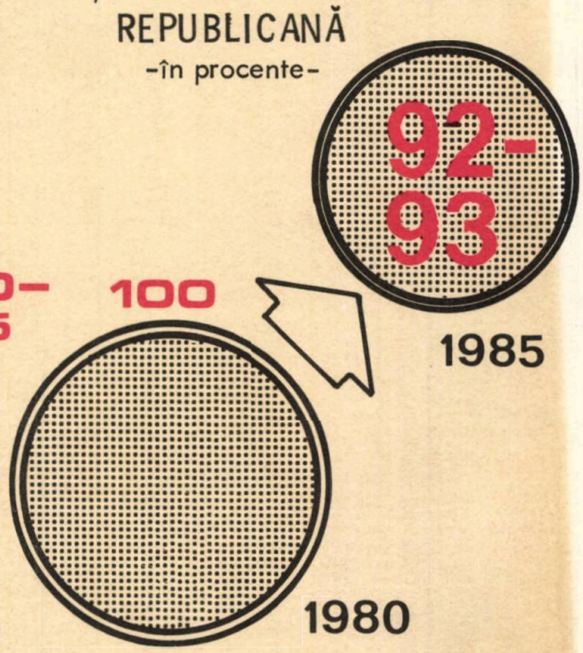

D 646

1979 AUG 2

curier
economic legislativ

Financiar

VĂRSAREA LA BUGET A DEBITELOR PRESCRISE

1. **Consideraţii introductive.** Principalul efect al neexercitării unui drept într-un anumit termen, fixat de lege, îl constituie stingerea dreptului la acţiune, consecinţă care este precizată expres, în prezent, în art. 1 a Decretului nr. 167/1958, republicat.

Ceea ce se stinge prin prescripţie este numai dreptul la acţiune în sens material, în înţelesul că după împlinirea prescripţiei titularul subiectiv nu mai poate obţine efectiv concursul organelor de stat pentru executarea obligaţiei corelative. Împlinirea termenului de prescripţie nu stinge însă şi dreptul la acţiune în sens procesual, căci posibilitatea de a sesiza organele de jurisdicţie nu se pierde, în principiu, niciodată. [1])

Prescripţia nu stinge dreptul subiectiv. Acesta continuă să existe şi după împlinirea termenului de prescripţie, fără a mai fi însă însoţit de sancţiunea dreptului la acţiune în sens material, căci titularul dreptului subiectiv nu mai poate cere concursul organelor de justiţie pentru a obţine o hotărîre în temeiul căreia să procedeze apoi la executarea silită a obligaţiei colective.

Deşi titularul dreptului subiectiv pierde, prin efectul prescripţiei extinctive, posibilitatea de a obţine, prin constrîngere, executarea obligaţiei corelative, în temeiul alin. 1 al art. 20 din Decretul nr. 167/1958, el este îndreptăţit de a primi prestaţia executată voluntar de către debitor, după împlinirea termenului de prescripţie şi chiar de a refuza restituirea ei, iar debitorul este considerat a fi efectuat plata valabilă a unei obligaţii care nu a încetat să existe. [2])

1. A. Ionaşcu, Dreptul civil. Partea generală. Ed. didactică şi pedagogică Bucureşti, 1963, pag. 138.
2. Academia R.S.R. Tratat de drept civil. Vol. I. Partea generală. Ed. Academiei R.S.R., Bucureşti, 1967, pag. 437.

În favoarea acestei opinii, pe care ne-o însuşim, pledează şi prevederile art. 19 din Decretul nr. 167/1958, care reglementează repunerea în termen a acţiunii în cazul că organul de jurisdicţie constată ca fiind temeinic justificate cauzele pentru care termenul de prescripţie respectiv a fost depăşit. Repunerea în termen se dispune la cererea părţii interesate sau chiar din oficiu de către organul de jurisdicţie investit cu soluţionarea privinii.

Dispoziţia din alin. 2 al art. 20 din Decretul nr. 167/1958, care limitează protecţia recunoscută de lege dreptului subiectiv chiar şi după împlinirea termenului de prescripţie, nu aduce nici o infirmare opiniei generale pe care o susţinem. Această limitare se întemeiază pe prevederile Decretului nr. 219 din 1 iulie 1960 privind obligaţiile organizaţiilor socialiste debitoare, ca urmare a prescripţiei extinctive, natura juridică şi raţiunea vărsării la buget fiind prea ample spre a putea fi tratate aci.

Este de observat, totodată, că dispoziţia din art. 20, alin. 2 al Decretului nr. 167/1958, se referă numai la unităţile socialiste, care, la data împlinirii prescripţiei, sînt obligate, prin lege, să verse la buget ceea ce datorau fostului creditor. Aceasta înseamnă că, în principiu, în contextul legislaţiei în vigoare prescripţia extinctivă îşi produce efectele ei obişnuite şi în raporturile patrimoniale dintre unităţile socialiste. Rezultă deci că o unitate socialistă debitoare poate executa voluntar obligaţia sa faţă de fostul creditor chiar şi după împlinirea termenului legal de prescripţie, fără a avea dreptul să ceară înapoierea prestaţiei efectuate, cu excepţia desigur a cazului cînd legea ar prevedea că este datoare a vărsa la buget debitul prescris.

2. **Unităţile socialiste obligate la vărsarea debitelor devenite prescrise.** Împlinirea termenului de prescripţie, în sensul prevederilor art. 20, alin. 2 din Decretul nr. 167/1958, produce consecinţe pentru ambele unităţi socialiste părţi ale raportului juridic respectiv.

Unitatea creditoare pierde atît dreptul la acţiune în scopul obţinerii unui titlu executoriu pe baza căruia să procedeze la încasarea sumei, cît şi dreptul de a beneficia de prestaţie dacă aceasta a fost executată. Astfel, spre exemplu, chiar în situaţia că i s-ar fi făcut plata de către unitatea debitoare, ţinînd seama de interdicţia legală din art. 20 alin. 2 citat, unitatea socialistă creditoare nu poate reţine suma, întrucît, nu a întreprins diligenţele necesare pentru apărarea drepturilor sale în cadrul termenului de prescripţie. Deci, după împlinirea termenului de prescripţie unitatea creditoare nu are temei juridic pentru a obţine şi deţine o sumă pentru care dreptul la acţiune sau de a cere executarea s-a stins. O astfel de executare trebuie să fie eliminată din relaţiile dintre unităţile respective, iar dacă ea a avut loc prestaţia se impune a fi restituită spre a se putea realiza vărsarea la buget.

Cît priveşte unitatea socialistă debitoare care deţine prestaţia devenită prescrisă, aceasta nu are nici un temei legal de a o păstra, deoarece reprezintă un drept ce nu i se cuvine. Dacă ar reţine prestaţia prescrisă ar însemna ca unitatea debitoare să beneficieze, pe cale indirectă, de mărfuri, materiale, servicii efectuate etc., fără plată. În ultimă instanţă menţinerea prestaţiei prescrise la unitatea debitoare va influenţa asupra rezultatelor activităţii sale economico-financiare, asupra modului de îndeplinire a sarcinilor de plan. Prevederile ce instituie obligaţia de vărsare la buget a prestaţiilor prescrise sînt în concordanţă cu principiile care stau la baza aprecierii activităţii unităţilor socialiste, cu toate consecinţele ce decurg din acestea.

Într-adevăr, analiza rezultatelor acestor unităţi trebuie făcută ţinînd seama numai de efortul lor propriu, nu şi de eventualele avantaje care ar decurge pentru ele din neglijenţa altora. A considera că reducerea preţului de cost, avînd drept consecinţe realizarea beneficiului planificat, este un merit al unităţii în situaţia că nu

și-a achitat creditorii ca urmare a neglijenței acestora de a-și reclama drepturile în cadrul termenului de prescripție, ar fi nu numai greșit ci și contrariu principiilor eticii și echității socialiste. De altfel, reținerea nejustificată a unor sume din categoria celor prescrise (uneori chiar într-un cuantum minim) — adică la nivelul necesar pentru completarea nerealizării și prin adiționarea cărora beneficiul planificat apare ca realizat ar avea drept consecință plata fără justificare a remunerației integrale și cu încălcarea prevederilor legale, diferența de remunerație plătită în plus, necuvenit, fiind, de regulă, mult mai importantă decît suma care nu s-a vărsat la buget în condițiile Decretului nr. 219/1960.

În acest fel prescripția își păstrează nealterat și rolul său de stimulare a diligenței în realizarea dispozițiilor legale și face să dispară efectul negativ al obținerii de către unitatea debitoare a unui avantaj de pe urma greșelii sau neglijenței creditorului, respectîndu-se principiul specific economiei socialiste că beneficiul unităților nu poate avea alt izvor decît munca pentru societate prestată de personalul lor.

În primul rînd au obligația vărsării la buget a debitelor devenite prescrise **unitățile socialiste de stat debitoare.** Observăm că art. 1, alin. 1 din Decretul nr .219/1960 prevede că în cazul în care o unitate socialistă de stat este debitoare, iar creditorul nu și-a exercitat dreptul la acțiune ori dreptul de a cere executarea silită, înainte de împlinirea prescripției, unitatea debitoare va vărsa la bugetul de stat, suma de bani ce datora. În această situație este indiferent dacă creditorul prestației este o unitate socialistă de stat, o organizație cooperatistă sau obștească ori alte persoane juridice sau fizice deoarece obligația de vărsare la buget este stabilită pentru unitățile socialiste de stat care au calitatea de debitoare. Desigur că legiuitorul a avut în vedere împrejurarea că prin împlinirea termenului de prescripție dreptul la acțiune sau la executare a creditorului pentru a obține efectuarea prestației de la unitatea socialistă de stat, s-a stins.

În al doilea rînd, **organizațiile cooperatiste și obștești,** au obligația de a vărsa la buget debitele devenite prescrise ce le datorează unor unități socialiste de stat. Prevederile art. 1, alin. 2 din Decretul nr. 219/1960, care stabilesc această obligație, țin seama de împrejurarea că odată cu împlinirea termenului de prescripție organizațiile respective, potrivit legii, nu pot obține beneficii în dauna statului și nu au un temei legal de a deține asemenea sume, iar unitățile socialiste de stat nu au dreptul de a încasa, așa cum s-a arătat deja. Textul legal citat exceptează organizațiile cooperatiste agricole de la obligația vărsării la buget a debitelor prescrise ce le datorează unităților socialiste de stat, urmărind și prin aceasta sprijinirea consolidării cooperativelor agricole.

S-a ridicat problema dacă textul art. 1 alin. 2 din Decretul nr. 219/1960, poate fi aplicat și **societăților mixte** constituite în Republica Socialistă România. Credem că, în contextul prevederilor Decretului nr. 424/1972, față de natura juridică a societăților mixte, acestea nu pot fi asimilate cu organizațiile cooperatiste sau obștești spre a se reține obligația lor de vărsare la buget a sumelor vizate. Apreciem însă că într-o viitoare reglementare, se impune instituirea obligației de vărsare la buget a debitelor datorate de societățile mixte, unităților socialiste de stat, deoarece nu li se poate admite să realizeze beneficii în dauna proprietății socialiste de stat, iar unitățile creditoare respective nu au temei legal de a încasa sau deține acele sume.

În cazul că debitele prescrise reprezintă încasări peste prețurile sau tarifele legale, obligația de vărsare la buget o au **toate unitățile socialiste,** indiferent de forma de proprietate, adică atît unitățile socialiste de stat, cît și cele cooperatiste, sau obștești, inclusiv organizațiile cooperației agricole. De asemenea, este necesar să precizăm că în cadrul acestei obligații generale nu se face nici o deosebire în ce privește sursa de încasare a sumelor peste prețurile sau tarifele legale.

Aplicarea acestei obligații generale de vărsare la buget prevăzută de art. 1, alin. 3 al Decretului nr. 219/1960, prezintă o **particularitate în privința cooperativelor agricole de producție.** Potrivit art. 134, alin. 2 din Legea nr. 19/1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, republicată în B.Of. partea I, nr. 3 din 12 ianuarie 1977, organizațiile cooperației agricole vînd produsele și prestează serviciile, rezultate din activități neagricole, la prețuri și tarife de învoială, determinate pe baza normativelor date de Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție cu acordul Comitetului de Stat pentru Prețuri. Legea nr. 7/1971 privind organizarea și dezvoltarea activităților industriale de prelucrare a produselor agricole, construcții și prestări de servicii în unitățile aparținînd consiliilor populare, cooperației agricole, meșteșugărești și de consum, republicată în B.Of. nr. 28 din 12 martie 1978, la art. 13, reia reglementarea din Legea nr. 19/1971, precizînd, în plus, că unitățile de stat beneficiare ale produselor executate de cooperativele agricole de producție pot practica prețurile de învoială numai în cadrul limitelor stabilite prin normativele date de Comitetul de Stat pentru Prețuri. Prin urmare, prețurile legale la care cooperativele agricole de producție își pot vinde produsele rezultate din activități neagricole sînt prețurile de învoială determinate în conformitate cu Normativul Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție și convenite cu beneficiarii. Pentru produsele rezultate din producția agricolă, regula generală a prețurilor de învoială practicate de cooperativele agricole este limitată numai de prețurile și tarifele maximale, de mercuriale, așa cum prevede art. 134, alin. 2 din Legea nr. 19/1971.

Ținînd seama de prevederile citate, cooperativele agricole au obligația de a vărsa la buget sumele devenite prescrise ce le-ar datora unor beneficiari unități socialiste de stat numai dacă prețurile convenite sau plătite depășesc limitele prețurilor de învoială pe care sînt autorizate să le practice. Cînd prețurile de învoială astfel stabilite nu depășesc limitele respective prevederile art. 1, alin. 3 din Decretul nr. 219/1960 nu se aplică, întrucît cooperativele respective nu au încasat sume peste prețurile legale (prețurile de învoială) și deci nu există diferențe de preț de vărsat la buget. Aceasta chiar și dacă prețurile de învoială depășesc prețurile de catalog stabilite pentru produsele fabricate de unități de stat. Mai exact, în cazul cooperativelor agricole textul art. 1, alin. 3 din Decretul nr. 219/1960 se va aplica în sensul că vor fi obligate a vărsa la buget numai acele sume încasate în plus, peste prețurile sau tarifele de învoială sau maximale, de mercuriale, stabilite în condițiile textelor citate din Legea nr. 19/1971 și Legea nr. 7/1971.

În ce privește însă unitățile de stat, beneficiare a produselor de la cooperativele agricole de producție, sînt obligate să nu accepte prețuri de învoială superioare celor rezultate din limitele stabilite de normativele date de Comitetul de Stat pentru Prețuri (art. 13, alin. 4 din Legea nr. 7/1971, republicată). Nerespectînd această prevedere legală și acceptînd un preț superior limitelor normativului, nu se va putea stabili vărsarea la buget de către cooperativa agricolă furnizoare, a diferenței ce depășește limita din normativul dat de Comitetul de Stat pentru Prețuri atît timp cît prețul de învoială s-a determinat cu respectarea dispozițiilor legale examinate. Spre exemplu : prețul limită rezultat din normativul dat de Comitetul de Stat pentru Prețuri este de 150 lei per produs. Prețul de învoială ce se poate stabili în condițiile din textele Legilor nr. 19/1971 și nr. 7/1971 (republicată) este de 200 lei per produs. Prețul contractat de beneficiara unitate socialistă de stat cu cooperativa agricolă producătoare este de 175 lei per produs. În situația dată pentru diferența de 25 lei per produs (175 lei — 150 lei) cu care prețul contractat depășește pe cel determinat de limitele normativului aprobat de Comitetul de Stat pentru Prețuri, nu va trebui vărsată la buget de cooperativa agricolă furnizoare deoarece nu se depășește prețul de învoială ce era admis a se stabili în condițiile legale examinate. Unitatea socialistă de stat însă acceptînd un preț de învoială superior celui rezultat din limitele normativului Comitetului de Stat pentru Prețuri este în culpă pentru încălcarea unor prevederi legale și fiind prejudiciată cu a-

ceastă diferență de preț ce nu o mai poate obține de la cooperativă, va fi obligată a lua măsuri de recuperare de la persoanele încadrate în muncă vinovate de depășirea de preț. Ca atare, în măsura în care prețurile de învoială plătite de unitățile socialiste de stat achizitoare depășesc limitele rezultate din Normele Comitetului de Stat pentru Prețuri, culpa este a acestor unități și nu a cooperativelor agricole de producție furnizoare.

Sîntem însă de părere că ar fi cazul a se **generaliza obligația de vărsare la buget** a prestațiilor prescrise la toate unitățile socialiste debitoare, indiferent de creditorii dreptului stins prin prescripția extinctivă. Avem în vedere că, în etapa actuală, întreaga activitate a unităților socialiste, indiferent de forma de proprietate căreia îi aparțin, se desfășoară în mod planificat.[3]) Astfel activitatea economică se realizează pe baza planului național unic de dezvoltare economico-socială, iar cea financiară, în complexitatea ei, are loc în limita mijloacelor circulante stabilite prin planurile financiare. În acest context, rezultatele activității tuturor unităților socialiste trebuie să reflecte numai efortul lor propriu și să nu profite ca urmare a neglijenței creditorilor lor. De mijloacele circulante ce nu se datorează efortului propriu cum este cazul debitelor devenite prescrise, în legislația noastră, ar trebui să beneficieze numai întreaga societate, adică mijloacele bănești în cauză să fie puse la dispoziția întregii societăți spre a se folosi în interes general și să nu fie lăsate la îndemîna unui colectiv restrîns. Astfel că nu mai există nici o justificare ca unele unități socialiste să fie absolvite de obligația vărsării la buget a prestațiilor prescrise. În consecință, **de lege ferenda** să se extindă obligația de vărsare la buget a debitelor prescrise la toate unitățile socialiste pentru ca să nu poată beneficia de mijloace bănești atrase, ci numai de cele rezultate din munca socialmente utilă depusă de colectivul lor de muncă.

Art. 2 al Decretului nr. 219/1960 prevede obligația vărsării la buget și în cazul cînd s-a prescris dreptul la acțiune privitor la **sume de bani consemnate sau depuse la instituțiile de bancă, credit și economie** sau la orice altă unitate socialistă, pe seama statului și a unităților de stat. Textul art. 2 vizează cazurile cînd astfel de sume consemnate sau depuse nu au fost solicitate în cadrul termenului de prescripție, iar după împlinirea lui operează aceeași obligație de vărsare la buget. În categoria sumelor cu acest regim intră spre exemplu sumele consemnate pe seama statului sau a unităților socialiste de stat care nu au fost restituite înaintea împlinirii termenului de prescripție, termen care este de 3 ani și curge de la data consemnării, potrivit art. 23 din Decretul nr. 167/1958.

În sfîrșit, conform art. 3 din Decretul nr. 219/1960 **sumele creditoare privind decontările cu bugetul** republican sau cu bugetele locale provenind din impozite, taxe și alte venituri bugetare, existente în bilanțurile unităților economice socialiste, încheiate la 31 decembrie al anului expirat, se varsă la bugetul republican pînă la data de 1 martie al anului următor, dacă acestor sume nu li se aplică alte modalități de lichidare.

Este de menționat că legiuitorul a avut în vedere faptul că menținerea sumelor respective la dispoziția unităților economice socialiste, după încheierea bilanțului anual, nu are justificare, urmînd a fi vărsate la bugetul republican, în măsura în care nu există stabilite alte forme de lichidare prevăzute de vreo dispoziție legală.

3. **Modul de determinare a sumelor de vărsat.** Preluarea la buget a sumelor pentru care dreptul la acțiune sau executare s-a stins prin prescripție influențează situația financiară a unității socialiste debitoare. Astfel dacă prin efectul prescripției ea ar păstra valori ce nu-i aparțin dar care fie îi atrag surse, îi măresc mijloacele circulante planificate fie îi creează beneficii altfel decît prin rezultate obținute în procesul de producție, vărsarea la buget este pe deplin justificată, ea reprezentînd, în fond, o măsură prin care se reintră în legalitate. În schimb, cînd unitatea socialistă este obligată să verse la buget o sumă pe care nu o datorează, i se micșorează cu suma vărsată mijloacele circulante,[4]) fără de care nu-și va putea îndeplini în bune condiții sarcinile de plan, împrejurare ce influențează însești rezultatele economico-financiare ale unității. Rezultă deci necesitatea ca, în toate cazurile, să se determine în mod precis dacă, în relațiile dintre furnizor și beneficiar, cînd ambele sînt unități socialiste, a intervenit prescripția extinctivă a unor sume care erau în mod real datorate, pentru ca numai debite reale să fie preluate la buget, în condițiile legii.

Trebuie să constatăm însă că în nici un act normativ de nivel superior nu avem stabilit cine și cum apreciază dacă pretențiile creditorului sînt întemeiate și dacă suma este real datorată, spre a se putea determina obligarea debitorului la vărsarea la buget a creanței prescrise. În lipsa unor prevederi legale în materie, în literatura juridică și practică administrativă s-au propus mai multe soluții.

Într-o primă soluție, se susține că stabilirea existenței obligației de vărsare și a cuantumului sumei ce trebuie vărsată se determină pe baza evidenței unității socialiste debitoare adică se varsă la buget numai sumele ce figurează în scriptele acestei unități și care nu mai pot fi plătite fiindcă dreptul la obținerea lor s-a prescris.

Nu este însă exclus ca datorită neglijenței unor persoane încadrate în muncă suma să nu fie înregistrată în evidența contabilă și astfel unitatea creditoare să nu se achite de această sarcină, fapt ce va duce la consecința neîndeplinirii obligației din proprie inițiativă. Uneori însă unitatea debitoare nu are cunoștință de faptul că figurează ca atare în evidențele unității creditoare sau poate că nici nu este convinsă că îi datorează vreo sumă de bani. Socotim prin urmare că este necesară intervenția unui organ din afara celor două unități spre a putea decide.

O altă soluție a fost promovată prin Circulara Ministerului Finanțelor privind vărsarea la buget a sumelor prescrise nr. 64.410 din 6 decembrie 1962, care stabilea sarcina în competența organelor de control financiar intern, care, între alte atribuții au și obligația de a urmări dacă unitatea supusă verificării a vărsat la buget sumele pe care le datora și în caz contrariu, să determine efectuarea vărsămintelor. Competența era dată organelor de control financiar intern de la forul tutelar al unității debitoare, care, dacă în urma controlului la unitatea debitoare, ajungea la concluzia că debitul este real, dispunea vărsarea sumei la buget și înregistrarea, concomitentă în cheltuielile perioadei în care a fost constatată. Datorită inconvenientelor privind sesizarea, caracterul unilateral al constatării și apartenența organului constatator de forul tutelar al unității debitoare, circulara a fost retrasă astfel că și-a încetat aplicabilitatea.[5])

Ținînd seama de atribuțiile generale în materie de debite prescrise ce revin organelor de control financiar și bancar potrivit Legii nr. 5/1970 privind gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, organizarea și funcționarea controlului financiar, publicată în B.Of. partea I, nr. 80 din 10 iulie 1970, considerăm că se poate rezolva, chiar și după încetarea aplicabilității Circularei nr. 64.410/1962, două categorii de cauze și anume:

Acelea în care existența debitului prescris este recunoscută de unitatea debitoare fie în mod expres, fie că nu se poate contesta întrucît rezultă din evidența contabilă a acestei unități, situații în care verificarea și urmărirea la plată se efectuează de către organele bancare, ca sume cuvenite bugetului de stat.

---

3. Principalele normative la care ne referim sînt: Legea nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, publicată în B. Of. partea I, nr. 135 din 25 nov. 1972 și Legea finanțelor nr. 9/1972, publicată în B. Of. partea I, nr. 136/26 nov. 1972.

4. Vezi Prescripția extructivă și prescripția achizitivă, Ministerul Justiției, 1961, pag. 105.

5) Vezi nota din Buletinul controlului financiar nr. 3—4/1972, editat de M. Finanțelor, pag. 109. În scopul cunoașterii încetării aplicabilității, circulara a fost menționată și în Ordinul ministrului finanțelor nr. 237 din 1 iunie 1973 prin care s-a dispus încetarea aplicabilității unor instrucțiuni și circulări, publicat în Revista de contabilitate nr. 7/1973, pag. 95.

Acelea în care existența debitului prescris poate fi constatată numai prin controale gestionare sau alte operațiuni care intră în sfera de activitate a organelor de control financiar intern, cazuri cînd urmărirea la plată către bugetul statului se face de organele bancare, pe baza constatărilor comunicate de controlul financiar.

O a treia soluție ar putea fi aceea ca asupra pretențiilor unității creditoare să se pronunțe organul de arbitraj competent, ca organ jurisdicțional.[6]) Argumentele invocate în susținerea soluției duc la concluzia că numai soluționarea de către organul arbitral și în fond a acțiunilor în care se reține că debitele sînt prescrise, asigură o constatare temeinică și legală a sumelor ce urmează a fi vărsate la buget și eventual imputate persoanelor încadrate în muncă vinovate. Faptul că această soluție ar duce la o oarecare creștere a numărului litigiilor arbitrale, nu justifică sacrificarea certitudinii în stabilirea sumelor prescrise datorate bugetului și a măsurilor de recuperare a acestora de la persoanele încadrate în muncă. De altfel, în ultimă instanță nici nu poate fi vorba de riscul creșterii substanțiale a cauzelor supuse arbitrării, întrucît unitatea socialistă debitoare care n-a achitat sau vărsat suma pretinsă nici în timpul procedurii prearbitrale, va suferi o sancțiune prin obligarea la plata cheltuielilor arbitrale, precum și a eventualelor majorări egale de 0,5% pentru fiecare zi de întîrziere. În acest fel avem o garanție a limitării numărului de litigii avînd ca obiect acțiuni de acest gen.

Cum o asftel de soluție a și fost adoptată de actualul Cod de procedură penală[7]), iar prin încetarea aplicării circularei nr. 64.410/1962 a Ministerului Finanțelor, organele de control financiar intern nu mai au temei legal pentru a proceda la constatarea dacă în fond pretenția creditorului este întemeiată, susținem necesitatea modificării art 137 din Codul de procedură civilă și art. 22 și 24 din Regulile producerii arbitrale aprobate prin H.C.M. nr. 1397/1954, republicate în Colecția de Hotărîri și Dispoziții ale Consiliului de Miniștri nr. 32 din octombrie 1959, în sensul ca, la cererea părții interesate, instanța de judecată sau organul arbitral să procedeze la soluționarea în fond și a pricinilor în care dreptul la acțiune este prescris.

4. **Consecințele nevărsării la buget a sumelor devenite prescrise.** Conform art. 1, alin. 1 din Decretul nr. 219/1960, vărsarea la buget a sumelor devenite prescrise trebuie efectuată în termen de 45 de zile de la data cînd s-a împlinit prescripția. Durata termenului este destul de mare pentru ca virarea să poată avea loc în condiții normale, ținînd seama că unitățile socialiste dispun de date contabile care le permit să cunoască operativ situația fiecărei creanțe și datorii. Termenul de 45 zile pentru vărsarea la buget începe să curgă de la data calendaristică la care termenul de prescripție s-a împlinit. Acest termen a fost stabilit pentru îndeplinirea obligației ce le revine unităților socialiste debitoare, fără a influența dreptul bugetului la încasarea sumei prescrise, drept care nu se stinge prin expirarea termenului de 45 zile, ci obligația de efectuare a vărsămîntului se menține în continuare și după expirarea celor 45 zile.

În ce privește sumele ce provin din vînzarea biletelor de spectacole care nu au mai avut loc, potrivit art. 1, alin. final din Decretul nr. 219/1960, termenul de vărsare este mult mai scurt, adică de 3 zile. El curge, la fel ca și cel de 45 zile, de la data calendaristică la care termenul de prescripție s-a împlinit.

În sfîrșit, pentru sumele din posturi creditoare privind decontările cu bugetul, provenind din impozite, taxe și alte venituri bugetare, termenul de vărsare stabilit în art. 3 din decret, este cel de 1 martie al anului următor.

Nerespectarea termenelor de vărsare la buget a sumelor la care ne-am referit, atrage plata unei majorări de 0,05% pentru fiecare zi de întîrziere, așa cum prevede art. 4 a aceluiași decret. Majorarea se calculează la cuantumul sumei nevărsate la buget înlăuntrul unuia din cele trei termene, după caz.

Cu privire la cuantumul majorărilor de întîrziere este de menționat prevederea din art. 158, alin. 3 a Legii finanțelor nr. 9/1972. În textul citat se stabilește că majorările de întîrziere nu vor putea depăși debitul datorat, dacă legea nu dispune altfel. Prin prevederea respectivă s-a consacrat legislativ o reglementare cu caracter general de plafonare a majorărilor de întîrziere, care însă se aplică numai pentru sumele datorate bugetului de stat, contribuind la justa dimensionare a drepturilor cuvenite statului și la umanizarea sancțiunii.

Avînd în vedere că Decretul nr. 219/1960 nu stabilește o altă reglementare și cum sumele de vărsat, de natura celor descrise deja, se datorează bugetului de stat, sîntem de părere că operează regula generală prevăzută de art. 158, alin. 3 din Legea finanțelor, respectiv plafonarea majorărilor de întîrziere la nivelul debitului vărsămîntului obligatoriu ce-l are de efectuat unitatea socialistă în cauză.

Faptul nerespectării termenelor prevăzute pentru vărsarea la buget a sumelor la care se referă Decretul nr. 219/1960 sau nedeterminarea lor exactă, constituie contravenție conform art. 1, pct. 4 din H.C.M. nr. 68/1970 pentru stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele legale privind disciplina financiară, impozitele, taxele și primele de asigurare prin efectul legii, republicată în B.Of., partea I nr. 13 din 1 februarie 1972.

5. **Sumele devenite prescrise datorate creditorilor străini.** Dezvoltarea ascendentă, mai ales în ultimii ani, a comerțului exterior al țării noastre, pune tot mai frecvent probleme legate de relațiile economico-financiare cu partenerii străini. În acest context se impune rezolvarea și a situației debitelor unităților socialiste române datorate partenerilor externi, atunci cînd dreptul la acțiune s-a stins prin prescripție.

Potrivit art. 8 din Constituția Republicii Socialiste România, comerțul exterior este declarat monopol de stat.

În această situație considerăm că sumele datorate de unitățile socialiste române debitoare și pentru care partenerii străini nu și-au exercitat dreptul la acțiune, ori dreptul de a cere executarea silită, înainte de împlinirea prescripției, se cuvin statului fiind aplicabile prevederile Decretului nr. 219/1960 datorîndu-se majorări de întîrziere de 0,05% pe fiecare zi de întîrziere de la data cînd termenul de prescripție a expirat, dacă acest vărsămînt obligatoriu nu s-a efectuat.

Atunci cînd nu se cunosc termenele de prescripție extinctivă prevăzute de legislația care este aplicabilă raportului juridic respectiv, pentru a se împiedica unitățile socialiste debitoare să dispună de surse financiare atrase care le măresc nejustificat mijloacele circulante fără a plăti dobînzile[8]) aferente creditului bancar, sîntem de părere că la împlinirea termenului de prescripție de 3 ani de la exigibilitatea sumei nepretinse ea trebuie vărsată la buget în condițiile Decretului nr. 219/1960.

Există totuși, riscul ca un creditor străin să pretindă plata sumei ce a fost vărsată, la buget după împlinirea termenului de prescripție stabilit de legea română, dar înainte de expirarea termenului de prescripție prevăzut de lex causae. În astfel de cazuri, nimic nu împiedică unitatea socialistă română debitoare să solicite de la buget, pe cale administrativă, restituirea sumei vărsate.

Comisia de arbitraj din București a decis că dispozițiile alin. 2 ale art. 20 nu se aplică în raport cu **întreprinderile de comerț exterior ale altor state socialiste.** Așadar, plata făcută de debitor după expirarea termenului de prescripție extinctivă este valabilă în raporturile din organizațiile socialiste românești și cele ale altui stat membru al CAER, fără să se poată cere

6) Vezi, I. Condor și C. Banu, Necesitatea instituirii unei proceduri de constatare a debitelor prescrise în relațiile dintre unitățile socialiste, în Revista română de drept nr. 3/1974, pag. 52 și urm.

7) Vezi art. 13 care prevede că, deși intervenirea prescripției este de natură a împiedica punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale învinuitul sau inculpatul poate cere, în acest caz, continuarea procesului penal, dacă el ar aprecia că astfel s-ar ajunge la o soluție de fond favorabilă și echitabilă cu privire la faptul ce i se impută.

8) În această privință a se vedea I. Condor, Considerații cu privire la dobînzile legale, în Revista română de drept nr. 6/1973, pag. 68 și urm. și Decretul nr. 234/1974 privind dobînzile, comisioanele, taxele și tarifele bancare în relațiile cu unitățile socialiste, alte persoane juridice și persoane fizice, publicat în B. Of. partea I-a, nr. 166 din 26 decembrie 1974.

cu alte cuvinte, dispozițiile alin. 1 din art. 20 al Decretului nr. 167/1958, text care refuză acțiunea în repetițiune a plății voluntare în raporturile dintre cetățeni sau dintre aceștia și organizațiile socialiste românești.[9])

6. **Natura juridică a obligației de a vărsa la buget sumele prescrise.** Prin stingerea dreptului la acțiune sau de a cere executarea silită, în unele situații, apare obligația de vărsare la buget a sumelor prescrise, obligație de care este ținută unitatea socialistă debitoare care nu mai poate fi constrînsă la executare de către creditor, pe de o parte și statul, ca beneficiar, pe de altă parte. Dat fiind că Decretul nr. 219/1960 nu are o prevedere expresă, natura juridică a obligației de vărsare la buget, este controversată, iar în literatura noastră juridică s-au cristalizat două opinii.

D. Pașolega[10]) susține că în cazurile prevăzute de Decretul nr. 219/1960, obligația unității debitoare rămîne aceeași, producîndu-se doar o schimbare a creditorului în virtutea unei dispoziții legale, astfel că ne-am afla de fapt, în fața unei transmisiuni a dreptului de creanță de la creditorul inițial asupra statului, transmisiune ce operează în puterea legii.

Această concepție este însă criticabilă deoarece dacă prin aplicarea Decretului nr. 219/1960 are loc doar o transmisiune a dreptului de creanță de la unitatea socialistă creditoare la stat, în momentul împlinirii termenului de prescripție extinctivă, înseamnă că dreptul subiectiv s-ar transmite numai în limitele în care îl avea și creditorul inițial, mai exact un drept lipsit de posibilitatea de a fi valorificat prin constrîngere căci dreptul la acțiune se stinsese prin efectul prescripției. Aceasta ar însemna că executarea obligației de vărsare la buget s-ar îndeplini numai dacă se va executa de bună voie de către unitatea socialistă debitoare fără ca statul să poată utiliza constrîngerea împotriva acestei unități. O astfel de consecință este contrară însuși scopului și prevederilor exprese ale Decretului nr. 219/1960 care instituie o obligație de vărsare la buget a sumei prescrise, obligație însoțită de mijloace sancționatorii corespunzătoare, fapt ce învederează clar că legiuitorul nu a urmărit liberarea unității debitoare de datoria sa, ci ca debitul să se stingă numai odată cu îndeplinirea obligației față de stat. În restituirea ei. Pe plan extern se aplică, ultimă instanță, aceasta înseamnă că legiuitorul a înțeles să acorde posibilitatea statului, noul creditor al obligației, de a putea utiliza contra unității debitoare toate mijloacele legale de constrîngere, adică facultatea de a trece la executarea silită.

A doua opinie, pe care o considerăm întemeiată, reține că în cazul aplicării prevederilor art. 20, alin. 2 din Decretul nr. 167/1958, combinat cu dispozițiile Decretului nr. 219/1960, însuși dreptul subiectiv al unității socialiste creditoare încetează, iar obligația corelativă în favoarea acestui creditor, așadar obligația civilă, este înlocuită cu o nouă obligație de astă dată în favoarea statului. Această înlocuire se realizează nu prin efectul prescripției, ci în temeiul și în puterea dispozițiilor legale care prevăd vărsarea la buget a prestației în bani cu privire la care termenul de prescripție s-a împlinit. Noua obligație are același obiect cu vechea obligație, dar se deosebește prin însăși natura sa juridică, întrucît obligația nouă față de stat nu mai este o obligație de drept civil, cum era cea anterioară, ci una de drept administrativ-financiar, acesta fiind caracterul specific al obligațiilor de vărsare la bugetul de stat.

Noua obligație față de stat se mai deosebește de cea față de creditorul inițial prin aceea că poate fi executată, nu numai de bună voie, ci și prin constrîngere, fiind garantată prin majorările de întîrziere stabilite de Decretul nr. 219/1960 și instituirea contravenției prevăzute de art. 1, pct. 4 din H.C.M. nr. 68/1970, republicată.

După cum observăm nu este vorba doar de o simplă schimbare a creditorului, ci are loc modificarea — în puterea legii — a însăși naturii juridice a obligației, precum și însoțirea noii obligații de posibilitatea executării silite și de garanții corespunzătoare.

7. **Restituirea către unitatea socialistă a sumelor vărsate la buget.** Din momentul în care termenul de prescripție s-a împlinit, unitatea socialistă debitoare este obligată a vărsa suma datorată, ținînd seama de caracterul imperativ al dispozițiilor Decretului nr. 219/1960. Obligația de vărsare nu încetează nici dacă, după împlinirea termenului de prescripție unitatea socialistă debitoare achită creanța creditorului inițial, deoarece ne aflăm în prezența unei noi obligații și anume aceea față de stat. O astfel de plată este lipsită de orice valoare juridică și reprezintă, în realitate, o plată nedatorată, fapt pentru care se va putea obține restituirea ei pe calea acțiunii în restituire.

Cînd după vărsarea la buget creditorul va obține un titlu valabil pentru executarea aceleași datorii, unitatea debitoare nu poate refuza pe motiv că suma datorată a fost în mod legal vărsată anterior la buget, ci urmează să solicite restituirea de la buget.

De asemenea, uneori vărsarea la buget are loc din eroare, astfel că unitatea plătitoare va fi îndrituită la restituirea sumei vărsate.

În ce privește restituirea prestațiilor devenite prescrise, vărsate la bugetul statului, în practică s-a ridicat problema dacă organele arbitrale au vreo competență în această materie.

Potrivit art. 7 lit. b din Legea nr. 5/1954 privind organizarea și funcționarea Arbitrajului de Stat, republicată în B.Of. nr. 24 din 1 septembrie 1959, nu sînt de competența arbitrajului de stat litigiile referitoare la impozite, taxe și orice alte obligații care se stabilesc sau se urmăresc conform dispozițiilor procesuale financiare.

Vărsămîntul obligatoriu la buget a sumelor devenite prescrise deținute de unitățile socialiste debitoare, efectuat în temeiul Decretului nr. 219/1960, are o natură administrativă, reprezentînd o relație financiară specifică care se încadrează în sfera excepției prevăzute de textul citat al Legii nr. 5/1954. Drept consecință, organele arbitrale nu sînt competente a soluționa litigii în care se pretinde obligarea statului la restituirea sumelor vărsate la buget de unitățile socialiste debitoare pe considerentul că dreptul la acțiune sau de a cere executarea silită s-a prescris, ci competența aparține exclusiv organelor financiare. În acest sens s-a pronunțat și Arbitrajul de Stat Central prin hotărîrea nr. 24/1973, nepublicată, dată în dosar nr. 2764/1972 admițînd excepția de necompetență invocată și respingînd ca atare acțiunea Cooperativei „Coloitex" Timișoara împotriva Ministerului Finanțelor.

Restituirea sumei de la buget poate avea loc numai la solicitarea unității socialiste care a efectuat vărsămîntul, întrucît numai între această unitate și bugetul de stat există un **raport juridic de natură financiară,** avînd în vedere însăși natura juridică a obligației de vărsare. Facem această precizare deoarece în frecvente cazuri creditorii (persoane fizice sau juridice) unităților socialiste debitoare ce au efectuat vărsarea la buget, se adresează direct organele financiare sau bancare și insistă să li se restituie lor suma respectivă, cu toate că între ei și stat nu există nici un raport juridic.

8. **Recuperarea debitelor pentru care s-a prescris dreptul la acțiune sau la executare.** În cadrul economiei noastre planificate, respectarea disciplinei de plan și financiare, precum și în general a tuturor dispozițiilor legale, constituie o condiție esențială pentru buna desfășurare a activității unităților socialiste. Ea asigură dezvoltarea în ritm rapid a noilor relații social-economice și apărarea proprietății socialiste, chezășia bunăstării întregului popor, astfel că nu poate fi îngăduită nici o abatere. Beneficiul total al unităților economice este influențat, printre altele și de suportarea creanțelor date la scădere și a celor prescrise.[11]) În acest sens, actele normative din ultimii ani exprimă preocuparea legiuitorului pentru asigurarea unei ordini riguroase în utilizarea fondurilor bănești și creșterea con-

---

[9]) Vezi O. Căpățînă, Unificarea normelor conflictuale în domeniul contractelor de livrări de mărfuri încheiate între organizațiile economice ale țărilor membre în Consiliul de Ajutor Economic Reciproc (C.A.E.R.), în Instituții de drept comercial internațional, Edit. Academiei 1973, pag. 110—111.

[10]) Vezi Prescripția extinctivă, în Justiția Nouă, 1960, nr. 2, pag. 304.

[11]) Vezi Gh. D. Bistriceanu, Finanțele Republicii Socialiste România, Ed. didactică și pedagogică, București, 1973 pag. 194.

tinuă a eficienței economice, întărirea gestiunii economice a unităților socialiste și creșterea simțului de răspundere al fiecărui lucrător.

Art. 102 din Codul muncii prevede că persoanele încadrate în muncă răspund pentru pagubele produse avutului obștesc din vina și în legătură cu munca lor.

Art 11, lit. c din H.C.M. nr. 1885/1970 cu privire la organizarea și conducerea contabilității, atribuțiile și răspunderile conducătorului compartimentului financiar-contabil, publicată în B.Of. partea I — nr. 156 din 29 decembrie 1970, consacră răspunderea, printre altele și cea materială pentru neurmărirea și neîncasarea creanțelor în termenele legal stabilite.

Prestațiile neîncasate de unitatea socialistă creditoare deoarece dreptul la acțiune sau de a cere executarea silită s-a stins prin prescripție constituie o diminuare în patrimoniul acelei unități, care are obligația de a administra eficient mijloacele materiale și bănești ce i s-au încredințat, fapt ce impune recuperarea pagubei de la persoana încadrată în muncă din vina căreia nu s-a acționat în cadrul termenului de prescripție.

La unitatea creditoare paguba poate avea naturi diferite. Spre exemplu, la o unitate furnizoare de mărfuri sau prestatoare de servicii care a executat produsul sau lucrarea, prețul neîncasat, în termenul legal de prescripție, reprezintă paguba adusă avutului obștesc. Pentru unitatea beneficiară a produselor sau prestațiilor care a plătit un preț superior celui legal și n-a obținut restituirea diferenței de preț în termenul de prescripție, prejudiciul îl reprezintă suma achitată în plus, din eroare.

La unitatea debitoare a sumei care s-a prescris, paguba de recuperat o reprezintă majorările de întîrziere datorate virării la buget cu nerespectarea termenului prevăzut de Decretul nr. 219/1960.

În aceste împrejurări faptul că debitul se varsă la buget de către unitatea debitoare, pe baza obligației prevăzute de Decretul nr. 219/1960, este irelevant, din moment ce paguba există în patrimoniul unității creditoare și îi influențează rezultatele economico-financiare.

Din aceleași considerente, prin Circulara nr. 65.419 din 13 august 1971 a Ministerului Finanțelor au fost retrase Instrucțiunile comune nr. 1547 — 385/1962 ale Ministerului Finanțelor și Ministerului Justiției, potrivit cărora erau declarate ca neimputabile sumele prescrise ce s-au vărsat la buget. [12])

Unele unități socialiste chiar și astăzi mai solicită restituirea de astfel de sume vărsate la bugetul statului, în loc să procedeze la recuperarea lor de la persoanele vinovate, ignorînd faptul că dacă s-ar efectua restituirea vărsămîntului ar însemna că unitatea debitoare și-ar acoperi eventual de două ori aceeași pagubă : o dată prin recuperarea de la persoana vinovată și a doua oară prin restituire de la buget. Faptul este mai evident atunci cînd la data cererii de restituire adresată organelor financiare, unitatea debitoare se află deja în posesia titlului executoriu împotriva persoanei vinovate. Ca atare, astfel de restituiri nu pot avea loc, iar sumele vărsate la buget se cuvin acestuia, indiferent de momentul în care unitatea păgubită obține titlul împotriva persoanei încadrate în muncă vinovată de stingerea dreptului la acțiune sau de a cere executarea debitului.

În ultimul timp, literatura juridică și practica judiciară începe să se pronunțe pentru recuperarea de la persoanele vinovate, pe calea răspunderii materiale a debitelor devenite prescrise chiar și atunci cînd sumele se varsă la buget.

În sfîrșit, este de arătat că potrivit art. 1, pct. 7 și 25 din H.C.M. nr. 68/1970, republicată, fapta de neurmărire a realizării sumelor datorate unităților socialiste de persoane fizice sau juridice, indiferent că debitele provin din relații contractuale interne sau externe, din penalizări sau orice altă natură ar avea acele creanțe, constituie și contravenție sancționată cu amendă de la 200 lei la 600 lei.

drd. Ioan CONDOR
Consilier juridic șef
în Ministerul Finanțelor

[12]) Circulara nr. 65.419/1971 a fost comunicată ministerelor și altor organe centrale precum și comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, fiind publicată și în Buletinul controlului financiar, Ministerul Finanțelor, 1971, nr. 8—10, pag. 14. Pentru a fi cunoscută măsura în condițiuni mai bune, s-a constatat încetarea aplicării instrucțiunii și prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 237/1973, publicat în Revista de Contabilitate, 1973, nr. 7, pag. 96.

Drept și uzanțe internaționale

FINANȚAREA COMERȚULUI INTERNAȚIONAL (III)

Modalități de finanțare — creditul bancar

În cadrul documentarului intitulat „Finanțarea comerțului internațional", am prezentat în numerele anterioare ale Suplimentului organismele bancare specializate (I) și băncile comerciale — operațiuni efectuate și tehnici utilizate (II).

În acest număr, prezentăm modalitățile de finanțare, finanțarea prin credite bancare și prin emiterea de obligațiuni.

Creditul, categorie economică, nu este o „invenție modernă", el a apărut și a fost practicat cu milenii în urmă, după unii autori, odată cu trecerea de la schimbul în natură și ca o consecință imediată a acestuia. Creditul este tot un schimb, însă are particularitatea că între momentele de schimb se intercalează factorul timp. Cu alte cuvinte, creditul este un schimb care începe în prezent și se termină în viitor.

Succesiv în timp, practica creditului s-a diversificat, în sensul că dacă în fazele incipiente avea o formă naturală, acordarea unui bun și așteptarea restituirii lui în viitor la o perioadă convenită (creditul natural), ulterior au apărut forme noi, respectiv creditul în mărfuri și creditul în monedă. La creditul în mărfuri, obiectul creditului îl constituie mărfurile vîndute, deși atît rambursarea lui, cît și a dobînzii aferente se efectuează în monedă. Cea de-a doua categorie, creditul în monedă, formează principala activitate a organizațiilor financiar-bancare. În această formă atît obiectul creditului, cît și rambursarea lui împreună cu dobînda se onorează în numerar sau în dispoziții asupra numerarului.

MODALITĂȚI DE FINANȚARE A COMERȚULUI INTERNAȚIONAL

În zilele noastre categoriile de credit s-au diversificat substanțial, iar tehnica acordării lor a devenit din ce în ce mai complexă. Dat fiind faptul că studiul de față se adresează comercialiștilor din comerțul exterior, credem că prezentarea categoriilor de credit sub forma tabelului alăturat va suplini, într-o oarecare măsură, o descriere detaliată a lor.

Dintre categoriile de credite prezentate în tabelul menționat, în activitatea comercială a întreprinderilor de comerț exterior **creditul furnizor** și **creditul cumpărător** prezintă importanță practică, precum și unele forme noi de finanțare a comerțului internațional. Printre acestea, care au un conținut cu preponderență financiar-bancar, se înscriu operațiunile de factoring, forfaiting și, într-o anumită măsură, cele de leasing.

a) **Creditul furnizor** este un credit comercial care se acordă de vînzător cumpărătorului străin fie pe termen mediu (credite de la 2 la 5 ani începînd de la data livrării), fie pe termen lung (creditele de la 5 la 10 ani, în general cu începere de la data livrării). Cum cea mai mare parte a furnizorilor care vînd cu facilități de plată nu dispun de resurse suficiente pentru a aștepta sfîrșitul perioadei de

CREDITELE ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL

clasificare :

DUPĂ PĂRȚILE CARE LE PERFECTEAZĂ	**credite guvernamentale** — perfectate de două state **credite bancare** — între o bancă și un client **credite comerciale** — între un exportator și un importator
DUPĂ MODUL DE ACORDARE A CREDITELOR DE EXPORT	**credite furnizor** — credite comerciale **credite cumpărător** — credite bancare (financiare)
DUPĂ DURATA CREDITELOR	**credite pe termen scurt** — pînă la 12–18 luni **credite pe termen mijlociu** — pînă la 5–7 ani **credite pe termen lung** — pînă la 10–15 ani
DUPĂ GRADUL DE GARANTARE A RAMBURSĂRII	**credite negarantate** — vinzarea pe credit fără garanții — vinzarea prin incaso documentar — livrarea de mărfuri în consignație **credite garantate** — scrisoarea de garanție bancară — cambia acceptată și avalizată — ipoteca — livrarea prin credit documentar
DUPĂ MODUL DE MOBILIZARE A CREDITELOR	**prin credite bancare** — în cont curent — cu obiect definit **prin avansuri comerciale** — la exporturi complexe **prin mobilizări speciale** — leasing (pe termen lung) — forfaiting (pe termen scurt) — factoring (pe termen scurt)

credit, ei finanțează creditele pe care le-au acordat împrumutîndu-se de la institute de credit, în general, bănci comerciale, care la rîndul lor, pot refinanța aceste credite de la instituții financiare speciale de refinanțare a creditelor la export sau de la banca centrală a țării respective.

Băncile subordonează finanțarea creditelor-furnizor, de asigurare a livrărilor la o instituție specializată în asigurarea creditelor la export care să acopere în întregime riscurile comerciale și necomerciale. Polița de asigurare emisă în favoarea furnizorului și cedată de aceasta instituției care finanțează creditul, servește drept cauțiune pentru creditul și durata valabilității sale, determinată, în general, de aceea a creditului. Asigurarea creditului la export a devenit parte integrantă a finanțării exporturilor și instituțiile de asigurarea creditului la export au în ansamblu, funcțiunile care completează pe acelea ale instituțiilor de credit.

Așadar, creditul-furnizor este acordat, în toate cazurile de către exportator, cumpărătorului-importator, sub forma unor livrări de mărfuri.

Pentru creditele acordate părțile stabilesc prin contract nivelul dobînzilor, care nu poate fi mai mare dacă el a fost plafonat prin acorduri bilaterale comerciale.

b) **Creditul cumpărător** are aspectul unui credit bancar, deoarece el este acordat de o bancă din țara exportatorului direct importatorului străin sau băncii acestuia pentru ca importatorul să poată plăti marfa la livrare, în condiții de plată cash.

Finanțarea tranzacțiilor internaționale pe calea creditului cumpărător a luat o deosebită amploare în ultimii 10 ani. Ea prezintă o serie de avantaje ;

— exportatorul încasează contravaloarea mărfii la livrarea acesteia ; obligația ramubursării creditului revine, în exclusivitate, importatorului ;

— mărimea creditului fiind cunoscută, furnizorul nu poate include în preț costuri suplimentare, ceea ce asigură pentru cumpărător o stabilitate a prețului tranzacției ;

—durata unui credit cumpărător este, în general, mai mare decît a unui credit furnizor.

Creditul cumpărător nu acoperă în întregime prețul de vînzare a mărfii, ceea ce determină ca o proporție de 5—15 la sută din preț să fie suportată de importator sub forma de avans, pe care trebuie să-l acorde pînă la ultima livrare. Avansul este plătit de către importator din capitalul propriu sau dintr-un credit obținut de pe piața națională. Asigurarea creditului coumpărător este obligatorie pentru fiecare credit în parte.

În ultima perioadă, creditul cumpărător, ca urmare a avantajelor pe care le prezintă, a luat forma unor adevărate acțiuni de cooperare în domeniul financiar-bancar, prin constituirea unor **consorții bancare internaționale** care ocupă un rol tot mai însemnat pe piața creditului internațional ; asemenea consorții reprezintă înțelegerea dintre mai multe bănci din diferite țări aferente concentrării capitalurilor, în scopul finanțării unor tranzacții economice internaționale, prin plasarea unor credite cu scopul de a impulsiona schimburile economice internaționale.

În relațiile economice, în general, și, în special, în relațiile dintre țările industriale și cele în curs de dezvoltare se întîlnesc tot mai des consorții bancare care acordă credite, efectuînd și alte operații bancare. Iată cîteva consorții bancare : consorțiul format din două bănci vest-europene și patru bănci americane, privind acordarea unui credit de 50 milioane dolari R.S.F. Iugoslaviei ; Consorțiul format din 14 bănci japoneze și Banca de stat a R.D. Germane, căreia i se pune la dispoziție un credit de 20 milioane dolari pe termen de 7 ani ; Consorțiul format din 16 bănci americane și canadiene și Banca de Dezvoltare din Filipine, cu privire la acordarea acesteia din urmă, a unui împrumut de 75 milioane dolari S.U.A.

Pentru stimularea comerțului cu țările socialiste banca austriacă Bankhaus Winter a inițiat un consorțiu cu un capital de 75 de milioane schilingi subscris de mai multe bănci austriece și din alte țări occidentale după cum

urmează : băncile austriece, sub conducerea casei bancare amintite 50% din capital ; un grup de bănci vestgermane 25% ; Bank of Phyladelphia din S.U.A. — 10% și banca franceză De Werms — 5%. Consorțiul se ocupă de interese financiare atît ale firmelor austriece, cît și cele ale unor firme din țările de origine ale băncilor participante la el. El are ca obiect de activitate afaceri diverse, de la finanțări nemijlocite, pînă la mijlocirea activităților de schimb internațional ale întreprinderilor din interior și din străinătate.

În ultimul timp, au fost înființate consorții bancare și între state socialiste. Astfel, a fost constituit Consorțiul bancar româno-iugoslav, format din Banca Română de Comerț Exterior, Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară și Banca de Investiții, din partea română și șapte bănci iugoslave, în frunte cu Beogradska Banka Belgrad.

c) **Izvoare de drept.** Diversitatea mare a formelor sub care se mobilizează creditele implică un sistem tot atît de diversificat al izvoarelor de drept, care constituie armătura juridică menită să asigure celeritatea și siguranța operațiunilor financiare. După natura și forța lor juridică izvoarele de drept în domeniul de care ne ocupăm, cunosc aceeași grupare clasică : convenții internaționale, uzanțe comerciale (bancare) și dreptul intern la care, pe plan microeconomic, se adaugă contractele comerciale internaționale, instrumente de traducere în viață a normelor de drept rezultate din izvoarele menționate.

Convențiile internaționale bilaterale în materia finanțării comerțului internațional, reglementează, de regulă, condițiile de acordare a creditelor guvernamentale ; normele pe care le conțin cu privire la condițiile în care se acordă dobînzile, căile de rambursare etc. sînt imperative pentru partenerii comerciali din statele respective. Convențiile multilaterale au ca obiect, ca regulă generală, instituirea unui drept uniform în domeniul creditului, tipică fiind sub acest aspect Convenția de la Geneva, privind legea uniformă asupra cambiilor și biletului la ordin.

Uzanțele internaționale, elaborate de diverse organisme financiare internaționale sau de mari grupări bancare au un important rol în uniformizarea dreptului în domeniul creditelor. Un rol important îl dețin Condițiile generale de deschidere a conturilor și de finanțare elaborate de mari organizații financiar-bancare. De asemenea, o largă aplicare cunosc Regulile și uzanțele uniforme privind creditele documentare, elaborate de Camera de Comerț Internațional de la Paris.

Dreptul intern al unor state conține reglementări detaliate cu privire la condițiile în care se pot realiza exporturi sau importuri de credite, precum și formele noi de mobilizare a creditelor. Astfel, de exemplu, extinderea și amplasarea contractelor de leasing în țările dezvoltate din punct de vedere industrial a determinat reglementarea lui legală. Prima legiferare a acestui contract în Europa s-a realizat în Franța unde este reglementat sub denumirea de creditbail prin legea din 21 iulie 1967 și Ordonanța guvernamentală din 28 septembrie 1967. Ținînd seama de aspectul bancar al operațiilor de leasing, legislația franceză în vigoare supune întreprinderile, care au ca activitate principală încheierea unor asemenea operațiuni, regimului juridic al instituțiilor bancare. În Belgia, de asemenea, a fost legiferat contractul de leasing prin două acte normative : Decretul nr. 55 din ianuarie 1967, care reglementează statutul juridic al întreprinderilor care practică operații de leasing sau închiriere-finanțare, și decizia ministerială din 23 februarie 1968 care determină condițiile concrete în care pot funcționa acest gen de întreprinderi.

Contractele comerciale internaționale în domeniul finanțării comerțului au o varietate mare determinată de multiplele forme de mobilizare a creditelor. Sub aspectul părților participante pot fi grupate în două mari categorii :

— contracte încheiate între organizații financiar-bancare și beneficiarii creditelor (exportatori, importatori, investitori etc.), care cunosc o largă răspîndire și sînt independente de contractele comerciale internaționale, al căror obiect îl finanțează ;

— contracte încheiate între vînzători și cumpărători, în care creditul nu constituie un obiect independent ; condițiile acordării și rambursării sînt stabilite prin clauze speciale inserate în contractul comercial internațional care are, de regulă, ca obiect o vînzare-cumpărare, construcții-montaj etc ; ca regulă generală, aceasta este calea de acordare a creditului-furnizor.

FINANȚAREA PRIN CREDITE BANCARE

Dicționarul de economie politică, 1974, definește creditul ca fiind „relația apărută în legătură cu acordarea de împrumuturi în bani unor persoane fizice sau juridice, cu condiția de a fi rambursate la un termen numit scadență". Fără să ne propunem să dăm o definiție noțiunii de credit, considerăm utilă să evidențiem elementele sale constitutive :

— este un raport juridic (contractual) prin care o persoană, numită creditor pune la dispoziția unei alte persoane, numită debitor, un bun material evaluat într-o monedă națională sau o sumă de bani ;

— valoarea bunului material sau suma de bani remisă, urmează să fie rambursată de debitor, creditorului, după un anumit timp, la o dată numită scadență ;

— pentru folosirea pe perioada stabilită a fondurilor primite de debitor, acesta plătește creditorului un preț, numit dobîndă, care se stabilește pe cale convențională, cu respectarea normelor înscrise în dreptul național aplicabil raportului contractual.

Așadar, un contract de credit internațional implică ca elemente obligatorii : două subiecte — dintre care dacă creditorul este o bancă operativă posedă numele de credit bancar (sau financiar), iar dacă este un vînzător, credit comercial —, o sumă de bani sau o marfă care se exprimă într-o anumită cantitate de valută care se rambursează la scadență și un preț numit dobîndă. Factorul timp care se intercalează între momentul acordării creditului și cel al scadenței de rambursare adaugă acestui raport contractual un nou element, caracteristic, **riscul de neplată** ; ca urmare, contractele de credit sînt însoțite, ca regulă generală, de alte raporturi juridice prin care se iau măsuri de asigurare și garantare a rambursării creditelor.

Pe planul comerțului internațional operațiunile de finanțare prin credite bancare au sporit continuu. În prezent, peste 70% din exportul mondial de mașini-utilaje și echipamente industriale se realizează pe credit. Creditul constituie deci un instrument important în impulsionarea exportului de mașini-utilaje și echipamente industriale, astfel că ori de cîte ori este abordată problema creditelor în comerțul exterior se au în vedere, aproape exclusiv vînzările de mașini-utilaje și echipamente industriale (în ultimii ani a luat o anumită extindere acordarea unor înlesniri de plată și la vînzarea unor mărfuri ca : produse chimice, bunuri de consum ec.). Așa se explică faptul că în perioada postbelică țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere economic și-au adaptat continuu legislația proprie referitoare la regimul creditelor de export, la necesitățile de extindere a comerțului exterior și a concurenței externe, făcînd din credit un element principal al sistemului de relații economice internaționale, un instrument de politică economică a statului.

Creditele în comerțul internațional, așa cum am arătat în secțiunea precedentă pot fi acordate atît de vînzători direct cumpărătorilor, cît și de organisme bancare, care finanțează direct pe cumpărătorii-importatori. În prima variantă, raportul de credit ia naștere direct din contractul de vînzare-cumpărare internațională, condițiile creditului fiind înscrise în acest contract ; evident, pentru a face față unor vînzări pe credit, producătorii-vînzători se finanțează, la rîndul lor prin diverse modalități de mobilizare a creditului, printre care creditele obținute pe piața financiară locală ocupă un loc important.

În cazul finanțării importurilor prin credite bancare acordate de organisme bancare se impune să facem o distincție după statutul juridic al acestora. Pe plan internațional importu

rile sînt finanțate atît de organisme bancare internaționale, — printre care un loc important îl ocupă B.I.R.D. — cît și de cele naționale care sînt formate din organe bancare specializate în finanțarea exporturilor și din bănci comerciale ; ori care ar fi statutul juridic al organului bancar finanțator, creditele se acordă prin contracte distincte de cele fundamentale care le face necesare — în cele mai frecvente cazuri contracte de vînzare cumpărare —, dar de conținutul cărora se țin seama în acordarea creditelor și a condițiilor în care se acordă.

a) **Credite bancare — cumpărător.** Existența unei structuri eterogene a operațiilor pe piața creditului internațional, precum și a unor particularități în ceea ce privește organizarea fiecărei piețe monetare naționale, determină unele elemente caracteristice, specifice în structura creditelor, precum și în tehnica acordării, utilizării și rambursării creditelor ; ca urmare, în cele ce urmează ne vom limita să sintetizăm numai elementele comune, de bază, privind tehnica încheierii contractelor de credit bancar și factorii care influențează clauzele pe care le conțin.

Plafonul unui credit bancar se determină pentru fiecare linie de finanțare în funcție de unele elemente esențiale pe care le are în vedere creditorul : bonitatea debitorului (la creditele interbancare, se are în vedere bonitatea corespondentului bancar), respectiv capacitatea acestuia de a face față obligațiilor de plată la scadențe ; natura tranzacțiilor, care are importanță atît pentru stabilirea plafonului creditului, cît și a felului acestuia, precum și a duratei sale ; rentabilitatea operației de credit reprezintă, în final, elementul principal, corelat cu interesul băncii respective de a lărgi relațiile de credit cu partenerul respectiv.

Termenul de creditare depinde de o serie de factori cum sînt : **felul mărfii** — cele mai lungi credite acordîndu-se pentru exporturile de mașini utilaje, instalații complexe etc. ; **valoarea exporturilor** — cu cît valoarea este mai mare, cu atît perioada de creditare este mai lungă ; **poziția exportatorului și importatorului pe piața mărfurilor vîndute pe credit** ; în practică, se întîlnesc credite pe perioade mai lungi decît de obicei, la exporturile și importurile de mărfuri realizate între întreprinderi care fac parte din aceleași monopoluri care funcționează în diverse țări ; **gradul de concurență** existent pe piața mărfii exportate (importate) ; o concurență ascuțită, determină prelungirea termenului de creditare ; **situația conjuncturală a pieței** ; o stare conjuncturală nefavorabilă atrage prelungirea timpului pentru care se vînd mărfurile pe credit ; **situația balanței de plăți externe**, a rezervelor de aur și în devize a țării exportatoare. În funcție de aceste elemente fiecare țară poate să ia măsuri de încurajare sau dimpotrivă de diminuare a exporturilor, respectiv importurilor pe credite.

În unele cazuri, termenele pentru care se pot acorda credite la import sau export în relațiile dintre două țări sînt reglementate prin convenții bilaterale interguvernamentale.

Costul creditului este în funcție, în primul rînd, de mărimea dobînzii percepute. **Nivelul dobînzii** depinde, la rîndul său, de o serie de factori, printre care menționăm : raportul între cererea și oferta de mărfuri exportate pe credit și între cererea și oferta pentru diferite categorii de credit ; felul mărfurilor exportate pe credit ; gradul de rentabilitate al mărfurilor exportate ; volumul operațiunii încheiate ; politica dusă de țara vînzătoare față de țara cumpărătoare ; taxa oficială a scontului. Un alt element al costului creditului îl constituie primele de asigurare. **Nivelul primelor de asigurare** este în funcție de mai multe elemente, dintre care cele mai importante sînt : situația cumpărătorului și a exportatorului ; situația economică și politică a țării cumpărătorului ; durata și valoarea creditului asigurat ; natura mărfii ; natura riscurilor. **Rambursarea creditelor** trebuie studiată atît sub aspectul timpului în care se efectuează, cît și al dozării eforturilor de plată. Sub aspectul timpului în care se rambursează un credit, acesta poate fi egal sau mai mic cu timpul pentru care s-a acordat creditul. În cazul acordării unei perioade de „respiro" (sau perioadă „de grație") timpul de rambursare este mai mic decît perioada pentru care se acordă creditul. Cu cît termenul de grație este mai mare, cu atît importatorul este mai stimulat căci în felul acesta i se creează posibilitatea folosirii veniturilor realizate de pe urma mărfii importate pe credit în vederea achitării creditului.

Condițiile de acordare a creditelor de export au făcut obiectul unei înțelegeri, în cursul anului 1976, între țările capitaliste dezvoltate — Anglia, Franța, R.F. Germania, Italia, S.U.A. și Japonia, care au stabilit unele reguli care urmează să se aplice de fiecare țară în parte ; printre acestea se înscriu : limita inferioară a dobînzilor la creditele de export pe termen mediu a fost stabilită la $7\frac{1}{2}$ la sută iar cea pentru creditele pe termen lung în favoarea unor țări mai puțin dezvoltate de 8 la sută ; durata creditelor de export va putea fi pînă la 10 ani ; suma minimă a acontului va reprezenta 15 la sută din valoarea contractului etc.

Finanțarea importurilor românești pe calea creditelor cumpărător se realizează, ca urmare a monopolului de stat asupra operațiunilor financiar-valutare, prin contractele încheiate de Banca Română de Comerț Exterior cu băncile din țara exportatorilor care acordă credite. Acest sistem de finanțare prezentînd certe avantaje în raport cu creditele comerciale acordate de furnizorii externi, s-a generalizat la noi începînd cu anul 1978.

Cu privire la exporturile românești, Banca Română de Comerț Exterior a încheiat o serie de convenții de credit cu bănci din țări latino-americane, care au ca obiect exportul de mașini, utilaje și diverse instalații în țările respective.

b) **Credite acordate de B.I.R.D.** Spre deosebire de creditele bancare al căror suport juridic este în toate cazurile un contract consensual și oneros, creditele acordate de Banca Mondială — B.I.R.D. — sînt fundamentate prin acorduri guvernamentale.

Principiile de acordare a împrumuturilor de către Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare pot fi astfel sintetizate : solicitantul împrumutului trebuie să fie considerat solvabil de către Bancă ; obiectivul pentru care se solicită împrumutul să fie apreciat ca specific pentru dezvoltarea țării respective și să se încadreze în programul general de dezvoltare inițiat de această țară ; obiectivul care urmează a fi finanțat să fie justificat din punct de vedere economic ; împrumutul solicitat să nu poată fi obținut de la alte organisme financiar-bancare, ori din alte surse, în condiții mai rezonabile, mai economicoase, mai eficiente (de altfel, asupra acestor probleme urmează să refere expertul și personalul tehnic al B.I.R.D. din Cadrul Comitetului de împrumuturi) ; B.I.R.D. finanțează, în general, numai costurile externe ale proiectelor ; împrumutul se acordă în baza licitațiilor privind realizarea obiectivului de investiții care urmează să fie finanțat pe această cale.

Menționăm că B.I.R.D. nu pune la dispoziție suma împrumutată solicitantului, ci achită direct furnizorilor sumele respective. De asemenea, uneori remite solicitantului de împrumut numai tranșa de împrumut în scopul acoperirii unor plăți deja efectuate.

Durata împrumuturilor este în funcție de programul finanțat ; termenul de rambursare este de 15 pînă la 25 de ani, în unele cazuri speciale putîndu-se depăși această durată.

Datorită condițiilor specifice ale piețelor de capital din lumea capitalistă (acțiunea legii cererii și ofertei etc.), dobînda suferă unele modificări corespunzătoare, în sus sau în jos. Menționăm că aceste modificări de dobîndă nu afectează împrumuturile contractate și în curs de desfășurare, ci numai noile împrumuturi negociate după astfel de modificări. În anul 1971, B.I.R.D. a ridicat dobînda la 7,25%, pentru ca în anul 1975 să fie de 8,5%.

România beneficiază, ca membră a Băncii Mondiale, atît de împrumuturi, precum și de faptul participării, prin întreprinderile de comerț exterior, la licitațiile organizate de B.I.R.D. pentru adjudecarea lucrărilor finanțate de acest organism în diferite țări beneficiare de credite.

Pentru realizarea unora din obiectivele prevăzute în planul național unic

de dezvoltare economico-socială, România a încheiat mai multe acorduri prin care a obținut credite în valută convertibilă, destinate achiziționării de mașini și utilaje pentru investițiile respective. Caracteristic licitațiilor organizate pentru obiective de investiții care se execută în țara noastră cu credite acordate de B.I.R.D. este faptul că pot participa și întreprinderi românești furnizoare, care beneficiază de o marjă de preferință de 15%, față de prețurile cele mai avantajoase ale firmelor străine ofertante.

c) **Credite acordate de Banca Internațională de colaborare economică și de Banca Internațională de Investiții.** România fiind membră a acestor două organisme financiar-bancare internaționale, cu caracter regional beneficiază de credite, în condițiile statutelor de organizare a acestora.

În cadrul Băncii Internaționale de colaborare economică țara noastră are dreptul să beneficieze de credite de decontare, în funcție de felul contului de cliring, precum și de credite cu termen fix de rambursare, pentru alte scopuri ; pentru creditele de decontare, B.I.C.E. percepe o dobîndă între 2 și 3%, iar pentru cele cu termen fix de rambursare între 3,25 și 5%. Creditele se acordă în ruble transferabile.

Banca Internațională de Investiții acordă credite în ruble transferabile și în valute convertibile pentru obiective care se încadrează în politica generală de credite a acestei bănci ; dobînda pe care o percepe este de 3% la 5% pentru creditele în ruble transferabile, iar pentru creditele în valute convertibile aplică dobînda pieței, la care se adaugă un comision.

d) **Credite acordate de Banca Reglementărilor internaționale.** Acest organism financiar, internațional, cu sediul la Basel (Elveția), înființat în 1930, alături de alte operațiuni bancare, potrivit statutului de organizare acordă credite băncilor centrale. România, ca membră a B.R.I., a obținut credite în valută, în condiții mai avantajoase decît cele pe care le stabilesc băncile comerciale.

FINANȚAREA PRIN EMITEREA DE OBLIGAȚIUNI

Mobilizarea creditelor sub formă de obligațiuni este o practică financiară tradițională. La această formă de finanțare recurg atît băncile centrale care emit obligațiuni în numele statelor, cît și organisme financiare internaționale, mari corporații industriale, întreprinderi etc. Acestea din urmă, care potrivit dreptului continental european trebuie să fie constituite sub forma de societăți anonime, recurg în mod frecvent la împrumuturi pe calea emiterii de obligațiuni, fondurile astfel mobilizate fiind necesare extinderii afacerilor prin noi investiții, lărgirea obiectului de activitate etc.

O obligație se prezintă sub forma unui titlu negociabil putînd să fie, ca și acțiunile, nominativă sau la purtător. Făcînd parte dintr-un împrumut colectiv, fiecare obligatar este individual un creditor al societății, însă creanța sa nu e decît o fracțiune dintr-unul și același împrumut contractat de societate.

În general, emiterea obligațiilor se realizează prin intermediul băncilor, pe două căi diferite : fie că băncile cumpără ferm obligațiile emise și le revînd, fie că servesc numai ca intermediari între subscriitori și societate.

Obligatarii, fiind creditori ai societății comerciale emitente de obligații, au o serie de drepturi :

— dreptul la dobînda care a fost stipulată în prospectul de emisiune și care este înscrisă în titlu. Aceasta poate fi : fixă, o parte din beneficii, ori indexată (calculabilă proporțional cu cifra de afaceri a societății sau cu prețul unui obiect sau unui serviciu aferent activității societății) ;

— dreptul la rambursare, la scadența fixată, a cuantumului nominal al obligației ;

— beneficiul unei prime de rambursare, în situația care societatea emite sub par, adică la o sumă inferioară cuantumului nominal ;

— beneficiul rambursării înainte de scadență, prin amortizare pe calea tragerii la sorți, sau în cazul lichidării societății (ori a falimentului).

Fiind creditori de o factură specială, în sensul că creanța lor face parte dintr-un tot, prevederi exprese ale dreptului național protejează dreptul obligatarilor. Printre acestea se numără adunările de obligatari ai aceluiași împrumut, în vederea apărării intereselor lor colective, dotate cu personalitate juridică și cu anumite competențe de natură să le apere interesele.

Titlurile de credit sub forma obligațiilor constituie obiectul negocierilor pe piețele financiare interne și internaționale. Cînd piața financiară este formată numai din acțiuni și obligațiuni ea coincide cu **piața valorilor mobiliare.** O asemenea piață este formată din două mari segmente : piața pentru noile emisiuni (piața primară) și piața pentru valorile mobiliare aflate în circulație (piața secundară) în care se negociază titlurile de credit pe care posesorii lor le dețin, cu scopul de a-și redobîndi capitalul investit. De remarcat că vînzarea titlurilor subscrise se efectuează la cursul zilei, care poate fi superior cursului de achiziție — situație în care vînzătorul realizează un beneficiu — sau inferior acestui curs — caz în care cel ce vinde are o pierdere.

Piața financiară are organisme oficiale proprii unde se efectuează negocierile — burse de valori mobiliare —, alături de care fac asemenea acte de comerț băncile și alți comercianți care au ca obiect al activității lor vînzarea și cumpărarea de titluri de credit.

Achiziționarea de obligațiuni constituie un mijloc de plasament al rezervelor valutare, evident, sub condiția ca titlurile să fie emise de împrumutători, cu o solidă situație economică, iar ca urmare, acestea să fie ușor negociabile pe piață.

dr. Al. DETEȘAN
Radu DEMETRESCU

raporturi de muncă

SOLUȚIONAREA CONTESTAȚIILOR PRIVIND ACORDAREA PREMIILOR ȘI PARTICIPAREA LA BENEFICII

Potrivit art. 175 alin. 1 lit. d din Codul muncii, sînt de competența organului administrativ ierarhic superior sau organului de conducere colectivă, potrivit legii, contestațiile cu privire la acordarea premiilor și gratificațiilor. Prin modificarea pe care Legea nr. 4/1978 a adus-o art. 50—57 inclusiv, din Legea nr. 57/1974, gratificațiile au fost desființate și înlocuite cu participarea la beneficii a oamenilor muncii.

După cum rezultă art. 175 alin. 1 din Codul muncii (reprodus mai sus), face trimitere la alte norme legale întrucît cuprinde formula „potrivit legii". La data apariției și intrării în vigoare a Codului muncii nu existau alte prevederi legale care să reglementeze în mod amănunțit competența privind soluționarea contestațiilor ce au drept obiect modul în care au fost acordate sumele din fondul de participare la beneficii sau premiile, astfel încît dispoziția din cod avea caracter de principiu și reprezenta numai un cadru legislativ. Ulterior, art. 208 alin. 2 din Legea nr. 57/1974 aduce o precizare utilă dispunînd că soluționarea acestor contestații este de competența organului de conducere colectivă al unității sau a organului ierarhic superior, dacă numirea personalului respectiv s-a făcut de către acest organ. Prevederea legală mai sus citată materializează și concretizează, în materia de care ne ocupăm, una din fețetele principiului centralismului democratic și ale principiului ierarhizării organelor statului, fiind firesc ca organul care este competent a numi și a elibera din funcție o anumită categorie de personal să aibă, concomitent, și competența de a aplica sancțiuni disciplinare (vezi art. 14 alin. 3 din Legea nr. 1/1970) și de a solu-

ţiona contestaţiile acestor persoane cu privire la retribuţie, premii etc.

Citatele prevederi legale (art. 175 alin. 1 lit. d din Codul muncii şi art. 208 alin. 2 din Legea nr. 57/1974) nu precizează însă care anume organ de conducere colectivă din cadrul unităţii — consiliul oamenilor muncii sau biroul său executiv — şi care anume organ, colegial sau unipersonal — din unitatea ierarhic superioară au o asemenea competenţă.

Este ceea ce ne propunem a preciza în cele ce urmează.

Spre a ajunge la o concluzie care să fie concordantă cu celelalte prevederi cuprinse în Legea nr. 57/1974 şi cu economia acestui act normativ este necesar a arăta că potrivit art. 50 alin. 3 şi art. 55 din Legea nr. 57/1974 (modificată prin Legea nr. 4/1978), competenţa de a stabili sumele cuvenite individual din fondul de participare la beneficii, ori de a le reduce sau a nu le acorda, aparţine consiliului oamenilor muncii din unitatea respectivă (centrală, întreprindere, unitate componentă cu gestiune economică fără personalitate juridică).

Întrucît legea fixează această atribuţie în competenţa consiliului oamenilor muncii ea nu poate fi delegată biroului său executiv.

De asemenea, trebuie menţionat faptul că biroul executiv reprezintă o emanaţie a consiliului oamenilor muncii şi este subordonat acestuia (vezi în acest sens art. 36 şi art. 37 lit. n din Legea nr. 5/1978).

Din corelarea tuturor acestor prevederi legale rezultă că soluţionarea contestaţiilor privind sumele acordate cu titlu de participare la beneficii sau premii formulate de personalul din cadrul unităţii, încadrat de organele sale de conducere nu poate fi decît de competenţa consiliului oamenilor muncii şi nu a biroului său executiv care dată fiind poziţia sa de subordonare — nu poate cenzura hotărîrile luate de consiliul oamenilor muncii.

Soluţionarea contestaţiilor formulate de persoanele numite de conducerea unităţii ierarhic superioare aparţine — în opinia noastră — tot organului de conducere colectivă din respectiva unitate şi nu conducătorului acesteia. Opinia noastră se întemeiază pe argumente de pragmatism juridic şi pe prevederea cuprinsă în art. 59 din Legea nr. 5/1978 din care rezultă că organele colective de conducere din unităţile inferioare sînt subordonate numai organelor colective de conducere din unitatea ierarhic superioară şi nu conducătorului acesteia.

Faţă de această prevedere nu se poate admite, de exemplu, ca directorul şi, respectiv directorul general, să anuleze o hotărîre a consiliului oamenilor muncii dintr-o unitate componentă a întreprinderii sau a centralei, cu privire la acordarea anumitor sume din fondul de participare la beneficii şi tot astfel apare inacceptabil ca directorul general al centralei să cenzureze o hotărîre a consiliului oamenilor muncii dintr-o întreprindere. În opinia noastră nici biroul executiv dintr-o unitate superioară nu este competent a soluţiona contestaţiile personalului încadrat la unitatea subordonată împotriva hotărîrilor prin care consiliul oamenilor muncii din respectiva unitate le-a acordat, le-a redus sau nu le-a atribuit unele drepturi băneşti din fondul de participare la beneficii şi aceasta pentru argumente de logică juridică.

Într-adevăr dat fiind că la personalul propriu acordarea acestor sume este tot de competenţa consiliului oamenilor muncii, nici o contestaţie nu poate fi soluţionată de biroul său executiv chiar dacă persoana în cauză deţine o funcţie de execuţie fără însemnătate ori este muncitor necalificat, ni se pare de neacceptat ideea că biroul executiv ar fi competent să soluţioneze contestaţia formulată de directorul sau de un alt cadru de conducere din unitatea subordonată.

Întrucît art. 175 alin. 1 lit. d din Codul muncii şi art. 208 alin. 2 din Legea nr. 57/1974 supun aceluiaşi regim juridic atît contestaţiile cu privire la premii cît şi cele referitoare la sumele acordate din fondul de participare la beneficii, precizările de mai sus sînt în egală măsură valabile pentru ambele categorii.

În concluzie deci, soluţionarea contestaţiilor împotriva modului cum au fost atribuite, reduse sau neacordate premiile şi celelalte drepturi materiale din fondul de participare la beneficii sînt de competenţa :

— consiliului oamenilor muncii din unitate pentru personalul numit de conducerea acesteia ;

— consiliului oamenilor muncii din unitatea ierarhic superioară pentru personalul numit de conducerea acesteia în unitatea subordonată.

dr. C. JORNESCU

Întrebări şi răspunsuri

I.C.R.T.I., Piteşti — Potrivit pct. 17 din H.C.M. nr. 822/1979, personalul muncitor al cărui loc de muncă obişnuit se află în altă localitate decît cea în care îşi are domiciliul permanent, beneficiază pe timpul cît este trimis în deplasare în localitatea de domiciliu numai de rambursarea cheltuielilor de transport. Personalul aflat în această situaţie nu beneficiază, pentru perioada respectivă, de diurnă şi de rambursarea cheltuielilor de cazare.

T. ANASTASE, Ploieşti — Potrivit art. 18 din Legea nr. 19/1979 republicată, cu privire la regimul preţurilor şi tarifelor, pentru extinderea fabricării de mijloace de producţie destinate autoutilării, în măsura în care acestea nu pot fi procurate de la alţi furnizori interni în condiţii mai economice, preţurile de producţie se stabilesc pe baza costurilor realizate şi a unui beneficiu corespunzător, conform competenţelor legale. În cazul în care unitatea nu cunoaşte competenţa de stabilire a preţurilor pentru produsele destinate autoutilării, este necesar să vă adresaţi pentru precizări organului tutelar.

ASOCIAŢIA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ DE ÎNGRIJIREA BOVINELOR ŞI OVINELOR, Berzovia — Deoarece anul financiar se încheie la 31 decembrie, odată cu anul calendaristic, documentele primite pentru decontare după această dată se plătesc din fondurile anului următor, cu excepţia cazurilor cînd organele în drept aprobă în mod expres prelungirea în anul următor a perioadei de decontare a investiţiilor executate şi a utilajelor livrate pînă la finele anului curent. Întrucît pentru anul 1978 nu s-a dat o astfel de aprobare, Centrala Băncii pentru agricultură şi industrie alimentară prin scrisoarea-circulară nr. 1908 din 27 XII 1978 a precizat că „documentele care se primesc pentru decontare după 31 XII 1978 se vor plăti din fondurile anului 1979". Deosebit de aceasta, începînd cu anul 1979 nu se mai acordă credite de mică mecanizare.

LIVIU ANDREESCU, Iaşi — Potrivit legislaţiei în vigoare, băncile pot acorda credite unităţilor economice de stat pe baza planurilor de credite, în cadrul limitei de creditare aprobată trimestrial prin decrete. După primirea plafoanelor de credite aprobate, organele băncii vor determina unităţile economice să opereze modificările cuvenite în formularul privind determinarea mijloacelor circulante şi a resurselor de finanţare a acestora şi în bugetele de venituri şi cheltuieli, acordînd sprijinul necesar pentru efectuarea operaţiilor respective, astfel încît bugetele de venituri şi cheltuieli să reflecte nivelul mijloacelor circulante şi al creditelor aprobate (circulara B.N.R.S.R. nr. 10 „N" din 11 IV 1979). Din analiza efectuată la nivelul Centralei Băncii Naţionale a rezultat că neconcordanţa la care vă referiţi se datoreşte nepunerii de acord a comunicării de indicatori transmisă de organul tutelar întreprinderii de transport la data de 30 ianuarie 1979 cu propunerile de credite pentru trim. II solicitate băncii la 6 III 1979 de către Grupul întreprinderilor de gospodărire comunală şi locativă Iaşi (propunerile au fost aprobate prin Decretul nr. 116 din 2 IV 1979).

ADRIANA PÎSLARU, Timişoara — Procedura serviciului financiar din unitate de a solicita compartimentului de specialitate semnătura pe facturile de plată în avans se încadrează în prevederile Legii nr. 9/1974.

• capacitati de producție • produse noi

COOPERATIVA „PRESTAȚIUNEA"
IAȘI,
Str. Ștefan cel Mare nr. 12

— Ax comandă TV buc. 85
— Ans. comutator Radio buc. 381
— Ans. element Radio buc. 54
— Ans. fixare TV buc. 10
— Ans. FILT 22512 buc. 30
— Ans. bobină șoc 22810 buc. 10
— Ans. bobină șoc TV buc. 30
— Bloc canale Orion buc. 5
— Bloc canale Temp 3 buc. 1
— Bobină deflexie Cosmos buc. 11
— Bobină primară IT Cosmos buc. 20
— Idem Orion buc. 5
— Idem Stassfurt buc. 285
— Idem E43—E47 buc. 38
— Idem Delta sup. buc. 50
— Idem Delta buc. 60
— Idem Star buc. 90
— Idem Favorit buc. 50
— Bobină secundară IT Cosm[illegible] buc. 99
— Idem Temp 6 buc. 210
— Idem Stassfurt buc. 46
— Idem E43—E47 buc. 160
— Bobină oscilator 32766 buc. 370
— Bobină liniaritate TV buc. 75
— Bobină OUL 45723 buc. 44
— Bobină adaptor 49087 buc. 5
— Bobină intrare OUL 46023 buc. 10
— Bobină corecție 32762 buc. 90
— Butoni Orfeu buc. 44
— Buton schimb. viteză picup buc. 10
— Butoni Orizont buc. 10
— Bobină 48086 A buc. 10
— Bobină 48084 B buc. 40
— Bobină 48330 buc. 3
— Bobină 48083 buc. 2
— Bobină IUL 46022 buc. 10
— Bobină corecție 32763 buc. 50
— Bobină L 703 49151 buc. 3
— Bobină IUL 49086 buc. 12
— Bobină 49090 buc. 2
— Condens. variabil Rapsodia buc. 16
— Condens. elco 2×16 MF buc. 73
— Condens. elco 022 MF/1000 V buc. 230
— Condens. diferiți buc. 1695
— Idem buc. 130
— Idem buc. 130
— Idem buc. 650
— Cond. 2NF/630 V buc. 600
— Cond. 022 NF buc. 100
— Carcasă soclu FIT TV buc. 460
— Condens. diferiți buc. 300
— Condens. elco 100 MF buc. 90
— Casete radio Cosmos 3 buc. 5
— Diode 6 DRR—2R buc. 13
— Diode DZ 310 buc. 95
— Diode GY 109 AC buc. 4
— Diode 1N 1001 buc. 47
— Diodă 1N 4148 buc. 2
— Diodă 1N 4148 buc. 22
— Diode PL 91 Z buc. 47
— Difuzor 21661 buc. 200
— Difuzor Traviata buc. 6
— Difuzor Albatros buc. 100
— Difuzor 21704 B buc. 64
— Indicator DY 40/84 buc. 10
— Liță antenă Radio ml. 600
— Mască laterală Miraj buc. 17
— Potențiometru 32721 buc. 225
— Potenț. semireglabil buc. 465
— Potenț. cu priză buc. 30
— Rezistență chimică 0,5W buc. 20000
— Idem 1 W buc. 5000
— Idem 2 W buc. 3700
— Rezistență bob. 3 W buc. 2670
— Rotor Miraj buc. 2
— Regletă buc. 60
— Soclu inel filament Temp 6 buc. 260
— Scală radio Predeal buc. 5
— Tranzistori A 435 buc. 89
— Idem AC 184 buc. 100
— Idem AC 185 buc. 45
— Idem AD 155 buc. 390
— Idem BC 107 buc. 300
— Idem BC 108 buc. 250
— Idem BC 109 buc. 300
— Idem BC 172 buc. 90
— Idem BC 178 buc. 28
— Idem BC 237 buc. 30
— Idem BF 167 buc. 265
— Idem BF 173 buc. 400
— Idem BF 198 buc. 110
— Idem BF 255 buc. 30
— Idem EFT 303 buc. 80
— Idem EFT 306 buc. 250
— Idem EFT 307 buc. 90
— Idem EFT 311 buc. 100
— Idem EFT 319 buc. 125
— Idem EFT 351 buc. 220
— Idem EFT 352 buc. 580
— Idem EFT 353 buc. 70
— Idem EFT 373 buc. 115
— Idem OC 170 buc. 3
— Idem OC 816 buc. 10
— Idem OC 821 buc. 11
— Idem OC 825 buc. 1
— Idem OC 871 buc. 8
— Idem OC 882 A buc. 14
— Idem 2 SA 101 buc. 23
— Idem 2 SA 234 buc. 41
— Trafo ieșire linii Rubin 106 buc. 57
— Idem Oliver buc. 13
— Idem Cristal buc. 7
— Idem Smaragd buc. 5
— Trafo FI 32756 buc. 10
— Trafo cadre buc. 36
— Trafo oscilator 10039 buc. 170
— Trafo FI Neptun buc. 30
— Trafo drosel Rubin 102 buc. 38
— Trafo ieșire Mamaia buc. 4
— Trafo difuzor Mangalia buc. 12
— Trafo FI-1 32796-BI buc. 60
— Varistori buc. 440
— Trafo discriminator Cosmos 3 buc. 3
— Trafo Driver Sport buc. 150
— Trafo FI-1 Darclee buc. 28
— Trafo FI-2 Darclee buc. 31
— Trafo FI-1 Orizont buc. 26
— Trafo FI-2 Rapsodia buc. 5
— Trafo FI-1 Rapsodia buc. 14
— Trafo drosel rețea Temp 3 buc. 6
— Tub electronic 6A8 buc. 12
— Idem 6E5 buc. 1
— Idem 6F4 buc. 40
— Idem 6G2 buc. 21
— Idem 6G7 buc. 9
— Idem 6J1 buc. 80
— Idem 6J5 buc. 25
— Idem 6K4 buc. 62
— Idem 6N1 buc. 230
— Idem 6N2 buc. 120
— Idem 6N3 buc. 50
— Idem 6N9 buc. 1
— Idem 6N14 buc. 5
— Idem 6P6 buc. 48
— Idem 6P13 buc. 200
— Idem 6 P 18 buc. 200
— Idem 6 Z 31 buc. 1
— Idem 6X2 buc. 1
— Idem 30T6 buc. 3
— Idem EBL21 buc. 2
— Idem ECC85 buc. 17
— Idem ECH21 buc. 1
— Idem PABC80 buc. 98
— Idem ECH42 buc. 25
— Idem ECH84 buc. 200
— Idem ECL81 buc. 12
— Idem ECL86 buc. 300
— Idem EM87 buc. 20
— Idem EY86 buc. 200
— Idem EZ80 buc. 150
— Idem PCC88 buc. 200
— Idem PCF80 buc. 200
— Idem PL83 buc. 17
— Idem UY1N buc. 12
— Idem EL41 buc. 24
— Idem 6J51 buc. 200
— Idem PCC88 buc. 40
— Idem 6I1 buc. 23
— Idem 6AL5 buc. 90
— Ansamblu RF Tomis buc. 4
— Atenuator antenă Național buc. 5
— Ans. adaptor E 47 buc. 4
— Ansamblu RF S3 D3 buc. 9
— Comutator canale Cosmos 3 buc. 3
— Bobină Mamaia buc. 51
— Bobină antenă Mamaia buc. 46
— Bobină drosel Darclee buc. 7
— Bobină oscilator S B 3 buc. 35
— Bobină sincron Mamaia buc. 64
— Bucșă în trepte buc. 2
— Bobină modulator buc. 7
— Bobină modulator Darclee buc. 35
— Bloc UKW Darclee buc. 4
— Bobină RF Star buc. 4
— Bobină MF Star buc. 4
— Bloc UKW Rubin 102 buc. 2

— Bobină dimensiuni Național buc. 6
— Bobină sincron Național buc. 6
— Bloc PTK Favorit buc. 1
— Bobină șoc Național buc. 8
— Bloc canale Oliver buc. 1
— Bobină amplitudine E 47 buc. 100
— Bobină corecție E 47 buc. 17
— Bobină oscilator Mamaia buc. 32
— Bobină MF Mamaia buc. 30
— Bobină antrenare Mamaia buc. 56
— Bobină RF Mamaia buc. 60
— Bobină corecție Mamaia buc. 60
— Bobină deflexie R. 102 buc. 4
— Bobină deflexie R. 102 buc. 13
— Butoni S B 3 buc. 10
— Buton schimbător S B 3 buc. 15
— Bobină discriminator buc. 5
— Bobină liniaritate buc. 5
— Bobină IF Temp 6 buc. 20
— Bobină IF S3 D3 buc. 4
— Bobină Autotrafo buc. 2
— Bobină OUS Albatros buc. 40
— Bobină K8 Temp 6 buc. 5
— Buton reglare Rubin 102 buc. 40
— Buton acord buc. 5
— Buton acord buc. 10
— Curea transmisie BS3 buc. 18
— Cauciuc roată G0641 buc. 1
— Cauciuc platan buc. 4
— Clape Tomis buc. 110
— Carton fund Star buc. 1
— Carton spate Star buc. 3
— Condens. trimer Mamaia buc. 15
— Condens. ceramic 2,7/500 buc. 35
— Cap ștergere B. 41 buc. 10
— Clape Tomis buc. 70
— Condens. hîrtie 2MF/160 V buc. 15
— Disc Suprafon buc. 4
— Difuzor mic Orion buc. 4
— Diodă 1 N 60 buc. 9
— Diodă 1 H 34 buc. 6
— Diodă D 9 Spidola buc. 6
— Diodă D 101 buc. 5
— Filtru antenă Carmen buc. 11
— Grup condersatori buc. 4
— Manetă GPU buc. 5
— Mască schimb. viteză GPU buc. 4
— Mască frontală G 0641 buc. 1
— Mască laterală buc. 3
— Mască cinescop Intim buc. 3
— Mască laterală Intim buc. 3
— Placă metal SB3 buc. 2
— Potențiomeru buc. 8
— Pîrghie schimbător G 0641 buc. 3
— Pîrghie roată intermed. G 0641 buc. 1
— Pîrghie suport Suprafon buc. 3
— Priză schimbătoare buc. 1
— Platan Suprafon buc. 2
— Potențiometru Capri buc. 2
— Potenț. dublu buc. 2
— Piuliță GPU buc. 4
— Piuliță mat. plastic GPU buc. 12
— Potențiometru Oberon buc. 5
— Placă spate Național buc. 2
— Potențiometru Dacia buc. 30
— Placă schimb. tensiune E. 47 buc. 5
— Priză FIT E. 47 buc. 3
— Piuliță GPU buc. 4
— Placă Stassfurt buc. 3
— Placă metal Stassfurt buc. 2
— Potențiometru Național buc. 3
— Potențiometru Nordic buc. 70
— Placă sincron SB3 buc. 15
— Placă 6 came SB3 buc. 10
— Potențiometru trimer SB3 buc. 38
— Potențiometru Grig. buc. 20
— Potențiometru Temp 6 buc. 10
— Potențiometru E. 47 buc. 40
— Placă circ. imprimat B. 41 buc. 2
— Potenț. trimer B. 41 buc. 5
— Potențiometru Miorița buc. 1
— Piesă intermediară buc. 7
— Regletă S3 D3 buc. 20
— Rolă centrală GPU buc. 1
— Roată angrenaj GPU buc. 5
— Rotiță suport GPU buc. 21
— Rozetă turație Sakta buc. 6
— Redresor Oberon buc. 2
— Roată interm. Suprafon buc. 50
— Regulator liniaritate Temp 6 buc. 15
— Rezistențe 0,25 W buc. 725
— Rolă presatoare B. 41 buc. 24
— Scoabă scurtă buc. 6
— Suport schimbător GPU buc. 5
— Soclu tensiune E. 47 buc. 24
— Stecher antenă Temp 6 buc. 10
— Scală Rubin 102 buc. 10
— Trafo discriminator Mamaia buc. 40
— Trafo FI Mamaia buc. 70
— Trafo difuzor Mamaia buc. 165
— Termistop SB3 buc. 3
— Trafo ieșire SB3 buc. 20
— Trafo FI Mamaia buc. 46
— Taler GPU buc. 1
— Trafo ieșire Suprafon buc. 5
— Termistori Star buc. 9
— Trafo FI sunet Grig. buc. 1
— Trafo sunet Grig. buc. 4
— Trafo detecție sunet Grig. buc. 3
— Trafo FI Grig. buc. 3
— Trafo FI — 101 Dacia buc. 65
— Trafo FI — 103 Dacia buc. 55
— Trafo FI — 201 E 47 buc. 14
— Trafo FI — 101 E 47 buc. 36
— Trafo FI — 103 E 47 buc. 39
— Trafo impulsuri Stassfurt buc. 13
— Trafo difuzor E 47 buc. 5
— Termistori Național buc. 10
— Trafo FI — 202 E 47 buc. 80
— Tranzistori 2 SB 77 buc. 12
— Tranzistori GC 112 buc. 12
— Tranzistori OC 1071 buc. 3
— Tranzistori 2 SA 12 buc. 3
— Tranzistori 2 SB 176 buc. 6
— Trafo bloching Oliver buc. 1
— Tambur Istria buc. 5
— Tranzistor OC 832 buc. 25
— Trafo FI — 102 Dacia buc. 41

PIESE PENTRU MAȘINI DE SPĂLAT

— Bucșe storcător Perla buc. 15
— Casetă bachelită Alba buc. 17
— Comutator pachet Alba buc. 10
— Dulie bec Alba buc. 18
— Întrerupător pachet Alba buc. 11
— Motor MS6 Alba buc. 1
— Motor MS6 Alba buc. 8
— Paletă pompă apă Alba buc. 10
— Supapă siguranță Alba buc. 5
— Cablu Alba buc. 5

PIESE PENTRU FRIGIDERE

— Agregat Yetty buc. 2
— Agregat Jiul buc. 17
— Broască ușă Fram buc. 10
— Broască Fram buc. 52
— Bulă aer Fram buc. 4
— Corp încuietor Fram buc. 3
— Clenci cromat Fram buc. 30
— Dulie E 14 Fram buc. 59
— Garnitura etanșare Fram buc. 33
— Granitură etanșare Fram buc. 5
— Garnitură etanțare Fram buc. 10
— Întrerupător Fram buc. 123
— Rezistență 70 W Fram buc. 10
— Rezistență 90 W Fram buc. 267
— Rezistență 90 W Fram buc. 65
— Rezistență 125 W Fram buc. 230
— Spate ușă F. 110 buc. 11
— Spate ușă F. 112 buc. 4
— Spate ușă F. 70 buc. 4
— Spate ușă Zill buc. 1
— Termostat F. 110 buc. 20
— Termostat F. 70 buc. 48
— Ușă completă F. 112 buc. 4
— Ușă completă F. 70 buc. 2

PIESE PENTRU ASPIRATOARE PRAF

— Bobină stator AP7—AP8 buc. 66
— Condensator Buran buc. 5
— Capac ventilator AP7-AP8 buc. 6
— Ghidaj aer Record buc. 34
— Întreruptor AP7 buc. 60
— Întrerupător Record buc. 10
— Idem AP8 buc. 50
— Pachet stator 220 V buc. 20
— Paletă ventilator AP6 buc. 110
— Paletă directoare Record buc. 34
— Rama sacului AP7 buc. 6
— Sac praf cu inel AP7 buc. 6
— Suport perie Buran buc. 5

PIESE PENTRU ACORDEOANE

— Arcuri Timiș buc. 80
— Supapă idem buc. 81
— Supapă bași idem buc. 50
— Supapă idem buc. 50
— Supapă idem buc. 88
— Ton Si 1 idem buc. 70
— Ton Mi 2 idem buc. 99
— Ton Fa 2 idem buc. 35
— Ton Fa 2 idem buc. 30
— Ton Do 2 idem buc. 228
— Ton Re 2 idem buc. 198

PIESE PENTRU MOTORETA „CARPAȚI"

— Aripă spate buc. 3
— Aripă față buc. 2
— Idem buc. 1
— Garnitură saboți buc. 8
— Cilindru motor buc. 19
— Arc șa buc. 60
— Arc ambreiaj buc. 10
— Ambreiaj fără rulment buc. 34
— Apărătoare lanț buc. 2
— Arc saboți frînă buc. 10
— Arc suspensie spate buc. 7
— Apărătoare cauciuc buc. 25
— Arc suspensie spate buc. 8
— Arc pedală pornire buc. 23
— Arc bloc pornire buc. 26
— Arc pinion pornire buc. 10
— Ax cu pîrghie viteză buc. 5
— Bucșă butuc ambreiaj buc. 7
— Bolț pinion buc. 20
— Bobină excitație buc. 20
— Bucșe cauciuc buc. 16
— Bobină aprindere buc. 58
— Bobină IT buc. 144
— Butuc roată spate buc. 5
— Bucșe distribuitor buc. 2
— Bolț ambreiaj buc. 5
— Bielă fără bucșă buc. 5
— Bucșă placă ambreiaj buc. 20
— Cămă saboți frînă buc. 5

— Capac carter dreapta buc. 3
— Con furcă față inf. buc. 10
— Cap ancorare buc. 6
— Carcasă lampă spate buc. 12
— Cablu frînă față buc. 19
— Craboți buc. 64
— Con superior frînă buc. 5
— Distribuitor rob. benzină buc. 6
— Dop cauciuc buc. 10
— Fișe buc. 5
— Furcă față buc. 2
— Furcă spate buc. 5
— Garnitură etanșare buc. 20
— Garnitură presetupă buc. 5
— Idem buc. 70
— Garnitură cauciuc 21
— Garnitură capac ambreiaj buc. 80
— Generator sincron buc. 2
— Garnitură pîrghie ambreiaj buc. 38
— Idem buc. 10
— Garniură mîner arc buc. 10
— Garnitură cablu aprindere buc. 20
— Inel distanțier buc. 15
— Inel cauciuc suspensie buc. 10
— Nucă de ancorare buc. 6
— Piston brut buc. 14
— Pnion viteza II buc. 28
— Pinion pornire buc. 33
— Prezon carter buc. 20
— Garnitură carburator buc. 20
— Port jigler buc. 43
— Prezon cilindru buc. 65
— Pinion viteza I buc. 26
— Pinion arbore cotit buc. 6
— Pîrghie ambreiaj cpl. buc. 3
— Piuliță cu canel buc. 10
— Piuliță specială direcție buc. 10
— Piuliță înfundată buc. 80
— Pîrghie cu colier buc. 6
— Pîrghie fără roată buc. 5
— Mufă cablu accelerație buc. 2
— Mufă cablu ambreiaj buc. 10
— Niple buc. 14
— Portbagaj buc. 1
— Pahar intermediar buc. 3
— Rotor ambreiaj buc. 13
— Rulment 6301 buc. 40
— Semering 42×14×10 buc. 30
— Segmenți buc. 179
— Șurub reglare ambreaj buc. 15
— Semering ambreiaj buc. 25
— Siguranță bolț piton buc. 75
— Siguranță pedală pornire buc. 80
— Semering arbore buc. 40
— Șurub întinzător lanț buc. 16
— Tambur ambreiaj buc. 9
— Taler roată față buc. 3
— Taler roată spate buc. 3
— Țeavă miner accelerație buc. 4
— Tampon cauciuc buc. 50
— Suport mîner accelerație buc. 2

MATERIALE ELECTRICE

— Aplice oblice buc. 5
— Armături impermeabile 60 W buc. 4
— Bobine șoc buc. 2
— Bobine 63 A buc. 4
— Bobine șoc 40 W buc. 16
— Borne tablau 63 A buc. 72
— Butoni lumină scară buc. 409
— Capace siguranță 63 A buc. 52
— Carcasă sig. LF 25 A buc. 200
— Ceas automat scară buc. 83
— Cuple bipolare buc. 16
— Conductor aluminiu ∅ 25 kg. 210
— Cablu MYYM 2×1 ml. 228
— Cablu ACYY 4×10 ml. 328
— Doze metal ∅ 11 buc. 40
— Doze PVC ∅ 13 buc. 123
— Doze PVC ∅ 16 buc. 131
— Doze PVC ∅ 21 buc. 5
— Elemenți siguranță LS 25 A buc. 19
— Fișe bipolare C.P. buc. 66
— Fișe bipolare buc. 77
— Fișe fier călcat buc. 36
— Lămpi BAT 60 W buc. 2
— Iidem 200 W buc. 12
— Mufe PVC buc. 60
— Idem ∅ 21 buc. 92
— Prize trifazice bachelită 25 A buc. 17
— Prize duble ST buc. 41
— Prize antigron buc. 63
— Placă marmură mp 96
— Subansamblu RFI 15 A buc. 10
— Tablou distribuție buc. 5
— Triplu ștecher buc. 52
— Tub bergman 13 mm ml. 250
— Idem 16 mm ml. 25
— Idem 23 mm ml. 456
— Tub panțer ∅ 11 ml. 124
— Idem ∅ 21 ml. 132

MATERIALE INSTALAȚII

— Baterii lavoar buc. 2
— Cot olandez 1,1/4 buc. 4
— Cot negru 1/2—3/4 buc. 141
— Cot zincat buc. 13
— Cot PVC ∅32—40 buc. 107
— Canale golire buc. 4
— Console spălător buc. 16
— Mufe reduse buc. 168
— Mufe PVC buc. 7
— Niple buc. 20
— Olandez 1,1/2" buc. 3
— Idem 2" buc. 5
— Rezervor WC buc. 4
— Robineți trecere buc. 21
— Robinet sertar 1.1/4" buc. 4
— Robinet 1/2" buc. 10
— Robinet DR 3/8" buc. 79
— Robinet DR 1/2" buc. 5
— Bobinet cep canea buc. 5
— Racord faianță WC buc. 13
— Robinet flotor buc. 5
— Teu negru diferite buc. 42
— Teu zincat 3/4—1/2 buc. 14
— Teu flanșă buc. 2
— Teu zincat 2" buc. 46
— Tub fontă scurgere buc. 57
— Teu PVC ∅ 20 buc. 40
— Ventile baie buc. 101
— Robineți trecere 1" buc. 2
— Robneți dublu reglaj 3/4" buc. 5
— Robineți dublu reglaj 1" buc. 23
— Robneți aerisire 1/4" buc. 65
— Olandez drept 1" buc. 359
— Cot olandez buc. 9
— Țeavă PVC ∅ 32 tip M ml. 100
— Idem ∅ 40 tip M ml. 130
— Idem ∅ 50 tip M ml. 244
— Idem ∅ 90 tip M ml. 145
— Idem ∅ 150 tip G ml. 80
— Idem ∅ 160 tip G ml 237

CONDUCTORI BOBINAJ

— Cond. bob. email rotunzi 0,12 kg. 4600
— Idem 0,15 kg. 18400
— Idem 0,18 kg. 21460
— Idem 0,30 kg. 40860

MATERIALE FEROASE

— Tablă groasă 40—60 mm kg. 5000
— Oțel „Z" 100 kg. 5000
— Oțel rotund ∅ 120 kg. 2000
— Oțel INP 100 kg. 1642
— Oțel cornier 100×100×10 kg. 80
— Bandă lam. la rece 30×2 kg. 250
— Bandă lam. la rece 85×1.2 kg. 100
— Țeavă trasă ∅ 219×14 ml. 80
— Țeavă zincată 4" ml. 433

MATERIALE NEFEROASE

— Cupru electronic kg. 600
— Aluminiu bloc Al.M.10.T kg. 1000
— Plumb bloc kg. 100
— Bandă alamă 50×0,5 kg. 46
— Sîrmă alamă ∅ 4 kg. 102
— Tablă alamă 1 mm kg. 15

MATERIALE ASCENSOARE

— Uși semiautomate buc. 36
— Releu R I 17 buc. 100
— Limitator viteză buc. 5
— Cutii ghidare buc. 42

DIVERSE

— PFL melaminat mp 150
— Nestrapol kg. 150
— Împislitură fibră sticlă k.g 50
— Folie poliesterică 200×0,5 kg. 166

OBIECTE INVENTAR — SCULE

— Manometri oxigen 25—250 buc. 50
— Pistol vopsit buc. 10
— Clește suedez 2" buc. 3
— Idem 1" buc. 3
— Clește inel sig. buc. 2
— Chei dinamometrice buc. 3
— Clește mops buc. 2
— Clește cuie buc. 5
— Chei franceze 150 buc. 5
— Filieră cu 30 găuri buc. 1

PIESE AUTO WARTBURG

— Arc presiune ambreiaj buc. 147
— Braț articulație buc. 2
— Ceas temperatură apă buc. 6
— Foi arc buc. 5
— Piston motor buc. 6
— Ochi pisică buc. 30
— Ramă fac 311 buc. 10
— Plutitor buc. 20
— Rulment ax planetar buc. 6
— Rulment 6009 buc. 1
— Termostat cu carcasă 311 buc. 16
— Tub cauciuc calorifer buc. 3
— Ușă față buc. 1

FIAT 850

— Ax pompă apă buc. 2
— Bucșă arbore planetar buc. 2
— Bucșă arb. intermediar buc. 7
— Bucșă arbore primar buc. 8
— Bucșă fuzetă buc. 12
— Bolț piston buc. 2
— Buton siguranță buc. 5
— Coroană pornire buc. 5
— Capac vaselină buc. 2
— Culbutori buc. 3
— Carcasă siguranță buc. 1
— Flanșă planetară buc. 1
— Garnit. galerie evacuare buc. 1
— Garnitură jojă buc. 38
— Mîner ușă interior buc. 3
— Semering casetă buc. 6

RENAULT 16

— Bucşă filtru ulei buc. 50
— Bar stabilizaor buc. 2
— Bec bilux fără flanşă buc. 40
— Curele venilaor buc. 38
— Cuzineţi palier buc. 2
— Lampă spate buc. 17
— Piston cil. cu garnit. buc. 5
— Semering capac distrib. buc. 6
— Tijă culbutori buc. 12
— Tub cauciuc buc. 8

FIAT 1300

— Apărător cil. ambreiaj buc. 20
— Arc presiune ambreiaj buc. 14
— Arc supape interior buc. 9
— Bucşă Silence bloc buc. 22
— idem buc 2
— Bloc motor buc. 1
— Culbutori buc. 8
— Cărbune dinam buc. 13
— Capac delco buc. 3
— Emblemă faţă buc. 4
— Fasung buc. 12
— Garnitură capac tacheţi buc. 1.
— Legătură ornament buc. 10
— Mecanism închidere uşă buc. 2
— Mecanism kilometraj buc. 1
— Ornament aripă buc. 40
— Ochi pisică buc. 6
— Placă cauciuc pedală buc. 12
— Ramă far dublu buc. 5
— Ramă far inferior buc. 3
— Rulment 13/3526 buc. 4
— Suport ax culbutori buc. 10
— Semering fuzetă buc. 20
— Segmenţi compresie buc. 353
— Tijă culbutori buc. 15

RENAULT GORDINI

— Bară spate mijloc buc. 3
— Cot bară protecţie buc. 5
— Capotă motor buc. 1
— Filtru ulei buc. 4
— Garnitură capac tacheţi buc. 20
— Geam parbriz spate buc. 3
— Livier direcţie dreapta buc. 4
— idem stinga buc. 4
— Lampă stop buc. 3
— Set garnitură motor buc. 8
— idem buc. 6

MOSKVICI

— Arc presiune ambreaj buc. 3
— Apărător fişe delco buc. 32
— Arc cutie viteză buc. 7
— Arc sabot mic buc. 90
—idem carburator buc. 85
— idem supape exterior buc. 6
— idem supape interior buc. 13
— idem sabot buc. 11
— Apărători cauciuc buc. 42
— Broască uşă buc. 2
— Buşon rezervor pompă buc. 5
— Bară ornament buc. 4
— Capac delco buc. 4
— Cilindri fr. faţă 4107 buc. 78
— Emblemă 403 buc. 10
— Element bară mijl. buc. 3
— Emblemă faţă buc. 4
— Emblemă litere buc. 5
— Fuzete cu pivot f.bucşe buc. 1
— Fulie arbore buc. 2
— Geam uşă faţă buc. 4
— Geam uşă faţă buc. 1
— Gresor mare buc. 133,00
— Garnit. pompă centr. dif. buc. 201
— Geam ochi pisică buc. 8
— Geamlanternă faţă buc. 11
— Geam lampă stop buc. 36
— Indicator ape benzin. buc. 1
— Jigler buc. 70
— Lampă semnalizatoare buc. 7
— Legătură bară protecţie buc. 27
— Mecanism ştergător parbriz buc. 6
— Manivelă pornire buc. 2
— Miner geam paravînt buc. 16
— Miner geam interior buc. 4
— Ornament aripă dp. buc. 12
— Ornament aripă buc. 4
— Ornament stinga dreapta buc. 14
— Pompă auto picior buc. 1
— Placă colţar far buc. 10
— Piston pompă auto buc. 25
— Prezor reglat tacheţi buc. 156,00
— Rezervor pompă centr. buc. 3
— Rotor distribuitor buc. 18
— Ramă mască buc. 2
— Radiator calorifer buc. 2
— Rulmenţi fuzete 706 buc. 15
— Rulment pinion atac 7305 buc. 5
— Semiring pinion atac f. mic. buc. 5
— Semiring casetă buc. 31
— Semiring cutie viteză buc. 18
— Segmenţi motor buc. 10
— Siguranţe sincron buc. 199
— Siguranţe uşă cheie buc. 3
— Supape pompă fr. buc. 38
— Tub frînă buc. 30
— Tampon cauciuc buc. 52
— Tampon cauciuc motor buc. 47
— Ventile auto buc. 749

FIAT 600

— Arc cărbune electromotor buc. 6
— Arc căţei ambreaj buc. 10
— Ax culbutor buc. 3
— Bucşă fuzetă buc. 10
— Bucşă ax cameb uc. 5
— Bielă motor buc. 4
— Buşon benzină buc. 13
— Burduf planetar buc. 2
— Culbutori buc. 25
— Cuzineţi belă buc. 14
— Cablu kilometri interiori buc. 3
— Cablu km. 3
— Contact indicator temp. apă buc. 1
— Contact temp. apă buc. 14
— Cărbune dinam buc. 34
— Contacte platinate buc. 74
— Element bară buc. 1
— Filtru ulei buc. 153
— Geam lampă semnalizare buc. 8
— Geam lampă sp. buc. 37
— Geam lampă stop cu ochi buc. 5
— Garnitură Carter cutie viteză buc.
— Garnitură capotă motor buc. 8
— Garnitură lampă faţă buc. 8
— Geam paravint buc. 2
— Geam uşă buc. 1
— Geam uşă buc. 1
— Indicator flotor benzină buc.
— Inel cauciuc fuzetă buc. 18
— Inel filtru buc. 18
— Lanţ distribuţie buc. 16
— Mecanism km. buc. 1
— Membrană pompă benzină buc. 18
— Ochi pisică buc. 5
— Piston motor simplă buc. 8
— Plutitor carburator buc. 1
— Pinion distribuţi buc. 61,50
— Rotor delco buc. 17
— Set rep. articulaţie buc. 11
— Semering arbore buc. 13
— Semering palier buc. 5
— Segmenţi ferodou buc. 61
— Tijă tacheţi buc. 6

VOLGA

— Arc superior buc. 2
— Amortizor hidraulic buc. 1
— Ax planetar buc. 3
— Amortizor spate buc. 1
— Amortizor broască buc. 6
— Arbore prima buc. 1
— Apărător cablu frînă buc. 5
— Arc placă presiune buc. 30
— Broască uşă buc. 4
— Bară faţă mijloc buc. 1
— Bară protecţie spate buc. 2
— Bucşă pompă apă buc. 9
— Bucşă braţ susp. buc. 8
— Buşon ulei buc. 2
— Cămaşă cilindru buc. 1
— Cuzineţi palier buc. 4
— Cuzineţi bielă buc. 5
— Cot bord protecţie buc. 18
— Corp pompă ulei buc. 1
— Curea ventilator buc. 11
— Cărbune electromotor buc. 27
— Contact temp. apă buc. 4
— Plăci ferodou ambreaj buc. 4
— Punte spate buc. 1
— Rame far buc. 9
— Radiator calorifer buc. 1
— Rac pornire buc. 3
— Semering pinion buc. 20
— Suport inferior arc spate buc. 10
— Tub flexibil apă buc. 4
— Tambur frînă mînă buc. 2
— Tacheţi motor buc. 2
— Tub cauciuc radiator buc. 11
— Tub filtru ulei buc. 5
— Arc piston ambreaj buc. 8

— Arc piston cilindru volga buc. 4
— Ax secundar viteză 1—3 buc. 1
— Buton sferic buc. 6
— Bec auto buc. 10
— Chei broască uşă buc. 2
— Difuzor carburator buc. 1
— Garnitură capac tichet buc. 2
— Garnitură frînă buc. 4
— Garnitură pompă apă buc. 4
— Garnitură capac buc. 2
— Inel cilindru frînă buc. 4
— Membrană pompă benzină buc. 4
— Placă mîner uşă buc. 10
— Pompă ulei buc. 1
— Plutitor buc. 1
— Rotor distribuitor buc. 10
— Role pirghie buc. 10
— Sabie cilindru buc. 20
— Supape pompă centr. buc. 4
— Scaun supape evacuare buc. 4
— Scaun supape buc. 4
— Supape admise buc. 4
— Sincron viteza 2—3 buc. 1
— Stift ventil buc. 10
— Sită pompă benzină buc. 1
— Şaibe ventil buc. 10
— Casetă direcţie buc. 1
— Contact temp. apă buc. 2
— Coroană dinţată buc. 1
— Capac delco buc. 24,00
— Chiloasă motor buc. 1
— Dinjuctor conjuctor buc. 9
— Fulie arbore cotit buc. 1
— Flanşă rezervor benzină buc. 1
— Fulie Wilbrochent buc. 3
— Furcă ambreaj buc. 1
— Garnitură baie ulei buc. 20
— Garnitură pompă apă buc. 2
— Galerie colector buc. 2
— Garnitură armotizor buc. 4
— Geam lampă semnalizare buc. 8

VOLGA

— Inel sincron buc. 8
— Indicator temp. apă buc. 4
— Livier fuzetă buc. 1
— Mîner uşă intr. buc. 9
— Mîner faţă spate buc. 3
— Mîner uşă buton buc. 5
— Manetă schimbător buc. 2
— Membrană pompă benzină buc. 3
— Monograf temp. buc. 1
— Macara uşă-faţă buc. 2
— Mască radiator buc. 1
— Oglindă fa buc. 7
— Ornament stg. dr. buc. 6
— Ornament uşă buc. 3
— Ornament uşă spate buc. 1
— Ornament parbriz buc. 6
— Pinion satelit buc. 1
— Pinion mers înapoi buc. 1

WARŞAVA

— Arbore primar buc. 1
— Broască uşă buc. 8
— Buşon Radiator buc. 2
— Cercel arc buc. 10
— Cuzineţi palier buc. 4
— Direcţie cu ax volant buc. 1
— Furcă ambreiaj buc. 2
— Placă presiune ambreiaj buc. 1
— Sector direcţie cu role buc. 1
— Siguranţe supape buc. 10
— Supape admisie buc. 11
— Suport capac port-bagaj buc. 10
— Tub frînă faţă buc. 5
— Tub benzină buc. 5
— Tacheţi motor buc. 7
— Turbină pompă apă buc. 1

IMS

— Piston motor buc. 104
— Segmenţi motor buc. 46
— Cuiponteau buc. 20
— Bucşe cilindru motor buc. 19
— Capotă faţă buc. 1
— Aripă faţă buc. 1

DACIA 1300

— Broască uşă faţă buc. 50
— Broască uşă spate buc. 50
— Set cilindru frînă spate buc. 15
— Plăci ferodou frînă buc. 660
— Plăci ferodou ambreiaj buc. 878
— Plăcuţe cu trei buc. 20
— Monocontact buc. 50

DACIA 1100

— Tăblie uşă buc. 60
— Set garnitură auto buc. 25
— Ornament parbriz set buc. 50

MOSKVICI

— Arc pedală ambreiaj buc. 30
— Buton cap bară buc. 30
— Bucşă cauciuc stabilizator buc. 60
— Cărbune ambreiaj buc. 20
— Căpăcele vasilină auto buc. 200
— Carcasă cap bară buc. 14
— Capac dinam buc. 3
— Capac filtru ulei buc. 10
— Culisă geam buc. 20
— Cuzineţi palier de 0,5 M 408 buc. 20
— Cuzineţi palier 0·025 M 407 buc. 8
— Cuzineţi bielă 0,5 M 407 buc. 30
— Fuzetă cu pivoţi M 407 buc. 5
— Foi arc nr. 2 408 buc. 20
— Garnitură capac buc. 50
— Încuietoare uşă buc. 40
— Inel sincron buc. 4
— Placă bachelită buc. 14
— Placă cauciuc pedală buc. 50
— Robinet calorifer buc. 14
— Ramă far 407 buc. 27
— Semibucşă schimbător buc. 40
— Arbore primar Warşawa buc. 1
— Arc spiral idem buc. 1
— Ax planetară IMS buc. 1
— Arbore sec. Carpaţi buc. 2
— Arbore priză idem buc. 1
— Bobină inducţie idem buc. 10
— Bendix idem buc. 1
— Bride arc idem buc. 6
— Bulon arc idem buc. 21
— Cruce cardan Bucegi buc. 4
— Condensator idem buc. 31
— Cilindru sec. ambreiaj Carpaţi buc. 1
— Curele ventilator idem buc. 24
— Cap bară 15 Bucegi buc. 2
— Cenură frînă idem buc. 49
— Disc ambreiaj idem buc. 2
— Filtru ulei idem buc. 157
— Fulie ventilator idem buc. 1
— Garnitură tacheţi idem buc. 88
— Grup conic Carpaţi buc. 3
— Grup conic idem buc. 6
— Grup conic Volga buc. 1
— Manşon cauciuc Carpaţi buc. 11
— Pinion atac IMS buc. 1
— Plutitor carburator TV buc. 2
— Pinion angrenare Carpaţi buc. 1
— Pinion planetar idem buc. 2
— Prezon roată Bucegi buc. 16
— Pivoţi Carpaţi buc. 8
— Segmenţi set idem buc. 11
— Schmbător fază picior idem buc. 3
— Set piston Pobeda buc. 1
— Set reparaţii pompă centr. Fiat 600 buc. 1
— Suport arc spiral Bucegi buc. 2
— Tub frînă idem buc. 7
— Furcă schimbător Volga buc. 1
— Turbină pompă apă IMS buc. 3
— Ventilator Bucegi buc. 2
— Ventilator Carpaţi buc. 1
— Filtru ulei Fiat 600 buc. 153
— Culbutori idem buc. 25
— Contact temp. apă idem buc. 14
— Contacte platinate idem buc. 74
— Geam lampă spate idem buc. 37
— Geam lampă stop cu ochi idem buc. 5
— Garnitură capac motor idem buc. 8
— Indicator flotor benzină idem buc.
— Inel filtru idem buc. 18
— Lanţ distribuţie idem buc. 16
— Mecanism Km idem buc. 1
— Membrană pompă benzină idem buc. 18
— Ochi pisică idem buc 5
— Piston motor simplu idem buc. 8
— Rotor delcou idem buc. 17
— Set rep. articulaţie buc. 11
— Segmenţi ferodou frînă idem buc. 61

1979 anul 2

Înaltă prețuire contribuției României la cauza păcii, colaborării și prieteniei între popoare, la înflorirea științei în slujba progresului omenirii

TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU

le-au fost conferite medalii de aur și jubiliare ale Institutului de relații internaționale din Roma

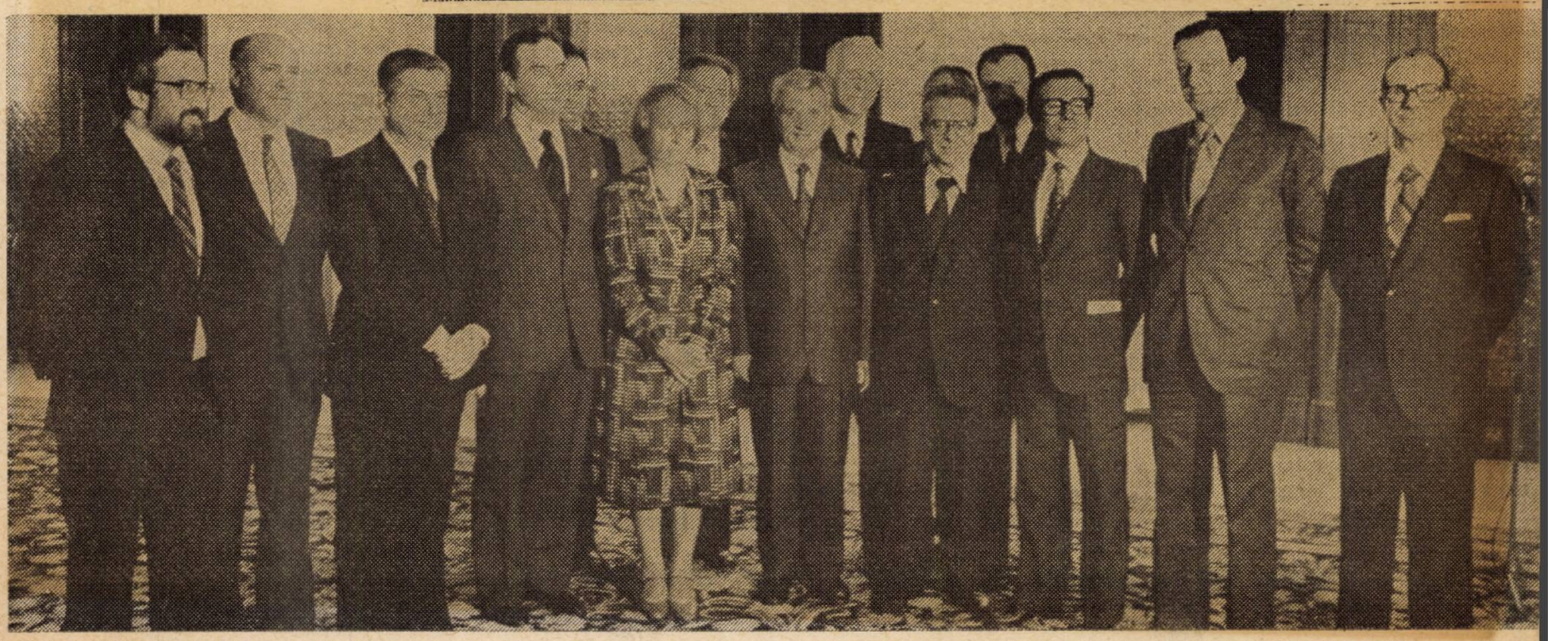

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Strategia partidului de construire a viitorului României socialiste — saltul revoluționar la o nouă calitate

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Proiectul Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981 — 1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000

UN ELEMENT FUNDAMENTAL ÎN POLITICA PARTIDULUI — PROMOVAREA CONSECVENTĂ A CUCERIRILOR ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII

RECENTA PLENARĂ A C.C. AL P.C.R. a hotărît ca, în cadrul celui de al XII-lea Congres al P.C.R., să se dezbată și să se aprobe „Programul — directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000". Dezbaterea și aprobarea, de către Congresul al XII-lea, a acestui program, împreună cu Directivele și programul privind energia, atestă încă odată rolul important pe care Partidul Comunist Român îl acordă științei și tehnicii în realizarea politicii sale de dezvoltare economico-socială a României socialiste.

Faptul că Programul — directivă de cercetare științifică reprezintă un punct distinct al ordinii de zi a celui de-al XII-lea Congres, pe lîngă importanța în sine pentru dezvoltarea în următoarele decenii a științei și tehnicii românești, dovedește că afirmarea tot mai puternică a științei în societatea noastră este rezultatul politicii P.C.R. și a statului socialist, care au asigurat dezvoltarea continuă a bazei materiale a activității de cercetare, pregătirea cadrelor de specialiști, creșterea rolului științei și tehnicii moderne în toate domeniile vieții economico-sociale. În același timp, este și o recunoaștere a faptului că în toate marile realizări dobîndite de poporul nostru în anii construcției socialiste se află organic încorporat și aportul științei, al muncii creatoare a cercetătorilor și specialiștilor din diferitele domenii de activitate.

Proiectul de Directive al Congresului al XII-lea definește etapa nouă în care intră societatea românească. În acest cadru, proiectul Programului cercetării științifice stabilește sarcinile de mare răspundere ce revin cercetării și tehnicii românești, cercetătorilor și specialiștilor, al căror rol și răspunderi în accelerarea dezvoltării economico-sociale a României sporesc foarte mult.

Politica de creștere a rolului și de dezvoltare tot mai puternică a științei și tehnologiei este legată de gîndirea novatoare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu.** În opera sa de strălucit teoretician și eminent conducător al vastei activități de construire a socialismului și de edificare a condițiilor înaintării României spre comunism, secretarul general al partidului aduce o contribuție inestimabilă privind creșterea rolului cercetării științifice și dezvoltării tehnologice pentru asigurarea progresului economico-social, la crearea și perfecționarea cadrului organizatoric, la orientarea acestei activități și așezarea ei pe bazele cele mai moderne și eficiente. „Programul — directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000", a fost elaborat din inițiativa și conducerea nemijlocită a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** pornind de la cerința formulată de secretarul general al partidului ca cercetarea științifică și ingineria tehnologică să premeargă și să orienteze planurile de dezvoltare economico-socială și să ofere baza de soluții tehnice și economice pentru realizarea acestora.

La recenta plenară comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a definit astfel sarcinile cercetării științifice: **„Următoarele două decenii se vor caracteriza printr-un puternic avînt al științei, tehnicii și tehnologiilor noi, de înaltă productivitate. Pornind de la aceasta, este necesar ca România să asigure dezvoltarea intensă a întregii activități științifice și tehnice, preocuparea pentru crearea de noi tehnologii. Pe această cale se va asigura o bază trainică, din toate punctele de vedere, pentru înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism".**

Cincinalul revoluției tehnico-științifice, o bază solidă pentru realizarea saltului calitativ

PROGRAMUL — directivă este rezultatul firesc al realizărilor științei și tehnologiei acumulate și, îndeosebi, a realizărilor din cincinalul 1976—1980, ca cincinal al afirmării plenare a revoluției tehnico-științifice în țara noastră. Elementele care caracterizează în această perioadă cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică sînt următoarele:

a) **orientarea spre domeniile prioritare pentru dezvoltarea producției materiale și creșterea eficienței economice;**

b) **valorificarea superioară, cu maximum de randament, a resurselor naționale;**

c) **promovarea produselor și tehnologiilor noi, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție** (în 1980 produsele noi și reproiectate vor reprezenta circa 44% din valoarea producției industriale; au fost asimilate în cei aproape 4 ani ce au trecut din acest cincinal circa 3 900 tehnologii moderne; peste 90% din materialele noi puse în fabricație, precum și din tehnologiile noi se realizează prin cercetare);

d) **integrarea organică a cercetării cu producția, sporindu-se aportul științei la promovarea progresului tehnic în toate domeniile;**

e) **sporirea bazei materiale a cercetării și formarea unui**

puternic detașament de cercetători și specialiști (în 1980 vor lucra în această activitate circa 200 000 de persoane, din care peste 70 000 cu studii superioare) ;

f) **perfecționarea structurii organizatorice a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice** (au fost înființate institute centrale pe ramuri și domenii, academii de profil și noi institute de cercetare, capacități puternice de microproducție și de pregătire a fabricației, au fost elaborate programe de cercetare multidisciplinară, care au ca scop să creeze și o rezervă de soluții științifice și tehnologie) ;

g) **dezvoltarea cercetării fundamentale în domeniile matematicii, fizicii, chimiei, biologiei, științelor tehnice și în alte domenii.**

Corespunzător orientărilor date de conducerea partidului, a fost creat și perfecționat continuu sistemul instituțional al politicii, organizării și conducerii cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic la nivelul economiei naționale, în cadrul căreia un loc de prim ordin îl ocupă Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie. Pornind de la însemnătatea politică deosebită a promovării științei și tehnologiei în perioada următoare, organizarea, coordonarea și conducerea activității de cercetare științifică și tehnologică a fost ridicată pe o treaptă superioară prin ansamblul de măsuri adoptat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind îmbunătățirea activității și funcționării Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie — ca organ de partid și de stat cu caracter deliberativ și larg reprezentativ.

În înfăptuirea acestor măsuri un rol de seamă l-a avut plenara C.N.S.T. din iunie 1979. Numirea tovarășei academician dr. ing. Elena Ceaușescu, în funcția de președinte al C.N.S.T., prin autoritatea politică și științifică de care se bucură, a reprezentat un moment de importanță majoră în procesul de perfecționare a conducerii de către partid a activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic în viața economico-socială a României.

Orientarea activității în concordanță cu cerințele etapei actuale de dezvoltare

CONȚINÎND un vast complex de orientări și măsuri Programul-directivă este menit să asigure desfășurarea plenară a rolului cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic — ca factori de bază ai înfăptuirii politicii partidului de ridicare a României pe noi trepte de progres și civilizație. În acest scop, partidul urmărește ca la baza cercetării științifice să stea următoarele orientări generale :

— aprofundarea cercetării în toate domeniile de activitate și legarea acesteia cu cerințele concrete ale producției materiale și vieții economice și sociale ;

— ridicarea ei la nivelul celor mai înalte cuceriri ale gîndirii științifice și tehnice pe plan mondial ;

— aplicarea fermă a concepției materialist-dialectice și istorice a partidului nostru ;

— știința să devină un instrument puternic în mîna întregului popor atît pentru transformarea naturii, materiei și mediului înconjurător, cît și pentru transformarea revoluționară a societății în vederea făuririi orînduirii socialiste și comuniste ; știința trebuie să deschidă noi căi și orizonturi pentru intervenția activă a omului pentru dirijarea proceselor ce rezultă din manifestarea legilor atît în natură, cît și în societate ;

— știința va fi orientată spre : studierea și cunoașterea mai aprofundată a structurii interne a materiei, a legilor ei de mișcare și transformare, a legăturilor dintre substanță și energie ; exploatarea structurii și scoarței terestre, a mecanismului de formare a resurselor minerale ; investigarea științifică a structurii intime a materiei vii, a organismului uman, a raportului om-natură ; investigarea universului în cadrul unor programe internaționale ; studierea și adîncirea cunoașterii legilor dezvoltării economico-sociale și aplicarea lor corespunzătoare ;

— promovarea largă a cercetărilor multidisciplinare, ca rezultat al interconexiunilor profunde dintre diferitele domenii ale cunoașterii ;

— asigurarea unei strînse legături între cercetători și marele largi de oameni ai muncii, rezultat firesc al interdependenței organice dintre știință și producție.

În perspectiva deceniilor viitoare, un avînt deosebit al științei și tehnicii

URMĂTOARELE DOUĂ DECENII de dezvoltare economico-socială a țării noastre se vor caracteriza printr-un puternic avînt al științei, tehnicii și tehnologiilor noi, de înaltă productivitate. Pentru aceasta, Programul-directivă de cercetare este conceput să se desfășoare în trei etape — 1985, 1990, și 2000 — și urmărește să asigure, pe de o parte, soluțiile științifice și tehnologice necesare realizării prevederilor cincinalului 1981—1985, a transpunerii în viață a orientărilor pentru cincinalul 1986—1990 iar, pe de altă parte, să se creeze soluțiile științifice și tehnologice, dezvoltările în perspectivă pînă în anul 2000, ale diferitelor sectoare ale vieții economico-sociale. În Program sînt cuprinse toate domeniile activității de cercetare, de la științele tehnice și științele fundamentale, la cercetarea economică, științele sociale și politice, istorie, teoria și istoria artei, literaturii și lingvisticii. Totodată prin acest document se stabilesc sarcinile și direcțiile principale ale cercetării și dezvoltării în 27 de ramuri și domenii ale vieții economico-sociale din țara noastră. Pentru fiecare ramură sau domeniu se definesc sarcinile de perspectivă ale cercetării, precum și ale perioadei imediat următoare, se stabilesc orientările cercetărilor fundamentale și a celor aplicative.

Direcțiile și orientările cuprinse în Programul-directivă au fost elaborate pe baza unor studii amănunțite ale stadiului cercetării științifice și dezvoltării tehnologice pe plan mondial și ele pornesc de la acestea, orientînd știința românească spre noi descoperiri, pentru a asigura mersul înainte. Programul își propune o amplă muncă novatoare în toate domeniile, inclusiv în cel al științelor economice și sociale și nu repetări a ceea ce exista, a ceea ce este deja hotărît. În cuvîntul său la recenta plenară a C.C. al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea foarte răspicat : **„Dacă Marx, Engels, Lenin s-ar fi mulțumit doar să repete ceea ce se cunoștea din practica de atunci și n-ar fi căutat, pe baza experienței practice, a gîndirii înaintate, să-și imagineze și să previzioneze societatea socialistă, ei n-ar fi făcut știință, n-ar fi devenit revoluționari, ar fi rămas economiști burghezi. Iată de ce și în domeniul științelor sociale, dacă vrem să fim într-adevăr revoluționari și să contribuim la dezvoltarea societății, trebuie să aducem o contribuție creatoare la dezvoltarea gîndirii și a practicii socialismului".**

Prevederile Programului-directivă se integrează în strategia dezvoltării economico-sociale a țării stabilită de conducerea partidului, urmărind să asigure în mare măsură fondul științific și tehnologic pentru : dezvoltarea bazei de materii prime și energie, inclusiv punerea în valoare a unor zăcăminte naturale cu conținut scăzut de substanțe utile, a noi surse de energie și reciclarea deșeurilor; reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, concomitent cu creșterea gradului de valorificare a acestora ; sporirea gradului de tehnicitate a mijloacelor de producție și introducerea pe scară largă în economie și în viața socială a electronicii, informaticii, automatizării ; creșterea productivității sociale a muncii, sporirea calității și competitivității produselor ; folosirea intensivă a fondurilor fixe, a întregului potențial productiv ; creșterea calității vieții. Răspunzînd cerințelor majore rezultate din necesitatea realizării saltului calitativ al dezvoltării economiei naționale în deceniile următoare, **Programul-directivă urmărește sporirea**

aportului cercetării ştiinţifice la dezvoltarea bazei proprii de materii prime şi resurse energetice, la conservarea şi utilizarea cît mai eficientă a acestor resurse, la asigurarea creşterii prioritare a ramurilor cu consum mic de energie. Totodată, aceasta urmăreşte accelerarea ritmului de introducere a progresului tehnic, reducerea ciclului cercetare-producţie, a perioadei de transformare a inovaţiei tehnologice în producţie. Ridicarea calităţii cercetării şi dezvoltării tehnologice este impusă de rolul hotărîtor pe care programul stabileşte ca acestea să-l aibă în promovarea progresului tehnic, în creşterea susţinută a eficienţei economice. În acest context se prevede un vast proces de integrare a principalelor laturi ale eficienţei economice cu cercetarea-dezvoltarea, cu producţia.

Programul-directivă acordă atenţie cercetărilor interdisciplinare, urmărind-se asigurarea realizării cadrului organizatoric, care să asigure realizarea acestora în condiţii optime. Sînt prevăzute măsurile care să conducă la dezvoltarea bazei materiale a cercetării ştiinţifice. În perioada 1981—1985, fondurile de finanţare vor creşte cu circa 50% faţă de cele alocate în 1976—1980. Se vor acorda prioritate dotării cu aparatură şi instalaţii de investigaţie, realizării de laboratoare şi studii experimentale. Se urmăreşte ca dotarea unităţilor să asigure rezolvarea integrală a problemelor legate de introducerea în producţie a noilor realizări ştiinţifice.

Paralel cu creşterea dotării bazei de cercetare, se urmăreşte şi folosirea raţională, intensivă, a bazei materiale. **Sarcini importante revin industriei constructoare de maşini, care va fi orientată spre asimilarea de noi aparate şi instalaţii de investigare şi experimentare, asigurînd în cît mai mare măsură dotarea din producţia internă a unităţilor de cercetare şi inginerie tehnologică.** În 1985 vor lucra în unităţile de cercetare circa 245 mii de persoane, din care 81 de mii cu studii superioare. În acest fel, numărul specific de cercetători şi proiectanţi şi specialişti cu studii superioare se va situa, practic, la nivelul multor ţări dezvoltate din punct de vedere industrial. Dotarea bazei materiale, perfecţionarea continuă a activităţii de cercetare, împreună cu nivelul de pregătire profesională a cercetătorilor, proiectanţilor, specialiştilor devin esenţiale în creşterea eficienţei activităţii de cercetare-dezvoltare, în realizarea prevederilor programului.

Perfecţionarea continuă a structurilor cercetării

ÎN PROGRAMUL-DIRECTIVĂ sînt concretizate măsuri cu privire la **perfecţionarea conducerii activităţii de cercetare ştiinţifică, dezvoltarea tehnologică şi introducere a programului tehnic.** Perfecţionarea continuă şi adaptarea organizării la mutaţiile care au loc, fac parte din procesul de conducere de către partid a vieţii noastre economico-sociale. Realizarea programului necesită un vast program de optimizare şi în acest proces partidul atribuie Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, organ de partid şi stat, un rol conducător, răspunzător pentru înfăptuirea politicii partidului şi statului în domeniul ştiinţei şi tehnologiei. Institutele centrale şi academiile de profil răspund pentru înfăptuirea obiectivelor prevăzute în program pentru ramura sau domeniul respectiv. Ministerele economice răspund de asigurarea resurselor umane şi materiale pentru realizarea programului în ramura respectivă. Centralele industriale şi întreprinderile au sarcina de a participa la întregul ciclu al cercetării-producţiei, asigurînd reducerea duratei acestuia şi stimularea largă a creaţiei tehnice.

În vastul proces de investigaţie ştiinţifică, în care vor fi antrenaţi milioane de oameni ai muncii, va fi necesară **îmbunătăţirea substanţială a actualului sistem de informare şi documentare tehnică.** Pentru aceasta programul prevede dezvoltarea continuă a sistemului de informare şi documentare tehnico-ştiinţifică şi economică, în pas cu cele mai noi cuceriri ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane. În prezent, se află în proiect sistemul naţional de informare şi documentare, ca parte componentă a sistemului informatic naţional.

Programul preconizează şi măsuri care să conducă la educarea cercetătorilor, specialiştilor în spiritul pasiunii înflăcărate pentru adevărul ştiinţific, al cutezanţei revoluţionare, al dragostei de patrie şi partid. **Legătura permanentă a cercetătorilor specialiştilor cu masele largi ale oamenilor muncii, este o condiţie a rezolvării marilor probleme ce se pun astăzi în faţa activităţii de cercetare.** Realizarea programului presupune ridicarea nivelului de pregătire tehnico-ştiinţifică a întregului popor şi, de aici, rezultă sarcina îmbunătăţirii continue a procesului de răspîndire a ştiinţei şi culturii în mase. Un capitol special este rezervat integrării organice a ştiinţei cu producţia şi învăţămîntul, subliniindu-se astfel importanţa pe care partidul o acordă acestei probleme, esenţială, în determinarea dezvoltării viitoare a ştiinţei şi tehnicii româneşti.

Prevederi deosebite sînt cuprinse în Programul-directivă şi cu privire la **sarcinile cooperării internaţionale în domeniul ştiinţei şi tehnologiei.** Aceste relaţii se vor dezvolta în continuare pe baza principiilor politicii externe a partidului şi statului nostru în relaţiile sale bilaterale şi multilaterale cu toate ţările lumii, indiferent de orînduirea lor socială. Se va acorda atenţie dezvoltării relaţiilor tehnico-ştiinţifice cu ţările socialiste membre ale C.A.E.R., cu toate ţările socialiste, cu ţările în curs de dezvoltare, cu ţările capitaliste dezvoltate în condiţiile specifice în care ţara noastră îşi statutează relaţiile cu acestea. Se va urmări participarea României la realizarea unor programe comune de cercetare iniţiate sub egida ONU, şi în cadrul unor acţiuni de cooperare europeană, în alte regiuni sau subregionale. Programul-directivă prevede ca cooperarea tehnico-ştiinţifică a României să se realizeze pe baza unor programe pe termen lung şi să fie orientată spre lărgirea şi valorificarea bazei de materii prime şi combustibili, accelerarea dezvoltării energeticii nucleare ; utilizarea mai rapidă a unor noi resurse de energie, promovarea unor tehnologii moderne în industrie şi agricultură ; folosirea spaţiului cosmic şi a resurselor oceanului planetar, perfecţionarea transporturilor şi telecomunicaţiilor, ocrotirea sănătăţii omului, protecţia mediului ambiant. Programul-directivă stabileşte în acelaşi timp necesitatea **participării cercetării ştiinţifice la îndeplinirea sarcinii importante prevăzute în Directive de creştere substanţială în următoarea perioadă a exportului românesc de produse manufacturate.**

Acest vast program va putea fi realizat numai dacă comuniştii,, întregul partid, vor desfăşura o muncă intensă de conducere şi organizare a activităţii de cercetare, dezvoltare şi introducere a progresului tehnic, dacă se vor încadra în acest proces şi vor mobiliza masele largi în îndeplinirea integrală a prevederilor stabilite.

APROBAREA de către Congresul al XII-lea al Programului-directivă de cercetare ştiinţifică dezvoltare tehnologică şi introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1985 şi direcţiile principale pînă în anul 2000 va reprezenta un moment de maximă importanţă în prefigurarea dezvoltării ştiinţei şi tehnicii româneşti. Realizarea programului va reprezenta o continuare a tradiţiilor oamenilor de ştiinţă din România, care au îmbinat întotdeauna rigurozitatea ştiinţifică cu patriotismul fierbinte. Transpunerea în viaţă a Programului se va face în paralel cu pregătirea întregii societăţii româneşti pentru o etapă în care are loc pătrunderea automatizării şi cibernetizării, a informaticii şi calculatoarelor. Va trebui să se realizeze o largă opinie de masă pentru obţinerea de economii, pentru gestionarea exigentă a materiilor prime, combustibil şi energie, pentru valorificarea superioară a acestora.

Înfăptuirea Programului-directivă va contribui la asigurarea independenţei României din punct de vedere al energiei şi combustibilului, componentă importantă a politicii generale de independenţă şi suveranitate a statului nostru.

Nicolae M. NICOLAE
Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie

Strategia partidului de construire a viitorului României socialiste — saltul revoluționar la o nouă calitate

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Proiectul Programului-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000

O CONCEPȚIE UNITARĂ, EFICIENTĂ PENTRU REALIZAREA INDEPENDENȚEI ENERGETICE

FĂURIREA societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism se întemeiază pe creșterea puternică a forțelor de producție, pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, astfel încît să se poată asigura sporirea continuă a producției de bunuri materiale în vederea satisfacerii largi a necesităților de consum ale întregului popor, înflorirea materială și spirituală a acestuia. În acest scop, Proiectul de Directive al Congresului al XII-lea al P.C.R. stabilește necesitatea dezvoltării cu prioritate, în continuare, a industriei socialiste, orientarea spre ramurile și subramurile de vîrf ale tehnicii, dezvoltarea intensivă a agriculturii, a celorlalte ramuri, organizarea științifică a producției și a muncii în vederea folosirii tuturor resurselor economiei noastre socialiste, a întregului potențial economic național.

Transpunerea în viață a obiectivelor dezvoltării economico-sociale a țării pînă în anul 1990 și în perspectiva sfîrșitului de secol, pune în fața partidului și statului sarcini complexe, legate de corelarea nivelurilor creșterii economice a României cu resursele materiale ale dezvoltării. În rîndul resurselor dezvoltării un loc central în ocupă **energia,** factor vital al tuturor activităților economice și sociale. Iată, de ce, pornind de la necesitatea asigurării resurselor de energie pentru progresul accelerat economico-social al țării, Comitetul Central al partidului a hotărît elaborarea proiectului Programului — directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000. Programul — directivă concretizează liniile directoare ale politicii energetice a partidului, elaborate sub conducerea nemijlocită și cu aportul determinant al tovarășului **Nicolae Ceaușescu.**

De altfel, Programul-directivă se înscrie în măsurile preconizate în ultimii ani de secretarul general al partidului nostru privind dezvoltarea rațională a bazei energetice, în strînsă concordanță cu necesitățile țării și stabilirea unui regim sever de economisire a energiei și combustibilului. Încă înainte ca pe plan mondial să se fi simțit efectele crizei energetice și combustibilului, România a trecut la ample acțiuni, fără precedent, la îndemnul tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** pentru dezvoltarea bazei energetice și folosirea mai rațională a energiei și combustibilului. Secretarul general al partidului nostru atrăgea atenția asupra necesității gospodăririi cu maximum de grijă și responsabilitate a resurselor energetice ale țării, subliniind : **„Se impune în mod imperios necesitatea unei reorientări ferme în domeniul consumului de energie și combustibil, a stabilirii unei politici riguroase de economisire a tuturor formelor de energie, mai ales a țițeiului și gazelor, de folosire maximă a altor resurse energetice de care dispune țara noastră, precum și a adoptării unor noi soluții și tehnologii de producere a energiei".**

Tot pentru reglementarea imediată a acestor probleme de excepțională importanță pentru dezvoltarea economico-socială a țării, a fost elaborat Decretul Consiliului de Stat cu privire la măsurile de dezvoltare a bazei energetice și de folosire mai judicioasă a energiei și combustibililor, care ulterior a devenit lege. Se poate spune că de atunci s-a declanșat în țara noastră o nouă politică în domeniul energetic, care a mobilizat pe toți oamenii muncii, întregul nostru popor în gospodărirea mai bună a energiei și combustibilului.

Programul — directivă pornește de la necesitatea ca, **în viitorul deceniu, România să devină independentă din punct de vedere al combustibilului și energiei. În acest scop,** sînt stabilite sarcinile de bază pentru cercetarea geologică, pentru explorarea aprofundată a tuturor zonelor țării în vederea descoperirii și valorificării de noi zăcăminte de cărbuni, țiței, gaze, substanțe radioactive, precum și pentru intensificarea preocupărilor menite să asigure creșterea gradului de recuperare a acestor materii prime energetice din zăcăminte. Pe aceeași linie au fost concretizate măsuri ferme de valorificare maximă a resurselor hidroenergetice ale țării, realizarea unui amplu program de construcție a centralelor nuclearo-electrice și importante cercetări pentru utilizarea noilor surse de energie — a soarelui, vîntului, a energiei geotermice, a biomasei. Sarcini noi sînt stabilite în program cu privire la extinderea și perfecționarea organizării sistemului electroenergetic național, gospodărirea cu maximă eficiență a întregului potențial energetic de care dispune țara noastră, raționalizarea și reducerea continuă a consumurilor de energie în toate domeniile de activitate. Între principalele măsuri menite să permită atingerea obiectivelor respective se numără renunțarea la sau limitarea tehnologiilor, utilajelor și produselor ce se realizează cu mari consumuri energetice, introducerea de noi tehnologii în toate ramurile economiei naționale, care să permită sporirea substanțială a valorii obținute pe unitatea de energie cheltuită. Toate acestea au menirea să contribuie la creșterea eficienței economice, la asigurarea condițiilor pentru progresul economico-social accelerat al României socialiste, pentru ridicarea la un înalt nivel a bunăstării și civilizației poporului nostru.

O COMPONENTĂ de extremă importanță a Programului — directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei o reprezintă **cercetarea geologică,** care are sarcina să asigure identificarea și introducerea în circuitul economic a noi rezerve de combustibil. În acest sens, programul prevede aprofundarea activității de cercetare geologică pe întreg teritoriul țării, mai ales la mari adîncimi și în zonele mai greu accesibile, care nu au fost explorate în trecut. Extinderea utilizării de procedee și aparatură modernă de investigare, efectuarea de lucrări pentru teledetecția din avion și din sateliți artificiali a zăcămintelor sînt cîteva măsuri ce se vor utiliza pentru accelerarea depistării și punerea în valoare mai rapidă a noi resurse naturale. Totodată, noile procedee și aparatura modernă vor permite să se identifice și zăcămintele din zonele explorate în trecut cu procedee și aparatură mai puțin perfecționată, și care, din această cauză, au rămas nedetectate. Cercetările vor urmări descoperirea de **noi rezerve de huilă,** recuperarea în proporție mai ridicată a rezervelor cunoscute, încît să se asigure într-o măsură mai mare baza de materii prime necesare producerii cocsului metalurgic, precum și carbochimiei, ramură importantă producătoare de substanțe chimice, care se realizează în prezent în industria petrochimică și a chimizării gazului metan. Se vor

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

intensifica, de asemenea, lucrările geologice pentru punerea în evidență a **noi zăcăminte de lignit** și se vor executa lucrări miniere experimentale la adîncimi mai mari decît cele din prezent, punîndu-se la punct noi tehnologii de extracție pentru aceste zone, precum și din stratele subțiri sau situate în condiții grele de exploatare. Acțiuni multiple vor avea loc și pentru accelerarea explorării zăcămintelor de șisturi combustibile și extinderea prospecțiunilor în vederea cunoașterii condițiilor pentru punerea lor cît mai largă în valoare.

Un alt obiectiv important al cercetărilor geologice îl constituie punerea în evidență a noi zăcăminte de petrol și gaze situate la adîncimi mari, precum și pe platforma continentală a Mării Negre. Pentru aceasta în program sînt stabilite o serie de măsuri speciale, a căror înfăptuire urmează să asigure amplificarea rezervelor țării de astfel de zăcăminte.

Mari și deosebite sarcini sînt stabilite și pentru dezvoltarea bazei de **materii prime minerale în vederea asigurării necesarului de combustibil** pentru funcționarea centralelor nuclearo-electrice, inclusiv prin exploatarea zăcămintelor cu conținuturi mai reduse de substanțe utile și valorificarea unor rezerve care conțin alte substanțe necesare producerii combustibililor nucleari de tipuri noi.

Extinderea lucrărilor de prospecțiuni și explorare pentru conturarea rezervelor de **ape geotermale**, precum și pentru identificarea zonelor favorabile utilizării energiei geotermice primare reprezintă un alt obiectiv major al cercetării științifice.

Ca în toate domeniile de activitate, Programul — directivă prevede utilizarea rațională a importantelor mijloace financiare care să se reflecte într-o creștere mai accentuată a rezervelor descoperite și predate spre exploatare.

SARCINI importante sînt cuprinse în Programul — directivă cu privire la **dezvoltarea producției de energie.** Orientările de bază se referă la accentuarea utilizării combustibililor solizi, extinderea construcției de hidrocentrale, trecerea la realizarea programului de construcții de centrale nucleare și folosirea formelor noi de energie solară, geotermică, a vîntului, a valurilor, a biogazului, restrîngîndu-se consumul de hidrocarburi în scopuri energetice. În conformitate cu aceste orientări se vor lua măsuri pentru utilizarea deplină, pînă la sfîrșitul secolului, a potențialului hidroenergetic al rîurilor interioare și a părții ce revine țării noastre din potențialul Dunării. **Prin amenajarea atît de centrale hidroelectrice cu puteri mari, cît și de microcentrale, se va asigura ridicarea gradului de utilizare a potențialului hidroenergetic național de la circa 30% în 1980 la 45% în anul 1985 și la 65% în anul 1990.** Programul—directivă prevede realizarea cu precădere de amenajări cu folosință complexă energetică : în irigații, utilizări industriale, pentru prevenirea inundațiilor și viiturilor, pentru piscicultură, transport, agrement. În același timp, se vor lua măsuri pentru păstrarea calității apei și a tuturor resurselor rețelei hidrologice naționale. Sînt elaborate, totodată, măsuri pentru efectuarea unor cercetări pluridisciplinare în vederea punerii la punct a tehnologiilor și utilajelor necesare valorificării potențialului energetic al valurilor de pe litoralul românesc al Mării Negre. Alte măsuri din program se referă la extinderea utilizării cărbunilor și șisturilor în centralele termoelectrice, în care scop toate noile centrale vor fi realizate pe lignit și șisturi bituminoase, asigurîndu-se în același timp trecerea pe combustibil solid a centralelor care funcționează în prezent pe hidrocarburi. Ca o prevedere importantă a Programului-directivă se menționează trecerea la valorificarea șisturilor combustibile în cincinalul viitor, prin punerea în exploatare a zăcămintelor și centralelor termoelectrice de la Anina și Doman. Prima centrală nuclearo-electrică din țara noastră va fi pusă în funcțiune în anul 1985. Programul construirii de centrale nuclearo-electrice în țara noastră prevede realizarea unei puteri instalate de 660 MWe în 1985, de 3 960 MWe în 1990 și de circa 10 000 MWe în anul 2000. În vederea înfăptuirii acestei sarcini, proiectul Program-directivă prevede sarcini deosebite pentru cercetarea științifică și ingineria tehnologică, care vor trebui să asigure asimilarea într-o măsură tot mai mare, pe bază de concepție proprie, a fabricației echipamentelor și materialelor, inclusiv producerea combustibilului și apei grele necesare producerii energiei nuclearo-electrice. Vor fi aprofundate, cercetările de fizică nucleară pentrtu elaborarea de noi soluții energetice, asigurarea și valorificarea de combustibili nucleari și realizarea unor reactori cu parametri superiori, bazați pe fisiune și pe fuziunea nucleelor atomice.

UN OBIECTIV de prim ordin al dezvoltări cercetării și dezvoltării în domeniul energiei este **elaborarea de soluții pentru utilizarea noilor surse și tehnologii energetice.** În acest scop, se vor perfecționa tehnologiile de exploatare a surselor de ape geotermale, inclusiv prin tehnici de stimulare a debitelor și prin reinjectarea apelor uzate în zăcămînt, elaborarea de soluții pentru extragerea energiei geotermice primare, inclusiv a căldurii rocilor uscate, tehnologii și sisteme de valorificare în trepte a căldurii de origine geotermică. De asemenea, pentru utilizarea energiei soarelui se vor perfecționa tehnologiile de captare și folosire prin tipizarea și elaborarea de soluții noi în domeniul construcțiilor și arhitecturii, realizarea de sisteme eficiente pentru stocarea curentă și sezonieră a căldurii solare. Se vor perfecționa soluțiile pentru conversia energiei solare direct în energie electrică. Se vor cerceta și pune la punct echipamente de captare a energiei vîntului cu putere mică, mijlocie și mare. În acest sens, se vor experimenta metode termice de combustie subterană, de injecție cu aburi și bioxid de carbon, cum și alte procedee chimice și biologice.

Multiple acțiuni vor fi desfășurate pentru **valorificarea superioară a hidrocarburilor.** Se vor aplica măsuri de restrîngere continuă a utilizării țițeiului și gazelor în procese de ardere și extindere a folosirii lor în cît mai mare măsură ca materie primă pentru industria chimică. Vor fi intensificate, totodată, cercetările pentru introducerea unor noi tipuri de carburanți, inclusiv sintetici pentru mijloacele de transport.

Pentru îmbunătățirea organizării și funcționării sistemului electroenergetic național, programul prevede extinderea continuă a producerii combinate de energie termică și electrică prin dezvoltarea termoficării industriale și urbane ; se va realiza astfel un randament superior în utilizarea combustibilului. Se va îmbunătăți, în continuare, structura sistemului energetic național prin stabilirea de amplasamente optime centralelor electrice, ținîndu-se seama de localizarea în teritoriu atît a resurselor cît și a principalilor consumatori de energie. Cercetările științifice vor urmări și în viitor creșterea siguranței în funcționarea sistemului electroenergetic, precum și a echipamentelor și instalațiilor din centralele și rețelele electrice. Vor fi întreprinse, de asemenea, cercetări pentru pregătirea încadrării și funcționării sigure în sistemul energetic național a centralelor nuclearo-electrice, precum și a centralelor termoelectrice pe șisturi combustibile.

Reducerea consumurilor specifice de combustibil în producerea de energie electrică și căldură, precum și în transportul și distribuția acestora constituie un alt obiectiv important care stă în fața cercetării. Diminuarea consumurilor și economisirea energiei reprezintă o condiție hotărîtoare pentru asigurarea bazei energetice necesare dezvoltării în ritm înalt a economiei naționale. Ministerele, centralele, întreprinderile, unitățile de cercetare științifică și proiectare sînt chemate să asigure reducerea consumurilor specifice de energie prin modernizarea tehnologiilor și raționalizarea fluxurilor de producție, restrîngerea utilizării de materii prime și materiale energointensive, realizarea de echipamente și utilaje cu randamente ridicate, eliminarea hotărîtă a pierderilor de energie. Un accent mai mare se va pune pe ramurile industriale cu un consum de combustibil și energie mai mic, iar în industria prelucrătoare se va asigura valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor consumate. Toate instalațiile consumatoare de combustibil, în special cuptoarele industriale, vor fi dotate cu echipamente de recuperare a căldurii, vor fi introduse și generalizate soluții noi de valorificare a căldurii conținute în ape de răcire, gaze evacuate, produse calde și deșeuri, folosindu-se tehnici noi, inclusiv pompe de căldură, tuburi termice și alte tipuri de echipamente. Se vor utiliza metode și mijloace moderne ale informaticii pentru optimizarea soluțiilor tehnice și a deciziilor în cadrul sistemului energetic național, cît și în toate procesele de utilizare a energiei. Asemenea măsuri vor contribui la reducerea cu cel puțin 40% în deceniul 1981—1990 a valorii indicelui mediu de consum energetic la 1 000 lei producție industrială, fapt ce va influența în mod esențial creșterea eficienței întregii economii naționale.

ELABORAREA de **noi soluții pentru creșterea continuă a randamentelor de transformare a energiei de la forma primară la cea de utilizare, recuperarea integrală a resurselor energetice, termice și combustibile rezultate din procesele tehnologice, substituirea unor resurse de calitate superioară epuizabile, în principal hidrocarburi cu alte resurse de calitate inferioară**, re-

prof. dr. doc. ing. Iosif TRIPȘA
vicepreședinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie

(Continuare în pag. 11)

Strategia partidului de construire a viitorului României socialiste — saltul revoluționar la o nouă calitate

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

OPȚIUNEA PENTRU O DEZVOLTARE ECHILIBRATĂ, ARMONIOASĂ A TUTUROR JUDEȚELOR

ÎN STRATEGIA GENERALĂ a politicii partidului nostru de dezvoltare dinamică, proporțională și echilibrată a economiei naționale, repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe teritoriu, în toate județele țării, ocupă un loc deosebit. În Programul partidului se arată că o cerință a înfăptuirii societății socialiste multilateral dezvoltate constă în **„sistematizarea teritorială administrativă și economică, amplasarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, asigurînd dezvoltarea proporțională a tuturor județelor și regiunilor, ridicarea gradului de civilizație materială a întregului popor"**.

În aplicarea consecventă a sarcinilor stabilite privind dezvoltarea economico-socială echilibrată a tuturor județelor o preocupare centrală o constituie creșterea economică mai rapidă a județelor mai puțin dezvoltate industrial, ținîndu-se seama la amplasarea pe teritoriu a noilor obiective atît de criteriile economice și condițiile naturale, cît și de cele de ordin social. În acest context în cincinalul actual o deosebită însemnătate pentru ridicarea potențialului economic al județelor mai puțin dezvoltate o are înfăptuirea obiectivului stabilit de Congresul al XI-lea al partidului ca în anul 1980 să se obțină în fiecare județ o producție globală industrială de cel puțin 10 miliarde lei. Ținînd seama de faptul că între județele țării există diferențieri mari în privința numărului populației rezultă că — în condițiile realizării unui anumit volum al producției — apar discrepanțe în ce privește nivelul acesteia pe locuitor. Ca urmare, conducerea partidului nostru a considerat necesar ca în viitorul cincinal să se treacă la stabilirea unui alt obiectiv principal în activitatea județelor, pornindu-se de la **producția pe locuitor.** În acest scop în Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990 s-a prevăzut **realizarea în fiecare județ a unei producții globale pe locuitor de cel puțin 70 000 lei în 1985,** ceea ce va asigura premisele necesare pentru repartizarea mai judicioasă a forțelor de producție pe teritoriu. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului, la recenta Plenară comună, stabilirea obiectivului producției globale pe locuitor **„...corespunde într-adevăr politicii generale a partidului nostru, atît sociale cît și naționale, de dezvoltare corespunzătoare a tuturor zonelor, de asigurare a unor condiții de muncă și viață egală pentru toți membrii societății, pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate"**.

Este de relevat că trecerea în activitatea județelor la realizarea unei producții globale pe locuitor de cel puțin 70 000 lei are în vedere, alături de luarea în considerare a numărului populației, **extinderea sferei de cuprindere a obiectivului principal, care include nu numai producția industrială, ci și producția obținută în toate celelalte ramuri în care se creează bunuri materiale și servicii** (agricultură, silvicultură, construcții, transporturi, telecomunicații, circulația mărfurilor etc.).

Acest obiectiv este în concordanță cu cerințele etapei pe care urmează să o parcurgem în viitorii ani și în care dezvoltarea puternică a producției materiale și a sferei serviciilor constituie o condiție primordială pentru satisfacerea mai deplină a necesităților membrilor societății noastre din toate zonele țării. De aceea, în cadrul producției globale de 70 000 lei pe locuitor se are în vedere ca, în fiecare județ, cca. 50 000 lei să reprezinte producția industrială, cel puțin 10 000 lei producția agricolă și cca. 10 000 lei valoarea obținută în construcții, transporturi, alte servicii și activități. Aceasta impune luarea măsurilor corespunzătoare atît de către organele centrale, cît și de cele locale, pentru ca obiectivul stabilit să poată fi înfăptuit, o atenție deosebită acordîndu-se județelor mai puțin dezvoltate — între care Botoșani, Gorj, Ialomița, Maramureș, Mehedinți, Suceava, Teleorman, Vaslui, Vîlcea, Vrancea — care vor trebui să realizeze în perioada 1981—1985 sporuri mai accentuate ale producției globale pe locuitor decît media pe țară. Drept urmare — prin creșterea generală a nivelului de dezvoltare economică în toate județele — se va micșora decalajul existent în ce privește producția globală pe locuitor între județe ; la sfîrșitul cincinalului viitor acesta va fi în jur de 2,3 : 1, întrucît se are în vedere că județul Brașov va realiza cea mai ridicată producție globală pe locuitor (peste 160 mii lei), iar minima va fi în unele județe, de cel puțin 70 000 lei.

Privită sub aspectul activității de planificare, stabilirea producției globale pe locuitor în fiecare județ conduce la perfecționarea planificării în profil teritorial, la conjugarea mai bună a acesteia cu planificarea în profil de ramură și departamental. În fapt, este vorba de **introducerea unui nou indicator sintetic în activitatea de planificare, în primul rînd în profil teritorial, cu influențe pozitive asupra conducerii și planificării întregii economii naționale.** Planificarea și urmărirea realizării producției globale pe locuitor în toate județele țării reprezintă o etapă superioară în planificarea în profil teritorial, în analiza de ansamblu a rezultatelor activității economice din fiecare județ. Acest indicator folosește totodată la efectuarea unor comparații între județe atît în ce privește potențialul economic, cît și structura pe ramuri a economiei acestora, permite aprofundarea analizei procesului de micșorare a decalajelor dintre dezvoltarea economică a județelor țării. Începînd cu lucrările de plan pentru cincinalul 1981—1985, indicatorul sintetic menționat este inclus ca element component principal al sistemului de indicatori utilizat în planificarea dezvoltării economice și sociale a județelor.

PENTRU A CORESPUNDE obiectivului stabilit de conducerea partidului, la determinarea producției globale a județului pe locuitor s-a pornit de la necesitatea cuprinderii cît mai complete în mărimea acestuia a rezultatelor tuturor domeniilor de activitate în care se creează bunurile materiale și se prestează servicii pentru populație. De aceea, **pentru calculul producției globale a județului s-a adoptat o sferă de**

cuprindere practic identică cu aceea a produsului social, indicator ce se determină în mod curent în lucrările de plan și statistice din țara noastră. Ca urmare în producția globală a județului se include valoarea obținută prin munca depusă în industrie, agricultură, silvicultură, construcții, transporturi, telecomunicații, circulația mărfurilor și alte ramuri producătoare de bunuri (industria casnică) și servicii pentru populație.

Evaluarea producției globale a județului se face prin însumarea elementelor componente, care au fost grupate în felul următor : **producția globală industrială ; volumul de activitate în agricultură ; alte ramuri** — producția unităților silvice : volumul de activitate în construcții ; veniturile brute din activitatea de transporturi și telecomunicații ; adaosul sau rabatul comercial din activitatea de circulație a mărfurilor ; prestările de servicii pentru populație ; industria casnică.

Este de relevat că pentru determinarea producției globale a județului cît și pentru necesitatea analizării tuturor activităților privind agricultura, s-a stabilit să se calculeze **„volumul de activitate în agricultură"**, care cuprinde, pe lîngă valoarea producției globale agricole, și valoarea serviciilor legate de realizarea producției agricole (lucrări efectuate de stațiunile de mașini agricole, valoarea serviciilor de îmbunătățiri funciare, a celor agrozooveterinare, cum sînt combaterea bolilor și dăunătorilor la plante și animale ș.a.) precum și valoarea unor activități de tip industrial (producția de furaje combinate realizate de întreprinderile pentru valorificarea cerealelor și producerea nutreturilor combinate ; valoarea peștelui recoltat din apele interioare și din apele de coastă, realizată de întreprinderile piscicole ; activități anexe industriale din unitățile agricole realizate pentru nevoi proprii) care, pentru a evita duble înregistrări la determinarea producției globale a județului, se scade din valoarea producției industriale.

În ce privește construcțiile, în calculul producției globale a județului urmează să se includă o sferă mai largă de activități, identică cu aceea stabilită pentru această ramură a economiei naționale prin metodologia de determinare a produsului social și venitului național. Ca urmare, s-a avut în vedere cuprinderea în volumul de activitate în construcții nu numai a producției propriu-zise de construcții montaj a unităților ce execută lucrări în antrepriză și regie, ci și valoarea prestațiilor executate de către stațiile de utilaje și transport, de întreprinderile de utilaj greu pentru construcții ; valoarea prestațiilor de construcții efectuate de către unitățile consiliilor populare ; repararea și întreținerea drumurilor, podurilor, și străzilor ; valoarea muncii patriotice prestate de populație la diferite lucrări de natura construcțiilor ; valoarea construcțiilor de locuințe și gospodărești executate de populație în regie proprie ; valoarea lucrărilor geologice.

În domeniul **transporturilor și telecomunicațiilor** la calcularea producției globale a județului se iau în considerare veniturile brute din acele genuri de transport existente în toate județele cum sînt transporturile feroviare și auto de folosință generală, precum și veniturile din activitatea de poștă și telecomunicații. Cît privește veniturile brute din transportul în comun, acestea sînt cuprinse separat în valoarea prestărilor de servicii pentru populație.

Pentru a lega direct producția globală a județului, ca indicator sintetic, de ceilalți indicatori valorici, **evaluarea acesteia se face pe baza indicatorilor folosiți în prezent în practica planificării și statisticii**, prin însumarea valorii (exprimate în prețurile și tarifele în vigoare) producției globale industriale, producției globale agricole, producției de construcții-montaj, veniturilor brute din activitatea de transporturi și telecomunicații, volumului serviciilor cu plată prestate populației etc.

Pentru o anumită parte a activităților incluse în producția globală a județului urmează să se organizeze, pe plan local, **culegerea informațiilor necesare** așa cum este cazul adaosului sau rabatului comercial al unităților din comerțul cu ridicata și amănuntul, aprovizionare — desfacere, contractări și achiziții de produse agricole. De asemenea, sînt necesare unele evaluări estimative pentru activitatea de industrie casnică desfășurată în gospodăriile populației pentru nevoi proprii sau comercializare, (sacrificarea animalelor și prelucrarea cărnii, prelucrarea laptelui, vinificarea strugurilor, prelucrarea și conservarea legumelor și fructelor, producerea de țesături, tricotaje și confecții ș.a.) — activitate răspîndită în țara noastră în toate zonele și mai ales în mediul rural — cît și evaluări pentru determinarea volumului de construcții de locuințe și gospodărești executate de populație, cu forțe proprii și în regie proprie, valorii producției meseriașilor necooperativizați etc. Evaluările de acest gen făcute în cadrul fiecărui județ vor furniza informații utile și pentru fundamentarea calculelor produsului social pe întreaga economie (pînă în prezent pentru aceste activități se folosesc, de regulă, estimări efectuate la nivel central).

La stabilirea metodologiei de determinare a producției globale a județului s-a avut în vedere ca **mărimea acesteia să nu cuprindă duble înregistrări** și de aceea s-au stabilit unele corecturi ce trebuie aduse în nivelul indicatorilor valorici ce se folosesc pentru exprimarea unor activități luate în calcul. De exemplu, volumul serviciilor prestate cu plată populației va fi cuprins practic la valoarea stabilită pentru acest indicator de plan, urmînd ca din această valoare să fie scăzut volumul de servicii pentru populație inclus în valoarea producției ramurilor prestatoare (cum ar fi în ramura „construcții" valoarea prestațiilor executate populației de către unitățile consiliilor populare ; în ramurile „transporturi și telecomunicații" sumele încasate de la populație pentru transportul de călători și mărfuri, servicii poștale, telefon etc.). Excepție fac lucrările cu caracter industrial (lucrări pe bază de comandă în unitățile UCECOM, auto-service etc.) cuprinse în ramura industrie în valoarea producției globale, a căror valoare a fost dedusă, în calculele actuale, din volumul serviciilor prestate populației luat în considerare la stabilirea producției globale a județului.

În scopul reflectării valorii bunurilor și serviciilor realizate în cadrul județului, la stabilirea producției globale se iau în considerare numai rezultatele muncii prestate efectiv în județul respectiv. Întrucît pe teritoriul unor județe **își au sediul unele unități economice al căror volum de activitate se referă la rezultatele muncii depuse în mai multe județe** (organizații de construcții, regionale c.f.r. etc.), **pentru necesitățile determinării producției globale se impun realizate calculații din care să reiasă activitățile aferente fiecărui județ.** Astfel, pentru transporturile pe calea ferată au fost calculate veniturile brute încasate de către stațiile din fiecare județ, neincluzîndu-se în județul în care își are sediul regionala c.f.r. toate veniturile acesteia, deoarece ele se referă la activitatea desfășurată în mai multe județe.

Avînd la bază principiile metologice arătate, Comitetul de Stat al Planificării și Direcția Centrală de Statistică au elaborat norme metodologice pentru determinarea producției globale pe județe, care au fost examinate cu specialiști din cadrul consiliilor populare județene. După cum s-a stabilit aceste norme folosesc la calcularea producției globale a județului, totale și pe locuitor, pentru 1980 și fiecare an din cincinalul viitor. Deoarece în prezent se desfășoară în fiecare județ o activitate susținută pentru elaborarea propunerilor privind cincinalul 1981—1985 în profil teritorial, folosirea acestui indicator sintetic în lucrările de plan *) este de natură **să contribuie la stabilirea măsurilor necesare de mobilizare mai intensă a resurselor fiecărui județ pentru dezvoltarea ramurilor producției materiale și a serviciilor, astfel încît să se atingă obiectivul stabilit în proiectul de Directive ca fiecare județ să realizeze în 1985 o producție globală pe locuitor de cel puțin 70 000 lei.**

dr. A. ROSEN
Comitetul de Stat al Planificării

*) Din aplicarea practică a metodologiei adoptate ar putea să apară și alte aspecte privitoare la sfera de cuprindere și evaluarea componentelor acestui indicator sintetic principal pentru aprecierea dezvoltării economice în profil teritorial, care vor fi avute în vedere la perfecționarea metodologiei de determinare a producției globale pe județele țării.

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

ROLUL ȘI FUNCȚIILE SPORITE ALE AGRICULTURII ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII (I)

PROIECTUL de Directive ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român stabilește cu deosebită claritate, pentru deceniul 1981—1990 — etapă hotărîtoare a înfăptuirii obiectivului fundamental al Programului partidului, de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și creare a premiselor materiale și sociale pentru trecerea treptată la comunism — rolul și funcțiile agriculturii în strategia dezvoltării de ansamblu a economiei noastre naționale.

Dezvoltarea unei agriculturi intensive și moderne va constitui în deceniul următor, așa cum se subliniază în proiect, alături de asigurarea bazei de materii prime și energie, **„una din cele mai importante priorități ale planului cincinal, de care depinde însăși dezvoltarea industriei, a întregii economii naționale, ridicarea bunăstării întregului popor"**.

Pornind de la analiza condițiilor concrete din țara noastră, partidul consideră agricultura ca o ramură de bază, care are un rol hotărîtor în dezvoltarea complexului economic național unitar. În strategia economică, agricultura noastră are multiple funcții : de a asigura satisfacerea la nivel optim a cerințelor de consum ale populației cu produse agroalimentare și alte bunuri de consum, a industriei cu materii prime, de a crea disponibilități pentru export și de a participa într-o măsură sporită la crearea fondului național de dezvoltare economică și socială.

În stabilirea direcțiilor de dezvoltare în următorul deceniu, partidul nostru pornește de la faptul că în condițiile existenței unor resurse naturale limitate, atît în economia națională cît și în cea mondială, rolul agriculturii în creșterea economică sporește. Agricultura constituie o ramură care se bazează, în cea mai mare parte, pe resurse care se reînnoiesc, spre deosebire de alte resurse naturale (petrolul, cărbunele, minereul de fier etc.) care, pe măsura exploatării, se epuizează. De aici rezultă că agricultura reprezintă o sursă permanentă a creșterii economice și ale cărei funcții se vor amplifica în perspectivă.

Ridicarea la un nivel calitativ superior a agriculturii se va realiza prin intensificarea introducerii accelerate a progresului tehnico-științific contemporan, pe principalele sale direcții : folosirea multilaterală a rezultatelor științelor biologice — în special ale geneticii și nutriției ; ridicarea gradului de chimizare ; creșterea capacității productive a pămîntului — îndeosebi prin irigații, desecări și combaterea eroziunii solului ; mecanizarea complexă, electrificarea și automatizarea proceselor de producție ; ridicarea nivelului de calificare a forței de muncă ; perfecționarea organizării, conducerii și gestiunii economice în unitățile de producție.

1. Corelații : produs social, venit național, acumulare și consum în agricultură

PROBLEMA rolului agriculturii în creșterea economică nu este un subiect inedit în doctrinele economice, dar nici nu s-ar putea spune că sînt pe deplin elucidate multiplele aspecte teoretice și implicații practice în adoptarea strategiilor de dezvoltare a economiilor naționale.

De la concepția formulată cu peste două secole în urmă de către școala fiziocrată, potrivit căreia pămîntul și agricultura constituiau singura sursă de avuție, și pînă la teza contemporană de mare circulație a „agriculturii compensate", menținută numai pe baza transferului de valori din alte sectoare, teoria economică a parcurs — între cele două extreme — un drum lung și nu rareori „explicînd" sau făcînd apologia unor politici economice conjuncturale, mioape sau conservatoare.

Dacă dezvoltarea, în secolul al XIX-lea, a industriei, transporturilor și comerțului a făcut ca agricultura să coboare de pe piedestalul său milenar de primă ramură a producției materiale și, odată cu aceasta, să infirme concepția școlii fiziocrate, tot astfel actuala revoluție științifică și tehnică pune într-o poziție nouă această ramură în procesul creșterii economice, demonstrînd, totodată, inconsistența mult disputatei teorii a „compensării".

Schimbarea locului agriculturii în producția materială este un fenomen obiectiv determinat de evoluția societății, de adîncirea diviziunii sociale a muncii și de creșterea eficienței acesteia. Sub influența revoluției tehnico-științifice, modificarea structurii producției sociale în favoarea industriei, începută în secolul trecut într-o serie de țări, se află în prezent în plină desfășurare la scară mondială. Schimbarea „de poziție" a agriculturii are loc nu prin stagnarea acestei ramuri, ci prin ritmul mai ridicat de creștere a producției industriale.

Scăderea ponderii agriculturii în produsul social și în venitul național este un proces istoric obiectiv, determinat de diversificarea și adîncirea diviziunii sociale a muncii. Aceasta nu înseamnă însă că agricultura capătă un rol secundar în dezvoltarea economică. Dimpotrivă, dacă abordăm agricultura în lumina funcțiilor ei economice, rolul acestei ramuri ne apare ca esențial în dezvoltarea economiilor naționale. Agricultura joacă un rol tot mai important nu numai în economia țărilor avansate din punct de vedere economic, ci mai ales în țările mai puțin dezvoltate sau în curs de formare a unor economii naționale, care constituie baza independenței economice, de stat și politice. Formarea și dezvoltarea economiilor naționale se afirmă, în epoca contemporană, ca pilon de bază al progresului economic și social, ca una din premisele creșterii interdependenței între națiuni, ale participării la circuitul economic mondial.

Agricultura, privită din punctul de vedere al funcțiilor ei în creșterea economică, în procesul de formare și de dezvoltare a economiilor naționale, joacă un rol esențial în maximizarea venitului național pe baza utilizării resurselor și, prin aceasta, contribuie la dezvoltarea în ritm susținut a economiei naționale și la îmbunătățirea poziției acesteia în diviziunea internațională a muncii.

Economia socialistă a României se caracterizează ca una din economiile cele mai dinamice din lume. În perioada postbelică s-au produs schimbări fundamentale în structura economiei naționale, în care locul central îl ocupă azi industria, economia țării noastre căpătînd treptat o structură tot mai apropiată de cea a țărilor dezvoltate. Înscriindu-se în tendințele generale a'e dezvoltării economiei mondiale ponderea agriculturii în economia națională, s-a redus treptat, ajungînd ca în 1977 să reprezinte 14,2% în produsul social și 16,3% în venitul național, față de 25,7% și respectiv 27,8% în 1950. Deși ritmul de creștere a producției agricole a fost cu mult inferior față de cel al industriei, dacă îl comparăm cu cel al evoluției agriculturii pe plan mondial, sporirea producției agricole în țara noastră a fost mult superioară, agricultura României înscriindu-se printre cele mai dinamice din lume.

Evoluția acestor ponderi prezintă caracteristici diferite, datorită dinamicilor celor doi indicatori în agricultură. Dacă pe ansamblul economiei naționale produsul social și venitul național au crescut aproximativ în același ritm, fiind de 12 ori mai mari în 1977 față de 1950, în agricultură, în timp ce produsul social a crescut de 3,5 ori, venitul național a fost superior numai de 2,5 ori. Aceasta reflectă schimbările în compoziția organică a fondurilor din agricultură, creșterea ponderii muncii trecute și scăderea celei vii. Creșterea mult superioară a produsului social față de cea a venitului național în agricultură reprezintă o tendință de scădere a eficienței muncii trecute. Ponderea cheltuielilor materiale în produsul social din agricultură a crescut de la 44,6% în 1950, la 52% în 1977. Procesul de

substituire a muncii vii cu munca trecută nu a fost însoțită de o creștere corespunzătoare a valorii nou create în agricultură.

De aici decurge concluzia că una din problemele centrale ale dezvoltării agriculturii noastre în perspectivă constă în asigurarea unor corelații valorice eficiente între componentele de bază ale producției agricole.

Pentru a evidenția tendințele necesare și posibile, vom încerca să le ilustrăm prin calcularea producției agricole finale și a structurii acesteia (graficul nr. 1).

Graficul nr. 1 :

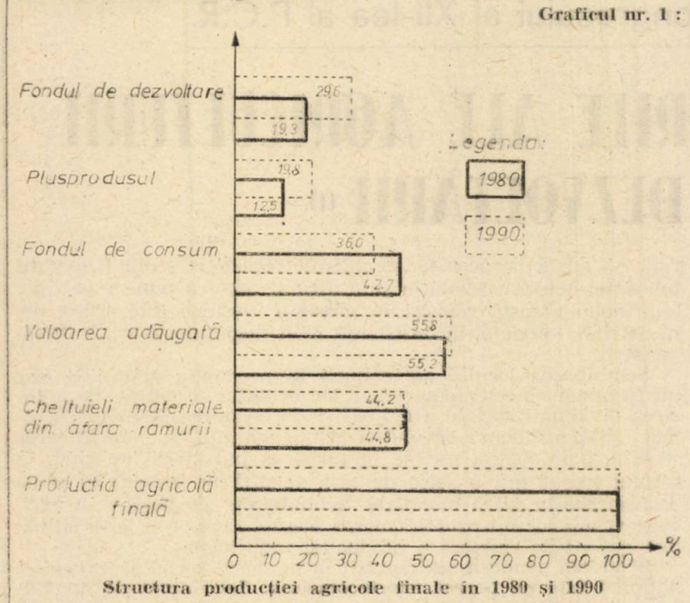

Structura producției agricole finale în 1980 și 1990

Făcînd aceste calcule pentru a desprinde corelațiile care trebuie realizate pentru înfăptuirea prevederilor din proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al partidului, rezultă că pentru a se asigura resursele proprii ale ramurii în vederea reproducției lărgite, se impune ca plusprodusul și fondul de dezvoltare să crească mai repede decît producția agricolă finală și decît cheltuielile materiale pentru factorii achiziționați din afara ramurii. Aceasta presupune, în primul rînd, o creștere a eficienței cheltuielilor materiale din amontele agriculturii, precum și a progresului tehnic, a mijloacelor proprii ale acestor ramuri. În această ipoteză, și valoarea adăugată va crește mai accentuat, reducîndu-se ponderea amortismentelor.

De aici rezultă că agricultura va putea avea un plusprodus propriu de 12,5% în 1980 și 14,8% în 1990, ceea ce va permite asigurarea unui fond de dezvoltare de 19,3% și, respectiv, 29,5%. Aceasta ar face posibil să se acopere, din resursele create și rămase, fondurile necesare investițiilor pentru desfășurarea pe baze moderne a activității de producție.

Din aceste calcule reiese că agricultura ar putea să-și asigure reproducția lărgită din propriile resurse printr-un plusprodus tot mai mare, fără ca această ramură, în perspectivă, să fie subvenționată.

Asigurîndu-și propriile-i fonduri, agricultura nu va mai recurge la utilizarea plusprodusului creat în alte ramuri. În același timp, o parte a plusprodusului creat în agricultură — și preluat prin pîrghiile prețurilor și cele financiare — va contribui la dezvoltarea de ansamblu a societății.

Prin aceasta agricultura își va aduce în continuare o contribuție crescîndă la reproducția lărgită a economiei naționale, la dezvoltarea dinamică și echilibrată a acesteia.

2. Agricultura și nivelul optim de consum al populației

ȚARA NOASTRĂ dispune de condiții pedoclimatice favorabile pentru a-și produce în interiorul granițelor sale, aproape în totalitate, produsele alimentare cerute de consumul populației și o bună parte din materiile prime pentru industria ușoară. De aici decurge și una din funcțiile principale ale agriculturii — de a asigura, pe baza folosirii maximale a resurselor, crearea disponibilităților de produse alimentare și de materii prime pentru industrie.

Dezvoltarea agriculturii constituie una din condițiile esențiale ale înfăptuirii obiectivului stabilit în Programul partidului de realizare a unei alimentații în concordanță cu recomandările științei.

Dezvoltarea intensivă și multilaterală a agriculturii a avut ca rezultat major îmbunătățirea cantitativă și structurală a disponibilităților pentru consumul alimentar, această orientare de bază a agriculturii constituind una din premisele fundamentale pentru realizarea obiectivului stabilit — soluționarea problemei alimentației populației din țara noastră.

Îmbunătățirile cantitative și de structură ale disponibilului alimentar sînt caracterizate prin schimbările intervenite în toate componentele acestuia și, în primul rînd, în disponibilul caloric și proteic.

Dinamica disponibilului alimentar al agriculturii noastre, privită pe durata unei jumătăți de secol, prezintă tendințele unor importante schimbări cantitative și calitative (graficul nr. 2).

Graficul nr. 2

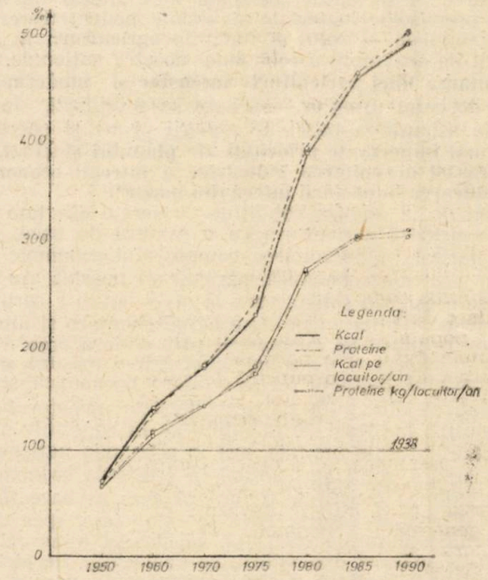

Dinamica disponibilului alimentar total și pe locuitor în perioada 1938—1990

Dacă în perioada imediat postbelică, pînă în anii '52—'53, din punct de vedere caloric și proteic, atît ca volum total cît și pe locuitor, disponibilul era sub nivelul din 1938, în perioada următoare el a crescut mai repede decît populația, acest decalaj pozitiv accentuîndu-se în perioada anilor '70 și urmînd să se mărească considerabil în deceniul 1981—1990.

Începînd cu a doua parte a anilor '50 și în anii '60, disponibilul alimentar exprimat în calorii a crescut, atît pe total cît și pe locuitor, mai repede decît cel exprimat în proteine. Această tendință a corespuns unei perioade în care atenția principală a fost îndreptată spre folosirea resurselor existente pentru satisfacerea deplină, în primul rînd, a necesarului caloric.

Începînd cu anii '70 s-au accentuat o serie de trăsături calitative, disponibilitățile în proteine crescînd mai repede decît cele exprimate în calorii. Această tendință se prevede să se accentueze în perspectivă. Aceste evoluții au fost determinate de schimbările intervenite în structura sortimentală a producției, în ce privește atît aportul caloric, cît și cel proteic.

Din punct de vedere al disponibilului caloric (tabelul nr. 1),

Tabelul nr. 1

Structura producției agricole, exprimată în kcal

— în % —

	1938	1950	1960	1970	1975	1980	1985	1990
TOTAL producție agricolă								
din care :	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
— cereale pentru boabe	60,1	48,2	47,6	39,4	43,7	48,3	47,0	45,0
— leguminoase boabe	1,7	1,1	1,3	1,2	1,1	2,1	2,4	2,6
— plante uleioase	0,7	3,6	4,4	5,1	3,7	4,1	4,0	3,8
— cartofi, legume, pepeni	3,0	5,7	5,5	3,4	3,3	4,3	3,6	2,8
— struguri, fructe	3,2	2,0	1,6	1,4	1,3	1,6	1,8	1,7
— carne	23,1	30,8	25,7	35,8	30,5	36,4	37,8	41,7

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Structura producției agricole exprimată în proteine

Tabelul nr. 2

— în % —

	1938	1950	1960	1970	1975	1980	1985	1990
Total producția agricolă								
din care :	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Cereale pentru boabe	61,2	50,3	48,0	38,2	40,7	43,1	46,0	41,9
Leguminoase boabe	4,0	2,6	3,0	2,9	2,5	5,4	6,2	4,9
Plante uleioase	1,0	5,4	6,7	7,5	5,3	5,4	6,0	5,5
Cartofi, legume, pepeni	3,0	6,3	6,6	4,6	4,3	5,1	3,9	3,3
Struguri, fructe	1,1	0,7	0,5	0,5	0,4	0,6	0,6	0,6
Carne	20,8	26,6	23,3	32,0	30,9	35,4	33,0	43,8

cerealele au deținut și vor deține în continuare ponderea cea mai ridicată datorită utilizării lor directe în alimentația umană, precum și în producția animală. Ponderea cerealelor are însă o tendință de scădere, datorită dezvoltării celorlalte ramuri ale producției vegetale, dar mai ales, datorită dezvoltării intense a producției animaliere.

Schimbări calitative importante, cu o semnificație deosebită în îmbunătățirea alimentației populației, au loc în structura proteică a producției agricole (tabelul nr. 2).

În conținutul proteic al disponibilului alimentar, ca și în cel caloric, tendința generală constă în reducerea ponderii cerealelor și creșterea celei a altor produse vegetale, dar mai ales a producției animaliere. Astfel, la sfîrșitul deceniului viitor se prevede ca numai ponderea proteinelor din carne să o depășească pe cea din cereale.

Conținutul în calorii și în proteine constituie indicatori principali care caracterizează producția agroalimentară, însă nu exprimă întreaga complexitate a aportului tuturor sortimentelor. Legumele, strugurii și fructele, de exemplu, au un conținut caloric și proteic, scăzut în raport cu cerealele sau cu produsele animaliere, însă au nu conținut ridicat în vitamine, zaharuri, săruri etc., componente esențiale în alimentația umană. Pornind de la necesitatea asigurării unei structuri echilibrate a alimentației, în dezvoltarea agriculturii, o atenție deosebită se acordă dezvoltării legumiculturii, viticulturii, pomiculturii, culturilor de floarea-soarelui, sfeclă de zahăr etc. Aportul acestor culturi, evidențiat doar parțial în conținutul caloric și proteic, va spori considerabil, asigurîndu-se astfel o structură echilibrată a disponibilului alimentar.

Din punct de vedere caloric, agricultura noastră asigură un consum al populației de 3 240 calorii pe locuitor, ceea ce satisface cerințele fiziologice normale de consum.

Deși țara noastră, din punctul de vedere al disponibilităților globale în proteine pe locuitor, se apropie în prezent de țările avansate din punct de vedere economic, totuși se situează sub nivelul acestora la unele produse, mai ales la proteina de origine animală. De asemenea, se situează, comparativ, sub nivelul necesarului la vitamine, zaharuri, săruri etc.

Realizarea producțiilor prevăzute în 1985 va îmbunătăți structura generală a consumului alimentar, iar în 1990 se va putea asigura un disponibil într-o structură care să satisfacă consumul fiziologic normal al întregii populații. Realizarea producțiilor prognozate va permite, totodată, și un disponibil sporit pentru export.

Corelată cu cerințele de consum ale populației, dezvoltarea agriculturii în structura prevăzută de Proiectul de Directive va asigura, la sfîrșitul deceniului următor, un disponibil cantitativ și calitativ corespunzător pentru satisfacerea la nivel optim a consumului alimentar al întregii populații, concomitent cu creșterea disponibilului pentru export.

Soluționarea problemelor alimentației populației nu depinde însă numai de disponibilitățile alimentare, ci și de asigurarea unei corelații între cerințele de consum, producție și veniturile populației. Pînă în prezent, agricultura a asigurat un disponibil de alimente în raport direct cu cererea solvabilă a populației, pentru produse agroalimentare. Obiectivul deceniului următor este de a se asigura atît o producție suficientă cantitativ și într-o structură calitativă corespunzătoare cerințelor fiziologice de consum, cît și veniturile necesare populației pentru un asemenea consum alimentar.

Soluționarea problemei corelației producție-consum-venituri este deosebit de complexă. În prezent, în țara noastră cheltuielile populației pentru consumul alimentar reprezintă circa 50% din totalul cheltuielilor sale de consum. Această structură este caracteristică țărilor în curs de dezvoltare. De aici decurge necesitatea ca una din problemele centrale ale creșterii economice a țării noastre să o constituie reducerea atît a fondului de timp al societății pentru producerea produselor agroalimentare, cît și a ponderii cheltuielilor cu consumul alimentar. Aceasta se va realiza acționînd concomitent, pe calea reducerii costurilor produselor agroalimentare și a creșterii veniturilor totale ale populației. Reducerea ponderii părții destinate alimentației în totalul fondului de consum reprezintă o tendință generală care se manifestă atît în țara noastră, cît și la scară mondială. Potrivit calculelor pe care le-am efectuat, ponderea cheltuielilor alimentare în fondul de consum al populației se va reduce de la circa 50% în anii '70 la 35—40% în 1985 și la 25—27% în 1990, apropiind structura cheltuielilor populației din țara noastră de structura existentă în țările dezvoltate din punct de vedere economic.

Creșterea veniturilor reale pe locuitor în deceniul următor, cu 40—43% față de 1989, va asigura fondurile necesare pentru consumul fiziologic normal al populației într-o proporție care să permită satisfacerea deplină și a celorlalte nevoi.

Această perspectivă a fost deosebit de clar subliniată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României : **„Se poate spune că și prevederile Directivelor în domeniul creșterii nivelului de trai se încadrează pe deplin în obiectivele Programului partidului și asigură, în această etapă, înfăptuirea lor în bune condițiuni, demonstrînd în practică, în viață, că tot ceea ce realizăm în societatea noastră este destinat ridicării bunăstării poporului, asigurării unui nivel superior de civilizație tuturor cetățenilor".**

D. DUMITRU

O concepție unitară, eficientă

(Urmare din pag. 6)

prezintă un alt domeniu important de acțiune al cercetării. Pe această linie, în industria metalurgică, chimică, a materialelor de construcții, în transporturi și agricultură se vor lua măsuri pentru modernizarea și optimizarea tehnologiilor de producție în vederea creșterii randamentelor energetice la toate instalațiile și liniile de fabricație. Totodată, se va acționa energic pentru înlocuirea rapidă a tehnologiilor învechite, mari consumatoare de combustibil și energie electrică, pentru limitarea numărului de prelucrări cu reîncălziri, mari consumatoare de energie, se vor introduce noi procedee bazate pe procese biologice de obținere a unor produse care astăzi se realizează cu mari consumuri energetice.

În industria construcțiilor de mașini se vor intensifica cercetările pentru realizarea de utilaje, instalații și echipamente cu consumuri reduse de energie, atît la producerea lor, cît și în timpul exploatării acestora. În acest scop Programul-directivă prevede intensificarea cercetărilor pentru elaborarea de noi materiale izolante și tehnologii în construcții, astfel încît toate clădirile civile și industriale să se realizeze cu izolații termice îmbunătățite.

În ce privește consumul populației, programul prevede intensificarea cercetărilor pentru introducerea pe scară tot mai largă a noilor surse de energie și înlocuirea treptată a gazelor naturale și a produselor petroliere. Totodată, se vor lua măsuri pentru fabricarea unor aparate de uz casnic perfecționate, cu consumuri specifice reduse de energie.

REALIZAREA importantelor sarcini cuprinse în proiectul Programul—directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei în perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000 necesită îmbunătățirea activității tuturor organelor cu răspunderi în domeniul cercetării și dezvoltării bazei energetice, a ministerelor și organelor de sinteză care au datoria să asigure înfăptuirea neabătută a politicii energetice a partidului, explorarea, valorificarea și gospodărirea rațională a tuturor resurselor energetice ale țării. Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, împreună cu institutele centrale și academiile de profil, va mobiliza întregul potențial științific al țării pentru soluționarea problemelor complexe legate de descoperirea și utilizarea noilor surse energetice, modernizarea tehnologiilor și a structurii producției, reducerea consumurilor și economisirea energiei.

Strategia partidului de construire a viitorului României socialiste — saltul revoluționar la o nouă calitate

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

AMPLE PERSPECTIVE DE DEZVOLTARE A COMERȚULUI EXTERIOR

● Calitate, eficiență, perspectivă — trăsături de bază ale amplificării schimburilor comerciale ale României socialiste în cincinalul următor și în perioada pînă în 1990 ● În decurs de un deceniu, comerțul exterior al țării noastre își va dubla volumul ● O cerință a unor relații comerciale stabile, dinamice, reciproc avantajoase : încheierea de acorduri și înțelegeri pe termen lung ● Pe baza modernizării în continuare a structurii pe ramuri a industriei, o creștere puternică a ponderii produselor superior prelucrate în totalul exportului ● Rolul sporit al acțiunilor de cooperare în producție cu alte țări ● Premise pentru realizarea unei balanțe comerciale excedentare, pentru echilibrarea balanței de plăți

PROIECTUL de Directive ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român se află în dezbaterea comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii din țara noastră, în virtutea dialogului permanent al conducerii de partid și de stat cu specialiștii din toate domeniile de activitate, în spiritul stilului de lucru profund democratic al secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

În concepția prospectivă a conducerii partidului nostru, etapa 1981—1985 reprezintă o continuare organică a procesului de înfăptuire a programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. În acest context, o importanță deosebită este acordată **activității de comerț exterior,** concepută ca o **componentă catalizatoare** în cadrul modelului de creștere a economiei românești. Urmînd să atingă, în cincinalul viitor, un spor de 50—57,5% față de realizările din cincinalul actual, volumul comerțului exterior românesc va înregistra, în 1981—1985, un ritm mediu anual de creștere de 8,5—9,5%, constituind un **indicator macroeconomic extrem de dinamic,** ce devansează ritmurile de creștere a producției industriale globale, venitului național și produsului social total.

Orientarea de bază pentru dezvoltarea economică în cincinalul 1981—1985, indicată în proiectul de Directive, o constituie ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții materiale. Preocuparea pentru **latura calitativă** se regăsește în mod corespunzător și în domeniul comerțului exterior, unde accentul deosebit va fi pus pe perfecționarea activității de export și import, a colaborării și cooperării cu alte state, ca o parte inseparabilă a activității economice generale.

Promovînd cu consecvența recunoscută principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, Republica Socialistă România își va intensifica schimburile comerciale, colaborarea și cooperarea economică cu țările socialiste — care vor deține, în continuare, ponderea principală în comerțul nostru exterior — cu țările în curs de dezvoltare, cu toate țările lumii, inclusiv țările capitaliste dezvoltate.

În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat, la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, din 4—5 iulie a.c., că

Ritmul mediu anual de creștere al unor indicatori macroeconomici, prevăzut pentru cincinalul 1981—1985 (%)

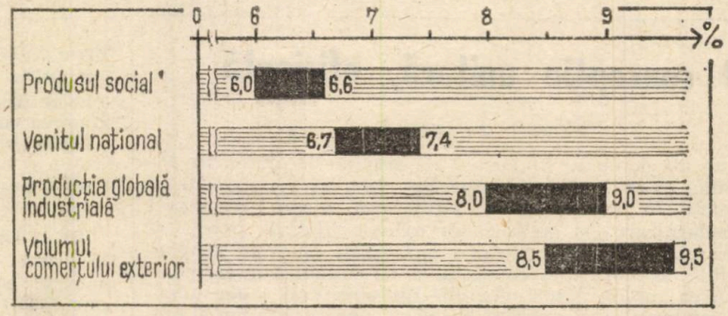

Calculat după Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1978

Lărgirea participării României la circuitul mondial de valori, bazată pe politica externă de colaborare și cooperare, pe dezvoltarea intensivă a economiei naționale, pe modernizarea structurii producției industriale, va face ca în perioada **1981—1985** volumul comerțului nostru exterior să înregistreze un spor de 50,0—57,5% față de de cincinalul actual, ritmul mediu anual de creștere devansîndu-l pe cel al produsului social, al venitului național și al producției globale industriale.

Creșterea ponderii exportului în volumul total al comerțului exterior al României

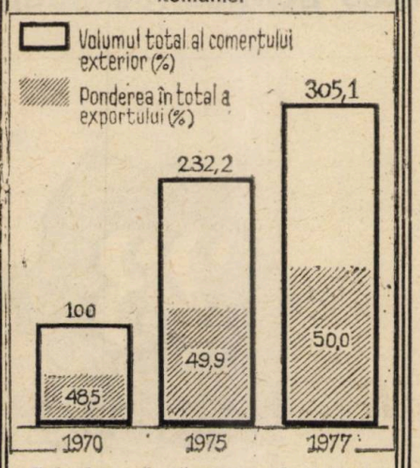

Calculat după Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1978

Capacitatea economiei românești de a oferi în tot mai mare măsură produse competitive, apreciate pe pieţele externe, a permis ca în intervalul 1970—1977 valoarea exporturilor să crească de 3,14 ori (față de a importurilor, de 2,97 ori), ajungîndu-se în al doilea an al actualului cincinal la echilibrarea raportului import-export. Potrivit proiectului de Directive, această tendință se va accentua, astfel încît în perioada **1981—1985** sporul exportului (60—71%) va fi cu 20—25% mai mare decît cel al volumului total al comerțului exterior (50—57%).

„atît asigurarea materiilor prime de care avem nevoie, cît și participarea activă a țării noastre la diviziunea internațională a muncii impun o extindere serioasă a cooperării în producție, în toate domeniile, cu țările socialiste din C.A.E.R. — al cărui statut prevede asemenea acțiuni — cu celelalte țări socialiste, precum și cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate, în condițiile stabilite prin legile bine cunoscute ale țării noastre. Este necesar să realizăm acorduri și înțelegeri de lungă durată, atît în domeniul aprovizionării materiale, cît și în domeniul producției" ; „problemele legate de comerțul exterior, de cooperare în producție... sînt parte inseparabilă a activității pentru înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România".

Continuarea în ritm susținut a procesului de industrializare și modernizare a economiei naționale va determina accelerarea perfecționărilor în **structura** comerțului nostru exterior. Creșterea cu 206—229% a producției de mijloace de automatizare și tehnică de calcul, cu 270—295% a industriei de mecanică fină, optică, echipamente hidraulice și pneumatice, cu 197—224% a producției de mașini unelte, cu 123—141% a celei de mașini și utilaje tehnologice, dezvoltarea în ritmuri rapide a producției de autoturisme, nave maritime, produse macromoleculare, produse din materiale plastice, anvelope, medicamente, mobilă, confecții, încălțăminte etc. constituie suportul material al îmbunătățirii în continuare a structurii exportului românesc, în sensul **creșterii ponderii produselor superior prelucrate,** astfel încît în 1985, produsele construcției de mașini, chimiei și industriei ușoare să dețină 65% din totalul exportului.

În condițiile dezvoltării capacităților de producție destinate în exclusivitate sau în cea mai mare parte exportului, este necesar să fie îmbunătățite tehnicile și metodele de **prospectare, promovare și comercializare,** astfel încît să se asigure **o eficiență sporită** operațiunilor de comerț exterior și cooperare economică internațională, pe calea specializării și modernizării producției interne, a participării, pe baze economice, la schimbul mondial de bunuri materiale.

Asigurarea unor structuri industriale moderne și de eficiență ridicată, sporirea mai accentuată a eficienței întregii activități economice, prin creșterea substanțială a gradului de valorificare a materiilor prime — sarcini prioritare stabilite în proiectul de Directive — constituie premisele adîncirii procesului de **optimizare a comerțului exterior,** de plasare a schimburilor comerciale pe **o bază stabilă, de durată.**

Alături de **calitate** și **eficiență, perspectiva** devine o coordonată majoră, o orientare prioritară a comerțului exterior românesc în cincinalul 1981—1985. Pornind de la potențialul economiei românești, de la fenomenele noi apărute în economia mondială — prelungirea crizei economice a țărilor capitaliste, adîncirea crizei energetice, creșterea interdependenței între economiile naționale, afirmarea rolului crescînd al cooperării economice internaționale — în cincinalul următor vor fi intensificate acțiunile de **cooperare și specializare în producție,** îndeosebi în domeniul construcțiilor de mașini, vor fi încheiate **acorduri și înțelegeri pe termen lung** pentru exportul de produse românești, precum și pentru asigurarea importului de materii prime, mașini, utilaje, instalații și alte produse necesare economiei naționale.

Proiectul de Directive aduce, de asemenea, în dezbatere orientările de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a țării pînă la finele deceniului următor. **Volumul comerțului exterior va fi, în 1990 ; de peste 2 ori mai mare decît cel din 1980 ;** creșterea exporturilor într-un ritm mai rapid decît al importurilor va asigura realizarea unei **balanțe comerciale excedentare,** a unei **balanțe de plăți echilibrate** și crearea condițiilor pentru trecerea la **convertibilitatea monedei naționale.**

Dinamica exportului grupelor de mărfuri cu grad înalt de prelucrare (1965 = 100)

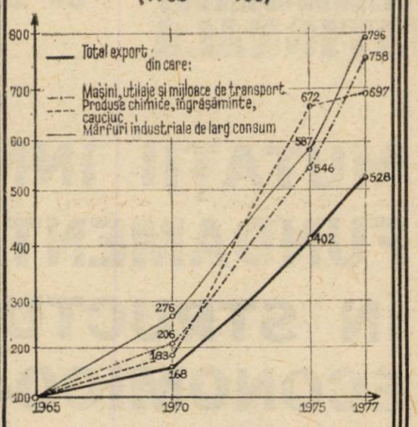

Calculat după Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1978

În anul 1950, volumul importului îl depășea pe cel al exportului de 10,5 ori la mașini, utilaje și mijloace de transport, de 3,1 ori la produse chimice, de 8,7 ori la mărfuri industriale de larg consum. Schimbarea radicală a acestui raport la nivelul anului 1977 (import-export = 1,37:1 la prima grupă, 1:1,37 la cea de-a doua, 1:4,24 la a treia) demonstrează orientarea consecventă a dezvoltării economiei noastre spre producția și exportul de produse cu grad înalt de prelucrare, care valorifică superior materiile prime și munca socială. Proiectul de Directive prevede accentuarea evoluției pe această linie, urmînd ca în anul **1985,** produsele industriei construcțiilor de mașini, industriei chimice și industriei ușoare să reprezinte peste 65% din totalul exportului.

Pregătit să facă față sarcinilor de mare importanță cuprinse în proiectul de Directive, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale se prezintă cu atribuții sporite — precizate printr-o recentă îmbunătățire organizatorică — în ce privește urmărirea realizării producției pentru export, comercializarea produselor în condiții de maximă eficiență, asigurarea unui cadru juridic extern corespunzător, pe măsura participării tot mai largi a țării noastre la diviziunea internațională a muncii.

Oamenii muncii din întregul sistem al comerțului exterior sînt ferm hotărîți să se angajeze, cu abnegație și dăruire, pe frontul larg al traducerii în viață a prevederilor proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al partidului, contribuind la înfăptuirea programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

dr. Ștefan MĂȘU

MUTAȚII ÎNNOITOARE FUNDAMENTALE ÎN STRUCTURA ECONOMICO-SOCIALĂ A ROMÂNIEI (II)

AȘA CUM SE CUNOAȘTE, dezvoltarea economico-socială a țării în cei 35 de ani care au trecut de la insurecție a însemnat nu numai un șir de acumulări cantitative, deosebit de importante, dar și **adevărate salturi calitative, mutații însemnate de structură în toate domeniile vieții social-economice.** În concepția partidului nostru, făurirea unei economii moderne, edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate nu poate fi despărțită de realizarea unei structuri complexe care să integreze și să armonizeze deopotrivă structurile tehnice, tehnico-economice cu structura economico-socială. Tocmai o asemenea structură este capabilă să asigure o eficiență economică ridicată, utilizarea în condiții de optim a materiilor prime și resurselor energetice și a forței de muncă, îmbinarea rațională și organică a industriei și agriculturii — ca ramuri hotărîtoare ale economiei, menținerea unor proporții și echilibre între ramurile producătoare de materii prime și cele prelucrătoare, între ramurile producătoare de mijloace de producție și bunuri de consum. Prin această opțiune de bază se dă, dealtfel, un sens major, mai rațional și mai profund, diviziunii sociale a muncii la nivel macroeconomic și de zonă, diviziunii teritoriale, ridicării calitative a produselor, realizării acestora cu un grad înalt de tehnicitate și muncă complexă, creșterii productivității muncii sociale și, în ultimă analiză, **ridicării standardului de viață a populației.** Prefacerile adînci din relațiile de producție, baza tehnică materială, resursele de energie și materii prime — amintite deja, vin tocmai să completeze dimensiunea reală a mutațiilor din structura economică a societății românești.

O structură a economiei potrivit cerințelor de progres ale țării

ÎNCERCÎND o caracterizare de ansamblu, trei direcții principale ar putea constitui izvoarele de formare a tipului nou de structură în anii construcției socialiste, orientări care țin seama de specificul condițiilor de la noi (vezi și tabelul nr. 1). Se remarcă în primul rînd o **creștere prioritară a rolului industriei în alcătuirea structurii de producție pe ansamblu și ramuri ale economiei naționale.** Faptul demn de consemnat este nu numai creșterea ponderii industriei în formarea venitului național, de la 30,8% în 1938 la 60,7% în 1977, ci și importante deplasări de structură în cadrul subramurilor ei, care au rol hotărîtor în procesul modernizării aparatului tehnic al întregii economii. Astfel, industria constructoare de mașini și industria chimică care dețineau în perioada antebelică doar 12,9% din producția industrială a țării, au realizat în ultimul an o pondere de 42,2% iar, în perspectivă, la sfîrșitul cincinalului următor, ambele ramuri ar urma să producă 50% din producția industrială a țării.

Diversificarea, desigur în limite raționale, adîncește modernizarea structurii, prin atragerea în fabricație a acelor produse cu un grad ridicat de prelucrare, cu o complexitate tehnică și tehnologică ridicată. Dimensiunea procesului de reînnoire, modernizare și diversificare a producției industriale rezultă și din aceea că prin introducerea în fabricație a peste 1 100 tipuri de mașini, utilaje și instalații, greutatea specifică a acestora se va ridica la 44% din producția industrială a anului 1980.

O a doua direcție o constituie **scăderea relativă a ponderii agriculturii în crearea producției naționale dar în condițiile creșterii absolute a producției agricole, a realizării de transformări calitative în raportul dintre subramuri** — creșterea producției vegetale și animale — ca și în componentele interne ale acestora. Venitul național creat în agricultură a scăzut relativ, de la 27,8% în 1950 la 16,3% în 1977, dar în același timp s-a înregistrat o creștere absolută a producției nete de 2,5 ori, agricultura avînd un rol deosebit de important în dezvoltarea economiei naționale. S-a îmbunătățit structura între cele două subramuri, în sensul creșterii ponderii zootehniei, de la 30,3% în 1938 la 43,0% în 1977, cu tendința de a urca — potrivit proiectelor — la cca. 50% la sfîrșitul deceniului următor. În al treilea rînd s-au produs **modificări sensibile în ce privește ponderea celorlalte ramuri ale economiei** — construcții, transporturi și telecomunicații etc. și cu rol însemnat în funcționarea echilibrată a întregului organism economic și social. În ramura construcții, pentru a da un exemplu, s-a accentuat fenomenul de industrializarea lucrărilor, prin extinderea procesului de mecanizare, tipizarea construcțiilor, ceea ce a dus la creșterea ponderii acestei ramuri în formarea venitului național de la 6,0% în 1950 la 10,7% în 1977. În ramura transporturi, potrivit noilor condiții de dezvoltare, a extinderii pieței interne și externe, a schimburilor noastre comerciale, a crescut rulajul general al mărfurilor, s-au produs unele modificări în favoarea transportului maritim, auto și aerian etc.

Modelul nostru de creștere economică în următorul cincinal, așa cum se desprinde din Proiectul de directive a celui de-al XII-lea Congres al partidului, se sprijină pe **menținerea în continuare a unor ritmuri ridicate de creștere, în condițiile accentuării laturilor calitative și intensificării acțiunilor de dezvoltare a bazei de materii prime și de energie, a orientării hotărîte a eforturilor spre dezvoltarea ramurilor și sectoarelor cu un consum redus de energie, dezvoltării intensive și modernizării agriculturii — ca una din cele mai importante priorități ale planului cincinal, ale realizării unui echilibru dinamic între diferite ramuri în ce privește amplasarea judicioasă a forțelor de producție pe teritoriu.**

Tabelul nr. 1

Structura venitului național pe ramuri ale economiei — în procente —

	1938	1950	1960	1965	1970	1975	1977
Industrie	30,8	44,0	44,1	48,9	55,0	56,2	60,7
Construcții	4,4	6,0	9,0	8,0	10,4	7,6	10,7
Agricultură	33,1	27,8	33,0	28,9	18,5	16,0	16,3
Transporturi și Telecomunicații	6,5	4,3	3,8	4,0	6,0	5,8	5,9

Sursa : Anuarul statistic al R. S. România, 1978, p. 38.

Sporirea eficienței în toate domeniile — trăsătură definitorie a dezvoltării

ANGAJAREA unui ritm înalt al dezvoltării și modernizării structurii economiei naționale în condițiile unui efort considerabil de investiții, despre care s-a mai amintit, ridică pe prim plan **problema eficienței economice, a modului cum este cheltuită munca socială, munca vie și munca materializată** de care depinde în ultima analiză însăși construirea societății socialiste în țara noastră, creșterea nivelului de trai al poporului. Multă vreme problema eficienței economice la noi a fost oarecum neglijată, fapt ce a avut nu puține consecințe în mobilizarea factorilor creșterii economice, a rezervelor existente în economie. După Congresul al IX-lea al partidului a fost elaborată **o concepție clară și unitară cu privire la conținutul, sensul acestei categorii economice în societatea noastră.** S-a avut în vedere tocmai faptul că de vreme ce producția socială corespunde unor nevoi reale, curente sau de perspectivă, este absolut firesc ca toate mijloacele materiale, financiare și umane pe care societatea le investește să fie gestionate rațional, să contribuie la dezvoltarea economică și socială, la înfăptuirea țelului politic final.

Eficiența economică în statul nostru îmbină interesele de ansamblu ale societății cu cele ale unităților locale și a întreprinderilor, **constituind o sursă esențială a acumulării, a creșterii bunei stări materiale a populației, un criteriu important în fundamentarea strategiei economice și sociale și a evaluării în mod sintetic și real a întregii noastre activități economice.** În modul cel mai concentrat și într-o viziune largă, eficiența economică din țara noastră se poate exprima sintetic prin corelația ce există între mijloacele investite pentru dezvoltare, resurse materiale și umane și rezultatele generale ale producției, așa cum se poate observa din analiza indicilor prezentați în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Corelația dintre indicii dezvoltării și creșterii venitului național al României în perioada 1950—1977 — procente —

Anii	Factorii dezvoltării				Coeficienți marginali pentru		
	Indicele investiț.	Indicele fd. fixe	Indicele forței de muncă ocupate	Indicii venitului național	investiții	fonduri fixe	forța de muncă ocupată
1950	100	100	100	100	—	—	—
1955	231	125	112	192	1,2	0,65	0,38
1960	439	161	114	267	1,6	0,60	0,43
1965	748	223	116	411	1,3	0,54	0,28
1970	13 ori	337	118	597	2,2	0,55	0,20
1975	22 ori	534	121	10 ori	2,2	0,53	0,12
1977	27 ori	645	123	12 ori	2,2	0,54	0,10

Sursa : Calculat după Anuarul statistic al R.S. România, 1978, p. 93, 96, 105, 353 și alte surse oficiale.

Așa cum se desprinde din tabelul nr. 2 relația dintre factorii dezvoltării și creșterea venitului național pune în lumină cîteva corelații mai importante : 1) O angajare puternică a factorilor materiali ai creșterii economice, indicii investițiilor și fondurilor fixe marcînd creșteri importante față de perioada de bază (26 ori investiții, respectiv 6,5 ori fonduri fixe), asigurînd un ritm ridicat al înzestrării muncii cu fonduri fixe (5,2 ori) ; 2) Indicii venitului național devansează simțitor pe cei ai fondurilor fixe și mai accentuat pe cei ai forței de muncă ocupate, conturînd o anumită tendință în utilizarea fondurilor fixe și creșterea susținută a productivității muncii sociale. 3) Coeficienții marginali exprimă, ca tendința de lungă durată, comportamentul factorilor de producție în realizarea unei unități de venit național, tipul de progres tehnic și de eficiență. Se constată astfel tendința ușoară de creștere a efortului de investiții pentru un procent de creștere a venitului național, compensată printr-o scădere remarcabilă a coeficientului marginal pentru forța de muncă (0,58% în 1955 și 0,10% în 1977) ceea ce se exprimă mai direct prin creșterea productivității muncii sociale de 9,8 ori, în tot acest interval. În perioada 1970—1977 caracterizată printr-un ritm mai puternic al dezvoltării, și accentuarea laturilor calitative venitul național crește de 2 ori, în aceeași măsură cresc și investițiile, fondurile fixe se extind de 1,9 ori, iar forța de muncă înregistrează o creștere de numai 4,0%. În aceste condiții un procent de creștere a venitului național se obține numai cu un procent de creștere a investițiilor, cu 0,95% dintr-un procent de creștere a fondurilor fixe și 0,52% pentru forța de muncă, productivitatea muncii sociale marcînd un salt de 1,92 ori în tot acest interval.

Transpus pe un plan mai sintetic și poate și mai sugestiv, și luînd în calcul întreaga muncă materializată înmagazinată în producție, creșterea eficienței economice se reflectă prin relația dintre indicele muncii vii și al muncii materializate. Acest indicator, de maximă generalizare, a evoluat diferit în perioada pe care o analizăm, înscriind o tendință mai puțin favorabilă în primele două decenii ale perioadei postbelice. În ultimul deceniu, mai ales în cincinalul precedent și în cel în curs, datorită progresului tehnic și îndeosebi măsurilor energice întreprinse de factorii de decizie, raportul respectiv a fost răsturnat, indicii venitului național, în 1977 față de 1970, devansînd pe cei ai creșterii produsului social-total cu 4%, ceea ce înseamnă evident o **importantă economisire de muncă socială.**

Integrate în conceptul general de eficiență, productivitatea muncii sociale a **devenit în condițiile noastre problemă de interes general,** de care depinde înlăturarea decalajelor economice, trecerea noastră în rîndul țărilor dezvoltate, lărgirea timpului liber, împlinirea personalității umane, nivelul de trai al populației. În perioada la care ne referim, sub influența unui complex de factori, tehnici, economici, culturali, de organizare — productivitatea muncii sociale a evoluat în ritmuri ridicate așa cum se poate desprinde din datele ce urmează : (tabelul nr. 3).

Analiza evoluției productivității muncii sociale în țara noastră pe ansamblu și pe ramuri ne îngăduie să formulăm unele constatări de ordin general. Este deosebit de interesant de remarcat faptul că linia de evoluție a productivității muncii se înscrie în aceleași tipologii dinamice ce caracterizează acumularea: în perioada 1950—1965, unei cote de acumulare redusă, i-a corespuns o creștere a productivității muncii sociale de aproape 2,6 ori, iar în perioada 1965—1977, la o cotă de acumulare mult mai ridicată și indicele productivității muncii sociale a crescut de 3,8 ori. Se cere menționat, totodată, că deși s-au obținut progrese deosebite și în acest domeniu, mai există suficiente rezerve de sporire a eficienței economice, a productivității muncii socialeîn toate ramurile, de reducere a cheltuielilor materiale, organizare a producției și a muncii, folosire a timpului de lucru, creșterea calificării și altele.

Tabelul nr. 3

Productivitatea muncii sociale în perioada 1950—1977
(venitul național la o persoană care lucrează) — în % —

	1955	1960	1965	1970	1975	1977
TOTAL din care :	171,4	235,0	254,3	506,0	826,4	975,2
Industrie	178,6	258,3	331,7	570,1	771,7	892,8
Construcții	100,1	167,5	177,0	242,7	333,6	395,0
Agricultură	161,9	169,0	192,0	210,2	343,5	433,6

Sursa : Prelucrat după datele publicate în Anuarul statistic al R.S. România, 1978, p. 93, 106.

ÎN MODUL CEL MAI SINTETIC compararea nivelului de dezvoltare al țării noastre cu cel al altor țări se poate realiza prin **venitul național pe locuitor.** Cu titlu de exemplu, în anul 1977 s-a produs un venit național de 431,7 miliarde lei, adică aproape 20 000 lei pe un locuitor, iar productivitatea muncii sociale, ca factor esențial al dezvoltării, a ajuns la 42 000 pe un locuitor. Trebuie să menționăm, însă, că, cu toate progresele incontestabile ce s-au obținut într-un timp relativ scurt, ne aflăm la o distanță de 3—4 ori față de productivitatea respectivă ce se obține în țările cu o economie dezvoltată. Efortul propriu considerabil, menținerea unei cote ridicate a acumulării și a unor ritmuri susținute a creșterii economice face ca perioada de eliminare a decalajelor față de țările dezvoltate economic ale lumii să fie mult mai scurtă. În 1938 obțineam doar 30$ venit național pe locuitor, nivel ce corespundea unei țări slab dezvoltate. În prezent deși realizăm un venit național de 13—14 ori mai mare decît în 1938, cu un venit pe locuitor de circa 1400—1500$, ne situăm, încă, în rîndul țărilor în curs de dezvoltare : ca urmare evoluția economiei se sprijină în continuare pe ritmuri susținute de creștere, pe realizarea unor profunde mutații calitative. Urmează ca la mijlocul deceniului următor să obținem un venit național pe locuitor de 2 400—2 500 dolari, asigurînd **trecerea României în rîndul țărilor cu un nivel mediu de dezvoltare economică.**

Repartizarea armonioasă a forțelor de producție pe teritoriu

MODELUL ROMÂNESC de creștere economică a generat în mod organic modificări în structurile teritoriale sub unghiuri de vedere variate : economic, social, demografic. Sensul major al acestor opțiuni a fost, în primul rînd, îmbinarea optimului economic cu cel social și demografic la nivelul macro și de zonă, care în condiții de eficiență economică și socială de lungă durată să ducă la o **valorificare rațională a resurselor materiale și umane a fiecărei zone și atragerea acesteia la progresul general al țării.** În cadrul strategiei generale a politicii partidului și statului, în condițiile avîntului rapid al forțelor de producție, perfecționării bazei tehnice materiale și a amplasării obiectivelor economice și sociale pe teritoriu și în cadrul unui program național de ridicare a zonelor în trecut rămase în urmă, au fost lichidate adîncile decalaje de dezvoltare teritorială, urmărindu-se egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare a tuturor județelor.

Ridicarea economică a județelor nu poate să însemne un proces liniar de egalizare absolută și uniformă, adică să se încurajeze o reproducere a structurii de ansamblu a economiei în fiecare zonă, regiune sau județ. Dimpotrivă, pornindu-se de la diviziunea națională a muncii, în condiții diferite pe care le au zonele, se urmărește să se asigure o **structură relativ diversificată din punct de vedere economic, în mai mare măsură omogenizată social și organic integrată în complexul național economic.** Prin politica de investiții se are în vedere tocmai ridicarea consecventă a zonelor și județelor în trecut rămase în urmă prin atragerea în circuitul economic a resurselor naturale și de muncă din diferite localități, apropierea cît mai eficientă a centrelor de producție de resursele de materii prime, energetice și de combustibil, de centrele de consum. Examinată într-o concepție sistemică sub unghiul de eficiență economică și socială, și într-o perspectivă mai largă, dezvoltarea teritorială urmărește **menținerea unui echilibru și a unor proporții fundamentale dintre industrie și agricultură în profil de zone, o structură rațională a populației pe medii rural și urban, diminuarea la minimul necesar a mobilității teritoriale a populației și în ultimă analiză omogenizarea nivelului de venituri și în general al gradului de civilizație și cultură a oamenilor de pe întreg teritoriul țării.**

Prin politica de investiții îndreptată spre ridicarea zonelor în trecut rămase în urmă s-a angajat un ritm mult mai ridicat în aceste județe cu o pondere mai redusă a industriei. În 1977, de exemplu, față de 1965, la o creștere medie a volumului producției globale pe țară de 4,0 ori, s-a înregistrat o creștere mai accentuată în județele în trecut rămase în urmă : Olt (10 ori), Buzău (8,5 ori), Argeș (7,4 ori), Ialomița (6 ori, Iași (6,6 ori), Sălaj (7,4 ori), Vîlcea (6,4 ori), Vaslui (5,3 ori), Teleorman (5,6 ori), Mehedinți (5,4 ori), Harghita (4,0 ori), Dolj (5 ori), Covasna (4,2 ori), Botoșani (4,1 ori). În cadrul politicii de repartizare a forțelor de producție pe teritoriu s-au format noi tipologii, ceea ce exprimă procesul complex de apropiere a nivelurilor de dezvoltare dintre zone (tabelul nr. 4).

Prima grupă formată din 6 județe și municipiul București, care includ dezvoltarea și modernizarea unor vechi vetre industriale dar și crearea unor zone industrializate noi (Argeș, Galați), dețin 1/4 din populația totală și o pondere de peste 43% în producția industrială a țării, avînd și un grad de urbanizare în medie apropiat de cel din țările avansate economic (72%). De remarcat că din produsul global al industriei și agriculturii însumat la un loc, 95% îl reprezintă producția industrială, această zonă avînd un caracter pronunțat industrial.

Tabelul nr. 4

Tipologia județelor R. S. România în 1977, după valoarea producției industriale pe un locuitor

	Număr de județe	Populație totală — mii loc.	%	Producție globală industrială — mil. lei	%	Producție globală agricolă mil lei	%	Populație urbană — mii loc.	%
Total R. S. România	40	21 657,6	100,0	753,8	100,0	124,7	100,0	10 362,3	100,0
I. Județe cu grad relativ ridicat față de media pe țară (peste 50 000 lei prod. ind. pe locuitor) [1]	7	5 582,0	25,8	326,2	43,3	17,0	13,6	4 042,1	39,0
II. Județe cu grad mediu de industrializare (25 000—50 000 lei) [2]	19	10 404,0	48,0	332,2	44,0	65,0	52,1	4 692,1	45,3
III. Județe mai puțin industrializate (sub 25 000 lei) [3]	14	5 671,6	26,2	95,4	12,7	42,7	34,3	1 628,1	15,7

[1]) Brașov, Galați, București, Sibiu, Argeș, Prahova, Hunedoara
[2]) Mureș, Timiș, Caraș-Severin, Brăila, Cluj, Bacău, Neamț, Dîmbovița, Olt, Arad, Bihor, Constanța, Alba, Maramureș, Dolj, Iași, Buzău, Harghita, Covasna
[3]) Satu-Mare, Mehedinți, Gorj, Suceava, Ialomița, Teleorman, Tulcea, Sălaj, Vîlcea, Vaslui, Ilfov, Botoșani, Bistrița-Năsăud, Vrancea.

Cea de-a doua grupă cuprinde 19 județe, cu un grad de industrializare medie, care dețin 48% din populația țării și 44% din producția industrială, avînd un grad mediu de urbanizare de 45,5%, mai redus ; această grupă are un specific industrial-agrar.

Cea de-a treia grupă, cuprinde 14 județe cu un grad de industrializare relativ mai redus, obțin în medie o producție industrială pe locuitor de 17 000 lei, dețin 26,2% din populația țării și un grad de urbanizare scăzut (28,8%), avînd un caracter agrar-industrial. Urmărindu-se creșterea multilaterală a tuturor zonelor țării, omogenizarea mai accentuată a dezvoltării forțelor de producție, așa cum se prevede în proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al partidului, se are în vedere **realizarea în fiecare județ a unei producții globale pe locuitor (a ramurilor producției materiale și a serviciilor) de cel puțin 70 000 lei anual în 1985.**

O participare tot mai activă la schimbul mondial de valori

ROMÂNIA ca țară în curs de dezvoltare și în plin proces de primenire a structurilor sale economico-sociale acordă o atenție deosebită **schimburilor comerciale externe, cooperării în producție și tehnico-științifice cu alte țări,** probleme ce se înscriu în centrul politicii generale de construire a societății socialiste. Dezvoltarea economică se află într-o strînsă interdependență cu ritmul și structura relațiilor economice externe. Acest mod de adaptare a economiei noastre la comportamentul pieții mondiale de schimb, vizează cîteva direcții mai importante. Este vorba mai întîi de o **creștere a potențialului de producție, a capacității economiei și competitivității cu alte țări, de lărgirea bazei efective pentru extinderea comerțului exterior și în general a relațiilor economice de schimb.** Această dimensiune nouă poate fi evidențiată și prin aceea că în actualul cincinal valoarea comerțului exterior se ridică la circa 1/3 din venitul nostru național. **Creșterea simțitoare a schimburilor comerciale, cu țările socialiste, cu cele în curs de dezvoltare, cu toate țările lumii —** se înscrie ca altă direcție fundamentală a comerțului nostru exterior. Participarea României la circuitul economic mondial, exprimată prin volumul comerțului exterior, a fost în 1977 de 25,5 ori mai mare decît în 1950.

A treia direcție, deosebit de importantă și care caracterizează în mod direct modificările ce s-au produs în laturile calitative a economiei românești, vizează **schimbările importante ce-au avut loc în structurarea exporturilor,** creșterea ponderii produselor industrializate, (mașini și utilaje de la 4,2% în 1950 la 26,8% în 1977, mărfuri industriale de larg consum — de la 1,3% la 16,8%), și reducerea la strictul necesar a ponderii materiilor prime importate. Desigur că modul cum sînt acoperite nevoile complexe ale economiei naționale în anumite etape ale dezvoltării noastre, dau o anumită semnificație indicilor de autonomie a exportului sau de dependență a importului, a căror valoare de cunoaștere sporește considerabil astăzi în condițiile crizei energetice și de materii prime. În anul 1977, de exemplu, indicele autonomiei exportului la o serie de grupe mari de mărfuri solicitate pe piața internațională ne este favorabil, exportul depășind de cîteva ori importul la unele mărfuri industriale însemnate ca și de larg consum. În același timp, necesitățile noastre de dezvoltare și modernizare ne obligă încă la menținerea unor indici de dependență ai importului.

Adaptarea tot mai mult a economiei noastre la cerințele pieței mondiale în concordanță cu interesele curente și de perspectivă ale țării, necesită intensificarea în continuare a schimburilor comerciale și de cooperare în producție și tehnico-științifică, valorificarea superioară a produselor noastre pe piețele externe, îmbunătățirea structurii comerțului exterior, creșterea eficienței acestuia, asigurarea unui echilibru convenabil între export și import în vederea realizării unei balanțe comerciale și de plăți externe active — orientări de mare însemnătate prevăzute în Proiectul de directive a celui de al XII-lea Congres al Partidului.

prof. dr. Mircea BULGARU

POLITICA DEMOGRAFICĂ — COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE (I)

RETROSPECTIVA celor 35 de ani pe care i-a parcurs România de la istoricul 23 August 1944 pune în lumină, alături de marile schimbări pe care le-a cunoscut societatea românească în toate domeniile vieții politice, sociale și economice, adîncile prefaceri, sub raport cantitativ și calitativ, care au însoțit populația țării. Comparația sumară a începutului perioadei cu anul aniversar 1979 ne redă, în linii foarte generale, **dimensiunea** acestor schimbări. Se estimează [1]) că în anul 1944 numărul populației României a fost de 15 800 000 locuitori ; durata medie a vieții era de circa 42 ani [2]) — un nivel din cele mai scăzute la scară europeană ; proporția analfabetismului era deosebit de ridicată — recensămîntul din 1948 ne dă cifra de 23,1% analfabeți în rîndul populației în vîrstă de 7 ani și peste sau aproape 3,2 milioane persoane ; proporția populației rurale era de aproximativ 80%, iar populația activă din agricultură deținea ceva mai mult de trei pătrimi din populația activă a țării. În prezent, numărul populației depășește 22 000 000 — în aprilie a.c. a fost atinsă această cifră —, durata medie a vieții este de aproape 70 de ani pentru întreaga populație, analfabetismul a fost lichidat de multă vreme — în prezent aproximativ o pătrime din populația țării este populația școlară, cuprinsă într-un modern sistem de învățămînt, populația urbană a ajuns la jumătate din populația țării, iar persoanele active care lucrează în sectoarele neagricole — în special în sectorul secundar [3]) — dețin circa două treimi din populația activă a țării. Aceste schimbări, petrecute într-un interval de timp ce depășește cu puțin durata unei generații [4]) și care țin de calitatea populației, îndreptățesc afirmația că **sîntem în prezența unor adevărate mutații [5]), de o mare însemnătate pentru progresul țării.**

În virtutea raportului existent între dezvoltare și populație vom identifica cu ușurință influența pe care au exercitat-o schimbările social-economice asupra populației. Aceeași relație dialectică ne obligă însă să recunoaștem că **populația, cu caracteristicile sale calitativ modificate, se afirmă tot mai plenar ca factor al progresului și civilizației, fiind principala forță de producție,** creatoarea tuturor bunurilor materiale și valorilor spirituale.

Relații de organică determinare cu umanismul socialist

ÎN MODIFICAREA tendințelor demografice și caracteristicilor populației un rol important îl are politica demografică, ca sistem coerent de măsuri și acțiuni menite să influențeze variabilele demografice în concordanță cu obiectivele strategiei generale a dezvoltării social-economice. De-a lungul celor 35 de ani au fost întreprinse numeroase acțiuni, au fost inițiate legislații care s-au referit la diferite aspecte legate de populație și la fenomenele demografice. Despre o politică demografică, în sensul riguros al cuvîntului, putem vorbi însă abia din 1966 ; formularea completă a acesteia, sub formă de principii, opțiuni și obiective pe termen lung, o datorăm Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român [6]).

Ținînd seama de faptul că populația este un sistem demografic relativ autonom, integrat însă împreună cu alte sisteme în sistemul social și că comportamentul ei este determinat, pe de o parte, de variabilele demografice, iar pe de altă parte, de variabilele social-economice, politica demografică poate fi definită într-un sens mai restrîns și în altul mai larg. Vom reține, pentru analiza noastră, accepția mai restrînsă [7]), potrivit căreia politica demografică reprezintă **un sistem de acțiuni, legi,**

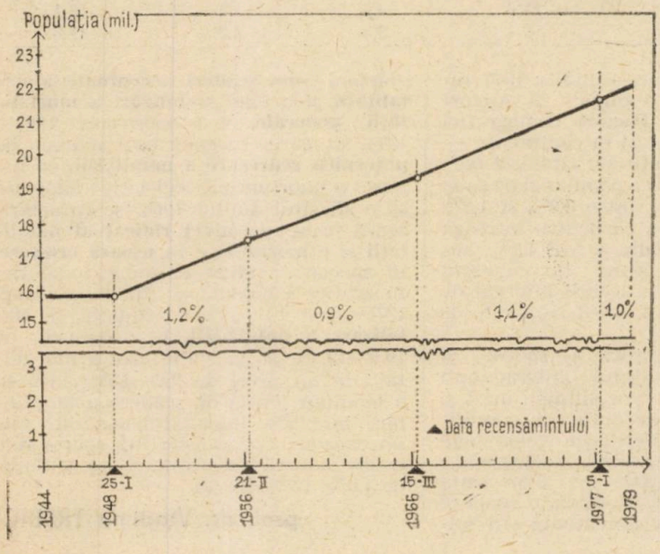

Fig. 1 : Evoluția populației României 1944—1979

[1]) Pentru anii 1944 și 1945 nu dispunem de date statistice privind mișcarea naturală a populației ; seria este reluată cu anul 1946. Cît privește numărul și structura populației după diferite caracteristici, informațiile sînt asigurate de cele patru recensăminte (1948, 1956, 1966 și 1977)

[2]) Cifră estimată, ținînd seama de faptul că în anii 1946—1947 mortalitatea generală a fost de 20,4 decese la 1 000 locuitori, iar mortalitatea infantilă, de 181 decese sub 1 an la 1 000 născuți-vii, cifre aproximativ egale cu cele din anii 1930—1932, pentru care tabela de mortalitate a acad. Gh. Mihoc ne dă o durată medie a vieții de 42 ani.

[3]) În prezent pentru prima dată populația activă din industrie (34 la sută) depășește pe cea din agricultură (32 la sută).

[4]) Demografia consideră drept lungime a unei generații (mai exact, distanța dintre două generații succesive) intervalul de timp de circa 30 de ani.

[5]) Amintim că țărilor din Europa occidentală le-au fost necesare, pentru asemenea schimbări, perioade de timp de 100—150 ani.

[6]) În Programul Partidului Comunist Român un capitol special — „Politica demografică și de folosire a forței de muncă" — este consacrat acestei probleme.

[7]) În Planul mondial de acțiune în domeniul populației, cel mai important document adoptat de Conferința mondială a populației, organizată de Națiunile Unite la București (1974), se specifică că politica demografică este parte integrantă din politica social-economică și că principalele obiective ale acesteia sînt : a) creșterea demografică ; b) scăderea morbidității și a mortalității ; c) procrearea

acte administrative, măsuri cu ajutorul cărora statul urmărește să influențeze principalele variabile demografice, corespunzînd evenimentelor demografice: naștere, deces, căsătorie, divorț și migrație. Întrucît nașterea se realizează în principal în cadrul familiei sau cuplului căsătorit, **familia** — nucleul de bază al societății — este obiect direct al politicii demografice și politicii sociale. Cît privește structura populației, în special după sex și vîrstă, aceasta constituie un obiect al politicii demografice, numai că influențarea ei are loc prin intermediul natalității și mortalității. Migrația internă influențează distribuția spațială a populației și urbanizarea, fiind determinată în principal de factori economici. Creșterea demografică — obiectiv demografic final — este rezultanta natalității și mortalității, avînd importanță deosebită ca spor (excedent) natural și ca ritm mediu anual, în raport cu indicii economici.

Politica demografică are, așadar, un caracter complex, conferit atît de numărul mare de variabile, cît și de relațiile și interdependențele ce se formează între ele. În acest cadru, **natalitatea se înscrie ca principal obiectiv de politică demografică** [8]), deoarece de nivelul și evoluția ei depinde sporul natural și, mai general, ritmul creșterii demografice, mai cu seamă în țările în care mortalitatea a ajuns la un nivel foarte scăzut, iar reducerea ei nu mai poate constitui o sursă a creșterii demografice. Să precizăm de la început că dacă obiectivele și acțiunile politicii demografice au variat de-a lungul anilor, a existat o trăsătură comună ce i-a asigurat unitatea: **în concepția umanismului socialist omul este suprema valoare, iar ridicarea bunăstării populației, a nivelului ei cultural reprezintă țelul suprem al întregii strategii a dezvoltării social-economice** [9]).

Care au fost acțiunile de influențare: a natalității și mortalității și deci a creșterii demografice, a nupțialității și divorțialității, a familiei, a migrației de-a lungul celor 35 ani? Procesul de constituire a politicii demografice pînă la forma în care ea se înfățișează astăzi, ca sistem complex și coerent vizînd influențarea directă și indirectă a tuturor caracteristicilor cantitative și calitative ale populației, este marcat de cîteva **momente semnificative** și se caracterizează printr-un grad și o eficiență diferită a influenței sale. Ajungem astfel la o istorie a politicii demografice, strîns legată de istoria demografică — care, la rîndul ei, este determinată de istoria socială și economică a societății românești.

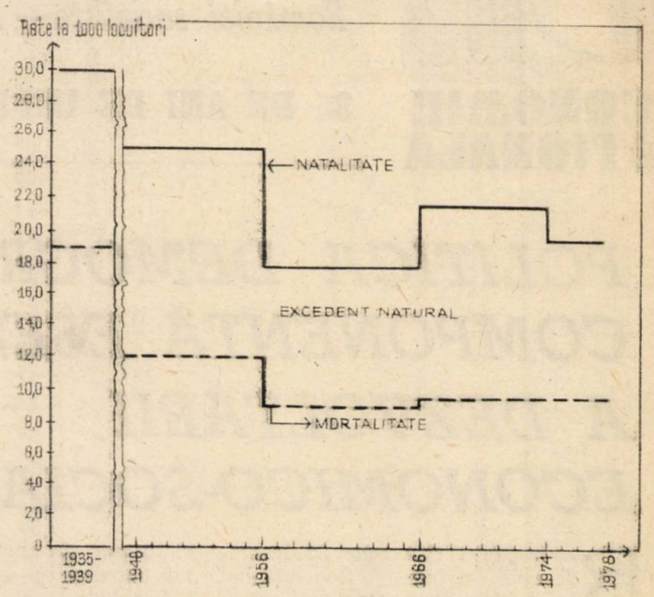

Fig. 2: Natalitatea, mortalitatea și excedentul natural al populației României 1935—1939 și 1948—1978 (medii pe subperioade)

Dinamismul demografic

ÎN PERIOADA 1944—1979 numărul populației României a crescut cu circa 6 200 000; ritmul mediu anual a fost de aproximativ 1,1%, cu anumite variații în diferite subperioade ale istoriei demografice contemporane. Cele 35 de generații noi care au apărut după 23 August 1944 se cifrează — după estimații — la peste 12 milioane persoane sau, altfel spus, mai mult de jumătate din populația României anului 1977 reprezintă cei născuți după 23 August 1944 (vezi fig. 1). Factori demografici — care vor fi analizați în continuare — au determinat variații ale ritmului mediu anual de creștere a populației pe subperioade mai mari: între 0,9% și 1,2% anual. Să remarcăm că pentru întreaga perioadă ritmul mediu a fost 1,1%, superior ritmului pe care l-a cunoscut populația Europei în același interval de timp; în ultimii ani, acest ritm este de 0,6% anual.

Creșterea demografică — sporul și ritmul — este rezultatul interacțiunii dintre natalitate și mortalitate: unul și același spor se poate obține în condițiile unor niveluri diferite ale celor două componente ale mișcării demografice, cum atestă, de altfel și experiența României. În trecut, de pildă, o creștere demografică relativ accentuată era solidul unei natalități ridicate, dar și al unei mortalități de asemenea ridicate, în timp ce în condițiile actuale același rezultat se obține în urma unei mortalități scăzute și al unei natalități la un nivel relativ ridicat [10]) (vezi și tabel).

Dacă lăsăm la o parte anii 1944—1947 care, din punct de vedere demografic, se caracterizează printr-o mortalitate excesivă — consecințele războiului și ale celor doi ani de secetă — istoria demografică din 1948—1979 poate fi împărțită, cu oarecare aproximație în patru subperioade, ținînd seama de caracterul evoluției natalității și mortalității. a) Subperioada 1948—1956 se caracterizează printr-un **nivel ridicat al natalității** ca urmare a recuperării căsătoriilor și nașterilor amînate în timpul războiului și anilor postbelici de secetă și printr-o tendință de **scădere a mortalității** generale și a celei **infantile.** b) Subperioada 1957—1966 este marcată de **puternica redresare a natalității,** ca urmare a unor măsuri legislative adoptate spre sfîrșitul anului 1966, se caracterizează printr-un **nivel ridicat al natalității** și o mortalitate în **ușoară creștere,** în special ca efect al îmbătrînirii demografice a populației. d) Subperioada 1975—1978 cunoaște o tendință de **stabilizare a natalității,** la un nivel de 19,0—19,5‰ și de stabilizare a mortalității la un nivel de 9,0—9,5‰, însă cu o tendință fermă de scădere a mortalității infantile. Rezultatul general este un excedent natural de 10‰ sau o rată medie anuală de creștere a populației de 1,0%. (vezi fig. 2).

Datele medii ale natalității, mortalității generale și excedentului natural, ca și ale mortalității infantile

Subperioada	La 1 000 locuitori			La 1 000 născuți — vii decese sub un an
	Născuți-vii	Decese	Excedent natural	
1946—1947	24,1	20,4	8,7	131,0
1948—1956	25,1	12,0	13,1	106,7
1957—1966	17,7	8,9	8,8	64,8
1967—1974	21,8	9,5	12,3	46,4
1975—1978	19,4	9,5	9,9	31,8

prof. dr. Vladimir TREBICI

și formarea familiei; d) migrația internă și urbanizarea; e) structura populației (în special după sex și vîrstă) etc.

[8]) De aici și clasificarea — evident simplificată — a politicilor demografice în: pronataliste (de încurajare a natalității) și antinataliste (de reducere a natalității)

[9]) Precizarea este indispensabilă, deoarece pot exista situații cînd promovarea unui principiu sau a unei strategii sociale poate exercita o influență nedorită asupra unei tendințe demografice. Așa, de pildă, se constată că ridicarea nivelului de instruire al populației feminine, mobilitatea profesională și socială a acesteia pot avea, pentru un timp oarecare, un efect negativ asupra natalității. Exemplul subliniază caracterul complex al politicii demografice ca și necesitatea de a găsi modalități de armonizare a obiectivelor demografice cu cele sociale, a intereselor familiei cu cele ale societății.

[10]) Iată, pentru comparație, două perioade care au aceeași rată a excedentului natural — 13,1 la sută: în perioada 1930—1934 această rată s-a obținut în condițiile în care natalitatea a fost de 32,9 la sută, iar mortalitatea generală de 19,8 la sută; în perioada 1948—1956, rata de 13,1 la sută este rezultatul unei natalități de 25,1 la sută și al unei mortalități scăzute, de 12 la sută.

Acțiunea „R. E."

CONCENTRAREA EFORTURILOR PE OBIECTIVELE PRINCIPALE

— o cerință a scurtării duratei de execuție, a creșterii eficienței investițiilor —

*CONCENTRAREA eforturilor în investiții pe un număr restrîns de obiective și darea lor în exploatare în termene scurte prezintă un interes deosebit dacă avem în vedere efectele economice favorabile pe care le aduce o asemenea acțiune atît întreprinderilor beneficiare de investiții, cît și economiei în ansamblu. Continuăm acțiunea noastră *) prezentînd în acest număr unele considerații privind determinarea și evaluarea acestor efecte economice în procesul de planificare, proiectare, cît și în execuția obiectivelor de investiții, urmărind perfecționarea cunoașterii și cuantificării lor.*

Influența factorului timp asupra eficienței investiției

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, determinarea efectelor economice ale realizării în perioade mai scurte sau mai îndelungate a unor investiții este o acțiune deloc facilă, care se complică și mai mult cînd se urmărește și influența concentrării fronturilor de lucru. Complexitatea acestei probleme face necesar ca, la analiza ei, să se pornească de la aprecierea generală asupra procesului de realizare a investițiilor, care include, prin natura sa, într-o primă etapă, consum de mijloace materiale și financiare pe un anumit interval de timp, iar în a doua etapă, obținerea efectelor economice scontate.

Prin interdependența lor, aceste două etape ne arată că, alături de modul de gospodărire a fondurilor de investiții, **asigurarea unui grad mai ridicat sau mai scăzut de eficiență economică depinde și de scurtarea sau mărirea duratei de realizare a obiectivelor de investiții**, făcînd necesar să se evalueze cît mai exact influența factorului timp asupra mărimii cheltuielilor de investiții și a efectelor rezultate în diferite faze de investire.

În general, în perioada de realizare a investiției, influența exercitată de **factorul timp** asupra eficienței economice a investițiilor se concretizează, practic, în durate diferite de elaborare, avizare și aprobare a documentațiilor tehnico-economice în funcție de complexitatea tehnologică și constructivă a investiției ; durate diferite de execuție a obiectivelor de investiții și deosebiri în modul de eșalonare a investițiilor pe anii de construcție, atunci cînd acestea se pot efectua și în etape, cînd este posibilă intrarea parțială în funcțiune a unor capacități de producție, înainte de terminarea construcției întregului obiectiv ; perioade diferite de asimilare a capacităților de producție, pînă la realizarea nivelului indicatorilor tehnico-economici proiectați.

● În analiza principalelor direcții de influență ale factorului timp asupra eficienței economice a investițiilor, potrivit reglementărilor în vigoare cît și unor păreri ale specialiștilor, se consideră ca punct de plecare **momentul începerii construcției.** Practica arată însă că acest moment este necesar să-l constituie **nu începutul construcției, ci cel al concepției și proiectării obiectivului,** cînd de fapt încep să se facă primele cheltuieli pentru investiția respectivă. Includerea în calculele de corectare a cheltuielilor de investiții și a influențelor datorate imobilizărilor de fonduri în perioada de proiectare, este absolut necesară, deoarece în faza de proiectare se cheltuiește un volum destul de însemnat de muncă care nu poate fi neglijat (circa 5% din valoarea totală a investiției). Desigur, în acest context, o importanță mare capătă concentrarea eforturilor pe obiectivele principale încă din faza de proiectare pentru reducerea acestei perioade în scopul accelerării dării în exploatare a obiectivelor și promovării neîntîrziate a tehnicii moderne. În acest fel se pot preîntîmpina : situațiile în care, datorită duratelor mari de elaborare și aprobare a documentațiilor de investiții, la sfîrșitul perioadei de proiectare, concepția de ansamblu, soluțiile tehnologice adoptate să fie depășite iar, pe de altă parte, cazurile de depășire a termenelor stabilite în execuție. Iată de ce este necesar ca în faza de proiectare să se pună accentul în mai mare măsură pe **simplificarea metodologiei de elaborare, avizare și aprobare a documentațiilor tehnico-economice,** precum și pentru aplicarea unor metode moderne de proiectare (modulare, tipizare), concomitent cu asigurarea unui înalt nivel tehnic și calitativ al acestora.

● În ce privește **durata de execuție a lucrărilor,** este cunoscut că scurtarea acesteia determină efecte economice pozitive pentru întreprinderea beneficiară, după cum efectele sînt inverse la prelungirea duratelor de execuție. Ținînd seama de faptul că orice investiție echivalează, pe durata execuției, cu o retragere corespunzătoare de fonduri din circuitul productiv, aceasta exercită, după părerea noastră, o influență mai complexă asupra economiei. Este vorba atît de efectele economice care ar trebui să se obțină de pe urma fondurilor investite în perioada planificată de construcții, cît și de cele generate de scurtarea sau depășirea perioadei normate sau planificate de realizare a investiției. Aceste

*) Primele trei părți ale acestui articol au fost publicate în „R.E." nr. 21, 23, 27/1979.

efecte se reflectă în pierderi datorate retragerii din circuitul economic a fondurilor, în condițiile respectării duratei normate de construcție, așa numitele „pierderi convenționale". Majorarea acestor „pierderi" ca urmare a prelungirii perioadei planificate de construcție constituie „pierderi reale" din imobilizarea fondurilor respective.

Metode evoluate de calcul a mărimii efortului proiectare-execuție

PENTRU DETERMINAREA mărimii efectului cumulat (proiectare + execuție) rezultat din retragerea din circuitul economic a fondurilor, se poate utiliza următoarea formulă :

$$E = Kn [I_1 (Di - 0,5) + I_2 (D_1 - 1 - 0,5) + I_3 (Di - 2 - 0,5) ... Ii (Di - 0,5)]^*).$$

Sînt întrunite astfel, după părerea noastră, condiții suficiente pentru ca acest mod de calcul să poată fi utilizat la determinarea efectului economic al retragerii din circuitul economic a fondurilor de investiții. Este semnificativă analiza (pe baza acestei formule) a unor cazuri, apărute în procesul investițional din acest an (tabelul nr. 1), pentru stabilirea efectului economic care se

Tabelul nr. 1

Efectul economic al scurtării duratei de execuție prin concentrarea fronturilor de lucru (la un obiectiv de mărime medie)

— mii lei —

	Calculul efectului economic la :	
	durata de proiectare și de execuție a investiției stabilite în proiect	durata scurtată de proiectare și de execuție a investiției față de cea din proiect
Investiții totale prevăzute în deviz (I)	20 000	20 000
din care, pe ani		
I	10 000	10 000
II	5 000	6 000
III	2 000	4 000
IV	3 000	—
Coeficientul normativ al eficienței economice (Kn)	0,18	0,18
Efectul economic (E) — nivelul imobilizărilor de fonduri	9 360	6 480
Investiții (corectate cu efectul economic)	29 360	26 480

obține prin scurtarea sau prelungirea duratei de proiectare și de execuție a investiției. Rezultă că, în cazul reducerii duratei de proiectare și de execuție a investiției cu numai un an, pierderile datorate retragerii din circuitul economic a unor fonduri exprimate sub forma „efectului economic" s-ar putea reduce cu peste 30%.

Valabilitatea formulei propuse pentru dimensionarea efectului economic este de altfel pe deplin confirmată de rezultatele favorabile obținute prin scurtarea duratei de execuție în anul 1979 la o serie reprezentativă de noi capacități de producție de la întreprinderea „1 Mai"-Ploiești, de la exploatarea minieră Paroșeni, de la întreprinderea navală Galați, de la întreprinderea de piese auto Iași etc.

După cum, în cazul prelungirii duratelor de realizare a investiției cu un an față de cea stabilită în proiect se înregistrează o creștere a pierderilor datorate retragerii din circuitul economic a unor fonduri cu peste 33% față de cele proiectate (tabelul 2).

Tabelul nr. 2

Efectul economic al prelungirii duratei de execuție prin risipirea fronturilor de lucru (la un obiectiv de mărime medie)

— mii lei —

	Calculul efectului economic la :	
	durata de proiectare și de execuție a investiției stabilite în proiect	durata prelungită de proiectare și de execuție a investiției față de de cea din proiect
Investiții totale prevăzute în deviz (I)	20 000	20 000
din care, pe ani		
I	10 000	10 000
II	5 000	5 000
III	2 000	2 000
IV	3 000	1 500
V	—	1 500
Coeficientul normativ al eficienței economice	0,18	0,18
Efectul economic (E) — nivelul imobilizărilor de fonduri	9 360	12 690
Investiții (corectate cu efectul economic)	29 360	32 690

Și în această situație valabilitatea formulei propuse**) se confirmă prin rezultatele obținute în practică în anul 1979 la capacitățile noi de la rafinăria Teleajen, la fabrica de furfurol Slobozia, la întreprinderea de produse din mase plastice pentru construcții București, la combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, la care depășirea duratelor de execuție prevăzute în proiecte, în medie cu 1 an, au dus la creșterile evidențiate în tabelul nr. 2.

Avînd în vedere că în prezent influența factorului timp asupra eficienței fondurilor investite se urmărește cu ajutorul unor metode statistice contabile, care nu oferă întotdeauna posibilitatea evaluării în timp a indicatorilor economici și financiari ai investiției, sîntem de părere că utilizarea metodologiei propuse poate evidenția cu mai multă claritate în dinamică efectul scurtării sau dilatării perioadei totale de realizare (proiectare + execuție) a unei investiții asupra eficienței fondurilor alocate și, deci, avantajele pe care le oferă — la beneficiar — concentrarea forțelor pe obiectivele principale.

dr. Alexandru OLTEANU

*) În care : E — mărimea efectului economic rezultat din retragerea din circuitul economic a fondurilor ; Kn — coeficientul normativ al eficienței economice a investițiilor ; I_1, I_2... Ii — investițiile efectuate succesiv în fiecare an, pînă la punerea în funcțiune a capacității de producție proiectate ; Di — Di — 1... D_1 — timpul de retragere din circuitul economic a fondurilor de investiții în perioada de proiectare și de execuție (ani) ; i — durata de proiectare și de execuție a obiectivului (ani) ; 0,5 — coeficientul de rectificare a cheltuielilor de investiții în ipoteza cheltuirii uniforme a fondurilor în cadrul fiecărui an de proiectare și de construcție.

**) Deoarece mărimea efectului economic rezultat ca urmare a retragerii din circuitul economic a fondurilor de investiții se adaugă la valoarea inițială a acestora, se propune a se efectua calculul după formula : $Eg = I + It$

în care : Eg = mărimea totală a investiției după adăugarea efectului rezultat din retragerea din circuitul economic a fondurilor ; I = mărimea inițială a investiției ; It = mărimea efectului rezultat din imobilizarea fondurilor de investiții.

Dacă extrapolăm formula de determinare a efectului rezultat din retragerea din circuitul economic a fondurilor, expusă anterior, atunci vom avea : $Eg = (1 + Kn\ Nn)$

în care : Nn = perioada medie de retragere din circuitul economic a fondurilor calculat astfel :

Formula are la bază, evident, utilizarea calculului dobînzii simple. Pentru reflectarea mai corectă a efectelor retragerii din circuitul economic a unor fonduri, uniformitatea calculelor în analiză și planificare trebuie folosită formula „dobînzii compuse" :

$$Eg = \frac{\sum_{Ii}^{n} Ii\ (1 + Kn)\ Di - i + 0,5}{Ii}$$

CONCEPTE – INSTRUMENTE – TEHNICI ÎN SPRIJINUL SPORIRII EFICIENȚEI

„R. E." militează pentru generalizarea analizei valorii

POSIBILITĂȚI DE ECONOMISIRE A MATERIILOR PRIME ȘI ENERGIEI ÎN DOMENIUL CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI

PROIECTUL Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, care — după dezbaterea publică — va fi supus adoptării de către Congresul al XII-lea al P.C.R., prevede printre obiectivele prioritare : intensificarea procesului de modernizare a producției industriale prin **asimilarea de noi produse și reproiectarea celor existente,** pentru a le conferi caracteristici tehnice și economice la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial ; **elaborarea și aplicarea de tehnologii avansate** care să asigure sporirea mai accentuată a productivității muncii, reducerea consumurilor specifice și creșterea substanțială a eficienței economice. Importanța pe care o prezintă, din acest punct de vedere, metoda analizei valorii de întrebuințare a produselor a fost demonstrată prin numeroase și sugestive exemple. Extinderea și generalizarea acestei metode devenind un imperativ economic de cea mai mare actualitate, considerăm util ca **în proiectul de Program, analiza valorii și fie în mod explicit menționată, cu caracter de obligativitate, printre metodele și formele avansate de organizare și desfășurare a introducerii progresului tehnic.**

Preliminarii metodologice

METODA analizei valorii urmărește perfecționarea tehnică și calitativă a produselor concomitent cu sporirea rentabilității lor, acționînd îndeosebi la nivelul fazei de concepție constructivă și de reproiectare. Un aspect esențial al acestei metode constă în stabilirea concordanței orientative dintre latura tehnico-funcțională și cea economico-socială a produsului.[1] Aceasta reclamă studierea și cunoașterea profundă a celor două dimensiuni :

● **însușirile materiale ale produsului,** care-i determină utilitatea sau calitatea de a satisface anumite trebuințe umane, adică de a îndeplini anumite **funcții utile,** ceea ce reprezintă **valoarea de întrebuințare.** Pornind de la complexitatea structurală a valorii de întrebuințare, în care funcțiile sînt interdependente, este necesară aprecierea importanței fiecărei funcții în condiții date, pentru stabilirea ordinii logice a funcțiilor, ordine care poate să cunoască modificări pe măsură ce unele funcții se perfecționează, iar altele devin neimportante sau chiar inutile. Totodată, fiecare valoare de întrebuințare este o componentă a unor multiple sume de valori de întrebuințare menite să satisfacă nevoia socială. Privind problema la acest nivel, apare necesitatea înlocuirii reciproce a unor valori de întrebuințare sau a diferitelor funcții după anumite criterii de economicitate, din rîndul cărora nu trebuie să lipsească reducerea consumului energetic ;

● **costul de producție defalcat pe funcții** sau, după caz, principalele componente ale costului distribuite pe funcții. În acest domeniu rolul economistului sporește, deoarece dimensiunea economică a produsului capătă valențe deosebite în condițiile noului mecanism economico-financiar și al exigențelor de sporire substanțială a eficienței economice. Considerăm necesar ca la aprecierea dimensiunii economice să se țină seama și de principiul **producției nete** — în corelație, desigur, cu ponderea funcțiilor în costul de producție și cu aportul lor la obținerea beneficiului. O metodologie în acest sens se cere a fi elaborată pentru a fi pusă la dispoziția colectivelor de A.V. Este necesară, de asemenea, **stabilirea unei noi structuri a costurilor de producție,** specifică analizei valorii, adică **pe principalele funcții** ale produsului.

La aplicarea metodei analizei valorii în domeniul mașinilor-unelte trebuie să se țină seama și de următoarele aspecte : **1)** este posibilă și chiar necesară studierea parțială a mașinilor-unelte, adică atenția să fie concentrată asupra **celor mai active componente,** care îndeplinesc funcțiile de bază ; **2)** anumite funcții și caracteristici se întîlnesc la întreaga gamă de mașini-unelte și, deci, pot fi **standardizate** pentru a facilita întocmirea nomenclatorului și a ordinii funcțiilor după importanța lor ; **3)** stabilind funcțiile-standard ale principalelor elemente active ale mașinilor-unelte, se poate determina **structura specifică a costului de producție antecalculat după criteriul funcțiilor produsului.**

Standardizarea funcțiilor și caracteristicilor, necesară pentru aplicarea corectă și eficientă a analizei valorii, este utilă și în tipizarea mașinilor-unelte, motoarelor, utilajelor — în general, a produselor industriei constructoare de mașini — acțiune care, potrivit indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la recenta Consfătuire de lucru cu proiectanți tehnologi și de construcții, va trebui să cunoască o puternică extindere.

Valențele experienței concrete

ANALIZA valorii întreprinsă de noi se referă la elementul de bază al utilajului de ștanțare — **matrița de la ștanța pentru decuparea tolelor „U".** Tolele, subansamble importante ale motoarelor electrice, sînt necesare în cantități foarte mari. Decuparea lor prin ștanțare trebuie să se realizeze la un înalt grad de precizie ; de aceea asigurarea unor matrițe de înaltă tehnicitate a constituit o problemă de mare importanță pentru colectivul de oameni ai muncii de la întreprinderea **„Electromotor"** din Timișoara. [2] Vechiul sistem de matrițe monobloc, confecționate manual, nu mai corespunde cerințelor actuale, îndeosebi din punctul de vedere al fiabilității și mentenabilității lor. În prezent, matrițele segmentate, uzinate pe baza tehnologiilor moderne, dețin o pondere de peste 90% din totalul matrițelor folosite ; întreprinderea dispune deja de utilaje complexe de ștanțare cu sisteme de matrițe segmentate, care, pentru cei interesați, pot fi obiectul unui util schimb de experiență la fața locului.

Pentru o exemplificare capabilă să înlesnească sesizarea problemelor de principiu, am luat o tolă simplă, sub formă de „U", deci și matrița cea mai simplă.

Redăm, în casetă, principalele funcții ale matriței, făcînd o paralelă între varianta monobloc și varianta segmentată propusă în urma analizei valorii.

Aprecierea și eșalonarea funcțiilor după importanța lor în valoarea de întrebuințare se exprimă prin matricea de mai jos.

Cu „X" notăm greutatea specifică a funcțiilor în efectul util global, iar cu „Y" ordinea funcțiilor după importanță. Cea mai importantă funcție, cu ponderea 6, este durabilitatea **(D),** iar cea mai puțin importantă, cu ponderea 1, este funcția ergonomică **(E).** Avînd în ve-

[1] La simpozionul „Analiza valorii la produsele din industria constructoare de mașini", organizat de Academia R.S.R. la Întreprinderea de strunguri din Arad (10 februarie a.c.), s-a emis ideea ca din terminologia analizei valorii să dispară termenul de „produs", deoarece nu produsul în sine interesează, ci funcțiile pe care acesta le îndeplinește, adică valoarea de întrebuințare. Considerăm însă că sublinierea importanței funcțiilor care constituie valoarea de întrebuințare nu este împietată de sensul material al creației muncii umane, exprimat prin „produs". De asemenea, în discuții a apărut o tendință nejustificată de ignorare a rolului economistului în colectivul interdisciplinar de analiză a valorii.

[2] Studiul a fost efectuat la această întreprindere, unde există o relativ îndelungată tradiție de folosire a principiilor analizei valorii în activitatea curentă de reproiectare a produselor. A.V. a cuprins o gamă largă de produse, îndeosebi motorul electric. La simpozionul amintit în nota [1], I.R. Mogoș a prezentat o comunicare pe această temă.

dere că celor şase funcţii li s-au acordat 21 de puncte (1+2+3+4+5+6), ponderea lor în total este următoarea : E=4,8% ; T=9,5% ; M=14,3% ; R=19,0% ; F=23,8% ; D=28,6%.

Pentru estimarea dimensiunii economice a funcţiilor am folosit costul manoperei, exprimat atît în ore/om cît şi în bani, ţinîndu-se seama de categoria de calificare necesară fiecărei operaţii tehnologice din fluxul de fabricaţie a matriţei, precum şi pentru întreţinerea ei în perioada de utilizare. Costul materialului fiind aproximativ acelaşi în ambele variante ale matriţei, considerăm criteriul manoperei mai apropiat de principiul producţiei nete. Ponderea costului manoperei necesare realizării fiecărei funcţii în costul manoperei globale a matriţei este următoarea : **R**=18,2% ; **D**=23,1% ; **F**=22,3% ; **M**=18,2% ; **T**=18,2% ; **E**=0. Aceste ponderi pot fi exprimate din punct de vedere matematic prin două funcţii :

— **funcţia ideală** — $y = f_i(x)$ — care reprezintă concordanţa deplină dintre dimensiunea economică şi cea tehnică şi anume $f_i(x) = x$ (funcţia identică) ;

— **funcţia reală** — $y = f_r(x)$ — care reprezintă raportul real dintre dimensiunea economică şi cea tehnică. Tendinţa generală trebuie să fie aceea de apropiere a funcţiei reale de cea ideală. Se observă însă că $f_r(x)$ diferă, în plus sau minus, de $f_i(x)$. De exemplu, $f_i(E) = 4{,}8\%$ adică mai mare decît $f_r(E) = 0$ sau $f_i(T) = 9{,}5\%$ adică mai mică decît $f_r(T) = 22{,}3\%$. Prezentarea grafică este redată în fig. 1.

Diferenţele (±) dintre funcţiile reale şi cele ideale, adică dintre nivelul real al ponderii funcţiilor matriţei în costul manoperei de ansamblu şi nivelul ideal, corespunzător importanţei funcţiilor în valoarea de întrebuinţare, sînt următoarele : **E**=—4,8% ; **T**=+8,7% ; **M**=+3,9% ; **R**=—0,8% ; **F**=—1,5% ; **D**=—5,5%. Din analiza diagramei se desprind două aspecte : ● funcţii mai puţin importante (**T** şi **M**) deţin valori ale dimensiunilor economice superioare

	R	D	F	M	T	E
R	1	1	1	0	0	0
D	0	1	0	0	0	0
F	0	1	1	0	0	0
M	1	1	1	1	0	0
T	1	1	1	1	1	0
E	0	0	0	0	0	0
X	4	6	5	3	2	1
Y	3	1	2	4	5	6

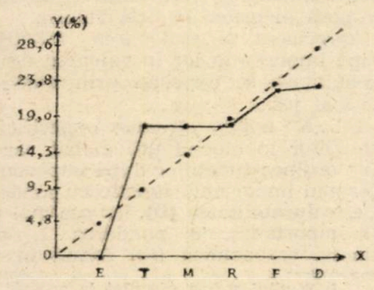

Fig. 1. X — dimensiunea tehnică *(importanţa logică a funcţiilor după ponderea lor în efectul util)* ; Y — dimensiunea economică *(ponderea funcţiilor în costul manoperei globale)*

MATRIŢA MONOBLOC

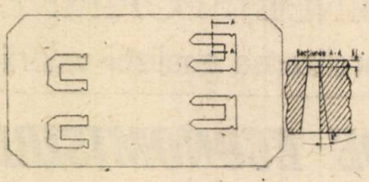

MATRIŢA SEGMENTATĂ

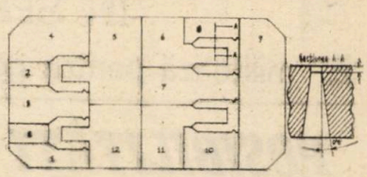

Rezistenţa mecanică (R)

Este relativ scăzută, datorită calităţii inferioare a prelucrării manuale a muchiilor, înainte de aplicarea tratamentului termic — ceea ce nu asigură uniformitatea jocurilor în procesul ştanţării ; în consecinţă, matriţa se depreciază rapid.

Este superioară variantei monobloc, întrucît : prin segmentare, profilele de executat sînt deschise, putînd fi executate cu înaltă precizie (± 0,003 milimetri) ; muchiile pot fi prelucrate după tratamentul termic de călire-revenire, mărindu-se precizia muchiilor tăietoare şi rezistenţa mecanică.

Durabilitatea (D), adică timpul de utilizare a matriţei între două ascuţiri

Este scăzută, ascuţirea efectuindu-se după numai 30 mii de tole, datorită calităţii muchiilor tăietoare şi neuniformităţii jocurilor la ştanţare ; totodată, ascuţirea muchiei tăietoare este posibilă numai pe înălţimea de 5 mm, pentru care se respectă condiţia jocului (de 0,03 mm), deci numărul ascuţirilor este foarte limitat.

În noua variantă durabilitatea este de peste 3 ori mai mare, ascuţirea putîndu-se realiza şi după 100 mii de tole, datorită calităţii deosebite a muchiilor active şi respectării uniformităţii jocurilor la ştanţare. Ascuţirea muchiei tăietoare se poate realiza pe o înălţime de 15 mm, adică de 3 ori mai mult decît la matriţa monobloc.

Fiabilitatea (F), adică funcţionarea fără defecţiuni

Este redusă, datorită în principal realizării condiţiei de duritate (HRC 60—61) prin călire-revenire după prelucrarea finită a matriţei.

Este mai bună, datorită rezistenţei şi durabilităţii superioare, îndeosebi ca urmare a realizării condiţiei de duritate prin călire-revenire înaintea prelucrării finite. Permite aplicarea metodelor moderne de prelucrare a segmenţilor, care asigură o precizie superioară şi un randament ridicat.

Mentenabilitatea (M), adică uşurinţa de a se remedia defecţiunile

Remedierea nu este posibilă în cazul fisurării şi al distrugerii muchiilor active ale matriţei, datorită condiţiilor tehnice care se impun.

Remedierea devine posibilă şi facilă, deoarece nu se înlocuieşte întreaga matriţă, ci numai unul din cei 13 segmenţi.

Funcţia tehnologică (T), adică posibilităţile tehnologice de uzinare a matriţei

Permite aplicarea tratamentului termic de călire-revenire numai după realizarea dimensiunilor finite ale conturului activ, cu efect negativ asupra rezistenţei mecanice.

Permite realizarea dimensiunilor finite ale conturului activ după aplicarea tratamentului termic de călire-revenire. Segmenţii se pot executa simultan în mai multe exemplare.

Funcţia ergonomică (E)

Execuţia manuală solicită efort şi concentrare deosebită din partea executantului, pentru realizarea unui grad de precizie cît mai înalt.

Deoarece asigurarea preciziei evită efortul şi concentrarea deosebită a executantului, se poate aprecia că se realizează o îmbunătăţire a funcţiei ergonomice.

celor tehnice, fapt negativ, care a reţinut atenţia colectivul de A.V., în deosebi în cazul funcţiei tehnologice (**T**) a matriţei monobloc —, funcţie care, în varianta matriţei segmentate, este radical îmbunătăţită, cu evidente avantaje economice ; ● funcţiile mai importante prezintă valori economice sub nivelul dimensiunilor tehnice, diferenţele fiind relativ mici în cazul funcţiilor **R** şi **F**. Asupra fiabilităţii s-a îndreptat principala atenţie, astfel încît în varianta matriţei segmentate nivelul ponderii acestei funcţii în costul manoperei de ansamblu este cu mult sub nivelul dimensiunii tehnice. De altfel, diferenţele dintre cele două dimensiuni ale funcţiilor matriţei segmentate sînt : **E**=—4,8% ; **T**=—6,8% ; **M**=+12,8% ; **R**=+8,1% ; **F**=—20,7% şi **D**=+11,4%.

Aşa cum s-a relatat mai sus, funcţiile matriţei segmentate sînt superioare celor ale matriţei monobloc, fapt care se repercutează pozitiv asupra creşterii productivităţii muncii şi reducerii costurilor la operaţiile de ştanţare a tolelor.

Care sînt barierele în calea generalizării

DACĂ la întreprinderea „Electromotor" Timişoara există de acum o tradiţie în aplicarea analizei valorii, în alte unităţi economice se resimte o reţinere nejustificată în ce priveşte utilizarea metodei. Considerăm că prin-

conf. dr. Dumitru ROCHIAN
asist. univ. Viorel PUTZ
Institutul politehnic Timişoara

(Continuare în pag. 26)

COORDONATE METODOLOGICE ALE MODELĂRII DEZVOLTĂRII ÎN PROFIL TERITORIAL

ÎN ACTIVITATEA PRACTICĂ de elaborare a prognozelor, problemele dezvoltării economice în profil teritorial privesc aspecte însemnate : a) determinarea prognozelor globale, pe ansamblul zonelor investigate, vizînd în special indicatori sintetici ; b) determinarea dinamicii unor elemente de structură care să evidenţieze locul subunităţilor teritoriale în ansamblul zonei sau ale unor ramuri sau subramuri ale economiei zonei în totalul acesteia ; c) elaborarea unor prognoze analitice privind subunităţile teritoriale, precum şi modul de dezvoltare a unor subramuri ale economiei naţionale în economia zonei.

În procesul elaborării prognozelor privind dezvoltarea de ansamblu a zonei o importanţă deosebită revine „dialogului" dintre nivelul teritorial şi cel macroeconomic. În modelul cibernetico-economic de prognoză acest „dialog" este exprimat pe de o parte prin **restricţiile** pe care nivelul central le impune privind cadrul general al dezvoltării teritoriale, iar pe de altă parte prin **parametrii de ieşire** pe care nivelul teritorial îi transmite nivelului macroeconomic privind soluţiile propuse. Pe această bază nivelul macroeconomic realizează sintetizarea şi armonizarea traiectoriilor de creştere a tuturor zonelor teritoriale în funcţie de resursele naţionale disponibile, după care generează reluarea mecanismului pe plan teritorial cu noile restricţii (vezi fig.). Această procedură de prognoză şi decizie se desfăşoară în mai multe etape, după cum urmează : nivelul macroeconomic stabileşte şi transmite nivelelor teritoriale sarcina privind realizarea unor indicatori sintetici, precum şi dimensiunea resurselor celor mai importante ce pot fi atrase ; fiecare componentă a nivelului teritorial îşi rezolvă modelul său de dezvoltare teritorială şi emite o serie de parametri de ieşire ce permit concretizarea şi precizarea sarcinilor de plan şi volumelor de resurse necesare ; aceşti parametri sînt transmişi nivelului macroeconomic, care actualizează propunerile sale şi le retransmite nivelului teritorial. Procedura se reia pînă se obţine o armonizare globală în condiţiile dezvoltării armonioase şi eficiente la nivel teritorial. Parametrii astfel obţinuţi pot fi utilizaţi în elaborarea programelor şi planurilor de dezvoltare în profil teritorial.

Din punct de vedere matematic, **modelele teritoriale sînt modele de programare matematică dinamică**, în general neliniare, ca rezultat al cuprinderii funcţiilor de producţie teritoriale. Astfel de modele pot fi utilizate şi în condiţiile unor programe speciale de dezvoltare teritorială. Considerăm că una dintre cele mai interesante aplicaţii în acest sens a constituit-o **prognoza dezvoltării teritoriale a bazinului Mureşului superior***), care a furnizat **variante de soluţii optime de dezvoltare economico-socială a zonei geografice limitrofe, precum şi informaţii pentru programul de regularizare a cursului Mureşului superior, de creare a unor bazine de acumulare şi de valorificare a potenţialului hidro astfel creat** ; o astfel de informaţie a constituit-o necesarul de apă pentru consum industrial şi pentru consumul populaţiei, calculat pe baza soluţiei optime dată de modelul de dezvoltare a bazinului Mureşului superior şi a prognozei dinamicii populaţiei, cu ajutorul unor normative de tip consum specific şi de tip dotare edilitară.

ÎN CELE CE URMEAZĂ ne vom referi mai pe larg la această aplicaţie, în mod deosebit la metodologia ei. Abordarea problemelor teritoriale s-a realizat pentru orizontul anului 2000 cu defalcări pe ani de final de cincinal şi decenal, precum şi în ideea definirii unor zone de polarizare în cadrul judeţelor, creîndu-se o structură ierarhică de genul celei prezentate în fig. dar pe trei nivele : macroeconomic, judeţ, zonă de polarizare.**)

În concepţia care a stat la baza sistemului de modele pentru bazinul hidrografic al Mureşului superior, principalele probleme care au constituit obiectul prognozei dezvoltării economico-sociale au fost următoarele : prognoza creşterii populaţiei, pe total zonă şi pe centre de polarizare ; prognoza resurselor de forţă de muncă ; prognoza dezvoltării economice — a industriei, agriculturii, transporturilor şi telecomunicaţiilor, circulaţiei mărfurilor, altor ramuri ale producţiei materiale ; prognoza dezvoltării activităţilor sociale — învăţămîntului, ocrotirii sănătăţii, sectorului edilitar-gospodăresc etc. Prognozele respective au fost elaborate pe baza unor modele specifice categoriei de probleme la care se refereau. Astfel, pentru populaţie şi resurse de forţă de muncă au fost utilizate modele demografice, iar pentru activitatea socială modele elaborate pe baza normelor şi normativelor naţionale de organizare şi funcţionare a unităţilor din domeniu. Obiectivele concrete ale prognozei le-au format principalii indicatori ai domeniului social respectiv. Pentru învăţămînt, de exemplu, obiectul prognozei l-au format numărul de elevi, numărul de clase, dotarea tehnico-materială a unităţilor de învăţămînt ş.a.

În legătură cu dezvoltarea socială a fost abordată şi **problema mutaţiilor de structură**, respectiv de transformare în zone urbane (oraşe, centre muncitoreşti) a unor aşezări de tip rural (comune, sate) în perspectiva anului 2000. Prognoza acestor mutaţii a fost fundamentată în primul rînd pe prognoza dezvoltării economice a zonei respective, dar a fost avută în vedere şi dinamica indicatorilor sociali.

Prognoza **economică** a fost elaborată pe baza unor modele de simulare a dezvoltării pe ramuri şi zone de polarizare a economiei bazinului hidrografic al Mureşului superior. Modelul cuprinde în principal următoarele grupe de restricţii : funcţiile de producţie specifice pe domenii de activitate şi zone de polarizare ; ecuaţii de dinamică a fondurilor fixe ; restricţii cu privire la resursele de forţă de muncă ; restricţii cu privire la resursele materiale, naturale, financiare şi alte categorii de resurse limitative ; restricţii relative la indicatorii sintetici ; ecuaţii ale variabilelor de ieşire ce se comunică nivelului macroeconomic.

Procesul de elaborare a funcţiilor de producţie a inclus, ca elemente specifice, forma aditivă a acestora şi considerarea ca factori de producţie a nivelului fondurilor fixe productive pentru ramurile de tip industrial şi a nivelului fondurilor fixe şi a volumului de forţă de muncă alocată pentru ramurile de tip agricol. Nivelul **fondurilor** s-a considerat ca medie anuală a valorii acestora, calculată pe baza unor ponderi ce depind de ritmul intrărilor în funcţiune a noilor fonduri fixe. În cazul intrării uniforme în funcţiune aceste ponderi au fost stabilite egale cu 0,5.

Este de remarcat că nivelul de utilizare a fondurilor fixe la finele unui an se ia egal cu cel de la începutul anului următor. Astfel, cele două variabile se regăsesc identic în ecuaţia de dinamică a fondurilor, care poate furniza în model mărimea acestora. În funcţia de producţie intervine ca parametru exogen coeficientul de eficienţă a fondurilor fixe. Cu ajutorul lui şi a nivelului mediu anual al fondurilor fixe se determină nivelul producţiei. În cazul funcţiei de producţie pentru **ramurile agricole** se adaugă în plus un factor care exprimă produsul între volumul forţei de muncă şi un parametru de eficienţă al ei. Atît în cazul fondurilor fixe, cît şi al forţei de muncă parametrul de eficienţă este de tip diferenţial.***)

M. ALTĂR
R. STROE
Laboratoarele catedrei de cibernetică economică
Academia de Studii Economice — Bucureşti

(Continuare în pag. 26)

*) Lucrarea a fost elaborată de colectivul Laboratorului de modele cibernetice în economie, în care, în afara autorilor prezentului articol, se includ I. Niculescu, C. Arsene, R. Boconcios, Gh. Zaharia, D. Boldeanu, Gr. Foeşăneanu, Ad. Bădescu, C. Schächter, C. Hîrtu şi A. Andrei. Au colaborat, de asemenea, un colectiv de la I.P.J. Mureş, coordonat de arh. T. Nits şi un colectiv de la Centrul teritorial de calcul Mureş coordonat de Şt. Danciu. Totodată, a mai colaborat în calitate de consultant ştiinţific prof. univ. dr. A. Halanay de la Universitatea Bucureşti.

**) Procedura de corelare a soluţiilor rămîne în principiu aceeaşi, numai că deciziile privind actualizarea sarcinilor de plan şi a resurselor repartizate se desfăşoară la două nivele ; în acelaşi timp, pentru zonele de polarizare de importanţă deosebită se transmit informaţii (parametrii de ieşire) atît la nivelul judeţ, cît şi la nivelul macroeconomic.

***) Astfel, dacă notăm cu :

F_t^* — volumul mediu al fondurilor fixe din anul t ;

M_t — volumul forţei de muncă în anul t ;

P_t — volumul producţiei (în unităţi fizice) ;

f_t — parametrul de eficienţă a fondurilor fixe în anul t ;

m_t — parametrul de eficienţă a forţei de muncă în anul t

funcţia de producţie va fi : $P_t = f_t F_t^* + m_t M_t$, , din care rezultă conţinutul parametrilor de eficienţă :

$$f_t = \frac{\delta P_t}{\delta F_t^*} \text{ şi } m_t = \frac{\delta P_t}{\delta M_t}$$

Unitatea și independența țării — țeluri esențiale ale gîndirii economice progresiste românești (III)

CU MAI BINE de un an înainte de actul Marii Uniri, „Adevărul", organ al Partidului social-democrat din Ardeal și Banat socotea că în era nouă care începea după război se vor produce mari schimbări în statutul națiunilor urmînd o luptă îndelungată pentru a pune capăt asupririi uneia de către alta. Prin luptă urma „să se facă cu putință ca-n toate țările popoarele singure să-și hotărască soarta și nici un neam să nu mai fie asuprit de altul" [1]). Aceeași idee o mai reîntîlnim în „Adevărul", imediat după marea revoluție socialistă din octombrie, cerînd ca „nici o națiune să nu țină în asuprire pe alta, nici un neam să nu fie subjugat și fiecare popor singur să aibă dreptul de a se conduce" [2]).

Este demn de remarcat cu cîtă consecvență socialiștii unei națiuni asuprite veacuri de-a rîndul în Transilvania țineau să îndepărteze orice asuprire națională în cadrul statului român unificat. Intr-o declarație cu privire la țelurile Partidului social-democrat din România se preciza că „Partidul social-democrat este în contra oricărei subjugări naționale" și că el este „singurul partid democrat și național în înțelesul cel mai adînc al cuvîntului. El cheamă la viață politică și culturală întreaga națiune și mai cu seamă clasele orășenești și sătești cele mai de jos, ținute în întuneric și apăsare, spre a le face conștiente și spre a lua ele însile în mînă destinele României și a-i crea un loc de vrednicie și fericire în mijlocul popoarelor înfrățite și eliberate de sub jugul capitalismului" [3]). Lupta pentru unire și eliberare națională, cum observăm, era dialectic corelată cu lupta pentru eliberare socială, prefigurîndu-se ideea — devenită realitate în România de azi — că depășirea pe cale revoluționară a capitalismului și construirea socialismului oferă teren solid înlăturării asupririi sociale iar odată cu ea și asupririi naționale.

Socialiștii au demonstrat cu argumente convingătoare **efectele pozitive ale desăvîrșirii unității statale în planul dezvoltării industriilor, agriculturii, comerțului, al participării României la schimburile internaționale.** Pe ei însă îi preocupa în mod deosebit problema creării unui cadru propice unificării mișcării muncitorești din întreaga Românie, a organizării mai temeinice a clasei muncitoare și a desfășurării cu mai mult temei a luptei sale pentru propriile drepturi și pentru progresul țării. Prin „Hotărîrea unirii Transilvaniei cu România" se promitea țărănimii „reforma agrară radicală" iar „muncitorimii industriale (să) i se asigure aceleași drepturi și avantagii, care sînt legiferate în cele mai avansate state industriale din apus" [4]). Dar într-o societate împărțită în clase antagoniste ca cea din România de atunci, aceste lucruri nu veneau de la sine și, odată înscrise în „Hotărîre" nu se realizau automat. Pentru înfăptuirea acestor țeluri trebuie să se ducă o luptă înverșunată a muncitorimii și țărănimii din România întregită. La puțin timp după unire „Adevărul" avea să scrie : „Foarte bine. Ne-am scăpat acum de stăpînirea baronilor și grofilor unguri, am hotărît la Alba Iulia că ne unim cu țara românească și am spus că vrem vot universal, vrem pămînt, vrem legi ocrotitoare pentru muncitori și vrem toate bunătățile. Dar ce urmează acum ? Ce e de făcut ? Mai cu seamă noi, muncitorii... noi ce ținută trebuie să luăm ?" Ceea ce se cerea munci-

FIȘE

Disciplina muncii și răspunderea disciplinară

● *Lucrarea dr. Ion Traian Ștefănescu* Disciplina muncii și răspunderea disciplinară *(Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1979, 190 p.) tratează amplu diferitele aspecte juridice — în conexiune cu cele economice și socio-etice — ale conceptelor de disciplină socialistă a muncii și de răspundere disciplinară, în contextul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră. Se consideră că tendința spre un drept special al muncii și, în acest cadru, spre un drept special disciplinar corespund exigențelor dezvoltării economice și sociale, ale reglementării relațiilor sociale de muncă atît în unitatea, cît și în diversitatea lor. În prezent, arată autorul, legislația cuprinde, în ce privește răspunderea disciplinară a personalului muncitor din unitățile socialiste de stat, o suită de acte normative. Dat fiind că în viața economico-socială a țării au avut loc în ultimul deceniu transformări structurale radicale, printre care și generalizarea noului mecanism economico-financiar în întreaga economie națională, se consideră că ar fi util să se analizeze posibilitatea adoptării unei noi legi a organizării și disciplinei muncii în unitățile socialiste de stat, pe baza Codului muncii. O astfel de lege, unificînd reglementările actuale, înlăturînd paralelismele existente, ar răspunde la un nivel superior cerințelor dezvoltării economico-sociale, actuale și de perspectivă, ale României socialiste.*

Programele și planificarea de perspectivă

● *Prof. B. Raizberg încearcă, în articolul* Voprosî perspektivnogo planirovaniia i razrabotki țelevîh programm *(Preblemele planificării de perspectivă și elaborării programelor-obiectiv), apărut în revista PLANOVOE HOZIAISTVO nr. 6/1979, să găsească o modalitate de congruență mai efectivă între planificarea de perspectivă și programele-obiectiv. Programele-obiectiv au un caracter de perspectivă și ar putea fi privite ca parte a planificării de perspectivă. Totuși, spune el, ar fi greșit să se considere că elaborarea programelor economiei naționale epuizează conținutul planificării de perspectivă. După calculele autorului, pentru realizarea programelor complexe se pot cheltui în U.R.S.S. cam 20—25 la sută din resursele destinate dezvoltării economiei. Aceasta decurge din destinația programelor — de a fi mijloc de rezolvare prioritară numai a problemelor cele mai urgente ale economiei naționale. De aici ar decurge necesitatea perfecționării metodelor de elaborare a programelor complexe în cadrul planurilor de dezvoltare economică și socială, ca parte componentă a lor. Pentru aceasta ar fi necesară crearea unei baze organizatorice stabile de pregătire în comun atît a programelor, cît și a planurilor.*

Proprietatea publică — o evoluție „ireversibilă"

● *Un articol cu titlul* Enterprise and the state *(Intreprinderea și statul), apărut în revista „The Economist" este reprodus în rezumat de PROBLEMES ECONOMIQUES din 2.V.1979. Ceea ce autorul numește „paradoxul epocii noastre" („noastre" se referă la situația actuală din țările occidentale) s-ar formula astfel : nu există astăzi reuniune de oameni de afaceri în care să nu se facă vibrante profesiuni de credință în economia de piață, concurență, spirit de întreprindere și proprietatea privată și, totodată, nu există serviciu guvernamental care să nu vadă defilînd în fața sa o cohortă de responsabili de întreprindere în căutarea de sfaturi, reclamînd cu voce tare protecția guvernului contra importurilor „nefaste" — cu alte cuvinte concurențiale — și cerînd pomeni de la stat. După autor, această împrejurare a determinat un val de naționalizări în țările europene, din care puține au fost opera guvernelor de stînga. Această evoluție ar fi, cu puține excepții, după opiniile existente „ireversibilă" : într-un context de recesiune generală, se întreabă autorul, cum s-ar putea preveni dispariția unei întreprinderi ? dacă ea se prăbușește, este posibilă o inițiativă privată ? și dacă, la urma urmei, statul se hotărăște să o salveze, cum s-ar putea anula efectele „nefaste" ale intervenției sale. Autorul deplînge această evoluție, dar recunoaște, în mod realist, că întreprinderile publice și intervenția statului în sectorul privat sînt „chemate să dureze".*

Energetica industrială

● *Cadrele tehnice și economice din cercetare, proiectare și*

torilor era unire, organizare, luptă și propagarea ideilor socialismului. „Iată dar ce avem de făcut — scria același «Adevărul» : să ne punem pe lucru în tot locul. Să răspîndim pretutindeni ideile socialismului și să căutăm a ne organiza. Asta, da. Să ne organizăm secțiunile de partid în toate orașele și satele și să căutăm a face din fiecare muncitor român cîte un luptător însuflețit al socialismului".

Unitatea statală era privită de socialiștii români ca un teren foarte propice pentru **consolidarea unității de clasă cu muncitorii celorlalte naționalități conlocuitoare.** Imediat după unire, organul socialiștilor români din Transilvania și Banat preciza poziția mișcării muncitorești pentru viitor. „Noi, se scria în aceasta, vom fi chemați ca în România nouă, împreună cu tovarășii de dincolo, să clădim mișcarea muncitorească pe temelii solide și puternice, ca nici un vifor și nici o furtună să n-o poată dărîma. Dar vom avea datoria spre a face să înțeleagă și tovarășii noștri maghiari ori germani din părțile ce se vor alătura la România, că le sîntem frați adevărați și cu ei împreună dorim să luptăm pentru dezrobirea întregii clase muncitoare" [5]). Unitatea de clasă și unitatea în luptă devenea o condiție a mersului spre rezolvare democrată și a problemei naționale.

Unirea a încununat lupta îndelungată a poporului român ; luptă în care, în epoca modernă, clasa muncitoare a avut un rol de seamă. Cu participarea amplă și nemijlocită a clasei muncitoare s-a înfăptuit actul de la Alba Iulia din 1 dec. 1918. În rezoluția adoptată, Congresul Partidului social-democrat din Ardeal și Banat ținut la Sibiu pe 19—20 ian. 1919, „declară că este în deplin acord cu ținuta delegaților social-democrați, care la Adunarea națională din Alba Iulia, **în concordanță cu voința întregului neam românesc** (sbl. n.), au votat pentru unirea tuturor românilor. Congresul constată că unirea poporului românesc într-un singur stat independent este o necesitate istorică, bazată pe dreptul de liberă dispoziție al tuturor popoarelor — și social-democrația română, cînd a aderat la înfăptuirea acestui ideal al românilor de pretutindeni, n-a depășit (nu s-a abătut) întru nimic de la principiile stabilite de congrese socialiste internaționale, care totdeauna au recunoscut dreptul fiecărei națiuni asuprite și divizate sub mai multe stăpîniri străine de a lupta în primul rînd pentru independența sa" [6]). Internaționalismul socialist era bine înțeles, ca un principiu adecvat luptei pentru eliberare națională și desăvîrșirea unității statelor ale căror părți au fost incluse cu forța în colosul unor mari imperii.

România întregită în hotarele ei firești oferea un cadru mai propice dezvoltării forțelor de producție și un teren mai bun desfășurării luptei clasei muncitoare, a maselor populare pentru prefaceri înnoitoare. Socialiștii nu și-au făcut iluzii că noua România va însemna un Eldorado pentru masele muncitoare, că vor fi înlăturate contradicțiile economice și social-politice generate de orînduirea capitalistă. Dar ei au apreciat realist semnificația progresistă a marelui act al unirii și au proiectat imaginea României viitorului socialist la care urma să se ajungă prin luptă intensă cu mari jertfe. Cu puterea de previziune științifică și optimismul clasei conștiente de misiunea sa istorică socialiștii au formulat teza după care : „România nouă de azi (unită, întregită la 1 dec. 1918) trebuie să devină România socialistă de mîine" [7]). Viitorul întrevăzut atunci de ei este prezentul nostru socialist, tot mai înfloritor, viitorul comunist de mîine al României.

prof. dr. I. V. NICOLAE
conf. dr. D. MUREȘAN

[1]) „Adevărul", oct. 1917.
[2]) „Adevărul" din 26 nov./9 dec. 1918.
[3]) „Social-democrația" din 28 oct. 1918.
[4]) „Hotărîrea unirii Transilvaniei cu România". Cit. după anexa dată de Șt. Pascu în lucrarea sa „Marea adunare națională de la Alba Iulia", Cluj, 1968, p. 405.
[5]) „Adevărul" din 16/19 dec. 1918.
[6]) Programul Partidului social-democrat din Ardeal și Banat. În „Adevărul" din 2 feb. 1919.
[7]) Declarațiunea Comitetului executiv provizoriu al Partidului socialist din România. În „Socialismul" din 2 martie 1919.

FIȘE

producție implicate în înfăptuirea unui obiectiv economic major — utilizarea rațională a energiei electrice și combustibililor — vor afla un util îndrumar concret în lucrarea conf. univ. Titus Berinde „Energetica industrială", recent tipărită prin grija Oficiului de informare documentară pentru aprovizionarea tehnico-materială și controlul gospodăririi fondurilor fixe.

Bazîndu-se pe cercetările proprii, pe contactele cu experiența din țară și de peste hotare, pe elemente teoretice și practice din literatura de specialitate (bibliografia indică aproape o sută de titluri), autorul formulează și rezolvă 120 de probleme reprezentative de optimizare a consumurilor de resurse electro și termoenergetice. Acestea sînt grupate tematic în următoarele capitole : eliberarea energiei din substanță ; măsurarea energiei ; determinarea și influența reducerii pierderilor în consumul resurselor de energie ; reglarea și optimizarea consumurilor de resurse energetice ; valorificarea resurselor energetice secundare; influența parametrilor calitativi asupra consumului de resurse energetice; influența siguranței și continuității în funcționare a agregatelor și instalațiilor asupra consumului de energie ; normarea și planificarea consumurilor energetice ; calcule de eficiență economică. Tabelele și diagramele grupate în anexe constituie un breviar indispensabil în rezolvarea problemelor energetice.

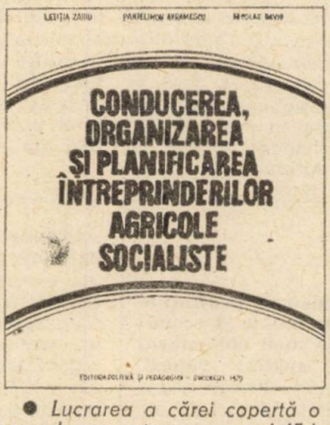

● *Lucrarea a cărei copertă o reproducem este un manual (Ed. didactică și pedagogică, 1979, 224 p.), întocmit de conf. dr. Letiția Zahiu, prof. dr. Pantelimon Avramescu și lector dr. Nicolae David, de la Academia de studii economice București.*

Lucrarea are un caracter informativ, urmărind inițierea studentului economist în analiza problemelor economice și organizatorice complexe, specifice marii întreprinderi agricole, precum și formarea deprinderii de a fundamenta din punct de vedere economic fiecare măsură tehnico-organizatorică. Manualul tratează aspecte privind conținutul și specificitatea conducerii și organizării, prognoza și planificarea, profilarea și specializarea, utilizarea resurselor în întreprinderile agricole de stat și cooperatiste, pune accent pe specificul și formele organizării muncii și retribuirii în întreprinderile agricole, tratează funcțiile de producție și economice ca instrumente de fundamentare a deciziilor, modalități de optimizare a sistemelor de producție.

Dinosaurul — falsă metaforă a deficiențelor dimensionalității

● *Exprimînd ceea ce consideră că este* A Heretical View of Management „Science" *(Un punct de vedere eretic asupra „științei" management-ului), profesorul Theodore Levitt de la Harvard Business School scrie în* ECONOMIC IMPACT *nr. 3/1979 că marea corporație capitalistă modernă consideră în mod greșit că dimensiunile sale mari implică în mod necesar metode și instrumente de conducere complexe și sofisticate. Sprijinindu-se pe afirmația lui Albert Einstein că un criteriu al valabilității teoriilor științifice este simplitatea logică, Th. L. susține că, deși problemele marilor întreprinderi sînt mai complexe decît în trecut, acestea pot fi mai ușor conduse deoarece între timp operațiile lor au fost sensibil și sistematic simplificate. Întreprinderea concentrată, spune el, este mai productivă și mai ușor de condus decît fabrica dispersată și diversificată, tot așa cum microprocesorul este mai simplu ca metodă de producție și concepție decît combinarea ce i-a precedat a sute de tranzistoare, diode, rezistoare confecționate și conexate manual. Instituțiile, consideră autorul, pot crește și deveni eficiente numai menținînd o conducere simplă. Dinosaurul ar fi o falsă metaforă pentru pericolul dimensiunii. Ceea ce ar fi determinat pieirea dinosaurului preistoric nu a fost dimensiunea lui, ci dimensiunea prost dirijată — el rămînea țintuit locului, în loc să se îndrepte energic spre ținuturile în care putea supraviețui.*

Dezvoltarea în profil teritorial

(Urmare din pag. 23)

ECUAȚIA DE DINAMICĂ a fondurilor fixe se construiește pentru fiecare ramură și pentru fiecare zonă de polarizare considerată în model. Judecata privind construirea acestei ecuații ia în considerare nivelul rămas al fondurilor fixe după ce au fost scăzute scoaterile din uz : totodată, se adaugă punerile în funcțiune de noi fonduri fixe pe baza investițiilor. Investițiile sînt cuprinse în model cu retardările respective, în sensul că din volumul de investiții efectuate într-un an t al orizontului de plan, intrările în funcțiune de fonduri fixe se regăsesc în proporții determinate în anii t+1, t+2,... t+t_i, unde t_i este retardarea pentru ramura i. Aceste proporții reprezintă în fapt ponderi în totalul investițiilor făcute în anul t, deci avem :

$$\sum_{\tau=1}^{t_i} P_{t+\tau,\, t} = 1$$

unde $P_{t+\tau,\, t}$ = ponderea în totalul investițiilor efectuate în anul t a investițiilor care se materializează în fonduri fixe în anul $t+\tau$.

Corelația între primele două categorii de elemente, respectiv între volumul fondurilor fixe din ramurile industriale și volumul forței de muncă din aceste ramuri, se realizează în cadrul unor ecuații distincte cu ajutorul unui parametru reprezentînd inversul înzestrării tehnice a muncii. **Restricțiile cu privire la resurse au fost privite ca o clasă aparte de o deosebită importanță și în care se includ atît forța de muncă, cît și resursele minerale, naturale, financiare și de altă categorie. Independent de categoria de resursă, restricția exprimă sarcina nedepășirii volumului total alocat din acea resursă pentru orizontul de timp respectiv.** Evident, tratarea diferențiată a resurselor de forță de muncă de celelalte categorii de resurse a fost impusă de modul de funcționare a modelului.

Restricțiile cu privire la resursele de forță de muncă au fost introduse distinct pe sexe, ținînd seama de indicatorii privind ocuparea forței de muncă pe sexe în diferite ramuri. Au fost deci definite două variabile referitoare la forța de muncă : forța de muncă masculină și forța de muncă feminină. Disponibilul pe total zonă este dat exogen, respectiv ca ieșire a modelului de prognoză a populației. Restricția reprezintă balanța de forță de muncă pe cele două categorii. Structurarea forței de muncă se poate face și pe baza altor criterii, cum ar fi nivelul de calificare, profesiunea ș.a. Restricțiile cu privire la celelalte categorii de resurse au fost construite cu ajutorul consumurilor specifice de resursă, considerate diferite pe ani. Există, evident, cîte o restricție pentru fiecare categorie de resursă.

Restricțiile relative la indicatorii sintetici au ca obiect asigurarea realizării sarcinilor de plan și a corelațiilor între ramuri în realizarea acestor sarcini. În modelul pentru bazinul hidrografic al Mureșului superior au fost avute în vedere sarcinile pentru indicatori sintetici ca : valoarea producției, productivitatea muncii, venitul mediu realizat de personalul muncitor. Evident, pot fi avuți în vedere și alți indicatori. Pentru productivitate, de exemplu, restricțiile au fost stabilite distinct pe cele două grupe de ramuri, respectiv cele industriale și cele agricole, pe baza sarcinii de plan privind productivitatea muncii.

Grupul de relații privind variabilele de ieșire transmise nivelului macroeconomic cuprind : volumul total al investițiilor anuale necesare pentru asigurarea realizării sarcinilor de plan privind dezvoltarea economică a zonei ; volumul total al investițiilor anuale necesare din import, în concordanță cu normativele de import aprobate diferențiat pe ramuri ; volumul necesarului de materii prime și materiale din producția internă și din import care se repartizează centralizat, construit pe baza consumurilor specifice ; volumul și structura producției fizice.

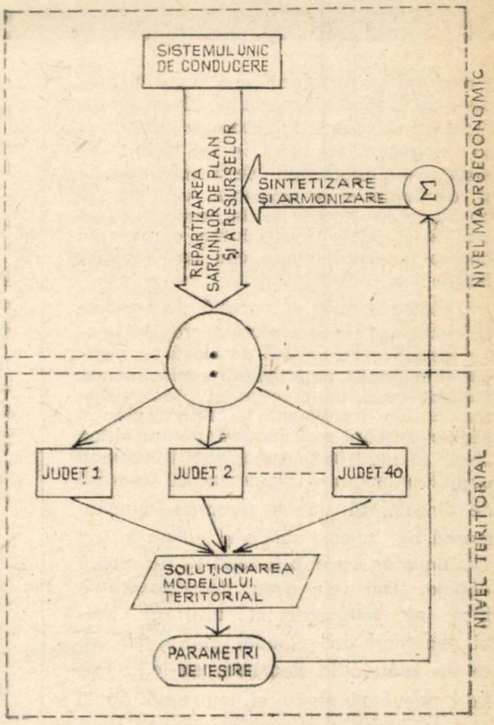

Corelația nivel macroeconomic — nivel teritorial în determinarea prognozelor globale de dezvoltare economico-socială în profil teritorial

În cazul în care se dorește nu numai utilizarea unor programe de simulare, ci și obținerea unor soluții optime trebuie aleasă funcția — scop, potrivit obiectivului de strategie economică urmărit de nivelul macroeconomic. Soluția optimă reținută în cazul aplicației a avut ca obiectiv minimizarea valorii investițiilor (desigur, pot fi alese și alte obiective, ca, de exemplu, din sfera restricțiilor energetice, de materii prime și materiale, etc.). În completare la soluția optimă au fost elaborate nivelurile privind investițiile conexe, respectiv investițiile pentru asigurarea utilităților.

Așa cum arătam, se pot, de asemenea, elabora soluții optime și din alte puncte de vedere, urmînd a se decide prin comparație varianta ce se va aplica. În acest caz există și posibilitatea determinării așa-numitului **„regret" între diferite variante,** adică a diferențelor între ele în ce privește un anumit indicator ce poate fi considerat ca scop. Astfel, de exemplu în cazul funcției scop privind minimizarea investițiilor se obține valoarea minimă a acestora (pe care o vom considera egală cu A) necesară pentru realizarea sarcinilor de plan. În cazul în care funcția scop o constituie minimizarea consumului de materii prime repartizate centralizat, valoarea investițiilor va fi mai mare decît în primul caz, fie ea, deci, B. Diferența dintre cele două valori, B și A, arată care este volumul de investiții ce trebuie făcut în plus în al doilea caz față de primul pentru realizarea sarcinilor de plan. Evident, se pot face mai multe comparații și alege varianta optimă social.

Posibilități de economisire

(Urmare din pag. 22)

cipala cauză o constituie faptul că încă nu au fost însușite cunoștințele necesare de către ingineri, economiști și alți specialiști din întreprinderi și institute de proiectări. De aceea, pe deoparte se impune **instruirea cadrelor prin sistemul existent de perfecționare și îndeosebi prin cursurile postuniversitare,** în ale căror programe analitice la disciplina „organizarea producției" să se introducă un capitol special de analiza valorii. Pe de altă parte, este necesar ca aceeași **disciplină de organizare, sau cea de analiză a activității economice, care se predau în instituțiile de învățămînt superior tehnic și economic, să cuprindă în mod obligatoriu lecții referitoare la analiza valorii.** Practic, se întocmesc deja lucrări științifice studențești și chiar lucrări de diplomă pe această temă. [3])

Introducerea unor capitole de analiza valorii în programele de învățămînt superior reclamă, desigur, ca mai întîi să fie pregătite, prin cursuri speciale, cadrele didactice care predau disciplinele economice și de organizare.

Asigurîndu-se înțelegerea și însușirea principiilor A.V. de către cadrele de specialitate, nu numai că munca de concepție va beneficia de un instrument de mare utilitate, dar chiar în activitatea curentă de producție vor căpăta extindere și constanță o disciplină și o rigurozitate a aprecierii economice a proceselor tehnologice, a produselor, a organizării, o interpretare multicriterială a eficienței economice. Preocuparea pentru o nouă calitate a muncii și a rezultatelor ei va avea astfel un fundament științific și își va lărgi substanțial domeniul de manifestare.

[3]) De exemplu, lucrarea de diplomă „Analiza valorii — metodă de cercetare și proiectare sistemică în vederea reducerii consumurilor specifice și îmbunătățirii parametrilor motoarelor electrice", la Facultatea de electrotehnică din Institutul politehnic „Traian Vuia" — Timișoara.

România — prezență activă în rezolvarea marilor probleme ale contemporaneității

„România, împreună cu alte state, va acționa pentru ca viitoarea sesiune specială a Organizației Națiunilor Unite din 1980, consacrată noii ordini economice internaționale, să adopte un program concret de acțiune în vederea lichidării subdezvoltării, instaurării unor relații noi între state, a unei noi ordini economice internaționale".

NICOLAE CEAUȘESCU

În pregătirea noii strategii internaționale a dezvoltării (I)

PE MĂSURĂ ce se apropie perioada în care urmează să-și desfășoare lucrările, în anul 1980, sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U., convocată la propunerea României și a celorlalte state membre ale „Grupului celor 77" — care va trebui să examineze modul cum se aplică în practică cerințele instaurării noii ordini economice internaționale, să proclame cel de-al III-lea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare (1981—1990) și să adopte strategia internațională a dezvoltării pentru acest deceniu — se constată o amplificare a eforturilor depuse în cadru național și internațional, în cercuri guvernamentale și neguvernamentale, pentru pregătirea unor măsuri care să ducă în mod real și efectiv la lichidarea subdezvoltării, apropierii și egalizării nivelurilor de dezvoltare a statelor.

Organismele naționale, regionale, unele organisme special constituite în cadrul O.N.U., manifestă preocupări sporite în vederea conturării conținutului și coordonatelor fundamentale ale noii strategii internaționale a dezvoltării. Iată numai cîteva dintre acțiunile recent inițiate. Comitetul de pregătire a strategiei internaționale a dezvoltării, în sesiunea din 26 martie — 6 aprilie 1979, în prezența reprezentanților a 100 de state, inclusiv România, și a peste 20 de organisme și instituții internaționale, a început un schimb de opinii în legătură cu asemenea probleme cum ar fi principiile de bază, obiectivele, structurile, perspectivele pe termen lung ale strategiei internaționale a dezvoltării. La începutul anului curent, în capitala Mexicului, sub egida Centrului de studii economice și sociale al „lumii a treia" (CEESTEM) și a Institutului Națiunilor Unite pentru formare și cercetare (UNITAR), a avut loc întîlnirea pregătitoare a sesiunii speciale a Adunării Generale O.N.U. din 1980, la care au participat 80 de experți din diferite țări, inclusiv România, precum și reprezentanți ai mai multor organisme internaționale.

Preocupările se manifestă, așadar, în multiple direcții evidențiind eforturile de a imprima noii strategii internaționale a dezvoltării o orientare și un conținut care să răspundă în mai mare măsură exigențelor dezvoltării mai accelerate a țărilor în curs de dezvoltare.

Preocupări pentru clarificări conceptuale

VIITOAREA strategie a dezvoltării va trebui să se deosebească radical de strategiile primului și celui de-al doilea deceniu al dezvoltării, care, după cum se apreciază unanim, nu au dat rezultatele scontate, nu au dus la o îmbunătățire a locului țărilor în curs de dezvoltare în economia mondială și aceasta pentru că au fost concepute în vechiul cadru al raporturilor internaționale. Tocmai de aceea, în prezent, în mai multe documente internaționale se evidențiază că **„noua strategie trebuie să fie formulată în cadrul noii ordini economice internaționale"**, avînd ca **„obiectiv fundamental dezvoltarea țărilor în curs de dezvoltare și promovarea unei noi ordini economice internaționale, mai justă și mai echitabilă"** [1])

Tot mai insistent se precizează că noua strategie internațională a dezvoltării trebuie să asigure aplicarea rezoluțiilor și documentelor Adunării Generale a O.N.U., printre care Declarația și Programul de acțiune referitor la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor etc. În acest sens, țările în curs de dezvoltare membre ale „Grupului celor 77" subliniază că respectarea independenței, suveranității și integrității teritoriale a tuturor statelor, nerecurgerea la forță sau la amenințarea cu forța, neamestecul în treburile interne ale altor state și reglementarea diferendelor dintre state prin mijloace pașnice, „sînt de cea mai mare importanță pentru succesul strategiei internaționale a dezvoltării" [2]). Astfel, la reuniunile de la Colombo și Caracas, ale țărilor membre ale „Grupului celor 77" s-a subliniat că **făurirea unei noi ordini economice internaționale va trebui să devină obiectivul central al strategiei celui de-al III-lea Deceniu al dezvoltării** [3]), orientare reflectată în raportul comitetului pregătitor O.N.U. care a propus **folosirea strategiei internaționale a dezvoltării** pentru al III-lea Deceniu **ca un instrument** eficace **de aplicare și realizare a principiilor și obiectivelor cuprinse în noua ordine economică internațională.** Se relevă, astfel, tot mai clar că noua strategie trebuie să pună în evidență **necesitatea, pentru fiecare țară, de a-și defini o politică de dezvoltare adecvată,** care să intre în planurile și prioritățile sale de dezvoltare și să fie **adaptată propriei structuri social-economice și stadiului de dezvoltare** la care a ajuns ; **să mobilizeze complet resursele naționale,** atît umane cît și materiale, ale țărilor în curs de dezvoltare. [4])

Documente recente ale unor organisme O.N.U. [5]), referindu-se la strategia națională, consideră că **dezvoltarea este un proces care trebuie să fie axat pe elementul uman ca agent și beneficiar al dezvoltării,** că acesta trebuie să fie un proces endogen, **fiecare societate definindu-și propriile valori și obiective ; dezvoltarea trebuie să se bazeze,** în primul rînd, **pe capacitățile și resursele fiecărei țări** și trebuie să prevadă transformarea structurilor care constituie o piedică, atît pe plan național cît și internațional.

Țările în curs de dezvoltare membre ale „Grupului celor 77" apreciază că lor le revine, în primul rînd, responsabilitatea propriei dezvoltări și ele sînt gata să se angajeze să continue asumarea unor asemenea responsabilități, individual și colectiv, extinzînd în special cooperarea economică și tehnică dintre ele. În același timp, **o acțiune internațională eficace,** apreciază aceste țări, **este necesară pentru a crea un climat general propice eforturilor depuse la nivel național** în vederea realizării obiectivelor în materie de dezvoltare.

Foarte frecvent se precizează că **noua strategie internațională a dezvoltării nu poate consta în impunerea unor modele ;** pe de altă parte, după cum sublinia și Kenneth Dadzie, director general al O.N.U. pentru problemele dezvoltării și colaborării economice internaționale, **dezvoltarea economică a țărilor în curs de dezvoltare, nu poate însemna copierea structurilor economice existente în țările dezvoltate ; este nevoie de transformări sociale structurale, de schimbări calitative,** asupra cărora **trebuie să hotărască țările în curs de dezvoltare însele,** fără nici o intervenție din afară.

În ceea ce privește **cadrul global** al noii strategii, în documentul O.N.U. citat anterior se subliniază **necesitatea menținerii**

---

[1]) Raportul Comitetului pregătitor pentru noua strategie internațională a dezvoltării, Prima sesiune (2—13 aprilie 1979), Doc. A/34/44 (partea a doua), 11 mai 1979.

[2]) Ibidem.

[3]) În termeni similari este exprimat acest deziderat în Comunicatul final al sesiunii ministeriale a Biroului de coordonare al țărilor nealiniate (Colombo, iunie 1979).

[4]) Rezoluția Adunării Generale O.N.U. 33/193, 29 ianuarie 1979.

[5]) Doc. A/AC/196/7 Add. 1, 23 martie 1979.

unui echilibru între obligațiile eșalonului internațional și cele ale eșalonului național.

Reprezentanți ai numeroase state remarcă faptul că **noua strategie trebuie să cuprindă toate domeniile dezvoltării economice și sociale :** industria, agricultura, infrastructura, resursele naturale, comerțul, finanțele, forța de muncă, educația, sănătatea, populația, mediul, știința și tehnica. Tot în acest context, apreciindu-se că obiectivele noii strategii internaționale a dezvoltării depășesc, prin amploarea lor, perioada unui deceniu, se exprimă tot mai insistent opinia că **definirea strategiei pentru deceniul 1981—1990 trebuie să se înscrie într-o perspectivă mai îndelungată,** care ar putea depăși anul 2000. Tocmai de aceea a reținut atenția Declarația de la New York, din 29 septembrie 1978, a miniștrilor de externe ai „Grupului celor 77", care precizează, printre altele, că **noua strategie trebuie să cuprindă angajamente** pentru îndeplinirea unor **măsuri concrete într-un termen bine determinat.** Este de remarcat astfel faptul că una din rezoluțiile adoptate prin consens de către cea de-a XXXIII-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. subliniază necesitatea ca noua strategie internațională a dezvoltării să constituie **o vastă acțiune mondială, cu participare activă a tuturor țărilor** și să prevadă atît obiective calitative, cît și sarcini cantitative, cu termene precise pentru realizarea lor.

Determinări cantitative

ÎN ULTIMUL TIMP, sub diverse forme, mai ales în cadrul unor reuniuni și organisme internaționale, s-au încercat diferite determinări cantitative cu privire la obiectivele dezvoltării în anii 1980 și în anii următori. Unele determinări se referă la perspectivele îndeplinirii în timp a unor obiective cum ar fi : creșterea, pînă în anul 2000, la cel puțin 25% a ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială, la 22—25% în producția mondială de oțel, pînă la 30% în producția agroindustrială, asigurarea unui volum al investițiilor industriale anuale de 40—60 mrd. dolari în perioada 1980—1990 și 120—140 mrd. dolari anual în deceniul 1990—2000, eliminarea foametei și malnutriției pînă în anul 1985, folosirea deplină a forței de muncă pînă în anul 2000, eradicarea analfabetismului pînă la finele anilor 1980, aprovizionarea în cantitate suficientă cu apă salubră pînă în anul 1990, creșterea vîrstei medii de viață pînă la 74 de ani la sfîrșitul secolului, deplina integrare a femeii în activitățile politice, economice, civice pînă în anul 2000 ș.a.

În cadrul comisiilor economice O.N.U. pentru America Latină, Africa și Asia au fost elaborate și continuă să constituie obiectul analizelor și dezbaterilor unele modele regionale de dezvoltare economică a țărilor din regiunile respective, pînă în anii 1990 și 2000 sau pentru perioade mai scurte, cu diferite variabile și în mai multe variante sau scenarii. Un exemplu în acest sens îl constituie variantele de creștere în America Latină, cuprinse în Documentul Comisiei Economice O.N.U. pentru America Latină (CEPAL) 1076, 12 aprilie 1979.[6])

La nivelul țărilor în curs de dezvoltare în ansamblu reținem, deocamdată, încercările efectuate în cadrul Comitetului de planificare a dezvoltării[7]), care, pornind de la patru „scenarii de creștere" a țărilor în curs de dezvoltare[8]), schițează următoarele ritmuri medii posibile de creștere a produsului intern brut al acestor țări : estimări 1976—1980 : 5,6% ; 1980—1990 : 6,5—6,9—7,0—7,6% ; 1990—2000 : 7,2—7,5—7,7—9,4%. Pentru perioada 1981—1990, variantele respective, într-o formă desfășurată[9]), a indica următoarele coordonate :

Ritmuri medii posibile de creștere 1981—1990	Estimări 1970—1980	I	II	III	IV
Produsul intern brut					
Țări în curs de dezvoltare (a)	5,6	6,5	6,9	7,0	7,6
Țări în curs de dezvoltare mai puțin avansate (b)	3,4	4,1	6,0	6,0	6,1
Țări în curs de dezvoltare cu venit mediu pe locuitor sub 300 dolari (c)	3,5	3,9	5,8	6,1	6,2
Producția agricolă					
Țări în curs de dezvoltare	2,8	2,7	3,4	3,4	3,5
Țări în curs de ezvoltare mai puțin avansate	1,9	2,4	3,0	3,0	3,0
Țări în curs de dezvoltare cu venit mediu pe locuitor sub 300 dolari	2,1	2,1	3,6	3,6	3,6
Producția industrială (d)					
Țări în curs de dezvoltare	7,2	8,3	8,6	8,7	9,4
Țări în curs de dezvoltare mai puțin avansate	5,5	6,9	12,0	12,0	12,1
Țări în curs de dezvoltare cu venit mediu pe locuitor sub 300 dolari	5,1	5,8	8,5	8,1	9,3
Ponderea investițiilor în PIB					
Țări în curs de dezvoltare	17,5 e)	20,3	21,3	22,2	24,7
Țări în curs de dezvoltare mai puțin avansate	9,9 e)	12,4	19,2	19,2	19,3
Țări în curs de dezvoltare cu venit mediu pe locuitor sub 300 dolari	18,6 e)	19,7	25,1	27,1	27,3

Notă : a) toate țările din Africa, Asia și America Latină, Caraibe și Oceania, cu excepția țărilor socialiste, Africii de Sud, Australiei, Japoniei, Noii Zeelande și cîtorva țări pentru care — conform documentului menționat — datele statistice naționale nu au fost disponibile ; b) țările astfel definite de Adunarea Generală, pentru care există date disponibile (Afganistan, Bangladesh, Botswana, Burundi, Imperiul Centrafrican, Etiopia, Gambia, Guineea, Haiti, Volta Superioară, Lesotho, Malawi, Mali, Nepal, Niger, Uganda, Tanzania, Ruanda, Somalia, Sudan și Ciad) ; c) 300 dolari în prețuri 1975 : Benin, Birmania, India, Kenya, Madagascar, Mozambic, Pakistan, Sierra Leone, Sri Lanka, Togo, Zair ; d) industriile prelucrătoare, extractivă, de construcții și serviciile de distribuție : e) realizat 1961—1974.

Elementelor de mai sus li se adaugă și alte variante care, deși insuficient elaborate, sînt de natură să contribuie la completarea imaginii asupra perspectivelor dezvoltării țărilor care formează obiectul analizei. Avem în vedere unele variabile care prevăd modificări structurale ale producției industriale, evoluții în structura comerțului exterior, diferite variante ale balanței resurselor interne și ajutorului public pentru dezvoltare ș.a.

Fără îndoială că toate aceste elemente vor constitui, în continuare, obiectul studiilor și analizelor efectuate în cadru național și internațional, așteptîndu-se noi dezvoltări de natură să contribuie efectiv la adoptarea unei strategii a dezvoltării care să răspundă într-un grad cît mai adecvat cerințelor actuale și de perspectivă ale țărilor în curs de dezvoltare, stabilității economiei mondiale, progresului și civilizației, păcii și securității internaționale.

România, țară socialistă în curs de dezvoltare, membră activă a „Grupului celor 77" este puternic angajată în eforturile generale pentru lichidarea decalajelor economice și a subdezvoltării — imperative stringente ale progresului și civilizației în lume.

În concepția României privitor la strategia dezvoltării se impune, în primul rînd, efortul țărilor rămase în urmă pentru dezvoltarea lor economică și socială, precum și extinderea colaborării dintre ele pentru formarea unei noi baze tehnico-materiale, pentru consolidarea independenței lor economice și politice și ridicarea nivelului de trai al maselor. Este de asemenea necesar ca toate statele și organismele internaționale să se angajeze deplin în direcția trecerii la măsuri concrete și eficace în contextul eforturilor naționale și internaționale de dezvoltare economică și socială, impunîndu-se astfel ca toate popoarele să conlucreze tot mai activ, pe bază de egalitate și înțelegere pentru soluționarea constructivă a tuturor problemelor de care depinde progresul și pacea omenirii.

dr. George MARIN

6) „Revista economică" Nr. 23, 1979, p. 28—29.
7) Doc. E/AC.54/19, 23 februarie 1979.
8) Cele patru „scenarii" se disting prin natura și amploarea schimbărilor politicilor, la nivel național și internațional, necesare pentru a realiza ritmurile de creștere proiectate : I — nu se prevede nici o modificare notabilă în raport cu politicile trecute ale țărilor în curs de dezvoltare, cu excepția creșterii ponderii investițiilor în produsul intern brut ; II — țările mai puțin dezvoltate ar trebui să-și dubleze veniturile pe locuitor între anii 1980 și 2000 (să atingă cel puțin 600 dol.), ceea ce ar necesita modificări sensibile în politicile naționale și în politica internațională de asistență ; III — se presupune că nu numai țările cele mai sărace își vor ameliora sensibil situația, ci și un anumit număr de alte țări în curs de dezvoltare vor cunoaște o ameliorare considerabilă a creșterii ; IV — are în vedere o majorare sensibilă a ritmurilor de creștere economică, în principal, ca urmare a creșterii investițiilor într-o măsură mult mai mare în comparație cu celelalte trei variante.
9) Selectate pe baza Doc. E/AC. 54/19, 23 februarie 1979.

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna iunie 1979

ÎN CURSUL lunii iunie a.c., piețele internaționale ale produselor de bază au continuat să fie influențate de evoluția prețurilor la țiței și de pericolul unei noi recrudescențe a procesului inflaționist în țările capitaliste. În același timp, pe piață au apărut noi factori de susținere a prețurilor și anume activizarea tranzacțiilor cu produse agroalimentare și reluarea tendinței de scădere a cursului dolarului față de celelalte valute occidentale.

În aceste condiții, prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au crescut în luna iunie a.c., potrivit indicelui agregat IEM, cu 4,3%.

Ca și în lunile precedente, prețurile au continuat să înregistreze creșteri mai accentuate la combustibili (+ 8,1%) și în special la produsele petroliere (+ 12,7%) sub influența deficitului relativ al ofertei de țiței ușor și a tranzacțiilor speculative. În același timp, prețurile au crescut la țiței (+ 6,3%), cărbuni și cocs (+ 1,3%).

La produsele agroalimentare *prețurile au înregistrat, de asemenea, creșteri relativ accentuate (+ 5,1%). Prețurile au crescut în special la cereale (+ 12,9%) datorită sporirii achizițiilor din partea unor țări principale importatoare, precum și a perspectivelor mai puțin favorabile ale recoltelor din Europa. De asemenea, prețurile au marcat creșteri importante la produsele tropicale (+ 8,1%) ca urmare a pericolului de îngheț a culturilor de cafea din Brazilia. Prețurile au crescut și la semințe oleaginoase și uleiuri vegetale comestibile (+ 3,6%), iar la carne și produse animaliere au scăzut ușor (— 1,0%).*

La materii prime și semifabricate industriale *prețurile au marcat pe ansamblu o creștere ușoară (+0,6%). Astfel, prețurile au crescut la minereuri (+ 1,2%), metale (+ 1,3%), lemn și produse din lemn (+ 1,0%), fibre animale și vegetale (+ 1,6%) și cauciuc natural (+ 5,3%).*

Spre deosebire de această evoluție, prețurile au scăzut la piei brute de bovine (— 12,1%). Scăderea nu s-a datorat unei eventuale îmbunătățiri a ofertelor, ci lipsei de interes pentru achiziții, din partea principalilor consumatori, față de nivelurile extrem de ridicate la care au ajuns prețurile la aceste produse.

Sectorul de conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

INDICELE SINTETIC I.E.M. IN ANII 1977-1978 ȘI IN IUNIE 1979
— 1970-1972 = 100 —

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	mai	iunie
INDICE GENERAL	1977	230,1	234,3	229,3
	1978	247,7	238,6	241,3
	1979		330,2a)	344,5a)
1. Produse alimentare	1977	180,7	189,9	182,6
	1978	191,8	190,0a)	188,9
	1979		213,6a)	224,5a)
- cereale	1977	161,6	163,1	156,0
	1978	187,7	196,2	193,0
	1979		217,1	245,0
- semințe oleag., prod. deriv., grăs. anim. și veg.	1977	189,1	222,5	202,3
	1978	201,6	201,0	204,1a)
	1979		235,4	243,8a)
- anim., carne și produse animaliere	1977	158,7	152,4	152,7
	1978	175,5	167,1	165,8
	1979		195,9a)	194,0a)
- zahăr și produse tropicale	1977	263,3	291,8	283,1
	1978	228,8	223,7	220,4
	1979		221,9a)	239,8a)
2. Combustibili	1977	398,4	397,5	394,8
	1978	442,0	422,7	422,1
	1979		750,7	812,0a)
- cărbuni și cocs	1977	289,1	283,7	284,1
	1978	356,2	338,2a)	341,8a)
	1979		380,0a)	384,8a)
- țiței	1977	553,9	550,7	550,7
	1978	548,0	547,7	547,0
	1979		767,4	815,6
- produse petroliere	1977	439,1	442,9	436,5
	1978	479,6	452,7	448,3
	1979		1047,8	1181,3
3. Materii prime industriale	1977	199,2	203,1	198,2
	1978	211,5a)	202,8a)	207,8a)
	1979		250,5a)	252,1a)
- minereuri	1977	149,4	150,3	149,4
	1978	137,1a)	132,2a)	132,9
	1979		146,1a)	147,6a)
- metale	1977	192,1	192,0	190,4
	1978	202,8	197,2	198,9
	1979		244,6a)	247,7a)
- cauciuc	1977	231,0	222,8	217,5
	1978	279,2	254,6	277,8
	1979		368,2	387,6
- lemn și produse din lemn	1977	227,9	230,3	229,3
	1978	249,9	233,6	247,1
	1979		279,4a)	282,2a)
- fibre anim. și veg.	1977	212,3	238,7	213,9
	1978	215,1	211,5	214,2
	1979		226,1a)	229,7a)
- piei	1977	186,6	203,8	194,6
	1978	247,7	216,6	228,0
	1979		492,7	432,9

a) Date provizorii pentru: ulei de ricin, porci vii, miere, huilă, cărbune cocsificabil, minereu de fier, minereu de mangan, cromită, ferocrom, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire laminată la rece, sîrmă neagră recoaptă, țevi din oțel, laminate de cupru, cherestea de răsinoase, cherestea din foioase, celuloză hîrtie kraftliner, iută.

Orientări în dezvoltarea economică

Argentina: atenție sporită surselor de energie și industriei extractive

NOUA POLITICĂ economică inițiată de către actualul guvern al Argentinei — instalat la 24 martie 1979 — conturează, pentru următoarea perioadă noi priorități în dezvoltarea economică a țării.

Astfel, în viitor se va pune un accent mai mare pe dezvoltarea agriculturii (în principal prin utilizarea pîrghiilor economice de stimulare a producătorilor), ramură care contribuie cu 75—85% la intrările anuale de devize. Sînt îmbinate măsuri de politică economică în vederea creșterii randamentelor la producția vegetală și în zootehnie, prin dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii și introducerii tehnologiilor avansate.

Industria extractivă este un alt domeniu în care se consideră necesară intensificarea eforturilor în vederea unei dezvoltări mai accelerate, datorită în special creșterii treptate a dependenței industriei prelucrătoare de importul de resurse minerale. Dezvoltarea în perspectivă a industriei extractive are în vedere : posibilitatea alocării fondurilor necesare (circa 2 miliarde dolari) pentru construirea infrastructurii și pentru extracția și prelucrarea minereurilor ; crearea de întreprinderi miniere de mari dimensiuni care să dispună de mijloacele necesare pentru exploatarea eficientă a zăcămintelor cu conținut scăzut de substanță utilă, situate la mare adîncime.

Se intenționează exploatarea cu prioritate a zăcămintelor de țiței (în vederea autoaprovizionării pînă în 1985), gaze naturale, minereu de fier, cupru, bauxită, uraniu, cărbuni. Se vor efectua prospecțiuni geologice în cîteva provincii ca La Rioja, San Juan, Misiones și provinciile din Patagonia.

În domeniul energetic — în care investițiile de stat joacă un rol important — este vizată sporirea capacităților instalate și modificarea ponderii surselor de energie în balanța energetică a țării (ponderea țițeiului urmează să scadă de la 62,0% în 1975 la 49,2% în 1985) în favoarea cărbunilor și a surselor hidroenergetice.

Evoluția industriei prelucrătoare — ramură cu un nivel de dezvoltare mai ridicat în rîndul țărilor latino-americane — este influențată de programul, eșalonat pe perioada 1979—1984 de reducerea treptată a taxelor vamale la materiile prime și componentele importate pentru a fi prelucrate, în vederea reducerii costurilor interne, creșterii productivității și calității mărfurilor industriale indigene. Schimburile comerciale româno-argentiniene înregistrează creșteri constante, țara noastră exportînd mașini-unelte, utilaje petroliere, rulmenți, îngrășăminte. Recent au fost stabilite noi posibilități de intensificare și diversificare a legăturilor, în special în domeniul comercial și al cooperării economice și tehnico-științifice, inclusiv al folosirii energiei nucleare în scopuri pașnice.

Maria DESMIREANU

EVOLUȚII MONETARE

SĂPTĂMÎNA 16—20 IULIE 1979 a consemnat o perioadă agitată pe piețele internaționale de schimb valutar, caracterizată prin reculul **dolarului S.U.A.** față de ansamblul valutelor occidentale. Evoluția respectivă a reflectat și reacția pieței față de măsurile în domeniul energiei preconizate de administrația S.U.A. precum și față de reorganizarea acesteia. Publicarea indicelui de 3,3% cu care a scăzut produsul național brut al S.U.A. în trim. II al anului nu a influențat nefavorabil evoluția dolarului, în timp ce majorarea la 10% p.a. a taxei scontului în S.U.A. a confirmat că autoritățile monetare americane continuă să aplice politica consecventă pe linia restrîngerii creditului.

Lira sterlină a continuat să ocupe o poziție de frunte, reprecierea sa față de restul valutelor occidentale fiind facilitată și de hotărîrea renunțării la unele măsuri restrictive în domeniul schimbului valutar. Moneda britanică a atins un maximum de 2,2925 dolari/1 lira — cu peste 3% față de închiderea de referință de 2,2235 dolari/1 liră. **Francul elvețian** a înregistrat o repreciere moderată față de dolarul S.U.A., aflîndu-se în fruntea valutelor continentale în această mișcare. Maximul atins a fost de 1,6265 franci/1 dolar, cu circa 2% peste cursul de referință și a închis la 1,6370 franci/1 dolar. **Marca vest-germană** a atins în acest interval un maxim de 1,8050 mărci/1 dolar și a închis în ușor recul, la 1,8090 mărci/1 dolar. **Francul belgian** a atins un nivel maxim de 28,81 franci/1 dolar și a închis la circa 29,98 franci/1 dolar. Francul francez a evoluat între 4,2590 și 4,2060 franci/1 dolar, situîndu-se la închidere la circa 4,22 franci/1 dolar, respectiv cu 1% deasupra cursului de referință.

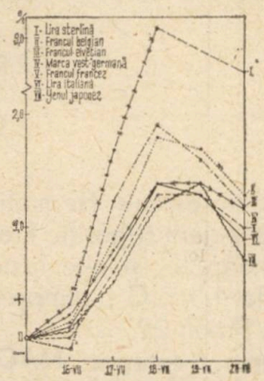

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 16—20.VII, luîndu-se ca bază cursurile din 13.VII a.c.

Lira italiană a atins un curs maxim de 812 lire/1 dolar și a cotat la închidere la circa 816 lire/1 dolar, cu circa 0,9% peste cursul anterior. **Yenul japonez** a evoluat atingînd un maxim cu 1,4% peste închiderea anterioară, la un curs de 214,80 yeni/1 dolar și a închis în ușor regres, la circa 216,20 yeni/1 dolar.

Piața eurodepozitelor a resimțit și la perioada de 6 luni efectul majorării taxei scontului în S.U.A. consemnînd în final o creștere de aproape 0,375% a dobînzii la eurodolarii S.U.A. care au fost negociați la circa 11,1875%. **Dobînzile** la eurofrancii elvețieni au înregistrat un recul la circa 2% în timp ce euromărcile vest-germane au fost negociate la 7,0625%.

Piața aurului a cunoscut o perioadă fierbinte în care prețul metalului galben a spart o nouă barieră psihologică — cea de 300 dolari/uncie. Cel mai înalt fixing la Londra din istorie a fost stabilit la nivelul de 303,85 dolari/uncie. Ulterior, sub efectul factorilor tehnici și al „profit takingului", prețul aurului a înregistrat un recul ușor, ultimul fixing la Londra al săptămînii fiind stabilit la 298,75 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

MACHINOEXPORT

BULGARIE

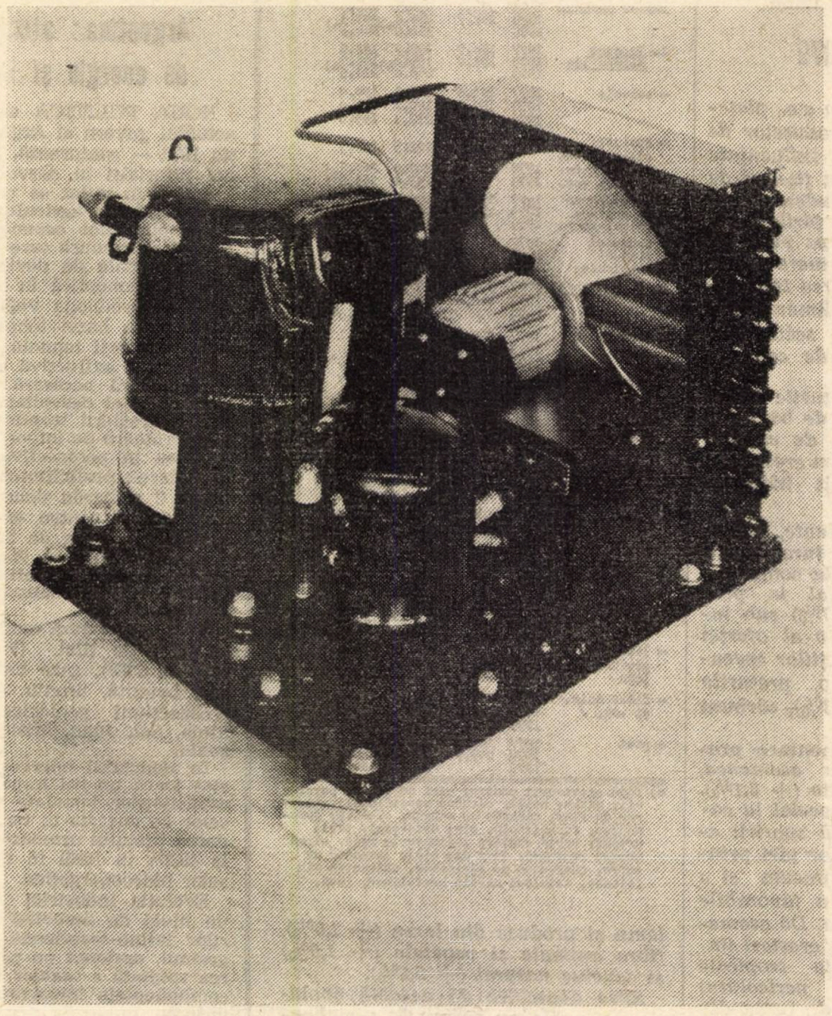

AGREGATE FRIGORIFICE

Pentru frigiderele dv., pentru camerele și vitrinele dv. frigorifice – „Hermetic Freon Units AC și ACT", după licența Tokyo Sanyo Co. Ltd – Japonia.

Caracteristici tehnice :

Temperatura mediului înconjurător	de la +5° C pînă la +43° C
Temperatura de vaporizare	de la –30° C pînă la –5° C
Temperatura de aspirație	pînă la +32° C
Agent frigorific	Freon 12
Curent alternativ	2,9 ; 3,2 ; 4,6 ; 6,6 ; 8,1A 220 V ±10%
Curent trifazat	2,9 ; 3,2 ; 4,6 ; 6,6 ; 8,1A 380 V ±10%

Pentru agregate frigorifice : compresoare Hermetic Freon 2,9 ; 3,2 ; 4,6 ; 6,6 ; 8,1 după licența Tokyo Sanyo Co. Ltd. – Japonia. Agent frigorific Freon 22.

Pentru climatizarea aerului în încăperi și alte instalații frigorifice pentru temperaturi de fierbere ridicate de la –10° C pînă la +10° C ; compresoare pentru instalații de climatizare KK 3,2 ; 4,0; 4,6 și 6,6. Agent de răcire Freon 22.

Exportator : Organizația de comerț exterior MACHINOEXPORT – Sofia, str. Aksakov 5, telefon 88 53 21 ; telex 023425.

PUBLICOM

Guineea: valorificarea resurselor minerale

SUBSOLUL Guineei conține, pe lîngă importante cantități de bauxită și fier, și alte resurse minerale ca: aur, diamante, crom, cupru, zinc, nichel, uraniu, cobalt ș.a. Deși industria minieră participă cu numai 9% la formarea P.N.B., ea ocupă primul loc în economie în privința încasărilor valutare care s-au cifrat la 312 mil. dolari în 1977, urmînd să ajungă la 500 mil. dolari în 1980, cînd minele de bauxită de la Boké și Kindia vor atinge capacitatea maximă de producție.

Rezervele de bauxită sînt estimate la 9 miliarde tone, respectiv 2/3 din rezervele mondiale, ceea ce situează Guineea pe primul loc în lume, în acest domeniu; în producția mondială deține locul II, cu peste 13 mil. tone. Volumul acestor zăcăminte și calitatea superioară a minereului explică locul pe care îl ocupă acest sector în planul de dezvoltare al țării. În afara celor 3 mine de la Boké, Fria și Kindia, punerea în funcțiune a unei serii de alte obiective va face ca în 1982 Guineea să exporte — prin porturile Buchanan (Liberia) și Conakry — circa 26 mil. tone de bauxită, putînd deveni primul producător și exportator din lume.

Guineea este, de asemenea, una dintre cele mai bogate țări din lume în minereu de fier, rezervele sale fiind estimate la peste 15 miliarde tone, cu un conținut de 56% Fe, concentrate în două importante zăcăminte: Nimba și Simandou; se apreciază că prin extinderea exploatării zăcămintelor Guineea va putea exporta peste cîțiva ani circa 40 mil. tone minereu de fier.

O contribuție însemnată la punerea în valoare a resurselor subsolului Guineii aduce cooperarea economică româno-guineeză, printre principalele acțiuni în acest sens figurînd participarea României la valorificarea zăcămîntului de minereu de fier de la Kaloum, la societatea minieră Mifergui-Nimba, ș.a.

U. R. S. S.: imagini noi în zona de necernoziom

UNUL dintre cele mai importante programe social-economice în curs de înfăptuire în U.R.S.S. îl constituie transformarea așa-numitei zone de necernoziom. Realizarea, pînă în anul 1990, a acestui program necesită ample investiții, evaluate numai în cursul actualului cincinal la 35 miliarde ruble.

Este vorba de un complex de acțiuni desfășurat pe o amplă întindere din vestul și nordul R.S.F. Ruse, regiune în care predomină terenurile argiloase mlăștinoase, acoperite cu tufăriș, ceea ce — corelat cu o climă mai aspră — determină un nivel scăzut al recoltelor agricole. Se prevede, în primul rînd, „reconstruirea" pămîntului, pe baza ameliorărilor funciare, care va fi însoțită de restructurarea întregii producții agricole prin crearea unor centre de selecție a soiurilor de cereale, a unor complexe agricole și zootehnice mecanizate, a unor întreprinderi de prelucrare a cărnii, laptelui și altor produse.

Toate acestea merg mînă în mînă cu transformarea mediului rural însuși; satele mici, risipite, cedează treptat locul lor unor localități avînd o infrastructură socială, economică și culturală modernă.

Evoluții de durată în consumul de oțel

DATELE STATISTICE evidențiază că în perioada de după 1973 consumul de oțel în lume a marcat tendințe divergente (vezi graficul); în timp ce în țările socialiste și în țările nesocialiste în curs de dezvoltare el a înregistrat un ritm neîntrerupt de creștere, în cadrul grupului țărilor capitaliste dezvoltate

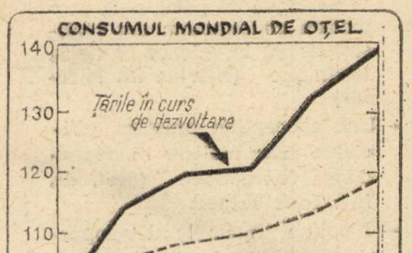

Sursa: «Japan Iron and Steel Federation»

acesta a cunoscut o scădere apreciabilă în primii doi ani, urmată de o revenire lentă. Evoluția menționată s-a repercutat asupra poziției de consumator a principalelor țări capitaliste industrializate (S.U.A., Japonia, țările Pieței comune vest-europene); astfel, ponderea lor în consumul mondial de oțel s-a redus de la 54,3% în 1970, la 45,9% în 1976 și — conform estimațiilor — va fi de 41,2% în anul 1983.

Polonia: în vizor — profesia de economist

UN SUBIECT de actualitate dezbătut în presa de specialitate din R.P. Polonă îl constituie conținutul profesiei de economist și problema realizării unei concordanțe crescînde între acesta și nevoile economiei naționale. La efectuarea analizei s-a ținut seama și de faptul că — în timp ce în unele sectoare și domenii de activitate se resimte o penurie de economiști — în altele aceștia sînt plasați în alte funcții decît cele cu profil economic.

Se apreciază, între altele, că în viitorul apropiat profesia de economist se va modela sub influența următorilor factori: politica social-economică a statului socialist și mecanismul de funcționare a economiei naționale; legat de aceasta — stabilirea cerințelor față de caracterul muncii depuse de economiști: formarea unui complex de cunoștințe și deprinderi în procesul învățămîntului; condițiile sociale și economice, care determină gradul de folosire a lucrătorilor cu pregătire economică în cadrul economiei naționale. Concluzia generală este că sursele de ridicare a eficienței folosirii economiștilor rezidă atît în sfera perfecționării metodelor și structurii învățămîntului, cît și în domeniul organizării procesului de producție propriu-zis, pentru a se crea condiții cît mai favorabile de aplicare în practică a cunoștințelor acumulate de economiști.

America Latină — importator net de cereale

STATISTICILE ilustrează că în cursul actualului deceniu America Latină a devenit — din exportator net de cereale (12,2 mil. tone export, față de 6,8 mil. tone import, în 1970) — importator net al acestora (14 mil. tone export, față de 15 mil. tone import, în 1978), tendință care — după aprecierea specialiștilor — are multe șanse să se mențină și în viitor.

Cel mai de seamă exportator de cereale (cu 85—90% din totalul exporturilor Americii Latine) este Argentina, iar printre importatori pe primele locuri se situează Brazilia (cu 4,2 mil. tone în 1978), Mexic (3,2 mil. tone), Venezuela (1,6 mil. tone), Peru (1,2 mil. tone), Chile (1,1 mil. tone) ș.a. Cauzele creșterii cvasigenerale a cantităților de cereale importate în aceste țări rezidă, în primul rînd, în „stagnarea" — pe arii întinse — a structurilor și tehnologiilor agricole, în insuficiența capitalurilor plasate în această ramură, în concurența altor culturi, mai rentabile etc.

Emisiuni „tonice"

DUPĂ CUM RELATA recent presa vest-germană, constatîndu-se că în ultima perioadă de timp avalanșa de știri preocupante sau alarmante din țară și din străinătate, referitoare la recesiunea economică, la criza energetică, la calamitățile naturale sau la accidentele de circulație, a început să afecteze starea de spirit a populației R.F.G., factorii de răspundere, au considerat necesar să se inițieze acțiuni de remontare a acesteia. O asemenea acțiune a fost lansată recent de postul de radio *Süddeutscher Rundfunk* sub forma unui serial de „emisiuni pozitive". Printre subiectele tratate au figurat: știrea că toate avioanele societății Lufthansa care au decolat în ziua precedentă au aterizat cu bine la destinație, informații asupra recoltei bune de fructe, asupra creșterii numărului căsătoriilor și a natalității în R.F.G. etc.

Diferite alte teme sînt pe cale de a fi abordate de creatorii unor noi emisiuni de acest gen, ocolindu-se însă cu grijă cele două probleme esențiale — recesiunea economică și criza energetică.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 30 din 27 iulie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

STRATEGIA PARTIDULUI DE CONSTRUIRE A VIITORULUI ROMÂNIEI SOCIALISTE — SALTUL REVOLUȚIONAR LA O NOUĂ CALITATE

— Un vast program în slujba înfloririi patriei

● Un element fundamental în politica partidului — promovarea consecventă a cuceririlor științei și tehnicii **(Nicolae M. Nicolae)** 2

● O concepție unitară, eficientă pentru realizarea independenței energetice **(prof. dr. doc. ing. Iosif Tripșa)** 5

● Opțiunea pentru o dezvoltare echilibrată, armonioasă, a tuturor județelor **(dr. A. Rosen)** 7

● Rolul și funcțiile sporite ale agriculturii în procesul dezvoltării (I) **(D. Dumitru)** 9

● Ample perspective de dezvoltare a comerțului exterior **(dr. Ștefan Mâșu)** 12

— 35 de ani de impetuos progres economico-social

● Mutații înnoitoare fundamentale în structura economico-socială a României (II) **(prof. dr. Mircea Bulgaru)** 14

● Politica demografică — componentă esențială în strategia dezvoltării economico-sociale (I) **(prof. dr. Vladimir Trebici)** 17

— Acțiune „R.E." Concentrarea eforturilor pe obiectivele principale — o cerință a scurtării duratei de execuție, a creșterii eficienței investițiilor **(dr. Alexandru Olteanu)** 19

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— „R.E." militează pentru generalizarea analizei valorii. Posibilități de economisire a materiilor prime și energiei în domeniul construcțiilor de mașini **(conf. dr. Dumitru Rochian, asist. univ. Viorel Putz)** 21

TEORII ● IDEI

— Coordonate metodologice ale modelării dezvoltării în profil teritorial **(M. Altăr, R. Stroe)** 23

— Școli ● curente ● economiști. Unitatea și independența țării — țeluri esențiale ale gîndirii economice progresiste românești (III) **(prof. dr. I. V. Nicolae, conf. dr. D. Mureșan)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— În pregătirea noii strategii internaționale a dezvoltării (I) **(dr. George Marin)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— A basic element in the policy of the party — consistently promoting science and technology achievements **(Nicolae M. Nicolae).** 2

— A unitary and efficient conception concerning the energetic independence **(Prof. Dr. Eng. Iosif Tripșa)** 5

— Options for a well—balanced and harmonised development of all country's districts **(Dr. A. Rosen)** 7

— Increased role and functions of the agriculture in the development process (I) **(D. Dumitru)** 9

— Large prospectives on our foreign trade growth **(Dr. Ștefan Mâșu)** 12

— Refreshing and basic shiftings in Romania's economic and social structure (I) **(Prof. Dr. Mircea Bulgaru)** 14

— Demographic policy — an essential component in our country's general development strategy (I) **(Prof. Dr. Vladimir Trebici)** 17

— Schools ● currents ● economists. Unity and independence of our country — esential objectives of the Romanian progressiste thought (III) **(Prof. Dr. I. V. Nicolae, Lecturer Dr. D. Mureșan)** 24

— Preparations for a new international development strategy (I) **(Dr. George Marin)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Un élément fondamental de la politique du parti — la promotion conséquente des réalisations de la science et de la technique **(Nicolae M. Nicolae)** 2

— Une conception unitaire, efficiente pour réaliser l'indépendance énergétique **(prof. dr. ing. Iosif Tripșa)** 5

— L'option pour le développement équilibré, harmonieux, de tous les départements **(dr. A. Rosen)** 7

— La rôle et les fonctions accrues de l'agriculture dans le processus du développement **(D. Dumitru)** 9

— Amples perspectives de développement pour le commerce extérieur **(dr. Ștefan Mâșu)** 12

— Mutations rénovateurs fondamentales dans la structure économique et sociale de la Roumanie (II) **(prof. dr. Mircea Bulgaru)** 14

— La politique démographique — une composante essentielle de la stratégie de développement d'ensemble du pays (I) **(prof. dr. Vladimir Trebici)** 17

— Ecoles ● courants ● économistes. L'unité et l'indépendance du pays — des objectifs essentiels de la pensée économique progressiste roumaine (III) **(prof. dr. I. V. Nicolae, maître de conférences dr. D. Mureșan)** 24

— Préparatifs pour une nouvelle stratégie internationale du développement (I) **(dr. George Marin)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Основной элемент политики партии — последовательное внедрение достижений науки и техники **(Николае М. Николае)** .. 2

— Единая, действенная концепция достижения энергетической независимости **(проф. др. доц. инж. Иосиф Тришка)** 5

— Опцион на уравновешенное, гармоническое развитие всех уездов **(д-р А. Росен)** 7

— Роль и усиленные функции сельского хозяйства в процессе развития (I) **(Д. Думитру)** 9

— Широкие перспективы развития внешней торговли **(др. Штефан Мыцу)** 12

— Основные обновляющие сдвиги в экономико-социальной структуре Румынии (II) **(проф. др. Мирча Булгару)** 14

— Демографическая политика — **(illegible)** основная часть стратегии развития в целом страны (I) **(проф. др. Владимир Требич)** 17

— Школы ● течения ● экономисты. Единство и независимость страны — существенные цели румынского прогрессивного экономического мышления (III) **(проф. др. И.В. Николае, ст. преп. выс. шк. др. Д. Мурешан)** 24

— К подготовке новой международной стратегии развития (I) **(др. Джордже Марин)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

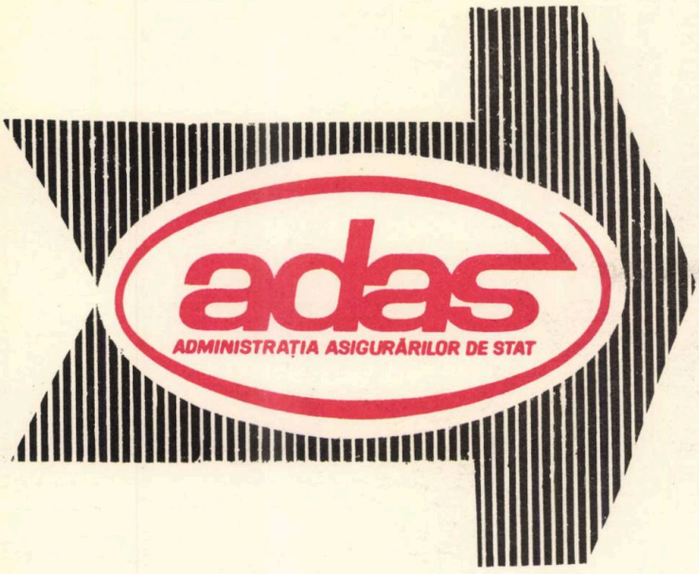

ASIGURĂRILE ADAS - - MĂSURI UTILE DE PREVEDERE

La Administrația Asigurărilor de Stat puteți contracta asigurarea de accidente – **la alegere – într-una din cele 4 variante, fiecare din acestea prezentînd caracteristici diferite.**

● Asigurarea de accidente pentru sume fixe, **totale, de 19 000 de lei se contractează pe durata de 3 luni, sau pe durate constituind multiplul acesteia, pînă la 2 ani. Prima de plată pe o durată de 3 luni este de 15 lei.**

● Asigurarea de accidente pentru sume convenite **se contractează pe durate de la 1 an la 5 ani. Prima anuală de plată este de 3,20 lei pentru fiecare 1 000 de lei din sumele asigurate prevăzute în poliță, putîndu-se achita și în rate.**

● Asigurarea familială de accidente **cuprinde soții, precum și copiii indiferent de numărul lor, în vîrstă de la 5 ani la 16 ani, la sume totale de 15 000 de lei pentru fiecare persoană. Prima de plată, pe o durată de 3 luni, este de 25 lei, pentru toate persoanele cuprinse în asigurare.**

Toate aceste asigurări de accidente cuprind și pagubele la bunurile casnice și gospodărești, pentru o sumă asigurată de 5 000 de lei de fiecare poliță.

● Asigurarea de accidente „Turist" **se contractează pentru sume totale de pînă la 40 000 de lei și cuprinde cazurile de accidente ale asiguratului, iar pentru o sumă de 20 000 de lei, pagubele la bunurile casnice și gospodărești ale acestuia. Prima de plată este de 15 lei pentru o lună.**

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

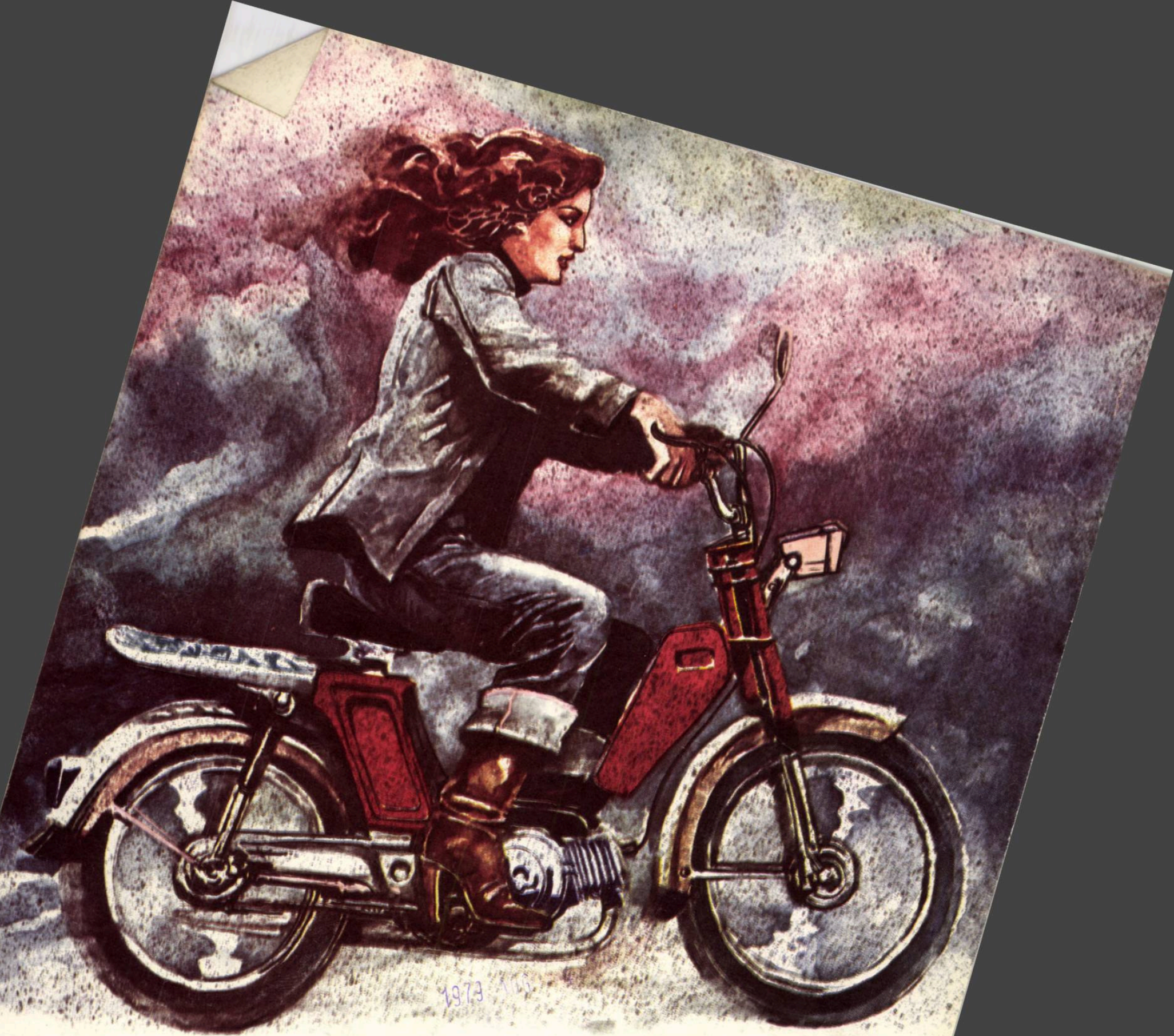

1979

motoreta MINI MOBRA

Mini MOBRA este un vehicul economic prin excelență. Cu Mini MOBRA puteți face atît drumurile zilnice, cît și micile excursii de sîmbătă și duminică. Datorită ambreiajului centrifugal, trecerea de la o viteză la alta se realizează automat.

Iată și celelalte caracteristici tehnice ale motoretei Mini MOBRA :

- autonomie de deplasare : minimum 220 km ;
- viteză maximă : 40 km/oră ;
- consum de carburant : 1,8 l/100 km ;
- greutate : 45 kg

La prețul de 4.900 lei, Mini MOBRA este pusă în vînzare de toate magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat.

Rețineți ! Motoreta Mini MOBRA poate fi utilizată și ca... bicicletă !

Lei 5

Recom

D6468

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

în centrul strategiei dezvoltării-

SALTUL LA O NOUĂ CALITATE

Numărul 31 ● Vineri 3 august 1979

Moment de seamă în dezvoltarea colaborării româno - guineeze

LA INVITAȚIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU, VIZITA ÎN ȚARA NOASTRĂ A PREȘEDINTELUI REPUBLICII POPULARE REVOLUȚIONARE GUINEEA, AHMED SEKOU TOURÉ

La marea adunare populară de la Slatina

La semnarea documentelor oficiale româno-guineeze

D646d.

1979 AUG 14

relații financiar-valutare și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

EVALUAREA PREȚURILOR DE EXPORT

Prețurile practicate pe piața internațională se formează sub influența unui conglomerat de factori al cărui ax central îl reprezintă valoarea internațională a mărfii.

Valoarea internațională nu apare însă decît ca o rezultantă medie a numeroase acțiuni individuale de vînzare-cumpărare internațională, ca o necesitate care își croiește drumul printr-un număr foarte mare de manifestări (prețurile ca expresie bănească a valorii) aparent independente, mai mult sau mai puțin distanțate în raport cu acest nivel de referință. Tocmai datorită acestui fapt se afirmă că valoarea internațională a mărfurilor se manifestă ca o lege socială, lege a unor fenomene de masă, abaterile într-o parte sau alta compensîndu-se reciproc.

Într-un anume moment conjunctural, prețul pieței internaționale pentru o marfă poate înregistra importante abateri de la „nivelul firesc" determinat de valoarea sa internațională. Mai mult, diversele segmente ale pieței internaționale pot prezenta la aceeași dată prețuri caracteristice diferite ca urmare a influenței unor factori, între care raportul dintre cerere și ofertă, gradul de concentrare a producției și ofertei internaționale etc. joacă un rol important.

Evaluarea corespunzătoare a prețului de export are o mare importanță în toate fazele tratării și derulării operațiunilor de export. Începînd cu formularea și lansarea ofertei, trecînd prin negociere și contractare, mergînd pînă la stabilirea rezultatelor economice este necesară o continuă raportare la prețurile internaționale cele mai probabile ale momentului conjunctural respectiv. Numai astfel se poate stabili o anume strategie de marketing, o anume elasticitate în procesul negocierii, care — în ultima instanță — promovează sau, dimpotrivă, împiedică realizarea exportului.

Aprecierea prețului cu care întreprinderea își oferă produsele spre export trebuie să se facă atît din punctul de vedere al efortului depus pentru producerea mărfii (reflectat în prețul intern complet de export), cît și din punctul de vedere al valorificării momentului conjunctural al pieței internaționale (sintetizat de prețul specific sau prețul internațional). Dacă primul aspect este exprimat cu ajutorul indicatorilor de rentabilitate, al doilea presupune calcularea unor indici operativi de prețuri. Acești indici au structura și valoarea indicilor teritoriali, chiar dacă prețurile internaționale nu sînt practicate în mod obligatoriu de o anume firmă concurentă, ci îmbracă forma unui nivel cu maximă frecvență în distribuția prețurilor practicabile pe un segment al pieței internaționale sau chiar pe întreaga piață internațională.

Dacă se are în vedere o singură marfă (j) care se exportă pe o anume piață parteneră (indexată cu t), atunci din simpla raportare la prețul internațional caracteristic (p_c) a prețului pe care îl putem realiza sau l-am realizat deja (p_r), se obține o mărime relativă de coordonare care arată poziția noastră față de ceea ce se practică pe scară largă pe piața respectivă. Notat cu (i_{tj}), indicele individual operativ de prețuri specific pieței „t" se obține astfel :

$$i_{tj} = \frac{p_r}{p_c}$$

În practica comercială acest raport se mai numește și „preț umbră" și are o largă utilizare în fundamentarea previziunilor precum și, după caz, a planului valoric al activității de comerț exterior atît la nivelul întreprinderii cît și pe ansamblul economiei naționale.

Studiu de caz

Prețul extern franco frontiera R.S. România obținut de la un partener din Franța pentru exportul de miere de albine poliflora în borcane de 1/2 kg a fost de 1950 $/tonă (date ipotetice).

Dacă în perioada cercetată prețul intern complet de export pentru acest produs era de 33 mii lei/tonă, rezultă un curs de revenire brut al operațiunii de export de 16,92 lei/dolar,

$$C/R = \frac{33000 \text{ lei}}{1950\$ \text{ SUA}} = 16{,}92 \text{ lei/dolar SUA,}$$

ceea ce înseamnă că fiecare dolar încasat din acest export de miere de albine a costat în condițiile economiei noastre naționale 16,92 lei. Rezultatul în sine nu arată dacă exportul de miere de albine pe piața franceză a fost rentabil sau nu. Întrucît rezultatul de mai sus este inferior cursului comercial al leului (18 lei/1 dolar) stabilit prin Decretul 90/1978 se poate aprecia că acest export este realizat în condiții avantajoase.

Care este însă poziția prețului obținut de exportator față de prețul caracteristic pieței partenere ?

Un mare exportator de miere de albine pe piața vest-europeană este U.R.S.S., astfel că prețul practicat de orice țară din zonă la importul din U.R.S.S. poate fi considerat preț internațional caracteristic. Acceptînd că în perioada derulării contractului nostru, exportatorul sovietic a vîndut produsul simlar la cca. 1900 $/tonă, rezultă un indice operativ de prețuri :

$$i_{tj} = \frac{1950}{1900} \times 100 = 102{,}63\%.$$

Cele 2,63%, respectiv cei 50$/tonă obținuți în plus constituie măsura valorificării conjuncturii pieței în momentul încheierii contractului.

Abia după ce se combină concluzia obținută pe baza cursului de revenire brut (sau al unui alt criteriu de apreciere a rentabilității exportului din punctul de vedere al producătorului) cu caracterizarea dată de indicele operativ pe prețuri se poate afirma că exportul de miere de albine poliflora a fost oportun și s-a realizat în condiții de valorificare corespunzătoare a produsului.

Dacă marfa (j) se exportă pe mai multe piețe, caracterizate prin prețuri specifice diferite survine problema agregării informațiilor parțiale obținute prin indici operativi individuali. Caracterizarea de ansamblu este dată de indicele de grup care, în funcție de baza de date, se stabilește pe baza uneia din relațiile de calcul de mai jos, însumarea făcîndu-se după „t" (t=1, 2, ..., n).

$$I_j = \frac{\sum q_r p_r}{\sum q_r p_c} = \frac{\sum q_r p_r}{\sum \frac{1}{i_{tj}} \cdot q_r p_r}$$

Dacă obiectul contractului de export este format din mai multe mărfuri (j=1, 2, ..., m), se folosesc tot relațiile de calcul de mai sus, dar de astă dată există un singur partener „t", deci indicele se notează cu I_t, iar însumarea se face după „j".

Indicele de grup operativ de prețuri are valoarea unui indicator mediu ce caracterizează în raport cu prețul (prețurile) internațional(e) prețul practicat la totalitatea operațiunilor de export ale unei anumite mărfi (I_j) sau nivelul relativ al prețului la totalitatea exporturilor efectuate pe o anumită piață parteneră (I_t).

La nivelul economiei naționale se poate concepe un indice operativ de prețuri obținut prin agregarea „prețurilor umbră" specifice tuturor mărfurilor și tuturor relațiilor de export, care ar exprima gradul de valorificare a conjuncturii internaționale în contextul unei politici economice și comerciale determinate.

În relațiile de mai sus (q_r) reprezintă volumul fizic (cantitatea) exportat, iar ($q_r\ p_r$) — volumul valoric al mărfii vîndute, respectiv contravaloarea încasată de exportator pentru fiecare partidă expediată. Este ușor de remarcat faptul că în cazul exportului numai un indice supraunitar este favorabil, în sensul că el arată un cîștig relativ față de conjunctura pieței, marfa (mărfurile) fiind vîndute la prețuri superioare celor caracteristice. Diferența între numărător și numitor arată cuantumul acestui cîștig exprimat în valută.

$$\Delta = \sum q_r p_r - \sum q_r p_c \quad \text{sau}$$

$$\sum q_r p_r - \sum \frac{1}{i_{tj}} \cdot q_r p_r$$

Întrucît importul presupune plăți, numai un indice operativ de prețuri subunitar este avantajos; numai așa se realizează o economisire a mijloacelor de plată internațională.

Studiu de caz

În tabelul nr. 1 se prezintă exportul de ouă (date convenționale) realizat în trimestrul I al anului 1979 către țările din bazinul oriental al Mării Mediterane:

Tabelul nr.1

Țara de destinație	Prețul franco frontiera RSR ($/ladă*)	Cantitatea (mii lăzi)	Contravaloarea încasată (mii dolari SUA)
A	22,7	20	454
B	23,0	17	391
C	23,4	35	819
D	23,8	25	595
TOTAL	–	97	2259

*) uzual o ladă conține 360 de ouă

Apreciind că firme concurente, mari exportatoare de ouă în această zonă (de exemplu, din R. P. Bulgaria și R. P. Ungară) au realizat în aceeași perioadă exportul lor la cca. 23 dolari/ladă rezultă că pe ansamblu activitatea exportatorului român a reușit să valorifice bine piața. Indicele operativ de prețuri pentru întregul export de ouă este de 101,26% și sintetizează cîștigul relativ ce s-a obținut prin încheierea unor contracte avantajoase, cîștig a cărui mărime absolută este de 28 de mii dolari (2259—2231=28).

$$I_t = \frac{2259}{2268} = 0{,}996 \text{ sau } 99{,}6\%$$

Observație: La același rezultat se poate ajunge calculînd prețul mediu de export obținut în cursul trim. I 1979 pe baza relației:

$$\bar{p} = \frac{\sum q_r p_r}{\sum q_r} = \frac{2259}{97} \approx 23{,}29 \text{ dolari SUA/ladă}$$

Astfel, indicele operativ este

$$I_j = \frac{\bar{p}}{p_c} = \frac{23{,}29}{23} = 1{,}0126$$

iar mărimea absolută a cîștigului este dată de relația:

$$\Delta = q_r(\bar{p} - p_c) = 97 \cdot 0{,}29 \approx 28 \text{ mii dolari SUA}$$

Se poate imagina însă și o situație în care prețul caracteristic să difere de la o țară la alta. Dacă, de exemplu, în țara A prețul caracteristic este de 23 de dolari/ladă iar în celelalte țări concurența își vinde produsul cu 23,5 dolari/ladă, atunci indicele operativ de prețuri se calculează cel mai repede ca medie armonică ponderată a indicilor individuali :

Tabelul nr.2

Țara de destinație	Prețul caracteristic	Prețul obținut	i_{tj}	Contravaloarea încasată ($q_r p_r$)	$\frac{q_r p_r}{i_{tj}}$
0	1	2	3=2:1	4	5
A	23,0	22,7	0,987	454	460
B	23,5	23,0	0,979	391	399
C	23,5	23,4	0,996	819	822
D	23,5	23,8	1,013	595	587
TOTAL	-	-	-	2259	2268

$$J = \frac{2259}{97 \cdot 23} = \frac{2259}{2231} = 1,0126$$

De astă dată, concluzia este nefavorabilă exportatorului nostru : el a încasat în medie cu 0,4% (în mărime absolută cu 9 mii de dolari) mai puțin decît putea obține dacă își valorifica produsul la prețurile caracteristice de pe piețele partenere.

Un context de împrejurări, a căror dezbatere nu constituie obiectul acestui articol, a readus în atenția practicii internaționale operațiunile comerciale în care exportul este condiționat într-un fel sau altul de import (sau invers). Alături de alte criterii de apreciere a oportunității unor asemenea operațiuni, trebuie să se aibă în vedere și indicii operativi de prețuri. Dat fiind caracterul special al operațiunii (export + import sau creanțe + obligații de plată) analiza se face global. Indicii individuali sau parțiali pot fi nefavorabili, dar rezultatul final poate fi avantajos ca urmare a unei abateri mai substanțiale a prețurilor partidei față de prețurile contrapartidei de mărfuri.

Chiar dacă partida de import se caracterizează prin prețuri în medie cu 8% mai mari față de prețurile practicate pe piața internațională în acel moment (I import = 1,08), dacă mărfurile livrate în contrapartidă la export se realizează la prețuri cu cel puțin 8% mai mari față de prețurile internaționale operațiunea specială de comerț exterior nu trebuie respinsă deoarece poate aduce o serie de avantaje, deși importul „decupat" din context apare ca fiind nefavorabil. Rămîne de văzut dacă structura livrărilor, dacă modalitatea de echilibrare a livrărilor și eventualele condiții de plată sînt la fel de avantajoase ca raportul prețurilor relative.

Dr. Mihai KORKA

Drept și uzanțe internaționale

FINANȚAREA COMERȚULUI INTERNAȚIONAL (IV)

Contracte speciale de finanțare

În numerele precedente ale Suplimentului am prezentat organismele financiar bancare specializate (I), băncile comerciale, operațiuni și tehnici proprii (II), modalități de finanțare, creditele bancare și finanțarea prin obligațiuni (III). Continuăm să prezentăm, în acest număr, finanțarea comerțului internațional prin contracte speciale de finanțare : leasing, forfaiting, factoring.

FINANȚARE PRIN CONTRACTUL DE LEASING

Apariția leasing-ului — inițial în S.U.A. de unde s-a extins în Europa — ca modalitate de finanțare a investițiilor a fost determinată de modificarea structurii și valorii mașinilor și a utilajelor, precum și de uzura morală rapidă a acestora, fapte care impun un volum de investiții din ce în ce mai mare pentru extindere, raționalizare, și modernizare. Statisticile dovedesc că obiectul închirierii prin leasing îl formează, în special echipamentul electronic de calcul, aparatele și instrumentele de măsură, mijloacele de transport, mașinile-unelte, materialele pentru mecanica grea, mașinile agricole etc. De asemenea, în ultimul timp leasing-ul a cuprins și sectorul imobiliar avînd ca obiect închirierea de clădiri cu destinație industrială sau comercială, clădiri administrative etc.

Leasing-ul se înfățișează ca o operațiune comercială, complexă, care se compune din mai multe raporturi juridice :

a) un contract de vînzare-cumpărare încheiat de organizația producătoare, ca vînzător, și organizația financiară care urmează să crediteze operațiunea propriu-zisă de leasing, ca cumpărător.

b) un contract de locațiune încheiat între organizația financiară, devenită proprietara bunului, și organizația utilizatoare ; acest contract mai conține : elementele unui contract de mandat care intervine între organizația finanțatoare ca mandantă, și organizația utilizatoare, prin care aceasta din urmă este investită să hotărască asupra caracteristicilor tehnico-economice și prețul bunului ; o promisiune unilaterală de vînzare făcută de organizația finanțatoare către utilizator, care are astfel dreptul la pretențiune la încetarea locațiunii și lichidarea prin vînzare a bunurilor.

Din cele expuse rezultă că la nașterea unei operațiuni complexe de leasing iau parte trei parteneri : 1) **furnizorul** de mașini-utilaje, care este vînzător în primul contract ; 2) **finanțatorul**, care este cumpărător în primul contract și locator în cel de al doilea ; 3) **utilizatorul**, care este locator în contractul propriu-zis de leasing. Evident, în cazul în care producătorul bunurilor este în același timp și finanțator, valorificîndu-și astfel propriile produse, partenerii se reduc la doi — 1) furnizor — finanțator și 2) utilizator —, iar operațiunea se perfectează numai în baza unui singur contract — contractul de leasing.

Caracterul de leasing nu constituie, însă, o simplă juxtapunere a acestor operații juridice, ci rezultatul contopirii lor într-un tot unitar în care operațiile juridice menționate, considerate individual, sînt într-o oarecare măsură, modificate. Astfel, caracterul de vînzare-cumpărare, deși se încheie între finanțator și producător, se perfectează pe baza clauzelor convenite între utilizator și producător, cu privire, în special, la caracteristicile tehnico-economice ale bunului și la preț. Competența tehnico-economică a utilizato-

rului, de care depinde rentabilitatea întregii operații, conferă acestuia poziția de figură centrală în contractul de leasing. O altă particularitate a contractului de vînzare-cumpărare din cadrul leasing-ului constă în faptul că obligația de garanție se naște în favoarea utilizatorului, care are astfel, acțiune directă împotriva furnizorului pentru viciile bunului. Această obligație de garanție a vînzătorului față de locator s-ar putea analiza ca o stipulație pentru altul, accesorie contractului de vînzare-cumpărare. Tot astfel, contractul de locație încheiat între finanțator și utilizator se particularizează prin aceea că este irevocabil. Durata locației și ratele chiriei sînt stabilite în funcție de perioada de amortizare a bunurilor. Riscurile pierderii bunului, chiar pentru caz fortuit sînt în sarcina utilizatorului.

Această locațiune specială îmbracă un caracter **intuitu personae** în înțelesul că finanțatorul, locator, nu se obligă decît în considerarea calităților organizației utilizatoare, locatară. Neexecutarea de către locator a obligațiilor decurgînd din operația de leasing conduce la unele consecințe care diferă de cele de drept comun și anume rezilierea contractului pentru neplata ratelor chiriei și posibilitatea vînzării bunului pe timpul duratei de valabilitate a locațiuni.

Raporturile de mandat dintre utilizator și finanțator, în virtutea cărora utilizatorul stabilește împreună cu vînzătorul clauzele contractului de vînzare-cumpărare, îndeplinește formalitățile administrative pe care le implică încheierea afacerii, se întregesc cu raporturi juridice în cadrul cărora mandatul acționează în nume propriu.

În fine, promisiunea de vînzare este unilaterală, emanînd numai din partea locatorului. Ea constă într-un pact de preferință, care nu are drept consecință transferul dreptului de proprietate asupra bunului, iar nerespectarea pactului de preferință de către promitent dă loc numai la daune-interese.

Așadar, din cele arătate se învederează că leasing-ul constituie un contract complex, original, a cărui esență economică și juridică se exprimă în formula locațiune-finanțare. Printre elementele caracteristice ale acestui contract se înscriu : perioada de locațiune mare, modul de determinare a prețului pentru chirie, precum și obligațiile și drepturile părților. Cu privire la prețul locației se pleacă de la realitatea că în condițiile actuale de evoluție a științei și tehnicii, uzura morală a mașinilor este foarte rapidă ; ca urmare, societățile de leasing împart, în vederea închirierii, viața tehnică a mașinilor (adică timpul în care o mașină, este menținută în stare de funcțiune prin întreținere și reparații) în două perioade : o perioadă primară, egală cu viața economică a mașinii (intervalul de timp în care se apreciază că mașini nu riscă să sufere o uzură morală) și o perioadă secundară, echivalentă cu intervalul de timp care durează de la terminarea vieții economice pînă la sfîrșitul vieții tehnice a mașinii.

Perioada primară corespunde, în unele cazuri, cu perioada de amortizare fiscală, adică cu intervalul de timp, fixat de legile fiscale, în care industriașii pot prevedea la capitolul „cheltuieli" o cotă de amortizare neimpozabilă. În timpul acestei perioade, ca regulă generală, contractul de leasing nu poate fi denunțat în vederea rezilierii ; în schimb, în decursul perioadei secundare contractul poate fi reziliat oricînd, cu un preaviz conform cu prevederile contractuale.

La stabilirea nivelului și a modalității de plată a chiriei se au în vedere o serie de elemente. Astfel, în costul chiriei intră cotele de amortizare a utilajului, cheltuielile de gestiune, beneficiul societății, prima de asigurare contra riscului de insolvabilitate a chiriașului, cheltuielile de asigurare. Chiar pentru perioada primară se plătește săptămînal, lunar, trimestrial sau anual în funcție de termenul contractual ; chiria pentru perioada secundară, de obicei foarte scurtă, este fixată la o sumă nominală plătibilă anual. Societățile de leasing urmăresc să recupereze contravaloarea obiectului închiriat înainte de scurgerea termenului de valabilitate al contractului, ceea ce provoacă o tendință de majorare a nivelului chiriilor.

Fiind proprietarul mașinilor sau al utilajelor, societatea de leasing are dreptul să inspecteze periodic starea utilajului închiriat și modul de exploatare și să rezilieze contractul înainte de termen, dacă beneficiarul n-a îndeplinit obligațiile contractuale ce-i revin, fapt care atrage după sine înapoierea utilajului închiriat, precum și plata chiriei în continuare și a unor eventuale daune.

Evident, ca în orice contract, revin și importante obligații furnizorului de leasing, printre care enumerăm : să livreze beneficiarului utilaje în bună stare de funcționare ; să participe la instruirea personalului destinat exploatării utilajului închiriat ; să efectueze reparația defecțiunilor care nu sînt rezultatul nerespectării instrucțiunilor de exploatare ; să asigure piesele de schimb necesare reparației sau să achite contravaloarea lor, în caz că au fost procurate de beneficiar.

Prin esența sa, contractul de leasing conservă dreptul de proprietate asupra bunurilor, utilizatorul neavînd decît un drept de folosință. De aici o serie de obligații ce revin acestuia, printre care menționăm : obligația să exploateze mașinile și utilajele închiriate conform instrucțiunilor tehnice ; să se îngrijească de instruirea personalului destinat exploatării mașinilor închiriate ; să nu aducă nici un fel de schimbări în construcția utilajului fără acordul societății de leasing ; să asigure utilajele închiriate în folosul societății de leasing ; să păstreze în condiții corespunzătoare utilajele închiriate pe toată durata contractului, chiar și pe perioada cînd nu se află în exploatare.

Subliniem faptul că în unele contracte se întîlnesc și clauze speciale, prin care societatea de leasing se obligă să schimbe utilajele avariate, cu condiția ca beneficiarul să fi respectat instrucțiunile de folosire sau să ferească pe utilizator de riscul uzurii morale, prin înlocuirea utilajului învechit cu altul corespunzător progresului tehnic înregistrat în ramura respectivă, bineînțeles, în schimbul unei chirii majorate.

Specific contractului de leasing, spre deosebire de alte forme de închiriere, este faptul că la expirarea lui, beneficiarul dispune de așa-numita **triplă opțiune**, rezultată din dreptul de pretențiune stipulat în cuprinsul lui ; el poate alege între una din următoarele variante : restituirea utilajului ; prelungirea contractului pentru o nouă perioadă (plătind o chirie mai scăzută) ; cumpărarea utilajului la valoarea reziduală, stabilită de comun acord în contractul inițial, sau prin clauze adiționale.

O altă formă de finanțare pe termen lung a unei organizații industriale o constituie contractul de lease-back ; acest gen de contract se deosebește de cel de leasing clasic, de care ne-am ocupat mai sus, prin aceea că nu mai apare furnizorul de utilaje ; în primul contract de vînzare-cumpărare, vînzător este locatarul din cel de al doilea contract. Deci, afacerea se încheie între două persoane : vînzătorul fabricii, a uzinei, liniei tehnologice etc., care transferă proprietatea acestora către cumpărător — organizație financiară, care le închiriază fostului proprietar, devenit locatar.

Rolul economic al unor astfel de operațiuni constă în posibilitatea acordată întreprinzătorului, devenit utilizator (locatar) de a-și procura în mod convenabil mijloace financiare prin transformarea investițiilor în lichidități necesare producției, fără să piardă folosința echipamentului din dotare.

O ultimă precizare se impune. Contractul de **leasing** nu se identifică cu contractul de **renting** și nici cu cel de **time-sharing**.

În cazul operațiunilor de **renting**, firma care închiriază dispune de un parc de mașini, iar termenul de închiriere este mai scurt (de la cîteva zile sau luni, pînă la 3 ani). Pe tot timpul

dintre două închirieri, bunurile sînt ținute în stoc sau pot fi folosite pentru nevoile de producție ale întreprinderii proprietare. Obiectul renting-ului îl formează în special, mijloacele de transport: autovehicule, vagoane, semiremorci, cisterne, dar și alte produse, de la construcții mobile pînă la aparatură de înaltă tehnicitate. Amortizarea completă a mașinilor se produce în urma unor închirieri succesive. Viața economică a mașinilor și utilajelor depășește cu mult durata contractului, așa încît riscul învechirii este suportat de către proprietar. Prin contractul de renting se prevede obligația întreținerii mașinilor în stare de exploatare normală, a furnizării de indicații privind utilizarea cît mai eficace a bunurilor închiriate cu ajutorul personalului tehnic-ingineresc de care dispune societatea furnizoare.

Leasing-ul trebuie deosebit și de contractul de **time-sharing**, care a apărut din mai multe considerente economice, cum ar fi costul ridicat al unor utilaje (ca de pildă, mașinile electronice de calcul), precum și uzura morală extrem de rapidă a acestora. Ca urmare, pentru intensificarea utilizării calculatoarelor electronice și a altor utilaje, s-a introdus sistemul închirierii lor pe timpi partajați simultan de către mai multe întreprinderi.

FINANȚAREA PRIN OPERAȚIUNI DE FORFAITING

Finanțarea prin negocierea titlurilor de credit și, în special, a cambiilor și a biletelor la ordin cunoaște o largă răspîndire; firmele comerciale, industriale, etc. care prezintă băncilor spre scontare cambii sînt creditate de către instituțiile bancare respective. Creditul de scont ce se acordă acestor firme are o valoare egală cu cea a cambiilor, din care se scade taxa scontului (calculată asupra valorii nominale a cambiilor în funcție de perioada aferentă intervalului de timp de la scontare și pînă la scadența lor).

Acordarea creditului de scont este realizată de băncile comerciale, în funcție de particularitățile pieței naționale de credit. De exemplu, în R. F. Germania se scontează cambii cu respectarea condițiilor: să rezulte din cadrul unei tranzacții aferente comerțului exterior vest-german; cambiile trebuie să fie exprimate în D.M. sau în dolari S.U.A. și locul plății acestora trebuie să fie în R. F. Germania, respectiv în S.U.A.; în cazul cambiilor, trăgătorul și trasul, iar în cazul biletelor la ordin emitentul și beneficiarul trebuie să aibă domiciliul în terțe țări (excepție de la această regulă o constituie situația în care una din aceste persoane este o bancă comercială din R. F. Germania).

Creditul de scont permite finanțarea în mod curent a acelor firme care prezintă cambii la scontare rezultate din tranzacții comerciale externe. Prin acordarea lui, o bancă comercială facilitează firma respectivă să-și procure disponibilități monetare, ceea ce echivalează cu operațiuni curente de trezorerie. Băncile comerciale își reîntregesc lichiditățile lor prin rescontarea cambiilor la banca centrală.

Cu alte cuvinte, această formă de finanțare se reduce la două operațiuni distincte:

— **scontarea**, care este operațiunea prin care beneficiarul transmite o cambie către o terță persoană, de regulă o bancă, în vederea încasării contravalorii ei înainte de scadență; beneficiarul cambiei încasează pe această cale suma înscrisă pe titlu, diminuată cu taxa scontului, precum și cu comisionul perceput de bancă pentru acoperirea diverselor riscuri generate de asemenea operațiuni;

— **rescontarea**, care este o operațiune prin care o cambie deținută de o bancă comercială în urma scontării ei, o transmite unei bănci centrale în schimbul unei taxe de rescont, sau taxă oficială a scontului, care, de regulă, se stabilește în funcție de cerințele politicii economice ale statului respectiv.

Formula clasică a mobilizării creditelor pe calea scontului prezintă pentru exportatorii deținători de titluri de credite sub forma cambiilor, inconveniente în realizarea operativă a unor asemenea operațiuni. Ca urmare, pe calea unor tehnici financiar-bancare moderne s-a urmărit înlăturarea acestor inconveniente — tergiversarea operațiunilor de scontare pentru diverse verificări, menținerea căii de regres împotriva girantului etc. — realizîndu-se o formă nouă de transmitere a titlurilor de credit care au ca geneză operații de export-import, cunoscute sub denumirea de forfaiting; pentru efectuarea unor asemenea operațiuni au fost înființate instituții financiare specializate, așa cum este: „Finanz A. G. Zürich", instituție afiliată „Creditului elvețian". De regulă, la operațiunile de forfetare recurg vînzătorii pe credit din contractele comerciale internaționale, în vederea încasării înainte de scadență a contravalorii mărfurilor exportate. Evident, suma încasată pentru titlurile de credit vîndute unor instituții financiar-bancare specializate în operațiuni de forfetare este mai mică decît în cazul unor scontări obișnuite făcute pentru mobilizarea clasică a creditului la export și se stabilește în funcție de durata creditului (în cazul cambiilor la termen), de moneda în care sînt exprimate cambiile, de bonitarea debitorului și a țării acestuia, de măsura în care cambia este sau nu analizată sau garantată, de bonitatea avalistului, garantului etc.

Forfetarea, facilitînd exportatorilor pe credit garantați cu cambii acceptate de cumpărător (sau creanțe certe sub altă formă) transformarea unor asemenea vînzări pe credit în vînzări cash, prezintă certe avantaje, printre care:

— îmbunătățirea balanței proprii de plăți, respectiv îmbunătățirea lichidității patrimoniale;

— evitarea pierderilor care ar putea să apară din schimburile ratei dobînzii, deprecierea valutei etc.

Dezavantajul principal al forfetării rezidă din costul relativ ridicat al acestei forme de finanțare, ca urmare a asumării riscurilor de către instituția de forfaiting.

Pentru promovarea operațiunilor de forfetare, instituțiile financiare acordă exporturilor diverse facilități ca de exemplu, înlăturarea dreptului de recurs împotriva lor, prin completarea andosării cu formula „fără recurs" (în engleză „without recourse", în franceză „sans recours", în germană „ohne Regress" sau „odhne Obligo", în italiană „senza ricorso"); în aceste condiții, exportatorul este ținut responsabil numai pentru viciile mărfurilor livrate și pentru constituirea corectă a titlului, toate celelalte riscuri revenind forfetatorului.

La forfetarea cambiilor internaționale se utilizează clauza efectivă: potrivit acestei clauze, asemenea cambii pentru a putea fi forfetate este necesar ca cumpărătorul să fi preluat efectiv mărfurile livrate, confirmînd calitatea lor și obligația fermă de plată.

Operațiunile de forfetare sînt supuse unor reguli cu privire la asigurarea împotriva riscurilor, care potrivit practicii internaționale, pot fi astfel rezumate:

— asigurarea împotriva riscului debitorului: debitorul trebuie să fie de prim rang; în orice caz, datoria trebuie să fie acoperită de un avalist sau de o bancă garantată din țara debitorului;

— asigurarea împotriva riscului transferului: acestea se află în grija forfetarului; este de datoria lui să determine dacă țara debitorului va fi în stare să-și îndeplinească angajamentele viitoare și să aibă valorile de schimb necesare la dispoziția sa;

— asigurarea împotriva riscului valutei: multe instituții financiare achiziționează titluri de credit numai în valutele care le permit să aibă posibilitatea de refinanțare; ca urmare, se preferă în principal ca valuta să fie exprimată în dolari S.U.A., marca vest-germană și francul elvețian etc.

Cheltuielile de forfetare, așa cum am arătat mai sus, sînt influențate de o serie de factori printre care: riscul debitorului, riscul transferului din țara debitorului, dobînda pieței valutare, diverse comisioane Astfel, dacă pe o anumită piață valutară dobînda este de 7½—8%, cheltuielile de forfetare pot ajunge la 9½—10%.

FINANȚAREA PRIN CONTRACT DE FACTORING

Pe plan internațional, pentru accelerarea operațiunilor de finanțare a producției materiale au luat o deosebită extindere operațiunile de vînzare prin negocierea creanțelor garantate (factoring) care au la bază un contract comercial prin care o parte denumită factor își asumă obligația ca în bază

unui comision să realizeze creanțele, sub formă de facturi, pe care cealaltă parte, denumită aderent se obligă să i le transmită, contra plată, prin subrogarea factorului în toate drepturile pe care le are asupra debitorilor (cumpărători ai mărfurilor livrate); în practica și literatura franceză acest gen de operațiuni poartă și denumirea de „affacturage".

Mecanismul de aplicare a operațiunilor de factoring poate fi astfel sintetizat:

— aderentul, care este un producător de mărfuri sau furnizor de servicii, în baza contractului încheiat cu factorul, îi remite acestuia facturile, (sau copii legalizate) cu mențiunea că au fost cedate și că plata lor urmează să se facă către factor;

— în același timp, subrogarea factorului în drepturile aderentului trebuie să fie notificată debitorului (cumpărătorului, importatorului extern, beneficiarului serviciilor etc.), pentru ca acesta să facă plata numai către factor; de regulă, această notificare se face chiar pe factura comercială, printr-o formulă adecvată, din care nu trebuie să lipsească cuvîntul „subrogare";

— în funcție de natura factoringului adoptat, factorul plătește aderentului valoarea nominală a facturilor, mai puțin comisionul său: a) imediat, deci înainte de scadența lor, dacă contractul de factoring este încheiat potrivit formei tradiționale (old line factoring); b) la data scadenței, dacă contractul a fost încheiat sub această formă (maturity factoring);

— în practică, se utilizează sistemul ca factorul să plătească imediat numai într-o anumită proporție valoarea facturilor (de exemplu — 90%), urmînd ca diferența să fie regularizată după realizarea creanței; diferența de 10% din exemplul dat constituie deci un fond de rezervă, respectiv proviziune destinată să acopere eventualele riscuri care cad în sarcina aderentului (marfa a fost refuzată pentru motive de calitate, pentru lipsuri cantitative etc.).

Operațiunile de factoring se mai caracterizează și prin faptul că pe lîngă accelerarea creditării aderentului — fiind un eficient instrument de finanțare pe termen scurt — factorul îi furnizează acestuia o gamă de servicii.

Prin contractul de factoring se stabilesc în mod detaliat drepturile și obligațiile părților, care poartă amprenta caracteristicii fundamentale ale acestui tip de contract comercial — subrogarea factorului în drepturile de creanță ale aderentului, rezultate din vînzările efectuate către clienții săi. Așa fiind, factorul preia pe seama sa de la aderent: sarcina de a încasa creanțele, devenind beneficiarul acestora față de clienții aderentului; riscurile financiare care derivă din relațiile comerciale ale aderentului cu clienții săi; culegerea de informații la zi privind posibilitățile de plată ale clienților aderentului și determinarea pentru fiecare client a plafonului de credit pe care îl comunică aderentului, garantînd creanțele, în limita acestui plafon; totodată, factorul:

— plătește aderentului contravaloarea facturilor acceptate spre încasare, chiar în momentul primirii facturilor și a borderoului recapitulativ. Prin aceasta capătă funcția de **creditor-finanțator** al aderentului;

— urmărește încasările facturilor, ținînd evidențele necesare pe clienți, deschizînd un cont și pentru aderent pe care îl creditează cu toate creanțele primite spre încasare și îl debitează cu contravaloarea creanțelor încasate și a celor returnate aderentului;

— periodic pune la dispoziția aderenților situația contabilă a clienților acestuia;

— în caz că nu reușește să încaseze o factură, deschide o acțiune împotriva clientului respectiv, prevenind pe aderent asupra considerentelor comerciale ce au determinat neîncasarea facturii.

Aderentul își menține prin contract responsabilitatea pentru operațiunile în afara garanției apărute ca urmare a depășirii plafonului clientului, cît și pentru alți clienți decît cei stabiliți în contractul de factoring, pentru care însă factorul a acceptat încasarea facturilor; de asemenea, îi revine responsabilitatea și în cazurile reclamațiilor privind aspecte tehnice sau comerciale ale loturilor de marfă livrate; în același timp, el are dreptul:

— să încaseze de la factor contravaloarea facturilor acceptate de acesta spre încasare chiar din momentul în care a remis factorului, facturile și borderoul recapitulativ, mai puțin valoarea comisionului datorat factorului, și a dobînzii aferente sumei cu care va fi creditat de factor;

— la scăzămînt la dobînda plătită factorului atunci cînd scadența efectivă este mai redusă decît cea inițial determinată și invers;

— să primească de la factor, periodic, situația clienților săi și să fie informat asupra considerentelor comerciale care au determinat neîncasarea unor facturi.

Contractul de factoring prezintă evidente avantaje pentru aderent, printre care menționăm:

— îl scutește de operațiunile administrative, prin simplificarea aparatului său funcțional de urmărire financiar-contabilă, privind încasarea facturilor și a altor speze de la clienți;

— permite acestuia să-și folosească în alte scopuri mijloacele financiare sau reducerea volumului de fonduri necesare activității curente;

— îi permite să cunoască mai exact bonitatea clienților săi, sporindu-i siguranța și asigurînd lărgirea pieței externe, prin stabilirea de relații cu parteneri cu o capacitate sigură de plată.

dr. Al. DETEȘAN
Radu DEMETRESCU

În actualitate

Reglementarea relațiilor financiar-valutare

Prin Legea nr. 2 din 6 iulie 1979, publicată în B. of. nr. 59/1979 pentru modificarea și completarea Legii finanțelor nr. 9/1972 —, relațiile financiar-valutare ale României au primit un cadru juridic îmbunătățit. Redăm mai jos textele corespunzătoare din lege.

CAPITOLUL V

SECȚIUNEA I

Relațiile financiar-valutare externe
Dispoziții generale

Art. 121. — Producția pentru export, precum și efectuarea exporturilor trebuie astfel realizate încît să asigure resursele necesare pentru importuri și sporirea rezervelor în valută ale statului, să conducă la îmbunătățirea continuă a eficienței economice, a rentabilității unităților producătoare și de comerț exterior, la creșterea venitului național și, pe această bază, la consolidarea puterii de cumpărare a monedei naționale, atît pe plan intern cît și în raport cu alte monede.

Art. 122. — (1) În înfăptuirea politicii de creștere continuă a avuției naționale se formează fondul de stat în valută și rezerva de stat de metale prețioase, care fac parte integrantă din rezervele de stat ale Republicii Socialiste România.

(2) Modul de constituire, administrare și utilizare a fondului de stat în valută și a rezervelor de stat de metale prețioase este stabilit prin lege.

Art. 123. — Activitatea financiar-valutară se desfășoară pe baza unui sistem unitar de planuri, care cuprinde:

a) balanța de plăți externe;

b) planul de încasări și plăți în valută al întreprinderilor, centralelor, ministerelor și celorlalte organe centrale și locale;

c) balanța creanțelor și angajamentelor externe.

SECȚIUNEA II

Balanța de plăți externe; planul de încasări și plăți în valute

Art. 124. — (1) Balanța de plăți externe se elaborează de către Ministerul Finanțelor, Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și bănci, împreună cu ministerele și celelalte organe centrale, în corelare cu indicatorii planului național unic de dezvoltare economico-socială și bugetului de stat, în condiții de echilibru valutar.

(2) Balanța de plăți externe se elaborează pe relații, cu desfășurarea sarcinilor de încasări și plăți în valută pe ministere și alte organe centrale titulare de plan și se aprobă odată cu planul național unic de dezvoltare economico-socială, anual și cincinal.

(3) Repartizarea pe trimestre a indicatorilor balanței de plăți se aprobă odată cu indicatorii economici.

Art. 125. — Planul de încasări și plăți în valută al ministerelor, celorlalte organe centrale și locale, centralelor, întreprinderilor și instituțiilor care, potrivit legii, efectuează încasări și plăți în valută, cuprinde totalitatea încasărilor și plăților în valută și se elaborează în corelare cu celelalte proiecte de plan economic și financiar și balanța de plăți externe.

Art. 126. — (1) Ministerele și celelalte organe centrale și locale desfășoară sarcinile planului de încasări și plăți în valută pe întreprinderile de comerț exterior și celelalte unități în subordine care, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, sînt autorizate sau care au sarcini de încasări și plăți în valută.

(2) Unitățile economice care realizează obiective complete, lucrări de construcții-montaj și alte asemenea lucrări în străinătate desfășoară sarcinile de încasări și plăți în valută în concordanță cu indicatorii aprobați pentru fiecare obiectiv sau grupe de obiective și șantiere.

Art. 127. — Pentru activitatea de prestări de servicii internaționale, operațiuni necomerciale și cheltuieli pentru activitatea comercială, se pot efectua virări între indicatorii de cheltuieli ai titularilor de plan și pe trimestre, cu aprobarea Ministerului Finanțelor și, respectiv, a Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, la cererea justificată a acestora.

Art. 128. — Unitățile economice producătoare, centralele, întreprinderile de comerț exterior, ministerele și celelalte organe centrale și locale cu sarcini de comerț exterior răspund de angajarea importurilor și, respectiv, de efectuarea plăților în limita prevederilor planului și în conformitate cu asigurarea resurselor valutare din export.

Art. 129. — (1) Banca Română de Comerț Exterior organizează evidența privind executarea balanței de plăți externe și prezintă lunar Ministerului Finanțelor, Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și Comitetului de Stat al Planificării situația realizării acesteia.

(2) Întreprinderile, centralele, ministerele și celelalte organe centrale și locale, răspund de încasarea integrală și la timp a drepturilor în valută, organizează evidența executării planurilor de încasări și plăți în valută, întocmesc lunar și trimestrial situația realizării acestora. Organele de conducere colectivă analizează modul de îndeplinire a planurilor de încasări și plăți în valută și stabilesc măsurile necesare pentru respectarea echilibrului valutar planificat.

Art. 130. — (1) Ministerele și celelalte organe centrale care au în subordine întreprinderi care execută obiective complete, lucrări de construcții-montaj și alte lucrări asemănătoare în străinătate vor raporta Consiliului de Miniștri, în termen de 30 de zile de la datele prevăzute în contracte pentru încheierea lucrărilor, situația fiecărui obiectiv cu valoare de peste 100 milioane lei valută și modul cum au fost realizați indicatorii economici și financiari-valutari aprobați.

(2) La lucrările cu valori pînă la 100 milioane lei valută, analiza modului de realizare a indicatorilor economici și financiari-valutari aprobați se face de către consiliile de conducere ale ministerelor și celorlalte organe centrale.

Art. 131. — Ministerul Finanțelor, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Comitetul de Stat a Planificării și Banca Română de Comerț Exterior răspund de realizarea balanței de plăți externe, urmăresc și analizează periodic modul de realizare a încasărilor din export și a plăților pentru import. Trimestrial, raportează Consiliului de Miniștri asupra modului cum a fost realizat planul de încasări și plăți în valută de către fiecare minister, organ central sau local și propun măsuri pentru menținerea echilibrului valutar planificat.

Art. 132. — În cazul în care încasările din export nu se realizează potrivit planului trimestrial aprobat pe ministere și celelalte organe centrale și locale și dacă se afectează echilibrul valutar planificat, acestea nu vor putea angaja noi importuri, în limita sumelor realizate la încasări. În termen de 3 zile, ministerele și celelalte organe centrale și locale vor raporta Consiliului de Miniștri asupra măsurilor luate pentru realizarea încasărilor și asigurarea echilibrului valutar planificat.

Art. 133. — (1) În situații excepționale, la cererea ministrului sau conducătorului organului central sau local care nu și-a realizat încasările în valută planificate, Banca Română de Comerț Exterior, cu acordul ministrului finanțelor și al ministrului comerțului exterior și cooperării economice internaționale, poate acorda credite temporare în valută întreprinderilor de comerț exterior pentru efectuarea de plăți în străinătate, pînă la soluționarea de către Consiliul de Miniștri a cazurilor respective.

(2) Dobînda și comisioanele pentru aceste credite se suportă potrivit legii.

SECȚIUNEA III

Balanța creanțelor și angajamentelor externe

Art. 134. — (1) Balanța creanțelor și angajamentelor externe cuprinde drepturile și obligațiile față de străinătate la un moment dat din activitatea de export, import și cooperare economică internațională, executări de lucrări, prestări de servicii, turism și din alte activități, precum și creditele externe primite și acordate, dobînzile și comisioanele aferente, participațiile la societăți mixte și organisme financiar-bancare internaționale, disponibilitățile în valută în străinătate și disponibiliățile partenerilor externi la băncile din Republica Socialistă România și alte drepturi și obligații valutare în relațiile cu străinătatea.

(2) Balanța creanțelor și angajamentelor externe se elaborează de Ministerul Finanțelor, Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și bănci, pe țări și relații, cu eșalonarea pe ani și se prezintă Consiliului de Miniștri odată cu planurile cincinale și anuale.

Art. 135. — (1) Unitățile economice, întreprinderile de comerț exterior, centralele, ministerele, celelalte organe centrale și băncile organizează și țin evidența în valută și în lei, la cursurile legale în vigoare, a creanțelor și angajamentelor rezultate din activitatea de comerț exterior și alte activități externe și răspund pentru încasarea integrală și la timp a drepturilor în valută, precum și de onorarea angajamentelor asumate la extern și raportează Ministerului Finanțelor situația creanțelor și angajamentelor.

(2) Metodologia de evidență și raportare se stabilește de

Ministerul Finanţelor, împreună cu Ministerul Comerţului Exterior şi Cooperării Economice Internaţionale, Comitetului de Stat al Planificării, băncile şi Direcţia Centrală de Statistică.

Art. 136. — Ministerul Finanţelor asigură evidenţa centralizată pe economie a creanţelor şi angajamentelor externe, urmăreşte şi analizează periodic modul în care se realizează prevederile balanţei creanţelor şi angajamentelor externe şi împreună cu Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Comerţului Exterior şi Cooperării Economice Internaţionale şi băncile prezintă anual Consiliului de Miniştri raportul asupra situaţiei creanţelor şi angajamentelor externe pe relaţii, ţări, cu eşalonarea pe ani de încasare şi de plată a acestora.

SECŢIUNEA IV

Relaţiile de credit şi decontare cu străinătatea

Art. 137. — Relaţiile de credit cu străinătatea se stabilesc pe bază de contracte externe, acorduri, convenţii şi alte înţelegeri, cu respectarea dispoziţiilor legale.

Art. 138. — Acordarea şi primirea de credite externe se efectuează prin bănci, întreprinderi de comerţ exterior şi alte unităţi economice autorizate, în condiţiile legii.

Art. 139. — (1) Resursele financiare necesare întreprinderilor pentru acordarea de credite externe, inclusiv cele în cadrul convenţiilor sau acordurilor guvernamentale se asigură prin credite bancare, iar disponibilităţile din credite externe primite se utilizează potrivit prevederilor din planurile de credite.

(2) Condiţiile şi modalităţile de gestionare şi administrare a resurselor în lei privind creditele externe acordate şi primite se stabilesc prin lege.

Art. 140. — Întreprinderile de comerţ exterior, celelalte unităţi socialiste autorizate să efectueze operaţii de credit cu străinătatea şi băncile sînt obligate să ţină evidenţa operaţiilor de credit, pe categorii de credite, pe valute, pe termene de încasare a creditelor acordate şi de plată a creditelor primite.

Art. 141. — Întreprinderile de comerţ exterior şi celelalte unităţi socialiste autorizate să efectueze operaţii de comerţ exterior sînt obligate să prevadă în contractele de export-import, cooperare economică internaţională, turism, prestări de servicii, transporturi şi expediţii internaţionale, garanţii ferme, modalităţi de decontare, condiţii de plată şi de credit, care să asigure încasarea integrală şi la termen a tuturor drepturilor în valută şi realizarea obligaţiilor asumate. Aceste unităţi răspund neîncasării sumelor în valută la termenele stabilite prin contractele externe, de executarea garanţiilor şi îndeplinirea actelor procedurale necesare pentru recuperarea tuturor creanţelor şi executarea drepturilor cuvenite.

Art. 142. — Ministerele, celelalte organe centrale cu activitate de comerţ exterior, Ministerul Comerţului Exterior şi Cooperării Economice Internaţionale, Ministerul Finanţelor, Banca Română de Comerţ Exterior şi celelalte bănci urmăresc încasarea la scadenţă a drepturilor rezultate din creditele acordate şi rambursarea ratelor scadente la creditele primite şi acordă sprijinul necesar întreprinderilor de comerţ exterior şi celorlalte unităţi în realizarea obligaţiilor şi drepturilor faţă de străinătate.

SECŢIUNEA V

Finanţarea şi creditarea activităţii de comerţ exterior

Art. 143. — Necesarul total de mijloace circulante pentru desfăşurarea activităţii întreprinderilor de comerţ exterior, de cooperare economică internaţională, de prestări de servicii şi executării de lucrări în străinătate se determină în funcţie de sarcinile de export şi import, precum şi de cele privind celelalte activităţi de comerţ exterior. Necesarul de mijloace circulante se acoperă potrivit art. 51.

Art. 144. — (1) Banca Română de Comerţ Exterior şi celelalte bănci acordă întreprinderilor de comerţ exterior credite pe termen scurt, mijlociu sau lung, în condiţiile prevăzute în contractele, aranjamentele şi acordurile externe, în contractele interne şi cu respectarea dispoziţiilor legale, pentru :

a) mărfuri de export livrate de unităţile producătoare, achiziţionate în baze proprii sau lăsate în custodie la întreprinderi producătoare ;

b) cheltuieli legate de aprovizionarea cu materii şi materiale, de prestări şi alte cheltuieli efectuate în ţară, în vederea executării de lucrări în străinătate ;

c) instalaţii complexe, maşini, utilaje şi alte mărfuri livrate la extern cu plata în condiţii de credit ;

d) plata mărfurilor din import, inclusiv pentru avansuri acordate furnizorilor externi, precum şi pentru cheltuielile de circulaţie pe parcurs extern ;

e) alte operaţii de comerţ exterior, inclusiv operaţiile speciale pentru realizarea de aport valutar.

(2) Creditele se acordă din momentul expedierii mărfurilor la extern sau constituirii stocurilor la întreprinderile de comerţ exterior, inclusiv a celor lăsate în custodie la unităţile producătoare, efectuării cheltuielilor şi plăţilor pentru import şi se rambursează pe măsura încasării valutei la extern, a contravalorii mărfurilor importate de la beneficiarii interni, precum şi din alte surse potrivit dispoziţiilor legale, în termenele prevăzute în contracte sau stabilite de bănci.

(3) Prevederile art. 49—61 şi 64—70 din prezenta lege se aplică în mod corespunzător şi unităţilor de comerţ exterior.

Art. 145. — Banca Română de Comerţ Exterior şi celelalte bănci verifică îndeplinirea la termen de către toate întreprinderile de comerţ exterior şi unităţile producătoare a obligaţiilor de încasare şi de plată ce rezultă din contractele externe, existenţa şi buna depozitare şi conservare a mărfurilor destinate exportului şi executărilor de lucrări în străinătate şi urmăreşte ca aceste unităţi să încaseze integral şi la termen drepturile în valută şi să efectueze plăţile la extern.

SECŢIUNEA VI

Creditarea unităţilor economice române participante la societăţile mixte

Art 146. — Aportul la capitalul social, atît în lei cît şi în valută, al unităţilor economice române participante la societăţile mixte cu sediul în ţară şi străinătate se asigură din fonduri proprii şi prin credite bancare, potrivit prevederilor planului naţional unic de dezvoltare economico-socială şi balanţei de plăţi externe.

Art. 147. — Unităţile economice române participante la socetăţile mixte cu sediul în ţară şi în străinătate, ministerele şi celelalte organe centrale, răspund de realizarea integrală a indicatorilor economici şi financiari-valutari aprobaţi, precum şi de transferarea în ţară a beneficiilor şi altor drepturi cuvenite, în termen de 30 de zile de la aprobarea bilanţurilor contabile anuale sau în condiţiile prevăzute de legea ţării pe teritoriul căreia societatea îşi are sediul.

Art. 148. — Ministerele şi celelalte organe centrale care au în subordine unităţi economce participante la societăţi mixte vor prezenta Consiliului de Miniştri, periodic, cu avizul Ministerului Comerţului Exterior şi Cooperării Economice Internaţionale, Ministerului Finanţelor şi Băncii Române de Comerţ Exterior, rapoarte cu privire la situaţia contului de rezultate şi a modului de îndeplinire a indicatorilor financiari-valutari aprobaţi, rambursarea creditelor şi a dobînzilor aferente, transferul, respectiv, încasarea beneficiilor, precum şi a altor drepturi cuvenite părţii române din activitatea acestor societăţi.

Potrivit art. II din Legea nr. 2/1979, modificările şi completările dispuse prin această lege, respectiv textul integral redat mai sus, se aplică începînd cu activitatea anului 1979.

autoconducere

Conducerea colectivă în unităţile economice de stat (I)

Instituirea şi perfecţionarea actualei forme de conducere a unităţilor economice de stat a reprezentat un lung proces de acumulări cantitative care au determinat trecerea la o nouă calitate. Conducerea unipersonală, stabilită prin Decretul nr 199/1949 a fost abandonată — actul normativ respectiv fiind abrogat prin Legea nr. 11/1971 — instituindu-se conducerea colectivă.

Conducerea colectivă a unităţilor socialiste reflectă calitatea oamenilor muncii de proprietari ai mijloacelor de producţie, de producători şi beneficiari a tuturor bunurilor materiale şi spirituale, reprezintă o nouă treaptă şi o formă concretă a democraţiei socialiste, prin participarea directă a celor ce muncesc la luarea deciziilor, implică răspunderea pentru modul în care sînt gospodărite bunurile încredinţate de societate spre administrare, dar şi dreptul de a participa la repartizarea unei părţi din beneficiul realizat şi de a primi premii şi alte stimulente morale sau materiale.

Instituită cu titlu experimental prin Hotărîrea nr. 719/1968 a Comitetului Executv al C.C. al P.C.R. şi a Consiliului de Miniştri, conducerea colectivă este generalizată, reglementată organic şi perfecţionată prin Legea nr. 11/1971.

Legea actuală cu privire la organizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat nr. 5 din 6 iulie 1978 nu dezice şi nu neagă Legea nr. 11/1971, care a guvernat timp de 7 ani materia organizării şi conducerii unităţilor de stat, ci preia de la acest act normativ o serie de reglementări — confirmate de practică — pe care le introduce în contextul superior al dispoziţiilor ce urmăresc afirmarea autoconducerii şi autogestiunii (Victor Dan Zlătescu. O nouă lege asupra organizării şi conduceri unităţilor socialste de stat, în Revista Economică, Supliment nr. 30/1978).

Firesc fiecărui început, noua formă de conducere a unităţilor socialiste nu şi-a putut da roadele imediat, fiind necesară scurgerea unei anumite perioade de timp în care au trebuit să se şteargă reminiscenţele vechii forme de conducere personală, să se dilueze şi apoi să dispară în cadrul colectivelor de conducere — disparităţile dintre funcţiile deţinute în unitate de fiecare membru al organului colegial — şi să se dezvolte spiritul de responsabilitate socială a fiecărui ins din cadrul colectvului de muncă.

Toate aceste fenomene, îmbinate cu avantajele actualei reglementări juridice prin care s-au acordat atribuţii sporite tuturor organelor de conducere colectivă, s-a lărgit competenţa acestora, a crescut ponderea muncitorilor şi maiştrilor care lucrează nemijlocit în producţie în consiliile oamenilor muncii au creat un cadru organizatoric propice de partcipare efectivă a oamenilor muncii la conducerea nemijlocită a unităţilor.

Concomitent a crescut şi gradul lor de răspundere.

În prezent conducerea colectivă este o prezenţă, o realitate vie.

De la sine înţeles, că organizarea activităţii economice se întemeiază pe principiul dominant al centralismului democratic, care îmbină în mod organic conducerea unitară a economiei cu autonomia funcţională a fiecărei unităţi.

În cele ce urmează ne propunem a prezenta şi analiza modul în care se exercită conducerea colectivă în unităţile economice de stat — întreprinderi, centrale şi unităţi componente cu gestiune economică fără personalitate juridică, în lumina Legii nr. 5/1978 şi a Regulamentului de funcţionare a consiliilor oamenilor muncii ale întreprinderilor (şi centralelor) din industrie, construcţii şi transporturi.

Analiza noastră se referă numai cu privire la consiliile oamenilor muncii şi birourile lor executive.

Din prevederile art. 33, art. 44 şi art. 78 din Legea nr. 5/1978 rezultă că:

— la nivelul întreprinderilor şi centralelor consiliile oamenilor muncii şi birourile lor executive se organizează în mod obligator;

— se pot organiza consilii ale oamenilor muncii şi birouri executive şi la unităţile economice fără personalitate jurdică — uzine, fabrici, exploatări, grupuri de şantiere şi alte unităţi similare — stabilite de C.O.M. din centrala sau întreprinderea din care fac parte cu acordul biroului executiv al consiliului de conducere al ministerului sau, după caz, al comitetului executiv al consiliului popular judeţean.

1. **Organizarea consiliului oamenilor muncii la întreprinderi.** Acest organ avînd rolul de a hotărî în problemele de bază ale întreprinderii, exercitînd îndeosebi o activitate cu caracter general, de orientare, directivare şi control, a primit şi o organizare şi componenţă adecvată, în alcătuirea sa întrînd ca membrii şi oameni de ştiinţă, cadre didactice, specialişti de înaltă calificare din afara întreprinderii.

Consiliul oamenilor muncii al întreprinderii, conform art. 33 din lege şi art. 1 din regulament, se compune din:

— preşedinte, funcţie în care este desemnat secretarul organizaţiei de partid pe întreprindere;

— prim-vicepreşedinte funcţie în care este desemnat directorul întreprinderii;

— vicepreşedinte, funcţia în care este desemnat preşedintele comitetului sindicatului; organul sindical nu poate delega o altă persoană spre a ocupa această funcţie;

— vicepreşedinte funcţia în care este ales un reprezentant al oamenilor muncii muncitor care lucrează direct în producţie;

— vicepreşedinte, funcţie în care este desemnat secretarul organizaţiei U.TC.;

— membri. Din categoria membrilor fac parte:

— directorii adjuncţi sau, după caz, inginerul şef şi contabilul şef;

— şeful compartimentului controlului tehnic de calitate;

— preşedinta comisiei de femei pe întreprindere. Comisia de femei nu poate delega o altă persoană, spre a face parte ca membru în C.O.M.;

— şefii unor compartimente de muncă, conducători ai celor mai importante ateliere, secţii, şantiere, uzine, precum şi specialişti de înaltă calificare şi oameni de ştiinţă. Membrii C.O.M. din această ultimă categorie sînt numiţi de către organul căruia îi este subordonată întreprinderea pe baza propunerilor adunării generale a oamenilor muncii pentru cei ce fac parte din personalul propriu al unităţii (inclusiv din unităţile componente) iar cei din afara întreprinderii se numesc cu acordul conducerii unităţii din care fac parte;

— 7—17 reprezentanţi ai oamenilor muncii aleşi la fiecare 2 ani în adunările generale ale oamenilor muncii, din rîndul muncitorilor, maiştrilor, personalului TESA Cel puţin 75% din numărul reprezentanţilor oamenilor muncii vor fi muncitori şi maiştri care lucrează direct în producţie

La întreprinderile cu un mare număr de femei, preşedinta comisiei de femei va fi desemnată şi în funcţia de vicepreşedinte al C.O.M.

Numărul total de persoane în C.O.M. precum şi numărul concret de reprezentanţi ai oamenilor muncii (între 7 şi 17) se stabilesc de adunarea generală a oamenilor muncii, conform anexei nr. 1 la lege.

Potrivit prevederilor art. 62 lit. n din lege, desemnarea persoanelor care vor îndeplini funcţiile de preşedinte, prim-vicepreşedinte şi vicepreşedinte în C.O.M. este de competenţa adunării generale pe întreprindere.

Din prevederile art. 33 şi art. 62 lit.

o din lege și art. 1 din regulament rezultă că C.O.M. este alcătuit din 3 categorii de membrii și anume: membrii de drept, membrii desemnați și membrii aleși. Această împărțire este utilă deoarece legea crează un statut juridic separat fiecărei categorii de membrii, după cum vom arăta mai jos.

Sînt membrii de drept persoanele care, îndeplinind anumite funcții sau avînd unele sarcini obștești în cadrul întreprinderii, devin prin efectul legii, ipso facto, membrii ai C.O.M. Aceștia sînt: președintele, prim-vicepreședintele, vicepreședinții (cu excepția celui ales de adunarea generală, a oamenilor muncii în virtutea prevederii art. 62 lit. o din lege), directorii adjuncți sau după caz, inginerul șef și contabilul șef, șeful compartimentului CTC și președinta comisiei de femei pe întreprindere.

Sînt membrii numiți (desemnați) în C.O.M. de către organul căruia îi este subordonată întreprinderea următorii: șefii unor compartimente de muncă, conducători ai celor mai importante ateliere, secții etc. pe baza propunerilor adunării generale a oamenilor muncii, din cadrul personalului propriu, precum și specialiști de înaltă calificare și oamenii de știință sau specialiști de înaltă calificare din alte unități, pe baza acordului conducerii unității din care face parte.

Sînt membrii aleși, adică reprezentanți direcți ai oamenilor muncii, vicepreședintele ales de adunarea generală în baza art. 62 lit. o din lege, precum și cei 7 pînă la 17 membrii aleși tot de ea din rîndul muncitorilor, maiștrilor și personalului TES din care cel puțin 75% muncitori și maiștri care lucrează direct în producție.

În legătură cu compunerea C.O.M. desemnarea și alegerea membrilor acestuia sînt necesare precizările de mai jos.

● Deși legea nu conține o prevedere în acest sens, toți membrii consiliului oamenilor muncii trebuie să fie încadrați pe baza unor contracte de muncă pe durată nedeterminată, adică să facă parte din personalul permanent, întrucît activitatea C.O.M. nu poate fi paralizată sau obstaculată de faptul că unuia sau mai multor membrii le-a încetat raportul de muncă prin ajungerea la termen a contractului lor de muncă. În această ordine de idei este de stabilit dacă persoana care a reușit la examen sau concurs pentru ocuparea unei funcții de conducere (contabil șef, inginer șef, compartiment CTC etc.) și se află în perioada de încercare de 90 zile potrivit art. 9 din Legea nr. 12/1971 poate sau nu să facă parte din consiliul oamenilor muncii. În cazul cînd face parte din categoria membrilor de drept, aceasta trebuie să fie desemnată căci altfel C.O.M. ar fi descompletat. În cazul membrilor aleși adunarea generală în alegerea sa, trebuie să țină seamă și de situația juridică a acestor persoane.

● Numărul concret de membrii ai C.O.M. este stabilit de adunarea generală a oamenilor muncii (între 15—35) în baza art. 62 lit. 1 din lege, potrivit normelor din anexa 1 a legii. Este de subliniat că în vechea lege (nr. 11/1971) C.O.M. era alcătuit din 9—25 membrii, numărul lor concret fiind stabilit, nu de adunarea generală ca în prezent, ci de organul căruia îi era subordonată întreprinderea.

● Membrii de drept ai C.O.M. (președinte, prim-vicepreședinte, vicepreședinții cu excepția celui ales), directorii adjuncți (eventual inginerul șef și contabilul șef) etc. nu pot fi alte persoane decît cele care sînt titulare în funcțiile sau calitățile vizate de lege (secretar al organizației de partid, a U.T.C., director al întreprinderii, președinte al sindicatului, șef al compartimentului C.T.C. și altele). Cei ce îndeplinesc în mod temporar cu delegație funcțiile vizate de lege, în baza art. 54 din Legea nr. 12/1971 și art. 74 din Legea nr. 57/1974 nu pot deveni membri ai C.O.M. întrucît legea vizează exclusiv funcțiile superioare. Tot astfel, cei ce sînt detașați în unele din aceste funcții nu pot fi membrii C.O.M. dat fiind că se află în raport cu o altă unitate.

● Așa cum am învederat, o parte din membrii de drept ai C.O.M. și anume: președintele, prim-vicepreședintele și vicepreședinții sînt desemnați de către adunarea generală a oamenilor muncii în baza art. 62 lit. n din Legea nr. 5/1978. Nici o altă prevedere din această lege sau din alte acte normative nu determină ce organ sau ce unitate desemnează pe ceilalți membrii de drept din C.O.M. cum ar fi: șeful C.T.C., contabilul șef, inginerul șef etc. Avînd în vedere prevederea de generală aplicabilitate și cu caracter de principiu, cuprinsă în art. 59 alin. 1 din Legea nr. 5/1978, potrivit căreia C.O.M. și birourile lor executive, răspund față de conducerea colectivă a organului ierarhic superior și deci sînt subordonate acestora, este de tras concluzia că restul membrilor de drept din C.O.M.-ul întreprinderii sînt desemnați de consiliul oamenilor muncii din centrală sau de către organul colegial din cadrul unității căreia îi este subordonată întreprinderea.

● Numirea membrilor C.O.M. dintre persoanele ce îndeplinesc funcția de șefi de compartimente de muncă, de ateliere importante din cadrul întreprinderii precum și dintre specialiști, cadre didactice și oameni de știință, se face — potrivit formulării utilizată de lege și regulament (vezi art. 33 din lege și art. 3 lit. b din regulament) — de către organul căruia îi este subordonată întreprinderea. Întrucît potrivit art. 3 alin. 2 din Legea nr. 5/1978, întreprinderile sînt subordonate direct centralelor, ministerelor, altor organe centrale de stat sau consiliilor populare, rezultă că aceste unități au competența de a face numirea membrilor C.O.M. fără însă ca legea să precizeze care anume organ din cadrul acestor unități are o asemenea competență. Pentru considerentele arătate mai sus, concluzia este aceeași: consiliul oamenilor muncii din centrale sau din unitățile în a căror subordonare se află întreprinderea va desemna persoanele ce fac parte din categoria membrilor numiți în C.O.M. din întreprindere.

● Numirea acestora se face însă în mod diferențiat.

Pentru cadrele din întreprindere este necesară propunerea prealabilă a adunării generale a oamenilor muncii. Condiția prevăzută de lege este imperativă, neputînd fi numite în C.O.M. persoane care nu au fost propuse de adunarea generală. Deoarece la desemnarea acestor persoane ca membrii în C.O.M. concură două entități: adunarea generală și organul ierarhic superior, calitatea lor de membrii, fiind rezultanta a două voințe diferite și egale din punct de vedere juridic, se impun următoarele consecințe:

— adunarea generală trebuie să propună un număr mai mare de persoane decît locurile din C.O.M. pentru a da posibilitate organului superior ierarhic a face alegerea cuvenită, exprimîndu-și acordul său. Dacă adunarea generală ar propune un om pentru un loc, ar însemna ca organul ierarhic superior să fie frustat de dreptul său de a alege, fiind nevoit a proceda automat și în mod mecanic la confirmarea persoanelor propuse de adunarea generală, ceea ce desigur nu a fost în intenția legii. Legea instituie o interrelație între voința acestor organe;

— în situația cînd s-ar ivi necesitatea remanierii sau a completării consiliului, persoanele nou desemnate trebuie să facă parte din rîndul celor propuse în adunarea generală;

— în cazul cînd se impune revocarea unui membru din C.O.M. ce face parte din această categorie, atît adunarea generală a oamenilor muncii cît și organul ierarhic superior pot lua o asemenea măsură.

Spre deosebire de legea veche, ac-

tuala reglementare nu mai prevede necesitatea consultării directorului întreprinderii, astfel încît solicitarea sau exprimarea unui asemenea aviz nu au nici un temei.

● Membrii consiliului oamenilor muncii din afara întreprinderii se numesc cu acordul conducerii unității din care fac parte. Legea pretinde un acord și nu un aviz sau o propunere, motiv pentru care persoanele în cauză nu pot face parte din C.O.M. întreprinderii, dacă conducerea unității cu care se află în raporturi de muncă nu convine în acest sens. Din acest motiv, în cazul în care conducerea respectivei unități își retrage încuviințarea dată, persoanele în cauză nu-și pot continua activitatea lor în C.O.M. întreprinderii, organul ierarhic superior trebuind a proceda la înlocuirea lor, potrivit legii (solicitînd acordul pentru alte persoane sau de la alte unități).

Spre deosebire de ceilalți membrii desemnați în baza propunerii adunării generale, pentru desemnarea acestora nu este necesară propunerea acestui forum a oamenilor muncii, o asemenea condiție fiind un nonsens atît din punct de vedere juridic cît și din punct de vedere practic. Într-adevăr, nu există nici un temei ca pentru aceștia să fie necesară exprimarea a 3 voințe juridice (organ ierarhic superior, adunarea generală și unitatea din care fac parte), în timp ce pentru restul membrilor să fie necesară numai existența acordului a două voințe. De asemenea, un astfel de procedeu, este și greu de practicat, cunoscînd faptul că adunările generale din întreprinderi se convoacă, de regulă, semestrial, iar convocarea unei ședințe extraordinare numai cu acest obiectiv nu poate fi de acceptat.

● În ce privește membrii aleși în C.O.M., adică un vicepreședinte și 7—17 membrii este de subliniat că aceștia au calitatea de reprezentanți ai oamenilor muncii fiind, aleși de adunarea generală, din personalul propriu al întreprinderii.

Adunarea generală este absolut liberă să aleagă pe oricare dintre cei încadrați în unitatea respectivă ca reprezentanți ai oamenilor muncii în organele de conducere colectivă, dacă fac parte din categoriile de personal vizate de lege. Hotărîrea sa nu este supusă nici unei cenzuri sau ratificări. Legea instituie o singură condiție și anume ca persoanele ce urmează să fie alese să facă parte din categoria muncitorilor, maiștrilor și personalului tehnic, economic și de altă specialitate; cel puțin 75% din numărul reprezentanților să fie muncitori și maiștri care lucrează direct în producție. Nu pot fi alese deci persoare ce nu fac parte din aceste categorii : cum ar fi personalul administrativ, de deservire și de pază. Deși legea nu stabilește în mod expres nici o altă condiție totuși, încă una este implicată în prevederea cuprinsă în art. 33 din lege, potrivit căreia membri sînt aleși pe o perioadă de doi ani, ceea ce înseamnă că nu pot fi alese persoane care sînt încadrate ca sezonieri sau temporari cu contracte de muncă pe durata determinată.

Persoanele aflate în delegare sau detașare la această întreprindere nu pot fi alese ca membrii în C.O.M. deoarece nu se află în raporturi juridice cu această unitate.

Este evident că persoanele alese în C.O.M. ca reprezentanți ai oamenilor muncii nu trebuie să dețină o funcție în virtutea căreia să aibă calitatea de membru de drept a acestui organ de conducere colectivă.

Revocarea acestor membrii este tot de competența adunării generale (art. 62 lit m. din Legea nr. 5/1978), în cazul în care nu au desfășurat o activitate corespunzătoare, fie la locul lor de muncă fie în consiliul oamenilor muncii.

Aprecierea adunării generale, atît în ceea ce privește alegerea cît și revocarea membrilor aleși în C.O.M. nu este supusă nici unei cenzuri, nici un alt organ administrativ sau jurisdicțional neputînd infirma hotărîrea acesteia.

În unitățile unde lucrează oameni ai muncii din rîndul naționalităților conlocuitoare, în consiliu vor fi aleși și muncitori, tehnicieni, maiștri etc., care aparțin acestor naționalități.

● În conformitate cu prevederile art. 59 alin. 2 din lege și art. 8 din regulament, membrii consiliului oamenilor muncii, după alegerea sau numirea lor în acest organ, depun jurămîntul de credință și devotament față de Republica Socialistă România. Jurămîntul se depune în fața adunării generale a oamenilor muncii. Documentul de atestare se semnează de președintele adunării generale. Jurămîntul trebuie depus în fața adunării generale din unitate și de membrii C.O.M. care nu sînt în raporturi juridice de muncă cu întreprinderea. Dat fiind că în cazul descompletării C.O.M. prin revocarea unor membrii sau plecarea anumitor persoane din unitate, se impune completarea acestui organ cu alte cadre și în perioadele dintre ședințele adunării generale, se naște în mod firesc întrebarea dacă noii membrii pot lua parte la ședințele C.O.M. sau ale biroului executiv și dacă pot vota valabil înainte de depunerea jurămîntului. Ni se pare excesiv a susține că respectivele persoane nu-și pot exercita atribuțiile legate de calitatea lor de membri ai C.O.M. înainte de a depune jurămîntul. dat fiind că, în primul rînd, legea nu prevede o asemenea decădere sau sancțiune și apoi pentru că, potrivit art. 8 alin. final din regulamentul citat, depunerea jurămîntului are loc în condițiile Legii nr. 1/1975 care nici ea nu conține o asemenea decădere. Soluția se impune datorită și faptului că fiecare membru a depus la locul sau de muncă — cu ocazia încadrării — jurămîntul de credință și devotament. cel prevăzut de art. 59 alin. 2 din Legea nr. 5/1978 fiind, în realitate, un al doilea jurămînt.

2. Organizarea C.O.M. la întreprinderile care își desfășoară activitatea în mai multe județe. Compunerea și structura C.O.M. arătată mai sus se aplică, în general, întreprinderilor de stat chiar dacă își desfășoară activitatea în unități dispersate teritorial, dar pe raza unui singur județ

Potrivit prevederilor art. 34 din lege, la întreprinderile care și desfășoară activitatea pe raza umai multor județe consiliile oamenilor muncii au următoarea componeță :

— președinte, funcție în care este desemnat directorul unității ;

— vicepreședinte, funcție în care desemnat secretarul organizației de partid din unitatea cea mai reprezentativă ;

— vicepreședinte, funcție în care este desemnat unul dintre directorii adjuncți, sau inginerul șef acolo unde nu este un director adjunct ;

— membrii. Din aceștia o parte sînt cei prevăzuți de art. 33 lit. f din lege iar restul :

— președintele comitetului sindicatului pe întreprindere sau delegatul comitetului sindicatului la unitățile fără comitete sindicale proprii ;

— secretarul U.T.C. din unitatea respectivă.

Din cele de mai sus rezultă că în aceste unități compunerea C.O.M. prezintă unele particularități în raport cu modelul prezentat mai sus la pct. 1 și anume :

— președinte este directorul deoarece existînd organizații de partid în fiecare din localitățile unde este situată unitatea, secretarul organizației de partid al nici uneia din aceste organizații nu ar putea reprezenta pe toți membrii de partid din întreprindere ;

— nu există funcția de prim-vicepreședinte. În mod excepțional, această componență și structură poate fi folosită, potrivit art. 34 alin. final din lege și pentru întreprinderi sau instituții care au în coordonarea lor unități cu personalitate juridică situate în același județ.

3. Organizarea C.O.M la întreprinderile cu un număr mic de personal. Un alt tip de consiliu al oamenilor muncii este cel constituit la întreprinderile cu un număr mic de personal permanent. Legea nu stabilește expres limita pînă la care o întreprindere se consideră că are un număr mic de personal muncitor. Aceasta rezultă însă indirect utilizîndu-se prevederile art. 96 din lege, potrivit cărora numărul de personal este de pînă la 100. În cazul

acestor întreprinderi normele de compunere și structură sînt cele prevăzute de lege pentru instituțiile de stat cu un număr mic de oameni ai muncii. Numărul membrilor C.O.M. va fi de la 5 la 9. C.O.M. are în componență un președinte, un prim-vicepreședinte și un vicepreședinte care este președintele sindicatului.

În afara prevederilor derogatorii cuprinse în art. 34 și art 97 din lege, toate celelalte dispoziții legale privitoare la consiliile oamenilor muncii din întreprinderi se vor aplica în întregime.

4. Constituirea și organizarea biroului executiv al C.O.M din întreprinderi. Pentru conducerea colectivă a activității operative, consiliul oamenilor muncii își constituie un birou executiv.

La întreprinderi și la unitățile cu gestiune economică fără personalitate juridică, biroul executiv se compune din 5 pînă la 11 membrii. La întreprinderile mici, biroul executiv se compune din 3 pînă la 5 membrii, astfel cum prevede art. 96 alin. final din Legea nr. 5/1978, deoarece însuși consiliului oamenilor muncii are o altă conpunere fiind alcătuit din 5 pînă la 9 membrii, în funcție de numărul de personal.

Numărul exact de membrii se stabilește de adunarea generală a oamenilor muncii, potrivit prevederilor art. 36 alin. 1 și art. 62 lit. e din Legea nr. 5/1978. Componența nominală a biroului executiv se stabilește de către C.O.M. din rîndul membrilor săi (art. 36 alin. 1 și 2 din lege).

Biroul executiv este alcătuit din directorul întreprinderii, care îndeplinește funcția de președinte, directorii adjuncți sau după caz inginerul șef și contabilul șef. precum și alte cadre de conducere și specialiști din cadrul întreprinderii, numiți, așa cum am arătat, de C.O.M.

Unele precizări necesare în legătură cu constituirea și organizarea biroului executiv.

Biroul executiv poate cuprinde numai membrii ai C.O.M., fiind o emanație a acestuia. Și în acest organ de conducere colectivă sînt două categorii de membrii :

— de drept, adică cei care îndeplinesc funcțiile prevăzute de lege, sînt ipso facto membrii ai biroului executiv ;

— numiți de consiliul oamenilor muncii din rîndul membrilor săi, persoane care să ocupe funcții de conducere sau să fie specialiști.

Biroul executiv se află într-o poziție de subordonare față de C.O.M. de la care poate primi însărcinări (art. 37 lit. z din lege) și față de care răspunde pentru întreaga activitate ce o desfășoară (art. 58 alin final din lege).

Dr. C. JORNESCU

raporturi de muncă

Contractul de muncă în perioada stagiului

Potrivit art. 12 din Decretul Consiliului de Stat nr. 54/1975 cu privire la repartizarea în producție a absolvenților instituțiilor de învățămînt superior de la învățămîntul de zi, contractele de muncă încheiate de unitățile socialiste cu absolvenții sînt supuse pe durata stagiului regimului contractelor de muncă pe durată nedeterminată. Prevederea legală de mai sus are în vedere, în primul rînd, „statutul" absolventului în perioada efectuării stagiului în producție — persoană încadrată în muncă cu toate drepturile și obligațiile ce decurg din dobîndirea acestei calități și are în vedere, în al doilea rînd, aplicarea **corespunzătoare** a legislației muncii cu privire la această materie asupra căreia vom stărui în continuare.

Un prim aspect se referă la **modificarea** contractului de muncă. Potrivit art. 15 din Decretul nr. 54/1975, absolvenții, fără examen de diplomă, repartizați în producție, care pînă la data expirării stagiului nu promovează examenul de diplomă, pierd dreptul la ocuparea postului ce li s-a asigurat prin repartizare. În anexa la același decret durata stagiului este reglementată la 3 ani cu excepția absolvenților învățămîntului juridic și de subingineri pentru care durata stagiului este de 2 ani.

Potrivit art. 2 din H.C.M. nr. 2740/1968 privind examenele de diplomă în institutele de învățămînt superior, absolvenții se pot prezenta la acest examen de cel mult două ori în decurs de 3 ani de la absolvire și, dacă nu reușesc, se mai pot prezenta pentru susținerea lui o singură dată în următorii 3 ani. Este de observat că în timp ce durata stagiului este de 2—3 ani, examenul de diplomă poate fi promovat în 6 ani de la absolvire. Considerăm, față de aceste reglementări, că absolventul care n-a promovat examenul pînă la expirarea stagiului, pierde postul în care a fost repartizat dar el poate fi menținut în aceeași unitate și trecut într-un post pentru ocuparea căruia nu se cer studii superioare, avînd dreptul să se prezinte în condițiile art. 2 din H.C.M. nr. 2740/1968, la susținerea examenului de diplomă.

Potrivit art. 57 din Legea nr. 12/1971, printre alte categorii, absolvenții învățămîntului superior, încadrați în muncă urmează să susțină o probă practică după expirarea perioadei de stagiu. Cei care nu vor reuși la proba practică nu vor fi definitivați în funcție urmînd să-și continue stagiul.

Două observații se impun: a) dispoziția de mai sus, deși se referă la absolvenții încadrați pe bază de REPARTIȚIE adică și la cei cu examenul de diplomă și la cei fără acest examen, credem că face aplicare numai în cazul celor cu examenul de diplomă promovat, deoarece numai aceștia pot fi **definitivați** în postul repartizat; b) absolventul nedefinitivat (care n-a reușit la proba practică) are dreptul să se prezinte la alte probe practice la intervale de cel puțin 6 luni, care însă în reglementarea actuală **nu sînt stabilite limitativ nici ca număr nici ca perioadă** de timp, ceea ce poate duce la aprecieri diferite de la o unitate la alta. Ar fi utilă o reglementare în acest sens, poate luîndu-se în considerare încă o perioadă egală cu stagiul în producție. Prin reglementări speciale, pentru unele categorii de absolvenți numărul de probe este limitativ prevăzut. Astfel neprezentarea nejustificată a judecătorilor la examenul de capacitate la prima sesiune sau respingerea candidatului la două sesiuni atrage pierderea calității de judecător stagiar. În acest caz contractul de muncă urmează a fi desfăcut din inițiativa unității pentru necorespundere sub raport profesional.

Un al doilea aspect se referă la **desfacerea contractului** de muncă din inițiativa unității pentru **motive imputabile stagiarului.** Precizăm la început că nu există îndoieli cu privire la dreptul unității de a desface contractul de muncă pentru motive imputabile. De altfel un caz concret este reglementat chiar în art. 10 alin. 2 din Decretul nr. 54/1975, potrivit căruia absolvenții sînt obligați să se prezinte la posturile în care au fost repartizați, în timp de cel mult 20 de zile de la data la care au încetat îndeplinirea obligațiilor militare. Nerespectarea acestei obligații duce, conform art. 76, alin. 2 din Legea nr. 14/1972 la desfacerea disciplinară a contractului de muncă.

Evident că în cazul desfacerii contractului pentru motive imputabile, stagiul se întrerupe din vina absolventului. În consecință el va fi obligat, potrivit art. 20 și art. 21 din Decretul nr. 54/1975 la plata unor penalități civile.

Dar desfacerea contractului în aceste condiții și plata penalităților civile nu-l scutește pe absolvent de efectuarea stagiului.

Cu alte cuvinte el va fi obligat să se încadreze într-o altă unitate pentru continuarea stagiului în producție. Dar, potrivit art. 23, lit. b din Decretul nr. 54/1975, **încadrarea în muncă** de către o unitate socialistă a unui absolvent ce nu i-a fost repartizat ori a unui absolvent ce n-a efectuat stagiul în unitatea socialistă unde a fost repartizat,

constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 2000—3000 lei, iar contractul de muncă respectiv încetează, de drept, de data rămînerii definitive a procesului verbal de constatare a contravenției. Practic, conform actualelor reglementări, în asemenea situație absolventul nu mai are posibilitatea legală de a-și continua stagiul. Eventual se va adresa Ministerului Educației și Învățămîntului pentru o nouă repartiție, procedură care însă nu este reglementată de lege.

Un al treilea aspect se referă la retribuția cuvenită absolvenților în primii doi ani de stagiatură. Din examinarea anexei VII la Legea nr. 57/1974, rezultă că retribuția în primii doi ani de activitate a absolvenților învățămîntului superior, se face diferențiat după cum cei în cauză sînt în primul sau în al doilea au de stagiu, după cum urmează: în anul doi de stagiu retribuția este mai mică cu trei clase față de cea prevăzută pentru nivelul de bază al funcției respective, iar în primul an de stagiu mai mică cu patru clase față de cea din anul doi de stagiu. Este de observat că retribuția cuvenită în primii doi ani de stagiu se raportează la retribuția prevăzută la nivelul de bază al funcției respective.

Într-un caz jurisconsultul stagiar solicită organului de jurisdicție obligarea unității la încadrarea în primul an de activitate cu retribuția corespunzătoare clasei 14, iar în al doilea an de stagiu cu retribuția corespunzătoare clasei 18, aceste clase fiind prevăzute pentru grupa de ramuri III din care face parte unitatea în care lucrează.

Deși este adevărat că unitatea face parte din grupa de ramuri III, pentru a primi în primul an de activitate retribuția corespunzătoare clasei 14, iar în al doilea an cea prevăzută pentru clasa 18 trebuie cu necesitate ca funcția respectivă la nivelul de bază să fie retribuită potrivit clasei 21, numai în acest fel se asigură principiul, arătat mai sus, potrivit căruia între retribuția de bază a funcției și retribuția din anul doi de stagiu trebuie să fie o diferență de trei clase iar între retribuția din anul doi și cea din anul întîi de stagiu o diferență de patru clase.

Întrucît retribuția pentru funcția de jurisconsult — comună pe economie — la nivel de bază este cea prevăzută în clasa 18, retribuția cuvenită pentru anul doi de stagiu este cea din clasa 15, iar pentru anul întîi de stagiu retribuția din clasa 11.

Altfel ar însemna că jurisconsultul stagiar să fie încadrat încă din anul doi de stagiu cu retribuția tarifară prevăzută pentru funcția de bază (clasa 18) ceea ce este împotriva reglementărilor legale în materie (vezi și decizia secției civile a Tribunalului Suprem nr. 1684/1978, nepublicată).

Dr. IOSIF R. URS

practică arbitrală

Termen de prescripție în contractul de transport

Art. 4 litera e din Decretul nr. 167/1958 reglementează prescripția dreptului la orice acțiune izvorîtă dintr-un contract de transport terestru, aerian sau pe apă, îndreptată împotriva unei organizații socialiste de transport. Astfel, conform prevederilor acestui articol în raporturile dintre organizațiile socialiste termenul de prescripție este de 6 luni, iar în cazul în care contractul de transport a fost încheiat spre a fi executat succesiv, cu mijloace de transport felurite, termenul de prescripție este de un an. Prin mijloace de transport felurite în sensul art. 4 lit. e trebuie înțelese mijloace de transport de categorii diferite : terestre, aeriene, fluviale și nu mijloace de transport de aceeași categorie.

În baza unui contract de transport intervenit între reclamanta Cooperativa de Consum Hațeg și pîrîta I.T.A. Deva, aceasta din urmă a efectuat la data de 28.XII.1976 pentru reclamantă transportul unei cantități de sticle de bere cu același gen de mijloace de transport. Cu ocazia efectuării transportului o parte din sticle s-au spart, motiv pentru care reclamanta la data de 14.XII.1979 a solicitat obligarea pîrîtei I.T.A. Deva la plata contravalorii lor. Arbitrajul de Stat Deva prin hotărîrea nr. 189/1978 a respins ca prescrisă acțiunea Cooperativei de Consum Hațeg.

Soluția dată este temeinică și legală fiind menținută prin Decizia P.A.S. nr. 1409/31.V.1978. În speță, pîrîta s-a obligat prin contractul de transport încheiat să efectueze pentru reclamantă transportul unei cantități de sticle de bere cu mijloace auto. Dauna a fost produsă la data de 28.XII.1976 iar reclamanta a solicitat obligarea pîrîtei la plata contravalorii sticlelor spate pe timpul efectuării transportului, prin acțiune introdusă la 14.XII. 1977, după împlinirea termenului legal de prescripție de 6 luni.

Pentru ca în speță să fi fost aplicabil termenul de prescripție de un an, era necesar ca transportul să fi fost efectuat cu mijloace de transport de categorii diferite și nu cu același gen de mijloace de transport (autocamion).

Din cele arătate rezultă deci că dispozițiile art. 4 lit. e din Decretul nr. 167/1958 referitoare la termenul de prescripțiile de un an sînt aplicabile numai atunci cînd transportul s-a executat cu diferite mijoace ca: feroviare, auto, fluviale. Ca atare folosirea aceluiași gen de mijloace de transport dar de tipuri deosebite, de pildă, autocamioane de diferite tonaje, nu determină aplicarea termenului special de prescripție de un an.

GEORGETA NEGREANU

Întrebări și răspunsuri

● **ÎNTREPRINDEREA DE ELEMENTE PNEUMATICE ȘI APARATE DE MĂSURĂ — Bîrlad** întreabă dacă pentru familiștii cazați în căminele de nefamiliști ai unității se calculează chiria conform H.C.M. nr. 1028/1974 sau în baza art. 28 din Legea nr. 5/1973. Considerăm că pentru toți locatarii căminelor de nefamiliști (familiști sau nefamiliști) chiria se calculează conform prevederilor H.C.M. nr. 1028/1974. Locatarilor familiști li se poate calcula chiria în condițiile art. 28—35 din Legea nr. 5/1973 numai dacă li se închiriază locuințe distincte.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR — Aleea Scărișoara nr. 1 Cluj-Napoca** solicită unele lămuriri cu privire la executarea reparațiilor în clădirile mixte.

Decretul nr. 404/1965 prevede posibilitatea avansării în contul proprietarilor persoanei fizice a sumelor necesare pentru repararea clădirilor cu mai multe apartamente, proprietate de stat și proprietate personală. Cu privire la efectuarea reparațiilor ce cad în sarcina proprietarilor, asociația locatarilor are atribuțiile prevăzute în art. 9 lit. g din statut.

● **ÎNTREPRINDEREA DE HÎRTIE ȘI CARTOANE „COMUNA DIN PARIS", Piatra Neamț** întreabă dacă personalul străin care lucrează în cadrul asistenței tehnice poate fi cazat de întreprinderile de gospodărie comunală și locativă în spațiile locative pe care le administrează.

Răspunsul este negativ. Cazarea acestor categorii de persoane se asigură prin Oficiul județean de turism, în condițiile și cu tarifele legale în vigoare.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR C.T. 3 nr. 2 — CARTIER DOBROGEANU GHEREA — Buzău** întreabă cum poate fi folosită despăgubirea acordată de ADAS pentru repararea avariilor cauzate de cutremurul din 4 martie 1977, la părțile și instalațiile de folo-

sință comună a clădirii proprietate personală.

Despăgubirea primită de la ADAS nu poate fi cheltuită decît cu destinația și în scopul în care a fost acordată.

Potrivit art. 2 lit. c și art. 9 lit. c și g din statutul Asociației executarea lucrărilor trebuie asigurată de comitetul asociației în primul rînd prin unitățile socialiste existente în municipiul Buzău. Legea nu exclude însă posibilitatea executării acestor lucrări de către meșteșugarii cu ateliere proprii, cu respectarea condițiilor legale.

Proprietarii apartamentului pot să-și execute **numai reparațiile din interiorul locuinței.** Dacă au fost cauzate de cutremur au primit despăgubiri de la ADAS.

● **T. UDROIU (Argeș)** solicită lămuriri cu privire la organul competent să rezolve un litigiu avînd valoarea mai mică de 1 000 lei care se referă la lipsuri cantitative.

Din scrisoarea corespondentului nostru rezultă că acțiunea a fost introdusă împotriva mai multor pîrîți, fiecare dintre aceștia aflîndu-se în altă subordine administrativă.

În atare situație, conform art. II din Decretul nr. 259/1959, competența rezolvării litigiului revine organelor tutelare ale pîrîților, fiecare dintre aceste organe fiind competentă să rezolve pretențiile formulate împotriva unității în subordine.

Faptul că obiectul litigiului se referă la lipsuri cantitative nu atrage competența arbitrajului de stat.

● **IVANA FILEA, București —** În indicatoarele de studii și vechime specifice pentru unele sectoare de activitate (învățămînt, cercetare științifică și inginerie tehnologică etc.) se prevede că încadrarea pe funcțiile de specialitate a cadrelor care au titlul de doctor docent, doctor sau chiar dacă sînt numai înscriși la doctorat, se face cu prioritate. Pentru persoanele respective, avînd în vedere titlurile dobîndite, vechimea în funcții de specialitate necesară pentru ocuparea posturilor este mai mică față de aceea stabilită pentru cadrele care nu au astfel de titluri.

● **ZOLTÁN EGYED, Miercurea Ciuc —** Problemele ridicate de dv. sînt reglementate prin Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii nr. 57/1974 și Legea nr. 12/1971 privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat. Potrivit prevederilor art. 1 din Decretul nr. 204/1976, interpretarea general obligatorie a legilor și decretelor în vigoare se face, potrivit Constituției, de către Marea Adunare Națională sau de către Consiliul de Stat. Dacă aveți nedumeriri în aplicarea reglementărilor în vigoare, în cadrul sarcinilor și atribuțiilor de serviciu, urmează să vă adresați organului central tutelar al unității la care lucrați.

În situația în care nu sînteți edificat cu soluția primită, vă puteți adresa și Ministerului Muncii, arătînd cazurile concrete, precum și punctul de vedere al organului tutelar.

● **TEODOR SINCA, Satu Mare —** 1) În cazul în care întreprinderea a încheiat contract cu beneficiarul pentru livrarea produsului complet finisat, includerea acestuia în producția marfă pe subansamble — chiar dacă s-a făcut decontarea acestora cu beneficiarul — nu este permisă.

2) În cazul în care contractul economic cu beneficiarul s-a prevăzut drept clauză contractuală livrarea și facturarea produsului pe subansamble, includerea acestuia în producția marfă pe subansamble este permisă dacă sînt respectate prevederile Decretului nr. 398/1973.

● **NICU PĂDURARU, Focșani —** Actul normativ care reglementează problema importurilor de mărfuri și respectiv cota de comision care se suportă de beneficiarii de importuri este Decretul nr. 23/1977. La articolul nr. 20 din acest act normativ se prevede : „Unitățile economice beneficiare de importuri vor plăti întreprinderilor de comerț exterior importatoare o cotă de comision care se adaugă la prețurile interne de livrare.

Cum bazele județene de aprovizionare nu sînt beneficiare de importuri, ci unitățile economice consumatoare, acestea suportă comisionul întreprinderilor de comerț exterior. Acest comision nu este cuprins în cota de adaos comercial ce se percepe de către bazele județene de aprovizionare de la clienții săi.

Cotele de adaos comercial se percep de către bazele județene de aprovizionare pentru acoperirea cheltuielilor proprii de circulație, conform Instrucțiunilor comune ale Comitetului de Stat al Planificării și Ministerului Finanțelor nr. 1514/1965.

● **BOCA LIVIU — Satu Mare, aleea Oituz, nr. 19,** întreabă dacă locatarii de la nivelele 3 și 4 care nu au apă caldă sînt sau nu obligați să o plătească.

De regulă, furnizorii de energie termică și de apă caldă menajeră nu facturează decît ceea ce au livrat efectiv, respectiv consumul înregistrat de aparatele de măsură. Deci, în mod normal ar fi trebuit ca, în cazul relatat de dv., suma facturată să fie corespunzătoare consumului locatarilor de la parter, etajul I și II, care să o plătească în consecință.

Dacă s-a facturat greșit un consum mai mare decît cel real aveți dreptul să contestați plata la unitatea C.E.C. la care asociația dv. are deschis contul său, înăuntrul termenului de plată stabilit de unitatea furnizoare. În acest sens capitolul III pct. 17 alin. 3 din ordinul nr 5/1978.

● **IORDACHE I. ALEXANDRU — Rm. Vîlcea,** solicită lămuriri cu privire la :

— suprafața utilă realizată în construcțiile de locuințe în baza Decretului nr. 447/1976 anexa 2 (nota la pct. 1) ;

— modul de calcul a cheltuielilor privind încălzirea.

Ambele chestiuni sînt explicate și analizate în lucrarea „Administrarea imobilelor" la pag. 114 pct. 16, la pag. 86 pct. 3.1 și la pag. 91 pct. 3.3.

Aci vă învederăm următoarele :

— la clădirile ce se construiesc potrivit prevederilor Decretelor nr. 68/1975 și în nr. 447/1976, suprafața utilă se determină prin însumarea suprafețelor tuturor încăperilor din apartament, exclusiv suprafața logiilor și balcoanelor. (În acest sens Metodologia elaborată de C.P.C.P. sub nr. 4300/1977, transmisă comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București ;

— potrivit pct. 5 lit. e din Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P., suma totală a cheltuielilor pentru încălzirea mai multor clădiri racordate la același punct termic se repartizează pe fiecare clădire proporțional cu suprafața de încălzire a radiatoarelor, convectorilor, conductoarelor etc., iar suma ce revine fiecărei clădiri se repartizează pe deținătorii la locuințe proporțional cu suprafața locativă (pct. 5 lit. a—e din aceeași hotărîre).

● **VASILESCU ION — str. Livezilor nr. 2 Pitești,** solicită unele lămuriri privind scutirea de plată a cheltuielilor comune a persoanelor absente.

Persoanele absente din imobil una sau mai multe luni aflate în situațiile prevăzute în art. 12 din H.C.M. nr. 860/1973, cît și în alte situații neprevăzute (concedii, vizite la rude etc.) sau arestate preventiv, sînt obligate să participe la acoperirea cheltuielilor comune de folosință, întreținere și reparații pe tot timpul cît își păstrează dreptul de folosință locativă. Cei în cauză sînt scutiți numai de plata cheltuielilor enumerate limitativ la pct. 13 lit. e din Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P.

ÎNTREPRINDEREA
I. S. I. A. P.
Piața Scînteii, nr. 1
Telefon 18 21 56
Cedează prin transfer
Autoturism S. R. 113

• capacitati de producție • produse noi

COOPERATIVA „PRESTAȚIUNEA" IAȘI

PIESE CEASURI

— Roată schimbătoare Tellus buc. 31
— Cadrane idem buc. 20
— Carcase aurite idem buc. 15
— Platouri idem buc. 13
— Furcă anker idem buc. 12
— Balans complect idem buc. 6
— Tragace idem buc. 6
— Roată intermediară idem buc. 37
— Balans complect Schafhausen buc. 34
— Roată schimbătoare idem buc. 106
— Roată intermediară idem buc. 98
— Tragace idem buc. 29
— Platouri idem buc. 28
— Furcă anker idem buc. 30
— Cadrane idem buc. 10
— Carcase idem buc. 8
— Roată schimbătoare Longines buc. 22
— Roată intermediară idem buc. 21
— Tragace idem buc. 12
— Furcă anker idem buc. 7
— Cadrane idem buc. 4
— Balanse idem buc. 16
— Carcase Cortebert buc. 1
— Cadrane Schafhausen buc. 6
— Cadrane Certina buc. 21
— Cadrane Doxa buc. 32
— Carcase cromate idem buc. 14
— Tragace idem buc. 15
— Platouri idem buc. 29
— Furcă anker idem buc. 4
— Roată schimbătoare idem buc. 60
— Roată intermediară idem buc. 88
— Balans complect idem buc. 24
— Roată orară Britix buc. 34
— Roată minutară idem buc. 43
— Roată schimbătoare idem buc. 42
— Platouri idem buc. 20
— Tragace idem buc. 30
— Roată intermediară idem buc. 103
— Carcase dem buc. 11
— Balanse complecte idem buc. 16
— Cadrane idem buc. 36
— Balans complect Herma buc. 15
— Balans complect Stova buc. 15
— Carcase aurite idem buc. 2
— Clichet idem buc. 2
— Compase idem buc. 2
— Dispozitiv antișoc idem buc. 4
— Roată orară idem buc. 2
— Roată secundară idem buc. 7
— Tragace idem buc. 2
— Roți oțel idem buc. 2
— Roți oțel idem buc. 2
— Cadrane idem buc. 2
— Furcă anker idem buc. 2
— Placă sprijin idem buc. 2
— Roată centrală idem buc. 1
— Roată anker idem buc. 2
— Roți oțel idem buc. 4
— Roți minutare idem buc. 4
— Cadrane Zarea buc. 50
— Furcă anker Pobeda buc. 1000
— Cadrane Racheta 2609 buc. 60
— Carcase idem buc. 16
— Minutare-orare idem buc. 3000
— Carcase Luci 2209 buc. 4
— Arcuri Anker buc. 450
— Furcă anker Volna buc. 65
— Roată secundară Vostok buc. 140
— Ax cheie întors Pobeda buc. 150
— Roată secundară Zim 2608 buc. 130
— Secundare idem buc. 150
— Carcase idem buc. 15
— Cadrane idem buc. 90
— Cadrane Zim 2602 buc. 35
— Carcase idem buc. 40
— Carcase Vostok 2209 buc. 10
— Ax cheie întors idem buc. 200
— Minutare Pobeda buc. 2200
— Balans simplu Prim buc. 11
— Placă cu Rubin Luci 1800 buc. 43
— Minutare-Orare Pobeda buc. 1500
— Carcase Signal buc. 1
— Ciocănel sonerie Poliot buc. 10
— Saton idem buc. 34
— Secundare idem buc. 100
— Spirale Racheta 2602 buc. 396
— Secundare idem buc. 700
— Secundare Racheta buc. 50
— Rubine idem buc. 10000
— Rubine idem buc. 650
— Dispozitiv antișoc idem buc. 300
— Saton Volna buc. 90
— Minutare idem buc. 10000
— Placă cu rubin Racheta buc. 471
— Platouri idem buc. 280
— Compase idem buc. 800
— Roți oțel idem buc. 14000
— Cadrane Vostok buc. 100
— Furcă anker idem buc. 1000
— Sector inerție Rodina buc. 3
— Secundare Volna buc. 4000
— Arcuri Pobeda buc. 2000
— Balans fără spiral idem buc. 900

ÎNTREPRINDEREA STICLĂRIE MENAJ BISTRIȚA
Str. Păstăilor nr. 3
Tel. 15221 — Bistrița-Năsăud

— Sîrmă oțel inox OT 12 1976 10 NC 180 kg. 4753
— Bandă laminată la cald OL 34 35×4 kg. 622
— Bandă laminată la cald 25×2 ST 05 kg. 72
— Bandă laminată la cald 25×2
— Freze ∅ 80/63 buc. 2
— Idem ∅ 80/80 buc. 2
— Idem ∅ 80/100 buc. 2
— Idem 3092—9 buc. 1
— Idem 3546—20 buc. 4
— Idem 2216—63×100 buc. 3
— Idem 2216—80×100 buc. 3
— Idem 2216—100×125 buc. 1
— Lămpi vapori mercur LVF 250 buc. 99
— Recuperatoare căldură buc. 1424
— Rezistență bobine 7 buc. 768
— Conductori bobinaj ∅ 0,18 kg. 54
— Idem ∅ 0,15 kg. 31
— Idem ∅ 0,13 kg. 27
— Idem ∅ 0·48 kg. 44
— Idem ∅ 4 ml. 390
— Pigment mineral portacaliu 41 M 23 kg. 208
— Idem albastru K 25 kg. 25
— Idem roșu 70—66—90 kg. 54
— Idem negru A×314 kg. 49
— Idem galben 71—021—90 kg. 79
— Idem albastru închis 70—200—90 kg. 79
— Idem roz kg. 29
— Idem albastru A×6393 kg. 84
— Idem verde A×318 kg. 100
— Idem Brown 41 R 2 kg. 70
— Idem albastru A×316 kg. 48,5
— Idem negru A×466 kg. 54
— Colorant 6 P 123 kg. 141
— Idem roz pudră 76—765—90 kg. 25
— Idem roz 76—735—90 kg. 247
— Sandale brigadier per. 22
— Idem per. 27
— Pantaloni doc scurți per. 386
— Pantaloni ABC piept per. 87

Vă prezentăm

O apreciată întreprindere bucureşteană

Este vorba de Întreprinderea de bere Bucureşti, al cărei produs, în plin sezon estival, este mult solicitat.

În prezent, Întreprinderea de bere Bucureşti are în componenţa sa unităţile „Rahova" şi „Griviţa" în Bucureşti, o altă unitate specializată la Giurgiu, precum şi o unitate de proiectări utilaje şi construcţii-montaj.

Zilnic sînt livrate numai consumatorilor din Capitală peste 500 000 sticle de bere din mai multe sortimente :

- bere blondă de 12°
- bere specială Rahova de 12,5°
- bere specială Cazino de 14°
- bere specială Bucur de 12°
- bere specială Cişmigiu de 17°

O cantitate mai mică, circa 10% din producţia de bere, este livrată în butoaie pentru a fi servită la pahar.

Întreprinderea de bere Bucureşti şi-a început activitatea în urmă cu 86 de ani într-o mică fabrică de lîngă Capitală, în comuna Bragadiru. După actul naţionalizării întreprinderea s-a dezvoltat continuu, mărindu-şi capacitatea de producţie şi modernizîndu-şi utilajele, precum şi procesul de fabricaţie.

În momentul de faţă întreprinderea cuprinde următoarele secţii : de însilozare şi condiţionare a materiei prime, de fermentare iniţială, o fabrică de malţ prevăzută cu 2 uscătorii de mare capacitate, secţie de fermentare secundară, de îmbuteliere, de confecţionat butoaie din lemn de stejar, de condiţionat butoaie. **Secţia de confecţionat capsule satisface cerinţele întregului sector de bere, ape minerale şi băuturi răcoritoare din ţară. De curînd, a fost creată secţia de fierbere tip clasic, dotată cu sisteme moderne de răcire a mustului fiert, respectiv separatori centrifugali, schimbătoare de căldură etc. De asemenea, a fost înfiinţată o secţie de fabricat coniac tip Brandy.**

Prin crearea a trei noi linii moderne de îmbuteliere, întreprinderea bucureşteană livrează 95% din producţie în unităţile comerciale ale Capitalei. Transportul se face mecanizat, prin paletizare şi conteinerizare, deci în condiţii igienice ireproşabile.

I. Vasilescu

Cîteva date statistice

În anul 1895 s-au livrat consumatorilor 10 000 hl, în 1905, 38 000 hl, iar în acest an întreprinderea de bere Bucureşti va realiza peste 700 000 de hl de bere.

În atenţia celor interesaţi

În curînd, pe str. Episcopiei din Capitală se va deschide un magazin de prezentare. Gama largă de produse care vor fi puse în vînzare va testa preferinţele populaţiei.

Aspect din cadrul unei moderne linii de îmbutelierea sticlelor de bere, cu o mare productivitate

1979 AUG 14

„Trebuie să intensificăm eforturile pentru identificarea, exploatarea și valorificarea resurselor proprii, precum și pentru gospodărirea rațională și folosirea cu maximă eficiență a tuturor materiilor prime și materialelor, pentru reducerea substanțială a consumurilor. Această sarcină este cu atît mai arzătoare, cu cît criza mondială de materii prime și energie pune în fața tuturor țărilor lumii, inclusiv a României, dificultăți din ce în ce mai mari, cărora nu le putem face față decît printr-un înalt și perseverent efort de raționalizare a consumurilor, de valorificare judicioasă a resurselor".

NICOLAE CEAUȘESCU

În lumina orientărilor și măsurilor stabilite de partid pentru economisirea energiei și combustibilului

EXIGENȚE ȘI PRIORITĂȚI ÎN UTILIZAREA RESURSELOR ENERGETICE

„PROBLEMELE cu care sîntem confruntați acum nu sînt de natură temporară, ci de durată", ne declara într-un interviu în primăvara anului 1974, după creșterea de patru ori a prețului petrolului în decurs de cîteva luni, Janez Stanovnik, secretar executiv al Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa. Chiar cînd punctul critic va fi depășit, afirma el, prețurile nu vor mai reveni niciodată la vechile niveluri, care erau neeconomicos de scăzute pentru o resursă rară, epuizabilă, stimulînd o folosire a acesteia mai mult decît era rațional, sau altfel spus, stimulînd risipa.

Conștiința caracterului limitat al resurselor, a imperativului economisirii

DAR CONCLUZIA desprinsă atunci privind necesitatea unei schimbări de mentalitate, a unui comportament mai rațional în fața caracterului limitat al resurselor planetei noastre a fost destul de repede uitată. Este un merit al partidului nostru, al secretarului său general, că încă într-o perioadă în care în multe țări consumul se desfășura sub semnul euforiei hidrocarburilor ieftine

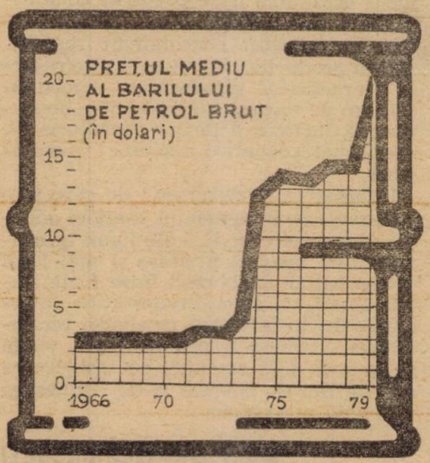

și larg disponibile, a sesizat necesitatea unei vaste acțiuni de economisire a resurselor energetice, arătînd că aceasta este o problemă de fond a umanității, de care mai devreme sau mai tîrziu se vor lovi toate țările, inclusiv cele mai dezvoltate.

Cei numai cîțiva ani care s-au scurs de la primul puseu acut al „crizei" energetice au confirmat din plin această previziune. Față de 1,80 dolari la începutul deceniului nostru, prețul orientativ pe bază al unui baril de petrol brut (1 baril = 159 litri) a ajuns la sfîrșitul lunii iunie a.c. la 18 dolari, el înregistrînd numai în primul semestru al acestui an o creștere de circa 60% (vezi graficul nr. 1). Iar perspectivele prețurilor sînt în continuare de creștere, în primul rînd din cauza decalajului flagrant și în continuă amplificare care există între structura consumului mondial de energie primară (vezi tabelul), în care petro-

Structura consumului mondial de energie primară

— în % —

	1960	1977	2000 *)
Cărbune	35	20	21
Petrol	40	52	46
Gaze naturale	17	19	12,5
Energie nucleară	0	3	13,5
Hidroenergie	8	6	5
Surse noi	0	0	2

*) Estimații.
Sursa : The Economist, 6 ianuarie 1979, p. 59, după datele Agenției Internaționale pentru Energie.

lul deține mai mult de jumătate, iar gazele aproape o cincime, și structura rezervelor mondiale de energie, în care aceste două hidrocarburi nu dispun de mai mult de un sfert, aflîndu-se cu alte cuvinte aproape de punctul maxim al volumului extracției lor (vezi graficul nr. 2). Tot în direcția majorării prețurilor — afirmația fiind valabilă și în cazul altor resurse energetice și de materii prime — acționează și atragerea crescîndă în producție a unor zăcăminte situate în condiții grele de exploatare, la mari adîncimi și în zone mai greu accesibile, ca și a unor zăcăminte de calitate inferioară.

Restructurări necesare în balanța energetică

PRIVITĂ prin prisma tendințelor menționate și a necesității menținerii unui grad corespunzător de asigurare cu rezerve geologice, apare pe deplin justificată orientarea cuprinsă în proiectul Programului-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 ce va fi supus Congresului al XII-lea al P.C.R. de a se limita producția de petrol și gaze, paralel cu stimularea puternică a unui consum rațional al acestor resurse esențiale atît la marii consumatori industriali, cît și la nivelul consumului casnic, al fiecărui cetățean. De aceea, opinia publică din țara noastră a luat cunoștință cu spirit de responsabilitate de măsurile cuprinse în recentele decrete ale Consiliului de Stat care reglementează consumul de carburanți, de gaze naturale și de energie electrică și termică, ca și regimul prețurilor practicate în aceste domenii, ce suferea de o serie de anaronisme și necorelări. Ea a înțeles că, în condițiile crizei energetice care se manifestă pe plan mondial, cerințele actuale și de perspectivă ale dezvoltării pe baze sănătoase a economiei impun reglementarea rațională a consumurilor și a prețurilor, astfel încît să se asigure atît înfăptuirea riguroasă a obiectivelor propuse de creștere susținută a producției materiale, cît și îndeplinirea programului de ridicare a nivelului de trai adoptat de Conferința Națională a partidului din 1977. Concomitent, așa cum rezultă din proiectul de Directive și din celelalte documente elaborate în vederea celui de al XII-lea Congres al partidului, sînt preconizate ample acțiuni pentru dezvoltarea cercetării științifice, în vederea creșterii eficienței economice a utilizării resurselor existente și punerii în valoare a noi surse de energie.

Una din trăsăturile caracteristice ale noii faze, mai acute, a crizei energetice

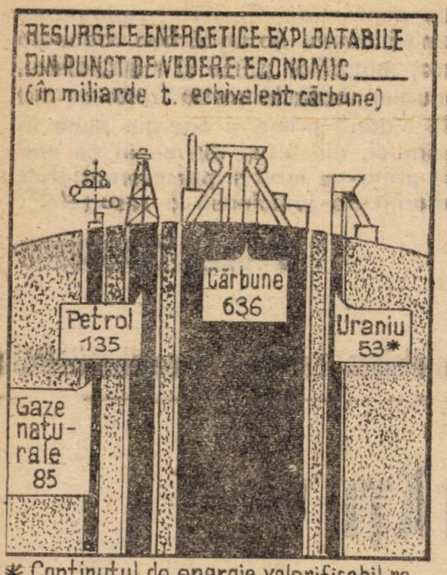

* Conținutul de energie valorificabil pe baza tehnologiilor actuale

o constituie așadar, nu numai prețurile mondiale în continuă creștere ale unor resurse esențiale pentru omenire în condițiile actualei structuri a consumului, ci și oferta insuficientă din aceste resurse, chiar la prețurile menționate. Printre cauzele decalajului dintre cererea și oferta de petrol pe plan mondial se numără și hotărîrea principalelor țări exportatoare de petrol de a-și plafona producția de petrol sau chiar de a o reduce, în dorința de a-și conserva principala lor resursă naturală, a cărei valoare nu încetează să crească. Acest deficit, de circa 5% — aparent nu prea mare — este suficient pentru a exercita o continuă presiune în sus asupra prețurilor, cu atît mai mult cu cît îndeplinirea programelor de economisire a energiei adoptate acum cîțiva ani după primele mari majorări de prețuri și sistarea livrărilor de către o serie de țări mari exportatoare a rămas mult în urma exigențelor puse de situația reală a posibilităților de aprovizionare cu energie. O situație similară se înregistrează în ultima vreme și pe piața gazelor naturale (vezi articolul de la p. 28).

În sfîrșit, la aprecierea perspectivelor aprovizionării cu petrol, dar și cu alte resurse devenite mai puțin abundente și furnizate de un număr restrîns de mari producători, nu trebuie exclus nici factorul politic, așa cum a dovedit-o și în acest an sistarea timp de zece săptămîni a exportului de petrol de către un mare furnizor, măsură care nu a întîrziat să se repercuteze asupra nivelului prețurilor pe piața mondială. Tot în favoarea diversificării surselor de energie utilizate pledează și dificultățile care au afectat în ultimii ani în diverse țări oferta din mai toate sursele : seceta în cazul hidroenergiei, asprimea iernii în cazul gazelor naturale și energiei electrice etc., evidențiind riscurile decurgînd și sub acest aspect din dependența excesivă de o singură resursă.

De aceea, numeroase țări ale lumii, inclusiv cele mai dezvoltate, grav afectate de dificultățile existente în domeniul aprovizionării cu resurse energetice, au considerat necesar să treacă la măsuri drastice pentru a le face față. Sensul principal al acestor măsuri, așa cum a rezultat și din Declarația de la Tokio a reuniunii la nivel înalt a șapte state capitaliste industrializate, este restrîngerea consumului de petrol și prin urmare și a importurilor, care au fost plafonate, pentru reducerea dependenței de această sursă energetică și accelerarea valorificării altor surse de energie.

Trecerea în revistă a măsurilor cuprinse în programele energetice ale diferitelor țări scoate în evidență că nu există o soluție unică sau un panaceu pentru depășirea actualei crize energetice, că soluțiile ei sînt complexe, în cadrul lor găsindu-și locul fiecare resursă. Pe termen mediu, cel puțin pînă la sfîrșitul acestui secol, o importanță în creștere o vor avea în special cărbunele și energia nucleară, a căror valorificare — după o perioadă de rămînere în urmă în raport cu previziunile inițiale — urmează să cunoască o intensificare în anii ce vin. Franța, spre exemplu, care acum depinde de import în proporție de 75% din energia consumată, își propune accelerarea programului de construcție de centrale nucleare, care-i va permite încă în 1985 economisirea a 43 milioane tone de petrol.

În concordanță cu cerințele actuale și de perspectivă ale dezvoltării multilaterale a patriei

PORNIND de la necesitatea ca în viitorul deceniu România să devină independentă din punct de vedere al combustibilului și energiei, un obiectiv central prevăzut în Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în acest domeniu îl constituie explorarea aprofundată a tuturor zonelor țării în vederea descoperirii de noi zăcăminte de cărbuni, țiței, gaze, substanțe radioactive, precum și intensificarea preocupărilor pentru folosirea formelor noi de energie — solară, geotermică, a vîntului, a valurilor, a biomasei. În dezvoltarea în continuare a bazei energetice a țării, accentul se va pune pe valorificarea maximă a resurselor hidroenergetice ale țării, a zăcămintelor de cărbuni și șisturi bituminoase, precum și pe realizarea unui amplu program de construcții de centrale nuclearo-electrice, ca și pe folosirea formelor noi de energie menționate, restrîngîndu-se astfel tot mai accentuat consumul de hidrocarburi pentru producerea de energie în favoarea valorificării lor superioare ca materii prime în industria chimică.

În același timp, așa cum se consemnează în Programul-directivă, sursa principală și condiția hotărîtoare a dezvoltării în continuare în ritm susținut a economiei naționale și a ridicării, pe această bază, a nivelului de trai al întregului popor este în actualele condiții asigurarea unei creșteri substanțiale a eficienței economice în utilizarea combustibililor și energiei electrice, pentru a obține reducerea consumului energetic pe unitatea de venit național.

Existența unor deosebiri destul de mari, chiar între țările dezvoltate, în ce privește structura pe ramuri a produsului social și a consumului de energie, determină desigur accente diferite în programele energetice de la o țară la alta și diferențe în ce privește amploarea efectului măsurilor de economisire, de la un sector la altul. În toate cazurile însă economisirea este considerată cea mai ieftină sursă de energie, iar potențialul de ansamblu existent în această direcție nu este deloc neglijabil, după cum a reieșit și din lucrările ultimei Conferințe mondiale a energiei de la Istanbul din 1977, la ale cărei concluzii am avut ocazia să ne referim nu o dată în paginile revistei.

În țara noastră, în virtutea ponderii mari deținute de activitatea productivă și în primul rînd de industrie în totalul consumului de energie, desigur că problema fundamentală a economisirii energiei este gospodărirea ei mai rațională în producție, obiectiv pentru realizarea căruia și cercetarea științifică, inclusiv cea din domeniul economic, este chemată să-și aducă o contribuție importantă. Astfel, în industrie, măsurile preconizate privind dezvoltarea mai rapidă a ramurilor prelucrătoare de înaltă eficiență și limitarea la strictul necesar a produselor energointensive, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, îmbunătățirea randamentelor energetice ale instalațiilor, recuperarea integrală a resurselor energetice rezultate din diferitele faze ale procesului tehnologic etc. urmează să asigure în deceniul viitor o diminuare cu minimum 40% a indicelui mediu de consum energetic la 1000 lei producție industrială, ceea ce va influența în mod esențial creșterea eficienței întregii economii naționale.

În același timp, Programul-directivă cere introducerea unui regim sever de economisire a energiei și combustibilului în toate sectoarele vieții economico-sociale, inclusiv în sectorul casnic, în vederea asigurării unui consum rațional, corespunzător cerințelor reale într-o epocă de penurie generală de energie cu care se confruntă întreaga omenire, inclusiv țara noastră.

Măsurile adoptate pe diferite meridiane, chiar și în țările cele mai dezvoltate, atestă că actuala criză energetică nu este o problemă numai a cîtorva state sau a unei părți a planetei noastre, ci o problemă mondială, care în virtutea interdependențelor crescînde afectează toate statele lumii, dar în primul rînd țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol. Fiind o problemă mondială, toate statele sînt interesate și chemate să-și aducă contribuția la soluționarea ei, care nu se poate concepe în afara eforturilor pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, de natură să asigure dezvoltarea tuturor statelor, în primul rînd a celor rămase în urmă, stabilitatea economiei mondiale și progresul general. În acest cadru, stabilirea unor raporturi juste, echitabile între prețurile combustibilului și energiei și ale celorlalte produse ar asigura concomitent rentabilitatea producției de petrol și alte resurse energetice și satisfacerea cererii de consum pe termen lung a țărilor importatoare, inclusiv a țărilor dezvoltate, pe baza unei cooperări reciproc avantajoase.

Înfăptuirea programelor de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei adoptate de numeroase țări ale lumii în ultimele luni creează premise și mai largi cooperării și colaborării între toate statele lumii, ca și cu organizațiile internaționale, în interesul rezolvării echitabile și eficiente a problemelor vitale ridicate în fața omenirii de asigurarea necesarului de energie și de utilizarea rațională a acesteia.

Dinu DRAGOMIRESCU

PROIECTAREA SISTEMULUI ENERGETIC ÎN CONCORDANȚĂ CU CERINȚELE DE ECONOMISIRE A ENERGIEI

ASIGURAREA unei baze energetice corespunzătoare necesităților țării, ca și gospodărirea cît mai rațională și economisirea în grad înalt a resurselor energetice și a combustibililor constituie o problemă importantă, de stringentă actualitate, privită cu o înaltă responsabilitate patriotică de partidul și statul nostru socialist.

Integrate organic în șirul măsurilor de economisire a energiei și combustibilului adoptate în țara noastră de mai mulți ani sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, Programul — directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000, precum și Decretele Consiliului de Stat privind stabilirea unor măsuri pentru gospodărirea judicioasă și reducerea consumului de energie, cuprind prevederi de maximă importanță care concretizează direcțiile de acțiune, sarcinile de bază care se cer realizate în întreaga viață economico-socială a țării pentru diminuarea consumului energetic și asigurarea pe această cale a cerințelor actuale și de perspectivă ale dezvoltării economiei naționale, a celor create de implicațiile pe care le generează criza energetică ce se manifestă pe plan mondial.

O structură nouă, eficientă, a mijloacelor de producere a energiei

CRIZA DE ENERGIE cu care este confruntată omenirea are drept cauză disproporția la care s-a ajuns în prezent pe plan mondial între necesitățile energetice, disponibilitățile existente și prețul lor, în primul rînd în ceea ce privește resursa cea mai frecventă folosită, petrolul. Astfel, pe plan mondial, în timp ce în perioada 1950—1976 consumul de energie a crescut de circa 3,3 ori, consumul de petrol a crescut de 5,6 ori, iar consumul de cărbune de numai 1,8 ori. Apariția unui decalaj între producția și consumul de petrol a condus la o creștere spectaculoasă a prețului țițeiului brut, de la cca. 13 dolari/tonă în 1970 la cca. 140 dolari/t în luna iulie 1979. Costul ridicat al țițeiului, în mare parte importat în marea majoritate a țărilor industrializate, a obligat unele state să adopte legislații speciale în vederea reducerii consumului de energie, în special hidrocarburi, concomitent cu sporirea prețurilor cu amănuntul la produsele derivate din petrol și la energia electrică. Pe lîngă restrîngerea circulației automobilelor (Grecia, Spania, Danemarca etc.), se adoptă măsuri de micșorarea cotelor de combustibil pentru încălzit (Belgia, Spania, Austria etc.), de reducere a iluminatului public și a reclamelor luminoase (Belgia), precum și de creștere a prețurilor cu amănuntul la produsele petrolifere și energie electrică (Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Iugoslavia etc.).

Tocmai pentru a preîntîmpina consecințele negative pe care le-ar avea amplificarea în continuare a crizei energiei asupra țării noastre, Programul-directivă și recentele Decrete stabilesc cadrul de dezvoltare a bazei energetice în țara noastră și dau posibilitatea reorganizării pe baze noi a întregii activități energetice, precum și a cercetării și proiectării în vederea punerii în valoare a noilor forme de energie, a economisirii în grad înalt a energiei, în așa fel ca în decursul deceniului viitor, România să devină independentă din punct de vedere energetic.

În acest context se evidențiază faptul că în perioada următoare consumul total de energie nu va putea crește decît în măsura identificării de noi surse de energie și aplicării de noi tehnologii menite să ducă la valorificarea eficientă și economisirea energiei, sursă principală și condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea în continuare în ritm susținut a economiei naționale. Pentru că nu trebuie uitat că în acest scop va trebui asigurat un spor de energie electrică care va atinge un nivel de 88—90 miliarde kWh în anul 1985 și 105—110 miliarde kWh în anul 1990, iar puterea instalată în România va fi de circa 22 mii MW în anul 1985 și de peste 28 mii MW în anul 1990.

Esențial este însă că aceste creșteri se vor obține, în principal, prin extinderea construcției de hidrocentrale, utilizarea combustibililor solizi, trecerea la realizarea programului de construcții de centrale nucleare și folosirea formelor noi de energie (solară, geotermică, eoliană, a valurilor, biogazului), ceea ce va conduce în viitor la o structură nouă a mijloacelor prin care se produce energia electrică. Pentru aceasta, strategia de dezvoltare a sistemului energetic al economiei are în prezent în vedere :

1. **o extindere masivă a construcției de hidrocentrale,** gradul de utilizare a potențialului hidroenergetic național crescînd de la 30% în anul 1980, la 45% în anul 1985 și la 65% în anul 1990, astfel încît pînă în anul 2000 să fie valorificat integral potențialul hidroenergetic al României. Ponderea energiei electrice produse în centralele hidroelectrice din totalul potențialului de energie electrică va sporî de la 17,6% în anul 1980 la 20% în anul 1985 și 24% în anul 1990 ;

2. **amplificarea substanțială a utilizării cărbunilor și a șisturilor în centralele termoelectrice,** producția de lignit trebuind să ajungă în anul 1985 la 75 milioane tone (de peste trei ori nivelul realizat în anul 1978) ;

3. **dezvoltarea energeticii nucleare.** La sfîrșitul cincinalului viitor va funcționa o primă centrală nucleară — electrică, urmînd ca pînă în anul 2000 să se realizeze centrale nucleare — electrice însumînd o putere instalată de 10 560 MWe, aproximativ egal cu întreaga putere instalată în România în anul 1975. Energia electrică produsă în centralele nucleare-electrice va reprezenta în anul 1990 17—18% din producția de energie electrică ;

4. **găsirea și valorificarea de noi surse și tehnologii energetice, geotermale, solare, eoliene, biologice.** Energia electrică obținută la nivelul anului 2000, pe baza energiei solare, a altor surse noi de energie și resurse recuperate va reprezenta cel puțin 10% din totalul energiei produse, față de 2,7% în anul 1980 și de 5% în anul 1985.

Prin realizarea tuturor acestor obiective se urmărește restrîngerea substanțială a consumului de hidrocarburi, în așa fel ca în final energia electrică produsă pe hidrocarburi să fie limitată la valoarea minimă pentru pornire. Ponderea energiei electrice produse pe hidrocarburi din producția de energie electrică va scădea de la 39,7% în anul 1980, la 20% în anul 1985 și la 5—4% în anul 1990.

Domenii de acțiune prioritare

ÎN ACEST CONTEXT, activității de cercetare științifică și inginerie tehnologică desfășurată în cadrul Institutului de studii și proiectări energetice (I.S.P.E.), ale cărui preocupări cuprind elaborarea lucrărilor privind dezvoltarea sistemului energetic și a centralelor electrice, îi revin sarcini importante :

● **proiectarea dezvoltării sistemului energetic** (centrale termoelectrice și linii) **într-o concepție nouă, care să conducă la realizarea unor consumuri specifice cît mai reduse pentru producerea de energie electrică și căldură,** dat fiind că sistemul energetic național este un mare consumator de energie și de combustibil. Centralele electrice ce urmează a se construi și dezvolta sînt, în special, centrale de termoficare, în care se produce energie electrică și căldură, centrale în care utilizarea energiei se face calitativ și cantitativ superior. Studiile privind dezvoltarea în aceste centrale a producției combinate de energie electrică și căldură, care reflectă condițiile energetice și economice actuale, precum și tendințele de perspectivă, marchează unele modificări în concepția de construcție și funcționare a centralelor și rețelelor de termoficare, constînd, în principal, din transformarea unor grupuri de condensație pe cărbune în vederea livrării de căldură, cu efecte asupra îmbunătățirii randamentului producerii energiei (la CTE Paroșeni pentru alimentarea cu căldură a Văii Jiului, la CTE Mintia pentru orașul Deva etc.). Acțiunea este de maximă importanță, deoarece principalele pierderi de căldură la gurpurile de condensație apar prin evacuarea la condensator a unei părți din căldura introdusă în turbină, iar prin adaptarea grupurilor de condensație pentru livrarea de căldură o parte din această căldură devine utilă, putînd fi livrată consumatorilor. Totodată, se are în vedere mărirea distanței de transport a cărbunilor pentru centralele de termoficare, practic pentru întreg teritoriul țării, precum și mărirea distanței de transport a căldurii, cu consecințe favorabile asupra concentrării consumului și obținerii unor randamente mai bune prin folosirea de grupuri de termoficare specializate cu puteri unitare mari și parametri ridicați ai aburului. Economie de energie substanțială — avînd în vedere că dacă pînă în prezent distanța maximă de transport a căldurii realizată la noi în țară este de circa 10 km pentru abur și aproape 15 km pentru apă fierbinte, studii recente au demonstrat că se obține o economicitate superioară a transportului de abur pînă la distanțe de 20 km și de apă fierbinte pînă la 35 km.

dr. ing. A. ARMENCOIU
director general al Institutului de studii și proiectări energetice

(Continuare în pag. 19)

ACCELERAREA INOVĂRII TEHNOLOGICE, FACTOR HOTĂRÎTOR ÎN REDUCEREA CONSUMURILOR ENERGETICE

— Calcule și argumente în sprijinul perfecționării instrumentarului de analiză economică și al revederii unor concepte —

Căutarea de noi surse primare

CREȘTEREA consumului de energie s-a dovedit a fi o condiție esențială a dezvoltării economice și în ultimă instanță a progresului și a civilizației omenirii. Perioada medie de dublare a consumului de energie în lumea modernă este de 17-18 ani. În ultimii 70 de ani s-a consumat circa două treimi din totalul energiei utilizate de-a lungul secolelor, consumul mondial anual ajungînd la peste 9,0 Giga-tone combustibil convențional.

După o prognoză a consumului energetic și a creșterii demografice rezultă următoarele nivele ale consumului de energie în următoarele decenii :

	1970	1975	1980	1990	2000
Consum mediu mondial de kg. combustibil convențional/locuitor/an	1 930	1 950	2 390	3 200	4 100

Sursa : Revista „Energia" 1978

Bineînțeles că există încă disparități între diverse regiuni ale globului de la 11 000 kg c. c. loc/an în Statele Unite la 80 kg c. c. loc/an în Sri Lanka. Din structura consumului pe tipuri de resurse energetice rezultă clar predominanța combustibililor fosili (neregenerabili) în proporție de 91,5%, din care cărbunii reprezintă 34,5%, iar țițeiul 38,5%. Rezervele mondiale cunoscute de combustibili fosili se ridică la circa 1 000 G-tone combustibil convențional, din care cărbunii reprezintă 75%, țițeiul 10%, gazele naturale 6%, șisturile bituminoase 9% și ar urma să se epuizeze, dacă ritmul de creștere al consumului rămîne constant, încă în secolul următor.

Pe plan mondial consumul de energie electrică se dezvoltă într-un ritm aproape de 2 ori mai înalt decît al altor forme de energie, iar perspectiva acestei forme este condiționată de înlocuirea combustibililor fosili în centralele electrice cu alte surse de energie primară (nucleară, hidraulică, eoliană, solară, hidrogen etc.).

Gradul de multiplicare, la nivel mondial, a consumului de energie electrică pînă la sfîrșitul secolului, după datele de prognoză ale revistei „Energia" 1978, (A. Schwefelberg) va fi de 7 ori, ajungîndu-se la 35 000 T-Wh/an, cota producției de energie electrică în consumul total ajungînd în anul 2 000 la 50% față de 25% în 1970. Ritmul de creștere a consumurilor de energie electrică în țara noastră în ultimii 20-25 de ani a depășit considerabil media mondială, datorită industrializării intense, a electrificării economiei, a creșterii gradului de civilizație materială. Consumurile de energie electrică au sporit în țara noastră într-un ritm dinamic, cel mai important consumator fiind industria, după cum rezultă din tabel (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Consumul de energie electrică pe destinații

mil kWh

	1955	1960	1965	1970	1975	1977
Total consum din care :	3 871	6 832	14 966	29 387	47 157	55 614
— industria	2 831	4 739	10 366	19 596	32 702	38 050
— agricultura	45	104	231	2 710	2 014	2 481
— iluminat public	41	124	175	345	222	219
— utilizări casnice	195	433	1 028	2 239	3 717	4 801

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1978.

Creșterea consumurilor pe ansamblu este explicată prin dezvoltarea dinamică a economiei, în special a industriei ca și prin creșterea nivelului de trai al populației, a gradului de urbanizare și ca urmare utilizarea mai largă a aparatelor electrocasnice. Reducerea consumului în agricultură și în iluminatul public este o urmare directă a măsurilor de raționalizare din ultimii ani.

Dificultățile generate de criza combustibililor a condus în majoritatea țărilor la o tendință de raționalizare a utilizării energiei electrice, prin care se urmărește micșorarea pierderilor, respectiv a consumului energetic în toate domeniile. De la soluțiile simple, dar eficiente ale reducerii iluminatului artificial la strictul necesar în locuințe și pe căile stradale, pînă la reducerea pierderilor în rețeaua de transport a energiei calorice și în iluminatul industrial toată paleta posibilităților trebuie puse în valoare pentru adaptarea la situația creată

Ce înseamnă optimizarea tehnico-economică a iluminatului ?

ÎN ULTIMUL TIMP în literatura de specialitate a apărut noțiunea de optimizare tehnico-economică a iluminatului prin care se urmărește utilizarea unor instalații cu calități luminotehnice optime și costuri minime, precum și utilizarea rațională a acestor instalații, respectiv exploatarea și întreținerea lor la parametri optimi, cu consumuri de energie și costuri anuale cît mai reduse. Pentru iluminatul public, de exemplu, o asemenea măsură o reprezintă introducerea lămpilor de înaltă presiune cu vapori de sodiu. Asimilarea acestui produs de către Întreprinderea de cinescoape — unitatea Electrofar—București a permis raționalizarea iluminatului pe unele artere rutiere și la intersecții. Pentru a ilustra eficiența acestui tip de iluminat menționăm faptul că prin introducerea lămpilor cu vapori de sodiu în 23 000 puncte se realizează o economie anuală de energie de 14 000 MWh ceea ce este echivalent cu 4 500 tone/an combustibil convențional, concomitent cu economisirea a 20 milioane lei investiții în centrale electrice și în rețeaua de distribuție și 15 mil lei anual cheltuieli de exploatare.

Comparativ cu alte surse de lumină rezultă că lămpile cu vapori de mercur dau de 4,5 ori mai mulți lumeni pentru 1 wat de energie electrică, iar cele cu vapori de sodiu de 11,5 ori mai mulți lumeni la unitatea de energie electrică cheltuită.

Proiectarea optimă a unei instalații de iluminat constă în alegerea parametrilor optimi de calitate, a echipamentului și a sistemului instalației de iluminat care să realizeze acești parametri cu costuri minime.

O nouă concepție privind corelația : randamentul utilizării energiei și înnoirea produselor

ÎN DOMENIUL lămpilor electrice țara noastră are bogată experiență „Steaua Electrică" Fieni producînd de peste 40 de ani diferite tipuri de becuri, „Electrofar" București cu o experiență de peste 30 de ani în domeniu, iar „Romlux"-Tîrgoviște, întreprindere relativ nouă (1971) dar dotată cu tehnologii moderne în domeniul lămpilor fluorescente. Experiența tehni-

că și organizatorică a întreprinderilor și personalul de înaltă calificare au permis realizarea la „Steaua electrică" — Fieni a peste 150 tipodimensiuni de lămpi cu incandescență speciale (industriale, pentru vehicule de toate tipurile, decorative, miniaturale etc.), exportînd aproape 50% din producție. Au fost asimilate pe bază de licențe și prin cercetare proprie atît la „Electrofar" cît și la „Steaua electrică" lămpi cu parametrii competitivi pe piața mondială, producîndu-se în prezent peste 70 tipodimensiuni surse de lumină cu descărcări în gaze.

Progresele realizate însă în ultimii ani mai ales, în domeniul luminoforilor pentru lămpi cu descărcări în gaze impun un ritm alert de înnoire a produselor și uneori chiar a tehnologiilor. Criza energiei determină orientarea cererii interne și externe către lămpi cu randamente mult sporite, care nu sînt încă asimilate, fapt ce reclamă concentrarea eforturilor de cercetare-dezvoltare spre aceste domenii.

Pentru a sublinia semnificația economică înlocuirii a 20 milioane lămpi echivalente de 40 w din generația I cu lămpi din generația a III-a amintim că aceasta permite realizarea unor reduceri a consumului de energie electrică cu 887 500 MWh, disponibilizîndu-se o capacitate de 315 MW, respectiv capacitatea unei termocentrale cu o capacitate de 315 MW, care costă 3 800 mil. lei investiții. Prin înlocuirea a 9 milioane lămpi fluorescente generația I cu lămpi fluoroscente, generația a III-a, se poate reduce totodată consumul anual cu 1 350 t sticlă, produs energointensiv, ceea ce reprezintă o economie suplimentară de energie primară, necesară producerii sticlei, de 1350 t × 4 000 mc gaze naturale consum per tonă = 4,5 mil. mc gaz metan ceea ce este echivalent cu 450 000 mc × 85 000 kcal/h = 3 825 mil. kcal/h.

Lămpile din generația III-a oferite în prezent de marile firme producătoare au ajuns la performanțe de 80 lm/w, prognozîndu-se ca pînă în 1982 să se ajungă la 100 lumeni/w prin perfecționarea tehnică a generației a III-a (vezi tabelul nr. 2).

Cu ce fel de produse și tehnologii putem înfrunta viitorul ?

PROBLEMA înnoirii producției de lămpi fluorescente a devenit o problemă acută și pentru asigurarea competitivității pe piața externă care în condițiile menținerii actualului nomenclator de producție nu întrunește în totalitate exigențele promovării exportului.

Dacă producția noastră de lămpi fluorescente generația I a fost la nivelul celor mai înalte standarde internaționale, în momentul aplicării licenței achiziționate de la firma Philips, astăzi aceste produse au căzut în absolescență întrucît pe piață sînt prezente lămpi din generația II și chiar III.

Economia de energie este însoțită la noile lămpi de reducerea diametrului tubului, deci economie de sticlă (și implicit de energie) și de ameliorarea culorii luminii. Gama de produse din domeniul surselor de lumină care necesită de urgență înnoirea tehnologică este destul de largă pentru că procesul de inovare cuprinde aproape toate produsele din acest domeniu. Am ales ca exemplu lămpile fluorescente, ele avînd o utilizare mai largă și datorită faptului că ele prezintă un caz tipic de necesitate de înnoire tehnologică. Dacă analizăm poziția lămpilor fluorescente fabricate după ciclul de viață al produsului înregistrat pe plan mondial rezultă că unele produse ale grupei se află în stadiul de declin al cererii. Procesul de inovare tehnologică impune existența unei activități de cercetare-dezvoltare chiar și în condițiile achiziționării unor licențe. Modernizarea produselor în sensul ridicării performanțelor sale tehnico-funcționale se poate realiza de cele mai multe ori fără a fi necesare modificări radicale ale proceselor tehnologice și ale utilajelor de fabricație.

Dar dacă se adoptă linia inovării prin metoda „pașilor mici", în cazul de față prin asimilarea generației II pe liniile existente prin înlocuirea unor componente (a pulberilor luminiscente în cazul de față), o parte din utilajele existente pot fi folosite în continuare, dar efectele economiei de energie sînt mai reduse.

O altă variantă ar fi trecerea directă la asimilarea lămpilor din generația III-a la nivelul celor existente pe piața externă în prezent și care au un flux luminos de 92 lm/wat. Dar această soluție implică investiții în utilaje (fiind necesară înlocuirea celor existente) și asimilarea unei tehnologii despre care se știe sigur că voi fi înlocuite total sau parțial la nivelul anilor 1982-1983, cînd generația a III-a va ajunge la maturitate cu depășirea limitei de 100 lm/w.

În aceste condiții știind că realizarea unor investiții tehnologice, după metodologia actuală de aprobare, implică o durată de 2-3 ani, ar urma ca în 1982 să se pună în funcțiune o capacitate de producție care s-ar afla în stadiul de maturitate al ciclului de viață al produsului, cu tendință spre declin.

Cercetările au condus la obținerea unor pulberi cu bandă de emisie îngustă ce stau la baza lămpilor fluorescente din generația II-a, cu eficacitate luminoasă de 80 lumeni/wat față de 53 lm/w obținuți la generația Ia. O soluție imediată ar fi deci asimilarea producției din generația a II-a pe baza luminoforului îmbunătățit, pentru capacitățile existente în prezent, deci cu un volum redus de investiții.

În ceea ce privește noile capacități de producție va fi necesară o amplă și temeinică prospectare a pieței tehnologiilor, astfel încît să se treacă direct la asimilarea celui mai înalt nivel al tehnicii, respectiv a produselor cu randamente maxime, din generația a III-a.

Impactul asupra indicatorilor de eficiență a investițiilor

POSIBILITĂȚILE de economisire a energiei pe seama surselor de lumină nu se epuizează însă prin exemplul prezentat. Cu mici excepții din domeniul surselor de lumină numite speciale, cum sînt cele pentru iluminat autovehiculele care se alimentează pe bază de surse chimice — sînt posibile economii de energie la toate tipurile de lămpi de iluminat prin creșterea performanțelor tehnice.

Astfel, prin înlocuirea tuturor lămpilor cu vapori de mercur LVF (licență Philips) cu tipul LVY, realizate de specialiștii români cu un randament îmbunătățit, se poate realiza o economie anuală de 177 500 MWh care reprezintă 478 000 tone combustibil convențional, respectiv 33,5 milioane dolari la prețul petrolului din momentul efectuării calculului. Puterea instalată disponibilizată reprezintă un grup de 71 MW (850 mil. lei investiții în termocentrale) *

Rezerve importante de disponibilizare a energiei există și în domeniul lămpilor cu incandescență, după cum rezultă din tabelul nr. 3. Calculul comparativ al costurilor de exploatare a

Tabelul nr. 2

Evoluția eficacității luminoase a lămpilor fluorescente tubulare în perioada 1958—1982 pe plan mondial

Generația anul	Putere (W)	Flux (lm)	Eficacitate luminoasă (lm/W)
I—1958	40	2 700	68
	40	1 750	46
I—1976	40	3 200	80
	40	2 100	53
II—1975	40	3 200	80
III—1978	36	3 300	92
III—1982	36	3 600	100

lămpilor cu incandescență și a lămpilor cu lumină mixtă arată că se poate obține același efect luminos cu consumuri de energie electrică mult mai scăzute.

În iluminatul stradal s-a făcut un pas important atunci cînd s-au înlocuit în prima etapă lămpile cu incandescență cu lămpi

Tabelul nr. 3

Indicatori	lămpi cu incandescență norm.		lămpi cu lumină mixtă	
	200 w	500 w	250 w	500 w
preț (lei/buc.)	5,05	13,95	76,00	135,00
flux luminos (lm)	2 920	8 300	5 500	14 000
eficacitate lumin. (lm/w)	14,6	16,6	22,0	28,0
durata de viață (ore)	1 000	1 000	6 000	6 000

cu vapori de mercur, al doilea pas a fost cel al asimilării lămpilor cu vapori de sodiu pe magistrale, intersecții, aeroporturi etc. Dar această ultimă etapă a înlocuirii lămpilor cu vapori de mercur cu lămpi cu vapori de sodiu este încă departe de a fi realizată integral din cauza capacității de producție reduse

ec. L. LACHSZ
fiz. O. TOMESCU-FUCĂ

(Continuare în pag. 9)

*) S-au luat în calcul un număr de 2 mil. lămpi LVF existente în dotare cu un regim de funcționare de 2 500 ore/an, iar costul energiei electrice 370 lei/MWh în care 1 MWh = 0,380 tcc.,

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

O cerință de bază a dezvoltării eficiente a economiei

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR MATERIALE ȘI ENERGETICE

● În viitorul cincinal : indicele de valorificare a materiilor prime de bază și a energiei urmează să sporească în medie cu 32—34% ● Cheltuielile materiale în producția industrială vor fi mai mici cu 5,5—6% ● Pînă în anul 2000 indicele mediu de consum energetic la 1000 lei producție industrială urmează să fie redus de cel puțin 2,6 ori față de 1980.

UNA DIN PROBLEMELE CENTRALE ale Proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990, o constituie sporirea accentuată a eficienței întregii activități economice prin creșterea substanțială a gradului de valorificare a materiilor prime și energetice și reducerea cosțurilor de producție și, îndeosebi, a cheltuielilor materiale, sporirea rentabilității. **În viitorul cincinal indicele de valorificare a materiilor prime de bază și a energiei urmează să sporească, în medie, cu 32—34%, iar cheltuielile materiale în producția industrială să scadă cu 5,5—6%.**

Stabilirea unor asemenea obiective se întemeiază pe puternice rațiuni economice : pe de o parte, sînt cunoscute dificultățile în procurarea materiilor prime și energetice, determinate în primul rînd de caracterul lor limitat, dar și de prețul în continuă creștere al acestora ; pe de altă parte, ridicarea gradului de valorificare a resurselor materiale este, în actuala etapă, mai mult decît oricînd, un factor hotărîtor al dezvoltării, în continuare, în ritm susținut a economiei naționale ; de aceasta depinde în bună măsură creșterea venitului național și a nivelului de trai al poporului.

Adîncirea gradului de prelucrare

UNELE CALCULE PRELIMINARE relevă că, în cincinalul viitor, reducerea preconizată a indicilor de consum în industrie se va realiza în proporție de peste 2/3 pe seama creșterii gradului de prelucrare și de valorificare a resurselor materiale, ceea ce subliniază cu pregnanță cît de importante sînt măsurile ce trebuie luate în această direcție în toate sectoarele de activitate. La ridicarea gradului de valorificare a resurselor materiale contribuie o multitudine de factori, care acționează izolat sau, de cele mai multe ori, conjugat. Între aceștia cu o contribuție importantă se înscriu :

— reducerea consumurilor specifice de materiale, combustibili și energie la un produs dat, pe seama micșorării greutății unor repere și a diminuării pierderilor de prelucrare ;

— ridicarea performanțelor funcționale ale unui produs, cu menținerea greutății sau mărirea acesteia într-o proporție mai mică decît creșterea performanțelor, ceea ce înseamnă practic, tot o economie de materii prime, întrucît va fi necesară o cantitate mai mică de produse ;

— înlocuirea unor materiale deficitare, scumpe, cu materiale înlocuitoare mai ieftine, din producția internă, în condițiile menținerii sau creșterii calității și durabilității produsului ;

— refolosirea unor materiale în aceeași întreprindere sau în altă unitate ; utilizarea în producție a resurselor energetice secundare și a unor deșeuri ;

— creșterea durabilității și fiabilității produsului sau a unor repere vitale cu efecte asupra reducerii consumului de piese de schimb, a volumului de întreținere și de reparații.

Din cele arătate rezultă cît de intim este legată economisirea materialelor de creșterea gradului de valorificare, nefiind de fapt posibil să se delimiteze un „prag", o linie de demarcație între acești factori esențiali ai creșterii eficienței economice.

În proiectele documentelor celui de al XII-lea Congres al partidului se subliniază faptul **că în perioada următoare se va afirma cu putere revoluția tehnico-științifică contemporană în toate domeniile, se va accelera trecerea, pe baza acumulărilor cantitative obținute, la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale.** În această lumină se poate afirma că, dintre toate căile de reducere a consumurilor materiale, **va trebui pus un accent deosebit pe obținerea, prin reproiectare, modernizare și asimilare, a unor produse cu parametri și performanțe superioare, care să înglobeze cît mai multă inteligență și o cantitate cît mai mică de materiale și energie.** Este foarte important ca asupra unui produs aflat în fabricație să se acționeze pentru reducerea consumurilor specifice, dar în contextul revoluției tehnico-științifice contemporane, spre a ține pasul cu evoluția mondială, efectul maxim se obține atunci cînd activitatea de concepție se concentrează concomitent atît asupra înnoirii și modernizării, cît și asupra reducerii consumurilor. Cifrele din tabelul nr. 1, susțin această afirmație prin compararea între familii de produse, a performanțelor produsului, gradului de valorificare a materialelor și reducerii indicilor consumului specific de materiale. După cum rezultă pentru fiecare din produsele prezentate creșterea gradului de valorificare a materiei prime cu 25—30%, determină în același timp o reducere substanțială, de același ordin de mărime a consumurilor specifice, materiale, ceea ce reflectă legătura strînsă ce există între creșterea valorificării și reducerea consumurilor.

Obținerea unor produse cu performanțe și/sau caracteristici superioare este o problemă ce se pune și pentru producția de materiale. În metalurgie, chimie, industria materialelor de con-

Tabelul nr. 1

Performanțele unor produse, gradul de valorificare a materialelor și reducerea indicilor de consum specific

Produsul	Tipul	Masa (kg)	Puterea	Capacitatea de producție (performanțe)	Indicele de valorificare (lei prod./t metal)	Indice de consum specific (kg metal/1000 lei producție)
Exavatoare pe pneuri	E 04	11 000	45 CP	60 m³/h	27	37
	P 401	9 300	42 CP	80 m³/h	44,7	22
Excavatoare pe șenile	E 06	19 700	100 CP	80 m³/h	19,4	51,5
	S 601	15 400	65 CP	90 m³/h	34,3	29,1
Electrocompresoare	EC 1	375	15 kW	1 m³/h	60	16,7
	EC 1,5	375	16,5 kW	1,5 m³/h	70	14,3
	PHM 150	6 700	8,5 kW	150 tf	30	33,3
Prese hidraulice	PH 200	7 500	8,6 kW	200 tf	38	26,3

strucții sau industria ușoară, crearea de noi materiale, cu valoare de întrebuințare superioară, care valorifică mai bine materia primă, constituie una din căile decisive pentru a obține, în același timp, reducerea consumurilor specifice de materiale și energie.

Ținînd seama de aceste aspecte propunem ca în planul de asimilare de noi produse să se introducă indicatori-limită, obligatorii pentru cercetare, proiectare și producție, cu privire la gradul minim de valorificare a materiei prime, combustibilului obținut prin produsul nou sau modernizat. În acest mod se va concentra în mai mare măsură capacitatea de concepție și de creație și asupra acestei laturi a înnoirii producției, care trebuie să constituie unul din obiectivele de bază ale cercetării, proiectării și producției.

În același timp, **este necesar să se valorifice în termene mai scurte realizările din faza de concepție a produselor și tehnologiilor.** În unele unități reprezentative din construcția de mașini, timpul mediu de asimilare a unui nou produs, subansamblu sau tehnologie a scăzut de la circa 38 de luni în cincinalul 1971—1975 la circa 33 de luni în primii trei ani ai actualului cincinal, reduceri mai importante fiind obținute la asimilarea utilajelor energetice, mașinilor-unelte, mașinilor de ridicat electronice ș.a. Se mențin încă ridicate duratele de asimilare la material rulant, nave, utilaj tehnologic pentru industriile ușoară și alimentară, echipamente de telecomunicații, ceea ce atrage atenția asupra rezervelor existente, a necesității de a acționa și asupra acestui factor determinant în ce privește creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale.

Corelația : gradul de valorificare a materiei prime — consum energetic

UN FACTOR, adeseori neglijat, care contribuie într-o măsură însemnată la creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale îl constituie **ridicarea calității și a fiabilității produselor.** Este evident că un produs de calitate superioară asigură o creștere a valorii de întrebuințare, respectiv a efectului util obținut prin folosirea lui, aducînd de fapt o economie de muncă socială și, în primul rînd, de muncă materializată pe unitatea de efect util. În consecință, **corelația calitate-valorificare ar putea fi exprimată ca raport între efectul util obținut pe seama unui produs și consumurile materiale totale acumulate în acel produs** (inclusiv cele pentru întreținere și reparații) Un exemplu la îndemînă este cel al autovehiculelor, la care această corelație se poate exprima prin raportul tone-km parcurs/consum metal, cifra de la numitor incluzînd atît consumurile de metal pentru produsul nou, cît și piesele și subansamblele de schimb consumate pe toată durata exploatării. În asemenea cazuri, se îmbină elementele calitate-fiabilitate-durabilitate, căci parcursul total, în exemplul dat, depinde nemijlocit de acești factori.

În practică nu există produs destinat utilizărilor finale la care să nu se poată determina asemenea corelații și raporturi : mașini, utilaje, construcții, mobilă, produse din material plastic, confecții, încălțăminte etc. (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Exemple de exprimare a corelației calitate—valorificare

Produsul	Modul de exprimare a funcției utile	UM a corelației
Mașini-unelte	total ore de funcționare sub sarcină	mii ore/t metal
Excavatoare	total metri cubi excavați	mii mc/t metal
Războaie de țesut	total metri pătrați țesături	mii mp/t metal
Combine de recoltat	total tone produse agricole recoltate	mii t/t metal
Mobilă	ani de utilizare	ani/mc masă lemnoasă
Confecții	luni de utilizare efectivă	luni/kg fire
Încălțăminte	luni de utilizare efectivă	luni/dmp piele luni/kg talpă

Ar fi deosebit de util ca în practica planificării și conducerii activităților de producție să se generalizeze folosirea de indicatori de analiză și de indicatori-directivă, care să reflecte în expresie fizică creșterea gradului de valorificare a materiei prime la produsele modernizate sau cele noi.

În mod deosebit **prezintă interes aspectele de valorificare a resurselor sub raportul evidențierii consumurilor energetice.** Aceasta se reflectă mai ales la mașinile utilajele și instalațiile care consumă în exploatare combustibili sau energie. În acest caz, aprecierea gradului de valorificare al materialelor — în speță metalul — nu se poate face doar pe baza unui indicator direct, cum este, de exemplu, cel ce exprimă raportul dintre efectul util și consumul de metal (de exemplu, kW/kg) ; este nevoie de analize mai complexe, care să reflecte eficiența valorificării metalului sau, în general, a materialelor încorporate în produs sub aspectul consumului total de resurse energetice, pe întreaga perioadă de exploatare. Această comparare permite evidențierea unor aspecte calitativ diferite de cele ce caracterizează optica clasică a gradului de valorificare, așa cum rezultă din exemplul prezentat, în care se compară două motoare termice : (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Tipul	Greutatea	Puterea	Consumul de combustibil	Ore de funcționare pînă la casare
I	800 kg	86 CP	210 g/CP/h	50 000
II	850 kg	86 CP	200 g/CP/h	50 000

Așadar, la aceeași putere a motorului, al doilea tip are o greutate mai mare, deci aparent gradul de valorificare al metalului este mai mic pe totalul duratei de exploatare ; la același efect util însă, consumul specific de combustibil este mai mic cu 5% la acest din urmă tip, ceea ce la durata totală de exploatare reprezintă o economie de 43 t motorină. Deci în balanța valorificării trebuie comparate 50 de kg metal cu 43 000 kg de motorină, ceea ce conduce la alte concluzii decît dacă se compară doar valorificarea directă a metalului, exprimată în kg metal/CP (evident că pentru a obține consumuri specifice mai mici de combustibili nu este obligatoriu, la aceeași putere, să crească masa motorului, aceasta putînd fi și concomitent redusă).

Mai pregnant iese în evidență oportunitatea unor astfel de analize în cazul cazanelor sau altor instalații termice, la care prin folosirea recuperatoarelor de căldură crește întrucîtva consumul de metal pe produs, dar se reduc sensibil consumurile energetice. La fel, în construcția de locuințe, ca și la alte genuri de construcții care necesită încălzire, este oportună determinarea gradului de valorificare a materialelor ținînd seama și de consumurile energetice cumulate. De exemplu, creșterea consumului de materiale termoizolante la construcție determină o creștere a consumului specific de materiale pe unitatea de efect util (de exemplu kg polistiren/apartament convențional) și, deci, implicit, o diminuare aparentă a gradului de valorificare a resursei respective (în cazul nostru, a raportului valoare apartament/valoare materiale). În realitate însă, ținînd seama și de consumul de combustibil pentru încălzit, cumulat pe toată durata de funcționare a construcției, rezultă un avantaj net în favoarea construcției cu o izolație termică mai bună — după cum se vede și din cifrele tabelului nr. 4.

Tabelul nr. 4

	Grosimea termoizolației (cm)	Consum de combustibil pentru izolare (kgcc/apart.)	Consum de combustibil în exploatare (kgcc/apart. și an)
Polistiren celular	8,4	291	487
Vată minerală	8,4	577	497
Beton celular autoclavizat	17,5	291	546
Beton de granulit	35	1 057	539
Cărămidă eficientă	36,5	1 362	515

Cele prezentate relevă **necesitatea constituirii unui sistem de indicatori de analiză a gradului de valorificare a resurselor materiale ținînd seama și de calitate, durabilitate, precum și de consumurile energetice totale pe întreaga durată de funcționare sau de utilizare a produsului.**

Mircea PÎRJOL
director în M.A.T.M.C.G.F.F.

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

ROLUL ȘI FUNCȚIILE SPORITE ALE AGRICULTURII ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII (II)

3. Rolul agriculturii în intensificarea schimburilor economice internaționale

EXPORTUL de produse agroalimentare are un rol important în dezvoltarea economiei naționale prin crearea unei părți însemnate din resursele în devize necesare importurilor de echipament tehnic, combustibil etc., reprezentînd în același timp o sursă de acumulare pentru creșterea economică de ansamblu.

Ca urmare a dezvoltării în ritm susținut a agriculturii noastre, volumul exportului de produse agricole a crescut de circa 14 ori în 1977 față de 1950. Cu toate acestea, ponderea în exportul total a scăzut de la 11,6 la sută la 5,9 la sută în aceeași perioadă. Această tendință de scădere relativă se datorește schimbării structurii economiei naționale ca urmare a industrializării, ponderea principală la export deținînd-o produsele industriale.

În cadrul exportului global de produse agricole se manifestă o tendință clară de creștere mai rapidă a exportului de produse animale față de exportul produselor vegetale. Aceasta a determinat o scădere a ponderii produselor vegetale în cadrul exportului agricol de la 64,1 la sută în 1965 la 51,7 la sută în 1975, crescînd în mod corespunzător ponderea produselor animaliere.

În exportul de produse vegetale locul principal îl dețin legumele, fructele și strugurii, iar la produsele animale carnea, îndeosebi carnea de porc. În ultimii ani, o creștere accentuată a cunoscut exportul de ovine vii îngrășate.

Însă, agricultura participă la exportul de produse agroalimentare într-o proporție ce manifestă o tendință descrescîndă. Dezvoltarea industriei de prelucrare a materiilor prime agricole are ca rezultat introducerea, într-o măsură tot mai mare, în circuitul internațional a produselor agricole prelucrate. Agricultura furnizează tot mai mult produse de consum în stare proaspătă (legume, fructe, struguri, ouă etc.), precum și semințe, animale de reproducție etc. Deci tendința generală actuală constă în creșterea ponderii exportului de mărfuri alimentare prelucrate. Astfel, în 1977, exportul de mărfuri alimentare a fost de 2,3 ori mai mare decît exportul de materii prime pentru producția mărfurilor alimentare. În cadrul exportului de produse agroalimentare un loc tot mai important îl dețin produsele cu un grad ridicat de prelucrare. De exemplu, exportul de conserve de carne reprezintă aproape 50 la sută, cel de conserve de legume și fructe 30 la sută, cel de uleiuri vegetale comestibile circa 45 la sută din producțiile respective. Creșterea volumului exportului de produse agroalimentare prelucrate denotă o valorificare superioară a materiilor prime și a resurselor de muncă, care sporește valoarea muncii încorporate în producția exportată.

În ultimii ani, o importanță crescîndă o are și importul de materii prime pentru producția alimentară. Astfel, ponderea acestui import în importul total a crescut de la 2,3 la sută în 1970 la 4,9 la sută în 1977. În același timp, ponderea importului de mărfuri alimentare a scăzut de la 3,0 la sută la 2,1 la sută. Prin aceasta se realizează o creștere a ritmului de dezvoltare a industriei alimentare, o asigurare a diversificării consumului intern, precum și o sporire a disponibilului de produse agroalimentare prelucrate pentru export.

Tendințele manifestate pînă în prezent, atît cea de creștere a exportului de produse agricole pentru consumul în stare proaspătă, ca și cea de creștere mai accentuată a exportului de produse agroalimentare prelucrate se vor menține și în viitor, asigurîndu-se astfel o contribuție tot mai accentuată a sectorului agroalimentar la dezvoltarea accelerată a economiei naționale. Comerțul nostru exterior de produse agroalimentare se desfășoară în mod diversificat pe piețele internaționale, urmărindu-se crearea unui echilibru judicios în cadrul general al comerțului exterior cu țările socialiste, cu țările capitaliste, precum și cu țările în curs de dezvoltare.

În ultimii ani, concomitent cu creșterea volumului comerțului exterior de produse agroalimentare se afirmă tot mai mult cooperarea economică internațională pentru a produce asemenea mărfuri, ca formă superioară de organizare a schimburilor economice externe și în acest domeniu. Experiența de pînă acum, ca și tendințele de viitor privind aprofundarea interdependențelor economiilor naționale, a diviziunii internaționale a muncii, impun studierea și adoptarea de măsuri și acțiuni nu numai în domeniul comerțului internațional, ci și în cel al cooperării economice și tehnico-științifice.

Cu toate tendințele pozitive înregistrate pînă în prezent, continuă să se mențină, mai ales cu țările capitaliste dezvoltate, o serie de bariere și obstacole în extinderea relațiilor economice externe și în domeniul agroalimentar. În vederea lărgirii relațiilor economice internaționale, țara noastră militează pentru liberalizarea schimburilor comerciale, stabilirea unor raporturi echitabile între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale, între prețurile produselor agroalimentare și cele industriale, pentru organizarea unor forme adecvate de cooperare economică în domeniul hidroameliorațiilor, în elaborarea unor tehnologii avansate, în crearea de noi soiuri de plante, linii și hibrizi de animale etc.

Creșterea producției agricole, a gradului de prelucrare, extinderea unor forme de comerț și de cooperare reciproc avantajoase sînt de natură să sporească aportul schimburilor internaționale din domeniul agroalimentar la dezvoltarea economiei naționale.

4. Ridicarea nivelului calitativ al activității economice

PARTICIPAREA agriculturii la înfăptuirea obiectivelor pe care și le propune societatea noastră în următorul deceniu va avea loc prin afirmarea multilaterală a revoluției tehnico-științifice, accelerîndu-se trecerea pe baza acumulării cantitative, la o nouă calitate a întregii activități. **„În mod deosebit** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — în viitorul cincinal se va accentua afirmarea revoluției tehnico-științifice și realizarea unei noi calități în toate domeniile de activitate. Trebuie să avem în vedere că în cincinalele trecute am acumulat, din punct de vedere material, o bază tehnico-economică puternică; am realizat, de asemenea, acumulări însemnate în dezvoltarea clasei muncitoare — atît numerice ște, cît și din punct de vedere al pregătirii profesionale și politice — a țărănimii noastre noi și a intelectualității. Am realizat, deci, în toate domeniile**

o puternică acumulare de forţe, care impune trecerea obligatorie la o nouă calitate".

Aceste acumulări cantitative, realizate îndeosebi în perioada cea mai fertilă a construcţiei socialiste din România, inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, constituie o bază puternică pentru dezvoltarea pe mai departe a întregii economii naţionale.

Trecerea la o nouă calitate a activităţii economico-sociale din agricultură fiind o problemă deosebit de complexă — care presupune schimbări calitative în domeniul forţelor şi relaţiilor de producţie, în întregul sistem de organizare socială — nu o putem aborda aici în toată amploarea sa, ci ne vom opri doar asupra cîtorva trăsături pe care le considerăm esenţiale.

Este vorba, în primul rînd, de modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, prin introducerea accelerată şi generalizarea progresului tehnico-ştiinţific. În viitorul deceniu se va încheia practic amenajarea integrală a întregii suprafeţe irigate, vor căpăta o mare extindere în unităţile socialiste tehnologiile de tip industrial atît în producţia animală, cît şi în cea vegetală ; agricultura va dispune de un material biologic de mare productivitate, creat cu prioritate în unităţile de cercetare din ţara noastră, precum şi de cantităţile necesare de produse chimice. Mutaţii importante se vor produce în resursele de muncă. Scăderea ponderii populaţiei agricole la 22 la sută în 1985 şi 15 la sută în 1990, impune ridicarea generală a nivelului de calificare a forţei de muncă, schimbarea structurii acesteia în sensul creşterii ponderii lucrătorilor policalificaţi. Aceasta va asigura, concomitent cu modernizarea bazei tehnice — o creştere considerabilă a productivităţii muncii, depăşind ca ritm pe cea din sectoarele neagricole.

În ţara noastră, ca şi în alte ţări, dealtfel, producţia agricolă a crescut mai încet decît consumurile energetice pentru obţinerea sa ; astfel, în 1978, în timp ce producţia agricolă globală a sporit de 3,5 ori faţă de 1950, consumul de energie primară a crescut de 19,5 ori. Îmbunătăţirea acestei corelaţii impune cu acuitate creşterea intensă a producţiei agricole pe baza ridicării randamentelor de conversiune energetică şi a materiilor prime. Aceasta se va realiza atît pe calea ridicării nivelului tehnic al producţiei — prin introducerea de noi tehnologii, cît şi prin îmbunătăţirea structurii surselor energetice utilizate, în sensul reducerii ponderii hidrocarburilor, şi creşterea utilizării energiei solare, geotermale, eoliene, a surselor de căldură industrială, reziduală, îmbunătăţirea amplasării culturilor în funcţie de randamentele conversiunii energetice etc.

La realizarea obiectivelor prioritare ale agriculturii o contribuţie hotărîtoare îşi va aduce aplicarea noului mecanism economico-financiar pe fondul continuării procesului de perfecţionare a conducerii şi planificării economico-financiare. Începînd cu anul 1980 noul mecanism se va introduce şi în sectorul cooperatist, generalizîndu-se, astfel, în întreaga agricultură. Aplicarea consecventă a noului mecanism economico-financiar va asigura valorificarea superioară a marilor resurse de care dispune agricultura, creşterea producţiei şi ridicarea eficienţei ei economice, finalizată în reducerea ponderii cheltuielilor materiale şi sporirea accelerată a producţiei nete.

O trăsătură esenţială a viitorului plan cincinal o constituie creşterea producţiei globale agricole într-un ritm anual de 4,5 —5 la sută, prin ridicarea nivelului producţiei pe locuitor la minim 10 000 — 11 000 lei în fiecare judeţ. Aceasta, pe lîngă că va îmbunătăţi baza proprie de aprovizionare a fiecărui judeţ va reduce decalajele existente şi ridicarea judeţelor rămase în urmă, va contribui la dezvoltarea echilibrată a întregii economii în profil teritorial.

În înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare a agriculturii un rol hotărîtor îl are perfecţionarea continuă a organizării şi conducerii în această ramură.

Înfiinţarea consiliilor unice agroindustriale de stat şi cooperatiste, hotărîtă de Plenara C.C. al P.C.R. din februarie a.c., marchează trecerea la un nou stadiu de dezvoltare a agriculturii noastre, la înfăptuirea unor profunde şi ample mutaţii structurale de ordin economic şi social.

Consiliile agroindustriale creează cadrul organizatoric necesar concentrării şi specializării producţiei, integrării ei, conducerii unitare, organizării de acţiuni comune, în scopul folosirii depline şi eficiente a fondului funciar, a mijloacelor materiale, financiare şi a forţei de muncă, asigură deblocarea spiritului de iniţiativă şi o participare mai intensă a oamenilor muncii la înfăptuirea politicii agrare a partidului.

Prin organizarea consiliilor agroindustriale se creează condiţiile necesare realizării noii revoluţii tehnico-ştiinţifice în agricultură, pentru transformarea treptată a muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale, pentru ridicarea nivelului de organizare şi conducere în concordanţă cu cerinţele actualei etape de dezvoltare a societăţii noastre, de sporire a contribuţiei agriculturii la creşterea economică de ansamblu, de apropiere a nivelului de trai al ţărănimii de cel al celorlalte categorii de oameni ai muncii.

Cu alte cuvinte, se creează astfel un cadru deosebit de stimulator pentru ca agricultura să-şi aducă pe deplin contribuţia la asigurarea aprovizionării populaţiei cu produse agroalimentare, a industriei cu materii prime, la crearea unor disponibilităţi sporite pentru export, precum şi la fondul naţional de dezvoltare economică şi socială.

D. DUMITRU

Accelerarea inovării tehnologice

(Urmare din pag. 5)

şi a insuficientei diversificări a acestei producţii. Desigur că posibilităţile de economisire a energiei prin înnoirea produselor, prin aplicarea tehnologiilor moderne nu poate fi limitată la o etapă, ci constituie un obiectiv permanent în perspectivă, care trebuie să concentreze eforturile de creativitate tehnică.

Prin prisma noilor priorităţi în evaluarea eficienţei economice oportunitatea dezvoltării în continuare a producţiei de lămpi fluorescente nu mai poate fi justificată numai prin faptul că noile linii vor asigura o productivitate sporită, dacă ele ar urma să realizeze produse din generaţia I şi ar duce la lansarea pe piaţă a unor produse învechite, energofage, alimentînd în continuare consumul nerational de energie.

În ceea ce priveşte liniile existente acestea pot fi modernizate, adaptate la producţia lămpilor din generaţia a II-a, chiar dacă luminoforul (materia primă) va fi mai scumpă, avînd în vedere economia de energie pe care o declanşează la utilizatorul final şi eficienţa la nivelul economiei naţionale în ansamblu, dar această soluţie nu trebuie să scape din vedere necesitatea înnoirii prmanente şi a promovării celor mai noi produse cu parametrii înalţi de eficienţă.

Vedem aşadar, că în calculele de eficienţă al produselor care consumă energie, trebuie cuprins un indicator al consumului energetic, care să cuantifice în lei valută combustibilul convenţional, cu rigorile coeficientului de creştere a preţului acestuia, pe piaţa mondială.

În calculul consumului energetic pentru utilajele produse în ţară ar trebui să se stabilească şi valoarea energiei consumate pentru realizarea utilajelor pe baza unui coeficient care să fie luat în calcul în cadrul sistemului de indicatori care caracterizează eficienţa economică a investiţiei. **Considerăm necesară în acest context revederea sistemului actual de indicatori care pun accentul numai pe cheltuielile materiale, productivitate, rentabilitate, consum de forţă de muncă, dar nu ţin seama de consumul de energie, problemă esenţială în orice calcul de eficienţă.** Va trebui cuantificat atît consumul energetic pentru realizarea mijloacelor fixe, dar mai ales consumul energetic în exploatare, care acţionează în tot timpul duratei de viaţă a produsului.

Necesitatea intensificării cercetării-dezvoltării

EVOLUŢIA rapidă a tehnologiilor care asigură un ritm alert de înnoire a produselor consumatoare de energie a fost posibilă în primul rînd datorită efortului depus în domeniul cercetării, atît în cea fundamentală cît şi în cea aplicativă.

Insuficienţa cercetării stimulează dependenţa de importul de tehnologii cu implicaţiile sale asupra balanţei de plăţi externe. Susţinerea programelor proprii de cercetare, aşa cum se arată în Programul-directivă, reduce dependenţa de importurile de licenţe şi în acelaşi timp asigură înovarea producţiei în perioada de început a ciclului de viaţă al produselor.

Succesele obţinute de colectivul de cercetare de la Întreprinderea de Cinescoape—Electrofar a permis asimilarea într-o perioadă relativ scurtă a lămpilor cu vapori de natriu, dar importanţa surselor de lumină atît pentru aprovizionarea pieţei interne cît şi pentru export ar justifica dezvoltarea unei unităţi de cercetare specializate pe surse de lumină la nivelul unui institut. În acest domeniu sîntem una din ţările cu experienţă şi cheltuielile pentru cercetare, cu tot riscul lor, se justifică deplin dacă ţinem seama de efectele scontate şi de realizările obţinute.

Eforturile de cercetare trebuie orientate în actuala etapă spre toate produsele consumatoare de energie, şi în primul rînd spre aparatele şi maşinile electrice care au consumuri ridicate.

Proiectul Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981-1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000

TEHNOLOGIILE DE FABRICAȚIE — MIJLOC ACTIV DE REDUCERE A CONSUMURILOR DE MATERII PRIME ȘI ENERGIE

EXISTĂ UN CONSENS unanim asupra ideii că tehnologia reprezintă astăzi principala cale prin care omenirea își risipește resursele. Abia în ultimul timp semnalele de alarmă ale crizei de energie, ale crizei previzibile de materii prime, au atras atenția omenirii asupra faptului că tehnologiile contemporane dezechilibrează balanțele de necesar și resurse. Eforturi mari sînt îndreptate acum în cele două direcții cunoscute : pe de o parte — crearea de noi resurse, pe de altă parte — reducerea consumurilor. **Criza de energie, de materii prime,** are ca o determinantă principală ceea ce am putea denumi **criza tehnologică.**

Într-adevăr, cum putem aprecia nivelul actual al tehnologiilor, care au condus la dublarea consumului de energie electrică pe un locuitor la fiecare 7—10 ani, atunci cînd randamentul tehnologic al diferitelor transformări de energie folosită în producție este atît de mic încît pierderile depășesc de cîteva ori partea utilă a energiei consumate ? Care este contribuția tehnologiei la pierderile de metal prin coroziune ? Cine poate aprecia azi imensa risipă determinată de extinderea largă a produselor care se aruncă după întrebuințare, categorie în care au intrat treptat un număr mare de piese de uzură din construcția mașinilor celor mai uzuale ? Aceste aspecte nu sînt decît consecința unor tehnologii care urmăresc exclusiv avantaje imediate, fără să țină seama de consecințele negative ale risipei de energie și de materiale pentru economia zilei de azi, dar mai ales pentru economia viitorului.

Conducerea partidului nostru a trasat principalele linii directoare cu privire la economisirea maximală a resurselor în cadrul proceselor tehnologice cu mult timp înainte ca fenomenele de criză mondială să se amplifice la nivelul actual. Cu toate acestea și în întreprinderile noastre continuă să existe puncte în care atît energia cît și materialele se irosesc, influențînd în mod negativ eficiența procesului tehnologic. Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, atrage atenția asupra acestor neajunsuri și profilează în mod pregnant rolul hotărîtor al cercetării și dezvoltării tehnologice în creșterea susținută a eficienței activității economice, în primul rînd pe calea reducerii consumurilor de materii prime, combustibil și energie.

Îmbunătățirea coeficientului de utilizare a materiilor prime

UNA DIN PRINCIPALELE CĂI pentru atingerea acestui obiectiv constă în ceea ce am putea numi **creșterea preciziei produselor.** Progresului tehnic trebuie să-i corespundă o sporire a preciziei parametrilor tehnologici, toate transformările tehnologice trebuind să se petreacă în cadrul unor abateri din ce în ce mai reduse, ceea ce înseamnă diminuarea importantă a pierderilor de orice fel. Astfel, în construcția de mașini **coeficientul de utilizare a metalului,** respectiv raportul între greutatea netă a unei piese și greutatea metalului necesar confecționării ei constituie un indicator care arată nu numai eficiența economică a procesului tehnologic de prelucrare, ci și treapta de progres tehnologic atinsă în desfășurarea procesului industrial.

Privită prin prisma evoluției istorice este semnificativă evoluția preciziei dimensionale a pieselor curent realizate în industria constructoare de mașini. De la începutul secolului nostru încoace, la un interval de circa 30 ani, abaterile dimensionale curent măsurate în procesul de prelucrare au scăzut de 10 ori. Dacă în jurul anilor 1960 a apărut în producția de serie micronul, deceniul actual marchează apariția fracțiunilor de micron în tehnologie, domenii întregi ale industriei moderne bazîndu-se pe procese tehnologice care realizează în mod curent toleranțe de zecimi de micron, ca de exemplu în fabricația circuitelor integrate. Este evident că urmărirea consecventă a acestor tendințe conduce la o valorificare din ce în ce mai mare a metalului, la realizarea unei valori din ce în ce mai importante pentru fiecare gram de metal consumat.

Pe aceeași linie se înscrie **elaborarea și introducerea pe scară largă în producție a proceselor tehnologice care au drept scop reducerea la maximum a adausurilor de prelucrare.** Printre aceste procedee, turnarea de precizie schimbă complet aspectul semifabricatelor folosite în construcția mașinilor prin faptul că suprafețele care necesită o prelucrare mecanică sînt diminuate la minim, reducîndu-se în același timp grosimea materialelor care trebuie îndepărtate prin așchiere. Unul din obiectivele care se urmărește în tehnologia construcțiilor de mașini constă în **diminuarea apreciabilă a ponderii prelucrărilor prin așchiere din totalul manoperei necesare pentru confecționarea unei mașini.** Acest lucru se realizează, în principal, prin aplicarea metodelor de precizie în elaborarea semifabricatelor, astfel încît de la piesele brut turnate sau forjate să se treacă direct la operația de șlefuire, acestea executate însă pe suprafețele care necesită precizii sau grad de netezime ridicate.

În dezvoltarea producției de piese turnate în țara noastră se acordă o atenție specială creșterii ponderii celor executate după procedee tehnologice care realizează grade ridicate de precizie. Astfel, **la finele anului 1980 capacitatea de producție de piese turnate de precizie va crește de 2 ori față de anul 1979,** apropiindu-se de ponderile uzuale întîlnite în țările puternic industrializate. În momentul de față se desfășoară un program de cercetări în cadrul căruia o deosebită importanță se acordă punerii la punct a unor procedee moderne de forjare de precizie. Obiectivul stabilit este acela de a realiza piese cu conture complicate ca, de exemplu, anumite tipuri de roți dințate, direct din forjare, astfel încît prelucrările prin așchiere să fie reduse la minim. Intenția este de a nu se prelucra prin așchiere conturul danturilor. Dacă se ține seama de faptul că greutatea medie a unei roți dințate gata prelucrate, realizată după procedeele convenționale, nu depășește astăzi în medie 50% din greutatea metalului necesar pentru obținerea ei, rezultă destul de clar eficiența economică ridicată a acestui procedeu.

Desigur, problema nu este simplă. Forjarea de precizie este legată de introducerea unei tehnologii ridicate a întregului proces tehnologic, de respectarea riguroasă a disciplinei tehnologice, orice abatere de temperatură la încălzirea metalului, sau în dimensiunea matrițelor utilizate pentru forjare ducînd la compromiterea procedeului.

Pentru aplicarea industrială a acestui procedeu este nevoie ca întregul nivel de pregătire tehnică al atelierelor de forjă să se schimbe, aspectul tradițional al acestora să se modifice complet, în locul cuptoarelor cu vatră deschisă care se mai întîlnesc în unele locuri să se treacă la încălzirea electrică prin inducție, iar în punctele cheie manipulările manuale să fie înlocuite prin efectuarea lor cu ajutorul roboților industriali.

Pe aceeași linie se înscriu și eforturile în direcția **introducerii metodelor moderne de calcul pentru dimensionarea cît mai exactă a pieselor.** Se știe că în condițiile aplicării metodelor convenționale de proiectare a mașinilor și mecanismelor numai o mică parte a pieselor care compun un mecanism sînt dimensionate pe bază de calcul. Mai mult de 50% din metalul înglobat într-un produs face parte din piese ale căror dimensiuni au fost stabilite pe baza unor așa numite „considerații constructive", în realitate pe baza aprecierii mai mult sau mai puțin corecte a proiectantului. Calculul electronic permite ca empirismul în proiectarea mașinilor să fie limitat din ce în ce mai mult, în majoritatea cazurilor lichidat cu desăvîrșire. În momentul de față, în cadrul unui program special în care conlucrează mai multe institute de cercetări și inginerie tehnologică, precum și catedrele universitare de specialitate s-au elaborat și sînt în curs de definitivare soluții optimizate de calcul pentru majoritatea organelor de mașini și mecanismele de uz general. Acestea urmează să fie aprobate ca programe unitare de calcul pentru întreaga economie, folosite deci atît de proiectanți din cadrul industriei construcțiilor de mașini, cît și de cei care proiectează utilaje în alte ramuri industriale.

S-a calculat, de pildă, că introducerea acestor metode în practică va aduce **reduceri de consum de metal de circa 1 200 tone, precum și reduceri apreciabile ale consumului de energie.** De fapt, lupta pentru economia de metal este în același timp și lupta pentru economia de energie : **fiecare kg de oțel economisit în industria construcțiilor de mașini însumează 1,5 pînă la 4 kg combustibil convențional, fiecare kg de piesă turnată consumă 3,5 pînă la 4,6 kg combustibil convențional, iar consumul pentru realizarea unui kilogram de piese forjate depășește 11 kg combustibil convențional.** Chiar dacă ponderea valorică a acestui combustibil este relativ redusă în raport cu costul global al mașinilor, văzută prin prisma consumului de resurse energetice economia de metal în tehnologia construcțiilor de mașini capătă o importanță sporită.

Creșterea randamentelor energetice ale utilajelor

O ALTĂ DIRECȚIE în care prin tehnologie se poate economisi energie este cea a randamentelor energetice ale utilajelor. Pe tot parcursul unui proces tehnologic un număr mare de echipamente vehiculează energie și o transformă dintr-o formă într-alta. În cadrul tuturor acestor transformări o bună parte a energiei se pierde sub forme neutilizate. Pe ansamblul unui agregat în care sînt înlănțuite, de exemplu, un motor termic, urmat de un mecanism cu roți dințate și cîteva echipamente ca pompe, ventilatoare și altele, cota parte de energie utilă reprezintă o fracțiune destul de neînsemnată din energia consumată. De aceea, un număr mare de programe de cercetare și dezvoltare tehnologică sînt orientate în prezent asupra **creșterii randamentului energetic al fiecărui utilaj în parte.** Eforturi deosebite se fac în domeniul motoarelor termice pentru reducerea consumurilor de carburanți. O direcție de lucru o constituie **trecerea de la motoarele cu aprindere prin scînteie la motoarele Diesel care scad consumul de carburanți cu peste 20%.** În momentul de față se găsesc pe standurile de probă mai multe familii de motoare Diesel a căror intrare în fabricația de serie și în exploatare va permite realizarea unor economii importante de carburanți.

Trebuie să subliniem însă că risipa de energie se produce nu numai la motoarele cu ardere internă, ci și într-un mare număr de echipamente al căror randament energetic poate fi îmbunătățit. Așa, de exemplu, în domeniul mecanismelor cu roți dințate, întîlnim deseori în exploatare construcții improvizate, care fac să se risipească sub formă de căldură importante cantități de energie din cauza dimensionării necorespunzătoare sau a utilizării unor materiale de ungere de calitate inferioară. Volumul mare de energie care ar putea fi economisit printr-o mai mare atenție acordată mecanismelor cu roți dințate e dovedit de faptul că prin **proiectarea și introducerea în fabricație a unor noi generații de reductoare și motoreductoare, concepute pe principiile unei tipizări accentuate și la un nivel optim al randamentelor energetice, se estimează, la nivelul anului 1980, o economie de peste 700 milioane kWh.**

Îmbunătățirea randamentelor energetice se realizează în principal pe seama introducerii unor tehnologii superioare de prelucrare și tratament termic a roților dințate, precum și prin folosirea rezultatelor cercetărilor experimentale efectuate asupra condițiilor de ungere ale roților dințate. În mod similar, sînt în curs programe privind realizarea de noi familii de produse cu randamente energetice ridicate în domeniul pompelor, compresoarelor, mașinilor de ridicat și altele. **Conform unor estimări preliminare, prin creșterea randamentelor mașinilor și mecanismelor în concepție energetică îmbunătățită se vor obține în cincinalul următor economii de energie electrică de 3—4 miliarde kWh.**

Atenția sporită acordată randamentelor energetice ale tuturor utilajelor care vehiculează și transformă energia, indiferent de nivelul consumurilor energetice specifice, necesită îmbunătățirea metodelor de verificare în laborator, pe standuri de probă, a pierderilor de energie pentru toate tipurile de echipamente. De asemenea, în construcția utilajelor complexe urmează să se dea o atenție mult mai mare **dimensionării corecte a motoarelor care antrenează diferitele mecanisme, astfel încît fiecare din acestea să fie solicitat la nivelul puterii sale nominale,** ceea ce va determina funcționarea lui la randamentul optim. Menționăm că dotarea suplimentară a întreprinderilor și institutelor cu standuri de probă pe care să se verifice prin încercări de sarcină cît mai complete mijloacele de creștere a randamentelor energetice, nu trebuie să conducă la consumuri sporite de energie, toate aceste standuri putînd fi concepute ca sisteme de recuperare a energiei.

Industria constructoare de mașini este profund implicată în programele ample de cercetare care se desfășoară pentru **valorificarea unor noi surse de energie.** În momentul de față este în curs cercetarea tehnolgică și pregătirea fabricației pentru unele elemente componente ale instalațiilor centralelor nucleare-electrice. În același timp, se fac pregătiri pentru începerea fabricației de serie a unor elemente componente tipizate din care să se realizeze sisteme de valorificare a formelor noi de energie. Avem în vedere panourile pentru încălzirea apei cu ajutorul energiei solare, generatoarele eoliene, pompele submersibile pentru ape geotermale, pompele de căldură. În același timp, institutele de cercetări și inginerie tehnologică ale industriei constructoare de mașini participă la înfăptuirea programelor privind extinderea valorificării noilor surse de energie în următorul cincinal. Este de prevăzut că noile generații de utilaje pentru valorificarea resurselor noi de energie de tipul celor menționate mai înainte vor interveni cu o pondere însemnată în programele de producție ale industriei constructoare de mașini pe următorii ani.

Noile sisteme tehnologice — mijloace eficiente de micșorare a consumurilor

SARCINI deosebit de importante în direcția reducerii consumurilor energetice proprii revin întreprinderilor constructoare de mașini. Principalele consumatoare de energie sînt așa-zisele sectoare calde, turnătoriile, forjele, atelierele de sudură și de tratament termic, al căror consum global depășește 50% din consumul tehnologic total al industriei constructoare de mașini. În toate aceste sectoare de activitate există posibilități mari de reducere a consumurilor specifice de energie. Am arătat mai înainte că la realizarea unei tone de piese forjate se consumă peste 11 tone c.c. Acest consum relativ ridicat trebuie pus mai ales pe seama nivelului tehnic scăzut al sistemelor de încălzire a pieselor folosite în ateliere de forjă, precum și de faptul că în trecut s-a neglijat introducerea la aceste echipamente a recuperării pierderilor de energie. În momentul de față **au fost puse la punct numeroase tipuri noi de cuptoare de încălzire care asigură creșterea de cîteva ori a randamentelor proceselor de încălzire.** Aceste cuptoare asigură nu numai o economie importantă de combustibil ci, totodată, și o îmbunătățire apreciabilă a calității pieselor prin efectul diminuării oxidării metalului la suprafața pieselor. De asemenea, există mari posibilități de economisire a energiei prin **extinderea în fabricația de serie a sistemelor de încălzire cu inducție electrică,** folosind o tehnică bine cunoscută în întreprinderile de vîrf din industria constructoare de mașini românească.

ing. Ion CRIȘAN
director general
Institutul central pentru construcția de mașini

(Continuare în pag. 19)

MUTAȚII ÎNNOITOARE FUNDAMENTALE ÎN STRUCTURA ECONOMICO-SOCIALĂ A ROMÂNIEI (III)

SOCIETATEA românească, în plină dezvoltare și modernizare, dezvăluie **multiple probleme de interdependență între creșterea economică și structurile demo-economice.** Revoluția tehnico-științifică a impus noi cerințe dezvoltării, ridicînd pe un nou plan raportul dintre munca simplă și cea complexă, dintre munca fizică și cea intelectuală. Aceasta este și rațiunea pentru care înfăptuirea marilor obiective ale dezvoltării noastre, asigurarea progresului material și spiritual în care este angajată țara, depind, în mod hotărîtor, de formarea și pregătirea continuă a cadrelor, de utilizarea rațională a resurselor de muncă.

În perioada la care ne referim, dezvoltarea complexă și în ritm rapid a economiei a determinat schimbări fundamentale în structura demoeconomică, în distribuția mai rațională a forței de muncă pe ramuri ale economiei și în profil de zonă, în ridicarea sistematică a pregătirii profesionale, cît și în ce privește folosirea tot mai judicioasă a timpului de lucru al întregii populații. Acest proces amplu, cu implicații însemnate, se desfășoară sub un dublu aspect : pe de o parte, cuprinde **laturile cantitative,** de atragere puternică a resurselor umane la circuitul dezvoltării și de creștere a gradului lor de ocupare ; pe de altă parte, vizează **laturile calitative,** de ridicare a calificării profesionale, tendință ce se adîncește tot mai mult pe măsura schimbărilor ce se produc în continuare în tehnică și economie. Este un fapt cunoscut că, în condițiile țării noastre, chezășia sigură a folosirii integrale a resurselor de muncă o constituie industrializarea, care a deschis un cîmp larg de posibilități pentru ocuparea forței de muncă și atragerea populației în activități utile și cu productivitate ridicată.

Valorificarea superioară a resurselor de muncă

DEZVOLTAREA industriei, stimulată prin politica de acumulare și investiții, a lărgit în primul rînd potențialul de producție, creînd o largă bază pentru înființarea de noi locuri de muncă, în principal în ramurile industriale. Cîteva aspecte semnificative pun în lumină opțiunile și orientările de bază în modul de utilizare a resurselor umane. Ceea ce se remarcă din capul locului este numărul mare de locuri de muncă create și capacitatea neîntreruptă de absorbție a economiei. În acest cadru, din cele aproximativ 5 mil. de locuri de muncă înființate sau restructurate în perioada 1951—1977 aproape 80% aparțin ramurilor producției materiale, în care industria deține primul loc (2,3 mil. locuri de muncă).

Această orientare fermă în opțiunea dezvoltării a dus la lichidarea șomajului încă în primii ani ai construcției socialiste, dînd o nouă semnificație valorificării resurselor de muncă ale țării — considerate, pe drept, ca cea mai de preț bogăție națională. Totodată, în condițiile restructurării și creșterii intensive a agriculturii s-a urmărit crearea unui nou echilibru, dinamic, mai rațional, în utilizarea resurselor umane ale țării.

Analiza ritmului de creștere a numărului locurilor de muncă pe subperioade prilejuiește evidențierea unor corelații ale căror semnificații ar putea să explice mai adînc unele laturi ale etapelor procesului de industrializare a țării. În prima perioadă, ce cuprinde deceniul 1951—1960, au fost create în industrie aproximativ 440 mii locuri, în medie cîte 220 mii locuri pe cincinal. În a doua etapă, ce aparține deceniului 1961—1970, numărul s-a dublat — 836 mii locuri de muncă față de deceniul precedent. În cea de a treia etapă, ce corespunde deceniului 1971—1980, s-a realizat **cel mai mare număr de locuri de muncă în industrie,** depășindu-se cu mult numărul total de locuri de muncă ce s-au creat în această ramură de la începutul construcției socialiste. Concomitent s-a produs și o nouă orientare în distribuția locurilor de muncă vizînd cel puțin două direcții : a) ramurile complexe și b) distribuirea mai judicioasă a acestora pe teritoriu, influențîndu-se modelul de migrație a forței de muncă.

În aceste condiții, în **structura populației s-au produs modificări însemnate,** organic legate de tipologiile socio-profesionale. Așa cum se desprinde din tabelul nr. 1, se relevă o deplasare puternică de structură către industrie și construcții și într-o bună măsură și către sectorul terțiar, odată cu o reducere considerabilă a populației ocupate în agricultură. S-au produs modificări importante și în interiorul ramurii, asociindu-se de fapt schimbărilor ce au avut loc în însăși structura industriei. În 1938, de exemplu, ponderea populației ocupate în industria construcțiilor de mașini și metalurgie nu depășea mai mult de 17% din total, pentru ca în anul 1977 aceasta să urce la 40% din totalul populației industriale, punîndu-se astfel în lumină repere ale unei noi tipologii de structură profesională, corespunzătoare direcțiilor progresului tehnic contemporan. Și în agricultură, în condițiile scăderii absolute și relative a populației ocupate, asistăm la o mai bună distribuție a forței de muncă pe subramuri, în sensul creșterii numărului personalului ce lucrează în

Tabelul nr. 1

Structura populației ocupate pe sectoare ale economiei
— în procente —

	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1977
Populație ocupată Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
din care în sectorul :							
— primar	74,3	69,7	65,6	56,7	49,3	38,1	34,7
— secundar	14,2	17,4	20,0	25,5	30,8	38,7	41,5
— terțiar	11,5	12,9	14,4	17,8	19,9	23,2	23,8

Sursa : calculat după Anuarul statistic 1978.

zootehnie și în activitățile legate de modernizarea acestei ramuri, în lucrări de hidroameliorații, mecanizare etc.

Sensul restructurării forței de muncă și direcțiile de așezare a acesteia pe noile ramuri în anii postbelici evidențiază unele aspecte interesante privitoare la modul de formare a noilor structuri sociale și la interdependența acestora. Prezintă interes, mai ales pentru țara noastră, faptul că mai bine de jumătate din forța de muncă plecată din agricultură lucrează în fond tot pentru producția agro-alimentară, dar în ramurile industriale ce s-au desprins cu timpul din agricultura tradițională și constituie noi sectoare ce se află în strînsă interdependență cu agricultura, cu ramurile din amonte și din aval. Acest fapt deschide largi posibilități pentru amplasarea și mai judicioasă a obiectivelor agro-industriale pe teritoriu și lărgirea tot mai mult a condițiilor pentru dezvoltarea și modernizarea rurală, pentru reducerea migrației pe direcția sat-oraș.

O caracteristică a structurilor noastre demoeconomice o constituie, se cunoaște, atragerea femeilor în activitatea de producție. În ultima perioadă a **sporit rolul și importanța femeii în activitatea social-economică.** În prezent 36,2% din totalul personalului muncitor o formează femeile, ponderea acestora fiind foarte importantă în : ocrotirea sănătății și asistență socială (74,0%), învățămînt, cultură și artă (64,3%), circulația mărfurilor (54,8%). Desigur, este un aspect care nu contravine tendinței de creștere a rolului femeii în ramurile producției materiale, cum ar fi, de exemplu, industria — unde forța de muncă feminină a ajuns la 37,8% din totalul personalului.

Condițiile din țara noastră impun atragerea în continuare a femeilor la activitățile social-economice. Este de remarcat că ponderea femeii în total resurse de muncă urmează să crească, potrivit proiectelor, la 45% în anul 1990. Această orientare țintește să asigure condiții reale pentru împlinirea aspirațiilor umane ale femeii, pentru creșterea rolului ei în societate. Procesul de feminizare a resurselor de muncă ridică, desigur, și unele probleme noi pentru societate : organizarea programului de lucru al femeii, ușurarea muncii acesteia, reducerea cu prioritate a săptămînii de lucru, împărțirea rațională a timpului de muncă și de odihnă al femeii, probleme ce se află în centrul preocupărilor conducerii de partid și de stat.

Noi structuri socio-profesionale

STRUCTURILE sectoriale și teritoriale, pe care le-am evocat mai sus, se împletesc în mod organic cu structurile socio-profesionale, ridicarea continuă a calității forței de muncă s-a înscris și se înscrie ca un factor decisiv al dezvoltării intensive și modernizării economiei. **„Toți avem nevoie să învățăm,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la plenara C.C. al P.C.R. din iulie a.c., **dacă vrem să îndeplinim în bune condițiuni sarcinile încredințate într-un domeniu sau altul, inclusiv în producție. Fără a învăța, fără a fi la zi cu noile cunoștințe într-un domeniu sau altul, nimeni nu-și poate îndeplini cum trebuie datoria".**

În această direcție, o însemnătate deosebită dobîndește școala, ca principal izvor de educație și cultură, de modelare a tinerelor generații, de formare și pregătire tehnico-științifică a cadrelor la nivelul cerințelor progresului economic și social. În țara noastră s-au obținut rezultate de seamă în formarea și modernizarea structurii socio-profesionale. Un prim pas l-a constituit lichidarea analfabetismului, acțiune care s-a încheiat încă în primii ani ai construcției socialiste. Acesteia i-a urmat **extinderea considerabilă a învățămîntului elementar, mediu și superior, înregistrîndu-se o adevărată „explozie școlară".** Generalizarea învățămîntului de 10 ani, înfăptuită în prezent, ca și încheierea generalizării învățămîntului de 12 ani ce urmează în perioada următoare ridică și va ridica în și mai mare măsură nivelul de cultură generală a tinerei generații ; pe această bază se va lărgi și mai mult posibilitatea de asimilare a cunoștințelor tehnice și economice, de însușire a unei calificări înalte, diversificate, în pas cu cerințele economiei.

În perioada postbelică profilul industrial al țării a solicitat puternic învățămîntul profesional și tehnic, care a pregătit numeroase cadre de muncitori calificați și tehnicieni pentru cele mai diverse activități de producție și de aici și o nouă orientare în direcția formării și pregătirii cadrelor tehnice cu studii superioare. Dacă în 1938 numai 14,7% din numărul tinerilor urmau o specializare tehnică, astăzi acest procent se ridică la peste jumătate. Dimensiunea acestui efort se poate explica și prin aceea că în acest cincinal numărul elevilor și studenților reprezintă circa 4,5 milioane, iar un milion de muncitori primesc o nouă calificare în diferite sectoare ale industriei și economiei. În anii la care ne referim au fost formate și date economiei, alături de sute de mii de muncitori și tehnicieni cu un grad ridicat de calificare, și mii de cadre de ingineri, medici, economiști etc. Tinerețea relativă a acestor cadre poate fi semnificativă dacă avem în vedere că **90% din cadrele noastre cu studii superioare au fost formate în anii de după 23 august 1944.** Trebuie subliniat faptul, pe care îl arată dealtfel experiența țării noastre ca și a altor țări, că investițiile educaționale nu sînt cu nimic mai puțin însemnate decît investițiile economice și că există corelații strînse, între nivelul stocului de învățămînt, creșterea productivității muncii și venitul național, așa cum se poate desprinde și din datele tabelului nr. 2.

O primă concluzie care se desprinde din examinarea indicilor de mai sus este corelația strînsă care există între gradul de înzestrare tehnică a economiei, investițiile educaționale și creșterea venitului național. Astfel, cheltuielile pentru învățămînt au crescut de 2,35 ori, în timp ce fondurile fixe puse în funcțiune au crescut de aproape 3,5 ori, rezultînd un coeficient marginal al investițiilor educaționale de 0,68% ; aceasta înseamnă că la o creștere cu un procent a înzestrării tehnice a economiei, a fost necesară creșterea cheltuielilor pentru învățămîntul cu 2/3 de procent. De asemenea, în perioada examinată, cheltuielile cu învățămîntul au crescut mai rapid decît numărul de elevi și studenți, sporind „costul" pregătirii unui specialist, ceea ce exprimă în fond complexitatea structurii profesionale cerută de noile condiții ale progresului. Devansarea respectivă a fost însă compensată de creșterea venitului național, care în această perioadă a crescut de aproape 3 ori, ceea ce înseamnă că la fiecare procent de creștere a cheltuielilor pentru învățămînt, venitul național — fără a lua în calcul și ceilalți factori — a crescut de 1,26 ori.

Ridicarea nivelului tehnic al producției în toate ramurile economiei naționale, asociată cu pregătirea cadrelor și ridicarea nivelului cultural al întregii populații, au creat un nou echilibru între munca simplă și cea complexă, dintre munca fizică și intelectuală în cadrul structurii pe profesii și meserii a populației. O imagine în acest sens se poate constitui ținîndu-se seama că la ultimul recensămînt al populației (1977) s-au înregistrat peste 2 600 de ocupații (cîteva sute erau în 1938) cu ponderi importante în ramurile moderne ale industriei, în ramurile moderne ale industriei, ceea ce exprimă neîndoielnic gradul de diversificare a profesiilor, profundele transformări din economie și din structurile sociale.

Mai trebuie spus că în prezent, peste 80% din numărul total al muncitorilor sînt calificați, iar în subramurile de mare complexitate — construcții de mașini, energie electrică, chimie — greutatea specifică a acestora este cu mult mai mare. Totodată, o pondere importantă din populația activă a țării posedă o calificare ce corespunde unei pregătiri medii și superioare. În anul 1978, de exemplu, lucrau în industrie peste 100 000 de ingineri și tehnicieni. În agricultură, în același an își desfășurau activitatea aproape 39 000 spe-

Tabelul nr. 2

Relația dintre indicii venitului național, investițiilor economice și învățămîntului, — procente —

	1965	1970	1975	1976	1977
Venit național	100	145	247	273	297
Fonduri fixe puse în funcțiune	100	175,9	315,2	325,0	347,4
Cheltuieli pentru învățămînt	100	141,5	197,3	221,4	234,1
Elevi și studenți înscriși	100	104,5	114,0	118,5	120,8
Fonduri fixe punse în funcțiune					
Elevi și studenți înscriși	100	163,5	276,5	274,4	287,3
Cheltuieli pentru învățămînt					
Elevi și studenți înscriși	100	135,5	173,1	186,8	193,8

Sursa : calculat după Anuarul statistic 1978.

prof. dr. Mircea BULGARU

(Continuare în pag. 16)

LATURI CALITATIVE ÎN DEZVOLTAREA INDUSTRIALĂ (I)

EXISTĂ o covîrșitoare diferență între România vechiului regim — o țară slab dezvoltată, cu un pronunțat caracter agrar și deopotrivă cu o agricultură înapoiată și România de astăzi, — după 35 de ani de înnoitoare transformări o țară industrial-agrară în plină înflorire, cu o politică economico-socială esențialmente îndreptată spre afirmarea, pe toate planurile, a personalității umane.

In parcurgerea acestei istorice distanțe pe drumul progresului economico-social, realizările cele mai de seamă au fost marcate, îndeosebi, de perioada de după cel de al IX-lea Congres al partidului ; în condițiile unui proces de conducere științifică a societății pornind de la realitățile concrete ale acesteia cît și de la cerințele vădite de revoluția tehnico-științifică, de la realitățile lumii contemporane. Faptele o demonstrează — aceasta este perioada ce încorporează anii cei mai fructuoși în împliniri ai României. Este suficient să arătăm că deși sub aspectul numărului de ani perioada 1966—1977 reprezintă 0,8 față de 1951—1965, că deși anul 1965 constituie o bază de raportare considerabil sporită față de cea din 1950, în cei 12 ani menționați fondurile fixe au crescut de circa 3 ori (2,2 ori în 1951—1965), s-a realizat partea covîrșitoare din întregul spor de producție industrială, iar comerțul exterior a crescut de aproape 5,4 ori (4,8 ori în 15 ani anteriori). Ca urmare a unor asemenea evoluții venitul național s-a întreit în anii 1966—1977, obținîndu-se cu mult peste 3/4 din sporul de venit național al perioadei 1951—1977, iar veniturile reale ale populației au crescut de peste două ori, ceea ce reprezintă aproximativ aceeași dinamică înregistrată în întreaga perioadă de 15 ani anteriori. Nu numai constanța creșterii economico-sociale susținute a României, demonstrată, odată mai mult, de ritmurile ridicate ale dezvoltării în viitorul cincinal, ci însăși consistența acestui proces, ce va fi marcată de trecerea României în anul 1985 în rîndul țărilor cu un nivel mediu de dezvoltare economică, au justificat și justifică aprecieri în întreaga lume pentru fenomenul românesc de dezvoltare.

Interconditionarea dintre ritmuri și mutațiile din structura și mecanismele economiei

ÎN STRATEGIA generală a partidului de dezvoltare economico-socială a României, în obținerea ratelor înalte de creștere, în accelerarea progresului țării, **industrializarea socialistă a constituit și constituie veriga principală.** Ea se identifică cu singura cale de lichidare a înapoierii economice, de valorificare superioară a bogățiilor naturale și de sporire rapidă a avuției naționale, de ridicare a standardului de viață al maselor, de întărire a independenței și suveranității naționale. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „fără o industrie puternică nu poate fi vorba de o economie înfloritoare, nu poate fi vorba de construcția socialismului și comunismului. Industria este astăzi unul din factorii determinanți ai progresului societății omenești. Fără această nici un popor, nici o țară, fie capitalistă sau socialistă nu va putea să progreseze, să ajungă la un grad înalt de civilizație, nemaivorbind că fără o industrie puternică, fără o economie dezvoltată sînt de neconceput independența și suveranitatea națională".**

Concepută într-o viziune originală, complexă, ce împletește sarcinile curente cu cele de perspectivă, într-o viziune unitară și dinamică, în acord permanent cu cerințele actualității — definite astăzi cu precădere în drămuirea cu maximum de rigurozitate a resurselor de energie și materiale, industrializarea socialistă a urmărit și urmărește edificarea unei puternice industrii, diversificate, de înalt randament și eficiență materială și socială, activă și competitivă în diviziunea mondială a muncii. A fost și este proiectată amplificarea rolului transformator și propulsator al industriei pentru dezvoltarea intensivă și armonioasă a agriculturii — ramură de hotărîtoare însemnătate în economie, pentru creșterea tuturor ramurilor, a forțelor de producție în ansamblu ; amplificarea rolului industriei în înfăptuirea unor profunde mutații sociale și infrastructurale, sporirea rolului industriei de factor hotărîtor al edificării noii societăți. Ca urmare a acestor opțiuni industrializarea țării răspunde cerințelor dezvoltării economiei României, al cărei progres se asigură în condițiile unor determinări specifice, de natură economică și socială, politică și istorică ; cerințelor dezvoltării componentelor de ramură, teritoriale ș.a. ale acestei economii ; cerințelor articulării active a economiei țării în diviziunea mondială a muncii. Sînt funcții care se completează organic, asigurînd creșterea eficientă și dinamică a organismului complex ale economiei românești.

Componente esențiale ale politicii partidului de industrializare socialistă a țării se evidențiază în cadrul mecanismelor dezvoltării și creșterii, proiectate în planul interdependențelor multiple dintre factorii materiali, organizatorici, politici și sociali. Ca un element însemnat pentru dezvoltarea industriei se relevă opțiunea pentru o rată înaltă a acumulării, programele de investiții constituite pe această bază acoperind necesități vitale pentru progresul economico-social al României : crearea unei structuri raționale și eficiente a industriei și economiei, la nivelul cerințelor tehnice și economice ale timpului, ale competitivității ; dezvoltarea economico-socială a tuturor județelor ; creșterea accelerată a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii etc. În aceste condiții, ritmurile ridicate ale dezvoltării industriei, concepute, în funcție de obiectivele dezvoltării României, **printre cele mai înalte din lume** (tabelul nr. 1) se înscriu nu numai ca factori de pornire în realizarea

Tabelul nr. 1

Dinamica unor principali indicatori ai dezvoltării pentru România și unele țări ale lumii, în perioada 1971—1976

Indicatori / Țări	Dinamica producției industriale	Ritm mediu anual de creștere	Dinamica venitului național	Ritm mediu anual de creștere
România	**205**	**12,7**	**189**	**11,1**
Bulgaria	164	8,6	155	7,6
Cehoslovacia	146	6,8	136	5,3
R. D. Germană	145	6,4	135	5,1
Iugoslavia	153	7,3	138	5,5
Polonia	180	10,3	171	9,4
Ungaria	142	6,0	140	5,8
U.R.S.S.	150	7,0	139	5,7
Austria	125	3,8	127 *	4,1
Franța	124	3,7	127 *	4,1
R. F. Germania	113	2,2	116 *	2,5
Japonia	125	3,9	138 **	5,5
Spania	152	7,2	133 *	4,9
S.U.A.	122	3,4	119 *	3,0
Suedia	114	2,2	114 *	2,2

*) Dinamica produsului intern brut ; **) produs național brut.
Sursa : Anuarul statistic 1978, p. 587, 588, 589.

opțiunilor concrete ale industrializării, ci îndeosebi ca efect major al mutațiilor din structurile și mecanismul economic.

Sînt revelatoare astfel datele din tabelul nr. 2 referitoare la coeficienții marginali de creștere în funcție de acumulare pentru producția industrială, venitul național și veniturile totale reale ale populației. Ele pun în lumină accelerarea puternică a industrializării și astfel a întregii dezvoltări în mod deosebit în anii de după 1965, atunci cînd s-a urmat cu consecvență o politică susținută de acumulări și restructurări. Industriei — și cu deosebire activităților complexe, pentru mașini și utilaje, i-a fost alocată proporția cea mai mare din programele investiționale pentru întreaga economie, numai în cincinalul în curs ea beneficiind de un volum de investiții apropiat de cel realizat în toate celelalte cincinale la un loc ; aceasta vădește, în egală măsură, importanța acordată industriei, cît și rezervele existente pentru îmbunătățirea cantitativă și îndeosebi calitativă a producției din această ramură. Urmărind tabelul se degajă o accentuare a trendurilor de creștere respective în cincinalul 1981—1985 ; în acești cinci ani materializarea preocupărilor de transformare a acumulărilor cantitative într-o

Tabelul nr. 2

Coeficienți marginali de creștere în funcție de acumulare pentru principalii indicatori*)

Perioada Indicatori	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980	1981—1985**)
Producția globală industrială — în % —	21,2	26,7	38,2	61,5	114,7	200
Venitul național — în mld. lei —	1,69	2,10	2,26	4,40	7,3	8,7
Veniturile totale reale ale populației — în % —	11,3	10,2	11,3	13,9	20,6	29,2

*) Coeficienții marginali de creștere au fost calculați ca un raport dintre dinamica, la anii finali de cincinal, față de 1950, pe de o parte, și rata acumulării în cincinalele respective, pe de altă parte ; pentru venitul național la numărător s-a luat în considerare sporul de venit național pe cincinale în mld. lei.

**) Limita maximă

Sursa : Calculat după Anuarul statistic al R.S.R., 1978, p. 83, 93 și alte documente oficiale.

nouă calitate, de utilizare tot mai eficientă a fondului de dezvoltare este menită să asigure creșteri ridicate la producția industrială, activitățile finale, ca și la veniturile totale reale ale populației, chiar în condițiile în care cota destinată dezvoltării este mai mică cu 3 puncte față de perioada 1976—1980, situîndu-se la circa 30% din venitul național.

Exigențele rațonalizării consumului de energie și resurse

O ORIENTARE esențială a politicii partidului de creștere a industriei, ca și a economiei în general, o constituie accentuarea laturilor calitative, sporirea continuă a eficienței economice și sociale a activităților. Pe baza creșterii eficienței în utilizarea resurselor s-a asigurat și se asigură o proporție tot mai mare din necesarul material, financiar și valutar al dezvoltării dinamice a României. Pentru industrie, și, prin prisma rolului hotărîtor al acesteia, pentru întreaga dezvoltare, înfăptuirea acestor obiective fundamentale ale progresului a fost și este concepută în primul rînd ca efectul unor mutații de structură realizate pînă la nivelul ramurilor și al produselor ; mutații menite să permită constituirea unui raport cît mai judicios între industriile extractive și cele prelucrătoare, accentuarea sensibilă a acestora din urmă, a activităților de tehnicitate și complexitate ridicată. Se asigură astfel condiții pentru promovarea largă a progresului tehnico-științific în economie, valorificarea cît mai înaltă a potențialului tehnic și uman, satisfacerea unor nevoi sociale esențiale și lărgirea, în mod eficient, a participării României la diviziunea mondială a muncii.

Este ilustrativă în această direcție constanța devansării creșterii pe ansamblul industriei de către ritmul de dezvoltare al industriei prelucrătoare, ceea ce determină ca, în 1985, metalurgia, construcțiile de mașini, chimia și industria bunurilor de consum — ramuri prelucrătoare de bază — să dețină peste 90% din totalul producției industriale ; de asemenea, cu deosebire după 1965, amplificarea continuă a activității din electrotehnică, electronică, producția de elemente de automatizare, de mașini-unelte complexe, a unor producții din chimie — rafinările înalte, chimia de mic tonaj etc. ; numai ponderea industriei electronice și electrotehnice va reprezenta în 1980 circa 20% din totalul producției construcțiilor de mașini. Este de remarcat, totodată, creșterea, în totalul exportului, a ponderii produselor cu un grad ridicat de prelucrare, această orientare urmînd să fie accentuată pe mai departe.

În condițiile țării noastre, ținîndu-se seama de criza mondială de materii prime și energie care urmează să se accentueze în viitor, cît și de cerințele unei creșteri echilibrate a industriei și economiei, apare evidentă condiționarea hotărîtoare dintre progresul societății și consumul de energie, de materii prime și materiale sub toate formele sale. Eficiența industriei și economiei, eficiența socială, însăși procesul de dezvoltare economico-socială depind în măsură fundamentală de economicitatea cu care sînt valorificate resursele naturale și potențialul energetic național. Faptul că încă înainte de declanșarea crizei mondiale de energie și materii prime, atunci cînd consumul de energie se baza în numeroase din țările dezvoltate ale lumii pe utilizarea hidrocarburilor ieftine, în economia românească s-a acționat hotărît, pe toate planurile, pentru economisirea energiei, pentru corelarea riguroasă a consumului acesteia cu creșterea venitului național constituie un merit al partidului, al secretarului său general.

Cu același realism, simț practic, prospectiv tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia nu de mult notele pregnant acute ale acestei grave probleme, arătînd că **„economisirea energiei și combustibililor este cu atît mai arzătoare cu cît criza mondială de materii prime și energie pune în fața tuturor țărilor lumii, inclusiv a României, dificultăți din ce în ce mai mari cărora nu le putem face față decît printr-un înalt și perseverent efort de raționalizare a consumurilor, de valorificare judicioasă a resurselor"**. În condițiile dimensiunilor mondiale ale crizei ale interdependențelor dintre economia românească și cea a celorlalte state în condițiile exigențelor de progres ale industriei, ale întregii economii, o importanță covîrșitoare dobîndește realizarea acțiunilor menite să permită asigurarea independenței țării din punct de vedere al energiei și combustibilului pînă în 1990 — prevedere expresă a proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al partidului.

Semnificativ pentru maxima importanță care se acordă problemei economisirii energiei și resurselor este corelarea largă a dezvoltării economico-sociale a țării în cincinalul următor și în perspectivă cu acțiunile de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, precum și cu cele de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic. Știința și inventica națională sînt chemate să aibă un rol primordial în dezvoltarea industriei, a economiei, în îmbunătățirea calitativă a tuturor produselor, realizarea de produse noi, competitive, cu parametri tehnico-economici ridicați, reducerea sub toate formele a consumurilor materiale și de energie.

Pornindu-se de la cerințele vitale ale economisirii și valorificării judicioase a energiei și resurselor, în **procesul de eficientizare a structurilor industriale se are în vedere criteriul economisirii energiei și resurselor materiale.** În această direcție se acționează pentru extinderea sectoarelor mici consumatoare de energie și materii prime ; limitarea la strictul necesar a produselor energointensive ; acoperirea, în proporție tot mai mare, a unor nevoi materiale importante ale dezvoltării ca urmare a reciclării materiilor prime și materialelor, a recirculării energiei și utilizării în măsură crescîndă a formelor de energie neconvențională.

Primatul factorilor intensivi

RESTRUCTURAREA industriei și economiei, preocupările de valorificare mai judicioasă a materiilor prime, materialelor, energiei, a întregului potențial tehnic și uman al țării ,propulsarea științei, a cercetării ca factori decisivi în procesul de creștere și dezvoltare, în speță a industriei, au permis și permit accentuarea laturilor calitative în dezvoltare. Ca urmare, dacă o perioadă relativ îndelungată creșterea industrială în România a avut loc cu prioritate pe seama factorilor extensivi, prin mărirea cantității resurselor materiale și umane atrase în circuitul economic, după 1965, fără a exclude acțiunea acestora, dezvoltarea a fost tot mai mult gîndită — și realizată — ca urmare a acțiunii factorilor intensivi, asigurînd utilizarea superioară a potențialului.

Acest proces este demonstrat, de exemplu, de realizarea în 12 ani (1966—1977) a circa 57% din creșterea productivității muncii înregistrată în industrie în timp de 27 ani (perioada 1951—1977) de sporirea puternică a gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor din industrie, etc. Într-o perspectivă cuprinzătoare și pe un plan general, el este pus în evidență de raportul dintre creșterea producției industriale și cea a venitului național în ansamblu, ca factor general în care se încorporează calitatea dezvoltării industriei (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Coeficienți marginali ai ritmului de creștere a industriei (în raport cu ritmul de creștere a venitului național)

— în % —

Perioada Indicatori	1951—1977	1951—1965	1966—1977	1971—1977	1976—1977
Ritm de creștere al producției industriale	12,9	13,3	12,3	12,7	12,0
Ritm de creștere al venitului național	9,7	9,9	9,5	10,8 cca.	10,0
Coeficienți marginali de creștere	1,33	1,34	1,29	1,2	1,2

Sursa: Calculat pe baza datelor din Anuarul statistic, 1978, p. 83, 84, 85, 86.

Datele evocă scăderea intensă a efortului industrial global pentru realizarea unei unități din ritmul de creștere a venitului național ; dacă pentru întreaga perioadă 1951—1977 efortul menționat a fost de circa 1,33 puncte, nivel determinat cu precădere de realizarea a 1,34 puncte în prima parte a intervalului (1951—1965), în anii ce au urmat acest efort s-a redus — la circa 1,3 puncte pentru întregul interval 1966—1977 și circa 1,2 puncte pentru anii acestui deceniu. În această direcție a acționat sensibil însăși diminuarea efortului material și uman pentru obținerea unei unități de venit național în industrie. Bunăoară, considerînd ca bază anul 1965, o unitate de creștere a venitului național în industrie s-a obținut în 1970 cu circa o unitate de creștere a producției industriale, cu 1,02 unități de creștere a fondurilor fixe puse în funcțiune în industrie și cu 0,67 unități de creștere a numărului de personal muncitor în industrie. Pentru 1975 și 1977 aceste niveluri scad sensibil, la 0,95 pentru producția industrială, la 1,00 și 0,83 pentru fondurile fixe și respectiv la 0,49 și 0,42 pentru personal.

Evoluțiile menționate definesc coordonate însemnate în asigurarea progresului industrial, în asigurarea progresului economico-social în general al țării : exploatarea și utilizarea mai bună a potențialului material, lărgirea mecanizării și automatizării producției, folosirea superioară a forței de muncă. Aceasta demonstrează realismul procesului de industrializare a României, efectul său în creșterea și stabilitatea economiei, în ocuparea unui loc competitiv în schimbul mondial de valori. Se degajă, totodată, intercondiționarea organică dintre revoluția tehnico-științifică și modernizarea și eficientizarea structurilor industriei, rolul promovării susținute a progresului tehnic ca factor relativ de sine stătător al creșterii economice. Implementarea largă a cuceririlor tehnico-științifice, potrivit cerințelor și condițiilor concrete ale economiei, permite nu numai transferarea unei părți a forței de muncă ocupate din ramuri cu o productivitate mai mică spre ramuri dotate cu tehnică înaintată, de productivitate mai mare, ridicarea randamentului în cadrul tuturor ramurilor și subramurilor industriei și economiei. Deopotrivă trebuie ținut seama că vîrsta medie a fondurilor fixe moderne instalate fiind mai scăzută decît în țările dezvoltate, în cursul unei anumite perioade nevoile de investiții în vederea înlocuirii fondurilor fixe uzate sînt mai reduse decît în aceste țări ; aceasta permite ca o parte tot mai mare din fondurile de investiții să fie alocată capacităților noi și lărgirii capacităților existente, asigurîndu-se noi sporuri de productivitate, de venit național, ritmuri ridicate de creștere etc. **„Trebuie să lucrăm în așa fel, încît dezavantajul pe care îl avem datorită rămînerii în urmă într-o serie de domenii, să fie transformat, dacă se poate spune astfel, într-un avantaj, dezvoltarea economiei țării făcîndu-se pe baza celei mai înalte tehnici contemporane** — spunea încă în urmă cu 12 ani tovarășul **Nicolae Ceaușescu. În acest fel vom grăbi ridicarea României la nivelul țărilor avansate“.**

Opțiunea de industrializare socialistă, orientările calitative în acest cadru au asigurat și asigură amplificarea, consolidarea continuă a rolului conducător al industriei în economie. Încă din cursul acestui cincinal în industrie lucrează partea relativă cea mai mare din populația ocupată a țării (19,2% în 1965 comparativ cu 56,5% în același an pentru agricultură) ; aici se localizează o mare parte din fondurile fixe productive ; în anul 1977 industria participa cu circa 61% la crearea venitului național (circa 44% în 1950). Odată cu dezvoltarea sa accelerată industria României socialiste a căpătat rolul decisiv în înfăptuirea procesului reproducției socialiste lărgite, încă din 1975 producînd circa 80% din necesarul economiei de instalații, mașini și utilaje. Deopotrivă, industria asigură cea mai mare parte din nevoile de bunuri pentru consum, ea acoperă în mare măsură exportul.

Neîndoielnic, o comparație cu trecutul ne îngăduie să degajăm noi repere asupra creșterii cantitative și calitative a potențialului industrial național. Producția industrială a întregului an 1950 se realiza în 1965 în circa 56 zile, în 1977 în 14 zile, urmînd să se obțină în 1980 în circa 10 zile. La tractoare, de exemplu, producția anului 1950 s-a realizat în 1977 în 20 zile, la rulmenți în mai puțin de o zi, la mobilă din lemn în circa 2 zile, la încălțăminte în circa 17 zile etc. ; pe de altă parte fabricația unor produse de o mare complexitate și importanță socială — ca mașini-unelte și instalații complexe, locomotive, autoturisme, televizoare, a unor produse chimice de înaltă rafinare etc., se înscrie exclusiv ca rezultatul industrializării socialiste a României.

Marile înfăptuiri în planul industriei permit un bilanț sugestiv al succeselor și al dificultăților întîmpinate, conferă maturitatea de a privi cu mai multă exigență realizările însemnate de pînă acum ; de a valorifica această experiență în condițiile restricțiilor deosebite ale economiei mondiale.

dr. Dan POPESCU

Mutații înnoitoare

(Urmare din pag. 13)

cialiști agricoli, cu studii medii și superioare, ingineri agronomi, zootehniști, medici veterinari, ingineri mecanizatori, economiști. Dacă la cele arătate mai sus adăugăm extinderea considerabilă a învățămîntului permanent prin cursuri de perfecționare, specializare, stagii în producție, cursuri post universitare, la care au participat în cincinalul 1971—1975 circa 10 milioane de persoane, obținem o imagine mai cuprinzătoare a efortului educațional.

Desigur, problema calificării, a formării cadrelor se cere analizată nu numai static, ci gîndită în dinamica și evoluția ei pentru a putea desluși trăsăturile specifice actuale și a limpezi tendințele ce se desprind. În acest sens, în perioada 1976—1990, potrivit unui program special adoptat, urmează să fie pregătite peste 6 milioane de cadre, din care 5 milioane muncitori calificați, cu un profil larg de pregătire, o policalificare, o mobilitate rațională a meseriilor în limite impuse de progresul tehnic. Dacă se ține seama că aproximativ 65% din aceste cadre urmează a fi pregătite direct prin școli, este lesne de înțeles rolul tot mai mare pe care îl are învățămîntul în creșterea stocului educațional și asigurarea progresului țării.

O utilizare mai eficientă a fondului național de timp

MODIFICĂRILE sectoriale prin deplasările substanțiale ale populației ocupate în agricultură, în ramurile neagricole, în primul rînd industriale, dincolo de alte implicații de ordin pozitiv, au avut o consecință directă asupra economisirii considerabile a muncii sociale. Calculele estimative, pe care le prezentăm mai jos (tabelul nr. 3), interpretate desigur cu prudența cuvenită, vin tocmai să confirme, în termeni cantitativi, o evaluare de fond a progresului realizat.

Din datele tabelului nr. 3 se desprinde că în perioada 1951—1977 fondul național de timp al țării noastre a crescut cu 1,1 miliarde om-zile (echivalentul a circa 4 milioane de brațe de muncă), ca urmare a creșterii populației ocupate, pe de o parte, și a utilizării mai bune a timpului de muncă la scară națională ca urmare a modernizării structurii sectoriale și socio-profesionale, pe de altă parte. Un calcul ne arată că prin trecerea populației din agricultură în ramurile industriale societatea a cîștigat circa jumătate de miliard om-zile, sau un echivalent convențional de aproximativ 2 milioane de brațe de muncă. Această economie, deosebit de importantă, a constituit un factor de bază al creșterii productivității muncii sociale și ridicării standardului de viață al întregului popor. Accentuarea laturilor intensive, calitative ale economiei noastre ridică, desigur, noi exigențe în folosirea potențialului uman la întreaga lui valoare, în creșterea stocului educațional, creșterea gradului de calificare etc.

Analizînd în ansamblu prefacerile fundamentale în structura economico-socială a țării noastre în anii construcției socialiste nu trebuie ocolit nici faptul că, fiind vorba de mutații deosebit de dinamice și complexe, formarea noilor structuri economico-sociale nu se desfășoară în cadrul unui proces fără dificultăți. Îmbinarea unei dezvoltări rapide a economiei cu necesitatea creării de noi echilibre ridică probleme legate de menținerea unei structuri echilibrate a resurselor de muncă pe ramuri, în special pentru agricultură, optimizarea fluxurilor migratorii sat-oraș, necesitatea creșterii rapide a calificării cadrelor, în general adaptarea populației la condițiile noi cerute de progresul tehnic și social. Prin dezvoltarea complexă a României în anii ce vin, prefigurată de orientările și liniile directoare ce le va adopta cel de-al XII-lea Congres al partidului, sînt de așteptat, neîndoielnic, modificări profunde calitative în baza tehnică-materială, în structura economică și profesională etc., reflectîndu-se cu efecte dintre cele mai însemnate în creșterea calității vieții.

Tabelul nr. 3

Dinamica și structura fondului național de timp (calcule orientative)*)

	1950		1977	
	Populație ocupată (mii persoane)	Timp de muncă utilizabil (mil. om-zile)	Populație ocupată (mii persoane)	Timp de muncă utilizabil (mil. om-zile)
Total	8 377,2	1 560,1	10 264,3	2 659,0
Primar	6 208,7	931,3	3 529,6	705,9
Secundar	1 187,0	344,2	4 257,5	1 234,7
Terțiar	981,5	284,6	2 477,2	718,4

*) În sectorul primar s-a inclus agricultura, în sectorul secundar — industria și construcțiile, iar în terțiar celelalte ramuri. Prin timp de muncă utilizabil s-a considerat cel care se poate utiliza de regulă și nu cel efectiv folosit. În calcul a fost luat cu o medie anuală de 290 zile pentru sectoarele secundar și terțiar și 150—200 zile pentru sectorul primar, diferențiat pe perioade.

De la 1 august — etapa a II-a de majorare a retribuțiilor

O NOUĂ EXPRESIE A POLITICII PARTIDULUI DE CREȘTERE A NIVELULUI DE TRAI AL OAMENILOR MUNCII

PLENARA Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 5 iulie a hotărît trecerea, începînd cu 1 august a.c., la înfăptuirea celei de-a 2-a etape de majorare a retribuțiilor. Această nouă și importantă măsură care face parte organică din Programul de creștere a nivelului de trai elaborat din inițiativa și sub directa conducere a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** și aprobat de Conferința Națională a partidului din 1977, este o expresie a rezultatelor de importanță istorică obținute de poporul nostru în îndeplinirea sarcinilor actualului plan cincinal, cît și reflectarea grijii și preocupării partidului și statului nostru pentru asigurarea permanentă a corelației **obiectiv necesare** între rezultatele dezvoltării economice și bunăstarea poporului, pentru ridicarea pe trepte tot mai înalte a bunăstării materiale și spirituale a maselor largi populare.

Cu toate că este o modalitate curentă de înfăptuire a corelației amintite, majorarea retribuțiilor în cadrul celei de-a II-a etape are o semnificație aparte, **asigurînd realizarea integrală a celei mai substanțiale creșteri a retribuțiilor din întreaga istorie a construcției socialiste din țara noastră,** și aceasta în ciuda greutăților provocate de seismul din 1977 și de scumpirea considerabilă pe piața mondială a resurselor energetice și de materii prime. Explicația depășirii unor asemenea dificultăți și a realizării unui spor atît de însemnat de creștere a retribuțiilor reale rezidă exclusiv în forța creatoare și eroismul crescînd ale poporului nostru, în fidelitatea cu care el urmează și traduce în fapt politica partidului, înfăptuiește Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. La baza creșterii veniturilor populației atît în prima, cît și în cea de-a doua etapă de majorare stau dezvoltarea economică a țării, roadele muncii întregului popor.

Majorarea peste nivelul prevăzut în Directive a retribuției reale și a veniturilor reale ale țărănimii (tabelul nr. 1) este posibilă pentru că venitul național, productivitatea muncii și alți indicatori economici sintetici au cunoscut la rîndul lor creșteri uneori mult peste cele prevăzute în planul cincinal actual. Ritmurile înalte de creștere a venitului național și a productivității muncii, ca și depășirea lor sensibilă atît în prima cît și în cea de-a doua etapă explică creșterea cu 32,3% a retribuțiilor reale la sfîrșitul acestui cincinal față de 20—22% cît a fost creșterea în majoritatea cincinalelor precedente.

Măsurile recente de majorare a fondului de participare la beneficii sau de premiere anuală pentru întregul personal muncitor cu o sumă diferențiată, în raport cu numărul copiilor aflați în întreținere, sînt menite să compenseze sporul cheltuielilor ocazionate prin Decretul Consiliului de Stat de stimulare a consumului rațional de energie electrică, energie termică și gaze naturale, astfel încît la sfîrșitul acestui plan cincinal să se realizeze prevederile de creștere a retribuției reale.

Tabelul nr. 2

Evoluția retribuției nominale nete și a celei reale în cele două etape de majorare comparativ cu anul 1975

	Realizări 1975	Etapa a I-a (1978)			Etapa a II-a (1980)		
		Prevederi ale planului cincinal	Prevederi ale Programului de creștere a nivelului de trai	Realizări	Prevederi ale planului cincinal	Prevederi ale Programului de creștere a nivelului de trai	Sporul mediu al retribuției unei persoane la nivelul anului 1980
Retribuția medie nominală netă :							
— în lei	1595	1924	1987	2011	2065	2238	—
— creșteri față de 1975 (lei)	—	329	392	416	470	643	7716
— creșteri față de 1975 (%)	100,0	120,6	124,6	126,1	129,5	140,3	—
Retribuția reală							
— în lei	1595	1841	1901	1937	1948	2111	—
— creșteri (în lei) față de 1975	—	246	306	342	353	516	6182
— creșteri (în %) față de 1975	100,0	115,4	119,2	121,4	122,0	132,3	—

Tabelul nr. 1

	Prevederi conform Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. (1976—1980)	Realizări pe primii 3 ani (1976—1978) etapa I	Realizări preliminate pe ansamblul cincinalului (1976—1980) (etapa II)
1. Venitul național — ritm mediu anual de creștere (în %)	9 —10	9,1	peste 10
2. Productivitatea muncii în industria socialistă — ritm mediu anual de creștere (%)	6,7— 7,2	8,0	peste 9
3. Retribuția reală — creștere față de 1975 (%)	18—20	21,4	32,3
4. Veniturile reale ale țărănimii provenite din producția agricolă — creștere față de 1975 (%)	20—25	25,6	30,0

CREȘTEREA procentuală atît de însemnată a retribuției reale, cu mult peste prevederile Directivelor Congresului al XI-lea, reflectă totuși numai parțial amploarea acestei majorări și mai ales efortul sensibil mai mare pe care societatea îl face pentru creșterea veniturilor din muncă ale personalului din economia națională. O imagine mai completă ni se dezvăluie din analiza efectului pe care-l are această a doua etapă de majorare atît asupra retribuției reale, cît și asupra retribuției, nominale nete (tabelul nr. 2).

În primul rînd, prin înfăptuirea celei de-a doua etape de majorare, fiecare om al muncii care face parte din categoria personalului muncitor va realiza un spor lunar de retribuție nominală netă în medie de 643 lei și de retribuție reală de 516 lei față de nivelul retribuției nominale nete și reale încasate în anul 1975. În al **doilea** rînd, nu putem să nu remarcăm că sporul lunar al retribuției în termeni reali la nivelul anului 1980 depășește sensibil sporurile prevăzute în Proiectul de directive pentru Congresul al XI-lea al P.C.R. În fine, în al **treilea** rînd, remarcăm faptul că majorarea retribuției în etapa a doua va permite ca fiecare om al muncii să realizeze, în medie, un spor **anual** al retribuției nominale nete de 7 716 lei, ceea ce în termeni reali echivalează cu suma de 6 182 lei.

Pentru a înțelege mai bine ce reprezintă mărimea acestui spor anual al retribuției este necesar să arătăm că el este de 2 ori mai mare decît întreaga retribuție anuală a unei persoane în 1950. În același sens ar trebui poate să comparăm acest spor anual de retribuție încasat de fiecare persoană în urma etapei a doua de majorare cu prețurile unor bunuri curente sau de uz îndelungat. Un astfel de calcul ne duce la concluzia că din acest spor fiecare beneficiar poate cumpăra într-un singur an **mai multe obiecte** de uz îndelungat.

Efortul pe care-l face societatea noastră pentru majorarea retribuției la nivelul etapei a doua îl putem aprecia mai bine dacă ținem seama că de cea mai substanțială majorare de retribuție din istoria construcției noastre socialiste a beneficiat nu numai personalul existent la începutul anului 1976, de 6 300 800 persoane, ci vor beneficia încă aproape 900 000 persoane cît se estimează să fie sporul personalului în anul 1980.

SPORIREA retribuției în această a doua etapă de majorare se caracterizează prin aceea că **creșterea nivelului de trai pe care-l generează se îmbină în mod organic cu măsuri de perfecționare a unor elemente ale sistemului socialist de retribuire, cu întărirea cointeresării materiale a personalului muncitor.** Este vorba de o serie de îmbunătățiri care se aduc Legii retribuției, votate în 1978 de către M.A.N., care, pe lîngă sporirea veniturilor, vor contribui la creșterea gradului de cointeresare materială. Aceste îmbunătățiri au o importanță covîrșitoare dacă ținem seama că ele exercită o influență stimulativă a retribuției în realizarea obiectivelor și sarcinilor corespunzătoare cu condițiile concrete și nevoile noi ale societății noastre socialiste.

Majorarea retribuțiilor se face odată cu efectuarea unor **schimbări în ierarhia ramurilor.** Astfel, o serie de ramuri care au rol hotărîtor în dezvoltarea producției de materii prime și energetice, ca și în producerea de mijloace de muncă de mare complexitate tehnică beneficiază de procentele cele mai mari de majorare. Față de media majorării pe economia națională de 13,6% în etapa a II-a, într-un număr de ramuri procentul de majorare este superior : industria minieră — 15,9% ; industria produselor din substanțe abrazive din cărbune și grafit — 15,7% ; industria de extracție a petrolului, a gazelor, transportului de țiței, industria de extracție a gazului metan, lucrări geologice și de foraj, precum și întreprinderile de rețele și distribuție a gazelor naturale — 15% ; industria celulozei și hîrtiei — 14,7% ; industria chimică, industria de prelucrare a petrolului, industria săpunurilor și cosmeticelor — 14,6%, industria metalurgiei feroase și cocsochimice — 14,5% ; construcții-montaj — 14,4% ; unități ale industriei construcțiilor de mașini subordonate centralelor (inclusiv acestea) care produc : utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat, utilaj tehnologic, chimic și rafinării, utilaj petrolier și minier, utilaj tehnologic și material rulant — 14,3% etc. În plus, multe din ramurile care primesc cele mai mari procente de majorare, peste media pe economia națională, beneficiază concomitent și de prioritate în trecerea la retribuții majorate. Acest avantaj, împreună cu procentul superior de majorare, este de natură să stimuleze satisfacerea cu prioritate a nevoilor de muncitori în ramurile hotărîtoare pentru dezvoltarea bazei de materii prime, și energetice, cît și pentru promovarea largă a progresului tehnic în economia națională.

Majorarea retribuțiilor în cadrul celei de-a II-a etape este însoțită de **lărgirea posibilităților de promovare și stimulare a personalului, a celor mai buni muncitori, maiștri și lucrători din cadrul personalului t.e.s.a** Pe această cale se stimulează interesul pentru ridicarea continuă a calificării, pentru stabilitatea personalului în muncă și în întreprindere, pentru inițiativă și disciplină în munca de zi cu zi. În acest sens, pentru **muncitori** se introduce în plus o nouă categorie de încadrare ; dacă în prezent ei sînt încadrați în majoritatea cazurilor pe 6 categorii (de la 1—6), plus nivelul de muncitor specialist, trecerea la etapa a II-a de majorare aduce celor mai buni muncitori, care execută lucrări de complexitatea respectivă, care dovedesc inițiativă și care au experiență și vechime îndelungată etc., posibilitatea de a promova în categoria a 7-a și ulterior în categoria muncitor specialist. Pentru aceleași considerente, inclusiv asigurarea unor corelații mai riguroase între muncitori și **maiștri,** aceștia din urmă, odată cu majorarea retribuțiilor din etapa a II-a, vor putea beneficia, în mod treptat, conform prevederilor Legii retribuirii, de o nouă funcție — maistru specialist principal. Cît privește **personalul t.e.s.a.,** și acesta va beneficia de o nouă gradație, a 7-a, în vederea asigurării unor corelații stimulative cu diferite alte categorii de personal și realizarea exemplară a sarcinilor și la ridicarea calificării.

Prin a doua etapă de majorare a retribuirii **pentru muncitori se asigură și diferențieri mai mari, mai stimulative.** La aceasta contribuie pe de o parte faptul că numărul treptelor în cadrul fiecărei categorii de încadrare se reduce de la 3 la 2 ; în acest fel se elimină fărîmițarea complexității fiecărei categorii de încadrare pe un număr prea mare de trepte, ceea ce pe planul retribuției echivalează cu diferențe mai mari, mai stimulative atît în vederea ridicării calificării profesionale cît și a stabilității cadrelor.

O mai bună diferențiere a retribuțiilor, atît sub aspectul echității, cît și al stimulării se realizează și prin creșterea mai accentuată a diferențelor de retribuire pe măsură ce trecem de la o treaptă la alta în cadrul fiecărei categorii, cît și între toate categoriile de încadrare a muncitorilor. Astfel, dacă pînă acum promovarea unui muncitor de la o treaptă la alta în cadrul

aceleeași categorii aducea cu sine un plus de numai 20 lei, prin trecerea la etapa a doua de majorare a retribuțiilor acest cîștig va fi de minimum 30 lei între fiecare treaptă din primele trei categorii de încadrare și de aproape 50 lei pentru trecerea de la o treaptă la alta în cazul categoriilor superioare de calificare (4—7). Diferențieri mai mari, cu efecte pozitive pentru atitudinea activă a muncitorilor în producție, se vor realiza și la promovarea dintr-o categorie în alta. Astfel, dacă pînă în prezent între ultima treaptă a unei categorii oarecare și nivelul de bază al categoriei următoare există o diferență de numai 20 lei, prin etapa a doua de majorare această diferență pînă la categoria a 4-a va fi de 50 lei și pentru celelalte categorii superioare de 80 lei.

MAJORAREA retribuțiilor în cadrul celei de-a doua etape, realizarea și depășirea substanțială a prevederilor Directivelor Congresului al XI-lea, precum și realizarea prevederilor din Programul de creștere a nivelului de trai aprobat de Conferința Națională a partidului din decembrie 1977, împreună cu îmbunătățirile serioase care se aduc concomitent unor elemente ale Legii retribuirii vor asigura o mai bună îmbinare a stimulării și echității socialiste în aplicarea principiului socialist de repartiție după muncă, după cantitatea și calitatea muncii, vor stimula participarea de masă, hotărîtă a oamenilor muncii la realizarea obiectivelor și sarcinilor din actualul plan cincinal, pregătirea și desfășurarea în tot mai bune condițiuni a activității creatoare în viitorul plan cincinal.

Gh. RABOACA

Proiectarea sistemului energetic

(Urmare din pag. 3)

● **orientarea cercetării și proiectării în sensul creșterii siguranței în funcționarea sistemului energetic național prin organizarea sistemului electroenergetic astfel încît să se asigure o funcționare stabilă a consumatorilor din toate zonele țării,** asigurarea funcționării autonome a unor zone ale sistemului energetic și a platformelor industriale, pe măsura realizării de noi centrale îndeosebi în zonele deficitare, și extinderea conducerii operative prin dispecer a centralelor și rețelelor electrice cu ajutorul calculatoarelor de proces interconectate ;

● **efectuarea de studii și cercetări privind adoptarea de noi soluții de alimentare cu energie electrică a consumatorilor industriali și edilitar-casnici în vederea restructurării și simplificării rețelelor electrice și a reducerii pierderilor de energie electrică prin transport și distribuție ;**

● **elaborarea de proiecte pentru folosirea pe scară mai largă a șisturilor bituminoase.** Un exemplu îl constituie proiectele elaborate pentru centrala Anina ;

● **găsirea de modalități eficiente de utilizare a noilor surse și tehnologii energetice în contextul valorificării optime a energiei electrice și căldurii obținute din aceste surse în ansamblul producerii de energie electrică și căldură.** În I.S.P.E. există în prezent preocupări serioase în ce privește folosirea energiei solare : în cadrul studiilor de alimentare cu căldură a orașelor mici se are în vedere participarea energiei solare la acoperirea unei părți din necesitățile de căldură, iar pentru industriile cu suprafețe mari de hală se propune producerea cu ajutorul energiei solare a apei calde de consum ;

● **abordarea și rezolvarea problemelor trecerii pe cărbune a centralelor care utilizează în prezent hidrocarburi, disponibilizîndu-se în acest fel importante cantități de hidrocarburi.** În I.S.P.E. au fost întocmite studii și proiecte pentru trecerea pe cărbune a centralelor de termoficare Govora și Pitești Sud. Numai prin trecerea pe cărbune a primei centrale se disponibilizează o cantitate de hidrocarburi de cca. 700 mii tcc/an ;

● **elaborarea de studii pentru recuperarea resurselor energetice secundare din industrie, amplificarea rezultatelor bune obținute pînă în prezent în această direcție.** Proiectele întocmite de I.S.P.E. au în vedere realizarea de instalații în care se folosesc astfel de resurse. Cel mai important proiect este cel al centralei de termoficare Galați pentru folosirea gazelor de furnal și cocs. Au fost găsite, de asemenea, soluții pentru recuperarea căldurii reziduale de la cuptoarele de forjă și de sticlă. Numai la cuptoarele de forjă de la „Tractorul"-Brașov pe această cale se poate recupera echivalentul a cca. 30 000 tcc/an, iar la Intreprinderea de geamuri Mediaș cca. 18 000 tcc/an.

Dată fiind însemnătatea deosebită a realizării operative, integrale, în practică a acestor sarcini, a fost mobilizat în institut un amplu potențial material și uman care să contribuie pe această cale la sporirea rolului cercetării și proiectării în acțiunea de maximă însemnătate de economisire a energiei.

Tehnologiile de fabricație

(Urmare din pag. 11)

Trebuie să subliniem faptul că **automatizarea și mecanizarea complexă a producției** în sectoarele calde, trecerea la producția pe linii automate și pe utilaje funcționînd în ciclu automat asigură nu numai o reducere a numărului de oameni necesari pentru deservirea echipamentelor, ci în același timp o reducere foarte importantă a consumului de energie. Așa, de exemplu, numai introducerea închiderii și deschiderii automate a cuptoarelor de încălzire la forjă este în măsură să asigure economii importante de combustibil și în același timp un microclimat mult mai favorabil pentru oamenii muncii din forjă. De asemenea, prin **introducerea roboților industriali** se realizează respectarea riguroasă a ciclurilor de lucru, ceea ce permite nu numai renunțarea la deservirea de către oameni a unor echipamente tehnologice, ci și scăderea apreciabilă a consumului specific de energie. În cadrul programelor de cercetări și inginerie tehnologică care se desfășoară în conformitate cu indicațiile tovarășului **Nicolae Ceaușescu** cu privire la extinderea automatizării și a mecanizării în întreprinderi, avem în vedere că noile sisteme tehnologice care se creează, să permită, de asemenea, reducerea numărului de lucrători, deservirea mai multor utilaje de către un singur om, dar în același timp și o folosire cît mai rațională a energiei prin reducerea timpilor de lucru și prin respectarea riguroasă a ciclurilor tehnologice.

Preocupări similare există și în alte domenii ale industriei constructoare de mașini în care, de asemenea, consumurile energetice sînt ridicate. Mă refer la instalațiile de vopsire. În ultimul timp **acordăm tot mai multă importanță echipării cît mai complete a întreprinderilor constructoare de mașini cu instalații de vopsire moderne, care să permită aplicarea unor acoperiri cît mai rezistente, deoarece în felul acesta se previne coroziunea utilajelor, se previne risipa de metal.** Pe numeroase tipuri de instalații de vopsire recent construite au fost făcute măsurători amănunțite ale consumurilor de energie, astfel încît să se elimine orice supradimensionare, mai ales în domeniul ventilațiilor, a generatoarelor de aer cald, consumului de aer comprimat și altele. Se urmărește, de asemenea, ca prin introducerea unor procedee tehnologice moderne consumurile energetice să fie reduse. Mă refer, de exemplu, la vopsirea cu înaltă presiune, un procedeu prin care se reduce mult cantitatea de aer comprimat consumat în timpul procesului de vopsire. Eficiența acestei metode rezultă nu numai din economia de aer comprimat, ci și din faptul că se pot redimensiona instalațiile de ventilație în sensul diminuării lor și al reducerii corespunzătoare a resurselor energetice. Sînt în studiu, de asemenea, unele procedee tehnologice mai avansate ca, de exemplu, acoperirea cu ajutorul pulberilor din mase plastice precum și a altor tehnologii de acoperire care asigură calități de protecție sporite în condițiile unor consumuri energetice reduse.

CERCETĂTORII ȘI PROIECTANȚII din cadrul institutelor aparținînd industriei construcțiilor de mașini își vor intensifica preocuparea de a elabora și materializa soluții tehnice sub formă de proiecte, modele și prototipuri cît mai apropiate de necesitățile producției, participînd activ la întregul proces de finalizare în practica economică a cercetărilor efectuate, la introducerea de tehnologii avansate și pregătirea fabricației noilor produse, la realizarea și punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții. Toate acestea, cît și alte măsuri ce vor fi luate, au în vedere accelerarea ciclului cercetare-proiectare-producție, ca o condiție esențială a modernizării tehnice rapide a tuturor ramurilor economiei naționale.

3 august – 2 septembrie

AL X-LEA TIRG DE MOSTRE DE BUNURI DE CONSUM

UN AMPLU DIALOG INDUSTRIE-COMERȚ — CONSUMATORI

PROGRAMUL UNOR ACȚIUNI ÎN CADRUL TÎRGULUI

● **DIALOGURI CONSUMATORI—PRODUCĂTORI—COMERȚ** (sala de marmură)
- — Producția și comercializarea bunurilor de folosință îndelungată și de uz casnic (8 august).
- — Producția și comercializarea articolelor de îmbrăcăminte (14 august).
- — Producția și comercializarea articolelor textile pentru dotarea locuințelor și îmbunătățirea condițiilor de confort (21 august).
- — Producția și comercializarea produselor alimentare congelate (29 august).

● **MESE ROTUNDE CU PARTICIPAREA SPECIALIȘTILOR** (pavilionul I).
- — Aportul crescînd al progresului științific și tehnic la ridicarea calitativă a activității de comerț interior (9 august).
- — Dezvoltarea producției și comercializării bunurilor de consum, diversificarea și înnoirea sortimentală — factor de prim ordin în mai buna satisfacere a cerințelor de consum ale populației (15 august).
- — Perfecționarea relațiilor comerț-industrie în contextul noului mecanism economico-financiar (21 august).
- — Rolul activ al industriei și comerțului în satisfacerea cerințelor de consum specifice tinerei generații (29 august).

Notă : toate aceste manifestări vor începe la ora 10.

ASTĂZI se deschide la București, în complexul expozițional din Piața Scînteii, a X-a ediție a Tîrgului de mostre de bunuri de consum, manifestare expozițională de amploare, închinată celei de a 35-a aniversări a eliberării patriei noastre de sub dominația fascistă și Congresului al XII-lea al partidului. Întreaga concepție de organizare și desfășurare a tîrgului se situează pe fundamentul trainic al marilor progrese obținute pe linia dezvoltării ascendente a industriei noastre, chemată să satisfacă tot mai deplin variatele cerințe de consum ale populației din toate zonele țării.

Antrenarea puternică a industriei și comerțului în acțiunea complexă de ridicare continuă a nivelului de trai al populației, țel fundamental al politicii P.C.R., își găsește expresia atît în largul sortiment de mărfuri ce vor fi expuse în standurile tîrgului — cu o suprafață totală de 48 000 mp, față de numai 2 400 mp la prima ediție — cît și în preocuparea de a cunoaște cît mai bine preferințele și gusturile consumatorilor, măsura în care activitatea creatoare a oamenilor muncii din producția bunurilor de consum concordă cu acestea.

Ca și în anii precedenți, dar pe o treaptă calitativ superioară, în cadrul tîrgului se va realiza, sub diferite forme, un amplu dialog între industrie, comerț și consumatori. Evident, se are în vedere accentuarea caracterului de lucru al tîrgului, astfel încît fondul de mărfuri ce va fi pus la dispoziția populației prin rețeaua comercială să corespundă cît mai bine — cantitativ, calitativ și structural — cerințelor consumatorilor.

Concret, pe această linie vor fi desfășurate, de către Institutul de economia comerțului interior și a turismului, acțiuni ca : sondarea, pe bază de chestionare, a preferințelor vizitatorilor ; dialoguri producție-comerț-consumatori, cu participarea consiliilor reprezentanților consumatorilor din toate județele țării ; sondaje, pe bază de taloane de aprecieri, în cadrul vizionărilor de modă ; testarea unor produse noi, prin vînzări experimentale în magazine ; analiza impresiilor, opiniilor și propunerilor vizitatorilor, consemnate în caiete speciale aflate la dispoziția acestora în fiecare stand ; organizarea unor mese rotunde — cu participarea specialiștilor din industrie, comerț și cercetare — pe probleme de actualitate și larg interes în perfecționarea activităților privind aprovizionarea cu mărfuri a populației.

Pornind de la cerințele îndeplinirii cu succes a prevederilor planului cincinal și ale Programului de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980, de la direcțiile de acțiune și sarcinile prevăzute în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R., precum și de la necesitatea de a asigura o cît mai bună fundamentare a raporturilor contractuale dintre industrie și comerț, concepția de organizare și desfășurare a acțiunilor menționate prezintă o seamă de elemente noi, care vor aduce însemnate plusuri de calitate.

În cadrul acțiunii de sondaj în rîndurile vizitatorilor — considerată, pe drept cuvînt, ca formă de bază a identificării, la tîrg, a cerințelor populației — se preconizează completarea a cca. 100 000 de chestionare, prin intermediul cărora publicul larg își va exprima opiniile, gusturile și preferințele cu privire la gama deosebit de largă de produse ce vor fi expuse. Problematica sondajului este orientată cu precădere spre cunoașterea reacției consumatorilor față de produsele noi, pe care industria și comerțul urmează să le pună la dispoziția populației în anul viitor. Informațiile obținute, ce vor fi prelucrate electronic și analizate cu metode adecvate, vor da producătorilor și comerțului posibilitatea de a fundamenta mai bine deciziile asupra cantităților și structurii concrete a contractelor pentru diferite produse. Se urmărește cunoașterea poziției dorite a diferitelor produse și articole în ansamblul grupei de mărfuri din care fac parte, astfel încît să se producă și repartizeze în magazine acele mărfuri care se bucură de solicitarea cea mai largă.

Valorificarea mai bună, an de an, a rezultatelor unor asemenea sondaje la Tîrgul de mostre face ca în tot mai multe cazuri, cei care încheie contractele să dorească a cunoaște mai întîi concluziile reieșite din această cercetare complexă. De aceea, în organizarea culegerii, prelucrării și analizei datelor se va asigura accentuarea operativității, astfel ca în minimum de timp informațiile obținute să fie puse la dispoziția organelor care se ocupă cu fundamentarea contractării fondului de mărfuri pentru anul 1980.

La realizarea sondajului vor fi antrenate cadre didactice și studenți de la Facultatea de comerț a Academiei de Studii Economice, ca o acțiune concretă, eficientă, de integrare a cercetării științifice cu învățămîntul și producția.

Cît privește dialogurile producție-comerț-consumator, în concepția de organizare și desfășurare a acestora se situează pe prim plan trei elemente :

— abordarea unor probleme de larg interes în aprovizionarea populației, referitoare la producția și comercializarea produselor alimentare congelate, a articolelor textile de îmbrăcăminte și pentru dotarea locuințelor, a bunurilor de folosință îndelungată ;

— asigurarea unei bune reprezentări la dialoguri a tuturor categoriilor de consumatori din toate județele țării, pe baza stabilirii prin metode științifice a cotelor pentru fiecare categorie socio-profesională ;

— prezența activă la dialog atît a reprezentanților producătorilor — întreprinderi, centrale, ministere — cît și ai comerțului cu amănuntul și cu ridicata.

Trăsătura caracteristică a vizionărilor de modă de la a X-a ediție a tîrgului va fi extinderea paletei de articole prezentate, destinate consumatorilor din diferite grupe de vîrstă și sociale, diferențiate pe sezoane, destinații, materii prime din care se confecționează mărfurile etc. Talonul de apreciere, instrument științific de exprimare a preferințelor și opiniilor, este astfel alcătuit încît să permită stabilirea unor ierarhii între modelele prezentate, precum și cunoașterea punctului de vedere al diferitelor categorii de populație în raport cu linia modei.

Posibilitățile sporite ale întreprinderilor producătoare și comerciale fac ca în acest an, vînzările experimentale să cuprindă un număr mai mare (circa 300) de produse noi supuse testării și să se realizeze într-un număr mai mare de magazine, amplasate în toate zonele țării.

În cadrul meselor rotunde programate, specialiștii își propun să dezbată teme de o deosebită actualitate, referitoare la : aportul dezvoltării producției și comercializării bunurilor de consum la ridicarea nivelului de trai al populației în ansamblu și cu referire specială la tînăra generație ; perfecționarea relațiilor industrie-comerț în contextul noului mecanism economico-financiar ; aportul progresului științific și tehnic la ridicarea calitativă a activității de comerț interior.

Receptivitatea și interesul larg pe care publicul îl manifestă pentru Tîrgul anual de mostre de bunuri de consum dau certitudinea obținerii unei eficiențe sporite care, în final, se va regăsi în satisfacerea la un nivel tot mai ridicat a cerințelor consumatorilor, aflate în continuă creștere și diversificare.

dr. Lupu DIMA
dr. Aurel VAINER
Institutul de economia comerțului interior și a turismului

Adunările generale ale oamenilor muncii

CERCETĂTORII — PUTERNIC ANGRENAȚI ÎN ACȚIUNEA DE VALORIFICARE SUPERIOARĂ A MATERIILOR PRIME ȘI DE ECONOMISIRE A ENERGIEI

ADUNAREA generală a oamenilor muncii de la **Institutul de cercetări textile** s-a desfășurat sub semnul puternicei adeziuni a colectivului de muncă la orientările înscrise în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. privind dezvoltarea economico-socială a țării în cincinalul 1981—1985 și în perspectiva anului 1990, la obiectivele prioritare ale Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltarea tehnologică și introducere a progresului tehnic.

În laboratoarele și atelierele experimentale ale institutului se lucrează de pe acum la elaborarea de tehnologii, la realizarea de materiale și utilaje care vor contribui la sporirea producției industriei ușoare în 1985 față de planul pe 1980, cu 25—31% la țesături, 24—47% la tricotaje, 35—41% la confecții, în condițiile realizării unei largi diversificări a structurii sortimentale, ale creșterii gradului de finisare a produselor, ale valorificării superioare a materiilor prime indigene, a materialelor sintetice, a celor recuperate din procesul de producție și de consum. Analizînd activitatea din primul semestru și problemele care condiționează îndeplinirea sarcinilor anuale, darea de seamă prezentată de consiliul științific și intervențiile în dezbateri ale lucrătorilor institutului au insistat asupra necesității — subliniate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta Consfătuire de lucru cu cadrele de bază din industria ușoară — de **a se intensifica cercetările orientate spre sporirea indicelui de folosire a materiilor prime și materialelor, pentru ca în perioada următoare să se poată obține reducerea mai substanțială a consumurilor, creșterea eficienței.**

Soluțiile finalizate în prima jumătate a anului — dintre care unele incluse în expoziția pe care industria ușoară a prezentat-o secretarului general al partidului, în stațiunea Neptun — și temele aflate în curs de rezolvare demonstrează preocuparea specialiștilor din I.C.T. pentru îmbunătățirea continuă a activității de creație și producție din această ramură, în concordanță cu cerințele mereu crescînde ale populației. Astfel, s-a evidențiat posibilitatea ca printr-o tratare chimică adecvată, fibrele de in să devină apte pentru a fi prelucrate în combinație cu fibre sintetice, pe mașini din dotarea curentă a întreprinderilor textile, obținîndu-se țesături care îmbină avantajos calitățile celor două tipuri de materii prime ; punerea la punct a tehnologiei pentru fabricație va permite ca importantele investiții ce s-au realizat și se realizează în industria inului, ca și creșterea prevăzută a producției de in pentru fuior (400—420 mii tone în anul 1985, față de 106 mii tone în 1977) să fie puse pe deplin în valoare prin produse înalt competitive. În colaborare cu proiectarea s-au rezolvat detaliile pentru începerea producției la o nouă investiție ce va realiza textile nețesute din materii prime secundare, tehnologia respectivă incluzînd contribuția laboratorului de specialitate din institut. (Același laborator a reușit ca, prin tehnologii neconvenționale, să determine folosințe eficiente pentru materiale secundare — îndeosebi fibre chimice din deșeuri colectate de la populație — care nu pot fi utilizate textil : plăci termoizolante și fonoabsorbante pentru construcții, material izolant pentru conducte, strat elastic pentru infrastructuri de drumuri, materiale pentru protecția taluzurilor înierbate la canale etc.).

Pe linia mecanizării și automatizării proceselor de fabricație, se remarcă preocuparea pentru modernizarea parcului existent de războaie în construcție convențională, prin transformarea lor în războaie fără suveică — modificare ce va aduce importante sporuri ale productivității muncii. De asemenea, în colaborare cu tehnologii, atelierul de proiectare prototipuri a rezolvat teme ca : mașina de spălat continuu, instalația cu vacuum pentru impregnare ș.a.

Paralel cu obiectivele de cercetare cuprinse în plan, cu temele suplimentare rezolvate pentru beneficiari din afara industriei ușoare (elaborarea de tehnologii și asimilarea de materiale filtrante necesare la echiparea morilor de măcinat plumb topit, la instalațiile de filtere pentru cuptoarele cu arc de elaborare a oțelului, la filtrarea uleiului pentru laminoarele de sîrmă, la plăcile separatoare de acumulatoare, la filarea vîscozei) — și servind în mare măsură acestor activități, s-a dezvoltat microproducția în atelierele institutului ; planul semestrial a fost depășit cu 58%, realizîndu-se în acest sector două treimi din beneficiile I.C.T. De asemenea, cadrele institutului și-au sporit considerabil aportul la rezolvarea directă a unor probleme ale producției, prin asistența tehnică acordată întreprinderilor.

Încărcarea deosebită a semestrului II, sarcinile legate de pregătirea planului pe anul 1980 și a programului de cercetare pe cincinalul viitor impun colectivului **eforturi pentru fructificarea și mai deplină a capacității de creație, pentru găsirea de soluții care să lărgească drumul trecerii la o nouă calitate și în industria textilă.** Participanții la adunarea generală au cerut, în acest sens, consiliului științific să ia măsuri pentru mai buna organizare a muncii, repartizarea mai echilibrată a sarcinilor și asigurarea continuității în îndeplinirea lor, întărirea unor colective a căror capacitate este depășită, rezolvarea unor probleme de aprovizionare etc. S-a apreciat că prevederea din proiectul Programului-directivă, în legătură cu **creșterea numărului cadrelor** care lucrează în activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic va oferi condiții pentru completarea colectivului la nivelul sarcinilor actuale și de perspectivă, atît cu specialiști cu experiență, cît și cu cadre tinere.

Unele propuneri au vizat **sprijinul necesar din partea Ministerului Industriei Ușoare, în ce privește :**

— clarificarea unor poziții de plan pentru care beneficiarii încă nu au semnat contractele ;

— urgentarea obținerii unor materiale și furnituri speciale necesare efectuării cercetărilor (de exemplu, profilele de aluminiu prelucrate la Întreprinderea de frigidere Găești, pentru panourile de captare a energiei solare în vederea utilizării în finisarea textilă) ;

— stabilirea propunerilor de colaborare cu alte întreprinderi pentru realizarea unor produse noi (de pildă, tricot velur cășerat pentru tapițerie auto) ;

— delimitarea mai precisă a responsabilităților în cadrul colaborării I.C.T. cu Institutul de proiectări tehnologice al industriei ușoare, în ce privește orientarea de perspectivă și alegerea echipamentului pentru dotarea subramurilor industriei textile.

Elaborarea, de către Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, a unei **metodologii unitare pentru determinarea eficienței economice a activității de cercetare** a fost apreciată ca deosebit de oportună ; s-a propus ca îndată după primirea metodologiei, Direcția tehnică din M.I.U. să organizeze o consultare cu cadrele — din institute și din centralele industriale — ce au sarcini în acest domeniu, în vederea adaptării ei la specificul ramurii, inițiind apoi instruirea tuturor factorilor ce vor contribui la aplicarea ei.

Din lucrările adunării generale s-a desprins evident hotărîrea cercetărilor din I.C.T. de a întîmpina Congresul al XII-lea prin orientarea întregii activități pe linia obiectivelor economice și științifice înscrise în proiectele documentelor ce sînt dezbătute în prezent și care vor fi supuse spre aprobare forului suprem al partidului, astfel încît roadele muncii lor de acum să poată fi valorificate în producție încă de la începutul cincinalului următor.

Dan CONDREA

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti

AUREL CRISTEA (1881–1912 *) se înscrie drept o figură reprezentativă a publicisticii socialiste româneşti din Transilvania de la începutul secolului nostru. În articolele sale a scos în evidenţă **condiţiile inumane în care erau ţinuţi muncitorii în orînduirea capitalistă**, a descris mizeria în care trăiau masele, orfanii, văduvele ; a descris **contrastul dintre condiţiile de trai ale celor ce muncesc şi ale exploatatorilor.** Totodată, el a demonstrat lipsa de drepturi politice a românilor din Transilvania, caracterul de clasă al statului şi al parlamentului burghez, a analizat şi dezvăluit **dubla exploatare – socială şi naţională a românilor transilvăneni** în cadrul monarhiei austro-ungare. El a militat pentru organizarea celor ce muncesc într-un partid propriu.

„Oamenii – scria Aurel Cristea – la naştere nu se deosebesc unii de alţii. Dar în orînduirile bazate pe proprietatea privată trăiesc în condiţii radical deosebite... O nedreptate mare domneşte în lumea întreagă" [1]). Această nedreptate face ca cei mulţi să fie apăsaţi. Marii proprietari, capitaliştii, băncile care au concentrat în mîinile lor averile, îi apasă pe cei lipsiţi de avere din greu. Pe aceştia îi pun bogaţii să muncească pentru ei. Urmărind atent evoluţia situaţiei maselor din monarhia austro-ungară, şi în primul rînd a muncitorilor români din Transilvania, Aurel Cristea afirma în 1909 că „Starea muncitorimii sau mai bine zis a clasei proletare nu o putem numi altceva decît un calvar" [2]).

A. Cristea a descris cu revoltă situaţia celor ce muncesc. El arăta că pentru muncitorii de toate categoriile există numai „zile grele", numai „zile de durere". Ei sînt acei care suferă chinuri de sute de ani. Ei nu ştiu ce este binele ; lor le este dată numai mizeria. Muncitorii sînt dezmoşteniţi de drepturile politice şi economice. Ce muncesc muncitorii zi şi noapte le este răpit de tirani, nume prin care Aurel Cristea desemna pe toţi aceia care, într-un fel sau altul, contribuiau la exploatarea maselor. Militantul socialist sublinia că exploatatorii nu ţin seama de naţionalitatea muncitorilor. Atît cei unguri, cît şi cei români erau exploataţi de aceiaşi reprezentanţi ai exploatatorilor : moşieri, fabricanţi, bănci, comercianţi etc. A. Cristea arăta că „pe noi clericalismul ne întunecă minţile, ne iau vederile şi ne ţin sclavii capitalului, militarismul e unealta statului şi a capitalului ; atunci cînd noi, proletariatul, pretindem de la ei pîine şi drepturi, şi – dacă nu ne mulţumim cu soarta, atunci în schimb de pîine şi drepturi sîntem răsplătiţi... cu gloanţe" [3]). De la capital muncitorii nu trebuie să aştepte acte de umanitate.

Angajat în polemică cu reprezentanţii claselor exploatatoare care idilizau situaţia proletariatului, a muncitorilor salariaţi în comparaţie cu situaţia iobagului, Aurel Cristea releva că libertatea cîştigată de cei ce muncesc nu este **reală** ci **formală.** Muncitorii lipsiţi de mijloace de trai, nevoiţi să-şi vîndă forţa de muncă proprietarilor de mijloace de producţie nu pot dispune în mod real de libertatea cîştigată în urma revoluţiei de la 1848. Exploatatorii, arăta A. Cristea, le-au răpit muncitorilor drepturile cele mai elementare. Le-au interzis adunările şi întrunirile, le-au interzis adeseori ziarele sau le-au confiscat. Descriind astfel starea de fapt existentă în 1905 militantul socialist scria : „Drepturile cele mai elementare ni le-au răpit. Ne-au

FIŞE

Rezultatele cercetării economice – în dezbatere

● *Institutul Central de Cercetări Economice organizează un ciclu de dezbateri ale principalelor rezultate obţinute în cercetarea ştiinţifică de către colectivele de cercetători din institutele de profil subordonate. Astfel, în ziua de 30 iunie a.c. specialişti din producţie, cadre didactice din învăţămîntul superior şi cercetători ştiinţifici au dezbătut pe larg rezultatele cercetării „organizarea şi dezvoltarea activităţii în consiliile unice agroindustriale de stat şi cooperatiste" elaborate de Institutul de economie agrară, iar la 28 iulie rezultatele cercetărilor privind „Probleme economice ale asimilării produselor noi şi modernizării celor existente" şi „Direcţii ale modificării structurii producţiei industriale în vederea creşterii eficienţei economice, a folosirii resurselor naturale şi de muncă" elaborate de Institutul de economia industriei.*

Cercetătorii ştiinţifici, cadrele didactice şi specialiştii din producţie sînt invitaţi să participe la aceste dezbateri ale rezultatelor celor mai importante teme de cercetare, organizate în mod sistematic, în fiecare lună.

OCROTIREA NATURII ŞI A MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

● *Nr. 1/1979 al revistei a cărei copertă o reproducem conţine, pe lîngă o serie de studii referitoare la ocrotirea mediului înconjurător, extrase din cuvîntarea ţinută de prof. Virgil Ianovici, preşedintele Consiliului Naţional pentru Protecţia Mediului Înconjurător la deschiderea lucrărilor Reuniunii sub-regionale MAB-UNESCO, la Bucureşti, în ziua de 15 septembrie 1978. Tema reuniunii a fost „Protecţia mediului înconjurător şi prezervarea cadrului biologic în ţările balcanice". Au participat reprezentanţi UNESCO şi specialişti în domeniul ocrotirii naturii din ţara noastră, din R. P. Bulgaria, Republica Elenă, R.S.F. Iugoslavia şi Turcia.*

Activitatea concretă, operativă privind protecţia mediului în România, a spus V. I., este desfăşurată pe plan naţional prin intermediul unui program special pentru protejarea mediului, în care se integrează organic şi Programul UNESCO – Omul şi biosfera (MAB). Componentele principale ale programului de protecţie a mediului din România vizează : investiţiile şi cheltuielile de exploatare pentru instalaţiile şi sistemele de protecţie a mediului ; ocrotirea cadrului biologic natural, a florei şi faunei, a rezervaţiilor şi monumentelor naturii ; cercetarea ştiinţifică, tehnologică şi ecologică ; pregătirea, formarea şi specializarea cadrelor ; educarea populaţiei ; controlul semestrial economic şi calitativ al mediului înconjurător; cooperarea internaţională tehnică, economică şi ştiinţifică din acest domeniu.

Comerţul şi calitatea producţiei

● *În literatura economică sovietică scrie I. Orlov în articolul* Ekonomiceskie riceaghi vozdeistviia torgovli na proizvodstvo *(Pîrghiile economice de acţiune a comerţului asupra producţiei), apărut în revista VOPROSI EKONOMIKI nr. 6/1979 – se propune adesea o corelaţie între comerţ şi industrie de natură să pună asupra întreprinderii producătoare întreaga răspundere pentru calitatea produselor. Ca argument s-ar prezenta teza că magazinul este doar un intermediar, întrucît vinde mărfuri din însărcinarea întreprinderilor care le-au confecţionat. În replică, I. O. consideră că în genere comerţul nu vinde mărfuri „din însărcinarea" întreprinderilor producătoare, ci a) le cumpără şi apoi le vinde şi b) în socialism comerţul nu poate fi indiferent la ce vinde ci trebuie să fie un inel important al politicii de ridicare a nivelului de trai al populaţiei. Calitatea mărfurilor, consideră autorul, este de dorit să fie controlată atît de pe poziţiile producţiei (concordanţa cu cerinţele standardelor, condiţiilor tehnice, modelelor ş.a.), cît şi de pe poziţiile cumpărătorului. Aceasta cu atît mai mult cu cît controlul din domeniul întreprinderii producătoare nu poartă vreo răspundere materială, putînd uşor pune insuficienţele sale pe seama controlului din întreprinderile care le livrează diferitele produse intermediare.*

Cunoaştere şi decalaje între ţări

● *Oricît de mult ar fi contribuit transferul tehnologic la introducerea maşinilor în lumea a treia – scrie David Dickson în studiul* Knowledge and power *(Cunoaştere şi putere), apărut în publicaţia O.N.U. DEVELOPMENT FORUM, iunie-iulie 1979 – el a accentuat totodată poziţia relativă de forţă şi slăbiciune a ţărilor dezvoltate şi în curs de dezvoltare. Majoritatea patentelor preluate de o ţară în curs de dezvoltare s-ar afla în posesiunea subsidiarelor unor companii multinaţionale şi de cele mai multe ori nu ar fi utilizate, raţiunea aproprierii lor fiind de a proteja alte produse existente deja pe piaţă. În felul acesta „emiterea drepturilor de patente*

oprit chiar și adunările, și ne duc și foile. Și pentru ce sînt toate acestea ? Pentru aceea, că să nu se deștepte poporul, să rămînă tot în întunericul în care a fost pînă acum... Să poarte el jugul mai departe, să rămînă el sclav cum a fost" [4]). Numai socialismul – remarca A. Cristea – este interesat în a spune și a scoate adevărul la iveală. Socialiștii luminează popoarele fără deosebire de neam, le arată calea cea dreaptă, „deșteaptă pe om la minte", să vadă nedreptățile ce se fac față de el.

Ca reprezentant al celei mai asuprite națiuni de sub dominația imperiului habsburgic Aurel Cristea și-a dedicat o parte a publicisticii sale luptei pentru cîștigarea de drepturi politice de către români. A militat, astfel, pentru votul universal. În articolul „Votul universal și guvernul de azi", apărut în „Adevărul" din 20 iulie 1907, el demasca faptul că toate partidele politice din Ungaria, „au în programul lor votul universal". Dar toate partidele care s-au perindat la putere n-au realizat nici unul votul universal. Dimpotrivă. „Încă astăzi (1907 – n.n.) munca nu e reprezentată în parlamentul maghiar. E reprezentat numai capitalul". Înțelegînd complexitatea relațiilor orînduirii capitaliste, A. Cristea s-a referit adeseori la **esența de clasă a statului și parlamentului burghez.** A arătat că cei ce muncesc au datorii față de stat. Plătesc impozite statului, îl susțin deci din punct de vedere financiar, fac armată, apără statul etc. Dar tot cei ce muncesc sînt arestați, schingiuiți, împușcați atunci cînd își cer cele mai elementare drepturi de care sînt privați. Este subliniată, deopotrivă, nota antimuncitorească a unor legi votate de parlament, sistemul „despot, birocratic și reacționar" al monarhiei.

Este necesar – arăta militantul socialist urmărind schimbarea stărilor de lucruri existente – să fie schimbată acea lume nedreaptă, în care există avuți și săraci, apăsători și apăsați. Cei ce muncesc erau îndemnați să se organizeze, să se încadreze în rîndurile social-democrației care lupta pentru cîștigarea și apărarea drepturilor celor ce muncesc. „Proletare ! – scrie el – Destul ai chinuit, destul ai suferit, destul ai răbdat nedreptatea, acum ridicăți fruntea și mergi înainte, căutați a ta tabără cu care să pornești la luptă... acolo e puterea și din ce mai mulți vor veni, cu atît mai puternică va fi și învingerea mai apropiată va fi, și mai ușor vei putea zice : Jos cu tiranii ! Jos cu exploatatorii ! În lături dușmane. Înainte dar – proletare !" [5]). Să se construiască o nouă orînduire, **orînduirea socialistă,** învedera A. Cristea. În această orînduire „Să nu fie deschilinire între om și om... Numai acela să mînce, care lucră ! Cine nu lucră acela piară de foame" ; la aceasta se adăuga, totodată, egalitatea deplină, înlăturarea exploatării naționale, aprecierea oamenilor după merite personale și nu după avere ș.a.

Este de remarcat că spre sfîrșitul vieții sale – în 1910 – Aurel Cristea a susținut ca sediul Comitetului Central al Secției române a P.S.D. din Ungaria și al ziarului „Adevărul" să se mute de la Budapesta în unul din orașele Transilvaniei, pentru a fi mai aproape de cei pe care-i organizau și-i conduceau ; se pune astfel în lumină, și cu acest prilej, trăsături ale unei gîndiri împletită cu idealul național și social al poporului din care gînditorul făcea parte.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

---

* Aurel Cristea este unul din întemeietorii mișcării socialiste românești din Transilvania. A participat, începînd cu anul 1903, la crearea de cercuri socialiste românești, iar din 1905 și pînă la moartea sa a făcut parte din conducerea secției române a Partidului social-democrat din Ungaria. A fost redactor responsabil al ziarelor „Adevărul" și „Glasul poporului". Vezi și studiul Ioan Grecu, Evocări. Aurel Cristea (1881—1912) în Anale de Istorie, anul XVI, nr. 6/1970, p. 174—177.

[1]) Presa Muncitorească și Socialistă din România, volumul II, 1900—1921, partea I-a 1900—1906, E.P. Buc. 1966, pag. 579.
[2]) Idem, anul VII, nr. 4 din 17 aprilie 1909
[3]) Aurel Cristea, În lături dușmane, înainte proletare, în „Adevărul", anul VII, nr. 6 din 18 iunie 1909 (semnat : a.c.)
[4]) Ibidem, Nori grei, în „Adevărul", anul II, nr. 21, din 29 mai 1904
[5]) Aurel Cristea, În lături dușmane. Înainte proletare, în „Adevărul", anul VII, nr. 6 din 18 iunie 1909 (semnat : a.c.)

---

sau licențe, sau chiar crearea și distribuirea de cunoștințe a reprodus dominarea bogatului asupra săracului", iar „guvernele occidentale folosesc calul troian al cooperării tehnologice pentru a-și menține pozițiile lor dominante". Politica tehnologică este în centrul dezbaterilor furtunoase asupra comerțului, stabilității mondiale și echității globale. Dacă dezbaterile contradictorii vor avea anumite rezultate pozitive sau vor consemna un eșec – spune D. D. – aceasta este una din problemele cele mai importante cu care se va confrunta Conferința O.N.U. – Știință și Tehnologie pentru Dezvoltare – care va avea loc la Viena, între 20 și 31 august a.c.

Inegalități sociale

● *Sub titlul* La concentration de la fortune en R.F.A. *(Concentrarea avuției în R.F.G.), revista PROBLEMES ECONOMIQUES (2. V. a.c.) reproduce, după „Wirtschaftsdienst" (Hamburg) un articol în care se consemnează rezultatele unui studiu efectuat pe această temă de Universitatea tehnică din Berlinul occidental, pe baza unui sondaj asupra veniturilor și cheltuielilor de consum din 1973 la un eșantion de 50 000 de gospodării. Se degajează următoarele cifre : 30 la sută din gospodăriile cele mai sărace nu posedă decît 1,55 la sută din avuția netă particulară, adică doar 5 la sută din ceea ce ar poseda în caz de repartiție egalitară ; 56 la sută din menajele mai prost clasate nu dispun decît de ceva mai mult de 6,5 la sută din avuție, iar 76 la sută din menaje – de 18,6 la sută din avuție ; în schimb, 1 la sută din menajele cele mai bogate dispun de 26,2 la sută din avuția globală netă, iar 2,9 la sută din menajele bogate – de 38,3 la sută din această avuție. Autorii, Horst Mierheim și Lutz Wicke, conchid că, în ciuda tuturor celorlalte probleme economice care rămîn de rezolvat, ar trebui să se acorde în R.F.G. un loc privilegiat politicii de reducere a inegalităților de avere.*

Condițiile transferului tehnologic

● *Octave Gélinier publică în revista INDUSTRIES ET TRAVAUX D'OUTREMER, nr. 4/1979, articolul* Cinq vérités sur le transfert technologique *(Cinci adevăruri asupra transferului tehnologic). Autorul arată că nu este suficient, pentru o țară în curs de dezvoltare, să importe instalații. Acestea trebuie însoțite și de „savoir-faire" – care nu se referă numai la tehnicile de producție, ci și la cele de gestiune, ansamblul acestora constituind forța și măiestria industrială. Cele cinci adevăruri, menționate în titlu, ar fi : 1) formalizarea și formularea tehnologiei și organizării existente în uzina (A) care efectuează transferul ; 2) diagnosticul și măsura restricțiilor proprii mediului (B) în care se efectuează transferul ; 3) studiu asupra modificărilor de adus schemei A pentru a fi eficace în contextul B ; 4) formalizarea noii scheme tehnico-organizatorice pînă la detaliul organigramei, a sarcinilor și calificărilor necesare în B. În acest stadiu se poate alcătui un caiet de sarcini al transferului tehnologic ; 5) urmează abia acum operațiile directe de concepție pedagogică, recrutare, selecție, formare și punere a oamenilor în funcții, în cadrul efectuării întregii organizații B.*

Tehnica legislativă

● *Lucrarea „Tehnica legislativă" – apărută în Editura Academiei, autor Ilariu Mrejeru – abordează într-o viziune integrată teoretico-practică, întreaga problematică a procesului legislativ, începînd de la primele impulsuri sociale ce determină o intervenție legislativă, pînă la definitivarea proiectului de lege și înaintarea sa spre dezbatere și adoptare forului legislativ. Înfățișînd desfășurarea cronologică a procesului legislativ, în lucrare sînt prezentate pe larg procedeele de conceptualizare a legii pentru ca aceasta să răspundă cerințelor dezvoltării sociale și să aibă capacitatea de a rezolva întreaga cazuistică din cîmpul său de aplicare.*

Lucrarea abordează într-o manieră practică aspectele legate de redactarea legii, fiind prezentate părțile constitutive și elementele de structură, precum și modul de rezolvare a incidențelor unei noi reglementări cu legislația în vigoare, descriindu-se procedeele tehnice privind abrogarea, modificarea, completarea și republicarea.

FIȘE

Lucrarea tratează, de asemenea, aspectele referitoare la corelarea prevederilor unui proiect de act normativ cu actele normative ce formează ansamblul legislativ, indicînd procedeele legislative ce asigură starea de armonie și unitate în sistemul legislației. În preocupările autorului a intrat, de asemenea, și tehnica pregătirii și elaborării proiectelor de acte normative prin care se ratifică sau se aprobă înțelegeri internaționale.

Prin problematica pe care o abordează, lucrarea se adresează juriștilor precum și altor cadre de specialiști implicați în activitatea de elaborare și aplicare a normelor juridice. Ea poate fi utilă, de asemenea, în procesul de învățămînt superior, oferind un bogat material documentar privind geneza legii și a celorlalte acte normative.

COORDONATE METODOLOGICE ALE MODELĂRII DEZVOLTĂRII ÎN PROFIL TERITORIAL

ÎN CADRUL SISTEMULUI de modele, **elementele necesare modelului central au fost constituite separat pe baza unor modele specifice.** Funcțiile de producție au fost astfel elaborate separat pe ramuri ale economiei naționale (industrie, agricultură și construcții) și pe subramuri ale industriei (au fost avute în vedere 17 subramuri), pentru ansamblul bazinului, precum și pe zone de polarizare (cca. 40 de astfel de zone din cadrul a 5 județe incluse total sau în mare parte în bazinul hidrografic al Mureșului superior : Mureș, Harghita, Sibiu, Alba, Cluj). În acest scop a fost folosit un program de calcul special, respectiv programul REMUS**).

Coeficienții de retardare pentru investiții au fost elaborați pe baza unor ecuații de investiții, construite pentru fiecare ramură și subramură a economiei naționale și pe fiecare zonă de polarizare, ținînd seama de specificul activității de investiții în fiecare din acestea. În acest scop a fost utilizat programul special realizat, programul DINAMIC**). Resursele și sarcinile de plan au fost defalcate pe zone de polarizare și la nivelul județelor pe baza resurselor și sarcinilor rezultate din programele generale de dezvoltare a economiei naționale. Pentru prognoza productivității muncii, de exemplu, au fost utilizate funcții econometrice specifice zonelor și subramurilor (pentru industrie au fost avute în vedere în cadrul acestor modele un număr de 44 de subramuri), elaborate pe baza datelor statistice și a orientărilor de perspectivă pentru ansamblul economiei naționale. Resursele de tip utilități au fost calculate pe baza soluției optime furnizată de model și a normativelor de tip consumuri specifice. Sistemul de modele și programe conceput permite actualizarea periodică a rezultatelor în funcție de realizări și de unele condiții noi care pot apare.

Desigur, sistemul de modele pentru planificarea dezvoltării economico-sociale în profil teritorial prezentat necesită un volum mare de informații ; parte dintre acestea nu se urmăresc ca atare în evidențele actuale. Pe de altă parte, sistemul de modele este elaborat în concepția utilizării lui simultan de către toate subsistemele teritoriale. Pentru cazul în care unele dintre datele solicitate de sistemul de modele prezentat nu se pot constitui, precum și pentru cazul în care necesitățile practice impun obținerea operativă a unor informații sintetice privind coordonatele de ansamblu ale dezvoltării teritoriale, a fost concepută o altă categorie de modele în cadrul căruia locul central îl ocupă determinarea dinamică a unor elemente de structură.

Principalele coordonate ale **modelului structural de prognoză a dezvoltării în profil teritorial** le reprezintă ponderile pe care urmează să le dețină în totalul activității economice la nivel național fiecare ramură sau subramură economică din fiecare unitate teritorială. Una din premisele unei astfel de abordări o constituie cunoașterea dinamicii volumului total al activității economice la nivel național, în speță a dinamicii produsului social sau a venitului națoinal. Evident, problema se poate aborda și dezagregat, în sensul considerării numai a activității industriale sau numai a activității agricole etc. În acest caz volumul total al activității îl va reprezenta valoarea producției industriale, respectiv agricole, sau partea din venitul național creat în industrie, agricultură, etc.

Modelul cuprinde restricții privind limitele inferioare și superioare între care urmează să se încadreze ponderile care caracterizează activitățile definite, precum și restricții privind realizarea unor sarcini de plan, în general sarcini privind indicatorii sintetici de importanță majoră, cum sînt : fondul de investiții alocat ramurilor, subramurilor, unităților teritoriale ; sarcina de reducere a cheltuielilor de producție, ca și a cheltuielilor materiale și a consumurilor energetice ; indicele de creștere a producției industriale și a productivității muncii ; gradul de ocupare a forței de muncă în industrie ; gradul de ocupare a forței de muncă feminine ș.a. În vederea soluționării modelului urmează să se stabilească exogen nivelul global al indicatorilor folosiți (pe ramuri, subramuri, unități și subunități ale împărțirii teritorial-administrative). Funcția obiectiv a modelului se alege în raport cu scopul urmărit și ea se referă la eficiența fondurilor fixe, a activității de investiții, la economicitatea utilizării resurselor materiale, etc.

Considerăm că **dimensiunea și eficiența utilizării unui astfel de model** depinde de : numărul ramurilor și subramurilor în care se structurează activitatea considerată ; numărul unităților teritoriale ; numărul indicatorilor considerați pentru activitatea economică ; numărul indicatorilor considerați pentru unitățile teritoriale. Modelul este elaborat pentru un grad mediu de structurare a activității economice și a teritoriului. Astfel, de exemplu, în cazul studierii industriei la nivel de județ o dezagregare a acesteia pe 10 subramuri, cu considerarea a cîte 3 indicatori sintetici pentru subramurile industriei și a cîte 3 pentru județe conduce la un model de dimensiunea 400 x 348, care poate fi considerat corespunzător scopului propus — determinarea unor informații privind structura optimă a industriei în profil teritorial.

Elaborarea unor **prognoze analitice** privind subunitățile teritoriale sau nivelul unor subramuri ale economiei naționale în economia zonei constituie o altă categorie de probleme deosebit de importante pentru studiul dinamicii teritoriale. Conținutul prognozelor analitice se referă la detalierea indicatorilor privind dinamica personalului muncitor pe structură, dinamica fondurilor fixe pe structură, dinamica producției industriale, dinamica productivității muncii ș.a. Pornind de la informațiile obținute pe baza modelului global, s-au utilizat ca tehnici de lucru atît modele de prognoză de diferite categorii, cît și modele de optimizare, elaborate pentru fiecare an sau cincinal din orizontul de planificare considerat (anul 2000). În ce privește prognoza diferiților indicatori ai dezvoltării economice au fost adoptate grade de dezagregare mergînd pînă la subramurile industriei. De exemplu, pentru productivitatea muncii au fost utilizate metode econometrice, realizîndu-se prognoze privind dinamica acesteia pentru un număr de 10, 17 și 44 de subramuri industriale. S-au urmărit atît asigurarea corelărilor majore ale industriei zonale cu industria republicană, cît și asigurarea corelărilor între industria județului și industria zonelor de polarizare, stabilirea unor parametri calitativi de dezvoltare a industriei în zonele de polarizare.

În ce privește investițiile au fost concepute modele dinamice pentru defalcarea acestora pe subramuri și zone de polarizare, pe perioade cincinale și decenale. Pe baza unei asemenea repartizări spațiale, temporale și structurale a investițiilor au fost determinate apoi traiectoriile de dezvoltare ale zonei Mureșului superior în sensul dinamicii producției industriale pe subramuri și zone de polarizare. Aceasta, pentru un grad de detaliere cu mult mai mare decît în cazul modelului general.

În vederea determinării efortului global de investiții au fost elaborate programe pentru calculul și editarea investițiilor conexe necesare, pe structuri de utilități. Ca parametri de intrare au fost utilizați și parametrii de alocare a forței de muncă (spațial, temporal și structural) rezultați din soluționarea modelului de repartizare și amplasare a obiectivelor economice industriale de investiții. Printre **rezultatele finale** obținute pe baza modelului cadru se regăsește și necesarul de apă pe medii, pe zone de polarizare, județe și ani, cu ajutorul căruia se realizează corelația cu obiectivele de investiții de amenajare hidrografică a zonei prin construirea de baraje, lacuri de acumulare, devieri de cursuri, regularizări de torenți. Sistemul de modele a fost elaborat în condițiile unei elasticități ridicate, astfel încît există posibilitatea generalizării sale — prin adaptări corespunzătoare specificului și particularităților locale concrete — și la alte unități teritoriale-administrative, geografice sau economice.

M. ALTĂR
R. STROE
Laboratoarele catedrei de cibernetică economică, Academia de Studii Economice — București

*) Prima parte a studiului a apărut în nr. 30/1979 al revistei.
**) Programe existente în biblioteca de programe a Laboratoarelor catedrei de cibernetică economică — A.S.E. București.

România — prezență activă în rezolvarea marilor probleme ale contemporaneității

În pregătirea noii strategii internaționale a dezvoltării (II)

Imperativele unor noi abordări

COMPONENTE esențiale ale noii strategii internaționale a dezvoltării, referitoare la substanța acesteia sau la procedura de adoptare și transpunere în viață, datorită unor cauze obiective, dar mai ales subiective, au fost fragmentar abordate, sau numai semnalate, fără să fi cunoscut încă dezvoltările necesare pe linia elaborărilor și soluțiilor. Fără a emite pretenția unei enumerări exhaustive sau într-o ordine bazată pe criterii precise, am menționa, spre exemplificare, cîteva elemente referitor la care se insistă în sensul ca acestea să devină aspecte prioritare în procesul de determinare, adoptare și aplicare a noii strategii internaționale a dezvoltării.

1. Procesul deosebit de complex de lichidare a dominației colonialiste și neocolonialiste, inclusiv asupra resurselor naturale ale țărilor în curs de dezvoltare, se află încă în plină desfășurare, realizîndu-se, mai rapid sau mai lent, pe căi și în forme distincte, determinate de realitățile concrete din fiecare țară, întîmpinînd obstacole dintre cele mai diferite.

2. Țările în curs de dezvoltare continuă elaborarea, adesea cu sprijinul unor organisme internaționale, a unor proiecte proprii pentru dezvoltarea industriei, agriculturii și altor sectoare ale economiei.

a) În domeniul agriculturii, specialiștii diverselor instituții internaționale susțin, de pildă, că o ameliorare simțitoare a situației alimentare din țările în curs de dezvoltare s-ar putea obține printr-o creștere anuală de 5% a propriei producții agricole, ceea ce ar duce la sporirea acesteia de 4,3 ori pînă în anul 2000. În același timp, se propune constituirea de rezerve alimentare pe plan internațional, prin care se prevede, printre altele, ca toate țările să adopte politici naționale de stocare de cereale în vederea securității alimentare. În acest sens, potrivit afirmațiilor directorului general, Edouard Saouma, F.A.O. a mobilizat unele fonduri pe bază de ajutor voluntar, pentru constituirea de stocuri naționale de rezervă. Pe de altă parte, Fondul Internațional pentru Dezvoltarea Agriculturii (F.I.D.A.) care a devenit a 15-a agenție specializată a O.N.U., în noua calitate, poate exercita un rol mult mai activ în sprijinul țărilor în curs de dezvoltare.

b) În domeniul industrializării, eforturilor proprii ale țărilor în curs de dezvoltare li se adaugă cele ale unor organisme internaționale specializate, cum este O.N.U.D.I., care — cu prilejul sesiunii Consiliului său din iunie a.c., de la Viena, — a adoptat, prin consensul celor peste 80 de state participante, Constituția organizației, ce-i conferă împuterniciri de a îndeplini asemenea funcții importante. Însemnate instrumente trebuie să le constituie, de asemenea, sistemul de consultări hotărît să funcționeze în cadrul O.N.U.D.I. — care trebuie să ofere țărilor membre posibilități de alegere a căilor și mijloacelor în scopul accelerării dezvoltării industriale —, Fondul de dezvoltare industrială — constituit dintr-o parte a bugetului organizației provenit din contribuțiile obligatorii ale statelor membre și care urmează a fi folosit pentru finanțarea unor activități de asistență tehnică în favoarea țărilor în curs de dezvoltare —, Banca de informații industriale și tehnologice — concepută ca un instrument pentru intensificarea și înlesnirea fluxului de informații tehnologice și industriale spre și între țările în curs de dezvoltare. În prezent, apare necesară finalizarea semnării și ratificării Constituției O.N.U.D.I., pentru intrarea ei în vigoare. Pe de altă parte, Conferința mondială asupra științei și tehnologiei în slujba dezvoltării, care urmează să se desfășoare în luna august a.c. la Viena, ar trebui să adopte un program de dezvoltare tehnologică în țările în curs de dezvoltare.

3. Într-un cadru mai larg, avînd în vedere importanța pe care asistența tehnică internațională multilaterală o are în procesul de dezvoltare a țărilor rămase în urmă, de lichidare a decalajelor între țările bogate și cele sărace, se propune, așa cum a făcut-o țara noastră la sesiunea din iunie a.c. de la New York a Consiliului de Administrație al P.N.U.D., elaborarea unui program de asistență tehnică de lungă durată vizînd dezvoltarea rapidă a producției agricole, industriei, căilor de comunicație, accesul larg al țărilor în curs de dezvoltare la tehnologiile avansate.

4. După acordul intervenit în martie 1979 între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate cu privire la „elementele fundamentale" ale Fondului comun de stabilizare a prețurilor la materiile prime, ca element fundamental al Programului integrat pentru produsele de bază, se așteaptă — spre sfîrșitul anului curent — o nouă rundă de negocieri pentru elaborarea statutului noii bănci a materiilor-prime, ceea ce reclamă în continuare eforturi și voință de înțelegere din partea tuturor statelor, o intensă activitate de pregătire a negocierilor.

5. Reexaminarea sistemului de finanțare internațională trebuie să ducă, după cum sublinia J. Stanovnik, secretarul executiv al C.E.E./O.N.U.[1]), la posibilitatea ca prin sistemul mondial să se realizeze o nouă repartiție și o mai mare egalitate în drepturi prin dezvoltare. În primul rînd, se are în vedere necesitatea creșterii într-o mai mare măsură a volumului finanțării internaționale a dezvoltării economice, avînd în vedere că dacă țările dezvoltate și-ar spori ajutorul financiar pentru dezvoltare în 1980 la 1 la sută din produsul lor național brut, aceasta ar însemna alocarea a nu mai mult de 5 la sută din venitul pe care, așa cum se scontează, îl vor realiza aceste țări în următorii ani. În al doilea rînd, se relevă necesitatea consolidării rolului instituțiilor financiare multilaterale cu adevărat democratice, democratizarea adoptării deciziilor.

6. În legătură cu transferul de resurse financiare către țările în curs de dezvoltare, în cadrul Comitetului plenar pentru noua ordine economică internațională s-a subliniat că se impune un control riguros asupra activității societăților transnaționale, care trebuie subordonată obiectivelor naționale de dezvoltare ale statelor rămase în urmă.

7. Deși de la adoptarea Declarației și Programului Națiunilor Unite cu privire la noua ordine economică internațională au trecut cinci ani, progresele în direcția transpunerii în viață a acestor importante documente sînt încă insesizabile. Mai mult, decalajele se adîncesc, se accentuează instabilitatea economiei mondiale, fenomenele de criză economică, financiar-valutară, energetică, care au grave urmări asupra ansamblului vieții internaționale și, în primul rînd, asupra țărilor în curs de dezvoltare.

8. În ceea ce privește U.N.C.T.A.D., a V-a Conferință, de la Manila (mai a.c.), a adoptat cîteva documente privind programul de acțiune după 1980 pentru sprijinirea țărilor celor mai puțin dezvoltate, dar nu a adus elemente semnificative în direcția soluționării problemelor de importanță fundamentală pentru edificarea noii ordini economice internaționale.

Actualitatea ideilor și acțiunilor promovate de România

ÎMPĂRȚIREA lumii în țări bogate și țări sărace, lichidarea marilor decalaje economice și sociale, lichidarea subdezvoltării — necesitate stringentă a dreptății și echității internaționale, a însăși cauzei progresului și civilizației pe planeta noastră sînt obiective înscrise cu toată claritatea în documentele partidului și statului nostru, ocupă un loc important în gîndirea teoretică și activitatea practică a secretarului general al partidului, președintele R. S. România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, larg cunoscut și unanim apreciat ca unul din inițiatorii conceptului noii ordini economice internaționale, ca unul din promotorii cei mai înflăcărați ai cauzei dezvoltării economice și sociale a tuturor națiunilor.

Pornind de la propria experiență a României și făcînd dovada unei profunde înțelegeri, pe baza contactelor nemijlocite cu realitățile din cele mai diverse zone geografice a conținutului și sensurilor dezvoltărilor pe plan mondial, concepția președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la strategia dezvoltării a fost reafirmată recent în Mesajul adresat celei de-a V-a Conferințe U.N.C.T.A.D. Mesajul, care a fost primit

[1]) Revue de politique internationale, Belgrade, 674, 5.V.1978, p. 31.

cu vie satisfacție și care a generat un larg ecou internațional a subliniat faptul că **„esențial este în primul rînd însuși efortul țărilor rămase în urmă pentru dezvoltarea lor economico-socială accentuată, precum și amplificarea colaborării dintre ele, a întrajutorării în lupta pentru formarea unei baze tehnico-materiale noi, pentru consolidarea independenței lor economice și politice și ridicarea nivelului de trai al maselor"**, iar, pe de altă parte, **„o importanță de prim ordin are făurirea noii ordini economice internaționale, care să ducă la relații de egalitate și echitate, la respectarea dreptului fiecărei națiuni de a fi deplin stăpînă pe bogățiile naționale și de a le valorifica în deplină concordanță cu interesele proprii, la lichidarea hotărîtă a politicii imperialiste și colonialiste, precum și sporirea sprijinului pentru popoarele rămase în urmă din partea statelor dezvoltate economic"**.

Țara noastră a prezentat documentul „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale", difuzat ca Declarație la cea de-a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. din 1975, document care precizează fără echivoc că **instaurarea unei noi ordini economice internaționale „impune înlocuirea vechilor relații de inechitate și exploatare a unor popoare, cu relații noi, bazate pe respectul independenței și suveranității naționale, pe deplina egalitate în drepturi a tuturor statelor, pe neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc, pe dreptul imprescriptibil al fiecărui popor de a-și alege în mod liber orînduirea pe care o dorește, căile dezvoltării economice și sociale"**.

În ceea ce privește lichidarea subdezvoltării, încă din 1970, la sesiunea jubiliară a Adunării Generale a O.N.U., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„este timpul să se treacă de la rezoluții generale despre lichidarea subdezvoltării la măsuri practice, la un program multilateral de sprijinire a eforturilor de progres ale statelor rămase în urmă, program la care țările avansate să-și aducă o contribuție substanțială"**.[2])

În documentul din 1975 se menționează necesitatea unor **programe speciale**, care să prevadă acțiuni concrete privind multiplele aspecte ale dezvoltării economice și sociale", „măsuri în vederea unei creșteri puternice a forțelor de producție, concentrînd în principal eforturile spre **crearea unei industrii naționale puternice, dezvoltarea agriculturii** și — în concordanță cu progresul acestor ramuri — spre **dezvoltarea transporturilor** și a **celorlalte sectoare ale activității economice"**, promovarea formelor superioare de cooperare economică și tehnico-științifică, menite să contribuie la crearea unei baze alimentare și industriale în țările în curs de dezvoltare, la punerea în valoare a resurselor lor naturale, instituirea unui Fond de produse agroalimentare, îndeosebi de cereale, a unui **Fond de dezvoltare** al O.N.U., perfecționări instituționale în cadrul O.N.U. ș.a., idei care au fost însușite de comunitatea internațională, găsindu-și, sub diferite forme, locul în mai multe documente elaborate și adoptate pe plan internațional.

În contextul actual al preocupărilor pentru pregătirea sesiunii extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. din 1980, noile propuneri ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, cuprinse în Mesajul adresat celei de-a V-a Conferințe U.N.C.T.A.D., constituie coordonate de bază ale unei strategii internaționale a dezvoltării pe termen lung.

În acest sens mesajul se referă la **elaborarea unui program de lungă durată** — pînă în anul 2000, cu o primă etapă pînă în 1990 — care să prevadă măsuri de dezvoltare mai intensă a economiei statelor în curs de dezvoltare, elaborarea, în acest cadru, a unor **programe speciale pentru dezvoltarea agriculturii, industriei**, în special a industriei alimentare și textile, precum și a altor ramuri pentru care țările respective dispun de materiile prime necesare, **căilor de comunicație** etc, constituind osatura întregii strategii internaționale a dezvoltării. Se subliniază, de asemenea că ar fi momentul ca un **organism special al** O.N.U., format din țări în curs de dezvoltare, țări socialiste și țări capitaliste avansate, organism deschis participării tuturor statelor, să treacă la pregătirea unui program de lungă durată pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice internaționale, pe care să-l supună dezbaterii și adoptării sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. din 1980. Acest organism ar trebui să treacă, totodată, după cum se precizează în propunerile cuprinse în mesaj, și la elaborarea Cartei privind noile principii ale raporturilor economice internaționale, care să stea la baza colaborării în deplină egalitate și echitate între toate statele și care să fie, de asemenea, prezentată spre adoptare de către O.N.U.

Pe lîngă ramurile și sectoarele de bază ale economiilor naționale, în concepția României sînt avute în vedere și alte componente importante, cum sînt : stabilirea unor raporturi juste între prețurile materiilor prime și ale produselor industrializate, între costurile combustibilului și energiei și ale celorlalte produse, măsuri care să permită dezvoltarea fără restricții vamale a exporturilor de produse industrializate și de alte produse ale țărilor în curs de dezvoltare pe piața mondială, la prețuri avantajoase, măsuri de sporire a asistenței tehnice acordate de țările dezvoltate, de furnizare a noilor descoperiri științifice și tehnice în condiții avantajoase, care să permită popoarelor rămase în urmă să înainteze mai rapid pe calea progresului lor economic și social, reglementarea justă a condițiilor în care își desfășoară activitatea în țările slab dezvoltate companiile străine, în sensul ca aceste țări să aibă o participare efectivă de cel puțin 50 la sută la proprietatea societăților respective.

De importanță imediată este constituirea cît mai grabnică a **Fondului comun de dezvoltare**, care urmează să se alcătuiască prin participarea țărilor industrializate și prin economiile realizate pe baza reducerii cheltuielilor militare, reducere care, — în condițiile propuse de România, de a se efectua în proporții de 10—15 la sută, urmînd ca jumătate să fie alocată pentru ajutorarea țărilor slab dezvoltate — ar asigura anual 20—30 mlrd. dolari. Așa cum precizează mesajul adresat celei de-a V-a Conferințe U.N.C.T.A.D, ajutorul ar trebui să fie acordat în primul rînd țărilor în curs de dezvoltare cu un venit național anual pe locuitor de 500—600 dolari, care alocă cel puțin 20 la sută din venitul național pentru propria dezvoltare și care nu cheltuiesc mai mult de 4—5 la sută din venitul național pentru înarmare.

Totodată, apare necesar să se definitiveze și să intre în vigoare, cît mai repede, **Programul integrat pentru materii prime** și să se grăbească constituirea **Fondului comun de finanțare a acestui program.**

O importanță deosebită în procesul de lichidare a subdezvoltării au, în concepția României, **întărirea unității și solidarității țărilor în curs de dezvoltare**, intensificarea colaborării și cooperării dintre ele, a întrajutorării lor reciproce, în vederea soluționării cu forțe comune a problemelor progresului economico-social. România consideră că este de cea mai mare însemnătate să se creeze un **organism permanent al statelor în curs de dezvoltare** care să trateze cu cele dezvoltate, în mod organizat și în condiții de deplină egalitate, problemele relațiilor dintre ele. De asemenea, țara noastră a propus organizarea de către „Grupul celor 77" și țările nealiniate a unei **reuniuni a țărilor în curs de dezvoltare**, înaintea sesiunii speciale din 1980, în vederea stabilirii unei concepții clare și a unui program unitar de acțiune.

În ansamblu, se conturează necesitatea ca sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. din 1980 să adopte o nouă strategie internațională a dezvoltării sub forma unui **document** clar, angajant pentru toate statele și organismele internaționale, care să definească principiile, orientările și căile pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unor relații economice internaționale de tip nou, bazate pe deplină egalitate și echitate.

Preocupările pentru pregătirea și adoptarea noii strategii internaționale a dezvoltării trebuie să rezerve un loc corespunzător **urmărilor și continuității sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. din 1980**, creării unor mecanisme adecvate de urmărire a modului de aplicare a documentelor ce vor fi adoptate și de inițiere, pe baze largi democratice, a unor măsuri suplimentare care să garanteze îndeplinirea obiectivelor propuse.

Se impune, o dată în plus, precizarea că în condițiile accentuării interdependenței economice dintre state, cînd nici o țară nu se poate izola de procesele economice mondiale, „constituie o înaltă îndatorire a tuturor statelor, a tuturor popoarelor de a-și uni și mai strîns eforturile, de a conlucra tot mai activ, pe bază de deplină egalitate și înțelegere, pentru a asigura soluționarea constructivă a tuturor problemelor de care depinde progresul și pacea omenirii contemporane".

Noua ordine economică internațională și implicit strategia internațională a dezvoltării trebuie înțelese, după cum preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „ca o formă de colaborare nouă între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate, care să asigure progresul mai rapid al țărilor rămase în urmă și, totodată, stabilitatea economiei mondiale"** [3]), pentru a se ajunge, ca fiecare națiune să se bucure din plin de cuceririle civilizației, într-o lume mai bună, mai dreaptă.

dr. George MARIN

---

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 5, Ed. politică, 1971, p. 166—167.

[3]) **Nicolae Ceaușescu**, op. cit., vol. 16 Ed. politică, 1979, p. 149.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

OCDE și prețul petrolului

„PREȚUL petrolului creează perspective sumbre pentru creștere și inflație" arată un recent raport al OCDE, insistînd în concluzie asupra necesității de a se trece la un program sever de economii în domeniul energetic. Realizat înainte de ultima majorare a prețurilor la petrol, studiul OCDE sugera economii de energie de 3,5% din cererea totală de petrol a țărilor membre pînă în 1985. Ulterior, însă, se pare că specialiștii au fost puși în situația de a-și revizui aprecierile în legătură cu acest cuantum, noua creștere a prețurilor la combustibilul energetic fiind de natură să influențeze mult mai serios trendul de creștere economică. Plecînd de la previziunile raportului, cotidianul britanic de specialitate Financial Times apreciază că țările OCDE vor trebui să plătească în 1979 cu 35% mai mult pentru petrolul importat față de 1978, și comparativ cu o creștere de 23% estimată anterior creșterii prețurilor. Astfel, se apreciază că balanțele de plăți vor înregistra deficite estimate la 40 mlrd. dolari — total țări OCDE — în semestrul doi al anului curent, față de 21 mrd. dolari cît se prognozase inițial și față de un deficit de 10 mlrd. dolari în primul semestru al anului.

Inflația se pare că va atinge o rată de creștere de 10% pe ansamblul OCDE în al doilea semestru 1979, față de 7,5% cît se înregistra în semestrul unu și aproape 7% pe întregul an 1978.

Prognoze pentru țările nordice

ECONOMIA țărilor nordice va crește, în acest an și în următorul, cu o rată mai mare decît a multor alte țări membre ale O.C.D.E. după ce, în ultimii trei ani creșterile au fost sub media O.C.D.E. Potrivit prognozei specialiștilor de la Nordic Economic Outlook, media creșterilor P.N.B. va fi de 4% în 1979 și 3,75% în 1980 pentru Norvegia, Danemarca, Suedia și Finlanda, ultimele două urmînd să înregistreze creșterile cele mai accentuate. Această estimare este mai optimistă decît cea realizată de aceiași specialiști cu șase luni în urmă cînd pentru țările respective se prevedea în 1979 o medie a creșterilor de 3%, înviorarea fiind pusă pe seama, în special, a unor factori cum ar fi creșterea investițiilor în bunuri de echipament, subvenții guvernamentale în sprijinul dezvoltării industriale, reducerea importurilor. Se pare, de asemenea, că la acest spor suplimentar în procentul de creștere vor contribui într-o măsură mai mare investițiile particulare — în special în Danemarca și Norvegia.

În ceea ce privește inflația, potrivit sursei citate se va înregistra o accelerare în Danemarca și Suedia, iar în Finlanda se speră că creșterea prețurilor nu va depăși 7—8%, cel puțin pentru 1979.

Evoluții pe piața americană a mașinilor-unelte

POTRIVIT analizelor specialiștilor din cadrul grupului industrial Merill Lynch din S.U.A., începînd cu acest an pe piața americană a mașinilor-unelte începe să se semnaleze fenomenul de suprasaturare, care se va accentua în 1980. Prognozele grupului Merill Lynch își bazează concluziile pe analiza evoluției investițiilor care redă următoarea situație : începînd cu 1975 s-a constatat o tendință de creștere continuă a investițiilor care au atins plafonul maxim în trimestrul IV al anului trecut. Ulterior, ritmul de creștere a început să se diminueze astfel că de la 63 la sută în trimestrul I 1979 în continuare se prevăd — plecîndu-se de la estimări în cifre reale, ajustate de influența inflației — niveluri de 3,6 la sută în trimestrul II, 3,2 la sută în trimestrul III și 0,9 la sută în trimestrul IV.

În ceea ce privește beneficiile nete, deși superioare pe ansamblu în raport cu cele ale anului trecut (100,19 mlrd. dolari față de 96,93 mlrd. anterior) pe trimestre creșterea va înregistra o tendință clară de declin pînă la sfîrșitul anului.

Printre firmele care își vor menține încă o situație relativ stabilă în acest început de criză, sînt menționate : Bearings Inc., White Consolidated, Deere, Cooper Industries și altele.

Orientări în dezvoltarea economică

Senegal : strategia dezvoltării industriale

DUPĂ UN STADIU de dezvoltare a industriilor de substituire a unor importuri (perioada 1961—1970) și deceniul 1971—1980 caracterizat prin înființarea de industrii orientate spre export, continuarea dezvoltării industriei senegaleze urmează să străbată în perspectiva anilor 1985 și 1990 un al treilea stadiu, mai puțin dependent de conjunctura pieței externe, acela al industriilor integrate. Dezvoltarea de astfel de industrii pornește de la cele trei categorii de resurse, materiile de care dispune țara : vegetale (cereale, trestie de zahăr, bumbac, arahide, lemn și bambus, fructe, legume, alge) ; animale (pește, piei de animale) ; minerale (fosfați, fier, calcar, argilă, sare, țiței și gaze naturale).

Pe baza resurselor vegetale sînt vizate întreprinderi integrate pentru : orez, amidon de porumb, zahăr, drojdie de bere, alcool și oțet, conserve de legume, preparate de fructe, tratarea nucilor de caju, ulei, turte oleaginoase, detoxinizate, țesături, imprimeuri, confecții textile, lenjerie, preparate de măcelărie, prelucrarea lemnului, pastă de hîrtie și tratarea algelor. Prin utilizarea resurselor animale se preconizează înființarea de întreprinderi integrate pentru : pește congelat și conserve din pește, făină din pește, prelucrarea pieilor.

Pe baza resurselor minerale, industriile integrate au în vedere : fosfați de calciu și fosfați de aluminiu, acid fosforic și derivate, îngrășăminte compuse, exploatarea minereului de fier, siderurgie, turnătorie, demolări de nave și colectarea de fier vechi (în special de la nave scoase din uz), var, clincher, ciment, argilă, produse de cărămidărie, produse ceramice, produse petrochimice, materiale plastice, sare, sticlărie precum și exploatarea și tratarea nisipurilor titanifere de pe litoral.

Acest proces începe chiar în decursul actualului plan național 1977—1981 care alocă în domeniul industrial investiții de 100 miliarde franci CFA (215 franci CFA = 1 dolar) din care 86 miliarde pentru industria extractivă și industria prelucrătoare, 11 miliarde pentru industria energiei electrice și 3 miliarde pentru industriile artizanale (investițiile totale ale planului se cifrează la 598 miliarde franci CFA). Dacă în actualul plan PIB va spori într-un ritm de 5,5—6 la sută pe an, industria va cunoaște un ritm de creștere de 8 la sută în medie pe an.

Relațiile economice dintre România și Senegal se diversifică continuu pe baza acordurilor încheiate între cele două țări privind atît schimburile comerciale cît și cooperarea economică, tehnică, științifică și în domeniul transporturilor. Livrările românești cuprind o gamă diversă de produse pornind de la cele ale industriilor ușoare și terminînd cu cele ale industriei constructoare de mașini cum ar fi: televizoare, radioreceptoare, aparatură electrică, utilaj agricol, autovehicule etc.

Marin FRÎNCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 23—27 IULIE, dolarul S.U.A. a înregistrat o revenire, mai accentuată în final, pe un fond caracterizat prin mișcări oscilatorii relativ ample de forma unei linii frînte. Evoluția respectivă a fost încurajată de mai multe elemente : proiecțiile relativ optimiste făcute de experți asupra balanței de plăți a S.U.A. în anul 1980, reducerea deficitului balanței comerciale a S.U.A. pe luna iunie, precum și o nouă confirmare a creșterii dobînzilor pe piața internă. Săptămîna a fost caracterizată, ca și intervalele precedente, de intervențiile băncilor centrale pentru sprijinirea dolarului S.U.A.

Fondul crizei energetice pare că sprijină mișcarea ascendentă a **lirei sterline** în raport cu restul valutelor occidentale. Descoperirile de noi zăcăminte petroliere în Marea Nordului anunțate în acest interval, nivelul ridicat al dobînzilor pe piața internă, măsurile de desnaționalizare au contribuit la creșterea cursului lirei sterline care a atins în raport cu dolarul un maxim cu peste 2% peste închiderea precedentă, la un nivel de 2,3290 dolari/1 liră. După ce în prima parte a intervalului a înregistrat o repreciere pînă la circa 1,6245 franci/1 dolar, **francul elvețian** a cedat teren cotînd la închidere la circa 1,6450, cu circa 0,50% sub nivelul de referință. **Marca vest-germană** a evoluat în majoritatea timpului în apropierea închiderii precedente pentru ca, după publicarea excedentului major al balanței comerciale a R.F.G. pe luna iunie să înregistreze o slăbire, cu circa 0,75% sub nivelul anterior, la un curs de închidere de aproximativ 1,8225 mărci / 1 dolar. **Francul belgian** a atins extreme ale intervalului situate la 28,90 și respectiv 29,15 franci/1 dolar la închidere.

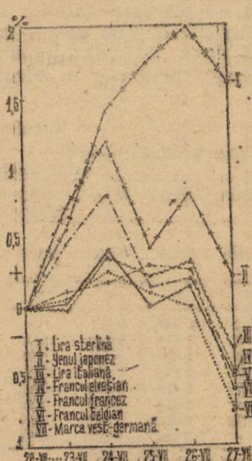

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 23—27 VII, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 20 VII a.c.

Francul francez a avut o mișcare descendentă în cadrul intervalului, de circa 1%, de la 4,2040 la circa 4,2400 franci/1 dolar la închidere. **Lira italiană** fără a suferi influențe deosebite, continuă să se situeze pe o poziție conducătoare în cadrul „șarpelui" vest-european și a înregistrat în acest interval un recul de numai 0,3% în raport cu săptămîna anterioară la un curs de circa 818,50 lire/1 dolar. **Yenul japonez** a reacționat favorabil la majorarea taxei scontului hotărîtă în acest interval de Banca Japoniei. După ce a atins un maxim de circa 213,70 yeni/1 dolar, moneda japoneză a închis la 215,75 yeni/1 dolar.

Pe piața eurodepozitelor, nivelul dobînzilor la perioada de 6 luni a fost la circa 11,25% la eurodolarii S.U.A., 2,1875% la eurofrancii elvețieni și de circa 7% la euromărcile vest-germane.

Piața aurului a continuat să înregistreze creșterea prețului metalului galben pe un fond oscilant al evoluției cursurilor. Cel mai înalt fixing de pînă în prezent la Londra a fost stabilit la 307,00 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

RESPONSABILITATE ÎN VALORIFICAREA UNEI IMPORTANTE SURSE ENERGETICE: GAZELE NATURALE

● Rezervele de gaze naturale în scădere ● Pierderi încă prea mari: 15% din producția mondială ● „Rezervele" tehnologiilor de extracție și utilizare ● Preocupări pentru „reflectarea reală a costurilor"

BOGĂȚIE NATURALĂ de importanță fundamentală, importantă sursă energetică, gazele naturale constituie din ce în ce mai mult obiectul unor preocupări prioritare în întreaga lume. Acest fapt este cu atît mai pregnant cu cît, în prezent și în perspectivă omenirea este confruntată cu necesitatea utilizării cu maximă eficiență și chibzuință a resurselor energetice clasice de care dispune. Eforturile de economisire a acestei materii prime energetice care, alături de petrol și cărbune constituie o condiție de bază a unei dezvoltări economice echilibrate a tuturor țărilor sînt ușor de înțeles: potrivit unor estimări recente [1]), deși rezervele mondiale dovedite de gaze naturale s-au dublat în ultimii zece ani — ajungînd la 64 000 miliarde mc —, dacă se are în vedere că exploatarea actuală atinge 1 500 mrd. mc pe an și consumul va ajunge la circa 4 000 mrd. mc în anul 2000, **lumea dispune de rezerve numai pentru următorii 42 ani.**

Decalaje între exploatare și consum

ÎN ACTUALA CONJUNCTURĂ cercetările se îndreaptă cu perseverență în direcția identificării de noi rezerve pe plan mondial. Unele rezultate au apărut deja: rezervele S.U.A. sînt prevăzute să crească de 4 ori pînă în anul 2000; zona arctică a Canadei se speră să sporească cu o treime rezervele țării; estimări similare există în Iran și Arabia Saudită. Dar acestea nu reprezintă decît ușoare modificări, care nu sînt de natură să liniștească omenirea în legătură cu perioada în care se mai poate bizui pe gaze naturale pentru satisfacerea necesităților sale de prim ordin în domeniul energetic.

Se constată însă (vezi tabelul nr. 1) că principalul producător[2]) — Statele Unite — a regresat continuu pînă în 1976, revenirea ulterioară nefiind încă la nivelul anului 1971; producția Italiei a fluctuat revenind în apropierea cifrelor din anul de bază, iar sporurile altor țări — R. F. Germania, Anglia, Venezuela — sînt puțin semnificative în raport cu cererile mereu majorate pe plan mondial.

Caracteristica previzibilă a pieței — afirmă specialiștii — o constituie faptul că dacă pînă la sfîrșitul actualului deceniu nu vor apare încă probleme cu totul deosebite în ceea ce privește oferta, se va constata însă, ca tendință reducerea relativei independențe americane și vest-europene de importul de gaze naturale. Iată, spre exemplu, în cazul Europei occidentale, în 1990 importurile se pare că vor ajunge la 110 mrd. mc față de numai 25 mrd. mc în 1977. (Numai pentru Piața comună importul din țări terțe în 1980 va acoperi 25% din necesarul de gaze naturale al țărilor comunitare, în 1985 această pondere urmînd să urce deja la 35% — respectiv, 93 mil. t echivalent petrol). În ce privește producția vest-europeană, se apreciază că aceasta ar putea crește de la 180 mrd. mc în 1978 la 225 mrd. mc în 1990 urmînd apoi să scadă sensibil astfel ca la sfîrșitul secolului să ajungă la numai 130 mrd. mc pe an.

Olanda și Anglia, care asigură în prezent aproximativ 50% din nevoile țărilor Europei occidentale, în 1985 își vor reduce ponderea la 33% și acest nivel va continua să se diminueze în perspectiva anului 1990 datorită creșterii consumului intern în aceste două țări.

În ceea ce privește balanța energetică, în Europa de vest gazele naturale reprezintă circa 17% din totalul cererii de energie primară, în timp ce în S.U.A. acestea reprezintă aproape 26% (mai mult de jumătate cu destinații de consum casnic). Specialiștii apreciază [3]) că în cazul Statelor Unite, în deceniul următor se va adînci considerabil diferența dintre exploatări interne și consum, problemă care nu va putea fi corectată fără a se apela la alte surse energetice sau la importul de gaze prin conducte sau lichefiate.

Prețurile și economisirea — probleme acute pe plan mondial

DUPĂ CUM MENȚIONAM, disponibilitățile mondiale limitate de resurse de gaze naturale au avut ca un efect firesc creșterea tot mai accelerată a prețurilor.

Mai întîi ar trebui arătat că există diferențieri serioase la prețurile interne franco-sondă, de la o zonă la alta, determinate de o serie de factori ce țin de condițiile de exploatare, tehnologii disponibile, dotare tehnică etc. Astfel, dacă în regiunea Golfului Persic și Africa de nord prețurile se situează la 2—4 dolari/ 1 000 mc, în schimb, în alte părți ale globului — de exemplu în Australia — acestea se ridică la aproape 10 dolari/1 000 mc.

Dacă se analizează dinamica prețurilor interne franco-sondă la gazele naturale în perioada 1970—1978 se constată creșteri importante: de 5,48 ori în Franța — 97,69 $/1 000 mc față de 17,93 $ S.U.A./1 000 mc în anul 1970; de 3,4 ori în S.U.A. — 20,5 $ față de 6,8 $. Datele relevă discrepanțe mari între nivelul prețurilor interne franco-sondă practicate în cele două țări la gazele naturale, diferențe datorate parțial și faptului că puterea calorifică și condițiile de exploatare a gazelor sînt

Tabelul nr. 1

Producția de gaze naturale în principalele țări producătoare *)

— mii teracalorii —

Ani	ȚĂRI / Putere calorifică Kcal/mc	Canada 8 900	R.F.G. 8 400	Iran 9 400	Italia 9 150	Olanda 8 465	U.R.S.S. 8 330	S.U.A. 9 146	Marea Britanie 9 485	Venezuela 10 145
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10
1971		553	132	147	122	368	1 769	5 617	—	—
1972		624	153	167	130	491	1 844	5 619	251	96
1973		667	168	187	140	597	1 969	5 591	272	115
1974		653	173	208	140	709	2 175	5 274	329	118
1975		668	160	205	133	763	2 410	4 950	342	114
1976		673	161	211	143	807	2 674	4 997	362	118
1977		703	152	233	126	733	2 890	5 003	374	115
1978		677	171	—	—	—	3 102	5 531	353	—

*) „Bulletin mensuel de statistique", Nations Unies, ianuarie și mai 1979

[1]) Raportul președintelui Uniunii internaționale a industriei gazelor naturale, James W. Kerr, la cea de-a 141-a Conferință mondială pentru gaze naturale. Toronto, iunie 1979.

[2]) Locul principal în extracția gazelor naturale în țările occidentale îl dețin : S.U.A., cu 568 mrd. m c în 1977 (58% din totalul mondial) urmate de Olanda — 97 mrd. m c, (9,6%), Canada — 81 mrd. m c (8,2%), Anglia — 40 mrd. m c (4,1%).

Primul loc în totalul exportului în anul 1977 l-a ocupat Olanda (56 miliarde m c sau 48,3% din volumul total de gaze naturale exportate) ; Canada a exportat în același an 28 miliarde m c gaze naturale (24% din totalul exportului), consumatorul principal al gazului natural canadian fiind S.U.A.

[3]) O nouă reevaluare a gazului metan. Petroleum economist, aug.—sept. 1978.

deosebite de la țară la țară (tabelul nr. 2).

Ca urmare a influenței crizei energetice se constată începînd cu ultimii ani o majorare substanțială și a prețurilor de comercializare. De exemplu, în Canada nivelul prețului de export a fost în 1977 de 72,21 dolari/1 000 mc față de 12,07 în 1973, reprezentînd o creștere de 5,98 ori; în Olanda, în 1977, prețul de export a fost de 45,38 dolari față de 14,59 dolari, adică o majorare de 3,11 ori. Prețul cu care R.F.G. a importat gazele naturale din Olanda în anul 1977 a fost de 51,78 dolari/1 000 mc, față de 15,91 dolari/1 000 mc la nivelul anului 1973, un spor de 3,25 ori (vezi graficul).

După cum era firesc, actuala criză energetică a determinat intensificarea acțiunilor de economisire a acestei resurse energetice, paralel cu luarea unor măsuri de majorare a prețurilor de consum, în scopul utilizării cît mai raționale a gazelor naturale. Așa, de exemplu, în S.U.A. de la 1 decembrie 1978 au intrat în vigoare noile reglementări de prețuri la gazele naturale. Prețul intern al gazelor naturale extrase din sondele noi deschise a crescut, ajungînd la 1,63 dolari/1 000 picioare cubice (1 p.c. = 0,283170 mc) în comparație cu limita stabilită anterior de 1,52 dolari. Pînă în 1985, prețurile franco-sondă la gazele obținute din zăcămintele noi vor crește, potrivit prognozei făcute de guvernul S.U.A., la 3,86 dolari/1 000 p.c.

În Anglia, Comisia de prețuri a Corporației britanice a gazelor a trecut deja din luna aprilie a acestui an la majorarea prețului la combustibilul destinat consumatorilor industriali, intenționînd inițial să mențină neschimbat prețul gazelor destinate consumului casnic (deja majorat în anul 1978). Recent însă, un raport special al Comisiei a readus în actualitate această problemă, pronunțîndu-se pentru necesitatea instituirii unui **„preț real al gazelor naturale și electricității"**. Raportul menționat[4]) arată că gazele naturale sînt singurul combustibil care, deși în 1978 a asigurat 47,3% din necesarul de energie al populației (față de 32,3% în 1973), a înregistrat prețuri în scădere continuă, în perioada 1976—1979, consumatorii particulari fiind scutiți de a plăti adevăratul preț al gazelor pe care le utilizează la domiciliu. În același timp, o reașezare a prețurilor — susțin specialiștii britanici — ar însemna reflectarea reală a costurilor unei resurse naturale care este din ce în ce mai scumpă și atît de limitată ca disponibilități.

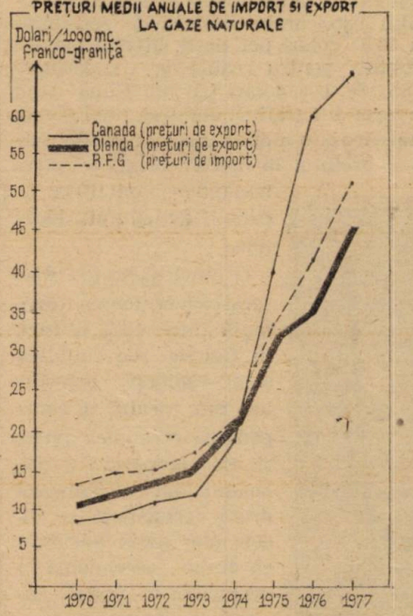

Sursa : BIKI supliment, nr. 2 1978 ; „Bulletin mensuel de statistique", Nations Unies, janv. 1979.

Pe de altă parte, ultima conferință mondială a gazelor ținută sub auspiciile Uniunii internaționale a industriei gazelor naturale a atras, la rîndul ei, atenția asupra eforturilor — și necesității ca aceste eforturi să fie amplificate — în direcția sporirii producției pe calea utilizării de noi tehnologii. Prin utilizarea unor tehnologii moderne trebuie, astfel, să se urmărească în primul rînd reducerea pierderilor de energie ca urmare a arderilor deasupra zăcămintelor — pierderi estimate la 15% din producția mondială. Folosirea unor noi utilaje ar putea, de asemenea, să fie folosite pentru exploatarea mai eficientă a zăcămintelor, iar stațiile de compresiune să folosească uriașele cantități de căldură care se pierd în prezent. Se impune, totodată, o mai mare preocupare pentru a se realiza exploatări mai intense a gazelor naturale din zăcămintele carbonifere, pentru gazeificarea cărbunelui de pămînt, gazeificarea turbei și a șisturilor bituminoase — sublinia raportul organizației amintite.

Actuala criză energetică pune astfel în fața omenirii, cu o deosebită acuitate, problema economisirii acestei importante surse energetice. Un recent raport al Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.) avertizează că viitorul va confrunta lumea cu o serioasă penurie atîta timp cît nu se iau măsuri pentru echilibrarea cererii și ofertei, atîta timp cît principalele țări industrializate nu vor trece la reducerea consumului ridicat actual.

Este firesc ca astfel de priorități să se afle în centrul atenției în țara noastră, fiind un merit incontestabil al conducerii partidului nostru de a fi sesizat și atras atenția încă de mult asupra necesității unor acțiuni ample de economisire. Odată cu grija de a se asigura resursele de energie necesare dezvoltării economico-sociale a țării, era normal să fie reglementate problemele consumului și regimul prețurilor. Menținerea neschimbată a prețurilor o perioadă îndelungată a creat o situație anacronică, o necorelare cu costurile și creșterea retribuției oamenilor muncii, un decalaj față de prețurile pieței internaționale.

Recentele măsuri vin astfel să împiedice risipa și consumul irațional, să stimuleze spiritul gospodăresc la consumatorii individuali și la nivelul unităților economice, al instituțiilor, pentru a se asigura cetățenilor condiții normale de viață, pentru realizarea programului de creștere mai accentuată a nivelului de trai.

Document de amplă perspectivă, proiectul Programului-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000, cuprinde într-un cadru larg și profund direcțiile în care cercetarea științifică trebuie să acționeze pentru rezolvarea marilor probleme ce stau în fața economiei noastre sub raportul producției și consumului de energie.

Proiectul Programului-directivă pune în fața specialiștilor sarcini vizînd investigarea proceselor de formare biologică a hidrocarburilor, în scopul reproducerii accelerate a acestora, obținerea de tehnologii de gazeificare subterană pentru punerea în valoare a rezervelor de cărbune neexploatabile prin minerit. Vor fi realizate instalații automatizate pentru captarea, separarea, măsurarea și transportul gazelor în sistem închis, în vederea reducerii pierderilor ; o atenție sporită va fi acordată înmagazinării subterane a gazelor în zone apropiate marilor consumatori. Aceste măsuri, precum și o serie de alte acțiuni în domeniul utilizării, al introducerii de tehnologii moderne exprimă atenția deosebită pe care partidul nostru o acordă unor probleme cărora întregul nostru popor este chemat să le răspundă cu cea mai înaltă responsabilitate, în concordanță deplină cu interesele vitale ale dezvoltării noastre economico-sociale și ale creșterii nivelului de trai material și spiritual.

Rodica BĂLĂNESCU
Emilian STANCU

Preț mediu pe 1 gigacalorie/1 000 mc la gaze naturale în diferite țări*)

— în dolari S.U.A. —

Ani	TĂRI	FRANȚA	S.U.A.	CANADA	OLANDA	R.F.G.
	Puterea calorifică Kcal/m.c.	9 100	9 146	8 900	8 465	8 400
		Preț intern franco-sondă	Preț intern franco-sondă	Prețuri medii anuale de export franco-graniță		Preț mediu de import franco-frontieră
1966		—	0,61	0,93	1,59	—
1967		—	0,61	0,90	1,48	—
1968		—	0,63	0,96	1,46	—
1969		—	0,65	0,97	1,34	—
1970		1,97	0,66	1,05	1,31	1,60
1971		2,44	0,70	1,10	1,40	1,60
1972		2,74	0,72	1,21	1,45	1,71
1973		3,10	0,83	1,36	1,72	1,89
1974		5,07	1,17	2,06	2,38	2,62
1975		5,98	1,72	4,40	3,66	3,81
1976		7,08	2,24	6,79	4,26	4,94
1977		8,45	—	8,11	5,36	6,16
1978		10,74	—	—	—	—

*) Date prelucrate din „Bulletin mensuel de statistique", Nations Unies, ianuarie 1979

[4]) Vezi articolul „A true cost for gas", Financial Times, 20 iulie 1979.

MONDORAMA

Petrolul — escalada prețurilor

RECENTA majorare a prețurilor la petrol, hotărîtă de țările membre ale O.P.E.C., a situat prețul minim al petrolului ușor arab (calitate de referință) la 18,5 dolari per baril, nivelul maxim stabilit pentru calitățile superioare fiind de 23,5 dolari barilul. După cum se vede din graficul alăturat, anul acesta marchează o a doua creștere substanțială a prețului la petrol brut pe piața mondială capitalistă în cursul actualului deceniu.

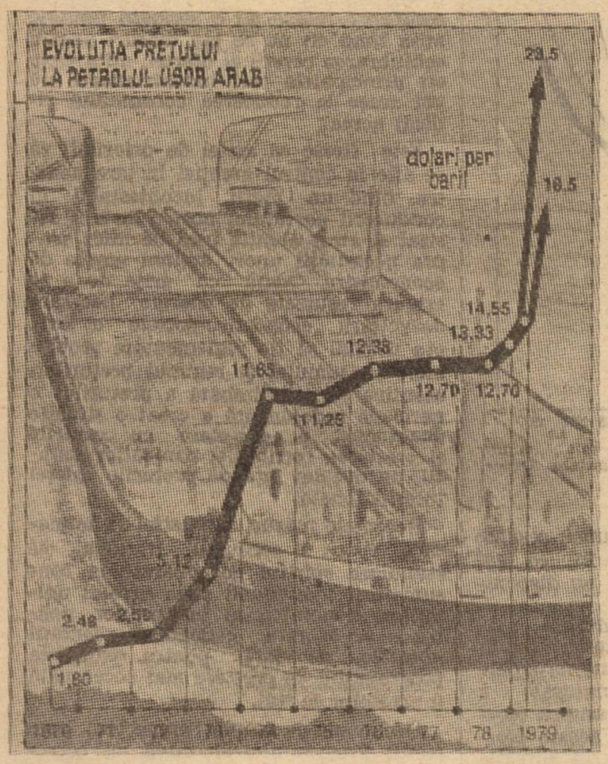

O bună parte din majorarea menționată (estimată între 42% și 66%, în funcție de calitatea și proveniența petrolului) este menită să compenseze eroziunea puterii de cumpărare a dolarului, dar — opinează presa occidentală — nu este mai puțin adevărat că curba ascendentă a prețurilor la petrol, corelată cu active tendințe speculative în acest domeniu, determină o accentuare a climatului de insecuritate pe piața mondială a resurselor energetice, punînd în același timp în mod imperativ problema unei revizuiri drastice a politicilor energetice practicate pînă în prezent.

Se constată că — în condițiile stagnării sau reducerii cantităților de petrol și gaze extrase, prelucrate sau vîndute — atît profiturile principalelor companii petroliere cît și dividendele plătite acționarilor au sporit anul trecut (cu 9%, respectiv 7%) față de nivelul din 1977. La baza acestei evoluții stă afluxul crescînd de încasări din operațiunile efectuate în țară cît și peste hotare, datorită majorării prețurilor la petrol și produsele petroliere.

R. S. Albania: caratele industrializării

ȚARĂ cu o economie înapoiată, preponderent agrară înainte de război (producția industrială reprezenta doar o zecime din cea — cumulată — a industriei și agriculturii), Albania a depus un mare efort în anii construcției socialiste pentru dezvoltarea complexă a industriei. Efort exprimat, între altele, prin creșterea ponderii acumulării în venitul național de la 25,6% în cursul primului cincinal (1951—1955) la 35% în cincinalul actual (1976—1980). Ca urmare, volumul producției industriale a crescut în cel de al cincilea cincinal de 9,4 ori, în raport cu nivelul atins în primul cincinal, și cu încă 26% în anii 1976—1978.

Concomitent s-a îmbunătățit repartiția teritorială a producției industriale, pe seama implantării noilor obiective cu prioritate în regiunile mai puțin dezvoltate. Astfel, dacă în perioada 1960—1975 producția industrială globală a țării a sporit de 3,9 ori, în districtul Skrapar creșterea a fost de 25,4 ori, în districtul Kruja — de 24,3 ori, în districtul Kukes — de 19,5 ori, ș.a.m.d.

Consum de lemn — realități și perspective

LA MIJLOCUL actualului deceniu producția mondială de lemn depășea 2 miliarde metri cubi, mai bine de jumătate fiind destinată industrializării. Lemnul pentru foc continuă să dețină o pondere mare (44%), țările în curs de dezvoltare situîndu-se în acest sens în frunte cu un consum de 90% din producția lor de lemn.

În timp ce la nivel mondial lemnul asigură numai 6% din totalul energiei comercializate (echivalent cărbune), iar în statele cu economie avansată doar 1% (cu o pronunțată tendință de scădere), în țările din Africa și Asia de est și sud-est această pondere se situează în jur de 75%, respectiv de 45% (cu o creștere anuală de 2,1% în perioada 1961—1975). Ponderea lemnului provenit din pădurile tropicale a crescut sensibil atît în producția cît și în consumul mondial, concomitent cu creșterea în ritm comparativ mai accelerat a producției de lemn de rășinoase.

Tendința consumului mondial de lemn
(mil. mc echivalent lemn rotund)

Tipul de produs	1962	1975	1980	1985
Cherestea	590,0	723,7	775,8	829,3
Panouri și plăci	65,5	152,7	200,0	255,3
Hîrtie și carton	217,5	441,6	572,2	742,4
Alte produse	176,0	170,0	169,0	168,0
Total lemn industrial	1 049,0	1 488,0	1 717,0	1 995,0
Lemn de foc	1 017,0	1 036,0	1 049,0	1 064,0
TOTAL	2 066,0	2 524,0	2 766,0	3 059,0

Cererea mondială de lemn industrial a sporit în intervalul 1962—1975, într-un ritm mediu anual de 2,7%, prevăzîndu-se că rata creșterii va ajunge în perioada 1975—1985 la 3% (vezi tabelul). Ultimii ani marchează o diminuare a cererii pentru lemn de cherestea, ca urmare a utilizării lemnului sub alte forme : plăci aglomerate, plăci fibrolemnoase, panouri etc.

Beneficiari ai... crizei petrolului

CRIZA PETROLULUI a permis unora realizarea de profituri sporite. Fapt demonstrat, de exemplu, de bilanțul activității principalelor companii transnaționale americane (Exxon, Gulf Oil, Mobil Oil, Socal și Texaco), oglindit în cifrele din tabelul de mai jos :

Indicatorul	U.M.	1977	1978
Livrări de petrol (inclusiv gaze lichefiate)	mil. t	813,20	754,15
Petrol prelucrat	mil. t	669,55	662,35
Vînzări de produse petroliere	mil. mc	745,80	756,90
Vînzări de gaze naturale	mil. mc	215,56	213,27
Profitul net	mil. dol	6 088	6 638
Profitul net, raportat la capitalul propriu	%	12,0	12,2
Dividende plătite	mil. dol	3 060	3 277

Sursa : B.I.K.I. nr. 34/1979.

Eficiența tîrgurilor internaționale

EVALUAREA științifică a eficacității tîrgurilor, saloanelor și altor manifestări expoziționale, îndeosebi a celor cu caracter internațional, întîmpină dificultăți obiective, întrucît ampla varietate a funcțiilor și obiectivelor acestui gen de manifestări comerciale n-a permis pînă în prezent elaborarea unui sistem unitar de măsurare.

Considerînd că aprecierea eficacității tîrgurilor numai pe bază de criterii pur economice (de pildă, în funcție de cifra de afaceri realizată), uzuală în diferite țări capitaliste nu este satisfăcătoare, specialiștii cehoslovaci au elaborat un proiect-model de evaluare a eficienței respective pentru economia națională a unei țări socialiste. El pornește de la rolul politico-economic, industrial și tehnic al tîrgurilor, luînd în considerare criterii de apreciere, cum sînt : rezultatele comerciale, intensitatea contactelor comerciale, desfacerea produselor mai puțin vandabile, îmbunătățirea prețurilor și condițiilor de plată, inițiative de cooperare și specializare, gradul înnoitor al exponatelor prezentate, publicitatea în presa străină ș.a. Aplicarea în practică și perfecționarea acestui model va contribui, după opinia specialiștilor, la îmbunătățirea organizării și gestiunii activităților expoziționale.

GLOSAR

Tranzacții valutare la termen

PRACTICA încheierii de tranzacții valutare la termen — cunoscute sub denumirea engleză de „Forward Exchange Transactions" — are o vechime de cîteva secole. După unii autori, asemenea tranzacții se făceau încă în secolul 14.

Nevoia tranzacțiilor valutare la termen izvorăște din fluctuațiile cursului de schimb. Spre exemplu, dacă un comerciant francez cumpără bunuri din Anglia pe care urmează să le achite în lire sterline peste trei luni, el are riscul ca între timp lira sterlină să se reprecieze și deci să fie nevoit să plătească mai mulți franci francezi pentru a obține lirele necesare achitării mărfii. Pentru exportatorul englez, riscul este invers, respectiv ca lira sterlină să se deprecieze și să înregistreze pierderi în puterea de cumpărare.

Dorința de protejare împotriva acestui risc a dat naștere la mai multe practici (clauze asiguratorii, indexare etc.), dar cea mai folosită este încheierea unui contract de cumpărare-vînzare a monedei în cauză, la termen. Aceasta înseamnă că importatorul francez, dacă va voi să se acopere de riscul valutar se va împrumuta pe trei luni la banca sa și va cumpăra, plătind imediat, lirele sterline ce-i vor fi eliberate peste trei luni cînd va achita marfa. Cursul pentru astfel de operații se stabilește pe piață, zilnic.

Ca exemplu, în ziua de 30 aprilie 1979, pe piața Londrei, 1 liră sterlină cota la închiderea operațiunilor : la vedere 9,04—9,05 franci francezi ; la termen, 1 lună 9,0125—9,0325 ; la 3 luni 8,9575—8,9775. Rezultă că tendința era de scădere a lirei sterline față de francii francezi care înregistrau o primă de 2,99% pe an la cotația pentru o lună și 3,43% pe an la cotația pentru trei luni.

Cursul la termen se stabilește pe baza cererii și ofertei, provenite în principal din operațiuni de import și export. Un rol mare joacă însă și speculația și operațiunile de arbitraj. Ca exemplu de operațiuni speculative arătăm : media cursului la termen (3 luni) al lirei era la 30 aprilie 8,9675 franci francezi ; un speculator care va aprecia că la 30 iulie cursul la vedere al lirei sterline va fi 9,10 franci va cumpăra lire la termen, 3 luni, în 30 aprilie și le va vinde imediat, cu termen de livrare 30 iulie, acoperind creditul luat pentru cumpărarea lor (aceasta ar fi speculația „à la hausse", cînd se contează pe o creștere a cursului lirei sterline). Speculatorii care vor conta pe scăderea cursului lirei, vor vinde la termen urmînd să cumpere la vedere în ziua plății.

Mulți economiști au prezis o creștere importantă în volum a tranzacțiilor la termen, după generalizarea „flotării" cursurilor de schimb. Totuși acest lucru nu s-a întîmplat, explicația care se dă în mod curent fiind că autoritățile au introdus o serie de restricții și măsuri de control împotriva speculației mai ales în urma falimentelor băncii Herstatt în R.F.G. și Franklin National Bank în S.U.A.

De menționat că mainte de 1971 băncile centrale interveneau pe piața la termen pentru a reduce dimensiunea discontului la moneda națională. După 1973, odată cu generalizarea flotării, intervențiile autorităților au fost mult mai reduse și, atunci cînd s-au făcut, au avut drept scop o majorare a discontului, ceea ce a mărit costul tranzacțiilor la termen. Dacă unii economiști consideră situația prezentă drept satisfăcătoare, iar discontul mare ca un reflex al diferențelor de dobînzi, alții manifestă bănuieli că se acționează pentru devalorizarea monedei respective în scopul creșterii competitivității mărfurilor la export.

Dorel OPRESCU

Ajutorul public pentru dezvoltare

Aldea Vasiliu, Bacău. — Potrivit bilanțului întocmit de Comitetul de Ajutor pentru Dezvoltare (C.A.D.) din cadrul O.C.D.E., în 1978 s-a înregistrat practic, o stagnare a ajutorului public acordat de țările membre ale organizației — care a reprezentat 0,32 la sută din produsul lor național brut, față de 0,31 în 1977 și 0,33 la sută în 1976 — rămînînd, astfel, încă departe de nivelul de 0,7 la sută avut în vedere inițial de O.N.U. Din tabelul alăturat rezultă că numai în cazul primelor patru țări donatoare, ajutorul a depășit 0,7 la sută din P.N.B., cele mai însemnate și constante creșteri înregistrîndu-se din partea Norvegiei. În cazul Franței, deși ajutorul public este în ușoară scădere, se contează pe angajamentele recente ale acestei țări de a-și spori donațiile pînă la concurența a 0,7 la sută din P.N.B.

Ajutorul public pentru dezvoltare

	% din P.N.B.			mil. dolari
	1978	1977	1970	1978
Norvegia	0,90	0,83	0,32	355
Suedia	0,90	0,99	0,38	783
Olanda	0,82	0,85	0,61	1 072
Danemarca	0,75	0,60	0,38	386
Franța	0,57	0,60	0,66	2 689
Belgia	0,52	0,46	0,46	513
Canada	0,52	0,50	0,42	1 053
Australia	0,45	0,45	0,59	491
Anglia	0,40	0,37	0,36	1 226
Noua Zeelandă	0,34	0,39	0,23	55
R.F. Germania	0,31	0,27	0,32	1 984
Austria	0,27	0,24	0,07	156
Statele Unite	0,23	0,22	0,31	4 857
Japonia	0,23	0,21	0,23	2 215
Elveția	0,20	0,19	0,15	176
Finlanda	0,18	0,17	0,07	56
Italia	0,10	0,10	0,16	240
Total C.A.D.	0,32	0,31	0,37	18 308

După Le Monde, 27 iunie 1979

Vărsămintele din sectorul public și particular, precum și donațiile particulare provenind de la cele 17 țări membre ale C.A.D. s-au ridicat, în 1978, la 56,6 miliarde dolari, ceea ce reprezintă 1 la sută din P.N.B. al acestor țări din anul respectiv, față de 1,05 la sută cu un an în urmă. În ceea ce privește structura asistenței pentru dezvoltare se constată, potrivit raportului amintit, diminuarea relativă a ajutorului din surse publice (la 30 la sută în 1978, față de 60 la sută din total în 1960) și sporirea ponderii creditelor acordate prin intermediul băncilor particulare, în condiții oneroase.

Societăți transnaționale

Letiția Olteanu, București. — La recomandarea Consiliului O.C.D.E. a fost adoptat mai recent un document privind determinarea prețurilor practicate de companiile transnaționale pentru transferul de mărfuri, tehnologie și servicii, între societățile-mamă și filialele acestora situate pe teritoriul altor țări. Raportul recunoaște că societățile transnaționale recurg la prețuri de transfer inferioare celor de pe piață pentru a reduce la minimum impozitul plătit statelor de reședință. În acest scop documentul recomandă țărilor membre ale O.C.D.E. să acționeze prin cooperare bi și multilaterală pentru ca administrațiile fiscale să intervină atunci cînd este cazul pentru a ajusta aceste prețuri și a le aduce la nivelul prețurilor libere în vederea unei impuneri corespunzătoare de taxe asupra operațiunilor efectuate.

Desigur, măsurile preconizate nu vizează decît o mai bună protejare a intereselor statelor capitaliste dezvoltate, fără a avea însă intenția de a intra în conflict cu cele ale transnaționalelor. Acest fapt este evidențiat de recomandarea potrivit căreia, date fiind diferențele de la o țară la alta în sistemul de evaluare a prețurilor și în regimul fiscal, „este necesară o mai bună coordonare de natură să evite dubla impunere asupra operațiunilor efectuate de aceste firme".

Amplasare

Virgil Țăranu, București. — Într-o țară industrializată un studiu pe tema care vă interesează a fost efectuat recent de Institutul de cercetări economice din Essen al landului Renania de Nord-Westfalia (R.F.G.). La anchetă au răspuns 352 de mari întreprinderi din Ruhr, cu un total de 430 000 salariați. Întreprinderile respective, aparținînd celor mai diverse ramuri de activitate, au fost solicitate să ierarhizeze, din punctul de vedere al importanței pentru amplasarea unui nou obiectiv industrial, 15 criterii, acordîndu-le între 1 punct (importanță maximă) și 6 puncte (importanță foarte redusă). A rezultat că, în condițiile date ale celei mai industrializate regiuni din R.F.G., pentru întreprinderile în cauză criteriul cel mai important în amplasarea unui nou obiectiv industrial îl reprezintă rețeaua de transport (feroviar, rutier și într-o măsură importantă fluvial), căruia i s-au acordat în medie 2 puncte. Pe locul al doilea ca importanță s-a situat existența unei forțe de muncă calificate (2,2 puncte), iar pe locul trei prețul terenului (2,5), urmat de mărimea impozitelor (2,6). Relevînd importanta mai redusă acordată existenței unei rețele de servicii (productive și neproductive) comentariul institutului din Essen subliniază că în zona respectivă aceasta este larg reprezentată și în consecință nu mai poate avea un rol determinant în amplasarea industriei. Măsurile de politică regională ale statului federal s-au situat, în medie, abia pe locul șase ca importanță, cu 3,2 puncte. Pentru anumite ramuri industriale cunoscînd actualmente o serie de dificultăți, ele reprezintă însă un criteriu esențial.

Africa : conferințe internaționale

Aristița Caraza, Iași. — În ultimele luni în diferite țări ale Africii au avut loc, într-adevăr, numeroase reuniuni internaționale, cu caracter regional, panafrican sau interesînd și țări în curs de dezvoltare din afara continentului.

Dintre aceste reuniuni menționăm **cea de-a doua Conferință a miniștrilor pentru informații din țările africane** (Addis Abeba, 4—10 aprilie), care a adoptat convenția privind înființarea Agenției panafricane de informații.

În același oraș, în prima parte a lunii mai s-a ținut **prima Conferință a miniștrilor transporturilor și telecomunicațiilor din țările africane**, cu participarea reprezentanților a 40 de țări de pe continent, la care a fost dezbătută elaborarea unei strategii comune de dezvoltare a tuturor genurilor de transport, a rețelei de radiodifuziune și televiziune, a serviciilor de poștă și telegraf, precum și desfășurarea acțiunilor legate de „Deceniul transporturilor și telecomunicațiilor în Africa" (1979—1988).

La Lomé (Togo), în a doua parte a lunii mai, au avut loc lucrările **Consfătuirii pe problemele tehnico-științifice** cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare. Organizată de O.N.U., O.U.A., C.E.E. și guvernul țării gazdă, consfătuirea a elaborat un plan de acțiuni care urmează a fi supus Conferinței O.N.U. pentru știință și tehnică în slujba dezvoltării.

Notă : La pag. 8, col. 2, rîndul 21—23 din nr. 30 al „Revistei economice" se va citi : „plan, urmînd ca din valoarea producției ramurilor prestatoare să fie scăzut volumul de servicii pentru populație (cum ar fi în ramura «construcții» valoarea prestațiilor executate...

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 31 din 3 august 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— În lumina orientărilor și măsurilor stabilite de partid pentru economisirea energiei și combustibilului
● Exigențe și priorități în utilizarea resurselor energetice **(Dinu Dragomirescu)** 1
● Proiectarea sistemului energetic în concordanță cu cerințele de economisire a energiei **(dr. ing. N. Armencoiu)** 3
● Accelerarea inovării tehnologice, factor hotărîtor în reducerea consumurilor energetice **(L. Lachsz, O. Tomescu-Fucă)** 4

STRATEGIA PARTIDULUI DE CONSTRUIRE A VIITORULUI ROMÂNIEI SOCIALISTE — SALTUL REVOLUȚIONAR LA O NOUĂ CALITATE

— Un vast program în slujba înfloririi patriei
● O cerință de bază a dezvoltării eficiente a economiei — valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice **(Mircea Pîrjol)** 6
● Rolul și funcțiile sporite ale agriculturii în procesul dezvoltării (II) **(D. Dumitru)** 8
● Tehnologiile de fabricație — mijloc activ de reducere a consumurilor de materii prime și energie **(ing. Ion Crișan)** 10
— 35 de ani de impetuos progres economico-social
● Mutații înnoitoare fundamentale în structura economico-socială a României (III) **(prof. dr. Mircea Bulgaru)** 12
● Laturi calitative în dezvoltarea industrială (I) **(dr. Dan Popescu)** 14

— O nouă expresie a politicii partidului de creștere a nivelului de trai al oamenilor muncii **(Gh. Răboacă)** 17

— Un amplu dialog industrie—comerț — consumatori **(dr. Lupu Dima, dr. Aurel Vainer)** 20

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Adunările generale ale oamenilor muncii. Cercetătorii — puternic angrenați în acțiunea de valorificare superioară a materiilor prime și de economisire a energiei **(Dan Condrea)** 21

TEORIE ● IDEI

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești **(conf. dr. Toader Ionescu)** 22

— Coordonate metodologice ale modelării dezvoltării în profil teritorial **(M. Altăr, R. Stroe)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— În pregătirea noii strategii internaționale a dezvoltării (II) **(dr. George Marin)** 25

— Responsabilitate în valorificarea unei importante surse energetice: gazele naturale **(Rodica Bălănescu, Emilian Stancu)** 28

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Exigencies and priorities in using energy sources **(Dinu Dragomirescu)** 1
— Increased role and functions of the agriculture in the development process (II) **(D. Dumitru)** 8
— Refreshing and shiftings in Romania's economic and social structure (III) **(Prof. Dr. Mircea Bulgaru)** 12
— Qualitative sides of our country's industrial development (I) **(Dr. Dan Popescu)** 14
— Starting august 1st — the second phase of payment increase. A new manifestation of party's policy in increasing workers' living standard **(Gh. Răboacă)** 17
— Schools ● currents ● economists. Progressiste traditions of the Romanian economic thought **(Lecturer Dr. Toader Ionescu)** 22
— Preparations for a new international development strategy (II) **(Dr. George Marin)** 25
— Responsibility in turning into account an important energy source: the natural gas **(Rodica Bălănescu, Emilian Stancu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Exigences et priorités dans l'utilisation des ressources énergétiques **(Dinu Dragomirescu)** 1
— Le rôle et les fonctions accrues de l'agriculture dans le processus du développement (II). **(D. Dumitru)** 8
— Mutations rénovateurs fondamentales dans la structure économique et sociale de la Roumanie (III) **(prof. dr. Mircea Bulgaru)** 12
— Aspects qualitatifs du développement industriel du pays (I) **(dr. Dan Popescu)** 14
— A partir du 1er août — la II-ème étape de l'augmentation des salaires. Une nouvelle expression de la politique du parti concernant l'accroissement du niveau de vie des travailleurs **(Gh. Răboacă)** 17
— Ecoles ● courants ● économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine **(maître de conférences dr. Toader Ionescu)** 22
— Préparatifs pour une nouvelle stratégie internationale du développement (II) **(dr. George Marin)** 25
— Responsabilité dans la mise en valeur d'une importante source d'énergie: le gas naturel **(Rodica Bălănescu, Emilian Stancu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Требования и приоритеты в использовании энергетических ресурсов **(Дину Драгомиреску)** .. 1
— Роль и усиленные функции сельского хозяйства в процессе развития (II) **(Д. Думитру)** 8
— Основные обновляющие сдвиги в экономико-социальной структуре Румынии (III) **(проф. др. Мирча Булгару)** 12
— Качественные стороны промышленного развития страны (I) **(др. Дан Попеску)** 14
— Начиная с 1-го августа, второй этап увеличения зарплаты — новое выражение политики партии преследующей повышение жизненного уровня трудящихся **(Г. Рэбоакэ)** 17
— Школы ● течения ● экономисты. Прогрессивные традиции румынского экономического мышления **(ст. преп. выс. шк. др. Тоадер Попеску)**..... 22
— К подготовке новой международной стратегии развития (II) **(др. Джордже Марин)** 25
— Ответственность за наилучшее использование важного источника энергии: природный газ **(Родика Бэлэнеску, Емильян Станку)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ADAS VĂ RECOMANDĂ

Și dv. puteți fi posesorul unei polițe de asigurare, contractînd una sau mai multe din următoarele forme de asigurare :

— mixtă de viață ;
— familială mixtă de viață ;
— mixtă de viață și suplimentară de accidente ;
— mixtă de viață cu pensie pentru urmași.

Oricare din aceste asigurări vă oferă :

— protecție împotriva urmărilor unor evenimente neprevăzute asigurate ;
— economii planificate ;
— dreptul de participare la tragerile de amortizare.

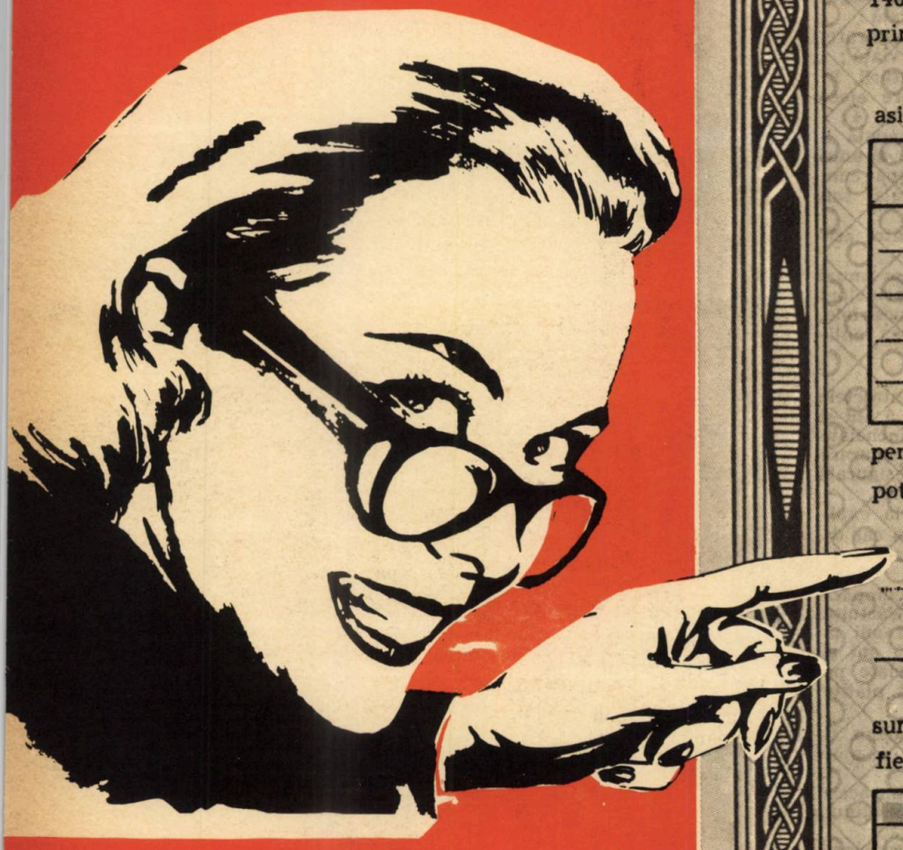

Nu uitați ! **„Nimic nu trebuie să rămînă neprevăzut".**

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct oricărei unități ADAS.

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT **TARIF A**

ADAS DURATA

ASIGURARE FAMILIALĂ MIXTĂ DE VIAȚ

Poliță nr. .....

În temeiul condițiilor de asigurare aprobate prin Ordinul 140/1972, pe baza declarației semnată de asigurat și în schim primei de asigurare,

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

asigură pe :

Numele și prenumele	Data nașterii	Domicili
(asiguratul principal)		

pentru suma de LEI ..... (.....) ce s potrivit condițiilor de asigurare corespunzătoare tarifului.

Asigurarea expiră la data de 1 ..... 19 ..... (unam .....).

În caz de decese al asiguratului principal, suma asigurată

Asigurarea participă la tragerile lunare de amortizare c sumă asigurată, repartizată asupra combinațiilor de litere de ci fiecare.

Prima ..... este de lei ..... (.....

plătește anticipat cu începere de la 1 ..... 197.....timp
(luna)

Cea dintîi rată de primă împreună cu taxa de poliță, ...a fost plătită cu chitanța nr. .....

Emisă în ..... la .....
(localitatea) (ziua, luna)

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURARE FACULTATIVĂ

COMBINATUL SIDERURGIC GALAȚI

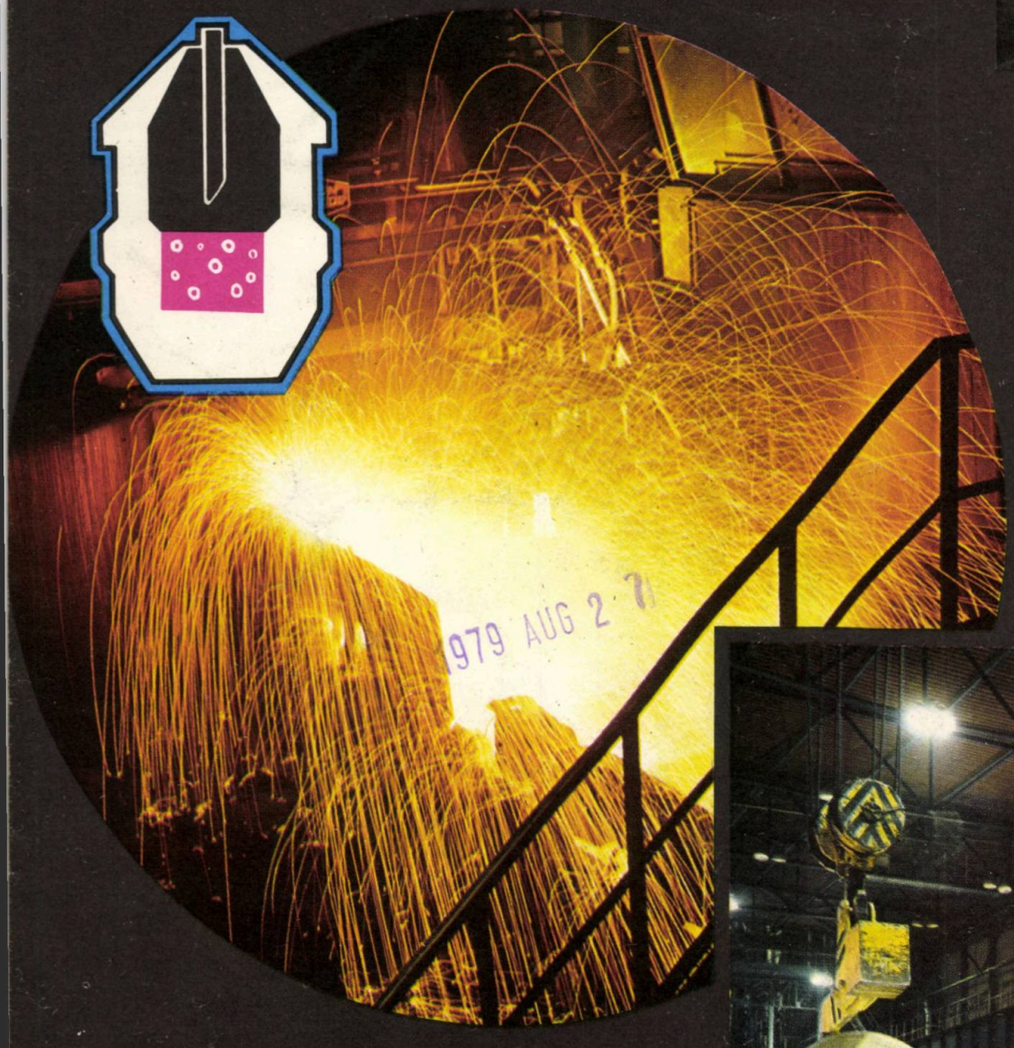

Combinatul siderurgic Galați produce și livrează :

— Tablă groasă și mijlocie — din oțeluri calmate, semicalmate, necalmate, slab aliate și aliate conform normelor românești și străine — pentru construcții mecanice, metalice, navale, de mașini, de cazane și recipiente sub presiune etc.
— Benzi și table laminate la rece — neacoperite și zincate conform normelor românești și străine pentru construcții metalice, țevi sudate, profile îndoite, aparataj electric, caroserii, articole de uz casnic etc.

— Sulfat feros heptahidrat pentru purificarea apei ;
— Sulfat de amoniu pentru agricultură ;
— Benzen brut de huilă și gudron pentru industria chimică ;
— Smoală tip „B" conform STAS 3 360/1969 sub formă lichidă și granulată ;
— Creozet de huilă pentru negru de fum ;
— Zgură granulată de furnal pentru construcții civile, industriale, rutiere ;
— Oxigen îmbuteliat ;

Pentru informații detaliate asupra produselor, adresați-vă la telefon 3 04 38 sau prin centrală 3 19 00 interior 1 560 — Serviciul desfacere C.I.S. Galați.

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

ECONOMISIREA ENERGIEI ELECTRICE ŞI COMBUSTIBILULUI - OBIECTIV FUNDAMENTAL ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII

Numărul 32 ● Vineri 10 august 1979

ÎNTÎLNIREA DINTRE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘUL LEONID BREJNEV

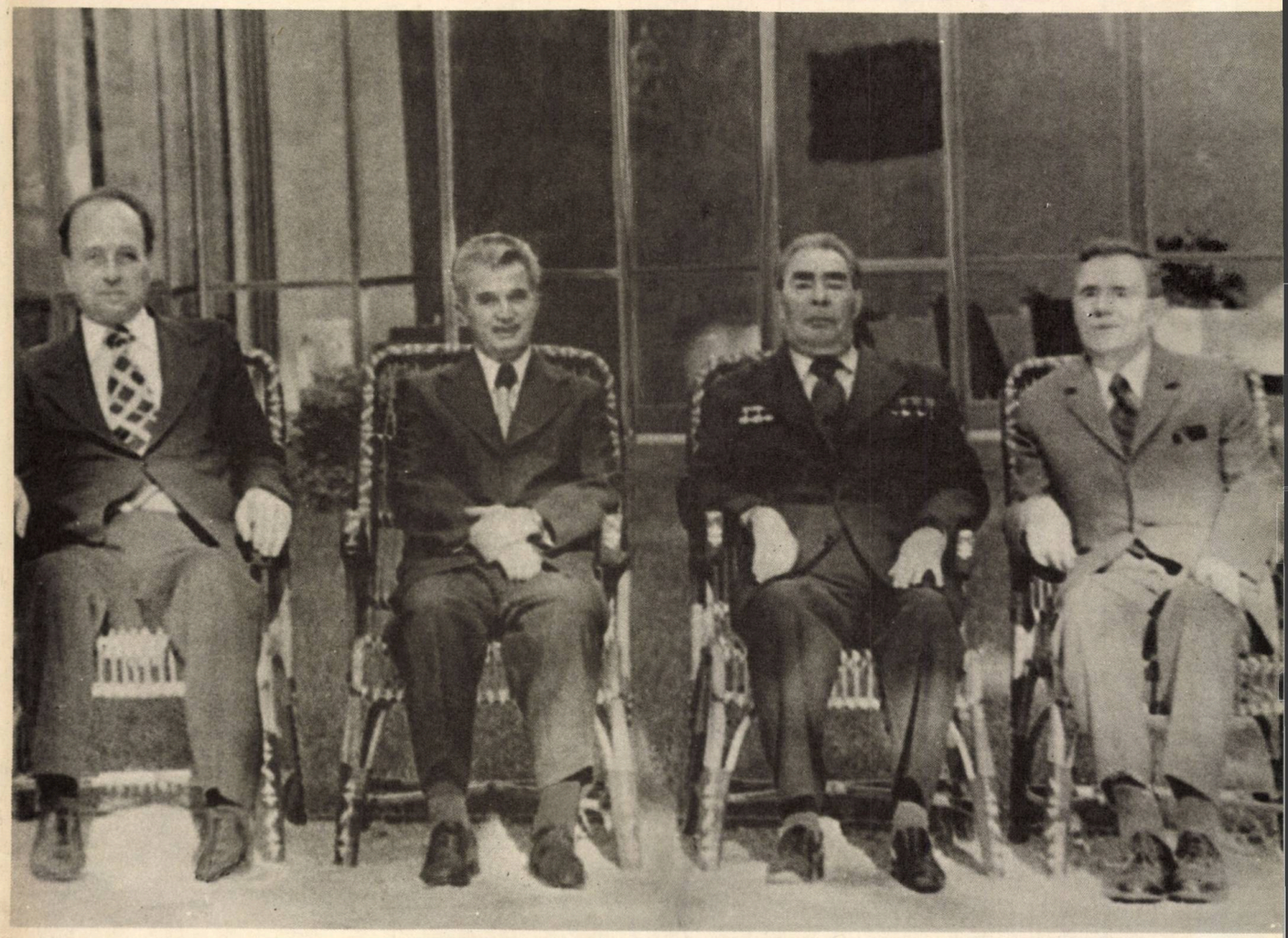

TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU I-A FOST ÎNMÎNAT, DE CĂTRE TOVARĂȘUL LEONID BREJNEV, ORDINUL „LENIN“

D 646

1979 AUG 1

curier economic legislativ

autoconducere

STATUTUL JURIDIC AL MEMBRILOR ORGANELOR DE CONDUCERE COLECTIVĂ

Prin statut juridic vom înțelege în cazul de față totalitatea prevederilor legale referitoare la situația și capacitatea persoanelor încadrate în muncă ce au și calitatea de membri ai organelor de conducere colectivă.

Prevederile ce au incidență în materia de care ne ocupăm și care, prin particularitățile lor, creează celor în cauză un statut juridic propriu, specific, distinct de al celorlalte persoane încadrate în muncă, se referă la alegerea în aceste organe, la sancționarea disciplinară, la eliberarea din funcție și la capacitatea lor juridică în calitate de membrii ai consiliilor oamenilor muncii și ai birourilor lor executive.

Diferențierea în reglementare este determinată de situația cu totul specială pe care o dețin membrii acestor organe de conducere în cadrul unității cu care se află în raporturi juridice de muncă. Într-adevăr, membrii acestor organe, deși sînt participanți la actul de decizie, deși hotărîrea lor adoptată în condițiile legii, este obligatorie pentru întregul personal al unității, deși în calitate de membri ai organelor colegiale se află într-un raport de subordonare numai față de organele colective ale unității ierarhic superioare, totuși, la locul lor de muncă, trebuie să se încadreze în disciplina stabilită, trebuie să aducă la îndeplinire ordinele și măsurile stabilite de superiorii lor ierarhici față de care rămîn subordonați.

Această poziție sui generis pe care o au membrii organelor de conducere colectivă cu care se află în raporturi de muncă, în cadrul întreprinderii sau centralei, a determinat ca celor în cauză să li se aplice un statut juridic propriu.

● La alegerea sau numirea lor în organul de conducere colectivă, membrii consiliului oamenilor muncii trebuie să depună jurămîntul de credință și devotament față de Republica Socialistă România (art. 59 alin. 2 din Legea nr. 5/1978). Această obligație este independentă și subsecventă celeia pe care o are fiecare om al muncii de a depune jurămîntul de credință și devotament la încadrarea în muncă reglementat de Legea nr. 1/1975. Din prevederile sus citate, rezultă că, în realitate, membrii consiliului oamenilor muncii depun de două ori acest jurămînt, spre deosebire de restul personalului.

● Sancționarea disciplinară a membrilor organelor de conducere colectivă este reglementată deosebit în raport cu prevederile aplicabile celorlalte persoane încadrate în muncă.

Astfel, potrivit art. 12 lit. i din Regulamentul de funcționare a consiliilor oamenilor muncii, membrii C.O.M. pot fi sancționați disciplinar numai de către acest organ, la propunerea șefului ierarhic a autorului abaterii. În acest mod s-a operat o modificare justificată în aplicarea prevederilor art. 13 din Legea nr. 1/1970, nefiind îngăduit ca un membru al organului de conducere al unității să i se aplice o sancțiune disciplinară de către șeful ierarhic de la locul său de muncă (maistru, șef de compartiment etc.).

● De asemenea, desfacerea contractului de muncă a unei anumite categorii de membri ai consiliului oamenilor muncii și anume a acelor aleși de adunarea generală nu poate avea loc fără aprobarea prealabilă a acesteia, potrivit prevederilor art. 132 alin. 1 fraza finală din Codul muncii. Prin decizia de îndrumare nr. 9/1974, pct. 4, Plenul Tribunalului Suprem a statuat că lipsa acestei aprobări are drept efect nulitatea operațiunii și că ea trebuie să fie prealabilă măsurii de desfacere a contractului de muncă (vezi C.D. pe anul 1974, p. 31). Prin prevederea citată s-a urmărit a se acorda membrilor aleși în consiliul oamenilor muncii un grad sporit de stabilitate în muncă și de independență în luarea deciziilor.

● Așa cum am învederat succint mai sus, prevederile aplicabile în materie conferă și o dimensiune nouă capacității juridice a membrilor organelor de conducere colectivă din unități. În timp ce nici o persoană din restul personalului, în afară de conducătorul unității, nu are calitatea de titular direct a unor drepturi reale asupra patrimoniului acesteia, membrii organelor de conducere colectivă au și pot exercita asemenea drepturi. Prevederile art. 35 lit. n, art. 37 lit. n și o, art. 46 lit. l și altele din Legea nr. 5/1978, sînt concludente în acest sens. Exemplele pot fi înmulțite.

● În sfîrșit prevederile legale creează un tratament distinct pentru membrii organelor de conducere colectivă, diferențiat de restul personalului și în ceea ce privește răspunderea acestora.

Într-adevăr, fiecare persoană încadrată în muncă are a răspunde față de superiorii săi ierarhici și față de unitate pentru îndeplinirea corespunzătoare a atribuțiilor lor de serviciu și a dispozițiilor legale primite.

Și membrii organelor de conducere colectivă au, fiecare la locul său de muncă, responsabilitățile generate de funcția sau meseria ce o exercită. În afară de aceasta însă, în calitatea lor de membri ai unui organ colegial, pentru activitatea desfășurată în cadrul acestuia, ei au a răspunde atît față de conducerea colectivă a organului ierarhic superior cît și față de organul colectiv din care face parte precum și față de oamenii muncii care i-a ales (art. 59 alin. 1 din Legea nr. 5/1978). Această nouă dimensiune a răspunderii lor reprezintă, de asemenea, un element distinctiv al statutului juridic a membrilor organelor de conducere colectivă a unității.

Dr. C. JORNESCU

Supliment la „REVISTA ECONOMICĂ", nr. 32, 1979

financiar

Regimul juridic al fondurilor băneşti ale unităţilor economice socialiste (I)

Sistemul fondurilor

Măsurile de perfecţionare a finanţelor întreprinderilor adoptate prin hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 şi reflectate în prevederile Legii finanţelor (nr. 9/1972), aşa cum a fost modificată şi completată prin Legea nr. 2/1979, au ca obiectiv principal asigurarea cadrului juridic necesar înfăptuirii unei reale autogestiuni şi autofinanţări a unităţilor economice.

1. Instituit ca un principiu economic şi juridic de organizare şi conducere a unităţilor economice, **autogestiunea economico-financiară** are o sferă mai largă decît gestiunea economică (care se rezuma în principal la necesitatea acoperirii de către fiecare unitate economică a cheltuielilor din venituri şi a obţinerii de beneficii). Baza de pornire o constituie şi în cazul autogestiunii economico-financiare acoperirea cheltuielilor de producţie şi de circulaţie din venituri proprii, dar nu se opreşte aici ; ea presupune, în acelaşi timp, obţinerea unor rezultate financiare în măsură să asigure înfăptuirea şi a altor cerinţe, printre care : restituirea către societate o fondurilor primite de unităţile economice pentru înzestrarea cu fonduri fixe şi mijloace circulante ; participarea într-o proporţie cît mai mare la constituirea fondurilor centralizate ale statului destinate reproducţiei lărgite şi satisfacerii nevoilor generale ale societăţii ; acoperirea nevoilor de autofinanţare a producţiei şi de dezvoltare a acesteia ; creşterea veniturilor personalului muncitor prin participarea la beneficii şi, prin aceasta, sporirea cointeresării materiale a colectivelor de muncă în gospodărirea eficientă a mijloacelor materiale şi băneşti [1]). Autogestiunea economico-financiară cuprinde în sfera sa şi unele activităţi şi nevoi de ordin social, prin posibilitatea prevăzută de lege ca din beneficii să se constituie o serie de fonduri destinate îmbunătăţirii condiţiilor de locuit ale personalului muncitor, construirii de cămine, creşe, grădiniţe de copii, cantine, cluburi şi finanţării funcţionării acestora tot din fonduri proprii (în trecut erau finanţate de la buget).

2. **Sistemul fondurilor băneşti ale unităţilor economice introdus prin Legea finanţelor,** modificată şi completată recent, a fost construit în **concordanţă cu cerinţele aplicării autoconducerii economico-financiare,** precum şi ale celorlalte principii ale conducerii activităţii economico-sociale. Ca unitate de bază în care se desfăşoară activitatea economico-socială, întreprinderea constituie şi utilizează fonduri proprii atît pentru dezvoltare (ceea ce asigură stimularea unităţilor respective), cît şi pentru cointeresarea materială a oamenilor muncii în obţinerea unei înalte eficienţe economice. Înainte de intrarea în vigoare a noilor prevederi ale Legii finanţelor, fondurile pentru investiţii erau concentrate la centrale, iar creşterea stocurilor de valori materiale era finanţată în cursul anului cu credite, indiferent de posibilităţile existente de autofinanţare a întreprinderilor. Totodată, întreprinderile nu dispuneau de nici un fond pentru soluţionarea directă a unor acţiuni sociale legate de satisfacerea cerinţelor oamenilor muncii — retribuţia socială a acestora realizîndu-se, practic numai pe seama mijloacelor bugetului de stat [2]).

Preluarea aproape integrală a veniturilor unităţilor, mai ales a beneficiului, la bugetul de stat sau de către organele ierarhic superioare, ducea la un tranzit dublu de fonduri, bloca în mare măsură acţiunea pîrghiilor economico-financiare şi diminua simţitor răspunderea unităţilor economice pentru eficienţa cu care gestionau fondurile de producţie, întrucît, nefiind puse în situaţia de a-şi asigura mijloacele necesare finanţării şi dezvoltării producţiei din şi în raport cu rezultatele propriei activităţi, nu erau cointeresate, în suficientă măsură, la obţinerea de beneficii cît mai mari. Aceste neajunsuri erau generate şi de faptul că sistemul de organizare a relaţiilor financiare dintre întreprinderi şi buget se baza exclusiv pe rezultatele obţinute, fără luarea în considerare a fondurilor de producţie angajate în circuitul economic. În consecinţă, în vederea realizării sarcinilor de plan unităţile erau tentate să apeleze la fonduri de producţie suplimentare în loc să caute şi să găsească posibilităţi pentru folosirea cît mai eficientă a bazei tehnico-materiale de care dispun.

Desfiinţînd practica transferului de resurse financiare între întreprinderile subordonate aceleiaşi centrale şi chiar aceluiaşi minister, după caz, pentru asigurarea echilibrului financiar la nivelul întreprinderii, măsurile legislative adoptate prin Legea finanţelor în cadrul perfecţionării mecanismului economic financiar, orientează în mod ferm întreaga activitate a întreprinderii spre laturile calitative, pentru obţinerea de beneficii cît mai mari, sursa principală a formării fondurilor proprii. În aceste condiţii, asigurarea echilibrului financiar al fiecărei întreprinderi se va realiza, îndeosebi prin sporirea valorii producţiei nete şi nu prin apelarea la bugetul de stat sau la resursele financiare create în alte unităţi.

3. În determinarea optimă a proporţiilor şi ritmurilor de creştere economică, un rol important îl are **repartizarea judicioasă a venitului naţional** pentru fondul de dezvoltare şi fondul de consum. În acest scop Legea nr. 2/1979 aduce multiple şi largi îmbunătăţiri şi importante completări prevederilor Legii finanţelor referitoare la fondurile băneşti din economia naţională, instituind, în realitate, un nou regim juridic al formării şi repartizării fondurilor băneşti (art. 10—31).

Venitul naţional, ca sursă de bază a fondurilor băneşti ce se constituie în economie, **se repartizează** pentru fondul naţional de dezvoltare economico-socială a ţării şi pentru fondul de consum (art. 10—14).

Fondul naţional de dezvoltare economico-socială în expresie bănească reprezintă de fapt un sistem unitar şi corelat de fonduri în care intră : fondul local de dezvoltare economico-socială, fondurile proprii de dezvoltare economico-socială ale unităţilor economice de stat, fondurile proprii de dezvoltare economico-socială ale unităţilor cooperatiste şi ale celorlalte organizaţii obşteşti şi fondurile utilizate de populaţie pentru construcţii de locuinţe şi gospodăreşti, creşterea producţiei şi a şeptelului, precum şi pentru alte bunuri cu destinaţii similare.

Fondul de consum revine oamenilor muncii pe mai multe căi : retribuţia după cantitatea, calitatea şi importanţa socială a muncii, participarea la beneficii şi retribuţia socială din fondurile proprii ale unităţilor socialiste.

4. În lege se rezervă un loc important şi asigură o reglementare completă **fondurilor proprii** ale unităţilor economice de stat şi a celor ale unităţilor cooperaţiei şi celorlalate organizaţii obşteşti. Aceasta pentru că în contextul măsurilor adoptate de partidul nostru, noţiunea de gestiune economică s-a amplificat şi a căpătat valenţe noi, întreprinderile fiind obligate să-şi acopere cheltuielile din veniturile proprii, să restituie sumele avansate de societate, să asigure autofinanţarea propriei dezvoltări şi cointeresarea materială a personalului muncitor şi, totodată, să participe activ la formarea resurselor centralizate ale statului destinate anumitor obiective şi acţiuni.

Formele concrete în care unităţile economice reţin o parte din resursele financiare în vederea autofinanţării dezvoltării şi a cointeresării materiale a oamenilor muncii, precum şi condiţiile de care depinde nivelul resurselor reţinute constituie componente ale mecanismului economico-financiar şi ele se reflectă în conţinutul şi modul de funcţionare a sistemului fon-

durilor bănești ale unităților economice, al cărui cadru principal a fost aprobat de către Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978.

În Legea finanțelor sînt dezvoltate măsurile respective și instituționalizate legislativ aceste fonduri (art. 15 și urm.).

5. În ce privește **fondurile proprii ale unităților economice de stat** se prevede că ele sînt constituite pe seama beneficiului, amortizării fondurilor fixe și altor resurse stabilite de lege.

Pentru autofinanțarea propriei dezvoltări unitățile economice de stat în funcțiune își constituie : fondul de dezvoltare economică și fondul mijloacelor circulante. La centrale se mai constituie : fondul pentru finanțarea investițiilor la întreprinderile noi și pentru finanțarea dezvoltărilor importante și fondul de rezervă pentru mijloace circulante.

Ceea ce este esențial în noua reglementare, cu privire la autofinanțare, este principiul instituit în sensul că din fondurile proprii unitățile economice trebuie să-și asigure acoperirea investițiilor planificate, inclusiv restituirea ratelor scadente ale creditelor bancare petru investiții, creșterea anuală planificată a mijloacelor circulante și ratele de restituit la bugetul de stat din sumele primite de întreprinderile noi pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante în primul an de activitate.

Ca atare, numai finanțarea investițiilor la întreprinderile noi și pentru dezvoltările importante la întreprinderile în funcțiune, stabilite distinct prin planul național unic potrivit Anexei nr. 1, la lege, este asigurată din fondul propriu al centralei constituit cu această destinație.

Pentru creșterea rolului întreprinderilor în **satisfacerea nevoilor sociale,** în cointeresarea personalului muncitor la sporirea continuă a beneficiilor se prevede constituirea : **fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii și fondul pentru acțiuni sociale.**

Separat de fondurile arătate, întreprinderile mai pot constitui ca fonduri proprii : fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic, fondul pentru protecția muncii și alte fonduri prevăzute de dispozițiile legale.

6. Sînt de remarcat două prevederi cu caracter stimulator introduse în lege în ce privește **disponibilitățile la finele anului.** Astfel, disponibilitățile respective din fondul de dezvoltare economică al întreprinderii și din fondul de investiții constituit la centrală sau unități asimilate, dacă sînt provenite din resursele proprii ale unităților economice, se utilizează în anul următor pentru finanțarea investițiilor reportate. Numai diferența neutilizată și aceea din amortizarea rămasă după constituirea fondului propriu de investiții al centralei, se varsă la bugetul de stat.

În schimb sumele rămase neconsumate la finele anului de plan la fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social provenite din resurse proprii se raportează în anul următor cu aceeași destinație, potrivit prevederilor din plan.

7. În afara constituirii fondurilor proprii, întreprinderile trebuie **să participe la formarea fondurilor centralizate ale statului,** destinate dezvoltării economice și sociale generale prin : prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete (Decretul nr. 429/1978), impozitele și taxele plătite de întreprinderi și prin vărsămintele din beneficiu (Legea nr. 29/1978).

8. O reglementare nouă, specifică, este adusă în ce privește **fondurile proprii ale unităților cooperatiste** (agricole, meșteșugărești și de consum) și obștești.

În acest fel se asigură un cadru legal unitar, clar și precis, al tuturor fondurilor proprii ale unităților socialiste, ceea ce facilitează mai buna cunoaștere, aplicare și control a modului lor de formare, repartizare și utilizare.

9. Legea instituie drept o obligație generală a unităților economice aceea **de a desfășura o activitate rentabilă.** Subvențiile de la buget se acordă în mod excepțional și numai pentru activități special prevăzute în planul național unic. La unitățile economice care nu-și acoperă cheltuielile din venituri proprii, altele decît cele subvenționate se instituie regimul special de supraveghere economico-financiară instituit tot prin Legea finanțelor modificată și completată prin Legea nr. 2/1979.

Resursele bănești pentru constituirea fondurilor proprii și destinația acestora

Principale resurse ale fondurilor bănești proprii sînt beneficiul, amortizarea fondurilor fixe și alte resurse stabilite prin lege.

1. **Fondul de dezvoltare economică al întreprinderii** se constituie în limita cheltuielilor de investiții ale acesteia, stabilite pe baza prevederilor anuale din planul național unic și bugetul de venituri și cheltuieli (cu excepția dezvoltărilor importante prevăzute în Anexa nr. 1 la Legea finanțelor și a construcțiilor de locuințe și a altor investiții cu caracter social) și ținînd seama de nivelul ratelor scadente ale creditelor bancare primite pentru finanțarea investițiilor (inclusiv dobînzile aferente acestora). Sursele de formare a acestui fond sînt : amortizarea fondurilor fixe rămasă după restituirea fondurilor primite de la societate pentru investiții, alte resurse pentru finanțarea investițiilor cum sînt cele provenite din valorificarea materialelor, pieselor și a agregatelor rezultate din scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe, după deducerea cheltuielilor aferente, precum și din beneficiile realizate, în cadrul planului și peste plan, potrivit Legii nr. 29/1978 privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor (spre ex. : din beneficiile planificate ale întreprinderilor se pot repartiza pentru constituirea acestui fond numai sumele aferente pentru partea rămasă neacoperită din amortizarea fondurilor fixe și din alte resurse prevăzute de lege, iar din beneficiile peste plan ale acestor unități se repartizează o cotă de 20%).

2. **Fondul mijloacelor circulante se constituie** din beneficiile planificate și din alte resurse prevăzute de lege, în limita unei cote din creșterea anuală planificată a mijloacelor circulante totale stabilită odată cu bugetul de stat și a ratelor de restituit la bugetul de stat din sumele primite de întreprinderile noi pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante în primul an de activitate. Cota anuală din creșterea planificată a mijloacelor circulante totale ce se acoperă din beneficii se stabilește odată cu planul național unic de dezvoltare economico-socială și bugetul de stat, în funcție de sarcinile de plan. Fondul mijloacelor circulante se va utiliza pentru finanțarea stocurilor de valori materiale și altor cheltuieli de natura mijloacelor circulante, stabilite pe bază de norme de stoc și normative de mijloace circulante potrivit Metodologiei aprobate prin H.C.M. nr. 32/1978 și în limitele aprobate prin bugetul de venituri și cheltuieli. La întreprinderile noi, după intrarea în funcțiune, din acest fond se acoperă și rata anuală de restituit către societate a sumelor primite de la bugetul de stat pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante în primul an de activitate.

O cotă de 0,5% din creșterea anuală a fondului mijloacelor circulante constituit la întreprinderi este destinată formării **fondului de rezervă al centralei,** fond din care centrala va putea completa temporar necesitățile de mijloace circulante ale întreprinderilor în subordine și alte cheltuieli prevăzute de lege.

3. **Fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social** este constituit din amortizarea aferentă locuințelor și celorlalte fonduri fixe cu caracter social, din valorificarea fondurilor fixe cu caracter social scoase din funcțiune, din veniturile

realizate din manifestări culturale (într-o cotă stabilită de consiliul oamenilor muncii), din beneficiile planificate și peste plan (art. 11 lit. d și 12 lit. b din Legea nr. 29/1978) și din alte venituri prevăzute de lege. Acest fond se constituie în limita cheltuielilor pentru obiective cu destinația respectivă stabilite pe baza prevederilor anuale din planul național unic și bugetul de venituri și cheltuieli și a ratelor scadente din creditele bancare primite în completare (inclusiv dobînzile aferente). Fondul este destinat construirii de locuințe pentru personalul muncitor, construirii și dotării căminelor muncitorești, creșelor, grădinițelor, cantinelor-restaurant, cluburilor și pentru realizarea altor investiții cu acest caracter.i

4. **Fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii** se constituie anual, pe baza rezultatelor economico-financiare ale anului anterior.

Sursele de formare a acestui fond potrivit Legii nr. 57/1974, modificată și completată prin Legea nr. 4/1978, sînt:

— o cotă din beneficiul realizat în cadrul prevederilor planului (pînă la 3% în medie pe economie);

— o cotă de pînă la 25% din beneficiile peste plan obținute prin reducerea cheltuielilor materiale;

— o cotă de 14% din beneficiile peste plan obținute prin depășirea valorii producției nete, ca urmare a depășirii producției fizice;

— o cotă de pînă la 8% din beneficiile peste plan obținute pe alte căi, dar nu mai mult de cota stabilită unității respective pentru participarea la beneficiul planificat;

— o cotă de pînă la 10% din beneficiul peste plan obținut de unitatea producătoare, proporțional cu depășirea exportului, în limita a 1,5% din valoarea exportului realizat peste plan.

Unitățile producătoare care depășesc exportul beneficiază și de **fonduri în valută în limita a 2%** din valuta realizată peste plan în vederea organizării de excursii colective în străinătate.

Prin Decretul nr. 147/1979 privind stimularea prin beneficiu a producției pentru export, s-a prevăzut **stimularea suplimentară** a personalului muncitor care participă la realizarea producției pentru export. Suma destinată stimulării suplimentare se determină prin aplicarea unei cote de 10% la beneficiul majorat aferent producției pentru export. Această sumă se adaugă la fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii, se utilizează înaintea celorlalte destinații ale beneficiului realizat și se acordă în întregime numai pentru stimularea suplimentară a personalului muncitor care a participat efectiv la realizarea produselor pentru export. Sumele cuvenite individual pentru stimularea suplimentară se adaugă la cele calculate personalului muncitor din fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii. Această nouă formă de stimulare are un regim juridic distinct pentru a reprezenta un mijloc de cointeresare directă a celor care participă efectiv la realizarea unui beneficiu majorat din producția pentru export.

Fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii se acordă în anumite condiții și se repartizează de adunarea generală a oamenilor muncii potrivit dispozițiilor legale (art. 52 și urm. din Legea nr. 57/1974, modificată și completată prin Legea nr. 4/1978).

5. **Fondul pentru acțiuni sociale** este destinat pentru a crea condiții de realizare directă de către unitățile economice a unor acțiuni sociale legate de satisfacerea cerințelor oamenilor muncii. Potrivit art. 75[1]) și urm. din Legea nr. 57/1974, introduse prin Legea nr. 4/1978, acest fond se constituie din:

— prelevări din beneficiul planificat în limitele stabilite potrivit legii;

— o cotă de pînă la 5% din fondul de participare la beneficii, potrivit repartiției stabilite de adunarea generală a oamenilor muncii;

— sumele reprezentînd contribuția datorată de către personalul muncitor pentru trimiteri la tratament balnear și odihnă și întreținerea copiilor în creșe și grădinițe care funcționează pe lîngă unitățile respective.

6. **Fondul propriu al centralei pentru finanțarea investițiilor la unitățile noi** cu personalitate juridică, inclusiv pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social pentru aceste unități, precum și pentru finanțarea dezvoltărilor importante la întreprinderile subordonate, care sînt în funcțiune (stabilite distinct în planul național unic potrivit Anexei nr. 1 la Legea finanțelor), se constituie în limitele necesităților de finanțare care se stabilesc prin plan și dispozițiile legale. Acest fond se formează din următoarele surse: partea de amortizare a fondurilor fixe preluată de la întreprinderile subordonate, inclusiv diferența de amortizare rămasă după constituirea fondurilor proprii de dezvoltare ale întreprinderilor, vărsăminte din beneficiile întreprinderilor respective pentru restituirea fondurilor primite de la societate pentru finanțarea investițiilor, alte resurse prevăzute de lege precum și sume primite de la bugetul de stat.

La centrală se constituie și **fondul de rezervă pentru mijloace circulante** în condițiile și cu destinația arătată mai sus.

7. **La unitățile cooperatiste** (agricole de producție, meșteșugărești și de consum) și ale celorlalte organizații obștești sînt constituite fonduri proprii de dezvoltare economico-socială (fondul de dezvoltare economică și fondul mijloacelor circulante), iar la cooperativele meșteșugărești și de consum se mai constituie și fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social. În ce privește sursele de formare a acestor fonduri observăm că ordinea lor este diferită decît în cazul unităților economice de stat. Astfel, sursa principală o reprezintă sumele alocate anual din beneficiile realizate (Legea nr. 29/1978), apoi cotele de amortizare a fondurilor fixe și alte resurse proprii. Ca surse specifice menționăm (sumele de bani ce se pot depune anual de către membri cooperatori din unitățile cooperației agricole, meșteșugărești și de consum, care reprezintă partea socială în proprietatea lor din valoarea proprietății obștești și sumele de bani depuse anual de mecanizatorii și specialiștii agricoli care lucrează în cooperativele agricole de producție, constituie surse ale fondului de dezvoltare economică ale unităților respective.

Modul de constituire și utilizare a fondurilor proprii ale unităților cooperatiste și ale celorlalte organizații obștești ce se formează în condițiile Legii finanțelor și ale Legii nr. 29/1978 se stabilește în statutele organizațiilor respective.

8. În completarea fondurilor proprii unitățile economice pot primi **credite bancare directe,** în condițiile prevăzute de lege.

9. Fondurile proprii ale unităților socialiste și orice alte fonduri bănești (credite bancare etc.) **se pot utiliza** numai în conformitate cu prevederile planului național unic de dezvoltare economico-socială și ale bugetului de venituri și cheltuieli și cu respectarea normelor și normativelor stabilite în acest sens.

De asemenea, aprobarea și efectuarea oricărei cheltuieli, indiferent de fondurile din care se suportă, este condiționată de **avizarea în prealabil** de către conducătorul compartimentului financiar-contabil sau de alte persoane însărcinate cu exercitarea controlului financiar preventiv din unitățile socialiste și alte organe cu astfel de atribuții în economie, potrivit Legii nr. 9/1974, republicată.

Colectivele de oameni ai muncii din fiecare unitate socialistă și în primul rînd organele de conducere colectivă ale acestora răspund de **buna gospodărire a mijloacelor materiale și bănești,** de desfășurarea cu maximă eficiență a întregii activități astfel încît să se realizeze veniturile necesare restituirii fondurilor bănești avansate de societate, vărsării sumelor cuvenite bugetului de stat sau organului ierarhic superior, constituirii fondurilor proprii și realizării resurselor valutare planificate.

Drd. Ioan CONDOR

---

[1] A se vedea, C. Iuga, **Perfecționarea relațiilor financiare în condițiile noului mecanism economic,** în „Era socialistă" nr. 14 din 20 iulie 1979, p. 18—21.

[2] A se vedea, T. Stolojan, **Sistemul fondurilor bănești ale unităților emonomice** în „Reviste de contabilitate", nr. 1, 1979, p. 9—16.

comerț exterior

FINANȚAREA COMERȚULUI INTERNAȚIONAL (V)

Asigurarea și garantarea creditelor

În documentarul „Finanțarea comerțului internațional", în numerele precedente am publicat: organisme financiar-bancare specializate (I), băncile comerciale (II), modalități de finanțare-creditul bancar (III), contracte speciale de finanțare (IV).

Continuăm să publicăm în acest număr mecanisme de asigurare a creditelor și modalitățile de garantare a rambursării creditelor acordate de către vînzător.

Creditarea internațională, de regulă, raport juridic subsecvent unor contracte comerciale internaționale, este supusă unor riscuri, cu o geneză multiplă, printre care, adeseori, se numără natura și trăinicia raporturilor dintre părțile contractante. Oamenii de afaceri din întreaga lume s-au preocupat, pe parcursul anilor, de a diminua efectele unor asemenea riscuri. Mai mult decît atît, pe măsura evoluării operațiunilor de comerț internațional administrațiile statale ale țărilor cu potențialul economic dezvoltat au luat măsuri, pe calea legiferării, de a consolida și de a evita, într-o măsură cît mai mare, riscurile care decurg din vînzarea internațională pe credit.

Fără îndoială, căile de surmontare a riscurilor privind acordarea de credite din comerțul internațional sînt multiple și cu eficacitate diferită; pentru sistematizarea materiei ne vedem obligați să le clasificăm în două mari grupe:

— **asigurarea creditelor,** modalitate care se caracterizează prin raporturi juridice diferite de operațiunile fundamentale care au generat creditul; asigurarea se încheie între asigurat și asigurator, pe baza unui contract independent de contractul fundamental comercial;

— **garantarea creditelor** prin alte căi — scrisoare de garanție bancară, cambii, ipoteci —, se caracterizează prin faptul că asemenea operațiuni sînt, în general, mult mai strîns corelate cu contractul fundamental comercial a cărui onorare de către debitorul obligației de plată, impune garanții suplimentare; de regulă, în afară de părțile din contract — furnizor și cumpărător — se interpune o bancă, care fie că garantează plata obligației asumate de cumpărător, fie că avalizează o cambie acceptată de către acesta.

ASIGURAREA CREDITULUI — — ORGANISME

Potrivit definiției date de Departamentul economic și al problemelor sociale al O.N.U., asigurarea creditelor are rolul „de a da furnizorilor posibilitatea să vîndă în străinătate în condiții de credit, fără a-și primejdui echilibrul financiar, prin asumarea responsabilității în ce privește riscurile excesiv de mari" și că ele „au devenit o parte integrantă a procesului de finanțare a exportului, iar organismele de asigurare a creditelor de export îndeplinesc, în general, un rol complementar cu acela al instituțiilor de credit".

Asigurarea creditelor se realizează prin încheierea contractelor de asigurare, între asigurător și asigurat. Primul, preia obligația de a rambursa asiguratului creditul care nu este restituit de către cel căruia i-a fost acordat, din cauza realizării riscului comercial sau necomercial avut în vedere de părțile contractante a asigurării.

În asigurarea creditelor internaționale asigurător este o instituție financiară specializată, asigurat poate fi întreprinderea vînzătoare pe credit-exportatoare sau banca comercială care finanțează exportul respectiv. Pentru stimularea exporturilor naționale, statele capitaliste dezvoltate au instituții de asigurare înființate care au ca obiect specializat asigurarea numai a creditelor de export, printre care:

— în Franța: Compania franceză de asigurare pentru creditul de export (Compagnie Française d'Assurance pour le Crédit à l'Exportation — C.O.F.A.C.E.), o societate mixtă de stat și particulară creată în 1928;

— în Anglia: Departamentul pentru garantarea creditelor de export (Export Credit Guaranty Department — E.C.G.D.), creat în 1949, care face parte din Ministerul Comerțului;

— în Republica Federală Germania: Societatea de asigurare Hermes (Hermes Kreditversicherung A.G.), creată în 1949, întreprindere particulară care activează pentru contul statului;

— în Belgia: Oficiul național de garanții (Office National du Ducroire — O.N.D.) înființat în 1921, instituție de drept public;

— în Olanda: Societatea olandeză de asigurare a creditelor (Neterlandsche Credietverzekering Maatschappij N.V.) înființată în 1925, întreprindere particulară care lucrează pentru contul statului;

— în Italia: Institutul național de asigurare (Instituto Nazionale delle Assicurazione — I.N.A.), instituție de stat creată în 1912;

— în S.U.A.: Banca de Export-Import (Export-Import Bank — Eximbank), organism independent creat în 1945 care activează ca agent al statului, precum și P.C.I.A., o asociație voluntară de circa 60 de societăți de asigurare particulare, creată în 1962.

Asigurarea riscurilor creditelor acordate exportatorilor mai este efectuată și în Austria, Danemarca, Finlanda, Norvegia, Suedia etc. care se încadrează, în linii mari, regimurilor de asigurare din Elveția și Japonia. Instituțiile de asigurare dintr-o serie de țări ca Belgia, Danemarca, Olanda, Elveția, Spania, Australia, Canada, Italia, S.U.A. etc. s-au constituit într-o organizație internațională denumită Uniune Internațională a Asigurărilor de Credite, pe scurt, Uniunea de la Berna. Uniunea joacă un rol important în ceea ce privește coordonarea politicii de credite, însă în momentul de față acest rol este mult diminuat din cauza concurenței ce se resimte pe piața internațională a creditelor.

Alături de instituțiile specializate, încheie asigurări privind creditele de export și societățile de asigurare, de regulă, numai pentru riscurile comerciale, iar creditele au fost acordate pe termen scurt sau mijlociu.

Este un principiu general că asigurătorul nu are raporturi juridice decît cu asiguratul, astfel încît eventuala executare silită a debitorului neplatnic este efectuată de creditor și nu de asigurător. Primele de asigurare sînt și ele achitate de asigurat care, de obicei, le repercutează asupra cumpărătorului prin majorarea corespunzătoare a prețului mărfii.

Încă o precizare se impune: asigurarea nu exclude garanția bancară, ba chiar există societăți de asigurare care contractează asigurarea creditelor numai cu condiția existenței prealabile a garanției bancare. În acest caz, furnizorul are o dublă acoperire împotriva riscurilor de neplată.

Referitor la gradul de acoperire a creditelor acordate prin asigurare arătăm că instituțiile de credit nu le asigură decît într-o proporție de 70—80%, diferența urmînd să rămînă în riscul creditorului.

Asigurarea creditelor în România. În cadrul acestui gen de asigurări, ADAS asigură pretențiile bănești rezultate în urma livrării mărfurilor sau prestării servicilor pe credit, în cazul în care debitorul nu a plătit creditul acordat, ca urmare a faptului că a devenit insolvabil.

Insolvabilitatea acoperită prin contractul de asigurare este numai insolvabilitate comercială, fiind excluse cazurile datorate riscurilor politice sau calamităților naturale. Acest fel de asigurare nu face parte din categoria asi-

gurărilor de bunuri, ci de patrimoniu, deoarece obligația de plată a despăgubirii este independentă de pierderea sau distrugerea bunurilor pentru care s-a acordat creditul.

Insolvabilitatea debitorului trebuie stabilită în mod cert, ca urmare a deschiderii procedurii falimentului, deschiderea unei acțiuni de înțelegere extrajudiciară între toți creditorii, începerea acțiunii judiciare pentru înțelegere (concordat), începerea executării silite, sau dacă debitorul a încheiat o înțelegere cu toți creditorii în afara acțiunii juridice.

Asigurarea nu acordă despăgubiri pentru pagube derivînd din reclamații pentru livrări de mărfuri necorespunzătoare, penalizări, amenzi, pierderi sau diferențe de curs etc.

SCRISOAREA DE GARANȚIE BANCARĂ

Alături de operațiuni de finanțare prin credite acordate, băncile comerciale îndeplinesc și o importantă operațiune privind comerțul internațional și anume de a garanta, sub forma unor scrisori de garanții bancare, executarea întocmai a obligațiilor pe care și le asumă un comerciant — parte într-un contract comercial internațional de vînzare, antrepriză, exporturi complexe de echipamente industriale, încheiate prin tranzacții directe sau ca urmare a unor licitații ș.a.

Caracteristic contractului de garanție bancară este faptul că banca garantă se obligă să garanteze executarea unor obligații asumate de persoana garantată în cadrul unui alt contract și, deci, față de o terță persoană, beneficiară a garanției. Cu alte cuvinte, în situația în care cel garantat nu-și îndeplinește obligațiile contractuale extranee contractului de garanție, banca garantă urmează să plătească beneficiarului scrisorii de garanție bancară suma înscrisă în acea scrisoare.

Contractul de garanție bancară este un contract consensual și cu caracter oneros, partea a cărui obligații sînt garantate plătind băncii garante, pentru serviciul efectuat, un comision cuvenit.

Din punct de vedere al obligației garantate, scrisorile de garanție bancară pot fi :

— scrisoare de garanție prin care o bancă garantează că pînă la o anumită dată se va deschide un acreditiv documentar. În cazul în care acreditivul nu va fi deschis pînă la data și în condițiile prevăzute în scrisoarea de garanție, iar expedierea mărfii s-a făcut, banca garantă este obligată să plătească contravaloarea acesteia la primire, la ghișeele sale, a documentelor de expediție ;

— scrisoarea de garanție prin care o bancă se angajează să plătească contravaloarea documentelor primite la încaso, a ratelor aferente unor vînzări pe credit, să accepte, să avalizeze și să plătească cambii referitoare la operațiunile respective ;

— scrisoarea de garanție prin care o bancă garantează executarea de către furnizor a contractului în bune condițiuni ;

— scrisoarea de garanție prin care o bancă garantează cumpărătorului străin restituirea avansului acordat furnizorului, în cazul cînd acesta nu a livrat din vina sa mărfurile contractate ;

— scrisoarea de garanție pentru participarea la licitații, prin care se garantează că în eventualitatea în care oferta ar fi adjudecată întreprinderii garantate, aceasta va încheia contractul în condițiile prevăzute în caietul de sarcini sau în ofertă ;

— scrisoarea de garanție în cadrul unor contracte de consignație, prin care o bancă garantează, fie restituirea mărfurilor, fie plata contravalorii lor, stabilite în contractul respectiv de consignație.

Deși are o utilizare mult mai largă, așa cum rezultă din clasificarea de mai sus, scrisoarea de garanție bancară constituie o modalitate importantă de garantare a creditelor acordate de furnizori. Prin contractele comerciale de vînzare internațională sub această formă, scrisoarea de garanție bancară este un înscris prin care o bancă, denumită garantă, se angajează în mod irevocabil ca în cazul în care o anumită persoană fizică sau juridică, denumită debitor principal, nu va plăti la un anumit termen o sumă determinată și indicată în mod expres în scrisoare, să plătească ea însăși suma neachitată, în favoarea unei alte persoane fizice sau juridice denumită beneficiar. Așadar, băncile nu garantează anumite fapte, ci preiau întotdeauna o obligație de plată pentru situația cînd cel garantat nu și-a îndeplinit obligația contractuală.

Ca regulă generală, garanția bancară fiind dată sub forma unei scrisori, trebuie să cuprindă următoarele elemente esențiale ; denumirea și adresa băncii garante ; denumirea și adresa persoanei fizice și juridice garantate ; numele și adresa beneficiarului garanției ; obiectul garanției ; valoarea garanției exprimată într-o sumă bine determinată ; termenul de plată a sumei garantate ; clauza de renunțare la beneficiul opoziției, discuției, diviziunii etc. ; valabilitatea garanției ; clauze speciale relative la prelungirea termenului de valabilitate, reducerea valorii garanției, condițiile în care garantul poate fi solicitat la plată.

Pentru deplină edificare, redăm mai jos o scrisoare de garanție bancară, după modelul utilizat de Banca Română de Comerț Exterior.

Ne referim la contractul nr. ..... încheiat la data de . . . . . între . . . . . în calitate de Vînzător și . . . . . Întreprindere de Comerț exterior avînd sediul în . . . . . în calitate de Cumpărător. Contractul are ca obiect livrarea . . . . . .

Prin acest contract cumpărătorul s-a s-a obligat să vă remită o scrisoare de pe care dv. trebuie să le furnizați, respectiv să le prestați, să vă plătească un preț total de . . . . . la termenele și în condițiile prevăzute la art. . . . . (condiți de plată din contract), al cărui text este următorul : (se va reproduce în întregime articolul privind condițiile de plată).

Prin același contract cumpărătorul s-a obligat să vă remiră o scrisoare de garanție semnată de către noi. Ca urmare prin prezenta scrisoare de garanție, vă garantăm plata sumelor prevăzute la art. . . . . pct. . .

Contractul prevede, de asemenea, dreptul pentru cumpărător ca din plățile pe care trebuie să le efectueze în favoarea dv. să rețină penalizări de întîrziere în livrare și/sau recepție, costul livrărilor efectuate pentru contul dv. precum și impozitele prevăzute în contract.

Urmarea celor ce preced, noi ne angajăm irevocabil de a vă plăti sumele prevăzute la art. . . . . pct. . . și contra prezentării acelorași documente ca cele prevăzute pentru efectuarea fiecărei tranșe de plată, cel mai tîrziu 15 zile de la primirea cererii dv., în cazul în care cumpărătorul nu ar efectua aceste plăți la scadența lor.

Noi vom efectua aceste plăți la simpla dv. cerere, fără vreo altă formalitate din partea dv. sau din partea . . . . . renunțînd la beneficiul de diviziune și discuțiune însă cu dreptul ca din aceste plăți — cu excepția cambiilor/biletelor la ordin — să deducem penalizările datorate de dv., pentru întîrzierile în livrare și/sau recepție, precum și costul lucrărilor efectuate în contul dv., precum și impozitul prevăzut în contract.

Această garanție se reduce automat cu suma plăților efectuate de către cumpărător și garantate de noi și ea expiră 30 zile după ultima plată contractuală.

Prezenta scrisoare trebuie să ne fie restituită de îndată ce angajamentul nostru a devenit fără obiect."

Scrisorile de garanție bancară, sub aspectul naturii juridice a angajamentului pe care îl ia banca garantă se clasifică în două mari grupe :

— garanții bancare simple, atunci cînd banca garantă poate cere beneficiarului să urmărească mai întîi pe debitorul principal și numai în caz că acesta nu este în măsură să achite suma respectivă, poate să achite banca garantă ;

— garanții bancare solidare, în care beneficiarul poate solicita executarea băncii, fără ca în prealabil să urmărească pe debitorul principal garant și fără ca banca garantă să poată obiecta, respectiv să poată opune beneficiul de discuțiune sau de diviziune.

Potrivit normelor stabilite de Banca Română de Comerț Exterior, la emiterea și primirea scrisorilor de garanție bancară, întreprinderile de comerț exterior urmează să aibă în vedere unele reguli, printre care cele mai importante sînt următoarele :

— emiterea de către B.R.C.E. a scrisorilor de garantie bancară trebuie să fie prevăzută în mod expres în contracte, ori să fie convenită pe altă cale între parteneri ; atunci cînd contractul, comanda, caietul de sarcini (în cazul licitațiilor) prevăd un anumit termen în care trebuie emisă scrisoarea de garanție sau atunci cînd intrarea în vigoare a contractului este condiționată de emiterea acesteia cererea întreprinderii de emitere a scrisorii de garantie trebuie să fie remisă la B.R.C.E. cel puțin cu 10 zile înainte de acest termen ;

— scrisoarea de garanție fiind un accesoriu la contract condițiile în care B.R.C.E. emite garanția trebuie să fie în concordanță cu prevederile contractului respectiv ;

— pentru ca să se înlăture riscul unor insolvabilități, întreprinderile de comerț exterior nu pot accepta scrisori de garanție bancară, acoperind obligațiile partenerilor externi, dacă acestea sînt emise de bănci necorespondente ale B.R.C.E. ; dacă totuși unele interese pentru perfectarea tranzacției impun acceptarea unei scrisori de garanție de la o bancă necorespunzătoare a B.R.C.E, este necesar avizul prealabil al Băncii Române de Comerț Exterior ;

— cunoscut fiind faptul că pe planul dreptului comercial internațional nu sînt norme uniforme privind garanțiile bancare, înainte de a se stabili cu partenerii externi textul definitiv al scrisorilor de garanție, acoperind obligațiile acestora, întreprinderile române de comerț exterior trebuie să se asigure că prevederile în vigoare în țara garantului, în materie de garanție au fost respectate ;

— pentru emiterea de către B.R.C.E. a scrisorilor de garanție bancară este necesar ca în timp util (cel puțin 10 zile înainte de data la care trebuie remisă partenerului extern) întreprinderile de comerț exterior trebuie să încunoștiințeze în scris banca, sub semnături autorizate, remițîndu-i textul propus, eventualele aprobări cînd normele de drept le impun, copie de pe autorizația de export, precum și mențiunea în scrisoare că B.R.C.E. este autorizată expres de a debita automat contul întreprinderii respective.

GARANTAREA PLĂȚII PRIN AVAL BANCAR

Printre funcțiile cambiei și biletului la ordin — titluri de credit propriu-zise — se numără și aceea de a fi un instrument de credit cu o largă răspîndire. În condițiile unui comerț internațional în continuă evoluție, sub aspectul operațiunilor de credit, cambia mai îndeplinește o funcție, derivată, respectiv pe aceea de a fi o modalitate eficientă de garantare, de asigurare, a rambursării creditelor acordate de exportator, importatorului, în cadrul contractelor comerciale internaționale.

Cum se realizează această funcție ? Următoarele două ipoteze, sub care se poate garanta plata creditului, credem că sînt concludente și vor reliefa avantajele pe care le prezintă asigurarea prin cambii.

a) În cadrul unui contract comercial internațional de vînzare-cumpărare, în prima ipoteză, părțile prevăd garantarea creditului acordat de exportator, printr-o scrisoare de garanție bancară, emisă de banca importatorului ; dacă această formulă prezintă avantajul pentru exportator că va încasa la scadență prețul stipulat, ea nu este lipsită de următoarele riscuri și inconveniente : riscul inflației, al fluctuațiilor valutare și, cel mai important inconvenient, imobilizarea fondurilor prin obligația asumată de a încasa cota din preț la scadențe prestabilite, care se pot întinde pe mai mulți ani.

b) În ipoteza în care prin același contract de vînzare-cumpărare internațional se prevede garantarea creditului acordat de exportator sub următoarea formulă : importatorul se obligă printr-o scrisoare de garanție bancară că va accepta cambiile trase de exportator, pe baza documentelor de livrare, iar banca garantă că va avaliza pentru el cambiile respective, exportatorul dispune de un avantaj suplimentar, care dă operațiunii comerciale respective un grad superior de eficiență :

— exportatorul, imediat după livrare, intră în posesia unui titlu de credit care se degajă din raportul juridic fundamental (contractul de vînzare-cumpărare), și care prezintă o valoarea intrinsecă individualizată, fiind imediat negociabil ;

— pe măsura nevoilor de disponibilități financiare imediate, exportatorul are posibilitatea forfetării scontării titlurilor de credit respective.

Mecanismul de constituire a garanției pentru încasarea prețului, prin folosire a cambiei avalizate este redat în schema alăturată.

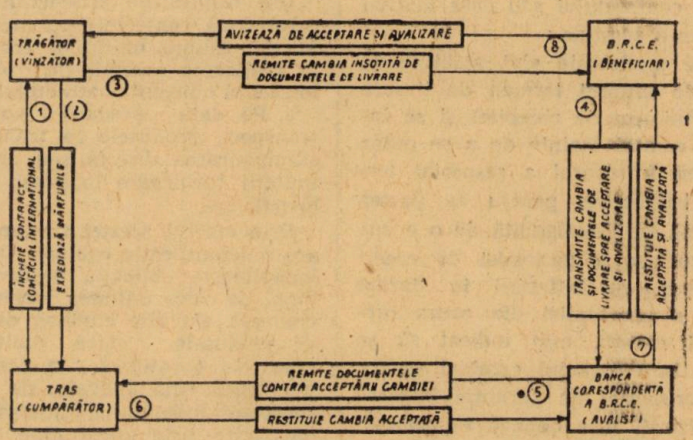

Din schema prezentată rezultă cu pregnanță particularitățile acestui gen de garantare a plății unei creanțe :

— creanța se naște dintr-un contract comercial fundamental, de regulă, de vînzare-cumpărare pe credit încheiat de doi parteneri comerciali, în care se înscrie obligația cumpărătorului de a garanta plata prin remiterea către vînzător a unei cambii egale cu valoarea mărfurilor (sau a mai multor cambii, fiecare de valoarea unei cote de rambursat la un anumit termen), care să fie acceptată de el și avalizată de o anumită bancă nominalizată prin contract ;

— pentru a îndeplini obligația asumată prin primul contract, cumpărătorul încheie un al doilea contract cu organizația bancară prin care aceasta se obligă să avalizeze cambiile acceptate și să le remită băncii vînzătoru-

lui în condițiile stabilite (contra documentelor de livrare, contra unei chitanțe de primire etc.) ;

— pentru garanția de plată dată prin avalizarea cambiilor, banca percepe un comision prevăzut în contractul încheiat cu clientul pentru care a garantat și ia toate măsurile de asigurare a despăgubirilor ce i se cuvin în cazul în care va efectua plata ;

— spre deosebire de scrisoarea de garanție bancară, avalul și consecințele care decurg din acordarea acestuia este supus dreptului cambial care cunoaște o procedură proprie de executare, cu un pronunțat carcter operativ (vezi despre cambii și protestul ei la pag. . . . . și urm.).

— cambia fiind un titlu de credit autonom, obligațiile cambiale asumate de persoanele semnatare se execută întocmai, independent de cele înscrise în raportul fundamental care a generat-o ; așa fiind avalul acordat de o bancă prezintă un grad de securitate ridicat pentru beneficiarul cambiei, orice apărare cu privire la neplată care se sprijină pe contractul de vînzare-cumpărare fiind fără relevanță.

Pentru ca, în condițiile noastre organizatorice, titlurile de credit, sub forma cambiilor și a biletelor la ordin, să-și îndeplinească funcția derivată de modalitate de garantare a creditelor, atît la import cît și la export, întreprinderile de comerț exterior trebuie să respecte unele reguli izvorîte din practica noastră bancară, pe care le expunem mai jos.

a) Fixarea scadențelor se va face în funcție de anumite momente ale executării contractului (livrare, montaj sau recepție) și nu în funcție de data semnării contractului sau data intrării în vigoare a acestuia :

— dacă scadențele sînt stabilite în funcție de ultimul termen de livrare (de montaj sau de recepție) și se înscriu în cambii înainte de a se putea dovedi că furnizorul a respectat termenele respective, pentru ca partea română să fie despăgubită de o eventuală scurtare a perioadei de credit determinată de întîrzieri în livrare (montaj sau recepție) din cauza furnizorului extern, este indicat să se prevadă în contractul cambial extern și în scrisoarea de garanție bancară că furnizorul este obligat fie să asigure prelungirea corespunzătoare a tuturor cambiilor fie să plătească o penalizare pe perioada de întîrziere (alta decît cea prevăzută la capitolul „Penalizări" în contract), sau să suporte dobînda uzuală pe perioada întîrzierii ;

— în situația în care scadențele nu se înscriu de la început în cambii, acestea fiind emise și acceptate „Cu scadența în alb", scadența se completează de către banca însărcinată ca bancă „trustee", în funcție de momentele prevăzute în contract și vor fi eliberate furnizorului numai după ce au fost îndeplinite obligațiile corespunzătoare acestor momente (adică după efectuarea livrărilor, montajului sau recepție etc.). Această variantă prezintă pentru importator siguranța că durata creditului nu va fi micșorată în cazul în care furnizorul extern nu și-a îndeplinit obligațiile contractuale și se evită complicațiile legate de stabilirea și încasarea de către importator a penalităților sau a dobînzilor.

b) Este indicat ca dobînzile asupra creditului comercial să nu fie incluse în cambiile aferente părții de capital, plata acestora urmînd a fi efectuată la scadență prin ordin de plată.

c) Eliberarea către furnizor a cambiilor, în cazul în care ratele de plată sînt materializate prin asemenea titluri, trebuie să fie condiționată de prezentarea documentelor de expediție, din care să rezulte îndeplinirea obligațiilor de către furnizor. Momentul eliberării cambiilor poate fi stabilit fie pe măsura efectuării livrărilor, fie la ultima livrare, fie chiar la recepție.

Utilizarea cambiilor și a biletelor la ordin ca modalități de garantare ale exporturilor și importurilor pe credit trebuie făcută cu observarea permanentă a măsurilor de securitate impuse de modul extrem de simplu prin care circulă titlurile de credit, respectiv prin gir (andosare).

dr. Al. DETEȘAN
Radu DEMETRESCU

contract economic

Precizări privind îndeplinirea obligației de livrare

Unitatea furnizoare își îndeplinește obligațiile contractuale de livrare, în majoritatea covîrșitoare a cazurilor, expediind produsele, prin unități specializate de transport, pe adresa indicată în contract de către unitatea beneficiară.

Această modalitate de îndeplinire a obligației de livrare este prevăzută în mod expres de art. 41 lit. b din Legea contractelor economice modificată și completată.

Din dispozițiile articolului citat rezultă două consecințe cu multiple implicații asupra unităților care concură la realizarea sarcinii de plan care formează obiectul contractului :

a. Pe data predării unității de transport, produsele se transmit din administrarea directă sau proprietatea unității furnizoare în aceea a unității beneficiare.

Prin efectul acestei transmiteri, care are o semnificație exclusiv juridică, se îndeplinește obligația de livrare asumată de către unitatea furnizoare prin contract. Cu alte cuvinte, data predării produselor către unitatea de transport constituie, în același timp, momentul cînd obligația de livrare se socotește îndeplinită. Această dată se dovedește prin mențiunile instrucționale făcute de cărăuș pe documentul de transport, fiind nerelevantă, în această privință, data înscrisă de unitatea furnizoare pe avizul de expediere ori în procesul verbal de auto recepție.

Predarea produselor către unitatea de transport produce asemenea efecte în condițiile în care :

— Predarea se face cu un anume titlu și anume de marfă care urmează să fie transportată, iar nu fără titlu ori în scopul de a fi utilizată ori consumată de către cărăuș.

— În documentul de transport se indică, ca destinatar unitatea beneficiară din contract, adică, se dispune cărăușului să elibereze mărfurile acestei unități.

b. Primind produsele, unitățile de transport au obligația de a asigura transportul lor în bune condiții și răspund, în caz de daune, pentru prejudiciul cauzat.

Respectarea obligațiilor la care s-a făcut referire mai sus face ca, prestația care formează obiectul contractului de furnizare să fie îndeplinită, atît faptic, cît și juridic, corespunzător cu obligațiile asumate.

Sporadic se întîlnesc și cazuri cînd, din vina cărăușului, produsele încredințate spre transport nu ajung — în totalitate sau parțial — la destinație. În asemenea situații, cărăușul răspunde cu daune, așa cum prevede art. 41 din Legea contractelor economice iar dacă a consumat produsele pentru nevoile sale, datorează, conform Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, drept despăgubiri, dublul valorii produselor.

Pierderea produselor în timpul transportului nu are repercusiuni în ceea ce privește transmiterea dreptului de administrare directă sau de proprietate. Această înseamnă că, și în acest caz, obligația contractuală de livrare se consideră îndeplinită pe data predării produselor către unitatea de transport.

Această concluzie este valabilă și în situația cînd produsele nu sînt pierdute în timpul transportului, ci ele se eliberează de către cărăuș, din greșeală unei terțe unități care le consumă.

Soluția pe care o susținem a fost adoptată și în privința produselor care se planifică prin repartiții. Citām, în această privință, Decizia primului arbitru de stat nr. 1015/1979 care cuprinde și unele considerente ce demonstrează justețea economică a soluției : „Produsul în discuție circulă dirijat și furnizorul a încheiat contrat cu beneficiarii pentru anul 1978, în baza dispozițiilor de livrare primite în raport cu cantitățile de tablă în evidența organelor de planificare pentru anul respectiv.

Pîrîtul și-a îndeplinit obligația de livrare asumată prin contract față de reclamantă, conform repartiției, chiar dacă din motive neimputabile părților contractante tabla expediată prin calea ferată a ajuns la o altă organizație socialistă — IMUA București — care neobservînd că organizația de transport îi predă marfa altui beneficiar, a plătit-o și a consumat-o, plătind-o reclamantei de îndată ce i s-a comunicat adevărul de către aceasta.

Ca atare, fiind vorba de un produs dirijat, pîrîtul nu a mai putut repeta livrarea aceleiași cantități de tablă către reclamantă, fără a primi o dispoziție de livrare suplimentară.

Dacă reclamanta a avut nevoie de această tablă trebuia să solicite organelor de planificare o nouă repartiție justificată prin diminuarea cotei atribuită inițial pentru IMUA București ori din rezerva de plan, ceea ce nu a făcut....

Ținînd cont de cele întîmplate cu transportul în discuție, reclamanta era în drept să acționeze, așa cum arată hotărîrea arbitrală, doar pentru revendicarea în natură a tablei sau dacă acest lucru a devenit imposibil, pentru echivalentul bănesc deosebit de alte daune dovedite ca fiind avute și ocazionate din culpa căii ferate și IMUA București..."

Socotim necesar să stăruim asupra necesității ca, în astfel de situații, produsele să-și redobîndească destinația planificată. Altfel s-ar confirma o situație de fapt — determinată de culpa căii ferate și a terței unitate beneficiare — care este contrară deciziei organelor de planificare. În situația produselor generice, credem că terța unitate socialistă poate fi obligată la restituirea în natură chiar dacă a consumat produsele care i s-au eliberat din greșeală. În acest caz, obligația va avea ca obiect produse de același fel de care dispune aceea unitate ori le poate procura pe căile legale.

Indiferent de împrejurarea dacă restituirea în natură este posibilă sau nu, unitatea socialistă care, datorită circumstanțelor date, nu a primit produsele ce i-au fost expediate, este în drept să obțină de la unitatea sau unitățile în culpă, acoperirea prejudiciului încercat.

Ceea ce trebuie însă să prevaleze, este preocuparea ca produsele să-și redobîndească destinația planificată.

I. ICZKOVITS

Transport

Aplicarea prescripției în raporturile cu cărăușul

1. Potrivit art. 13 lit. c din Decretul nr. 167/1958, constituie o cauză de suspendare a prescripției reclamația administrativă „făcută de cel îndreptățit, cu privire la despăgubiri sau restituiri în termenul unui contract de transport sau de prestare a serviciilor de poștă și telecomunicații".

Suspendarea prescripției are loc cel mai tîrziu pînă la expirarea unui termen de 3 luni, socotit de la data înregistrării reclamației. Subliniem deci, că efectul suspensiv al reclamației se apreciază în raport cu data înregistrării ei la cărăuș, iar nu în funcție de data cînd a fost expediată.

Dacă rezultatul negativ al reclamației este comunicat anterior împlinirii termenului de 3 luni amintit mai sus, prescripția își reia cursul pe data primirii comunicării respective.

Cele de mai sus vizează reclamațiile legate de contractele de transport în trafic intern. În ceea ce privește contractele de transport în trafic internațional, dacă reglementările speciale care sînt incidente dispun altfel în ceea ce privește suspendarea prescripției, sînt aplicabile prevederile din respectivele reglementări.

Se pune problema dacă efectul suspensiv de prescripție se produce în situația în care reclamația administrativă este introdusă la alt organ al cărăușului decît cel competent să o rezolve.

Potrivit practicii arbitrale — Decizia primului arbitru de stat nr. 216/1979 — sesizarea adresată cărăușului în legătură cu neeliberarea transportului la destinație constiuie o reclamație administrativă — și produce toate efectele — chiar dacă nu este intitulată astfel, dar conține toate elementele pentru identificarea transportului. „Faptul că sesizarea nu este adresată regionalei de căi ferate competente să o rezolve, ci stației C.F.R. aflată în subordinea acesteia, nu duce la neluarea ei în considerare ca reclamație administrativă".

Adoptînd deci, o soluție în care aspectul de eficiență prevalează asupra celui formal, practica arbitrală recunoaște efecte numai acelei reclamații administrative care cuprinde suficiente elemente pentru rezolvarea ei.

2. S-a pus problema termenului de prescripție aplicabil în cazul tarifului pe care calea ferată este îndreptățită să-l obțină de la clientelă pentru imobilizarea prelatelor. În concret, rezolvarea putea fi în sensul aplicării termenului general de prescripție — de 18 luni — ori a prescripției de 6 luni prevăzute de art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958.

Practica arbitrală a stabilit — Decizia primului arbitru de stat nr. 3627/1978 — că tariful menționat, datorat pentru fiecare zi de întîrziere, are, ca și tariful de magazinaj și taxele de locații, caracter de clauză penală.

Prin urmare, pretențiile avînd ca obiect plata tarifului pentru întîrzierea în restituirea prelatelor se prescrie în termenul de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. b din decretul menționat.

3. O interesantă soluție a fost consacrată în legătură cu termenul de prescripție aplicabil acțiunii prin care se solicită obligarea cărăușului la restituirea sumelor încasate pentru prestații pe care, în fapt, nu le-a executat. (Decizia P.A.S. nr. 3411/1978). În speță, organul arbitral a respins excepția de prescripție invocată de cărăuș în temeiul art. 4 lit. e din Decretul nr. 167/1958 cu motivarea că în cauză se pretinde încasarea unei sume pentru o prestație neefectuată, situație în care se aplică termenul de prescripție de 18 luni prevăzut de art. 3 din decretul citat.

Soluția a fost menținută pe considerentul că pretențiile reclamantei se refereau la o prestație neefectuată, astfel că, legal și temeinic s-a făcut aplicarea prevederilor art. 3 din același decret.

H. MATEI

raporturi de muncă

Condiția „avizului" în contractul de muncă

De principiu încheierea și desfacerea contractului de muncă (din inițiativa unității) sînt date de lege în competența organelor colective sau unipersonale de conducere ale unităților socialiste potrivit dispozițiilor cuprinse în Legea nr. 5/1978 (art. 35, lit. **h** ; 37 lit. r ; 39 lit. i ; 46 lit. k ; 48 lit. v ; 50 lit. i).

Unitatea, prin organele sale, dispune încheierea ori desfacerea contractului de muncă ca parte în raportul juridic de muncă încheiat cu persoana încadrată. Ca o aplicare a principiului simetriei juridice organele competente a dispune încadrarea sînt competente a hotărî și desfacerea contractului. Regula de mai sus este supusă în anumite cazuri, expres prevăzute de lege, unor **excepții** sau unor **restringeri.** Prin excepție, în domenii de activitate supuse unori regimuri speciale, desfacerea contractului de muncă poate fi hotărîtă fie de **organe special constituite** fie de **conducătorul organului central** de ramură. Astfel, consiliul de disciplină constituit, potrivit art. 60 și 62 din Legea nr. 58/1968 aplică judecătorilor stagiari în cazuri de abateri grave, sancțiunea desfacerii contractului de muncă. A doua ipoteză are în vedere dreptul ministrului transporturilor și telecomunicațiilor și al adjuncților acestuia de a aplica tuturor persoanelor subordonate ierarhic sancțiunile disciplinare, prevăzute în statutele respective inclusiv desfacerea disciplinară a contractului de muncă (art. 54 alin. 7, Decretul nr. 360/1976 ; art. 44 alin. 6, Decretul nr. 361/1976) precum și dreptul ministrului energiei electrice și al adjuncților acestuia de a aplica orice sancțiune disciplinară prevăzută în statutul privind funcționarea sistemului energetic național și disciplina lucrătorilor din acest sistem (art. 49 alin. 5/Decretul nr. 202/1974).

„Restringerile" de competență, amintite mai sus, au în vedere fie un **„transfer"** de competență de la o categorie de organe de conducere din cadrul unității la altă categorie cum este cazul, reglementat de art. 10 din Codul muncii și art. 12 din Legea nr. 12/1971, în care colectivul compartimentului de muncă **cere** aplicarea sancțiunilor disciplinare, inclusiv sancțiunea desfacerii contractului de muncă, caz în care competența de a decide asupra sancțiunii revine **întotdeauna** organului de conducere colectivă al unității, fie o **subordonare,** o limitare a inițiativei unității, **voinței** altor organe, cum este cazul reglementat de art. 9 lit. b din Legea nr. 15/1972 cu privire la organizarea și funcționarea Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, care este competent **să dispună** îndepărtarea din funcție a persoanelor vinovate de nerespectarea hotărîrilor de partid și de stat, dispoziție adusă la îndeplinire de organul unipersonal al unității. Sigur că sînt cazuri în care unitatea acționează ca urmare a **sesizării** unor organe de control ori a comisiei de judecată sau a **indicațiilor** primite de la organul ierarhic superior ori cînd desfacerea contractului de muncă este **obligatorie** (motivele de sub art. 130, (1) lit. k (ipoteza în care incompatibilitatea este prevăzută de lege — art. 4 din Legea nr. 22 (1969) și de la lit. l) dar în aceste situații, unitatea, ca parte în raportul de muncă, **dispune** și **răspunde** pentru măsura luată.

Cu alte cuvinte chiar dacă **motivul, impune** desfacerea contractului de muncă, hotărîrea asupra măsurii revine unității care **dispune** prin organele sale competente potrivit legii.

În unele cazuri, expres reglementate de lege, atît încadrarea cît și desfacerea contractului sînt supuse existenței unui **aviz** din partea unui organ sau unor persoane, sub sancțiunea nulității absolute dar remediabile, a încadrării.

Deși sub aspectul redactării, terminologia este diferită (aviz, acord, aprobare) pe planul dreptului muncii, ele îndeplinesc aceeași funcție și au aceeași finalitate legiuitorul condiționînd legalitatea încheierii și încetării (modificării), contractului de muncă de existența prealabilă a acestora. Exemplificativ arătăm prevederile art. 53 din Decretul nr. 367/1971 (republicat în 1976) privind **avizul** organelor miliției pentru încadrarea în funcții privind gestionarea, administrarea ori manipularea armelor ; art. 38 din Decretul nr. 231/1974 privind **avizul** organului local al Ministerului de Interne pentru încadrarea personalului de pază și a personalului de conducere, execuție și de specialitate din paza militarizată ; art. 21 din H.C.M. nr. 1653/1974 cu privire la **avizul** comandamentului pompierilor pentru numirea șefilor formațiilor civile de pompieri ; art. 20 din Legea nr. 5/1970 privind **acordul** Ministerului Finanțelor ori a direcțiilor teritoriale de control și revizie pentru șeful compartimentelor de control financiar intern ; art. 43 din Legea nr. 7/1977 cu privire la **acordul** Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor pentru șeful compartimentelor de control tehnic al calității și **acordul** inspectoratelor județene (al municipiului București) pentru personalul din aceste compartimente (aceeași dispoziție o regăsim în art. 72 din Legea nr. 8/1977); art. 46 lit. k din Legea nr. 5/1978 cu privire la **acordul** ministrului (conducătorului organului central) pentru numirea și eliberarea directorilor din întreprinderile „mari și complexe". Ca o excepție de la regula că avizele provin de la organele de stat, Legea nr. 22/1969 prevede în cazul gestiunilor de bunuri materiale necesitatea **avizului cogestionarilor** pentru încadrarea unui gestionar pentru gestiunile comune și **avizului gestionarului** pentru încadrarea unei persoane în subordine.

Avizul, independent de termenul utilizat de legiuitor, ca act administrativ este supus **revocării** pînă la data încheierii contractului de muncă excepție făcînd situațiile în care legea prevede **expres** că retragerea avizului are ca efecte schimbarea persoanei din funcție, cum este cazul retragerii avizului de către organul local al Ministerului de Interne pentru personalul de pază (art. 38/Decretul nr. 231/1974).

Regula care guvernează validitatea încadrării ori desfacerii contractului, așa cum arătam și mai sus, este **hotărîrea organului competent** al unității și excepțional existența avizului adică în cazurile în care legi speciale prevăd această condiție suplimentară. Cum excepțiile sînt de strictă interpretare înseamnă că nu pot fi extinse asupra altor funcții ori persoane.

Într-un caz, la **propunerea** Grupului de pompieri județean, unitatea economică dispune desfacerea disciplinară a contractului de muncă al persoanei încadrate în postul de motopompist. Contestată fiind, măsura unității este anulată de organele de jurisdicție care reține în motivarea lor că persoana nu se face vinovată de nefuncționarea motopompei pentru stingerea incendi-

ilor, defecțiunile datorîndu-se culpei unității care deși sesizată în scris nu a luat măsuri de înlocuirea motopompei. Ulterior Grupul de pompieri (comandamentul de pompieri) comunică unității că **nu este de acord** cu reintegrarea persoanei în funcția avută. Se pune poblema să știm dacă „adresele" Grupului de pompieri sînt obligatorii pentru unitatea economică.

Din analiza dispozițiilor art. 23 lit. j și art. 29 alin. 1 din Decretul nr. 232/1974 privind prevenirea și stingerea incendiilor și art. 21 lit. a și art. 4 din H.C.M. nr. 1653/1974 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea, încadrarea și funcționarea formațiilor civile de pompieri, rezultă cu claritate că formațiile civile de pompieri din unitățile socialiste se **înființează** prin dispoziția scrisă a conducătorului acestora cu avizul unităților militare de pompieri. Unitățile militare de pompieri avizează **numirea** șefilor formațiilor civile de pompieri (art. 21 lit. a din H.C.M. nr. 1653/1974).

Așadar ceea ce avizează Ministerul de Interne prin comandamentul pompierilor este **constituirea** (înființarea) formațiilor civile de pompieri (sub aspectul oportunității și al condițiilor legale de funcționare) precum și **numirea** șefilor formațiilor civile de pompieri.

Întrucît nici o reglementare legală nu prevede necesitatea avizului organului de mai sus la încadrarea motopompiștilor, pentru aceeași rațiune nu poate fi obligatorie nici propunerea de desfacere a contractului de muncă, luarea măsurii fiind lăsată la aprecierea unității. Cu ușurință putem constata că înștiințarea Grupului de pompieri prin care comunică că nu este de acord cu reintegrarea este lipsită de relevanță în cauză nefiind cerută de nici o reglementare legală și prin urmare nu poate produce efecte față de hotărîrea de reintegrare pronunțată de instanța de judecată.

Iosif R. URS

practică arbitrală

Restituirea și reintroducerea acțiunilor arbitrale

Exigența sporită pe care o manifestă organele arbitrale cu prilejul examinării prealabile a acțiunilor cu care sînt sesizate determină, în prezent, restituirea unui mai mare număr de acțiuni pentru completare.

Această măsură este determinată de faptul că respectivele acțiuni nu corespund exigențelor art. 8 și 9 din Regulile procedurii arbitrale, adică nu cuprind elementele prevăzute de aceste dispoziții legale ori nu li se anexează actele cerute de aceleași dispoziții.

Cum trebuie să procedeze unitatea socialistă căreia i se restituie acțiunea ?

În primul rînd, trebuie să înlăture în mod operativ lipsurile care au determinat restituirea.

Operațiunea de înlăturare trebuie să fie reală, iar nu formală. Această cerință va rezulta cît se poate de clar dacă ne vom oferi, în continuare, la efectuarea încercării de conciliere prearbitrală. Omisiunea unităților reclamante de a efectua această încercare face parte, de altfel, din cele mai frecvente cazuri de restituire.

Restituirea se face, în astfel de situații, cu indicația de a se proceda la o încercare de conciliere efectivă, prin luare de contact direct.

Primind acțiunea restituită cu o asemenea indicație, unele unități reclamate înțeleg să-i dea urmare invitînd la sediul lor unitățile pîrîte în vederea efectuării încercării de conciliere. Totodată, se comunică în acest scop un termen scurt care expiră în puține zile, pentru ca unitatea reclamantă să fie în situația de a reintroduce acțiunea în termenul de 8 zile la care ne vom referi mai jos.

Un atare mod de a proceda este, desigur, defectuos, întrucît, conform normelor procedurale, dacă părțile nu se înțeleg altfel, încercarea de conciliere trebuie să se realizeze la sediul unității pîrîte. Deci, procedînd corect, unitatea reclamantă ar trebui să se deplaseze la cea pîrîtă, anunțînd-o pe aceasta, în mod prealabil, asupra scopului și datei deplasării.

A proceda altfel, echivalează cu un răspuns formal la îndrumarea arbitrajului și deci, cu neîndeplinirea cerinței legale care a determinat restituirea acțiunii.

Un al doilea aspect care nu trebuie scăpat în vedere este faptul că dacă acțiunea restituită se reintroduce în termen de 8 zile ,ea se consideră înregistrată pe data primei introduceri.

Această regulă produce efecte importante în privința drepturilor părților, mai ales sub aspectul prescripției extinctive.

Ca orice termen procedural și cel de 8 zile menționat mai sus se socotește pe zile libere. El începe să curgă de la data primirii în unitate a acțiunii care a fost restituită de arbitraj. Este relevantă deci, data care rezultă din ștampila unității aplicată la primirea adresei de restituire a organului arbitral, iar nu data la care conducătorul unității dispune, pe cale de rezoluție, completarea lipsurilor care au determinat restituirea și reîntroducerea acțiunii la arbitraj.

Acțiunea se poate reîntroduce prin expediere poștală. În această situație, conform art 13 din Regulile procedurii arbitrale., acțiunea se consideră reîntrodusă — în cazul unităților care au sediul în altă localitate decît arbitrajul sesizat — pe data depunerii ei la organul poștal.

În sfîrșit, un al treilea aspect este legat de faptele juridice survenite în intervalul dintre restituirea acțiunii și reîntroducerea ei.

Asemenea fapte, în măsura în care au ca urmare stingerea sau diminuarea creanței ce formează obiectul acțiunii, trebuie avute în vedere cu ocazia reîntroducerii.

Procedura restituirii este reglementată nu numai în scopul creării condițiilor pentru rezolvarea litigilor în mod operativ în fața organelor arbitrale. Ea urmărește și lichidarea — în această fază — a neînțelegerilor pe care le pot rezolva chiar părțile în conflict pentru ca ele să nu încarce în mod inutil rolul arbitrajului și să nu genereze cheltuieli care pot fi evitate.

Iată de ce, dacă în perioada la care ne referim, unitatea pîrîtă achită în întregime suma pretinsă prin acțiune ori unitatea reclamantă se convinge asupra nelegalității sau netemeiniciei pretențiilor sale, nu este cazul reîntroducerii acțiunii. În astfel de situații, în locul reîntroducerii acțiunii este indicat să se comunice organului arbitral modul în care a fost stins litigiul și se va obține restituirea taxei de timbru achitate.

În cazul cînd litigiul rămîne doar parțial fără obiect, reîntroducerea se face numai pentru pretențiile care au rămas în litigiu. Astfel se obține restituirea taxei de timbru pentru ceea ce s-a soluționat de către părți în intervalul dintre restituirea și reîntroducerea acțiunii. Susținerea în continuare a tuturor pretențiilor de către reclamantă poate ocaziona cheltuieli neeconomicoase constînd în taxa de timbru aferentă pe care nu o poate recupera de la unitatea pîrîtă.

I. IVAN

Întrebări şi răspunsuri

● **TOMULESCU MOISE** — Adminsitrator bloc 7 str. Luică nr. 21 Bucureşti solicită unele lămuriri cu privire la întocmirea balanţei lunare de verificare, prevăzute în capitolul II punctul 6 din ordinul nr. 5/1978.

Lămuriri mai ample găsiţi în lucrarea „Administrarea imobilelor" la pag. 136 pct. 5.6 Aici vă precizăm că totalurile valorice din coloanele balanţei trebuie să fie egale.

În prima coloană se înscriu: soldul din casă, soldul din contul disponibil la CEC, actele de plată pe luna în curs, debitorii restanţieri (membrii ai asociaţiei şi alte persoane) precum şi cheltuielile efectuate pe luna în curs din alte fonduri. În coloana a doua se înscriu: fondul de rulment, fondul pentru reparaţii ce revin proprietarilor, alte fonduri, dobînzile de la CEC, creditorii şi furnizorii.

● **RADU SILVIU, Alba Iulia** — 1). Potrivit art. 103 (2) din Codul muncii, cînd pagubele au fost cauzate unităţii printr-o faptă ce constituie infracţiune, răspunderea se stabileşte potrivit legii penale. În acest caz, în cuantumul pagubelor se cuprind şi foloasele nerealizate. Instanţa de judecată are competenţa să stabilească valoarea foloaselor nerealizate la propunerea organelor competente. Această sumă se cuprinde în valoarea totală a debitului.

2). Scoaterea din evidenţa curentă a părţii din creanţă care depăşeşte suma realizată pe timp de 10 ani, în cazul în care urmărirea se poate face numai prin poprire din pricina lipsei altor bunuri, se face în conformitate cu art. 69 din H.C.M. nr. 792/1969 republicată în Buletinul Oficial nr. 144/15 dec. 1969, adică cu aprobarea conducătorului compartimentului contabil pe baza avizului oficiului juridic.

Aşa cum s-a arătat la pct. 1, în valoarea debitului total se cuprinde şi suma pentru foloasele nerealizate.

3). La gestiunile în care manipularea bunurilor se face în colectiv de mai mulţi lucrători sau în schimburi succesive, fără predare de gestiune între schimburi, semnarea documentelor de primire sau livrare trebuie să se facă numai de către gestionar sau înlocuitorul său.

Membrii comisiilor de recepţie sînt obligaţi să semneze documentele de intrare numai dacă recepţionarea se face distinct în afara gestiunilor (comisii unice de recepţie). În aceste cazuri care se găsesc de regulă la depozite, gestionarul face parte din comisie şi semnează pentru primirea mărfurilor în numele întregului colectiv.

● **CORNEL ALDEA, PAVEL MUNTEANU, Lugoj** — Textul dispoziţiilor tarifare ale art. 14 pct. 19 lit. a şi b din Tariful unic precizează că la anumite transporturi, parcursul tarifabil se exprimă în kilometri efectivi (întregi) şi se stabileşte pentru fiecare cursă prin rotunjirea în plus la km a distanţelor determinate sau convenite anticipat între cărăuş şi expeditor. În acest sens, se arată că la determinarea parcursului unei curse se ia în calcul distanţa dus-întors între punctul de încărcare şi cel de descărcare, distanţă ce se determină prin diferite procedee.

În exemplul relatat de dv. privind autobascularea ce efectuează curse la o distanţă medie de 0,325 km parcursul tarifabil corect calculat va fi de 1 km pe cursă (rezultînd din 0,325 km+0,325 km=0,650 km, cifră ce se rotunjeşte la „un km", rotunjire ce se efectuează odată pe cursă şi nu la fiecare drum).

Potrivit prevederilor tabelului nr. 12 din traficul unic, diferenţierea timpului liber (netarifabil) în funcţie de instalaţiile autovehiculului este făcută numai în privinţa echipării sau neechipării sale cu instalaţie de descărcare prin basculare. Prin urmare nu sînt prevăzuţi timpi liberi diferiţi pentru autovehicule amenajate cu instalaţii de încărcare mecanizată — troliu.

În speţă, pentru autovehiculele de 8—10 tone, amenajate cu troliu, la care vă referiţi, timpii liberi pentru operaţiunile de încărcare-descărcare sînt cei stabiliţi în tabelul 12 lit. a, respectiv 120—150 minute pe cursă.

● **VLADISLAV BELINSCHI, Piatra Neamţ** — Potrivit normativului privind modul de încărcare în devize a utilajelor, echipamentelor, aparaturilor, mecanismelor şi aparatelor din instalaţiile complexe, liniile tehnologice de fabricaţie şi alte instalaţii, aprobat de Inspectoratul general de stat pentru directivare şi control în proiectarea şi executarea construcţiilor cu Ordinul nr. 29/1973, instalaţiile complexe livrate pentru montaj în repere detaşate, piese separate şi părţi de mecanisme fără a fi formate ca subansamble complet echipate sau finisate se înscriu în devize ca „materiale" şi se suportă din investiţii. În ceea ce priveşte achiziţionarea dulapurilor metalice este necesar a se avea în vedere art. 19 din Decretul nr. 465/1978 care prevede că „în anul 1979 se interzice unităţilor existente procurarea de mobilier şi obiecte de inventar, reînnoirea acestora sau noi dotări în spaţiile destinate activităţii de birou, indiferent de valoarea şi sursa de finanţare".

● **CONSTANTIN COLEA, Bucureşti** — Legea nr. 7/1977 reglementează problema calităţii produselor şi serviciilor, iar Normele metodologice nr. 2/1977 ale BNRSR, tratează cazurile cînd se poate refuza plata, integral sau parţial, de către beneficiari, pentru calitate necorespunzătoare.

Conform Legii nr. 7/1977, atunci cînd nu se respectă condiţiile din contracte cu privire la calitate, unităţile producătoare trebuie să se pună de acord cu beneficiarii şi proiectanţii pentru remedierea sau înlocuirea produselor necorespunzătoare calitativ. În cazul în care nu se realizează un acord în acest sens, beneficiarii au dreptul la despăgubiri legale.

Pînă la rezolvarea celor de mai sus, beneficiarii, în cazul cînd furnizorii nu au respectat stipulaţiile din contracte cu privire la calitate, conform Legii Finanţelor au dreptul să refuze plata integral sau parţial pentru că aceştia nu pot să-şi imobilizeze fondurile în mărfuri sau produse pe care nu le pot utiliza în procesul de producţie. Prevederea legii se justifică prin aceea că este normal ca furnizorul să suporte consecinţele financiare, atunci cînd produce marfă necorespunzătoare calitativ şi să ia măsuri pentru remedierea sau înlocuirea produselor executate necorespunzător calitativ.

În concluzie, nu este o neconcordanţă între Legea 7/1977 şi Normele metodologice nr. 2/1977 ale BNRSR, aceste două acte normative, completîndu-se unul pe altul.

● **NELU VASILESCU, Bucureşti** — Faţă de faptul că atunci cînd aţi plecat din unitate pentru îndeplinirea serviciului militar, contractul dv. de muncă nu a fost desfăcut ci numai suspendat pe timpul efectuării stagiului, la înapoierea dv. în unitate beneficiaţi în continuare de vechime neîntreruptă în muncă şi în aceeaşi unitate. În consecinţă în anul calendaristic în care v-aţi înapoiat la unitate, în cazul dv. 1979, aveţi dreptul la concediul anual de odihnă în condiţiile prevăzute de Legea nr. 26/1976 cu privire la concediile de odihnă ale personalului. Evident, concediul se poate acorda anticipat proporţional cu lunile ce le veţi lucra în acest an.

● **BALAJ BOROS, Oradea** — Pentru a dovedi vechimea în muncă, cu martori, este necesar să îndepliniţi formalităţile prevăzute de legislaţia în vigoare în acest domeniu. Certificatul pe care mi-l trimiteţi, în copie, nu reprezintă o dovadă prevăzută de Legea nr. 3/1977. De asemenea, pentru a vi se

putea recunoaște, ca vechime în muncă, perioada satisfacerii serviciului militar, trebuie să dovediți că înainte de încorporare ați fost încadrat în muncă.

● **ELISABETA WIUME,** — Plata contribuției stabilită prin H.C.M. nr. 368/1956, precum și a sumei suplimentare, se efectuează atît în cazul grădinițelor cu program normal și săptămînal, cît și pentru cele cu program prelungit.

● **OLGA COZMA, Mediaș** — Din scrisoarea dv. rezultă că ați fost încadrată, ca economist, la nivelul de bază la 1 octombrie 1976. La 27 martie 1978 ați fost trecută în funcția de programator, tot la nivelul de bază, însă cu o creștere de două clase de retribuire. La data de 1 februarie 1979 ați fost reîncadrată ca analist programator menținîndu-se aceeași clasă de retribuire, însă cu acordarea unei gradații. Față de prevederile pct. 15 din anexa 6 la Decretul nr. 100/1979, data de la care se socotește perioada pentru acordarea unei noi gradații este este de 27 martie 1978.

● **DUMITRU NICULESCU, Bacău** — Posibilitatea de a utiliza autoturismul proprietate personală, în vederea deplasării în interes de serviciu, se stabilește de conducătorul unității. El are dreptul de a delega în interesul serviciului personalul unității pentru deplasări în afara localității unde lucrează în mod permanent.

● **TITI MORUZI, Vaslui** — Neavînd vechimea minim necesară pentru ocuparea funcției de contabil șef, nu puteți îndeplini această funcție, chiar și cu caracter temporar. Art. 67 alin. 2 din Codul muncii prevede că persoana trecută temporar la o altă muncă, superior retribuită are dreptul la această retribuție, în condițiile prevăzute de lege.

● **SABINA CHIREA, Slătioarea—Olt** — Concediul de maternitate se include, în pericada de stagiu. Persoana încadrată ca stagiară, încheie această activitate la sfîrșitul perioadei de trei ani de la încadrarea în producție după repartizare.

● **GEORGETA ICHIM, Zimnicea** — La data de 1 decembrie 1978, cînd ați fost transferată în aceeași funcție, unitatea avea posibilitatea să vă încadreze la aceeași gradație. Această posibilitate nu constituia însă o obligație pentru unitatea unde ați fost transferată. Îndeplinind trei ani de la acordarea gradației la unitatea de unde v-ați transferat, puteți fi trecută la o gradație superioară (Decretul nr. 100/1979, anexa 2).

● **FLORIN IONIȚĂ, București** — Atunci cînd veți absolvi, cu diplomă, cursurile fără frecvență ale facultății de comerț, veți putea fi încadrat ca economist. Retribuirea urmează să fie stabilită conform prevederilor art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974, respectiv cu o clasă de retribuire în plus față de aceea în care sînteți încadrat în prezent.

● **GRIGORE SUHANEA, Botoșani** — Șeful Oficiului de calcul trebuie să îndeplinească condițiile prevăzute pentru șeful biroului tehnic (poziția 15 din aenxa 2 la Legea nr. 12/1971). Funcțiile de programatori (analiști) și operatori mașini calcul se consideră economice. Contabilul principal poate fi încadrat la un Oficiu de calcul, numai în condițiile prevăzute de Decretul nr. 209/1977.

● **RADU MOȚICĂ, Timișoara** — Perioada cît ați fost avocat nu se ia în considerare la calculul vechimii în învățămînt ; se ia însă în considerare, în proporție de 2/3, perioada în care ați funcționat ca jurisconsult.

● **PAUL MARCU, DUMITRU PĂSAT și CONSTANTIN VATAMANU, Pașcani** — Unitatea unde ați urmat cursurile de maiștri n-are temei legal pentru a vă compensa cheltuielile.

● **AUREL VÎJU, Bîrlad** — Din scrisoarea dv. rezultă că sînteți absolvent al facultății de drept și că aveți o vechime de 18 ani în funcții economice. În prezent ocupați funcția de inspector principal comercial la Consiliul popular județean. Dat fiind că îndepliniți condițiile prevăzute de art. 68 din Legea nr. 12/1971, puteți fi transferat în funcția de economist echivalentă cu aceea pe care o ocupați în prezent.

● **DAN ANCUȚA, București** — Atunci cînd sînteți delegat în localitatea de domiciliu aveți dreptul numai la acoperirea cheltuielilor de transport.

● **CONSTANTIN VOINEA, Piatra Neamț** — Perioada cît ați funcționat ca șef al biroului personal-învățămînt se ia în considerare ca vechime în funcții economice. Pentru a putea ocupa funcția de tehnician principal este necesar să promovați cursul de specializare cu profil tehnic. (poziția 66 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971. Acest curs se organizează în condițiile prevăzute în Regulamentul elaborat în acest scop de Ministerul Educației și Învățămîntului și Ministerul Muncii.

● **MIHAIL BUNICA, Brașov** — Nu vă încadrați în prevederile art. 17 pct. b din Decretul nr. 100/1979. Înainte de aplicarea sistemului de retribuire pe clase, n-ați beneficiat de o derogare pentru neîndeplinirea condițiilor de studii. Față de prevederile Legii nr. 12/1971 nu puteți fi promovat în funcția de șef de serviciu, întrucît nu îndepliniți condițiile de studii. Faptul că înainte de a fi numit șef de birou ați ocupat o asemenea funcție, nu determină posibilitatea derogării de la cerințele prevăzute de legea sus-menționată.

● **ZOLTÁN IMREH, Tg. Mureș** — Persoanele transferate la cererea lor păstrează dreptul la vechimea neîntreruptă în muncă (art. 10 lit. b din Legea nr. 12/1971). Ca atare, acest personal, are dreptul să beneficieze, în continuare, de alocația de stat pentru copii. Art. 7 din Decretul nr. 246/1977 prevede o restricție numai pentru personalul nou încadrat, plecat prin demisie.

Personalul muncitor plecat pentru satisfacerea stagiului militar nu este obligat la restituirea cotei părți din indemnizația de concediu de odihnă, de care a beneficiat în anul respectiv, înainte de încorporare. Legea nr. 27/1967 (art. 11) nu prevede o asemenea situație. În timpul efectuării stagiului militar contractul de muncă nu se anulează, ci se suspendă.

● **SIRENA ARNĂUȚ, Codlea** — La timpul său, trecerea dv. în funcția de șef de birou în aceea de economist principal s-a bazat pe o reglementare legată de aplicarea decretului nr. 162/1973. Dacă vă îndepliniți în mod corespunzător sarcinile ce vă revin, conform art. 68 din Legea nr. 12/1971, puteți fi menținută în această funcție, sau într-una echivalentă.

● **MIHAI SPINEANU, Mediaș** — Articolul 11 din Legea nr. 12/1971 prevede necesitatea aprobării organului ierarhic superior al unității de la care se transferă persoana încadrată în muncă, fără să facă vreo distincție în ce privește natura unităților.

Menționăm că potrivit art. 10, lit. d din Legea sus-menționată, cel care s-a încadrat într-o unitate de stat în termen de 90 de zile de la data ieșirii dintr-o cooperativă de producție meșteșugărească în care a lucrat ca membru cooperator, își păstrează vechimea neîntreruptă în muncă (nu și vechimea neîntreruptă în aceeași unitate).

● **IOANA BÎSCĂ, Măcin—Tulcea** — Art. 67 din Codul muncii prevede că în cazul trecerii temporare în altă muncă, persoana respectivă are dreptul la retribuția corespunzătoare, în condițiile prevăzute de lege. Dacă îndepliniți condițiile legale pentru ocuparea funcției de tehnician, respectiv de tehnician principal, aveți dreptul la retribuția corespunzătoare funcției ocupate temporar.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de productie • produse noi

Întreprinderea de ace de tricotat Str. Unității nr. 79—91 Sector 3

PROFILE GRELE

— UNP 260 mm kg. 183
— INP 80 mm kg. 25

LAMINATE DE CUPRU

— Bare Cupru 80×10 mm kg. 50

SÎRME DIFERITE

— Sîrmă sudură ∅ 1,20 mm kg. 50
— idem ∅ 3,25 mm kg. 94
— idem aluminiu ∅ 3,5 mm kg. 49

PIETRE DE POLIZOR

Veral Stas 604/59 Tip. I.
— 175×18×20 — 16 K buc. 50

ELECTROCORINDON LIANT CERAMIC STAS 601

— 250×30×30 — 125 Q buc. 6
— 350×25×127 — 25 M buc. 10

RULMENȚI

— 608 buc. 20
— 2206 buc. 4
— 2207 buc. 7
— 2207 K buc. 5
— NU 2209 buc. 3
— 2305 K buc. 25
— NU 2305 buc. 3
— 3205 buc. 4
— 30202 buc. 10
— 7209 buc. 6
— 30216 buc. 2
— 30217 buc. 3
— 30230 buc. 3
— 32206 buc. 3
— 32214 buc. 2
— 32304 buc. 4
— 32305 buc. 5
— 51105 buc. 20
— 51106 buc. 15
— 51114 buc. 10
— 51115 buc. 2
— 51201 buc. 5
— 51202 buc. 15
— 51305 buc. 5
— 51307 buc. 4
— 51407 buc. 6
— 52305 buc. 5
— NA 4911 buc. 30
— 52202 buc. 5
— 4902 RNU buc. 6
— NK 5035 Z buc. 10

BUCȘE

— H 305 buc. 15
— H 207 buc. 20

APARATAJ ELECTRIC DE JOASĂ TENSIUNE

— Relee TESA 10 A—1,3 A Cod. 3670 Buc. 20
— Buton regim greu 2 A Cod. 551 buc. 50
— Buton BDAD cod. 586 buc. 40

MATERIALE ELECTRICE

— Conductori bobinaj email ∅ 1,55 kg. 25
— Conductori bobinaj email C 1,90 kg. 13

CURELE TRAPEZOIDALE

— 13×8×1180 buc. 30
— 13×8×3000 buc. 20
— 17×11×1320 buc. 20
— 10×6×1400 buc. 20
— 13×8×1250 buc. 20

DIVERSE

— Condensatori ceramici B 3000 200 TGL 68—109 buc. 24
— Tub PVC 22 mtr. 66
— idem 24 mm mtr. 100
— Panglică tafta vernil lat. 52 mm. mtr. 100

CHEI LĂCAȘ HEXAGON

— ∅ 6 mm buc. 20

PILE SEMIROTUNDE

— 100/2 buc. 200

PILE PATRATE

— 100/2 buc. 200

BURGHIE STAS 575

— ∅ 6,7 buc. 40
— ∅ 7,6 buc. 40
— ∅ 7,7 buc. 90
— ∅ 8,1 buc. 30
— ∅ 8,7 buc. 50
— ∅ 11,7 buc. 15

ÎNTREPRINDEREA

I. S. I. A. P.

Piața Scînteii, nr. 1
Telefon 18 21 56

Cedează prin transfer Autoturism S. R. 113

— ∅ 12,7 buc. 20
— ∅ 14,7 buc. 15
— ∅ 20,9 buc. 15
— Remorcă basculantă tip RM 2 5 To. prin transfer buc. 2

M.M.P.G.—C.M.O.
Întreprinderea de construcții montaje miniere „Oltenia"
Comuna Fărcășești, județul Gorj
Telefon 12191 — Tg. Jiu

● **INSTALAȚII SANITARE**

— Baterie încălzire 2000 KL 3200//17000 buc. 1
— Idem 300000 Kcal buc. 1
— Idem BAP 95/7080 apă buc. 3
— Ciclon tip nr. 2 2000—2500 buc. 1
— Ventilator axial rotund T 445 buc. 5
— Ventilator T 445 D 45000122 KH buc. 1
— Ventilator axial D-700 HCM buc. 5
— Contuar voltmetru D 50 buc. 2
— Baterie BAP 31/0 385000 Kcal buc. 3
— Baterie BAP a 10000 Kcal 33/3 buc. 1
— Baterie BAP a 10000 Kcal 33/4 buc. 1
— Baterie BAP 52200 Kcal 14/3 buc. 2
— Ventilator 4+750+2/3 buc. 1
— Ventilator 4 S 7X5-1000 buc. 1
— Ventilator axial buc. 4
— Arzător gaze U.M.G. Mediaș buc. 2

● **INSTALAȚII ELECTRICE**

— Armături siguranță mărită 100 N buc. 135
— Cablu CYABY 3X25+16 ml. 270
— Idem ACYABY 3X35—1 Kv ml. 1803
— Idem 3X95—6 Kv buc. 378
— Idem CSHPBY 30X1,5 ml. 1070
— Idem CSYABY 24X1,37 ml. 922
— Idem 3X95+50 ml. 92
— Idem CYABY 3X150+70 ml. 64
— Idem 3X50X25 ml. 100
— Idem 4X35 ml. 469
— Idem 3X70 ml. 500
— Idem 3X240—120 ml. 100
— Idem 3X50 ml. 700
— Idem 3X25 ml. 371
— Idem 3X16 ml. 1200
— Idem CMTYAHY 12X1.5 ml. 3195
— Idem CSYABY 14X2,5 ml. 725
— Idem 14X2,5 ml. 1068
— Idem CYABZY 3X25+16 ml. 390
— Idem ACHPEY 3X95—6 Kv ml. 600
— Idem CYABY 3X35+16 ml. 270
— Idem CSYABZY 9X4 ml. 820
— Idem ACHPBY 3X185 10 Kv ml. 2400
— Idem CYHSABY 3X120—6 Kv ml. 4490
— Idem ACYHSABY 3X185—6 Kv ml. 680
— ISOL 800/800 ml. 2
— Nicanită flexibilă kg. 27,5
— Tub varniș PVC ∅ 6 kg. 18,700
— Idem ∅ 8 kg. 18,900
— Idem ∅ 10 kg. 63,400

● **MATERIALE DE CALE**

— Schimbător cale tip 49 tg 190 dreapta buc. 6

● **CONFECȚII**

— Pod metalic pentru cale ferată deschidere 26 m complect buc. 1
— Piloți PAP 40X40/14 m A buc. 126
— Idem 30X30/12 m buc. 34
— Idem PPT 10—8T buc. 10

● **RULMENȚI**

— 6020 buc. 170
— 6030 buc. 290
— 6056 M buc. 5
— 6080 buc. 2
— 6310 buc. 12200
— 6311 buc. 6400
— 6312 buc. 430
— 6312 buc. 300
— 2080 buc. 1
— 3630 buc. 3
— NU 217 NA buc. 94
— NU 222 buc. 61
— NUP 226 buc. 118
— NUP MAE buc. 30
— Nulj 314 NA buc. 30
— 22240 buc. 4
— 22240 K buc. 11
— 22248 KFy buc. 2
— 22252 K buc. 3
— 22256 buc. 1
— 22260 Fj buc. 1
— 22264 buc. 2
— 22332 buc. 7
— 22336 K buc. 14
— 22340 K buc. 5
— 22344 buc. 5
— 22356 buc. 4
— 22364 KEy buc. 2
— 23064 MB buc. 10
— 23264 buc. 5
— 30218 buc. 134
— 30219 buc. 105
— 32022 buc. 200
— 230/500 buc. 2
— 230/600/FL buc. 2
— 230/800/ME buc. 1

COMBINATUL SIDERURGIC HUNEDOARA
Dr. P. Groza Nr. 8

● Pietre polizor cilindrice cu degajare En 99% liant ceramic import Tyrolit ∅ 200X50X30/1 A. 100X25 buc. 178
● Idem carbură neagră, liant bachelită și inserție, import RSFY ∅ 350X25,4—30Q buc. 400
● Idem carbură siliciu verde, liant ceramic import ∅ 600X300X305—46 y buc. 61
● Idem liant ceramic En stas 601 ∅ 600X80X305—40M buc. 64
● Halate doc sinești buc. 88
● Bocanci bombeu metalic, cu curea buc. 22
● Galoși electroizolant per. 59
● Saci port mască buc. 140
● Combinezoane doc sinești buc. 35
● Șoșoni electroizolanți per. 56
● Pensă hemostatică buc. 28
● Pense anatomice buc. 29
● Termometre buc. 61

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI AGRICOLE „SEMĂNĂTOAREA"

Pe Splaiul Independenței, la nr. 319, nu departe de intrarea Dîmboviței în Capitală, își desfășoară activitatea una dintre cele mai reprezentative întreprinderi din cadrul Centralei industriale de tractoare și mașini agricole. Pe locul unde este astăzi amplasată întreprinderea de mașini agricole „Semănătoarea", în urmă cu ani se afla o fabrică de echipament metalic și case de bani.

Specializîndu-se pe producția de mașini agricole, „Semănătoarea" s-a dezvoltat continuu, într-un ritm impetuos. În cei peste 30 de ani, întreprinderea a realizat mai mult de 200 diverse tipuri de mașini agricole pentru mecanizarea agriculturii.

Începînd cu anul 1965, datorită dezvoltării și dotării cu utilaje la nivelul tehnicii mondiale, „Semănătoarea" s-a profilat pe fabricarea de combine pentru recoltat cereale, porumb și alte culturi. În această perioadă au fost fabricate peste 80 de mii de combine diferite.

Profilul de bază actual al unității este fabricarea de combine de cereale autopropulsate, cu echipamente pentru recoltarea a 34 de culturi.

Combina pentru recoltat cereale „Gloria CP-12" are lățimea batozei de 120 cm, lățimea masei de tăiere cu posibilitatea de a fi reglată pentru 3,6 ; 4,2 și 5 m^3. Se asigură, astfel, o recoltare medie de 1,4 ha, sau de 10 tone de boabe pe oră.

Pentru recoltarea porumbului, combina se echipează cu culegătoare și depănășătoare. Pentru recoltarea păioaselor și culturilor combinate, „Gloria CP 12" poate fi echipată cu :

— echipament pentru recoltarea porumbului boabe pe 4—5 rînduri;

— echipament pentru recoltarea florii soarelui ;

— echipament pentru recoltarea umedă (pe șenile) și recoltarea uscată (pe pneuri) a orezului ;

— echipament divers pentru adaptări la recoltarea în seră sau în cîmp a fasolei, inului, cînepii, trifoiului, lucernei etc.

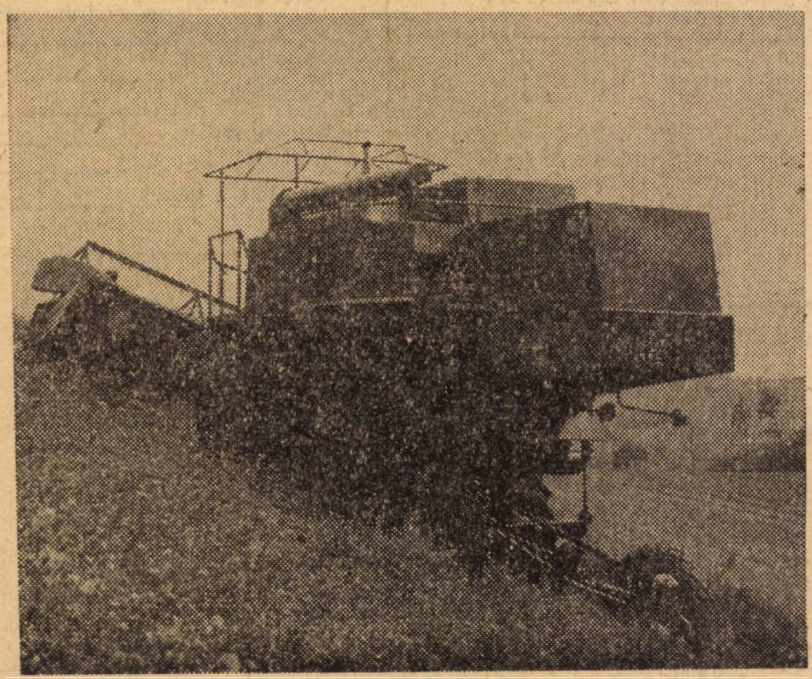

Unul din succesele importante ale colectivului de la „Semănătoarea" este realizarea combinei „CP 12" pentru recoltat în pantă. Dotată cu sistem automat de menținere a orizontalității transversale pe pante pînă la 26°, ea asigură o funcționare la capacitatea maximă.

O altă realizare o constituie combina de pantă cu sistem automat de orizontalizare transversală și longitudinală, cu transmisie hidrostatică. Această combină este realizată la nivelul de vîrf al construcției de mașini pe plan mondial.

Întreprinderea de mașini agricole „Semănătoarea" va trece în curînd la fabricarea noului tip de combină de mare capacitate „C 16". Lățimea batozei va fi de 160 cm, iar cea a masei de tăiere între 6—7 m. Pentru recoltarea porumbului va avea un echipament ce va cuprinde 8 rînduri.

În acest an va fi introdusă în fabricație o altă mașină de mare utilitate pentru unitățile agriculturii. Este vorba de „Vindrowerul autopropulsat", care va putea fi folosit la recoltarea furajelor și cerealelor.

De asemenea, se preconizează intrarea în producția de serie a unor mașini pentru recoltat furaje și tulpini.

Exportul de mașini agricole se realizează în numeroase țări dintre care : U.R.S.S., Cehoslovacia, Ungaria, R.D. Germană, Italia, Canada, Venezuela, Albania, Iugoslavia.

Întreprinderea „Semănătoarea" a fost decorată cu înalte distincții, respectiv „Ordinul Muncii cl. I" și „Steaua Republicii" cl. I.

Combina „CP 12", de recoltat în pantă a primit în anul 1978 2 medalii de aur : una la Tîrgul Internațional de la Brno, iar alta la Zagreb.

Ion VASILESCU

1979 AUG 14

Întîmpinat cu entuziasm

de miile de constructori

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a făcut o nouă vizită de lucru pe șantierul canalului Dunăre-Marea Neagră

In centrul noului dialog cu factorii de răspundere, specialiștii și constructorii viitoarei căi navigabile ce va străbate Dobrogea de la Cernavodă la Agigea s-a situat examinarea la fața locului a modului cum se înfăptuiesc indicațiile secretarului general al partidului, date cu prilejul vizitei din luna trecută, privind accelerarea lucrărilor de excavare prin utilizarea tehnicii celei mai înaintate și rezolvarea operativă a unor probleme complexe legate de construirea canalului în devans.

Miile de constructori și locuitori din așezările învecinate l-au întîmpinat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu prin calde manifestări de dragoste și înaltă prețuire.

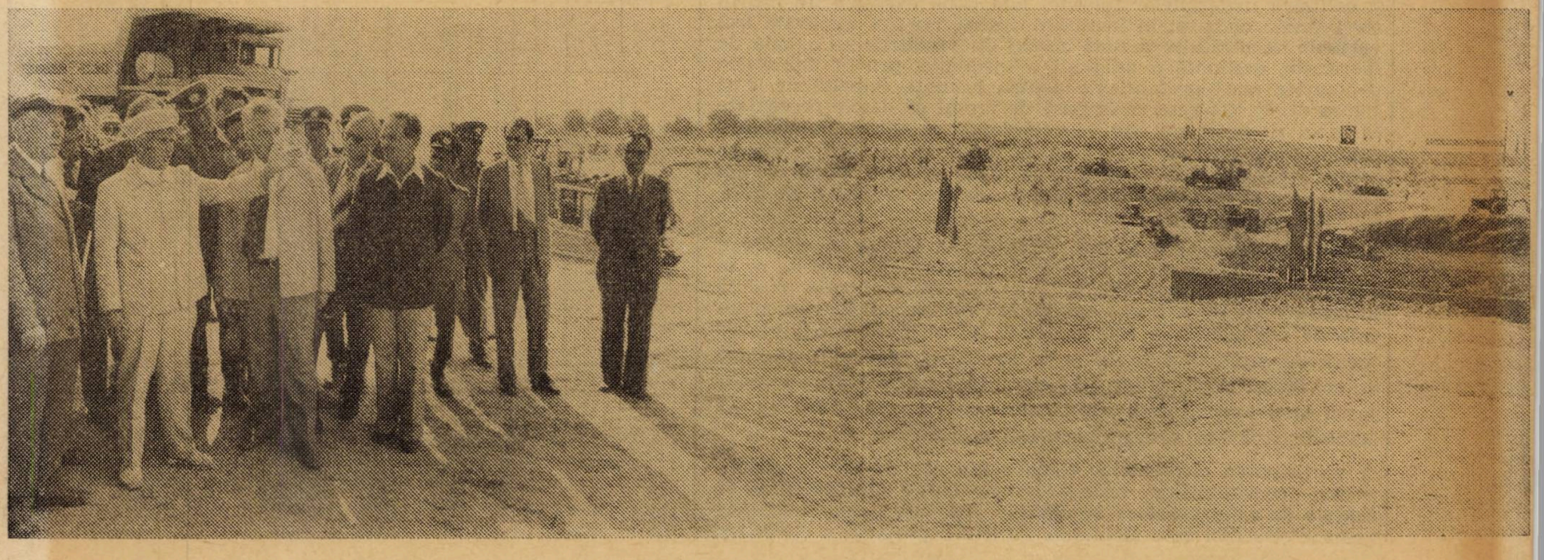

În lumina orientărilor și măsurilor stabilite de partid pentru economisirea energiei și combustibilului

ECONOMISIREA ENERGIEI ÎN REALIZAREA ȘI EXPLOATAREA CONSTRUCȚIILOR

— o cerință majoră pentru toți participanții la procesul investițional —

● Radiografia contribuției elementelor componente ale clădirii la mărimea consumului energetic — sursă valoroasă de sugestii de economisire ● Corectitudinea executării termoizolației și întreținerea periodică a clădirii, surse de economii ● Minimizarea consumului energetic — nu numai în construcție ci și în exploatare ● Proiectarea clădirilor în volume compacte și cu mai multe etaje — aport valoros la reducerea pierderilor de energie ● Necesitatea unui sistem unitar de criterii de optimizare energetică a soluțiilor proiectate ● Realizarea unor materiale de construcții superioare conduce la economii substanțiale de energie în exploatare ● Un nou concept de evaluare a materialelor energofage

ÎN cadrul amplelor preocupări care vizează creșterea eficienței întregii activități economice o importanță deosebită capătă elaborarea de noi măsuri și mijloace de acționare pentru scurtarea duratelor de execuție a noilor investiții, introducerea de noi materiale și tehnologii de lucru care să determine **diminuări considerabile ale consumurilor energetice și materiale, economisirea și valorificarea înaltă a resurselor existente.** În înfăptuirea acestor obiective, sarcini importante revin Intsitutului de cercetare și proiectare pentru materiale de construcții — principalul „producător" de tehnologii și noile unități producătoare de materiale de construcții.

Diminuarea consumului energetic o însemnată sursă de energie

ESTE INTERESANT de arătat că, într-un fel sau altul, clădirile, clădiri și hale industriale, agrozootehnice, social-culturale, pentru transport, comerț, locuințe, etc.) utilizează — după unele calcule — prin încălzit și iluminat circa 22—25% din consumul energetic național. Cea mai mare parte din acest consum este determinat de compensarea pierderilor de energie în perioada timpului friguros. Prezentăm în tabelul nr. 1 filiera simplificată a modului în care se cumulează consumurile energetice pentru o clădire încălzită, amplasată în condiții specifice climatului țării noastre.

Participarea unor elemente componente ale clădirii la constituirea energiei totale înglobate în clădire și a energiei ce se consumă în perioada de exploatare este diferită, în funcție de categoria clădirii, de concepția care a stat la baza proiectării și calitatea materialelor folosite. Iată două exemple. În cadrul unui studiu elaborat în institutul nostru, au fost analizate **trei variante** de alcătuire a unei clădiri de producție — o hală de fabricație, destinată a adăposti o instalație pentru fabricația panourilor mari prefabricate pentru locuințe (tabelul nr. 2 și figura nr. 1). Cu rezerva impusă de faptul că datele prezentate în tabel și grafic nu sînt generalizabile și nici caracteristice pentru orice hală de producție, cu limitele pe care le impun soluțiile constructive analizate, se poate aprecia totuși că din analiza lor se desprind unele sugestii de economisire a energiei, avînd în vedere că :

1 variația energiei înglobate între prima soluție și cea de a treia (din tabel și grafic) este de numai 4,4%, (9,18 kg cc în plus), în timp ce în perioada de exploatare economia produsă în cazul celei de a treia soluții în fiecare an de exploatare față de prima soluție este de 53,46 kg cc. Pentru o perioadă medie de exploatare de cel puțin 60 de ani, economia obținută de consumul suplimentar de circa 10 kg cc/m² pentru realizarea unei termoizolații superioare este de peste 3 200 kg. cc, adică de circa 5 ori energia înglobată inițial;

2 participarea elementelor componente ale clădirii la stabilirea consumurilor energetice **este foarte diferită, fiind în funcție de rolul acestora în clădire.** De exemplu, fundațiile, grinzile și stîlpii care alcătuiesc structura portantă a clădirii și susțin elementele prefabricate de acoperiș, odată realizate, nu mai participă la dimensionarea pierderilor de energie în perioada de exploatare;

3 mari consumatoare de energie, adevărate energofage se dovedesc a fi **benzile vitrate** (mai ales în cazul realizării lor simple) **și luminatoarele.** Dacă o alcătuire avînd coeficienții de transmisie termică „K" egal cu 1 (kcal/m²h°C) determină în condițiile țării noastre un consum energetic de 8...10 kg c.c. anual pentru compensarea pierderilor, o fereastră metalică simplă conduce anual la un consum energetic de circa 50 kg cc iar un luminator simplu — metalic cu geam sau cutat din PAS, la valori și mai ridicate, putînd depăși în cazul celui cutat din PAS 60 kg c c/m², din cauza cutelor care măresc suprafața de contact cu mediul rece. În același timp, o fereastră dublă sau un luminator cupoletă dublu din PMMA determină un consum anual energetic de sub 30 kg cc. La această reducere de consum datorată alcătuirii, respectiv dublării materialului cu includerea unui strat de aer, trebuie să adăugăm, în cazul luminatoarelor cupoletă din PMMA, și randamentul luminos care permite, pentru asigurarea unei intensități luminoase necesare, utilizarea unei suprafețe mai reduse de luminatoare ;

4 cuantumul energiei consumate pentru compensarea pierderilor de energie în timpul iernii este **substanțial mai ridicat decît cel necesar pentru funcționarea instalației de iluminat**

Fig. 1
Variația consumului energetic în perioada de exploatare în funcție de energia înglobată, la o hală de producție
Varianta 1 = termoizolație redusă
Varianta 2 = termoizolație medie
Varianta 3 = termoizolație ridicată

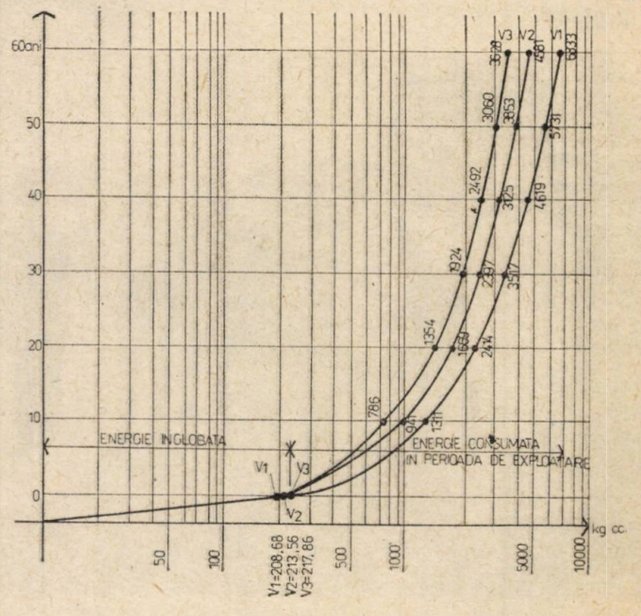

Tabelul nr. 1

Filiera de constituire a consumurilor energetice la clădiri

Etape	Tipul activității principale	Activități specifice	Elemente determinante care dimensionează consumul energetic
I **Realizarea clădirii** (energie înglobată în clădire, avînd o pondere de 8... 15% din consumul energetic total)	Fabricarea materialelor și elementelor de construcții (transformarea resurselor în produse)	Extragerea și prelucrarea resurselor	— Accesibilitatea resursei, tip de exploatare, tipul instalației de extracție
		Transport carieră-fabrică producătoare	— Distanță, mod de transport, tip de vehicol, sistem de încărcare-descărcare
		Tranformarea resurselor în produse utile și eventuala lor asociere	— Tipul instalației și procesului tehnologic
			— Performanțele clădirii
			— Activitatea de întreținere și reparații
	Transformarea produselor finite sau elementelor asociate în clădiri	Transport producător-șantier	— Distanță, mod de transport, tip de vehicol, sitem de încărcare-descărcare
		Activitatea depunere în operă, montaj și echipare	— Tehnologia de realizare a clădirii, utilaje și mijloace de ridicat
			— Anotimpul în care se execută lucrarea
II **Exploatarea clădirii** (perioada de funcționare a acesteia, normată la 60... 100 ani, avînd o pondere de circa 85... 92% din consumul de 92% din consumul energetic total)	Exploatare normală	Activitatea de producție	— Încălzire (iarna) — Iluminat artificial (noaptea) — Ventilație
	Conservarea în timp a performanțelor inițiale ale clădirii	Întreținere, reparații curente și capitale	— Calitatea și durabilitatea materialelor
	Adaptarea la noi necesități	Modernizare, transformare, adaptare	— Disciplina în perioada de exploatare pentru un TMBF cît mai ridicat
			— Capacitatea de adaptare a soluționărilor inițiale la transformări
III **Demolare**	Oferirea amplasamentului unui nou ciclu de utilizare		— Capacitatea clădirii de a fi demontată sau demolată

artificial. Aceasta din urmă este dimensionată pentru a asigura desfășurarea activităților în timpul-nopții, corespunzător gradului de precizie al acestor activități. Pentru economisirea energiei electrice o deosebită importanță are **păstrarea în stare curată a luminatoarelor și a benzilor vitrate și întreruperea, dacă se poate automat, a iluminării în momentul cînd în interior s-a atins intensitatea necesară.**

Pentru amplificarea economiei de energie la o clădire industrială se cer avute în vedere următoarele :

— **corectitudinea execuției,** care nu trebuie să altereze alcătuirile proiectate, **mai ales în ceea ce privește termoizolațiile ;**

— **întreținerea periodică a clădirii** (în special a zonelor vitrate de pe acoperiș și a celor din pereți) pentru a nu altera performanțele inițiale ale clădirii. Astfel, dacă luminatoarele se murdăresc, lumina naturală nu mai pătrunde, făcînd necesară utilizarea instalației de iluminat artificial un timp mai lung, în timp ce pierderile de energie calorică nu sînt în nici un fel reduse ;

— **creșterea calității materialelor și elementelor utilizate.** Folosirea unor materiale sau elemente ușor deteriorabile sau montate defectuos impune schimbarea lor prematură, fapt ce amplifică energia înglobată ;

— **instituirea unei noi concepții de proiectare prin care să fie promovate alcătuiri constructive care să conducă la minimizarea consumurilor energetice,** atît a celor înglobate, cît și a celor ce se consumă în perioada de exploatare.

O deosebită importanță o prezintă însă și evidențierea repartiției consumurilor energetice în perioada de exploatare a unei locuințe P + 4 din panouri mari, în soluțiile constructive folosite în prezent. Această situație, ilustrată grafic în figura nr. 2, evidențiază faptul că elementele principale care participă cu peste 40% la consumul energetic total îl constituie ferestrele, în timp ce partea opacă a pereților determină doar 21% din acest consum. În acest fel, ferestrele și pereții intervin cu aproape 2,3 din consumul total. Restul de 1/3 este acoperit de cota parte a terasei, cota parte a pardoselii peste subsol, pierderile de energie datorită circulației și nevoilor de ventilație și adaosurile datorate orientării. Fiind vorba de o locuință și ținînd seama de faptul că pierderile globale de energie sînt proporționale cu suprafața perimetrală, sau altfel spus cu perimetrul specific al unității de suprafață utilă, nu trebuie să neglijăm aportul pe care îl poate aduce în reducerea pierderilor de energie **proiectarea clădirilor cu volume compacte** (la care acest perimetru specific este redus) ca și a **clădirilor cu multe etaje,** la care cota parte a terasei și pardoselii peste subsol (care au o pondere de 24% la clădirile P+4) se poate reduce considerabil.

Noi materiale și tehnologii de construcție

DIN CELE PREZENTATE apare evident că pentru reducerea semnificativă a consumurilor energetice antrenate de realizarea și exploatarea clădirilor trebuie ținut seama de următoarele considerente :

● Proiectantul este un reprezentant principal al activității de concepție, care prin soluțiile constructive pe care le prevede în proiect și materialele utilizate determină direct atît consumul de energie înglobată, cît și pe cel necesar în perioada de exploatare. Al doilea factor principal îl constituie organele de sinteză și directivare care avînd o privire de ansamblu asupra relației resurse — nevoi, trebuie să orienteze mai operativ și eficient proiectantul spre economisirea energiei. Elementul principal, strict necesar pe care organele de sinteză și directivare îl pot pune în acest scop la dispoziția proiectanților îl constituie un sistem unitar de criterii pe baza cărora acesta să poată prevedea soluția optimă la un moment dat. Odată cu aceste criterii credem că se impune punerea la punct a unei **metodologii de optimizare,** deoarece problemele ce se cer rezolvate sînt mult prea complexe și situațiile întîlnite în practică mult prea variate pentru a se putea recurge la rețele universal valabile.

● În afara acestor doi factori principali, o deosebită importanță are și producătorul de materiale și elemente de construcții care, prin caracteristicile funcționale ale produselor pe care le livrează, prin volumul și gama sortimentală poate contribui activ la reducerea consumurilor energetice. În acest context, un rol deosebit îl capătă proiectantul de produse ca organ tehnic de concepție al producătorului : dispunînd de aceeași metodologie de optimizare acesta va putea imagina noi produse cu caracteristici corespunzătoare perioadei și tehnologii noi pentru realizarea acestora. Chiar dacă fabricarea lor solicită inițial un surplus de energie, aprecierea eficienței energetice trebuie judecată după eficiența globală caracterizată nu numai de cheltuielile inițiale și consumurile de materiale. Pentru **că la clădirile industriale,** de pildă, în conformitate cu primul exemplu prezentat, **un surplus de energie înglobată de sub 10 kg cc/m² solicitat de realizarea unor materiale de construcții sau termoizolații cu caracteristici tehnice și funcționale superioare poate conduce într-un an la economii energetice de cinci ori mai mari, economii care, cumulate an de an pot constitui — pe întreaga durată a perioadei de exploatare — o adevărată resursă de energie și combustibili.** În acest sens nu trebuie să uităm că la noi în țară se realizează anual în jur de 5 milioane m² de clădiri industriale care trebuie încălzite.

La locuințe, **utilizînd ferestre de calitate mai bună, cu rame (cercevele) mai rigide și garnituri de etanșare (un astfel de tip de ferestre sînt cele din PVC produse la Buzău),** ferestre practic generalizate în țări ca R.F.G., Elveția, Suedia, Canada, Fin-

Tabelul nr. 2

Energia înglobată și consumată anual în perioada de exploatare pentru o hală de producție (parter) ce adăpostește o fabrică de prefabricate

Perioadă în care se consumă energie și elementele care determină acest consum	U.M.	Clădirea fabricii fiind dotată în proiect cu: Termoizolație redusă	Termoizolație medie	Termoizolație ridicată
Energie înglobată în clădire	kg cc/m² arie utilă	208,68	213,56	217,86
din care :				
Fundații, grinzi și stîlpi	„	27,13	27,13	27,13
Pardoseală	„	19,95	30,57	30,57
Zonă opacă termoizolatoare la pereți	„	5,23	17,74	17,74
Banda vitrată-pereți	„	28,79	16,18	16,18
Zona opacă termoizolată la acoperiș	„	79,27	85,01	91,31
Luminatoare la acoperiș	„	20,61	13,86	13,79
Instalație de încălzire	„	13,02	7,89	5,96
Instalație de iluminat artificial	„	14,68	14,68	14,68
Energie consumată anual în perioada de exploatare		110,28	72,78	56,82
din care :				
Fundații, grinzi și stîlpi	„	0,00	0,00	0,00
Pardoseală	„	33,82	22,32	22,32
Zona opacă pereți	„	4,94	6,38	6,38
Banda vitrată-pereți	„	20,66	2,66	2,66
Zona opacă acoperiș	„	8,72	8,26	6,65
Luminatoare la acoperiș	„	26,93	17,95	3,60
Funcționarea instalației de iluminat	„	15,21	15,21	15,21

landa, Danemarca etc., **ponderea acestora în pierderile de energie ale unui apartament ca cel prezentat în tabelul nr. 2 poate scădea la 22% ca urmare a reducerii transmisiei în regim static.** În același timp, prin introducerea garniturilor care au și rolul de a compensa deformarea cercevelelor sub acțiunea vîntului se poate conta pe o reducere a pierderilor prin infiltrații de la 14 la numai 4%. Pe ansamblu, ponderea ferestrelor în pierderile energetice se reduce în acest fel de la 43% la numai 26%.

Fig. 2 — Pierderi de energie calorică în exploatare într-o locuință P + 4 din panouri mari prin diferitele elemente ale construcției. Situația actuală.

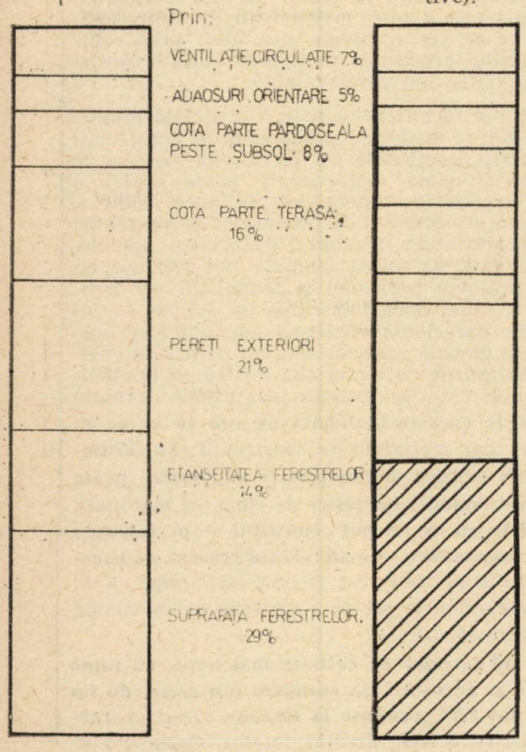

Fig. 3 — Pierderi de energie calorică în exploatare într-o locuință P+4 din panouri prin diferite elemente ale construcției (propuneri pentru o situație îmbunătățită prin perfecționarea soluțiilor constructive).

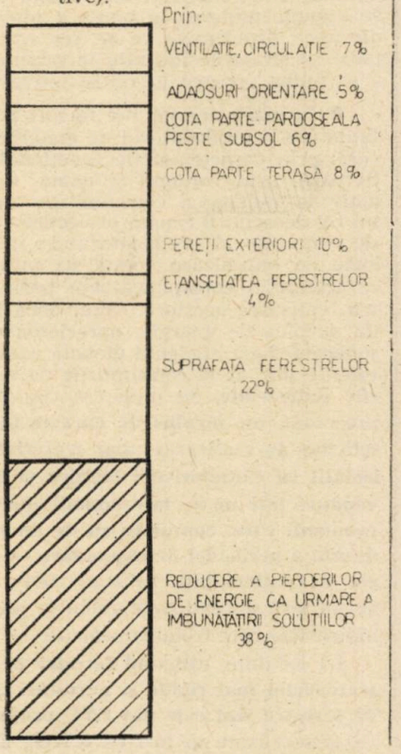

Dublînd rezistența la permeabilitate termică a părții opace a pereților, ponderea acestora în totalul pierderilor energetice ale unui apartament poate scădea de la 21% la 10%. Ca urmare a aceleiași acțiuni, cota parte a terasei se poate reduce de la 16% la 8% și cota parte a pardoselii peste subsol de la 6% la 5%. În acest fel, fără a mai ține seama de reducerea ponderii pierderilor de energie ca urmare a circulației și a unei orientări mai judicioase, obținută prin sistematizare, economia realizată poate ajunge la circa 38% din consumul anual (fig. nr. 3).

Dacă în situația actuală necesarul energetic anual la un apartament de tipul celui realizat este în medie de 2,7...3,5 tone c c, economia anuală pe total apartamente construite ar putea ajunge la 200... 265 mii tone combustibil cnvențional. Dar măsura nu trebuie limitată numai la noile apartamente, ci, în timp, proprietățile termoizolatoare trebuiesc corectate pentru toate cele cîteva milioane apartamente, economiile crescînd în mod corespunzător. Și nici în acest caz nu trebuie să uităm că economiile de combustibil se cumulează an de an, în timp ce cheltuielile pentru corectarea izolației se fac o singură dată.

Din acest motiv **dorim să propunem, pentru situația specifică a construcțiilor, un nou concept în definirea și evaluarea materialelor energofage. Să nu mai fie apreciat ca energofag un material numai pentru că implică o cantitate mare de energie la fabricație, ci să fie considerate energofage și materialele care datorită performanțelor lor și a funcției pe care o au în perioada de exploatare determină consumuri energetice mari ale clădirii.**

În acest context, se poate aprecia că în realizarea în practică a cerințelor de reducere a consumurilor energetice trebuie să se aibă în vedere măsuri care să permită :

- **dezvoltarea producției de materiale izolatoare de calitate,** ale căror performanțe au fost verificate în timp și totodată organizarea producției pentru noi structuri termoizolatoare de concepție nouă (structuri termoreflectante) ;
- **abordarea unor noi sisteme de termoizolare și finisare a panourilor mari prefabricate pentru locuințe** care, practic, cu același consum de materiale izolatoare, prin eliminarea punților termice, pot conduce la creșteri ale capacității reale de izolare cu cel puțin 30—40% ;
- **dezvoltarea producției de elemente ușoare pentru pereți și acoperișuri,** livrate cu termoizolația (din materiale ușoare și de calitate) și hidroizolația preaplicată din fabrica producătoare ;
- **studierea și introducerea rapidă în fabricație a unor produse de calitate sub formă de foi cu grosime redusă în care să fie asociat un material termoizolator de calitate** și care să aibă greutăți și dimensiuni care să permită manipularea manuală, care să fie puse prin comerț la dispoziția populației în vederea reducerii pierderilor de energie la locuințele existente în perioada de iarnă ;
- **adaptarea tuturor ferestrelor** (indiferent de materialul din care sînt realizate) **pentru a primi garnituri de etanșare** și respectarea strictă a instrucțiunilor de montaj ;
- **dezvoltarea producției de geamuri izolatoare de calitate ridicată,** obținute ca urmare a unor noi tehnologii care să conducă la un produs ieftin și să reducă necesarul de materiale deficitare, dezvoltarea producției de luminatoare duble, cu performanțe luminotehnice și termotehnice ridicate.

Alături de toate acestea, pentru a completa imaginea generală, vor trebui însumate **acțiunile de raționalizare în domeniul proiectării și executării instalațiilor de încălzire și iluminat. În cadrul acestei acțiuni considerăm că are o deosebită importanță modernizarea practicilor și a concepției de proiectare** — de exemplu mutarea elementului de încălzire de pe peretele rece, modernizarea tipurilor de elemente de încălzire, raționalizarea traseelor rețelei, corecta termoizolare a acestora, introducerea pe circuit a unor vane de reglaj și echilibrare hidraulică pentru îmbunătățirea circulației fluidelor etc. — ca și recurgerea la sisteme alternative de obținere a energiei. Spunem acest lucru deoarece nu trebuie să uităm că încălzirea unei locuințe, de exemplu, și asigurarea apei calde pentru nevoi menajere poate fi făcută în foarte bune condiții cu fluide avînd temperaturi de 60... 70°C.

Apreciem că aplicarea cît mai operativă în practică a unor asemenea măsuri poate aduce contribuții valoroase în acțiunea de larg interes de reducere a consumurilor energetice.

dr. arh. Gheorghe POLIZU
dr. ing. Traian ISPAS
ing. Vlad DUMITRESCU
Institutul de cercetare și proiectare pentru materiale de construcții

RAȚIONALIZAREA TRANSPORTURILOR — contribuție valoroasă la reducerea consumurilor energetice

● Schimbări în ierarhia criteriilor de optimizare a transporturilor : economisirea energiei — un rol primordial ● Însemnate economii de energie prin modificarea structurii parcului de transport : de la mijloace auto la prioritatea celor feroviare și fluviale ● Încărcarea la capacitate a mijloacelor de transport, utilizarea regimurilor și a vitezelor optime de exploatare — valoroase surse de economisire ● Diminuarea numărului de vehicule de transport prin mecanizarea operațiunilor de încărcare-descărcare, prin paletizare, pachetizare, containerizare ● În programul școlilor de conducători — mecanici de vehicule de transport : cursuri speciale privind economisirea carburanților

PROBLEMA ENERGIEI, sub diferitele ei aspecte, a căpătat un caracter mondial, este o realitate a lumii contemporane de la care nici o țară, mică sau mare, puternic dezvoltată sau în curs de dezvoltare nu se poate sustrage, ea impunînd amplificarea maximă a preocupărilor pentru conservarea resurselor energetice. Recentele reglementări adoptate în țara noastră pentru raționalizarea consumurilor de carburanți, pentru reducerea consumurilor de energie electrică, termică și gaze naturale printr-o utilizare rațională și economisire severă sînt de natură să determine conservarea resurselor disponibile, să stimuleze spiritul gospodăresc al fiecărui colectiv de oameni ai muncii, al fiecărui cetățean. Se știe, de altfel, că una dintre cele mai importante surse de asigurare a energiei necesare este tocmai economisirea, realizarea unui consum judicios dimensionat, în deplină concordanță cu necesitățile raționale.

În acest cadru de preocupări, activității desfășurate în transporturi și telecomunicații îi revin sarcini deosebite, de mare răspundere, de a aduce prin acțiuni multiple o amplă contribuție la reducerea consumului de carburanți și de energie electrică. Ca urmare, în cadrul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor au fost elaborate și adoptate planuri de măsuri menite să contribuie la diminuarea energiei consumate, la creșterea gradului de valorificare a celei utilizate pe multiple planuri.

Modificări în criteriile de optimizare, în structura parcului utilizat

ECONOMII ÎNSEMNATE trebuie să se obțină în primul rînd prin **adaptarea mai adecvată a criteriilor de optimizare a transporturilor la imperativele diminuării consumului energetic. Este semnificativ în acest sens că în stabilirea distanței economice de transport optimizat a crescut substanțial ponderea criteriului consumului de energie** (în sensul minimizării sale). Pe de altă parte, s-a acționat pentru ca în transporturile de mărfuri să se aplice cu strictețe criteriile de repartizare a mărfurilor pe diferitele mijloace de transport iar efectuarea transporturilor să se execute cu respectarea relațiilor optimizate. În acest context, au fost efectuate adevărate mutații în structura parcului de transport utilizat.

Pentru economisirea carburanților se realizează o trecere, fie în cadrul intern al parcului auto —, **de la transportul mărfurilor cu mijloace care consumau combustibil superior (benzină) la cele care consumă motorină,** fie între parcul auto și cel feroviar. În transportul de călători, întreprinderile de transport auto și organele căii ferate, împreună cu consiliile populare județene analizează posibilitățile de **preluare pe calea ferată a transportului pe distanțe mai mari de 150 km.**

Pentru ilustrarea însemnatelor economii care se obțin în acest fel este edificator faptul că un autobuz transportînd un număr de 45 de călători pe distanța de 200 km consumă mai mult cu 39,6 kg c.c. față de cazul cînd transportul se efectuează cu trenul **(ceea ce echivalează cu 35,2 l benzină sau 31,7 l motorină — vezi și graficul nr. 1).**

În această optică nouă calea ferată realizează transporturile pe distanțe mijlocii și mari iar mijloacele fluviale preiau transportul de pe rutele paralele cu Dunărea, eliminîndu-se cu desăvîrșire transportul pe aceste relații cu mijloace feroviare sau auto.

Graficul nr. 1

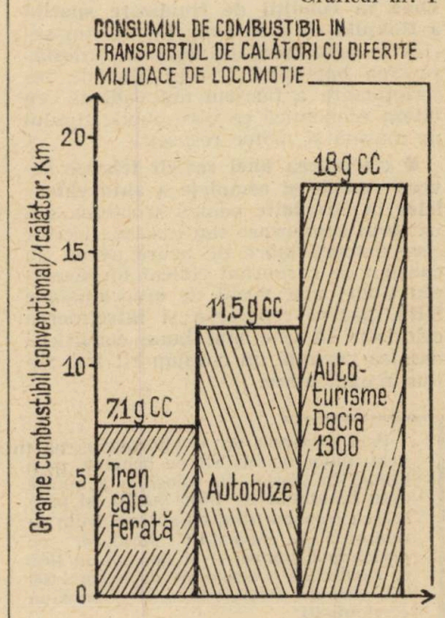

Pentru materializarea în viață a unor asemenea măsuri, în transportul de călători cu mijloace C.F.R. apare necesitatea sporirii preocupărilor pentru asigurarea deplasării în bune condițiuni a cetățenilor. Sînt în curs de aplicare măsuri pentru asigurarea capacităților de transport pe calea ferată, prin introducerea în circulație a trenurilor prevăzute în grafice și completarea numărului de vagoane, astfel încît **calea ferată să poată prelua mult din sarcinile care reveneau pînă acum transporturilor cu mijloace auto de toate categoriile.** Programele concrete de măsuri pe această linie, elaborate de către unitățile M.T.Tc. împreună cu organele locale și cu celelalte interesate, au în vedere redeschiderea unor linii de cale ferată pentru transporturile de călători (așa cum este București-Snagov), pe care să se asigure circulația trenurilor de călători în anumite zile din cursul săptămînii și cu precădere duminicile și sărbătorile legale.

Totodată, în transportul de mărfuri, apare necesar un sprijin substanțial sporit al beneficiarilor pentru efectuarea în măsură considerabil sporită a transporturilor cu mijloace fluviale. Este vorba în primul rînd de transportul laminatelor de la C.S. Galați la șantierul naval Giurgiu și Orșova, al fosfositelor și apatitelor din portul Galați la Combinatul chimic Turnu Măgurele, a cărbunilor și minereurilor din porturile maritime fluviale la Combinatul siderurgic Reșița și Hunedoara.

Prin transportul fluvial **combinat cu cel feroviar) a 1000 t** de minereu pe ruta Galați, Orșova, Reșița se economisește o cantitate de 574 l de motorină față de transportul efectuat exclusiv pe calea ferată.

Minimizarea consumului energetic și maximizarea efectului util

PENTRU OBȚINEREA unor efecte utile maxime cu un minimum de consum energetic, eforturile sînt orientate cu prioritate spre :

● **încărcarea la capacitate a mijloacelor de transport de toate categoriile ceea ce permite reducerea consumurilor de combustibili și de energie electrică pe unitatea de marfă transportată efec-**

tiv. În acest context o importanță deosebită capătă spre exemplu folosirea mijloacelor de remorcare în regim de consum economic.

Din diagrama randamentului efectiv al motorului pentru locomotive de 2 100 CP **(graficul nr. 2)** rezultă că, prin exploatarea motorului la regimul optim se realizează o economie de minimum 2 grame pe cal putere oră, ceea ce conduce la o reducere a consumului de motorină de cel puțin 50 kg pe zi în condițiile în care locomotiva se află în exploatare 20 de ore zilnic, probleme similare punîndu-se și în folosirea mijloacelor auto și navale.

În centrul atenției se situează din acest punct de vedere și stabilirea unor asemenea relații de transport încît cursele să fie efectuate numai cu încărcătură la capacitate și pe rutele cele mai economicoase precum și utilizarea pe scară mult mai largă a remorcilor. Pentru aceasta însă este necesar să se urgenteze activizarea parcului de remorci astfel încît coeficientul de utilizare pentru această categorie de vehicule să se ridice la minimum 90% pe zi lucrătoare, generalizarea folosirii deflectoarelor, a șorțurilor dintre auto-

Graficul nr. 2

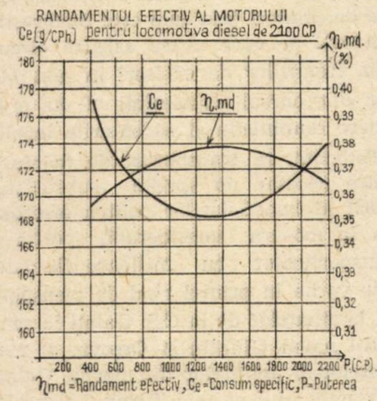

vehicul și remorcă precum și altor dispozitive și instalații capabile să contribuie la reducerea consumurilor de carburanți prin mărirea încărcăturii transportate pe unitate de forță de tracțiune,

● **perfecționarea tehnologiilor utilizate, îmbunătățirea substanțială a organizării producției și a muncii, care să permită desfășurarea tuturor activităților de transport necesare cu un consum energetic redus.** Măsuri severe pe această linie se cer adoptate în special în cadrul Regionalelor de căi ferate din Iași, Craiova, Cluj, la Întreprinderea mecanică de material rulant Brașov, și alte unități cu consumuri mai ridicate. În general, în toate unitățile de transport se cere acționat mai operativ pentru **reducerea timpilor de staționare pentru operațiunile de încărcare-descărcare,** prin mecanizarea acestor operațiuni, (respectiv paletizare, pachetizare, containerizare) și care să conducă la diminuarea numărului de autovehicule folosite în această activitate. Dirijarea autovehiculelor de transport de marfă de la locul de parcare stabilit la sediul autobazelor se va face numai în cazuri bine justificate pentru eliminarea efectuării de parcursuri neproductive, luîndu-se măsuri de alimentare cu combustibil la locurile de parcare ale autovehiculelor prin stații fixe sau autocisterne mobile dotate cu instalațiile necesare. De asemenea, nu se va mai efectua deplasarea autobuzelor de la autogară la stațiile de alimentare cu carburanți, în care scop unitățile vor lua măsuri de alimentare cu carburanți în autogări, de asigurare a stațiilor de spălare și a posibilităților de a efectua mici revizii și reglaje pentru ca autobuzele să parcheze în autogări.

Școlile profesionale de conducători mecanici auto, precum și liceele industriale de transporturi, se vor înzestra prin autodotare cu simulatoare de conducere, astfel încît fiecare elev să efectueze 12 ore de conducere pe aceste dispozitive, iar în programele analitice vor fi prevăzute ore speciale privind măsuri de economisire a carburanților, energiei electrice și gazelor naturale. În toate unitățile se vor desfășura activități sistematice de perfecționarea pregătirii profesionale a personalului, de educație tehnică a oamenilor muncii pentru conducerea autovehiculelor în regim economic, întreținerea corespunzătoare a acestora,

● **respectarea cu strictețe a vitezelor economice de circulație stabilite, singurele care pot asigura economii maxime în condiții de fluidizare sporită a fluxului de transport.** Un sprijin serios în acest sens l-a constituit desfășurarea operativă a acțiunilor de inscripționare a fiecărui autovehicul cu viteza economică ce corespunde tipului de mașină și motor respectiv,

● **efectuarea unei revizii tehnice severe, corecte și complete a autovehiculelor în circulație** pentru scoaterea din uz (prin conservare sau casare), a celor care datorită stării de uzură aveau un consum de carburant ridicat (de exemplu tipuri mai vechi de autocamioane S.R.), pentru repararea și întreținerea celorlalte în cele mai bune condițiuni care să permită un consum cît mai redus în exploatare.

Prin scoaterea din exploatare a autovehiculelor de tip SR pe benzină, care numai la parcul de folosință generală erau în număr de 1 600 bucăți, și preluarea transportului cu autovehicule cu motorină de capacități similare, pe perioada 1 august — 31 decembrie 1979 se realizează o economie de peste 4 600 tcc, ceea ce reprezintă 3 000 t benzină economisiți.

Diminuarea consumului propriu de energie electrică termică și gaze naturale

SARCINI DEOSEBIT de mari ne revin și în reducerea consumurilor de energie electrică, termică și de gaze naturale. Au fost întreprinse analize amănunțite, bine fundamentate pentru depistarea oricăror surse de risipă și înlăturare a lor, pentru valorificarea oricăror posibilități de reducere a consumurilor. Astfel, se depun și trebuie să se depună în continuare eforturi pentru:

1 raționalizarea consumului de energie electrică — forță, prin respectarea factorului de putere prevăzut în contractele cu I.R.E.-urile prin funcționarea în bune condițiuni a bateriilor de condensatoare statice sau a compensatorilor sincroni ; încadrarea consumului preluat în orele de vîrf de sarcină (dimineața și seara) în limitele puterilor admise de către I.R.E.-uri, prin contractele încheiate ; dimensionarea corectă și verificarea periodică a cablurilor și circuitelor de alimentare, în vederea reducerii la minimum a pierderilor ; evitarea funcționării în gol sau la sarcină redusă a utilajelor din dotare (strunguri, mașini de calcul, polizoare, mașini de găurit etc.) ; înlocuirea motoarelor de pe agregatele cu puteri instalate supradimensionate cu motoare cu puteri instalate, adecvate proceselor tehnologice, dotarea receptorilor electrici cu limitatoare de mers în gol, contorizarea tuturor punctelor consumatoare de energie electrică forță,

2 reducerea cantităților de combustibili folosiți pentru producerea energiei termice și a proceselor tehnologice prin creșterea randamentelor cu peste 80% a cazanelor energetice prin modernizarea sau înlocuirea acestora, și conducerea și funcționarea în regim economic a proceselor de ardere din cuptoare și cazane (prin realizarea parametrilor de ardere optimi, determinarea și urmărirea componentelor gazelor de ardere prin analize periodice, reducerea la limita minimă a procentului de gaze nearse din combustibil, eliminarea pierderilor din neetanșeități, orificii, uși deschise, ferestre etc., utilizarea de arzătoare omologate și autorizate și eliminarea celor decalibrate sau care conduc la consumuri suplimentare, scoaterea din funcțiune a arzătoarelor montate peste numărul minim necesar asigurării încărcării termice prescrise, întocmirea unui program zilnic de funcționare a cuptoarelor și corelarea proceselor de tratament termic și forje cu acest program),

3 raționalizarea consumurilor de energie electrică utilizată la iluminat prin organizarea activității de întreținere în două schimburi, verificarea nivelelor de iluminare prin măsurători în spațiile de producție și încadrarea în normativele aprobate, organizarea de așa natură a programului de lucru încît să se folosească cît mai mult lumina naturală a zilei, revizuirea tuturor instalațiilor în scopul reducerii consumurilor de energie, utilizarea disponibilităților de energie termică produsă de unitățile noastre pentru încălzirea locuințelor din apropiere sau a altor anexe, reprezintă alte acțiuni care sînt tratate cu maximă responsabilitate. La ele se adaugă efectuarea, încă de pe acum, a pregătirii pentru perioada de iarnă a unităților de transporturi și telecomunicații în așa fel încît să se asigure un consum de energie termică redus.

Materializarea în practică a acestor măsuri, acțiune în care sînt amplu angrenate eforturile participanților la buna desfășurare a activității de transport, va constitui o contribuție însemnată la reducerea în întreaga economie națională, a consumului energetic, la valorificarea superioară a energiei.

Anastasie MĂNESCU
director al Direcției plan-dezvoltare Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor

Indicatori stimulativi pentru reducerea consumului energetic pe unitatea de venit național

DEZVOLTAREA bazei de materii prime și energie în cincinalul următor este orientată, între altele, spre două direcții principale : a) sporirea eforturilor de gîndire și inteligență pentru creșterea eficienței fondurilor alocate în acest domeniu și b) introducerea unui regim sever de economisire a combustibililor și energiei în toate sectoarele de activitate. Unele sarcini de bază prevăzute în proiectul de Directive, în acest domeniu, sînt concretizate în proiectul Programului — directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și în orientările principale pînă în anul 2000, în care este, de asemenea evident, accentul care se pune pe problemele de eficiență economică, pornindu-se de la necesitatea asigurării surselor de energie pentru progresul economico-social al țării în conformitate cu Programul partidului adoptat la Congresul al XI-lea și ținînd seama de implicațiile pe care le generează criza energetică ce se manifestă pe plan mondial.

În cele ce urmează ne vom referi la cîțiva indicatori de maximă sinteză — ca forță de exprimare a eficienței — prevăzuți în documentele de partid sus-menționate și la unele măsuri care ar putea să contribuie la realizarea în cît mai bune condițiuni a prevederilor.

Sporirea rezervelor exploatabile la 1 000 de lei fonduri cheltuite

ÎN PROIECTUL de Directive se prevede că fondurile ce se vor aloca, în perioada 1981—1985, pentru activitatea geologică vor fi de 1,5—1,6 ori mai mari decît în cincinalul actual. În ce privește rezervele de substanțe minerale utile, ce urmează a fi descoperite și predate spre exploatare, se prevede ca acestea să crească mai accentuat, adică să devanseze creșterea fondurilor alocate. Este evidentă în această situație necesitatea de a se aduce în continuare perfecționări în toate laturile activității geologice. În legătură cu aceasta, este știut că eficiența cercetării geologice depinde în mare măsură de calitatea și dimensiunea zăcămintelor descoperite. Dar ea depinde și de calitatea activității de cercetare însăși. Necesitatea perfecționării acelor laturi ale activității care depind de oameni se face cu atît mai mult simțită cu cît cercetările vor fi orientate spre mari adîncimi (în special în cazul hidrocarburilor) și spre extremități și în zone izolate (în cazul unor substanțe minerale solide). Aceasta mărește volumul de lucrări necesare pentru obținerea aceleiași cantități de rezerve în condițiile în care dimensiunea și calitatea zăcămintelor s-ar menține la nivelul celor din actualul cincinal, ceea ce ar echivala cu scumpirea rezervelor descoperite, din punctul de vedere al eforturilor materiale, de muncă și bănești, depuse pentru obținerea acelorași cantități de rezerve. Compensarea și depășirea influențelor din asemenea factori va constitui doar una din sarcinile de bază ale activității geologice care, după părerea noastră, ar trebui să-și găsească exprimarea corespunzătoare și în planul național unic de dezvoltare economico-socială. În acest scop, indicatorul cel mai corespunzător îl constituie **sporul de rezerve exploatabile descoperite la 1000 de lei fonduri cheltuite.**

Este de menționat că în activitatea geologică se folosesc în prezent indicatori care orientează eforturile unităților din acest domeniu spre obținerea anumitor rezultate cum sînt : viteza de foraj, metrajul pe sapă, raportul dintre sondele finalizate și sondele terminate, viteza de înaintare în galerii etc. În majoritatea lor, acești indicatori exprimă, însă, performanțe de lucru și nu eficiența finală a activității. Totodată, ei se referă la laturi dispersate ale activității de cercetare, nu la întregul ansamblu. Or, este știut că activitatea geologică cuprinde nu numai lucrări fizice, ci și ample acțiuni de cercetare geofizică, seismică, magnetometrică, teledetecție și de prospecțiuni, care preced forajul sondelor de cercetare sau lucrările miniere de cercetare. Asemenea faze ale activității geologice au un caracter accentuat de concepție și ele condiționează în mod hotărîtor calitatea întregii activități geologice.

Iată de ce raportarea efectelor finale care se urmăresc (cantitatea de rezerve exploatabile descoperite) la eforturile totale ce se depun (exprimate în forma bănească), mai precis exprimarea gradului de îmbunătățire a acestui raport, de la o perioadă de plan la alta, va orienta mai complet asupra necesității de a perfecționa din punct de vedere calitativ activitatea în toate fazele de cercetare geologică și va impune în mai mare măsură identificarea și utilizarea posibilităților care mai există în acest domeniu.

Din acest punct de vedere considerăm că introducerea ca indicator de plan a **sporului de rezerve exploatabile descoperite la 1000 de lei fonduri cheltuite** ar impune și stabilirea unei metodologii de fundamentare a acestui indicator, pe factori. În această idee ar putea fi luați în considerare o serie de factori, întîlniți în procesul complex al activității geologice, care depind de activitatea oamenilor, și în domeniul cărora, așa cum arată practica, este necesar să se aducă în continuare îmbunătățiri, cum sînt : scurtarea decalajelor dintre elaborarea temelor de cercetare științifică și finalizarea acestor teme ; dintre înregistrările (informațiile) obținute în activitatea de prospecțiuni geologice și prelucrarea datelor respective ; scurtarea duratelor de cercetare a zăcămintelor, prin evitarea dispersării forțelor materiale și umane pe un număr prea mare de șantiere, cu activități reduse ; fundamentarea mai temeinică a proiectării geologice, în scopul evitării în cît mai mare măsură a lucrărilor fără rezultate ; scurtarea ciclului foraj + probe de producție, la sondele de cercetare geologică ; îmbunătățirea utilizării instalațiilor aflate în dotarea unităților lucrative ; reducerea timpului neproductiv la instalațiile în lucru și creșterea vitezelor de forare a sondelor și de înaintare în galerii.

Cuantificarea efectelor fiecărei măsuri de îmbunătățire a indicatorului de eficiență și de calitate a lucrărilor geologice, considerarea programului de fundamentare respectiv ca parte integrantă a planului, introducerea obligației de urmărire și de raportare a măsurilor din program ar putea contribui la sporirea răspunderii pentru cheltuirea cu mai multă eficiență a fondurilor în acest domeniu de activitate. Este de menționat că îmbunătățirea activității geologice ar deveni și mai mult posibilă dacă dotarea tehnică ce se va face în continuare va consta într-o aparatură și utilaje din ce în ce mai moderne și, de asemenea, dacă s-ar îmbunătăți calitatea chimicalelor utilizate în foraj.

Criterii îmbunătățite de apreciere a eficienței economice

PREVEDERILE din proiectul de Directive confirmă direcția hotărîtă în care acționează partidul nostru pentru valorificarea superioară a resurselor naturale de care dispunem. Aproape 60% din producția de energie electrică se va realiza în 1985 în centrale electrice pe cărbuni și șisturi bituminoase, iar circa 20% se va realiza în hidrocentrale. În acest fel, se vor economisi însemnate cantități de hidrocarburi.

Este evident că, în cadrul acestor modificări de structură, condițiile producției de energie electrică și termică au tendința de înrăutățire. Energia devine o marfă tot mai costisitoare, ea solicitînd atît eforturi mari de investiții din partea statului, cît și eforturi sporite din partea celorlalte ramuri ale economiei pentru creșterea eficienței producției, în așa fel încît partea de acumulări ce nu se mai realizează în producția de energie să se regăsească pe ansamblul economiei naționale. În acest sens, pe lîngă alte măsuri, consumul de energie electrică va trebui să devină tot mai rațional, iar utilizarea energiei în procesele de producție va constitui un punct edificator de referință în ceea

N. SĂVOIU
Ministerul Finanțelor

(Continuare în pag. 12)

Strategia partidului de construire a viitorului României socialiste — saltul revoluționar la o nouă calitate

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

Economisirea energiei și resurselor — criteriu fundamental în proiectarea structurilor industriale

COMPLEXITATEA și importanța covîrșitoare a proiectului Directivelor Congresului al XII-lea al partidului sînt evidente. Complexitatea este generată de necesitatea abordării concomitente a unei diversități apreciabile de factori și criterii ale dezvoltării și de cerința imperioasă a integrării lor într-o strategie unitară, cuprinzătoare și eficientă. Importanța covîrșitoare este determinată de faptul că, prin acest document, se definesc opțiunile strategice cu privire la căile de urmat în vederea atingerii obiectivelor fundamentale prevăzute în Programul Partidului Comunist Român și realizării imperativului fixat de conducerea partidului — plasarea într-o perioadă relativ scurtă a României în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare.

In strategia dezvoltării economico-sociale a națiunii noastre în deceniul următor, un rol primordial îl are industria, în privința căreia orientările și sarcinile de bază pentru cincinalul următor stabilesc : **„Dezvoltarea în continuare, în ritm susținut a industriei, asigurarea unor structuri industriale moderne și de eficiență ridicată, prin creșterea mai accentuată a ramurilor de prelucrare superioară, realizarea de produse de înaltă tehnicitate, limitarea la strictul necesar a produselor mari consumatoare de materii prime și energie".**

Asigurarea unei structuri industriale moderne înseamnă în esență adoptarea unor ritmuri de dezvoltare a diferitelor ramuri care să țină seama de : faptul că formarea și perfecționarea structurii industriei este un proces istoric obiectiv, condiționat de nivelul dezvoltării economice a țării, tradițiile existente, volumul și diversitatea principalelor bogății ale solului și subsolului, potențialul tehnico-științific, nivelul pregătirii tehnico-profesionale a forței de muncă, gradul de participare a țării la circuitul economic mondial ; tendințele conturate deja pe plan mondial în această privință în țările dezvoltate din punct de vedere industrial și în cele cu nivel similar de dezvoltare ; cerințele tuturor celorlalte ramuri ale complexului economic față de industrie, în calitate de ramură de bază a acestui complex, astfel încît structurarea să asigure echilibrul dinamic al întregii economii.

Cifrele precizate în acest sens în proiectul de Directive, care marchează adevărate mutații în structura industriei din țara noastră, au drept fundament solid concepția științifică privind **aplicarea creatoare a legităților dezvoltării economico-sociale a societății la condițiile specifice ale României,** în contextul profundelor implicații ale revoluției tehnico-științifice și ale transformărilor de fond care se produc cu viteză accelerată în lumea contemporană. Coordonatele esențiale ale acestei concepții, pe baza căreia s-a prefigurat tabloul, pentru cincinalul și deceniul următor, al dezvoltării și modificărilor industriei românești, sînt prezentate în continuare.

a) Transformările de amploare preconizate de Directive pentru ramurile industriale din țara noastră nu sînt simple răspunsuri la situații conjuncturale sau modificări de adaptare la noi cerințe, **ci se integrează,** consecvent și realist, **într-o strategie a dezvoltării economice,** în cadrul căreia bazele modernizării industriei au fost puse la Congresul al IX-lea și dezvoltate la Congresele X și XI ale partidului. Această strategie s-a aprofundat și perfecționat continuu, în pas cu însăși sporirea complexității problemelor creșterii economice și cu obiectivele fiecărei etape ale construcției socialiste în țara noastră.

b) Viziunea prospectivă în care a fost concepută această strategie urmărește asigurarea din timp a tuturor premiselor necesare dezvoltării pe mai departe a economiei românești, sporirea continuă a potențialului ei tehnico-științific, lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice internaționale. **Caracterul prospectiv,** de scrutare realistă și responsabilă a viitorului țării, este concretizat în orientările precizate în Directive cu privire la **prezervarea resurselor de materii prime și energetice, și, în acest cadru, la dezvoltarea cu precădere a unor ramuri industriale pe care tendințele conturate pe plan mondial le prefigurează ca „ramurile viitorului" în orice economie dezvoltată.** Sînt cunoscute consecințele crizei de energie, de materii prime și materiale — care nu constituie doar o situație conjuncturală, ci se va accentua în viitor ; sînt puternic simțite în cele mai multe din țările lumii efectele pe care le au în dezvoltare în special creșterea pronunțată a prețului petrolului, a hidrocarburilor. Referindu-ne la economia noastră trebuie arătat că, în condițiile menținerii structurilor industriale constituite, amplificarea sensibilă a prețului hidrocarburilor ar putea duce la periclitarea înfăptuirii unor obiective economico-sociale însemnate, ar putea afecta însăși înfăptuirea obiectivelor de creștere a nivelului de trai al oamenilor muncii. Tocmai de aceea partidul a conceput **un accentuat proces de restructurare a industriei și economiei în general, proces în care un rol fundamental îl are criteriul economisirii resurselor de energie și materiale.** Această orientare de bază se reflectă în prevederi esențiale ale proiectului de Directive privind extinderea producției sectoarelor mici consumatoare de energie și materii prime și limitarea la strictul necesar a produselor energo-intensive, recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a materialelor secundare, a oricăror consumuri de energie, cît de mici, etc. Totodată, în aceste domenii, ca și în întreaga activitate, atenția urmează să fie concentrată pe aplicarea unor procedee tehnologice moderne, realizarea unei structuri sortimentale superioare a produselor, care să asigure economisirea resurselor energetice și combustibililor. Tocmai în acest cadru se are în vedere accentuarea laturilor calitative, înfăptuirea saltului calitativ în dezvoltare.

c) Teza transformării cantității într-o nouă calitate, enunțată de secretarul general al partidului, asociază, ca o necesitate obiectivă a stadiului actual al dezvoltării economico-sociale a țării, **realizările revoluției tehnico-științifice,** creșterea eficienței economice în toate sectoarele de activitate. În lumea contemporană frontul de penetrare a progresului tehnico-științific s-a lărgit spectaculos, determinînd schimbări profunde în însăși formele de desfășurare a proceselor de producție și în criteriile de validare a noilor produse și tehnologii. Înscriindu-se în această tendință determinantă pe plan mondial, strategia țării noastre în domeniul progresului tehnico-științific, **pe care îl integrează organic în dezvoltarea economică și industrială,** vizează drept obiectiv esențial calitatea — a producției, a produselor, lucrărilor și serviciilor, a tehnologiilor — privite din cel puțin 3 criterii de bază : funcționalitatea, economia de timp, eficiența economică. Pe planul structurii producției industriale, progresul tehnico-științific are ample efecte.

d) În contextul proporțiilor dramatice pe care le-a căpătat **criza energetică** resimțită pe plan mondial, proiectul de Directive ia în considerare **implicațiile existenței și prelungirii acestei crize,** fapt reflectat, pe de o parte, de modificările preconizate cu privire la ritmurile de dezvoltare a unor ramuri cu produse energo-intensive, iar, pe de altă parte, de aplicarea în întreaga economie a unui regim de gospodărire judicioasă a resurselor de materii prime și energetice.

e) Ideii esențiale a orientărilor adoptate de Conferința Națională a partidului din decembrie 1977 — **accentuarea laturilor calitative în întreaga activitate economică și creșterea eficienței sale** — i se subordonează o parte apreciabilă a cifrelor și direcțiile de acțiune preconizate de proiectul de Directive. În perspectiva transformării pregnante a dezvoltării extensive, într-una calitativă, intensivă, modificările în structura industriei trebuie să asigure diversificarea și ridicarea nivelului tehnic al produselor, lucrărilor și serviciilor, creșterea competitivității acestora în confruntările de pe piața externă etc., ceea ce constituie tot atîtea criterii în raport cu care s-au stabilit direcțiile de orientare a acestor modificări.

f) Ținînd seama de faptul evident că în lumea contemporană interdependența economiilor naționale se accentuează, concomitent cu dezvoltarea și consolidarea lor, proiectul de Directive reflectă **rolul tot mai important ce revine cooperării economice și tehnico-științifice internaționale**, la îndeplinirea căruia modernizarea structurii industriale are o contribuție importantă, asigurînd intensificarea participării eficiente a industriei românești la circuitul mondial de bunuri materiale și de tehnologii.

În contextul acestor coordonate care definesc făgașul pe care se vor înscrie modificările în structura industrială a României în etapa viitoare, trebuie adăugat faptul că acestea corespund, totodată, schimbărilor structurale ce se produc în general pe măsura dezvoltării economice și care pot fi sintetizate astfel *) :

— scăderea în volumul total al producției industriale a ponderii producției realizate în ramurile industriei extractive, paralel cu creșterea celei a ramurilor prelucrătoare ;

— creșterea ponderii producției realizate în ramurile industriei producătoare de mijloace de producție în volumul total al producției industriale ;

— creșterea însemnată în cadrul aceluiași volum total a ponderii ramurilor purtătoare ale progresului tehnico-științific, a așa-numitelor „industrii științifice", care încorporează în produsele lor un aport însemnat al activităților de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic și care consumă muncă de complexitate mai înaltă;

— scăderea, începînd de la un anumit stadiu al dezvoltării economice, a ponderii producției realizate în ramurile industriale cu consum intensiv de resurse naturale deficitare și, îndeosebi, de resurse energetice.

PE FONDUL coordonatelor și caracteristicilor arătate ale concepției partidului și statului nostru cu privire la modernizarea structurii industriei, reflectată în proiectul de Directive, principalele direcții de acțiune pentru realizarea mutațiilor structurale vizează fie ansamblul industriei, fie nivelul ramurilor și subramurilor acesteia.

La scara întregii industrii o primă direcție de modificări căreia implicațiile prelungirii crizei în economia mondială și, mai ales, ale adîncirii crizei energetice îi conferă un loc primordial, o constituie **lărgirea bazei proprii de materii prime** prin descoperirea și punerea în valoare a noi resurse, paralel cu gospodărirea rațională a materiilor prime, cu recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a materialelor secundare, deșeurilor și reziduurilor, cu creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale.

În acest sens proiectul de Directive prevede **amplificarea activității de cercetare geologică**, pentru care se vor aloca fonduri de 1,5—1,6 ori mai mari decît în cincinalul 1976—1980, **intensificîndu-se lucrările de prospecțiuni și explorări pentru hidrocarburi, cărbuni, minereuri feroase și neferoase, metale rare și minereuri radioactive.** Ritmul mediu anual de dezvoltare a industriei extractive va fi de 4,5—4,9%, ceea ce corespunde întru totul coordonatelor de politică economică amintite anterior și de dezvoltare diferențiată a ramurilor industriale. **O atenție deosebită se va da creșterii producției de energie electrică, la a cărei realizare se vor folosi în proporție crescîndă cărbuni inferiori și șisturi bituminoase.** Modificări sensibile se vor produce în **structura resurselor** folosite pentru producerea energiei electrice și termice, în sensul că aproape 60% din producția de energie electrică va fi realizată în termocentrale pe cărbuni și șisturi bituminoase (față de 27,9% în 1970 și 27,8% în 1975), iar 20% în hidrocentrale (față de 8,0% în 1970 și 16,2% în 1975). Realizarea tuturor acestor prevederi va asigura creșterea simțitoare a ponderii părților din cantitățile necesare de materii prime acoperite din resurse interne : integral la laminate din oțel, aluminiu, fibre și fire artificiale și sintetice, în procente ridicate la cauciuc sintetic, celuloză, lînă etc.

O a **doua** direcție de modificări structurale ale industriei o constituie **dezvoltarea intensivă a ramurilor industriei prelucrătoare și, în cadrul acesteia, a ramurilor purtătoare de progres tehnic.** Ritmurile medii anuale de creștere a producției acestor ramuri sînt elocvente, asigurînd ridicarea apreciabilă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, atingerea unui grad superior de valorificare a resurselor de materii prime și energie, propagarea rapidă a progresului tehnic în întreaga economie națională. Astfel, ritmurile medii de creștere a cîtorva ramuri prelucrătoare vor fi în cincinalul 1981—1985 următoarele : metalurgia feroasă — 7,5—8% ; construcțiile de mașini — 10,7—11,7% ; chimia și prelucrarea țițeiului — 9,0—9,8% ; materiale de construcții și prelucrarea lemnului — 5,0—5,7% ; industria ușoară 7,1—8,0% ; industria alimentară — 7,2—8,2%.

*) Vezi și A. Iancu : „Modernizarea structurii industriei", în „Politica P.C.R. de industrializare socialistă a țării", Institutul central de cercetări economice, Ed. Academiei, 1978, p. 170.

În ce privește **domeniile purtătoare de progres tehnic, dezvoltarea acestora va fi rapidă**, situîndu-se peste media ritmului de creștere a ramurilor respective. Astfel, în ramura construcțiilor de mașini, producția va crește pe întregul cincinal 1981—1985 de 2,3—2,4 ori în industria electronică, de 2,0—2,2 ori în domeniul mașinilor unelte aschietoare, de 2,7—3,0 ori în domeniul utilajului tehnologic.

În sfîrșit, o a **treia** direcție majoră a modificărilor structurale ale industriei românești, preconizată în proiectul de Directive, constă în stabilirea unor ritmuri de dezvoltare a diferitelor ramuri industriale, și în special a celor mari consumatoare de materii prime și de energie, astfel încît să se asigure **rezervarea resurselor interne epuizabile, conservarea pe o perioadă cît mai lungă de timp în special a rezervelor de țiței și gaz metan, valorificarea superioară a acestor resurse.** În acest sens, de pildă, în dezvoltarea bazei energetice se va pune accentul pe utilizarea combustibililor solizi, pe extinderea construcției de hidrocentrale, pe schimbarea actualului sistem de asigurare a energiei termice prin dezvoltarea unei rețele cuprinzătoare de centrale de termoficare etc. ; producția de oțel ce se va realiza în 1985 se va obține în proporție de aproximativ 60% în convertizoare cu insuflare de oxigen, tehnologie cu consumuri energetice mai scăzute ; producția de aluminiu, care este una dintre cele mai mari consumatoare de energie, se va menține la nivelul capacităților actuale, sporind însă gradul de valorificare prin creșterea ponderii produselor laminate și extrudate. În domeniul mijloacelor de transport, se va extinde dieselizarea acestora ; producția de ciment ce se va atinge în anul 1985 va fi realizată în proporție de circa 95% prin procedeul uscat, mai economicos din punct de vedere energetic, etc. Tot în această direcție se înscrie **intensificarea eforturilor privind recuperarea și refolosirea tuturor materiilor prime și materialelor**, cale prin care se va asigura în anul 1985 importante părți din cantitățile economiei naționale : 40% la fier, 41% la cupru, 44% la fibre și fire textile, 44% la anvelope, peste 41% la uleiuri minerale uzate, 60% la plăci aglomerate și fibrolemnoase etc.

SCHIMBĂRI IMPORTANTE se vor produce și în **structura producției diferitelor ramuri și subramuri industriale.** Astfel, o primă direcție de modificări structurale pe care am evidențiat-o la acest nivel privește **diversificarea sortimentală a producției.** În domeniul industriei extractive, de pildă, Directivele prevăd sarcina punerii în evidență a noi surse de minereuri radioactive, de metale rare și disperse, a introducerii în circuitul economic a noi resurse — aluviuni titano-zirconifere, pămînturi rare, săruri de potasiu, ape termale și altele. În industria metalurgiei feroase se va dezvolta mai accentele. În industria chimică se vor asimila sortimente superioare de fibre poliesterice, acrilonitrice, poliamidice, polipropilenice, noi sortimente de cauciuc butilic și nitrilic, de pesticide cu eficiență crescută și remanență scăzută, de detergenți biodegradabil destinați spălării la temperaturi joase. Industria ușoară va fi orientată spre îmbunătățirea substanțială a structurii sortimentale și a calității produselor etc.

b) O a doua direcție de modificări ce se vor produce în cincinalul următor în cadrul ramurilor și subramurilor industriale, pe care o considerăm cu atît mai semnificativă cu cît reprezintă continuarea firească a realizărilor remarcabile înregistrate în cincinalul revoluției științifico-tehnice 1976—1980, o constituie **înnoirea rapidă și în proporții însemnate a produselor,** realizabilă cu precădere în subramurile moderne — mașini-unelte, mecanică fină, utilaje tehnologice complexe, electronica —, cărora și pe această cale li se asigură o dezvoltare mai accelerată. Este elocvent în această privință faptul că în producția de mașini, utilaje și instalații, peste 70% din producția-marfă ce va fi realizată în 1985 va fi constituită din produse noi și reproiectate asimilate în cincinalul viitor.

c) În sfîrșit, relevantă considerăm și **orientarea producției în unele ramuri spre produse cu grad înalt de prelucrare, care au consumuri mici de materii prime și energie și valoare ridicată.** Astfel, în industria de mecanică fină se va pune accentul pe producția de aparatură de măsură și control, echipamente hidraulice și pneumatice pentru acționări și comenzi. În industria electronică producția va fi orientată cu precădere spre mijloacele de automatizare și spre tehnica de calcul — microprocesoare, echipamente de electronică industrială, componente electronice etc.

Cele cîteva principale direcții de realizare a modificărilor structurale în industria românească și în cadrul ramurilor acesteia, prefigurează imaginea grandioasă a intrării economiei țării noastre într-o nouă etapă a dezvoltării ei, al cărei imperativ îl constituie accelerarea trecerii de la acumulările cantitative la o calitate superioară.

dr. Corneliu RUSSU

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

Obiective și priorități în industria metalurgică

MODERNIZAREA ȘI RIDICAREA NIVELULUI CALITATIV AL PRODUCȚIEI

● **În 1985 producția de oțel a țării va atinge 20—20,4 milioane tone** ● **Producția structurată în funcție de cerințele economisirii materiilor prime și energiei** ● **Valorificarea eficientă a resurselor secundare**

ing. Neculai AGACHI
ministrul industriei metalurgice

ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII susținute a întregii economii naționale atît în perioada actuală, cît și în perspectivă, sarcini importante revin industriei metalurgice. Prin hotărîri ale conducerii de partid, prin planurile naționale, industriei metalurgice i-au fost create în anii construcției socialiste condiții din cele mai favorabile pentru dezvoltare și modernizare, ceea ce a făcut posibil ca această ramură să se integreze organic în ritmurile înalte ale dezvoltării întregii economii naționale. Ca urmare a sprijinului permanent acordat de conducerea partidului, personal de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a fost posibilă creșterea în ritmuri înalte și diversificarea producției, sporirea continuă a valorii metalului prin ridicarea gradului de prelucrare, creșterea permanentă a eficienței producției metalurgice, satisfacerea în cît mai mare măsură a necesarului de metal al ramurilor consumatoare din economie, în continuă dezvoltare.

Elemente cantitative și calitative ale dezvoltării

ÎN CINCINALUL ACTUAL, fondurile de investiții destinate industriei siderurgice sînt de 2,3 ori mai mari decît în perioada 1971—1975, asigurînd dezvoltarea ei într-un ritm mediu anual de 13,8%. Ca urmare, creșterea producției de oțel, produs de bază al industriei metalurgice, are următoarea dinamică :

	1938	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1978	1979 — plan —	1985
Producția mii tone	284	555	766	1 806	3 426	6 156	9 549	11 779	13 724	20 000—
kg/locuitor		34	44	98	180	322	450	circa 536	613	circa 900

În acțiunile de construire a unor noi capacități sau de modernizare a celor existente **cercetarea științifică și proiectarea tehnologică** au adus o importantă contribuție, materializată în faptul că 90% din obiectivele și capacitățile din actualul cincinal au fost realizate pe seama cercetării și proiectării tehnologice proprii.

La indicația conducerii partidului, cercetarea și proiectarea din ramura noastră au abordat mai hotărît problemele **folosirii intensive a materiilor prime indigene în producția metalurgică.** Astfel, la fabricația cocsului, au fost efectuate cercetări științifice (ale căror rezultate sînt în curs de aplicare în producție) care urmăresc îmbunătățirea tehnologiilor menite să asigure sporirea randamentului materiilor de cocsificare, îmbunătățirea recuperării subproduselor, creșterea participării cărbunilor energetici în șarjă. Pînă în 1980 ponderea cărbunilor energetici la fabricarea cocsului metalurgic urmează să ajungă la 50%. Pentru aglomerarea minereurilor, proiectanții au reușit să conceapă instalații de mare capacitate, care funcționează cu rezultate bune, să găsească soluții pentru recuperarea căldurii fizice a aglomeratului și pentru îmbunătățirea pregătirii amestecurilor de șarjă. Corelat cu sporirea eficienței procesului de aglomerare, s-au abordat și finalizat probleme ale tehnicii proiectării și exploatării furnalelor de mare capacitate, determinate, în special, de consumul energetic, care au condus atît la sporirea randamentelor lor, cît și la continua reducere a consumului specific de cocs.

S-au intensificat în ultimii ani cercetările pentru **aplicarea unor îmbunătățiri și înnoiri ale tehnologiei elaborării oțelului.** A fost dezvoltată producția de oțel elaborat în convertizoare cu oxigen care, în 1978, a reprezentat 46,8% din totalul producției. Turnarea continuă a oțelului în sleburi a fost introdusă în producția noastră metalurgică în 1976, urmată la mai puțin de un an de asimilarea turnării continue a țaglelor. Aproape 17% din producția de oțel din 1978 a fost turnată continuu în sleburi și țagle. Experiența acumulată la montarea, punerea în funcțiune și îmbunătățirea funcționării primelor instalații de turnare continuă a oțelului a permis elaborarea unor proiecte de execuție pe baza cărora să se realizeze în țară utilajele și instalațiile necesare extinderii acestui important procedeu.

Saltul calitativ important realizat în metalurgie rezultă și din faptul că prin dezvoltarea unor noi tehnologii de laminare, producem în mod curent o largă gamă de table groase, utilizabile în construcții navale, recipienți sub presiune, coloane de distilare sau sinteză în industria chimică, inclusiv din unele mărci de oțeluri inoxidabile. Producția de benzi la cald, care a depășit trei milioane tone pe an, cuprinde în prezent o gamă largă de mărci, precum și benzi din oțeluri silicoase, benzi la rece pentru ambutisare și, în special, pentru caroserii auto. Continuăm să dezvoltăm producția de țevi într-un ritm mediu anual de aproape 14%, menținînd ponderea țevilor sudate la 45—48% din totalul producției. Am reușit să dezvoltăm producția de țevi petroliere și, îndeosebi, a celor de înaltă rezistență tratate termic și cu filete speciale pentru forajul de mare adîncime, a țevilor de înaltă precizie deformate la rece. Ca urmare a gradului de înnoire a producției prin creșterea permanentă a ponderii oțelurilor aliate și de calitate, a produselor cu prelucrare superioară, în ultimul an al cincinalului actual, valoarea produselor obținute dintr-o tonă de oțel va fi cu cel puțin 10% mai mare față de realizările anului 1975.

Potrivit proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., **producția de oțel va atinge, la sfîrșitul anului 1985, nivelul de 20—20,4 milioane tone,** ceea ce va marca o creștere cu circa 45—48% față de anul 1979. Aceasta se va realiza în proporție de 60% în convertizoare cu oxigen — procedeu tehnologic mai economicos din punct de vedere energetic. Se va dezvolta mai accentuat producția oțelurilor speciale aliate și înalt aliate, astfel încît să se asigure integral din resurse interne, inclusiv prin schimburi echilibrate de sortimente cu alte țări, cerințele industriei construcțiilor de mașini, îndeosebi ale ramurilor de vîrf ale acesteia. În concordanță cu dezvoltarea industriei în perspectivă pînă în 1990, se prevede ca producția de oțel

să ajungă la 25—27 milioane tone, orientată de asemenea spre realizarea de sortimente cu proprietăți tehnice superioare.

Îndeplinirea cu succes a sarcinilor prevăzute pentru metalurgie în cincinalul viitor este strîns legată de înfăptuirea principalelor obiective din perioada actuală. De aceea, ne vom dubla eforturile pentru realizarea sarcinilor în domeniul investițiilor, premisă pentru pregătirea realizării cu succes a cincinalului următor. Dintre obiectivele mai importante, menționăm lucrările de mare anvergură ce se desfășoară la Galați și Călărași. Pe șantierul marelui combinat siderurgic de la Călărași de pildă lucrările se desfășoară în ritm intens, conform graficelor, creînd premise pentru materializarea hotărîrii metalurgiștilor de a da prima șarjă încă în acest an. Menționăm că la acest important obiectiv, specialiștii proiectanți au reexaminat cu exigență proiectele de execuție în scopul diminuării suprafețelor de producție, reducerii lucrărilor de construcții-montaj, a consumurilor de materiale, a lucrărilor de investiții în general.

Modificări structurale ale producției impuse de economisirea energiei

UNUL DIN ELEMENTELE esențiale luate în considerare în proiectarea structurii producției în cincinalul viitor a fost consumul de energie, acordîndu-se prioritate creșterii producției sortimentale care necesită un consum scăzut de energie. Așa cum rezultă din graficul nr. 1 producția de oțel realizată în

Graficul nr 1

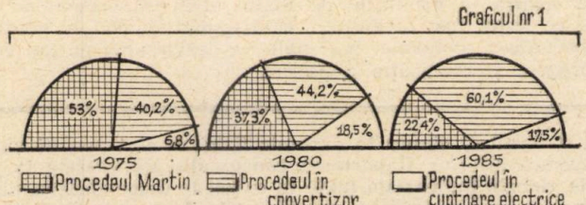

Creșterea ponderii procedeelor eficiente de elaborare a oțelului

cuptoare Martin (mari consumatoare de energie și cu productivitate mai scăzută) se va reduce de la 53% în 1975 la 37,3% în 1980 și la 22,4% în 1985. În același timp, va crește ponderea oțelurilor de convertizor de la 40,2% în 1975 la 44,2% în 1980 și la 60,1% în 1985. De asemenea, va spori ponderea oțelului realizat în cuptoare electrice — de la 6,8% în 1975 la 18,5% în 1980. Pentru a înțelege mai bine considerentele promovării acestor procedee de elaborare a oțelului, menționăm că **LA 1 MILION DE TONE DE OȚEL SE OBȚIN URMĂTOARELE EFECTE ECONOMICE :**

— prin dezvoltarea producției de convertizor, economii de 58 milioane mc gaz metan și reducerea consumului de materiale refractare cu 8 000 tone ;

— prin dezvoltarea producției în cuptoare electrice de înaltă putere se obține reducerea consumului de energie cu 50 milioane kW și micșorarea consumului de electrozi cu 700 tone.

Ne preocupă în mod hotărît reducerea consumurilor specifice de materii prime, combustibili și energie. În această direcție o problemă deosebită este diminuarea consumului de energie, recuperarea căldurii importante ce se degajă în procesele metalurgice și utilizarea ei pentru reducerea necesarului de combustibil. Trebuie să arătăm că în industria metalurgică, unele unități și, în special, Întreprinderea de aluminiu Slatina, au creat probleme în privința încadrării în consumurile energetice, deși sînt încă rezerve pentru reducerea mai accentuată a acestor consumuri. Astfel, de pildă, pentru elaborarea unei tone de aluminiu se consumă în prezent, față de aceeași perioadă a anului trecut, cu 50 kWh mai puțină energie electrică, ceea ce demonstrează că există încă rezerve în acest domeniu. Programul energetic stabilit de minister urmărește, cu deosebire, înlăturarea neajunsurilor ce s-au manifestat în unitățile respective. Sînt aplicate măsuri tehnice concrete care vizează reducerea, în continuare, a pierderilor de energie la electroliza aluminiului și la elaborarea și laminarea oțelurilor, optimizarea regimurilor termice ale cuptoarelor, reconsiderarea anumitor bilanțuri energetice.

În paralel, am urmărit alinierea tehnicii furnalistice românești la realizările obținute pe plan mondial. Aceasta s-a concretizat în creșterea continuă a volumului util al furnalelor prin construirea sau reconstrucția de furnale de mare capacitate cu consumuri energetice reduse, alimentarea acestora cu benzi de transport, dotarea lor cu caupere cu puț exterior și alte soluții moderne. Ca rezultat al măsurilor aplicate și al celor în curs, **consumul specific de cocs tehnic pe tona de fontă se va reduce de la 524 kg pe tonă în 1975 la 497 în 1980 și 471 kg în 1985.**

În vederea reducerii consumurilor specifice în oțelării sînt în curs de desfășurare și aplicare cercetări științifice care urmăresc reducerea duratei șarjei, controlul temperaturii și al caracteristicilor oțelului prin introducerea sistemului de lance auxiliară, creșterea intensității de insuflare a oxigenului, precum și pentru creșterea durabilității căptușelilor refractare. Va continua dotarea oțelăriilor cu instalații de degazare în vid a oțelurilor pentru asigurarea mărcilor de oțeluri cu cerințe deosebite de calitate și cu eficiență ridicată.

Pentru asigurarea creșterii neîntrerupte a randamentelor laminoarelor s-a inițiat o amplă acțiune de utilizare rațională a oțelurilor și de tipizare a produselor. Împreună cu consumatorii, vom studia problema reducerii substanțiale a numărului de sortimente, cu influențe pozitive atît asupra asigurării necesarului, cît și asupra eficienței producției la producătorii de oțel. Această acțiune va continua pentru toate produsele metalurgice printr-o strînsă conlucrare între cercetători, proiectanți, specialiști din producție din metalurgie și ai unităților constructoare de mașini utilizatoare. Accelerarea procesului de tipizare a produselor metalurgice va conduce la reducerea gamei sortimentale, la creșterea productivității agregatelor metalurgice, la economisirea de combustibil și energie.

Ridicarea gradului de valorificare a metalului

O SARCINĂ IMPORTANTĂ pusă în fața noastră de conducerea partidului este **sporirea nivelului de valorificare a metalului, mărirea coeficientului de scoatere a laminatelor dintr-o tonă de oțel lingou, care, la nivelul acestui an, trebuie să ajungă la 85%.** În legătură cu această problemă, care este privită cu toată răspunderea de către cadrele din unitățile metalurgice și din minister, în urma analizelor detaliate efectuate s-a trecut la aplicarea unor programe complexe care cuprind o arie foarte largă de măsuri. Între acestea se numără : îmbunătățirea calității lingoului, reducerea pierderilor la laminare prin perfecționarea constructivă a lingotierelor și maselotierelor, extinderea procedeului de turnare sub vid a oțelului, barbotarea cu argon a oțelului, aplicarea de regimuri termice la încălzirea lingourilor pentru reducerea pierderilor prin oxidare a suprafeței acestora, tăierea controlată a maselotelor, restrîngerea cîmpului de toleranță, laminarea la toleranțe negative.

În același scop s-au stabilit măsuri pentru mai buna organizare a debitării laminatelor în secțoarele de ajustaj, optimizarea lungimilor de tăiere a acestora, valorificarea capetelor în secțoarele la care nu se cer prescripții deosebite. Introducem pe scară largă turnarea continuă a oțelului la Combinatul siderurgic Galați, Întreprinderea „Oțelul Roșu", Combinatul siderurgic Călărași și la alte unități. Socotim că la această acțiune cu volum mare de muncă de concepție și de înaltă răspundere, trebuie să participe și beneficiarii noștri prin institutele proprii de proiectări, mai ales în ce privește colaborarea pentru mărirea gradului de tipizare a produselor pe care le fabrică și folosirea celor mai economice sortimente de mărci de oțel — cerință valabilă atît pentru unitățile consumatoare, cît și producătoare. Prin măsurile luate și în curs de aplicare, așa cum rezultă din graficul nr. 2, coeficientul de scoatere va

Graficul nr 2

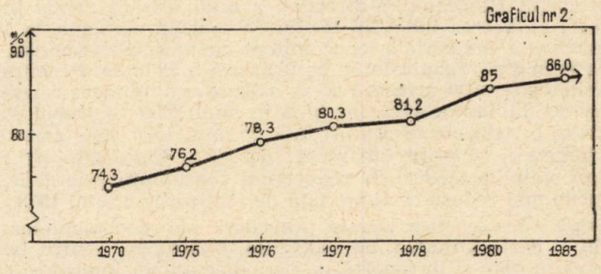

Dinamica scoaterii metalului dintr-o tonă de oțel lingou

ajunge, în 1985, la 86%. Un aport însemnat îl va avea extinderea accentuată a turnării continue : dacă în anul 1978, 16,8% din producția de oțel a fost turnată continuu, ponderea acesteia va crește la 27,8% în 1980 și la 45,8% în 1985.

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Utilizarea deplină a resurselor secundare de materii prime şi energie

ÎN ACŢIUNEA de gospodărire eficientă a materiilor prime şi energetice un capitol important este consacrat măsurilor care asigură **recuperarea resurselor energetice**, cum ar fi : valorificarea cocsului şi semicocsului, a gazului de furnal, utilizarea căldurii din gazele de ardere de la cuptoare. În acelaşi timp, vom intensifica acţiunile gospodăreşti de eliminare a oricăror forme de risipă, manifestîndu-se fermitate faţă de orice abateri. Aşa cum rezultă din graficul nr. 3, prin măsurile luate şi cele în curs de aplicare a crescut permanent gradul de recuperare a resurselor secundare şi de folosire a acestora pentru acoperirea necesarului de combustibil, paralel cu scăderea consumului specific de energie primară şi energie electrică.

Graficul nr 3

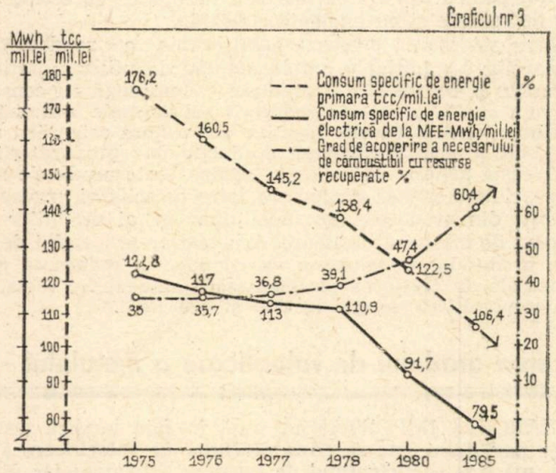

Reducerea consumurilor energetice în metalurgie

S-a iniţiat o largă acţiune, în spiritul indicaţiilor date de către conducerea partidului, pentru **recuperarea şi valorificarea superioară a deşeurilor feroase, neferoase, refractare, a zgurilor şi a altor resurse secundare.** Prin stabilirea unor soluţii pentru recuperarea căldurii fizice din zgurile de furnal se va obţine în marile combinate o economie de 65 000 tone combustibil convenţional, paralel cu utilizarea zgurii în industria cimentului. Stabilirea unor soluţii pentru recuperarea căldurii fizice din gazele arse evacuate de la cuptoarele rotative din industria produselor refractare va conduce la o economie de 25 000 tone combustibil convenţional pe an. Pentru reducerea consumului de cocs la furnale, am adoptat o serie de măsuri şi anume : pregătirea şi omogenizarea avansată a încărcăturii ; creşterea ponderii aglomeratului ; insuflarea de gaze reducătoare ; creşterea temperaturii aerului insuflat ; insuflarea de alţi combustibili înlocuitori (cărbuni, gudroane de conserve etc.).

ÎNFĂPTUIREA marilor obiective puse de partid şi de statul nostru în faţa industriei metalurgice, cere o mobilizare tot mai puternică a forţelor creative, a tuturor specialiştilor, a fiecărei unităţi în parte, pentru ridicarea continuă a calităţii producţiei, pentru a acoperi cît mai bine nevoile diversificate de metal ale ţării. Metalurgiştii nu vor precupeţi nici un efort pentru a realiza în condiţiile de înaltă eficienţă economică sarcinile ce le-au fost atribuite, contribuind astfel la continua prosperitate a economiei naţionale, la dezvoltarea pe noi culmi de progres şi civilizaţie a patriei.

INDICATORI STIMULATIVI

(Urmare din pag. 7)

ce priveşte gradul de eficienţă economică ce se va obţine pe unitatea de energie consumată.

De aceea, în orientările de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a României se prevede că în cursul deceniului viitor trebuie **să se asigure obţinerea unui venit naţional pe unitatea de energie consumată la un nivel comparabil cu realizările ţărilor avansate economic.** În proiectul Programului-directivă de cercetare şi dezvoltare în domeniul energiei, această problemă este reluată sub forma raportului dintre consumul energetic şi unitatea de venit naţional, prevăzîndu-se ca un obiectiv fundamental atingerea şi depăşirea în cel mai scurt timp (în sensul reducerii acestui raport) a celor mai bune realizări obţinute pe plan mondial.

Dacă ne-am referi numai la energia electrică este de menţionat că din raportările statistice rezultă că, în 1977, consumul industrial la noi în ţară a crescut cu 81,2% faţă de anul 1970, în timp ce venitul naţional în industrie a crescut, în aceeaşi perioadă, cu 96,2% (raportul dintre cele două mărimi a crescut deci cu 4,4%). O asemenea evoluţie favorabilă, ca să poată fi menţinută şi îmbunătăţită, trebuie ţinută sub control, deoarece pe intervale mai scurte (în perioada luată ca exemplu) ea nu este constantă, iar în ultimul timp a fost afectată de creşterea însemnată a ponderii industriilor mari consumatoare de energie (în special a industriei chimice).

Unui asemenea scop îi corespunde, printre altele, prevederea în proiectul Programului-directivă a unui orizont precis în ce priveşte reducerea indicelui mediu de consum energetic la 1000 lei producţie industrială, concomitent cu măsurile concrete, de ordin tehnic şi organizatoric, ce urmează a fi luate. Pe întregul deceniu 1981—1990 urmează să se asigure o diminuare a acestui indice cu minimum 40%, iar pînă în anul 2000 va trebui să se realizeze o reducere de 2,6 ori faţă de anul 1980. Este cunoscut, de asemenea, că printr-un recent decret al Consiliului de Stat au fost stabilite măsuri de reducere a consumului energetic, pe perioade mai reduse de timp, faţă de realizările anului 1978.

După părerea mea, aceste prevederi ale documentelor de partid şi de stat impun, de asemenea, preocupări pentru introducerea în plan şi în raportările periodice a unor indicatori care să asigure urmărirea realizării în mod corelat a prevederilor respective.

În această idee, pe lîngă indicatorii fizici, ar putea fi luat în considerare şi indicatorul **cheltuieli cu energie la 1000 de lei producţie globală industrială determinată pentru calculul producţiei nete.** Exprimarea valorică a consumului de energie înlesneşte cumularea celor două forme de energie consumată (electrică şi termică) cărora în expresie fizică le sînt proprii unităţi de măsură diferite. **Raportarea consumului de energie la producţia globală industrială luată în calcul la determinarea valorii producţiei nete ar înlătura neajunsurile de conţinut** (cunoscute din dezbaterile în legătură cu perfecţionarea mecanismului economico-financiar) ale indicatorului **valoarea producţiei globale industriale.** În esenţa lui, indicatorul cheltuieli cu energia la 1000 de lei producţie globală industrială determinată pentru calculul producţiei nete constituie o concretizare, în structură departamentală şi de ramură, a obiectivului fundamental urmărit la nivelul economiei naţionale : **sporirea venitului naţional pe unitatea de energie consumată sau,** formulînd acest obiectiv după proiectul Programului-directivă, **reducerea consumului energetic pe unitatea de venit naţional.** Această concretizare constă în faptul că indicatorul în discuţie permite comparaţii de la o perioadă la alta, din care să rezulte cu cît a contribuit reducerea consumului de energie (cheltuială materială) la creşterea valorii producţiei nete (diferenţa dintre valoarea producţiei globale, luate în calculul producţiei nete şi cheltuielile materiale). Desigur, pot fi luate în considerare şi alte posibilităţi, dar în principiu este necesară o punte de legătură, prin plan, între obiectivele de realizat la nivelul economiei naţionale şi sarcinile ce revin în acest domeniu unităţilor socialiste.

Prevederile referitoare la schimbarea actualului sistem de asigurare a energiei termice, prin organizarea unei reţele cuprinzătoare de centrale de termoficare, urmăresc de asemenea economisirea unor mari cantităţi de combustibili (înlocuindu-se centralele termice existente, care au randamente scăzute, cu centrale termoelectrice de puteri mari, care vor produce în acelaşi timp şi energie electrică), precum şi eliberarea de hidrocarburi.

Pentru a realiza obiectivul esenţial în domeniul hidrocarburilor — utilizarea acestora în cît mai mare măsură ca materie primă pentru industria chimică — documentele de partid prevăd extinderea utilizării cărbunilor şi şisturilor bituminoase în centralele termoelectrice, în acest cadru asigurîndu-se şi trecerea pe combustibili solizi a centralelor care funcţionează în prezent pe hidrocarburi.

Pe lîngă soluţiile tehnice perfecţionate ce urmează a fi studiate şi elaborate în domeniul termoficării pe baze noi, va fi necesară şi perfecţionarea analizelor economice în procesul de elaborare, avizare şi aprobare a documentaţiilor tehnico-economice pentru investiţiile respective, în aşa fel încît să se contribuie şi pe această cale la adoptarea celor mai eficiente variante, din punctul de vedere al economiei naţionale în ansamblu, pentru transpunerea în viaţă a unuia din cele mai oportune şi necesare programe pentru progresul economico-social al ţării ce vor fi adoptate de Congresul al XII-lea al partidului nostru : Programul-directivă de cercetare şi dezvoltare în domeniul energiei.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Strategia partidului de construire a viitorului României socialiste — saltul revoluționar la o nouă calitate

35 DE ANI DE IMPETUOS PROGRES ECONOMICO-SOCIAL

POLITICA DEMOGRAFICĂ — COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE (II)

UN EXAMEN mai detaliat al tendințelor demografice din fiecare perioadă ne va permite să punem în lumină **acțiunea și eficacitatea diferitelor măsuri de politică demografică, ca și impactul provocat de diferiții factori sociali, economici și culturali.** Din cele două componente ale mișcării naturale a populației — natalitatea și mortalitatea — primul care a devenit obiectiv de politică demografică în noile condiții a fost **mortalitatea :** chiar din primii ani ai noii dezvoltări a țării au fost întreprinse **acțiuni** și puse în aplicare **strategii pe termen lung** în vederea reducerii mortalității generale și a celei infantile, ale căror niveluri erau foarte ridicate. Un rol deosebit l-au jucat **reorganizarea radicală a sistemului sanitar, democratizarea acestuia, asigurarea unei largi accesibilități a populației — nu numai a celei urbane, ci și a populației rurale — la asistența medico-sanitară.** Aplicarea noilor descoperiri ale medicinii, măsurile de medicină profilactică au avut în noul sistem sanitar un cadru care le-a asigurat o înaltă eficacitate. O contribuție de seamă au avut ridicarea nivelului de instruire și de cultură al populației, creșterea bunăstării acesteia.

Rezultatele ofensivei asupra mortalității sînt cu adevărat spectaculoase: în raport cu media mortalității generale din perioada 1935—1939, de 19,1 decese la 1 000 locuitori, s-a ajuns în perioada 1957—1966 la un nivel de 8,9 decese la 1 000 locuitori, adică o reducere cu 53,4%. Reducerea la jumătate a mortalității generale, realizată în 15—20 ani, este cu atît mai remarcabilă cu cît în țările europene dezvoltate pentru o asemenea reducere a mortalității au fost necesari 100—150 ani. Reducerea mortalității infantile — un adevărat flagel pentru România antebelică [1] — a cunoscut un ritm și mai alert : față de nivelul antebelic, mortalitatea infantilă, în 1978, era de aproape șase ori mai mică. Măsura mai exactă a reducerii mortalității ne este oferită de creșterea duratei medii de viață : de la 42 ani, în 1932, durata medie de viață sau, mai exact, speranța de viață la naștere a ajuns, în anii 1976—1978, **la aproape 70 de ani** (67,4 ani pentru bărbați și 72,2 ani pentru femei). Aceasta înseamnă un spor de 28 ani într-un interval de timp foarte redus (vezi fig. nr. 1).

Reducerea mortalității și creșterea duratei medii de viață au asigurat populației României economii de sute de milioane ani-viață. În afară de semnificația larg umanistă a acestei „economii", să amintim că prin creșterea șanselor de supraviețuire la toate vîrstele — și în special la naștere — au sporit considerabil ciclul de viață familială, durata medie a perioadei fertile a femeilor, viața medie activă a forței de muncă, cu implicații pozitive pe plan demografic și social-economic. Se poate deci conchide că luînd sub controlul său mortalitatea, statul socialist a obținut rezultate remarcabile în acțiunea de reducere a nivelului acesteia, **situînd România, sub raportul duratei medii de viață, în familia țărilor dezvoltate** [2].

O a doua componentă a mișcării naturale a populației **natalitatea** — a avut în cei 35 de ani o evoluție mai complexă, uneori contradictorie. Iată, de altfel, o imagine sintetică a evoluției în timp a acesteia. Cu aproape 100 de ani în urmă, rata de natalitate a populației României oscila în jurul unui nivel de 40 născuți-vii la 1 000 locuitori ; după primul război mondial natalitatea se înscrie într-o tendință de scădere. Astfel, în deceniul 1920—1929, natalitatea a fost de aproximativ 36 născuți-vii la 1 000 locuitori, iar în deceniul 1930—1939 de 31,4 născuți-vii la 1 000 locuitori. Natalitatea a continuat să scadă și după cel de-al doilea război mondial, fiind vorba de o tendință de lungă durată. Ritmul de scădere și mai ales acțiunea factorilor social-economici se deosebesc însă de perioada anterioară.

În prima subperioadă (1948—1956) nivelul natalității era încă relativ ridicat, de 25,1 născuți vii la 1 000 locuitori, dar cu 20% mai mic decît cel din anii 1930—1939. Să amintim că sîntem la începutul marilor transformări : populația rurală a deținut, în această subperioadă, între 23,4% și 31,3% din populația totală, populația ocupată în agricultură era covîrșitoare (între 74,1% la începutul intervalului și circa 70% la sfîrșitul acestuia) strategia educațională cuprinsese un număr relativ mic de generații. Se cuvine însă amintit și faptul — important sub raport demografic — că legislația cu privire la avorturi era restrictivă.

În subperioada 1957—1966, natalitatea scade într-un ritm foarte rapid, ajungînd la o rată de 14,3 născuți-vii la 1 000 locuitori, în 1966, cel mai scăzut

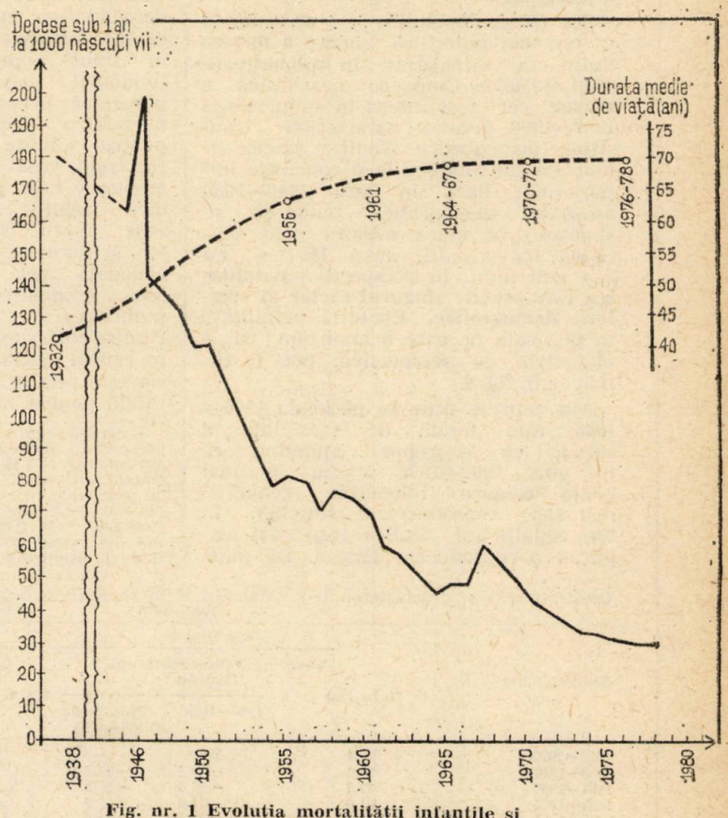

Fig. nr. 1 Evoluția mortalității infantile și a duratei medii de viață 1946—1978

[1] În anul 1938 numărul deceselor sub un an a fost aproape 82 500, o rată a mortalității infantile de 179 la 1 000 născuți-vii ; în 1978 decesele infantile au fost de circa 12 500, o rată de 30 la 1 000 născuți-vii.

[2] După ultimele estimații O.N.U. durata medie de viață în regiunile dezvoltate este de 71,7 ani (1975—1980) iar în regiunile în curs de dezvoltare, de 54,6 ani.

nivel în timpuri normale. Faptul că în această subperioadă avortul era complet liberalizat explică în bună măsură scăderea rapidă a natalității ; o influență însemnată au exercitat, de asemenea, mobilitatea spațială, profesională și socială a populației, extinderea sistemului de învățămînt, a participării femeii la producție etc. De asemenea, creșterea divorțialității în subperioada 1957—1966 reprezintă o cauză a proceselor amintite.

Subperioada 1967—1974 este prefațată de măsurile inițiate la sfîrșitul anului 1966 mai cu seamă cu privire la avorturi și divorțuri. Izvorîte din grija pentru asigurarea viitorului României și a stabilității familiei, **măsurile amintite de politica demografică și socială au avut ca efect imediat redresarea natalității și scăderea considerabilă a divorțialității.** Reducerea tendințelor anterioare, după 1969, a avut loc la niveluri mai favorabile. Mai departe, subperioada 1975—1978 anunță începutul unui proces de stabilizare a natalității la nivelul 19,0 — 19,5 născuți-vii la 1 000 locuitori, iar perioada următoare, 1979—1990, ar trebui să însemne ridicarea în continuare a natalității. Apreciem că în perioada următoare se va afirma — în cadrul procesului de omogenizare socială și economică — un nou model al comportamentului demografic și al familiei, cu caracteristici care să corespundă societății socialiste multilateral dezvoltate. Aceasta înseamnă, după părerea noastră, trecerea la o nouă fază a tranziției demografice în România, avînd drept trăsături esențiale creșterea natalității și reducerea în continuare a mortalității, cu corolarul firesc : asigurarea unui spor demografic rațional. Politica demografică va avea un rol tot mai important în afirmarea acestui model, în generalizarea sa în sînul întregii populații a României.

Din datele tabelului se remarcă că cea mai puternică scădere a mortalității s-a înregistrat în subperioada 1948—1956, în timp ce natalitatea a scăzut cel mai intens în subperioada 1957—1966, decalaj caracteristic tranziției demografice. Analiza datelor de mai sus ne conduce la o concluzie importantă : dacă în anii 1948—1966 creșterea demografică putea să se realizeze în mare măsură prin scăderea mortalității, după 1967 și, cu atît mai mult, în perspectivă **natalitatea este practic singurul factor al creșterii demografice.** Evoluția natalității în perioada pe care o analizăm, ca și obiectivul de perspectivă, pot fi urmărite în fig. 2.

Așa cum se vede în perioada 1956—1966 rata totală de fertilitate a scăzut cu o treime, ajungînd ca în anii 1962—1966 să nu se mai poată asigura înlocuirea generațiilor sau reproducerea simplă[1]). În toți ceilalți ani, indicii respectivi asigurau o reproducere lărgită. De pildă rata totală de fertilitate din 1978, de 2,538, ar permite în perspectivă o reproducere cu 23% mai mare față de generația anterioară. Aspectul cel mai caracteristic din evoluția fertilității în perioada examinată este caracterul său sinuos : scăderi accentuate urmate de redresări foarte puternice, creșteri moderate și din nou scăderi, etc. Apreciem că o asemena mișcare este proprie tranziției demografice din România, în contextul trecerii ei de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la cel de țară cu dezvoltare medie și, mai tîrziu, la cel de țară dezvoltată. Sub efectul conjugat al politicii sociale și demografice, este de așteptat ca tendințele demografice principale — natalitatea și mortalitate — să se reechilibreze, asigurînd sporul natural necesar realizării obiectivelor politice, sociale și economice ale țării.

Să examinăm succint și un alt fenomen demografic, puternic influențat de factorii sociali, economici, culturali, anume **nupțialitatea populației.** Frecvența căsătoriilor, vîrsta la care se încheie acestea, stabilitatea familiei sînt puternic influențate de condițiile economice, de legislație, de modelele culturale existente, de climatul social, de sentimentul de încredere în viitor. Pornim de la constatarea că în sînul populației României există o puternică propensiune pentru căsătorie, pentru familie, pentru copii, ceea ce corespunde unor puternice tradiții. Să amintim în acest sens faptul că proporția bărbaților și femeilor care nu se căsătoresc niciodată este foarte scăzută, aspect pregnant în comparație cu numeroase țări din Europa și că majoritatea covîrșitoare a nașterilor au loc în cadrul căsătoriilor. Vîrsta la căsătorie este relativ tînără — premisă favorabilă pentru fertilitate ; astfel, în ultimii ani vîrsta mediană la prima căsătorie a femeii este de aproximativ 21,5 ani, iar a bărbatului de circa 24,5 ani (o diferență de trei ani). Desigur, vîrsta efectivă la căsătorie se află și sub influența sistemului de învățămînt — extinderea școlarizării determină o oarecare întîrziere la căsătorie, după cum intrarea în populația activă reduce această vîrstă.

Figura nr.3 arată evoluția nupțialității în perioada examinată, din care se pot reține cîteva aspecte caracteristice. Pînă în 1958 nupțialitatea era foarte ridicată atît în mediul urban cît și în cel rural, în mare măsură datorită și recuperării căsătoriilor amînate din perioada nefavorabilă 1941—1946 ; urmează o perioadă de scădere (1959—1969), după care are loc o redresare a nupțialității, în special în mediul urban, la care contribuția migrației este indiscutabilă. Contextul social-economic, în sensul cel mai larg, este **favorabil nupțialității și stabilității familiei.** Legislația socială și cea demografică, prin mijloace specifice, exercită o influență pozitivă asupra căsătoriei și stabilității familiei.

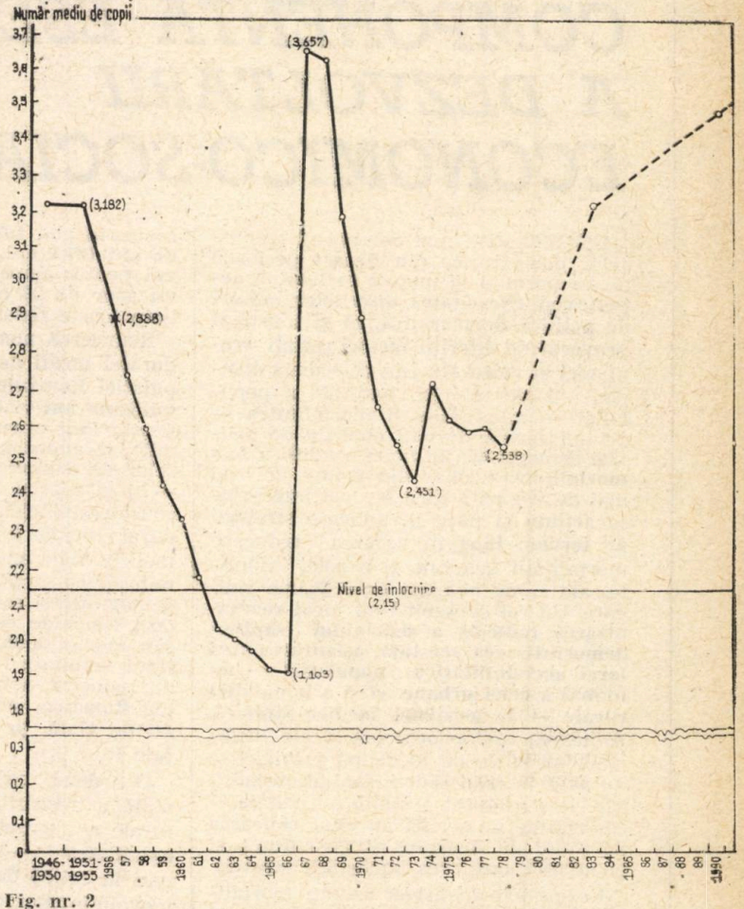

Fig. nr. 2
Evoluția ratei totale de fertilitate (a numărului mediu de copii de o femeie în vîrstă fertilă) 1946—1978 și 1989—1990

[1]) Pentru reproducerea unui cuplu (două persoane), descendența trebuie să fie de aproximativ 2,15 copii, ținînd seama de efectul previzibil al mortalității. Rata brută de reproducere — numărul mediu de fiice pe care l-ar lăsa o femeie după expirarea perioadei sale fertile (15—49 ani) — ar fi de 1.04—1.05, sau rata netă de reproducere ar fi de 1, asigurînd reproducerea simplă.

Creșterea (+) și descreșterea (—) natalității și mortalității populației României în perioada 1948—1978

Subperioade	Natalitatea			Mortalitatea		
	Rata (‰)	Creșterea (descreșterea) față de :		Rata (‰)	Creșterea (descreșterea) față de :	
		1930—1939	subperioada anterioară		1930—1939	subperioada anterioară
1930—1939	31,4	100,0	—	19,5	100,0	—
1948—1956	25,1	—20,1	—20,1	12,0	—38,5	—38,5
1957—1966	17,7	—43,6	—29,5	8,9	—54,4	—25,8
1967—1974	21,8	—30,6	+23,2	9,5	—51,3	6,7
1975—1978	19,4	—38,1	—11,0	9,5	—51,3	0,0

Omogenizarea demografică — efect însemnat al dezvoltării

O PUTERNICĂ influență asupra tendințelor demografice și caracteristicilor populației au exercitat procese de mare întindere și adîncime, rezultat al întregii strategii a dezvoltării economico-sociale, cum sînt migrația internă și urbanizarea, mobilitatea profesională și socială, creșterea stocului de învățămînt

al întregii populații și, mai ales, al populației active. **Motorul acestor procese a fost și este industrializarea socialistă a țării. Cooperativizarea agriculturii, inițiată de partid cu 30 de ani în urmă, se înscrie, de asemenea, printre factorii care au înrîurit puternic fenomenele demografice.** Strategia dezvoltării armonioase a forțelor de producție în teritoriu a urmărit, printre alte efecte, și pe acela al unei distribuții rationale a populației pe mediile urban și rural, pe județele țării. Consecința acestor procese va fi **omogenizarea demografică,** urmînd celei politice, sociale și economice, generalizarea unui model unic — modelul socialist — în comportamentul demografic al populației.

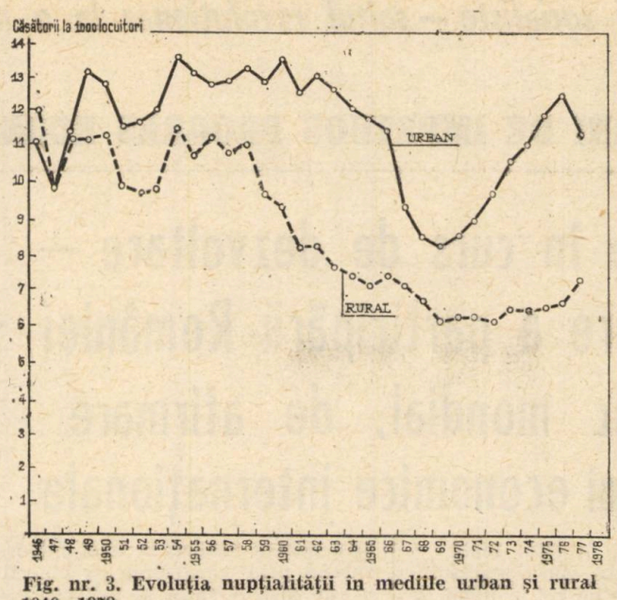

Fig. nr. 3. Evoluția nupțialității în mediile urban și rural 1946—1978

Dimensiunea migrației interne și a urbanizării poate fi apreciată din datele de mai jos. La recensămîntul din 1948 existau 152 orașe, a căror populație reprezenta ceva mai mult de o cincime din populația țării (23,4%) ; în același timp, populația ocupată în agricultură deținea aproape trei pătrimi (74,3%) din populația activă a României. La sfîrșitul anului 1978, existau 236 municipii și orașe, populația urbană deținea 49% din populația totală ; totodată, populația ocupată în sectoarele secundar și terțiar s-a ridicat la două treimi (67%), în timp ce populația ocupată în agricultură a scăzut la 33%. Dacă analizăm perioada 1 ianuarie 1948— 1 ianuarie 1979 constatăm că populația României a crescut cu peste 6 milioane locuitori, dar populația urbană a crescut cu peste 7 milioane locuitori, în timp ce populația rurală a scăzut cu aproape 1 milion. Ținînd seama de sporul natural al populației rurale, rezultă că aceasta a „transferat" orașelor circa 5,5 milioane persoane, adică întregul său spor natural (4 491 000) și 964 455 persoane din „substanța" sa demografică.

Mobilitatea spațială sau geografică, de o amploare fără precedent, a fost deosebit de intensă în perioada 1966—1978, generată de **dinamismul economic** specific acestei perioade. Fluxurile migratorii de la sat la oraș, de la un județ la altul, au fost însoțite de mobilitatea profesională și socială. Nu vom intra în analiza detaliată a acestor procese : ne vom mărgini la evidențierea unor **aspecte demografice.** Decenii de-a rîndul, fenomenele demografice — natalitatea, mortalitatea, nupțialitatea — aveau un caracter diferențiat pe mediile urban și rural. De regulă, natalitatea și mortalitatea aveau niveluri mult mai ridicate în mediul rural, ceea ce traducea pe plan demografic diferențele existente pe plan social, economic, cultural, sanitar.

Urbanizarea, migrația internă, la care se adaugă modernizarea satului sub toate aspectele, au ca rezultat apropierea nivelurilor demografice dintre urban și rural, dintre județele țării, tendințe ce se vor accentua în viitor. În acțiunea de generalizare a modelului socialist se reține și se potențează caracteristicile pozitive, atît din modelul urban cît și din cel rural. Este vorba de acele caracteristici ale modelului rural care sînt în concordanță cu obiectivele politicii demografice : înclinația pentru o familie de dimensiuni mari, atașamentul față de familie și condamnarea energică a divorțului, spiritul de răspundere față de creșterea și educația copiilor, respectul față de bătrîni, adică acele valori care țin de tradiția milenară a poporului român.

O politică demografică activă

POLITICA demografică românească, constituită treptat în decursul celor 35 de ani, se prezintă ca un sistem complex, fundamentată științific, cu obiective și măsuri bine definite, ca o strategie pe termen lung, incorporată în politica social-economică. Desigur, influențarea fiecărui obiectiv necesită mijloace specifice. Una este, de pildă, reducerea în continuare a mortalității infantile și alta asigurarea unor fluxuri raționale ale migrației în raport cu obiectivele dezvoltării economico-sociale în teritoriu. Politica demografică are în vedere toate secvențele vieții individului și toate fazele „ciclului de viață familială" și, ceea ce este important, ea urmărește influențarea și modelarea nu numai a caracteristicilor cantitative, ci și a celor calitative în cadrul conceptului mai general al „calității vieții". **Principiul călăuzitor în toate aceste acțiuni il constituie umanismul socialist : dezvoltarea multilaterală a personalității umane, consolidarea familiei ca nucleu de bază al societății, armonizarea intereselor și opțiunilor familiei cu cele generale ale societății, ale națiunii noastre.**

Văzută sistemic, politica demografică urmărește mai multe obiective, corelate între ele. Cel mai important este stimularea **natalității,** ca factor principal al excedentului natural, al creșterii demografice. Motivarea opțiunii pronataliste este de natură etică, națională, politică, economică : asigurarea unei creșteri raționale a populației României reprezintă o necesitate vitală. Realizarea acestui obiectiv este organic legată de consolidarea **familiei,** pentru ca aceasta să-și exercite plenar rolul ei important în societatea socialistă : procrearea, creșterea și educarea noilor generații — viitorul națiunii noastre, pregătirea lor pentru societate.

Un ansamblu de măsuri demografice și sociale — cele mai multe își găsesc expresia în legislația țării — sînt menite să favorizeze realizarea obiectivelor de mai sus. Constituirea familiei — căsătoria — concepția și nașterea copilului, îngrijirea lui în unitățile sistemului sanitar, educația în sistemul de învățămînt, pînă la pregătirea viitoarelor locuri de muncă în economia națională — toate aceste secvențe își au corespondentul în acțiuni specifice ale politicii demografice și sociale. Să amintim în acest sens rețeaua în dezvoltare a instituțiilor medico-sanitare : maternitățile, clinicile de pediatrie, creșele, a căror eficacitate este tot mai ridicată. Merită să fie evocat în Anul internațional al copilului faptul că dacă în 1938 numai 2,2% din totalul copiilor (circa 10 000) s-au născut în unitățile sanitare, în 1977 o proporție de 98% din totalul copiilor s-au născut în unitățile sanitare. Măsuri ca sistemul alocațiilor de stat pentru familii, îmbunătățit recent, și care reprezintă cîteva miliarde de lei anual din partea statului, împreună cu ajutoarele de stat pentru familiile cu mulți copii, creșterea numărului de locuri în creșe, în grădinițele de copii, ca și alte măsuri vădesc **grija permanentă a partidului și statului pentru familii, pentru nivelul de trai al acestora.** Stimularea natalității nu înseamnă numai un număr mai mare de născuți-vii ; o atenție deosebită se acordă calității nou-născuților, sănătății și dezvoltării acestora.

Scăderea morbidității și mortalității rămîne un obiectiv permanent al politicii demografice, în primul rînd pentru rațiuni umanitare. Ofensiva împotriva unor cauze de morbiditate care au o pondere mare în mortalitatea populației — bolile cardio-vasculare, tumorile maligne — va continua cu energie ; sistemul sanitar, cercetările științifice ale medicinii și ridicarea nivelului de cultură sanitară al populației vor aduce o contribuție esențială în această amplă acțiune. O atenție deosebită se va acorda reducerii în continuare a mortalității infantile.

Un alt obiectiv — metaforic desemnat de termenul de **tinerețe a populației** — va continua să stea în atenția strategiei pe termen lung. Să amintim că în prezent, ca urmare a efectelor negative ale celor două războaie mondiale și scăderii natalității populației în perioada 1957—1966, structura populației pe vîrste poartă amprenta unor disproporții între diferitele generații și de asemenea este afectată de simptomele îmbătrînirii demografice. Reechilibrarea structurii pe vîrste este posibilă prin creșterea sistematică a natalității și reducerea în continuare a mortalității ; baza piramidei vîrstelor va deveni mai largă,

prof. dr. Vladimir TREBICI

(Continuare în pag. 17)

Cooperarea cu țările în curs de dezvoltare — factor activ de lărgire a participării României la circuitul economic mondial, de afirmare a principiilor noii ordini economice internaționale

„LA DEZVOLTAREA economico-socială în ritm înalt a României — se arată în Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român — un rol deosebit de important va juca intensificarea activității de colaborare și cooperare a țării noastre cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii".

Iată coordonate fundamentale care jalonează extinderea continuă a relațiilor de cooperare cu celelalte țări ale lumii, cu țările în curs de dezvoltare, de care, așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, România este legată **„prin aspirațiile comune spre progres și dezvoltare, prin hotărîrea de a acționa pentru abolirea vechii politici imperialiste de inechitate, pentru relații noi de adevărată egalitate și colaborare reciproc avantajoasă între națiuni"**.

Evoluții dinamice, în continuă diversificare

ROMÂNIA — țară socialistă în curs de dezvoltare cu multiple probleme și preocupări în dezvoltarea economică, similare cu ale celorlalte țări în curs de dezvoltare — acționează pentru întărirea unității și solidarității acestor țări, pentru intensificarea colaborării cu acestea.

Această politică, promovată permanent și hotărît, își găsește concretizarea în creșterea substanțială a numărului țărilor în curs de dezvoltare cu care România întreține relații economice, în extinderea și diversificarea continuă a acestor relații. Țara noastră are în prezent relații economice cu peste 100 de țări în curs de dezvoltare, față de numai 30 în urmă cu 15 ani. Schimburile comerciale cu aceste țări au crescut în perioada 1960—1978 de aproape 25 ori, dinamica lor fiind mai accelerată decît cea a comerțului exterior românesc în ansamblu. Ca urmare, a sporit și ponderea țărilor respective în totalul schimburilor comerciale ale României, ridicîndu-se actualmente la aproximativ 21—22 la sută, de la 5 la sută în 1960 și 10 la sută în 1970. A crescut în special locul țărilor din Africa și Orientul Mijlociu care dețin acum peste 12 la sută din comerțul României, față de numai 4 la sută în 1970 și față de 4—5 la sută cît este ponderea țărilor din Asia și din America Latină.

În afara dinamismului accentuat se remarcă în ultimii ani, ca o importantă mutație structurală, diversificarea continuă a schimburilor de mărfuri, în sensul creșterii ponderii produselor prelucrate, atît la exportul României cît și la importul din țările în curs de dezvoltare, în special din cele care au pășit mai hotărît pe drumul industrializării. România exportă în țările în curs de dezvoltare, fabrici și instalații, mașini și utilaje, bunuri de larg consum, materiale de construcții și importă materii prime, bunuri de larg consum și unele produse industriale.

În perspectiva viitorului cincinal, schimburile comerciale vor cunoaște în continuare o creștere accelerată și îmbunătățirea structurii. Astfel, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul total al României se estimează să fie de 30 la sută în anul 1985, iar produsele prelucrate să dețină un loc tot mai important atît la export cît și la import.

Cooperarea industrială — un vast potențial în extinderea relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare

CARACTERUL complimentar al economiei românești cu cea a multor țări în curs de dezvoltare deschide largi perspective pentru realizarea unei intense cooperări economice, în special prin construirea de obiective industriale în comun cu aceste țări. Aceasta se reflectă deja în structura pe grupe de țări a relațiilor de cooperare economică internațională ale țării noastre. Astfel, din volumul comerțului exterior care se derulează prin acțiuni de cooperare, țările în curs de dezvoltare dețin peste 35 la sută, în timp ce ponderea lor în comerțul total este de 21—22 la sută, sau raportat la volumul comerțului exterior cu țările în curs de dezvoltare se poate spune că peste 50 la sută din schimburile comerciale cu aceste țări se derulează prin acțiuni de cooperare.

Paralel cu acțiunile în direcția intensificării schimburilor comerciale, România a promovat și promovează constant, în raporturile sale cu țările în curs de dezvoltare, formele moderne de cooperare industrială și tehnico-științifică, de mare eficiență economică, spre care, dealtfel, se orientează actualmente relațiile economice internaționale în ansamblul lor. În ultimul timp, s-au pus bazele unei largi cooperări economice, reciproc avantajoase, în producție, știință și tehnică cu țările africane, cu țările latino-americane, cu țări de pe continentul asiatic. Formele concrete de colaborare sînt variate : prospecțiuni geologice în comun ; participări românești la construirea de obiective industriale în țările respective ; efectuarea de studii și cercetări în comun ; livrări de echipamente și utilaje românești pe credit cu rambursarea în produse fabricate cu aceste utilaje sau cu alte mărfuri ; acordarea de către partea română de credite pentru edificarea unor obiective din domeniul industrial și agroindustrial ; acordarea de asistență tehnică ; pregătirea de specialiști ; constituirea de societăți mixte de producție și comercializare etc. Multiple sfere de activitate intră în cadrul acestei cooperări, cum ar fi de pildă, domeniile minier, petrolier, al prospecțiunilor geologice, energetic, agroindustrial ; al petrochimiei și altor ramuri ale chimiei, construcțiilor de mașini, industriei metalelor neferoase, industriei lemnului, transporturilor, industriei ușoare, textile, agroalimentare și altele.

România participă la realizarea a 80 de obiective economice prioritare în numeroase țări din Africa, Asia, America Latină și Orientul Mijlociu. Cu titlu de exemplu, vom menționa că au fost construite sau sînt în faza de realizare a investițiilor : fabrici de tractoare în Egipt și Iran ; complexe de extracție și prelucrare a fosfaților în Egipt, Siria și Tunisia ; rafinării în India, Iordania, Pakistan și Siria ; combinate de produse sodice în Egipt și Peru ; porturi și aeroporturi în Maroc, Iran, Senegal ; complexe de industrializare a lemnului în R.P. Congo, Iran și Sri Lanka ; fabrici de ciment în Irak, Liban, Maroc și Siria ; filaturi, țesătorii și fabrici de confecții în R.P. Congo, Sudan și Tanzania ; lucrări de hidroameliorații în Libia și Siria ; lucrări hidroenergetice în Algeria și Iran ; lucrări de construcții publice și civile în Libia, Irak și Sudan ; lucrări de prospecțiuni geologice, geofizice și explorări în Algeria, Siria, Irak, Iran, Zambia, Maroc, Columbia, Ecuador, Nigeria, Gabon, Madagascar ș.a.

De asemenea, a fost promovată o formă modernă de cooperare, larg împărtășită de aceste țări, cum sînt societățile mixte de producție. Astfel, au fost înființate cu parteneri locali din diferite țări, societăți mixte în domeniul minier (Peru, Tanzania, Chile, Kenya, Guineea, Zambia și Maroc), în cel forestier și al materialelor de construcții (Imperiul Centrafrican, Nigeria și Liban), în sectorul agricol (Libia, R.P. Congo, Imperiul Centrafrican și Zair), în construcții de mașini (Peru), în industria ușoară (India) și în industria chimică (Liberia).

Și în viitor cooperarea economică va deține ponderea principală în relațiile economice cu aceste țări și își va dubla valoarea în cincinalul viitor. În cadrul acțiunilor de cooperare construirea de obiective economice în aceste țări va deține în continuare locul principal ; vor cunoaște însă o dezvoltare mai mare decît pînă acum și celelalte forme de cooperare, cum sînt societățile mixte comerciale cu parteneri din Chile, Coasta de Fildeș, Cipru, Ecuador, Egipt, Gabon, Dubai, Liban, Maroc, Senegal, Thailanda, Zair și Zambia și cooperarea în producție cu cei din țări ca : Algeria, Argentina, Burundi, Egipt, India, Iran și Mexic.

Asistența tehnică și pregătirea de cadre — domenii importante în care România își afirmă solidaritatea cu țările în curs de dezvoltare

PE MĂSURA dezvoltării economice și a creșterii potențialului tehnico-științific, România împărtășește din plin experiența cîștigată în construcția economică țărilor în curs de dezvoltare, care au pășit pe calea progresului economic și social și, din lipsă de cadre calificate, întîmpină dificultăți în realizarea proiectelor de industrializare. Asistența tehnică a devenit, de aceea, un domeniu deosebit de important al sprijinului multilateral acordat de România țărilor în curs de dezvoltare. Așa se explică dinamica accelerată a numărului specialiștilor români care acordă asistență tehnică țărilor în curs de dezvoltare, număr care a crescut de la 4 000 în 1975, la circa 15 000 în 1979. De asemenea, s-a extins neîntrerupt aria geografică unde acționează specialiștii români de la 45 de state în 1975 la aproape 60 în 1979. Merită să fie menționat că circa 40 la sută din aceste cadre sînt cu pregătire superioară și că odată cu contribuția lor la construirea de obiective economice și calificarea de personal autohton în profesii complexe, are loc și un important transfer de tehnici și tehnologii moderne. Printre țările care beneficiază de asistența specialiștilor români pot fi enumerate : Algeria, Siria, Egipt, Libia, Nigeria, India, Argentina, Ecuador, Iran, Zambia, Kenya, Peru ș.a. Domeniile în care se acordă asistență tehnică sînt dintre cele mai variate, pornind de la construcția de mașini și petrochimia și încheind cu agricultura.

Un sprijin substanțial în pregătirea de cadre este acordat prin faptul că 16 000 de tineri, în special din țările în curs de dezvoltare, învață în institute de învățămînt superior din România, marea majoritate ca bursieri ai statului român.

Contactele la nivel înalt și acordurile pe termen lung — baza trainică pentru adîncirea cooperării cu țările în curs de dezvoltare

EXPRESIA cea mai înaltă a politicii statului nostru de întărire și dezvoltare permanentă a relațiilor multilaterale cu aceste state, a constituit-o vizitele efectuate, în perioada 1969—1979, de către președintele Nicolae Ceaușescu în peste 40 de țări în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină. Aceste vizite și întrevederi au reprezentat un mijloc deosebit de important pentru amplificarea conlucrării fructuoase între România și țările respective, o expresie elocventă a dorinței comune de a dezvolta colaborarea economică, de a întări legăturile de prietenie și solidaritate dintre poporul român și popoarele țărilor vizitate.

O contribuție importantă la amplificarea relațiilor economice cu aceste state a adus-o așezarea raporturilor reciproce pe baza unor instrumente de colaborare, care oferă un cadru stabil legăturilor economice și creează condiții pentru dezvoltarea lor în viitor. Cu majoritatea țărilor respective, relațiile au fost reglementate prin asemenea instrumente, însemnătate avînd în special acordurile economice pe termen lung. Un rol eficient în direcția identificării posibilităților de cooperare, a traducerii în fapt a acțiunilor convenite au comisiile mixte de colaborare economică externă între România și majoritatea acestor țări.

Din cele aproape 100 de țări, cu care România are acorduri și înțelegeri de colaborare și cooperare de lungă durată — la nivel înalt și guvernamental, peste 60 sînt țări în curs de dezvoltare și, în baza acestor acorduri, cu majoritatea țărilor s-au constituit comisii mixte.

Promovarea cooperării României cu celelalte țări în curs de dezvoltare în cadrul organizațiilor internaționale

ȚARA NOASTRĂ colaborează activ cu celelalte țări în curs de dezvoltare și în cadrul organizațiilor economice internaționale pentru promovarea intereselor comune în procesul edificării noii ordini economice mondiale.

Ca o expresie elocventă a dezvoltării multilaterale a colaborării, prieteniei și solidarității cu țările în curs de dezvoltare — se înscrie participarea țării noastre la Grupul „celor 77". România a sprijinit ferm importantele documente inițiate, în ultimii ani la O.N.U. de țările membre ale acestui grup, contribuind efectiv, alături de statele respective, în activitatea de elaborare, dezbatere și prezentare. Primirea, în februarie 1976, a țării noastre în Grupul „celor 77" constituie o consacrare firească a dezvoltării multilaterale a colaborării, prieteniei și solidarității cu țările în curs de dezvoltare. România susține cu tărie Programul de acțiune adoptat de aceste țări la Arusha și prezentat la Manila cu prilejul celei de-a V-a Conferințe O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, considerînd că realizarea acestuia ar reprezenta un pas important pe calea lichidării decalajelor economice dintre state și instaurării noii ordini economice internaționale.

Cooperarea dintre țările în curs de dezvoltare va trebui să joace în viitor un rol mai important în procesul de edificare a noii ordini economice internaționale. În acest context, România va promova în continuare cooperarea bi și multilaterală cu aceste țări în domeniile și formele de interes reciproc, inclusiv cele stabilite prin Programul de la Arusha al Grupului „celor 77".

dr. ing. G. CRISTEA
dr. I. NIȚĂ

Politica demografică

(Urmare din pag. 15)

ponderea generațiilor noi se va afirma mai puternic în populația totală.

Dacă primele trei obiective — natalitatea, mortalitatea și structura pe vîrste — sînt specific demografice și ca atare se află sub influența nemijlocită a politicii demografice, altele vor fi modificate sub impactul comun al măsurilor de politică social-economică și demografică. Între acestea **migrația internă**, ca formă a mobilității generale a populației, va continua. Fluxurile migratorii își vor modifica intensitatea și sensul lor ; migrația interjudețeană va ceda locul celei intrajudețene, ca urmare a politicii viguroase a repartizării rationale a forțelor de producție pe teritoriu și a ridicării județelor altă dată rămase în urmă.

Urbanizarea — ca proces **calitativ** — se va continua, de asemenea. O dezvoltare mai accentuată vor cunoaște orașele mijlocii și mici, realizîndu-se totodată urbanizarea mai accelerată a județelor în care ponderea populației urbane era mai redusă. Sistematizarea teritoriului național, a localităților urbane și rurale, ca strategie pe termen lung, de o amploare fără precedent la scară internațională, urmează să aibă un rol deosebit în realizarea obiectivelor de mai sus. Să reamintim că aceste tendințe și procese vor avea loc în cadrul unei creșteri economice accentuate, al ridicării bunăstării populației și nivelului cultural, ceea ce va influența caracteristicile educaționale, economice, sociale ale populației.

La **orizontul anului 1990** populația României ar urma să ajungă la cifra de 25 milioane. Realizarea acestui obiectiv, potrivit prognozei, presupune o creștere a natalității în așa fel încît în cincinalul 1986—1990 nivelul acesteia să fie de 22,7 născuți-vii la 1 000 locuitori, sau un număr de 3,4 copii de o femeie în vîrstă fertilă, o reducere a mortalității, în așa fel încît spre anul 1990 durata medie a vieții să ajungă la aproximativ 72 ani, mortalitatea infantilă să scadă în continuare, atingînd un nivel de 18—20 decese sub un an la 1 000 născuți-vii. Este limpede că trecerea României la stadiul de țară cu dezvoltare medie și apoi de țară dezvoltată — obiectiv fundamental în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate — va fi însoțită de o remodelare demografică. Garanția acestor schimbări necesare este politica demografică, ale cărei măsuri vor fi aplicate cu consecvență de statul nostru socialist. O contribuție esențială la realizarea obiectivelor demografice vor avea măsurile educative în vederea întăririi conștiinței și răspunderii oamenilor și familiilor față de viitorul patriei noastre socialiste.

EFICIENȚA ECONOMICĂ A EXTINDERII TIPIZĂRII PRODUSELOR

— O acțiune cu importante consecințe pozitive în reducerea consumului de materii prime și energie —

OBȚINEREA unei producții sporite fizice și nete, creșterea continuă a eficienței, impun perfecționarea neîntreruptă a formelor de organizare și conducere a producției, în cadrul cărora, **tipizarea și standardizarea** au un rol important. Dacă aceste măsuri de organizare superioară a producției se aplică la nivelul tuturor ramurilor și al întregii economii, pot asigura — experiența o dovedește din plin — folosirea la un grad mai ridicat a fondurilor fixe și a celor circulante, utilizarea rațională a materiilor prime și energiei, introducerea și extinderea rapidă a tehnicii înaintate, scurtarea ciclului cercetare-proiectare-fabricație, creșterea accentuată a productivității muncii, a eficienței economice în general.

Recent, cu prilejul unei Consfătuiri de lucru cu specialiștii din institute centrale de cercetare, cadre de conducere din institute de cercetare și proiectare tehnologică, cercetători și proiectanți, specialiști din centrale industriale și întreprinderi, cadre din învățămîntul tehnic superior, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a subliniat din nou necesitatea da a se acționa cu mai multă fermitate în întreaga economie pentru lărgirea cadrului tipizării și standardizării producției, ca măsuri principale de reducere a consumurilor materiale și energetice, de ridicare rapidă a eficienței economice. A fost subliniată cu acest prilej **necesitatea de a se lua măsuri pentru accelerarea acțiunii de tipizare a metalului, a mașinilor unelte, motoarelor și utilajelor și, în general, a produselor industriei constructoare de mașini, a materialelor de construcții, produselor chimice, produselor din lemn, precum și a celorlalte ramuri industriale.** Totodată, s-a relevat importanța adîncirii tipizării în domeniul construcțiilor industriale, al construcțiilor agrozootehnice, din transporturi, precum și al construcțiilor social-culturale. Așa cum s-a arătat la consfătuirea respectivă, **acțiunea de tipizare trebuie să se finalizeze în standarde și cataloage de produse, cu caracteristici precise, obligatorii în întreaga activitate de proiectare și execuție.**

Ce experiență s-a acumulat în acest domeniu și ce elemente ar putea să contribuie la utilizarea deplină a studiilor întocmite pentru tipizarea și standardizarea largă a produselor din economia noastră ?

Experiență valoroasă există — se impune însă generalizarea ei

PENTRU unificarea, tipizarea și standardizarea producției, au fost luate în ultimii ani măsuri organizatorice prin crearea unui organism special care să coordoneze activitatea în ramurile de bază ale economiei, respectiv Consiliul de coordonare a activității de tipizare, specializare și cooperare a producției pentru industria construcțiilor de mașini și industria metalurgică. Au fost inițiate numeroase studii de către institutele de cercetări și proiectări sub îndrumarea organului amintit, multe din acestea devenind realitate, contribuind la satisfacerea mai operativă și cu eficiență ridicată a cerințelor economiei.*)

O bogată experiență a acumulat, de pildă, **întreprinderea „Aversa"-București,** unitate care asigură la nivelul economiei peste 90% din necesarul de pompe de vehiculare. Numai în decursul celor aproape 4 ani care au trecut din acest cincinal unitatea respectivă a reușit să-și **tipizeze aproape în întregime toate elementele și subansamblele ce intră în componența unei pompe.** În locul executării a 1.180.000 repere — operațiune grea și costisitoare — s-a ajuns,datorită tipizării, la reducerea acestora la numai 36.000. Totodată, la pompele de vehiculare, numărul de tipuri constructive a fost redus de la circa 700 la 80 serii unitare, cu 955 tipodimensiuni, cu **un grad de utilizare a reperelor tipizate de 82—97%.** Se asigură astfel realizarea a mii de variante de pompe, în funcție de condițiile specifice de exploatare la beneficiari. În perioada 1976—1980, prin utilizarea în proporție de masă a elementelor și subansamblelor tipizate la fiecare tipodimensiune de pompă se estimează economisirea a peste 600 milioane lei valută (o bună parte a și fost realizată), prin renunțarea la unele importuri și realizarea în țară a unei mari diversități de pompe.

Progrese importante au fost înregistrate pe această linie și în alte întreprinderi. În unitățile metalurgice, prin tipizarea produselor laminate și freze din oțel numărul de mărci s-a restrîns de la 321 la 249, iar numărul de tipodimensiuni de la 548 081 la 170 250 ; la metale neferoase numărul tipodimensiunilor a fost restrîns, de asemenea, de la 244 200 la 112 674. În unitățile constructoare de mașini, la execuția utilajelor tehnologice pentru industria alimentară, tipizarea a permis reducerea numărului de la 1368 la 507 pentru producerea cărora se utilizează numai 49 mărci de oțel față de 148 cît se foloseau în mod curent în urmă cu cîțiva ani ; la utilajele tehnologice pentru industria chimică programele de tipizare au cuprins schimbătoarele de căldură, recipientele, rezervoarele și diferite coloane etc. În prezent, la executarea acestora se folosesc 80—85% elemente și componente tipizate.

Privind pe ansamblul economiei naționale, în prezent situația tipizării produselor se prezintă astfel (tabelul).

Ministerul	Sortotipodimensiuni existente înainte de tipizare	Sortotipodimensiuni rămase în execuție după tipizare
Total economie	3 398 494	1 334 852
din care pe principalele ministere :		
— Ministerul Industriei Metalurgice (total)	949 744	336 829
din care :		
produse din oțel	548 081	170 252
produse neferoase	244 388	112 874
— Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini	2 304 901	331 544
— Ministerul Industriei Chimice	22 710	** 933
— Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții	99 244	41 692
— Ministerul Industriei Ușoare	29 465	27 680

Firește, acțiunea de tipizare s-a soldat, acolo unde s-a aplicat corect și constant, cu rezultate deosebite. Reducerea numărului de repere distincte, mărirea seriilor de fabricație a reperelor tipizate, a dus la creșterea productivității muncii cu 15—24%, odată cu ridicarea nivelului calitativ al producției și specializarea unităților executante. De asemenea, cheltuielile de asimilare și de pregătire a fabricației la pompe, ventilatoare, utilaje de uz general, s-au redus cu 30—40%.

Un alt aspect pozitiv îl reprezintă renunțarea — datorită acțiunii de tipizare — la fabricația unor produse cu parametri depășiți și înlocuirea lor cu produse noi, competitive. Măsura respectivă a condus și la promovarea mai accentuată a exportului și la diminuarea importurilor la diferite produse.

Este de menționat însă că **eforturile pentru întocmirea lucrărilor de tipizare nu sînt finalizate în întregime, multe din aceste lucrări aflîndu-se în continuare între coperțile unor dosare.** Așa este cazul, de pildă, cu documentația pentru execuția tipizată a ventilatoarelor pentru instalațiile tehnologice, a unor instalații petrolifere, a unor laminate în industria siderurgică etc. Întreprinderile executante nu și-au organizat din timp procesele de fabricație corespunzător cerințelor impuse de tehnologia tipizată a produselor respective. Pe de altă parte, unii specialiști din proiectare, în dorința de a fi cu orice preț „originali" în întocmirea unor documentații, renunță în cele mai multe

*) Revista economică s-a ocupat în repetate rînduri de problemele pe care le ridică extinderea acțiunii de tipizare a produselor.

cazuri, la folosirea proiectelor tipizate. La aceste neajunsuri se mai adaugă și altele legate de nerealizarea proiectelor tipizate pentru un mare număr de produse la care aceasta se pretează (motoare electrice, transformatoare, utilaje pentru construcții, pentru industria minieră etc.). Sînt și cazuri cînd o parte dintr-un produs este executată tipizat în cadrul unei întreprinderi sau ramuri, iar cealaltă nu a beneficiat de această măsură, ceea ce conduce la serioase greutăți în asamblarea și finalizarea produsului respectiv. Insuficient s-a acționat și în direcția generalizării experienței acumulate de unele întreprinderi și centrale industriale pe linia unificării și tipizării produselor — fapt care nu a permis evitarea unor greutăți la alte unități în acțiunea de extindere a gradului de tipizare a produselor.

Analiza de fond a problemei conduce la necesitatea unor măsuri urgente pentru lichidarea rămînerii în urmă și accelerarea pe toate căile a procesului de cercetare, proiectare și execuție de ansamble, repere și componente tipizate, care să permită, pe de o parte, realizarea unor sortotipodimensiuni diversificate, iar, pe de altă parte, reducerea la minimum, pe această cale, a importurilor de produse ce se pot executa — prin aplicarea acestor măsuri — în țară.

La nivelul întregii economii, produsele complexe și de serie — realizate numai din componente tipizate

AȘA CUM A REZULTAT din Consfătuirea de lucru cu specialiștii în domeniu, **acțiunea de tipizare a produselor va trebui să cuprindă toate ramurile productive din economie, a căror activitate trebuie astfel corelată încît majoritatea produselor complexe și de serie să se realizeze din elemente și subansamble tipizate.** Așadar, o primă direcție este **trecerea de la acțiuni izolate de tipizare a produselor** (într-o întreprindere, centrală, ramură), **la acțiuni de masă, care să cuprindă întreaga economie.** Măsura are în vedere faptul că numeroase studii și documentații realizate pe linie de tipizare au fost aplicate parțial sau în multe cazuri deloc. Totodată, ea va determina pe toți colaboratorii care concură la realizarea de produse complexe — indiferent de ramură — să ia măsuri în consecință, astfel încît aceste produse să cuprindă cel puțin 80—85% elemente și subansamble tipizate.

O altă direcție de acționare privește, **mobilizarea producătorilor de materii prime, în mod deosebit industria metalurgică, pentru a realiza o gamă restrînsă de sortotipodimensiuni, dar care să satisfacă o sferă largă de cerințe.** În scopul înlăturării tendinței de diversificare exagerată a mărcilor de oțel solicitate de beneficiari, conducerea de partid și de stat a trasat sarcina trecerii la accentuarea tipizării acestora, în scopul reducerii tipodimensiunilor de produse laminate și trase, a produselor neferoase, ținînd seama de nevoile reale ale economiei și de asigurarea unei eficiențe sporite în prelucrarea și utilizarea metalului. Prin ridicarea calității metalului, prin adîncirea studiilor legate de nevoile reale ale beneficiarilor se apreciază că în prezent numărul de normative tipizate, ca și nomenclatorul de catalog de produse laminate și trase se pot reduce cu încă 30—40%. Măsura în sine va asigura condiții ca ponderea ansamblelor, subansamblelor și elementelor ce se realizează la consumatorii de metal să crească continuu și să permită o largă diversificare a producției prin utilizarea intensivă a elementelor comune tipizate. De asemenea, îmbunătățirea calității prin tipizarea mai largă a produselor metalurgice va conduce la modernizarea producției și tehnologiilor la consumatori, obținerea unei eficiențe maxime pe ansamblul ramurilor producătoare și consumatoare.

Sarcini majore revin pe linia lărgirii cadrului tipizării produselor **industriei construcțiilor de mașini.** Tendinței existente în diversificarea producției fără o justificare tehnico-economică trebuie să îi ia locul **tipizarea la maximum posibil a masei de componente și subansamble a unui produs sau familii de produse.** Realizarea oricărui produs sau variante noi va trebui să aibă loc prin folosirea a cel puțin 90—95% (așa cum se întîmplă și în marile întreprinderi de renume de pe plan mondial) de elemente tipizate existente și doar restul de 5—10%, reprezentînd elemente specifice, să fie executate în mod special.

Sînt produse în industria construcțiilor de mașini la care gradul de utilizare a elementelor tipizate nu se ridică în prezent decît la 15—30%, iar la altele, care se realizează în serie mare, aceste elemente nu se folosesc deloc. Așa se face că, de pildă, la motoare electrice se mențin 5172 tipodimensiuni, la aparataj de joasă tensiune 512 000, la componente electronice 37 000, la transformatoare și autotransformatoare 251, la feronerie pentru tîmplărie metalică 235, utilaje tehnologice pentru construcții și produse refractare 429 etc. — fapt ce creează neajunsuri în utilizarea rațională a fondurilor fixe la producător, în încadrarea produselor în costurile planificate.

Sfera de cuprindere a tipizării elementelor și subansamblelor de produse este foarte largă. Cu cît se va accelera acest proces în întreprinderile constructoare de mașini, cu atît se va ajunge la o mai bună acoperire a cerințelor economiei și ale exportului. **Va trebui avută în vedere, îndeosebi, accelerarea pregătirii documentației și proiectelor pentru tipizarea** utilajelor pentru fabricarea celulozei, hîrtiei și cartoanelor, a utilajelor tehnologice pentru prelucrarea solului, a echipamentelor termoenergetice și hidroenergetice, utilajelor tehnologice pentru extragerea cărbunelui din subteran etc. — domenii în care pînă acum nu s-a acționat deloc.

Un cîmp larg de activitate deschide acțiunea de tipizare și **în domeniul industriei chimice.** În decursul ultimilor ani s-au înregistrat și în această importantă ramură progrese pe linia tipizării unor produse, elemente sau subansamble. Dar nu pe măsura posibilităților și, mai ales, a necesităților. Să luăm, de pildă, situația instalațiilor chimice, din care pînă în prezent au fost tipizate doar 38. Este necesar să se acționeze cu mai mare perseverență în această direcție, pentru ca pînă în 1980 să se ajungă la tipizarea majorității acestor instalații. Un domeniu în care nu s-a acționat încă este cel al tipizării sistemei de utilaje și linii de prelucrare a cauciucului, maselor plastice și fibrelor sintetice. Este necesar să se depună maximum de eforturi ca, pînă la încheierea acestui cincinal, să fie tipizate și aceste utilaje și linii. În sfîrșit, multe mai sînt de făcut și în domeniul tipizării halelor industriale pentru prelucrarea maselor plastice, cauciucului, fibrelor sintetice, a halelor compresoare și tablourilor de comandă. În acest an proporția tipizării acestora se ridică abia la 50%. Este imperios necesar să se ajungă cît mai repede la o tipizare totală, la folosirea elementelor de catalog.

Posibilitățile mari de extindere a tipizării produselor există și în ramurile economiei forestiere și materialelor de construcții, industriei ușoare, industriei construcțiilor, în unitățile cooperației meșteșugărești, care colaborează cu întreprinderile republicane la realizarea diferitelor produse etc.

DESIGUR, înfăptuirea cît mai rapidă a programelor privind tipizarea produselor impune, la nivelul ramurilor, al economiei naționale, unele măsuri și de natură organizatorică. Se impune, de **pildă, orientarea organizării activității prin specializarea industriei pe orizontală, care să realizeze module, componente, subansamble tipizate în serie mare.** Dezvoltarea producției de componente, module tipizate în serii mari, de complexități diferite, va permite ca, prin combinare, să se realizeze o gamă foarte largă de produse în sute și mii de variante. Un asemenea mod de organizare a producției permite o mare flexibilitate și adaptabilitate la cerere, executarea în termene scurte și la un înalt nivel competitiv a fiecărui produs.

Pentru ca acțiunea să se soldeze cu rezultate maxime este necesar, în același timp, ca institutele de cercetări, inginerie tehnologică și proiectări să fie obligate să prevadă în toate proiectele de execuție și modernizări de produse, utilizarea de elemente și componente tipizate la proporție cît mai ridicată. De asemenea, acestea trebuie obligate să adapteze proiectele și tehnologiile existente, într-un termen rezonabil, la nomenclatorul-catalog de produse tipizate — laminate și trase din oțel și alte materii prime.

Prin acțiunea de tipizare trebuie să se urmărească producerea în țară a materiilor prime care în prezent se importă, prin asimilarea de produse noi, cu fiabilitate mare, cu consumuri reduse de materii prime, materiale, energie, combustibil, atît la producător cît și la beneficiar.

Acum, cînd întregul popor se află în fața unui nou și grandios program de creștere și dezvoltare accelerată, în continuare, a economiei naționale — oglindit pregnant în Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. — perfecționarea activității de organizare și conducere a producției capătă dimensiuni noi. În acest context, tipizarea produselor la scara întregii economii, întărirea colaborării între toți factorii implicați — cercetare-proiectare-execuție — din toate ramurile vor fi de natură să stimuleze valorificarea maximă a unor posibilități de sporire și diversificare a producției cu cheltuieli minime, creșterea productivității muncii și reducerea costurilor — elemente hotărîtoare în ridicarea eficienței întregii activități economice.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

CITITORII AU CUVÎNTUL

Colaborare

ÎN ULTIMUL TIMP au fost omologate alte 5 noi tipuri de îngrășăminte organo-minerale. Avînd în vedere că la nivelul anului 1985 se prevede un consum de peste 5,3 milioane tone de substanță activă, știind că randamentul de asimilare este în medie de 60%, rezultă importanța realizării unor sortimente de îngrășăminte cu un grad mai înalt de asimilare.

În acest scop, Combinatul chimic din Craiova se preocupă de diversificarea producției de îngrășăminte în sensul obținerii unor sortimente noi care să asigure un grad ridicat de valorificare a substanței active. Astfel, se poate asigura necesarul agriculturii fără o mărire nejustificată a cantității de îngrășăminte.

Este normal deci ca diversificarea producției s-o facem și la cererea agriculturii. Din păcate, specialiștii din acest sector nu ne solicită colaborarea. Nu am primit pînă în prezent nici o propunere de noi îngrășăminte. Deși au devenit un factor de producție de neînlocuit, nu întotdeauna îngrășămintele organo-minerale sînt solicitate în cunoștință de cauză de către beneficiarii lor; intervenția acestora, pe care o așteptăm, ar fi binevenită.

Aurelian ZAMFIR
economist principal II
la Centrala industrială
de îngrășăminte chimice —
Craiova

Ceara de albine

ÎNTREPRINDEREA „Electroceramica" din Turda utilizează în procesul de fabricație a izolatorilor electrotehnici ceară de albine. Consumul anual este de circa 8 tone. Singura sursă de aprovizionare a unității noastre este Asociația crescătorilor de albine.

Fiind vorba de un produs ce nu este cuprins în nomenclatorul pentru care se elaborează balanțe, contractarea acestuia este liberă. Neavînd, deci, asigurat prin contracte necesarul anual de ceară de albine, avem mari greutăți în asigurarea producției de izolatori pentru industria electrotehnică și aparatajul de uz casnic.

În virtutea art. 13 din H.C.M. nr. 1270/1975, propunem organelor competente, respectiv Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și filialelor județene ale Asociației crescătorilor de albine să analizeze posibilitatea includerii acestui produs în anexa nr. 1 a actului normativ respectiv în vederea asigurării bazei materiale a planului de producție pentru consumatorii interni.

Aurel CIOARĂ
director adjunct comercial
la întreprinderea
„Electroceramica" — Turda

Energie

LA O UNITATE cu mai multe secții, ateliere, zeci de utilaje, este foarte greu să se localizeze și să se estimeze periodic (trimestrial) depășirile de consum de energie electrică, dacă măsurarea se face la un contor comun. După părerea mea rezervele interne de reducere a consumului în cadrul unor secții sau ateliere ar fi mai ușor mobilizate dacă ar apare înscris separat.

Pentru a fi mai ușor localizată risipa, deci pentru creșterea gradului de răspundere în gospodărirea judicioasă a energiei electrice, propun ca urmărirea consumului în unitățile mari să se facă defalcat, pe secții și ateliere. Aceasta este posibil prin montarea unor contoare separate pe subunități.

ing. Ștefan KISS
întreprinderea „Electromureș"
— Tg. Mureș

ECOURI

Metalul

REFERINDU-NE la articolul „Nivelul recuperării metalului în pas cu exigențele economiei", apărut în nr. 5, precizăm: cu toate realizările obținute, nu am reușit în totalitate să eliminăm lipsurile existente la unitățile la care rezultă cantități importante de deșeuri. Deși sînt dotate cu utilaje, acestea nu livrează deșeurile pregătite. Sînt unități economice la care, datorită lipsei de preocupare și a nerespectării Decretului nr. 106/1975, deșeurile se amestecă, pierzîndu-se astfel importante cantități de elemente de aliere și neferoase. Astfel de situații găsim la unele unități subordonate M.I.C.M. și altor ministere, unde nu s-au luat toate măsurile pentru eliminarea deficiențelor. De asemenea, sînt greutăți în recuperarea și sortarea deșeurilor din halele industriale și menajere, precum și în valorificarea superioară a șpanului și a așchiilor de metal. Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini nu a asimilat utilajele de producție pentru prelucrarea șpanului și așchiilor de metal conform programului comun M.I.C.M. – M.I.M., aprobat încă din anul 1976, iar unitățile Centralei de prelucrare și colectare a deșeurilor metalice așteaptă aceste utilaje pentru a dezvolta, moderniza și dota punctele de colectare și secțiile de prelucrare. În continuare M.I.M., cu sprijinul ministerului aprovizionării și al altor organe de stat, va acționa în vederea creșterii recuperării cantităților de deșeuri metalice colectate și prelucrate în vederea satisfacerii combinatelor metalurgice. Pînă la sfîrșitul anului 1980 vom cheltui peste 1 miliard lei pentru dotări cu utilaje specifice, mașini de transportat și ridicat, instalații de sortare și mărunțire a șpanului etc.

Tr. TECU
director adjunct
în Ministerul Industriei
Metalurgice

★

APRECIIND justețea problemelor ridicate în articolul „Nivelul recuperării metalului în pas cu exigențele economiei", apărut în „Revista economică" nr. 5, precizăm că prin măsurile luate repetarea unor lipsuri similare este în mai mare măsură exclusă.

În întreprinderea noastră funcționează o bază de gospodărire a deșeurilor și de șarjare a cărei sarcină principală este valorificarea superioară a deșeurilor metalice feroase și neferoase prin sortarea și dirijarea acestora spre secțiile consumatoare; în cadrul secțiilor de producție gospodarii acestora, au sarcini să colecteze și să sorteze deșeurile pe calități și să le predea bazei de gospodărire pentru a fi reintegrate în procesul de producție; sînt emise instrucțiuni privitoare la sortarea și colectarea deșeurilor care sînt cunoscute de către personalul muncitor din secțiile prelucrătoare la cald și la rece.

În vederea îmbunătățirii activității de colectare, sortare și valorificare a deșeurilor, Biroul executiv al Consiliului oamenilor muncii din întreprindere are pe agenda de lucru aprobarea și implementarea unui nou cadru organizatoric prin care scontăm obținerea unor rezultate mai bune în această direcție.

Paul BLAIER
director adjunct
la întreprinderea „23 August"
— București

Reșapare

COLECTAREA și valorificarea unui procent redus de anvelope reșapabile (articolul publicat în „Revista economică" nr. 5, sub titlul „Decalaj important între necesitățile și posibilitățile de regenerare a cauciucului și dimensiunea actuală a acțiunilor") față de numărul anvelopelor date în consumul intern, se datorește în primul rînd nerealizării de către ministere, celelalte organe centrale și unitățile din subordine, a sarcinilor de predare stabilite prin planul de stat. Aceasta ca urmare a faptului că în majoritatea cazurilor, anvelopele sînt exploatate la maximum și, ajungînd la un grad avansat de uzură, nu mai îndeplinesc condițiile tehnice de calitate prevăzute de norma internă interdepartamentală pentru reșapare. Pe de altă parte, unitățile reșapatoare nu primesc decît anumite tipodimensiuni de anvelope, ceea ce diminuează și mai mult procentul de anvelope reșapabile valorificate. Aceeași situație, există și la anvelopele uzate destinate producerii cauciucului regenerat și pudretei de cauciuc, unde fabricile beneficiare utilizează, de asemenea, numai anumite tipodimensiuni.

Unitățile reșapatoare cît și cele producătoare de cauciuc regenerat și pudretă de cauciuc trebuie să-și extindă tehnologia pentru toate tipodimensiunile de anvelope. Astfel, ar spori substanțial procentul de anvelope uzate ce se vor putea valorifica pe economie, unitățile specializate fiind pregătite pentru colectarea lor.

Gh. TOMA
director general
în Ministerul Industriei Ușoare

Imprimate

ÎN LEGĂTURĂ cu nota intitulată „Imprimate", publicată în nr. 9 al „R.E.", vă informăm că formularele tipizate aprobate pentru evidența contabilă la asociațiile locatarilor se tipăresc prin grija I.S.I.A.P. S-au luat măsuri prin comitetele și birourile executive ale consiliilor populare pentru impulsionarea asociațiilor de locatari de a depune comenzi ferme prealabile tipăririi lor.

Horia Iacob TEIUȘAN
director
în Comitetul pentru
Problemele
Consiliilor Populare

UNELE PROBLEME PRIVIND CRITERIILE DEFINIRII STADIULUI DE DEZVOLTARE MEDIE

IN ETAPA făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, a progresului rapid şi modernizării forţelor de producţie pe baza cuceririlor revoluţiei tehnico-ştiinţifice, o opţiune politică fundamentală a partidului şi poporului nostru o constituie depăşirea stadiului de ţară în curs de dezvoltare, intrarea pînă la finele anului 1985 în stadiul de ţară cu dezvoltare medie din punct de vedere al venitului naţional pe locuitor.

Noţiunea de stadiu al dezvoltării economice are un caracter istoric. În epoca contemporană, accepţiunea ce se dă acestei noţiuni este nemijlocit legată de o serie de parametri economici, indicatori economici sintetici, cu ajutorul cărora se exprimă nivelul şi structura forţelor de producţie, putîndu-se astfel caracteriza diferitele stadii ale dezvoltării economice, a forţelor de producţie, în care se pot încadra toate ţările lumii indiferent de orînduirea social-economică şi politică. Pe această bază se relevă caracterul eterogen al economiei mondiale, marile decalaje economice cu care se confruntă omenirea în epoca noastră.

În vederea caracterizării nivelului dezvoltării economice prin prisma forţelor de producţie, după părerea noastră, sînt necesare două categorii de indicatori : a) indicatori care caracterizează nivelul dezvoltării forţelor de producţie şi b) indicatori ai structurii forţelor de producţie.

A) **Indicatorii ce caracterizează nivelul dezvoltării forţelor de producţie :** a) venitul naţional (produsul naţional brut pe locuitor) ; b) nivelul productivităţii muncii sociale ; c) producţia pe locuitor a produselor industriale şi agricole de bază ; d) consumul principalelor produse industriale şi agricole pe locuitor ; e) nivelul înzestrării tehnice ; f) investiţiile pe locuitor ; g) nivelul eficienţei economice (venitul naţional — produsul naţional brut ce revine la o unitate monetară naţională investită, cheltuită pentru producţie) etc.

Venitul naţional pe locuitor este unul dintre cei mai sintetici indicatori, folosit pentru caracterizarea nivelului dezvoltării economice, încadrarea ţărilor în ţări dezvoltate şi ţări în curs de dezvoltare. Determinarea sa prezintă însă numeroase particularităţi pe grupe de ţări şi chiar pe ţări. Astfel, în ţările socialiste şi în cadrul organizaţiilor economice internaţionale ale lor se utilizează indicatorul „venit naţional" pe locuitor calculat cu prioritate în preţuri constante, pentru a evidenţia evoluţia volumului fizic al venitului naţional, pe cînd în ţările nesocialiste şi în cadrul majorităţii organizaţiilor internaţionale economico-financiare, inclusiv în cadrul celor aparţinînd O.N.U. se utilizează indicatorul „produs naţional brut" pe locuitor, analog venitului naţional pe locuitor, dar care diferă atît ca metodologie de calcul cît şi ca sferă de cuprindere, în principal el conţinînd în plus faţă de venitul naţional pe locuitor şi amortizarea. De asemenea, indicatorul produs naţional brut utilizat este exprimat în preţurile curente ale anului respectiv, în care se reflectă, evident, fluctuaţiile preţurilor ca şi ale monedelor luate ca bază de calcul, mai ales a dolarului (S.U.A.).

Majoritatea economiştilor care efectuează comparaţii între venitul naţional pe locuitor şi produsul naţional pe locuitor consideră că produsul naţional brut pe locuitor ar fi mai mare cu 20—30% decît venitul naţional pe locuitor, diferenţe impuse de ponderea amortizării în produsul naţional brut. Considerăm că mai corect ar fi **dacă s-ar ierarhiza cotele ce exprimă diferenţa dintre produsul naţional brut şi venitul naţional pe locuitor, stabilind cote mai mici pentru ţările în curs de dezvoltare şi mai mari pentru ţările dezvoltate,** în care nivelul de dotare tehnică este mai ridicat şi se duce de regulă o politică de amortizare accelerată a mijloacelor de muncă. Pe această bază s-ar putea interpreta mai corect şi creşterea foarte rapidă a decalajelor dintre ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare, în privinţa produsului naţional brut pe locuitor, tendinţă care este accentuată şi de efectul amortizării accelerate a capitalului fix, care are o pondere mai mare în capitalul productiv total în ţările dezvoltate.

În practică, analiza datelor reale referitoare la unele ţări care folosesc ambii indicatori (produs naţional brut şi venit naţional pe locuitor), pune în evidenţă mari dificultăţi în asigurarea comparabilităţii lor, dificultăţi ce cresc cu cît perioadele pentru care se face analiza sînt mai mari. Astfel, comparînd venitul naţional pe locuitor în ţara noastră cu cel obţinut în majoritatea ţărilor socialiste europene, membre ale CAER, indicator calculat în preţuri constante şi ţinînd seama de indicii de creştere a venitului naţional pe locuitor în perioada 1951—1977 rezultă că R. S. România în 1977 depăşea deja la venitul naţional pe locuitor R. P. Bulgaria, R. P .Polonă şi R. P. Ungară, fiind depăşită de U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă şi R.D.G. Pe baza datelor oferite de B.I.R.D. pentru aceste ţări privind produsul naţional pe locuitor rezultă însă că R. S. România are încă de recuperat o rămînere în urmă faţă de toate ţările socialiste mai sus menţionate.

Pentru a asigura comparabilitatea datelor utilizate, condiţie în afara căreia orice analiză nu este posibilă, iar concluziile ar fi alterate, considerăm, că pot fi luate ca punct de plecare, avînd valoare orientativă, datele privind produsul naţional brut pe locuitor în R. S. România şi celelalte ţări socialiste şi capitaliste dezvoltate. Se poate de asemenea recalcula venitul naţional pe locuitor pornind de la produsul naţional brut pe locuitor utilizînd în mod convenţional un coeficient reprezentînd raportul dintre produsul naţional brut pe locuitor şi venitul naţional pe locuitor calculat în aceeaşi monedă în R. S. România şi în oricare altă ţară care determină ambii indicatori.

ACEŞTI INDICATORI utilizaţi în mod curent în statistica internaţională pentru a caracteriza nivelul dezvoltării economice (a forţelor de producţie) au o serie de limite, atît datorită deosebirilor calitative ce există între diferitele ţări în privinţa structurilor economice naţionale, cît şi a faptului că pun în evidenţă cu prioritate laturile cantitative ale proceselor economice şi mai puţin pe cele calitative. Creşterea importanţei laturilor calitative constituie o cerinţă fundamentală a dezvoltării economiilor naţionale şi a economiei mondiale în ansamblul său în epoca contemporană. Ca urmare, **considerăm că parametrii care indică producţia şi consumul pe locuitor la principalele produse industriale şi agricole, producţia şi consumul de energie electrică şi totală pe locuitor nu mai pot fi luaţi în considerare ca atare** ci trebuie să fie corelaţi cu venitul naţional pe locuitor, cu nivelul productivităţii muncii, sau după caz cu gradul de valorificare a resurselor materiale (valoarea produselor obţinute dintr-o unitate de materie primă sau resursă energetică consumate, ori cu valoarea obţinută la export dintr-o tonă de produse, etc,) şi în general cu toţi factorii calitativi, intensivi ai dezvoltării economice.

Într-o asemenea optică se poate releva mai clar necesitatea afirmării cu mai mare vigoare a revoluţiei tehnico-ştiinţifice ca factor esenţial al ridicării eficienţei economice, al accelerării dezvoltării forţelor de producţie, lichidării pe această bază a rămînerii în urmă faţă de ţările avansate din punct de vedere economic. În acelaşi cadru al caracterizării laturilor calitative ale dezvoltării o mare putere de sinteză o au parametrii ce caracterizează structurile economiei naţionale, structura forţelor de producţie în primul rînd.

B) **Indicatori care caracterizează structura forţelor de producţie** (nivelul calitativ al forţelor de producţie) şi anume :

1. **structura tehnologică** definită de ponderea pe care o au în economie ramurile de vîrf, generatoare şi propulsoare ale progresului tehnico-ştiinţific (cercetarea tehnico-ştiinţifică, proiectarea tehnologică, activitatea de inovaţii şi investiţii), automatica, electrotehnica, electronica, mecanica fină, optica, instalaţii tehnologice complexe, chimia de sinteză, a firelor şi fibrelor chimice, producţia metalelor superior aliate etc., precum şi de ponderea pe care o au în investiţiile brute, construcţiile şi montajul pe de o parte şi maşinile pe de altă parte, ca şi gradul de înnoire al bazei tehnice a producţiei.

Principalele grupe ale structurii tehnologice sînt determinate în funcţie de ponderea ramurilor de vîrf ale progresului tehnico-ştiinţific, structura tehnologică a investiţiilor şi gradul de înnoire a bazei tehnice avînd rol complimentar în caracterizarea structurii tehnologice.

În funcție de structurile tehnologice ar putea fi avute în vedere trei tipuri de economii :

a) **economie națională cu nivel tehnologic ridicat** (economie modernă) în care ramurile de vîrf ale progresului tehnico-științific sînt preponderente în baza tehnică a producției și au un rol determinant în dezvoltarea economico-socială a țării ;

b) **economie cu nivel tehnologic mediu** (în curs de modernizare) în care ramurile generatoare și propulsoare ale progresului tehnico-științific au o pondere de 25—50% în baza tehnică a producției și au un rol principal în dezvoltarea economico-socială a țării, determinînd un dinamism ridicat al acesteia ;

c) **economie cu nivel tehnologic scăzut** (cu structură tehnică perimată) în care ramurile de vîrf, care generează progresul tehnico-științific, au o pondere relativ redusă și un rol redus sau nesemnificativ în dezvoltarea societății.

2. Structura forțelor de producție mai poate fi caracterizată și cu ajutorul **structurii tehnico-economice**, definită în principal de raportul dintre industrie și agricultură, și în anumite condiții și serviciile, ținîndu-se cont de ponderea pe care o au aceste ramuri în producția națională, produsul național brut (venitul național) și în populația ocupată. Pornind de la această structură ar putea fi distinse următoarele tipuri de economii:

a) **economie agrară** în care agricultura, deseori și împreună cu industriile extractive, are ponderea cea mai mare în venitul național (produsul național brut) și populația ocupată ;

b) **economie agrar-industrială** — în care agricultura continuă să dețină partea preponderentă în populația ocupată, reducîndu-și însă ponderea în venitul național ; industria deține o pondere cuprinsă între 25—50% în venitul național și începe să exercite un rol crescînd în dezvoltarea economico-socială ;

c) **economie industrial-agrară**, în care industria devine preponderentă în producția venitului național, ponderea populației ocupate în ramurile neagricole este de peste 50% ; agricultura continuă să aducă o contribuție importantă în dezvoltarea economiei, industria are un rol determinant în dezvoltarea economico-socială ;

d) **economia industrială** în care industria este preponderentă în producerea venitului național și are cea mai mare pondere în populația ocupată. Toate celelalte ramuri ale economiei sînt puternic industrializate ;

e) **economia industrială și de servicii**, în care ramurile serviciilor productive și de consum au o pondere mare în crearea venitului național și în populația ocupată, industria și procesele industriale constituie baza desfășurării și dezvoltării întregii economii.

Stadiul dezvoltării economice a forțelor de producție în accepțiunea contemporană reprezintă astfel o rezultantă a nivelului și structurii forțelor de producție existente în economia națională a fiecărei țări, inclusiv a nivelului eficienței economice.

Indiferent de parametrii și criteriile considerate, există aproape un consens general asupra criteriului de bază al definirii stadiilor dezvoltării și anume nivelul mondial al produsului național brut pe locuitor, stabilindu-se două stadii de bază :

a) stadiul caracteristic țărilor dezvoltate, cu produs național brut pe locuitor peste media mondială ;

b) stadiul caracteristic țărilor în curs de dezvoltare în care produsul național brut pe locuitor este inferior mediei mondiale.

ÎNTRUCÎT în cadrul celor două grupe de țări decalajele economice sînt foarte mari, în literatura economică sînt prezentate și grupe intermediare cu scopul de a pune în evidență situația economică reală a țărilor, mai ales atunci cînd comunitatea internațională este chemată să sprijine economic și financiar anumite țări și respectiv să solicite sprijinul altor țări în dezvoltarea țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic.

În acest sens este cunoscută poziția țării noastre prezentată printr-un document oficial al O.N.U. [1]) în care sublinia necesitatea de a se face deosebire în cadrul țărilor în curs de dezvoltare în funcție de încadrarea lor în cele patru grupe : țări cu produs național brut pe locuitor sub 200 dolari ; țări cu produs național brut cuprins între 201—500 dolari ; țări cu produs național brut pe locuitor cuprins între 501—1 000 dolari și țări cu produs național brut cuprins între 1 001—1 500 dolari.

În lucrarea „Viitorul economiei mondiale" [2]) țările în curs de dezvoltare sînt împărțite în două grupe : grupa I care au bogate resurse minerale și grupa a II-a — țări sărace în resurse minerale.

Lucrarea „Tipologia economiilor naționale" [3]) în care sînt stabilite cinci grupe de țări în funcție de mărimea produsului național brut pe locuitor în corelație cu alți parametri ai nivelului forțelor de producție, consideră trei grupe de bază pentru a defini stadiile dezvoltării : grupa țărilor dezvoltate, grupa țărilor în curs de dezvoltare și grupa țărilor cu nivel mediu în care sînt cuprinse țări al căror produs național brut pe locuitor este în jurul mediei mondiale.

Indiferent din ce unghi ar fi privită, **dezvoltarea medie a unei țări** ca un stadiu al dezvoltării forțelor de producție, îmbină unele elemente caracteristice țărilor dezvoltate ca și altele specifice țărilor în curs de dezvoltare. Este posibil ca acest stadiu să se contureze ca fiind caracterizat de un venit național (produs național brut) pe locuitor ce depășește media mondială, trăsătură caracteristică țărilor dezvoltate, ținînd seama și de faptul că media mondială este în principal determinată de nivelul țărilor dezvoltate, dar care se află la partea inferioară a acestora. În același timp, țările cu dezvoltare medie se caracterizează prin structuri tehnologice și tehnico-economice întîlnite atît în țările dezvoltate cît și în țările în curs de dezvoltare.

În rîndul țărilor în curs de dezvoltare se distinge, de asemenea, un grup relativ numeros de țări care sînt subdezvoltate, avînd un nivel redus al forțelor de producție.

DUPĂ PĂREREA NOASTRĂ, stadiile dezvoltării economice, ținînd seama de nivelul și structura forțelor de producție ca și de nivelul eficienței economice, de factorii intensivi sau extensivi ai dezvoltării în societatea contemporană, ar putea fi clasificate astfel :

a) stadiul caracteristic **țărilor dezvoltate**, în care produsul național brut pe locuitor este **peste media mondială**, au nivel tehnologic mediu și înaintat și economii de tip industrial-agrar, industrial sau industrial și de servicii ; factorii intensivi, de eficiență, sînt preponderenți în economia națională, au deci o pondere importantă și semnificativă ; în cadrul acestui stadiu se pot distinge două subgrupe :

a_1) **stadiul țărilor avansate din punct de vedere economic** sau cu nivel economic **foarte ridicat**, în care produsul național brut pe locuitor este cu mult mai mare decît media mondială, dispun de nivel tehnologic înaintat și de structură tehnico-economică industrială de servicii ; factorii intensivi au o pondere ridicată în procesul dezvoltării economice ;

a_2) **stadiul țărilor cu dezvoltare medie**, cu produs național pe locuitor ce depășește **cu puțin media mondială**, aflate la partea inferioară a țărilor dezvoltate. Au nivel tehnologic mediu și structuri economice de tip industrial sau industrial-agrar, factorii intensivi au o pondere importantă, dar nu sînt preponderenți îmbinîndu-se cu factorii extensivi în dezvoltarea economică.

b) **stadiul caracteristic țărilor în curs de dezvoltare** care au venit național **sub media mondială**, au nivel tehnologic mediu sau scăzut și structuri tehnico-economice de tip industrial-agrar, agrar-industrial sau agrar ; factorii extensivi sînt preponderenți alături de ei acționînd și factorii intensivi ai dezvoltării. În această grupă se disting două subgrupe :

b_1) **stadiul țărilor în curs de dezvoltare din grupa superioară**, țări cu venit național (produs național brut) pe locuitor **mai mic decît media mondială**, apropiat însă de aceasta ; au nivel tehnologic mediu și structuri tehnico-economice de tip industrial-agrar sau agrar-industrial ; factorii extensivi sînt preponderenți, îmbinîndu-se cu factorii intensivi care au o pondere și importanță crescîndă în dezvoltarea economică ;

b_2) **stadiul țărilor subdezvoltate** (din grupa inferioară a țărilor în curs de dezvoltare), au **produs național brut pe locuitor cu nivel redus**, au nivel tehnologic scăzut, pot dispune de unele subramuri tehnologice dezvoltate, acestea nu au însă un rol hotărîtor în dezvoltarea întregii economii ; au structuri tehnico-economice de tip agrar ; factorii extensivi sînt preponderenți, cei intensivi au acțiune nesemnificativă în dezvoltarea economică.

Pornind de la această clasificare se poate aprecia că țara noastră se află în stadiul țărilor în curs de dezvoltare din grupa superioară, avînd un venit național pe locuitor de circa 1 300 dolari, respectiv un produs național brut de circa 1 600 dolari, care continuă să fie sub media mondială cu circa 20% ; ea are o structură tehnologică cu nivel mediu, cuprinzînd elemente cu caracter înaintat ; o economie de tip industrial-agrar, factorii extensivi ocupă încă un loc important acționînd însă în strînsă legătură cu factorii intensivi, care, deși nu sînt încă preponderenți, au prioritate în dezvoltarea economico-socială în etapa actuală.

prof. dr. Ion TRAISTARU
Craiova

[1]) Vezi Contribuții ale României la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane, București, Ed. politică, 1975.

[2]) Studiu al O.N.U. elaborat de Anne. P. Carter, Vassily Leontief, Peter Petri și publicat la New York în 1977, tradus în țara noastră de Ed. politică în 1977.

[3]) Studiu elaborat de Academia „Ștefan Gheorghiu" sub coordonarea lui C. Burtică, publicat de Ed. politică, 1977.

Îmbogățirea instrumentarului de investigație economică

ESTE FĂRĂ ÎNDOIALĂ că apariția unui număr mare de lucrări noi în cadrul producției științifice din țara noastră marchează un moment semnificativ, de maturitate, al culturii noastre socialiste. Această afirmație capătă un sens și mai profund dacă fructul respectiv al creației științifice posedă atribute ale unui produs de calitate, apt să-și aducă contribuția la progresul continuu al științei românești, în contextul procesului general de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare treptată a țării noastre spre comunism. Sînt gînduri care ne-au fost sugerate de recenta apariție a lucrării **„Metode și modele ale analizei economice structurale"**, elaborată de **L. Tövisi, E. Scarlat, Al. Tașnadi** și publicată în **Editura Științifică și Enciclopedică**, menită să vină în ajutorul planificatorilor, economiștilor, statisticienilor, cadrelor de conducere din ministere și alte organe de sinteză, din centrale și întreprinderi. Cu deosebire, intenția autorilor a fost de a oferi informaticienilor și ciberneticienilor o **serie de metode și modele aplicabile în analiza și proiectarea de sistem.**

După cum era și firesc, în primele două capitole autorii întreprind o analiză critică a diferitelor concepte cu care operează apoi în restul lucrării, definind forma și conținutul lor în sensul teoriei generale a sistemelor, elaborată de L. van Bertalanffy, al teoriei structuraliste, inclusiv metodei structurale de analiză. Cititorul este informat, în continuare, și asupra continutului unui alt concept fundamental, acela de echilibru dinamic, introdus de Bertalanffy. Starea de echilibru dinamic se obține prin efectul coordonării și sincronizării riguroase a proceselor interne, al existenței unor proprietăți specifice unui sistem deschis (integralitatea, sumativitatea, centralizarea, descentralizarea, organizarea ierarhică).

De asemenea, pentru a completa imaginea generală asupra stadiului actual al teoriei generale a sistemelor, autorii înfățișează și teoria dezvoltată de M. Mesarovič potrivit căreia organizarea ierarhică presupune că elementele unui sistem sînt, la rîndul lor, sisteme și însuși sistemul organizat este un element a altui sistem *). Folosind, deci, o informație aproape exhaustivă în domeniu, autorii reușesc să prezinte cititorului sinteze închegate privind accepțiunea modernă a conceptului de structură și modul în care metoda structurală trebuie aplicată în cercetarea fenomenelor și proceselor.

Din punctul de vedere al teoriei sistemelor, arată autorii, economia națională are o anumită structură, un mod specific de funcționare și un set de obiective. Dacă ne referim, de pildă, la o economie modernă de tip socialist ea este, de fapt, un sistem cu multistructură : este vorba de o structură tehnică și de producție, de structura pe ramuri, de structura organizatorică și de conducere etc. Structura economiei naționale apare astfel ca o categorie complexă în care pe primul plan, cel mai important, apare producția. Sistemul producției și structura sa asigură atît unitatea întregului complex economic național, cît și condițiile necesare evoluției și dezvoltării sale. Principalele subsisteme ale sistemului de producție sînt cel tehnic și tehnologic, scopul acestuia din urmă fiind obținerea unui produs, posedînd anumite proprietăți tehnice și de calitate. Referitor la aceste subsisteme, autorii subliniază că ele sînt înlănțuite într-un mod de existență și de relații deosebit, constituindu-se sub forma fondului informațional de producție. Sînt înfățișate apoi, cu aceeași precizie, relațiile sistemului de producție și a structurii sale cu sistemul organizatoric și de conducere ca și cu alte sisteme și subsisteme (sistem electroenergetic, de automatizare, de conexiuni informaționale, de transmitere a informației etc.). De asemenea, autorii prezintă principalii factori care determină modificări structurale ale unei economii naționale, printre care se înscriu, în primul rînd, factorii interni — cei legați de nivelul dezvoltării economice, de progresul tehnic, de utilizarea eficientă a resurselor proprii, și apoi factorii externi — sporirea volumului și eficienței schimburilor economice externe, participarea la diviziunea internațională a muncii, efecte ale conjuncturii economiei mondiale etc. Întregul proces de corelație este coordonat de un sistem unic de conducere social-economică ce determină — în principal, prin planul național unic — mărimea fluxurilor dintre sisteme, modul de dirijare a acestor fluxuri, alocarea resurselor etc.

Această complexitate de interacțiuni, ca și naturile lor diferite, impun, pe plan euristic, necesitatea ca cercetarea lor să se facă prin metode sistemice, inclusiv metoda structurală, ambele beneficiind din plin de aportul matematicii moderne, în procesul de analiză și modelare. Faptul că sistemele economice sînt, prin excelență, și sisteme dinamice, face ca modelele structurale de analiză să urmărească, îndeosebi, dinamica relațiilor și interconditionărilor dintre diferite sisteme și subsisteme. Este de subliniat că autorii prezintă o interesantă clasificare a modelelor structurale, folosind în acest scop criterii diferite. Aproape toată varietatea de modele menționată de autori pune în lumină eficiența fiecăruia prin tratări ample, exemplificări practice.

Referindu-ne la conținutul capitolelor în care sînt prezentate metodele vectoriale, ale teoriei grafelor și ale teoriei matricilor, atrag atenția îndeosebi o serie de proceduri automate de analiză vectorială sau matricială a structurilor economiei, introdusă de autori. Schema generală de sistem a procedurii descrise — în cazul analizei vectoriale a structurii — este dată în fig. 3.8. O schemă-bloc mai complexă (vezi fig. 4.30) descrie sistemul automat pentru analize structurale, bazate pe tehnici de utilizare a matricilor și a grafurilor. Descrierea acestor scheme este precedată de expunerea a numeroase probleme teoretice și practice privind metode ale teoriei grafelor în studiul structurii sistemelor de producție, dominanta și interdependența în structura sistemelor de producție, ordonarea matricelor de producție, algoritmi combinatoriali de descompunere, ca și probleme privind aplicațiile sistemelor de producție cu structură ordonată.

Entropia este examinată ca măsură calitativă a schimbărilor structurale. Teoria informației este o ramură nouă a calculului probabilităților, creată în ultimele decenii, cu aplicații importante în celelate științe. După cum demonstrează autorii, teoria informației joacă un rol de bază și în studiul sistemelor. Expunerea diferitelor măsuri de informație este riguroasă din punct de vedere matematic și aduce contribuții personale în acest domeniu. În acest cadru autorii ajung la concluzia că formula clasică a entropiei este superioară celorlalte măsuri ale entropiei.

Un capitol al volumului este rezervat analizei schimbărilor de structură cu ajutorul metodei clasice a indicilor statistici. În acest context, modul de definire a structurii este asemănător celui folosit în analizele vectoriale, datele inițiale prezentîndu-se sub forma seriilor de repartiție în care unitățile structurale apar în concordanță cu valorile unei caracteristici cantitative luată în studiu. Se poate spune, susțin autorii, că din acest punct de vedere, metoda indicilor aplicată în analiza structurală se bazează pe aceleași informații inițiale ca și entropia cu ponderi. Studiul acestui capitol pune în evidență cititorului efectul modificărilor de structură în cadrul producției sociale, efect ce se „propagă" asupra diverșilor indicatori sintetici utilizați în statistica social-economică.

În sfîrșit, ultimul capitol este consacrat problemelor specifice privind optimizarea structurii sistemelor economice. În concepția autorilor, problema determinării unei structuri economice optime este indisolubil legată de optimizarea subsistemelor și, respectiv, a structurilor care compun economia națională (structura de producție, structura organizatorică și structura de conducere). Complexitatea problemei capătă noi dimensiuni în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, proces în cadrul căruia se intensifică conexiunile dintre subsistemele componente ale acestora. Folosind o vastă literatură de specialitate, autorii reușesc să formuleze, succint, principalele probleme ce se pun în optimizarea economiei naționale și a creșterii acesteia, definind în context conceptele de optim economic și optim structural ca și criteriile economice respective, determinante, de optimizare. Sînt analizate, astfel, probleme specifice privind optimizarea celor trei fațete ale structurii sistemelor economice (optimizarea structurii de producție, optimizarea structurii organizatorice, optimizarea structurii de conducere). Se poate afirma, arată autorii, în acest cadru, că optimul unui sistem economic corespunde realizării simultane a unui optim structural și a optimului comportamental.

Tratarea ierahică a problemelor de optimizare structurală are o serie de avantaje evidente. Ea necesită, însă, descompunerea sistemului economic într-un număr de subsisteme, astfel încît să fie creat un mecanism de coordonare capabil să atingă obiectivul general al sistemului considerat. Pornind de la aceste principii, autorii prezintă modelul lui Mesarovič (vezi relațiile 7.1.1. — 7.1.4.), descriind o traiectorie a optimizării sistemelor generale cu structură ierarhică. Aplicarea acestui model — în care realizarea și coordonarea optimurilor locale permite obținerea optimului global — capătă o mare extindere, mergînd de la sistemele complexe din tehnică pînă la sistemele de conducere din economie și societate. Este prezentată, de asemenea, metoda optimizării duale a lui Lasdon (vezi relațiile 7.1.5. — 7.1.10), după părerea autorilor poate cea mai bună metodă de optimizare ierarhică a sistemelor dinamice mari.

Lucrarea recenzată se remarcă atît prin contribuțiile originale aduse într-un domeniu de actualitate, cît și prin folosirea unei ample bibliografii și a unui aparat matematic modern, la nivelul științei contemporane. Este de menționat, de asemenea, exprimarea clară și metodică.

acad. Gh. MIHOC
dr. V. URSEANU

*) Menționăm că concepțiile de mai sus asupra sistemelor sînt de natură deterministă. În alcătuirea sistemelor există însă și legături stochastice, a căror neglijare poate conduce la îndepărtarea de realitate. Tratarea deterministă a sistemelor se recomandă numai pentru macrosisteme, în care legăturile dintre numeroasele elemente ce le compun se bucură de stabilitate statistică și pentru sistemele în care nu există relații probabilistice. Dăm ca exemplu sistemele din învățămînt, dintre care unele au fost tratate la început determinist, iar ulterior au fost studiate folosindu-se procesele markoviene (a se vedea volumul **Mircea Malița și Corneliu Zidăroiu : Modele matematice ale sistemului educațional**, Editura didactică, 1972).

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Confruntări și tendințe în gîndirea privind dezvoltarea (I)

Dezbaterea științifică asupra **modalităților dezvoltării,** aflată după expresia plastică a economistei americane Irma Adelman în „inima teoriei economice" [1]) de după cel de-al doilea război mondial, a luat, în ultimii ani, o turnură nouă. Această schimbare este generată în primul rînd de dimensiunile internaționale ale problemelor dezvoltării în epoca noastră. În acest cadru interpretarea „în termeni de criză a dezvoltării" printr-o calificare a situației economice din diversele țări ale lumii prin condițiile profundului impas economic și social în care se găsesc numeroase țări capitaliste industrializate (stagnare și chiar regres economic, șomaj, incapacitatea de a rezolva abundența de probleme sociale, deficitul monetar, cursa accelerată a înarmărilor, carențele ecologice, sentimentul de alienare și frustrare etc.), reprezintă un făgaș teoretic ce merită semnalat ; în el se înscriu, în proporții deloc neglijabile, studii economice occidentale de marcă.

Extinderea acestei interpretări pentru caracterizarea situației existente în economia mondială (prin prisma stării relațiilor economice dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare) conferă nu numai un înveliș instituțional conceptului respectiv — în sensul că a devenit un postulat de lucru în cadrul unor organizații internaționale, cîteva de sub egida O.N.U. Dar îi conferă și un caracter de reflectare relativ corectă a unui segment important al realităților contemporane. Căci în condițiile intensificării înnoirilor în știință și tehnică și ale accentuării interdependențelor dintre diversele economii suverane, relațiile internaționale au incidențe importante asupra dezvoltării economice și, prin acestea, implicit nu pot să nu se regăsească în orice încercare de teoretizare a evoluției economice contemporane. Lărgirea analizei procesului de dezvoltare prin introducerea unor concepte noi privitoare la creșterea economică, cum ar fi : creșterea prin inegalități, creșterea mimată, creșterea viciată, maldezvoltarea, ecodezvoltarea, dezvoltarea endogenă, autocentrată, egalitară ș.a. exemplifică, de asemenea, ceea ce poate fi considerat ca nou în teoria dezvoltării.

Dar nu asemenea orientări ilustrează, după părerea noastră, ceea ce este mai semnificativ în teoria dezvoltării din ultimii ani. Și nici un anume loc pe care-l ocupă în teoria economică de după prăbușirea colonialismului analiza condițiilor și căilor de dezvoltare a țărilor din lumea a treia ; este vorba de acele abordări care țin în principal de teoriile occidentale asupra dezvoltării țărilor rămase în urmă și care nici în planul cunoașterii, nici în cel al interpretărilor și nici în cel al recomandării unor soluții, nu au reușit să depășească ceea ce Jacques Austruy denumea eufemistic «egocentrism al Occidentului» — manifestat prin faptul că acesta impune valorile ca și interesele sale erijîndu-le în valori universale [2]).

Ceea ce după părerea noastră se relevă pregnant pe planul general al teoriei economice din ultimii ani, este manifestarea a două tendințe noi pe fondul unei frecvențe tot mai mari de abordare a problemelor dezvoltării țărilor devenite recent suverane. În acest context trebuie relevată încadrarea emancipării economice și sociale a noilor națiuni suverane în procesul făuririi unei noi ordini economice internaționale. Această abordare se constituie ca o reflectare a unora dintre cele mai complexe probleme pe care le ridică realitățile contemporane, ca o expresie a caracterului specific al dezvoltării țărilor rămase în urmă. Între altele, aceasta este derivată din necesitatea dobîndirii unei independențe economice — suport al suveranității statale — în condițiile manifestării unor intenții și acțiuni urmărind perpetuarea stării de subdezvoltare și a decalajelor.

Punctul de plecare al legăturii de intercondiționare dintre edificarea noii ordini economice internaționale și dezvoltarea țărilor rămase în urmă il constituie necesitatea înlăturării vechilor structuri și raporturi economice inechitabile. Consecință a trecutului colonial și imperialist de exploatare de-a lungul a peste patru secole, acest sistem de relații a dus la impunerea unui anume model economic și social țărilor devenite colonii sau teritorii dependente. Ca trăsături ale acestuia se înscriu exploatarea unor țări de către altele, menținerea unei repartiții inegale a posibilităților de valorificare a condițiilor de progres, respectiv împărțirea lumii în țări bogate și țări sărace — dezechilibru structural incompatibil cu disponibilitățile, posibilitățile și cerințele contemporane de progres economic și social al tuturor popoarelor. „Noi știm, sau ar trebui să știm, de altfel — scria în acest sens Maxime Haubert, responsabilul unui grup de cercetare din cadrul Institutului de studiere a dezvoltării economice și sociale din Paris, într-un număr din revista „Tiers Monde" dedicat proiectelor de dezvoltare a societății țărilor rămase în urmă — că modelele dominante ale dezvoltării și societății (cele care impun dominația unor țări de către altele, n.n.) ne duc pe noi toți — țări dominante și țări dominate — într-un impas. Acesta ne amintește într-o manieră orbitoare că... proiectele de dezvoltare nu pot fi concepute și construite echitabil decît în cadrul unei noi ordini mondiale" [3]).

Abordarea dezvoltării prin prisma cerinței de prim ordin a lichidării subdezvoltării și a decalajelor economice, în spiritul asigurării posibilităților de progres a tuturor țărilor, implică esențialmente dezvoltarea accelerată a țărilor rămase în urmă. Evident acest proces incumbă, înainte de toate, efortul însăși al acestor țări. Tocmai în această direcție — și în contextul conștientizării crescînde, a înțelegerii naturii și amploarei problemelor economice, sociale și umane ce se ridică în țările care și-au dobîndit independența politică, se manifestă una dintre cele mai semnificative tendințe din gîndirea economică a ultimilor ani — ceea ce unii economiști denumesc „auzirea vocii Lumii a treia într-un domeniu rezer-

FIȘE

ECOLOGIE UMANĂ

SĂNĂTATEA POPULAȚIEI UMANE ÎN INTERDEPENDENȚA CU MEDIUL

Sub redacția M. BARNEA și AL. CALCIU

● *Autorii cărții* Ecologie umană *(1979, 800 p.) — dr. Elena Barnea, dr. Matei Barnea, dr. Al. Calciu, dr. Dan Christodorescu, dr. Gh. Dincă, dr. Horia Dumitrescu, prof. dr. doc. Traian Herseni, dr. Tr. Lohan, prof. dr. Adriana Murgoci, dr. Toma Niculescu, dr. Constantin Oancea, dr. Emil Popescu — urmăresc să susțină în gîndirea curentă și în practică, noțiunea de* ecologie umană *ca o concepție și o metodă de muncă, în care omul este considerat subiect și obiect al echilibrului. Interdependența om-mediu nu este raportată doar la mediul natural ci și la cel artificial, în care se includ, pe lîngă factorii fizico-chimici sau biologici, și cei psiho-sociali, economici, culturali etc., care condiționează sănătatea și bunăstarea omului. Lucrarea este cea dintîi încercare de sinteză în țara noastră a diferitelor aspecte ale ecologiei umane. În carte se propun soluții pentru rezolvarea principalelor probleme de ecologie umană. În această privință autorii se orientează spre mijloace aflate la îndemînă, dar utilizate încă insuficient. Lucrarea apare sub redacția M. Barnea și Al. Calciu.*

Costul investițiilor

● *Kurt Matterne și Siegfried Tannhäuser arată în articolul* Zur Entwicklung entscheidungsorientierter Grundmittelrechnung und-analyse *(Calculul și analiza fondurilor fixe — baza deciziilor corecte) apărut în revista* Wirtschaftswissenschaft *nr. 5/1979 unele modalități de perfecționare a evidenței și analizei fondurilor fixe în vederea luării unor decizii mai fundamentate la nivelul întreprinderilor. Ei propun înscrierea la activ a întregului sistem de fonduri fixe, iar amortizarea să se facă pe baza unei norme unice pentru întregul complex. Activul global al acestui complex ar urma să se calculeze după prețul de cumpărare al mijloacelor de investiție plus cheltuielile de montaj. Toate celelalte cheltuieli care apar în procesul investiției, de pildă, pentru proiectare, pentru utilajele șantierului de construcție, pregătirea terenului, licențe ș.a. ar trebui înscrise la activ, urmînd a fi amortizate în mod separat. S-ar obține în acest fel comparabilitatea unor fonduri fixe individuale analoge, a căror implementare s-a făcut pe căi diferite, și prin aceasta posibilitatea ieftinirii procesului investițional.*

Opțiunea ce trebuie făcută este între haos și schimbare

● *Este titlul unui articol (The choice is between chaos and change) apărut în revista* Development Forum *(iunie-iulie 1979), publicată de Secția de informare economică și socială a O.N.U. În legătură cu Conferința mondială pentru*

vat pînă acum autorilor din țările industrializate".[4]). Este vorba de participarea economiștilor din țările rămase în urmă la dezbaterea problemelor majore ale dezvoltării în epoca contemporană, evident de pe pozițiile autoimplicării în desfășurarea acestui proces sau cum scrie economistul beninez Albert Tévoédjre „prin punerea a sie însuși, personal, în chestiune" [5]), la toate nivelele.

Prin participarea la cercetările unor organisme și organizații internaționale folosite ca un prim canal de exprimare a opiniilor, prin inițierea unor cercetări în propriile lor țări, prin volume editoriale, ca și prin organizarea unui dialog științific în diversele periodice din țările dezvoltate sau în curs de dezvoltare economiștii din lumea a treia contribuie la analiza cerințelor și posibilităților de dezvoltare existente deopotrivă atît în interiorul societăților africane, asiatice, latino-americane cît și în spațiul relațiilor dintre acestea și țările avansate. Situîndu-și analizele în cadrul viu al realităților tehnice, economice și sociale actuale, acești economiști înlătură discursul abstract asupra dezvoltării ; sau, după cum sublinia G. Etienne „înlătură tendința supărătoare" „de a se construi studii și proiecte departe de realitățile dure, în birourile marilor orașe, vorbindu-se despre săraci în loc de a se discuta cu ei" [6]), atacă acțiunile celor care prin modernitate înțeleg satisfacerea intereselor lor.

O analiză oricît de succintă a concepțiilor din țările lumii a treia despre dezvoltare relevă cîteva **orientări caracteristice** privind propria lor evoluție viitoare dar și pentru rezolvarea problemelor pe care le ridică creșterea economică și aspirațiile de progres social ale altor state. Abordînd dezvoltarea din **interior,** pornind de la condițiile și posibilitățile specifice, proprii, de realizare a acestui proces, numeroși economiști din lumea a treia critică un anume tip de teorii occidentale privitoare la așa zisa modernizare economică și socială a țărilor rămase în urmă ; aceste elaborate sînt apreciate ca cercetări străine cerințelor specifice ale altor țări, teorii concepute prin excelență din exterior, „de undeva de sus". Asemenea teorii sînt considerate ca „modelele dominante" de orientare a dezvoltării pe un făgaș care, într-un fel sau altul, reprezintă un sprijin al realizării mobilurilor și în general al intereselor societății capitaliste. Numeroși doctrinari din țările ce și-au cucerit nu de mult independența sînt împotriva **reproducerii modelelor de dezvoltare din țările astăzi avansate,** proces care se desprinde ca recomandare directă sau implicită din unele studii occidentale, teoretice sau așa numite de caz. Autorii lor urmăresc să apropie situațiile actuale din țările lumii a treia de cele pe care le-au cunoscut țările dezvoltate la începutul modernizării lor, să includă economia primelor state în sfera lor de influență.

Punîndu-se în mod just sub semnul întrebării „valabilitatea pentru țările din Sud a modelelor din Nord". [7]) în gîndirea economică din lumea a treia cel mai adesea se respinge tendința mai mult sau mai puțin recentă de stabilire a ceea ce se denumește „o ortodoxie a dezvoltării". Prin aceasta se respinge încercarea din literatura economică occidentală de a se construi modele de dezvoltare pe deasupra problemelor concrete, specifice pe care le ridică înlăturarea subdezvoltării și realizarea creșterii economice în țările ce și-au dobîndit independența politică, de a se construi modele fără a se lua în considerație diversitatea condițiilor specifice – economice, instituționale, ideologice, sociale ș.a. din statele rămase în urmă. În consecință, constelația complexă a factorilor economici, demografici și sociali din aceste țări, pusă în legătură cu problemele economiei mondiale, îi duce uneori pe economiști din lumea a treia la concluzia că dezvoltarea nu este posibilă decît prin adoptarea unor căi originale, endogene.

Astfel, în viziunea acestora, stabilirea resurselor economice și sociale capabile de a fi extrase din propria țară și a forțelor ce vor contribui la dezvoltare trebuie să se sprijine „pe o creștere a puterii de acțiune a societății asupra ei înseși", asigurîndu-se convergența necesară dintre modelul dezvoltării și modelul societății – dintre mijloacele și scopurile dezvoltării în general. De aici, nu numai nonvalabilitatea modelelor societale oferite de țările dominante sau dificultatea aplicării unor modele de dezvoltare pentru un grup de țări ci însăși multiplicitatea căilor de dezvoltare conforme cu specificitatea problemelor concrete ce trebuie abordate în fiecare caz.

Aceste orientări problematice și totodată de principiu referitoare la dezvoltarea țărilor recent suverane reprezintă o etapă importantă pe planul evoluției de idei și a tendințelor de înnoire și transformare a teoriei economice într-un instrument de utilitate socială concretă. Exprimînd refuzul acestor țări de a mai fi terenuri de încercare a diverselor modele și „experiențe de civilizație", de a îndrepta sudoarea și fructele muncii lor în direcția străinătății, concepțiile despre dezvoltare din lumea a treia contribuie semnificativ la echilibrarea relației diagnostic-remediu din domeniul dezvoltării. Practic acest aport se materializează deopotrivă și în analiza și interpretarea diverselor situații cît și în rezolvarea unor probleme de acută importanță pentru comunitatea internațională. În acest front de idei și poziții se situează unele dintre cele mai recente concepții despre dezvoltare ale unor economiști din lumea a treia, pe care le-am putea considera ca aspecte ale teoriei dezvoltării independente și anume : concepția dezvoltării autentice, autocentrate și independente și concepția creșterii din interior.

dr. Sorica SAVA

[4]) Irma Adelman „Theories of economic growth and development", Stanford University Press, 1961, p.1.
[5]) Jacques Austruy „Le scandal du developpement", Editions Marcel Rivière et Cie, Paris, 1965, p. 64.
[6]) Maxime Haubert „Tiers Monde, utopies, projets de société" în Revue Tiers-Monde, tome XIX, Juillet-septembre 1978, p. 469.
[4]) Idem p. 659.
[5]) Albert Tévoédjré „La pauvreté, richesse des peuples", Ed. Ouvrières, 1978, p. 192.
[6]) Gilbert Etienne „Bibliographie sur le nouvel ordre international et les projets de sociétés", Revue Tiers-Monde No. 75/1978, p. 657.
[7]) Ignacy Sachs „Developpement, utopie, projet de société", Revue Tiers Monde, Juillet-Septembre 1978, p. 646.

reformă agrară și dezvoltare rurală de la Roma, ca reformele agrare din țările „Lumii a treia", în articol se consideră că puține concepte au cunoscut o aprobare verbală atît de largă dar o implementare atît de redusă. În unele țări s-au realizat redistribuiri limitate, dar în cazul „abordărilor graduale" proprietarii găsesc metode pentru a evita împărțirea pămîntului prin divizarea lui între membrii familiei. „Comparațiile statistice internaționale arată că nivelul violenței și instabilității politice tinde să fie cel mai ridicat în țările în care distribuirea proprietății rurale este cea mai inechitabilă". Marile puteri, se conchide în articol, ar trebui să ajungă la un grad de maturitate care să reflecte inevitabilitatea instalabilității și deci nevoia de schimbare în „lumea a treia".

Rațională procedurală

● *Herbert A. Simon, laureat al premiului Nobel pentru economie în 1978, publică în revista* Economic Impact *nr. 3/1979* articolul On How to Decide What to Do *(Asupra modului de a decide ce să se facă). În opinia sa, economiștii s-au ocupat mai mult cu ce decizii este bine să se ia decît cu modul cum să se procedeze în luarea deciziilor. Dar multe probleme economice nu pot fi rezolvate doar pe linia stabilirii rațională a acțiunii, ci cer o înțelegere a procedeelor utilizate pentru a obține decizii raționale. Această rațională procedurală, spune H.A.S., dobîndește importanță în situațiile în care lumea reală se dovedește a nu fi identică cu lumea percepută și calculată de economist sau de agentul economic. Domeniile în care cercetările operaționale și alte procedee ale inteligenței artificiale se pot dovedi utile se caracterizează prin marea lor complexitate, variabilitate și încertitudine.*

Sesiune științifică

● *În cinstea celei de a XXXV-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, Institutul de economie socialistă din cadrul Institutului Central de Cercetări Economice organizează o sesiune științifică consacrată bilanțului marilor realizări obținute de poporul nostru în construcția socialistă a economiei naționale și căilor de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.*

Potrivit programului sesiunii, vor fi prezentate șapte referate pe teme privind dezvoltarea economiei românești în anii socialismului, modernizarea structurii economiei naționale, eficiența cumulată a progresului tehnic, adîncirea specializării și cooperării în producție în condițiile noului mecanism economico-financiar, asigurarea și stabilizarea forței de muncă în industria cărbunelui, modificări ale consumului populației, evoluția economică a României interbelice.

Referatele vor fi susținute de cadrele științifice ale Institutului de economie socialistă.

Sesiunea va avea loc în ziua de 11 august a.c. ora 9, în clădirea Academiei de Studii Economice, str. Mihai Eminescu nr. 15–17, sala nr. 1 101.

FIȘE

Cerințe și posibilități în edificarea noii ordini economice internaționale

RITMURI DE CREȘTERE ÎN PERSPECTIVA ANULUI 2000 (I)

ÎN ULTIMUL TIMP nici un alt indicator economic nu este atît de asiduu și frecvent urmărit ca indicatorul ritmului de creștere. Și aceasta din motive lesne de înțeles, deoarece el reflectă mai judicios și mai sintetic decît oricare altul efectul real și rezultatul complex al efortului național și internațional de dezvoltare, viteza de înaintare a unei economii naționale. Această ardoare statistică a devenit atît de puternică încît ritmul de creștere s-a impus nu numai ca un adevărat instrument de diagnosticare a conjuncturii economice, dar și de prognoză, stînd la baza scenariilor economiei viitorului.

De-a lungul întregii perioade 1950—1975, ritmurile de creștere ale țărilor în curs de dezvoltare au fost superioare celor realizate de țările industrial avansate ale lumii. Coeficientul de devansare a ritmului de creștere al țărilor în curs de dezvoltare față de ritmul de creștere economică a țărilor industrial avansate a fost, între 1950 și 1975, la producția totală (P.I.B.) de 1,18—2,06, la producția industrială de 1,56—3,65 și la producția agricolă de 1,52—1,63. Este adevărat că o asemenea tratare globală, nediferențiată, a ritmurilor de creștere economică între țările industrial dezvoltate și cele în curs de dezvoltare nu răspunde marii diversități manifestate în cadrul ambelor grupuri. Analizînd diferențierile de ritm pe baza unor exemple naționale, raportul de devansare în favoarea unor țări în curs de dezvoltare este de mărimea 3—4 și chiar 5, ca în cazul Braziliei sau Algeriei în deceniul 1965—1975.

În ceea ce privește dezvoltarea industrială a țărilor în curs de dezvoltare, o modificare radicală în domeniul ritmurilor de creștere intervine în deceniul 1950—1960, cînd pentru prima dată, per ansamblu, ele depășesc indicatorii similari din țările avansate. Între 1970—1975 fenomenul s-a manifestat la fel de pregnant în ciuda efectelor negative ale crizei din economia occidentală. Criza a impus o scădere a ritmului creșterii industriale în ambele grupuri de state, dar s-a manifestat mai intens în cele avansate (vezi tabelul nr. 1).

În momentul istoric în care ritmul de

Tabelul nr. 1

Dinamica ritmurilor de producție în țările în curs de dezvoltare și în cele industrial avansate (1950—1975, creșteri medii anuale)

Grupul de țări	P.I.B.	1950—1960	1960—1970	1970—1975
Țări în curs de dezvoltare	total	4,6	5,2	5,86
	industrie	7,2	7,5	6,35
	agricultură	3,5	2,8	2,84
Țări industrial dezvoltate	total	3,9	4,8	2,84
	industrie	4,6	5,8	1,74
	agricultură	2,3	2,1	1,74

Sursa : Calculat pe baza seriilor dinamice ale P.I.B. (în prețuri constante) din U.N. Statistical Yearbook, 1969 și 1976.

creștere al țărilor în curs de dezvoltare a început să devanseze într-o proporție suficient de mare pe cel al țărilor occidentale a început, în realitate, procesul de reducere relativă a decalajului dintre economiile lor. Acest moment poate fi stabilit în prima parte a perioadei 1950—1970.

Însă, în ciuda ritmurilor mai înalte de creștere economică a țărilor în curs de dezvoltare, în comparație cu ritmurile „istorice" ale țărilor industrial avansate (sec. XVIII-XIX) și cu ritmurile lor actuale, nu s-a parcurs decît o cale infim de scurtă din distanța care separă cele două categorii de economii. Din numeroase studii, inclusiv din documentele și dezbaterile care au fost publicate la UNCTAD V, la Manila, rezultă că, deși decalajul relativ scade într-o oarecare măsură, decalajul absolut nu numai că se menține, dar există pericolul real ca acesta să se adîncească.

Presupunînd că produsul intern brut pe locuitor al țărilor în curs de dezvoltare ar crește și în perspectivă la nivelul ritmului atins între 1960 și 1970, deci în cursul primului Deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare (ritm considerat, de altfel, ridicat), atunci acestor țări le-ar fi necesare cîteva decenii pentru a-și ridica produsul intern brut pe locuitor la nivelul, arbitrar ales, de 1 000 dolari (vezi tabelul nr. 2) [1].

Tabelul nr. 2

Regiunea	Nivelul atins în 1970 (dolari)	Perioada necesară (ani)
Ansamblul țărilor în curs de dezvoltare	190	40
— Africa	170	45
— America de Sud	450	17
— Asia de sud-est	120	57
— Orientul Apropiat	390	16

Sursa : Calcule proprii.

Dacă nivelul minim ales pentru depășirea stării de dezvoltare s-ar ridica la indicatorul P.I.B. pe locuitor al unei țări cu dezvoltare medie, respectiv la circa 2 500—3 000 de dolari, atunci termenul de recuperare a rămînerii în urmă, păstrîndu-se ritmurile cunoscute pînă acum, ar trebui socotit mai mult decît în decenii.

Toate concluziile duc la convingerea că actualul nivel al ritmurilor de creștere nu este suficient pentru înlăturarea decalajului economic în lume și pentru lichidarea subdezvoltării. Este cu atît mai regretabil că rezultatele sesiunii UNCTAD V nu au dus la perspective încurajatoare în acest domeniu. Era de cea mai mare importanță să se fi ajuns la soluții concrete, îndeosebi în direcția elaborării unui ansamblu de măsuri practice, menite — așa cum subliniază mesajul președintelui țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, adresat forumului de la Manila — să asigure rezolvarea problemelor arzătoare ale vieții economice internaționale și accelerarea dezvoltării social-economice a țărilor rămase în urmă.

EVIDENT, ritmul de creștere economică atins pînă în prezent, diminuat de efectele unei crize demografice susținute, este pe departe de a fi, din păcate, în măsură să permită depășirea în termen scurt, mai exact în limitele secolului XX, a decalajului care împarte lumea în săraci și bogați. Din această cauză factorii de decizie din țările vital interesate își pun sarcina de a determina teoretic și a găsi practic mijloace pentru menținerea pe o perioadă cît mai lungă a acelui ritm de creștere care să asigure o viteză de înaintare a producției industriale și agrare, capabilă să înlăture cît mai rapid rămînerea în urmă.

O formulă utilizată în literatura economică românească sugerează că decalajul absolut poate fi micșorat, în limitele unei perioade scurte (în calcule se ia în considerare unitatea de timp echivalentă cu un deceniu), numai printr-un asemenea cuantum de depășire a ritmului de creștere al țărilor avansate în care raportul între ritmul de creștere al țărilor în curs de dezvoltare și cel al țărilor avansate să fie invers proporțional cu raportul dintre nivelurile de producție al țărilor respective :

$$C_d = \frac{R_A}{R_B} = \frac{X^B}{X^A}$$

în care C_d — cuantumul de multiplicare a ritmurilor țărilor în curs de dezvoltare pentru a asigura înlăturarea decalajului în termenul **t** ; R_A și R_B — ritmurile de creștere în aceste țări, respectiv în țările industrial dezvoltate ; X^A și X^B — volumul producției în cele două grupuri de țări. C_d care este de fapt un indicator al decalajului, reprezintă totodată și maximul a ceea ce se poate teoretic concepe în domeniul ritmului de creștere necesar lichidării subdezvoltării. Dar pentru un **t** prea mic (de exemplu, 10 sau chiar 25 de ani) formula este inoperantă, îndeosebi în cazurile în care decalajul este prea mare. Aici ne referim, în special, la țările cele mai rămase în urmă. De exemplu, să luăm în considerare decalajele la produsul intern brut per total și pe locuitor, așa cum erau ele în primii ani ai deceniului al VII-lea. Pentru a obține o creștere suficient de mare a ritmului în țările în curs de dezvoltare în așa fel încît să se ajungă la lichidarea decalajului în condițiile **t** = 10 ani, ritmul real atins în deceniul trecut ar trebui mărit (în funcție de C_d) în proporțiile redate în tabelul nr. 3.

[1] Valoarea producției pe locuitor și a dolarului a fost aleasă cea din 1970, an încă neinfluențat de efectele crizei și ale inflației care au urmat după 1973

Tabelul nr. 3

	Coeficient de multiplicare P.I.B. total	P.I.B. pe locuitor
Total P.I.B.	5,00 ori	12,80 ori
Producția industrială	7,40 ori	19,40 ori
Producția agricolă	1,06 ori	2,10 ori

Corectînd ritmurile atinse în țările în curs de dezvoltare în deceniul 1960—1970, cu coeficienții de multiplicare din tabelul nr. 3 cu scopul de a obține indicatorii de ritm necesari lichidării decalajului în perioada **t** ipotetică (**t** = 10 sau **t** = 25), rezultatul va fi, în primul caz, un ritm de creștere uriaș, practic inabordabil, al întregului P.I.B. (de 24% pe an) și al producției industriale (de 42,9% pe an).

Așadar, ritmul de creștere trebuie să fie înalt, dar practic el nu poate depăși o anumită limită ; urmînd a fi dinamice, programele de creștere economică sînt realizabile în măsura în care, așa cum se arată în mesajul adresat de președintele României celei de V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, se bazează pe un program unitar de acțiune, care să cuprindă măsuri complexe și coordonate ale tuturor statelor lumii, industrial avansate și în curs de dezvoltare, menite să asigure așezarea pe baze mai echitabile a relațiilor economice internaționale, lichidarea subdezvoltării și propășirea economico-socială rapidă a țărilor rămase în urmă.

PENTRU CALCULAREA ritmurilor de creștere economică, în perspectiva anului 2 000, se poate recurge la cele mai variate formule matematico-statistice, cu efecte destul de apropiate. Ele sînt un rezultat al efortului de prospectare întreprins, fie de diferite instituții ale O.N.U. (prin studiile realizate în cadrul acestora), fie de unii cercetători, inclusiv din țara noastră, care — în colectiv sau individual — abordează problema vitezei creșterii economice în țările lumii, în special în cele în curs de dezvoltare. Unele din rezultatele cuantificate la care s-a ajuns sînt prezentate în tabelul nr. 4.

aprioric. Așa am procedat la calcularea ritmurilor de creștere în perspectiva anului 2000, folosind extrapolarea ritmurilor de creștere care caracterizează perioada 1960—1970. Astfel, în țările capitaliste avansate indicele creșterii per total P.I.B. s-a situat în această perioadă între 3—5%, iar în țările în curs de dezvoltare în jur de 6%, deci a fost de 1,2 — 2,0 ori mai mare decît pentru primul grup de țări. În perspectivă, dacă prognoza privind încetinirea ritmurilor de creștere a producției țărilor industriale pînă în anul 2000 se adevărește (vezi tabelul nr. 4), iar țările în curs de dezvoltare se apropie sau chiar depășesc indicatorii recomandați în cadrul celui de al doilea Deceniu pentru dezvoltare, chiar fără o creștere semnificativă a acestora, **devine posibil ca ritmul creșterii economice în țările în curs de dezvoltare să devanseze pe cel al țărilor industrial avansate într-o proporție de 2—3 ori.** Aproximativ în același sens se pronunță și alți autori români [2]).

actualul deceniu de dezvoltare, în ceea ce privește țările „lumii a treia", și cu ritmurile relativ moderate ale țărilor occidentale realizate între anii 1970—1976, termenele de recuperare — deși se scurtează — rămîn încă exagerat de mari, mai cu seamă la producția pe locuitor.

Așadar, vechile ritmuri realizate în țările în curs de dezvoltare, oricît de mari ar apare în comparație cu cele din epoca dinainte de eliberarea acelorași teritorii sau cu ritmurile actuale ale țărilor industrial dezvoltate, nu pot rezolva problema lichidării subdezvoltării. Este nevoie de **ritmuri constant ridicate pe termen îndelungat,** de un **coeficient minim de devansare** a ritmurilor realizate în țările avansate, pe o perioadă de cîteva decenii, pentru a atinge acest obiectiv. Ceea ce ar fi realizabil numai în condițiile pe care le întrunește varianta III. De aceea, una din sarcinile fundamentale ale edificării unei noi ordini economice internaționale este în mod obligatoriu crearea

Tabelul nr. 5

Timpul necesar pentru depășirea decalajelor (în ani)

Variante posibile	Total P.I.B.		Producția agricolă		Producția industrială	
	global	pe locuitor	global	pe locuitor	global	pe locuitor
I	421,0	422,5	8,5	294,6	125,6	445,6
II	84,4	264,2	2,7	88,8	71,0	155,5
III	42,0	87,1	5,9	87,9	38,3	68,3

Sursa : Calcule proprii (I — Luînd în calcul ritmul real din perioada 1960—1970 pentru ambele grupuri de țări ; II — Luînd în calcul ritmul preconizat pentru țările în curs de dezvoltare în cel de-al doilea Deceniu pentru dezvoltare și ritmul real, înregistrat în deceniul al șaptelea de țările industrial dezvoltate ; III — Luînd în calcul ritmul prevăzut în condițiile unui raport de devansare de 2—3 ori între ritmurile celor două grupuri de țări).

Elaborarea mai multor variante ale ritmurilor de creștere în țările în curs de dezvoltare, comparate cu mai multe variante ale ritmurilor de perspectivă din țările industrial dezvoltate, permit calcularea mai aproape de realitate a perioadei de timp necesare pentru apropierea nivelurilor de dezvoltare a țărilor. Se utilizează în acest scop formula [3]) : $X_0^A \cdot R_A^t = X_0^B \cdot R_B^t$ și variantele sale, care permit stabilirea corelației dintre diferitele valori ale ritmului și timpul de depășire a decalajului. Rezultatul calculelor este redat în tabelul nr. 5.

Analizînd timpul necesar pentru depășirea decalajelor în variantele I și II, condițiilor pentru realizarea și menținerea unui raport de devansare a ritmurilor între cele două grupuri de țări de cel puțin 2—3 ori, sau chiar 3—4 ori, în favoarea țărilor în curs de dezvoltare.

În realizarea unui asemenea obiectiv nu se poate pune bază pe încetinirea ritmurilor de creștere economică a țărilor occidentale, ca urmare a fenomenelor crizei economice. Hotărîtoare este politica energică a țărilor în curs de dezvoltare, capacitatea lor de a desfășura un efort intens de acumulare și de investiții, pe termen lung, bazat pe o cooperare internațională eficientă, pe colaborarea țărilor asiatice, africane și latino-americane interesate în dezvoltarea lor rapidă, pe aplicarea de către toate statele lumii în relațiile internaționale a noilor principii de întrajutorare.

În felul acesta se va putea ajunge la o perioadă de timp rațională, necesară pentru depășirea decalajelor, care — așa cum rezultă în varianta III — să nu depășească 8—9 decenii în ceea ce privește nivelul P.I.B. pe locuitor, iar la P.I.B. total — la un termen cu mult mai mic, de circa 4—5 decenii, avîndu-se în vedere chiar și țările cele mai puțin dezvoltate din lume.

Andrei VELA

Tabelul nr. 4

Ritmuri previzibile de creștere economică în lumea nesocialistă *

Grupul de țări	P.I.B.	Primul deceniu pentru dezv. (1960—1970)	Al doilea deceniu pentru dezv. (1970—1980)	Al treilea deceniu pentru dezv. (1980—1990)	Pînă în anul 2000		
					Raport Leontief [2])	S. Sava [3])	Calcule proprii [4])
Țări în curs de dezvoltare							
	total	5	6—7	8	6—7,2	6,4	6
	industrie	7	8—9	10		8,9	8
	agricultură	3	4	6		4,0	4
Țări industrial dezvoltate							
	total				3,6—4	4,8	4 2
	industrie					5,5	5 2,5
	agricultură					2,0	2 1

*) Deceniile 1 și 2 ale dezvoltării, pe baza rezoluțiilor O.N.U. au fixat, pentru prima dată în istorie, obiective globale privind ritmul de creștere ; le redăm pentru comparație. [1]) Ion Barac, „Revista Economică" nr. 37/1977 ; [2]) Anne P. Carter, W. Leontief, P. Petri. **Viitorul economiei mondiale ;** Editura științifică și enciclopedică, București, 1977, p. 80, 82 ; [3]) S. Sava, „Revista economică", nr. 30/1977 ; [4]) S-au luat în considerație, pentru țările industrial dezvoltate, **nivelul maxim** — în condițiile unei creșteri normale — și **nivelul minim,** rezultat din introducerea în calcul a efectului puternicei crize economice din lume. Pentru țările în curs de dezvoltare există, de asemenea, pericolul scăderii ritmului, dar în proporție mai mică.

Indicatorii cei mai apropiați de ritmul teoretic necesar unui proces de înlăturare rapidă a decalajului îl obținem în modul cel mai rațional prin aproximări din aproape în aproape, ținînd seama de volumul investiției necesare și termenul de depășire fixat unde au fost introduse în calcul ritmurile perioadelor anterioare, se vede cu ușurință că acestea nu sînt suficiente pentru înlăturarea subdezvoltării într-un interval de două-trei generații. Chiar și în varianta II, unde se operează cu ritmurile prevăzute pentru

[2]) Colectiv, **Tipologia economici mondiale,** Editura politică, București, 1977, pag. 143. Devansarea ritmului de creștere de cel puțin 3—4 ori pe o perioadă de 30—40 de ani ar avea ca rezultat reducerea decalajului P.I.B./loc. de la 13:1, în prezent, la 3:1 pînă la începutul secolului viitor

[3]) Vezi C. Moineagu ș.a., **Statistica,** Editura enciclopedică, București, 1976, pag. 252. X^A și X^B reprezintă cuantumul producției realizate în cele două grupuri de țări analizate, în anul de bază ; R_A și R_B — ritmul de creștere corespunzător ; **t** = timpul de referință

MACHINOEXPORT

Şublere burghie elicoidale, burghie de filetat ; plăci de filetat, freze

BULGARIE

Oferim :

Şublere din oţeluri superioare, în finisare lucioasă sau mată. Domeniu de măsurare : 0—150 mm, precizia de cotire între 0,05 şi 0,1 mm. Scală milimetrică sau o combinaţie de milimetri şi inci. Frînă pneumatică acţionată de policar. Suprafeţele călite împiedică uzura.

Burghie elicoidale din oţel dur, structură uniformă prin laminare, precizie prin rectificare profilată. Se livrează cu diametre între 0,03 mm şi 60 mm. Burghie elicoidale placate în metale dure pentru fontă şi oţel.

Burghie de filetat acţionate manual sau mecanic din oţel dur aliat, se livrează pentru filete : metrice şi Whitworth. Plăci de filetat pentru filete metrice şi filete pentru ţevi.

Freze cu mîner şi freze deget, freze cilindrice, freze frontale cu dinţi demontabili cilindrice, freze unghiulare pentru lucrări de degroşare şi de finisare.

Freze tip N, H şi W. Freze modulare pentru roţi melcate şi roţi.

Se livrează în varianta oţel aliat sau placat cu metale dure.

Exportator : Organizaţia de comerţ exterior MACHINOEXPORT

Sofia — Bulgaria
str. Aksakov 5
Telefon : 885321 ; telex 023425

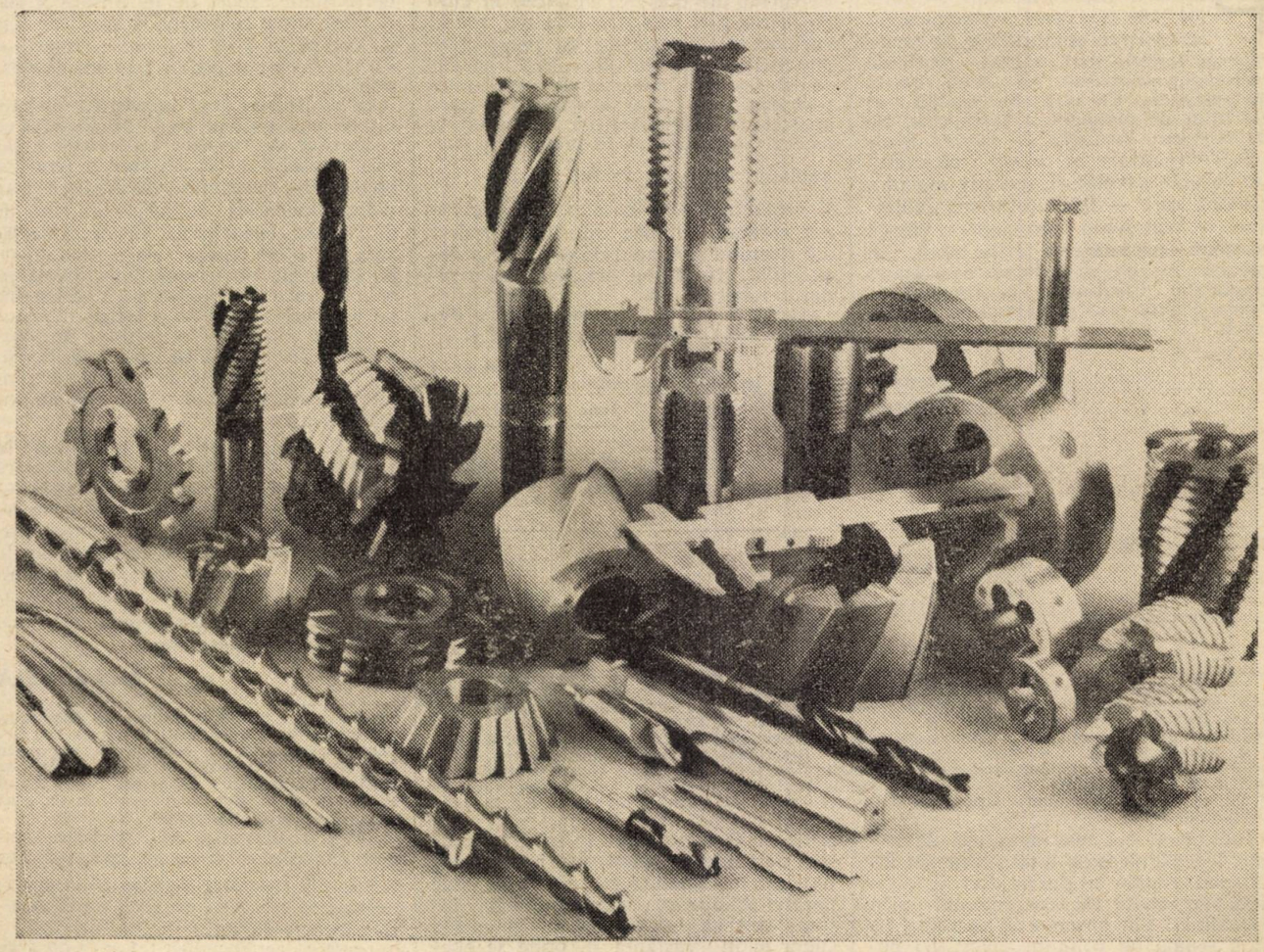

PUBLICOM

Economisirea energiei

NOUA CONȘTIINȚĂ a caracterului limitat al resurselor care dețin acum și vor deține și în viitorul apropiat ponderea principală în structura consumului mondial de energie primară determină pe toate meridianele globului o amplificare notabilă a preocupărilor pentru economisirea acestor resurse, paralel cu intensificarea cercetărilor pentru valorificarea de noi resurse. În parte ca rezultat al eforturilor de economisire depuse în ultimii ani, consumul de energie primară al țărilor industrializate membre ale Agenției Internaționale pentru Energie a crescut în ultimii cinci ani în medie cu 0,75% pe an, față de un ritm mediu de 5,3% în intervalul 1968—1973. Desigur că la aceasta a contribuit și încetinirea ritmului creșterii economice, în raport cu perioada anterioară. Nu este însă mai puțin adevărat că în raport cu creșterea produsului național brut, consumul de energie a sporit ceva mai lent, coeficientul de elasticitate respectiv (care indică cu cît crește consumul de energie pentru un procent de creștere a P.N.B.) coborînd pe ansamblul țărilor dezvoltate la 0,76 în ultimii trei ani, în vreme ce în intervalul 1969—1973 el era încă supraunitar (vezi tabelul), iar pe ansamblul perioadei 1960—1973 a fost aproximativ egal cu 1. Prognozele referitoare la evoluția acestui coeficient consideră nu numai necesar, dar și posibil ca el să mai coboare în anii următori, la circa 0,70 sau chiar sub acest nivel, în condițiile în care apare puțin probabil ca ritmul creșterii economice să depășească în medie 4% pe an.

Elasticitatea consumului de energie primară în raport cu produsul național brut

	1960—69	1969—73	1975—78 [1]
O.C.D.E.	0,97	1,07	0,76
S.U.A.	1,04	1,12	0,69
Canada	0,83	1,21	0,58
Japonia	1,09	0,83	0,43
Franța	0,75	1,30	0,96
R.F.G.	1,06	1,03	0,96
Italia	1,63	1,77	1,15
Anglia	0,75	0,67	0,55

[1] Date provizorii

Sursa : Perspectives économiques de l'O.C.D.E., juillet 1979, p. 71.

Un an promițător pentru oțel

INSTITUTUL internațional al fierului și oțelului (I.I.F.O.) apreciază că în acest an s-au înregistrat cele mai ridicate producții de oțel din ultimii patru ani în statele occidentale. În primul trimestru, producția a totalizat 119,57 milioane tone, numai în luna martie ridicîndu-se cu 9,2% peste nivelul corespunzător din 1978.

Potrivit I.I.F.O., cererea cea mai susținută s-a înregistrat în S.U.A. și Japonia, creșterea în țările Pieței comune fiind de numai 4,4%. În cadrul C.E.E., producțiile cele mai ridicate au fost marcate de R.F.G. (creștere cu 6,4% față de trimestrul I 1978), Olanda — 8,7% și Belgia — 7,8%, în timp ce celelalte țări au realizat creșteri mai puțin semnificative.

Pe ansamblul celor 29 de țări membre ale Institutului internațional al fierului și oțelului, cea mai ridicată producție a fost înregistrată de Japonia, cu o creștere de 12,1% în perioada analizată.

Acest început de an mai promițător, pare să confirme astfel, chiar mai devreme decît se anticipa, previziunile anterioare ale I.I.F.O. care aveau în vedere creșterea cererii chiar peste nivelul producției, începînd cu viitorul deceniu.

Această tendință pare să fie susținută și de calculele Comisiei Pieței comune care prevăd, pentru trimestrul III al anului în curs o creștere în continuare a cererii. Printre membrii comunitari care vor contribui direct la creșterea producției sînt menționate : Franța (+947 mii t), Italia (+540 mii t), Benelux (+740 mii t), Anglia (+560 mii t).

Gradul de utilizare a capacităților de producție în oțelăriile Pieței comune se prevede să crească de la 61 la 64%.

Orientări în dezvoltarea economică

Guatemala: eforturi pentru industrializare

REPUBLICA GUATEMALA (109 mii kmp și 6,2 milioane locuitori) cunoaște în ultimii ani un proces de înnoire a structurii economice vizînd diversificarea economiei prin dezvoltarea industriei naționale pe baza materiilor prime miniere, agricole și forestiere — paralel cu creșterea susținută a sectorului agricol și dezvoltarea infrastructurii.

O atenție particulară se acordă agriculturii, principalul sector al economiei țării, (cu o pondere de 30% în formarea P.I.B.) sub aspectul modernizării și restructurării. Odată cu dezvoltarea producției destinate consumului intern (orez, porumb, sorg, cartofi, fasole), se urmărește promovarea culturilor de export și în principal a celor de cafea. Dezvoltarea industriei extractive vizează asigurarea unei baze corespunzătoare de materii prime industriei prelucrătoare naționale și creșterii exporturilor. Prioritate se acordă exploatării zăcămintelor de nichel din regiunea IZABAL (rezervele certe sînt apreciate la 60 mil. t. conținut metal). Se estimează că, în următorii ani, nichelul ar putea deveni al doilea produs de export al țării, după cafea.

În ceea ce privește producția de țiței, accentul se pune pe intensificarea activității de explorare în vederea descoperirii de noi zăcăminte, exploatările actuale fiind modeste, de 3200 barili pe zi. Singurul zăcămînt aflat în exploatare este cel din localitatea RUBELSANTO, ale cărui rezerve sînt estimate la 30 milioane barili.

În industria prelucrătoare (20% din P.I.B.), față de ponderea ridicată în prezent a industriei alimentare și a industriei textile, se urmărește stimularea unor noi ramuri ca siderurgia, construcțiile de mașini, chimia, industria materialelor de construcții, a celulozei și hîrtiei.

O problemă care concentrează o mare parte a efortului investițional prezent și de perspectivă o reprezintă aprovizionarea cu energie și creșterea ponderii hidroenergiei în balanța energetică. Guatemala și-a propus realizarea unor obiective hidroenergetice, (complexul AQUACAPA — capacitate instalată de 100 MW și CHIXOY 200 MW), iar recent au început lucrările pentru construcția unei uzine geotermice în localitatea MOYUTA.

Politica de industrializare a făcut ca și în comerțul exterior să înceapă să crească exporturile de mărfuri netradiționale (produse chimice, textile, mașini și utilaje) față de ponderea ridicată pînă acum a produselor agricole (cafea, zahăr, bumbac, banane). Importurile au în vedere necesitatea de a aproviziona economia națională prioritar cu materii prime și bunuri de investiții.

Schimburile comerciale dintre R. S. România și Guatemala au înregistrat în ultimii ani evoluții pozitive, produsele exportate de România în această țară incluzînd printre altele, tractoare, accesorii și piese de schimb pentru tractoare, îngrășăminte azotoase etc.

Rodica Maria RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 30 VII — 3 VIII 1979 a fost caracterizată printr-o redresare generală a **dolarului S.U.A.** pe piața valutară ca urmare a unor factori ca reducerea deficitului comercial al S.U.A. în luna iunie a.c., generalizarea la 11,75% p.a. a dobînzii preferențiale și altele.

Factorii tehnici de „profit taking", precum și publicarea unui raport a asociației industriilor engleze, care lasă să se întrevadă unele perspective nefavorabile pentru economia acestei țări, au determinat o slăbire a **lirei sterline** pînă la 2,25 dolari/1 liră la 1 VIII (—3% față de nivelul din 27 VII, de 2,32 dolari/1 liră). La sfîrșitul intervalului moneda britanică a cotat la 2,2750 dolari/1 liră (—2% față de închiderea de referință). Menținerea dobînzilor scăzute la depozitele în franci s-a materializat în înregistrarea de către **francul elvețian** a unor cursuri sub închiderea săptămînii trecute, astfel că nivelul din 3 VII de 1,6575 franci/1 dolar era cu 0,8% sub cel corespunzător din 27 VII 1979.

Reluarea presiunilor inflaționiste în R.F.G. a acționat nefavorabil asupra mărcii vest-germane, care cota la sfîrșitul perioadei la circa 1,8335 mărci/1 dolar (—0,6%). Un nivel apropiat de depreciere a înregistrat și **francul belgian**, care era tranzacționat la 29,30 franci/1 dolar, față de 29,15 cu o săptămînă în urmă. Anunțarea de către autoritățile nipone a unui deficit record al conturilor curente în acest an fiscal a făcut ca **yenul japonez** să termine acest interval la 211 yeni/1 dolar, comparativ cu nivelul din 27 VII de 215,75 yeni/1 dolar.

Francul francez — și sub influența măririi dobînzii de bază de la 9,75% la 10,05% — a înregistrat o depreciere mai redusă față de dolar — 0,4% — fiind cotat pe 3 VIII la 4,2575 franci/1 dolar, față de 4,24 nivel de referință.

Lira italiană continuă să se situeze pe o poziție conducătoare în cadrul noului sistem valutar vest-european, cu o depreciere cu puțin peste 0,2% (820,50 lire/1 dolar pe 3 VII comparativ cu 818,50 pe 27 VII 1979.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 11,25% la cele în eurodolari, 7% la cele în euromărci vest-germane și 2,375% la cele în eurofranci elvețieni.

Piața metalului galben a cunoscut puternice mișcări „à la baisse" în special ca urmare a lichidării unor operațiuni la termen pe piața nord-americană, ca urmare a lipsei de lichiditate din partea operatorilor (cumpărarea de contracte la termen, în așteptarea de prețuri mai ridicate, fără a dispune însă de fondurile necesare, sau așanumitele cumpărări speculative „în gol"). În acest context, al doilea fixing de la Londra din ziua de 3 VIII 1979 de 296,50 dolari/uncie a fost cu 19,30 dolari/uncie sub cel corespunzător din 27 VII 1979 de 305,80 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

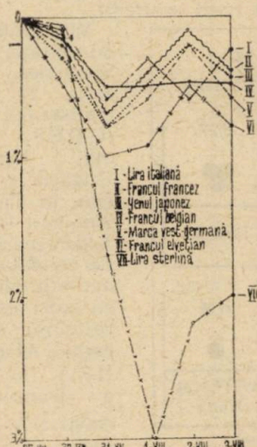

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A., în perioada 30 VII—3 VIII, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 27 VII a.c.

Potențial crescînd în cercetare

DUPĂ CUM S-A RELEVAT la cea de-a doua conferință a miniștrilor pe probleme tehnico-științifice din țările Europei și ale Americii de Nord (Belgrad, 1978), se manifestă tendința de egalizare între nivelul potențialului de cercetare științifică din țările socialiste europene, pe de o parte, și cel al potențialului respectiv din țările vest-europene și America de Nord.

Astfel, datorită ponderii relativ ridicate a alocațiilor din venitul național al țărilor socialiste din Europa pentru dezvoltarea cercetării științifice, aceasta utiliza anul trecut 4,5 milioane de lucrători, doar cu 10—15% mai puțin decît în cadrul celuilalt grup de țări. Totodată, ca urmare a creșterii, în țările socialiste, a numărului oamenilor de știință și specialiștilor ocupați în domeniul cercetărilor științifice (inclusiv raportat la mia de locuitori), s-a ajuns la valori apropiate în ceea ce privește ponderea acestor cadre în ansamblul personalului ocupat în cercetare, și anume: de peste 50% în Bulgaria și Finlanda, de 40—50% în Belgia, Grecia, Suedia și Iugoslavia, de 30—40% în Austria, Canada, Ungaria, U.R.S.S., Spania, S.U.A. ș.a.m.d.

Evoluții diferențiate ale productivității muncii

ÎN ULTIMA PERIOADĂ, între altele sub efectul deficitului crescînd al balanței comerciale a S.U.A., atît Administrația cît și cercurile de afaceri din această țară se arată a fi tot mai preocupate de eroziunea pozițiilor americane pe piața mondială. Datele statistice evidențiază că numai în perioada 1970—1978 ponderea exporturilor S.U.A. în ansamblul exporturilor lumii nesocialiste a scăzut de la peste 15% la ceva mai puțin de 12%.

Printre principalele cauze generatoare ale unei asemenea evoluții este invocată și creșterea comparativ mai lentă a productivității muncii în indus-

DINAMICA PRODUCTIVITĂȚII ORARE A MUNCII (IN INDUSTRIE)

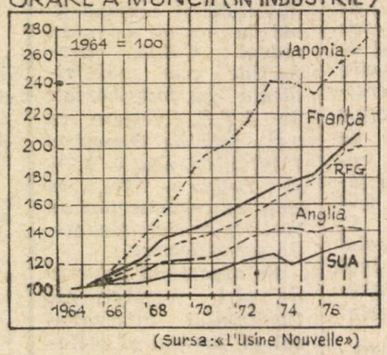

(Sursa: «L'Usine Nouvelle»)

tria americană. Se apreciază că în deceniul 1968—1978 producția realizată pe om/oră în industria S.U.A. a crescut doar cu 1,6% pe an, indice situat uneori cu mult sub cel realizat de industria altor țări capitaliste industrializate (vezi graficul).

ES 22 economisește carburantul

CRIZA ENERGETICĂ a stimulat și stimulează pe diverse meridiane și paralele gîndirea inovatoare în găsirea de soluții și instrumente, uneori simple și puțin costisitoare, pentru realizarea de economii la consumul de energie și combustibil. Un asemenea dispozitiv, inventat în Franța și denumit ES 22, a fost montat deja pe cîteva zeci de mii de autoturisme în circulație.

Dispozitivul reprezintă un trunchi de con (din alamă) perforat, care conține în interior un alt trunchi de con perforat, amplasat în sens invers (vezi figura alăturată). Experiențele efectuate au arătat că, prin montarea dispozitivului sub carburator, în conducta de admisie, rezultă un amestec mai omogen de aer și benzină ; în ultima analiză, se obține o economie de carburant de 8—15% (față de un motor de aceeași putere,

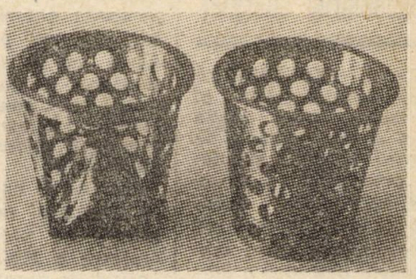

dar neechipat cu un asemenea dispozitiv) reducîndu-se totodată și poluarea atmosferei.

Valențele microundelor

DEZBATERILE care au avut loc în cadrul recentului simpozion de la Monaco consacrat utilizării sistemelor de încălzire bazate pe microunde au evidențiat existența unor domenii în care acestea permit realizarea unor apreciabile economii de energie și scurtarea duratei proceselor tehnologice, precum și — în cazul tratamentului termic al produselor alimentare — reducerea pierderilor de materie primă și îmbunătățirea calităților organoleptice ale produselor rezultate.

Instalații bazate pe microunde sînt folosite în prezent în numeroase procese tehnologice cum sînt deshidratarea, coacerea, fierberea sau decongelarea produselor agroalimentare, polimerizarea rășinilor sintetice, vulcanizarea cauciucului, uscarea produselor ceramice sau a hîrtiei ș.a. În privința economiilor este elocvent exemplul unei linii de tratament termic a sardelelor în ulei (după ambalarea lor în cutii metalice) ; față de procedeul tradițional pierderile la prelucrarea termică se reduc cu 10%, economiile de energie reprezintă 40%, îmbunătățindu-se totodată calitatea produsului finit.

Repartiția producției mondiale de struguri

UN ROL deosebit în producția mondială de struguri revine Europei, iar în cadrul acesteia cea mai importantă zonă producătoare este Piața comună vest-europeană. În perspectiva aderării Spaniei, Portugaliei și Greciei la C.E.E., regiunea respectivă va furniza mai mult de jumătate din producția mondială de struguri (vezi graficul).

RECOLTA DE STRUGURI
IN MEDIE PE ANII 1975-1977 (mil. tone)

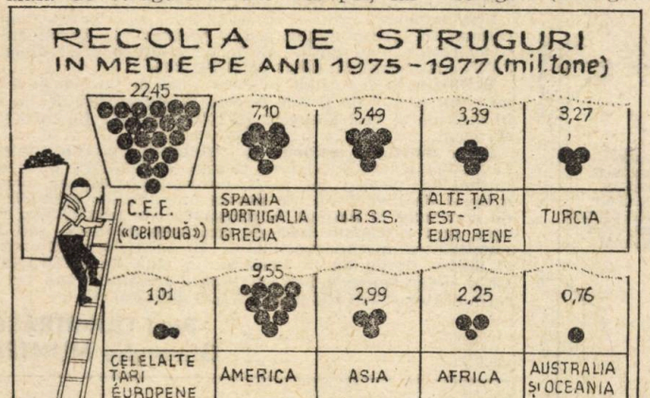

(După «Privredni vjesnik»)

Viticultura este dezvoltată, de asemenea, într-o serie de țări socialiste din Europa (U.R.S.S., România, Iugoslavia, Ungaria și Bulgaria), în Turcia, în America — S.U.A., Argentina și Chile. Pe celelalte continente producția de struguri este mai restrînsă, cu excepția Algeriei și R.S.A. (în Africa), a Iranului (în Asia) și a Australiei.

Studiul... concurenței

O ANCHETĂ efectuată de revista **L'Usine Nouvelle** a relevat importanța cunoașterii — de către întreprinderile industriale și comerciale — a dimensiunilor și orientărilor concurenței. Și aceasta nu numai pe baza unor studii — mai mult sau mai puțin costisitoare — de cercetare a pieței, ci folosind toate mijloacele și posibilitățile de informare, inclusiv cele tradiționale (de pildă, înregistrarea opiniilor clienților), aparent rudimentare.

După aprecierea unor specialiști, de o importanță capitală pentru întreprindere, în vederea elaborării unei politici eficiente, este cunoașterea nu numai a situației pieței, a locului ocupat de fiecare dintre concurenți, ci și informarea asupra activității trecute și viitoare a concurenților, asupra strategiei lor comerciale. În cadrul acesteia un loc de seamă ocupă strategia publicitară și politica prețurilor, dar nu mai puțin importantă este cunoașterea țelurilor urmărite în politica de înnoire și modernizare a produselor, de promovare a unor noi tehnologii, un teren favorabil oferind în acest sens contactele în cadrul expozițiilor specializate.

GLOSAR

„Profit taking"

TERMENUL englez de „profit taking" (în franceză „ventes bénéficiaires"), care în traducere înseamnă „încasarea profitului", este termenul consacrat — folosit inclusiv la rubrica permanentă „Evoluții monetare" din această revistă — pentru definirea unor operații pe pieţele monetare şi ale aurului. Este vorba de operațiuni de revînzare sau de răscumpărare a unor monede sau a unei cantități de aur care au fost cumpărate sau vîndute numai cu scopul obținerii unui profit imediat. Asemenea operațiuni de speculație pe termen foarte scurt, uneori chiar două-trei ore, de cele mai multe ori o zidouă, se practică de multă vreme. Ele erau considerate în trecut ca avînd un rol pozitiv, de adaptare a cursului unei monede la realitățile pieței, contribuind prin aceasta la stabilizarea lor în condițiile fluctuării libere. Volumul unor astfel de operații speculative era în general redus, ele apărînd atunci cînd era tulburat echilibrul ce se realiza pe baza cererii şi ofertei pentru nevoi curente de plăți.

În prezent, datorită frecvenței folosirii şi a proporțiilor însemnate pe care le-au luat, aceste operațiuni se dovedesc a fi devenit o sursă de instabilitate. Este suficient să amintim că toate băncile care lucrează şi în domeniul operațiunilor internaționale, au servicii speciale care se ocupă cu cumpărarea şi vînzarea de valute pentru contul clienților şi pentru nevoile proprii. Operațiunile acestea nu sînt însă determinate toate de nevoi de plăți. Firmele, organismele financiare şi deținătorii particulari de fonduri fac operațiuni de acest gen şi în scop speculativ, dispunînd direct cumpărarea sau vînzarea ori încredințînd băncilor administrarea fondurilor, astfel ca să le aducă profituri cît mai mari. În aceste cazuri, pentru a reduce riscurile, băncile fac operațiuni pe termene foarte scurte.

Dar la un moment dat se pot întîlni pe piețe numeroşi astfel de „jucători" : unii, mizînd, de exemplu, pe scăderea cursului dolarului, vînd dolari cumpărînd alte monede considerate mai stabile ; alții, care se așteaptă să crească în mod deosebit o monedă (de exemplu, marca vest-germană, francul elvețian sau lira sterlină), cumpără astfel de monede vînzînd tot dolari. Din această cauză se înregistrează fluctuații însemnate, care pot declanşa un proces în lanț de vînzări şi cumpărări. Se produce astfel o depreciere a dolarului şi o apreciere a celorlalte monede fără vreo justificare economică reală. Asemenea situații apar şi nu pot fi redresate decît prin intervenții masive ale băncilor centrale, care modifică sensul operațiilor de „profit taking".

Pentru exemplificare, menționăm că operatorii care au vîndut dolari pe piața monetară de la Frankfurt-Main în 17 iulie a.c. cu 1810 mărci/1 000 dolari şi i-au răscumpărat în 18 iulie cu 1800 mărci/1 000 dolari au cîştigat 10 mărci la 1 000 dolari, respectiv în 24 de ore echivalentul unei dobînzi de circa 150% pe an.

D.O.

Investiții străine

I. Vlad, Tîrgoviște — Dintre marile regiuni în curs de dezvoltare ale lumii, Asia este cea care deține acum ponderea cea mai ridicată a investițiilor particulare directe în străinătate efectuate de țările capitaliste dezvoltate (vezi graficul). Condițiile în care pătrunde capitalul străin sînt însă în măsură crescîndă reglementate de guvernele țărilor gazdă. Astfel, de pildă, proprietatea străină nu este permisă în nici o țară în curs de dezvoltare din Asia în sectorul unor servicii publice ca apă, gaz, electricitate, în industria de armament, în sectorul căilor ferate şi într-o anumită măsură în cel al telecomunicațiilor. Din ce în ce mai puternic țările în curs de dezvoltare luptă să redobîndească proprietatea asupra resurselor lor naturale. În marea lor majoritate acestea sînt exportate acum în stare brută de marile monopoluri străine care le exploatează. Numai 2,5% din producția de cauciuc a Malaeziei, de pildă, este prelucrată în întreprinderi locale, restul fiind exportat ca atare. Pentru a preveni o situație asemănătoare, guvernul filipinez a instituit o taxă de 8% asupra exporturilor de materii prime, supuse în același timp şi unor restricții cantitative. Pe măsură ce se dezvoltă industria, tot mai multe guverne insistă ca produsele mai complexe (televizoare, frigidere, automobile) asamblate în țările lor să includă o anumită cotă de componente locale de calitate corespunzătoare : Thailanda, de exemplu, urmărește ca participarea întreprinderilor locale să ajungă la 40% în 1980 în cazul automobilelor.

Pe de altă parte, așa cum remarca de curînd o cunoscută revistă britanică, normele severe de protecție a mediului adoptate de un număr crescînd de țări în curs de dezvoltare din Asia fac să devină eronat raționamentul potrivit căruia aceste țări ar consimți să primească fără nici o obiecție activități industriale pe care statele dezvoltate le consideră acum prea poluante.

TOTALUL INVESTIȚIILOR PARTICULARE DIRECTE ALE ȚĂRILOR O.C.D.E. IN ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE (la sfîrşitul anului)

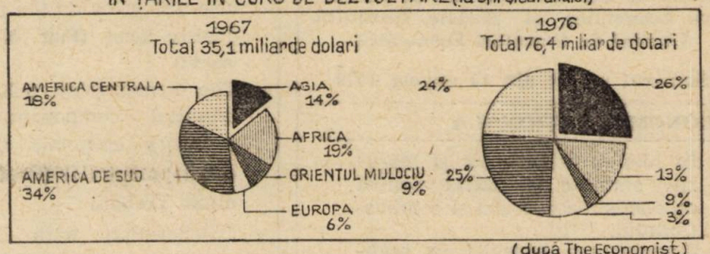

(după The Economist)

Cursuri valutare

Sorin Şerbănescu, București — Cursul principalelor valute occidentale de care întrebați a evoluat în ultimele două decenii aşa cum rezultă din tabelul de mai jos. Datele sînt calculate pe baza mediei cursurilor zilnice ale valutelor respective față de 1 dolar S.U.A.

Dincolo de oscilațiile cursurilor de la un an la altul, din datele tabelului rezultă puternica întărire a yenului japonez, a mărcii vest-germane şi mai ales a francului elvețian în raport cu dolarul, paralel cu deprecierea lirei sterline de la 0,36 lire/1 dolar în 1960 la 0,52 lire/1 dolar anul trecut. Evoluția citată explică sporirea rolului primelor trei monede ca active de rezervă pe plan internațional, paralel cu reducerea relativă a importanței dolarului.

	1960	1965	1970	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Yenul japonez	360	361	358	308	271	292	297	297	268	210
Marca vest-germană	4,17	4,00	3,65	3,19	2,67	2,59	2,46	2,52	2,32	2,01
Lira sterină	0,36	0,36	0,42	0,40	0,41	0,43	0,45	0,56	0,57	0,52
Francul elvețian	4,32	4,33	4,31	3,82	3,17	2,98	2,58	2,50	2,40	1,75

Sursa : Perspectives économiques de l'O.C.D.E., nr. 25, juillet 1978, p. 169.

București : Reuniunea ministerială a „Grupului celor 77"

E. Nichifor, București — Între 15 şi 17 august a.c. se va desfăşura la București, în pregătirea apropiatei Conferințe a Națiunilor Unite pentru știință şi tehnologie în folosul dezvoltării, reuniunea ministerială a Grupului celor 77 organizată în baza unei hotărîri a Grupului adoptată la ultima sesiune a Comitetului pregătitor al conferinței, reuniunea de la București are ca scop să evalueze stadiul pregătirii conferinței, să pună la punct platforma politică cu care se vor prezenta țările în curs de dezvoltare, să definitiveze strategia Grupului celor 77 pentru negocierile cu țările dezvoltate.

Conferința, care se va desfăşura la Viena între 20 şi 31 august, constituie o parte integrantă a eforturilor comunității internaționale pentru instaurarea noii ordini economice internaționale prin adoptarea de decizii, recomandări şi măsuri concrete în vederea folosirii științei şi tehnologiei pentru accelerarea dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare.

Cele 118 țări membre ale Grupului celor 77, între care se numără şi țara noastră, au jucat un rol deosebit de activ în pregătirea conferinței şi elaborarea proiectului Programului de acțiune, principalul document ce va fi adoptat de conferință.

Constituit în anul 1964, Grupul celor 77, este o mişcare de solidaritate şi o formă de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare pentru examinarea problemelor economice internaționale de interes major, pentru elaborarea de propuneri de măsuri vizînd rezolvarea acestor probleme, pentru stabilirea unei poziții unitare şi promovarea acesteia în negocierile cu țările dezvoltate. Activitățile grupului au loc sub forma consultărilor, a reuniunilor la diferite nivele şi a unor întîlniri ad-hoc ale delegațiilor țărilor membre ale grupului participante la diferite reuniuni internaționale sau ale reprezentanților permanenți ai acestor țări pe lîngă unele organizații internaționale (cu sediul la New York, Geneva, Viena, Roma, Paris etc.). Prin activitățile sale Grupul celor 77 urmărește abolirea vechii politici imperialiste de forță şi dictat şi promovarea unei politici noi de respect reciproc, de înțelegere şi conlucrare activă pe baza principiilor şi normelor dreptului internațional.

Promovarea pe plan mondial a poziției şi intereselor legitime ale țărilor în curs de dezvoltare în vederea soluționării durabile a problemelor majore care confruntă omenirea depinde într-o foarte mare măsură de întărirea solidarității şi unității lor de acțiune.

În acest sens, reuniunea de la București este chemată să dea expresie şi să contribuie la întărirea solidarității şi unității de acțiune a tuturor țărilor membre ale Grupului celor 77, de care vor depinde în mare măsură de rezultatele Conferinței de la Viena.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 32 din 10 august 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— În lumina orientărilor și măsurilor stabilite de partid pentru economisirea energiei și combustibilului.

● Economisirea energiei în realizarea și exploatarea construcțiilor — o cerință majoră pentru toți participanții la procesul investițional **(dr. arh. Gheorghe Polizu, dr. ing. Traian Ispas, ing. Vlad Dumitrescu)** 2

● Raționalizarea transporturilor — contribuție valoroasă la reducerea consumurilor energetice **(Anastasie Mănescu)** 5

● Indicatori stimulativi pentru reducerea consumului energetic pe unitatea de venit național **(N. Săvoiu)** 7

STRATEGIA PARTIDULUI DE CONSTRUIRE A VIITORULUI ROMÂNIEI SOCIALISTE — SALTUL REVOLUȚIONAR LA O NOUĂ CALITATE

— **Un vast program în slujba înfloririi patriei**

● Economisirea energiei și resurselor — criteriu fundamental în proiectarea structurilor industriale **(dr. Corneliu Russu)** 8

● Obiective și priorități în industria metalurgică. Modernizarea și ridicarea nivelului calitativ al producției **(ing. Neculai Agachi)** 10

— **35 de ani de impetuos progres economico-social**

● Politica demografică — componentă esențială a dezvoltării economico-sociale (II) **(prof. dr. Vladimir Trebici)** 13

● Cooperarea cu țările în curs de dezvoltare — factor activ de lărgire a participării României la circuitul economic mondial, de afirmare a principiilor noii ordini economice internaționale **(dr. ing. G. Cristea, dr. I. Niță)** 16

— Eficiența economică a extinderii tipizării produselor **(V. Boescu, L. Țintea)** 18

— Cititorii au cuvîntul 20

TEORII ● IDEI

— Unele probleme privind criteriile definirii stadiului de dezvoltare medie **(prof. dr. Ion Trăistaru)** 21

— Îmbogățirea instrumentarului de investigație economică **(acad. Gh. Mihoc, dr. V. Urseanu)** 23

— Școli ● curente ● economiști. Confruntări și tendințe în gîndirea privind dezvoltarea (I) **(dr. Sorica Sava)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Ritmuri de creștere în perspectiva anului 2000 (I) **(Andrei Vela)** 26

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Directions and priorities for the metallurgical industry. Modernise and grow up the production quality level **(Eng. Neculai Agachi)** 10

— The demographic policy — an essential component in the country's economic and social development (II) **(Prof. Dr. Vladimir Trebici)** 13

— Co-operation with developing countries — an active element to extend Romania's participation to the world economic circuit, to express the principles of a new international economic order **(Dr. Eng. G. Cristea, Dr. I. Niță)** 16

— Some aspects concerning the criteria to define the medium development level **(Prof. Dr. Ion Trăistaru)** 21

— Schools ● currents ● economists. Contrasts and trends in the theories of development (I) **(Dr. Sorica Sava)** 24

— Growth rhythms in the view of the year 2000 (I) **(Andrei Vela)** 26

DANS LE NUMÉRO

— Objectifs et priorités dans l'industrie metallurgique. La modernisation et l'élévation du niveau qualitatif de la production **(ing. Neculai Agachi)** 10

— La politique démographique — une composante essentielle du développement économique et social du pays (II) **(prof. dr. Vladimir Trebici)** 13

— La coopération avec les pays en voie de développement — un facteur actif de l'élargissement de la participation de la Roumanie dans le circuit économique mondial, de l'affirmation des principes du nouvel ordre économique international **(dr. ing. G. Cristea, dr. I. Niță)** 16

— Quelques problèmes concernant les critères pour définir le stade de développement moyen **(prof. dr. Ion Trăistaru)** 21

— Ecoles ● courants ● économistes. Confrontations et tendances dans les théories du développement (I) **(dr. Sorica Sava)** 24

— Rythmes de croissance dans la perspective de l'année 2000 (I) **(Andrei Vela)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Цели и приоритеты в металлургической промышленности. Модернизация и повышение качественного уровня производства **(инж. Некулай Агаки)** 10

— Демографическая политика — основная часть социально-экономического развития страны (II) **(проф. др. Владимир Требич)** .. 13

номического развития страны

— Кооперирование с развивающими странами — активный фактор расширения участия Румынии в мировом экономическом обороте, утверждения принципов нового экономического международного порядка **(др. инж. Г. Кристя, др. И. Ницэ)**

— Некоторые вопросы относительно критерий определения стадии среднего развития **(проф. др. Ион Трэйстару)** 21

— Школы. Течения. Экономисты. Сопоставления и тенденции в теориях развития (I) **(др. Сорика Сава)** 24

— Темпы роста в перспективе года 2000 (I) **(Андрей Вела)** 26

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București. Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

Odată cu venirea sezonului cald

în magazinele comerțului de stat a sosit un bogat și variat sortiment de articole de îmbrăcăminte, printre ele remarcînd : rochiile, fustele, compleurile, bluzele, jachetele, cu croială lejeră, gulere mici, talii culisante ; pantofii comozi, cu vîrf alungit și toc subțire, precum și multe alte piese vestimentare, executate conform ultimelor tendințe ale modei actuale.

O VACANȚĂ PLĂCUTĂ... LA UNITĂȚILE TURISTICE ALE COOPERAȚIEI DE CONSUM

COOP

În orice anotimp puteți vizita :

Hotelul „Agnita" din orașul Agnita, jud. Sibiu, pe șoseaua Sibiu — Agnita — Sighișoara ; hotelul dispune de camere elegante cu încălzire centrală și un restaurant.

1979 AUG 18

In fotografie : Cabana „Fîntînița Haiducului

Cabana „Fintinița Haiducului" din județul Sibiu se află în apropiere de Avrig, pe șoseaua București — Sibiu, nu departe de intersecția cu șoseaua care coboară pe Valea Oltului, în apropierea pădurii Bradului. Unitatea are locuri de cazare în camere și căsuțe tip camping. Restaurantul, cu o capacitate de peste 400 locuri la mese oferă în permanență gustoase preparate culinare. Tel. 1 91 64 of. Avrig.

Hanul „Prundul Birgăului" **este o nouă unitate a cooperației de consum din județul Bistrița-Năsăud. Hanul este amplasat pe șoseaua națională Bistrița — Vatra Dornei (DN 17, km 20 de la Bistrița) și dispune de camere cu încălzire centrală și restaurant. Pentru reținerea locurilor se poate telefona la Oficiul Prundul Birgăului.**

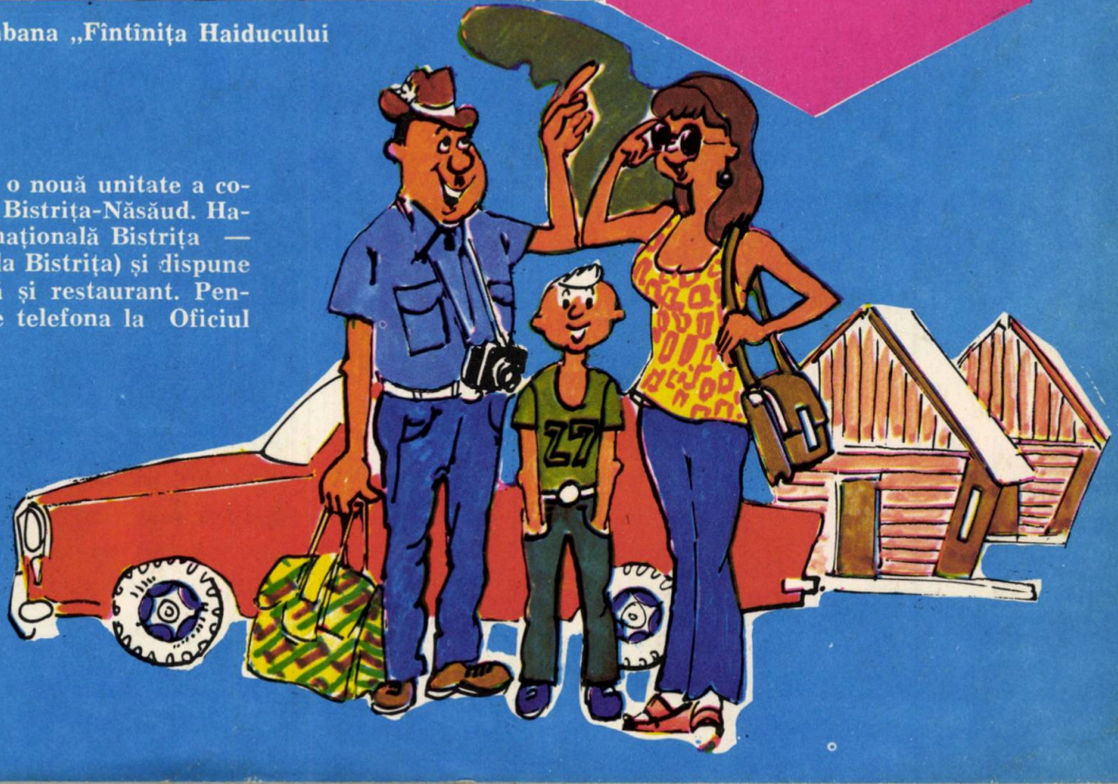

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

35 DE ANI DE IMPETUOS PROGRES ECONOMICO-SOCIAL

Numărul 33 ● Vineri 17 august 1979

Un moment însemnat în dezvoltarea fructuoasei colaborări româno-siriene

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE ÎN SIRIA A PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU ȘI A TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU

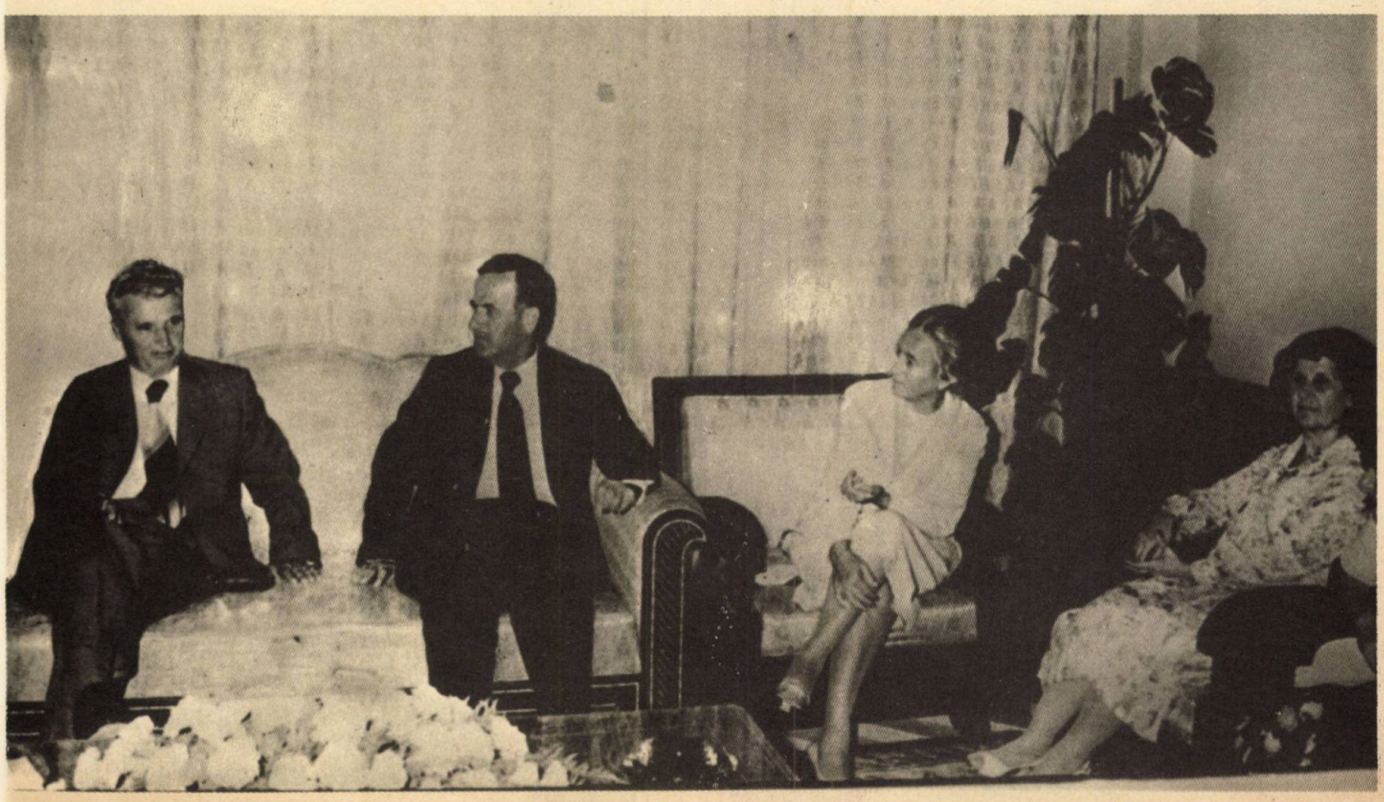

D 646

1979 AUG 22

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

SOLUȚII MODERNE DE AMBALARE, MANIPULARE ȘI DEPOZITARE A MĂRFURILOR

OBIECTIV: ECONOMII

- **materiale**
- **energie**
- **manoperă**

ÎNDEPLINIREA OBIECTIVELOR prevăzute în **proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R.**, în legătură cu **creșterea eficienței întregii activități economice, reducerea consumurilor materiale** și energetice, **de muncă socială** pune în fața ramurilor producătoare, a transporturilor, a sistemului de aprovizionare tehnico-materială **sarcini calitativ noi în domeniul ambalării, manipulării, transportului și depozitării materiilor prime, materialelor, semifabricatelor și produselor finite.**

Mare consumator de resurse și neproducător de valori materiale, acest domeniu se pretează la ample raționalizări, după cum au demonstrat-o o serie de măsuri introduse programat, în ultimii ani, pe baza indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** Cîmpul de inovare, de modernizare, de eficientizare este, în continuare, larg deschis, iar trecerea de la rezolvări ocazionale, de mic detaliu la soluții cu suport științific, folosind modelarea matematică, analiza valorii, cercetarea multidisciplinară este de natură să producă spectaculoase revoluționări de concepție, materializate în economii uriașe.

Grupajul de articole și informații din acest număr, realizat cu concursul unor specialiști din Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și din Secția de studii și cercetări pentru manipulare și ambalare (din cadrul acestui minister), exemplifică o asemenea tendință și efectele economice, omologate sau previzibile. Sperăm ca el să trezească cititorilor cu preocupări în acest domeniu interesul atît pentru preluarea realizărilor respective, cît și pentru propria emisie de idei noi.

REDUCEREA CONSUMURILOR DE RESURSE prin utilizarea modelării matematice în alegerea și dimensionarea ambalajelor

AMBALAJELE ȘI AMBALAREA, componente asociate producției de bunuri și mari consumatoare de resurse, pot fi supuse acțiunii de reducere a consumurilor prin **utilizarea rațională atît a relației ambalaje-produs ambalat, cît și a resurselor incluse în ambalaj, considerat ca produs finit.** Rezultă de aici necesitatea ca de fiecare dată cînd se proiectează un produs nou sau se reproiectează unul existent, să fie luate în considerație ambalajul și ambalarea, întrucît mici modificări aduse produsului de ambalat, sau instalațiilor, sau procesului tehnologic, pot duce la eliberarea unor însemnate cantități de resurse.

REZERVE PENTRU ECONOMII DE ZECI DE MILIOANE

Se cuvin amintite în acest sens unele rezultate ale studiului finanțat de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și realizat de S.S.C.A.M., avînd ca obiectiv stabilirea căilor de reducere a consumurilor de ambalaje și materiale de ambalare, prin **utilizarea metodelor matematice și a tehnicii de calcul în alegerea și dimensionarea optimă a ambalajelor.** Astfel, s-a evidențiat posibilitatea de a se obține economii (cifrele fiind raportate la structura și nivelul producției pe anul 1977) de :

- **circa 200 mii lei/an** la întreprinderile de morărit și panificație din Timișoara și Ploiești, prin redimensionarea ambalajului de desfacere la cutiile pentru macaroane de 0,500 kg și 0,250 kg, avînd ca efect reducerea consumului de carton duplex (la ambalajul de desfacere) și a necesarului de lăzi de transport (datorită utilizării judicioase a capacității acestora) ; implicit, se diminuează și costul aferent operațiilor de ambalare, manipulare și transport ;

- **circa 7 milioane lei/an** la întreprinderile de detergenți din Timișoara, Ploiești și Galați, prin redimensionarea ambalajelor de desfacere și transport pentru detergenți granule. La aceasta se adaugă economia realizabilă la necesarul de palete fizice și, implicit, cea aferentă operațiilor de ambalare colectivă, manipulare și transport. Costul modificărilor implicate de noile dimensiuni a fost estimat la circa

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 33, 1979

2 milioane lei. Soluțiile propuse au ca efect reducerea în medie cu 7% a costului materialelor de ambalare, procent care poate fi încă mărit prin îmbunătățirea coeficientului de utilizare a capacității ambalajului de desfacere, eventual prin trecerea la sistemul de ambalare „pe volum" ;

● **circa 20 milioane lei/an** la consumul de tablă cositorită pentru conserve în cutii cu secțiune circulară, prin îmbunătățirea raportului dintre înălțime și diametru, precum și prin introducerea diametrelor 63 mm și 84 mm (prevăzute de ISC 1361-74, însă inexistente în STAS 1687/2-75). Valoarea raportului amintit se plasa în vecinătatea lui 1,4 (pentru dimensiunile exterioare) — față de valoarea 1,61, care asigură un grad estetic maxim — datorită unor elemente de ordin constructiv și tehnologic. Folosirea diametrelor reduse are ca efect diminuarea presiunilor exercitate în procesul tehnologic pe capace, acestea putînd fi, deci, realizate din tablă mai subțire. Costul modificărilor implicate de noile dimensiuni a fost estimat la circa 10 milioane de lei, incluzînd și cheltuielile pentru reproiectare și experimentare. Dată fiind însă complexitatea domeniului, se impune aprofundarea studiului inițial.

Din exemplele prezentate se observă că numai cu o mică parte din valoarea economiilor realizabile se acoperă costul absorbit de cercetare-proiectare și de modificările cerute în fabricație.

(Trebuie menționat însă că, din motive în mare parte subiective, aplicarea unora din rezultatele cercetării este întîrziată sau respinsă de către beneficiarii potențiali.)

Studiul a relevat unele aspecte de principiu, din care rezultă ca necesare :

— **cunoașterea consumului minim constructiv pentru fiecare ambalaj,** ceea ce permite cunoașterea consumului suplimentar impus de eventualele restricții (precum și de fiecare restricție în parte) ;

— **includerea în ambalaj a unei cantități minime de material** (cu condiția păstrării neschimbate a costului ambalării). Chiar dacă printr-o astfel de croire rezultă șraifuri ce nu pot fi utilizate la confecționarea altor ambalaje, ele pot fi colectate și expediate la retopire — pe cînd dacă se consumă material mai mult decît minimul necesar, în special în cazul ambalajelor de desfacere și al celor pentru export, aceste cantități se pierd ;

— **asigurarea unei anumite rezerve** de dotare cu utilaje, tehnologie, studii etc., **și pentru ambalaje numai potențial utilizabile ;** în funcție de conjunctură, o astfel de rezervă permite trecerea în timp scurt de la un sistem la altul.

ETAPE ÎN ALEGEREA UNUI AMBALAJ OPTIM

● Pentru un produs dat, un ambalaj este definit dacă s-a precizat tipul său constructiv. În principiu, faza de analiză a posibilităților de ambalare a produsului se încheie cu alcătuirea unei **liste de variante alternative,** pentru fiecare precizîndu-se materialele din care urmează a fi confecționată și formatele acestor materiale, tipurile de execuție posibile, tehnicile de ambalare etc. Pentru fiecare tip constructiv va rezulta un număr de variante, în funcție de elementele luate în considerație. Acesta este primul pas în procesul de căutare a soluției optime de ambalare.

● Pasul al doilea constă în **aflarea minimului constructiv și dimensionarea optimă a fiecărei variante,** ținînd seama de restricțiile impuse de formatele materialelor, tipul execuției, tehnologiile de ambalare, transport, manipulare etc. Fiecărei variante îi corespunde o problemă de optimizare care este, în general, neliniară. Cum fiecare astfel de problemă are specificul său, în funcție de tipul constructiv al ambalajului și de restricțiile considerate, vom ilustra mai jos principiile de formulare în cazul unui exemplu concret, analizat în studiul menționat.

● Al treilea pas (care în unele cazuri poate lipsi) constă în **experimentarea fiecărei variante minimizate** la pasul anterior, estimîndu-se valoarea pierderilor prin degradarea ambalajului, **pentru a determina punctul critic începînd de la care costul creșterii gradului de siguranță depășește valoarea pierderilor prin degradare.**

● Al patrulea și ultimul pas constă în **alegerea soluției** optime de ambalare. Modelul liniar respectiv, pornind de la cantitatea de produs, de la variantele de ambalaje optimizate (la pasul doi), de la capacitățile corespunzătoare, indică soluția admisibilă — adică aceea care satisface cu un cost minim (putînd include și pierderile prin degradare) următoarele grupe de condiții (restricții ale problemei) : (1) întreaga cantitate să fie ambalată ; (2) restricții de materiale, de tehnologie, de forță de muncă, financiare etc. ; (3) eventual, restricții de structură, reprezentînd legături sau relații între componentele soluției ; (4) restricții de nenegativitate sau/și de mărginire. Pentru rezolvarea modelului de programare liniară se dispune de pachete de programe care furnizează soluția optimă de ambalare și permit studierea valorii minime a sensibilității funcției criteriu în vecinătatea soluției optime.

IDEI PENTRU DISPOZITIVE DE MICĂ MECANIZARE

PLATFORMĂ-ELEVATOR MOBILĂ

Dispozitivul (1) constă dintr-o platformă ce poate fi ridicată sau coborîtă cu ajutorul unei pompe hidraulice acționate manual printr-un levier, care comandă modificarea unghiului dintre picioarele de susținere, tip foarfece. Cadrul de bază este prevăzut cu roți de rulare, dintre care cele din față orientabile prin intermediul proțapului de tractare. Platforma poate servi la trecerea transpaletei cu marfă de pe rampa depozitului în mijlocul de transport (2) ; la transbordarea mărfurilor la nivele diferite — de pildă, de pe o bandă cu role pe alta, aflată mai jos (3) ; la așezarea mărfurilor în rafturi (4) — în care caz manipulantul lucrează de pe platforma prevăzută cu grilaj de protecție ; la transporturi ușoare în interiorul depozitelor și al secțiilor de producție etc.

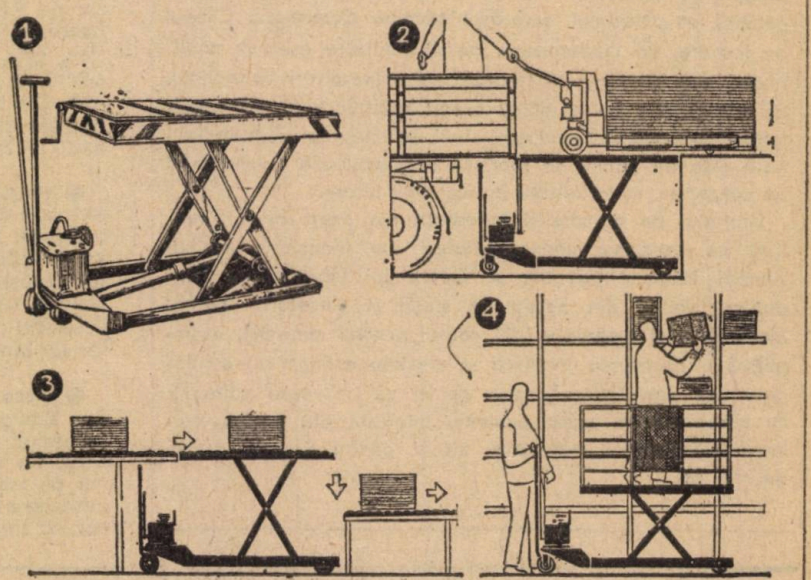

EXEMPLU ILUSTRATIV

Considerăm ambalajul de desfacere pentru detergenți granule de la F.D.-Timișoara : cutie pliantă, cu margine de lipire de-a lungul înălțimii și cu capace suprapuse (grad de suprapunere 100%), confecționată din carton duplex format bobină cu lățimea D. Consumul constructiv este dat de cantitatea de material inclus în ambalaj. Cum consumul constructiv diferă de arta desfășuratei cutiei printr-un factor constant, aflarea consumului minim constructiv se reduce la aflarea ariei minime a desfășuratei. Notînd cu a, V, x, y și z respectiv lățimea marginii de lipire, volumul, lățimea, lungimea și înălțimea cutiei, aflarea minimului constructiv constă în rezolvarea problemei de optimizare neliniară

$$S = (2x + 2y + a + b)(z + 2x) \text{ tinde spre minim}$$
$$xyz = V$$

în care b este grosimea cartonului. Va fi utilă mai departe notația : $L = 2x + 2y + a + b$, $B = z + 2x$. Dimensiunile x^0, y^0, z^0 pentru care S ia valoarea minimă S^0 sînt dimensiunile optime care dau consumul minim constructiv. Pentru dimensionarea optimă a cutiei trebuie luate însă în considerație condițiile impuse, exprimate ca restricții, și anume:

1) **restricții la confecție.** Trebuie precizate variantele posibile de plasare a desfășuratei cutiei pe banda de carton. Mașina utilizată impune plasarea uniformă pe direcția lățimii bobinei a una, două sau mai multe desfășurate. Sînt posibile două moduri : cu latura L pe direcția lățimii, sau cu latura B. Notînd cu u numărul de așezări în primul caz și cu v în cel de-al doilea, se obțin două restricții alternative : $u(2x + 2y + a + b) = D - 2\,2d$; sau $v(z + 2x) = D - 2d$, în care d este lățimea marginii de tragere ;

2) **restricții la ambalare.** În general, acestea sînt limite de reglaj ;

3) **restricții impuse de ambalarea colectivă și (sau) restricții impuse de transport.** Mașina de ambalare colectivă cere dispunerea uniformă a ambalajului individual în cel de transport. Din motive de rezistență (menținerea unui grad de siguranță satisfăcător), se cere ca înălțimea ambalajului individual să fie paralelă cu înălțimea lăzii de transport. Ținînd seama de această cerință sînt posibile două moduri de așezare : cu latura de lungime x, sau cu latura de lungime y pe direcția lungimii ambalajului de transport. În funcție de aceste două alternative (formulate ca restricții), de lățimea și înălțimea ambalajului de transport, se calculează numărul de cuprinderi ale dimensiunilor ambalajului individual în cele corespunzătoare ale ambalajului colectiv, avînd în vedere toleranțele impuse de deformarea cutiilor pline. Dacă ambalajul colectiv se consideră dat, trecem la următorul grup de restricții — altfel se pun probleme similare celor de la punctul 1) pentru croire, dimensiunile corespunzătoare urmînd a fi corelate cu cele ale formelor de transport utilizabile (sau cu ale unității de încărcătură) ;

4) **restricții impuse de manipulare.** De regulă se limitează greutatea ambalajului colectiv sau a unității de încărcătură.

Oprindu-se aici cu formularea de restricții, rezultă în total patru probleme, corespunzînd celor patru combinații posibile ale alternativelor. Soluția care dă dimensionarea optimă va fi una din soluțiile celor patru probleme. În acest moment, o analiză a sensibilității valorii funcției criteriu în vecinătatea soluției optime va furniza informații în vederea reducerii valorii minime. În acest sens, de exemplu, dacă în soluția optimă unele limite de reglaj sînt atinse (adică restricțiile corespunzătoare sînt saturate) se pune problema unor eventuale modificări ale mașinilor pînă la obținerea punctului de echilibru economic, păstrînd nemodificate intensitățile celorlalte resurse. Abia în urma unei astfel de analize se poate obține un ambalaj optim (bineînțeles, numai din punctul de vedere al ansamblului restricțiilor considerate).

Cele precizate în acest exemplu sînt, în principiu, valabile pentru orice produs și orice tip de ambalaj. Ceea ce diferă este numai forma restricțiilor și a criteriului utilizat.

D. BUSUIOC

Containere flexibile pentru produse pulverulente

Un sistem larg utilizat în țările dezvoltate la ambalarea, manipularea, depozitatea și expediția produselor pulverulente (dar și pentru semifluide și fluide) îl constituie **containerele flexibile.**

Containerele flexibile pentru produse pulverulente pot fi confecționate din țesături stratificate, nestratificate, impregnate sau cauciucate, materiale sintetice impregnate cu cauciuc sau materiale plastice rezistente la acțiunea diverșilor agenți chimici, atmosferici etc.

Introducerea lor s-a dovedit un auxiliar de raționalizare eficient, realizîndu-se noi sisteme de manipulare, transport și depozitare. În aceste mijloace se pot ambala, manipula, transporta și depozita : var nestins în granule, praf de sudură, făină de cuarț, furaje, lapte praf, sare, ipsos, oxid de zinc, nisip, ciment pietriș mărgăritar, negru de fum, polietilenă granule etc. De asemenea, se pot transporta materiale lichite ca : hidrocarburi, uleiuri, vin, alcool, acizi și altele.

Materialele transportate în containere flexibile trebuie să prezinte următoarele proprietăți :

IDEI PENTRU DISPOZITIVE DE MICĂ MECANIZARE

DISPOZITIVE AUXILIARE PENTRU PALETE

Paleta clasică de lemn își poate lărgi domeniul de utilizare prin folosirea unor dispozitive auxiliare, destinate menținerii diferitelor încărcături în timpul manipulării, transportului și depozitării : 1 — asigurarea mărfii (de pildă, saci) pe paletă cu ajutorul unor bride întinse cu cîrlige speciale. 2 — paletă cu rame suprapozabile, care realizează pereți de înălțimea dorită ; 3 — asigurarea pachetelor pe paletă cu ajutorul colțarelor de protecție (a) și al bridelor cu „uiță" (b) ; țeserea (dispunerea alternată a rîndurilor de pachete) mărește stabilitatea încărcăturii. 4, 5, 6 — diverse tipuri de palete cu montanți.

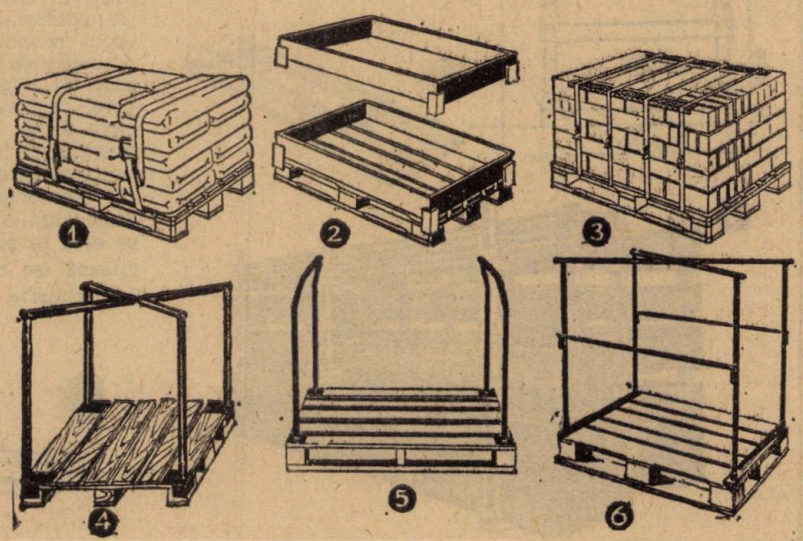

— insensibilitate la acțiuni mecanice (prin șoc, precum și prin stivuire) în timpul transportului, transbordării sau depozitării ;

— să nu prezinte muchii ascuțite sau colțuri care pot provoca, în timpul transportului, transbordării sau depozitării, deteriorarea sau uzura prematură a materialului din care este confecționat containerul ;

— să fie plastice, pentru a permite încărcarea containerului, fără schimbarea formei lui stabilite ;

— să nu provoace reacții chimice asupra țesăturii sau a părților metalice acoperitoare.

Remarcăm că în general, materialele pulverulente transportate în containere flexibile se caracterizează prin higroscopicitate și greutate specifică mare.

ELEMENTE ALE EXPERIENȚEI DIN ALTE ȚARI

● **R. P. Polonă.** O parte importantă din producția planificată de containere flexibile este destinată industriei lianților. Evoluția prevăzută a volumului de produse ambalate și transportate în acest mod (mii tone, în 1976, respectiv 1980) este următoarea : ciment 290—755 ; amendamente calcaroase 150—960 ; var stins 100—350 ; var măcinat 10—150 ; ipsos 20—60. Anul viitor se va ajunge, deci, la un total de 2,275 mil. tone. Utilizarea acestui sistem se bazează pe o amplă cercetare efectuată de către Institutul de organizare și mecanizare a construcțiilor. Se utilizează 4 tipuri de țesături :

1 — Galanyl (extensibilitate 18%; rezistență bună la rupere, nesatisfăcătoare la oboseală ; ușoară permeabilitate la apă) ;

2 — PT 1646/1 (extensibilitate 20% ; rezistență bună la rupere și oboseală ; impermeabilă) ;

3 — PT 1647/1 (extensibilitate 5% ; rezistență bună la oboseală, nesatisfăcătoare la rupere ; impermeabilă) ;

4 — țesături întărite (extensibilitate 2% ; rezistență bună la rupere și oboseală ; impermeabilă).

Caracteristicile containerelor flexibile realizate din aceste țesături sînt : (1) capacitate 1,9 mc, greutate proprie 20,6 kg, timp de golire 3,5 min ; (2) 1,9 mc, 19,9 kg, 2,0 min ; (3) 2,4 mc, 21,3 kg, 3,0 min ; (4) 1,0 mc, 19,9 kg, 0,5 min.

● **R.D. Germană.** Uniunea industriei inului produce :

— containere flexibile din țesătură tricot din fire poliamidice avînd aplicat pe ambele părți cîte un strat de PVC :

— pentru produse de mare densitate (operații de transport, transvazare, depozitare cu sau fără paletă), în următoarele tipuri : FB 4 — sarcină utilă 1000 kg, volum 0,4 mc. diametrul cilindrului 860 mm, greutate proprie 9 kg ; FB 8 — 1600 kg, 0,75 mc, 1000 mm, 11 kg ; FB 10 — 1600 kg, 1,8 mc, 1300 mm, 13 kg ;

— pentru mărfuri în vrac (pulverulente, fulgi, granule, viscoase), în următoarele tipuri : FB 18 — respectiv 2000 kg, 1,8 mc, 1300 mm, 19 kg ; FB 23 — 2000 kg, 2,3 mc, 1300 mm, 21 kg.

● **R.F. Germania.** Containerele flexibile s-au dovedit deosebit de eficiente sub raport economic. Dintr-un studiu rezultă că pentru o încărcătură de 1500 kg, costurile comparative ale ambalajelor pierdute și alte containerelor flexibile (la care se asigură minimum 100 de circuite), în DM, sînt : ambalaj pierdut 45,00 :0 ; cheltuieli pentru umplere 27,00:3,60 ; cheltuieli pentru încărcare 3,75:3,15 ; cheltuieli pentru transport 69,55:67,35 ; cheltuieli pentru descărcare 2,70:1,65 ; cheltuieli pentru golire 13,50:3,00 ; transportul retur al containerului gol 0 : 4,10 ; amortizare 0:7,50. Re-

IDEI PENTRU DISPOZITIVE DE MICĂ MECANIZARE

PRACTICABILE PENTRU PROFILE LUNGI

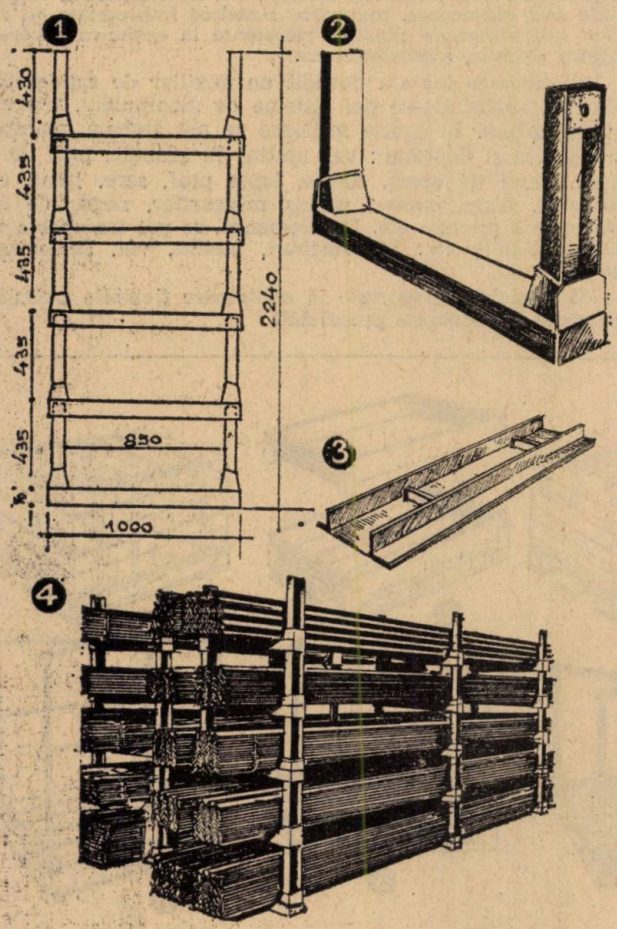

O utilizare rațională a spațiului la depozitarea pe înălțime a pieselor de secțiune mică și cu lungimi mari, cum sînt profilele lungi, se poate obține prin folosirea practicabilelor **(1)**, care asigură totodată o sortare rațională și reducerea manipulărilor. Practicabilul **(2)** este realizat din traversă U de 140×60×7 mm (în cazul unor sarcini mai reduse, cum sînt țevile din PVC, se pot folosi profile tip Întreprinderea metalurgică Iași, de 120×60×4 sau 80×60×4 mm și 2 montanți U 100×50×6 (respectiv 80×60×4), sudați și ranforsați cu gusee de 4 mm ; montanții unui practicabil intră în traversa altuia, realizîndu-se un ansamblu robust și nedeformabil pentru diferite înălțimi de depozitare. În cazul rezemării pe un sol insuficient de rezistent, pentru repartizarea sarcinii se folosește un suport de 300×1000×6 mm **(3)**. Figura **(4)** prezintă stocarea cornierelor pe 5 nivele, reprezentînd o sarcină de 60 t pe o suprafață de circa 6 mp. Manipularea profilelor se realizează cu ajutorul macaralei cu palonier sau al autoîncărcătorului. Un alt tip de practicabil pentru laminate și alte încărcături lungi, de asemenea suprapozabil, este prezentat în figura (5) ; dimensiunile și secțiunea elementelor din care se realizează se aleg în funcție de caracteristicile mărfurilor ce se depozitează (se recomandă vopsirea acestor practicabile în culori diferite, după sarcina lor portantă).

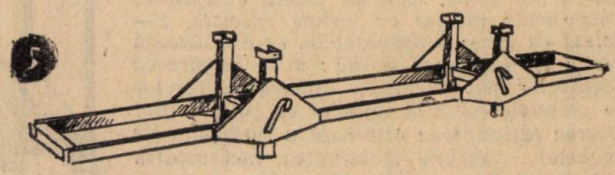

zultă, deci, o reducere totală a costurilor de ambalare, încărcare, transport și descărcare a sarcinii de 1500 kg, de 44%.

UN ÎNCEPUT ÎN APLICAREA SISTEMULUI LA NOI

Se estimează că și în țara noastră aplicarea acestui sistem de ambalare, transport și depozitare, în industriile care realizează produse pulverulente sau granulare, va aduce economii considerabile, prin reducerea consumului de materiale și manoperă.

O experimentare este în curs la Întreprinderea de foraje București. Aceasta folosește, la lucrările pe care le execută, cantități importante de materiale pulverulente: ciment, trass, bentonită, barită, humă, pietriș, nisip ș.a., care de la diferiți furnizori sînt transportate, direct sau prin depozitul central din București, la numeroasele loturi și puncte de lucru din țară, fiind ambalate în saci de hîrtie sau de polietilenă. Sistemul implică un mare consum de materiale energointensive, întrucît sacii nu mai pot fi recuperați. De asemenea, manipulările succesive făcîndu-se manual, sac cu sac, solicită efort fizic greu și influențează negativ productivitatea muncii.

Un studiu de principiu și încercările făcute au demonstrat utilitatea folosirii la această unitate a containerelor flexibile pliabile, pentru ambalarea, manipularea, depozitarea temporară și expediția produselor pulverulente.

Containerele sînt confecționate la Combinatul de articole tehnice din cauciuc — Pitești, din țesături și fibre poliesterice, cauciucate. Se produc mai multe tipuri cu capacitate de 0,25 — 0,75, 1,00 — 1,50 — 2,00 — 3,00 mc, în funcție de produsul pulverulent ce trebuie ambalat și de cantitatea optimă de transport (încărcătura variază între 500 și 4000 kg).

Containerele se încarcă pe la partea superioară, printr-o gură tip valvă și se descarcă printr-un orificiu situat la partea inferioară.

AVANTAJE

Cu prilejul experimentării s-au evidențiat multiple avantaje ale containerelor flexibile din fibre poliesterice, cauciucate:

— sînt ignifuge și hidrofuge, ceea ce permite utilizarea lor în orice condiții atmosferice, fără a periclita integritatea și caracteristicile tehnice ale produselor ambalate;

— se refolosesc la peste 100 de circuite, aducînd mari economii de hîrtie și polietilenă;

— permit și chiar implică un înalt grad de mecanizare a operațiilor de umplere, manipulare, transport, depozitare și descărcare, eliminînd munca manuală;

— pot fi depozitate pe suprafețe reduse, chiar în aer liber, fără amenajări costisitoare;

— reduc durata operațiilor de încărcare — descărcare — depozitare;

— exclud pierderile de produse;

— în stare goală și pliate ocupă un spațiu foarte redus (circa 3% din volumul lor în stare încărcată);

— returnare lesnicioasă de la consumator la furnizor.

Calculele de eficiență economică arată o reducere a cheltuielilor pe tona de material, în comparație cu ambalarea în saci, de 71% la ciment, 77% la chimicale, 68% la nisip ș.a.

Este necesar ca printr-o strînsă colaborare între producătorii și utilizatorii de materiale — și cu concursul combinatului piteștean — să se dezvolte rapid utilizarea containerelor flexibile, valorificîndu-se cît mai larg eficiența pe care ele o prezintă.

Vasile NEACȘU

O tehnologie avansată în sistemul de expediere a îngrășămintelor chimice

Îngrășămintele chimice se numără printre produsele românești tot mai mult solicitate la export. Volumul important al livrărilor impune o mecanizare avansată a operațiilor de manipulare, încărcare, descărcare, transport și depozitare.

Pentru modernizarea sistemului de expediere, S.S.C.A.M. a studiat posibilitatea introducerii, la combinatele producătoare, a dispozitivelor de încărcare a îngrășămintelor în mijloacele de transport, prin paletizare, parchetizare cu înslinguire, containerizare și transcontainerizare.

SLINGUL: SOLUȚII CLASICE ȘI O CREAȚIE ORIGINALĂ ROMÂNEASCĂ

Descărcarea mecanizată a vagoanelor și încărcarea mecanizată a navelor presupun folosirea unor mijloace de grupare a produselor în unități de încărcătură. Un astfel de echipament modern îl constituie **„slingul"** (sling = chingă, în limba engleză), o rețea confecționată din chingi țesute din fibre sintetice sau alte materiale. Slingurile permit: constituirea unităților de încărcătură cu produse în stare diferită (pulverulente, granulare), ambalate în diverse moduri (saci, cutii etc.); manipularea mecanizată a unităților de încărcătură; încărcarea-descărcarea mecanizată a vagoanelor C.F. și a altor mijloace de transport (trailere, remorci etc.); modularea (în vederea folosirii rationale, la maximum a capacității mijlocului de transport); încărcarea mecanizată a navelor cu unități de încărcătură (cu una, două sau patru unități de încărcătură concomitent). Ca urmare, pe lîngă **creșterea productivității muncii**, se obțin

IDEI PENTRU DISPOZITIVE DE MICĂ MECANIZARE

DISPOZITIVE DE PRINDERE ȘI RIDICARE

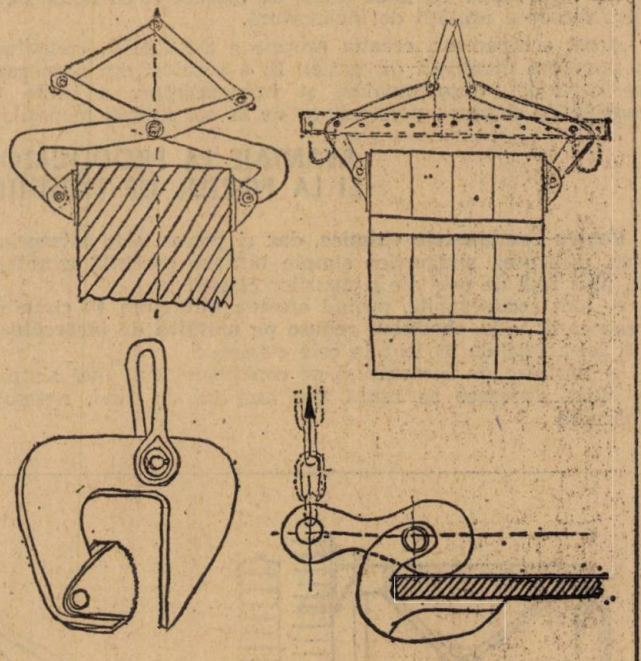

1 — dispozitiv de prindere și ridicare a lăzilor, compus dintr-o traversă (cu orificii pentru reglarea deschiderii de prindere) și leviere articulate, prevăzute la partea inferioară cu fălci de asemenea articulate și avînd suprafața zimțată, pentru a asigura o bună aderență; strîngerea lănzii are loc concomitent cu începerea mișcării de ridicare a sarcinii. **2** — clește cu articulații multiple pentru ridicarea materialelor cu forme regulate sau ambalate în lăzi (cutii) rigide. **3** — dispozitiv sistem „Goliath" pentru prinderea și ridicarea tablelor groase depozitate vertical. **4** — dispozitiv de prindere a tablelor groase depozitate orizontal.

sporirea gradului de folosire a mijloacelor de transport și a capacității macaralelor de cheu, reducerea timpului de staționare a navelor în port (deci, a contrastaliilor).

Există mai multe tipuri constructive de slinguri, cu diverse capacități nominale, grupate în două categorii :

— **slinguri clasice,** cu capacitatea variind de la cîteva sute de kilograme la două tone ;

— **slinguri simple** (mono și bifilare), cu capacitatea de 1000 kg.

Slingul clasic are (desfăcut) forma unui trifoi cu patru foi, avînd la mijloc, ca bază, un patrulater confecționat dintr-o bucată continuă de chingă. Este prevăzut cu patru urechi de agățare. Unitatea de încărcătură se constituie după sistemul „țesut" (două rînduri consecutive nu se așază la fel, ci opuse, aranjamentul fiind simetric pentru rîndurile pare și cele impare).

Avantajele slingurilor clasice, care le permit să fie folosite și în alte ramuri ale economiei naționale, sînt: se simplifică operațiile de manipulare, depozitare și încărcare ; se reduce timpul de lucru pe operație ; se diminuează riscul de deteriorare a sacilor încărcați cu produse. Apar însă și unele dezavantaje, printre care : este necesară muncă manuală la constituirea unității de încărcătură ; necesită investiții pentru dotări cu utilaje la încărcarea vagoanelor și pentru spații tehnologice suplimentare.

Pentru eliminarea acestor dezavantaje și pentru stabilirea unor soluții care să permită constituirea unităților de încărcătură direct în vagonul de tip Fods, **S.S.C.A.M. a conceput și proiectat mai multe tipuri de slinguri simple, recuperabile,** mono și bifilare.

Slingurile simple bifilare, de formă ovală, confecționate dintr-o singură bucată continuă, au o chingă de distanțare (baza) la mijloc și o chingă de strîngere cusută independent în „y", prevăzute cu inele duble de blocare și cu două inele de ridicare a unității de încărcătură.

Acest echipament, creația proprie a S.S.C.A.M., constituie o premieră mondială (invenție). El a rezultat din numeroase cercetări, experimentări și îmbunătățirea a peste 10 modele de slinguri, pornindu-se de la cel simplu monofilar.

AVANTAJE LA PRODUCĂTOR ȘI LA PORTUL DE EXPEDIȚIE

Pentru combinatele chimice, dar și pentru alte întreprinderi utilizarea slingurilor simple bifilare prezintă avantaje în plus față de cele ale slingurilor clasice :

— sînt recuperabile, putînd efectua minimum 10 circuite, ceea ce duce la **cheltuieli reduse pe unitatea de încărcătură** (21 lei/t, față de 33 lei/t la cele clasice) ;

— unitatea de încărcătură se constituie mult mai simplu și ușor, deoarece se așază trei saci pe un rînd, nețesuți (paralel) ;

— la încărcarea vagoanelor descoperite nu sînt necesare utilaje speciale (macarale, grinzi rulante etc.). Acest avantaj este esențial pentru combinatele chimice, avînd în vedere că : **nu e nevoie de investiții suplimentare ;** se folosesc mașinile de încărcat vagoane, deja existente ; crește productivitatea muncii la constituirea unității de încărcătură ; nu este afectat cu nimic actualul sistem de expediere pe care-l folosesc combinatele ;

— modularea vagonului de tip Fods cu unități de încărcătură este perfectă atît pe lungime, pe lățime, cît și pe înălțime, crescînd gradul de folosire a capacității vagonului, de la 51 t (în cazul slingurilor clasice) la 58 t — deci, **reducerea numărului necesar de vagoane pentru transportul aceleiași cantități de îngrășăminte ;**

— se elimină complet folosirea paletelor de uz general la încărcarea vagoanelor ;

— numărul de operații cu unități de încărcătură se reduce la 4, în comparație cu 7 operații în cazul slingurilor clasice.

În port, la descărcarea vagoanelor, slingul bifilar prezintă următoarele avantaje față de situația actuală :

— reducerea timpului de descărcare a vagoanelor de la 3 ore 20 minute la 2 ore 10 minute/vagon, deci micșorarea duratei de imobilizare a acestora ;

— reducerea formației de lucru la descărcare de la 6 muncitori la 1 muncitor/vagon și eliminarea completă a efortului fizic al muncitorilor portuari (docheri) ;

— ridicarea gradului de folosire a capacității macaralelor de cheu, prin posibilitatea descărcării concomitente a 2 sau 4 unități de încărcătură ;

— eliminarea completă, la descărcarea vagoanelor, a folosirii paletelor portuare (care sînt astfel eliberate pentru alte tipuri de produse) ;

— reducerea timpului de încărcare a navelor cu unități de încărcătură în slinguri, deci evitarea plății de contrastalii.

Calculele făcute în urma experimentărilor au arătat că **productivitatea muncii pe muncitor în port a crescut de la 1,3 t/h la 3,3 t/h.**

Avînd în vedere rezultatele obținute în urma experimentărilor, avantajele ce rezultă pentru combinatele chimice și pentru portul Constanța prin introducerea acestui sistem modern de manipulare, precum și concluziile desprinse din încărcarea-descărcarea unui tren cu peste 1000 tone nete de îngrășăminte chimice de la „Azomureș", **Ministerul Industriei Chimice a luat hotărîrea să generalizeze imediat utilizarea slingurilor simple bifilare, de tip recuperabil,** în care scop au fost comandate cca. 100.000 buc. la Filatura de in și cînepă Fălticeni.

Ion FILIP
Paula GEORGESCU

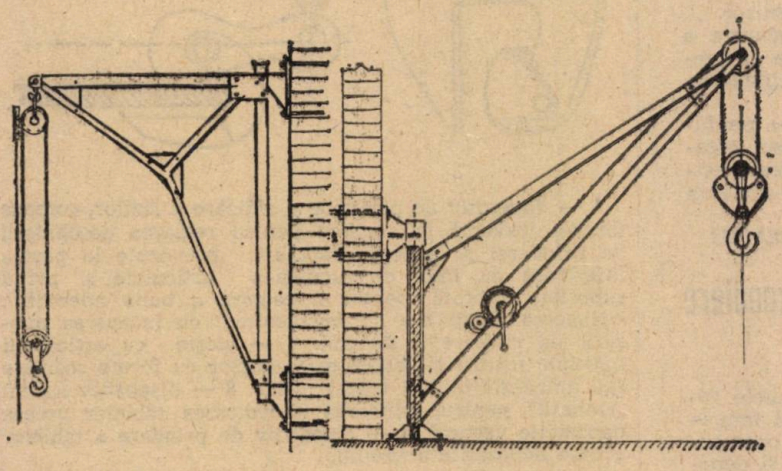

IDEI PENTRU DISPOZITIVE DE MICĂ MECANIZARE

MACARALE DE ÎNCĂRCARE LA PUNCT FIX

Stînga — macara de perete (ancorată în perete la partea inferioară și cea superioară), cu braț mobil, foarte utilă la încărcarea autocamioanelor în zona de expediție, în punctele stabilite prin studiul tehnologic al depozitelor. Dreapta — *macara tip „semiperete" (ancorată în perete la partea superioară și rezemată pe sol la partea inferioară), cu aceleași utilizări. De o construcție simplă, ea poate ridica sarcini de maximum 2 t, cu ajutorul unui scripete diferențial, troliu sau electropalan.*

Raft mobil pentru depozitarea materialelor

La Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială Prahova, din Ploiești, a fost propus pentru experimentare un **dispozitiv mobil de depozitare** care să înlocuiască actualele rafturi fixe, folosite pentru păstrarea materialelor mărunte, de mare diversitate (piese de schimb auto, scule, organe de asamblare etc.), economisind timp la aprovizionarea depozitului și la livrarea către beneficiari, reducînd consumul de energie și de muncă.

În cazul depozitelor clasice de piese măsurate, recepția, stocarea, formarea comenzilor și livrarea materialelor se pot realiza numai manual, folosindu-se scară de acces, cărucioare cu container de colectare sau electrostivuitor cu om purtat. Pentru a constitui, de pildă, o comandă compusă din 20 de repere, unui om îi sînt necesare, în medie, 20 de minute, revenind deci un minut pentru un reper.

Principiul pe care se bazează noul dispozitiv este acela de a înlocui deplasările personalului specializat pentru colectarea materialelor solicitate de beneficiari de pe poliţele rafturilor, cu **deplasarea materialelor solicitate, în zona de prelucrare, de unde sînt grupate și transmise la secția de formare a comenzilor complexe**; rezultă, de aici, reducerea numărului de operații.

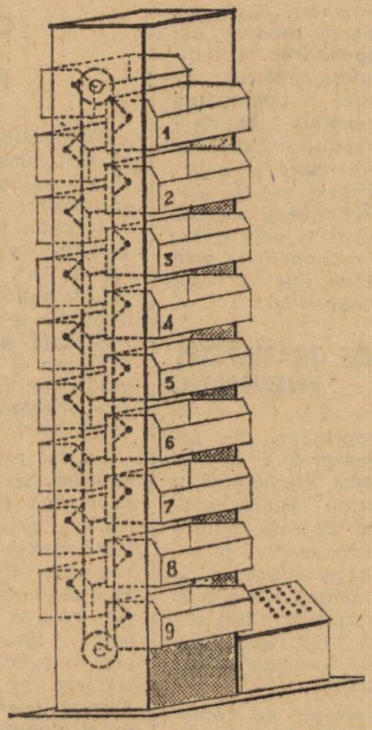

Raftul mobil are forma unui turn metalic compus din doi stîlpi laterali de rezistență, rigidizați cu zăbrele, traverse și contravîntuiri, formînd un ansamblu cu secțiunea de 1,48×2,0 m și înălțimea de 10 m. Depozitarea pe verticală se face pe un număr de polițe (bene) mobile, fixate la un pas constant pe două ramuri de lanț acționate de două perechi de roți stelate.

Grupul de acționare se compune dintr-un motor electric (3 kW; 750 rot./minut) și un arbore cu reductor, care transmite mișcarea la arborele de acționare al sistemului de lanțuri și bene, printr-un cuplaj cu flanșă. Motorul este comandat de la un tablou cu 26 de contactoare înseriate cu 26 de limitatori de cursă și frînă cu electromagnet. Grupul de acționare este protejat de carcasă metalică pe care se află fixat și tabloul de comandă.

Benele se fixează articulat prin rulmenți radiali, ceea ce le permite ca la trecerea peste roțile cu lanț să-și păstreze poziția verticală. Rola de ghidare urmărește un canal de ghidare executat pe latura interioară a stîlpilor de rezistență.

Acționarea contactorului ce poartă numărul benei dorite supune bena la o deplasare (urcare sau coborîre, în funcție de distanța minimă) la masa de descărcare (încărcare); odată ajunsă în acest loc, se acționează automat limitatorul fine de cursă corespunzător, care comandă simultan oprirea motorului și electromagnetul frînei, realizînd astfel oprirea benei dorite în fața gestionarului, care poate alege direct piesa solicitată.

Rezemarea elevatorului pe sol se realizează prin intermediul unei plăci metalice cu 4 șuruburi sau pe o fundație din beton de rezistență.

Cadrul rafturilor mobile este prevăzut cu capace laterale din tablă; în față și în spate, de sus pînă la 2 m de la sol, este fixată plasă de sîrmă.

Încărcarea utilă pe o „baterie" de rafturi mobile este de 7,8 tone; la o suprafață ocupată de 5 mp, turnul asigură o suprafață utilă de depozitare de 40 mp.

AVANTAJELE DISPOZITIVULUI

● Se folosesc spațiile de depozitare pe verticală, iar manipularea necesită minimum de timp și energie.

● Orice piesă depozitată poate fi luată din raft prin aducerea acestuia în fața gestionarului, comenzile electrice făcînd ca raftul chemat să ajungă pe drumul cel mai scurt.

● Timpul de colectare a reperelor pentru o comandă se reduce considerabil.

● Piesele pot fi așezate în raft fie individual (bucată cu bucată,, fie mai multe odată, în pachete sau minicontainere.

● Pe același raft (benă) se pot depozita mai multe sortimente, folosindu-se pereți despărțitori mobili.

● Pot fi cuplate pînă la 5—6 baterii de rafturi, în serie, cu acționare independentă de la un motor unic și un tablou de comandă unic, la capătul liniei formate.

● Evidența pieselor stocate se realizează centralizat pe fișe speciale (indicînd încărcarea fiecărui raft) care se păstrează la tabloul de comandă.

● Alimentarea rafturilor mobile se face, de asemenea, cu ușurință, folosindu-se fișele de raft numerotate.

● Depozitarea în aceste rafturi mobile înlesnește realizarea la timp, pe baza comenzilor anticipate, a stocurilor-tampon pentru unitățile beneficiare, livrarea mărfurilor putîndu-se face mult mai rapid.

● În cazul întreruperii accidentale a alimentării cu energie electrică, benele pot fi acționate și manual, pentru a fi aduse în poziția necesară.

● Se îmbunătățesc condițiile de lucru, se evită accidentele de muncă.

● Sistemul de rafturi descris nu mai necesită alte utilaje de ridicare sau coborîre, consumatoare de energie, ci numai un cărucior colector; în cazul unor volume mai importante și unor solicitări frecvente, se pot folosi benzi transportoare orizontale, mobile.

● Întreținerea rafturilor mobile este foarte simplă, nefiind necesar personal de calificare superioară.

● Spațiul ocupat de rafturile mobile, pentru aceeași încărcătură, este cu 50% mai redus decît în cazul rafturilor fixe.

● Sistemul poate fi aplicat și în construcții existente, crescînd gradul de încărcare pe unitatea de suprafață.

● Se simplifică efectuarea inventarierii.

● Trecerea pe calculator a evidenței gestiunii depozitului devine mai eficientă și mai ușor de realizat.

Chiar comparat cu depozitele dotate cu translatoare elevatoare, sistemul de rafturi mobile este superior din punctul de vedere al costurilor și al productivității. El poate fi utilizat nu numai la depozitele teritoriale ce servesc mai multe unități, ci și în cadrul întreprinderilor care utilizează în procesul de producție un număr mare de repere mărunte.

Mihai FOCȘENEANU

NOUTĂȚI DE PESTE HOTARE o NOUTĂȚI DE PESTE HOTARE

PALETIZARE... FĂRĂ PALETE

Paletizarea s-a impus, între sistemele de manipulare-depozitare, prin avantaje multiple. Dar uneori ea antrenează cheltuieli importante — pentru achiziționarea (confecționarea) paletelor, întreținerea-repararea-înnoirea parcului, ca și pentru manipularea, ambalarea și transportul paletelor. (La o firmă franceză ce utilizează un parc de 70 mii de palete, cheltuielile anuale pentru gestiunea acestuia ating 1,5 milioane de franci.) În plus, nu sînt neglijabile dificultățile legate de greutatea proprie a paletelor, de spațiul necesar depozitării acestora. Adăugînd lipsa unei standardizări dimensionale (în Franța, 30% din fabrici folosesc palele de 800×1 200 mm, 30% — de 1 000× ×1 200 mm, 10% — 1 100×1 100 pînă la 1 300×1 400 mm, 30% — diverse alte formate), înțelegem de ce specialiștii în logistică acordă, în ultimul timp, o atenție deosebită rezolvării acestor probleme.

Iată cîteva dintre soluțiile experimentale.

● Constituirea de unități de încărcătură — *pentru produse în saci (ciment, îngrășăminte, var măcinat ș.a.) sau în ambalaje de carton așezate judicios — la care suportul este înlocuit prin ambalarea în folie retractilă, ce dă încărcăturii stabilitatea necesară. Pentru ciment, de pildă, se formează încărcături de 2,2 t, care se așază cîte 2 pe platforma unui camion de 5 t. Costul este mult inferior celui al paletelor.*

● Balotare — *de exemplu, pentru plăci și blocuri de beton ușor (se aplică și la noi, în cazul produselor din beton celular autoclavizat), mărfuri ambalate în carton etc. Ca și în cazul unităților de încărcătură ambalate în folie, este necesar ca beneficiarii produselor să fie dotați cu echipament de descărcare-manipulare adecvat.*

● Paletizare pe foi de carton sau de plastic (*cu 8, respectiv 24 de reutilizări). Folosind, atît la expeditor cît și la destinatar, cărucioare elevatoare cu echipament special, o încărcătură de 20 t poate fi realizată de către un singur om, în 30—55 min. Se reduc gabaritul și greutatea, iar cheltuielile sînt cu 50—80% mai mici decît în cazul paletizării. Aplicat larg în S.U.A., sistemul se extinde în Italia și alte țări.*

● Cărucioare elevatoare echipate cu clești laterali, *pentru produse de gabarit relativ mare — televizoare mașini de spălat etc. În loc de 6 televizoare pe o paletă, cărucior manipulează dintr-odată 12 bucăți. La depozitele din Paris ale firmei Philips, care utilizau 20 de mii de palete, introducerea acestui sistem — însoțită de specializareo magaziilor pe tipuri omogene de produse — a redus cu 25% suprafața ocupată și cu 17% cheltuielile de depozitare și manipulare.*

PALETE-CONTAINER

În 30 de secunde, fără a folosi organe de asamblare sau vreo sculă, paletele de lemn pot fi transformate în containere prin montarea unor colivii speciale din țevi și profile metalice, tratate anticorosiv. Ansamblul astfel format asigură ciclul complet, de la secția de expediție a fabricii pînă la livrarea la beneficiar, trecînd prin toate stadiile intermediare de depozitare, manipulare, transport. Sistemul, avantajos pentru diverse produse neambalate, permite depozitarea pe înălțime a pînă la 5 palete-container de o tonă, eliberînd astfel o importantă suprafață la sol. Demontate, containerele ocupă un volum redus și gabaritul lor mic înlesnește returnarea la expeditor; paletele respective pot fi utilizate și separat, în tehnologia clasică. Economiile ce se realizează prin reducerea consumului de manoperă și prin suprimarea preambalării duc la o amortizare rapidă a investiției.

INSTALAȚII DE TRANSPORT PNEUMATIC

În numeroase întreprinderi din industria chimică, siderurgică, a cimentului, a maselor plastice, alimentară, a tutunului etc. se recurge pentru manipularea materialelor în vrac (fibre, granule, pulberi), la transportul pneumatic, avantajos prin posibilitatea de automatizare, de a monta conductele sub plafon (deci de a nu ocupa din suprafața de producție), prin întreținere lesnicioasă, costuri de exploatare reduse, securitatea muncii.

La proiectarea sistemelor de transport pneumatic în funcție de aptitudinea la fluidizare a materialului de transportat (masa volumetrică, umiditatea, compresibilitatea, unghiul taluzului de curgere și de alunecare) se calculează presiunea de funcționare, concentrația de transport (kg de material/kg de aer), debitul (t/h) și lungimea echivalentă a conductelor (considerînd teoretic conducte drepte și orizontale, cu pierdere minimă de sarcină). În funcție de aceste date se alege unul din cele 4 tipuri de instalații:

— cu vid (presiune 0,2—0,6 bar, lungime echivalentă 10—400 m, debit pînă la 300 t/h) aspirația fiind uneori combinată cu refularea, utilizînd în locul pompei de vid, un ventilator;

— cu presiune joasă (0,9—1,1 bar, 20—100 m, max. 10 t/h), folosind aspirația, refularea sau ambele;

— cu presiune medie (1,5—2 bar, 30—400 m, max. 50 t/h);

— cu presiune înaltă (3—7 bar), obținută cu ajutorul unui compresor. În S.U.A., o astfel de instalație într-o fabrică de ciment realizează, printr-o tubulatură cu diametrul de 500 mm și lungimea de 2 200 m, un debit de 30 t/h. Instalații cu presiune ridicată sînt utilizate și la cuptoarele electrice din oțelării, unde adausurile sînt injectate la suprafața băii metalice cu ajutorul unor lănci alimentate prin conducte de la silozuri.

CALAREA PRODUSELOR ÎN AMBALAJE PRIN INJECTAREA DE SPUMĂ

Pulverizînd, cu ajutorul unui pistol cu aer comprimat, un amestec de izocianat polimerizat, rășină poliuretanică și solvent, se obține o spumă care în 3 secunde începe să expandeze, în 15 secunde își mărește volumul de 100—140 de ori față de cel al amestecului lichid, după 15 minute atinge 90%, iar după 5 ore 100% din calitățile sale de rezistență și elasticitate. Solventul, catalizator al reacției, produce și o degajare de căldură (peste 100° C) care vulcanizează spuma pe măsura formării sale.

Cu tot prețul încă ridicat al componenților, spuma de poliuretan injectată cîștigă teren ca material pentru calarea produselor (aparate, mașini, instrumente, piese) în lăzi din lemn sau cutii din carton. Mai întîi se pulverizează spumă pe fundul ambalajului, apoi se așterne o folie de polietilenă, se așază obiectul de ambalat, care este îmbrăcat într-o altă folie, se injectează iar spumă și se pune capacul. Durata operației: 2 minute. Mărindu-și volumul, spuma umple complet cutia, îmbrăcînd perfect obiectul pe care — fiind semirigidă — îl menține în poziție fixă.

Operațiile de ambalare executate în acest mod necesită unele măsuri de protecția muncii și de prevenire a incendiilor.

Redactor coordonator:
Dorin CONSTANTINESCU

Funcționarea Consiliului oamenilor muncii și biroului executiv

O caracteristică de ordin general: modul de funcționare al C.O.M. și biroul executiv este reglementat de lege în chip asemănător atît la centrale cît și la întreprinderi și unitățile competente fără personalitate juridică.

Consiliul oamenilor muncii și biroul executiv fiind organe colegiale nu pot funcționa decît în ședințe de lucru organizate, membrii acestora nu pot acționa și hotărî fiecare în mod separat chiar dacă prin însumarea hotărîrilor respective s-ar realiza cvorumul legal de voturi.

Activitatea consiliului oamenilor muncii și a biroului executiv se desfășoară planificat. În acest scop se întocmește un plan tematic anual care va cuprinde problemele majore ce urmează a fi dezbătute și soluționate. Planul tematic anual se supune aprobării C.O.M. Odată aprobat, planul tematic devine obligatoriu. În cazuri justificate planul tematic poate fi modificat și îmbunătățit, operațiune ce este tot de competența C.O.M. conform principiului simetriei actelor juridice, potrivit căruia, în baza unor dispoziții legale contrarii, organul care aprobă un act are și calitatea de a-l modifica sau revoca.

Pe baza planului tematic aprobat se întocmesc planuri de muncă trimestriale, cuprinzînd problemele ce vor fi incluse pe ordinea de zi a fiecărei ședințe. În cazul apariției unor chestiuni urgente, care nu au putut fi prevăzute, ele vor fi incluse în ordinea de zi.

Materialele ce urmează a fi discutate se transmit membrilor C.O.M. cu cel puțin două zile înainte de data ședinței, pentru a fi studiate temeinic.

Materialele supuse dezbaterii (studii, proiecte, analize, programe), vor cuprinde o prezentare succintă și clară (eventualele date documentare fiind cuprinse în anexe), precum și propuneri sau măsuri concrete, termenele de soluționare și persoanele care vor urmări și răspunde de executarea hotărîrii.

Reprezentanții oamenilor muncii în C.O.M. (adică cei aleși de adunarea generală) pot consulta membrii colectivului care i-au ales, asupra oricărei probleme aflate pe ordinea de zi, solicitînd opinia acestora asupra materialelor ce vor fi discutate.

Pentru analiza unor probleme de mare complexitate sau care interesează întreaga activitate a unității, precum și pentru elaborarea unor propuneri de rezolvare a acestora, organele de conducere colectivă pot constitui grupe de lucru cuprinzînd specialiști din cadrul unității și din afara sa; pentru aceștia din urmă fiind necesar acordul conducerii unității din care fac parte.

Ședințele de lucru ale C.O.M. au loc odată pe lună, iar cele ale biroului executiv decadal.

Ele pot avea loc și ori de cîte ori este nevoie, la inițiativa președintelui, prim-vicepreședintelui sau la cererea a cel puțin o treime din numărul membrilor (art. 55 din final din lege și art. 51 din regulament). În acest din urmă caz, solicitările de convocare a ședinței vor fi adresate președintelui sau prim-vicepreședintelui. Legea nu precizează dacă este necesară forma scrisă, dar deoarece prevede un număr minimal necesar de cereri este recomandabil a fi formulate în scris, spre a se putea dovedi eventual că cerința legii a fost îndeplinită.

Consiliul oamenilor muncii și biroul său executiv își desfășoară activitatea în prezența a cel puțin două treimi din numărul membrilor (art. 54 alin. 1 din lege).

La ședințele C.O.M. și biroului executiv pot fi invitați delegați ai organelor centrale, ai băncilor, unităților de cercetare-proiectare etc. interesate în examinarea problemelor puse în discuție; de asemenea, pot fi invitați specialiști din unitate sau din afara acesteia, în funcție de specificul problemelor puse în discuție. Pot fi invitați și muncitori, maiștri, etc. din unitate sau din afara acesteia.

Invitarea tuturor acestor persoane cade în sarcina directorului unității — prim-vicepreședinte al C.O.M.

La ședințele consiliului oamenilor muncii din întreprindere va participa un reprezentant al C.O.M. al centralei sau al organului căruia îi este subordonată întreprinderea.

În afara acestor reprezentanți sus menționați, la anumite ședințe ale C.O.M. mai iau parte tot în calitate de participanți:

— șeful compartimentului de control financiar intern, cînd se dezbat probleme economico-financiare și de apărare a integrității avutului obștesc, astfel cum prevede art. 23 din Legea nr. 5/1970;

— delegatul Ministerului Finanțelor, cînd se analizează probleme economico-financiare sau de apărare a proprietății socialiste, în baza art. 28 lit. j din Legea nr. 5/1970.

Invitarea ambilor este obligatorie. Șeful C.F.I. participă de drept la ședințele respective; participarea delegatului MF este facultativă.

La ședințele biroului executiv participă, de regulă, secretarul organizației de partid.

La dezbaterea principalelor probleme privind realizarea sarcinilor economice, precum și la cele care privesc drepturi și obligații ale oamenilor muncii, participă președintele comitetului sindicatului, secretarul organizației U.T.C. și președinta comisiei de femei.

Nici invitații și nici participanții nu au drept de vot, nu participă la deliberare și nu iau hotărîri. Ei pot face comunicări, propuneri sau da unele sugestii.

De asemenea prezența lor nu va fi luată în calcul pentru împlinirea cvorumului cerut de lege.

Conducerea ședințelor de lucru ale C.O.M. și biroului executiv revine președintelui organului respectiv. În situații excepționale, în cazul absenței președintelui, ședințele C.O.M. vor fi conduse de prim-vicepreședinte, iar ale biroului executiv de un membru desemnat de președinte.

Lucrările de secretariat ale C.O.M. și biroului executiv se țin de șeful compartimentului de planificare sau financiar din unitate sau de o altă persoană din aceste compartimente desemnată de biroul executiv.

Ședințele de lucru încep cu o informare asupra îndeplinirii sarcinilor stabilite în ședința anterioară. În cursul ședinței membrii organelor de conducere colectivă pot pune întrebări direcorului sau altor membrii asupra activității desfășurate de aceștia în legătură cu problemele supuse dezbaterii și pot prezenta orice aspecte referitoare la cele aflate în discuție.

De asemenea, persoanele invitate la ședință precum și participanții își pot prezenta părerile lor asupra tuturor problemelor aflate pe ordinea de zi sau asupra celor în legătură cu care au fost invitate.

Președintele ședinței supune votului pentru fiecare problemă analizată, propunerile care necesită adoptarea unei decizii de către C.O.M. sau biroul executiv.

Organele de conducere colectivă adoptă hotărîri, cu votul a cel puțin jumătate plus unu din numărul membrilor ce-l compun (art. 54 alin. 1 din lege și art. 57 alin. 2 din regulament).

În cazul în care președintele sau prim-vicepreședintele C.O.M. au păreri diferite față de majoritatea membrilor consiliului, problema asupra căreia nu s-a realizat un acord se supune organului colectiv de conducere din unitatea ierarhic superioară spre a decide.

În caz de divergență între președinte și majoritatea membrilor biroului executiv, problema asupra căreia nu s-a realizat un acord se supune C.O.M. din unitate pentru a decide.

În acest scop se va înainta organului ierarhic superior sau C.O.M. din unitate, după caz, dosarul lucrării în legătură cu care s-au formulat divergențe, împreună cu un extras din procesul verbal al ședinței și dacă este necesar cu punctul de vedere al președintelui sau prim-vicepreședintelui care au formulat divergențe, consem-

nat în scris de acesta, cu motivarea opiniei sale.

După ce organul ierarhic superior sau C.O.M. soluționează divergența cu care a fost sesizat și comunică decizia adoptată, președinții organelor de conducere colectivă se vor îngriji să o aducă la cunoștința membrilor acestora, la prima ședință fiind pusă concomitent în executare.

Hotărîrile C.O.M. și ale biroului executiv se consemnează în scris. Persoana însărcinată cu lucrările de secretariat răspunde de consemnarea exactă a numărului membrilor prezenți la ședință, a discuțiilor purtate, a opiniilor formulate de participanți, a deciziilor luate — cu precizarea numărului de voturi cu care au fost adoptate, precum și altor sarcini stabilite și prezintă procesul verbal a doua zi, președintelui și prim-vicepreședintelui C.O.M., respectiv președintelui biroului executiv pentru a fi semnat.

Persoana însărcinată cu lucrările de secretariat va comunica fiecărui membru al C.O.M. și biroului executiv în același termen de două zile, un extras cu hotărîrile adoptate, termenele și responsabilitățile stabilite.

Hotărîrile C.O.M. și ale biroului executiv care angajează cheltuieli materiale și bănești se comunică celor interesați, sub semnătura directorului, nu numai membrilor organelor de conducere colectivă.

Pentru ca oamenii muncii să ia cunoștință de lucrările organelor de conducere colectivă, biroul executiv va lua măsuri de a înființa în unitate panouri cu informații referitoare la hotărîrile adoptate de C.O.M.

Art. 64 din Regulament prevede că în cazul în care întreprinderii i se aplică, potrivit legii, regimul special de supraveghere economico-financiară, activitatea C.O.M. se suspendă. După cum vom arăta, suspendarea este parțială, unele atribuții urmînd a le exercita în continuare. Conducerea întreprinderii se exercită în acest caz și de consiliul de supraveghere economico-financiară, alcătuit potrivit dispozițiilor legale în vigoare.

Instituirea regimului special de supraveghere economico-financiară a activității unității poate avea loc, potrivit prevederilor art. 69 din Legea nr. 9/1972 (modificată și completată) numai dacă sînt îndeplinite condițiile următoare :

— aplicarea măsurilor prevăzute de art. 65—68 din aceeași lege, nu au dus la redresarea activității economico-financiare a unității ;

— s-au constatat abateri grave de la normele de gospodărire a fondurilor.

Acest regim se instituie potrivit art. 27 alin. 4 din lege și în cazul în care unitățile economice nu-și acoperă cheltuielile din venituri proprii, altele decît cele prevăzute în art. 27 alin. 2 din Legea nr. 9/1972.

Pe durata regimului special de supraveghere economico-financiară se instituie un consiliu de supraveghere economico-financiară a activității întreprinderii, format din împuterniciți ai unităților prevăzute de art. 69 alin. 3 din legea citată, precum și din reprezentanți ai consiliului oamenilor muncii din unitatea respectivă.

În conformitate cu prevederile art. 70 alin. 1 și alin. 3 din citata lege, consiliul de supraveghere economico-financiară analizează cauzele activității necorespunzătoare a întreprinderii și stabilește măsuri de redresare care sînt obligatorii pentru conducerea acesteia, consiliul oamenilor muncii avînd obligația de a le aduce la îndeplinire, în totalitate.

În astfel de situații, în baza art. 70 alin. 4 din lege, consiliul oamenilor muncii împreună cu consiliul de supraveghere economico-financiară poartă răspunderea pentru redresarea situației economico-financiară a unității. Din dispozițiile cuprinse în art. 70 alin. 3 și 4 al Legii nr. 9/1972, rezultă deci că activitatea consiliului oamenilor muncii este suspendată numai parțial.

În legătură cu prevederile care reglementează funcționarea C.O.M. și a biroului executiv, se nasc unele întrebări ce impun cuvenitele precizări.

● Așa cum s-a învederat, art. 54 alin. 1 din lege prevede că organele de conducere colectivă își desfășoară activitatea în prezența a cel puțin 2/3 din numărul membrilor și adoptă hotăriri cu votul a cel puțin jumătate plus unu din numărul membrilor care-l compun. Ambele condiții se referă la numărul total al membrilor și au caracter cumulativ. Neîndeplinirea acestor două cerințe imperative atrage nulitatea oricărei hotăriri. Ce se întîmplă atunci cînd, deși hotărîrea a fost adoptată cu majoritatea legală (jumătate plus unu din membri), totuși nu a fost atins cvorumul necesar de 2/3 de membri prezenți din totalul celor ce compun organul ? Deși hotărîrea a fost adoptată cu numărul legal de voturi și deci chiar dacă toți membrii ce au lipsit pînă la completarea numărului de prezențe cerut de lege ar fi votat împotrivă, întrunind astfel majoritatea legală totuși — în opinia noastră — hotărîrea rămîne nelegală pentru că, în primul rînd este luată cu încălcarea unei dispoziții legale imperative, iar apoi, pentru că printre cei absenți s-ar putea afla prim-vicepreședintele a cărui vot negativ ar fi determinat o divergență și deci un obstacol legal în adoptarea unei decizii. Ar fi posibil, de asemenea, ca opinia unor membri absenți să fi fost contrară față de aceea a membrilor ce au adoptat hotărîrea dar care, dacă ar fi luat cunoștință de acel punct de vedere ar fi votat în alt mod.

● Astfel cum prevede art. 54 alin. 2 din lege, în cazul unei divergențe ivite în sînul consiliului oamenilor muncii din întreprinderi și centrale, problema asupra căreia nu s-a realizat un acord se supune organului ierarhic superior pentru a decide. Legea nu precizează care organ din cadrul unității ierarhic superioare are o asemenea competență. Dată fiind consecvența cu care trebuie aplicat principiul conducerii colective și deoarece legea de față prin art. 59 situează organele de conducere colectivă în subordonarea exclusivă a organelor colegiale superioare și nu a conducătorului unității ierarhic superioară, soluționarea divergenței apare ca un atribut specific al conducerii colective. Desigur că această atribuție aparține în mod firesc și ar trebui exercitată de consiliul oamenilor muncii din unitatea superioară, dar deoarece acest organ se întrunește destul de rar, nimic nu se opune ca decizia să fie luată de biroul executiv din cadrul unității superioare.

● Nici un text de lege nu precizează dacă biroul executiv mai poate funcționa în perioada în care activitatea consiliului oamenilor muncii este parțial suspendată din cauza instituirii regimului special de supraveghere economico-financiară a unității, potrivit prevederilor art. 69 din Legea nr. 9/1972. Dat fiind că biroul executiv este o emanație a consiliului oamenilor muncii este firesc ca și activitatea acestuia să fie parțial suspendată în perioada respectivă, cu atît mai mult cu cît unele măsuri ce ar fi adoptate de acest organ s-ar putea afla în contradicție cu hotărîrile consiliului de supraveghere economico-financiară.

● De asemenea, nici o prevedere legală nu precizează ce organ adoptă hotărîrile curente care nu afectează situația economică financiară a unității în perioada în care funcționează consiliul de supraveghere. Măsuri cum sînt : încadrarea și eliberarea din funcție a șefilor de secție și de serviciu, elaborarea contractului colectiv de muncă, repartizarea spațiului locativ, acordarea de bilete de tratament și odihnă, aprobarea regulamentului de ordine interioară, desemnarea membrilor biroului executiv etc. nu au caracter economico-financiar nu pot influența situația unității și deci nu intră în atribuțiile consiliului de supraveghere dat fiind că potrivit prevederilor art. 70 din Legea nr. 9/1972, aria competenței sale este limitată la luarea măsurilor de redresare a unității și prin consecință nu poate absorbi și exercita alte atribuții de o natură diferită.

Prin consecință, considerăm că prevederile art. 64 din regulamentul de funcționare a consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi, potrivit cărora activitatea C.O.M. se suspendă în cazul în care întreprinderii i se aplică regimul de supraveghere economico-financiară, nu trebuie aplicate decît cu privire la acele activități care se exercită — pe durata respectivă — de către consiliul de supraveghere.

● Care este situația hotărîrilor adoptate de către consiliul oamenilor muncii sau de biroul executiv prin votul unui membru al cărui contract de muncă este nul ? Deși rar întîlnite, în practică se ivesc totuși cazuri cînd o persoană a fost încadrată în funcție cu încălcarea unor dispoziții legale imperative și al cărei contract de muncă este nul. În situația cînd aceasta este numită sau aleasă în consiliul oamenilor muncii și funcționează în această calitate înainte de a se constata nulitatea contractului de muncă, hotărîrile adoptate prin votul său sînt valide și legale dat fiind că în dreptul muncii nulitățile nu au efect retroactiv, ele operează numai pentru viitor.

● Hotărîrile adoptate și măsurile stabilite de organele de conducere colectivă trebuie să fie în concordanță cu prevederile legale. Hotărîrile și măsurile luate trebuie să fie legale prin ele însile ; nici o confirmare, atestare sau ratificare ulterioară a oricărui organ nu le poate oferi această calitate. Ratificarea sau confirmarea unei hotărîri nelegale nu are nici un efect și nu o transformă într-o operațiune legală (citâm în acest sens decizia nr. 1198/1961 a Tribunalului Suprem, colegiul civil, în Repertoriu I, p 590, spețа 521).

Dr. C. JORNESCU

contract economic

Livrarea produselor cu întîrziere

Legea contractelor economice, în forma sa inițială, a reglementat livrarea produselor cu întîrziere sub două aspecte. În primul rînd, a prevăzut că „executarea și livrarea cu întîrziere a produselor de către furnizor pot fi efectuate numai cu acordul prealabil al beneficiarului" (art. 19 alin 2). În al doilea rînd, s-a prevăzut că „în cazul cînd furnizorul nu respectă termenul de livrare prevăzut în contract, beneficiarul este în drept de a renunța la primirea produselor, dacă datorită întîrzierii livrărilor este în imposibilitate de a le mai folosi" (art. 19 alin. 3).

Textele de mai sus, deși reglementau, în realitate, una și aceeași situație juridică au dat loc mai multor interpretări dat fiind că aparent s-au referit la ipoteze diferite. Astfel, s-a invocat faptul că ipoteza art. 19 alin. 2, spre deosebire de ipoteza alineatului următor, se referă nu numai la livrarea produselor, dar și la executarea lor.

Recenta modificare a Legii contractelor economice a înlăturat temeiul unor asemenea interpretări, prin dispozițiile art. 40 lit. b : „Livrarea produselor cu întîrziere se poate face numai cu acordul prealabil al beneficiarului, care va putea să refuze primirea produselor dacă datorită întîrzierii este în imposibilitate de a le mai folosi sau s-ar depăși nivelul stocurilor normate determinate potrivit legii.

În cazurile prevăzute la lit. b, furnizorul este obligat să plătească beneficiarului penalitățile și despăgubirile datorate, potrivit legii".

Va putea, oare, unitatea beneficiară să-și refuze acordul în mod discreționar ?

Nu, căci textul pe care l-am reprodus permite manifestarea unui atare refuz numai în două situații.

Prima este identică cu cea consacrată de Legea nr. 71/1969, în forma sa inițială, prin dispozițiile art. 19 alin. 3 : Produsele nu pot fi folosite de către unitatea beneficiară **datorită întîrzierii în livrare**.

A doua situație nu are corespondent în forma inițială a Legii contractelor economice. Este vorba de depășirea nivelului stocurilor normate determinate potrivit legii. Ea se află în corelație perfectă cu dispozițiile art. 31 din Legea contractelor economice modificată și completată potrivit cu care, pentru prevenirea formării de stocuri de materii prime, materiale, piese de schimb și produse supranormative, în situațiile în care unitățile socialiste realizează economii suplimentare de materiale, folosesc înlocuitori ai unor materiale deficitare, apar schimbări în structura producției, modificări ale sarcinilor de plan, sau din alte cauze, ministerele, celelalte organe centrale și locale, centralele și întreprinderile sînt obligate să ia de îndată măsurile prevăzute de lege pentru asigurarea repunerii stocurilor respective în circuitul economic.

Și într-o situație, ca și în cealaltă se poate ivi problema căii de urmat în cazul cînd părțile contractante sînt în dezacord asupra îndreptățirii unității beneficiare de a refuza acordul care i se solicită în vederea livrării produselor cu întîrziere față de termenul contractual.

După cum s-a văzut, refuzul primirii produselor se poate exercita numai în condițiile prevăzute de lege.

Dacă părțile nu se pot pune de acord asupra existenței sau inexistenței acestor condiții, neînțelegerea dintre ele trebuie rezolvata pe calea arbitrajului. Este, de altfel, calea pe care art. 48 din actuala lege o indica prevăzînd că „litigiile patrimoniale dintre unitățile socialiste cu privire la neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a contractelor economice se soluționează de Arbitrajul de Stat sau alte organe arbitrale, prevăzute de lege". Este neîndoielnic că situația la care ne referim reprezintă un litigiu patrimonial determinat de neexecutarea contractului dintre părți la termenul de livrare stabilit.

Care va fi obiectul unui asemenea litigiu ?

Credem că, de regulă, problema se va rezolva cu referire la pretențiile formulate de unitatea beneficiară în legătură cu prețul produselor respective sau cu referire la plata penalităților sau a daunelor aferente refuzului unității beneficiare de a prelua produsele respective.

Urmările sînt cu atît mai prejudiciabile cu cît unitatea furnizoare procedează la livrarea cu întîrziere fără să se lămurească, în prealabil, temeinicia refuzului unității beneficiare de a-și da acordul pentru livrarea produselor în asemenea condiții.

În acest fel, unitatea furnizoare se expune nu numai riscului de a nu putea încasa prețul produselor livrate, dar și aceluia de a suporta daunele ocazionate prin păstrarea sau returnarea produselor ori prin deprecierea lor.

Nu trebuie omis însă faptul că unitatea beneficiară căreia i se livrează produse cu întîrziere, fără îndeplinirea condițiilor stabilite prin art. 40 lit. b din Legea contractelor economice, are obligația de a lua toate măsurile posibile pentru a preveni sau limita producerea prejudiciilor. Această obligație derivă din îndatorirea tuturor unităților socialiste de a apăra avutul obștesc. Nerespectarea ei poate să determine angajarea răspunderii unității beneficiare pentru daunele pe care le-a cauzat.

I. ICZKOVITS

raporturi de muncă

Modificarea unilaterală a contractului redistribuirea personalului

Reintegrarea în funcție poate fi solicitată organului de jurisdicție a muncii în cadrul litigiilor izvorîte din redistribuirea de personal făcută cu prilejul reducerii personalului din administrație sau din producție ori ca urmare a desfacerii contractului de muncă.

a) Este de principiu că unitatea nu poate trece persoana încadrată, fără consimțămîntul ei, într-o muncă necorespunzătoare fie prin schimbarea locului de muncă și al retribuției fie prin faptul că noua muncă nu corespunde calificării sale profesionale, fie prin aceea că îi îngreuiază condițiile în care prestează munca sau îi periclitează sănătatea.

Se admite însă că unitatea poate dispune trecerea într-o altă muncă corespunzătoare cînd prin aceasta se urmărește o mai bună organizare a serviciului, iar interesele persoanei nu sînt atinse.

Așadar unitatea poate utiliza persoana încadrată într-un **post similar** cu cel deținut anterior, **corespunzător** pregătirii sale profesionale, cu **schimbarea** atribuțiilor în cadrul **aceleiași** munci sub dubla motivare că prin „felul muncii" nu se poate înțelege păstrarea neschimbată a funcției pe care s-a încadrat persoana, iar soluția contrară ar pune unitatea în imposibilitate de a proceda la o mai bună organizare a serviciilor.

b) Este, de asemenea, de principiu că în scopul reducerii personalului, prin desființarea unor posturi ca urmare a reorganizării, unitatea este îndreptățită să procedeze la o **redistribuire** de personal în cadrul noului stat de funcțiuni.

În ambele ipoteze arătate mai sus se poate naște un litigiu de muncă avînd drept obiect **reintegrarea** în funcție a cărei soluționare este dată în competența unor organe jurisdicționale distincte și anume : **judecătoria,** competentă a soluționa **(toate) litigiile cu privire la reintegrare** cu excepția celor în care o parte este o persoană cu funcție de conducere în sensul art. 174 lit. b, din Codul muncii și **organul administrativ ierarhic superior,** competent a soluționa contestațiile împotriva **redistribuirii de personal** prin care se cere în fapt reintegrarea în funcție (art. 175, lit. c din Codul muncii).

Într-un caz persoana este trecută din postul de merceolog ocupat prin concurs în postul de lucrător comercial într-un alt sector din unitate, iar în postul de merceolog a fost încadrată o altă persoană.

Soluționînd contestația persoanei, introdusă pe baza art. 174 lit. b din Codul muncii, judecătoria reținînd că postul respectiv nu a fost desființat, anulează ca ilegală decizia unității și dispune reintegrarea în funcție.

Tribunalul a admis recursul unității, a casat sentința judecătoriei și a dispus trimiterea cauzei spre soluționare organului ierarhic superior motivînd că trecerea în altă muncă a avut loc ca urmare a reorganizării unității, împrejurare ce a dus la redistribuirea personalului, măsură ce poate fi atacată numai la organul ierarhic superior, potrivit art. 175 lit. c din Codul muncii (Trib. Suprem, Secția civ. dec. nr. 1471/1978, nepublicată).

Fără a dezvolta elementele de fapt ale speței, concludem — pe baza lor — că postul respectiv nu a fost desființat, unitatea procedînd unilateral la modificarea felului muncii, măsură, justificat, contestată de persoana în cauză, a cărei soluționare, potrivit prevederilor art. 174, lit. b, din Codul muncii, revine judecătoriei și nu organului administrativ ierarhic superior.

În legătură cu redactarea art. 175, lit. c din Codul muncii și a art. 130 (1) lit. a din același cod facem următoarele observații.

Redistribuirea personalului este o operație administrativă, următoare desființării unor posturi, ca urmare a reorganizării unității (fie ca persoană juridică, fie ca structură internă). Art. 175 lit. c, se referă la „redistribuirea de personal" făcută cu prilejul **„reducerii personalului"** din administrație sau din producție. De regulă cînd are loc o desființare de posturi ca urmare a reorganizării, are loc și o reducere de personal, dar în unitățile economice au loc desființări de posturi ca urmare a reorganizării care nu duc la o reducere de personal, dar conduce la o redistribuire a acesteia.

Se pune problema să știm ce organ soluționează contestațiile făcute împotriva redistribuirii de personal în urma desființării unor posturi ca urmare a reorganizării dar care nu a determinat „reducerea personalului", condiție cerută expres de art. 175, lit. c din Codul muncii.

Considerăm că prin formularea „reducerea personalului din administrație sau din producție" legiuitorul a înțeles desființarea unor posturi ca urmare a reorganizării și nu neapărat reducerea de personal. Așa fiind, contestațiile împotriva redistribuirii personalului sînt întotdeauna soluționate de organele administrative dacă redistribuirea este **urmarea reorganizării unității hotărîtă de organele competente.** Nu putem vorbi însă de o „redistribuire" atunci cînd nu au hotărît organele competente reorganizarea unității ci a avut loc numai o „rotire" a personalului în cadrul aceleiași scheme. În asemenea cazuri poate fi vorba de o modificare unilaterală a contractului de muncă, măsură care poate declanșa un litigiu ce intră în competența judecătoriei (cu unele excepții) conform art. 174 lit. b, din Codul muncii.

Pentru a distinge, așadar, litigiile izvorîte din redistribuirea personalului de cele izvorîte din modificarea unilaterală a contractului trebuie să observăm că primele apar numai ca urmare a desființării unor posturi datorită reorganizării unității. Precizăm că avem în vedere numai litigiile izvorîte din **contestarea redistribuirii personalului,** ca urmare a desființării unor posturi datorită reorganizării și nu cele prin care se contestă desfacerea contractului de muncă pe temeiul art. 130(1) lit. a din Codul muncii. În practică, cu prilejul desființării unor posturi ca urmare a reorganizării, unitatea procedează la o redistribuire a personalului, dar sub motivul „reorganizării" unitatea nu poate schimba unilateral elementele esențiale ale contractului de muncă. Controlînd **legalitatea actului reorganizării,** organul jurisdicțional nu se poate limita numai la a afla dacă există ori nu o „decizie" a organului competent, ci va trebui să controleze **legalitatea aplicării** acestei decizii și consecințele sale asupra personalului.

Numai în acest fel vom putea deosebi, în mod real, litigiile izvorîte din „redistribuirea personalului" care se soluționează de către organele administrative de cele izvorîte din modificarea unilaterală a contractului care sînt de competența judecătoriei, cu excepțiile arătate.

În practică se ivesc diferite situații legate de redistribuire sau de modificarea unilaterală a contractului, cum sînt cele care urmează.

● Ca urmare a redistribuirii, persoana poate fi trecută într-un post inferior, ceea ce constituie o modificare a felului muncii care nu poate avea loc numai cu consimțămîntul persoanei.

Dacă persoana refuză trecerea în postul propus, unitatea nu va proceda la o nouă redistribuire, ci va putea desface contractul de muncă în baza art. 130(1) lit. a din Codul muncii, adică nu pe motivul că persoana a refuzat trecerea în postul oferit de unitate, împrejurare care dacă este legală duce la desfacerea disciplinară a contractului, ci pe motivul că în unitate au fost desființate posturi, ca urmare a reorganizării.

● Prin decizia directorului, persoana este trecută dintr-un post (din cadrul biroului aprovizionare) în funcția de gestionar în cadrul atelierelor de reparații. Persoana, arătînd că este bolnavă refuză trecerea în munca oferită și solicită rămînerea în postul pe care l-a avut. Drept urmare unitatea dispune desfacerea contractului pe temeiul art. 130(1) lit. i din Codul muncii pentru neprezentare la post. Persoana contestă la judecătorie atît prima decizie a unității cît și cea privind desfacerea contractului. Atît prima instanță cît și instanța de recurs se pronunță numai asupra deciziei de desfacere a contractului de muncă, pe care o consideră legală, pe motivul că persoana a refuzat să se prezinte la noul post, neglijînd capătul de cerere privind contestația trecerii în altă muncă.

Este de principiu, arată Tribunalul Suprem, că instanțele au obligația să se pronunțe asupra tuturor cererilor formulate de părți, de a le examina și motiva pentru a le admite ori înlătura în întregime sau în parte și de a indica probele pe care se întemeiază soluția. Întrucît ambele contestații au ca obiect, una executarea iar cealaltă desfacerea contractului, ambele fiind deci de competența judecătoriei, aceasta ca și tribunalul avea îndatorirea să se pronunțe asupra **temeiniciei** ambelor contestații și nu numai asupra celei formulate împotriva desfacerii contractului de muncă, pronunțînd astfel soluții netemeinice și nelegale sub acest aspect (Secț. civ. dec. nr. 1726/1978, nepublicată).

Dr. Iosif R. URS

întrebări și răspunsuri

● **FRANȚ PAUR, Curtici** — În Legea nr. 27/1976, la art. 68 se prevede că „pentru contribuția adusă la realizarea planului de producție, cooperativa agricolă de producție, poate acorda specialiștilor și contabililor șefi, retribuiți de stat, o retribuție reprezentînd pînă la 15% din valoarea normelor de muncă calculate pentru funcția de președinte". La art. 187 alineatul 4 din Legea nr. 57/1974, modificat de Legea nr. 4/1978, se precizează că retribuția de pînă la 15% din valoarea normelor de muncă calculate pentru funcția de președinte se acordă, în raport cu realizarea producției. Ca urmare, dacă adunarea generală a stabilit să se acorde 15% din valoarea normelor de muncă calculate pentru funcția de președinte, acesta poate să primească 78% din valoarea respectivă.

● **ÎNTREPRINDEREA PENTRU VALORIFICAREA CEREALELOR ȘI PLANTELOR TEHNICE, Dîmbovița** — În conformitate cu H.C.M. nr. 306/1970, se pot solicita penalități pentru nelivrarea de produse numai în cazul cînd între părți există încheiate contracte economice. Contractarea utilajelor și a echipamentelor electrice este obligatorie numai în cazul cînd există o repartiție emisă de coordonatorul de balanță.

Comada emisă de un beneficiar nu poate fi onorată decît în caz că, la baza acesteia există o repartiție, sau în situația cînd baza de aprovizionare are asigurat produsul respectiv de la un furnizor producător.

Pentru refuzul de a se contracta produsele comandate fără repartiție din partea organului coordonator de balanță nu se pot solicita penalități. În conformitate cu Legea contractelor economice nr. 71/1969, există posibilitatea de a obliga o unitate producătoare de bunuri materiale să contracteze numai prin sesizarea administrativă la organul ierarhic superior.

● **ROMEL VULPE, Roman** — La pct. 20 anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971, se prevede în mod expres, că absolvenții învățămîntului de subingineri de specialitate pot ocupa funcția de șef de secție, cu o vechime minimă în specialitate de 10 ani la secții de producție de gradul special și I de organizare, de 8 ani la secții de gradul II și III și respectiv de 6 ani la secții de gradul IV și V.

Fiind absolvent din anul 1976 al învățămîntului de subingineri, rezultă că nu îndepliniți condițiile minime de încadrare în această funcție nici la o secție de gradul IV și V de organizare.

● **MARIA NAȘ, Apahida Cluj** — Potrivit reglementărilor în vigoare, în cooperativele agricole de producție, retribuirea membrilor cooperatori și a personalului încadrat cu contract de muncă retribuit de acestea se face pe baza Legii nr. 27/1976.

La art. 73 din Lege se precizează că formele de retribuire și condițiile de acordare a retribuției personalului încadrat cu contract de muncă potrivit art. 71 și 72 se aprobă de adunarea generală a fiecărei unități.

Ca urmare prevederile art. 37 litera „e" se aplică atît membrilor cooperatori cît și personalului încadrat cu contract de muncă retribuit de cooperativă.

Pentru aplicarea corectă a prevederilor Legii nr. 27/1976, prin circulara comună a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție și Băncii pentru Agricultură și Industriei Alimentare din 17 mai 1978 s-au făcut precizări cu privire la modul de acordare a avansurilor lunare pentru toate categoriile de personal retribuit de cooperativele agricole de producție.

În ceea ce privește programul de lucru menționăm că potrivit art. 112 și 116 din Codul muncii, durata timpului de muncă, nu poate depăși 8 ore pe zi. În anumite sectoare de activitate, printre care și în agricultură, durata timpului de muncă poate fi mai mare în unele perioade, urmînd ca în medie, trimestrial sau anual, după caz să nu depășească durata normală a zilei de muncă.

● **PAVEL MUNTEANU, Lugoj** — Tarifele aprobate prin H.C.M. nr. 273/1974 nu prevăd, într-adevăr, o diferențiere a nivelurilor în funcție de echiparea remorcii cu instalație de basculare.

Dacă nivelele existente nu sînt acoperitoare pentru transporturile executate cu remorci basculabile tractate de tractoare rutiere, urmează ca propunerile necesare să fie inițiate de M.A.I.A., care este principalul deținător al parcului de tractoare rutiere și remorci tractate de acestea.

Indiscutabil, costurile înregistrate de cărăuș la transporturile executate cu remorci basculabile sînt mai mari decît cele realizate în cazul remorcilor cu benă fixă (nebasculabile), datorită diferenței de investiție și combustibilului suplimentar de combustibil. Utilizarea acestor mijloace nu se soldează cu avantaje pentru beneficiar (expeditor). A nu se omite marea economie de energie și de cheltuieli, rezultată din eliminarea descărcării manuale.

● **ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ MUSCEL, Cîmpulung** — Prelatele care au servit la acoperirea mărfurilor din vagoanele descoperite pe timpul transportului, trebuie să fie puse la dispoziția căii ferate în stația de destinație în bună stare, uscate și împachetate, înăuntrul termenului de descărcare tarifar a vagoanelor respective. Pentru prelatele sosite la destinație în stare udă, se acordă un termen suplimentar de 24 ore, în care destinatarul trebuie să asigure uscarea și predarea prelatelor, potrivit art. 18 din T.I.M.-CFR Partea I-a.

În cazul imobilizării prelatelor, care aparțin căilor ferate, la domiciliul predătorilor sau destinatarilor, din vina acestora, se percepe tariful de 30 lei pentru fiecare prelată și zi calendaristică chiar începută, prevăzut în T.I.M.-CFR partea III B cod 21.04. Acest tarif nu are caracter de penalitate sau amendă civilă, ci reprezintă costurile totale de producție sociale pe care trebuie să și le recupereze calea ferată pentru perioada cît prelatele stau imobilizate peste termenele tarifare de către beneficiarul transportului.

Potrivit art. 3 din Decretul nr. 167/1958, pentru orice acțiune a unităților CFR privitoare la prestațiile de transport, termenul de prescripție în raporturile cu întreprinderile socialiste este de 18 luni.

Din cele arătate rezultă că acțiunea de obligare la plată cerută de Regionala C.F. Craiova pentru imobilizarea prelatelor după cca. 7 luni de la producerea acesteia de către Întreprinderea mecanică Muscel, este în cadrul termenului de 18 luni prevăzut în Decretul nr. 167/1958 la art. 3, iar tariful de imobilizarea prelatelor nefiind considerat penalitate sau amendă civilă nu se aplică prevederilor art. 4 b din același act normativ, la care termenul de prescripție este de 6 luni.

● **GHEORGHE AUR, Vaslui** — Pentru livrările efectuate în perioada 1976—1978, cota de aprovizionare a bazei a fost de 5% la livrările prin depozit, 1,5% pentru tranzit achitat și 0,2% în tranzit organizat (avizul MAGF nr. 261428 din 27 nov. 1975 și al Comitetului de Stat pentru Prețuri nr. 10136 din 21 noiembrie 1975 ;

— Începînd cu data de 1 ianuarie 1979, potrivit scrisorii Comitetului de Stat pentru Prețuri nr. 7176 din 19 septembrie 1978 și MAGF nr. 406797/19 septembrie 1978, prin care s-au transmis noile cote de adaos comercial globale (medii), Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a aprobat cote diferențiate pe baze de aprovizionare și forme de derulare, pentru județul Vaslui acestea fiind :

— pentru livrările prin depozit, 1,60% ;

— pentru livrările în tranzit achitat 0,80% ;

— pentru livrările în tranzit organizat 0,20% ;

Întrucît BATMA nr. 37 Vaslui a procedat ilegal, s-au luat măsuri pentru restituirea sumelor încasate în plus.

● **DUMITRU ANDREI, Ianca Olt** — Perioada de efectuare a stagiului militar se ia în considerare ca vechime neîntreruptă în aceeași unitate numai pentru perioadele de stagiu efectuate după intrarea în vigoare a Codului muncii (1973).

Publicăm în continuare un număr de răspunsuri pe tema drepturilor băneşti.

● În aplicarea art. 12 din Decretul nr. 246/1977 nu se iau în considerare orele absentate sau învoite izolat din cadrul programului de lucru şi nu se cumulează cu absenţele nemotivate sau cu concediile fără plată. Ca atare se iau în considerare numai zilele întregi învoite sau absentate.

Pentru orele absentate se iau alte măsuri disciplinare, potrivit Legii nr. 1/1970.

● Alocaţia de stat pentru copiii absolvenţilor învăţământului superior nou încadraţi în muncă, care au primit acest drept şi în calitate de studenţi se acordă în continuare, fără întrerupere, pînă la prezentarea la locul de muncă, în termenul stabilit prin repartiţie.

● În cazul soţilor despărţiţi în fapt fără a fi divorţaţi, beneficiar de alocaţie de stat pentru copii este soţul, dacă are copilul în întreţinere. Dacă însă se constată prin hotărîre judecătorească că soţul a fost obligat la plata unei pensii de întreţinere, că a abandonat familia sau că copiii au fost încredinţaţi soţiei, beneficiară de alocaţie este mama.

● Dacă pensionarul de invaliditate nu se prezintă la revizuirea medicală, plata pensiei se suspendă începînd cu luna următoare. Dacă pensionarul dovedeşte că nu s-a putut prezenta din cauză de forţă majoră, confirmată cu acte oficiale, se poate plăti pensia pe perioada suspendării, dacă starea de invaliditate s-a menţinut pe toată acea perioadă.

Suspendarea şi reluarea plăţii pensiei se realizează pe cale administrativă, prin dispoziţia Oficiului de asigurări sociale şi pensii.

● Repartiţia absolvenţilor în producţie de către organele competente nu constituie un contract de muncă. Drepturile de asigurări sociale decurg de la data numirii, pe bază de contract, ordin sau decizie de încadrare etc. În consecinţă, absolvenţii repartizaţi în producţie beneficiază de ajutoare materiale în cadrul asigurărilor sociale de la data numirii, chiar dacă nu-şi pot începe activitatea datorită incapacităţii de muncă (boală, accident).

● În ce priveşte absolventele, acestea beneficiază şi de ajutoare pentru sarcină şi lehuzie tot de la data încheierii contractului de muncă.

● Pensionarii de invaliditate gr. III, încadraţi în muncă, au dreptul, conform Legii nr. 26/1967, la concediul de odihnă cu durată integrală, corespunzătoare vechimii lor în muncă. În cazul arătat de dvs. la o vechime în muncă de 16 ani, beneficiaţi pentru anul în curs de un concediu de odihnă cu durata de 15 zile lucrătoare.

● Prevederile art. 20 (5) din Legea nr. 3/1977 care precizează că : „pentru persoanele care au fost încadrate să lucreze, potrivit legii, cu program redus, vechimea în muncă se ia în considerare proporţional cu timpul lucrat". Aplicînd această regulă la situaţia pensionarilor de invaliditate de gradul III reîncadraţi, rezultă că perioada lucrată de aceştia cu jumătate din durata programului de lucru se ia în considerare la calculul vechimii în muncă pe jumătate. Cu alte cuvinte, un an lucrat în aceste condiţii se consideră 6 luni de vechime în muncă.

● Pentru pensionarii de invaliditate de gradul III încadraţi în muncă procentul de 2 la sută sau 4 la sută — în cazul celor care au optat pentru acest procent — se aplică la retribuţia cuvenită personalului respectiv pentru munca prestată. Deci la retribuţia pentru o jumătate din durata programului normal de lucru.

● Potrivit prevederilor art. 24 alin. ultim din Hotărîrea nr. 880/1965, persoanele ale căror contracte de muncă au fost desfăcute pentru creşterea şi îngrijirea copilului, beneficiază de ajutorul de maternitate în cazul în care naşterea s-a produs în perioada de 9 luni de la desfacerea contractului de muncă.

● În conformitate cu prevederile legale (cu aplicabilitate în acordarea premiilor anuale — gratificaţii — pentru activitatea anului 1978), persoanele care au părăsit o unitate în cursul anului, din motive care nu dau dreptul la menţinerea vechimii neîntrerupte în aceeaşi unitate (respectiv cazul dvs. : demisie), dar care au lucrat în unitatea de unde pleacă mai mult de 3 luni în anul pentru care se acordă premierea, pot beneficia de premii anuale.

● Menţionăm că în conformitate cu aceleaşi prevederi legale, conducerea unităţii, de acord cu comitetul sindicatului apreciază activitatea depusă de fiecare persoană şi poate reduce premiul anual sub valoarea ce rezultă din calcul sau poate să nu-l acorde, în cazul persoanelor care în cursul anului au avut deficienţe în activitate sau au săvîrşit abateri disciplinare.

Ca atare, conducerea unităţii a procedat legal neacordîndu-vă gratificaţia pe anul 1978 pentru faptul că aţi avut absenţe nemotivate.

● În conformitate cu prevederile Decretului nr. 246/1977, privind acordarea alocaţiei de stat pentru copii, persoanele nou încadrate în muncă beneficiază de alocaţie după 3 luni de la încadrare cu contract de muncă pe durată nedeterminată.

Pentru persoanele cărora le-a încetat contractul de muncă din vina lor, în condiţiile în care, potrivit legii, vechimea în muncă se întrerupe, alocaţia se acordă numai după 3 luni de la data reîncadrării cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată, iar pentru următoarele 6 luni cuantumul alocaţiei se reduce cu 50 la sută.

● Alocaţia de stat pentru copii se acordă soţului : în cazul în care numai soţia se încadrează în categoriile beneficiarilor, alocaţia de stat pentru copii se acordă acesteia.

Începînd cu luna următoare celei în care soţul s-a reîncadrat cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată soţia nu mai are drept să primească alocaţia. Conform prevederilor legale, timp de 3 luni nu are acest drept nici soţul. Dacă soţului i s-a desfăcut contractul de muncă după 1 sept. 1977 — intrarea în vigoare a Decretului 246/1977 — pe următoarele 6 luni are dreptul la alocaţie în cuantumuri reduse cu 50 la sută.

● Persoana transferată în interesul serviciului are obligaţia să se prezinte la noua unitate, la termenul stabilit prin ordinul de transfer. În cazul neprezentării, unitatea la care persoana respectivă a fost transferată este îndreptăţită să aplice sancţiunea disciplinară a desfacerii contractului de muncă prevăzută de Legea nr. 1/1970 şi de art. 130 alin. 1 lit. i din Codul muncii. Transferul nu poate fi efectuat decît la unitatea prevăzută în ordinul eliberat în condiţiile prevăzute de art. 8 din Legea nr. 1/1970 şi art. 69 din Codul muncii.

Ulterior desfacerii contractului de muncă, persoana respectivă nu mai poate fi transferată, nici în interesul serviciului şi nici la cerere, la altă unitate, deoarece nu se mai află în raporturi juridice cu unitatea de la care a plecat.

● Potrivit art. 5 din Hotărîrea 880/1965, astfel cum a fost modificată prin H.C.M. nr. 1356/1968, cuantumul ajutoarelor pentru incapacitate temporară de muncă se stabileşte în raport de anii de vechime în muncă, între 50 şi 85 la sută.

● Anii de vechime neîntreruptă se calculează în ani de muncă împliniţi. Astfel, persoana încadrată care are vechime neîntreruptă în muncă de la 1 iunie 1974, se consideră că a împlinit 5 ani de vechime neîntreruptă la 31 mai 1979. Ca urmare, de la 1 iunie 1979, cota procentului în raport de care se stabileşte indemnizaţia pentru boală este de 75% corespunzător vechimii de peste 5 ani — pînă la 8 ani în loc de 65% cît se prevede pentru cei cu 5 ani vechime.

● Constituie vechime în muncă utilă pentru pensie, conform art. 20 alin. 2 lit. b din Legea nr. 3/1977, timpul cît o persoană încadrată în muncă şi-a întrerupt activitatea, deoarece a satisfăcut serviciul militar în termen, a fost concentrată, mobilizată sau în prizonierat. Timpul respectiv se ia în calcul chiar dacă între data încetării activităţii şi data încorporării au trecut maximum 90 de zile.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

COMBINATUL FONDULUI PLASTIC BUCUREȘTI
Str. Băiculești, nr. 29

— Disc fontă pentru mori set. 2
— Supapă siguranță buc. 2
— Garnitură buc. 8
— Piston cilindru de alunecare buc. 1
— Amortizor cu bară Warșava buc. 4
— Burduf pompă centrală buc. 1
— Cablu kilometraj Warșava buc. 4
— Cuzineți bielă SR R III set 1
— idem palier KM 01 set 1
— Coroană diferențial buc. 1
— Disjunctor conjunctor buc. 1
— Disc ambreiaj buc. 1
— Disc ambreiaj PJW buc. 1
— idem Pobeda buc. 1
— Geam parbriz Warșava buc. 2
— Garnituri palier buc. 2
— idem eșapament buc. 2
— Lagăr biel buc. 1
— Melc casetă direcție SR 101 buc. 1
— Membrană fină față SR 101 buc. 2
— Pîrghie fuzetă Skoda buc. 2
— Pastilă cap bară Pobeda buc. 10
— Pene supapă Skoda buc. 6
— Potcoave platinate Skoda buc. 3
— Pinion atac SR 101 buc. 1
— Pinion arbore cotit SR 101 buc. 1
— Segment frînă față buc. 3
— idem spate buc. 19
— Segmenți Warșava buc. 2
— idem diferiți buc. 15
— Termostat buc. 1
— Inel axial ST buc. 1
— Garnitură colectivă evacuare buc. 2
— Segment conic set 4
— idem cromat set 4
— idem raclor set 6
— Electromotor ștergător Warșava buc. 1
— Furtun de presiune buc. 1
— Pompă benzină Pobeda buc. 1
— Pivoți Warșava buc. 2
— Segmenți 35×50 buc. 10
— Cuzineți C 50—402 A buc. 4
— Bucșe bielă buc. 2
— Garnitură buc. 5
— Capac distribuitor buc. 5
— Bobină inducție buc. 1
— Întrerupător stop hidraulic buc. 1
— Rotor distribuitor buc. 6
— Carter punte față TV buc. 1
— Acumulator 12 V buc. 1
— Autoclape buc. 2
— Contactor TCA 10 A cu relee buc. 1
— Calote cromate buc. 49
— Capac bachelită buc. 1
— Fîntînă arteziană buc. 5
— Globuri tulipe buc. 86
— idem 75 W buc. 1
— idem sticlă diferite (mate) buc. 6
— Bloburi tulipe buc. 86
— Mică (mecanită) kg. 0,500
— Pendul buc. 1
— Subansamble radiație buc. 466
— Sticlă nivel buc. 4
— Abajur sticlă K buc. 1
— idem pendul buc. 1
— idem 4000 buc. 2
— Stiplex alb diferite dim. kg. 25
— Țeavă sticlă Ø 20 buc. 700
— Tablă alamă straifuri kg. 7,30
— Tablă inox straifuri kg. 44
— idem alamă ∅ 2,5 îndoită kg. 4
— idem inox îndoită ∅ 1,5 kg. 4

INTREPRINDEREA DE CIORAPI SEBEȘ
Str. Poștei, 78 — jud. Alba
Telefon : 32115 ; 32116 ; 31358

COLORANȚI

— Albastru direct L7V kg. 200
— idem marin de dispersie 2GL kg. 100
— Atlantic milingrad SWB kg. 10
— Bordo nailamide IV kg. 25
— Bleu paracetoqunone kg. 30
— Benzoorange G kg. 200
— Cibacet roth 2R kg. 16
— Galben de dispersie G kg. 100
— Negru direct ABR kg. 50
— Nilosan orange F4RL kg. 25
— Nilosan gelb F5GL kg. 50
— Nilosan gelb F3R kg. 100
— Indanthren scharlach GG kg. 10
— Jaune dimancide kg. 26
— Irganol gelb 5GLS kg. 80
— idem orange RLS kg. 10
— idem grün BLS kg. 175
— Ostace orange FR kg. 25
— Portocaliu direct strălucitor kg. 250
— idem de dispersie GPL kg. 150
— Panacril bleu 5G kg. 100
— Roșu melacril BL kg. 330
— Roșu de dispersie 2R kg. 150
— Roșu acid strălucitor G kg. 70
— Sirius licht blau B kg. 200
— Sandolan grün N3GL kg. 66
— Sirius grün BB kg. 550
— Solophenil grün 5BL kg. 25
— Sintenschwartz P2BL kg. 200
— Saturn kaki G kg. 50
— Solophenil kaki GL kg. 300
— Telonecht grün EG kg. 50
— Saturn orange L5G kg. 150
— Albastru acid rezistent 5R kg. 300
— Elbenil bordeaux GBR kg. 80
— Maxilon blau M2G kg. 260
— idem gelb brun 2GL kg. 100
— Roșu de dispersie 3GFL kg. 130
— Roșu acid rezistent GN kg. 200
— Verde de dispersie 2R kg. 100
— Violet direct rezistent 5AL kg. 50
— Verde acid rezistent G kg. 200

RULMENȚI

— 1204 buc. 20
— 1206 K buc. 20
— 1209 K buc. 70
— 6010 buc. 20
— 6013 buc. 30
— 6213 buc. 10
— 6310 buc. 10
— 6312 buc. 10
— 30213 buc. 10
— 51102 buc. 50
— 51108 buc. 30
— NU 318 buc. 5
— 22216 K buc. 5
— 22213 buc. 7
— H 207 buc. 100
— 16008 buc. 40
— 46120 buc. 5
— 45120 buc. 5

Vă prezentăm

Întreprinderea de produse cosmetice „MIRAJ"

Constituită din mai multe unități, întreprinderea bucureșteană „Miraj" a cunoscut o dezvoltare deosebită începînd cu anul 1975, cînd s-a instalat în sediul nou str. Răcari (Vitan). Noua construcție a fost dotată cu utilaje moderne pentru fabricarea produselor cosmetice și de parfumerie la cel mai înalt nivel.

Dispunînd de laboratoare dotate cu aparatură modernă și fiind încadrată cu un colectiv de specialiști cu înaltă calificare, întreprinderea „Miraj" și-a diversificat producția în funcție de cerințele pieței. Numărul sortimentelor a crescut considerabil : de la 100 la 400 de produse cosmetice și de parfumerie, în mare parte originale, avînd ingredienți activi din flora și fauna țării noastre.

Ca rezultat concludent al calității superioare a produselor, întreprinderea „Miraj" a cîștigat o faimă binemeritată și pe plan mondial. Exportul se realizează în Italia, Olanda, Belgia, Austria, R.F. Germania, Mexic, Ungaria, Bulgaria etc. De remarcat este faptul că, cu premiile obținute pentru produsele sale, întreprinderea „Miraj" poate organiza o adevărată expoziție. Nu de mult prin decret prezidențial a primit Ordinul Muncii cl. a III-a. „Miraj" deține, de asemenea, un număr de 12 medalii de aur obținute la concursuri și tîrguri internaționale. Recent, la Tîrgul internațional de la Bratislava, întreprinderea a obținut 3 medalii de aur pentru crema Dermin, parfumul de toaletă Idila și rujul de buze Bella — trix, realizat într-o paletă coloristică de 14 nuanțe.

Dintre noile sortimente produse menționăm : gama Bellatrix pentru tenurile uscate și grase, gama „Miraj", „Mary Gilbert" „Faun" „Margareta", „Darcleé", pudra Egreta în 10 nuanțe. Pentru a fi folosite cu precădere în sezonul de vară, sînt fabricate produsele Egreta, Perla și Litoral.

EGRETA : a fost creată în scopul protejării epidermei de acțiunea razelor ultraviolete. Produsele sînt diferențiate în funcție de tipul de epidermă. Este compusă din ulei pentru plajă, emulsie spray, cremă pentru plajă și emulsie ce se întrebuințează după plajă. Toate acestea sînt fabricate în cîte 3 sortimente.

PERLA : revitalizează țesuturile. Conține substanțe de ecranare naturale asociate cu colagen solubil. Și gama Perla este concepută diferențiat și este compusă din ulei pentru plajă, emulsie cremă, loțiune în 13 sortimente.

GAMA LITORAL : conține un complex de extracte din plante îndigene bogate în principii active. Acestea asigură produselor proprietăți de emolienă, hidratare și revitalizare a pielii. Ca și gama Perla protejează epiderma de efectele razelor ultraviolete cu lungimea de undă de 2800 A° și 3200 A°.

Gama Litoral are în componență ulei în 3 sortimente pentru plajă, emulsie tot în 3 sortimente pentru folosirea înainte de plajă, cremă, loțiune șampon spray, spumant pentru baie ; în total 15 sortimente.

Modul de folosire este specificat pe ambalajul tuturor produselor.

Ion VASILESCU

Crema pentru masaj „Dermin", parfumul de toaletă „Idila" și rujul de buze „Bellatrix" — fiecare produs a obținut cîte o medalie de aur la concursul de la Tîrgul internațional de la Bratislava din iunie 1979.

1979 AUG 22

La marea adunare populară de la Rovinari

Într-o atmosferă de entuziasm și de puternic atașament
față de partid și secretarul său general

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, A FĂCUT O VIZITĂ DE LUCRU ÎN PATRU JUDEȚE DIN SUD-VESTUL ȚĂRII

În centrele carbonifere din județele vizitate secretarul general al partidului a examinat probleme de vitală însemnătate pentru progresul rapid al patriei noastre pe calea civilizației socialiste și comuniste, legate de asigurarea și întărirea independenței energetice a țării. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat, împreună cu cadrele de conducere din județele respective și din instituțiile economice centrale, cu mineri, muncitori, specialiști din diferite domenii, modul în care se realizează planul pe anul în curs și pe întregul cincinal, măsurile ce se cer adoptate pentru creșterea producției și utilizarea mai eficientă a resurselor carbonifere în scopul sporirii potențialului energetic al țării.

Vizita secretarului general al partidului în județul Mehedinți, județ ce a cunoscut și va cunoaște în acest cincinal și în cincinalul viitor un ritm de creștere economică dintre cele mai înalte, a avut ca temă principală aceeași responsabilă analiză a modului cum se înfăptuiesc sarcinile prevăzute în actualul cincinal, precum și măsurile ce se impun în vederea dezvoltării într-un ritm mai ridicat a industriei, modernizării agriculturii, sporirii eficienței întregii activități.

În cursul vizitei de lucru în județul Dolj, ultimul din cele patru județe din sud-vestul țării recent vizitate, secretarul general al partidului a examinat modalitățile de dezvoltare rapidă a unor ramuri industriale moderne, a căror pondere va crește considerabil în cursul perioadei următoare, stadiul realizării prevederilor actualului cincinal, precum și căile de înfăptuire a obiectivelor planificate pentru prima parte a deceniului următor.

Pe întreg parcursul vizitei, oamenii muncii au întîmpinat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și pe tovarășa Elena Ceaușescu cu sentimente vibrante de dragoste și înaltă prețuire, manifestîndu-și hotărîrea de a nu precupeți nici un efort pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a sarcinilor ce le revin.

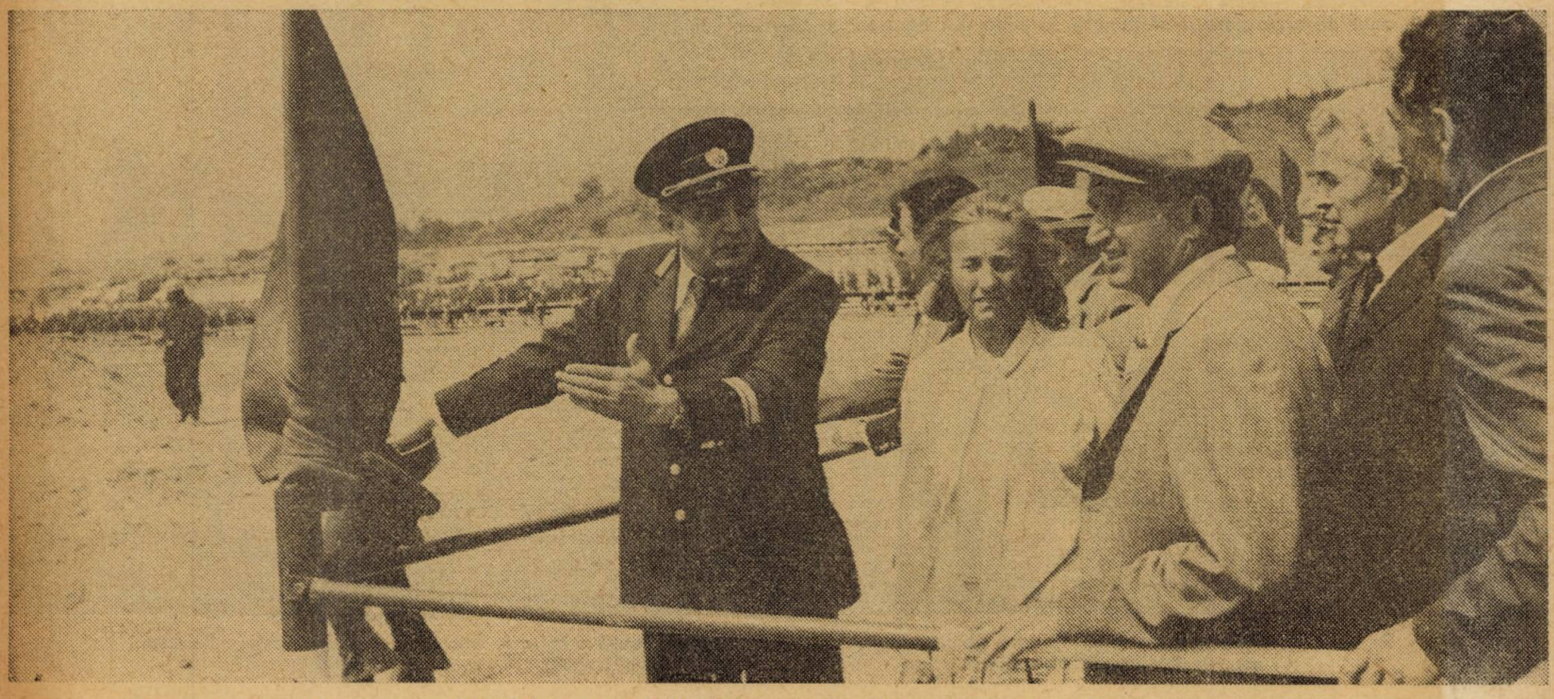

Se stabilește zona de deschidere a carierei Tismana II

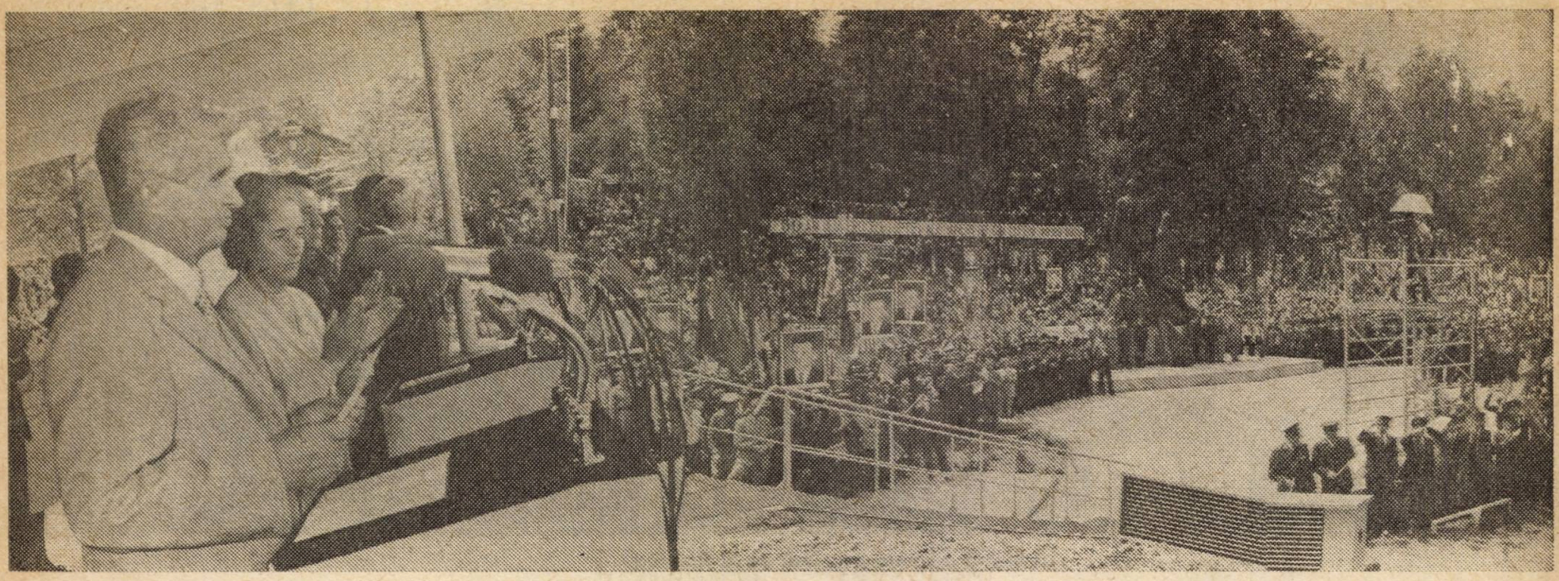

La marea adunare populară de la Lupeni

Tovarășul Nicolae Ceaușescu inaugurează un nou orizont de exploatare a cărbunelui la mina din Paroșeni

Se analizează amplasarea unor viitoare obiective economice din județul Mehedinți

Călduroasă primire la Întreprinderea de tricotaje Petroșani

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Strategia partidului de construire a viitorului României socialiste — saltul revoluționar la o nouă calitate

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

MULTIPLELE FAȚETE ȘI RESURSE DE ECONOMISIRE ȘI VALORIFICARE SUPERIOARĂ A MATERIILOR PRIME ȘI ENERGIEI

ECONOMISIREA MUNCII SOCIALE în înțelesul larg al conceptului, accentuarea proceselor de valorificare a materiilor prime și materialelor, gospodărirea rațională a resurselor de care dispune țara, reducerea sistematică a costurilor și cheltuielilor materiale pe unitatea de produs constituie obiective ce vor guverna exigențele dezvoltării producției materiale și în deceniul viitor. În această privință, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie a.c. a subliniat că : **„Reducerea consumurilor materiale, de energie și combustibil în toate domeniile este una din problemele centrale ale Directivelor, ale planului cincinal viitor, ale activității noastre zilnice... Să mergem mai hotărît la reducerea cheltuielilor de producție în toate sectoarele vieții economice".**

Economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale

ÎN PROIECTUL DE DIRECTIVE ale Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990 se acordă o importanță mare dezvoltării bazei de materii prime. În cadrul asigurării bazei materiale pentru activitatea de producție, un loc însemnat îl ocupă eforturile pentru economisirea și creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei electrice.

Economisirea și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor a fost abordată și, neîndoielnic, va fi soluționată, în continuare, în țara noastră prin **modernizarea echipamentului industrial**, prin **promovarea pe o scară largă a cuceririlor științifice și a progresului tehnic în economie.** Alocarea an de an a unei părți însemnate din venitul național pentru investiții în vederea întăririi potențialului economic și dezvoltării în ritmuri susținute, a permis ca fondurile fixe productive să înregistreze creșteri importante, integrîndu-se în circuitul economic numeroase noi capacități de producție, paralel cu dotarea și reutilarea capacităților existente, vizînd nivelul tehnicii mondiale.

Dotate cu tehnică modernă, noile capacități de producție dau impulsuri evidente creșterii productivității muncii sociale și sub aspectul valorificării superioare a materiilor prime și materialelor ca și economisirii resurselor. Căile prin care unitățile noi contribuie la economisirea muncii sociale sînt multiple și variate, în funcție de specificul ramurilor, de particularitățile tehnico-economice ale activității acestora. În **industria metalurgică,** spre exemplu, realizarea unor furnale cu capacități utile mari și insuflarea de gaz metan (volumul mediu al furnalelor din țara noastră crescînd de la 454 mc în 1965 la 970 mc în 1975 și 1 186 mc în 1980), a adus un aport esențial în **reducerea consumului specific de cocs metalurgic,** produs din import pentru care se cheltuiesc importante fonduri valutare. Totodată, punerea în funcțiune a unor noi laminoare de mare capacitate la C.S. Hunedoara și C.S. Galați, ca și creșterea an de an în totalul producției de metal a ponderii oțelurilor aliate, a oțelului elaborat în cuptoare electrice și în convertizoare cu oxigen și procedeul de turnare continuă, au condus la importante reduceri de consumuri specifice, situînd România la un nivel apropiat de realizările unor țări avansate din acest punct de vedere.

Industria noastră constructoare de mașini, modernizîndu-și structurile și bazîndu-și dezvoltarea îndeosebi pe industria electrotehnică, electronică, mecanică fină, optică, instalații complexe, a obținut importante succese pe linia economisirii metalului și a valorificării acestuia. Evoluția în cifre relative a consumului de metal la un milion lei producție industrială se prezintă astfel:

— % —

1965	1970	1975	1980	1985
100,0	68,6	48,1	42,3	32,7

Sursa : date statistice și de plan prelucrate de autor.

Neîndoielnic că, prin reproiectarea sistematică a produselor, prin accentuarea parametrilor calitativi ai acestora, tendința arătată va fi menținută și pentru orizontul anilor 1985—1990.

În industria lemnului s-au construit noi întreprinderi cu profil complex și variat care au valorificat superior masa lemnoasă. Este edificatoare în acest sens evoluția în cifre relative față de 1965 a produselor obținute dintr-un mc de masă lemnoasă :

— % —

1965	1970	1975	1980	1985
100,0	142,3	1977,5	285,6	374,1

Sursa : date statistice și de plan prelucrate de autor.

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Industria chimică, una din ramurile de bază ale economiei noastre, constituie un exemplu de valorificare a resurselor naturale din țara noastră. Posibilitățile multiple pe care le oferă chimizarea gazului metan, de pildă, sînt ilustrate de faptul că, luînd ca bază utilizarea acestuia drept combustibil, transformarea lui în îngrășăminte cu azot 100%, permite o creștere a valorificării de 13,9 ori, iar în rășini ureoformaldehidice de 23,3 ori. Tehnologiile moderne asimilate au, de asemenea, efecte pozitive asupra costului unitar al produselor. Costul fenolului obținut la Ploiești prin procedeul viacumen, de pildă, reprezintă 40% din cel al fenolului obținut la C.C. Făgăraș, prin topire alcalină. Tehnologia nouă de producere a caprolactamei din benzen, față de procedeul fenol, conduce la diminuarea aproape la jumătate a costurilor respective. Și astfel de exemple pot fi date și în industria amoniacului, metanolului de joasă presiune etc.

În industria cimentului, prin introducerea procedeului de fabricare uscat cu precalcinare, în locul celui umed, se va obține o reducere a consumului specific tehnologic de combustibil de la 950 kcal/kg clincher la 900 kcal/kg clincher, reducerea consumului de energie electrică cu 7% și creșterea productivității muncii cu 18 t/muncitor. Dat fiind caracterul de produs energointensiv al cimentului, astfel de soluții tehnologice sînt totdeauna de natură să economisească muncă socială. Pe această linie, în proiectul de Directive se prevede ca producția de ciment din anul 1985 să fie realizată în proporție de circa 95% prin procedeul uscat — mai economic din punct de vedere energetic — urmînd să se extindă fabricația sortimentelor cu adaos de zgură și cenușă de termocentrală.

Acțiuni multiple pentru mai buna gospodărire a resurselor energetice.

O PROBLEMATICĂ complexă și mereu actuală este cea referitoare la **economisirea resurselor energetice.** În această ordine de idei, trebuie subliniat rolul prioritar al resurselor energetice asupra ritmului creșterii economice, cu implicații inerente asupra produsului social și a venitului național, asupra modernizării economiei naționale. De aici și necesitatea gospodăririi cu grijă, într-un cadru de sever regim de economisire a resurselor energetice.

Valoarea ridicată a hidrocarburilor ca sursă de energie și materie primă într-o industrie cu ritmuri dinamice ca industria românească, a stimulat luarea unor măsuri hotărîte pentru restructurarea resurselor de purtători de energie angajați în producerea energiei electrice. Dacă în 1938, păcura reprezenta în balanța energiei electrice 62,6%, iar cărbunele numai 24,4%, în 1975 păcura a reprezentat numai 6,9% și cărbunele aproape 30%. În 1980 cărbunele va reprezenta 44%, gazele naturale 30%, păcura 4%.

Dacă luăm în considerare că pentru obținerea unui kWh de energie electrică se consumă 360 grame de combustibil convențional, respectiv, 1,5 kg lignit sau 280 g păcură, sau 0,320 mc gaz metan, putem aprecia importanța economisirii pe toate căile a energiei electrice cu deosebire în consumurile industriale, dar și în celelalte domenii. De altfel, preocupările pentru economisirea resurselor energetice sînt proprii lumii contemporane. Se conturează clar ideea că ritmul creșterii economice nu trebuie să depindă neapărat de o sporire echivalentă a consumului de energie. Un studiu relativ recent al Comisiei Economice O.N.U. [1]) promovează cu argumente temeinice necesitatea îmbunătățirii raportului dintre coeficientul consumului de energie pe un procent de creștere a P.N.B., prin reorientarea producției și diminuarea sau chiar eliminarea produselor energointensive, substituirea utilajelor mari consumatoare de energie, precum și transformări tehnice prompte, care să răspundă cerințelor crescînde de reducere a consumurilor energetice.

Creșterea susținută a prețului țițeiului în ultimii ani, faptul că România este obligată să importe în perspectiva deceniului 9, mari cantități de țiței pentru a-și acoperi necesitățile dezvoltării economico-sociale obligă la aplicarea în viață a unor măsuri ferme pentru economisirea resurselor energetice, identificarea unor soluții tehnice pentru raționalizarea consumurilor și altor surse energetice (eoliană, solară etc.). Reducerea consumurilor de energie și combustibil este una din sarcinile centrale ale Directivelor, urmînd a se elabora în viitorul plan cincinal tehnologii noi în scopul utilizării raționale a energiei și a noilor surse de energie. Pe această linie vor fi intensificate cercetările pentru scăderea mai accentuată a consumurilor specifice în toate ramurile pentru conservarea energiei și recuperarea resurselor energetice secundare.

Reciclarea resurselor materiale secundare

O PROBLEMĂ DEOSEBITĂ asupra căreia va trebui să ne oprim mai mult este legată de necesitatea valorificării mai intense și eficiente a resurselor materiale secundare ale țării. Așa de exemplu, în proiectul de Directive se are în vedere ca prin recuperarea și refolosirea resurselor secundare, să se acopere 40—50%, în unele sectoare chiar peste 50%, din necesarul de materii prime și materiale pentru consumul intern. Punerea în valoare în măsură tot mai mare a resurselor secundare amplifică baza de materii prime în economie, contribuie la diminuarea costurilor de producție, slujește în mod eficient dezvoltării economico-sociale. O astfel de orientare este desigur, pe deplin justificată atît pentru faptul că resursele naturale de care dispune țara noastră sînt limitate, cît și pentru că, prin valorificarea resurselor secundare se obțin cantități sporite și diversificate de substanțe utile.

Cît de important este să fie atrase în circuitul economic a resurselor secundare rezultă din următoarele calcule :

— la nivelul anului 1978, creșterea cu 1% a volumului de materiale secundare și deșeuri prelucrate, ar fi permis obținerea unor materii prime suplimentare în valoare de circa 150 mil. lei;

— 1 000 tone maculatură colectată și valorificată în hîrtie salvează de la tăiere 17 ha de pădure de rășinoase (ce se reface într-o lungă durată de timp);

— un metru cub de gunoi menajer, care cîntărește în medie 340—360 kg, conține între 25—65 kg hîrtie, 4—8 kg materiale plastice, peste 5 kg metal, 17 kg textile, aproximativ 200—240 kg resturi alimentare, cioburi de sticlă și ceramică etc.

Posibilitățile de care dispune deci economia românească sînt considerabil mai mari și este necesară să crească în intensitate preocupările în vederea aplicării procesului de colectare și fructificare a acestor resurse secundare. Avînd în vedere importanța economică a resurselor secundare, în repetate rînduri conducerea partidului a subliniat necesitatea trecerii cu mai multă hotărîre la recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a acestora.

Planul de colectare și valorificare a deșeurilor și altor resurse secundare este în prezent o parte componentă a planului național unic de devoltare economico-socială. În viitor se va extinde utilizarea industrială a materialelor ce rezultă din procesele de prelucrare și consum, ceea ce va permite creșterea eficienței economice a valorificării lor. În cazul deșeurilor lemnoase, de exemplu, ponderea utilizării industriale va crește substanțial, peste 60% în 1980, obținîndu-se prin aceasta un spor de 40 mc valorificat. Din cantitatea totală de zgură de furnal și oțelării ce se produce anual se valorifică în prezent peste 85%, pentru rest, reprezentînd aproape 400 mii t/an, se fac cercetări în vederea utilizării la realizarea de blocuri de beton cu goluri, beton celular autoclavizat, plăci sticloase pentru placarea pereților etc. De asemenea, cenușa de la termocentrale, care constituie încă o sursă importantă de cheltuieli neeconomicoase (500 ha blocate de 30 mil. tone halde, cu cheltuieli de transport și aprovizionare de cca. 9 lei/t) va putea fi valorificată în industria materialelor de construcții, rămînînd ca cercetările să conducă la utilizarea acestei cenuși la extragerea aluminiului, utilizarea în construcții industriale, în agricultură etc.

Ținînd seama de gradul insuficient de valorificare a resurselor secundare în etapa actuală (în prezent folosim aproape 300 de materiale reziduale și grupe de asemenea materiale), sînt în curs de desfășurare cercetări care au

[1]) Geneva 15—25 aprilie 1975

în vedere atragerea în circuitul prelucrării și a altora, cum este cazul fierului din zgurile metalice sărace, metalele neferoase din șlamurile neferoase provenite de la instalațiile de prelucrare și altele. În aceste condiții, în mod justificat, se precizează în proiectul de Directive că **„ținînd seama de caracterul limitat al resurselor noastre naționale și de cerința depășirii rapide a decalajelor față de țările avansate, în efortul de recuperare și refolosire a materialelor, România trebuie să depășească nivelul maxim atins pe plan mondial"**. Trebuie subliniat faptul că valorificarea resurselor secundare în întreprinderi nu se ridică la nivelul cerințelor și posibilităților existente, atît sub aspect cantitativ, cît și calitativ. În fiecare întreprindere se găsesc încă, sub forma deșeurilor și reziduurilor, importante cantități de resurse secundare care fie că se pierd, fie că sînt valorificate la o scară inferioară. De asemenea, contribuția gospodăriilor populației la fondul de resurse secundare este încă mult sub posibilități. Ne referim în special la posibilitățile de colectare a ambalajelor din sticlă, a reziduurilor textile, de hîrtie etc.

Rămîn, în continuare, de aplicat un număr de căi practice de acțiune, insuficient abordate pînă în prezent în unitățile de producție :

— în calculul de asigurare a necesarului de materii prime și materiale trebuie să se includă distinct toate resursele de materiale secundare, astfel încît să nu se piardă nici o cantitate de substanță, pe tot parcursul prelucrării lor ;

— în fiecare unitate economică trebuie să se determine clar structura și cantitățile de materiale secundare rezultate pe diverse trepte de prelucrare ;

— pentru fiecare material secundar să se stabilească modul de utilizare la alte produse și numai după aceea să se recurgă la valorificarea prin retopire, aglomerare etc. ;

— sînt necesare perfecționări în domeniul evidenței și organizării colectării și valorificării materialelor secundare ;

— eforturi deosebite trebuie întreprinse pentru elaborarea tehnologiilor și crearea capacităților de prelucrare cît mai eficientă a materialelor secundare și reziduale ;

— la casarea utilajelor și mașinilor se va analiza fiecare piesă componentă a acestora, cu scopul reutilizării lor ca atare sau prin recondiționare.

În acest context urmează să fie abordată și problema reciclării ambalajelor care, în stadiul actual al dezvoltării economiei românești și în perspectiva deceniului următor, solicită mari eforturi materiale. Fiecare ambalaj readus în circuitul economic reprezintă o contribuție în procesul economisirii muncii sociale.

Diminuarea costurilor pe unitatea de produs

PROMOVAREA pe scară mai largă a proceselor intensive în economie cere o preocupare sporită pentru reducerea costurilor și cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. Costul de producție continuă să rămînă o categorie economică de o însemnătate deosebită în activitatea de producție. Constituind expresia bănească a valorii mijloacelor materiale consumate și a valorii create de muncă pentru sine cu prilejul producerii bunurilor materiale, costul reflectă, prin structura, mărimea și evoluția sa, gradul de eficiență cu care întreprinderile își îndeplinesc sarcinile ce le revin din planul național unic de dezvoltare a economiei.

Este un merit de necontestat al partidului nostru că niciodată n-a renunțat la planificarea costurilor de producție, deoarece, în condițiile pieței neconcurențiale din socialism, trebuie asumate în mod obiectiv sarcini de plan pentru reducerea sistematică a nivelului costurilor produselor. Proiectul de Directive prevede în industrie o reducere a cheltuielilor totale la 1 000 lei producție marfă în 1985 față de 1980 de 7—8%, iar cheltuielile materiale cu 5,5—6%. Realizarea acestei sarcini reprezintă o condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea în ritm înalt a economiei naționale, pentru creșterea avuției societății. În acest scop, ministerele, centralele și întreprinderile au obligația să asigure scăderea continuă a consumurilor materiale, creșterea productivității muncii, valorificarea superioară a resurselor materiale, aplicarea unui regim sever de economii în toate domeniile de activitate.

Volumul de economii ce urmează a fi realizat prin reducerea costurilor în perioada 1980—1985, în lumina sarcinilor prevăzute în proiectul de Directive, se ridică numai în industrie la peste 190 miliarde lei. Din acestea, peste 65% revin reducerii cheltuielilor materiale. Semnificația acestor reduceri a costurilor de producție este elocvent ilustrată de faptul că, **dacă la nivelul anului 1985, s-ar reduce, în industria republicană, peste prevederi, costurile de producție cu 1 leu, s-ar putea realiza un spor suplimentar al venitului național de peste 1,2 mld. lei.** Numai cu economiile prevăzute a se obține în 1981, s-ar putea construi suplimentar, peste 8 000 de apartamente, s-ar îmbrăca cu asfalt peste 1 300 km drumuri, sau s-ar putea dota agricultura cu peste 11 000 tractoare S-650.

Evident, realizarea sarcinilor importante prevăzute pentru cincinalul următor în domeniul reducerii costurilor și cheltuielilor materiale cer o îndeplinire exemplară a obiectivelor stabilite pentru anii 1979—1980, pentru ca „baza de pornire" să fie corespunzătoare. Or, cu toate realizările remarcabile obținute de întreprinderile și centralele din industrie în perioada 1976—1979 (semestrul I) în domeniul economisirii resurselor materiale pe unitatea de produs, trebuie să menționăm că s-au manifestat încă o serie de deficiențe ; unele obiective din planul tehnic nu au fost îndeplinite în funcție de cerințele economisirii muncii sociale, preocupările pentru atragerea în circuitul economic a resurselor nu s-au ridicat în toate cazurile la înălțimea exigențelor, unele întreprinderi au înregistrat depășiri ale normelor de consum energetice, de materii prime și materiale de bază, nu întotdeauna procesele de valorificare s-au situat la nivelul obiectivelor din planul național unic etc.

Rămînerile în urmă pe care le înregistrează unele unități de producție în realizarea obiectivelor stabilite de actualul cincinal în domeniul reducerii cheltuielilor materiale impun o creștere atît a gradului de preocupare pentru ca disciplina costurilor să domnească riguros în procesele tehnico-economice, precum și eforturi susținute, desfășurate pe frontul complex al atragerii în circuitul economic a tuturor rezervelor de care dispun întreprinderile, combinatele și centralele industriale. Sarcinile din viitorul cincinal pe linia reducerii costurilor de producție nu se pot realiza folosind numai căile așa-numite „tradiționale".

Se cer, în etapa actuală și în perspectivă, mai multe soluții eficiente de ordin tehnic și tehnologic pentru a reduce costurile pe unitatea de produs. De asemenea, conexiunea dintre obiectivele fixate în planul tehnic și al cercetării științifice și planul reducerii costurilor și cheltuielilor materiale trebuie să fie perfectă, sincronizată. Totodată, atingerea parametrilor tehnico-economici la unitățile noi intrate în funcțiune în termenele prevăzute prin plan este una din problemele ce urmează să stea în centrul atenției activității economice, avînd în vedere greutatea specifică a sectorului nou în economie, perspectiva dezvoltării sale și impulsurile pe care acest sector este chemat să le dea economisirii muncii sociale. Creșterea și îmbunătățirea structurii producției materiale prin accentuarea proceselor de valorificare, organizarea științifică a producției și a muncii, sporirea productivității muncii vii și promovarea unui regim de economii strict, rămîn în continuare căi permanente pentru reducerea costurilor și cheltuielilor materiale pe unitatea de produs.

Gh. ȘICA
director în C.S.P.

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

UTILIZAREA MATERIALELOR SECUNDARE CONTRIBUIE LA SPORIREA BAZEI DE MATERII PRIME ȘI LA ECONOMISIREA ENERGIEI

PE TOATE MERIDIANELE globului pămîntesc reciclarea materialelor reprezintă o problemă de mare actualitate. Antirisipa și economisirea se înscriu astăzi în rîndul preocupărilor prioritare, iar știința și tehnica sînt chemate să smulgă risipei uriașe comori. În acest fel, este pe punctul de a fi consacrat un nou principiu cu valabilitate universală, „nimic nu poate fi pierdut, totul trebuie recuperat". Iată una din problemele fundamentale actuale generată de criza energetică mondială și de dezvoltarea fără precedent a progresului tehnic, care amplifică nebănuit posibilitatea creșterii gradului de recuperare și refolosire a resurselor materiale în folosul omului.

Preocuparea sistemică pentru o mai bună utilizare a potențialului tehnic, material și uman de care dispune țara noastră și în mod deosebit pentru gospodărirea judicioasă a tuturor resurselor materiale și energetice, constituie o componentă strategică esențială a politicii partidului și statului nostru, orientată cu precădere spre creșterea, pe această bază, a nivelului de trai și civilizație. **„Recuperarea și refolosirea materialelor** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — vor deveni o sursă foarte importantă pentru asigurarea bazei de aprovizionare a economiei ; aceasta va reprezenta de fapt mai mult decît ne va da întreaga industrie minieră și va depăși cu mult importul de materii prime și materiale".**

Astăzi mai mult ca oricînd activitatea de recuperare și refolosire a materialelor trebuie să ocupe un loc important în cadrul asigurării bazei interne de materiale pentru activitatea de producție, deoarece se are în vedere ca prin măsurile se ce vor stabili în continuare la nivelul economiei, așa cum se prevede în proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., să se acopere în anii următori pe această cale 40—50% din necesarul de materii prime și materiale pentru consumul intern. Prevederile sînt categorice, baza tehnico-materială a fiecărei întreprinderi fiind condiționată de modul în care își gospodărește resursele puse la dispoziție. Este așadar, necesar să se producă o cotitură radicală, o schimbare de optică, și să se treacă de îndată la aplicarea de măsuri hotărîte în acest domeniu, măsuri bazate în principal pe creativitate tehnică inovație tehnologică și o gospodărire rațională.

Recuperarea și valorificarea, două concepte în actualitate

IMPORTANȚA DEOSEBITĂ pe care o reprezintă activitatea de recuperare și refolosire a materiilor prime și materialelor — ca sursă potențială pentru asigurarea bazei de aprovizionare a economiei — a antrenat în ultimii ani un întreg complex de măsuri economice, tehnice și organizatorice atrăgînd participarea specialiștilor, a sectoarelor de cercetare, pentru găsirea de noi soluții eficiente de valorificare a întregului potențial disponibil în acest domeniu. Complexul de măsuri adoptat în această direcție a condus la **extinderea rețelelor specializate de colectare,** în vederea recuperării și reofolosirii materialelor, metalice, textile, din hîrtii-cartoane, plastice și din cauciuc etc., **organizarea de secții și ateliere în cadrul cooperației meșteșugărești care să achiziționeze obiecte de uz casnic și personal, în scopul recondiționării sau valorificării lor, reglementarea obligativității unităților socialiste de a strînge, sorta și utiliza resursele de materii prime și materiale, rezultate din casări sau de pe diverse trepte ale proceselor tehnologice.** Pe baza acestor acțiuni, **în 1978, au fost recuperate în scopul refolosirii 46,7% din consumul intern de materiale feroase, 44% din cel de fontă, 40,4% din cuprul utilizat, 29,1% din zincul încorporat în produse, 12% din anvelopele rulate etc.**

Cu toate acestea, rezultatele în acest domeniu nu sînt la nivelul dorit, existînd încă o serie de deficiențe care conduc la o slabă utilizare a acestui important potențial de resurse. Astfel, **activitatea de recuperare a oțelurilor și în special a celor aliate, este nesatisfăcătoare,** nerealizîndu-se o sortare corespunzătoare a acestora la consumatori din care cauză se pierd importante cantități de feroaliaje. De asemenea, **pregătirea materialelor metalice rezultate din prelucrări prin mărunțire și presare, atît la unitățile de la care rezultă, cît și la unitățile specializate de colectare, este necorespunzătoare,** ceea ce conduce la utilizarea slabă a mijloacelor de transport, precum și la reducerea gradului de încărcare a oțelăriilor.

Un alt domeniu în care gradul de recuperare și valorificare este scăzut îl reprezintă **zgurile de oțelării** care în prezent se stochează acoperind suprafețe mari de teren agricol. Ritmul de creștere al producției de oțel, în țara noastră determină apariția unor cantități tot mai însemnate de zgură (10—12% din producția de oțel), în conținutul acestora regăsindu-se importante elemente utile : fier, mangan, oxid de calciu. Avînd în vedere că și pe plan mondial se desfășoară o activitate intensă pentru valorificarea integrală a acestei resurse, se impune din partea specialiștilor din cadrul industriei siderurgice, acțiuni imediate și hotărîte pentru **recuperarea metalelor din zguri și utilizarea acestora în continuare la aglomerare — furnale precum și în alte scopuri** (amendament calcaros, materie primă în construcții de drumuri, hidrotehnice, etc). În condițiile trecerii **la valorificarea completă a zgurilor de oțelării se estimează economii anuale de : 100 mii tone material metalic** (71% fier), **280 mii tone aglomerat, 160 mii tone minereu de mangan, 560 mii tone calcar și 36 mii tone cocs mărunt pentru aglomerare.**

Rămîneri în urmă se înregistrează și în sectorul minier care, în prezent, dispune de importante cantități de halde și iazuri miniere, ce conțin o serie de substanțe minerale utile deficitare economiei noastre, care încă nu se valorifică. **Deși programele speciale, elaborate în acest sens, au prevăzut cercetări pentru stabilirea unor tehnologii eficiente de recuperare a elementelor utile din halde, iazuri și ape de mină, precum și**

fonduri de investiții pentru realizarea unor instalații adecvate, această activitate este deocamdată, departe de a fi considerată corespunzătoare. Prin impulsionarea acțiunilor de recuperare a substanțelor minerale utile din aceste resurse, se poate asigura o mai bună gospodărire a fondului de rezerve geologice de care dispunem.

O mai mare răspundere în utilizarea totală a materiilor prime

UN ALT ASPECT ce trebuie menționat în acest domeniu de activitate îl reprezintă modul în care sînt exploatate și valorificate unele resurse de materii prime. Pentru exemplificare putem arăta că în prezent, **din masa de calcar și dolomită exploatată, numai circa 60% ajunge să fie utilizată în economie, restul sub forma așa-zișelor „subgabarite" rămîne stocată și nevalorificată** cu toate că și pentru acestea se consumă anual materii prime, materiale, energie, manoperă etc. în valoare de peste 60 mil. lei.

În industria chimică unde se prelucrează și produce o gamă largă de materii prime și materiale necesare tuturor ramurilor de activitate problema recuperării și refolosirii acestor materiale specifice trebuie să aibă un caracter deosebit. Pentru a demonstra această necesitate ne vom opri numai la două materiale a căror recuperare nu mai necesită explicații.

Producția de materiale plastice reprezintă și în prezent una din cele mai dinamice sectoare ale industriei chimice. Volumul de prelucrare din materiale plastice a crescut în 1979 față de 1975, de 1,8 ori, iar consumul pe un locuitor de la 20 kg, în 1975 la 38,5 kg în 1979. Creșterile nu s-au realizat însă pe seama recuperării și recirculării materialelor ce și-au încheiat ciclul de folosire, ci pe baza prelucrării materiilor prime noi. Aceasta pentru că din 1975 și pînă în prezent în cadrul industriei chimice nu s-a realizat nici o altă capacitate de valorificare a acestor foarte importante resurse (în 1978 s-au valorificat numai 7,6% din ele). De asemenea, ca și în cazul maselor plastice, **articolele din cauciuc,** al căror consum este în continuă creștere, sînt recuperate în prezent numai în proporție de circa 18—19% și valorificate în pudretă și cauciuc regenerat. Studiile și cercetările efectuate în străinătate au arătat că valorificarea în viitor a acestor resurse o reprezintă chimizarea și industrializarea (în S.U.A. se valorifică pe aceste căi 77 mii tone pe an, iar în Japonia 100 mii tone pe an). O altă metodă de valorificare a anvelopelor uzate, care pare să prezinte interes, fiind brevetată în 22 de țări, constă în **utilizarea anvelopelor uzate în furnale, înlocuind parțial cocsul metalurgic** (2 kg cauciuc = 1 kg cocs metalurgic).

Pe linia valorificării materialelor, se ridică o serie de probleme și pentru industria ușoară, deoarece din produsele ce rezultă din acest sector în prezent se recuperează pentru reprelucrare numai 38%. În această direcție sarcini deosebite revin cercetătorilor care trebuie ca în cel mai scurt timp să dea răspuns la problemele privind căile și soluțiile de valorificare a materialelor textile în amestec cu fire și fibre chimice, de reprelucrare a pielii din încălțăminte uzată etc.

Reziduurile menajere, o sursă de materii prime și energie electrică

DEZVOLTAREA INDUSTRIALĂ ȘI URBANISTICĂ din țara noastră a condus în mod inevitabil la creșterea volumului de reziduuri uzinale, stradale și menajere, ce trebuie evacuate din localități. Această situație conduce la necesitatea organizării unei colectări și neutralizări corespunzătoare. Deoarece capacitățile actuale de depozitare sînt în curs de epuizare, reziduurile respective vor trebui transportate la distanțe mai mari (40—60 km la București și 20—30 km în celelalte orașe), ceea ce ar determina sporirea substanțială a consumurilor de combustibili și carburanți. Calculele preliminare efectuate pentru țara noastră arată că volumul acestor deșeuri va crește continuu, cum rezultă din datele tabelului de mai jos :

	U.M.	1975	1980	1990	2000
Reziduuri menajere din care :	mii t	2300	3000	4700	6300
— în București	mii t	430	500	680	840
Reziduuri stradale	mii t	1100	1600	2200	2500
Reziduuri uzinale	mii t	900	1300	2400	4200
	Total :	4300	5900	9300	13000

Cantitatea medie a acestor reziduuri produse de un locuitor pe an, în țările dezvoltate industrial este de 250—300 kg nivel ce se apreciază că se va atinge și în țara noastră pînă în anul 1980. Pe plan mondial valorificarea acestor resurse constituie o preocupare majoră datorită restrîngerii terenurilor disponibile pentru depozitarea lor precum și faptul că, prin dezvoltarea tehnicii, ele au devenit o sursă de aprovizionare pentru industrie.

Compoziția pe sorturi de materiale a gunoaielor variază în limite foarte largi, de la o țară la alta, cuprinzînd 30—50% masă combustibilă, 20—25% materii necombustibile și 50—25% umiditate. Masa combustibilă este, în principal, compusă din : materii organice, resturi alimentare, hîrtii, cartoane, materiale plastice, cauciuc, piele, textile, lemn etc., care produc prin ardere o putere calorică între 1200—1800 Kcal/kg și resturi solide (zgură și cenușă). Din punct de vedere al valorificării, **cele mai folosite metode se referă la preselectarea materiilor prime obținute și incinerarea cu recuperarea energiei și compostarea simplă sau cu fermentație biologică pentru utilizarea ca îngrășămînt în agricultură.** Prin ardere, zgura care rezultă constituie și materie primă pentru materialele de construcții. În țările Pieței comune funcționează 66 întreprinderi în care gunoaiele sînt transformate în îngrășăminte pentru agricultură, iar prin incinerare în centrele populate în țări ca Franța, Italia, R.F.G., Austria, Japonia, Brazilia etc. se recuperează energie. La Paris, de exemplu, sînt constituite 3 întreprinderi care deservesc și 56 comune de la periferie și în care se incinerează aproape 1500 mii tone gunoaie cu putere calorică medie de 1 800 kcal/kg, care a produs în 1973 aproape 200 mil. kWh energie electrică. Cu această energie a fost asigurat necesarul a 150 mii locuințe pe an, concomitent cu livrarea a 2 800 mii tone abur care au alimentat rețeaua urbană de încălzire.

În ultimul timp, ca urmare a penuriei de combustibil, specialiștii își îndreaptă atenția către **piroliza, carbonizarea și hidrogenarea gunoaielor,** metode moderne prin care se pot obține hidrocarburi lichide și gazoase. Din cercetările efectuate recent și în țara noastră, pentru orașele cu peste 180 mii locuitori, rezultă că în majoritatea localităților studiate, utilizarea reziduurilor menajere drept combustibil în centrale termice este mai avantajoasă în raport cu depozitarea controlată sau compostarea pentru agricultură. Studiile făcute au scos în evidență că în localitățile studiate s-ar putea valorifica anual circa 760 mhi tone resturi menajere, echivalent cu 150 mii tone cc/an (peste 600 000 tone lignit).

DUPĂ CUM SE CUNOAȘTE, industria produce de peste 50 de ori mai mult decît în urmă cu 3 decenii, fapt pentru care și volumul produselor consumate are o dinamică corelată cu aceste creșteri. Se consumă astfel de cîteva ori mai multe țesături, încălțăminte, confecții, tricotaje, articole de sticlărie, hîrtie, mase plastice, articole de uz casnic și personal. După înnoirea bunurilor personale, rămîn uriașe cantități de materiale, aproape toate purtătoare de energie pentru a căror fabricare s-au consumat materii prime, materiale și manoperă. Problema recuperării și reciclării materialelor a devenit astăzi o sarcină pentru întreaga noastră națiune. Important este ca în fiecare întreprindere, secție, atelier, la fiecare loc de muncă, să se instaureze un spirit de înaltă responsabilitate în folosirea economicoasă, cu eficiență sporită, a materialelor reciclate. De aceea, se impune ca pretutindeni, în întreprinderi sau în gospodăriile individuale, să se manifeste același spirit de bun gospodar, să se înțeleagă că recuperarea și valorificarea materialelor este în folosul tuturor, să se dovedească spirit de economie, să nu fie lăsat să se irosească nimic din resursele materiale.

Respectul față de avuția națională, calitatea de proprietar-producător-beneficiar al bunurilor materiale, ne obligă să participăm cu toată răspunderea la stabilirea și realizarea măsurilor menite să conducă la recuperarea integrală și valorificarea superioară a întregului fond de resurse materiale de care dispune economia națională.

ing. Dan ANDREESCU
M.A.T.M.C.G.F.F.

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

CONDIȚII SUPERIOARE DE AFIRMARE PLENARĂ A AGRICULTURII COOPERATISTE

ÎN PROIECTUL de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. se subliniază că în cincinalul 1981—1985 se va pune un accent sporit pe creșterea eficienței economice în toate ramurile economiei naționale. Această cerință are o semnificație deosebită și pentru cooperativele agricole, întrucît agricultura se situează împreună cu asigurarea bazei de materii prime și de energie între prioritățiile de bază ale dezvoltării economice în viitorul cincinal. Așa cum se prevede în proiectul de Directive, producția agricolă globală la nivelul țării urmează să sporească într-un ritm mediu anual de 4,5—5,0 la sută, față de perioada actualului cincinal.

Saltul calitativ pe care trebuie să-l facă agricultura va fi marcat și prin realizarea de către fiecare județ a unei producții anuale pe locuitor, de cel puțin 10 000 lei, la care un aport hotărîtor îl vor aduce unitățile agricole cooperatiste, care dețin ponderea în agricultura României. În același timp, noua calitate va fi reflectată de **creșterea substanțială a eficienței activității economice și financiare în toate sectoarele producției agricole.** Dealtfel, măsurile adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, cu privire la perfecționarea mecanismului economico-financiar, privesc în mod direct și cooperativele agricole de producție. În cuvîntarea rostită la „Ziua recoltei" anul trecut, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că „... **autoconducerea și autogestiunea trebuie să se afirme cu putere atît în agricultura de stat, în S.M.A.-uri, cît și în cooperativele agricole de producție. Trebuie să organizăm întreaga activitate agricolă pe principii economice; indicatorul producției nete trebuie să fie hotărîtor și în producția agricolă de stat și cooperatistă**". Rezultă clar, că producția netă, care reprezintă valoarea nou creată, devine alături de producția fizică unul din indicatorii de bază ai activității din fiecare cooperativă, criteriul principal de comensurare a eficienței activității economice și financiare. Se înlătură astfel, ideea falsă, care a dominat gîndirea multor conduceri de C.A.P. că activitatea este cu atît mai favorabilă cu cît se realizează o producție globală mai mare. Or, numai pe calea sporirii producțiilor, în condițiile scăderii ponderii cheltuielilor materiale în valoarea producției globale, se pot obține valori noi, producții nete, tot mai mari, cu influențe favorabile pentru consolidarea fiecărei unități și creșterea veniturilor cooperatorilor.

De regulă, valoarea producției nete se determină ca diferență între valoarea producției globale și cheltuielile materiale aferente, în sume absolute. Un alt mod de calcul ce poate fi utilizat la determinarea producției nete are în vedere **valoarea producției globale și ponderea cheltuielilor materiale în aceasta.** În acest caz, formula de calcul este următoarea:

$$Pn = \frac{Pg(100 - pc)}{100}$$

în care:

Pg = valoarea producției globale

Pc = ponderea cheltuielilor materiale în producția globală.

Exemplificînd cu cifrele din darea de seamă statistică centralizată a cooperativelor agricole de producție din județul Ilfov, rezultă: în anul 1978 s-a realizat o producție globală de 2347 milioane lei, iar ponderea cheltuielilor materiale a fost de 57,2%.

În acest caz, valoarea producției nete va fi:

$$Pn = \frac{2347 \text{ milioane lei } (100-57.2)}{100} =$$

$$= 1\,004{,}5 \text{ milioane lei.}$$

Importanța pe care o are indicatorul producției nete în contextul aplicării noului mecanism economico-financiar, **a determinat îmbunătățirea reglementărilor privind repartizarea și utilizarea producției globale în cooperativele agricole de producție.** Astfel, potrivit Legii 29/1978, privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiului, începînd din anul 1980, în toate cooperativele agricole de producție va fi utilizată schema de repartizare a producției globale (vezi pag. 20).

Noile reglementări privind modul de repartizare a producției globale în cooperativele agricole pun în evidență **locul și rolul deosebit pe care îl va ocupa fondul de retribuire în fiecare cooperativă agricolă,** aceasta urmînd să se constituie imediat după acoperirea cheltuielilor materiale. Măsura adoptată va avea efecte considerabile asupra posibilităților de asigurare, la timpul optim cerut de procesul de producție, a forței de muncă necesare executării, la un nivel calitativ superior, a tuturor lucrărilor prevăzute. Desigur, simpla schimbare a locului fondului de retribuire în schema de repartizare a producției globale obținute nu înseamnă, implicit, asigurarea în mod automat a sumelor necesare constituirii acestui fond la nivelul cerințelor din fiecare unitate. Legea creează cadrul necesar, deosebit de favorabil pentru înlăturarea greutăților la care unele cooperative erau nevoite să facă față, în condițiile de pînă acum cînd, la fondul de retribuire se aloca, practic, ceea ce rămînea după repartizarea sumelor la toate celelalte componente ale valorii producției globale. Și în noile condiții, sumele necesare fondului de retribuire trebuie asigurate prin munca cooperatorilor, a mecanizatorilor, a conducerilor și specialiștilor din fiecare unitate. De aceea, introducerea noului mecanism economico-financiar, a autogestiunii și autoconducerii **impune ca o necesitate stringentă luarea de măsuri energice pentru punerea în valoare a tuturor rezervelor existente în fiecare cooperativă, desfășurarea unei activități înalt responsabile pentru sporirea producției, creșterea în ritm rapid a eficienței economice la fiecare loc de muncă și, pe această bază, obținerea de beneficii cît mai mari.**

Iată de ce, măsurile care se întreprind în munca de zi cu zi, în producția vegetală, în zootehnie, în construcții, în activitățile industriale și prestările de servicii **trebuie să fie temeinic gîndite sub aspectul rezultatelor ce se vor obține, al efectului pe care aceste măsuri îl vor avea asupra întăririi economico-financiare a unității.**

Conceptul de eficiență economică este definit în general ca un raport între efortul depus și efectele obținute. Pentru a ilustra ce reprezintă creșterea eficienței economice pe ansamblul agriculturii cooperatiste, este suficient să arătăm că prin reducerea cu 1% a cheltuielilor materiale înregistrate în anul 1978, în condițiile producției globale realizate, producția netă ar fi fost mai mare, doar pe această cale, cu circa 300 milioane lei față de cea efectiv realizată. Desigur, conceptul de eficiență cuprinde o multitudine de alte componente care îl caracterizează și determină, pe care nu ne propunem să le abordăm în acest context.

Reflectarea sintetică a eficienței economice a activității din fiecare cooperativă este semnificativ reprezentată de **devansarea ritmului de creștere a producției globale, de către cel al producției nete.** Pe ansamblul cooperativelor agricole de producție, acest proces este foarte evident în sectorul **producției vegetale.** Astfel, în medie pe primii 3 ani ai actualului cincinal, comparativ cu cincinalul trecut, valoarea producției globale vegetale din cooperative a crescut cu 22,1%, cheltuielile materiale cu 18,9% și, ca urmare, producția netă a crescut mai rapid, cu 25,3%.

Efectul obținut se reflectă și în costurile de producție pe tonă, care în anul 1978, au fost mai mici decît prețurile medii de realizare cu sume semnificative: la grîu, spre exemplu, diferența dintre acești doi indicatori a fost de 396 lei, la porumb de 330 lei, la floarea soarelui 679 lei, la sfecla de za-

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

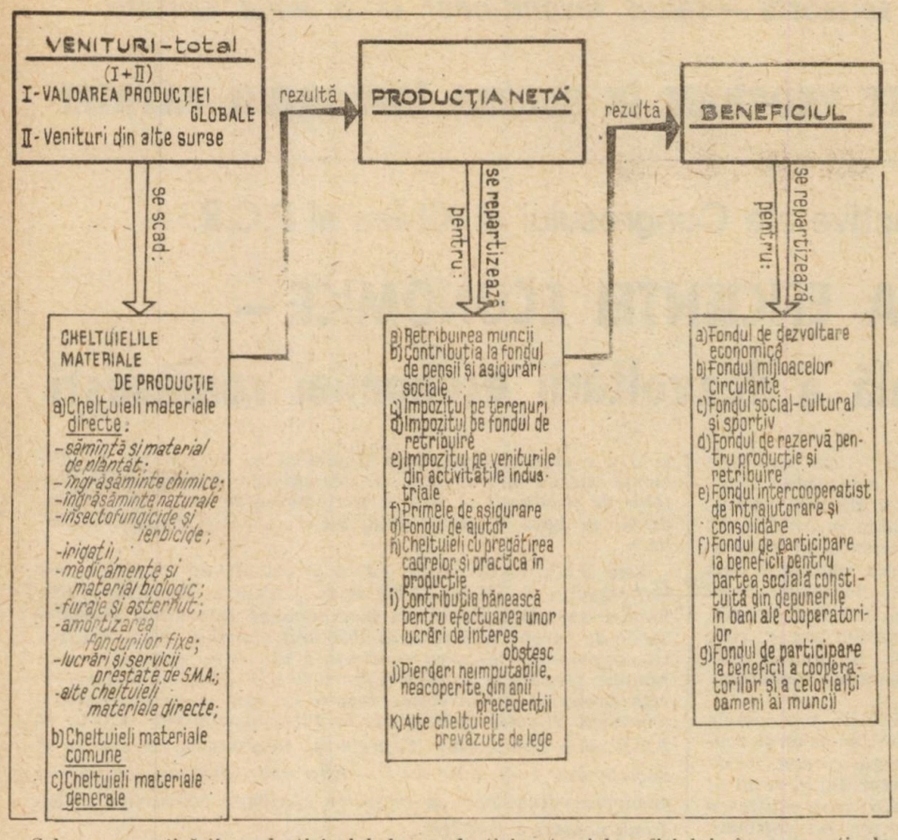

Schema repartizării producției globale, producției nete și beneficiului în cooperativele agricole de producție

hăr 49 lei, la cartofii de toamnă 80 lei etc.

Nu același lucru, însă, se poate evidenția în sectorul creșterii animalelor unde, deși ponderea cheltuielilor materiale în valoarea producției globale zootehnice a scăzut în ultimii ani, în multe unități se obține un volum prea mic de producție netă mai ales datorită randamentelor mici obținute. Iată, de ce, se impune, cu acuitate ca toți factorii de răspundere din cooperativele agricole, să analizeze temeinic toate căile și posibilitățile care pot să conducă la sporirea eficienței economice a activității din fiecare sector de muncă și să acționeze neabătut în acest sens. Considerăm că în mod deosebit, eforturile trebuie concentrate către următoarele direcții prioritare:

1 — **Reducerea costurilor de producție,** și în mod deosebit a cheltuielilor materiale. În acțiunea de reducere a costurilor de producție, atenția trebuie îndreptată cu precădere spre acele elemente de cheltuielile care au o greutate specifică mare în structura cheltuielilor totale. În anul 1978, pe ansamblul cooperativelor agricole, ponderea cheltuielilor materiale în totalul valorii producției globale a reprezentat 60%. Este necesar, deci, ca în fiecare unitate, la fiecare loc de muncă, analizele, preocupările zilnice să fie îndreptate în mod prioritar spre reducerea cheltuielilor materiale și, îndeosebi, a celor cu ponderea cea mai mare în totalul acestor cheltuieli.

2 Creșterea **productivității muncii** constituie, de asemenea, unul din factorii determinanți în realizarea unei eficiențe economice ridicate. În ultimii ani, în marea majoritate a cooperativelor agricole, nivelul productivității muncii a înregistrat un ritm susținut de creștere. Este edificator, în această privință faptul că, pe ansamblul cooperativelor agricole, valoarea medie anuală, în primii trei ani ai actualului cincinal, a producției nete pe un cooperator a fost cu 18% mai mare decît cea realizată în anul 1971, iar la o normă de muncă convențională, producția netă a fost superioară cu 34%. De maximă importanță este ca în fiecare cooperativă să se asigure o corelație corespunzătoare între productivitatea muncii și retribuirea cooperatorilor. Esențial este ca **ritmul de creștere al productivității muncii să devanseze ritmul de sporire a tarifului unei norme convenționale.** Aceasta constituie, de fapt, sursa principală de asigurare a creșterii fondului de retribuire. În județul Ilfov, spre exemplu, acest raport este pozitiv, ilustrat de faptul că, față de anul 1971, în anul trecut productivitatea muncii a fost mai mare cu 69,5%, în timp ce valoarea unei norme de muncă convențională a crescut cu 50,7%, existînd astfel create condiții pentru acoperirea celorlalte elemente ale fondului de consum prevăzute de statut (pensii și asigurări sociale, fondul cultural-sportiv, ajutoare etc.). În fiecare unitate sînt încă rezerve foarte mari de creștere a productivității muncii și, pe această bază, de sporire într-un ritm rapid a eficienței economico-financiare a activității, pe primul plan situîndu-se **intensificarea mecanizării proceselor de muncă.** Trebuie avut în vedere că atît pentru actuala perioadă cît și pentru perspectivă se evidențiază ca necesare următoarele tendințe privind procesul de mecanizare : diversificarea tipurilor de tractoare și mașini agricole și creșterea gradului lor de universalitate ; folosirea mașinilor de mare capacitate ; creșterea vitezelor și a lățimii de lucru a mașinilor ; combinarea mai multor utilaje într-un singur agregat complex ; folosirea pe scară mai largă a unor metode moderne și eficiente în lucrările de fertilizare și combatere a dăunătorilor etc.

În acest context, de maximă importanță, sînt măsurile adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979, care vizează perfecționări radicale pe linia structurilor și a măsurilor de ordin organizatoric și în domeniul mecanizării. Avem în vedere crearea sectorului unic de mecanizare în cadrul fiecărui consiliu unic agroindustrial de stat și cooperatist, legarea plății tarifelor pentru lucrările executate de S.M.A., precum și a retribuțiilor mecanizatorilor, de producțiile obținute în cooperative. Ceea ce se impune cu stringență, este ca în fiecare unitate să se asigure utilizarea la maximum a mijloacelor mecanice, a tuturor fondurilor fixe, întreținerea și repararea lor corespunzătoare, crearea fronturilor de lucru la timpul optim, respectarea tehnologiilor stabilite, ridicarea nivelului calitativ al lucrărilor etc.

3 Un alt factor esențial, de care depinde creșterea eficienței activității din fiecare cooperativă agricolă îl constituie **creșterea suprafeței arabile, folosirea fiecărui metru pătrat de teren, ridicarea capacității productive a pămîntului** pe calea extinderii suprafețelor amenajate pentru irigații, a desecărilor, combaterii eroziunii solului, scarificărilor și administrării de amendamente. Cu cît mai bine este folosit pămîntul — principalul mijloc de producție din agricultură —, cu atît mai certă este obținerea de producții sporite și, implicit, creșterea eficienței întregii activități economico-financiare.

Organizarea unitară a teritoriului consiliilor unice, realizarea unor asolamente raționale și amplasarea mai bună a culturilor, care să pună în valoare potențialul productiv al tuturor terenurilor agricole, indiferent de forma de proprietate este, de asemenea, una din acțiunile de maximă importanță, care — așa cum a indicat conducerea partidului — vor prinde viață începînd cu campania agricolă din toamna acestui an.

4 **Folosirea pe scară largă a chimizării** reprezintă o altă direcție de bază a sporirii eficienței. Industria noastră face eforturi pentru ca, an de an, să pună la dispoziția cooperativelor agricole cantități tot mai mari de îngrășăminte și, în același timp, să îmbunătățească calitatea acestora. Așa cum se arată în proiectul de Directive, cantitatea de îngrășăminte ce va fi utilizată în agricultura țării noastre va ajunge, în anul 1985 la 3,8—4 milioane tone substanță activă, revenind 325 kg la un hectar teren arabil, vie și livezi. Răspunderea ce revine consiliilor de conducere din cooperative, tuturor specialiștilor, vizează modul de gospodărire și utilizare a acestora, în funcție de cerințele reale ale solului și de tehnologia stabilită. Trebuie să se urmărească în permanență ca nici un kilogram de îngrășămînt sau altă substanță chimică să nu se risipească, să fie depozitată co-

dr. Stelian ALEXANDRU

(Continuare în pag. 20)

Strategia partidului de construire a viitorului României socialiste — saltul revoluționar la o nouă calitate

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

CREȘTEREA EFICIENȚEI ECONOMICE — cerință fundamentală a dezvoltării economiei românești

ORIENTĂRILE politicii economice și practica aplicării acestor orientări reliefează preocuparea constantă, grija neabătută a Partidului Comunist Român, a statului nostru, pentru realizarea dezvoltării economice rapide în condiții de echilibru economic general și de înaltă eficiență economică, în toate domeniile de activitate. Preocuparea realizării unei eficiențe mereu sporite se regăsește în toate documentele de partid și de stat care privesc problemele economiei naționale, oglindind o opțiune capitală a întregului nostru popor, care dorește în mod legitim să depășească stadiul de țară în curs de dezvoltare, muncește cu entuziasm pentru realizarea acestui țel.

Îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., problemele dezvoltării economice, ale asigurării echilibrului general economic, ale eficienței au stat prioritar în atenția conducerii de partid și de stat. Este înaltul merit al secretarului general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, care militează cu dîrzenia caracteristică spiritului său novator, revoluționar, pentru creșterea economică dinamică și în condiții de eficiență mereu sporită, pentru dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție și pentru perfecționarea relațiilor de producție pe baza nobilelor principii ale eticii și echității socialiste.

Este semnificativ faptul că în proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990 sînt cuprinse prevederi distincte privind ridicarea continuă a eficienței activității economice, precum și politica financiară. „O problemă asupra căreia proiectul de Directive insistă în mod deosebit — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 4—5 iulie a.c. — este îmbunătățirea activității economico-financiare și creșterea eficienței economice a întregii noastre activități".

REALIZAREA unei înalte eficiențe în toate domeniile de activitate nu constituie, în etapa actuală, o simplă opțiune volitivă, ci reprezintă o cerință primordială obiectivă izvorîtă, pe de o parte, din condițiile dezvoltării interne a economiei noastre, iar pe de altă parte, din participarea României pe planuri tot mai largi la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori pe plan mondial.

Urmărind cu consecvență creșterea rapidă a forțelor de producție, partidul și statul nostru alocă, an de an, o parte însemnată din venitul național pentru fondul național de dezvoltare economică și socială. După cum se știe, în cincinalul pe care îl parcurgem, din venitul național se va aloca în acest scop 33—34 la sută (numai în anul 1979 peste 165 miliarde lei, la care se adaugă alte zeci de miliarde lei reprezentînd fondul de amortizare). Drept urmare fondul național de dezvoltare economico-socială asigură creșterea accelerată a avuției naționale, a patrimoniului socialist al României contemporane. Potrivit proiectului de Directive al celui de al XII-lea Congres al P.C.R., și în cincinalul 1981—1985 rata acumulării se va menține ridicată, de circa 30 la sută din venitul național.

Pe această bază s-a realizat și se va realiza și în viitor un volum impresionant de investiții care au mărit și vor mări, în continuare, în ritm susținut, valoarea fondurilor fixe din economia națională. Numai în ultimii 10 ani (1971—1980) fondurile fixe vor spori de la 757 miliarde de lei, la aproape 2 000 miliarde de lei, adică practic de aproape 3 ori. Investițiile prevăzute pentru cincinalul următor, de 1 300—1 350 miliarde lei(avînd bine-înțeles în vedere și scoaterile din funcțiune inerente) ne dau dimensiunile volumului fondurilor fixe la finele anului 1985. La creșterea puternică a fondurilor fixe se adaugă, în mod obiectiv, sporul (necesar dezvoltării producției) de mijloace circulante — stocurile de materii prime, materiale, combustibili, semifabricate, producție neterminată, produse finite, mărfuri etc. — a căror valoare se ridică pe ansamblul economiei naționale, la multe miliarde de lei.

Se impune de la sine ca administrarea unei asemenea avuții, asigurarea caracterului multiplicator al investițiilor făcute, cu alte cuvinte realizarea unor mărimi cît mai favorabile de produs social și venit național, la fiecare leu cheltuit, necesită folosirea cu adevărat spirit de bun gospodar, cu simț de răspundere, cu randament maxim a acestor mijloace materiale ale societății.

Creșterea eficienței economice constituie, în același timp, o cerință a asigurării sporirii susținute a venitului național, devansării ritmului de creștere a acestuia față de cel al produsului social, pe seama reducerii sistematice a ponderii cheltuielilor materiale. Astfel, pe ansamblul cincinalului în curs se prelimină un ritm mediu anual de creștere a venitului național de peste 10 la sută, față de 9,5 la sută cel al produsului social, iar în cincinalul următor aceste ritmuri se prevăd a fi de 6,7—7,4 la sută pentru venitul național și 6,0—6,6 la sută pentru produsul social. Pe baza acestor ritmuri de creștere, trebuie să realizăm în 1985 un venit național pe locuitor de 2 400—2 500 dolari, România ajungînd, astfel, în stadiul de țară cu dezvoltare medie.

Pentru atingerea unor asemenea obiective, este imperios necesară reducerea susținută a tuturor cheltuielilor de producție și de circulație, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili, energie etc., sporirea productivității muncii sociale, pe seama căreia trebuie realizată cea mai mare parte, respectiv 80 la sută din creșterea venitului național din cincinalul 1981—1985.

În altă ordine de idei, se știe că pe plan mondial se manifestă grave perturbări provocate de criza petrolului, în general de criza energetică, de penuria privitoare la anumite materii prime de bază, de deteriorări monetare, de inflație ș.a.m.d. Aceste fenomene nu se opresc la granițele țărilor socialiste, nici la hotarele României, fiind necesare măsuri economice corespunzătoare, care să contracareze, să limiteze influențele nefavorabile ce pot avea loc.

Avînd în vedere cele arătate și ținînd seama în același timp de caracterul limitat al resurselor noastre interne, se pune cu acuitate — printre altele — problema reducerii consumurilor materiale de orice fel (de exemplu, în industria construcțiilor de mașini reducerea în cincinalul următor a consumurilor normate de metal cu cel puțin 20—23 la sută), ridicarea gradului de prelucrare a materiilor prime și majorarea, pe această bază, a indicelui de valorificare a lor și a energiei cu 32—34 la sută, recuperarea și refolosirea tuturor materiilor prime disponibile.

Comerțul exterior al României și cooperarea economică internațională au cunoscut în ultimii ani o dezvoltare impetuoasă, țara noastră avînd în prezent relații de schimb și cooperare economică cu peste 140 de țări. Pentru cincinalul 1981—1985, se prevede o creștere a comerțului exterior cu 50—57 la sută față de prelimînările pe actualul cincinal, precum și lărgirea considerabilă a cooperării economice și tehnico-științifice cu țările socialiste, cu

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

țările în curs de dezvoltare, cu toate statele, inclusiv cele capitaliste dezvoltate. Pe această bază se va urmări realizarea unei balanțe comerciale active, excedentare, asigurarea echilibrului balanței de plăți externe, consolidarea rezervelor valutare ale țării, implicit întărirea puterii leului în raport cu alte monezi, crearea uneia dintre premisele necesare trecerii, în perspectivă, la convertibilitatea monedei noastre naționale.

În aceste condiții, reiese cu claritate necesitatea realizării unei eficiențe sporite a tuturor relațiilor economice cu străinătatea, astfel încît acestea să-și aducă contribuția corespunzătoare la crearea de valoare nouă, de venit național. Se impune, pentru aceasta, realizarea unor produse competitive, de înaltă calitate, cu parametri tehnico-economici la nivelul producției țărilor avansate și cu costuri cît mai reduse, derularea în condiții de eficiență valutar-financiară a acțiunilor de cooperare, luarea măsurilor contractuale necesare pentru contracararea influențelor negative pe care le-ar putea exercita perturbațiile de pe piața mondială.

Impactul revoluției tehnico-științifice asupra economiei românești implică la rîndul său ridicarea pe o treaptă calitativ nouă a întregii activități în domeniul economic, subliniază aportul imperios necesar al științei, al gîndirii tehnice creatoare, novatoare, al activității de cercetare și inginerie tehnologică la dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, la progresul întregii societăți. Și prin această prismă se reliefează pregnant importanța proiectului de Program-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000.

Această trecere în revistă a condițiilor specifice ale etapei pe care o parcurgem, oricît de sumară ar fi, ilustrează totuși pregnant necesitatea imperioasă a creșterii sistematice a eficienței economice, ca o cerință fundamentală a dezvoltării economiei românești.

EFICIENȚA este un atribut specific, propriu activității umane. Orice acțiune rațională a omului poate fi apreciată ca eficientă sau ineficientă, prin contrapunerea rezultatelor cu efortul făcut pentru obținerea lor. Dacă în anumite domenii ale activității umane comensurarea eficienței este însă destul de dificilă, în sfera economicului acest lucru este realizabil prin raportarea efectelor utile la efortul concretizat în consum sau alocare de resurse. Folosim în prezent un sistem cuprinzător de indicatori de eficiență, atît la nivel macroeconomic, cît și la nivelul centralelor și întreprinderilor (care permite planificarea și analiza eficienței), bazat tocmai pe această raportare. Cum spațiul grafic nu permite o dezvoltare exhaustivă a problemei, ne vom referi doar la cîteva aspecte ale eficienței privită prin prisma efortului economic concretizat în alocarea de resurse.

Este vorba în primul rînd de fondurile fixe afectate sferei producției materiale. La Conferința Națională a partidului din decembrie 1977 tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia cu tărie : „O altă preocupare economică importantă, de ordin calitativ, în următorii ani trebuie să fie creșterea rapidă a eficienței fondurilor fixe, acționîndu-se cu fermitate pentru ieftinirea lucrărilor de investiții, utilizarea deplină a capacităților de producție, realizarea unor structuri de fabricație cît mai avantajoase din punct de vedere economic".

În Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. este reliefată necesitatea creșterii eficienței fondurilor fixe calificată pe drept cuvînt ca una din problemele de bază ale viitorului cincinal. Astfel, se prevede ca în 1985 să obținem în industrie o producție globală de 1 800 lei și o producție netă de peste 600 lei la fiecare 1 000 lei fonduri fixe, valoare neamortizată.

Căile de creștere a eficienței fondurilor productive sînt multiple și încep de la activitatea de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare. Se impune, de la sine, ca în condițiile de astăzi să fie adoptate soluții tehnologice care să asigure obținerea, cu un efort de investiții cît mai redus, a unei valori a producției nete cît mai ridicate. Este necesară promovarea largă a progresului tehnic, perfecționarea în permanență a tehnologiilor de fabricație și folosirea din plin a inovației tehnologice proprii. Totodată, trebuie asigurată, în mod riguros, intrarea în funcțiune la termenele stabilite a noilor obiective de investiții, respectarea graficelor de atingere a parametrilor tehnico-economici proiectați. Reține atenția în această privință că în cincinalul 1981—1985 numai în industrie se vor pune în funcțiune peste 1 200 capacități noi și se vor moderniza circa 1 100 unități existente.

Creșterea eficienței economice nu depinde, însă, numai de realizarea și folosirea optimă a noilor capacități, ci — în egală măsură — de utilizarea cu maximum de randament a celor existente, prin încărcarea deplină a mașinilor, funcționarea instalațiilor la parametrii proiectați, creșterea coeficientului de schimburi, etc.

Alături de creșterea eficienței economice a resurselor alocate sferei producției materiale sub forma fondurilor fixe, o preocupare sporită trebuie acordată folosirii resurselor concretizate în mijloacele circulante. Accelerarea cu o singură zi a vitezei de rotație a acestor mijloace în industrie echivalează în anul curent cu o eliberare de fonduri de circa 1,4 miliarde de lei. Se impune, așadar, folosirea tuturor căilor de accelerare a acestei viteze, dimensionarea mijloacelor circulante la strictul necesar, evitarea oricăror imobilizări de stocuri care depășesc normele stabilite.

Creșterea eficienței fondurilor fixe poate și trebuie să exercite o puternică influență pozitivă asupra sporirii eficienței resurselor de forță de muncă afectate sferei producției materiale. Potrivit Directivelor, productivitatea muncii calculată pe baza valorii producției nete va crește în cincinalul viitor într-un ritm mediu anual de 7,0—7,5 la sută în industrie și de 5,4—6,2 la sută în construcții montaj. Desigur că la aceasta va trebui să contribuie modernitatea noilor capacități, extinderea mecanizării și automatizării, ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a organizării producției și a muncii, calificarea continuă a personalului muncitor etc.

În cadrul măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar a fost întărit rolul beneficiului ca resursă de autofinanțare, de cointeresare materială, de participare a unităților economice la formarea fondurilor generale ale societății, dar și ca indicator sintetic în care se răsfrîng atît laturile calitative, cît și cele cantitative ale activității economice. Drept urmare, printre normativele de plan, un loc central, alături de valoarea producției nete, îl ocupă beneficiile la 1 000 lei fonduri fixe.

Pentru creșterea volumului beneficiilor, pentru sporirea rentabilității — caracteristică de bază a autogestiunii economico-financiare — se impune folosirea tuturor căilor de diminuare a cheltuielilor de producție și de circulație, în cincinalul viitor, cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă industrială urmînd să scadă cu 7—8 la sută, iar cele materiale cu 5,5—6,0 la sută față de cele din 1980.

CUVÎNTUL „eficiență" a intrat mai demult în lexicul economic curent. Din păcate, însă, conceptul de eficiență n-a pătruns în suficientă măsură în mentalitatea, în conștiința unor factori chemați să administreze bunurile și banii poporului. Există încă situații în care nu se folosesc eficient fondurile de investiții, se întîrzie lucrările pe șantiere, se stochează utilaje, se creează stocuri supranormative de mijloace circulante, se depășește nivelul planificat al cheltuielilor de producție sau se manifestă lipsuri în domeniile utilizării depline a capacităților de producție și a forței de muncă, organizării producției și muncii, cooperării în producție și aprovizionării etc.

Ca urmare a măsurilor hotărîte de Plenara din martie 1978 avem creat, un cadru juridic larg de reglementări economice cum sînt legea privind conducerea și organizarea unităților socialiste, modificarea legii privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii, legea privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor, iar mai recent modificările aduse legii privind dezvoltarea economico-socială planificată a României, legii finanțelor și legii contractelor economice.

Se impune ca toate organele de conducere colectivă din unitățile socialiste, organele tehnice, economice, fiecare om al muncii să militeze pentru respectarea și aplicarea întocmai a acestui ansamblu de legi economice. Trebuie acționat ferm, după cum se arată în Directive : pentru consolidarea autoconducerii muncitorești și autoconducerii economice, pentru îndeplinirea în cît mai bune condiții a atribuțiilor sporite ce au fost conferite unităților de bază și organelor lor colective de conducere, pentru creșterea răspunderilor colectivelor de oameni ai muncii în elaborarea și realizarea planurilor de dezvoltare, a bugetelor de venituri și cheltuieli, în gospodărirea eficientă a părții din avuția națională ce le-a fost încredințată de societate spre administrare.

Alexandru ȘESAN
Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ, FACTOR DE IMPULSIONARE A PROGRESULUI

DUPĂ CONCLUZIILE teoretice și politice ale Partidului Comunist Român cu privire la industrializarea unitară și de lungă perspectivă a țării, la dezvoltarea rapidă și echilibrată a forțelor de producție moderne și, în primul rînd, a industriei pe întregul teritoriu al țării, la necesitatea unei rate a acumulării care să valorifice marile avantaje ale revoluției tehnico-științifice contemporane, concluzii la elaborarea, fundamentarea și dezvoltarea cărora rolul hotărîtor i-a revenit tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, concepția despre fondul național de dezvoltare economico-socială, reprezintă, după părerea noastră, cel mai important aport al partidului nostru la teoria construirii economiei socialiste. Această concepție are ca premisă una dintre concluziile teoretice cele mai importante ale secretarului general pe tărîmul acumulării și consumului și anume cea a necesității mobilizării, repartizării și utilizării unitare, coordonate și democratice a tuturor eforturilor și posibilităților, a tuturor resurselor economice — materiale, umane și financiare — în scopul dezvoltării societății.

La Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 1972, tovarășul Nicolae Ceaușescu formulează conceptul de fond național de dezvoltare economico-socială. Pentru dezvoltarea în ritmuri rapide a economiei noastre **„un rol esențial** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — revine formării și bunei gospodăriri a fondului național de dezvoltare economico-socială, care cuprinde cota din venitul național repartizată pentru dezvoltare, precum și fondul de amortizare, și care exprimă totalitatea resurselor alocate de societate pentru creșterea forțelor de producție, pentru lărgirea bazei materiale a activităților social-culturale"*).**

Concepția asupra fondului național de dezvoltare economico-socială reprezintă evident dezvoltarea creatoare a ideii reunirii celor două fonduri, care sub numele de acumulare brută, de fond de acumulare brută sau de investiții brute etc., figurează în cele mai consistente dintre teoriile și modelele creșterii economice, confirmate de practică, inclusiv de cea socialistă. Economia socialistă a folosit întotdeauna ambele fonduri pentru dezvoltarea economiei și înnoirea structurilor ei și a utilizat potențele de reproducție lărgită ale fondului de amortizare, componentă dintotdeauna a fondului de investiții ; alte resurse ale dezvoltării cum sînt creditele externe, disponibilitățile bănești temporare ale economiei și ale populației etc. au fost de asemenea mai mult sau mai puțin utilizate pentru dezvoltare. Ineditul în concepția fondului național de dezvoltare economico-socială, însușită în politica economică a partidului nostru, care adesea scapă atenției multora dintre economiștii noștri, rezidă, mai ales, în mobilizarea integrală și apoi în utilizarea unitară și coordonată a resurselor de dezvoltare ale economiei naționale cu ajutorul planului național unic și în condițiile extinderii și aprofundării autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare.

Aplicată, această concluzie, așa cum confirmă realitățile noastre economice, presupune mai întîi folosirea constantă și îndelungată a unor rate ridicate ale acumulării, căci în comparație chiar cu ratele folosite într-un număr de țări în ultima vreme, de 18—22%, rata de 30% propusă Congresului al XII-lea al partidului nostru pentru viitorul cincinal, rămîne ridicată. În al doilea rînd, concepția fondului național de dezvoltare economico-socială presupune folosirea intensă a fondului de amortizare, împreună cu celelalte componente, cu deosebire pentru extinderea și înnoirea pe baza tehnicii avansate și care ne este accesibilă, a capacităților de producție. În al treilea rînd, concepția presupune atragerea integrală a tuturor celorlalte posibilități și resurse financiare cu capacitate de dezvoltare : disponibilitățile bănești temporare ale tuturor unităților economice și instituțiilor prin intermediul sistemului de credit ; toate disponibilitățile bănești temporare ale populației mobilizate parțial prin intermediul C.E.C. ; în limitele posibilităților, resurse externe ; resursele care apar prin folosirea unui sistem de prețuri mai reduse la mijloacele de producție, resursele suplimentare care apar prin stimularea unităților economice de pe toate treptele structurii organizatorice în mobilizarea intensă a rezervelor etc.

Potrivit concluziei necesității mobilizării integrale a resurselor de dezvoltare, în țara noastră, a fost considerabil extins sistemul de creditare (care în principiu obligă la o utilizare mai rațională a resurselor) — de la creditarea mai mult sau mai puțin întîmplătoare a mijloacelor circulante, la formarea acestora într-o proporție covîrșitoare pe baza creditelor bancare restituibile și, mai departe la creditarea integrală a investițiilor ; este puternic stimulată mobilizarea de către cooperative a resurselor de dezvoltare ; au fost și sînt în continuare intens atrase resursele populației, cu deosebire pentru construcții de locuințe, precum și resurse ale consiliilor populare, în vederea unor construcții cu caracter social-cultural etc.

MOBILIZAREA înaltă în fondul național de dezvoltare economico-socială, a resurselor cu capacitate de lărgire a producției pune în evidență o seamă de **avantaje.** În limitele acestui fond, diferitele resurse se depersonalizează, ceea ce oferă înainte de toate marele avantaj al repartizării lor unitare în fonduri de investiții și fonduri de sporire a mijloacelor circulante, nu în raport cu proveniența resurselor, ci în funcție de nevoile reale ale creșterii economice. Resursele bănești temporar disponibile ale unităților economice și ale populației pot fi utilizate nu numai ca surse de creditare a nevoilor temporare ale societății, ci, în condițiile unor modificări corespunzătoare în structura producției, și pentru constituirea fondurilor de investiții.

Un sistem complex de fluxuri bănești, financiare și de credit sever controlate prin intermediul planurilor de credit și financiare și firește, ale bugetului de stat, a căror elaborare și folosire capătă fundamentări noi și riguroase în ansamblul perfecționărilor aduse mecanismului nostru economic-financiar, asigură nu numai cea mai potrivită repartizare dar și premisele unei utilizări foarte eficiente a fondului național de dezvoltare economico-socială. Aplicarea concepției fondului național de dezvoltare economico-socială presupune, apoi, cuprinderea în planul național unic a tuturor destinațiilor acestui fond. Ca urmare, a **dispărut ideea investițiilor centralizate și necentralizate prin plan**, pe care Congresul al X-lea a criticat-o sever. Toate investițiile fără excepție, indiferent de beneficiar, precum și toate creșterile de mijloace circulante sînt nu numai cuprinse în planurile de investiții și financiare ale tuturor verigilor economiei naționale — unități economico-sociale de bază sau intermediare, instituții cu caracter local sau central, unități teritorial administrative—, ci și concentrate în planul național unic.

În același timp, efectuarea celei mai mari părți a investițiilor în unitățile economice, precum și creșterile de stocuri sînt condiționate de acoperirea lor finală, în dimensiunile și în toate cazurile prevăzute prin plan cu resurse proprii. În această pri-

*) **Nicolae Ceaușescu** — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, București, Ed. politică, 1973, p. 481.

vință, un rol decisiv revine aplicării în spiritul concluziilor partidului nostru, a principiului creditării investițiilor și creșterilor de mijloace circulante, principiu indisolubil legat de concepția și practica fondului național de dezvoltare economico-socială și concordant cu punctul de vedere promovat de președintele **Nicolae Ceaușescu** cu privire la natura proprietății socialiste a întregului popor și la răspunderile colectivelor de oameni ai muncii privitoare la autofinanțare, la reproducția și restituirea către societate a fondurilor încredințate acestor colective. Formarea, repartizarea și utilizarea fondului național de dezvoltare economico-socială devin în acest fel atribute esențiale ale autoconducerii muncitorești.

Mai eficient decît oricînd în trecut, mobilizarea, repartizarea și utilizarea fondului național de dezvoltare economico-socială sînt corelate riguros cu ajutorul planului cu celelalte fonduri, pe care statul, unitățile economice, institutiile, cooperativele și chiar populația le cheltuiesc într-un fel sau altul, în interesul dezvoltării, cum sînt cele pentru cercetare și inovație, învățămînt și instruire etc. Concluzia necesității mobilizării și utilizării unitare și coordonate a tuturor resurselor cu potențe de dezvoltare pentru societate se extinde și asupra acestor din urmă fonduri, în cadrul cărora un rol deosebit revine **resurselor destinate pentru cercetarea științifică.** În viitorul cincinal fondurile alocate cercetării, dezvoltării tehnologice și introducerii noi, cresc cu 50% față de actualul cincinal, în condițiile în care volumul total al investițiilor se mărește cu numai 30—35%. Raționalitatea economică constă nu numai și nu în primul rînd în folosirea cu zgîrcenie a acestor fonduri ci, mai ales într-o rațională repartizare, dozare și utilizare a lor. În această privință are o semnificație deosebită cerința, formulată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la recenta Plenară comună a Comitetului Central al partidului și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale, ca **cercetarea să preceadă cu cel puțin cinci ani activitatea economică, oferind cu cîțiva ani înainte soluții noi pentru dezvoltarea diferitelor sectoare de activitate,** cerință care a devenit obiectiv al proiectului Programului-Directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și al direcțiilor principale pînă în anul 2000. Aceeași **exigență** față de resursele societății cheltuite pentru dezvoltare guvernează și eforturile făcute în domeniul învățămîntului.

REPARTIZAREA unitară a fondului național de dezvoltare economico-socială asigură, confirmîndu-se astfel justețea și realismul concluziilor partidului, o eficiență ridicată a utilizării lui și, în primul rînd, a fondului de investiții, care reprezintă principala sa componentă. Cea mai mare parte a fondului de investiții este repartizată ramurilor producătoare de bunuri materiale în cadrul cărora industria deține primul loc, apoi agricultura și construcțiile. Cealaltă parte este repartizată transporturilor, domeniilor de activitate cu caracter social și cultural, în primul rînd construcțiilor de locuințe, apoi serviciilor. Această repartizare nu numai că asigură politicii de industrializare a țării un puternic fundament, dar răspunde atît cerințelor unei eficiențe ridicate a investițiilor, cît și cerințelor de satisfacere înaltă a nevoilor populației. Deopotrivă, industrializarea în ritm rapid favorizează înfăptuirea programului partidului de dezvoltare și acumulare, de creștere înaltă a economiei naționale, de sporire a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii.

O deosebită însemnătate au investițiile industriale în următorii ani. Potrivit proiectului Directivelor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, viitorul plan național de dezvoltare economico-socială a țării trebuie să asigure continuarea pe o treaptă superioară a politicii de industrializare, care rămîne factorul hotărîtor al făuririi unei economii moderne, de înaltă eficiență, al valorificării superioare a întregului potențial material și uman al societății noastre. Investițiile și în ansamblu folosirea exigentă a fondului național de dezvoltare trebuie să garanteze nu numai ritmuri accelerate de creștere în ramurile de vîrf ale industriei și ridicarea nivelului tehnic al industriei în ansamblu, dar și **intensificarea procesului de restructurare a acestei ramuri și, în general, a economiei naționale, accentul urmînd să fie pus pe subramurile și compartimentele care solicită consumuri energetice reduse.** Trebuie ținut seama că asigurarea necesarului de energie, și în acest cadru economisirea energiei constituie condiția fundamentală a progresului țării în prezent și perspectivă.

În același timp, alocarea din fondul național de dezvoltare economico-socială a unor fonduri din ce în ce mai mari pentru **dezvoltarea agriculturii** (față de primul cincinal, investițiile în această ramură în cincinalul 1976—1980 sînt de circa 20 de ori mai mari, în comparație cu creșterea de 16 ori a investițiilor totale) — potrivit rolului deosebit atribuit de partidul nostru acestei ramuri, neglijate în trecut — permite valorificarea înaltă a importantelor rezerve existente, creșterea foarte rapidă a productivității muncii în producția agricolă și mărirea contribuției ei absolute la formarea venitului național, la satisfacerea superioară a nevoilor de produse alimentare ale populației etc. Cele 133 miliarde, cît reprezintă investițiile ce vor fi alocate agriculturii, potrivit proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea, în viitorul cincinal, vor asigura accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și de modernizare a producției agricole — considerată una dintre cele mai importante priorități ale viitorului cincinal.

Repartizarea și utilizarea unitară și coordonată a fondului național de dezvoltare economico-socială, care asigură în mod hotărîtor satisfacerea nevoilor de creștere, permite utilizarea înaltă a resurselor de investiții pentru dezvoltarea celorlalte ramuri — care formează așa numită infrastructură industrială. Pe această bază, cu un volum de investiții comparativ mai redus (ponderea acestor investiții în total este mai mică la noi decît în numeroase alte țări) paralel cu înlăturarea sau restrîngerea dispersării investițiilor și diseminării noilor obiective (fenomene proprii investițiilor în ramurile infrastructurii) pot fi satisfăcute superior cele mai urgente nevoi, amînîndu-se satisfacerea celor mai puțin urgente.

UTILIZAREA unitară a resurselor de dezvoltare economico-socială în cadrul fondului național de dezvoltare economico-socială, și în primul rînd, a investițiilor asigură rezolvarea unitară și într-un termen comparativ scurt a uneia dintre cele mai importante probleme economice, sociale și politice ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, care, în țara noastră, este repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție. Această problemă, care solicită intens resursele națiunii și participarea largă a tuturor centrelor de decizie economică — forurile supreme de conducere ale partidului și statului, diferitele verigi organizatorice ale economiei, organele locale ale puterii — precum și aportul maselor largi ale celor ce muncesc, își află soluțiile în unirea și corelarea eforturilor de investiții din resursele centralizate cu cele locale — ale unităților economico-sociale și teritorial administrative — în limitele politicii unitare de utilizare coordonată a fondului național de dezvoltare. Pe această bază se realizează îmbinarea și armonizarea criteriilor de eficiență economică cu cele sociale și politice — coordonată de primă importanță a politicii regionale a partidului, se asigură atît **creșterea înaltă a economiei naționale în ansamblu cît și dezvoltarea economico-socială foarte rapidă a județelor și localităților rămase în urmă,** — utilizarea superioară a resurselor lor de muncă, sporirea rîndurilor clasei muncitoare, creșterea mai rapidă a nivelului de trai al celor ce muncesc, soluționarea complexă a tuturor problemelor economice, sociale, culturale ale populației, în aceste județe și localități și pe întreg cuprinsul țării. Repartizarea și folosirea unitară a fondului național de dezvoltare economico-socială sînt condiții ale noilor soluții aduse problemei repartizării teritoriale a forțelor de producție în țara noastră în viitorul cincinal : ridicarea gradului general de ocupare a forței de muncă în toate județele, ocuparea la cote superioare a populației active în ramurile neagricole și cu deosebire în industrie, creșterea în continuare rapidă a producției materiale pe locuitor în județele mai puțin dezvoltate, ridicarea rapidă a gradului de urbanizare a populației și, firește, atingerea unor cote superioare ale standardului de viață.

Aplicarea de către Partidul Comunist Român a concepției fondului național de dezvoltare economico-socială — elaborată și dezvoltată în legătură indisolubilă cu politica de acumulări înalte — reprezintă premisa esențială a eficienței înalte a eforturilor națiunii pentru dezvoltare economico-socială, pentru lichidarea rămînerilor în urmă ale economiei, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Noile opțiuni politice ale Partidului Comunist Român după Congresul al IX-lea, între care orientarea spre acumulări intense și spre mobilizarea, repartizarea și folosirea unitară a resurselor de dezvoltare ale națiunii în cadrul fondului național de dezvoltare, au avut o importanță covîrșitoare, ele explică marile realizări cu care poporul nostru întîmpină cea de a 35-a aniversare a insurecției de la 23 August și Congresul al XII-lea al partidului. Aceleași opțiuni constituie temelia viitoarelor noastre înfăptuiri, pe care acest Congres le va hotărî.

prof. dr. Ion BLAGA
asist. univ. Gheorghe IAVĂR

LATURI CALITATIVE ÎN DEZVOLTAREA INDUSTRIALĂ (II)

CU O CONTRIBUȚIE însemnată în dinamizarea industrializării socialiste se înscrie perfecționarea continuă de către partid a cadrului de organizare și conducere a activităților în pas cu elementele noi care apar în procesul dezvoltării. Îmbogățirea legislației economice în ultimii 14—15 ani concretizează o importantă latură a acestei acțiuni. Normele noi de conducere, organizare și desfășurare a activităților *) au urmărit să contribuie la constituirea unui mecanism funcțional complex, dinamic, care să asigure condiții mai bune pentru o industrializare și dezvoltare calitativă. Să examinăm în continuare unele aspecte în această direcție.

Democrație — participare — industrializare

CU EFECTE însemnate în dezvoltarea industriei se vădește **îmbunătățirea organizării în plan teritorial,** respectiv împărțirea administrativ-teritorială a țării din 1968. Crearea unor unități administrativ-teritoriale de mărime rațională, corespunzătoare particularităților și dimensiunilor țării, a asigurat un cadru mai echitabil pentru atragerea democratică a tuturor zonelor pe traiectoria dezvoltării industriale și a progresului. Tocmai ca urmare a politicii de amplasare teritorială a industriei, îndeosebi în zonele rămase în urmă, a fost posibilă elaborarea obiectivului ca în fiecare județ să se realizeze, pînă la sfîrșitul acestui cincinal, o producție industrială de cel puțin 10 mld. lei iar pînă la sfîrșitul cincinalului următor o producție industrială — pe locuitor de data aceasta — de cel puțin 50 000 lei .Omogenizarea crescîndă a dezvoltării industriale a teritoriului a fost gîndită ca urmare a punerii mai mult în valoare a resurselor de capacitate, materiale și umane de pe plan local, ceea ce concretizează un impuls puternic dat dezvoltării industriei cît și un însemnat aspect calitativ al acestui proces.

În concepția partidului, impulsionarea progresului industrializării se asigură în condițiile **creșterii participării maselor** la conducerea și desfășurarea activităților. Dar ce altceva reprezintă pe plan politic îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării, cu efectele economico-sociale amintite, dacă nu o expresie concretă a adîncirii democrației în societate, caracteristică a perioadei de după 1965 ? S-a realizat în acești ani sporirea în planuri variate a participării celor ce muncesc la conducerea și desfășurarea activităților. Însăși elaborarea obiectivelor hotărîtoare pentru dezvoltare, realizată la nivel central — ca un atribut indivizibil al partidului și statului, ce reflectă unitatea de voință și acțiune a națiunii— se înfăptuiește în condițiile unui proces susținut de consultare a oamenilor, ale unui dialog neîntrerupt al partidului, al secretarului său general cu poporul.

Sînt de remarcat, de asemenea, o serie de măsuri care au avut o influență deosebită asupra adîncirii democrației economice și participării creatoare a maselor atît la elaborarea politicii generale a statului cît și la înfăptuirea concretă a acestei politici în unități. Ele s-au concretizat în instituirea **autogestiunii, autofinanțării și autocontrolului** în unitățile din economie ; în instaurarea **conducerii colective** pe toate treptele organizatorice ; în instituirea unor **importante organisme de decizie** — Consiliul Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale, congresele și consiliile oamenilor muncii, Consiliul Organizării Economico-Sociale, etc — ai căror membrii, în însemnată proporție, își desfășoară munca nemijlocit în producție ; în asigurarea unei participări largi a oamenilor la elaborarea teritorială a planului etc.

Efectele adîncirii democrației economice asupra dezvoltării industriale a țării sînt numeroase. Le-am amintit pe cele ale împărțirii teritoriale. De asemenea, trebuie ținut seama că această adîncire exprimă răspunderea nemijlocită ce revine fiecărui om al muncii față de gospodărirea și valorificarea cît mai bună a fondurilor încredințate, a potențialului, față de asigurarea pe această cale a progresului întregii societăți. Pe de altă parte, avînd în vedere complexitatea în creștere a industriei și economiei ca și experiența și cunoștințele tot mai bogate acumulate de personal, s-au creat astfel premise pentru ca hotărîrile să fie luate în condițiile celei mai bune informări, ale consultării și corelării pe toate treptele și verigile, ceea ce sporește forța și realismul deciziilor. Prin toate acestea este posibilă concentrarea eforturilor în direcțiile esențiale ale progresului, punerea în valoare a unor rezerve importante de capacități, de reducere a consumurilor materiale și de energie, de creștere a productivității, de constituire a acumulărilor și de sporire a beneficiilor.

Îmbunătățirea metodologiei de plan — instrument al creșterii calitative

ÎNTRE FACTORII meniți să ridice calitatea industrializării și dezvoltării țării partidul a avut în vedere **îmbunătățirea metodologiei de planificare.** Acest proces s-a concretizat în accentuarea pîrghiilor și mecanismelor care răspund orientării ferme a industriei și economiei spre valorificarea tot mai bună a resurselor de muncă socială. Pe baza studierii experienței acumulate în procesul de concepere și îndeplinire a două planuri anuale și a trei planuri cincinale, odată cu cincinalul 1966—1970 s-au elaborat astfel numeroase măsuri, s-au întreprins acțiuni pentru îmbunătățirea sistemului de indicatori, norme și normative de plan.

A fost elaborat conceptul de **plan național unic** de dezvoltare economico-socială, marcînd folosirea riguroasă de către partid a legităților obiective corespunzător condițiilor concrete din țara noastră, realizarea conducerii unitare, pe baza unui program unic, a întregii activități. În acest cadru au fost stabilite orientări novatoare pentru întregul proces de dezvoltare economico-socială a țării, fiind gîndită o nouă concepție asupra industrializării ce a urmărit creșterea rapidă a rolului ei în înfăptuirea progresului economico-social.

Prognozarea, acțiunea de depistare și evaluare a tendințelor în dezvoltare a fost ridicată la rangul unei activități de cea mai mare însemnătate. Procesul de elaborare a planurilor cincinale și anuale, a oricărei schițe de program s-a întemeiat astfel, între altele, pe un cuprinzător sistem de studii de prognoză — de perspectivă medie și îndelungată, desfășurate pe principale ramuri economice și produse, pe principale sectoare ale vieții sociale cît și în profil regional etc., ceea ce a sporit gradul de realism al proiecțiilor de dezvoltare. Acțiunea de prognozare a contribuit la evaluarea exigentă a posibilităților de creștere mai eficientă și competitivă a industriei, la conceperea dezvoltării acesteia pornind de la cerințele revoluției tehnico-științifice ,ale economisirii materiilor prime și energiei chiar înainte de declanșarea crizei mondiale respective etc.

*) Aduse de : legea privind organizarea administrativ-teritorială din 1968 ; legea privind organizarea, planificarea și executarea investițiilor din același an ; legea cu privire la activitatea de comerț exterior și de cooperare tehnico-științifică și legea privind organizarea și conducerea unităților socialiste, ambele din 1971 ; legea dezvoltării economico-sociale planificate a României și legea finanțelor din 1972 ; numeroase decrete și hotărîri ; modificarea recentă a unora din legile amintite, etc.

O direcție de perfecționare a metodologiei de planificare a constituit-o aceea a trecerii de la indicatori cu caracter general, cantitativi, la cei cu precădere **de ordin calitativ**, care stimulează direct acțiunea factorilor intensivi de creștere, reflectă în mod superior cerințele și realitățile complexe ale economiei, previn o serie întreagă de neajunsuri. O atenție deosebită s-a acordat astfel promovării indicatorilor care exprimă activități finale, care pun nemijlocit în lumină valoarea nou creată și contribuția unităților la producerea venitului național. Trebuie spus că încă la Conferința națională din 1972, secretarul general al partidului sublinia necesitatea adoptării, în cel mai scurt timp a unor **„indicatori care să reflecte mai bine aportul real al unităților economice la sporirea avuției naționale...“** Ca urmare a acestei orientări au fost constituiți ca indicatori de bază : „producția netă“ pentru ramurile principale ale economiei ; „fondurile fixe ce se pun în funcțiune“ precum și „noile capacități ce vor intra în producție în anul de plan“ — pentru sectorul de investiții ; indicatorii cu privire la termenele și condițiile de aplicare în practică a obiectivelor de cercetare științifică, dezvoltare și inginerie tehnologică ca și cei cu privire la efectele scontate să se obțină ca urmare a acestor aplicări — pentru domeniul cercetării științifice și promovării progresului tehnic ; „cursul de revenire al produselor“, „aportul valutar la export“ și „soldul dintre import și export“ — pentru sectorul comerțului exterior ; indicatorii de beneficiu — pentru sectorul financiar etc.

Totodată, pe un plan însemnat au fost ridicați indicatorii care reflectă expres gradul de valorificare și economisire a energiei și resurselor de materii prime și materiale : coeficienții de utilizare, sarcina de reducere a consumurilor materiale pe produse, indicii de consum material și energetic la un anume volum de producție sau valoare nou creată, indicii care exprimă producția obținută pe unitatea de materie primă, normele și normativele de consum, etc.

Funcții superioare au dobîndit indicatorii care relevă gradul de folosire a forței de muncă — instituționalizîndu-se indicatorul fondului total de timp de muncă al unităților ; indicatori care pun în lumină gradul de utilizare a fondurilor fixe ; indicatori de productivitate etc.

Această scurtă trecere în revistă a unor mutații intervenite în sistemul de indicatori pune în evidență stimularea pe multiple planuri, în mod corelat, a eforturilor urmărind să asigure : a) o eficiență socială efectivă pentru fiecare activitate, concretizată în creșterea venitului național și a avuției țării ; b) o cît mai riguroasă economisire a resurselor de materii prime, materiale și de energie în condițiile valorificării superioare a acestora ; c) constituirea, în bune condițiuni, și finalizarea integrală a eforturilor de acumulare și investiții, la nivelul întreprinderilor cît și la cel al economiei ; d) o utilizare mai înaltă a potențialului tehnic al economiei cît și a resurselor de forță de muncă ; e) amplificarea și finalizarea prevederilor de valorificare a creativității naționale în întregul proces de creștere a economiei ; f) desfășurarea unui comerț exterior eficient, concretizat în sporirea resurselor valutare ale țării și echilibrarea balanței de plăți. Sînt premise evidente pentru o creștere industrială, intensivă, calitativă. Ele contribuie, în mare măsură, la crearea unor condiții efective de echilibru material, financiar și valutar între resursele și necesitățile creșterii, cerință de o deosebită însemnătate ținînd seama de ritmurile înalte ale dezvoltării industriale a țării.

Întărirea echilibrului material, financiar și valutar

ÎN ACEST SENS trebuie remarcat, că numeroase măsuri de perfecționare a planificării au urmărit **amplificarea însăși prin plan** a acestor condiții. Se remarcă astfel îmbunătățirea structurii planului național unic, prin înmulțirea profilelor în care el se elaborează — în prezent departamental, de ramură și teritorial cît și prin includerea unor activități cum sînt tipizarea produselor, cercetarea, cooperarea economică internațională, protecția mediului înconjurător ș.a. ca secțiuni sau capitole de plan distincte. Prin aceasta s-a urmărit cunoașterea mai în detaliu atît a unor cerințe cît și a unor posibilități de dezvoltare, conjugarea mai eficientă a eforturilor în scopul creșterii echilibrate.

Pe de altă parte, amplificarea gradului normativ al prevederilor, extinderea în toate profilele planului a indicilor, normelor și normativelor ce definesc laturile calitative ale activității, pentru consumurile de muncă vie și în special muncă trecută **) au avut drept scop o mai bună articulare a propunerilor de plan ale unităților în echilibrul și opțiunile fundamentale ale economiei.

Extinderea nomenclatoarelor de balanțe materiale, cu deosebire a celor aflate în subordonarea unor organe de sinteză, precum și concretizarea, pe toate verigile de planificare, a sarcinilor de producție fizică, detalierea sarcinilor de investiții, export, import, cooperarea economică internațională etc., a urmărit o corelare cît mai amănunțită a obiectivelor de detaliu cu volumele valorice înscrise în plan. Cu alte cuvinte crearea unor condiții stimulative și, deopotrivă, restrictive pentru orientarea unităților — industriale în speță, spre realizarea de produse care asigură valorificarea superioară a resurselor și prezintă interes pentru economie. Acest însemnat obiectiv l-a urmărit, în egală măsură, instituționalizarea elaborării și aprobării planurilor în condițiile încheierii prealabile a contractelor ca și conceperea unei anume elasticități în procesul de planificare, aceasta fiind menită să permită utilizarea capacităților și valorificarea resurselor avîndu-se în vedere fluctuația cererii. Iată deci noi elemente care permit o mobilizare mai bună a eforturilor în vederea înfăptuirii procesului de industrializare potrivit condițiilor actuale de complexitate și competitivitate.

AȘA CUM SE DESPRINDE din cele arătate, o trăsătură caracteristică a politicii economice a partidului o constituie spiritul realist, exigența cu care se evaluează și reevaluează permanent întreaga activitate. Conștiința necesității obiective a perfecționării continue a mecanismului economico-financiar, a tuturor formelor de conducere a societății este evidentă în ultimii ani. O concretizare a caracterului de continuitate a procesului de perfecționare o constituie preocupările actuale care urmăresc mobilizarea tuturor forțelor în procesul de adaptare a economiei românești la cerințele cu care sînt confruntate toate economiile lumii. Orientările dezvoltării economiei, restructurările însemnate concepute, revizuirea programului de investiții — așa cum se relevă ele din documentele proiect ale Congresului al XII-lea al partidului, sînt subordonate tocmai necesității de regîndire și reconsiderare a tuturor obiectivelor și sarcinilor de viitor în funcție de restricțiile decurgînd implacabil din criza energetică și de materii prime. Acestea impun schimbarea în esență a însăși opticii asupra rolului și raportului dintre factorii creșterii economice***).

În acest cadru trebuie menționat că, raportat la cerința vitală a economisirii energiei, unii indicatori se dovedesc depășiți, se remarcă inoportune unele metodologii de calcul și apreciere a eficienței, se degajă inadvertențe în sistemul de prețuri. Cum conceperea acestor indicatori și metodologii s-a realizat în condiții dominate de aprecierea nefondată a inepuizabilității resurselor, construirea unor judecăți realiste impune înlocuirea reprezentărilor respective nu atît ca o adaptare a cadrului vechi la noile realități, cît mai ales ca elaborare a unui nou cadru, corespunzător noilor realități și exigențe. Pe această bază se pot declanșa pîrghii pentru punerea în valoare a unor însemnate rezerve de creștere calitativă a industriei. Aceste rezerve decurg, practic, din decalajele existente încă între consumurile de materiale și energie din industria noastră față de cele din economiile dezvoltate ; decalajele între nivelele de productivitate respective ; între efectele de antrenare ale industriei pentru dezvoltarea agriculturii și a altor ramuri ; între încasările valutare etc. Eforturile stăruitoare depuse de partid în scopul înlăturării acestor diferențe precum și capacitatea dovedită a cercetării economice originale de a acționa în aceste direcții se înscriu drept dovezi concludente privind posibilitățile largi de progres al industriei țării.

dr. Dan POPESCU

**) În condițiile în care elaborarea planurilor pornește de la unitățile de bază, pe baza unor studii riguroase sînt concepute pe plan macroeconomic niveluri orientative concretizate în limite minime pentru produse fizice de bază, producție valorică și export ; limite maxime pentru volumele de investiții ; sarcini normative minime pentru valorificarea materiilor prime și materialelor, producția și beneficiul la 1 000 lei fonduri fixe precum și normative maxime pentru costurile de producție și cheltuielile materiale, pentru consumul de combustibil și energie, de materii prime și materiale etc.

***) Vezi pe larg aceste probleme în dezbaterea „Procesul circular activ. Economisirea energiei — criteriu fundamental în aprecierea creșterii eficienței economice“, publicată în „Revista economică“ nr. 20, 21 și 22/1979.

MODIFICĂRILE ÎN STRUCTURA CONSUMULUI POPULAȚIEI – EXPRESIE A CREȘTERII NIVELULUI DE TRAI

ECONOMIC, finalitatea întregii activități sociale se concretizează în nivelul de trai. Suportul material al nivelului de trai îl formează rezultatul activității productive. Natura relațiilor de producție existente în societate imprimă nivelului de trai trăsături distincte de la o orînduire socială la alta. Printre cele mai semnificative trăsături ale nivelului de trai determinate de natura relațiilor de producție socialiste amintim :

a) scopul nemijlocit al producției sociale îl constituie creșterea bunăstării maselor, satisfacerea tot mai deplină a nevoilor de consum ale populației.

b) sursele de constituire a veniturilor cu ajutorul cărora se procură bunurile și serviciile necesare consumului personal sînt formate din valoarea produsului pentru sine și o parte a valorii produsului pentru societate;

c) nivelul de trai are o creștere planificată, determinată de mișcarea mărfurilor și serviciilor, a prețurilor și tarifelor, a retribuției și veniturilor nominale, a fondurilor sociale de consum care sînt obiect al activității de planificare ;

d) pe măsura creșterii nivelului de trai, ca urmare a dezvoltării forțelor de producție și perfecționării relațiilor de producție, se manifestă tot mai evident tendința de rationalitate în dimensionarea și satisfacerea cerințelor de consum personal. Semnificativă în acest sens, este indicația dată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** care cerea **„să ne ocupăm de stabilirea unui consum mai rațional, determinat în mod științific, atît la produsele agroalimentare, cît și la cele industriale... Cînd pun problema unui consum rațional, determinat științific, am în vedere necesitatea de a se satisface cerințele oamenilor muncii în raport cu efortul lor, cu munca pe care o depun, dar excluzînd risipa, ducînd o luptă hotărîtă împotriva consumului de dragul consumului".**[1]

Mărimea nivelului de trai este dimensionată în principal de veniturile pe care le primește populația sau, în medie, un locuitor. Sursele de constituire a acestora sînt veniturile obținute din muncă și veniturile obținute din fondurile sociale. În țara noastră, veniturile obținute din fondurile sociale au crescut în totalul veniturilor de la 10,4% în 1950 la 22,3% în 1977.[2])

În funcție de scopul urmărit și de datele disponibile grupăm veniturile pe locuitor în: a) venituri obținute din muncă și din venituri în formă bănească din fondurile sociale (pensii, burse, ajutoare etc.), și b) venituri din fonduri sociale sub forma de produse și servicii obținute din învățămînt, ocrotirea sănătății, cultură etc. Creșterea veniturilor pe locuitor o prezentăm în tabelul 1.

Tabelul 1

Creșterea veniturilor medii pe lună ale unui locuitor, în R. S. România

Ani	Veniturile medii pe lună ale unui locuitor		din care provenite din :			
			muncă și alte venit. bănești		fonduri sociale	
	Absolut	Față de 1950	Absolut	Față de total	Absolut	Față de total
1950	171	100	159,8	93,45	11,2	6,55
1965	522	322	468,9	89,82	53,1	10,18
1975	970	567	876,7	90,38	93,3	9,62
1977	1 114	657	1 005,2	90,23	108,8	9,77
1980	1 375	862	—	—	—	—

Sursa : Calculat din Era Socialistă nr. 12 din 1978, p. 14, Anuarul statistic al R.S.R. 1978, p. 58, Populația României, Seria CIRED R. S. România, Comisia națională de demografie, Ed. Meridiane, Buc. 1974, p. 114—116.

Din datele tabelului 1 reiese că veniturile medii pe lună ale unui locuitor au crescut în 27 de ani de 6,57 ori, iar în 30 de ani vor crește de 8,62 ori. Această evoluție rapidă a fost posibilă datorită creșterii venitului național în perioada respectivă de 12 ori.

CONCOMITENT cu sporirea permanentă a venitului mediu pe lună al unui locuitor s-au produs modificări și în structura pe surse de constituire a acestuia. Astfel, veniturile obținute din fondurile sociale sub forma de produse și servicii au crescut în perioada analizată de 9,7 ori. Ca urmare a acestui fapt ,ponderea primei categorii de venituri a crescut în totalul veniturilor de la 6,55% în 1950 la 9,77% în 1977. Aceasta reflectă preocuparea partidului și statului nostru pentru a crea condiții de satisfacere a nevoilor de consum personal care să asigure integrarea individului în societate la nivelul exigențelor impuse de dezvoltarea economică a țării. Semnificative în acest sens sînt modificările în structura consumului realizat din fondurile sociale, pe care o prezentăm în tabelul 2.

După cum rezultă din datele prezentate în tabelul 2, consumul personal mediu pe lună al unui locuitor realizat prin învățămînt, artă și cultură a crescut în perioada analizată de 8 ori. Această evoluție indică creșterea gradului mediu de cultură generală a populației țării noastre care se concretizează într-o viață psihică tot mai bogată, într-o capacitate sporită de a înțelege și aplica în practică cuceririle revoluției științifico-tehnice contemporane, în posibilitatea modelării tot mai conștiente a comportamentului în raport cu interesele generale ale societății, în capacitatea de a fi un consumator de artă și cultură tot mai elevat.

Tabelul 2

Mărimea și structura consumului personal mediu pe lună al unui locuitor realizat prin prin intermediul fondurilor sociale

Ani	Consum personal din fonduri sociale		din care realizat prin intermediul :							
			învățămînt, artă cultură		ocrotirea sănătății		educație și sport		fizică	
	absolut	față de 1950	absolut	față de total	absolut	față de total	absolut		absolut	față de total
1950	11,20	100,0	7,80	69,5	3,20	28,7	0,20		1,8	
1955	21,00	187,5	12,10	57,6	8,60	41,0	0,30		1,4	
1960	31,60	282,1	18,20	57,6	13,36	42,3	0,04		0,1	
1965	53,10	474,1	31,80	59,9	21,00	39,5	0,30		0,6	
1970	71,10	634,8	41,80	58,8	28,50	40,1	0,80		1,1	
1975	93,90	838,4	54,20	57,7	38,60	41,1	1,10		1,2	
1977	108,85	971,9	62,91	57,8	45,00	41,3	0,94		0,9	

Sursa : Calculat din Anuarul statistic al R.S.R. 1978, p. 58, 480—481.

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Consfătuirea pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist. Ed. politică, Buc. 1978, p. 12.

[2]) Calculat din Era Socialistă nr. 12 din 1978, p. 14 ; 17.

Tabelul nr. 3

Nivelul și structura consumului personal mediu pe lună al unui locuitor pe seama veniturilor obținute din muncă și alte venituri bănești

Ani	Total consum personal mediu pe lună		din care realizat prin :				cerere satisfăcută din care :	
			autoconsum și cerere amînată		total cerere satisfăcută		mărfuri	servicii
	absolut	față de 1950	absolut	față de total	absolut	față de total	absolut	absolut
1950	159,8	100	73,8	46,18	86,0	53,82	71,0	15,0
1965	468,9	293	123,0	26,23	345,9	73,77	296,3	49,6*
1975	876,7	548	195,6	22,31	681,1	77,69	571,1	110,0
1977	1 005,2	629	226,9	22,57	778,3	77,43	655,8	116,5

Sursa : Calculat din tabelul 1. Anuarul statistic al R.S.R. 1978, p. 58, 425 și alte documente oficiale.
*) Nivel determinat prin calcul cu ajutorul ritmului mediu.

În viitor, după generalizarea învățămîntului de 12 ani, odată cu creșterea numărului studenților la 10 000 de locuitori, a gradului de accesibilitate la artă și cultură etc., se va imprima un anumit ritm de creștere, la această categorie a consumului.

Consumul personal de asistență medicală a crescut în perioada analizată de 14,06 ori. Această creștere a fost rezutatul sporirii în ritm rapid a nivelului dezvoltării economice și a orientării constante a politicii P.C.R. spre asigurarea unei stări de sănătate tot mai bune întregii populații. Gratuitatea asistenței medicale, dezvoltarea continuă a rețelei sanitare au făcut ca nivelul consumului personal la sfîrșitul perioadei analizate să fie foarte apropiat de nevoile reale de asistență medicală. Apreciem că în viitor, deși va crește cu un ritm mai redus, se va mări ponderea consumului de asistență medicală în totalul consumului personal realizat prin fondurile sociale datorită politicii perseverente dusă de statul nostru pentru menținerea și îmbunătățirea stării de sănătate a populației.

Consumul personal realizat prin educație fizică și sport este în mărime absolută mai mare decît nivelul acestuia exprimat prin cheltuieli din fonduri sociale. Această neconcordanță este dată de 4 ori. Pornind de la importanța educației fizice și sportului în menținerea și îmbunătățirea stării de sănătate a populației și de la politica partidului nostru în acest domeniu, apreciem că în viitor această categorie a consumului personal își va mări ponderea în totalul consumului realizat prin fondurile sociale.

Din tabelul 1 rezultă, așa cum este și firesc, că ponderea principală o are consumul personal realizat prin intermediul veniturilor obținute din muncă și alte venituri bănești. Această categorie a consumului personal se realizează atît prin intermediul cererii cît și prin autoconsum. Cererea poate fi satisfăcută sau cerere amînată.

IN ACESTE CONDIȚII am grupat consumul personal realizat prin intermediul veniturilor obținute din muncă și alte venituri bănești în două categorii: a) consum personal realizat prin intermediul cererii (satisfăcută) ; b) autoconsum și cerere amînată.

Din datele tabelului 3 rezultă că nivelul consumului personal realizat din veniturile obținute din muncă și din alte venituri bănești a crescut în perioada analizată de 6,29 ori. Creșterea cea mai rapidă a avut-o consumul realizat prin intermediul cererii de 9 ori. Ca urmare a acestui fapt ponderea consumului realizat prin intermediul cererii a crescut de la 53,82% la 77,43%, concomitent cu reducerea ponderii autoconsumului. Dacă avem în vedere dinamica depunerilor populației la C.E.C., ponderea autoconsumului este însă și mai redusă. Reducerea permanentă a autoconsumului este determinată de angrenarea tot mai intensă a producătorilor și consumatorilor în procesul circulației mărfurilor, de creșterea ponderii populației ocupate în ramurile neagricole și de reducerea ca importanță a retribuției în natură în cadrul C.A.P.

În perioada analizată structura consumului personal realizat prin intermediul cererii o prezentăm în tabelul 4.

Așa cum reiese din tabel, în cadrul structurii consumului personal realizat prin intermediul cererii satisfăcute evoluția cea mai rapidă a avut-o consumul prin alimentația publică, acesta crescînd de 19,4 ori. Considerăm că evoluția rapidă a consumului personal prin alimentația publică a fost determinată de doi factori mai importanți, și anume: creșterea rapidă a turismului în țara noastră și atragerea într-o măsură tot mai mare a femeilor în activități economice și sociale din afara familiei. Consumul personal prin alimentația publică, considerăm că va crește în viitor cel puțin cu același ritm cu care va crește cererea totală sub influența în continuare a factorilor amintiți la care se vor mai adăuga și alții cum ar fi creșterea timpului liber, creșterea productivității muncii sociale etc.

CONSUMUL personal de mărfuri alimentare a crescut în perioada analizată de 11,5 ori. Ponderea acestei categorii a consumului în totalul consumului personal realizat prin intermediul cererii a crescut de la 25,5% la 29,7%. Acest fenomen a fost determinat de cel puțin patru factori : a) procesul de urbanizare a țării a influențat creșterea cererii de mărfuri alimentare deoarece populația urbană își procură produsele agroalimentale necesare consumului prin comerțul socialist; b) denaturalizarea consumului de produse alimentare al familiilor din mediul rural, ceea ce are ca efect creșterea rapidă a cererii de mărfuri alimentare; c) modificarea raportului dintre prețurile mărfurilor alimentare și nealimentare.

Tabelul nr. 4

Consumul personal mediu pe lună al unui locuitor realizat prin intermediul cererii

Ani	Cerere satisfăcută		din care cerere de mărfuri :									
			alimentare		alimentație publică		nealimentare		servicii		nealimentare și servicii	
	absolut	față de 1950	absolut	față de total	absolut	față de total	absolut	față de total	absolut	față de total	absolut	față de total
1950	77,8*	100,0	19,9	25,6	4,5	5,8	38,4	49,3	19,9	19,3	53,4	68,6
1955	155,8	200,2	48,1	30,9	17,2	11,0	68,2	43,8	22,3	14,3	90,5	58,1
1960	221,1	284,2	64,0	28,9	19,7	8,9	104,1	47,1	33,3	15,1	137,4	62,2
1965	345,9	444,4	109,0	31,5	31,6	10,0	152,7	44,2	49,6	14,3	202,3	58,5
1970	471,4	605,9	142,5	30,2	53,1	11,3	202,9	42,3	72,3	15,7	275,8	58,5
1975	681,9	876,5	202,1	29,7	80,0	11,7	299,0	42,0	110,0	16,1	399,0	58,6
1976	733,5	942,3	223,9	30,5	85,5	11,7	310,1	42,3	114,0	15,5	424,1	57,8
1977	772,3	992,5	229,9	29,7	88,5	11,4	337,4	43,6	116,5	15,3	453,9	59,9

Sursa : Calculat din datele tabelului nr. 3 și Anuarul statistic al R.S.R. 1978, p. 58, 425.
*) reprezintă numai comerțul socialist spre deosebire de anul 1950 din tabelul nr. 3 care s-a calculat din întreg comerțul.

Considerăm că evoluția rapidă a consumului personal prin alimentația publică a fost determinată de doi factori mai importanți, și anume: creșterea rapidă a turismului în țara noastră și atragerea într-o măsură tot mai mare a femeilor în activități economice și sociale din afara familiei. Consumul personal prin alimentația publică, considerăm că va crește în viitor cel puțin cu același ritm cu care va crește cererea totală sub influența în continuare a factorilor amintiți la care se vor mai adăuga și alții cum ar fi creșterea timpului liber, creșterea productivității muncii sociale etc.

dr. Gheorghe RĂDUCANU

(Continuare în pag. 20)

UNELE ASPECTE ECONOMICE ALE REZISTENȚEI ANTIHITLERISTE ORGANIZATĂ DE PARTIDUL COMUNIST ROMÂN

UN ROL HOTĂRÎTOR în desfășurarea bătăliilor revoluționare în vederea răsturnării dictaturii militaro-fasciste, pentru trecerea țării alături de Uniunea Sovietică și de celelalte țări ale coaliției antihitleriste, l-a avut Partidul Comunist Român. **„Partidul Comunist Român — spune tovarășul Nicolae Ceaușescu — a fost singura forță politică consecventă care, între cele două războaie mondiale, în anii premergători dezlănțuirii agresiunii hitleriste, s-a ridicat cu hotărîre împotriva cercurilor reacționare burghezo-moșierești, a militat pentru unirea forțelor antifasciste, democratice, pentru apărarea cuceririlor democratice și a intereselor maselor largi populare, pentru o politică de pace și colaborare cu Uniunea Sovietică și alte state“** [1]

Partidul Comunist Român a unit toate forțele democratice, patriotice, la luptă pentru apărarea integrității teritoriale a țării în perioada interbelică, a organizat și condus lupta împotriva forțelor fasciste din interior și a nazismului în timpul marii greve a muncitorilor ceferiști și petroliști din ianuarie—februarie 1933. O strălucită expresie a hotărîrii ferme a oamenilor muncii din țara noastră de apărare a libertății și suveranității naționale a fost impresionanta manifestație antifascistă din București, de la 1 Mai 1939, organizată și condusă de Partidul Comunist Român. Forțele antifasciste, patriotice, ale poporului nostru, în frunte cu Partidul Comunist Român au condamnat aspru dictatul odios de la Viena din 30 august 1940, care, a dus la răpirea vremelnică a nordului Transilvaniei de către Ungaria horthystă.

Puternica rezistență antifascistă, organizată de Partidul Comunist Român, unirea tuturor forțelor antifasciste și democratice într-un singur front de luptă se baza pe starea de spirit a maselor, în rîndurile cărora se cristaliza o tot mai puternică conștiință a necesității ridicării la luptă pentru oprirea cursului nefast al evenimentelor istorice, în care fusese antrenată România, împotriva adevăratului vrăjmaș al intereselor noastre naționale fascismul. Această stare de spirit a fost consemnată în multe rapoarte și informări ale autorităților germane și române. Astfel, încă în anul 1941 se semnala că starea de spirit a poporului este, înainte de toate, antigermană, singurul sprijin al Germaniei în România fiind Garda de fier [2], că regimului militar îi lipsește baza socială și că poziția lui Antonescu este precară. „Antonescu este privit ca un zbir al nemților — raporta atașatul militar al Ungariei la București în 1942 — este nu numai antipopular, dar a provocat multora în mod direct și ura față de el“ [3], „există fără îndoială forțe crescînde care acționează pentru a impulsiona România înspre desprindere de noi“, adică de Germania — se arată într-un raport de informare german [4].

O caracteristică a insurecției din august 1944 a fost și faptul că întreaga armată română a întors armele împotriva adevăratului dușman al poporului român — Germania hitleristă. Acest caz aproape unic în istorie a fost o urmare a faptului că armata română, era formată în majoritate din fii de țărani și muncitori, iar în corpul ofițerilor predominau elemente patriotice, dintre care mulți luptaseră și în timpul primului război mondial împotriva ocupanților germani. Răspunsul unanim patriotic al armatei române la chemarea partidului de a întoarce armele împotriva Germaniei naziste, a reprezentat, desigur, o mare contribuție la salvarea țării de la un dezastru național.

ÎNCĂ din primele momente ale izbucnirii războiului, Partidul Comunist Român a chemat și a organizat masele largi populare la luptă împotriva hitlerismului și a forțelor fasciste din țara noastră. Alături de importante acțiuni politice întreprinse pentru făurirea unității de luptă și de acțiune a clasei muncitoare, a tuturor forțelor patriotice și democratice în lupta de eliberare națională și socială, Partidul Comunist Român a trecut la sabotarea mașinii de război. S-au organizat celule comuniste în întreprinderi, la sate, și în rîndurile studenților, care în condițiile grele ale ilegalității și ale teroarei au condus lupta împotriva forțelor fasciste, au răspîndit manifeste revoluționare, antirăzboinice.

Cu toate riscurile și pericolele, sabotajul s-a desfășurat intens în toate ramurile industriei. Spicuim cîteva elemente desprinse din materialele de arhivă : Prefectura poliției Capitalei semnalează, la 4 iunie 1942, că, „agenții“ Partidului Comunist au primit instrucțiuni pentru a desfășura acțiuni de sabotaj în fabrici și în industriile care lucrează pentru armată, că s-au format echipe de sabotaj care au misiunea să taie firele electrice, să demonteze siguranțele de la tablourile electrice, în special de la forța motrică [5] ; într-un raport al siguranței din anul 1943 se relatează despre intensificarea acțiunilor de sabotare a producției de război. Astfel, muncitorii de la Reșița au făcut de mai multe ori scurt circuit, au stricat motoare, tunuri, tancuri, mașini scumpe. La Bocșa Română munca s-a desfășurat într-un ritm lent, au fost tăiate firele electrice de înaltă tensiune, s-au stricat motoare, s-a organizat o celulă de partid. La Simeria muncitorii lucrează încet, scăzînd producția cu 30 la sută. Raportul mai semnalează o intensă activitate comunistă la Bocșa Montană și la Reșița [6]. La fabrica de avioane I.A.R. din Brașov acțiunea de sabotaj desfășurată de comuniști a dus la reducerea considerabilă a producției avioanelor de bombardament. La o fabrică de piele din București, la o mare uzină din Sighișoara, la uzina de proiectile din Dudești și în alte întreprinderi importante au avut loc incendii și explozii datorate sabotajului care, au provocat mari pagube și întreruperea producției. Acte de sabotaj sînt raportate și la Iași. Autoritățile germane se plîng că la „Societatea Mica“ producția este scăzută. Numeroase acțiuni de sabotaj au avut loc în industria forestieră, ceea ce a îngreunat furnizarea lemnelor pentru armata germană; într-un raport din februarie 1944 semnalîndu-se că „fără furnizările de lemn nu este posibilă realizarea sarcinilor superioare tactice ale Grupului de armată A, germană [7]. Astfel, acțiunile sistematice și organizate ale muncitorilor conduși de comuniști pentru sabotarea producției de armament au avut un rol important în slăbirea aprovizionării trupelor germane.

Un obiectiv principal al Partidului în domeniul rezistenței antihitleriste pe plan economic a fost sabotarea producției de petrol și a transporturilor de țiței și de produse petrolifere către Germania, avîndu-se în vedere, că în strategia Germaniei naziste de pregătire și de purtare a războiului, petrolul românesc a ocupat un loc important. Înainte de război 93 la sută din importul german provenea de peste mări, îndeosebi din coloniile britanice și franceze. În anul 1938 cînd a devenit clar că aceste surse urmau să fie pierdute, atenția Germaniei a fost îndreptată spre bazinele petrolifere din România. În scopul acaparării petrolului românesc rețeaua germană de informații a cules în decursul anilor date și a întocmit numeroase studii asupra potențialului economic al României, a posibilităților și căilor de utilizare a lor de către Germania. S-a pus în discuție cu acest prilej experiența primului război mondial, cînd România a fost silită prin ocupația militară să pună la dispoziția necondiționată a Germaniei bogățiile solului și subsolului său. Dar, ocupația militară, era considerată în noile condiții date, utilă numai în cazul de extremă nevoie, dacă autoritățile române nu pot fi silite să „accepte colaborarea“ pe plan economic cu Germania. O rezistență armată a României, care era mai mult decît previzibilă, ar fi dus la o distrugere și mai radicală a instalațiilor de extragere și ale rafinăriilor decît în 1916 și ar fi fost nevoie de cel puțin doi ani pînă la repunerea lor în funcțiune. De aceea se recurge la varianta „căii pașnice“ care, însemna folosirea unor puternice presiuni militare și diplomatice, activizarea puternică a elementelor fasciste din interior, instaurarea cu ajutorul lor a unui regim politic care să se orienteze spre alianța cu Germania.

---

1) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Editura politică, 1974, p. 620.
2) Arh. St. Buc. Colecția microfilme S.U.A., rola 42 (T. 77—605, c. 1789488, 782)
3) Vezi „Magazin Istoric“, 7 (40), iulie 1970, p. 17—21.
4) Arh. St. Buc., Colecția microfilme S.U.A., rola 58 (T. 77—882, c. 5630760)
5) Analele Institutului de studii istorice și social politice de pe lîngă C.C. al P.C.R., anul XV, nr. 4/1969, p. 93—94.
6) Anale, 4/1969, p. 96—97.
7) Arh. St. Buc., Colecția microfilme S.U.A. rola 45 (T. 77—608, c. 1793409)

Politica economică germană privind acapararea petrolului românesc era facilitată prin acordul economic încheiat între Germania hitleristă și România la 23 martie 1939, care prevedea subordonarea economiei românești cerințelor de export germane. Consecințe la fel de grave avea și acordul încheiat la 30 septembrie 1939, „acordul Clodius", prin care se face un nou pas spre acapararea bazinelor petrolifere din România de către Germania. Încheiat în condițiile unor noi și puternice presiuni, acordul asigura dreptul suveran al Germaniei asupra întregului excedent românesc de ulei mineral, porumb, grîu, orz, porci, vite, etc.[8]. Printr-un al treilea acord încheiat la 29 mai 1940, sub denumirea de „Oel-Pakt", Germania își impunea dreptul de a stabili condițiile de livrare, prețul țițeiului și al produselor rafinate. Subordonarea economiei românești de către Germania nazistă se accentuează după intrarea trupelor germane în România și ocuparea punctelor strategice la 12 octombrie 1940. Antrenarea țării noastre în războiul antisovietic de către dictatura militaro-fascistă antonesciană, înfăptuită împotriva voinței și contrar intereselor poporului român, a avut urmări din cele mai grave și asupra economiei în general și a petrolului în special.

În aceste condiții sabotarea producției și a transportului petrolului spre Germania a constituit o sarcină primordială a forțelor patriotice, asumată încă din primii ani ai războiului. Un val de rapoarte și informări trimise de autoritățile militare germane din România la Berlin semnalează situația alarmantă creată prin sabotaje. Astfel, în martie 1940 se raporta că vagoanele cisterne din România nu sînt încărcate și staționează goale[9]. În noaptea de 13—14 decembrie 1940 în apropiere de Ploiești a fost avariată conducta de petrol Ploiești—Constanța și s-a produs un incendiu. A fost avariat și podul între Teleajen și Valea Călugărească din care cauză transportul a fost îngreunat[10]. În unele cazuri cisternele au sosit fără frîne[11]. Două trenuri cisterne s-au ciocnit la stația Moldova între Simeria și Arad[12]. La un control efectuat în ziua de 21 aprilie 1941 la Ozun asupra vagoanelor cisterne se constată că 40 la sută din ele au fost deteriorate[13]. Toate aceste cazuri au fost calificate ca fiind rezultatul acțiunilor de sabotaj și exemplele ar putea continua.

UN ALT MIJLOC important de sabotare a livrărilor de petrol către Germania a fost provocarea de incendii. Un noian întreg de rapoarte semnalează incendii pustiitoare. La 22 iunie 1941 a izbucnit un incendiu la Giurgiu la firma Steaua Română, considerat ca un act de sabotaj[14]. La 27 iulie 1941 ca urmare a incendierii unui tanc petrolier german au fost distruși 45 000 litri benzină[15]. În urma unei explozii la Brazi au fost distruse 3 000 m.c. de păcură. Un tren cisternă format din 46 vagoane încărcate cu benzină a luat foc în stația Cîmpina-Băicoi în noaptea de 24/25 iulie 1944 în timp ce mergea.

Pentru sabotarea aprovizionării mașinii de război germane esențiale erau însă reducerea producției și diminuarea calității produselor petrolifere, etc. Acțiunile de sabotaj în această direcție erau deosebit de importante. Astfel o ședință specială a Consiliului de Miniștri a fost convocată pentru analizarea cazului de la „Unirea" Ploiești, cînd 12 sonde și-au încetat activitatea, fiind bănuită de sabotaj[16]. Atașatul militar al Ungariei la București, raportează în decembrie 1942 că numărul actelor de sabotaj în regiunea sondelor petrolifere, a crescut simțitor față de începutul lunii noiembrie.

Sabotajele comise au determinat guvernul să emită în anul 1942 un decret-lege cu privire la introducerea pedepsei cu moartea pentru actele de obținere de informații și sabotaj împotriva întreprinderilor publice. Cu toate acestea, relata atașatul militar al Ungariei la București, se poate aștepta și în viitor la sabotaje comuniste[17]. Într-o telegramă din 7 aprilie 1944, a lui von Killinger, ministrul Germaniei la București, și a lui Neubacher, reprezentantul special cu probleme economice, se arată că există o pronunțată atitudine comunistă între muncitorii din regiunea petroliferă[18].

Înmulțirea actelor de sabotaj a avut loc în condițiile în care cele mai importante întreprinderi petrolifere românești erau „puse" din aprilie 1941, la ordinul Führerului, sub protecția comandanților militari germani. În toate exploatările de țiței din Valea Prahovei au fost numiți delegați militari pentru a lua măsurile cele mai drastice împotriva acțiunilor de sabotaj. Riscîndu-și libertatea, de cele mai multe ori chiar viața, muncitorii, patrioții români, în frunte cu comuniștii continuau însă să dea grele lovituri aprovizionării cu petrol a mașinii de război germane.

Opoziția față de aprovizionarea armatei germane cu petrol, a îmbrăcat și alte forme, ele s-au făcut resimțite pînă și în conducerea întreprinderilor, în aparatul de stat și chiar în armată. Aceste fenomene se accentuau tot mai mult pe măsură ce ne apropiem de evenimentele din august 1944 și constituie o reflectare pregnantă a influenței intenselor măsuri pregătitoare ce se făceau în vederea pregătirii mărețului act istoric.

Comandamentele germane raportează despre semne de refuz în muncă chiar din partea inginerilor, și funcționarilor de la rafinării, care tărăgănau în mod voit acțiunile de reconstrucție a avariilor pricinuite de bombardamente, invocînd numeroase pretexte și motive în acest scop. Se aprecia că în general „starea de spirit printre români, în industria petrolului este precară[19]. Autoritățile germane se plîng că ordinele Marelui Stat Major ale armatei române nu sînt luate în considerare de către unitățile teritoriale, ele rechiziționau mijloace de transport care paralizau activitatea societăților petroliere, restituirea vehicolelor se făcea în stare atît de proastă încît era nevoie de un timp important pentru repararea lor. Adesea circula numai 25 la sută din parcul de transporturi. Deși s-a dat ordin ca să se lase libere locomotivele și vagoanele cisterne folosite de industria petrolului, Comandamentul teritorial Ploiești calcă aceste ordine și confiscă cu forța locomotive.

Într-o telegramă adresată de generalul Gestenberg și von Killinger se arată că „intervenția avioanelor de vînătoare românești a fost tardivă cu prilejul atacului aerian din 12 iunie 1942[20], ori apărarea antiaeriană a regiunilor petrolifere avea o mare importanță, deoarece numai între 1 august 1943 — 15 mai 1944 au zburat deasupra spațiului aerian român 4300 avioane inamice Germaniei, dintre care 2 400 peste Ploiești[21]. Se semnalează refuzul din partea română de a face investiții pentru apărarea antiaeriană a regiunilor petroliere, faptul că organele subordonate ale serviciilor românești caută sistematic să împiedice transportul de petrol spre Germania și că societățile petrolifere române nu găsesc nici un fel de sprijin din partea statului.

Autoritățile militare germane au ținut numeroase consfătuiri, pentru asigurarea funcționării normale a puțurilor petrolifere și a rafinăriilor distruse de bombardamente. În urma unei inspecții făcute la 10 mai 1944 la rafinăriile din Ploiești se constată că serviciile române tărăgănează lucrările de reconstrucție și se solicită măsuri severe pentru schimbarea situației existente. La Moreni și Cîmpina se constată o stagnare aproape completă a pompelor de extracție. La Steaua Română „impresia e dezolantă". Deși mareșalul Antonescu a ordonat repartizarea a 12 mii de oameni pentru pază, au fost alocați numai 2 000 și aceia necorespunzători.

EFECTUL acestor acțiuni s-a resimțit serios în producție. Actele de diversiune și sabotaj la exploatările petrolifere și uzinele din România — arată Pravda din 13 noiembrie 1941 — au dus la faptul că armata germană primește în ultimul timp cu 15—20 la sută mai puține produse petrolifere decît s-a avut în vedere[22].

Cu toate că au fost luate cele mai drastice măsuri pentru exploatarea forțată a zăcămintelor petrolifere, producția a fost în anul 1942 numai de 5,6 mil. tone, în 1943 de 5,3 milioane tone, față de 8,6 milioane tone în 1938. În anul 1943 s-au executat numai 43 la sută din foraiele prevăzute[23]. Extracția a scăzut considerabil în anul 1944. Față de cantitatea de 22 mii tone pe zi cît era în anii 1934—1936, extracția a scăzut la 14 mii tone pe zi în luna martie și la 8 mii tone pe zi în luna mai 1944[24], ceea ce reprezintă un deficit de 44 la sută. O scădere vertiginoasă a producției s-a înregistrat și la rafinăriile din regiunea petroliferă Ploiești.

Opoziția fățișă sau camuflată față de jefuirea bazinelor petrolifere de către Germania nazistă, în scopul ducerii războiului agresiv, a avut drept rezultat micșorarea sistematică a livrărilor. Deși Germania preconizase procurarea din România, a circa 5 milioane țiței și produse petroliere, anual, din 1940 pînă în august 1944 au fost expediate în Germania numai 10 316 179 tone țiței, în loc de circa 25 milioane tone. Livrările nu au atins în nici un an cele 5 milioane tone[25]. Astfel, în anul 1943 s-au livrat Germaniei 3,3 milioane tone petrol și, deși guvernul român s-a angajat să mărească livrările în anul următor la 4 milioane tone, această cantitate nu a crescut,

8) Idem, rola 49 (T. 77—982, c. 1798868)
9) Arh. St. Buc., Colecția microfilme S.U.A. rola 32 (T. 77—441, c. 16001129)
10) Idem, rola 38 (T. 77—601, c. 1784550)
11) Idem, rola 42 (T. 77—603, c. 1785866)
12) Magazin Istoric 7 (40), iulie 1970.
13) Arh. St. Buc., Colecția microfilme S.U.A. rola 47 (T. 77—610, c. 1796966)
14) Idem, rola 46 (T. 77—609, c. 1794808)
15) Idem, rola 47 (T. 77—610, c. 1796966)
16) Idem, rola 45 (T. 77—608, c. 1794334)
17) Magazin Istoric 7 (40), iulie 1970.
18. Arh. St. Buc., Colecția microfilme S.U.A., rola 265 (T. 120— 252(265) c. 167443)
19) Idem, rola 41 (77—607, c. 1792887—888)
20) Idem, rola 33 (T. 77—489, c. 1653470)
21) Ibidem, c. 1653452—454.
22) Idem, rola 49 (T. 77—612, c. 1799057)
23) Idem, rola 41 (T. 77—607, c. 1792885)
24) Idem, rola 33 (T. 77—489, c. 1653466—466, 468).
25) Vezi Anale nr. 6/1963, p. 88.

dimpotrivă a scăzut la 3 milioane tone. Situația a devenit și mai gravă în anul 1944. În luna aprilie 1944, de exemplu, deficitul era de 30 la sută, deoarece s-au livrat numai 137 mii tone față de 270 mii prevăzute.

Nerealizarea livrărilor de petrol în cantitățile prevăzute a avut grave consecințe asupra capacității de luptă a trupelor hitleriste. În intervențiile făcute de germani față de guvernul român se evidențiază în multe cazuri dificultățile pe care le întîmpină din cauza insuficientelor livrări. Astfel, în telegrama lui Keitel din 29 octombrie 1942 către Antonescu, prin care intervine, în numele lui Hitler, pentru mărirea cantităților de țiței, se arată „situația din Africa este extrem de precară din cauza lipsei de aprovizionare". Același Keitel într-o scrisoare adresată lui Ribbentrop arată că livrările nu corespund acordurilor încheiate, nici apelul la mareșalul Antonescu nu a provocat o schimbare a situației. Între livrările românești, și obligațiile impuse îndeosebi de păcură și motorină este o deosebire așa de crasă încît pentru Italia a produs încă de pe acuma efecte catastrofale [26]).

Apărarea rezervelor petroliere ale țării a dobîndit o însemnătate deosebită în zilele insurecției și în perioada ce a urmat deoarece, astfel, forțele insurecționale, armata română au putut fi asigurate corespunzător cu benzină, motorină și alte produse petroliere, atît de importante pentru ducerea războiului antifascist. Pierderea petrolului românesc, ca și a cerealelor, ca urmare a ieșirii României din războiul antisovietic și întoarcerea armelor împotriva Germaniei naziste, a fost considerată ca unu din factorii cei mai importanți pentru prăbușirea frontului hitlerist în Balcani și pentru scurtarea duratei războiului.

REZISTENȚA antihitleristă a cunoscut însă și alte importante aspecte. Postul de radio Moscova relata la 18 iulie 1944 că în România au fost închise 6 000 întreprinderi pentru a nu executa comenzile militare. Țăranii se opun tot mai mult rechiziționărilor pentru armată, ascund cerealele, se ridică împotriva foametei și scumpetei, au loc o serie de tulburări la sate.

Astfel, documentele cercetate scot în evidență că în cadrul vastei lupte antifasciste desfășurate de poporul român un loc important l-a ocupat economia. Sabotarea producției în întreprinderile ce produceau armament și furnituri pentru armată, întîrzierea și scăderea simțitoare a extracției și prelucrării petrolului și a livrărilor pentru Germania nazistă și pentru armata germană constituiau contribuții importante la slăbirea mașinii de război hitleriste. Rezistența antifascistă pe plan economic a avut și o mare semnificație politică, deoarece ea a contribuit la pregătirea condițiilor ce au dus la victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste din România.

dr. Iosif I. ADAM

26) Arh. St. Buc., Colecția microfilme S.U.A., rola 47 (T. 77—610, c. 179472)

Afirmarea plenară a agriculturii cooperatiste

(Urmare din pag. 9)

respunzător pentru a nu-și pierde principiile active. De asemenea, administrarea lor să se facă uniform, la timp și în funcție de cerințele solului. Înființarea centrelor unice de chimizare în cadrul consiliilor agroindustriale creează premisele necesare ca și această activitate să se ridice la nivelul cerințelor impuse de modernizarea agriculturii.

5 **Concentrarea producției, profilarea și specializarea unităților,** proces în cadrul căruia un rol tot mai important revine asociațiilor intercooperatiste, precum și acțiunilor de asociere și cooperare dintre cooperativele agricole și unitățile de stat, **perfecționarea organizării producției și a muncii, ridicarea nivelului de calificare a cooperatorilor, folosirea unor forme și metode tot mai eficiente de cointeresare materială și morală** sînt, de asemenea, căi concrete prin care conducerile din cooperative, toți factorii de răspundere din aceste unități pot și trebuie să-și aducă contribuția la creșterea cît mai substanțială a eficienței economico-financiare, la consolidarea tuturor cooperativelor agricole de producție.

Un rol hotărîtor în organizarea și desfășurarea unitară a întregii activități din agricultură revine **consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste.** În cadrul consiliilor unice, unitățile agricole de stat și cooperatiste-păstrîndu-și proprietatea și autonomia- — vor putea coopera și mai strîns pentru a organiza în mod unitar dezvoltarea tuturor ramurilor agricole : producția de cereale, producția de plante tehnice, legumicultură, pomicultura, viticultura, și creșterea animalelor. Totodată, se vor crea unități de mică capacitate pentru prelucrarea materiilor prime locale, a unor resurse agricole și subproduse industriale, extinderea prestărilor de servicii și a producției obiectelor de artizanat, în care scop se va pune accent pe organizarea largă a muncii la domiciliu.

Important este — așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R. din 1 februarie — **ca în fiecare zonă să se asigure condiții egale de mecanizare, de chimizare, semințe selecționate, asistență tehnică pentru a se asigura producții cît mai mari în fiecare din unitățile componente ale consiliului, indiferent de natura proprietății.**

Modificările în structura populației — expresie a creșterii nivelului de trai

(Urmare din pag. 17)

Această modificare reflectă într-un anumit sens rezervele de care dispune evoluția dezvoltării noastre industriale. Efecte similare au și modificările în structura mărfurilor alimentare ca urmare a orientării populației, pe măsura creșterii nivelului de trai, asupra produselor cu valoare nutritivă ridicată și cu prețuri mai mari ; d) nivelul consumului de produse alimentare relativ scăzut la începutul perioadei analizate. Aceasta a făcut ca sporirea veniturilor populației să se concretizeze cel puțin într-o primă perioadă în creșterea, mai rapidă a cererii de mărfuri alimentare față de cererea de mărfuri nealimentare. Considerăm că în perioadele următoare consumul personal de mărfuri alimentare va crește cu un ritm tot mai mic, ducînd la reducerea ponderii acestei categorii a consumului. Această reducere va fi determinată, așa cum reiese din proiectul de Directive ale celui de-al XII-lea Congres al partidului de creșterea nivelului de satisfacere a cerințelor de produse alimentare pe de o parte, și de ritmul mai rapid al creșterii serviciilor în totalul cererii.

Consumul de mărfuri nealimentare și servicii a crescut în perioada analizată de 8,5 ori. Factorii care au provocat creșterea mai lentă a consumului personal de mărfuri nealimentare și servicii sînt aceiași care au determinat și creșterea mai rapidă a consumului personal de mărfuri alimentare și prin alimentația publică. Așa cum reiese și din proiectul de Directive, consumul personal de mărfuri nealimentare și prestări de servicii va avea însă un ritm superior de creștere față de cel al cererii totale.

În concluzie se poate spune că politica profund științifică a partidului nostru de transformare revoluționară a societății românești a determinat și va determina, pe măsura creșterii nivelului de trai, modificări profunde în nivelul și structura consumului personal, modificări care au favorizat și vor favoriza în continuare sporirea capacității oamenilor muncii de a răspunde cerințelor impuse de o o viață economică și socială din ce în ce mai intensă.

Opinii și evoluții în gîndirea economică contemporană

TEORIA ECONOMICĂ SUB SPECTRUL SUBDEZVOLTĂRII ȘI AL CRIZEI

AUREOLATĂ recent de Premiul Nobel, știința economică cunoaște o deosebită efervescență, fie că o privim sub unghiul perfecționării instrumentelor de investigație, al îmbogățirii interpretărilor sau al soluțiilor pe care le propune, fie că o judecăm prin prisma numărului publicațiilor economice, a numărului și calității pregătirii specialiștilor sau a onorurilor academice conferite economiștilor.

Înseși progresele înregistrate, precum și factorii care au stimulat-o și au solicitat-o ridică în fața teoriei economice probleme noi, de o amploare inedită; și tocmai de aceea, mai mult decît oricînd în trecut, starea actuală și tendințele dezvoltării ei viitoare formează obiect de intense preocupări și pasionante confruntări. În acest cadru este larg răspîndită teza crizei economiei politice, bineînțeles, dîndu-i-se acesteia interpretări dintre cele mai diferite.

După părerea mea, este necesar să distingem mai multe „nivele", mai multe accepțiuni ale crizei economiei politice (în aceste însemnări utilizez cu același sens noțiunile de teorie economică, economie politică, știința economică și gîndire economică).

ÎN PRIMUL RÎND, este vorba de starea de subdezvoltare a gîndirii economice contemporane.

ÎN AL DOILEA RÎND, este vorba de criza gîndirii economice sub raport social-economic, care include în sine elementul tehnico-economic, dar nu se reduce la acesta, ci are și alte determinări specifice pentru gîndirea burgheză și, respectiv, pentru cea marxistă.

ÎN AL TREILEA RÎND, ca și în toate celelalte științe, acumulările cantitative ca urmare a propriei dezvoltări corelată cu progresele în celelalte domenii, condiționează la un anumit moment istoric necesitatea reelaborării calitative a întregului sistem categorial. Vom urmări aceste trei nivele ale crizei economiei politice contemporane.

Primul — este vorba de SUBDEZVOLTARE — se manifestă în numeroase aspecte. Pentru început ne vom referi la instrumentele de măsurare a proceselor economice și mai ales a celor sociale, instrumente care — cu toate progresele realizate — sînt încă departe de preciziunea dorită, ceea ce erodează valoarea investigațiilor. La Congresul mondial al economiștilor de la Tokyo din 1977 aceste probleme au format obiectul unor secțiuni distincte de dezbateri, în care discuțiile au fost animate. La o analiză mai atentă se dovedește că faptele economice cu care operează teoria nu sînt ele însele altceva decît expresia unei anumite teorii prin care diverși economiști înțeleg lucruri diferite. De pildă, șomajul poate fi dublat sau înjumătățit în funcție de definiția care i se dă; situația este similară în ceea ce privește evaluarea venitului național etc., etc.

Subdezvoltarea teoriei economice se exprimă și în faptul că sistemul ei noțional nu este universalizat, ca în științele naturii, ci parcelat, datorită diversității pozițiilor ideologice, de clasă, naționale. Lipsa de unitate terminologică se constată chiar și între economiștii din aceeași țară sau din aceeași școală de gîndire. Precizarea terminologiei ca o cale a depășirii subdezvoltării teoriei economice este legată adesea de matematizarea limbajului. Într-adevăr, aceasta poate fi una din căile „universalizării" terminologiei economice, dar cu condiția să fie vorba despre matematizarea unor categorii științific elaborate; altfel ambiguitățile vor fi transpuse în alt plan, vor lua o altă formă și vor reflecta inexact realitățile atît de complexe și contradictorii ale vieții economice contemporane.

Expresia cea mai generală a subdezvoltării teoriei economice este rămînerea în urmă față de nevoile practicii și față de științele tehnice. Primul aspect este evident. Efectele conjugate ale celor trei mari revoluții ale contemporaneității — tehnico-științifică, socialistă și de eliberare națională — în corelație cu celelalte procese fundamentale ale epocii noastre — problemele globale ale crizei planetare etc.— ridică actualmente în fața teoriei economice probleme noi, de mare amploare, cărora aceasta nu le face față în mod satisfăcător. Mai greu de demonstrat este al doilea aspect, mai ales pentru faptul că revoluția tehnico-științifică îmbrățișează ansamblul științelor, le interferează una cu alta, inclusiv pe cele ale naturii cu cele sociale, precum și pentru faptul că eficiența practică a științelor naturii pe de o parte, a științelor economice și sociale pe de alta se măsoară în moduri diferite și pe intervale diferite. Dar, dacă interferarea tot mai accentuată a științelor naturii cu matematica și științele sociale este un proces real, în legătură cu care criteriile de clasificare a științelor se multiplică, totuși el nu a atins punctul în care clasificarea științelor realului, după forma mișcării pe care le studiază, să fie depășită; de aici rezultă că o privire comparativă asupra felului cum diversele ramuri ale științei se încadrează și reflectă revoluția științifică este legitimă, iar concluzia, larg împărtășită, privitoare la rămînerea în urmă a teoriei economice apare ca întemeiată sub raport metodologic. Dacă în secolul trecut revoluționarea științelor a început cu științele economice și sociale, care au dat un impuls puternic dezvoltării altor ramuri, actuala revoluție științifico-tehnică a început mai devreme în ramurile tehnice. Explicațiile actualei rămîneri în urmă a științei economice sînt multiple, în acest cadru voi aminti doar cîteva. În primul rînd, așa cum menționa recent Galbraith, obiectul de studiu al științei economice, spre deosebire de cel din științele naturii se află permanent într-un proces de rapide schimbări; acestea se cer a fi evaluate în chiar cursul derulării lor; ceea ce, pe de o parte, nu se poate realiza instantaneu, ci impune o perioadă de sistematizare a materialului faptic, de analiză a tendințelor mai stabile ale proceselor economice în contextul general al societății, iar pe de altă parte nu poate să nu genereze moduri diferite de a reacționa. Diferențele își au izvorul în împrejurări dintre cele mai diferite — începînd cu pozițiile sociale și filozofice pe care se situează un economist sau altul, și terminînd cu capacitățile individuale de a penetra noul și de a reevalua teoria prin prisma noului.

În al doilea rînd, dacă legile naturii acționează independent de țară, legile economice se modifică în acțiunea lor în funcție de condițiile specifice fiecărei țări. De aceea, dacă în științele tehnice progresul reclamă preluarea și asimilarea rapidă a rezultatelor obținute oriunde pe glob, în științele economice și sociale, în general, se impune un fin discernămînt politic. (Dar este important de reținut și faptul că pe lîngă multe deosebiri, există și o asemănare, evocată de Samuelson: legile economice, ca și cele naturale, acționează chiar dacă agentul lor nu le cunoaște).

Referitor la starea de subdezvoltare a teoriei economice putem exprima o apreciere optimistă și anume că știința economică se află în fața unui nou salt calitativ.

Tudorel POSTOLACHE

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Confruntări și tendințe în gîndirea privind dezvoltarea (II)

ÎN ANALIZA gîndirii economice din lumea a treia ne vom opri mai mult asupra concepțiilor dezvoltării autentice, autocentrate, independente și a creșterii din interior. Nu numai pentru că acestea sînt contribuții mai recente, dar și datorită faptului că, păstrînd anumite calități de teorie, se înscriu și ca cercetări mai de detaliu în cadrul dezbaterii generale a dezvoltării; ele au obiective bine ancorate în realitățile specifice țărilor rămase în urmă.

Fără să pierdem din vedere participările, mai vechi sau mai noi, ale economiștilor din lumea a treia, la definirea unor proiecte sau strategii globale. Pentru o ilustrare semnificativă a teoriilor în această direcție ne putem referi la concepția strategiei globale a lui Raul Prebisch sau la modelul Bariloche [1]) – deja considerate puncte de referință în gîndirea actuală despre dezvoltare. Subliniem însă că prin aceste abordări „globale" autorii nu urmăresc stabilirea unor modele cu o valabilitate abstractă, aplicabile oriunde și oricînd, ci tratarea complexă a problemelor dezvoltării printr-o multitudine de corelații și interdependențe ; concret, în principal, prin prisma relației național-internațional în primul caz, și a relației economic-social, în al doilea caz, în ansamblu, însă, o tratare prin complementaritate și compatibilitate cu tendințele mari de evoluție ale lumii contemporane.

Oferind un punct de vedere închegat asupra unei politici globale de dezvoltare R. Prebisch a fost, fără îndoială, printre primii economiști din lumea a treia care a participat la analiza problemelor dezvoltării pe plan internațional. El a susținut de pe poziția funcției sale de secretar al UNCTAD-ului, teza că dezvoltarea țărilor noi suverane necesită nu numai acțiuni desfășurate separat, în țările în curs de dezvoltare și în țările dezvoltate ci și „formularea unei strategii de dezvoltare coordonate la nivel național și internațional bazată pe o serie de măsuri convergente adoptate de toate țările". Subliniind în mod just caracterul de urgență a dezvoltării țărilor rămase în urmă, concepția strategiei globale a lui R. Prebisch comportă trei elemente esențiale : a) dezvoltarea reprezintă o responsabilitate fundamentală a țărilor în curs de dezvoltare ; în consecință masa efortului pentru creșterea economică trebuie să fie autohtonă, asistența din exterior urmînd să joace un rol marginal ; b) deși responsabilitatea dezvoltării revine primordial țărilor în cauză, aceasta nu se poate realiza în bune condiții fără cooperarea internațională ; c) pentru a fi eficientă cooperarea internațională trebuie să devină o prioritate încorporată în orice strategie globală a dezvoltării. Această din urmă cerință este formulată de Prebisch în termeni foarte precișI, în sensul că **organizarea cooperării la nivelul și prin intervenția statelor și nu cea „oferită de mici fracțiuni, bazată pe interese de clasă"**, este singura acțiune favorabilă realizării obiectivelor scontate.

În atmosfera generală de nemulțumire, „de decepție generală larg resimțită de comunitatea internațională" – după cum scrie economistul indian S.S. Mehta [2]) – pentru rezultatele strategiilor stabilite în cadrul ONU sub forma Deceniilor pentru dezvoltare, care nici pe departe nu au corespuns așteptărilor popoarelor lumii, aceste idei se regăsesc în conceptul despre o nouă ordine internațională.

Printre numeroasele „modele referitoare la viitorul umanității", modelul elaborat sub egida Fundației Bariloche din Buenos Aires de un grup de cercetători, coordonat de Amilcar O. Herrera are drept teză de bază corelația strînsă dintre ceea ce se denumește în mod frecvent „modelul dezvoltării economice" și „modelul societății".

Pentru autorii modelului Bariloche „destinul umanității" depinde de asigurarea condițiilor economice pentru profundele schimbări necesare ale raporturilor sociale din interiorul fiecărei țări ca și a relațiilor interstatale. Fixîndu-și drept obiectiv precizarea condițiilor economice „ale unui proiect de «societate egalitară, participativă adică» cu caracter socialist", în care producția va fi determinată „de nevoile sociale și nu de profit" modelul atestă o concepție promițătoare, debarasată de unele exagerări obișnuite pentru modelele prospective occidentale.

Pornind în mod just de la primatul nevoii sociale în definirea oricărei strategii de dezvoltare, în concordanță cu cerințele majorității populației globului (a celor ce trăiesc în economii subdezvoltate sau în curs de dezvoltare) autorii acordă un loc central nevoilor „fundamentale" : alimentație, locuință, educație și sănătate ; în concepția modelului satisfacerea acestor necesități fiind **„manifestarea dezvoltării și egalității condițiilor sociale"**. Pentru a dovedi că există posibilități materiale de realizare a unei noi societăți autorii studiază printr-un sistem de cuantificări și relații matematice condițiile și termenele în care s-ar putea satisface nevoile fundamentale în patru blocuri de țări : țări dezvoltate, America Latină, Africa, Asia. Conform rezultatelor obținute se susține ideea că în-

FIȘE

COSTURILE DE PRODUCȚIE ÎN AGRICULTURĂ
(CONCEPT, EVIDENȚĂ, PLANIFICARE, DETERMINARE, ANALIZĂ, CĂI DE REDUCERE)

● *Cartea* Costurile de producție în agricultură, *de prof. univ. dr. Sabin Nica-Sîrbești și economist Ioan Găină, Editura Ceres, 1979, 186 p., poartă subtitlul „Concept, evidență, planificare, determinare, analiză, căi de reducere". Lucrarea își propune să trateze principalele probleme de ordin teoretic și practic referitoare la costurile de producție – categorie economică fundamentală și în producția agricolă. Autorii explicitează teoretic diferența dintre noțiunea de cost de producție și cea de cheltuială de producție în sensul că prima este legată numai de activitatea productivă, pe cînd cea de-a doua se întîlnește în sfera de aprovizionare tehnico-materială. Sînt prezentate situațiile în care costurile și cheltuielile se pot suprapune. Sub raport practic, lucrarea tratează pe larg întreaga problematică specificată în subtitlu. Un accent deosebit se pune pe informația costurilor de producție – ca instrument de organizare și conducere științifică a activității productive în agricultură, ca și pe utilizarea metodelor și procedeelor moderne de determinare și analiză a costurilor de producție.*

Investițiile și eficiența

● *La rubrica „Schimb de opinii" a revistei* VOPROSI EKONOMIKI *(nr. 7/1979) acad. T. Haciaturov publică, în vederea discuției, un articol cu titlul* Puti povișeniia effektivnosti kapitalnih vlojenii *(Căi de creștere a eficienței investițiilor). După trecerea în revistă a unor realizări mari în domeniul construcțiilor industriale și social-culturale, T.H. se oprește în mod detaliat la unele neajunsuri în acest domeniu : nivelul redus al mecanizării rezultă și din faptul că numărul celor ocupați în construcții este în mod relativ prea mare ; venitul național a crescut în perioada 1974–1978 mai încet decît investițiile ; s-a încetinit scăderea costurilor lucrărilor de construcții-montaj și în unele ramuri aceste costuri au sporit ; a crescut greutatea specifică a fondurilor fixe productive – fenomen parțial obiectiv și rațional, dar și într-o anumită măsură nejustificat. Una din cauze ar fi dispersarea mijloacelor mecanice existente la un număr prea mare de obiective. T.H. propune, printre altele : premierea constructorilor care pun în funcțiune un obiectiv înainte de termen din economia realizată pe această bază de beneficiar ; utilizarea mai largă a creditului pe termen lung în locul finanțării nerecuperate, de la buget ; efectuarea plății utilajului primit în două rate : 70–80 la sută din valoare după livrare, iar restul după montare și dare în funcțiune ; înlăturarea sistemului de apreciere a muncii constructorilor pe baza volumului investițiilor, ceea ce duce la cointeresarea absurdă, antieconomică în a folosi materiale grele și scumpe.*

Recesiunea și dilemele economiștilor

● It's a recession *(Avem o recesiune) – conchide pe scurt revista* NEWSWEEK *(23 VII a.c.) – referindu-se la opiniile recente ale unor economiști americani. Administrația își propusese să realizeze în 1981 un buget echilibrat pentru a frîna inflația. Economiștii de la Consiliul consilierilor economici speră și acum că șomajul va crește doar cu un procent (de la 5,6 la 6,6 la sută) și că presiunile inflaționiste nu vor fi prea mari. Dar recesiunea ar putea fi mai adîncă decît se așteaptă. Economistul Michael Evans consideră că șomajul va ajunge în 1980 la 8,6 la sută, umflînd deficitul bugetar pînă la 45 mld. dolari. Economistul Lawrence Klein de la Wharton School afirmă că o perioadă recesionară va face indezirabilă și chiar imposibilă echilibrarea bugetului. Ar fi necesară o reducere de impozite de circa 20 mld. dolari, reducere „care nu ar fi suficientă pentru a opri recesiunea... dar ar împiedica-o să se transforme într-una cu adevărat profundă și periculoasă". Unii economiști continuă să*

tr-un viitor previzibil — cu condiția reorientării ei — creșterea economică va putea să nu cunoască limite fizice".

În disputata problemă demografică, caracteristică structurală majoră a țărilor rămase în urmă, autorii subliniază prin includerea acesteia în modelul lor matematic, că presiunea demografică nu trebuie considerată „o variabilă exogenă, ci o variabilă dependentă de satisfacerea nevoilor fundamentale". Se apreciază că pe viitor aceasta se va diminua pe măsura ridicării gradului de acoperire a necesităților menționate. Prin acest demers se ajunge la concluzia că „orice umanitate (n.n.: orice parte a omenirii) ar putea atinge niveluri convenabile ale bunăstării într-un termen cu puțin peste o generație".[3]) Această performanță presupune conservarea mediului ambiant ca și menținerea ritmurilor anuale de creștere economică de aproximativ 6% pentru țările subdezvoltate și de 2% pentru țările dezvoltate. Avînd în vedere potențialitățile lumii de astăzi și mai ales pe cele ale țărilor în curs de dezvoltare — șaizeci la sută din resursele naturale cunoscute în întreaga lume, 85% din materiile prime, bogate resurse de energie, peste 70% din terenurile arabile, două treimi din populația activă a lumii etc. — demonstrația modelului Bariloche apare nu numai optimistă dar, într-un fel, și realistă.

În concepția autorilor, obstacolele care stau în fața dezvoltării nu sînt, ca să spunem așa, de natură fizică sau demografică, ci în mod esențial de natură sociopolitică. Exemplificarea autorilor cu relația dintre realizarea unor obiective economico-sociale și structura repartiției venitului național, chiar dacă este susceptibilă de unele perfectări mai convingătoare, reflectă în mod just unul dintre aspectele fundamentale ale procesului dezvoltării în epoca contemporană : relația și coerența imperios necesare dintre progresul economic și progresul social. Discutarea și analiza de către economiștii din lumea a treia a acestor corelații în cadrul structural al țărilor angajate pe calea eliminării subdezvoltării și rămînerii în urmă față de țările economicește dezvoltate — chiar dacă în cazul modelului de față proiectul unei noi societăți se vrea „la scară mondială" și ar fi meritat din acest punct de vedere mai multă claritate — reprezintă într-un fel o consacrare a uneia dintre cele mai semnificative tendințe ale epocii noastre. Este vorba de abordarea într-o optică nouă, progresistă, determinată de realitățile contemporane, a eforturilor de propășire națională prin opțiunea pentru un anumit tip de societate ; în fond edificarea națională judecată prin cerința adoptării unei ordini sociale interne mai echitabile.

Tratarea de către acești economiști argentinieni a problemelor dezvoltării viitoare a țărilor rămase în urmă prin prisma aspirațiilor pentru „o societate nouă"[4]) într-un „proiect de societate cu caracter socialist" — chiar dacă ni se dau doar cîteva idei despre caracteristicile acestei societăți — dovedește atracția față de ideile socialismului în aceste țări nu numai pentru că oferă o teorie explicativă a procesului de colonizare și a consecințelor acestuia, ci — în mod deosebit — pentru că socialismul oferă, mai ales prin practica social-istorică a țărilor socialiste, un model practic, economic și politic al opțiunilor și relațiilor necesare pentru realizarea progresului economic și social.

Iată, deci, o dată mai mult, pregnant ilustrată justețea aprecierii, din Programul Partidului Comunist Român cu privire la necesitatea obiectivă a trecerii la socialism pentru lichidarea rămînerii în urmă din punct de vedere economic și social și pentru făurirea unei economii de sine stătătoare. **„Pentru țările în curs de dezvoltare, — se subliniază în Program — trecerea la socialism este un imperativ istoric, o etapă inevitabilă ; acest adevăr este confirmat de întreaga experiență de pînă acum a edificării socialismului pe plan mondial".**[5])

Abordarea problemelor dezvoltării prin optica restructurării raporturilor sociale se înscrie tot mai mult ca o trăsătură esențială în gîndirea economiștilor din lumea a treia. Totodată, este apreciat rolul dezvoltării economice ca fiind tocmai acela de a sprijini material și de a facilita și stimula schimbarea sau alegerea unui anumit tip de societate. În acest context, al cerinței imperioase de dezvoltare economică a țărilor noi suverane în fața problemelor dificile ale decolonizării complete și ale inserării adecvate în comunitatea internațională, se impun interpretate cele două concepții ce vizează dezvoltarea independentă.

dr. Sorica SAVA

---

[1]) Vezi R. Prebisch „Vers une stratégie globale de développement". TD/8, CNUCED II, New Delhi, 1er fevrier au 25 mars 1968 și Amilcar O. Herrera „Un monde pour tous, le modèle mondial latino-américain", Paris, Presses Universitaires de France, collection „Economie en liberté", 1977, 271 p.

[2]) „India International Centre", Vol. 4 No. 1, 1977, p. 20.

[3]) Amilcar O. Herrera, op. cit. 267.

[4]) Modelul Bariloche a apărut în limba engleză, în Canada, sub titlul „Catastrophe or New Society, A Latin-American World Model", Ottawa International Development Centre, Ottawa, 1976.

[5]) „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism", Ed. politică, București, 1975, p. 193.

---

ceară măsuri anti-criză, cum ar fi finanțarea unui program de lucrări publice, reducere de impozite ș.a., dar „se pare că s-a înțeles că nu se pot face cheltuieli suficient de rapide în așanumitele programe urgente pentru locuri de muncă, obținîndu-se astfel ceva benefic în combaterea recesiunii".

Proiectul ICONE

● *David L. Gordon, directorul Departamentului de finanțe și dezvoltare industrială al Băncii Mondiale militează, într-un articol apărut în nr. 3/iulie 1979 al revistei* NOUVELLES ET OPINIONS SUR LE DEVELOPPEMENT *(publicație a Băncii Mondiale), pentru crearea și sprijinirea micilor întreprinderi în țările „Lumii a treia". Costul de 15 000 pînă la 50 000 de dolari al unui loc de muncă, în condițiile marii producții, înmulțit cu sporul anual al forței de muncă în aceste țări, ar duce, spune L.G., — la cifra de 390—1300 de miliarde de dolari, ceea ce ar fi departe de posibilitățile de finanțare ale țărilor în curs de dezvoltare, chiar dacă s-ar adăuga un ajutor internațional de cîteva ori mai mare decît cel actual — „deosebit de zgîrcit". Autorul nu neagă superioritatea în multe privințe a marilor întreprinderi, dar consideră că și întreprinderile mici oferă unele avantaje. Printre altele, prin efectele sale induse, un sector de întreprinderi mici favorizează apariția și creșterea industriilor mari — ale oțelului, echipamentului electric, mașinilor-unelte, automobilelor, hîrtiei ș.a. Banca Mondială a inițiat proiectul ICONE (International Congress on New Enterprise), al cărui obiectiv, spune autorul, este de a examina modul în care aceste întreprinderi pot fi sprijinite.*

Optimizarea consumului energetic în transporturi

● *Articolul Energy and Urban Transportation (Energia și transportul urban), de Hari N. Khanna, apărut în ARIZONA BUSINESS nr. 1/1979, își propune să analizeze mijloacele de gestiune a utilizării cantității de energie ce se consumă în transportul urban, pentru a obține o creștere a productivității sistemului de transport. Se propun diferite modalități de optimizare a transporturilor : introducerea de mijloace electronice moderne, utilizarea mai bună a spațiului vehiculelor, îmbunătățirea șoselelor (s-a calculat că suprafețele slab pavate pot spori consumul direct de energie al vehiculului cu 25 la sută, că pavajele proaste consumă de cîteva ori mai multă energie prin reparațiile și straturile repetate de asfalt ce se toarnă peste primele, că reducerea gîtuirilor de trafic, determinate de gropi, pavaj prost, impunînd ocoluri, poate ajunge pînă la 60 la sută), sporirea numărului de șosele cu sens unic, perfecționarea vehiculelor, sporirea transportului în comun, utilizarea combustibililor nepetrolieri — curentul electric, hidrogenul, metanolul, gazolina artificială ș.a.*

Concentrarea și neoliberalismul

● *Cartea* Almost Everyone's Guide to Economics *(Houghton Mifflin Company, Boston 1978, 162 p.) apare sub forma unui interviu luat lui John Kenneth Galbraith de către Nicole Salinger. Ziarista franceză îl conduce pas cu pas pe profesorul Galbraith — în cadrul acestui*

FIȘE

„Ghid în domeniul economiei aproape pentru oricine" — în expunerea principalelor sale idei, de la aprecierile sale asupra diferitelor școli de gîndire economică pînă la problemele concrete ale actualei crize economice și monetare din țările occidentale. Printre altele, J.K.G. evidențiază, în opoziție cu neoliberalismul economic și cu așa numiții „noi economiști", procesul de concentrare a producției în anumite sectoare, de creștere a puterii marilor corporații. La o întrebare referitoare la efectul legilor antitrust, J.K.G. arată că principala lege de acest fel există de aproape o sută de ani (legea Sherman — 1890), dar după cum se vede, nici o lege nu a putut frîna puternicul impuls spre concentrare și oligopol. „Nu puteți rostogoli cîteva stînci în Mississippi și să-i opriți cursul..." Economistul american admite însă că există anumite domenii în care firmele mici și mijlocii dau rezultate mai bune.

Cerinţe şi posibilităţi în edificarea noii ordini economice internaţionale

RITMURI DE CREŞTERE ÎN PERSPECTIVA ANULUI 2000 [II]

SIMPLE elemente de calcul, indicatorii timpului de depăşire a decalajelor prezentaţi *) au totuşi o semnificaţie. Ei demonstrează că funcţia de dezvoltare a ţărilor în curs de dezvoltare este o dependentă directă nu numai de propriile lor ritmuri de creştere, ci şi de ritmurile atinse de ţările dezvoltate cu care se află în competiţie. Este şi acesta un semn al interdependenţei fenomenelor economiei mondiale, o dovadă a urgenţei unei acţiuni globale şi comune a tuturor naţiunilor pentru realizarea unei noi ordini economice internaţionale.

Numeroase ţări în curs de dezvoltare au exprimat în cadrul programelor de lungă durată opţiunea ca pînă la sfîrşitul acestui secol, deci în anul 2000, să lichideze urmările subdezvoltării şi să depăşească prăpastia decalajelor. Pentru atingerea acestui obiectiv ele ar fi fost însă nevoite ca, începînd din 1971—1975 să realizeze un ritm anual mediu de creştere a produsului lor intern brut de 14% şi a producţiei industriale de 13,1%. Aceasta ar reprezenta mai mult decît dublul indicatorilor recomandaţi pentru cel de-al doilea Deceniu pentru dezvoltare şi ar depăşi şi pe cei preconizaţi în Deceniul al treilea. Dificultatea înfăptuirii unor asemenea obiective este ilustrată cu prisosinţă de rezultatele obţinute în actualul deceniu, 1970—1980. Este greu de imaginat că, în absenţa unor măsuri radicale de comun acord, care să asigure sprijinul eficient al ţărilor industrial avansate, al întregii colectivităţi mondiale a naţiunilor, ultimele două decenii ale secolului vor aduce asemenea modificări factorilor care stau la baza ritmurilor de creştere încît respectivul obiectiv să fie atins pînă în anul 2000.

Diferenţa deloc neglijabilă dintre ritmul teoretic necesar impus de gravitatea situaţiei, de decalajul absolut, şi ritmul practic posibil, permis de limitele potenţialului economiei specific fiecărei ţări în dezvoltare, demonstrează cît de necesar este să se ţină seama de mărimea obiectivă a orizontului de timp în cadrul căruia trebuie planificată depăşirea decalajelor.

Limitele superioare ale ritmurilor sînt determinate de cel puţin cinci factori obiectivi principali : resursele materiale şi umane disponibile ; acumularea ; tehnologia accesibilă şi disponibilă, costul tehnologiei; eficienţa economică minimă în funcţie de ritmul creşterii ; modul de planificare adoptat, conducerea planului, orizontul de timp fixat pentru atingerea obiectivelor ; contextul economic internaţional, conjunctura economică pe termen lung, calitatea relaţiilor economice internaţionale, tipul de cooperare între state.

Fiecare dintre factorii limitatori acţionează pe căi diferite şi independent unul de altul, dar cumulînd efectele negative ale acţiunii lor se ajunge la blocarea ritmului de creştere. Acest blocaj se manifestă ca un fenomen de marginalitate : de la un anumit nivel al ritmului, efectele sale economice se micşorează, fiecare procent de creştere suplimentară are un cost ridicat, cere eforturi enorme şi — dirijat în mod eronat — poate deveni o sursă de pierderi pentru economia naţională. El poate fi înlăturat numai prin aplicarea unui larg evantai de măsuri care au fost expuse recent la sesiunea UNCTAD de la Manila.

Este de remarcat puternica conexiune dintre factorii interni şi factorii externi ai blocajului ritmurilor de creştere. Influenţa multiplă a crizei economice din ţările industrial dezvoltate a acţionat ca element de frînare a vitezei proceselor de creştere economică în unele ţări în curs de dezvoltare. Această criză, avînd la bază profundele distorsiuni structurale ale economiei lumii nesocialiste, nu acţionează ca un simplu moment de conjunctură nefavorabilă. Potrivit aprecierii unor analişti de prestigiu ai economiei mondiale, ea se poate instala ca fenomen de durată şi ar putea însoţi, cu intensitate variabilă, dar cu o mare probabilitate, întreaga epocă de tranziţie de la vechea la noua ordine economică internaţională, epocă de reaşezare a structurilor economice în lume pe baza unei noi diviziuni internaţionale a muncii.

Mai mult decît în ţările în curs de dezvoltare, criza economică, declanşată după 1973, a afectat profund ritmurile de creştere în ţările industrial dezvoltate. După cum se ştie, în această perioadă, ritmurile lor de creştere au atins cele mai scăzute niveluri din ultimele trei decenii postbelice ; astfel, între 1970—1975, produsul intern brut a crescut în aceste ţări doar cu 2,84% în medie, producţia industrială abia cu 1,74%, iar cea agricolă tot cu 1,74%. Ţările în curs de dezvoltare nu urmează automat linia descendentă a vitezei de creştere, manifestată în ţările occidentale. Este un semn că ţările în curs de dezvoltare s-au desprins într-o măsură însemnată de legătura nemijlocită care determină aproape automat oscilaţii în nivelul producţiei lor în funcţie de cea a ţărilor capitaliste avansate.

Un aspect, tot mai intens dezbătut al problemei constă în perspectivele nesigure pe care criza îndelungată le imprimă ritmurilor de creştere economică în lumea nesocialistă, în ansamblu. Se apreciază uneori că economia mondială ar păşi într-o epocă de încetinire generală a procesului de dezvoltare. Prognozele oferă elemente mai sigure pentru calcularea ritmurilor doar pînă în 1985—1990 ; ele nu prevăd însă o relansare semnificativă a lor nici pînă la începutul secolului viitor. Într-un studiu al Institutului Hudson din Statele Unite, Herman Kahn şi asistentul său Wiliam Brown prevăd că ratele de creştere a producţiei globale mondiale, producţia pe locuitor şi indicele creşterii populaţiei (elemente definitorii ale nivelului de dezvoltare) au intrat sau sînt pe cale să intre într-un declin lent, dar de durată.

Se poate afirma că, pe plan economic, blocajele care acţionează în ţările capitaliste în direcţia unei comprimări a dezvoltării, cum se exprimă un economist italian în revista „Rinascita", nu derivă din incapacitatea de a mobiliza şi utiliza potenţialul productiv de care dispun, ci din incapacitatea actualului sistem de conducere şi de relaţii sociale de a dirija dezvoltarea societăţii capitaliste însăşi. Asemenea limite sînt însăşi limitele interne şi obiective ale tipului de dezvoltare capitalist.

UN SUPORT matematico-statistic adus în sprijinul aprecierilor privind tendinţa de reducere a ritmurilor de creştere în etapa care urmează îl constituie şi calculele de trend al ritmurilor de creştere, avînd ca bază perioadele decenale 1950—1960, 1960—1970 şi perioada 1970—1975. Rezultatele obţinute prin calcul şi prin determinări grafice sînt redate în tabelul nr. 6, care reflectă indicatorii tendinţei ritmurilor de creştere pînă în anul 2000. Trendul ritmului vine să confirme determinările elaborate anterior şi prezentate în tabelul nr. 4, dar implică o serie de observaţii suplimentare cu privire la creşterea economică în deceniile viitoare.

Prima observaţie care se impune este aceea că trendul indică ritmuri mai mici decît orice previziune care s-a făcut pînă în prezent pe termen lung (a se compara cu tabelul nr. 4). Dacă în formulă s-ar introduce datele pe anii 1976—1978, precum şi cele preliminate pe 1979, indicatorii ritmului de creştere al economiei celor două grupuri de ţări ar apare şi mai reduşi.

A doua observaţie este legată de ritmul creşterii industriale care ar urma să fie devansat de cel al creşterii globale a P.I.B. Explicaţia se găseşte în încetinirea, observabilă în prezent, a activităţilor industriale, în special în ţările occidentale. Criza de structură duce la scăderea producţiei în ramurile clasice ale industriei în Europa occidentală şi Statele Unite, orientarea spre ramurile de vîrf, expresie a revoluţiei ştiinţifice şi tehnice. De asemenea, tabelul oglindeşte un moment nou în dezvoltarea industrială a ţărilor în curs de dezvoltare, şi anume o stagnare a acestui proces în ţările sărace în resurse naturale, îndeosebi energetice, dar şi o reevaluare a ramurii agricole, spre care se îndreaptă un volum mai mare de investiţii cerut de nevoile alimentare crescînde ale statelor cu intensă creştere demografică.

În sfîrşit, din tabelul nr. 6 rezultă o uşoară depreciere a raportului de devansare a ritmurilor ţărilor industrial dezvoltate, de către cele înregistrate în ţările în curs de dezvoltare. Acest raport oscilează, în cazul studiat, între 1,5

*) Vezi „Revista economică" nr. 32/1979.

Tabelul nr. 6

Trendul creşterii economice 1980—2000

Grupul de ţări	Produsul intern brut	Indicatorii obţinuţi prin metoda grafică minim	Indicatorii obţinuţi prin metoda grafică maxim	prin metoda matematică	Aproximare
Ţări în curs de dezvoltare	total	6,5	8	6,5 —8	6 —7
	industrie	6,5— 7	7,75—8	5 —6	6
	agricultură	2,8—3,2	3 —3,5	2,6 —2,75	2,5—3
Ţări industrial dezvoltate	total	3 —3,2	5 —5,8	2,5 —3,75	3 —3,5
	industrie	1,5—2,5	5,5—6,25	0,4 —1,0	2 —2,5
	agricultură	1,0—1,6	2,0—2,3	1,65—1,30	1,5—2

Sursa : Calcule proprii.

şi 3, indicînd o uşoară tendinţă spre îndepărtarea termenelor necesare pentru înlăturarea decalajelor dintre nivelul economic al celor două grupuri de ţări.

UNUL DINTRE obiectivele imediate ale procesului de edificare a noii ordini economice internaţionale, pe care situaţia de perspectivă o impune, ar fi găsirea căilor menite să dea posibilitate economiilor din ţările în curs de dezvoltare să crească în ritm suficient de ridicat pentru a nu frîna reducerea decalajului, ţinînd seama tocmai de faptul că creşterea economică a ţărilor industrial avansate pare să ia o curbă descendentă pe termen lung.

Cercetînd seria pe termen lung a ritmurilor de creştere economică, pentru ţările care au fost cuprinse în studii de statistică istorică, din epoca revoluţiei industriale (sec. XVIII) şi pînă în prezent, rezultă că — în medie — curba cea mai înaltă a indicatorilor de ritm se situează în scurtul interval 1950—1970. Se poate emite ipoteza că intervalul acesta de două decenii reprezintă fie o ruptură faţă de ritmurile relativ moderate ale celor aproximativ două secole de dezvoltare economică mondială modernă, deci **începutul unei noi ere, a ritmurilor înalte,** care va continua trecînd peste perturbaţiile provocate de actuala criză economică, fie o abatere de la trendul secular al dezvoltării după care urmează să se revină între limite moderate. În acest din urmă caz, ar fi vorba, în cei douăzeci de ani luaţi în considerare, doar de o **erupţie temporară spre ritmuri înalte.** Pînă la începutul deceniului '70 existau puternice argumente pentru prima parte a ipotezei. De atunci încoace, însă, ca rezultat al apariţiei şi prelungirii crizei economice în ţările industrial avansate, cu inflaţie galopantă, şomaj puternic şi eroziuni valutare, prezentînd semne indubitabile de durată pe o perioadă previzibilă cu fermitate de cel puţin 10—15 ani, nu se mai poate renunţa uşor la presupunerea că pentru economia capitalistă, inclusiv cea a unor ţări în curs de dezvoltare, ritmurile intervalului 1950—1970 ar putea însemna în realitate ceva asemănător cu o abatere de la trendul secular, urmată deci, de o aplatizare a curbei ritmurilor.

Fără îndoială, primul factor — dealtfel determinant — al unei intensificări temporare a creşterii îl constituie efectul multiplicator al revoluţiei ştiinţifice şi tehnice care acţionează pe deplin în economie tocmai în acest răstimp. Avîntul economiei provocat de perfecţionarea pe scară largă a forţelor de producţie, înlocuirea mijloacelor tehnice depăşite, introducerea noilor tehnologii, concretizate prin apariţia unor ramuri cu totul noi (ca electrotehnica, petrochimia, transporturile aerospaţiale supersonice, energetica atomică precum şi a unor subramuri noi în cadrul ramurilor tradiţionale (ca, de pildă, în construcţia de maşini, în transporturile feroviare şi rutiere) au avut ca rezultat un adevărat salt industrial, a dus la iluzia dezvoltării economiei ţărilor occidentale independent de criza distrugătoare.

Nu trebuie uitat, desigur, că acest factor de intensificare a ritmului de creştere a acţionat nu izolat, ci într-un context complex, care a stimulat — şi la rîndul său a fost stimulat — de alţi factori economici şi sociali, cum sînt :

— penuria postbelică de produse în lume, cerinţele impuse de o operă gigantică de reconstrucţie după distrugerile războiului ; nevoia de a satisface un necesar uriaş de capital fix ce se cerea înlocuit ; acoperirea nevoilor de materii prime şi resurse energetice obţinute pe căi uşoare şi sub valoarea lor reală din teritoriile coloniale sau tinere state abia formate şi slabe (prin mijloace necolonialiste) ;

— apariţia ţărilor în curs de dezvoltare în economia mondială, cu o gigantică piaţă nouă, cu noi nevoi şi noi potenţe, avidă de capital şi utilaje ;

— lărgirea pieţei interne chiar în ţările industrial dezvoltate, nu numai pe seama mijloacelor de producţie, ci şi a bunurilor de consum, în special bunuri de lungă durată, care au apărut, pe baza inovaţiilor tehnice, mereu mai perfecţionate, la preţuri şi în condiţii (de credit) accesibile pentru pături tot mai largi ale populaţiei ;

— creşterea cursei înarmărilor ca efect al războiului rece, al conflictelor militare locale, constituirea complexului militar-industrial ;

— stimularea unei creşteri artificiale, supra-evaluarea ideii de societate de consum, care pînă la urmă a dus la consumul exagerat de mijloace materiale şi financiare, la risipa de energie în toate domeniile.

CÎND SOCIETATEA capitalistă era în curs de a-şi epuiza factorii postbelici de creştere, şi acest moment s-a suprapus limitării rezervelor celui mai ieftin şi abundent izvor de energie — hidrocarburile, care au fost unul din pilonii expansiunii rapide tehnico-economice a ţărilor industrial dezvoltate —, atunci s-a produs o accentuare a reducerii treptate şi persistente a ritmului, s-a impus o conjunctură mereu mai nefavorabilă care a depăşit în durată şi profunzime previziunile. Într-o recentă declaraţie în problema crizei energetice şi depăşirea ei, cei nouă membri ai Pieţei comune au afirmat că fără găsirea unor noi resurse energetice (se refereau îndeosebi la energia nucleară), **în cursul deceniilor viitoare nu va fi posibilă nici o creştere economică** („Le Monde").

Pe un asemenea fundal, au început să se manifeste o serie de factori cu acţiune inversă celor care au stimulat ritmurile înalte ale creşterii economice din epoca anterioară, cum ar fi :

— piaţa occidentală a devenit tot mai saturată de produse, atît mijloace de investiţii, utilaje, cît şi bunuri de consum, în condiţiile limitării treptate a expansiunii comerciale spre zone exterioare ;

— creşte concurenţa pe pieţele occidentale, se manifestă un protecţionism fără precedent chiar în raport cu epoca de sfîrşit a sec. XIX, în ciuda repetatelor convenţii vamale şi tarifare, accesul pe piaţa mondială este barat de măsuri discriminatorii care, fără îndoială, lovesc în primul rînd economiile slab dezvoltate, dar îşi pun amprenta şi pe relaţiile economice dintre toate ţările, provocînd distorsiuni în colaborarea internaţională.

— fenomenele negative sînt adîncite de factorii parazitari, de discriminările comerciale impuse de interese militar-strategice, de cursa înarmărilor şi blocarea unor importante mijloace materiale şi financiare în acest scop ;

— relaţiile economice internaţionale sînt supuse unor deformări extraeconomice, subordonate intereselor marilor monopoluri, ale societăţilor multinaţionale ;

— revoluţia ştiinţifică şi tehnică începe să acţioneze în alt sens decît în perioada apariţiei sale ca factor de revoluţionare a forţelor de producţie ; ea nu mai produce efecte extensive asupra dezvoltării economice, sau — mai precis — produce efecte extensive mereu mai reduse, acţionînd ca factor de dezvoltare intensivă în interiorul ramurilor, subramurilor şi întreprinderilor ; punctul de greutate trece de la dezvoltarea cantitativă la cea calitativă ; începe să aibă primat producţia de idei, inovaţia tehnică şi tehnologică, îşi spune cuvîntul tot mai mult ştiinţa, ca forţă de producţie.

În aceste condiţii, vechile structuri economice şi, desigur, şi cele sociale devin tot mai mult o frînă obiectivă în calea dezvoltării. Ele nu mai pot fi o bază viabilă, pe termen lung, pentru creşteri economice în ritm înalt. Un anume tip de dezvoltare economică, cea capitalistă, beneficiind în deceniile postbelice de avantajele pe care le-au imprimat creşterii sale efectele revoluţiei ştiinţifice şi tehnice, trece printr-un proces de epuizare. Sistemul de relaţii internaţionale pe care l-au întreţinut, mecanismele economice mondiale care i-au stat la bază a intrat şi el în criză.

Criza de materii prime, criza energetică sau criza ecologică, nici una nu constituie cauza profundei crize economice a lumii nesocialiste. Ele sînt fenomene însoţitoare, care potenţează criza reală, cea provocată de structurile anacronice cărora li se solicită un efort de adaptare faţă de cerinţele istoriei.

În acest context, se pune cu o deosebită stringenţă problema înlocuirii sistemului perimat de relaţii economice internaţionale, bazate pe inegalitate şi exploatare, printr-o nouă ordine economică, care să se edifice pe temelia principiilor libertăţii şi egalităţii între naţiuni, respectării suveranităţii naţionale, dreptăţii şi echităţii în lume. Ferm convinsă că pe această cale va putea fi promovat progresul economic şi social mai rapid al ţărilor în curs de dezvoltare — în ultima analiză, al tuturor ţărilor lumii, România s-a pronunţat şi se pronunţă ferm pentru trecerea neîntîrziată la acţiuni concrete în scopul înfăptuirii acestui proces, indispensabil pentru asigurarea stabilităţii economiei mondiale.

Andrei VELA

MACHINOEXPORT

Şublere, burghie elicoidale, burghie de filetat ; plăci de filetat, freze

BULGARIE

Oferim :

Şublere din oţeluri superioare, în finisare lucioasă sau mată. Domeniu de măsurare : 0—150 mm, precizia de cotire între 0,05 şi 0,1 mm. Scală milimetrică sau o combinaţie de milimetri şi inci. Frînă pneumatică acţionată de policar. Suprafeţele călite împiedică uzura.

Burghie elicoidale din oţel dur, structură uniformă prin laminare, precizie prin rectificare profilată. Se livrează cu diametre între 0,03 mm şi 60 mm. Burghie elicoidale placate în metale dure pentru fontă şi oţel.

Burghie de filetat acţionate manual sau mecanic din oţel dur aliat, se livrează pentru filete : metrice şi Whitworth. Plăci de filetat pentru filete metrice şi filete pentru ţevi.

Freze cu mîner şi freze deget, freze cilindrice, freze frontale cu dinţi demontabili cilindrice, freze unghiulare pentru lucrări de degroşare şi de finisare.

Freze tip N, H şi W. Freze modulare pentru roţi melcate şi roţi.

Se livrează în varianta oţel aliat sau placat cu metale dure.

Exportator : Organizaţia de comerţ exterior MACHINOEXPORT

Sofia — Bulgaria
str. Aksakov 5
Telefon : 885321 ; telex 023425

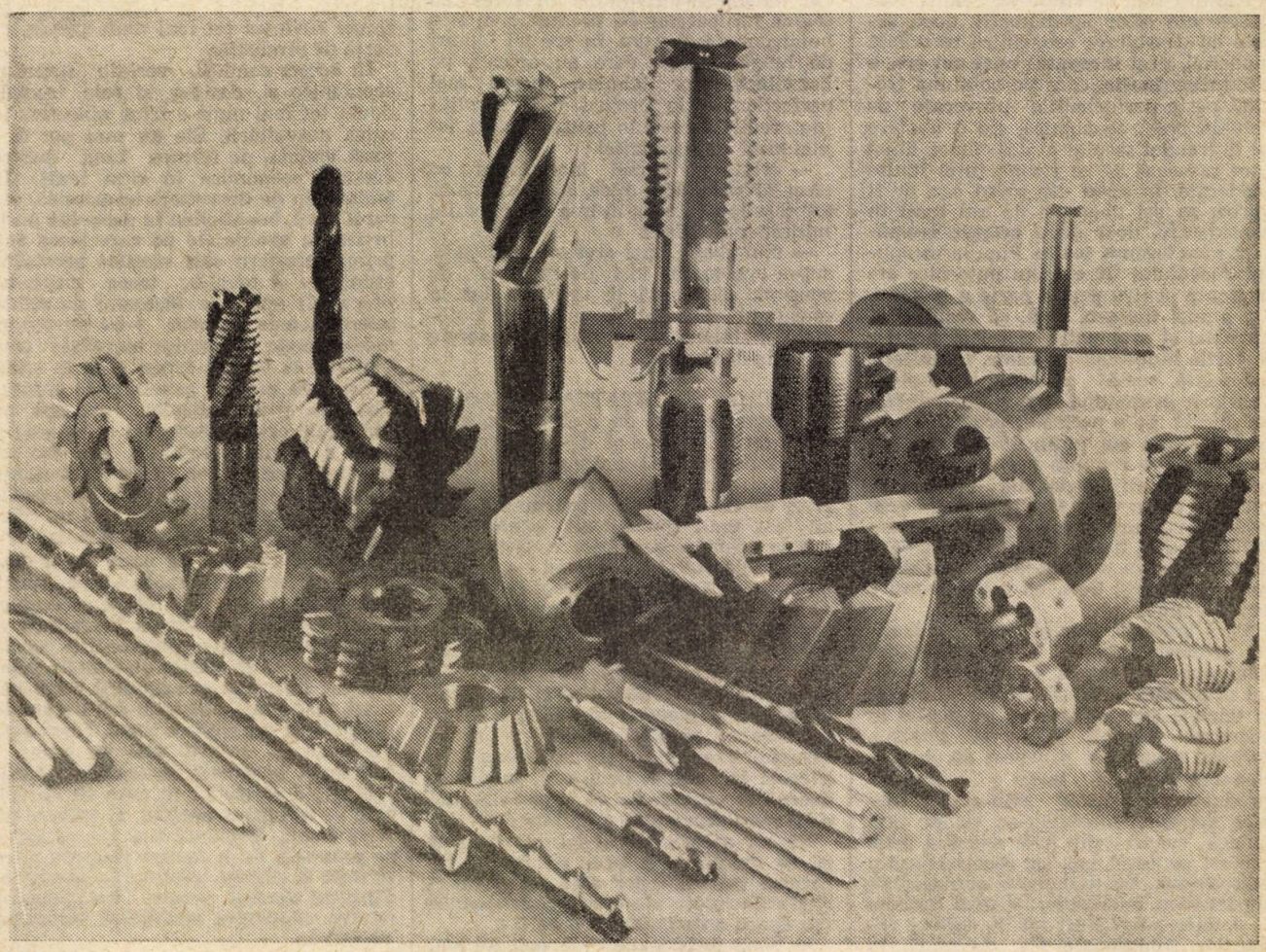

PUBLICOM

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Recolta mondială de cereale

O PROGNOZĂ recentă a departamentului Agriculturii al S.U.A. evaluează recolta mondială de grîu a sezonului agricol 1979/80 la 420 mil.t sau 385 mil. t, în funcție de condiții climatice favorabile sau nefavorabile luate în considerare, ambele activ, 49 și 31,3 mil. t anterior), iar cele mai importante reduceri le vor înregistra Australia și țările vest-europene. Exportul va fi majorat în ambele variante față de cel al anului în curs, în special datorită creșterii livrărilor argentiniene și canadiene.

Și la porumb prognozele privind producția sînt sub nivelul anului agricol curent, la această situație contribuind, în special, recoltele mai scăzute din Europa occidentală (91 sau 86 mil. t față de 94,1 mil. t anterior). În schimb, se pare că vor crește exporturile — mai ales pe seama vînzărilor sporite din Canada și S.U.A. — iar la import se vor înregistra cereri majorate în special din partea țărilor vest-europene și Japoniei.

mil. t

	1978/79	1979/80 var. I	1979/80 var. II
Grîu			
prod. mondială	437,6	420,0	385,0
export	71,5	72,0	82,0
Porumb			
Prod. mondială	740,8	731,0	687,0
export	87,4	91,0	99,0

Sursa : BIKI 12.VII.1979

precieri fiind sub nivelul recoltei anului agricol actual (estimată la 437,6 mil. t). În ceea ce privește principalii producători se apreciază că vor înregistra creșteri nete — indiferent de condițiile de climă — S.U.A. și India (cu producție maximă de 57 și 33 mil. t față de,

S.U.A.: perspective pentru combustibilii sintetici

POTRIVIT Departamentului Energiei, Statele Unite vor obține la nivelul anului 1985, 500 mii barili/zi de combustibil sintetic și aproape 2 mil. barili pînă în 1990. Cercetările permit aprecieri optimiste privind trecerea la producția industrială de cărbune gazeificat, produse petroliere din șisturi (prin folosirea microundelor în extracție), etanol din biomasă și — deși cu dificultăți mai mari (prin tehnici de lichefiere și producere a benzinei cu cifră octanică scăzută) — cărbune sintetic lichid. Se speră, de asemenea, să se obțină benzine cu cifră octanică înaltă prin adaptarea tehnologiei de extracție a metanolului din cărbune, prețul produsului final fiind apreciat la 45 dolari/baril. Tot în ceea ce privește prețurile se apreciază că exploatarea șisturilor bituminoase și a nisipurilor asfaltice va permite obținerea de petrol la un nivel de 20 dolari/baril.

Previziuni pentru economia Suediei

PROGNOZELE pentru economia suedeză în perioada 1979-1981 indică o evoluție favorabilă, caracterizată prin creșterea continuă a consumului și a investițiilor și menținerea la un nivel scăzut a creșterii prețurilor.

Produsul intern brut se așteaptă să crească cu 5% în 1979, 4% în 1980, și 3% în 1981. Producția industrială se pare că va crește cu 5% pe an, iar exporturile cu circa 7%, pentru importuri prevăzîndu-se rate de creștere mai scăzute. Deși comerțul exterior va aduce excedente, creșterea prețurilor la petrol și deficitele la transporturi și servicii vor determina solduri negative majorate ale balanței de plăți curente.

Creșterea producției la bunurile de consum va înregistra rate de circa 2% în fiecare din anii avuți în vedere. Specialiștii speră de asemenea să controleze evoluția prețurilor, cu o rată a inflației care, cel puțin în acest an să nu depășească 6%. Pentru anul acesta și următorii se așteaptă o anumită îmbunătățire în ceea ce privește încadrarea forței de muncă.

Orientări în dezvoltarea economică

Siria: progres economic prin mutații structurale

ECONOMIA Republicii Arabe Siriene a fost caracterizată în ultimele două decenii prin diminuarea rolului sectorului particular în favoarea celui de stat — politică conjugată cu măsuri guvernamentale de sprijinire a investițiilor publice — determinînd îmbunătățirea situației financiare a țării, accelerarea dezvoltării și creșterea potențialului industrial. Astfel, în perioada 1968—1976 produsul intern brut a crescut cu o rată medie anuală de 9,9%, în ultimii patru ani ai acestei perioade înregistrîndu-se chiar o rată medie de 13%.

În industrie — care deține locul doi în formarea P.I.B. și ocupă 16% din forța de muncă — atenția se concentrează asupra dezvoltării industriei extractive și de prelucrare a țițeiului, creșterii potențialului energetic, realizării unei industrii electronice și electrotehnice naționale, precum și diversificării preocupărilor în industria ușoară și alimentară. Un obiectiv de seamă îl constituie realizarea proiectului integral al barajului de pe fluviul Eufrat care, în final, va asigura irigarea a circa 640 mii ha teren arabil, 400 MW energie electrică, precum și construirea, în zonele adiacente a noi așezări de tip urban dotate cu o infrastructură modernă. În acest an financiar investițiile în industrie au fost planificate să atingă 11 mrd. lire siriene (2,8 mrd. dolari), cu 5% peste nivelul corespunzător exercițiului financiar precedent.

Eforturile în agricultură vizează în primul rînd acoperirea necesarului de hrană al populației (care înregistrează un ritm de creștere demografică de 3,3% în actualul deceniu) prin valorificarea resurselor existente, extinderea suprafețelor cultivabile și a irigațiilor. Deși bumbacul rămîne principalul produs agricol de export, în țară se dezvoltă o industrie modernă de prelucrare în fire și produse textile, ceea ce va permite o valorificare superioară la export a acestei culturi.

Schimburile comerciale dintre România și Siria au crescut de circa 50 de ori în actualul deceniu, iar cooperarea dintre cele două țări a înregistrat o puternică dezvoltare, România participînd la realizarea unor importante obiective cum sînt Complexul de fosfați de la Homs, Fabrica de ciment de la Sheik-Said, rafinăria Banias, amenajările hidroameliorative de la Raqqa, ferme zootehnice, prospecțiuni geologice etc. Relațiile dintre România și Siria, bazate pe prietenie, stimă și respect reciproc se dezvoltă pornind de la dorința celor două părți de a fructifica posibilitățile de extindere pe multiple planuri a colaborării și cooperării bilaterale, în interesul ambelor popoare.

Emilian STANCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN CURSUL SĂPTĂMÎNII 6-10 august 1979 **dolarul S.U.A.** a înregistrat un recul moderat în raport cu restul valutelor occidentale. Această evoluție s-a accentuat în special în ultima parte a intervalului după publicarea indicelui de creștere a prețurilor vînzărilor cu ridicata în S.U.A. pe luna iulie 1979, de 1,1%. Perioada prezentată a fost caracterizată prin intervenții ale băncilor centrale îndreptate spre sprijinirea dolarului S.U.A., iar în cadrul sistemului vest-european de flotare concertată vizînd în special susținerea coroanei daneze care s-a situat în permanență pe o poziție mai slabă.

Lira sterlină s-a situat la un nivel minim al intervalului cu circa 2,6% sub închiderea de referință și anume 2,2180 dolari /1 liră și a închis după o revenire parțială la circa 2,2410 dolari pentru o liră. **Francul elvețian** a oscilat, în prima parte a intervalului, foarte puțin de o parte și de alta a închiderii precedente înregistrînd abia în final o repreciere mai însemnată la un curs de circa 1,6470 franci pentru un dolar (+0,6% peste închiderea de referință).

Marca vest-germană a înregistrat de asemenea o repreciere mai mare la finele intervalului cînd a cotat la circa 1,8200 mărci / 1 dolar. **Francul belgian** a avut o perioadă mai calmă cedînd ultima poziție în șarpele vest-european coroanei daneze. În final, francul a cotat la un nivel de aproximativ 29,13 franci / 1 dolar față de cursul anterior de 29,30 franci / 1 dolar S.U.A.

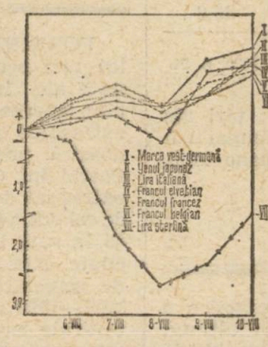

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 6—10 VIII, luîndu-se ca bază cursurile din 3 VIII a.c

Francul francez a oscilat între nivelele cuprinse la circa 4,2380 și respectiv 4,2530 franci pentru un dolar S.U.A. **Lira italiană** s-a situat în final la un nivel de 816,00 lire / 1 dolar respectiv cu circa 0,5% peste cursul de închidere de referință. **Yenul japonez**, evoluînd sub efectul provocat de publicarea creșterii de 1,9% a indicelui prețurilor vînzărilor cu ridicata în luna precedentă precum și cifrei de 4,6% cu care au crescut exporturile nipone în același interval, a înregistrat o repreciere de circa 0,6% față de dolarul S.U.A. la închidere.

Pe **piața eurodepozitelor** la perioadele de șase luni s-a înregistrat un recul de circa 0,125% la eurofrancii elvețieni și euromărcile vest-germane negociate la circa 2,375% și respectiv la 6,875% în timp ce eurodolarii S.U.A. au fost tranzacționați la un nivel de circa 11,3125% p.a, ușor superior celui din săptămîna anterioară.

Piața aurului a cunoscut o perioadă de mare agitație, cu oscilații de mare amplitudine (diferența dintre prețul minim și cel maxim al intervalului fiind de 20 dolari / uncie). În final ultimul fixing la Londra al aurului a fost stabilit la 303,75 dolari / uncie față de indicatorul similar al săptămînii precedente de 286,50 dolari / uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

VALORIFICAREA CĂRBUNELUI — O PROBLEMĂ MONDIALĂ

CREȘTEREA spectaculoasă în special în ultimele luni a prețului petrolului și conștiința caracterului limitat al resurselor de petrol și gaze, care contribuie astăzi cel mai mult (împreună, cu 71 la sută) la acoperirea necesarului mondial de energie primară, au determinat pretutindeni o sporire sau o revitalizare a interesului pentru valorificarea altor surse de energie, fie reînnoibile, fie, în orice caz, mai abundente. Din această ultimă categorie face parte în primul rînd cărbunele, considerat cîndva „pîinea industriei" datorită rolului cheie pe care l-a jucat în desfășurarea primei revoluții industriale. Rezervele mondiale de cărbune exploatabile actualmente din punct de vedere tehnic și economic sînt estimate de experții Agenției Internaționale pentru Energie la circa 637 miliarde tone, cantitate suficientă pentru satisfacerea timp de aproape două secole și jumătate a necesarului de consum la nivelul celui din 1977. În plus, spre deosebire de rezervele de petrol, concentrate într-un număr redus de țări, cele de cărbune sînt mult mai larg răspîndite pe glob. Cu toate acestea, din cauza prețului mondial exagerat de scăzut pe care l-a avut petrolul pînă în primii ani ai deceniului nostru, preț care a favorizat consumul nerațional, abuziv al acestei prețioase resurse, producția mondială de cărbune, devenită din motivul arătat necompetitivă, a crescut într-un ritm extrem de lent (în țările nesocialiste acest ritm nu a depășit în medie 0,4 la sută pe an în perioada 1961—1973), ceea ce a avut ca urmare scăderea ponderii cărbunelui în acoperirea consumului total de energie primară de la 35 la sută în 1960 la 20 la sută în 1977. Concurența petrolului ieftin era atît de puternică încît chiar în primii ani ai deceniului nostru în S.U.A., țară care dispune în subsolul său de rezerve de cărbune pentru circa 600 de ani, numeroase termocentrale concepute inițial a utiliza cărbune au fost convertite pentru a funcționa pe bază de petrol. Din același motiv într-o serie de țări vest-europene nivelul extracției de cărbune s-a redus substanțial, cu atît mai mult cu cît costul ei era mai ridicat, sporind în același timp dependența de petrol (vezi tabelul). În R.F.G., de pildă, producția de cărbune — care este mult mai scumpă decît în alte țări ale lumii — a scăzut de la 150 milioane tone în 1960 la numai 120 milioane tone în 1975, coborînd ulterior sub 100 milioane tone, în ciuda subvențiilor guvernamentale.

Ponderea petrolului în consumul total de energie primară — în % —

	1960	1970	1973	1975	1978[1]
O.C.D.E.	38,6	50,6	53,1	51,6	52,3
S.U.A.	44,6	43,8	45,5	46,2	48,1
Canada	42,6	45,6	47,4	43,2	43,1
Japonia	31,6	68,7	75,1	71,6	72,2
Franța	29,8	58,7	66,7	63,1	60,2
R.F.G.	21,5	54,1	56,1	52,0	53,7
Italia	41,2	70,8	73,3	68,4	66,8
Anglia	25,9	46,9	49,5	45,4	45,6

[1] Date provizorii
Sursa : Perspectives économiques de l'O.C.D.E., juillet 1979, p. 74

O analiză lucidă, în spirit prospectiv

ÎN ȚARA NOASTRĂ, orientarea politicii energetice a avut un puternic caracter realist, cu deosebire în ultimul deceniu și jumătate, cînd, pornindu-se de la analiza lucidă a nevoilor prezente și de perspectivă ale economiei naționale, privite în contextul mondial, au fost întreprinse vaste acțiuni pentru valorificarea zăcămintelor de cărbune energetic și cocsificabil de care dispunem și pentru creșterea participării lor — alături de hidroenergie și de alte resurse — la producerea energiei electrice. Astfel, față de 2,2 milioane tone cărbune net în 1938 și 10,2 milioane tone în 1965, volumul producției de cărbune net a ajuns în 1978 la 29,2 milioane tone. Pe de altă parte, în baza orientării amintite, ponderea energiei electrice produse în termocentrale a scăzut între 1965 și 1977 de la 94,2 la sută la 78,1 la sută, iar în cadrul acesteia energia electrică obținută prin arderea cărbunilor și-a majorat contribuția de la 19,6 la sută la 30,6 la sută. Evoluțiile din economia mondială aveau să confirme din plin justețea și clarviziunea acestei orientări. Cu toate acestea, ponderea energiei electrice obținute pe hidrocarburi rămîne încă foarte ridicată: anul viitor se va obține pe această bază 39,7 la sută din producția de energie electrică a țării, față de 40 la sută pe bază de cărbuni și 17,6 la sută în hidrocentrale.

Or, în condițiile crizei energetice care confruntă omenirea, devine tot mai evidentă incapacitatea ofertei de energie nu numai în volumul, dar mai ales în structura ei actuală, de a acoperi necesarul mondial în continuă creștere, chiar în condițiile economisirii. Deși necesarul de energie pe locuitor nu se va majora decît cu puțin, în bună măsură sub efectul creșterii consumului în țările în curs de dezvoltare, se estimează că în ultimele două decenii ale acestui secol omenirea va avea nevoie, în diverse forme, de o cantitate de energie de circa 350 miliarde tone cărbune convențional, aproximativ egală cu întregul ei consum de la începutul revoluției industriale și pînă astăzi (**V.D.I. Nachrichten** nr. 27/1979, p. 13).

De altfel, reconsiderarea rolului cărbunelui ca sursă energetică, care este acum principala lui utilizare, dar și ca materie primă, este o necesitate pe care o resimt toate țările, inclusiv cele mai dezvoltate sau care dispun de rezerve proprii de hidrocarburi. Astfel, declarația reuniunii economice la nivel înalt a șapte state capitaliste industrializate (S.U.A., Canada, Japonia, Anglia, Franța, R.F. Germania și Italia) desfășurată la sfîrșitul lunii iunie la Tokio consemnează angajamentul asumat de țările respective de a spori producția și comerțul cu cărbune, de a depune eforturi pentru a înlocui petrolul cu cărbunele în industrie, inclusiv în cea a energiei electrice. Prognoze efectuate de experții Agenției Internaționale pentru Energie scot în evidență că încurajarea producției și comerțului cu cărbune s-ar putea solda pe ansamblul țărilor occidentale industrializate cu o reducere a importurilor lor nete de petrol cu 1,4 milioane barili pe zi în 1985, 3,2 milioane barili pe zi în 1990 și 7,3 milioane de barili pe zi în anul 2000, față de consumul lor actual de 31 milioane barili pe zi (**International Herald Tribune**, 16—17 iunie 1979, p. 11).

Noua tinerețe a unei vechi resurse

PORNIND de la imperativul economisirii acestei resurse, tot mai scumpă și mai rară, care este petrolul, numeroase state ale lumii au elaborat programe speciale în domeniul energetic, în cadrul cărora un loc important îl ocupă extragerea și utilizarea în măsură sporită a cărbunelui. În țara noastră, proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român prevede creșterea accentuată a extracției de cărbuni, care va ajunge în anul 1985 la un nivel de cel puțin 85—88,3 milioane tone cărbune net, din care circa 85 la sută lignit, exploatat îndeosebi în cariere de mare capacitate. Așa cum se prevede în proiectul Programului-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și al orientărilor principale pînă în anul 2000, noile centrale termoelectrice vor fi realizate pe lignit și șisturi bituminoase, asigurîndu-se totodată trecerea pe combustibil solid și a centralelor care funcționează în prezent cu hidrocarburi. În modul acesta, ponderea cărbunilor și șisturilor combustibile în totalul producției de energie electrică va spori la 55 la sută pînă în 1985, contribuția lor absolută urmînd să crească și ul-

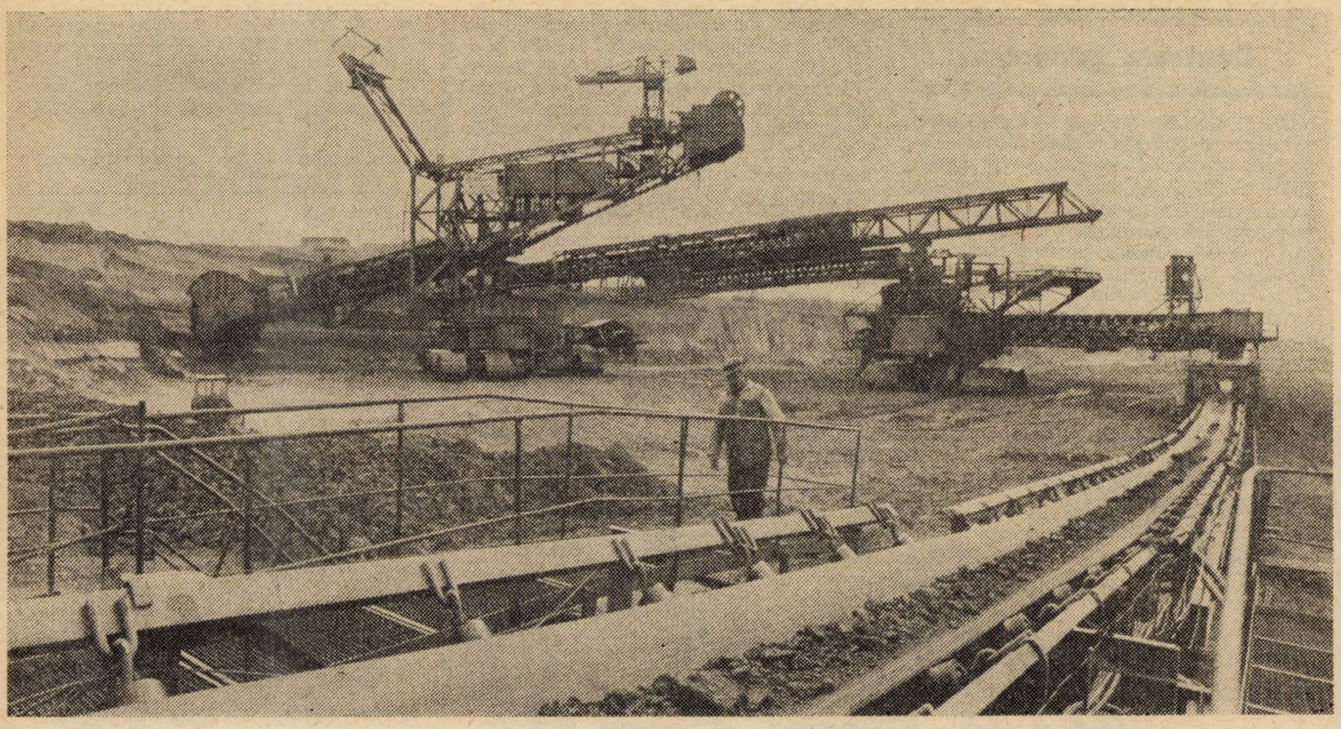

Utilaje de mare randament pentru exploatarea la zi a cărbunelui

terior, chiar dacă relativ ea se va diminua, în special pe seama trecerii la utilizarea energiei nucleare. Așa cum aprecia secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită recent la marea adunare populară de la Rovinari, **„problema cărbunelui și a centralelor termoelectrice pe cărbune constituie problema numărul unu a dezvoltării, în următorul cincinal, a energeticii românești, a asigurării energiei necesare pentru toate sectoarele economiei și pentru întreaga țară"**. O atenție deosebită se va acorda, totodată, producției de huilă pentru cocs și semicocs, care se va dubla pînă în 1985, contribuind la satisfacerea în condiții mai bune a cerințelor industriei siderurgice.

Aceleași preocupări sînt actuale și în multe alte țări. Măsurile de substituire a petrolului în alimentarea centralelor termoelectrice clasice au făcut ca în prezent în Danemarca 60 la sută din centrale să funcționeze pe bază de cărbune. În R.F. Germania este autorizată construirea de noi centrale termoelectrice numai pe bază de cărbune ; extracția de cărbune s-a majorat anul trecut cu 12 milioane tone și în urma noilor creșteri ale prețului la petrol — care au făcut ca această veche sursă de energie să redevină competitivă chiar și în cazul R.F.G. — ea are toate șansele să sporească din nou. În S.U.A., președintele Jimmy Carter a subliniat recent necesitatea sporirii cu aproximativ 250 milioane tone în următorii 11 ani a producției americane de cărbune, care este acum de circa 690 milioane tone, pentru a reduce „dependența tot mai mare și mai periculoasă a țării față de sursele externe instabile de petrol". Utilizarea sporită a cărbunelui, considerată în cazul S.U.A. „cea mai rapidă cale pentru a face față crizei energetice", ar presupune totodată creșterea cu 80 000 a numărului locurilor de muncă din industria carboniferă, aducînd o contribuție la sporirea gradului de ocupare a forței de muncă.

Desigur, utilizarea cărbunelui nu prezintă numai avantaje ci și o serie de incoveniente și dificultăți, de care, de asemenea, trebuie să se țină seama. Astfel, cheltuielile de extracție înregistrează o tendință de creștere pe măsura atragerii unor zăcăminte mai puțin valoroase, cu condiții grele de exploatare, situate la adîncimi mai mari și necesitînd măsuri speciale de prevenire a accidentelor. În plus, industria minieră presupune încă o numeroasă forță de muncă. Extinderea utilizării cărbunelui, care este un combustibil poluant, necesită investiții mari în instalațiile concepute pentru diminuarea proporțiilor acestui fenomen, în legătură cu care între oamenii de știință se poartă astăzi discuții destul de controversate (în special privind posibilele modificări ale climei antrenate de sporirea proporției de bioxid de carbon în atmosferă). În sfîrșit, exploatarea în carieră, mai ieftină decît cea în subteran, impune refacerea solului în zona respectivă, pentru a putea fi din nou utilizat în agricultură, de pildă pentru creșterea animalelor. Investiții importante sînt necesare pentru dezvoltarea infrastructurii feroviare și portuare necesare transportului unui produs atît de voluminos cum este cărbunele.

Toate aceste exigențe și dificultăți sînt de natură să îndemne la îmbunătățirea metodelor de exploatare și a tehnologiilor de preparare a cărbunelui, ca și la o preocupare susținută pentru sporirea randamentelor, actualmente destul de scăzute, în utilizarea acestuia și reducerea consumurilor specifice de combustibil la producerea energiei electrice și termice. La acest capitol, programele energetice elaborate în cele mai diverse țări ale lumii pun un accent deosebit pe producerea combinată de energie electrică și termică și dezvoltarea termoficării industriale și urbane. Într-o serie de țări se are, de asemenea, în vedere punerea la punct a unor tehnologii eficiente de gazeificare (inclusiv subterană, acolo unde exploatarea zăcămintelor nu se poate face prin metode miniere) și de lichefiere a cărbunelui, căruia i-ar deschide astfel și noi domenii de utilizare nu numai drept combustibil sau carburant, dar și ca materie primă pentru industria chimică.

În concluzie, cărbunele este chemat să joace un rol de punte spre energetica viitorului, peste golul lăsat de restrîngerea utilizării hidrocarburilor devenite tot mai scumpe și mai greu disponibile. Dar cărbunele nu va putea juca singur acest rol pentru acoperirea unui necesar de energie în continuă creștere. Opiniile experților sînt clare în această privință : alternativa cărbune — energie nucleară este o falsă alternativă, cele două resurse sînt complementare, ele nu se exclud una pe alta. Această constatare mai conține în sine și un alt mesaj : ținînd seama de intervalul de timp relativ lung necesar pentru valorificarea fiecăreia din aceste surse, ca și de costul lor ridicat, gospodărirea cît mai rațională a resurselor existente, economisirea lor, reprezintă ea însăși o resursă esențială pentru asigurarea necesităților de energie în continuă creștere ale perioadei următoare.

Dinu DRAGOMIRESCU

Centrale geosolare

CĂUTĂRILE pentru diversificarea surselor de energie și valorificarea lor optimă generează continuu noi modalități și soluții, uneori prin combinarea unor surse. Un asemenea sistem, denumit centrală geosolară și brevetat în țările vest-europene, prevede utilizarea corelată — pentru încălzitul locuințelor și instituțiilor din zonele urbane — a trei surse: energia termică conținută în pînzele de apă situate la o adîncime de circa 700 m (la+30°C), cea colectată de panouri solare și cea recuperată de la instalațiile de răcire din întreprinderile industriale avînd procese tehnologice la temperaturi înalte.

În cercurile de specialitate se apreciază că, în perspectivă, asemenea sisteme (vezi figura) ar putea deveni competitive, întrucît evită dificultățile utilizării pînzelor de apă cu temperatură mai ridicată (+70°C), dar situate la adîncimi mari, și permit reînnoirea — în sezonul cald — a rezervelor de energie termică consumate în sezonul rece. Se estimează că, în condițiile din Franța, de pildă, folosirea centralelor geosolare ar asigura, într-o perspectivă nu prea îndepărtată, economii anuale de combustibil reprezentînd 25 mil. tone echivalent petrol.

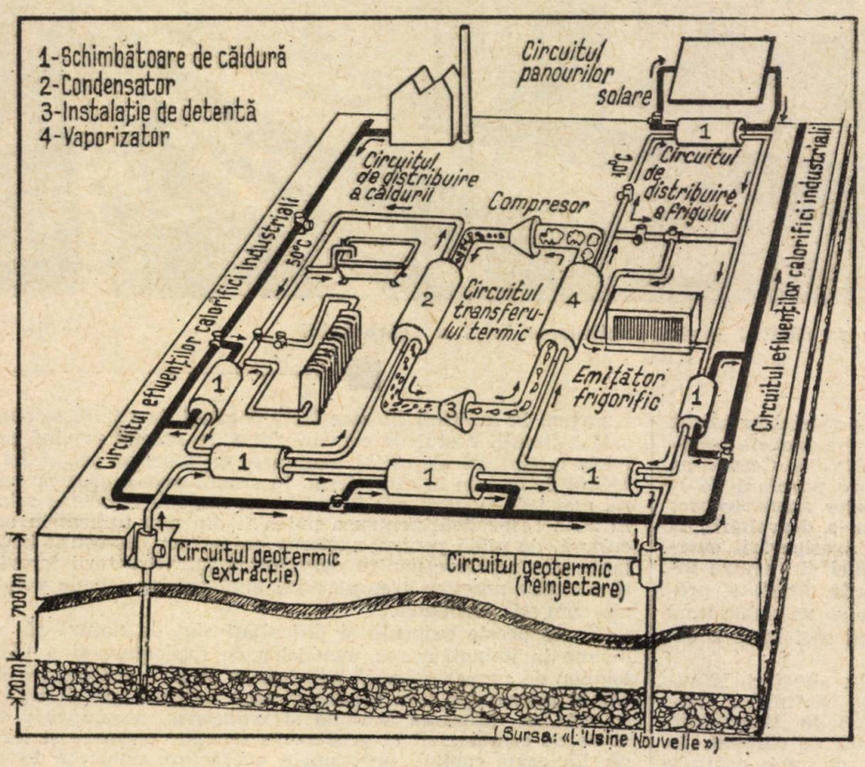

General Motors în ofensivă

CERCURILE de afaceri legate de industria vest-europeană de automobile sînt preocupate de decizia adoptată de constructorul nr. 1 din lumea capitalistă — firma americană General Motors (9,5 mil. de autovehicule fabricate și o cifră de afaceri de 63,2 mlrd. dolari, în 1978) — de a construi două uzine în Spania și una în Austria. Prin această investiție, evaluată la două miliarde dolari, General Motors își va spori numărul întreprinderilor amplasate în Europa occidentală la 21.

Se apreciază că, după ce și-a restructurat gama automobilelor fabricate conform cerințelor impuse de criza energetică și reducerea poluării atmosferice, General Motors intenționează să-și intensifice penetrația pe piața vest-europeană folosind, înainte de toate, atuul costurilor mai reduse, datorită seriilor mari de fabricație. Fapt care — la rîndul său — stimulează diversificarea formelor de cooperare între principalele firme constructoare din Europa occidentală (Fiat, Renault, Peugeot ș.a.) pentru a-și întări poziția în perspectiva ofensivei crescînde, îndeosebi prin filialele lor europene, a constructorilor americani de automobile.

Investiții comune în economia iugoslavă

INVESTIȚIILE comune reprezintă una dintre formele cele mai eficiente de colaborare cu alte țări deoarece antrenează după sine participarea mai largă a țării la diviziunea internațională a muncii — consideră publicația **Iugoslovenski pregled.** În deceniul 1968—1977 au fost încheiate 164 de acorduri prevăzînd investiții comune în sumă totală de 26,1 miliarde dinari, din care aportul capitalului străin, provenind îndeosebi din S.U.A. și Europa occidentală, reprezintă 22%.

În ceea ce privește orientarea acestor investiții, după cum se poate vedea din tabelul alăturat, ele se îndreaptă cu precădere în ramurile industriei grele, în special în chimie și petrochimie.

Structura investițiilor străine de capital (1968—1977)

Ramura	În % din total
Industria chimică	41
Prelucrarea metalelor	22
Metalurgie	10
Industria prelucrării lemnului, a celulozei și hîrtiei	7
Industria alimentară	5
Industria cauciucului	5
Alte ramuri ale economiei naționale	10
	100

Cine sînt beneficiarii cercetării — dezvoltării ?

ACTIVITATEA de cercetare în slujba dezvoltării însumează în prezent la nivel mondial cheltuieli de circa 150 miliarde dolari anual și munca a 3 milioane de oameni de știință și ingineri, dar țările în curs de dezvoltare nu sînt decît în mică măsură beneficiare, ele dispunînd doar de tehnologii ce nu corespund totdeauna necesităților lor economice. Acestea sînt, în esență, concluziile studiului realizat de **Worldwatch Institute** din S.U.A., în vederea apropiatei Conferințe de la Viena pentru știință și tehnologie.

Autorii studiului atrag atenția asupra disparităților care persistă încă în lume : țările în curs de dezvoltare în care trăiește 80% din populația globului realizează numai 5% din activitatea de cercetare și dezvoltare. „Atîta timp cît capacitatea de cercetare și dezvoltare a omenirii rămîne concentrată în țările industrializate, atenția va fi îndreptată către problemele țărilor bogate, iar țările în curs de dezvoltare vor rămîne dependente de importul de tehnologie", subliniază studiul citat, menționînd că Statele Unite, țările vest-europene, Canada și Japonia dețin două treimi din potențialul mondial de cercetare și dezvoltare. În concluzie, Worldwatch Institute consideră că se impune crearea condițiilor — inclusiv sprijin în ce privește cheltuielile și transferul de tehnologie — pentru realizarea unei baze largi de cercetare și dezvoltare în țările în curs de dezvoltare, fiind totodată necesară extinderea cooperării dintre acestea în vederea accelerării progresului lor economic și social.

CURIER

GLOSAR

Zonele valutare

ADOPTAREA etalonului aur-devize ca bază a sistemelor monetare naționale a creat, în relațiile valutare internaționale, o situație diferită de aceea a etalonului aur „clasic". În timp ce acesta din urmă, specific secolului al XIX-lea, avea o vocație mondială, aurul fiind pretutindeni același și unanim acceptat, etalonul aur-devize, punînd în centru, alături de aur, o monedă națională cu funcții internaționale, a permis formarea de grupări valutare între două sau mai multe state. S-a creat posibilitatea unor relații bilaterale în care moneda unei țări constituie valuta de rezervă pentru o altă țară, precum și a unor relații multilaterale în cadrul unor „blocuri" monetare, constituite din mai multe state ale căror monede „satelite" gravitează în jurul monedei de rezervă emise de statul cel mai puternic din grup.

În timp ce, prin urmare, etalonul aur clasic crease un sistem unitar de plăți pe întregul glob, etalonul aur-devize a făcut posibilă scindarea acestui sistem în mai multe subsisteme, grupate în jurul cîte unei valute de rezervă. Specifice perioadei interbelice, blocurile valutare s-au transformat după cel de-al doilea război mondial în „zone" valutare, fondul tehnic rămînînd același, cu modificările de amănunt impuse de transformările politice și economice intervenite de-a lungul anilor, precum și cu o nuanță diferită de interpretare : în timp ce „blocul" era destinat realizării unui centralism monetar mai mult sau mai puțin impus, „zona" este considerată ca un sistem de preferințe între state asociate, în care moneda centrului este utilizată pentru înlesnirea schimburilor intergrup și pentru asistența mutuală.

Apariția blocurilor și zonelor valutare se situează — cu excepția blocului lirei sterline — în perioada imediat următoare eșecului Conferinței monetare internaționale de la Londra din 1933, în cadrul căreia președintele S.U.A., Roosevelt, a respins orice tentativă de înapoiere la aur. Blocul lirei sterline a fost constituit din țările care au imitat devalorizarea monedei britanice cu 30% la sfîrșitul anului 1931 ; blocul aurului a fost format din țările care, în pofida eșecului Conferinței de la Londra, au încercat să mențină etalonul aur : Franța, Italia, Polonia, Belgia, Olanda și Elveția ; zona francului francez și, în sfîrșit, zona dolarului au completat configurația acestor grupări valutare.

Un bloc — sau zonă — se caracterizează prin : raportul valoric fix între moneda centrală și monedele satelit ; convertibilitatea și transferabilitatea nelimitată a monedelor satelit în moneda centrală și între ele ; centralizarea rezervelor monetare internaționale și gestionarea lor de către autoritatea centrală ; reglementarea uniformă a relațiilor valutare ale țărilor participante față de țările din afara blocului sau zonei.

În acest sens, zona valutară ar putea fi definită ca fiind „spațiul ocupat de un ansamblu de sisteme monetare supuse, în relațiile lor cu exteriorul, aceluiași control valutar" (Maurice Byé). Cu alte cuvinte, zona valutară constituie dovada inexistenței în condițiile actuale a convertibilității libere, interne și externe. În momentul în care s-ar realiza o asemenea convertibilitate, zonele ar dispărea.

Energie nucleară

Pompilian Fărcașu, Nucet — 1) Potrivit datelor prezentate la Conferința nucleară europeană desfășurată la Hamburg în luna mai a.c., cu participarea a 3 000 specialiști din 25 țări, inclusiv România, în lume funcționau la sfîrșitul anului trecut, în 34 țări, circa 200 centrale nuclearo-electrice, cu o putere instalată totală de 110 000 MWe. Alte 350 centrale nuclearo-electrice, cu o putere instalată însumată de 330 000 MWe, erau în construcție. Majorarea prețului mondial al petrolului brut cu circa 60% între luna decembrie 1978 și luna iulie a.c., ca și reducerea disponibilităților din această resursă au dat un nou impuls programelor nucleare a numeroase țări, inclusiv în acelea în care realizarea programelor respective înregistra întîrzieri. Din cauza rămînerii în urmă acumulate în ultima vreme și a duratei lungi, de circa 12 ani, a construcției unei asemenea centrale, puterea instalată în centrale nuclearo-electrice se va situa în 1985 în țările occidentale cu 50% sub nivelul preconizat pentru acel an după majorarea de patru ori a prețului petrolului în iarna 1973—1974. În prezent energia nucleară este considerată, pe plan mondial, alături de cărbune, ca principala alternativă de substituire pentru petrol, cel puțin pînă la sfîrșitul acestui secol. Odată cu intensificarea eforturilor de utilizare a energiei nucleare a sporit și preocuparea pentru siguranța în exploatare a acestor centrale, inclusiv sub aspectul protecției mediului.

2) Țară săracă în resurse energetice, care cheltuiește anual peste 5 miliarde dolari pentru importul de energie, Spania are în prezent în construcție șapte centrale nuclearo-electrice, care se vor adăuga celor trei deja în funcțiune. Pentru alte zece centrale proiectele au fost terminate.

Intervenția statului

Emil Stănculescu, Alexandria — Măsurile legislative adoptate de autoritățile federale elvețiene în toamna anului trecut pentru a facilita restructurarea și diversificarea activității economice a regiunilor caracterizate actualmente printr-o pondere excesivă a unei singure ramuri — este vorba mai ales de producția de ceasuri, care a cunoscut în ultimii ani o serie de dificultăți datorită intensificării concurenței pe piața internațională — constau mai ales din acordarea de credite în condiții preferențiale și reduceri fiscale. Aceste măsuri sînt concepute totodată ca un mijloc de stimulare de către stat a inovației.

Același obiectiv al diversificării aparatului productiv și infrastructurii este urmărit și de legea adoptată anterior privind investițiile în regiunile de munte. Teritoriul la care se aplică această lege acoperă două treimi din suprafața țării, 40% din comune și 24% din populația Elveției.

Alte măsuri legislative adoptate sub impulsul actualei conjuncturi mai puțin favorabile sînt programele de impulsionare a unor sectoare de vîrf cum este industria electronică, mecanica fină, cercetarea și dezvoltarea axată pe nevoile producției, precum și programul de economisire a energiei în construcții.

Un program special vizează modernizarea unor hoteluri existente și construirea de hoteluri pentru tineret în scopul promovării „turismului social".

Publicitate

Ioan Alexandru, Ploiești — Potrivit unui studiu al O.N.U. consacrat consecințelor publicității efectuate de societățile transnaționale în țările în curs de dezvoltare, insuficiența reglementare a acestei activități de către țările în cauză poate permite societăților amintite să facă afirmații exagerate de natură să inducă în eroare asupra calității produselor lor. Printre efectele negative ale unei asemenea publicități, studiul O.N.U. citează în primul rînd transferul în țările în curs de dezvoltare al unui model de consum nespecific acestor țări, dezvoltarea înclinației grupelor de populație cu venituri scăzute de a cumpăra produse neesențiale, înlăturarea cu ajutorul publicității masive a concurenței întreprinderilor locale chiar atunci cînd societățile transnaționale nu au avantaje substanțiale de oferit economiei țărilor gazdă și altele. Dintre cele 50 societăți transnaționale analizate, 36 erau americane, 10 japoneze, 2 franceze, 1 vest-germană și 1 australiană.

Flotă maritimă

Ștefan Crișan, Orșova — 1) Nu este nici o eroare la mijloc : există o serie de țări fără ieșire la mare care dispun de o flotă maritimă. Printre acestea se numără Austria, Cehoslovacia, Elveția, Ungaria, Burundi, Uganda, Zambia și Paraguay.

2) Țările care acordă pavilioane de complezență sînt în primul rînd Cipru, Liberia, Oman, Panama, Singapore, Somalia. Navele respective aparțin în fapt unor armatori din țările capitaliste dezvoltate.

Criza energetică și turismul

Mircea Dumitrescu, Cîmpina. — Creșterile repetate ale prețului la benzină și teama de penurie au avut deja o influență asupra turismului intern și internațional, în perioada concediilor de vară. Date ale O.C.D.E. referitoare la ultimele luni scot în evidență o reținere a turiștilor din țările capitaliste dezvoltate în efectuarea de deplasări pe distanțe lungi cu autoturismul. În Anglia, de pildă, țară în care pînă acum un sfert din turiștii străini circulau cu mașina, se înregistrează deja o reducere a numărului vizitatorilor unor regiuni mai îndepărtate cum sînt Scoția sau nordul și vestul Angliei.

Certitudinea creșterii în perspectivă a prețului benzinei, păcurei pentru încălzire, electricității și altor surse de energie are o serie de consecințe pe termen lung asupra turismului, notează studiul citat al O.C.D.E. „Ca toate celelalte ramuri ale economiei, sectorul turismului trebuie să se adapteze unei ere în care energia va fi mai scumpă. Este necesar să se acorde o mai mare atenție economisirii, recurgerii la mijloace de transport și de cazare care consumă mai puțină energie". În același timp, se subliniază că ținînd seama de rolul confirmat al turismului ca factor de creștere economică, în special în regiunile mai puțin dezvoltate, este necesară acordarea unui sprijin sporit acestui sector în efortul lui de adaptare la o energie mai scumpă.

Materiale secundare

A. Kiss, Cluj-Napoca — Sistemul de recuperare a deșeurilor menajere pus la punct în Suedia permite ca jumătate din acestea să fie transformate în brichete cu o valoare energetică echivalentă cu două treimi din energia unui volum egal de cărbune. Se așteaptă ca din cele 2,5 mil. t deșeuri menajere cît se colectează anual în Suedia să se obțină pelete degajînd o energie egală cu cea a 400 000 mc de petrol. Peletele, cu conținut scăzut de sulf, pot fi folosite în cuptoarele industriale concepute să consume combustibil solid, precum și ca materie primă pentru pasta de hîrtie. După brichetare mai rămîn încă materii organice care pot fi utilizate ca îngrășăminte, precum și metale recuperabile.

Preocupări similare stau și în atenția țărilor Pieței Comune unde Comitetul pentru administrarea reziduurilor se află în faza realizării de programe de măsuri destinate să recupereze o parte din deșeurile menajere și materialele secundare industriale, care ating cifra impresionantă de 1 500 milioane tone anual (materiale plastice, hîrtie, metale, sticlă și chimicale). Se apreciază că, la nivelul posibilităților actuale, ar putea fi recuperate anual 70 mil. t de reziduuri.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 33 din 17 august 1979

— **Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a făcut o vizită de lucru în patru județe din sud-vestul țării** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

STRATEGIA PARTIDULUI DE CONSTRUIRE A VIITORULUI ROMÂNIEI SOCIALISTE — SALTUL REVOLUȚIONAR LA O NOUĂ CALITATE

— **Un vast program în slujba înfloririi patriei**

● Multiplele fațete și resurse de economisire și valorificare superioară a materiilor prime și energiei **(Gh. Șică)** 3

● Utilizarea materialelor secundare contribuie la sporirea bazei de materii prime și la economisirea energiei **(ing. Dan Andreescu)** 6

● Condiții superioare de afirmare plenară a agriculturii cooperatiste **(dr. Stelian Alexandru)** 8

● Creșterea eficienței economice — cerință fundamentală a dezvoltării economiei românești **(Alexandru Șesan)** 10

— **35 de ani de impetuos progres economico-social**

● Fondul național de dezvoltare economico-socială, factor de impulsionare a progresului **(prof. dr. Ion Blaga, asist. univ. Gheorghe Iavăr)** 12

● Laturi calitative în dezvoltarea industrială (II) **(dr. Dan Popescu)** 14

TEORII-IDEI

— Modificările în structura consumului populației — expresie a creșterii nivelului de trai **(dr. Gheorghe Răducanu)** 16

— Unele aspecte economice ale rezistenței antihitleriste organizate de Partidul Comunist Român **(dr. Iosif I. Adam)** 18

— Opinii și evoluții în gîndirea economică contemporană. Teoria economică sub spectrul subdezvoltării și al crizei **(Tudorel Postolache)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Confruntări și tendințe în gîndirea privind dezvoltarea (II) **(dr. Sorica Sava)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Ritmuri de creștere în perspectiva anului 2000 (II) **(Andrei Vela)** 24

— Tendințe — conjuncturi 27

— Valorificarea cărbunelui — o problemă mondială **(Dinu Dragomirescu)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— The national economic and social development fund, a progres accelerating element **(Prof. Dr. Ion Blaga, Assistant Gheorghe Iavăr)** 12

— Qualitative sides of the industry's development (II) **(Dr. Dan Popescu)** 14

— Private consumption structure changes — expression of a growing living standard **(Dr. Gheorghe Răducanu)** 16

— Some economic aspects of the anti-Hitlerism resistance organised by the Romanian Communist Party **(Dr. Iosif I. Adam)** 18

— Schools ● currents ● economists. Con trats and trends in the theories of development (II). **(Dr. Sorica Sava)** 22

— Growth rhythms in the view of the year 2000 (II) **(Andrei Vela)** 24

— Turning coal into account — a worldwide problem **(Dinu Dragomirescu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Le fonds national de développement économique et social, facteur stimulatif du progrès **(prof. dr. Ion Blaga, assist. Gheorghe Iavăr)** 12

— Aspects qualitatifs du développement de l'industrie (II) **(dr. Dan Popescu)** 14

— Les modifications dans la structure de la consommation de la population — une expression de l'accroissement du niveau de vie **(dr. Gheorghe Răducanu)** 16

— Quelques aspects économiques de la résistance antihitlérienne organisée par le Parti Communiste Roumain **(dr. Iosif I. Adam)** 18

— Ecoles — courants — économistes. Confrontations et tendances dans les théories du développement (II) **(dr. Sorica Sava)** 22

— Rhytmes de croissance dans la perspective de l'année 2000 **(II) (Andrei Vela)** 24

— La mise en valeur du charbon — un problème mondial **(Dinu Dragomirescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Национальный фонд социально-экономического развития, фактор побуждения прогресса **(проф. др. Ион Блага, преп. выс-к шк. Георге Явэр)** 12

— Качественные стороны промышленного развития страны (II) **(др. Дан Понеску)** 14

— Видоизменения в структуре потребления населения — выражение роста жизненного уровня **(др. Георге Рэдукану)** 16

— Некоторые экономические аспекты антигитлеровского сопротивления организованные Румынской Коммунистической Партией **(др. Иосиф И. Адам)** 18

— Школы ● Течения ● Экономисты ● Сопоставления и тенденции в теориях развития (II) **(др. Сорика Сава)** 22

— Темпы роста в перспективе года 2000 (II) **(Андрей Вела)** 24

— Использование угля — мировой вопрос **(Дину Драгомиреску)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE = PREVEDERE + ECONOMIE

Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este utilă oricărei persoane în vîrstă de la 16 la 65 de ani.

DE CE ?

Pentru că :

● **Oferă posibilitatea îmbinării prevederii cu economia, constituind un sprijin material pentru cel ce se asigură sau pentru familia sa, întrucît suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare, iar la expirarea asigurării se plătește atît suma asigurată (economisită), cît și o indemnizație de 10 la sută.**

● **Dă posibilitatea asiguratului să încaseze pe parcursul duratei asigurării, cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile de amortizare lunare și speciale.**

CE RISCURI SÎNT ASIGURATE ?

● **Sînt acoperite cazurile de invaliditate permanentă totală sau parțială și de deces din accidente, produse de evenimente neprevăzute și nedorite, cum ar fi : explozia, prăbușirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acțiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăsnetul, acțiunea curentului electric, arsura, înecul, intoxicarea subită sau asfixierea din cauze subite și multe altele, precum și decesul din alte cauze decît cele de accidente.**

PE CE DURATĂ SE POATE ÎNCHEIA ASIGURAREA ȘI CARE ESTE NIVELUL PRIMELOR DE PLATĂ ?

● **Se poate încheia pe durate de la 5 la 15 ani.**

● **Primele de plată se stabilesc în funcție de mărimea sumei asigurate, de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării, fiind pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, între 7,75 și 21,50 lei, lunar.**

Pentru ca Administrația Asigurărilor de Stat să-și onoreze prompt obligațiile din contractul de asigurare, dv., stimați asigurați, aveți datoria să achitați la termen primele de asigurare. Această obligație vă cere prea mult timp ? Nu, doarece puteți plăti primele de asigurare folosind „consimțămîntul scris", prin împuternicirea ce o dați lucrătorilor care vă efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele, atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care le veți încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

1979 AUG 2 5

1979 AUG 2 5

NU LĂSAȚI PE MÎINE CE PUTEȚI FACE AZI !

Raioanele specializate și magazinele de confecții pentru copii au pus în vînzare un sortiment complet de mărimi și modele de uniforme pentru școlari și șoimi ai patriei.

Acum le puteți cumpăra în numai cîteva minute și fără aglomerație. Profitați de acest avantaj și nu lăsați pe ultimele zile de vacanță ceea ce puteți face azi !

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

1944 – 1979

23 AUGUST

Numărul 34 ● Vineri 24 august 1979

ROMÂNIA XXXV

Impetuoasă dezvoltare economico-socială a țării

Intreaga perioadă de după Congresul al IX-lea, cea mai fertilă din istoria patriei, a fost marcată de larga și puternica antrenare a comuniștilor și întregului popor la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, bazată pe principiile și orientările formulate cu excepțională clarviziune științifică și spirit revoluționar de către tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU. Aflat permanent în mijlocul oamenilor muncii, dînd nenumăratelor consfătuiri, întîlniri cu specialiștii din toate domeniile vieții economico-sociale, vizite de lucru în toate județele țării caracterul unui amplu dialog, secretarul general al partidului promovează un stil de muncă dinamic, de gîndire și acțiune colectivă, pătruns de înalta responsabilitate pentru destinele patriei socialiste.

Pe șantierul Canalului Dunărea-Marea Neagră, analizînd stadiul lucrărilor

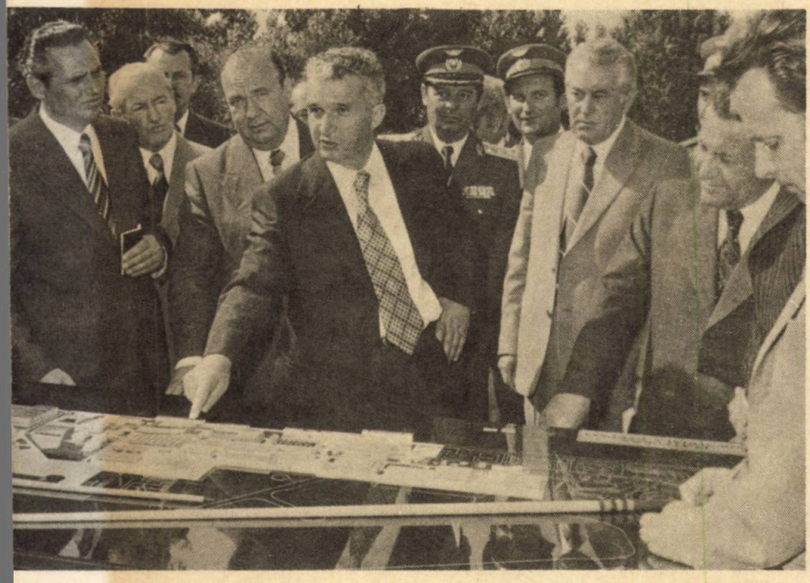

Prețioase recomandări, la fața locului, privind dezvoltarea Intreprinderii de avioane din București

La Institutul central de chimie, în fața machetei unei viitoare instalații creo pe bază de concepție proprie

Analiză concretă a diversificării producției bunurilor de consum

Dialog de lucru cu specialiști din construcții

D 646

1978 AUG 2 7

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

CONTRACTE PRIVIND OPERAȚIUNI COMERCIALE INTERNAȚIONALE COMPLEXE PENTRU APORT VALUTAR

1. DEFINIRE — FACORI STIMULATORI — EFECTE

În comerțul internațional de mărfuri, alături de tehnicile tradiționale, clasice, de vînzare — cumpărare se dezvoltă tot mai mult o serie de **operațiuni comerciale complexe** — cunoscute în practica întreprinderilor noastre de comerț exterior sub denumirea, oarecum improprie, de operațiuni speciale — care au o geneză plurifactorială, printre care: situația economică diferențiată a țărilor care participă la schimburile mondiale de valori materiale; amplasarea geografică, în raport cu partenerii comerciali; potențialul diferit de export — import; regimul juridic care reglementează comerțul exterior al țărilor participante la circuitul economic internațional (dreptul intern, conținutul acordurilor comerciale și de cliring, regimul vamal etc.), politica comercială și valutară aplicată de către aceste state ș.a.

1.1. Noțiune — factori care au stimulat dezvoltarea operațiunilor comerciale internaționale complexe.

Enunțarea unei definiții a operațiunilor comerciale internaționale complexe pe cît de dificilă ar fi, pe atît ar fi lipsită de interes. Am arătat mai sus că în practica întreprinderilor noastre de comerț exterior asemenea operațiuni comerciale sînt cunoscute sub denumirea de operațiuni speciale, denumire care, după părerea noastră, nu exprimă natura tranzacțiilor, precum nici alte două elemente esențiale care le caracterizează; tehnica comercială mai **complexă** și scopul imediat urmărit — **realizarea de beneficii** suplimentare **în valută** sau **degrevarea balanțelor comerciale de unele plăți în valută.** Într-adevăr, așa cum vom căuta să demonstrăm, aceste elemente sînt determinante în conturarea noțiunii care ne preocupă.

Privite din unghiul de vedere al naturii lor, operațiile comerciale internaționale complexe nu se identifică, în marea majoritate a cazurilor, cu structura juridică a contractelor clasice, fie ele de vînzare — cumpărare internațională, prestări de lucrări sau servicii, mandat comercial, depozit etc.; în cele mai frecvente cazuri structura lor este complexă, împrumutînd elementele mai multor genuri de contrace, sau fiind constituite din cel puțin două contracte strîns legate, care constituie armătura juridică a aceleiași operațiuni comerciale. Astfel se prezintă situația în cazul unei operațiuni de swich, sau de import — reexport etc.

Sub aspectul rezultatelor finale, operațiunile comerciale complexe se deosebesc într-o anumită măsură de operațiunile clasice de export, import și cooperare economică internațională: dacă acestea din urmă sînt efectuate cu scopul major de îndeplinire a planului de comerț exterior, a căror efecte se propagă asupra întregului plan economic al țării, operațiunile comerciale internaționale complexe urmăresc o finalitate mai concretă, imediată a întreprinderii care le realizează, respectiv obținerea de beneficii suplimentare în valută, beneficii care, de regulă, nu sînt cuprinse în sarcina de plan; așa cum vom vedea în continuare și aceste operațiuni au ca rezultat — alături de realizarea de beneficii suplimentare în valută — efecte pozitive indirecte, propagate, printre care stimularea exporturilor în general și al exporturilor de echipamente industriale, obiective la cheie etc., în special; de asemenea, prin aportul în valută contribuie la îmbunătățirea balanței de plăți ș.a.

O ultimă subliniere privind deosebirile dintre operațiunile clasice de export și operațiunile comerciale pentru aport valutar se impune: pe cîtă vreme în cazul operațiunilor clasice de export se transferă cumpărătorului extern substanță efectivă, mărfuri produse de economia noastră, în cazul operațiunilor comerciale pentru aport valutar obiectul contractelor nu este constituit, ca regulă generală, din asemenea mărfuri, ci ele provin din import și se exportă la prețuri mai mari, realizîndu-se astfel beneficii în valută.

Față de cele arătate credem că este întemeiat ca asemenea tranzacții să poarte în locul denumirii uzitate de **operațiuni speciale,** pe aceea de **operațiuni comerciale internaționale complexe pentru aport valutar,** denumire, pe care o vom folosi în cadrul acestui capitol. Subliniem pe această linie că terminologia de operațiuni speciale a fost abandonată oficial, fiind înlocuită cu aceea de **operațiuni comerciale pentru aport valutar.** Astfel, art. 2 din Decretul nr. 276/1979 privind îmbunătățirea activității de comerț exterior stabilește: „Întreprinderile și compartimentele de comerț exterior vor efectua activități de export, import, cooperare economică internațională, **operațiuni comerciale pentru aport valutar** și, acolo unde este cazul vor organiza activitatea de „servire" și vor asigura piesele de schimb necesare, potrivit obiectului lor de activitate stabilit prin prezentul decret".

Apariția și dezvoltarea operațiunilor comerciale complexe — în accepțiunea dată mai sus — au multiple cauze, care constituie tot atîția factori care stimulează încheierea și

derularea acestora în condiții avantajoase pentru inițiatorii și realizatorii lor. Fără să ne propunem o tratare exhaustivă, pentru o mai bună înțelegere a tehnicilor de comerț exterior indicate a fi adoptate, considerăm necesar să punctăm principalele cauze care au generat și contribuie în prezent la continua dezvoltare a operațiunilor comerciale internaționale complexe pentru aport valutar.

a) **Amplasarea geografică** a statelor favorizează dezvoltarea unor anumite tipuri de operațiuni comerciale internaționale pentru aport valutar, cum ar fi tranzitul, depozitarea în docuri etc. Un exemplu credem că va fi concludent. O analiză atentă a rutelor comerciale folosite pentru transportul unor mărfuri, cum ar fi petrolul din țări din Orientul Apropiat, către țări riverane dunărene ar putea conduce la concluzia că tranzitarea acestor mărfuri prin portul Constanța și de aici pe Dunăre în sus ar fi o formulă mai avantajoasă pentru cumpărători și, în același timp, o sursă de beneficii în valută pentru întreprinderea română de comerț exterior, provenită din prestarea serviciilor în portul arătat, depozitare și, eventual, din transportul lor pînă la destinație, sau cel puțin pe teritoriul țării noastre. Geografia și istoria economică a lumii este plină de exemple care demonstrează în ce mare măsură poziția geografică a unor state a contribuit la înflorirea comerțului lor.

b) **Instituirea modalității de decontare prin cliring** de către unele țări participante la circuitul internațional de valori materiale și spirituale este o altă cauză care a determinat intensificarea operațiunilor comerciale complexe sub forma cunoscută de **operațiuni de swich.** Așa cum vom vedea în secțiunea următoare, tehnica de efectuare a decontărilor prin compensații globale la nivel macroeconomic, respectiv prin cliring, determină ca la un moment dat una din țările partenere să aibă sold creditor, iar cealaltă sold debitor. Cum ambele țări s-ar putea să fie interesate să continue schimburile economice, se recurge la operațiuni comerciale complexe de **swich de tip aller** și, respectiv **de tip retour.** Cu alte cuvinte, țara creditoare, pentru a-și valorifica soldul creditor va importa din țara debitoare mărfuri de care nu are nevoie, dar pe care le poate exporta; țara debitoare va căuta să importe în mod eficient pe devize convertibile anumite mărfuri pe care le va reexporta în țara creditoare în devize de cliring.

c) **Dreptul național al unor state** care prevede restricții la exportul anumitor mărfuri în unele state și **regimul vamal preferențial instituit** constituie, de asemenea, factori de natură să permită ca firme comerciale dintr-o țară terță să dezvolte operațiuni comerciale internaționale complexe, de tipul operațiunilor triunghiulare cu plata în valută convertibilă. Să presupunem că țara A plafonează exportul unei mărfi către țara B, dar din diferite raționamente economice facilitează exportul lor către țara C. Această situație constituie o premisă favorabilă pentru firme specializate din țara C de a importa asemenea mărfuri din țara A și de a le reexporta în țara B, realizînd din aceste operațiuni comerciale beneficii în valută.

Valorificînd, în mod similar, regimul vamal preferențial acordat unor state de către un anumit stat, firme comerciale specializate perfectează operațiuni complexe prin care se urmărește punerea în valoare a unor asemenea facilități, importînd mărfuri cu taxe vamale reduse și reexportîndu-le pe fluxuri care nu se bucură de un asemenea regim vamal preferențial. Evident, prețul mărfurilor intrate în țara care nu beneficiază de un regim preferențial va fi mai scăzut dacă importul se realizează printr-o terță țară care plătește taxe vamale preferențiale, decît dacă le importă din țara de origine, cu plata unor taxe ridicate.

d) **Fluctuațiile valutare** au determinat intensificarea speculațiilor cu valute convertibile pe piața financiar-valutară a țărilor cu economie capitalistă. Alături de vînzări-cumpărări de valute necesare unor plăți privind operațiuni comerciale efective, s-a dezvoltat considerabil, odată cu trecerea la cursurile fluctuante a valutelor vînzări-cumpărări cu caracter speculativ, organismele financiare specializate în asemenea operațiuni realizînd beneficii din diferența dintre cursul de cumpărare și cel de vînzare. Asemenea operațiuni speculative se efectuează la bursele de devize, precum și în afara acestora prin tranzacții directe interbancare.

e) **Sistemul de organizare a piețelor de mărfuri** în țările cu economie capitalistă constituie un alt factor care contribuie la efectuarea de operațiuni comerciale internaționale complexe. Astfel, bursele de mărfuri, care reprezintă o piață caracteristică pentru vînzarea-cumpărarea de mărfuri fungibile, constituie o cale importantă pentru operațiuni speculative. Este bine cunoscut că pe lîngă vînzări-cumpărări dictate de nevoi economice reale, în cadrul burselor de mărfuri se realizează un mare volum de tranzacții cu caracter pur speculativ; vînzătorii încheie tranzacții de vînzare la termen, fără să dispună de mărfurile vîndute, cu convingerea că la data cînd se împlinește termenul prețul scade, putînd să-și îndeplinească obligațiile de vînzare asumate prin cumpărarea unor mărfuri similare la un preț mai mic, diferența constituind beneficiu. Cumpărătorii la termen încheie operațiuni cu speranța că la data împlinirii acestora mărfurile respective vor fi mai scumpe, iar din revînzarea lor vor realiza beneficii. În situația prezentată, așa cum vom vedea în secțiunea viitoare, vînzătorii au jucat **à la baisse,** iar cumpărătorii, **à la hausse.**

Amploarea speculațiilor care se realizează la bursele de mărfuri rezultă din următoarele exemple concludente. La bursa de cereale din Chicago, uneori, volumul operațiunilor a întrecut de 5—7 ori recolta totală a Statelor Unite și de 2—3 ori recolta mondială; operațiunile la termen de la bursa din Liverpool au întrecut, în mulți ani, de 3 ori tot importul de grîne al Angliei. Caracterul speculativ al unor asemenea cumpărări și revînzări este mai mult decît evident.

f) **Gradul de dezvoltare industrială și de specializare a producției** determină, după cum se știe, structura comerțului exterior al statelor; o țară cu un grad ridicat de industrializare este și un exportator potențial de mașini și utilaje, echipamente industriale, linii tehnologice, fabrici la cheie etc. Specializarea internațională a producției, în cadrul general al industrializării, face să se dezvolte o serie de operațiuni comerciale constituite din importul unor subansamble care se reexportă odată cu obiectivul industrial care se realizează într-o țară terță.

Particularitățile de derulare a acestor importuri de completare — condiții de livrare, preț, modalități de plată etc. — și ale reexporturilor în cadrul contractelor de realizare de ansambluri industriale determină caracterul lor de operațiuni comerciale internaționale complexe cu posibilități de obținere de beneficii suplimentare, în valută.

g) **Tendința de gospodărire judicioasă a resurselor valutare,** care se manifestă în multe state, a determinat revitalizarea operațiunilor comerciale prin compensare totală sau parțială, operațiuni cunoscute în istoria comerțului sub denumirea de troc, a căror origine se pierde în negura timpurilor.

În formula nouă, cu aplicare la tranzacțiilor comerciale internaționale, operațiunilor comerciale în compensare se caracterizează prin îngemănarea a două contracte — unul de export și unul de import — de valori egale, al căror obiect se evaluează în baza prețurilor negociate, fără însă să se mai efectueze plata în valută, deoarece operează compensarea stabilită prin voința părților contractante. Așa cum vom vedea, în situația în care unul din loturile de mărfuri este mai mare, debitorul părții necompensate urmează să plătească diferența în valuta convenită.

După cum am precizat de la început, cauzele care facilitează dezvoltarea operațiunilor comerciale internaționale complexe nu au putut fi epuizate prin punctarea făcută. Practica dovedește că în condițiile concrete ale fiecărei țări pot fi perfectate și derulate, cu bune rezultate și o serie de alte genuri de asemenea operațiuni. Printre acestea se numără contractele de **lohn,** evident în cazul unor capacități de producție disponibile, transporturi internaționale, intermedieri, navlosiri etc.

1.2. Premisele dezvoltării operațiunilor comerciale internaționale complexe — efecte

Am arătat că apariția și practicarea pe planul comerțului internațional a operațiunilor complexe are o geneză plurifactorială. Pentru dezvoltarea, perfectarea și derularea cu eficiență sporită a unor asemenea operațiuni se impune însă nu numai **existența factorilor** analizați, ci și realizarea prealabilă a unui ansamblu de măsuri care, în marea majoritate țin de domeniul cercetării și al documentării și care constituie **premisele obiective** a deplinei reușite în acest dificil, dar deosebit de rentabil, domeniu al comerțului internațional.

Printre aceste premise se înscriu, la loc de frunte : studierea dreptului național al statelor al căror rezidenți sînt partenerii comerciali potențiali ; documentare temeinică asupra posibilităților reale de export-import a acestora în funcție de potențialul economic, prețuri practicate, corelate cu regimul vamal și al liberalităților comerciale acordate de administrația statelor respective ; tehnicile de comerț și de plăți internaționale practicate în țările anvizajate pentru perfectarea de operațiuni comerciale complexe.

Practica arată că pentru conceperea și realizarea de operațiuni comerciale internaționale complexe, este necesară o documentare bogată printr-un volum mare de informații de ordin comercial-financiar : evoluția vînzărilor privind marfa care face obiectul documentării, cererea și oferta, cu observarea fluxurilor și tendințelor pieței caracteristice ; prețurile practicate în devize convertibile și în devize de cliring ; modalitățile de plată, condiții și termenele tehnice de derularea plăților ; tehnicile de import-reexport agreate și folosite de partenerii potențiali ; capacitatea de producție și plafoanele de absorbție a pieței pe care activează partenerii de import etc.

Cu privire la reglementările de comerț exterior din țările partenerilor potențiali, prezintă importanță cunoașterea temeinică a următoarelor aspecte, considerate minime : dreptul intern aplicabil contractelor comerciale internaționale — formarea contractelor, executarea lor, prescripții, soluționarea eventualelor litigii etc. ; regimul legal al autorizațiilor de import și export, interdicții, contingentări etc.; sistemul taxelor vamale, țările care beneficiază de preferințe sau cărora li se aplică tarife sporite ; conținutul acordurilor de cliring și a celor comerciale încheiate de către statele respective și, în special, cele privind reglementarea reexporturilor ; bariere și facilități prevăzute în dreptul intern al țărilor de tranzit etc.

Privite atît din punct de vedere macroeconomic, cît și microeconomic, operațiunile comerciale internaționale complexe cu aport valutar produc multiple efecte pozitive, care pot fi grupate în două mari categorii : efecte directe și efecte indirecte sau propagate.

a) **Efectele directe** ale operațiunilor comerciale pe care le analizăm sînt cele care pot fi cuantificate, în cifre absolute sau relative, printre care trebuie avute în vedere beneficiile obținute de întreprinderile de comerț exterior și aportul efectiv în valută convertibilă realizate în urma derulării unor asemenea operațiuni.

Modul de determinare a beneficiului realizat este în funcție de genul operației comerciale perfectate și executate. În cazul importurilor urmate de reexport beneficiul constă din diferența dintre prețul de cumpărare și cel de vînzare, evident, după ce au fost deduse toate cheltuielile aferente ; în cazul operațiunilor de intermediere beneficiul este constituit din comisionul stabilit prin contract, iar la operațiunile de depozit, prestări de servicii etc. prin tarifele corespunzătoare. Dacă în cazul operațiunilor comerciale internaționale complexe care se exprimă în valute convertibile și deci cotate pe piețele valutare, utilizarea a două valute diferite nu prezintă inconveniente pentru determinarea beneficiului datorită posibilității de calculare a parităților, cu totul altfel se pune problema în cazul în care una din valute este de cliring. În asemenea situații trebuie avute în vedere cursurile oficiale ale valutelor în cauză, beneficiul astfel calculat avînd o valoare de cuantificare relativă.

Cu privire la cel de-al doilea efect direct, și, în același timp de importanță deosebită, al operațiunilor comerciale complexe — aportul în valută convertibilă — arătăm că el se determină în mod diferit, în funcție de valuta în care se derulează operațiunile. Astfel, în cazul importurilor și reexporturilor care se decontează în valute convertibile aportul se determină la fel ca și beneficiul, respectiv acesta constă în diferența dintre valoarea totală a importului plus cheltuielile de derulare și valoarea reexportului. În cazul în care importul a fost realizat în valută de cliring, aportul în valută convertibilă îl constituie valoarea totală a reexportului, din care se scad cheltuielile efectuate în valută convertibilă.

b) **Efectele indirecte** ale operațiunilor comerciale internaționale complexe cu aport valutar, deși nu pot fi cuantificate, prezintă totuși importanță prin propagarea lor asupra unor elemente constitutive ale comerțului exterior. Astfel, indicatorul general al volumului comerțului exterior sporește cu totalul valoric al tuturor operațiunilor comerciale complexe realizate de întreprinderile de comerț exterior ; operațiunile complexe, sub forma compensărilor, degrevează total sau parțial balanța de plăți privind importurile în cauză ; importul de completare, pe lîngă aportul de valută pe care uneori îl realizează, are efecte pozitive asupra exporturilor de echipamente industriale, obiective la cheie etc., ofertele noastre fiind astfel mai competitive ; prin operațiuni de **lohn** se optimizează folosirea capacităților de producție, se modernizează produsele, și, uneori se dotează întreprinderile producătoare cu utilaje de înaltă tehnicitate, fără vreun efort valutar pentru import ; de asemenea, în cazul bunurilor de larg consum, ca efect al unor operațiuni comerciale de schimb, gama acestora se diversifică considerabil pe piața internă.

2. OPERAȚIUNI COMERCIALE COMPLEXE AXATE PE CONTRACTUL DE VÎNZARE INTERNAȚIONALĂ

Corespunzător genezei plurifactoriale, practica a dezvoltat o multitudine de forme, respectiv de tehnici de realizare a operațiunilor comerciale internaționale complexe. Aceste tehnici comerciale, așa cum este și firesc, sînt axate pe o armătură juridică constituită, în principal, din elemente ale mai multor genuri de contracte comerciale internaționale : vînzare — cumpărare, intermediere, prestații de servicii de specialitate, de finanțare, de plăți internaționale etc.

Plecînd de la gradul de interes pe care îl prezintă, de frecvența lor, și de complexitatea tehnicilor comerciale folosite, în cele ce urmează vom analiza numai acele tipuri de operațiuni care sînt axate pe contractul de vînzare comercială internațională.

2.1. Contracte de import — reexport în care una din valute este de cliring

Rezumînd particularitățile mecanismului de compensare globală a plăților dintre două state care au încheiat acorduri de cliring reamintim următoarele : încasările realizate din exporturi nu pot fi folosite decît pentru importuri din țara parteneră de cliring ; cum operațiunile de exporturi nu pot fi efectuate simultan cu importurile, între aceste două categorii de operații se interpune factorul timp, în care perioadă una din țări este creditoare și cealaltă debitoare ; decalajul dintre exporturi și importuri este plafonat prin însăși acordul de cliring, plafonul maxim debitor fiind acoperit prin creditul tehnic (denumit și spațiu de joc — **swing**) ; în aceste condiții, în momentul în care plafonul creditului tehnic a fost atins, atît operațiunile de export, cît mai ales cele de import nu mai pot fi efectuate. Evident, asemenea situații nu sînt de natură a promova schimburile comerciale reciproce dintre partenerii din cele două țări, împrejurare și mai nedorită pentru partenerul interesat în importuri pe care însă nu le poate realiza din lipsă de disponibil valutar în contul de cliring.

Pentru surmontarea unor asemenea situații, atît partenerii exportatori, cît și cei importatori caută soluții tehnico-comerciale, axate pe un cadru juridic adecvat, printre care se numără și efectuarea de operațiuni comerciale complexe, triunghiulare, de import — export în care una din valute

folosite pentru plată este valută de cliring, iar cealaltă în oricare valută convertibilă.

a) **Importul de mărfuri pe valută convertibilă și reexportul lor pe valută de cliring.** Asemenea operațiuni — cunoscute și sub denumirea de **switch de tip aller** — sînt inițiate de întreprinderi de comerț exterior din țara debitoare în contul de cliring, sau de firme specializate în operațiuni de **switch** din țări cu piață valutară liberă (țări cu economie capitalistă). Plecînd de la ipoteza că operațiunea a fost inițiată de o întreprindere din țara debitoare de cliring — specializată în operațiuni de switch sau oricare întreprindere autorizată să efectueze operațiuni de comerț exterior —, mecanismul de realizare poate fi sintetizat potrivit schemei nr. 1.

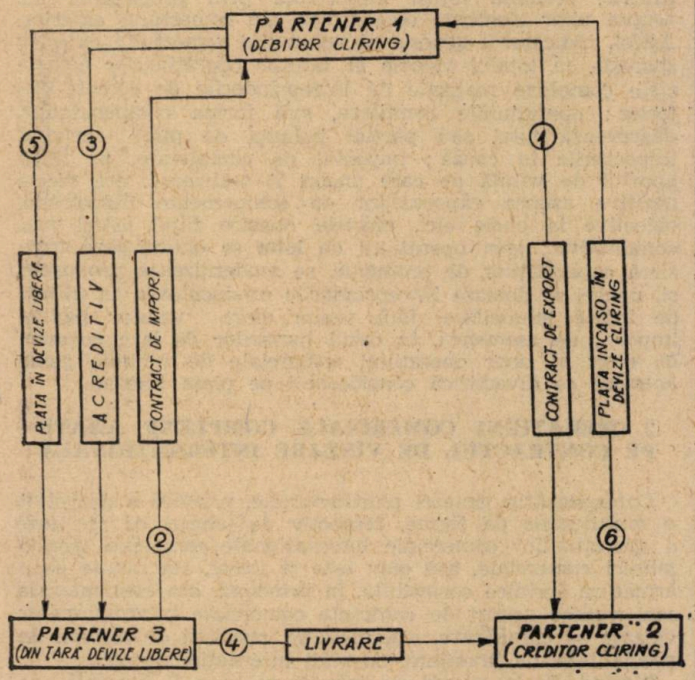

Din schema prezentată rezultă că operațiunea de **switch, tip aller,** este axată pe două contracte comerciale de vînzare — cumpărare internațională, cu particularități și finalități diferite.

Primul contract, **de import,** se încheie de întreprinderea din țara debitoare de cliring, cu un partener dintr-o terță țară ; marfa care face obiectul acestui contract este agreată în prealabil de întreprinderea cumpărătoare din țara creditoare în contul de cliring ; plata mărfii ce efectuează în devize convertibile. de regulă, prin acreditiv.

Cel de-al doilea contract, **de export,** numit și de reexport se încheie în baza primului contract și are același obiect, vînzător fiind importatorul din primul contract, iar cumpărător partenerul din țara creditoare în contul de cliring; livrarea mărfii poate fi realizată fie prin expedierea ei directă de către vînzătorul din primul contract, cumpărătorului din cel de-al doilea, sau prin tranzitarea mărfii de la vînzătorul inițial din țara terță, în țara cumpărătorului din primul contract și de la acesta la cumpărătorul final, parte în cel de-al doilea contract, respectiv în țara creditoare în contul de cliring.

Dacă cele două contracte comerciale de vînzare internațională au un obiect comun — marfa oferită de primul vînzător și agreată de ultimul cumpărător —, ele prezintă totuși și unele particularități : în primul contract prețul este stabilit în devize convertibile, iar plata se efectuează printr-o modalitate specifică în asemenea contracte, respectiv prin credit documentar, fie sub forma acreditivului, fie sub aceea a scrisorii de credit comercial ; ca urmare a acestei modalități de plată este important să se acorde toată atenția negocierii tipului de acreditiv adoptat, de preferat fiind cel domiciliat în țara cumpărătorului, fapt ce ridică eficiența operațiunii ; în cel de al doilea contract prețul este stabilit în valuta de cont al cliringului, iar plata se face prin modalitatea convenită, tipică fiind între țările socialiste modalitatea prin incaso documentar cu acceptare ulterioară (plata imediată).

Față de împrejurarea că partenerul din țara debitoare în contul de cliring nu urmărește o cumpărare efectivă de mărfuri ci numai procurarea de valută de cliring, plătind în schimb valută convertibilă, cu scopul final de a lichida soldul debitor în valută de cliring și, eventual, de a-și crea disponibilități în această valută, se pune problema ce eforturi valutare urmează să facă pentru realizarea acestui scop. Răspunsul este în funcție de mai mulți factori care influențează prețul aceleiași mărfi, în valută convertibilă și în aceia de cliring : natura mărfii, cererea și oferta pe piața terței țări, nivelul, natura și importanța cliringului. Privită din punctul de vedere al partenerului din țara debitoare, diferența de preț dintre cel în valută convertibilă și cel în valută de cliring, de regulă, este pozitivă, în sensul că suma plătită în valută convertibilă este mai mică decît suma încasată prin reexport în valută de cliring. Această diferență încasată în plus, calculată în procente față de prețul în valută convertibilă poartă denumirea tehnică de **agio** și poate fi de la cîteva procente pînă la zeci de procente, în funcție de factorii arătați ; cu alte cuvinte, cu cît prețurile pe piața terță, în valută convertibilă, sînt mai mici **agio-ul** este mai mare, iar lichidarea soldului debitor al contului de cliring se face cu un efort mai mic, respectiv cu un cost mai scăzut în devize convertibile. De aici concluzia că o cale de ridicare a eficienței unor asemenea operațiuni este aceea a găsirii acelor mărfuri, ca obiect al operațiunii comerciale triunghiulare, care să aibă un preț cît mai scăzut pe piața terță, în valută convertibilă, și cît mai ridicat pe piața creditorului de cliring.

b) **Importul de mărfuri pe valută de cliring și reexportul lor pe valută convertibilă.** Acest gen de operațiune comercială complexă — cunoscută sub denumirea de **switch de tip retour** — este reversul aceleia analizate mai sus ; de regulă, este inițiată de o întreprindere de comerț exterior din țara creditoare în contul de cliring — specializată, sau nu, în asemenea operațiuni — sau de către firme de switch din terțe țări cu economie capitalistă. Luînd ca punct de plecare o operațiune inițiată de o întreprindere din țara creditoare, autorizată să efectueze acte de comerț internațional, mecanismul de realizare se prezintă potrivit schemei nr. 2.

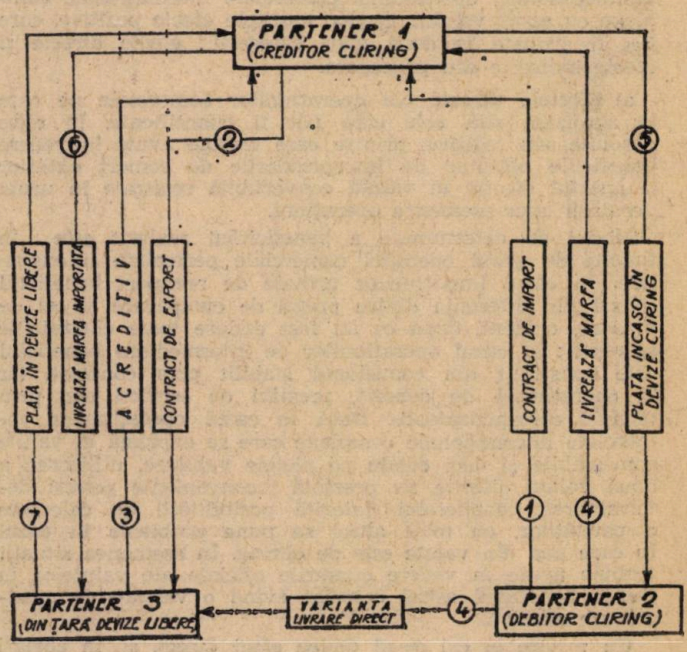

Din schema alăturată (nr. 2) rezultă, de asemenea, că şi operaţiunea **switch, tip retour,** are la bază tot două contracte, dar cu funcţii diferite :

Primul contract, **de import,** se încheie cu un vînzător din ţara debitoare în contul de cliring, preţul fiind stabilit şi derulat în valută de cliring, iar scopul este acela de a folosi de către cumpărător soldul creditor de care dispune în asemenea valută ; cumpărătorul deci nu are nevoie de mărfurile importate pentru consumul intern, ci le cumpără cu scopul de a le reexporta într-o ţară terţă, cu plata în valută convertibilă ; ca urmare, mărfurile pot fi expediate de către vînzător direct cumpărătorului din ţara terţă sau, în cazurile în care anumite reglementări opresc acest lucru, ele se tranzitează prin ţara creditoare, iar de aici în ţara terţă.

Cel de-al doilea contract, **de reexport,** se încheie între cumpărătorul din primul contract — de această dată avînd calitatea de vînzător — şi între cumpărătorul final dintr-o ţară terţă, preţul fiind stabilit într-o valută convertibilă, iar plata se efectuează, de regulă, prin credit documentar, în varianta stabilită de părţi (sub forma de acreditiv sau de scrisoare comercială de credit comercial) ; de subliniat interesul pe care îl are vînzătorul, pentru creşterea eficienţei operaţiunii, de a promova prin contract domicilierea în ţara sa a creditului documentar.

Remarcăm din nou interesul întreprinderii din ţara creditoare în contul de cliring : valorificarea soldului creditor în valută de cliring, prin transformarea acestei valute, în valută convertibilă. Problema care se pune este similară ca cea de mai sus : care sînt costurile pentru efectuarea unei asemenea operaţiuni. Luînd în considerare aceiaşi factori — în principal, cererea şi oferta, respectiv preţul mărfii pe piaţa ţării terţe — costul operaţiunii constă din diferenţa de preţ dintre cel plătit în valută de cliring şi cel încasat în valută convertibilă. Cum, de regulă, preţul în valută convertibilă este mai mic, decît cel în valută de cliring, diferenţa este negativă, respectiv întreprinderea în cauză va pierde o anumită sumă în valută de cliring, pentru a obţine o anumită sumă de valută convertibilă. Această pierdere calculată în procente, la valoarea în valută de cliring, în termeni tehnici, se numeşte **disagio.** Aşa fiind, cu cît preţurile în valută convertibilă sînt mai mici, cu atît disagio este mai mare. De aici concluzia : pentru ca asemenea operaţiuni să aibă un grad ridicat de eficienţă, respectiv costul transformării valutelor de cliring în valute convertibile să fie cît mai scăzut (disagio cît mai mic) se impune o temeinică documentare care să conducă la alegerea acelor mărfuri şi pieţe pe care se pot obţine preţuri optime în valută convertibilă. Practica o dovedeşte că unele operaţii de **switch de tip retour** au fost efectuate la asemenea preţuri încît întreprinderea iniţiatoare din ţara creditoare nu a avut de suportat nici un disagio iar, uneori, au fost realizate chiar beneficii în valută convertibilă.

c) **Interferenţe dintre contracte.** Oricare ar fi tipul de operaţiune comercială complexă adoptat — **aller sau retour** —, între cele două contracte care constituie suportul lor juridic este o strînsă interferenţă şi în funcţie de perfecta sincronizare a obiectului şi a condiţiilor de livrare ale ambelor contracte depinde buna derulare a operaţiunii.

Obiectul celor două contracte trebuie să fie identic. Prin clauze precis formulate se determină denumirea mărfii, cantitatea, parametrii calitativi şi funcţionali, termenele de garanţie, condiţiile şi termenele în care pot fi formulate reclamaţii etc. Este indicat ca ultimele elemente arătate să fie de aşa natură sincronizate în cele două contracte încît întreprinderea iniţiatoare a operaţiunii să aibă posibilitatea să transmită şi, respectiv, să formuleze la rîndul ei reclamaţii vînzătorului iniţial, în concordanţă cu cele primite de la cumpărătorul final. Clauzele privind ambalarea sînt în funcţie de modul de derulare a operaţiunii. Dacă mărfurile urmează a fi expediate de vînzătorul iniţial direct cumpărătorului final, modul de ambalare, marcare, etichetare etc. va fi formulat în aceiaşi termeni în ambele contracte ; în situaţia în care mărfurile vor fi tranzitate prin ţara şi depozitele întreprinderii iniţiatoare a operaţiunii şi în cadrul acţiunii de indigenizare urmează să fie reambalate se vor prevedea în cele două contracte clauze diferite, corespunzătoare operaţiunii concrete ce urmează a fi efectuată.

Condiţiile şi termenele de livrare se impun, de asemenea, să fie sincronizate. Dacă marfa se expediază de vînzătorul iniţial direct cumpărătorului final condiţia de livrare CIF portul de destinaţie apare a fi cea mai eficientă pentru întreprinderea iniţiatoare a operaţiunii, deoarece : în cazul operaţiunilor de **tip aller** preţul în valută de cliring este substanţial mai mare, ceea ce contribuie ca soldul debitor al contului de cliring să se diminueze într-o măsură sporită; în cazul operaţiunilor de tip **retour** va creşte preţul în valută convertibilă ; cheltuielile de transport şi asigurare fiind plătite în valută cliring, se vor reflecta pozitiv în suma încasată în final de către întreprinderea iniţiatoare, în valută convertibilă.

Referitor la dreptul aplicabil contractelor şi la alegerea organului de arbitraj internaţional facem următoarele precizări : în situaţia în care partenerii de cliring sînt din ţări socialiste dreptul aplicabil în contractul încheiat între aceştia este cel al vînzătorului **(lex venditoris),** iar organul de arbitrare competent este cel din ţara pîrîtului. Ţinînd seama de aceste reglementări, în contractul încheiat cu partenerul din ţara terţă este recomandabil să se prevadă ca drept aplicabil cel al ţării întreprinderii iniţiatoare a operaţiei comerciale respective, precum şi competenţa organului de arbitraj internaţional din această ţară.

Am arătat mai sus că iniţiativa efectuării operaţiilor comerciale complexe sub forma de switch de tip aller sau retour o poate avea atît o întreprindere din ţara creditoare, cît şi una din ţara debitoare în contul de cliring ; iniţiativa lor conjugată sau independentă este de natură să accelereze realizarea scopului final urmărit : activizarea operaţiunilor reciproce comerciale, prin echilibrarea mai rapidă a contului de cliring, ceea ce facilitează reluarea într-un termen mai scurt a schimburilor economice între cele două ţări, părţi în acordul de cliring. În practică, deseori iniţiativa este luată de firme specializate în operaţiuni de switch din ţări cu economie capitalistă. Asemenea firme, de regulă, operează ca intermediari între partenerii interesaţi din ţările de cliring şi cumpărători sau vînzători din ţările cu piaţă valutară liberă.

De menţionat că uneori se practică combinarea a două operaţiuni în sensuri opuse, realizîndu-se o operaţiune de tip **aller-retour,** situaţie în care partenerii nu mai urmăresc scopul arătat mai sus — reactivizarea conturilor de cliring — ci, obţinerea de beneficii în valută.

În încheiere, subliniem că unele ţări partenere de cliring nu agrează, din politică proprie comercială, reexportul produselor vîndute pe valută de cliring. În asemenea situaţii, cînd acordurile de cliring prevăd de principiu interdicţia de reexport, orice operaţiuni de acest gen nu pot fi efectuate decît cu acordul partenerului vînzător.

2.2. Contracte de import-reexport în valute convertibile

În comerţul internaţional, în cadrul categoriilor de operaţiuni comerciale complexe, pe lîngă operaţiunile de switch de tip aller şi retour de care ne-am ocupat în secţiunea precedentă, o frecvenţă deosebită o au operaţiunile de importuri în valută convertibilă efectuate cu scopul iniţial stabilit ca mărfurile respective să fie exportate pe diverse terţe pieţe, tot în valută convertibilă. Asemenea operaţiuni, denumite prescurtat **reexporturi.** sînt determinate de mai multe cauze, printre care :

— obţinerea de beneficii în valută convertibilă, rezultate din diferenţa de preţ dintre cel de cumpărare (import) şi cel de vînzare (export) ; această cauză se impune a fi omniprezentă la construirea oricăror operaţii comerciale de reexport ;

— poziţia geografică, relaţiile comerciale favorabile schimburilor economice dintre ţara întreprinderii iniţiatoare şi alte ţări, clauza naţiunii celei mai favorizate de care se bucură ţara sa, sînt tot atîtea premise care pot fi fructificate prin construirea şi derularea de operaţiuni de import-reexport cu obţinerea de beneficii în valută convertibilă ; practica dovedeşte că între preţurile de cum-

părare în condițiile în care țara inițiatorului se bucură de clauza națiunii celei mai favorizate sînt considerabil mai mici, față de cele de pe piețele unor țări terțe care nu dispun de aceleași facilități în raport cu țara de origine a mărfurilor în cauză ;

— promovarea exporturilor din țara întreprinderii inițiatoare a reexportului este o cauză destul de frecventă pentru perfectarea unor asemenea operațiuni ; în prezent, un număr crescînd de parteneri, în special din țări în curs de dezvoltare, condiționează importurile lor de preluarea de către vînzător a unor anumite mărfuri indigene în contul prețului datorat pentru importurile respective ; pentru a promova exporturile lor, vînzătorii acceptă asemenea mărfuri în contrapartidă, de care neavînd nevoie pe plan intern, în țara lor, le reexportă ;

— completarea cu unele subansamble a unor exporturi complexe determină, de asemenea, operațiuni de reexport ; în mod frecvent întreprinderile de comerț exterior exportatoare de linii tehnologice, fabrici și uzine, în general, de mari ansambluri industriale fac importuri de completare, constînd din diverse subansamble, agregate, piese speciale etc., care se reexportă odată cu ansamblul industrial respectiv ;

— într-o măsură mai mică, unele reexporturi au drept cauză importul unor partizi mari de mărfuri, optime din punct de vedere comercial, dar care depășesc necesarul intern ; ca urmare, diferențele importate în plus se reexportă ; asemenea situații pot să apară și în cazul unor importuri pe valută de cliring și reexporturi pe valută convertibilă ;

— în sfîrșit, mai trebuie să menționăm și alte cauze de importuri care au drept consecințe exporturi : importul unor mărfuri cu scopul unor prelucrări și reambalări în vederea reexportului ; importul destinat pentru a disponibiliza pentru export a unor mărfuri similare indigene, solicitat pe piețele externe.

Operațiunea comercială complexă prin import-reexport poate fi sintetizată potrivit schemei nr. 3.

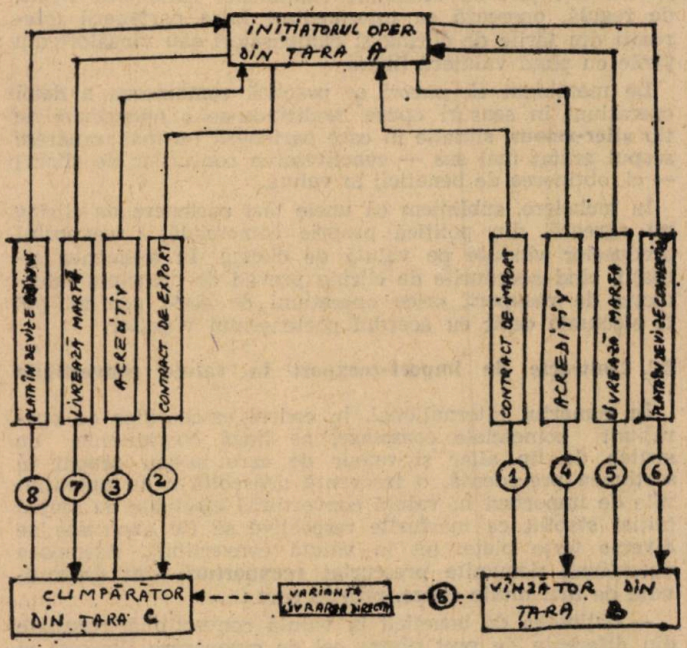

Din schema alăturată se desprinde succesiunea operațiunilor intermediare care constituie în ansamblu o operațiune comercială de import-reexport. Pe primul plan se situează negocierea paralelă a contractului de import și a celui de export, aceste două instrumente constituind armătura juridică a întregii operațiuni. Evident, pentru ca operațiunea de import — reexport să se deruleze în condiții bune, cu minim de risc și să se soldeze cu un grad ridicat de eficiență, la elaborarea celor două contracte urmează să se acorde toată atenția și să se țină seama de particularitățile acestui gen de operațiuni comerciale complexe pe care le vom prezenta în cele ce urmează.

a) **Obiectul contractelor,** ca și la operațiunile de tip aller și retour, trebuie definit prin denumirea exactă a mărfii, parametri calitativi, mod de ambalare și etichetare (marcare), aspecte care vor primi soluții corespunzătoare în funcție de faptul dacă livrarea se efectuează direct de vînzătorul inițial, cumpărătorului final, sau marfa urmează să fie tranzitată prin țara inițiatorului pentru indigenare.

O atenție deosebită se va acorda sincronizării clauzelor din cele două contracte privind termenele de garantare a calității și bunei funcționări, condițiile în care pot fi formulate reclamațiile, termenele în care pot fi remise etc. Desigur că aceste aspecte își vor găsi soluții corespunzătoare în funcție de natura mărfii, de raporturile juridice dintre cei trei parteneri ai operațiunii de import-reexport, de modul de derulare etc. În toate ipotezele se impune însă ca termenele privind formularea reclamațiilor și cele de soluționarea lor să fie de așa natură stabilite în cele două contracte încît întreprinderea inițiatoare să dispună de timpul necesar să formuleze, la rîndul ei, reclamații față de vînzătorul inițial, pe măsură ce primește asemenea reclamații de la cumpărătorul final. Pe această cale se diminuează riscurile derivînd din calitatea necorespunzătoare a mărfurilor livrate de vînzătorul inițial.

b) **Evitarea riscurilor valutare și modalitățile de plată a prețului** privind cele două contracte prezintă, de asemenea, particularități care trebuie avute în vedere de întreprinderea care inițiază operațiunea de import — reexport, deoarece numai anumite clauze pot îngrădi, respectiv diminua riscurile comerciale, care în asemenea operațiuni au o intensitate mai ridicată.

Este bine cunoscut că în condițiile actuale, cînd piața valutară internațională este caracterizată printr-o permanentă fluctuație a cursurilor valutelor convertibile, pentru a diminua într-o măsură cît mai mare urmările negative pe care le pot avea asemenea fluctuații asupra contractelor comerciale, practica a instituit înscrierea în cuprinsul lor a unor clauze, printre care **clauza D.S.T.** și **clauza coșului restrîns de valută** sînt cele mai eficiente. Pentru a fi ferit de riscul fluctuațiilor valutare este indicat ca întreprinderea inițiatoare a unei operații comerciale complexe de import-reexport, ca pe lîngă negocierea prețului într-o singură valută să promoveze în ambele contracte aceeași clauză, de preferință clauza D.S.T. Procedînd astfel, riscul pe care îl constituie fluctuațiile valutare se transferă, asupra vînzătorului din primul contract și asupra cumpărătorului din cel de-al doilea. Astfel, bunăoară, dacă în primul contract s-ar înscrie clauza D.S.T., iar în al doilea o clauză prin care se constituie un coș restrîns de valute, sau s-ar omite o asemenea clauză, la data plății importului suma recalculată potrivit clauzei stipulate poate să fie egală sau mai mare decît suma încasată de la cumpărător, care rămîne neschimbată din lipsa unei clauze care să permită recalcularea acesteia din urmă.

Cu privire la modalitatea de plată arătăm că adoptarea în ambele contracte a creditului documentar, sub forma acreditivului **back to back,** sporește considerabil gradul de siguranță a încasării prețului. Asemenea acreditive „spate în spate" se sprijină reciproc, în sensul că cel deschis vînzătorului din primul contract, este întemeiat pe acreditivul deschis de cumpărătorul din cel de-al doilea contract, beneficiar fiind întreprinderea inițiatoare a operațiunii de import-reexport în cauză.

Pentru ridicarea eficienței operațiunii, se impune ca să se prevadă în ambele contracte domiciliere creditivelor documentare la banca comercială din țara inițiatorului ; în acest mod timpul de curier în contractul de import (perioada de circulație a documentelor de plată de la banca comercială care a deschis creditul și pînă la ajungerea și încasarea lor de la banca plătitoare) este creditată (suportată) de vînzătorul inițial, iar momentul încasării valorii mărfurilor exportate se apropie mult, pînă la suprapunere, cu momentul plății, reducîndu-se astfel perioada de creditare a operațiunii și deci creșterea bene-

ficiului în valută convertibilă. Pentru a se evita complet creditarea operaţiunilor de import-reexport, a căror costuri în valută le suportă iniţiatorul, în practică a fost experimentată, cu rezultate certe, următoarea formulă de finanţare, respectiv de mobilizare a creditelor necesare: în contractul de import în cadrul clauzei privind creditul documentar s-a prevăzut ca documentele de plată remise de vînzător să fie însoţite de o cambie care să aibă scadenţa de plată 90 zile de la data expedierii mărfurilor; creditul documentar din contractul de reexport a fost domiciliat în ţara iniţiatorului operaţiunii; ca urmare, preţul mărfurilor exportate a fost încasat în interiorul termenului de 90 zile prevăzute pentru plata lor către vînzătorul iniţial, fapt care a înlăturat necesitatea contractării de credite pentru derularea operaţiunii, deci, eficienţa operaţiunii a fost mai ridicată.

c) **Condiţiile de livrare** negociate în cadrul celor două contracte pot, de asemenea, să contribuie la ridicarea eficienţei operaţiunii de import-reexport. În contractul de import este indicat să se promoveze condiţia C & F portul de destinaţie, condiţie care trece în sarcina vînzătorului cheltuielile de transport şi permite iniţiatorului să asigure marfa la o societate de asigurări din ţara sa (la noi ADAS), fapt care îl degrevează de unele cheltuieli în valută; în cazul în care iniţiatorul are interes ca transportul să se efectueze pe cheltuiala sa (dispune de mijloace naţionale de transport), condiţia de livrare va fi FOB portul de încărcare, sau FOT—FAS. În contractul de export, în funcţie de împrejurările concrete, de natura mărfurilor, de distanţa dintre părţi etc., poate fi promovată fie condiţia FOB port încărcare, fie condiţia C & F port destinaţie.

d) **Dreptul aplicabil** contractelor de import şi de export este indicat să fie acelaşi, de preferinţă al ţării întreprinderii iniţiatoare a operaţiunii; de asemenea, este indicat să se aleagă prin clauza compromisorie acelaşi organ de arbitraj internaţional, care este de dorit să fie cel din ţara iniţiatorului. În asemenea condiţii, evident, eventualele litigii care ar putea să apară, pe de o parte între iniţiator şi cumpărătorul final, iar pe de altă parte, între acesta şi vînzătorul iniţial, pot fi soluţionate mai eficient, atît sub aspectul soluţiei, cît şi al cheltuielilor provocate, care se suportă în monedă naţională.

Facem precizarea că la construirea şi derularea unei operaţiuni comerciale de import-reexport una din părţi poate fi o firmă specializată în asemenea operaţiuni, care poate acţiona în calitate de comisionară a unei terţe persoane sau în nume şi cont propriu. De asemenea, iniţiatorul unei operaţiuni de import-reexport poate folosi serviciile unui reprezentant comercial (de exemplu, o societate mixtă), care poate acţiona fie în baza unui contract de mandat, fie în calitate de comisionar, situaţie în care îndeplineşte actele în nume propriu, dar în contul comitentului.

2.3. Contracte de import conexate cu contracte de export

Operaţiunile comerciale conexate — constînd din condiţionarea perfectării contractelor de import, în special pentru maşini şi utilaje, echipamente industriale etc. de exportul unor mărfuri indigene în contrapartidă —, deşi nu se iniţiază pentru export valutar direct, au o finalitate cu un scop similar care se realizează prin degrevarea balanţei comerciale de plată, chiar şi parţială, a unor importuri necesare economiei. Pe planul comerţului internaţional asemenea operaţiuni cunosc o extindere continuă; tot mai multe ţări, în special din cele în curs de dezvoltare, pun condiţia exportului de mărfuri indigene cu a căror valoare să se compenseze, într-o măsură cît mai mare, importurile ce urmează a se efectua; pe această cale, pe lîngă echilibrarea balanţelor comerciale, se promovează exporturile unor mărfuri mai greu vandabile pe unele pieţe.

În literatura de specialitate **operaţiunile conexate** sînt denumite şi **paralele, conjugate** sau **de reciprocitate**. Complexitatea unor asemenea operaţiuni constă atît din faptul că se încheie cel puţin două contracte, cît şi din numărul mare de participanţi, de regulă, trei sau patru, din ţări diferite.

Pentru perfectarea unei operaţiuni conexate, ca regulă generală, se încheie:

— un prim contract, **de import,** care urmează toate regulile oricărui contract comercial de vînzare—cumpărare internaţională;

— un al doilea contract, **de import,** încheiat fie de aceleaşi părţi din contractul de import — situaţie mai rar întîlnită —, fie între alţi doi parteneri dintre care vînzătorul este din aceeaşi ţară cu importatorul, iar cumpărătorul din ţara vînzătorului din primul contract, sau dintr-o ţară terţă.

O primă particularitate a acestor două contracte este totala lor independenţă cu privire la obiect şi la valoarea acestora; executarea lor — livrarea mărfurilor şi plata preţului — urmează clauzele stabilite în fiecare contract în parte; conexarea lor se realizează printr-o convenţie a părţilor din primul contract prin care vînzătorul se obligă să încheie, sau să facă să se încheie, de către o altă persoană un contract de cumpărare internaţională de mărfuri din ţara importatorului (cumpărător) de o anumită valoare. Cu privire la convenţia părţilor privind conexarea contractului de import de un contract de export se pun mai multe probleme, printre care: sub ce formă urmează să se încheie convenţia, cum se dovedeşte perfectarea contractului de export şi care sînt consecinţele neexecutării obligaţiilor asumate prin acest contract sau prin convenţie.

În practică, problemele arătate au primit soluţii diferite, cele mai frecvente fiind următoarele: convenţiile părţilor din contractul de import se materializează sub forma unor documente anexe la primul contract şi în care se detaliază obligaţia vînzătorului natura şi valoarea exporturilor care urmează să fie efectuate în contrapartidă, termenele de executare; cu privire la dovada îndeplinirii obligaţiei, deseori se prezintă un act eliberat de o întreprindere exportatoare din ţara importatorului, în care se atestă încheierea contractului de export, valoarea lui şi alte elemente; în ce priveşte măsurile de garantarea executării exporturilor, acestea se reduc, deseori, la stabilirea unor penalităţi pe care urmează să le plătească vînzătorul din contractul de import, în cazul în care nu se realizează în contrapartidă exporturile.

Credem că pîrghia pe care trebuie să acţioneze importatorul o constituie sistemul de penalităţi ce urmează a fi promovate în primul contract, cu referire directă la cel de-al doilea: alături de penalităţi, care trebuie să fie astfel stabilite încît plata lor ca urmare a neexecutării în termen a obligaţiilor de preluare a unor mărfuri în contrapartidă să fie serios resimţite de vînzător, obligarea acestuia să prezinte o scrisoare de garanţie bancară privind plata şi a unor despăgubiri în cazul în care contractul de export este reziliat din vina cumpărătorului extern, ar fi de natură să asigure executarea reală a acestuia. De asemenea, condiţionarea plăţii importurilor de încasarea prealabilă a mărfurilor exportate ar fi în măsură să consolideze cel de-al doilea contract, să înlăture eventualele eludări ale convenţiilor amintite şi, în final, să se realizeze scopul urmărit — exportul efectiv al mărfurilor indigene, în contrapartidă pentru importurile efectuate.

Cu privire la operaţiunile comerciale conexate, Decretul nr. 276/1979 privind unele măsuri pentru îmbunătăţirea activităţii de comerţ exterior, la art. 12, alineat final, stabileşte următoarele: „Importurile de instalaţii, maşini, utilaje şi subanasmble se vor angaja cu precădere în cadrul acţiunilor de cooperare şi a **acţiunilor de export în contrapartidă de produse din ramura construcţiei de maşini**". Aşadar, întreprinderile române de comerţ exterior importatoare ale produselor arătate nu au latitudinea să ofere orice mărfuri româneşti, ci numai produse din ramura constructoare de maşini. Pe lîngă promovarea exporturilor unor produse înrudite cu cele importate, textul citat are şi menirea să orienteze operaţiunile comerciale conexate, în conformitate cu interesele economiei naţionale.

2.4. Contracte de schimb de mărfuri

Tipul de operațiune comercială sub forma de compensație de mărfuri, practicat cu milenii în urmă și cunoscută în istoria comerțului sub denumirea de troc, are o răspîndire considerabilă și în comerțul internațional contemporan, datorită avantajelor pe care le prezintă: surmontează bariere existente în unele state privind transferul valutelor; degrevează balanțele comerciale de plăți pentru importuri, promovînd în același timp exportul mărfurilor în contrapartidă; contribuie la diversificarea gamei sortimentale de mărfuri pe piața internă, fără efort valutar. Așa fiind, deși operațiunile în compensație de mărfuri nu au ca finalitate un aport valutar direct pentru inițiatorul lor, ele contribuie la echilibrul balanței comerciale prin evitarea unor plăți în valută, care sînt înlocuite cu cantități de mărfuri exportate echivalente ca valoare cu cele importate.

Compensațiile de mărfuri — denumite în literatura de specialitate compensații individuale, spre a fi deosebite de cele globale, efectuate pe calea cliringului —, sub aspect economic constituie un schimb în natură, avînd ca suport juridic contractul care poartă același nume, încheiat de doi parteneri, fiecare avînd poziție atît de exportator, cît și de importator.

Contractul de schimb este reglementat de Codul nostru civil prin art. 1405—1409. legiuitorul formulînd regula generală potrivit căreia toate normele prescrise în materie de vînzare sînt aplicabile și acestui contract. Codul elvețian al obligațiunilor, la fel ca și Codul civil al R. F. Germania dispune, de asemenea, că normele prescrise în materie de vînzare sînt aplicabile și contractului de schimb. Prevederi similare întîlnim și în sistemul de drept francez și cel italian. Toate aceste sisteme de drept consideră pe fiecare dintre părțile unui contract de schimb atît vînzător, cît și cumpărător, adică fiecare își asumă **o obligație de a da.** Cu alte cuvinte, natura juridică a schimbului poate fi exprimată prin formula **rem pro re,** pe cîtă vreme a vînzării este **rem pro praetio.**

Dacă obiectul juridic al contractului de schimb îl reprezintă obligațiile reciproce asumate de părți, obiectul economic este constituit din **două partizi de mărfuri egale ca valoare** care urmează a fi schimbate între cele două părți contractante. Evident, pentru sporirea garanției de realizare efectivă a operațiunii, fiecare parte urmărește ca importul să preceadă exportul. Din punctul de vedere al întreprinderilor române de comerț exterior promovarea acestei succesiuni de efectuare a operațiunii simplifică modul de urmărire a lichidării operațiunii — nemainteresînd vreun alt organ al administrației de stat —, iar riscurile sînt înlăturate.

Ca urmare a faptului că în asemenea contracte nu au loc transferuri de valute, operațiunea se consideră efectuată în momentul schimbului direct între părți a documentelor de livrare. Cum operațiunea de export nu poate fi practic concomitentă cu aceea de import, pentru a consolida contractul este indicat ca partea debitoare, respectiv aceea care urmează să îndeplinească ultimul act al schimbului, să procure celeilalte părți o scrisoare de garanție bancară, sau o altă modalitate de garantare a executării întocmai a obligației asumate prin contract. Ipoteza livrării mărfurilor pe numele unui terț, de regulă un depozit general de mărfuri, care să le elibereze contra unor documente care atestă expedierea mărfurilor în contrapartidă, nu ni se pare practică, cheltuielile suplimentare astfel provocate putînd fi mai mari decît cele pentru obținerea unei scrisori de garanție bancară, în plus existînd și riscul ca mărfurile să nu fie ridicate de destinatarul din contractul de schimb.

Practica comerțului internațional a diversificat formele de realizare a schimbului, adaptîndu-le la situații concrete și subordonîndu-le intereselor pe care le au părțile; printre cele mai frecvente forme de schimb de mărfuri întîlnite pe planul comerțului internațional sînt:

— schimburi (compensații) bilaterale lărgite, în care operațiunile de export și import se efectuează în mai multe reprize, loturile de mărfuri eșalonate în timp fiind expediate alternativ atît la export cît și la import;

— compensări lărgite de mărfuri, de tip **barter** organizate de un număr mai mare de parteneri din două țări prin care se exclud transferurile de valută, partenerii din fiecare țară plătindu-și reciproc valoarea mărfurilor, respectiv importatorul plătește în monedă națională echivalentul mărfurilor importate, exportatorului național;

— schimburi **adresate** între parteneri a două țări între care există acord de cliring și care au loc în cazurile în care plafonul creditului tehnic a fost atins; în asemenea situații, în baza contractului încheiat între părți, exportul unei partide de mărfuri este destinat în mod expres acoperirii valorii unei contrapartide care urmează să fie importată;

— compensații triunghiulare, la care participă parteneri din trei (sau mai multe) țări, compensarea făcîndu-se în lanț, evitîndu-se astfel plățile în valute.

Schimbul de mărfuri, datorită avantajelor pe care le prezintă, este folosit de întreprinderile noastre de comerț exterior atît pentru nevoile industriale — aprovizionarea cu mașini, utilaje, piese de schimb, unele materii prime etc. —, cît mai ales pentru diversificarea fondului de marfă destinat pieței interne. Ultima categorie de mărfuri, constituie obiectul de activitate al întreprinderii de comerț exterior „Mercur"; redăm textul din Decretul nr. 276/1979, anexa nr. 9, pct. 11, prin care este stabilită competența acestei întreprinderi:

— schimb de mărfuri de larg consum din fondul de mărfuri destinate pieței interne cu organizații și firme din străinătate, precum și schimbul de mărfuri al Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum cu organizațiile cooperatiste și întreprinderi din alte țări;

— schimb omogen de utilaj și mobilier comercial pentru Ministerul Comerțului Interior.

3. OPERAȚIUNI LA BURSELE DE MĂRFURI

Bursele de mărfuri reprezintă o piață caracteristică economiei capitaliste unde se cumpără și se vînd mărfuri fungibile, după o procedură specială, care se desfășoară potrivit unui program prestabilit, într-o anumită sală, în prezența vînzătorilor și a cumpărătorilor, sau a reprezentanților acestora. Așa cum se subliniază în literatura de specialitate, bursele constituie un veritabil seismograf care înregistrează cu o mare sensibilitate orice fenomen care ar putea să influențeze cererea și oferta. Ea este informată prin mii de antene, despre tot ce se petrece pe glob în toate domeniile, fie că este vorba de economie sau politică, de tehnică sau știință sau de apariția unor calamități naturale etc., și reacționează spontan reflectînd fenomenele respective prin urcări sau scăderi de prețuri sau cursuri. O secetă prelungită în Australia sau Argentina, spre exemplu, ridică prețul grîului la bursa din Londra, Winnipeg sau Chicago cu cel puțin o lună înaintea începerii însămînțărilor de primăvară în emisfera nordică. Descoperirea unui important zăcămînt de petrol sau de cupru sau introducerea unor tehnici noi, mai eficiente, în exploatarea zăcămintelor existente face să scadă prețul acestor materii prime mult înainte ca oferta să se fi materializat pe piață. Hotărîrea unui guvern de a-și crea stocuri strategice sau de a lichida prin vînzare stocurile existente influențează, de asemenea, prețurile, și nu numai ale produselor vizate, ci și ale celor similare sau de substituire.

3.1. Organizarea burselor — clasificare

Bursele au apărut cu zece secole în urmă, în porturile italiene, firma distinctivă a localurilor respective fiind o pungă de bani, care în limba italiană se numește **borsa.** De aici s-au extins și în alte centre comerciale din Franța (Marsilia, Lyon, Toulouse și Paris), iar prin secolul XIV în nordul Europei, în orașele hanseatice. De menționat că prin vechi documente se semnalează faptul că încă în secolul XIV în casa familiei Van der Borse din Bruges, se negociau bani, metale prețioase, valori mobiliare și chiar mărfuri. Prima bursă. în accepțiunea modernă este considerată, în literatura de specialitate, cea de la Anvers.

Organizarea burselor este asemănătoare în aproape toate țările cu economie capitalistă. Sub aspectul formei de constituire, a formei de organizare, se disting următoarele tipuri de burse: a) **burse private**, înființate și organizate de particulari, de multe ori sub forma de societăți pe acțiuni, de asociații comerciale sau de camerele de comerț, constituite pe baza unor statute de funcționare adoptate de către fondatori; b) **burse înființate și administrate de stat**, organizate pe baza legilor existente în țările respective.

După criteriul admiterii participanților, se deosebesc: burse la care participarea nu este limitată și cele la care sînt admiși numai membrii bursei.

Privite sub aspectul naturii operațiunilor, în cadrul burselor se încheie tranzacții privind mărfuri, valori mobiliare, devize etc. Încă din secolul al XVIII-lea a început procesul de specializare a burselor în burse de mărfuri și burse de valori; în prezent activitatea burselor, după obiectul lor, este bine conturată, cunoscînd o specializare, de regulă, pe următoarele activități: burse de comerț sau de **mărfuri, burse de valori mobiliare, burse de devize** și burse pentru operațiuni ajutătoare în comerțul internațional (**burse de asigurări**, ca de pildă **Lloyd's** din Londra și cele de **navlosiri**).

Bursele de mărfuri, păstrează cel mai fidel cadrul și formele organizatorice ale burselor clasice, în cadrul cărora se negociază mărfuri fungibile (din care o cantitate poate fi substituită printr-o altă cantitate cu caracteristici tehnico-calitative identice, adică cu aceeași valoare de întrebuințare: grîu, cafea, minerale etc.) care prezintă omogenitate și caracteristici bine definite (elemente pe baza cărora se pot stabili calitățile mărfurilor tranzacționale).

În cadrul burselor de mărfuri unele se numesc burse caracteristice datorită ponderii însemnată a tranzacțiilor încheiate în cadrul comerțului internațional cu astfel de produse. Este evident că ele dau nota dominantă atît în ce privește cantitățile de mărfuri oferite cît și în stabilirea prețurilor. Astfel de burse se întîlnesc în primul rînd în zonele producătoare de mari cantități din mărfurile respective cum sînt: pentru cereale — Chicago și Winnipeg; pentru piei de bovine — Buenos Aires și Chicago; pentru bumbac — Memphis și New Orleans; pentru cauciuc — Singapore; pentru profile metalice — Anvers; pentru cafea — Saulo Paolo; pentru produse petroliere — Rotterdam. Unele burse caracteristice sînt așezate în zonele de mare consum, avînd rolul de distribuitor al unor astfel de mărfuri. Dintre acestea menționăm în primul rînd Londra ca principal redistribuitor de materii prime pentru Europa și America de Nord. Subliniem că cele trei burse de mărfuri din Londra au un volum de tranzacții dintre cele mai importante din lume: Baltic Exchange cu un mare număr de săli de vînzare pentru cereale, oleaginoase, carne, lînă, iută, blănuri ș.a.; Commodity Exchange pentru zahăr, ceai, cacao, cafea, cauciuc etc.; London Metal Exchange pentru metalele neferoase și rare. Aceasta, creată în 1882, este principala bursă de metale din lume; volumul anual al tranzacțiilor încheiate aici depășește un miliard lire sterline.

Bursele sînt constituite, în general, sub forma sccietăților pe acțiuni. Din bursă fac parte ca membri, de regulă, principalele bănci și institute financiare, marile companii comerciale și întreprinderi industriale din orașul, zona sau țara respectivă, care, sub diferite forme, efectuează tranzacții sau sînt interesate în operațiuni de bursă. Reprezentanții acestora aleg un comitet de conducere și, în cadrul acestuia, pe președinte și unul sau mai mulți vicepreședinți. În atribuțiile conducerii bursei intră, de regulă, problemele legate de organizarea și funcționarea administrativă a burselor, reglementările privind desfășurarea tranzacțiilor bursiere, stabilirea cursurilor, notarea acestora în lista oficială de cursuri, măsurile privind reglementarea litigiilor rezultate din tranzacțiile bursiere în conformitate cu legislația existentă și uzanțele bursei etc.

Operațiunile de bursă se încheie fie prin participarea directă a vînzătorilor și cumpărătorilor, fie prin intermediul unor intermediari, care la bursele din Anglia, sînt de două feluri: brokerii și dealerii. Brokerul de bursă este un mandatar care primește ordine de la persoane din afara bursei, de la bănci (care, în Anglia n-au acces la bursă), în timp ce dealerul, (jobber), încheie operațiuni și pe cont propriu; acesta are legături cu comitentul prin intermediul brokerului. Cîștigul brokerului constă din comisionul ce-l încasează, pe cînd al dealerului, din diferența de preț (curs). Intermediarii la bursele din R. F. Germania se numesc Borsenmakler, iar în Franța curtieri.

3.2. Operațiuni de bursă

Operațiunile de bursă pot fi clasificate în două mari categorii: operațiuni pe bani gata, **la disponibil**, situație în care atît livrarea mărfurilor, cît și plata se fac imediat după încheierea contractului; operațiuni **la termen**, la care livrarea mărfurilor are loc la un termen mai mult sau mai puțin îndepărtat. Ultima categorie de operațiuni se poate încheia pentru acoperirea unor nevoi reale ale cumpărătorilor, dar, de obicei, acestea au un scop speculativ. Astfel, cumpărătorul achiziționează o cantitate de marfă de care nu are nevoie, dar speră ca, la termenul de livrare, prețul acesteia să fie mai urcat decît cel la care s-a încheiat operația, deci, a speculat **à la hausse**. Dimpotrivă, vînzătorul, de cele mai multe ori, nici nu posedă marfa pe care o vinde, dar nutrește speranța că, la data fixată pentru livrare, va putea să-și procure marfa, pe care s-a obligat s-o vîndă, la un preț mai scăzut și din diferența dintre prețul cu care a vîndut și cel cu care a cumpărat să realizeze un profit. Această speculă, la scăderea prețurilor, se numește **à la baisse**.

Operațiunile la termen sînt, la rîndul lor, de mai multe feluri. Astfel, menționăm operațiunile ferme, la care vînzătorul este obligat ca, la termenul prevăzut, să predea marfa, iar cumpărătorul să o preia și să plătească prețul convenit cu ocazia încheierii contractului. Operațiunile cu primă sau reziliabile, la care vînzătorul sau cumpărătorul își rezervă dreptul de a rezilia contractul, achitînd celuilalt o anumită sumă de bani denumită primă. Prin plata primei, speculantul și-a limitat pierderea pînă la nivelul primei. Plătitorul primei poate fi vînzătorul sau cumpărătorul. La o anumită dată, numită ziua lichidării, partea care și-a rezervat acest drept trebuie să declare dacă se retrage, adică cere rezilierea contractului și plătește prima sau dacă dorește executarea contractului.

La bursă, se practică și diferite combinații, de operații la termen, care permit limitarea, respectiv divizarea riscurilor ce rezultă din speculații. Cumpărătorii și vînzătorii aleg, cu intenții speculative, bursa la care cumpără sau vînd, de asemenea, și termenul considerat cel mai favorabil pentru realizarea de profit.

La operațiunile la termen, se întîmplă deseori ca marfa achiziționată de cumpărătorul la termen să fie vîndută înainte de ziua lichidării și astfel ea să treacă, din mînă în mînă, pe la mai mulți cumpărători. În ziua lichidării, ultimul posesor obține livrarea prin casa de lichidare, iar aceasta decontează prin cumpărătorii intermediari diferențele de preț, adică diferența dintre prețul cu care fiecare dintre ei a cumpărat și cel la care a vîndut, mai departe, lotul de marfă. Uneori, se întîmplă ca filiera, în circulația ei, să fie răscumpărată de vînzătorul inițial, creatorul filierii, „filiére tournante", nemaiavînd loc nici o deplasare de marfă. În decontările cumpărătorilor intermediari, se stabilesc numai profiturile, respectiv pierderile acestora. Așadar, operația nu a servit unei necesități economice, ci a avut numai un caracter speculativ.

O formulă a speculațiilor la bursă o reprezintă **cornerring**-ul corepunzător căreia cei ce fac speculații **à la hausse** se unesc și, prin intermediari, cumpără o mare parte a mărfurilor respective disponibile, cu scopul ca, la termen, cei ce speculează **à la baisse**, care au obligații de vînzare, să nu poată livra din lipsă de marfă. În acest caz cei ce fac speculații „á la baisse", fiind „încolțiți", sînt la bunul plac al celor ce joacă **à la hausse**. Cîteodată, pentru executarea unui astfel de corner, sînt necesare capi-

taluri însemnate ; în acest caz oamenii de afaceri care se ocupă cu speculații se reunesc într-o asociație ad-hoc numită **ring**, la care sînt atrase și bănci, sau alte instituții de credit.

3.3. Cotațiile la bursă — Încheierea contractelor

Prin mijloacele moderne de telecomunicații prețurile și cursurile ce se stabilesc la bursele reprezentative se transmit aproape simultan între toate bursele din lume, fapt care duce nu numai la o influențare reciprocă, dar și la o anumită apropiere a acestor prețuri și cursuri, tinzîndu-se spre egalizare. Aceste prețuri, care, în fapt, sînt prețurile pieței mondiale, orientează activitatea tuturor celor care participă la circuitul economic internațional, fie în calitate de cumpărători sau în aceea de vînzători. Pe bună dreptate — trecînd peste faptul că cererile și ofertele sînt uneori influențate în mod artificial prin crearea unei atmosfere de febră sau de panică, manevre frauduloase ale unor grupuri speculative — putem afirma că bursele reprezintă una din căile principale de formare a prețurilor mondiale pe piața capitalistă. Aceste prețuri sînt denumite cotații sau cursuri.

Cotațiile, respectiv nivelul cursurilor, se stabilește zilnic, atît pentru operațiile la disponibil, cît și pentru cele la termen, care se afișează în cadrul bursei și pot fi : **cotații efective** care se stabilesc pe baza tuturor tranzacțiilor încheiate într-o anumită zi, acestea fiind luate în considerare la încheierea operațiunilor de vînzare—cumpărare ; **cotații nominale**, care reprezintă prețul mărfurilor care cotează curent la bursă, dar pentru care nu s-au încheiat tranzacții într-o perioadă de cîteva zile, din lipsă de oferte sau cereri.

În funcție de modalitatea de determinare a cotațiilor acestea sînt : **cotații medii**, care reprezintă media prețurilor unei mărfi pentru care s-au încheiat tranzacții (s-au formulat cereri și oferte) în perioada dată ; **cotații limită**, reprezintă media prețurilor minime sau maxime în perioada luată în considerare ; **cotațiile de lichidare** sînt cele stabilite de casele de lichidare (oficii de decontare) pentru lichidarea unor operațiuni de bursă la termen.

Se mai disting : **cotații oficiale**, care sînt anunțate după lichidarea sesiunii de tranzacții din cursul dimineții și care sînt luate în considerare pentru încheierea contractelor pe termen lung ; **cotații neoficiale**, care se referă la tranzacțiile încheiate pînă la închiderea sesiunii de seară, care reprezintă numai un indiciu privind tendința prețurilor în ziua următoare.

Menționăm că presa de specialitate și, în unele țări și ziarele cotidiene, publică pe lîngă cotațiile arătate și tendința bursei indicînd trei direcții, prin utilizarea următoarelor denumiri : **solidă-strong** —, dacă sînt perspective de ridicare a prețurilor ; **slabă (moale)-weak** —, dacă se întrezărește o curbă descendentă, respectiv o scădere a prețurilor ; **menținere**, dacă nu se prevede o modificare a cursului.

Constituind vînzări-cumpărări de o factură specială, tranzacțiile care se încheie în cadrul burselor urmează o procedură aparte, bine stabilite prin uzanțe și reglementări proprii.

O condiție prealabilă este înscrierea mărfurilor la bursă, operațiune care se face de un comitet special care funcționează pe lîngă conducerea burselor și care fixează și limita valorică minimă a fiecărei tranzacții. Cererea de înscriere în lista de cotare, a unei categorii de marfă nu poate fi prezentată decît de o întreprindere sau de o bancă membră asociată, sau de o instituție publică de finanțare. Această cerere trebuie să conțină toate datele esențiale pentru aprecierea mărfii care urmează să fie introdusă în comerțul bursier. Înainte de începerea operațiilor se stabilește cursul de deschidere și cel de închidere, de curtier, sub supravegherea sindicului bursei. Tot el calculează cursul sau prețul unitar al zilei potrivit unor norme bine precizate.

Tranzacțiile de bursă sînt efectuate, de regulă, numai de agenți oficiali, care sînt, de fapt, organele centrale în activitatea unei burse. Tranzacțiile se încheie în baza strigărilor de ofertă sau de cerere — într-un spațiu anume rezervat lor, care se numește **ringul bursei** sau **corbeille**. Tranzacția este încheiată în momentul în care curtierul care cumpără strigă „am cumpărat", iar curtierul vînzător confirmă strigînd „am vîndut". Toată operațiunea se desfășoară sub supravegherea sindicului bursei, care este, în același timp, șeful curtierilor. Acesta, împreună cu membrii care compun **comisia cotei**, întocmește lista încheierilor de tranzacții după care sînt trecute în registrul de procese verbale.

La bursele moderne cotația prin strigare este înlocuită cu un sistem electronic foarte complex, afișîndu-se pe tablouri uriașe, mărfurile, cursurile, ofertele, tranzacțiile încheiate.

Agențiile oficiale fac operațiuni pentru clienții lor numai pentru mărfuri înscrise oficial la bursă și numai în limita mandatului pe care l-au avut și care poate fi : mandat (ordin) fix sau limitat care permite agentului oficial să încheie valabil o tranzacție numai în momentul cînd cursul zilei respective ajunge la nivelul indicat de client sau se înscrie între limitele stabilite de el ; mandat (ordin) fără limită, cînd agentul respectiv poate încheia operațiunea de vînzare-cumpărare la orice curs din cele ce s-au tratat și încheiat în ziua respectivă ; ordinul **aux mieux** (cît mai bine) acordă agentului dreptul să aleagă cursul și momentul cel mai favorabil la care se încheie tranzacția.

Afacerile încheiate la bursă, sub forma orală, sînt perfectate ulterior printr-un contract scris, care, de obicei, este un formular tipizat.

De pildă, la bursa metalelor neferoase din Londra există două tipuri de contracte : Contractul de tipul A reprezintă o comunicare scrisă, în care vînzătorul — membru al ringului — comunică cumpărătorului — alt membru al ringului — cîte tone și din ce metal, la ce preț și în ce termen este vîndut acestuia. Acest contract nu cuprinde nici reguli generale și nici speciale despre cantitatea și calitatea livrărilor, întrucît membrii ringului sînt obligați să le cunoască. În partea inferioară a contractului de tipul A, există un formular care se detașează după completarea lui de către cumpărător și se înapoiază vînzătorului, servind drept confirmare a primirii contractului și a condițiilor afacerii.

Contractele de tipul B, în prima parte, oferă o imagine de ansamblu asupra condițiilor afacerii contractate și a regulilor specifice de efectuare a tranzacțiilor de bursă, după care se stipulează denumirea și adresa firmei nemembre a ringului, care a cumpărat sau a vîndut metalul, locul unde s-a perfectat afacerea. Urmează declarația membrului ringului pentru conformitate precum și comisionul în procente față de valoarea afacerii și data livrării. În contractele de tip B, sînt stipulate drepturile și îndatoririle părților contractante, precum și regulile speciale referitoare la calitatea produsului, care trebuie să fie livrat conform contractului tip, condițiile de livrare și de plată etc.

Pentru facilitarea încheierii operațiunilor la bursele de mărfuri, s-au introdus anumite reguli (bazate pe uzanțele în vînzarea-cumpărarea de mărfuri). Astfel, se stabilesc condiții uniforme cu privire la locul și termenul de livrare, termenul de plată, ambalaj și, în special, cu privire la calitatea mărfurilor, condițiuni tip care fac ca obligațiile partenerilor, exprimate concis, să fie bine precizate, asigurîndu-se astfel rapiditatea încheierii operațiunilor și pe cît se poate eliminarea litigiilor. De obicei, se fixează anumite calități tip care servesc ca bază de contractare, dîndu-se posibilitatea vînzătorului de a livra și mărfuri de altă calitate, în care caz cumpărătorul va plăti în plus sau în minus, după cum calitatea livrată este superioară sau inferioară calității de bază.

Uniformizarea condițiilor de vînzare are o însemnătate deosebită la operațiunile la termen, la care obiectul vînzării-cumpărării nu mai este de fapt marfa, ci genul operațiunii ; vînzătorul și cumpărătorul nu tratează o anumită marfă, ci un anumit gen de operațiuni ; de cele mai multe ori marfa respectivă trece din proprietatea unora sau a altora fără să fie văzută sau chiar fără să existe.

dr. Al. DETAȘAN

vademecum

Integrarea funcţiei de marketing

Măsurile de îmbunătăţire a activităţii de comerţ exterior cuprinse în decretul nr. 276/1979 (Buletin oficial nr. 63/1979) subliniază necesitatea dezvoltării activităţii de prospectare a pieţelor externe în vederea adaptării structurale a nomenclatorului de export la cerinţele partenerilor actuali sau potenţiali, pentru adoptarea celor mai adecvate strategii de comercializare a mărfurilor.

Actuala conjunctură internaţională caracterizată prin prelungirea crizei economice în ţările capitaliste dezvoltate, însoţită de creşterea valului de măsuri protecţioniste, accentuarea penuriei de energie şi aprovizionarea tot mai dificilă cu materii prime conduc la o concurenţă pe pieţele externe tot mai aspră, la căutarea unor mijloace de promovare a exporturilor tot mai sofisticate, corespunzătoare unei strategii agresive de pătrundere pe piaţă.

Posibilităţile create prin recentele măsuri ca în genere fiecare centrală din construcţii de maşini să-şi aibă întrepriderea sa specializată de export-import-cooperare concomitent cu desemnarea întreprinderilor producătoare specializate pentru export, trebuie valorificate în sensul unei mai bune integrări a funcţiei de marketing în centrale şi întreprinderi, industriale, pornind de la simplul considerent că cea mai economică adaptare a producţiei la cerinţele pieţei se poate face în faza de concepţie-proiectare a noilor produse.

Practica internaţională arată că întreprinderile vor avea din ce în ce mai multe dificultăţi de marketing. Progresul tehnologic depăşeşte încă progresul marketingului, iar natura specifică a progresului tehnologic face activitatea de marketing din ce în ce mai dificilă. Să luăm, de exemplu, automatizarea. După cum arăta cu umor un consultant în marketing, vorbind de impulsul pe care l-a dat automatizarea marketingului : „Omul ce se ocupă cu marketingului, trebuie să facă prognoze foarte exacte, altfel el nu va avea să mănînce decît poate o parte din marfa nevînduită". Într-adevăr, este de presupus că în anii care vin, vom vedea că marketingul va căpăta un prestigiu mai mare decît a avut el vreodată în evoluţia sa, chiar luînd în consideraţie numai volumul tot mai mare de mărfuri ce vor trebui să fie vîndute. Va fi uneori mai uşor să produci mărfuri, decît să le vinzi.

Este adevărat că nici marketingul nu stagnează. Se utilizează metode şi tehnici tot mai perfecţionate — cercetarea motivaţională, testări ale pieţei, vînzări de probă, şi aşa mai departe. Totuşi nici una din aceste metode nu oferă o soluţie generală problemei marketingului. Nici una nu înlătură dificultăţile reale pe care numeroase întreprinderi le întîmpină azi, deşi pot deveni foarte utile acţionînd într-un context adecvat. Care este cauza? Metodele şi tehnicile de marketing nu pot fi folosite oricum, ci numai creîndu-se un climat adecvat în cadrul întreprinderii, a conducerii acesteia.

Trei condiţii esenţiale

Pe baza experienţei unui mare număr de întreprinderi cu probleme de marketing din cele mai variate, s-au putut stabili trei condiţii esenţiale ce pot asigura prioritatea marketingului în luarea deciziilor conducerii :

1) Conducerea întreprinderii trebuie să recunoască că natura problemelor marketing este fundamental diferită de cea a problemelor de producţie. Respectarea acestei condiţii are implicaţii vitale în : a) selecţia cadrelor de marketing ; b) strategia de marketing şi c) organizarea marketingului. Ignorarea diferenţelor dintre producţie şi marketing poate aduce prejudicii importante.

2) Conducerea trebuie să recunoască caracterul dinamic al problemelor de marketing — schimbările continue ce se produc pe piaţă, ca şi pe canalele către piaţă. Schimbările sînt atît de dese şi ample încît fac să se perimeze orice plan de vînzări după un scurt interval. Neînţelegerea acestui fapt poate, mai mult decît orice, să ducă la eşecul vînzărilor.

3) Cerinţa stringentă pentru activitatea de marketing este astăzi o mai bună pregătire teoretică care să dea posibilitatea unei abordări a întreprinderii ca sistem, să permită înţelegerea variatelor funcţii ale întreprinderii inclusiv cea a sectorului de marketing, în interdependenţa lor.

Tendinţa de a lăsa pe ultimul plan piaţa sau de a limita această preocupare la un grup restrîns ce se ocupă cu distribuţia, rareori ocupîndu-se cineva de abordarea problemelor marketingului în corelaţia lor firească, cu celelalte activităţi ale firmei. Ex : resursele, capacităţile de producţie, dreptul de decizie, piaţa, distribuţia.

Scopul nostru, în continuare, va fi de a descrie natura acestor condiţii mai detailat şi de a arăta cum pot fi acestea realizate.

Raportul marketing-producţie

Cum apar dificultăţile în activitatea de marketing a întreprinderii ? S-a constatat că indiferent de mărimea întreprinderii, începînd cu micile fabrici de hîrtie şi pînă la marile uzine metalurgice, anumite simptome apar cu o mare frecvenţă. Una din acestea este nerecunoaşterea unei cerinţe elementare a marketingului şi anume că abordarea de marketing trebuie să difere fundamental de cea de producţie. Un director cu experienţă de producţie de obicei urmează un tip de raţionament logic, ce dă rezultatele cele mai bune în situaţiile concrete, faptice. Prin contrast, specialistul în marketing trebuie adesea să vehiculeze numai cu abstracţii, să facă predicţii.

În general primii nu sînt obişnuiţi să facă un studiu de caz, să facă o abordare analitică. Deşi directorii de marketing care obţin succes sînt oameni practici, care duc lucrurile la bun sfîrşit, ei de obicei contează mai mult pe un simţ de intuiţie a situaţiei, care îi deosebeşte de conducătorii altor compartimente. Regulile ce se aplică în domeniul marketingului nu sînt aceleaşi nici în literă nici în spirit cu cele ce acţionează în alte domenii.

Abordarea unilaterală din punctul de vedere al producţiei sau eficienţei financiare a problemelor de vînzări duce în mod inevitabil, mai devreme sau mai tîrziu la un eşec, la cheltuieli generale ridicate, la îngrămădirea de stocuri mari fără mişcare.

Chiar şi aspectele fizice ale unei probleme de marketing sînt în multe privinţe diferite de cele ale unei probleme de producţie. Dacă cei patru pereţi ai fabricii pot pune probleme producţiei, mai puţin pot ei însă delimita o problemă de marketing. Maşinile, materiile prime, forţa de muncă calificată sînt elementele uzuale ale unei probleme de producţie, în timp ce marketingul se preocupă de studierea atitudinilor incerte ale unor consumatori răspîndiţi pe un vast teritoriu. În marketing nu sînt disponibile pentru decizie tot atît de multe fapte şi cifre ca în producţie.

Mai mult decît atît, datele care există nu sînt aşa uşor controlabile. Dar probabil că în marketing nici nu tre-

anul trecut este învechit, dimpotrivă în cazul unei pieţe saturate a fibrelor textile este inoportun să argumentezi prin longevitatea şi durabilitatea produselor, în loc să se susţină necesitatea înnoirii garderobei.

Investiţii minime pentru studiul pieţii. — Un alt simptom este alocarea unor sume neînsemnate pentru promovarea produselor, pentru dezvoltarea pieţelor comparativ cu uriaşele sume cheltuite pentru cercetări tehnologice, reduceri de cost, noi fabrici şi echipamente.

Este cunoscut cazul producătorilor de cutii de conserve pentru bere, care mai întîi au cheltuit sume uriaşe dezvoltînd producţia de cutii, lăsînd însă pe producătorii de bere să convingă publicul să abandoneze sticlele, ceea ce le-a produs serioase pierderi. Abia mai tîrziu, cînd un mare producător de cutii de bere a început o companie serioasă de promovare a noului produs, bazată pe studiul preferinţelor s-a putut învinge obiceiul de a cumpăra bere în sticle.

dr. Ion GEORGESCU

În actualitate

Reevaluarea calului putere

După ce a adus mii de ani imense beneficii omului, impulsionînd civilizaţia, pe la mijlocul secolului nostru se părea că cei pe care i-a slujit au coborît calul în desuetudine, aruncîndu-l la periferia preocupărilor. O primă întorsătură s-a produs cînd s-a constatat că este unul din puţinele motoare care-şi procură singur combustibilul, se alimentează singur. De aici şi prima opţiune de preţ. De la sume ce ajunseseră derizorii (150—200$ S.U.A.) prin 1950, sume oferite chiar pentru un cal de rasă standard cu pedigree, un salt brusc la 20.000$ SUA, preţ curent. Este cazul cailor testaţi pe hipodrom. În cadrul aceleiaşi rase (mărci) pentru acelaşi exemplar apar diferenţe de preţ în funcţie de prelucrare (antrenare) şi de modul de însuşire şi dezvoltare în mediul special al hipodromului faţă de perioada de creşcătorie. Diferenţele de preţ sînt substanţiale şi în cadrul raselor diferite. Între prima alternativă (calul de herghelie neprelucrat, calul autohton neprobat) şi a doua (calul de alergări, testat pe hipodrom-trăpaş, pur sînge englez, buestraş) există o diferenţă netă de preţ. De obicei se realizează raportul 1:10. Preţul pentru autohtoni (Hoţului la noi, Wielkopolsca-Polonia) nu depăşeşte 5000 ruble pe exemplar, pentru un pur sînge arab se obţine în schimb 30.000$ S.U.A., iar pentru un cal pur sînge englez 50.000$ S.U.A.

Calul de agrement se licitează de exemplu la Haga între 1000—2000$ S.U.A., reproducătorul (pepinierul) de pur sînge englez poate ajunge şi la 400.000$.

În S.U.A. buestraşul de hipodrom se vinde curent între 10.000—15.000$, pur sînge arab licitează curent 25.000—28.000$ S.U.A., în timp ce aria vînzării pentru cai de agrement variază între 2000—7000$ S.U.A. (R. P. Polonă).

O diferenţiere de preţ se face pe plan internaţional între ţările înscrise şi recunoscute de Liga Internaţională a Crescătorilor şi ţările nerecunoscute, primele beneficiind de o marfă pozitivă de 20% la vînzarea cailor.

Acestea sînt valori comerciale de vînzare. Calul îşi completează însă „piaţa" şi prin alte elemente, unele indirecte ca premiile din cursele în care se clasează pe unele din primele 4 locuri (valorii medii 25.000$), valorii deloc de neglijat, sau valorificarea capacităţii de muncă (50$/zi muncă — munca cîmpului numai pentru cal), din sîngele de cal se prepară medicamente (hemostal, hepamostil), părul este utilizat în industria uşoară, iar pielea, ongloanele sînt şi ele valorificate mai tîrziu.

Dacă la toate acestea se adaugă că din lapte, la herghelii se fabrică valorosul cumîş, iar carnea de cal (450$/to) este o valoroasă şi căutată materie primă în industria cărnii, putem avea o imagine a eficienţei economice a promovării acestui sector din zootehnie în prezent.

Doru IONESCU

buie să-şi concentreze eforturile în primul rînd pe exploatarea unor date; compartimentul de marketing lucrează în mijlocul unor semnale exterioare privind evoluţiile şi tendinţele pieţei, mult mai mult decît o poate face conducerea întreprinderii, care lucrează conform unei norme de conducere ştiinţifică, după o metodologie riguroasă.

Cînd conducerea nu realizează această importantă diferenţă dintre marketing şi producţie, şi în special cînd influenţa producţiei devine mai puternică decît influenţa marketingului, efectele simptomatice ale acestei preferinţe pentru producţie nu întîrzie să apară. Cîteva dintre acestea sînt:

Izolarea proiectării. — Poate apare o tendinţă de a crede că un grup de cîţiva oameni valoroşi pot proiecta produse şi ambalaje într-un laborator izolat, bucurîndu-se de facilităţile de producţie, fără să ţină seamă de lecţiile pe care realitatea pieţei aşa de des le serveşte acestor artişti şi proiectanţi. Cu toată iscusinţa lor, aceste genii creatoare nu pot asigura acceptarea mărfii de către consumator, dacă ei nu iau în consideraţie obiceiurile, motivele şi simţămintele acestuia.

Ignorarea cercetării consumatorului — Această atitudine faţă de cercetarea consumatorului este, în special, un indicator sensibil, exprimat prin pierderea contactului cu consumatorul, întreprinderile producătoare considerînd că astfel de sarcini revin numai comerţului, care pot să transmită indirect observaţiile consumatorilor, beneficiarilor finali.

De fapt această concepţie a fost cîndva proprie tuturor producătorilor, dar, treptat au ajuns la concluzia că distribuitorii fie că nu vor, fie că nu pot să facă acest serviciu producătorilor, astfel că au luat în propriile mîini cercetarea de bază a pieţei. Raţionamentul a fost că dacă distribuitorii nu reuşesc să desfacă marfa, aceasta se va resfrînge asupra propriilor desfaceri.

Reclamă fără adresă — Influenţa prea puternică a producţiei în acţiunile de marketing se răsfrînge şi în organizarea reclamei. Se pune întrebarea: e justificat ca oricînd şi oricum să se glorifice realizările firmei în domeniul cercetării şi perfecţionării producţiei?

Dacă pentru automobile, spre exemplu, este oportun ca reclama să demonstreze consumatorului că tipul de

contract economic

Obligațiile întreprinderii de comerț exterior comisionare

În legătură cu importul produselor, întreprinderilor de comerț exterior comisionare le revin o serie de obligații, începînd cu prospectarea pieței externe și încheierea contractelor de vînzare—cumpărare internațională cu furnizorii străini și sfîrșind cu valorificarea drepturilor care rezultă din neexecutarea conformă a acestor contracte.

Asupra ultimei categorii din obligațiile menționate vom stărui în rîndurile care urmează.

După cum s-a subliniat în mod repetat, întreprinderea de comerț exterior comisionară nu este furnizoarea produselor pe care le importă. Acest fapt este nesocotit de acele unități beneficiare care, neprimind mărfurile din import, întroduc acțiuni prin care solicită obligarea întreprinderilor de comerț exterior comisionare la plata penalităților prevăzute de legislația economică în vigoare pentru neîndeplinirea conformă a obligației de livrare care rezultă din contractul de furnizare.

Asemenea acțiuni sînt respinse ca inadmisibile.

Înseamnă, oare, că întreprinderile de comerț exterior comisionare nu răspund în nici un fel atunci cînd produsele importate sosesc cu întîrziere ?

Răspunsul la această întrebare — care ne-a fost adresată de mai mulți cititori — se poate da numai dacă se ține seama de mai multe situații posibile.

Astfel, dacă contractul extern a fost încheiat în concordanță cu solicitarea unității beneficiare — comitente, obligația întreprinderii de comerț exterior comisionare este de a obține de la furnizorul extern penalitățile sau despăgubirile pe care le datorează pentru nerespectarea termenului de livrare și a se transmite unității beneficiare — comitente cota legală care i se cuvine din aceste penalități ori daune.

Îndeplinind aceste obligații, întreprinderea de comerț exterior comisionară nu și-ar putea vedea angajată răspunderea în cazul întîrzierii în sosirea produselor din import.

Deci, unitatea beneficiară — comitentă este în drept să formuleze pretenții la daune numai dacă din vina întreprinderii de comerț exterior comisionare s-a pierdut dreptul de a obține de la furnizorul străin penalitățile sau daunele.

De asemenea, formularea unor asemenea pretenții ar fi justificată dacă întreprinderea de comerț exterior comisionară, în neconcordanță față de cele stabilite cu unitatea beneficiară — comitentă, ar fi acceptat, în cadrul contractului extern, asemenea termene care n-ar permite formularea pretențiilor față de furnizorul străin în raport cu data la care a livrat aceste produse.

Rezultă, din cele expuse, că luarea în considerare a figurii juridice specifice întreprinderii de comerț exterior comisionare nu conduce — așa cum greșit se socotește uneori — la anihilarea răspunderii acestei unități în legătură cu neîndeplinirea obligațiilor ce-i revin.

Dimpotrivă, practica arbitrală este stabilită în sensul că această unitate trebuie să stăruie permanent pentru realizarea pretențiilor părții române, și chiar să introducă — dacă este nevoie — acțiune împotriva furnizorului extern, vinovat de nerespectarea obligațiilor asumate prin contractul de vînzare—cumpărare internațională. Neîndeplinirea acestei îndatoriri poate ocaziona, de asemenea, angajarea răspunderii întreprinderii de comerț exterior comisionare.

În acest sens s-au reținut următoarele, prin Hotărîrea nr. 4621/1976 a Arbitrajului de Stat Central :

„Potrivit art. 3 pct. 12 din contractul încheiat între părți, reclamanta avea obligația să susțină și să apere drepturile și interesele pîrîtei decurgînd din contractul extern ; în cazul cînd pretențiile părților din acest contract nu pot fi rezolvate pe cale amiabilă, reclamanta are obligația de a susține și apăra drepturile și interesele pîrîtei în fața organelor arbitrale sau a instanțelor judecătorești competente ori de cîte ori acest lucru se va găsi necesar fie de către reclamantă, fie de către pîrîtă.

Față de prevederile acestui text contractual și întrucît pîrîta a stăruit permanent în reclamarea lipsurilor cantitative care formează obiectul litigiului, arbitrajul consideră că, în loc să introducă acțiunea de față, reclamanta avea obligația să-l acționeze pe furnizorul extern.

Această îndatorire era impusă atît de prevederile contractului, cît și de dispozițiile... care obligă unitățile comisionare să acționeze la extern pentru valorificarea drepturilor rezultînd din neexecutarea contractelor încheiate cu furnizorii străini".

Soluția la care ne referim corespunde drepturilor și obligațiilor care rezultă din contractul economic de comerț exterior pe bază de comision și este de natură să mobilizeze întreprinderile de comerț exterior comisionare la îndeplinirea corespunzătoare a obligațiilor care le revin.

I. ICZKOVITS

Răspunderea privind decontarea valorii produselor din import

În legătură cu valoarea produselor importate în condiții de comision, practica arbitrală a fost confruntată cu problema modalităților în care se concretizează răspunderea unităților comitente care întîrzie nejustificat achitarea acestor valori.

În lipsa unor sancțiuni specifice, s-a stabilit (Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 1146 din 17 martie 1979) că răspunderea cu penalități funcționează numai în legătură cu întîrzierea în plata comisionului.

În adevăr, comisionul fiind prețul prestației îndeplinite de către unitatea de comerț exterior importatoare, numai în raport cu valoarea comisionului erau aplicabile dispozițiile art. 1 lit. g din H.C.M. nr. 306/1970, în vigoare la data pronunțării hotărîrii citate.

Cu privire la valoarea produselor importate, s-a situat că, pentru întîrzierea în plată, este aplicabilă dobînda de 6% pe an prevăzută de art. 1 din Decretul nr. 311/1954 — în lipsa unei sancțiuni patrimoniale prestabilite pentru această abatere.

Deosebit de aceasta, întreprinderea comitentă răspunde cu daune pentru prejudiciul cauzat întreprinderii comisionare prin întîrzierea nejustificată în achitarea sumelor datorate pentru produsele importate în măsura în care prejudiciul nu a fost acoperit prin plata penalităților și a dobînzii legale.

Care este situația în urma modificării și completării Legii contractelor economice ?

În conformitate cu art. 80 din această lege, „întîrzierea în efectuarea plății comisionului se penalizează potrivit reglementărilor legale referitoare la neplata prețului".

Cu alte cuvinte, s-a consacrat în mod expres, pe cale normativă, soluția adoptată de practica

arbitrală în interpretarea reglementării în vigoare anterior modificării Legii nr. 71/1969.

În ceea ce privește valoarea produselor importate, actuala lege se mărginește să prevadă — în art. 74 — că „beneficiarii de importuri vor plăti întreprinderii de comerț exterior contravaloarea mărfurilor importate după vămuire" fără să reglementeze răspunderea cu penalități în cazul neîndeplinirii la termen a acestei obligații.

Așa fiind, în măsura în care importurile se vor realiza numai în condiții de comision, răspunderea pentru abaterea la care ne referim se va concretiza în plata dobînzii de 6% pe an iar nu în plata de penalități. Numai pentru produsele importate în condiții de furnizare s-ar putea pune problema aplicării penalităților prevăzute de art. 47 pct. 5 din Legea contractelor economice, ceea ce rezultă, de altfel, și din dispozițiile art. 81.

De altfel, momentul cînd trebuie achitată valoarea produselor importate și-a găsit reglementarea prin Legea nr. 9/1972, modificată și completată. Potrivit art 155 din această lege, „beneficiarii de mărfuri din import au obligația să accepte sau să refuze plata mărfurilor după primirea și recepționarea lor, în cadrul termenelor legale, pe baza documentelor emise de întreprinderile de comerț exterior".

Deci, primirea și recepționarea produselor rămîne o condiție efectuării decontării și în cazul produselor care provin din import.

Această regulă cunoaște însă o excepție, prevăzută de același articol 155 : „În cazul cînd primirea și recepția mărfurilor din import nu se efectuează în termen de cel mult 20 zile de la data primirii facturilor de la întreprinderile de comerț exterior, beneficiarii sînt obligați să dispună plata documentelor în cauză, cu dreptul de a refuza ulterior eventualele diferențe în funcție de verificare și recepție, în cadrul termenelor și condițiilor din contractele externe".

De reținut deci, că nu se poate refuza plata pe motivul neprimirii produselor peste 20 de zile de la data primirii facturii. Atît refuzul inițial, cît și cel ulterior se justifică numai în măsura în care constatarea lipsurilor are loc în termenul și condițiile stipulate în contractul extern, adică într-un mod opozabil furnizorului străin.

H. MATEI

Întrebări și răspunsuri

● **ANA BOBOESCU, Moldova Nouă** — Legea nr. 3/1977 a modificat prevederile legislației anterioare, în sensul că soția are dreptul la pensia de urmaș numai dacă a fost căsătorită cu cel decedat cel puțin 10 ani. Decizia Comisiei de pensii a Consiliului popular județean Caraș-Severin corespunde reglementărilor în vigoare.

● **STĂNICA JUMANCA, Caransebeș** — Din scrisoarea dv. rezultă că în lista funcțiilor auxiliare din laboratorul unde lucrați, nu este prevăzută încadrarea la categoria a V-a, laboratorul neavînd lucrări de o asemenea categorie. Față de cele de mai sus, întreprinderea este obligată, fie să-și dea acordul pentru a vă muta la o altă unitate unde există posibilitatea încadrării dv. la categoria a V-a, fie să vă reîncadreze la categ. III/treapta 2, — pentru care sînt prevăzute lucrări.

● **VASILICA IOSIF, Com. Lupșanu, Ialomița** — Comisia de încadrare poate stabili — conform prevederilor pct. 2 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971 — dacă se poate lua în considerare ca perioadă lucrată într-o specialitate înrudită, timpul cît ați funcționat ca profesor suplinitor la catedra de matematică din comuna Lupșanu.

● **ADRIAN LUPU, Cluj-Napoca** — Decretul nr. 100/1979 prevede (anexa 6 — pct. 9 și 10) că este posibilă stabilirea retribuției tarifare avute, în cazul celor transferați în interesul serviciului, a celor trecuți în alte funcții cu nivele de retribuire mai mici, din motive independente de activitatea personalului etc. Această posibilitate nu constituie însă o obligație pentru conducerea unității, astfel că stabilirea retribuției dv. corespunzător gradației 3, nu poate fi contestată. Vechimea în muncă în calitate de șef fermă zootehnică se ia în considerare ca vechime în specialitate

● **VALERIA ASTELEANU, Cluj-Napoca** — 1) „Actul normativ nr. 8700/1978" se aplică numai la unitățile comerciale din sistemul Ministerului Comerțului Interior, care au alt specific decît unitățile gestionare de materii prime și materiale ale industriei.

2) — „Într-un schimb de 8 ore" la unitățile comerciale se utilizează un singur lucrător gestionar care în raport de mărimea gestiunii (volum desfacere) poate lucra singur sau cu mai mulți vînzători.

● **ÎNTREPRINDEREA „COMUNA DIN PARIS", Piatra Neamț** — Persoana promovată la 1 octombrie 1975 în funcția de planificator principal, trebuia să fi promovat, în prealabil, cursul de specializare cu profil economic, prevăzut la poziția 68 din anexa II la Legea nr. 12/1971. Faptul că înainte de 1 aprilie 1974 a ocupat funcția de planificator principal nu modifică această soluție, deoarece după ocuparea acestei funcții a lucrat pînă la 1 octombrie 1975 ca muncitor și apoi ca planificator.

În legătură cu cea de-a doua întrebare este necesar să ne comunicați dacă în funcția de inspector principal la biroul personal-învățămînt, administrativ-pază, persoana în cauză a fost încadrată pe un post din categoria personalului administrativ.

● **GRUPUL 6 ȘANTIERE, Suceava** — Atunci cînd soțul este transferat în interesul serviciului în altă localitate decît a domiciliului său și beneficiază de drepturile prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974, el este îndreptățit să primească și 1/4 din indemnizația ce i se cuvine pentru soția sa transferată la cerere în aceeași localitate. Aceasta este un membru de familie care nu beneficiază, la locul de muncă, de indemnizația prevăzută de legea sus menționată.

● **„ELECTROAPARATAJ", București** — Calculul contribuției pentru pensia suplimentară în cazul personalului încadrat sau plecat în cursul lunii, se face luîndu-se în considerare numai zilele lucrate în cursul lunii respective. Pentru personalul care lucrează cu săptămîna redusă (o zi în cursul unei luni) calculul concediului pe o zi lucrătoare se face prin împărțirea indemnizației medii lunare la 24,5 (în loc de 25,5).

● **SPITALUL ODOBEȘTI, Vrancea** — Conducătorii auto cărora li s-a stabilit o retribuție mai mare cu 25%, în condițiile prevăzute de Legea nr. 57/1974, pentru prestarea unei activități suplimentare, peste programul normal de lucru, au dreptul la această retribuție și pentru zilele cînd, nefiind chemări, nu au avut deplasări, fiind însă la dispoziția unității.

● **BULZ CAMELIA, Vulcan** — În instrucțiunile Ministerului Educației și Învățămîntului referitoare la concediul de odihnă al personalului didactic cu nr. 330 din 4 iulie 1968 se prevede (la pct. 4) că cadrele didactice care au funcționat ca suplinitori în aceeași unitate, adică ca angajați pe durată determinată pînă la un an școlar, beneficiază de concediu de odihnă cu durata integrală dacă au depus activitate neîntreruptă întregul an școlar. Cadrele didactice numite după data începerii cursurilor primesc concediul de odihnă calculat cîte 5 zile lucrătoare pentru fiecare lună servită.

● **SUCIU MARIA, Sibiu** — Perioada cît ați lucrat ca vînzătoare la I.C.S. Alimentara nu se include în calculul vechimii minim necesare pentru promovarea în funcția de funcționar economic principal.

Întrucît de la 1 decembrie 1977 ați fost încadrată casier principal, iar la 9 mai 1977 v-ați reîncadrat ca funcționar economic, la sfîrșitul anului 1980 (1.XII.) veți putea ocupa — prin examen sau concurs — funcția de funcționar economic principal.

care rămîne neacoperită prin plata penalităților.

De la această regulă există o excepție : situația în care abaterea care a cauzat prejudiciul nu este sancționată prin penalități legale sau convenționale. În acest caz nu se pune problema imputării prejudiciului asupra penalităților.

● **I. MARINESCU** (București) întreabă dacă arbitrajul poate nesocoti înțelegerea intervenită între părți în cursul soluționării litigiului și să pronunțe o hotărîre care este în dezacord cu această înțelegere.

Răspunsul care se impune este afirmativ.

Dispozițiile art. 37 din Regulile procedurii arbitrale obligă arbitrajul să cerceteze dacă înțelegerea părților nu contravine legalității, disciplinei de plan și disciplinei contractuale. În situația concretă la care vă referiți împrejurările care au determinat acordul părților în privința neaplicării penalităților pretinse prin acțiune nu întrunesc elementele constitutive ale cazului de forță majoră.

● **A. CIOROIU** (Gorj) solicită lămuriri cu privire la răspunderea unității furnizoare cu penalități în cazul nelivrării unor părți ale utilajului con-

În cazul dvs., întrucît vi s-a transformat contractul de muncă pe durată nedeterminată, sînteți îndreptățită la concediu de odihnă după împlinirea a 11 luni de la data încadrării cu contract de muncă pe perioadă determinată.

● Școala medie tehnică de comerț, absolvită de dvs. **(Marioara Constantinescu — București)** se asimilează cu Liceul de specialitate cu profil economic și prin urmare puteți ocupa funcțiile pentru care, în anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971, la condiția de studii se prevede : „absolvenți ai liceului de specialitate cu profil economic", cum sînt cele de la pozițiile 69, 68 etc.

● **G. HOSSU** (București) se interesează de condițiile în care se poate valorifica dreptul la despăgubiri ca urmare nerespectării obligațiilor asumate prin contractele economice.

Din scrisoarea dv. am reținut problema raportului dintre penalitățile și despăgubirile datorate în relațiile dintre unitățile socialiste, în cazul încălcării obligațiilor amintite.

Despăgubirile se datorează în completarea penalităților. Prin urmare, dreptul la daune se poate volarifica numai după ce s-a realizat dreptul la penalități pentru diferența de pagubă

● Persoanele încadrate cu contracte de muncă pe perioadă determinată (sezonieri) se bucură de concediul anual de odihnă, întocmai ca și personalul muncitor încadrat pe perioadă nedeterminată, cu condiția specială, prevăzută de art. 20 din Legea nr. 26/1967, de a fi împlinit o vechime neîntreruptă de 11 luni în aceeași unitate.

tractat cînd lipsa părților respective nu a creat unității beneficiare dificultăți la montaj.

Situația pe care a înfățișați este nerelevantă în privința penalităților datorate de unitatea furnizoare. Aceste penalități i se cuvin unității beneficiare pentru faptul neîndeplinirii întocmai a obligațiilor prevăzute în contractul încheiat, chiar dacă nu a suferit nici un prejudiciu.

● **B. COPIL** (Mureș) solicită lămuriri în legătură cu condițiile în care poate fi angajată răspunderea cu penalități a unității beneficiare care achită cu întîrziere prețul aferent utilajelor livrate.

Deși utilajele în cauză erau destinate realizării unui obiectiv de investiții, lipsa fondurilor necesare plății nu constituie, în principiu, un motiv pentru neaplicarea penalităților pentru întîrzierea în plată. Această împrejurare este deosebită de neaprobarea investiției. Din relatarea dv. rezultă că investiția era aprobată la data livrării utilajelor, astfel că, fiind valabil încheiat contractul dintre părți, pretențiile unității furnizoare la plata penalităților sînt întemeiate.

● **E. DECULESCU** (Prahova) întreabă dacă, în actuala reglementare, forța majoră care nu a fost comunicată în termenul legal poate fi luată în considerare pentru exonerarea unității furnizoare de răspunderea pentru nelivrarea la termen a produselor contractate.

Legea contractelor economice nu prevede obligația comunicării ivirii cazului de forță majoră sub sancțiunea decăderii pentru unitatea furnizoare care nu respectă termenul în care comunicarea trebuie să aibă loc.

Deci, efectele exonerătoare de răspundere se produc, dar unitatea furnizoare este ținută să acopere toate daunele cauzate unității beneficiare prin nerespectarea termenului de comunicare a cazului de forță majoră.

● **M. BALABAN** (București) se interesează de consecințele pe care le are de suportat unitatea beneficiară care înstrăinează produsele preluate în custodie pe motiv că au fost livrate cu nerespectarea clauzelor sortimentale prevăzute în contract de furnizare.

Este exact ceea ce arătați dv. în sensul că refuzînd să achite — pe motivul arătat — prețul produselor unitatea beneficiară este obligată să păstreze produsele în custodie la dispoziția unității furnizoare.

Încălcarea acestei obligații atrage plata penalității de 10% prevăzut de art. 47 pct. 7 din Legea contractelor economice. De asemenea unitatea beneficiară datorează despăgubiri pentru acoperirea prejudiciului cauzat prin fapta sa.

● **G. VASILAȘ** (București) solicită lămuriri cu privire la condițiile în care se aplică dispozițiile art. 4 lit a din Decretul nr. 167/1958 în cazul livrării unor produse necorespunzătoare calitativ.

Într-adevăr, așa cum relevați și dv., termenul de prescripție de 6 luni, reglementat prin textul legal citat mai sus, își găsește aplicarea în cazul cînd produsele livrate se dovedesc a fi necorespunzătoare calitativ, în sensul că prezintă vicii aparente.

În cazul livrării altui produs decît cel contractat, acțiunea unității beneficiare nu se întemeiază pe existența unor asemenea vicii și ca atare, dispozițiile art. 4 lit. a din Decretul nr. 167/1958 nu sînt aplicabile.

● **B. UDILĂ** (București) solicită lămuriri cu privire la reglementarea juridică și efectele livrărilor în tranzit.

Tranzitul constituie, în accepțiunea la care vă referiți, o modalitate de îndeplinire a obligațiilor rezultînd din două contracte de furnizare. Ea nu este reglementată în mod expres în legislația economică, ci numai sub aspectul decontării, în Normele metodologice B.N.R.S.R. nr. 2/1977.

În cadrul tranzitului organizat, atît livrarea cît și decontarea prețului se efectuează nemijlocit între furnizorul efectiv și beneficiarul efectiv fără participarea verigii intermediare. Tranzitul achitat se deosebește de cel organizat prin faptul că numai livrarea se efectuează direct. Decontarea contravalorii produselor livrate se face prin veriga intermediară. Adică, furnizorul efectiv încasează prețul de la verigă care, la rîndul său, obține prețul de la beneficiarul efectiv.

● **M. TEOREANU** (Argeș) întreabă dacă unitatea beneficiară căreia i s-au livrat produse cu vicii aparente este îndreptățită să obțină penalități de întîrziere în livrarea acelor produse.

Practica arbitrală a făcut, în această privință, distincție după cum produsele respective au fost sau nu refuzate la recepție, recunoscînd numai în prima ipoteză dreptul unităților beneficiare de a obține penalitățile la care vă referiți.

În cazul în care produsele au fost admise la recepție, achitate și introduse în procesul de fabricație, nu se poate considera că livrare nu a avut loc, întrucît, în această ipoteză, a operat transferul dreptului de proprietate sau de administrare directă din patrimoniul unității furnizoare în patrimoniul unității beneficiare și ca atare, nu se datorează penalitățile respective.

● **M. BÜKÖSSY** (Harghita) întreabă dacă și în prezent livrările către unitățile C.A.P. se pot face numai pe bază de adeverință de disponibil.

Răspunsul care se impune este afirmativ.

În conformitate cu art. 163 din Legea finanțelor nr. 9/1972, modificată și completată, livrările de produse către unitățile C.A.P. se fac numai după ce unitățile în cauză s-au asigurat de posibilitățile de plată ale acestor unități,

Vă prezentăm

întreprinderea de preparate și conserve din carne „BUCUREȘTI"

Foarte aproape de Capitală, în comuna Popești Leordeni, pe șoseaua Olteniței, se conturează arminos silueta Întreprinderii de preparate și conserve din carne „București". Situată pe o suprafață de 10 ha, în această întreprindere sînt fabricate produse speciale din carne, de o calitate mult apreciată de consumatori.

Intreprinderea, nu are o istorie prea îndepărtată, a luat ființă în anul 1971. Capacitatea proiectată este de 80 tone pe zi de preparate din carne într-o structură de 29 sortimente și de 16 tone pe zi de semiconserve în 4 sortimente.

Unitatea din Popești Leordeni este dotată cu utilaje la nivelul tehnicii mondiale, întregul proces de muncă fiind complet mecanizat și automatizat. Datorită muncii pline de abnegație a întregului colectiv, producția a crescut an de an în mod substanțial. În acest an, de pildă, se realizează peste 140 tone pe zi, adică cu mult mai mult decît capacitatea proiectată. Preparatele din carne se produc în 135 de sortimente. Producția de semiconserve s-a dublat.

Această creștere însemnată a producției se datorește și îmbunătățirii permanente a fluxului tehnologic, tehnologiilor moderne care au făcut ca volumul de producție al întreprinderii să reprezinte 20 din preparatele din carne produse în țara noastră.

Datorită calității preparatelor din carne și a gamei variate, produsele întreprinderii se bucură de o înaltă apreciere atît pe piața internă, cît și peste hotare. Așa se face că numeroși parteneri din Suedia, S.U.A., U.R.S.S. Iran, Irak, Libia, Gibraltar, Monaco solicită cantități crescînd de astfel de produse.

Intreprinderea de preparate și conserve din carne „București" are în proiect construirea unui frigorifer, a unei secții de membrane artificale și de prelucrare a oaselor, precum și o secție de semipreparate tip „Gospodina". Întreprinderea manifestă un interes deosebit și în ceea ce privește buna servire a populației. În acest sens au fost create condiții pentru porționarea și împachetarea în vid a produselor pentru a putea fi livrate consumatorilor și în cantități mai mici. În acest fel produsele respective pot fi păstrate un timp mai îndelungat, cu o livrare operativă către consumator.

Pentru servirea populației cu cantități suficiente de preparate și conserve din carne cu un grad sporit de prospețime, întreprinderea aprovizionează direct cele peste 400 de magazine din Capitală. Printre preparatele și conservele din carne produse la Popești Leordeni amintim: cîrnăciorii oltenești, parizer, șuncă, salam italian și Polana, pastramă, mușchi file, produse fără membrane. De asemenea, sînt livrate comerțului preparate dietetice.

Începînd din acest an la întreprinderea amintită s-a introdus și tranșarea de carne pentru alimentația publică. Pînă la finele anului 1980 acest sistem de tranșare va fi extins și pentru fondul pieței.

Ion VASILESCU

Aspect dintr-o secție modernă de fabricație

1979 AUG 2 7.

MAGYAR ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1828

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, CENTRUL VITAL AL NAȚIUNII NOASTRE

VIBRANTUL EVENIMENT de la 23 August 1944, moment de importanță crucială pentru destinele României, a înscris o eră nouă în istoria poporului nostru, era unor profunde transformări democratice, revoluționare, a realizării depline a independenței și suveranității naționale, a făuririi vieții noi, socialiste. Dintr-o țară slab dezvoltată, cu un caracter predominant agrar, secătuită și ruinată de război, România s-a transformat radical, devenind, așa cum arăta secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în cuvîntarea sa la Plenara din 4–5 iulie 1979, **„o țară industrial-agrară cu o industrie modernă, puternică și o agricultură dezvoltată, cu o știință, un învățămînt și o cultură socialistă înaintată, o țară în care se asigură un nivel de viață tot mai ridicat pentru întregul popor".** Aniversăm, acum, pentru a 35-a oară marea noastră sărbătoare națională într-o țară care și-a sporit forța industrială de circa 42 ori față de anul 1938, cu o producție agricolă, în anul 1978, de aproape 3,5 ori mai mare decît în 1950, cu o economie dinamică și o remarcabilă politică externă, de un prestigiu internațional fără precedent.

Treptele de progres și civilizație pe care ne-am ridicat, rezultatele istorice obținute în cele trei decenii și jumătate — îndeosebi în ultimii 15 ani, cea mai fecundă perioadă din întreaga istorie a patriei noastre — sînt indisolubil legate de ființa și lupta Partidului Comunist Român, de numele secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care conduce magistral destinele poporului român pe calea libertății și independenței, a bunăstării și civilizației socialiste. Iată de ce, mărețul eveniment, întîmpinat într-un climat de entuziasm, demnitate națională și solidaritate internațională activă, se constituie totodată într-un fierbinte omagiu adus tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** cel mai iubit fiu al poporului nostru, eminent om de partid și de stat, care și-a închinat întreaga existență luptei revoluționare pentru împlinirea idealurilor de dreptate socială și națională, pentru patriotica afirmare a dreptului sacru al poporului român, o dată cu al tuturor popoarelor, de a fi stăpîn în propria sa țară.

Aplicînd în mod creator principiile materialismului dialectic și istoric, adevărurile sale general valabile, la condițiile concrete ale României socialiste, partidul și-a adus, în același timp, prin soluțiile cutezătoare, originale, o contribuție de preț la îmbogățirea tezaurului general al teoriei și practicii revoluționare mondiale, la dezvoltarea socialismului științific, la lupta pentru o lume mai dreaptă și mai bună.

Așa fiind, clasa muncitoare, toți oamenii muncii găsesc în rodnicul bilanț al celor 35 de ani de la insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă expresia celei mai convingătoare dovezi că partidul își îndeplinește cu cinste rolul și răspunderile sale istorice de forță politică conducătoare a întregii societăți, constituind centrul vital al națiunii noastre socialiste în măreața operă a revoluției și construcției socialiste pe pămîntul românesc.

A făuri o lume nouă, un nou ev istoric, în numai trei decenii și jumătate, înseamnă a fi accelerat însuși mersul istoriei. Forța creatoare a clasei muncitoare — clasă conducătoare a societății, vitalitatea alianței muncitorești-țărănești, colaborarea strînsă cu intelectualitatea, munca de zi cu zi a harnicului și talentatului nostru popor, au fost potențate și chezășuite de vasta și înțeleapta activitate ideologică, politică și organizatorică a Partidului Comunist Român.

Importante acumulări cantitative cu treceri dialectice în salturi calitative, — noua calitate determinînd la rîndul ei o nouă cantitate — au imprimat, etapă cu etapă, transformări profund revoluționare în construcția economică, în dezvoltarea și perfecționarea forțelor de producție, a relațiilor de producție socialiste, a tuturor relațiilor sociale.

De la Platforma-program a P.C.R. din septembrie 1944, la Carta de bază ideologică, teoretică și politică a partidului, a întregului popor, aprobată la cel de-al XI-lea Congres, pozițiile programatice au fost ridicate pe planuri mereu superioare. Strategia generală și orientările tactice ale politicii noastre interne și externe, liniile generale și direcțiile de acțiune în vederea transformării revoluționare a societății, au evoluat în raport cu schimbările intervenite într-o etapă sau alta, în concordanță cu condițiile concrete istorice, sociale și politice.

De la prima noastră Constituție de tip socialist, din 13 aprilie 1948, care a consfințit cucerirea deplină a puterii de către oamenii muncii, la Constituția construcției socialismului, adoptată la 24 septembrie 1952 și apoi la Constituția din 21 august 1965 — Constituția socialismului victorios — ordinea noastră constituțională a urcat tot atîtea trepte de dezvoltare istorică, corespunzător transformărilor revoluționare petrecute în societate.

De la primul nostru parlament, democratic, constituit în urma alegerilor din 19 noiembrie 1946, care asigura doar o preponderență muncitorească-țărănească (forțele democratice obținînd 378 mandate din totalul de 414), la actuala Mare Adunare Națională, care dă expresie reprezentativă voinței întregului popor, statutul electoral al organului suprem al puterii de stat, unicul organ legiuitor, a căpătat un conținut social-politic pe măsura cuceririlor democrației noastre socialiste.

Înalta răspundere de președinte al Republicii Socialiste România, încredințată secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** dă aură, autoritate și deschidere neabătut revoluționară, întregului sistem de organe ale statului nostru socialist.

De la actul istoric al naționalizării, din 11 iunie 1948, care a marcat instaurarea proprietății socialiste asupra principalelor mijloace de producție, la autoconducerea muncitorească, la noul mecanism economico-financiar, există o evidentă continuitate, dar și deosebiri calitative pe măsura celor mai cutezante aspirații. Într-adevăr, sînt mari deosebiri între prima formă specifică de unitate economică de stat — societatea comercială de stat — legiferată în anul 1948 și puternicele structuri economice actuale afirmate și pe plan internațional, în procesele schimburilor economice și cooperării internaționale. Deosebiri pot fi consemnate și între modestele întreprinderi ale statului — înființate în 1948 — și actualele întreprinderi, unități de bază ale activității economico-sociale, în care oamenii muncii își exercită direct prerogativele ce decurg din calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producție — bunuri ale întregului popor — de producători și beneficiari ai bunurilor materiale.

Curba mereu ascendentă, de un dinamism care a reținut atenția internațională potențialul industriei noastre își găsesc o pregnantă ilustrare în întreaga statistică economică a timpului, din care consemnăm dinamica unui singur indicator: creșterea valorii absolute a sporului producției industriale de la 85 miliarde lei în primul cincinal la 134 miliarde lei în perioada 1966–1970, la 264 miliarde lei în cincinalul 1971–1975 și peste 440 miliarde lei preliminat, la sfîrșitul actualului cincinal. Însemnate mutații calitative se regăsesc și în structura industriei, ajungînd ca marea pondere să fie deținută de ramurile de vîrf, moderne, implicate de revoluția tehnico-științifică, sub efectele și în considerarea căreia se desfășoară întreaga noastră activitate economică.

Modernizarea continuă a zestrei tehnico-materiale a fost dialectic împletită cu măsuri de perfecționare continuă a principiilor și teh-

1944-23 AUGUST-1979

nicilor de gestiune și conducere economică. De la așa-numita „gospodărire de sine stătătoare" sau „gospodărire chibzuită", instituționalizată în anul 1948, la noul mecanism economico-financiar aprobat la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, saltul produs, mai ales dacă e privit în perspectiva sa, echivalează cu trecerea de la vîrsta primilor pași economici — ca să ne exprimăm așa — la adevărata maturitate economică. Dacă e să ne referim la actul conducerii, trebuie să consemnăm de asemenea, trecerile calitative fundamentale operate de la „conducătorul unic" al primelor unități de stat, la conducerea colegială și apoi la principiul muncii și conducerii colective, pînă la nivelul autoconducerii muncitorești expresie elocventă a adîncirii continue a democratismului orînduirii noastre.

TOATE MARILE SUCCESE dobîndite de poporul nostru în anii scurși de la istoricul eveniment de la 23 august 1944 sînt indisolubil legate de conducerea întregului proces revoluționar, a vastei opere a edificării socialiste de către Partidul Comunist Român, care în fiecare etapă străbătută a fost factorul politic fundamental, făuritorul întregii strategii de dezvoltare economico-socială a țării, forța conducătoare în societate, exponentul fidel al intereselor vitale ale națiunii noastre, în jurul partidului cimentîndu-se unitatea de nezdruncinat a întregului popor. Experiența țării noastre a demonstrat cu deosebită claritate că pe măsura desfășurării evoluției și construcției socialiste rolul conducător al partidului crește, că aceasta este o legitate obiectivă a acestui proces complex. **„Afirmarea partidului ca forță politică conducătoare a societății** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este rezultatul unui proces legic al dezvoltării noastre istorice, al întregii activități a partidului în conducerea luptei clasei muncitoare, a oamenilor muncii din România pentru eliberare socială și națională, pentru răsturnarea regimului burghezo-moșieresc și cucerirea puterii politice, pentru edificarea societății socialiste în patria noastră".**

Mai ales, partidul s-a afirmat plenar ca forța politică conducătoare a societății noastre, ca centrul vital al națiunii, după cel de al IX-lea Congres al P.C.R., care a deschis o perioadă de profunde înnoiri, de puternică efervescență revoluționară, în toate domeniile vieții noastre politice, economice și sociale. O contribuție deosebit de prețioasă la definirea concepției partidului nostru comunist privind creșterea rolului său conducător în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate a adus-o tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** În lucrările secretarului general al partidului găsim magistral fundamentată această concepție a cărei esență constă în integrarea organică a partidului în viața economico-socială, exercitarea funcției sale conducătoare din interiorul societății, al organismelor sale de stat și economice, prin împletirea strînsă a activității partidului cu cea a maselor largi de oameni ai muncii.

Realitățile au confirmat pe deplin justețea tezei partidului nostru privind împletirea activității organelor de partid cu cea a organelor de stat și obștești, teză de mare eficiență socială. Ca urmare, pe plan decizional și normativ, în ultimii ani s-a accentuat procesul de împletire a normelor politice, cu cele juridice și obștești, ceea ce a determinat o îmbogățire a conținutului teoriei și practicii legislative, a întregului sistem de norme sociale. Aceasta, în condițiile promovării consecvente a principiului suveranității legii, ale creșterii rolului Marii Adunări Naționale și Consiliului de Stat, și prerogativelor Președintelui Republicii Socialiste România.

În consecință, au loc mutații serioase în structura normelor sociale, sub semnul unei dialectici deosebit de complexe. Pe de o parte, se manifestă o tendință de dejuridicizare a unor aspecte ale relațiilor interumane care pot fi guvernate prin celelalte norme sociale, pe de altă parte terenul de pe care este eliminată practica conducerii prin instrucțiuni și alte asemenea practici, este adus, atît cît este necesar, sub puterea legii. Tipic pentru acest fenomen este codul normelor și principiilor eticii și echității socialiste, care contribuie la o continuă restrîngere a juridicului, îndeosebi a legislației penale. În sens invers, avem în vedere dreptul economic — contestat pînă ieri chiar și ca simplă idee — care, s-a afirmat ca un instrument de mare eficiență în realizarea politicii economice a partidului, în întărirea ordinii și disciplinei economice.

De vădită originalitate este măsura constituirii organelor de partid și de stat, consecință firească a tezei împletirii activităților de partid, de stat și obștești, îmbinare fericit întruchipată în asemenea structuri cu dublă natură. O importantă expresie a acestei tendințe se regăsește și în măsura instituționalizării și integrării funcției de secretar al organizației de partid în organele de conducere colectivă ale unităților de stat, locale și centrale. Rolul de forță politică conducătoare a partidului, în aceste condiții, este ridicat pe o treaptă superioară.

O importanță excepțională, în problemele construcției de stat, ale democrației noastre socialiste, au orientările Plenarei comune a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 4-5 iulie 1979. Cu acest prilej tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a atras din nou atenția că toate organismele colective, în care oamenii muncii participă nemijlocit, trebuie să joace un rol hotărîtor, împletindu-și strîns activitatea cu cea a organelor de stat, ele trebuind să devină parte inseparabilă a structurii statului nostru socialist. **„Să înțelegem** — subliniază secretarul general al partidului nostru **— că teza cu privire la dispariția statului presupune nu desființarea lui într-un anumit moment, ci crearea cadrului prin care masele populare participă la viața socială, își asumă răspunderea în conducerea societății".**

Odată cu creșterea rolului conducător al partidului și ca efect al înfăptuirii acestui rol s-a adîncit și perfecționat neîncetat democrația socialistă în societatea noastră. Contrar unor teze ale propagandei burgheze, între democrație și conducerea de către partidul comunist nu există nici o contradicție, partidul fiind emanația voinței întregului popor, purtătorul celor mai înalte și nobile aspirații ale sale. Așa cum o pune în evidență realitatea, tocmai conducerea de către partid constituie garanția păstrării democrației, a dezvoltării și perfecționării ei în procesul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Astfel, înfăptuirea rolului conducător al Partidului Comunist Român și dezvoltarea democrației socialiste sînt procese ce se condiționează reciproc, măsurile succesive adoptate de partidul nostru, cu deosebire după Conferința Națională din 1967, în vederea afirmării tot mai puternice a caracterului democratic al orînduirii noastre, fiind tot atîtea dovezi de necontestat în acest sens. Tocmai ca urmare a acestei acțiuni consecvente a partidului în care s-a materializat gîndirea novatoare, profund originală a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** a fost creat un sistem organizatoric — instituțional democratic, unic în felul său, superior oricărei forme a democrației burgheze, care asigură participarea efectivă a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate la conducerea societății, exercitarea de către toți cetățenii patriei a drepturilor și libertăților largi ce le sînt acordate.

ORICÎND ȘI ORIUNDE analiza stării prezente, cu atît mai mult a timpului istoric, implică în continuitatea și discontinuitatea curgerii sale, o referință nu numai la trecut ci și la viitor, la perspectivele larg revoluționare ale prezentului istoric. Edificînd societatea socialistă multilateral dezvoltată, ne situăm într-un prezent fierbinte, cu un viitor conturat, pe o lungă perioadă istorică, în Programul partidului, care stabilește direcțiile fundamentale ale politicii noastre interne și externe, în condițiile ridicării pe o treaptă superioară a rolului politic conducător al partidului în întreaga viață a societății noastre.

Obiectivele progresului nostru multilateral cuprinse în proiectele documentelor ce vor fi supuse dezbaterii și adoptării celui de al XII-lea Congres al partidului ne dau atît dimensiunea viitorului, dar și a prezentului, a marilor succese repurtate, deoarece evident, tot ceea ce ne propunem, tot ceea ce va deveni realitate în anii următori, ar fi fost de neconceput fără realizările noastre de pînă acum. **„Putem spune — fără îngîmfare sau automulțumire** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara comună din 4—5 iulie 1979, **că am obținut rezultate remarcabile, care au ridicat într-o perioadă istorică scurtă țara și poporul nostru la un nivel de viață pe care mulți nici nu-l gîndeau, nici nu îndrăzneau să-l imagineze. De aceea, pe baza experienței noastre putem afirma că socialismul și-a demonstrat pe deplin capacitatea de a asigura progresul rapid al unui popor care și-a luat soarta în mîinile sale. Partidul nostru comunist își îndeplinește cu cinste rolul istoric de a conduce poporul, pe culmile cele mai înalte de civilizație și progres."**

În contrast cu lumea capitalistă care își destăinuie prin cele mai autorizate personalități criza de încredere în viitor, poporul nostru vede în politica Partidului Comunist Român, în documentele Congresului al XII-lea, chezășia unui viitor luminos, pe măsura idealurilor sale de dreptate socială și națională. Succesele istorice obținute sub conducerea înțeleaptă, clarvăzătoare a Partidului Comunist Român, mărețele obiective prefigurate pentru o întreagă perioadă istorică, entuziasmul și împlinirile cu care clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii se pregătesc să întîmpine cel de-al XII-lea Congres al partidului, fac din sărbătoarea națională a eliberării patriei de sub dominația fascistă un eveniment de emoționantă vibrație politică, patriotică, o puternică manifestare a unității de neclintit a poporului, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebi de naționalitate, în jurul Partidului Comunist Român, a politicii sale interne și internaționale.

Emil NICOLCIOIU

23 AUGUST 1944: ACT AL VOINȚEI ÎNTREGULUI POPOR ROMÂN

CU FIECARE AN adăugat istoriei socialiste a țării descifrăm cu tot mai intensă emoție și nemărginită mîndrie patriotică multiplele sensuri și covîrșitoarea însemnătate pe care le-a avut și le are pentru destinele întregului popor român — 23 August 1944 — cel mai luminos eveniment din istoria noastră multimilenară, Ziua Națională a României.

Moment de răscruce pentru viața României contemporane, act al voinței întregului popor român, 23 August 1944 reprezintă început al erei noi în istoria noastră națională, al revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă în România. Răsturnarea dictaturii militare fasciste, eliberarea României de sub dominația hitleristă și participarea țării noastre cu toate forțele ei materiale și umane la crîncenele bătălii pentru zdrobirea Germaniei naziste au deschis calea unor profunde transformări revoluționare, naționale și sociale pe pămîntul românesc, calea asigurării deplinei independențe și suveranități naționale. Pasul gigantic făcut de poporul român pe drumul devenirii sale socialiste și comuniste a început, așadar din acele zile insurecționale fierbinți ale lui august 1944.

Trup din trupul poporului și suflet din sufletul lui, Partidul Comunist Român a înaintat pe drumul istoriei avînd drept credință și țel slujirea cu înflăcărat patriotism, cu neînfricat spirit de jertfă și sacrificiu, a năzuințelor seculare de libertate și neatîrnare ale poporului.

Tradițiile strămoșești de luptă, probate cu eroism legendar de masele largi populare sub cîrmuirea unora dintre conducătorii cei mai cutezători și iluștri — Mircea cel Bătrîn sau Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul sau Tudor Vladimirescu — și a atîtor alții „bărbați ai țării", înscrise pentru veșnicie în letopisețul neamului, vitejia ostașilor români pe cîmpurile de bătăile ale războiului din 1877—1878 pentru cucerirea independenței sau ale primului război mondial, au fost preluate și cultivate cu deosebită grijă și nemărginită dragoste de către comuniști. Afirmîndu-se ca cea mai importantă forță politică pe scena vieții social-politice românești, Partidul Comunist Român a înălțat cu bărbăție steagul luptei pentru eliberarea țării de sub dominația străină și jaful imperialist, pentru întărirea necontenită a independenței și suveranității naționale. Comuniștii au fost eroii organizării maselor muncitoare în aprigele bătălii pentru cucerirea de drepturi politice și economice, pentru apărarea intereselor vitale ale maselor muncitoare. Luptele minerilor de la Lupeni din 1929, ale petroliștilor și ceferiștilor din 1933, răscoala țăranilor din Valea Ghimeșului din 1934 — sînt numai cîteva din momentele de referință din lungul șir al viguroaselor încleștări de clasă desfășurate sub conducerea comuniștilor.

De un eroism fără seamăn a fost lupta Partidului Comunist Român împotriva fascismului, cel mai feroce dușman din cîți a cunoscut vreodată omenirea. **„În istoria patriei** — arată secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — va rămîne ca un simbol strălucit al spiritului revoluționar al comuniștilor, al dăruirii lor pînă la sacrificiu pentru cauza libertății poporului, lupta împotriva fascismului și a ocupației naziste, pentru eliberarea României și recîștigarea independenței naționale".**

DE ÎNDATĂ după instaurarea hitlerismului în Germania, P.C.R., cu clarviziunea și spiritul revoluționar ce i-au fost proprii de-a lungul întregii sale existențe a dezvăluit cu promptitudine în fața întregului popor român imensul pericol al fascismului, arătînd că el reprezintă „cel mai aprig dușman al națiunii, o abjectă înșelăciune, o diversiune de cea mai proastă și detestabilă calitate". Este meritul istoric al Partidului Comunist Român de a fi fost singura forță politică din țară care s-a situat cu fermitate în avangarda luptei antifasciste a poporului român, pentru apărarea intereselor vitale ale României. Încă din anul 1935, un apel al C.C. al P.C.R. preciza că: „Noi comuniștii sîntem gata să apărăm cu arma în mînă independența României, dacă țara noastră ar fi silită să ducă un război național de apărare contra imperialismului fascist".

În ciuda condițiilor deosebit de grele ale ilegalității, partidul nostru a militat neobosit pentru realizarea unui larg front de luptă al maselor populare în jurul celei mai ferme forțe sociale antifasciste — clasa muncitoare. Pentru întărirea continuă a legăturilor cu masele populare, comuniștii au creat în perioada interbelică o întinsă rețea de organizații legale de masă: Sindicatele unitare, Blocul muncitoresc-țărănesc, Liga muncii, Comitetul național antifascist, Blocul democratic ș.a., editînd în același scop, peste 300 de ziare și reviste ca Scînteia, Lupta de clasă, Era nouă etc.

După instaurarea dictaturii militare fasciste în septembrie 1940 și subordonarea țării Reichului nazist prin intrarea trupelor hitleriste în țară, în octombrie același an și, mai cu seamă, după tîrîrea României împotriva voinței majorității covîrșitoare a poporului în războiul hitlerist, care risca să se transforme într-o adevărată catastrofă națională pentru țara noastră, comuniștii au trecut imediat la organizarea unei puternice și ample mișcări de rezistență. Prin „Platforma-program din 6 septembrie 1941" au fost stabilite principalele obiective ale luptei: răsturnarea dictaturii militare-fasciste, formarea unui guvern al independenței naționale, încetarea războiului împotriva Uniunii Sovietice, alungarea hitleriștilor din țară, eliberarea părții de Nord a Transilvaniei de sub ocupația hitleristo-horthystă, participarea alături de coaliția Națiunilor Unite la înfrîngerea Germaniei naziste.

OBIECTIVELE fixate de partidul comunist au devenit programul de luptă al mișcării de rezistență desfășurată cu tot mai multă vigoare pe întreg cuprinsul țării. Muncitorimea s-a impus prin numeroase acțiuni de răsunet național pe care le-a declanșat împotriva dictaturii antonesciene și a războiului hitlerist. Nenumărate greve și conflicte de muncă, deseori însoțite de manifestații de masă, au fost organizate într-o serie de întreprinderi ca „Lemaitre", „Wolf", „Arsenalul armatei" din București, „Concordia"-Ploiești, „Astra"-Arad ș.a., au fost dezlănțuite importante acte de sabotaj împotriva producției de război.

În frontul larg al rezistenței antifasciste a poporului român, remarcabile contribuții au fost aduse de țărănime: nesupunerea față de autoritățile dictaturii, sustragerea de la rechiziții, refuzul de a executa diferite corvezi au fost numai cîteva din formele cele mai frecvente prin care truditorii ogoarelor, atît de greu loviți de nenorocirile războiului, s-au înrolat cu speranțele lor de libertate în mișcarea națională de rezistență. La rîndul lor, cei mai reprezentativi intelectuali-savanți, profesori universitari, scriitori, artiști, învățători, ș.a. — s-au ridicat deschis împotriva ideologiei fasciste și îndeosebi a psihozei războiului, înscriind, astfel, remarcabile contribuții în consolidarea continuă a stării de spirit antihitleriste a poporului și a mișcării de rezistență a maselor largi populare din țara noastră. Este credem, deosebit de grăitor faptul că numai în perioada 22 iunie 1941 — iunie 1944 peste 108 000 muncitori, țărani, intelectuali au compărut în fața tribunalelor militare pentru neexecutarea de ordine în unitățile militare de pe front și din țară. Ura față de hitlerism a determinat o puternică stare de împotrivire în rîndurile armatei române, manifestată sub cele mai diferite forme — dezertări, neexecutarea de ordine, refuzul de a lupta etc. — atît în rîndurile ostașilor, cît și al ofițerilor superiori. După cum arată fostul șef al Marelui Stat Major din perioada 20 ianuarie 1942 — 23

1944-23 AUGUST-1979

August 1944, generalul de corp de armată Ilie Ştefiea, urmărindu-se cruţarea armatei române şi sustragerea ei de la dezastrul spre care era împinsă în războiul hitlerist antisovietic, numeroase unităţi militare româneşti nu au mai fost trimise în luptă, altele au fost retrase după front sau transferate în spatele frontului sub pretextul refacerii. „Am ascuns tot timpul Comandamentului german — relatează fostul şef al Marelui Stat Major Român — adevărata situaţie a armatei române... Am avut totdeauna două serii de tabele cu situaţia materială a armatei române : o serie de tabele cu adevărata situaţie, care se păstra strict-secret şi nu era arătată autorităţilor germane şi o altă serie cu situaţia materială mult redusă, special întocmită pentru autorităţile germane". Astfel prin cele mai felurite căi şi mijloace pierderile armatei române au fost mult diminuate. „În realitate, arată acelaşi general, timp de trei ani şi două luni (cît a durat participarea armatei române la războiul hitlerist antisovietic — n.n.) noi am pierdut... 62 871 morţi".

PUTERNICA stare de spirit antihitleristă caracteristică tuturor categoriilor de cetăţeni ai ţării noastre, cît şi împrejurările externe în continuă şi rapidă modificare au impus cu necesitate măsuri dintre cele mai hotărîte pentru scoaterea ţării din războiul hitlerist. În acest sens o direcţie principală a activităţii P.C.R. a constituit-o preocuparea consecventă pentru coalizarea tuturor forţelor naţionale cu stare de spirit antihitleristă în lupta pentru salvarea ţării de la o adevărată prăbuşire naţională. Dovedind o înaltă capacitate de orientare în situaţia complexă internă şi internaţională a momentului respectiv, în a stabili în mod amănunţit şi realist planul insurecţiei, P.C.R. a trecut în ziua de 23 August 1944 la înfăptuirea revoluţiei de eliberare naţională şi socială, antihitleristă şi antiimperialistă.

Încă din primele ore, evenimentele insurecţionale petrecute în România au avut un răsunător ecou în opinia publică mondială, bucurîndu-se de elogioase aprecieri. În acelaşi timp, deruta produsă în rîndurile căpeteniilor naziste a fost catastrofală. „Raportez însă — transmitea generalul Hansen din Bucureşti la Berlin — că nu este vorba de un puci al camarilei de la curte ci de o lovitură de stat, **bine pregătită de popor şi trupă** informate prin radio. Măsura se bucură de cea mai largă încuviinţare. Împotriva regelui şi a noului guvern nu poate fi găsit nici un general pentru contraguvern...".

La capătul a nouă zile de lupte înverşunate, cei peste 465 000 de luptători români încadraţi în forţele armate şi formaţiunile patriotice, încheiau cu succes operaţiunile insurecţionale de curăţire de hitlerişti a celei mai mari părţi a teritoriului ţării. Au fost capturaţi 56 455 militari, între care 14 generali şi 1 421 ofiţeri. Inamicul a pierdut în acelaşi timp, 282 avioane, 498 nave, cît şi mari cantităţi de armament.

Insurecţia română triumfa.

ISTORICUL act de la 23 August 1944 a avut urmări politice naţionale şi sociale dintre cele mai importante pentru soarta ţării. El a marcat începutul revoluţiei de eliberare naţională şi socială, antifascistă şi antiimperialistă a poporului român. Desfăşurarea evenimentelor a pus, o dată în plus, în evidenţă rolul conducător al Partidului Comunist Român, coeziunea întregului popor şi devotamentul fără margini al tuturor cetăţenilor, indiferent de naţionalitate, faţă de soarta patriei. Acţiunea rapidă şi victorioasă a forţelor insurecţionale române a dat la iveală încă o dată marile capacităţi şi resurse de energie şi cutezanţă de care a fost şi este capabil poporul român în momentele cruciale ale existenţei sale. Insurecţia a asigurat condiţiile necesare participării poporului român, cu toate forţele, alături de Naţiunile Unite, la înfrîngerea Germaniei naziste.

În acelaşi timp, insurecţia română a avut consecinţe determinante pentru soarta războiului. Ea a antrenat un adevărat dezastru pentru frontul hitlerist. Practic, întregul dispozitiv strategic hitlerist din sud-estul Europei s-a prăbuşit ca urmare a loviturii necruţătoare primite prin înfăptuirea de către poporul român a insurecţiei sale victorioase. Paralel cu efectele militare covîrşitoare pe care le-a determinat, actul istoric de la 23 August a exercitat o profundă influenţă asupra evoluţiei situaţiei politice din o serie de ţări, a contribuit la accentuarea crizei regimurilor din Bulgaria, Ungaria şi chiar din Germania hitleristă, a stimulat intensificarea rezistenţei populare antifasciste în Bulgaria, Iugoslavia, Cehoslovacia, Polonia, Grecia şi în alte ţări.

Condus de Partidul Comunist Român, întregul popor şi-a adus în continuare o preţioasă contribuţie la zdrobirea Germaniei hitleriste, la eliberarea din jugul fascist a altor popoare, înscriind astfel, încă o pagină de nepieritor eroism în glorioasa sa istorie. Împreună cu armata sovietică, armata română s-a angajat în grele lupte pentru eliberarea întregului teritoriu al patriei, participînd apoi activ, timp de 260 de zile, la bătăliile pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei, Austriei. Un drum lung de peste 1 000 de kilometri a fost stropit cu sînge de ostaşii români şi presărat cu aproape 170 000 de jertfe. 300 000 din cei peste o jumătate de milion de militari români participanţi la războiul antihitlerist au fost distinşi pentru faptele lor de vitejie şi eroism, cu ordine şi medalii sovietice, ungare, cehoslovace, româneşti. În acelaşi timp, eforturile materiale făcute de întregul popor român, de la 23 August 1944 pînă în vara anului 1945, au însumat cu mult peste un miliard de dolari (cursul din 1938). Acest efort, raportat la numărul populaţiei, la posibilităţile de atunci ale ţării şi la timpul scurt în care a fost făcut este cu adevărat uriaş.

PRIN CONTRIBUŢIA adusă la marea victorie asupra fascismului, poporul român a dat cea mai strălucită expresie a ataşamentului său profund faţă de cauza păcii şi libertăţii. Condus cu înţelepciune şi clarviziune de către partidul comunist, imediat după victoria definitivă asupra hitlerismului, poporul român a trecut cu hotărîre la reorganizarea radicală, din temelii, a întregii sale vieţi politice, economice, sociale. Rînd pe rînd au fost înlăturate de la cîrma ţării trei guverne cu majoritate reacţionară, pentru ca, în cele din urmă, la 6 martie 1946 să fie instaurat la putere primul guvern revoluţionar-democratic din istoria României. În frunte cu comuniştii, masele muncitoare au trecut la realizarea unor ample şi profunde transformări democratice şi revoluţionare în societatea românească. La 30 decembrie 1947 a fost înlăturat ultimul stîlp al vechii orînduiri — monarhia.

Milioane şi milioane de români, maghiari, germani, sîrbi şi de alte naţionalităţi — fii ai aceleiaşi patrii comune — România — s-au avîntat, călăuziţi de conducătorul lor încercat Partidul Comunist Român, pe drumul făuririi pe pămîntul românesc a celei mai drepte orînduiri din cîte a cunoscut omenirea, orînduirea socialistă.

CONCEPUTĂ ca un proces istoric complex de ample dimensiuni realizarea acestei epoci naţionale s-a bazat în permanenţă pe creativitatea, inteligenţa şi hărnicia întregului popor, pe colaborarea reciproc avantajoasă cu toate popoarele lumii, şi în primul rînd, cu toate ţările socialiste. Victoria deplină şi definitivă a socialismului în România — prin făurirea industriei socialiste, cooperativizarea agriculturii, asigurarea caracterului unitar al întregii economii naţionale şi generalizarea relaţiilor de producţie socialiste — a reprezentat cea mai mare realizare politică a P.C.R. după cucerirea puterii.

Din bogatul şi cuprinzătorul bilanţ al împlinirilor socialiste la care ne referim cu îndreptăţită mîndrie acum la aniversarea jubileului celor 35 de ani de la glorioasul 23 August 1944 să amintim fie şi numai că, producţia industrială a României este azi de 42 de ori mai mare ca în 1950, iar producţia agricolă de peste trei ori şi jumătate. Să adăugăm la acestea numeroasele oraşe noi care au împînzit ţara dintr-un hotar în celălalt, puternica înflorire a ştiinţei, artei, culturii, învăţămîntului, creşterea nemaiîntîlnită a prestigiului internaţional al României, care are în prezent relaţii diplomatice cu peste 130 de state.

Contribuţia esenţială, hotărîtoare, în elaborarea şi fundamentarea, teoretică şi practică a liniilor directoare ale politicii interne şi externe româneşti, atît de magistral trasate în Programul partidului a avut-o tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, secretar general al P.C.R. preşedintele Republicii Socialiste România.

Prevederile documentelor programatice ale celui de al XII-lea Congres al P.C.R. — care vizează continuarea dezvoltării în ritm înalt a bazei tehnico-materiale a societăţii, pregătirea forţei de muncă, dezvoltarea învăţămîntului de toate gradele, sporirea contribuţiei cercetării la înfăptuirea revoluţiei tehnico-ştiinţifice în România, ridicarea nivelului de trai material şi spiritual, întărirea continuă a partidului şi statului perfecţionarea necontenită a democraţiei socialiste, ridicarea pe trepte tot mai înalte a activităţii ideologice şi a muncii politico-educative etc. — dau în aceste zile o nouă şi luminoasă dimensiune drumului eroic pe care poporul român a păşit în urmă cu trei decenii şi jumătate, în acel început de ev nou socialist, căruia îi este piatră de hotar şi de temelie August 23.

dr. Ion SPĂLĂŢELU

SEMNIFICAȚII ECONOMICE ȘI SOCIAL-UMANE ALE CORELAȚIEI DINTRE ACUMULARE ȘI CONSUM [I]

TRANSFORMĂRILE profunde care au avut loc în toate componentele economiei și societății românești în cei 35 de ani care au trecut de la înfăptuirea revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă din luna august 1944, și-au pus puternic amprenta asupra procesului de dezvoltare a forțelor de producție. Ele au condus la transformarea României dintr-o țară agrară cu o industrie înapoiată, într-o țară industrial-agrară în plin proces de dezvoltare și modernizare, angajată ferm și ireversibil pe coordonatele progresului și civilizației socialiste. În acest proces, perioada deschisă de cel de-al IX-lea Congres al P.C.R. se înscrie ca cea mai fertilă din istoria poporului român și a construcției socialiste, atît prin dinamismul înalt al economiei și prin intensitatea procesului de modernizare a forțelor de producție, cît și prin marile realizări obținute de poporul român în toate celelalte domenii ale activității — politic, social, științific și cultural. Aceste realizări sînt indisolubil legate de contribuția hotărîtoare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la formularea strategiei partidului în noua etapă în care a intrat țara noastră odată cu încheierea procesului de generalizare a relațiilor socialiste de producție, la elaborarea căilor și metodelor de realizare și impulsionare a progresului economico-social, la mobilizarea tuturor resurselor și posibilităților de care dispune societatea noastră în vederea realizării obiectivelor de progres și prosperitate propuse în fiecare etapă a construcției socialiste.

Necesitatea ratei înalte a acumulării desprinsă din analiza realităților țării

EXPERIENȚA construcției socialiste în țara noastră, ca de altfel și experiența mondială, au pus cu putere în evidență faptul că pentru a făuri un destin luminos poporului, pentru a realiza o economie puternică și modernă, ca bază și garanție materială de neînlocuit a realizării aspirațiilor de prosperitate, trebuie asigurate mijloacele necesare creșterii în ritm înalt a forțelor de producție, sporirii avuției naționale și ridicării gradului de dezvoltare economico-socială. Ca urmare, una dintre coordonatele fundamentale, vitale ale strategiei dezvoltării economico-sociale, care și-a găsit o amplă și multilaterală analiză în documentele partidului nostru în perioada de după Congresul al IX-lea, în lucrările de inestimabilă valoare științifică ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu** o reprezintă repartizarea rațională a venitului național pentru fondul de acumulare — pe baza căruia se asigură resursele pentru dezvoltare, și fondul de consum. Secretarul general al partidului a introdus în circuitul național al științelor economice categoria **fondului național de dezvoltare economico-socială**, mai complexă, ce desemnează totalitatea resurselor alocate de societate pentru dezvoltare și reflectă un stadiu superior de cunoaștere a legităților, conexiunilor și esenței surselor reproducției socialiste lărgite, a dat o fundamentare amplă necesității asigurării unei rate înalte a acumulării, orientării și modalităților de utilizare eficientă a fondurilor respective.

Abordarea acestei probleme s-a bazat pe analiza dialectică, dinamică a raportului de strînsă interdependență și multiplicare reciprocă ce există între mărimea părții din venitul național care este destinată dezvoltării economico-sociale (acumulare), dinamica venitului național și îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale poporului ; în formularea opțiunilor în acest cadru s-a pornit de la condițiile concrete ale țării noastre, de la nivelul structura și exigențele economiei românești în condițiile contemporane, precum și de la contextul internațional în care ea se dezvoltă.

La baza politicii partidului în acest domeniu a stat și stă premisa că prosperitatea întregii societăți, gradul de satisfacere a cerințelor materiale și spirituale ale celor ce muncesc depind în mod direct și hotărîtor de mărimea venitului național creat prin dezvoltarea economiei naționale, iar succesele obținute de popor în acest domeniu nu pot fi decît rodul muncii proprii, fiind legate de modul în care sînt valorificate resursele materiale și umane ale țării. La Conferința Națională a partidului din decembrie 1967, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că : **„Partidul Comunist Român a arătat clasei muncitoare, întregului popor că sporirea continuă a venitului național nu se poate realiza fără importante eforturi materiale din partea societății, fără alocarea unei însemnate părți din valoarea nou creată pentru lărgirea producției. Aceasta este singura cale pentru dezvoltarea economică a țării" pentru ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc.**

Motivația economico-socială, puternic ancorată în realitățile din țara noastră, rezultă dintr-o viziune unitară și de lungă perspectivă, realistă cu privire la întregul ansamblu de opțiuni și factori care condiționează dezvoltarea armonioasă și echilibrată a economiei naționale : promovarea consecventă a industrializării socialiste a țării ; dezvoltarea și modernizarea continuă a agriculturii și a celorlalte ramuri ale economiei naționale, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii ; repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării ; atragerea în circuitul economic și valorificarea superioară a resurselor naturale ; folosirea completă și eficientă a întregului potențial de muncă al țării ; alocarea de resurse tot mai mari pentru realizarea țelului suprem al politicii partidului — ridicarea bunăstării tuturor membrilor societății. În aceste condiții, întrucît politica de acumulări condiționează ritmul dezvoltării economice, de alocarea unei cote importante din venitul național în acest scop este legată înlăturarea decalajelor moștenite de la vechea orînduire față de țările dezvoltate din punct de vedere economic, schimbarea locului României în diviziunea internațională a muncii, afirmarea ei în marea competiție a progresului mondial și participarea tot mai activă la schimbul de valori materiale și spirituale pe plan mondial la întreaga viață internațională.

În același timp, partidul nostru a ținut și ține seama de tendințele manifestate pe plan mondial, de exigențele amplei revoluții tehnico-științifice ce are loc în lume, care cere și, în același timp, face posibilă dezvoltarea puternică a forțelor de producție, oferind țărilor mai puțin dezvoltate șansa accelerării ritmurilor de creștere și a comprimării etapelor de dezvoltare. Transformarea acestor posibilități în realitate este însă legată de realizarea unui volum crescînd de investiții, de alocarea unor importante fonduri atît pentru dezvoltarea cercetării, cît și pentru modernizarea economiei și a aparatului de producție ; mai ales dacă se are în vedere faptul că progresul tehnico-științific contemporan mărește proporțiile înlocuirii și modernizării rapide a mijloacelor fixe, determină modificări importante în structura producției sociale, accentuînd rolul ramurilor de înaltă tehnicitate, cu un aparat de producție complex, sporind, totodată, cererea de tehnică modernă din partea multor ramuri ale sectorului terțiar.

Asemenea exigențe au impus și impun o creștere importantă a investițiilor chiar și în țările dezvoltate din punct de vedere economic. Este edificator în această privință faptul că, pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate, investițiile pe locuitor au crescut în perioada 1951—1977 de 2,4 ori ; referindu-ne la anii 1951—1973, înainte de declanșarea crizei economice mondiale,

ROMÂNIA XXXV

Făurirea unei puternice industrii metalurgice a constituit, în anii construcției socialiste, o prioritate a industrializării, un factor determinant al dezvoltării economice. Marile capacități puse în funcțiune (în fotografie : aspect de la Combinatul siderurgic Galați) asigură, în acest an, o producție de oțel de circa 13,8 milioane de tone – de peste 48 de ori mai mult decît în 1938. Potrivit prevederilor proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., în 1985 se va ajunge la 20–20,4 milioane de tone, situînd țara noastră, sub raportul cantității de oțel produs ce revine pe un locuitor, pe unul din primele locuri din lume.

creșterea investițiilor pe locuitor a fost de aproape trei ori, iar rata investițiilor în produsul intern brut a sporit în această perioadă de 1,4 ori în țările din Europa occidentală și de 2,4 ori în Japonia. Economistul austriac E. Streissler arăta la Congresul mondial al Asociației Internaționale a Economiștilor, că nu numai ritmul creșterii economice în unele țări capitaliste industrializate a fost condiționat de rata acumulărilor (Japonia realizînd, în deceniul 1963-1972 analizat de el, un ritm mediu anual de creștere a produsului intern brut de 10,2%, la o rată a acumulării brute de 35,6%, iar Anglia 2,9 % la 18,6% acumulare brută), ci și eficiența eforturilor de investiții —, aceasta fiind mai mare în cazul țărilor cu acumulare și ritmuri de creștere mai mari. Potrivit calculelor făcute prin raportul dintre rata acumulării brute și ritmul mediu de creștere a PIB, la fiecare procent de creștere a produsului intern brut în deceniul 1963—1972, au revenit 3,4% procente acumulare în Japonia, 5,5% în Austria, 5,7% în R.F.G., 4,4% în Italia, 6,8% în Suedia și 6,3% în Anglia.

Și în țările socialiste rata acumulării (nete) a înregistrat creșteri importante în ultimii 15—17 ani, de la 1,3 ori în R.D.G. și Polonia și de 1,4 ori în R.S.C. și Ungaria, ea fiind în 1977 de 26% în Bulgaria, 24,5% în Cehoslovacia, 22,9% în R.D. Germană, 46,6% în R.P. Mongolă, 31,4% în Polonia, 31,8% în Ungaria și 26,4% în U.R.S.S.

Pe baza analizei științifice a tuturor acestor cerințe și factori care condiționează repartizarea venitului național pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare, partidul a urmărit să asigure atît mijloacele corespunzătoare creșterii continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului, cît și dezvoltarea mai accelerată a economiei naționale, a întregii societăți. Dacă în deceniul 1951—1960 rata acumulării a reprezentat circa 17%, iar în cincinalul 1961—1965, circa 24%, în cincinalul 1966—1970 ea s-a ridicat la aproape 29% din venitul național, iar în ultimul deceniu la circa o treime, înregistrînd o creștere față de cincinalul 1961—1965, de aproape 1,4 ori.

Stabilirea proporțiilor în care se împarte venitul național pentru dezvoltare și consum nu poate fi, desigur, privită în mod abstract, ci **în indisolubilă legătură cu sarcinile etapei în care se află construcția socialistă,** cu nivelul atins în dezvoltarea economică, cu raportul între volumul construcțiilor noi și dezvoltarea capacităților existente, cu gradul de eficiență a acumulării productive și de utilizare a capacităților de producție existente etc. În fiecare etapă această corelație trebuie să satisfacă, într-o îmbinare armonioasă, cerințele dezvoltării economiei și ale ridicării nivelului de trai al populației, necesitățile curente cu cele de perspectivă ale progresului economico-social. În acest sens, proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. prevede ca în cincinalul 1981—1985 pentru fondul de dezvoltare să se aloce circa 30% din venitul național, ceea ce corespunde viitoarei etape de dezvoltare, asigurîndu-se, astfel, un raport care să permită atît amplificarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a societății, cît și creșterea mai accentuată a nivelului de trai al populației.

O puternică bază tehnico-materială

DE POLITICA PARTIDULUI de repartizare judicioasă a venitului național pentru acumulare și consum este legată direct și indirect, rezolvarea marilor probleme ale progresului economico-social al țării. Exprimînd foarte sintetic și, edificator în același timp, rolul covîrșitor și valențele multiple ale acestei orientări a politicii partidului nostru, la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură din martie 1979, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că : **„...politica de alocare a unei părți însemnate din venitul național pentru acumulare este singura ce asigură dezvoltarea puternică a forțelor de producție, crearea unei baze tehnico-materiale moderne, creșterea potențialului economic al țării, a capacității sale de apărare, consolidarea independenței și suveranității naționale, sporirea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, progresul general al României socialiste".**

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

(Continuare în pag. 12)

RESORTURILE RITMULUI ÎNALT DE CREȘTERE ECONOMICĂ ȘI EFECTELE SALE ECONOMICO-SOCIALE [I]

ÎN CEI 35 DE ANI care au trecut de la victoria revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă, România a obținut realizări remarcabile în toate domeniile de activitate, transformîndu-se, sub conducerea Partidului Comunist Român, dintr-o țară agrară slab dezvoltată într-un stat industrial-agrar, cu o industrie dinamică și o agricultură în plin proces de modernizare. În această perioadă, economia românească și îndeosebi industria, a realizat unul din cele mai înalte ritmuri de creștere din lume. Astfel, în perioada 1951—1977, venitul național — indicatorul care sintetizează în cel mai înalt grad rezultatele activității economice — a crescut într-un ritm mediu anual de 9,7% și de 8,6% pe locuitor ; în aceeași perioară producția globală industrială a sporit în medie pe an cu 12,9%. Deși țara noastră se află în prezent într-un stadiu superior de dezvoltare economică în comparație cu cel din primii ani ai construcției socialiste, ritmul înalt a rămas o caracteristică esențială a creșterii economice, fapt reflectat de realizările ultimilor ani. În anii 1971—1977 s-a obținut un ritm mediu anual de creștere de 10,0% la venit național și de 9,7% pe locuitor, iar la producția globală industrială — de 12,7%.

Dinamismul înalt al creșterii economice în țara noastră este pus în evidență și de compararea cu indicii de creștere realizați de alte țări socialiste. În toți anii construcției socialiste eco-

Tabelul nr. 1

Date comparative privind ritmul mediu anual de creștere a venitului național și a producției industriale (1971—1976)

— în % —

Țara	Venit național	Venit național pe pe locuitor	Producția industrială
Bulgaria	7,6	7,1	8,6
Cehoslovacia	5,3	4,6	6,5
R. D. Germană	5,1	5,4	6,4
Iugoslavia	5,5	4,5	7,3
Polonia	9,4	8,3	10,3
România	11,1	10,1	12,7
Ungaria	5,8	5,3	6,0
U.R.S.S.	5,7	4,6	7,0

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1978, p. 587 ; 589.

nomia românească s-a dezvoltat într-un ritm superior mediei mondiale (tabelul nr. 2). În perioada 1950—1975, venitul național al R.S. România a crescut de 10,2 ori, venitul național pe locuitor a sporit de 7,8 ori, iar producția industrială de 21 de ori, în timp ce media mondială în aceeași perioadă a fost de 3,35 ori la P.I.B. (material), 2,13 ori la P.I.B. pe locuitor și de 3,46 ori la producția industrială.

Preocuparea constantă pentru asigurarea unui ritm înalt de creștere economică se datorește în primul rînd faptului că România se afla la un nivel de dezvoltare economică destul de înapoiat, nivel care trebuia depășit deoarece făurirea societății socialiste nu se poate realiza decît pe baza unei economii pu-

Tabelul nr. 2

Dinamica economiei românești în comparație cu media mondială

— în % —

	1960/1950	1970/1960	1975/1970	1975/1950	
Venit național					
— România	268	223	171	10,2	ori
— Media mondială (P.I.B. material)	167	167	120	335	
Venit național pe locuitor					
— România	238	203	163	784	
— Media mondială (P.I.B. material)	140	139	109	213	
Producția industrială					
— România	340	334	185	21	ori
— Media mondială	147	190	124	346	

Sursa : Schimburile economice ale R. S. România cu alte state, lucrare editată în cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", 1977, p. 54.

ternice, întemeiată pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. În al doilea rînd, preocuparea pentru asigurarea unui ritm înalt de creștere economică se datorește necesității stringente de a lichida rămînerea în urmă a țării noastre din punct de vedere economic față de alte țări cu economie avansată. Și într-un caz și în celălalt luarea în considerare a factorului timp a impus nu orice ritm de creștere, ci un ritm înalt care să asigure ridicarea generală a țării din punct de vedere economic într-o perioadă cît mai scurtă de timp.

Dinamismul înalt al creșterii economice înregistrat în țara noastră n-a venit de la sine, nu s-a înfăptuit automat, ci este **rezultatul legic al transformărilor social-economice și politice care au avut loc începînd din august 1944 din inițiativa și sub conducerea Partidului Comunist Român.** Factorii care au acționat asupra creșterii economice imprimîndu-i un dinamism înalt sînt de natură politică, tehnico-economică, organizatorică și socială.

Factorul hotărîtor rezidă în faptul că **întreaga putere politică aparține poporului** care, deplin stăpîn pe destinele sale, înfăptuiește orînduirea socialistă în mod conștient, asigurînd concentrarea și orientarea principalelor mijloace materiale și financiare, precum și eforturile umane spre direcțiile fundamentale ale dezvoltării economico-sociale.

Dintre factorii economici generali pe primul plan se situează **alocarea unei cote ridicate din venitul național pentru asigurarea reproducției lărgite.** Opțiunea partidului nostru pentru o rată înaltă a acumulării se bazează nu numai pe experiența mondială [1]), ci și pe propria noastră experiență. Dacă în perioada 1956—1960 unei rate medii a acumulării de 16,0% i-a corespuns o creștere anuală a venitului național de 6,9%, în cincinalele următoare, odată cu ridicarea ratei acumulării la circa o treime din venitul național a sporit și ritmul mediu anual de creștere a venitului național ajungînd la circa 11%. Deși sporirea venitului național nu se datorează numai creșterii ratei acumulării, legătura strînsă dintre evoluția celor doi indicatori este evidentă. Aceeași legătură strînsă rezultă și între evoluția ratei acumulării și cea a fondului de consum, relevîndu-se justețea politicii partidului nostru de repartizare a venitului național pentru dezvoltare și pentru consum. **„Pentru țara noastră, care are de recuperat un important decalaj față de alte state** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la puțin timp după Congresul al IX-lea al P.C.R. —, **înfăptuirea consecvență a unui amplu program de investiții, menținerea unei rate înalte a acumulărilor constituie un imperativ vital, de prim ordin. Aceasta este condiția hotărîtoare de care depinde posibilitatea de a ține pasul cu competiția ce se desfășoară pe plan mondial în domeniul dezvoltării economice și sociale, de a asigura ridicarea gradului de civilizație a societății, satisfa-**

[1]) Studiile efectuate sub egida O.N.U. au condus la concluzia că pentru a obține ritmuri medii de creștere a produsului intern brut de 4—6% este necesară o rată medie de investiții de 20%, pentru ritmuri medii de 7—8% o rată de 30%, iar pentru ritmuri superioare de 9—10% sau mai mari o rată de 30—40%. (A. Carter, W. Leontiev, Peter Petri : Viitorul economiei mondiale. Studiu al O.N.U., Ed. Științifică și enciclopedică, 1977, p. 35).

Țări dezvoltate au alocat pentru dezvoltare părți importante din venitul național, respectiv din produsul intern brut. Astfel, în 1966 ponderea acumulării în venitul național a reprezentat circa 26% în U.R.S.S. și peste 20% în Republica Democrată Germană. Ponderea investițiilor în produsul intern brut a fost în 1965 de 17% în S.U.A., 18% în Anglia, 22% în Franța, 19% în Italia, 27% în R.F.G., și peste 30% în Japonia. În 1974, rata acumulării a fost de 29% în U.R.S.S., 22,8% în R.D. Germană, 28,6% în R.S. Cehoslovacă. Potrivit datelor publicate de O.N.U., în același an au alocat din produsul lor național brut pentru creșterea producției Belgia 22,7%, Franța 27,7%, R.F.G. 26,5%, Japonia 37,5%, S.U.A. 19,2%.

ROMÂNIA XXXV

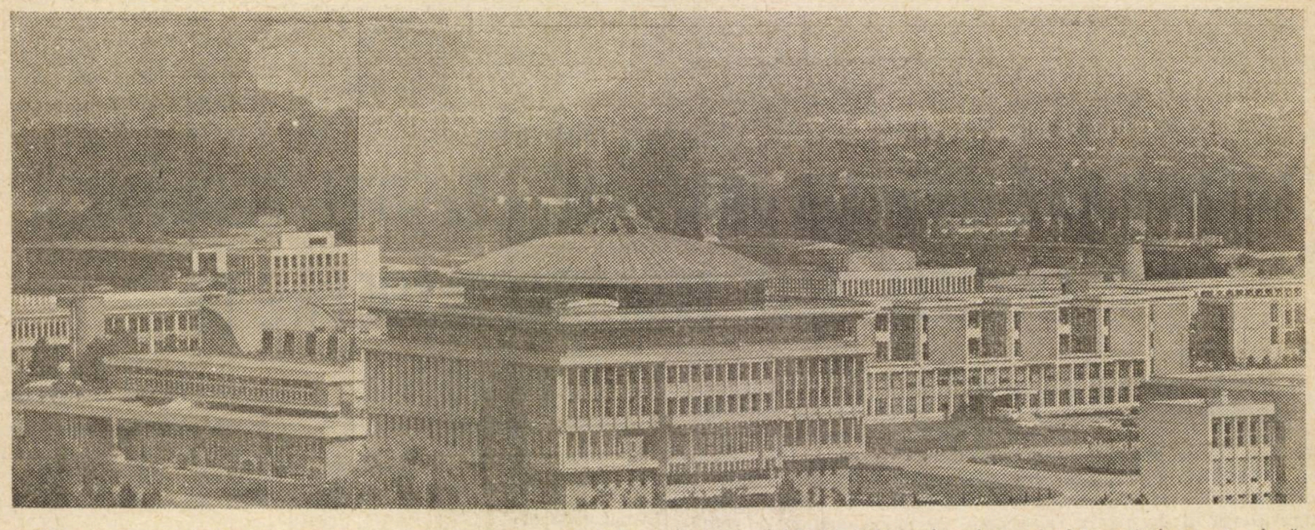

Dezvoltarea și modernizarea învățământului de toate gradele, orientarea sa spre formarea tineretului pentru muncă și pentru viață, integrarea învățământului superior cu cercetarea și producția reprezintă o expresie a grijii partidului și statului nostru pentru formarea și educarea tinerelor generații, pentru asigurarea cadrelor necesare dezvoltării economico-sociale accelerate a țării. În intervalul 1965–1977, volumul anual al investițiilor pentru învățămînt a crescut de peste 3 ori, realizîndu-se o puternică bază tehnico-materială (în fotografie : noul ansamblu al Institutului Politehnic București). Dezvoltarea și modernizarea în continuare a învățămîntului în deceniul următor va permite formarea la un nivel înalt a cadrelor calificate necesare mersului înainte al construcției socialiste și comuniste din țara noastră.

cerea în tot mai bune condiții a nevoilor materiale și spirituale ale maselor, construirea socialismului și comunismului. ...În condițiile dezvoltării contemporane a forțelor de producție, neglijarea acumulării, a creșterii avuției naționale ar plasa România la periferia progresului economic și tehnico-științific" [2]).

Pe baza creșterii fondului de acumulare, la care s-au adăugat fondul de amortizare și alte resurse financiare ale statului au sporit an de an investițiile, ritmul mediu anual de creștere al acestora pentru perioada 1951—1978 ridicîndu-se la aproximativ 13%; concomitent cu sporirea volumului investițiilor, s-a

Tabelul nr. 3

Evoluția investițiilor și fondurilor fixe

	1950 = 100 — în % —							
	1955	1960	1965	1970	1975	1976	1977	1978
Volumul investițiilor	231	439	748	13 ori	22 ori	24 ori	26 ori	31 ori
Fondurile fixe	125	161	223	337	534	588	645	701

Sursa : Anuarul statistic al R. S. România, 1978, p. 83 și alte documente oficiale.

asigurat orientarea lor cu prioritate spre lărgirea și modernizarea fondurilor fixe productive, îndeosebi pentru înzestrarea economiei cu mașini și unelte (vezi tabelul nr. 3). Această orientare, imprimată consecvent de partidul nostru, are în vedere faptul că **„Pînă la urmă, bogăția unui popor nu constă în ceea ce se consumă la un moment dat, ci în mijloacele de producție de care dispune, în capacitatea sa de a realiza o cantitate cît mai mare de bunuri materiale"** [3]). Pornind de la această teză și în cincinalul 1981—1985 rata acumulării va fi de 30%, volumul investițiilor — 1 300-1 350 miliarde lei din care circa 85% vor fi alocate dezvoltării ramurilor productive.

În realizarea ritmului înalt de creștere economică o contribuție importantă a avut-o **perfecționarea structurii economiei naționale.** Concentrarea cu consecvență a principalelor mijloace materiale și resurse naturale spre industrializarea socialistă a țării a transformat industria în ramură conducătoare a economiei, în cadrul acesteia producîndu-se în anul 1977 65% din produsul social și 60,7% din venitul național al țării. Aportul acestei ramuri la asigurarea dinamismului creșterii economice este concludent ilustrat de creșterea de 30 de ori a valorii nou create în perioada 1950—1977. Industrializarea țării a constituit factorul hotărîtor al avîntului întregii economii, al asigurării independenței și suveranității economiei naționale. În structura industriei a crescut ponderea ramurilor de bază — energia electrică și termică, metalurgia, construcția de mașini și chimia — de la 25,8% în 1950 la peste 55% în prezent, iar chimia — de la 25,8% în 1950 la peste 55% în prezent, iar din deceniul trecut a subramurilor purtătoare ale progresului tehnic — electronica, electrotehnica, producția de utilaj tehnologic și mașini-unelte, mecanica fină, petrochimia etc.

În ultimii ani, în structura industriei și a economiei naționale în ansamblu s-au impus **noi modificări legate de consumul de energie și combustibil, de materii prime, în general, cu implicații asupra ritmului creșterii economice.** Criteriul economiei de combustibil — arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** încă înainte de a se arăta semnele crizei energetice și a unor materii prime, trebuie **„...să guverneze însăși concepția generală a dezvoltării în perspectivă a economiei noastre naționale, principiile pe baza cărora vom acționa pentru profilarea producției de bunuri materiale în concordanță cu realitățile și cerințele epocii noastre"** [4]).

În cincinalul 1981—1985 industria va continua să se dezvolte într-un ritm înalt de 8—9% anual, iar unele ramuri — construcțiile de mașini și chimia de 10—11%. Avînd însă în vedere fenomenele noi apărute în economia internațională și mai ales criza energetică și petrolieră care va continua **să se adîncească** în viitor se prevede o **anumită restructurare a dezvoltării industriale în sensul accentuării dezvoltării ramurilor industriale cu un consum de combustibil și energie mai redus, renunțîndu-se la unele capacități de producție existente din categoria celor mari consumatoare de petrol și energie sau restringîndu-le la strictul necesar.** Totodată se va acorda o atenție deosebită dezvoltării bazei energetice și de combustibili în așa fel încît în deceniul următor România să devină independentă din punct de vedere al energiei și combustibilului.

Îmbinarea armonioasă a industriei cu **agricultura** constituie o condiție de primă importanță pentru asigurarea unei creș-

prof. dr. Marin POPESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

(Continuare în pag. 12)

[2]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, București, Ed. politică, 1968, p. 573—574.

[3]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, București, Ed. politică, 1973, p. 482.

[4]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 9, Ed. politică, 1974, p. 619.

INVESTIȚIILE — factor principal al dezvoltării economico-sociale

ÎN STRATEGIA dezvoltării economico-sociale promovată de Partidul Comunist Român, **investițiile au constituit și constituie suportul material al progresului continuu, în ritm înalt al economiei naționale.** Din anul 1951, și pînă în 1978, s-au investit în economia națională 1 758,7 miliarde lei (grafic nr. 1),

Graficul nr 1

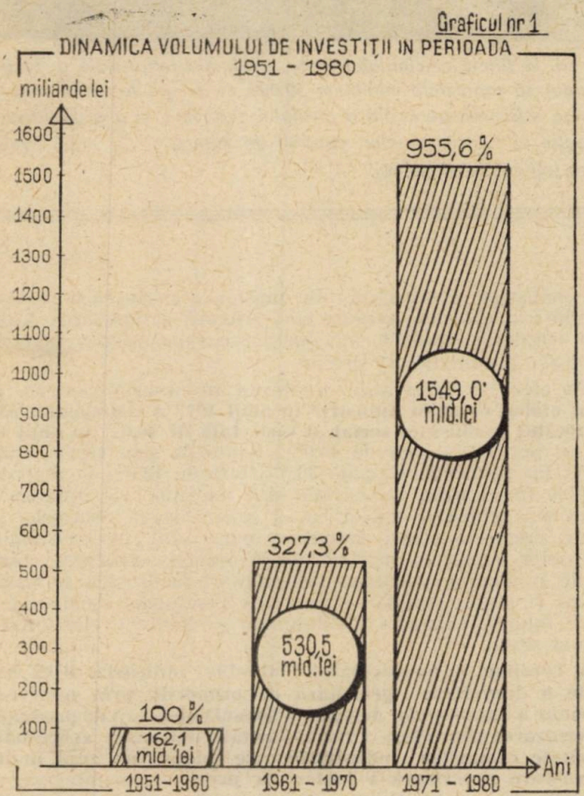

cea mai mare parte (88,4 la sută) fiind finanțată din fondurile statului și ale unităților.

Numai în primii trei ani ai cincinalului actual s-a realizat, pe total economie, un volum de investiții de 517 miliarde lei, din care 467,1 miliarde lei din fondurile statului, ceea ce reprezintă față de prevederile planului cincinal actual de aproape 52 la sută. Investițiile realizate în perioada 1976 — 1978 se apropie de volumul investițiilor realizate în întregul cincinal precedent, iar comparativ cu primii 3 ani (1971—1973) ai cincinalului precedent prezintă o creștere de 77 la sută pe total economie.

În continuare în cincinalul 1981—1985 va fi alocat un volum însemnat de investiții, de 1 300—1 350 miliarde lei, care vor fi orientate cu precădere pentru dezvoltarea ramurilor producție care vor primi cca. 85 la sută din întregul volum de investiții (graficul nr. 2). Spre deosebire de etapele precedente, în cincinalul 1981—1985 va crește partea din fondurile de investiții ce va fi destinată pentru modernizarea capacităților de producție existente ceea ce va avea ca efect creșterea eficienței economice și introducerea mai accentuată a progresului tehnic, asigurînd dezvoltarea în ritmuri mai ridicate a ramurilor de vîrf. În întreaga activitate de investiții se va asigura folosirea cu eficiență sporită a fondurilor destinate dezvoltării, prin fundamentarea temeinică a noilor obiective în concordanță cu nevoile reale ale economiei, prin reducerea în continuare a ponderii lucrărilor de construcții-montaj, prin aplicarea de soluții constructive îmbunătățite, prin utilizarea de materiale ușoare și mai ieftine.

Repartizarea întregului volum de investiții pe cincinale pune în evidență rolul deosebit și sarcinile însemnate care revin perioadei 1966—1980 în realizarea programului investițional, de dezvoltare economică a României socialiste, care prin volumele realizate se înscrie ca determinantă pentru edificarea economiei moderne românești(tabelul nr. 1). Dinamica vertiginoasă a

Tabelul nr. 1
— mld. lei —

Cincinale	Total investiții	Sectorul socialist			Din fondurile populației
		Total	Sector de stat	Sector cooperatist	
1951—1955	61,9	57,7	56,6	1,1	4,2
1956—1960	100,2	88,2	84,0	4,2	12,0
1961—1965	199,7	187,7	171,2	16,4	12,0
1966—1970	330,8	314,5	294,1	20,4	16,3
1971—1975	549,0	516,7	488,7	28,0	32,3
1976—1978	517,1	491,5	469,7	21,8	25,6

volumului de investiții, dublarea acestuia aproape la fiecare cincinal, demonstrează nu numai preocuparea constantă pentru înfăptuirea neabătută a programului de investiții, ci și puterea economică crescîndă a țării, dobîndită prin fermitatea cu care se înfăptuiește acest program.

Dezvoltarea forțelor de producție, ritmuri ridicate ale industrializării

MATERIALIZAREA acestui amplu program de investiții a determinat :

● **un proces dinamic, de proporții, de dezvoltare a forțelor de producție și a bazei tehnico-materiale.** Pe această bază fondurile fixe în economia națională vor ajunge în anul 1980 la aproape 2 000 miliarde lei, din care peste 70 la sută puse în funcțiune în ultimul deceniu. Dacă fondurile fixe puse în funcțiune în perioada 1951—1978 în întreaga economie națională însumează 1 549,4 miliarde lei, numai în perioada 1966—1978 au fost realizate fonduri fixe în valoare de 1 235,8 miliarde lei (80 la sută), din care 577,7 miliarde lei (46,7 la sută) în industrie și 183,8 miliarde lei (14,9 la sută) în agricultură. După anul 1965 pînă în anul 1978 au fost realizate și puse în funcțiune 5 468 capacități de producție mai importante (4 764 industriale și 704 agrozootehnice) dotate și echipate cu mașini și utilaje la cel mai înalt nivel tehnic cunoscut pe plan mondial, capacități

Graficul nr 2

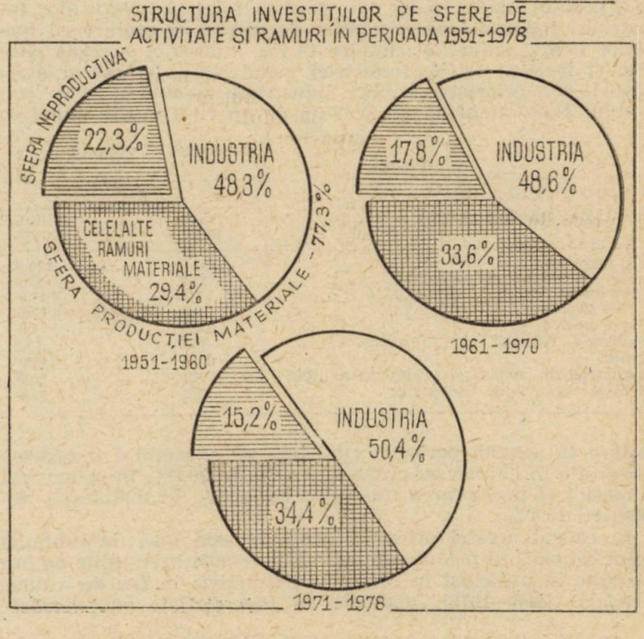

ROMÂNIA XXXV

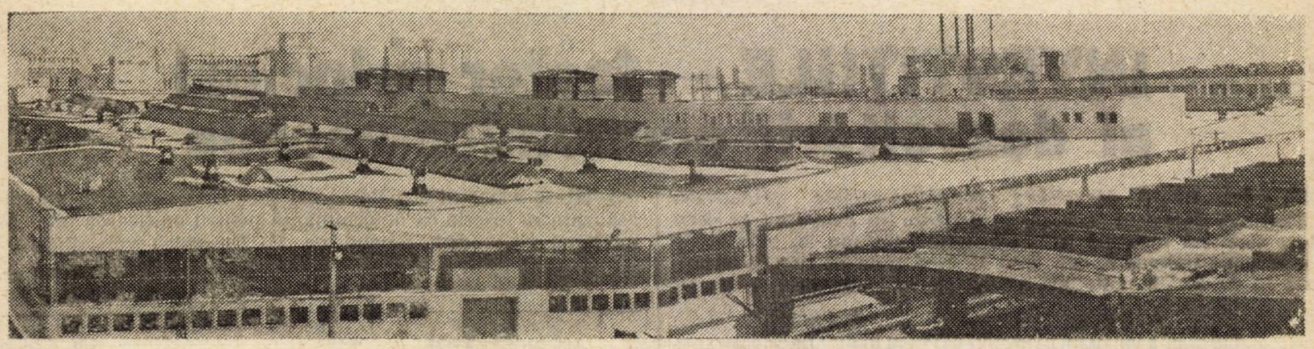

Politica de repartizare teritorială echilibrată a forțelor de producție, aplicată consecvent de către partidul nostru îndeosebi după Congresul al IX-lea, a trezit la o viață economică intensă o serie de județe mai puțin dezvoltate, a racordat la rețeaua industrială de la Tîrgu Secuiesc). Continuarea acestui proces, va face ca, la finele cincinalului viitor, producția industrială a fiecărui județ să reprezinte minimum 50 000 de lei pe locuitor, asigurîndu-se ridicarea generală a nivelului economic și a gradului de civilizație al tuturor zonelor, condiții de muncă și de viață egale pentru toți cetățenii patriei.

ce asigură o calitate ridicată a produselor realizate, o productivitate a muncii superioară și o eficiență economică înaltă.

● **modernizarea structurilor economiei naționale, înfăptuirea neabătută a industrializării socialiste. Pornind de la adevărul incontestabil că numai dezvoltînd și modernizînd cu prioritate industria, promovînd progresul tehnic, asigurînd un caracter dinamic și competitiv în această ramură se poate asigura creșterea în ritmuri susținute a întregii economii și a nivelului de trai, în perioada 1951—1978 s-au investit în industrie 860,9 miliarde lei, reprezentînd aproape jumătate din întregul volum de investiții al țării.** Faptul că volumul fondurilor fixe din industrie a crescut în aceeași perioadă de 17 ori, că în anul 1978 erau concentrate în această ramură 43,2 la sută din totalul fondurilor fixe ale economiei naționale și că aici s-a realizat 63,6 la sută din produsul social total, pune în evidență eficiența înaltă a activității industriale și multiplele influențe pozitive pe care industria le exercită asupra întregii vieți economice și sociale.

Repartizarea investițiilor pe ramuri ale industriei pune în evidență faptul că **s-a acționat pentru asigurarea unei structuri complexe și eficiente, în care o dezvoltare preponderentă cunosc ramurile care asigură și prelucrează superior baza energetică și de materii prime necesară în condițiile unei promovări accelerate a progresului tehnic, a tehnicii de vîrf, în întreaga economie, cu o eficiență ridicată.** Astfel, în întreaga perioadă 1951—1978 au fost destinate industriei combustibilului (cărbune, petrol, industriei cocsochimice, de extracție a gazului metan) 16,3% din volumul total al investițiilor industriale, industriei construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor 17,6%, industriei chimice 14,4%, industriei energiei electrice și termice 13,1%, industriei metalurgice feroase și neferoase 13,8%, celorlalte ramuri industriale revenindu-le în ansamblu, 24,8% (tabelul nr. 2). Față de un ritm mediu anual de

Tabelul nr. 2

Fonduri de investiții alocate :	Anii: 1951—1965	1966—1978
Total industrie	100,0	100,0
Energie electrică și termică	12,4	13,3
Combustibili	26,8	12,7
— cărbune	5,0	3,9
— petrol	18,9	7,9
Metalurgia feroasă și neferoasă	15,5	13,3
Chimie	11,9	15,0
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	8,1	20,0
Celelalte ramuri ale industriei	25,3	24,7

creștere în această perioadă cu 13,6% pe ansamblul industriei, investițiile în chimie au crescut în ritm de 20,2%, în construcții de mașini și prelucrarea metalelor cu 18,6%, în metalurgia feroasă cu 15,5%.

În cadrul acestei orientări generale este însă de subliniat faptul că, dacă în prima perioadă (1951—1965) investițiile au fost orientate în principal în industria extractivă, în cea de a doua perioadă (1966—1978) fondurile au fost dirijate cu prioritate spre industria construcțiilor de mașini, a prelucrării metalelor și industria chimică, ramuri care asigură promovarea progresului tehnic și științific, o valorificare superioară a materiilor prime și o productivitate sporită.

Ca efect al investițiilor realizate în această ramură, **produsul global creat în industrie în anul 1978 a reprezentat 63,6% din totalul produsului social al țării, față de 46,6% în anul 1950,** venitul net 57,9% față de 44,0%, fondurile fixe 43,2% față de 19,8%, iar populația ocupată 33,5% față de 12,0% în anul 1950. Efectele investițiilor industriale sînt multiple, ele îmbracă atît latura economică — valorificarea superioară a resurselor materiale, creșterea masei de bunuri materiale, ridicarea calității produselor, creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, creșterea rentabilității activității industriale etc. cît și latura socială — creșterea veniturilor, ocuparea forței de muncă, ridicarea nivelului de calificare a clasei muncitoare și altele.

În continuare, în cincinalul 1981—1985 industria se va bucura de o dezvoltare prioritară de proporții, prin punerea în funcțiune a unui număr de peste 1 200 noi capacități de producție și modernizarea altor circa 1 100 capacități existente, acordîndu-se prioritate ramurilor industriale care asigură un grad înalt de valorificare superioară a materiilor prime — metalurgia, construcțiile de mașini, chimia. Industria constructoare de mașini va asigura, în cincinalul următor 80% din utilajele și instalațiile necesare realizării programului de investiții.

● **îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție** prin amplasarea prioritară a unor importante obiective industriale în zonele mai puțin dezvoltate, ceea ce a asigurat un ritm accelerat de dezvoltare economico-socială a județelor din zonele respective. Ca urmare, dacă în anul 1967 un număr de 11 județe realizau o producție industrială pînă la 50 000 lei pe locuitor, acestea au obținut în anul 1978 creșteri importante la acest indicator și anume : Olt (7 ori), Tulcea (3,8 ori), Buzău (6,3 ori), Vîlcea (5,7 ori), Teleorman (5 ori), Ialomița (5 ori) Ilfov (3,9 ori), Vaslui (4,7 ori), Botoșani (3,5 ori), Bistrița-Năsăud (4 ori) și Sălaj (7,3 ori). Potrivit prevederilor din proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., în cincinalul 1981—1985 se va trece la o treaptă superioară de realizare a echilibrului dintre județe, indicatorul principal fiind nivelul producției globale pe locuitor. În anul 1985 se are în vedere obținerea în fiecare județ a unei producții globale pe locuitor — din domeniul industrial, agricol, în construcții, transporturi, servicii și din alte ramuri — de cel puțin 70 000 lei, din care valoarea producției industriale va fi de minimum 50 000 lei.

Un proces continuu și dinamic de modernizare a agriculturii

ALĂTURI de industrie, **agricultura, ramură de bază a economiei noastre naționale, s-a aflat, cu deosebire în ultimele două cincinale, într-un proces continuu și dinamic de moder-**

nizare, susținut de un program de investiții care a avut ca orientare generală dezvoltarea multilaterală a producției și perfecționarea bazei sale tehnico-materiale. Importanța acordată agriculturii în cadrul politicii de investiții rezultă pregnant dacă avem în vedere că din cele 260,5 miliarde lei investite în perioada 1951—1978 în această ramură, 67,8% au fost finanțate din fondurile statului. Ca urmare a investițiilor efectuate în această ramură, **volumul fondurilor fixe existente în agricultură a crescut în perioada 1951—1978 de 4,3 ori. În aceeași perioadă, produsul global creat în agricultură a crescut de 3,7 ori**, iar ca urmare a creșterii gradului de dotare și de mecanizare a muncii, populația ocupată în agricultură a scăzut de la 74,1% în anul 1950 la 32,5% în anul 1978.

Amplul program de investiții din agricultură (tabelul nr. 3) a vizat cu prioritate dezvoltarea parcului de mașini și trac-

Tabelul nr. 3

	Anii	
	1951 — 1965	1966 — 1978
Total investiții în agricultură — mil. lei	60 328	200 152
Media anuală — mil. lei	4 022	15 396
Investiții la 100 ha teren agricol — mii lei	418	1 338

toare agricole, extinderea suprafețelor amenajate pentru irigații și efectuarea de lucrări de desecare și combatere a eroziunii solului, dezvoltarea plantațiilor pomiviticole, construirea de sere și solarii legumicole, realizarea de complexe industriale pentru creșterea și îngrășarea animalelor și păsărilor. În același timp, pentru a întregi imaginea complexă a programului de dezvoltare a agriculturii, trebuie avute în vedere eforturile făcute în paralel pentru crearea și dezvoltarea uzinelor constructoare de mașini și tractoare agricole, a instalațiilor de îngrășăminte chimice, biostimulatori, pesticide etc. precum și pentru valorificarea industrială a produselor agricole.

La sfîrșitul anului 1978, agricultura deținea 138 840 tractoare fizice, (revenind un tractor la 71 ha. teren arabil — față de 684 ha. în anul 1950), 107 573 pluguri pentru tractor, 15 329 combine tractate pentru păioase, 31 740 combine autopropulsate pentru recoltat cereale, 13 233 combine tractate pentru recoltat furaje, 13 626 mașini de împrăștiat îngrășăminte chimice, 48 146 semănători mecanice și altele. Suprafața amenajată pentru irigat era la sfîrșitul anului 1978 de 2 065 mii ha față de numai 230 mii ha în anul 1965. Practic după anul 1965 au fost amenajate și date în exploatare toate sistemele mari de irigații dintre care : Valea Carasu, Pietroiu — Ștefan cel Mare, Călățui — Călărași, Calafat — Băilești, Insula Mare a Brăilei, Terasa Brăilei, Mostiștea, Giurgiu — Răzmirești, Sadova — Corabia, Olt — Călmățui, Cetate — Galicea.

Sectorul creșterii animalelor în sistem industrial reprezintă, de asemenea, creația ultimelor două cincinale, cînd s-au construit și dat în folosință mari complexe de creștere și îngrășare a porcinelor la Poarta Albă, Tomești, Oltenița, Giurgiu, Ulmeni, Bacău, Palota, Satu Mare, Ceala, Codlea, Făgăraș, Tecuci, Orăștie, Puchenii Mari, Zimnicele, Măcin etc, de creștere și îngrășare a bovinelor la Agigea, Băilești, Tecuci, Fîntînele, Însurăței, Ograda, Peciu Nou, Variaș, Mureș, Dumitra, Gherla precum și complexe avicole cum sînt de exemplu cele de la Galați, Titu, Arad, Cluj, Piatra Neamț, Tîrgu Jiu, Tîrgu Mureș, Bocșa, Constanța, Deva, Baia Mare, Băicoi, Crevedia.

În cincinalul viitor, în agricultură se va extinde și se va perfecționa baza tehnico-materială, în care scop se prevede alocarea unui volum de cca. 113 miliarde lei investiții, echivalent cu peste 50% din investițiile realizate în întreaga perioadă 1951—1978. Se va amenaja pentru irigații o suprafață de 700—1 000 mii ha, se vor efectua lucrări de desecare pe 800—850 mii ha, și de combatere a eroziunii solului pe 950—1 000 mii ha și se va extinde baza materială a zootehniei. De asemenea agricultura va fi dotată cu întreaga sistemă de mașini pentru a asigura încheierea practică a procesului de mecanizare a principalelor lucrări agricole.

Creșterea în ritm înalt a nivelului de trai

ESENȚIAL rămîne că **întreg acest efort impresionant de dezvoltare economică este în totalitate orientat și are o finalitate pregnant social-umană — creșterea de amploare și în ritm înalt a nivelului de trai material și spiritual al poporului, țelul fundamental al întregii politici a partidului comunist.** Componentă principală a nivelului de trai, îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației și-a găsit reflectarea în programul național de investiții, în cadrul căruia au fost alocate și materializate în acest scop 179,1 miliarde lei, din care 134,2 miliarde lei în perioada 1966—1978. **Numărul locuințelor date în folosință în perioada 1951—1978 din toate categoriile de fonduri este de peste 4 milioane, iar pînă în 1990 va însuma 7,1-7,5 milioane locuințe** (tabelul nr. 4 și graficul nr. 3). Amplasa-

Tabelul nr. 4
— mii locuințe —

	Anii			
	1951—1960	1961—1970	1971—1980	1981—1990 (Proiect Directive)
Număr total de locuințe	1 293,7	1 553,3	2 056,9	2 500,0—2 600,0
Număr de apartamente	150,2	553,3	1 517,5	2 350,0—2 450,0
Numărul de locuințe construite de populație în regie	1 143,5	1 000,0	539,4	150,0*)

*) se estimează că numărul de locuințe construite de populație în regie în cincinalul 1986—1990 va fi de cca. 50 mii.

Graficul nr 3

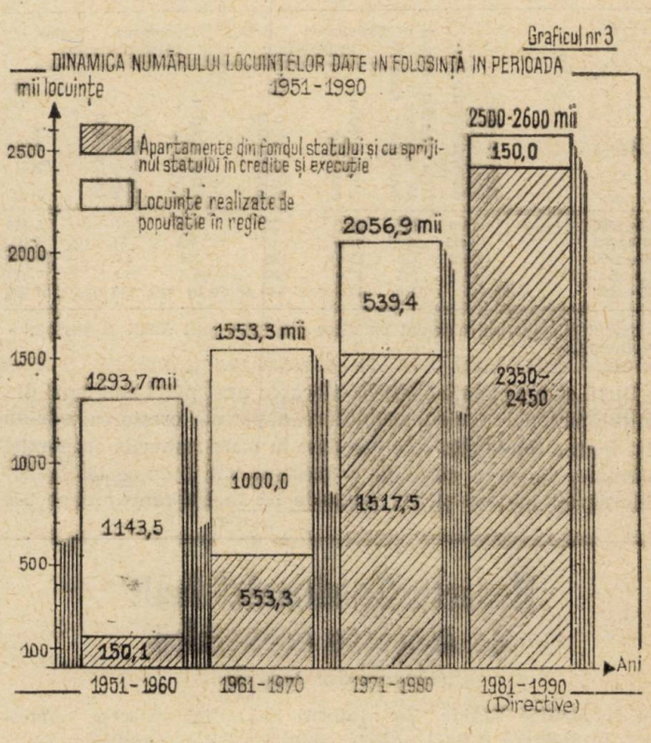

rea noilor locuințe în ansambluri mari cu dotarea edilitară corespunzătoare și o serie de alte elemente — rețele de unități comerciale, de învățămînt, sanitare, social-culturale, de agrement și odihnă, de transport — reflectă preocuparea pentru sporirea gradului de confort și calității vieții în general.

Asemenea acțiuni vor continua și se vor amplifica **în cincinalul 1981—1985 cînd se vor construi de către stat 1 100 000 apartamente și 50 000 locuri în cămine pentru nefamiliști**, va spori rețeaua de distribuție a apei cu 4 000 km, cea de canalizare cu 3 200 km și vor fi modernizate circa 1 300 km de străzi.

O pondere însemnată în programele de investiții din peri-

oada 1951—1978 a revenit **dezvoltării bazei tehnico-materiale a activității social-culturale.** În învățămînt au fost realizate investiții în valoare de 26,4 miliarde lei, materializate în importante obiective noi cum sînt : Institutul Politehnic și noul local al Academiei de Studii Economice din București, universitățile din Brașov, Craiova, Galați, Institutul de petrol și gaze din Ploiești etc., un număr mare de cămine (aproape 24 000 locuri în perioada 1971—1978), cantine studențești și laboratoare. În domeniul ocrotirii sănătății s-au investit 18,5 miliarde lei ; s-au construit noi spitale moderne de mare capacitate cum sînt cele din Galați, Baia Mare, Miercurea Ciuc, Slatina, Alexandria, Vaslui, Rm. Vîlcea, Alba Iulia, Buzău, Tîrgoviște, Tulcea, Tîrgu Jiu, Piatra Neamț, Municipiul București (Fundeni, Berceni etc.), policlinici, dispensare și case de naștere. Ca urmare, la sfîrșitul anului 1978, reveneau 9,3 paturi de asistență medicală la 1 000 locuitori, față de numai 4,2 în anul 1950 și 7,6 în anul 1965.

Arta și cultura au beneficiat în aceeași perioadă de investiții în valoare de 8,0 miliarde lei, materializate în edificarea a numeroase case de cultură, cămine culturale sătești, Teatrul Național și Opera de Stat din București, teatrele naționale din Craiova și Tîrgu Mureș etc.

Și în cincinalul viitor va continua și se va amplifica dezvoltarea bazei tehnico-materiale a învățămîntului, culturii și sănătății. În aceste domenii se vor construi în perioada 1981—1985 circa 100 mii locuri în grădinițe, 15 mii paturi în unitățile sanitare, vor fi realizate noi cinematografe, case de cultură și cluburi.

Continuarea cu consecvență a politicii de investiții raționale, în strînsă concordanță cu necesitățile reale ale economiei va asigura dezvoltarea forțelor de producție în ritmurile prevăzute, amplasarea echilibrată a acestora pe teritoriul țării, ridicarea țării noastre pe o treaptă nouă de progres și civilizație.

Petre GHIMBULUȚ
director general adjunct
al Direcției Centrale de Statistică

Semnificații economice și social-umane

(Urmare din pag. 6)

Înfăptuirea consecventă a acestei politici a **asigurat dezvoltarea și modernizarea continuă a potențialului productiv al țării și accentuarea dinamismului economic.** Edificatoare în acest sens sînt datele care atestă relațiile de multiplicare reciprocă între rata acumulării, pe de o parte și creșterea venitului național și a producției industriale, pe de altă parte (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Corelația dintre rata acumulării și dinamismul economiei naționale

Perioada	Rata medie a fondului de acumulare %	Ritm mediu anual de creștere a fondurilor fixe %	Creșterea prod. industriale		Creșterea venitului național		
			Ritm mediu anual %	Spor absolut* (mlrd. lei)	Ritm mediu anual %	Sporul absolut* (mlrd. lei)	V. N. pe locuitor (lei)
1956—1960	16,0	9,1	11,0	38	6,9	27	5 160
1961—1965	24,3	5,4	13,7	85	9,1	51	7 670
1966—1970	28,8	8,0	11,9	134	7,7	66	10 500
1971—1975	34,1	9,4	13,0	264	11,3	150	17 070
1976—1980	33—34	11,0	11,3	cca. 440 peste 10		cca. 250 peste	27 000

*) Sporul absolut s-a calculat ca diferență între anii finali ai perioadelor cincinale.

După cum se poate observa, alocarea unei părți mai mari din venitul național pentru acumulare a permis creșterea **într-un ritm înalt a fondurilor fixe instalate în toate ramurile economiei naționale,** valoarea absolută a acestora ridicîndu-se de la 207 miliarde lei în 1950 și 462 miliarde lei în 1965 la aproape 600 miliarde lei în 1978. Pînă la sfîrșitul cincinalului valoarea fondurilor fixe din economie urmează să ajungă la 2 000 miliarde lei. Pe această bază s-au creat numeroase întreprinderi și ramuri industriale noi, s-au modernizat cele existente și s-a ridicat nivelul de înzestrare tehnică a muncii în toate ramurile producției materiale, ca premisă hotărîtoare a creșterii substanțiale a productivității muncii și a îmbunătățirii condițiilor de muncă ale muncitorilor. Este elocventă în acest sens creșterea valorii fondurilor fixe ce revin pe persoană ocupată în economia națională, de la 24 mii lei în 1950 și 53,3 mii lei în 1965 la aproape 154 mii lei în 1978. În legătură cu această problemă se impune a fi relevat că 60% din fondurile fixe existente în economie la sfîrșitul anului trecut și 70% din cele ce vor fi în funcțiune la sfîrșitul cincinalului actual sînt date în funcțiune după anul 1970, ceea ce constituie o expresie grăitoare a caracterului modern al bazei tehnico-materiale a economiei noastre naționale. Menționăm în acest context, faptul că, potrivit statisticilor internaționale, ponderea mașinilor și utilajelor avînd o durată de funcționare mai mică de 10 ani, în numărul total de mașini, era la jumătatea actualului deceniu de 33% în S.U.A., 37% în R.F.G., 39% în Marea Britanie, 34% în Franța, 42% în Italia și 60% în Japonia (L'Express, nr. 123—123 bis, din noiembrie 1978).

O dată cu modernizarea mai intensă a bazei tehnico-materiale a producției noastre sociale se amplifică și posibilitățile de progres ale societății, întrucît în condițiile unei asemenea producții mașiniste se intensifică nu numai înlocuirea muncii manuale cu munca mecanizată, ci și înlocuirea unor sisteme de mașini cu altele mai perfecționate, bazate pe mecanizarea complexă, automatizare și cibernetizare, precum și pe reînnoirea tehnologiilor de producție; totodată este mai accesibilă replierea spre noi tipuri de tehnologii care permit o productivitate superioară a muncii și mai ales economisirea și valorificarea superioară mai accentuată a resurselor naturale și a energiei. Din punct de vedere al relațiilor valorice din economie, creșterea mai accentuată a fondurilor fixe în condițiile folosirii lor raționale, lărgește baza transformării amortizării într-o sursă a reproducției lărgite.

Resorturile ritmului înalt de creștere economică

(Urmare din pag. 8)

teri economice rapide. Cu ajutorul industriei sporește capacitatea productivă a agriculturii, ramură care reprezintă o sursă practic inepuizabilă de creștere a potențialului economic al țării. Pornind de la această realitate partidul nostru consideră agricultura ca ramură de bază a economiei naționale și îndeosebi **după Congresul al IX-lea** a stabilit un ansamblu de măsuri care să ducă la realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, bazată pe folosirea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, pentru obținerea unor producții tot mai mari în vederea satisfacerii în bune condiții a cerințelor de consum ale populației, a necesităților industriei și a altor nevoi actuale și de perspectivă ale societății noastre. Creșterea producției globale agricole într-un ritm mediu anual de 4,6% în perioada 1950—1977 și de 6,9% în anii 1971—1977 — superior mediei mondiale, arată aportul agriculturii la creșterea economică și confirmă justețea politicii agrare a partidului nostru.

Avînd în vedere rolul pe care îl are agricultura în satisfacerea necesităților de consum, științific fundamentate pentru întreaga populație și în asigurarea unor cantități sporite de materii prime pentru industrie și de produse destinate exportului, proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. prevede accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și de modernizare a agriculturii, ca **una din cele mai importante priorități ale planului cincinal viitor.** Acumulările cantitative realizate în cincinalele anterioare coroborate cu măsurile preconizate pentru extinderea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, dezvoltarea parcului de tractoare, combine autopropulsate, mașini și utilaje, sporirea cantității de îngrășăminte chimice, asigurarea cu semințe și material săditor de calitate superioară, îmbunătățirea raselor existente și crearea de rase noi trebuie să se transforme într-o **calitate nouă,** care să se materializeze în creșterea substanțială a producției vegetale și animale și în ridicarea la un nivel superior a eficienței activității agricole. **De realizarea trecerii la o nouă calitate în agricultură depinde însăși dezvoltarea industriei, a întregii economii naționale, ridicarea bunăstării întregului popor.**

INTEGRAREA AGRICULTURII ÎN PROCESUL DE OMOGENIZARE SOCIALĂ (I)

CARACTERIZÎND etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, ca etapă în care se asigură dezvoltarea multilaterală, armonioasă și unitară a forțelor de producție, a tuturor domeniilor vieții economico-sociale, în care se realizează o concordanță tot mai deplină între forțele și relațiile de producție și sociale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că în această fază se ajunge **„...la accentuarea procesului de dispariție treptată a deosebirilor dintre clase și categorii sociale, la apropierea condițiilor lor de muncă și viață, a nivelului lor de cunoștințe profesionale, culturale și politice, ceea ce va avea ca rezultat accentuarea procesului de omogenizare a societății, de formare a poporului muncitor unic, animat de aceleași interese și idealuri"**. [1]).

Integrarea agriculturii ca un subproces esențial al procesului macrosocial de omogenizare socială constituie un proces istoric de durată, ai cărui conținut și factori se schimbă în funcție de stadiul de ansamblu al dezvoltării sociale. Astfel, dacă în etapa revoluției și construirii bazelor societății socialiste prin transformarea socialistă a agriculturii s-au lichidat în întreaga societate inegalitățile sociale determinate de existența claselor exploatatoare, s-a realizat o structură a claselor bazată pe proprietatea socialistă, trecerea întregii puteri politice în mîinile clasei muncitoare și a țărănimii muncitoare și a început procesul de formare a conștiinței socialiste unitare a noilor colectivități, în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate componenta principală a procesului global de omogenizare socială o constituie reducerea inegalităților și deosebirilor esențiale dintre munca din agricultură și cea din industrie, dintre sat și oraș, dintre clasa muncitoare și țărănime, dintre nivelurile de conștiință socială, și pregătirea, totodată, prin aceasta a condițiilor obiective și subiective, ce favorizează dispariția efectivă a acestor inegalități și deosebiri în etapa construirii societății comuniste.

Omogenizarea socială, proces unitar și fundamental, specific orînduirii socialiste, se realizează pe calea soluționării în fiecare etapă a contradicțiilor sociale, care sînt o formă de manifestare a inegalităților și deosebirilor sociale. Dacă în prima etapă se lichidează contradicțiile cu caracter antagonist, în noua etapă, în care socialismul se dezvoltă pe baze proprii, se mai mențin o serie de contradicții cu caracter neantagonist și apar altele noi, proprii etapei, a căror soluționare duce la reducerea inegalităților și deosebirilor esențiale pe plan economic, social și politic.

Deși omogenizarea socială constituie un proces derivat, un rezultat al transformărilor cantitative și calitative în domeniul forțelor și relațiilor de producție, ea joacă un rol esențial în întregul proces de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și în pregătirea condițiilor trecerii la comunism.

Deceniul 1981—1990, așa cum este conturat în proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, va constitui o etapă hotărîtoare a înfăptuirii Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de creare a premiselor materiale și sociale ale trecerii treptate la comunism. **„În concordanță cu creșterea și moderni-**

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, Ed. politică, 1975, p. 76.

ROMÂNIA XXXV

Ca o componentă esențială a planificării de perspectivă, sistematizarea teritoriului și a localităților urbane și rurale, desfășurată pe baza unui cuprinzător program național, contribuie la dezvoltarea economico-socială echilibrată, la o eficientă punere în valoare a resurselor naturale, materiale și umane, la ocrotirea fondului funciar și a mediului, la ridicarea nivelului de civilizație al populației. În acest cadru, sistematizarea rurală ordonează dezvoltarea satului, creînd condiții pentru ștergerea treptată a deosebirilor esențiale dintre acesta și oraș (în fotografie : centrul civic al comunei Biled, jud. Timiș). Viitorul cincinal va marca un nou pas important în crearea rețelei de orașe și centre urbane, repartizate echilibrat pe întregul teritoriu, prin dezvoltarea localităților mai mici și transformarea a încă 140 de centre comunale în orașe agroindustriale.

zarea forțelor de producție — se arată în proiect — **se va asigura perfecționarea continuă a relațiilor sociale, în vederea unei dezvoltări armonioase a întregii societăți, a creării unui nivel înalt de civilizație materială și spirituală a întregului popor. Vor fi promovate în mod consecvent principiile socialiste de muncă și repartiție, asigurîndu-se realizarea unui raport corespunzător între veniturile mici și veniturile mari, aplicarea neabătută a eticii și echității socialiste. Schimbările în structura socială vor duce la creșterea și mai accentuată a rolului clasei muncitoare în întreaga viață socială, la o și mai mare apropiere între clasele și categoriile sociale, întărirea coeziunii lor, reducerea deosebirilor esențiale dintre munca din agricultură și din industrie, dintre sat și oraș, la omogenizarea crescîndă a societății**". [2])

Tocmai în această lumină ne vom opri, selectiv, asupra problematicii integrării agriculturii în procesul global de omogenizare socială a societății noastre în deceniul următor pe baza soluționării contradicțiilor specifice, care constituie izvorul intim al dezvoltării.

1. Procesul de apropiere și de ștergere a deosebirilor esențiale dintre munca agricolă și cea industrială

UNA DIN PROBLEMELE MAJORE, de a cărei soluționare depind într-o măsură hotărîtoare depășirea stadiului actual de economie socialistă în curs de dezvoltare, trecerea la un nivel mediu și ajungerea, apoi, la un nivel comparabil cu cel al țărilor avansate economic, realizarea obiectivelor fundamentale economice și ale etapei actuale ale societății noastre constă în apropierea nivelului activității economice din agricultură de cel al activității industriale prin transformarea treptată a muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale.

Reducerea decalajelor dintre nivelul activității economice din agricultură și industrie, ștergerea deosebirilor esențiale dintre munca agricolă și cea industrială, transformarea în final a muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale sînt de natură să soluționeze contradicțiile existente între industrie și agricultură, între sat și oraș, între clasa muncitoare și țărănime și să asigure realizarea unei participări mai intense a agriculturii la creșterea economică de ansamblu, la apropierea nivelului de trai, a condițiilor de viață de la sate de cele de la oraș.

Aceste schimbări calitative constituie un proces istoric de durată și se pot realiza pe baza transformărilor determinate de revoluția științifică și tehnică în producția materială, în general, și în agricultură în special.

Deosebirile, decalajele existente între agricultură și industrie nu sînt determinate de natura esenței activității umane din aceste domenii ale producției materiale. Cauzele rămînerii în urmă a agriculturii sînt cauze de ordin istoric și ele nu pot fi desprinse de contextul general, economic și social și nu constituie nicidecum o legitate a dezvoltării societății, așa cum s-a încercat să se acrediteze de către unii economiști burghezi. Astfel, Mihail Manoilescu, pornind de la faptul că productivitatea muncii în agricultură (1935) era mai mică decît în industrie de 4 ori, iar față de unele ramuri (industria chimică, industria alimentară) de 8-10 ori [3]), a emis teza, care a avut o largă circulație în acele timpuri, a superiorității intrinsece a industriei față de agricultură. În mod similar, dar recent, economistul american E. O. Heady, consideră că în țările avansate din punct de vedere economic, datorită inegalităților dezvoltării între industrie și agricultură, agricultura este un sector „compensat", [4]) iar economistul belgian Quaden o caracterizează ca un sector „dominat" și „asistat" [5]). De aici și concepțiile destul de răspîndite cum că s-a ajuns într-un stadiu în care are loc un transfer de valori din alte sectoare către agricultură, confundîndu-se unele practici de subvenționare ca fiind o compensare globală și nu ca „restituiri" parțiale ale plusprodusului creat și preluat din această ramură.

Cu toate că de peste două secole industria se dezvoltă mai rapid decît agricultura, nu se poate totuși trage de aici concluzia că aceasta constituie o legitate permanentă a evoluției societății. În polemica sa cu Rodbertus, K. Marx arăta că „în modurile de producție precapitaliste agricultura **era mai productivă** decît industria, deoarece în agricultură natura participă la munca omului ca un organism, în timp ce în industrie, în locul forțelor naturii era folosită aproape exclusiv forța omenească. În perioada de creștere impetuoasă a producției capitaliste, dezvoltarea productivității muncii în industrie în comparație cu agricultura, are un ritm rapid, cu toate că dezvoltarea industriei **presupune** că în agricultură s-a produs o schimbare considerabilă în raportul dintre capitalul constant și capitalul variabil, adică presupune că un număr mare de oameni au fost alungați de pe pămînturi. Ulterior, productivitatea crește și în industrie și în agricultură, deși într-un ritm inegal. Dar pe o anumită treaptă de dezvoltare a industriei, această disproporție trebuie să înceapă să scadă, adică productivitatea agriculturii trebuie să crească relativ mai repede decît productivitatea industriei [6]).

Decalajul dintre dinamica productivității muncii în industrie și agricultura își are originea în însuși caracterul dezvoltării istorice a producției materiale. În condițiile capitalismului, datorită creșterii inegale a forțelor de producție în diferite ramuri, productivitatea muncii a sporit mai lent în agricultură decît în industrie. Aici trebuie avut în vedere faptul că revoluția industrială desfășurată în cîteva țări la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și în prima jumătate a secolului al XIX-lea a precedat pătrunderea tehnicii în agricultură, însăși elaborarea mijloacelor tehnice pentru producția agricolă fiind condiționată de progresul industriei. Trebuie avut în vedere, totodată, faptul că în timp ce în secolul al XVIII-lea mecanica — baza științifică propriu-zisă a marii industrii — a cunoscut o puternică dezvoltare, ramurile științei legate nemijlocit de progresul agriculturii (biologia, chimia etc.) — s-au dezvoltat mai tîrziu. Totodată, în multe țări tehnicizarea muncii în agricultură a fost îngreunată de persistența mai îndelungată a relațiilor feudale, precum și de limitele economice ale micii producții de mărfuri.

Tendințele previzionate de Marx încep să se manifeste într-o serie de țări, determinate de actuala revoluție științifică și tehnică, apărînd posibilitatea ca agricultura să se elibereze de starea de inferioritate față de industrie. Aceste schimbări sînt determinate de revoluția științifică și tehnică din industrie și din celelalte sectoare de activitate, precum și de cea produsă în însăși ramura agriculturii.

Industrializarea constituie factorul hotărîtor care declanșează și determină toate procesele esențiale din țara noastră, atît pe planul progresului tehnico-științific, cît și economic și social. Ea asigură o valorificare superioară a resurselor materiale și umane și ridicarea nivelului tehnic în toate sectoarele producției materiale, schimbarea diviziunii sociale a muncii și a structurii de clasă a societății. Rolul și funcțiile industriei se schimbă în concordanță cu etapele procesului istoric de dezvoltare economico-socială. Astfel, dacă în etapa construirii bazelor socialismului industrializarea a asigurat modernizarea tehnico-materială a economiei și a dus la crearea unei structuri sociale caracteristice orînduirii socialiste, în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate industrializarea are rolul de factor hotărîtor în crearea premiselor și condițiilor pentru lichidarea contradicțiilor actuale din societatea noastră, și prin aceasta implicit în marele proces al omogenizării sociale.

Pentru a ilustra cîteva puncte de reper care caracterizează aceste procese este suficient să arătăm că, dacă în cincinalul 1951-1955 pentru prima dată în istoria țării produsul social din industrie l-a depășit pe cel din agricultură, în cincinalul 1976-1980 se ajunge ca și forța de muncă din industrie să o depășească pe cea ocupată în agricultură.

Schimbări profunde au loc în agricultură pe baza introducerii progresului tehnico-științific contemporan pe principalele sale direcții : înlocuirea energiei animale și umane cu energia mecanică, aplicarea rezultatelor cercetărilor biologice, în special ale geneticii și nutriției, pătrunderea multilaterală a chimizării, ridicarea capacității productive a pămîntului, îndeosebi prin extinderea irigațiilor, folosirea metodelor moderne de organizare, conducere și gestiune a activității economice.

---

[2]) Directivele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990 (proiect) Scînteia nr. 11473, 12 iulie 1979.

[3]) Vezi Enciclopedia Română, vol. III, 1939, p. 257—258.

[4]) Vezi E. O. Heady, Agricultural policy under economic development, Iowa State University Press, Ames, 1962.

[5]) Guy Quanden, Parité pour l'agriculture et disparités entre agricultures, La Gage, 1973.

[6]) K. Marx. Teorii asupra plusvalorii, partea a II-a Ed. politică, 1960, p. 86.

ROMÂNIA XXXV

Aplicarea cuceririlor științei agrotehnice înaintate a contribuit la obținerea, în actualul cincinal, a unui spor al recoltei de cereale de peste 4 milioane de tone anual, față de media cincinalului trecut (în fotografie : aspect de la Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea-Ilfov). Orientările principale ale cercetărilor agricole în domeniul producției vegetale în următoarele două decenii au în vedere crearea de soiuri și hibrizi cu mare potențial de producție, pe care bază să se asigure, încă în 1985, o recoltă de cereale de 27–28 milioane de tone.

Progresele realizate și unele tendințe care încep să se manifeste acum nu pot în nici un caz duce la concluzia că agricultura va deveni ramură conducătoare, ci că apare posibilitatea istorică a dezvoltării acestei ramuri în concordanță cu nivelul mediu al dezvoltării economiei. Toate acestea arată doar posibilitatea reducerii decalajelor și lichidării contradicțiilor existente, transformarea acestei posibilități într-o realitate economico-socială fiind un proces foarte complex și de durată, avînd în vedere nivelele actuale și cele viitoare ale parametrilor economici ce trebuie în mod obiectiv realizați.

Dimensiunile economice și sociale ale stadiului actual și ale perspectivei pot fi surprinse dacă pornim de la comensurarea unor indicatori sintetici și a unor factori care determină reducerea decalajelor dintre nivelele de dezvoltare ale industriei și agriculturii.

Unul din indicatorii sintetici care caracterizează în mod expresiv raporturile dintre nivelele de dezvoltare, cu toate imperfecțiunile comparabilității datelor, îl constituie productivitatea muncii. În prezent productivitatea muncii în industrie este de 7,5-8 ori mai mare decît în agricultură.

Dacă analizăm ritmurile pe o perioadă mai îndelungată constatăm că aceastea au fost diferite în cele două ramuri. Pentru industrie caracteristica generală constă în creșterea continuă a a producției pe seama sporirii productivității muncii și a numărului forței de muncă, cu precădere datorită primului factor. În agricultură, în deceniul '50 și în primii ani ai deceniului '60, producția agricolă a crescut atît pe seama sporirii productivității muncii cît și a forței de muncă, cel de-al doilea factor avînd o influență tot mai redusă. După încheierea procesului de cooperativizare, producția agricolă a crescut numai pe seama productivității muncii. Cu toate acestea, în perioada 1950-1970 ritmul mediu anual al creșterii productivității muncii în industrie a fost superior celui din agricultură, mărindu-se decalajul de la 5,1-5,2% în 1950, la 9,3-9,4% în 1970. Începînd cu anii '70, pentru prima dată, ritmul mediu de creștere a productivității muncii din agricultură îl depășește pe cel din industrie și începe procesul de reducere a decalajelor. Realizarea nivelelor producției agricole cu o forță de muncă de circa 15% din totalul populației active în anul 1990 se va realiza, potrivit unor calcule orientative, cu o creștere medie anuală a productivității muncii în agricultură de 11,5-12,5% față de 1970, ceea ce va reduce decalajul dintre nivelul productivității muncii din agricultură față de cel din industrie la 2,5-3 ori, egalizarea fiind posibilă în anii '90.

Printre factorii importanți care au o contribuție esențială la creșterea ritmului de sporire a productivității muncii în agricultură și apropierea nivelului de cel din industrie, pe prim plan se situează investițiile, ca factor hotărîtor în ridicarea nivelului tehnic al muncii din această ramură. Astfel, în ceea ce privește investițiile, decalajul pe o persoană activă din industrie și agricultură s-a redus de la 29 ori în 1950, la 10,4 ori în 1960, la 6,5 ori în 1970 și la 4 ori în 1975. Aceeași tendință o manifestă și înzestrarea energetică a muncii, decalajul reducîndu-se de la 5,4 ori în 1960 la 1,2 ori în 1977. Alocarea în viitorul deceniu a unor importante fonduri de investiții pentru agricultură — așa cum se prevede în proiectul de Directive — concomitent cu reducerea populației ocupate în această ramură vor face ca înzestarea energetică și cu mijloace fixe a forței de muncă să fie mai favorabilă.

Creșterea înzestrării cu mijloace de producție și energetice a muncii produce schimbări esențiale în caracterul și organizarea muncii, apropiind procesele de producție din agricultură de cele din industrie. Privită din punctul de vedere al nivelului tehnic, agricultura noastră s-ar putea caracteriza prin următoarele stadii : a) tradițional, cel practicat de țăranii cu gospodăriile individuale și în gospodăriile auxiliare ale membrilor cooperatori, b) cu nivel tehnic mediu, în majoritatea cooperativelor agricole și în unele întreprinderi agricole de stat, îndeosebi în producția vegetală, și c) industrial, în special în creșterea intensivă a animalelor în întreprinderile agricole de stat și în asociațiile economice intercooperatiste. În complexele de creștere a animalelor în sisteme industriale, nivelul productivității muncii este apropiat sau egal, și în unele cazuri, îl depășește pe cel din unele întreprinderi industriale. În prezent, încep să se extindă tehnologiile de tip industrial și în cultura cerealelor, plantelor tehnice, viticultură și pomicultură. Tendința care a început să se manifeste după 1970 în ceea ce privește creșterea ritmului productivității muncii din agricultură și apropierea sa de nivelul din industrie se datorește cu precădere extinderii tehnologiilor de tip industrial și a sistemelor corespunzătoare de organizare a producției și a muncii.

Realizarea unei agriculturi de tip industrial este un proces de durată, celelalte două stadii coexistînd un timp îndelungat, realizarea sa necesitînd nu numai crearea unor condiții tehnice, ci și economice și sociale. Amploarea și durata acestui proces este influențată și de marile decalaje care există între agricultura de stat și cea cooperatistă, precum și de mari disparități zonale, atît în ceea ce privește nivelul tehnic, cît și al producției și productivității muncii. Astfel, în 1977, productivitatea muncii în întreprinderile agricole de stat a fost de 6 ori mai mare decît în cooperativele agricole. Aceasta își găsește una din cauze și în gradul mai redus al înzestrării energetice pe o persoană activă, care în cooperativele agricole (inclusiv înzestrarea energetică a stațiunilor de mașini și tractoare) era de circa 5 ori mai mică decît cea din întreprinderile agricole de stat.

Probleme deosebite ridică lichidarea disparităților zonale. Potrivit studiilor Institutului de economie agrară, în prezent valoarea producției nete la hectar variază de la 1 la 10 între zonele mai puțin favorabile și cele cu potențial natural ridicat, situate, mai ales, în regiunile de cîmpie. Aceste disparități se vor putea atenua prin investiții și prin folosirea unor sisteme zonale adecvate de agricultură, însă ele vor exista încă o perioadă de timp.

Lichidarea decalajelor existente în înzestrarea tehnică a muncii între industrie și agricultură, între întreprinderile agricole de stat și cele cooperatiste, între unitățile agricole situate în diferite zone va duce la o apropiere generală a muncii din agricultură de cea din industrie, la ștergerea deosebirilor esențiale ale muncii din cele două sectoare ale producției materiale.

Aceasta constituie una din premisele materiale esențiale ale înlăturării contradicțiilor determinate de nivelul dezvoltării industriei și agriculturii, a sporirii contribuției agriculturii la creșterea economică, la ridicarea generală a economiei noastre la nivelul celor din țările avansate.

D. DUMITRU

„Marile transformări revoluționare produse în decursul edificării socialismului în țara noastră evidențiază cu putere faptul că scopul suprem al politicii Partidului Comunist Român este ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, satisfacerea nevoilor celor ce muncesc, afirmarea plenară a personalității umane".

NICOLAE CEAUȘESCU

SPORIREA PERMANENTĂ A BUNĂSTĂRII MATERIALE ȘI SPIRITUALE — ȚEL SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI

ANIVERSAREA celor 35 de ani pe care i-a parcurs România socialistă de la istoricul 23 August 1944 prilejuiește o retrospectivă asupra importantelor progrese pe care le-a cunoscut patria noastră pe toate planurile de dezvoltare : politică, economică și socială, precum și prefigurarea marilor perspective de ridicare a poporului român pe noi culmi de progres și civilizație. În ansamblul acestor progrese, un loc aparte îl ocupă realizările obținute în anii socialismului în **ridicarea bunăstării întregului popor, a fiecărui cetățean,** ca cea mai sintetică și elocventă expresie a concepției profund umaniste a partidului nostru, conform căreia dezvoltarea economică are drept scop fundamental omul — bunăstarea sa materială și spirituală, dezvoltarea multilaterală a personalității sale.

Corelația dezvoltare-bunăstare

POLITICA DE DEZVOLTARE continuă, în ritm susținut, echilibrată, a întregii economii naționale în anii construcției socialiste a fost concepută să se realizeze astfel încît dezvoltarea economică să nu devină un scop în sine, ci să constituie suportul material al celui mai nobil țel al socialismului — ridicarea bunăstării populației, înflorirea personalității omului. **„Scopul întregii noastre activități economico-sociale** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Congresul al XI-lea al P.C.R. — **țelul suprem al politicii partidului nostru, esența misiunii sale istorice de transformare revoluționară a societății și de făurire a noii orînduiri este ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, în concordanță cu necesitățile fiziologice științific determinate și cu cerințele spirituale generate de progresul neîntrerupt al cunoașterii umane".**

O asemenea concepție profund umanistă la a cărei elaborare o contribuție hotărîtoare a avut tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului, este evidențiată în toți acești ani de practica dezvoltării noastre economico-sociale, de ansamblul măsurilor luate și a programelor adoptate. În strategia politică a partidului, creșterea nivelului de trai material și spiritual al populației se sprijină hotărîtor pe dezvoltarea în ritm susținut și armonioasă a forțelor de producție, pe dezvoltarea multilaterală a economiei, în fiecare etapă a construcției socialiste, realizîndu-se o concordanță între creșterea economică și bunăstarea populației, o armonizare a intereselor imediate cu cele pe termen lung, de perspectivă. La baza acestei concepții se află o analiză riguroasă a realităților concrete din țară, necesitatea ca, într-o perioadă cît mai scurtă, poporul român să se poată bucura de binefacerile construirii societății socialiste. Ținîndu-se seama de aceste temeiuri a fost elaborată o strategie pe termen lung a cărei esență constă în **opțiunea pentru stabilirea — în condițiile țării noastre — a unei rate înalte a acumulării,** care a constituit impulsul fundamental al dezvoltării forțelor de producție.

Aceasta a avut drept consecință, pe de o parte, creșterea în ritmuri rapide a venitului național și pe această bază a fondului de consum ; ceea ce a permis, printr-o politică justă de împărțire a acestuia în fond de consum individual și fond de consum social, o creștere echitabilă a posibilităților tuturor membrilor societății de acoperire a nevoilor lor. Pe de altă parte, punerea în practică a programelor de dezvoltare a economiei — înfăptuite prin politica de **industrializare,** prin politica de **dezvoltare socialistă a agriculturii, ca și a celorlalte ramuri ale economiei** — a permis crearea de condiții materiale tot mai bune, de la o etapă la alta, pentru acoperirea nevoilor de bunuri materiale și de servicii ale populației. Însăși opțiunea pentru o rată înaltă a acumulării a permis prin **investițiile alocate sectoarelor social-culturale** să se creeze condiții tot mai bune pentru amplificarea programului de construcții de locuințe, pentru dezvoltarea și modernizarea bazei materiale a învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății.

După cum este cunoscut, în cele trei decenii și jumătate ce s-au scurs de la victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste **și cu deosebire după cel de-al IX-lea Congres al partidului, care a marcat începutul unei perioade de reînnoiri pe toate planurile** au fost luate o serie de măsuri mereu mai ample, menite să traducă în viață politica elaborată de partid în domeniul creșterii nivelului de trai. În ansamblul lor, de o semnificație excepțională, se înscriu hotărîrile programatice dezbătute și aprobate de cel de-al XI-lea Congres al partidului, continuate și îmbogățite de Conferința Națională din decembrie 1977, cînd a fost adoptat un **program special, cuprinzător, de creștere mai rapidă a nivelului de trai al populației, ca urmare a realizărilor tot mai mari din economie.**

Geneza Programului de creștere a nivelului de trai în anii 1976—1980 este deosebit de semnificativă pentru modul în care partidul nostru realizează în practică optimizarea corelației dintre creșterea bunăstării populației și dezvoltarea economico-socială a țării. Astfel, programul a fost adoptat într-o perioadă cînd poporul nostru, pe deplin angajat în înfăptuirea obiectivelor actualului cincinal, a obținut succese importante în dezvoltarea economiei, creîndu-se mijloacele necesare creșterii mai accentuate, într-un ritm superior, a principalelor elemente ale nivelului de trai al populației.

Alcătuirea acestui program a urmărit concentrarea tuturor eforturilor în direcția satisfacerii la un grad cît mai înalt — sub semnul raționalității și echității — a complexului nevoilor materiale și spirituale ale întregului popor, ale fiecărui cetățean — cu ajutorul mijloacelor materiale și financiare de care societatea dispune la un moment dat. Se evidențiază astfel o viziune sistemică, cuprinzătoare, asupra tuturor elementelor bunăstării poporului. Subliniem, în acest cadru, succesele remarcabile înregistrate în anii socialismului de fiecare din principalele componente ale bunăstării.

Dinamica accentuată a veniturilor populației

CREȘTEREA în ritmuri înalte a venitului național și repartizarea sa optimă între fondul de acumulare și fondul de consum a permis sporirea permanentă a fondului de consum (vezi tabelul nr. 1). A fost creată astfel premisa fundamentală a creșterii veniturilor tuturor categoriilor de populație ; trebuie, de asemenea, arătat că, în cadrul politicii de repartizare a fondului de consum, partidul și statul nostru a acordat o atenție deosebită justei proporționări între partea destinată veniturilor din muncă și partea destinată satisfacerii nevoilor social-culturale, relevîndu-se, mai pronunțat, sensuri ale eticii și echității socialiste.

Veniturile din muncă — principala sursă a veniturilor oamenilor muncii — au crescut an de an, în condițiile perfecționării sistemului de retribuire a muncii. **Majorarea generală a retribuției medii** — realizată în etape, prin majorări succesive a devenit posibilă de efectuat ca urmare a realizărilor tot mai mari obținute în producție, a sporirii productivității muncii. **Retribuția medie netă a personalului muncitor a ajuns în anul 1978 la 2 011 lei față de 337 lei în anul 1950 și de 1 595 lei în**

ROMÂNIA XXXV

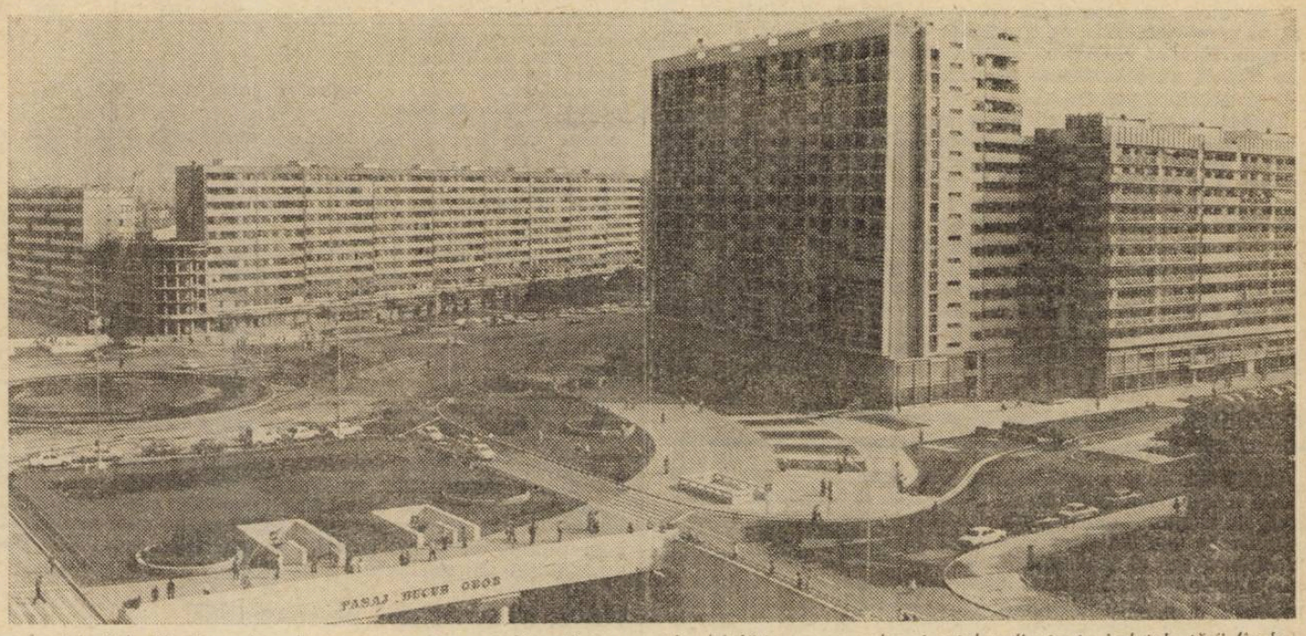

In strînsă legătură cu dezvoltarea economico-socială a țării, cu evoluția demografică și cu cerințele populației, construcția de locuințe a cunoscut, în anii noii orînduiri, un avînt deosebit, ca unul din principalele obiective ale politicii partidului de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii. Din 1951 pînă în prezent, din fondurile statului și ale populației au fost construite, în mediul urban și rural, peste 4 milioane de locuințe, care au schimbat radical înfățișarea orașelor și satelor din toate județele țării (în fotografie : ansamblul urbanistic Obor, din Capitală). Proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al partidului prevede ca în cincinalul 1981–1985, statul să construiască 1,1 milioane de apartamente : se estimează că în același interval populația va realiza în regie proprie circa 100 mii de locuințe.

Tabelul nr. 1

Corelația dezvoltare — nivel de trai exprimată de principalii indicatori sintetici

— în % —

	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980 *
Rata acumulării	16,0	24,3	28,8	34,1	33—34
Ritmul mediu anual de creștere al					
Venitului național	6,9	9,0	7,7	11,3	11,0
Fondului de consum	4,5	5,3	7,0	7,5	8,0
Dinamica ** 1950 = 100					
Veniturilor reale totale ale populației	182	249	326	477	circa 670
Vînzărilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	290	479	726	11 ori	16,7 ori

*) prevederi
**) ultimul an al cincinalului

Sursa : Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1978 și Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 7—9 decembrie 1977, Ed. politică, București, 1978.

anul 1975, fiind prevăzut ca în anul 1980 să ajungă la 2 238 lei. Au crescut, de asemenea, **veniturile țărănimii** obținute din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale, ceea ce a determinat ca venitul nominal net realizat în medie lunar de o persoană activă să se ridice în anul 1978 la 1 268 lei față de numai 167 lei cît era în anul 1950.

În acțiunile de majorare a veniturilor din muncă au fost respectate cu consecvență principiile echității socialiste în repartiție, acordîndu-se o atenție deosebită **sporirii într-un ritm mai rapid a retribuțiilor mici și realizării pe această bază a unui raport just, stimulativ între veniturile mari și cele mici.** Ca urmare a aplicării ferme a acestui principiu, s-a redus permanent raportul între retribuția minimă și cea maximă, astfel încît în prezent el este de 1 : 5,5 față de 1 : 23 cît era în anul 1950.

O însemnătate deosebită pentru creșterea veniturilor reale ale populației, pentru satisfacerea echitabilă a unor nevoi de importanță fundamentală o au veniturile obținute de populație din **fondurile sociale de consum.** În politica sa de repartizare a fondului total de consum prin fondurile sociale, partidul nostru pornește de la faptul că societatea socialistă poate și trebuie să creeze toate premisele necesare dezvoltării armonioase, multilaterale a tuturor membrilor societății. Potrivit cu această concepție au fost adoptate măsuri tot mai ample, în baza cărora populația beneficiază de fondurile sociale de consum sub formă de bunuri și servicii gratuite și de venituri bănești. Bunurile și serviciile gratuite (în domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății, culturii, artei etc.) creează condiții egale pentru toți membrii societății de a-și satisface o categorie de nevoi devenite fundamentale și vitale pentru omul nou al societății socialiste multilateral dezvoltate. Constituind totodată o cale de modelare a consumului populației, orientînd prioritățile în satisfacerea celorlalte categorii de nevoi și în primul rînd a celor de bunuri și servicii plătite, veniturile bănești (pensii, burse, ajutoare etc.), conform destinației lor, dau **caracter atotcuprinzător dreptului de asigurări sociale.** Sînt elemente care relevă aportul mereu crescînd al fondurilor sociale de consum la satisfacerea în mod echitabil și umanitar a nevoilor întregii populații. Aceasta amplifică caracterul **umanist** al relațiilor socialiste de repartiție și influențează, în același timp, nivelul veniturilor bănești ale populației — prin aceasta atenuîndu-se diferențele existente între familii și, respectiv, grupe de populație în ceea ce privește consumul și bunăstarea. În acest context trebuie remarcată sporirea continuă în anii socialismului, a veniturilor din fondurile sociale ce revin în medie pe o familie, de la 722 lei în anul 1950 la 10 069 lei în anul 1978, urmînd să crească în anul 1980 la 10 766 lei.

Creșterea sistematică a veniturilor din muncă și a celor provenite din fondurile sociale, în condițiile în care indicele prețurilor cu amănuntul și al tarifelor se încadrează în limitele planificate, a condus la **sporirea permanentă a veniturilor reale ale populației,** astfel încît în perioada 1950—1978 retribuția reală a crescut de aproape 4 ori, iar veniturile reale ale țărănimii obținute din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăria personală de peste 4,2 ori.

Înfăptuirea unui vast program pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit

ÎN STRATEGIA creșterii bunăstării, în realizarea unui trai civilizat pentru întreaga populație, o deosebită importanță a avut-o elaborarea de către partidul nostru **și realizarea în prac-**

tică a unui amplu program de construcții de locuințe, de amenajare urbană a localităților țării. Esența acestei concepții constă în aceea că rezolvarea problemei locuințelor este considerată ca unul din obiectivele-cheie de creștere a nivelului de trai, al cărui scop este de a asigura fiecărei familii o locuință corespunzătoare ; realizarea acestui obiectiv este pusă în corelație directă cu dezvoltarea economico-socială a țării, cu evoluția și structura populației.

Trebuie subliniat faptul că la rezolvarea acestei probleme o contribuție hotărîtoare o au investițiile alocate de stat (deci o parte din fondul de acumulare). Urmare a acestor eforturi, precum și a sprijinului acordat de stat populației în scopul construcției de locuințe proprietate personală, în perioada 1951—1978 s-au mutat în locuințe noi — locuințe de un confort din ce în ce mai sporit (suprafață locativă mai mare, număr sporit de camere, termoficare etc.) — **peste 12 milioane persoane.** În plus amintim că tot la îmbunătățirea condițiilor de locuit, la realizarea unui trai civilizat, contribuie și alte investiții (amintim în acest sens fie și numai cele efectuate în gospodăria comunală) care direct sau indirect participă la satisfacerea la un nivel calitativ ridicat a altor nevoi legate de habitat.

Primatul elementelor calitative în consum

CREȘTEREA și îmbunătățirea **consumului** — parte integrantă a strategiei generale de satisfacere a trebuințelor populației, de creștere a bunăstării acesteia — sînt concepute să se realizeze în așa fel încît consumul să se caracterizeze prin îndestulare, dar și prin raționalitate și echitate. Aceasta presupune realizarea unui consum de bunuri și servicii care : 1) să exprime satisfacerea la un nivel cît mai înalt, calitativ și cantitativ a trebuințelor umane determinate în mod științific ; 2) să țină seama de posibilitățile economiei de satisfacere a complexului nevoilor în dinamica sa permanentă ; 3) să excludă risipa de orice fel și să asigure premisele unui mod de viață sănătos, civilizat și echitabil pentru toți membrii societății.

Dezvoltarea continuă, echilibrată și în ritm susținut a forțelor de producție, a producției bunurilor de consum și a bazei materiale a serviciilor care au permis creșterea și îmbunătățirea permanentă a volumului, structurii și calității fondului de mărfuri și a ofertei de servicii, odată cu creșterea continuă a veniturilor reale ale populației, precum și cu adoptarea și realizarea altor măsuri care influențează consumul (de pildă, construcția de locuințe din fondurile statului și repartizarea lor către populație, asistență medicală gratuită etc.), au determinat modificări cantitative și calitative esențiale în consumul de bunuri și servicii al populației. Ele reflectă **un progres remarcabil al gradului de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale întregului popor.**

Astfel, în perioada construcției socialiste, în condițiile ritmurilor mai înalte de creștere înregistrate de prestările de servicii către populație și de vînzările de mărfuri nealimentare, pe fondul general al creșterii consumului la toate categoriile de bunuri, ca și la servicii, se remarcă apariția și accentuarea unor **tendințe vizibile de modernizare a structurii consumului.**

Această tendință este evidențiată nu numai de evoluția nivelului și structurii vînzărilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist și a serviciilor, ci și de evoluția nivelului și structurii cheltuielilor totale de consum ale familiilor.

În ceea ce privește **consumul alimentar,** realizările de pînă acum scot în evidență creșterea continuă a consumului la toate categoriile de alimente (cu excepția firească a cerealelor) în ultimii ani fiind depășită faza acumulărilor cantitative de calorii și trofine. Ca urmare, consumul alimentar se situează în prezent la un nivel care satisface cerințele fiziologice rationale, recunoscute pe plan mondial. Preocuparea de bază în acest domeniu, pentru perioada viitoare — avînd drept suport material perspectivele dezvoltării economiei, agriculturii și industriei alimentare — este îndreptată spre îmbunătățirea în continuare a structurii consumului alimentar astfel încît să se realizeze o alimentație rațională, echilibrată, prin sporirea consumului de alimente cu valoare nutritivă ridicată, în special a celor de origine animală, a legumelor și fructelor și scăderea consumului la cereale ,îmbunătățirea raportului între diferite categorii de alimente consumate (atît pentru realizări cît și pentru perspective vezi tabelul nr. 2).

Paralel cu creșterea și îmbunătățirea consumului alimentar, în anii socialismului și în special în perioada ultimilor 10—15 ani, o creștere deosebit de însemnată a cunoscut-o **consumul de bunuri nealimentare.** S-a realizat o creștere deosebită a consumului de articole de îmbrăcăminte și încălțăminte al cărui nivel se apropie în prezent de cel din țările avansate. Se observă **o marcantă creștere a vînzărilor de bunuri nealimentare de folosință îndelungată, indeosebi a celor cu caracter investițional. destinate înzestrării și întreținerii locuinței și gospodăriei, ușurării muncii casnice, petrecerii utile și civilizate a timpului liber.** Drept urmare, a avut loc o sporire susținută a înzestrării gospodăriilor cu bunuri de folosință îndelungată, domeniu în care s-au înregistrat creșteri remarcabile, (vezi tabelul nr. 2). Se poate spune astfel că în anii socialismului s-au produs **adevărate mutații în concepția populației despre modalitățile de satisfacere a nevoilor, despre bunăstare.**

Tabelul nr. 2

Consumul mediu anual al principalelor grupe de produse alimentare nealimentare și înzestrarea populației cu principalele bunuri de folosință îndelungată

	U/M	1950	1965	1977	1980	1985
I. Consum mediu anual						
1. Produse alimentare						
Carne și produse din carne	kg/loc.	16,7	26,6	51,9	62,4	72,0
Lapte și produse din lapte (în echivalent lapte exclusiv unt)	l/loc.	107,6	105,0	144,2	220,0	240,0
Ouă	buc/loc.	59	115	238	270	280
Zahăr și produse din zahăr	kg/loc.	6,9	15,0	25,2	30,0	35,0
Legume și produse din legume	kg/loc.	65,6	75,3	124,6	143,6	160,0
2. Produse nealimentare						
Țesături (inclusiv confecții)	m²/loc	13,19	16,26	26,12	29,10	35,90
Încălțăminte	perechi/loc.	0,62	1,97	3,31	4,10	4,10
II. Înzestrarea populației cu bunuri de folosință îndelungată		1955	1965	1977	1980	1985
Aparate de radio	buc/1 000 loc.	37,4	123,9	220,5	247	300
Televizoare	„	—	28,8	172,5	203	245
Frigidere	„	0,4	21,3	120,6	157	220
Mașini de spălat rufe	„	0,5	22,9	80,4	100	153
Autoturisme	„	—	1,2	19,2	28	57

Sursa : Calculat după Anuarul statistic 1978 și alte documente oficiale.

Factor al dezvoltării personalității

CREȘTEREA bunăstării materiale și spirituale a poporului este concepută astfel încît aceasta să reflecte nu numai satisfacerea tot mai deplină a nevoilor populației, ci să devină și un factor activ al formării și dezvoltării personalității umane, al manifestării sale plenare în viața economico-socială. Astfel, paralel cu măsurile luate în vederea satisfacerii tot mai depline a trebuințelor materiale fundamentale, de primă necesitate, ale maselor largi — satisfacerea nevoilor de alimentație, îmbrăcăminte și încălțăminte, locuințe, etc. — au fost create condiții tot mai bune pentru acoperirea acelor categorii de nevoi — atît materiale cît și spirituale — menite să contribuie la făurirea unui trai mai demn, mai civilizat.

Pe acest plan se situează în primul rînd **crearea unui număr tot mai mare de noi locuri de muncă,** cu deosebire în industrie, precum și în alte ramuri ale producției materiale sau în domenii ale sferei neproductive. Aceasta a asigurat posibilitatea exercitării efective a dreptului la muncă — cel mai uman și mai necesar drept al existenței și progresului.

Menționăm, de asemenea, rezultatele remarcabile înregistrate în țara noastră în ceea ce privește satisfacerea nevoilor de instruire și cultură, sănătate, sport etc., ale întregii populații, la finanțarea cărora statul socialist are contribuția covîrșitoare — prin intermediul fondurilor sociale de consum, ca și prin utilizarea unei părți din fondul de investiții.

Modalitatea de îmbinare a repartiției după muncă cu cea din fondurile sociale de consum, pe de o parte, și politica de dezvoltare rapidă, armonioasă și rațională a forțelor de producție, a producției bunurilor de consum și a bazei materiale a serviciilor, politica de creștere a gradului de urbanizare a tuturor orașelor și localităților țării etc., pe de altă parte, s-au dovedit a fi calea cea mai rațională și eficientă de satisfacere a nevoilor tuturor membrilor societății, a fiecărui cetățean. O cale care contribuie la progresul permanent al economiei, deopotrivă la dezvoltarea multilaterală a omului. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie 1979, realizările obținute pînă în prezent în domeniul îmbunătățirii nivelului de trai al poporului reprezintă **bazele ridicării pe trepte calitativ superioare a bunăstării lui materiale și spirituale.** Noul program de creștere a nivelului de trai ce urmează a se adopta de către Congresul al XII-lea al partidului va oferi o viziune clară, de ansamblu asupra tuturor componentelor bunăstării, reunind bilanțul realizărilor cu ceea ce urmează a se înfăptui în viitor, astfel încît în cincinalul următor să fie asigurate condițiile necesare pentru **ridicarea în continuare a nivelului de trai al maselor, pentru realizarea unei calități noi, superioare, a vieții materiale și spirituale a întregului popor român.**

Grigore VĂLCEANU
Maria POENARU
Institutul de economie socialistă

CREȘTEREA CONTINUĂ A DESFACERILOR DE MĂRFURI, DIVERSIFICAREA SORTIMENTALĂ ȘI DEZVOLTAREA REȚELEI COMERCIALE – DIMENSIUNI ALE CALITĂȚII VIEȚII

Nicolae BOZDOG
prim-adjunct al ministrului comerțului interior

ÎN ACESTE ZILE, întregul nostru popor sărbătorește unul din cele mai importante evenimente din istoria țării noastre — eliberarea de sub jugul fascist și trecerea la construcția unei vieți noi, fără exploatare și asuprire națională. Alături de toți oamenii muncii, lucrătorii din comerț folosesc prilejul marii sărbători de la 23 August pentru a pune în evidență realizările obținute, pentru a-și exprima gîndurile de viitor, pentru a trece la acțiuni și mai ferme de îndeplinire a importantelor funcții sociale și economice ce revin comerțului. Avem, în acest sens, în vedere, în primul rînd, faptul că, așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, activitatea comercială este o continuare nemijlocită a activității de producție, nivelul comerțului fiind determinat de condițiile create pentru a pune la dispoziția populației cantități tot mai mari de produse agroalimentare și industriale.

Ca o componentă și, în același timp, rezultantă a dinamismului economiei naționale, comerțul interior din țara noastră se caracterizează printr-o permanentă dezvoltare, fiecare an ce s-a scurs de la momentul istoric al eliberării aducînd noi și însemnate succese, reflectate în creșteri cantitative și în tot mai semnificative îmbunătățiri calitative.

De fapt, evoluția comerțului interior în anii de după eliberare constituie o consecință nemijlocită a unui principiu fundamental al Partidului Comunist Român și anume acela al asigurării, în mod constant, a unei corelații strînse între dezvoltarea economică și creșterea bunăstării populației. Este semnificativ, în această ordine de idei, că venitul național — indicator care exprimă cel mai sintetic dezvoltarea de ansamblu a economiei — a sporit de 13 ori în 1978 față de 1950 (464 miliarde lei, față de 35 miliarde lei), interval de timp în care desfacerile de mărfuri au înregistrat o dinamică similară.

În mod permanent s-a manifestat și se manifestă preocuparea deosebită a conducerii de partid și de stat, a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, pentru soluționarea cît mai corespunzătoare a problemelor aprovizionării cu mărfuri a populației. Sprijinul concret și în forme variate, acordat în mod constant de secretarul general al partidului dezvoltării și perfecționării comerțului socialist, a permis sporirea necontenită a contribuției sale la satisfacerea la cote tot mai ridicate a cerințelor de consum ale populației. În context, ca un eveniment de o majoră semnificație, ca o formă creativă și democratică de lucru, se înscrie Consfătuirea pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist, desfășurată în urmă cu un an la București.

Recurgînd la datele pe care statisticile ni le furnizează și care exprimă realități evidente ale societății românești contemporane, ne propunem să reliefăm ceea ce orînduirea noastră a izbutit să realizeze în cele trei decenii și jumătate de la eliberare pe linia satisfacerii variatelor nevoi de consum ale populației.

Fondul de consum, bazat pe creșterea în ritm susținut a venitului național și pe repartizarea sa optimă între consum și acumulare, a crescut între anii 1955—1975 de 2,7 ori, în condițiile în care sporul demografic a fost de 25%. Pe fondul sporirii an de an a veniturilor populației și al stabilității prețurilor, precum și al unei oferte de bunuri de consum în continuă creștere, înnoire și diversificare, volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist este, în prezent, de peste 15 ori mai mare decît în anul 1950. *) În primii trei ani ai actualului cincinal (1976—1980) s-au desfăcut mărfuri în valoare de 505 miliarde lei, de circa 2,5 ori mai mult decît volumul desfacerilor realizate în primii 10 ani de existență a comerțului socialist. La nivelul anului 1978, în medie pe un locuitor, se realiza un volum al vînzărilor de mărfuri de circa 8 500 lei față de 4 625 lei în anul 1970 și de 754 lei în anul 1950. Sînt cifre care exprimă sintetic un adevăr incontestabil — și anume acela că populația țării noastre dispune de condiții de viață și confort mult ridicate față de trecut, fiind incomparabil mai bine hrănită, îmbrăcată și înzestrată cu bunuri de folosință îndelungată.

În mod practic, în decursul anilor s-au înregistrat creșteri mari ale vînzărilor de mărfuri în sectorul alimentar, în alimentația publică, la articole de îmbrăcăminte și încălțăminte, mobilă și alte bunuri de folosință îndelungată.

Punîndu-se accentul, cu deosebire în ultimii ani, pe realizarea unei alimentații rationale, echilibrate și științific fundamentate, valoarea nutritivă a alimentelor pe locuitor este astăzi în medie de 3 240 **calorii/zi, cifră ce se înscrie în limitele necesarului fiziologic pentru populația din țara noastră.** Este de subliniat, în context, o continuă îmbunătățire a structurii alimentației. Dacă proteinele de origine animală au crescut, în perioada 1970—1977, cu 48%, grăsimile au sporit cu 39%, iar alimentele din grupa glucidelor cu 7,2%. În aceste condiții s-au obținut sporuri cantitative importante ale consumurilor pe locuitor. Concomitent cu creșterea continuă a consumului alimentar sînt caracteristice și îmbunătățiri structurale, fiind de semnalat, în acest sens, scăderea relativă a consumului de cereale pe locuitor, însoțită de creșterea conținutului proteic și energetic al rației alimentare zilnice.

Realizările obținute în consumul alimentar al populației din țara noastră nu exclud, desigur, existența unor probleme de structură și, mai ales, necesitatea de a acționa în continuare pe diverse laturi spre o alimentație rațională, echilibrată.

O altă caracteristică semnificativă a îmbunătățirii continue a consumului alimentar al populației din țara noastră o constituie satisfacerea acestuia într-o proporție hotărîtoare prin cumpărările de mărfuri din comerțul socialist. Datele pentru anul 1978 arată că vînzările de mărfuri alimentare — prin comerțul cu amănuntul și alimentația publică — au însumat peste 91 miliarde lei, față de mai puțin de 4 miliarde lei, cît se vindea prin comerțul socialist în anul 1950 (adică de 23 de ori mai mult).

Fără a intra în detalii, ținem totuși să concretizăm aceste cifre globale arătînd că, în anul 1978, comerțul socialist a vîndut populației : 665,5 mii tone de carne, preparate și conserve din carne în echivalent carne proaspătă, 12 milioane hl lapte, lapte praf și produse lactate proaspete în echivalent lapte, 105 mii tone brînzeturi, 181 mii tone de ulei comestibil, 26 mii tone unt, 384 mii tone zahăr, 776 mii tone legume proaspete, 553 mii tone cartofi, 206,5 mii tone fructe proaspete, 1,5 miliarde ouă.

Oferta de mărfuri – continuu îmbunătățită

O ATENȚIE DEOSEBITĂ s-a acordat promovării, în sortimentul mărfurilor alimentare din magazine, a acelor produse care contribuie la modernizarea consumului, la orientarea sa spre cerințe raționale, precum și la ușurarea preparării mîncărurilor. De asemenea, în structura vînzărilor de mărfuri alimentare încep să fie mai bine poziționate produsele destinate alimentației copiilor.

În mod susținut s-a acționat pe linia extinderii și diversificării ofertei de preparate și semipreparate de tip „gospodina", astfel încît vînzarea realizată

*) Calculat pe baza datelor exprimate în prețurile curente ale fiecărui an.

la aceste produse, în anul 1978, a fost de aproape 2 ori mai mare decît în anul 1975.

În anii de după eliberare, unul din sectoarele comerciale cu dinamismul cel mai ridicat l-a constituit alimentația publică, pe considerente ce țin și ele în parte de rolul său în realizarea în condiții bune a consumului alimentar. La nivelul anului 1978, în condițiile aplicării unui program complex de îmbunătățire și modernizare a activității în alimentația publică, vînzările au însumat peste 30 miliarde lei, față de mai puțin de 900 milioane lei, cît se vindea prin alimentația publică a comerțului socialist în anul 1950.

Sporirea continuă a puterii de cumpărare a populației și îmbunătățirea generală a ofertei de mărfuri au avut drept consecință realizarea unei dinamici accentuate a vînzărilor de produse nealimentare, al căror volum global reprezenta, în anul 1978, un nivel de peste 12 ori mai mare decît în 1950.

În primii 3 ani ai actualului cincinal, prin comerțul socialist s-au vîndut mărfuri nealimentare în sumă totală de 252 miliarde lei, reprezentînd de peste 5 ori mai mult decît vînzarea anului 1970, magazinele fiind tot mai bine aprovizionate cu confecții și tricotaje, variate țesături, încălțăminte, articole pentru copii și tineret. În comparație cu anul 1975, în anul 1978 se vindea mai mult cu 39% la confecții, cu 44% la tricotaje și cu aproape 10% la încălțăminte.

Drept rezultat, la unele produse nealimentare, consumul din țara noastră se situează la cote apropiate de nivelul mondial. Astfel, în medie pe un locuitor, s-a ajuns la un consum de circa 3,2 perechi de încălțăminte, față de 0,62 perechi în 1950, iar la țesături consumul mediu pe un locuitor era, în 1978, de 27,1 mp (inclusiv confecții), față de 13,2 mp în 1950. Se poate aprecia deci că în mod practic problema asigurării întregii populații cu produsele necesare a fost de fond soluționată.

Expresii ale creșterii gradului de civilizație și confort

PROGRESELE MARI obținute în creșterea consumului, a gradului de civilizație și confort și, implicit, a calității vieții, sînt ilustrate deosebit de semnificativ de intensificarea continuă a cererii populației pentru bunuri de folosință îndelungată și articole de uz gospodăresc, satisfăcută tot mai bine pe baza dezvoltării unei industrii noi, moderne, care lucrează la parametri tehnici și calitativi ridicați.

Un rol deosebit de dinamizator, în acest sens, l-a avut și îl are, în continuare, realizarea programelor speciale elaborate din inițiativa și cu participarea directă a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**. În context, ținem să subliniem faptul că, în perioada 1974—1978, industria noastră a asimilat în producție și a pus la dispoziția comerțului mai multe mii de noi produse textile, confecții și tricotaje, încălțăminte, electrotehnice și altele. Caracterul realist al programelor de înnoire și diversificare sortimentală a produselor este confirmat de primirea bună de care se bucură din partea populației produsele nou asimilate și puse în desfacere. Este, desigur, de o maximă importanță să sporim răspunderea fiecăruia dintre factorii angrenați, atît în procesul de producție, cît și în cel de comercializare, pentru valorificarea integrală a variatelor produse care se pun în fabricație și în vînzare. Datele pentru anul 1978 arată, în acest sens, că, prin comerțul socialist, s-au vîndut 456 mii aparate radio, 494 mii televizoare, aproape 400 mii frigidere, 229 mii mașini spălat rufe, 73 mii autoturisme, mobilă în sumă de peste 7 miliarde lei etc.

Prin dezvoltarea continuă a comerțului, în acest sector s-a asigurat o evoluție ascendentă a procesului de dotare a populației cu bunuri de folosință îndelungată, care, în mod evident, îmbunătățesc condițiile de viață, de confort și de elevație spirituală a familiilor din țara noastră. Datele pentru finele anului 1978 arată că, în medie la 1 000 locuitori, reveneau : 227 aparate de radio (de 6,1 ori mai mult decît în anul 1955), 191 televizoare (de 7,6 ori mai mult decît în 1965), 136 frigidere (de 6,4 ori mai mult decît în 1965), 88,5 mașini de spălat rufe (de 3,9 ori mai mult decît în 1965), 57,3 aspiratoare de praf (de 4,9 ori mai mult decît în 1965), 22,2 autoturisme. Aceste cifre relevă dinamismul cu totul deosebit al procesului de dotare din țara noastră — și este în mod special semnificativ faptul că acest proces cuprinde tot mai mult și populația rurală, apropiindu-se astfel modul de viață al familiilor da la sate de cel al populației orășenești.

Rețeaua comercială, în concordanță cu dezvoltarea demografică, economică și socială

ȚINÎND SEAMA de caracterul dinamic al procesului de dotare al populației cu bunuri de folosință îndelungată, în ultimii ani s-a intensificat participarea cercetării comerciale la fundamentarea dezvoltării în perspectivă a producției și comercializării acestor bunuri, elaborîndu-se numeroase studii de prospectare complexă a pieței, realizate pe baza unor metode moderne de investigare, analiză și prognoză. Pe această bază s-au putut alcătui mai judicios necesarele de mărfuri ale comerțului, iar producătorii s-au putut orienta mai bine în realizarea cantitativă și structurală a producției necesare pentru satisfacerea nevoilor populației.

O caracteristică fundamentală a evoluției comerțului nostru în anii de după eliberare o constituie dezvoltarea sa echilibrată și armonioasă, pe întreg teritoriul țării, fiind mereu prezente preocupările de atenuare și înlăturare a decalajelor dintre diferitele județe ale țării, dintre marile orașe și localitățile urbane mai mici, dintre oraș și sat. În planificarea teritorială și pe sisteme comerciale a desfacerilor de mărfuri cu amănuntul, ca și la repartizarea fondului de mărfuri pe județe și localități, sînt luate în considerare tendințele și mutațiile ce intervin în dezvoltarea demografică, economică și socială. În felul acesta, se asigură un volum cantitativ și o structură sortimentală judicios corelate cu caracteristicile zonei teritoriale respective.

Corespunzător creșterii cererii de mărfuri a populației și sporirii exigențelor consumatorilor, în politica de dezvoltare a comerțului, de îmbunătățire continuă a aprovizionării cu mărfuri a populației, s-a acordat o atenție specială extinderii și modernizării bazei tehnico-materiale a acestei activități de o deosebită importanță economico-socială. La sfîrșitul anului 1978, rețeaua comercială cu amănuntul și de alimentație publică era alcătuită din 81,4 mii unități permanente și sezoniere, cu o suprafață comercială utilă de 8,1 milioane mp. În mediul urban funcționau, la momentul arătat, 46,2 mii unități (57% din total), cu o suprafață de 5,4 milioane mp (două treimi din total), iar în mediul rural 35,2 mii unități, cu o suprafață de 2,7 milioane mp.

Deosebit de semnificativ, sub aspectul efortului de investiții pentru ramura comerț, este faptul că, în anii 1976—1978, s-au construit și dat în folosință 3 820 magazine și unități de alimentație publică, cu o suprafață comercială de 850 mii mp, respectiv peste 10% din totalul suprafeței comerciale existente la finele anului 1978.

Ca o consecință firească, intensificarea construcției de unități comerciale a dus la modificarea din multe puncte de vedere a fizionomiei rețelei de desfacere. Se remarcă, în acest sens, tendința certă de majorare a suprafeței comerciale ce revine în medie pe unitate, indiferent de profil. Astfel, de exemplu, în anul 1978 față de 1975, suprafața comercială medie pe o unitate era mai mare cu 25% la magazinele de legume și fructe, cu 14% la magazinele de confecții, cu 10% la magazinele de încălțăminte, cu 43% la magazinele de articole pentru copii și jucării, cu 17% la magazinele de mobilă, cu 13% la magazinele universale etc.

În același timp, prin programul de dezvoltare a rețelei comerciale, la nivelul întregii țări și în cadrul fiecărui județ, a crescut continuu gradul de dotare a populației cu rețea comercială și de alimentație publică, atît în mediul urban, cît și la sate. Dacă în anul 1975, de exemplu, la 1 000 locuitori din mediul urban reveneau 165 mp suprafață comercială în sectorul nealimentar, în anul 1978 s-a ajuns la 181 mp, respectiv cu 10% mai mult. Este semnificativ că, în aceeași perioadă de timp, gradul de dotare cu suprafață comercială în sectorul nealimentar pentru populația rurală a crescut cu 19%.

În politica rețelei comerciale s-a manifestat o accentuată preocupare pentru repartizarea echilibrată a acesteia pe trepte de organizare, în scopul apropierii unităților de consumatori ; s-a acordat prioritate înființării de unități comerciale și de alimentație publică în noi ansambluri de locuințe. Desigur, însă, este vorba de o acțiune de durată, care se va continua în mod susținut în viitor, astfel încît, în timp, să se asigure o corelație cît mai strînsă cu prevederile din Normele generale de organizare și dezvoltare a rețelei comerciale și de alimentație publică, inițiate și elaborate din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**.

În ultimii ani s-au obținut realizări bune și în privința asigurării cu rețea comercială modernă și diversificată a arterelor principale în diferite orașe ale țării. Spre exemplificare, menționăm rețeaua comercială a șoselei Pantelimon din București și conturarea unei adevărate străzi comerciale pe Calea Moșilor — arteră a Capitalei aflată în reconstrucție. De asemenea, ca rezultat al preocupărilor manifestate pe plan central și local, fizionomia piețelor agroali-

mentare din foarte multe orașe din țară s-a îmbunătățit mult, creîndu-se condiții pentru ca unitățile comerțului socialist și producătorii agricoli să desfacă un volum sporit de mărfuri, în mod civilizat și operativ.

O preocupare centrală : modernizarea și calitatea activității

PUNÎNDU-SE accentul pe latura calitativă a activității comerciale, s-a acționat ferm în direcția modernizării comerțului, a promovării pe scară largă a formelor moderne de vînzare și servire a consumatorilor. Vînzarea prin autoservire și sistemul alegerii libere a mărfurilor sînt practicate aproape în toate unitățile nou realizate în ultimii zece ani în sectorul alimentar, precum și în cele mai multe din noile magazine de textile, încălțăminte, articole de menaj etc.

Procesul de modernizare a comerțului — cu consecințe favorabile atît asupra creșterii productivității muncii cît și asupra modului de servire a consumatorilor — este pregnant pus în evidență și de o altă realizare de vîrf, respectiv funcționarea unui magazin universal în aproape fiecare municipiu și oraș cu peste 50 000 locuitori.

Pentru a crea facilități în procesul de satisfacere a nevoilor de consum ale populației, comerțul și-a intensificat preocupările pentru dezvoltarea unor servicii specifice. În numeroase magazine de specialitate se asigură transportul, montatul și instalarea la domiciliu a mobilei și a unor bunuri electrocasnice, extinzîndu-se concomitent livrarea pe bază de comenzi a mobilei și materialelor de construcții.

Realizările de pînă acum reflectă, în același timp, activitatea celor cca. 450 mii lucrători din comerț, cu un grad tot mai ridicat de instruire profesională, o bază certă pentru dinamismul comerțului și în viitor. Astăzi, peste 42% din personalul existent sînt absolvenți ai școlilor profesionale, liceelor economice și școlilor de specializare post-liceală. A crescut continuu și numărul absolvenților de învățămînt superior care muncesc în comerț.

O atenție deosebită s-a acordat punerii în aplicare a amplului program de măsuri adoptat pe linie de partid și de stat privind perfecționarea profesională a personalului muncitor. În mod practic, în decursul unui cincinal, fiecare lucrător din comerț participă la o formă sau alta de perfecționare profesională, activitatea de reciclare fiind organizată la Academia „Ștefan Gheorghiu", unele școli interjudețene de partid, Academia de studii economice, centrele de perfecționare a cadrelor din comerț și cooperație, ca și în cadrul întreprinderilor comerciale. Pe fondul stabilității generale a prețurilor — caracteristică de bază a economiei noastre — populația are, totodată, posibilitatea să gîndească și să-și realizeze procesul de cumpărare a mărfurilor în mod normal, pe baza puterii de cumpărare în continuă creștere.

În activitatea de comerț am avut de depășit multe probleme și greutăți, care, într-o anumită măsură, au fost cunoscute de populație. Futem, însă, afirma că ceea ce caracterizează activitatea comercială în ansamblu este continua creștere și diversificare a întregului fond de mărfuri. Concomitent, numeroasele acțiuni întreprinse au creat condiții mereu îmbunătățite pentru ca populația să-și rezolve problemele de aprovizionare în mod mai operativ și fără a parcurge distanțe mari.

Pentru anul 1980 este prevăzut un volum total al desfacerilor de mărfuri cu amănuntul de 216 miliarde lei, cu peste 52% mai mult decît în anul 1975, prin realizarea acestui volum global al vînzărilor asigurîndu-se satisfacerea la un grad mai ridicat a cerințelor de consum ale populației din țara noastră. Desigur, dezvoltarea în continuare, în ritmuri ridicate, a industriei bunurilor de consum va permite creșterea, diversificarea și înnoirea fondului de mărfuri, avînd ca rezultat final apropierea consumului populației din țara noastră de normele raționale de consum și dotare, fundamentate științific.

Proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român prevede ca, concomitent cu sporirea substanțială a veniturilor oamenilor muncii, volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul să crească în cincinalul următor în medie cu 30—35% față de 1980, punîndu-se în același timp accentul pe ridicarea calității și diversificarea sortimentală a produselor oferite populației.

Diferențierea ritmurilor de creștere între grupele de mărfuri alimentare și nealimentare, pe măsura creșterii nivelului de trai al poporului, se accentuează. Astfel, dacă consumul de produse alimentare va crește (cu excepția cerealelor) între 3,7% (ouă) și 34,9% (fructe și produse din fructe), înzestrarea populației cu bunuri de folosință îndelungată la 1000 de locuitori va crește în proporții variind între 20,7% (televizoare) și 103,6% (autoturisme).

Într-o strînsă conjugare cu prevederile privind creșterea volumului de activitate, comerțul, la toate nivelurile sale de organizare, va acționa pentru perfecționarea activității, pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Consfătuirii pe țară a lucrătorilor din comerțul socialist, cu certitudinea trecerii la o nouă calitate, superioară și, implicit, la creșterea contribuției comerțului la satisfacerea nevoilor de consum ale populației, la ridicarea calității vieții în România socialistă.

ROMÂNIA XXXV

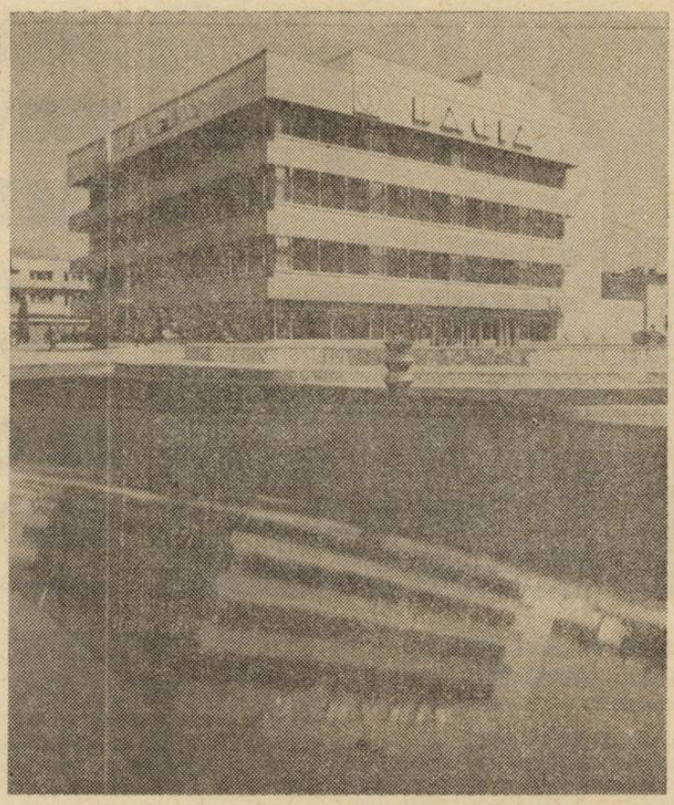

Caracterizînd două elemente esențiale ale ridicării nivelului de trai al întregului popor — creșterea puterii de cumpărare și lărgirea posibilităților de a satisface nevoile de consum a produselor industriale și agroalimentare, volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist a fost, în anul 1977, de circa 2,6 ori mai mare decît în 1965. Rețeaua comercială a fost dotată cu mii de unități noi, în care se practică forme moderne de vînzare (în fotografie : magazinul universal „Dacia" din Buzău). În cincinalul 1981—1985, desfacerea de mărfuri către populație urmează să înregistreze un spor de 30—35% ; ritmul mediu anual de creștere pe întreg deceniul următor va fi de 5,9—6%, în condițiile unei largi diversificări sortimentale.

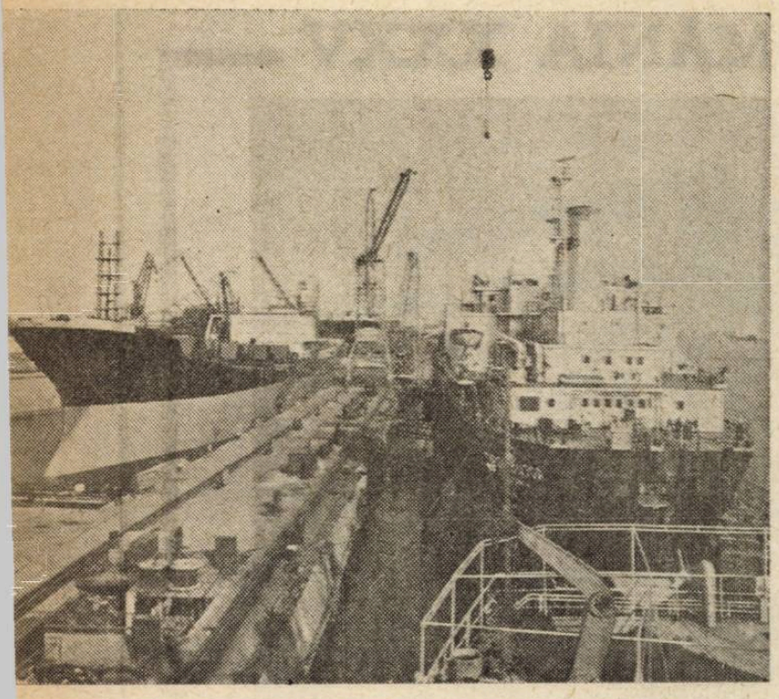

DINAMISMUL ECONOMIEI ROMÂNEŞTI, FACTOR DE AMPLIFICARE A PARTICIPĂRII LA CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL

Modificarea locului ţării în economia mondială

INTENSIFICAREA participării la diviziunea internaţională a muncii a constituit o coordonată esenţială a politicii economice a Partidului Comunist Român în întreaga perioadă postbelică.

În opoziţie cu părerea acelor economişti care susţineau că industrializarea ar duce la alterarea diviziunii „tradiţionale" a muncii, favorabilă într-adevăr ţărilor dezvoltate industrial dar cu efecte dezastruoase pentru tările în curs de dezvoltare, Partidul Comunist Român a susţinut şi demonstrat practic prin realizările României, că numai dezvoltarea pe baza unei structuri moderne a economiei poate genera amplificarea reală a schimburilor economice internaţionale ale tării. Urmărind dinamica comerţului exterior al României de după anul 1926, cînd s-a înregistrat cel mai ridicat volum al comerţului exterior din perioada interbelică şi pînă în anul 1938, anul de vîrf al dezvoltării economice interbelice (vezi tabelul nr. 1) constatăm că deşi structura comerţului avea un puternic caracter „tradiţional", evoluţia sa era instabilă, influenţată de conjunctura preţurilor produselor de bază, cu pondere covîrşitoare pe atunci în cadrul exporturilor.

În 1937 structura exportului românesc evidenţiată statistic pe 3 regnuri — animal, vegetal, mineral — se prezenta astfel : pe primul loc regnul vegetal cu o pondere de 48,7% în total exporturi, pe locul doi regnul mineral cu 41,7% şi pe locul trei regnul animal cu 9,3%, restul de 0,3% fiind constituit din diverse produse combinate. Pe grupe de mărfuri, în cadrul regnului vegetal cerealele şi derivatele lor deţineau 66,2%, urmate de lemn şi industriile derivate cu 16,4% ; în cadrul regnului animal, animalele vii reprezentau 45,6%, urmate de produse animale alimentare cu 25,3% şi piei cu 18,5%; în sfîrşit în structura exporturilor din regnul mineral figurau cu o pondere covîrşitoare de 97,9% combustibilii minerali, petrolul şi derivatele sale. Constatăm aşadar, că în structura exporturilor predominau în mod absolut produsele de bază — variind între 92—98% ca pondere în perioada interbelică.

Modernizarea structurii economiei naţionale prin procesul alert de industrializare a ţării, conceput şi înfăptuit sub conducerea partidului a generat în cele 3 decenii ale dezvoltării planificate a economiei un puternic al schimburilor economice externe, comerţul nostru exterior cunoscînd dinamici tot mai rapide de la o etapă la alta (vezi tabelul nr. 1). În intervalul 1950-1975 comerţul exterior pe locuitor a crescut de 18 ori, de la 28$ loc. la 504$ loc., depăşind media mondială a comerţului pe cap de locuitor, de circa 500.$ Concomitent cu creşterea ponderii României în producţia industrială mondială de la 0,30% în 1938 la circa 1,2—1,3 în prezent, s-a produs şi o mutaţie corespunzătoare în ceea ce priveşte ponderea României în comerţul mondial, care a crescut pînă aproape de dublu (de la 0,36% la circa 0,70%).

Tabelul nr. 1

Dinamica comerţului exterior al României în cîteva perioade
(1926—1938 ; 1950—1962 ; 1966—1978)

— în % —

Anii	Total comerţ ext.	Export	Import	Anii	Total comerţ ext.	Export	Import	Anii	Total comerţ ext.	Export	Import
1926	100	100	100	1950	100	100	100	1966	100	100	100
1931	50	58	42	1955	194	199	190	1970	159	156	162
1934	36	36	36	1958	208	221	198	1973	250	261	239
1935	37	44	29	1959	225	246	206	1975	369	373	365
1936	46	54	34	1960	229	338	266	1976	422	429	416
1937	60	82	54	1961	353	373	335	1977	485	490	479
1938	53	56	50	1962	386	385	387	1978	533	518	547

Sursa : Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1978, pag. 445, 446 ; „Dezvoltarea economică a României" 1944—1974.

Efectele calitative ale mutaţiei

DACĂ ACESTA este aspectul cantitativ al evoluţiei participării României la diviziunea internaţională a muncii în ultimele 3 decenii, aspectul calitativ este reflectat, în primul rînd, prin îmbunătăţirea continuă a raportului de schimb : de la circa 8-10 tone de marfă exportată pentru o tonă de marfă importată în 1950 la circa 1 :1 în prezent. În al doilea rînd, trebuie arătat că accentuarea dezvoltării intensive a economiei româneşti, odată cu modificările survenite în structura pe ramuri a economiei, au condus la creşterea competitivităţii mărfurilor româneşti, reflectată în devansarea ritmurilor de creştere a investiţiilor şi a producţiei globale industriale de către ritmul de creştere a exporturilor. Această corelaţie exprimă eficienţa economică crescîndă a investiţiilor şi a producţiei industriale, care au generat şi posibilităţi sporite de a ieşi pe piaţa mondială cu produse competitive. (vezi tabelul nr. 2)

Modificarea ponderii diferitelor ramuri în produsul social în perioada postbelică a atras modificări importante în structura pe grupe de mărfuri a exportului în favoarea produselor manufacturate (vezi tabelele nr. 3 şi 4). Datele evidenţiază că transformarea industriei în sectorul dominant al economiei, cu pondere de circa 2/3 în produsul social al ţării a fost însoţită de o restructurare profundă şi a exporturilor româneşti. Dacă în 1938 ponderea pro-

Tabelul nr. 2

Dinamica comparată a volumului exportului cu alți indicatori macroeconomici

Indicatori	1950—1965	1965—1970	1970—1975	1975—1980
Volumul investițiilor	788	167	172	182
Produs social	414	152	165	158
Producție industrială	849	175	184	172
Volumul exportului	519	168	239	220

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1978 ; Programul privind măsurile suplimentare de dezvoltare economico-socială a României pînă în 1980, Scînteia 14.12.1977

duselor manufacturate livrate la export de industria românească era de numai 5,4% din întregul volum al exporturilor țării, în 1976 ponderea acestora a ajuns la 70% în totalul exporturilor, expresie elocventă a dinamismului dezvoltării economice. În același timp evoluția ascendentă a produselor manufacturate în structura exporturilor denotă că în nomenclatorul de export actual cota medie de participare la produse manufacturate este cu mult superioară produselor de bază, inclusiv industriale.

Tabelul nr. 3

Ponderea în produsul social a principalelor ramuri *)

Anul	Industrie	Agricultură	Construcții	Transporturi și telecomunicații
1938	39,0	30,1	5,4	6,4
1965	57,3	21,5	9,4	3,3
1975	64,7	13,3	8,6	4,2
1977	65,0	14,2	10,3	4,1

*) Calculat la prețurile fiecărui an

Sursa : Anuarul statistic al R. S. România 1978.

Tabelul nr. 4

Structura exportului României după gradul de prelucrare

Grupa de mărfuri	1938	1950	1970	1976
Produse de bază	94,5	72,0	32,7	30,0
Produse manufacturate	5,4	28,0	65,3	70,0

Sursa : „Dezvoltarea economică a României" (1944—1964) ; „Relații economice internaționale", curs A.S.E., Buc., 1978

Astfel încă în 1960 ponderea mașinilor și utilajelor în exportul total al României ajunsese la peste 15%, fiind reprezentat prin : transformatoare de forță, motoare electrice și diesel, tractoare, strunguri, excavatoare, vagoane de cale ferată, rulmenți, nave, instalații de foraj, instalații și utilaje tehnice complete pentru diferite ramuri industriale. În intervalul 1960-1976 volumul exporturilor de tractoare și mașini agricole a crescut de 16 ori, cel de mașini unelte de prelucrat metale de 9,6 ori, cel de rulmenți de 108 ori, autocamioanele, autobasculantele și autotractoarele de 11 ori, utilajul energetic și electrotehnic de 15,8 ori, utilaj pentru industria chimică de 31 ori, mașinile, utilajele și instalațiile pentru foraj și exploatarea sondelor de 9,6 ori, ceea ce a făcut ca în numai 3 decenii locul României în diviziunea internațională a muncii să se modifice radical.

Nomenclatorul de export s-a îmbogățit în ultimii ani cu noi produse și servicii cum sînt : mașinile unelte cu comandă program, calculatoare electronice, instalații de automatizări, instalații electronice de comunicații, cargouri maritime, aparate optice și medicale, multe realizate pe baza unor rezultate tehnice originale, servicii inginerești de consulting, engineering, know-how, asistență tehnică în lucrări de dezvoltare a infrastructurii, proiectare și edificare de porturi, aeroporturi, explorări geologice și miniere, tehnologii ale construcției de mașini, chimiei, industriei ușoare, prelucrării lemnului, agrozootehnice.

Eforturile de îmbunătățire a structurii schimbului internațional de activități realizat de România în cadrul diviziunii internaționale a muncii a condus implicit la creșterea intensivă a comerțului nostru exterior, cu efect corespunzător asupra dinamicii venitului național, obiectivul final al întregii activități economice (vezi tabelul nr. 5). Această politică economică de creștere pe cale intensivă a exporturilor va fi continuată și în viitor. Astfel, se prevede ca în 1980 numai 3 grupe de produse industriale și anume : grupa mașini, utilaje și mijloace de transport împreună cu produsele chimice și bunurile industriale de consum vor asigura peste 70% din exporturile țării.

Transformările structurale majore intervenite în producția materială și-au pus, de asemenea, o puternică amprentă asupra evoluției în perioada postbelică a structurii importurilor.

Deși România antebelică nu-și putea satisface din producție proprie necesarul de mașini și utilaje necesare economiei decît în proporție de 5%, totuși între produsele finite importate — cu pondere între 75-88% din importul anual total în perioada interbelică (1920-1938) — ponderea aparatelor, mașinilor și motoarelor era foarte modestă (9-19% în anii 1929—1938), restul fiind articole de consum, obiecte de lux, destinate clasei dominante. Referindu-se la structura importului interbelic economistul Mitiță Constantinescu arăta : „Parte din mărfurile importate erau articole de lux. Altele erau mărfuri de care economia noastră se putea dispensa. O altă parte din ele erau necesare sau indispensabile, dar puteau fi fabricate integral la noi în țară. Altele necesare sau indispensabile, nu puteau fi produse la noi în țară, dar puteau fi înlocuite cu alte articole similare". *)

În prezent, industria noastră constructoare de mașini asigură trei sferturi din necesarul de mașini și utilaje al țării, iar prin forțe de cercetare-dezvoltare proprii se va asigura în actualul cincinal 4/5 din necesarul de tehnologii noi. Cu toate acestea, în structura importurilor din perioada postbelică ponderea mijloacelor de producție (materii prime, materiale, produse finite) s-a menținut tot timpul după 1950 între 80—90% din care peste o treime deține în mod constant grupa de mașini, utilaje și mijloace de transport.

Ponderea importantă pe care o deține grupa combustibili, materii prime minerale și metale în totalul importurilor noastre (41% în 1976), trebuie să constituie un criteriu esențial în gîndirea restructurării și perfecționării tehnologiilor din industrie, transporturi, construcții etc., astfel încît să se orienteze cu mai multă fermitate spre valorificarea intensivă a materiilor prime importate. Dacă avem în vedere că în prezent consumurile de energie și oțel la 1 000$ produs intern brut [illegible] noastre sînt mai ridicate decît în țările vest-europene și unele țări socialiste dezvoltate, rezultă cu evidență că dispunem de rezerve importante de reducere a consumurilor de combustibili și materii prime prin opțiuni adecvate particularităților economiei noastre naționale, în special prin accentuarea gradului de prelucrare industrială a materiilor prime importate. Astfel, la recenta întîlnire de lucru pe care secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a avut-o cu Consiliul de conducere al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini s-a subliniat necesitatea de a se asigura o mai bună valorificare pe piața externă a mașinilor și utilajelor românești, în special prin crearea și asimilarea mai rapidă în producție a unor tipuri noi de mașini cu consumuri reduse de metal și cu randamente superioare în exploatare.

Promovarea exportului — cerință obiectivă a creșterii

INDUSTRIALIZAREA SOCIALISTĂ a țării în perioada postbelică a condus la ieșirea României din diviziunea capitalistă a muncii de tip extracție-prelucrare, participînd tot mai larg la diviziunea muncii de tip industrie-industrie. În acest fel s-au amplificat și diversificat fluxurile comerciale la care țara noastră participă, numărul țărilor cu care întreținem relații comerciale. Astfel dacă în 1950 România întreținea relații economice cu 29 de state, în prezent numărul acestora depășește 140. Evaluarea diversificării exporturilor românești pe baza indicelui de concentrare indică pentru principalele grupe de produse exportate o diminuare a gradului de concentrare cu peste 60% în intervalul 1960—1976, semnificînd diversificarea accentuată a

*) Citat în „Dezvoltarea economică a României" (1944—1946), Ed. Academiei R. S. România, 1964, pag. 682

Tabelul nr. 5

Dinamica comparată a cîtorva indicatori macroeconomici în anii 1971—1976

(1970=100)

Țara	Venitul național		Producția industrială		Comerț exterior (dolari)	
	Dinamică	Ritm mediu	Dinamică	Ritm mediu	Dinamică	Ritm mediu
Bulgaria	155	7,6	164	8,6	287	19,2
Cehoslovacia	136	5,3	146	6,5	250	16,5
R.D. Germană	135	5,1	145	6,4	260	17,2
Iugoslavia	138	5,5	153	7,3	269	18,0
Polonia	171	9,4	180	10,3	347	23,0
România	189	11,1	205	12,7	320	21,4
Ungaria	140	5,8	142	6,0	217	13,8
U.R.S.S.	139	5,7	150	7,0	307	20,5

Sursa : Calculat după Anuarul statistic al R.S. România pag. 587, 589, 636.

Dinamica și structura exportului și a lucrărilor executate în străinătate prin acțiuni de cooperare economică internațională

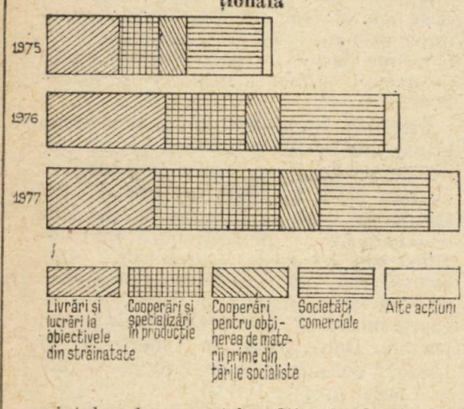

pieţelor de export în ultimele două decenii pentru produsele româneşti.

Pentru economia socialistă, aşa cum a demonstrat economistul polonez M. Kalecki, menţinerea unei rate înalte de creştere a venitului naţional şi respectiv a părţii absolute care revine consumului este condiţionată de eforturile de promovare a exportului în scopul creşterii gradului de pătrundere pe pieţele internaţionale. Preocupările pe linia promovării exportului se axează pe trei direcţii principale : dezvoltarea cadrului instituţional, asigurarea fondului de marfă, ca structură şi cantitate corespunzător cererii de pe piaţa externă şi perfecţionarea formelor de comercializare, asupra cărora ne vom opri în continuare.

Pornind de la înţelegerea misiunii istorice a ţărilor socialiste de a oferi lumii un exemplu convingător de relaţii internaţionale de tip nou, România pune în centrul activităţii sale internaţionale dezvoltarea permanentă a relaţiilor de prietenie, solidaritate şi colaborare cu toate ţările socialiste. Ţărilor socialiste le revin de altfel în prezent 47% din volumul comerţului nostru exterior, cu mult deci peste cota de 10—11% pe care aceste ţări o deţin în comerţul mondial.

Dintre formele superioare de conlucrare a ţărilor socialiste în cadrul C.A.E.R., trebuie amintită în primul rînd coordonarea planurilor economice naţionale în concordanţă cu interesele fiecărui stat, avînd la bază principiile egalităţii depline în drepturi, respectării suveranităţii, independenţei şi intereselor naţionale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc şi întrajutorării tovărăşeşti. Sesiunea C.A.E.R. din 1978 de la Bucureşti a marcat un pas înainte pe această linie prin adoptarea primelor programe speciale de colaborare pe termen lung, vizînd dezvoltarea cooperării în satisfacerea cerinţelor ţărilor membre în domenii cum sînt : combustibilul, energia şi materiile prime ; produsele alimentare ; maşinile şi utilajele ; tehnologiile moderne. programe ce urmează a fi concretizate prin acţiuni de colaborare efective.

Printre cele aproape 200 de convenţii de colaborare multilaterală la care participă ţara noastră pot fi amintite : interconectarea sistemelor energetice naţionale, utilizarea mai bună a mijloacelor de transport, producţia şi livrările reciproce de utilaje, maşini şi aparataje, rulmenţi, produse chimice. Cu o serie de ţări socialiste vecine realizăm acţiuni de cooperare în punerea în valoare a unor resurse naturale din zonele de frontieră, cum sînt : valorificarea potenţialului hidroenergetic şi de navigaţie de pe Dunăre în cooperare cu Iugoslavia şi Bulgaria, construirea nodului hidrotehnic de la Stînca-Costeşti pe Prut împreună cu U.R.S.S. Participăm, de asemenea, la construirea împreună cu alte ţări socialiste a unor capacităţi de producţie industriale importante în U.R.S.S. şi Cuba, care vor livra tuturor ţărilor participante la proiectele respective produse în contrapartidă. Bilanţul celor 30 de ani de activitate a României în cadrul C.A.E.R., ca ţară fondatoare, marchează anul acesta o creştere de 13 ori a volumului comerţului exterior cu ţările membre.

O dinamică ascendentă cunosc, de asemenea, relaţiile cu ţări socialiste nemembre ale C.A.E.R. : R.P. Chineză şi R.P.D. Coreeană. Astfel R.P. Chineză a ajuns pe locul 6 în rîndul partenerilor comerciali ai României şi relaţiile economice se dezvoltă în continuare, multilateral, pe baze reciproc avantajoase. Cu R.P.D. Coreeană, pe lîngă schimburile uzuale de mărfuri, au fost realizate o serie de acţiuni de cooperare industrială importante (electronică, medicamente, fibre sintetice, ciment), care au făcut ca ţara noastră să fie bine cunoscută şi apreciată de partenerii săi din R.P.D. Coreeană.

Ca ţară socialistă în curs de dezvoltare România este legată de celelalte ţări în curs de dezvoltare prin aspiraţiile comune spre progres şi dezvoltare, prin hotărîrea de a acţiona pentru abolirea vechii politici imperialiste de inechitate, pentru relaţii noi de adevărată egalitate şi colaborare reciproc avantajoasă între naţiuni.

Solidaritatea militantă cu celelalte ţări în curs de dezvoltare se exprimă pe planul relaţiilor economice externe ale României prin dezvoltarea colaborării economice cu peste 100 de ţări în curs de dezvoltare, acest flux al schimburilor noastre economice fiind cel mai dinamic în ultimii ani. Numai în cincinalul trecut volumul comerţului exterior al ţării noastre cu ţările în curs de dezvoltare a crescut de 5 ori, iar în întreg intervalul 1960—1978 de 25 ori. În acest fel ponderea ţărilor în curs de dezvoltare în volumul total al comerţului nostru exterior a crescut de la 5%, în 1960 la 10% în 1970 şi respectiv 21—22% în prezent.

România beneficiază în dezvoltarea relaţiilor sale economice cu ţările în curs de dezvoltare de o perfectă înţelegere a problemelor demarajului industrial, ale dezvoltării, cu care s-a confruntat şi se confruntă în continuare, ca şi de complementaritatea economiei româneşti cu cea a unor ţări în curs de dezvoltare, fapt ce facilitează realizarea unei largi şi multilaterale cooperări economice, în numeroase sectoare ale economiei. Semnificativ pentru potenţialul vast de extindere şi diversificare a cooperării economice cu această grupă de ţări este faptul că încă de pe acum peste 50 la sută din schimburile comerciale ale României cu ţările în curs de dezvoltare se realizează sub forma de acţiuni de cooperare. Între acestea amintim realizarea în comun a peste 80 de obiective economice de importanţă majoră pentru industria naţională în ţări din Africa, America Latină şi Orientul Mijlociu, zeci de societăţi mixte de producţie şi comercializare.

Un domeniu important al sprijinului economic şi tehnico-ştiinţific acordat de România ţărilor în curs de dezvoltare îl constituie asistenţa tehnică. În prezent acţionează în diferite unităţi economice, ştiinţifice, de învăţămînt din 60 de state în curs de dezvoltare 15 000 de specialişti români, acordînd asistenţă tehnică pe şantierele unor obiective industriale, la formarea de specialişti, în introducerea şi aplicarea de noi tehnologii.

Corespunzător politicii de extindere a relaţiilor economice cu toate ţările lumii, indiferent de orînduirea socială, în scopul propăşirii coexistenţei paşnice şi păcii între popoare, România dezvoltă relaţiile sale economice cu ţările capitaliste dezvoltate, care în prezent deţin o pondere de circa o treime în volumul comerţului exterior al ţării noastre.

Relaţiile economice cu ţările vest-europene sînt facilitate de distanţele geografice reduse, ca şi de caracterul complementar al unor necesităţi economice, în cazul ţării noastre, în special, pentru tehnologii avansate şi posibilităţile de cooperare în dezvoltarea unor noi sectoare ale economiei. Acţiuni de cooperare au fost realizate cu aceste state în domenii cum sînt : construcţiile de maşini, electrotehnică, electronică, chimie, aeronautică, telecomunicaţii etc. Ca un domeniu cu largi perspective în viitor apare cooperarea tripartită, antrenînd parteneri din ţări capitaliste dezvoltate în realizarea unor proiecte de dezvoltare în terţe ţări — în curs de dezvoltare, de regulă.

„În dezvoltarea economico-socială în ritm înalt a României — se arată în proiectul Directelor Congresului al XII-lea al P.C.R. — un rol deosebit de important vor juca intensificarea activităţii de colaborare şi cooperare a ţării noastre cu ţările socialiste, cu ţările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, inclusiv cu ţările capitaliste dezvoltate, lărgirea continuă a schimburilor comerciale şi a cooperării în producţie şi în domeniul tehnico-ştiinţific, perfecţionarea continuă a întregului nostru comerţ exterior". Cu un ritm mediu anual de creştere de 8,5—9,5%, volumul comerţului exterior va rămîne şi în viitorul cincinal 1981—1985, unul dintre indicatorii macroeconomici cei mai dinamici.

Proiectarea acestor obiective pe fondul unei evoluţii conjuncturale caracterizată prin prelungirea crizei economice a ţărilor capitaliste, accentuarea barierelor protecţioniste ridicate în calea comerţului internaţional, accesul tot mai limitat la resursele de energie şi materii prime evidenţiază necesitatea adoptării unei strategii de producţie pentru export şi comercializare care să asigure eficienţă sporită activităţii de comerţ exterior.

O abordare activă, mai multă iniţiativă în extinderea cooperării industriale, atît pentru facilitarea transferului de tehnologii, cît şi pentru aprovizionarea pe termen lung cu materii prime a economiei, o politică activă de înnoire şi specializare a producţiei de export pe baza unor prognoze tehnologice şi de marketing bine fundamentate sînt chemate să pună în valoare în mod mai eficient potenţialul economic şi de creaţie tehnică al economiei româneşti.

dr. Ioan GEORGESCU

ROMÂNIA SOCIALISTĂ, MILITANTĂ ACTIVĂ PENTRU INSTAURAREA UNEI NOI ORDINI ECONOMICE INTERNAȚIONALE

UNA DINTRE COMPONENTELE esențiale ale politicii internaționale a Partidului Comunist Român și a României socialiste, care se bucură de un atît de înalt prestigiu în întreaga lume, o constituie acțiunea fermă, neabătută pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Această problemă, de supremă relevanță pentru viitorul în pace și prosperitate al întregii omeniri, fac necesare cîteva observații preliminare, care prezintă o deosebită importanță.

În primul rînd, la elaborarea acestei politici, a însuși conceptului de nouă ordine internațională, o contribuție hotărîtoare, de cea mai mare însemnătate, larg recunoscută și apreciată pe plan mondial, o are președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în același timp unul dintre fervenții militanți pentru transpunerea în realitate a acestui concept, pentru așezarea lui la temelia unui nou sistem de relații internaționale caracterizate prin justiție și echitate.

În al doilea rînd, valoarea ideilor avansate de tovarășul Nicolae Ceaușescu rezidă nu numai în faptul că ele rezultă dintr-o profundă analiză științifică, pătrunsă de simțul acut al istoriei și armonizîndu-se într-un sistem de o admirabilă coerență, ci și din faptul că aceste idei aparțin unui cunoscut om de acțiune, investit de mulți ani cu responsabilitatea supremă într-un stat care nu a încetat să se singularizeze prin performanțele sale economice, politice și sociale, interne și internaționale. Acestea nu sînt idei elaborate în ambianța confortabilă a cabinetului savantului dedicat exclusiv gîndirii, ci idei plămădite am putea spune în „retortele istoriei", trecute prin focul experienței unei țări socialiste în curs de dezvoltare cu o populație de peste 20 de milioane, idei însușite unanim de partidul conducător și consemnate în Carta lui fundamentală — Programul P.C.R., idei care constituie sursa angajării militante, responsabile și constructive a României în efortul popoarelor de edificare a unei lumi mai drepte și mai bune.

În al treilea rînd, concluzia logică a celor exprimate mai sus o constituie faptul că prin insistența cu care partidul și statul nostru au acționat, în special după Congresul al IX-lea pentru așezarea fermă a relațiilor dintre națiuni pe noi principii de egalitate suverană și echitate — comportamentul politic românesc, **opera și activitatea președintelui României se situează printre izvoarele și părțile constitutive ale mișcării pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale.**

Pornind de la studierea documentelor internaționale și naționale, relevante, de la concluziile trase din activitatea unor organizații internaționale din familia Națiunilor Unite voi schița aici doar cîteva din domeniile în care se concentrează cu deosebită pregnanță **contribuția originală** a tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea și îmbogățirea conceptelor și la promovarea acțiunii de edificare a unei noi ordini economice internaționale.

O concepție materialist dialectică. Constituind platforma comună a ansamblului țărilor în curs de dezvoltare, care, după cum se știe, prezintă o mare diversitate sub raportul nivelului de dezvoltare, al relațiilor sociale dominante și al opțiunilor politice și social-economice, ideile noii ordini se sprijină pe sisteme teoretice și pe experiențe sociale dintre cele mai variate. Ceea ce aduce original tovarășul Nicolae Ceaușescu în aceste variate preocupări poartă amprenta metodologiei materialist-dialectice, stăpînită cu acea claritate, consecvență și suplețe care-i sînt caracteristice în toate abordările marilor probleme economice și social-politice ale contemporaneității. Aceasta-i permite să decupeze cu vigoare cauzele subdezvoltării, precum și importanța lichidării ei și a edificării noii ordini în cadrul procesului general de dezvoltare progresistă a omenirii și de constituire a unei păci durabile în condițiile actuale — ale accentuării interdependențelor într-o lume a decalajelor, coexistenței sistemelor social-economice diferite și crizei sistemului mondial capitalist, revoluției științifico-tehnice și situației noi în domeniul energiei și în general a resurselor de materii prime. Pentru președintele țării noastre, edificarea unei noi ordini este nu numai o condiție a progresului, păcii și stabilității în lume, dar totodată și un proces cu un conținut de clasă specific. Menționez ca deosebit de semnificativă în acest sens ideea că **„lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice internaționale reprezintă o continuare firească a luptei pentru lichidarea tuturor vestigiilor colonialismului și neocolonialismului, pentru abolirea definitivă a politicii imperialiste pe plan mondial".** În sfîrșit, o perspectivă cu totul nouă pentru situarea acestui proces în procesul revoluționar mondial se deschide prin teza după care **„Se poate spune că lupta pentru lichidarea raporturilor de inegalitate și asuprire, pentru o nouă ordine economică și politică constituie o expresie a înfruntării dintre asupritori și asupriți, dintre bogați și săraci pe arena mondială, în fond o oglindire a luptei de clasă pe plan internațional".** Se poate deci aprecia că aceasta reprezintă **o fază nouă** a luptei forțelor antiimperialiste, care nu se mai limitează la riposte, la măsuri de contracarare sau zădărnicire a unor acțiuni și procese generate de țările dezvoltate, ci vin cu un program pozitiv, constructiv, de restructurare a lumii și militează, pe plan național și internațional, pentru realizarea lui. Edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale apare ca una din cele mai eficiente alternative la o evoluție mondială, modelată de politica imperialistă de dominație și dictat, de dominare neocolonială a țărilor mai slabe din Asia, Africa și America Latină. În acest fel, platforma noii ordini reprezintă în mod obiectiv numitorul comun al intereselor antiimperialiste atît ale țărilor în curs de dezvoltare, cît și ale țărilor socialiste și ale forțelor celor mai avansate din țările capitaliste. Tocmai de aceea, unul din principalele mesaje ale concepției președintelui României este **necesitatea integrării active a țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești, a tuturor forțelor democratice și progresiste în eforturile de realizare a aspirațiilor spre o ordine economică și politică internațională, într-o mișcare irezistibilă a contemporaneității.** Aceasta se impune cu atît mai mult, cu cît eliberarea de ipoteca politicii imperialiste de dominație și asuprire, de forță și dictat, ar crea un cadru mai favorabil pentru afirmarea luptei pentru socialism. O mențiune specială se cuvine ideii promovate insistent de România, inclusiv în Mesajul adresat sesiunii de la Manila a UNCTAD, privind necesitatea unui organism permanent al țărilor în curs de dezvoltare, care să trateze cu țările dezvoltate în mod organizat și în condiții de deplină egalitate.

O ruptură cu vechiul sistem și nu modificări formale nesemnificative. Astăzi în dialogul politic mondial, acceptarea necesității unei noi ordini a devenit curentă. Dar cel mai adesea se au în vedere — atunci cînd este vorba de reprezentanți ai țărilor dezvoltate — schimbări care să perpetueze și chiar să întărească esența rînduielilor actuale. La urma urmelor, problema este nu recunoașterea necesității schimbărilor, care este universal resimțită (chiar și de exponenții societăților transnaționale), ci natura acestor schimbări. În fond, atitudinea față de natura schimbărilor preconizate este unul din criteriile de bază pentru a distinge pe falșii adepți de promotorii autentici ai noii ordini. În această privință, o subliniere mi se pare, de asemenea, definitorie pentru întreaga concepție a președintelui României. **„Este necesar** — spune tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să se pornească de la faptul că noua ordine nu înseamnă schimbarea vechiului ambalaj cu altul nou — chiar dacă ar fi de**

aur. **Schimbarea doar a ambalajului nu va soluționa problema : dimpotrivă, va agrava și mai mult stările actuale de lucruri, criza economică, instabilitatea, criza generală a capitalismului, cu toate consecințele pe care acestea le au asupra colaborării și păcii internaționale**". Tocmai în acest sens, în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu noua ordine trebuie să fie nu numai o nouă ordine economică ci și, concomitent, o nouă ordine politică internațională.

Această apreciere își capătă înțelesul integral în conjuncție cu ideea, reluată în diferite forme, potrivit căreia „**noua ordine economică internațională presupune o revoluție în relațiile dintre state**". Edificarea noului sistem de relații internaționale reprezintă, așadar, un proces de ruptură cu vechiul sistem și, în același timp, un proces încărcat cu întregul conținut pe care conceptul de revoluție îl are în teoria materialismului dialectic.

Organizarea rațională a interdependențelor în condițiile menținerii și sporirii rolului fiecărei economii naționale. În documentele oficiale și în literatura științifică, adesea raționamentele despre căile sporirii produsului național brut pe locuitor, despre satisfacerea „nevoilor vitale" și înlăturarea „sărăciei absolute", despre fluxurile asistenței și conținutul, dimensiunea și criteriile acordării ei lasă într-o ambiguă obscuritate rolul economiilor naționale. Or, în concepția președintelui României economia națională rămîne și va constitui și în viitor cadrul de bază al progresului economic și social al fiecărui popor, punctul de pornire al reconstruirii sistemului economic mondial. Marele gînditor și om politic român are în vedere aici nu numai forța coezivă pe care încă multă vreme o va avea națiunea și nu numai faptul că, în ultima analiză, o economie națională puternică și înzestrată cu atributele unei independențe economice de tip nou, adică ale unei independențe economice într-o lume de interdependențe, este cea mai puternică garanție împotriva acțiunii aservitoare a statelor mari și, îndeosebi a companiilor transnaționale, ci, totodată, faptul că dezvoltarea reală nu poate fi decît un **proces endogen** adică generat din interior, conceput și realizat într-un cadru statal-național dat, pornind de la condițiile, nevoile, posibilitățile și tradițiile locale, un proces de creație care poate fi stimulat sau frînat, dar nu determinat din afară. Așa cum nu poate exista export de revoluție, nu poate exista nici export-import de dezvoltare. Iată de ce o componentă a concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu despre noua ordine o constituie experiența României în formarea și consolidarea unui complex economic național, prin reservarea unui rol primordial eforturilor proprii, dezvoltarea multilaterală (acolo unde teritoriul și populația o permit) a economiei, prin rolul proeminent al strategiilor naționale de dezvoltare (și acolo unde este posibil, prin rolul central al planului național unic). În endogenizarea dezvoltării și în reabilitarea rolului hotărîtor al strategiilor naționale o contribuție utilă ar putea-o aduce ideea românească privind crearea unor organisme de studii și cercetări pe zone geografice care să analizeze sarcinile și obiectivele economice și să prezinte soluții concrete pentru realizarea lor.

Iată de ce în doctrina politică românească revine insistent ideea necesității recuperării controlului asupra resurselor naturale și activităților economice de pe teritoriul național. În această privință rezolvările radicale și definitive, deși, de dorit, pot să nu găsească reunite toate condițiile necesare. Totuși, așa cum se propune în Mesajul adresat sesiunii de la Manila, o reconsiderare a regimului proprietății și beneficiilor străine se impune, inclusiv printr-o participare națională de cel puțin 50% la proprietatea companiilor străine.

Transformarea comerțului internațional într-un veritabil instrument al progresului națiunilor, în primul rînd al celor în curs de dezvoltare. Nu este cazul să evocăm pe larg ideile UNCTAD, care se bucură de sprijinul activ al României, cum ar fi constituirea Fondului comun de finanțare a stocurilor și aplicarea Programului global integrat pentru materii prime. Doresc să subliniez în acest context doar trei idei, care au o importanță excepțională și reprezintă nucleul unor veritabile strategii pe termen lung.

a) Înlăturarea fluctuațiilor excesive de prețuri.

b) Desființarea barierelor vamale și a altor restricții (netarifare) în calea accesului produselor țărilor în curs de dezvoltare pe piața mondială.

c) Stabilirea unor raporturi fundamentale, raționale, echitabile între prețurile unor mari categorii de produse : industriale, materii prime și agroalimentare. „**Lichidarea subdezvoltării** — sublinia de curînd tovarășul **Nicolae Ceaușescu — impune trecerea fermă și urgentă la stabilirea unor raporturi juste între prețurile materiilor prime și ale produselor industriale, între costurile combustibilului și energiei și ale celorlalte produse, pentru a se evita orice dificultăți economice care afectează în ultimă instanță țările în curs de dezvoltare**".

Actualele sisteme de prețuri s-au constituit istoricește în contextul formării sistemului mondial capitalist. Ele oglindesc situația de monopol a țărilor dezvoltate, dominarea de către acestea a circuitelor comerciale, financiare și monetare internaționale. De asemenea, ele au ca premisă ipoteza mecanicistă a inepuizabilității resurselor ce nu se reînnoiesc și, în bună măsură, ignoră valoarea de întrebuințare. Este limpede că edificarea unui sistem principial nou de prețuri comportă dificultăți imense, derivate în special din rolul covîrșitor, preponderent pe care economiile de piață și întreprinderile private îl au pe piața mondială. Cu toate acestea noul sistem **trebuie** să fie creat întrucît aceasta constituie de asemenea o condiție a progresului economic universal. Va trebui, între altele, să se aducă noi dezvoltări teoriei valorii și prețurilor și să se imagineze mecanisme care să poată funcționa în condițiile coexistenței unor sisteme diferite. Acestea vor trebui probabil să acționeze nu numai la nivelul circulației, ci și la nivelul producției, astfel încît, pe baze democratice să se poată armoniza dezvoltarea economică a statelor, să se poată regla în linii generale cererea și oferta la nivel mondial. Este o datorie de onoare și de mare răspundere a economiștilor români să aprofundeze teoretic și operațional această idee deschizătoare de noi orizonturi a președintelui României.

Legătura indisolubilă între dezarmare și dezvoltare. Subliniată din nou în Mesajul adresat sesiunii a V-a a UNCTAD, această idee contrastează puternic cu părerile și pozițiile reprezentative ale unor țări dezvoltate. Acestea admit o legătură de ordin foarte general : pacea stimulează dezvoltarea, iar aceasta lărgește premisele păcii, negînd, în același timp, orice legătură directă și automată. Tovarășul Nicolae Ceaușescu vede aici pe bună dreptate o legătură directă care merge pînă la alimentarea parțială a unui Fond al dezvoltării din resurse eliberate prin dezarmare, iar, pe de altă parte, pînă la stimularea frînării înarmărilor pe baza finanțării prioritare din acest fond a țărilor în curs de dezvoltare care, alocînd pentru dezvoltare cel puțin 20% din venitul național, nu rezervă înarmărilor mai mult de 4—5% din acest venit. Aceasta, bineînțeles, într-un context general, care ar garanta securitatea fiecărei țări ce-și limitează voluntar efortul de apărare.

Pornind de la rolul tot mai important pe care îl au în epoca noastră știința și tehnologia pentru dezvoltarea economico-socială a tuturor popoarelor și în primul rînd a celor rămase în urmă, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea în cuvîntarea rostită cu ocazia primirii șefilor delegațiilor participante la recenta reuniune ministerială de la București a Grupului celor 77 : „**Trebuie să fim pe deplin conștienți că, dacă nu se vor reduce cheltuielile militare, nu se vor putea aloca mijloacele necesare pentru dezvoltarea științei și tehnologiei, pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare, pentru progresul general**".

O nouă ordine politică internațională. Conținutul acestei importante contribuții teoretice și practice a tovarășului Nicolae Ceaușescu este bine cunoscut poporului român și pe plan internațional încît nu vom insista asupra principiilor, normelor și mecanismelor care sînt presupuse pentru a se realiza o societate nu numai de oameni egali, dar și de națiuni egale. Nu putem însă să nu reamintim numeroasele acțiuni ale României și ale președintelui ei pentru a contribui la stingerea focarelor de conflict, la renunțarea la forță și la amenințarea cu forța, la democratizarea O.N.U. și creșterea rolului său în viața internațională, inclusiv în domeniul edificării unei noi ordini mondiale. Cele mai recente inițiative, care se înscriu pe linia necesității frecvent subliniate de șeful statului român, se referă la imperativul elaborării și aplicării unui program de ansamblu și a unor programe sectoriale pînă în anul 2 000, cu o primă etapă în 1990. Caracterul angajant, comportat implicit de aceste programe ar constitui o garanție suplimentară a atingerii unora dintre obiectivele de bază cantitative și calitative ale noii ordini economice internaționale.

În concluzie, ca întreg ansamblul operei sale economice și social-politice, concepția președintelui României despre noua ordine economică internațională pune în lumină multidimensionalitatea și universalitatea gîndirii tovarășului Nicolae Ceaușescu. Ea evidențiază, pe de o parte, profunzimea analitică și perfecta coerență pe care o dau stăpînirea și utilizarea cu măiestrie a metodei materialismului dialectic, a concepției revoluționare despre lume și societate ; pe de altă parte, angajarea militantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului nite să ducă la făurirea unei lumi mai drepte și mai bune, a nostru comunist, a statului nostru, în toate marile procese mepăcii, independenței și progresului popoarelor.

Gheorghe DOLGU

Geneză, trăsături și implicații ale problemei fundamentale a progresului: ECONOMISIREA ENERGIEI

SUBIECT de stringentă actualitate, suscitînd interesul și preocuparea întregii omeniri, criza energetică, prin dimensiunile, implicațiile și perspectivele ei determină ample confruntări de opinii precum și adoptarea unor drastice măsuri economico-administrative și politico-financiare. O lume ce avea tendința de a consuma din ce în ce mai multă energie a avut revelația că în pofida incontestabilelor ei progrese tehnica actuală nu este încă în măsură să rezolve multitudinea de probleme generate de penuria de hidrocarburi, devenite în ultimele decenii sursa preponderentă de energie.

Natura economică a crizei energetice

COMPLEXUL de fenomene denumit succint criză energetică nu reprezintă în realitate o veritabilă criză de energie în sens fizic. Soarele cum se știe furnizează pămîntului cantități imense de energie care sînt în infimă măsură folosite, rezervele de energie geotermală, eoliene, ale valurilor, mareelor, etc. etc. nu sînt utilizate decît în măsură extrem de mică. Pe de altă parte rezervele de cărbuni și chiar cele de hidrocarburi sînt încă destul de mari — cresc însă costurile extragerii lor din zone tot mai greu accesibile. Prețul hidrocarburilor este influențat de o multitudine de factori economici și politici printre care discrepanțele existente între localizarea geografică a surselor și a utilizării lor ocupă un loc important.

În realitate **problema energiei este o problemă de natură preponderent economică, dar și tehnică**, este **o problemă de costuri de producție**, de costuri de extracție, **de eficiență a utilizării energiei**, o problemă de orientări în structurile economice — deci o problemă de perspectivă. Orientarea din ultima jumătate de secol de a axa aproape exclusiv consumul energetic — din ce în ce mai mare pe o singură sursă — hidrocarburile lichide și gazoase, a dus, așa cum era și firesc la apropierea de limitele exploatabile cu tehnica de azi a acestei resurse și la impasul în care „se pare" că ne aflăm. În aceste condiții dar și ca urmare a unor factori de ordin politic prețul hidrocarburilor a crescut în 5 ani de peste 20 de ori, și s-au amplificat considerabil dificultățile de achiziționare pe piața mondială.

De aici decurg un șir întreg de contradicții dintre care esențiale se relevă a fi cele dintre 1) cerințele sporite de energie pentru dezvoltarea economico-socială pe de o parte și restricțiile ce decurg din efectele crizei — creșterea prețurilor și dificultatea de aprovizionare, pe de altă parte, 2) exigențele de economisire a energiei, decurgînd din restricțiile generate de criză, pe de o parte, și nivelul, forma și modul de folosire a tehnicii actuale, pe de altă parte.

Contradicția dintre exigențele de economisire a energiei și tehnica actuală, preponderent energofagă este poate o contradicție inerentă dezvoltării tehnicii înseși. Pentru a putea evalua șansele de rezolvare a acestei contradicții trebuie să ținem seama de faptul **că orientările științei și tehnicii** în ultimă instanță **sînt hotărîte de țelurile** pentru a căror atingere ele sînt chemate să furnizeze mijloacele necesare. Obiectivele cercetării științifice și direcțiile de folosire a mijloacelor tehnice sînt rezultatul unor decizii de natură economică și politică isvorîte din interese economice și politice. Cum s-ar putea explica altfel perfecționările tehnicilor militare, ale armelor de exterminare sau faptul că se împiedică realizarea unor produse cu rezistență mare și consumuri reduse cum este bunăoară fabricarea unei lămpi cu incandescență fără filament cu o durată de ardere de circa 10 ani (în loc de circa 1 000 ore cît este durata celor actuale). Și tot așa se explică faptul că multe tehnologii actuale sînt mari consumatoare de energie.

Orientări în concordanță cu cerințele dezvoltării

ÎN ZILELE NOASTRE contradicția dintre cerințele decurgînd din rigorile crizei energetice și forma existentă a tehnicii actuale poate fi folosită în scopul adaptării orientărilor tehnicii la aceste cerințe, al impulsionării științei și tehnicii pe calea rezolvării problemelor acute ale omenirii, a satisfacerii noilor nevoi umane. Și în această direcție, politica partidului și statului nostru vădește o profundă înțelegere a esenței cerințelor timpului. Atît proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990 cît și proiectul Programului energetic și al cercetării științifice orientează cu fermitate direcțiile de dezvoltare economico-socială a țării în funcție de restricțiile și exigențele de economisire a energiei, indică ce anume urmează să fie și încotro să fie orientat progresul tehnico-științific.

Întrucît se vădește tot mai clar faptul că criza energetică este de natură preponderent economică și tehnico-științifică este firesc ca și remediile, soluțiile de ieșire din criză să se cantoneze în special în aceste direcții. Importantele documente supuse dezbaterii publice sub formă de proiect menționează printre sarcinile de bază ale planului cincinal viitor orientarea structurilor economice în funcție de consumul energetic, asigurarea unor structuri industriale de eficiență ridicată, prin creșterea mai accentuată a ramurilor de prelucrare superioară, precum și limitarea la strictul necesar a producției produselor mari consumatoare de materii prime și energie. În zilele noastre, mai mult decît oricînd, de eficiența utilizării resurselor de materii prime și energetice în producție depinde competitivitatea produselor naționale pe piața mondială, depinde în ultimă instanță nivelul întregii dezvoltări economico-sociale. Or în această privință, compararea consumurilor energetice raportate la venitul național din țara noastră cu cele din țările industrializate sugerează rezervele mari de care dispune România în această privință. Ponderea industriilor mari consumătoare de energie este încă importantă, în general tehnologiile utilizate în aparatul industrial, în transporturi, construcții etc. sînt mari consumatoare de energie în comparație cu cele din alte țări. Tocmai de aceea președintele țării insistă cu deosebită tărie asupra necesității unei reorientări a ac-

tivității productive și a schimbării comportamentului populației în privința consumului energetic și de materii prime.

O multitudine de soluții și căi pentru asigurarea independenței energetice

ASIGURAREA independenței energetice a țării este posibilă prin corelarea eforturilor generale, **prin folosirea celor mai diverse soluții, căi, metode, forme.** Întrucît literatura economică și politică referitoare la necesitatea economisirii energiei este din ce în ce mai bogată, atît în țara noastră cît și în întreaga lume, ne vom opri aici asupra unor aspecte referitoare nu la economiile directe de energie ci la alte forme de economisire care pot deveni la fel de utile și eficiente prin contribuția lor la menținerea echilibrului balanței energetice a țării.

Dintru început se cuvine o precizare în privința termenilor ce urmează să-i folosim referitor la economiile de energie. Avem în vedere :

1) **economiile directe de energie** sub formă de electricitate și carburanți utilizați în aparatul productiv și în consumul personal ;

2) **economiile indirecte de energie.** Acestea, la rîndul lor pot îmbrăca forme diferite : a) **economii de energie înglobată** în orice bun material sau serviciu (ex. într-un kg de oțel, de aluminiu, de ciment, de pîine etc, etc.) b) **economii prin substituire,** provenite ca urmare a înlocuirii energiei generate de hidrocarburi cu sursele noi de energie (ex. cărbune, solară, energia geotermică, biogazul, eoliană nucleară etc.) pe care le denumim convențional energie substituită.

Această distincție este necesar să fie luată în considerație întrucît amploarea, profunzimea și permanența, am putea spune, a crizei energetice face necesară atragerea în circuitul economic a tuturor posibilităților — oricît de modeste, dar care prin însumare pot aduce contribuții substanțiale la rezolvarea unor probleme. Bunăoară, cercetătorii francezi de la I.N.R.A. au calculat că fiecare rumegătoare poate da prin deșeuri în urma tratării lor echivalentul a 150—200 l petrol pe an și că tratarea tuturor deșeurilor din ferme în cuve de fermentare ar putea furniza o energie comparabilă cu cea a 4 milioane tone de petrol, adică 80% din nevoile de combustibil ale agriculturii Franței. Și exemplele de genul acesta se pot multiplica.

Tocmai de aceea este necesar să reflectăm cu aceeași grijă atît asupra surselor directe de economisire a energiei cît și asupra celor indirecte. **Energia înglobată în materii prime, materiale, utilaje, construcții este la fel de prețioasă ca și cea directă,** iar irosirea oricăror bunuri materiale constituie risipă de energie — lux pe care în zilele noastre nu ni-l mai putem permite. Calcularea consumului cumulat de energie apare stringent necesară în special atunci cînd se evaluează oportunitatea produselor la export. De asemenea, luarea în considerare a energiei înglobate este importantă în fundamentarea deciziilor de investiții, în fundamentarea prețurilor, etc.

Unități energetice mici și mijlocii cu rentabilitate imediată

CONTRIBUȚII tot mai însemnate la echilibrarea balanței energetice a țării vor trebui să aducă sursele noi de substituire a energiei clasice. În această privință există un evantai larg de posibilități pe care le oferă știința și tehnica actuală. Nu se propun centrale enorme, costisitoare (acestea au dovedit multe inconveniente : acumulări mari de reziduri, pierderi de energie în transport, poluare etc.). Se remarcă tot mai mult potențialele unor **unități mici și mijlocii de producere a energiei ce pot oferi rentabilitate imediată cu cheltuieli reduse.** În acest scop pot fi utilizate micile căderi de apă, energia geotermală, eoliană, biogazul, etc, etc. Problema esențială și în acest domeniu este de natură economică și în această privință factorul timp nu trebuie subestimat. **Dispunem de soluții tehnice,** de numeroase invenții originale, **care nu așteaptă** decît **să fie aplicate și — mai ales — generalizate.**

Datorită faptului că problema energetică este — așa cum am mai subliniat — de natură economică și tehnică în același timp, economia și tehnica sînt chemate să contribuie la o mai rațională utilizare a energiei sub toate formele și aspectele ei — directe, indirecte, înglobate sau de substituire. Se vădește necesară o mai chibzuită și eficientă concepere a fluxurilor tehnologice pe platformele industriale.

Adaptarea aparatului productiv la exigențele de economisire a resurselor

UNA DIN SOLUȚIILE posibile de **adaptare a aparatului productiv la rigorile politicii de austeritate** în domeniul energiei și al materiilor prime este conceperea unor platforme industriale cu finalități multiple bazate pe modalitatea denumită de noi **proces circular activ** de valorificare complexă și integrată a tuturor componentelor materiei prime și energiei intrate în procesul respectiv de producție. Procesul circular activ ține seama de legea conservării materiei conform căreia **„Nimic nu se pierde nici nu se cîștigă, totul se transformă"** și de aceea caută să elimine situațiile în care importante componente ale materiilor prime sînt transformate în reziduuri sau produse secundare, inferior sau deloc valorificate.

Este o modalitate de concepere și organizare a proceselor de producție cu finalități multiple. Îmbinarea tehnologiilor în fluxul tehnologic se bazează pe analiza minuțioasă a intrărilor și ieșirilor de materii și energie pe fiecare fază de producție și pe adaptarea acelor tehnologii apte să transforme în produse utile, în funcții și servicii fiecare element. Pentru multe din substanțele și energiile care azi se pierd în fazele de producție, există de fapt tehnologii ce ar putea permite captarea și prelucrarea lor, dar pentru altele asemenea tehnologii este necesar să fie create. Platformele industriale concepute pe baza procesului circular activ pot realiza produse ce se încadrează în diferite ramuri sau specialități ; pot furniza energie secundară sau terțiară ce apare pe traiectul multiplelor faze tehnologice și care azi se pierde adesea, deși ar putea fi folosită în alte domenii (industriale, agricole, casnice, etc).

Procesul circular activ permite ca din aceleași materii prime și energii să se obțină produse, funcții și servicii foarte diversificate. Proiectarea inginerească este chemată să regîndească întreaga activitate a platformelor industriale pe baza definirii clare și corecte a funcțiilor producției respective — ce produce, din ce, cu ce mijloace tehnice, cu ce randamente, ce, cît, cum se pierde din substanțe și energie, — urmărindu-se valorificarea superioară a tuturor componentelor din materia primă. Se cer concepute, în primul rînd, metode de detectare pe fiecare fază de fabricație a părților de substanță ce sînt eliminate din circuitul productiv, a acelor diferențe dintre cantitatea care se prelucrează și cea care se regăsește în produs, respectiv părțile ce se irosesc sau ajung la capătul procesului ca reziduuri, materii așa zise secundare, ape uzate etc.

În acest scop în fiecare domeniu de producție trebuie evaluate riguros : a) compoziția substanțelor ce intră în procesele tehnologice ; b) cantitățile ce se regăsesc în produs ; c) diferențele ce se pierd pe parcurs ; d) posibilitățile tehnice, economice etc. de valorificare a lor, evidențiindu-se ceea ce se poate cîștiga, pierderile sau daunele ce pot fi evitate, șansele de rezolvare parțială sau integrală a acestor probleme ; e) energia secundară ce se irosește ; f) soluții tehnice de utilizare a ei. Valorificarea diferențelor, respectiv a părților de substanțe neutilizate, impune detectarea și a relațiilor de complementaritate ce se stabilesc între acestea ca și a relațiilor dintre ele și întregul proces tehnologic.

Procesul circular activ impune modificarea fluxurilor tehnologice speciali-

ROMÂNIA XXXV

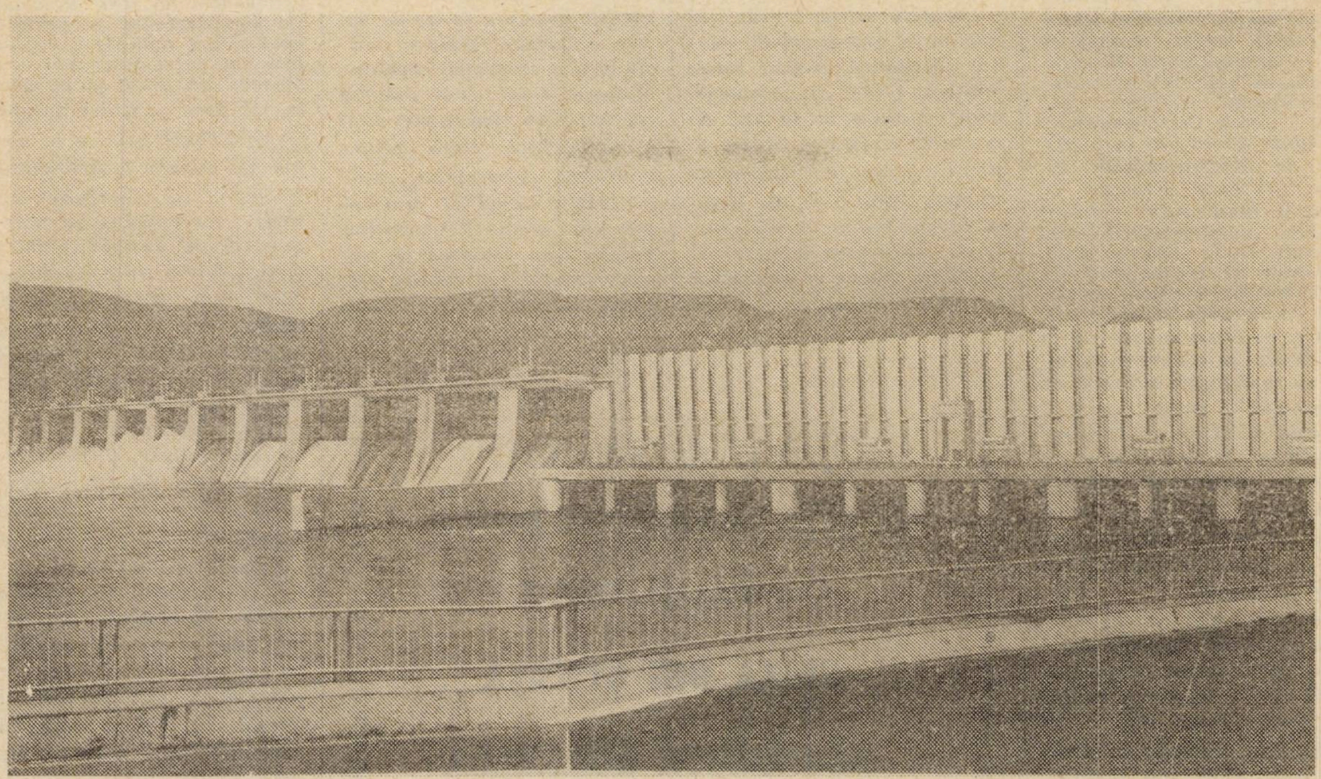

În condițiile creșterii puterii instalate în centrale electrice, în intervalul 1938–1977 de 27,2 ori, ponderea hidrocentralelor s-a mărit de la 10% la 22%, datorită unor ample lucrări de valorificare a potențialului riurilor interioare și al Dunării (în fotografie : centrala electrică românească din cadrul Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier). Se prevede ca prin amenajarea de noi centrale cu puteri mari și microcentrale, gradul de utilizare a potențialului hidroenergetic național să sporească, de la circa 30% în anul 1980, la 45% în 1985 și la circa 65% în 1990, ponderea energiei hidroelectrice în totalul producției de energie electrică evoluînd în același interval de la 17,6% la 20%, respectiv 24%.

zate prea îngust și integrarea lor cu fluxuri tehnologice eterogene care permit transformarea pe loc în produse utile și servicii a tuturor componentelor materiei prime și energiei intrate în producție. Aceasta amplifică nu numai eficiența economică nemijlocită a activităților ei dar previne astfel orice pierdere de resurse naturale și de energie, evitînd pierderi prin transporturi inutile, prin depozitarea de reziduuri, prin poluarea apelor, terenurilor, etc.

Profilarea economică rațională a zonelor și localităților țării

O ALTĂ SURSĂ de economisire a energiei și materiilor prime o constituie **așezarea mai rațională a relațiilor dintre unitățile productive**, restrîngerea și eliminarea pe cît posibil a intermediarilor. Dacă luăm în considerare numai exigențele de evitare a transporturilor lungi și costisitoare, exigențele de evitare a cheltuielilor și consumurilor energetice implicate de procesele de încărcare-descărcare-depozitare etc. generate de existența unor unități intermediare înțelegem mai bine necesitatea conceperii raționale a profilului platformelor industriale și a relațiilor dintre acestea.

Conceperea rațională a profilurilor economice ale diverselor zone și localități ale țării apare de asemenea ca **o însemnată sursă de economisire a materiilor prime și energiei.** Bunăoară, dacă fiecare județ și-ar putea acoperi o parte — judicios stabilită — în funcție de condiții, resurse, capacități de producție etc. — din bunurile ce alcătuiesc consumul de bază al populației s-ar putea evita multe transporturi încrucișate sau chiar inutile. S-ar putea evita astfel schimbul de produse similare dintre un județ și altul, transportul grîului dintr-un județ pentru a fi transformat în paste făinoase, biscuiți etc. ce se întorc apoi de unde au plecat. Îndeosebi cînd e vorba de produse cu volum mare, ce alcătuiesc consumul de masă este posibilă o mai mare judiciozitate în conceperea relațiilor și reducerea strictă a intermediarilor. Și în această privință specialiștii din diverse domenii, economiștii își pot aduce contribuția efectuînd calcule de fundamentare amănunțite pentru a stabili variante optime de soluții. Poate se vădește mai economicoasă aprovizionarea orașelor (în sezoanele calde) cu legume și fructe direct de la unitățile agricole din zonele limitrofe (profilate special) decît recurgerea la intermediari care se ocupă cu valorificarea, transportul, depozitarea și apoi iar transportul la magazine. De asemenea, este util să se ia în calcul perisabilitatea produselor de sezon supuse multiplelor manevre și faptul că **și la producerea mărfurilor respective s-a consumat energie.**

Evident, în limitele unui articol este dificil de evaluat ampioarea soluțiilor posibile de atragere în circuitul economic a tuturor rezervelor de economisire a energiei și materiilor prime. Am ținut să semnalăm că înfăptuirea importantelor orientări și obiective cuprinse în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. impune eforturi susținute în vederea realizării de cît mai însemnate economii de energie și resurse naturale necesare progresului economico-social al țării și că în acest context este necesar să luăm în considerare atît posibilitățile directe, evidente de economisire cît și pe cele mai puțin perceptibile la prima vedere dar care — cumulate — pot aduce contribuții importante.

dr. Maria D. POPESCU

Opinii și evoluții în gîndirea economică contemporană

CRIZA DIN ȘTIINȚA ECONOMICĂ BURGHEZĂ

DESCIFRAREA sensului social al crizei gîndirii economice contemporane presupune o cît de sumară privire asupra evoluției istorice. Inițial, teoria economică nu se diferenția de filozofie, ea aborda procesele economice în special sub aspect calitativ. Henry Denis amintește că Adam Smith era încă profesor de „filozofie morală", iar fiziocrații erau cunoscuți ca „filozofi economiști". Cauzele acestei „nediferențieri" sînt multiple. Hicks remarcă două: a) faptul că seriile statistice devin tot mai rarefiate pe măsură ce ne îndepărtăm de prezent și b) împrejurarea că în societățile primitive economicul nu se detașase suficient de ansamblul vieții sociale De-abia odată cu capitalismul economicul se desprinde ca un domeniu distinct al societății evidențiind opoziția sa cu socialul, iar instrumentele de lucru ale științei economice capătă consistență.

Născută odată cu capitalismul, economia politică a căpătat drept de cetate de-abia cu marii clasici burghezi, pentru a fi fundamentată riguros științific prin revoluția în gîndirea social-economică realizată de Karl Marx.

Ceea ce conferă unitate de conținut economiei politice burgheze pe parcursul unei perioade îndelungate, pînă la marea criză, este domnia absolută a tezei potrivit căreia există o tendință naturală în direcția echilibrului economic; faimosul „laisser-faire", nu a putut însă supraviețui experienței prăbușirii economiei de piață din anii '30 ai secolului nostru și din această criză a rezultat teoria lui Keynes care spulbera mitul echilibrului automat.

A doua criză a teoriei economice burgheze provine din faptul că dacă Keynes a arătat cum poate fi obținută ocuparea deplină a brațelor de muncă, teoriile de inspirație keynesistă nu s-au preocupat de caracterul pe care trebuie să-l aibă creșterea economică, ci, cochetînd cu traducerea în limbaj matematic a teoriilor marginaliste, împreună cu neoclasicismul au alimentat mitul „economiei pure" care ar fi devenit știință tehnică ! „Economia pură" s-a dovedit incapabilă să interpreteze fenomenele economice reale în context social. Preocupată de propria eleganță și coerență formală, „economia pură" a intrat într-o evoluție speculativă în sine, rupîndu-se tot mai mult de viața economică. Fără a-i contesta unele merite în elaborarea aparatului de analiză cantitativă, trebuie totuși remarcat faptul că, „economia pură" a ajuns în situația de splendidă izolare — izolare de științele umaniste, izolare de științele tehnice și ale naturii, izolare de problemele reale de mare complexitate ale societății. Opunerea metafizică a laturii de știință pură laturii sociale a teoriei economice a măcinat din temelii „economia pură". Reacția la falimentul acesteia a constat în revitalizarea curentului social-economic din gîndirea burgheză, care abordează cu prioritate problemele sociale.

Fără îndoială, asistăm în prezent la o nouă criză a economiei politice burgheze — a treia în secolul nostru, — declanșată la începutul deceniului al 8-lea și pusă în evidență într-o manieră spectaculoasă de criza economică din 1974/75, de inflația cu noile ei trăsături cantitative și calitative, de îmbinarea de durată a inflației cu șomajul și creșterea stagnantă, care au spulberat mitul reglării monopolist-statale a economiei și tezele teoretice din care se inspira. Rolul pe care l-a jucat criza din 1929/33 în detronarea „laisser-faire"-ului a revenit crizei din 1974/75 și inflației în punerea în cauză a întregului arsenal dirijist în condițiile capitalismului.

Criza actuală a gîndirii economice burgheze decurge atît din unele cauze cu caracter general, din starea de „subdezvoltare" a științei economice, cît și — mai ales — din cauzele specifice ce țin de natura economiei politice burgheze și a economiei capitaliste însești. După cum sistemul capitalist nu mai poate oferi o perspectivă clară pentru realizarea progresului social pe plan național și mondial, tot așa gîndirea economică burgheză nu mai poate da răspuns satisfăcător marilor probleme ridicate de economia contemporană. Atîta timp cît teoria economică nu depășește reflectarea orizontului unei societăți care realizează progresul tehnic și economic cu un greu preț social, societate care așează profitul ca motor principal al organizării producției și al întregii vieți sociale, care propulsează în prim planul progresului tehnic-economic un mănunchi de țări cu prețul înapoierii majorității absolute a celorlalte, teoria economică nu va putea contribui la soluționarea armonizării optimului microeconomic cu optimul macroeconomic, a optimului național cu cel mondial, ca să amintim numai cîteva din problemele de bază care constituie adevărate pietre de hotar pentru saltul calitativ pe care în mod obiectiv trebuie să-l înregistreze teoria economică în deceniile următoare.

După o îndelungată fugă de aspectele sociale, economia politică burgheză descoperă singură acum zădărnicia acestui curs, recunoscînd necesitatea reîntoarcerii la social — și tocmai în acest punct apare cu pregnanță marele ei impas : abordînd socialul, ea are numai două ieșiri — fie spre o apologetică tot mai deschisă, fie spre trecerea pe pozițiile unei critici radicale a capitalismului, care, dezvoltată consecvent, nu poate să nu ducă la părăsirea pozițiilor burgheze. Și trebuie spus că în ultimii ani asistăm la delimitarea tot mai clară a ambelor curente ; concomitent cu critica radicală a capitalismului și monopolurilor se remarcă apariția unor curente fățișe de dreapta cum sînt „noii economiști" în S.U.A. care trîmbițează deschis virtuțile „capitalismului pur".

Se cuvine a menționa faptul că apar, desigur, multe lucruri raționale și realmente valoroase și în gîndirea economică burgheză — să amintim, de exemplu, sistemul Leontieff — dar la o privire mai atentă acestea reprezintă elaborări adecvate economiei socialiste, cu toate că au un înveliș burghez, după cum Quesnay, la timpul său, explica economia capitalistă într-un înveliș feudal.

În sfîrșit, încă două împrejurări demonstrează impasul teoriilor economice burgheze. În primul rînd, este vorba de nașterea și accentuarea unui nou curent al gîndirii economice contemporane, care face critica imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, de pe pozițiile țărilor subdezvoltate și în curs de dezvoltare, curent care va ocupa un loc tot mai important în anii ce vin. În al doilea rînd, nu putem să nu remarcăm că studiile economice ale O.N.U., precum și alte studii internaționale privind probleme economice globale, nu mai sînt axate integral pe viziunea burgheză, așa cum se întîmpla încă pînă cu cîțiva ani în urmă. De aceea, se vor modifica în mod considerabil liniile de demarcație tradiționale pentru istoria doctrinelor economice, școlile și curentele de gîndire economică vor prezenta un tablou tot mai complex care nu va mai putea fi descifrat pornind de la simpla contrapunere a economiei politice marxiste și a celei burgheze — cu atît mai mult cu cît în interiorul fiecăreia procesul de diferențiere a fost în ultimul timp destul de accentuat și nu sînt motive să considerăm că această diferențiere va slăbi în viitor.

Tudorel POSTOLACHE

Convorbiri economice cu KENNETH DADZIE

director general pentru dezvoltare și cooperare economică internațională din cadrul O.N.U.

Reuniunea ministerială de la București a Grupului celor 77

Știința și tehnologia — componente ale strategiei progresului fiecărei națiuni

La București s-au desfășurat la 16 și 17 aprilie lucrările Reuniunii ministeriale a țărilor membre ale Grupului celor 77 consacrate pregătirii Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării care are loc în prezent la Viena.

Desfășurarea la București a acestei importante reuniuni — care a decurs într-un spirit constructiv și s-a încheiat prin adoptarea unei Declarații cu privire la aplicarea științei și tehnologiei în folosul dezvoltării — reprezintă o recunoaștere a contribuției valoroase aduse de țara noastră la activitatea Grupului celor 77, precum și a rolului activ al României în convocarea și pregătirea Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie, a cărei organizare are la origine, după cum se știe, o inițiativă românească. Reuniunea a prilejuit exprimarea unor cuvinte de deosebită apreciere la adresa activității prodigioase și a inițiativelor constructive ale președintelui Nicolae Ceaușescu în domeniul relațiilor internaționale orientate consecvent în direcția edificării unei noi ordini economice mondiale, a așezării pe noi baze, juste și echitabile, a relațiilor între state în toate domeniile, inclusiv în cel al științei și tehnologiei, de importanță capitală pentru lichidarea mai rapidă a subdezvoltării și accelerarea progresului economico-social al fiecărei națiuni.

Reuniunea de la București se înscrie astfel ca o nouă contribuție la întărirea solidarității și unității de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare, necesară pentru a se putea realiza noua ordine economică internațională. Aceasta este și tema interviului pe care a avut bunăvoința să ni-l acorde dl. Kenneth Dadzie din Ghana, director general pentru dezvoltare și cooperare economică internațională din cadrul O.N.U., prezent la lucrările reuniunii.

— Organizarea reuniunii ministeriale de la București a țărilor membre ale Grupului celor 77 consacrată pregătirii Conferinței O.N.U. pentru știință și tehnologie a fost o inițiativă extrem de utilă — ne-a declarat Kenneth Dadzie. În trecut solidaritatea Grupului celor 77 s-a bazat adeseori pe exprimarea generală a unor abordări comune în subiecte foarte largi. A sosit timpul, după părerea mea, ca țările membre să depună eforturi sporite pentru a traduce această solidaritate cu caracter general în anumite poziții pe probleme concrete. De aceea Reuniunea ministerială de la București a Grupului celor 77 are o semnificație care merge dincolo de tema dezbătută privind știința și tehnologia în folosul dezvoltării. Ea a avut o foarte mare importanță ca un mijloc de dezvoltare a autonomiei individuale și colective a țărilor în curs de dezvoltare, de întărire a puterii și capacității lor de negociere, de sporire a participării lor la viața internațională. Ea a reprezentat, totodată, un mijloc de a traduce exprimarea generală a solidarității și a abordării comune într-o poziție consolidată în ce privește un aspect foarte concret. Acest lucru mi se pare o parte foarte importantă a întregului concept al autonomiei individuale și colective. Desigur, Conferința de la Viena are o importanță crucială și nu este nevoie să vă vorbesc despre rolul central pe care-l au de jucat știința și tehnologia în procesul dezvoltării. De aceea, este important ca această conferință să se încheie cu un succes în direcția schimbării actualului sistem internațional dezechilibrat al științei și tehnologiei, care nu sprijină în măsură suficientă procesul dezvoltării.

— Ce rol atribuiți în acest cadru cooperării economice și tehnico-științifice între țările în curs de dezvoltare?

— Am arătat în cuvîntul meu la deschiderea reuniunii ministeriale de la București că există numeroase posibilități de extindere a cooperării între țările în curs de dezvoltare în domeniul economic și în alte domenii, care să valorifice complementaritățile ce există între țările în curs de dezvoltare, ceea ce ar facilita utilizarea deplină a unor resurse care acum nu sînt pe deplin valorificate. Programele fundamentale de acțiune elaborate la Colombo, în Mexic, și mai recent la sesiunea UNCTAD V oferă un cadru larg de acțiune, care deja există. Asupra acestei teme s-au făcut pînă în prezent numeroase studii, care trebuie acum să fie traduse în fapt, să conducă la acțiune. În mod similar, Conferința de la Buenos Aires privind cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare a creat, de asemenea, un cadru instituțional de acțiune. Ceea ce ne trebuie deci nu mai este o definire a unui program, ci traducerea în fapte a programelor deja existente. La recenta reuniune a Biroului țărilor nealiniate desfășurată la Colombo, membrii Biroului au trecut în revistă situația privind gradul realizării programului de acțiune. Personal cred că progresul se cere accelerat și sînt sigur că acest aspect va fi luat din nou în considerare la reuniunea la nivel înalt a țărilor nealiniate care se va desfășura în luna septembrie la Havana, ca și la reuniunile viitoare ale Grupului celor 77.

— V-ați referit în cuvîntul dumneavoastră la îndoielile exprimate în unele cercuri privind utilitatea unor conferințe O.N.U., ținînd seama de rezultatele nu prea bune ale unora din ele...

— Am menționat acest lucru în cuvîntul meu nu pentru că aș pune la îndoială utilitatea conferințelor respective, ci pentru că este un deziderat pentru noi toți ca această conferință de la Viena să reușească. Cred că în ciuda dificultăților actuale se poate exprima speranța că ea va duce la obținerea unor rezultate importante. Organizarea conferințelor internaționale este pînă la urmă hotărîtă de guverne, ele sînt cele care iau hotărîrea de a convoca o conferință. Nouă ne revine să luăm toate măsurile ca atunci cînd se cade de acord asupra unei asemenea conferințe, pregătirile necesare în vederea ei să se desfășoare în bune condițiuni, astfel încît din conferința respectivă să rezulte un consens adecvat, reflectînd voința politică a tuturor statelor. Așadar, ceea ce am urmărit a fost nu să critic organizarea de conferințe, ci să subliniez că dacă se pune problema să risipim aceste îndoieli, atunci trebuie să realizăm mai mult.

— Considerați că actuala criză energetică va fi un factor favorizant pentru progresul negocierilor de care aminteați, sau — folosind cuvintele dumneavoastră — pentru a realiza mai mult în direcția edificării noii ordini?

— Întrebarea este dificilă. Cred că actuala situație energetică, ce afectează foarte puternic interesele țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, dar nu numai ale lor, oferă în același timp o ocazie de a da un impuls dialogului internațional. Ea a demonstrat cu tărie interdependențele inerente economiei mondiale și necesitatea ca toate statele să recunoască faptul că progresul mai rapid al țărilor în curs de dezvoltare este și în interesul lor. Creșterea puterii de cumpărare a țărilor în curs de dezvoltare ar putea deveni, după părerea mea, un motor foarte important pentru creșterea economiei mondiale și de asemenea pentru redresarea economiei țărilor dezvoltate.

Adunarea generală a O.N.U. a adoptat deja hotărîrea că toate negocierile privind instaurarea noii ordini economice internaționale trebuie să aibă loc în interiorul sistemului O.N.U. Aceasta a fost o hotărîre extrem de importantă, care atrage după sine responsabilitatea de a îmbunătăți funcționarea sistemului O.N.U. Este vorba de un sistem foarte mare și complex, a cărui coordonare a pus întotdeauna probleme. Cînd se vorbește de coordonare în cadrul sistemului O.N.U. trebuie să ne gîndim în termeni de cooperare voluntară, de colaborare bazată pe un spirit de cooperare. Conștiința acestui fapt se dezvoltă tot mai mult și sper că sentimentul de a lucra pentru un scop comun se va afirma tot mai puternic.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 34 din 24 august 1979

23 AUGUST 1944—1979

— Partidul Comunist Român, centrul vital al națiunii noastre **(Emil Nicolcioiu)** 1

— 23 August 1944 : act al voinței întregului popor român **(dr. Ion Spălățelu)** 3

— Semnificații economice și social-umane ale corelației dintre acumulare și consum **(prof. dr. Gheorghe Crețoiu)** 5

— Resorturile ritmului înalt de creștere economică și efectele sale economico-sociale (I) **(prof. dr. Marin Popescu)** 7

— Investițiile — factor principal al dezvoltării economico-sociale **(Petre Ghimbulut)** 9

— Integrarea agriculturii în procesul de omogenizare socială (I) **(D. Dumitru)** 13

— Sporirea permanentă a bunăstării materiale și spirituale, țel suprem al politicii partidului **(Grigore Vilceanu, Maria Poenaru)** 16

— Creșterea continuă a desfacerilor de mărfuri, diversificarea sortimentală și dezvoltarea rețelei comerciale — dimensiuni ale calității vieții **(Nicolae Bozdog)** 19

— Dinamismul economiei românești — factor de amplificare a participării la circuitul economic mondial **(dr. Ioan Georgescu)** 22

— România socialistă, militantă activă pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale **(Gheorghe Dolgu)** 25

TEORII ● IDEI

— Geneză, trăsături și implicații ale problemei fundamentale a progresului : economisirea energiei **(dr. Maria D. Popescu)** 27

— Opinii și evoluții în gîndirea economică contemporană. Criza din știința economică burgheză **(Tudorel Postolache)** 30

— Știința și tehnologia — componente ale strategiei progresului fiecărei națiuni. Convorbiri economice cu **Kenneth Dadzie** 31

În SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar valutare internaționale.

IN THIS ISSUE

— The Romanian Communist Party — the vital center of our nation **(Emil Nicolcioiu)** 1

— August 23rd, 1944 : an act of willingness of all Romanian people **(Dr. Ion Spălățelu)** 3

— Economic and socio-human significances of the relation accumulation-consumption (I) **(Prof. Dr. Gheorghe Crețoiu)** 5

— Incentives of the high economic growth rhythm and its social and economic effects (I) **(Prof. Dr. Marin Popescu)** 7

— Agriculture integration in the social homogeneity-making process (I) **(D. Dumitru)** 13

— Permanent growth of the material and spiritual welfare, supreme purpose of the party's policy **(Grigore Vilceanu, Maria Poenaru)** 16

— Romanian economy's dynamics — an element of amplifying the participation to the world economic circuit **(Dr. Ioan Georgescu)** 22

— Socialist Romania, an active militant for a new international economic order **(Gheorghe Dolgu)** 25

— Genesis, characteristics and implications of the basic progress problems : energy saving **(Dr. Maria D. Popescu)** 27

— Opinions and evolution in contemporary economic thoughts. Crisis of the bourgeois economic science **(Tudorel Postolache)** 30

— Science and technology — elements of each nation's progress strategy. Economic talks with **Kenneth Dadzie** 31

DANS LE NUMÉRO

— Le Parti Communiste Roumain, le centre vital de notre nation **(Emil Nicolcioiu)** 1

— Le 23 Août 1944 : acte de la volonté du peuple roumain entier **(dr. Ion Spălățelu)** 3

— Significations économiques et social-humaines de la corrélation entre l'accumulation et la consommation (I) **(prof. dr. Gheorghe Crețoiu)** 5

— Les ressorts du rhytme elevé de croissance économique et ses effets économiques et sociaux (I) **(prof. dr. Marin Popescu)** 7

— L'intégration de l'agriculture dans le processus d'homogénéisation sociale (I) **(D. Dumitru)** 13

— L'elévation permanente du bien-être materiel et spirituel — but suprême de la politique du parti **(Grigore Vilceanu, Maria Poenaru)** 16

— Le dynamisme de l'économie roumaine, facteur de l'amplification de sa participation au circuit économique mondial **(dr. Ioan Georgescu)** 22

— La Roumanie socialiste, militante active pour l'instauration d'un nouvel ordre économique international **(Gheorghe Dolgu)** 25

— Genèse, traits et implications du problème fondamental du progrès : conserver l'énergie **(dr. Maria D. Popescu)** 27

— Opinions et évolutions dans la pensée économique contemporaine. La crise de la science économique bourgeoise **(Tudorel Postolache)** 30

— La science et la technologie — composantes de la stratégie du progrès de chaque nation. Discussions économiques avec **Kenneth Dadzie** 31

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Румынская Коммунистическая Партия, жизненный центр нашей нации **(Эмил Николчею)** 1

— 23 августа 1944-го года: акт воли всего румынского народа **(др. Ион Спэлэцелу)** 3

— Экономические и социо-гуманные значения соотношения между накоплением и потреблением (I) **(проф. др. Георге Крецою)** 5

— Рессоры высокого темпа экономического роста и его социально-экономические эффекты (I) **(проф. др. Марин Попеску)** 7

— Интегрирование сельского хозяйства в процессе социального гомогенизирования (I) **(Д. Думитру)** 13

— Непрерывный рост материального и духовного благосостояния народа — высшая цель политики Партии **(Григоре Вылчяну, Мария Поенару)** 16

— Динамизм румынской экономики, усиливающий фактор участия в мировом экономическом обороте **(др. Иоан Джорджеску)** 22

— Социалистическая Румыния, активный деятель за дело установления нового международного экономического порядка **(Георге Долгу)** 25

— Генезис, черты и имплицации основного вопроса прогресса: сбережение энергии **(др. Мария Д. Попеску)** 27

— Взгляды и эволюции в современном экономическом мышлении. Кризис в буржуазной экономической науке **(Тудорел Постолаке)** 30

— Наука и технология — компоненты стратегии процесса каждой нации. Экономические разговоры с Кенеф м дадзием. 31

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Scînteii".

ÎN FIECARE AN, ELEVII CRESC,
IN FIECARE AN, ÎNCEPE UN NOU... AN ŞCOLAR,
IN FIECARE AN, MAGAZINELE ŞI RAIOANELE DE SPECIALITATE ALE COMERŢULUI DE STAT VĂ OFERĂ UN SORTIMENT COMPLET de
UNIFORME ŞCOLARE
(inclusiv măsuri speciale)
Reţineţi !

Cumpărînd din timp uniformele şcolare necesare copiilor dumneavoastră, evitaţi aglomeraţia din zilele premergătoare deschiderii noului an şcolar !

DORIȚI SĂ GĂSIȚI ÎN MAGAZINE MĂRFURI PE GUSTUL DV. ?

Programați-vă o vizită la TÎRGUL DE MOSTRE și, prin intermediul chestionarelor, exprimați-vă aprecierile și sugestiile ! Astfel, contractarea fondului de marfă pentru anul 1980 se va face și în funcție de preferințele dv. !

Complexul expozițional din Piața Scînteii nr. 1 este deschis în zilele lucrătoare de la ora 10 la 18 (cu excepția zilelor de luni cînd tîrgul este închis), iar în zilele de sărbătoare între orele 9–18.

1979 AUG

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

O ACŢIUNE DE MĂXIMĂ IMPORTANŢĂ

ECONOMISIREA ENERGIEI ŞI COMBUSTIBILULUI

Numărul 35 ● Vineri 31 august 1979

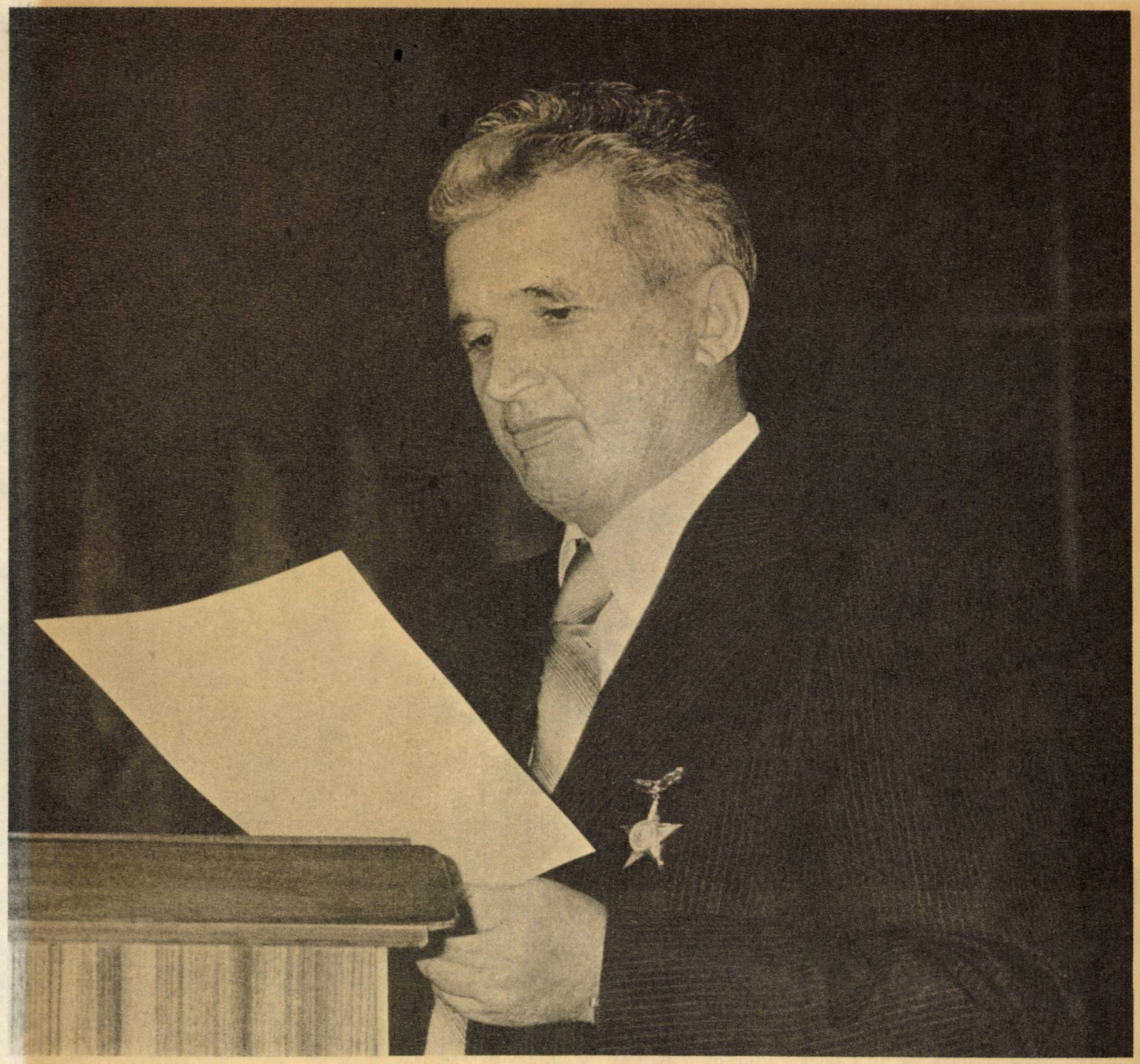

„Acum, la a 35-a aniversare a revoluției noastre de eliberare socială și națională, putem afirma, cu îndreptățită mîndrie, că tot ceea ce am realizat în dezvoltarea economico-socială a patriei noastre demonstrează cu putere justețea politicii revoluționare, marxist-leniniste a partidului nostru, care aplică în mod creator principiile generale ale socialismului științific, concepția materialist-dialectică și istorică, adevăruri universal valabile, la condițiile specifice ale României, că prin tot ceea ce noi am realizat demonstrăm în practică superioritatea socialismului, a înaltelor și nobilelor idealuri care au caracterizat și caracterizează socialismul și comunismul".

NICOLAE CEAUȘESCU

D 646

1979 SEP 6

curier
economic legislativ

autoconducere

Atribuțiile organelor de conducere colectivă în domeniul financiar-contabil

Atît art. 13 și art. 29 din legea organică a unităților socialiste de stat (Legea nr. 5/1978), cît și unele prevederi cuprinse în alte acte normative conferă unităților economice de stat un ansamblu complex și coerent de atribuții cu caracter financiar-contabil.

O parte din aceste atribuții sînt exercitate de organele de conducere colectivă a unităților potrivit precizărilor și delimitărilor prevăzute în art. 35, art. 37, art. 46, art. 48 și art. 62 din Legea nr. 5/1978. În alte acte normative aceste atribuții sînt conferite „organelor de conducere colectivă" în baza unei formulări generale, fără să existe o delimitare între aria de competență a consiliului oamenilor muncii, a biroului său executiv sau al adunării generale. În aceste cazuri, delimitarea o vom face avînd în vedere faptul că adunarea generală are în competența sa problemele majore și vitale ale unității, consiliul oamenilor muncii desfășoară în mod preponderent o activitate de orientare, direcționare și control, iar biroul executiv are în sarcina sa conducerea operativă a unității. În raport de natura și caracterul atribuției stabilită de lege, ea va intra în aria de competență a organului colectiv potrivit criteriului menționat mai sus.

1. **Atribuțiile adunării generale a oamenilor muncii** Legea nr. 5/1978 conferă, în art. 62, următoarele atribuții în domeniul financiar-contabil :

— dezbate și adoptă bugetul de venituri și cheltuieli precum și programele de măsuri pentru reducerea cheltuielilor materiale (lit. a). Se va urmări ca bugetul de venituri și cheltuieli să fie elaborat în conformitate cu prevederile art. 6 din Legea nr. 29/1978 ;

— dezbate și aprobă planul de venituri și cheltuieli pentru fondul destinat acțiunilor sociale (lit. d) ;

— repartizează fondul de participare la beneficii pe destinații legale (lit. i). În conformitate cu prevederile art. 54 din Legea nr. 57/1974 (modificată) acest fond se repartizează cel puțin 85% pentru întregul personal muncitor al unității, maximum 5% pentru stimularea mai accentuată, cel mult 5% pentru acoperirea costului excursiilor colective și pînă la 5% pentru completarea fondului pentru acțiuni sociale ;

— aprobă darea de seamă anuală pe bază de bilanț, asupra activității unității și a consiliului oamenilor muncii precum și modul de utilizare a beneficiilor în condițiile și după criteriile prevăzute în lege (lit. k).

● Potrivit prevederilor Legii nr. 8/1972 adunarea generală a oamenilor muncii exercită următoarele atribuții :

— dezbate și adoptă prevederile proiectului planului cincinal, deci inclusiv indicatorii cu caracter financiar (art. 16);

— dezbate și adoptă în cursul trimestrului III al anului premergător anului de plan, prevederile planului anual (inclusiv indicatorii financiari) potrivit prevederilor art. 21 alin. 2.

● Legea finanțelor (nr. 9/1972), stabilind în art. 9, într-o formulare generală, răspunderea colectivelor de oameni ai muncii din fiecare unitate socialistă, pentru buna gospodărire a mijloacelor materiale și bănești, pentru obținerea unor rezultate economice financiare superioare, pentru reducerea continuă a cheltuielilor materiale, conferă implicit adunărilor lor generale sarcini în vederea obținerii acestor rezultate.

De asemenea, Legea nr. 9/1972, conferă adunării generale următoarele atribuții :

— adoptarea bugetului de venituri și cheltuieli care stabilește și măsurile necesare pentru realizarea acestuia (art. 37) ;

— dezbate măsurile stabilite de consiliul de supraveghere economico-financiară, instituit potrivit prevederilor art. 69 din același act normativ și trebuie să asigure mobilizarea întregului colectiv de muncă la îmbunătățirea activității, la buna gospodărire a mijloacelor materiale și financiare și la îndeplinirea la timp și în condiții corespunzătoare a tuturor sarcinilor ce revin unității (art. 70 alin. 2) ;

— analizează activitatea economico-financiară pe bază de bilanț și adoptă sarcinile și obiectivele pentru perioada următoare precum și măsurile necesare în vederea realizării lor (art. 249 alin. 2).

● În conformitate cu art. 16 din Decretul Consiliului de Stat nr. 429/1978, privind prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, organele de conducere colectivă din întreprinderi și centrale sînt obligate să analizeze periodic modul de realizare a planului privind valoarea producției nete și prelevarea pentru societate prevăzută în bugetul de venituri și cheltuieli și să stabilească măsuri pentru îndeplinirea și depășirea acestora. Desigur că adunarea generală a oamenilor muncii nu poate fi exclusă de la îndeplinirea acestei sarcini atît datorită rolului ce-l deține în unitate cît și datorită scopului pentru care are loc prelevarea din valoarea producției nete.

● În conformitate cu prevederile art. 21 din Legea nr. 9/1971, privind cantinele-restaurant pentru personalul muncitor, adunarea generală a oamenilor muncii poate aloca din beneficiile rămase la dispoziția unităților economice pentru premii și investiții, o sumă destinată dezvoltării cantinei-restaurant.

● Potrivit prevederilor art. 6 alin. 3 din Decretul nr. 72/1978, adunarea generală a oamenilor muncii din întreprinderea industrială de stat aprobă contractul-cadru de cooperare în producție cu cooperativa meșteșugărească. În adoptarea acestei hotărîri adunarea generală va avea în vedere ca activitatea de cooperare să se refere la categoriile de produse și lucrări prevăzute în art. 4 din decretul citat, iar încheierea contractului-cadru să se facă, de regulă, cu cooperative meșteșugărești din aceeași localitate sau județ, în funcție de natura activității și necesitățile întreprinderilor industriale de stat.

2. **Atribuţiile consiliului oamenilor muncii din întreprinderi.** În conformitate cu prevederile art. 35 din Legea nr. 5/1978, consiliul oamenilor muncii din întreprindere are următoarele atribuţii :

— elaborează bugetul de venituri şi cheltuieli (lit. d). Potrivit art. 252 lit. a din Legea nr. 9/1972, conducătorul compartimentului financiar-contabil asigură întocmirea bugetului de venituri şi cheltuieli ; în funcţie de specificul activităţii, în bugetul de venituri şi cheltuieli se vor cuprinde : veniturile, cheltuielile, rezultatele financiare privind producţia, prestările de servicii, circulaţia mărfurilor şi alte activităţi de bază sau auxiliare ; încasările din activitatea de comerţ exterior, fondurile proprii prevăzute la art. 6 din Legea nr. 5/1978, creditele bancare, vărsămintele la bugetul de stat, alte venituri, resurse şi cheltuieli (a se vedea art. 13 lit. b din actul normativ citat mai sus şi art. 36 alin. 1 lit. a din Legea nr. 9/1972). Bugetul de venituri şi cheltuieli se elaborează în strînsă legătură cu indicatorii de plan economici ;

— aprobă bilanţul contabil (lit. d). Acesta se întocmeşte sub îndrumarea permanentă a conducătorului compartimentului financiar-contabil, care răspunde — potrivit art. 9 din H.C.M. nr. 1885/1970 — de întocmirea sa la timp şi în conformitate cu dispoziţiile legale (la unităţile economice conform Normelor metodologice aprobate prin Ordinul ministrului finanţelor nr. 595/1970) ;

— analizează evoluţia acumulărilor băneşti şi rentabilitatea, structura cheltuielilor şi a stocurilor de valori materiale şi ia măsuri pentru utilizarea cu maximum de eficienţă a fondurilor de producţie (lit. d) ;

— asigură constituirea şi folosirea fondului pentru construcţii de locuinţe şi alte investiţii cu caracter social (lit. m) ;

— aprobă constituirea şi utilizarea fondului pentru acţiuni sociale (lit. n) ;

— analizează modul în care s-au îndeplinit indicatorii economico-financiari pe întreprindere şi prezintă adunării generale raportul său cu privire la aceasta (lit. s) ;

— stabileşte măsuri pentru realizarea indicatorilor economico-financiari pe întreprindere (lit. s) ;

— ia măsuri pentru creşterea continuă a eficienţei economice a întregii activităţi a întreprinderii (art. 10 lit. a din Regulamentul de funcţionare a consiliilor oamenilor muncii în întreprinderile din industrie, construcţii şi transporturi) ;

— propune adunării generale a oamenilor muncii repartizarea fondului de participare la beneficii pe destinaţii (art. 10 lit. b din Regulament) ;

— prezintă adunării generale a oamenilor muncii analiza periodică a realizării bugetului de venituri şi cheltuieli, a beneficiului, a indicatorilor şi normativelor de eficienţă, a modului de gospodărire a valorilor materiale şi băneşti, precum şi măsurile organizatorice şi tehnice necesare îndeplinirii sarcinilor de plan (art. 10 lit. c din Regulament).

● Legea nr. 9/1972 în art. 248 cuprinde unele prevederi care se corelează şi sînt concordante cu cele ale art. 35 din Legea nr. 5/1978, conferind deci consiliului oamenilor muncii următoarele atribuţii :

— elaborarea bugetului de venituri şi cheltuieli şi asigurarea îndeplinirii acestuia ;

— luarea de măsuri pentru realizarea integrală a beneficiilor şi a celorlalte acumulări băneşti planificate, a resurselor pentru finanţarea investiţiilor ;

— adoptarea de măsuri pentru îndeplinirea la timp şi în proporţiile stabilite prin plan a obligaţiilor privind restituirea către societate a sumelor primite pentru investiţii şi mijloace circulante, precum şi a obligaţiilor privind vărsămintele la bugetul statului ;

— constituirea şi utilizarea legală şi eficientă a fondurilor ;

— menţinerea permanentă a capacităţii de plată ;

— asigurarea reducerii permanente a cheltuielilor de producţie şi îndeosebi a celor materiale ;

— întărirea continuă a autogestiunii economico-financiare.

3. **Atribuţiile biroului executiv al consiliului oamenilor muncii din întreprindere.** În conformitate cu prevederile art. 37 din Legea nr. 5/1978, biroul executiv are următoarele atribuţii şi sarcini în domeniul financiar-contabil :

— în unităţile comerciale şi în cele care prestează servicii pentru populaţie, analizează realizarea planului de încasări în numerar şi adoptă măsuri în acest scop (lit. l) ;

— analizează modul cum se realizează gestionarea bunurilor materiale (lit. m). Este cunoscut că potrivit art. 3 din Legea nr. 5/1970, cadrele de conducere din unităţile socialiste (director, conducător de unitate componentă, director general, directorii adjuncţi (sau contabilii şefi, conducătorii de compartimente etc.) sînt obligate să asigure gospodărirea economicoasă a mijloacelor materiale şi băneşti. Biroul executiv este abilitat de a analiza modul în care cadrele de conducere au organizat activitatea de gestionare;

— ia măsuri pentru asigurarea integrităţii patrimoniului unităţii (lit. m). Această atribuţie este generală, constituind o îndatorire fundamentală a tuturor oamenilor muncii (art. 20, alin. 2, lit. a din Codul muncii), astfel încît a fost firesc ca legea să confere şi organului colectiv de conducere operativă o asemenea competenţă şi obligaţie ;

— stabileşte măsuri în limita competenţelor legale, pentru recuperarea pagubelor aduse avutului obştesc (lit. m). Atribuţia are caracter de principiu şi constituie cadrul legal general în înăuntrul căruia alte norme de drept viitoare vor putea stabili în concret competenţa acestui organ de conducere colectivă, întrucît în prezent nici o dispoziţie normativă nu-i pune la dispoziţia sa un instrument juridic în acest scop. După cum este cunoscut, emiterea deciziei de imputare — unicul instrument juridic de drept al muncii prin care se poate proceda la recuperarea pagubelor aduse unităţii de persoanele încadrate în baza unui contract de muncă — este de competenţa exclusivă a conducătorului de unitate. Aceasta nu înseamnă însă că biroul executiv este exonerat de răspundere în cazul în care ia cunoştinţă de existenţa unor pagube ; în astfel de situaţii este obligat a hotărî ca directorul să emită decizia de imputare, în condiţiile Codului muncii ;

— aprobă volumul total al cheltuielilor ce se pot face pe seama costurilor de producţie pentru acţiuni de publicitate şi reclamă (lit. n). Este util şi recomandabil ca evidenţierea acestor cheltuieli să se facă pe fiecare produs în parte (dacă este posibil) spre a se elimina cheltuirea unor fonduri fără eficienţa scontată ;

— aprobă scăderea din gestiune a lipsurilor de valori materiale constatate la inventariere peste normele legale şi trecerea acestora pe costurile de producţie, cînd lipsurile nu se datoresc culpei unei persoane fizice, în condiţiile prevăzute de dispoziţiile legale (lit. n). În prezent dispoziţiile legale care reglementează scăderea din gestiune şi trecerea pe costurile de producţie a lipsurilor peste normele legale care nu se datoresc vinei cuiva, sînt cuprinse în art. 12, alin. 2, lit. b din H.C.M. nr. 1885/1970, potrivit cărora competenţa de a aproba o asemenea operaţiune aparţine conducătorului întreprinderii dacă suma nu depăşeşte 500 lei. Întrucît dispoziţiile legale citate nu sînt în concordanţă şi reglementează aceeaşi materie, trebuie admis că prin art. 37 lit. n din Legea nr. 5/1978 s-a abrogat implicit şi parţial art. 12, alin. 2, lit. b din H.C.M. nr. 1885/1970 şi deci pe viitor — la nivelul unităţii păgubite — competenţa de a aproba pentru fiecare gestiune şi fiecare inventariere scăderea din gestiune a lipsurilor peste normele legale în valoare de pînă la 500 lei şi care nu se datoresc vinei cuiva, nu mai aparţine conducătorului, ci biroului executiv ;

— aprobă scăderea din gestiune şi trecerea pe costuri a altor pagube care nu se datoresc vinei cuiva, în condiţiile prevăzute de dispoziţiile legale (lit. n). În mod asemănător celor arătate mai sus, prin prevederea cuprinsă în art. 35 lit. n din Legea nr. 5/1978 s-au înlocuit prevederile cuprinse în art. 14, alin. 1, lit. b şi lit. d din H.C.M. nr. 1885/1970, absorbindu-se din competenţa conducătorului de unitate dreptul de a scădea din gestiune cheltuielile efectuate pentru executarea lucrărilor geologice, care prin natura lor nu se materializează în fonduri fixe, după obţinerea avizelor prevăzute pentru abandonarea acestora precum şi creanţele reprezentînd despăgubiri pentru care organele de jurisdicţie sau de arbitraj au pronunţat hotărîri definitive de respingere a cererilor de despăgubiri, numai după ce conducătorul compartimentului financiar-contabil, împreună cu şeful compartimentului juridic, a analizat si-

tuația și a ajuns la concluzia că nu se poate stabili vina vreunei persoane. De asemenea, creanțele nerealizate înăuntrul termenului de prescripție, în caz că nu se datorează vinei personalului și nu depășesc valoarea de 500 lei se trec la pierderi cu aprobarea biroului executiv al c.o.m. în baza art. 35 lit. n din Legea nr. 5/1978, și nu cu aprobarea conducătorului unității păgubite, cum prevede art. 14 lit. d din final din H.C.M. nr. 1885/1970. Din cele de mai sus se desprinde concluzia că prin prevederea cuprinsă în art. 35 lit. n, Legea nr. 5/1978 a înlocuit competența organului unipersonal cu a organului colegial pentru pagubele aduse unității, în limitele valorice stabilite de alte dispoziții legale ;

— stabilește cu acordul beneficiarului, prețuri și tarife la produsele și serviciile din competența întreprinderii, precum și adaosuri sau bonificații potrivit reglementărilor legale (lit. o). Această prevedere este în concordanță cu dispozițiile art. 111 din Legea nr. 19/1971, cu privire la regimul prețurilor și tarifelor. Biroul executiv stabilește prețuri și tarife pentru produsele și serviciile date în competența întreprinderii de către organele și unitățile ierarhic superioare, pe baza acordului cu beneficiarii. Se exceptează prețurile produselor importate, care se stabilesc prin transformarea în lei a prețurilor externe, conform dispozițiilor legale. La baza oricărei categorii de prețuri stînd costurile, biroul executiv trebuie să acționeze în vederea stabilirii lor cu exactitate și să elimine din calcul cheltuielile determinate de rebuturi, amenzi, penalizări și alte cheltuieli neproductive (cu excepția prevăzută de art. 5 alin. penultim din Legea nr. 19/1971). Deși prevederea cuprinsă în art. 37 lit. o din Legea nr. 5/1978, nu face nici o referire la posibilitatea biroului executiv de a modifica prețurile și tarifele date în competența sa, totuși această operațiune este subînțeleasă, dat fiind că art. 112 din Legea nr. 19/1971 îi conferă o asemenea atribuție, exceptînd prețurile și tarifele prevăzute în art. 95 lit. f și g, din Legea nr. 19/1971 pe baza acordului cu beneficiarii și potrivit normelor Comitetului de Stat pentru Prețuri. De asemenea, poate corecta pe cele pe care le-a stabilit în mod eronat.

● Regulamentul de funcționare a consiliilor oamenilor muncii ale întreprinderilor din industrie, construcții și transporturi, în art. 33 fixează în competența biroului executiv și următoarele atribuții :

— întocmește și supune dezbaterii c.o.m. bugetul de venituri și cheltuieli precum și bilanțul contabil (lit. a) ;

— întocmește și prezintă spre analiză evoluția acumulărilor bănești și rentabilitatea, structura cheltuielilor bănești și rentabilitatea, structura cheltuielilor și a stocurilor de valori materiale și propune măsuri pentru utilizarea cu maximum de eficiență a fondurilor de producție (lit. a) ;

— ia măsuri și răspunde de executarea bugetului de venituri și cheltuieli, de realizarea integrală a sarcinilor aprobate, de efectuarea la termen și în cuantumul stabilit a vărsămintelor cuvenite bugetului de stat și organului ierarhic superior, de constituirea și utilizarea legală a fondurilor și de respectarea întocmai a disciplinei financiare (lit. b) ;

— ia măsuri și asigură crearea resurselor financiare pentru acoperirea costurilor de producție și de circulație, desfășurarea normală a activității economice, constituirea fondurilor proprii, rambursarea creditelor bancare, precum și menținerea echilibrului între venituri și cheltuieli (lit. c) ;

— stabilește nivelul valoric maxim al stocurilor și alte elemente ale mijloacelor circulante, cu respectarea nivelurilor orientative aprobate de centrală sau de organul în a cărei subordonare se află (lit. d) ;

— urmărește situația stocurilor de valori materiale și ia măsuri și răspunde de încadrarea în nivelul maxim stabilit (lit. d) ;

— efectuează analize și prezintă c.o.m. propuneri privind repartizarea fondului de participare la beneficii, pe destinații, în vederea aprobării de către adunarea generală a oamenilor muncii (lit. e).

● Legea nr. 5/1970, prin art. 1 stabilește răspunderea organelor de conducere ale unităților pentru realizarea acumulărilor bănești planificate și respectarea disciplinei de plan și financiară. Întrucît această atribuție îmbracă forma unei activități operative, ea intră în sfera de competență a biroului executiv.

● Art. 248 din Legea nr. 9/1972 stabilește obligațiile ce revin întreprinderilor în domeniul financiar-contabil. Deoarece aceste atribuții se exercită de persoana juridică prin organele sale și întrucît unele din ele, deși au caracter operativ, nu pot fi exercitate de conducător, ci de un organ colectiv, vom conchide că următoarele operații intră în competența biroului executiv al consiliului oamenilor muncii ;

— folosirea cu eficiență maximă, în condițiile legii și în concordanță cu prevederile planului a resurselor materiale și a forței de muncă, a fondurilor de producție și de investiții ;

— organizarea evidenței contabile și exercitarea unui control financiar riguros pentru întărirea răspunderii, a ordinii disciplinei în gospodărirea mijloacelor materiale și bănești.

● În conformitate cu Normele metodologice privind desfășurarea activității de control financiar preventiv nr. 8/1974 emise de Curtea Superioară de Control Financiar, organul de conducere colectivă din unitate — adică biroul executiv al c.o.m. — are următoarele atribuții :

— dezbate activitatea de control financiar preventiv, avînd în vedere, în principal, în ce măsură această modalitate de control a constituit un instrument al conducerii în luarea deciziilor(pct. 16) ;

— analizează cazurile concrete de refuz al vizei de control financiar preventiv al documentelor, modul de soluționare a acestora, cauzele și consecințele economico-financiare, precum și măsurile luate pentru prevenirea lor (pct. 16) ;

— stabilește măsuri concrete pentru îmbunătățirea organizării și exercitării controlului financiar preventiv cît și pentru tragerea la răspundere a celor ce au încălcat legea (pct. 16 alin. final). Datele privind activitatea de control financiar preventiv vor fi puse la dispoziție biroului executiv de conducătorul compartimentului financiar-contabil (contabilul șef) ;

— este consultat și-și dă avizul cu privire la acordarea dreptului de exercitare a controlului financiar preventiv persoanelor reabilitate, care au suferit condamnări pentru infracțiunile prevăzute în anexa care însoțește citatele Norme metodologice (pct. 4). Ne aflăm în prezența unui aviz conform care nu poate fi nesocotit de către conducător.

4. **Atribuțiile consiliului oamenilor muncii al centralei.** Potrivit art. 46 din Legea nr. 5/1978, c.o.m. la centrale are următoarele atribuții în domeniul financiar-contabil :

— aprobă defalcarea indicatorilor de plan pe întreprinderile subordonate și unitățile componente și stabilește măsurile necesare pentru realizarea lor (lit. a). Defalcarea planului pe întreprinderi și unități componente include și repartizarea indicatorilor financiari ;

— aprobă bugetele de venituri și cheltuieli pe centrală și le prezintă spre adoptare adunării generale a oamenilor muncii (lit. h) ;

— dezbate periodic activitatea economico-financiară și stabilește măsuri de îmbunătățirea acesteia (lit. f). În acest scop, va asigura folosirea cu maximum de randament a fondurilor materiale și bănești, realizarea integrală a sarcinilor de beneficii și încadrarea în indicatorii și normativele de eficiență (art. 10 lit. b din Regulamentul de funcționare a consiliilor oamenilor muncii ale centralelor industriale de construcții și transporturi) ;

— aprobă situația economico-financiară a întreprinderilor subordonate (lit. f). Deși legea utilizează termenul de aprobare, este de la sine înțeles că operațiunea respectivă nu reprezintă o simplă ratificare sau achiesare a situației prezentate, ci are semnificația unei dezbateri aprofundate și adoptarea măsurilor necesare ;

— aprobă cotele de participare a întreprinderilor subordonate pentru acoperirea cheltuielilor centralei (lit. f) ;

— aprobă volumul total al cheltuielilor ce se pot face pe seama costurilor de producție pentru acțiunile de publicitate și reclamă (lit. f) ;

— stabilește unitățile componente care urmează să aibă

subcont la bancă în funcţie de condiţiile specifice de desfăşurare a activităţii acestora (lit. f) ;

— asigură constituirea şi folosirea fondului pentru construcţii de locuinţe şi alte investiţii cu caracter social (lit. m). Acest fond se constituie în limita cheltuielilor anuale pentru aceste obiective prevăzute în planul naţional unic şi bugetul de venituri şi cheltuieli şi a ratelor scadente din creditele bancare primite în completare, inclusiv dobînda acestora ; repartizări cu această destinaţie se fac numai pentru partea rămasă neacoperită din amortizarea fondurilor fixe şi din alte venituri (art. 11 alin. 1 lit. d din Legea nr. 29/1978) ;

— stabileşte modul de constituire şi utilizare a fondului pentru acţiuni sociale (lit. n). Fondul pentru acţiuni sociale se planifică pe baza cheltuielilor ce urmează a fi efectuate în acest scop, stabilite de acord cu comitetul sindicatului şi se alimentează din beneficiile realizate de unitate (vezi art. 11, alin. 1, lit. e din Legea nr. 29/1978).

● Legile nr. 5/1970 şi nr. 9/1972, prevăd, de asemenea, o serie de atribuţii în sarcina unităţilor socialiste şi a organelor de conducere colectivă. Respectivele prevederi sînt în concordanţă şi se corelează cu dispoziţiile Legii nr. 5/1978, astfel încît nu le menţionăm, ele aflîndu-l corespondent în textul art. 46 din citata lege.

5. **Atribuţiile biroului executiv al consiliului oamenilor muncii din centrale.** În conformitate cu prevederile art. 48 din Legea nr. 5/1978 biroului executiv al c.o.m. din centrale i s-au conferit următoarele atribuţii în domeniul financiar-contabil :

— aprobă, în cazul propunerilor de invenţii şi inovaţii, potrivit legii, angajările de cheltuieli pentru proiectare, construire a prototipurilor şi experimentare (lit. j). Aceste cheltuieli se efectuează din fondul de invenţii şi inovaţii constituit potrivit prevederilor art. 9 din Legea nr. 62/1974 şi art. 11 alin. 2 lit. g din Legea nr. 29/1978 ;

— aprobă funcţiile care au dreptul la decontarea cheltuielilor de transport în localităţile de reşedinţă (lit. k). În conformitate cu Instrucţiunile nr. 1515/1975, ale Ministerului Finanţelor, Băncii Naţionale a R.S.R. şi a altor bănci specializate Anexa A, Grupa B Poziţia 08, cheltuielile de transport în interiorul localităţii de reşedinţă se referă la mijloacele de transport în comun, inclusiv abonamentele folosite în acest scop, precum şi transportul cu taximetrele ;

— aprobă scăderea din gestiune a lipsurilor de valori materiale constatate la inventariere, peste normele legale şi trecerea acestora pe costuri de producţie, în cazurile cînd lipsurile nu se datoresc culpei unei persoane, în condiţiile prevăzute de dispoziţiile legale (lit. m) Această prevedere legală modifică implicit dispoziţia cuprinsă în art. 12 lit. b din H.C.M. nr. 1885/1970, astfel încît aprobarea scăderii din gestiune a lipsurilor în valoare de pînă la 5000 lei pentru fiecare gestiune şi fiecare inventariere devine de competenţa biroului executiv al c.o.m. din centrală, şi nu a conducătorului centralei, cum prevedea H.C.M. nr. 1885/1970 ;

— aprobă scăderea din gestiune şi trecerea pe costuri şi a altor pagube care nu se datoresc vinei cuiva, în condiţiile prevăzute de dispoziţiile legale (lit. m). Prin această prevedere se modifică implicit art. 14 alin. 1 lit. b din H.C.M. nr. 1885/1970 în sensul că cheltuielile efectuate la nivel de centrală pentru executarea lucrărilor geologice, care prin natura lor nu se materializează în fonduri fixe, se scad din contabilitate pe baza aprobării biroului executiv, şi nu a directorului general al centralei, după obţinerea avizelor necesare. De asemenea, art. 48 lit. m din Legea nr. 5/1978 modifică şi prevederea cuprinsă în art. 14, alin. 1, lit. d din H.C.M. nr. 1885/1970 şi prin consecinţă biroul executiv, şi nu directorul general, poate aproba scăderea din contabilitate şi trecerea la pierderi a creanţelor reprezentînd despăgubiri pentru care organele de jurisdicţie sau de arbitraj au pronunţat hotărîri definitive de respingere a cererilor de despăgubiri, numai după ce conducătorul compartimentului financiar-contabil împreună cu şeful compartimentului juridic, au analizat situaţia şi au ajuns la concluzia că nu se poate reţine culpa vreunei persoane încadrate în muncă. Tot astfel, creanţele nerealizate înăuntrul termenului de prescripţie în caz că nu se datorează vinei personalului se trec la pierderi, cu aprobarea biroului executiv al centralei în modul următor :

— pentru pagubele proprii ale centralei dacă valoarea nu depăşeşte 500 lei ;

— pentru pagubele suferite de întreprinderile subordonate indiferent de valoare (a se vedea în acest sens prevederea art. 14, lit. d, alin. final din H.C.M. nr. 1885/1970 coroborat şi modificat prin art. 48 lit. n din Legea nr. 5/1970). De asemenea, pagubele provocate de calamităţi sau alte cauze (incendii, surpări de mină etc.), suferite de întreprinderile subordonate, ale căror efecte nu au putut fi prevenite şi înlăturate, se înregistrează după o temeinică cercetare din partea organelor de control financiar intern şi a altor organe împuternicite, la contul „beneficii şi pierderi" ale perioadelor raportate sau afectează fondul statutar dacă pagubele privesc fondurile fixe, cu aprobarea biroului executiv al centralei, şi nu a conducătorului acesteia, cum prevedea H.C.M. nr. 1885/1970 în art. 14, lit. e, alin. 1 ;

— aprobă preţuri şi tarife la produsele sau serviciile lăsate în competenţa centralei precum şi adaosuri sau bonificaţii, cu acordul beneficiarului (lit. n). În conformitate cu art. 109 din Legea nr. 19/1971, organele de conducere colectivă — în cazul de faţă biroul executiv al c.o.m. ale centralelor, celorlalte unităţi cu statut de centrală, stabilesc preţuri şi tarife, potrivit delegării făcute de organele care le coordonează. Poate, de asemenea, modifica preţurile şi tarifele din competenţa lor — cu excepţia celor prevăzute în art. 95 lit. f şi g din Legea nr. 19/1971 — pe baza acordului cu beneficiarii şi potrivit Normelor Comitetului de Stat pentru Preţuri. Biroul executiv poate corecta preţurile şi tarifele pe care le-a stabilit în mod eronat ;

— ia măsuri pentru asigurarea preţurilor legal aprobate la produsele noi, înainte de lansarea lor în fabricaţie, cu excepţiile prevăzute de lege (lit. n). În conformitate cu prevederile art. 21 lit. d din Legea nr. 71/1969 (modificată), preţurile şi tarifele în vigoare trebuie de regulă, să fie cuprinse în contractul economic, adică să existe la data contractării ; prin excepţie, preţurile şi tarifele se pot stabili, în condiţiile legii şi la o dată ulterioară încheierii contractului, urmînd ca prima livrare sau prestare să se facă pe baza preţului sau tarifului aprobat ;

— aprobă transferul de fonduri fixe la alte centrale sau întreprinderi din cadrul aceluiaşi organ central, căruia îi este subordonată centrala, în limita competenţelor stabilite de către acesta (lit. 1). Celelalte condiţii prevăzute în Decretul nr. 409/1955 vor trebui respectate, în sensul că transmiterea se face fără plată şi cu acceptarea organului tutelar al unităţii la care urmează a se transmite bunul respectiv.

● Regulamentul de funcţionare a consiliilor oamenilor muncii ale centralelor industriale, de construcţii şi transporturi, prin art. 28, conferă biroului executiv — în afara atribuţiilor stabilite de art. 48 din Legea nr. 5/1978 — şi următoarele :

— asigură elaborarea proiectului bugetului de venituri şi cheltuieli pentru întreaga activitate a centralei, urmăreşte mobilizarea tuturor rezervelor de care dispune şi încadrarea în nivelurile orientative şi normativele primite de la organul ierarhic superior (lit. a) ;

— iniţiază efectuarea de studii şi analize cu privire la eficienţa fondurilor de producţie, evoluţia acumulărilor băneşti, structura cheltuielilor materiale, a stocurilor de valori materiale şi a altor indicatori financiari (lit. b) ;

— ia măsuri şi asigură crearea resurselor financiare pentru acoperirea costurilor de producţie şi de circulaţie, desfăşurarea normală a activităţii economice, constituirea fondurilor proprii, rambursarea creditelor bancare, precum şi menţinerea echilibrului între venituri şi cheltuieli pe ansamblu şi pe fiecare unitate subordonată (lit. c) ;

— asigură elaborarea proiectelor planurilor de credite şi de casă şi repartizarea plafoanelor aprobate pe unităţile în subordine (lit. d) ;

— stabileşte, potrivit legii, cotele de prelevare din valoarea producţiei nete pe unităţile subordonate (lit. e). În îndeplinirea acestei atribuţii biroul executiv va trebui să

respecte prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 429/1978 ;

— asigură și răspunde de îndeplinirea bugetului de venituri și cheltuieli pe ansamblul centralei, întreprinderi subordonate și unități componente ; ia măsuri pentru realizarea acumulărilor bănești și a obligațiilor financiare față de stat, creșterea rentabilității și folosirea eficientă a mijloacelor materiale și bănești, asigură respectarea disciplinei financiare în unitățile din subordine (lit. f) ;

— stabilește pe unitățile centralei, pe baza consumurilor specifice ale fiecărui produs, nivelul valoric maxim al stocurilor de materii prime, materiale, mărfuri și alte elemente ale mijloacelor circulante, cu respectarea nivelurilor orientative stabilite pe centrală (lit. g) ;

— urmărește situația stocurilor de valori materiale și ia măsuri pentru încadrarea unităților din subordine în nivelul maxim stabilit (lit. g) ;

— analizează și aprobă, în condițiile legii, eliberarea de către bănci a sumelor reprezentînd depășiri necorespunzătoare ale fondului de retribuire planificat trimestrial ca urmare a nerealizării planului valorii producției nete și a celorlalți indicatori de plan, în raport de care se calculează și eliberează fondul de retribuire (lit. h).

● Potrivit prevederilor art. 1 al Decretului Consiliului de Stat nr. 199/1978, organele de conducere colectivă ale întreprinderilor și centralelor industriale (și ale unităților cu statut de centrală) au următoarele obligații :

— să ia măsuri tehnico-organizatorice corespunzătoare pentru îndeplinirea planului valorii producției nete, precum și pentru realizarea ritmică a planului producției fizice și în structura sortimentală stabilită pe baza contractelor economice încheiate ;

— să ia măsuri pentru reducerea cheltuielilor materiale, pentru creșterea productivității muncii, precum și pentru utilizarea rațională a forței de muncă și a fondului de retribuire planificat. Îndeplinirea obligațiilor sus-menționate implică o activitate permanentă susținută și responsabilă în toate compartimentele unităților industriale (aprovizionare-desfacere, tehnic-producție, cercetare) sub îndrumarea și controlul organelor de conducerea colectivă.

În conformitate cu art. 9 (1) din același act normativ, în cazul ivirii unor depășiri necorespunzătoare a fondului de retribuire, organele de conducere colectivă ale întreprinderilor sînt obligate a analiza cauzele care au condus la această situație și să stabilească măsuri pentru recuperarea rămînerilor în urmă. În baza prevederii cuprinsă în art. 9 (2), biroul executiv al centralei poate aproba eliberarea de către bancă a sumelor reprezentînd depășiri necorespunzătoare în limita a 10% din fondul total de retribuire planificat trimestrial unității respective și cel mult de două ori pe an pentru aceeași unitate.

Încălcarea prevederilor decretului citat atrage răspunderea disciplinară, administrativă, materială, civilă sau penală, după caz, pentru pagubele produse. De această răspundere nu sînt apărate nici organele de conducere colectivă (art. 24 din actul normativ).

● Legea nr. 5/1970 în art. 1 stabilește răspunderea și implicit și competența organelor de conducere pentru realizarea acumulărilor bănești planificate și respectarea disciplinei de plan și financiare. Fiind o activitate cu caracter de continuitate și operativitate ea intră în sfera de competență a biroului executiv al c.o.m. din centrală.

● Art. 248 din Legea nr. 9/1972, stabilește obligațiile ce revin centralelor în domeniul financiar-contabil. Din corelarea prevederilor acestui text cu ale art. 48 din Legea nr. 5/1978 — și dată fiind concordanța lor — rezultă că biroul executiv al c.o.m. din centrală exercită următoarele atribuții :

— ia măsuri pentru organizarea evidenței contabile și exercitarea unui control financiar riguros pentru întărirea răspunderii, a ordinii și disciplinei în gospodărirea mijloacelor materiale și bănești.

● Biroul executiv al c.o.m. din centrală — potrivit pct. 4 și pct. 16 din Normele metodologice nr. 4/1974 privind desfășurarea activității de control financiar preventiv, emise de Curtea Superioară de Control Financiar — exercită următoarele atribuții :

— dezbate activitatea de control financiar din centrală ;

— analizează cazurile concrete de refuz al vizei de control financiar preventiv, modul de soluționare a acestora și consecințele produse ;

— stabilește măsuri concrete pentru îmbunătățirea activității de control financiar preventiv și pentru tragerea la răspundere a celor ce au încălcat legea ;

— este consultat și-și dă avizul pentru a se acorda dreptul de a exercita controlul financiar preventiv persoanelor reabilitate după condamnări pentru infracțiunile prevăzute în anexa acestor Norme (vezi amănunte pct. 3 de mai sus). Deși norma citată prevede numai necesitatea consultării biroului executiv, socotim că avizul respectiv este obligator pentru conducătorul unității deoarece acesta este subordonat organului de conducere colectivă din unitate.

dr. C. JORNESCU

întrebări și răspunsuri

● **T. SUCUTURDEAN** (Cluj) se interesează de valoarea la care se calculează penalitățile datorate de unitatea de construcții-montaj în cazul nerespectării termenului de predare a lucrărilor contractate.

Penalitățile la care vă referiți se determină prin aplicarea procentului legal de penalitate la valoarea lucrărilor de construcții-montaj. Nu se cuprinde în calcul valoarea utilajelor și materialelor cu destinație specială puse la dispoziție de către unitatea beneficiară.

● **M. RUSU** (Alba) întreabă dacă lipsa prețului legal aprobat poate fi reținută ca un motiv de exonerare de răspunderea pentru nelivrarea la termen a produselor contractate în situația în care competența de stabilire a prețului revenea chiar unității furnizoare.

Socotim că răspunsul care se impune este, în principiu, negativ. Stabilirea prețului fiind, prin ipoteză, de atributul unității furnizoare, aceasta nu se poate apăra, invocînd neîndeplinirea propriilor sale obligații, spre a obține apărarea de răspundere.

În mod excepțional, dacă întîrzierea în fixarea prețului se datorează unității beneficiare, ori altor împrejurări care exclud culpa unității furnizoare, se poate pune problema exonerării acesteia de răspundere.

● **M. TUDUCE** (Cluj) solicită unele lămuriri cu privire la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească reclamația administrativă pentru a produce efecte suspensive de prescripție.

Din punctul de vedere care vă interesează, arătăm că reclamația trebuie formulată de partea care, potrivit Regulamentului de transport sau convenției internaționale, după caz, are dreptul de a introduce reclamația la calea ferată.

Ca atare, reclamația introdusă de o altă unitate — care nu a obținut cesiune în acest sens — nu produce efecte suspensive de prescripție.

● **M. ȘERBĂNICA** (București) se interesează de condițiile în care comanda urmată de executare ține loc de contract în raporturile dintre unitățile socialiste.

Astfel cum s-a reținut și prin Decizia P.A.S. nr. 3652/1978 (publicată în Revista română de drept nr. 6/1979, pag. 64), contractul economic se încheie în forma simplificată a comenzii urmate de executare, numai în cazul în care executarea are loc imediat și cu respectarea întocmai a clauzelor din comandă. Prin cerința executării imediate se înțelege efectuarea livrării în termenul necesar pentru ambalarea și expedierea produselor.

Considerăm că această soluție corespunde cu cerințele art. 24 alin. ultim din Legea contractelor economice, modificată și completată care prevede necesitatea executării comenzii de îndată.

autogestiune

Instituirea regimului special de supraveghere economico-financiară a întreprinderilor deficitare

Urmărind constant, în această rubrică modificările aduse regimului juridic al unităților de stat, căutînd să ținem la curent cititorii cu implicațiile de cea mai mare actualitate ale acestora, nu putem omite intervenția importantă, plină de consecințe juridice pe care a adus-o în materie noua lege privind modificarea și completarea legii finanțelor.

Pînă la apariția acestei reglementări, în legislația noastră problema jenei financiare, a activității deficitare pe care ar putea-o desfășura o întreprindere nu se punea în nici un fel.

După cum încetarea funcționării unităților nu era reglementată considerîndu-se că prin reorganizare se poate interveni oricînd în activitatea unei întreprinderi care nu desfășoară o activitate corespunzătoare, tot astfel ideea falimentului sau a organizării unei proceduri speciale pentru situații de dezechilibru financiar nici nu era luată în considerare.

Aceasta era, într-un fel, expresia unei imagini edulcorate, a iluziei că activitatea întreprinderilor trebuie să fie un șir nesfîrșit de succese, dar mai ales, era reflexul concepției organizatorice potrivit căreia funcționau întreprinderile, străină ideilor de autogestiune și autofinanțare.

Introducerea noilor principii de gestiune, perfecționarea continuă a organizării și funcționării întreprinderilor au avut ca efect implicarea în cel mai înalt grad a întregului colectiv al oamenilor muncii în activitatea unității. Autogestiunea — concept care prin noua lege este perfect conturat — presupune înlocuirea — cel puțin parțială — a finanțării nerambursabile cu creditarea bancară, potrivit căreia unitățile pot dobîndi de la bănci credite pe care urmează să le restituie din beneficiile obținute.

Astfel se face, conform prevederilor legii, creditarea producției și circulației mărfurilor.

Aplicarea consecventă a acestor idei trebuie să conducă cu necesitate și la problema jenei financiare.

Într-un sistem de autogestiune, intervenția statului care suplimentează fondurile unității deficitare pentru a o ajuta să supraviețuiască nu mai are nici o rațiune. O economie sănătoasă este incompatibilă cu asemenea fenomene.

Iată de ce noua lege a organizat o procedură, un ansamblu gradat de măsuri destinat să ajute întreprinderile aflate în situații deosebite să se refacă economic, cu respectarea strictă a disciplinei financiare, a disciplinei contractuale în general.

Astfel, se prevede că băncile pot acorda unităților economice care au greutăți temporare din cauze obiective credite pentru nevoi temporare cu dobîndă curentă, pe perioada necesară înlăturării cauzelor care au determinat nevoile de fonduri, fără însă a depăși 90 de zile. „Nevoile" pentru care se acordă creditele sînt, provin de fapt din realizarea aprovizionării tehnico-materiale necesară executării contractelor economice încheiate, producția în curs de fabricație, producții finite și mărfuri. Aceste destinații, expres prevăzute de lege sînt limitative în sensul că băncile nu ar putea acorda credite și pentru alte nevoi. De altfel, legea are grijă să precizeze în acest sens că creditarea se face „în limitele și în condițiile stabilite de Ministerul Finanțelor și centralele băncilor".

Pentru situațiile în care, cu toate creditele primite, în anumite perioade unitățile economice nu pot asigura efectuarea plăților scadente din fondurile proprii, din încasări și din creditele curente aprobate, legea prevede că băncile pot acorda credite pentru refacerea capacității de plată, cu dobîndă majorată pentru executarea plății în contractele de aprovizionare, de executare de lucrări și de prestări de servicii.

Creditele pentru refacerea capacității de plată sînt supuse unui regim special. Ele se acordă la cererea unităților economice, pe baza analizelor pe care acestea le fac împreună cu organele bancare, și sînt afectate de un termen maxim de 6 luni. Legea permite însă, cu titlu excepțional, stabilirea unui termen maxim de 12 luni, în funcție de măsurile la care se angajează unitatea pentru înlăturarea cauzelor și restabilirea echilibrului dintre încasări și plăți.

Restituirea creditelor primite pentru refacerea capacității de plată are loc pe măsura înlăturării cauzelor care au determinat lipsa echilibrului amintit. Ca termen maxim de restituire sînt menționate „scadențele stabilite cu banca".

Legea obligă organele de conducere ale centralelor, ministerelor, celorlalte organe centrale și comitetelor executive ale consiliilor populare ca, pe durata creditării, să asigure înlăturarea cauzelor care au determinat depășirea nevoilor planificate de fonduri.

Caracterul gradual al procedurii presupune adoptarea unor măsuri speciale în situația în care unitățile se mențin în incapacitate de plată, într-o perioadă de peste 60 de zile. Legea prevede, pentru astfel de cazuri, că băncile finanțatoare vor institui controlul prealabil asupra plăților întreprinderii avînd dreptul de a refuza efectuarea acelor plăți care încalcă normele privind gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și bănești, disciplina de plan și financiară. Se stabilește de asemenea introducerea unor instrumente de decontare pentru unitatea respectivă, condiționate de existența prealabilă a disponibilităților de plată.

Odată cu aceasta se prevede că băncile, împreună cu organul ierarhic superior al întreprinderii în cauză vor analiza situația economico-financiară a acestora și vor propune sau vor determina luarea unor măsuri economico-financiare menite să ducă la redresarea activității.

Cînd situațiile de acest fel devin obișnuite, adică atunci cînd unitățile își imobilizează în mod frecvent mijloacele circulante și nu sînt în măsură să ramburseze la scadență creditele primite, băncile pot propune analizarea cauzelor, împreună cu conducerile unităților în cauză, ale centralelor, ministerelor, celorlalte organe centrale sau locale, și cu sprijinul Consiliului Central Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, Curții Superioare de Control Financiar, Comitetului de Stat al Planificării, Ministerului Finanțelor, Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale.

Rezultatele acestor analize se dezbat în consiliile oamenilor muncii din unitățile în cauză, stabilindu-se măsuri eficiente pentru îmbunătățirea organizării procesului de aprovizionare, producție și desfacere, reducerea costurilor și îmbunătățirea calității produselor, orientarea producției către produse cu desfacere asigurată, precum și pentru respectarea disciplinei de plan, contractuale și financiare. Pe baza acestei analize și a dezbaterilor ce urmează a se desfășura în consiliul oamenilor muncii, conducerea ministerului organului central sau local ierarhic superior are obligația să stabilească, în acest sens, cu avizul băncii finanțatoare, măsuri pentru redresarea situației economice a întreprinderii. Legea obligă Ministerul Finanțelor, împreună cu Consiliul Central de Control Muncitoresc și Curtea Superioară de Control Financiar să sprijine și să controleze modul de realizare a măsurilor stabilite.

Se prevede chiar că în situațiile deosebite, organele ierarhic superioare pot să delege dintre cadrele lor de conducere, un împuternicit permanent pe lîngă unitatea economică în cauză, care să asigure și să sprijine direct aplicarea măsurilor de redresare economico-financiară.

În același timp băncile sînt obligate să anunțe principalii furnizori ai unităților economice în cauză despre situația economico-financiară a acestora, urmînd ca livrările de mărfuri, executările de lucrări și prestările de servicii să se efectueze de către furnizori numai pe baza unor instrumente de decontare bancară prin care să se ateste, în prealabil, existența posibilităților de plată.

Măsura cea mai gravă ce se poate lua în această scară constă în **instituirea regimului special de supraveghere economico-financiară** a activității unității.

Acest regim de excepție — măsură extremă în procedura de redresare a unității — se instituie numai în cazuri excepționale, și anume atunci cînd, după consumarea tuturor măsurilor expuse mai sus, unitățile economice nu își redresează situația, constatîndu-se abateri grave de la normele de gospodărire a fondurilor. Regimul special se aplică de asemenea și întreprinderilor care nu-și acoperă cheltuielile din veniturile proprii.

Instituirea regimului se face de către Consiliul de Miniștri, la propunerea Consiliului Central de Control Muncitoresc, Curții Superioare de Control Financiar și Ministerului Finanțelor.

După părerea noastră nu este necesar ca cererea să fie făcută de toți acești trei factori împreună, fiind suficientă sesizarea făcută de oricare dintre ei. Nici un alt organ însă decît cele indicate expres de lege nu este competent să ceară instituirea regimului special.

Principalul aspect al regimului constă în constituirea unui consiliu de supraveghere economico-financiară a activității întreprinderii. Sarcina acestui organ este de a analiza cauzele activității necorespunzătoare a întreprinderii și a stabili măsuri de redresare a activității economico-financiare.

Din consiliu fac parte împuterniciți ai ministerului de resort, ai băncilor, ai Consiliului Central de Control Muncitoresc, ai Ministerului Finanțelor, Comitetului de Stat al Planificării și Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, precum și reprezentanți ai oamenilor muncii din unitatea respectivă. Legea nu prevede că acești reprezentanți sînt aleși potrivit procedurii stabilite pentru consiliul oamenilor muncii, astfel încît dispozițiile respective nu sînt aplicabile.

În afara celor de mai sus, la marile unități industriale, din consiliul de supraveghere fac parte și împuterniciți ai Curții Superioare de Control Financiar.

Componența consiliului, deci implicit și numărul reprezentanților oamenilor muncii, precum și durata regimului special de supraveghere se aprobă prin hotărîre a Consiliului de Miniștri.

Măsurile stabilite de consiliul de supraveghere se dezbat în adunarea generală a oamenilor muncii, care, precizează legea, trebuie să asigure mobilizarea întregului colectiv de muncă la îmbunătățirea activității de producție, buna gospodărire a mijloacelor materiale și financiare, întărirea ordinei și disciplinei, îndeplinirea la timp și în cele mai bune condiții a tuturor sarcinilor ce revin unității.

Este important de observat că prin constituirea consiliului de supraveghere, organul de autoconducere muncitorească — consiliul oamenilor muncii din unitate — nu este desființat. El coboară însă într-o poziție secundară și își vede modificate atribuțiile, prin trecerea unora dintre acestea asupra consiliului de supraveghere.

Astfel, legea prevede că măsurile de redresare luate de consiliul de supraveghere sînt obligatorii pentru conducerea unității. Referindu-se expres la atribuțiile consiliului oamenilor muncii legea arată că acesta are obligația să aducă la îndeplinire măsurile luate de consiliul de supraveghere și discutate în adunarea generală.

Așadar, aria de competență a consiliului oamenilor muncii este modificată. Dintr-un organ de decizie, competent să se pronunțe asupra tuturor aspectelor activității unității, el devine în principal un organ de executare a deciziilor consiliului de supraveghere. Cum este de așteptat însă ca aceste decizii să nu aibă un caracter de amănunt, vizînd doar orientările activității și problemele majore cu care este confruntată întreprinderea, este evident că dincolo de acestea — și în spiritul măsurilor adoptate de consiliul de supraveghere — îi rămîne și lui un cîmp decizional propriu. Tocmai de aceea, dealtfel, legea stabilește că acest organ, împreună cu consiliul de supraveghere, poartă răspunderea pentru redresarea situației economico-financiare a unității.

Una din sarcinile ce revin consiliului de supraveghere este cea de stabilire a răspunderii persoanelor fizice vinovate de producerea dificultăților economico-financiare în care se găsește unitatea. Astfel, analizînd situația întreprinderii, consiliul de supraveghere constată că situația nesatisfăcătoare a unității este determinată de modul în care au acționat directorul sau alte persoane din conducere, el poate propune destituirea acestora precum și interdicția de a ocupa pe timp limitat funcții de conducere. Este de observat că consiliul nu are competența de a aplica el însuși sancțiunile, el putînd doar propune organelor competente în fiecare caz în parte, aplicarea acestora.

Legea prevede de asemenea, două aspecte importante ale regimului de supraveghere economico-financiară. Primul dintre acestea privește creditarea. Dacă în fazele anterioare, astfel cum am arătat, obținerea creditelor era supusă anumitor restricții, însoțită de aplicarea unor dobînzi speciale, după instituirea regimului de supraveghere banca reia creditarea curentă a unității. Cel de al doilea aspect vizînd direct conținutul conceptului de regim special de supraveghere, constă în obligația pe care legea o stabilește centralelor, ministerelor, celorlalte organe centrale și locale ierarhic superioare de a lua măsurile corespunzătoare pentru a se asigura îmbunătățirea activității economico-financiare a unității, orientarea producției către produse cu desfacere asigurată, folosirea judicioasă a mijloacelor materiale și a forței de muncă.

A fost stabilită astfel o reglementare originală de soluționare a dificultăților financiare, conform principiului autogestiunii economico-financiare.

Dr. Victor Dan ZLĂTESCU

comerț exterior

Contracte de transfer de tehnologie, de consulting-engineering

1. Transferul de brevete de invenție și de know-how

Definirea conținutului operațiunilor comerciale, denumite curent în practica comerțului internațional „transfer de tehnologie" impune, în prealabil, conturarea noțiunii de tehnologie. Ca și alți autori, credem că în noțiunea de tehnologie trebuie să includem trei componente — mijloacele tehnice, procedeele și cunoștințele de specialitate —, necesare pentru fabricarea unui anumit produs, în pas cu dezvoltarea științei și tehnicii moderne. Instrumentele juridice care asigură trecerea unor tehnologii de la deținătorul lor la beneficiarul potențial, interesat în a le obține, sînt contractele care au ca obiect transferul de mijloace tehnice, de procese tehnologice, protejate sau nu prin brevet, brevetabile sau nebrevetabile, precum și cunoștințele legate de aplicarea lor.

Așadar, contractele de transfer de tehnologie pot avea, sub aspectul obiectului, o aplicație largă; ele pot cuprinde linii de fabricație, uzine complete, utilaje-mașini, licențe de brevete, know-how, consulting-engineering, service sub diverse forme etc. Ca urmare, transferul de tehnologie, așa cum o dovedește practica, îmbracă forma juridică a unor contracte cu conținut diferit: poate forma singur obiectul unui contract principal; al unui contract adiacent, subsecvent sau componenta unui contract de export complex sau de cooperare economică.

La rîndul lor, în cazul în care sînt contracte principale, de-sine-stătătoare, avînd ca obiect numai transferul de tehnologie, se pot limita numai la licențierea unui brevet de invenție, la transferul unui know-how sau așa cum se întîmplă frecvent, la o licențiere combinată cu know-how-ul necesar aplicării în practică a invenției licențiate.

Referindu-ne la transferul internațional de tehnologie trebuie să arătăm că, privit din punct de vedere al naturii juridice al actului prin intermediul căruia se realizează, căile sînt următoarele:

— cesiunea (cu titlu oneros) a brevetului de invenție, operație comercială prin care titularul unui drept de invenție, avînd calitatea de vînzător, transferă cumpărătorului toate drepturile patrimoniale care decurg din brevetul pe care îl deține în mod legal (dreptul exclusiv de folosință a invenției, dreptul de a acorda licențe, dreptul de a urmări contrafacerile) ; cesiunea brevetului de invenție poate fi totală, situație în care cumpărătorul dobîndește toate drepturile, fără nici o excepție, și parțială, situația în care vînzătorul își rezervă o parte din drepturile sale (limitarea în timp, la un anumit teritoriu, sau la o anumită modalitate de folosire a invenției) ;

— licențierea brevetului de invenție, operație comercială prin care titularul unui brevet de invenție transmite, total sau parțial, beneficiarului contractual dreptul de folosință a invenției ;

— transmiterea know-how-ului ;

— locația (prestarea) de servicii specializate (consulting-engineering),

1.1. Contractul de licență de brevete

Dintre căile de transmitere a dreptului decurgînd dintr-un brevet de invenție, o aplicare preponderentă o are licențierea, care prezintă avantajul că conservă dreptul de proprietate industrială cu privire la invenția respectivă. Înainte de a studia elementele proprii acestei modalități de transmitere a dreptului de folosință a unui brevet de invenție, considerăm util să prezentăm elementele definitorii ale invenției, cu corolarul său — brevetul de invenție.

a) **Conceptul de brevet de invenție.** Proprietatea industrială, în conceptul ei modern de astăzi, își are geneza în activitățile meșteșugărești și intelectuale desfășurate de oameni cu multe secole și chiar milenii în urmă. Pe măsură ce au apărut forme organizatorice ale producției (bresle, ghilde etc.) activitatea de inventivitate, de inovare, de perfecționare a metodelor de producție (la început meșteșugărești și apoi industriale), concretizate în invenții sau simple procedee aplicate în practică, a devenit un drept de proprietate a acelor ce le realizau pentru prima oară. În scopul protejării lor împotriva uzurpatorilor au fost luate măsuri, printre care prima a fost păstrarea secretului, urmată de edictarea de legi care sancționau încălcarea neloială a acestor drepturi.

Dacă cu cîteva secole în urmă noțiunea de proprietate industrială însuma numai două categorii principale de drepturi — asupra invențiilor și asupra mărcilor de fabrică — odată cu evoluția științei și tehnicii și, implicit, odată cu trecerea la producția industrială, această noțiune a inclus noi categorii de drepturi. Încă din 1925, la Conferința de la Haga sfera de cuprindere a noțiunii de proprietate industrială a fost lărgită prin modificarea art. 1 al Convenției de la Paris pentru protecția proprietății industriale, care a căpătat următorul conținut :

„Protecția proprietății industriale are ca obiect brevetele de invenție, modele de utilitate, desenele sau modelele industriale, mărcile de fabrică sau de comerț, numele comerciale și indicațiile de proveniență sau denumirile de origine, precum și reprimare a concurenței neloiale.

Proprietatea industrială se înțelege în sensul cel mai larg și se aplică nu numai industriei și comerțului propriu-zis, ci și domeniului industriilor agricole (vinuri, grăunțe, foi de tutun, fructe, vite etc.) și al industriilor extractive (minereuri, ape minerale etc.)".

Ulterior prin revizuirea Convenției la Lisabona, în 1956, în categoria mărcilor de fabrică a fost introdusă și marca de serviciu. Desigur, în condițiile revoluției tehnico-științifice, aceste categorii de drepturi de proprietate industrială s-au diversificat. În sfîrșit, exigențele realizării unei mai bune colaborări între state în toate domeniile de creație intelectuală, inclusiv a celor de ordin tehnico-științific au determinat elaborarea, în cadrul Conferinței de la Stockholm, din 1967, a Convenției pentru instituirea Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (O.P.M.I.), convenție semnată și de țara noastră și ratificată prin Decretul nr. 1175/1968. Potrivit acestei Convenții (art. 2), prin proprietatea intelectuală se înțeleg drepturile privind operele literare, artistice și științifice, interpretările și execuțiile artiștilor, interpreți și respectiv, a celor executanți, fonogramele și emisiunile radiofonice, invențiile în toate domeniile activității umane, descoperirile științifice, desenele și modelele de servicii, numele și denumirile comerciale, protecția împotriva concurenței neloiale, activitatea intelectuală în domeniul industrial, științific, literar și artistic. Dintre componentele categoriei economice de proprietate industrială, ne vom ocupa în continuare numai de brevetul de invenție.

Constituind actul de garanție asupra proprietății industriale privind o anumită invenție, brevetul s-a impus ca o necesitate obiectivă în epoca marilor descoperiri din secolul XVIII și XIX. Pe bună dreptate se remarcă în literatură că păstrarea secretului prin ascunderea diferitelor inovații care perfecționau procedee tehnologice sau reprezentau tehnologii noi cu eficiență tehnico-economică mai mare, cît și crearea de materiale cu proprietăți necunoscute a căror realizare inovatorii nu o făceau publică, a fost o barieră de netrecut în calea accelerării progresului tehnic. Aceasta a determinat necesitatea unor instrumente juridice care să apere și să garanteze dreptul de inventator.

Prima lege privind apărarea dreptului de inventator, a fost edictată în Anglia, în anul 1623. Prin acest act normativ s-a legiferat instrumentul juridic denumit patent, care conferă titlul de proprietate asupra unei invenții, persoanei care a realizat-o.

Legea amintită — datorită căreia titularul unui patent avea garanția dreptului de folosință exclusivă pe o perioadă limitată de timp asupra invenției realizate — a însemnat un puternic impuls dat activității de cercetare, avînd drept consecință accelerarea progresului tehnic.

În prezent, mai toate statele lumii au o legislație națională privind brevetele de invenție.

Pentru a contura cît mai explicit conceptul de brevet de invenție, considerăm util să prezentăm noțiunea de invenție. În țara noastră, potrivit art. 10 din Legea nr. 62/1974: „Constituie invenție, în înțelesul prezentei legi, creația științifică sau tehnică, care prezintă noutate și progres față de stadiul cunoscut al tehnicii mondiale, care nu a mai fost brevetată sau făcută public în țară sau străinătate, reprezintă o soluție tehnică și poate fi aplicată pentru rezolvarea unor probleme din economie, știință, ocrotirea sănătății, apărarea națională sau în orice alt domeniu al vieții economice și sociale".

Legislațiile naționale sau reglementările internaționale definesc în mod diferit noțiunea de invenție sau, în unele cazuri, evită formularea unor definiții.

Plecînd de la reglementările naționale și internaționale, precum și de la funcțiile tehnico-economice pe care le îndeplinesc, brevetele de invenții sînt clasificate din multiple puncte de vedere. Sub aspectul independenței sau a interdependenței care există între ele, brevetele cunosc următoarea grupare :

— brevete de invenții principale, care se acordă pentru invenții care pot fi transpuse în practică în mod independent de alte invenții ;

— brevete de perfecționare sau complementare, care se acordă în cazul invențiilor care perfecționează o invenție principală înregistrată, ridicîndu-i valoarea tehnico-economică ; dependența care există între aceste două genuri de invenții face ca pentru aplicarea celei de perfecționare sau complimentare să fie necesar acordul titularului de brevet privind invenția principală ;

— brevete adiționale, care se acordă titularului unui brevet de invenție principală și au aceeași perioadă de valabilitate ;

— brevete de importațiune, care se acordă numai în unele țări ca Belgia, Turcia etc. chiar dacă invenției respective i s-a făcut anterior publicitatea legală într-o altă țară.

Brevetele de invenții, pe lîngă garantarea dreptului de proprietate industrială, mai au și alte funcții importante, dintre care evidențiem :

— funcția de informare cu privire la progresul științei și al tehnicii, concretizat în invențiile brevetate (în arhivele oficiilor de invenții din diferite țări, în anul 1978, erau legal depozitate aproximativ 18 milioane de invenții, care cresc într-un ritm anual de 800.000—1.000.000) ;

— funcția de facilitare a transferărilor de invenții de la un deținător la altul, ceea ce constituie un puternic stimulent pentru comerțul internațional și pentru dezvoltarea cooperării internaționale în acest domeniu ;

— funcția de comercializare a produselor realizate pe baza invențiilor românești brevetate, care urmează a fi exportate.

Evoluția continuu ascendentă a transferurilor internaționale de brevete de invenții a determinat ca acest gen de operațiuni comerciale să dețină o pondere însemnată în comerțul invizibil, iar în cadrul schimbului internațional să dețină — potrivit unor surse de informații — peste 1%. Deși au ca scop final permanenta reînnoire a procedeelor și a tehnologiilor de fabricație de produse noi, comerțul cu licențe de brevete prezintă pentru unele state solduri excedentare (S.U.A., Anglia, Elveția, Suedia și Danemarca). Alături de țările cu economie capitalistă dezvoltată, țările socialiste participă intens la comerțul internațional de licențe de brevete. Datorită eforturilor susținute de modernizare a industriilor naționale, ceea ce implică importul celor mai moderne tehnologii pe plan mondial, balanțele de plăți privind aceste operațiuni ale țărilor în curs de dezvoltare sînt pasive.

b) **Tipuri de contracte — trăsături proprii.** După cum rezultă din cele arătate mai sus, prin contractul de licență de brevete se înțelege acel contract prin care se transmite total sau parțial, dreptul de folosință al unui brevet de invenție. În limbaj curent, acest contract este frecvent întîlnit sub denumirea de licență de exploatare. Așa fiind, contractul de licență a unui brevet de invenție se poate încheia sub două forme principale :

— contract de licență simplă prin care beneficiarului i se acordă dreptul de a folosi invenția în condițiile stabilite prin clauzele contractuale, lăsînd însă titularului dreptul de a transmite invenția și altor beneficiari potențiali ; în cazul unor astfel de licențe beneficiarul lor nu are decît dreptul de folosință, fără alte drepturi adiacente, cum ar fi dreptul de a interzice folosirea invenției de către alte persoane ;

— contractul de licență exclusivă, îngrădește dreptul titularului de a acorda alte licențe, acordînd beneficiarului dreptul de folosire a invenției în exclusivitate.

Evident, în practică, contractul de licență cunoaște o serie de îngrădiri privind dreptul de folosință a invenției, ceea ce face ca clasificarea de mai sus — în licențe simple și licențe exclusive — să fie alterată și, uneori, transformată în alte varietăți ale aceluiași tip de contract. În continuare, vom expune îngrădirile care se aduc, în mod curent, contractului de licență, îngrădiri care dau o fizionomie proprie și destul de variată acestui tip de contract. Astfel :

— prin contractul de licență se poate aduce o îngrădire a modului de aplicare a invenției, cum ar fi, bunăoară, obligația impusă beneficiarului de a aplica procedeul transmis, prin folosirea aparatelor și a materialelor livrate de titularul brevetului ; tot o îngrădire a aplicării invenției o reprezintă și limitarea cantității de produse ce pot fi fabricate de beneficiar ;

— de asemenea, prin contractul de licență se poate limita dreptul de folosință a unei invenții numai la o zonă geografică sau numai pentru o perioadă limitată de timp.

În dreptul socialist român contractul de licență este consacrat prin prevederile art. 44 din Legea nr. 62/1974, care admite transmisiunea parțială a drepturilor patrimoniale ce decurg din brevetele de invenție. Legea amintită nu cuprinde, însă, o reglementare specială a contractului de licență. În aceste condiții își găsesc aplicare normele de drept comun referitoare la transmisiunea drepturilor pe cale contractuală. Astfel, în temeiul privilegiului libertății contractuale, părțile din contractul de licență au facultatea de a reglementa drepturile și obligațiile ce se stabilesc în temeiul acestui contract în limitele prevăzute de ordinea politică, socială și economică și a regulilor de conviețuire socială.

Contractul de licență este un contract consensual, validitatea sa nefiind condiționată de îndeplinirea unor formalități. În cazul unui contract comercial internațional de licență încheiat de o organizație economică română, se aplică dispozițiile speciale referitoare la forma unui contract de acest fel prevăzut de Legea nr. 1/1971 și în Legea contractelor economice (privind forma scrisă a contractului).

Contractul de licență este un contract **intuitu personae,** în sensul că este încheiat în considerarea calităților personale ale beneficiarului. Rezultă că, în absența unei stipulații contrare, beneficiarul licenței nu poate transmite dreptul său printr-o sublicență.

Contractul de licență se consideră încheiat pentru întreaga durată de valabilitate a brevetului dacă o altă durată nu este expres stipulată de părți.

În temeiul dreptului de garanție, beneficiarul licenței are nu numai îndreptățirea de a se plînge dacă este tulburat în executarea drepturilor sale, ci și dreptul la acțiunea în anularea brevetului.

c). **Avantaje.** Contractul de licență (ca și cel de know-how) prezintă importante avantaje pentru ambele părți — licențiator și licențiat — printre care :

— pentru licențiator : ocolirea barierelor vamale ; repartizarea între parteneri a zonelor de desfacere ; stimularea exporturilor de utilaje, mașini etc. ; valorificarea maximă a rezultatelor cercetării ; recuperarea mai rapidă a cheltuielilor de cercetare etc. ;

— pentru licențiat : realizarea de economii valutare prin reducerea importurilor de mărfuri similare ; introducerea rapidă a unor tehnici avansate ; promovarea exporturilor produse sub licență etc. ;

Avantajele pe care le prezintă pentru părți contractele de licență au determinat dezvoltarea lor imensă, ceea ce a permis unor autori să facă aprecierea că acest gen de contract este un instrument ideal „pentru asigurarea mobilității monopolului de exploatare rezultînd din brevet".

d) **Elemente esențiale.** În funcție de rezultatele negocierilor precontractuale, prezintă o deosebită importanță ca prin contractul de licență să se stabilească :

— clauza teritorială, prin care se precizează teritoriul în care licențiatul va putea să-și exercite drepturile dobîndite privind fabricarea și desfacerea produselor sub licență și, eventual, marca respectivă ;

— clauze privind asistența tehnică și comercială ;

— durata contractului, care în acest gen de contract prezintă o importanță deosebită (care, de regulă, nu este mai scurtă de 5—8 ani), deoarece influențează direct prețul și stabilește momentul cînd încetează obligațiile asumate de părți ; legat de durata contractului, printr-o clauză specială, este indicat să se precizeze condițiile în care poate fi extinsă și de reînnoire ;

— condițiile de sublicențiere vor forma obiectul unor clauze prin care trebuie să se circumscrie cu exactitate drepturile licențiatului, cît și a licențiatorului ; prin clauza cunoscută sub expresia „efort maxim" se stabilește obligația licențiatului de a exploata, la capacitatea întreagă, în condiții cît mai intensive, licența obținută ;

— o atenție deosebită se acordă garanțiilor și răspunderii reciproce a părților, trebuind bine definite condițiile de forță majoră, risc etc.

Cu privire la preț, arătam că el poate fi stabilit prin una din căile următoare sau din combinarea acestora : o sumă forfetară integrală ; o sumă globală inițială ; printr-un procent (denumit uzual royalty) calculat asupra valorii producției sau a vînzărilor ; sume suplimentare pentru compensarea diferenței dintre royatly-ul minim de asigurare a rentabilității contractului și valoarea realizată în plus.

Practica arată că în contractele de licență se adoptă un sistem combinat de plata prețului constînd din :

— o sumă globală inițială care are ca scop să asigure licențiatorului un venit minim garantat, iar pentru licențiat o obligație financiară, imediată, fapt care îl va stimula

să pună în aplicare cît mai repede licența obținută pentru a recupera efortul inițial făcut ; în unele contracte de licență, această plată inițială reprezintă, în fapt, prin modul de formulare a clauzelor, un avans în contul obligațiilor viitoare de plată a royalty-urilor ;

— un procent (royalty) care, așa cum am mai arătat, este o plată periodică prin cedarea unei părți din volumul beneficiilor pe care le realizează licențiatul ca urmare a aplicării în producția sa a licenței concedate de licențiator ; experiența arată că pentru ca licențierea unui brevet să fie cît mai rentabilă trebuie să preocupe părțile în stabilirea nu atît a unui procent ridicat, cît mai ales nivelul minim obligatoriu de realizat, în funcție de care poate fi estimată valoarea globală a sumelor care urmează a fi plătite, respectiv încasate ; este foarte important ca în funcție de baza de calcul aleasă — vînzare sau producție — să se determine cu precizie modalitatea de stabilire a nivelului realizat de licențiat.

1.2. Contractul de transfer de know-how

Ce înseamnă de fapt „know-how" și care este sfera de cuprindere a acestei noțiuni ? La această întrebare încercăm să răspundem prin redarea mai multor definiții, descrieri sau formulări date de diferite organisme internaționale sau care pot fi întîlnite în literatura de specialitate.

a) Prin „Ghidul privind redactarea de contracte în transfer internațional de know-how în industria mecanică", elaborat de C.E.E./O.N.U., la art. 4, se precizează, printre altele, că un know-how poate fi constituit pentru un produs sau pentru o categorie de produse determinate dintr-un ansamblu sau o parte din cunoștințele tehnice necesare pentru elaborarea, fabricarea sau funcționarea și eventual, comercializarea acelor produse. Printr-un alt document al C.E.E./O.N.U. — Proiectul de Ghid privind elaborarea contractului de cesiune de know-how, se arată că noțiunea de know-how comportă ansamblul formulelor, definițiilor tehnice, documentelor, desenelor și modelelor, rețetelor tehnice, procedeelor, experienței de producție și a altor elemente analoage, care servesc la fabricarea unui produs dat.

În raportul Comisiei Camerei de Comerț Internațional cu sediul în Paris, privind protejarea proprietății industriale din 17—18 octombrie 1957, know-how-ul a fost formulat drept „ansamblul de noțiuni de cunoștințe și de experiență, de operațiuni și procedee necesare fabricării unui produs ; poate fi numit „arta de fabricație", ceea ce este egal cu „know-how".

Același organism — Camera de Comerț Internațional — în dorința de a-și aduce contribuția sa la conturarea cît mai exactă a noțiunii de know-how, prin documentul nr. 450198 face următoarele precizări : „În cercurile industriale cunoașterea și experiența decurgînd din efortul de a impune anumite tehnici, ia numele generic de know-how. Aceasta în fond, se referă nu numai la perfecționările mărunte (îmbunătățirea progresivă în detalii a tehnicii), cît și la progresele cele mai importante (inclusiv invențiile care au o legătură cu tehnica de fabricație)".

În raportul făcut în cadrul lucrărilor Asociației Internaționale pentru protecția proprietății industriale (AIPPI) s-a dat următoarea definiție : „Know-how-ul constă în cunoștințele și experiența acumulată pentru aplicarea în practică a unei tehnici".

Nu ne propunem să facem o analiză critică a formulărilor de mai sus, ci ne limităm să desprindem elementele definitorii ale conceptului de know-how, elemente indispensabile pentru a putea constitui un drept de proprietate industrială transmisibil printr-un contract :

— elementul esențial este existența unor tehnologii, procedee de fabricație sau cunoștințe de specialitate (tehnice, organizatorice sau comerciale) care, brevetate sau nu, permit deținătorului lor să obțină un rezultat final mai bun decît al altora ;

— tehnologia, procedeul de fabricație sau cunoștințele de specialitate respective să prezinte caracterul de noutate protejabilă, în special, prin păstrarea secretului de către deținător, cît și de beneficiarul contractual ;

— rezultatul tehnologiei, procedeului sau ale cunoștințelor de specialitate trebuie să se detașeze de rezultatele celor îndeobște cunoscute, numai astfel putînd să determine interesul comercial (interes care este stîrnit de eficacitatea și utilitatea practică a acestora) ;

— caracteristic know-how-ului este faptul că el se poate materializa sub multiple forme, printre care : o perfecționare tehnică ; un model nou realizat ; o formulă sau un simplu plan ; note scrise (detaliate sau mai restrînse) de aplicare a unui procedeu sau al unei tehnologii ; cunoștințe tehnologice în măsură să conducă prin aplicarea lor la traducerea în fapt a unei invenții, o formulă nouă organizatorică sau de comercializare etc.

Așadar, din cele expuse mai sus, se desprind două trăsături esențiale ale know-how-ului — noutatea și secretul —, noțiuni care capătă un conținut propriu, diferit de cel pe care îl au în cazul unui brevet de invenție sau secret de fabricație.

În cazul brevetului, noutatea trebuie să fie obiectivă, absolută, în raport cu stadiul tehnicii la data înregistrării invenției, pe cînd în cazul know-how-ului noutatea este subiectivă, ea se apreciază în raport cu stadiul de dezvoltare a tehnicii în cadrul întreprinderii care dorește să achiziționeze know-how-ul respectiv. Deosebită ni se pare următoarea speță, care ilustrează sugestiv gradul de subiectivism al noutății, pe care îl are un know-how. Printr-un contract încheiat la 16 noiembrie 1957 firma italiană „Bottoniffico Fossanese" concedase firmei franceze „Almes" pentru o perioadă de 10 ani un procedeu de fabricat nasturi pe bază de „polyester", acordîndu-i și asistență tehnică în acest scop. Societatea franceză a executat contractul cîțiva ani, plătind redevențele convenite, dar la un moment dat, a încetat plata redevențelor, susținînd că procedeul era cunoscut în ramura de activitate și era folosit de multă vreme de către firme concurente, și că prin urmare, lipsit de caracterul de noutate, contractul era lipsit de cauză. Instanța sesizată cu această problemă, a considerat că pretenția firmei franceze nu poate fi luată în considerație, deoarece procedeul care i-a fost concedat îi era necunoscut firmei franceze, care nu l-ar fi putut descoperi fără eforturi de timp și bani și nu ar fi putut proceda imediat la fabricarea produsului respectiv fără ajutorul firmei concedente, de vreme ce a simțit nevoia să-l cumpere de la aceasta. Prin urmare, firma franceză a dobîndit un avantaj important în urma executării contractului și, ca atare, plata redevențelor contractuale nu este lipsită de cauză.

b) Există unele interferențe între contractul de licență, de brevete și cel de know-how. Astfel, prin contractul de licență, titularul brevetului de invenție acordă beneficiarului dreptul de folosință a invenției sale brevetate, fără a avea obligația de a împărtăși beneficiarului toate informațiile necesare pentru valorificarea în practică a licenței obținute. Prestarea serviciilor care, în ansamblul lor (informații tehnice, documentări tehnologice, școlarizarea personalului etc.) asigură aplicarea practică a procedeelor sau a tehnologiilor achiziționate, constituie obiectul contractului de know-how.

În literatura de specialitate se subliniază că în mod eronat se utilizează denumirea de **licență de know-how**, formă proprie transmiterii dreptului de folosință a unui brevet de invenție. Specific cedării unui know-how este contractul de transfer, pe această linie pronunțîndu-se și Ghidul asupra redactării contractelor, alcătuit în cadrul Comisiei Economiei pentru Europa a Națiunilor Unite. Și tot de transmitere de know-how se vorbește în contractele încheiate de către societățile de cercetări, ca de exemplu **Euratom**.

c) Datorită complexității obiectului pe care îl pot avea contractele de transfer de know-how, o clasificare a acestora este extrem de dificilă. Cu toate acestea, prin Ghidul asupra redactării contractelor cu privire la transferul internațional de know-how se încearcă o clasificare tripartită ce are ca punct de plecare gradul de complexitate a operațiunilor de efectuat :

— în prima categorie sînt cuprinse contractele care au ca obiect transferul de know-how relativ la o tehnologie sau procedeu în stadiul determinat de momentul încheierii contractului ; de regulă, reprezintă acte simple, cum sînt remiterea de documente, lista de mașini necesare cu carac-

teristicile lor, vizionarea procesului de fabricație la uzina furnizorului de know-how, cu dreptul acordat beneficiarului de a se documenta, de a face fotografii etc.;

— în cea de-a doua categorie, care este de fapt o variantă a celei de mai sus, intră operațiile de transfer care au loc prin acte mai complexe și succesive, în mai multe faze stabilite în timp prin contract; ca urmare, revine ca obligație furnizorului de know-how să asigure punerea în fabricație, respectiv de a asigura procesul tehnologic;

— în categoria a treia a contractelor de know-how sînt cuprinse acele contracte care, prin obiectul lor, asigură transferul (unilateral sau bilateral) de know-how privind procesele și procedeele tehnice dintr-un anumit domeniu de activitate, care au rezultat din cercetări proprii sau vor rezulta succesiv, pe o perioadă de timp stabilită pe cale contractuală, inclusiv îmbunătățirile aduse obiectului pe tot timpul valabilității contractului.

d) Gradul de interferare a operațiunilor de licență, know-how, consulting și engineering determină forma și conținutul contractelor de transfer de inteligență. Sub acest aspect, în practică, pot fi întîlnite mai multe variante de contracte, dintre care menționăm:

— contract de know-how, cînd transferul nu este legat sau condiționat de nici o altă operațiune tehnico-economică cum ar fi licențierea unui brevet, acordarea de consultații sau prestarea unor servicii din domeniul engineeringu-ului;

— contract de know-how combinat, cînd prin același contract se realizează transferul prin cesiune sau licență al unei invenții, o vînzare internațională de utilaje complexe, sau o livrare „la cheie" a căror punere în funcțiune necesită operații de know-how; asemenea contracte cuprind deci elementele mai multor genuri de operațiuni; cesiune, licență, vînzare etc. inclusiv pe cele de transfer de know-how;

— contract de know-how complementar, cînd printr-un contract separat se stabilesc condițiile de transfer a operațiunilor de know-how necesare realizării în practică a unor contracte distincte de cesiune sau licență de brevete de invenții, de vînzare internațională a unor fabrici, utilaje etc.

Evident, clasificarea contractelor de know-how prezentate mai sus nu este pur originală și nici exhaustivă; scopul urmărit este acela de a informa cititorii cu privire la complexitatea și varietatea mare sub care se pot întîlni în practică contractele de know-how.

e) Specific contractelor de know-how este **păstrarea secretului**, știut fiind că, în lipsa unui brevet, apărarea acestui secret prin mijloace legale este relativă. De aceea, ofertantul (deținătorul unui know-how), care este obligat să dezvăluie unele detalii ale obiectului ofertat, pentru a determina pe beneficiar să încheie tranzacția, trebuie să se preocupe de înlăturarea unor eventuale riscuri de încălcare a secretului pe parcursul tratativelor și, în special, pentru eventualitatea că tranzacția nu se realizează (deși el a împărtășit beneficiarului potențial o parte din secretele know-how-ului oferit). Este știut că pe parcursul negocierilor unii angajați ai beneficiarului pot face unele indiscreții de natură să compromită know-how-ul și, implicit, interesul pentru viitorul contract. În asemenea condiții, ofertantul de know-how poate să se afle într-o poziție dezavantajoasă, beneficiarul sau terțe persoane putînd să valorifice informațiile primite. Pentru prevenirea unor asemenea situații, practica internațională a instituit două căi de protejare a secretului.

Prima cale este aceea de a se emite un document scris de către beneficiar, înainte de începerea tratativelor, prin care se obligă să țină strict confidențial toate informațiile primite și să nu le dezvăluie unor terțe persoane, fără acordul ofertantului (deținător al know-how-ului în cauză); încălcarea angajamentului dat dă dreptul ofertantului la o acțiune civilă pentru repararea daunelor suferite. Această cale, care se bazează pe angajamentul unilateral al beneficiarului potențial, este criticată în literatura de specialitate ca fiind lipsită de efecte practice.

Cea de a doua cale de protejare a secretului, practicată frecvent în cazul unor tranzacții complexe și de valoare mai mare, o constituie încheierea unei convenții preliminare între partenerii aflați în tratative. Redăm în continuare o variantă a conținutului unor asemenea convenții:

1. Deținătorul A dorește să furnizeze beneficiarului B un anumit know-how cu scopul ca acesta să poată fi în măsură să pornească fabricare produsului.

2. Beneficiarul B se obligă să considere toate informațiile astfel obținute ca strict confidențiale (atît înainte cît și după data acestui acord preliminar). El se obligă să nu le dezvăluie unei terțe părți, fără acordul expres al lui A și acceptă responsabilitatea pentru orice dezvăluire făcută de oricare din salariații săi cărora informațiile le-au fost furnizate.

3. Beneficiarul B se obligă ca nici el, nici salariații săi și nici o terță persoană să nu facă uz de informațiile primite.

4. Dacă pînă la data de . . . . . părțile nu au ajuns la un acord privind know-how-ul în cauză, beneficiarul B va returna lui A toate documentele puse la dispoziția sa și nu va păstra copii sau fotocopii ale acestora. Beneficiarul B va preda lu A toate notele, planurile, desenele și alte documente aflate în posesia sa care ar putea dezvălui total sau parțial detalii privind know-how-ul.

5. În cazul în care înainte de data menționată la pct. 4, părțile ajung la un acord, toate informațiile predate lui B în urma acestui acord preliminar vor fi considerate livrate în cadrul contractului perfectat.

f) Obiectul contractului de know-how este, de regulă, extrem de diversificat, de la simple informații sau documentații pînă la tehnologii sau procedee complexe de fabricație, care incumbă transmiterea cumpărătorului, a tuturor secretelor legate de obiectul contractual. Această diversificare impune redactarea în termeni extrem de precizi a obiectului, sub aspectul obligațiilor ce revin părților. Astfel, în cazul unui know-how privind fabricarea unui produs, trebuie să se definească toate specificațiile, parametrii tehnici, toleranțe admise etc. De regulă, toate aceste elemente se înscriu în anexe detaliate: calculații și desene; specificația materialelor folosite; buletine de analiză ale rezultatelor de încercări; documentații cuprinzînd informații referitoare la utilaje de folosit etc.

De asemenea, se va înscrie în contract dreptul (sau interdicția) folosirii mărcii de fabrică a vînzătorului, aria geografică de desfacere a noului produs de către cumpărătorul know-how-ului, modul de producție, răspunderi etc. Tot cu privire la obiectul contractului este important să se stabilească dacă cumpărătorul are sau nu un drept exclusiv de fabricație a noului produs, dacă este autorizat sau nu să transfere, la rîndul său, tehnologia sau procedeul respectiv.

g) Secretul de fabricație trebuie să facă obiectul unor clauze speciale prin care să se stabilească obligațiile ce revin cumpărătorului de a nu divulga informațiile primite terțelor persoane (în afară de cazurile cînd există un acord expres care dă dreptul cumpărătorului să subtransfere). Această obligație revine și vînzătorului, în special în cazul transferării know-how-ului cu dreptul de folosință exclusivă. Lipsa unor clauze explicite privind secretul poate genera litigii și importante prejudicii pentru ambele părți contractante.

h) Obligația de a comunica cumpărătorului îmbunătățirea adusă constituie un alt aspect ce trebuie bine precizat prin contract. Nici un cumpărător potențial nu va fi de acord să cumpere o tehnologie sau un procedeu de fabricație dacă nu are garanția că mărfurile pe care le oferă clientelei sale reprezintă produsul ultimelor perfecționări, condiție esențială pentru a fi competitive. Practica arată, și în literatura de specialitate se subliniază că îmbunătățirile pot fi în unele cazuri suficient de importante pentru a complica sau diversifica procesul de producție inițial al know-how-ului, astfel că se impune ca prin contract să se stipuleze că în asemenea cazuri părțile vor încheia un nou acord sau îl vor prelungi pe cel existent. S-ar putea ca îmbunătățirile să fie înfăptuite simultan de către cedent și beneficiar; în cazul în care părțile doresc să utilizeze descoperirea paralel, este indicat să se stabilească aceasta prin contract;

dacă îmbunătățirile au fost făcute de beneficiar, evident că cedentul dorește să fie informat.

Plecînd de la realitatea că atît cedentul cît și beneficiarul pot aduce îmbunătățiri, în paralel, este recomandabil ca în contract să se prevadă obligația reciprocă de informare asupra rezultatelor obținute, în activitatea de cercetare și creativitate, privind know-how-ul care face obiectul contractului respectiv. Prin clauzele privind obligațiile de comunicare reciprocă a îmbunătățirilor aduse trebuie să-și găsească soluție și situațiile în care asemenea îmbunătățiri sînt susceptibile de a fi brevetate. Astfel, prin contract se poate prevedea dreptul părților de a-și breveta propriile invenții cu obligația de a fi folosită de cealaltă parte sau se poate foarte bine interzice brevetarea lor. Toate aceste clauze se reflectă în prețul stabilit pentru know-how-ul respectiv.

2. Activitatea de consulting-engineering

Dezvoltarea vertiginoasă a științei și tehnicii a contribuit la o specializare tot mai adîncită a profesiilor, fapt manifestat atît în producție, cît și în organizarea și conducerea activităților economice. Nevoia conducătorului de întreprindere de a face față competitivității mondiale îi obligă să-și asigure încă de la începutul activității, din faza de investiție, consultanța și asistența unor specialiști care să dispună de o vastă experiență în domeniul său de activitate, astfel încît obiectivul industrial, tehnologia de fabricație adoptată, parametrii funcționali stabiliți etc. să conducă la o eficiență economică maximă. Acest imperativ al unei economii moderne, la care se adaugă și alți factori, a determinat apariția unei activități distincte, de natură intelectuală, cu o largă paletă de specialități cunoscută sub denumirea de consulting-engineering care, pe parcursul anilor a primit o armătură juridică proprie conturîndu-se, totodată, un contract comercial distinct — contractul de consulting-engineering.

2.1 Conceptul de consulting-engineering

Activitatea de consulting-engineering nu cunoaște o definiție unanim acceptată, ea constituind, în fapt, o activitate specifică de concepție, studiu și coordonare a diferitelor discipline sau specialități exercitate de către un grup de specialiști care acționează, în general, în cadrul unei echipe, realizarea unui proiect sau punere în stare de funcționare a unei lucrări (sau ansamblu de lucrări) industriale sau civile.

Referindu-se numai la activitatea de engineering, într-o lucrare de specialitate întîlnim următoarea definiție: „Arta și știința prin care proprietățile materiei și ale resurselor naturale și de energie sînt puse în slujba omului sub formă de construcții, mașini, bunuri materiale și servicii".

Engineering-ul a devenit o activitate de-sine-stătătoare, în țările dezvoltate din punct de vedere industrial, ca urmare a tendinței unor întreprinderi de a se degaja sau de a evita să se angajeze în probleme de concepție și coordonare a lucrărilor de construcție-montaj. Astfel, au luat ființă birouri independente de studii tehnice, al căror obiect de activitate îl constituie conceperea de studii complete pentru instalații sau unități de producție, în care sînt cuprinse totalitatea problemelor impuse de realizarea acestora, mergînd pînă la coordonarea și executarea montajului. Această activitate este solicitată de beneficiarii de investiții care realizează astfel un dublu scop: randament maxim, costuri minime. În plus, asigură suplinirea specialiștilor ce lipsesc sau care ar fi irațional să fie angajați pentru proiectrea și executarea investiției în regie proprie, dat fiind faptul că asemenea specialiști sînt necesari limitat în timp. De asemenea, lipsa de cadre specializate a țărilor în curs de dezvoltare pentru accelerarea progresului lor, cît și pentru valorificarea optimă a resurselor de care dispun, pentru elaborarea de strategii și programe de dezvoltare, determină apelarea la serviciile unor asemenea birouri.

În paralel, s-a dezvoltat consulting-ul, care satisface necesități similare, cu deosebirea că el se orientează cu precădere spre efectuarea de studii de cercetare și proiectare. În prezent, cele două activități sînt strîns împletite, neputîndu-se face o distincție netă între ele. Totuși, obiectul activității de consulting constă, în principal, în cercetarea în contul beneficiarului a posibilităților tehnice, economice și comerciale de realizare a unei activități sau investiții, ținîndu-se seama de progresele realizate de știință, într-un anumit domeniu determinat.

Pe măsură ce îngemănarea dintre consulting și engineering s-a integrat, forma sa inițială de consulting-engineering a evoluat spre commercial-engineering, care desfășoară o gamă largă de activități, începînd cu operații de concepții și pînă la o serie de acțiuni operaționale — prestări de servicii privind alegerea furnizorilor, mijlocirea obținerii licențelor de fabricație, controlul executării construcțiilor și a montajului etc. — motiv pentru care este forma cea mai răspîndită în practica americană.

După specificul lor, lucrările și operațiunile care formează obiectul activității întreprinderilor de consulting-engineering pot fi grupate astfel: executarea de studii tehnice și economice pentru fundamentarea investițiilor destinate unor obiective industriale, cu luarea în considerare a factorilor economici și financiari din țara beneficiarului; alegerea și recomandarea furnizorilor pentru echiparea diverselor proiecte industriale de ansamblu; coordonarea livrărilor de utilaje și materiale necesare pentru construirea obiectivelor industriale; urmărirea, îndrumarea și controlul modului de realizare și de punere în funcțiune a instalațiilor care se construiesc pe baza proiectelor livrate; urmărirea și coordonarea executării de lucrări de construcții; activitatea de cercetare, crearea de procedee industriale noi și exploatarea brevetelor ce rezultă din acestea; optimizarea proceselor de producție prin aplicarea de metode moderne de calcul; studierea și proiectarea de utilaje și aparate noi pentru îmbunătățirea proceselor de producție sub raport tehnic și economic; adaptarea de procedee noi la scară industrială.

Activitatea de consulting-engineering presupune deci existența unui ansamblu de acțiuni care, prin natura lor, sînt de factură intelectuală și care urmăresc realizarea unor investiții în condiții de maximă eficiență, prin determinarea și alegerea cît mai riguroasă a obiectului acestor investiții, precum și a procedeelor tehnice de realizare a acestora. Fiind activități intelectuale ele se materializează ca urmare a unor serii de cercetări sistematice și de raționamente tehnico-economice, denumite în literatura de specialitate ca operation research și care trebuie să se finalizeze prin furnizarea clientului a elementelor necesare pentru o decizie optimă cu privire la obiectul consultației.

Conținutul conceptului de consulting-engineering a cunoscut și cunoaște o lărgire continuă, dar, în esență, obiectul acestei activități rămîne îndeosebi, furnizarea de studii tehnice.

Conținutul conceptului de consulting-engineering a cunoscut și cunoaște o lărgire continuă, dar, în esență, obiectul acestei activități rămîne îndeosebi, furnizarea de studii tehnice.

În comerțul internațional engineeringul contribuie, în mod susținut, la transferul de valori intelectuale tehnice, asociat cu transferul de mijloace materiale, creînd astfel noi și importante valori de schimb. Prin specificul lor, aceste lucrări necesită de cele mai multe ori o cantitate scăzută de materiale și un volum ridicat de muncă, în care ponderea mare o deține cea de înaltă calificare: cercetare, prospectare, studii, coordonare și conducere, calcule economice etc.

Dezvoltarea acestei forme de comerț exterior stimulează exportul de mașini și utilaje, instalații și echipamente, determinînd comenzi importante din partea beneficiarilor lucrărilor de consulting-engineering. Suplețea furnizorilor de materiale și utilaje de a se adapta pieței este, în cazul acestei activități, un element fundamental, care de multe ori avantajează societățile de engineering.

Considerăm necesar să evidențiem că activitatea de engineering, sub aspectul desfășurării ei cronologice, se realizează în două faze:

— prima fază se referă la studii preliminare sau prestudii (preliminary engineering), concepția și realizarea pla-

nurilor și a schițelor amănunțite ale unei instalații industriale, deci cercetări, în temeiul cărora se întocmește un proiect ;

— cea de-a doua fază privește execuția, respectiv lansarea comenzilor, procurarea materialelor, montaj, construcții, recepția, punerea în funcțiune etc.

În literatura de specialitate, pornindu-se de la diversitatea operațiunilor care compun ansamblul de activități de engineering, acestea au fost grupate, după natura lor, în următoarele trei categorii :

— **engineering economic**, avînd ca obiect determinarea științifică pe baza unor principii economice, a soluției celei mai eficiente pentru realizarea unui obiectiv industrial ;

— **engineering de proiectare**, care se ocupă cu lucrările de proiectare ale obiectivului industrial, adică întocmirea planurilor, a proiectelor de executare ale acestora, a specificațiilor de utilaje etc. Toate acestea efectuate în scopul de a se putea trece la realizarea fizică a obiectivului industrial ;

— **engineering industrial**, avînd ca obiect organizarea și coordonarea activității oamenilor, alegerea utilajelor, organizarea conducerii obiectivului industrial, organizarea și normarea muncii, școlarizarea, îmbunătățirea tehnologiilor, controlul realizării programului de activitate etc.

În funcție de gradul de autonomie sînt : firme de consulting-engineering autonome și firme integrate. Gradul de autonomie și de integrare al firmelor de consulting-engineering din țările bazate pe o economie de piață depinde de cine sînt deținătorii de capital care finanțează firma ; scopul recunoscut și urmărit de firma de engineering ; procentajul capitalului cu care firmele industriale participă la finanțarea societății de engineering ; scopul participației societății industriale la finanțarea societății industriale.

Pentru beneficiarii activității de engineering este important să cunoască gradul de autonomie sau de integrare al societății de engineering și funcție de scopul urmărit prin angajarea societății de engineering, să perfecteze sau nu angajarea acesteia.

Spre deosebire de aceștia, asistența de consultanță în curs de dezvoltare — datorită lipsei de cadre de specialitate și lipsei de experiență — se îndreaptă către firma de consulting-engineering integrat, de cele mai multe ori incluzînd și executarea construcției, asistența de montaj, montajul mergînd pînă la formula „la cheie" sau „produsul în mînă", deci inclusiv organizarea și conducerea procesului de producție pentru o perioadă de timp, ceea ce presupune și o formare de cadre proprii pentru executarea producției și conducerea întreprinderii. Aceasta a făcut ca să apară pe piață asemenea firme ca organisme de stat în scopul de a corela și rezolva problemele legate de interesele statelor partenere, prin aceasta dîndu-se o mai mare garanție realizării unor activități sau obiective industriale sau de alt profil economic.

În activitatea internațională, cît și în cea a organizațiilor economice internaționale, activitatea de „consulting" este solicitată, folosită și apreciată atunci cînd dovedește obiectivitate în sfatul dat și independența față de furnizorii de utilaje sau față de antreprenori. Banca Mondială acordă împrumuturi pe termen lung pentru realizarea de proiecte, numai după primirea studiilor tehnico-economice de tip „consulting", executate de firme independente și competente, specializate în consulting-engineering (acestea nu pot participa și ca consultant și ca antreprenor, trebuind să opteze ori pentru elaborarea proiectului, ori pentru executarea lui).

Facem precizarea că în dreptul nostru activitatea de engineering își găsește temeiul în art. 3 din Legea nr. 1/1971 cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică, care, printre activitățile de comerț exterior, cuprinde și pe aceea de prestări de servicii, proiectarea și executarea de lucrări, adică operații juridice care ar cuprinde întreaga sferă a activității de engineering. În țara noastră, ca dealtfel în toate țările socialiste, activitatea de engineering, ca orice activitate de comerț exterior, nu poate fi prestată decît de către persoane juridice autorizate să desfășoare activități de comerț exterior, specializate în operații de engineering, care potrivit actelor normative în vigoare sînt : „ARCOM", care este specializată în studii, proiecte de construcții industriale, lucrări de construcții-montaj etc. ; „GEOMIN" care este specializată pentru cercetări, prospectări, studii, proiectări și exploatări geologice ; „ROMPETROL", care are ca obiect executarea de lucrări de explorare și exploatare a zăcămintelor de țiței, construcții de rafinării și instalații pentru prelucrarea țițeiului și altele ; „ROMENERGO" pentru uzine și rețele electrice ; „UZINEXPORT-IMPORT" pentru unități industriale în diverse ramuri ; „ROMCONSULT" pentru activități de consulting-engineering.

2.2. Contractul de consulting-engineering

Contractul de consulting-engineering, în sistemul de organizare a activității de comerț exterior din țara noastră, poate să facă parte integrantă dintr-un contract de exporturi complexe (de care ne vom ocupa în capitolul următor) sau poate fi încheiat pentru o acțiune care se limitează fie la o activitate de consulting, fie la una de engineering sau pentru ambele aceste activități.

Conținutul contractului de consulting-engineering este determinat de o multitudine de factori ca : datele inițiale puse la dispoziție de beneficiar ; caracterul și volumul lucrării ; particularitățile procesului tehnologic ; gradul de siguranță necesar în exploatare ; particularitățile geografice ale amplasamentului ; condițiile locale ale lucrării (prezența forței de muncă, nivelul de pregătire, sursele de materiale etc.).

Prin natura sa complexă, acest tip de contract prezintă unele particularități care vizează, în special : ofertarea, stabilirea obiectului, modalitatea de execuție, modalitatea de stabilire a prețului și răspunderea părților.

a) **Oferta**, operație premergătoare încheierii contractului de engineering, ridică probleme dificile, în special cînd serviciile respective constituie obiect de export. Practica demonstrează că, în unele cazuri, clienții solicită oferte cu scopul de a lua cunoștință pe această cale indirectă de unele elemente de care au nevoie în soluționarea problemelor complexe pe care le ridică proiectele unor obiective industriale. Ca urmare, firmele de engineering, datorită costurilor ridicate pe care le implică formularea unor oferte detaliate, au tendința de a răspunde la cererile de ofertă în mod succint, ceea ce implicit reduce cheltuielile (a căror acoperire nu este certă), dar care prezintă riscul să nu asigure scopul final — perfectarea contractelor.

Pentru a se preîntîmpina riscul unor eventuale oferte nefinalizate, din cauză că firmele de engineering nu prezintă suficiente documentații în susținerea lor datorită cheltuielilor mari pe care le implică, în unele state s-a inițiat posibilitatea acoperirii acestor cheltuieli prin organisme financiare de stat și cu aportul marilor societăți industriale și bancare interesate în promovarea exporturilor de engineering, operațiuni ce, implicit, conduc la sporirea exporturilor de utilaje, mașini, echipamente și, frecvent, la livrarea de obiective industriale „la cheie".

b) **Obiectul contractului** de consulting-engineering, constă în prestațiuni succesive, a căror gamă este foarte largă, mergînd de la simplă consultație inginerească pînă la terminarea proiectului sau acțiunii întreprinse de client. De aceea, este necesară stabilirea cu exactitate a serviciilor ce urmează a fi prestate de către societatea de engineering.

Contractul trebuie să unifice programul de realizare a acțiunii sub conducerea firmei de engineering și să permită luarea măsurilor menite să conducă la finalizarea acesteia, conform proiectului, luînd în considerare necesitățile de viitor ale clientului.

Pentru ca un obiectiv sau o acțiune să prezinte interes practic pentru client, ele trebuie să fie realizabile din punct de vedere fizic și convenabile sub aspect economic. În acest sens, se întocmesc mai întîi studii de fezabilitate pentru : determinarea posibilităților realizării fizice ; estimarea costurilor de construcție și exploatare ; estimarea eficienței producției.

Pornind de la studiile de fezabilitate sau de la orice sursă de care depinde fezabilitatea întregului plan, se ajunge la studiile de proiectare, care implică proiectare,

cercetare și detalieri de soluții. Utilitatea acestor studii depinde, în cea mai mare măsură, de claritatea și simplitatea prezentărilor. Prezentările folosesc toate formele de comunicare: documentație, desene, rapoarte, fotografii și modele.

Limitarea serviciilor firmei de engineering numai la faza de proiectare și de întocmire a specificațiilor, lăsînd problema aplicării ideilor sale în mîinile clientului, care de cele mai multe ori este lipsit de experiență, ar duce la concurarea puternică a intereselor ei de către întreprinderile furnizoare și antreprenoare De aceea, firmele de engineering se obligă, de obicei, pe lîngă întocmirea studiilor preliminare, să furnizeze documentația impusă de contract, inclusiv planurile de construcție, să primească propunerile de oferte, să le analizeze și să efectueze sau să supravegheze activitățile în timpul construcției.

În contract este indicat să se precizeze obligațiile pe care le are în perioada de realizare a construcției firma de engineering; prestatorul de servicii trebuie să dea consultații clientului cu privire la utilajele principale și materialele necesare, fiind familiarizat cu sursele, calitatea, serviciul și prețurile existente; de asemenea, tratează specificațiile directe cu clienții, pentru a obține rezultatele cele mai bune și mai economice în favoarea clientului său. Pe baza documentației prezentate de firmele furnizoare revine ca obligație firmei de engineering întocmirea și programarea lucrărilor de construcții-montaj și predarea, în așa fel încît să se evite creșterea costurilor din cauza întîrzierilor. Ea acordă, de asemenea, asistență și își dă avizul pentru încheierea contractului de construcții-montaj între client și firma antreprenoare, urmînd ca după aceasta să controleze desenele de atelier și de execuție ale firmei antreprenoare, și, în caz de deosebiri între acestea și specificațiile proprii de detaliu, întreprinde măsurile de corecție necesare sau le respinge, pentru a nu periclita calitatea lucrării.

Clauze precise trebuie formulate și cu privire la obligațiile firmei de engineering cu privire la prestațiile pe care trebuie să le desfășoare pe parcursul executării obligațiilor contractuale. Astfel, trebuie să acorde toată asistența și supravegherea inginerească, necesară pentru înțelegerea tuturor problemelor și pentru interpretarea riguroasă a proiectului, în scopul realizării corespunzătoare a acestuia, al respectării calității lucrărilor ș ia graficelor de execuție.

După terminarea lucrărilor, firma de engineering trebuie să supravegheze și, uneori, pune chiar ea în funcțiune echipamentul și efectuează probele de încercare. În cazul în care răspunde numai pentru proiectarea unei părți a obiectivului ea va participa numai la punerea în funcțiune a echipamentului respectiv. După efectuarea controlului, firma de engineering confirmă acceptarea lucrării și face recomandări clientului pentru plățile finale ale furnizorilor și constructorilor, acestea fiind ultimele servicii pe care firma se obligă să le execute. La cererea clientului sau dacă lucrările necesită aceasta, ea poate să efectueze controale după terminarea și punerea în funcțiune a obiectivului.

Firma de engineering se obligă să îndeplinească prestația conform clauzelor contractuale și a directivelor clientului, ea menținîndu-și întreaga libertate de a utiliza mijloacele sale cît mai bine, pentru îndeplinirea misiunii ce i-a fost încredințată.

În toată perioada activității firmei de engineering, clientul are obligația să furnizeze datele de bază cerute, precizîndu-le pe acelea care necesită să fie verificate. Clientul pune la dispoziție, de asemenea, toate informațiile deținute de serviciile sale, stabilind legături între aceasta și întreprindere.

Modalitatea de execuție a lucrării depinde, însă, în cea mai mare parte de furnizorii și de contractanții lucrării. Pentru a ușura munca societății de engineering, furnizorilor li se impune prin contracte să pună la dispoziție date complete referitoare la instalarea, la modul de funcționare și la performanțele echipamentului livrat, iar proiectanților să întocmească proiectele și desenele de execuție a lucrării, în vederea examinării și aprobării lor, la termenele stabilite.

c) **Prețul.** Modalitatea de plată a prețului depinde în mare măsură de obiectul contractului de engineering. Prețul stabilit prin contract trebuie să acopere toate cheltuielile făcute cu transmiterea informațiilor de engineering, cu transportul, cu comunicațiile etc., pînă la finalizarea lucrării, plus beneficiul corespunzător.

În contract pot fi prevăzute una sau mai multe modalități de determinare a prețului și a modului de plată:

— în funcție de timpul folosit — caz în care personalul firmei de engineering este remunerat prin aplicarea unor niveluri de plată pe unitatea de timp consumat (oră, zi), la care se adaugă cheltuielile specifice, egale cu baremurile organismului profesional din care ea face parte; în acest mod de plată clientul controlează decontul prezentat de prestatorul de servicii;

— după metoda cost plus onorariu — cuantumul sumei de plată se calculează plecînd de la cheltuielile făcute de întreprindere pentru îndeplinirea misiunii sale, la care se adaugă, cu titlu de onorariu, o sumă convenită anticipat fie în mod forfetar, fie printr-o altă metodă;

— printr-o sumă forfetară — situație în care plata se face sub forma unei sume globale, cuantumul acesteia putînd fi modificat pe parcurs, dacă datele de bază ale programului de pornire au fost schimbate;

— prin procentaj — volumul de plăți determinîndu-se prin aplicarea la valoarea lucrării a unui coeficient stabilit prin contract;

— printr-un preț maxim garantat — în Franța înscris sub formă prescurtată P.M.G., iar în S.U.A. sub denumirea de **target price** — situația în care se remunerează numai serviciile, comanda și plata furniturilor revenind clientului.

d) **Stabilirea responsabilităților** constituie clauze importante ale contractului de engineering, care trebuie formulate cu multă claritate și precizie. În mod obișnuit, răspunderea firmei de engineering este limitată la întinderea misiunii pe care a acceptat-o, în sensul că dacă s-a angajat numai pentru o parte din ansamblu, va răspunde numai pentru întocmirea studiilor, proiectelor și calculelor întreprinse în legătură cu partea respectivă. Ea poate să fie supusă plății de despăgubiri atunci cînd se constată un prejudiciu suferit de client din cauza unor erori ale ei, mărimea acestora nedepășind, însă, maximum-ul îndemnizației pe care urma să o primească conform contractului.

Firma de engineering nu este răspunzătoare pentru angajamentele asumate de furnizori, constructori și antreprenori, care răspund, în mod direct, în funcție de contribuția lor la realizarea obiectivului sau lucrării.

Clientul răspunde, la rîndul său, de respectarea dreptului de proprietate industrială și intelectuală ale firmei de engineering, asupra tuturor lucrărilor sale de studii și proiectări. Clientul dobîndește doar dreptul de folosință asupra acestor lucrări și documente, fiindu-i interzis să exercite acest drept în alt scop decît cel stabilit prin contract. În același timp, nici firma de engineering nu are dreptul să le pună la dispoziția unui terț fără acordul clientului; ea are doar permisiunea de a folosi lucrarea respectivă cu titlu de referință, în scopul creșterii notorității sale.

dr. Al. DETEȘAN
Radu DEMETRESCU

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

INTREPRINDEREA DE MATERIALE IZOLATOARE — VASLUI

CHIMICE

— Abraziv pe suport 1330×2620/40 kg. 50
— Cauciuc natural R.551 kg. 1151
— Dextrină kg. 3700
— Tub sticlă kg. 6,5
— Tub Kopex ∅ 16 ml. 224
— Textolit 2—25 mm ml 144
— Ulei tehnic rapiță kg. 190
— Liatex ml 500
— Furtun ∅ 50 ml 57
— Pietre polizor 300×30×40 buc. 9
— idem 400×40×203 buc. 14
— Prăjini paratrăsnet buc. 10
— Bucșe grafit buc. 858

METALURGICE

— Oțel rapid 30×30 buc. 464
— idem rapid 40×40 buc. 545
— Lanț gall 3/4" dublu ml 6
— Țesătură alamă ∅ 1,4×1080 kg. 201
— Tablă moale 0,2 mm kg. 450
— idem alamă 1× 500 2000 kg. 50
— idem moale 0,3 mm kg. 450
— idem oțel arc 6 mm kg. 86
— Idem moale 0,4 mm kg. 2250

ELECTRICE

— Mecanită kg. 243
— Conductori import 1,5 mm buc. 950
— Cleme legătură 25—35 mm buc. 317
— Izolatori ceramici buc. 1500
— Microîntrerupători buc. 261

RULMENȚI

— NIKIS 25 buc. 25
— NIKIS 20 buc. 10
— NU 206 NA buc. 5
— NU 209 buc. 20
— NU 214 MA C4S2 buc. 759
— N 218 NS buc. 18
— NZ 215 NA buc. 2
— N 309 E buc. 2
— NJ 310 NA buc. 17
— NU 315 NA buc. 15
— NU 317 NA buc. 17
— NU 320 buc. 6
— NU 411 buc. 19
— NU 322 MA C3 buc. 5
— 1204 buc. 30
— 1205 buc. 184
— 1206 K buc. 13
— 1216 buc. 10
— 1217 buc. 62
— 1219 buc. 8
— 1222 buc. 13
— 1313 K buc. 19
— 2047 P buc. 4
— 2205 buc. 9
— 2206 buc. 24
— 2207 buc. 15
— 2210 K buc. 5
— 2214 buc. 22
— 2214 K buc. 20
— 2215 buc. 10
— 2216 K buc. 50
— 2309 K buc. 23
— 2322 K buc. 2
— NM 3014 K buc. 8
— 3209 buc. 2
— 3307 buc. 2
— ACEB 3424 D buc. 10
— 3505 buc. 1
— 3318 buc. 5
— NA 4904 buc. 16
— NA 4909 2 RS buc. 20
— NA 4909 buc. 46
— 6000 buc. 150
— 6009 buc. 37
— 6011 buc. 151
— 6019 buc. 8
— 6024 buc. 2
— 6028 buc. 1
— 6218 buc. 1
— 6219 buc. 7
— 6220 buc. 11
— 6300 buc. 5
— 6301 buc. 7
— 6317 buc. 10
— 6320 buc. 10
— 6411 buc. 21
— 6718 buc. 2
— 7202 buc. 2
— 7206 buc. 2
— 7308 buc. 10
— 7312 B buc. 19
— 7315 K buc. 1
— 7618 buc. 2
— 7624 buc. 2
— 11204 buc. 6
— 11205 C3 buc. 4
— 11207 buc. 154
— 11209 buc. 1
— 22211 buc. 3
— 22211 KPC 4 buc. 4
— 22220 buc. 2
— 22226 K buc. 13
— 22228 buc. 8
— 22230 buc. 10
— 22236 buc. 18
— 22236 W 33 buc. 7
— 22238 K buc. 2
— 22334 buc. 10
— 22334 K buc. 4
— 22338 buc. 20
— 22044 K buc. 4
— 23080 K buc. 4
— 29280 buc. 1
— 29322 buc. 2
— 30206 A buc. 35
— 30213 buc. 7
— 30214 buc. 27
— 30218 A buc. 32
— 30221 buc. 6
— 32208 A buc. 19
— 32211 A buc. 26
— 32213 buc. 4
— 32211 A buc. 5
— 32214 A buc. 95
— 32215 buc. 2
— 32218 A buc. 9
— 32220 buc. 1
— 32308 buc. 14
— 32309 KM buc. 3
— 32312 A buc. 27
— 32313 A buc. 13
— 32313 buc. 5
— 32314 A buc. 21
— 32322 buc. 2
— 52109 buc. 9
— 51122 buc. 10
— 51140 M buc. 10
— 51204 buc. 1
— 51206 buc. 2
— 51207 buc. 2
— 51210 buc. 2
— 51213 buc. 2
— 51310 buc. 13
— 51318 buc. 18
— 51324 buc. 10
— 109906 Suedia buc. 18
— 326705 K 1 Suedia buc. 1
— 455538 buc. 8
— 704901 K Suedia buc. 20
— XLZ 2 1/4 J Anglia buc. 76

S.M.A. MIROȘI — JUD. ARGEȘ

CONDUCTORI

— Conductor bobinaj cupru emailat
— ∅ 1,5 kg. 129
— ∅ 0,8 kg. 106
— ∅ 1 kg. 271
— ∅ 0,9 kg. 295
— ∅ 1,65 kg. 83
— ∅ 0,6 kg. 35
— ∅ 0,7 kg. 73

ÎNTREPRINDEREA DE MATRIȚE ȘI PIESE DIN FONTĂ ODORHEIU-SECUIESC

— H.V.G. ∅ 28 53 kg
— Idem 40 247 kg
— Idem 45 244 kg
— Idem 70 291 kg
— Bandă oțel OSC. Sendwik 20 c 0,8 mm 2789,70 kg
— Idem 20 c 1 mm 1951 kg
— Oțel aliat scule C 15 430 kg
— Idem 14 CO Mo4 ∅ 180 4985 kg
— Oțel aliat scule 13CN30 Hex 30 707 kg
— Idem ∅ 360 880 kg
— Idem 41 MoC11 80×80 400 kg
— Idem 300×300 1181 kg
— Idem 350×350 2687 kg
— Idem 380×380 2900 kg
— Oțel aliat MoC120 ∅ 85 1154 kg
— Idem ∅ 100 465 kg
— Idem ∅ 140 3250 kg
— Idem 35 Ms12 300×300 2600 kg
— Idem W2565 ∅ 80 670 kg
— Idem 100×100 1793 kg
— Idem W2419 30×40 662 kg
— Idem 12H 18N ∅ 20 1000 kg
— Idem Hex 19 1000 kg
— Idem 27 1000 kg
— Idem 30 500 kg
— Idem 41 500 kg
— Idem 100×100 800 kg
— Idem 41 300 kg
— NOH17 NA 3M21 ∅ 35 559 kg
— 3H2V8 ∅ 90 1127 kg
— W 3202 ∅ 35 296 kg
— Idem 20×20 103 kg
— W 3355 ∅ 30 208 kg
— OSC.8. 200×200 928 kg
— Clei de oase și piele 3300 kg
— Clei inelit C 10000 kg
— Clei urelit R 2000 kg
— Arcuri mobilă 7 8000 kg
— Miez elastic 186c 1200×135 125 buc
— Covor împîslit 400 mp
— Plăci PAL 12 mm cl. A. 2500 mp
— Plăci Palex 18 mm cl. B 52 mc
— Placaj de tei 4 mm cl. D 3 mc
— Stofă mobilă Balada 90 85 ml
— Idem 115 ml
— Idem Luminiș 130 280 ml
— Idem Papaghal 35 ml
— Alezor ∅ 17 60 buc
— Idem 19 50 buc
— Idem 21 60 buc
— Idem 23 60 buc
— Idem 25 60 buc
— Idem 28 70 buc
— Idem A 80 6 buc
— Idem B 80 8 buc
— Idem ∅ 24 40 buc
— Idem 25 20 buc
— Idem 26 40 buc
— Idem 28 120 buc
— Idem 30 50 buc
— Idem 32 40 buc
— Idem 24 40 buc
— Idem 28 20 buc
— Idem 30 10 buc
— Freze 40×40 5 buc
— Idem 40×50 25 buc
— Idem 50×63 15 buc
— Idem 50×80 10 buc
— Idem 63×63 20 buc
— Idem 63×50 20 buc
— Idem 63×80 30 buc
— Idem 63×100 25 buc
— Idem 80×100 20 buc
— Idem 100×80 7 buc
— Idem 100×100 2 buc
— Idem 100×125 8 buc
— Filiere M 33 100 buc
— Idem M 36 20 buc
— Idem M 39 80 buc
— Idem M 42 40 buc
— Idem M 48 100 buc
— Idem M 6×0,75 100 buc
— Idem M 8×0,75 100 buc
— Idem M 12×0,75 100 buc
— Idem M 14×0,75 200 buc
— Idem 14×1,25 100 buc
— Idem 16×0,5 100 buc
— Idem 16×1 70 buc
— Idem 18×1 100 buc
— Idem 22×1,5 300 buc
— Idem 22×1 100 buc
— Idem 24×1 200 buc
— Idem 27×1 200 buc
— Idem 30×1 140 buc
— Idem 33×1,5 260 buc
— Idem 36×1,5 200 buc
— Idem 36×2 50 buc
— Idem 36×3 50 buc
— Idem 42×1 40 buc
— Idem 42×1,5 100 buc
— Idem 42×2 40 buc
— Idem 43×3 40 buc
— Idem 255×1,5 130 buc
— Idem 45×2 80 buc
— Idem 48×1,5 200 buc
— Idem 48×2 120 buc
— Idem 48×3 90 buc
— Idem 52×1 80 buc
— Idem 52×1,5 140 buc
— Idem 52×2 80 buc
— Tarozi M 27 80 buc
— Idem 45 50 buc
— Idem 52 60 buc
— Idem M 10×1 100 buc
— Idem 18×1 100 buc
— Idem 20×0,5 200 buc
— Idem 24×0,75 100 buc
— Idem 27×0,75 100 buc
— Idem 52×1,5 100 buc
— Cleşte sig. 190 60 buc
— Clei loc hex. ∅ 12 80 buc
— Idem ∅ 17 30 buc.
— Idem ∅ 19 30 buc
— Idem ∅ 22 60 buc
— Idem ∅ 30 200 buc
— Chei fixe simple 75 buc. 180
— Idem 80 210 buc
— Dălți cruce 160 200 buc
— Idem 200 100 buc
— Reducții 6/3 60 buc
— Idem 6/4 200 buc
— Idem 6/5 270 buc
— Reductor plat 250 100 buc
— Idem Nr. 2 200 buc
— Idem triunghiular 360 40 buc
— Șurubelniță mgh 400 buc
— 160 SG. 400 buc
— Idem 200 SG. 200 buc
— Idem 320 SG. 300 buc
— Idem 320 100 buc
— Virf rotativ CM2 50 buc
— Idem CM3 100 buc
— Idem CM4 80 buc
— Virfuri fixe CM2 50 buc
— Idem CM3 60 buc
— Idem CM4 20 buc
— Rulmenți axiali cu bile 90×120×22 10 buc
— Idem 110×145×25 8 buc
— Idem 50×95×31 2 buc
— Idem 5 buc
— Idem 27 buc
— Idem 20 buc
— Idem 1 buc
— Idem 20 buc
— Idem cu role conice 25 buc
— Idem 5 buc
— Idem 19 buc
— Idem 4 buc
— Idem 7 buc
— Rulment radial oscilant bile 7 buc
— Idem axial role conice 10 buc
— Idem 2 buc
— Rulmenți radiali cu bile 6 buc
— Idem 7 buc
— Idem 40 buc
— Idem 15 buc
— Idem 15 buc

ÎNTREPRINDEREA DE PREZENTARE ȘI AMBALAJE PENTRU CHIMIE
str. C-tin Bosainu nr. 27—29 — sector 4 — București.

— HCL c.p. (Acid clorhidric chimic-pur) în flacoane 150 kg
— Lac plăci ofset 76 kg
— Bronz auriu roșcat ofset 210 kg
— Idem argintiu ofset 52 kg
— Lac protector 383 kg
— Roșu policromie tipo 212 kg

ÎNTREPRINDEREA DE GEAMURI TÎRNĂVENI, JUDEȚUL MUREȘ

telefon 41150 sau 40552 prefix 955

Execută prelucrări din geamul propriu (șlefuiri pe cant și muchie).

ASOCIAȚIA ECONOMICĂ INDUSTRIALĂ VITOMIREȘTI — JUDEȚUL OLT

Cod 0534

Livrează prompt, pe bază de comandă fermă, simeringuri cu armătură metalică, de dimensiuni diferite și alte piese din cauciuc.

1979 SEP 6

Sub semnul hotărîrii de a da viaţă sarcinilor trasate de tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU în cuvîntarea rostită la adunarea festivă consacrată zilei de 23 August

PUTERNICĂ MANIFESTARE A UNITĂŢII POPORULUI ÎN JURUL PARTIDULUI

CEA DE A TREIZECIŞICINCEA ANIVERSARE a revoluţiei noastre de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, desfăşurată anul acesta sub semnul puternicei efervescenţe creatoare cu care întregul popor întîmpină Congresul al XII-lea al partidului, a fost marcată de ampla cuvîntare rostită de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la adunarea festivă consacrată măreţei sărbători. Deopotrivă retrospectivă şi prospectivă cuvîntarea secretarului general al partidului constituie un deosebit de preţios document de lucru, un îndreptar de excepţională însemnătate teoretică şi practică pentru o cît mai profundă înţelegere a drumului istoric pe care l-am parcurs, a problematicii dezvoltării noastre pe mai departe, pentru perfecţionarea continuă a activităţii economice şi trecerea la o calitate superioară.

Aşa cum sublinia secretarul general al partidului în cei 35 de ani care s-au scurs de la începutul revoluţiei de eliberare socială şi naţională, în societatea noastră s-au produs uriaşe transformări revoluţionare care au schimbat din temelie înfăţişarea ţării, modul de viaţă al întregului popor. Din punct de vedere politic au fost parcurse mai multe etape istorice — a înfăptuirii revoluţiei democratice şi a revoluţiei socialiste, a construcţiei bazelor socialismului şi consolidării noii orînduiri după care s-a trecut la realizarea Programului de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. Pe planul structurii sociale s-au produs, de asemenea, profunde mutaţii. Clasa muncitoare a devenit o clasă nouă, proprietară a mijloacelor de producţie, care îşi îndeplineşte cu cinste misiunea de a conduce procesul edificării noii orînduiri. În urma cooperativizării agriculturii, ţărănimea a dobîndit şi ea trăsături cu totul noi, alianţa dintre muncitorime şi ţărănime dovedindu-se temelia de granit a orînduirii noastre socialiste. S-a dezvoltat o intelectualitate nouă cu un rol sporit — în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane — în realizarea progresului multilateral al ţării, societatea noastră fiind astfel constituită din clase şi categorii sociale legate prin interese şi aspiraţii comune. Cu adevărat istorice sînt succesele obţinute pe plan economic, în dezvoltarea forţelor de producţie şi construirea unei economii moderne. În această scurtă perioadă istorică România s-a transformat dintr-o ţară cu un pronunţat caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată şi o agricultură înapoiată într-un stat industrial-agrar, cu o industrie modernă în continuă dezvoltare şi cu o agricultură socialistă în plin proces de modernizare, cu un nivel de civilizaţie materială şi spirituală tot mai ridicat, partidul subordonînd permanent întreaga politică de edificare a noii orînduiri ridicării nivelului de viaţă a maselor largi de oameni ai muncii.

Acest succint bilanţ al realizărilor obţinute de poporul nostru — sub conducerea partidului — în complexa operă de construire a orînduirii socialiste la care, desigur, ar trebui adăugate atîtea şi atîtea alte importante înfăptuiri printre care amintim doar adîncirea continuă a democraţiei socialiste, rezolvarea în spiritul principiilor socialiste a problemei naţionale, promovarea principiului eticii şi echităţii socialiste, dezvoltarea unei culturi noi, socialiste etc. —este însă extrem de bogat în semnificaţii. Toate aceste succese alcătuiesc o experienţă extrem de valoroasă, cu adevărat istorică, cu atît mai mult cu cît în perioada respectivă au trebuit înfruntate destule obstacole şi greutăţi. Dar partidul nostru comunist a

fost întotdeauna la înălțimea misiunii sale istorice exercitîndu-și cu deplin succes, cu înaltă răspundere rolul său de forță politică conducătoare a societății. **„Putem afirma, cu îndreptățită mîndrie,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, că tot ceea ce am realizat în dezvoltarea economico-socială a patriei noastre demonstrează cu putere justețea politicii revoluționare marxist-leniniste a partidului nostru, care aplică în mod creator principiile generale ale socialismului științific, concepția materialist dialectică și istorică, adevăruri universal valabile, la condițiile specifice ale României, că prin tot ceea ce am realizat demonstrăm în practică superioritatea socialismului, a înaltelor și nobilelor idealuri care au caracterizat și caracterizează socialismul și comunismul".**

DESIGUR pentru noi asemenea momente de bilanț sînt extrem de importante, ne dau certitudine, deplină încredere în forțele noastre, în capacitatea partidului de a ne conduce neabătut pe drumul progresului material și spiritual, al libertății, prosperității și fericirii poporului. Cu atît mai mult acum, cînd ne aflăm în fața unei noi etape de dezvoltare, cînd apropiatul Congres al XII-lea va decide asupra strategiei dezvoltării, a înfăptuirii obiectivelor cuprinse în Programul partidului, în următorii cinci ani și, într-o viziune mai largă, în întregul deceniu. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, așa cum este prevăzut în Proiectul de Directive, obiectivul fundamental al viitorului cincinal îl constituie continuarea înfăptuirii prevederilor Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism, intrarea într-o nouă fază a dezvoltării, în care va avea loc afirmarea cu putere a revoluției tenhico-științifice în toate domeniile construcției socialiste, accelerarea trecerii pe baza acumulărilor cantitative la o nouă calitate a întregii activități, ridicarea în continuare a nivelului de viață al întregului popor, întărirea independenței și suveranității patriei noastre socialiste.

Este deosebit de interesant faptul că din analiza dezvoltării noastre de pînă acum și a prevederilor proiectului de Directive ca o caracteristică principală a politicii partidului nostru apare consecvența și continuitatea, continuitate ridicată, deigur pe planuri mereu superioare. Dar aceasta demonstrează tocmai caracterul profund științific al acestei politici, la a cărei elaborare secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut și are o inestimabilă contribuție, clarviziunea, realismul și previziunea, profunda înțelegere și temeinica luare în considerare a fenomenelor, proceselor și problemelor cu care este confruntată lumea contemporană. Tocmai aceasta ne-a permis un mers continuu ascendent, a ferit economia noastră de șocuri, deși, evident, în condițiile interdependențelor tot mai accentuate, fenomenele care afectează economia mondială, nu pot să nu-și exercite influențele și asupra propriei noastre economii. Unul dintre exemplele cele mai elocvente în acest sens îl constituie fenomenul crizei energetice, considerată actualmente problema numărul unu cu care se confruntă omenirea. Chiar din timpul cînd cea mai mare pare parte a lumii mai credea încă în iluzia unor posibilități de consum nelimitat al celei mai accesibile și pe atunci celei mai ieftine surse energetice petrolul — cînd cărbunele era din ce în ce mai disprețuit și neglijat, partidul nostru, dînd dovadă de un puternic spirit de previziune, a menținut cărbunele pe un loc important în balanța energetică a țării, a avut în vedere și a luat măsuri pentru sporirea producției de cărbune. După cum în prezent prin proiectul Programului directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei se stabilește un complex de măsuri care urmăresc ca în viitorul deceniu România să devină independentă din punct de vedere al combustibilului și energiei, obiectiv a cărui covîrșitoare însemnătate poate că nu o apreciem încă la justa ei valoare.

Dar continuitatea politicii partidului nostru nu înseamnă nicidecum imobilism, ci, prin opțiuni succesive, integrarea organică a ceea ce este nou, a ceea ce devine necesar și util în condițiile noi ce se creează pe măsura dezvoltării și a influențelor exercitate de fenomenele economiei mondiale. Și deoarece ne refeream la problema energiei, viitorul cincinal va însemna și o serie de noi opțiuni în privința structurii producției industriale, restrîngerea la strictul necesar a producției unor produse mari consumatoare de energie, concomitent cu extinderea unor industrii capabile să asigure valorificarea cît mai bună a energiei și a materiilor prime. Exemplu, la care putem adăuga desigur preocupările permanente ale partidului nostru pentru continua perfecționare a formelor de conducere și organizare a economiei naționale, pentru adaptarea mecanismului economico-financiar la condițiile impuse de impetuosul nostru progres economic și social.

CUVÎNTAREA secretarului general al partidului, făcînd o trecere în revistă a principalelor obiective ale viitorului cincinal, a celor trei documente ce vor fi supuse dezbaterii și aprobării Congresului, cuprinde o serie de indicații extrem de prețioase pentru îmbunătățirea întregii activități economice, subliniind cu precădere necesitatea intensificării preocupărilor de ordin calitativ, transformarea acumulărilor cantitative din economia noastră națională într-o calitate nouă, superioară, deoarece, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „dacă la produsele de bază am atins sau vom atinge în următorii ani niveluri pe locuitor comparabile cu cele din țările cu o economie dezvoltată, la unii indicatori calitativi, de eficiență, decalajele sînt încă relativ mari — și trebuie să facem totul pentru înlăturarea lor într-un timp cît mai scurt".**

Acesta este deci obiectivul prioritar pentru a cărui realizare trebuie să acționeze cu fermitate și spirit de răspundere colectivele de oameni ai muncii, organele de conducere colectivă, specialiștii și economiștii din întreprinderi. Răspunzînd chemării mobilizatoare a secretarului general al partidului este necesar ca pretutindeni să se facă eforturi susținute, să se dea un nou avînt, întrecerii socialiste, pentru îndeplinirea ritmică și integrală a planului la producția fizică, pentru îndeplinirea și depășirea planului la producția netă în condiții de eficiență superioară, pentru ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, a calității produselor, pentru utilizarea intensivă a capacităților de producție, ridicarea continuă a productivității muncii, reducerea costurilor de producție, realizarea și depășirea sarcinilor de export și mai buna valorificare a produselor românești pe piețele externe. Ca și în industrie sau în investiții și în agricultură este necesar să se acționeze cu energie, să se concentreze toate forțele disponibile pentru efectuarea în cele mai bune condiții a recoltărilor și a celorlalte lucrări de toamnă. Pentru că obiectivele de viitor pe care ni le propunem se realizează prin activitatea cotidiană a fiecăruia, după cum o nouă calitate în activitatea fiecărei întreprinderi, a fiecărui om al muncii. Numai așa vom putea să îndeplinim proiectele dezvoltării noastre, în fapt ale continuei creșteri a bunăstării noastre materiale și spirituale, obiectivul fundamental al întregii politici a partidului, a tot ceea ce se realizează în patria noastră.

ODATĂ mai mult cu prilejul Adunării festive consacrată sărbătorii noastre naționale, prin glasul celui mai înalt reprezentant al său, a fost exprimată cu claritate și fermitate poziția României socialiste față de marile evenimente și probleme politice ale omenirii, hotărîrea poporului nostru de a dezvolta prietenia și conlucrarea cu toate țările socialiste, de a acționa neabătut pentru întărirea solidarității, unității și colaborării lor, dorința sa de a întări relațiile cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu toate statele lumii ; relații la a căror temelie România așează cu consecvență principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu folosirea forței, singurele de natură să asigure colaborarea, securitatea și pacea internațională.

Socialismul și pacea, independența și pacea, progresul și pacea sînt inseparabile. Tocmai de aceea poporul nostru își exprimă îngrijorarea în fața unei intensificări a amenințărilor, militează cu fermitate pentru ca nimeni să nu îndrăznească să recurgă la forță în nici o parte a lumii. **„Acționînd unite,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, forțele socialismului și progresului, popoarele de pretutindeni, pot împiedica izbucnirea unui nou război mondial, pot respinge diferitele amenințări și aventuri militare, pot garanta dezvoltarea liberă, de sine stătătoare, a tuturor popoarelor, pot asigura pacea în întreaga lume, independența tuturor națiunilor".**

În același spirit de înaltă responsabilitate față de destinele omenirii, în cuvîntarea sa, președintele Nicolae Ceaușescu s-a referit la necesitatea lichidării subdezvoltării, o problemă fundamentală a lumii contemporane, interesînd majoritatea popoarelor lumii, inclusiv pe cele dezvoltate, deoarece fenomenul subdezvoltării alimentează instabilitatea și criza. **„În fond,** conchidea președintele României, **trebuie înțeles că pacea și colaborarea nu se pot realiza fără lichidarea subdezvoltării, fără relații noi, de egalitate, în dezvoltarea economică".** De altfel, România socialistă, președintele său, după cum bine se știe, acționează deosebit de intens pentru edificarea unei noi ordini internaționale, pentru eradicarea subdezvoltării. În mesajele adresate Conferinței de la Manila și recent celei de la Viena, tovarășul Nicolae Ceaușescu a propus în acest scop soluții concrete, realiste, propuneri care s-au bucurat de o largă audiență și apreciere, evidențiind și în acest mod preocuparea concretă a țării noastre pentru rezolvarea problemelor vitale ale civilizației contemporane.

CEA DE A 35-A aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă este o sărbătoare a libertății și demnității, o sărbătoare a unității de neclintit a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor în jurul partidului comunist, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Marea demonstrație a oamenilor muncii din Capitală, demonstrațiile din celelalte localități de pe întreg cuprinsul țării au constituit tot atîtea prilejuri prin care poporul și-a exprimat sentimentele sale de prețuire, de dragoste și respect față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de tovarășa Elena Ceaușescu, încrederea sa nețărmurită în întreaga politică a Partidului Comunist Român, hotărîrea de a face totul pentru a o aduce întocmai la îndeplinire, de a răspunde chemării secretarului general, întîmpinînd cel de al XII-lea Congres cu noi și noi succese în muncă.

N. IONESCU

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

ROLUL SPORIT AL INDUSTRIEI EXTRACTIVE ÎN ASIGURAREA MATERIILOR PRIME ȘI COMBUSTIBILILOR PENTRU NEVOILE ECONOMIEI NAȚIONALE

Vasile PATILINEȚ
ministrul minelor, petrolului și geologiei

ÎN CEI 35 DE ANI ce au trecut de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, prin munca entuziastă a poporului român, sub conducerea înțeleaptă și clarvăzătoare a Partidului Comunist Român, forțele de producție au crescut într-un ritm înalt, s-a modernizat baza tehnico-materială a întregii noastre economii, a sporit rapid bogăția națională și venitul național. Forța industrială a țării noastre este azi de 42 ori mai mare decît în anul 1938, iar producția agricolă este de aproape 3,5 ori mai mare decît în anul 1950. Creșterea continuă a forțelor de producție și a venitului național a constituit baza înfăptuirii de către partidul și statul nostru a unui amplu program pentru ridicarea nivelului de trai al întregului popor, asigurîndu-se sporirea veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, satisfacerea tot mai deplină a cerințelor lor de viață.

Un aport deosebit la dezvoltarea economiei noastre naționale l-a adus **industria extractivă** producătoare de materii prime și energetice, a cărei dezvoltare a constituit un obiectiv important în cadrul politicii economice a partidului nostru. Prin viziunea sa clară și permanentă asupra tendințelor ce se manifestă în evoluția pe plan mondial, conducerea partidului, personal tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a sesizat din timp fenomenele de criză în domeniul energetic, care aveau să cuprindă începînd cu anul 1973, economia mondială. Încă de la începutul acestui deceniu, cînd în multe state din lume, consumul energetic se desfășura sub semnul euforiei hidrocarburilor ieftine, secretarul general al partidului nostru — evaluînd riscul unei utilizări excesive și fără limite a petrolului și gazelor naturale, cunoscute ca surse localizate și epuizabile — a cerut ca să se treacă la o susținută acțiune de economisire a resurselor energetice valoroase și a indicat orientarea către dezvoltarea bazei de combustibili inferiori, țara noastră dispunînd de astfel de rezerve. Totodată, avîndu-se în vedere faptul că țara noastră dispune de un volum limitat de rezerve de minereuri cu conținuturi utile ridicate, partidul și statul nostru au indicat să se treacă la valorificarea unor zăcăminte cu conținuturi mai reduse de metal și la introducerea unui regim sever de economisire a metalelor.

Acționînd în acest spirit, în industria extractivă au fost elaborate și aprobate o serie de programe speciale, din care am aminti pe cele referitoare la forajul și exploatarea sondelor de mare adîncime, creșterea factorului final de recuperare la zăcămintele de țiței, cercetarea platformei continentale a Mării Negre pentru petrol și pe cele referitoare la dotarea și mecanizarea minelor și carierelor de cărbuni și de valorificarea sterilelor și resurselor secundare, în sectorul minier.

Creșteri accelerate de producție prin promovarea progresului tehnic

ÎN PERIOADA 1970—1980, dezvoltarea sectoarelor minier și petrolier s-a înscris în cadrul acțiunilor de asigurare a bazei energetice corespunzătoare necesităților țării, cît și pentru gospodărirea cît mai rațională a resurselor energetice de care dispune economia noastră națională. Ponderea producției de energie electrică pe cărbune crește de la 27,8% în 1975 la 40% în 1980. Aceasta determină o creștere în ritm susținut a producției de cărbune (tabelul 1).

În 1980 extracția de cărbune va fi aproape de 2,7 ori mai mare decît cea din 1970, creșterea cea mai spectaculoasă urmînd să fie la lignit de circa 3,3 ori din care la lignitul în carieră de 4,7 ori. Pentru asigurarea acestei creșteri, în deceniul actual a fost construit un număr însemnat de mine noi și s-au extins capacitățile la cele existente, îndeosebi în bazinul minier Oltenia și în bazinul minier al Văii Jiului care, pe baza programului de mecanizare, au început să fie dotate cu tehnica cea mai modernă.

Tabelul nr. 1

Creșterea producției de cărbune net

% față de 1970

	Anii: 1975	1978	1980 (plan)
— Cărbune net total	132,0	142,5	265,0
din care :			
1. Huilă	114,3	115,9	146,9
— huilă pentru cocs și semicocs	(141,3)	(137,6)	(274,2)
2. Lignit și cărbune brun	139,4	154,6	318,5
— lignit total	(142,3)	(157,8)	(329,5)
din care : lignit în carieră	(175,5)	(192,8)	(479,0)

Producția de țiței și gaze a evoluat, în funcție de volumul rezervelor descoperite și în condițiile creșterii treptate a gradului de valorificare a acestora. Prin aplicarea măsurilor pentru obținerea unei recuperări mai ridicate a țițeiului din zăcămînt, factorul final de recuperare a crescut de la 30,5% în 1975, la 31,5% în 1979 în zăcămintele la care se aplică. Pentru menținerea producției de țiței la nivelurile corelate cu volumul și calitatea rezervelor de care dispune țara noastră, au fost deschise în perioada 1971—1978 un număr de 53 zăcăminte, din care 34 cu un potențial scăzut de rezerve industriale situate, în cea mai mare parte, pe structurile vechi aflate în exploatare.

În sectorul minereurilor neferoase s-a trecut la mai buna valorificare a minereurilor cuprifere și complexe sărace și greu preparabile. Pentru asigurarea nivelului producției de metale în condițiile scăderii conținutului rezervelor geologice, după anul 1970 au fost puse în exploatare noi zăcăminte la : Rodna — Valea Blaznei, Țarna Mare — Turț, Gura Băii, Dealul Bucății, și s-au construit unități noi de preparare la Rodna, Baia Borșa, Sasca. Aceasta a făcut posibilă creșterea producției fizice de minereu extras și prelucrat după cum se arată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Evoluția producției de minereuri cuprifere și complexe extrase și prelucrate

% față de 1970

	Anii: 1975	1978	1980 (plan)
— minereuri cuprifere	173,8	180,5	331,5
— minereuri complexe	131,7	160,0	180,4

Producția de substanțe nemetalifere și sare a crescut, de asemenea continuu (tabelul nr. 3), prin dezvoltări sau puneri în funcțiune de noi capacități la Aghireș și Harghita pentru caolin, Voșlobeni pentru dolomită, Mahmudia și Poiana Aiudului pentru calcar, Dealul Cerna pentru cuarț, precum și pe baza

progreselor obținute în modernizarea instalațiilor și îmbunătățirea tehnologiilor de preparare.

Concomitent cu dezvoltarea producției s-a lărgit și gama substanțelor minerale nemetalifere, care în prezent se ridică la 126 produse față de 80 în 1970, ceea ce a contribuit la acoperirea din resurse din țară a unor nevoi de materii prime și materiale în industria metalurgică, chimică, hîrtiei, materialelor de construcții ș.a.

Tabelul nr. 3

Creșterea producției la principalele produse nemetalifere
% față de 1970

	Anii :		
	1975	1978	1980 (plan)
— Caolin	169,1	192,7	236,4
— Bentonită	198,5	275,7	280,0
— Cretă	210,5	237,7	307,0
— Dolomită	174,3	254,9	260,0
— Calcar	154,8	222,0	236,0
— Nisip cuarțos	201,3	227,8	260,0
— Sare	133,9	165,6	176,4

Desigur, anii 1979—1980 sînt hotărîtori pentru industria extractivă, atît pentru realizarea planului în actualul cincinal, cît și pentru pregătirea condițiilor necesare asigurării intrării cu succes în cincinalul următor. La minele de huilă din Valea Jiului, ca și la celelalte unități miniere din țară, planul de cărbune se îndeplinește în condițiuni bune. Sînt însă **rămineri în urmă la unitățile din bazinul minier Oltenia,** la care deși producția realizată în perioada ce a trecut din 1979 a crescut cu 22%, față de perioada corespunzătoare a anului trecut, totuși aceasta se situează cu mult sub nivelul planificat. Nu am reușit să aplicăm în toate exploatările din cadrul acestui bazin măsurile importante stabilite de conducerea partidului și ca urmare, gradul de folosire al utilajelor este încă scăzut.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, în vizitele de lucru în bazinul carbonifer al Olteniei și Văii Jiului, foarte multe din aceste lipsuri nu ar fi existat și am fi avut mult mai mult cărbune, mult mai multă energie, dacă s-ar fi acționat cu răspundere și hotărîre sporită, pentru soluționarea diferitelor probleme ivite. În ce privește Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, vom lua toate măsurile ce se impun și ne vom intensifica eforturile pentru a elimina lipsurile, pentru a crea condiții de exploatare, tot mai bune, prin extinderea mecanizării și promovarea de tehnologii înaintate. Un accent deosebit îl vom pune pe creșterea gradului de folosire a utilajelor și instalațiilor din dotare — care va trebui ca, în cel mai scurt timp, să reprezinte : cel puțin 80% din timpul disponibil la liniile tehnologice de excavare-transport-haldare din cariere și 80—85% din timpul disponibil al utilajelor tehnologice de bază din subteran — combine de abataj și înaintare, complexe de tăiere și susținere mecanizată. Toate forțele de care dispune ministerul nostru sînt concentrate în acest scop.

1981—1985 — perioadă de dezvoltare puternică a bazei de materii prime și energetice

PROIECTUL DIRECTIVELOR CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R. cu privire la dezvoltarea economică socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990, prevăd sarcini deosebite pentru industria extractivă. În acest sector, principalele obiective, către care va trebui concentrată, cu prioritate, întreaga activitate, sînt, în mod rezumativ, următoarele :

— intensificarea și aprofundarea activității de cercetare geologică pe întregul teritoriu al țării și pe platforma continentală a Mării Negre în vederea descoperirii de noi rezerve de țiței, gaze, cărbune, șisturi bituminoase (combustibile), minereuri feroase, neferoase, metale rare și disperse precum și de substanțe nemetalifere și alte substanțe utile ;

— creșterea accentuată a extracției de cărbune și dezvoltarea producției de șisturi bituminoase ; dezvoltarea producției de fier, minereuri neferoase și substanțe nemetalifere și asigurarea cu țiței și gaze naturale a economiei naționale, în condițiile menținerii unui grad corespunzător de asigurare cu rezerve geologice ;

— cercetarea și elaborarea de tehnologii și metode moderne pentru : exploatarea intensivă a tuturor rezervelor de substanțe minerale utile, valorificarea complexă a minereurilor feroase și neferoase, minereurilor cu conținuturi mai reduse, recuperarea și valorificarea în cît mai mare măsură a substanțelor utile din masa minereurilor exploatată.

NOILE DIMENSIUNI ALE CERCETĂRII GEOLOGICE DIRECTIVELE pentru geologia din țara noastră constituie o continuare la nivel larg a politicii științifice și realiste a partidului și statului nostru pentru asigurarea permanentă a bazei de materii prime și resurse energetice. Pentru depistarea de noi resurse, activitatea se va desfășura pe baza unui program de cercetare geologică și geofizică de mare anvergură, elaborat pentru prima oară în țara noastră. Pentru cercetarea geologică, **în cincinalul 1981—1985 au fost prevăzute fonduri în valoare de peste 41 miliarde lei,** adică de 1,5—1,6 ori mai mari decît în actualul cincinal, din care peste 50% sînt alocate pentru descoperirea de noi rezerve de hidrocarburi.

În domeniul petrolului și gazelor, cerința de bază pe care o parcurge geologia românească este ca: pe uscat, să se intensifice investigarea zonelor și spațiilor mai puțin explorate, în această categorie intrînd, în primul rînd, treapta de adîncime de la 3 500 m pînă la 8 000—10 000 m și zonele mai greu accesibile, iar în zona marină să se accelereze cercetările pe platforma continentală a Mării Negre. Totodată, se va continua activitatea, utilizîndu-se metode noi de investigare, în zonele și intervalele de adîncimi pînă la 3 500 m explorate în vederea cunoașterii depline a potențialului existent în cadrul acestora și descoperirii zăcămintelor cantonate în structuri geologice complicate, dar care nu au putut fi identificate prin metodele utilizate pînă în prezent. Pentru intensificarea cercetării, atît în suprafață cît și în adîncime, volumul forajului geologic va fi în perioada 1981—1985 cu aproape 1,3 ori mai mare decît în actualul cincinal, în structura acestuia crescînd ponderea forajului de mare adîncime, de la circa 10,5% în 1978, la peste 40% în 1980.

Pentru lignit și cărbune brun, se prevede intensificarea lucrărilor geologice în bazinul Gorj (Rovinari), Vîlcea, Mehedinți, în zona subcarpatică din Muntenia și Moldova, în partea de sud-est și nord-vest a Transilvaniei și în bazinele din Banat. În domeniul huilei, cercetările sînt orientate pentru descoperirea de noi rezerve și recuperarea în proporție mai ridicată a rezervelor din Valea Jiului, inclusiv în zonele de protecție a obiectivelor de suprafață. De asemenea, în vederea trecerii la valorificarea pe scară largă a zăcămintelor de șisturi bituminoase, s-a prevăzut accelerarea investigațiilor prin prospecțiuni și lucrări de explorare a zonelor din Banat, care cuprind aceste resurse.

CREȘTERI ACCENTUATE ALE EXTRACȚIEI DE COMBUSTIBILI SOLIZI ÎN CONDIȚIILE adîncirii crizei energetice pe plan mondial, lipsa de hidrocarburi, creșterea continuă a nevoilor de combustibili primari și necesitatea valorificării superioare a hidrocarburilor au determinat ca în proiectul de Directive ale celui de-al XII-lea Congres al P.C.R. să se prevadă modificarea structurii combustibilului pentru producerea energiei electrice, astfel că ponderea energiei electrice produsă pe bază de cărbune și șisturi bituminoase va reprezenta 60% în anul 1985, față de 40% în anul 1980. Proiectul de Directive prevede creșteri importante pentru extracția combustibililor solizi Astfel, **producția totală de cărbune de 85—88,3 milioane tone, prevăzută în 1985, va fi de peste 3 ori mai mare decît cea realizată în 1978,** dezvoltîndu-se cu precădere producția de lignit care, în aceeași perioadă, va crește de peste 4 ori.

În scopul creșterii ponderii combustibililor solizi livrați centralelor termoelectrice, în cincinalul 1981—1985 se va trece la **valorificarea șisturilor bituminoase** (combustibile) din țara noastră, prin punerea în exploatare a zăcămintelor de la Anina și Doman, care vor asigura, într-o primă etapă, alimentarea cu combustibilul necesar a unei termocentrale de 990 MW.

O atenție deosebită se va acorda totodată, producției de huilă pentru cocs și semicocs, care în 1985 va reprezenta un raport de 2,3 ori față de 1978, contribuind la satisfacerea în condiții mai bune a cerințelor industriei siderurgice. Baza asigurării realizării creșterii accentuate a producției de cărbune o constituie, pe lîngă intrarea în funcțiune a unor noi capacități de producție, continuarea în ritm susținut a dotării minelor și carierelor cu utilaje și instalații de mare randament. Concomitent cu creșterea gradului de dotare, va crește gradul de mecanizare al lucrărilor miniere. Astfel, în 1985, comparativ cu realizările din anul 1978, extracția cărbunelui din abataje susținute cu complexe mecanizate va fi mai mare de aproape 4 ori, tăierea și încărcarea mecanizată a cărbunelui în abataje cu front lung de 3,6 ori, iar săparea mecanizată a lucrărilor miniere orizontale cu combine de înaintare în cărbune și steril de 2,6 ori. În cariere, extragerea lignitului prin tehnologiile de mecanizare complexă integrală va crește în aceeași perioadă de cca. 4,2 ori.

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În vederea îmbunătățirii permanente a calității cărbunelui livrat, s-a prevăzut un volum important de cercetări tehnologice de preparare a cărbunelui, precum și pentru valorificarea deșeurilor rezultate din procesul de preparare. Totodată, vor fi accelerate cercetările pentru definitivarea tehnologiilor de valorificare a cenușilor rezultate din arderea cărbunilor, prin extragerea din aceste cenuși a substanțelor utile (fier, alumină, metale prețioase), precum și pentru folosirea lor ca adaos la fabricarea cimentului, la fabricarea elementelor de zidărie și la construcția de drumuri, diguri, terasamente, regularizarea cursurilor de ape etc.

Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recentele vizite de lucru în bazinele miniere Gorj și Valea Jiului, **problema cărbunelui și a centralelor termoelectrice pe cărbune, constituie problema numărul unu a dezvoltării în următorul cincinal a energeticii românești. Esențialul pentru perioada următoare îl reprezintă producția de cărbune. Avem chiar în vedere să luăm măsuri pentru o devansare a planului producției de cărbune în cincinalul 1981—1985, în măsura asigurării utilajelor necesare și folosirii acestora la un grad corespunzător.** Avînd în vedere necesitatea reducerii importului, pînă în anul 1990, va trebui să asigurăm din producția internă cel puțin 80% din cărbunele cocsificabil pentru metalurgie.

Pentru realizarea acestor ritmuri înalte de dezvoltare, care reprezintă sarcini de onoare, dar și de mare răspundere, colective de oameni ai muncii din întreprinderile de cercetare geologică, institute de cercetări și proiectări, combinate miniere și minister, au trecut de îndată la examinarea și stabilirea soluțiilor și măsurilor pe fiecare cîmp minier, care să asigure îndeplinirea în cele mai bune condițiuni a acestor obiective.

ZĂCĂMINTELE DE ȚIȚEI ȘI GAZE EXPLOATATE RAȚIONAL, ECONOMIC

ÎN 1985 EXTRACȚIA ȚIȚEIULUI va fi de 12,5 milioane tone, iar cea de gaze naturale de 26,5 miliarde m³. Nivelele anuale de extracție în cincinalul următor la aceste produse au fost stabilite ținîndu-se seama de necesitatea menținerii unui grad corespunzător de asigurare cu rezerve, prevăzîndu-se, totodată, restrîngerea continuă a utilizării lor. În aceste sectoare, pe lîngă deschiderea de noi zăcăminte, se are în vedere continuarea dotării și aplicarea unor soluții de modernizare a echipamentelor de extracție. Se va extinde sistemul de urmărire centralizată a funcționării sondelor în exploatare și se va trece la utilizarea instalațiilor automatizate pentru captarea, separarea, măsurarea și transportul țițeiului și gazelor în sistem închis, în vederea reducerii pierderilor. De asemenea, se va extinde folosirea pompelor de extracție hidraulice și a celor submersibile și se va lărgi și diversifica gama de produși chimici pentru aplicarea de tratamente cu eficiență sporită în vederea măririi debitelor la sondele de exploatare.

Un obiectiv important, în extracția țițeiului, îl constituie **creșterea în continuare a factorului final de recuperare a țițeiului din zăcăminte**, care urmează să ajungă de la 31,5 la sută în 1979, la 37 la sută în 1986 și la cca. 40% în ultimul deceniu al secolului la zăcămintele la care se pot aplica tehnologiile respective. După îndelungate cercetări au fost identificate și trecute în experimentare noi metode de creștere a recuperării țițeiului din zăcămînt, cum ar fi : combustia subterană, injecția ciclică și continuă de abur, injecția de apă vîscoasă cu polimeri, injecția de soluții micelare, substanțe tensio-active și alcaline ș.a. Pentru prima oară s-a elaborat proiectul pentru pătrunderea prin lucrări miniere în stratul productiv la o adîncime de peste 500 m. Este de menționat faptul că, în perioada 1981—1985 urmează ca, prin extinderea aplicării metodelor de mărire a recuperării, să se realizeze 70—71% din creșterea rezervelor geologice și aproape 20—22% din producția de țiței pe întreaga perioadă, față de cca 55—57%, respectiv, 14—16% din cincinalul actual.

VALORIFICAREA SUBSTANȚELOR UTILE DIN MINEREURILE CU CONȚINUTURI REDUSE ȘI DIN ALTE SURSE

ÎN SECTORUL MINEREURILOR NEFEROASE, proiectul de Directive are în vedere trecerea la valorificarea în masă a minereurilor cuprifere cu conținut redus de metal. Astfel, se prevede exploatarea minereurilor de cupru sărace de la Moldova Nouă (banatite), Roșia Poeni, Valea Morii — Baia de Aramă, cu conținuturi în jur de 0,25% cupru, de 2—6 ori mai mici decît conținuturile minereurilor valorificate pînă în prezent. De asemenea, vor fi puse în funcțiune noi capacități de extracție a minereurilor complexe. Capacități noi sînt prevăzute a fi dotate la nivelul tehnicii mondiale, atît cu utilaje pentru mecanizarea operațiilor de exploatare, cît și cu utilaje de mare capacitate pentru prepararea minereurilor cuprifere, respectiv cu linii tehnologice de capacități între 7 000—8 000 tone/zi, față de 500—1 000 tone/zi existente.

Pornind de la faptul că în urmă cu 15—20 ani tehnologiile de preparare erau mai puțin perfecționate, iar minereurile prelucrate aveau un conținut mai ridicat, sterilele rezultate din instalațiile de preparare și care sînt depozitate în halde și iazuri de decantare, conțin încă diferite elemente utile în cantități valorificabile. Pe baza progreselor realizate în ultimii ani în domeniul tehnologiilor de preparare și după experiența cîștigată în stațiile pilot și instalațiile industriale, s-a trecut la recuperarea substanțelor utile din sterile, acțiune ce se va dezvolta susținut în cincinalul următor. În anul 1985, prin acest mod se vor recupera : 58 000 tone fier, 4 000 tone metale neferoase în echivalent plumb, 2 500 tone bioxid de mangan, 80 tone wolfram, 130 000 tone dolomită, 1 300 tone sulf, iar valoarea acestora va fi de peste 4 ori mai mare decît valoarea elementelor recuperate în anul 1978.

S-a pus la punct tehnologia de captare a baritei din gazele evacuate de instalațiile de uscare a acesteia, și s-a experimentat cu foarte bune rezultate captarea la uzina Firiza a plumbului și zincului din gazele de la cuptoarele metalurgice, care erau dispersate în atmosferă. Urmează ca tehnologia de captare a plumbului și zincului să fie generalizată la celelalte uzine de metalurgie neferoasă. În același timp, trebuie arătat că în sectorul de metalurgie neferoasă extractivă, vor fi puse în funcțiune noi capacități de prelucrare a concentratelor la Moldova Nouă, Copșa Mică și, după anul 1985, o nouă unitate metalurgică de cupru în zona Abrud — Zlatna, dotate cu tehnologii perfecționate la cel mai înalt nivel al tehnicii mondiale.

În sectorul substanțelor nemetalifere, producția se va dezvolta în continuare, urmînd ca aceasta să fie mai mare în 1985 de 8,7 ori la sulf față de 1980, și de 1,7 ori la caolină, 1,4 ori la dolomită, 1,3 ori la argile, 1,5 ori la calcar, cuarț și nisip, față de 1978. De asemenea, vor mai fi introduse în circuitul economic noi surse, ca aluviunile titano-zirconifere, pămînturi rare, săruri de potasiu, ape termale ș.a.

ECONOMISIREA ȘI RAȚIONALIZAREA CONSUMURILOR ENERGETICE PROPRII

CONCOMITENT CU PARTICIPAREA sa accentuată la lărgirea bazei de materii prime și energie, industria extractivă este în același timp și un important consumator de energie și materiale. Prin introducerea tehnologiilor noi și a modernizării celor aplicate, se urmărește reducerea și raționalizarea consumurilor în toate sectoarele de activitate. Exemplificînd această preocupare, am arăta că indicele consumului de energie electrică la un milion lei producție globală industrială, se va reduce pe total minister, de la 161 MWh/milion lei în 1975, la 123 MWh/milion lei în 1985, respectiv cu cca. 24%. Consumul de lemn de mină se va reduce în aceeași perioadă cu cca. 40%.

Avînd în vedere că minerii, petroliștii și geologii sînt cei care cunosc cel mai bine greutățile și eforturile pentru extragerea din adîncurile pămîntului a combustibililor și materiilor prime, cu acest prilej facem un apel la toate unitățile din sistemul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei, precum și la celelalte unități din țară, pentru a aplica cu strictețe toate măsurile indicate de conducerea de partid și de stat pentru reducerea consumurilor, aceasta fiind și una din sursele importante de acoperire a nevoilor economiei naționale. Totodată, continuarea susținută a dotării și mecanizării lucrărilor va influența favorabil nivelul productivității fizice a muncii, care va fi mai mare în 1985 față de 1978, de 2,6 ori în ramura cărbune, de 2,6 ori în ramura minereurilor neferoase și de 1,4 ori în ramura minereurilor feroase.

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI EXTRACTIVE a fost și este însoțită pe drumul ei ascendent de grija permanentă a conducerii partidului și statului nostru, a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** — miner de onoare al Văii Jiului. Această grijă s-a materializat în continua îmbunătățire a condițiilor de muncă, a nivelului de trai material și spiritual al minerilor, petroliștilor, geologilor și familiilor acestora. Alături de înzestrarea tehnică a minelor, carierelor, schelelor petroliere, care fac mai ușoară munca fizică, se înscrie și faptul că nivelul retribuțiilor tarifare ale minerilor din marile bazine carbonifere și de minereuri, este cel mai ridicat din economia națională, fiind în concordanță cu specificul muncii prestate. În actualul cincinal, creșterea retribuțiilor tarifare ale minerilor este de 38,2%, ale personalului din unitățile geologice și foraj de 35,9%, iar la majorarea retribuțiilor în etapa a II-a, minerii, petroliștii și geologii, au intrat din luna august a acestui an, fiind printre primii beneficiari din țară a acestei majorări.

Răspunzînd acestei griji deosebite, minerii, petroliștii și geologii sînt hotărîți să facă tot ce stă în puterile lor pentru realizarea exemplară a sarcinilor ce le revin în prezent și în perspectivă, asigurînd în condiții tot mai bune resursele necesare dezvoltării continue în ritmuri înalte a economiei naționale.

Proiectul Programului — directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000

VALORIFICAREA AMPLĂ A RESURSELOR HIDROENERGETICE ALE ȚĂRII

PENTRU REALIZAREA sarcinii de o deosebită însemnătate ca în viitorul deceniu România să devină independentă din punct de vedere al combustibilului și energiei, eforturile sînt orientate, concomitent cu reducerea cu cel puțin 21—23% a indicelui de consum de energie primară în industrie și cu majorarea indicelui de valorificare a materiilor prime și energiei cu 32—34%, spre dezvoltarea bazei energetice. În acest scop un accent deosebit se pune pe folosirea intensă a resurselor naționale, cadru în care — alături de creșterea utilizării combustibililor solizi, trecerea la realizarea programului de construcții de centrale nucleare și folosirea formelor noi de energie — solară, geotermică, eoliană, biogazul — o atenție însemnată se acordă valorificării în grad mai înalt a potențialului hidroenergetic al țării.

Dimensiunea resurselor

POTENȚIALUL HIDROENERGETIC reprezintă capacitatea de producție anuală a tuturor hidrocentralelor care se pot realiza pe cursurile de apă ale țării. Studiul schemelor de amenajare ale principalelor rîuri ale țării, pe care s-au prevăzut peste 800 de hidrocentrale de puteri mai mari de 1...3 MW, precum și o evaluare globală a microhidrocentralelor, conduc la **un potențial hidroenergetic total al României de 40 miliarde kWh/an.**

Mărimea depinde de condițiile naturale și în special de precipitații, de repartizarea lor în timp (atît în cursul anului cît și de la un an la altul), de producția de precipitații care se scurge formînd rețeaua hidrografică, de altitudine și de rîurile care vin din amonte cu volume de apă formate pe teritoriul altor țări. Așa cum rezultă din tabelul nr. 1 care prezintă unele date comparative asupra precipitațiilor și apelor de scurgere ale României și unor țări din Europa, **precipitațiile și apele de scurgere de pe teritoriul țării sînt sensibil mai mici decît al unor țări ca Elveția, Norvegia, Austria, Italia, iar volumul specific de apă care revine pe locuitor este redus în comparație cu alte țări** dacă ne referim numai la volumul de apă format pe teritoriul propriu. La aceasta se adaugă regimul hidrologic al rîurilor țării care au variații importante : astfel în 3 luni primăvara se scurge peste 50% din volumul anual de apă al rîurilor, în timp ce iarna, cînd cerințele de energie electrică sînt maxime și vara, cînd alte folosințe de apă au consumuri mari, rîurile prezintă debite reduse.

Tabelul nr. 1

Apele de scurgere și potențialul hidroenergetic tehnic amenajabil al unor țări din Europa

	Volumul mediu anual al apelor de scurgere						Potențial hidroenergetic specific		
	Precipitație medie (mm/an)	Ape de scurgere din precip. (mm/an)	Format pe teritoriu propriu ($10^9 m^3$)	Provenit din amonte ($10^9 m^3$)	Total ($10^9 m^3$)	Volum*) specific (m^3/loc)	Total (TWh/an)	MWh/km^2	kWh/loc
R.S. România	780	190	40	155	195	9 100 (1 850)	40	168,5	1 850
Austria	1 190	660	55	35	90	12 000 (7 300)	62,0	738,5	8 250
R.S. Cehoslovacă	720	220	30	60	90	6 000 (2 000)	12,0	93,5	800
Elveția	1 500	1 000	40	10	50	7 900 (6 300)	32,1	782	5 050
Franța	750	300	165	40	205	3 900 (6 300)	100,0	183,0	1 900
R.D. Germană	600	150	15	10	25	1 500 (900)	2,0	18,5	120
Italia	1 000	615	180	5	185	3 300 (3 200)	76,5	254,2	1 350
R.S.F. Iugoslavia	975	430	110	115	225	10 400 (5 100)	66,0	259	3 050
R.P. Ungară	640	170	5	115	120	11 300 (470)	7,5	80,5	700

— TWh = miliarde kWh.
*) Prima cifră se referă la volumul total, iar cea din paranteză la volumul specific.

Important de semnalat este și faptul că **volumul de apă provenit din amonte, adus de Dunăre, este de aproape 4 ori mai mare decît volumul de apă format pe teritoriul României.** Trebuie să se țină seama că Dunărea este un rîu de frontieră, astfel că pe de o parte aria ei posibilă de influență este limitată, iar pe de altă parte că prelevările de apă sînt condiționate de necesitatea asigurării navigației.

Totodată însă, potențialul hidroenergetic este proporțional cu produsul între debit și cădere. Pe lîngă precipitațiile și apele de scurgere ale României care prezintă valorile și caracteristicile prezentate mai sus, altitudinile țării noastre sînt de asemenea relativ modeste, astfel încît căderile care se pot obține sînt limitate. Din această cauză **potențialul hidroenergetic al României raportat la kmp sau locuitor este apropiat de media europeană,** însă sensibil mai redus decît al altor țări ca Austria, Elveția, Norvegia, Italia. Potențialul hidroenergetic unitar al cursurilor de apă, adică puterea medie teoretică — în kW — care s-ar putea obține prin amenajarea unui km de rîu, fără a lua în considerare pierderile care apar în lanțul care transformă energia hidraulică în energie electrică este proporțional cu produsul dintre debitul și căderea diferitelor sectoare de rîu, astfel că valorile mari se înregistrează unde acest produs este ridicat, respectiv pe pantele mari ale rîurilor cu debite însemnate. Astfel valorile maxime pe Dunăre apar în zona Porților de Fier, iar dintre rîurile interioare valori însemnate apar pe Lotru, Olt în zona defileului și a cursului său mijlociu, Bistrița, Argeș, unii afluenți ai Mureșului (Rîul Mare, Sebeș), Someșul Cald etc. În principiu, zonele de concentrare a potențialului hidroenergetic sînt cele mai economice de amenajat, permițînd obținerea unei puteri și energii însemnate prin lucrări hidrotehnice (baraje, galerii etc.) de amploare mai mică, lucru ce se reflectă direct în volumul de investiții necesar realizării amenajării.

Gradul de amenajare a potențialului hidroenergetic

VALORIFICAREA SISTEMATICĂ a potențialului hidroenergetic al țării a început din anul 1950, odată cu primul plan decenal de electrificare. Dacă în anul 1950 utilizarea energiei hidraulice era neînsemnată (puterea tuturor hidrocentralelor totaliza 60 MW, iar capacitatea lor medie anuală de producție însuma 145 milioane kWh pe an), în perioada care a urmat ritmul de amenajare al potențialului hidroenergetic al țării a crescut continuu (tabelul nr. 2). Se observă că pînă în anul 1965 ritmul de valorificare a potențialului hidro-

Tabelul nr. 2

Puterea și energia hidrocentralelor realizate în perioada 1950—1980

Perioada	1950	1951—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980
Număr hidrocentrale	—	5	9	12	14	27
Puterea nou instalată (MW)	—	151,5	259	741	1 439,3	1 063,3
Producția medie a hidrocentralelor noi (GWh/an)		344	717	2 510	5 034	2 536,7
Puterea totală a hidrocentralelor la finele perioadei (MW)*)	60	210	461	1 200	2 632	3 695
Perioada medie la finele perioadei (GWh/an)	145	469	1 206	3 716	8 750	11 286,7

*) ținînd seama de casarea unor grupuri vechi.

energetic a fost mai lent. În această perioadă, fondurile mai reduse de investiții alocate hidroenergeticii și ritmul rapid de creștere al consumului de energie electrică care se dubla în medie la 5 ani sau chiar mai puțin, au făcut ca ritmul de dezvoltare al hidroenergeticii să fie mai redus. Ulterior, datorită dezvoltării sistemului electroenergetic, interconectării diferitelor regiuni și creării sistemului național, puterea centralelor hidroelectrice a fost considerabil mai mare (graficul nr. 1).

Graficul nr. 1

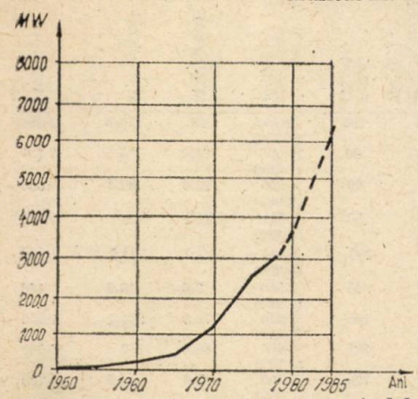

Evoluția puterii instalate în centralele hidroelectrice.

Puterea și producția medie a hidrocentralelor noi puse în funcțiune a atins un vîrf în perioada 1966—1975 ca urmare a realizării unora dintre cele mai mari hidrocentrale care se pot realiza în țară și anume Porțile de Fier I și Lotru.

Strategia valorificării

ÎN VALORIFICAREA potențialului hidroenergetic al României s-a urmărit continuu, cu consecvență :

Graficul nr. 2

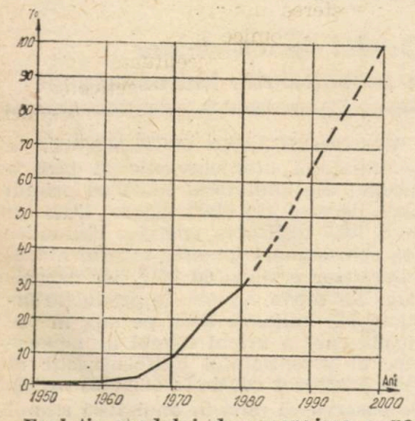

Evoluția gradului de amenajare a potențialului hidroenergetic.

● **valorificarea maximă a potențialului hidroenergetic prin amenajarea integrală a cursurilor de apă,** utilizarea cît mai completă a volumului de apă al rîurilor prin reducerea deversărilor,

● **valorificarea complexă a resurselor de apă ale rîurilor,** astfel încît pe lîngă utilizarea lor energetică să se asigure apa necesară altor folosințe și în special pentru alimentări cu apă potabilă și industrială, irigații, precum și pentru atenuarea viiturilor și reducerea inundațiilor,

● **amenajarea cît mai economică a potențialului hidroenergetic prin creșterea concentrării potențialului hidroenergetic** al unor rîuri din zona de munte, prin derivări de debite din bazine învecinate. De asemenea, s-a căutat să se concentreze potențialul rîurilor într-un număr mai mic de hidrocentrale dar de putere mai mare, prin sporirea căderii amenajate, obținute prin galerii de aducțiune și fugă lungi. Pe cursul mijlociu și inferior al rîurilor, hidrocentralele s-au dimensionat pentru același debit, iar căderea hidrocentralelor se repetă frecvent ,ceea ce a permis fabricarea de echipamente într-o gamă de tipodimensiuni redusă dar de serii mari.

● **amenajarea optimă a potențialului,** prin folosirea capacității superioare de manevră a hidrocentralelor, care pot porni și opri într-un timp scurt, au viteză mare de încărcare a grupurilor și randamente ridicate la sarcini parțiale. Datorită acestor calități hidrocentralele au fost dimensionate pentru a acoperi partea variabilă a consumului, vîrfurile de sarcină, ceea ce permite marilor centrale termoelectrice o funcționare continuă, în regim de bază cu un consum specific de combustibil mai redus.

Respectarea și aplicarea acestor considerente este evidentă pe majoritatea cursurilor de apă amenajate sau în curs de amenajare ca Bistrița, Argeș, Someș, Lotru, Sebeș, Rîul Mare etc. Pe cursul superior al rîurilor sînt realizate mari lacuri de acumulare pentru regularizarea debitelor pentru energetică și alte folosințe, precum și pentru atenuarea viiturilor. În lacuri se derivează debitele unor rîuri învecinate, construindu-se în acest scop numeroase galerii secundare. Pentru mărirea căderii se realizează galerii principale lungi, iar în unele cazuri sala mașinilor este amplasată în subteran, amenajarea continuîndu-se cu galerii de fugă.

Priorități în dezvoltarea hidroenergeticii

ÎN SCOPUL OBȚINERII independenței energetice în următorul deceniu, în cadrul utilizării intense a resurselor energetice naționale, se prevede **amplificarea valorificării resurselor hidraulice. Datele arătate anterior au subliniat că dacă în anul 1950 valorificarea potențialului hidroenergetic era practic nulă, în anul 1980 el va fi valorificat în proporție de aproape 30%.** Intensificarea ritmului de amenajare a resurselor hidraulice va conduce la utilizarea acestora în proporție de 45% în 1985, de 65% în anul 1990 și integral în anul 2000 (graficul nr. 2). Ca rezultat, ponderea energiei hidroelectrice în producția totală de energie electrică va crește de la 17,6% în anul 1980, la 20% în 1985 și la 24% în 1990 (graficul nr. 3 și tabelul nr. 3).

Graficul nr. 3

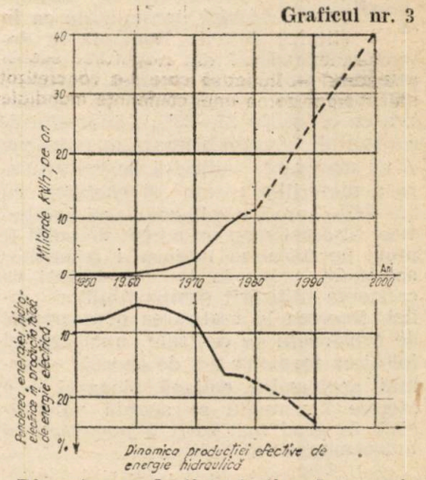

Dinamica producției efective de energie hidraulică.

Tabelul nr. 3

Dinamica structurii producției de energie electrică

	Anii			
	1950	1980	1985	1990
Producția de energie electrică (miliarde kWh)	2,113	74	88—90	105—110
Structura producției de energie electrică (%)	100	100	100	100
— hidroelectrică	8	17,6	20	24
— pe cărbuni și șisturi combustibile	19,8*)	40	55	44
— pe hidrocarburi	70,1	39,7	20	5—4
— nuclearoelectrică	—	—	—	17—18
— pe energie solară, alte surse noi de energie și resurse energetice recuperate	2,1**)	2,7	5	10

*) din care 6,1% cărbune superior.
**) în special lemn și deșeuri lemnoase.

Criza energetică mondială, constituind o problemă de fond a dezvoltării umanității, impune țării noastre, o intensifi-

Alexandru COGĂLNICEANU
Institutul de studii și cercetări hidroenergetice

(Continuare în pag. 23)

SEMNIFICAȚII ECONOMICE ȘI SOCIAL-UMANE ALE CORELAȚIEI DINTRE ACUMULARE ȘI CONSUM [II]

Accentuarea dinamismului economic

ASIGURAREA unei rate înalte a acumulării și utilizarea rațională a investițiilor au stat la baza intensificării procesului de industrializare a țării și mai ales de modernizare a structurii producției industriale, prin orientarea fermă și consecventă a acestui proces în concordanță cu cerințele creării unei economii moderne, de înaltă tehnicitate și productivitate și ale valorificării superioare a resurselor naturale.

Alături de realizarea, în continuare, a unor ritmuri înalte de creștere a producției industriale și de majorare considerabilă a sporului absolut al producției industriale — care, așa cum se vede și din tabelul nr. 1 față de cincinalul 1956—1960 s-a mărit de 3,5 ori în cincinalul 1966—1970, de 6,9 ori în cincinalul trecut, urmînd ca în acest cincinal el să fie de peste 11 ori mai mare — sînt de relevat realizările deosebite obținute în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului în dezvoltarea construcțiilor de mașini și a chimiei și mai ales în crearea și dezvoltarea subramurilor de primă necesitate și importanță cum sînt electrotehnica, electronica, producția de mașini-unelte, mecanica fină și optica, producția de utilaje de mare complexitate, industria automobilelor și altele.

Odată cu aceasta s-a accentuat caracterul industrial al țării, a crescut ponderea industriei la realizarea sporului venitului național creat, de la 70,6% în cincinalul 1966—1970 la peste 74% în actualul cincinal — **ceea ce a consolidat și consolidează stabilitatea economiei și dinamismul economic,** s-a accentuat procesul de modificare a conținutului muncii în celelalte ramuri ale economiei naționale, prin pătrunderea proceselor de tip industrial în agricultură, construcții, transporturi.

Ca urmare a creșterii substanțiale a investițiilor în agricultură, care față de 60,3 miliarde lei cît au reprezentat în perioada 1951—1965, s-au ridicat la 173,6 miliarde lei în anii 1966—1977, în condițiile influenței favorabile exercitate de transformările revoluționare petrecute în structura economico-socială prin încheierea cooperativizării și ale situării acestei ramuri la locul cuvenit în sistemul priorităților care au direcționat politica de investiții în ultimul deceniu — **au avut loc modificări importante în mecanismul reproducției socialiste din agricultură și ale asigurării contribuției ei la echilibrul economic dinamic.** Se remarcă astfel că în primele trei cincinale, cînd creșterea valorii fondurilor fixe puse în funcțiune în agricultură a fost mică (de 1,6 ori, cu un ritm mediu anual de 3,2%) dependența producției agricole de condițiile naturale a fost mare, oscilațiile producției de la un an la altul ridicate, iar mărirea producției globale de la 32,4 miliarde lei în 1950 la 62,5 miliarde lei în 1965 s-a realizat în condițiile unei creșteri lente a valorii nou create (ritmul mediu anual de creștere a fost de 3,6%, în condițiile în care în ultimele două cincinale ale perioadei 1951—1965 mărimea venitului național creată în agricultură nu s-a schimbat). Spre deosebire de aceasta, în ultimii 12 ani, cînd valoarea fondurilor fixe ale agriculturii s-a mărit de 2,5 ori față de 1965, cu un ritm mediu anual de 8%, a crescut mai repede și mai stabil nu numai producția globală agricolă, ea ajungînd la 124,7 miliarde lei în anul 1977 și 127,7 miliarde lei în 1978, ci și venitul național creat de această ramură, ritmul mediu anual al acestei creșteri fiind în perioada 1971—1977 de 6,3%. Toate acestea, alături de creșterea puternică a celorlalte ramuri, a construcțiilor, transporturilor și telecomunicațiilor, a dezvoltării cercetării tehnico-științifice, au determinat **creșterea continuă a venitului național și a avuției naționale, răsfrîngîndu-se pozitiv asupra tuturor domeniilor vieții economico-sociale.**

Sînt edificatoare pentru rolul decisiv al majorării acumulării în realizarea creșterii economice, atît ritmurile mai înalte de creștere a venitului național, cît mai ales valoarea considerabil mai mare a sporurilor absolute care stau în ultimele trei cincinale în spatele acestor ritmuri, așa cum se poate vedea și din tabelul prezentat în prima parte a studiului. Foarte sintetic exprimat, orientările stabilite de partidul nostru la Congresele IX, X și XI, precum și la Conferințele Naționale din 1967, 1972 și 1977 cu privire la repartizarea venitului național în fond de dezvoltare și fond de consum au creat condițiile ca, pe baza unei evoluții mai dinamice, echilibrate și eficiente a activității economice **sporul mediu anual al venitului național să se ridice de la 7,4 miliarde lei în anii 1951—1965 la circa 50 miliarde lei în actualul cincinal,** urmînd ca în cincinalul 1981—1985 să crească în continuare. Pe o asemenea temelie trainică s-au creat și resurse sporite pentru reproducția lărgită și pentru îmbunătățirea calității vieții populației. Totodată, prin creșterea continuă și rapidă a venitului național pe locuitor de la 2,3 mii lei în 1938 la 21,1 mii lei în 1978, s-a redus decalajul față de țările dezvoltate din punct de vedere economic. În viitorul cincinal, acest indicator urmează să ajungă la 2 400—2 500 dolari pe locuitor, creîndu-se condiții pentru trecerea României în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică.

Relația dintre creșterea ratei acumulării și dinamica venitului național nu se manifestă însă în acest fel, în orice condiții, ea nefiind liniară. Astfel, este posibil ca în anumite împrejurări creșterea acumulării să nu se reflecte în aceeași măsură în ritmul creșterii venitului național. Dacă facem abstracție de factori subiectivi, sau specifici care pot antrena reducerea eficienței, asemenea situații pot avea loc mai ales atunci cînd o parte a acumulării este orientată spre creșterea gradului de înzestrare cu fonduri în ramurile care eliberează forță de muncă pentru alte ramuri, cum este cazul agriculturii ; sau în situațiile în care, în industria minieră, o parte a investițiilor în întreprinderile noi sau existente trebuie să compenseze reducerea producției în alte zone, unde scade coeficientul de extracție sau să realizeze o restructurare de proporții a bazei tehnologice și tehnice a ramurilor respective. După părerea noastră se poate spune că, în general, creșterea intensă a înzestrării muncii cu fonduri fixe în unitățile economice și la locurile de muncă existente, fie pentru ridicarea mai accentuată a calității produselor, fie pentru restructurarea bazei energetice și de materii prime, fie pentru creșterea mai accelerată a productivității muncii, fie — cazul mai frecvent — pentru realizarea cumulată a acestor obiective reprezintă unul din factorii de bază și din împrejurările obiective care fac ca sporirea acumulărilor să nu se reflecte nemijlocit, imediat sau în aceeași măsură în ritmul de creștere economică (conducînd la mărirea efortului de acumulare necesar pentru realizarea fiecărui procent de creștere a venitului național). Indirect și într-o perioadă mai mare de timp însă și această parte a acumulării influențează favorabil ritmurile de creștere economică, mai ales dacă avem în vedere dependența acestor ritmuri de baza de materii prime, minerale și agricole, precum și efectul propagat al investițiilor asupra dezvoltării economice. Preocuparea pentru utilizarea rațională a fondurilor de investiții, pentru asigurarea unei eficiențe eco-

Tabelul nr. 2

Interdependența acumulare — creștere economică — bunăstare

Perioada	Rata acumulării	Dinamica venitului național (anul final al perioadei anterioare =100)	Dinamica fondului de consum		Dinamica veniturilor reale totale ale populației		Investiții în sectoarele social culturale, și gospodăria comunală și construcția de locuințe	
			Creștere față de anul final al perioadei anterioare	Ritm mediu anual %	Creștere față de anul final al perioadei anterioare	Ritm mediu anual %	Investiții totale mlrd. lei	Creștere față de 1956—1960
1956—1960	16,0	139	124,6	4,5	125	4,6	24,2	100
1961—1965	24,3	154	129,5	5,3	136	6,4	37,1	153
1966—1970	28,8	145	140,3	7,0	131	5,6	50,0	207
1971—1975	34,1	171	143,6	7,5	146	7,9	85,9	355
1976—1980	33-34 peste	163	146,9	8,0	115*)	7,1*)	137,4	567

*) Creștere în anii 1976—1977.

nomice ridicate a acumulării, ca și a întregii activități economice mărește și ea această influență și contribuția acumulării la creșterea economică.

Condiții superioare pentru amplificarea și utilizarea potențialului creativ al națiunii

POLITICA partidului de alocare a unei părți importante din venitul național pentru reproducția lărgită și de creștere, pe această bază, a potențialului economic, a venitului și avuției naționale a avut și are repercusiuni profunde și directe asupra vieții materiale și spirituale a întregului popor, exercitînd efecte deosebit de pozitive, pe multiple planuri, asupra existenței tuturor categoriilor de oameni ai muncii. Ele se relevă, **în primul rînd**, în domeniul folosirii complete și cît mai eficiente a fondului național de timp de muncă și prin aceasta a principalei forțe de producție a societății.

Manifestarea creatoare a omului și realizarea practică a atributului său de principală bogăție a societății noastre reclamă, pe de o parte, ridicarea continuă a nivelului de pregătire profesională și politico-ideologică, iar pe de altă parte crearea condițiilor materiale pentru punerea în aplicare a capacității sale creatoare. Așa cum arată realitatea, tocmai asigurarea unui raport just între fondul de acumulare și fondul de consum și dezvoltarea pe această bază a întregii economii naționale au permis **crearea de noi locuri de muncă în ramurile neagricole și în special în industrie, echiparea tehnică corespunzătoare a acestora, ridicarea gradului de atragere a populației apte de muncă în producția socială și creșterea pe această bază a veniturilor populației.** Astfel, în perioada 1966—1978 numărul personalului muncitor în economia națională a crescut cu peste 2 692 mii de oameni creîndu-se anual, în medie, 200—250 mii noi locuri de muncă. În acest fel, populația ocupată reprezintă astăzi 82% din totalul resurselor de muncă potențiale, România numărîndu-se printre țările cu gradul cel mai înalt de ocupare a populației. Așa cum prevede proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea, în perioada viitorului cincinal pentru acoperirea necesarului de personal al economiei naționale se va asigura formarea profesională a unui număr de 1 750 000 muncitori calificați și 300 000 tehnicieni, maiștri, ingineri și alte specialități.

Odată cu aceasta au loc **modificări importante în structura socială a țării**, prin **creșterea numerică a clasei muncitoare**, și mai ales a detașamentelor industriale ale acesteia, a profesiilor și numărului celor a căror muncă și existență este nemijlocit legată de ramurile de înaltă tehnicitate. Trebuie remarcat că peste 90% din creșterea absolută a personalului muncitor în perioada 1966—1978 au reprezentat-o muncitorii, iar din aceștia peste 58% au fost atrași în industrie. Atragerea unor noi și noi contingente de oameni ai muncii — ceea ce contrastează pregnant cu situația din țările capitaliste unde șomajul are astăzi proporții importante, crescînd nesiguranța zilei de mîine pentru muncitori — creșterea mai pronunțată a celor atrași în ramurile moderne cu o tehnicitate și productivitate ridicată, contribuie, alături de ridicarea calificării și a gradului general de cultură, la creșterea nivelului general de omogenizare socială a țării, sporind, totodată venitul mediu pe familiile care cuprind un număr tot mai mare de membri ocupați în producția socială.

În al doilea rînd, pe un alt plan, cu profunde implicații economice, social-umane și politice, importanța și semnificațiile opțiunii partidului nostru pentru alocarea unei părți importante din venitul național în vederea acumulării se manifestă prin intermediul politicii de restructurare a producției sociale în profil teritorial pe baza repartizării raționale a forțelor de producție. Creșterea continuă a investițiilor, orientarea lor astfel încît să se asigure crearea unor noi unități și platforme industriale în județele și zonele puțin industrializate **stă la baza transformării unui număr tot mai mare de orașe și comune în unități administrative complexe, capabile să asigure locuitorilor condiții tot mai bune de muncă și de viață**, noile obiective constituindu-se în același timp în puternici factori de antrenare pe plan social-cultural, de ridicare a nivelului general de civilizație.

Un rol important în realizarea acestor valențe revoluționare ale amplasării raționale a forțelor de producție urmează să-l joace orientările stabilite prin proiectul de Directive pentru cincinalul 1981—1985, potrivit cărora noile capacități de producție **se vor realiza în unități economice mici**, capabile să asigure distribuirea mai judicioasă a locurilor de muncă pe teritoriul țării și să valorifice mai bine resursele locale de materii prime și materiale, precum și de forță de muncă. Prin crearea unor obiective ale industriei mici de stat și cooperatiste toate orașele și comunele vor dispune de unități cu activitate industrială permanentă. Alături de creșterea populației ocupate în ramurile neagricole în toate județele și de reducerea diferențelor între veniturile populației din diferite zone, dezvoltarea armonioasă a industriei pe teritoriu reduce fenomenele de migrație, garantează în fapt egalitatea dintre toți membrii societății noastre, indiferent de naționalitate prevenind, totodată efectele nedorite, imediate și îndepărtate, pe care le au marile aglomerații urbane.

În al treilea rînd, alocarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare nu numai că nu vine în contradicție cu fondul de consum, ci reprezintă **un factor esențial pentru creșterea continuă și susținută a resurselor destinate consumului populației.** După cum rezultă și din tabelul nr. 2, tocmai în condițiile creșterii ratei acumulării, care a avut loc în ultimele trei cincinale s-a realizat, pe baza sporirii mai accentuate a venitului național, o creștere tot mai accentuată a fondului de consum. În aceste condiții, partidul și statul au adoptat sistematic măsuri de sporire a retribuției nominale și reale a personalului muncitor și a veniturilor țăranilor cooperatori, au sporit vînzările de mărfuri și prestările de servicii către populație, a crescut și s-a diversificat consumul populației.

TOATE marile realizări obținute în domeniul dezvoltării economice și sociale, relevate succint în cele de mai sus, scot în evidență faptul că opțiunea pentru alocarea unei părți importante din venitul național în vederea acumulării a răspuns și răspunde atît cerințelor făuririi unui complex economic național modern, armonios dezvoltat și eficient, cît și creșterii mai accentuate a bunăstării materiale a poporului. Pe baza acestor realizări se poate afirma cu deplin temei că o asemenea opțiune, bazată pe o temeinică fundamentare științifică, este pătrunsă, în același timp, de un profund patriotism și de o înaltă responsabilitate pentru propășirea patriei și destinele națiunii noastre. De aceea, acum cînd aniversăm trei decenii și jumătate de la actul insurecției și întîmpinăm cel de-al XII-lea Congres al partidului care va jalona o nouă etapă, superioară, de progres pentru țara noastră, nu există alt omagiu mai elocvent adus acestor două măreți evenimente în viața partidului și poporului nostru decît atașamentul la politica înțeleaptă a P.C.R. și angajamentul alăturării totale și entuziaste a energiilor și capacităților fiecărui membru al societății noastre, făuririi socialismului multilateral dezvoltat și înaintării României spre comunism, ridicării țării pe noi culmi de progres și civilizație socialistă.

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

RESORTURILE RITMULUI ÎNALT DE CREȘTERE ECONOMICĂ ȘI EFECTELE SALE ECONOMICO-SOCIALE (II)

Odată cu perfecționarea structurii în profil de ramură a economiei naționale s-a dat curs orientării spre perfecționarea acesteia în **profil teritorial,** pe baza distribuirii mai judicioase a forțelor de producție pe teritoriul țării într-o concepție unitară și de largă perspectivă. Scopul urmărit este punerea mai largă în valoare a întregului potențial material și uman al țării — condiție esențială pentru asigurarea unei creșteri economice rapide, la nivel național, pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor și unităților teritoriale ale patriei, crearea unor condiții de muncă și viață egale pentru toți membrii societății, fără deosebire de naționalitate, ridicarea gradului general de civilizație al întregului popor.

Corespunzător hotărîrii Congresului al XI-lea în actualul cincinal urmează ca în fiecare județ să se asigure realizarea unei producții industriale de cel puțin 10 miliarde de lei. Cincinalul următor va marca o nouă etapă în înfăptuirea programului partidului de dezvoltare echilibrată a județelor țării. Criteriul principal de apreciere a nivelului de dezvoltare economică a județelor va fi **producția pe locuitor.** Acest indicator, însumînd rezultatele activității din industrie, agricultură, construcții, transporturi, servicii raportate la numărul de locuitori din fiecare județ, este de natură să stimuleze dezvoltarea tuturor domeniilor de activitate ceea ce corespunde politicii generale a partidului nostru de dezvoltare economică și socială a județelor. Producția globală pe locuitor ce urmează să fie realizată în fiecare județ va fi de cel puțin 70 000 lei anual, din care circa 50 000 lei producție industrială, 10 000 lei producție agricolă și 10 000 lei valoare provenind din transporturi, construcții, servicii și alte activități. În județele mai puțin dezvoltate se vor asigura creșteri superioare dinamicii medii pe țară. În realizarea acestui obiectiv sînt avute în vedere considerente de economicitate, eficiență, de ordin social.

RITMUL ÎNALT DE CREȘTERE economică este legat de **introducerea rapidă în producție a cuceririlor științei și tehnicii.** În această privință, pe baza hotărîrilor adoptate după Congresul al IX-lea al partidului, s-au întreprins măsuri energice pentru dezvoltarea activității proprii de cercetare, concomitent cu lărgirea colaborării cu țările socialiste și cu alte state, pentru integrarea științei cu practica, acestea constituind două laturi inseparabile ale activității de creație a omului.

Pornind de la însemnătatea deosebită a promovării susținute a științei și tehnologiei în întreaga operă de construcție socialistă în țara noastră, Congresul a XI-lea al partidului a stabilit sarcina de a transforma cincinalul actual în cincinalul afirmării plenare **a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate,** fapt care a dus la **intensificarea** eforturilor pentru dezvoltarea activității de cercetare științifică în concordanță cu nevoile economiei naționale, asimilarea unui mare număr de instalații, materiale și bunuri de consum, perfecționarea și modernizarea tehnologiilor de fabricație, reducerea ciclului cercetare-inginerie tehnologică-producție, sporirea eficienței economice a soluțiilor. Ca urmare, produsele noi și reproiectate, introduse în fabricație în actualul cincinal, vor reprezenta, în 1980, circa 44% din valoarea producției industriale. Pe bază de cercetare științifică și tehnologică proprie, în cursul acestui cincinal au fost asimilate 5 000 de mașini, utilaje și instalații noi și reproiectate, precum și peste 3 300 noi materiale și bunuri de consum ; totodată, au fost introduse circa 3 900 tehnologii moderne. Cercetarea națională asigură, pe cincinal, circa 90% din materialele noi puse în fabricație, precum și peste 90% din tehnologiile noi.

Înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism impune **aprofundarea continuă a cercetării științifice în toate sectoarele de activitate, legarea și mai strînsă a acesteia de cerințele concrete ale producției materiale și vieții economico-sociale, ridicarea ei la nivelul celor mai înalte cuceriri ale gîndirii științifice și tehnice pe plan mondial.** Pornind de la această cerință obiectivă a dezvoltării societății noastre a fost elaborat Programul-Directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2 000. Realizarea prevederilor acestui Program-Directivă va determina un puternic avînt al științei, tehnicii și tehnologiilor noi. Pe această bază activitatea economică va beneficia de soluții noi pentru diferite domenii, ceea ce va contribui la accelerarea dezvoltării.

Un factor important în asigurarea unui ritm înalt al creșterii economice îl constituie **dezvoltarea relațiilor economice externe,** respectiv extinderea comerțului exterior și a relațiilor de cooperare economică și tehnico-științifică cu țările socialiste, cu țările cu economie de tranziție, precum și cu țările capitaliste dezvoltate, **deci cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduirea socială.** În această privință este semnificativ faptul că țara noastre întreține relații economice cu peste 140 de țări față de 29 în 1950, iar comerțul exterior și cooperarea în producție cu alte țări au o pondere importantă în ansamblul economiei românești.

Dezvoltarea susținută a economiei noastre a impus sporirea continuă a comerțului exterior, volumul valoric al acestuia fiind în 1977 de 26 ori mai mare decît în 1950, iar ritmul mediu anual de creștere în perioada 1951—1977 de 12,7%. Pentru perioada 1981—1985, se prevede ca volumul comerțului exterior să crească cu 50—57% față de realizările actualului cincinal. Pe lîngă importul unui volum sporit de mașini, utilaje și instalații pentru modernizarea producției materiale, țara noastră importă mari cantități de materii prime și materiale, îndeosebi țiței, minereu de fier, cocs și cărbune cocsificabil, minereuri și metale neferoase, bumbac, piei și altele. Exportul țării noastre, de asemenea în creștere, este tot mai mult orientat spre produsele industriei construcțiilor de mașini, industriei chimice, industriei ușoare și alimentare. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** „**... activitatea de comerț exterior este o parte componentă, hotărîtoare a desfășurării bune a procesului de producție, a ridicării nivelului de dezvoltare a țării, a bunăstării întregii națiuni**“ [1]. Pe lîngă formele clasice de comerț exterior, țara noastră extinde formele noi de cooperare economică, tehnică și științifică, printre care construirea în comun a unor obiective economice, cooperarea în producție și în domeniul desfacerii, conlucrarea tehnico-științifică pe teme și obiective de interes comun. „**Nu trebuie să ne precupăm să realizăm singuri toate produsele de care avem nevoie, nici în siderurgie, nici în construcția de mașini, nici în chimie și nici în alte ramuri. Este un lucru cert că fără o largă colaborare în producție cu țările socialiste, cu firme din țările capitaliste și din țările în curs de dezvoltare, nu vom reuși să asigurăm un progres rapid al economiei noastre**“ [2].

Ritmul creșterii economice în țara noastră este indisolubil legat și condiționat de resursele de muncă, de pregătirea, modul și gradul lor de utilizare. Dacă în primii ani ai construcției socialiste evoluția cantitativă a resurselor de muncă a determinat, într-o măsură mai mare creșterea economică, în perioada actuală cînd se urmărește afirmarea pe scară largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane în toate domeniile de activitate, calitatea resurselor umane, nivelul de educație și instruirea profesională capătă un rol hotărîtor. Pornindu-se tocmai de la faptul că omul, așa cum se precizează în Programul Partidului Comunist Român este „...factorul esențial al întregii dezvoltări economico-sociale“, în țara noastră s-a manifestat o **permanentă preocupare** pentru pregătirea și perfecționarea forței de muncă, pentru formarea cadrelor în pas cu exigențele pe care le impune producția modernă.

Această preocupare s-a concretizat în generalizarea învățămîntului de 10 ani, ceea ce reprezintă un considerabil progres față de situația din trecut, în dezvoltarea și modernizarea învățămîntului de toate gradele, în trecerea la integrarea acestuia cu știința și producția, în organizarea sistemului național de perfecționare a pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste, a pregătirii tuturor cadrelor din economie, din organele și aparatul de partid și de stat, din organizațiile de masă, din presă și edituri etc. În anul de învățămînt 1978—1979 au frecventat școlile de toate gradele un număr de 5,7 milioane de copii preșcolari ,elevi și studenți, ceea ce reprezintă peste un sfert din populația țării, față de nu-

[1] **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate vol. 9, p. 635.
[2] **Nicolae Ceaușescu,** Op. cit., vol. 5, p. 307—308.

mai 2,2 milioane (respectiv 13,9%) în anul școlar 1948—1949 ; în perioada 1951—1978 au fost calificați prin cursuri de scurtă durată 3,8 milioane muncitori ; în ultimii 30 de ani, economia națională a primit 1,7 milioane de absolvenți ai învățământului profesional, 1,9 milioane de absolvenți ai învățământului liceal, peste 500 000 ai școlilor tehnice de specializare postliceală și de maiștri și aproape 600 000 de cadre cu studii superioare. În perioada 1971—1975 au fost cuprinși în diferite forme de perfecționare a pregătirii profesionale peste 10 milioane lucrători, iar în anii 1976—1978 au participat la programe de perfecționare cca. 3,5 milioane de oameni ai muncii. Înfăptuirea obiectivelor economice prevăzute în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. **amplifică rolul și funcțiile forței de muncă, ridicarea nivelului pregătirii acesteia reprezentînd unul din factorii hotărîtori ai asigurării unui înalt ritm de creștere economică.**

Alături de pregătirea forței de muncă, o contribuție importantă la creșterea economică o aduce **ridicarea gradului de utilizare a resurselor de muncă**, îmbunătățirea structurii populației ocupate, asigurarea unei juste corelații între diferitele categorii de personal în cadrul fiecărei întreprinderi. Progresul realizat în aceste direcții este ilustrat de faptul că în perioada 1951—1978 au fost create în economia națională 4,8 milioane de noi locuri de muncă ; ponderea populației ocupate în industrie a crescut de la 9,2% în 1938 la 33,5% în 1978, concomitent cu scăderea ponderii populației ocupate în agricultură de la 76,4% la 32,5% în 1978 , pentru prima dată în economia României populația ocupată în industrie depășind-o pe cea ocupată în agricultură ; numărul personalului muncitor ce revine la 1 000 de locuitori a crescut de la 90 de persoane în 1938 la 318 persoane în 1978 ; ponderea femeilor în totalul personalului a crescut de la 27,8% la sfîrșitul anului 1965 la 36,2% la sfîrșitul anului 1978.

Realizările remarcabile pe care le-a obținut poporul nostru în creșterea economică sînt indisolubil legate de **conducerea științifică a economiei, de caracterul științific al politicii economice.** În conducerea economiei, ca dealtfel a întregii vieți economico-sociale, partidul nostru pornește de la faptul că punerea în valoare a superiorității orînduirii socialiste nu se realizează de la sine, ci impune o activitate susținută pentru studierea temeinică a realităților istorice din fiecare etapă și stabilirea direcțiilor de dezvoltare, a resurselor necesare și a celor mai adecvate căi de valorificare.

Partidul clasei muncitoare, în calitatea sa de avangardă a întregii noastre națiuni, reprezintă factorul principal al conducerii științifice a economiei. În concordanță cu nevoile și posibilitățile economiei naționale, cu idealurile pentru care militează, partidul elaborează linia politică de dezvoltare economico-socială, precizează obiectivele ce urmează să fie realizate și desfășoară o vastă activitate organizatorică și politico-ideologică pentru transpunerea acestora în viață. Rolul conducător al partidului se exercită la toate nivelurile de conducere și organizare, în toate întreprinderile și instituțiile de stat și obștești. Pornind de la principiul că socialismul este creația maselor, partidul nostru a acționat ferm pentru **creșterea participării efective a oamenilor muncii la actul de conducere,** la adoptarea celor mai judicioase decizii pentru buna desfășurare a procesului de producție, la întărirea ordinei, disciplinei și răspunderii în muncă a tuturor colectivelor, aceasta constituind o parte componentă inseparabilă a dezvoltării continue a democrației socialiste, o expresie a superiorității orînduirii noastre, care asigură în practică conducerea statului, a treburilor obștești de către poporul însuși.

Instrumentul principal prin care partidul nostru realizează conducerea unitară a economiei îl reprezintă **planul național unic.** În decursul anilor și cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, activitatea de planificare s-a perfecționat în concordanță cu nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, pentru a corespunde mai bine etapelor de dezvoltare a economiei. Activitatea de planificare se bazează pe aplicarea consecventă a principiului centralismului democratic, prin îmbletirea dirijării generale a economiei cu autonomia economico-financiară și autogestiunea întreprinderilor, cu autoconducerea muncitorească. Măsurile luate de partid privind creșterea autonomiei întreprinderilor asigură în practică participarea din ce în ce mai intensă a oamenilor muncii la evidențierea și punerea în valoare a rezervelor existente în unități, contribuie la sporirea răspunderii acestora în realizarea sarcinilor ce le revin. S-a aplicat totodată în mod riguros principiul conducerii colective.

Din inițiativa și sub directa conducere a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** în ultimii ani s-a creat un cadru instituțional corespunzător, care permite ca personalul muncitor din toate domeniile să participe efectiv la conturarea și adoptarea hotărîrilor, la stabilirea măsurilor pentru buna desfășurare a activității economico-sociale. Lărgirea democrației socialiste a condus la participarea tot mai intensă a personalului muncitor la formularea propunerilor de plan, la depistarea rezervelor de care dispun unitățile economice. Totodată, aceasta a dus la identificarea a noi posibilități pentru suplimentarea prevederilor, pentru intensificarea reproducției lărgite și creșterea mai accentuată a bunăstării.

Direcția fundamentală de perfecționare a activității de planificare se referă la armonizarea planificării cureate cu cea de perspectivă ; la lărgirea sferei de cuprindere a planului național, astfel încît să nu se limiteze la latura economică, ci să cuprindă în egală măsură toate laturile vieții sociale, toate compartimentele societății. În același timp, elaborarea planului în profil tridimensional, în cadrul căruia sarcinile de ramură, ca și cele de întreprindere, minister, centrală etc. se coordonează și se îmbină în mod organic cu cele în profil teritorial, asigură o conjugare mai eficientă a eforturilor, dezvoltarea armonioasă, echilibrată a economiei naționale.

Din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** s-a asigurat generalizarea unui nou mecanism economico-financiar, promovîndu-se principii, forme și modalități noi, avansate, revoluționare în organizarea, conducerea și funcționarea vieții economico-sociale. Măsurile de introducere a noului mecanism economico-financiar a indicatorilor producției nete și producției fizice ca indicatori de bază, generalizarea autoconducerii și autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor și a bugetului de venituri și cheltuieli al fiecărei unități economice etc., au scopul de a crea condiții pentru manifestarea activă, neîngrădită a inițiativei și acțiunii tuturor organelor colective, a colectivelor de oameni ai muncii în direcția utilizării și gospodăririi cu maximum de eficiență a mijloacelor.

Conducerea partidului nostru a adoptat, din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** importante măsuri de perfecționare și în **agricultură.** În acest sens, plenara C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979 a adoptat un ansamblu de măsuri, principii și forme de organizare și conducere corespunzătoare imperativelor etapei actuale de dezvoltare, prin care se asigură cadrul necesar introducerii autoconducerii și autogestiunii în toate unitățile agricole, promovării noului mecanism economico-financiar în agricultură. Măsurile adoptate au la bază principii economice, organizatorice și sociale, de mare însemnătate practică și principială : asigurarea conducerii unitare a tuturor sectoarelor agriculturii, pe toate treptele sale organizatorice ; accentuarea procesului de concentrare și integrare a producției și de specializare a unităților și subunităților, ca premise ale modernizării agriculturii și ale creșterii eficienței producției agricole ; folosirea rațională și în mod unitar a bazei tehnico-materiale puse la dispoziția agriculturii ; accentuarea procesului de integrare a cercetării și învățământului cu producția, în vederea introducerii mai rapide a progresului tehnic, a cuceririlor științei în practica unităților agricole ; creșterea rolului și răspunderii specialiștilor pentru stabilirea și aplicarea diferențiată a întregului complex de lucrări agrozootehnice ; îmbunătățirea și perfecționarea pregătirii cadrelor de specialiști și a tuturor lucrătorilor din agricultură, în concordanță cu cerințele modernizării producției agricole, cu sarcinile importante ce stau în fața agriculturii.

Așezarea întregului sistem de organizare, conducere și planificare a agriculturii pe baza acestor principii și stabilirea în strictă concordanță cu acestea a structurii, componenței, atribuțiilor și răspunderilor consiliilor unice agroindustriale își găsește fundamentarea în **cerințele pe care le ridică progresul agriculturii în actuala etapă și răspunde tendințelor obiective ale evoluției relațiilor sociale din această ramură în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării țării noastre spre comunism.**

Așa cum se relevă în documente, partidul nu consideră că prin măsurile adoptate au fost epuizate cerințele pe care le reclamă perfecționarea funcționării societății noastre în evoluția ei spre faza superioară — comunismul — și adîncirea democrației economico-sociale în acest proces. Perfecționarea mecanismului vieții economico-sociale în pas cu noile cerințe ale progresului și lărgirea democrației constituie în viziunea partidului o necesitate obiectivă, o cerință permanentă. Aplicarea cu consecvență a măsurilor de perfecționare asigură un cadru organizatoric propice pentru creșterea rapidă a forțelor de producție, pentru dezvoltarea în ritm înalt a economiei.

prof. dr. Marin POPESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND RAPORTUL PRODUCTIVITATE – COMPOZIȚIA FONDURILOR – BENEFICIU

DEFINITĂ ca eficacitate, ca rodnicie cu care este cheltuită munca omenească, productivitatea muncii se măsoară fie prin cantitatea și calitatea produselor obținute într-o unitate de timp, fie prin cheltuiala de muncă ce revine pe unitatea de produs. Deci creșterea productivității muncii se concretizează, la același volum de muncă, într-o masă mai mare de bunuri, într-o cantitate mai mare de valori de întrebuințare, economisindu-se atît munca vie cît și munca trecută*). **Neîndoielnic productivitatea muncii exprimînd numai o parte a efectului social-economic util — anume cel din producție, nu poate fi suprapusă sferei eficienței, aceasta avînd un conținut mult mai cuprinzător.**

În determinarea influenței productivității muncii asupra eficienței economice apreciem că trebuie să se țină seama de multitudinea factorilor care pot genera creșterea acesteia, unii dintre factori putînd acționa în sensul reducerii cheltuielilor de muncă socială, alții determinînd fie economia de muncă vie, fie de muncă materializată. Alături de factorii naturali, social-politici, psihologici, de structură, care influențează nivelul productivității muncii și implicit al eficienței, **promovarea progresului tehnic reprezintă o însemnată cale de creștere a productivității muncii și implicit a eficienței economice,** — în condițiile în care aceasta din urmă este astăzi hotărîtor apreciată în funcție de criteriul economisirii energiei și resurselor.

Productivitatea muncii este influențată de progresul tehnic pe de o parte prin creșterea eficienței cheltuirii muncii datorită sporirii gradului de înzestrare tehnică a acesteia (mecanizarea, automatizarea etc.) ; pe de altă parte trebuie ținut seama că noile tehnologii scurtează durata proceselor de producție, reduc timpul de muncă, asigură crearea unor condiții superioare pentru valorificarea mai bună a unor noi resurse primare sau secundare, pentru economisirea muncii trecute. Introducerea însă a progresului tehnic reclamă volume de investiții și forță de muncă calificată la nivel corespunzător. Ca urmare, costul introducerii progresului tehnic pentru sporirea productivității muncii se înscrie ca un element determinant în aprecierea eficienței economice. Desigur poate exista situația ca printr-o nouă aplicație a unei descoperiri științifice, fabricația aceluiași produs sau a unui nou produs cu valoare de întrebuințare similară, să se facă un consum mult mai mic atît de muncă vie, cît și materializată, astfel că introducerea unui astfel de tip de progres tehnic să conducă la scăderea ponderii muncii vii și materializate. Este cazul optim. Realitatea arată însă că pe plan mondial se vădește tendința creșterii compoziției organice, ritmul de sporire al productivității muncii devansînd însă ritmul de creștere al gradului de înzestrare tehnică a muncii. Sînt datele de la care pornim atunci cînd apreciem că acel tip de progres tehnic, care face necesară o creștere a compoziției organice a fondurilor, nu-și poate găsi corespondent decît într-o asemenea creștere a productivității muncii încît rata beneficiului să nu scadă ; în cazul contrar progresul tehnic devine prea costisitor, nerentabil. Totodată, creșterea mai rapidă a compoziției decît a productivității nu se poate face decît în condițiile cînd costul pe unitatea de produs se micșorează sau rămîne constant. O asemenea scădere a costului considerăm că este posibilă dacă creșterea consumului de fonduri fixe pe unitate de produs este mai mică decît scăderea fondului de retribuire pe unitatea de produs ca urmare a creșterii productivității.

Pe baza schemelor reproducției pot fi stabilite corelațiile reciproce dintre compoziția organică, productivitate și rată (indiferent de tipul progresului tehnic). Relația generală cunoscută este de forma :

$$c+v+p=1 \qquad (1)$$

Notînd :

$$\frac{c}{v} = m \text{ – compoziția organică} \qquad (2)$$

$$\frac{v+p}{v} = w \text{ – productivitatea muncii} \qquad (3)$$

$$\frac{p}{c+v} = \text{r.b.} = \text{rata beneficiului} \qquad (4)$$

și rezolvînd ecuația (1) în funcție de notațiile de mai sus, considerînd cunoscute compoziția, productivitatea, rata beneficiului rezultă : din (4)

$$\frac{p}{\text{r.b.}} = c+v \qquad (5)$$

iar din (1)

$$c+v=1-p \qquad (6)$$

și înlocuind în (5) rezultă :

$$\frac{p}{\text{r.b.}} = 1-p \qquad (7)$$

de unde :

$$p = \frac{rb}{rb+1} \qquad (8)$$

Înlocuind cu (8) în (4) se obține :

$$\frac{\frac{rb}{rb+1}}{c+v} = rb \qquad (9)$$

de unde :

$$v = \frac{1}{(m+1)(rb+1)} \qquad (10)$$

Înlocuind valoarea lui v cu cea de mai sus (10) se obține :

$$c + \frac{1}{(m+1)(rb+1)} = \frac{1}{rb+1}$$

sau :

$$c = \frac{m}{(rb+1)(m+1)} \qquad (11)$$

Verificarea exactității calculelor de pînă acum se poate face înlocuind valorile determinate pentru — c —, v și — p — în relația : c+v+p=1 astfel că se obține :

$$\frac{1}{(rb+1)(m+1)} + \frac{1}{(m+1)(rb+1)} + \frac{rb}{rb+1} = 1$$

$$\frac{m+1+rb(m+1)}{(m+1)(rb+1)} = 1$$

$$\frac{(m+1)(rb+1)}{(m+1)(rb+1)} = 1$$

Rezultă că valorile determinate pînă acum pentru c, v și p în funcție de compoziție și rata beneficiului sînt exacte, urmînd să introducem în continuare și corelația cu productivitatea. Conform relației stabilite inițial (3) s-a notat :

$$\frac{v+p}{v} = w$$

Înlocuind valorile obținute pentru v și p — conform (8) și (10), rezultă :

$$\frac{\frac{1}{(m+1)(rb+1)} + \frac{rb}{rb+1}}{\frac{1}{(m+1)(rb+1)}} = W$$

sau :

$$\frac{rb(m+1)+1}{(m+1)(rb+1)} \cdot \frac{(m+1)(rb+1)}{1} = W$$

Simplificînd cu (m+1) (rb+1), se obține :

$$rb(m+1)+1=W$$

$$rb(m+1)=W-1$$

$$rb \cdot \frac{m+1}{w-1} = 1 \qquad (12)$$

*) Se considera în general, că sporirea productivității muncii conduce la scăderea ponderii muncii vii și creșterea relativă a muncii materializate, munca vie scăzînd mai mult decît munca materializată. În fapt se impune o altă situație, anume ca volumul de muncă materializată să scadă, să scadă și el, mărindu-se corespunzător cantitatea de plusprodus, asigurîndu-se creșterea valorii nou create. De aceea, apreciem că în calculele privind eficiența, cel mai indicat este ca nivelul productivității să fie apreciat prin raportare la valoarea nou creată.

Graficul nr. 1

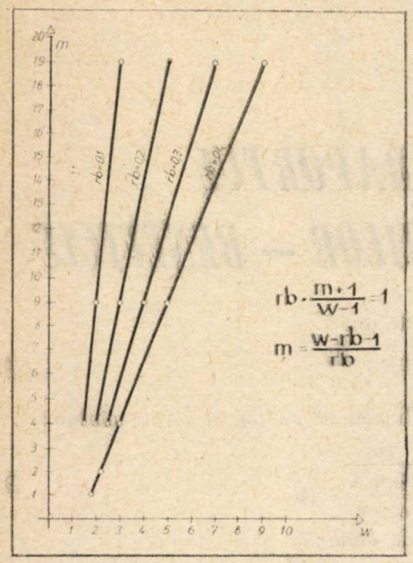

Corelația dintre compoziția organică și rata beneficiului pentru nivele diferite ale productivității.

Și verificarea exactității acestei ultime relații se poate face înlocuind valorile lui rb, m și w cu cele stabilite în (2), (3) și (4), obținîndu-se :

$$\frac{p}{c+v} \cdot \frac{\frac{c}{v}+1}{\frac{v+p}{v}-1} = 1$$

$$\frac{p}{c+v} \cdot \frac{\frac{c+v}{v}}{\frac{v+p-v}{v}} = 1$$

$$\frac{p}{c+v} \cdot \frac{c+v}{v} \cdot \frac{v}{p} = 1$$

Simplificînd, se obține 1=1, ceea ce verifică din nou exactitatea calculelor.

Analizînd relația (12) se observă că ea conține cele trei elemente — compoziția organică, productivitatea și rata beneficiului — astfel îmbinate încît **influențele reciproce dintre ele să conducă la o mărime constantă, în cazul**

Graficul nr. 2

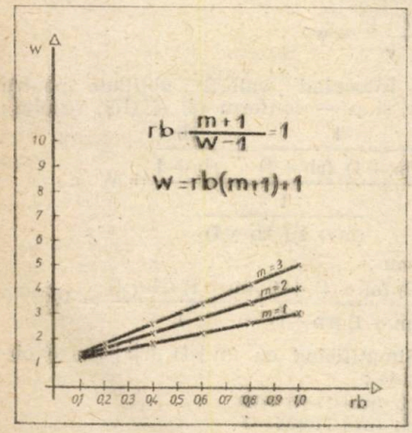

Corelația dintre productivitate și rata beneficiului pentru diferite compoziții organice.

nostru egală cu valoarea unitară. Dacă în schema clasică a reproducției prin relația c+v+p=1 sînt indicate elementele cantitative care contribuie la formarea valorii, prin relația

$$r.b. \frac{m+1}{w-1} = 1$$

sînt indicate elementele calitative și cantitative ce determină formarea valorii, precum și corelațiile ce se stabilesc între ele.

Aceste corelații pot fi și mai bine înțelese dacă se recurge la reprezentarea grafică a acestora (vezi graficele nr. 1, nr. 2 și nr. 3).

Din **graficul nr. 1** care privește corelația dintre compoziție și productivitate, în funcție de diferite rate ale beneficiului, rezultă că la aceeași rată a beneficiului, între compoziție și productivitate relația este liniară. Totodată, la aceeași compoziție, creșterea productivității muncii este însoțită de creșterea ratei beneficiului, iar la aceeași productivitate, creșterea compoziției are ca efect scăderea ratei beneficiului. Din **graficul nr. 2** care privește corelația dintre productivitate și rata beneficiului, în funcție de compoziții diferite, rezultă că între productivitate și rata beneficiului relația este liniară pentru aceeași compoziție, astfel că la aceeași productivitate, cu cît compoziția organică este mai mică, cu atît mai mare este rata beneficiului. Cu cît rata beneficiului este mai mare, la aceeași rată a beneficiului, creșterea compoziției organice implică creșterea productivității muncii într-o proporție mai mare decît pentru o rată mai mică a beneficiului. Altfel spus, la aceeași productivitate, creșterea compoziției determină scăderea ratei beneficiului. În sfîrșit **graficul nr. 3** este cel mai important, stabilind corelațiile dintre rata beneficiului și compoziția organică pentru nivele diferite ale productivității muncii.

Rezultă că **pentru compoziții mici, creșterea productivității muncii conduce la creșteri mai mari ale ratei beneficiului.** Astfel, dacă compoziția este egală cu 1, iar productivitatea egală cu 2, rezultînd de aici o rată a beneficiului de 0,5, creșterea productivității muncii de la 2 la 3 — deci cu 50% — conduce la creșterea ratei beneficiului de la 0,5 la 1,0 deci de la simplu la dublu adică cu 100%. Dacă compoziția organică este mai ridicată, de exemplu 9, iar productivitatea, de exemplu 4, creșterea productivității de la 4 la 5 unități, deci cu 25%, conduce la creșterea ratei beneficiului doar de la 0,3 la 0,4, adică cu 33%. Deosebirile între cele două exemple sînt evidente.

Rezultă de aici că în funcție de compoziția existentă, în vederea obținerii unei eficiențe cît mai ridicate, căile de atingere a acestora sînt diferite, dar se completează reciproc. Astfel, la compoziții organice joase, trebuie urmărită cu precădere creșterea productivității muncii sporind mai mult rata beneficiului decît creșterea productivității.

La compoziții ridicate, trebuie urmărit cu precădere scăderea cheltuielilor și creșterea ratei beneficiului ; în cazul contrar efortul de creștere a productivității muncii la aceeași compoziție nu este însoțit de o creștere substanțială a ratei beneficiului ca în cazul com-

Graficul nr. 3

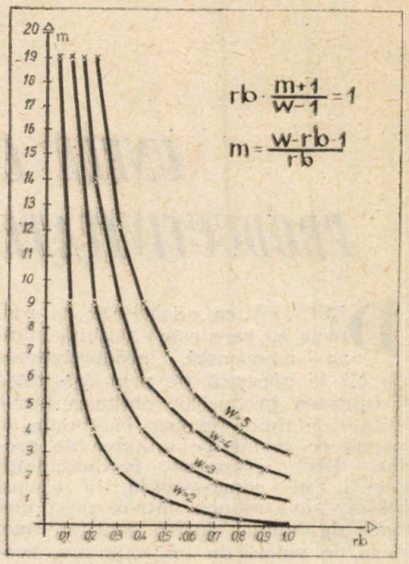

Corelația dintre compoziția organică și rata beneficiului pentru nivele diferite ale productivității

poziților joase. Or, scăderea cheltuielilor, a compoziției, în special a fondurilor fixe, nu poate fi făcută fără aportul hotărîtor al inovării tehnice, al perfecționării procesului tehnologic sau schimbării lui. Urmărind tocmai aceste corelații dintre compoziție, productivitate și rata beneficiului se poate stabili cînd o tehnologie poate și trebuie schimbată în condiții de eficiență ridicată. Evident că în condițiile actuale criteriul esențial în aprecierea eficienței, a reducerii efortului material este economia de materii prime și de materiale, economia de energie.

Revenind la relația generală a corelației factorilor calitativi și cantitativi în formarea valorii unitare să presupunem variația fiecărui factor în parte și să urmărim comportamentul celorlalți doi, astfel încît prin intermediul acestor trei factori să stabilim influența reciprocă a tuturor și a fiecăruia asupra formării valorii și implicit, de aici, asupra eficienței cu care se desfășoară o activitate economică. Relația generală calitativă și cantitativă în formarea valorii fiind

$$rb \frac{m+1}{w-1} = 1,$$

rezultă că trebuie să studiem variațiile lui rb și ale raportului $\frac{m+1}{w-1}$ variațiile lui rb și m+1 corelat cu w—1, variațiile lui m, corelat cu rb și w—1, variațiile lui w corelat cu rb și m.

Dacă presupunem că rata beneficiului — rb — se dublează, atunci raportul $\frac{m+1}{w-1}$ trebuie să fie mai mic de două ori pentru ca produsul lor să rămînă neschimbat și egal cu 1. Raportul $\frac{m+1}{w-1}$ poate să fie mai mic de două ori, dacă numărătorul, m+1, devine mai mic de două ori, numitorul, w—1,

drd. Ștefan BRAȘOVEANU
Rîmnicu Vîlcea

(Continuare în pag. 23)

De la 1 septembrie a. c.

MAJORAREA RETRIBUȚIILOR UNOR NOI CATEGORII DE OAMENI AI MUNCII

EXPRESIE a politicii consecvente a Partidului Comunist Român de optimizare a corelației dintre dezvoltarea social-economică a patriei și bunăstarea poporului, înfăptuirea Programului de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980 atestă preocuparea sistematică a partidului și statului nostru pentru asigurarea, pe măsura sporirii potențialului economiei naționale, a tuturor condițiilor necesare ridicării standardului de viață materială și spirituală al oamenilor muncii, al tuturor cetățenilor. Una din principalele componente ale programului — creșterea veniturilor populației pe calea majorării retribuțiilor personalului muncitor — a intrat, începînd de la 1 august 1979, în cea de-a doua etapă de înfăptuire în cadrul actualului cincinal.

Conform graficului de eșalonare a acțiunii de majorare a retribuțiilor cuprins în Hotărîrea Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii privind înfăptuirea programului de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980, începînd de la 1 septembrie vor beneficia de această măsură aproape 630 mii de oameni ai muncii, din industria metalurgiei neferoase, produselor din substanțe abrazive, din cărbune și grafit, industria energiei electrice și textilă, precum și din unitățile a două ramuri de vîrf ale industriei construcțiilor de mașini. Prin urmare, încă din primele două luni ale acestei etape se va realiza majorarea retribuțiilor a peste 1,2 milioane de persoane ocupate în ramurile de bază ale industriei, ramuri de importanță hotărîtoare pentru progresul economiei naționale, unele dintre ele, ca de pildă industria textilă, electrotehnică și industria energiei electrice, cu incidență directă asupra nivelului de trai al populației.

Avînd în vedere importanța pe care o are pentru societatea noastră munca desfășurată pe personalul muncitor ocupat în ramurile industriei înscrise în prezent pe ordinea de zi în graficul de eșalonare a majorării retribuțiilor, acesta beneficiază, ca și în prima etapă, de prioritate în timp și de cote de majorare superioare mediei pe întreaga economie națională (13,6%) (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Ramura	Numărul personalului muncitor (mii)	Cota medie de majorare		
		Etapa I-a	Etapa a II-a	Total
Industria metalurgiei neferoase	23	18,8	14,1	35,6
Industria produselor din substanțe abrazive, din cărbune și grafit	4	18,8	15,7	37,4
Industria energiei electrice	44	16,5	14,2	33,0
Industria textilă	330	17,2	13,6	32,9
Unități ale industriei construcțiilor de mașini (inclusiv centralele) subordonate Departamentului industriei electronice și electrotehnice și Centralei industriale de mașini-unelte, mecanică fină și scule	227	17,7	14,3	34,5

În ceea ce privește modalitatea concretă de înfăptuire a majorării retribuțiilor în cadrul fiecăreia din aceste ramuri se remarcă sporirea mai accentuată a retribuțiilor muncitorilor calificați față de celelalte categorii de personal, caracteristică ambelor etape ale acțiunii de majorare la nivelul întregii economii naționale, vizînd o mai bună cointeresare a celor ce muncesc în îndeplinirea sarcinilor ce le revin în procesul de producție, precum și stimularea preocupării pentru ridicarea calificării profesionale. Subliniem, de asemenea, și faptul că odată cu cea de-a doua etapă a majorării retribuțiilor, oamenilor muncii din aceste ramuri ale economiei li se creează posibilități sporite de creștere a veniturilor prin aplicarea unor îmbunătățiri ale Legii retribuirii privind lărgirea posibilităților de promovare și stimulare a personalului muncitor : introducerea unei noi categorii de încadrare a muncitorilor ; diferențierea mai acentuată a retribuțiilor între trepte și între categoriile de încadrare a muncitorilor ; reducerea, de la 3 la 2, a numărului treptelor de încadrare a muncitorilor din cadrul fiecărei categorii ; introducerea funcției de maistru principal specialist și a unei noi gradații pentru personalul t.e.s.a. ; precum și prin participarea oamenilor muncii la beneficii în raport cu rezultatele obținute în unitatea în care sînt încadrați și de vechimea neîntreruptă în aceeași unitate.

Cîteva exemple privind realizarea celei de-a doua etape a majorării retribuțiilor și cîștigul suplimentar realizat pe această cale de muncitori de diferite meserii, maiștri și lucrători din cadrul personalului tehnic, economic, de specialitate și administrativ din ramurile cuprinse în eșalonul programat pentru majorare în luna septembrie a.c. sînt prezentate în tabelul nr. 2).

Dacă la sporurile de cîștig lunar ce se vor obține în această etapă — evidențiate în tabelul nr. 2 — adăugăm și pe cele realizate în prima etapă de majorare a retribuțiilor, rezultă că pe ansamblul cincinalului retribuția tarifară a muncitorului tricoteur, de exemplu, crește cu aproape 40%, asigurîndu-i un cîștig lunar suplimentar față de perioada anterioară primei etape a majorării de 671 lei. În cazul strungarului și electronistului luați ca exemplu, majorarea totală a retribuției se realizează cu 35% și respectiv 40%, permițînd obținerea unor sporuri ale cîștigului lunar de 779 lei și respectiv 702 lei. Sporul de cîștig după ambele etape ale majorării cumulat pe întreg cincinalul reprezintă 13 796 lei în cazul tricoteurului citat ca exemplu și de 22 689 lei în cazul strungarului. Acest cîștig suplimentar reprezintă o garanție incontestabilă a ridicării substanțiale a nivelului de trai și îmbunătățirii structurii consumului familiilor din care fac parte acești muncitori.

Tabelul nr. 2

Ramura și categoria de personal	Retribuția tarifară		Sporul cîștigului lunar *) în etapa a II-a	
	Etapa I-a	Etapa a II-a	(lei)	(%)
Industria metalurgiei neferoase				
— muncitor electrometalurgist, categoria 4, treapta I (adaos de acord 5%, spor de vechime 7%)	1 979	2 305	365	16,5
— maistru, gradația 3, clasa 25 (spor de vechime 5%)	2 760	3 050	304	10,5
Industria energiei electrice				
— electrician în centrale electrice, rețeaua energie electrică A, categoria 5, treapta I (spor de vechime 10%)	2 030	2 356	358	16,0
— maistru principal din ramura energie electrică și termică A, gradația 4, clasa 26 (spor de vechime 10%)	2 895	3 200	336	10,5
Industria textilă				
— muncitor tricoteur la mașini cotton, categoria 4, treapta II (adaos de acord 5%, spor de vechime 5%)	1 805	2 133	361	18,1
— economist, gradația 4, clasa 22 (spor de vechime 7%)	2 475	2 670	273	10,5
Industria construcțiilor de mașini				
— strungar, categoria 5, treapta III, construcții de mașini A acord (spor de vechime 10%, adaos de acord 7%)	2 254	2 570	370	14,0
— electronist, categoria 4, treapta II, construcții de mașini A regie (spor de vechime 7%)	1 958	2 295	361	17,2
— inginer, gradația 4, clasa 26 (spor de vechime 5%)	2 895	3 200	320	10,5

*) Retribuția tarifară + adaosul de acord + sporul de vechime.

Conjugată cu dezvoltarea producției bunurilor de consum și a bazei materiale a serviciilor pentru populație, precum și cu o politică justă de prețuri — componente organice ale Programului de creștere a nivelului de trai —, majorarea retribuțiilor personalului muncitor, aflată acum în cea de-a doua etapă de înfăptuire, asigură ridicarea în acest cincinal a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii în proporții și la cote fără precedent în întreaga perioadă de construcție a socialismului în țara noastră, demonstrînd cu putere faptul că țelul suprem al politicii partidului nostru, esența societății socialiste multilateral dezvoltate este bunăstarea omului, făurirea unor condiții de viață materială și spirituală tot mai bune pentru toți cetățenii patriei.

Maria MOLNAR
Institutul de economie socialistă

CĂI SIMPLE, ACCESIBILE PENTRU REDUCEREA CONSUMURILOR DE ENERGIE ȘI COMBUSTIBIL

Idei rezultate dintr-o anchetă în rîndul cadrelor de conducere din întreprinderi

UN ADEVĂR, ignorat multă vreme, devine postulat în gîndirea economică : **cea mai sigură și la îndemînă resursă de energie și combustibil o constituie economisirea.** Măsurile întreprinse de partidul și statul nostru în această direcție, începînd încă din anul 1973, derivate din analiza tendințelor mondiale și fundamentînd obiectivele dezvoltării României pe termen lung, sînt expresia concretă a înțelegerii profunde a imperativelor și a dificultăților obiective aflate în calea progresului economic și social. Proiectele documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R. indică, în domeniul utilizării judicioase a energiei și combustibililor, soluții multiple, de a căror aplicare depinde însuși viitorul țării.

Întreprinderea prelucrătoare a fost, pînă în prezent, în exclusivitate un consumator — adesea nerațional, exagerat, risipitor — de energie și combustibil ; acum se cere imperios găsirea căilor efective de reducere substanțială a poverii energetice cu care ea apasă asupra economiei naționale, ridicînd totodată nivelul calitativ al rezultatelor obținute. E o sarcină a întregului colectiv de oameni ai muncii din fiecare unitate economică, a cărei îndeplinire presupune **mutații în mentalitatea formată de-a lungul anilor, făurirea unei conștiințe individuale și colective, bazată pe spiritul gospodăresc, stimularea și fructificarea creativității maselor muncitoare, concentrarea capacității specialiștilor asupra rezolvării cît mai economicoase a problemelor energetice.**

Conducătorul — om politic — este un educator comunist. El este primul care trebuie să dea dovadă de gîndirea economică pe care o cere de la colaboratorii săi. Acest raționament a dirijat eforturile colectivului de specialiști din Școala interjudețeană de partid Brașov, în perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderile constructoare de mașini, ale economiei forestiere, industriei lemnului și materialelor de construcții, în sensul accentuării preocupărilor față de economisirea de energie și combustibili. Din toamna anului 1977 și pînă în prezent, în cadrul cursurilor de reciclare a acestei categorii de conducători, am încercat să declanșăm capacitățile latente de găsire a unor soluții cît mai eficace de reducere a consumurilor energetice din unitățile economice. Au fost investigați circa 800 de participanți la programe, utilizînd metode de stimulare a creativității de grup, „forțînd" chiar, apariția unor idei noi.

Din experimentul întreprins au rezultat 144 de idei, unele relativ cunoscute, altele cu un caracter de originalitate mai accentuat. De remarcat că 80% dintre ele sînt aplicabile de către cei care le-au depistat și doar 20% presupun măsuri luate la niveluri superioare. Se dovedește, încă o dată, că **posibilitățile de rezolvare a problemelor se găsesc cantonate, în marea lor majoritate, în interiorul întreprinderii,** că factorii interni joacă rolul principal în perfecționarea activităților.

Inițial, am urmărit să găsim căi de economisire a energiei și combustibilului valabile strict pentru domeniul de activitate al subiecților ; au fost însă prezentate soluții și din alte zone de activitate, care s-au dovedit realiste și pot determina, prin similitudine și asociații de idei, apariția altora. În cele ce urmează enumerăm o parte dintre căile depistate, grupate după criterii de omogenitate a activităților la care se referă ; considerîndu-le doar ca un ghid general și adresîndu-ne unor cititori avizați, nu dezvoltăm argumentarea lor.

● În domeniul PRODUCERII ENERGIEI. *Pornind de la ideea că întreprinderea prelucrătoare trebuie să devină în mai mare măsură și un producător de energie pentru nevoile proprii, prin valorificarea unor resurse secundare, s-a propus ca, în funcție de condițiile locale, în unități și pe platforme industriale să fie amenajate : instalații de capacitate mică pentru producerea agentului termic, folosind combustibil biogenerabil (frunze, litieră etc.), rumeguș și alte deșeuri din fabricație ; microhidrocentrale pe cursurile de apă învecinate și microcentrale eoliene, care să funcționeze în regim tampon cu rețeaua de distribuție obișnuită ; instalații de captare a energiei solare pentru producerea agentului termic necesar la procese de uscare, la încălzirea spațiilor, a apei etc. Eficiența funcționării centralelor termice și de termoficare poate crește nu numai prin utilizarea de combustibili inferiori, dotarea cu echipamente cu randamente superioare, racordarea de consumatori pînă la nivelul capacității, ci și prin reducerea numărului de opriri și porniri, reglarea automată a proceselor de ardere în funcție de cererea de consum, controlul periodic al etanșeității conductelor, renunțarea la încălzirea cu abur în favoarea celei cu apă caldă. Este necesară tipizarea unor instalații simple și eficace pentru folosirea energiei hidraulice în diverse procese de prelucrare din economia locală (morărit ș.a.).*

● În domeniul PROIECTĂRII PRODUSELOR. *Alături de reducerea cheltuielilor materiale, a costurilor de fabricație, de creșterea nivelului calitativ și a fiabilității, studiile de analiza valorii să aibă ca obiectiv și diminuarea cantității de energie și combustibil înglobată în produs. Produsele complexe să fie concepute ca ansambluri de piese interschimbabile, astfel ca prin înlocuiri ce implică un volum mic de material, să se prelungească substanțial durata lor de utilizare ; încă de la proiectare să fie luate în considerare remanierile necesare subansamblelor și pieselor uzate. Odată cu conceperea produselor să fie proiectate și ambalajele. Deosebit de interesantă este propunerea ca pentru analiza proiectelor de produse noi să se introducă un indicator specific — de pildă, unități de energie încorporată pe unitatea de performanță, de capacitate, de greutate etc.*

● În domeniul TEHNOLOGIILOR DE FABRICAȚIE. *Economii importante de combustibil în turnătorii se pot obține prin extinderea topirii fontei în cuptoare cu inducție, a uscării superficiale a formelor. Preîncălzirea cuptoarelor electrice să se realizeze folosind combustibili inferiori. Este momentul de a se valorifica în producție experimentările privind tăierea și prelucrarea metalelor cu ajutorul laserului, de a se utiliza pe deplin posibilitățile pe care le oferă metalurgia pulberilor și extrudarea la rece pentru înlocuirea operațiilor de așchiere, înlăturîndu-se pierderile de metal și reducîndu-se consumul de energie. Forjării libere să-i ia locul matrițarea cu posturi multiple. Prin ridicarea vitezei de prelucrare la mașinile-unelte să se obțină, pentru o unitate de energie consumată, o cantitate sporită de repere produse. În măsura în care se asigură rezistența și alte condiții cerute, procedeele de îmbinare bazate pe utilizarea de căldură și energie (sudare, lipire) să fie substituite cu îmbinări libere, lipire cu adezivi la rece etc. ; construcțiile metalice sudate — cu cele din tablă îndoită sau ambutisată : sudura continuă — cu sudură în puncte, prin contact sau prin fricțiune. Să se utilizeze acoperiri de protecție în două sau mai multe straturi fără uscări intermediare, ci doar cu o uscare finală, ca și vopsele cu uscare în aer liber, în locul celor ce pretind tratarea în cuptor. În general, orice înlo-*

cuire de tehnologii să fie fundamentată prin calculul concret al reducerii consumurilor energetice de orice fel — tehnologice, pentru încălzit, iluminat etc.

● În domeniul ECHIPAMENTULUI TEHNOLOGIC. *Sub raport energetic sînt de preferat : ciocanelor cu aer comprimat — maxipresele electrice ; cuptoarelor de încălzire cu rezistență sau gaz — cele cu curenți de înaltă frecvență ; mașinilor monooperații — agregatele complexe ; transportoarelor cu mers continuu — cele pas cu pas, cu comandă de pornire-oprire ; exhaustoarelor din industria lemnului — benzile transportoare ; acționărilor hidropneumatice (care presupun o transformare suplimentară de energie) — cele electrice. În depozitele și platformele forestiere să fie înlocuite ferăstraele cu motor cu benzină prin ferăstraie-electrice sau pneumatice, spărgătoarele mecanice cu spărgătoare hidraulice, iar la transportul pe distanțe scurte și în condiții medii, tractoarele U 650 — cu tractoare U 445. Să se automatizeze decuplarea mașinilor-unelte și agregatelor la mersul în gol sau cu sarcină prea mică față de randamentul lor, cuplarea și decuplarea convertizoarelor și transformatoarelor de sudură (pentru a fi conectate la rețea numai în sarcină). La echipamentul de comandă al mașinilor și utilajelor să se extindă tranzistorizarea și utilizarea circuitelor integrate. În ce privește* manipularea, transportul, depozitarea, *propunerile s-au referit la: renunțarea la utilizarea autocamioanelor și tractoarelor pentru transporturi interne ce pot fi efectuate cu electrocare ; realizarea de echipamente pentru electrocare și electrostivuitoare, care să permită specializarea acestora pe categorii de sarcini utile din procesele tehnologice ; dotarea rampelor de descărcare și a depozitelor cu macarale-portal, în locul altor dispozitive de ridicat și transportat pe distanțe scurte ; concepere instalațiilor de transport intern în așa fel, încît pe tot fluxul tehnologic să existe cît mai puține ridicări ; exploatarea particularităților de relief ale amplasamentului, proiectîndu-se fluxurile în sensul de la cotele mai ridicate, spre cele mai coborîte ; realizarea de mașini de ridicat și transportat cu contragreutate utilă, care să folosească forța gravitațională ; utilizarea de planuri înclinate, portabile și reglabile pentru ridicări și coborîri de materiale etc. ; accelerarea dotării cu echipamente cu pernă de aer pentru deplasarea maselor mari, asistarea instalațiilor de ridicat de către baloane cu gaze ușoare, care să preia o parte din sarcină.*

● În domeniul CONDUCERII ȘI ORGANIZĂRII. *Ca măsuri generale au fost propuse : desfășurarea, de către consiliile oamenilor muncii și cadrele de conducere la toate nivelele, a unei acțiuni susținute și permanente de convingere și argumentare a necesității economisirii energiei și combustibilului, antrenînd personalul muncitor la găsirea de soluții, asigurînd popularizarea și generalizarea lor ; inventarierea consumatorilor de energie și combustibili din fiecare secție, compartiment, analiza oportunității lor și reducerea lor la strictul necesar ; defalcarea cotelor de consum pe secții și ateliere, urmărirea lor prin fișe-limită, aplicarea de penalizări pentru depășire ; asigurarea condițiilor pentru realizarea sarcinilor de producție în programul normal de lucru ; reducerea ponderii schimbului II (în timpul vîrfului de consum de energie) și distribuirea sarcinilor acestuia în schimburile I și III ; decalarea pauzelor de masă — pentru a nivela consumul de energie și a reduce numărul de porniri simultane ale mașinilor-unelte și utilajelor — și plasarea acestor pauze în timpul vîrfurilor de consum. În ce privește* organizarea fluxurilor tehnologice : *reducerea lungimii lor, prin soluții determinate științific, cu ajutorul cercetării operaționale : accelerarea circulației reperelor la forjă, pentru evitarea încălzirilor repetate. Optimizarea loturilor de fabricație să aibă în vedere și minimizarea consumului total de energie și combustibil pentru producerea unui reper. Pierderile de energie prin* transportul ei *pot fi diminuate prin stabilirea unor trasee minime ale cablurilor și conductelor, amplasarea instalațiilor portabile în imediata apropiere a surselor de energie, producerea aerului comprimat în stații mici, locale. Organizarea* transportului intern *să aibă în vedere extinderea containerizării și paletizării, amplasarea locurilor de parcare a mijloacelor de transport cît mai aproape de fluxurile de circulație tehnologică, buna întreținere a căilor de acces ; să se asigure depanarea, reviziile și reparațiile curente ale mașinilor, utilajelor și altor echipamente la locul lor de funcționare, evitîndu-se deplasarea lor. Să se creeze stocuri-tampon de materiale (masă lemnoasă, nisipuri de turnătorie, agregate pentru betoane ș.a.) al căror transport și pregătire pentru utilizare pe timp friguros implică un consum suplimentar de energie și combustibil.*

● În domeniul RECUPERĂRII DE ENERGIE ȘI COMBUSTIBIL. *Cuplarea instalațiilor de ventilație a spațiilor supraîncălzite de către procesele tehnologice, cu instalații de încălzire a celorlalte spații ; folosirea circuitelor de răcire ale diferitelor instalații (cuptoare, motoare de mare putere etc.) drept recuperatoare de căldură pentru prepararea de agenți termici secundari sau pentru încălziri locale cu aer cald ale spațiului de producție ; utilizarea deșeurilor tehnologice — inflamabile și nerecuperabile (eventual brichetizate) — în procesele de ardere în centrala termică a unității ; captarea tuturor gazelor rezultate din procesele tehnologice, care pot fi arse ; colectarea și recondiționarea uleiurilor minerale folosite în întreprindere ; amplasarea birourilor administrative în incinta halelor de producție.*

SINTETIC, ponderea pe domenii și aplicabilitatea căilor propuse sînt evidențiate în tabelul de mai jos :

Domeniul	Nr. idei	% din total idei	% din idei aplicate de unitate
Producere a energiei	13	9,03	4,17
Proiectare	10	6,94	6,94
Tehnologii	14	9,72	9,03
Echipamente	23	15,97	15,28
Conducere și organizare	36	25,00	25,00
Recuperări de energie	14	9,72	9,03
Măsuri generale	34	23,62	10,42
Total :	**144**	**100,00**	**79,87**

Merită subliniată ponderea mare a căilor de economisire a energiei și combustibilului, care se bazează pe **măsuri din domeniul conducerii și organizării (25%) — toate fiind aplicabile de către cei care le-au propus.** Conținutul lor orientează activitatea de conducere către o abordare mult mai riguroasă a proceselor de producție, fundamentată pe metodele și tehnicile științifice de organizare, inclusiv pe aplicarea cercetării operaționale cu ajutorul echipamentelor electronice de calcul.

Dacă domeniul producerii energiei este mai îndepărtat de preocupările subiecților, ceea ce justifică ponderea relativ mică a ideilor respective, nu același lucru se poate spune despre proiectarea produselor și tehnologiilor, care este slab reprezentată, subiecții căutînd mai ales soluții de intervenție în sensul ameliorării situației existente și mai puțin soluții cu „bătaie lungă", care să promoveze noul, originalul. Sarcinile de reorientare a structurii producției impun **perfecționări de substanță încă din faza de proiectare, modernizări curajoase ale tehnologiilor de fabricație,** bazate pe soluții cu totul noi, originale, care să concentreze de pe acum eforturile de gîndire și creație în direcția reducerii consumurilor energetice. Se impune, deci, **o deplasare a accentului, de la măsuri de atenuare a risipei, către măsuri de prevenire a apariției acesteia.**

De bună seamă, scopul investigației nu a fost în primul rînd acela de exercițiu al metodelor de creativitate, și nici măcar de a face un inventar de posibilități cu caracter documentar, ci de a stimula acțiunea concretă. Emițînd ideile exemplificate mai sus, fiind deci convinse de utilitatea și fezabilitatea acestora, cadrele de conducere participante la cursurile noastre au datoria de **a le și aplica,** de **a transmite altor întreprinderi experiența acumulată,** de **a crea în propria unitate climatul căutărilor pentru utilizarea cît mai eficientă a energiei și combustibililor.**

Cecilia BELEI
Mircea CALOTĂ
Școala interjudețeană de partid Brașov

Cerințe ale utilizării resurselor de forță de muncă în județul Arad (I)

MODIFICĂRILE CANTITATIVE ȘI CALITATIVE ce au loc în efectivul și structura populației din țara noastră pun în evidență orientarea pregnantă către utilizarea cu eficiență sporită a resurselor de muncă și obținerea pe această cale a unui venit național în continuă creștere. Trebuie remarcat însă că sarcina asigurării forței de muncă în următorii ani nu va fi ușoară. Ca urmare a industrializării intense a tuturor județelor țării, în toate acestea apare ca sarcină de prim ordin **valorificarea cît mai judicioasă a potențialului uman existent, atragerea lui în activități productive de o eficiență cît mai înaltă.** În ce privește județul Arad, pentru nevoile obiectivelor industriale care au intrat sau vor intra în funcțiune în actualul cincinal și în cincinalul 1981—1985 s-au elaborat în cadrul studiilor tehnico-economice, grafice de asigurare cu forță de muncă, care, realist fundamentate, cuprind structuri raționale pe categorii profesionale și nivel de calificare.

Avînd în vedere noile capacități de producție ce se vor construi, precum și înlocuirile naturale de forță de muncă, în perioada 1976—1980 trebuie asigurat un număr de 46 258 muncitori calificați, 2 588 cadre cu studii medii de specialitate și 1 126 cadre cu studii superioare. În cincinalul 1981—1985, necesarul de forță de muncă a fost dimensionat astfel : 31 500 muncitori calificați, 1 730 cadre cu studii medii de specialitate și 850 cadre cu studii superioare ; scăderea necesarului de forță de muncă în perioada 1981—1985 față de cei cinci ani anteriori apare firească, deoarece, pe măsura modernizării proceselor de producție se înregistrează o creștere însemnată a productivității. Ținînd seama că în prezent, în fiecare localitate, sînt cunoscute sarcinile ce decurg din planul național unic de dezvoltare economică și socială, pentru fiecare localitate și unitate economică s-au concretizat măsurile menite să asigure **realizarea** programelor de pregătire și completare a forței de muncă. Înfăptuirea lor va aduce o contribuție însemnată la îndeplinirea obiectivelor înscrise în plan ; deopotrivă ea va determina și însemnate mutații calitative în gradul și structura de ocupare a populației, în structura socială și chiar în modul și concepția de viață a acesteia. Pe ce bază urmează să se asigure acest necesar, în ce constau mutațiile amintite și efectele lor, iată întrebări la care am căutat să răspundem în studiul de față.

SĂ PORNIM de la cîteva coordonate demografice ale județului Arad. Din analiza datelor rezultate din centralizarea balanței forței de muncă pe localități reiese că populația totală pe grupe de vîrstă și sexe se prevede să ajungă în anul 1980 la 524 527 locuitori din care 269 829 femei, iar în anul 1985 la cca 540 mii locuitori din care 277 325 femei. Privind această evoluție pe grupe de vîrstă se observă că, pe seama creșterii natalității, populația sub 16 ani va crește în intervalul 1977—1985 cu peste 3 800 persoane, grupă de vîrstă care, alături de soldul migrator, va avea o contribuție esențială la creșterea cu 3 la sută a populației județului în anul 1985 față de 1980.

În aceste condiții, resursele de muncă pe perioada 1976—1980 și pînă la sfîrșitul anului 1985, care de la 296 226 în 1976 vor crește la 300 838 persoane în 1980 și la 309 208 persoane în 1985, sînt determinate de **sporirea într-un ritm superior a populației ocupate.** Referindu-ne la gradul de ocupare a resurselor de muncă, acesta a fost în anul 1976 de 85 la sută, urmînd să ajungă în anul 1980 la 85,8 la sută, iar în anul 1985 la 86,3 la sută ; aceasta denotă o mai rațională utilizare a resurselor de muncă la nivelul județului Arad. Pe această bază, populația ocupată va cunoaște o creștere de la 252,4 mii persoane în 1976 la 266,8 mii în 1985 (o creștere de circa 6 la sută) asigurîndu-se — evident în condițiile unor modificări structurale intensive la care ne vom referi ulterior — necesarul de personal pentru noile obiective ce se vor construi în acești ani, cît și pentru extinderile și dezvoltările ce vor avea loc. Menționăm totodată, că populația neocupată în vîrstă de muncă reprezintă 14,8 la sută din totalul resurselor de muncă ale anului 1976, urmînd să scadă la 13,7 la sută în 1985, diminuare ce se va realiza pe seama atragerii în activități utile a persoanelor neocupate în vîrstă de muncă. În previzionarea acestor nivele s-a avut în vedere, deopotrivă, numărul de elevi și studenți în județ.

Pentru cunoașterea mai profundă a potențialului real al forței de muncă ce poate fi atras în sfera productivă, la nivelul județului s-a întocmit balanța forței de muncă pe **centre economice** — care corespund cu actualele orașe precum și cu comunele care în perioada următoare și cea de perspectivă vor deveni centre urbane — ca de exemplu centrul economic Arad, Chișineu Criș, Curtici, Ineu, Hălmagiu, Lipova, Pecica, Săvîrșin, Sîntana etc. În componența acestora sînt incluse comunele care vor putea influența într-o formă sau alta, constituirea surselor de forță de muncă ce pot fi atrase în sfera productivă. Prin construirea de noi obiective economice în municipiul Arad, în orașele existente și în comunele ce vor deveni centre urbane, practic pe întregul teritoriu al județului, precum și prin extinderile de la diferitele unități, se vor crea posibilități, ca, în mod treptat, să fie cuprinse în activități utile toate persoanele apte de muncă, bărbați și îndeosebi femei.

O mare parte din populația neocupată este constituită din **femei.** Pentru ocuparea în activități a acestora și în general a resurselor de populație neocupată, o pondere ridicată din fondurile de investiții ale județului Arad revine dezvoltării localităților acestuia. Pe această bază se vor dezvolta sau vor lua ființă activități în industrie, prestări de servicii, construcții etc., amplasînd în acest scop obiective de investiții prin care să se poată asigura și o **valorificare superioară a resurselor materiale existente în fiecare zonă.** În această direcție de o importanță deosebită considerăm a) materializarea programelor privind dezvoltarea și modernizarea actualelor comune care urmează să devină centre urbane — Gurahonț, Pecica și Sîntana, în prima etapă, și Hălmagiu, Săvîrșin și Vinga în a II-a etapă ; b) evidențierea unor noi posibilități de atragere în circuitul economic a tuturor rezervelor de dezvoltare de care dispun asemenea unități.

De exemplu, în comuna Gurahonț, fondurile de investiții alocate comunei se vor materializa în dezvoltări și modernizări ale obiectivelor existente (secție de conserve, sector al Întreprinderii viei și vinului și sector al Întreprinderii forestiere de exploatare și transport), precum și în noi obiective (reîmpăduriri și împăduriri integrale în fondul forestier, modernizarea și dezvoltarea pepinierelor silvice, amenajări vînătorești și piscicole, drum forestier, alimentare cu apă potabilă a stației C.F.R. și extinderea rețelei de apă potabilă în localitate, îmbunătățiri funciare și desecări, o magazie de cereale, un magazin universal, un cămin cultural etc.). Propunem de asemenea amplasarea în această comună a unor obiective industriale care revin județului și anume o întreprindere de foraj și exploatare a substanțelor minerale fluide, o unitate de prelucrat mase plastice, o secție de conserve de fructe și o secție de prelucrat plante medicinale. În comuna Pecica considerăm necesară amplasarea unei întreprinderi de utilaje pentru transport și ridicat, a unei fabrici de nasturi și bijuterii, a unui complex de legume-fructe și a unei secții de pufuleți de porumb. Menționăm că amplasarea acestor obiective este facilitată de existența unui mic nucleu de muncitori calificați în aceste direcții, care în prezent navetează la Arad. Orientări similare trebuie avute în vedere pentru comunele Sîntana,

Hălmagiu — care urmează să fie declarată localitate turistică, statut ce impune construirea unor spații de cazare ca și amenajarea unei rețele comerciale adecvate —, Săvîrșin, Vinga, etc.

Direcțiile de asigurare și valorificare superioară a resurselor de muncă existente în județul Arad, nu se limitează numai la această orientare a investițiilor, determinînd limitarea migrației populației atît inter cît și intra județene, cu toate efectele pozitive ce decurg de aici. Se are de asemenea în vedere orientarea investițiilor actuale și viitoare spre orașele județului, ca și spre alte localități, unde există deja conturată o activitate industrială, unde s-a format deja un nucleu de cadre necesar procesului de dezvoltare, unde există deja o tradiție în acest sens și un început în ce privește dotarea edilitar-gospodărească. Ne referim de exemplu la orașele Chișineu-Criș, Ineu, Pîncota, Lipova, Nădlac, Sebiș și Curtici — orașe în care au luat ființă, în special în cincinalul actual, secții ale unor întreprinderi precum și în care au fost reutilate și modernizate secții și unități la nivelul cerințelor producției industriale moderne. În asemenea localități, potrivit studiilor și analizelor întreprinse, vor fi amplasate în cincinalul 1981—1985 noi obiective de investiții care vor fi profilate, în special, spre activități de cooperare cu întreprinderile din municipiul Arad, precum și spre crearea unor obiective care permit atragerea forței de muncă feminine din fiecare zonă*).

O DIRECȚIE PRINCIPALĂ de acțiune prin care se asigură în acest cincinal și în perioadele următoare valorificarea superioară a forței de muncă existente la nivelul județului este **creșterea însemnată a productivității muncii și obținerea pe această cale a unei importante economii relative de personal.** Însemnătatea acestei căi de asigurare a resurselor de muncă este potențată atît de caracterul relativ limitat al sporului natural de populație și al creșterii de populație ocupată cît și de înfăptuirea deja a unor importante mutații în structura populației ocupate a județului, în favoarea populației ocupate în industrie. Comparativ cu anul 1975 productivitatea muncii în industria republicană va crește în anul 1980 cu 78 la sută, în special pe seama extinderii mecanizării și automatizării producției, perfecționării tehnologiilor de fabricație, ridicării gradului de calificare profesională, organizării pe baze științifice a producției și a muncii ; în aceste condiții se estimează posibilitatea redistribuirii unui însemnat număr de personal, acoperindu-se nevoi imperioase ale procesului de dezvoltare din județ.

În contextul acestor preocupări menționăm acțiunile de modernizare și dezvoltare a producției începute într-o serie de întreprinderi, mai ales cele de la Întreprinderea de vagoane și Întreprinderea de strunguri, unități în care, prin măsuri de mare valoare practică, se asigură în acest cincinal o dublare a productivității muncii. De altfel, așa cum rezultă din cifrele de plan pe cincinal, creșterea productivității muncii va asigura peste 80 la sută din sporul producției industriale, economisindu-se astfel un însemnat număr de brațe de muncă ce vor fi folosite mai ales la unele obiective care vor fi date în această perioadă în folosință.

Introducerea proceselor și procedeelor tehnologice moderne, îmbunătățirea fluxurilor de fabricație, diversificarea producției, așezarea ei pe baze științifice etc., sînt alte căi prin care se preconizează în acest cincinal și în perspectivă folosirea mai bună a resurselor de forță de muncă de care dispune județul Arad. Astfel, numai în cursul anului 1978, pe baza măsurilor luate de organele și organizațiile de partid, de consiliile oamenilor muncii din unitățile economice, se prevede introducerea în fabricație a aproape 100 de tehnologii moderne, de mare eficiență economică, iar numărul produselor noi și reproiectate care vor îmbogăți în acest an nomenclatorul de fabricație al întreprinderilor se ridică la peste 1 200, înregistrîndu-se astfel, îmbunătățirea structurii de fabricație, cu consecințe directe asupra eficienței utilizării forței de muncă.

De asemenea, potrivit planurilor de măsuri elaborate în unități, în anul 1979 se vor aplica în practică peste 190 studii și proiecte de organizare științifică a producției și a muncii, cu o eficiență totală de peste 250 milioane lei, concretizate în creșterea producției și productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, folosirea mai bună a capacităților și suprafețelor productive și, mai ales, folosirea mai rațională a forței de muncă. Un loc aparte în cadrul acestor preocupări îl ocupă **extinderea gradului de polideservire a mașinilor și utilajelor**, acțiune care, așa cum se știe, are însemnate efecte pozitive asupra nivelului de utilizare a forței de muncă, atît în fiecare întreprindere, cît și pe ansamblul județului. Analizînd posibilitățile existente în această direcție la fiecare loc de muncă, organul județean de partid a luat măsuri pentru creșterea în acest an a indicelui de deservire, în special la unitățile constructoare de mașini și cele ale industriei ușoare, rezultatul acestor măsuri constînd în obținerea de economii de personal deopotrivă cu utilizarea mai bună a capacităților.

În paralel cu preocupările pentru reducerea, pentru eliminarea fenomenului de fluctuație a forței de muncă, în centrul atenției Comitetului județean de partid, a organelor și organizațiilor de partid și a consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi vor sta în continuare acțiunile și inițiativele menite să conducă la utilizarea mai bună a timpului de lucru în cadrul programului de muncă, la reducerea volumului de timp pierdut ca urmare a actelor de indisciplină, a întreruperilor în procesele de producție, a diverselor învoiri, concedii fără plată, etc. Referitor la utilizarea mai bună a forței de muncă și a timpului de lucru în cadrul programului de muncă, de mare preț ne sînt sarcinile și indicațiile date în această direcție de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 16—17 mai a.c. **„Trebuie să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru trecerea în producție a personalului auxiliar și neproductiv. De asemenea, toți specialiștii, indiferent în ce servicii sînt angajați, să lucreze cel puțin o jumătate din timpul de muncă nemijlocit în proiectare, în concepție sau în producție...“** — sublinia secretarul general al partidului. În ce privește județul Arad, pe baza măsurilor recent adoptate în acest scop se estimează reducerea ponderii personalului indirect productiv de la 21,7 la sută cît este în prezent la sub 18 la sută, redînd în felul acesta producției un însemnat număr de brațe de muncă.

Astfel, la întreprinderea de strunguri, prin amenajarea mai judicioasă a liniilor tehnologice, precum și prin adaptarea unor mașini și utilaje în vederea extinderii lucrului la mai multe mașini, s-a reușit în acest an, ca indicele de polideservire să ajungă la 1,6 mașini/om, iar la Întreprinderea textilă și „Tricoul Roșu“, zona de deservire a unui muncitor cuprinde în sectoarele de bază ale producției 7—8 utilaje la fiecare muncitor direct productiv.

Din analiza efectuată a rezultat că fluctuația forței de muncă a avut consecințe deosebit de negative asupra asigurării necesarului de forță de muncă și utilizării eficiente a resurselor de muncă. Pentru eliminarea acestui fenomen cu nenumărate implicații și de ordin social, se acționează, în special, pentru perfecționarea sistemului de planificare a necesarului de forță de muncă, pe perioade mai îndelungate, extinderea policalificării acolo unde este cazul, îmbunătățirea condițiilor sociale în întreprinderi, îmbunătățirea climatului social-psihologic în rîndul colectivelor de oameni ai muncii, intensificarea muncii politico-educative la fiecare loc de producție, etc. Întrucît ponderea cea mai mare în cadrul fluctuației forței de muncă o reprezintă în toate unitățile tinerii, mai precis cei recent veniți în producție, un loc central în contextul preocupărilor organului județean de partid, a organizațiilor de masă și obștești din județ îl ocupă în prezent și în viitor activizarea inițiativelor reușite sub genericul „Prietenii tînărului încadrat“, inițiative ale căror obiective urmăresc în special : integrarea rapidă a tînărului în muncă și în viața colectivului ; sprijinirea lor permanentă în rezolvarea unor probleme de muncă și viață, cum ar fi calificarea prin cursurile de scurtă durată, asigurarea cazării și a mesei etc. ; cultivarea dragostei de muncă și de întreprinderea respectivă ; participarea mai activă a tinerilor în realizarea sarcinilor de producție, ș.a.

În paralel, vor fi continuate acțiunile care au ca scop reducerea volumului de timp neutilizat din fondul total de timp. Deși indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil a crescut an de an la nivelul județului, ajungînd în prezent 93,6 la sută din fondul total de timp, timpul neutilizat continuă să înregistreze valori mari (2 259 mii ore om la nivelul trimestrului I 1979). Se evidențiază, deci, ca imperios necesare în continuare, eforturi sporite din partea tuturor factorilor de răspundere la nivel județean pentru aprovizionarea ritmică a producției cu materii prime și materiale, acordarea unei asistențe medicale adecvate în vederea reducerii concediilor de boală, întărirea disciplinei de lucru prin intensificarea acțiunilor politico-educative la fiecare loc de muncă.

Maria LAIU
Arad

*) Printre obiectivele care le propunem în acest sens menționăm : la Curtici — două secții de subansamble pentru vagoane și o fabrică de conserve pentru legume ; la Ineu — o întreprindere de fitinguri și saboți, o întreprindere de jenți pentru tractoare și autocamioane, o secție de îmbuteliat ape minerale, o fabrică de PAL, etc. ; la Chișineu-Criș — o întreprindere de utilaje pentru tehnica frigului, o secție de țesătorie, o fabrică de confecții, o fabrică de conserve și o fabrică de nutrețuri combinate ; la Lipova — o fabrică de mobilă corp și un atelier de întreținere și reparare a utilajelor pentru exploatorea forestieră ; la Nădlac — o instalație de furfurol, o fabrică de produse cosmetice, o fabrică de mobilă corp, o fabrică de țesături de cînepă, o secție de marochinărie, o întreprindere de accesorii pentru industria ușoară ; la Sebiș — o secție de cuple automate pentru vagoane, o întreprindere de utilaj tehnic pentru industria metalurgică, o fabrică de mobilă corp, o fabrică de piele sintetică, o fabrică de brînzeturi ; la Pîncota — noi capacități de producție la fabrica de scaune, o fabrică de panglici, o fabrică de tăbăcit și înnobilat, un centru de vinificație etc.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Confruntări și tendințe în gîndirea privind dezvoltarea (III)

NOUTATEA conținutului de idei, trăsăturile tezelor dezvoltării independente a țărilor rămase în urmă constituie rezultatul frămîntărilor și străduințelor economiștilor din aceste țări de a-și elabora o teorie proprie a dezvoltării de pe pozițiile realităților interne și internaționale specifice, și ale servirii intereselor țărilor lor – foste colonii sau teritorii dependente. Miezul acestor concepții din lumea a treia – ceea ce, după părerea noastră, conturează și locul lor însemnat în teoria economică contemporană – este **abordarea problemelor dezvoltării prin sine.** Adică încercarea de a se examina responsabilitatea proprie a țărilor în curs de dezvoltare, respectiv de a se stabili amploarea, dimensiunile a ceea ce incumbă și este posibil să se realizeze de către aceste țări pentru a ajunge la un stadiu de dezvoltare care să întruchipeze libertatea de a judeca și acționa independent.

„Concepția creșterii plecînd din interior a țărilor lumii a treia" [1]), dezvoltată într-o serie de studii ale economistului indian S.S. Mehta, este o expresie a acestui mod de tratare a dezvoltării țărilor rămase în urmă. Dezbaterea referitoare la creșterea economică a acestor țări trebuie să pornească, după opinia autorului amintit, de la examinarea realităților din ultimii ani : pe de o parte „agravarea problemei insuficienței dinamicii țărilor în curs de dezvoltare" și ca urmare adîncirea decalajelor economice dintre țările dezvoltate și cele slab dezvoltate și acutizarea unor probleme de viață – cel puțin pentru două miliarde de oameni ; iar pe de altă parte, rezultatele sub așteptări ale primelor două decenii O.N.U. pentru dezvoltare, caracterul, tot mai nefavorabil, al ambianței financiare internaționale și „eroziunea substanțială a voinței politice de ajutorare a țărilor cel mai puțin dezvoltate". „Va trebui, în consecință, ca țările în curs de dezvoltare să învețe să nu conteze decît pe propriile lor eforturi" [2]) – conchide S.S. Mehta din analiza acestor realități. Această situație ridică în viziunea sa necesitatea ca teoriile creșterii să includă studierea „problemelor ce devin inevitabile cînd întreaga responsabilitate a dezvoltării trebuie să fie asumată de către ele însele, de țările în curs de dezvoltare".[3])

Autorul a dus raționamentul pînă aici cu scopul îmbogățirii teoriilor creșterii economice cu noi ipoteze de lucru veridice, utile, **fără a exclude însă rolul relațiilor economice externe ca factor de dezvoltare.** De altfel, într-un recent studiu, S.S. Mehta[4]) introduce cooperarea regională ca element în strategia creșterii economice ; totodată, el subliniază că rolul acesteia nu constă în „a înlocui masiva contribuție indigenă cerută pentru realizarea creșterii".

În acest fel autorul ajunge la formularea tezelor creșterii pornind din interiorul însuși al țărilor în curs de dezvoltare"[5]), demonstrînd teoretic și practic necesitatea și posibilitatea dezvoltării țărilor rămase în urmă prin forțele lor proprii. Numai „în acest context al efortului autohton, scrie autorul, merită să fie examinate anumite modele de dezvoltare economică".

Concret, economistul menționat este de părere că „peste 90% din contribuția pentru creștere trebuie să provină din inseși țările în curs de dezvoltare" – **acumularea internă** fiind dovada propriilor eforturi pentru dezvoltare. În perspectiva dezvoltării, subliniază S.S. Mehta, indiferent de abordarea adoptată pentru eliminarea subdezvoltării „obiectivul este o creștere accelerată prin intermediul unei formări rapide de capital". De aceea, pledînd cu justețe pentru cunoașterea situațiilor specifice din țările rămase în urmă, pentru a se găsi explicații reale asupra cauzelor întîrzierii lor economice și respingînd valabilitatea unor soluții universale, economistul indian vede în rezolvarea problemelor acumulării interne cheia posibilităților de înfăptuire a creșterii economice în aceste țări. „Pe plan istoric, insistă autorul, acumularea de capitaluri a fost crucială pentru creșterea economică..." ; și „nici o țară în istoria mondială nu a reușit pînă astăzi să obțină o creștere economică scurt-circuitînd procesul de constituire rapidă a capitalului care, la rîndul său, s-a bazat pe rate

FIȘE

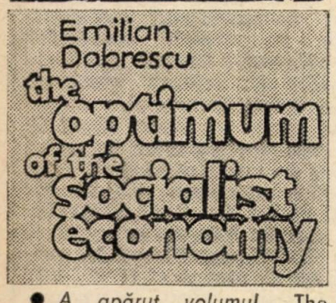

● *A apărut volumul* „The optimum of the socialist economy" *de* Emilian Dobrescu, *lucrare tipărită în limba engleză în* Editura Academiei R.S.R. – *o ediție revăzută și adăugită a cărții „Optimul economiei socialiste" scrisă de același economist român, apărută la sfîrșitul anului 1976 în Editura Politică și primită cu un deosebit interes de publicul de specialitate. În volum se investighează și se definesc, într-o manieră proprie, categorii și raporturi ale economiei socialiste mai puțin adîncite pînă în prezent : categoria generală a optimului economiei socialiste ; contradicțiile între optimul macroeconomic și cel microeconomic ; factorii producției și progresul calitativ al acesteia ; categoria de echilibru dinamic ; unele probleme privind evoluția ciclică a economiei socialiste și gradul de utilizare a forței de muncă etc. Sînt tratate, de asemenea, probleme ale conducerii economice, ale sistemului național de planificare, ale remunerării muncii, prețurilor și circulației monetare. Se aduc, astfel, însemnate contribuții la analiza și soluționarea unor probleme economico-sociale care se manifestă cu acuitate în actuala etapă de construcție a socialismului în România, cît și pentru perspectivă, relevîndu-se totodată deschideri noi în analiza unor aspecte însemnate de economie politică a socialismului.*

Raportarea de către autor a propriilor opinii față de considerentele respective ale unor economiști din țară și din afară accentuează nota de originalitate a volumului. Este, de asemenea, remarcabilă fundamentarea matematică a soluțiilor preconizate, prin utilizarea unor modelări adecvate și în termenii programării optimale, ceea ce se poate aprecia ca o contribuție la dezvoltarea cercetărilor de economie matematică.

Lucrare unitară și valoroasă de economie politică a socialismului, cartea prezintă utilități multiple atît pentru teoreticienii cît și pentru practicienii economiști. Tratarea competentă a problemelor și a metodelor sugerate pentru rezolvarea lor constituie un însemnat argument în acest sens. Un altul decurge din conturarea drumului pentru noi cercetări pe baza elementelor oferite de volum etc.

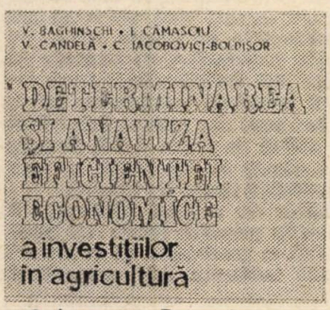

● *Lucrarea* Determinarea și analiza eficienței economice a investițiilor în agricultură *de V. Baghinschi, I. Cămășoiu, V. Candelă, C. Iacobovici-Boldișor (Ed. Ceres 1979, 190 p.), apărută într-o a doua ediție, analizează mecanismul creșterii economice într-un proces dinamic, nivelul prețurilor produselor agricole, baza de comparație și indicatorii principali de eficiență a producției și a investițiilor, precum și modul de calcul al indicatorilor. Lucrarea a constituit, la apariția ediției I (1971), o noutate în literatura noastră economică, îndeosebi prin introducerea factorului timp în calculul eficienței investițiilor. Ediția actuală a lucrării este completată cu un capitol special, în care se exemplifică aplicarea actualizării în determinarea și analiza eficienței economice a investițiilor în agricultură. De asemenea, capitolul privind creșterea economică și eficiența investițiilor este întregit cu unele aspecte care se referă la influența amortizării asupra fenomenului creșterii economice.*

Opinii asupra planificării pe termen lung

● *G. Kovaci (R.P.U.) publică în culegerea* Formirovaniia țelei pri dolgosrocinom planirovanii, *apărută în Editura Academiei bulgare de științe (Sofia, 1979, 100 p.), studiul* Problemi formirovaniia țelei obșcestvenno – ekonomiceskogo razvitiia pri dolgosrocinom planirovanii *(Problemele determinării obiectivelor dezvoltării economico-sociale în planificarea pe termen lung). Autorul arată că planificarea pe termen lung cere luarea în considerare a unui grad mai înalt de libertate a deciziilor. Aceasta ar putea avea drept consecință*

foarte înalte ale acumulării și investiției".[6])

Ca și alți economiști, S.S. Mehta apreciază „importanța vitală" a formării de capital pentru demarajul și dezvoltarea economică, în primul rînd prin efectele certe ale acesteia asupra creșterii productivității și avuției naționale. Totodată, consideră că însăși rezolvarea problemelor elementare de viață, ale consumului, depind de acumularea de capital căci „dacă oamenii nu au investit o parte din randamentul lor anual nu vor putea să sporească consumul lor actual".

Criticînd explicațiile occidentale asupra cauzelor rămînerii în urmă ca și teoriile în care predomină ideea imposibilității rezolvării prin forțe proprii a problemei acumulării, economistul indian susține că în țările rămase în urmă, există surse interne pentru finanțarea unei dezvoltări echilibrate, bazate pe industrializare, creștere și modernizare agricolă. O problemă esențială care se pune în acest cadru, acumularea privată voluntară fiind slabă, este **necesitatea consolidării rolului economic al statului** atît pentru mobilizarea resurselor existente prin măsuri fiscale – impozite pentru „cele mai bogate secțiuni ale societății", taxe vamale ș.a. – cît și pentru sporirea volumului surselor certe în procesul de formare a capitalului. Respingînd metoda finanțării prin deficit, cu ajutorul inflației forțate, practicată de unele țări în curs de dezvoltare – căci în ultimă instanță aceasta perturbează funcționarea economiei și amenință stabilitatea socială – S.S. Mehta vede posibilă realizarea și majorarea acumulării interne prin valorificarea „unor surse latente" – cum ar fi șomajul deghizat din agricultură și subocupația, în general deci, prin folosirea mai eficientă a potențialului uman.

Conform stadiului de dezvoltare al fiecărei țări, problema surselor de finanțare trebuie însă rezolvată **diferențiat.** După cum și însuși procesul creșterii economice trebuie abordat „în termeni de continuitate", dar prin mai multe alternative pentru ca să reprezinte o îmbinare în proporții corecte a exigențelor creșterii accelerate cu nevoile sociale de bază (alimentație, locuințe, învățămînt etc.).

În sfîrșit, în prezentarea concepției sale asupra creșterii economice din interior a lumii a treia, autorul pune un accent deosebit pe **factorii social-instituționali ai dezvoltării,** considerați ca foarte importanți pentru „trecerea de la subdezvoltare la dezvoltare". Printre problemele care se pun în legătură cu diversele „variabile sociale, politice, culturale", autorul menționează necesitatea „transformării comportamentelor și instituțiilor", sporirea eficienței și întărirea disciplinei sociale – elemente „indispensabile creșterii economice" a țărilor rămase în urmă.

Dar cel mai mult insistă S.S. Mehta asupra cerinței de repartizare echitabilă a rezultatelor modernizării economice și sociale. Astăzi, scrie el, o rată înaltă de creștere nu mai poate fi „etalonul reușitei", experiența dovedind perimarea supoziției că „odată cu accelerarea creșterii, binefacerile dezvoltării se vor abate automat asupra maselor populare". De aceea, paralel cu o rată înaltă a creșterii, **„distribuirea echitabilă a beneficiilor dezvoltării devine un obiectiv direct al politicii".** În condițiile economiilor rămase în urmă, opiniază el, aceste obiective nu pot fi realizate decît prin intervenția fermă a statului, pe baza unei planificări judicios fundamentate. Mai ales că trebuie să admitem că ansamblul țărilor lumii a treia traversează o „criză de execuție" în sensul insuficientei sau eronatei implementări a strategiilor de dezvoltare stabilite.

Concluzia justă ce se degajă din toate aceste teze asupra dezvoltării este că pentru eliminarea subdezvoltării și a decalajelor economice este necesară și posibilă creșterea economică prin forțe proprii a țărilor rămase în urmă. Această „creștere din interiorul lor însuși" presupune inevitabil mobilizarea resurselor interne și aplicarea, adecvată dar fermă, a unei strategii cu valențe nu numai economice dar și social-politice.

dr. Sorica SAVA

---

1) S. S. Mehta „La croissance à partir de l'interieur pour les pays du Tiers Monde", Développement et progres socio-économique, Numero 4, Octobre-Decembre 1978, Le Caire RAE, pp. 20—34.
2) S. S. Mehta op. cit. în loc. cit. p. 30.
3) Ibidem.
4) „Developpement par la Cooperation-Option pour les pays an développement".
5) S. S. Mehta op. cit. în loc. cit. p. 23.
6) Idem p. 26.

---

apariția unor decizii nefundamentate, pentru care nu s-au putut obține, în perioada elaborării lor, informațiile necesare. Creșterea elementului de nedeterminare ar impune o abordare probabilistă a acestei probleme, abordare avînd un rol mai mare în prognoze, dar neputînd fi exclusă nici din planurile pe termen lung. După autor, această abordare nu micșorează valoarea științifică a planurilor. Elaborarea de alternative și variante contribuie la reducerea factorului de nedeterminare, întrucît facilitează dezvăluirea posibilităților viitorului. G. K. consideră că încă nu s-a rezolvat în mod științific problema valorilor de perspectivă și mai ales a obiectivelor socio-economice. Aceasta implică fie influențe cu caracter utopic, fie reprezentarea viitorului exclusiv prin prisma prezentului. Stabilirea unei ierarhii a obiectivelor economico-sociale în sensul succesiunii lor în timp ar urma să aibă la bază conceptele de eficiență – care îmbrățișează și aspectele sociale ale dezvoltării – și de rentabilitate.

Era substituibilității

● *Este titlul unui studiu elaborat de H. E. Goeller și A. M. Weinberg, publicat în AMERICAN ECONOMIC REVIEW și prezentat la recenta conferință Pugwash (Mexic, iulie 1979). Autorii delimitează trei faze distincte ale procesului de confruntare consum/resurse : I – în următorii 30–50 de ani, continuarea actualelor tendințe de utilizare a resurselor nereînoibile ; II – o perioadă mai lungă de tranziție, cînd se vor mai folosi încă carbonul redus și hidrogenul din natură (cărbune, petrol, gaze naturale), dar se va fi renunțat la metalele neferoase prin substituirea lor cu aluminiu, fier, magneziu și titan ; III – epoca substituibilității, cînd întreaga cantitate de combustibili fosili va fi fost consumată și cînd societatea va folosi doar materiale virtual nelimitate. Autorii demonstrează că în mod fizic, resursele nelimitate existente pe Terra le pot substitui pe cele epuizate. Problema crucială de care depinde viitorul societății umane este găsirea sursei de energie inepuizabilă, nepoluantă și la costuri accesibile, cu ajutorul căreia să se obțină materiile prime necesare, din resursele de calitate inferioară care există în cantități practic nelimitate, precum și pentru transformarea unor elemente fizico-chimice în altele, conform necesităților producției materiale. Materializarea acestei posibilități virtuale depinde în mare măsură – arată autorii – de întreprinderea unui efort nemaiîntîlnit de prognoză și planificare. Cu alte cuvinte, trebuie găsite căile și mijloacele pentru atingerea epocii substituibilității, fără ca vreuna din crizele locale și tranzitorii să producă vreo deviere iremediabilă.*

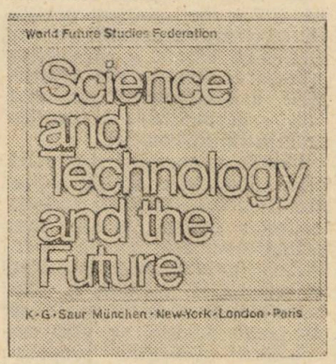

● *O valoroasă contribuție la pregătirea actualei Conferințe a Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării, care se desfășoară la Viena începînd din 20 august a.c., o aduc două volume de studii și comunicări purtînd titlul* Science and Technology and the Future, *apărute în Editura K. G. Saur (München, New York, London, Paris, 1979, 1 440 p.). Studiile și comunicările au fost organizate de Federația mondială pentru studierea viitorului și Federația germană pentru dezvoltare internațională, ele constituind materialul unei Conferințe preliminare, care a avut loc anul acesta în Berlinul Occidental, cu tema „Știința și tehnologia și viitorul". Cele două volume au apărut sub redacția lui Hans Buchholz și Wolfgang Gmelin.*

Se are în vedere necesitatea imperioasă a sporirii capacității omenirii de a face față complexității crescînde a problematicii lumii contemporane. Într-o vreme cînd se mai produc tehnologii mari consumatoare de energie și cursa înarmărilor continuă să prezinte pericole iminente, autorii militează pentru realizarea unei comunități crescînde de idei și acțiuni orientate spre soluționarea problemelor globale ale omenirii, ținînd totodată seama de marea diversitate a căilor de dezvoltare ale fiecărei țări. Printre numeroasele studii ale celor două volume se află și cele ale unor autori din țara noastră.

FIȘE

Opinii și evoluții în gîndirea economică contemporană

DIALECTICA DEZVOLTĂRII ECONOMIEI POLITICE MARXISTE

MARXISMUL este în același timp știință, ideologie, politică. În elaborarea sa inițială, știința marxistă — ca unitate dialectică între metoda de cercetare și cunoștințele dobîndite prin aplicarea ei — avea un caracter global, integrator — filozofia, sociologia, economia politică, socialismul științific și istoria se întrețeseau organic.

Dacă pînă la clasicii englezi teoria economică era conținută în filozofia generală, la Marx tocmai sistemul categoriilor economice formează trunchiul principal pe care se desfășoară întreaga știință socială. O asemenea viziune globală, integratoare, precum și unitatea strînsă dintre metodă și conținut i-a conferit marxismului o mare forță de penetrație.

Dar această particularitate conține în sine, în germene, un element al actualei sale „crize" : tocmai dezvoltarea marxismului, aplicarea metodei materialist-dialectice și istorice de cercetare la o arie tot mai vastă de condiții dintre cele mai diverse, face ca ansamblul de cunoștințe să se îmbogățească și să se înnoiască necontenit, iar fiecare din teoriile componente — în virtutea dezvoltării lor — să tindă spre o autonomizare ; dar cum fiecare din ele are un „timp istoric" propriu și o arie de valabilitate specifică este firesc ca în anumite momente istorice concordanța dintre părți să trebuiască să fie restabilită la un nou nivel. Materialismul dialectic se schimbă mai lent, adevărurile lui sînt de regulă universale, în timp ce socialismul științific fiind direct interferat cu practica luptei politice nu poate să nu reflecte condițiile diferite ale acestei lupte de la țară la țară și de la o etapă istorică la alta.

Economia politică, comparativ cu filozofia, sociologia, știința politică este situată cel mai aproape de axul central al întregii dezvoltări sociale — economicul propriu-zis fiind în contact direct cu practica în domeniul hotărîtor al existenței sociale — producția materială. Teoria economică și politica economică s-au aflat din totdeauna într-o strînsă legătură, dar raportul dintre ele devine azi mai direct decît oricînd, deoarece economia este în măsură importantă „etatizată", în toate societățile coexistente, factorul politic își pune din plin amprenta asupra cursului vieții economice, legile economice înseși sînt influențate puternic în manifestarea lor de politica economică — indiferent dacă aceasta le creează un cadru favorabil sau, dimpotrivă, le împiedică. De aceea, niciodată în trecut denumirea de economie politică n-a fost mai deplin justificată ca acum, cînd elaborările teoretice sînt de la început menite să slujească practicii prin mijlocirea elementului politic, cînd orice partid și orice guvern trebuie să-și definească platforma economică. După cum pe bună dreptate constata Joan Robinson : „Ideologia dispariției ideologiilor s-a prăbușit. Teoria economică a redevenit economie politică".

În acest context crește rolul teoriei economice în fundamentarea politicii economice și, totodată, studierea acesteia din urmă devine indispensabilă pentru a evidenția legile economice care guvernează producția, repartiția, schimbul etc. Vom distinge, de aceea, în știința economică marxistă două „compartimente" : sistemul categorial (inclusiv instrumentarul adecvat de investigație), cu vocație universală, și politica economică inevitabil diferită în condiții diferite, cu toate că în bazele ei teoretice și ideologice este unitară.

Extinderea interpretării marxiste a vieții economice în tot mai multe țări și formularea, pe această bază, a unor programe economice specifice fie din partea unor partide de guvernămînt, fie a celor din opoziție, a accentuat disparitatea terminologică și de interpretare, dar totodată și nevoia de „reuniversalizare" a teoriei economice, de data aceasta însă nu prin impunerea canonizantă a unei singure poziții. De aici rezultă necesitatea valorificării atente a cuceririlor științei economice din diverse țări, a desfășurării cît mai largi a dezbaterilor internaționale între economiști.

Pentru ca aceste dezbateri să aibă eficacitatea dorită, cîteva erori frecvent întîlnite trebuie evitate : prima, și cea mai dăunătoare, este poziția care, în locul unei dezbateri de idei, se rezumă la etichetări, blamări etc., ceea ce nu numai că nu poate da nici un plus cunoașterii științifice propriu-zise, dar, dimpotrivă, înveninează atmosfera, îngreunează schimbul de idei creator, fertil. A doua, ca revers, constă în ignorarea problemelor spinoase, cu adevărat noi, și „rediscutarea" formală a tezelor general acceptate și pe deplin elucidate. A treia eroare, întrucîtva de altă natură, constă în nesocotirea sau subestimarea rezultatelor cercetărilor anterioare, și ca urmare în „descoperirea" unor lucruri de mult descoperite, ceea ce echivalează cu pierdere de timp și de forțe.

Cuprinderea științifică a problemelor este necesarmente condiționată nu numai de valorificarea propriilor cercetări, ci și de o amplă deschidere spre curentele democrate, revoluționare contemporane, care dau expresie cerințelor justificate de așezare pe baze echitabile a relațiilor economice pe plan intern și internațional, precum și de un larg și intens dialog cu toate curentele de gîndire, singura cale de infirmare a ceea ce este perimat și de asimilarea organică a tot ce este avansat în știința economică și social-politică actuală.

În lumina celor de mai sus, să încercăm acum să răspundem la întrebarea dacă poate teoria economică marxistă să evite calea celorlalte științe care parcurg în dezvoltarea lor perioade de profunde restructurări și crize. În primul rînd, teoria economică marxistă nu se poate sustrage stării de subdezvoltare caracteristică gîndirii economice în prezent. În al doilea rînd, se poate vorbi de o criză a economiei politice decurgînd tocmai din dezvoltarea marxismului, confruntat cu o problematică nouă și în domeniul economic, din necesitatea ca prin aplicarea metodei materialist-dialectice și istorice de cercetare să definească teoretic această nouă problematică. În al treilea rînd, reelaborarea riguroasă a științei economice aflată în mod obiectiv la ordinea zilei nu se va putea realiza decît pe fundamentele teoriei economice marxiste — cu asimilarea organică a tot ce a dat nou știința și practica ultimelor decenii — dat fiind că teoria economică a apărut ca o știință despre economia capitalistă, reglată de mecanismul concurențial al pieței, în timp ce actualmente se impune fundamentarea teoretică a optimizării conștiente a economiei, la scară națională și internațională.

Problema crizei în economia politică marxistă, în sine complicată, este îngreunată de multiple imprejurări decurgînd din lupta de clasă pe tărîm ideologic, de mistificări și denaturări interesate, de neînțelegerea sau ignorarea unor particularități esențiale ale marxismului. Tocmai de aceea trebuie să ne delimităm de o serie de interpretări ale noțiunii de criză a teoriei marxiste. Printre acestea aș menționa — înainte de toate — încercările de apreciere a teoriei economice marxiste ca simplă ideologie bazată pe credință, ignorîndu-se marile plusuri pe care știința economică le datorează lui Marx : chiar dacă ar fi să ne rezumăm la latura tehnico-economică (deci fără să luăm în considerare teoria plusvalorii etc.) am putea enumera împreună cu Martin Brofenbrener, asemenea descoperiri pe care economiștii burghezi ignorîndu-le au fost nevoiți să le redescopere după aproape un secol : teoria ciclului, îmbinarea staticii cu abordarea dinamică, împărțirea economiei în sectoarele „investiții" și „consumatorist" etc. După cum, de pildă, poate fi, de asemenea, amintită teoria imperialismului elaborată de Lenin sau teoria noii ordini economice internaționale fundamentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Decretarea teoriei economice marxiste ca inconsistentă și perimată, este un procedeu constant utilizat în literatura burgheză, cu toate că în ultimele decenii aceste aprecieri coexistă cu evaluări lucide, obiective și chiar cu încercări de „preluare" a unora din descoperirile sale.

Unii autori, referindu-se la denaturările ce s-au manifestat în dezvoltarea unor țări socialiste, inclusiv în planul gîndirii social-economice, ajung la concluzia că acestea ar fi fost conținute în germene în opera lui Lenin pentru ca după aceea să fie pus în cauză însuși marxismul și odată cu el orice interpretare raționalistă a vieții economice și a societății în general. Referindu-se la o serie de fapte reale, în special împrejurarea că de-a lungul unei întregi perioade de circa 3 decenii teoria economică a fost redusă, în bună măsură, la a justifica opțiuni deja făcute, că a avut loc o inversare a raporturilor firești dintre teoria economică și politica economică — se ajunge uneori să se absolutizeze starea de stagnare, negîndu-se orice notă originală pentru întreaga această perioadă — în ciuda faptului că o stagnare absolută a gîndirii economice nu a fost niciodată posibilă și că unele descoperiri din respectiva perioadă au căpătat o elocventă consacrare prin atribuirea premiului Nobel.

În sfîrșit, interpretarea după care am avea de-a face cu o

Tudorel POSTOLACHE

→

←

criză a marxismului în sensul pierderii treptate a vocației lui universale și a apariției mai multor marxisme „zonale" nu este consistentă deoarece dacă aplicarea la condiții naționale și social-economice din cele mai diverse duce într-adevăr în mod inevitabil la apariția unor opțiuni politice, programe economice și interpretări teoretice diferite aceasta este în fapt o dovadă asupra capacității teoriei marxiste de aplicare specifică la condiții dintre cele mai diferite și constituie un izvor nesecat de înnoire a teoriei pe baza generalizării diverselor experiențe ; am putea spune că tocmai această împrejurare conferă marxismului un autentic caracter universal.

Delimitîndu-ne de asemenea interpretări, ca cele pe scurt evocate mai sus, nu putem să nu remarcăm și inconsistența pozițiilor care — în contradicție cu spiritul și chiar cu litera fondatorilor socialismului științific — denotă o teamă paralizantă de a nu se depăși cu o iotă ce a fost odată spus de clasici, privesc cu suspiciune orice încercare de elaborare nouă. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, încă din primele sale discursuri publice din 1965 înfierează o asemenea poziție îngustă, care alimentează lenea și imobilismul intelectual, citatomania fadă și ocolirea problemelor reale, seacă izvoarele împrospătării continue a marxismului și dă apă la moară detractorilor doctrinei noastre. Militînd pentru curajul cu care trebuie abordate noile probleme, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** *arăta :*

„Dacă Marx, Engels și Lenin s-ar fi mulțumit doar să repete ceea ce se cunoștea în practică de atunci și n-ar fi căutat, pe baza experienței practice, a gîndirii înaintate, să-și imagineze și să previzioneze societatea socialistă, ei n-ar fi făcut știință, n-ar fi devenit revoluționari, ar fi rămas economiști burghezi. Iată de ce și în domeniul științelor sociale dacă vrem să fim într-adevăr revoluționari și să contribuim la dezvoltarea societății, trebuie să aducem o contribuție creatoare la dezvoltarea gîndirii și practicii socialismului".

Din „prima criză" a marxismului s-a născut interpretarea social-democrată dar totodată și opera lui Lenin, care a contribuit din plin la obținerea victoriilor istorice sub stindardul teoriei lui Karl Marx. Din actuala sa „criză" teoria economică marxistă va ieși reînnoită și împrospătată, mai bine adaptată abordării marilor probleme cu care este confruntată economia contemporană.

Valorificarea resurselor hidroenergetice

(Urmare din pag. 8)

care a liniei urmate și pînă în prezent, de reducerea utilizării hidrocarburilor, de amplificarea valorificării cărbunilor și șisturilor combustibile, a energiei hidraulice, de integrare într-un ritm rapid, după 1985, a energeticii nucleare și trecerea la folosirea tot mai accentuată a noi surse de energie neconvențională (solară, eoliană, geotermică, a valurilor etc.).

Pentru că **utilizarea energiei hidroelectrice înseamnă în fond o economie de combustibil echivalentă cu 4,5 milioane tone combustibil convențional în anul 1980 și aproape 7 și 10 milioane tcc la nivelul anilor 1985 și respectiv 1990.** Această economie reprezintă în special hidrocarburi care pot fi valorificate net superior în industria petrochimică pentru producerea unei largi varietăți de bunuri de valoare ridicată. Ca urmare, **în cincinalul viitor, 1981—1985, se prevede să se pună în funcțiune o putere de 6 700—6 900 MW, din care 2 600—2 700 MW în hidrocentrale, deci aproximativ 38%.**

Astfel va continua amenajarea Dunării, una din principalele surse de energie a țării, îndu-se în funcțiune hidrocentrala Porțile de Fier II — Gruia, care se realizează în comun cu R.S.F. Iugoslavia și cea de la Turnu-Măgurele — Nicopole care se construiește împreună cu R.P. Bulgaria, iar pe rîurile interioare se prevede executarea a 2 000 MW în hidrocentrale. Pe linia valorificării maxime a potențialului hidroenergetic se va termina amenajarea rîurilor Lotru, Sebeș, Rîul Mare-Retezat, va continua amenajarea Oltului și va începe valorificarea a numeroase alte bazine hidrografice.

Hidrocentralele vor fi astfel dimensionate încît să acopere în continuare partea variabilă a curbelor de sarcină, ceea ce este cu atît mai necesar cu cît centralele termoelectrice pe lignit și șisturi combustibile, precum și cele nuclearoelectrice, au posibilități limitate de a-și varia sarcina pentru a putea răspunde cerințelor consumatorilor de energie electrică.

Prevederile Directivelor stabilesc sarcini mari pentru dezvoltarea hidroenergeticii. Astfel **în cincinalul 1981—1985 trebuie să se pună în funcțiune hidrocentrale cu o producție care echivalează cu mai mult de jumătate din tot ce s-a realizat în cei 30 de ani ai perioadei 1951—1980.** Problemele ce trebuie rezolvate sînt cu atît mai complexe dacă se ține seama că **hidrocentralele cele mai economice** de pe rîurile sau sectoarele de rîu cu, potențial concentrat, deci centralele de mare putere **au fost realizate în general pînă în prezent. Potențialul care a mai rămas de amenajat va necesita construirea unui număr mai mare de hidrocentrale de putere mai mică.** Valorificarea unui potențial hidroenergetic mai puțin concentrat necesită volume specifice de lucrări pe 1 kW sau 1 kWh produs (terasamente, betoane, echipamente etc.) mai mari, ceea ce se reflectă în investiții mai ridicate. **De aici rezultă îndatorirea tuturor factorilor care concură la realizarea hidrocentralelor ca prin studii, cercetări și proiectare, prin tipizarea soluțiilor constructive și a echipamentelor, prin introducerea de noi tehnologii de execuție și materiale să intensifice efortul în vederea reducerii volumului de investiții, a consumului de materiale deficitare, de combustibil și energie, realizînd lucrări economice, sigure în exploatare, într-un termen cît mai scurt.**

Raportul productivitate — compoziția fondurilor — beneficii

(Urmare din pag. 14)

rămînînd neschimbat. Același raport $\frac{m+1}{w-1}$ mai poate să fie mai mic de două ori, dacă numărătorul rămîne constant, adică m+1, rămîne constant, dar numitorul w—1 crește de 2 ori.

Mai poate exista și o a treia situație, cînd și numărătorul m+1 și numitorul w—1 nu rămîn nici unul constante, dar raportul dintre ele este de două ori mai mic decît inițial, situație ce se poate realiza cînd creșterea lui m+1 de — n — ori, este însoțită de creșterea lui w—1 cu 2 n ori sau cînd scăderea lui m+1 de n ori, este însoțită de scăderea lui w—1 numai de $\frac{n}{2}$ ori. Rezultă de aici, că rata beneficiului se află în raport direct proporțional cu productivitatea și invers proporțional cu compoziția. Cu alte cuvinte, cu cît este mai mare rata beneficiului și productivitatea și mai mică compoziția, cu atît rezultatele obținute sînt mai bune (vezi și fig. alăturată).

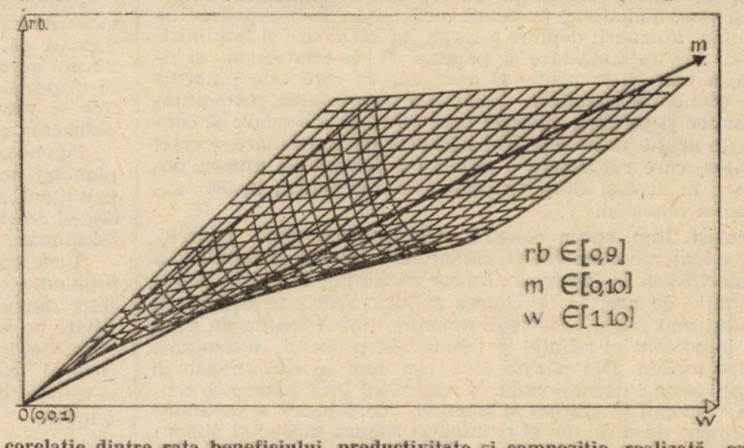

Tripla corelație dintre rata beneficiului, productivitate și compoziție, realizată cu ajutorul calculatorului electronic, pentru domeniile :
— rata beneficiului :de la 0 la 9
— compoziție :de la 0 la 10
— productivitate : de la 1 la 10

Rolul esențial al științei și tehnologiei moderne în accelerarea progresului economico-social

„PROGRESUL ȘI INDEPENDENȚA NAȚIONALĂ, ȘTIINȚA ȘI PACEA SÎNT INSEPARABILE !"

NICOLAE CEAUȘESCU

VIUL INTERES cu care a fost primit **Mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării** reprezintă o nouă expresie a înaltei stime și prețuiri de care se bucură pe plan internațional personalitatea președintelui României, concepția sa privind rolul prioritar al științei și tehnologiei în edificarea noii ordini economice internaționale, activitatea sa consecventă în scopul deschiderii accesului larg al țărilor în curs de dezvoltare la tehnologiile moderne, ca o condiție a înaintării lor mai rapide pe calea progresului economic și social. Mesajul reprezintă o vibrantă chemare adresată tuturor națiunilor lumii de a acționa pentru ca știința și tehnica să devină un bun al întregii umanități, de a face totul ca știința și tehnologiile moderne să servească progresului și dezvoltării libere, independente a tuturor popoarelor.

Aflată în faza finală, Conferința în curs de desfășurare la Viena — cu participarea a peste 4 000 delegați reprezentînd statele membre ale O.N.U. și numeroase organizații internaționale guvernamentale și neguvernamentale — are la origine, după cum se știe, o inițiativă a președintelui României. Ca urmare a viului interes și a largului sprijin pentru inițiativa șefului statului român, în ultimii ani s-a desfășurat pe plan internațional o amplă activitate de pregătire a acestei conferințe mondiale, la care țara noastră a participat în mod activ. Ca o recunoaștere a contribuției valoroase aduse de țara noastră la convocarea și pregătirea Conferinței O.N.U. pentru știință și tehnologie, manifestare înscrisă în suita de acțiuni organizate pe plan mondial pentru edificarea noii ordini economice internaționale, Bucureștiul a găzduit anul trecut reuniunea regională europeană, iar de curînd, chiar în preajma Conferinței de la Viena, reuniunea ministerială a țărilor membre ale Grupului celor 77. Declarația de la București, adoptată de această din urmă reuniune exprimă voința politică a țărilor în curs de dezvoltare de a-și întări solidaritatea și unitatea de acțiune în procesul edificării noii ordini economice internaționale.

Așa cum se subliniază în Mesajul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu Conferinței de la Viena, aceasta are loc într-o perioadă în care omenirea este confruntată cu probleme de o deosebită complexitate — politice, economice, sociale — de a căror soluționare depinde însuși viitorul umanității. Marile decalaje existente între nivelurile de dezvoltare economico-socială a statelor lumii, consecință a îndelungatei exploatări imperialiste și neocolonialiste, privează încă numeroase popoare de posibilitatea afirmării depline a forței lor creatoare și împlinirii idealurilor lor de bunăstare și progres. Criza economică și financiară, a materiilor prime și energiei, de care este puternic marcată economia mondială, determină accentuarea instabilității economice și politice, apariția unor stări de încordare și conflict. Toate aceste fenomene sînt agravate de continuarea cursei înarmărilor, care reprezintă o dureroasă povară pe umerii popoarelor și în același timp un pericol major pentru însăși supraviețuirea omenirii.

În același timp, epoca noastră este martora unor cuceriri fără precedent ale cunoașterii umane, ale științei și tehnicii, a căror valorificare în interesul tuturor națiunilor ar putea aduce o contribuție de preț la lichidarea subdezvoltării și asigurarea progresului mai rapid al întregii omeniri, ținînd seama de rolul tot mai important al științei și tehnicii în procesul dezvoltării economico-sociale. Din păcate însă, așa cum se reamintește în Mesaj, pe arena internațională se manifestă încă puternice tendințe de monopol al științei și tehnicii, de folosire a acestora ca instrument de presiune și dominație asupra țărilor și popoarelor mai puțin dezvoltate. Este suficient să amintim aici că, peste 90% din potențialul tehnico-științific mondial este concentrat în mîinile unui număr redus de state, în timp ce țările în curs de dezvoltare, în care trăiește 70% din populația lumii, dețin doar aproximativ 5% din capacitățile mondiale de cercetare-dezvoltare.

O gravă anomalie o constituie, pe de altă parte, faptul că o mare parte a uriașului potențial științific de care dispune astăzi omenirea continuă să fie folosită pentru sporirea cursei înarmărilor, pentru realizarea de mijloace de distrugere în masă, ceea ce — subliniază din nou șeful statului român — creează noi și grave pericole la adresa independenței și securității popoarelor, a păcii mondiale. „Cheltuielile de cercetare și dezvoltare militară însumează peste 25 miliarde dolari pe an, iar pentru producerea de armament lucrează peste 400 000 de ingineri și oameni de știință, ceea ce reprezintă 40% din resursele mondiale alocate pentru cercetare-dezvoltare și respectiv 25% din forța de muncă tehnică și științifică mondială", se arată în declarația comitetului executiv al Conferințelor Pugwash cu prilejul Conferinței de la Viena.

ACESTE REALITĂȚI dureroase ale zilelor noastre — subliniază președintele României — impun să se acționeze în modul cel mai hotărît, de către toate națiunile, pentru a pune cuceririle științei și tehnicii în slujba valorificării cu rezultate maxime a bogățiilor naționale ale popoarelor și în primul rînd ale celor rămase în urmă, a dezvoltării industriei, agriculturii, protecției mediului înconjurător, în slujba cauzei destinderii, conlucrării și securității întregii omeniri.

„Iată de ce — arată președintele Nicolae Ceaușescu — **unul din cele mai arzătoare imperative ale timpurilor noastre este de a acționa pentru înfăptuirea noii ordini economice internaționale și, în acest cadru, pentru o cooperare științifică și tehnologică internațională echitabilă, care să asigure în mod real accesul liber al fiecărui popor la cuceririle științei moderne, transferul neîngrădit al tehnologiilor către toate țările, și în primul rînd către cele în curs de dezvoltare".** În mod concret, țara noastră consideră necesar să se acționeze pentru asigurarea unei largi și neîngrădite circulații a informației științifice, precum și pentru dezvoltarea transferului de tehnologie și acordarea asistenței tehnice corespunzătoare tuturor statelor, și în primul rînd celor în curs de dezvoltare. O contribuție utilă la realizarea acestor obiective ar putea-o aduce înfăptuirea propunerii țării noastre de creare a unui centru internațional care să unească eforturile întreprinse pe plan mondial în aceste direcții.

Ținînd seama de amplificarea crizei mondiale a energiei și materiilor prime, o conlucrare activă pe plan internațional este necesar să se realizeze în direcția descoperirii și valorificării de noi surse de energie, a punerii lor, în condiții avantajoase, la dispoziția tuturor țărilor, ca și în domeniul cercetării geologice și valorificării superioare a materiilor prime, pentru satisfacerea cerințelor întregii populații a globului.

Foametea cronică care bîntuie încă pe o parte însemnată a planetei noastre presupune, la rîndul ei, ca o altă orientare prioritară a cercetării, punerea în valoare a unor mari suprafețe și creșterea randamentelor realizate în agricultură pentru o soluționare durabilă a problemei alimentației.

Țara noastră consideră de asemenea că, pentru soluționarea problemelor complexe ale dezvoltării economico-sociale a statelor rămase în urmă, este necesară crearea unor centre de cercetare pe zone geografice, care să studieze problemele organizării vieții economico-sociale, a căilor de comunicație etc. și în care să conlucreze cercetători din țările în curs de dezvoltare și oameni de știință din țările avansate, cu tradiție în știință și tehnică.

Ion BARAC
Dinu DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 26)

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști

Către un alt tip de dezvoltare în știință și tehnologie

CONFERINȚA Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării, de la Viena, și-a propus să analizeze și să dezbată căile prin care știința și tehnologia pot fi și trebuie puse în slujba omenirii, pentru promovarea unui larg proces de cooperare internațională, în vederea asigurării accesului neîngrădit al țărilor în curs de dezvoltare la cuceririle științei și tehnologiei moderne, în condițiile necesității instaurării unor relații economice, științifice și tehnologice echitabile.

După cum se știe, țării noastre îi revine meritul de a fi înscris pe agenda celei de a 25-a sesiuni a O.N.U., din 1970, punctul intitulat „Rolul științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea națiunilor și necesitatea de a întări cooperarea economică și tehnico-științifică între state" —, inițiativă care s-a concretizat, între altele, în decizia privind organizarea unei conferințe mondiale consacrată acestei problematici.

România, țară socialistă și în curs de dezvoltare, are un aport constant și efectiv la eforturile menite să pună știința și tehnologia în slujba dezvoltării. În acest spirit, Mesajul adresat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** Conferinței de la Viena subliniază faptul că se impune **„să se acționeze pentru asigurarea unei largi și neîngrădite circulații a informației științifice, precum și pentru dezvoltarea transferului de tehnologie și acordarea asistenței tehnice corespunzătoare pentru toate statele și în primul rînd pentru țările în curs de dezvoltare".**

Dezvoltarea cooperării pe plan științific și tehnic cu țările în curs de dezvoltare caracterizează activitatea României în spiritul prieteniei și solidarității cu aceste țări, constituind totodată o dovadă a contribuției țării noastre la ridicarea gradului de dezvoltare economico-socială a țărilor în curs de dezvoltare, la progresul general al omenirii, ca una din premisele fundamentale ale edificării unei noi ordini economice și politice internaționale.

Aceste deziderate apar cu claritate în cuvîntarea șefului statului român cu ocazia primirii șefilor delegațiilor participante la reuniunea ministerială de la București a Grupului celor 77 : **„Sperăm că se va înțelege că știința și tehnologia nu pot fi numai ale unui anumit grup de țări, că realizările științei și tehnologiei nu trebuie să servească pentru accentuarea inegalităților și subdezvoltării ; dimpotrivă, cuceririle științei și tehnologiei trebuie să ajute la lichidarea mai rapidă a subdezvoltării, la progresul economico-social al fiecărei națiuni. Trebuie să determinăm o cotitură în folosul științei, în folosul oamenilor, al bunăstării și fericirii lor."**

Problemele aflate astăzi în atenția Conferinței de la Viena au constituit și constituie obiectul preocupărilor multor lucrări și dezbateri, printre altele și ale seminarului organizat de Centrul Dag Hammarskjöld, pe tema „Dezvoltarea capacității autonome a țărilor lumii a treia în domeniul științei și tehnologiei"[1]). Lucrările seminarului au urmărit investigarea în profunzime a „alternativei de dezvoltare" în știință și tehnologie, ca element-cheie pentru o dezvoltare social-economică calitativ diferită de cea prezentă, precum și stimularea cooperării între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate. În continuare prezentăm pe scurt cîteva dintre pozițiile exprimate cu acest prilej.

Contribuția științei și tehnologiei la înlăturarea subdezvoltării

ȘTIINȚA ȘI TEHNOLOGIA (S+T) constituie un factor cheie al dinamicii unei țări : între nivelul de dezvoltare și caracteristicile sistemului S+T și nivelul și tipul de dezvoltare social-economică a țării există o strînsă interdependență.

Din acest punct de vedere F. Sagasti [2]) consideră că țările globului pot fi grupate în țări cu bază științifică și tehnică endogenă (în care dezvoltarea științei a condus la progrese în producție și în tehnică) și țări cu bază științifică și tehnologică exogenă. Dependența stabilită inițial prin diviziunea internațională a muncii a fost menținută prin controlul asimilării proceselor tehnologice noi, în condițiile inițierii de activități productive în țările dependente. Ca efect, în țările dominate evoluția științei proprii a fost blocată, transferul de știință din țările dezvoltate a fost sporadic sau cînd a avut loc s-a dovedit, chiar din această cauză, un corp străin care nu a putut fi asimilat. De aceea o componentă esențială a strategiilor de dezvoltare a țărilor lumii a treia ar trebui să fie cuplarea activităților științifice cu evoluția tehnologiilor asociate producției moderne și cu selectarea sistematică, precum și regenerarea bazei tehnologice proprii. Cu alte cuvinte, înlocuirea gradată a bazei științifice și tehnologice exogene cu cea endogenă.

F. Sagasti are în vedere o serie de elemente concrete care condiționează realizarea practică a deziderațului dezvoltării bazei S+T endogene : suplimentarea resurselor destinate cercetării cu sumele necesare impulsionării acelor proiecte direct legate de problemele dezvoltării ; îmbinarea tehnologiilor moderne, cu cele tradiționale, efortul de redescoperire, regenerare și perfecționare a lor contribuind la afirmarea identității sociale și culturale a unei țări ; renunțarea la imitarea modelelor caracteristice societăților de consum care sînt mari consumatoare de resurse.

Dezvoltarea științei și tehnologiei integrată într-un anumit mediu social-economic, urmărind să aducă o contribuție esențială la dezvoltarea țărilor lumii a treia impune pentru S+T o serie de cerințe în condițiile în care S+T izvorăsc din necesitățile propriei societăți, care își definește în deplină suveranitate valorile și viziunea asupra propriului viitor : orientarea către îndeplinirea nevoilor de bază ale populației, necesități deopotrivă materiale și nemateriale ; bazarea fiecărei societăți în primul rînd pe propriile-i puteri și pe propriul mediu cultural în procesul de luare a deciziilor ; integrarea în mediul ecologic, utilizarea rațională a biosferei, deplina cunoaștere și conștiință în legătură cu potențialul ecosistemului local, pentru a extinde cîmpul de acțiune al generațiilor viitoare ; facilitarea transformărilor structurale, respectiv realizarea condițiilor pentru autoconducere și participare în procesul de luare a deciziilor de către întreaga populație.

S + T și contextul social economic și cultural

PE DE ALTĂ PARTE, în cadrul cultural, social-economic în care evoluează, S+T răspunde la cererea socială a societății exprimată printr-o ordine instituționalizată. Orientarea generală a aplicării științei, respectiv a tehnologiei la nevoile societății este determinată de cererea socială. De aceea contribuția S+T la dezvoltarea socială trebuie să fie evaluată prin prisma factorilor politici, economici, culturali care condiționează dezvoltarea S+T — afirmă F. Sagasti. Astfel măsurile, acțiunile care trebuie întreprinse pentru implementarea noului tip de orientare în S+T țărilor „lumii a treia" vizează în primul rînd crearea unor condiții corespunzătoare în mediul social-economic și cultural. În concepția autorului menționat se impune în acest context modificarea structurilor economice prin eliminarea consumului irațional și orientarea către satisfacerea nevoilor de bază ale majorității populației. Această modificare ar presupune intervenția statului vizînd definirea structurii de producție, stabilirea priorităților pentru dezvoltarea industrială, reorientarea comerțului exterior, stabilirea unui cadru pentru activitatea sectorului privat, reglementarea fluxului de investiții străine și a importului de tehnologie etc.

Selectarea și evaluarea tehnologiilor : „tehnologia adecvată". Din considerentele enunțate mai sus se desprind unele concluzii privitoare la cadrul în care trebuie să se facă selectarea și/sau eva-

[1]) Lucrările seminarului, organizat la Uppsala (Suedia) au fost prezentate de publicația de specialitate Development Dialogue nr. 1/1979 sub titlul **Towards Another Development in Science and Technology.**

[2]) Lucrările prezentate în revistă sînt următoarele : — Science and Technology in the North-South Context : A Swedish Perspective de Hans Blix ; — Towards Endogenous Science and Technology for Another Development de Francisco Sagasti ; — Controlling Technology for Development de Ignacy Sachs ; — Technological Bridgeheads for Self-Reliant Development de Ashok Parthasarathi : Struggling for Self-Reliance in Science and Technology ; The Peruvian Case-ITINTEC de Iyaias Flit ; — Summary Conclusions.

luarea tehnologiilor. Cadrul de referință real este, așadar, multidimensional, cuprinzînd pe lîngă criteriile economice și tehnologice și pe cele sociale, culturale și ale mediului natural. I. Sachs retorizează într-un mod foarte sugestiv problematica multidimensională a alegerii tipului de tehnologie : „tehnologie — în ce scop ? beneficii — pentru cine ? costuri (directe și indirecte) economice, sociale, legate de mediu — suportate de cine ?

Contextul corect în care trebuie înțeles deci, conceptul de „tehnologie adecvată" ar fi — așa cum arată. H. Blix — coroborarea celui mai eficient mod de realizare din punct de vedere tehnic luînd în același timp în considerare efectele sociale și ecologice ale soluției tehnologice alese.

Autorul sugerează, astfel, că „tehnologia adecvată" presupune înțelegerea faptului că „alegerea tehnologiei trebuie să fie făcută în mod conștient", că nu se poate prescrie un anume tip de tehnologie pentru țările în curs de dezvoltare, ci că acestea trebuie să-și dezvolte propria capacitate de a selecta în mod critic o soluție. „Tehnologia adecvată" nu reprezintă o tehnologie anume, aleasă eventual, în mod exclusiv din sfera celor mari consumatoare de forță de muncă, a celor intermediare, sau a celor specifice economiei sătești, ci reprezintă o întrepătrundere de tehnologii cu diferite caracteristici și concentrări de capital — subliniază I. Sachs.

Sînt însă și alte aprecieri care încearcă să atragă atenția și asupra punctelor critice ale acestor abordări și soluții preconizate. După cum afirmă A. Parthasarathi, mînuirea neatentă a conceptului de tehnologie adecvată poate conduce la concentrarea exclusivă a atenției asupra tehnologiilor intermediare și „lăsarea mușchilor principali ai puterii industriale — complexele petrochimice, oțelăriile, uzinele producătoare de material rulant, uzinele energetice — în mîinile companiilor transnaționale". Ar trebui, de asemenea, făcută o distincție între conștiința privind problemele ecologice, rezultată din însăși experiența țărilor subdezvoltate și cea pe care încearcă să o imprime țările capitaliste industrializate, interesate prin orice mijloace să frîneze dezvoltarea industrială a acestor țări.

Soluțiile și căile concrete propuse pentru realizarea dezvoltării bazei S+T endogene vizează deci o multitudine de reguli economice, financiare sau de tradiție ale actualului sistem economic național și internațional. Va fi nevoie așadar de clarificări, îmbunătățiri teoretice, metodologice și practice pentru traducerea în fapt a acestor propuneri.

Necesitatea controlului social asupra dezvoltării S+T. Am văzut, deci, rolul S+T de factor-cheie al dezvoltării. Nu trebuie uitat, însă, nici o clipă că a lăsa dezvoltarea S+T la întîmplare sau condusă de factori interesați unilateral poate duce la aspecte similare actualei situații din unele țări dezvoltate unde sectoarele destinate produselor cu valoare de întrebuințare neprioritară social (produse de lux, produse specifice societății de consum) și armamentului ocupă o pondere importantă.

Sistemul S+T reflectă această situație. O proporție însemnată din resursele mondiale și din oamenii de știință sînt antrenați în producerea de sisteme avansate de distrugere în masă. O parte, de asemenea, importantă a resurselor mondiale pentru S+T sînt folosite pentru modificări minore în unele produse existente și pentru stimularea creșterii consumului de produse neesențiale — subliniază H. Blix.

S+T reprezintă un factor cheie al dezvoltării cu multiple semnificații ; este un element de răscruce. Pierderea controlului social asupra dezvoltării S+T este cauza primordială a unei dezvoltări defectuoase, irațională.

Beneficiarii unei pierderi a controlului social în țările avansate asupra dezvoltării S+T și a lipsei de control social în țările în curs de dezvoltare sînt, bineînțeles, marile societăți transnaționale ale căror interese nu coincid cu obiectivele de dezvoltare națională ale țărilor în care își desfășoară activitatea. Aceste societăți transnaționale se impun — arată H. Blix — printr-o „superbă abilitate de organizare" a activității lor : producție, comerț și marketing și în mod inerent și a transferului de tehnologie. Implementarea strategiei de dezvoltare endogenă, autonomă, orientată spre nevoi a S+T va trebui să pună, astfel, în mod serios sub semnul întrebării oportunitatea actualului sistem de transfer de tehnologie efectuat în mare proporție prin intermediul acestor societăți transnaționale.

Toate aceste probleme reprezintă, de fapt, elemente ale problematicii atît de actuale a instaurării unei noi ordini internaționale. Cifrele vorbesc de la sine : doar 3% din resursele mondiale de cercetare-dezvoltare sînt efectiv la dispoziția țărilor în curs de dezvoltare, și mai exact, a unora dintre ele. Aceasta face ca posibilitățile de condiționare a viitorului să fie într-o mare măsură controlate de guvernele cîtorva țări din Europa, de S.U.A. și Japonia, și de fapt din „încăperile cîtorva mari corporații", subliniază H. Blix.

Ceea ce s-ar impune este, în viziunea lui I. Sachs, cooperarea între țările în curs de dezvoltare, precum și între acestea și cele industrializate în probleme de interes major pentru primele, cu respectarea intereselor și a dreptului de decizie al acestora.

Ideea cadru care se desprinde pe marginea acestei dezbateri este așadar necesitatea și posibilitatea reorientării dezvoltării către o finalitate explicit social-umană, care să corespundă deziderateloor autonomiei individuale și colective a țărilor în curs de dezvoltare dar și creșterii interdependențelor sistemului mondial, contribuind substanțial la crearea condițiilor pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Ileana IONESCU-SISEȘTI

Rolul esențial al științei și tehnologiei moderne

(Urmare din pag. 24)

Avînd un rol hotărîtor în dezvoltarea statelor pe calea civilizației moderne, cercetarea științifică necesită alocarea unor mijloace tot mai mari. De aceea, țara noastră consideră că se impune să se treacă la reducerea cheltuielilor militare și folosirea unei părți importante din mijloacele astfel eliberate pentru dezvoltarea cercetării științifice și tehnologice, pentru accelerarea progresului economic și social.

Aceeași orientare pașnică corespunzătoare menirii umaniste fundamentale a științei, se cere a fi dată și activității numeroaselor forțe științifice materiale și umane angrenate acum în spirala cursei perfecționării calitative a armamentelor.

Pentru coordonarea cooperării în domeniul științei și tehnologie Mesajul apreciază că ar fi utilă crearea unui organism interguvernamental, deschis participării tuturor statelor în cadrul Organizației Națiunilor Unite, ținînd seama de marea responsabilitate care revine O.N.U. în această privință.

Susținînd cu consecvență necesitatea intensificării eforturilor proprii ale fiecărei națiuni pentru accelerarea progresului lor tehnico-științific și ținînd seama de cerințele noii etape de dezvoltare a societății noastre, România acționează în modul cel mai hotărît pentru extinderea cercetării în toate domeniile, sporește contribuția sa la tezaurul universal al gîndirii științifice și tehnice. Astfel, actualul plan cincinal (1976—1980) — parte integrantă a programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate — se realizează sub semnul revoluției științifice și tehnice în toate ramurile economiei naționale, iar unul din documentele principale ce va fi supus dezbaterii apropiatului Congres al XII-lea al partidului, va fi Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2 000.

Importanța pe care România o acordă științei și tehnologiei ca instrument al dezvoltării, se reflectă și în promovarea unei politici consecvente de cooperare tehnico-științifică, pe baze echitabile, cu alte țări. In prezent țara noastră are încheiate peste 70 de acorduri de cooperare tehnico-științifică la nivel guvernamental, în cadrul cărora se lucrează la rezolvarea în comun a unui număr de peste 500 obiective de cercetare. Dintre aceste acorduri, peste 40 sînt încheiate cu țări în curs de dezvoltare. România sprijinind aceste state în crearea unei baze științifice și tehnologice proprii și în pregătirea de specialiști. În cadrul facilităților oferite de guvernul român pe cale bilaterală și prin organizațiile internaționale, pînă în prezent au studiat în România peste 12 000 studenți și 15 000 specialiști din țările în curs de dezvoltare. Totodată, peste 15 000 specialiști români sînt prezenți în aceste state pentru acordarea de asistență tehnică în diferite domenii.

Țara noastră, prin Mesajul președintelui său, și-a exprimat și cu ocazia actualei Conferințe a Națiunilor Unite hotărîrea de a face în continuare totul pentru transformarea științei și tehnologiei în pîrghii esențiale ale accelerării progresului economic și social al tuturor națiunilor, în primul rînd al celor în curs de dezvoltare, în interesul păcii și prosperității întregii omeniri.

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna iulie 1979

ÎN CURSUL lunii iulie a.c., prețurile internaționale au continuat să crească la majoritatea produselor de bază sub influența mai multor evenimente: majorările prețurilor la țițeiul de către țările membre ale OPEC; menținerea unei cereri relativ susținute, în special pentru produse agroalimentare; scăderea cursului dolarului față de celelalte valute occidentale.

Astfel, potrivit indicelui sintetic I.E.M., prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de import-export al R. S. România au crescut cu 1,6%.

În cadrul grupei produse agroalimentare *prețurile au crescut cu 3,4% față de luna precedentă, remarcîndu-se majorări la toate produsele. Creșteri importante se semnalează la cereale (+5,1%), sub influența perspectivelor mai puțin favorabile ale recoltelor în unele regiuni principale consumatoare ale lumii; la semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale creșterea de 4,3% s-a datorat, în principal sporirii prețurilor uleiului de floarea soarelui și untului. Creșteri mai puțin semnificative s-au semnalat la animale, carne și produse animaliere (+2,6%), precum și la zahăr și produse tropicale (+0,5%).*

Creșterea prețurilor la grupa combustibili *(+1,6%) s-a datorat în special majorării prețurilor țițeiului (+13,5%) și scăderii cursului dolarului S.U.A., care a determinat majorarea prețurilor la cărbuni și cocs cu 3,2%.*

Pe de altă parte, prețurile au scăzut ușor la produsele petroliere (—1,6%), în special la benzină și motorină, după ce acestea au atins niveluri extrem de ridicate în luna iunie, scăderea fiind determinată — între altele — de politica unor guverne occidentale de descurajare a tranzacțiilor speculative pe piețele internaționale ale produselor petroliere, în special la Rotterdam.

Și în cadrul grupei materii prime industriale *s-a înregistrat o creștere a prețurilor (+1,1%). Aceasta s-a datorat majorării prețurilor la lemn și produse din lemn (+3,2%), minereuri (+3,0%), metale (+1,0%) și fibre animale și vegetale (+0,9%). Dintre reducerile înregistrate la această grupă cea mai importantă a fost la piei (—9,6%) datorată diminuării interesului de cumpărare, ca urmare a nivelurilor extrem de ridicate la care au ajuns aceste prețuri, precum și la cauciuc (—1,9%), sub influența existenței unei cereri slabe în sezonul de vară.*

Sectorul de conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

Indicele sintetic I.E.M., în anii 1977-1978 și în iulie 1979

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	1970=100 iunie	iulie
INDICE GENERAL	1977	230,1	229,3	228,5
	1978	247,7	241,5	243,7(a)
	1979		345,7(a)	351,4(a)
1. Produse alimentare	1977	180,7	182,6	172,4
	1978	191,8	188,9(a)	186,6(a)
	1979		224,5(a)	252,2(a)
- cereale	1977	161,6	156,0	146,6
	1978	187,7	193,0	188,8
	1979		245,0	257,4
- semințe oleag., prod. deriv., grăs.anim. și veg.	1977	186,1	202,3	172,5
	1978	201,6	204,1	199,8(a)
	1979		243,8	254,4
- anim., carne și produse animaliere	1977	158,7	152,7	154,9
	1978	175,5	165,8	173,6(a)
	1979		194,6	199,1(a)
- zahăr și produse tropicale	1977	263,3	285,1	268,4
	1978	228,8	220,4	208,7(a)
	1979		239,8(a)	240,9
2. Combustibili	1977	398,4	394,8	402,1
	1978	442,6	422,1	426,9(a)
	1979		812,9	826,5(a)
- cărbuni și cocs	1977	289,1	284,1	292,9
	1978	356,2	341,8	346,7(a)
	1979		384,8	397,5(a)
- țiței	1977	553,9	550,7	557,2
	1978	548,0	547,0	547,8
	1979		815,6	929,6
- produse petroliere	1977	439,1	436,5	442,8
	1978	479,6	448,3	454,7
	1979		1183,4	1163,9
3. Materii prime industriale	1977	199,2	198,2	198,4
	1978	211,5(a)	207,8(a)	211,1
	1979		254,1	256,9(a)
- minereuri	1977	149,6(a)	149,4	150,8
	1978	137,1	132,9(a)	134,8(a)
	1979		153,7	158,3
- metale	1977	192,1	190,4	191,8
	1978	202,8	198,9(a)	203,5(a)
	1979		247,9	250,5
- cauciuc	1977	231,6	217,5	218,9
	1978	279,2	277,8	277,8
	1979		367,6	380,3
- lemn și produse din lemn	1977	227,8	229,3	231,8
	1978	249,9	247,1(a)	249,6(a)
	1979		288,3	297,5
- fibre anim. și veg.	1977	212,3	211,9	213,1
	1978	215,1	214,2	212,9(a)
	1979		289,7(a)	291,7(a)
- piei	1977	186,6	174,6	176,1
	1978	247,7	228,0	244,6
	1979		452,9	391,5

a) Date provizorii pentru: ulei de ricin, unt, porci vii, bacon, gumă, picioc, oaă, miere, bumbac, cărbune cocsificabil, minereu de fier, minereu de mangan, cromită, ferocrom, ferosiliciu, oțel concentrici, tablă groasă, tablă subțire laminată la rece, sîrmă neagră recoaptă, țevi din oțel, luminate din cupru, cherestea de rășinoase, cherestea din foioase, celuloză, hîrtie kraftliner, iută.

Orientări în dezvoltarea economică

Austria: restructurări economice

PRINCIPALELE realizări ale economiei austriece în anul 1978 au fost înregistrate în direcția reducerii deficitelor balanței de plăți și comerciale, precum și a menținerii ratei inflației (3,5%) și a somajului (2,1%) la niveluri coborîte în raport cu celelalte țări membre ale O.C.D.E. În aceeași perioadă însă, rata creșterii economice a fost de numai 1,5%, iar investițiile industriale și consumul particular au scăzut considerabil. Aceste rezultate au determinat adoptarea unui complex de măsuri de politică economică, vizînd restructurarea industriei, stimularea exporturilor, ridicarea eficienței turismului și limitarea importurilor.

În industrie se preconizează dezvoltarea prioritară a unor sectoare de vîrf, în special electronica și mecanica fină, paralel cu reducerea capacităților oțelăriilor (scoaterea din uz a obiectivelor necompetitive) și orientarea spre oțeluri speciale precum și diminuarea dependenței economiei de producția de bunuri de consum cu valoare scăzută și nerentabile la export. Pe de altă parte, a fost elaborat un program de investiții pe termen lung în valoare de 577,5 miliarde șilingi, pentru perioada 1979—1986, ca un instrument de dirijare centralizată a dezvoltării economice. Programul de promovare a investițiilor în industrie și de îmbunătățire structurală a economiei, pentru următorii cinci ani prevede din partea statului un fond de 8,0 miliarde șilingi, pentru a contribui la subvenționarea efectuării de investiții în valoare totală de 80 miliarde șilingi. Printre obiectivele de bază ale programului se înscrie modernizarea industriei textile, construirea de întreprinderi noi (printre obiective evidențiindu-se proiectul de motor Diesel al uzinelor Steyr-Daimler Puch Ag., o uzină de automobile tip FORD, o fabrică de celuloză etc.)

Se speră ca aceste măsuri să antreneze o majorare cu 4,5% a volumului investițiilor brute și o creștere identică a producției industriale. Reținerile guvernului austriac se referă la implicațiile actualei crize energetice asupra plăților externe, ceea ce explică adoptarea unor măsuri pentru asigurarea unui consum rațional de petrol și energie electrică.

În agricultură se preconizează creșterea veniturilor din exportul de produse agricole, în special crearea de mari complexe agroindustriale și stimularea sectorului cooperatist.

În ceea ce privește relațiile cu R. S. România se are în vedere dublarea volumului schimburilor comerciale pînă în 1980 (față de 1975), extinderea cooperării în domeniul utilajelor și instalațiilor pentru metalurgie, chimie și petrochimie, fabrici de hîrtie și altele.

Carmen DAMȘA

EVOLUȚII MONETARE

PIAȚA valutară a înregistrat în săptămîna 20—24 august 1979 o perioadă de calm relativ, majoritatea valutelor înregistrînd fluctuații foarte limitate în comparație cu încheierile de referință. La finele intervalului s-a publicat evoluția indicelui prețurilor bunurilor de consum în S.U.A.: în luna iulie pentru a doua oară consecutiv s-a înregistrat o creștere ridicată, de 1%, ceea ce determină o serie de observatori să anticipeze o accentuare a restricțiilor asupra expansiunii masei monetare și în domeniul creditului ca măsuri de luptă antiinflaționiste.

Lira sterlină a realizat revenirea cea mai marcată dintre valutele prezentate, mai ales ca urmare a măsurilor de denaționalizare preconizate de guvernul conservator. După o deschidere de circa 2,2130 dolari/1 liră, moneda britanică a atins un maxim de circa 2,2325 dolari/1 liră, curs situat cu circa 0,9% peste închiderea de referință. La închidere cursul a fost de circa 2,2270 dolari/1 liră. **Francul elvețian** a realizat, după o deschidere sub nivelul de referință, o revenire de circa 0,2% în final, la un nivel aproximativ de 1,6550 franci/1 dolar. **Marca vest-germană** a evoluat în tonul general și a închis cu circa 0,2% peste nivelul anterior, la aproximativ 1,8285 mărci/1 dolar. **Francul belgian** a evoluat în limite cuprinse între 29,30 și 29,33 franci pentru un dolar. **Francul francez** a înregistrat un avans moderat în raport cu dolarul, cotînd la închidere la circa 4,2570 franci/1 dolar față de 4,2650 franci/1 dolar la finele perioadei anterioare. **Lira italiană** a continuat să ocupe o poziție favorabilă în cadrul sistemului vest-european de flotare concertată, realizînd și în raport cu dolarul o reprecierc mai amplă, de circa 0,4%, la un curs de aproximativ 816,50 lire/1 dolar.

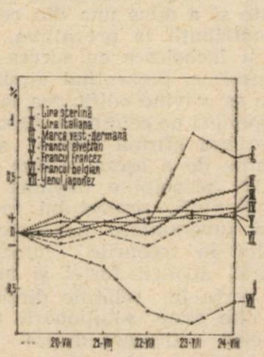

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale în perioada 20—24 august 1979. Bază: cursurile din 17 august a.c.

Yenul japonez a evoluat în continuu regres față de restul valutelor occidentale. După ce a atins în raport cu dolarul un minim al intervalului cu 0,8% sub nivelul de referință, la un curs de circa 219,30 yeni/1 dolar, yenul a închis în ușoară revenire, la aproximativ 219,10 yeni/1 dolar.

Piața aurului a înregistrat o perioadă agitată, cu mari mișcări de cursuri, prețul metalului galben înregistrînd o creștere de circa 15 dolari pe uncie. Creșterea prețului este apreciată a fi datorată mai ales intensificării presiunilor inflaționiste în S.U.A. După ultima licitație a Trezoreriei S.U.A. la care cantitatea de aur pusă în vînzare a fost adjudecată la 301,08 dolari/uncie, observatorii apreciază că sînt de așteptat în viitor noi evoluții ascendente ale prețului.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

România — prezență activă în rezolvarea marilor probleme ale contemporaneității

CONTRIBUȚIE DE PREȚ LA EDIFICAREA SECURITĂȚII ȘI COOPERĂRII ÎN EUROPA, LA EFORTURILE GENERALE PENTRU ASIGURAREA PĂCII ȘI PROGRESULUI OMENIRII (I)

ANGAJAT într-un vast efort constructiv pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism, poporul român este vital interesat în statornicirea unor condiții internaționale de destindere, securitate și cooperare, menite să-i asigure transpunerea în viață a măreților săi programe de dezvoltare economico-socială, de înflorire a patriei. Indisolubil legată de politica internă, consacrată construirii cu succes a socialismului, progresului și bunăstării națiunii, politica externă a României — elaborată de partid, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu — are un profund caracter științific, temeinic fundamentat pe analiza atentă, în spiritul materialismului dialectic și istoric, a realităților și cerințelor obiective ale lumii contemporane. La temelia acestei politici au fost așezate statornic principiile noi ale dreptului și eticii internaționale.

Acționînd ferm și consecvent pentru înlăturarea definitivă a politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, de dominație, forță și dictat, pentru instaurarea unor relații internaționale noi, democratice între toate statele lumii, întemeiate pe deplina egalitate în drepturi, pe respectul personalității fiecăruia, pe justiție și echitate, România și-a cîștigat un binemeritat prestigiu pe plan internațional.

Ca țară europeană, România a acordat o importanță de prim ordin normalizării relațiilor dintre statele europene, depășirii perioadei de tristă amintire a „războiului rece" și îmbunătățirii în continuare a relațiilor în toate domeniile de activitate, elaborării unui concept nou de trecere, împreună cu celelalte state europene, S.U.A. și Canada, la edificarea unui sistem de securitate și cooperare în Europa.

În elaborarea și fundamentarea teoretică a noului concept privind securitatea europeană — întemeiat pe luarea în considerare a experiențelor trecutului, a realităților prezentului, precum și a importanței și influenței situației din Europa asupra întregii vieți politice internaționale — un rol determinant l-a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu, care prin activitatea sa militantă, neobosită a adus o contribuție deosebit de valoroasă și unanim recunoscută.

Înțelegerea necesității obiective a unui nou curs al evoluției raporturilor între statele Europei, S.U.A. și Canada, a dus la apropierea punctelor de vedere în problemele securității europene, la statuarea principiilor fundamentale care să stea la baza noului sistem de relații pe continent, la crearea și utilizarea unui cadru democratic de dezbatere și acțiune asupra întregii problematici europene.

EVOLUȚIA situației în Europa, etapele succesive de negocieri și în cele din urmă consacrarea rezultatelor Conferinței general-europene în Actul final de la Helsinki, semnat de reprezentanții cei mai autorizați ai celor 35 de state care au participat la C.S.C.E., au confirmat pe deplin justețea politicii țării noastre de dezvoltare a colaborării cu toate statele europene, existența premiselor înstaurării unor relații noi pe continent și înfăptuirii securității europene.

Conceptul românesc de securitate europeană — așa cum a fost sintetizat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — reclamă **„un sistem de angajamente ferme din partea tuturor statelor, precum și măsuri concrete de natură să ducă la excluderea forței și a amenințării cu forța în relațiile interstatale, să ofere tuturor țărilor garanții depline că se află la adăpost de orice act de agresiune".** Prin participarea activă la eforturile pentru edificarea securității în Europa, prin propunerile concrete izvorîte din convingerea nestrămutată în posibilitatea făuririi unor relații noi între statele continentului, România a urmărit și urmărește cu consecvență transpunerea în viață a acestui concept, care și-a găsit reflectarea în Actul final al Conferinței.

Evantaiul propunerilor românești, pline de conținut, cu o semnificație principială, a cuprins începînd cu stabilirea unor reguli de procedură cu adevărat democratice, cum sînt participarea tuturor țărilor la negocieri, adoptarea prin consens a hotărîrilor, rotația la președinție, desfășurarea lucrărilor C.S.C.E. în afara alianțelor militare, întreaga problematică majoră a Conferinței general-europene. Țara noastră a desfășurat o largă conlucrare cu celelalte state și a adus una din cele mai active contribuții la pregătirea, desfășurarea și încheierea cu succes a primei Conferințe, prezentînd argumentat concepția sa privind edificarea securității și cooperării pe continent. Actul final al Conferinței afirmă voința statelor participante de a așeza la baza raporturilor lor principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne ale altor state, abolirii forței și amenințării cu forța în relațiile dintre ele sau cu alte state, soluționării tuturor problemelor litigioase dintre ele pe calea tratativelor. Afirmarea cu putere în viața internațională a acestor principii constituie singura bază trainică pentru asigurarea păcii, colaborării și progresului economico-social al fiecărei națiuni.

ȚARA noastră a militat activ pentru adoptarea unui complex de măsuri care să conducă la dezangajare militară și dezarmare în Europa, la intensificarea cooperării economice și tehnico-științifice cu toate statele continentului indiferent de orînduirea socială, la înlăturarea oricăror restricții, discriminări și bariere artificiale și luarea în considerare a nevoilor țărilor în curs de dezvoltare de pe continent, pentru extinderea schimburilor de valori spirituale, a colaborării culturale în scopul cunoașterii reciproce și apropierii popoarelor europene. O atenție deosebită a acordat și acordă țara noastră asigurării unui cadru organizatoric care să permită continuarea eforturilor multilaterale pentru edificarea securității pe continent, militînd, împreună cu alte state, pentru crearea unui organism permanent și convocarea în acest scop de noi reuniuni general-europene.

Conferința pentru securitate și cooperare europeană, încheiată în urmă cu patru ani prin semnarea Actului final la 1 august 1975, la cel mai înalt nivel, a marcat un eveniment de importanță istorică în viața continentului, a deschis o etapă nouă, o cale de perspectivă pe care cele 35 state participante trebuie să o parcurgă, conlucrînd sincer, activ și hotărît pentru ca angajamentele de înaltă responsabilitate înscrise în Actul final să fie transpuse în viață, astfel încît Europa să devină un veritabil continent al păcii, securității și cooperării, să contribuie la asigurarea unui climat de pace și cooperare între toate națiunile lumii.

ÎNCHEIEREA cu succes a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa și trecerea la etapa care cuprinde procesul înnoitor al edificării unei adevărate securități pe continent a cunoscut în cei patru ani care au trecut de la acest eveniment istoric o evoluție de ansamblu pozitivă. Au continuat dialogul european, întîlnirile bilaterale între conducători de state și guverne și alți oameni politici, care au contribuit la intensificarea colaborării economice, științifice și culturale, la realizarea unor înțelegeri în diferite probleme. În aplicarea Actului final s-au manifestat însă și tendințe negative, de aplicare fragmentară, parțială a prevederilor documentelor semnate, care constituie un tot unitar, de abordare a problemelor de la un bloc militar la altul sau între „Vest" și „Est", ignorîndu-se faptul, consfințit de altfel în însuși Actul final, că securitatea europeană nu poate fi decît opera co-

mună a celor 35 de state, suverane și egale în drepturi, beneficiare, deopotrivă, ale acesteia.

Rezultatele înregistrate în această perioadă nu sînt suficiente — așa cum sublinia recent președintele României — pentru a se putea afirma cu toată răspunderea că obiectivele edificării securității și dezvoltării cooperării pe continent se înfăptuiesc în mod consecvent. În Europa persistă o serie de factori negativi, se manifestă încă forțe care se opun în mod deschis cursului spre destindere, iar fenomenul cel mai grav îl constituie continuarea cursei înarmărilor, a acumulării de arme tot mai perfecționate, inclusiv nucleare. Pe continentul nostru se află cea mai mare concentrare de forțe și armamente cunoscută în istorie în timp de pace și gradul cel mai înalt de angajare militară existent pînă în prezent în lume. Statelor semnatare ale Actului final le revin peste 80% din cheltuielile militare mondiale pentru înarmare, care au depășit cu mult cifra astronomică de 400 miliarde dolari anual, precum și 96—98% din potențialul nuclear existent în lume.

După cum este cunoscut, în ciuda eforturilor țării noastre și ale altor state, Reuniunea de la Belgrad a C.S.C.E., din 1977 s-a încheiat cu rezultate nesatisfăcătoare, cu mult sub așteptările poporului român ca și ale celorlalte popoare. O influență negativă asupra desfășurării și încheierii cu rezultate satisfăcătoare a acestei reuniuni au avut-o în mare parte și complicațiile apărute în viața internațională, accentuarea tendințelor spre o nouă reîmpărțire a zonelor de influență și dominație.

Pornind de la situația existentă în Europa, de la faptul că în realizarea obiectivelor Conferinței general-europene nu s-au înregistrat progresele dorite, România continuă să acționeze consecvent pentru unirea eforturilor tuturor popoarelor statelor semnatare ale Actului final în vederea aplicării ferme în viață a principiilor și normelor consemnate în acest document, pentru înfăptuirea prevederilor sale ca un tot unitar. Țara noastră concepe înfăptuirea securității și cooperării între statele europene, transpunerea în viață a prevederilor documentelor semnate la Helsinki ca un proces permanent, neîntrerupt și, în ce o privește, extinde continuu raporturile cu toate statele semnatare ale Actului final. Semnificative în acest sens sînt întîlnirile și contactele la nivelul cel mai înalt, numeroasele declarații și comunicate comune, acorduri și înțelegeri încheiate cu mai multe state, care consolidează baza relațiilor bilaterale, asigură un curs ascendent schimburilor comerciale și cooperării în diferite domenii de interes comun, stimulează înfăptuirea obiectivelor majore ce stau în fața statelor europene.

Conducerea de partid și de stat a țării noastre consideră că pentru traducerea în viață a celor stipulate în Actul final, pentru eliminarea cauzelor care generează o atmosferă de neliniște, suspiciune și încordare, este necesară întărirea colaborării tuturor popoarelor, a forțelor democratice și progresiste, fără deosebire de convingeri politice, filozofice sau religioase, întărirea unității lor, în vederea consolidării procesului destinderii, lărgirii cooperării, adîncirii și întăririi securității pe continent și în lume.

Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, cu ocazia primirii medaliei de aur a Institutului de relații internaționale din Roma, referindu-se la viitoarea reuniune general-europeană de la Madrid, **„Noi considerăm că trebuie să facem totul pentru pregătirea temeinică a acestei reuniuni, astfel încît ea să dea un nou imbold înfăptuirii tuturor documentelor semnate la Helsinki, considerate ca un tot unitar. În mod deosebit însă doresc să subliniez preocuparea noastră de a se acorda mai multă atenție problemelor de ordin militar, ale dezangajării militare în Europa — deoarece trebuie să fim conștienți că destinderea, securitatea și cooperarea în Europa, pacea pe acest continent, ca dealtfel în întreaga lume, nu se pot realiza fără o abordare serioasă și îndrăzneață a problemelor dezarmării și dezangajării militare".**

DEZVOLTAREA cooperării pe diverse planuri și îndeosebi în domeniul relațiilor economice, constituie o condiție esențială a edificării securității pe continent. Această componentă a securității și-a găsit concretizarea într-o serie de prevederi clare și precise ale Actului final. Amintim, printre altele, angajamentul asumat de statele participante la Conferința general-europeană de a dezvolta cooperarea în domeniile comerțului, industriei, științei și tehnicii, mediului înconjurător, energiei, agriculturii, transporturilor, turismului, formării de cadre etc. O importanță deosebită cu caracter de permanență o prezintă și angajamentul statelor semnatare, potrivit căruia „se vor strădui să reducă sau să elimine progresiv obstacolele de orice natură din calea dezvoltării schimburilor comerciale". Deși prevederile și dispozițiile Actului final nu au caracter obligatoriu, în sensul strict juridic al termenului, ele încorporează forța morală pe care le-o conferă realitățile continentului în care se află încă țări în curs de dezvoltare, datorită împrejurărilor istorice cunoscute și ale căror eforturi de dezvoltare trebuie sprijinite atît pe plan bilateral cît și multilateral. Aceasta se înscrie în contextul necesității obiective și stringente de lichidare a stării de subdezvoltare pe plan internațional, problemă cardinală a contemporaneității.

Rezultatele obținute în domeniul cooperării economice, științifice și tehnice în perioada care a trecut de la Conferința general-europeană nu sînt pe măsura așteptărilor. Au existat preocupări din partea multor state și s-au obținut și rezultate pozitive, cum au fost cele cu care s-au încheiat lucrările reuniunii de la La Valletta (13 martie — 26 aprilie 1979), care au deschis calea dezvoltării cooperării bilaterale și multilaterale în domeniile economic, științific și cultural în zona Mării Mediterane, contribuind în acest fel la aplicarea prevederilor Actului final. Tot cu succes s-au încheiat prima reuniune pentru cooperare economică și tehnică între state balcanice de la Atena, care a pus în evidență numeroase posibilități de dezvoltare a cooperării multilaterale în domeniile agriculturii, comerțului, energiei, mediului înconjurător, transporturilor și telecomunicațiilor ca și întîlnirea pregătitoare de la Bonn, privind „Forumul științific" general-european, a cărui primă reuniune va avea loc la Hamburg în februarie 1980. S-au obținut unele progrese și în domeniul dezvoltării unor forme noi de cooperare economică, cum sînt proiecte de investiții, crearea de societăți mixte, îmbunătățirea informării economico-comerciale etc.

În perioada care a trecut au continuat însă să se manifeste și o serie de factori negativi, care au frînat dezvoltarea cooperării economice, științifice și tehnice dintre statele europene.

Au fost intensificate măsurile protecționiste, restricțiile de tot felul, în domenii în care țările mai puțin dezvoltate economic din Europa deveniseră competitive, lipsindu-le astfel de posibilitatea obținerii devizelor necesare pentru susținerea eforturilor proprii de dezvoltare. Unele state occidentale dezvoltate privesc industrializarea țărilor în curs de dezvoltare, orientată spre export, ca o amenințare, fapt ce vine în contradicție totală cu recunoașterea expresă a necesității de a sprijini și a da o șansă acestor țări pentru a-și construi o industrie proprie și a elimina decalajele existente în nivelul lor de dezvoltare.

Invocînd conjunctura nefavorabilă, determinată de prelungirea crizei economice, instabilitatea accentuată de criza energetică și implicațiile acestora asupra dimensiunilor șomajului, unele cercuri economice și oficialități din Europa occidentală tind spre măsuri protecționiste față de importurile din țările socialiste europene, chiar în situațiile în care aceste importuri nu sînt semnificative și nu produc nici un fel de perturbație. Restricțiile tot mai accentuate din ultimul timp practicate de statele membre ale C.E.E. privesc importurile din sectoarele agroalimentar, textilelor, metalurgiei, chimiei.

Cum poate fi apreciată, raportată la posibilitățile reale ale statelor europene, la prevederile ample ale Actului final, situația în care în prezent țările din Europa occidentală realizează numai 4% din exportul lor total în țările socialiste membre ale C.A.E.R. ?. Răspunsul trebuie căutat și în prejudecățile existente încă cu privire la efectele acestor schimburi comerciale și ale transferului de tehnologie asupra securității lor.

Cu toate progresele înregistrate în domeniul cooperării economice între statele semnatare ale Actului final, trebuie arătat că acestea sînt departe de posibilitățile oferite de economiile acestor țări. Foarte des produselor rezultate din cooperarea țărilor socialiste cu statele occidentale nu le este permisă pătrunderea pe piața occidentală, nemaivorbind de reținerea partenerilor de a pune ulterior la dispoziție perfecționările tehnice realizate între timp în domeniile respective. Or, edificarea securității pe continent impune în mod imperios creșterea încrederii, renunțarea la tiparele vechi în care au fost încorsetate relațiile economice dintre statele europene în perioada postbelică.

Ca și în celelalte domenii ale colaborării intraeuropene, România a avansat o multitudine de propuneri judicioase și în ceea ce privește relațiile și cooperarea economică, printre care : crearea unui centru european de cooperare industrială, realizarea de acțiuni și programe de cercetare în domeniul agriculturii, elaborarea și adoptarea de programe privind accesul și transferul de rezultate ale științei și tehnologiei, propuneri care își păstrează valabilitatea.

Vasile TUDORAN

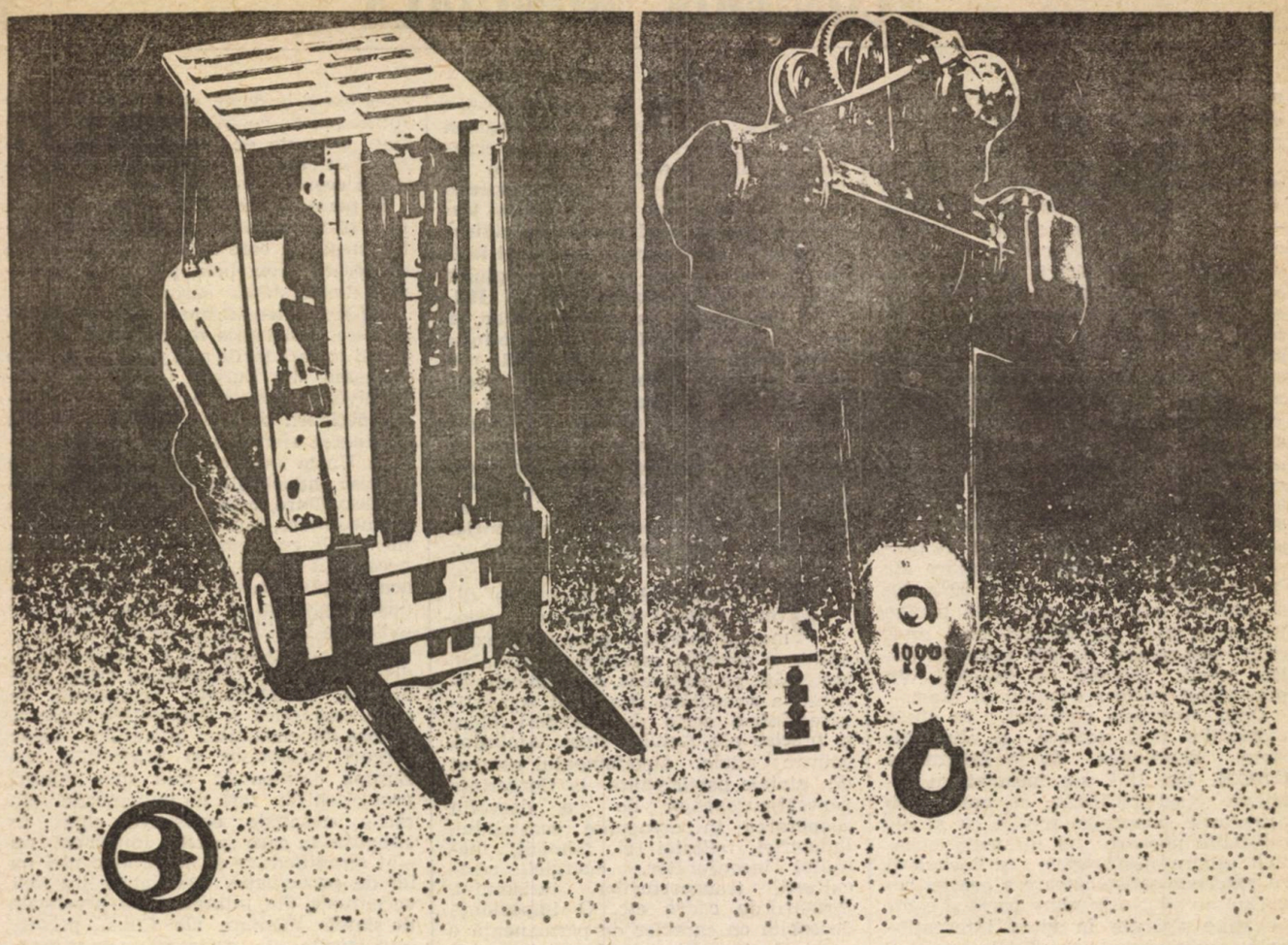

Cel mai mare exportator de dispozitive şi utilaje
de manipulare din Europa

balkancarimpex

vă propune:

UN PROGRAM CARE GARANTEAZĂ ECONOMIA DE EFORTURI,

DE TIMP, DE MIJLOACE ŞI SUPRAFAŢĂ DE DEPOZITARE

ÎN TRANSPORTUL, RIDICAREA, STIVUIREA ŞI STOCAREA MĂRFURILOR

- electrocare şi cărucioare cu motor termic
- palane electrice cu cablu şi cu lanţ
- maşini pentru deservirea stelajelor
- autobuze
- camioane, remorci şi semi-remorci, vehicule pentru transportul containerelor
- containere
- baterii de acumulatori de demaraj şi de tracţiune
- motoare Diesel
- utilaje demontabile
- cricuri hidraulice şi cricuri mecanice
- accesorii de automobil şi piese originale
- ansambluri şi elemente componente, piese de schimb.

Exportator :

balkancarimpex

1000 Sofia, str. Alabin nr 56
Telefon :88-21-22
Telex 023431/2
Adresa telegrafică :
BALKANCARIMPEX Sofia

PUBLICOM

MONDORAMA

Raport de schimb în deteriorare

UNUL DIN OBSTACOLELE în calea realizării mai rapide a programelor naționale de dezvoltare rurală ale țărilor în curs de dezvoltare îl reprezintă degradarea constantă a raportului de schimb al principalelor produse agricole exportate de aceste țări. Potrivit unor studii ale F.A.O. prezentate la recenta Conferință pentru reforma agrară și dezvoltarea rurală, raportul de schimb s-a deteriorat în perioada 1969—1976 pentru mai mult de trei sferturi din cele 74 țări în curs de dezvoltare pentru care există date. În 23 de țări dintre cele mai sărace din lume, în care trăiește peste jumătate din populația globului, raportul de schimb s-a deteriorat cu pînă la 30% între 1970 și 1976. În 1960, de exemplu, o țară producătoare de cauciuc putea cu prețul a 25 tone de cauciuc brut să importe 6 tractoare. În 1965 aceeași cantitate nu-i mai permitea să cumpere decît 3,5 tractoare, iar în 1975, doar două tractoare.

Concluzia studiilor prezentate este că una din condițiile pentru a învinge sărăcia cronică de care suferă regiunile rurale din țările în curs de dezvoltare, în care de regulă trăiește majoritatea populației acestor țări, se dovedește a fi așezarea pe baze echitabile a comerțului internațional.

Perspective ale gazeificării subterane

ALĂTURI de alte țări, ca Uniunea Sovietică, S.U.A., Belgia sau R.F.G., Franța este și ea preocupată de valorificarea zăcămintelor sale de cărbune, situate la mare adîncime sau dispuse în straturi de grosime redusă. Întreprinderi și instituții din sectorul de stat cu profil energetic au creat un grup de studiu al posibilităților de aplicare eficientă a gazeificării subterane, rezultate concrete urmînd a fi obținute pe baza experimentării, la adîncime, într-o mină de cărbuni.

Dacă metoda bazată pe arderea incompletă a cărbunelui și tratarea ulterioară a amestecului de gaze combustibile obținut (vezi figura) se dovedește a fi eficientă, se apreciază că pe teritoriul Franței se vor putea valorifica 1—2 miliarde tone de cărbune, transformate în cîteva sute de miliarde mc de gaze.

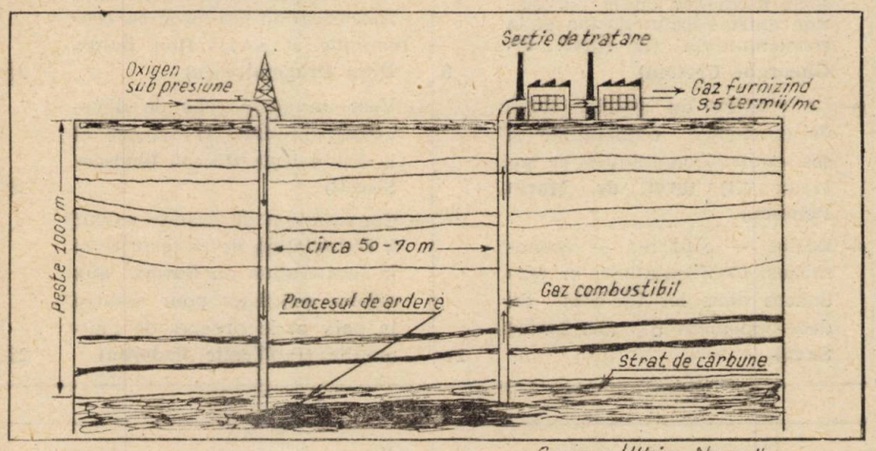

Sursa: «L'Usine Nouvelle»

Pentru o industrie competitivă

UN RECENT STUDIU apărut în Suedia referitor la capacitatea tehnică și competitivitatea industrială a țării arată că, pînă în anii '70 realizarea unor rate ridicate de creștere a P.N.B. și producției industriale a fost stimulată de o serie de factori, printre care abundența de materii prime și energie hidroelectrică, o rată ridicată a inovației și o activitate comercială dinamică. Începînd cu actualul deceniu însă, se constată un anumit declin în competitivitatea și potențialul de dezvoltare, concretizat în contribuția comparativ mai restrînsă la export a produselor cu înaltă prelucrare și încetinirea dezvoltării tehnologice în anumite ramuri industriale.

Potrivit concluziilor studiului supus guvernului de Academia Regală de Științe Tehnice, pe termen lung se impune să crească atenția acordată cercetării tehnico-științifice, dezvoltării învățămîntului cu profil tehnic, pentru a se asigura condițiile de bază necesare competitivității în viitor. Trecînd în revistă perspectivele industriei suedeze, studiul menționează — ca domenii de primă importanță pentru dezvoltarea tehnologică — energetica, electronica, comunicațiile și prelucrarea informațiilor, chimia, biotehnica și tehnici de ocrotire a mediului înconjurător.

Interes sporit pentru reciclarea metalelor

REZERVELE americane de minereuri metalifere vor ridica pe termen lung probleme similare celor determinate în prezent de țiței, apreciază revista **Business Week.** Consumul excesiv de metale a dus la reducerea considerabilă a rezervelor și la creșterea masivă a importurilor pentru a face față cererii din industrie, care nu mai poate fi alimentată exclusiv din resurse interne. Totodată, prețurile au crescut considerabil într-un singur an (iunie 1978 — iunie 1979): cobalt + 253%, plumb + 87%, platină + 59%, cupru + 47%, nichel + 44%, zinc + 41%, molibden + 30%.

Perspectiva penuriei de metale a determinat preocupări largi pentru a menține competitivitatea industriei americane. Un prim loc îl ocupă reciclarea, numai la plumb fiind reutilizate anual circa 150 mii tone. În curînd urmează a fi dată în exploatare o fabrică de prelucrare a deșeurilor de la oțelării, din 50 mii t praf, crustă, deșeuri de concasare obținîndu-se circa 4 mii t crom, 2 mii t nichel, 15 mii t fier, 450 t molibden. Cercetările urmăresc de asemenea identificarea metalelor cel mai puțin disponibile. În baza unui asemenea studiu în construcția paletelor de la turbine unele firme au trecut deja la înlocuirea cobaltului cu aliaje de nichel rezistente la temperaturi ridicate.

O altă problemă o constituie prelucrarea metalelor în condiții de protejare a mediului înconjurător.

Costul adaptării utilajelor pentru a răspunde acestor exigențe a ridicat cu aproape 25% cheltuielile de prelucrare în ultimii ani, la același nivel al producției.

Tutunul — un flagel al epocii moderne

FACTOR favorizant a numeroase maladii, unele deosebit de grave, între care în primul rînd cancerul pulmonar, fumatul cunoaște în prezent progresia cea mai rapidă în rîndul femeilor și copiilor, categorii de populație în care acest fenomen este asociat cu riscuri particulare.

Menționînd că tutunul este cultivat astăzi în aproape 120 de țări ale lumii pentru consumul lor intern sau pentru export, un număr recent al revistei **Santé du Monde** editată de Organizația Mondială a Sănătății relevă că suprimarea acestei culturi nocive nu ar fi actualmente de conceput fără a provoca probleme economice și sociale și fără a propune o cultură de înlocuire.

Circa 55% din totalul mondial al tutunului brut furnizat fabricilor de țigarete — care formează unul din sectoarele industriale cele mai prospere — provine din țări în curs de dezvoltare, în care, după opinia O.M.S., opinia publică este încă mai puțin conștientă de pericolele pe care le prezintă fumatul pentru sănătate.

„A alerta publicul din aceste țări și a-l pune la curent despre pericolele pe care le implică tutunul va fi una din marile sarcini ale comunității internaționale în deceniul viitor", afirmă revista citată a O.M.S., anunțînd că Ziua mondială a sănătății se va organiza în 1980 sub deviza „Tutunul sau sănătatea, la alegerea dumneavoastră".

Revista ECONOMICĂ

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 35 din 31 august 1979

— Puternica manifestare a unităţii poporului în jurul partidului **(N. Ionescu)** 1

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Un vast program în slujba înfloririi patriei

● Rolul sporit al industriei extractive în asigurarea materiilor prime şi combustibililor pentru nevoile economiei naţionale **(Vasile Patilineţ)** 4

● Valorificarea amplă a resurselor hidroenergetice ale ţării **(Alexandru Cogălniceanu)** 7

● Semnificaţii economice şi social-umane ale corelaţiei dintre acumulare şi consum (II) **(prof. dr. Gheorghe Creţoiu)** 9

● Resorturile ritmului înalt de creştere economică şi efectele sale economico-sociale (II) **(prof. dr. Marin Popescu)** 11

— Unele consideraţii privind raportul productivitate-compoziţia fondurilor-beneficiu **(drd. Ştefan Brasoveanu)** 13

— De la 1 septembrie a.c. Majorarea retribuţiilor unor noi categorii de oameni ai muncii **(Maria Molnar)** 15

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Căi simple, accesibile pentru reducerea consumurilor de energie şi combustibil **(Cecilia Belei, Mircea Calotă)** 16

TEORII — IDEI

— Cerinţe ale utilizării resurselor de forţă de muncă în judeţul Arad (I) **(Maria Laiu)** 18

— Şcoli ● curente ● economişti. Confruntări şi tendinţe în gîndirea privind dezvoltarea (III) **(dr. Sorica Sava)** 20

— Opinii şi evoluţii în gîndirea economică contemporană. Dialectica dezvoltării economiei politice marxiste **(Tudorel Postolache)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Rolul esenţial al ştiinţei şi tehnologiei moderne în accelerarea progresului economico-social **(Ion Barac, Dinu Dragomirescu)** 24

— Către un alt tip de dezvoltare în ştiinţă şi tehnologie **(Ileana Ionescu-Siseşti)** 25

— Tendinţe — conjuncturi 27

— România — prezenţă activă în rezolvarea marilor probleme ale contemporaneităţii. Contribuţie de preţ la edificarea securităţii şi cooperării în Europa, la eforturile generale pentru asigurarea păcii şi progresului omenirii (I) **(Vasile Tudoran)** 28

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— The role of the extractive industry in ensuring the raw materials and fuels for the needs of the national economy **(Vasile Patilineţ)** 4

— Economic and socio-human significances of the correlation between accumulation and consumption (II) **(Prof. Dr. Gheorghe Creţoiu)** 9

— The foundations of the high rate of economic growth and its economic effects (II) **(Prof. Dr. Marin Popescu)** 11

— Schools — trends — economists. Confrontations and tendencies in the theories on development (III) **(Dr. Sorica Sava)** 20

— Opinions and evolutions in the contemporary economic thought. The dialectics of the Marxist political economy development **(Tudorel Potolache)** 22

— The essential role of modern science and technology in the enhancement of economic and social progress **(Ion Barac, Dinu Dragomirescu)** 24

— Towards another type of development in science and technology **(Ileana Ionescu Siseşti)** 25

— Valuable contribution to establishing security and cooperation in Europe, to the general efforts for ensuring peace and progress of mankind (I) **(Vasile Tudoran)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Le rôle de l'industrie extractive pour assurer les matières premières et le combustible pour les besoins de l'économie nationale **(Vasile Patilineţ)** 4

— Significations économiques et socio-humaines de la corrélation entre l'accumulation et la consommation (II) **(prof. dr. Gheorghe Creţoiu)** 9

— Le ressorts du rythme élevé de croissance économique et ses effets économiques et sociaux (II) **(prof. dr. Marin Popescu)** 11

— Ecoles — courants — économistes. Confrontations et tendances dans les théories du développement (III) **(dr. Sorica Sava)** 20

— Opinions et évolutions dans la pensée économique contemporaine. La dialectique du développement de l'économie politique marxiste **(Tudorel Postolache)** 22

— Le rôle essentiel de la science et la technologie moderne dans l'accélération du progrès économique et social **(Ion Barac, Dinu Dragomirescu)** 24

— Vers un autre type de développement dans la science et la technologie **(Ileana Ionescu-Siseşti)** 25

— Contribution de grande valeur à l'édification de la sécurité et la coopération en Europe, aux efforts généraux pour assurer la paix et le progrès de l'humanité (I) **(Vasile Tudoran)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Роль добывающей промышленности в обеспечении сырья и топлива для нужд народного хозяйства **(Василе Патилинец)** 4

— Экономические и социо-гуманные значения соотношения между накоплением и потреблением (II) **(проф. др. Георге Крецою)** 9

— Пружины высокого темпа экономического роста и его социально-экономические эффекты (II) **(проф. др. Марин Попеску)** 11

— Школы. Течения. Экономисты. Сопоставления и тенденции в теориях развития (III) **(др. Сорика Сава)** 20

— Взгляды и эволюции в современном экономическом мышлении. Диалектика развития марксистской политической экономии **(Тудорел Постолаке)** 22

— Существенная роль современной науки и технологии в ускорении социально-экономического прогресса **(Ион Барак, Дину Драгомиреску)** 24

— К другому виду развития в науке и технологии **(Иляна Поеску-Сисешть)** 25

— Ценный вклад в дело созидания безопасности и кооперирования в Европе, в общие усилия для обеспечения мира и прогресса человечества (I) **(Василе Тудоран)** 28

Redacţia şi administraţia Calea Dorobanţilor nr. 11—25. 71 131 Bucureşti, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 Bucureşti, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Scînteii".

ÎN FIECARE AN, ELEVII CRESC,
ÎN FIECARE AN, ÎNCEPE UN NOU... AN ŞCOLAR,
ÎN FIECARE AN, MAGAZINELE ŞI RAIOANELE DE SPECIALITATE ALE COMERŢULUI DE STAT VĂ OFERĂ UN SORTIMENT COMPLET de
UNIFORME ŞCOLARE
(inclusiv măsuri speciale)
Reţineţi !

Cumpărînd din timp uniformele şcolare necesare copiilor dumneavoastră, evitaţi aglomeraţia din zilele premergătoare deschiderii noului an şcolar !

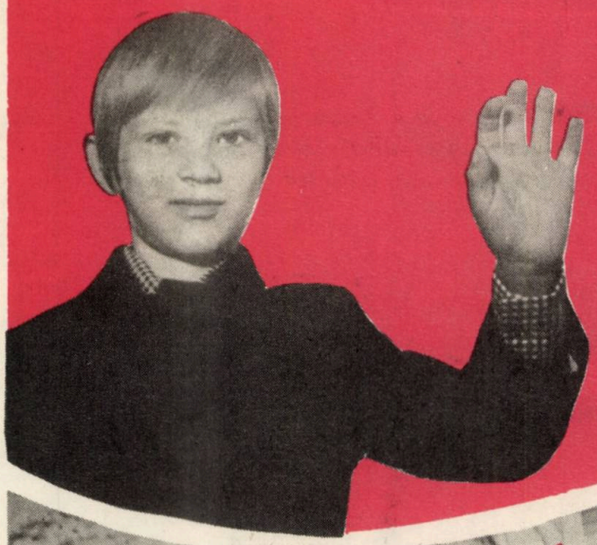

1979 SEP 7

UNA DINTRE CELE MAI REPREZENTATIVE ŞI RECENTE REALIZĂRI ALE INDUSTRIEI ELECTRONICE ROMÂNEŞTI: TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

Realizate de întreprinderea ELECTRONICA – Bucureşti, noile tipuri de televizoare, oferite de magazinele şi raioanele de specialitate ale COMERŢULUI DE STAT, vă oferă o serie de avantaje, din care am selectat pentru dumneavoastră :

- **Condiţii optime de vizibilitate şi audiţie asigură oricare model din familia de televizoare cu circuite integrate!**
- **Datorită stabilizatorului incorporat, aceste televizoare funcţionează normal chiar şi la variaţii mari ale tensiunii de reţea.**
- **Complet tranzistorizate, televizoarele cu circuite integrate au o fiabilitate mărită.**
- **Consumul lor de energie electrică este redus cu 33%.**
- **Termenul de garanţie pentru buna funcţionare a aparatelor din familia televizoarelor cu circuite integrate este majorat la 12 luni.**

Noul dumneavoastră televizor va fi, desigur, un televizor cu circuite integrate, pentru că este realizat în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial.

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm)	Preţ	Aconto 15% (lei)	Valoarea ratei lunare (24 rate)
OLT	44	2920	438	103
SNAGOV	47	2920	438	103
SIRIUS	50	3050	457	108
SIRIUS	50	3100	465	110
DIAMANT	61	3600	540	128
LUX	65	4000	600	142

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

exigenţe ale trecerii la o nouă calitate în

ACTIVITATEA DE COMERŢ EXTERIOR

Numărul 36 ● Vineri 7 septembrie 1979

IMPETUOASĂ DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ A ŢĂRII

DINAMICA PRODUCŢIEI GLOBALE INDUSTRIALE

-în procente-

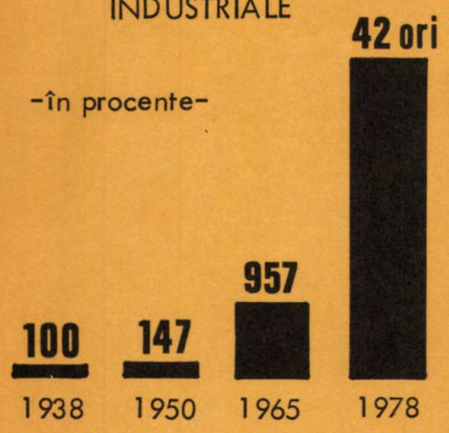

● Producţia industrială a întregului an 1938 s-a realizat în 1978 în mai puţin de 9 zile.

SPORIREA PRODUCŢIEI GLOBALE AGRICOLE

-în procente-

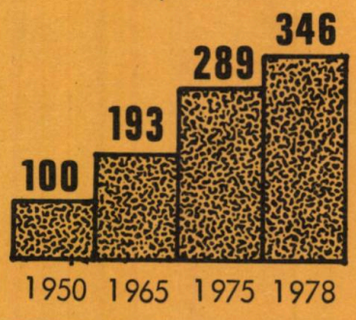

CREŞTEREA VOLUMULUI TOTAL DE INVESTIŢII

-în procente-

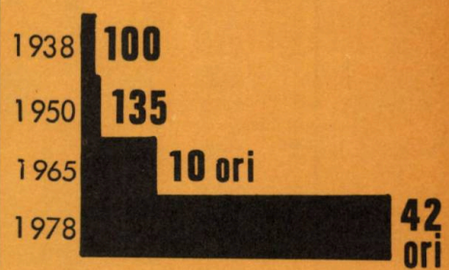

DINAMICA FONDURILOR FIXE

-în procente-

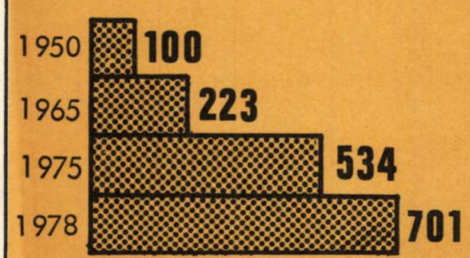

DINAMICA VENITULUI NAŢIONAL

-în procente-

VENITUL NAŢIONAL PE LOCUITOR

-în procente-

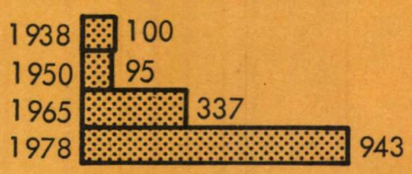

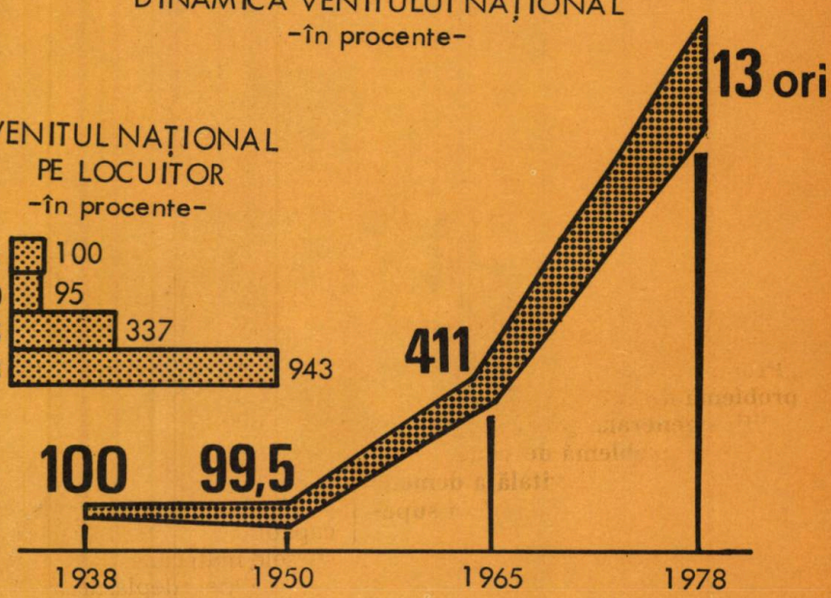

VENITURILE REALE TOTALE ALE POPULAŢIEI

-în procente-

VENITURILE REALE PE LOCUITOR

-în procente-

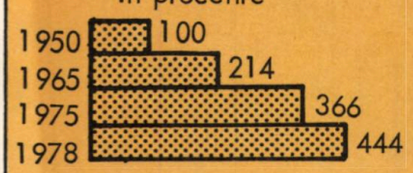

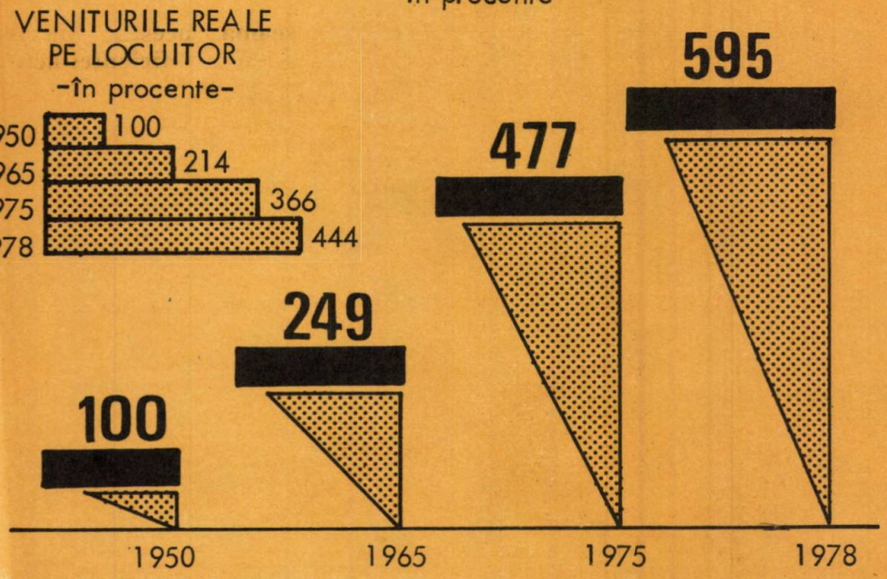

RETRIBUŢIA REALĂ A PERSONALULUI MUNCITOR

-în procente-

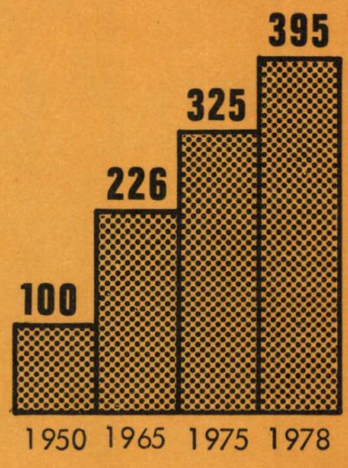

D 646

1979 SEP 15

relații financiar-valutare și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

CURSURILE VALUTARE STRĂINE ÎN ROMÂNIA

În conformitate cu Decretul nr. 90/1978, modificat prin Decretul nr. 344/1978, Banca Națională a R.S. România împreună cu Ministerul Finanțelor și Banca Română de Comerț Exterior urmăresc zilnic evoluția cursului dolarului S.U.A. pe piețele externe în raport cu principalele 9 valute occidentale cu pondere în comerțul nostru exterior cum sînt: lira sterlină, șilingul austriac, francul belgian, francul elvețian, francul francez, marca R.F.G., guldenul olandez, coroana suedeză și dolarul canadian.

În situația înregistrării unor modificări importante ale cursului dolarului S.U.A. pe piață, precum și ale prețurilor externe și ale nivelului mediu al cursurilor de revenire, aceste instituții împreună cu Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale modifică cursul în lei al dolarului S.U.A., care este moneda de referință pentru stabilirea cursului în lei a celorlalte valute ale țărilor nesocialiste cotate în lista de cursuri a Băncii Naționale a R.S. România și a dinarului iugoslav.

Banca Națională a R.S. România publică în ziarul „România liberă" cel puțin o dată pe trimestru o listă de cursuri pentru valute în cont, întocmită după principiul obișnuit al cotării directe, prin care se arată cîți lei fac 1 unitate sau 100 unități de monedă străină. Astfel, sînt cotate oficial în afara valutelor țărilor socialiste, valutele țărilor cu care Republica Socialistă România are acorduri de plăți, cu condiția ca regimul de cursuri din țara respectivă să aibă un caracter bine definit și ca moneda acelei țări să prezinte un oarecare caracter de stabilitate.

Pentru valutele țărilor nesocialiste (cu excepția dolarului S.U.A.) și dinarul iugoslav, cursul oficial în lei se stabilește de către Banca Națională a R.S. România pe baza raportului dintre cursul oficial al dolarului S.U.A. față de valuta respectivă, înregistrat pe piața țării în cauză și cursul oficial al dolarului S.U.A. față de leu. Cursul în lei astfel stabilit se modifică în cazul cînd valutele de mai sus înregistrează variații față de dolarul S.U.A. de peste ±2% față de ultimul curs stabilit în lei.

De la 6 martie 1978, potrivit Decretului nr. 89/1978, la cumpărarea și vînzarea valutelor țărilor nesocialiste și a dinarului iugoslav se aplică în țara noastră o primă de 168,46% la cursul oficial în lei pentru următoarele operații necomerciale: întreținerea oficiilor diplomatice și consulare, a agențiilor și a altor reprezentanțe, a personalului acestora, precum și pentru delegațiile oficiale; cheltuielile cetățenilor care călătoresc în interes de serviciu sau în interes personal pe cont propriu; succesiuni și alte drepturi patrimoniale, chirii, onorarii, drepturi de autor, pensii, premii și orice alte venituri sau drepturi în valută ale cetățenilor, precum și diverse cote cuvenite instituțiilor și organizațiilor culturale și sportive; ajutoare, donații, subvenții, despăgubiri din asigurarea persoanelor și a bunurilor ce le aparțin, despăgubiri civile, impozite, taxe fiscale și amenzi de orice fel datorate de cetățeni, cheltuieli judiciare și altele de această natură; cotizații, contribuții și taxe de participare la organisme internaționale, congrese, conferințe și alte manifestări internaționale, precum și pentru diverse materiale ale congreselor; tîrguri și expoziții internaționale și pentru publicitate.

Prima de 168,46% se aplică și în cazul decontării categoriilor de plăți arătate mai sus prin conturile de cliring cu țările nesocialiste.

În R.S. România au loc operații valutare numai la vedere, adică operații pe baza cărora valuta este cedată imediat și contravaloarea în lei, calculată la cursul în vigoare, este achitată imediat.

Valutele efective ale țărilor nesocialiste care nu sînt cuprinse în lista de cursuri a Băncii Naționale a R.S. România pentru valutele în cont nu se cumpără în principiu. Ele pot fi totuși primite pentru a fi trimise la valorificare pe o piață externă (Elveția — Zürich), decontîndu-se ulterior cedentului contravaloarea în lei la cursul oficial cu prima de 168,46% a valutei (franci elvețieni) care a rezultat din această valorificare.

Se cumpără imediat (ferm) numai valutele efective ale țărilor nesocialiste pentru care există o cotație a cursului valutei în cont, cu excepția lirei egiptene, rupiei indiene și rupiei pakistaneze, precum și valuta iugoslavă. Valutele efective respective se împart în 2 grupe:

a) valutele efective care pot fi trimise în țara de origine, pentru ca ele să fie creditate într-un cont de cliring (conform prevederilor regimului valutar din țările monedelor respective, sau a regimului convențional de plăți cu țara noastră) sînt cumpărate imediat (ferm) în mod nelimitat la cursul oficial cu prima de 168,46% stabilit pentru valuta respectivă în cont. În această categorie intră: lira sterlină, șilingul austriac, dolarul canadian, coroana daneză, francul elvețian, marca finlandeză, francul francez, marca R.F.G., coroana norvegiană, guldenul olandez, dolarul S.U.A. și coroana suedeză.

b) valutele efective care nu pot fi trimise în țara de origine pentru ca sumele respective să fie creditate într-un cont convertibil sau într-un cont de cliring, se cumpără, de asemenea, imediat (ferm) în mod nelimitat, dar nu la cursul oficial în vigoare pentru valuta respectivă în cont, ci la un curs de cumpărare (plus prima de 168,46%) la care se aplică un scăzămînt de 5%. Categoria acestor valute efective străine cuprinde valutele țărilor nesocialiste din lista de cursuri pentru valute în cont a Băncii Naționale a R.S. România și dinarul iugoslav, cu excepția celor de sub litera a) de mai sus, precum și a lirei egiptene, rupiei indiene și rupiei pakistaneze.

În scopul sprijinirii ministerelor, centralelor și întreprinderilor, banca comunică, la cererea telefonică sau în scris acestora, cursul valutelor în lei și în alte valute.

Pentru valutele țărilor socialiste, cu excepția dinarului

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 36, 1979

iugoslav, cursurile speciale, cu primă sau rabat, pentru anumite operații necomerciale sînt stabilite în mod convențional. Aceste cursuri au fost fixate atît în baza Convenției multilaterale de la Praga din 8 februarie 1963, cît și în baza unor convenții bilaterale încheiate ulterior, cum a fost cazul celor încheiate cu Cuba, Polonia și Ungaria în anul 1976.

Gh. DANIELOPOLU
economist principal
Banca Națională a R.S.R.

drept și uzanțe internaționale

CONTRACTUL DE EXPORTURI COMPLEXE (I)

CONCEPT

În preambulul ghidului pentru redactarea contractelor privind realizarea de ansambluri industriale, elaborat de Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite, referindu-se la acest gen de contracte se arată că ele „constituie un element important în cooperarea economică și tehnică, care acoperă furnizarea și montarea instalațiilor industriale, precum și lucrările de construcții și de inginerie civilă. Aceste contracte generează, de obicei, relații mai îndelungate și mai diversificate decît contractele uzuale referitoare la furnizarea de instalații și mașini".

Așadar, prin obiectul complex pe care îl are, contractul de realizarea de obiective industriale constituie un tip aparte de contract, cu trăsături definitorii proprii, în raport cu celelalte contracte comerciale internaționale ; mai mult decît atît, el reprezintă, în forma sa de contract global, un conglomerat alcătuit din elemente care sînt caracterice mai multor tipuri de contracte, toate însă, fiind subordonate scopului comun : să constituie armătura juridică pentru realizarea de către părțile contractante de mari ansambluri industriale.

noțiunea de exporturi complexe în dreptul român

Noțiunii de **realizări de ansambluri (obiective) industriale** și de furnizări de materiale de echipament, mașini și utilaje, precum și montajul acestora, folosită de uzanțele internaționale, îi corespunde în dreptul nostru denumirea de **exporturi complexe.** Prin actul normativ care reglementează asemenea exporturi (Decretul nr. 242/1974) se atribuie acestei noțiuni următorul cuprins : „Prin exporturi complexe, în sensul prezentului Decret se înțeleg exporturile unor ansamble de furnituri, instalații sau părți de instalații, realizate pe bază de cercetări, studii sau proiecte tehnologice pentru un anumit obiectiv, împreună cu tehnologii, licențe, know-how, asistență tehnică la lucrări de proiectare, construcții-montaj, punere în funcțiune și recepție, cu garantarea parametrilor tehnologici, precum și piesele de schimb și unele materiale aferente. De asemenea, sînt exporturi complexe lucrările geologice de prospectare — exploatare și lucrările de exploatare pentru substanțe minerale utile, solide și fluide, prelucrarea produselor miniere, executarea în totalitate sau parțial a lucrărilor de construcții montaj pentru obiectivele prevăzute în aliniatul 1, executarea în străinătate de foraje de sonde, construcții de schele, de instalații și conducte magistrale de transport, depozitare și distribuire a produselor petroliere și gazelor naturale, precum și realizarea de obiective în domeniul agriculturii, amenajărilor hidrotehnice, lucrări silvice, organizarea exploatărilor forestiere și alte asemenea" (art. 2).

Din textul citat rezultă că exporturile complexe reprezintă o sumă de activități, împrumutînd trăsături și elemente dintr-o multitudine de alte operațiuni comerciale, fără să se suprapună nici uneia dintre acestea : vînzarea internațională, asistența tehnică, transferul de licențe, krow-how, consulting, engineering și, în unele cazuri, construcții-montaj. Dacă unele aspecte generale ale exporturilor complexe se regăsesc în conținutul acestor operațiuni de comerț exterior (a căror reglementare formează și dreptul lor comun), împreunarea unor activități atît de deosebite nu poate să nu transforme această formă de comerț exterior într-o activitate cu o specificitate pronunțată. Complexitarea juridică, alăturată complexității obiectului, determină deci o figură deosebită atît contractelor interne cît și contractelor externe, care se încheie pentru exportul și importul de instalații complexe.

Importanța acordată de legiuitorul român acestor contracte rezultă și din Legea nr. 1/1971 pentru activitatea de comerț exterior și cooperare economică și tehnico-științifică internațională, care stabilește următoarele, prin art. 7, al. 4: „Principalele contracte de import și export — în mod deosebit exportul și importul de utilaje complexe și acțiunile de cooperare în producție — sînt semnate de directorul general al centralei industriale"... Așadar, din textul citat rezultă că legiuitorul consideră contractele de export-import complexe drept contracte principale de comerț etxerior, impunînd condiții deosebite de semnare, în raport cu celelalte contracte. De asemenea, Legea contractelor economice consacră art. 58 contractelor de „cooperare privind exporturile complexe — instalații și alte obiective executate în străinătate", stabilind atribuțiile furnizorului general pe care le vom analiza într-o secțiune viitoare.

Caracterul de complexitate a acestor tipuri de contracte rezultă dintr-o serie de trăsături tehnico-economice, care le imprimă o fizionomie proprie, dintre care amintim :

— valoarea economică foarte mare, ceea ce prezintă un interes deosebit pentru economia țării noastre (echilibrarea balanței de plăți, colaborarea internațională, dezvoltarea economiei și a tuturor sectoarelor vieții sociale) ;

— întinderea în timp îndelungat a executării drepturilor și obligațiilor stabilite ;

— forme de plată care au la bază creditări pe termen lung și garanții de plată speciale, sau plata prin produse ;

— garanții și termene de reclamații mai lungi ;

— complexitate și reciprocitate între drepturile și obligațiile partenerilor, unele condiționînd pe celelalte, intervenind de obicei, o participare activă a cumpărătorului în activitatea de executare a contractului (prestare de servicii, livrare de documentație tehnică, asistență la montaj și punere în funcțiune, livrări în completare, efectuare de lucrări pregătitoare, transport, asigurare, depozitare etc.) ;

— vînzătorul nu este obligat numai la vînzarea unei instalații, fabrici, linii tehnologice ci și la livrarea de proiecte, documentație tehnică, piese de schimb, licențe, asistență tehnică, școlarizarea personalului cumpărătorului etc.;

— riscuri de fabricație și exploatare deosebite și în consecință, răspunderi mai mari ale părților ;

— importuri de completare din terțe țări și corelarea în consecință a parametrilor, caracteristicilor și garanțiilor acestor produse cu cele ale produsului propriu ;

— întocmirea de către vînzător a unor studii prealabile de fezabilitate.

dreptul și uzanțele internaționale proprii contractelor de realizare de obiective industriale

Pe plan internațional, ca urmare a eforturilor de uniformizare atît a dreptului, cît și a uzanțelor comerciale, au fost elaborate în domeniul realizării de obiective industriale (exporturilor complexe) următoarele reglementări mai importante :

— condiții generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 ;

— condiții generale de montaj C.A.E.R. 1973;

— condiții generale pentru furnizarea de materiale de echipament nr. 188 A și 574 A C.E.E./O.N.U. ;

— condiții generale pentru montajul în străinătate a materialelor de echipament nr. 183 D și 574 D — C.E.E./O.N.U.;

— articole adiționale pentru supravegherea montajului materialelor de echipament în străinătate nr. 183 B și 574 B — C.E.E./O.N.U.;

— ghid pentru redactarea contractelor privind realizarea de ansambluri industriale — C.E.E./O.N.U., precum și

— contracte tip pentru realizarea exporturilor complexe întocmite de furnizorii acestor exporturi.

Din documentele cu aplicație internațională menționate rezultă că raporturile juridice care se perfectează de întreprinderile române de comerț exterior cu parteneri externi privind exporturi complexe au un cadru juridic diferit în funcție de natura raporturilor stabilite pe calea tratatelor internaționale dintre țara noastră și țările al căror rezidenți sînt partenerii externi în cauză.

a) În cazul raporturilor contractuale cu parteneri din țări socialiste membre ale C.A.E.R. sînt aplicabile condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 și condițiile generale de montaj — C.A.E.R. 1973, care au putere de convenții, constituind veritabile izvoare de drept. Evident, alături de aceste norme de drept internațional părțile pot adopta și alte prevederi din uzanțele internaționale în materie ; acest lucru rezultă din ambele condiții generale menționate ; astfel, în preambulul C.G.M.—C.A.E.R. 1973 se precizează că „toate contractele pentru lucrări de montaj trebuie să corespundă prezentelor condiții generale de montaj. Iar acele cazuri în care, la încheierea contractului, părțile vor ajunge la concluzia că lucrările de montaj ce urmează a fi executate au un caracter deosebit și, ca atare, sînt necesare abateri de la unele prevederi ale prezentelor condiții generale de montaj, ele pot conveni aceasta în contract".

b) Raporturile juridice privind realizarea de ansambluri industriale cu parteneri din țări nesocialiste se fundamentează, în principal, pe clauzele înscrise în contractele comerciale internaționale încheiate, ale căror prevederi constituie legea părților. Părțile au toată libertatea ca prin voința lor să adopte oricare din uzanțele internaționale redate mai sus, total sau numai parțial.

La perfectarea contractelor pe care le analizăm o importanță deosebită o prezintă condițiile generale elaborate de către furnizori. Varietatea și complexitatea obiectului pe care îl poate avea un contract de exporturi complexe a determinat ca dialogurile în vederea încheierii unui astfel de contract să fie precedate de remiterea beneficiarilor potențiali, de către furnizorul-ofertant, a unei documentații (mai mult sau mai puțin detaliate, în funcție de natura obiectului) care conține condițiile generale de export. Funcțiile, condițiile generale sînt multiple : informează pe beneficiarii potențiali asupra tuturor caracteristicilor tehnico-economice privind obiectul exportului ofertat ; facilitează tratativele prin faptul că include toate elementele și clauzele viitorului contract (preț, condiții de livrare, garanții etc.) ; în același timp, constituie și un eficient mijloc publicitar (cu condiția de a fi elaborate cu respectarea tuturor uzanțelor privind reclama comercială). Practica unor întreprinderi românești de comerț exterior confirmă din plin utilitatea acestui instrument juridico-economic (care ține loc de ofertă simplă) în domeniul exporturilor complexe. El nu poate lipsi în cazurile, din ce în ce mai frecvente, ale licitațiilor publice.

c) O utilitate practică prezintă, în faza de ofertă-negocieri, ghidul pentru redactarea contractelor privind realizarea de ansambluri industriale. Acest ghid nu conține norme de drept uniform, ci numai diferite modalități și procedee care pot fi adoptate de către părțile care concură la realizarea ansamblurilor industriale, indicînd problemele pe care aceste procedee le pot ridica, precum și consecințele pe care le pot determina ; ghidul orientează numai părțile în stabilirea unor clauze necesare contractului, dar dispare la încheierea acestui contract, rolul lui fiind împlinit în acel moment.

Pentru clauzele utilizate în mod obișnuit la furnizarea și montajul instalațiilor industriale, la construcția clădirilor sau la lucrări de geniu civil, ghidul trimite la instrumentele juridice existente, cum sînt : Condițiile generale de livrare și montaj ale C.A.E.R. și C.E.E./O.N.U., Condițiile internaționale aplicabile lucrărilor de geniu civil elaborate de Federația Internațională a inginerilor-consultanți (F.I.D.I.C.) și de Federația internațională a constructorilor europeni de clădiri și lucrări publice (F.I.E.—T.P.).

Încă o precizare se impune referitor la izvoarele de drept a contractelor complexe încheiate de întreprinderile române de comerț exterior. Indiferent de țara de reședință a partenerilor, conținutul contractului, respectiv elementele sale principale vor fi influențate de prevederile acordurilor comerciale, de plăți și de cooperare economică internaționale încheiate de România cu aceste țări.

tipuri de contracte privind realizarea de obiective industriale

Realizarea de obiective industriale, care implică furnizarea și montarea instalațiilor tehnologice, precum și lucrari de montaj, construcții și inginerie civilă, presupune un număr mare și variat de activități care pot avea la bază unul sau mai multe contracte comerciale internaționale, cu un conținut diferit, în funcție de activitățile pe care le acoperă fiecare din ele. Astfel, în cadrul contractelor de exporturi complexe (care este sinonim cu contractul global de realizarea de obiective industriale) se regăsesc elementele unor alte contracte cum sînt cele privind : vînzarea-cumpărarea (în cazul în care exportul complex face obiectul livrării și transmiterii proprietății unor bunuri materiale) ; licențierea (cînd prin exportul complex se transmite și dreptul de folosință a unor brevete de invenții), prestări de servicii (în cazul consultațiilor inginerești, know-how. etc).

Legat de multitudinea formelor pe care le poate îmbrăca un contract de exporturi complexe pentru realizarea de ansambluri industriale, subliniem faptul că uzanțele internaționale au consacrat trei tipuri principale de contracte : contractele separate, contracte globale și contracte cu predarea la cheie ; în cadrul ultimelor două tipuri de contracte, prezintă importanță și tehnica subcontractării.

a) **Contracte separate.** În cazul în care clientul adoptă această formulă de realizare a obiectivului industrial, el încheie contracte separate pentru : furnituri de utilaje, tehnologii etc., contracte pentru transferul de brevete și know-how, contracte pentru construcții și lucrări de geniu civil ; aceste contracte se caracterizează prin faptul că răspunderea față de cumpărător revine fiecărui contractant pentru prestația datorată în cadrul unor contracte obișnuite de vînzare sau prestare de servicii etc., încheiate separat. Vînzătorul (prestatorul) este răspunzător în limita contractului direct încheiat cu cumpărătorul, răspunderea coordonării lucrărilor aparținînd acestuia din urmă.

Cumpărătorul suportă și consecințele defectelor instalației, cînd nu se poate stabili o răspundere precisă pe seama unuia din contractanți ; el va răspunde, de asemenea, pentru tot ceea ce depășește limitele răspunderii contractanților. În același mod răspunde de consecințele lipsei de coordonare a lucrărilor, în special în ceea ce privește urmările, în ansamblul lucrărilor, a întîrzierii executării prestației de către un contractant în privința celorlalți contractanți. Cumpărătorul răspunde față de prestatorul care se vede obligat să nu-și execute prestația sau s-o execute cu întîrziere, datorită unor cauze care se datoresc altor contractanți.

Pentru a recupera prejudiciul clientul se poate îndrepta împotriva celui în culpă, în baza principiilor de drept ale răspunderii civile ; pentru a evita unele limitări, interpretări sau excepții în această materie, cumpărătorul trebuie să aibă dreptul să pretindă o clauză specială care să-l avantajeze.

În cazul în care procedeul industrial nu este creația clientului, ci a unui terț, clientul va prelua răspunderea acestui procedeu, chiar dacă terțul proprietar al licenței nu va acorda o garanție de rezultat.

b) **Contractele globale.** Aceste contracte au ca obiect atît furnituri cît și construcții, furnizorul general asumîndu-și răspunderea ansamblului livrărilor și serviciilor, avînd dreptul să încheie contracte de subantrepriză. Caracteristicile

acestor contracte pot să fie astfel sintetizate : cumpărătorul încheie un contract principal cu furnizorul general, care este vînzătorul instalaţiilor industriale ; se încheie un contract separat cu antreprenorul construcţiilor de clădiri şi lucrările de geniu civil, care joacă un rol subsidiar ; rolul furnizorului şi antreprenorului se inversează, în special cînd valoarea construcţiilor este predominantă (construirea unui baraj, a unui metro, a unui spital etc.) ; furnizorul şi antreprenorul se pot asocia într-o grupare care încheie cu clientul un contract unic, situaţie în care, alături de răspunderea globală a grupului, membrii săi pot accepta să fie ţinuţi solidar răspunzători faţă de cumpărător. În unele ţări această soluţie derivă, în baza legii, din forma juridică aleasă de părţi pentru asocierea lor, în altele este necesar un acord special, în care se delimitează atribuţiile şi răspunderile fiecăruia faţă de client şi faţă de ceilalţi membri. În orice caz, se va stabili, în această din urmă idee, cine va prezenta grupul faţă de client, sau cel puţin cine îşi asumă coordonarea lucrărilor şi legătura între cumpărător şi grup ; în cazul în care subcontractantul este desemnat de cumpărător, este totuşi posibil pentru vînzătorul principal, după ce se asigură de calificarea subcontractantului, să preia răspunderile acestuia faţă de cumpărător. Uneori, vînzătorul principal cooperează cu subcontractantul (furnizîndu-i, de exemplu, asistenţă tehnică pentru executarea lucrărilor de subcontractare) şi în acest caz, este posibil să preia o răspundere mai mare faţă de client.

c) **Contracte cu predare la cheie** (în franceză clef en main, iar în engleză, de unde îşi are originea, turn-key) înseamnă realizarea de ansambluri industriale de către vînzător, care este în acest caz furnizor general şi care îşi asumă obligaţia de a le preda cumpărătorului în stare de exploatare, potrivit prevederilor contractuale, în baza unui preţ forfetar prestabilit. Acest gen de activitate s-a dezvoltat considerabil în ultimul timp, în special, în raporturile cu ţările în curs de dezvoltare, constituind forma cea mai complexă a activităţii de engineering, combinată cu aceea de furnizor general extern.

Ghidul pentru redactarea contractelor privind realizarea de ansambluri industriale, sub egida C.E.E./O.N.U. face precizarea întemeiată că un contract cu predare la cheie include, uneori, aranjamente suplimentare privind asigurarea asistenţei tehnice în etapele iniţiale de funcţionare, pregătirea personalului sau alte forme de cooperare industriale. Aranjamentele de acest fel pot fi stabilite, de asemenea, prin acorduri separate, Scopul tuturor acestor aranjamente suplimentare este de a-l ajuta pe client să conducă singur, în mod corect, ansamblul industrial ce i se livrează. Ca urmare, ghidul recomandă ca prin contract să se stabilească obligaţia furnizorului general să supravegheze organizarea şi coordonarea lucrărilor, deoarece el va trebui să suporte consecinţele oricărei lacune în funcţionare.

În cazul unui contract cu predare la cheie furnizorul general este cel ce trebuie să accepte consecinţele oricărei nepotriviri care poate exista între responsabilitatea totală pe care şi-o asumă faţă de client şi responsabilităţile separate pe care le poate trece asupra subcontractanţilor săi, în conformitate cu regulile normale privind răspunderea, aplicabile diferitelor tipuri de lucrări subcontractate.

Faţă de faptul că obiectivele industriale cu predarea la cheie se realizează, de regulă în ţara clientului, ghidul arată că asemenea contracte îl fac în mod frecvent pe acesta responsabil pentru asigurarea forţei de muncă angajate în funcţionarea fabricii şi a materiilor prime, serviciilor şi a articolelor de primă utilitate necesare pentru testele de acceptare şi pentru funcţionarea fabricii în perioada de garanţie. În unele contracte, clientul îşi asumă, de asemenea, responsabilitatea pentru alegerea amplasamentului.

d) **Subcontractarea.** Încheierea de subcontracte prezintă importanţă în realizarea de obiective industriale fie prin contracte globale, fie prin cele de predare la cheie. Aşa cum subliniază ghidul pentru redactarea contractelor privind realizarea de ansambluri industriale, subcontractarea, în forma sa cea mai simplă, este o relaţie contractuală între furnizorul sau antreprenorul general şi subcontractant, acesta din urmă fiind liber ales de către cel dintîi, clientul neavînd niciun rol atît în alegerea subcontractantului, cît şi în relaţia contractuală rezultată. Aşa fiind, furnizorul general rămîne, în condiţiile contractului, unicul răspunzător faţă de client pentru orice consecinţe, nu numai ale propriilor sale acţiuni sau omisiuni, ci şi cele ale subcontractantului.

Practica o dovedeşte că uneori clientul doreşte să fie informat despre subcontractele încheiate de furnizorul general, lăsîndu-i însă acestuia libera alegere a subcontractanţilor. Mai mult decît atît, în anumite cazuri clientul specifică faptul că subcontractanţii pot fi aleşi şi subcontractele pot fi încheiate de către furnizorul general numai cu aprobarea sa. De asemenea, acesta cere, cînd interesele sale o impun, să stabilească el pe subcontractant, în locul furnizorului general. În acest caz, contractele larg utilizate în practică dau dreptul furnizorului general să facă obiecţii în legătură cu această desemnare sau să aibă rezerve în privinţa ei, în special cînd subcontractantul desemnat de client refuză sau este incapabil să-şi asume aceleaşi obligaţii şi să dea aceleaşi garanţii în privinţa lucrărilor prevăzute în subcontract, ca şi cele pe care trebuie să le asigure însuşi furnizorul general. Pentru a evita asemenea situaţii, în practică se recurge la o metodă de subcontractare în care subcontractantul îşi asumă direct răspunderea faţă de client, solidar cu furnizorul general pentru partea din lucrări subcontractată. În acest sistem, clientul obţine o garanţie suplimentară prin aceea că, pentru partea de lucrări subcontractată, el poate face revendicări în mod direct, pe baza contractului, nu numai împotriva furnizorului general, ci şi împotriva subcontractantului.

dr. Al. DETEŞAN

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

majorarea ratei dobînzilor pe pieţele naţionale şi internaţionale de capital

In ultimele luni, în mai multe ţări occidentale (Anglia, Belgia, Canada, Danemarca, R.F. Germania, Japonia, Olanda, Suedia, S.U.A.) au fost majorate taxele oficiale ale scontului, în unele cazuri pînă la niveluri record pentru întreaga perioadă postbelică. Aceste decizii luate de instituţiile bancare centrale din ţările menţionate semnifică accentuarea tendinţei de majorare a dobînzilor pe pieţele de capital naţionale şi internaţionale, tendinţă care — în opinia cercurilor de specialitate — se va manifesta şi în perioada următoarelor luni, determinînd scumpirea în continuare a creditului internaţional cu repercusiunile corespunzătoare asupra activităţii de comerţ exterior.

Dintre principalii factori care conlucrează în prezent şi în perspectiva următoarelor luni la creşterea ratei dobînzilor, amintim :

1. Analizele conjuncturale atestă faptul că cele mai multe ţări occidentale sînt fie în pragul unei noi recesiuni economice (S.U.A.), fie în faza descendentă a ciclului economic (ţările vest-europene), faze caracterizate printr-un nivel relativ înalt al dobînzilor.

2. Inflaţia s-a accentuat în toate ţările occidentale, inclusiv în ţările care, în urmă cu un an, păreau să fi pus sub control creşterea preţurilor (Elveţia, R.F. Germania etc.), ceea ce a determinat autorităţile să adopte măsuri de politică monetară antiinflaţionistă care, de regulă, au dus la majorarea dobînzilor.

3. Noua scumpire a petrolului va acţiona atît în sensul accentuării inflaţiei, cît şi al încetinirii creşterii economice în ţările occidentale, ambele fenomene acţionînd, în ultimă instanţă, în sensul majorării ratei dobînzilor.

Luarea în considerare a factorilor specifici care acţionează în principalele ţări occidentale întăreşte previziunea că în următoarele luni va continua tendinţa de majorare a ratei dobînzilor. Astfel, în S.U.A. ca urmare a deciziei din 20 iulie a.c. (creşterea taxei oficiale a scontului de la 9% la 10%) rata dobînzilor practicată de autorităţi a ajuns la

nivelurile cele mai înalte înregistrate vreodată ; cercurile de specialitate consideră că aceste niveluri vor fi păstrate — eventual char operate noi majorări — pentru a se întări poziţia dolarului pe pieţele valutare. Este cunoscut că în lunile iunie şi iulie a.c. cursul dolarului a înregistrat scăderi semnificative ca urmare, în mare măsură, a reducerii marjei de avantaj dintre dobînzile în S.U.A. şi cele din ţările vest-europene ; în consecinţă, autorităţile americane au intervenit, acceptînd o nouă creştere a ratei dobînzilor pe piaţa monetară americană.

În Anglia, unde taxa oficială a scontului a fost majorată pînă la nivelul deosebit de ridicat de 14%, (cel mai înalt nivel dintre ţările membre ale O.C.D.E.) se aşteaptă ca măsura să nu fie de scurtă durată. În politica monetară se foloseşte nivelul ridicat al dobînzilor de pe piaţa monetară engleză nu cu scopul influenţării cursului lirei, ci ca instrument de descurajare a cererii interne de credite şi de control a masei monetare. În prezent cererea de credite din partea sectorului privat britanic este de cca. 3 ori mai mare decît nivelul considerat acceptabil şi, în consecinţă, se consideră că autorităţile engleze vor promova o perioadă mai lungă de timp un nivel înalt al dobînzilor, pentru corectarea situaţiei.

În Franţa, deşi taxa oficială a scontului a fost menţinută la 9,5% din august 1977, nivelul dobînzilor pe piaţa monetară internă are tendinţa evidentă de majorare. Observatorii consideră că această tendinţă va continua, avînd în vedere cererea susţinută de credite şi hotărîrea autorităţilor franceze de a păstra stabilitatea francului pe pieţele valutare şi în cadrul sistemului monetar vest-european. Importantă pentru evoluţia ratei dobînzilor în Franţa este tendinţa acestora în R.F. Germania, cunoscînd raportul fragil dintre franctul francez şi marca vest-germană ; în acest context, o eventuală nouă majorare a dobînzilor în R.F. Germania va determina o creştere corespunzătoare în Franţa, pentru a evita ieşirile de capital speculativ de pe piaţa monetară franceză spre cea vest-germană şi deteriorarea cursului francului francez.

Taxa oficială a scontului în R.F. Germania a fost majorată pe 12 iulie a.c. cu un procent, de la 4% la 5%, măsură destinată să contracareze revirimentul tendinţelor inflaţioniste din economia vest-germană. Deoarece presiunile inflaţioniste din R.F. Germania se menţin ridicate ca urmare a creşterii rapide a masei monetare în 1978, nivelul dobînzilor promovat de autorităţile vest-germane va fi cel puţin staţionar în perioada următoare, fiind posibile ulterior noi majorări.

Taxele scontului în celelalte ţări membre ale C.E.E. (Belgia, Olanda, Italia, Danemarca) sînt influenţate în mare măsură de poziţia monedelor naţionale în cadrul sistemului monetar vest-european. Din acest considerent, pentru a păstra stabilitatea în raport cu marca vest-germană, autorităţile acestor ţări vor prefera un nivel relativ ridicat al dobînzilor, cu atît mai mult cu cît rata dobînzilor în R.F. Germania are tendinţa de majorare.

În Japonia, unde taxa oficială a scontului a fost, de asemenea, majorată cu un procent pe 24 iulie a.c. (de la 4,25% la 5,25%), nu se aşteaptă o nouă majorare în perioada următoare, în ciuda faptului că masa monetară a crescut cu cca. 12% în 1978, iar preţurile cu ridicata s-au majorat, în ultimele luni, în ritmuri anuale de cca. 2%. Cercurile de specialitate consideră că autorităţile nipone optează pentru o atenuare treptată a expansiunii monetare, astfel încît să nu afecteze brusc creşterea economică şi în consecinţă o eventuală nouă majorare a dobînzilor se va efectua numai după o anumită perioadă de timp.

Aceste majorări pe pieţele monetare naţionale s-au reflectat într-o tendinţă similară a ratei dobînzilor pe piaţa eurovalutelor. Nivelul dobînzilor la depozitele în eurodolari a atins nivelul de 11%, iar la depozitele în euromărci vest-germane la cca. 7%. Se apreciază că majorarea dobînzilor la eurodolari va continua cel puţin pînă la sfîrşitul acestui an, probabil pînă în jurul nivelului de 12%. În consecinţă, dobînzile percepute la eurocredite (care se calculează ca sumă între rata dobînzilor la depozitele în eurodolari şi marja suplimentară de dobîndă) vor fi mai mari, scumpind costul împrumuturilor obţinute din străinătate.

Mugur ISĂRESCU
Institutul de economie mondială

noţiuni, termeni, operaţiuni

operaţiunile de arbitraj de dobîndă

Participarea tot mai intensă a ţării noastre la schimburile internaţionale de valori, creşterea şi diversificarea comerţului exterior au determinat o creştere corespunzătoare a operaţiunilor valutare.

Un loc important îl ocupă în acest context operaţiunile de arbitraj valutar, constînd din vînzări/cumpărări de valute la vedere şi la termen, atragerl/plasări de sume pe depozite, precum şi din diferite combinaţii ale acestora.

În aceste condiţii, cunoaşterea tehnicii de realizare a operaţiunilor de arbitraj valutar poate contribui la creşterea eficienţei operaţiunilor comerciale şi a administrării disponibilităţilor în valută.

Scopul iniţierii unor asemenea operaţiuni poate fi determinat fie de necesitatea evitării riscurilor legate de fluctuarea cursurilor valutelor liber convertibile, fie de dorinţa obţinerii unor beneficii în valută în momente conjuncturale favorabile.

Între acestea, o pondere destul de importantă o ocupă în practica operatorilor pe pieţele valutare, aşa-numitele operaţiuni de arbitraj de dobîndă.

În lipsa unei definiţii a acestui gen de operaţiuni, ne vom limita la a-i descrie principalele caracteristici.

Aceste operaţiuni se realizează în principal în următoarele scopuri :

1) De a obţine o valută de care avem nevoie pentru o anumită perioadă de timp în schimbul unei alte valute pe care o deţinem sau pe care o putem obţine mai uşor, în cazul în care un asemenea procedeu este mai avantajos sau mai uşor realizabil decît prin intervenţia directă pe piaţa eurovalutelor, acoperind total, pe de altă parte riscul valutar implicat de valutele respective.

2) De a beneficia de ocaziile pe care ni le oferă piaţa valutară în cazul în care diferenţa dintre procentele de dobîndă la depozitele exprimate în două valute nu corespunde exact cu suma absolută a diferenţei respective în termeni de swap.

În general, diferenţa dintre cursul la vedere şi cel la termen al unei valute (discount-ul sau premium-ul pe care-l face o valută faţă de altă valută pentru o anumită perioadă) este egal cu diferenţa de dobîndă la depozite în valutele respective pe perioada dată.

Vom încerca să ilustrăm, cu ajutorul unui exemplu concret, posibilităţile de stabilire cu o cît mai mare acurateţe a rezultatului real al unei operaţiuni de arbitraj de dobîndă.

În ziua de 1 iunie 1979 un client (bancă sau întreprindere comercială) ne oferă spre plasare pe depozit o sumă de 2 000 000 £ un termen de 6 luni. Se pune întrebarea care este procentul de dobîndă pe care o putem plăti clientului pentru acest depozit, ţinînd seama de condiţiile existente pe piaţa valutară în momentul respectiv.

Cotaţiile obţinute pe piaţă sînt următoarele :
— (V) cursul la vedere al lirei sterline = $2,0730—40
— (A) diferenţă faţă de cursul la termen (discount) = 110—106

(D) — Dobînda la depozite în eurodolari S.U.A. pe termen de 6 luni (Nz) = 183 zile) = 10,625 — 10,75%.

Utilizînd o formulă clasică, operatorul de valute (arbitragistul) va obţine următoarea dobîndă :

$$D_{\pounds} = D_{\$} + \frac{\Delta_{\$} \times 100 \times 365}{V \times N_z} = 10{,}625 + \frac{0{,}0108 \times 100 \times 365}{2{,}0730 \times 183} = 11{,}645\%$$

În aparență, acest calcul corespunde realității și este utilizat în general, pentru a determina procentul de dobîndă al eurovalutelor pe baza cursurilor la termen și a procentului de dobîndă la depozitele în eurodolari.

Necesitatea maximizării randamentului operațiunilor și a evitării riscului modificării cursurilor în condițiile păstrării unei relații strînse cu condițiile pieței impun stabilirea unui sistem de calcul care să țină seama de toate elementele care intervin într-o tranzacție în care au loc plăți și încasări de dobînzi exprimate în două valute diferite.

În cazul concret de care ne ocupăm, un operator de plăți are de fapt de efectuat un complex de operațiuni de arbitraj valutar și anume :

— atragerea în depozit a sumei de £ 2.000.000 cu o dobîndă de 11,645% pe an pe perioada 5.6.1979 — 5.12.1979. Dobînda datorată pentru acest depozit va fi de £ 116.769,04;

— vînzarea la vedere a sumei de £ 2.000.000 la cursul de 2,0730 cu data de 5.6.1979 și cumpărarea la termen a aceleiași sume la cursul 2,0624 cu data de 5.12.1979. Din această operațiune va rezulta o diferență de curs de $ 21.200;

— plasarea pe depozit a sumei de $ 4.146.000 (echivalentul în dolari S.U.A. al sumei de £ 2.000.000) cu o dobîndă de 10,625% p.a. pe termen de 6 luni de la 5.6.1979 la 5.12.1979, de unde va rezulta o dobîndă de încasat de $ 223.927,18.

Dacă s-ar opri aici, operatorul respectiv și-ar asuma riscul valutar legat de convertirea dobînzilor din lire sterline în dolari S.U.A. În vederea evitării acestui risc și pentru a putea cunoaște rezultatul definitiv al operațiunii, suma dobînzilor de plată la depozitul în lire sterline (£ 116.769,04) va trebui cumpărată la termen, cu data de 5.12.1979 la un curs de 2,0634 $/£ de unde va rezulta un echivalent de $ 240.941,23.

Dacă vom însuma rezultatele obținute de operatorul nostru la 5.12.1979,

[($ 4 146 000 + $ 223 927,18) — ($ 4124 800 + $ 240 941,23)]

vom constata că acesta a realizat un beneficiu de $ 4.185,95, care nu rezulta din calculul inițial.

Întrucît însă deciziile în asemenea tranzacții trebuie luate într-un timp foarte scurt, condițiile pe piață schimbîndu-se foarte repede, de la un moment la altul, avem nevoie de o formulă relativ simplă care să ne permită calcularea cu operativitate a rezultatului preliminat al operațiunii.

În exemplul de mai sus calculele au fost efectuate pe baza următoarelor formule :

$$\frac{S \times N_z \times Y}{100 \times 365} \times T \quad \frac{R \times S \times V \times N_z}{100 \times 365} + \frac{S \times V \times N_z \times D\$}{100 \times 360}$$

unde :

S = suma în lire sterline

Y = procentul de dobîndă maxim care se poate plăti pentru depozitul în lire sterline

T = cursul la termen de 6 luni al lirei sterline exprimat în dolari S.U.A.

R = randamentul în procente al swap-ului

D$ = procentul de dobîndă la depozitul în dolari S.U.A.

Simplificînd, obținem :

$$Y = \frac{V}{T} \times \left(R + \frac{365}{360} \times D\$\right)$$

sau :

$$Y = \frac{2,0730}{2,0634} \left(1,019 + \frac{365}{360} \times 10,625\right) = 11,846\%$$

Utilizînd aceleași calcule în cazul în care depozitele sînt exprimate în alte valute decît lira sterlină (la care se practică cotația inversă și sistemul de calcul al dobînzii 365/360), obținem :

— în cazul în care cotația la termen apare sub formă de premium :

$$Y = \left(\frac{T \times D\$}{V}\right) + R$$

— în cazul în care cotația la termen apare sub formă de discount :

$$Y = \left(\frac{T \times D\$}{V}\right) - R$$

Florian ILIESCU

vademecum

procurarea informațiilor de marketing

Natura dinamică a activităților de marketing impune ca permanent atît în unitățile producătoare cît și cele de comerț exterior să se ia decizii privind o arie problematică amplă. Aceste decizii trebuie să se bazeze pe informații adecvate, pertinente, care să parvină în timp util, procurate printr-o activitate specifică — de cercetare de marketing.

Activitatea de cercetare este în fapt mijlocul prin care producătorul (vînzătorul) încearcă să-și înțeleagă clienții și să-și optimizeze în consecință preocupările, astfel încît să realizeze o cît mai bună satisfacere a consumatorilor. Traducerea în practică a acestui adevăr axiomatic apare ca premisă necesară oricărui efort productiv.

O încercare de clasificare a aspectelor ce trebuiesc investigate prin organizarea cercetării de marketing permite diferențierea a cel puțin patru domenii mari :

1. Studierea produselor și/sau serviciilor

1.1. Receptivitatea clientului față de noile produse ;
1.2. Studii comparative cu produsele competitive ;
1.3. Evaluarea dezvoltării produselor competitive ;
1.4. Determinarea utilizatorilor efectivi ai produselor actuale ;
1.5. Analiza noilor produse /servicii propuse ;
1.6. Testarea pieței ;
1.7. Determinarea surselor de nemulțumire ale clienților;
1.8. Identificarea de noi utilizatori pentru produsele actuale ;
1.9. Perfecționarea tehnologiei de fabricație :
1.10 Perfecționarea ambalajului.

2. Studierea pieței

2.1. Analiza dimensiunilor pieței ;
2.2. Determinarea gradului de pătrundere al întreprinderii pe piață ;
2.3. Estimarea cererii pentru noi produse ;
2.4. Prognoza vînzărilor ;
2.5. Analiza caracteristicilor pe piețe ;
2.6. Analiza potențialului piețelor în profil teritorial ;
2.7. Studierea tendințelor volumului pieței ;
2.8. Studierea conjuncturii (tendințelor) economice generale ;
2.9. Studierea rentabilității comparate a piețelor ;
2.10 Studierea mișcărilor în structura socio-demografică a piețelor ;

2.11 Modificări semnificative în comportamentul de consum.

3. Cercetări asupra politicilor şi metodelor de vînzare

3.1 Stabilirea sau revizuirea zonelor de vînzare ;
3.2. Urmărirea variaţiei desfacerilor în profil teritorial ;
3.3. Aprecierea metodelor actuale de vînzare ;
3.4. Studierea competitivităţii preţurilor ;
3.5. Analiza activităţii reprezentanţilor permanenti ;
3.6. Studierea elasticităţii preţurilor ;
3.7. Evaluarea metodelor de vînzare propuse ;
3.8. Studierea cheltuielilor de distribuţie ;
3.9. Stabilirea sarcinilor de vînzări ;
3.10 Evoluţia în dinamică a vînzărilor pe lucrător ;
3.11. Eficienţa instrumentelor de promovare a vînzărilor folosite.

4. Cercetarea publicităţii

4.1. Studii motivaţionale pentru identificarea axei psihologice ;
4.2. Integrarea publicităţi în obiectivele mix-marketing ;
4.3. Eficienţa campaniilor publicitare ;
4.4. Eficienţa publicităţi de revenire.

În continuare vom prezenta conţinutul unor activităţi din cele mai sus enumerate, cu titlu de exemplificare. Spre exemplu, activitatea 2.4. „Prognoza vînzărilor", care constituie cheia de boltă a unui plan reuşit de marketing. Deosebirea dintre firmele care se găsesc în situaţia de a nu şti încotro merg şi care au o vagă idee cum ar putea afla aceasta şi cele care se orientează pe baza unei informări exhaustive spre obiective pe termen lung poate fi ilustrată prin exemplul următor :

O întreprindere care de cîteva decenii era specializată în producerea de părţi de motor a început să-şi piardă piaţa în momentul în care a apărut un concurent producînd automat părţile respective. În această situaţie întreprinderea şi-a reorientat producţia, dar fără să-şi elaboreze o prognoză pe termen lung a vînzărilor.

În această situaţie a acceptat comenzi pentru o diversitate de tipuri de piese care i-au dispersat forţele, pe unele nereuşind să le realizeze tehnic, pe altele ca nivel de preţ. Astfel s-a ajuns la un nivel periculos atît cu volumul producţiei cît şi cu preţul de cost.

Diagnosticul în acest caz a vizat în primul rînd necesitatea concentrării producţiei, alegîndu-se sectoarele cele mai apte (echipate) să ofere produse competitive. Numai pe baza unui program de marketing pe termen lung incluzînd „planificarea produselor" firma a putut, depăşind criza, să revină la poziţia anterioară. Corelat cu obiectivele de creştere a volumului vînzărilor pe termen lung se stabilesc obiective şi în ceea ce priveşte calitatea produselor. promovarea, relaţiile publice etc.

Firmele cu experienţă în activitatea de marketing îşi stabilesc obiectivele strategice pe cel puţin 5 ani înainte, iar obiectivele programelor de marketing (tactică) sînt stabilite anual.

Programele de marketing pot fi detaliate pe grupe de produse sau chiar produse şi tipuri de canale de distribuţie, astfel încît să poată fi urmărită, mai uşor, îndeplinirea nivelurilor de vînzări stabilite. Nerealizarea volumului planificat al vînzărilor constituie un prim indiciu al modificării pieţei, fie ca exigenţe funcţionale sau estetice faţă de produs, fie în organizarea distribuţiei, fie ca ofertă de servicii ante şi post vînzare etc. Deşi expresia „trebuie să cunoşti piaţa" a devenit banală, de multe ori prin piaţă se înţelege numai definiţia statistică a termenului. Nu se are în vedere că piaţa este un fenomen dinamic, că ea nu este formată numai din clienţii de azi, ci şi din clienţii de mîine, şi din cei pe care-i întrevedem peste cinci ani. Că nu interesează numai preţul actual, dar şi evoluţia lui în următorii cinci ani. La fel metodele actuale de atragere a clienţilor vor trebui înlocuite cu altele, atunci cînd tendinţele noi în comportamentul consumatorilor (novatorii) vor deveni tradiţii şi obiceiuri de consum.

Dificultatea procurării informaţiilor de marketing rezidă în multitudinea de factori ce influenţează vînzarea. Adesea întreprinderile exportatoare întîmpină dificultăţi — sau nu pot ieşi din dificultate — datorită calităţii informaţiilor pe care le posedă. Informaţiile fie că nu sînt suficient de precise, fie că sînt învechite sau insuficient organizate pentru a permite să se înţeleagă întreaga semnificaţie a evoluţiei, pieţei, a fenomenelor care s-au produs sau sînt în curs de desfăşurare. Un caz de utilizare cu succes a informaţiilor de piaţă oferă, de asemenea, o firmă producătoare de piese de automobil. Studiind dinamica vînzărilor principalelor 3 modele de automobile existente pe piaţă : A, B, C, a constatat că modelul A înregistrează un nivel staţionar al vînzărilor, modelul B înregistrează o scădere a vînzărilor, modelul C o creştere a vînzărilor

Pornind de la această constatare privind evoluţia preferinţelor consumatorilor, a luat decizia de a spori ponderea producţiei pentru modelul C. Concomitent, analizînd elasticitatea cererii faţă de preţ a constatat că şi-ar putea spori mult vînzările printr-o reducere a preţului cu 10%. Analiza acestei soluţii a dat rezultat favorabil, creşterea volumului desfacerilor conducînd la economie de scară superioară sacrificiului de preţ. Opţiunile făcute asupra producţiei şi nivelului de preţ au condus la succesul vînzărilor.

C. MIRCESCU

În actualitate

societăţi mixte

Potrivit Legii privind întreprinderile mixte din R. P. Chineză companiile străine, întreprinderile, alte unităţi economice şi persoane pot să înfiinţeze pe teritoriul R.P. Chineze întreprinderi mixte, în baza autorizaţiei guvernului chinez. Societăţile folosesc investiţii chineze şi străine, aportul la capital al celor din urmă neputînd fi în general mai mici de 25 la sută din volumul total al investiţiei. Profiturile, riscurile şi pierderile întreprinderilor mixte vor fi împărţite între participanţi în raport cu contribuţia lor la capitalul înregistrat. Contribuţia poate fi pentru ambele părţi cu sume în numerar, mijloace de producţie, drepturi de proprietate industrială, etc.

Concomitent a fost înfiinţată Corporaţia de credit şi investiţii internaţionale a Chinei ce îşi propune să utilizeze investiţiile străine, să promoveze tehnicile, tehnologia şi echipamentul impus de procesul modernizării socialiste a Chinei.

Corporaţia va acţiona în concordanţă cu legea privind întreprinderile mixte care utilizează investiţiile chineze şi străine şi în baza altor legi şi norme, potrivit principiului egalităţii şi avantajului reciproc şi în spiritul cooperării prieteneşti.

I. G.

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

întrebări și răspunsuri

● **R. UȚIU** (Alba) se interesează de consecințele la care se expune unitatea beneficiară restituind unității furnizoare în stare deteriorată produsele care i-au fost livrate și pe care le-a refuzat la recepție pe motiv că nu au fost contractate.

În situația la care vă referiți, unitatea beneficiară datorează cu titlu de daune valoarea aferentă deteriorărilor dacă acestea s-au ivit din culpa sa. Această rezolvare se întemeiază pe obligația unităților socialiste de a apăra avutul obștesc, de a se îngriji ca bunurile proprietate socialistă să fie conservate chiar dacă le-au fost transmise fără temei legal sau contractual.

● **ȘERBĂNESCU DUMITRU, CENZOR ASOCIAȚIE DE LOCATARI BUCUREȘTI,** întreabă dacă locatarii de la parter, mezanin, etaj I participă la cheltuielile privind costul energiei necesare funcționării ascensorului într-o clădire cu 10 etaje, dotată cu uscătorii la ultimul etaj pe care cei în cauză nu le folosesc. Răspunsul este afirmativ, această obligație fiind stabilită prin Hotărîrea nr. 2/1973 a Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare. Căldura se plătește în raport de suprafața de locuit dotată cu elemenți de calorifer sau alte sisteme de încălzire. Vedeți amănunte în lucrarea Administrația imobilelor.

● **PRICEPUTU TUDOR — BUCUREȘTI,** întreabă dacă asociațiile de locatari prin adunările generale pot hotărî și încasarea altor sume de la membri în afara celor prevăzute de lege, și dacă pentru sumele încasate este obligatorie sau nu emiterea de chitanțe. In principiu, adunările generale ale asociațiilor de locatari nu pot lua hotăriri cu privire la plata unor sume de către membrii asociației cu alte destinații decît cele prevăzute de statutul asociației aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977. Este interzisă, ca fiind nelegală, practica de a încasa diferite sume de la membrii asociației fără a se elibera chitanță.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR, PIAȚA DOROBANȚI, NR. 6, BUCUREȘTI** întreabă dacă are sau nu calitatea de membru al asociației de locatari persoana care a închiriat o cameră separată de la un proprietar de apartament care locuiește în proprietatea sa personală. Răspunsul este afirmativ. În conformitate cu prevederile art. 3 din statutul asociației de locatari, aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977, titularii contractelor de închiriere devin membri ai asociației avînd drepturi și obligații proprii.

● **FILAN CORNEL — ECONOMIST, ALBA-IULIA** întreabă dacă în regimul stabilit prin H.C.M. nr. 306/1970, se pot plăti penalizări pentru decontarea cu întîrziere a produselor livrate în devans și acceptate de beneficiar. Răspunsul este afirmativ: În situația dată, obligația de plată a produselor nu se naște de la termenul contractual, ci de la data cînd se datorează prețul pentru produsele livrate și acceptate de unitatea beneficiară.

Forța majoră are efecte exoneratoare și asupra penalizărilor privind nedecontarea în termen legal a prețului, nu numai asupra penalizărilor provenind din întîrzierea sau neexecutarea livrării de produse.

● **COMAN GHEORGHE, COM. IZVORU, JUD. ARGEȘ.** În cazul relatat de dv. organele financiare au procedat în mod legal percepînd o majorare în sumă de 10 lei.

● **Grigore SITARU — Turda.** Cu privire la răspunsul dat în suplimentul revistei nr. 32/1979 privind posibilitatea de a utiliza autoturismul proprietate personală în vederea deplasării în interes de serviciu, punctul dv. de vedere este cel legal. Într-adevăr, prevederile din Decretul nr. 415/1956 au fost abrogate prin Decretul privind unele măsuri de raționalizare a consumului de carburanți și gospodărirea economică a parcului de autoturisme.

Am reținut și celelalte propuneri formulate prin scrisoarea dv.

C. J.

FABRICA DE MATERIALE REFRACTARE DEJ

livrează pe bază de comandă în orice cantități:

● **mortar magnezian M—RM—STAS 8720/70**

● **mortar cromomagnezian M—RMB—STAS 8721/70, utilizat la înzidirea căptușelilor bazice a cuptoarelor industriale**

● **minereu de crom măcinat cu granulație 0—0,1 mm utilizat drept colorant în industria sticlei**

● **minereu de crom măcinat cu granulație 0—1 mm utilizat în turnătorii.**

Comanda pe adresa: Fabrica Materiale refractare Dej, Str. 1 Mai Nr. 134, jud. Cluj

Relații suplimentare la telefon: 951—22493; prin centrală: 12235/142

ELECTROCONTACT BOTOȘANI
STR. MANOLEȘTI DEAL NR. 46 BIS
INFORMAȚII LA TELEFOANELE:
17172, 17173, 17174, 17175
INTERIOR: 105 — DESFACERE; 130 — PROIECTARE

Întreprindere specializată în producerea aparatajului de joasă tensiune, singular sau înglobat în panouri și tablouri capsulate.

Adresîndu-vă direct întreprinderii, puteți obține:

● **Comutatoare cu came de 10...200 A în diferite scheme funcționale.**

● **Limitatoare capsulate pentru mașini-unelte, poduri, macarale, mașini de ridicat, benzi transportoare etc.**

● **Cutii de comandă pentru medii normale și explozive echipate cu butoane de comandă, lămpi de semnalizare, ampermetre etc.**

● **Echipament electric pentru mașini de ridicat și transportat mașini-unelte convertizoare, grupuri de sudură**

● **Tablouri capsulate industriale echipate cu aparataj de joasă tensiune după schemele solicitate de beneficiari.**

● **Controlere, prize și fișe bipolare și tripolare.**

● **Piese executate din mase plastice termorigide și termoplaste precum și piese turnate sub presiune din aliaje de aluminiu și SDV-urile aferente.**

oferte DE PRODUSE DIN STOC

•capacitati de productie •produse noi

INTREPRINDEREA UTILAJ GREU PENTRU CONSTRUCȚII BUCUREȘTI
Str. 7 Noiembrie, 201 bis

AVANT

— Arbore intermediar buc. 3
— Cilindru buc. 2
— Pompă buc. 1
— Cuplaj cu dinți buc. 4
— Distribuitor buc. 1
— Grup conic buc. 1
— Supapă elem. ppă. alim. buc. 24
— Distribuitor buc. 2
— Pinion buc. 2

POMPE A.P.T.

— Directorice buc. 15
— Capac buc. 15
— Supapă refulare buc. 2
— Capac ATT buc. 16
— Inel (ruginit) buc. 7
— Supapă admisie buc. 1
— Ax ppă. (antrenare) buc. 12
— Carcasă buc. 1
— Manșon cuplaj buc. 5
— Arbore (ax) buc. 2
— Suport buc. 7
— Capac buc. 9
— Rotor buc. 2
— Rotor buc. 1

PERKINS

— Tachet buc. 4
— Cuzineți buc. 5
— Simering buc. 2
— Bucșe bielă buc. 12
— Ax came buc. 1
— Arc supapă buc. 30
— Pompă apă buc. 2
— Chiulasă buc. 2

BANDĂ TRANSPORTOARE

— Pinion buc. 15
— Pinion buc. 10
— Pinion buc. 14
— Pinion buc. 21
— Coroană dințată buc. 1
— Pinion buc. 11
— Roată buc. 1

MACARA PIONIER

— Ax tambur buc. 7
— Cîrlig buc. 1
— Pinion cu melc buc. 1
— Scripete cu bucșă buc. 4
— Scripete buc. 1
— Șurub melc buc. 2
— Tambur buc. 4
— Cîrlig macara buc. 8

POMPĂ P.C.I.

— Carburator buc. 4
— Piston buc. 6

POMPĂ LOTRU

— Capac (bucșă rotor) buc. 1
— Rotor buc. 3

POMPĂ CERNA

— Capac aspirație buc. 1
— Arbore Cerna buc. 1
— Inel Cerna buc. 2
— Capac aspirație buc. 1
— Inel Cerna buc. 4
— Rotor Cerna buc. 10
— Inel labirint Cerna buc. 2
— Arbore Cerna buc. 5
— Arbore Cerna buc. 1
— Rotor Cerna buc. 5

BETONIERE

— Roată buc. 40
— Roată buc. 8
— Roată buc. 4
— Ax buc. 5
— Pinion electromot. buc. 2
— Ax primar buc. 8
— Pinion buc. 2
— Ax arbore buc. 5
— Ax pinion ppă. buc. 5
— Ax vertical buc. 8
— Roată dințată buc. 23
— idem buc. 6
— idem buc. 2
— Glisieră buc. 4
— Glisieră mobilă buc. 7
— Roată buc. 2
— Osie buc. 2
— Butuc roată buc. 7
— Suport lagăr buc. 5
— Ax buc. 4
— Ax buc. 1
— Arbore primar buc. 1
— Braț buc. 12
— Blindaj buc. 9
— Arbore oriz-vert. buc. 1
— Roată dințată ax vertical buc .1
— Roată dințată buc. 1
— Ax filetat buc. 45
— Cuplaj buc. 1
— Roată dințată buc. 33
— Pinion betonieră buc. 6
— Arbore pinion buc. 7
— Lagăr buc. 44
— Lagăr buc. 1
— Inel etanșare buc. 10
— Blindaj buc. 8
— Blindaj buc. 6
— Rolă ghidaj cauc. buc. 4
— Braț paletă buc. 5
— Inel distanțare buc. 5
— Disc cuplare buc. 30
— Cuplaj reductor buc. 1
— Lagăr buc. 4
— Ax buc. 2
— Arbore pinion buc. 2
— Con cuplare buc. 20
— Reductor buc. 2
— Braț paletă buc. 11
— Braț paletă am. buc. 18
— Paletă amestec buc. 28
— Palete exterioare buc. 12
— Braț paletă buc. 7
— Preson cu piulițe buc. 40
— Blindaj buc. 6
— Blindaj lateral buc. 12
— Blindaj buc. 4
— Blindaj buc. 17
— Roată dințată buc. 10
— Capace turnare buc. 2
— Roată dințată buc. 3
— Capotă motor buc. 2
— Braț paletă buc. 15
— Rolă dublă buc. 6
— Rolă dințată buc. 6
— Rolă lanț buc. 21
— Pinion buc. 3
— Roată dințată buc. 5
— Bobină electromotor buc. 16
— Saufere buc. 64
— Roată dințată buc. 9
— Cupă buc. 2

MOTOCOMPRESOR 4.5

— Bolț piston mare buc. 28
— Bolț piston mic buc. 12
—Corp supapă buc. 11
— Corp supapă buc. 3
— Segmenți compresie buc. 21
— Segmenți buc. 1
— Segmenți ungere buc. 35
— Șurub reglaj buc. 5
— Roată dințată buc. 2
— Bielă buc. 1
— Arc buc. 62
— Cuzineți buc. 8
— Inel etanșare mic buc. 2
— Inel etanșare mare buc. 10
— Supapă antrenare buc. 2
— Bucșe bielă buc. 53
— Bușon rezervor buc. 4
— Corp regulator simplu buc. 10
— Bulon bielă buc. 15
— Ventilator buc. 6
— Chiulasă buc. 3
— Piston mare buc. 6
— Disc compresor buc. 3
— Pompă ulei buc. 2

— Inel etanşare buc. 26
— Inel etanşare buc. 2
— Inel etanşare buc. 9
— Garnituri chiulasă buc. 2
— Arbore cotit buc. 1
— Suport supapă buc. 2
— Corp supapă buc. 2
— Piston mic buc. 6
— Roată curea ventil buc. 1
— Arbore cotit buc. 1
— Capac antrenore buc. 1
— Furcă regulator buc. 8

POMPE SADU

— Arbore buc. 8
— Arbore buc. 10
— Rotor buc. 5
— Rotor buc. 147
— Arbore buc. 2
— Arbore buc. 3
— Arbore buc. 3
— Arbore buc. 1
— Arbore buc. 1
— Corp labirint buc. 1
— Arbore apă SADU buc. 2
— Corp ppă. apă buc. 11
— Rotor pompă buc. 5
— Rotor arbore buc. 6
— Arbore buc. 1
— Arbore buc. 1
— Directorice buc. 26
— Directorice buc. 47
— Carcasă buc. 1
— Inel presetupă buc. 52
— Inel labirint buc. 150
— Bucşă SADU buc. 16
— Directorice buc. 15
— Capac lagăr buc. 1
— Bucşă distanţier buc. 6
— Bucşă buc. 4
— Inel labirint buc. 4
— Garnitură buc. 30
— Lagăr buc. 1
— Bucşă distanţier buc. 5
— Presetupă buc. 8
— Inel presetupă buc. 5
— Garnitură buc. 20
— Rotor buc. 10
— Directorice buc. 1
— Bucşă buc. 5
— Inel labirint buc. 2
— Simering buc. 25
— Rotor buc. 2
— Rotor buc. 21
— Inel buc. 1
— Rotor buc. 1
— Rotor buc. 3
— Inel buc. 5
— Inel buc. 2
— Difuzor buc. 8
— Bucşă buc. 113
— Inel buc. 96
— Bucşă buc. 6
— Garnitură buc. 17
— Rotor buc. 5
— Garnitură buc. 20
— Bucşă buc. 8
— Inel buc. 20
— Rotor buc. 25
— Carcasă buc. 16
— Difuzoare buc. 10
— Carcasă buc. 2
— Bucşă buc. 2
— Rotor buc. 2

TORPEDO

— Element filtru buc. 17
— Segmenţi set buc. 4
— Anticameră buc. 3
— Arc ventil buc. 34
— Arc ventil buc. 34
— Cuzineţi buc. 24
— Supape admisie buc. 16
— Supape evacuare buc. 16
— Ghid supape buc. 8
— Scaun ventil admisie buc. 18
— Scaun ventil interior buc. 18
— Culbutor buc. 8
— Ventil buc. 1
— Roată dinţată buc. 1
— Roată ambreiaj buc. 1
— Cuzineţi bielă buc. 4
— Cuzineţi palier buc. 4
— Cuzineţi palier buc. 6
— Elemenţi filtru buc. 24
— Segmenţi compresie buc. 18
— Arbore cu camă buc. 1

MOTOCOMPRESOR 5 m.c.

— Inel etanşare amortiz. buc. 40
— Piston buc. 2
— Inel buc. 8
— Cuzineţi bielă buc. 4
— Inel buc. 4
— Inel etanşare buc. 51
— Inel siguranţă buc. 42
— Supapă buc. 6
— Bolţ piston buc. 14
— Scaun supapă buc. 1
— Capac buc. 1
— Segmenţi compresie buc. 2
— Ax principal priză buc. 5
— Indicator nivel buc. 7
— Inel etanşare buc. 24
— Fulie I. buc. 7
— Fulie II. buc. 7
— Şaibe distanţiere buc. 36
— Scaun supapă buc. 11
— Amortizor buc. 8
— Corp regulator buc. 5
— Supapă siguranţă buc. 17
— Supapă reţinere buc. 6
— Garnituri buc. 2
— Garnituri buc. 38
— Scaun supapă buc. 9
— Bucşă buc. 11
— Supapă buc. 3
— Arc aspiraţie buc. 22
— Garnituri buc. 7
— Garnituri buc. 4
— Inel siguranţă buc. 27
— Garnituri buc. 23
— Garnituri buc. 33
— Garnituri buc. 8
— Garnituri buc. 3
— Corp supapă buc. 6
— Cilindru buc. 1
— Corp supapă buc. 9
— Scaun supapă buc. 8
— Segmenţi compresie buc. 4
— Inel sprijin buc. 13
— Piston buc. 16
— Cuplă buc. 2
— Volant buc. 6
— Cilindru ambreiaj buc. 1
— Pinion conductă buc. 1
— Pinion conductă buc. 1
— idem buc. 1 Ja"
— Inel siguranţă buc. 7
— Şurub bielă buc. 10
— Capac buc. 3
— Starter carcasă buc. 4
— Rotor buc. 4
— Suport buc. 2
— Garnitură buc. 12
— Chiulasă buc. 2
— Inel etanş. refulare buc. 20
— Inel etanşare buc. 9
— Arc refulare buc. 1
— Garnitură buc. 21
— Segmenţi buc. 2
— Segmenţi buc. 4
— Segmenţi buc. 8
— Ax buc. 8
— Segmenţi buc. 3
— Segmenţi buc. 4
— Carcasă buc. 1
— Segment ungere buc. 1
— Segment compresie buc. 1
— Piston buc. 6
— Scaun supapă buc. 30
— Scaun supapă buc. 18
— Scaun supapă buc. 1
— Piston buc. 2
— Supapă reţinere buc. 7
— Conductă refulare buc. 4
— Corp ppă. ulei buc. 2
— Piston C.N. buc. 11
— Arcuri disc supapă buc. 7
— Corp supapă buc. 7
— Scaun supapă buc. 6
— Corp supapă buc. 10
— Arc regulator buc. 13
— Garnituri cilindru buc. 10
— Filtru ulei buc. 17
— Garnituri buc. 11
— Inel etanşare buc. 10
— Segmenţi compresie buc. 2
— Segmenţi buc. 74
— Segmenţi buc. 17
— Segmenţi buc. 7
— Segmenţi ungere buc. 4
— Segmenţi buc. 48
— Segmenţi buc. 25
— Segmenţi buc. 1
— Segmenţi buc. 1
— Turbină compr. buc. 2
— Inel buc. 10
— Rotor turbină buc. 3
— Suport carcasă buc. 8
— Segmenţi buc. 10
— Bucşă bielă buc. 2
— Carter buc. 1
— Amortizor buc. 3
— Supapă siguranţă buc. 1

MYCHYGAN

— Set pinion buc. 1
— Inel buc. 1
— Garnitură etanşare buc. 2
— Adaptor buc. 2
— Grup buc. 1
— Grup buc. 1
— Segmenţi compresie buc. 19
— Set inele buc. 2
— Simering buc. 4
— Inel buc. 4
— Inel buc. 3
— Bolţ buc. 4
— Disc buc. 10
— Piston buc. 1
— Segment etanşare buc. 3
— Inel buc. 2
— Cardan buc. 1
— Cardan buc. 1
— Saboţi frină buc. 8
— Cruce cardan buc. 1

— Pinion satelit buc. 1
— Cap bară buc. 2

BIBO — 3

— Disc etanşare 250 buc. 1
— Garnitură buc. 6
— Garnitură buc. 7
— Inel difuzor buc. 1
— Manşon racord buc. 5
— Rotor buc. 1
— Stator buc. 2

BIBO — 4

— Apărători cauciuc buc. 20
— Garnitură şaibă buc. 30
— Garnitură ambreiaj buc. 2
— Inel buc. 1
— Ochelari buc. 2
— Garnituri cauciuc buc. 38
— Inel siguranţă buc. 8
— Garnituri inelare buc. 8
— Inel buc. 5
— Piuliţă roată antrenare buc. 5
— Şaibe buc. 16
— Piuliţă roată antrenare buc. 7
— Difuzor de jos buc. 6
— Şaibe distanţiere buc. 25
— Garnituri cauciuc buc. 24
— Manşon racord buc. 3
— Inel buc. 2
— Inel difuzor buc. 3
— Inel difuzor buc. 4
— Inel buc. 9
— Difuzor de jos buc. 3
— Rotor antrenare buc. 3
— Rotor standal buc. 2
— Garnituri etanşare buc. 15
— idem buc. 4
— Bucşă bronz buc. 6
— Bucşă bronz buc. 6

BIBO — 5

— Difuzor buc. 1
— Garnituri etanşare buc. 5

REMORCI

— Bucşe buc. 6
— Bară direcţie buc. 1
— Cap bară buc. 1
— Arc supapă buc. 6
— Bolţ buc. 3
— Bucşă buc. 37
— Bucşă suspensie buc. 4
— Bulon capac sferic buc. 71
— Traversă faţă buc. 2
— Oblon benă buc. 1
— Bucşă filetată buc. 17
— Bucşă bronz buc. 11
— Bucşă bronz buc. 1
— Bucşă bronz buc. 3
— Arc spiral buc. 1
— Ridicător hidraulic buc. 7
— Cilindru 4 ridicare buc. 8
— Cilindru 3 ridicare buc. 11
— Inel 1 buc. 119
— Inel 2 buc. 115
— Inel 3 buc. 6
— Inel etanşare buc. 20
— Piston ridicare buc. 22
— Dop filetat buc. 19
— Ridicător buc. 3
— Garnituri buc. 4
— Şaibă pivoţi buc. 72
— Piuliţă ridicare 3 buc. 4
— Piuliţă ridicare 2 buc. 1
— Pirghie fuzetă buc. 17
— Braţ direcţie buc. 9
— Placă buc. 39
— Placă bridă buc. 19
— Bridă platformă buc. 20
— Bolţ atac spate buc. 36
— Şurub cîrlig benă buc. 1
— Bulon arc cu piuliţă buc. 66
— Dispozitiv reglare buc. 8
— Bolţ buc. 14
— Centru bulon arc buc. 14
— Bobină cu 5 căi buc. 1
— Şurub siguranţă bolţ buc. 3
— Prezon ppă. hidraulică buc. 24
— Şurub arc buc. 34
— Cîrlig fix buc. 2
— Cilindru frînă buc. 6
— Centru bulon buc. 11
— Prezoane M.12 buc. 98
— Bulon arc buc. 1
— Şurub 19 12×120 buc. 55
— Bucşă protap buc. 26
— idem buc. 66
— Fuzetă buc. 48
— Geantă roată buc. 1
— Tambur frînă spate buc. 4
— Tambur frînă faţă buc. 2
— Garnituri cauciuc buc. 90
— Garnituri buc. 349
— Plăci buc. 108
— Bulon buc. 51
— Bucşă braţ oscilant buc. 28
— Şaibă bolţ protap buc. 54
— Bucşă protap buc. 1
— Bucşă protap buc. 51
— Piston buc. 17
— Bridă transversală buc. 14
— Arc buc. 42
— Tijă buc. 18
— Bulon protap buc. 17
— Arc buc. 20
— Bridă remorcă buc. 2
— Braţ oscil. st.-dr. buc. 11
— Traversă buc. 13
— Arc remorcă buc. 7
— Arc buc. 11
— Arc regulator buc. 14
— Arc spiral buc. 30
— Segmenţi cilindru buc. 20
— Reducţii furtun buc. 21
— Suport oblon buc. 4
— Pîrghie buc. 14
— Pîrghie buc. 9
— Bulon buc. 44
— Ax fuzetă buc. 2
— Dop filetat buc. 50
— Manşon buc. 23
— Burduf buc. 38
— Garnituri gufero buc. 4
— Garnituri gufero buc. 4
— Conductă vortmetru buc. 1
— Mîner perie dinam buc. 1
— Cuplaj buc. 8
— Voltmetru buc. 2
— Termometru buc. 7
— Robinet buc. 2
— Ventil reducţie buc. 2
— Ventil siguranţă buc. 2
— Contact cu chei buc. 1
— idem buc. 4
— Cuplaj electromag. buc. 3
— Cuplaj buc. 4
— Rolă lanţ buc. 2
— Pinion buc. 3
— Rolă buc. 8

WOLLA STABILĂ

— Bielă completă buc. 3
— Bolţ piston diferit buc. 34
— Ax camă buc. 1
— Semicupă motor buc. 2
— Inel buc. 4
— Stuţ ax camă buc. 6
— Coroană dinţată (vol.) buc. 1
— Ştift cilindric buc. 9
— Suport filtru int. buc. 6
— Resort buc. 3
— Lagăr ax camă buc. 9
— Lagăr roţi buc. 3
— Inel cauciuc buc. 12
— Garnituri buc. 12
— Garnituri buc. 2
— Capac filtru motorină buc. 2
— Garnituri buc. 18
— Ax pinion evac. opus buc. 2
— Inel cauciuc buc. 120
— Piston CN. buc. 14
— Elem. filtru motorină buc. 162
— Elem. ppă. injecţie buc. 42
— Capac ppă. apă buc. 1
— Palete ventilator buc. 1
— Cablu barne buc. 5

ALBION

— Cuzineţi palier buc. 2
— Flanşă rulment volantă buc. 6
— Tijă culbutor motor buc. 12
— Ax c-dă. ppă. ulei buc. 2
— Pinion c-dă. ppă. ax c. buc. 2
— Suport duze injector buc. 4
— Şaibă clamă ppă. inj. buc. 12
— Suport cauciuc inj. buc. 6
— Furtun flexibil buc. 2
— Cleme pt. conductă pres. buc. 6
— Capac filtru motorină buc. 3
— Resort pedală acceler. buc. 12
— Rotor alternator buc. 2
— Lamă ştergător parbriz buc. 53
— Disc ferodou rulm. pres. buc. 6
— Resort pedală ambr. buc. 9
— Arbore primar buc. 1
— Pinion vit. 4 buc. 2
— Casetă reductor buc. 1
— Arbore cardan buc. 2
— Ax transm. planetar buc. 12
— Simering roată sp. butuc buc. 10
— Bucşă buc. 27
— Bolţ buc. 8
— Cercel arc buc. 32
— Bolţ buc. 11
— Bucşă buc. 12
— Bolţ arc faţă buc. 4
— Bucşe arc faţă buc. 34
— Bulon sferic cap bară buc. 5
— Bulon sferic buc. 10
— Bucşă bronz chiuvetă cap bară buc. 14
— Simering buc. 28
— Levier buc. 1
— Levier buc. 4
— Cilindru hidraulic buc. 2
— Dublă valvă buc. 2
— Cameră frînă buc. 2
— Chiulasă compresor buc. 1
— Servofrînă buc. 1
— Segmenţi ferodou buc. 6
— Reducţii buc. 5
— Manometru aer buc. 4
— Termostat buc. 2
— Reducţii buc. 2
— Simering cilindru buc. 4
— Simering buc. 6

— Furtun flexibil buc. 3
— Simering buc. 6
— Inel cauciuc piston cilindru macara buc. 24
— Inel cauciuc piston cilindru macara buc. 26
— Aparat chilometraj buc. 2
— Foi arc buc. 4
— Furtun buc. 5
— Galerii evacuare buc. 1
— Pivoți buc. 1

LAYLAND — AVELING — BARFORD

— Cămăși cilindri buc. 42
— Cilindru C. 2 buc. 2
— Lagăr cu rulment buc. 2
— Tije culbutori buc. 30
— Șaibă pres. lagăr arbore cotit buc. 26
— Șaibă distanțare arbore camă buc. 4
— Bielă buc. 6
— Ax camă buc. 2
— Bucșă cu camă buc. 4
— Bucșă cu camă buc. 3
— Bucșă cu camă buc. 10
— Pinion ax camă buc. 1
— Pinion distrib. ax camă buc. 2
— Pinion intermediar buc. 1
— Pinion distrib. interm. buc. 1
— Casetă intermediar buc. 1
— Supapă admisie buc. 29
— Supapă evacuare buc. 29
— Farturi supapă buc. 17
— Antecameră buc. 22
— Culbutori buc. 11
— Scaun supapă buc. 9
— Pompă ulei buc. 3
— Ax crenelat cardan buc. 1
— Ax pompă ulei buc. 3
— Pinion pompă ulei buc. 12
— Bolț ax pompă ulei buc. 2
— Elem. filtru ulei buc. 135
— Ax pompă ulei buc. 2
— Scaun supapă buc. 10
— Inele buc. 10
— Fulie buc. 2
— Pinion arbore cotit buc. 1
— Pistoane buc. 54
— Segmenți compresie buc. 89
— Segmenți compresie buc. 98
— Segmenți ungere buc. 25
— Segmenți motor buc. 23
— Bucșă bielă buc. 35
— Siguranță bolț piston buc. 126
— Ax crenelat buc. 1
— Prezon bielă buc. 17
— Piulițe prezon buc. 17
— Simering buc. 3
— Fitru aer buc. 16
— Culbutori buc. 5
— Cuzineți palier buc. 10
— Cuzineți buc. 10
— Bucșă bronz buc. 12
— Cuzineți bielă buc. 1
— Siguranță bolț buc. 12
— Inele buc. 20
— Garnituri chiulasă buc. 28
— Chiulasă motor buc. 2
— Piston motor buc. 6
— Sită rezervor buc. 1
— Filtru ulei buc. 10
— Bucșe buc. 20Ă
— Filtru ulei buc. 2
— Ax cu pinion buc. 2
— Inele etanșare buc. 18
— Bucșă cil. motor buc. 5Ă
— Bolț piston buc. 16
— Rulmenți buc 6Ă
— Segmenți ungere buc. 20
— Cuzineți palier buc. 9
— Pompă alimentare buc. 4
— Conductă presiune buc. 3
— Conductă presiune buc. 6
— Conductă presiune buc. 6
— Conductă presiune buc. 6
— Conductă presiune buc. 6
— Conductă presiune buc. 12
— Conductă buc. 3
— Conductă pres. ppă inj. buc. 7
— conductă pres. ppă. inj. buc. 6
— Conductă pres. ppă inj. buc. 7
— Conducte buc. 6
— Conducte buc. 5
— Conductă plastic ppă motorină buc. 2
— Conductă pres. ppă. inj. buc. 4
— Conductă pres. ppă inj. buc. 6
— Conductă pres. ppă. inj. buc 2
— Conductă pres. ppă. inj. buc. 6
— Conductă pres. ppă. inj. buc. 1
— Conductă pres. ppă. inj. buc. 1
— Rulment buc. 6
— Filtru motorină buc. 143
— Filtru motorină as. buc. 4
— Elem. ppă. inj. buc. 163
— Elem. ppă. inj. buc 40
— Arc duză buc. 76
— Corp duză buc. 190
— Supapă refulare buc. 60
— Carcasă ppă. apă buc. 1
— Turbine ppă. apă buc. 5
— Ax ppă. apă buc.1
— Fulie ppă. apă buc 3
— Colier radiator buc. 8
— Cot radiator buc. 7
— Garnituri pîslă buc. 4
— Cot radiator buc. 2
— Termostat buc. 2
— Scaun etanșare buc. 6
— Electromotor pornire buc. 1
— Bendix buc. 1
— Bobinaj rotor electromotor buc. 2
— Carcasă buc. 6
— Carcasă buc. 5
— Carcasă buc. 6
— Placă pres. ambr. buc. 1
— Disc ambreiaj buc. 7
— Placă ferodou disc ambreiaj buc. 2
— Pîrghie buc. 4
— Cutie ambreiaj buc. 8
— Pinion electromotor buc. 15
— Flanșă ambreiaj buc. 1
— Rulment buc. 1
— Cilindru princ. ambr. buc. 3
— Set rep. ppă. ambr. buc. 9
— Arc pedală ambr. buc. 7
— Set rep. ppă ambr. buc. 3
— Manșon sincron cut. vit. buc. 1
— Manșon sincron cut. vit. buc. 3
— Șaibă distanțare cut. vit. buc. 5
— Bucșă cutie viteză buc. 4
— Pinion cutie vit. invers. buc. 6
— Ax baladier buc. 2
— Simering C-v buc. 5
— Simering ambreiaj buc. 20
— Bucșă cu ace rulment cutie viteză buc. 22
— Rulment buc. 14
— Cadran complet buc. 1
— Cadran complet buc. 2
— Rulment buc. 22
— Carcasă pinion planetar buc. 12
— Pinion satelit buc. 6
— Pinion planetar buc. 6
— Bolț piston buc. 6
— Capac tambur spate buc. 1
— Inel dințat buc. 1
— Tambur roată față buc. 2
— Ax pinion planetar buc. 15
— Bolț pinion satelit buc. 10
— Pinion planetar buc. 20
— Capac carcasă buc. 2
— Șaibă grower buc. 3
— Diferențial buc. 1
— Pinion satelit buc. 1
— Carcasă cu pinion buc. 1
— Cruce satelit buc. 2
— Pinion satelit buc. 3
— Siguranță bielă butuc planetar buc. 56
— Pinion planetar buc. 2
— Foaie arc suspensie buc. 6
— Pivoți buc. 4
— Distribuitor direcție buc. 9
— Cap bară direcție buc. 4
— Carcasă cap bară buc. 4
— Bolț bară dir. bulon sferic cap bară buc. 10
— Șaibă metal pres. pivoți fuzetă buc. 2
— Piulițe buc. 31
— Prezon roată spate buc. 176
— Piuliță roată spate buc. 41
— Grup conic buc. 1
— Tub flexibil buc. 2
— Filtru aer buc. 12
— Conductă presiune buc. 4
— Tub flexibil buc. 14
— Tambur roată buc. 1
— Piston compresor buc. 12
— Arbore cotit compresor buc. 1
— Șaibă arbore cotit buc. 1
— Bielă buc. 4
— Cuzineți bielă buc. 4
— Bolț piston buc. 5
— Segmenți compresor buc. 49
— Segmenți ungere buc. 27
— Conductă presiune buc. 4
— Chiulasă compresor buc. 2
— Carter compresor buc. 1
— Conductă presiune buc. 4
— Contact stop hidraulic buc. 10
— Triplă ventil buc. 3
— Cameră frînare buc. 5
— Bielă compresor buc. 3
— Piston compresor buc. 10
— Garnit. frînă spate-cil. buc. 3
— Set accesorii reparații buc. 3
— Set accesorii reparații buc. 5
— Disc buc. 10
— Disc buc. 10
— Segmenți ungere buc. 20
— Saboți frînă buc. 2
— Segmenți buc. 6
— Scaun buc. 12
— Ferodou buc. 10
— Ferodou buc. 4
— Ferodou buc. 10
— Conductă motorină buc. 9
— Membrană cameră cil. frînă față buc. 43
— Becuri 28×26 V buc. 2
— Semnalizator față buc. 1
— Releu buc. 8
— Pompă stop spate buc. 1
— Siguranță bord buc. 56
— Întrerupător st.-dr. buc. 2
— Braț ștergător parbriz buc. 7
— Manșon cauciuc buc. 50
— Pompă hidraulică buc. 1
— Accesorii ppă. hidr. buc. 10
— Distribuitor buc. 1

— Reducţii buc. 2
— Simering buc. 4
— Elem. filtru ulei buc. 16
— Distribuitor ulei buc. 1
— Furtun presiune buc. 1
— Distribuitor hidraulic buc. 1
— Tub presiune buc. 2
— Elemenţi buc. 28
— Furtun buc. 2
— Furtun buc. 2
— Furtun buc. 2
— Furtun presiune buc. 1
— Ferodou tampon cauciuc buc. 8
— Simering buc. 23
— Simering buc. 15
— Simering buc. 1
— Simering buc. 5
— Reducţii buc. 35
— Inel holender buc. 2
— Bucşă buc 8
— Reducţii buc. 4
— Inel cauciuc buc. 24
— Inel cauciuc buc. 12
— Furtun presiune buc. 5
— Holender buc. 59
— Conductă presiune buc. 2
— Pahar decantor buc. 8
— Valvă decantor buc. 3
— Arc buc. 9
— Alternator buc. 7
— Electromotor buc. 6
— Starter buc. 3
— Ax bulon sferic buc. 2
— Arc filtru ulei buc. 10
— Dinam buc. 1
— Inel cauciuc buc. 1
— Injector buc. 41
— Butuc buc. 1
— Ax fix buc. 1
— Placă presiune buc. 1
— Pompă injecţie buc. 2
— Placă fricţiune buc. 2
— Inel resort exterior buc. 40
— Resort exterior buc. 36
— Placă revenire buc. 6
— Inel resort interior buc. 36
— Manşan cuplare buc. 3
— Colector evacuare buc. 1
— Reductor cutie vit. buc. 3
— Ax acţionare buc. 1
— Segmenţi ungere buc. 50
— Inel cămăşi rulmenţi buc. 9
— Inel cămăşi rulmenţi buc. 12
— Lagăr rulm. fără cămăşi buc. 4
— Inel cămăşi rulment buc. 17
— Lagăr rulment fără cămăşi buc. 16
— Distanţiere buc. 8
— Bucşă pinion buc. 4
— Pinion buc. 3
— Suport planetar buc. 3
— Suport invet. buc. 6
— Inele buc. 16
— Piesă etanş. simering buc. 36
— Inel lagăr căm. rulm. buc. 2
— Lagăr rulm. fără căm. buc. 12
— Amortizor buc. 4
— Ax camă saboţi buc. 2
— Pinion coloană buc. 8
— Cuplaj sincron buc. 4
— Lagăre casete buc. 8
— Casetă asamblare buc. 8
— Sector direcţie buc. 4
— Melc direcţie buc. 4
— Coroană casetă buc. 4
— Cap sferic buc. 4
— Presă etanşare buc. 12
— Piston cilindru buc. 2
— Piese etanşare buc. 12
— Cilindru asamblare buc. 2
— Cap etanşare buc. 12
— Cuplă contact buc. 3
— Piese etanşare buc. 10
— Galerii evacuare buc. 1
— Piesă asamblată buc. 4
— Radiator răcire buc. 1
— Tampon asamblare buc. 10Ă
— Racord buc. 8
— Racord buc. 8
— Tub legătură interior buc. 5
— Prefiltru aer buc. 5
— Filtru aer buc. 1
— Resort pirghie buc. 20
— Resort int. buc. 36
— Flanşă buc. 4
— Ax canelat buc. 2
— Suport cu flanşă buc. 2
— Ax buc. 2
— Flanşă buc. 4
— Axă ambreiaj buc. 4
— Levier buc. 4
— Levier buc. 2
— Valvă ambreiaj buc. 4
— Piese etanşare buc. 4
— Bucşă lagăr buc. 1
— Pinion buc. 1
— Ax primar buc. 5
— Coroană buc. 3
— Pinion buc. 3
— Casetă cu role buc. 20
— Bucşă casetă buc. 2
— Pinion buc. 3
— Casetă cu role buc. 24
— Bucşă casetă buc. 4
— Bucşă casetă buc. 4
— Pinion vit. 3 buc. 2
— Pinion vit. 2 buc. 3
— Bucşă casetă buc. 4
— Roată dinţată buc. 2
— Inel etanşare buc. 7
— Pinion buc. 1
— Ax buc. 1
— Bucşă casetă buc. 5
— Roată dinţată buc. 2
— Coroane buc. 3
— Pinion buc. 3
— Bucşă casetă buc. 5
— Roată dinţată buc. 2
— Pinion vit. 2 buc. 2
— Roată dinţată buc. 3
— Ax buc. 1
— Pinion buc. 2
— Ax furcă buc. 1
— Selector buc. 1
— Furcă buc. 1
— Cruci cardan buc. 2
— Cruci cardan buc. 2
— Rulmenţi
— 1201 buc. 8
— 1202 buc. 11
— 1204 buc. 8
— 1205 buc. 14
— 1213 buc. 17
— 1216 buc. 9
— 1306 buc. 17
— 1307 buc. 6
— 1308 buc. 4
— 1309 buc. 2
— 1310 buc. 1
— 1311 buc. 5
— 1314 buc. 16
— 22062.RS. buc. 6
— 2307—1607 buc. 22
— 2313—1613 buc. 1
— 2312.K. buc. 5
— 2315—1615 buc. 2
— 2224.K. buc. 12
— 3210—3056210 buc. 15
— 3305—305305 buc. 2
— 3307 buc. 3
— 3311—3056311 buc. 3
— E-10 buc. 17
— 16004 buc. 5
— 16006 buc. 2
— 16011 buc. 1
— 16019 buc. 2
— 16040 buc. 4
— R. 9 buc. 3
— 6000.Z buc. 5
— 6001—101 buc. 22
— 6003—103 buc. 14
— 6004—104 buc. 11
— 6005—105 buc. 8
— 6006 buc. 34
— 6007.Z buc. 7
— 6008—108 buc. 1
— 6009 buc. 8
— 6010—110 buc. 53
— 6011—111 buc. 5
— 6012—112 buc. 17
— 6013—113 buc. 1
— 6014—114 buc. 3
— 6015—115 buc. 36
— 6016—116 buc. 15
— 6018 buc. 2
— 6017—117 buc. 29
— 46118 buc. 7
— 6019—119 buc. 7
— 6019—119 buc. 34
— 6022—122 buc. 10
— 6024—124 buc. 5
— 6028—128 buc. 6
— 6030 buc. 2
— 6026 buc. 25
— 6200Z60200 buc. 36
— 6201 buc. 2
— 6201.KSB buc. 9
— 6202 buc. 27
— 6203—203 buc. 2
— 6203.ZZ buc. 1
— 7203 buc. 1
— 6204 buc. 1
— 6205 buc. 12
— 6205Z60205 buc. 79
— 6205.ZZ buc. 29
— 6206 buc. 48
— 6206Z60200 buc. 21
— 6206.ZN buc. 21
— 6207 buc. 13
— 6207.ZZ buc. 8
— 6208 buc. 41
— 6208N50208 buc. 58
— 6209—200 buc. 20
— 6209.RS buc. 16
— 720946209 buc. 9
— 6210—210 buc. 49
— 6211—211 buc. 1
— 6211.N buc. 240
— 6211—ZN buc. 32
— 6213 buc. 45
— 6214 buc. 15
— 6215—215 buc. 41
— 7215 buc. 4
— 6216 buc. 18
— 6218—218 buc. 10
— 6219—219 buc. 6
— 6220—220 buc. 25
— 6221 buc. 6
— 6222—222 buc. 5
— 6224—224 buc. 6
— 6226—226 buc. 2
— 6228 buc. 36
— 6301 buc. 26
— 63012.SR.180 buc. 2
— 6302—302 buc. 3

— 6304 buc. 3
— 22224—3524 buc. 5
— 22232 buc. 1
— 22309—3609 buc. 2
— 22311—3611 buc. 9
— 22312—3612 buc. 39
— 22313—3613 buc. 4
— 22316—3616 buc. 6
— 22320—3620 buc. 3
— 113624—22324 buc. 1
— 2007124—32024 buc. 50
— N.206—2206 buc. 12
— 292211—RNOL211 buc. 10
— 208.32.208 buc. 2
— NU.2214 buc. 5
— NU.217 buc. 1
— NU.220 buc. 1
— NUP.226 buc. 10
— NJ.210 buc. 4
— RNU 211.42211—NJ.211 buc. 15
— NUP.214 buc. 12
— NJ.2214 buc. 9
— NJ. 216 buc. 7
— NP. 221 buc. 3
— NP. 224.NU224 buc. 30
— N.306—J.306 buc. 7
— N.307 buc. 2
— 6306 buc. 5
— 6308—308 buc. 16
— 7309 buc. 1
— 6311 buc. 94
— 6313—313 buc. 14
— 6314—314 buc. 10
— 6315—315 buc. 9
— 6316—316 buc. 16
— 6317—317 buc. 9
— 6318—318 buc. 8
— 6326 buc. 33
— 6320—320 buc. 14
— 6405—405 buc. 21
— 6407.N. buc. 10
— 6408—408 buc. 22
— 6414 buc. 6
— 6409—50409 buc. 19
— 6410—410 buc. 9
— 6411—411 buc. 35
— 6411.N buc. 6
— 6416.N—50416 buc. 21
— 22.208 buc. 8
— 22.217 buc. 1
— 22.218 buc. 38
— 22222—3522 buc. 5
— N.310 buc. 6
— NJ.313—42313 buc. 13
— NUP. 215 buc. 30
— NUP.314 buc. 18
— NU. 334 buc. 15
— NUP. 330 buc. 34
— NU.2207 buc. 11
— NJ. 2317—32617 buc. 7
— NU. 1008 buc. 6
— NA.4005—4074105 buc. 112
— NA. 4017—407417 buc. 3
— NA.4908 buc. 4
— NA. 4910 buc. 7
— NA.4910 buc. 7
— 30205 buc. 3
— 30206—7206 buc. 4
— 30207—7207 buc. 13
— 30208 buc. 16
— 30210—7210 buc. 79
— 30215 buc. 14
— 7216—30216 buc. 2
— 7217 buc. 61
— 30218—7219 buc. 17
— 30221 buc. 14
— 30224—7224 buc. 14
— 30226—7226 buc. 2
— 30304—7304 buc. 17
— 30305—7305 buc. 10
— 31305—27305 buc. 10
— 30306—7306 buc. 41
— 30308—7308 buc. 4
— 31309—27309 buc. 20
— 30314—7314 buc. 2
— 30317—7317 buc. 11
— 31317 buc. 10
— 30318—7318 buc. 6
— 32207—7507 buc. 2
— 32208 buc. 5
— 32210—7510 buc. 32
— 32215—7515 buc. 1
— 32216 buc. 9
— 32220—7520 buc. 27
— Bucşă buc. 2
— Siguranţă buc. 7
— Garnituri buc. 50
— Garnituri buc. 20
— Ţeavă ungere culbutori buc. 4
— Suport ventilator buc. 3
— Conductă buc. 5
— Ţeavă ungere buc. 5
— Jiglor aer sist. mers înapoi buc. 1
— Garnitură buc. 46
— Împingător ppă. alim. buc. 17
— Tije legătură buc. 1
— Contor buc. 2
— Suport motor buc. 7
— Capac faţă buc. 1
— Bucşă buc. 4
— Arbore intermediar buc. 3
— Manivelă compl. buc. 1
— Lampă iluminat buc. 19
— Inel deflector buc. 22
— Ţeavă ungere buc. 19
— Tije de nivel buc. 34
— Roată dinţată buc. 4
— Capac buc. 38
— Cot buc. 5
— Ax pinion condus buc. 1
— Pinion antrenat buc. 1
— Racord ţeavă buc. 6
— Rulmenţi :
— 32221—7521 buc. 1
— 32222—7522 buc. 19
— 32226—7526 buc. 25
— 32228—7528 buc. 43
— 32307—7607 buc. 8
— 32309 buc. 32
— 7610 buc. 20
— 32312—7612 buc. 8
— 7613 buc. 61
— 32314 buc. 1
— 32316—7616 buc. 5
— 51101 buc. 7
— 51104—8104 buc. 4
— 51109—8109 buc. 5
— 51114 buc. 4
— 51118 buc. 7
— 51205—8205 buc. 16
— 51202 buc. 3
— 51210—8210 buc. 11
— 51215 buc. 7
— 51230 buc. 3
— 51305 buc. 1
— 51414 buc. 6
— 2712 buc. 14
— 7712 buc. 8
— 7721 buc. 5
— 7723 buc. 28
— 7818 buc. 35
— 45804 buc. 67
— 57707 buc. 1
— 74706 buc. 22
— 64903 buc. 13
— 64904 buc. 5
— 64905 buc. 29
— 64906 buc. 11
— 67728 buc. 23
— 66412 buc. 19
— 941/12 buc. 20
— 942/20 buc. 15
— 942/30 buc. 58
— 943/35 buc. 28
— 943.50.94710 buc. 21
— 102—308.K buc. 4
— 108115 buc. 5
— 108120 buc. 6
— 180—603.1/2 buc. 20
— 154901 buc. 20
— 22690.K buc. 3
— RNU. 308.292308 buc. 9
— 326705 buc. 23
— 390710 buc. 16
— 390110 buc. 12
— 402310.K buc. 20
— 495711 buc. 28
— 502308 buc. 4
— 502998 buc. 10
— 588711 buc. 4
— 676701 buc. 10
— 790711 buc. 8
— 704901 buc. 20
— 804707 buc. 96
— 804701 buc. 13
— 852903 buc. 6
— 864904 buc. 40
— 864911 buc. 21
— 922205 buc. 20
— 926200 buc. 12
— 926722 buc. 4
— 977907.K.I. buc. 9
— 26×38×40 buc. 19
— ∅ 3×16 buc. 215
— ∅ 6×12 buc. 105
— 3×10 mm buc. 60
— 3×238 buc. 1679
— 4×6 buc. 1195
— 4×39,8 buc. 2450
— 7×10 buc. 569
— 7×17 buc. 320
— 11×15 buc. 85
— 4×8 mm buc. 3780
— NUPJ. 309 buc. 17
— 4×34,8 mm buc. 500
— 7×14 mm buc. 7000
— ∅ 1 buc. 5
— Rulmenţi :
— 23038 buc. 27
— 32015.K buc. 10
— ∅ 5 mm buc. 10
— 32022 buc. 38
— N.316 buc. 1
— 6416.N.A. buc. 8
— 9588214 buc. 15
— 230368 buc. 12
— 23040 buc. 4
— N.J. 224 buc. 20
— K.K.586536 buc. 5
— Cămăşi rulmenţi SKFK. 632 buc. 2
— Role rulmenţi 708451 buc. 264
— Rulmenţi :
— 78551 buc. 1
— 704082 buc. 4
— 7006314 buc. 2
— 708413 buc. 2
— 708498 buc. 3
— 708497 buc. 1
— 7203309 buc. 2
— 665652 buc. 2

— 23181618 buc. 1
— 23121612 buc. 8
— 2320.N.320 buc. 7
— 512098209 buc. 2
— N. 21322213 buc. 3
— NJ. 3k52315 buc. 24
— NF. 30812308 buc. 10
— N. 218.NA buc. 1
— NU.306.NU buc. 8
— NU.2312 buc. 1
— 98206 buc. 2
— 102306 buc. 2
— 226905 buc. 3
— RNU.206 buc. 6
— Rulmenți :
— RNU.218292218 buc. 7
— RNU.308292.P308 buc. 3
— Ful. 292.308 RNU.308 buc. 3
— Rulmenți :
— 326705 buc. 3
— 22181518 buc. 6
— NJ. 205 buc. 1
— 94111594707 buc. 2
— 226906 buc. 5
— 874901 buc. 1
— N. 3172317 buc. 12
— 6320320.N buc. 5
— 6407 buc. 22
— 7312 buc. 1
— Bile 7×16 buc. 100
— Role 9×14 mm buc. 200
— Rulmenți :
— NN.3020K buc. 16
— NJ. 2312 buc. 9
— 32017 buc. 14
— 4909 buc. 6
— N. 218 buc. 4
— NJ. 308 buc. 3
— NJ. 309 buc. 20
— NUP. 05 buc. 7
— 320×8 buc. 117
— K.576343 buc. 79
— K.808846 buc. 51
— K.304030 buc. 56
— 32020 buc. 5
— 22317 buc. 5
— 29908 buc. 4
— RNU.214.E buc. 44
— 2214 buc. 6
— KK808840 buc. 49
— KK9510340 buc. 33
— K849637 buc. 64
— NK. 354520 buc. 2
— NK. 55/25 buc. 20
— K. 334722 buc. 28
— 608235 buc. 40
— 7204.SPB buc. 8
— 23026.B buc. 7

I.J.G.C.L. SFÎNTU GHEORGHE
EXPLOATAREA TÎRGU SECUIESC
Str. Buday Nagy Antal 1
Telefon 11997
Tg. Secuiesc

— Balamale glundă 300 buc
— Caolin 160 kg
— Cremoane ferestre 60 buc
— Plăci azbest 60 kg
— Papuci cablu 400 buc
— Sîrmă oțel 3 mm 100 kg
— Arzător gaz metan 150/400 18 buc
— Acid acetic 0,50 kg
— Azotat argint 1 kg
— Brățări tev 1/2 200 buc
— Brățări tev 3/4 200 buc
— Brățări tev 1 200 buc
— Brățări tev 3/8 200 buc
— Baterie cadă baie 26 buc
— Baterii perete 80 buc
— Bile fontă ∅ 80 35 buc
— Coturi fontă ∅ 100 100 buc
— Cot negre 2 1/2 50 buc
— Cazan RA 6 1 buc
— Cruce fontă 3/8 23 buc
— Idem 1/2 16 buc
— Idem 3/4 8 buc
— Idem 1 22 buc
— Idem 1/4 22 buc
— Furtun absorbție ∅ 100 14 ml
— Grătar scurgere 170 kg 50 buc
— Hidrofor electric 85 l 1 buc
— Trăgător WC fără lanț 100 buc
— Lanț comercial ∅ 16 mm 300 kg
— Mufe negre 1 100 buc
— Idem 1 1/4 100 buc
— Mufe PVC ∅110 „U" 250 buc
— Mufe negre 4 50 buc
— Niple negre 3/4 200 buc
— Idem 1 500 buc
— Idem 1 1/4 300 buc
— Niple negreA;
— Idem 1 1/2 100 buc
— Pastă de lustruit 4 buc
— Robinet trecere 3/8 50 buc
— Idem S.S 1 120 buc
— Idem s.s. 3/4 150 buc
— Reducții 11/4—3/4 100 buc
— Robinet trecere 1 1/4 50 buc
— Idem 1 1/2 50 buc
— Rezervor Wc faianță 2 buc
— Robinet dublu reglaj 3/4 80 buc
— Reducții 1 1/4—1/2 100 buc
— Idem 1 1/2—1 50 buc
— Racord absorbție 8 buc
— Racord de perete 3/4 99 buc
— Racord oblice 3/4 21 buc
— Racord oblice 1/2 25 buc
— Racord oblice 1 25 buc
— Robinet reținere 3/4 40 buc
— Robinet reținere 1 1/4 40 buc
— Robinet trecere 2 1/2 15 buc
— Robinet reținere 1 25 buc
— Robinet reținere 1 1/2 20 buc
— Robinet reținere 2 25 buc
— Robinet reținere 2 1/2 20 buc
— Robinet sertar 1 1/2 15 buc
— Sifon 445 s alamă 40 buc
— T-uri negre 1 1/% 150 buc
— Idem 1 1/2 170 buc
— Idem redus 1—3/4 300 buc
— Idem 1—1/2 150 buc
— T-uri fontă ∅ 100 100 buc
— T-uri PVC U 110—110 300 buc
— T-uri PVC U 75—75 150 buc
— T-uri negre 2 1/2 100 buc
— T-uri negre redus 2—3/4 20 buc
— T-uri redus PVC U 75—50 60 buc
— T-uri negre 4 25 buc
— Tavă PVC ∅ 160 G 230 ml
— Ventil scurgere PVC WC 25 buc
— Căzi baie tip URSS 1500 m/m 18 buc
— Burghie elmn ∅ 14—20 mm 50 buc
— Bonete doc 26 buc
— Mînecuță PVC și piele 25 per
— Manta cauciuc 25 buc
— Sandale cauciuc 12 per
— Umerar 22 buc
— Armături imperm. plafon 35 buc

ÎNTREPRINDEREA
MECANICĂ NAVALĂ
CONSTANȚA
Str. Spiru Haret Nr. 2 A
Telefon 22739 — telex 14314

— Contactor 5C 606 3 buc. 10
— Contactor T.S.A. 40 A buc. 10
— Contactor 7C 606 3 buc. 14
— Întrerupător USOL 500 buc. 2
— idem USOL 250 buc. 2
— Electromotor A.S.I.L. 6,55 Kw buc. 3
— Electromotor A.S.I.D. 0.55 KW buc. 3
— idem A.S.I.D. 1 Kw buc. 1
— idem A.S.I.D. 1,35 Kw buc. 1
— Electr-
— idem 35 1,5×1500 buc. 2
— idem A.S.I.L. 22×1500 buc. 1
— idem 31 P—3,8 buc. 3
— Motor pompă elastic ATM 25 Km buc. 1
— releu intermediar PIR 7 buc. 17
— Troliu electric buc. 1
— Ventilator centrifugal UA10/3 buc. 1
— idem centrifugal 2,2 Kw 3000 rot/ min buc. 1
— idem VAT 2,2 Kw pe 1500 r buc. 1
— idem VP 44×30000 buc. 3
— idem VAT ∅ 800—1,5 buc. 1
— Tranzistori BC 178 V1 buc. 79
— idem BC 177 B buc. 65
— anvelope 145×12 buc. 6
— curele trapezoidale 17×11×1200 buc. 481
— Curele trapezoidale 22×14×400 buc. 223
— Sîrmă sudură S12M1 ∅ 1 kg. 680
— sîrmă sudură S12M 1 ∅ 1,2 kg. 334
— Țeavă alamă 14×1 Am 63 kg. 440
— Țeavă cazane 38×6 OLT 45 kg. 1770
— idem construcții 38×6 OLT45R kg. 81
— Electrozi RELIT ∅ 6 kg. 31
— Electrozi sormait kg. 200
— Electropompă Cerna tip 1001/101 kg. 1
— Ventil electromagnetic VE 32/220 kg. 3
— Placă alamă AM 35/25 10 m/m kg. 981
idem AM 31/21 22 m/m kg. 1964
— idem AM 634 30 m/m kg. 1388
— idem AM 644 30 m/m kg. 371
— idem Rp ∅ 60 kg. 863
— idem RP3 ∅ 90 kg. 525
— idem RU5 ∅ 40 kg. 353
— idem RP5 ∅ 50 kg. 442
— idem RU5 ∅ 60 kg. 230
— idem W 3343 ∅ 25 kg. 594
— idem W 3343 ∅ 45 kg. 283
— idem W 3343 ∅ 55 kg. 592
— idem W 3343 ∅ 62 kg. 548
— idem W 3355 kg. 201
— idem W 3355 20×20 kg. 493

Vă prezentăm

UN MARE PRODUCĂTOR DE ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE SUPERIOARE

Activitatea de cercetare în cadrul Combinatului chimic Craiova este multilaterală. În scopul diversificării gamei îngrășămintelor chimice au fost inițiate o serie de cercetări care s-au desfășurat pe următoarele direcții principale :

- îmbunătățirea tehnologiilor,
- îmbunătățirea calității îngrășămintelor,
- diversificarea producției de îngrășăminte.

Aceasta înseamnă valorificarea superioară a resurselor, obținerea de îngrășăminte cît mai ieftine, avînd compoziții diferite, în funcție de cartarea agrochimică, soiuri și specii. De asemenea, scopul cercetărilor este de a obține îngrășăminte care să fie administrate cu mașinile actuale din dotare, să aibă eficiență mare, să polueze cît mai puțin, și să compenseze deficitul de microelemente din sol. Se permite astfel obținerea de recolte mari, calitativ superioare și cu rezistență ridicată la depozitare.

În cele mai multe cazuri, cercetarea s-a făcut concomitent cu producția la scară industrială sau semiindustrială. Astfel, s-a trecut la diversificarea îngrășămintelor cu azot, obținîndu-se noi tipuri de uree — ureea cu formaldehidă și ureea cu rășini (uree capsulată). Ambele produse se caracterizează prin solubilitate redusă și micșorarea pierderilor de substanță activă. Totodată, au fost create îngrășăminte lichide cu azot, respectiv soluții amoniacale de azotat de amoniu și uree. Avantajele deosebite pe care le prezintă îngrășămintele lichide privesc mai ales creșterea productivității muncii și micșorarea cheltuielilor de manipulare, ambalare și transport. De asemenea, consumul de energie și combustibil sensibil mai redus față de îngrășămintele granulate.

În ultimul timp s-a trecut și la fabricarea unor îngrășăminte cu sulf. S-a obținut, la scară-pilot, ureea cu peliculă de sulf, al cărui avantaj economic evident constă în folosirea cu randament ridicat a substanței active.

Se află în fază finală cercetarea pentru obținerea unor îngrășăminte mixte, de pildă uree cu sulfat de amoniu, — acesta avînd un conținut variabil de sulf, în funcție de necesități. Se cercetează, în continuare, obținerea unor îngrășăminte cu sulf avînd solubilitate scăzută, de tipul uree cu peliculă de rășini ureoformaldehidice și cu sulf, care au avantajul de a conține și substanțe ce inhibă nitrificarea azotului amidic.

Se fac cercetări și pentru obținerea îngrășămintelor cu forme multiple de azot și P205, cum sînt nitro-amido-superfosfați și complecșii ureii (azotatul de calciu și azotatul de amoniu).

Demn de remarcat este și faptul că la Combinatul chimic din Craiova activitatea de cercetare s-a îndreptat spre obținerea de noi tipuri de îngrășăminte care nu mai prezintă dezavantajele celor clasice. Astfel, au fost create îngrășămintele organominerale, care, datorită suportului organic, contribuie la îmbogățirea solurilor sărace, mărindu-le fertilitatea. Efectele pozitive ale folosirii îngrășămintelor organominerale sînt : creșterea cantitativă, dar mai ales calitativă a producției, rezistența la înmagazinare a legumelor și fructelor, precum și îmbunătățirea structurii solului datorită conținutului de rășini sintetice și a materialului humic.

Grupa îngrășămintelor foliare, create tot la Craiova, are marele avantaj că se pot administra prin aplicarea lor directă pe părțile aeriene ale plantelor. Ele asigură plantelor nu numai macroelementele necesare ci și microelementele de care acestea au nevoie în fiecare etapă a dezvoltării lor.

Îngrășămintele chimice greu levigabile constituie una din principalele preocupări pe linia diversificării. Este însă nevoie de un sprijin mai mare din partea specialiștilor din agricultură pentru stabilirea raportului optim între elementele nutritive, gradul de solubilitate, forma sub care trebuie să se afle elementele nutritive, microelementele pe care trebuie să le conțină și în ce proporție. Pe lîngă economisirea substanței active acest gen de îngrășăminte permit însemnate economii la administrarea lor, evitarea tasării solului de către mașinile de împrăștiat etc.

Producerea îngrășămintelor lichide este o altă direcție de bază a preocupărilor specialiștilor craioveni. Îngrășămintele lichide asigură o mai bună fertilizare a solului în diverse faze ale lucrărilor agricole — înainte de însămînțare odată cu însămînțarea și în timpul etapelor succesive de vegetație a culturii. Se urmărește stabilirea tehnologiilor pentru producerea unor îngrășăminte la însuși locul administrării lor, dîndu-se posibilitatea reglării pe loc a compoziției acestora în funcție de nevoile plantelor.

Sînt în curs de cercetare, în vederea omologării :

- 13 îngrășăminte cu microelemente
- 6 îngrășăminte cu solubilitate variabilă
- 5 îngrășăminte cu conținut variabil de sulf
- 3 îngrășăminte lichide cu azot, avînd conținut variabil de calciu și magneziu
- 5 îngrășăminte lichide complexe de tip NP și NPE.

Se găsesc în fază avansată de laborator : îngrășămintele extraradiculare cu biostimulatori, lichide și solide, cu ierbicide, îngrășăminte cu concentrație mare (de tipul polifosfaților), îngrășăminte mixte pentru culturi specializate (tutun, citrice, legume etc.).

Emil ZAMFIRESCU

1979 SEP 15

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

PRODUCTIVITATEA MUNCII ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ

ÎN PROCESUL de făurire treptată a societății socialiste multilateral dezvoltate, perioada viitorului cincinal se înscrie ca o nouă etapă de ascensiune și importante transformări economice și sociale în țara noastră. Potrivit obiectivelor și sarcinilor înscrise în proiectul de Directive, intensificarea acțiunii factorilor calitativi și creșterii economice va fi definitorie pentru modernizarea în ritmuri susținute a bazei tehnico-materiale. În ansamblul acestui proces intensiv de promovare pe scară largă a atributelor de ordin calitativ, sporirea productivității muncii sociale este unul din factorii cei mai importanți. Tocmai de aceea în cuvîntarea ținută la Consfătuirea cu cadrele de conducere din economie, din martie a.c. tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta: **„Productivitatea muncii nu este problemă de cursuri, de economie politică generală, predată la catedră, ci o problemă de viață — aș spune — o cerință vitală a demonstrării practice, prin fapte, a superiorității noii orînduiri".**

Aport substanțial la creșterea venitului național

CREȘTEREA susținută a avuției noastre naționale în perspectivă, a întregii producții materiale, a venitului național, este strîns legată de sporirea productivității muncii sociale. Cîteva calcule reliefează pregnant rolul și aportul productivității muncii sociale în procesul creșterii economice: **dacă unui procent de creștere a productivității muncii sociale la nivelul anului 1975 i-a corespuns un venit național suplimentar de 3,6 miliarde lei, în 1980 valoarea acestui procent ajunge la aproape 6 miliarde lei, deci aproape se dublează.**

Efectele favorabile ale creșterii productivității muncii sociale sînt reliefate de relațiile directe ce se formează între venitul național și populația ocupată. Determinată ca un raport între venitul național și numărul populației ocupate în sfera producției materiale, productivitatea muncii sociale s-a înscris, în anii cei mai fertili ai construcției socialiste, pe o curbă mereu ascendentă așa cum se desprinde din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1
1965 = 100

	1970	1975	1980
Venitul național	145,2	247,9	407,5
Populația ocupată în sfera producției materiale	99,6	101,8	103,8
Productivitatea muncii sociale (1 : 2)	1,46	2,44	3,93

Aflată sub influența directă a unui amplu complex de factori tehnici, economici și sociali, creșterea productivității muncii sociale în viitorii 5 ani se bazează în continuare pe modernizarea mai intensă a structurii ramurilor și subramurilor economiei naționale, pe accentuarea ridicării nivelului tehnic și înnoirea rapidă a producției, pe înlocuirea produselor învechite cu produse de înaltă tehnicitate, capabile să valorifice superior resursele materiale și umane ale economiei, pe deplasarea cercetării științifice și a ingineriei tehnologice, din laboratoare, în unitățile de producție ș.a. Răspunzînd acestor rațiuni economice ale prezentului și viitorului și ținînd seama că în economia noastră productivitatea muncii este sensibil mai mică decît cea pe care o realizează în prezent țările industrializate, proiectul de Directive a înscris noi obiective și sarcini în stare să asigure o sporire susținută a productivității muncii în toate ramurile producției materiale. **Pe seama creșterii productivității muncii sociale urmează să se realizeze circa 80% din sporul prevăzut al venitului național.** Imaginea generală a efectelor și aportului ce urmează să-l aducă principalii factori cantitativi și îndeosebi cei calitativi, la sporirea productivității muncii sociale este reliefată de datele sintetice prezentate în tabelul nr. 2.

Creșterea în ansamblu a productivității muncii sociale va fi susținută îndeosebi de către sporirea acesteia în industrie, proces ce se va realiza pe baza extinderii automatizării, organizării științifice a producției și a muncii, generalizării lucrului la mai multe mașini, reducerii la strictul necesar a personalului auxiliar și neproductiv, utilizării specialiștilor cu prioritate în conducerea nemijlocită a producției. Pe aceste căi, precum și prin altele, **productivitatea muncii în industrie — calculată pe baza valorii producției nete — va crește într-un ritm mediu anual de 7,0—7,5%, circa 80% din sporul producției nete industriale urmînd să se**

Tabelul nr. 2

	1985
Productivitatea muncii sociale — mii lei	cca. 84
Sporul venitului național pe seama productivității muncii sociale în cincinalul 1981—1985 determinat de:	cca. 80%
— creșterea productivității muncii în ramurile producției materiale	cca. 60%
— modificarea structurii populației ocupate în ramurile producției materiale	cca. 20%

obțină pe seama acestui factor esențial al creșterii eficienței activității de producție.

Mutații structurale favorabile sporirii rodniciei muncii

NIVELUL și evoluția productivității muncii sociale, în cel de al 7-lea plan cincinal, se găsesc sub influența favorabilă a **mutațiilor și îmbunătățirilor ce vor interveni în structura economiei naționale în general și a industriei în special.** Această orientare, stabilită de partid ca unul din obiectivele centrale ale dezvoltării economice, are în vedere sporirea în ansamblu a eficienței întregii activități productive, apropierea nivelurilor productivității muncii între diferitele

ramuri și subramuri ale producției materiale. Ca urmare, procesul de modernizare mai accentuată a economiei naționale este conceput a se realiza atît în industrie, cît și în agricultură, în construcții, în transporturi, în toate celelalte ramuri ale producției materiale. La sporul proiectat al venitului național, corespunzător ritmului de creștere de 6,7—7,4%, la care productivitatea muncii sociale urmează să contribuie cu aproape 80%, sporirea rodniciei muncii în ramurile neagricole își va aduce contribuția cu peste 55%, din care industria, ramura cu nivelul productivității muncii cel mai ridicat, cu aproape jumătate. Noile mutații structurale sînt reliefate și de către aportul industriei la formarea venitului național, care va crește de la circa 60% în 1980 la 65% în 1985.

O însemnătate primordială pentru susținerea ritmului productivității muncii sociale în viitorul cincinal o are opțiunea partidului și statului nostru pentru **ocuparea, pregătirea și structurarea forței de muncă** la nivelul exigențelor și posibilităților ce le va oferi avîntul impetuos al revoluției tehnico-științifice în toate sectoarele activității productive. În condițiile complexității sporite a întregii activități economice, a afirmării largi a noii calități, superioare, în tot ceea ce vom produce-acțiuni ce devin tot mai dependente de om și de pregătirea lui —, creșterea gradului de calificare constituie factorul esențial al atingerii nivelelor prevăzute ale productivității muncii sociale. Pornind de la această realitate a practicii economice, proiectul de Directive a înscris noi mutații în potențialul de muncă al țării. Din populația ocupată circa 78% va lucra în sectoarele neagricole și aproximativ 22% în agricultură ; industria, construcțiile și transporturile vor deține în totalul sectorului neagricol aproape 74%.

Noile mutații în structura pe ramuri a forței de muncă, îndeosebi în favoarea industriei, vor avea efecte favorabile în sporirea productivității muncii sociale. Astfel, o parte importantă din creșterea productivității muncii sociale, circa 25%, urmează să se realizeze pe seama creșterii ponderii populației ocupate în ramurile neagricole și îndeosebi în industrie, concomitent cu o scădere corespunzătoare a forței de muncă ocupate în agricultură. Aceste mutații structurale vor contribui la realizarea în cincinalul viitor a unui spor al venitului național de peste 50 milioane lei.

Efectele promovării largi a progresului tehnic

ÎN CONDIȚIILE ACCENTUĂRII și afirmării largi a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile activității productive, **introducerea progresului tehnic** se detașează în viitorii ani ca unul din factorii principali ai sporirii productivității muncii sociale. An de an s-a intensificat procesul de înzestrare a economiei naționale cu mijloace tehnice tot mai moderne și de înalt randament. Conceperea tuturor tipurilor de mașini și utilaje și integrarea lor organică în procesul de producție este subordonată satisfacerii cerințelor legate de ridicarea calității produselor, a tuturor lucrărilor și serviciilor, în așa fel încît să sporească simțitor eficiența și funcționalitatea lor, să permită creșterea mai accentuată a productivității muncii sociale.

Asocierea introducerii progresului tehnic cu modernizarea producției, cu introducerea în fabricație de noi produse care valorifică superior resursele materiale și de forță de muncă, cu ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, precum și cu toate celelalte direcții calitative vor alcătui la un loc factorii decisivi ai sporirii productivității muncii sociale. Calculele arată că nivelele și evoluția productivității muncii se găsesc sub influența directă a introducerii pe scară largă a progresului tehnic ; aproximativ 50% din creșterea prevăzută a productivității muncii în industrie va avea loc pe baza introducerii progresului tehnic.

Concomitent cu introducerea largă a progresului tehnic, pe primul plan al întregii activități de producție se va situa folosirea la capacitatea maximă a întregului potențial de producție existent, **ridicarea randamentului general al fondurilor fixe productive, al tuturor capacităților de producție.**

În ridicarea randamentului general al fondurilor fixe — domeniu în care există însemnate rezerve — se ține seama de cerințele unei folosiri cît mai eficiente a mijloacelor fixe, ale obținerii unei producții cît mai mari pe fiecare unitate de fond fix. După unele calcule rezultă ca o **creștere cu numai 1% a indicelui de utilizare a mașinilor unelte, în una din ramurile de bază ale industriei noastre construcția de mașini, ar putea duce la o producție industrială suplimentară de peste 3 miliarde lei.** De asemenea, **dacă s-ar organiza mai bine activitatea în direcția folosirii integrale și mai bune a mașinilor și utilajelor, dacă acestea ar fi întreținute mai bine, într-o perioadă relativ scurtă s-ar putea realiza, cu aceleași mijloace din dotare, o dublare a producției industriale.** Ca urmare, în proiectul de Directive se prevede ca valoarea producției globale industriale la 1 000 lei fonduri fixe să ajungă în 1985 la 1 800 lei, iar a producției nete la peste 600 lei. Pe seama ridicării eficienței fondurilor fixe în industrie urmează să se asigure în 1985 față de 1980 peste 20% din întregul spor prevăzut al venitului național. Realizarea unei astfel de creșteri impune în continuare acțiuni ferme pentru utilizarea maximă a tuturor mașinilor și instalațiilor din dotare.

Reducerea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs

OBȚINEREA unui nivel mai ridicat al productivității muncii sociale este nemijlocit legată și de **reducerea mai accentuată a cheltuielilor materiale de producție.** Diminuarea substanțială a consumurilor de materii prime și materiale, și înainte de toate de combustibili și energie, este cerută cu mare acuitate, în condițiile actuale, nu numai de faptul că resursele de care dispunem sînt din ce în ce mai limitate, ci și de faptul că aceste consumuri, în multe cazuri, sînt mult mai mari la noi decît cele întîlnite în economia țărilor industrializate.

Faptul că la noi pentru realizarea unei unități de venit național — de care depinde direct și nivelul productivității muncii sociale — se cheltuiește mai multă energie decît în alte țări dezvoltate, că materialele, energia și combustibilul încorporate în anumite produse pe care le fabricăm nu se regăsesc cu efecte superioare în performanțele tehnice ale acestor produse, a făcut ca în proiectul de Directive să

Gh. OBREJA
drd. St. MILITARU
C.S.P.

(Continuare în pag. 21)

INTEGRAREA AGRICULTURII ÎN PROCESUL DE OMOGENIZARE SOCIALĂ (II)

2. Lichidarea contradicțiilor sat-oraș și omogenizarea socială rural-urban

LICHIDAREA CONTRADICȚIILOR dintre oraș și sat constituie, așa după cum arată K. Marx „...una din primele condiții ale unității societății" [7]. Eliminarea acestor contradicții și omogenizarea socială a ruralului și urbanului este o problemă deosebit de complexă pe care o are de soluționat socialismul, noua orînduire moștenind acest dezechilibru, rezultat al unei îndelungate evoluții istorice : „cea mai mare diviziune a muncii materiale și a celei spirituale — formula Marx — este separarea orașului de sat care și-a făcut apariția odată cu trecerea de la barbarie la civilizație, de la organizarea tribală la sate, de la provincialism la națiune și persistă în decursul întregii istorii a civilizației pînă în zilele noastre". [8]) Opoziția dintre oraș și sat a apărut și s-a menținut în toate orînduirile bazate pe exploatare, masele muncitoare din agricultură fiind în permanență supuse unei duble exploatări : cea a marilor proprietari funciari și cea a claselor exploatatoare de la oraș. Transferul plusprodusului din agricultură spre centrele urbane a făcut ca pretutindeni ruralul să rămînă în urma urbanului din punct de vedere economic, social și cultural. Odată cu construirea economiei socialiste unitare se lichidează și bazele economice ale opoziției dintre oraș și sat, societatea evoluînd pe temelia comunității de interese ale orașului și satului. Însă, prin aceasta se lichidează doar caracterul antagonist al contradicției, persistînd încă marile decalaje moștenite de la orînduirile anterioare.

Procesul lichidării contradicțiilor sat—oraș și implicit omogenizarea socială are loc pe două direcții principale : reducerea populației agricole prin transferul în activitățile neagricole din urban și restructurarea economică și socială a ruralului.

Ca urmare a dezvoltării în ritm susținut a industriei s-au produs schimbări profunde în structura pe medii a populației. Astfel, ponderea populației urbane a crescut de la 23,4% în 1948, la 47,8% în 1977. Această schimbare a ponderii s-a datorat, în primul rînd, deplasărilor populației rurale la oraș, și, în al doilea rînd, sporului natural al populației urbane. Dezvoltarea industriei și a sectorului terțiar în orașe a preluat nu numai o parte însemnată a populației satelor, dar și întregul spor natural general al populației. Astfel, la o creștere pe ansamblu a populației în 1977 față de 1948 cu circa 36%, populația urbană a crescut de aproape 3 ori. În aceeași perioadă populația rurală a scăzut cu aproape 1 milion de persoane. Cu toate aceste schimbări, în mediul rural se află circa 11 milioane persoane, care locuiesc în peste 13 mii sate, reunite în 2 706 comune.

Dezvoltarea în continuare a industriei și repartizarea ei teritorială echilibrată, va duce la creșterea populației actualelor orașe, precum și la crearea pînă în 1985, potrivit prevederilor Proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., a 140 de noi centre orășenești. Ponderea populației din mediul urban va ajunge la 55% în 1985 și la circa 65% în 1990. Populația urbană va crește mai repede decît populația rurală, atît datorită industrializării, cît și sporului natural mai ridicat din mediul urban ca urmare mediei de vîrstă mai scăzute la oraș decît la sat. Cu toate acestea, chiar dacă, pînă în anul 2 000, populația noastră rurală ar ajunge la 20—25% din totalul populației — nivel atins în țările dezvoltate — în mediul rural ar mai rămîne totuși 6—8 milioane locuitori, la o populație totală preconizată a fi de 30 milioane locuitori. De aici putem conchide că ștergerea deosebirilor dintre urban și rural nu se va realiza prin dispariția ruralului, ci va avea loc numai o schimbare a proporțiilor urban-rural.

Lichidarea contradicțiilor, apropierea condițiilor de viață de la sat de cele de la oraș, nu poate avea loc prin dispariția ruralului, ci prin realizarea celui de-al doilea proces esențial și anume : restructurarea economică și socială a ruralului. Complexitatea soluționării problemei privind evoluția ruralului și a lichidării contradicțiilor au dus la conturarea unor concepte diferite dintre care două au o circulație mai largă și anume : a) „urbanizarea" ruralului și b) modernizarea (restructurarea) ruralului, el rămînînd în continuare o comunitate economico-socială distinctă cu trăsături specifice. Nu stă în intenția noastră să intrăm într-o analiză detaliată a acestor două concepte, diferite, ci vom menționa doar că argumentele aduse de un cercetător al problemei (Al. Bărbat) [9]) împotriva „urbanizării" ruralului și pledoria sa pentru un concept al „ruralului modernizat" merită a fi luate în considerare, pentru a fundamenta strategia dezvoltării comunităților noastre rurale în viitor.

Conceptul de „urbanizare" a ruralului are la bază teza superiorității incontestabile și integrale a urbanului și, de aici, soluționarea contradicțiilor prin introducerea trăsăturilor caracteristice orașului în lumea satelor. Ca și în cazul teoriei inferiorității agriculturii față de industrie, analiza și soluțiile nu iau în considerare nici cauzele și nici contextul istoric al apariției și dezvoltării disparităților și contradicțiilor sat—oraș. Societatea umană nu poate fi uniformizată nici ca activitate și nici ca habitat. Dimpotrivă, dacă pornim de la ideea justă că omogenizarea nu înseamnă uniformizare, și de la tendințele obiective de diversificare a activităților economico-sociale, nici ruralul nu poate fi „urbanizat".

Dezvoltarea comunităților rurale este esențial determinată de specificul activității agricole. Aceasta nu înseamnă că au existat, sau că vor exista localități „pur" agricole, ci doar că această activitate economică va fi în continuare preponderentă. Procesul de dezvoltare economică globală va duce la o diversificare a activității și în comunitățile rurale, avînd loc o dezvoltare nu numai a agriculturii, ci și a industriei, comerțului, serviciilor etc. Orientările stabilite în Proiectul de Directive privind amplasarea industriei în zonele rurale, precum și dezvoltarea complexă a activității economice a consiliilor unice agroindustriale vor crea condiții favorabile pentru o dezvoltare economică echilibrată în profil teritorial. Pe această bază va crește puterea economică a localităților rurale și concomitent se va schimba și structura profesională a forței de muncă din rural. Totodată, dezvoltarea industriei în centrele urbane face ca în localitățile rurale limitrofe să domicilieze o parte importantă a forței de muncă utilizate de această industrie, ceea ce determină o schimbare a structurii sociale a satelor respective. Structura socială a localităților rurale se va schimba și datorită creșterii populației ocupate în sfera serviciilor, a învățămîntului, etc.

Ridicarea nivelului activității economice, îndeosebi prin intensificarea agriculturii, diversificarea profesională și socială, vor menține o serie din trăsăturile specifice ale comunităților rurale. Ridicarea standardului de viață, pe baza creșterii resurselor de sporire a veniturilor, introducerea elementelor de modernizare urbană, de care, în anumite condiții istorice, a beneficiat cu prioritate orașul, vor duce la ștergerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, la înlăturarea contradicțiilor și la omogenizarea socială urban-rural.

3. Creșterea veniturilor — componentă principală a sporirii nivelului de trai al țărănimii

PROBLEMA parității veniturilor producătorilor agricoli constituie una din cele mai însemnate și controversate probleme ale gîndirii social-economice, ea fiind o reflectare a contradicției nesoluționate a disparității istorice a veniturilor. Situarea, în trecut, a veniturilor țărănești sub nivelul mediu social a determinat ca revendicarea parității veniturilor să constituie, de secole, obiectivul principal al luptei de emancipare economică și socială a țărănimii. Dacă în evul mediu și, ulterior, în orînduirea capitalistă lozinca de luptă a țărănimii a fost „Noi vrem pămînt", repartiția egalitară a pămîntului fiind considerată drept calea principală de rezolvare a problemei standardului de viață, constituind unul din miturile mic-burgheze egalitariste, în orînduirea socialistă se creează pentru prima dată pre-

[7]) **K. Marx, Fr. Engels**, Ideologia germană, în „Opere" vol. 3. Ed. politică, 1958, p. 51—52

[8]) Idem, p. 94—95

[9]) Vezi Al Bărbat „Ce devine ruralul", Viitorul social, 4/1973 și „Cu privire la conceptul de „urbanizare", Viitorul social, 2/1978

misele și condițiile reale pentru apropierea veniturilor pe baza înfăptuirii principiului socialist de repartiție, de asigurare a veniturilor egale la muncă egală.

Conceptul de paritate a veniturilor este deosebit de controversat nu numai datorită faptului că reprezintă interese contradictorii, ci și din considerente de ordin metodologic, întrucît nu există încă metode suficient de satisfăcătoare de comensurare a veniturilor, a costului vieții, a standardului de viață pentru diferitele categorii sociale. Din aceste motive ne vom opri numai asupra tendinței de apropiere a veniturilor, ca o componentă principală a procesului de omogenizare socială.

Abordînd problematica din acest punct de vedere, considerăm ca deosebit de elocvente datele prezentate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură, din 6 martie a.c. [10]) (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

	1950	1965	1970	1975	1978	1978 față de 1950
Retribuția medie netă a personalului muncitor — lei, lunar	337	1028	1289	1595	2011	6 ori
Veniturile nominale nete ale țărănimii obținute din munca în C.A.P. și gospodăriile personale pe o persoană activă — lei, lunar	167	495	571	990	1268	7,6 ori
Veniturile ce revin pe o familie din fondurile sociale de consum — lei, lunar	722	3858	6015	8783	10051	13 ori

Creșterea mai rapidă a veniturilor țărănimii față de cele ale personalului muncitor din celelalte sectoare a făcut ca în 1978 decalajul dintre venituri să se reducă de la 52% în 1950 la 36,6% în 1978.

Veniturile reale ale țărănimii, pe o persoană activă, se prevede să crească în 1985 față de 1980, cu 20,0—23,0%, iar în 1990 să fie cu 48—50% mai mari decît în 1980, creșterile respective situîndu-se peste nivelurile de sporire a retribuției reale a personalului muncitor.

Sursa de bază a creșterii veniturilor țărănimii o va constitui sporirea producției agricole și a eficienței ei economice. Pentru a se asigura creșterea producției și a eficienței economice, și pe această bază a veniturilor țărănimii, productivitatea muncii agricole va trebui să sporească mai repede decît retribuirea medie, iar fondul de retribuire va trebui să crească mai încet decît producția agricolă globală. Realizarea acestor corelații va asigura, concomitent cu sporirea veniturilor oamenilor muncii din agricultură și fondul de acumulare necesar retribuției lărgite (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Dinamica producției globale agricole, a productivității muncii și a retribuirii în perioada 1980—1990 [11])

1970 = 100,0

	1980	1990
Producția agricolă globală	232,0	328,0
Fondul de retribuire	180,0	182,0
Productivitatea muncii	5,5 ori	12,5 ori
Retribuirea medie anuală pe o persoană activă	2,9 ori	4,7 ori

În perioada următoare agricultura își va accentua tendința de creștere a producției, utilizînd un număr descrescînd de forță de muncă, ajungînd ca numărul lucrătorilor din această ramură să se reducă la 1 500—1 700 mii în 1990, adică o scădere de 3—4 ori față de 1970.

Realizarea acestor corelații va asigura reducerea decalajului dintre veniturile țărănimii și cele ale personalului muncitor de la 36,6% în prezent la 20—10% în 1990.

Aceasta se va putea asigura pe calea ridicării nivelului tehnic al producției, a nivelului de calificare a lucrătorilor din agricultură ce va deveni similar cu cel din industrie, prin utilizarea mai completă și uniformă a forței de muncă în tot cursul anului, prin măsuri de ordin social care să asigure permanentizarea unei populații active în agricultură cu o structură corespunzătoare ca vîrstă și sex.

Pe acest fond de ansamblu, una din problemele cele mai complexe o constituie reducerea disparităților zonale ale veniturilor țărănimii. Și în aceste situații, calea principală o constituie creșterea producției și eficienței economice din zonele agricole mai puțin favorizate. Organizarea și dezvoltarea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste reprezintă cadrul de producție și economic cel mai adecvat pentru crearea resurselor necesare lichidării decalajelor și ridicării veniturilor și în zonele care se situează în prezent la un nivel scăzut.

Tendința de omogenizare este reflectată și sub aspectul dinamicii și structurii cheltuielilor familiilor țărănești. Astfel, în 1977 față de 1955, cheltuielile bănești ale acestora au crescut cu 412,8%, depășind ritmul de creștere a cheltuielilor medii pe o familie la nivelul țării.

Apropierea veniturilor țărănimii de cele ale celorlalte categorii de oameni ai muncii se realizează și prin creșterea an de an a fondurilor alocate de la bugetul de stat și din alte fonduri social-culturale. Pe seama veniturilor din fondurile sociale, care reprezintă circa 20% din totalul veniturilor populației, țărănimea beneficiază de servicii și bunuri de la instituții de învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății, instituții pentru copii, case de odihnă ș.a. precum și sub formă bănească directă : pensii, burse, ajutoare etc.

Un pas important în apropierea veniturilor locuitorilor satelor de cele ale orășenilor l-a constituit introducerea și generalizarea sistemului de pensionare pentru țăranii cooperatori și pentru țăranii din zonele necooperativizate. Resursele materiale și financiare actuale nu permit însă o asigurare a unor pensii egale ale țăranilor cu cele ale celorlalte categorii de pensionari. Pe măsura creării fondurilor necesare nivelul pensiilor se va apropia, aceasta, constituind una din condițiile deosebit de importante pentru menținerea în agricultură a unei populații tinere și valide.

În apropierea veniturilor un loc important îl ocupă alocațiile de stat pentru copii. Majorările din martie 1978 asigură o creștere însemnată a veniturilor familiilor țărănești și vor contribui la sporirea natalității și la îmbunătățirea standardului de viață.

Toate acestea demonstrează că în țara noastră socialismul, pe măsura ce se dezvoltă și se consolidează, asigură soluționarea echitabilă a problemei veniturilor întregii populații, inclusiv a aspirației sociale seculare a țărănimii privind paritatea veniturilor.

4. Apropierea trăsăturilor și a standardului de viață al țărănimii de cel al clasei muncitoare și al intelectualității

ÎN ETAPA CONSTRUIRII bazelor societății socialiste au dispărut clasele exploatatoare și s-a format o nouă structură socială alcătuită din clase și pături sociale legate organic prin aspirații și interese comune, avînd la bază proprietatea socialistă. În această etapă însă societatea mai poartă în sine în mod obiectiv o serie de inegalități sociale și deosebiri sociale esențiale. Etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate se caracterizează prin ridicarea pe o treaptă superioară a pro-

D. DUMITRU

(Continuare în pag. 26)

[10]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură, Ed. politică, Buc. 1979, p. 13

[11]) Vezi : D. Dumitru și C. Iacobovici-Boldișor, Creșterea eficienței cheltuielilor de producție în agricultură, — Studiu prospectiv de sinteză „Ex terra aurum", 1973.

Exigențe ale trecerii la o nouă calitate în activitatea de comerț exterior

ORIENTĂRILE privind dezvoltarea și perfecționarea în continuare a participării României la diviziunea internațională a muncii, cuprinse în proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., vizează realizarea unor mutații profunde care să asigure ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a relațiilor economice externe ale țării noastre și sporirea aportului comerțului exterior la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Aceste orientări se înscriu în cadrul coordonatelor strategice de bază care definesc politica economică externă a partidului și statului nostru, aplicată unitar, consecvent și creator la condițiile concrete din țara noastră și în strînsă concordanță cu tendințele manifestate în evoluția economiei mondiale.

În rîndul acestor coordonate, un loc important îl ocupă dezvoltarea în ritm susținut a schimburilor noastre comerciale externe. Este edificator în acest sens că și în anii actualului cincinal, comerțul exterior al României a înregistrat un ritm mediu anual de creștere de 15%. Această dinamică susținută este însoțită de lărgirea continuă a ariei geografice a schimburilor comerciale externe, România întreținînd în prezent relații cu peste 140 state de pe toate continentele. Pentru asigurarea stabilității schimburilor, România are încheiate cu partenerii externi numeroase acorduri comerciale și de cooperare pe termen lung.

Sporirea permanentă a eficienței comerțului exterior, care reprezintă un obiectiv important al strategiei relațiilor noastre externe, se realizează prin creșterea ponderii produselor prelucrate la export, îmbunătățirea performanțelor tehnico-calitative ale produselor și creșterea competitivității acestora, aplicarea pe scară tot mai largă a tehnicilor și metodelor moderne de cercetare a conjuncturii economice internaționale și de marketing în scopul adaptării producției și a ofertelor românești la cerințele curente și de perspectivă ale piețelor externe. În ceea ce privește importul, orientarea de bază o constituie asigurarea aprovizionării pe termen lung a economiei naționale cu materii prime, precum și cu mașini și echipamente industriale la nivelul tehnicii mondiale, în special prin perfectarea de acțiuni de cooperare și specializare în producție.

O caracteristică a relațiilor economice externe ale țării noastre o reprezintă, de asemenea, perfecționarea și diversificarea formelor de colaborare cu alte state prin dezvoltarea tot mai amplă a activității de cooperare în producție, cercetare științifică, comercializare, operațiuni bancare, turism, transporturi, cooperări pe terțe piețe etc., inclusiv prin constituirea de societăți mixte, precum și prin promovarea unor operațiuni comerciale complexe — mai puțin uzitate pînă în prezent — care să asigure realizarea unui aport valutar cît mai ridicat.

Putem aprecia că lupta pentru o nouă calitate în activitatea de comerț exterior va avea drept corolar creșterea eficienței participării la circuitul economic mondial prin : creșterea pe cale intensivă a volumului exporturilor, specializarea mai accentuată a producției pentru export, extinderea cooperării industriale, sub diverse forme, revitalizarea activității de marketing, inclusiv în domeniul prețurilor, și financiar-valutar, realizarea unei promovări active a exporturilor, extinderea operațiunilor de comerț exterior pe termen lung care să asigure stabilitatea aprovizionării din import.

Un mecanism eficient de comerț exterior

PARALEL cu preocupările pentru dezvoltarea participării țării noastre la diviziunea internațională a muncii, au fost introduse o serie de măsuri de natură conceptuală și organizatorică menite să contribuie la creșterea eficienței comerțului exterior.

În primul rînd, ele au vizat perfecționarea cadrului general de desfășurare a relațiilor economice externe. În vederea asigurării unei concepții unitare în promovarea schimburilor externe, au fost create condiții pentru realizarea unei legături organice între toate compartimentele economiei naționale care participă, sub o formă sau alta, la activitatea de comerț exterior. Astfel, prin noua organizare s-a avut în vedere realizarea pe plan intern a integrării producției cu activitatea de cercetare-proiectare și de comerț exterior. Această organizare a răspuns de altfel, și unui deziderat impus de activitatea practică — apropierea producției de piața externă.

Un capitol însemnat al conducerii și organizării în acest domeniu îl reprezintă îmbunătățirile aduse pe linia perfecționării mecanismului de comerț exterior. Potrivit noilor cerințe, unitățile producătoare pentru export au răspunderi sporite în ceea ce privește activitatea de planificare, realizarea și depășirea planului de export, asigurarea necesarului de comenzi și contracte pe perioade cît mai lungi.

Preocupările pe linia perfecționării sistemului de comerț exterior au vizat, totodată, crearea unui cadru legislativ cuprinzător, menit să asigure reglementarea unitară a activității prin stabilirea de norme generale, competențe și responsabilități la nivelul tuturor factorilor care contribuie la realizarea schimburilor cu străinătatea (ministere economice, centrale industriale, întreprinderi producătoare și de comerț exterior). Cadrul legislativ, care are în centrul său Legea nr. 1/1971 privind activitatea de comerț exterior și cooperare economică și tehnico-științifică internațională, este perfecționat în permanență, conform cu noile cerințe impuse de restructurarea cantitativă și calitativă continuă a exporturilor și importurilor, lărgirea ariei geografice a schimburilor, diversificarea formelor de schimb, dezvoltarea cooperării în producție. Astfel, au fost adoptate acte normative menite să reglementeze participarea țării noastre la crearea de societăți mixte de producție și comercializare în România și în străinătate, a fost adoptat Codul vamal și se află în pregătire Codul de comerț exterior, prin care se urmărește sistematizarea și unificarea reglementărilor de export-import și cooperare economică internațională.

Volumul comerțului exterior — unul dintre indicatorii macroeconomici cei mai dinamici

ÎNTREAGA evoluție a comerțului exterior românesc și sarcinile de bază privind dezvoltarea acestui sector, cuprinse în proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., constituie o mărturie elocventă a felului în care partidul asigură respectarea unității dialectice dintre obiectivele specifice etapei actuale de dezvoltare economico-socială și obiectivele strategice vizînd o perspectivă cît mai îndepărtată. După cum rezultă din proiectul de Directive, dezvoltarea comerțului exterior este concepută prin prisma exigențelor impuse de afirmarea cu putere în cincinal a revoluției tehnico-științifice, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții materiale, lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, realizarea unor structuri industriale moderne prin creșterea mai accentuată a ramurilor de prelucrare superioară, accentuarea procesului de dezvoltare intensivă a agriculturii, precum și perfecționarea celorlalte sectoare de activitate.

Pornind de la rezultatele atinse pînă în prezent, este prevăzut ca în deceniul următor, activitatea de colaborare și cooperare economică a României cu

toate statele lumii să joace un rol și mai mare în procesul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră.

În proiectul de Directive sînt prefigurate principalele direcții de dezvoltare a schimburilor noastre comerciale, care vor conduce la ridicarea pe o treaptă calitativ nouă a participării României la diviziunea internațională a muncii, trăsăturile comerțului nostru exterior urmînd să se apropie tot mai mult de cele care sînt caracteristice țărilor cu economie dezvoltată.

În acest sens, este de remarcat dinamica susținută a volumului comerțului exterior, al cărui ritm mediu anual de creștere, de 8,5—9,5%, va devansa în cincinalul următor ritmurile de creștere a principalilor indicatori sintetici care caracterizează dezvoltarea economiei noastre naționale, respectiv produsul social (ritm mediu de creștere 6,0—6,6%), venitul național (6,7—7,4%) și producția globală industrială (8,0—9,0%). Potrivit orientărilor de perspectivă, în anul 1990 volumul comerțului exterior urmează să atingă un nivel de peste două ori mai mare decît în anul 1980. Această trăsătură, care a devenit caracteristică comerțului nostru exterior încă din actualul deceniu, reliefează pe de o parte potențialul ridicat al economiei naționale de a se înscrie într-o proporție mereu crescîndă în diviziunea internațională a muncii, iar pe de altă parte politica promovată cu consecvență de către partidul și statul nostru, în direcția folosirii la maximum a avantajelor pe care le oferă o astfel de participare la dezvoltarea și diversificarea economiei naționale.

În cincinalul următor, o dinamică mai accentuată va fi imprimată exportului, care va spori pe ansamblu cu 60—71%, comparativ cu creșterea de 50—57% ce este prevăzută pentru întregul comerț exterior. Această creștere prioritară a exportului are drept scop, așa după cum se menționează în proiectul de Directive, realizarea unei balanțe comerciale excedentare, care să asigure o balanță de plăți echilibrată și consolidarea rezervelor valutare ale țării.

Prioritate creșterii intensive

DEZVOLTAREA în ritm susținut a exportului României în cincinalul viitor va fi asigurată în special pe seama **sporirii gradului de valorificare** la extern a produselor exportate și mai puțin pe seama creșterii volumului fizic al exportului. Astfel, valorificarea superioară a produselor exportate va fi realizată, în primul rînd, prin creșterea ponderii la peste 65% în anul 1985 a produselor provenite din industria construcțiilor de mașini, chimie și industria ușoară. În acest scop, vor fi introduse în nomenclatorul de export produse înalt prelucrate, cu perspective bune de comercializare, caracterizate printr-un preț unitar și un aport valutar ridicate. Astfel, un loc important în livrările industriei construcțiilor de mașini va fi deținut de instalațiile și echipamentele complexe, mijloacele de transport auto, mașini-unelte, tractoare și mașini agricole, produse electronice și electrotehnice, articole de mecanică fină și optică, precum și produse ale industriei aeronautice. În domeniul industriei chimice se va pune un accent sporit pe majorarea exportului de produse de sinteză fină și de mic tonaj, în special medicamente, coloranți, biostimulatori, produse cosmetice, reactivi ș.a. În industria ușoară, exporturile vor fi orientate tot mai mult spre anumite tipuri de confecții, tricotaje și încălțăminte care să asigure o valorificare mai bună pe piețele externe.

Pe linia preocupărilor vizînd îmbunătățirea structurii schimburilor externe se înscrie și **reducerea** treptată sau, în unele cazuri, chiar **eliminarea** din nomenclator a acelor produse care nu se justifică la export sub aspectul gradului de valorificare a materiilor prime și al competitivității, cerințe ce se impun o dată mai mult, avînd în vedere tendințele ce se manifestă în prezent în economia mondială, îndeosebi creșterea prețurilor la materii prime și energie, și dificultățile în aprovizionare.

Totodată, pe linia valorificării superioare a produselor la export, pentru cincinalul următor este prevăzută **organizarea de capacități care să realizeze** — în exclusivitate sau în cea mai mare parte — **produse destinate exportului,** care să corespundă din punct de vedere calitativ și funcțional cu cerințele și concurența de pe piețele externe.

O condiție a creșterii eficienței comerțului exterior o reprezintă, totodată, **îmbunătățirea activității de comercializare a produselor românești în străinătate,** prin elaborarea unor strategii de promovare cuprinzătoare și flexibile. Sînt avute în vedere măsuri menite să elimine pe cît posibil canalele intermediare de distribuție, să asigure stabilitatea mărfurilor pe piețele externe și creșterea prestigiului mărcilor de fabrică românești, să conducă la îmbunătățirea serviciilor post-vînzare și a propagandei comerciale.

Pentru perfecționarea activității tranzacționale a firmelor românești și, în general, a întregii activități de comerț exterior, proiectul de Directive prevede necesitatea **studierii temeinice a tendințelor pieței externe.** În acest fel se va asigura orientarea investițiilor și a producției pentru export în concordanță cu aceste tendințe și se va stabili strategia de export în funcție de situația conjuncturală.

În același timp, în cincinalul 1981—1985, comerțul exterior va juca un rol important în aprovizionarea economiei naționale cu mari cantități de materii prime, mașini, utilaje și alte produse. Cu toate acestea, pornind de la necesitatea ca România să devină, la finele deceniului viitor, independentă din punctul de vedere al importului de energie, în cincinalul care urmează va fi **diminuat** considerabil importul de petrol și alți combustibili.

În scopul asigurării unor condiții cît mai eficiente pentru producția și activitatea tranzacțională, practica reclamă cu tot mai multă stringență ca relațiile dintre parteneri să aibă la bază acorduri și **contracte pe termene cît mai îndelungate. „Nu se poate realiza o producție de calitate și înaltă tehnicitate** — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — fără acorduri de lungă durată, nu se poate produce fără o perspectivă îndelungată, nu numai de cinci ani, ci chiar de 10—15 ani".**

Alături de schimbul tradițional de produse, cooperarea economică și tehnico-științifică va ocupa un loc tot mai important în relațiile economice externe ale țării noastre. Referitor la această formă avansată a schimburilor economice internaționale, proiectul de Directive subliniază, în primul rînd, contribuția pe care cooperarea și specializarea în domeniul construcțiilor de mașini trebuie să o aducă la accelerarea progresului tehnic și, în general, la creșterea eficienței activității economice din țara noastră. În această direcție, se are în vedere încheierea unor acțiuni de cooperare și în celelalte ramuri industriale — în transporturi, agricultură și în domeniul tehnico-științific.

Pentru România, cooperarea economică internațională va continua să joace un rol însemnat nu numai în domeniul asigurării pe termen lung și în condiții avantajoase a necesarului sporit de materii prime din import, ci, în egală măsură, și în promovarea unor exporturi de mașini și utilaje, mijloace de transport, bunuri industriale de larg consum ș.a.

În cadrul relațiilor cu țările membre ale C.A.E.R., România va acționa în direcția promovării cooperării și specializării în sfera producției materiale și în alte domenii de interes reciproc, conform programelor speciale de colaborare pe termen lung și celorlalte înțelegeri convenite între părți. Vor fi lărgite, de asemenea, formele de cooperare în producție cu celelalte țări socialiste.

Activitatea de cooperare a României cu țările în curs de dezvoltare se va realiza cu precădere nu numai în domeniul extracției de materii prime, ci și în cel al prelucrării acestora în produse finite, în concordanță cu obiectivele de dezvoltare economică a statelor respective.

În cadrul diversificării formelor de colaborare cu alte state, se va pune un accent sporit pe extinderea cooperării tripartite în producție și comercializare, care, după cum dovedește experiența internațională, deschide posibilități mai largi în valorificarea eficientă a potențialului tehnologic, financiar și uman al partenerilor.

Transpunerea în practică a prevederilor proiectului de Directive, care — în spiritul indicațiilor secretarului general al partidului — trebuie considerate ca obiective minime — va marca trecerea la o nouă calitate în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională, acest sector amplificîndu-și contribuția la accelerarea procesului de apropiere a României de nivelul statelor avansate.

Ion BUJORICĂ
Costel DAN
Institutul de economie mondială

EFORTURI SPORITE PENTRU ÎNFĂPTUIREA INTEGRALĂ A PROGRAMULUI DE INVESTIȚII

POLITICA consecventă de dezvoltare în ritmuri înalte a economiei noastre se reflectă și în amplul program de investiții, care se ridică, în anul 1979, la 233,1 miliarde lei, ceea ce reprezintă cu circa 20% mai mult decît realizările din anul precedent și aproape un sfert din întreg volumul de investiții prevăzut a se realiza în acest cincinal. Materializarea fondurilor alocate va însemna punerea în funcțiune a unui mare număr de obiective, din care 800 noi capacități de producție importante, industriale și agrozootehnice, 300 mii de apartamente și alte obiective productive și social-culturale, continuarea și amplificarea unor lucrări mari începute în anii precedenți, precum și începerea a circa 900 capacități importante care să asigure legătura cu planul pe anul 1980 și cu noul cincinal 1981—1985.

În acest cadru apare clară și evidentă necesitatea amplificării eforturilor tuturor factorilor implicați în buna desfășurare a procesului investițional — constructor, beneficiar, proiectant, furnizor de utilaje tehnologice — în vederea accelerării ritmului lucrărilor pe șantiere și scurtării duratelor de execuție a noilor capacități de producție.

Bilanțul realizării planului de investiții pe 8 luni pune în evidență **o dinamică ascendentă a volumului de lucrări de construcții-montaj realizat în comparație cu perioada corespunzătoare din anul precedent.** Investițiile din fondurile statului realizate în acest an (pînă la finele lunii august) au fost cu 16% mai mari decît cele din aceeași perioadă din anul 1978. Au fost conectate la circuitul productiv un număr de peste 300 capacități de producție industriale și agrozootehnice importante și au fost date în folosință populației, pînă la 1 august a.c., un număr de peste 98 mii de apartamente. Important de subliniat este faptul că **un număr de 42 de capacități au fost puse în funcțiune cu 6—9 luni mai înainte de termenul planificat,** ceea ce a exercitat o influență pozitivă asupra producției, consumului intern, exportului și acumulărilor.

Ținînd seama însă de sarcinile de investiții planificate și de stadiul recuperării restanțelor din anul trecut reprogramate în anul curent, **realizările pînă la sfîrșitul lunii august prezintă mari rămîneri în urmă** atît la volumele de investiții (tabelul nr. 1), cît și la punerile în funcțiune a capacităților și darea

Tabelul nr. 1

Realizarea planului de investiții în perioada ianuarie-august 1979

În întreprinderi beneficiare din sectoarele :	Total	Construcții-montaj
— energie electrică	95,2	91,8
— industria construcțiilor de mașini	95,9	88,3
— industria metalurgică	91,9	102,3
— industria ușoară	90,7	73,9
— economie forestieră și materiale de construcții	80,8	83,1
— construcții industriale	79,7	45,8
— industria chimică	64,9	73,4

în folosință a locuințelor. Cele mai mari nerealizări sînt localizate în principal la obiectivele unor beneficiari din chimie, metalurgie, industria materialelor de construcții, minerit, unele lucrări de amenajări hidroenergetice. Recuperarea acestor restanțe și realizarea integrală a punerilor în funcțiune prevăzute pentru acest an face necesară rezolvarea în condiții superioare față de trecut a problemelor care condiționează obținerea unor ritmuri superioare de execuție pe șantiere.

Recuperarea grabnică a restanțelor în livrarea utilajelor

O PROBLEMĂ de primă importanță, în care furnizorii de utilaje tehnologice — în primul rînd cei din cadrul industriei construcțiilor de mașini și, pentru importuri, cei coordonați de către Ministerul Comerțului Exterior — pot și trebuie să-și aducă o contribuție mai substanțială decît pînă acum o constituie livrarea de urgență a utilajelor tehnologice restante (față de termenele contractuale), de care depinde punerea în funcțiune. La apariția volumului important de utilaje restante (29,1% din totalul utilajelor contractate cu termene pînă la începutul lunii august a.c.) contribuțiile cele mai importante au fost aduse de către Întreprinderea de construcții de mașini Reșița (în restanță cu mii de tone de utilaje, ce întîrzie realizarea unor capacități la Combinatul siderurgic Galați și la Întreprinderea de țevi Roman ș.a.), Întreprinderea „1 Mai" Ploiești (cu utilaje nelivrate pentru capacitățile de la Combinatul siderurgic Galați, întreprinderile „Oțelinox"-Tîrgoviște, „Laminorul"-Brăila, „Danubiana"-București ș.a.), precum și întreprinderile : „Unio" Satu-Mare, „23 August"-București, Întreprinderea de mașini grele Baia Mare și Întreprinderea de utilaj chimic București. **Pentru eliminarea rămînerilor în urmă la livrare, în toate aceste unități se cer depuse eforturi sporite pentru uzinarea utilajelor restante, verificarea lor atentă pe standurile de probă, expedierea rapidă pe șantiere.** Este necesară, totodată, o mai mare receptivitate și operativitate a producătorilor în efectuarea remedierilor la eventualele deficiențe care pot apare ca urmare a transporturilor sau în timpul probelor tehnologice.

Nu este însă mai puțin adevărat că **pe numeroase șantiere s-au acumulat importante stocuri de utilaje tehnologice** (la Combinatul minier Oltenia, la centralele termoelectrice Anina și Turceni II, „Oțelinox"-Tîrgoviște, la combinatele siderurgice : Galați, Călărași, la Întreprinderea de mașini grele București, Combinatul petrochimic Midia, Combinatul chimic Craiova ș.a.) **cu durata normală de staționare pe șantier depășită.** Pentru eliminarea acestor stocuri, formate fie datorită livrărilor dezasortate, fără unele părți și aparataje, fie livrării în altă ordine decît cea rațională pentru montaj ,sau primirii utilajelor pe șantiere necorelat cu termenele de punere în funcțiune a noilor obiective, **se impune luarea unor măsuri corelate de către constructorii și titularii de investiții, prin accelerarea asamblării acestora în mai multe schimburi, prin preluarea montării lor într-o proporție mai mare în regie proprie** de către beneficiari.

Concentrarea activității constructorilor pe obiectivele prioritare

PREOCUPĂRI sporite sînt necesare și pentru soluționarea unor probleme legate de îmbunătățirea activității organizațiilor de construcții-montaj prin utilizarea cu mai înaltă eficiență a potențialului tehnico-material și uman de care dispun și concentrarea acestuia la capacitățile de produc-

ție cu termene de dare în exploatare în acest an. Acest lucru se impune cu atît mai multă acuitate cu cît în perioada parcursă din acest an s-au înregistrat nerealizări mari ale planului de construcții-montaj la organizațiile de construcții aparținînd de ministerele construcțiilor industriale, transporturilor și telecomunicațiilor, energiei electrice, industriei chimice, minelor petrolului și geologiei, industriei metalurgice și de un mare număr de consilii populare.

Este adevărat că acest lucru s-a datorat și greutăților pe care le-au întîmpinat constructorii în **aprovizionarea cu unele materiale de construcții și prefabricate, utilaje și mecanisme de construcții.** Constructorilor nu le-au fost livrate mari cantități de ciment, oțel beton, plase de sîrmă, construcții metalice, prefabricate din beton armat ș.a., au primit neritmic unele materiale de construcții, în special în partea ultimă a trimestrului, fapt care a produs perturbații în buna organizare a lucrului pe șantiere, în asigurarea frontului de lucru continuu pentru muncitori, pentru utilaje și mijloace de transport, precum și în asigurarea frontului de montaj pentru utilaje sosite pe șantier. Este cazul constructorilor de pe șantierele : Fabricii de ciment și var Medgidia II (cu realizări ale planului de construcții-montaj de numai 28,9%), Întreprinderii de detergenți Timișoara (34,0%), Filaturii de vigonie Vlădeni (32,3%), Filaturii de fire de bumbac Focșani (32,6%) ș.a.

În vederea remedierii acestor neajunsuri **apare necesară o preocupare sporită din partea furnizorilor de materiale și prefabricate** (în special din cadrul M.I.M. și M.E.F.M.C.) **pentru asigurarea cu mai multă ritmicitate a șantierelor cu materialele, prefabricatele și confecțiile metalice contractate. Nu este însă mai puțin adevărat că numeroase rămîneri în urmă pe șantiere au apărut și datorită faptului că uneori constructorii nu folosesc la indici înalți toate utilajele și mijloacele de transport** pe care le au în dotare, fie datorită lipsei lor de preocupare pentru asigurarea forței de muncă calificate, fie datorită unei exploatări și întrețineri necorespunzătoare a parcului de utilaje de construcții. Un control inopinat efectuat simultan în trim. II a.c. de organele Băncii de Investiții pe un număr de peste 150 șantiere din cadrul M.C. Ind., M.I.M., M.E.E., M.A.I.A., M.I.C.M. și M.E.F.M.C. a scos în evidență neutilizarea unui mare număr de utilaje și mijloace de transport, din care unele în stare nouă, datorită unor lipsuri organizatorice de natura celor semnalate, defecțiunilor tehnice neînlăturate la timp și indisciplinei în activitatea șoferilor și mecanicilor de utilaje. Într-un trimestru de vîrf în construcții, cum a fost trimestrul II din acest an, fondul de timp disponibil al utilajelor a fost folosit mult sub posibilități (tabelul nr. 2).

Ca urmare, organizațiilor de construcții le revine sarcina de mare responsabilitate de îmbunătățire radicală a modului cum sînt folosite utilajele de construcții și mijloacele de transport din dotarea șantierelor.

Tabelul nr. 2

Gradul de utilizare a fondului de timp disponibil al unor utilaje principale din construcții în trim. II a.c.

Grupa de utilaje	%
— excavatoare	43,1
— screpere și autoscrepere	26,1
— buldozere	45,1
— încărcătoare	40,9
— centrale de beton	53,5
— macarale turn	52,2
— automacarale și macarale mobile	43,9

Rezultate bune în această direcție se pot obține prin defalcarea sarcinilor de producție pînă la ultima verigă (lot, formație de lucru), organizarea unei evidențe stricte a mișcării utilajelor și mijloacelor de transport și a lucrului prestat, corelarea utilizării mijloacelor de transport cu utilajele de excavat, întărirea disciplinei în muncă a mecanizatorilor și conducătorilor auto la intrarea în schimbul I și la părăsirea schimbului II, școlarizarea numărului necesar de mecanici de utilaje și conducători auto, asigurarea pieselor de schimb ș.a.

Desigur, în paralel cu eforturile pentru realizarea indicatorilor de plan pe acest an, o atenție deosebită se cere acordată **pregătirii încă de pe acum, în mai bune condiții decît în anii precedenți, a condițiilor de bază pentru un start superior al investițiilor în anul 1980.** În acest scop este necesar să se pună un accent deosebit — mai ales de către beneficiari și proiectanți — pentru întocmirea și aprobarea documentației tehnico-economice pentru obiectivele noi de investiții prevăzute să fie începute în anul ce vine și totodată a documentației de execuție pentru volumul de lucrări ce trebuie realizat în 1980 și îndeosebi în primul semestru al anului viitor. O activitate tot atît de susținută trebuie desfășurată de beneficiarii de investiții împreună cu furnizorii de utilaje pentru precizarea și soluționarea, încă din acest an, a problemelor pe care le ridică contractarea utilajelor tehnologice din planul pe anul 1980, cu respectarea condiției privind corelarea termenelor de livrare cu necesitățile de montaj și de punere în funcțiune. Concentrarea tuturor acestor eforturi pentru realizarea integrală a planului de investiții pe acest an și pregătirea realizării sarcinilor viitoare creează premise importante pentru realizarea producțiilor necesare satisfacerii în grad mai înalt a cerințelor beneficiarilor interni și ale exportului.

Gh. RUSCANU
Banca de Investiții

PRIORITĂȚI ÎN AGRICULTURĂ

● Finalizarea recoltării la orzoaică, in, cînepă și fasole pentru boabe ● Livrarea ritmică a legumelor către piață și fabricile de conserve ● Eforturi sporite pentru accelerarea recoltării florii soarelui, sfeclei de zahăr și porumbului boabe ● Efectuarea arăturilor pentru însămînțările de toamnă.

ÎN ACESTE ZILE, activitatea din agricultură este deosebit de intensă, concentrînd toate forțele mecanice și umane la recoltarea, transportul și depozitarea roadelor acestui an agricol.

Se depun ultimele eforturi pentru încheierea cît mai grabnică a recoltării unor culturi ce aparțin practic campaniei agricole de vară, culturi care la data de 3 IX erau deja într-un stadiu foarte avansat în ce privește recoltatul : orzoaică (94%), in ulei (90%), in fibră (85%), cînepă (75%), fasole pentru boabe (92%).

Totodată, se constată o ameliorare a ritmului de recoltare, transport și livrare a legumelor către piață și fabricile de conserve, rămînînd încă să se facă eforturi sporite pe această linie, asigurîndu-se o bună aprovizionare a populației.

Gradul de realizare a programelor de recoltare a principalelor culturi la 3 IX a.c.

ha

	Plan	Realizat	%
Sfeclă de zahăr (program pînă la 30 IX)	126 800	43 546	34
Floarea soarelui	524 844	150 941	29
Porumb boabe (program pe august)	38 900	28 023	72
Arături pentru însămînțări de toamnă	3 551 191	1 237 749	35

În prezent, accentul principal se deplasează spre accelerarea recoltării la principalele culturi, cele care constituie ponderea majoritară a campaniei agricole de toamnă : sfecla de zahăr, floarea soarelui și porumbul boabe. Stadiul actual al realizărilor (vezi tabelul) evidențiază necesitatea depunerii în continuare a unor eforturi deosebit de intense pentru îndeplinirea integrală și în timp optim a programelor stabilite.

Concomitent, se impune acordarea unei atenții sporite și arăturilor de toamnă (cantitativ și calitativ), ca factor hotărîtor al pregătirii producției agricole a anului viitor.

Mobilizarea cît mai intensă a oamenilor muncii din agricultură, a tuturor locuitorilor satelor la efectuarea muncilor din această perioadă reprezintă garanția necesară a evitării oricăror pierderi de recoltă, a transportării rapide și depozitării în bune condițiuni a producției obținute.

I. S.

REDUCEREA CONSUMULUI ENERGETIC PE ÎNTREG FLUXUL PRODUCȚIEI DE OȚEL

ÎN PROIECTUL de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările pînă în 1990 sînt prevăzute sarcini importante pentru dezvoltarea intensivă a metalurgiei feroase. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, la ședința de lucru consacrată perfecționării activității în industria siderurgică, este necesar ca în acest sector** — mare consumator de energie electrică și combustibil — **să se depună eforturi sporite pentru ca creșterea susținută a producției și îmbunătățirea substanțială a calității oțelurilor să se realizeze în condițiile unui consum de energie și combustibil sensibil redus pe întreg fluxul producției metalurgice.** În întreprinderile industriale siderurgice va trebui să se acționeze mai consecvent, pentru recuperarea unor rămîneri în urmă, pentru îndeplinirea integrală în acest an a prevederilor de plan la producția de oțel și laminate, la celelalte produse metalurgice, cu consumuri reduse și cu o eficiență sporită. Este de aceea necesar ca să se asigure aplicarea pe scară largă a procedeelor tehnologice cu productivități ridicate și randamente energetice sporite, optimizarea proceselor de fabricație, tipizarea cît mai accentuată a producției, încadrarea riguroasă în normele de consum stabilite.

În vederea realizării exemplare a acestor sarcini de mare însemnătate pentru ridicarea eficienței activității productive și economisirea resurselor energetice, în toate întreprinderile metalurgice — de cercetare, proiectare, de producție și construcții — se elaborează și se aplică măsuri de reducere a consumului de combustibili, se intensifică acțiunile vizînd valorificarea mai amplă a resurselor interne de cărbune în fabricarea metalului, scăderea consumului de cocs în furnal, adoptarea unor structuri și a unor tehnologii noi în producția de oțel capabile să diminueze substanțial energia încorporată în produs.

Valorificarea mai amplă a resurselor interne de cărbune în fabricarea metalului

DINTRE TOATE procesele tehnologice care intervin în metalurgia oțelului, consumul specific de energie primară cel mai ridicat — 60—65% — îl are sectorul furnale — cocserii (tabelul).

Consumul energetic pe faze ale procesului tehnologic metalurgic

Faza tehnologică	Consum net de energie 10^6 Kcal/kg
Elaborarea fontei în furnal	3,710
Producerea cocsului	3,0
Elaborarea oțelului :	
— Martin	1,31
— electric	0,86
— de convertizor	0,53
Laminare (ajustare)	1,25
Laminare (degrosisoare)	0,41
Turnare (continuă)	0,25

Din examinarea cifrelor prezentate în tabel reiese că **producerea fontei în furnale necesită un mare consum energetic,** deci în primul rînd mult cocs metalurgic, dar și combustibili auxiliari. După cum se știe cocsul metalurgic se produce în bateriile de cocsificare din cărbuni cocsificabili printr-o distilare la temperaturi înalte. După date O.N.U., din rezervele mondiale globale de cărbuni, huilele cocsificabile reprezintă cca. 20%, iar pe piața mondială prețul cocsului este aproximativ egal cu prețul grîului. Țările care nu posedă cărbuni cocsificabili — printre care și țara noastră — folosesc pentru fabricarea cocsului cărbuni slab cocsificabili, cu semicocs de fluidizare, utilizat ca degresant în pasta șarjelor de cocs. Deși în cincinalul 1981—1985 producția de huilă spălată pentru cocs va crește cu 59%, totuși cocsul indigen obținut din huila spălată este insuficient, motiv pentru care trebuie să importăm și cocs și cărbuni cocsificabili.

Dar **dacă pînă acum cocsul și cărbunele cocsificabil se găseau în cantități mai mari și la prețuri convenabile, în prezent și în perspectivă volumul și costul acestor resurse pe plan mondial determină necesitatea unei reduceri de amploare a consumului siderurgic, precum și valorificarea mult mai amplă a resurselor interne de cărbune în fabricarea metalului.**

În acest context, ca o acțiune importantă se conturează tendința tot mai accentuată a introducerii în șarjele de cocsificare a cărbunelui neaglutinat (energetic) slab cocsificabil pînă la 50%. Pentru valorificarea acestuia în procesele siderurgice, pe plan mondial sînt elaborate tehnici de măcinare cît mai mărunțită, de amestecare optimă, uscare cît mai avansată și preîncălzire a șarjei pînă la 200—250° C, cu stamparea (presarea) pastei, cu sau fără lianți. În stadiul actual, aceste tehnici, încercate și la noi de către Institutul de cercetări metalurgice (I.C.E.M.) permit, concomitent cu creșterea ponderii în șarjele de cocs a cărbunilor energetici P.A.L. din Valea Jiului, o oarecare îmbunătățire a proprietăților fizico-mecanice ale cocsului metalurgic indigen. **Continuarea experimentărilor urmărește, pe lîngă creșterea productivității bateriilor de cocs cu pînă la 40%, și mărirea proporției în șarjă a huilelor energetice PAL, slab cocsificabile, pînă la 70%.** De asemenea, se mai îmbunătățesc și calitățile fizico-mecanice și granulometrice ale cocsului de clasa 60—25 mm pentru indicele M 40 cu 1—3%, iar pentru M 10 cu 1—2%, în funcție de componența șarjei. În acest mod se vor asigura tehnologii noi, care să permită folosirea mai largă în siderurgie a bazei proprii de cărbuni energetici inferiori și slab cocsificabili indigeni, diminuarea corespunzătoare a importului, economisirea unor importante fonduri valutare.

La aceste eforturi se cer adăugate și cele de sporire a productivității cocseriilor. Prin prevederea de a se construi la combinatele siderurgice din Galați și Călărași baterii de cocsificare de mare capacitate, cu camere orizontale, cu volum mare, înalt productive (1,5—2 mil. t/an), se estimează realizarea unei reduceri de 15 000 tcc/an la Galați și de 30 000 tcc/an la Călărași. Creșterea producției de cocs poate fi influențată și prin **scurtarea duratei șarjelor de cocsificare** de la 15—12 la 8 ore, utilizînd procedee tehnologice cu randamente sporite, ca și prin mărirea vitezei de cocsificare de la 25—30 mm/h la 50 mm/h prin determinarea unui mers continuu al agregatelor de fabricație. Acest lucru necesită însă condiții speciale și cere **înlocuirea actualelor cărămizi de silică, utilizate în proporție de 70%, cu cărămizi de magnezit, cu conținut redus de fier, cărămizi corindonice, silicocarborundice** etc. Industria materialelor refractare din țară va trebui să asimileze prin efort propriu producerea materialului refractar corespunzător necesar metalurgiei (existînd surse bogate de materii prime de bază), avînd în vedere că noile materiale refractare de natura celor menționate permit mărirea cu 50% a productivității bateriilor de cocsificare.

Scăderea mai accentuată a consumului de cocs în furnale

NU TREBUIE UITAT totuși că **însăși producerea cocsului necesită mari cantități de energie. Ca urmare, diminuarea pe toate căile a consumului de cocs — în special la furnal, unde se folosesc cantități însemnate — este o acțiune de maximă importanță.** Teoretic, în furnal, consumul de cocs uscat este de 380 kg/t fontă. La noi, pînă acum, consumul specific de cocs a scăzut de la 693 kg/tona de fontă în anul 1970, la 589 kg/tonă anul trecut, iar pentru acest an este prevăzut un consum de 558 kg cocs tona de fontă. La combinatul siderurgic Hunedoara, printr-o bună pregătire a calității încărcăturii și creșterea temperaturii aerului insuflat în agregate, consumul de cocs pe tona de fontă elaborată a scăzut față de cel din anul 1970 cu 104 kg/t.

1. Astfel de rezultate sînt posibile la furnalele aflate în funcțiune prin **perfecționarea „rețetei" șarjei, prin creșterea gradului de**

preparare a materiilor prime introduse în furnal (minereuri, cocs și fondanți), mărirea temperaturii și presiunii vîntului, îmbogățirea lui cu oxigen, înlocuirea parțială a cocsului, etc. Pentru mărirea producției de fontă și micșorarea consumului de cocs, minereurile extrase se îmbogățesc, iar pentru a le mări reductibilitatea și a economisi energia și pe această cale, la încărcarea în furnal se omogenizează și aglomerează în instalații continue de aglomerare (minereurile de fier indigene de la Ghelar—Teliuc sărace, sub 30% Fe, sînt îmbogățite prin preparare la un conținut de 50—55% Fe). Necesitatea amplificării unor astfel de acțiuni este de maximă importanță dacă se are în vedere că **fiecare procent de fier adăugat în șarja furnalului scade consumul specific de cocs cu 1,5—2,5%.** Apare totodată în evidență necesitatea ca — desigur, în limita unor oferte și prețuri acceptabile — organele și organizațiile de comerț exterior să-și sporească eforturile, de prospectare a pieței pentru procurarea cantităților de minereu de fier importat la un nivel calitativ superior.

2. La noile furnale, prin **orientarea investițiilor în siderurgie spre construirea unor asemenea agregate de capacități mari, de peste 1 000 m³ volum util, s-au obținut, în paralel cu sporirea producției de metal, însemnate economii de cocs.**

Presiunea ridicată la gura de încărcare pe care o face posibilă o astfel de instalație facilitează și îmbunătățește considerabil condițiile gazodinamice ale curgerii ascendente a gazelor în interiorul furnalului, aceasta fiind considerată de specialiști ca cea mai importantă măsură pentru creșterea productivității furnalului. Pentru fiecare 0,1 atmosferă în plus se realizează o creștere a productivității de 1%, concomitent cu posibilitatea utilizării materialului mărunt în șarjă care, datorită suprafețelor specifice mari, sînt favorabile transferului de căldură pentru reducerea minereului și scurgerea fontei, deci economisirii energiei.

3. În fine, **utilizarea unor procedee tehnologice moderne, îmbunătățite, conduce la însemnate economii de cocs.** Astfel, prin insuflarea în furnal a aerului îmbogățit cu oxigen pînă la 30—35% și gaz metan (vînt combinat), prin intensificarea topirii în furnal productivitatea este sporită în prezent, la unele dintre furnalele combinatelor noastre siderurgice, cu 2—2,5% pentru fiecare procent suplimentar de oxigen (în vînt), micșorîndu-se consumul de cocs cu 0,7—0,9 kg pe mc gaz metan insuflat. Pe lîngă extinderea experienței bune în aplicarea unor procedee moderne existente, se impune și extinderea unor procedee noi apărute pe plan mondial care au randamente înalte. În ultimii 10 ani, în tehnologia mondială modernă, folosită la furnale, pentru intensificarea topirii, și deci economisirea cocsului și pentru mărirea radicală a productivității, se injectează în creuzet, fără vînt, gaze reducătoare fierbinți (produse de conversie), îmbogățite cu 30—35% oxigen tehnic rece, cu un conținut mic de oxidanți care conțin carbon și hidrogen. În acest caz consumul de cocs, comparativ cu procedeele cu insuflare numai cu vînt îmbogățit cu oxigen și gaz metan, s-a redus cu 25—28%, iar productivitatea a crescut cu 23—29%.

Este imperios necesar ca **industria de materiale refractare din țară, cu materii prime indigene, aflate în abundență, să asimileze producția unor materiale refractare speciale adecvate, în vederea micșorării importului. Trebuie avut în vedere însă că produsele refractare sînt tot niște materiale energofage, mari consumatoare de energie și combustibili pentru ardere, așa că extinderea utilizării lor și fabricarea anumitor sortimente se cer însoțite de calcule riguroase care să permită pe întregul flux producere-utilizare un consum minim de energie.**

Tehnologiile moderne în sprijinul minimizării consumului energetic

PRACTIC, pînă în anul 1900, rolul precumpănitor în producția mondială de oțel l-au avut procedeele Bessemer și Thomas, iar din 1900 procedeul Martin. Cu apariția în 1952 a convertizorului cu oxigen, procedeul Siemens-Martin pierde treptat poziția, cedînd locul convertizoarelor și cuptoarelor electrice cu arc. Modificări radicale în structura elaborării fontelor, oțelurilor și laminatelor au apărut din anul 1955. Dacă în anul 1955, oțelul Martin reprezenta aproape 80% din producția mondială de oțel, această pondere a scăzut în anul 1960 la 70%, apoi la circa 40% în 1970, iar în 1980 va fi de circa 10—12%. Această scădere se datorește noilor tehnologii care utilizează pe scară industrială oxigenul pur în procesele de afînare a fontelor în convertizoarele tip LD, precum și creșterii ponderii oțelului electric în totalul producției de oțel.

După părerea specialiștilor, o producție limitată de oțel Siemens-Martin se va menține pînă în anul 2000, datorită folosirii oxigenului insuflat în baia metalică, care intensifică procesul actual de elaborare a metalului. După anul 1970 procesul LD cu convertizor, cu productivitate ridicată, practic adaptabil pentru folosirea oricărui tip de fontă, a permis realizarea unei game foarte variate de mărci de oțeluri, aliate și slab aliate. Actualmente, acesta este procedeul cu cea mai mare pondere în producția mondială de oțel. Se estimează, că pînă în 1980, producția mondială de oțel a convertizoarelor să ajungă la 560 000 000 tone/an. În 1978, producția mondială a convertizoarelor a fost ceva mai mică decît producția de oțel cumulată a tuturor celorlalte procedee luate la un loc.

Ponderea oțelului electric din producția mondială de oțel este în continuă creștere. Astfel, în 1960 ea reprezenta 10%, în 1970 crește la 13,5%, ajungînd în 1979 la 16,5%. În anul 2000, după unele prognoze, va atinge 41%, în funcție de disponibilitățile de fier vechi, de materiale prereduse (burete de fier) elaborate după tehnologia fără cocs și de costul energiei electrice, al electrozilor și oxigenului insuflat.

În țara noastră, în anul 1978, din producția de 11,779 milioane tone oțel a țării, 43% a fost realizată în cuptoare Martin. În 1980, această pondere va scădea la 30—32%, oprindu-se treptat producția cuptoarelor SM de la Oțelul Roșu și Hunedoara, pe măsură ce intră în funcțiune la aceste unități siderurgice noi cuptoare electrice de 50 și 100 tone, precum și la cele de la Cîmpia Turzii, Călărași și Tîrgoviște. Pînă în anul 1985, producția noastră de oțel va spori anual cu 15—18% și va ajunge la 20—20,4 milioane tone, realizată în proporție de 60% în convertizoare cu insuflarea de oxigen pur, procedeu mai economic sub aspect energetic.

La toate acestea se adaugă faptul că se depun eforturi considerabile în vederea **îmbunătățirii structurii producției, prin care să se determine o reducere a consumului energetic.** Ca urmare, în anii următori, se va dezvolta mai accentuat și producția acelor game de sortimente de oțeluri speciale, slab și bogat aliate, care să asigure, pe lîngă satisfacerea din resurse interne, inclusiv prin schimburi echilibrate de sortimente și tipodimensiuni cu alte țări, necesarul industriei construcțiilor de mașini (îndeosebi al ramurilor cu tehnică de vîrf — electronică, mecanică fină, optică, construcțiile aerospațiale, energetică nucleară) și un consum de energie și combustibil redus. Calculele arată că dacă și în cincinalul următor am fi continuat să producem oțel în structura sortimentală din 1975—1980, ar fi trebuit să se consume suplimentar circa 400 000 tone combustibil convențional.

Întărirea respectării disciplinei tehnologice și de plan, **exploatarea rațională, întreținerea și repararea de calitate a agregatelor siderurgice este o altă sursă importantă de economisire a energiei în toate combinatele siderurgice.** Pentru că, la Combinatul de oțeluri speciale din Tîrgoviște, de exemplu, datorită opririlor accidentale survenite în instalațiile electrice (care înseamnă pierdere de producție de oțel și risipă de energie), consumurile energetice ale cuptoarelor electrice sînt cu 20% mai mari ca la C.S. Hunedoara, deși agregatele sînt foarte apropiate din punct de vedere constructiv. Sînt necesare măsuri de genul celor semnalate și pentru că o altă formă de creștere a consumurilor energetice neraționale o constituie pierderile de oțel, pînă la 2% (sau 2 tone de oțel) rebut la o șarjă de 100 tone, pentru care s-au consumat peste circa 1 300 kWh energie electrică, datorită atît nerespectării disciplinei tehnologice prin folosirea în șarjă a 300 kg metale neferoase : cupru, crom, nichel, plumb, zinc. Pe lîngă rebutarea șarjelor se mai declasează importante cantități de metale. Pentru evitarea unor asemenea situații se impune ca bazele de specialitate de colectare și sortarea fierului vechi de la Titu și Berceni să selecteze mai riguros fierul vechi, recuperînd toate metalele neferoase, pentru elimimarea rebutării șarjelor oțelurilor slab și bogat aliate.

Desigur, acestea sînt doar unele direcții de acțiune din paleta bogată a posibilităților de economisire a energiei în metalurgie. Esențial este ca în fiecare combinat să se acționeze mai intens, pe toate căile, pentru ca creșterea producției să se realizeze în condițiile economisirii energiei.

prof. ing. D. C. TRĂUȘANU

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

PREȚUL — PÎRGHIE DE STIMULARE A PROGRESULUI TEHNIC (I)

UNA DIN PRINCIPALELE forme de introducere a progresului tehnic în economie, care constituie în prezent cea mai eficace cale de reducere a consumurilor materiale și în general de sporire a eficienței economice, este reproiectarea produselor existente și asimilarea de produse noi, cu performanțe superioare. Amploarea acestei acțiuni în țara noastră poate fi apreciată după faptul că în ramurile prelucrătoare ale industriei, ponderea produselor noi și modernizate, intrate în fabricația curentă de la începutul acestui cincinal, a crescut de la 20,1% în 1977 la 27,5% în 1978, urmînd să ajungă la 34% în acest an.

Perfecționarea mecanismului economico-financiar din țara noastră în direcția orientării mai accentuate a întreprinderilor spre creșterea eficienței muncii sociale determină o intensificare a rolului activ al prețurilor în stimularea diversificării și modernizării produselor. Ținînd seama de rolul important pe care îl au produsele cu nivel tehnic ridicat și de calitate superioară atît în economisirea resurselor materiale și de muncă cît și în satisfacerea într-un grad superior a cerințelor consumului productiv și personal, precum și de sensibilitatea pe care o manifestă în prezent unitățile economice față de nivelul și corelațiile prețurilor, sistemului de prețuri îi revine sarcina de a stimula — în strînsă interacțiune cu celelalte pîrghii economice — asimilarea cît mai rapidă a produselor noi și utilizarea la maximum a performanțelor acestora.

Cerințele pe care stimularea progresului tehnic le ridică față de stabilirea prețurilor la produsele noi și modernizate sînt diferite, în funcție de faptul dacă sînt analizate din punctul de vedere al producătorilor, al beneficiarilor sau al economiei naționale. Producătorii sînt interesați să obțină prețuri cît mai ridicate, care să le acopere costurile și să le asigure o masă sporită de beneficiu, pe seama căreia să-și îmbunătățească sau cel puțin să-și mențină indicatorii valorici stabiliți prin plan și să aloce sume mai mari la fondurile proprii de dezvoltare și stimulare materială. Beneficiarii noilor produse — de mașini, utilaje sau materii prime și materiale — sînt interesați, în primul rînd, ca prin utilizarea acestora în producție să-și asigure reducerea costurilor la produsele pe care le fabrică și respectiv să obțină un volum mai mare de beneficiu, care să le permită realizarea unor indicatori valorici superiori și sporirea alocațiilor și fondurilor proprii de dezvoltare și stimulare materială. În condițiile realizării investițiilor într-o măsură sporită din fonduri proprii și credite, precum și a obligativității rambursării investițiilor efectuate pe seama bugetului, unitățile beneficiare sînt, de asemenea, interesate în achiziționarea mașinilor și utilajelor la prețuri cît mai scăzute. În același timp, interesele economiei naționale cer ca prețurile produselor noi sau modernizate să reflecte cheltuielile de muncă socialmente necesare pentru fabricarea lor și totodată să stimuleze intensificarea producției prin ieftinirea relativă a produselor noi comparativ cu cele existente.

ÎN CE MĂSURĂ modul actual de formare a prețurilor satisface aceste cerințe diferite și chiar contradictorii ? Potrivit reglementărilor în vigoare, la determinarea prețurilor pentru mijloacele de producție industriale preocuparea majoră trebuie să fie stimularea introducerii în fabricație a produselor noi, de înalt nivel tehnic și cu eficiență sporită, în care scop se prevede posibilitatea luării în calcul a unei rentabilități mai mari decît cea a produselor similare. De asemenea, se asigură orientarea unităților producătoare spre creșterea calității producției prin diferențierea prețurilor pe calități și acordarea unor beneficii mai mari pentru produsele de calitate superioară. În scopul protejării intereselor beneficiarilor, se prevede ca prețurile produselor noi să asigure acestora — la efect util egal — cheltuieli mai mici sau cel mult la același nivel cu cele determinate de folosirea produselor similare existente. În același timp, pentru dimensionarea cît mai obiectivă a prețurilor produselor noi, printre criteriile de corelare a acestora cu prețurile produselor similare, Legea prețurilor pune pe prim plan raportul dintre valorile de întrebuințare a produselor, concretizate în caracteristicile tehnico-funcționale de durabilitate, estetice, de confort etc. Analiza acestor reglementări cît și îndeplinirea și depășirea an de an a sarcinilor privind introducerea în fabricație a produselor noi și modernizate evidențiază faptul că **metodologia în vigoare de stabilire a prețurilor oferă posibilități reale de stimulare a înnoirii și modernizării produselor.**

ÎN PRACTICA stabilirii prețurilor la produsele noi se resimt însă unele carențe și dificultăți, dintre care cea mai gravă este aceea că, în ciuda prevederilor legale, **adeseori prețurile produselor noi se stabilesc de fapt pe baza costurilor antecalculate** și a cotei de beneficiu preluate de la produsul similar, **fără să se țină seama de valoarea de întrebuințare,** respectiv de eficiența acestora la beneficiar. Oricît de obiectiv ar fi determinate costurile de producție și oricît de severă ar fi analiza critică a acestora din partea organelor de prețuri, subestimarea corelării prețurilor sub aspectul valorii de întrebuințare a produselor — în condițiile situației de monopol pe care o au majoritatea unităților producătoare ca urmare a specializării producției — generează pericolul creșterii absolute și relative a prețurilor, cu toate consecințele negative ce decurg din aceasta pentru beneficiari și respectiv pentru economia națională. Se știe că nu totdeauna sporul de costuri pe care îl necesită fabricarea produselor modernizate sau nou asimilate este proporțional cu creșterea valorii de întrebuințare a acestora, comparativ cu produsele existente în fabricație. Facem, desigur, abstracție de cheltuielile de asimilare propriu-zise, care fiind finanțate din fondul pentru introducerea tehnicii noi nu se reflectă în costuri ca atare, ci numai prin cotele procentuale de prelevări pentru constituirea fondului menționat, ce se cuprinde în prețurile tuturor produselor aflate în fabricație. Deoarece progresul tehnic nu poate fi un scop în sine, este evident că în asemenea situații produsele nu sînt eficiente din punct de vedere economic și deci nu ar trebui introduse în fabricație decît dacă considerente de ordin superior justifică producerea lor. Accentul exagerat ce se pune pe costuri, în detrimentul valorii de întrebuințare, nu stimulează pe producători pentru înnoirea și diversificarea reală a produselor, face ca la stabilirea prețurilor să prevaleze interesele producătorilor, ceea ce nu stimulează reducerea consumurilor materiale și de muncă. De aceea, **o primă condiție pentru creșterea rolului prețurilor în stimularea progresului tehnic o constituie aplicarea riguroasă a reglementărilor legale privind stabilirea prețurilor produselor noi.**

Nu este mai puțin adevărat că la aplicarea formală sau ignorarea corelării prețurilor sub aspectul valorii de întrebuințare contribuie și dificultățile, uneori insurmontabile, ce se întîmpină în practică la compararea valorii de întrebuințare a produselor. În principiu, orice produse similare ca destinație, particularități constructive, componență etc. pot fi comparate destul de precis. Dar alegerea parametrilor tehnico-economici care să se ia în calcul cît și cuantificarea influenței acestora asupra prețurilor reprezintă o problemă foarte dificilă, rezolvată pînă acum numai parțial și cu multe inconsecvențe. Ca atare, **problema esențială a creșterii rolului prețurilor în stimularea progresului tehnic o constituie precizarea pentru fiecare grupă sau subgrupă omogenă de produse a parametrilor tehnico-funcționali și economici care determină valoarea de întrebuințare.**

Acești parametri trebuie stabiliți de organele tehnice competente și înscriși în standarde și celelalte documentații

dr. Constantin TUDORAN

(Continuare în pag. 13)

TÎRGUL DE MOSTRE — instrument de perfecționare a relației PRODUCĂTORI — CONSUMATORI

Interes crescînd din partea populației

A X-A EDIȚIE a Tîrgului anual de mostre de bunuri de consum, prin modul de organizare și desfășurare, prin interesul deosebit al populației, a constituit o amplă manifestare economică pe plan național, asigurînd prezentarea largă a potențialului producției bunurilor de consum aflat, într-un continuu proces de dezvoltare, înnoire și modernizare.

Cele peste 200 000 de exponate, remarcabile prin varietate, funcționalitate și mod de prezentare au exprimat, în fapt, realizările și progresele pe care le înregistrează industria de bunuri de consum — alimentară, textile — încălțăminte, articole electro-casnice, electronice, mobilă, produse chimice etc. O remarcă specială se impune în legătură cu preocuparea deosebită a expozanților de a realiza și prezenta la tîrg produse care asigură valorificarea superioară a materiilor prime din țară, concomitent cu satisfacerea la un grad tot mai ridicat a variatelor cerințe de consum ale populației.

Este edificator faptul că peste 500 din produsele expuse în cele 21 de pavilioane au primit diploma de onoare a celei de a X-a ediții a Tîrgului de mostre de bunuri de consum. Dintre acestea am menționa cu deosebire : modele de încălțăminte cu fețe textile, diverse articole de înlocuitori de piele, confecții și tricotaje realizate din noi amestecuri de fibre naturale și artificiale, mașini de spălat rufe „Alba Lux 115 și „Alba Lux 12", mixerul „Argimix", aparatul „Diastar" pentru proiectarea diapozitivelor, unele garnituri de mobilă (camere pentru tineret „Nina", sufrageria „Horezu") și altele. Dealtfel, la a X-a ediție a Tîrgului de mostre de bunuri de consum s-a realizat o certă intensificare a acțiunii de testare a numeroase produse noi prin vînzări experimentale atît în rețeaua de desfacere din incinta tîrgului, cît și prin magazinele universale din București și multe județe ale țării. Drept rezultat numai prin rețeaua din incinta tîrgului s-a realizat un volum al vînzărilor de circa 100 milioane lei.

O trăsătură esențială a tîrgului de mostre de bunuri de consum a constituit-o realizarea unui larg dialog cu publicul vizitator — circa 400 000 de oameni ai muncii, veniți din toate colțurile țării, respectiv cu 50 000 mai mulți decît la ediția anterioară. Avînd un pronunțat caracter de lucru, tîrgul de mostre de bunuri de consum a oferit largi posibilități pentru exprimarea preferințelor, opiniilor și sugestiilor vizitatorilor, ceea ce în esență înseamnă o participare mai mare a populației la angajarea fondului de marfă pentru anul 1980. Este vorba deci de stabilirea mai judicioasă pe această cale a structurii ofertei de mărfuri din magazine, într-o mai mare concordanță cu cerințele populației. În mod concret, largul dialog cu publicul s-a realizat printr-un complex de acțiuni bazate pe metode științifice și anume : investigarea prin chestionare de sondaj ; dialoguri „consumatori-producători-comerț" ; mese rotunde pe diferite teme. La acestea se adaugă și faptul că mulți dintre vizitatori au consemnat opiniile și sugestiile lor în caietele de impresii din fiecare pavilion al tîrgului.

Ca instrument de studiere a cererii populației tîrgul de mostre de bunuri de consum capătă de la o ediție la alta o tot mai mare însemnătate, fiind o ocazie în felul ei unică de investigare multilaterală a necesităților și preferințelor consumatorilor. Funcționarea noului mecanism economic în cadrul căruia rolul contractelor economice este mult sporit reclamă în mod imperios fundamentarea deciziilor de orientare a producției de bunuri de consum pe informații exacte, la zi privind posibilitățile de desfacere, contribuind astfel la creșterea vitezei de circulație a mărfurilor și eliminarea stocurilor nerationale.

Date prețioase privind structura cererii

ÎN CONTINUARE ne propunem să prezentăm, într-un mod sintetic, unele din rezultatele obținute în investigarea cererii de mărfuri a populației, organizată și realizată de Institutul de economia comerțului interior și a turismului, în colaborare cu cadre didactice și studenți ai Facultății de comerț din Academia de Studii Economice București.

Sondajele pe bază de chestionare au fost orientate, la ediția din acest an, cu prioritate spre cunoașterea comportamentului consumatorilor față de produsele noi. Investigarea prin această metodă — larg utilizată în cercetările de piață și din alte țări — s-a concentrat asupra a 150 produse, respectiv cu 50 mai multe decît la ediția din anul precedent.

Pentru numeroase articole de confecții, tricotaje, încălțăminte, ca și pentru produse electrocasnice și electronice, mobilă, articole de sport și turism etc. prin problematica chestionarelor elaborate s-a urmărit obținerea unui bogat material informațional cu privire la obiceiurile de consum, gradul de utilitate al produsului, motivația acceptării sau neacceptării produsului, modul de comercializare etc. Se poate considera ca o noutate faptul că în programul de cercetare s-a cuprins, în mod special, o gamă variată de articole pentru noii născuți.

Urmărind să asigurăm cercetării un caracter cît mai operativ de lucru, în acțiunea de fundamentare a contractelor ce se încheie între comerț și producători, s-a acordat o atenție deosebită prelucrării operative pe calculatorul electronic a informațiilor culese cu această ocazie. A fost astfel posibil să punem operativ la dispoziția reprezentanților industriei și comerțului rezultatele cercetării noastre. Desigur, nu este vorba doar de o centralizare a datelor din cele peste 100 000 chestionare completate, ci de o prelucrare pe segmente de populație ținînd seama de unele caracteristici socio-economice (vîrstă, categorie social-profesională, localitate de domiciliu), ceea ce permite utilizatorilor o cunoaștere mai adîncită a cerințelor, gusturilor și preferințelor consumatorilor.

Limitîndu-se la unele produse ce au constituit obiectul sondajelor, punem în evidență următoarele :

În scopul orientării producătorilor de confecții, tricotaje și încălțăminte s-au solicitat de la vizitatori informații referitoare la obiceiul de a purta diferite articole, rezultînd : — la tricotaje pentru femei situarea pe primul plan a pulovărelor (34%) și bluzelor (23,7%), urmate de fuste (17,7%) și rochii (17,2%). Cu valori sensibil mai reduse au apărut jachetele (11,4%) și vestele (6,0%) ; în cazul bărbaților, puloverul este articolul de îmbrăcăminte de tricot cu solicitarea cea mai mare (45,2%), și de asemenea există un obicei cu o frecvență importantă (28,5%), de a purta bluze din tricot. Jachetele și vestele apar cu o frecvență sensibil mai redusă (26%) ; în legătură cu opțiunea între fustă și pantalon, într-o proporție considerabilă (83% din total) femeile intervievate au arătat că preferă să poarte — în sezonul cald — fusta, iar 17% au opinat pentru pantalon. Privind însă sezonul rece, structura preferințelor diferă esențial (73% optează pentru pantalon și 27% pentru fustă), ceea ce situează funcționalitatea drept criteriu prioritar de apreciere ; referitor la îmbrăcămintea bărbătească exterioară de primăvară sau toamnă, s-a constatat că pardesiile sînt purtate mai frecvent (35% din total), decît impermeabilele (25%) și canadienele (25%). Obiceiul de a purta pardesie din stofă se manifestă cu o mai mare intensitate la persoanele vîrstnice, iar canadienele sînt preferate într-o mai mare proporție de persoanele tinere ;

Intervievate asupra preferințelor privind încălțămintea de iarnă, în proporție de 70% vizitatoarele și-au exprimat opțiunea de a purta cisme, în timp ce 17% au fost pentru ghete, 9% pentru botine și 4% pentru pantofi adecvați sezonului rece ; în cazul încălțămintei de vară pentru bărbați, informațiile culese arată orientarea în proporții egale (28%) a preferințelor pentru purtarea sandalelor, saboților și a pantofilor perforați. Doar 15%, dintre cei intervievați au optat pentru pantofi neperforați ; la încălțămintea de vară pentru copii, preferințele se concentrează în proporție de 64% pentru sandale, în proporție de 17% pentru saboți și de 14% pentru pantofi tenis, ghete baschet. De reținut și faptul că pentru copii cu o vîrstă de pînă la 4 ani părinții preferă pentru vară ghete decupate (perforate) ;

Și în cazul confecțiilor pentru copii a rezultat o anumită structurare a preferințelor pentru diferite articole. Astfel, în sezonul de vară, pentru fetițe se preferă cu prioritate (66% din total), compleurile jachetă-fustă, iar în proporție de 34% compleurile jachetă — pantaloni. Pentru băieți preferințele se localizează la combinațiile jachetă-pantalon scurt (61%, față de 39% pentru jachetă-pantalon lung) ;

O problemă importantă ce a fost cuprinsă în programul de cercetare a constituit-o **cunoașterea gradului de acceptare**, de către consuma-

tori, a articolelor de îmbrăcăminte și încălțăminte realizate din alte materii prime decît cele cu tradiție. Prelucrarea răspunsurilor din chestionare ne-a permis să punem în evidență unele aspecte cum sînt :

— la îmbrăcămintea din tricot pentru femei preferințele se concentrează, în mod prioritar, spre cele confecționate din melană, relon, fire sintetice și în cu poliester (55% din total). Dacă pentru tricotajele din bumbac preferințele au încă valori ridicate (32%), pentru cele din lînă și alte fire naturale preferințele apar relativ reduse (15%) ;

— în cazul costumelor și compleurilor pentru copii, datele de structură sub raportul preferințelor pe tipuri de țesături arată : în general, o mai mare orientare spre cele din țesături tip bumbac (53% atît la fetițe cît și la băieți), decît spre țesăturile tip în și altele. Structurarea preferințelor apare sensibil diferențiată în funcție de vîrsta copiilor, în sensul că la cei de pînă la 7 ani (fetițe și băieți) preponderente sînt preferințele pentru țesăturile tip bumbac. În același timp, la copii din grupa de vîrstă 11—14 ani țesăturile tip in sînt preferate în proporții mai mari (43—46%), decît la copii pînă la 4 ani (32—37%) ;

— o tendință semnificativă apare din datele cu privire la materialul de confecționare a fetelor de încălțăminte, respectiv o mai accentuată solicitare a materialelor textile, în acest an față de anul precedent. Spre exemplificare, arătăm că la actuala ediție a tîrgului, 12% dintre vizitatorii intervievați și-au exprimat preferința pentru încălțămintea de vară cu fețe din materiale textile, în timp ce la ediția de anul trecut această pondere a fost de 7%.

Comportamentul consumatorilor, față de modă s-a putut desprinde atît pe baza datelor din chestionarele de sondaj completate la standurile unde au fost expuse articolele de confecții, tricotaje și încălțăminte, cît și din opiniile exprimate în taloane de aprecieri completate de mulți dintre vizitatorii ce au asistat la prezentările de modă organizate în cadrul tîrgului ;

— un prim aspect s-a referit la preferințele pentru linia de confecție a articolelor din tricot pentru femei, rezultînd că 53% din totalul vizitatoarelor intervievate și-au exprimat preferința pentru croiala dreaptă (largă), iar 47% pentru cele cambrate. De remarcat că preferința pentru croială dreaptă (largă), s-a manifestat cu o frecvență de (55%), la vizitatoarele cu domiciliul în București, față de 44% la cele din alte orașe, și de 35% la cele din localități rurale;

— la cămășile pentru bărbați preferințele s-au concentrat în proporție de 55% spre cele cambrate, față de 38% pentru cele cu linia dreaptă și 7% pentru cele tip bluzon. Este de remarcat că tineretul (persoane pînă la 29 ani), și-a exprimat mult mai ferm preferințele spre cămășile cambrate (68%), decît cele cu linia dreaptă (24%) și tip bluzon (8%) ;

— la încălțămintea pentru bărbați, două aspecte de modă au fost cercetate și anume : opțiunile pentru forma vîrfului pe de o parte și înălțimea tocului pe de altă parte. A rezultat că aproape 2/3 din numărul persoanelor intervievate și-au manifestat preferința pentru încălțămintea cu vîrful rotunjit și circa 1/3 pentru vîrful ascuțit. Tinerii s-au arătat foarte interesați (54% din persoanele cu o vîrstă de pînă la 24 ani) pentru încălțămintea cu vîrful ascuțit. Referitor la înălțimea tocului, orientarea prioritară continuă să fie tocul normal (pînă la 3 cm), în condițiile în care la tineret s-au înregistrat totuși o pondere apreciabilă a preferințelor și penru tocul mai înalt (47% din totalul persoanelor cu o vîrstă de pînă la 24 ani);

— referitor la încălțămintea pentru femei, pe primul plan se situează preferințele pentru modele de vîrf ascuțit și toc înalt de 7—8 cm (36% din total), după care urmează încălțămintea cu vîrful alungit și tocul pînă la 6 cm (26%), modele cu vîrful rotunjit și tocul de 3—5 cm (23%), iar cele cu vîrful ascuțit și tocul foarte înalt de 9—11 cm au polarizat 15% din preferințe. Tinerele mai receptive la noutate și modă preferă cu prioritate (66% din total) încățăminte cu vîrful ascuțit și tocul de 7—11 cm.

Tot în legătură cu moda, dintr-o investigare specială efectuată în rîndul tinerilor vizitatori a reieșit că cei mai mulți (49% din total) preferă îmbrăcămintea ce se încadrează într-o nouă linie a modei, dar rămîne condiționat de o verificare în timp a acesteia, 26% preferă numai anumite articole vestimentare de ultimă modă, 17% preferă îmbrăcămintea de ultimă modă, iar 8% optează pentru îmbrăcămintea clasică.

dr. Aurel VAINER
dr. Lupu DIMA

În numărul viitor al revistei noastre vom continua prezentarea rezultatelor investigațiilor asupra cererii efectuate în cadrul tîrgului de mostre.

Prețul — pîrghie de stimulare a progresului tehnic

(Urmare din pag. 11)

tehnice. În cazul mașinilor și utilajelor cu destinație bine precizată, pe baza acestor parametri producătorul împreună cu beneficiarul ar putea relativ ușor determina eficiența utilizării acestora comparativ cu cea a mașinilor și utilajelor existente, care să stea la baza raporturilor de prețuri între produsele noi și cele similare. Pentru mașinile și utilajele cu destinații multiple, precum și pentru materiile prime și materialele noi, pornind de la parametrii caracteristici ce vor fi prevăzuți în documentația tehnică, cu ajutorul metodelor matematice și al tehnicii electronice de calcul, organele de prețuri, în colaborare cu cele tehnice, ar putea identifica dependențele existente între parametrii tehnico-economici ai produselor pe de o parte și costuri respectiv prețuri, pe de altă parte. Odată determinate, dependențele menționate ar putea servi ca bază obiectivă la stabilirea prețurilor produselor noi din grupele respective pe parcursul unei perioade mai îndelungate (cît nu intervin noi parametri tehnico-economici), contribuind simultan și la creșterea substanțială a operativității în acest domeniu.

Intensificarea rolului prețurilor în stimularea progresului tehnic este condiționată în prezent și de **perfecționarea reglementărilor referitoare la introducerea în fabricație a produselor noi sau modernizate.** În prezent, nu sînt puține cazurile cînd, abia la analiza propunerilor de preț, adică după ce s-au făcut importante cheltuieli cu modernizarea sau asimilarea de noi produse, se stabilește că acestea necesită costuri prea mari față de valoarea de întrebuințare reală. Există, de asemenea, deficiențe în ce privește aprecierea exactă a performanțelor noilor produse, care în procesul de utilizare se dovedesc a fi mai reduse. În alte cazuri, performanțele superioare ale produselor, care justifică un preț corespunzător mai ridicat decît al celor similare, nu pot fi pe deplin valorificate în condițiile concrete ale beneficiarilor. Perfecționarea reglementărilor la care ne referim trebuie să vizeze respectarea unor criterii minime de eficiență încă din faza de cercetare și elaborare a noilor produse, sporind răspunderea unităților de cercetare, a întreprinderilor producătoare, precum și a celor beneficiare pentru asimilarea unor produse de înalt nivel tehnic, care să ducă realmente la reducerea cheltuielilor de fabricație și respectiv pentru utilizarea la nivelul maxim a performanțelor produselor.

PENTRU CREȘTEREA rolului stimulator al prețurilor în perfecționarea produselor se impune **să fie dezvoltate și concretizate unele elemente ale metodologiei de stabilire a prețurilor,** legiferate în prezent numai ca principii generale. Avem în vedere stabilirea unor limite minime și maxime ale beneficiului mai ridicat menit să stimuleze fabricarea produselor noi, precizarea proporțiilor în care să se împartă între producători și beneficiari sporul de efect economic al produselor noi, stabilirea mai detaliată a modului cum trebuie să se facă comparația între produsele noi și cele existente sub aspectul valorii de întrebuințare și al costurilor. Toate acestea s-ar putea realiza prin elaborarea unor noi norme metodologice de stabilire a prețurilor, mai complete decît cele actuale elaborate pe principalele ramuri de producție. Eventual s-ar putea elabora norme metodologice specifice pentru produsele cu destinație tehnico-productivă, ținînd seama de problemele deosebite pe care le ridică acestea la calcularea prețurilor.

Totodată, luînd în considerare interesele relativ deosebite ale producătorilor față de cele ale beneficiarilor, deosebire care se accentuează în condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar, **este necesar să se asigure o mai mare participare — și implicit răspundere — a beneficiarilor la determinarea prețurilor mijloacelor de producție.** În practică, pentru produsele mai importante și în prezent organele de prețuri cer și acordul beneficiarului asupra nivelului de preț propus de producător, dar legiferarea acestui acord ar contribui la generalizarea lui și mai ales ar obliga pe beneficiari să facă o analiză mai atentă a performanțelor și eficienței noilor produse.

Concepte — instrumente — tehnici în sprijinul sporirii eficienței

DEZBATERE „R. E."

Informatica: sarcini calitativ noi în optimizarea sistemului unitar de conducere a proceselor economico-sociale

AVANTAJELE UNEI ORGANIZĂRI ÎN FLUX TEHNOLOGIC (I)

ACCELERAREA trecerii, pe baza acumulărilor cantitative obținute în cincinalele precedente, la o nouă calitate a activității economico-sociale, perfecționarea conducerii științifice a societății se înscriu printre principalele obiective ale cincinalului 1981–1985, prevăzute în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. Înfăptuirea lor va beneficia de o contribuție considerabil sporită din partea **informaticii.**

Se are în vedere **lărgirea puternică și perfecționarea dotării necesare unei largi utilizări a metodelor cibernetice,** prin realizarea a noi tipuri și familii de componente electronice, echipamente de calcul și prelucrare a datelor, precum și de teleinformatică, producția tehnicii de calcul urmînd să dețină o poziție prioritară în structurarea creșterii industriei electronice, în 1985, de 2,3–2,4 ori față de 1980.

Dezvoltarea bazei tehnico-materiale va permite realizarea **orientărilor principale în domeniul informaticii,** prevăzute în proiectul Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1980–1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000 :

- **intensificarea cercetărilor pentru organizarea și funcționarea optimă a sistemului unitar de conducere a proceselor economico-sociale, bazat pe utilizarea largă a metodelor cibernetice și a tehnicilor moderne de calcul ;**
- **dezvoltarea și perfecționarea sistemelor informatice pentru procesele tehnologice, precum și pentru conducerea activității întreprinderilor și centralelor industriale ;**
- **elaborarea și perfecționarea sistemelor informatice de ramură, precum și a celor funcționale la nivelul economiei naționale pentru statistică, planificare, aprovizionare tehnico-materială, sistemul financiar-bancar și alte activități ;**
- **organizarea și perfecționarea sistemelor informatice teritoriale ;**
- **elaborarea de soluții optime pentru constituirea și funcționarea sistemului informatic național, inclusiv a rețelei de calculatoare și de transmisie a datelor.**

Într-o astfel de viziune prospectivă, științifică, informatica românească se va alinia procesului general al trecerii la o nouă calitate, urmînd să ducă la o schimbare profundă în conducerea vieții economice și sociale, să contribuie într-o măsură decisivă la asigurarea unei înalte eficiențe în toate domeniile acesteia.

Amploarea problemelor legate de un asemenea program pune pe deplin în lumină necesitatea ca pentru a genera o eficiență multiplicată la utilizator, **însăși informatica, privită ca sistem, să-și regleze la un nivel superior eficiența propriei funcționări,** ceea ce implică și adaptarea la noile cerințe a **organizării sale interne,** a **organizării relațiilor sale cu mediul.**

Pe această temă de deosebită însemnătate și actualitate, revista noastră — oferind în continuare o tribună pentru schimbul de idei inițiat printr-o serie de intervenții ce s-au bucurat de audiență în rîndurile cititorilor*) — a solicitat și publică începînd cu acest număr, în cadrul dezbaterii ale cărei temă și titlu au fost sugerate de proiectele documentelor apropiatului Congres al partidului, opinii ale altor specialiști în domeniu. Sperăm ca din confruntarea și însumarea selectivă a propunerilor să rezulte, pentru informatica deceniului viitor, soluții adecvate îndeplinirii rolului ce-i revine în dezvoltarea economico-socială dinamică și eficientă a României socialiste.

*) *Eficiența globală a utilizării calculatoarelor electronice în economia națională* (M. Drăgănescu), nr. 2/1979 ;
Considerații privind o industrie de programe pentru calculatoare electronice (V. Baltac), *nr. 5/1979; Aspecte ale evoluției informaticii în raport cu dezvoltările tehnologice actuale* (M. Guran), *nr. 11/1979; Organizare și informatică* (C. V. Negoiță), *nr. 17/1979; Cibernetica, factor de creștere a eficienței (supliment), nr. 17/1979; Optimizarea transporturilor, o componentă de bază a economiei moderne (I. Săndulescu),* nr. 22/1979; Tehnica de *calcul și nevoile unei conduceri eficiente (supliment), nr. 23/1979; Probleme actuale ale activității centrelor teritoriale de calcul electronic* (M. Drăgănescu, M. Roșu), *nr. 24/1979.*

Obiectivele pe care proiectele documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R. le prevăd în domeniul informaticii, îndeosebi sarcina cercetării de profil de a elabora soluții optime pentru constituirea și funcționarea sistemului informatic național, conferă dimensiuni calitativ noi relației organizare-conducere-informatică.

Amintesc în acest sens că în articolul publicat în „Revista economică", dr. C. Negoiță punea problema unei condiționări a eficienței introducerii, respectiv utilizării informaticii, de asigurarea organizării corespunzătoare ; „organizarea nu presupune neapărat investiții, dar poate aduce beneficii ; informatica presupune neapărat investiții, dar poate să nu aducă beneficii" — afirma în concluzie (nu fără dreptate) autorul [1]).

Avînd în vedere importanța deosebită a problemei puse pentru activitatea celor peste 30 000 de oameni ai muncii care activează în domeniul informaticii, răspund cu interes inițiativei făcute de revistă, de a participa la continuarea schimbului de opinii. Precizez că în cele ce urmează noțiunile de organizare și conducere sînt utilizate în sensul definițiilor de lucru date în nota [2]) și că am urmărit să rămîn cît mai mult posibil în domeniul faptelor.

1. CARACTERUL SISTEMIC AL CONCEPȚIEI P.C.R. PRIVIND PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII, A SISTEMULUI INFORMAȚIONAL ECONOMICO-SOCIAL ȘI INTRODUCEREA INFORMATICII

PORNIND DE LA SARCINILE trasate de Congresul al IX-lea și Conferința Națională a P.C.R. din 1967, de la teoria conducerii societății socialiste, ale cărei baze au fost puse de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** (importanta cuvîntare la Colocviul pentru știința conducerii, din 1971 și care poartă amprenta excepționalei sale personalități), **Partidul Comunist Român consideră acțiunile de perfecționare a organizării și conducerii, a sistemului informațional economico-social și de introducere a informaticii drept componente ale procesului general de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România.** Evident, componentele amintite se găsesc în interdependență dialectică și nu în relație de dependență orientată. Un exemplu în acest sens îl constituie **ansamblul documentelor de partid** format din hotărîrea Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din octombrie 1971, hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R. din aprilie 1972 și decretele de perfecționare a structurilor organizatorice, din 1973 (inclusiv Decretul nr. 499/1973 cu privire la organizarea unitară a activității de informatică). Trebuie relevată și **concepția tehnică avansată preconizată în aceste documente** — de exemplu : crearea de centre electronice de calcul în acces multiplu (teleinformatică), prevăzută în programul adoptat în anul 1967 ; elaborarea treptată a sistemelor informatice integrate, decizie adoptată în anul 1971.

Obiectivele preconizate în proiectul Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic continuă și dezvoltă pe un plan superior această orientare, urmărind accelerarea perfecționării sistemului informațional economico-social și a ridicării nivelului tehnico-științific al informaticii.

[1]) Dr. C. Negoiță : Organizare și informatică, Revista economică, nr. 17, 1979.

[2]) **Organizare :** alegerea, dimensionarea și structurarea resurselor, precum și definirea relațiilor esențiale din interiorul sistemului economic în concordanță cu obiectivele și restricțiile acestuia, astfel încît personalul uman să acționeze unitar, cu efort fizic cît mai mic și satisfacție cît mai mare.
Conducere : dezvoltarea resurselor existente și (sau) angajarea unor resurse noi și/sau dezangajarea unor resurse existente și/sau modificarea relațiilor dintre resurse, pe baza prevederii evoluției sistemului și mediului ambiant (în sensul complementului în raport cu universul) și a urmăririi acestor evoluții, prin acte subiective de voință (denumite decizii) care generează comenzi asupra resurselor sistemului, astfel încît evoluția sistemului economic să fie mai favorabilă sau cel puțin posibilă, rămînînd în permanență compatibilă cu restricțiile exterioare sistemului.

2. EFICIENȚA POTENȚIALĂ A ORGANIZĂRII DE TIP FUNCȚIONAL

DIN PUNCTUL DE VEDERE al resurselor materiale de toate felurile, organizarea este cu necesitate orientată pe concepția fluxului tehnologic ; alegerea soluțiilor tehnologice, dimensionarea capacităților de producție și rezolvarea a numeroase alte probleme asociate se efectuează, în esență, pe baza unor criterii tehnico-economice precis formulabile. Desigur, respectarea acestora presupune și alegerea corectă a utilajelor (din punctul de vedere al caracteristicilor tehnice și al siguranței în funcționare), asigurarea a suficiente puncte de control de calitate la intrarea, intermediare și la ieșirea procesului de producție, prevederea și dimensionarea corectă a stocurilor materiale, a resurselor destinate întreținerii și reparațiilor, stabilirea corectă a modului de informare cu privire la desfășurarea procesului tehnologic și a modului în care el este comandat etc.

O caracteristică deosebită a sistemelor reprezentate prin unitățile economico-sociale o constituie prezența oamenilor. În cadrul unui asemenea sistem, oamenii sînt angajați în a) realizarea și deservirea procesului tehnologic (personal direct productiv) și b) asigurarea funcționării în ansamblu a unității, a dezvoltării sale și a conectării eficiente cu restul sistemului economico-social (personal indirect productiv) (fig. 1).

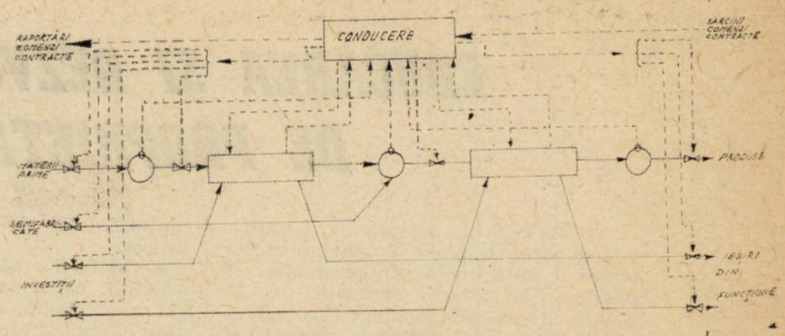

Fig. 1 ; Schemă — puternic simplificată — a unui subsistem economico-social (unitate economică de producție)

belul din casetă, din care rezultă că organizarea funcțională constituie o alternativă net preferabilă. Se poate, de asemenea, observa că în condițiile unei organizări de tip convențional, informatica poate să capete caracterul automatizării unor prelucrări de date în fluxuri paralele (care se includ prin diferite colective/compartimente (fig. 2) ceea ce poate reprezenta

Organizarea de tip convențional			Organizarea de tip funcțional	
Tendințe	**Acțiuni**	**Consecințe**	**Acțiuni**	**Consecințe**
Preferințe pentru activități care implică efort redus	Preferarea activităților de tip prelucrare a datelor	Generarea de birocrație. Evitarea luării de decizii, prin împingerea lor în sus	Raționalizare, introducerea progresului tehnic	În activitatea de prelucrare de date se vor crea baze de date, se vor standardiza proceduri. Activitatea metodologică va tinde spre realizări generale tipizabile
Tendința de mărire a compartimentului (unității)	Solicitări de mărire a efectivului. Solicitarea de informație de la unitățile subordonate	Tendința de umflare a aparatului	Mărirea contribuției la pregătirea și luarea deciziei	Intensificarea activității de analiză și prognoză
Muncă și conducere colectivă în unitate	Ședințe periodice, participanți cu experiențe similare pe domenii delimitate strict.	Performanțe greu de evaluat. Nivel redus al muncii și conducerii colective. Proceduri de lucru bazate pe experiențe.	Luarea deciziei impune și conducere colectivă, avînd în vedere specializarea, deci diversitatea experienței	Definirea precisă a sarcinilor și răspunderilor, făcînd posibilă evaluarea performanțelor și întărind caracterul colectiv al muncii
Colaborarea cu alte organizații	Antrenarea de specialiști precis identificați, pe domenii	Îngreunează colaborarea dintre organizații, precum și pregătirea, difuzarea și aplicarea deciziilor luate	Colaborarea se orientează conform specialității organizației și compartimentelor	Fiecare unitate contribuie direct la progresul de ansamblu

Unei unități economico-sociale i se asociază, în general, cel puțin două procese (subsisteme) : un proces de **prelucrare materială** și un proces de **prelucrare de informație**[3]). Există și unități economico-sociale în care majoritatea oamenilor sînt folosiți în procesul de prelucrare de informație, acesta reprezentînd astfel activitatea de bază a unității. O importantă categorie a acestor unități economico-sociale o reprezintă unitățile de coordonare (de exemplu : centrale industriale, departamente, ministere) ; asigurarea eficienței activității lor este deosebit de importantă pentru sistemul economico-social în ansamblu, întrucît ele generează informație de comandă către unitățile de bază, influențînd direct activitatea acestora.

Desigur, eficiența activității procesului de prelucrare de informație depinde și de modul de organizare a acestuia, putîndu-se vorbi de **o organizare de tip convențional** (în care se definesc colective și compartimente de lucru conform necesității evaluate pe domenii, fiecare compartiment asigurînd — între altele — și operațiile de culegere, calcul, selecție, păstrare a datelor care-i revin prin natura atribuțiilor) și **o organizare de tip funcțional** sau **în flux tehnologic** (în care activitățile de culegere, calcul, păstrare, transmitere a datelor, cele de proiectare — respectiv perfecționare — a sistemului informațional și cele de analiză și pregătire de decizie pe domenii sînt concentrate în colective/compartimente distincte). Deosebirile fundamentale dintre organizarea convențională și cea funcțională sînt sugerate în ta-

[3]) În sensul teoriei organizării și conducerii, procesului de prelucrare materială îi corespunde subsistemul operațional, iar procesului de prelucrare a informației îi corespund subsistemele informațional și decizional.

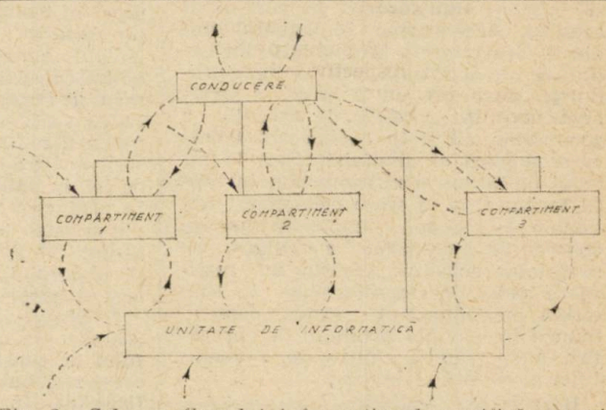

Fig. 2 ; Schema fluxului informațional specifică organizării de tip convențional

realizarea mai costisitoare (și eventual mai înceată) a unor operații relativ simple. Organizarea funcțională este cu atît mai eficientă cu cît dispune de un suport informațional mai performant, inclusiv un sistem informațional avansat. În fine, este important de observat că trecerea de la organizarea de tip convențional la cea de tip funcțional se poate realiza pe deplin în cadrul legislativ existent și treptat.

dr. Nicolae COSTAKE
Centrul de calcul al Direcției Centrale de Statistică

EDUCAREA ȘI DEZVOLTAREA CONȘTIINȚEI DE PROPRIETAR SOCIALIST (I)

CALITATEA de proprietar socialist reflectă situația nouă a oamenilor, de stăpîni ai mijloacelor de producție și beneficiari ai tuturor bunurilor ce se creează în societate, precum și transformări adînci în conștiința membrilor societății, în modul lor de a gîndi și acționa în procesul muncii, în atitudinea față de avutul obștesc, în relațiile lor reciproce etc.

Conștiința de proprietar socialist — ca orice atribut transformator din conștiința oamenilor este un proces complex și de durată, ea nu s-a format și maturizat dintr-o dată, ci evoluează treptat. La început, cînd a avut loc trecerea oamenilor muncii din situația de nonproprietari sau mici producători în cea de proprietari socialiști, elementul principal al acesteia îl constituia sentimentul că pămîntul, minele, uzinele, fabricile, băncile, magazinele, căile ferate etc., le aparțin în comun, lor, și ca urmare, ei se află într-o poziție egală — unii față de alții — cu privire la mijloacele de producție. În plan educațional, **un loc deosebit ocupa conștientizarea la fiecare om al muncii a calității de proprietar** și a rolului pe care-l are în societate. În cadrul muncii în comun și al obținerii roadelor ei, locul posesivului „al meu" este luat de „al nostru" ; interesele și motivațiile particulare se integrează tot mai mult în cele generale, ale colectivului sau ale întregii societăți.

Un amplu proces de transformări

CALITATEA de proprietar socialist a crescut și crește odată cu țara însăși ; trecerea de la o etapă de progres la alta în evoluția socialismului marchează iminent **transformări** în conținutul acesteia. Accentuarea, în actualul stadiu de dezvoltare a țării, a laturilor calitative ale activității, atît în sfera producției materiale, cît și în cea a serviciilor, atît în procesele de execuție a produselor, cît și în conducerea tehnico-economică și administrativă, la nivelul unităților și al ramurilor, în profil teritorial și la scara economiei naționale — reclamă înnoiri în modul concret de manifestare a calității de proprietar colectiv. Aceasta se realizează astăzi în împrejurările în care există încă diferențe între oamenii muncii în privința nivelului de pregătire, a dezvoltării spirituale, a condițiilor de muncă și de trai.

Dezvoltarea calității de proprietar socialist este un **proces complex** care presupune transformări continui în situația celor ce stăpînesc avuția națională și cerințe noi privind nivelul conștiinței și implicit reflectarea acesteia în atitudinea și comportamentul lor ; ea înseamnă manifestarea la un nivel superior a dreptului colectiv de a stăpîni și utiliza valorile materiale și spirituale și exteriorizarea acestuia într-un aport maxim, în momentul dat, la progresul general al țării. Există mai multe laturi inseparabile ale acestui proces.

1. Odată cu mărirea obiectului proprietății, calitatea de proprietar socialist se dezvoltă, extinzîndu-se asupra unui volum mereu sporit de valori de întrebuințare ; oamenii muncii devin mai bogați pe măsura creșterii bogăției sociale, ale cărei dinamici și ritmuri se oglindesc în dinamica și ritmul creșterii bunăstării. Dezvoltarea calității de proprietar socialist se exprimă astfel în lărgirea ei ca dispoziție, ca apropriere. Creșterea în anul 1978, față de nivelul anului 1950, de 29 de ori a producției industriale, de 3,5 ori a producției agricole și de 13 ori a venitului național, întărirea potențialului economic au însemnat mărirea avuției poporului român, a tuturor celor ce trăiesc și muncesc pe aceste meleaguri, fără deosebire de naționalitate.

Dar nu numai atît. Acum, la peste 31 de ani de la naționalizarea principalelor mijloace de producție de la 11 iunie 1948, se remarcă prezența unor mari prefaceri în structura proprietății socialiste, în sensul că partea covîrșitoare a acesteia este rezultatul efortului colectiv al poporului român, eliberat de exploatare, în anii socialismului, sub conducerea înțeleaptă a Partidului Comunist Român. În perioada care a trecut s-au construit numeroase noi obiective economice și edificii social-culturale ; numai în cincinalul 1966—1970 au fost create și puse în funcțiune 1500 obiective și capacități de producție, iar în 1971—1975, 1869 ; în anii 1976 și 1977 au fost construite circa 1000 obiective și capacități de producție, iar în anul 1978 s-au dat în exploatare integral sau parțial 657 capacități de producție principale, din care 594 industriale și 63 agrozootehnice.

Totodată, s-au produs **schimbări adînci în conținutul calității de proprietar socialist** ; oamenii muncii stăpînesc laolaltă **bunuri care în pondere dominantă constituie rodul activității în comun, al creației lor**, desfășurate într-un cadru social-economic nou. Valoarea fondurilor fixe existente în economia țării noastre a crescut de la 207 miliarde lei, în anul 1950, la 1600 miliarde lei în 1978, ceea ce înseamnă că peste 87% din acestea au fost produse numai în ultimii 27 de ani, prin efortul comun al poporului, în condițiile în care el este și proprietar și beneficiar.

2. Dezvoltarea calității de proprietar socialist include în sine **ridicarea nivelului de conștiință socialistă a maselor, creșterea îndatoririlor și răspunderilor fiecăruia.** În prim planul atenției se impun : extinderea grijii față de avutul obștesc, preocuparea de a instaura la fiecare loc de muncă un climat de responsabilitate, simțul datoriei, spiritul gospodăresc în folosirea resurselor, interesul sporit în a administra mai bine și în a cîntări mai atent asupra destinației rezultatelor dobîndite etc. Dreptul de a stăpîni, de a beneficia, de a obține foloase este inseparabil de îndatoriri și obligații ale membrilor societății față de avutul obștesc. În această direcție, este necesar să se acorde o mare importanță **„activității politico-educative, ridicării conștiinței politice a fiecărui om al muncii, ținînd seama că pe măsură ce fiecare înțelege tot mai bine rolul ce îi revine în cadrul colectivului de muncă, al adunării generale, în societate, cu cît participă mai activ și responsabil la soluționarea problemelor, cu atît rezultatele vor fi mai bune în toate domeniile".**[1]).

Nu scăpăm din vedere faptul că cerințele generale pe care le ridică făurirea socialismului multilateral dezvoltat, adresîndu-se unor oameni **calitativ inegali** (diferiți ca pregătire, dezvoltare spirituală generală) **se reflectă inegal în gradul de înțelegere și în aportul lor la progresul economico-social.** De aici, rolul deosebit de mare al hotărîrilor partidului nostru privind întărirea activității politico-educative și a măsurilor privind eliminarea treptată a deosebirilor esențiale între clase și categorii sociale.

Grija față de avutul obștesc constituie astăzi trăsătura caracteristică a activității oamenilor muncii din țara noastră, ce se manifestă în fiecare moment, prin fapte mai mici sau mai mari, dînd la iveală cu o deosebită forță, unitatea de voință și acțiune ale poporului în a-și apăra bogățiile lui, evidențiind tot mai mult cît de **ale noastre** sînt valorile, bunurile națiunii.

3. Dezvoltarea calității de proprietar socialist este adînc înrîurită de **procesul complex de perfecționare** a relațiilor de proprietate socialistă. Una din marile transformări ce au loc în cadrul proprietății socialiste cooperatiste este ridicarea gradului de socializare a ei. Constituirea de asociații intercooperatiste și înființarea, pe baza efortului comun, a unor crescătorii de păsări și animale, producerea de răsaduri și legume în sere și solarii, construirea unor unități de depozitare și prelucrare, sisteme de irigații, etc., ca proprietate comună a cooperativelor asociate, implică schimbări în conștiința cooperatorilor, proprietatea socialistă de grup avînd astfel o sferă mai largă de cuprindere. Unități de producție de felul celor menționate mai sus apar și în cadrul raporturilor de cooperare între întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole de producție, ceea ce determină modificări în conștiința de proprietar socialist a țăranilor cooperatori și a celorlalți oameni ai muncii.

Un rol deosebit în dezvoltarea calității de proprietar socialist și în creșterea producției agricole îl are trecerea la conducerea și planificarea unitară a întregii activități de producție agricolă, prin crearea, din inițiativa tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, a consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, pe baza hotărîrii adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979. Ast-

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntarea rostită la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August" din Capitală, publicată în „Scînteia" din 15 februarie 1979.

fel, a luat naștere un cadru organizatoric și economic mai bun pentru valorificarea superioară a fondului funciar, a mijloacelor tehnice și a forței de muncă de care dispune agricultura. În esență, este vorba de o **formă superioară de cooperare în producție,** între unitățile agricole de stat și cele cooperatiste, **de conlucrare în procesul conducerii,** a celor două forme de proprietate socialistă, de conlucrare a claselor și categoriilor sociale din agricultura socialistă în domeniul organizării și conducerii, al cercetării științifice, etc., de îmbinare mai activă a rolului statului cu rolul organismelor colective de conducere a unităților agricole socialiste.

Perfecționarea și dezvoltarea proprietății socialiste stă la baza ridicării nivelului de trai al poporului ; de aceea, sarcinile stabilite de partid în acest sens au devenit preocupări ale oamenilor muncii, ale întregului popor. Ei sînt tot mai mult interesați de felul în care se folosesc mașinile, utilajele, instalațiile și construcțiile gospodărești ale întreprinderilor, terenurile agricole, animalele de muncă și de producție, școlile și bibliotecile, mijloacele de transport etc. Chemarea colectivelor de oameni ai muncii, întîlnită astăzi în întreprinderi și exprimată concentrat prin cuvintele : „noi producem, noi controlăm, noi răspundem", este o reflectare adîncă a dezvoltării conștiinței socialiste, a calității de proprietar socialist. A te simți direct răspunzător față de muncă, de ceea ce tu însuți produci, de gospodărirea propriilor resurse constituie dovada unor schimbări profunde în conștiință și **exteriorizarea unei gîndiri înaintate,** a atitudinii patriotice, a luptei pentru promovarea noului.

Dezvoltarea calității de proprietar socialist nu are loc automat, fără luptă; elementul nou în activitatea și comportamentul general al membrilor societății se statornicește ca rezultat al unui complex de factori în cadrul cărora educația și învățămîntul, munca însăși, au un rol hotărîtor.

În viața social-economică se întîlnesc încă unii oameni care nu muncesc pe măsura capacității lor, dorind în schimb, să primească tot mai mult de la societate, care nu vădesc interes în folosirea resurselor și în apărarea avutului obștesc, care delapidează bunuri, care urmăresc îmbogățirea pe căi ilicite etc. Față de aceștia, partidul adoptă o poziție fermă, de combatere și condamnare socială, de extirpare totală a unor asemenea fenomene din peisajul realității noastre constructive în permanent dinamism, în condițiile unei ample activități de educare socialistă, și ridicare a nivelului de conștiință.

Participarea tot mai eficientă la gospodărirea avutului obștesc

CALITATEA DE PROPRIETAR SOCIALIST presupune ca oamenii muncii să manifeste pricepere nu numai în a pune în funcțiune și a utiliza, spre exemplu, strungul, banda rulantă, instalația de extracție a țițeiului, tractorul sau locomotiva etc., ci și ca ei să-și aducă **contribuția la perfecționarea organizării și conducerii activității, să participe activ la elaborarea și adoptarea hotărîrilor, la conducerea societății.** Consiliile oamenilor muncii — organe colective de conducere din întreprinderi și centrale, din unitățile economice și sociale, precum și adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi oferă terenul propice afirmării lor ca factor de progres în domeniul producției, în înfăptuirea repartiției, gospodărirea avutului obștesc, întărirea proprietății socialiste, îmbunătățirea condițiilor de viață și muncă etc.

Ridicarea calității de proprietar socialist la un nivel superior, în actuala etapă, reclamă **sporirea aportului oamenilor muncii la întărirea disciplinei și ordinii sociale, la creșterea eficienței muncii în toate ramurile :** industrie, agricultură, construcții, transporturi și telecomunicații, învățămînt și cercetare științifică, ocrotirea sănătății, artei și culturii etc. Democrația și disciplina se află într-o unitate organică, sînt inseparabile, condiționîndu-se reciproc ; dezvoltarea democrației socialiste nu exclude, ci presupune întărirea disciplinei și ordinei, lupta împotriva manifestărilor de anarhie în muncă.

Dezvoltarea calității de proprietar socialist în procesul perfecționării mecanismului economico-financiar își găsește expresie în însăși **întărirea autogestiunii economico-financiare, a autoconducerii muncitorești.** Manifestarea ei la un nivel mai înalt are loc în dublu sens : a) al creșterii inițiativei colectivelor de oameni ai muncii și al fructificării în interesul progresului a potențialului lor de gîndire științifică, tehnică și organizatorică și b) al **măririi răspunderii** colectivelor de lucrători, a unităților economice, a fiecărui om al muncii.

Pe lîngă succesele deosebite obținute în toate sectoarele de activitate, se întîlnesc încă situații care nu fac dovada înțelegerii pe deplin a responsabilității pe care o incumbă calitatea de proprietar colectiv : în unele întreprinderi există cazuri de folosire incompletă a mașinilor, utilajelor, instalațiilor și a timpului de lucru, de menținere la un nivel ridicat a consumurilor specifice de materii prime și materiale, de creștere sub posibilități a productivității muncii, atitudini de risipă a bunului obștesc. Or, manifestarea la un nivel superior a calității de proprietar socialist în condițiile noului mecanism economico-financiar, presupune **sporirea spiritului de răspundere atît al organelor colective de conducere, cît și al fiecărui om al muncii,** în parte. Grija pentru administrarea și gospodărirea eficientă a capacităților de producție, a materiilor prime și materialelor etc., a resurselor de muncă de care dispunem, lupta împotriva oricăror forme de risipă — în fiecare unitate — trebuie să apară ca rezultantă a punerii în mișcare într-o rațională îmbinare a intereselor individuale, colective și generale.

După cum se știe, unitățile economice de stat și cooperatiste constituie forme concrete în care este organizată și funcționează proprietatea socialistă, în țara noastră. Elementul esențial, nou, în perfecționarea mecanismului economico-financiar, constă în aceea că fiecare unitate răspunde direct de desfășurarea activității, fără să mai aștepte ca cineva din afară să-i rezolve problemele. În lumina indicațiilor tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** cuprinse în cuvîntarea sa la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură, din 6 martie 1979, noul mecanism economico-financiar trebuie înțeles, în primul rînd, în sensul întăririi răspunderii întreprinderilor, colectivelor de oameni ai muncii, a organismelor colective de conducere, în mobilizarea tuturor rezervelor de creștere a eficienței economice, la realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Referindu-se la organismele de conducere colectivă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea că **„Fiecare trebuie să înțeleagă faptul că în calitate de coproprietar al mijloacelor de producție, producător și beneficiar al roadelor muncii — răspunde de felul cum este administrată și gospodărită partea din avuția socialistă încredințată colectivului respectiv"**[2]). Sentimentul de proprietar socialist capătă astfel o **nouă dimensiune,** fiecare organism colectiv de conducere, fiecare om al muncii trebuind să devină tot mai conștient de drepturile și îndatoririle pe care i le conferă calitatea de stăpîn al întreprinderilor, în procesul dezvoltării.

Există o multitudine de aspecte ale creșterii răspunderii și manifestării mai depline a calității de proprietar socialist. Creșterea rolului întreprinderilor în planificarea și desfășurarea producției necesită cunoașterea aprofundată a realității, dar și răspunderea fiecăruia în a asigura ca prevederile să oglindească ceea ce este posibil de realizat în cele mai bune condiții. Înțelegerea rolului nivelurilor orientative și normative de plan în încadrarea activității unităților în opțiunile generale ale societății și dă naștere la modificări în comportamentul oamenilor, îmbogățind conținutul calității de proprietar colectiv.

Asigurarea resurselor reproducției lărgite pe seama beneficiului ca și încheierea din timp, înainte de întocmirea planului de producție, a contractelor de desfacere a mărfurilor pe piața internă și externă, contribuie la întărirea în conștiința proprietarilor socialiști a simțului de răspundere, de ordine și disciplină în alocarea și utilizarea propriilor resurse.

Cerințe sporite ridică în fața oamenilor muncii dezvoltarea economico-socială a țării în perioada cincinalului 1981—1985. În lumina prevederilor cuprinse în Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., un accent tot mai mare se va pune pe creșterea eficienței economice în toate ramurile economiei naționale. În acest proces, se impune manifestarea unui **înalt simț de răspundere în gospodărirea energiei, a tuturor materiilor prime și materialelor,** în promovarea unui regim sever de economii, în cheltuirea cu maximă eficiență a fiecărui leu și desfășurarea unei activități economice rentabile. Dar nu numai atît. De mare însemnătate este și introducerea cît mai rapidă în producție a cuceririlor revoluției tehnico-științifice.

prof. dr. Constantin ENACHE

[2]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură, 6 martie 1979, București, Ed. politică, 1979, p. 37.

Cerințe ale utilizării resurselor de forță de muncă în județul Arad [II]

DOUĂ DIRECȚII PRINCIPALE de acțiune pentru asigurarea necesarului de forță de muncă și valorificarea ei eficientă sînt constituite de : a) atragerea în mai mare măsură a femeilor în activitatea productivă ; b) calificarea cadrelor necesare economiei județului pe baza unor programe concrete, corelate cu cerințele de perspectivă ale producției. La aceste probleme ne vom referi în continuare.

Rezerve pentru creșterea gradului de ocupare a femeilor

ÎN JUDEȚUL ARAD, femeile reprezintă în prezent 51,5 la sută din totalul populației. În ce privește resursele de muncă, în 1979 din totalul de 360 526 persoane 153 244 sînt femei, înregistrîndu-se astfel o creștere de 544 persoane față de începutul anului 1977, cînd a avut loc ultimul recensămînt. Se constată totuși că resursele de muncă neocupate cuprind în mare parte femei — cu deosebire din zonele agricole, din jurul centrelor economice Gurahonț, Sebiș, Ineu, Săvîrșin etc. Concret, în totalul resurselor de muncă neocupate femeile reprezintă 67,6 la sută, ceea ce înseamnă, în cifre absolute, 29 528 femei ; din acestea 8 750 reprezintă eleve și studente, 9 105 — persoane cu muncă casnică din familiile încadraților, 5 055 — persoane cu muncă casnică din familiile membrilor C.A.P. și țăranilor individuali, 5 147 resurse de muncă disponibile etc. Proiectînd evoluția resurselor de muncă în perspectiva anilor 1981—1985 se preconizează o creștere a resurselor de muncă feminine ocupate, de la 124 662 în 1981, la 125 566 în 1985, cu precădere în industrie (+ 5 215 persoane) și o scădere mai pronunțată a numărului acestora în agricultură (— 7 255 persoane).

Atît pentru prezent cît și pentru perspectivă se relevă un însemnat potențial de resurse de forță de muncă feminină rămas neocupat, ceea ce face ca în acțiunea de asigurare a necesarului de forță de muncă la nivelul județului și valorificarea ei eficientă o importanță deosebită să o prezinte atragerea forței de muncă feminine în activitatea productivă, amplificarea măsurilor menite să ducă la crearea condițiilor materiale prielnice folosirii eficiente a forței de muncă feminine, afirmării femeii pe plan profesional și social. În acest cadru urmărind cu consecvență aplicarea în practică a hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din iunie 1973 cu privire la creșterea rolului femeii în viața economică, politică și socială, a țării, Comitetul județean de partid, împreună cu organizațiile de masă și obștești au întocmit programe concrete de măsuri prin care se urmărește să se asigure atît în acest cinci-nal, cît și în perioada următoare, o mai bună utilizare a forței de muncă feminine, creșterea numărului de femei în toate sectoarele de activitate.

Potrivit acestor programe, s-a stabilit ca ponderea femeilor din județul Arad în principalele ramuri să crească în anul 1980 față de anul 1975 în mod sensibil (tabelul nr. 1). Este de men-

Tabelul nr. 1

Creșterea ponderii femeilor în domenii principale ale activității

în %

Ramura	Femei în total personal în :	
	1975	1980
TOTAL INDUSTRIE	34,0	39,1
— Construcții de mașini	21,5	26,5
— Chimie	29,0	33,0
— Exploatarea lemnului	6,5	7,0
— Prelucrarea lemnului	26,0	29,0
— Textilă	64,0	75,0
— Confecții	82,0	84,0
— Alimentară	45,5	50,5
— Industria cooperatistă	55,5	61,0
— Agricultura de stat	33,0	50,0
— Circulația mărfurilor	54,0	60,0
— Telecomunicații	48,5	55,0
— Învățămînt, cultură, artă	64,0	66,0
— Ocrotirea sănătății	76,0	77,5
— Administrație	31,0	35,5

ționat că programe speciale de măsuri au fost stabilite pentru întreprinderile de industrie ușoară din județul Arad, întreprinderi în care, prin specificul activității, numărul femeilor încadrate — deși destul de mare în prezent — poate spori și mai mult în perioadele următoare (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Creșterea ponderii femeilor în principalele unități ale industriei ușoare

în %

Unitatea	Ponderea femeilor în :	
	1975	1980
— Tricoul Roșu	84,2	87,0
— Întreprinderea textilă	68,0	70,3
— Libertatea	70,1	72,1
— Întreprinderea de confecții	89,9	89,9
— Arădeanca	66,6	71,4
— Victoria	55,0	55,3

Analiza situației existente la sfîrșitul anului trecut, evidențiază că aceste programe au început să prindă viață. Dovezile în acest sens sînt constituite de creșterile înregistrate de la an la an, atît la numărul total al femeilor încadrate, cît și în ce privește ponderea lor în totalul personalului muncitor. Astfel, față de anul 1977, la sfîrșitul anului 1978 numărul femeilor încadrate a crescut cu 2 537, ceea ce înseamnă o creștere de 5,6 la sută, nivelul respectiv devansînd dinamica pe ansamblul personalului muncitor care a fost de numai 2,14 la sută ; de asemenea, ponderea femeilor a crescut față de aceeași perioadă cu 1,33 la sută; în special pe seama creșterilor înregistrate în unitățile de industrie ușoară — Întreprinderea textilă „Tricoul Roșu", „Libertatea", Întreprinderea de bunuri metalice precum și în unitățile comerciale și ale industriei alimentare. Este de remarcat faptul că, cele mai accentuate creșteri s-au înregistrat la categoria muncitori, cu precădere ca urmare a măsurilor luate în secțiile de producție, în vederea adaptării ergonomice a locurilor de muncă, în așa fel încît, să fie accesibile și muncii femeilor. Se preconizează ca asemenea acțiuni să se extindă mult în viitor.

O altă acțiune importantă a urmărit depistarea tuturor locurilor de muncă care pot fi ocupate de femei, întocmindu-se în acest scop **un nomenclator al meseriilor pretabile muncii feminine** și pe baza căruia s-au făcut comparații cu situația existentă în fiecare unitate economică din județ. În urma acestei analize de detaliu s-a desprins concluzia că, deși în cea mai mare parte aceste locuri de muncă sînt ocupate de femei (peste 99 la sută), mai sînt încă 568 care constituie potențiale locuri de muncă pentru femei ; cele mai multe dintre acestea sînt localizate la unități cum sînt : Întreprinderea de vagoane, Întreprinderea de strunguri, Combinatul de îngrășăminte chimice, Întreprinderea forestieră de exploatare și transport, „Victoria", U.T.A., Întreprinderea de confecții, etc. (desigur, cumulînd toate aceste locuri de muncă rezultă o cifră mult mai mare, care a fost însă diminuată de depășirile înregistrate în unele sectoare cum sînt : agricultură, industria alimentară, comerț, etc.). Pentru a cunoaște cît mai corect posibilitățile de valorificare a forței de muncă feminine în județ, aceste analize s-au aprofundat, stabilindu-se după o cercetare amănunțită și locurile de muncă ușoare ocupate de bărbați. Pe total județ au fost stabilite 4 211 astfel de locuri de muncă.

Atragerea resurselor de muncă feminină neocupate în activitatea economică — în special în cea industrială — este un proces complex, care nu se rezolvă de la sine sau prin simple măsuri administrative. Trecerea femeilor din activitatea casnică cu deosebire în ramurile producției materiale implică deopotrivă **acțiuni și răspunderi largi din partea tuturor factorilor de la nivel local.**

Prin măsurile stabilite în acest scop, a căror materializare va continua și în viitor, se pot menționa : crearea unor noi unități prestatoare de servicii către populație, acțiune care are în vedere ușurarea muncii casnice a femeilor și, firesc, asigurarea unor noi locuri de muncă adecvate femeilor ; organizarea producției și a muncii în unitățile cu pondere mare a forței de muncă feminine, astfel încît să permită crearea schimburilor cu program redus pentru femeile cu copii ; introducerea servirii pe bază de comenzi prin unități care funcționează cu orar special în scopul reducerii timpului necesar pentru aprovizionarea cu produse agroalimentare, amenajarea în continuare de unități tip „Gospodina", care vor contribui la reducerea însemnată a

[1]) Date culese și prelucrate de la Consiliul județean al femeilor și Comisia teritorială de planificare.

timpului afectat activității casnice a femeii ; amenajarea unor cantine restaurant, la care se poate servi masa pe bază de abonament și a unor noi unități tip „autoservire" ; extinderea rețelei de creșe și grădinițe, în acest cincinal numărul locurilor în creșe și grădinițe fiind suplimentat cu circa 1 000 ; urmărirea modului în care se face aprovizionarea populației cu produsele solicitate de piață și a modului în care se asigură transportul în comun și transportul de la domiciliu la locul de muncă pentru persoanele care fac naveta. În paralel se desfășoară un complex de acțiuni care are ca scop ridicarea nivelului de cultură al femeilor, dezvoltarea conștiinței socialiste în spiritul eticii și echității socialiste, creșterea nivelului calificării lor profesionale, etc., organizîndu-se pentru aceasta, dezbateri, mese rotunde, întîlniri cu specialiști și activiști de partid și de stat, concursuri pe meserii, expuneri, ș.a.

Așa cum arătam, este necesară valorificarea mai bună a rezervelor de forță de muncă feminină existente în zonele agricole ale județului ; în aceste zone se găsește cea mai mare parte a resurselor de muncă neocupate. Mai mult, în aceste localități avem de-a face și cu o utilizare cu totul necorespunzătoare a forței de muncă — în special feminine — care lucrează în sectorul cooperativelor agricole de producție. De exemplu, din cele 32 766 femei care muncesc în agricultura cooperatistă a județului. 12 486 femei nu-și realizează minimum de norme stabilit; în plus, un număr de 9 572 femei, membre ale C.A.P. nu lucrează deloc în cooperativă, limitîndu-se la activități în gospodăria personală. Evident este vorba de un însemnat potențial de muncă ce va trebui în viitor valorificat în mod corespunzător, asigurîndu-se astfel creșterea numărului personalului muncitor din alte sectoare, pe măsura dezvoltării acestora și extinderea gradului de mecanizare a lucrărilor în agricultură. Măsurile luate de conducerea partidului privind înființarea consiliilor unice agroindustriale, conduc la o folosire mai judicioasă a forței de muncă disponibile în sectorul cooperatist al agriculturii. În aceeași direcție va acționa totodată amplasarea noilor obiective de investiții în centrele economice din afara municipiului ; această acțiune trebuie desfășurată însă în paralel cu asigurarea condițiilor de pregătire profesională a femeilor, cu crearea celorlalte condiții care să permită trecerea femeilor de la o activitate sporadică la activități industriale, comerciale etc.

O preocupare pentru toți factorii locali : calificarea, perfecționarea, orientarea pregătirii profesionale

PROCESUL de modernizare continuă a bazei tehnico-materiale a economiei a schimbat esențial raportul dintre munca fizică și cea intelectuală, dintre munca simplă și cea complexă, desigur în favoarea celei din urmă. Pentru ca procesul de producție să se desfășoare în condiții normale, fără perturbări, se impune o deplină concordanță între volumul și tehnicitatea mijloacelor de producție, pe de o parte, și volumul și pregătirea profesională a cadrelor care le manevrează pe de altă parte. Asigurarea structurii calitative a forței de muncă este deci o necesitate obiectivă, impusă de nivelul de dezvoltare a mijloacelor de producție. În condițiile construirii unui mare număr de obiective industriale moderne, a modernizării și reutilării tuturor capacităților de producție existente, procese în care și județul Arad — asemenea celorlalte județe ale țării — este puternic antrenat, calificarea cadrelor și în primul rînd, a muncitorilor, reprezintă una dintre problemele importante de a cărei soluționare depinde utilizarea eficientă a fondurilor fixe puse la dispoziție, depinde înainte de toate, realizarea sarcinilor de plan, atît în fiecare unitate, cît și în profil teritorial.

Dinamismul caracteristic dezvoltării, amplasarea unor mari și moderne obiective industriale pe teritoriul județului a determinat și va determina și în viitor un amplu proces de formare a cadrelor, într-un ritm rapid și în proporții de masă. Numai în perioada 1976—1980 vor trebui calificați un număr de 46 258 muncitori, în meseriile specifice ramurilor industriale ale județului, precum și în unele meserii noi care vor apare în legătură cu finalizarea noilor obiective de investiții. În mod deosebit se va pune accent pe asigurarea necesarului de forță de muncă în meseriile deficitare ale județului cum sînt : dulgheri, zidari, fierari-betoniști, sondori, sudori, operatori chimiști, etc.

În vederea asigurării forței de muncă necesare dezvoltării județului Arad, în actualul cincinal și în perspectivă, a fost inițiat un vast program de pregătire a cadrelor, atît pentru activitatea de concepție, cît și pentru cea de execuție, stabilindu-se necesarul total de forță de muncă ce urmează să fie pregătit în această perioadă, formele și modalitățile de pregătire, precum și structura acestui necesar pe meserii. Potrivit acestui program, în perioada anilor 1976—1985 numărul total al persoanelor ce vor trebui asigurate pentru dezvoltarea viitoare a județului se ridică la 84 022 persoane din care 77 758 muncitori calificați, ceea ce înseamnă 92,5 la sută din total, iar 6 264 persoane respectiv 7,5 la sută din total vor fi cadre de specialitate cu studii medii și superioare. Dintre aceștia, peste 46 380 persoane, adică 55,2 la sută din totalul forței de muncă necesare o vor reprezenta femeile.

O importanță deosebită în ce privește asigurarea, pregătirea și perfecționarea forței de muncă o are perioada 1979—1980 ; în acești ani au loc cele mai multe puneri în funcțiune prevăzute pentru cincinalul în curs precum și cea mai accentuată creștere a valorii producției industriale pe seama dezvoltării și modernizărilor de la unitățile existente, ceea ce va determina un nivel de producție pentru ultimul an al cincinalului de peste 21 miliarde lei. În vederea recrutării și calificării personalului muncitor necesar activității productive, punerii în funcțiune și exploatării noilor capacități de producție, consiliile oamenilor muncii din unitățile economice, în colaborare cu comisia județeană de planificare, Oficiul forței de muncă și alte organe de resort, au întocmit programe noi de măsuri pentru această perioadă, întocmind în acest scop balanțe ale forței de muncă pe localități, zone și centre economice, precum și balanțe pe categorii ale tineretului, ale muncitorilor calificați, ale femeilor, etc. Cu acest prilej, s-a procedat totodată la reactualizarea necesarului de forță de muncă, în funcție de sarcinile actuale de creștere a productivității muncii.

În urma analizelor efectuate pe baza cifrelor de plan defalcate pe secții, ateliere, schimburi, pe meserii și specialități, a fost evidențiat pe bază de grafice necesarul de forță de muncă pe structură, rezultînd un necesar de personal muncitor de 7 687 oameni pentru 1979 și 9 492 pentru anul 1980. Din totalul personalului muncitor necesar pentru perioada amintită, 8 890 reprezintă muncitori calificați, 387 cadre medii și 215 cadre cu pregătire superioară, din care 155 cu pregătire tehnică. Formele de pregătire pentru acest necesar au fost stabilite astfel : stagiu de practicant în prima treaptă de liceu (792 oameni), stagiu de practicant treapta a II-a liceu (1 713), absolvenți ai școlii profesionale (1 472), absolvenți ai cursurilor de calificare (3 993), pregătite la locul de muncă (930). În cadrul acestor grafice a fost defalcat separat numărul de femei cuprinse în diferite forme de pregătire profesională : 1979 — 2 073 și în 1980 — 2 248.

În scopul perfecționării calificării profesionale s-a acționat la stabilirea, pentru fiecare an, pe baza propunerilor unităților, a numărului de personal care va urma cursurile de perfecționare. Pentru anul 1980 de exemplu, necesarul de perfecționat a fost stabilit la 24 855 oameni, din care, în cadrul unităților 21 006 oameni, iar în afara unităților 3 849 oameni. O acțiune strîns ancorată în activitatea propriu-zisă de pregătire a forței de muncă a fost și este și în viitor cea legată de orientarea școlară și profesională a tinerilor care urmează să-și aleagă o profesie. Această activitate a cunoscut o remarcabilă ascensiune în județul Arad după plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1973, odată cu trecerea la generalizarea învățămîntului liceal, la nivelul primei trepte de liceu. În acest scop se vor organiza multiple acțiuni în colaborare cu Inspectoratul școlar. De asemenea, la nivelul comunelor, cu sprijinul organelor locale de partid și de stat au fost mobilizați deputații consiliilor populare comunale în vederea sporirii eficienței colaborării școală-familie în procesul de orientare școlară și profesională și a educării elevilor prin muncă și pentru muncă prin variate forme ale activității școlare și extrașcolare. O importanță deosebită în activitatea desfășurată la nivelul județului în acest sector o are editarea, începînd cu anul 1973, a Ghidului de orientare școlară și profesională", care cuprinde prezentarea amănunțită a structurii învățămîntului liceal din județ, a meseriilor pregătite în licee, necesarul de forță de muncă, indicații și contraindicații pentru diferitele meserii, posibilitățile de plasare a absolvenților, precum și prezentarea perspectivelor de dezvoltare ale județului în perspectivă. De asemenea, se distribuie în școli micromonografii profesionale și alte materiale de propagandă, în vederea orientării elevilor spre meserii specifice economiei județului nostru.

Maria LAIU
Arad

CONCEPTELE DIALECTICE ȘI PROCESUL ECONOMIC

MARTORII apropiați ai progresului în științele naturii atestă că odată cu creșterea dimensiunilor lumii fizice pe care o putem explora s-a schimbat și imaginea asupra ei. Astfel, în ultimii ani a devenit mai clară importanța proceselor ireversibile, s-a accentuat atenția acordată proceselor orientate. Mai mult, există tendința vizibilă de a identifica astfel de procese și în domeniul social. Pentru aceasta a fost lărgită aria de cuprindere a unor concepte, au fost reconsiderate înțelesurile primare ale altora și, în sfîrșit, au fost introduse concepte noi. După mai mult de o sută de ani de evoluție a limbajului științific s-a simțit chiar nevoia unor analize critice și o astfel de analiză încearcă profesorul Georgescu-Roegen într-o carte fascinantă dedicată unei critici a folosirii modelelor matematice în sistemele sociale. *) Cercetător erudit dar și scriitor talentat, autorul face o sinteză impresionantă, de largă respirație, pentru a aborda în mod original teze extrem de actuale.

Chiar în primele rînduri ale introducerii autorul își precizează poziția : homo oeconomicus nu poate fi redus la o abstracție care înlătură din comportamentul său orice înclinație culturală ; omul nu acționează mecanic în viața economică.

Pentru a susține această poziție, el argumentează în mod ingenios că procesul economic este entropic, ceea ce înseamnă că nu este reversibil, se desfășoară într-un singur sens. Entropia, termen care în greacă înseamnă întoarcere, este cunoscută în fizică pentru a desemna o mărime de stare care măsoară energia indisponibilă pentru efectuarea unui lucru mecanic. Legea entropiei — așa cum a fost formulată acum mai bine de o sută de ani — spune că într-un sistem izolat entropia crește, transformarea fiind ireversibilă. Cenușa rezultată din arderea cărbunelui nu mai poate fi folosită pentru încălzire. Se admite deci că entropia joasă este o condiție necesară pentru ca ceva să fie util.

Procesul economic este, astfel, conceput ca un sistem deschis, în care se petrece o continuă transformare a entropiei joase (materii prime) în entropie înaltă (deșeuri nerecuperabile). În această viziune, dezvoltarea economică nu se poate reduce la o **creștere pură**, adică la amplificarea proceselor de cernere a entropiei joase cu sitele existente ; este necesară **inovația**, adică apariția unor site mai fine care să permită reducerea proporției de deșeuri.

În ultimă instanță, problema producției se reduce la exploatarea rezervelor de diverse forme de entropie joasă aflate în scoarța pămîntului și la exploatarea fluxului de entropie joasă care ajunge pe pămînt sub formă de radiație solară. Concluzia se impune singură : în viitor procesele economice vor trebui orientate nu pe seama stocurilor, ci pe seama fluxului. Trebuie observat că Georgescu-Roegen făcea această observație cu mult înaintea crizei energetice, cînd mulți economiști mai vorbeau despre rezerve infinite.

Reprosul pe care îl face Georgescu-Roegen abordărilor clasice, de tipul modelelor Leontief, este legat de ignorarea inovației. Nici un model de creștere — spune el — nu surprinde apariția noului și tocmai acesta pare a fi determinant. Științele economice au considerat pînă acum că sistemul economic este izolat, ceea ce pune imediat problema delimitării lui. În realitate frontierele domeniului economic nu sînt de loc precise, ci mai degrabă înconjurate de o „penumbră dialectică" în care se împletesc cu socialul și politicul. „Numai factorii sociali și politici ar putea explica, de exemplu, uriașa deosebire dintre dezvoltarea economică a Americii de Nord și a Americii Latine resursele naturale fiind tot atît de bogate în ambele".

Problema delimitării, chiar aproximative, a sferei economice nu este simplă. Economia „nu poate face abstracție de homo ethicus, homo religiosus și toți ceilalți homines", adică ea nu înseamnă numai alocare de mijloace date pentru îndeplinirea optimă a unor scopuri date. Întrebarea pe care și-o pune Georgescu-Roegen este „de ce o știință interesată de mijloacele, scopurile și repartiția economică poate să refuze în mod dogmatic să studieze și procese prin care se creează noi mijloace economice și noi scopuri economice". El consideră că „dacă plasa noastră științifică lasă aceste elemente să se strecoare prin ea rămînem doar cu o umbră a fenomenului concret".

Sensul original al termenului „oikonomia" — cel de gospodărire — rămîne și azi perfect valabil. Gospodărirea nu este însă un proces natural, care se desfășoară după o rețetă fixă, așa cum sînt procesele din fizică, ci determinat de om, ale cărui concepții evoluează în timp. Georgescu-Roegen observă că variabilitatea în timp, natura evolutivă a procesului economic este cea care exclude înțelegerea tuturor aspectelor lui importante cu ajutorul unui model „aritmomorfic". Aritmomorfia și critica ei sînt de fapt principalele teme ale acestei cărți. Conceptele aritmomorfice, cum sînt numerele, au frontiere precise. Autorul susține o teză clară : fizica se poate baza pe astfel de concepte, nu și științele sociale. „Fizica este îndreptățită să se bizuie numai pe ce poate fi perceput de simțuri, adică numai pe ce este observabil. Dar economia politică nu are absolut nici un motiv să trateze drept ficțiune izvoarele acțiunii economice — trebuințele, credințele, anticipările, atitudinile instituționale etc".

În această carte Georgescu-Roegen a adunat dovezi pentru a demonstra că nici o știință nu poate evita complet noțiunile dialectice. Dovezile sînt clare, demonstrația este însă implicită : nu rezultă imediat legătura dintre cele două teze, cea antiaritmomorfică și cea proentropică. Dacă se face însă un studiu atent atunci cititorul poate face singur această demonstrație.

Georgescu-Roegen face parte dintre acei economiști care reclamă plasarea economiei în timp — în perspectivă istorică — nefiind mulțumit cu folosirea timpului ca parametru. Surprinderea modificărilor rapide de structură — pentru că despre asta este vorba — nu este simplă și de aceea omul de știință recurge la „concepte dialectice". Acestea evoluează ca înțeles pe măsură ce „în timp" surprind „apariția noutății prin combinație". „Un număr imens de noțiuni aparțin acestei categorii : printre ele se află noțiunile esențiale pentru judecățile omului, ca „bun", „dreptate", „nevoie". Ele nu au limite aritmomorfice ; în schimb sînt înconjurate de o zonă de penumbră în cadrul căreia se suprapun cu contururile lor. Într-un moment istoric o națiune poate fi o „democrație" cît și o „non-democrație" după cum există o vîrstă la care omul este deopotrivă „tînăr" și „bătrîn". Este de la sine înțeles că legea fundamentală a Logicii, Principiul Contradicției „B nu poate fi deopotrivă A și non-A", nu se poate aplica categoriei de noțiuni menționate. Din contra, trebuie să admitem că, cel puțin în anumite cazuri, „B este deopotrivă A și non-A". Georgescu-Roegen numește dialectice conceptele care încalcă principiul contradicției. El notează că „nimeni nu poate avansa vreun argument împotriva noțiunilor dialectice fără a recurge mereu la ele".

Este interesant de observat că, astfel prezentat, un concept dialectic este un „concept vag". Cred că nu ar fi de loc prea greu de demonstrat că Georgescu-Roegen este un precursor al utilizării raționamentului aproximativ în știință.

Într-o discuție în vara anului 1978, atunci cînd i-am avansat această teză — amintind și de o sugestie a academicianului Octav Onicescu — Georgescu-Roegen s-a arătat circumspect. Teoria conceptelor vagi — spunea el — pare tot aritmomorfică și, în sprijinul acestei afirmații, l-a invocat pe Husserl, care socotea faptul evident. „Nici cea mai perfectă geometrie, spunea el, nu-i permite cercetătorului să exprime în noțiuni precise ceea ce exprimă atît de direct, de inteligibil și de potrivit prin cuvintele crestat, dințat, lenticular, umbeliform și altele, noțiuni simple care sînt fundamenal și nu accidental inexacte și care, prin urmare, sînt și nematematice".

În sprijinul tezei că profesorul N. Georgescu-Roegen a fost un precursor al ideii nuanțării conceptelor matematice, am reproduce următoarele cuvinte ale prof. Solomon Marcus : „O dată cu pătrunderea metodelor matematice în disciplinele umaniste și sociale, a devenit esențială rafinarea metodelor matematice, în așa fel încît ele să devină din ce în ce mai apte de a modela structuri tot mai nuanțate. Teoria conceptelor vagi este unul din instrumentele prin care cercetarea actuală face față acestui deziderat. Această teorie este încă o dovadă a caracterului perimat al unei opoziții celebre, enunțată de către Pascal, aceea dintre spiritul geometric (adică matematic) și spiritul de finețe. Matematica modernă este capabilă să modeleze procese care aparțin prin excelență domeniului considerat altădată de către Pascal drept o manifestare a spiritului de finețe".

Desigur, oricît de rafinate ar fi metodele matematice, ele nu pot prinde decît aproximativ și progresiv infinitatea de nuanțe ale realității.

Constantin Virgil NEGOIȚĂ
Constanța

*) Nicholas Georgescu Roegen : Legea entropiei și procesul economic, Ed. politică, București, 1979

Opinii și evoluții în gîndirea economică contemporană

DESPRE SISTEMUL CATEGORIILOR ECONOMICE

SISTEMUL categoriilor economice reflectă pe plan teoretic un anumit mod de producție și o anumită epocă. Cele mai multe din categoriile unui vechi sistem se păstrează în cel nou, dar cu un alt loc, avînd alte corelații cu celelalte categorii și o altă poziție față de categoria care, exprimînd esența modului de producție respectiv sau a epocii date, se situează în centrul sistemului categorial. Aceasta se explică prin faptul că însăși relațiile economice a căror totalitate formează structura economică a unei societăți, au roluri și provenințe diferite : unele sînt specifice unui anumit mod de producție sau numai unui anumit stadiu al acestuia, altele prezintă elemente comune și altor formațiuni succesive sau coexistente. Astfel, renta funciară este centrul sistemului categorial al feudalismului, ea se păstrează în cel al capitalismului, dar ocupă de această dată un loc subordonat față de plusvaloare. Valoarea se situează la periferia sistemului categorial al feudalismului, pentru a constitui punctul inițial și fondul general al economiei capitaliste ; în economia socialistă se păstrează, dar într-o postură nouă.

Abordînd un mod de producție superior, prin prisma exigențelor elaborării unui sistem categorial adecvat, o serie de categorii economice, care apăreau ca fiind specifice vechiului mod de producție se dovedesc a fi în realitate forme specifice de manifestare a unor categorii mai generale. Exemplul tipic îl constituie ciclul economic. Ciclul surprins și analizat de Marx este o expresie capitalistă a unei ciclicități caracteristice dezvoltării economice în general și care în socialism se poate manifesta printr-un ciclu conștient dirijat, curățat de dezavantajele formei capitaliste a ciclicității.

Situația este similară și pentru numeroase alte categorii. Profitul capitalist se vădește a fi o formă particulară a eficienței în general, acumularea capitalului un caz specific al acumulării în general etc. Alte categorii capătă valențe neașteptate. De pildă, renta își găsește domeniu de aplicare în cercetarea științifică, la stabilirea prețului brevetelor etc. ; modelul rentei diferențiale I reprezintă un embrion al sistemului de fundamentare a prețului în condițiile limitării resurselor, iar modelul rentei diferențiale II — un punct de sprijin al metodologiei de calcul a prețului aplicării științei și tehnologiei. Este acesta totodată un exemplu ce ilustrează faptul că actualele probleme planetare cu care e confruntată societatea nu numai că nu fac caducă teoria economică marxistă ci, pe lîngă faptul că-i conferă acesteia funcții noi, găsesc în arsenalul ei unele instrumente valoroase de abordare, care au fost anticipate cu genialitate de predecesori.

Gîndirea economică marxistă s-a născut ca o economie politică a capitalismului, dar din ce în ce mai mult s-a impus elaborarea teoretică a problematicii socialismului. Și tocmai în legătură cu aceasta a căpătat întreaga sa dimensiune sarcina ca teoria economică să preia o nouă funcție — optimizarea proceselor economice la scară socială. Emilian Dobrescu, în „Optimul economiei socialiste" formulează în felul următor această teză : „Dacă economia politică s-a limitat inițial la explicarea fenomenelor economice, iar Karl Marx — săvîrșind o profundă revoluție în gîndirea socială — i-a conferit rolul de a determina științific căile transformării pe baze noi a societății, în condițiile socialismului se ridică o cerință calitativ nouă — aceea de a optimiza procesele economice" (p.11).

Dar o serie de împrejurări au întîrziat elaborarea teoretică și metodologică a acestei funcții. Născterea economiei politice odată cu capitalismul, orizontul neistoric al concepțiilor economiei burgheze, chiar și la cei mai de seamă reprezentanți ai ei, unele interpretări limitative ale tezelor lui Marx despre socialism etc. au favorizat circulația, vreme îndelungată, a tezei potrivit căreia economia politică are rațiune de a fi doar în condițiile capitalismului, că, odată cu dispariția acestuia, ar dispărea și economia politică ca știință. Pe de altă parte, atunci cînd, sub imperiul nevoilor practicii, s-a trecut la elaborarea teoriei economice despre socialism, tratarea economiei socialiste pe baza modelului oferit de o singură țară, cu o economie de tip extensiv, neangajată în comerțul exterior, precum și viziunea de ansamblu, triumfalistă, care se instalase la un moment dat în aprecierea rezultatelor noii orînduiri, reducerea în mare parte a științei economice la rolul de instrument de propagandă, de justificare a măsurilor deja adoptate în locul fundamentării unor căi de optimizare a proceselor economice — toate acestea, pe fundalul unei interpretări canonizante a clasicilor, au împietat asupra capacității teoriei de a dezvălui legile economice și căile utilizării lor optimale.

În epoca contemporană, cînd se creează sub ochii noștri o economie de dimensiuni cu adevărat mondiale, definirea conceptelor trebuie eliberată de o anumită tendință de limitare care este de natură să le submineze în esență — este vorba de limitarea la grupul țărilor dezvoltate, prin prisma cărora s-au elaborat inițial conceptele economice, sau la tratarea separată a tuturor problemelor prin prisma celor două moduri de producție coexistente pe scară internațională.

De altfel, după părerea mea, revoluția săvîrșită de Lenin în teorie și practică este legată de faptul că el a valorificat filonul puternic al operei întemeietorilor socialismului științific, care se opuneau eurocentrismului (dar nu au putut nici ei elabora sistemul categorial decît pe modelul Angliei și al țărilor europene dezvoltate) și a dat o nouă interpretare marxismului, extinzîndu-i aria de valabilitate în condițiile caracteristice ale unor vaste regiuni subdezvoltate ale globului. Este drept, împrejurări istorice obiective au făcut ca această nouă interpretare să se ridice ca o supraconstrucție pe baza monumentală a elaborării inițiale, fără să poată fi dusă pînă la elaborarea unui nou sistem categorial, sarcină care cu toate progresele înregistrate continuă să fie la ordinea zilei și în prezent.

Tudorel POSTOLACHE

Productivitatea și creșterea economică

(Urmare din pag. 2)

se înscrie măsuri complexe pentru promovarea mai largă a noilor tehnologii în stare să permită micșorarea cheltuielilor de energie, de materii prime și materiale, precum și pentru renunțarea la fabricarea unor produse mari consumatoare de petrol și energie.

Ca urmare se are în vedere ca în viitor să se asigure obținerea unui venit național pe unitatea de energie consumată la un nivel comparabil cu realizările țărilor avansate din punct de vedere economic. În același cadru sînt semnificative măsurile prevăzute potrivit cărora în perioada 1981—1990 urmează să se asigure o reducere a indicelui mediu de consum energetic la 1 000 lei producție industrială cu minimum 40%, pentru ca pînă în anul 2 000 acest consum să se reducă de 2,6 ori față de 1980.

Dezvoltarea în continuare a economiei noastre depinde deci într-o tot mai mare măsură de valorificarea intensivă, superioară a tuturor resurselor materiale de care dispunem ; de aceea este necesar să obținem pe fiecare tonă de materii prime o valoare economică echivalentă cu cea realizată în țările dezvoltate din punct de vedere industrial. Răspunzînd acestei rațiuni economice, s-a prevăzut ca în **1985 față de anul 1980 indicele de valorificare a materiilor prime de bază și energie să crească cu 32—34%, iar cheltuielile materiale la 1 000 lei producție-marfă în industria republicană să se reducă în 1985 față de 1980 cu 5,5—6%.**

Înfăptuirea obiectivelor stabilite pentru cincinalul 1981—1985 privind creșterea mai accentuată a eficienței activității economice în toate domeniile, sporirea mai rapidă a productivității muncii sociale, vor asigura condițiile pentru înfăptuirea cu succes a prevederilor Programului partidului, vor deschide noi perspective amplificării progresului economic al patriei noastre.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Concepția dezvoltării autentice, autocentrate și independente

PRINTRE concepțiile privind dezvoltarea independentă a țărilor rămase în urmă, mai bogata în conținut și semnificații, în sensul cuprinderii mai multor aspecte și al reflectării mai profunde a situației țărilor care trebuie să realizeze o evoluție suverană în condițiile unor economii subdezvoltate, apare, de exemplu, **„concepția dezvoltării autentice, autocentrate și independente"** a unor economiști malgași : Nirina Andriamanerasoa și Rajaona Andriamananjara.[1]) Această teorie ce are un punct de contact cu precedenta concepție prezentată de noi, dezvoltarea prin forțele proprii, abordează tema dezvoltării economice în contextul preocupărilor de eliminare a subdezvoltării concomitent cu întărirea suveranității naționale, prin respingerea categorică „a remediilor din import", respectiv a teoriei occidentale a modernizării țărilor recent eliberate.

De aici nu numai prezentarea polemică a raționamentelor de pe pozițiile combaterii acestui neocolonialism teoretic dar și susținerea necesității elaborării unei concepții complexe, proprii despre înlăturarea subdezvoltării. Exigență care, după opinia celor doi economiști africani, se impune pentru cel puțin trei motive : a) cerința găsirii unui răspuns adecvat la situațiile lor specifice și internaționale noi ; b) respingerea teoriilor occidentale ale dezvoltării întrucît „transplantarea în țările subdezvoltate a unor asemenea teorii departe de a reflecta simplu incapacitatea economiștilor de a imagina altceva, a fost gîndită pentru a perpetua dominația țărilor bogate" [2]); c) necesitatea de a revedea însăși concepția globală asupra societății pentru că nu trebuie pierdut din vedere „că într-o mare măsură subdezvoltarea este și o stare de spirit".[3]) În acest cadru, autorii își propun ca, atrăgînd atenția asupra pericolului aplicării teoriilor occidentale ale dezvoltării, să contribuie la crearea unei concepții proprii prin schițarea „în linii mari a unei strategii ce vizează promovarea unei dezvoltări autentice, autocentrate și independente". Adică o dezvoltare proprie, conformă particularităților țărilor lor, îndreptată către satisfacerea nevoilor interne, pentru înlăturarea tuturor dependențelor și asigurarea condițiilor de bizuire pe forțele lor înșeși.

Trăsăturile acestui tip de dezvoltare derivă, după cum subliniază autorii, din aplicarea următoarelor principii generale : „Dezvoltarea trebuie să fie concepută în funcție de nevoile maselor, în cadrul resurselor disponibile și în respectul valorilor și geniului propriu fiecărui popor". Tratarea problemelor economice în această optică de către cei doi economiști africani reflectă una dintre cerințele majore ale contemporaneității și anume întărirea cadrului național ce se impune drept cea mai eficientă abordare a problemelor dezvoltării. Pentru noile națiuni africane este lesne de înțeles că această îngemănare a obiectivelor de depășire a subdezvoltării și de renaștere și renovare națională reprezintă un răspuns concret, adecvat cerințelor lor specifice. După cum explică și Adjo Boko Ignace – un reprezentant al vieții economice și politice din Benin – este necesar „de a se da poporului încrederea în el însuși și în capacitățile sale, de a transforma situația de dependență economică actuală pentru ca el să înțeleagă că în primul rînd prin propriile sale forțe și muncind mult, va ajunge să pună capăt mizeriei, dominației și exploatării".

Concretizarea acestei concepții a dezvoltării comportă în viziunea autorilor malgași amintiți elaborarea unei strategii globale și a unor strategii sectoriale. Să urmărim cîteva elemente esențiale în această direcție. Pe planul strategiei globale analiza părților aplicative ale teoriei occidentale prilejuiește acestor economiști o evaluare critică și respingerea totală a ceea ce ei denumesc „teoria dezvoltării lineare". Bazată pe ipoteza falsă a analogiei situației țărilor rămase în urmă cu cea din țările dezvoltate de acum cîteva sute de ani, se apreciază că această teorie „nu merge deloc în țările slab dezvoltate". Căci ignorarea dimensiunii istorice a problemei dezvoltării, a faptului că țările subdezvoltate au fost colonii ale țărilor astăzi dezvoltate nu poate să nu ducă decît la eșecul transplantării acestor modele vechi.

În consecință soluționarea corectă a problemelor dezvoltării trebuie „să țină cont de trei aspecte fundamentale : – specificitatea fiecărei țări și respectarea acestei individualități ; necesitatea ca dezvoltarea să fie autonomă, autocentrată și independentă ; importanța transformărilor structurale pe planul relațiilor atît interne cît și externe".

Esențialul în strategiile sectoriale de implementare a strategiei globale, după opinia acestor autori, constă în înfăptuirea unor mutații structurale care să înlăture specializarea îngustă generatoare de dependență și exploatare, care să înlăture practic aplicarea unei „concepții de cooperare între cal și călăreț" impusă de țările dezvoltate. Pentru țările slab-dezvoltate, caracterizate printr-un nivel scăzut al forțelor de producție și prin existența unor probleme grave în domeniul satisfacerii nevoii sociale în general, se consideră că promovarea agriculturii trebuie să constituie „baza dezvoltării", iar industria „motorul dezvoltării", factorul dinamizator al economiei. „O nouă strategie a dezvoltării agriculturii și industriei" – în unele cazuri prin reorien-

FIȘE

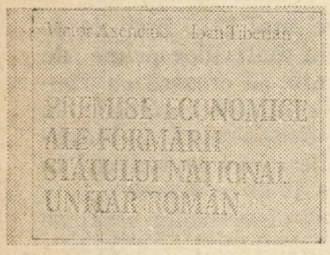

● *Investigarea principalelor aspecte ale multiplelor și permanentelor legături economice dintre țările române, ca premise economice obiective ale constituirii statului național unitar, face obiectul recentului volum apărut în Editura Academiei R.S.R. :* „Premise economice ale formării statului național unitar român" *de Victor Axenciuc și Ion Tiberian. Pe baza unor deosebit de bogate mărturii documentare, în lucrare se relevă rolul și semnificația factorilor economici în procesul de apropiere, pe diverse planuri, a celor trei țări române. Raporturile economice statornicite de veacuri între principatele române au contribuit la formarea unei adevărate comunități de interese economice și sociale, bazate pe complementaritățieconomice ; ele se desfășurau între populații aparținînd aceluiași neam, vorbind aceeași limbă, păstrînd și cultivînd tradiții, idealuri sociale și naționale comune.*

Un rol deosebit în maturizarea condițiilor de realizare a unității naționale l-au avut, după cum se relevă în lucrare, relațiile economice ale Transilvaniei cu Moldova și Țara Românească. Sensul relațiilor Transilvaniei a fost statornic orientat spre cele două provincii românești și doar într-o mică măsură spre provinciile din interiorul imperiului, mai dezvoltate din punct de vedere economic. O trăsătură caracteristică a raporturilor economice dintre țările române o constituie, totodată, caracterul de masă al purtătorilor lor : zeci de mii de mici producători, negustori, meseriași, industriași etc. treceau anual Carpații, de o parte și de alta, în vederea realizării intereselor lor economice. Odată cu valorile materiale, circulau astfel și ideile aparteneței comune la pămîntul țării, la aceeași limbă și origine etnico-istorică, elemente indispensabile dezvoltării conștiinței naționale și făuririi unității de stat. Prin vastul material documentar (din surse române și străine), prin rigoarea științifică cu care este elaborată și prin stilul clar și convingător, pătruns de un profund fior patriotic, lucrarea se adresează atît specialiștilor cît și publicului larg.

Utilizarea complexă a resurselor secundare

● *M. A. Sergheev semnează în revista EKO (Ekonomika i organizațiia promîșlennogo proizvodstva) nr. 8/1979 studiul* (Ispolzovaniiu vtoricinih resursov – gosudarstvennîi podhod *(Pentru o abordare statală a utilizării resurselor secundare), în care subliniază eficiența înaltă a prelucrării complexe a materiei prime. Au și fost elaborate, de către Institutul de economie al centrului din Urali al Academiei de științe a U.R.S.S., recomandări metodice pentru determinarea eficienței economice a folosirii complexe a materiei prime, la baza cărora stă comensurarea, la nivelul economiei naționale, a efectului și a cheltuielilor. Autorul consideră ca fiind depășit în prezent principiul de ramură al prelucrării zăcămintelor și că ar trebui să se analizeze problema transmiterii conducerii industriei miniere la un centru unic. Atîta timp cît această industrie este subordonată diferitelor ministere*

tarea radicală a structurii lor de producție —realizarea unor profunde reforme, mai ales în domeniul agrar, și aplicarea unor măsuri de organizare sînt elemente constitutive ale politicii economice necesare pentru înlăturarea extravertirii economiilor subdezvoltate. Atît agricultura cît și industria se vor dezvolta autocentrat, adică se vor utiliza resursele naționale pentru satisfacerea în primul rînd a nevoilor din țară și nu pentru acoperirea așa zisei „cereri mondiale" ; aceasta fără a se subaprecia importanța statelor la schimbul mondial de valori, necesitatea constituirii unor resurse valutare pentru importuri.

Abordarea complexă a fenomenului dezvoltării în această concepție africană privind situația unor țări în care ameliorarea condițiilor de viață reprezintă — „o cerință vitală" este reflectată de raționamentele asupra ceea ce se definește drept „rădăcinile problemei" — finalitatea dezvoltării. Obiectivul general al dezvoltării trebuie să fie după cei doi economiști malgași „promovarea bunăstării populației și înflorirea personalității umane", postulat de bază ce condiționează întregul proces al dezvoltării ; trebuie totodată să se țină cont că „semnificația acestei finalități diferă după popoare" după cum „fiecare popor are istoria sa, obiceiurile sale proprii etc.". De aceea în viziunea lor orice strategie a dezvoltării trebuie să cuprindă modalități adecvate repartiției judicioase a roadelor dezvoltării astfel încît să se asigure satisfacerea atît a nevoilor materiale cît și a celor nemateriale. În primul rînd, satisfacerea nevoilor de hrană, îmbrăcăminte, sănătate, locuință ș.a. — parametri cantitativi variabili de la o țară la alta dar absolut necesari într-o anumită mărime pentru asigurarea nivelului minim acceptabil de viață. De partea nevoilor nemateriale, care pot fi la fel de esențiale, trebuie avută în vedere asigurarea condițiilor pentru „înflorirea socială și culturală a omului" ; cu deosebire asigurarea exercitării unor drepturi fundamentale — trăsături specifice ale manifestării demnității umane — drept una dintre condițiile prealabile ale transformărilor cerute de eliminarea subdezvoltării. Această bipolaritate structurală din cadrul strategiei globale a dezvoltării vizează promovarea producției de alimente, a industriilor de bază sau primare care să satisfacă nevoile maselor și să furnizeze materii prime altor industrii dar și dezvoltarea unor industrii de echipament necesare modernizării vieții economice și sociale.

Realizarea acestei strategii sectoriale nu este însă concepută ca un demers către o izolare ci prin prisma corelației și interdependenței național-internațional. În acest sens trebuie subliniate considerentele privitoare la comerțul exterior — al treilea coș al strategiei dezvoltării care trebuie transformat dintr-un „instrument al schimbului inegal" într-o componentă dinamică a complexului economic național. Monopolul statului asupra operațiunilor de comerț exterior ca și organizarea pe noi baze a cooperării internaționale trebuie să reprezinte elemente cheie ale politicii economice externe.

Economiștii amintiți dezvăluie tarele paradigmei capitaliste, cunoscută de aceste țări prin intermediul oprimantelor relații coloniale, în care se discută în abstract despre drepturile umane fără a se asigura, pentru toți membrii societății, condițiile exercitării lor efective. În acest cadru se subliniază legătura dintre progresul economic și necesitatea unei noi alcătuiri sociale, obiective realizabile prin efortul și pentru dezvoltarea fiecărei națiuni.

Ca atare remediile de import potrivit „schemei ortodoxe" nu sînt simplu neadecvate sau străine realităților specifice din țările rămase în urmă dar și anacronice timpurilor noastre, contravenind cerințelor de progres și, nu numai în cadru național dar și pe plan internațional. „În **faza actuală — scriu economiștii malgași — schema ortodoxă pe care țările dezvoltate au încercat să o impună țărilor subdezvoltate nu poate să le scoată pe acestea din urmă din starea lor ; integrarea lor în sistemul mondial nu poate să se facă în beneficiul propriu și al maselor din aceste țări rămase în urmă".**

În acest punct al concepției „dezvoltării autentice, autocentrate și independente", autorii ei subliniază legătura dintre lichidarea subdezvoltării și construirea unui nou sistem de relații interstatale, dintre dezvoltarea țărilor rămase în urmă și edificarea unei noi ordini economice internaționale. Se insistă cu justețe asupra necesității asigurării unei corelații între efortul și respectiv schimbările la nivel național și măsurile, respectiv mutațiile de pe plan internațional : „Pe scurt o nouă ordine economică internațională trebuie să vadă lumina zilei, dar fiecare țară subdezvoltată, ea însăși trebuie să contribuie la nașterea acestei noi ordini".

Examinarea complexă a problemelor dezvoltării, din punct de vedere economic și social, și prin această multiplă corelație, dependență versus independență și versus interdependență, emanație a situației deosebite a țărilor recent eliberate ca și a exigențelor internaționale actuale, se înscrie ca o dovadă peremptorie a conștientizării crescînde a lumii a treia ; mai precis a aportului gîndirii economice din aceste țări la strădaniile de rezolvare a problemelor proprii și totodată a celor ce privesc cadrul mai larg al comunității internaționale.

dr. Sorica SAVA

[1]) Nirina Adriamanerasoa et Rajaona Andriamananjara „Pour un développement au service des masses des pays sous-développés", Revue Tiers-Monde, tome XVIII-No. 71/1977, pp. 481—492.
[2]) Idem p. 492.
[3]) Idem p. 492.

și instituții, spune M.A.S.„ se au în vedere interesele parțiale și nu ale întregii societăți. În cazul unei conduceri unice ar fi posibil nu numai să se extragă și să se utilizeze în mod complex minereul, dar și să se prelucreze de către o singură întreprindere diferitele zăcăminte situate pe un teritoriu compact. Ar decurge necesitatea : includerii în planul de stat a producției din materiale secundare, finanțării măsurilor de trecere la o tehnologie cu deșeuri reduse, stimulării materiale pentru utilizarea deșeurilor.

Raportul „Interfutures"

● *Gerard Moatti prezintă în revista L'EXPANSION (iulie-august 1979) liniile generale ale unui raport prospectiv (450 p.), pus la dispoziția statelor membre ale O.C.D.E. de un grup de cercetători sub conducerea prof. Français Jacques Lesourre. Conform Raportului. „Interfutures", spectrul „limitelor fizice" ale creșterii pot fi îndepărtate în patru domenii în care scenariile „apocaliptice" au înflorit în ultimii ani : 1. previziunea unei dublări a populației mondiale la fiecare perioadă de 30 de ani se dovedește falsă ; lumea ar asista totuși la o presiune crescîndă a migrărilor din țările sărace spre cele bogate ; 2. alimentația : este posibilă creșterea pînă la dublare a suprafețelor cultivabile în țările în curs de dezvoltare ; deși malnutriția ar da întrucîtva înapoi, ea riscă să persiste la sfîrșitul secolului din cauza marilor inegalități ale veniturilor în aceste țări, precum și a eroziunii, salinizării solurilor, urbanizării ș.a. în țările foarte populate ; 3. nu va exista în genere penurie în domeniul materiilor prime industriale ; amenințarea vine îndeosebi de la poziția de oligopol a marilor companii miniere internaționale ; 4. în domeniul energiei, pe termen lung, resursele ar fi suficiente pentru un consum mondial mult superior celui actual, dar la costuri reale mai ridicate ; tranziția spre energii noi ar putea fi dificilă la sfîrșitul secolului și chiar de prin 1985 ; singurul mod de a face față acestei tranziții constă în acțiunea în 3 direcții : economisirea energiei, dezvoltarea extracției și utilizării cărbunelui, energia nucleară. Raportul cuprinde 6 scenarii asupra viitorilor posibili.*

Relația om-mașină-mediu în organizarea locului de muncă în industrie

● *Lucrarea dr. ing. Ioan Pugna și dr. ing. Caius Mutiu* Relația om-mașină-mediu în organizarea locului de muncă din industrie *(cu aplicații practice în industria textilă), Ed. Facla, 1979, 256 p., își propune să prezinte relația menționată într-o concepție nouă, sistemică. Autorii expun o parte din rezultatele obținute în cursul studiilor și experimentelor făcute asupra sistemului loc de muncă. Mult timp, arată autorii, relația om-mașină a fost analizată unilateral, fie de pe poziții antropomorfe, punîndu-se accentul pe orientarea, selecția, calificarea și formarea muncitorilor, fie de pe poziții mecaniciste, în care accentul cădea pe partea tehnică a locului de muncă. În carte se iau în considerare atît factorii legați direct de procesul de producție, cît și aspectele bio-psiho-sociale, omul aparînd ca element principal al sistemului loc de muncă, iar științele umaniste intrînd în atenția cercetărilor din domeniul științelor tehnice. Pe baza analizei complexe, cibernetice a relației om-mediu ambiant, autorii prezintă o serie de recomandări și metode care se pot folosi la determinarea influențelor pozitive sau negative asupra capacității de muncă a omului*

FIȘE

A VI-a Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate

MESAJUL PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI — EXPRESIE A UNEI POLITICI DE PACE ȘI COLABORARE ÎNTRE POPOARE

ÎN ACESTE ZILE, atenția opiniei publice de pretutindeni s-a concentrat, în mod firesc, asupra desfășurării la Havana a celei de a VI-a Conferințe la nivel înalt a țărilor nealiniate. Prin amploarea ei, prin prezența unui număr mare de șefi de state și guverne, prin importanța problemelor incluse pe ordinea de zi, această reuniune este considerată ca un eveniment de cea mai mare însemnătate în viața lumii contemporane, în lupta generală pentru libertate și independență națională, pentru destindere, colaborare și pace.

Această apreciere este cuprinsă și în Mesajul adresat conferinței de președintele României socialiste, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în care exprimîndu-se satisfacția pentru participarea țării noastre în calitate de invitat la lucrările conferinței se subliniază că **„România dă o înaltă apreciere rolului țărilor nealiniate — care reprezintă marea majoritate a statelor lumii — în evoluția pozitivă a cursului vieții internaționale, în soluționarea problemelor deosebit de complexe cu care este confruntată lumea contemporană. Considerăm că activitatea țărilor nealiniate reprezintă un factor de mare importanță în promovarea noilor principii de relații între state, în lupta pentru lichidarea politicii imperialiste și colonialiste, a oricărei politici de inegalitate, dominație și asuprire, pentru apărarea independenței și suveranității popoarelor, a dreptului lor de a fi deplin stăpîne pe bogățiile naționale, pe propriile destine"**. De altfel, tocmai datorită faptului că mișcarea de nealiniere a așezat la temelia constituirii și dezvoltării ei asemenea principii și obiective ca : apărarea păcii, a independenței popoarelor, a dreptului lor inalienabil și imprescriptibil de a fi stăpîne pe propria soartă, promovarea unor relații noi de egalitate deplină și respect reciproc între state, edificarea unei noi ordini politice și economice mondiale, face ca această mișcare să se amplifice neîncetat ; ea s-a afirmat ca una din marile forțe ale contemporaneității, mișcarea de nealiniere demonstrîndu-și în repetate rînduri valențele în marele front antiimperialist și anticolonialist, al democratizării vieții internaționale. Sînt obiective pentru a căror înfăptuire militează activ și țara noastră și, desigur, admiterea României cu statutul de invitat la precedenta Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate, desfășurată cu doi ani în urmă la Colombo, constituie tocmai o expresie a prețuirii deosebite de care se bucură pe plan mondial politica noastră externă consacrată făuririi unei lumi mai bune și mai drepte, înfăptuirii aspirațiilor fundamentale ale popoarelor.

De o înaltă apreciere s-a bucurat în rîndul participanților la reuniune Mesajul ce i-a fost adresat de președintele României socialiste, considerat o contribuție realistă, constructivă, de cea mai mare importanță la abordarea eficientă a problemelor supuse dezbaterii actualei reuniuni, la cauza păcii, înțelegerii și cooperării în lume. Document de o înaltă valoare principială, mesajul exprimă pe baza aprecierii obiective, realiste și lucide a situației internaționale, poziția României socialiste față de principalele probleme cu care este confruntată lumea contemporană, demonstrează justețea și consecvența politicii externe a Partidului Comunist Român, a țării noastre, al cărei obiectiv prioritar este asigurarea unui viitor de pace și bunăstare întregii omeniri.

Evoluția evenimentelor, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa rostită la sărbătorirea zilei de 23 August, prilej cu care a făcut și o amplă analiză asupra evoluției situației internaționale, confirmă pe deplin aprecierea partidului nostru asupra proceselor dezvoltării mondiale, asupra complexității deosebite a acestei situații. Reluînd această apreciere, în Mesajul adresat Conferinței de la Havana este pus în lumină tocmai caracterul complex, contradictoriu, al împrejurărilor în care ea își desfășoară lucrările : pe de o parte accentuarea continuă a transformărilor revoluționare, naționale și sociale, a schimbărilor profunde ce se petrec în raportul mondial de forțe ca rezultat al voinței și hotărîrii popoarelor de a se dezvolta libere, independente, de a promova o politică nouă, de deplină egalitate și respect, pace și colaborare ; pe de altă parte, evenimentele evidențiază o ascuțire a contradicțiilor, continuarea politicii imperialiste de forță și dictat, intensificarea tendințelor spre o nouă reîmpărțire a zonelor de influență și dominație, concomitent cu accentuarea fenomenelor de criză, accelerarea cursei înarmărilor, adîncirea decalajelor dintre state, toate acestea creînd o atmosferă de tensiune, pericole mari la adresa libertății și independenței popoarelor, a păcii și securității mondiale.

Tocmai aceste împrejurări fac mai necesară ca oricînd acțiunea unită a tuturor popoarelor, a forțelor înaintate de pretutindeni — și în acest cadru un rol de cea mai mare însemnătate poate și trebuie să joace actuala conferință de la Havana — pentru împiedicarea agravării încordării internaționale, pentru continuarea și afirmarea cursului spre destindere și colaborare, a politicii de pace și dezvoltare liberă a tuturor națiunilor. **„Mai mult ca oricînd**, se subliniază în mesaj, **viața arată că baza progresului și păcii mondiale o constituie astăzi promovarea fermă în relațiile dintre state a principiilor deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, ale nerecurgerii la forță și amenințarea cu forța, respectării dreptului sacru al fiecărui popor de a se dezvolta liber, deplin stăpîn pe soarta sa, fără nici un amestec din afară"**. În spiritul acestor principii România își reafirmă poziția sa consecventă cu privire la necesitatea soluționării tuturor problemelor, diferendelor și litigiilor dintre state — cu atît mai mult cînd este vorba de state nealiniate — exclusiv pe cale politică, prin tratative directe între părțile interesate, eliminîndu-se cu desăvîrșire recurgerea la forță : **„Locul forței să-l ia în viața internațională rațiunea, limbajul înțelegerii reciproce, respectul față de interesele fiecărui popor"**.

Poziții de înaltă principialitate, pentru afirmarea cărora România a militat consecvent și care și-au cîștigat o largă recunoaștere pe plan mondial, sînt exprimate în mesaj și față de alte probleme ale situației internaționale. Un loc important ocupă, desigur, cerința lichidării subdezvoltării, problemă fundamentală a lumii de azi, absolut necesară pentru întărirea stabilității economice mondiale, pentru însăși consolidarea securității și păcii mondiale. În legătură cu aceasta, se arată în mesaj, o importanță deosebită prezintă întărirea solidarității și colaborării dintre țările în curs de dezvoltare care în majoritatea lor sînt țări nealiniate, lichidarea divergențelor dintre ele, unirea forțelor lor pentru realizarea propriului progres. De o mare însemnătate apare în acest context instaurarea noii ordini economice internaționale care să asigure o colaborare echitabilă, reciproc avantajoasă, între toate popoarele lumii, democratizarea relațiilor internaționale.

Dînd glas hotărîrii ferme a României de a-și dezvolta și în viitor relațiile cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu toate statele lumii, de a-și aduce contribuția la cauza păcii, progresului și independenței, mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu exprimă convingerea poporului nostru că ampla reuniune de la Havana va constitui un moment de seamă în întărirea solidarității și colaborării tuturor națiunilor, va da un nou impuls luptei pentru realizarea idealurilor comune de pace, independență și progres social al popoarelor, înscriindu-se ca o importantă contribuție pozitivă în eforturile pentru crearea unei lumi mai bune și mai drepte.

N. IONESCU

România — prezență activă în rezolvarea marilor probleme ale contemporaneității

CONTRIBUȚIE DE PREȚ LA EDIFICAREA SECURITĂȚII ȘI COOPERĂRII ÎN EUROPA, LA EFORTURILE GENERALE PENTRU ASIGURAREA PĂCII ȘI PROGRESULUI OMENIRII (II)

VIITOAREI reuniuni de la Madrid din 1980 îi revine o răspundere de prim ordin în direcția accelerării aplicării Actului final de la Helsinki, luării unor hotărîri concrete în problematica securității europene.

După cum se știe, țara noastră acordă o atenție deosebită înfăptuirii securității și cooperării în Europa, realizării concrete în viață, ca un tot unitar, a documentelor semnate la Helsinki. Împreună cu celelalte state iubitoare de pace de pe continent — sublinia recent președintele **Nicolae Ceaușescu — „ne vom aduce contribuția activă la buna pregătire și desfășurare a viitoarei reuniuni de la Madrid, din 1980, astfel ca aceasta să răspundă pe deplin așteptărilor popoarelor, să dea un puternic impuls eforturilor consacrate promovării unei largi și neîngrădite colaborări în Europa și, îndeosebi, să deschidă calea trecerii la măsuri concrete de dezangajare militară și dezarmare, fără de care nu se poate vorbi de securitate și pace".**

Se așteaptă, desigur, ca reuniunea de la Madrid să reflecte voința tuturor statelor participante la C.S.C.E. de a asigura aplicarea integrală a hotărîrilor conferinței general-europene și de a duce mai departe procesul început.

Complexitatea problematicii viitoarei reuniuni, precum și experiențe negative nu prea îndepărtate, impun cu stringență punerea în centrul dezbaterilor de la Madrid a problemelor esențiale care privesc securitatea și cooperarea europeană. Pornind de la răspunderea deosebită pentru destinele păcii și securității, reprezentanții statelor semnatare ale Actului final, participante la reuniune, vor trebui să facă eforturi pentru a învinge inerțiile, pentru a se debarasa de chestiunile marginale, pentru a pune accentul pe problemele de fond ; s-ar evita astfel dezbateri sterile și abstracte, distragerea atenției și consumarea timpului — care n-ar trebui să mai fie limitat — în favoarea realizării, prin consens, a unor hotărîri în chestiuni esențiale, care să impulsioneze efectuarea de pași concreți pe calea edificării securității și cooperării pe continent.

România, consecventă conduitei sale principiale, va desfășura și în etapa următoare o activitate susținută de consultări bi- și multilaterale cu alte state, va prezenta o seamă de propuneri concrete de natură să dinamizeze aplicarea integrală a prevederilor Actului final, să contribuie la consolidarea destinderii, cooperării și păcii în Europa. În acest context țara noastră consideră că o importanță deosebită ar avea trecerea la acțiuni ferme de adîncire și dezvoltare neîngrădită a relațiilor și schimburilor în domeniile economiei, științei, educației și culturii. Poporul român, ca și celelalte popoare europene, dorește ca reuniunea de la Madrid — pe lîngă convenirea unor măsuri concrete în vederea înfăptuirii, în toate domeniile, a documentelor semnate la Helsinki — să acorde o importanță prioritară trecerii la adoptarea de măsuri și la înfăptuirea unor pași concreți în problema dezangajării militare și dezarmării, componentă esențială a securității, în care pînă în prezent, în mod practic, nu s-a realizat aproape nimic.

Pentru atingerea acestui obiectiv esențial, pentru asigurarea securității europene, o mare însemnătate ar avea discutarea propunerilor țării noastre, ca și ale altor state, în vederea adoptării unor măsuri concrete privind : înghețarea cheltuielilor militare și trecerea la reducerea lor treptată ; reducerea efectivelor militare și armamentelor statelor în condițiile asigurării echilibrului — nu prin creșterea armamentelor, ci prin diminuarea lor continuă — care ar urma să se efectueze pe baza principiului respectării securității egale a tuturor statelor ; asumarea angajamentului de a nu se mai amplasa noi trupe și armamente pe teritoriile altor state și de a se trece la reducerea lor treptată și apoi la retragerea tuturor trupelor străine în limitele frontierelor naționale, la desființarea bazelor militare, în primul rînd a celor nucleare ; trecerea la reducerea trupelor naționale și realizarea de înțelegeri regionale de dezarmare și dezangajare militară ; crearea de zone denuclearizate în diferite regiuni ale Europei ; angajamentul statelor posesoare de armament nuclear de a nu-l folosi (ca de altfel nici un fel de armament) împotriva statelor nenucleare ; restrîngerea sferei de activitate a blocurilor militare de pe continent, în vederea creării condițiilor pentru desființarea lor concomitentă.

O influență pozitivă pe această cale ar putea exercita adoptarea unor măsuri tranzitorii cum ar fi : instituirea de-a lungul liniei de demarcație dintre cele două blocuri militare a unei zone, în care să nu fie amplasate nici un fel de armate și armamente străine și unde să nu aibă loc nici un fel de manevre și demonstrații militare ; nelărgirea blocurilor militare existente ; reducerea și încetarea manevrelor militare și în general a oricăror demonstrații de forță în apropierea frontierelor naționale ale altor state, precum și alte măsuri de natură să ducă la întărirea încrederii și stabilității în Europa.

România, considerînd din totdeauna că dezbaterea problemelor dezangajării militare și dezarmării pe continent, ca de altfel a tuturor problemelor complexului securității europene, trebuie să aibă loc cu participarea tuturor statelor semnatare ale Actului final, sprijină propunerea de convocare a unei conferințe consacrată măsurilor de creștere a încrederii între state și de dezangajare militară, precum și a unei conferințe a tuturor statelor semnatare ale documentelor de la Helsinki, dedicată dezarmării în Europa, măsuri fără de care nu se pot înfăptui securitatea și pacea.

La întărirea încrederii între statele semnatare ale Actului final, menită să stimuleze realizarea de măsuri concrete de dezangajare militară și dezarmare, ar fi de natură să contribuie încheierea unui pact general-european, care să conțină angajamentul statelor participante de a renunța la forță și la amenințarea cu folosirea forței în relațiile dintre state.

Și în domeniul cooperării economice, științifice și tehnice, propunerile avansate de țara noastră își păstrează pe deplin valabilitatea. Printre acestea o importanță deosebită ar avea : instituirea unui centru de cooperare industrială în Europa ; stabilirea și practicarea unor forme permanente de cooperare bi- și multilaterală în domeniul conservării și folosirii raționale a surselor de energie și identificării de noi rezerve ; dezvoltarea cooperării în domeniul agriculturii, transporturilor etc; lărgirea transferului de tehnici și tehnologii ; participarea la acțiuni de cooperare economică multilaterală pe plan european regional, inclusiv la realizarea de obiective în țările în curs de dezvoltare.

ROMANIA a acordat și acordă o atenție constantă cooperării cu toate statele în domeniile educației, culturii, schimbului de informații și contactelor umane, destinate prin excelență să contribuie la cunoașterea reciprocă, la creșterea stimei și respectului reciproc față de valorile spirituale autentice create de fiecare popor, la întărirea încrederii între state și națiuni. În acest cadru sînt cunoscute și apreciate propunerile românești privind educația tineretului în spiritul promovării înțelegerii, respectului și prieteniei între popoare, organizarea de întîlniri periodice, de ma-

nifestări culturale, inclusiv festivaluri europene, care să contribuie la dezvoltarea prieteniei, la mai buna cunoaștere între popoare.

Analizînd realist evoluția raporturilor intereuropene în aceste domenii, din ultimii patru ani, nu se poate să nu se constate pe lîngă unele aspecte pozitive, efectele negative, datorate tendinței de transformare a reuniunilor C.S.C.E. în tribune de confruntări ideologice și filozofice, de scoatere în evidență a divergențelor decurgînd din deosebirile de orînduiri și sisteme sociale. Este bine cunoscut, inclusiv de către promotorii acestor tendințe, că asemenea deosebiri și divergențele ce le implică au existat și înainte de Conferința general-europeană și continuă să existe în mod obiectiv. Așa cum ele n-au putut împiedica pregătirea în comun, de către statele europene, S.U.A. și Canada a primei conferințe pentru securitate și cooperare europeană, încheiată cu semnarea Actului final de către șefii de state sau de guverne ai statelor participante, ele n-ar trebui, în mod logic, să împiedice sau să afecteze reuniunile următoare pe care le face necesare procesul edificării securității și cooperării pe continent. Desigur, pentru realizarea de progrese continue pe această cale, esențială rămîne înțelegerea de către toți participanții că întîlnirile în cadrul C.S.C.E. — avînd drept obiectiv dezvoltarea și consolidarea a ceea ce este pozitiv în raporturile bi- și multilaterale dintre statele europene — trebuie să constituie rodul efortului comun, al voinței colective a tuturor statelor de a transpune în viață, cu bună credință, principiile și prevederile înscrise în Actul final.

În perspectiva pregătirii reuniunii de la Madrid, din 1980, țara noastră ca și celelalte state semnatare ale Actului final, au trecut deja la consultări bilaterale și multilaterale în legătură cu problematica, organizarea și desfășurarea lucrărilor reuniunii. Asigurarea succesului acestei reuniuni va depinde în mare măsură și de natura și conținutul propunerilor ce vor fi prezentate, de voința colectivă a participanților de a-și exprima acordul, consensul cu măsurile ce urmează să fie adoptate. Pentru buna pregătire a reuniunii ar fi utilă și necesară organizarea unei consultări multilaterale la care să ia parte toate țările semnatare ale Actului final și în cadrul căreia să se procedeze la efectuarea unui schimb de păreri cu privire la măsurile ce trebuie întreprinse în vederea asigurării încheierii ei cu rezultate pozitive.

Succesul reuniunii, așa cum o arată experiența, va depinde în mare măsură de mobilizarea opiniei publice, a forțelor democratice și progresiste de pe continent, a tuturor popoarelor, astfel încît speranțele lor în Conferința general-europeană, în procesul complex al edificării securității și cooperării pe continent — pe care l-a inaugurat — să fie justificate și satisfăcute.

Deși în Europa continuă să existe numeroase probleme nesoluționate și se reactivează forțe ostile cursului spre destindere, poporul român privește cu optimism viitorul Europei, acționează conștient și activ pentru instaurarea securității și cooperării pe continent, fiind convins că stă în puterea statelor semnatare ale Actului final de la Helsinki, a tuturor popoarelor europene să transpună în viață ansamblul prevederilor acestuia, să asigure pacea și colaborarea în Europa și în întreaga lume.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la adunarea festivă din Capitală consacrată zilei de 23 August, **„interesele supreme ale popoarelor cer ca în Europa să se instaureze relații de deplină egalitate, respect reciproc și încredere între state, care să dea fiecărei națiuni garanția că se află la adăpost de orice amestec din afară, de orice agresiune, să-și poată consacra plenar energiile dezvoltării economice și sociale“.**

Poporul nostru este conștient de faptul că progresele pe această cale depind de efortul, voința și participarea activă a tuturor statelor, pe bază de deplină egalitate, la lucrările reuniunii de la Madrid, ca și la alte reuniuni viitoare, de măsura în care vor fi anihilate tendințele unor cercuri reacționare care caută să împiedice procesul destinderii, colaborării și înțelegerii între statele europene.

Vasile TUDORAN

Agricultura și omogenizarea socială

(Urmare din pag. 4)

cesului de omogenizare prin pregătirea condițiilor obiective și subiective pentru diminuarea treptată a deosebirilor esențiale și dispariția lor totală, care se va realiza în etapa construirii societății comuniste. Existența inegalității sociale și a deosebirilor esențiale dă naștere la o serie de contradicții. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu „este evident că la noi nu mai există clase sociale antagoniste ; continuă să existe însă clase, categorii sociale. E adevărat, sînt clase prietene, animate de dorința de a făuri împreună noua orînduire socială ; dar ar fi greșit să nu vedem că există totuși contradicții și deosebiri între clasele și grupările sociale din societatea noastră. Sînt anumite contradicții între țărănime și muncitorime, între sat și oraș, atît în ce privește condițiile și felul lor de muncă cît și nivelul conștiinței, situația veniturilor și așa mai departe. Este clar că aceste deosebiri nu pot să nu genereze contradicții. Acestea se pot dezvolta și pot deveni antagoniste dacă nu sînt bine înțelese și dacă nu acționăm pentru a lichida cauzele care le generează“** [12]).

Principalele cauze ale contradicțiilor respective se găsesc în sfera economicului, care duc la disparități ale veniturilor și condițiilor de viață. Dezvoltarea proprietății socialiste pe o nouă treaptă va asigura condiții de muncă și de existență superioare și tot mai unitare tuturor claselor și categoriilor sociale atît de la orașe cît și de la sate. În prezenta etapă are loc un proces legic al colaborării și conlucrării dintre proprietatea de stat și cea cooperatistă. În acest cadru, un loc central îl ocupă recenta organizare a consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste. Consiliile creează cadrul organizatoric stimulator ridicării la o nouă calitate a colaborării și conlucrării dintre cele două forme ale proprietății sociale, ridicîndu-le pe o treaptă superioară. Prin introducerea și generalizarea tehnologiilor moderne se va ridica nivelul tehnic al producției, gradul de calificare al tuturor producătorilor agricoli, se va asigura baza economică necesară aplicării unui sistem unitar și mai cointeresativ de retribuire.

Importante schimbări se vor produce în nivelul de pregătire profesională și de conștiință social-politică a țărănimii cooperatiste. Țărănimea cooperatistă va avea un nivel de pregătire similar cu cel din unitățile de stat, participînd, totodată, nemijlocit la procesul de luare a deciziilor pentru consolidarea și dezvoltarea cooperativelor și a consiliilor unice.

Statutul țărănimii în cadrul consiliilor agroindustriale va fi același cu cel al lucrătorilor din unitățile de stat, de coproprietari, conducători și beneficiari asupra mijloacelor de producție și ai rezultatelor muncii depuse.

Etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate este caracterizată printr-un grad ridicat de mobilitate socială, de trecere a unor grupuri mari de oameni dintr-o clasă socială în alta, de la o categorie socială la alta. Ca urmare a proceselor de modernizare a forțelor de producție, a schimbărilor de ordin calitativ în întreaga economie națională, a mecanizării și chimizării agriculturii, creșterii productivității muncii în această ramură, țărănimea se va reduce numeric, trecînd în rîndul clasei muncitoare sau în alte categorii sau pături sociale. Cu toată această reducere, România nu va deveni în această etapă o țară „fără țărani“, această clasă socială continuînd să joace un rol de cea mai mare importanță atît în producția de bunuri materiale cît și în conducerea societății.

Așa cum se subliniază în Programul partidului, „Alianța muncitorească-țărănească va reprezenta și în viitor factorul esențial al progresului economic și social în țara noastră, principala forță politică care va asigura dezvoltarea continuă a cuceririlor revoluționare ale poporului, mersul înainte al societății pe calea socialismului și comunismului“. [13]).

MĂREȚELE REALIZĂRI obținute în construcția socialismului în cele trei decenii și jumătate de la victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste constituie o temelie sigură de înfăptuire a directivelor celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, care constituie un însuflețitor program al prosperității și progresului societății românești.

[12]) **Nicolae Ceaușescu.** Cuvîntare la Consfătuirea cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic, în „Scînteia“ din 8 oct. 1976.

[13]) Programul partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, Buc. 1974, p. 103.

R. P. BULGARIA

CONSTRUCȚIILE DE MAȘINI — TEMELIA PROGRESULUI TEHNIC

POLITICA ECONOMICĂ a Partidului Comunist Bulgar — întruchipată, în etapa actuală, în hotărîrile Congresului al XI-lea, ale Conferinței naționale a partidului și ale plenarelor care au urmat ale C.C. al P.C. Bulgar — este legată de realizarea cu succes a obiectivului „o calitate superioară și o eficiență ridicată".

În practică, înnoirea producției și extinderea gamei de produse reprezintă una din pîrghiile principale pentru ridicarea eficienței în economia națională și pentru înfăptuirea politicii social-economice a Partidului Comunist Bulgar. Un rol de frunte în înfăptuirea acestei direcții principale — înnoirea și extinderea nomenclatorului de produse — revine industriei construcțiilor de mașini, care prin însăși natura ei trebuie să producă noi mașini și instalații, cu caracteristici tehnico-economice superioare și cu calități înalte de utilizare, pentru a înlocui fondurile fixe din economia națională și a ridica eficiența producției.

În acest sens, hotărîrile Congresului al XI-lea al P.C.B. prevăd ca în industria construcțiilor de mașini producția să atingă cel mai modern nivel — tehnic, tehnologic și organizatoric — trecîndu-se de la producția unor sisteme de mașini, instalații și aparate cu eficiență superioară, care să asigure un înalt grad de mecanizare și automatizare iar pe această bază — condițiile pentru reutilarea tuturor ramurilor și activităților, în conformitate cu exigențele revoluției tehnico-științifice.

ANII care au trecut din actualul cincinal (1976—1980) au fost deosebit de rodnici pentru construcțiile de mașini din Bulgaria. Biroul politic al C.C. al P.C. Bulgar a aprobat studii de dezvoltare pentru aproape toate subramurile construcțiilor de mașini, pe baza cărora s-au stabilit principalele orientări pe o perioadă îndelungată. Aceste studii au devenit punctul de plecare și baza planificării activității privind organizarea producției, a muncii și a conducerii. Prin intermediul lor s-au schițat direcțiile strategice privind extinderea și înnoirea nomenclatorului produselor, și anume :

— dezvoltarea accelerată a unor noi subramuri, îndeosebi a celor producătoare de echipament greu pentru satisfacerea cerințelor energeticii, ale metalurgiei, chimiei, industriei cimentului ș.a. ;

— asimilarea și introducerea accelerată în producție a unor mașini și linii tehnologice inclusiv de agregate și linii automate specializate, cu folosirea roboților, pentru înnoirea și modernizarea fondurilor fixe în însăși industria construcțiilor de mașini ;

— dezvoltarea cu precădere a producției acelor mașini, în care Bulgaria s-a specializat sau a devenit furnizor tradițional pentru alte țări. Este vorba de producția de electrocare și motoare, palane electrice, acumulatoare, unele tipuri de strunguri așchietoare, compresoare frigorifice, nave ș.a. ;

— „electronizarea" producției construcțiilor de mașini în scopul îmbunătățirii parametrilor de exploatare, a eficienței mașinilor, și al alinierii după cei mai renumiți producători din lume ;

— extinderea și ameliorarea structurii nomenclatorului la export și, pe această bază, îmbunătățirea indicatorilor economici ai ramurii ;

— raționalizarea pregătirii tehnice a producției prin rezolvarea problemelor de tipizare, unificare și standardizare, ca premisă pentru introducerea sistemului de construcție bazat pe agregate și moduli.

A fost elaborată o nouă schemă generală de concentrare și specializare în construcțiile de mașini, asigurîndu-se dezvoltarea cu precădere a ramurilor de vîrf ale industriei constructoare de mașini din Bulgaria. Principala formă de organizare a unităților de producție devine combinatul în care sînt reunite activitățile de dezvoltare și producție, creîndu-se astfel premisele pentru o mai rapidă înnoire a producției și pentru ridicarea nivelului tehnic. S-au creat mari combinate pentru : motoare cu ardere internă, autobuze, autocamioane, electrocare, motocare, transmisii, acumulatoare, construcții de mașini în domeniul energeticii, construcții de echipament greu pentru investiții, de palane electrice, de echipament pentru industria alimentară, de tehnică frigorifică, de tehnică pentru construcții, de instalații de epurare, pentru producția de scule, de strunguri universale ș.a. S-au specializat în mod deosebit în construcțiile de mașini raioane ca Pernik în mașini grele ; Haskovo — în mașini pentru industria chimică și de prelucrare a tutunului ; Gabrovo — în sculărie și construcția de palane electrice ; Botevgrad — în autobuze ; Șumen — în autocamioane ș.a.

Producția de obiective complete a crescut rapid în anii cincinalului curent. Participarea construcțiilor de mașini la construirea de obiective complete în perioada pînă în anul 1980 vizează cu precădere energetica, metalurgia, chimia, industria materialelor de construcții, industria alimentară, gospodăria de depozite ș.a. În prezent se asimilează, între altele, producția unei game de cazane energetice pentru termoficare precum și de termocentrale complete.

DUPĂ ANUL 1980, în colaborare cu alte țări socialiste, urmează să se producă o gamă de laminoare, agregate de laminat pentru metalurgia neferoasă, instalații pentru turnarea continuă a oțelului, utilaje pentru centrale nucleare ș.a. Se va trece, pe etape, la producția de utilaje tehnologice de bază pentru exploatări miniere la zi pentru industria cimentului (mori, dispozitive de amestecat, cuptoare rotative).

În domeniul strungurilor, în perioada 1976—1978 a fost asimilată producția familiei de strunguri universale „Hemus", cu parametri tehnico-economici superiori, și a unor noi familii de mașini de înaltă productivitate cu comandă program. În anul 1978, producția de strunguri agregate și de strunguri speciale, de înaltă productivitate, strunguri cu comandă numerică și program a crescut la 220% față de anul 1975 și se preconizează să crească în anii 1979—1980 la 340%, astfel încît ponderea acestor mașini în volumul total al strungurilor așchietoare produse va depăși 45%.

Hotărîrile plenarei din iulie 1978 a C.C. al P.C.B. au dat un puternic impuls dezvoltării construcției de roboți — direcție strategică a progresului tehnic. În cursul acestui an se produc roboți cu aplicabilitate în operațiile de presat, sudat, vopsit, precum și în alte operații.

În producția de electrocare este în curs de realizare înnoirea totală a producției. Se asimilează într-un ritm accelerat noua familie de motocare „Rekord", cu înalți indicatori tehnico-economici, pe baza unificării de subansamble și agregate.

În domeniul construcției de automobile, anul trecut au fost produse primele autocamioane Diesel „GAZ-53-A". Dezvoltarea continuă a ramurii se va reflecta în renovarea completă a producției de autobuze la Combinatul „Ciavdar" din Botevgrad, în asimilarea unor noi autocamioane cu construcție modificată etc.

Ca urmare a realizărilor menționate, ca și a celor obținute în alte subramuri ale construcțiilor de mașini (instalații hidraulice, construcții de nave etc.) în primii trei ani ai celui de-al șaptelea cincinal (1976—1980) producția a fost reînnoită într-un procent de 16, 18 și — respectiv — de circa 20%, iar pentru anii 1979 și 1980 se preconizează înnoirea ei într-un ritm mediu anual de 20%. Ponderea relativă a producției cu componente electronice în producția industrială totală crește de la 5% în anul 1975 la 16% în 1980, urmînd să atingă la finele celui de-al optulea cincinal peste 30%.

REZULTATELE obținute contribuie la intensificarea participării construcțiilor de mașini bulgare la diviziunea internațională a muncii. Pînă în prezent, Bulgaria a participat la peste 80 de acorduri de specializare și cooperare pe baze multilaterale și bilaterale și s-a specializat în producția a circa 780 de tipuri de mașini și utilaje, îndeosebi în domeniul strungurilor pentru prelucrarea metalelor și utilajelor pentru industria alimentară și a tutunului, al utilajelor energetice, inclusiv cele destinate centralelor atomo-electrice etc.

Construcțiile de mașini constituie principalul promotor al progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale a R.P. Bulgaria. De aici rezultă concluzia că ritmurile de înnoire a producției industriei construcțiilor de mașini și orientarea către asimilarea de produse noi vor determina într-o măsură importantă creșterea potențialului economic al țării și ridicarea bunăstării poporului.

ing. Vladimir POPOV
„Ikonomiceski jivot", Sofia

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Construcțiile navale mondiale

POTRIVIT *cotidianului britanic* Financial Times, *în cursul acestui an construcțiile navale mondiale continuă să traverseze o perioadă de criză caracterizată printr-o cerere care reprezintă numai o treime din producție. Numai subsidiile guvernamentale au salvat industria navală occidentală de la prăbușire și au asigurat menținerea relativ constantă a prețurilor la cea mai mare parte a tipurilor de nave realizate ; în Piața comună, de exemplu, aceste subvenții s-au ridicat la 500 mil. lire sterline anual.*

Constructorii se așteaptă, însă ca anul viitor sau cel tîrziu peste doi ani industria navală să cunoască un reviriment, semne ale acestuia înregistrîndu-se în legătură cu creșterea — începînd cu octombrie 1978 — a comenzilor pentru petroliere cu tonaj de 80—100.000 tdw. În același timp se constată o anumită creștere a cheltuielilor de afretare (în special la navele de transport în vrac pentru minerale și cereale) și reducerea tonajului naval neexploatat, respectiv la 36 mil. tdw în martie a.c. față de aproape dublu cu un an în urmă.

Sursa citată mai apreciază că țările socialiste și cele în curs de dezvoltare nu au întîmpinat astfel de dificultăți, în ultimul an constructorii din alte țări decît Japonia, S.U.A. și cele vest-europene preluînd — pentru prima dată — 30% din totalul comenzilor mondiale.

C.E.E.: dificultăți pe fondul crizei energetice

DUPĂ PREVIZIUNILE *pesimiste pentru 1979 pe ansamblul țărilor O.C.D.E., C.E.E. face aprecieri asemănătoare în ceea ce privește membrii comunității. Creșterea cu circa 42,5% (de la sfîrșitul anului trecut), a prețurilor la petrol și produse petroliere a determinat revizuirea prognozelor pentru acest an.*

Ultimul raport al Comisiei Pieței Comune apreciază că rata inflației va crește de la 7% anul trecut la 9% în acest an — față de 7,5% previziuni inițiale pentru 1979. Diferența dintre rata minimă și maximă a inflației a crescut deja de la 12,4% în trimestrul IV 1978 la 16,5% în primul trimestru al anului în curs — aceasta fiind cea mai mare diferență înregistrată în ultimii 4 ani.

Rata de creștere pe ansamblul C.E.E. este anticipată la 3,2%, față de 3,4% cît se aprecia anterior, iar excedentul în conturile curente ale balanței de plăți se așteaptă să fie de 8 mlrd. dolari, față de 11,5 mlrd. dolari cît se prevăzuse inițial.

Raportul Comisiei apreciază că se impun măsuri în ceea ce privește consumul de energie, respectiv revizuirea priorităților de consum, iar în industrie dezvoltarea ramurilor care nu sînt mari consumatoare de energie.

Piața firelor sintetice și naturale

RECESIUNEA *care amenință statele occidentale va determina și o dominare a cererii de fire în general. În ce privește lîna trasă în fire, stocurile actuale, relativ scăzute, se pare că vor atenua tendința de reducere a prețurilor, existînd chiar posibilitatea unor scăderi suplimentare a stocurilor la principalii producători în lume.*

Potrivit unei prognoze realizată de Economist Intelligence Unit se are în vedere o creștere cu 2% pe an în următorii cinci ani în producția de fire naturale și sintetice a S.U.A. Perspectivele pe termen scurt în Piața comună sînt puțin optimiste în privința posibilităților de desfacere pe piețe terțe, acestea urmînd să rămînă în orice caz sub nivelul de vîrf din deceniul '60, cu prognoze mai bune pentru R.F.G. și Anglia.

Raportul menționat consideră că în viitor, inclusiv în cadrul Acordului multifibre va prevala orientarea către intensificarea protecționismului în ceea ce privește comerțul.

Orientări în dezvoltarea economică

Algeria: valorificarea resurselor energetice

IMPORTANȚA resurselor de hidrocarburi pentru dezvoltarea economică de ansamblu a Algeriei constă atît în furnizarea energiei și materiilor prime necesare economiei interne cît și în veniturile în devize realizate din export.

Producția de petrol a Algeriei în 1978 a atins un volum de 57,2 milioane tone, înregistrînd o creștere de 7% față de 1977 (cînd producția a fost de 53,5 milioane tone). Din totalul extracției de țiței a anului 1978, 85% a fost exportat în stare brută iar restul rafinat pe teritoriul național și în exterior pentru consumul intern (4,5 milioane tone) și pentru exportul de produse petroliere (3,5 milioane tone). Perspectiva exploatărilor viitoare nu se bazează atît pe descoperirea de noi zăcăminte de țiței cît pe aplicarea unui program intens de recuperare secundară a zăcămintelor existente. Cele patru rafinării în funcțiune (de la Alger, Arzew, Hassi Messaoud și El Borma), cu o capacitate totală de 5,6 milioane tone pe an asigură consumul intern cît și exportul unor produse petroliere. Pînă la sfîrșitul anului 1980, prin intrarea în funcțiune și a rafinăriilor de la Skikda și Bejaia (în trim. IV 1979), Algeria va putea prelucra 40% din producția sa anuală de țiței.

Producția algeriană de gaze naturale a crescut la 14,1 miliarde m^3 în 1978, exporturile cifrîndu-se la 6,4 miliarde m^3. Programul vast de extindere a producției de gaze naturale întreprins în ultimii ani vizează realizarea unui volum de export care pînă în 1982 să depășească pe cel al țițeiului, contribuind în același timp la realizarea unor venituri anuale de 4,5 miliarde dolari. Darea în folosință la 18 iunie a.c. a celui de-al doilea „modul" de gaz lichefiat la Complexul Hassi R'Mel și lansarea în aceeași zi a lucrărilor primei conducte de gaze transmediteraneene pentru a alimenta Italia și o parte din Europa occidentală constituie una din piesele de bază ale „planului Valhyd" care acoperă perioada 1976—2005. Acest plan prevede construirea în Algeria a 7 unități de lichefiere a gazului natural — din care 3 au fost construite sau sînt în curs de realizare — și darea în folosință a unor unități de tratare a gazului la Hassi R'Mel și în alte cîmpuri petroliere. Costul global al planului Valhyd este evaluat la 33,4 miliarde dolari din care 17,4 miliarde vor proveni din credite externe. Pentru asigurarea contractelor de livrare de gaze naturale lichefiate, angajate cu firmele americane și vest-europene Algeria va produce începînd cu 1981, 100 miliarde m^3 pe an, din care 70 miliarde m^3 pentru export.

Dezvoltarea bunelor relații dintre România și Algeria se reflectă în creșterea schimburilor reciproce de mărfuri și extinderea și diversificarea domeniilor de cooperare. Pe această linie, specialiștii români au participat și participă la executarea de lucrări de foraj petrolier în diferite zone ale Algeriei, iar recent au fost stabilite noi posibilități de cooperare în industria petrolieră, petrochimică, minieră precum și în domeniul formării de cadre de specialitate.

Narcis CRAIU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 27—31 VIII 1979 a fost caracterizată printr-o evoluție contradictorie a **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

După ce în prima parte a intervalului moneda americană s-a întărît, în special ca urmare a publicării datelor balanței comerciale a S.U.A. pe luna iulie a.c. (reducere a deficitului la 1,1 mrd. dolari, comparativ cu 1,9 mrd. dolari cu o lună în urmă, cursul dolarului a slăbit din nou, sub influența unor mișcări în cadrul sistemului valutar vest-european.

Lira sterlină, urmare a menținerii diferențelor de dobîndă în favoarea depozitelor în eurosterlină, a manifestat o permanentă tendință de repreciere față de dolar, astfel că nivelul de la sfîrșitul săptămînii de 2,2525 dolari/1 liră era cu 1,1% peste cel al perioadei de referință de 2,2270 dolari/ liră. **Marca vest-germană** a înregistrat pe ansamblul perioadei o redresare față de dolar, cotînd pe 31 VIII circa 1,8225 mărci/1 dolar (+0,3%). Mișcarea mărcii vest-germane a fost urmată și de **francul belgian,** care era tranzacționat la sfîrșitul intervalului la circa 29,20 franci/1 dolar, față de 29,30 franci/1 dolar cu o săptămînă în urmă. **Francul francez,** după ce a înregistrat o depreciere de 0,5% la 29 VIII (4,2730 franci/1 dolar) ca urmare în principal a publicării creșterii cu 1,3% a indicelui prețurilor cu amănuntul în luna iulie a.c., la sfîrșitul săptămînii cota de 4,25 franci/1 dolar, cu 0,2% peste nivelul din 24 VIII 1979. de 4.2570 franci/1 dolar.

Lira italiană a evoluat între 816 și 818,25 lire/1 dolar, tranzacționîndu-se pe 31 VIII la un nivel foarte apropiat de închiderea de referință de 816 lire/1 dolar. **Yenul japonez** a fost supus din nou unor presiuni „à la baisse", după ce la Tokyo s-a anunțat deficitul balanței comerciale pe primele 20 zile ale lunii curente cifrat la 978 milioane dolari, față de 751 milioane dolari în perioada corespunzătoare a lunii precedente. Banca Japoniei a fost nevoită să intervină masiv pe piață reușind să mențină cursul yenului la circa 220 yeni/1 dolar la închiderea săptămînii ceea ce reprezintă totuși o depreciere de 0,4% față de nivelul din 24 VIII 1979 de 219,10 yeni/1 dolar.

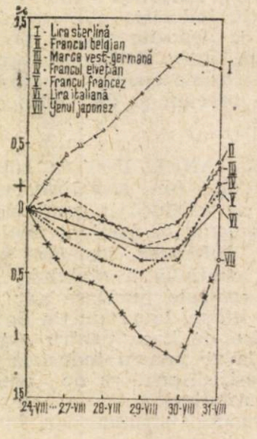

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 27—31 VIII, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 24 VIII a.c.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat cotații de 12,25% la cele în eurodolari, 7,75% la cele în euromărci vest-germane și 2,625% la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul **metalului galben** a înregistrat fluctuații importante, cu un fixing la Londra pe 30 VIII de 319,15 dolari/uncie — record istoric absolut — dar cu o închidere a săptămînii cu ușor peste cea de referință (315,10 dolari/uncie al doilea fixing din 31 VIII, comparativ cu 314,75 dolari/uncie cel corespunzător din 24.VIII.1979).

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Între 9 și 14 septembrie, la București

AL 10-LEA CONGRES MONDIAL AL PETROLULUI

ÎNTRE 9 și 14 septembrie va avea loc la București cel de al 10-lea Congres mondial al petrolului, importantă manifestare tehnico-științifică, la care și-au anunțat pînă acum participarea aproape 5 000 specialiști din numeroase țări ale lumii.

„Congresele mondiale ale petrolului" sînt o organizație internațională negu-vernamentală, înființată la Londra în anul 1933 și care are ca principal obiectiv promovarea științei și tehnologiei petrolului, asigurarea schimbului de informații științifice și tehnice, mijlocirea cunoașterii reciproce a oamenilor de știință și specialiștilor în domeniul petrolului din întreaga lume. Congresele mondiale anterioare au avut loc la Londra (1933), Paris (1937), Haga (1951), Roma (1955), New York (1959), Frankfurt pe Main (1963), Ciudad de Mexico (1967), Moscova (1971) și Tokio (1975).

Alegerea Bucureștiului drept gazdă a celui de al 10-lea Congres mondial a ținut seama, desigur, și de faptul că România este una din cele mai vechi țări producătoare și prelucrătoare de țiței, avînd în consecință o mare experiență în dezvoltarea acestor ramuri industriale și în formarea cadrelor de specialiști. Țara noastră ocupă, de asemenea, un loc de frunte pe plan mondial în producția și exportul de utilaj petrolier, bucurîndu-se de un bine meritat prestigiu și datorită realizării prin cooperare a unor importante obiective într-o serie de țări în curs de dezvoltare. Este de menționat în aceeași ordine de idei că în ultimii ani țara noastră a găzduit mai multe asemenea manifestări tehnico-științifice internaționale, cum au fost al VII-lea Congres mondial minier, A IX-a Conferință Internațională de Energetică Industrială, Congresul mondial de protecția muncii ș.a.

La Congresul mondial al petrolului de la București vor fi prezentate circa 150 de comunicări științifice asupra unor aspecte esențiale — cu deosebire în condițiile actualei crize energetice mondiale — cum sînt resursele energetice și utilizarea lor rațională, progresele tehnologice în creșterea gradului de recuperare a petrolului din zăcăminte, în prelucrarea hidrocarburilor etc. Dezbaterile vor fi organizate pe patru tipuri de sesiuni și referate tehnice.

Pe primul loc ca importanță și volum se situează dezbaterile în grupuri de lucru, avînd ca obiect schimbul de idei și experiență în domeniile științei și tehnologiei petrolului. În cele 23 de asemenea sesiuni de dezbateri vor fi prezentate peste 100 referate pe teme cum sînt : geneza, migrarea și acumularea hidrocarburilor, aplicarea de noi procedee de cercetare geologică și de prospecțiuni, forajul și exploatarea sondelor în zone cu grad ridicat de dificultate, procedee noi pentru recuperarea avansată a petrolului, evoluția rezervelor mondiale de petrol și gaze, dezvoltarea tehnologiilor de prelucrare a țițeiului, protecția mediului înconjurător în zonele cu industrie petrolieră ș.a.

Pentru prima dată în istoria acestor manifestări, programul științific al Congresului mondial va cuprinde și dezbateri la masa rotundă pe probleme economice și tehnice de interes mai general : evoluția cererii și ofertei mondiale de petrol, producția de hidrocarburi sintetice din nisipuri asfaltice, șisturi bituminoase și cărbune, progrese în producerea carburanților pentru automobil în condițiile exigențelor sporite în domeniul protecției mediului înconjurător și economisirii energiei, formarea și perfecționarea personalului din industria petrolieră în țările industrializate și în cele în curs de dezvoltare. Deosebit de dens, programul științific al congresului mai cuprinde un număr de 10 referate cu caracter general și 13 referate speciale, asupra unor aspecte tehnico-științifice dintre cele mai recente în industria mondială a petrolului.

Avînd o tradiție și o experiență îndelungată în extracția și prelucrarea țițeiului, țara noastră va fi reprezentată la toate aceste sesiuni. Specialiștii români vor susține în cadrul congresului un număr de nouă comunicări privind : dezvoltarea industriei petroliere a României, metamorfismul diferitelor tipuri de materie organică din rocile sedimentare din România și importanța lor în generarea țițeiului, studii de paleorelief detaliate în explorarea țițeiului, limitele teoretice și practice ale tehnicilor seismice actuale și îmbunătățirile preconizate pe structurile cu tehnică complicată, aspecte ale fluajului structural al materialului de tubaj destinat constituirii schemelor de construcție a sondelor cu adîncimi mari, variația constituenților nehidrocarburici din gazele naturale în diferite suprafețe din România, Metoda Monte Carlo aplicată la terenul Mata Acema, recuperarea țițeiului prin metode miniere, aspecte ale valorificării unor produse petroliere degradate.

Programul congresului cuprinde de asemenea prezentarea de filme tehnice și a unei expoziții de cărți de specialitate, puse la dispoziție de țările participante. Cu interes sînt așteptate de numeroșii participanți de peste hotare și excursiile tehnice ce vor fi organizate la Ploiești, principalul centru petrolier al țării noastre, unde se va vizita Combinatul petrochimic Brazi, Uzina constructoare de utilaj petrolier „1 Mai" și Muzeul republican al petrolului, la Pitești (Combinatul petrochimic) și la Tîrgoviște (Uzina de utilaj petrolier), alături de care vor fi vizitate și cele mai importante obiective turistice din zonă.

Participarea bogată și seriozitatea pregătirilor desfășurate sub coordonarea Comitetului român de organizare a celui de al 10-lea Congres mondial al petrolului îndreptățesc așteptările ca această importantă manifestare tehnico-științifică, găzduită de țara noastră să reprezinte un moment de referință în cooperarea științifică internațională, atît de necesară în condițiile actualei crize energetice pe plan mondial.

Dinu DRAGOMIRESCU

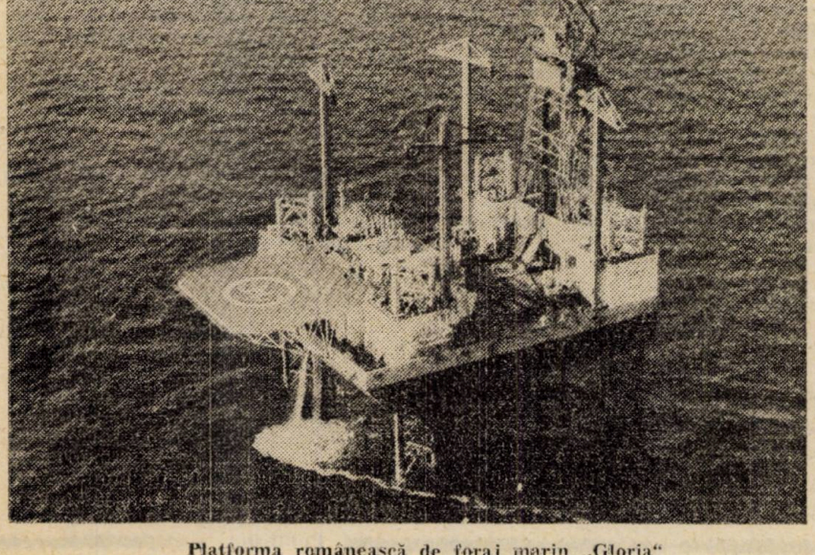

Platforma românească de foraj marin „Gloria"

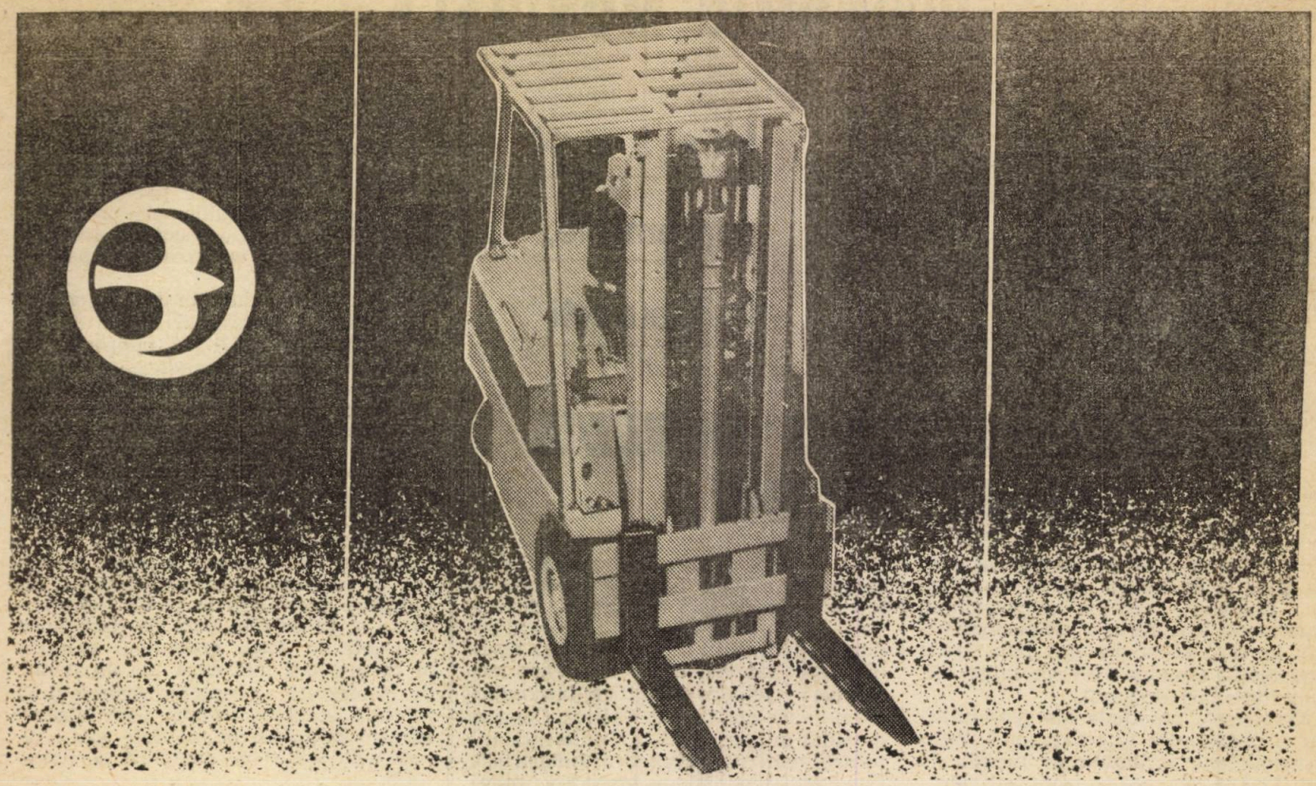

RENTABILITATE RIDICATĂ ȘI FIABILITATE ÎN EXPLOATARE

sînt trăsăturile caracteristice

ALE ELECTROCARELOR DE RIDICAT ȘI STIVUIT, CU PATRU ROȚI

balkancar

— o largă sferă de aplicație în întreprinderile industriale, parcuri de stocare, porturi, aeroporturi etc.
— o mașină cu adevărat universală care poate să lucreze în culoare înguste, avînd o putere energetică ridicată
— o construcție compactă, în variante multiple — privind capacitatea, înălțimea de ridicare, echipamentul electric și cauciucurile roților
— manevrare ușoară și rază de întoarcere minimă
— motor electric de tracțiune cuplat direct cu puntea motorului, acesta cuprinzînd o transmisie unghiulară și un diferențial de semiosii flotante
— viteze de translație și de ridicare mari
— grupuri cu randament ridicat : în altă variantă este montat un variator electronic de viteză
— posibilitate de a echipa cărucior cu baterii de tracțiune de tipul cu pozitive tubulare
— acces ușor și simplitate de întreținere
— echipamente amovibile pentru manipularea diferitelor încărcături, cu configurație variată
— siguranță asigurată pentru conducător, cărucior și încărcătură transportată.

Capacități de 1 000, 1 250, 1 600, 2 000, 2 500 și 3 000 kg.

Înălțimi de ridicare de 2 200, 2 500, 2 800, 3 300 și 4 500 mm.

Exportator :

balkancarimpex

BALKANCARIMPEX
1000 Sofia, str. Alabin nr. 56
Telefon 88-21-22. Telex 022386
Adresa telegrafică : Balkancarimpex Sofia

Publicom

Restructurări ale balanțelor energetice

POLITICA de economisire a energiei aplicată de guvernul francez a determinat deja și va determina în continuare ample mutații în evoluția consumului de energie pe plan național și în structura balanței energetice a Franței. Din graficul alăturat se constată că ascensiunii rapide a consumului de energie primară în perioada 1960—1973 (de peste două ori) și, implicit, a dependenței față de importul de energie (de la cca. 38% la 76% din total consum) i-a urmat — între anii 1973 și 1978 — o creștere foarte lentă (sub 1% pe an) a consumului.

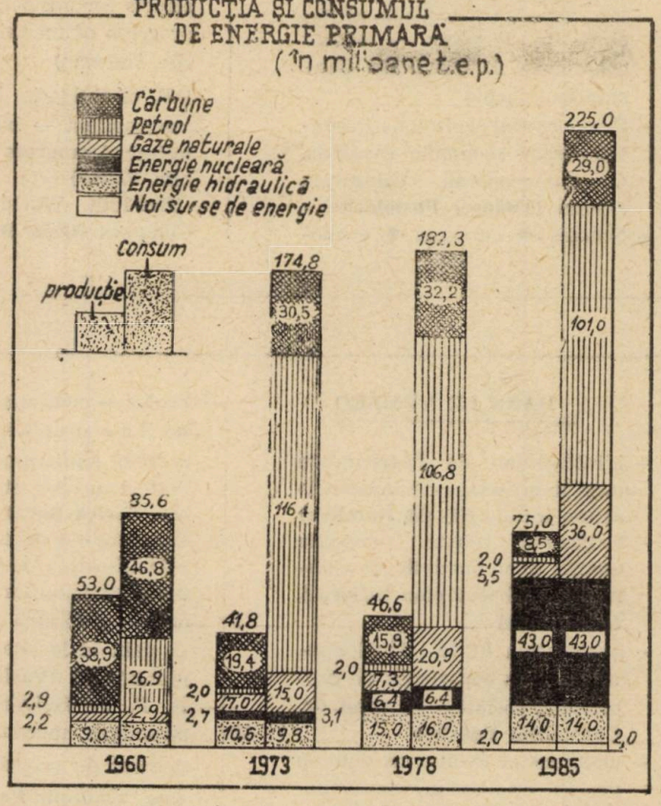

În perspectivă, previziunile specialiștilor Ministerului de industrie converg către o creștere moderată a consumului total de energie primară pînă în 1985, în condițiile extinderii accelerate a producției interne de energie (dependența de import urmînd să scadă la 66—67% din total) și ale diversificării structurii balanței energetice, prin mărirea ponderii energiei nucleare, a gazelor naturale și reducerea sensibilă a celei a petrolului. Ținîndu-se seama de faptul că aceste previziuni asupra necesarului de consum de energie au fost stabilite anterior ultimei majorări a prețurilor la petrol pe piața mondială și că acest necesar a fost calculat contîndu-se pe un ritm mediu anual al creșterii economice pînă în 1985 de 4% (obiectiv dificil de realizat în actuala conjunctură), nu este exclus ca balanța energetică a Franței din acest din urmă an să se încheie cu parametri mai favorabili decît cei previzionați.

R. D. Germană: economisirea energiei

ÎNTREPRINDERILE constructoare de instalații chimice din R.D. Germană desfășoară o activitate susținută de optimizare a consumului de energie în cadrul proceselor tehnologice din industria chimică. După cum relatează revista **Die Wirtschaft**, în ultimii șapte ani, pe această cale, a fost obținută o economie anuală de 85 milioane de mărci la cheltuielile de producție.

Un exemplu concludent în acest sens îl oferă optimizarea tehnico-economică a unor rezervoare pentru produse petroliere și chimice, care a dus la o serie de rezultate pozitive, cum sînt: realizarea unui strat protector de suprafață de tip nou, ceea ce a permis reducerea cu pînă la 98% a pierderilor prin evaporarea produselor petroliere; reducerea la minimum a suprafeței rezervoarelor pentru amoniac lichid, cu menținerea volumului de depozitare; elaborarea unui nou sistem, economicos, al suprafețelor de încălzire pentru rezervoarele de petrol și păcură, datorită căruia necesarul de energie termică s-a redus cu pînă la 75% ș.a.m.d.

Producția mondială de hîrtie

UN recent raport F.A.O. apreciază că la sfîrșitul secolului fabricile de hîrtie vor absorbi circa jumătate din materialul lemnos produs în lume în scop industrial (față de numai 1/4 în prezent). Se pare, însă, că țările industriale vor fi deficitare în ceea ce privește materia primă necesară acoperirii capacității de prelucrare, în creștere, a fabricilor de hîrtie. Pe termen scurt, se prevede dezvoltarea capacităților de producere a lemnului destinat fabricării hîrtiei, cu o rată de 2,5% pe an pînă în 1983, capacitatea totală urmînd să atingă 164 mil. t, față de 145 mil. t anul trecut. Previziunile indică totodată, creșterea capacităților fabricilor de hîrtie și carton cu 2,7% pe an pentru perioada menționată, de la 188 mil. t în 1978 la 214 mil. t în 1983.

F.A.O. apreciază că, în condițiile unei exploatări raționale, pădurile lumii vor putea furniza suficient lemn și cherestea pentru hîrtie și pentru alte scopuri industriale, pînă la sfîrșitul secolului. După anul 2000 se așteaptă, însă, să apară o penurie de lemn de esență moale, în special în Europa occidentală, S.U.A. și Japonia, în timp ce producția de lemn de esențe tari va fi superioară cererii.

R.P.D. Coreeană: dinamici ale comerțului exterior

CONCOMITENT cu dezvoltarea economiei naționale a R.P.D. Coreene, s-a amplificat și comerțul său exterior, practicat pe baza respectării principiilor egalității depline între parteneri și ale avantajului reciproc. În prezent, R.P.D. Coreeană întreține relații economice cu peste o sută de țări din diferite regiuni ale lumii, iar valoarea exporturilor sale a crescut — numai în perioada 1965—1977 — de aproape zece ori. În acest cadru, exportul de mașini și echipament industrial a sporit de douăzeci de ori între anii 1956—1977, livrările de mașini, instalații, articole metalice, produse chimice și materiale de construcții reprezentînd actualmente peste 80% din volumul global al exporturilor.

Se apreciază că în cursul actualului plan septenal de dezvoltare, comerțul exterior va avea un aport esențial la îndeplinirea sarcinii privind majorarea de 2,2 ori a producției de mijloace de producție și de 2,1 ori a producției de bunuri de consum. Totodată, realizarea prevederilor planului va permite extinderea volumului și nomenclatorului produselor oferite la export, îndeosebi exportul unui sortiment variat de mașini, de laminate din oțel, de metale neferoase, oxid de magneziu, ciment etc., precum și de produse agricole, ale industriei ușoare etc.

Perspective ale economiei britanice

O PROGNOZĂ recentă a Institutului londonez de economie consideră că pînă în 1981 Anglia va fi confruntată cu probleme accentuate datorită șomajului, diminuării creșterii economice, creșterii inflației. Produsul intern brut se prevede să crească cu 1,6% în acest an, apoi va urma o rată negativă (— 0,4%) în 1980, după care se așteaptă o perioadă de revenire (1,7% în 1981, 3,4% în 1982), favorizată și de exploatările de petrol din Marea Nordului.

Șomajul în rîndul adulților va crește de la 1,28 mil. persoane în acest an, la 1,55 mil. în 1980 și 1,87 mil. în 1982. Specialiștii britanici consideră că, începînd cu 1981, lumea occidentală va intra într-o perioadă de înviorare economică, fenomen care va caracteriza inclusiv economia Angliei și va aduce o diminuare considerabilă a inflației, creșterea consumului privat.

Se așteaptă, de asemenea, o îmbunătățire a situației balanței comerciale care, însă, nu va fi însoțită de o evoluție similară a balanței de plăți, prevăzută să rămînă deficitară pe fondul slăbirii continue a poziției lirei sterline față de celelalte valute occidentale, precum și ca urmare a deteriorării balanței comerțului invizibil.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 36 din 7 septembrie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Un vast program în slujba înfloririi patriei
- Productivitatea muncii și creșterea economică **(Gh. Obreja, drd. St. Militaru)** 1
- Integrarea agriculturii în procesul de omogenizare socială (II) **(D. Dumitru)** 3
- Exigențe ale trecerii la o nouă calitate în activitatea de comerț exterior **(Ion Bujorică, Costel Dan)** 5

— Eforturi sporite pentru înfăptuirea integrală a programului de investiții **(Gh. Ruscanu)** 7

— Reducerea consumului energetic pe întreg fluxul producției de oțel **(prof. ing. D.C. Trăușanu)** 9

— Prețul — pîrghie de stimulare a progresului tehnic (I) **(dr. Constantin Tudoran)** 11

— Tîrgul de mostre — instrument de perfecționare a relației producători-consumatori **(dr. Aurel Vainer, dr. Lupu Dima)** 12

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Avantajele unei organizări în flux tehnologic (I) **(dr. Nicolae Costake)** 14

TEORII — IDEI

— Educarea și dezvoltarea conștiinței de proprietar socialist (I) **(prof. dr. Constantin Enache)** 16

— Cerințe ale utilizării resurselor de forță de muncă în județul Arad (II) **(Maria Laiu)** 18

— Conceptele dialectice și procesul economic **(Constantin Virgil Negoiță)** 20

— Opinii și evoluții în gîndirea economică contemporană. Despre sistemul categoriilor economice **(Tudorel Postolache)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Concepția dezvoltării autentice, autocentrate și independente **(dr. Sorica Sava)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— A VI-a Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate. Mesajul președintelui României — expresie a unei politici de pace și colaborare între popoare **(N. Ionescu)** 24

— Contribuție de preț la edificarea securității și cooperării în Europa, la eforturile generale pentru asigurarea păcii și progresului omenirii (II) **(Vasile Tudoran)** 25

— R.P. Bulgaria. Construcțiile de mașini — temelia progresului tehnic **(ing. Vladimir Popov)** 27

— Tendințe-conjuncturi 28

— Al 10-lea Congres mondial al petrolului **(Dinu Dragomirescu)** 29

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Agriculture integration in the social homogeneity making process (II) **(D. Dumitru)** 3

— Requirements for a new quality of the foreign trade activity **(Ion Bujorică, Costel Dan)** 5

— Education and evolution of the socialist property — owner conscience (I) **(Prof. Dr. Constantin Enache)** 1

— Opinions and evolutions in contemporary economic thoughts. On the economic categories system **(Tudorel Postolache)** 21

— Schools ● currents ● economists. The conception of an authentic, independent and self-reliant development **(Dr. Sorica Sava)** 22

— Valuable contribution to establishing security and cooperation in Europe, to the general efforts for ensuring peace and progress of mankind (II) **(Vasile Tudoran)** 25

— P.R. of Bulgaria. Machine-tool construction — basis for the technical progress **(Eng. Vladimir Popov)** 27

— The 10th World Petroleum Congress **(Dinu Dragomirescu)** 29

DANS LE NUMÉRO

— L'intégration de l'agriculture dans le processus d'homogénéisation sociale (II) **(D. Dumitru)** 3

— Exigences d'une nouvelle qualité dans l'activité de commerce extérieur **(Ion Bujorică, Costel Dan)** 5

— L'éducation et le développement de la conscience de propriétaire socialiste (I) **(prof. dr. Constantin Enache)** 16

— Opinions et évolutions dans la pensée économique contemporaine. Le système des catégories économiques **(Tudorel Postolache)** 21

— Ecoles — courants — economistes. La conception du développement anthentique, basé sur l'effort propre et indépendant **(dr. Sorica Sava)** 22

— Contribution de grande valeur à l'édification de la sécurité et la coopération en Europe, aux efforts généraux pour assurer la paix et le progrès de l'humanité (II) **(Vasile Tudoran)** 25

— R. P. de Bulgarie. Les constructions mécaniques au fondement du progrès technique **(ing. Vladimir Popov)** 27

— Le 10ème Congrès mondial du pétrole **(Dinu Dragomirescu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Интегрирование сельского хозяйства в процессе социального гомогенизирования (II) (Д. Думитру) 3

— Требования перехода к новому качеству работы во внешней торговле (Ион Бужорика, Костел Дан) 5

— Воспитание и развитие сознания социалистического владельца (проф. др. Константин Енаке) (I) 16

— Взгляды и эволюции в современном экономическом мышлении. Относительно системы экономических категори (Тйудорел Постолаке) 21

— Школы ● тенденции ● экономисты. Концепция подлинного, основанного на собственных усилиях, самостоятельного развития (др. Сорика Сава) 22

— Ценный вклад в дело созидания безопасности и кооперирования в Европе, в общие усилия для обеспечения мира и прогресса человечества (II) (Василе Тудоран) 25

— Н.Р. Болгария. Машиностроение — основа технического прогресса (инж. Владимир Попов) 27

— Десятый Мировой конгресс по нефти (Дину Драгомиреску) ... 29

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Scînteii".

CONDIȚII OPTIME DE VIZIBILITATE ȘI AUDIȚIE ASIGURĂ ORICARE MODEL DIN FAMILIA DE TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

Datorită stabilizatorului încorporat, aceste televizoare funcționează normal chiar și la variații mari ale tensiunii de rețea. Complet tranzistorizate, televizoarele cu circuite integrate au fiabilitate mărită. Consumul lor de energie electrică este redus cu 33%. Termenul de garanție pentru buna funcționare a aparatelor din familia televizoarelor cu circuite integrate este majorat la 12 luni.

Magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat vă oferă spre alegere următoarele tipuri de televizoare cu circuite integrate :

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm)	Preț	Aconto 15% (lei)	Valoarea ratei lunare (24 rate)
SPORT	31	3 000	450	106
OLT	44	2 920	438	103
SNAGOV	47	2 920	438	103
SIRIUS	50	3 050	457	108
SIRIUS	50	3 100	465	110
DIAMANT	61	3 600	540	128
LUX	65	4 000	600	142

Noul dumneavoastră televizor va fi, desigur, un televizor cu circuite integrate pentru că este realizat în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

1979 SEP 18

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea mixtă de viață constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacității sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerințe ale populației, asigurarea mixtă de viață se practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor ADAS.

● Asigurarea familială mixtă de viață dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia putînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat întîmplat ;

● Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare ;

● Asigurarea mixtă de viață cu pensie pentru urmași garantează urmașilor înscriși în poliță, primirea eșalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, ADAS plătește : jumătate din suma prevăzută în poliță, la decesul asiguratului ; o pensie anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării ; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării ;

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracteristici, dintre care enumerăm :

● Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani ;

● Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani ;

● Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliței de asigurare și de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate și în rate ;

● La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizație de 10% ;

● Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare și speciale, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere 1 000 de lei ;

● Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primește de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliță, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parțială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează, ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliță și pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plățile ulterior făcîndu-se de ADAS independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă ;

● În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plătește prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliței ;

● Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliță referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum și de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta ;

● Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

În acest scop se poate folosi forma de plată pe bază de „consimțămînt scris", prin împuternicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs cît și pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

ADAS

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

04

calificarea şi educaţia

FACTORI INTENSIVI AI DEZVOLTĂRII

Numărul 37 ● Vineri 14 septembrie 1979

AL X-LEA CONGRES MONDIAL AL PETROLULUI

Între 9—14 septembrie s-a desfășurat la București cel de-al X-lea Congres Mondial al Petrolului ale cărui lucrări au fost deschise în prezența tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU și a tovarășei ELENA CEAUȘESCU. Cuvîntarea rostită cu acest prilej de președintele României socialiste, un adevărat mesaj pentru a pune petrolul în slujba păcii și a progresului general, a fost primită cu vie satisfacție și deosebit interes de participanți.

Congresul, găzduit în marea sală a Palatului Republicii, reunește aproape 5 000 de participanți din peste 70 de țări, printre cei prezenți aflîndu-se miniștri și alți reprezentanți ai conducerilor unor departamente și institute de profil, ai unor mari companii și institute petroliere, oameni de știință și specialiști în domeniile cercetării, exploatării, transportului, livrării și consumului petrolului și gazelor naturale. În cadrul lucrărilor au fost prezente numeroase comunicări științifice și referate asupra unor probleme actuale ale cercetării și producției petroliere.

D 646

1979 SER 21

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

PERFECȚIONAREA PREGĂTIRII CADRELOR DE CONDUCERE

„Întreprinderile, centralele, ministerele și celelalte organe centrale vor lua măsuri pentru **perfecționarea continuă a cunoștințelor profesionale ale oamenilor muncii.** Se va asigura **reciclarea tuturor categoriilor de cadre din economie, știință, cultură, din întreaga viață socială, la toate nivelurile.** În cadrul acțiunii de reciclare vor fi cuprinși anual peste 2 milioane oameni ai muncii".

(Din proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990).

O necesitate a dezvoltării economico-sociale

AȘA CUM PREVĂD documentele de partid și de stat, dezvoltarea economico-socială a țării noastre este strîns legată de dezvoltarea forței de muncă, de făurirea omului nou, constructor de nădejde al socialismului și comunismului, de **formarea și perfecționarea tuturor categoriilor de cadre.**

Acționîndu-se în sensul corelației esențiale între dezvoltarea economico-socială și participarea resurselor umane la realizarea optimă a obiectivelor stabilite la toate nivelurile și în toate domeniile de activitate, s-au făcut importante eforturi pentru formarea și perfecționarea cadrelor și în mod deosebit a celor de conducere, eforturi ce s-au dovedit a fi **cele mai eficiente investiții cunoscute** pînă acum. Această problemă a fost și va rămîne permanent actuală, dimensiunile ei fiind condiționate de cerințele etapei considerate, de marile comandamente sociale ale construcției socialiste, de perspectivele evoluției societății noastre.

Este și motivul pentru care secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** referindu-se la etapa afirmării revoluției tehnico-științifice și realizării unei noi calități în toate domeniile de activitate, ne cere **„...să acordăm atenția corespunzătoare pregătirii muncitorilor, inginerilor, profesorilor, oamenilor de știință, activului de partid și de stat, conducătorilor de partid și de stat. Numai așa vom putea corespunde, ne vom putea îndeplini sarcinile încredințate de popor, de partid, numai așa vom putea asigura mersul ferm înainte al societății noastre, vom înfăptui revoluția și în știință și în cultură, și în tehnică, în toate domeniile".**

În acest sens, în Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism se subliniază atenția deosebită ce trebuie acordată ridicării nivelului de pregătire a cadrelor de conducere din toate domeniile de activitate, lărgirii orizontului lor politic, profesional, tehnic și de cultură generală, ca o condiție principală a îndeplinirii cu succes a sarcinilor ce le revin. Perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere se integrează logic, alături de sistemul de educație generală și cel de pregătire profesională, într-un **sistem unic de instruire permanentă,** conceput și legiferat ca mijloc de realizare a programului de dezvoltare multilaterală a României socialiste.

Sistemul național de pregătire și perfecționare a cadrelor — cu interdependențele sugerate în schema de mai jos — a fost conceput practic în anul 1971. El a evoluat, s-a perfecționat și continuă să fie întregit în componentele și rațiunile sale, în strînsă corelare cu programul dezvoltării economico-sociale a țării, căruia i se subordonează.

Perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere este strîns legată de perfecționarea organizării și conducerii activităților social-economice, aceste două laturi fiind concepute ca **două componente interdependente ale unui ansamblu integrat.** Obiectivul final al perfecționării pregătirii cadrelor de conducere trebuie să fie acela al **sporirii permanente a eficienței activităților și organismelor coordonate** și, în același timp, **creșterea competenței manifestate în procesul conducerii,** cadrele de conducere fiind considerate drept unul din factorii importanți ai dezvoltării economico-sociale.

CONCEPȚIA și experiența românească în perfecționarea cadrelor de conducere au drept elemente de referință orientările conducerii de partid și de stat, cerințele dezvoltării economico-sociale, cercetările proprii, experiența mondială în domeniu ș.a. Caracteristicile acestui sistem derivă din principiile ce caracterizează sistemul național de instruire, respectiv :

- **instruirea prin muncă și pentru muncă,** principiu care permite o orientare mai bună a obiectivelor procesului de instruire și a modalităților de realizare a lor ;
- **integrarea instruirii cu activitatea de cercetare și cu cea productivă,** ceea

ce asigură caracterul practic aplicativ al instruirii, abordarea creativă a aspectelor practice — curente și de viitor — ale producției ;

● **promovarea unor metode de instruire active, anticipative,** orientate pe antrenarea cursanților la rezolvarea concretă a **unor cazuri reale,** din practică.

Avînd drept referințe aceste elemente, în cadrul sistemului, prin componentele structurale amintite, se aduc îmbunătățiri și se formulează obiective prin care să se perfecționeze procesul instructiv-educativ în conformitate cu orientările date pe un plan mai larg. În legătură cu cerințele referitoare la organizarea activității de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere în perioada 1976—1980, Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din martie 1976 sublinia următoarele :

— asigurarea unei legături strînse între activitatea de perfecționare a pregătirii și cerințele de îmbunătățire continuă a muncii de conducere desfășurată de participanți ;

— finalizarea cu eficiență sporită, în unitățile economice, a ansamblului, de cunoștințe și capacități dobîndite de către cadrele de conducere în urma programelor de perfecționare ;

— deplasarea treptată la organul teritorial, la marea unitate economică a unor activități de perfecționare în comun a cadrelor ce formează echipa de conducere a unității ;

— utilizarea unor noi modalități de realizare a procesului de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere ;

— dezvoltarea unor activități de asistență și îndrumare metodologică în domeniul perfecționării cadrelor.

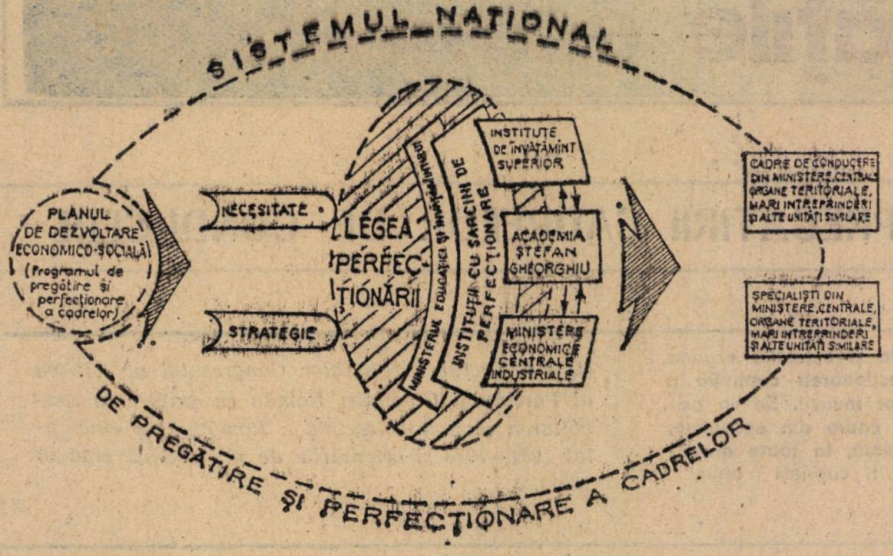

BINEÎNȚELES că toate cele menționate vizează **eficiența procesului de instruire.** Aceasta se manifestă pe mai multe planuri, dar în special :

● **în exercitarea funcției de conducere,** prin aplicarea în practică a metodelor și tehnicilor însușite, prin imprimarea unui **stil nou de conducere,** caracterizat prin receptivitate la elementele noi, de progres și dezvoltare, prin dinamism în activitatea curentă;

● **prin valorificarea directă în practică a soluțiilor** proiectate în lucrările proprii și ale altor participanți la procesul de pregătire ;

● **prin manifestarea în activitatea de conducere** a cadrului respectiv, **ca specialist și om politic** cu largă viziune, care acționează în cunoștință de cauză pentru realizarea în condiții de eficiență maximă a obiectivelor unității, corelate organic cu imperativele social-economice generale.

Grupajul de articole ce urmează, realizat în colaborare cu **Academia „Ștefan Gheorghiu"**, își propune ca, trecînd în revistă unele neajunsuri încă existente în activitatea de perfecționare și pentru a contribui la înlăturarea lor, să prezinte **unele experiențe ce s-au dovedit eficiente și din care se desprind elemente metodologice de deosebită utilitate.**

Priorități în îmbunătățirea activității

ACTIVITATEA de perfecționare desfășurată pînă în prezent a contribuit într-o măsură importantă la ridicarea nivelului de pregătire tehnico-profesională a cadrelor, la însușirea tehnologiilor de vîrf, a metodelor și tehnicilor moderne de organizare și conducere, cu efecte pozitive în valorificarea superioară a resurselor pentru înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială.

Rezultatele puteau fi însă considerabil mai bune, dacă în activitatea de perfecționare nu ar fi apărut o serie de neajunsuri și limite.

Într-o consfătuire de lucru*) organizată la începutul lunii iunie a.c. sub egida Ministerului Educației și Învățămîntului, au fost relevate carențele încă existente. Să exemplificăm :

● În unele unități, factorii de răspundere nu privesc încă perfecționarea ca pe o problemă cu implicații directe în dezvoltarea și modernizarea producției. Adesea, această problemă este considerată a fi a altora, din afară, și mai puțin a celor ce au sarcini să organizeze și să conducă procesele de producție.

● Perfecționarea cadrelor — și îndeosebi a celor de conducere — nu este întotdeauna sprijinită în mod corespunzător nici de către comisiile de pregătire și perfecționare, încadrare și promovare în muncă din întreprinderi, care ar trebui să intervină activ în stabilirea conținutului perfecționării în conformitate cu nevoile reale ale activității practice.

● Planificarea activității de perfecționare se realizează uneori formal, în ce privește atît personalul ce trebuie să urmeze anumite programe, cît și formele preconizate.

● Organizarea și desfășurarea unor programe de perfecționare, mai ales în întreprinderi, nu au întotdeauna un caracter sistematic.

● Sînt încă deficitare controlul, îndrumarea și coordonarea perfecționării — cu toate că legislația în vigoare stabilește atribuții clare în acest sens.

PORNIND de la analiza menționată, au fost formulate direcții de îmbunătățire care să stea în atenția organismelor din sistemul nostru de perfecționare. Este de presupus — sau, în orice caz, de dorit — ca îmbunătățirile ce se impun, din care unele au și început a se concretiza, să țină seama și de concluziile unor analize-diagnostic efectuate în domeniu, de constatările făcute cu ocazia evaluării unor programe de perfecționare, precum și de sugestiile avansate de o serie de participanți la programe, cadre didactice și de instruire, conducători și specialiști din unitățile noastre economice.

*) *Vezi „Revista economică" nr. 24/1979, p. 16—17*

Se cer depuse, în continuare, eforturi pentru eliminarea minusurilor manifestate în perioadele precedente, cum ar fi :

— acordarea unui timp insuficient pregătirii și perfecționării ;

— neglijarea relațiilor de influențare reciprocă a perfecționării cu o mulțime de factori (motivare, grad de încărcare, funcționarea sistemului unității în probleme de organizare, contractarea producției, echiparea tehnologică, calitatea resurselor umane etc.) ;

— supraestimarea unor metode și mijloace de instruire „la modă" și utilizarea lor nelegată de conținutul procesului ca atare ;

— insuficienta preocupare pentru a urmări aplicarea celor învățate, printr-un sistem coerent și organizat în timp ;

— neluarea în considerare a faptului că perfecționarea este o chestiune personală și de grup, al cărei fundament îl reprezintă, pînă la urmă, studiul individual ;

— cazurile de tratare — sub raport metodic și ca sistem de relații — a adulților-conducători ca școlari, cu instrumente și mai ales cu o viziune clasică, necorelată cu calitățile și capacitatea acestora, cu rolul și performanțele lor în mecanismul economico-social (o asemenea situație a fost favorizată și de atitudinea unor conducători care se transpun în postura clasică de elevi) ;

— nerespectarea termenelor planificate pentru cuprinderea anumitor categorii de cadre de conducere la programele de perfecționare ;

— slaba atenție pe care unii participanți la programele de pregătire o acordă studiului individual, în perioadele dintre convocări (practica arată că această obligație se poate înfăptui cel mai bine atunci cînd cadrelor respective li se cere să întocmească referate sau să se pregătească pentru a interveni activ la convocările ulterioare) ;

— situațiile cînd în activitatea practică nu se reușește să se asigure permanența unor consultanți din unitățile economice, alături de îndrumătorii din cadrul formelor de instruire ;

— neglijarea, de către unele instituții și unități, a avantajelor ce le pot obține prin aplicarea și generalizarea unor propuneri valoroase — eficiente din punct de vedere economic și social — care se găsesc în lucrările de absolvire ale cursanților ;

— nerealizarea unui sistem de organizare și utilizare a fondului de soluții proiectate, care să servească drept sursă de documentare cu o regăsire ușoară, pentru procesul de pregătire și nevoile practicii de producție.

ESTE DE ÎNȚELES că cele semnalate trebuie să rețină atenția celor ce răspund de activitatea de perfecționare și care urmează să acționeze în vederea eliminării sau atenuării acestor neajunsuri ; și în acest domeniu accentul va trebui să treacă de pe elementele cantitative pe cele de natură calitativă, valorificînd la maximum concluziile unor experimente, dezvoltînd activitatea de concepție, inițiind și dezvoltînd acțiuni cu stabilitate în timp și cu posibilitate de valorificare maximă.

Determinarea corectă a cerințelor de perfecționare, alegerea formelor și metodelor eficiente de instruire

O PRIMĂ CERINȚĂ este aceea de a determina principalele probleme cu care se confruntă cadrele de conducere în activitatea practică — curentă și de perspectivă — și care reclamă conceperea și desfășurarea unor forme și programe de perfecționare capabile să susțină realizarea în bune condiții a sarcinilor de viitor ale conducerii din unitatea considerată.

Determinarea cerințelor de perfecționare, a formelor și metodelor utilizate se înscrie într-un proces complet privind **concepera și realizarea perfecționării** — proces care, în linii mari, se prezintă ca mai jos :

Etape	Acțiuni și lucrări de bază
Analiza-diagnostic a perfecționării cadrelor	● Identificarea caracteristicilor și cerințelor funcțiilor de conducere (descrierea funcției) ● Analiza efectivă a conducătorilor, a aptitudinilor și atitudinilor manifestate de aceștia și a influenței asupra rezultatelor unității ● Stabilirea cerințelor de perfecționare, a formelor și programelor preconizate
Proiectarea sistemului de perfecționare	● Definirea obiectivelor programelor de pregătire și perfecționare a cadrelor ● Proiectarea detaliată a activității de perfecționare (forme, programe, performanțe, control-evaluare) ● Planificarea activității
Desfășurarea efectivă a procesului de perfecționare a cadrelor	● Organizarea și conducerea programelor ● Permanentizarea și continuitatea perfecționării
Evaluarea și valorificarea rezultatelor perfecționării	● Testarea teoretică și practică a cunoștințelor acumulate ● Aplicații practice, proiectate și studii cu formularea de soluții ● Supravegherea rezultatelor în producție ● Reformulări de obiective și acțiuni vizînd perfecționarea procesului de perfecționare

Pornind, deci, de la cerințele și caracteristicile muncii de conducere în cadrul funcției respective, se pot defini necesitățile de perfecționare, avînd la bază cerințele generale prezentate în fig. 1.

Determinarea nevoilor de perfecționare, a formelor și programelor nu este o problemă care aparține uneia sau alteia dintre componentele unității, ci o sarcină a întregii ierarhii, a tuturor conducătorilor din întreprindere care, în proiectarea procesului de perfecționare, vor trebui să urmărească — printre altele — și :

— realizarea unor programe de instruire capabile să răspundă cerințelor individuale și colective, rezolvării problemelor actuale și de perspectivă, să permită înțelegerea unor interdependențe fenomenologice (conducere / organizare, conducere / bază tehnico-tehnologică a producției, economic / politic-social, teorie / practică, intern / internațional, macro / microeconomic etc.) ;

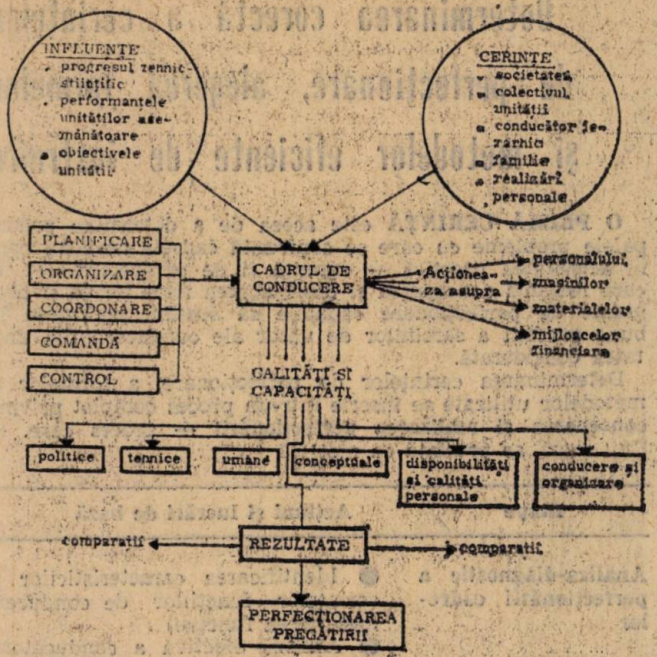

Fig. 1 : *Determinarea nevoilor de perfecționare pentru cadrele de conducere (după prof. dr. Mihai Dumitrescu).*

— promovarea unor metode eficiente, capabile să dezvolte personalitatea individuală, să stimuleze emiterea și vehicularea ideilor noi, să asigure cadrul de participare conștientă și activă, să determine o mutație pozitivă pe plan comportamental și de angajare a cadrelor de conducere în realizarea sarcinilor de organizare și conducere a unităților ;

— utilizarea unor forme care, integrate și conjugate, să asigure continuitatea procesului, cuprinderea unui număr cît mai mare de cadre de conducere, satisfacerea unor elemente de specificitate, legarea mai bună a învățămîntului cu practica de conducere ;

— asigurarea finalității programelor, prin forme și metode care să contribuie la creșterea eficacității conducerii și a eficienței activităților conduse.

ÎNCĂ DIN ETAPA de definire a nevoilor de perfecționare, concretizate în planul perfecționării, vor trebui găsite răspunsuri corespunzătoare la întrebări „cheie" — ca, de exemplu :

● cine solicită această perfecționare și cum se corelează problema cu interesele reale ale unității ? Cui îi va folosi această perfecționare ?

● la ce etapă din viața unității ne raportăm și care sînt prioritățile ce se au în vedere ?

● care vor fi formele, conținutul și structura programelor de perfecționare ?

● cum vor fi valorificate rezultatele perfecționării și în ce măsură se asigură continuitatea procesului, ce urmează a se constitui ca o adevărată forță de producție ?

Răspunsurile la aceste întrebări — și poate încă și la altele — nu se vor putea găsi decît printr-o analiză atentă, prin antrenarea întregului colectiv, prin receptivitate și voință de acțiune. Iată de ce recomandăm definirea nevoilor de perfecționare printr-o analiză-diagnostic *) combinată cu autodiagnostice pe niveluri de conducere — metodologie ce a fost utilizată cu succes în proiectarea a numeroase programe de perfecționare.

În principal, pentru determinarea nevoilor de perfecționare — abordată prin diagnostic și autodiagnostic — se au în vedere următoarele secvențe :

a) se stabilesc **obiectivele** urmărite în etapa respectivă, precum și la un orizont mai larg ;

b) se analizează **acțiunile** de perfecționare întreprinse, în comparație cu nevoile reale ale unității și ținînd seamă de ceea ce fac alții în acest domeniu ;

c) se urmărește **evoluția** în timp (atît calitativă, cît și cantitativă) a acțiunilor de perfecționare, în paralel cu adevărata problematică a întreprinderii ;

d) se extrapolează **tendințele** și se fac **corelările** necesare, reținîndu-se cauzele care generează dificultăți și care trebuie eliminate, precum și elementele care dau satisfacție și care trebuie dezvoltate ;

e) se formulează **propuneri** asupra întregului proces de perfecționare, care trebuie „văzut" și stăpînit integral.

Prin schema din fig. 2 sugerăm elementele care, încă din analiza-diagnostic, au conturat sistemul de perfecționare a echipei de conducere la o întreprindere importantă.

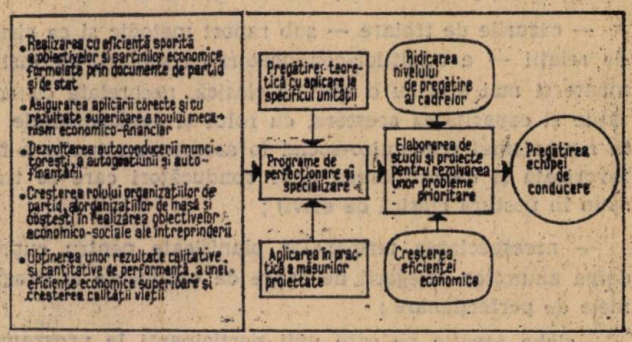

Fig. 2 : *Elementele determinante ale sistemului de perfecționare a echipei de conducere la o întreprindere.*

Desigur că, în funcție de nevoile reale de perfecționare, trebuie conceput restul sistemului, un accent deosebit punîndu-se și pe asigurarea bazei tehnico-materiale a procesului de perfecționare.

Programe de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere la locul de muncă

ACADEMIA „Ștefan Gheorghiu", împreună cu unele școli interjudețene de partid, centre departamentale de perfecționare, organe centrale și locale ale economiei și administrației de stat au inițiat în ultimii ani o serie de programe de perfecționare noi, substanțial superioare celor din etapele precedente atît sub aspectul conținutului, cît și al formelor de instruire. La baza acestor încercări — dintre care unele au fost prezentate la timpul cuvenit în revistă, cu rezultatele lor — au stat, drept elemente de referință, orientările date de către conducerea de partid și de stat, cerințele dezvoltării economico-sociale, cercetările proprii, experiența internă și internațională în domeniu ș.a.

Îmbunătățirile urmărite, pornind de la experiența acumulată și de la sarcinile etapei considerate, au avut în vedere :

● realizarea unor programe de perfecționare capabile să răspundă cerințelor de instruire completă a cadrelor de conducere, atît pentru perioadele curente, cît și în perspectivă ;

● integrarea mai puternică a învățămîntului cu cercetarea și activitatea practică în domeniul conducerii și or-

*) *Metodă utilizată în organizarea și conducerea activităților social-economice, urmărind determinarea aspectelor favorabile și defavorabile, a cauzelor ce le generează și, pe această bază, elaborarea de recomandări pentru îmbunătățirea activității (vezi Suplimentul „Revistei economice" nr. 18/39, 1978).*

ganizării, în conformitate cu nevoile reale ale unităților noastre economice ;

● dezvoltarea caracterului de permanență al procesului de învățare, prin realizarea acestuia în mai mare măsură la locul de muncă, în confruntare cu problemele reale de organizare și conducere ;

● introducerea unor forme și programe care să asigure continuitatea procesului de instruire la toate nivelurile de conducere ;

● trecerea treptată, în perfecționarea cadrelor de conducere, de la formele cu scoatere din producție și cu mare dispersare, la forme de grup, la locul de muncă — fără scoatere din producție, exemplul cel mai complex constituindu-l formarea și perfecționarea echipei de conducere atît pe ansamblul unității, cît și pe domenii de activitate ;

● intensificarea pregătirii cadrelor cu perspective pentru funcții de conducere, a rezervei de cadre și în mod deosebit a echipelor de conducere pentru noi obiective de investiții și dezvoltări ;

● accentuarea perfecționării cadrelor de conducere și a specialiștilor din activitatea de cercetare științifică, dezvoltarea tehnologică și promovarea progresului tehnic ;

● creșterea eficienței procesului de instruire, prin orientarea programului pe rezolvarea problemelor-cheie și cu antrenarea cadrelor de conducere și a specialiștilor la soluționarea lor.

CU TITLU exemplificativ menționăm cîteva dintre numeroasele programe realizate din 1975 și pînă în prezent și care, în afară de rezultatele favorabile ce le-au avut în unitățile respective, au contribuit la „perfecționarea perfecționării", la stabilirea unor dimensiuni mai reale ale acestui proces cu valențe atît de multiple :

— programele de **pregătire a cadrelor de conducere din întreprindere,** respectiv programe de **formare a echipei de conducere la locul de muncă** (ex. : Întreprinderea de utilaj petrolier și reparații Teleajen — Ploiești, Întreprinderea chimică Turda, Întreprinderea mecanică Mîrșa ș.a.) ;

— programe de **pregătire a echipelor de conducere ale unor întreprinderi din teritoriu** (ex. : în județul Gorj) ;

— programe de **pregătire a echipelor de conducere pentru institute de cercetare-proiectare** (ex. : Institutul de studii și proiectări energetice București) ;

— programe de **perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere** și de **formare a unor specialiști în metode și tehnici de organizare și conducere** (ex. : Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă Buzău, Întreprinderea de utilaj chimic Găești, Întreprinderea de autocamioane Brașov — în curs de desfășurare — ș.a.) ;

— programe de **perfecționare a pregătirii organelor de conducere colectivă ale întreprinderii** (ex. : secretarii de partid-președinți ai C.O.M., reprezentanții adunărilor generale și vicepreședinți ai C.O.M. etc.).

Obiectivele principale ale programelor au vizat :

— însușirea teoretică, metodologică și aplicativă, de către participanți, a unor metode, tehnici și procedee de organizare și conducere, în scopul valorificării depline și eficiente a resurselor umane, materiale și financiare ale întreprinderii ;

— formarea echipei de conducere atît pe ansamblu, cît și pe unități componente sau domenii de activitate ale întreprinderii ;

— însușirea cunoștințelor necesare perfecționării deprinderilor de a lucra cu oamenii, pentru asigurarea unei atmosfere de muncă responsabilă și creatoare ;

— rezolvarea de către cursanți, în echipă — concomitent cu pregătirea lor teoretică — a unor probleme prioritare de organizare și conducere a întreprinderii.

Conținutul tematic al programelor a fost stabilit în cadrul unei echipe interdisciplinare, adesea pe baza unei analize-diagnostic orientată spre relevarea adevăratelor probleme și nevoi de instruire, principalele elemente incluse referindu-se la : perfecționarea mecanismului de conducere planificată, economico-financiară a unității, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic, eficientizarea utilizării resurselor unității, perfecționarea metodelor, tehnicilor și stilului de conducere, creșterea performanțelor cantitative și calitative ale întreprinderii ș.a.

Concepția de ansamblu și elementele de noutate ce au caracterizat programele respective au fost, în principal, următoarele :

— toate programele au dovedit un pronunțat caracter practic — temele incluse s-au referit la întreprindere, problemele tratate fiind inspirate de cazuri reale, concrete ;

— stabilirea cerințelor de instruire și orientarea programului s-au efectuat în cadrul unei analize-diagnostic prealabile, care a imprimat acestuia un caracter formativ intensiv, ce îmbină elementele teoretice cu latura practică a întreprinderii ;

— în cadrul programului, participanții au avut de rezolvat o problemă prioritară, practică a întreprinderii. Ei au avut sarcina ca pe lîngă însușirea cunoștințelor predate la curs (care s-a desfășurat direct în întreprindere, în două zile pe săptămînă, cîte 4 ore), să aplice la locul lor de muncă cele învățate și să elaboreze, pe parcursul programului, lucrări de absolvire, în colectivele de 2—4 persoane (temele acestor lucrări stabilite încă de la începutul programului, au fost elaborate sub îndrumarea și cu asistența tehnică a cadrelor didactice și de instruire). Lucrările de absolvire au fost concepute în concordanță cu cerințele abordării sistematice a întreprinderii, corelarea lor făcîndu-se prin grija unui șef de proiect coordonator. Trebuie menționat faptul că la elaborarea acestor lucrări au fost atrași și alți specialiști din unitate, care lucrează în domeniile respective și care se preconizează să participe — într-o etapă ulterioară sau chiar simultan la alte cursuri de perfecționare ;

— lucrările de absolvire și soluțiile implementate au constituit elemente de bază în evaluarea finală a programului și a cursanților ;

— pentru a cunoaște aspectele concrete ale întreprinderii, cadrele didactice incluse în orar au avut sarcina ca, înainte de intervenția lor, să se documenteze la fața locului și să cunoască foarte bine faptele din întreprindere. Pentru prezentarea unor teme au fost antrenați și specialiști din alte întreprinderi similare, realizîndu-se un schimb de experiență ; în același scop, s-au efectuat vizite de studiu în alte unități ;

— încheierea unor programe a avut loc în cadrul unor simpozioane în care au fost susținute proiectele de absolvire și s-au făcut utile schimburi de păreri ;

— pentru a avea imaginea progresului obținut prin aplicarea măsurilor proiectate de către cursanți, în unele cazuri s-au înregistrat pe filme situațiile existente, care au reprezentat elemente de referință ;

— de asemenea, ținînd seama că majoritatea acestor programe s-au realizat pe bază de contract, cadrele de instruire care au participat la programe și au îndrumat lucrări de absolvire au continuat să acorde, la cerere, asistență tehnică de specialitate pentru implementarea soluțiilor aprobate de organele de conducere colectivă ale unității respective.

Programe cu module opționale

ÎN ACTUALUL cincinal, Centrul de perfecționare a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat, din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", a practicat perfecționarea conducătorilor pe bază de **programe modulate.** Primul ciclu — de trei săptămîni — este organizat sub forma a două categorii de module :

— **module generale** — de două săptămîni — cuprinzînd teme de conducere care prezintă interes pentru participanții dintr-un sector de activitate (de exemplu : construcția de mașini, industria materialelor de construcții, cea chimică, alimentară, ușoară, agricultură, sectorul finanțe-bănci ș.a.) ;

— **module specifice** — cu durata de o săptămînă — concepute pe tematici variate și anume : metode și tehnici de

conducere ; informatica pentru conducere ; unitatea economică, activitatea de conducere și problematica mediului ; conducerea și organizarea noilor obiective ; marketing intern și internațional ; diagnostic și autodiagnostic ; eficiența muncii de conducere ; analiza valorii și creativitate etc. În cazul modulelor specifice cursanții optează — în funcție de interesul pe care-l prezintă pentru activitatea lor — pentru unul din modulele ce li se oferă.

Cu prilejul organizării modulelor specifice au fost experimentate forme și proceduri diferite, prin care să se realizeze continua lor actualizare și adaptare la problemele de maxim interes pentru cursanți. În cele ce urmează prezentăm două din modulele specifice noi, rulate în acest an.

● Modulul **„conducerea dezvoltării"** a pus în dezbatere dimensiunile și căile de organizare și conducere efectivă a acțiunilor de dezvoltare a întreprinderilor, centralelor industriale etc. Problematica a fost axată pe principalele domenii în care se manifestă dezvoltarea producției, respectiv au fost abordate : dezvoltarea produselor cu componentele lor, înnoirea și diversificarea sortimentelor realizate ; dezvoltarea fabricației — la care s-a insistat pe aspectele referitoare la modernizarea, extinderea și sistematizarea capacităților de producție ; organizarea și conducerea modernă a unităților. La concepere orarelor s-a ținut seamă de cerințele unei ponderi adecvate a conferințelor și a conferințelor-discuții cu intervențiile participanților, care au prezentat experiențe și puncte de vedere proprii și ale colectivelor în care activează. Aceste module au permis participanților să se inspire și să-și concretizeze noi direcții de perfecționare a conducerii dezvoltării.

● Modulul privind **valorificarea superioară a resurselor întreprinderii.** La organizarea lui s-a avut în vedere utilitatea pe care ar putea-o avea, pentru activitatea practică, analiza colectivă a temei respective. În acest caz s-a aplicat o desfășurare particulară, care a urmărit adîncirea laturii participative a programelor și mărirea aportului de experiență personală a cursanților. Pentru aceasta, fiecărui participant i s-a cerut să-și autodiagnosticheze activitatea proprie și, pe baza celor ce rezultă din temele teoretice și din experiențele aflate, să imagineze soluții de perfecționare a conducerii activității, pentru a contribui la valorificarea superioară a resurselor unității. Autodiagnosticele elaborate au fost axate pe următoarele obiective :

— **analiza tipologică a resurselor** ce intervin în producția unității pe care o conduce cursantul, stabilirea însemnătății lor — în funcție de criteriile prioritare ale subramurii din care unitatea face parte — și **ierarhizarea** în raport cu prioritatea de economisire și utilizare mai eficientă ;

— **analiza proceselor de conducere** ce au loc și a rezultatelor obținute în unitate — evaluare făcută distinct, în ordinea de importanță a resurselor ;

— **prezentarea experiențelor** din țară și străinătate care se situează la niveluri de performanță mai bune decît cele realizate în unitatea pe care o conduce ;

— **proiectarea de măsuri de perfecționare** a conducerii unității, prin care să se îmbunătățească rezultatele acesteia ;

— **evaluarea utilității** — deci a eficienței economico-sociale — pe care o asigură introducerea măsurilor preconizate ;

— **proiectarea unui program de aplicare a măsurilor** preconizate, cu estimarea implicațiilor pe care le determină și a efectelor în etapele prevăzute.

Lucrările de autodiagnostic au fost elaborate individual, dar au făcut obiectul mai multor etape de dezbatere, pe măsura concretizării lor ; discuțiile ce au avut loc pe parcurs și în final au contribuit la o mai bună definire a problemelor și a căilor de acțiune pentru conducerea valorificării superioare a resurselor.

Majoritatea conducătorilor au găsit în organizarea modulelor un mijloc activ și valoros de creștere a competenței profesionale. În plus, interesul deosebit al tematicii i-a determinat pe unii dintre ei să-și propună ca în continuare să adîncească și să extindă prin noi lucrări studiul elaborat.

Nicolae NICULESCU
expert instructor principal
Academia „Ștefan Gheorghiu"

Un program experimental pentru cadre medii de conducere

ANUL ACESTA, în cadrul cursurilor pentru pregătirea specialiștilor în organizare și conducere, la Academia „Ștefan Gheorghiu" a fost inițiat un program nou : **„Organizarea și conducerea unităților și complexelor turistice"**, pentru **cadrele medii de conducere** din turism (șef de unitate hotelieră, șef de unitate de alimentație publică, șef de cabană, șef de subunitate, șef de complex turistic).

Acest program a corespuns unei necesități obiective — utilizarea de către cadrele de nivel superior și cadrele medii de conducere, a unui limbaj și unei optici comune, în vederea realizării obiectivelor strategiei economico-sociale a unităților conduse. În același timp, organizarea acestui program experimental a fost impusă de noul stadiu al evoluției turismului românesc, în care laturile calitative dobîndesc o prioritate evidentă, corespunzător modernizării și dezvoltării bazei materiale, diversificării și îmbunătățirii serviciilor, amplificării acțiunilor de turism internațional, cerințelor noului mecanism economico-financiar — elemente care presupun o perfecționare continuă a conducerii.

Obiectivele principale urmărite prin acest program au fost : informarea cu privire la problemele actuale de interes general, economic și social, ale dezvoltării țării noastre, precum și la cele specifice ramurii turismului ; însușirea de cunoștințe esențiale în domeniul organizării, conducerii și marketingului turistic, punîndu-se un accent deosebit pe metodele și tehnicile specifice domeniilor amintite ; dobîndirea de cunoștințe privind dimensiunile psihosociale ale conducerii colective, semnificația majoră a comportamentului psihosocial al cadrelor de conducere.

Pornind de la aceste obiective, **structura** programului (teme și aplicații) s-a conturat prin stabilirea unei problematici actuale referitoare la următoarele domenii :

● **organizarea și conducerea** unității turistice, pornind de la o concepție de sistem economico-social. S-au tratat, de asemenea, problemele actuale ale organizării și conducerii subsistemelor activității turistice (activitate hotelieră, alimentație publică, activitate de agrement ș.a.). O importanță primordială a fost acordată dezbaterii principiilor autoconducerii muncitorești în contextul noului mecanism economico-financiar, stilului și metodelor de muncă ale cadrelor de conducere, utilizării mijloacelor de prelucrare automată a datelor în conducerea activității turistice ;

● **marketingul turistic** : cercetare de marketing, politica de produs-ofertă, de servicii turistice, politica de promovare și de relații publice ;

● asigurarea și planificarea **resurselor umane**, profilul psihosocial al cadrelor de conducere, principalele caracteristici ale procesului de conducere și implicațiile de ordin psihologic în conducerea personalului.

Durata programului a fost de patru săptămîni, eșalonate în două cicluri ; primul a fost rezervat pregătirii teoretice a participanților, iar după o perioadă de 5—6 luni, în care cursanții au elaborat proiectele de absolvire (tratînd probleme actuale ale activității turistice — calitatea serviciilor, organizarea agrementului, rezervarea locurilor etc. — și avînd un caracter pronunțat de aplicabilitate) la unitățile de unde proveneau, a avut loc ciclul II, destinat susținerii proiectului și unui schimb larg de experiențe, cunoștințe, stiluri de muncă.

Evident, participarea la un program de acest fel este, în primul rînd, un prilej oferit fiecărui cursant și întregului grup de a reflecta asupra experienței proprii într-un mod diferit și nou, formarea realizîndu-se prin intermediul unor experiențe multiple, prin analiza atentă a noilor situații specifice activității dinamice din turism, care pretind o adaptare continuă.

Evaluarea programului a scos în relief faptul că acesta a contribuit, în mare măsură, la înțelegerea și însușirea con-

cepției moderne de conducere; a îmbunătățit nivelul de cunoștințe în domeniul conducerii și psihologiei conducerii; a dezvoltat un comportament participativ în ceea ce privește stilul de conducere. Totodată, măsurile preconizate de participanți în proiectele de absolvire și implementate în unități demonstrează și o creștere a eficienței conducerii, a eficienței unității economice.

Aceste rezultate constituie un îndemn, pe de o parte la organizarea de programe similare pentru a cuprinde cît mai multe din cadrele de conducere medii din turism ce au o experiență bogată, iar pe de altă parte la extinderea aplicațiilor practice în unitățile sectorului.

dr. Iulian BERBECARU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

Perfecționare prin autoinstruire

UN INTERES DEOSEBIT, prin eficiența potențială și prin posibilitatea unei largi extinderi, prezintă programul experimental pentru cadrele de conducere de nivel mediu din industria extractivă, care efectuează pregătirea teoretică în ciclul I de perfecționare. Programul, conceput și realizat de Catedra de organizare și conducere a unităților industriale, de construcții, transporturi și telecomunicații din Academia „Ștefan Gheorghiu" împreună cu Centrul de perfecționare a personalului din Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, a urmărit în principal aplicarea în practică de către cursanți a cunoștințelor de conducere și organizare însușite în procesul de instruire și în activitatea de producție.

Spre deosebire de primul ciclu, realizat în exclusivitate prin expuneri și dezbateri de sală, susținute de cadre de instruire și colaboratori de specialitate, la acest program — ținînd seama de cerințele cursanților de a participa la **un învățămînt aplicativ, la care fiecare să-și poată aduce contribuția,** toți participanții au fost antrenați efectiv, potrivit cunoștințelor și experienței proprii, la soluționarea unor teme, pe toată perioada instruirii; ei au fost puși în situația de a lucra (în echipă) și de a fi apreciați cu privire la:

- capacitatea de a se documenta și de a-și însuși cunoștințe teoretice prin studiu individual;
- capacitatea de a sintetiza și de a aplica în practică o serie de cunoștințe acumulate;
- posibilitatea de relevare a unor aspecte deficitare din activitatea lor și de elaborare a unor decizii corespunzătoare;
- posibilitatea de a lucra în colectiv, atitudinile participative în acțiuni comune;
- dimensiunile caracteristice ale funcției ocupate și în special: responsabilitate, angajare, inițiativă, eficiență, vocație, competență și autoritate.

Participanții la program au fost șefi de secții, ateliere și șantiere din unitățile de foraj și extracție ale industriei de petrol-gaze, care sînt concomitent specialiști (tehnologi) în domeniul proceselor de producție specifice, dar și organizatori ai verigilor de bază pe care le conduc, avînd un nivel teoretic și practic corespunzător, practică îndelungată în producție și fac parte din rezerva cadrelor de conducere de nivel superior.

Principalele obiective ale programului au vizat:

a) perfecționarea organizării secțiilor, atelierelor, șantierelor în care cursanții își desfășoară activitatea, în vederea îndeplinirii în condiții mai bune a obiectivelor planurilor de producție și de dezvoltare, conform cerințelor înscrise în planul național al ramurii;

b) identificarea celui mai adecvat model de organizare pentru secțiile (atelierele, șantierele) conduse de către cursanți, elaborarea acestui model încă în perioada de instruire în cadrul ciclului II;

c) cîștigarea abilităților de mînuire a instrumentelor de organizare și conducere a secției, în vederea unei mai mari adaptabilități la situații noi și găsirii de soluții optime;

d) obținerea unor materiale documentare utile în procesul de instruire a altor categorii de personal.

ACEST PROGRAM, fiind primul de acest fel la ciclul II de perfecționare și pentru categoria respectivă de conducători, a necesitat un concept de elaborare, desfășurare și finalizare propriu, avînd printre elementele caracteristice:

1) orientarea întregului program (cu durata de 2 săptămîni) pe studiu individual și elaborarea unei lucrări finale cu tema „Perfecționarea sistemului de organizare și conducere al secției";

2) structurarea programului pe module apropiate structurii lucrării finale, pentru care s-au precizat atît elementele de conținut, cît și ghidul de elaborare;

3) gruparea conținutului tematic al programului pe **8 module,** detaliate pe teme corespunzătoare celor mai actuale probleme ale ramurii, unității și secției: programul de dezvoltare în perspectivă a ramurii extractive; locul secției în structura de organizare a ramurii; resursele secției și utilizarea lor eficientă; conducerea planificată, economico-financiară în ramură și teritoriu; metodele și instrumentele de conducere ale secției; analiza, controlul și evaluarea la nivelul secției.

La baza acestei structurări au stat prevederile și orientările din documentele de partid și de stat, punîndu-se un accent deosebit pe aspectele legate de soluționarea unor probleme prioritare ale economiei naționale, regăsite în activitatea industriei extractive:

— **asigurarea și utilizarea cît mai rațională a materiilor prime și materialelor,** ținînd seama de volumul limitat al rezervelor și de accentuarea crizei energetice mondiale;

— **dezvoltarea bazei energetice și utilizarea rațională a energiei și combustibilului;**

— **ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției,** prin elaborarea și aplicarea unor tehnologii avansate;

— **utilizarea potențialului uman** în așa fel încît să se asigure o creștere a productivității muncii și o calificare corespunzătoare nivelului tehnic și tehnologic al producției;

4) asigurarea, din timp ,a cursanților cu materiale didactice, de instruire și documentare adecvate programului de învățămînt: documente de partid și de stat, legislații în domeniu; lecții existente în domeniul tematic al programului; listă bibliografică și crestomații din literatura de specialitate (inclusiv filme documentare); planul tematic al lucrării finale; programele de învățămînt de la alte cursuri ce se desfășurau simultan la centru sau în academie (pentru a oferi cursanților posibilitatea de a participa, facultativ și în funcție de interesul propriu; programul și instrucțiunile de desfășurare ale cursului (studiul individual dirijat; expuneri ale unor cadre de conducere și specialiști din ramură sau din învățămînt; consultații organizate cu participarea unor cadre propuse de către organizatori sau solicitate de către cursanți; momentele de control și evaluare a progresului cursanților în program; obligațiile cursanților și modul de acțiune a lor pe perioada programului);

5) detalierea desfășurării programului într-un orar în care s-a pus accentul pe autoinstruirea cursanților și s-au asigurat supervizarea și controlul ordonat din partea conducătorului de program și a cadrelor de instruire implicate. Circa 2/3 din timp au fost afectate elaborării lucrării finale, în cadrul unor echipe dimensionate în prima zi, cînd cursanții au răspuns și unui sondaj de cunoștințe și aptitudine care a condus, totodată, și la stabilirea nevoilor de îndrumare și consultații organizate. Prima parte a orarului (cca. 3 zile) a fost rezervată instruirii metodologice a cursanților, studierii de către aceștia a materialelor documentare și formulării de către ei a nevoilor de îndrumare, consultații, documentare suplimentară etc.

Cursanții și-au gestionat singuri timpul, urmărind să elaboreze în condiții cît mai bune lucrarea finală. Analiza stadiului lucrării, a soluțiilor adoptate și a elaborării efective s-a făcut în colectiv, lucrările fiind susținute în cadrul

grupei. Evaluarea finală a lucrărilor, analiza și dezbaterea metodelor realizate au avut loc în plen, în fața comisiei de consultanți și experți, cu participarea unor cadre cu munci de răspundere din ramură.

În mod sintetic, concepția și desfășurarea programului s-au realizat potrivit schemei prezentate :

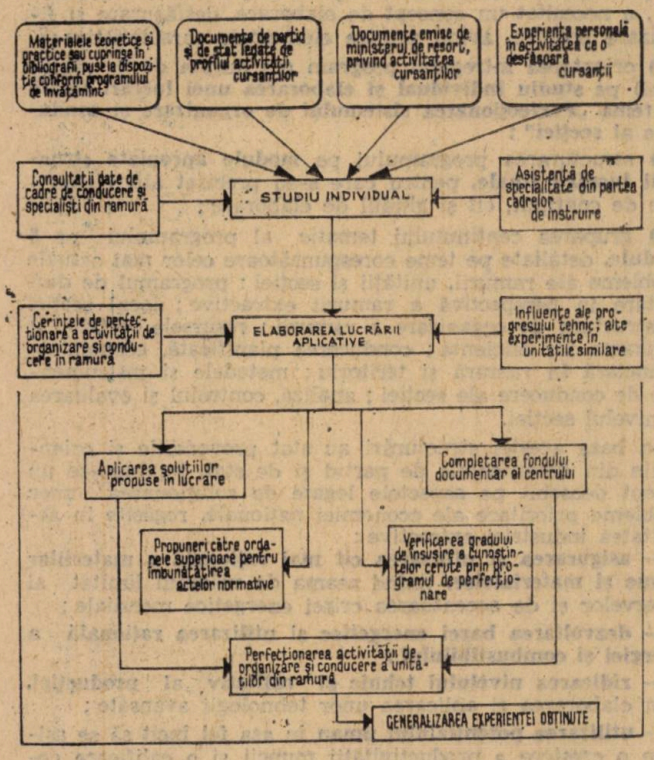

Cu ocazia evaluării finale s-a apreciat că programul a reprezentat o formă eficientă de instruire, care se cere extinsă și generalizată. Orientînd astfel de programe pe teme și domenii mai restrînse, valorificînd rezultatele obținute de către participanți, se pot realiza elemente de referință în dezvoltări viitoare, cu caracterul unor elaborate-cadru și chiar cu caracter normativ pentru soluționări eficiente ale unor probleme prioritare.

ARISTIDE BUDEANU
FLOREA NEAGU
TITUS RADIVOI
Centrul de perfecționare
a lucrătorilor din M.M.P.G.

NICOLAE OPREA
ION GORAN
Academia
„Ștefan Gheorghiu"

Formarea formatorilor

AM DORI SĂ CREDEM că programele prezente în acest grupaj nu au lăsat impresia că **rolul instructorului, al cadrelor didactice** a scăzut ; dimpotrivă, acest rol crește în legătură atît cu intervenția specialiștilor în perfecționare, cît și cu sarcinile ce revin organismelor de perfecționare, care, fiind profilate foarte apropiat de specificul structurii economiei, vor trebui să se constituie ca **centre de învățămînt, cercetare și activitate practică.**

O problemă de deosebită importanță devine **calitatea formatorilor**, formarea acestora, ținerea lor la curent cu tot ce este nou și actual în domeniul de specialitate și pe plan general al economiei naționale.

Formarea „formatorilor" reprezintă condiția esențială a succesului unui program de perfecționare. Ea trebuie să țină seama că **obiectivul instructorului este mai ales acela de a transforma modul de gîndire al cursanților** — motiv pentru care instructorul trebuie : să cunoască mediul în care cursanții își desfășoară activitatea ; să știe să le aprecieze „rezistențele" la perfecționare ; să le analizeze cerințele specifice ; să studieze și să prezinte conținutul cursului ; să aleagă și să aplice metodele didactice cele mai potrivite și să controleze rezultatele.

Răspunsul pozitiv la aceste probleme se obține printr-un proces de perfecționare a instructorului, din a cărui structură nu trebuie să lipsească componentele politice, profesionale de specialitate, de conducere și organizare și cele cu caracter metodic.

În ultimul timp au fost adoptate o serie de măsuri și s-au întreprins o serie de inițiative valoroase în sensul proiectării unui adevărat sistem de formare a cadrelor de instruire. De un real folos s-au dovedit a fi :

● reconsiderarea planurilor individuale ale cadrelor didactice și de instruire, punîndu-se accentul pe autoinstruirea prin forme și mijloace adecvate. Urmărindu-se mai atent un anumit profil al cadrului de instruire, s-a creat posibilitatea ca aceasta să parcurgă stagii de specializare ; s-au acumulat o documentare specifică, un schimb de experiență în domeniu ;

● intensificarea organizării de manifestări științifice, dezbateri, consfătuiri, colocvii care au prilejuit atît apropierea unor puncte de vedere, cît și cunoașterea mai bună a unor realizări în domeniu ;

● asigurarea funcționalității unor laboratoare și cabinete organizate în cadrul unor instituții cu preocupări în domeniul perfecționării și care au oferit posibilitatea unor contacte directe între cadre didactice și de instruire, specialiști și conducători din unitățile economice ș.a. ;

● organizarea unor cursuri de scurtă durată, fie centralizat, fie în cadrul unor organisme cu sarcini de perfecționare ;

● intensificarea activității publicistice, atît în cadrul editurilor de specialitate cît și în interiorul unităților de învățămînt.

Toate aceste acțiuni — și multe altele — nu au fost însă întotdeauna susținute, dezvoltate, nu s-a asigurat valorificarea lor intensivă. Așa se explică și faptul că încă nu s-a generalizat experiența bună a trei centre de perfecționare (al lucrătorilor din industria materialelor de construcții — M.E.F.M.C. ; al personalului din M.M.P.G. ; al lucrătorilor din transporturi și telecomunicații — M.T.Tc.), care au conceput și parțial au realizat, pentru prima dată, **un program de „formare a formatorilor"** (axat pe : cunoștințe politico-ideologice ; principiile și psihologia instruirii adulților ; metode și tehnici de instruire ; metodologia perfecționării profesionale ; selecția și pregătirea personalului de instruire ; strategia perfecționării ; conducerea și organizarea perfecționării), utilizînd în exclusivitate metode de instruire activ-participative, cu aplicații practice și schimburi de experiență. Conducerea programului era asigurată de către participanții înșiși, ceea ce a contribuit la o motivație foarte puternică a acestora.

Marile valențe ale perfecționării trebuie să incite la căutări în continuare pentru îmbunătățirea sistemului, care să fie orientat spre direcțiile esențiale în care se va acționa pentru asigurarea conducerii științifice a societății, să realizeze o corelare eficientă între perfecționare, cercetarea științifică și producție, să permită evidențierea și cuantificarea rezultatelor perfecționării pregătirii.

Coordonatorul grupajului : Nicolae OPREA
Redactor : Dorin CONSTANTINESCU

contract economic

Livrarea produselor cu anticipație

Prin Legea contractelor economice, astfel cum a fost modificată și completată, livrarea produselor cu anticipație a primit o nouă reglementare

În conformitate cu dispozițiile art. 40 lit. a „livrarea produselor cu anticipație se poate face numai cu acordul părților, dat prealabil fiecărei livrări. În cazul mașinilor, utilajelor și instalațiilor destinate obiectivelor de investiții, livrarea anticipată se poate face numai cu acordul băncii finanțatoare prin care se atestă că achiziționarea în devans a utilajelor este justificată economic, fiind asigurate condiții pentru montarea și darea lor în exploatare înainte de termenele stabilite prin documentarea tehnico-economică aprobată".

Față de textul anterior (art. 19 alin. 1 din Legea nr. 71/1969), dispozițiile legale reproduse permit sublinierea următoarelor aspecte :

1. Prin precizarea că acordul trebuie să fie dat pentru fiecare livrare, s-a curmat discuția care s-a purtat în literatura de specialitate referitor la condițiile în care trebuie să se manifeste acordul în cazul livrărilor anticipate.

În adevăr, textul anterior a putut fi interpretat în sensul că acordul asupra livrărilor anticipate se poate exprima de la început, chiar cu ocazia încheierii contractului, acord în temeiul căruia unitatea furnizoare să fie îndreptățită să efectueze livrări anticipate oricînd în cursul executării contractului.

Acest punct de vedere nu a fost îmbrățișat de practica arbitrală care, anticipînd noua reglementare, a considerat că acordul asupra livrării produselor cu anticipație trebuie dat pentru fiecare livrare în parte.

Numai în acest fel este asigurată utilitatea livrărilor în avans, fiind foarte dificil sau chiar imposibil ca la data închiderii contractului să se aprecieze, în deplină cunoștință de cauză, asupra utilității unor asemenea livrări. În adevăr, primirea produselor cu anticipație implică pentru unitatea beneficiară o seamă de probleme, începînd cu posibilitățile de a le descărca sau transporta, continuînd cu modalitatea de a le utiliza sau desface pe rețeaua comercială și achitarea contravalorii lor. Nu încape îndoială în privința faptului că acceptarea livrării anticipate implică, în același timp, obligația unității beneficiare de a plăti prețul produselor în raport cu data primirii lor. Este de neconceput ca acordul părților să privească numai faptul livrării și să nu aibă efecte în privința obligației corelative a unității beneficiare de a achita contravaloarea produselor. Dacă s-ar raționa astfel, această din urmă unitate ar fi creditată în mod nejustificat și s-ar încălca dispozițiile Legii finanțelor referitoare la data cînd trebuie îndeplinită obligația de plată a prețului.

2. În grija de a asigura utilitatea livrărilor anticipate, noua reglementare condiționează — în cazul mașinilor utilajelor și instalațiilor destinate obiectivelor de investiții — înțelegerea părților de acordul băncii finanțatoare.

Cu alte cuvinte, dreptul părților de a conveni asupra livrării cu anticipație este subordonat acordului dat de organul bancar care analizează dacă livrarea în devans este justificată din punct de vedere economic, adică dacă utilajele, mașinile sau instalațiile livrate anticipat pot fi montate și exploatate fără întîrziere. Altfel, livrarea cu anticipație nu se justifică, deoarece creează dificultăți și chiar cheltuieli neeconomicoase pentru unitatea beneficiară.

3. Noul text legal scoate în evidență necesitatea ca acordul părților să intervină **prealabil** livrării.

Aceasta va fi, desigur, regula. Ce se va întîmpla însă, dacă acordul intervine concomitent cu livrarea ? Mai concret, ce soluție se va adopta în situația în care, deși un acord prealabil nu există, unitatea furnizoare livrează produsele anticipat, iar unitatea beneficiară, acceptă livrarea astfel efectuată ?

Socotim că, de regulă, unei asemenea acceptări trebuie să i se recunoască toate efectele.

Această soluție nu se va putea adopta însă în privința mașinilor, întrucît, în cazul acestora, înțelegerea părților este condiționată de acordul băncii finanțatoare. Lipsind acest acord, înțelegerea părților, rezultînd din faptul livrării anticipate și a acceptării livrării, nu va produce efecte.

4. Oricum, unitatea furnizoare care efectuează livrarea anticipată fără să obțină acordul prealabil prevăzut de lege se expune unor riscuri.

Astfel, dacă livrarea anticipată nu este acceptată, unitatea furnizoare va suporta toate consecințele păgubitoare pe care le-a cauzat prin efectuarea livrării cu nesocotirea termenului contractual. Cheltuieli de transport neeconomicoase, taxe de locații, cheltuieli de depozitare sînt numai cîteva din urmările patrimoniale la care se expune unitatea furnizoare în astfel de situații.

Pentru evitarea unor asemenea consecințe patrimoniale prejudiciabile, este necesar ca unitățile furnizoare să efectueze livrări cu anticipație numai cu respectarea strictă a prevederilor art. 40 lit. a din Legea contractelor economice.

5. Unitatea beneficiară care nu și-a dat acordul cu privire la livrarea anticipată, are îndatorirea de a păstra la dispoziția unității furnizoare produsele pe care aceasta le-a livrat cu anticipație, încălcînd dispozițiile art. 40 lit. a din Legea contractelor economice.

Consumarea ori utilizarea acelor produse înainte de ajungerea termenului contractual de livrare la scadență naște, în sarcina unității beneficiare, obligația de a achita contravaloarea lor. Deci, din momentul consumării sau utilizării produselor, unitatea beneficiară nu se va mai putea prevala de faptul că nu și-a dat acordul în privința livrării anticipate.

I. ICZKOVITS

financiar

ROLUL BUGETULUI DE VENITURI ȘI CHELTUIELI

În domeniul financiar instrumentul principal de realizare a măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar îl reprezintă bugetul de venituri și cheltuieli (art. 32 și urm. din Legea finanțelor, așa cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 2/1979).

1. În acest sens, în Legea finanțelor s-a introdus prevederea care stabilește că activitatea financiară, pe toate treptele organizatorice ale economiei, este condusă și se desfășoară pe baza bugetului de venituri și cheltuieli și a celorlalte planuri financiare, constituite într-un sistem unitar. Acest **sistem de planuri financiare**, cu completările ce i-au fost aduse prin noua lege, cuprinde : bugetul de venituri și cheltuieli ; bugetul de stat ; planul de casă ; planurile de credite ; balanța veniturilor și cheltuielilor bănești ale populației ; balanța de plăți externe ; planul financiar centralizat ; planul financiar în profil teritorial al județelor și municipiului București.

Comparativ cu reglementarea anterioară, Legea finanțelor cuprinde în sistemul planurilor financiare : bugetul de venituri și cheltuieli, balanța de plăți externe și planul finaciar în profil teritorial al județelor și municipiului București. În acest fel s-a realizat o grupare exhaustivă a planurilor financiare, fiind definite fiecare în parte, în Legea finanțelor, asigurînd astfel o

delimitare legală a conținutului planurilor respective.

2. **Bugetul de venituri și cheltuieli** [1]) ocupă un loc central și are o deosebită importanță în activitatea economico-financiară a unităților socialiste. Așa se explică introducerea sa în toate întreprinderile și centralele încă din semestrul II.1978, în condițiile legislației anterioare, ca una dintre cele mai importante și urgente măsuri hotărîte de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978.

În elementele componente ale bugetului de venituri și cheltuieli se reflectă indicatorii financiari ai unității socialiste, întrucît în aceste bugete sînt cuprinse veniturile în funcție de proveniența lor și cheltuielile după natura destinației acestora, ținînd seama de specificul unității socialiste respective.

În acest sens, spre exemplu **la întreprinderi** în bugetul propriu sînt cuprinse toate veniturile, cheltuielile și rezultatele financiare din activitatea ei (din : producția industrială, producția agricolă, lucrările de construcții-montaj, transporturi, circulația mărfurilor, activitatea de cercetare și proiectare, prestările de servicii și alte activități de bază sau auxiliare), încasările din activitatea de comerț exterior, fondurile proprii ce se constituie la dispoziția sa potrivit legii (fondul de dezvoltare economcă, fondul mijloacelor circulante, fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii, fondul pentru acțiun sociale, fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic, fondul pentru protecția muncii și alte fonduri prevăzute de dispozițiile legale), creditele bancare ce le contractează, vărsămintele la bugetul de stat ce le datorează (prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, impozitul pe circulația mărfurilor, vărsăminte din beneficii etc.), precum și alte venituri, resurse și cheltuieli.

Bugetele de venituri și cheltuieli ale **centralelor, ministerelor și celorlalte organe centrale și locale** cuprind indicatorii financiari privind veniturile și cheltuielile unităților economice și instituțiilor de stat subordonate, după caz, precum și cele ale activității proprii, reflectînd astfel totalitatea resurselor financiare și cheltuielilor pe ansamblul activității economico-sociale ce se desfășoară în cadrul organizatoric respectiv.

3. Bugetul a fost conceput ca un instrument de bază al organelor de conducere din întreprinderi, centrale, instituții, ministere și celelalte organe centrale și locale pentru planificarea activității economico-financiare, controlul îndeplinirii sarcinilor de plan economic și financiar și asigurarea echilibrului financiar.

Într-adevăr, bugetul de venituri și cheltuieli este **un instrument de bază al conducerii colective** a unităților socialiste în întărirea autogestiunii economico-financiare și a autofinanțării, deoarece constituie o sinteză, în expresie bănească, a activității economice și sociale din fiecare unitate, o reflectare a condițiilor în care are loc gospodărirea fondurilor materiale și bănești, în ultimă instanță a rezultatelor obținute și a eficienței activității depuse. Prin intermediul acestor bugete organele colective ale unităților economice pot analiza și stabili măsuri pentru întărirea autogestiunii economico-financiare, pentru creșterea eficienței economice și a gradului de autofinanțare.

De asemenea, bugetele de venituri și cheltuieli îndeplinesc rolul de **instrument de planificare a activității financiare**, fiind utilizate în faza de elaborare a proiectelor de plan și în cea a aprobării indicatorilor de plan pe perioade și unități. El este elaborat de organul de conducere colectivă a unității socialiste, pe baza indicatorilor de plan și se adoptă de către adunarea generală a oamenilor muncii.

În sfîrșit, aceste bugete reprezintă și **instrument de analiză a execuției activității financiare și a echilibrului financiar,** întrucît servesc la luarea măsurilor corespunzătoare în domeniile în care apar deficiențe sau nerealizări a indicatorilor economici și financiari sau abateri de la disciplina de plan și financiară.

4. Bugetele de venituri și cheltuieli, la toate nivelurile, sînt concepute într-un **sistem și în condiții de corelare cu planul național unic,** bugetul de stat, planurile de credite și planul financiar centralizat al statului.

5. Măsurile pentru aplicarea mecanismului economico-financiar perfecționat privesc și **activitatea unităților teritorial-administrative, și a instituțiilor de stat.** În acest sens, secretarul general al partidului — tovarășul Nicolae Ceaușescu — a subliniat că autoconducerea și autofinanțarea impune ca fiecare unitate teritorial-administrativă, fiecare oraș, comună, să aibă propriul buget de venituri și cheltuieli. Trebuie să acționăm în așa fel încît, în cîțiva ani, toate localitățile patriei să se poată autofinanța și să nu aștepte dotări de la bugetul statului [2]. Astfel, bugetul de venituri și cheltuieli al unităților administrativ-teritoriale devine principalul instrument prin care consiliile populare acționează pentru dezvoltarea tot mai rapidă a așezărilor urbane și rurale.

Ponderea resurselor pentru creșterea gradului de autofinanțare o asigură sporirea veniturilor proprii ale bugetelor locale, întrucît există o strînsă legătură între dezvoltarea economico-socială a fiecărei unități teritorial-administrative și întărirea autofinanțării acesteia. De aceeea, pe lîngă introducerea și aplicarea unui regim sever de economii, astfel încît sarcinile să fie îndeplinite cu un volum cît mai redus de valori materiale și bănești, apare necesar a se acționa pentru continua sporire a bazei de venituri a fiecărei localități prin dezvoltarea activităților industriale legate de nevoi locale, a prestărilor de servicii, artizanat și alte activități producătoare de venituri, îndeosebi prin utilizarea maximă a materiilor prime locale [3]).

Drd. Ioan CONDOR

[1] *A se vedea, Gh. Boulescu,* Bugetele de venituri și cheltuieli — instrument de conducere a activității economico-financiare, *în „Revista de contabilitate", nr. 10, 1978, p. 1—5.*

[2] *Nicolae Ceaușescu,* Cuvîntare la Conferința pe țară a președinților consiliilor populare — *29—31 martie 1978, Ed. politică, București, 1978, p. 20.*

[3] *A se vedea, I. Condor, L. Varlam,* Formele cointeresării materiale aplicate în domeniile bugetelor locale, *în „Revista economică — Supliment", nr. 28 din 13 iulie 1979, p. 10—11.*

asigurări

Avantajele încheierii de convenții de mandat pentru acordarea protecției prin asigurările facultative personalului muncitor al organizațiilor socialiste

În „Decretul nr. 470/1971 privind organizarea și funcționarea Administrației Asigurărilor de Stat", devenit Legea nr. 18/1972, la art. 21 se prevede că „Ministerele, celelalte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare, precum și orice organizații socialiste, vor sprijini activitatea Administrației Asigurărilor de Stat pentru realizarea asigurărilor prin efectul legii și facultative". De asemenea, în „H.C.M. nr. 1715/1971 pentru stabilirea unor măsuri în executarea Decretului nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat", la art. 15, alineatul 1, se prevede că „Ministerele, celelalte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare, precum și organizațiile economice, întreprinderile și instituțiile subordonate acestora vor acorda sprijin pentru popularizarea asigurărilor, încheierea asigurărilor facultative, încasarea primelor la aceste asigurări și recrutarea de lucrători retribuiți pe bază de tarife".

În aplicarea prevederilor de mai sus și în vederea îmbunătățirii continue a servirii populației, a perfecționării metodelor și mijloacelor de acordare a protecției economico-sociale pe calea asigurărilor de stat, sucursalele ADAS sînt autorizate să încheie convenții de mandat cu unitățile socialiste în baza cărora aceste unități pot contracta asigurări facultative cu personalul muncitor și încasa primele de asigurare. La cap. IV din „Instrucțiunile nr. 7/1976 ale ministrului finanțelor, pentru executarea de către organizațiile socialiste a unor sarcini ce le revin, potrivit legii, cu privire la asigurările de stat" este prevăzut ca organizațiile socialiste să dea curs solicitării sucursalelor ADAS pentru încheierea convențiilor de mandat respective.

Potrivit convențiilor de mandat ce se încheie în baza normativelor susmenționate, unitățile socialiste pot contracta cu personalul muncitor al acestora și încasa primele la una sau mai multe din următoarele asigurări facultative: asigurări mixte de viață; asigurări mixte de viață și suplimentare de accidente; asigurări complexe a gospodăriilor persoanelor fizice; asigurări de autovehicule inclusiv asigurări ale conducătorilor de autoturisme și ale altor persoane aflate în autoturisme; asigurări de accidente cu sume fixe și cu sume convenite; asigurări familiale de accidente; asigurări complexe ale elevilor și studenților; asigurări de răspundere civilă a proprilor conducători auto ai organizațiilor socialiste, pentru pagubele produse prin accidente cu autovehiculele aparținînd acestor organizații.

Încasarea primelor pentru asigurările ce se contractează sau ce se reînnoiesc, potrivit convențiilor încheiate, se poate face și pe bază de „consimțămînt scris" dat de persoana asigurată, potrivit prevederilor cap. III din instrucțiunile nr. 7/1976 ale ministrului finanțelor. Prin consimțămîntul scris, dat pe un formular tipizat ce se completează și semnează de către asigurați, lucrătorii însărcinați cu achitarea retribuțiilor sînt împuterniciți să plătească în numele asiguraților, din drepturile lor bănești, primele de asigurare.

Pentru efectuarea operațiunilor de aplicare a convenției, ADAS acordă o taxă de mandat în funcție de felul asigurărilor, calculată asupra primelor încasate. Din această taxă de mandat o parte se poate acorda ca stimulent lucrătorilor care au prestat muncă legată de contractarea asigurărilor, iar cealaltă parte se reține de organizațiile socialiste cu care s-au încheiat convenții de mandat.

Încheierea de convenții de mandat, pe baza cărora unitățile socialiste contractează asigurările, prezintă avantajul cuprinderii în asigurare, în mod organizat, a unui număr cît mai mare de oameni ai muncii, încasarea primelor, respectiv reînnoirea asigurărilor făcîndu-se cu regularitate și la termen, ceea ce menține continuitatea raporturilor contractuale. Prin aceasta se înlătură și eventualele neajunsuri care s-ar ivi în cazul producerii evenimentelor asigurate tocmai în perioadele cînd protecția prin asigurare a încetat datorită nereînnoirii la termen a contractelor încheiate.

Catană MIRCEA

întrebări și răspunsuri

● **T. URSULESCU** (București) întreabă dacă poate fi obligată unitatea beneficiară la plata penalităților pentru neîndeplinirea obligației de ridicare a produselor în ipoteza în care prin contractul încheiat între părți s-a prevăzut, alături de această obligație, posibilitatea unității furnizoare de a trece în custodie și de a autorecepționa produsele neridicate de către unitatea beneficiară.

Răspunsul care se impune este afirmativ.

Imprejurarea că, în ipoteza neridicării produselor de către unitatea beneficiară, unitatea furnizoare putea să procedeze la autorecepție și la trecerea lor în custodie, nu răpește acestei din urmă unități dreptul la penalitățile aferente neîndeplinirii obligației de ridicare a produselor.

● **C. TURMEȘ** (Mureș) întreabă dacă, în urma modificării și completării Legii nr. 71/1969, mai este de actualitate acea soluție a practicii arbitrale potrivit căreia, pentru întîrzierile mai mari de 30 zile, se aplicau exclusiv penalități de 0,3% pe zi.

Din redactarea textului art. 47 pct. 1 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, rezultă că, în situația la care vă referiți, pentru primele 10 zile se va aplica coeficientul de penalitate de 0,1% pe zi pentru următoarele 20 zile — coeficientul de 0,2% pe zi și numai pentru întîrzierea care depășește 30 zile este aplicabil coeficientul de 0,3% pe zi.

● **A. MÎNDREANU** (București) solicită lămuriri în legătură cu aplicarea dispozițiilor art. 81 din Legea contractelor economice, modificată și completată, în cazul produselor destinate exportului.

Potrivit dispozițiilor legale la care vă referiți, întîrzierea în livrarea produselor care formează obiectul contractelor economice de livrare pentru export atrage aplicarea dublului penalităților prevăzute de art. 47 pct. 1 din legea menționată.

Acest mod de aplicare a penalităților privește exclusiv relația care se stabilește cu întreprinderile de comerț exterior cu care unitățile furnizoare încheie contracte economice de livrare pentru export.

Prin urmare, în raportul dintre o asemenea unitate furnizoare și subfurnizorul său, în caz de nelivrare la termen a subansamblelor de către acesta din urmă, nu se datorează dublul penalității. În schimb, unitatea furnizoare în cauză poate obține, în conformitate cu art. 44 din legea amintită, cu titlu de daune, diferența dintre penalitățile plătite întreprinderii de comerț exterior și cele încasate de la subfurnizor.

● **G. NICOLAE** (Teleorman) se interesează de condițiile în care se aplică dispozițiile art. 25 lit. e din Legea nr. 71/1969 modificată și completată, privitoare la consecințele nesesizării în termen a organului competent să rezolve obiecțiile precontractuale rămase neconciliate.

Obligația sesizării revenind unității furnizoare, nerespectarea termenului menționat are drept consecință acceptarea tacită a obiecțiilor unității beneficiare. Excepție fac acele obiecții care contravin dispozițiilor legale imperative și repartițiilor. În legătură cu aceste obiecții nu operează prezumția legală de acceptare.

● **C. GIURGIU** (Cluj-Napoca) solicită lămuriri în legătură cu condițiile în care verigile intermediare pot exercita refuzuri de plată pentru neprimirea de către unitățile efectiv beneficiare a produselor livrate în tranzit achitat.

În conformitate cu art. 154 (4) din Legea nr. 9/1972, modificată și completată, „în cazul mărfurilor care, potrivit contractelor, se expediază direct beneficiarilor finali, plata urmînd a se face printr-o unitate intermediară, achitarea mărfurilor se efectuează de unitatea intermediară, la primirea documentelor de decontare întocmite de furnizor pentru mărfurile efectiv expediate, cu dreptul de a refuza ulterior eventualele diferențe constatate la primirea, recepția și decontarea mărfurilor de către beneficiarii finali".

Din textul legal reprodus rezultă că, de regulă, verigile intermediare pot exercita numai refuzuri de plată ulterioare pe baza documentelor legal încheiate de către unitățile efectiv beneficiare care atestă neprimirea produselor facturate.

● **G. SAVIDIS** (Constanța) se interesează de situația produselor pe care unitatea efectiv furnizoare le-a livrat cu depășirea cantității prevăzute în contract încheiat cu veriga intermediară, produse pe care unitatea efectiv beneficiară le-a refuzat inițial, pentru ca ulterior să le consume în procesul de producție.

Produsele la care vă referiți se consideră livrate în afara contractului, motiv pentru care veriga intermediară,

nici în cazul tranzitului achitat, nu ar putea fi obligată să plătească prețul aferent.

În situația dată, produsele trebuiau păstrate la dispoziția unității efectiv furnizoare. Consumîndu-le totuși, unitatea efectiv beneficiară datorează prețul produselor în cadrul raportului juridic stabilit cu unitatea efectiv furnizoare prin faptul consumului. Ca atare, plata prețului se face direct între aceste unități, cu ocolirea verigii intermediare.

● **C. SZABOLCSI** (Covasna) solicită lămuriri cu privire la partea căreia îi revine obligația de a asigura mijloacele de transport necesare livrării produselor contractate, atunci cînd unitatea furnizoare și cea beneficiară au sediul în aceeași localitate.

Problema la care vă referiți nu și-a găsit pînă în prezent reglementarea la nivelul legii. În lipsa unor dispoziții corespunzătoare în cuprinsul contractelor model, problema trebuie rezolvată chiar de către părți cu ocazia încheierii contractului de furnizare. Eventualele neînțelegeri în această privință se rezolvă în conformitate cu art. 26 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată.

● **M. PARASCHIV** (București) se interesează de condițiile în care se emit ofertele privind produsele destinate exportului.

Această problemă și-a găsit reglementarea în capitolul III, din Legea nr. 71/1969, modificată și completată. Potrivit art. 53, ofertarea mărfurilor de export se face numai în condițiile prevăzute de lege. Ofertele se elaborează de către unitățile de comerț exterior, ținînd seama de prevederile din convențiile interne referitoare la fondul de marfă în structura sortimentală și eșalonarea prevăzute prin plan. Dacă partenerii externi solicită livrarea mărfurilor în condiții derogatorii de la convențiile amintite, ofertele se definitivează numai cu acordul unității producătoare.

● **I. TULNICI** (Iași) solicită lămuriri în privința modului în care se timbrează acțiunile de evacuare introduse la organele Arbitrajului de Stat.

Acțiunile la care vă referiți fac parte din categoria acelora care nu se pot evalua în bani. Potrivit art. 10 din H.C.M. nr. 911/1955, asemenea acțiuni se timbrează cu 150 lei.

● **D. POPESCU** (București) întreabă dacă, în urma modificării și completării Legii nr. 71/1969, a intervenit vreo schimbare în ceea ce privește organul competent să rezolve neînțelegerile care intervin între unitățile socialiste cu ocazia modificării și actualizării contractelor economice.

Răspunsul care se impune este negativ.

Potrivit art. 32 din legea menționată, „prevederile art. 25 și 26 se aplică în mod corespunzător la adaptarea, modificarea sau actualizarea contractelor". Aceste din urmă prevederi stabilesc rezolvarea neînțelegerilor prin concilierea părților contractante, respectiv de către organele tutelare și, în final, de către M.A.T.M. Deci, în cazul în care părțile nu se pot pune de acord asupra neînțelegerii ivite cu prilejul modificării ori actualizării contractelor economice, se recurge la calea prevăzută pentru rezolvarea neînțelegerilor precontractuale.

● **E. DINU** (București) dorește clarificări în privința părții care urmează să suporte penalitățile de întîrziere în livrare datorate faptului că veriga intermediară nu a corelat în mod corespunzător — sub aspectul termenului de livrare — contractele pe care le-a încheiat în tranzit organizat.

În situația concretă la care vă referiți, veriga intermediară și-a asumat, față de unitatea beneficiară, obligații de livrare la 30 mai 1979, pe cînd în contractul încheiat cu unitatea efectiv furnizoare s-a stipulat, pentru aceleași produse, termenul de livrare la 25 iunie 1979.

Fiind în culpă pentru necorelarea corespunzătoare a contractelor, veriga intermediară urmează să plătească unității efectiv beneficiare, cu titlu de daune, penalitățile pe care aceasta, din cauza necorelării corespunzătoare, nu le-a putut obține de la unitatea efectiv furnizoare, adică, penalitățile de întîrziere aferente intervalului 31 mai — 25 iunie 1979.

● **I. BARBĂROȘIE** (Teleorman) întreabă dacă arbitrajul poate obliga unitatea pîrîtă la penalități pentru întîrziere în achitarea prețului în situația în care plata a avut loc anterior introducerii acțiunii, astfel că, la data sesizării organului arbitral, pretențiile referitoare la achitarea prețului erau lipsite de obiect.

Răspunsul care se impune este afirmativ.

Potrivit art. 45 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată, părțile sînt de drept în întîrziere dacă nu își execută obligațiile la termenele prevăzute în contract.

Prin urmare, faptul că prețul s-a plătit anterior sau posterior introducerii acțiunii este nerelevant. Ceea ce interesează pentru acordarea ori neacordarea penalităților este faptul dacă plata a avut loc la termenul cînd obligația de achitare a prețului a devenit scadentă. În ipoteza nerespectării acestui termen, penalitățile se pot acorda la cererea creditorului sau din oficiu.

● **M. SIN** (Prahova) întreabă dacă este admisibilă solicitarea repunerii în termen, conform art. 19 din Decretul nr. 167/1958, în cazul acțiunii introduse împotriva căii ferate în condițiile Convenției S.M.G.S.

Răspunsul care se impune este negativ, deoarece convenția la care vă referiți nu prevede posibilitatea repunerii în termenul de prescripție.

● **M. SICULESCU** (București) dorește precizări în privința modului în care unitatea efectiv furnizoare își poate valorifica pretențiile întemeiate pe faptul livrării produselor contractate în tranzit achitat.

Livrarea la care vă referiți fiind efectuată în tranzit achitat, unitatea efectiv furnizoare se află în raport juridic numai cu veriga intermediară. Ca atare, în mod greșit această unitate a chemat în arbitrare unitatea efectiv beneficiară în loc s-o acționeze pe veriga intermediară care era în drept să cheme în garanție unitatea efectiv beneficiară.

● **Z. VERESS** (Timișoara) se interesează de consecințele care se produc în situația cînd organul tutelar al unității beneficiare nu dă urmare invitației organului tutelar al unității furnizoare de a rezolva neînțelegerile precontractuale conform art. 26 lit. c din Legea nr. 71/1969.

Din cuprinsul dispoziției normative sus-citate rezultă că rezolvarea neînțelegerilor se poate face numai în comun de către cele două organe tutelare. Prin urmare, în lipsa organului tutelar al unității beneficiare, celălalt organ tutelar nu poate rezolva singur neînțelegerile.

● **Z. CĂLIN** (București) întreabă dacă deschiderea parțială a finanțării poate constitui un motiv care să absolve unitatea de antrepriză de consecințele întîrzierii în predarea lucrărilor de construcții-montaj.

Unitatea beneficiară are obligația de a asigura deschiderea finanțării la întreaga valoare a lucrărilor, iar unitatea de antrepriză nu are dreptul de a executa lucrări a căror valoare depășește limita admisă la finanțare. Prin urmare, se poate invoca împrejurarea deschiderii doar parțiale a finanțării pentru a justifica întîrzierea în executarea lucrărilor de construcții-montaj.

● **I. MORĂRESCU** (Bacău) își exprimă rezervele în legătură cu soluția prin care unitatea beneficiară a fost obligată să plătească cheltuielile de arbitrare aferente unor utilaje, deși s-a dovedit și s-a reținut că acele utilaje au fost livrate fără să fie contractate.

În situația la care vă referiți, utilajele au fost, într-adevăr livrate, fără să fie prevăzute în contractul încheiat de către părți. Refuzînd plata prețului pe acest motiv, unitatea beneficiară avea obligația de a păstra utilajele la dispoziția unității furnizoare. Încălcînd această obligație, unitatea beneficiară le-a înstrăinat fără să obțină, în prealabil, acordul unității furnizoare.

Astfel fiind și întrucît prețul utilajelor a fost achitat abia în cursul soluționării litigiului, temeinic și legal a fost obligată unitatea beneficiară la suportarea cheltuielilor de arbitrare aferente.

H. M.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

UZINELE ELECTRONICA
BUCUREȘTI
Str. Balcului, 82. Telefon : 35.40.00 — Telex : 166

OȚEL ALIAT DE SCULE — LAT

— 40×5 W 2080 kg. 261
— 50×5 W 2080 kg. 139
— 20×6 W 2080 kg. 239
— 30×6 W 2080 kg. 97
— 12×6 W 2080 kg. 110
— 20×8 W 2080 kg. 300
— 30×8 W 2080 kg. 300
— 40×8 W 2080 kg. 400
— 50×8 W 2080 kg. 300
— 60×8 W 2080 kg. 121
— 80×8 W 2080 kg. 250
— 100×8 W 2080 kg. 100
— 15×15 W 2080 kg. 170
— 60×10 W 2080 kg. 200
— 70×10 W 2080 kg. 200
— 80×10 W 2080 kg. 159
— 90×10 W 2080
— 100×10 W 2080
— 150×10 W 2080 kg. 602
— 60×10 W 2080 kg. 106
— 20×10 W 2080 kg. 85
— 50×10 W 2080 kg. 544
— 80×12 W 2080 kg. 548
— 50×12 W 2080 kg. 730
— 60×12 W 2080 kg. 491
— 100×12 W 2080 kg. 549
— 120×12 W 2080 kg. 311
— 50×12 W 2080 kg. 596
— 70×14 W 2080 kg. 100
— 60×15 W 2080 kg. 301
— 100×15 W 2080 kg. 1366
— 150×15 W 2080 kg. 100
— 40×15 W 2080 kg. 530
— 200×15 W 2080 kg. 754
— 250×15 W 2080 kg. 278
— 180×20 W 2080 kg. 1384
— 70×20 W 2080 kg. 426
— 300×20 W 2080 kg. 1188
— 130×20 W 2080 kg. 1168
— 300×25 W 2080 kg. 184
— 300×25 W 2080 kg. 525
— 350×25 W 2080 kg. 902
— 220×30 W 2080 kg. 350
— 120×30 W 2080 kg. 525
— 250×25 W 2080 kg. 554
— 300×35 W 2080 kg. 816
— 100×35 W 2080 kg. 399
— 115×35 W 2080 kg. 104
— 100×40 C 120 kg. 574
— 300×50 W 2080 kg. 607
— 250×50 W 2080 kg. 677
— 350×80 W 2080 kg. 420
— 500×120 W 2080 kg. 1760

OȚEL ALIAT DE SCULE — PĂTRAT:

— 8×8 W 2080 STAS 3611/64 kg. 100
— 10×10 W 2080 kg. 102
— 12×12 W 2080 kg. 399
— 14×14 W 2080 kg. 401
— 15×15 W 2080 kg. 904
— 16×16 W 2080 kg. 525
— 15×15 H 12 kg. 208
— 20×20 C 120 kg. 417
— 20×20 H12 kg. 26
— 25×25 C 120 kg. 392
— 25×25 W 2080 kg. 508
— 40×40 W 2080
— 60×60 C 120 kg. 174
— 80×80 C 120 kg. 143
— 110×110 C 120 kg. 86
— 180×180 W 2080 kg. 615
— 200×200 W 2080 kg. 1206
— 250×250 W 2080 kg. 1206

OȚEL ALIAT DE SCULE — ROTUND

— ∅ 5 3611/61 kg. 150
— ∅ 6 kg. 300
— ∅ 7 kg. 200
— ∅ 8 kg. 200
— ∅ 10 kg. 200
— ∅ 10,5 kg. 200
— ∅ 11 kg. 146
— ∅ 13 kg. 400
— ∅ 14 kg. 230
— ∅ 15 kg. 300
— ∅ 16 kg. 836
— ∅ 17 kg. 90
— ∅ 18 kg. 200
— ∅ 20 kg. 207
— ∅ 22 kg. 355
— ∅ 50 H 12 kg. 50
— ∅ 90 C 120 kg. 560
— ∅ 100 H 2 V 8 3611/61 kg. 128
— ∅ 100 W 2080 kg. 138
— ∅ 120 kg. 130
— ∅ 120 C 120 kg. 400
— ∅ 140 kg. 188
— ∅ 150 H 12 kg. 316
— ∅ 150 C 120 kg. 100
— ∅ 160 C 120 kg. 400
— ∅ 220 W 2080 kg. 200

TABLĂ OL ALIAT DE SCULE

— 20×1000×2000 W 2080 kg. 310
— 25×1000×2000 W 2581 kg. 840
— 40×600×100 W 2080 kg. 504
— 35×600×1000 kg. 500
— 45×600×1000 kg. 400
— 45×1000×2000 kg. 300
— 50×600×1000 kg. 800
— 50×500×1000 2436 kg. 200
— 50×400×510 kg. 100
— 55×600×1000 W 2080 kg. 1000
— 55×1000×1000 kg. 429
— 60×600×1000 kg. 300
— 70×280×460 kg. 72
— 70×310×560 kg. 83
— 80×600×1000 kg. 814
— 80×400×1000 2581 kg. 256
— 80×400×545 2581 kg. 136
— 90×600×1000 2080 kg. 1382
— 100×600×1000 kg. 1000
— 100×300×450 kg. 216
— 100×700×1470 kg. 715
— 120×160×540 2581 kg. 78
— Bloc 280×760×1200 34 MOC N 15 kg. 2050
— 320×990×1150 V MOC 17 kg. 2900
— 320×1030×1050 MOC N 17 kg. 2750

OȚEL ALIAT DE SCULE (ARGINTAT)

— TS ∅ 2 HVC kg. 77
— ∅ 5,5 kg. 105
— tras șlefuit 6,5 2080 kg. 200
— ∅ 6,5 2419 kg. 100
— ∅ 9 kg. 200

OȚEL CARBON

— ∅ 15 OSC 8 1700/64 kg. 172
— ∅ 16 kg. 600
— ∅ 18 kg. 438
— ∅ 20 kg. 79

LAMINATE ALAMĂ

— Tablă alamă HV 160 0,25×600 289/75 kg. 89
— 63 1/2 t 2,5 kg. 1100
— 63 1/2 3×500×2000 kg. 25000
— idem 5 kg. 103
— Bare alamă 63 m ∅ 2 kg. 173
— 58 1/2 t ∅ 2,5 kg 164
— idem 58 1/2 t 6,5 kg. 11
— 68 1/2 t ∅ 8.5 kg. 150
— 58 1/2 t ∅ 11 kg. 102
— 58 m ∅ 42 kg. 34
— 58 1/2 t ∅ 42 kg. 478
— Plăci alamă 63 t ∅ 8×500 2430/68 kg. 535
— 90 t ∅ 8×500 kg. 416
— 90 t 10×50 kg 594
— 63 t ∅ 12×500 kg. 320
— 63 t ∅ 14×500 kg. 400
— 63 t ∅ 16×500 kg. 140
— 63 m ∅ 20 kg. 304
— 63 m ∅ 25 kg. 40
— 63 m ∅ 30 kg. 562
— Benzi alamă 90 ft ∅ 0,15 291/71 kg. 284
— 90 ft ∅ 0,15×280 kg. 127
— 63 ft ∅ 0,2×14 kg. 267
— 63 t ∅ 0,2×25 kg. 247
— 58 ft ∅ 0,2×30 kg. 695
— 63 ft ∅ 0,2×30 kg. 586
— 63 1/2 t ∅ 0,2×32 kg. 83
— 70 m ∅ 0,2×250 kg. 156

— 63 t ∅ 0,2×500 kg. 194
— 63 1/2 t ∅ 0,25×500 kg. 455
— HV 160 ∅ 0,25×500 kg. 425
— 63 1/2 t ∅ 0,3×12 kg. 166
— 63 m ∅ 0,3×12 kg. 125

BENZI ALAMĂ

— 63 1/2 t 0,3×16 291/71 kg. 205
— 63 1/2 t 0,3×25 kg. 50
— 60 m 0,35×18 kg. 280
— 50 t 0,35×18 kg. 380
— 58 t 0,35×22 kg. 455
— 63 t 0,4×14 kg. 1000
— 63 t 0,4×20 kg. 912
— 70 m 0,4×25 kg. 522
— 63 1/2 t 0,4×28 kg. 260
— 90 1/2 t 0,4×28 kg. 403
— 63 1/2 t 0.4×30 kg. 774
— 63 m 0,4×32 kg. 123
— 70 m 0,4×65 kg. 146
— 63 t 0,4×90 kg. 97
— 63 1/2 t 0,45×15 kg. 159
— 63 1/2 t 0,45×16 kg. 2141
— 0,5×12 kg. 868
— 0,5×15 kg. 22
— 0,5×18 kg. 366
— 0,5×20 kg. 100
— 63 m 0,5×30 kg. 494
— 90 ft 0,5×30 kg. 1755
— 63 t 0,5×45 kg. 110
— 90 1/2 t 0,5×500 kg. 1990
— 90 t 0,7×20 kg. 74
— 90 ft 0,7×20 kg. 71
— 63 m 0,7×40 kg. 2900
— 63 t 0,7×50 kg. 174
— 63 1/2 t 0,8×20 kg. 465
— 58 ft 0,8×25 kg. 542
— F 38 0,8×20 kg. 349
— 63 t 1×70 kg. 81
— 63 1/2 t 1,5×25 kg. 20
— Țevi alamă 63 1/2 t 13×1,5 kg. 91
— idem 13×1 kg. 78

TREFILATE ALAMĂ

— Sîrmă alamă 63 1/2 t 4,4 kg. 138
— idem 58 t 5 kg. 88

LAMINATE ALUMINIU

— Tablă aluminiu m ∅ 0,3 kg. 187
— idem ∅ 0,5 kg. 985
— idem striată 1 kg. 14
— idem moale 1,2 kg. 122
— idem 4 kg. 436
— idem 4,5 kg. 4240
— idem D 16 8 kg. 77
— idem moale 10 kg. 107
— idem Cu Mg 25 kg. 428
— Bare aluminiu 1/2 t ∅ 12 kg. 100
— idem exag. ∅ 30 kg. 52
— Bandă Al (folie) 0,005×2550 kg. 63
— idem 0,1×250 kg. 211
— idem 1/2 t 0,4×110 kg. 684
— idem m 0,5×14 kg. 684
— idem 1/2 t 0,5×50 kg. 153
— idem 1/2 t 0,5×56 kg. 2000
— idem m 0,5×57 kg. 338
— idem 1/2 t 0,5×63 kg. 199
— idem 1/2 t 0,6×36 kg. 219
— idem F 14 0,6×38 kg. 1818
— idem 1/2 t 0,6×100 kg. 190
— idem 0,8×80 kg. 201
— idem 0,8×100 kg. 133
— idem (folie) 0,20×615×735 kg. 464
— Țevi aluminiu 42×2 kg. 187
— Aluminiu bloc kg. 2200

LAMINATE BRONZ

— Tablă Bz ft 0,15×250 kg. 40
— idem HV 160—0,3×300×2000 kg. 56
— idem HV 160—0,3 0,3×600×2000 kg. 119
— Benzi Cu Beriliu t 0,5×75 kg. 23
— idem t 0,8 kg. 58
— idem Bz (folie) 0,05×26 kg. 485
— idem 0,05×25 kg. 30
— idem ft 0,1×250 kg. 67
— idem sil. 0,2×250 kg. 48
— idem t 0,25×25 kg. 1022
— idem 1/2 t 0,25×150 kg. 50
— idem ft 0,3×14 kg. 134
— idem t 0,3×15 kg. 51
— idem 1/2 t 0,4×28 kg. 1258

LAMINATE CUPRU

— Bare Cupru Cu 9 1/2 t 10×30 kg. 47
— idem 25×10 kg. 91
— idem crom ∅ 10 kg. 15
— idem ∅ 15 kg. 149
— idem ∅ 20 kg. 33
— idem ∅ 40 kg. 34
— iem ∅ 50 kg. 32
— Țevi Cupru 40×3 kg. 119
— idem 40×5 kg. 563

TREFILATE CUPRU

— Sîrmă Cu m 0,15 kg. 102
— idem t 1 kg. 290
— idem t 1,15 kg. 72
— idem m 1,9 kg. 46
— idem 1/2 t 3 kg. 19
— idem 1/2 t 4 kg. 220

RULMENȚI

— R 4 634 buc. 30
— EL 5—625 buc. 40
— MNR 5—17 buc. 10
— E 7 buc. 4
— E 13 buc. 6
— E 15 buc. 6
— N 203—2203 buc. 10
— NU 211—NA buc. 7
— NY 220 buc. 10
— NU 220 buc. 4
— NU 3307 NA buc. 10
— N 310 buc. 2
— NY 315 buc. 1
— NU 320 NA buc. 2
— NU 1024 buc. 2
— 1208 K buc. 15
— 1209 K buc. 4
— 2209 K buc. 2
— 2210—1510 buc. 22
— 2213—1513 buc. 14
— 2215—1515 buc. 2
— 2216—1516 buc. 1
— 2217—1517 buc. 1
— 2305—1605 buc. 5
— E 2907—7218 Sp. buc. 4
é„w51 5 20Ah4wf91
— 3014K buc. 2
— 3201 buc. 8
— 3203 buc. 50
— 3206 buc. 30
— 3306 buc. 10
— 13302—1007 buc. 4
— 3512—2212 buc. 25
— 4204 buc. 5
— 6010 buc. 20
— 6014 buc. 10
— 6024 buc. 2
— 6028 buc. 8
— 6100 buc. 2
— 6208 buc. 70
— 6209 buc. 70
— 6220 buc. 10
— 6228 buc. 1
— 6230 buc. 1
— 6317 buc. 3
— 6322 buc. 7
— 7201—36201 buc. 15
— 7203—36203 buc. 190
— 7204—Sp. buc. 20
— 7208—36208 buc. 30
— 7208 Sp. buc. 25
— 7212 Sp. buc. 2
— 7313—36213 buc. 3
— 7213—30213 buc. 1
— 7216—30216 buc. 2
— 7218 Sp. buc. 10
— 7303 Sp. buc. 20
— 7303 Sp. buc. 20
— 7307—30307 buc. 25
— 7308—30308 buc. 7
— 7309—30309 buc. 5
— 31308 buc. 10
— 7508—32208 buc. 50
— 32209 buc. 25
— 7510—32210 buc. 10
— 7511—32211 buc. 10
— 7513—32213 buc. 5
— 7606—32306 buc. 6
— 8104—51104 buc. 20
— 8113—51113 buc. 10
— 8114—51114 buc. 5
— 8115—51115 buc. 20
— 8200—51200 buc. 10
— 8201—50201 buc. 20
— 8204—51204 buc. 30
— 8305—51305 buc. 5
— 8306—51306 buc. 7
— 8313— 51313 buc. 4
— 8418—51418 buc. 5
— 64805 buc. 1
— 24—102605 buc. 2
— 390—509 buc. 6
— 864—904 buc. 9
— 922—205 K buc. 15
— 986—711 buc. 2
— Logometre LR 192 PT 1000—200C buc. 10
— idem LR 192 PT 1000—400C buc. 2
— Manometre ulei 0—40—At ∅ 100 buc. 220
— idem 0—60—At ∅ 100 buc. 67
— 0—63 At ∅ 100 buc. 12
— idem 0—100 At ∅ 100 buc. 105
— idem electrice 0—100°C buc. 5

CONDUCTORI

— Cu ET ∅ 0,3 STAS 516—73 kg. 50
— 2—ETS ∅ 0,60 kg. 208
— Cu termoplast ∅ 0,04 import kg. 109
— direct sudabil ∅ 0,035 import kg. 304
— idem ∅ 0,16 kg. 110
— idem bob. Cu izolat ∅ 3,15×5 STAS 541—75 kg. 115
— idem BB ∅ 1 kg. 161
— idem ∅ 1,1 kg. 44
— idem ∅ 1,2 kg. 54
— idem TCY galben 1 mm STAS 4037—71 kg. 3960
— idem alb 1 mm kg. 1067
— idem MYYU 3×0,05 STAS 7350/2—72 kg. 37824
— AFY ∅ 10 STAS 6865—63 kg. 3173
— F 750 ∅ 0,75 cauciucat 526—67 kg. 100
— F 750 ∅ 6 kg. 275
— F 750 ∅ 16 kg. 208
— Partinex plăci 5 HS 1 STAS 7144—70 kg. 218
— 10 HS 1 kg. 427
— Carton asfaltat fără nisip C 400 1 mm kg. 70.000
— Clorură de bariu kg. 350
— idem de calciu crist. kg. 10
— Sulfat de magneziu kg. 1600
— Bicromat de potasiu c.p. kg. 47
— Acetat de sodiu kg. 567
— Sare de călire kg. 50
— Azotat de sodiu kg. 1000
— Ceară de parchet kg. 80
— Latex Hycar kg. 400
— Negru acid kg. 6
— Chit de stropit kg. 270
— Cerneală negru albăstrui kg. 100
— idem 2 intens kg. 100
— Vopsea ignifugă kg. 745
— Bachelită cu cauciuc kg. 165
— Bachelită cu cauciuc kg. 1650

IMPORT

— Movital B 60 kg. 905
— idem B 30 kg. 305
— Ceară acoperire kg. 598
— idem montană kg. 19
— idem solod kg. 125
— Pastă diamant kg. 97
— Pudră flux R 5 kg. 25
— idem Fry kg. 26
— Araldit AZ 102 kg. 199
— idem AY 101 kg. 97
— Arc ∅ 1,2 D 444 buc. 37262
— idem P 43968 buc. 255650
— idem P 46504 buc. 38400
— idem P 45168 buc. 445000
— idem P 47658 buc. 19800
— Disc sintetizat P 56179 buc. 10100
— Mărgele ceramice P 45293 buc. 67500
— Izolatori P 32070 buc. 1007

ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ A AGRICULTURII ȘI INDUSTRIEI ALIMENTARE — NĂVODARI JUDEȚUL CONSTANȚA

— Electrozi arămiți ∅ 6 buc. 500
— idem normali ∅ 5 import buc. 1500
— Sîrmă crom nichel ∅ 4 kg. 100
— idem ∅ 5 kg. 150
— Niple negre 1¼" buc. 1500
— Mufe negre 1¼" buc. 1200
— Borax tehnic kg. 1000
— Pîslă merinos 8 mm kg. 500
— Zinc electrolitic kg. 500
— Bandă cauciuc 650×12× inserție kg. 7000
— idem 400×12×4 kg. 500
— idem 650×6×2 kg. 1500
— Pietre cilindrice plane 300×150×127 120 R buc. 15
— idem 340×150×127 70 Q buc. 27
— idem 500×200×305 60 M buc. 8
— idem 500×150×305 60 M buc. 15
— idem 900×50×305 35 M buc. 14
— Piatră pilă 125×10×10 320 M buc. 1300
— idem 125×10×10 60 M buc. 2000
— Piatră polizor bitronconică I 90×70×20 50 Q buc. 340
— Piatră cil. cu degajare 200×90×20 25 Q buc. 76
— Piatră conică plană 250×10×25 25Q buc. 22
— idem 250×10×30 25Q buc. 50
— Piatră segment III. 150×10×90×35 40 Q buc. 150
— Piatră ovală II 100×50×20 25 M buc. 76
— idem II. 100×70×35 25 M buc. 120
— Piatră segment I. 150×50×60×30 25Q buc. 80
— Piatră cil. plană 300×40×60 25 M buc. 60
— Piatră cil. cu sorb I 300×200×126 120 M buc. 17
— Piatră cil. plană 500×305×30 25 M buc. 10
— idem 350×40×127 40 M buc. 11
— idem 350×25×127 40 M buc. 30
— idem 600×60×305 25 M buc. 13
— Burghiu STAS 573—76 ∅ 11,5 buc. 200
— idem ∅ 13,00 buc. 600
— idem STAS 575—76 ∅ 24,5 buc. 200
— idem ∅ 25 buc. 300
— idem ∅ 25,5 buc. 300
— Filiere STAS 1160—74 M 27×1,5 buc. 150
— idem M 27×2 buc. 100

RULMENȚI

— E.12 buc. 549
— AS 204 buc. buc. 100
— AS 205 buc. 3239
— UC 213 buc. 175
— UC 213 (2½) buc. 120
— NJ 208 (42208) buc. 15
— NU 322 MANA buc. 6
— 1200 buc. 20
— 2206 buc. 5800
— 2207 buc. 640
— 2208 K buc. 60
— 6006 buc. 5950
— 6006 RS buc. 1800
— 6013 buc. 30
— 6014 buc. 180
— 6200—22 buc. 550
— 6302—2RS buc. 300
— 30206 buc. 1000
— 32207 buc. 950
— 32208 buc. 2400
— 50207 buc. 80
— 50208 buc. 230
— 51201 buc. 140
— 51112 buc. 50
— 234418 buc. 8

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ BUCUREȘTI
Str. Cavafii Vechi, 15 — Telefon: 14.76.00

RULMENȚI

— Rulmenți axiali cu bile 51118
— 511122 buc. 8
buc. 10
— 51310 buc. 2
— 51122 buc. 5
— 588911 buc. 27
— 57707 buc. 20
— 3307 buc. 1
— 7305 buc. 20
— Rulmenți axiali cu role conice 32306 buc. 25
— 977907 buc. 5
— 390110 buc. 19
— 7815 buc. 4
— Rulmenți radiali oscilanți bile 1216K/H2 buc. 7
— axial role conice 32305 buc. 10
— 80713 buc. 2
— Rulmenți radiali cu bile E.A. 17 buc. 6
— 6407 buc. 7
— 6213 buc. 40
— 6213 N buc. 15
— 6016 buc. 15
— NU 304 buc. 10
— NU 306 buc. 3
— NU 308 buc. 9
— NU 312 buc. 4
— NU 2313 buc. 3
— 226906 buc. 8
— Conductor AFY 95 mm² m 2134
— FFY 70 mm² m 72
— FFY 25 mm² m 70

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

VĂ RECOMANDĂ:

ASIGURĂRI MIXTE DE VIAȚĂ

Asigurarea mixtă de viață constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacității sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerințe ale populației, asigurarea mixtă de viață se practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor ADAS.

● Asigurarea familială mixtă de viață **dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia putînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat întîmplat.**

● Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente **este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.**

● **Asigurarea mixtă de viață cu pensie pentru urmași garantează urmașilor înscriși în poliță primirea eșalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, ADAS plătește : jumătate din suma prevăzută în poliță, la decesul asiguratului ; o pensie anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării ; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării.**

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracteristici, dintre care enumerăm :

● **Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani.**

● **Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.**

● **Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliței de asigurare și de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate și în rate.**

● **La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizație de 10%.**

● **Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare și speciale, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere 1.000 de lei.**

● **Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primește de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliță, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parțială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliță și pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plățile ulterioare făcîndu-se de ADAS independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă.**

● **În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plătește prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliței.**

● **Asiguratul are posibilitatea de a modifica pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliță referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum și de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta.**

● **Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.**

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

În acest scop se poate folosi forma de pe bază de „consimțămînt scris", prin împuternicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs cît și pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

1979 SEP 27

„Să dezvoltăm spiritul revoluționar, militant, la toți comuniștii, ca și în rîndul maselor largi de oameni ai muncii, să ridicăm conștiința patriotică a tuturor, răspunderea față de popor, față de cuceririle socialiste. Să facem ca fiecare cetățean al patriei noastre să-și consacre toate forțele, întreaga capacitate dezvoltării continue a patriei" !

NICOLAE CEAUȘESCU

CREȘTEREA SPIRITULUI DE RĂSPUNDERE PENTRU REALIZAREA PLANULUI DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ

ÎNFĂPTUIREA vastei opere de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, trecerea la o calitate nouă, superioară în întreaga activitate ridică probleme deosebit de variate, de mare amploare și complexitate. Soluționarea în practică, în spirit științific, revoluționar, a acestor probleme, pe baza unei analize atente și cuprinzătoare a fenomenelor noi ce se manifestă în economie, a scrutării pătrunzătoare a cerințelor viitorului, este nemijlocit legată de amplificarea continuă a rolului partidului în viața economică și socială, de participarea efectivă a oamenilor muncii la adoptarea tuturor hotărîrilor care privesc dezvoltarea țării.

Exercitîndu-și plenar rolul conducător în societate, partidul nostru desfășoară o intensă și multilaterală activitate de perfecționare a diferitelor laturi ale procesului construcției socialiste, de ridicare a conștiinței și, odată cu aceasta, a responsabilității sociale a maselor, de găsire a căilor și mijloacelor celor mai eficiente pentru accelerarea creșterii economice. În acest cadru se înscrie și recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. cu primii secretari ai comitetelor județene de partid și cu alte cadre de partid și de stat, moment de mare însemnătate pentru orientarea muncii organelor și organizațiilor de partid, expresie a practicii profund democratice a partidului nostru de a se consulta permanent cu comuniștii, cu masele de oameni ai muncii.

În cuvîntarea rostită cu acest prilej, mărturie grăitoare a spiritului științific, a clarviziunii cu care partidul abordează problemele fundamentale ale mersului înainte al societății noastre, a preocupărilor sale constante pentru definirea priorităților de acțiune în etapa pe care o parcurgem, secretarul general al partidului a întreprins o analiză profundă, pătrunsă de o înaltă exigență comunistă, a unor laturi esențiale ale activității politice, economice și social-culturale. Orientările clare și indicațiile concrete stabilite la consfătuire, îndeosebi cele care privesc creșterea rolului organelor și organizațiilor de partid în organizarea și conducerea științifică a întregii activități pentru realizarea planului național unic de dezvoltare, întărirea spiritului revoluționar, a gradului de responsabilitate, se constituie într-un program concret de acțiune menit să contribuie la ridicarea calității muncii în toate domeniile de activitate.

ANALIZÎND în mod critic unele fenomene din economie, secretarul general al partidului a remarcat că, deși au fost obținute o serie de rezultate pozitive, ca expresie a realismului planurilor noastre, a ca-

pacității clasei muncitoare, a întregului popor de a da viață obiectivelor stabilite de Congresul al XI-lea al partidului, în diferite sectoare s-au manifestat unele neajunsuri — nerealizarea unor indicatori de plan și a programului de investiții, grad scăzut de utilizare a capacităților de producție, consumuri ridicate de materii prime și energie, întîrzieri în efectuarea unor lucrări agricole — legate nemijlocit de deficiențe în activitatea organelor și organizațiilor de partid, a consiliilor oamenilor muncii, a consiliilor populare, care au făcut ca realizările să nu se situeze la nivelul exigențelor actuale, ale posibilităților materiale și umane existente. Evident, în situațiile în care aceste organe și-au organizat corespunzător activitatea, s-au preocupat susținut și au urmărit cu perseverență rezolvarea tuturor problemelor apărute în complexa activitate de realizare a planului, rezultatele s-au situat la nivelul așteptărilor ; în alte situații însă, au fost necesare eforturi mult mai mari, adeseori cu o suprasolicitare a bazei tehnice, pentru a recupera o parte din rămînerile în urmă. Concluzia care se impune este firească : o bună organizare a muncii, încă în faza pregătirii planului și apoi pe parcursul derulării acestuia — iată soluția, binecunoscută de altfel, pentru realizarea tuturor sarcinilor.

Preocupări susținute sînt necesare, din acest punct de vedere, pentru **realizarea integrală a producției fizice,** la toate sortimentele, și, pe această bază, pentru respectarea obligațiilor contractuale. După cum se știe, în sistemul economiei noastre planificate, orice produs are o destinație precisă și el trebuie să ajungă la beneficiari în cantitățile și la termenele stabilite. Cea mai mică încălcare a acestei cerințe provoacă dereglări în mecanismul echilibrat al economiei naționale, consecințele acestei situații răsfrîngîndu-se în mod negativ într-un șir de întreprinderi, care sînt în imposibilitate de a-și îndeplini planul propriu și respecta în acest mod obligațiile asumate. Faptul că în prezent, de pildă, o serie de întreprinderi constructoare de mașini au restante cantități importante de utilaje tehnologice pentru mari obiective de investiții determină întîrzieri în darea în funcțiune a acestora ; cum aceste obiective trebuiau să producă încă în acest an, sînt evidente dificultățile pe care le vor crea, la rîndul lor, beneficiarilor produselor respective.

Se impune, în aceste condiții, ca atenția colectivelor din întreprinderi să fie concentrată asupra aplicării unor măsuri eficace pentru recuperarea restanțelor, pentru realizarea integrală a tuturor sortimentelor planificate, în condiții de eficiență ridicată. O contribuție importantă la atingerea acestor obiective o poate aduce creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție, prin întreținerea corespunzătoare a acestora. Adeseori neajunsurile în acest domeniu sînt justificate prin lipsa pieselor de schimb ; dar acestea pot și trebuie să fie asigurate prin forțele proprii ale întreprinderii respective, sau, în unele situații, prin colaborare cu unități din zone apropiate. Abordînd această problemă secretarul general al partidului a criticat faptul că se apelează cu ușurință la soluția comodă (dar costisitoare) a importului, manifestîndu-se neîncredere în capacitatea specialiștilor noștri de a rezolva diferite probleme pe care le ridică producția.

Or, așa cum dovedește experiența, inteligența tehnică românească poate realiza în prezent, la un înalt nivel calitativ, produse dintre cele mai complicate. Este necesar însă să se acționeze pentru o mai bună valorificare a potențialului propriu de creație, pentru scurtarea drumului de la idee la produs, pentru introducerea cît mai rapidă a cuceririlor științei și tehnicii în producție — singura cale de ridicare în general a nivelului tehnic al întreprinderilor și a calității produselor. **„Trebuie înțeles,** spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu, că afirmarea revoluției tehnico-științifice nu este o noțiune abstractă, o lozincă ; ea trebuie să se materializeze în activitatea de zi cu zi, în felul în care se realizează producția și se introduce noul în toate domeniile de activitate".**

Probleme deosebite se ridică și în legătură cu îndeplinirea riguroasă a **planului de export.** Este vorba înainte de toate de mărirea la export a ponderii produselor de înaltă tehnicitate și calitate, cu un grad de competitivitate la nivelul celor mai bune produse similare din străinătate. În egală măsură se pune și problema studierii mai atente a pieței, promovării unor metode și tehnici moderne de marketing. Toate acestea ar permite să se depășească cît mai repede situația actuală, cînd multe produse sînt vîndute sub prețurile mondiale, ceea ce înseamnă, practic, o valorificare necorespunzătoare a materiilor prime și a muncii. Consecințele acestei situații asupra bunei desfășurări a întregii vieți economice sînt prea importante pentru ca să nu se aplice cu hotărîre toate măsurile preconizate pentru creșterea eficienței participării țării noastre la diviziunea internațională a muncii.

IN CONTEXTUL dezvoltării în ritmuri înalte a producției, ale extinderii participării la schimbul de valori materiale și spirituale cu alte țări, problemele **creșterii eficienței economice,** ale obținerii unor rezultate superioare de pe urma oricărei cheltuieli de resurse trebuie să se situeze în centrul preocupărilor factorilor de răspundere din unitățile economice și din organele centrale. Aceasta cu atît mai mult cu cît creșterea eficienței producției materiale, ridicarea calitativă a nivelului întregii activități economice a devenit o problemă fundamentală a economiei românești. Societatea noastră a făcut și face în continuare eforturi uriașe pentru construirea an de an a sute de noi obiective industriale și agricole, pentru înzestrarea lor cu mijloace tehnice de înalt randament, pentru promovarea unor metode moderne de conducere și organizare. Numai în actualul cincinal volumul investițiilor se ridică la aproximativ 1 000 miliarde lei, depășind simțitor realizările din perioada 1965—1975. În același timp, se realizează un amplu program de pregătire a cadrelor muncitorești și de specialitate.

Este bine cunoscut însă că ritmul și amploarea creșterii economice depind nu numai de mărimea resurselor alocate, ci și, într-o măsură sporită, de eficiența cu care

acestea sînt folosite. Aztăzi, mai mult decît oricînd în trecut, societatea este vital interesată să asigure creşterea randamentelor de utilizare a fondurilor fixe, mărirea simţitoare a productivităţii muncii, micşorarea substanţială a consumului de energie şi combustibil, a cheltuielilor materiale în general. Cît de important este să se acţioneze cu hotărîre în această privinţă rezultă fie şi numai din cîteva cifre : la dimensiunile actuale ale fondurilor fixe creşterea cu 1% a eficienţei folosirii lor ar duce la obţinerea în acest an a unei producţi globale industriale de aproape 8 mld. lei, iar a producţiei nete cu peste 3 mld. ; pe de altă parte, mărirea în aceiaşi proporţie a nivelului productivităţii muncii în industria republicană (calculată pe baza valorii producţiei nete) echivalează cu un spor suplimentar al producţiei nete de peste 3 mld. lei ; în fine, micşorarea cu un procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social echivalează, în ultimul an al actualului cincinal, cu un venit naţional suplimentar de aproape 14 miliarde lei. Sînt cifre care argumentează necesitatea investigării aprofundate şi valorificării plenare a rezervelor interne din întreprinderi, găsirii unor noi soluţii de ieftinire a producţiei, de folosire cît mai completă a fondurilor fixe, de autodepăşire în inovarea tehnică.

Există un cadru organizatoric corespunzător — pentru a se acţiona în acest sens — în condiţiile generalizării măsurilor de perfecţionare a mecanismului economico-financiar ; aceasta cu atît mai mult cu cît **aplicarea noului mecanism** nu înseamnă doar posibilitatea obţinerii unor avantaje şi stimulente materiale suplimentare, ci **presupune în primul rînd întărirea răspunderii întreprinderilor, a colectivelor de oameni ai muncii, a organelor colective de conducere în realizarea sarcinilor de plan, în mobilizarea rezervelor pentru sporirea mai rapidă a eficienţei economice.**

O importanţă deosebită pentru antrenarea maselor la înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială are elaborarea, începînd cu anul 1980, a planului în **profil teritorial,** care, prin orientările şi sarcinile pe care le conţine, asigură dezvoltarea potenţialului economic al tuturor zonelor ţării, creşterea echilibrată a producţiei pe locuitor, sporirea gradului de ocupare a populaţiei fiecărui judeţ, ridicarea bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor. În viitor fiecare judeţ va dispune de un plan propriu pentru producţia industrială, pentru agricultură, comerţ exterior, aprovizionarea tehnico-materială, recuperarea de la populaţie şi refolosirea materialelor — parte componentă a planului naţional unic. Odată cu aceasta judeţelor le revine răspunderea deplină pentru realizarea integrală a planului respectiv la toţi indicatorii. Se înfăptuieşte astfel o prevedere importantă a documentelor de partid şi de stat privitoare la creşterea atribuţiilor şi rolului organelor locale pe baza îmbinării principiului centralismului democratic cu autonomia şi răspunderea largă a organelor locale.

UNUL DIN FACTORII cei mai dinamici ai transformării revoluţionare a societăţii, o adevărată forţă motrice în mobilizarea tuturor energiilor creatoare ale poporului pentru îndeplinirea planurilor de dezvoltare şi în acelaşi timp o componentă esenţială a exercitării de către partid a rolului său conducător o constituie **activitatea politico-ideologică şi cultural-educativă.**

Pe deplin conştient de faptul că construirea noii orînduiri necesită, pe lîngă făurirea unei puternice şi moderne baze tehnico-materiale, şi transformarea oamenilor, partidul nostru a desfăşurat o amplă şi multilaterală activitate politico-educativă pentru dezvoltarea conştiinţei socialiste a maselor, pentru înarmarea lor cu concepţia înaintată despre viaţă şi societate, cu cele mai noi cuceriri ale ştiinţei. Cu deosebire în ultimii ani, pe baza orientărilor stabilite de Congresul al XI-lea, de Congresul educaţiei şi culturii socialiste, activitatea politico-educativă, de formare a omului nou a cunoscut o puternică intensificare, exercitînd o înrîurire crescîndă asupra tuturor laturilor vieţii economice şi sociale. Se poate spune că toate cuceririle istorice care au transformat radical condiţiile de viaţă ale poporului, destinele României sînt nemijlocit legate de însemnatele succese obţinute pe acest tărîm.

Apreciindu-se rezultatele pozitive de pînă acum, în cadrul consfătuirii s-a subliniat totodată că în acest domeniu persistă o serie de neajunsuri importante, materializate înainte de toate în faptul că propaganda nu este legată în suficientă măsură de înfăptuirea în practică a planurilor de dezvoltare, de activitatea concretă din fiecare unitate şi localitate. Cuvîntarea secretarului general al partidului este o pledoarie pasionantă pentru realizarea unei noi calităţi şi în acest domeniu, pentru desfăşurarea unei activităţi politico-educative cu caracter revoluţionar, combativ, pentru cultivarea în rîndurile tuturor comuniştilor, al maselor largi populare a concepţiei ştiinţifice despre lume şi viaţă, a materialismului dialectic şi istoric, pentru formarea omului nou, însufleţit de idealurile nobile ale socialismului, de principiile moralei comuniste, cu un larg orizont cultural.

Pentru activitatea practică, pentru orientarea direcţiilor de acţiune şi a priorităţilor pe acest tărîm o deosebită însemnătate are sublinierea făcută de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** că **„în centrul activităţii educative, ideologice, trebuie să stea mobilizarea şi unirea eforturilor comuniştilor, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, ale întregului popor, în vederea realizării Programului partidului, a planului de dezvoltare economico-socială a ţării".** Este vorba deci de o propagandă la a cărei temelie să se afle cerinţele vieţii, ale practicii social-economice, care să-i însufleţească pe oameni în întreaga lor activitate de edificare a noii orînduiri, să-i determine să facă totul, să-şi consacre toate forţele, toată capacitatea lor de muncă şi creaţie înfăptuirii politicii partidului.

Stere GIOGA

În lumina orientărilor stabilite în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R.

Producția fizică și netă realizate ritmic, integral

UN OBIECTIV prioritar în activitatea întreprinderilor, de o deosebită însemnătate pentru calitatea rezultatelor, pentru desfășurarea normală a relațiilor de colaborare între producători și beneficiari, îl constituie realizarea ritmică, integrală a producției fizice și nete. Pornind de la faptul că în acest domeniu există încă unele rămîneri în urmă, la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a evidențiat necesitatea luării unor măsuri ferme pentru recuperarea restanțelor și realizarea exemplară a sarcinilor. În cadrul acțiunilor desfășurate pentru îndeplinirea acestor obiective, un loc precumpănitor revine utilizării la indici superiori a capacităților de producție și folosirii judicioase a forței de muncă. O analiză efectuată la întreprinderea de pompe „Aversa" din Capitală ne furnizează cîteva elemente prețioase pentru definirea experienței acumulate în acest domeniu.

Prin mecanizare complexă — producție sporită cu volum de muncă redus

REALIZAREA în bune condiții a sarcinilor sporite de plan pe acest an la producția fizică și netă, inclusiv a angajamentelor suplimentare asumate în întrecerea socialistă (35 milioane lei la producția industrială și 1 milion lei valută la export) a impus găsirea unor soluții eficiente de valorificare intensă a potențialului productiv existent. Întrucît în întreprindere se resimte o anumită lipsă de muncitori calificați (în special strungari, frezori, montori, sudori, turnători etc.), eforturile au fost orientate, în primul rînd, spre **mai buna folosire a forței de muncă.**

O primă rezervă în acest sens s-a dovedit a fi după cum a demonstrat un studiu amplu, **o parte însemnată din personalul auxiliar,** pentru a cărui integrare directă în producție s-au realizat măsuri de reorganizare a unor fluxuri tehnologice, de reamplasare a utilajelor, de îmbunătățire a aprovizionării și a organizării producției și a muncii în unele sectoare și de aplicare a unor tehnologii noi, care să permită deservirea simultană a mai multor mașini de către un muncitor. Concret s-a acționat pentru :

1 RAȚIONALIZAREA FLUXURILOR TEHNOLOGICE, care să permită un spor substanțial de productivitate. În secția de turnătorie, de exemplu, au fost reorganizate operațiunile, în așa fel ca să permită introducerea a două benzi transportoare. Numai ca urmare a acestei măsuri a rezultat o economie relativă de 15 muncitori auxiliari ;

2 DOTAREA UNOR MAȘINI-AGREGAT CU MAI MULTE DISPOZITIVE DE PRELUCRARE ȘI MODERNIZAREA UNOR UTILAJE, în vederea creșterii randamentului de lucru. Bunăoară, la strungurî au fost adaptate capete de frezat, strunjit, găurit și filetat, care au premis ca un muncitor să poată lucra simultan la mai multe mașini. În acest fel au putut fi redistribuiți 36 de oameni calificați la alte locuri, suplinindu-se în parte lipsa strungarilor din alte sectoare de activitate ale întreprinderii ;

3 REDUCEREA TRANSPORTULUI INTEROPERAȚIONAL INTERN prin amenajarea în secțiile de producție a unor depozite pe verticală și prin mecanizarea (prin autodotare a operațiilor de încărcare și descărcare prin paletizare. Datorită acestor măsuri a rezultat o economie relativă de forță de muncă de 31 oameni.

Datorită, îndeosebi, îmbunătățirii organizării producției, a mecanizării unor lucrări de transport, de încărcare și descărcare, a rezultat un disponibil de 32 de muncitori auxiliari. Dintre aceștia, după o pregătire prealabilă de calificare (fie prin organizarea de cursuri de scurtă durată, fie prin ucenicie la locul de muncă), o parte, respectiv 62, au fost integrați, în perioada ianuarie-aprilie, în munci direct productive (52 în cadrul sculăriei și 10 la turnătorie). Ceilalți 20, după ce au urmat cursuri de calificare în diferite meserii la locul de muncă, au fost și ei încadrați în activități direct productive. Dintr-un calcul făcut de specialiștii întreprinderii rezultă că **numai prin integrarea în munca direct productivă a celor 82 de muncitori auxiliari s-a obținut pînă în prezent o producție industrială suplimentară de circa 500 mii lei.** În același timp, muncitorii auxiliari respectivi și-au îmbunătățit venitul lunar cu 300—400 lei.

Extinderea polideservirii mașinilor și alte remedii pentru folosirea completă a timpului de lucru

AȘA CUM AM MENȚIONAT, specializarea unor mașini, dotarea lor cu dispozitive a creat condiții favorabile ca **un număr din ce în ce mai mare de muncitori cu o înaltă calificare să treacă la deservirea simultană a mai multor mașini, fapt ce a permis ridicarea indicilor de utilizare a acestora și sporirea, pe această cale, a productivității muncii.** Prin deservirea simultană a fost realizată o economie de 32 de muncitori. Este interesant de relevat că, la unele grupe, un muncitor lucrează simultan chiar și la 3 mașini.

Aceste măsuri, ca și altele, s-au reflectat direct, în primele 8 luni ale anului, în sporirea indicelui de utilizare a mașinilor, în folosirea lor la parametrii înalți. Pe ansamblul întreprinderii, indicii de utilizare planificați au fost nu numai atinși, ci și depășiți. În loc de 87,5% cît este planificat, indicele atins a fost de 87,7%. (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Indici de utilizare a unor grupe de mașini în perioada 1 ianuarie — 31 august 1979

Grupa de mașini	Indice de utilizare %
În secții de bază	
(inclusiv sculărie)	89,0
— strunguri Carusel	96,5
— mașini de frezat și alezat orizontal	99,5
— strunguri paralele	94,5
— freze verticale	83,0
— mașini de găurit verticale	66,0
În secții indirect productive	
(atelierele de întreținere)	75,7
— strunguri paralele	73,0
— freze verticale	76,0
— mașini de rectificat	66,7
— mașini de găurit	66,7
Total întreprindere	87,7

Întreaga activitate desfășurată pe primele 8 luni ale anului în ce privește mai buna folosire a personalului și utilizarea mai din plin a zestrei tehnice din dotare s-a făcut resimțită în mod evident și în nivelul de îndeplinire a indicatorilor de plan (tabelul nr. 2). Ca urmare a depășirilor înregistrate la principalii indicatori de plan, întreprinderea a realizat, în perioada analizată, **un spor suplimentar la producția industrială de peste 17,5 milioane lei și de 1,24 mil. lei valută la export.**

Tabelul nr. 2

Realizarea principalilor indicatori de plan în perioada 1 ianuarie — 31 august 1979

Indicatorul	Nivelul de realizare față de plan %
Producția fizică (pompe centrifugale)	103,0
Producția netă (7 luni)	101,3
Productivitatea muncii (calculată la producția netă)	101,1
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă (7 luni) lei	—6,5
din care :	
cheltuieli materiale (lei)	—0,5
Producția marfă	100,9
Beneficiu net (calculat la producția marfă vîndută și încasată) 7 luni	102,4

Dar, în perioada analizată, s-au manifestat și unele neajunsuri. Așa cum rezultă din tabelul nr. 1, la unele grupe de mașini nu s-au atins indicii de utilizare obținuți pe ansamblul întreprinderii, aceștia situîndu-se chiar cu mult sub sarcina planificată. Atît la secțiile de bază, cît și la cele indirect productive, la mașini de găurit verticale, freze verticale, mașini de rectificat etc. indicii de utilizare s-au situat abia între 66 și 78% ; un fond însemnat din timpul disponibil a rămas în

L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 18)

ACȚIUNE „R. E."

CONCENTRAREA EFORTURILOR PE OBIECTIVELE PRINCIPALE

— o cerință a scurtării duratelor de execuție, a creșterii eficienței investițiilor —

EFECTELE concentrării eforturilor pe obiectivele de investiții principale — și ale scurtării duratelor de execuție pe care le determină — asupra eficienței cu care sînt alocate fondurile de investiții nu sînt nici directe, nici simple de identificat și evaluat, mai ales în dinamică. Continuăm acțiunea noastră) cu analiza influențelor pe care le determină în timp — în faza de execuție a noilor capacități — concentrarea fronturilor de lucru și scurtarea duratelor de execuție asupra eficienței investițiilor.*

Determinarea influenței factorului timp asupra eficienței investițiilor

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, factorul timp are influență favorabilă asupra eficienței cu care se investesc fondurile alocate în cazurile în care duratele de execuție sînt scurtate față de duratele planificate (normate) sau nefavorabilă cînd perioada de timp amintită este prelungită în mod nejustificat peste prevederi.

Calculele efectelor economice pozitive sau negative — în funcție de scurtarea, respectiv prelungirea duratei de realizare a investițiilor — se efectuează în practica curentă a sistemului informațional actual în funcție de nivelele de producție și de acumulările prevăzute. Această metodă de calculare și raportare a sporului sau pierderilor — de producție și acumulări — are în vedere perioada de devansare a punerii în funcție, respectiv perioada de la expirarea termenului planificat de dare în exploatare a obiectivelor productive și pînă la punerea lor efectivă în funcțiune. Acest calcul este diferit de la investiție la investiție, în funcție de baza de calcul avută în vedere :

— fie în funcție de volumul producției și acumulărilor planificate prin planul național unic pentru a se realiza în perioada după punerea în funcțieune a capacităților stabilite în documentațiile tehnico-economice ;

— fie în funcție de prevederile din graficul de realizare a indicatorilor tehnico-economici, anexă la documentația tehnico-economică aprobată ;

— fie convențional, în funcție de capacitatea de producție prevăzută a fi dată în exploatare, care de obicei este dată pentru o perioadă de un an.

După părerea noastră, asemenea calcule sînt orientative în prima și ultima variantă și mai exacte în varianta a doua, care are în vedere condițiile normate de punere în funcțiune a obiectivului de investiții și de stabilire a indicatorilor tehnico-economici analizați. În aceste condiții se poate aprecia că sistemul actual de evidență — contabilă și statistică — trebuie mai bine organizat pentru a răspunde la sarcina de urmărire și reflectare a modului de realizare a indicatorilor tehnico-economici proiectați, pentru a putea pune în evidență dacă fondurile de investiții au dat rezultatele scontate stabilite la luarea deciziei de investiții. Un exemplu al neajunsurilor — din acest punct de vedere al actualei metodologii îl constituie și varianta a treia de calcul a producției obținută suplimentar (respectiv pierdută pe baza capacității de producție restante prevăzută a fi pusă în funcțiune) care se utilizează în prezent în sistemul statistic de urmărire și raportare a datelor, și pe care o considerăm susceptibilă de perfecționări avînd în vedere că nu este foarte exactă. Această afirmație este justificată de faptul că un asemenea calcul nu ține seama de eșalonarea în timp a nivelului proiectat al indicatorilor economici și financiari, luîndu-se automat în calcul nivelul maxim.

Pentru a reflecta influența favorabilă a factorului timp asupra volumului fondurilor investite pot fi efectuate calcule economice**) care să aibă în vedere, așa după cum se arată mai sus, condițiile normate prevăzute : durate normate de realizare a investițiilor, coeficient — normativ al eficienței economice etc.

Ele ar permite prevederea volumului fondurilor de investiții ce poate fi redus în perioada de perspectivă și stabilirea mai fundamentată a volumului investițiilor și al fondurilor necesare. Un asemenea calcul de eficiență economică al concentrării fondurilor de investiții în vederea accelerării dării în exploatare a noilor obiective de investiții și reducerii duratelor de realizare a acestora, permite deci evaluarea mult mai corectă a resurselor suplimentar eliberate din circuitul economic, inclusiv de la organizațiile de construcții montaj în urma scurtării ciclului de construcție.

Normative actualizate pentru toate categoriile de lucrări

STABILIREA resurselor financiare ce se pot elibera prin scurtarea duratelor de realizare a investițiilor presupune însă existența unor normative cît mai temeinic fundamentate. Aceasta se impune cu o deosebită stringență, mai ales în condițiile creșterii de la o perioadă la alta a volumului și complexității investițiilor. Înțelegem prin aceasta normative pentru totalitatea categoriilor de lucrări, care să fie — periodic sau ori de cîte ori este necesar — îmbunătățite.

Este vorba în principal de normative privind : durata de construcție și de realizare a obiectivelor, investiția specifică, construcția specifică, termenul de recuperare, durata de asimilare a noilor capacități de producție, cheltuielile la 1 000 lei producție-marfă, pondera cheltuielilor materiale, aportul valutar net pentru produsele destinate exploatării etc. Acțiunea este cu atît mai necesară cu cît asemenea normative, deși trebuiau elaborate pe ramuri, subramuri și unități sau activități care se încadrează în ramurile sau subramurile respective și grupate pe obiective similare după mărimea capacităților și natura lucrărilor încă din anul 1971, ele nu există nici astăzi în toate cazurile sau nu sînt actualizate la zi.

În acest context, o problemă de mare importanță în calculele de eficiență economică a investițiilor (îndeosebi în alegerea între diferite alternative de investiții sau variante ale aceleiași investiții și deci în dimensionarea cît mai

*) Primele patru părți ale acestei acțiuni au fost publicate în „R. E." nr. 21, 23, 27 și 30/1979.

**) Vezi partea a patra a acestei acțiuni în „R. E." nr. 30/1979. În mod analog cu formulele propuse anterior, se apreciază că pentru a determina efectele economice ale reducerii în fază de execuție a volumului imobilizărilor în investiții neterminate ca urmare a accelerării punerii în exploatare a obiectivelor productive și neproductive, respectiv reducerii duratelor normate de realizare a acestora, se propune următoarea formulă de calcul :

$$E = K_n \ (I_n \cdot D_n \cdot - I \text{ ef. Def.})$$

în care : K_n — coeficientul normativ al eficienței economice a investițiilor ; I_n și I_{ef} — mărimea medie normativă și proiectată (sau efectivă) a investițiilor pe perioada construcției : D_n și D_{ef} — durata normată (planificată) și, respectiv, efectivă de executare a construcției.

rațională a fronturilor de lucru aferente), este stabilirea mărimii coeficientului normativ al eficienței economice a investițiilor folosit în determinarea factorului timp, pentru corectarea din acest punct de vedere a valorilor incluse în calculul eficienței economice a investițiilor. În prezent, potrivit normelor în vigoare în practica proiectării din țara noastră influența factorului timp își găsește o expresie cantitativă prin corectarea datelor care privesc mărimea investițiilor efectuate în perioada de construcție a obiectivelor pe baza unui coeficient de mărimea 0,15 denumit „aport mediu anual al investițiilor la creșterea plusprodusului". Dat fiind că mărimea acelui coeficient, deși a fost stabilită acum 12 ani doar în mod provizoriu, nu a fost definitivată nici pînă în prezent, ne propunem în cele ce urmează să facem unele aprecieri asupra mărimii și fundamentării sale avînd în vedere importanța pe care o are în alegerea unei dimensiuni sau alteia a fronturilor de lucru la beneficiar.

Coeficientul de actualizare în concordanță cu ritmul de creștere a venitului național

PENTRU FUNDAMENTAREA acestui important normativ ce se utilizează în mod curent în practica de proiectare, avizare și aprobare din țara noastră, este necesar să fie avute în vedere particularitățile concrete care caracterizează procesul reproducției în cadrul economiei naționale. De asemenea, se cer avute în vedere și datele din planurile de perspectivă elaborate în prezent. Mărimea acestui coeficient este o rezultantă a proceselor complexe, proprii mecanismului de ansamblu al producției sociale. Este vorba de faptul că cerințele înfăptuirii reproducției lărgite determină societatea să cheltuiască nu numai volumul de muncă necesar obținerii producției de bunuri de consum, dar și o cantitate de muncă destinată creării de noi mijloace de producție și care — utilizate în perioada următoare— asigură economisirea muncii și creșterea producției. În acest proces trebuie avut în vedere și faptul că durata de desfășurare a proceselor de producție crește, durată în decursul căreia o anumită cantitate de muncă, nu dă încă rezultate utile. Pe această perioadă, dacă fondurile investite nu ar fi fost scoase din circuitul economic, s-ar fi putut obține mai devreme economii de muncă care, fie că ar oferi posibilitatea sporirii consumului curent, fie că — utilizate pentru perfecționarea tehnică a producției în alte sectoare — ar putea aduce, la rîndul lor, noi economii. Iată de ce, la calcu-

Tabelul nr. 1

Varianta (I)	Cheltuieli de muncă pentru producția anului respectiv, în miliarde ore muncă/an (exclusiv acumulări)	Fonduri de producție — în miliarde ore muncă
I	95	345
II	98	355
III	94	365

lul acestui coeficient, se cer avuți în vedere unii indicatori care caracterizează economia în ansamblul ei (tabelul nr. 1). În cazul adoptării unui coeficient de creștere a producției de 0,1 (10%), cresc cheltuielile totale de muncă pentru întreaga producție anuală, inclusiv cele corespunzătoare acumulărilor pentru fonduri de producție suplimentare (tabelul nr. 2). Din datele prezentate în cele două tabele rezultă că adoptarea celei de-a doua variante, deși presupune o reducere a ratei fondurilor de producție acumulate, determină o creștere a cheltuielilor totale ce trebuie să le efectueze societatea pentru a obține bunurile necesare. În același timp, ca urmare a eficienței economice relativ mai ridicate a fondurilor de producție, se produce o reducere a cheltuielilor totale de muncă. Fenomenul este cu totul altul în cazul alegerii variantei a III-a, cînd în condițiile unei eficiențe scăzute a fondurilor de producție, creșterea ratei acumulărilor presupune, de asemenea, o sporire a cheltuielilor totale de muncă, care poate fi înlăturată numai cu prețul micșorării ritmului de creștere a producției.

Utilizînd criteriile și corelațiile anterior prevăzute este posibilă și determinarea cantitativă a influenței factorului timp. Astfel, folosind posibilitățile pe care le oferă planificarea de perspectivă din țara noastră — datele balanțelor materiale, nivelurile de creștere privind forța de muncă și productivitatea muncii etc. — pot fi determinate ritmurile. În determinarea ritmurilor creșterii economice, pentru perioadele viitoare, cheltuielile de muncă pentru producția lărgită (acumulările) trebuie astfel folosite încît să asigure obținerea unor efecte cel puțin echivalente cu proporțiile creșterii economice. Echivalarea valorilor distribuite diferit în timp se asigură tocmai de coeficientul de „actualizare". Apare deci că acest coeficient reprezintă o limită minimă a eficienței investițiilor efectuate pe întreaga economie națională, corespunzător ritmului optim de creștere economică prevăzut în planul de perspectivă privind dezvoltarea economică a țării ***).

Cunoscînd criteriile care stau la baza determinării mărimii factorului timp și avînd în vedere nivelurile de dezvoltare ale economiei naționale în perioada 1971—1980, se poate evalua coeficientul de măsurare a influenței factorului timp pentru calculele de eficiență. În această perioadă venitul național crește într-un ritm mediu anual de circa 8%. Pornind de la considerentele anterioare, prin care se aprecia necesar ca nivelul coeficientului de „actualizare" să fie stabilit la nivelul ritmului de creștere a venitului național, adoptarea unei asemenea măsuri s-ar justifica prin faptul că venitul național include în cea mai mare parte influența factorului timp. Avînd în vedere că nu există o relație directă între produsul pentru societate, creat în cadrul oricărei ramuri, și volumul investițiilor alocate ramurii respective, coeficientul de „actualizare", care reflectă procese macroeconomice, este unic pentru întreaga economie națională.

Tabelul nr. 2

Varianta (i)	Cheltuieli pentru reproducția simplă (Ci)	Cheltuieli pentru reproducția lărgită (Fi)	Cheltuieli totale pentru producție anuală Ci + Fi = Pi	Ponderea acumulărilor pentru fonduri ale producției în cheltuieli totale Pi / Pi	Eficiența economică relativă a suplimentului de fonduri de producție
I	95	345 × 0,1 = 34,5	95 + 34,5 = 129,5	34,5 / 129,5 = 26,6%	—
II	96	355 × 0,1 = 35,5	98 + 35,5 = 133,5	35,5 / 133,5 = 26,5%	3/1 = 300%
III	94	365 × 0,1 = 36,5	94 + 36,5 = 130,5	36,5 / 130,5 = 27,8%	1/1 = 100%

Ca urmare, aplicînd corelația dintre ritmul de creștere al venitului național și coeficientul eficienței investițiilor la datele privind planul de dezvoltare a economiei naționale, se confirmă afirmațiile anterioare. Astfel, raportînd partea din sporul venitului național destinată dezvoltării (rata acumulării = 0,3) previzionat pentru perioada 1971—1980, la fondul de investiții din sfera productivă, luat la un decalaj de 2 ani — considerat ca necesar pentru obținerea efectelor maxime scontate, respectiv 1969—1978, rezultă un coeficient de eficiență de 0,08 adică același ca și ritmul previzionat pentru creșterea venitului național în această perioadă. Rezultă că mărimea coeficientului de eficiență, care cuantifică influența factorului timp, de 0,08 este mai mică decît nivelul 0,15 stabilit provizoriu în 1967 prin instrucțiunile C.S.P. și M.F, așa cum s-a arătat mai înainte. Acesta reflectă mai bine — după părerea noastră — principalele corelații caracteristice procesului reproducției socialiste lărgite ce se desfășoară în țara noastră în etapa analizată. Utilizarea unui coeficient de 0,08 în calculele de eficiență apreciem că ar înlătura exagerările ce pot duce la subevaluarea sau chiar respingerea unor variante, care sînt acceptabile în condițiile prevăzute prin faptul că adăugîndu-se efectul „imobilizării" — care este mai mare cu cît coeficientul este mai mare — calculat pe perioada de construcție (potrivit acelorași instrucțiuni la mărimea investiției), se reduce din eficiență. Este de subliniat că cercetările întreprinse în ultimul timp și în alte țări socialiste tind să promoveze în calculele de eficiență economică a investițiilor tocmai rtimul mediu anual de creștere a venitului național considerat ca mărime — echivalent a coeficientului de „actualizare" care reflectă factorul timp.

dr. Alexandru OLTEANU
director în Banca de Investiții

***) Aceasta se poate reprezenta sub forma următoarei formule :

$$Y \cdot \frac{\Delta V}{I} = \frac{\Delta V}{V}$$

în care : Y — rata acumulării investițiilor în venitul național ; ΔV — creșterea venitului național ; I — volumul investițiilor în sfera productivă.

Un factor de îmbunătățire a utilizării forței de muncă și a capacităților de producție

FOLOSIREA UNOR NORME DE MUNCĂ FUNDAMENTATE ȘTIINȚIFIC ÎN ACTIVITATEA DE ÎNTREȚINERE ȘI REPARAȚII

NORMAREA MUNCII, așa cum se știe, ocupă un loc important în activitatea de organizare științifică a producției. Importanța sa rezidă în aceea că, stabilind din timp, prin plan, pentru fiecare fază, operație, produs, activitate consumul de muncă vie, în condițiile date de înzestrare tehnică și de organizare, mobilizează colectivele de oameni ai muncii spre o folosire mai rațională a fondului total de timp de muncă.

Normele de muncă, avînd un caracter dinamic, sub influența măsurilor de creștere a nivelului tehnic și de organizare a producției și muncii, trebuie să țină seama de modificările factorilor care le condiționează dimensiunile, cu alte cuvinte, trebuie să fie, la timpul potrivit, reexaminate, perfecționate, iar cele depășite să fie înlocuite. Tocmai aceste aspecte s-au avut în vedere atunci cînd s-a analizat situația normării muncii la **Întreprinderea textilă din Galați,** unde necesarul de muncitori ocupați în activitatea de întreținere și reparații fusese stabilit, atît cantitativ cît și calitativ — pe structura meseriilor — pe baza normativelor elaborate cu mulți ani în urmă, măsură ce a devenit nemobilizatoare atît în ce privește utilizarea rațională a forței de muncă, cît și a capacităților de producție. Elaborarea unor normative noi privind lucrările de întreținere și reparații ale fondurilor fixe (1977) a impus reconsiderarea situației existente prin prisma determinării unui necesar real de forță de muncă antrenată în această activitate în anul 1978 și în anii următori.

Argumente pentru îmbunătățirea normării

STUDIUL a cuprins trei mari sectoare din întreprindere : filatură, țesătorie și finisaj. Această precizare se impune, întrucît sistemul de întreținere și reparații fiind descentralizat, secțiile de producție asigură și ele executarea unor asemenea lucrări (revizii tehnice și reparații curente).

Folosirea nerațională a forței de muncă antrenată în efectuarea lucrărilor de întreținere și reparații la principalele mașini din cele trei secții se datora nu numai practicării unor norme de muncă elaborate cu mulți ani în urmă, ci și unor lipsuri în planificarea și organizarea pregătirii și executării acestor lucrări. Astfel, deși secția mecano-energetică elabora, pe baza normativelor de muncă pentru lucrări de reparații, planurile de reparații pentru toate secțiile în care se prevedeau mașinile ce trebuiau să intre în reparații, natura lucrărilor de reparații și termenele la care trebuiau executate acestea, secțiile de producție, de regulă, nu respectau aceste planuri și efectuau lucrările de reparații după un sistem sui-generis, sistemul zi-mașină, în condițiile căruia în fiecare zi intra în reparație o mașină. Deși se făceau revizii tehnice,. la sfîrșitul acestora nu se întocmeau, de regulă, fișe de constatare în care să se indice natura următoarei lucrări ce trebuia să se execute, gradul acesteia, iar cînd acest lucru se făcea, nu se arăta data la care trebuia să se execute lucrarea respectivă. Aceste termene erau lăsate la latitudinea conducerii secțiilor de producție. O asemenea stare de lucruri nu putea să nu influențeze negativ activitatea secțiilor de producție. Utilajele de producție ieșeau din funcțiune înainte de termen, avea loc o prelungire a timpului de staționare a utilajelor și mașinilor în reparații, întrucît nefiind planificate datele lucrărilor de reparații, nu se putea asigura o organizare științifică a acestor lucrări.

În sfîrșit, în documentele folosite pentru predarea-primirea utilajului în și din reparații nu se înserau date care prezintă o importanță deosebită pentru analiza modului în care este folosită forța de muncă antrenată în lucrări de reparații (formația de lucru, timpul efectiv lucrat, categoria de încadrare a membrilor formației de lucru etc.). Volumul de muncă consemnat pentru lucrările de întreținere și reparații era denaturat și datorită faptului că în echipele de curățitori-mașini erau încadrate muncitoare retribuite de secția de producție respectivă (de exemplu filatură), munca prestînd-o însă pentru secția mecano-energetică.

Repartizarea lăcătușilor-mecanici pe secții de producție și feluri de intervenții-lucrări era necorespunzătoare, în sensul că în secțiile de producție cu utilaje vechi — filaturi A și B — erau repartizați muncitori cu categorii mari de calificare (5—6), în timp ce la secțiile cu utilaje moderne, cu un înalt grad de tehnicitate, automate, cum este cazul filaturii B_2, lucrările de întreținere și reparații erau executate de lăcătuși-mecanici cu categorii mici de calificare. Un alt aspect, cu implicații deosebite asupra nivelului de folosire a mașinilor și utilajelor se referă la faptul că reviziile tehnice le făceau muncitorii cu o calificare mai scăzută. Or, așa cum se știe, reviziile tehnice servesc și ca mijloc de stabilire a gradului de uzare a mașinilor atins în momentul efectuării acestor revizii, ca pe baza lor să se stabilească natura următoarelor intervenții — lucrări de reparații ce trebuie să se execute.

Acestea au fost numai unele din cauzele care au generat o folosire nerațională a forței de muncă utilizată în executarea lucrărilor de întreținere și reparații, cu implicații negative asupra gradului de utilizare a capacităților de producție din secții.

Criterii ce au stat la baza fundamentării noilor normative

PE BAZA unor normative departamentale elaborate în anul 1977 și a normelor pe feluri de lucrări corespunzătoare acestor normative s-a trecut la fundamentarea necesarului de muncitori și maiștri pentru lucrările de întreținere și reparații la parcul de mașini, utilaje etc. existent în întreprindere pe anul 1978. Acest necesar va trebui să fie corectat pentru anii următori în funcție de condițiile concrete existente în întreprindere (natura lucrărilor ce trebuie executate conform ciclurilor de reparații, mutațiile care au loc în parcul de mașini și utilaje etc.).

Pe baza normativelor de muncă, necesarul de **personal muncitor a fost normat pe principalele meserii participante la lucrările de întreținere și reparații pentru toate secțiile de producție existente în întreprindere.** Din tabelul nr. 1 rezultă situația existentă înainte de introducerea noilor norme (1978), precum și cea realizată după această introducere, pentru meseriile lăcătuși de întreținere — reparații și curățitori mașini. Faptul că analiza s-a oprit numai la cele două categorii de meserii se explică prin aceea că aceștia reprezintă circa 85% din totalul muncitorilor antrenați în aceste lucrări în secțiile amintite. La aceasta se mai adaugă încă un fapt și anume că pentru celelalte meserii nu există diferențe substanțiale între numărul existent și cel normat. Diferența mare, așa cum rezultă și din tabel, se observă la maiștri, unde față de un singur maistru pentru toate secțiile, cît exista conform normativelor vechi, s-a normat pentru fiecare secție cîte un maistru, în total deci 8 maiștri. Decizia de a norma pentru fiecare secție de producție cîte un maistru pentru lucrările de întreținere și reparații s-a luat plecînd de la rolul deosebit de important pe care îl are maistrul în organizarea, coordonarea și îndrumarea echipelor de muncitori de la aceste lucrări.

Tabelul nr. 1

Situația comparativă a personalului muncitor din activitatea de întreținere și reparații pe meserii și secții

Meserii	SECȚII																																Total		Dif.	
	Filatura A				Filatura B_1				Filatura B_2				Țesătoria A				Țesătoria C				Țesătoria D				Țesătoria E				Bobinat				Răsucit				Finisaj				Secția întreținere reparații							
	Nr.		Dif.		Nr.		Dif.		Nr.		Dif.		Nr.		Dif.		Nr.		Dif.		Nr.		Dif.		Nr.		Dif.		Nr.		Dif.		Nr.		Dif.		Nr.		Dif.							
	E	N	+	−	E	N	+	−	E	N	+	−	E	N	+	−	E	N	+	−	E	N	+	−	E	N	+	−	E	N	+	−	E	N	+	−	E	N	+	−	E	N	+	−	E	N	+	−
Lăcătuși la lucrări de reparații	17	11	−	6	15	11	−	4	23	19		4	15	15	−	−	21	16	−	5	6	6	−	−	10	7	−	3	2	1	−	1	1	1	—		−	−	−	−	15	7	−	8	125	94	−	31
Curățitori mașini	8	5	−	3	9	5	−	4	11	9	−	2	−	2	2	−	1	2	1	−	−	1	1	−	1	1	−	−	1	1	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	31	26	−	5
Mașinist condiționare	3	1	−	−	3	3	−	−	3	3	−	−	1	1	−	−	3	3	−	−	1	1	−	−	3	3	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	1	1	−	−	−	−	17	18	1	−
Lăcătuși suflători	1	1	−	−	1	1	−	−	1	1	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	3	3	−	−
Lăcătuși întreținere căruciore - finisaj	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	1	1	−	−	−	−	1	1	−	−
Maiștri întreținere	1	1	−	−	−	1	1	−	−	1	1	−	−	1	1	−	−	1	1	−	−	1	1	−	−	1	1	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	1	1	−	−	−	−	1	8	7	−
Lăcătuși reparații accidentale	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	−	3	4	1	−	−	−	−	3	4	1	−
Economie efectivă (personal muncitor)																																												181	154	9	36

27

Aplicarea în anul 1978 a noilor norme de muncă în activitatea de întreținere și reparații în întreprinderea gălățeană a avut, în primul rînd, drept urmare o economie relativă de 36 de muncitori, din care cel mai mare număr, așa cum rezultă din tabelul nr. 1, s-a realizat la meseria lăcătuși la lucrări de reparații (—31), cele mai importante reduceri obținîndu-se în secțiile de filat și țesut. Întrucît la alte meserii, pentru asigurarea unui nivel calitativ corespunzător lucrărilor de întreținere și reparații (mașinist condiționare, lăcătuși reparații accidentale, maiștri), numărul normat al acestora —30 — este mai mare decît cel existent în momentul efectuării studiului — 21 —, economia efectivă este de 27 de muncitori. Paralel cu reducerea numărului de muncitori din activitatea de întreținere și reparații, mai buna organizare și executare a acestor lucrări a avut ca urmare îmbunătățirea utilizării capacităților de producție existente în secțiile de producție.

Tabelul nr. 2

Creșterea volumului de producție ca urmare a îmbunătățirii activității de întreținere și reparații în anul 1978

Indicatori	Secția A — În condițiile normativelor mecano-energetice	Secția A — În situația practicată de secție	Secția B_1 — În condițiile normativelor mecano-energetice	Secția B_1 — În situația practicată de secție
Ore normate de staționare Rt	1320	55x8x12=	1248	52x8x12=
Ore în staționare Re_1	4384	5280	4160	4992
Ore în reparații Re_2	2240		2080	
Ore/fus staționare	1320+4384+ 2240=7944	55x8x12=5280 x 418=	1248+4160+ 2080=7488	52x8x12=4992 x 400=
	7944x418 fuse/ medii=3320592	2207040	7488x400 fuse/ medii=2955200	1996800
Reparații accidentale 1977	-	2721322	-	1305676
Total ore-fus staționare	3320592	4928362	2955200	3302476
Eficiența economică (spor de producție)	3320592 x 22,1 gr./fus/oră	4928362x 22,1gr/fus/oră	29532oox 22,12 gr/fus/oră	3302476x 22,12 gr/fus/oră
	73385 kg	108916 kg	65369 kg	73050 kg.
	+	+35531 kg		+ 7681 kg

Eficiența măsurilor întreprinse

EFICIENȚA ECONOMICĂ a introducerii unor norme de muncă fundamentate științific pentru lucrările de întreținere și reparații, la întreprinderea amintită, se exprimă în primul rînd prin creșterea substanțială a volumului de producție în urma lichidării orelor de staționare a mașinilor și utilajelor datorate reparațiilor accidentale și este prezentată în tabelul nr. 2. Este evident că punerea pe baze științifice a activității de întreținere și reparații și introducerea unor norme de muncă care să reflecte nivelul existent de organizare a producției și muncii și gradul de tehnicitate a utilajelor și mașinilor, a avut drept urmare **scăderea numărului de ore-normă de staționare în reparații planificate** a acestora, dar în același timp a lichidat complet perioadele de staționare datorită ieșirii din funcțiune înainte de termen a mașinilor și utilajelor și deci necesității efectuării unor reparații accidentale. Astfel la secția „Filatura A" asistăm la lichidarea reparațiilor accidentale, care în anul 1977 au reprezentat 2 721 322 ore de staționare în reparații a mașinilor și utilajelor din această secție, ceea ce înseamnă o creștere a timpului de funcționare a capacității de producție din cadrul secției. Situația este similară la secția Filatura B_1, unde utilizarea extensivă a capacității de producție a crescut cu 347 276 ore-fus. **Plusul de producție** obținut este pentru secția Filatura A de 35 531 kg/fire anual (1 607 170 ore-fus x 22,1 gr./oră-fus), iar pentru secția Filatura B_1 de 7 681 kg/fire anual (347 276 ore-fus x 22,12 gr./oră-fus).

Economii substanțiale s-au obținut și la **fondul de retribuire.** În total volumul acestor economii se ridică la 49 400 lei/lunar, ceea ce pe o perioadă de un an înseamnă o economie la fondul de retribuții de 592 800 lei. Această economie reprezintă însumarea retribuțiilor celor 31 de lăcătuși la lucrări de întreținere și reparații (31 x 2 000 x 12 = 744 000 lei anual) și celor 5 curățitori mașini (5 x 1 600 x 12 = 96 000 lei anual), deci în total 840 000 lei anual, din care s-a scăzut creșterea fondului de retribuire 247 000 lei anual, ca urmare a creșterii numărului de personal la unele meserii și anume: 7 maiștri x 2 400 x 12 = 201 600 lei anual + 1 mașinist-condiționare x 1 800 x 12 = 21 600 lei anual, + 1 lăcătuș reparații accidentale x 2 000 x 12 = 24 000 lei anual, deci un total de 201 600 + 21 600 + 24 000 = 247 200 lei anual. Economia absolută la fondul de retribuire este de 840 000 — 247 000 = 592 300 lei.

Practica organizării și desfășurării activității de întreținere și reparații în prima jumătate a anului 1979 a confirmat încă o dată în plus pe deplin necesitatea practicării unor norme de muncă ca parte integrantă a organizării științifice a muncii care să țină pasul cu schimbările care au loc în organizarea producției și în nivelul tehnic al utilajelor în continuă perfecționare.

prof. dr. P. VAGU,
conf. F. ȘIPOȘ,
lector univ. A. OLARU
Universitatea din Galați
ing. I. GEORGESCU
director tehnic
Întreprinderea textilă Galați

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Proiectele de documente ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

„Dezvoltarea economico-socială este condiționată în mod nemijlocit de ridicarea cunoștințelor profesionale și tehnice, a nivelului de cunoștințe generale ale muncitorilor și țăranilor, al tuturor celor ce sînt chemați să asigure dezvoltarea materială și spirituală a țării".

NICOLAE CEAUȘESCU

CALIFICAREA ȘI EDUCAȚIA — FACTORI INTENSIVI AI DEZVOLTĂRII

ECONOMIA ROMÂNEASCĂ, a cărei dezvoltare a cunoscut prestigioase înfăptuiri, va realiza în cincinalul următor — potrivit Proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. cît și celorlalte documente programatice, noi și însemnate progrese. Se relevă accentuarea cu deosebire a laturilor calitative ale producției, ale întregii activități, dezvoltarea în perspectivă urmînd să se asigure cu precădere pe căi intensive. Această însemnată orientare a creșterii economiei se fundamentează pe realități evidente: importante acumulări cantitative, o bază tehnico-economică puternică, ridicarea pregătirii forței de muncă etc.

Între factori cu acțiune intensivă, creșterea gradului de calificare a personalului — proces de mare amplitudine, ce relevă noi și variate aspecte în contextul revoluției științifice și tehnice contemporane, se înscrie cu un rol tot mai însemnat. Care sînt principalele sale premise, cum a evoluat în timp și va evolua în perspectivă acest rol — iată cîteva aspecte asupra cărora ne vom opri în cele ce urmează.

Dinamica procesului de calificare

O SCURTĂ RETROSPECTIVĂ ISTORICĂ oferă posibilitatea evidențierii etapelor mai importante pe care le-a cunoscut procesul de calificare în evoluția sa. Nivelul tehnic și modul de organizare ale producției au constituit principalele elemente de referință în orientarea și desfășurarea calificării. De exemplu, în perioada închegării primelor elemente de muncă cu specific industrial, pe fondul maturizării relațiilor capitaliste de producție și îndeosebi odată cu producția de serie, meșteșugarul artizan care realiza un produs în toate fazele sale tehnologice dar în condiții tehnice și de productivitate extrem de modeste este înlocuit de un tip nou de muncitor; acesta din urmă se specializează în executarea unui număr mic de operații, este mai productiv, dar are o perspectivă limitată asupra procesului de fabricație. Transformările ce s-au produs mai departe în structura producției au determinat modificări corespunzătoare în planul calificării. Un element de referință în acest sens îl constituie restrîngerea ariei cunoștințelor de specialitate, accentul fiind pus, cu precădere, pe repetarea în ritm înalt a acelorași operațiuni, în care munca fizică era predominantă. Caracteristic activității industriale din această perioadă este tocmai sărăcirea muncii de elementul său propriu-zis creativ.

În procesul perfecționării continue și tot mai accelerate a mijloacelor de producție, extinderea mecanizării complexe, a automatizării și cibernetizării economiei a determinat importante mutații în conținutul muncii și, corespunzător, în structura pregătirii profesionale. Specializarea îngustă este astfel treptat eliminată în favoarea unei perspective mai largi asupra procesului productiv. Acest fapt a impus și impune ridicarea nivelului pregătirii profesionale a muncitorilor în sensul lărgirii ariei de cuprindere și a orizontului cunoștințelor de specialitate, al extinderii acestor cunoștințe asupra unor noi domenii ale științei și tehnicii. Muncitorului din ziua de astăzi îi revin — din ce în ce mai mult și într-un număr tot mai mare de ramuri ale producției — sarcini de supraveghere, control și întreținere a instalațiilor. Fără a necesita eforturi fizice deosebite, aceste activități presupun o temeinică cunoaștere a mașinilor și instalațiilor, a proceselor tehnologice, precum și un consum mai mare de energie nervoasă, atenție, spirit de orientare și capacitate de decizie sporite. Dobîndesc astfel contururi reale previziunile clasicilor marxiști care, la timpul lor, apreciau că „...Schimbarea felului de muncă (...) impune ca o problemă de viață și de moarte necesitatea de a recunoaște alternarea felului de muncă și, prin urmare, pregătirea cît mai multilaterală a muncitorului ca o lege socială generală a producției și de a adapta relațiile realizării normale a acestei legi" [1].

Analiza dinamicii procesului de calificare în diferite perioade istorice, vădește, deci, interconditionarea organică ce ia naștere, în plan general, între dezvoltarea mijloacelor de producție, conținutul muncii și pregătirea profesională. În mod concret realizarea amplului proces de industrializare a țării a schimbat substanțial ponderea diferitelor ramuri ale economiei în crearea venitului național: de la 30,8% — industria, 4,4% — construcțiile, 33,1% — agricultura și 6,5% — transporturile și telecomunicațiile în 1938, la 60,7% — industria, 10,7% — construcțiile, 16,3% — agricultura și 5,7% — transporturile și telecomunicațiile în anul 1977. Mutații semnificative s-au produs și în cadrul unor ramuri ale economiei naționale. De exemplu, în perioada 1970—1977, la o creștere a producției globale industriale cu un ritm mediu anual de 12,3%, în ramura construcțiilor de mașini și prelucrarea metalelor, ritmul a fost de 16,7% ; în electrotehnică acesta a fost însă 19,6%. Chimia a crescut și ea cu 18,0% în medie anual. Acestei dinamici a producției industriale pe ramuri subramuri i-a corespuns o creștere proporțională a personalului muncitor : în construcții de mașini cu 456 647 de persoane, iar în chimie cu 107 mii, față de 908 428 cît a fost creșterea pe ansamblul industriei ; aceasta reprezintă pentru cele două ramuri peste 50% din totalul pe întreaga industrie. Mai departe, asemenea elemente noi care s-au afirmat și se afirmă în structura economiei, îndeosebi prin promovarea susținută a ramurilor purtătoare de progres tehnic, care valorifică superior potențialul de resurse al țării determină modificări de aceeași amplitudine în structura activităților și în nomenclatorul meseriilor care se practică. Relevantă în această direcție este repartiția meseriilor în rețeaua școlilor profesionale în anul 1979[2]) : cele peste 500 de școli profesionale care funcționează în teritoriu — față de numai 327 școli de ucenici și ucenice în anul școlar 1946/1947, de exemplu — vor deschide peste o mie de cursuri.

Tabelul nr. 1

Corelația dintre gradul de instrucție și profesii în anul 1930

Gradul de instrucție	Agricultură	Industrie	Comerț	Alte profesii
Neștiutori de carte	50,0	21,4	15,9	24,6
Instrucție extrașcolară	0,5	1,4	2,4	1,7
primară	47,5	63,9	57,5	43,5
secundară	1,1	8,3	15,8	18,0
profesională	0,4	3,8	6,3	5,9
universitară	0,1	0,3	1	3,9
alte școli superioare	0,1	0,4	0,7	1,5
nedeclarată	0,3	0,4	0,4	0,8

Sursa : Sabin Manuilă, „Știința de carte a populației României", Institutul social român, 1936, p. 18.

[1]) Marx, Engels, Opere, vol. 23, p. 496

Cursurile acestui an se vor desfășura în peste 15 ramuri de activitate, din care, corespunzător structurii economiei, 44% sînt în profil mecanic (inclusiv mecanica agricolă), 15% în profil electronic, 10,2% în construcții etc. Așa cum se desprinde din datele analizate, efectele pe care dinamica structurii economiei le determină în planul pregătirii profesionale a forței de muncă sînt ample. Ele au un caracter complex ce decurge atît din repartiția populației active pe ramuri și subramuri, din creșterea ponderii locurilor de muncă, care solicită o calificare superioară cît și din mutațiile ce intervin pe planul cunoștințelor specifice fiecărei profesiuni.

Pregătirea forței de muncă în profesiunile și la nivelul de calificare corespunzător cerințelor economiei se dovedește a fi în măsură tot mai însemnată o condiție fundamentală a progresului. Pentru a răspunde acestui imperativ, procesul de pregătire profesională trebuie să devanseze ritmul de perfecționare a mijloacelor de producție. Acest fapt corespunde unei realități evidente : generațiile care sînt instruite astăzi, în diferite forme de învățămînt, vor aplica în practică, numai după o anumită perioadă de timp, cunoștințele acumulate în timpul școlarizării. Necesitatea realizării concordanței tot mai depline între nivelul de tehnicitate al producției și gradul de calificare, în perspectivă, este accentuată de amplul proces de perfecționare în continuare a bazei tehnico-materiale. Gradul de calificare poate fi considerat ca factorul hotărîtor în asimilarea rapidă în producție a instalațiilor și echipamentelor moderne, în exploatarea acestora la parametrii proiectați, în utilizarea eficientă a resurselor materiale și umane ale societății. Cum în viitorul cincinal, potrivit obiectivelor stabilite în documentele programatice ale partidului, printre cele mai însemnate căi de sporire a eficienței activității economice, se înscrie utilizarea la indici superiori a fondurilor fixe, valorificarea deplină a rezervelor existente, nivelul, de calificare a forței de muncă dobîndește, deci, noi și importante valențe de utilitate.

În această direcție trebuie subliniat că în unele ramuri ale economiei, media categoriei de încadrare a muncitorilor se menține încă la un nivel inferior mediei categoriei de încadrare a lucrărilor,[3]) fapt care reflectă o neconcordanță ce există între nivelul de tehnicitate al producției și cel al pregătirii profesionale a forței de muncă. În același sens acționează și un alt factor: ponderea hotărîtoare a populației tinere pe ansamblul personalului muncitor din industrie — efect nemijlocit al procesului de industrializare a țării — căreia îi sînt necesari ani de zile pentru obținerea unei calificări superioare. Neîndoielnic că realizarea unor corelații mai judicioase în acest cadru prin ridicarea gradului de calificare a forței de muncă poate pune în lumină însemnate rezerve în creșterea indicilor de utilizare a fondurilor fixe.

Sistemul de învățămînt adaptat exigențelor dezvoltării

ÎNTR-O PERSPECTIVĂ LARGĂ, dezvoltarea economico-socială se află în strînsă interdependență cu nivelul de pregătire, cu nivelul cultural al unei națiuni, factor ce condiționează atît ritmul de asimilare a progresului tehnic cît și capacitatea proprie de inovare. O succintă investigație în timp pune limpede în lumină faptul că gradul de înapoiere a economiei românești, caracterul preponderent agrar, precum și slaba dezvoltare a industriilor în perioada antebelică s-a datorat, printre alte cauze, nivelului de cultură foarte scăzut al populației.

Înscriindu-se cu unul dintre cele mai ridicate procente de analfabeți din Europa, țara noastră nu întrunea premisele pentru ca marea majoritate a populației active să se califice în meserii cu specific industrial și, cu atît mai puțin, în ramurile purtătoare de progres tehnic. Recensămîntul populației efectuat în anul 1930 indică, de exemplu, un procent de analfabeți de 78% ; procentul neștiutorilor de carte se situa în jurul valorii de 50% în agricultură dar și la nivelul de 21,4% în industrie și 15,9% în comerț (tabelul nr. 1). Nici ponderea persoanelor cu pregătire profesională (meserii însușite în procesul de învățămînt) în ramurile amintite nu prezenta o situație mai bună: 0,4% în agricultură, 3,8% în industrie și 6,3% în comerț. Analizînd raportul dintre muncitorii calificați și cei necalificați, pe ramuri ale industriei [4]) se relevă că, tot în 1930, muncitorii care dețineau un brevet de calificare, reprezentau numai 44,4% în industria extractivă, 63,3% în industria metalurgică, 19,2% în cea a lemnului, 25% în industria chimică, 24% în cea textilă etc. Or, cum puteau aceste sectoare ale industriei, celelalte sectoare ale economiei să se dezvolte în condițiile unui nivel de instrucție al personalului atît de scăzut ? Procesul dezvoltării economico-sociale în perioada contemporană atît pentru țările industrializate cît și pentru cele în curs de dezvoltare vădește din plin însemnătatea asigurării economiei naționale cu cadre bine pregătite profesional, aceasta constituind o premisă de bază a pro-

Tabelul nr. 2

Corelația dintre structura învățămîntului, stocul de învățămînt și dinamica venitului național

Anul	Populația totală	Populația în vîrstă de peste 12 ani	Nivelul școlii absolvite — număr de persoane						Stocul de învățămînt al națiunii în anii — învățămînt*)	Venit național
			Învățămînt superior	Licee	Școli medii tehnice și altă specialitate	Școli profesionale și de meserii	Școli generale	Școli primare		
1956	17 489 450	13 495 630	213 723	628 383		1 139 299		11 514 225	66 131 456	100
1966	19 103 163	15 191 248	328 421	559 380	452 645	729 477	1 680 443	11 441 062	82 670 920	255
1977	21 559 416	16 908 637	383 691**)	954 630**)	405 322**)	1 065 948**)	3 259 761**)	6 864 637**)	87 287 258**)	688

*) anii-învățămînt s-au calculat prin produsul absolvenților unei anumite forme de învățămînt cu anii de școlarizare respectivi și însumarea pe toate formele de învățămînt

**) Pentru 1977, s-a calculat numărul absolvenților din perioada 1966/67—1976/77 care s-a adăugat la numărul existent în 1966 din care s-a scăzut un procent mediu al decedaților ; evident că rezultatul calculului poate fi luat în considerație cu o anume prudență necesară, practic numărul absolvenților și suma de ani de învățămînt înregistrînd creșteri mai mari.

Sursa : Recensămîntul populației din 1966. Rezultate generale, DCS 1969 și Anuarul statistic al R.S.R., 1978.

ÎN PERSPECTIVĂ LARGĂ, dezvoltarea economico-socială se află în strînsă interdependență cu nivelul de pregătire, cu nivelul cultural al unei națiuni, factor ce condiționează atît ritmul de asimilare a progresului tehnic cît și capacitatea proprie de inovare. O succintă investigație în timp pune limpede în lumină faptul că gradul de înapoiere a economiei românești, caracterul preponderent agrar, precum și slaba dezvoltare a industriilor în perioada antebelică s-a datorat, printre alte cauze, nivelului de cultură foarte scăzut al populației.

Înscriindu-se cu unul dintre cele mai ridicate procente de analfabeți din Europa, țara noastră nu întrunea premisele pentru ca marea majoritate a populației active să se califice în meserii cu specific industrial și, cu atît mai puțin, în ramurile purtătoare de progres tehnic. Recensămîntul populației efectuat în anul 1930 indică, de exemplu, un procent de analfabeți de 78% ; procentul neștiutorilor de carte se situa în jurul valorii de 50% în agricultură dar și la nivelul de 21,4% în industrie și 15,9% în comerț (tabelul nr. 1). Nici ponderea persoanelor cu pregătire profesională (meserii însușite în procesul de învățămînt) în ramurile amintite nu prezenta o situație mai bună: 0,4% în agricultură, 3,8% în industrie și 6,3% în comerț. Analizînd raportul dintre muncitorii calificați și cei necalificați, pe ramuri ale industriei [4]) se relevă că, tot în 1930, muncitorii care dețineau un brevet de calificare, reprezentau numai 44,4% în industria extractivă, 63,3% în industria metalurgică, 19,2% în cea a lemnului, 25% în industria chimică, 24% în cea textilă etc. Or, cum puteau aceste sectoare ale industriei, celelalte sectoare ale economiei să se dezvolte în condițiile unui nivel de instrucție al personalului atît de scăzut ? Procesul dezvoltării economico-sociale în perioada contemporană atît pentru țările industrializate cît și pentru cele în curs de dezvoltare vădește din plin însemnătatea asigurării economiei naționale cu cadre bine pregătite profesional, aceasta constituind o premisă de bază a progresului. Este de aceea, cu atît mai însemnată ampla acțiune de eradicare a grelei poveri moștenite de la vechiul regim — analfabetismul — ca o condiție fundamentală a propășirii țării. Acest proces a cuprins, în forme specifice, întreaga populație neștiutoare de carte a țării — de la orașe și sate —, a creat posibilități largi de afirmare învățămîntului românesc. De la lichidarea analfabetismului s-a trecut, într-un timp scurt, la generalizarea învățămîntului pe un număr din ce în ce mai mare de ani : 7, 8 și apoi 10 urmînd ca în perspectiva anului 1990 să se generalizeze treapta a doua a învățămîntului liceal, ajungîndu-se astfel la o generalizare a învățămîntului de 12 ani. Prin aplicarea acestor măsuri, numărul elevilor cuprins în învățămîntul liceal a crescut de la 505 891 în anul școlar 1970/1971 la 1 039 050 în 1977/1978, ceea ce reprezintă circa o dublare, nivel care se amplifică și mai mult în perspectivă.

O trăsătură de bază a învățămîntului românesc o constituie legarea sa strînsă cu activitățile productive la toate nivelurile, desigur în forme specifice. Semnificațiile sociale și economice ale acestei orientări vizează mai multe obiective dintre care amintim: posibilitatea realizării unui contact permanent cu condițiile concrete de muncă, fapt care determină o micșorare a perioadei de adaptare în momentul începerii activității; eliminarea eventualelor neconcordanțe între structura cunoștințelor asimilate în școală și cunoștințele și deprinderile de muncă solicitate de activitatea productivă; creșterea contribuției concrete a elevilor din diferite forme de învățămînt la producerea de bunuri materiale necesare economiei.

Pentru a veni în întîmpinarea cerințelor economiei, învățămîntul liceal a fost profilat pe un registru mai larg de domenii în vederea specializării absolvenților. Schimbări semnificative se produc și la nivelul învățămîntului profesional; ponderea cea mai însemnată urmează să o ocupe în perspectivă pregătirea de muncitori calificați prin școlile profesionale — față de cursurile de calificare la locul de muncă. Această formă de instruire asigură un volum de cunoștințe teoretice mai mare, deopotrivă cu dobîndirea elementelor practice spe-

Cristian POPESCU

(Continuare în pag. 22)

[2]) vezi broșura „Rețeaua și profilul școlilor profesionale din Republica Socialistă România", 1979, editată de revista „Învățămîntul liceal și tehnic profesional"

[3]) vezi Alecu Al. Floareș, Modificări și tendințe în structura clasei muncitoare din zona Iași sub impactul revoluției științifice și tehnice, Viitorul social, nr. 2/1979

[4]) Situația clasei muncitoare din România, 1914—1944, București, Ed. politică, 1966, p. 473

EXTINDEREA BAZEI DE MATERII PRIME PENTRU CONSTRUCȚII

REALIZAREA amplului program de investiții pentru dezvoltarea accelerată economico-socială a țării în actualul cincinal și în perspectivă impune preocupări intense din partea tuturor specialiștilor pentru realizarea unei producții sporite de materiale de construcții. Valorificarea pe scară mai largă a resurselor naturale existente, prin găsirea și aplicarea de tehnologii și soluții constructive adecvate este menită să conducă la diminuarea cheltuielilor materiale, a consumurilor de fier-beton, ciment, mase plastice, materiale de zidărie etc., la realizarea unor importante economii de energie și combustibil.

Lucrările geologice desfășurate în ultimii ani, au pus în evidență importante volume de rezerve de roci pentru construcții, rezerve care conferă un grad de asigurare, în timp, satisfăcător. Totodată, industria lianților și a materialelor de zidărie are, practic, satisfăcute integral necesitățile de materii prime. În proiectul de Directive se acordă o atenție deosebită dezvoltării cît mai puternice a bazei de materii prime. În acest scop se are în vedere amplificarea activității de cercetare geologică cărora, conform prevederilor, li se vor aloca fonduri de 1,5—1,6 ori mai mari decît în actualul cincinal.

Identificarea și dimensionarea unitară a rezervelor

CONSTRUCȚIILE, în general, și industria materialelor de construcții, în special, valorifică o mare varietate de roci eruptive, metamorfice și sedimentare, fie în stare naturală (concasate sau fasonate), fie după prealabile transformări fizice sau chimice, pentru obținerea materialelor de zidărie, a lianților minerali etc. În prezent sînt tot mai mult căutate rocile cu greutate specifică mică, precum și cele expandabile, utilizate la obținerea betoanelor ușoare și a unor materiale izolatoare. Pentru asigurarea bazei de materii prime au fost executate lucrări de cercetare geologică în numeroase perimetre. Ținînd seamă de volumul mare pe care îl reprezintă în construcții aceste roci și produsele obținute din ele (ciment, var) s-a urmărit și determinarea unor surse repartizate cît mai uniform pe teritoriul țării și situate cît mai aproape de locul de consum, pentru a reduce pe cît posibil transporturile costisitoare.

În scopul evidențierii resurselor de roci de construcție, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei a executat, la solicitarea consiliilor populare județene și a unor ministere, lucrări de cercetare suplimentare pentru depistarea de astfel de roci. Pentru a crea o imagine completă asupra resurselor de roci de construcții din țara noastră — s-au întocmit monografii pe județe, unde, în afară de obiectivele cercetate și exploatările organizate, sînt evidențiate și zonele care prezintă perspective de a contura noi rezerve.

Drept rezultat au fost reperate importante rezerve de roci care, așa cum rezultă din tabelul nr. 1, conferă un grad de asigurare pe o perioadă îndelungată de timp.

O varietate de materiale cu largă folosință

REZERVELE DE ROCI DURE — utilizate în stare naturală în special la construcția și întreținerea drumurilor și căilor ferate, precum și la alte construcții, sub formă de blocuri, piatră brută, concasată și de pavaj — nu pot fi valorificate la maximum datorită unor situații specifce. Astfel granitele din nord-vestul Dobrogei ar putea asigura totalitatea cerințelor din estul Munteniei și sudul Moldovei atît cantitativ cît și calitativ, dacă ar fi rezolvat transportul direct pe calea ferată, cu evitarea transbordărilor din portul Brăila. Cu atît mai mult cu cît în prezent se constată tendința utilizării acestor roci concasate ca agregate pentru betoane, în special în zonele deficitare în agregate naturale, respectiv nisip și pietriș.

Dezvoltarea producției la un nivel care să permită și obținerea de **agregate pentru betoane** este posibilă prin extinderea capacității carierelor care au rezerve mari (Tăul Roșu și Cicîrlău-Maramureș, Sușeni-Harghita) sau introducerea în circuitul economic a unor rezerve conturate (Zam-Hunedoara, Piatra Tisei-Maramureș, Tarcău — Pîrîul Caprei-Bacău). Avînd în vedere faptul că actualele exploatări din Moldova, Muntenia și Oltenia nu asigură satisfacerea integrală a cerințelor din aceste zone, este necesar ca M.T.Tc., în calitate de mare consumator, cărăuș și coordonator de balanță, și M.E.F.M.C. să execute lucrări geologice pentru conturarea unor noi rezerve de calcare, gresii și granite în zonele deficitare.

Agregatele naturale pentru betoane grele, respectiv nisipul și pietrișul (coordonator de balanță fiind M.E.F.M.C.) constituie, sub aspect calitativ, principalul material de construcție, a cărui exploatare se realizează în numeroase puncte de lucru (balastiere aparținînd M.E.F.M.C. și consiliilor populare județene) situate, de obicei, în albiile rîurilor și a Dunării. Ținînd seama de volumul mare al consumului (aproape 30 mil. mc anual), de marea răspîndire a șantierelor și de necesitatea reducerii distanțelor de transport, s-a urmărit organizarea unor exploatări situate cît mai aproape de locul de folosință.

Din examinarea repartizării teritoriale a exploatărilor, se observă că acestea sînt grupate în special pe rîurile Siret, Buzău, Prahova, Argeș, Olt, Mureș și Someș și pe unii dintre afluenții acestora, precum și în albia Dunării, în amonte de Călărași. Principalele zone deficitare în resurse de nisipuri și pietrișuri sînt : estul țării, întrucît rîul Prut și afluenții săi nu traversează zone cu formațiuni geologice din care să fie generate astfel de aluviuni ; Dobrogea, care nu are rîuri, iar aluviunile Dunării în aval de Călărași sînt nisipoase-argiloase ; centrul Olteniei și zona de cîmpie din sudul țării, unde datorită vitezei mici de curgere a rîurilor, nu mai sînt transportate și depuse decît particule fine, improprii confecționării betoanelor.

Pentru a crea o imagine cuprinzătoare asupra perspectivelor de creștere a rezervelor de nisipuri și pietrișuri și, deci, a producției, în funcție de perimetrele cu rezerve cunoscute și de amenajările hidrotehnice, M.M.P.G. a trecut la elaborarea unor studii de sinteză pe bazine hidrografice, pe baza cărora se va putea asigura o orientare judicioasă a lucrărilor geologice.

Deoarece în prezent cerințele de agregate naturale pentru betoane nu sînt integral satisfăcute și în vederea completării bazei de materii prime cu surse situate cît mai aproape de locul de consum, în lumina indicațiilor din proiectul de Directive, apar ca necesare o serie de măsuri :

— dezvoltarea actualelor exploatări și introducerea în circuitul economic a rezervelor cunoscute cuprinse în monografiile întocmite și puse la dispoziția celor interesați ;

— cercetarea de către unitățile beneficiare a noi surse situate cît mai aproape de locurile de consum ;

— extragerea nisipului și pietrișului din lacurile de acumulare de pe rîuri, ceea ce va conduce și la încetinirea fenomenului de colmatare ;

— folosirea și a altor surse de nisip și pietriș, cum ar fi materialul rezultat din dragajele de pe Dunăre și cel din coperta stratelor de lignit din Oltenia ;

— extinderea utilizării agregatelor concasate, dacă din calculele tehnico-

Ion FOLEA
director general în M.M.P.G.

(Continuare în pag. 14)

Tabelul nr. 1

Baza de materii prime și asigurarea cu rezerve de roci pentru construcții

Denumirea grupei de roci	Unit. de măsură	Rezerve valorificabile — Total	Rezerve valorificabile — din care în exploatare %	Consum anual	Asigurarea cu rezerve (în ani) — Rezerve totale	Asigurarea cu rezerve (în ani) — Rezerve în exploatare	Număr zăcăminte — Total	Număr zăcăminte — din care în exploatare
Roci dure utilizate în stare naturală în construcții	mii t	1 707 283	62,3	24 365	70	44	171	120
Roci ornamentale	mii m³	52 054	37,9	218	238	91	55	27
Agregate naturale pentru betoane grele	mii m³	1 114 803	47,3	27 409	41	19	204	110
Agregate naturale pentru betoane ușoare	mii t	25 235	14,8	398	634	94	10	5
Roci expandabile pentru betoane ușoare	mii t	2 052	0,8	4	513	38	12	3
Roci moi utilizabile ca piatră de construcții	mii t	20 950	—	—	—	—	3	—
Roci pentru industria lianților	mii t	3 816 350	71,6	35 655	107	77	85	42
Roci pentru industria materialelor de zidărie	mii t	757 824	69,5	6 954	109	76	162	104

SISTEMUL INTEGRAT DE FERTILIZARE ÎN AGRICULTURĂ ÎN CONDIȚIILE CRIZEI ENERGETICE

INTENSIFICAREA producției agricole și extinderea chimizării agriculturii în cadrul acestui proces constituie o legitate economică determinată de evoluția raportului demo-alimentar, caracterizat de creșterea continuă a cererii pentru resurse alimentare, în condițiile sporirii permanente a populației totale și a scăderii tot mai accentuate a forței de muncă ocupată în agricultură.

Echilibrarea evoluției factorului demografic și a resurselor alimentare și, mai ales, înscrierea unor ritmuri care să permită devansarea de către creșterea agricolă a creșterii demografice solicită eforturi economice tot mai însemnate care să-și găsească finalitatea în sporirea producției la hectar și pe un producător agricol. Modelul dezvoltării agricole de pînă acum a avut drept caracteristică esențială creșterea foarte intensă a consumurilor (directe și indirecte) de resurse energetice. În condițiile menținerii și accentuării crizei mondiale, a materiilor prime și energiei, un asemenea model de dezvoltare agricolă este puternic pus sub semnul întrebării. Sînt revelatoare datele privind nivelele de producție și consumurile energetice pe unitate de producție și locuitor agricol în diferitele regiuni geografice ale lumii (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Consumurile de energie comercială și producția de cereale pe glob*)

Regiunea	Prod. la ha tone	Prod. la 1 locuitor agricol tone	Revine energiei (10^9 jouli) la 1 ha cultivat	1 locuitor agricol	1 tonă de cereale
Țări dezvoltate cu economie pe piață	3,1	10,5	24,8	107,8	8,0
— America de Nord	3,5	67,9	20,2	555,8	5,8
— Europa occidentală	3,2	5,8	27,9	82,4	8,7
— Oceania	1,0	20,7	10,8	246,8	10,8
Europa răsăriteană + U.R.S.S.	1,7	4,1	9,3	28,5	5,5
Total țări dezvoltate	2,4	6,9	17,3	62,5	7,2
Total țări în curs de dezvoltare	1,9	1,0	2,2	2,0	1,1
Total mondial	1,8	1,7	7,9	9,9	4,4

Cu toate deosebirile mari între condițiile pedoclimatice la nivelul unor astfel de areale geografice întinse, la nivelul întregii planete se remarcă o anumită tendință de corelare directă între consumul de energie și producția medie la hectar. Totuși, în general, se constată că unor plafoane mai mari de producție pe anumite teritorii sau grupe de țări le corespund nivele de consumuri energetice neproporțional mai ridicate. Astfel, în timp ce în țările în curs de dezvoltare producția de cereale de 1,9 tone la hectar se obține cu un consum specific de 1,1 unități de energie — de ordinul de mărime înscris în tabel — în țările dezvoltate producția medie de 2,4 tone la hectar solicită un consum de energie de 7,2 unități pe o tonă de produs.

Consumul specific tot mai ridicat pentru obținerea fiecărei unități suplimentare de producție evidențiază necesitatea ca procesul de intensificare să se fundamenteze pe concepția folosirii integrate a tuturor resurselor economice de care dispune agricultura, valorificarea deplină a unor mijloace și posibilități existente, dar insuficient materializate, cum sînt: îngrășămintele organice, îngrășămintele verzi, practicarea asolamentelor cu o pondere justificată din punct de vedere tehnic și economic a leguminoaselor boabe și perene, valorificarea superioară a condițiilor naturale prin folosirea tehnologiilor adecvate și a combinațiilor de mijloace economice specifice pe teritoriu etc. — resurse și măsuri care contribuie la creșterea producției fără a solicita consumurile ridicate de energie și cheltuielile mari pe care le comportă alocarea exclusivă a factorilor moderni de intensificare.

Un corolar al creșterii producției agricole și respectiv a consumului specific de energie îl constituie sporirea masei totale de energie și a energiei consumate de un om zilnic în decursul istoriei: de la 4 000 kcal în agricultura primitivă la 12 000 kcal în agricultura tradițională și 70 000 kcal în agricultura industrială, a prezentului.

Este evident că la nivelul agriculturii industriale actuale, se consumă de cca 6 ori mai multă energie decît în cadrul agriculturii tradiționale, iar pentru viitor prognozele elaborate înainte de criza energetică preconizau o multiplicare de 3,3 ori a consumului actual. O parte însemnată este folosită în agricultura modernă, mecanizată și chimizată, bazată pe utilizarea directă sau indirectă a energiei combustibililor fosili. Aceste direcții de intensificare a consumurilor energetice sînt confruntate în prezent cu scumpirea petrolului și a derivatelor sale pe piața mondială și, în general, cu criza energetică. În aceste condiții se pune tot mai accentuat problema orientării producției agricole spre soluții care permit economisirea energiei, utilizarea integrală și integrată a tuturor resurselor de care dispune, adoptarea de tehnologii care solicită consumuri energetice și costuri de producție mai reduse. În cadrul preocupărilor de economisire a energiei în agricultură ne vom referi, în continuare, la unele rezerve și măsuri ce pot fi adoptate în acest scop.

Așa cum prevede proiectul Programului — directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, în agricultură trebuie redus consumul de carburanți și lubrifianți atît prin perfecționarea mașinilor și utilajelor cît și prin aplicarea de noi tehnologii în producția vegetală și cea zootehnică.

Folosirea integrată a îngrășămintelor chimice și organice

ÎN CONDIȚIILE penuriei de materii prime și dezechilibrului balanței energetice, **îngrășămintele organice** constituie o componentă importantă a procesului de fertilizare, fiind resurse de dimensiuni apreciabile. În acest sens, conform unor estimări aproximative, cantitatea totală de reziduuri biologice animale, umane și vegetale disponibile la începutul acestui deceniu în țările în curs de dezvoltare, care s-ar fi putut utiliza ca îngrășăminte organice, reprezenta 103 milioane tone de elemente fertilizante (substanță activă) din care 48 milioane tone azot, 16 milioane tone fosfor și 39 milioane tone potasiu. Aceasta însemna o cantitate de aproape opt ori mai mare decît consumul de îngrășăminte chimice al acestor țări în perioada respectivă. Dimensiunile acestor resurse sînt mai clar evidențiate dacă ținem seama că, în aceeași perioadă, consumul mondial total de îngrășăminte chimice a fost de numai 36 milioane tone substanță activă. Cea mai importantă sursă potențială de îngrășăminte organice o constituie gunoiul de grajd, reprezentînd 36% din disponibilul total de substanțe fertilizante organice.

Importanța deosebită a gunoiului de grajd rezidă nu numai în acțiunea sa fertilizantă, dar și în efectul însemnat ce-l are în refacerea structurii solului și mai ales în aportul său la formarea humusului. Experiențele efectuate evidențiază net faptul că humusul a crescut simțitor în variantele de fertilizare unde s-a folosit gunoi de grajd. Or, este cunoscut faptul că humusul este componentul cel mai prețios al solului, constituind o sursă permanentă de azot, fosfor, calciu, potasiu și alte substanțe asimilabile de către plante; totodată, humusul contribuie, în cadrul absorbant, la reținerea substanțelor nutritive, care apoi sînt cedate și puse la dispoziția plantelor; determină, ca liant de cimentare a particulelor și microagregatelor solului, formarea unei structuri granulate, poroase și stabile ale acestuia, dîndu-i rezistența necesară la acțiunea distructivă a apei și a uneltelor mecanice de lucru; mărește capacitatea de reținere a apei, precum și pe cea de încălzire, constituind un mediu deosebit de favorabil pentru activitatea microbiană a solului; asigură coeziunea solurilor nisipoase și menține starea de afînare a celor bogate în argilă. Sintetizînd aspectele menționate privind multiplele finalități ale folosirii îngrășămintelor organice menționăm faptul că acțiunea lor de fertilizare are loc în condiții de nepoluare, de conservare a mediului înconjurător.

În scopul de a se contura dimensiunile de participare posibilă a gunoiului

dr. N. BRAȘOVEANU

(Continuare în pag. 15)

CONSIDERAȚII PRIVIND DEFINIREA ȘI CALCULUL RAPORTULUI DINTRE FACTORUL TIMP ȘI EFICIENȚA ECONOMICĂ

ÎN CONTINUAREA raționamentelor întreprinse într-un articol precedent *), pot fi luate ca variabile atît compoziția cît și productivitatea, ambele în interrelații reciproce, ca și cu formarea valorii unitate, în final rezultînd același lucru și anume că între rata beneficiului și productivitate relația este de directă proporționalitate, iar ambele față de compoziție, de inversă proporționalitate. Transpunerea în relație matematică a raționamentelor de mai sus conduce la expresia :

$$\frac{rb \cdot m}{m} = \frac{p}{c+v} \cdot \frac{v+p}{v} \cdot \frac{1}{\frac{c}{v}}$$

În această ultimă expresie regăsim efectele și eforturile, pe de o parte sub forma plusprodusului (care, din motive legate de determinarea lui va fi substituit cu venitul net, și în consecință în loc de rata beneficiului vom avea rata venitului net), venitul net, cheltuielile, numărul de lucrători, investiția, ca și factorii calitativi: rata beneficiului, productivitatea și compoziția, inclusiv interrelațiile dintre aceștia.

Prin relația anterioară s-a arătat că creșterea compoziției organice poate determina o creștere a productivității muncii de același ordin de mărime fie o creștere mai mare sau mai mică. Dacă ritmul de creștere al productivității este mai rapid decît ritmul de creștere al compoziției, sînt surprinse — în afara influențelor determinate de introducerea progresului tehnic — și acțiunea altor factori asupra productivității muncii, care nu se reflectă în întregime în creșterea compoziției organice sau nu sînt condiționați de creșterea acesteia. Indiferent însă care este sursa de creștere a productivității muncii, important în determinarea eficienței economice este faptul că mărimea acesteia este cuantificată cu influență directă. Dacă prductivitatea muncii crește și compoziția rămîne constantă, această ipoteză presupune că productivitatea muncii crește ca urmare a acțiunii unor factori care nu sînt influențați de compoziție.

Un fapt care nu trebuie demonstrat : **întreaga desfășurare a activității se află în competiție cu timpul,** eficiența aplicării legii economiei de timp materializîndu-se într-un progres general al societății socialiste, în dezvoltarea ei continuă și multilaterală, într-un ritm cu o accelerație mai mare decît în perioada de referință. Viteza de desfășurare a proceselor de producție și circulație conferă eficienței o anumită dimensiune ; pe de altă parte, eforturile și efectele, durata realizării unei investiții și perioada de recuperare și acumulare sînt distanțate în timp ceea ce indică necesitatea reducerii lor la o unitate de măsură comună. Cu alte cuvinte, urmare a influenței factorului timp asupra desfășurării procesului de producție și circulație, de mărimea timpului în care au loc procesele depinde într-o măsură însemnată aprecierea eficienței cu care se desfășoară acestea. Ele se impun actualizate potrivit cerințelor legii intervalului de timp. Ne vom referi în continuare la aceste probleme.

Se cunoaște că pentru începerea unui proces de producție este nevoie de o anumită cantitate de fonduri fixe și circulante, de instalații, clădiri, mașini, materii prime, materiale, utilități, forță de muncă etc. Din punct de vedere al timpului și al eficienței, ceea ce caracterizează suplimentar desfășurarea activității este durata procesului de producție, ca urmare a duratei de funcționare a mijloacelor fixe pînă la consumarea totală a acestora, precum și durata de timp necesară obținerii unui proces și recuperării valorii înglobate în acesta. De aceea să notăm : T_n = timpul calendaristic normat de funcționare al mijloacelor fixe (asupra determinării acestuia, întrucît într-o instalație ca și într-o economie sînt fonduri fixe cu durate normate diferite, exploatarea se va face după caz) ; T_p = timpul calendaristic de producție ; T_c = timpul calendaristic de circulație ; T_r = timpul calendaristic de rotație. Deci : $T_r = T_p + T_c$

Cum în cadrul diferitelor procese de producție, raportul dintre fondurile fixe și cantitatea de materii prime, materiale, utilități etc. este diferit de raportul dintre acestea, ca urmare a recuperării diferite a valorii avansate raportate în timp, depinde și mărimea eficienței **).

Rezultă, din exemplul dat, că indiferent cît de mare sau mic va fi timpul de rotație, cantitatea de fonduri fixe ce trebuie avansată va fi de 2 000 unități și va trebui avansată integral ; într-un alt exemplu, avansarea va fi integrală, dar de 3 000 de unități și în consecință în determinarea eficienței trebuie să se țină seama de raportul dintre fondurile fixe și fondurile circulante necesare asigurării materiilor prime, materialelor utilităților, etc.

Mărimea fondurilor constante circulante (C_v), ca și a fondurilor variabile — V — necesare pentru asigurarea forței de muncă în vederea desfășurării procesului de producție, depinde de timpul de rotație. Cu cît timpul de producție și circulație va fi mai scurt, cu atît mărimile avansate pentru C_v și V vor fi mai mici. Cum consumarea completă a fondurilor fixe se face într-un timp (T_n) determinat de durata de funcționare a fondurilor fixe, rezultă că aferent acestora trebuie să avansăm o valoare pentru fondurile circulante materiale (C_v) și fondurile variabile (V), valoare dependentă de timpul de rotație al acestora. În aceste condiții avansul, inițial este :

$$A = C_f + \frac{C_v + V}{\frac{T_n}{T_r}} \quad ***)$$

Întrucît fondurile fixe și circulante se consumă integral, pentru obținerea unei producții totale — (P_t) rezultă că pentru unitatea de producție trebuie să se consume părți unitare de fonduri fixe și circulante obținute prin raportarea consumului total la producția totală. Deci avansul necesar pentru obținerea unei unități de producție este :

$$a = c_f + \frac{c_v + v}{\frac{T_n}{T_r}}$$

iar avansul total va fi :

$$A_t = P_t \left(c_f + \frac{c_v + v}{\frac{T_n}{T_r}} \right). \quad ****$$

VERIFICÎND valabilitatea raționamentelor de pînă acum prin interme-

*) Vezi : „Unele considerații privind raportul productivitate — compoziția fondurilor — beneficiu", Revista economică nr. 35 din 31 august 1979.

**) Folosind schema marxistă a reproducției lărgite pentru anul zero : 4 000 C + 1 000 V + 1 000 P = 6 000 P_t ;

$$\text{sau} \quad \frac{4}{6} c + \frac{1}{6} c + \frac{1}{6} p = 1.$$

în această schemă compoziția lui c poate fi diferită, ca de exemplu :

2 000 C_f + 2 000 C_v + 1000 V + 1 000 P = 6000P_t

$$\text{sau} \quad \frac{2}{6} c_f + \frac{2}{6} c_v + \frac{1}{6} v + \frac{1}{6} p = 1,$$

unde : C_f = volumul fondurilor fixe care-și transferă valoarea în timpul T_n . v = volumul de materii prime, materiale, utilități etc. care-și transferă valoarea într-un singur proces de producție. Deci : $C = C_f + C_v$

***) Unde : A = avansul inițial ; C_f = valoarea fondurilor fixe necesare pentru toată durata normată de desfășurare a procesului de producție pînă la consumarea completă a acestora ; C_v = valoarea fondurilor materiale necesare pentru toată durata de desfășurare a procesului de producție, pînă la consumarea completă a fondurilor fixe ; V = valoarea fondurilor variabile necesare pe toată durata de desfășurare a procesului de producție, pînă la consumarea completă a fondurilor fixe ;

Ca verificare, dacă $T_n = T_r$, adică dacă și fondurile fixe și cele circulante se consumă într-un singur ciclu, atunci

$$\frac{T_n}{T_r} = 1 \text{ și } A = C_f + C_v + V$$

Dacă $T_n = 1$ an, iar $T_r = 1/2$ ani, atunci:

$$A = C_f + \frac{C_v + V}{2}$$

****) Unde : At = valoarea avansului total necesar, P_t = valoarea producției totale obținute ca urmare a avansului total necesar. Mai departe,

$C_f = c_f \cdot P_t$; $C_v = c_v \cdot P_t$; $V = v \cdot P_t$

diul exemplelor anterioare, rezultă că dacă

$$T_n = 1 \text{ an și } T_r = \frac{1}{12} \text{ ani}$$

$$A_t = P_t \left(c_f + \frac{c_v + v}{\frac{T_n}{T_r}} \right) =$$

$$= 6\,000 \left(\frac{\frac{2}{6} + \frac{1}{6}}{\frac{1}{12}} \right) = 6\,000 \left(\frac{2}{6} + \frac{3}{72} \right) = 6000 \left(\frac{3}{8} \right) = \frac{18\,000}{8} = 2250$$

Pentru începerea procesului de producție este nevoie de : avansări de

$$2\,000\, C_f + \frac{2\,000\, C_v + 1\,000 V}{\frac{1}{12}} = 2\,000\, C_f + 166\, C_v + 83\, V = 2\,250$$

Rezultă, deci, valabilitatea relațiilor stabilite.

Cu privire la determinarea timpului normat de funcționare a mijloacelor fixe se impun însă și o serie de alte precizări în afara celor făcute pînă acum, strict legate de eficiența cu care se desfășoară activitatea. Din punct de vedere al timpului calendaristic la care ne raportăm, în determinarea eficienței nu este indiferent dacă durata normată a mijloacelor fixe este consumată într-un an sau în 3 ani, dacă se lucrează într-un schimb sau în 3 schimburi ; volumul de plusprodus obținut într-un an calendaristic este mai mare de 3 ori în cazul lucrului în 3 schimburi, comparativ cu lucrul într-un schimb. Totodată, nu este indiferent dacă o capacitate de producție funcționează cu încărcarea maximă planificată sau funcționează în condiții reduse de încărcare ; din punct de vedere al uzurii, al consumului de materiale necesare întreținerii și exploatării, al consumului de forță de muncă, în cazul încărcării sub capacitate consumul este mai mare raportat la unitatea de produs, decît în cazul încărcării la capacitatea maximă planificată. Tocmai în această lumină în procesele tehnologice moderne există un optim de funcționare determinat de încărcarea maximă planificată. În consecință, ca mărime a timpului normat, credem că trebuie considerat numărul de ore, zile, ani calendaristici și nu numărul de ore, zile, ani cumulați ca efect al funcționării și deci al consumării mijlocului fix. Cu cît timpul calendaristic efectiv de funcționare al utilajului va fi mai apropiat de timpul calendaristic normat de funcționare, cu atît eficiența va fi mai ridicată.

Și asupra timpului de rotație se impun o serie de precizări. Fiind suma timpului de producție și timpului de circulație, determinarea timpului de producție și circulație calendaristic presupune determinarea acestora pe baza drumului critic, adică ca sumă a fazelor tehnologice ce nu se pot suprapune tocmai datorită particularităților care caracterizează un proces tehnologic de producție și de circulație. În consecință, timpul de rotație calendaristic trebuie să reprezinte suma numărului de ore aferente procesului de producție și circulație fără „pauze" datorate neorganizării continuității acestora. Practic, prin timp de rotație calendaristic de o zi trebuie înțelese 24 ore din acea zi. Prin timp de rotație de o lună ce conține 30 zile trebuie înțeles 720 ore. Dacă în această lună de zile procesul de producție și circulație este organizat numai într-un singur schimb, aceasta nu înseamnă că timpul de rotație calendaristic este de 3 luni de zile, adică 2 160 ore, ci tot de 720 ore.

O asemenea determinare a proceselor în funcție de scurgerea normală și naturală a timpului în cadrul eficienței este absolut necesară, pentru că obținerea unui efect imediat este mai importantă decît obținerea aceluiași efect dar după scurgerea unui interval de timp. Aprecierea de mai sus rezultă din însăși esența legii economice fundamentale a scialismului, potrivit căreia prin sporirea și perfecționarea necontenită a producției, pe baza științei și tehnicii înaintate se asigură bunăstarea întregii societăți și dezvoltarea multilaterală a tuturor membrilor ei. În consecință nu ne este indiferent dacă un anumit grad de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale se va realiza în următorii 5 ani sau într-o perioadă de 10 ani.

Cu aceste precizări, problema din punct de vedere al eficienței ce se formulează într-o primă etapă este legată de **stabilirea corelațiilor dintre mărimea avansului, timpul calendaristic normat de funcționare, timpul de rotație, durata recuperării avansului inițial , masa de plusprodus obținută raportată la timpul calendaristic.** Durata de recuperare a avansului este condiționată de ceea ce se recuperează în fiecare ciclu calendaristic de rotație, multiplicată de atîtea ori de cîte cicluri sînt necesare pentru recuperarea avansului. Iar recuperarea în fiecare ciclu se face pe seama procesului de producție și de circulație. În primul ciclu de producție și circulație efectuat în timpul calendaristic de rotație, mijlocul fix transferă o valoare proporțională cu valoarea de mijloace fixe ce se transferă pentru o unitate de produs. Tot în primul ciclu de valorificare se recuperează și valoarea avansată aferentă materiilor prime, materialelor, forței de muncă, adică a lui $C_v + v$ și suplimentar se obține o valoare nouă aferentă plusprodusului.

În ciclul al doilea ca și în următoarele, valoarea recuperată ca urmare a avansării inițiale aferentă lui $C_v + V$ și recuperată în ciclul întîi, trebuie reavansată tot pentru asigurarea materiilor prime, materialelor, utilităților, forței de muncă, astfel că recuperările începînd cu ciclul II sînt doar aferente sumei $c_f + p$, cele aferente lui $c_v + v$ trebuind să fie reavansate. Cum se cuantifică aceste relații, ce concluzii se pot desprinde din acest proces — sînt probleme la care ne vom referi cu un alt prilej.

drd. Ștefan BRAȘOVEANU
Rîmnicu Vîlcea

Extinderea bazei de materii prime pentru construcții

(Urmare din pag. 11)

economice reiese că cheltuielile suplimentare ale concasării sînt compensate prin reducerea distanței de transport a nisipului și pietrișului. În acest mod pot fi valorificate calcarele din Dobrogea și Oltenia, șisturile verzi din Dobrogea, amfibolitele din Oltenia etc.

Înlocuitori ai materialelor energointensive

ÎN CADRUL PREOCUPĂRILOR actuale de reducere a consumului de energie sub diferite forme, sarcină de bază a Directivelor Congresului al XII-lea, se poate alinia și sectorul de construcții prin utilizarea unor roci care să asigure : o mai bună izolare termică, reducerea greutății construcțiilor și înlocuirea unor materiale de construcții care se obțin printr-un mare consum de energie (ciment, var, mase plastice, materiale de zidărie). Pentru realizarea acestor deziderate pot fi luate în considerare următoarele tipuri de roci :

● **Agregate naturale pentru betoane ușoare.** În această grupă sînt cuprinse rocile care se utilizează în stare naturală, după cel mult o operație de concasare și sortare, la confecționarea betoanelor. Dintre ele sînt de menționat **scoriile bazaltice** din zona Racoșul de Jos — Valea Bogății și **diatomitele** de la Pătîrlagele, Adamclisi, Filia și Miniș. Volumul important al rezervelor puse în evidență permtie dezvoltarea producției actuale, care nu este încă la nivelul posibilităților. În această categorie mai pot fi incluse și **tufurile vulcanice** care au o largă răspîndire în Transilvania, în județele Vîlcea, Prahova și Bacău. Cercetările geologice vor avea în vedere atragerea în circuitul economic și a altor roci similare, cum sînt, de pildă, **scoriile andezitice** din zona Lăzărești-Turia. Avînd în vedere că aceste roci se exploatează facil, că nu necesită o prelucrare costisitoare și că prin folosirea lor se reduce consumul de ciment și oțel și se ușurează construcțiile (în tabelul nr. 2 este consemnată greutatea specifică a principalelor agregate pentru construcții), cărora le asigură și o bună izolare termică, este necesar ca ele să fie valorificate într-un grad mai ridicat, pe măsura rezervelor puse în evidență.

● **Roci expandabile,** utilizate la confecționarea betoanelor ușoare, precum și la izolații. În această categorie de roci sînt cuprinse **perlitele** din zona Orașu Nou, precum și **diferite tipuri de argile** din care se obține așa-zisul gra-

Sistemul integrat de fertilizare în agricultură

(Urmare din pag. 12)

de grajd în procesul de fertilizare, precizăm că disponibilul de gunoi de grajd în țara noastră este de aproximativ 40 milioane tone substanță brută, echivalînd cu cca 550 mii tone substanță activă NPK, ceea ce reprezintă peste 50% din totalul elementelor fertilizante furnizate de îngrășămintele chimice folosite în agricultura noastră în anul 1977. Numai că, din păcate acest potențial, din motive care nu fac obiectul acestui articol, este folosit în măsură infimă.

Acestea fiind principalele coordonate privind aportul îngrășămintelor organice în acțiunea de fertilizare, să prezentăm foarte sintetic efectul și eficiența economică a aplicării lor (singure sau asociate cu îngrășămintele chimice) la culturile de bază (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Rezultatele economice privind diferitele variante de folosire a îngrășămintelor chimice și organice (față de varianta „neîngrășat")

	Modalități de fertilizare								
	Îngrășăminte chimice			Îngrășăminte chimice + organice				Îngrăș. organice	
	Îngr. chimice kg s.a./ha	Spor de prod. kg/ha	Venit net al spor. le prod. lei/ha	Îngr. chimice kg s.a./ha	Îngr. org. to/ha	Spor de prod. kg/ha	Venit net al spor. de producție lei/ha	Îngrăș. organice to/ha	Spor de producție kg/ha
Grîu	136	1 352	1 422	108	20	1 589	1 606	17	925
Porumb	151	979	654	91	20	1 155	888	24	793
Fl. soarelui	209	589	385	132	22	474	513	20	341
Sf. de zahăr	316	13 011	2 396	153	26	15 485	3 114	27	7 450
Cartofi	251	8 437	8 113	173	40	12 365	11 569	20	3 857
Leguminoase perene	158	2 090	313	87	20	2 663	386	—	—

Se remarcă faptul că îngrășămintele organice, asociate cu îngrășămintele chimice, determină sporuri mari de producție la majoritatea culturilor, în condițiile utilizării unor cantități mai reduse de îngrășăminte chimice. Astfel, în cadrul acestui sistem de **fertilizare integrată**, utilizîndu-se 20—40 t îngrășăminte organice și 91—173 kg îngrășăminte chimice la hectar, se poate obține, față de varianta folosirii exclusive a îngrășămintelor chimice, un spor de producție mai mare cu 18% la grîu și porumb, cu 19% la sfecla de zahăr, cu 47% la cartofi, cu 27% la leguminoase perene.

Totodată, cantitatea de îngrășăminte chimice la hectar se reduce cu 42% la grîu, cu 40% la porumb, cu 37% la floarea soarelui, cu 52% la sfecla de zahăr, cu 31% la cartofi și 45% la leguminoase perene. În aceste condiții se pot obține plafoane mai mari de venit net al sporului de producție cu 13% la grîu, cu 36% la porumb, cu 30% la sfecla de zahăr, cu 43% la cartofi și cu 23% la leguminoase perene. De reținut, de asemenea faptul că aportul îngrășămintelor organice administrate singure este apropiat la grîu, porumb și floarea soarelui și reprezintă aproximativ 50% din efectul îngrășămintelor chimice administrate singure la sfecla de zahăr și cartofi. Este evident deci că, pe fondul necesității de economisire a energiei și a sporirii producției agricole în condițiile eficienței economice, folosirea îngrășămintelor organice și asocierea utilizării lor cu îngrășăminte chimice, constituie o rezervă însemnată în cadrul procesului creșterii economice în agricultură.

Sisteme care favorizează procesul de fertilizare

PORNIND de la aportul biologic cunoscut al leguminoaselor boabe și perene în acțiunea de fertilizare și contribuția acestora în realizarea echilibrului proteic și energetic în hrana animalelor și considerîndu-se rolul antierozional și de refacere a structurii solului a trifolienelor și lucernei, se preconizează următoarele ponderi ale acestor grupe de plante în structura culturilor pe teritoriu (tabelul nr. 3).

Ponderea leguminoaselor boabe și perene evoluează în sens invers pe teritoriu în raport cu factorul orografic, completîndu-se în aportul lor proteic și contribuind în mod esențial la fertilizarea solului.

Factorii menționați constituie doar unele dintre principalele verigi în cadrul sistemului integrat de fertilizare, presupunînd o mai deplină valorificare a resurselor naturale și economice, în condițiile actuale cînd omenirea este tot mai mult confruntată cu criza energetică, limitarea resurselor de materii prime și decalajele tehnologice. Justa considerare a acestei probleme în cadrul agriculturii românești nu poate decît să ducă la importante economii de combustibil și energie, la creșterea producției în condiții de eficiență sporită.

Tabelul nr. 3

Ponderi ale leguminoaselor boabe și perene sub aspectul rolului acestora de fertilizant biologic și a celorlalte funcții multiple

%

Unități teritoriale naturale	Legumin. boabe	Legumin. perene
Cîmpia Română	9	11
Cîmpia Tisei	7	12
Podișul Dobrogei	5	13
Podișul Moldovei	4	12
Podișul Transilvaniei	2	16
Piemontul Getic	—	17
Piemontul Vestic	1	19
Piemont M-ții Apuseni	1	17
Subcarpații Meridionali	1	21
Subcarpații Orientali	1	21
Subcarpații Interiori ai Transilvaniei	—	22
Carpații Meridionali	—	26
Carpații Orientali	—	25
Munții Banatului	—	27
Munții Apuseni	—	27
Carpații Interiori ai Transilvaniei	—	26

Tabelul nr. 2

Greutatea specifică a principalelor agregate

Denumirea agregatului	Greutatea specifică (t/m³)
Nisip și pietriș	1,8 —2,2
Agregate naturale ușoare	
— tufuri vulcanice (7—16 mm)	0,7 —0,9
— scorie bazaltică (7—16 mm)	0,75—0,8
— diatomit	0,3 —0,4
Roci expandabile	
— granulit	0,7 —1,0
— perlit expandat	0,1 —0,5
— dacit expandat	0,4 —0,8

nulit, în urma unei operațiuni de încălzire în anumite condițiuni. Aceste roci expandate au, în cazul obținerii unor caracteristici superioare, deosebite proprietăți de izolare termică, făcînd astfel posibilă înlocuirea maselor plastice la anumite construcții. Rezervele de perlit conturate pînă în prezent nu sînt însă valorificate decît în mică măsură într-o instalație pilot. Ținînd seama de importanța pe care o prezintă aceste roci pentru construcții, cercetările geologice sînt orientate spre identificarea unor noi acumulări de perlit în zona Orașu Nou. Se acordă în același timp o deosebită atenție identificării și a altor roci care prezintă proprietăți similare cum sînt, de exemplu, **dacitele** din Valea Țiganului-Negrești. Totodată, este indicat a se face încercări pentru stabilirea aptitudinilor de expandare a unor argile care se valorifică în prezent în industria ceramică sau a cimentului.

● Roci moi, utilizabile ca **PIATRA DE CONSTRUCȚIE.** Sub această denumire sînt cunoscute rocile care pot fi extrase cu ușurință, manual sau mecanic, pentru a fi folosite ca material de zidărie. Extinderea utilizării lor conduce la reducerea consumului de ciment, precum și a materialelor clasice de zidărie, care se obțin cu un consum mare de energie. O largă utilizare pot avea aceste roci la construcțiile rurale, contribuind astfel și la diminuarea importantă a cheltuielilor de transport. Pînă în prezent au fost conturate **rezerve de calcare moi** la Podeni și de **tufuri vulcanice** la Perșani, de unde, cu utilaje adecvate, pot fi extrase blocuri fasonate, care să fie utilizate direct ca material de zidărie. În această grupă de roci mai pot fi incluse și anumite calcare, gresii sau tufuri care se pot desprinde în plăci și fasona cu ușurință spre a fi utilizate la construcții locale. Cercetările geologice în acest sector urmează să fie orientate pentru cunoașterea calitativă și cantitativă a **calcarelor grezoase** din zona Codru Babadag-Slava Rusă, a calcarelor și **gresiilor calcaroase** dintre Siret și Prut, a calcarelor din sudul Dobrogei, precum și din județele Buzău și Prahova. O atenție deosebită se acordă tufurilor vulcanice care, datorită perspectivelor de a fi utilizate complex și în alte domenii ale economiei, conferă certitudinea valorificării integrale a rezervelor.

TÎRGUL DE MOSTRE — instrument de perfecționare a relației PRODUCĂTORI — CONSUMATORI

CONTINUĂM în acest număr*) prezentarea principalelor rezultate obținute prin complexul de cercetări desfășurat la cea de a X-a ediție a Tîrgului de mostre de bunuri de consum, prezentînd, apreciem, un larg interes sub dublu aspect : pe de o parte relevînd utilitatea extinderii ariei de aplicare a metodelor de cercetare folosite cu acest prilej, iar pe de altă parte pentru că informațiile obținute servesc nemijlocit orientării producției și comercializării bunurilor de consum.

Mult interes pentru noile articole de uz caznic

BUNURILE de folosință îndelungată au constituit o altă grupă de mărfuri asupra cărora s-au axat investigațiile la tîrg. Astfel studiul efectuat asupra unei grupe de mai multe articole noi electrocasnice, a consemnat un larg interes pentru : noul tip de mixer realizat la Intreprinderea „Electroargeș", urmat de mașina electrică de tocat carne, storcătorul de fructe, rîșniță electrică. Întrucît aceste articole se vor pune în vînzare și separat, investigarea asupra preferințelor vizitatorilor a arătat că 34,1% din cei investigați preferă articolele respective ca element de completare a mixerului, sau ca element de completare pentru noul tip de robot de bucătărie, iar 30,4% dintre vizitatori doresc să le cumpere ca elemente separate. Sufragii însemnate ale vizitatorilor au mai întrunit și alte produse, printre care noul tip de mașină de cusut „Sanda" (format masă), televizorul cu joc electronic, diverse tipuri de mobilă, combinele muzicale, sprayuri pentru apretarea lenjeriei la călcare, pentru curățat mobilă etc.

Consumatorii despre perfecționarea producției și comercializării bunurilor de consum

O ALTĂ FORMĂ utilă de cunoaștere a opiniilor populației privind fondul de mărfuri și îndeosebi structura sa utilizată la ediția din acest an a tîrgului de mostre a constituit-o **dialogurile între producători, comerț și consumatori.** Pentru a asigura acestora un profund caracter de lucru, s-a procedat la o alegere judicioasă a temelor ce au făcut obiectul dezbaterilor, iar sub aspectul participării s-a realizat o prezență a tuturor județelor țării prin consiliile reprezentanților consumatorilor, organisme democratice de consultare a oamenilor muncii la stabilirea structurii fondului de mărfuri pentru piața internă. Au participat la aceste dialoguri peste 600 delegați ai Consiliilor reprezentanților consumatorilor din municipiul București și toate județele țării, numeroși vizitatori ai tîrgului, cadre de conducere și specialiști din producție și comerț, creatorii de produse, cercetători, specialiști în design, cadre didactice din învățămîntul superior.

Din multitudinea de opinii exprimate în cadrul acestor dialoguri pot fi reținute, următoarele :

● **Referitor la bunuri de folosință îndelungată și articole de uz casnic :** — înnoirea și diversificarea continuă a gamei sortimentale și modernizarea unor produse existente, în condițiile realizării parametrilor tehnico-funcționali îmbunătățiți, cu un consum mai redus de energie (de exemplu renunțarea la producerea frigiderelor cu absorție ; asimilarea rapidă și punerea în vînzare a mașinii de spălat rufe automată cu program; dotarea bunurilor electrocasnice cu termostate și termoregulatoare pentru mai raționala dozare a consumului de energie etc.) ;

— tipizarea unor subansamble, repere sau produse cu efecte directe asupra eficienței economice în producerea și exploatarea lor (exemplu, la unele articole de uz casnic) ; organizarea unui sistem de preluare, de la utilizator a unor bunuri scoase din uz asigurîndu-se valorificarea materialelor recuperabile ; extinderea și modernizarea comercializării bunurilor de folosință îndelungată, asigurarea bunei serviri și a instruirii permanente a vînzătorilor ; îmbunătățirea designului aparatelor electrocasnice în scopul reducerii consumului de materii prime ; continuarea preocupărilor pentru corelarea judicioasă a caracteristicilor garniturilor de mobilă cu dimensiunile apartamentelor, standardizarea gabaritului articolelor de dotare a bucătăriei, concomitent cu sporirea gradului de funcționalitate ; fabricarea unor piese mărunte de mobilier (suporturi pentru încălțăminte, diferite „buzunare" de agățat pe partea inferioară a ușilor de la dulapuri etc.), precum și o mai mare prezență pe piață a unor garnituri de mobilă pentru bucătărie de dimensiuni mai mici.

● **Referitor la producția și comercializarea articolelor de îmbrăcăminte-încălțăminte și a articolelor textile pentru confortul locuințelor :** — realizarea pentru femei, a unor compleuri fustă-jachetă-pantaloni, comercializate în set sau separat, precum și asigurarea prezenței pe piață în cantități suficiente a confecțiilor pentru femei și de măsuri mai mari ; — îmbunătățirea aprovizionării magazinelor cu articole de pasmanterie, cu cati feu în culori variante cu tricouri și pantaloni pentru copii, cu bluze din poliester pentru uniformele școlare etc. — producerea unor articole de îmbrăcăminte pentru practicarea sportului de iarnă, care să fie în pas cu moda, din materiale elastice, ușoare, cu fermoare mai rezistente ; — îmbunătățirea substanțială a calității încălțămintei pentru copii, în special sub aspectul flexibilității și prin folosirea unor adezivi mai rezistenți la umezeală ; — diversificarea, modernizarea și îmbunătățirea calității echipamentelor pentru sport și turism, îndeosebi a celor destinate excursiilor montane (rucsacuri, saci de dormit, corturi etc.) ; — economisirea unor cantități de materie primă printr-o mai bună dimensionare a perdelelor ce se pun în vînzare, precum și comercializarea unor perdele și draperii gata confecționate.

● **Referitor la preparate și semipreparate conservate prin frig și a legumelor și fructelor congelate :** — recunoașterea largă a necesității dezvoltării ofertei în acest sector, pentru ușurarea muncii casnice și asigurarea unei alimentații variate în tot cursul anului și în toate județele țării ; — organizarea unor secții de producție sau chiar unități industriale profilate exclusiv în producerea acestor alimente, care să asigure o aprovizionare cu caracter de continuitate, corespunzătoare cerințelor populației ; — extinderea gamei sortimentale (creme de mazăre, fasole, dovlecei, pireuri de mazăre, salate, răcituri) și introducerea în fabricație a unor preparate cu specific local, concomitent cu renunțarea la unele sortimente solicitate în mai mică măsură de consumatori (soteu de morcovi, morcovi în amestec cu mazăre) ; — înființarea unor unități comerciale specializate (sau raioane în mari magazine) prin care să se comercializeze întregul sortiment, acestea urmînd să realizeze o intensă activitate de promovare a consumului unor astfel de produse ; — asigurarea unui lanț frigorific complet în procesul de comercializare a produselor în acest sector, concomitent cu măsuri pentru îmbunătățirea prezentării (ambalaj, instrucțiuni de utilizare, rețete etc.).

Reprezentanții industriei și comerțului — ca participanți activi la aceste dialoguri — au reținut numeroasele opinii, sugestii și propuneri exprimate de consumatori, urmînd ca, în funcție de natura lor, acestea să fie luate în considerare la încheierea contractelor, la stabilirea de măsuri privind perfecționarea continuă a producției și comercializării.

Dezbateri privind noua calitate în aprovizionarea populației

MESELE ROTUNDE, au reunit în acest an cca. 200 de specialiști din industrie, comerț, cercetare și învățămînt formulîndu-se cu acest prilej numeroase propuneri.

● **Cu privire la diversificarea și înnoirea sortimentală a bunurilor de consum :** — sincronizarea cercetării economice și de piață cu cercetarea tehnologică în crearea noilor produse, umanizarea acestei cercetări, în sensul că „lucrurile trebuie să fie pe măsura omului căruia i se adresează" ; — asigurarea deplinei reușite a produsului nou prin dezvoltarea cercetării multidisciplinare în activitatea de cercetare — dezvoltare de produs ; — necesitatea de a se crea și conduce o modă românească, diversificată pe teritoriu în funcție de particularități, tradiții etc. ; — valorificarea unor resurse secundare de materii prime, ca un mijloc de sporire cantitativă și de diversificare sortimentală a fondului de mărfuri ; — organizarea unui laborator de probe accelerate pentru cercetarea modului de comportare a produsului în timpul exploatării ; — perfecționarea tehnicilor și metodelor de investigare a cererii populației și aplicarea lor prin eforturile conjugate ale industriei și comerțului; — îmbunătățirea activității magazinelor de prezentare ale industriei sub aspectul studierii cererii și promovării noilor produse etc.

● **Cu privire la perfecționarea relațiilor industrie-comerț, în contextul noului mecanism economico-financiar :** — fundamentarea relațiilor contractuale, privind fondul

dr. Aurel VAINER
dr. Lupu DIMA

(Continuare în pag. 28)

*) Vezi și „Revista economică" nr. 36/1979.

Concepte — instrumente — tehnici în sprijinul sporirii eficienței

DEZBATERE „R. E.": *Informatica — sarcini calitativ noi în optimizarea sistemului unitar de conducere a proceselor economico-sociale*

AVANTAJELE UNEI ORGANIZĂRI ÎN FLUX TEHNOLOGIC (II)

3. PROBLEMA PERFECȚIONĂRII SISTEMULUI INFORMAȚIONAL ECONOMICO-SOCIAL: DIFICILĂ, DAR OBLIGATORIE

ANALIZA și perfecționarea organizării presupun implicit existența unor **informații complete** — cu o precizie și o întîrziere admisibile suficient de mici — **cel puțin despre funcționarea proceselor economico-sociale.** De altfel, întrucît actul de decizie presupune cunoașterea realității, iar acest proces se bazează între altele pe elaborarea automată a modelelor care reprezintă reflectarea realității obiective, este evidentă relația dintre calitatea deciziei și calitatea informației pe care se bazează. Rezultă importanța deosebită pe care o prezintă pentru toate activitățile **caracteristicile și performanțele sistemului informațional economico-social.** Această importanță a fost de altfel în mod sistematic evidențiată în documente de partid ; de exemplu, în hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din aprilie 1972 au fost definite componentele sistemului informațional economico-social (sistemul unitar al indicatorilor economico-sociali, sistemul unitar al clasificărilor și nomenclatoarelor etc.) și s-a trasat sarcina de a se realiza un astfel de sistem bazat pe cele mai moderne concepte, cele ale băncilor de date și ale sistemelor integrate.

În această direcție au fost realizate progrese ; dar, după cum rezultă din criticile formulate cu diferite prilejuri de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** ele nu au fost suficiente.

Sînt greu de subapreciat consecințele negative ale acestei stări de fapt. Cîteva exemple în acest sens sînt :

- numărul mare de fluxuri informaționale paralele care străbat economia națională. Fiecare grup de fluxuri referindu-se la un aspect bine determinat al dinamicii economico-sociale în ansamblu, corelarea detaliată între ele este dificilă, datorită diferențelor de natura definițiilor metodologice și/sau a clasificărilor diferite utilizate. Cu alte cuvinte, este îngreuiată cunoașterea evoluției proceselor economico-sociale în ansamblu. ;
- posibilitatea sugerării de decizii „automate", ca urmare a informației insuficiente sau insuficient filtrate (de pildă, tendința de a considera ca „rău" neîndeplinirea planului la indiferent ce indicator, iar ca „bun" îndeplinirea sau depășirea planului independent de natura indicatorului) ;
- lipsa evaluării preciziei (tendința de a acorda întregului sistem informațional caracterul contabilității) ;
- lipsa unor metode de natură să ușureze realizarea modelelor micro și macroeconomice și, în orice caz, analiza complexă a proceselor economico-sociale (de exemplu, România este una din puținele țări europene în care balanța legăturilor dintre ramuri nu constituie o componentă a sistemului informațional economico-social) ;
- accepțiunile diferite în care se utilizează noțiunea de indicator economico-social (acceptarea folosită în prezentul articol este schițată în fig. 3).

Cele de mai sus sugerează că sistemul informațional economico-social este încă puternic influențat de organizarea de tip convențional ; dar, **în principiu, nimic nu împiedică reproiectarea sa treptată într-o concepție sistemică.**

4. RIGOAREA CONDIȚIILOR DINAMICE ALE CONDUCERII EFICIENTE

Sub cea mai simplă formă, schema unui sistem în care unui proces operațional i se asociază un proces de conducere poate fi reprezentată ca în fig. 4.

În această schemă au fost reprezentate și întîrzierile pe diferitele segmente ale circuitelor formate (pentru simplificare, s-au considerat de tip „întîrziere pură", adică „timp mort"). S-a considerat că efectul operației perturbației poate fi măsurat (cunoscut) după un timp **Tomp,** la ieșirea procesului operațional sau, eventual, perturbația poate fi cunoscută cu întîrzierea **Tomr,** durata de pregătire și elaborare a deciziei s-a notat cu **Tod** iar durata necesară transmiterii și implementării deciziei cu **Toc,** răspunsul la ieșirea sistemului fiind sesizat cu întîrzierea **Tor.**

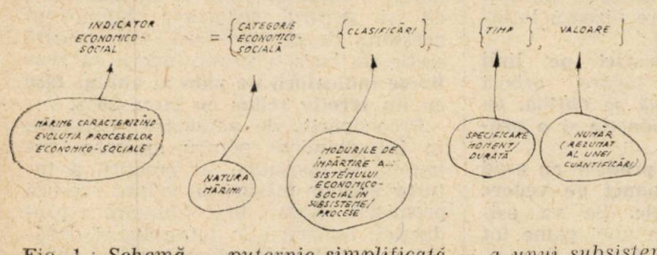

Fig. 1 : *Schemă — puternic simplificată — a unui subsistem economico-social (unitate economică de producție)*

Această schemă sugerează că, pentru a fi eficientă, conducerea trebuie să satisfacă și condiții dinamice stricte ; în eventualitatea că acestea nu sînt satisfăcute, conducerea poate deveni ineficientă, în sensul generării unor comenzi cu efecte imprevizibile.

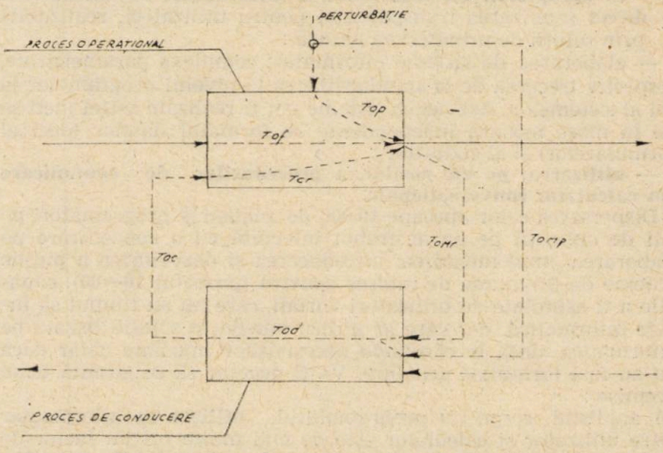

Fig. 2 : *Schema fluxului informațional specifică organizării de tip convențional*

Astfel, în cazul în care conducerea este prin reacție (efectul perturbației, sesizat la ieșirea procesului operațional, generează o mărime de comandă care restabilește funcționarea dorită — eventual optimă — a sistemului) este necesar să fie îndeplinită condiția : **Tp ⟩⟩ Top + Tomr + Tod + Toc + Tor** (în care : **Tp** reprezintă durata perturbației), pentru ca procesul de conducere să poată compensa efectul perturbației, rămînînd o durată suficientă de funcționare în condițiile noului optim. Cu alte cuvinte, circuitul de conducere trebuie să fie caracterizat printr-o inerție totală mult mai redusă decît perioada cea mai scurtă a perturbației care acționează asupra procesului operațional. Între altele, rezultă că :

- nu este suficientă reducerea duratei de pregătire și elaborare a deciziei (de exemplu prin utilizarea mijloacelor și metodelor informaticii), dacă celelalte componente ale întîrzierii din procesul de conducere : **Tomr, Toc, Tor** rămîn la valori ridicate ca urmare a lipsei echipamentelor adecvate pentru culegerea și/sau transmiterea și/sau conversia informației. Rezultă că este posibil ca în anumite condiții, sisteme informatice bazate pe prelucrare în lot (batch) să fie ineficiente în raport cu procedurile de conducere fără suportul calculatorului ;
- în cazul conducerii proceselor economico-sociale, caracterizate, după cum se știe, prin inerții mari, conducerea prin reacție („prin încercări succesive) este nerecomandabilă, dacă nu chiar imposibilă.

După cum se poate lesne observa, condițiile dinamice se pot ușura prin măsurarea perturbației (și nu a efectului ei la ieșire), dacă acest lucru este posibil — și mai ales prin **conducerea previzională** (elaborarea comenzii înainte de sesizarea efectului per-

5. CÎTEVA CUVINTE DESPRE EFICIENȚA ȘI INEFICIENȚA INFORMATICII

Este evident progresul larg al informaticii în țara noastră pe diferitele direcții componente : producția internă, dotarea cu echipamente ale tehnicii de calcul, utilizarea echipamentelor și turbației la ieșirea procesului operațional), dacă acest lucru este posibil. Rezultă că **utilizarea metodelor statisticii matematice, ale cercetării operaționale și a modelării, respectiv simulării poate, în anumite condiții, mări eficiența conducerii.**

elaborarea de sisteme de programe, formarea personalului de specialitate.

În același timp, se impun cîteva observații :

a) eficiența introducerii informaticii poate să fie de multe ori greu de determinat, datorită deficiențelor citate ale sistemului informațional (cu excepția domeniilor în care nu au sens alte soluții decît cele bazate pe informatică) ;

b) eficiența introducerii informaticii este afectată de tipul predominant al organizării (pct. 2), respectiv de modul în care sînt satisfăcute condițiile dinamice (pct. 4) ;

c) în condițiile informaticii cu precădere distribuită, aspectul problemei se poate modifica în mare măsură, întrucît în aceste condiții informatica tinde să capete caracterul unui serviciu cu caracter relativ universal.

Adăugîndu-se complexitatea relațiilor organizare-conducere-sistem informațional-informatică, problema introducerii unor sisteme informatice eficiente apare deosebit de dificilă, cel puțin dacă acest proces nu este realizabil etapizat. În aceste condiții, prezintă un evident interes utilizarea unor **metode care să orienteze și să ușureze procesul de introducere a informaticii.** Din experiență rezultă că în etapa actuală au o importanță practică mare următoarele :

a) **apropierea cît mai mare a informaticii de utilizatorul direct** (realizarea transparenței pentru utilizator), realizabilă prin soluții de următoarea natură :

— elaborarea de sisteme informatice complexe parametrizate, respectiv trecerea de la standardizarea la nivelul programelor la cel al sistemelor. Asemenea sisteme pot fi realizate astfel încît să fie în mare măsură independente de formatul datelor (deci al formularelor) și al codurilor ;

— **utilizarea, pe cît posibil, a procedurilor de comunicare om-calculator conversaționale.**

Dispersarea celor aproape 10 000 de analiști și programatori pe mii de aplicații pe an ar trebui înlocuită cu o concentrare pe elaborarea ,implementarea, introducerea și dezvoltarea a puține sisteme de programe de interes general (probabil 10—80), capabile a fi asimilate de utilizatori variați, care nu au timpul să învețe informatică, dar care ar utiliza imediat o soluție bazată pe informatică, dacă le răspunde necesităților imediate chiar dacă nu au fost formulate dinainte. Va fi necesar să se admită două premise :

(1) analistul, respectiv programatorul, utilizat ca intermediar între utilizator și calculator este de mai multe ori un factor de înîrziere și de distorsiune ; în același timp analistul, respectiv programatorul au un rol esențial în elaborarea unor sisteme informatice avansate, în implementarea și dezvoltarea acestora ;

(2) este posibil, chiar probabil, ca utilizatorul să nu poată formula cerințele detaliate și complete înainte de elaborarea sistemului informatic ; de cele mai multe ori, cerințele se definesc în prima etapă de exploatare a sistemului — fiind, așa dar, necesar să se prevadă o cît mai mare flexibilitate ;

b) **încorporarea continuă a experienței cîștigate în exploatarea sistemelor informatice prin dezvoltarea lor sistematică,** ceea ce presupune :

— elaborarea sistemelor informatice conform principiilor proiectării structurate ;

— adoptarea de soluții de natură să funcționeze pe mai multe tipuri de calculatoare electronice (asigurarea portabilității sau cel puțin a transferabilității) ;

c) **utilizarea pe scară largă a teleinformaticii,** atît din considerente de apropiere de utilizatorul direct cît și pentru eliminarea suporturilor de informație convenționale intermediare ;

d) promovarea susținută a **transferării volumelor mari de informație pe suport magnetic.**

Ultimele două direcții au în vedere și reducerea volumului de activitate cu caracter de rutină, funcționăresc-administrativ.

6. CONCLUZII

Pornind de la cele expuse, putem formula următoarele concluzii :

a) **concepția Partidului Comunist Român în domeniul perfecționării, organizării și conducerii, a perfecționării sistemului informațional economico-social și a introducerii informaticii, are un caracter sistemic și a preconizat metode și tehnici avansate, a căror realizare — încă incompletă și în întîrziere față de sarcinile trasate — va fi accelerată și valorificată din plin în perioada anilor următori ;**

b) **relațiile dintre organizare, conducere, sistem informațional și informatică sînt complexe, astfel încît nu este posibil să reducem problema la relația : perfecționarea organizării este o condiție necesară a introducerii informaticii.**

În mod evident, elaborarea proiectului sistemului informațional economico-social perfecționat și a proiectului sistemului național de informatică prezintă o importanță deosebită. Legislația în vigoare precizează atribuțiile și răspunderile corespunzătoare.

Informaticienii ar putea contribui la realizarea acestora și a celorlalte sarcini prin inițierea unor colaborări care să vizeze :

- promovarea schimbului de informație pe suport magnetic și/sau acces direct ;
- realizarea în colaborare a unor proiecte de sisteme informatice complexe ;
- transferul reciproc de soluții tehnice verificate în exploatare.

dr. Nicolae COSTAKE
Centrul de calcul al Direcției Centrale de Statistică

Producția fizică și netă

(Urmare din pag. 4)

această perioadă neutilizat : 19 167 ore în secțiile direct productive și 2 848 ore în cele indirect productive. După un calcul făcut de specialiștii întreprinderii rezultă că **numai atingerea indicelui de utilizare planificat al mașinilor din toate secțiile ar echivala cu o producție industrială suplimentară anuală de circa 40 milioane lei.**

Care au fost de fapt cauzele acestor rămîneri în urmă ? Ele au fost generate, în primul rînd, de numeroasele schimburi neprogramate (8 757 ore), de învoiri și absențe nemotivate (mai bine de 2 400 ore), de durata reparațiilor accidentale (1 368 ore) etc. După analiza acestor neajunsuri, în întreprindere s-a trecut la luarea unor măsuri temeinice pentru atingerea treptată, într-un viitor relativ scurt, a indicilor de utilizare planificați la toate mașinile. Printre altele, s-a stabilit ca, odată cu lansarea planurilor lunare, să fie programate toate schimburile, ca timpul de reparații capitale și de revizii să fie scurtat, prin pregătirea din vreme a pieselor și subansamblelor (inclusiv prin recondiționarea în mai mare măsură a pieselor uzate) ; totodată, printr-o mai bună întreținere a mașinilor, să fie înlăturate sau mult diminuate staționările cauzate de defecțiunile mecanice sau electrice.

Rezervele — de la identificare la valorificare mai accentuată

ÎN VEDEREA realizării integrale a planului se depun eforturi considerabile pentru ca întreprinderea să execute un volum sporit de pompe speciale de nivel tehnic ridicat, inclusiv a tipurilor destinate energeticii nucleare.

Profilarea întreprinderii pe realizarea de pompe speciale pentru industrie și agricultură impune adoptarea unei concepții moderne de organizare, astfel încît întreaga activitate să fie mai eficientă. De aceea, numeroase colective de specialiști au întocmit planuri concrete de acțiune, care vizează laturi esențiale ale activității :

- **organizarea fabricației pe linii tehnologice** (carcase, lagăre, arbori etc.), **în așa fel încît să se obțină, cu același potențial, o producție și o productivitate sporite ;**
- **asimilarea de noi produse cu grad înalt de tipizare din punct de vedere constructiv și tehnologic.** Se va asigura astfel realizarea unei game tot mai largi de pompe, în funcție de condițiile specifice de exploatare la beneficiari. Se vor crea, totodată, condiții de ridicare accentuată a productivității muncii atît în sectoarele de proiectare cît și în cele de execuție, concomitent cu obținerea unor importante economii materiale și bănești ;
- **mecanizarea mai accentuată a lucrărilor de transport interoperațional și în depozite și magazii** (organizarea de depozite pe verticală pentru electromotoare și materiale de turnătorie). Prin aceste măsuri se va diminua numărul muncitorilor auxiliari, cei rămași disponibili urmînd să treacă, după o prealabilă pregătire profesională, în munci direct productive ;
- **modernizarea și specializarea, în continuare, a utilajelor în cadrul acțiunii de autodotare etc.** Un accent deosebit se pune pe **mecanizarea și automatizarea operațiilor în turnătoria de fontă.** Aceasta atît pentru eliminarea efortului fizic al muncitorilor, cît și pentru reducerea numărului acestora. Se preconizează ca această secție de bază a întreprinderii **să realizeze indicatorii de plan ai anului 1980 cu un efectiv redus cu circa 50%.**

Preocupările de amploare existente în întreprindere pentru aplicarea integrală și operativă în practică a tuturor acestor măsuri și acțiuni creează premisele sporirii în continuare a producției, realizării în totalitate și depășirii sarcinilor din planul pe acest an și a angajamentelor asumate.

Cu privire la sfera de cuprindere a indicatorilor produs social și venit național

STUDIEREA economiei naționale, conducerea planificată a acesteia necesită ca numeroasele procese economice care au loc să fie măsurate, sistematizate și agregate în așa fel încît să permită reflectarea concisă, analiza și planificarea mecanismului economic pe ansamblu și pe elementele sale structurale. Concepția, categoriile economice, principiile fundamentale care stau la baza studierii economiei sînt date de teoria economică, iar măsurarea și agregarea proceselor economice constituie un atribut al statisticii, în care scop calculează indicatori care permit atît analiza dimensiunii, structurii, proporțiilor și ritmurilor dezvoltării cît și fundamentarea calculelor de planificare și prognozelor privind dezvoltarea economică.

Cunoașterea rezultatelor obținute în activitatea economică, analizele referitoare la structura și dinamica economiei, la decalajele existente între nivelurile și ritmurile dezvoltării diferitelor țări, analizele nivelului de trai al populației au la bază categoria venitului național, indicatorii care exprimă mărimea și structura acestei categorii în cele trei stadii ale mișcării sale : producerea, repartiția și folosirea. Rolul acestei categorii crește într-o mare măsură în condițiile societății socialiste, societate care face necesară și permite conducerea planificată a economiei, stabilirea prin planul de stat a dimensiunilor, proporțiilor și ritmurilor reproducției socialiste și pe baza acestora a dimensiunii și ritmului de creștere a nivelului de trai al populației.

Pornind de la faptul că venitul național — categoria care stă la baza analizei și conducerii planificate a reproducției socialiste — exprimă posibilitățile de dezvoltare a economiei naționale și totodată baza materială a bunăstării populației, Partidul Comunist Român a acordat și acordă atenție dezvoltării și modernizării potențialului tehnico-productiv — element principal al forțelor de producție — cît și creșterii și perfecționării forței de muncă și relațiilor socialiste de producție, factori care condiționează mărimea venitului național și deci posibilitățile de dezvoltare a țării, de satisfacere într-o măsură din ce în ce mai mare a nivelului de trai al populației.

Directivele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român pun un accent deosebit pe dezvoltarea forțelor de producție, pe aplicarea largă a științei și tehnicii moderne în toate sectoarele economiei naționale și cu prioritate în ramurile industriei. România are obiectiv ca pînă în anii 1985—1990 să realizeze o puternică dezvoltare și modernizare a economiei astfel încît să ajungă la o mărime a venitului național pe un locuitor situată la nivelul țărilor cu o dezvoltare medie.

Concepția cu privire la calculul venitului național în statistica internațională

CALCULELE de produs social și venit național constituie partea principală a calculelor macro-economice în statistica tuturor țărilor. În perioada care a precedat cel de-al doilea război mondial aceste calcule s-au caracterizat prin faptul că atît sub aspect conceptual cît și metodologic nu aveau un caracter unitar, ceea ce influența, făcea aproape imposibilă compararea nivelului și structurii dezvoltării diferitelor țări. După cel de-al doilea război mondial în cadrul organelor internaționale apărute — O.N.U. și C.A.E.R. — prin comisiile de statistică s-a desfășurat o largă activitate de unificare, sub aspect conceptual și metodologic, a calculelor macro-economice și în cadrul acestora a calculelor de produs social și venit național. Eforturile de perfecționare a calculelor s-au concretizat în elaborarea a două sisteme de calcule macro-economice. Sistemul de balanțe al economiei naționale și Sistemul Conturilor Naționale, ceea ce a reprezentat un progres important pe linia unificării și perfecționării calculelor de produs social și venit național. Sistemul de balanțe al economiei naționale sau Sistemul producției materiale cum mai este denumit în statistica internațională a fost elaborat și este aplicat de țările socialiste membre C.A.E.R. Sistemul Conturilor Naționale, elaborat de Comisia de statistică O.N.U. este aplicat în calculele și analizele economice efectuate de statistica O.N.U. și a țărilor nesocialiste.

Unificarea diferitelor sisteme de calcul în două sisteme a fost favorizată pe de o parte de lărgirea într-o măsură din ce în ce mai mare a cooperării economice internaționale, fapt care a pus din ce în ce mai insistent necesitatea comparărilor internaționale, iar pe de altă parte de faptul că efectuarea calculelor macro-economice a intrat în atribuțiile organelor oficiale ale statisticii de stat și ca urmare la baza calculelor s-au pus conceptele teoretice și practice ale statelor respective.

Sistemul producției materiale aplicat în țările socialiste, începînd din anul 1950, are la bază principiile Sistemului de balanțe ale economiei naționale existent în U.R.S.S. în acea perioadă. Calculele efectuate în acest sistem — perfecționate pe parcursul dezvoltării — au servit și servesc conducerii economiilor din țările socialiste în fundamentarea planurilor naționale, în analizele structurii și dinamicii economiei, cît și unor scopuri de comparație între țările socialiste membre C.A.E.R. Principiile și metodologia sistemului de balanțe ale economiei naționale au fost discutate de Comisia de Statistică O.N.U. în anul 1969 și acceptate ca o recomandare internațională a calculelor economiei naționale.

Sistemul Conturilor Naționale în forma sa actuală este rezultatul unor perfecționări care au avut loc din anul 1952 cînd a fost adoptată prima variantă și pînă în prezent. Actualul sistem elaborat de un grup de experți O.N.U. a fost aprobat de Comisia de Statistică O.N.U. în anul 1968.

Caracteristicile generale a celor două sisteme. Sistemul producției materiale și sistemul conturilor naționale au același scop : sistematizarea proceselor economice care au loc în economia națională și măsurarea rezultatelor obținute prin indicatori statistici în cadrul cărora locul principal îl ocupă indicatorii produsului social și venitul național, indicatori care stau la baza analizelor macro-economice și fundamentării diferitelor decizii privind dezvoltarea economiei. Cu toate că au același scop, între cele două sisteme sînt deosebiri esențiale și anume :

a) Interpretarea diferită a activității de producție. Sistemul producției materiale cuprinde în calculele de produs social și venit național numai valorile de întrebuințare (bunuri materiale și servicii de producție) produse în sfera producției materiale, în timp ce Sistemul Conturilor Naționale, considerînd întreaga activitate din societate ca productivă, cuprinde în calcule toate rezultatele obținute în economia națională (bunuri materiale, servicii de producție, servicii consumate de populație, servicii administrative și financiare etc.) chiar dacă unele din acestea nu sînt rezultatul unei munci socialmente utile. Deci, în timp ce sistemul producției materiale măsoară numai rezultatele din producția materială — sferă hotărîtoare în economia națională — Sistemul Conturilor Naționale evidențiind global toată activitatea din economie nu dă posibilitatea caracterizării și analizei structurii rezultatelor obținute în economie în funcție de natura și rolul acestora în societate, în satisfacerea cerințelor de consum. De la această deosebire esențială derivă diferențele principale între indicatorii produsului social și venitului național calculați în cele două sisteme de evidență macro-economică.

b) Acordarea unei atenții diferite caracterizării fluxurilor materiale și fluxurilor financiare. Sistemul producției materiale acordă atenție deosebită, caracterizării producerii, repartizării și consumului obiectelor materiale, respectiv fluxurilor materiale care au loc în economie și în mai mică măsură asigură informații pentru caracterizarea fluxurilor financiare, de venituri. Spre deosebire de sistemul producției materiale Sistemul Conturilor Naționale acordă prioritate fluxurilor financiare care au loc între diferitele subiecte economice (întreprinderi, instituții, populația, statul etc.). Această particularitate legată de prioritatea care se acordă în cele două sisteme caracterizării fie fluxurilor materiale fie celor financiare constituie o latură negativă atît a sistemului de balanțe — care nu acordă suficientă atenție reflectării fluxurilor financiare cît și a S.C.N. care nu asigură o caracterizare mai profundă fluxurilor materiale. Se știe că între expresiile cantitative ale fluxurilor materiale și financiare trebuie să existe relații de egalitate întrucît reflectă două laturi ale mecanismului economic și în consecință indicatorii produsului social și venitului național trebuie să fie calculați atît pornind de la datele care exprimă fluxurile materiale cît și de la cele care exprimă fluxurile financiare. Determinarea indicatorilor pornind de la cele două surse răspunde unor cerințe de analiză diferite.

c) Structura și metodologia de alcătuire a celor două sisteme este diferită. Sistemul producției materiale este alcătuit din patru balanțe principale : balanța producției, consumului și acumulării produsului social (balanța materială a reproduc-

ției), balanța producției, repartiției și folosirii venitului național (balanța financiară a reproducției), balanța forței de muncă, balanța avuției naționale. Aceste balanțe cuprind indicatori care dau posibilitatea caracterizării și analizei dimensiunii, structurii, ritmurilor și proporțiilor de dezvoltare a economiei naționale. În cadrul indicatorilor sistemului de balanțe, indicatorii produsului social și venitului național calculați pe baza informațiilor furnizate de balanța materială și financiară a reproducției produsului social și venitului național, ocupă locul important.

Sistemul Conturilor Naționale ale Organizației Națiunilor Unite este format din patru conturi sintetice care sînt prezentate într-o matrice generală : producție ; consum ; acumulare; și restul lumii. În sistemul dezvoltat al conturilor naționale fiecare element al matricei se divide amănunțit în conformitate cu sistemul de clasificări adoptat. Astfel conturile de producție se divid în conturi ale bunurilor de consum, conturi pentru alte bunuri și servicii, conturi de activități. Conturile de bunuri de consum evidențiază bunurile și serviciile destinate vînzării pe piață. Conturile pentru alte bunuri și servicii evidențiază bunurile și serviciile care în mod obișnuit nu se vînd pe piață. Conturile de activitate evidențiază producția pe ramuri sau sectoare economice.

Conturile care evidențiază consumul sînt conturi de venituri și cheltuieli. Acestea cuprind datele referitoare la : veniturile diferitelor sectoare din economie ; cheltuielile făcute pentru mărfuri și servicii de gospodăriile populației, cheltuielile făcute pentru consumul final al instituțiilor guvernamentale ; cheltuieli făcute pentru consumurile finale ale institutelor particulare. Contul acumulare evidențiază pe sectoare sau ramuri economice : finanțarea creșterii stocurilor ; finanțarea formării capitalului fix ; achiziții nete de pămînt, active intangibile și active financiare. Contul restul lumii evidențiază tranzacțiile externe ale sectoarelor sau ramurilor economice.

Informațiile furnizate de Sistemul Conturilor Naționale stau la baza calculării indicatorilor produsului intern brut, produsului național brut, produsului intern net și produsului național net, indicatori care exprimă categoriile produs social și venit național.

Deosebirile esențiale dintre cele două sisteme fără îndoială că influențează asupra sferei de cuprindere, dimensiunii indicatorilor calculați și ca urmare și asupra comparabilității lor. Comisia Statisticii O.N.U., organele oficiale ale Statisticii de Stat din țările socialiste, comisia de Statistică C.A.E.R. sînt preocupate de asigurarea comparabilității indicatorilor calculați de cele două sisteme de evidență a economiei naționale. Studiul „Compararea Sistemului Conturilor Naționale și Sistemului balanțelor economiei naționale" [1]) elaborat de Oficiul Statistic al Departamentului afacerile economice și sociale ale O.N.U., în anul 1977 analizează structura celor două sisteme și stabilește posibilitățile de trecere de la indicatorii unui sistem la indicatorii celuilalt sistem. După cum se subliniază în acest studiu în structura contului Producție au fost incluse două grupări care permit calcularea indicatorilor după concepțiile de balanțe.

Astfel, conturile care evidențiază bunurile de consum au fost subîmpărțite în două subgrupe : a) bunuri și servicii materiale și b) servicii nemateriale ; iar conturile care evidențiază activitatea economică au fost împărțite în : ramuri ale sferei materiale și ramuri din sfera nematerială. Introducerea acestor grupări înlătură în mare măsură neajunsurile derivate din deosebirea esențială dintre cele două sisteme.

Considerăm că pentru a se apropia Sistemul de balanțe de Sistemul Conturilor Naționale ar fi necesar lărgirea calculelor de balanțe prin evidențierea pe lîngă indicatorii **producției materiale** și a indicatorilor care exprimă activitatea din sfera nematerială, iar în cadrul acesteia evidențierea separată a serviciilor de consum.

Conținutul și sfera de cuprindere a venitului național

DEFINIREA conținutului și delimitarea sferei de cuprindere a produsului social și a venitului național constituie o problemă majoră a teoriei și practicii economice și totodată cu multe implicații legate de studierea și planificarea mecanismului economic, a dimensiunilor proporțiilor și ritmurilor dezvoltării economice, de aprecierea nivelului și dinamicii bunăstării populației.

Sfera de cuprindere a acestor două categorii economice este strîns legată de delimitarea sferei muncii creatoare de venit național. Punctul de plecare al definirii sferei creatoare de venit național l-a constituit și îl constituie definițiile, precizările economiei politice a socialismului cu privire la munca productivă și legat de aceasta la conținutul categoriilor „produs social și venit național". Economia politică a socialismului definește **produsul social** ca „totalitatea valorilor de întrebuințarea create într-o țară de lucrătorii din sfera productivă în decursul unei perioade determinate, de obicei un an", iar **venitul național** ca „parte a produsului social care rămîne după scăderea fondului de înlocuire" [2]).

Din definițiile date de economia politică acestor categorii rezultă că produsul social și venitul național — ca parte a acestuia — se creează în sfera productivă. Deci, se pune semn de egalitate între sfera muncii productive și sfera creatoare de venit național și ca urmare problema esențială a delimitării sferei creatoare de venit național este interpretarea care se dă activității productive. În literatura de specialitate din țara noastră și alte țări socialiste s-a dezbătut și se dezbate încă mult problema limitării sau a nelimitării activității productive la producerea de bunuri materiale. Personal împărtășesc punctul de vedere al economiștilor care au susținut și susțin să nu se limiteze sfera muncii productive, creatoare de venit național, la producerea de bunuri materiale.

Limitarea activității productive la producția de bunuri materiale face ca la determinarea produsului social și a venitului național să nu se cuprindă rezultatele unor activități care nu sînt materializate în produse, dar care în procesul producerii lor satisfac o serie de necesități ale populației. În această categorie se cuprind serviciile nemateriale sau de consum cum sînt : serviciile medicale ; serviciile culturale ; serviciile de gospodărie comunală și salubritate ; serviciile de higienă, etc.

Problema includerii serviciilor de consum în sfera creatoare de venit național nu a fost soluționată pînă în prezent, cu toate că un număr din ce în ce mai mare de economiști au susținut cuprinderea acestora în sfera creatoare de venit național, respectiv limitarea acestei sfere la producția materială face ca mărimea venitului național să nu includă toate elementele care contribuie la satisfacerea necesităților populației și ca urmare să nu existe o concordanță între indicatorii venitului național și cei care stau la baza studierii nivelului de trai al populației. Considerăm că punctul de plecare pentru stabilirea conținutului și delimitării sferei de cuprindere a venitului național trebuie să îl constituie cerințele legii fundamentale a socialismului, respectiv satisfacerea necesităților materiale și spirituale ale membrilor societății. La satisfacerea acestor cerințe — după cum este bine cunoscut — pe lîngă bunurile materiale au o contribuție din ce în ce mai mare serviciile nemateriale. Dat fiind rolul și contribuția crescîndă a acestor servicii la satisfacerea necesităților de viață ale populației credem că este o cerință obiectivă cuprinderea lor în sfera creatoare de venit național și ca urmare în calculele statistice legate de exprimarea acestei categorii economice.

Luînd în considerare cele subliniate considerăm că limitarea sferei de cuprindere a venitului național la rezultatele obținute în producția materială nu mai satisface cerințele teoriei și practicii economice și ca urmare se **impune necesitatea reanalizării conținutului sferei de cuprindere a acestei categorii, respectiv punerea de acord a conținutului categoriei „venit național" cu acțiunea legii fundamentale a socialismului.** Socialismul, care își propune satisfacerea cît mai completă a necesităților populației, crearea unui om cît mai armonios dezvoltat, nu poate omite că valorile de întrebuințare cu caracter nematerial contribuie la satisfacerea cerințelor populației și ca urmare să le producă într-o dimensiune și structură corespunzătoare satisfacerii acestor cerințe.

Evident că în activitatea practică, de măsurare a venitului național se impune ca operațiile de calcul, să se facă separat pe elementele structurale ale sferei de cuprindere. Deci, în cazul cînd sfera creatoare de venit național nu este limitată la producția materială, cînd include toate activitățile care produc bunuri și servicii menite să asigure cerințele de consum ale membrilor societății și cele ale dezvoltării economiei, venitul național trebuie să fie evidențiat atît ca venit național material (valoarea nou creată în producția materială) cît și ca venit național total sau produs național net, indicator a cărui mărime ar fi dată de venitul național material și de valoarea netă a serviciilor nemateriale prestate în perioada de calcul [3]). Cuprinderea în sfera creatoare de venit național atît a activității producătoare de bunuri materiale (sfera producției materiale) cît și a activităților care produc servicii de consum nemateriale, considerăm că satisface atît cerințele teoretice și practice ale studierii economiei naționale, ale cunoașterii și analizei nivelului de trai al populației cît și cerințele comparării cu alte țări socialiste și nesocialiste a structurilor economiei noastre.

prof. dr. Ion CAPANU

---

[1]) Comparaison du système de comptabilité nationale et du système de la balance de l'économie nationale ; Etudes methodologiques, Série F nr. 20, Nations Unies, 1977.

[2]) Economia politică (Socialismul), Ed. didactică și pedagogică București, ediția III-a, revizuită, p. 422 și 424.

[3]) Vezi Revista economică nr. 23/1977 — „Considerații cu privire la indicatorii sintetici ai rezultatelor activității economice", prof. dr. I. Capanu.

Opinii și evoluții în gîndirea economică contemporană

TEORIA ECONOMICĂ PE CALEA UNUI NOU SALT

TEORIA ECONOMICĂ s-a dezvoltat atît prin acumulări cantitative, cît și prin salturi calitative. Sînt numeroase asemenea salturi, dar cele mai importante momente de cotitură revoluționară sînt, după părerea mea, trei. Desprinderea teoriei economice din corpul filozofiei generale ca un domeniu distinct al științelor, desăvîrșită prin efortul creator al lui Smith și Ricardo, reprezintă un prim asemenea moment; ei au mutat cîmpul investigației din sfera manifestărilor exterioare în cea a esențelor, din domeniul circulației în cel al producției, trecînd de la descriere la analiză, de la observarea faptelor la explicarea lor științifică.

Cea mai profundă revoluție în teoria economică este datorată lui Karl Marx, care — pe baza examinării critice și asimilării științifice a întregii gîndiri anterioare și a curentelor coexistente — a așezat-o ferm pe temeliile aspirațiilor clasei noi, proletare trecînd de la analiza și explicația fenomenelor și proceselor economice la fundamentarea științifică a căilor de restructurare revoluționară a societății. Concluziile privind inevitabilitatea înlocuirii capitalismului cu socialismul s-au întemeiat în întregime pe noua teorie despre plusvaloare. O particularitate fundamentală a sistemului categoriilor economice elaborat de Karl Marx, pe lîngă istorismul său intrinsec constă în aceea că este purtătorul unui întreg sistem filozofic și de știință social-politică, oferind împreună o viziune integratoare asupra lumii, viziune avînd la temelia ei economicul ca factor, în ultimă instanță, determinant.

Cel de-al treilea mare moment este legat în teoria economică marxistă de numele lui Lenin căruia îi datorăm în primul rînd, o interpretare nouă a socialismului științific, ca știință unitară a clasei muncitoare, adaptînd-o noilor condiții economice, social-politice naționale și internaționale de la începutul secolului, lărgindu-i aria de referință și de aplicabilitate la vaste zone subdezvoltate ale globului. El este fără îndoială cel mai pătrunzător din pleiada puternică a gînditorilor marxiști de la începutul secolului, dînd un strălucit exemplu de fidelitate față de teoria economică materialist-dialectică nu prin repetarea mecanică, ci printr-un genial efort creator care și-a găsit expresia, în domeniul economiei, în fundamentarea teoriei imperialismului, a tezelor despre formele tranzitorii: de la feudalism la capitalism, de la libera concurență la monopol, de la monopol la capitalismul monopolist de stat, de la capitalism la socialism. Lenin a abordat problema utilizării teoriei economice în practica construcției noii economii, dar nu a avut „răgazul istoric" să o desăvîrșească, nici sub aspect teoretic — un nou sistem categorial — nici sub aspect practic.

În această perioadă în gîndirea burgheză s-au produs profunde restructurări sub influența lui Keynes care a răsturnat cursul secular al laissez-fair-ului aducînd un aport notabil la tehnica cercetării. S-ar putea spune că noua funcție care se ridică în mod obiectiv în fața teoriei economice — aceea de optimizare a proceselor economice și de reglare a lor la scară socială — problemă abordată frontal de Lenin în condițiile trecerii la construcția socialistă este reluată de Keynes de pe alte poziții în concordanță cu exigențele devenirii capitalismului monopolist de stat. Aceste împrejurări au dat relief figurii lui Keynes în istoria gîndirii economice și totodată au condiționat limitele și erorile sistemului său și, dacă în plină glorie a keynesismului critica științifică a acestuia era relativ restrînsă astăzi ea este larg vehiculată deoarece rețetele keynesiste nu mai rezistă în confruntarea cu restricțiile contemporane.

Economia politică a înregistrat salturi calitative ori de cîte ori acumulările cantitative i-au permis, iar viața i-a cerut-o. Sîntem acum din nou în fața unei asemenea situații cînd posibilitățile și necesitățile se întîlnesc. Dată fiind natura problemelor cu care este confruntată, saltul în fața căruia se găsește teoria economică în ansamblul ei este condiționat în mod obiectiv de progresul economiei politice marxiste.

În primul rînd, optimizarea proceselor economice la diferite nivele — micro, macro și mondial — armonizarea optimului economic cu cel social și individual, în condițiile accentuării puternice a procesului de diversificare a condițiilor și particularităților dezvoltării economice și sociale precum și alte sarcini care se ridică în fața științei economice actuale depășesc, prin natura lor, orizontul burghez, teoria care face din profitul privat criteriul suprem al dezvoltării economico-sociale.

În al doilea rînd este vorba de restructurarea strategiilor de creștere economică bazate pe ipoteza resurselor inepuizabile, pe menținerea în înapoiere ca izvor de materii prime și piețe de desfacere a majorității statelor lumii, pe mecanismele pieței capitaliste, depășirea acestei triple limitări presupune cu necesitate depășirea orizontului burghez al teoriei economice.

În al treilea rînd, devine tot mai stringentă necesitatea fundamentării perspectivelor creșterii economice în raport cu resursele naturale, umane, financiare și tehnice disponibile și care să fie rațional utilizate într-o viziune de lungă perspectivă. După cum este cunoscut în acest domeniu se înfruntă viziuni extrem-pesimiste care flutură inevitabilitatea pieirii omenirii într-un „ecospasm" (vezi „Ecospasm"-ul lui Töffler) cu viziuni extrem-optimiste care își au izvorul în supralicitarea potențelor progresului tehnico-științific contemporan. O expresie lucidă a rolului științei și tehnicii în dezvoltarea economico-socială actuală și, totodată, a eforturilor necesare în acest scop, o constituie documentele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, elaborate sub îndrumarea și cu contribuția determinantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, documente care în ansamblu reprezintă un adevărat tratat de teorie economică și economie aplicată. Aceste documente prefigurează soluționarea unei probleme cardinale a teoriei economice, anume aceea a corelației dintre eficiență și ritm, eficiența și factorii calitativi, impunîndu-se ca elemente centrale ale dinamismului economic.

În prezent, se ridică o serie de probleme globale inexistente în trecut, cum sînt poluarea, cucerirea cosmosului, problemele oceanului planetar, noul tip de circuit economic mondial etc., probleme care trebuie abordate la scară planetară și care nu mai pot fi tratate în limitele teoriei economice tradiționale. După cum ar fi greșită poziția „economocratică", de reducere la economic a tuturor acestor probleme, la fel de eronată ar fi însă și poziția care, invocînd noile probleme care se ridică în raporturile dintre om și mediu, privește de sus „optica economică", conferindu-i un sens peiorativ, fără să se sinchisească de substratul în mare măsură economic al acestor probleme planetare.

O adevărată piatră de hotar în dezvoltarea științei economice o constituie tratarea problemelor egalizării nivelurilor economice și ale depășirii decalajelor, făurirea unei teorii coerente a dezvoltării, în condițiile îmbinării eficienței economice cu echitatea în distribuirea veniturilor atît la scară națională, cît și internațională. Putem considera că în acest domeniu teoria economică dispune de pe acum de un sistem închegat, datorat tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Fiind pusă în fața unor probleme noi și dispunînd de instrumente de studiu adecvate, vocația pluridisciplinară a economiei politice — prezentă de la începuturile formării sale — va putea beneficia acum, în epoca interacțiunii și interferenței tot mai profunde a științelor, de progresele matematicii, ciberneticii, electronicii. Vocația puridisciplinară a economiei politice nu înseamnă însă nicidecum că ea se va topi în corpul altor științe, ci că, la rîndul ei, va integra cuceriri noi ale altor științe și se va îngemăna cu acestea, jucînd propriul ei rol de neînlocuit în cercetarea societății.

Soluționarea problemelor ridicate în fața teoriei economice cere depășirea divorțului dintre teoria întreprinderii, teoria creșterii și analiza relațiilor sociale de producție, totodată

Tudorel FOSTOLACHE

→

→

unitatea între analiza cantitativă și cea calitativă va trebui să devină regulă. Legat de aceasta este de presupus că dezvoltarea economiei politice a socialismului va înregistra o mișcare în direcții, la prima vedere, divergențe, adică, o aprofundare a realității economice în plan teoretic ar putea să capete aparența unei îndepărtări de realitatea nemijlocită ; ar fi o repetare a drumului parcurs în multe științe și chiar în economia politică : teoria valorii a lui Marx părea un pas înapoi față de „concretul" predecesorilor lui și ai lui Ricardo. Părăsirea empirismului, aprofundarea analizei, este însoțită deci inevitabil de o abstractizare, dar nu în sensul îndepărtării de realitate, ci al pătrunderii în profunzimea ei. Elaborările privind sistemul categorial al teoriei economice avînd în centru conceptul de optim, sînt o dovadă în acest sens.

Desigur, teoria economică nu se poate sustrage regulii, conform căreia știința este permanent tînără prin masa noilor cunoștințe și descoperiri, dar rămîne știință numai prin sistemul legilor fundamentale elaborate în decursul întregii sale existențe. Matematica poate fi pildă : principala cale de menținere de-a lungul mileniilor a fost tocmai continua ei transformare, prin îmbogățirea permanentă și reinterpretarea regulilor de bază.

Constatarea inițială privind rămînerea în urmă a științelor economice nu neagă progresele înregistrate în evoluția lor seculară și nici cele înregistrate în ultimii ani. Tocmai pe baza lor, putem afirma că economia politică se află deja pe calea unei noi revoluții, menită să o transforme într-un instrument eficace al construirii societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului, al analizei economiei capitaliste contemporane, al făuririi unei noi ordini economice mondiale și soluționării marilor probleme planetare. Și trebuie subliniată importanța principală a aportului partidului nostru, a secretarului său general tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin al cărui efort creator, gîndirea economică românească — pentru prima dată în istorie — a căpătat valențe cu adevărat universale, înscriindu-se în prim-planul științei revoluționare contemporane.

Calificarea și educația

(Urmare din pag. 10)

cifice fiecărei meserii. În anul școlar 1976/1977, de exemplu, numărul absolvenților la forma de calificare „ucenicie la locul de muncă" a reprezentat mai puțin de o treime din absolvenții școlilor profesionale față de anul școlar 1973/1974 cînd valoarea respectivă reprezenta aproape jumătate.

Un rol însemnat în orientarea structurii învățămîntului românesc îl deține principiul politehnizării. Consecință a revoluției științifico-tehnice actuale, dezvoltarea spectaculoasă a științelor tehnice, creșterea gradului lor de aplicabilitate în producție determină schimbări semnificative pe planul cunoștințelor, și anume preponderența cunoștințelor tehnice. Procesul de pregătire profesională reflectă pe deplin aceste realități. Astfel, din totalul studenților înscriși în 1978 jumătate urmează facultăți tehnice, în timp ce din numărul de 35 301 absolvenți ai școlilor profesionale în anul școlar 1976/1977 numai 1 342 au fost pregătiți pentru alte ramuri decît cele tehnice. Politehnizarea, reflectînd dinamica perfecționării mijloacelor de producție, determină însemnate restructurări pe planul cunoștințelor, în desfășurarea procesului de calificare. Iată un exemplu concludent: în timp ce cunoștințele de bază necesare pentru practicarea meseriilor industriale clasice sînt cele din domeniul mecanicii solidului deformabil, procedee de prelucrare moderne, cum ar fi electroeroziunea, orientează producția și adaptează pregătirea profesională la noi domenii ale științei, în acest caz domenii avansate ale chimiei.

Cu un rol tot mai însemnat se înscrie în procesul de pregătire profesională a forței de muncă principiul policalificării. Policalificarea, după cum se arată în Programul partidului, reprezintă capacitatea de a trece mai ușor de la o specialitate la alta, de la o activitate la alta. Acest factor va determina o schimbare calitativă în caracterul diviziunii muncii, contribuind atît la dezvoltarea liberă a personalității umane, cît și la satisfacerea în condiții superioare a intereselor și cerințelor generale ale societății.

Corespunzător unor necesități ale economiei policalificarea constituie un mod de adaptare a sistemului de învățămînt la procesul tot mai alert de schimbare a nomenclatorului meseriilor și specialităților, a conținutului acestora. Cîteva date pun în lumină procesul amintit. Nomenclatorul sistematic al ocupațiilor, utilizat la recensămîntul din 1966, a cuprins 364 grupe de ocupații pe economie și circa 15 500 de denumiri oficiale sau uzuale ale operațiilor și lucrărilor practicate. Se vădește astfel o accentuată specializare în cadrul aceleiași ocupații fapt care determină, practic, apariția unor noi meserii. În meseria de lăcătuș, de exemplu, sînt incluse 164 de specializări, la cea de strungar circa 70 etc. Policalificarea, prin crearea unui orizont larg de cunoștințe specifice mai multor meserii, de regulă apropiate, asigurînd pregătirea psihologică impusă de adaptarea rapidă și eficientă la activități diferite are menirea să lărgească orizontul de cunoștințe al fiecărui muncitor, să prevină o specializare excesivă — cu efecte negative asupra conținutului muncii, al creativității.

Caracterul multilateral și complex al sistemului nostru de învățămînt nu poate fi pe deplin evidențiat fără a ne opri asupra sistemului de perfecționare a pregătirii profesionale statuat sub formă de lege încă acum aproape un deceniu. Necesitatea actualizării permanente a cunoștințelor de specialitate, principiu ce stă la baza sistemului de perfecționare, decurge din analiza realității obiective care vădește un proces rapid de uzură morală a cunoștințelor în contextul revoluției științifice și tehnice. În decurs de 4—5 ani de zile — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — muncitorii, inginerii și tehnicienii trebuie să-și înnoiască cunoștințele avînd în vedere ritmul rapid în care se dezvoltă știința și tehnica contemporană. Cei peste 2 milioane de oameni ai muncii care vor fi cuprinși, în viitorul cincinal, în acțiunea de reciclare, ilustrează elocvent preocuparea partidului pentru realizarea unui nivel cît mai înalt în pregătirea profesională a fiecărui om al muncii, recunoașterea rolului pe care urmează să-l dețină calificarea în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Efectele multiple ale schimbărilor calitative în procesul calificării

RIDICAREA nivelului de pregătire profesională contribuie nemijlocit la creșterea gradului de cultură și a stocului de învățămînt al națiunii, proces cu efecte ample și de durată asupra dezvoltării economico-sociale. Analiza evoluției unor componente de bază ale stocului de învățămînt, structura acestora privită în trei momente distincte — 1956—1966—1977 — evidențiază tendințele majore ale acestui proces, efectele sale asupra dinamicii venitului național — indicatorul sintetic al dezvoltării — în aceeași perioadă (tabelul nr. 2).

Așa cum se relevă din datele prezentate, unei creșteri a anilor de învățămînt de 1,7 ori în 1966 față de anul 1956 și de 1,8 ori în 1977 raportat tot la 1956 îi corespunde o creștere a venitului național de 2,5 ori în 1966 și de 6,8 ori în 1977. Creșterea mult mai mare a venitului național în perioada 1966—1977, de aproape 3 ori față de numai două ori cît s-a înregistrat în perioada 1956—1966 raportată la o creștere substanțial mai mare a anilor de învățămînt în prima perioadă este explicată prin prisma încadrării, în tot mai mare măsură, în producție a unui personal cu un nivel superior de pregătire. Față de 1966, în 1977 numărul persoanelor cu studii superioare a crescut cu peste 55 000, al absolvenților de liceu aproape s-a dublat după cum o dublare a cunoscut și numărul absolvenților de școală generală; în același timp o scădere sensibilă a cunoscut numărul persoanelor absolvente numai a școlii primare.

Ridicarea nivelului pregătirii profesionale determină, pe lîngă substanțiale efecte economice, însemnate modificări în structura societății: se atenuează diferențele dintre munca fizică și cea intelectuală, precum și cele existente între sat și oraș, crește gradul de apropiere între diferitele clase și pături sociale atît în domeniul cunoștințelor cît și al nivelului de trai. Toate cele arătate demonstrează că ridicarea continuă a calificării personalului muncitor se înscrie ca o premisă fundamentală a progresului; îmbunătățirea pregătirii se dovedește în tot mai mare măsură o inepuizabilă resursă de creștere a eficienței activității economice, de creștere a avuției naționale.

Convorbiri economice cu

ANIBAL R. MARTINEZ (Venezuela)

vicepreşedinte al Comitetului Executiv al Congreselor mondiale ale petrolului

Imperioasa necesitate a economisirii — concluzie preţioasă a actualului congres

— Aşa cum s-a subliniat încă din prima zi a celui de-al 10-lea Congres mondial al petrolului, care reuneşte la Bucureşti aproape 5 000 participanţi din peste 70 de ţări, el se desfăşoară în condiţiile unei situaţii deosebite din punct de vedere al aprovizionării cu energie. Care va fi în acest context semnificaţia lui ?

— „Congresele mondiale ale petrolului" sînt o organizaţie care pune un accent deosebit pe aspectele tehnico-ştiinţifice ale industriei petrolului. Se poate pune acum întrebarea ce înseamnă ştiinţific. Este o întrebare pe care ne-am pus-o şi noi. Acesta este motivul pentru care la Congresul de la Bucureşti am inclus pe ordinea de zi probleme care nu sînt pur tehnice ; în primul rînd este vorba de probleme economice şi financiare. În felul acesta sfera de interes a congreselor devine tot mai largă şi mai cuprinzătoare.

Există o conştiinţă tot mai puternică a existenţei unor dificultăţi, se vorbeşte chiar despre o criză. Termenul acesta, care trebuie folosit cu grijă, a fost utilizat pentru prima dată în 1973, cînd o ţară care consumă — sau mai bine spus iroseşte — o imensă cantitate de petrol raportat la populaţia sa a cunoscut dificultăţi de aprovizionare. De aceea, cred că termenul a fost iniţial utilizat într-un sens impropriu. Dar acum poate fi vorba de o criză energetică mondială reală, dacă nu se vor aduce corective anumitor tendinţe, îngrijorătoare prin aceea că omenirea nu le va mai putea tolera multă vreme. Astfel, consumul şi producţia de petrol şi gaze au sporit continuu în ultimii 15—20 de ani, mai mult decît exponenţial, dacă se poate spune aşa, şi nu este acceptabil ca această tendinţă să continue. Din punct de vedere economic a existat, de asemenea, tendinţa, în ultimii 15 ani, de a utiliza această evoluţie anormală ca o bază pentru prognoze care erau astfel total distorsionate. Noi am vorbit pînă acum de necesitatea de a produce mai mult, de a utiliza mai mult petrol. Acum trebuie să ne întrebăm de ce n-am încerca să nu mai irosim, să economisim petrolul pe care-l risipim acum. Pot menţiona multe ţări producătoare de petrol care au o doctrină minunată cu privire la economisire, o adevărată filozofie a conservării petrolului atunci cînd acesta se află încă în subsol, în zăcăminte. Dar odată ce acest petrol este extras, întreaga această filozofie este dată uitării. Economisirea este aplicată numai sub aspectul unor tehnologii avansate de extracţie şi de prelucrare ; după obţinerea produsului finit nu se mai vorbeşte de economisire. Poate că unul dintre principalele cîştiguri ale actualului Congres este afirmarea necesităţii economisirii.

— Desigur, însă, că, deşi extrem de necesară, economisirea singură nu va fi suficientă. Ce perspective consideraţi că au în acest context sursele alternative de energie ?

— Este clar că la un moment dat va trebui să uităm petrolul ca sursă energetică principală. El este o sursă foarte preţioasă pe care ne-a lăsat-o natura, din ea sau cu ea putem realiza o mulţime de lucruri, extrem de utile, ajungînd pînă la îmbrăcăminte şi încălţăminte. Unii oameni ar putea începe să se gîndească că renunţînd la petrol ne vom întoarce la epoca de piatră. Schimbarea obiceiurilor, a mentalităţilor nu va însemna însă în mod necesar un regres în ce priveşte calitatea vieţii, nivelul de trai. Dar este inacceptabilă existenţa unor deosebiri atît de mari şi nejustificate în ce priveşte nivelul consumului pe locuitor. De aceea este eronată comparaţia pe care o fac permanent unele ţări vest-europene industrializate cu nivelul consumului de petrol al S.U.A., care se ştie că include o mare doză de risipă, afirmînd că vor ajunge în 1990 la nivelul american actual. Un asemenea raţionament nu are nimic comun cu gîndirea economică.

După părerea mea, fiecare ţară trebuie să analizeze resursele de care dispune şi alternativele care i se oferă. Sînt multe lucruri de luat aici în considerare, între care primul este acela că nu există un singur substitut pentru petrol. Nu se poate găsi nici o substanţă capabilă să facă tot ce face petrolul. În al doilea rînd, nu trebuie folosite ca model ţări care reprezintă cazuri netipice sau exact opusul bunei gospodăriri a resurselor. În sfîrşit, valorificarea resurselor alternative de energie trebuie să se facă cu respectarea naturii. Nu se poate cere niciuneia din aceste resurse alternative de a face mai mult sau altceva decît poate ea să facă. V-aş da ca exemplu energia eoliană. Cei cărora nu le place energia vîntului vor veni să spună : ştiţi cîte mori de vînt vor fi necesare pentru a furniza întreaga cantitate de energie electrică necesară unui mare oraş ? Fără îndoială un număr imens, inacceptabil. Dar întrebarea nu este corectă, pentru că nu acesta este rolul energiei eoliene. Ea poate fi însă extrem de utilă într-o fermă izolată.

În ultimii zece ani am lucrat în Venezuela în domeniul energiei. Sînt membru al Consiliului naţional al energiei, care este un organism consultativ pe lîngă preşedinte în probleme energetice. Pentru prima dată în Venezuela, noi am început să analizăm aceste alternative energetice : petrol, cărbune, gaze naturale, energie hidroelectrică, energia solară, domeniu în care am efectuat deja o serie de cercetări etc. Personal sînt foarte interesat de hidrogen, fiind, de altfel, director al Asociaţiei internaţionale pentru energia hidrogenului şi membru al Direcţiei de planificare a Consiliului naţional al cercetării ştiinţifice. Ceea ce încercăm să facem în aceste organisme este să dezvoltăm şi să stimulăm dezvoltarea altor surse de energie. În domeniul energiei solare, de pildă, există numeroase aplicaţii care s-au dovedit competitive din punct de vedere economic, în sensul obişnuit al acestei noţiuni. Cînd vorbim de competitivitatea unor surse alternative de energie, de exemplu a energiei solare, trebuie după opinia mea să fim foarte atenţi la ce se ia în calcul la determinarea costului unui kWh. Unii afirmă că energia solară nu este competitivă, incluzînd integral în preţul ei costul cercetării şi o serie de alte cheltuieli, astfel încît costul ei devine realmente foarte mare. Dar să nu uităm că soarele este o prezenţă permanentă, pe cînd durata de funcţionare a unei centrale nuclearo-electrice este limitată. Este oare just să comparăm o perioadă, să spunem, de 20 de ani cu infinitul (pentru că dacă nu va mai exista soare nu va mai exista nici viaţă) ? Există anumite dificultăţi, în special într-o ţară care este foarte mare producătoare şi exportatoare de petrol ca Venezuela (circa 120 mil. t extrase anul trecut), în a înţelege că există şi alte surse de energie ce pot asigura un nivel de trai corespunzător. Totuşi nevoia îi constrînge pînă la urmă pe oameni să găsească soluţii.

— Dar evoluţiile recente au arătat că nu se poate aştepta pînă atunci, că este nevoie de un proces de anticipare...

— Sînt de acord că în cazul multor resurse este încă necesară o perioadă de timp considerabilă. Dar sînt şi lucruri care se pot realiza imediat ca, de pildă, celulele fotovoltaice, care transformă direct energia solară în energie electrică, este adevărat că în cantităţi mici. Se înregistrează însă o îmbunătăţire continuă a eficienţei conversiei, astfel încît s-a realizat deja refrigerarea „gratuită", de exemplu, foarte utilă în ferma izolată de care vorbeam mai înainte.

În încheiere, oaspetele venezuelean ne-a declarat :

— Am fost deosebit de onoraţi de prezenţa la ceremonia de deschidere a lucrărilor Congresului mondial al petrolului a preşedintelui Nicolae Ceauşescu şi a doamnei Elena Ceauşescu. Am fost deosebit de impresionat de cuvîntarea preşedintelui Ceauşescu. Este de altfel prima dată cînd un şef de stat participă şi ţine o cuvîntare la ceremonia de deschidere a unui congres mondial al petrolului, ceea ce subliniază importanţa pe care România o acordă acestei manifestări ştiinţifice. Cred că se poate spune de pe acum că a fost un congres încununat de succes.

În ce priveşte relaţiile bilaterale, aş menţiona că un număr de studenţi venezueleni s-au pregătit în România în domeniul petrolului şi în alte domenii, fapt care a contribuit şi el la dezvoltarea relaţiilor dintre cele două ţări ale noastre. În acelaşi sens se înscriu şi vizitele reciproce prilejuite de diverse manifestări, ca de exemplu recenta reuniune ministerială de la Bucureşti a Grupului celor 77 în pregătirea Conferinţei Naţiunilor Unite pentru ştiinţă şi tehnologie. Aş menţiona aici şi utilizarea de utilaj petrolier românesc în Venezuela favorizată de contactul între specialişti. Sîntem foarte mulţumiţi de aceste contacte şi sperăm să le intensificăm.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Ipostaze ale gîndirii economice burgheze (I)

ANII '70 au consacrat definitiv și în literatura economică și social-politică burgheză noțiunea de „criză", ca noțiune centrală în descrierea și explicarea capitalismului contemporan. „Criza economică", „criza businessului", „criza financiar-valutară", „criza puterii", „criza democrației", „criza de încredere", „criza valorilor", „criza energetică și a materiilor prime", „criza ecologică" și alte multe crize, pe care ideologii burghezi le consemnează cu îngrijorare, sînt tot atîtea componente și forme de manifestare ale „crizei generalizate" a capitalismului ca sistem social-economic. Această criză a devenit, cum lucid remarcă W. Burnham, „realitatea cardinală a timpului nostru" [1]), marcînd sfîrșitul fazei ascendente a capitalismului monopolist de stat și începutul fazei sale descendente[*]) ; în această fază sistemul capitalist se dovedește, cum remarcă I. Hargreaves și J. Dauman, „tot mai puțin capabil să influențeze acele variabile care au o importanță hotărîtoare pentru chiar supraviețuirea sa" [2]).

Acestei realități i se înscrie și criza gîndirii economice burgheze „pusă în evidență într-o manieră spectaculoasă de criza economică din 1974/1975, de inflația cu noile ei trăsături cantitative și calitative, de îmbinarea de durată a inflației cu șomajul și creșterea stagnantă..." [3]) — fenomene ce n-au putut fi evitate, cărora economics-ul burghez nu le-a putut găsi și nici nu le poate găsi soluții. Prof. Lester C. Thurow consemna de curînd „sentimentul general că economiile capitaliste nu pot fi controlate, că economiștii nu prea pot face mare lucru", perspectivele dezvoltării științei lor fiind deocamdată de neîntrezărit. Robert Triffin vorbește și mai fățiș despre **„falimentul** răspunsurilor tradiționale date problemelor economice variabile" atît de către concepțiile liberale cît și de cele intervenționiste.

Tocmai în și prin această **incapacitate operațională** în planul practicii, al politicii și acțiunilor economice, criza gîndirii economice burgheze a devenit manifestă, determinînd nu numai recunoașterea ci și îngrijorarea profundă, explicit afirmată, chiar și a reprezentanților de frunte ai olimpianei lumi academice — un R. Samuelson, W. Leontief și Grunnar Myrdal, laureați ai Premiului Nobel pentru economie, un O. Morgenstern, J. Robinson, Fr. Perroux, J.K. Galbraith, W. Heller, R.A. Gordon, R. Lekachman și mulți alții. Fără îndoială că tot mai larga conștientizare în rîndul economiștilor burghezi a acestei crize constituie, prin ea însăși, indiciul profunzimii sale, al faptului că viața, realitatea mișcării economiei capitaliste contemporane a invalidat nu numai „unele teze", raționamente, instrumente de analiză și acțiune economică sau practici de utilizare a acestora, ci **înseși fundamentele economics-ului burghez.**

Faptul ar părea paradoxal dacă ne gîndim la importantele progrese în cunoașterea economică obținute în perioada postbelică de știința economică, inclusiv de orientarea ei burgheză, progrese care au și dus la instituirea și acordarea Premiului Nobel pentru economie unui număr de 13 economiști occidentali. Pentru descifrarea acestui aparent paradox, respectiv pentru determinarea a ceea ce reprezintă criza gîndirii economice burgheze dincolo de criza operaționalității sale, este necesar, cum sublinia prof. T. Postolache, „să distingem mai multe «nivele», mai multe accepțiuni" pe care le are formula „criza gîndirii economice burgheze". Nu reluăm aici importantele teze cu valoare metodologică, ce se degajă din analiza pe care T. Postolache o face acestei crize și nici concluziile sale privind natura ei. Urmărim numai să subliniem și să detaliem unele aspecte implicate în cercetările sale.

Un aspect în această direcție îl constituie sfera de cuprindere a crizei. În acest cadru, în primul rînd trebuie menționat faptul că ceea ce numim „gîndire economică" este o structură complexă de a cărei cunoaștere depinde și înțelegerea conținutului crizei sale. Desigur, structurarea unor sisteme complexe, cum este și cel al gîndirii economice, se poate face din variate unghiuri de vedere. Aici ne referim numai la structura ideologică, pe care o considerăm esențială în descifrarea problemei în dezbatere.

Foarte pe scurt : ca urmare a naturii obiectului său, cunoașterii economice îi este obiectiv proprie pe lîngă dimensiunea cognitivă și o dimensiune ideologică — expresie a intereselor diferitelor clase și pături sociale participante la procesul producției sociale. Gîndirea economică elaborată de pe pozițiile intereselor de clasă ale burgheziei, se structurează corespunzător macrostructurii acestor interese, respectiv macrostructurii ideologiei burgheze. Reflectînd structura socială a economiei capitaliste contemporane, această gîndire cunoaște : o ideologie a marelui capital, o ideologie monopolist-statală, o ideologie antimonopolistă a burgheziei mijlocii și mici, și o ideologie anticapitalistă a micii burghezii.

Orientările de gîndire economică dominante și definitorii pentru ansamblul gîndirii burgheze sînt, firesc, orientările circumscrise ideologiilor (intereselor) economice dominante și definitorii pentru capitalismul contemporan : cea a marelui capital și monopolist-statală. Expresia lor teoretică o constituie orientările neoclasică și (neo)keynesistă. Tocmai aceste orientări din gîndirea economică burgheză, au stat și stau la baza politicilor economice ale statului burghez contemporan. De aceea, vorbind de criza operaționalității, în planul practicii politicii economice, a gîndirii economice burgheze, avem în vedere nu ansamblul acesteia, ci numai aceste orientări dominante. Orientările de gîndire economică circumscrise celorlalte două orientări ideologice burgheze

FIȘE

Eugeniu Niculescu-Mizil

FUNCȚIA CANTITĂȚII DE INFORMAȚIE ÎN STABILITATEA UNUI SISTEM SOCIAL

● *Editura Academiei a publicat de curînd sub semnătura lui Eugeniu Niculescu-Mizil volumul* „Funcția cantității de informație în stabilitatea unui sistem social", *lucrare ce își propune să investigheze domenii largi, de interferență, ale realității sociale cu ajutorul unor concepte proprii teoriei cibernetice. În cadrul societății — apreciază autorul — informația privită sub dublul aspect al calității și cantității, îndeplinește rolul unui autentic „sistem circulator", dovedind o importanță hotărîtoare în asigurarea echilibrului fiecărui sistem social. Sensul acțiunii factorului informațional fie în direcția permanentizării stării de echilibru fie a celei entropice este influențat de caracterul relațiilor sociale — relațiilor de tip socialist le este proprie o stare de echilibru în timp ce relațiilor bazate pe exploatare o stare entropică — procese analizate pe larg în volum. După cum se relevă din lucrare, creșterea cantității de informație corelată cu dezvoltarea de ansamblu a societății constituie un proces firesc cu tendințe de amplificare în perspectivă. Acțiunea elementelor informaționale ca factor al stabilității sau, dimpotrivă, al accentuării entropiei nu are însă un caracter conjunctural ; proiectarea dezvoltării societății, prin metode specifice de planificare și prognoză, determină o creștere continuă a cererii de informație.*

● *Căutînd să răspundă preocupărilor partidului pentru orientarea structurii industriei spre diminuarea consumului de energie, un colectiv de cercetători de la Institutul de economie socialistă și de la Institutul de economie industrială au supus, în anii 1976 și 1977, investigației teme legate de această problematică. Unele concluzii ale cercetărilor lor sînt cuprinse în lucrarea* Consumul energetic și structura producției *(Editura Academiei R.S.R., 1979, 185 p.). Autorii — dr. Aurel Iancu (redactor responsabil), Radu Burbea, Mihai Ion, Lucia Mihăilescu, Viorica Răducanu, Ștefan Răgălie, dr. Camelia Cămășoiu, Gabriela Nertea, Rodica Miroiu — au acordat un loc deosebit problemelor calculului și analizei consumului cumulat de resurse energetice pe produse, pe faze tehnologice, precum și aspectelor referitoare la rentabilitatea vînzării la export a produselor industriale care încorporează resurse energetice cumulate în cantități mari. S-a subliniat necesitatea luării în considerare în procesele decizionale de perfecționare a structurilor industriale, a criteriului economisirii resurselor energetice.*

Interesele și stimulentele economice

● *Revista* IKONOMICESKA MISL *a Academiei bulgare de*

amintite – instituționalismul antimonopolist și radicalismul anticapitalist –, dată fiind incompatibilitatea lor cu sistemul capitalismului monopolist de stat, nu sînt și nu pot fi utilizate de establishment ca instrument de politică economică. De aceea ele nu intră sub incidența caracterizării de a fi în criză. Mai mult, puternica fortificare în ultimul deceniu a arsenalului teoretic și factologic al acestor orientări, vigurosul spirit critic la adresa capitalismului monopolist de stat și creșterea rapidă a rolului lor în formarea conștiinței publice, au constituit nu numai consecințe ale crizei orientărilor dominante ci și factor al conștientizării de masă a crizei și implicit al adîncirii ei; aceste orientări îndeplinesc o importantă funcție pozitivă atît în planul cunoașterii sistemului capitalist contemporan, cît și în planul luptei ideologice.

Dacă acestea sînt citeva coordonate care definesc aria de cuprindere a crizei să urmărim elemente care definesc conținutul acesteia. Unii economiști burghezi au incercat – ca W. Heller, spre exemplu – să reducă criza gîndirii economice burgheze dominante (s-au, cum este curent numită în literatură, ortodoxe, convenționale) la criza operaționalității sale, explicînd-o prin „utilizarea greșită a tehnicilor moderne" sau prin insuficientul nivel de „instrumentizare" – pentru nevoile analizei și acțiunii economice – a cuceririlor sale tecretice [1]).

Desigur, atît în analiza cît și în acțiunea economică, greșelile sînt nu numai posibile ci uneori și inerente. De asemenea, este real și faptul că în pofida unor importante realizări (în asemenea domenii cum sînt contabilitatea națională, economia matematică și econometria, modelarea creșterii, raționalizarea deciziilor în cadrul sistemelor complexe și în condiții de incertitudine etc.), științele economice în general și gîndirea economică occidentală în cazul în speță cunosc o anumită rămînere în urmă – inclusiv în privința elaborării unui instrumentar adecvat. Cauzele și semnificația acestei „subdezvoltări" au fost puse în evidență de prof. T. Postolache și nu ne vom opri asupra lor. Ceea ce vrem să subliniem este caracterul diversionist-apologetic al încercării de a reduce criza gîndirii economice ortodoxe la criza operaționalității sale, respectiv la o criză „de creștere" într-un sector important al său – al economiei aplicate și politicii economice – dar nu determinant, care este cel al teoriei. Căci criza operaționalității gîndirii economice burgheze nu este altceva decît o consecință și o formă de manifestare a crizei teoriei, respectiv a postulatelor fundamentale pe care aceasta este edificată. Cînd instrumentarul de politică economică nu funcționează sau cînd analizele prognostice (menite a constitui baza acțiunii politice), se dovedesc profund greșite, aceasta presupune – apreciază Bussiness Week [5]) că ceva greșit este în însăși teorie". Și tot mai mulți economiști lucizi își îndreaptă ochiul critic către „neajunsurile ideilor fundamentale ale economics-ului" [6]) consemnînd totala lor lipsă de aderență la realitatea economico-socială a capitalismului zilelor noastre. Gîndirea economică burgheză ortodoxă a deceniilor postbelice, printr-o largă desfășurare de forțe, a furnizat un mare număr de rafinate și complexe construcții teoretice, de subtile „modelări" matematico-economice și econometrice dar care, cum remarca W. Leontief, „...ascund teze efemere din punctul de vedere al conținutului esențial al obiectului" cunoașterii lor – economia capitalistă. „Este ceva scandalos – continuă economistul american – în spectacolul reprezentînd un atît de mare număr de oameni ocupați cu rafinarea analizei unor situații economice referitor la care nu au nici un motiv să presupună că ar putea vreodată să apară în realitate".[7]) Ignorînd realitatea, claustrată în sferele unei formalizări abstracte, în afară de spațiu și timp, asocială, dar aureolată de „raționalitatea și exactitatea matematică" (ca și cum raționalitatea matematică ar putea fi substituită rațională economice) gîndirea economică burgheză ortodoxă „nu a mișcat în mod semnificativ înainte cunoașterea noastră" – remarca R.A. Gordon, fost președinte al Asociației americane de economie. Mai mult, constată el, pornind „de la premise nerealiste", „îndepărtate" de realitate, teoretizările economiștilor ortodocși sînt „irelevante" și duc, inevitabil, la „concluzii care contrazic faptele istorice" [8]), datele realului. Fr. Perroux se exprimă și mai ferm: „economia capitalistă, așa cum este ea prezentată în conceptualizările și modelările «științei» ortodoxe, nu este inteligibilă". [9]) Iată doar cîteva caracterizări concise, ce reflectă dramatica profunzime a crizei gîndirii economice burgheze, și implicit a operaționalității sale.

Vasile PILAT

---

[1]) Journal of Politics, august 1976, p. 147.

[2]) I. Hargreaves and J. Dauman, Business Survival and Social Change, New York, 1975, p. 12.

[*]) Periodizarea capitalismului monopolist de stat și conceptele de „fază ascendentă" și „fază descendentă" au fost elaborate de prof. dr. T. Postolache în cadrul unei concepții unitare asupra stadiilor evoluției formațiunilor social-economice, concepție ce se constituie într-un eficient instrument de analiză a realităților capitalismului contemporan (vezi: Tudorel Postolache, Capitalismul monopolist de stat, București, Ed. politică 1975).

[3]) Vezi T. Postolache, Revista Economică nr. 34, 1979.

[4]) W. Heller, What's Right with Economics? In: American Economic Review, march, 1975.

[5]) Business Week, 29 iunie 1974, p. 50.

[6]) Vezi W. Heller, op. cit.

[7]) W. Leontief Theoretical Assumptions and nonobserved Facts. In: American Economic Review, march 1971.

[8]) R.A. Gordon, Rigor Relevance. In: American Economic Review, march, 1976, p. 5.

[9]) Fr. Perroux, Les conceptualisations implicitement normatives et les limites de la modelation en economie. In: Economies et Sociétés, Nr. 12, 1970.

științe (Institutul de economie) publică în nr. 3/1979 articolul lui **G. Kolev** Problemi na ikonomiceskoto stimulirane *(Probleme ale stimulării economice). Stimularea economică este – opinează autorul – unul din cele mai importante mijloace de ridicare a calității și eficienței producției sociale. Se subliniază caracterul obiectiv și structura complexă a intereselor și stimulentelor economice. Cointeresarea materială, spune G. K., este un aspect al interesului economic. Cei care susțin punctul de vedere că stimularea economică și cea materială ar fi concepte diferite ar confunda esența, care este aceeași, cu formele ei diferite de manifestare. Stimularea care rezultă din gestiunea proprie, este uneori numită „economică", iar stimularea individuală – „materială", ceea ce ar fi greșit conform opiniei autorului și de natură să ducă la subaprecierea acesteia din urmă. Autorul consideră că faptul că nu s-au obținut rezultatele dorite în implementarea rapidă a progresului tehnico-științific, în realizarea planurilor de producție, în creșterea calității producției și economisirea muncii vii și materializate, se datorește insuficientei atenții acordate stimulării materiale.*

Criza energiei și energiile viitorului

● *Jean Boissonat semnează în L' EXPANSION (iulie–august 1979) un editorial optimist –* Les profits d'une crise *(Beneficiile unei crize). Deși prețul mediu de peste 20 de dolari barilul de petrol va crea dificultăți mari pentru țările industrializate din occident, s-ar putea – opinează autorul – ca tocmai acest cost să apropie petrolul de pragul în care alte resurse de hidrocarburi să devină rentabile. Acestea ar fi: „recuperarea asistată" a petrolului (prin procedeele tradiționale nu se extrage dintr-un zăcămînt decît un sfert din petrolul conținut), exploatarea la mare adîncime, utilizarea șisturilor bituminoase, a nisipurilor asfaltice ș.a. Desigur, toate acestea vor cere un mare efort.. Dar, spune J.B., există două moduri de a întîmpina problemele dificile: să vezi în ele o nenorocire sau o stidare. Alternativa a doua este preferabilă: „Criza energiei ar putea genera formidabile progrese în utilizarea informaticii, de pildă pentru a economisi energia la automobile, în case; ea ar putea aduce o tinerețe nouă în industria construcțiilor; în general, ea ar putea fi sursa unei noi creșteri".*

Utilizarea modelării

● *MAGAZINE REPRINT prezintă un rezumat al studiului* Econometrics *(Econometrie), de prof. Lawrence R. Klein de la Universitatea din Pennsylvania. Studiul a apărut în periodicul „Across The Board", S.U.A., 1979. Autorul militează pentru modelarea econometrică. El arată că previziunea economică pe bază de modele va continua să se dezvolte chiar dacă rezultatele ei nu au fost întotdeauna satisfăcătoare. Este de neconceput, spune el, să te poți dispensa de modelare în analiza problemelor complexe. În studiu se prezintă pe larg esența modelării econometrice, domeniul macroeconometriciî și limitele sale. Deși este vorba de un cîmp promițător de cercetare și de aplicații, lumea se mai întreabă totuși dacă modelele au vreo utilitate și li se impută o serie de erori, indeosebi în interpretarea unor cotituri particulare ale economiei. Dar, conchide L.R.K., utilizarea și dezvoltarea modelării econometrice în toată lumea – în Europa, Japonia, țările în curs de dezvoltare, țările cu economie planificată central – dovedesc lipsa de suport a întrebării relative la utilitatea modelelor și a acuzației de eroare. Se dau o serie de cazuri în care modelarea a dat rezultate mai bune și mult mai rapide în previziune decît alte metode.*

FIȘE

După încheierea Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării

PREMISE ALE LICHIDĂRII UNOR ASIMETRII FLAGRANTE ÎN ECONOMIA MONDIALĂ

CONFERINȚA Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării, desfășurată la Viena între 20—31 august a.c., a reprezentat una din principalele manifestări internaționale din ultima perioadă pentru convenirea de măsuri în direcția soluționării problemelor grave existente în economia mondială și în situația economico-tehnologică a țărilor în curs de dezvoltare, respectiv pentru restructurarea raporturilor economice interstatale. Continuînd seria acțiunilor internaționale organizate de Națiunile Unite pe diverse aspecte ale domeniului economic în scopul edificării noii ordini economice în lume, Conferința de la Viena materializează în fapt o inițiativă a României, lansată în anul 1970 la Adunarea generală a O.N.U. de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, referitor la sporirea rolului științei și tehnologiei în dezvoltarea popoarelor și locul important pe care trebuie să-l aibă Organizația mondială în elaborarea unei politici coerente în acest domeniu.

Amplul proces pregătitor și intensele activități care au precedat Conferința au scos în evidență o dată mai mult locul determinant al științei și tehnicii în promovarea progresului economic și social, aspectele complexe pe care le comportă crearea și consolidarea capacităților tehnico-științifice naționale, eliminarea distorsiunilor și barierelor din calea fluxului tehnologic internațional și promovarea unei cooperări echitabile în domeniul cunoașterii umane fundamentale și aplicative. În concordanță cu rolul distinct acordat științei în însăși politica economică a partidului și statului nostru, România socialistă a marcat o prezență activă pe tot parcursul perioadei anterioare Conferinței, contribuția sa directă manifestîndu-se inclusiv pe planul găzduirii în vara anului 1978 a reuniunii pregătitoare europene cît și recent, în luna august a.c., a întîlnirii ministeriale a Grupului celor 77. Declarația de la București privind știința și tehnologia în folosul dezvoltării, adoptată la reuniunea ministerială a Grupului celor 77, a reafirmat unitatea și coeziunea țărilor membre în eforturile pentru promovarea intereselor lor economice și tehnico-științifice, ca și voința lor politică de a acționa pe o bază constructivă pentru a asigura succesul Conferinței, constituind un moment de referință în afirmarea poziției și platformei de acțiune a Grupului pe tărîmul științei și tehnologiei.

Lucrările Conferinței, care au reunit în incinta complexului Stadthalle din Viena peste 2 000 delegați din 141 state ale lumii, au reliefat momentul istoric crucial traversat astăzi de omenire, cînd, în pofida uriașelor realizări tehnico-științifice ale geniului uman, inegalitățile frapante din acest domeniu se accentuează, agravînd starea de dependență științifică și tehnologică în care se află țările în curs de dezvoltare. S-a reafirmat cu putere în acest context că fenomenele crizei economice și financiare, a materiilor prime și energiei dau noi dimensiuni instabilității economice și politice din lume, tendințelor de monopol pe plan științific și tehnologic, de folosire a științei și tehnologiei ca instrument de presiune și dominație asupra țărilor mai puțin dezvoltate, precum și consecințelor ce decurg din folosirea în scopuri militare a unei părți considerabile din potențialul științific de care dispune astăzi omenirea.

Mai evident poate decît în oricare alt domeniu, a reieșit la această conferință conexiunea organică — de netăgăduit chiar de cei mai fervenți exponenți ai altor concepții ideologice — dintre dimensiunea politică a științei și tehnologiei în lumea de azi și semnificația lor determinantă pe planul dezvoltării plenare a tuturor popoarelor și afirmării capacității lor creatoare în lărgirea necontenită a orizontului cunoașterii umane. Teza cuprinsă în mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu, după care **„progresul și independența națională, știința și pacea sînt inseparabile"** a găsit un larg ecou în rîndul participanților, fiind citată nominal în multiple ocazii de numeroși delegați. Aceasta reflectă nu numai bogatul conținut de idei al mesajului șefului statului român, cît mai ales actualitatea și concordanța lor cu preocupările generale pentru ca știința și tehnica să devină un bun al întregii umanități, să servească progresului și dezvoltării libere a tuturor popoarelor, conlucrării fructuoase dintre națiuni.

Principalul rezultat de valoare politică generală al conferinței constă de aceea în afirmarea hotărîtă a principiului „știința și tehnologia în folosul dezvoltării", ca orientare programatică fundamentală în ansamblul măsurilor convenite pentru concertarea eforturilor statelor participante și care își găsesc expresia în Programul de acțiune adoptat la încheierea lucrărilor sale. S-a realizat un larg și semnificativ consens al participanților asupra necesității imperioase ca rezultatele activității științifice să fie utilizate pentru dezvoltarea economică și soluționarea problemelor sociale din fiecare țară, pentru valorificarea superioară a bogățiilor naturale și a surselor de energie, sporirea rodniciei pămîntului și înlăturarea foametei și subnutriției, creșterea randamentelor producției materiale, perfecționarea infrastructurii economice, protecția mediului înconjurător, ridicarea calității vieții oamenilor de pretutindeni.

Spre deosebire de cea de a V-a Conferință a O.N.U. pentru comerț și dezvoltare de la Manila ca și de alte reuniuni internaționale economice desfășurate în ultima perioadă, Conferința de la Viena a marcat, prin atmosfera de lucru, interesul manifestat de toate statele participante pentru fondul problemelor dezbătute, cît și prin ansamblul rezultatelor sale un pas pozitiv în dialogul internațional consacrat soluționării problemelor acute din economia mondială. Conferința a permis astfel realizarea unor acorduri în probleme si domenii de interes deosebit pentru țările în curs de dezvoltare, precum și pentru lansarea, în ansamblu, a unei cooperări echitabile pe plan științific și tehnologic. Programul de acțiune adoptat de participanți — care a fost elaborat pe baza și în spiritul propunerilor formulate de Grupul celor 77 în perioada premergătoare Conferinței și consolidate cu prilejul reuniunii ministeriale a Grupului de la București — reflectă stadiul actual de acord al comunității internaționale în problemele aplicării științei și tehnologiei la dezvoltare și respectiv ale întăririi bazelor materiale și instituționale ale cooperării în aceste domenii. Prevederile sale creează, totodată, premisele adîncirii și dezvoltării ariei de consens în numeroase alte aspecte determinante pentru consolidarea capacităților tehnico-științifice ale tuturor statelor lumii și lichidarea uriașelor disparități existente pe planurile menționate.

Este pozitiv astfel că, în urma unui îndelung și laborios proces de negociere, s-a realizat acordul general al statelor reprezentate la Conferință asupra cadrului instituțional adecvat pentru sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare de creare și dezvoltare a propriilor infrastructuri științifice și tehnice, cadru susținut de aranjamente financiare corespunzătoare, susceptibile de consolidare și lărgire în viitor.

POTRIVIT consensului realizat, sistemul Organizației Națiunilor Unite va reprezenta cadrul fundamental de analiză și elaborare a politicilor în materie de știință și tehnologie în folosul dezvoltării, de perfecționare sau creare a mecanismelor internaționale de cooperare în sprijinirea eforturilor tehnologice ale țărilor în curs de dezvoltare și promovare a fluxurilor internaționale pe baze echitabile. Pe această bază, s-a convenit crearea Comitetului Interguvernamental pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării, ca organ al Adunării generale a O.N.U. deschis participării tuturor statelor membre ale Organizației. Obiectivele activității sale îi conferă atributele eminamente politice ale unui organism plenar, investit de angajarea voinței tuturor statelor, pentru impulsionarea realizării acțiunilor prioritare din Programul de acțiune și elaborarea măsurilor operaționale adecvate pentru aplicarea tuturor prevederilor acestuia, promovarea unei mobilizări optime a resurselor necesare în cadrul O.N.U. și elaborarea direcțiilor de acțiune ale sistemului de finanțare a științei și tehnologiei, recent înființat, coordonarea eficientă a acțiunilor celorlalte organisme și programe în materie de aplicare a științei și tehnologiei la dezvoltare etc.

În mod corespunzător, în cadrul Secretariatului O.N.U. va fi creat un sector specializat pentru știință și tehnologie, condus de un funcționar de nivel înalt, care va sprijini Comitetul Interguvernamental în îndeplinirea mandatului său și își va exercita atribuțiile, decise în materie de promovare a măsurilor cuprinse în Programul de acțiune, sub conducerea nemijlocită a Directorului general pentru dezvoltare și cooperare economică internațională al O.N.U., care asigură coordonarea ansamblului activităților Organizației decurgînd din deciziile adoptate pentru promovarea noii ordini economice internaționale.

De o importanță esențială pentru traducerea în viață a prevederilor Programului de acțiune sînt măsurile agreate referitor la crearea sistemului de finanțare al O.N.U. pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării. Sistemul este conceput pentru finanțarea proiectelor și programelor adecvate de dezvoltare a capacităților tehnico-științifice ale țărilor în curs de dezvoltare, corespunzător cadrului și obiectivelor menționate în părțile pertinente ale Programului de acțiune. Activitățile și resursele sistemului urmează a fi complementare programelor bi- și multilaterale în materie și sînt destinate să suplimenteze mijloacele consacrate în acest scop de țările în curs de dezvoltare, pornind de la principiile fundamentale ale necesității unor fluxuri de resurse continuu crescînde, puse la dispoziție și angajate pe baze previzibile și necondiționate. Desigur, elaborarea conceptuală ca și crearea mecanismelor operaționale ale sistemului financiar au un caracter procesual, izvorît atît din complexitatea și particularitățile inedite ale unei atari întreprinderi, cît și din necesitatea — obiectivă de fapt — a armonizării pozițiilor statelor sau grupelor de state asupra principiilor și modului derulării activităților de finanțare multilaterală a cercetării științifice și a aplicațiilor tehnologice în țările în curs de dezvoltare. Aceste premise au determinat ca, pornindu-se de la gradul de disponibilitate a țărilor industrializate exprimat în cadrul Conferinței de a se angaja în edificarea noului sistem de finanțare, participanții să convină asupra soluției de compromis, constînd în crearea unui fond interimar, pentru perioada 1980—1981, format pe baza contribuțiilor voluntare și administrat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Întrucît valoarea resurselor anticipate a fi mobilizate în acest cadru este sub estimările minimale ale Grupului celor 77, la insistențele țărilor membre ale acestui Grup a fost admisă posibilitatea suplimentării mijloacelor financiare peste limita prevăzută de 250 milioane dolari, în măsura în care suma respectivă va fi angajată în totalitate și vor fi prezentate spre finanțare noi proiecte importante în domeniul științei și tehnologiei.

De asemenea, Conferința de la Viena a abordat, pentru prima oară în decursul dialogului internațional consacrat promovării noii ordini economice, aspectele de fond ale realizării de transformări structurale în ce privește repartizarea potențialului științific și tehnologic mondial, respectiv caracterul și conținutul raporturilor dintre state în materie. În împrejurările în care, așa cum se subliniază în preambulul proiectului Programului de acțiune elaborat de Grupul celor 77, doar 5% din capacitățile mondiale de cercetare — dezvoltare revin țărilor în curs de dezvoltare care reprezintă peste 2/3 din populația lumii, este evident că oportunitatea și stringența unor atari restructurări este în afara oricărei discuții. În continuarea eforturilor depuse pînă în prezent în diverse alte foruri pentru reglementarea, pe baze echitabile, a transferului de tehnici spre țările în curs de dezvoltare, a activității societăților transnaționale și respectiv pentru eliminarea practicilor comerciale restrictive, Conferința de la Viena a constituit un moment semnificativ în angajarea unor schimbări globale fundamentale în dezvoltarea capacităților tehnico-științifice ale tuturor statelor lumii, în dobîndirea noilor cunoștințe științifice și tehnice, în adaptarea, utilizarea și răspîndirea acestora în scopul instaurării noii ordini economice internaționale. Progresele realizate la Conferință în determinarea cadrului politic și economico-juridic adecvat pentru eliminarea condițiilor de monopol din fluxul internațional de tehnologie, perfecționarea reglementărilor internaționale aferente și asigurarea unei participări sporite a țărilor în curs de dezvoltare la mecanismele difuzării informației tehnico-științifice și ale finanțării dezvoltării științifice și tehnologice nu au fost totuși suficiente pentru creionarea în Programul de acțiune adoptat a unor dispoziții coerente și operante în materie. În crearea acestei situații și-au găsit expresia pozițiile rigide ale majorității țărilor avansate din punct de vedere economic și tehnologic care, în flagrant contrast cu însești propriile interese de dezvoltare imediată și mai ales pe termen lung, continuă să fie refractare în a-și angaja responsabilitățile politice și materiale pe terenul unor astfel de schimbări structurale. În pofida neîmplinirilor menționate, dezbaterile ca și textele aferente negociate la Conferință reprezintă o bază importantă pentru continuarea deliberărilor în cadrul Comitetului Interguvernamental nou creat și convenirea de soluții în ansamblul sistemului Națiunilor Unite în direcția consolidării capacităților tehnico-științifice naționale ale țărilor în curs de dezvoltare și sprijinirii de către țările dezvoltate a eforturilor lor în acest domeniu, a accesului la informațiile și cunoștințele științifice și tehnologice pe baze care să excludă exploatarea, a promovării unei cooperări internaționale echitabile.

IN CONTEXTUL stadiului actual al negocierilor din cadrul O.N.U. privind edificarea noii ordini economice internaționale, rezultatele Conferinței de la Viena înscriu premise favorabile însemnate pe linia folosirii neabătute a științei și tehnologiei pentru dezvoltare, a sporirii resurselor alocate pentru progresul tehnico-științific general și asimilarea rezultatelor sale de către toate popoarele lumii. Prin puterea lor de pătrundere în viitor, concluziile și acțiunile convenite pot și trebuie să impulsioneze transformarea științei și tehnologiei în pîrghii esențiale ale dezvoltării, să dea contur și perspectivă cadrului de acțiune a statelor și la nivel internațional în următorul deceniu vizînd eliminarea inegalităților și asimetriilor din economia mondială și accelerarea procesului de edificare a unei noi ordini economice. Perioada care urmează reclamă angajarea decisă a tuturor statelor în aplicarea măsurilor convenite în Programul de acțiune de la Viena pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării, în lărgirea și adîncirea prevederilor sale, în consens cu transformările de esență pe care acțiunile convenite pentru celelalte domenii ale activității și cooperării economice le prefigurează pentru progresul economico-social al fiecărei țări și colaborarea lor fructuoasă.

România se află ferm angajată în acest proces, început de fapt, încă din momentul convocării Conferinței O.N.U. pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării, iar opțiunile fundamentale ale politicii și acțiunilor sale internaționale o fac pe deplin aptă să înscrie în continuare un aport concret și original la promovarea neabătută a rezultatelor revoluției tehnico-științifice, la progresul economic și social al fiecărui popor de pe planeta noastră.

Marian CHIRILĂ

TÎRGUL DE MOSTRE

(Urmare din pag. 16)

de mărfuri pentru piață pe baza luării în considerare a cerințelor populației ; — reașezarea sortimentală, ca un mijloc de îmbunătățire a activității contractuale, în scopul satisfacerii cerințelor populației cu sortimente solicitate și în același timp eficiente sub raport economic ; — adoptarea unor strategii de comercializare diferențiate în raport cu caracteristicile produsului și ale pieței sale ; — îmbunătățirea activității de lansare pe piață a noilor produse ; — o colaborare mai strînsă între industrie și comerț în definirea produsului sub aspectul caracteristicilor produsului, conținutului, funcționalității, formei de prezentare etc. ; — aplicarea întocmai a unor clauze noi cuprinse în cadrul legislativ normativ privind contractele economice. În acest sens producătorii ar trebui să asigure posibilitatea practică de a ține seamă de mobilitatea cererii (unele reduceri la sortimente cu vînzare lentă și majorări la sortimente mult solicitate) ; — necesitatea creșterii preocupării producătorilor pentru studierea pieței, fiind utilă funcționarea unor compartimente de marketing la întreprinderi ; — renunțarea la unele puncte de vedere privind cercetarea separată a pieței de către comerț, de pe o parte și de industrie pe de altă parte și conjugarea eforturilor în acțiuni de anvergură ; — extinderea practicii folosirii cataloagelor de produse la lucrările de contractare a fondului de mărfuri pentru piața internă ; — antrenarea într-o mai mare măsură a juriștilor la adoptarea deciziilor economice și nu numai la avizarea contractului ; — necesitatea respectării cu rigurozitate a disciplinei contractuale și stabilirea unui sistem de cointeresare și răspunderi pentru producători și comerț în cazul produselor noi.

● **La ridicarea calitativă a activității** comerciale s-a considerat, în unanimitate, că progresul științific și tehnic poate aduce un aport crescînd, formulîndu-se o seamă de propuneri, dintre care reținem : — definirea multilaterală a conceptului de progres științific și tehnic în comerț, inclusiv prin luarea în considerare a rolului comerțului în promovarea prin oferta sa a științei și tehnicii ; — optimizarea consumului de energie în magazinele universale pe bază de calcule științifice, asigurîndu-se un grad de vitrare corespunzător, atît sub aspectul iluminatului, cît și al încălzitului ; — dezvoltarea cercetărilor și inițierea de măsuri practice pentru crearea și implementarea unui sistem informațional cuprinzător al comerțului ; — necesitatea realizării unor diferențieri în probleme de tehnică comercială în funcție de dimensiunile și profilul unității și de comportamentul consumului ; — cercetări privind relația optimă între iluminatul general al magazinului și iluminatul produselor ; — abordarea eficienței tehnologiei comerciale, nu numai sub aspectul rentabilității, ci și în privința gradului de satisfacere a cerințelor cumpărătorilor ; — elaborarea unui studiu privind necesarul rațional al consumului de energie electrică în comerț, astfel încît să se asigure promovarea în continuare a progresului științific și tehnic ; — orientarea soluțiilor privind iluminatul în magazine, mai ales către folosirea mobilierului intens vitrat și către culori deschise (pentru mobilier, pereți, plafoane etc.) ; — extinderea paletizării, containerizării și pachetizării produselor, concomitent cu optimizarea razei de activitate a întreprinderilor comerciale cu ridicata.

● Dezbateri interesante au avut loc și la masa rotundă cu tema : **„Rolul industriei și comerțului în satisfacerea cerințelor de consum ale tinerei generații"**, organizată cu C.C. al U.T.C. și Facultatea de comerț din A.S.E. București. Dintre ideile expuse cu acest prilej prezentăm : — tineretul reprezintă un important și complex segment de consumatori, în continuă dezvoltare, cu nevoi, gusturi și preferințe specifice, cu un comportament de consum și cumpărare influențate mai intens de factori psihologici, precum și cu un grad ridicat de receptivitate la nou și modern ; — pentru satisfacerea cerințelor acestui segment, industria și comerțul trebuie să acționeze pe linia : identificării nevoilor, stimulării motivației de cumpărare, găsirii de răspunsuri (prin produse adecvate) la înclinația spre noutate a tineretului ; — organizarea sistematică a unor prezentări de modă în exclusivitate pentru tineret, în cadrul cărora să se asigure vizionarea întregului complex de articole de îmbrăcăminte și încălțăminte necesare pentru activitatea de învățămînt, productivă, de utilizare a timpului liber etc.; — îmbunătățirea creației de produse pentru tineret prin realizarea de contacte sistematice dintre creatori și tineri ; — înființarea unor colective de creație exclusiv pentru tineret, alcătuite din tineri creatori ; — realizarea de măsurători antropometrice pe grupe de tineri ; — extinderea rețelei de magazine pentru tineret și înființarea unor întreprinderi comerciale specializate în produse pentru tineret ; — organizarea unor produse de creație pentru articole destinate tineretului ; — producerea de garnituri și piese de mobilier pentru dotarea căminelor de nefamiliști ; — realizarea unor acțiuni de educare a tineretului cu privire la încălțăminte și îmbrăcăminte (cum și unde să le poarte etc.) ; — desfășurarea sistematică de dialoguri cu tinerii în unitățile comerciale reprezentative ; — diversificarea și înnoirea sortimentului de jucării (din plastic, gonflabile), îmbunătățirea calității și o mai bună aprovizionare a magazinelor cu jocuri pentru copii ; — prevederea distinctă în contract a fondului de mărfuri pentru tineret, pe baza consultării tinerilor ; — organizarea unor emisiuni speciale la radio și televiziune privind îmbrăcămintea tinerilor și îmbunătățirea preocupărilor revistei „Moda" pe această linie.

Există certitudinea că rezultatele acțiunilor de cercetare desfășurate la cea de a X-a ediție a tîrgului de mostre de bunuri de consum, asigură o bază de fundamentare mai judicioasă a relațiilor dintre industrie-comerț și în fapt o contribuție însemnată la satisfacerea, în condiții mereu îmbunătățite a cererii de mărfuri a populației.

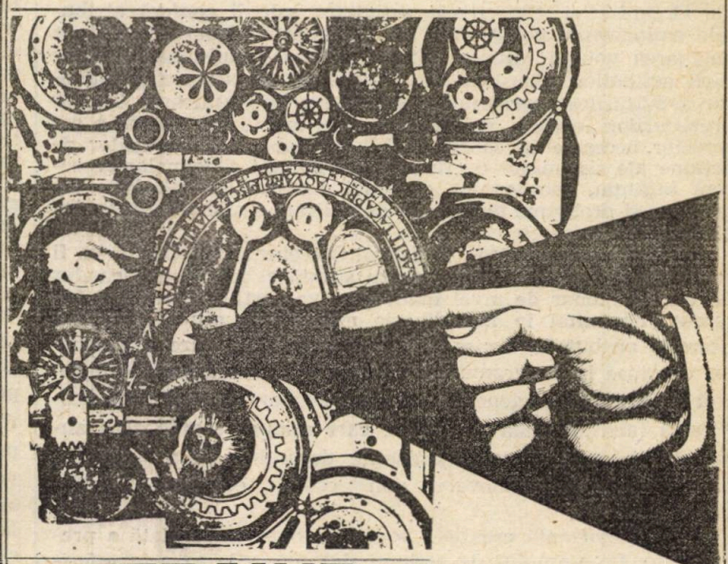

MERKURIA

TÎRGUL INTERNAȚIONAL
DE CONSTRUCȚII DE MAȘINI BRNO
12—20. IX. 1979

EXPUNEM:

Pavilionul B : scule de mînă
Pavilionul C : sistem informațional
Pavilionul R : instalații pentru spălătorii industriale
Pavilionul Z : instalații de răcire industrială, liofilizare
Suprafață liberă M : scule de mînă electrice
Contactarea firmei Merkuria vă facilitează încheierea unor afaceri avantajoase

MERKURIA

Argentinska 38, 17005 Praha 7, Cehoslovacia

Publicom

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Reprofilări în industria europeană de autocamioane

SPECIALIȘTII vest-europeni apreciază că încă de la începutul deceniului viitor industria de autocamioane va trebui să se restructureze pentru a se adapta cerințelor pieței. Problemele cu care este confruntată această industrie sînt legate în primul rînd de reducerea consumului de carburanți și trecerea la vehicule de mare capacitate pentru a se asigura transportul mărfurilor pe distanțe lungi în condiții cît mai eficiente. Din aceste considerente, producătorii vest-europeni au început deja să se reprofileze pe camioane cu motorină, vehicule care sînt cerute din ce în ce mai mult și a căror desfacere poate fi astfel asigurată și pe piața americană unde procesul de restructurare este în curs de realizare.

Pe de altă parte, creșterea lentă sau chiar stagnarea numărului de autocamioane noi care vor putea fi absorbite — conform prognozelor — de piața vest-europeană (vezi tabelul, care cuprinde cifre globale asupra înregistrărilor din Anglia, Belgia, Franța, R.F.G., Italia și Olanda) a determinat firmele producătoare să treacă la acțiuni de cooperare sau de fuzionare (în Franța, Italia) pentru a rezista în fața concurenței japoneze și americane. Menținerea sau ridicarea competitivității presupune însă importante investiții legate de modificări înnoitoare în concepția și realizarea vehiculelor, investiții evaluate, de pildă, la circa 400 mil. dolari în cazul lansării unui nou model de autocamion, cu motor și cutie de viteze de asemenea noi.

Categoria vehiculului	1977		1984 (previziuni)	
	vehicule înregistrate (mii bucăți)	% din total vehicule de 2 t	vehicule înregistrate (mii bucăți)	% din total vehicule de 2 t
Autodube (2,01—3,5 t)	372	61,7	469	65,7
Camioane ușoare (3,51—16 t)	148	24,5	142	19,9
Camioane grele (peste 16 t)	83	13,8	103	14,4

Sursa : „Financial Times".

Rezultate în economisirea carburanților

MĂSURILE luate în R.F.G. în vederea economisirii energiei au dat deja primele rezultate, apreciază un recent raport al Ministerului Federal al Economiei. În semestrul I 1979 creșterea consumului de petrol și produse petroliere a fost menținută la o rată de numai 4% față de perioada corespunzătoare a anului trecut. Cererea de benzină pentru automobile a crescut cu 3%, dar orientarea către automobile diesel a făcut să crească cu 14% cererea de motorină. S-a reușit, de asemenea, să se diminueze consumul de ulei ușor, constatîndu-se în schimb o creștere semnificativă — 10% — în ceea ce privește uleiurile grele.

Pe de altă parte, primul semestru a mai însemnat creșterea activității de prelucrare a țițeiului în produse petrochimice — cu 20% — și o majorare cu 21% a exportului acestor produse. Pe de altă parte, se constată preocuparea pentru creșterea rezervelor naționale de petrol — suficiente în prezent pentru 110 zile față de 99 zile cît reprezentau aceste stocuri în luna aprilie — precum și a rezervelor de produse petrochimice.

Orientări în dezvoltarea economică

Panama — restructurări economice

REPUBLICA PANAMA trece în prezent printr-un proces de înnoire și diversificare a structurii economice, concomitent cu intensificarea eforturilor în direcția recuperării și valorificării bogățiilor naturale de care dispune țara.

În agricultură (16% din P.I.B. și 35% din populația activă a țării) se urmărește în principal sporirea gradului de autoaprovizionare a țării cu produse agroalimentare, în prezent 50% din necesarul intern de consum fiind acoperit prin import. Paralel, s-au luat măsuri de creștere a producției principalele produse agricole de export și anume la banane (Panama este al treilea exportator de banane din America Latină, după Ecuador și Honduras), zahăr, carne.

Dezvoltarea industriei extractive este strîns legată de exploatarea bogatelor rezerve de minereu de cupru ale țării, principalul zăcămînt fiind CERRO COLORADO, din provincia CHIRIQUI, cu rezerve apreciate la 900 milioane tone minereu cu un conținut mediu de 60% cupru. Exploatarea acestui zăcămînt va începe în 1984, cu o producție anuală de 171 mii tone cupru blister : valoarea investițiilor necesare punerii în exploatare a minei cifrîndu-se în jurul a un miliard dolari.

O preocupare susținută se manifestă pentru industrializarea țării. Alături de industriile de prelucrare a materiilor prime agricole, au apărut în ultimii ani, și alte ramuri industriale ca de exemplu industria chimică și industria materialelor de construcții.

În prezent și economia panameză este confruntată cu problemele crizei energetice, anual Panama cheltuind sume importante pentru importul de țiței, în condițiile în care producția internă nu reușește să acopere decît în proporție redusă necesarul în creștere. Se preconizează în acest context utilizarea unor surse alternative de energie și instituirea unui program sever de economisire a combustibilior. Un volum important de investiții va fi alocat finanțării unor proiecte în sectorul hidroenergetic printre care figurează : terminarea lucrărilor de construcție a hidrocentralei LA FORTUNA, construirea unei noi hidrocentrale la CHANQUINOLA și realizarea unor salbe de microcentrale pe principalele rîuri ale țării. O atenție particulară se va acorda utilizării energiei solare și geotermice, precum și trecerii de la centralele electrice care utilizează drept combustibil petrolul la centralele electrice pe bază de cărbune.

Schimburile comerciale dintre R.S. România și Panama au cunoscut în ultimii ani un curs continuu ascendent, printre produsele exportate de R. S. România în Republica Panama numărîndu-se : mase plastice și materiale pentru fabricarea produselor plastice, acid formic, țesături de bumbac și tip bumbac, țesături de celofibră.

Rodica Maria RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 3—7 IX 1979, **dolarul S.U.A.** a continuat să evolueze contradictoriu pe piețele de schimb valutare. Influența pozitivă a creșterii dobînzii preferențiale „prime rate" de către marile bănci comerciale nord-americane de la 12,25% la 12,5%, sau chiar 12,75% a fost contracarată de creșterea indicelui prețurilor cu ridicata.

Francul elvețian a înregistrat reprecierea cea mai accentuată față de dolar în săptămîna analizată — 1,2% —, respectiv 1,6325 franci/1 dolar pe 7 IX comparativ cu 1,6525 franci/1 dolari pe 31 VIII 1979. **Marca vest-germană** era cotată la sfîrșitul perioadei la 1,81 mărci/1 dolari, mișcarea de repreciere fiind determinată în special de publicarea reducerii deficitului contului curent al R.F.G. la circa 2 miliarde mărci în iulie a.c., față de un deficit de 3,2 miliarde în luna iunie. **Francul belgian** a urmat îndeaproape evoluția mărcii vest-germane, situîndu-se pe 7 IX la 29,05 franci/1 dolar, comparativ cu nivelul de 29,20 franci/1 dolar cu o săptămînă în urmă. Creșterea excedentului contului curent al Franței pe cel de-al doilea trimestru a.c. la 3,3 miliarde franci, față de 2,5 miliarde în primul trimestru a determinat o întărire a **francului francez** față de dolar, care era tranzacționat la sfîrșitul intervalului de 4,2250 franci/1 dolar, față de 4,25 franci/1 dolar pe 31 VIII 1979 (+0,6%).

Cotația **lirei italiene** de pe 7 IX 1979, de 812,50 lire/1 dolar o situează cu 0,4% peste cea de referință de 816 lire/1 dolar. **Yenul japonez** și **lira sterlină** au evoluat diferit față de dolarul S.U.A., depreciindu-se pe ansamblul săptămînii cu 0,3% (220,75 yeni/1 dolar, față de 220 yeni/1 dolar) și respectiv 0,2% (2,2475 dolari/1 liră, comparativ cu 2,2525 dolari/1 liră). Evoluția yenului a fost determinată de perspectivele menținerii tendințelor de înrăutățire a balanței comerciale nipone în următoarele luni, în timp ce lira sterlină a fost influențată de publicarea datelor privind creșterea la 2,26 miliarde lire a deficitului contului curent în iulie a.c.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe termen de 6 luni au fost cotate la cca. 12,625% la cele în eurodolari, 7,75% la cele în euromărci vest-germane și 3% la cele în eurofranci elvețieni.

Una din cele mai agitate săptămîni din întreaga perioadă postbelică a cunoscut-o piața liberă a **aurului.** La Londra fluctuațiile prețului metalului galben au înregistrat creșteri de peste 25 dolari/uncie în numai 4 zile, dar și cu scăderi de peste 10 dolari/uncie într-o singură zi — al doilea fixing de pe 9 IX 1979 fiind de 329,15 dolari/uncie, în acest interval a avut loc licitația lunară a F.M.I., cele 444 000 — uncii aur fiind alocate la un preț mediu record de 333,24 dolari uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

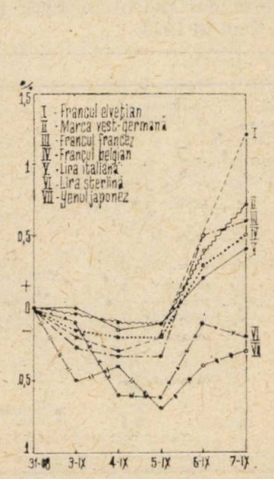

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 3—7 IX, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 31 VIII a.c.

Polonia: priorități în politica social-economică

PRINTRE ORIENTĂRILE prioritare ale planului economiei naționale a R. P. Polone pe anul 1980, aflat în prezent în studiu — informează presa poloneză — figurează dezvoltarea agriculturii și industriei alimentare, care au avut de suferit de pe urma calamităților naturale din prima parte a acestui an. Se preconizează ca nivelul ridicat al investițiilor alocate în 1979 acestui sector (circa 26% din total) să se mențină și în cursul anului viitor, fondurile respective urmînd a fi destinate în primul rînd extinderii producției vegetale (de cereale alimentare și furaje).

Un alt sector prioritar îl constituie construcția de locuințe, în 1979 fiind prevăzut să se construiască 334 mii de locuințe, cifră care va fi depășită anul viitor. De o atenție deosebită se va bucura și comerțul exterior, astfel ca în condițiile creșterii susținute a exporturilor să sporească ponderea produselor industriale (în special a mașinilor și instalațiilor) și să se realizeze anul viitor echilibrarea balanței de plăți externe. În sfîrșit, un al patrulea sector prioritar pentru anul 1980 îl reprezintă protecția mediului înconjurător, ocrotirea sănătății populației, extinderea prestațiilor sociale.

Pe lîngă sectoarele menționate, în 1980 precum și în cincinalul următor urmează să se pună accent pe îmbunătățirea aprovizionării pieței interne, pe extinderea și modernizarea rețelei transporturilor și telecomunicațiilor, pe accelerarea dezvoltării sectorului energetic.

Uraniul — perspectivele țărilor în curs de dezvoltare

NECESITATEA diversificării resurselor de energie, găsirii unor alternative pentru petrol a stimulat — între altele — prospectarea zăcămintelor de uraniu. Atenția se îndreaptă îndeosebi către țările în curs de dezvoltare, în a căror majoritate această activitate nici nu fusese încă inițiată cu un deceniu în urmă. În prezent asemenea lucrări se desfășoară în circa 60% din țările în curs de dezvoltare, iar întrucît de la începerea prospecțiunilor și pînă la descoperirea certă a unui zăcămînt de uraniu se scurge un interval considerabil de timp, există largi perspective ca resursele cunoscute de uraniu să sporească în viitor. Totodată, ultima perioadă cunoaște o vie activitate de perfecționare și adaptare a tehnologiilor de prospectare utilizate în zonele temperate și reci ale globului, pentru a le face cît mai adecvate condițiilor specifice din zona tropicală sau cea ecuatorială.

Hărțile de mai jos, publicate recent de Agenția Internațională pentru Energia Atomică, ilustrează care anume țări din cadrul principalelor zone în curs de dezvoltare au perspective mai favorabile în privința valorificării acestei resurse energetice. În același timp hărțile includ numeroase „pete albe" — obiectiv al viitoarelor acțiuni de prospectare a zăcămintelor de uraniu.

Surse alternative de energie

DEPENDENȚA ridicată față de petrol care afectează economia Japoniei a determinat autoritățile de resort de la Tokio să lanseze un program amplu, menit să dezvolte surse alternative de energie. Aplicabil în următorii zece ani, programul va costa circa 25 mlrd. dolari (finanțat, în principal, prin aplicarea unei taxe de 2—3% asupra consumului de petrol și electricitate) și se așteaptă să reducă în 1990 la 48% — de la 75% actual — dependența de importurile de petrol. În acest sens se prevede: creșterea utilizării cărbunelui, prin participarea firmelor japoneze la exploatări în străinătate; dezvoltarea energiei nucleare; folosirea mai eficace a gazelor naturale și a energiei solare. Pînă în 1990, o cincime din locuințele particulare urmează să fie dotate cu aparate de încălzit utilizînd energia solară (8 milioane de imobile, față de 3 mii în prezent).

Dezvoltarea energiei nucleare, deși a înregistrat o oarecare întîrziere dat fiind restricțiile impuse de S.U.A. în materie de retratare, va permite Japoniei să dispună în 1980 de o capacitate instalată de 28 mil. kW și de 54 mil. kW în 1990. În ceea ce privește cărbunele — pînă în prezent principala sursă alternativă de energie — se prevede, ca o primă măsură, trecerea la achiziții însemnate din exterior, respectiv importul a 100 mil. tone în 1990. Importuri majorate sînt avute în vedere și la gazele naturale: 30 mil. tone echivalent petrol în 1985, față de 7,3 mil. tone în 1973.

U.R.S.S.: sporirea cheltuielilor pentru cercetare

UNA DINTRE PREVEDERILE de bază ale planului cincinal de dezvoltare a economiei naționale a Uniunii Sovietice pe perioada 1976—1980 o constituie asigurarea creșterii economice în principal pe seama ridicării productivității muncii, prin introducerea progresului tehnico-științific; pe această cale urmează, de pildă, să se obțină peste 80% din sporul producției industriale.

Aplicarea pe scară tot mai largă în practică a realizărilor progresului tehnico-științific este asigurată, între altele, de amplificarea continuă a cheltuielilor statului pentru dezvoltarea științei și tehnicii; în timp ce în anul 1940 acestea însumau 300 milioane de ruble, în 1978 totalul lor s-a ridicat la 19,3 miliarde ruble.

Despre amploarea activității de cercetare științifică vorbește faptul că, la începutul acestui an, efectivul lucrătorilor științifici din institutele de specialitate și instituțiile de învățămînt superior se ridica la peste 1,3 milioane de persoane. Concomitent se extinde activitatea de cooperare internațională a cercetătorilor sovietici. Astfel, de pildă, Academia de Științe a U.R.S.S., membră în 170 de organizații științifice internaționale, participă la peste 30 de programe de cercetări științifice cu caracter global, cum sînt programul de studiere a spațiului cosmic și a Oceanului mondial, programul privind mediul înconjurător „Omul și biosfera", programul privind folosirea energiei solare, microscopia electronică și creșterea cristalelor, studiile în domeniul energiilor înalte etc.

Proiecte pentru economisirea energiei

PRESA ITALIANĂ de specialitate se face ecoul preocupărilor intense care se manifestă în industria țării pentru economisirea energiei. Astfel, de pildă, firmele industriale mari, care au posibilitatea de a finanța cercetări pe cont propriu, au organizat compartimente speciale și elaborează proiecte inedite urmărind reducerea consumului de energie. Firma FIAT, de exemplu, a inițiat în 1977 proiectul „Energy saving" care se desfășoară în 10 unități producătoare, fiind deja elaborată o metodologie de intervenție imediată în unele procese sau sectoare ale ciclului de producție ca: tratamentele termice, liniile de vopsire, instalațiile de termoventilație, centralele termice.

O altă acțiune, finanțată în proporție de 75% din fondurile Pieței comune, este declanșată de un grup de 11 firme italiene, printre care E.N.E.I., FIAT, Lanerossi, AGIP Petroleos, Officinas Galileo ș.a. Vor fi puse în practică 53 de proiecte urmărind 4 grupe de probleme, și anume: realizarea de economii la energie în sectorul industrial; dezvoltarea de surse alternative de energie; exploatarea masivă a energiei solare, lichefierea și gazeificarea combustibilului solid.

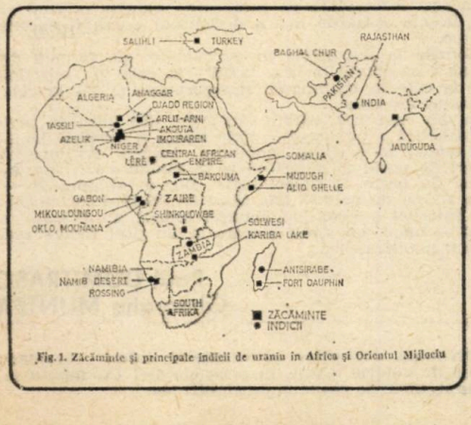

Fig. 1. Zăcămintele și principalele indicii de uraniu în Africa și Orientul Mijlociu

Fig. 2. Zăcămintele și principalele indicii de uraniu în America Latină

GLOSAR

Urbanizare

PROPORȚIA populației locuind în orașe și în localități de tip urban — prin care se definește gradul de urbanizare — a cunoscut o continuă creștere în decursul acestui secol, la scara întregului glob, în strînsă legătură în primul rînd cu procesul de industrializare și cu modificările survenite în structura populației ocupate, cu celelalte transformări de ordin politic, social și cultural din lumea contemporană. Între 1920 și 1970, proporția populației urbane s-a majorat de la 19% la 37%, urmînd ca la sfîrșitul acestui secol, potrivit unor prognoze ale Băncii mondiale prezentate în ultima ediție a raportului său anual asupra dezvoltării, peste jumătate din populația globului să locuiască în zone urbane (vezi tabelul).

Ponderea populației urbane (în %) în totalul populației

	1950	1970	2000*)
Țările nesocialiste în curs de dezvoltare	26,6	31,1	45,8
Țările occidentale industrializate	62,4	74,4	83,6
Țările socialiste	20,7	34,4	49,2
Țările O.P.E.C. cu excedente financiare **)	16,9	55,5	77,9
Întreaga lume	29,0	39,3	51,5

*) Prognoză
**) Arabia Saudită, Kuweit, Libia
Sursa : World Development Report, 1979, The World Bank, Washington, D.C., august 1979, p. 72.

În vreme ce procesul de urbanizare a țărilor industrializate a avut un caracter treptat, întinzîndu-se de-a lungul multor decenii, în țările în curs de dezvoltare, care pornesc de la indici reduși de urbanizare, el se desfășoară sensibil mai rapid, ca reflectare a unui ritm de creștere demografică mult mai susținut și al unui puternic aflux de populație din mediul rural. Între 1950 și 1975 populația zonelor urbane din țările în curs de dezvoltare a sporit cu circa 400 milioane de oameni ; în ultimul sfert al acestui secol sporul respectiv va fi de aproape un miliard de oameni. Deși este de așteptat o anumită încetinire a ritmului de creștere a populației urbane în țările în curs de dezvoltare către sfîrșitul secolului, la circa 3,5% pe an, acesta va rămîne de treipatru ori mai înalt decît cel ce va fi înregistrat de țările industrializate în același interval.

În aceste condiții, în anul 2000 circa 40 de orașe din țările în curs de dezvoltare vor avea o populație de peste 5 milioane de locuitori fiecare, față de 12 asemenea orașe în țările industrializate. În 1950 un singur oraș din „lumea a treia" (Buenos Aires, împreună cu suburbiile) și cinci orașe din țările dezvoltate intrau în această categorie. La sfîrșitul secolului nostru, 18 orașe din țările în curs de dezvoltare vor avea o populație de peste 10 milioane de locuitori fiecare, iar unul (Ciudad de Mexico) chiar triplul acestei cifre.

Între principalele zone în curs de dezvoltare ale globului, cel mai ridicat grad de urbanizare se va înregistra și în perspectivă în America Latină și zona Caraibilor (circa trei sferturi din populația totală, în anul 2000), iar cel mai scăzut în țările cel mai puțin dezvoltate din Asia (sub 35% la sfîrșitul secolului) în ciuda faptului că în această zonă se află cîteva din cele mai mari orașe ale lumii.

Problematica deosebit de complexă a marilor aglomerări urbane din lumea contemporană impune o abordare multidisciplinară, sistemică, în contextul elaborării unei strategii de ansamblu a dezvoltării economico-sociale.

D. D.

Foametea în lume

Mihaela Diță, Tăndărei — 1) Populația care suferă de foamete pe planeta noastră este în prezent mai numeroasă decît oricînd în trecut, în ciuda unor recolte record și a unor rezerve de cereale sporite (rezervele pentru situații de urgență au ajuns la 350 000 t, cel mai ridicat nivel de pînă acum, dar reprezentînd numai 70% din obiectivul minim fixat de Consiliul alimentar mondial). Un studiu pregătit în vederea actualei sesiuni de la Ottawa a Consiliului relevă că în prezent peste 1 miliard de oameni au o alimentație insuficientă sub aspectul aportului caloric, peste 450 milioane suferă de „subnutriție serioasă", iar cel puțin 250 000 copii își pierd vederea în fiecare an din cauza carenței vitaminei A din alimentație. Pentru remedierea acestei situații, Consiliul — creat de F.A.O. în urmă cu cinci ani pentru a contribui la eradicarea foametei în lume — a luat în discuție cîteva domenii prioritare de acțiune, între care pe primul plan se situează sporirea producției agroalimentare în țările cel mai puțin dezvoltate, în special în cele 43 de țări în care producția pe locuitor a scăzut, în ultimii ani, iar disponibilitățile valutare insuficiente fac dificil importul.

2) Sesiunea din acest an a „Clubului de la Roma", care se va desfășura între 2 și 6 octombrie în Berlinul occidental, va avea ca temă „Următorii zece ani". Dezbaterile vor aborda probleme care se anunță majore ale deceniului următor cum sînt evoluția cheltuielilor militare, modificarea mediului înconjurător, situația energetică și creșterea decalajelor între țările industrializate și cele în curs de dezvoltare. Scopul reuniunii este elaborarea unor propuneri privind găsirea de soluții problemelor globale dezbătute.

Căldură din paie

Horia Ciocîrlan, Buzău — Într-adevăr, potrivit unor calcule efectuate de experți, paiele, deși ard repede, furnizează multă căldură : din trei kilograme de paie rezultă tot atîta energie calorică cît dintr-un litru de combustibil lichid. Odată cu noua majorare a prețului petrolului brut exportat de țările O.P.E.C., paiele care altădată se ardeau pe cîmp urmează acum să fie folosite drept combustibil în primul rînd în regiunile agricole. În acest scop, în landul Schleswig-Holstein din nordul R.F.G., de pildă, se lucrează acum la punerea la punct a unei sobe care să funcționeze cu acest combustibil. În landul respectiv devin disponibile în fiecare an aproape 400 000 tone de paie, cantitate suficientă pentru a furniza căldura necesară unui număr de 27 000 locuințe, economisind în acest mod o însemnată cantitate de combustibil lichid.

Experții vest-germani au mai calculat că dacă s-ar reuși să se recupereze și toate deșeurile de lemn, în landul menționat s-ar putea economisi echivalentul necesarului de combustibil lichid pentru încă 50 000 case. În sfîrșit, pe întreg teritoriul R.F.G. se are în vedere recuperarea căldurii din grajduri, ca și de la refrigerarea laptelui.

„Economie ascunsă"

Emilia Stanciu, Focșani — Despre noțiunile de „muncă neagră" și „economie ascunsă" am avut ocazia să scriem la rubrica „Glosar" în numărul 6 din 9 februarie 1979 al revistei noastre, de aceea nu mai revenim. Țara vest-europeană în care se pare că este cel mai răspîndit fenomenul angajării de forță de muncă fără a fi înregistrată (întreprinderile respective autodegrevîndu-se de o parte din plata impozitelor, din indemnizațiile de șomaj etc.) este Italia. Potrivit estimațiilor Institutului Central de Statistică din Roma, produsul național brut al Italiei este în realitate cu cel puțin 10% mai mare decît cifra lui oficială, care nu ține seama de această „economie ascunsă". După unii experți italieni, populația care prestează munci neînregistrate oficial pentru diverse firme sau pe cont propriu se ridică la 5—6 milioane de oameni. În acest fel explică experții citați și discrepanța care există între ritmul lent de creștere economică al Italiei și dinamismul exporturilor ei. În Anglia, autoritățile fiscale estimează dimensiunile acestei „economii negre" sau „ascunse" la echivalentul a 7,5% din produsul național brut oficial, iar plățile înregistrate de stat prin neîncasarea impozitelor la circa 2 miliarde lire sterline pe an.

Rezerve de aur

Ioan Alexandru, Ploiești — Aurul este încă departe de a fi fost eliminat din sistemul monetar internațional. Este adevărat că, începînd din 1976, Fondul Monetar Internațional vinde la licitație o parte din aurul deținut de el, dar nu trebuie uitat că în același timp băncile centrale, a numeroase țări, și-au păstrat rezervele lor de aur, iar unele chiar și le-au sporit, considerîndu-le drept un activ sigur, cu o valoare proprie incontestabilă. Graficul alăturat prezintă structura rezervelor de aur și devize a 11 țări capitaliste dezvoltate, la sfîrșitul lunii februarie a.c., între care se remarcă cea a R.F.G., țara capitalistă cu cele mai mari rezerve oficiale de aur, după S.U.A. De notat că, sub impulsul deprecierii dolarului din ultimii ani, numeroase țări și-au revalorizat rezervele de aur la un preț mai apropiat de cel al pieței, care a cunoscut el însuși o tendință ascendentă în ultimele luni.

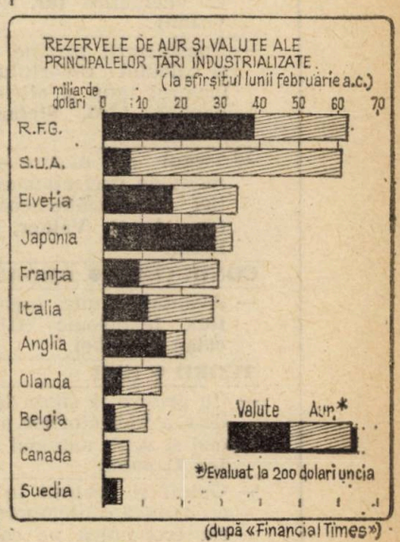

(după «Financial Times»)

Bertil Ohlin

Nicolae Manole, București — Bertil Ohlin, laureatul suedez din 1977 al premiului Nobel pentru științe economice, decedat la 2 august 1979, era născut în 1899 la Klappan (Suedia). Diplomat al Școlii de înalte studii comerciale din Stockholm, Ohlin a predat el însuși la acest institut de învățămînt superior, din 1922 pînă în 1965. Principala sa lucrare, considerată clasică, este „Comerțul interregional și internațional", apărută în 1933. Președinte al comitetului Nobel pentru științe economice (1969—1974), în 1977 a fost el însuși laureat pentru o activitate începută în anul 1933. Contribuția științifică a acestui fondator al teoriei moderne a comerțului internațional a fost prezentată pe larg în nr. 45/1977 al revistei noastre, la rubrica „Școli — curente — economiști". B. Ohlin a fost în mai multe rînduri membru al parlamentului țării sale, ministru al comerțului (în 1944), președinte al partidului liberal (1944—1967).

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 37 din 14 septembrie 1979

— Creșterea spiritului de răspundere pentru realizarea planului de dezvoltare economico-socială **(Stere Gioga)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— În lumina orientărilor stabilite în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R.

● Producția fizică și netă realizate ritmic, integral **(L. Țintea)** 4

● Concentrarea eforturilor constructorilor pe obiectivele principale **(dr. Alexandru Olteanu)** 5

● Folosirea unor norme de muncă fundamentate științific în activitatea de întreținere și reparații **(P. Vagu, F. Șipoș, A. Olaru, I. Georgescu)** 7

— Un vast program în slujba înfloririi patriei

● Calificarea și educația — factori intensivi ai dezvoltării **(Cristian Popescu)** 9

● Extinderea bazei de materii prime pentru construcții **(Ion Folea)** 11

● Sistemul integrat de fertilizare în agricultură în condițiile crizei energetice **(dr. N. Brașoveanu)** 12

— Considerații privind definirea și calculul raportului dintre factorul timp și eficiența economică **(drd. Ștefan Brașoveanu)** 13

— Tîrgul de mostre — instrument de perfecționare a relației producători-consumatori **(dr. Aurel Vainer, dr. Lupu Dima)** 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Avantajele unei organizări în flux tehnologic (II) **(dr. Nicolae Costake)** 17

TEORII ● IDEI

— Cu privire la sfera de cuprindere a indicatorilor produs social și venit național **(prof. dr. Ion Capanu)** 19

— Opinii și evoluții în gîndirea economică contemporană. Teoria economică pe calea unui nou salt **(Tudorel Postolache)** 21

— Convorbiri economice cu **Anibal R. Martinez.** Imperioasa necesitate a economisirii — concluzie prețioasă a actualului Congres mondial al petrolului 23

— Școli ● curente ● economiști. Ipostaze ale crizei gîndirii economice burgheze (I) **(Vasile Pilat)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— După încheierea Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării. Premise ale lichidării unor asimetrii flagrante în economia mondială **(Marian Chirilă)** 26

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— Qualification and education — intensive factors for development **(Cristian Popescu)** 9

— On the area of the indicators of social product and national income. **(Prof. Dr. Ion Capanu)** 19

— Opinions and evolutions in contemporary economic thought. The theory of economics towards a new leap **(Tudorel Postolache)** 21

— Economic talks with **Anibal R. Martinez.** The stringent necessity of saving — a precious conclusion of the date World Petroleum Congress 23

— Schools — currents — economists. Hypostasis of the crisis of the bourgeois economic thought (I) **(Vasile Pilat)** 24

— After the closure of the United Nations Conference on Science and Technology for Development. Premises for turning down some flagrant unsymetries in the world economy **(Marian Chirilă)** 26

DANS LE NUMÉRO

— La qualification et l'éducation — facteurs intensifs du développement **(Cristian Popescu)** 9

— Sur la sphère des indicateurs produit social et revenu national **(prof. dr. Ion Capanu)** 19

— Opinions et évolutions dans la pensée économique contemporaine. La théorie économique vers un nouvel bond **(Tudorel Postolache)** 21

— Discussions économiques avec **Anibal R. Martinez.** La nécessité impérieuse de faire des économies — une conclusion précieuse de l'actuel congrès mondiale du petrole 23

— Ecoles — courants — économistes. Hipostases de la crise de la pensée économique bourgeoise (I) **(Vasile Pilat)** 24

— Après la clôture de la Conférence des Nations Unies pour la science et la technologie au service du développement. Des prémisses pour liquider des asymétries flagrantes de l'économie mondiale **(Marian Chirilă)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Интенсивные факторы развития — квалифицирование и воспитание **(Кристиан Попеску)** 9

— Относительно сферы охвата показателей общественный продукт и национальный доход **(проф. др. Ион Капану)** 19

— Взгляды и эволюции в современном экономическом мышлении. Экономическая теория на пути к новому скачку **(Тудорел Постолаке)** 21

— Экономические беседы с **Анибалом Р. Мартинезом.** Повелительная потребность сбережения — ценный вывод нынешнего. Всемирного конгресса по нефти 23

— Школы ● течения ● экономисты. Образы относительно кризиса буржуазного экономического мышления (I) **(Василе Пилат)** 24

— После окончания Конференции Объединённых Наций по науке и технологии в целях развития. Предносылки для ликвидации явных асимметрий в мировой экономике **(Мариан Кирицэ)** 26

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Scînteii".

MINISTERUL ENERGIEI ELECTRICE

TRUSTUL ELECTROMONTAJ BUCUREŞTI

Calea Moşilor nr. 158 — sect. 2 — tel. 166330; telex 011271

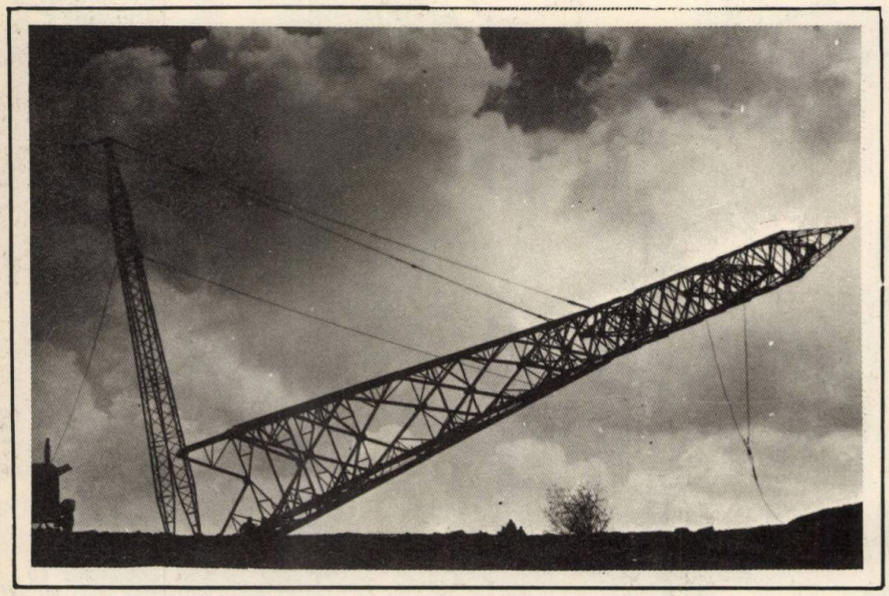

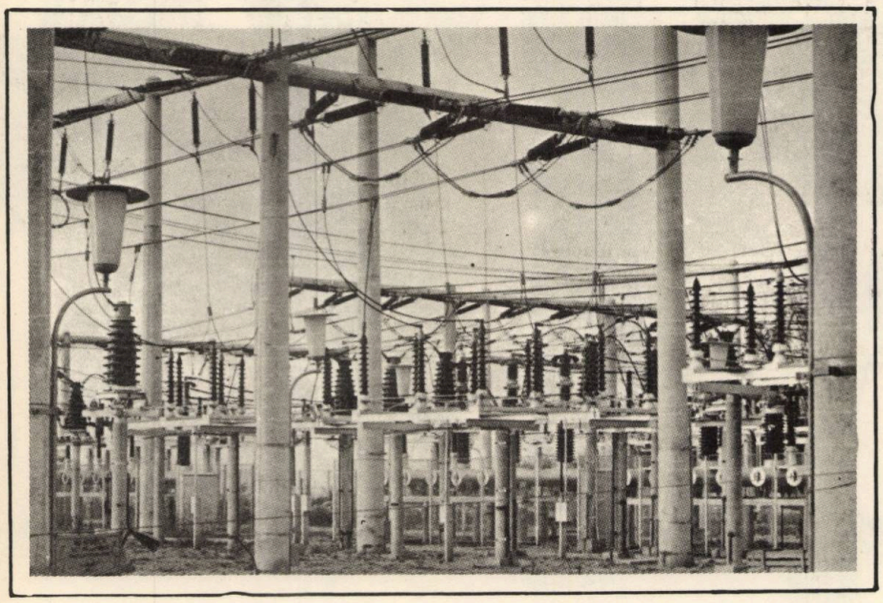

Execută prin Grupurile de şantiere din Bucureşti, Bacău, Cîmpina, Cluj, Sibiu şi Timişoara lucrări de:

LINII ELECTRICE AERIENE DE 110—400 kV

LINII ELECTRICE SUBTERANE DE LA 1—220 kV

CABLURI ELECTRICE SUBFLUVIALE

STAŢII ŞI POSTURI DE TRANSFORMARE

ILUMINAT PUBLIC

TEM

1979 SEP 25

NU LĂSAȚI PE MÎINE CE PUTEȚI FACE AZI !

Raioanele specializate și magazinele de confecții pentru copii au pus în vînzare un sortiment complet de mărimi și modele de uniforme pentru școlari și șoimi ai patriei.

Acum le puteți cumpăra în numai cîteva minute și fără aglomerație. Profitați de acest avantaj și nu lăsați pe ultimele zile de vacanță ceea ce puteți face azi !

Lei

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

O CERINȚĂ DE BAZĂ ÎN VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A POTENȚIALULUI PRODUCTIV

UTILIZAREA RAȚIONALĂ A FONDURILOR FIXE

Numărul 38 ● Vineri 21 septembrie 1979

Întîmpinat cu sentimente de profundă stimă şi dragoste, într-o atmosferă de puternică unitate în jurul partidului, al secretarului său general, sub semnul hotărîrii de a obţine noi realizări în cinstea Congresului al XII-lea al P.C.R.

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU A FĂCUT O VIZITĂ DE LUCRU ÎN JUDEŢELE TIMIŞ, BIHOR ŞI MARAMUREŞ

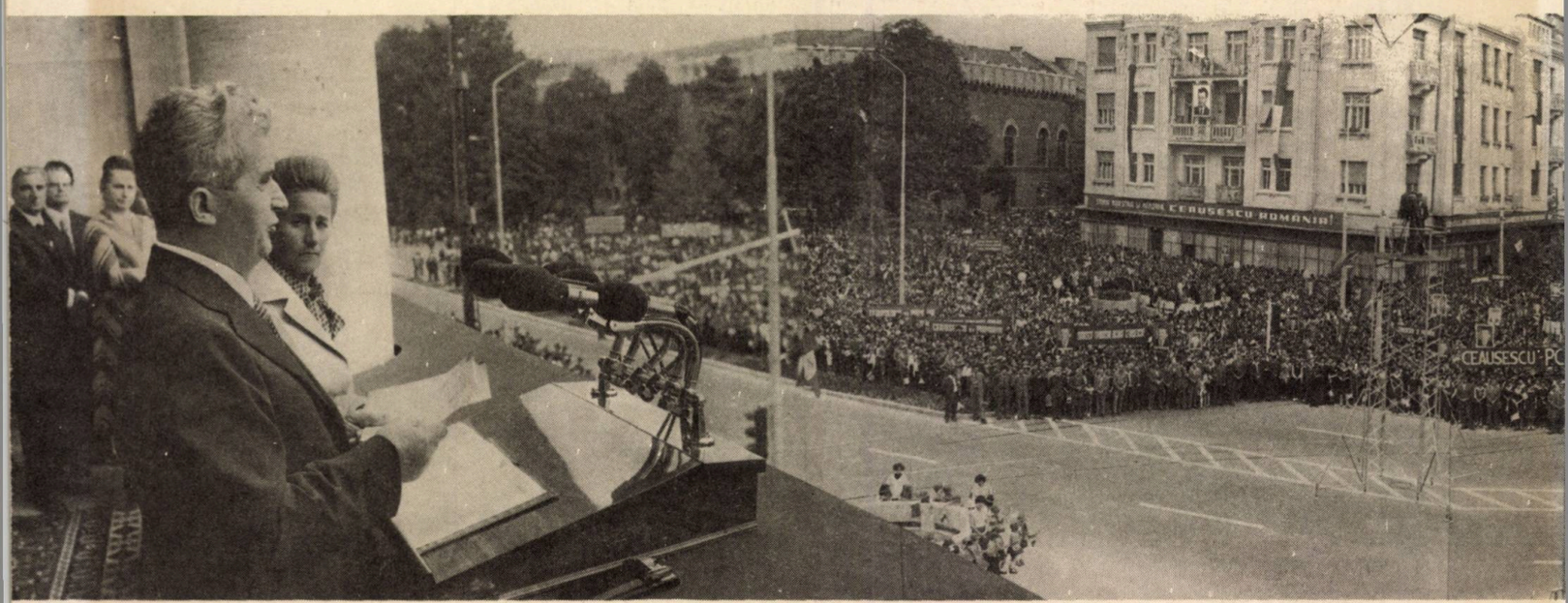

La marea adunare populară din Timişoara

La marea adunare populară din Oradea

D646
1979 SEP 27

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Promovarea exporturilor

Teoria economică ca și practica de comerț exterior a demonstrat cît se poate de elocvent că marja de opțiune în luarea deciziilor strategice de către exportator este limitată în mod obiectiv de parametrii sistemului pieței externe la un moment dat în ceea ce privește : nivelul prețurilor, nivelul (calitatea) acțiunilor de promovare, tipul și eficiența canalelor de distribuție, structura și calitatea ofertei de export.

Rezultă cu evidență că exportatorul nu poate reduce sensibil nivelul unuia din parametrii de exemplu, cheltuielile (eforturile) de promovare, — față de nivelul existent pe piața externă fără a-și dezechilibra întreaga strategie, fie sub raportul volumului vînzărilor, fie al prețurilor externe obținute.

Transferul eforturilor de promovare a agentului extern se face de regulă prin acordarea unor comisioane și rabaturi la prețul extern ce depășesc cu mult bugetul publicitar elaborat pentru varianta în care exportatorul ar întreprinde o campanie de promovare directă a produselor pe piața externă. O altă decizie, de asemenea, greșită este utilizarea unor prețuri reduse, de introducere care să suplinească lipsa de notorietate a produsului pe piață. De cele mai multe ori, o asemenea strategie conduce la compromiterea produselor, apreciate pe nedrept ca inferioare din punct de vedere calitativ, astfel că ulterior devine practic imposibilă revizuirea nivelului de preț.

Dacă acestea sînt efectele curente ale „strategiei de a lăsa pe seama altuia" sarcina de promovare a exporturilor, pe termen lung efectele sînt și mai nefavorabile sub aspectul dependenței de o marcă comercială locală, în loc să fie promovată marca de fabricație a producătorului, imposibilitatea utilizării campaniei de introducere a unui produs pentru a lansa noi produse ale aceluiași producător-exportator, și deci de a crește gradul de pătrundere pe piață, și toate acestea în condițiile unor sacrificii mult mai mari de preț.

Definind sistemul național de promovare a exporturilor (macromarketing) ca „ansamblul activității de inițiativă guvernamentală organizată în scopul de a evidenția potențialul de export al țării, de a crea, printr-o reglementare adecvată un climat favorabil exporturilor și de a asigura exportatorilor în mod permanent asistența de care au nevoie pentru a descoperi, utiliza și dezvolta noi debușee externe", pot fi deosebite următoarele funcții pe care trebuie să le realizeze sistemul:

— planificarea diversificării pe zone a comerțului exterior (strategie) ;

— programarea în consecință a campaniilor de promovare (tactică) ;

— studii conjuncturale și de piață ;

— publicitate externă ;

— asistența acordată exportatorilor (know-how, etc.),organizatoric, tehnica comerțului exterior, informații de piață ;

— pregătirea cadrelor din comerțul exterior.

Pentru a deosebi funcția de „programare a companiilor de promovare" de cea de „publicitate" exemplificăm printr-un caz foarte cunoscut : „Operațiunea de prospectare a Americii de Nord" — un program amplu de promocare a exporturilor franceze pe piața nord-americană (incluzînd diverse acțiuni de publicitate externă).

CAZUL O.P.A.

În anul 1970 guvernul francez a dat publicității cu prilejul decernării anuale a premiilor Oscar pentru export inițierea unei mari acțiuni de promovare a exporturilor orientată asupra pieței nord-americane : „Dacă sînteți exportator — spunea Valéry Giscard d'Estaing, pe atunci ministru al economiei — și dacă aveți dorința să vă implantați pe piața americană, în cazul că există un debușeu pentru produsele dv., puterea publică vă va acorda consiliere tehnică și vă va ajuta eventual pe plan financiar".

Operațiunea de prospectare a pieței nord-americane (O.P.A.) reprezintă ca acțiune practică de cooperare între Administrația franceză și întreprinderi, mai ales cu întreprinderile mijlocii, avea următoarea fundamentare: Piața S.U.A. concentra în acel timp 20% din mărfurile cumpărate pe plan mondial și 30% din schimburile între țările industrializate. Și totuși, mărfurile franceze nu reprezentau decît 2,3% din importurile americane, (față de 13,8% cele japoneze, 7,2% cele vest-germane, 6% cele engleze). Iar exporturile franceze către S.U.A. abia acopereau jumătate din importurile provenite din această țară.

O asemenea stare nu corespundea intereselor comerciale ale Franței, ale cărei exporturi se îndreptau în mare măsură către țările Pieței Comune.

Operația de promovare pe piața Americii de Nord — preconizată de Valéry Giscard d'Estaing — a avut ca principal obiectiv creșterea sensibilă a exporturilor franceze pe această piață, cea mai mare a lumii.

Aceasta însemna în primul rînd accelerarea folosirii tuturor căilor tradiționale. Astfel, misiunile colective, organizate de Centrul Național de Comerț Exterior urmau să crească în număr și importanță. Ele vizau mai ales acele sectoare ale economiei americane pentru care produsele franceze prezentau interes. De cele mai multe ori aceste misiuni erau însoțite de experți sau saloane specializate, care își prezentaseră produsele în Statele Unite cu cîteva luni mai înainte.

Se organizau o serie de misiuni în domeniul prefabricatelor pentru construcții, mașinilor-unelte cu comandă numerică, echipamentelor industriale, se înființau birouri comerciale în domeniul laminării și topitoriei, echipament aeronautic.

Alte misiuni elaborau studii de marketing în domeniile : electronică, aeronautică, motoare Diesel, compresoare, mijloace contra poluării, a diverselor sectoare cu tehnologie avansată.

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 38, 1979

Cuplate cu asemenea misiuni se organizau o serie de seminarii care să studieze canalele de distribuţie ; căile intensificării schimburilor, lărgirea schimburilor cu brevete şi licenţe etc.

Dar acest program de promovare nu se limita doar la acţiuni grupate.

Cred, declara d'Estaing, că întreprinderile care au experienţă în activitatea de export, dar care încă nu s-au introdus pe piaţa americană, vor avea posibilitatea unor prospectări serioase cu ajutorul Administraţiei.

Aceasta urma să se facă sub forma unor misiuni individuale, fiecare şef de întreprindere sau director comercial fiind însoţit de un agent al „Expansiunii Economice". În cazul în care deplasarea conducea la realizarea unor tranzacţii comerciale, respectiva întreprindere înapoia costurile de călătorie în decurs de 2 ani. În caz de eşec, era asigurat printr-o asigurare de genul celei ce se încheie pentru participări la tîrguri internaţionale şi avea unele reduceri de taxe fiscale.

În funcţie de datele culese în cursul călătoriei în America de Nord, întreprinderile puteau recurge la o prospectare — precontractare în scopul garantării unor acţiuni comerciale prelungite, consolidării primelor rezultate obţinute. Membrii misiunilor în grup, participanţii la seminarii, şefii de întreprinderi, aveau ca prim obiectiv căutarea unor noi debuşee pentru produsele lor, dar, în acelaşi timp ele urmăreau să contribuie la informarea celor din ţară asupra pieţei americane.

Constatăm că în cadrul acestui amplu program de promovare publicitatea joacă un rol important : saloane-expoziţii, vînzare personală, simpozioane, prospecte, tipărituri, relaţii publice.

COMUNICAŢIILE DE MARKETING

Creşterea continuă a complexităţii fenomenelor pieţei, dinamica accelerată a evenimentelor din mediul economic înconjurător fac ca necesităţile de informaţii de marketing ale întreprinderii, privind atît mediul economic naţional cît şi cel internaţional, să fie în continuă creştere. De calitatea deciziilor care preced acţiunea depind rezultatele întreprinderii, respectiv rentabilitatea ei.

Contribuţia informaţiei de marketing la diminuarea entropiei unui organism economic, în cazul de faţă în întreprindere, se realizează pe de o parte prin fluxurile informaţionale externe : Mediu-Întreprindere-Mediu, iar pe de altă parte prin fluxurile informaţionale interne care circulă pe plan vertical şi orizontal între diversele compartimente ale întreprinderii. (vezi fig. nr. 1).

Prima latură a fluxurilor informaţionale externe de marketing (Mediu-Întreprindere), se referă la informaţiile provenite din afara întreprinderii, colectate prin cercetarea de marketing.

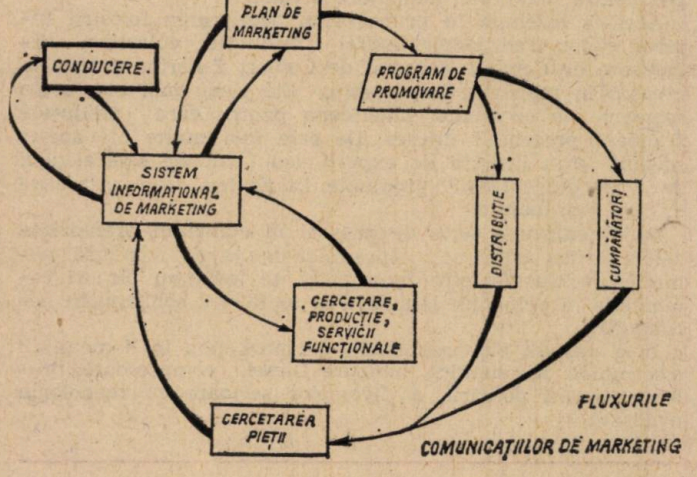

Fig. 1

Cea de a doua latură a fluxurilor externe (Întreprindere -Mediu) se referă la influenţa exercitată de întreprindere asupra mediului prin eforturile sale de marketing privind calitatea serviciului pe care îl oferă produsele vîndute, deci răspîndite în mediu, eforturile de organizare a vînzării potrivit mediului, eforturile de informare şi atragere în mediu prin acţiuni promoţionale.

Buclele de conexiune inversă privind reacţiile mediului la eforturile întreprinderii sînt captate în continuare prin cercetarea de marketing (vezi fig. nr. 2).

În ceea ce priveşte organizarea fluxurilor informaţionale interne de marketing, aceasta constituie obiectul marketing-managementului. Prin canalele sistemului informaţional de marketing al întreprinderii se realizează coordonarea funcţiei de marketing cu celelalte funcţii ale întreprinderii : cercetare-dezvoltare, producţie, financiar-contabilă, personal.

Preluarea fluxurilor informaţionale de marketing externe (vezi fig. nr. 2) de către sistemul informaţional de marketing al întreprinderii se realizează prin intermediul cercetării de marketing care cuprinde următoarele capitole mari :

— I studierea produselor şi serviciilor oferite de întreprindere ;
— II studierea pieţei ;
— III analize economice şi conjunctura ;
— IV studierea metodelor şi politicilor de vînzare ;
— V studierea publicităţii.

În speţă cercetarea comunicaţiilor urmăreşte : eficienţa diferitelor medii publicitare ; studierea corelată a politicii de preţ, distribuţie şi publicitate proprii şi ale concurenţei ; studii motivaţionale ; analiza mediului în marketing pe cele trei componente de bază ; concurenţa, consumatori, conjunctură ce se desfăşoară comparativ cu resursele întreprinderii proprii.

SISTEMUL INFORMAŢIONAL — DECIZIONAL DE MARKETING

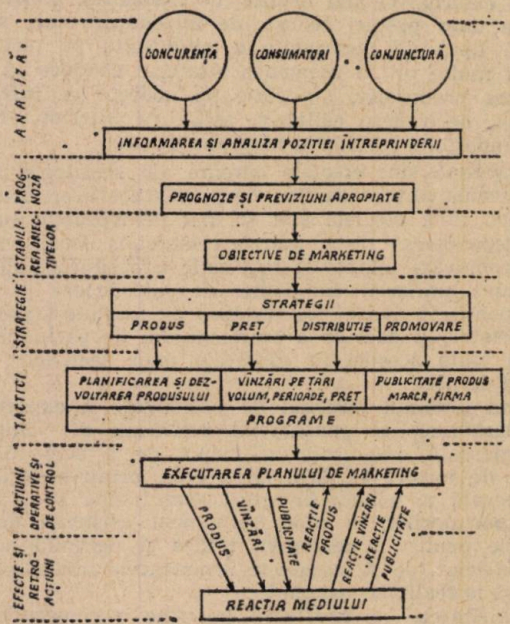

Fig. 2

Pentru a putea trece la definirea obiectivelor de marketing ale întreprinderii trebuie continuată investigarea prezentului prin investigarea viitorului utilizîndu-se prognoze de marketing, care trebuie să stabilească cît mai exact : produsele interesante pentru viitor ; pieţele interesante pentru viitor ; ponderea diferitelor forme de promovare în succesul cu diferite produse, pe diverse pieţe în viitor; potenţialul de vînzare şi volumul desfacerilor aş-

DECIZIILE DE MARKETING ÎN CONDUCEREA ÎNTREPRINDERII

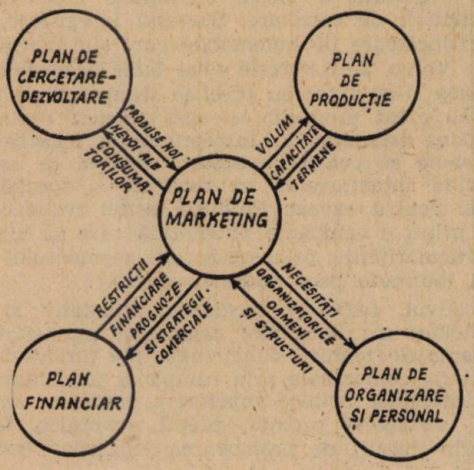

Fig. 3

teptate pentru fiecare produs şi poziţia lui pe diferite pieţe.

De exactitatea acestor aprecieri depinde succesul strategiei de marketing, deoarece prognoze greşite duc la stabilirea de obiective nerealiste, la oferirea de informaţii eronate conducerii întreprinderii.

Definirea strategiilor de produs, preţ, distribuţie, publicitate este urmată de elaborarea programelor tactice de: planificare şi dezvoltarea produsului, programelor de promovare, programelor de vînzări (volum, preţ, spaţiu şi timp), integrate potrivit criteriilor de mix-marketing în planul de marketing al întreprinderii.

Prin intermediul sistemului informaţional de marketing se realizează coroborarea planului mix-marketing cu celelalte acţiuni de plan (vezi fig. nr. 3).

Executarea planului mix-marketing presupune influenţarea activă a mediului de către întreprindere (fig. nr. 4).

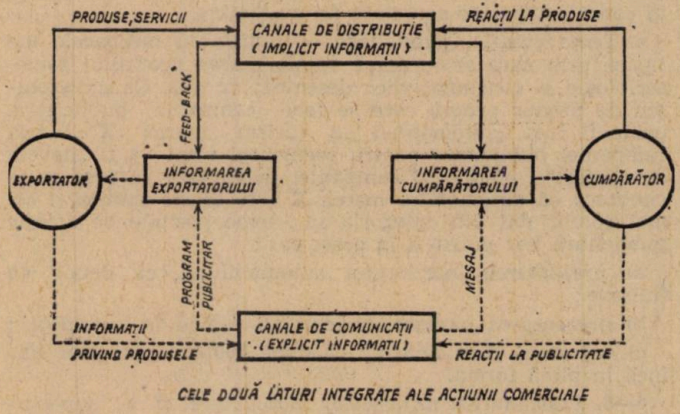

Fig. 4

Această influenţă se realizează prin cea de a doua latură a fluxurilor informaţionale externe (Întreprindere-Mediu) reprezentînd mixul comunicaţiilor de marketing).

După cum vom demonstra în continuare activitatea de fundamentare a strategiei de promovare proprii poate fi considerată ca un produs secundar al elaborării strategiei de marketing a exportatorului. Aceasta întrucît eforturile de marketing desfăşurate pentru stabilirea programelor de marketing ale exportatorului pot fi în bună măsură o sursă de informaţii în conceperea strategiei publicitare.

Interacţiunea sistemică dintre nomenclatorul de export (mixul produsului — A, B, C,..., N) cu structura reţelei de distribuţie utilizate (mixul distribuţiei — canalele a, b, c,..., n) şi structura pe segmente a pieţei (mixul pieţei — segment I, II, III,..., X), face ca exportatorul să-şi poată defini principalele coordonate ale strategiei de promovare din însăşi analiza acestei grile a sistemului de marketing (vezi fig. nr. 5).

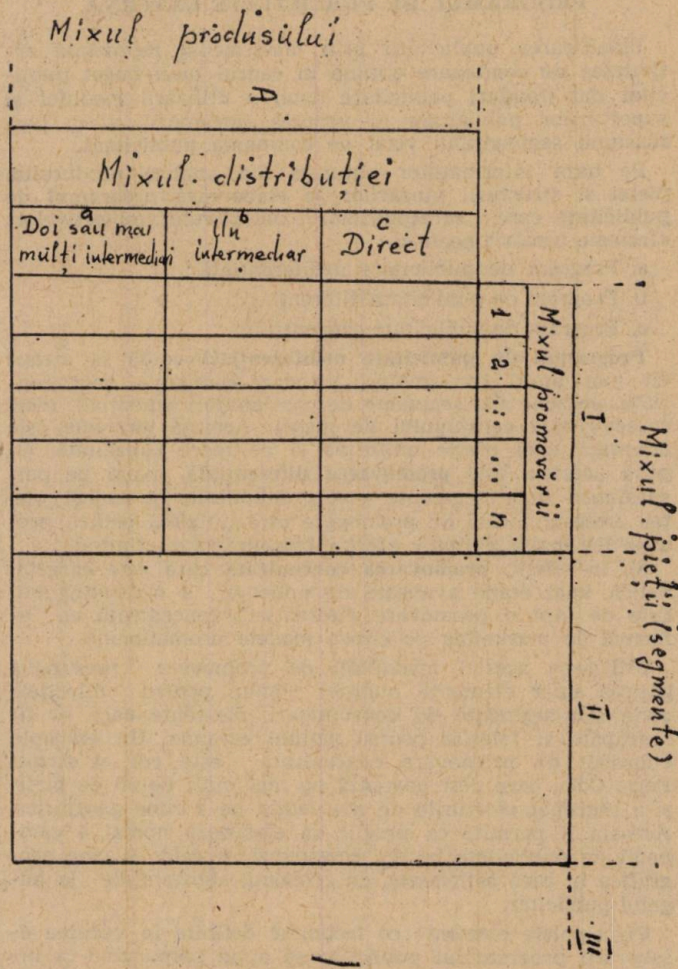

Fig. 5

Alegerea formelor de promovare utilizate în cadrul mixului promovării, specific unui program de promovare a exportului, trebuie să aibă la bază o bună cunoaştere a particularităţilor fiecărei forme de promovare în parte.

FORME DE PROMOVARE

O primă clasificare a formelor de promovare are drept criteriu modalitatea prin care îşi propun să influenţeze comportamentul de cumpărare al consumatorilor, respectiv prin atragerea consumatorului către produs (I) sau prin împingerea produsului către consumator (II).

În prima categorie sînt incluse, în general, formele de promovare impersonale, cu un auditoriu larg cum sînt: mijloacele mass-media (presa, radioul, televiziunea, afişajul etc.), publicitatea prin oferte directe prin poştă, organizarea de diferite acţiuni de relaţii publice cum ar fi publicitatea instituţională, press-release etc.

Cea de a doua categorie include, în general, forme de promovare a vînzărilor ce presupun contactul direct cu

consumatorul prin : delegaţi şi reprezentanţi temporari sau permanenţi, tîrgurile şi expoziţiile, internaţionale, magazinele şi camerele de mostre din străinătate, organizarea de acţiuni de relaţii publice ca simpozioane şi demostraţii tehnice şi comerciale, expoziţii itinerante, caravane-expoziţii, lideri de opinie, marchandising, publicitate la locul de vînzare.

Începem prezentarea formelor de promovare enumerate mai sus cu analiza modului de elaborare a programului de publicitate prin mass-media.

PROGRAMUL DE PUBLICITATE EXTERNĂ

Planificarea publicităţii prin mass-media reprezintă activitatea de combinare optimă în cadrul unui buget publicitar dat (fonduri publicitare date) a utilizării mediilor şi suporturilor publicitare în vederea informării şi/sau persuasiunii segmentului vizat de campania publicitară.

Pe baza informaţiilor obţinute din analiza produsului, pieţei şi structurii vînzărilor se elaborează programul de publicitate care corespunzător obiectivului (obiectivelor) strategic urmărit poate fi :

a. Program de publicitate nediferenţiată ;

b. Program de publicitate diferenţiată;

c. Program de publicitate concentrată.

Programul de publicitate nediferenţiată caută să atragă cît mai mulţi consumatori printr-o campanie nediferenţiată, pe zone sau segmente de consumatori potenţiali, (deci caracteristică consumului de masă). Această strategie este adecvată unei oferte uniforme şi de mare capacitate. Opusă acesteia este **promovarea diferenţiată,** axată pe persuasiunea unor segmente precis delimitate în cadrul pieţei. Această formă de promovare este utilizată pentru produse de înaltă calitate, oferite într-un volum limitat.

Şi, în sfîrşit, **promovarea concentrată** care este caracteristică unei etape avansate de aplicare a marketingului. Este de fapt o promovare diferenţiată concentrată ca eforturi de marketing pe cîteva modele promoţionale.

Utilizarea acestei modalităţi de promovare presupune găsirea unor elemente numitor comun pentru diferitele zone sau segmente de consumatori, elemente care să fie regrupate şi folosite pentru acţiuni comune. Un exemplu cunoscut de promovare concentrată este cel al firmei Pepsi-Cola, care deşi operează pe mai mult de 50 de pieţe, şi-a regrupat eforturile de marketing pe 4 zone geografice. Aceasta îi permite ca practic să elaboreze numai 4 campanii de publicitate pe an, corespunzător celor 4 zone geografice în care acţionează, cu economii substanţiale la bugetul publicitar.

Principalele elemente ce trebuiesc definite în vederea elaborării programului publicitar se obţin răspunzînd la întrebările:

1. Cine urmează să fie ţinta campaniei publicitare ? (ce segment sau segmente de consumatori);

2. Ce se va comunica segmentelor care sînt ţinta campaniei publicitare ? (care este obiectivul) — conţinutul conotativ al mesajului publicitar) ;

3. Care este motivaţia psihologică de bază corespunzătoare obiectivului ? (axa psihologică a campaniei publicitare) ;

4. Cum va fi prezentat mesajul publicitar ? (care este tema creaţiei publicitare — conţinutul denotativ al mesajului publicitar) ;

5. Unde se va difuza mesajul publicitar (la radio, TV, cinema, în presă)? Care sînt suporturile publicitare selectate ?;

6. Cînd se va difuza mesajul publicitar (perioada, data, ora) ? Ce spaţiu publicitar va fi angajat şi respectiv — bugetul campaniei publicitare ? ;

7. Cît de exact şi cu ce efect a fost atins segmentul urmărit de consumatori, respectiv randamentul campaniei publicitare?

Să încercăm, în continuare, să vedem cum se poate răspunde acestor întrebări:

1. Segmentul de consumatori (ţinta campaniei publicitare) căruia se adresează campania publicitară se determină prin segmentarea pieţei, operaţiune efectuată în cadrul activităţii de cercetare. Succesul înregistrat de unele firme producătoare de automobile cum sînt Ferrari, Porsche sau Volvo, se datoreşte unei bune segmentări a pieţei. Acestea şi-au fixat cu precizie segmentul de consumatori şi au creat produsul cel mai potrivit dorinţelor şi preferinţelor segmentului. Întreprinderile noastre exportatoare trebuie să considere această tehnică de segmentare atunci cînd intenţionează să realizeze o specializare a producţiei pentru export. Produsul astfel realizat trebuie susţinut printr-o campanie publicitară care să aibă în vedere particularităţile psihologice ale segmentului de consumatori (obţinute prin anchete, sondaje).

2. Obiectivul, respectiv conţinutul conotativ al mesajului publicitar sau obiectivul campaniei publicitare reprezintă avantajele tehnice, funcţionale, ale produsului ce urmează să fie comunicate prin campania publicitară. Exemplu: caracteristici tehnice superioare, numele, marca, garantarea, service-ul prompt, preţul avantajos, facilităţile, create prin măsuri de promovarea vînzărilor (rabat, cadouri) etc.

Acest obiectiv va fi stabilit în conformitate cu obiectivul strategic al campaniei publicitare, adică va sublinia acele elemente ale produsului care realizează, spre exemplu:

a. întărirea şi menţinerea atitudinii actuale a segmentelor ţintă faţă de produs (obiectiv strategic = menţinerea poziţiei pe piaţă);

b. să informeze asupra apariţiei unui nou produs (obiectiv strategic = introducerea unui nou produs pe piaţă);

c. crearea unei opinii favorabile faţă de produs în cadrul unui nou segment de consumatori (obiectiv strategic = cucerirea unui nou segment de consumatori);

d. schimbarea atitudinii nefavorabile faţă de produs (obiectiv strategic = recucerirea unui segment de consumatori).

3. Motivaţia psihologică de bază a segmentului ţintă corespunzătoare obiectivului campaniei publicitare, denumită axa campaniei publicitare este reprezentată de necesităţile sau dorinţele de bază ale consumatorilor vizaţi, ex. : sănătatea, plăcerea unei hrane, înclinaţia favorabilă pentru modă, mondenitatea etc. Ele sînt depistate, de asemenea, în cadrul etapei de cercetare de marketing.

4. Tema creaţiei publicitare — reprezintă mijloacele artistice prin care se încearcă sensibilizarea profilului psihosociologic al consumatorilor desemnat de axă. Ca un exemplu de produs pentru care se face campania publicitară, poate fi luat „automobilul de turism marca X". Axa campaniei publicitare pentru segmentul vizat va fi „nevoia de confort" ; obiectivul campaniei publicitare „a face să se cunoască că automobilul marca X este foarte spaţios şi cel mai confortabil din categoria sa ; teme posibile de creaţie publicitară vor putea fi în acest caz :

a) prezentarea interiorului automobilului, cu detalii de finisare ;

b) prezentarea pasagerilor instalaţi comod în automobil ;

c) sugerarea prin imagine că după 800 km pasagerii sînt încă în plină formă.

5—6. Desemnarea mijloacelor publicitare şi a suporturilor, ca şi programarea difuzării mesajului publicitar se realizează prin activitatea de planificare a mediilor (Media planing).

În fig. nr. 6 sînt concentrate toate elementele rezultate din analize pentru planificarea media (media planing), inclusiv fondurile publicitare alocate (bugetul).

7. Controlul eficienţei campaniei publicitare se investighează, la sfîrşitul fiecărei etape a campaniei publicitare printr-o multitudine de instrumente. O parte din acestea se

axează pe sondaje şi anchete în rîndul consumatorilor pentru identificarea modificării atitudinii faţă de produs. O altă parte — indicatori cantitativi urmăresc determinarea cheltuielilor efectuate pe fiecare unitate de produs vîndută suplimentar datorită campaniei publicitare.

Segmente ţintă	Obiective	Media	Suport	Spaţiu . asa timp re- tinut	Pro- gram de di- fuzare	Tarife	Buget
A							
B							
C							

Fig. 6

De multe ori întreprinderea exportatoare poate apela pentru aceste servicii la o agenţie publicitară din ţara în care se desfăşoară campania publicitară, care cunoaşte foarte bine caracteristicile pieţei, segmentele de consumatori şi căile cele mai potrivite pentru a realiza un randament maxim al campaniei publicitare.

Printre criteriile de selecţie a unei agenţii publicitare trebuie incluse în mod obligatoriu următoarele :

— numărul şi poziţia economică a clienţilor ;

— tendinţa cifrei de afaceri (în creştere sau scădere) :

— gama serviciilor oferite ;

— numărul salariaţilor ;

— calitatea creaţiei publicitare ;

— capacitatea de a utiliza şi accesul la diferite mijloace publicitare ;

— legăturile internaţionale (eventual filiale):

— condiţii de contractare ;

— posibilitatea de a prelua noi clienţi.

În mod suplimentar se pot examina unele cazuri de succes ale campaniilor agenţiei, se pot cere referinţe de la clienţii actuali şi din trecut ai agenţiei.

APLICAREA PROGRAMULUI

O agenţie cu serviciu complet (full service) trebuie să prezinte clienţilor săi **planul campaniei publicitare, care incumbă circa 50% din întreaga muncă pentru realizarea campaniei.**

Operaţiunile pe care le desfăşoară în vederea elaborării planului sînt :

a) Studiul produsului sau serviciului pentru a determina avantajele sau dezavantajele asociate produsului, modul în care se situează produsul faţă de concurenţă :

b) Analiza pieţei actuale şi potenţiale pentru care produsul este adaptat, luînd în consideraţie aria geografică a vînzărilor, posibilităţile de extindere a vînzărilor, conjunctura economică, concurenţa ;

c) Analiza structurii reţelei de distribuţie utilizate si modul ei de funcţionare ;

d) Studiul mijloacelor de comunicare în masă disponibile, a modului în care pot fi acestea folosite pentru a forma „imaginea de marcă" dorită. Caracteristicile necesare a fi cunoscute : caracterul, influenţa, circulaţia suportului, tipul de publicitate pe care-l face, tarifele practicate, condiţiile grafice oferite etc.

Pe baza analizei acestor 4 elemente agenţia de publicitate întocmeşte planul campaniei care este prezentat firmei care a comandat publicitatea. După aprobarea planului campaniei de beneficiar se trece la punerea în operă, care are ca faze principale :

a) Scrierea, ilustrarea şi design-ul de ansamblu al anunţului şi respectiv conceperea anunţului pentru celelalte mijloace de comunicare de masă.

b) Contractarea spaţiului, timpului-publicitar sau a altor suporturi publicitare

c) Verificarea inserţiilor, difuzărilor şi a celorlalte forme de publicitate realizate.

d) Întocmirea notei de cheltuieli pentru serviciul complet oferit clientului.

Numărul clienţilor unei agenţii de publicitate este limitat de capacitatea sa de producţie. În practica marilor agenţii internaţionale conlucrarea cu o firmă a unei agenţii publicitare atinge în medie 8—12 ani, ceea ce constituie o garanţie pentru activitatea agenţiei de publicitate respective. Din această cauză marile agenţii de publicitate îşi selecţionează cu grijă clienţii.

Agenţiile de publicitate cu serviciu normal, cum este Publicom-România îşi extinde de regulă activitatea numai asupra celei de a doua părţi a activităţii de publicitate, respectiv aduc la îndeplinire planurile elaborate de întreprinderile de comerţ exterior. Agenţiile de publicitate cu serviciul complet cum este de exemplu „Hungexpo" care beneficiază de existenţa unui compartiment de marketing ce deserveşte întregul oficiu „Hungexpo" din care face şi ea parte alături de direcţiile : Tîrgul Internaţional Budapesta, Expoziţii în străinătate, Editură şi tipărituri, Decor-service, Presă, Media, poate desfăşura o gamă completă de servicii publicitare.

O campanie de publicitate reuşită, bazată pe cercetări de marketing a fost cea pentru marca internaţională de lînă pură, „Woolmark". Timp de un an şi jumătate s-a desfăşurat o campanie susţinută prin televiziune, presă, film etc. pentru cunoaşterea semnificaţiei semnului de marcă. Cercetarea de teren care a urmat, efectuată în rîndul acirca 1000 de persoane care au fost chestionate asupra semnificaţiei a şase embleme diferite, dintre care una era Woolmark, a constatat rezultatele foarte bune ale campaniei — 77,8% din cei anchetaţi au recunoscut emblema pentru lînă pură.

Interesant de relevat este faptul că pentru campanii de publicitate comandate de firme care livrează mărfuri în ţările socialiste, deci pentru importuri, agenţiile de publicitate din ţările socialiste găsesc resurse să asigure „full-service".

Agenţia de publicitate externă „Agpol" deşi are în structura sa un compartiment de marketing publicitar, pentru unele campanii de publicitate executate „fullservice" comandă studii de marketing unor institute de cercetări specializate. De exemplu pentru campania de publicitate comandată de firma „Coca-cola" în Polonia s-a comandat un studiu de marketing Universităţii din Lodz (unde lucrează cunoscutul profesor de marketing Jerzy Dietl), care a efectuat o amplă cercetare de marketing în rîndul consumatorilor prin sute de chestionare.

Planul campaniei publicitare întocmit pe baza studiului a fost eşalonat pe două etape :

Anul I — publicitate în magazine, filme T.V., inserţii în cotidiene care prezentau produsul însoţit de sloganul „Acesta este K.K.".

Anul II — publicitate prin afişe, publicitate prin panouri luminoase şi continuată în presă prin care se menţinea atenţia consumatorilor asupra produsului.

STUDIU DE CAZ

O campanie de publicitate „full service" a executat şi agenţia cehoslovacă de publicitate „Made in" la comanda Comitetului mondial pentru promovarea cafelei de pe lîngă Organizaţia internaţională a cafelei.

Pentru a fundamenta campania publicitară agenţia a solicitat sprijinul Facultăţii de comerţ a şcolii de economie din Praga, în efectuarea unei cercetări asupra obi-

ceiurilor de cumpărare ale populației, precum și o caracterizare generală a pieței cehoslovace pentru acest produs. În această acțiune s-au angajat un profesor și asistentul său, care au coordonat cercetarea și șase studenți în perioada de practică.

Cercetarea a fost începută cu studiul bugetelor de familie, pe baza datelor puse la dispoziție de Institutul de comerț interior, care deține structura cheltuielilor (inclusiv pentru cafea) și a veniturilor pentru 6000 de familii din principalele grupe socio-economice.

Cercetarea de birou a fost completată cu cercetarea de teren prin intervievarea a 338 de subiecți pe bază de chestionare, în trei regiuni : Boemia, Moravia și Slovacia.

Rezultatele cantitative ale studiului au fost : a) Nivelul consumului de cafea la data cercetării (1968) — și anume că 96% din familii cumpără cafea, din care 89% o consumă în familie, iar 7% pentru musafiri.

b) Metoda uzuală de a face cafeaua : se prepară slabă, cu mult zahăr, astfel că practic nu este cunoscut gustul cafelei. Astfel se explică consumul relativ mic de cafea — 9000 tone anual. De asemenea, există încă concepția larg răspîndită asupra efectului dăunător al cafelei pentru sănătate.

c) Elasticitatea consumului față de venit este mare, dar creșterea consumului poate fi justificată numai în proporție de 50% prin creșterea venitului, cealaltă jumătate fiind datorată modificării obiceiului de consum.

d) Identificarea mărcilor — deși majoritatea celor anchetați au apreciat gustul plăcut al cafelei, foarte puțini au putut remarca deosebiri de gust între diferite mărci, astfel că publicitatea nu s-a putut angaja într-o strategie pe sublinierea gustului.

e) În ceea ce privește calitățile de cafea cumpărată, există o oarecare uniformitate pe principalele grupe socio-economice și de venit, deși alegerea se face în special după preț și nu după imaginea de marcă, țara de origină a cafelei sau data ambalării înscrise pe ambalaj.

f) Geografic pe cele trei regiuni s-a constatat un raport invers între calitatea consumată și consumul pe cap de locuitor.

În Slovacia se consumă cele mai scumpe calități de cafea, dar consumul este cel mai redus pe cap de locuitor (motivația de cumpărare fiind în bună măsură cea de statut social pe care o implică în concepția populației din regiunea respectivă consumul de cafea) ; în Moravia, atît calitatea cafelei consumate cît și consumul pe cap de locuitor înregistrează valori medii. În Praga cantitatea cea mai mare de cafea consumată era din categoriile inferioare, în schimb consumul de cafea înregistrînd cota maximă pe cap de locuitor.

Studiul a concluzionat că argumentele de convingere ar putea fi :

— Sublinierea rolului cafelei în viața cotidiană ca un stimulent al unei atmosfere prietenești ;

— Sublinierea influenței modului de preparare asupra calității băuturii ;

— Frîna consumului privind efectul dăunător al cafelei asupra sănătății era prea puternică pentru a fi atacată ;

— Utilizarea ambalajului pentru recomandări asupra modului de preparare în mai multe variante, pentru a sublinia gustul diferit al diferitelor mărci ;

— Modificarea imaginii existente că ar fi o băutură numai pentru vîrstnici.

Campania de publicitate a fost declanșată simultan prin 12 mijloace publicitare diferite :

a) Televiziune : 6 filme de 30 de secunde avînd ca temă efectul relaxant al cafelei după un incident neplăcut al zilei (un incident de circulație pe șosea, o gospodină tracasată de munca casnică ș.a.m.d.). Indirect se făcea apel la capacitatea caracteristică cehilor de a-și păstra controlul în situații dificile, personificată prin bunul soldat Schweik.

Difuzarea filmelor s-a făcut alternativ în 21 săptămîni dintr-un an, la cîte două săptămîni, la ora de maximă audiență (înaintea programului de știri de seară 18,30 și înaintea programului principal al serii 19,30) cînd audiența era de circa 80 la sută.

b) Presă : 5 ziare cotidiene în Boemia și Moravia și două în Slovacia, din care cîte unul era pentru agricultori. Tema publicitară era aceeași ca la televiziune pentru a crește impactul mesajului.

c) Radio : 6 anunțuri de 1 minut avînd același concept de evocare ca precedentele mijloace publicitare, la care se adăugau scurte rețete de preparare, de utilizare în alte preparate culinare. Difuzarea era făcută dimineața înainte de știrile de la 6,30 și după programul „Sfaturi pentru gospodine, pe trei programe : național, Praga și Slovacia.

d) Panouri : au fost confecționate și montate la Praga panouri speciale pe care s-au lipit afișe de 60 cm înălțime; pe stadionul Spartak din Praga a fost montat un panou de 15 m. lungime.

e) Film documentar : a fost produs un film de 20 de minute prezentînd ciclul de fabricație al cafelei de la plantare pînă la turnarea în ceașcă. Filmul a fost difuzat prin rețeaua de cinematografe din întreaga țară.

f) Autobuzul cafelei : pentru a da posibilitatea unei investigații mai ample prin testarea gusturilor consumatorilor s-a organizat un tur prin 21 de localități, a unui autobuz care oferea spre consum cafea la un sfert de preț față de cel oficial. Autobuzul oprea cîte 2—3 zile într-o localitate cu prilejul unor evenimente deosebite cum ar fi : festivaluri muzicale, tîrguri de mostre etc.

g) Prospecte : a fost tipărit un prospect color de 4 pagini cuprinzînd instrucțiuni de preparare a băuturii și cîteva rețete pentru alte preparate pe bază de cafea.

h) Participarea la Tîrgul de produse alimentare de la Pilsen 1969. În cadrul tîrgului Organizația Internațională a Cafelei a avut propriul său stand. Autobuzul Cafelei a staționat în cadrul tîrgului vînzînd cafea la preț redus și efectuînd testări. Au fost vîndute diferite mărci de cafea, au fost făcute demonstrații de preparare pe autobuz și la stand, au fost difuzate prospecte.

i) Obiecte de reclamă : Au fost confecționate machete din plexiglas reprezentînd ambalajele la scară mărită ale diferitelor mărci de calea care au fost expuse în magazinele alimentare pe aeroportul din Praga. Au fost distribuite la magazinele de specialitate măsuri pentru cafea cu inscripții publicitare, prospecte.

j) Publicitate editorială: Au fost difuzate „press releases" (informări pentru organele de presă) pentru a combate mentalitatea privind efectul dăunător al cafelei asupra sistemului nervos prin articole editoriale — indirect deci).

k) Relații publice : A fost organizat un cocktail cu reprezentanți ai presei comerciale, unde s-au prezentat și servit diferite mărci de cafea ; au urmat articole privind diferite mărci de cafea.

l) Cursuri de folosire : în localitățile în care a staționat Autobuzul Cafelei au fost făcute instruiri privind diferitele modalități de preparare a cafelei și a altor produse alimentare pe bază de cafea. Această campanie publicitară a fost continuată — în al doilea an introducîndu-se noi forme de publicitate : reclame luminoase, reclame în mijloace de transport, vitrine, premii etc.

Se poate aprecia că au fost utilizate toate formele principale de publicitate, că s-a oferit un serviciu complet de agenția de publicitate „Made in".

Aceste cîteva exemple date din experiența unor agenții de publicitate ale țărilor socialiste reflectă faptul că nu există impedimente obiective privind posibilitățile de desfășurare a campaniei publicitare de calitate, de amploare, științific fundamentate, dar ca și în cazul Publicom, se acordă o mai mare atenție publicității făcute pentru firmele importatoare.

dr. Ioan GEORGESCU

drept şi uzanţe internaţionale

CONTRACTUL DE EXPORTURI COMPLEXE (II)

forma globală şi la cheie

Contractul de exporturi complexe, tip distinct de contract comercial internaţional, este utilizat de întreprinderile noastre de comerţ exterior sub forma contractului global şi la cheie, tratat de ghidul pentru redactarea contractelor privind realizarea de ansambluri industriale, evident, cu luarea în considerare şi respectarea întocmai a dreptului român în această materie.

Cum în numărul anterior am prezentat partea generală privind transferul de tehnologie, în cele ce urmează ne vom limita să analizăm numai particularităţile pe care le înfăţişează : participanţii la contract, obiectul, preţul şi modalităţile de plată, termenele de executare, controlul şi garanţiile pe care le dă furnizorul general.

PARTICIPANŢI CONTRACTUALI

Potrivit legislaţiei noastre, participanţii români la încheierea şi executarea contractelor de exporturi complexe sînt: furnizor general, subfurnizori de utilaje, maşini, echipamente, materiale etc. proiectant general privind lucrările de cercetare şi proiectare, antreprenor general privind lucrările de cercetare şi proiectare, antreprenor general privind lucrările de construcţii-montaj — montaj şi alte servicii de specialitate.

Decretul nr. 276/1979, la art. 3, prevede că exporturile complexe, inclusiv părţile componente şi piesele de schimb pentru prima dotare, precum şi exporturile necesare pentru executarea de construcţii-montaj în străinătate vor fi efectuate de întreprinderile de comerţ exterior în obiectul cărora sînt prevăzute astfel de exporturi sau lucrări, în calitate de furnizor general extern, chiar dacă părţile componente, piese de schimb şi materialele respective fac parte din obiectul de activitate al altor întreprinderi de comerţ exterior. Legea contractelor economice, la art. 57, stabileşte atribuţiile centralelor industriale şi ale unităţilor economice privind exporturile complexe, împreună cu întreprinderea de comerţ exterior) :

— contractarea utilajelor, materialelor, subansamblelor, liniilor tehnologice, echipamentelor cu subfurnizorii a lucrărilor de cercetare şi proiectare cu proiectantul general, precum şi a lucrărilor de construcţii-montaj şi serviciilor de specialitate cu antreprenorul general ;

— livrarea, recepţia şi transportul instalaţiilor, utilajelor, materialelor şi documentaţiilor exportate, controlul calităţii acestora, conform reglementărilor în vigoare ;

— punerea în funcţiune a instalaţiei contractate, efectuarea probelor pentru demonstrarea realizării parametrilor proiectaţi, executarea eventualelor remedieri, predarea instalaţiei şi îndeplinirea obligaţiilor în perioada de garanţie, conform prevederilor contractului extern ;

— asistenţa tehnică şi pregătirea personalului beneficiarului extern, în ţară sau pe şantierele din străinătate, în condiţiile convenite cu partenerul străin ;

— eficienţa şi competitivitatea exporturilor complexe şi încasarea în termen a drepturilor cuvenite pentru livrările şi lucrările executate.

Partea străină, respectiv cumpărătorul (clientul) este de regulă o persoană juridică, investitor cu sau fără participarea statului în care urmează să se realizeze obiectivul înscris în contract.

OBIECTUL CONTRACTULUI

Obiectul contractului de exporturi complexe prezintă, de asemenea, unele particularităţi. Astfel, el poate consta din : livrarea de către vînzător în limitele şi condiţiile prevăzute n contract, a proiectelor, documentaţiei tehnice şi tehnologice, a maşinilor, echipamentelor, instalaţiilor, pieselor de schimb S.D.V.-urilor şi accesoriilor, licenţelor, acordarea de asistenţă tehnică, executarea lucrărilor de construcţii, a montajului (sau numai a unora dintre acestea) pentru construirea de către cumpărător a unei fabrici etc.

În condiţiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975 obiectul material al contractului de care ne ocupăm este denumit : fabrici şi instalaţii complete (par. 11, pct. 2) maşini şi utilaje (par. 14, pct. 1) utilaje complexe mari (par. 26, pct. 6), maşini grele şi utilaje mari (par. 29, pct. 1, lit. c), fabrici complexe şi instalaţii complexe (par. 29, pct. 2), utilaje mari de fabricaţie specială (par. 85, pct. 1).

Condiţiile generale pentru furnizarea şi montajul materialelor de echipament la import şi export nr. 188 A şi 574 A ale C.E.E. — O.N.U., folosesc denumirea de „material" care este definit într-o notă: maşini, aparate, materiale şi alte obiecte pe care constructorul trebuie să le furnizeze în condiţiile contractului.

Cu privire la obiectul contractului, importante clauze, trebuie formulate relativ la documentaţie. Este necesar să se scrie expres — atunci cînd în cadrul tratativelor s-a convenit — obligaţia vînzătorului de a livra documentaţia tehnică şi tehnologică necesară pentru asamblarea şi fabricarea pieselor componente ale maşinilor, desenelor şi normele de execuţie şi de probe pentru aceste piese componente, echipamente, inclusiv accesoriile, normele şi materialele de montaj, în conformitate cu normele valabile la noi şi în ţările de origine în cazul unor importuri de completare, accesorii speciale şi S.D.V.-uri aferente echipamentelor, seturi de scule consumabile şi piese de schimb necesare unei producţii de 24 luni în condiţii normale de lucru, şi obligaţia de a se acorda asistenţa tehnică necesară.

Executarea lucrărilor de construcţii şi montaj, precum şi organizarea producţiei de către cumpărător, se fac pe baza proiectelor realizate de vînzător. Pentru executarea de către cumpărător a proiectelor pentru construcţii de clădiri şi instalaţii care intră în sarcina sa, vînzătorul va întocmi şi va livra teme de proiectare. Proiectele de detalii şi temele de proiectare se întocmesc pe baza proiectului general şi a protocolului de aprobare a acestuia semnat de părţile contractante.

La elaborarea proiectelor pentru lucrări de construcţii şi montaj şi pentru organizarea producţiei vor respecta normele şi standardele române, ţinîndu-se seama de condiţiile climatice, seismice şi geologice ale amplasamentului obiectivului şi de Codul model al Biroului Internaţional al muncii privind reglementările de securitate în întreprinderi industriale pentru îndrumarea guvernelor şi a industriei (International Labour Office — Model Code of Safety Regulations for Industrial Establishments for Guidance of Guvernements and Industry 1954).

Pentru a permite cumpărătorului să procure materialele de construcţii necesare, vînzătorul va indica în proiecte caracteristicile tehnice ale acestora, conform normelor româneşti, D.I.N. sau G.O.S.T.

Documentaţia pentru asamblarea şi fabricaţia maşinilor şi a pieselor componente va fi în conformitate cu cea mai recentă documentaţie a vînzătorului la data încheierii contractului şi va fi adaptată la tehnologia de producţie şi la capacitatea obiectivului prevăzut în proiectul general. Ea va cuprinde date privind denumirile, simbolurile materialelor, toleranţele, echivalenţele şi toate indicaţiile necesare unei fabricaţii corespunzătoare a maşinilor şi a pieselor de maşini.

În funcţie de complexitatea obiectului, prin contracte se poate stabili obligaţia vînzătorului de a acorda cumpărătorului dreptul de a folosi licenţele, brevetele şi know-how-ul aferent pe care le deţine privind asamblarea şi fabricaţia maşinilor formînd obiectul contractului şi accesoriile lor.

Pentru maşinile şi piesele livrate de vînzător şi acoperite de brevete sau know-how aparţinînd unor terţe părţi,

vînzătorul nu acordă cumpărătorului dreptul de fabricaţie. Licenţa de fabricaţie a produselor este limitată la uzinele din ţara cumpărătorului, care însă primeşte dreptul de a vinde, fără nici o limitare, produsele fabricate, pe teritoriul ţării sale sau în alte ţări prevăzute în contract. După expirarea valabilităţii contractului, exportul de maşini este liber de orice restricţii.

Vînzătorul se obligă ca proiectele, documentaţia, echipamentele şi părţile acestora, furnizate contractual, să nu încalce nici un brevet străin, fiind libere la export, şi îşi asumă răspunderea pentru violarea unui drept de brevet al terţilor.

Vînzătorul poate acorda cumpărătorului dreptul de a utiliza o marcă şi o denumire comercială indigenă pentru maşinile produse. Denumirea mărcii va fi comunicată cumpărătorului. În timpul valabilităţii contractului, această marcă va figura, împreună cu inscripţia „Fabricat sub licenţă românească" pe maşinile produse şi pe documentaţia tehnică a acestora.

Vînzătorul se poate, de asemenea, obliga să informeze pe cumpărător, în timpul perioadei de valabilitate a contractului, despre modificările şi perfecţionările aduse utilajelor, echipamentelor şi pieselor componente şi de care poate dispune în mod liber.

La cererea cumpărătorului, vînzătorul se obligă să transmită acestuia, contra cost, documentaţia tehnică necesară în vederea aplicării îmbunătăţirilor, acordînd, de asemenea, asistenţă tehnică.

Legat de conturarea obiectului unui contract de exporturi complexe facem menţiunea că importante obligaţii revin şi cumpărătorului, printre care arătăm următoarele : pune la dispoziţia vînzătorului informaţii privind teritoriul, studii topografice, hărţi, date geotehnice pentru elaborarea proiectelor ; procură echipamente şi materiale de completare conform listelor separate anexate la contract, răspunzînd de calitatea acestora ; obţine autorizaţiile necesare pentru construirea obiectivului şi pentru importul furniturii ; execută proiecte şi desene de execuţie pentru clădiri, construcţii şi instalaţii în conformitate cu proiectele, datele de proiectare şi specificaţiile generale transmise de vînzător ; pregăteşte terenul, execută construcţiile civile industriale, permanente şi temporare ; construieşte legături de cale ferată, electrice, linii de telefon, conducte de apă şi sisteme de canalizare; asigură şantierul pentru perioada de construcţii-montaj, probe şi punere în funcţiune, cu personal tehnico-administrativ şi muncitori, în numărul şi calificarea cerută de proiecte ; asigură pe întreaga perioadă contractuală energia electrică, combustibilul, echipamentul de ridicare, mijloacele de transport, echipamente de apărare contra incendiilor conform proiectelor şi documentaţiei ; asigură materialele necesare pentru construcţii şi montajul obiectivului şi care nu sînt prevăzute a fi livrate de vînzător ; asigură paza şantierului ; asigură transportul echipamentelor şi materialelor la locul de montaj şi depozitarea şi conservarea corespunzătoare a acestora ; asigură contra tuturor riscurilor, pe răspunderea şi cheltuiala sa, fiecare lot de echipamente, proiecte, documentaţie, de la data livrării pînă la recepţie ; sprijină pe vînzător în înregistrarea locală a brevetelor pentru maşini, procedee tehnologice etc. ce se livrează în cadrul contractului, obţinînd priorităţile şi avantajele maxime prevăzute de lege ; ia măsurile cerute local de protecţia şi securitatea muncii, pentru evitarea accidentelor pe şantier.

Condiţiile generale de montaj — C.A.E.R. 1973, la capitolul III „Pregătirea lucrărilor de montaj", prevăd că lucrările de fundaţie, de construcţie etc. se execută de către beneficiar, în contul şi pe răspunderea sa — dacă în contract nu se convine altfel — într-un termen care să permită ca lucrările de montaj să înceapă imediat după sosirea specialiştilor furnizorului. Înaintea începerii lucrărilor de montaj, părţile întocmesc un protocol prin care se constată că utilajul şi locul de montaj au fost pregătite pentru începerea montajului.

Beneficiarul e obligat să pună gratuit la dispoziţia specialiştilor furnizorului încăperi corespunzătoare pentru păstrarea sculelor şi a utilajelor de montaj, a hainelor, pentru lucrări de birou, precum şi pentru odihna specialiştilor în timpul pauzei de lucru.

În capitolul IV C.G.M. C.A.E.R. 1973 sînt precizate rezolvări pentru utilajele de montaj şi materialul auxiliar. Beneficiarul este obligat să pună la dispoziţie, pe contul său, utilajele şi sculele necesare pentru efectuarea lucrărilor de montaj, în conformitate cu ordinea de desfăşurare a acestora şi cu specificaţia utilajelor şi sculelor, convenite de părţi.

Aparatura de control care se utilizează în timpul probelor de recepţie şi sculele personale ale specialiştilor proprii sînt puse la dispoziţie de furnizor. Tot acesta asigură inventarul de montaj, contra unei chirii, care se calculează, de regulă, pe zile calendaristice. Cheltuielile de transport, asigurarea, riscul pentru pierderea sau deteriorarea inventarului de montaj oferit pentru folosinţă provizorie, precum şi taxele vamale percepute în ţara beneficiarului, sînt suportate de beneficiar, de la data punerii la dispoziţie pînă la data restituirii. Beneficiarul este obligat să restituie inventarul de montaj primit de la furnizor în folosinţă provizorie, imediat ce nu mai este necesar pentru lucrările de montaj.

Dacă inventarul este pierdut sau distrus din motive neimputabile furnizorului sau specialiştilor săi, beneficiarul este obligat să plătească preţul stabilit în specificaţie, deducîndu-se valoarea uzurii în momentul pierderii sau distrugerii, sau scăzînd suma plătită anterior drept chirie pentru folosinţa provizorie.

Dacă în contract nu este prevăzut altfel, beneficiarul procură pe contul său materialele auxiliare, apă, energie electrică, oxigenul, aerul comprimat, iluminatul, încălzirea etc. necesare lucrărilor de montaj.

Condiţiile generale pentru montaj 188 D şi 574 D stabilesc, de asemenea, obligaţii ale cumpărătorului privind lucrările pregătitoare montajului, precum şi cele ale montorului. Dacă montorul se obligă să execute lucrările de fundaţie, cumpărătorul trebuie să-i furnizeze în timp util toate indicaţiile, sub sancţiunea suportării pagubelor rezultate din erori sau omisiuni.

În timpul valabilităţii contractului, cumpărătorul nu are dreptul de a modifica proiectele, documentaţia tehnică şi tehnologică care aparţin vînzătorului, fără acordul scris prealabil al acestuia din urmă. Cumpărătorul va păstra secretul în ce priveşte proiectele şi documentaţia privind obiectivul şi tipurile de maşini formînd obiectul contractului şi nu are dreptul de a le înstrăina direct sau indirect, cu titlu gratuit sau cu titlu oneros unei terţe părţi, fără consimţămîntul scris prealabil al vînzătorului.

Cumpărătorul poate însă să pună la dispoziţia altor furnizori şi subfurnizori din ţara sa documentaţia de execuţie privind exclusiv fabricaţia pieselor, care le-au fost predate, incluzînd în contractul de subfurnizare clauzele necesare privitoare la apărarea proprietăţii industriale şi păstrarea secretului, precum şi orice alte dispoziţii care să asigure drepturile vînzătorului conform legislaţiei aplicabile acestui contract. Cumpărătorul îşi asumă răspunderea solidar cu furnizorii şi subfurnizorii său terţi, cărora le predă aceste documente.

Tot cu privire la definirea obiectului contractului se pune problema service-ului, obligaţie ce revine vînzătorului. Potrivit H.C.M. nr. 675/1971, prin service se înţelege asigurarea de prestări servicii şi asistenţă tehnică privind montajul, punerea în funcţiune, efectuarea de probe privind funcţionarea, remedierile şi reparaţiile, urmărirea comportării în exploatarea maşinilor, utilajelor, instalaţiilor şi altor produse livrate în cadrul termenului de garanţie şi postgaranţie, şcolarizarea şi îndrumarea personalului beneficiarului extern, precum şi orice măsuri menite să faciliteze alegerea, achiziţionarea şi utilizarea unui produs.

În domeniul prestărilor de servicii din sfera exporturilor complexe, pe planul relaţiilor intersocialiste au aplicare Condiţiile generale de montaj şi de acordare a altor servicii tehnice legate de livrările de maşini şi utilaje între organizaţiile ţărilor membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (C.G.M. — C.A.E.R. 1973) precum şi Condiţiile generale de deservire tehnică a maşinilor, utilajelor şi a

altor produse care se livrează între organizațiile țărilor membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, împuternicite să efectueze operațiuni de comerț exterior (C.G.D.T. — C.A.E.R. 1973).

PREȚUL

De regulă, prețul se stabilește în mod global cu specificarea prețului pentru fiecare din activitățile vînzătorului: prețul echipamentelor și mașinilor, prețul proiectelor, documentației tehnice și tehnologice, prețul licențelor de brevete, prețul asistenței tehnice, prețul pieselor de schimb etc. Practica arată că în cazul livrării unei instalații complete prețul va fi numai global, chiar dacă discuțiile premergătoare se vor purta asupra prețului fiecărui utilaj și piesă separat.

Stabilirea unui preț global are importante consecințe economice și juridice. Sub aspect economic, se impune o analiză temeinică a prețului parțial al fiecărui component al obiectului, la care se adaugă, în cazul vînzărilor pe credit, coeficienții privind costul creditului, eroziunea capitalului etc. Sub aspect juridic trebuie reținut că în cazul prețului global acesta nu poate fi modificat, chiar dacă se face dovada că prețul unor componente ale obiectului nu au fost incluse. În sfîrșit, mai subliniem atenția care trebuie acordată includerii în prețul global al unor subansamble care constituie importuri de completare. Este știut că în funcție de modul de apreciere și negociere a acestor importuri pot fi realizate aporturi suplimentare valutare, cum tot astfel pot fi înregistrate pierderi care se reflectă negativ în eficiența exportului complex în cauză.

Modalitatea de plată este o secțiune căreia trebuie să i se acorde toată importanța. De regulă, dată fiind valoarea mare a furniturilor și perioada îndelungată de realizare a obiectivului, se prevede plata unui avans, contra unei scrisori de garanție bancară. De asemenea, în contract trebuie să se prevadă documentele în baza cărora se face plata, dobînda pentru credite, datele de rambursare a creditului, data la care se consideră efectuată plata, valoarea garanției acordată de vînzător pentru buna calitate a livrării și durata valabilității ei.

Alături de formele clasice de garanție a rambursării creditelor — scrisoarea de garanție bancară și cambii acceptate de cumpărător și avalizate de o bancă corespondentă sau agreată de Banca Română de Comerț Exterior —, în cadrul exporturilor complexe care au ca obiect realizarea de ansambluri industriale la cheie, poate fi folosită cu succes și ipoteca.

Deoarece atît livrarea cît și creditul au o perioadă de realizare îndelungată (livrarea 1—3 ani, creditul 2—8 ani și chiar mai mult) este necesară prevederea clauzei de revizuire a prețului și a altor clauze de consolidarea contractului.

TERMENELE DE EXECUTARE — CONTROL — GARANȚII — PENALITĂȚI

În cadrul contractelor de exporturi complexe părțile negociază și înscriu clauze detaliate privind termenele de executare, modalitățile de control și recepție, garanțiile acordate de vînzător privind buna funcționare a obiectivului realizat.

a) **Termenele de executare.** Exporturile complexe se realizează prin livrări și prestări de servicii în mod succesiv, pe o perioadă de timp mai îndelungată, la termene stabilite în harmonograme, anexe etc. ținîndu-se seama de programul de montaj al instalațiilor.

În paragraful 11 și 14 al C.G.L. — C.A.E.R. 1968/1975, termenele de livrare pentru livrări de fabrici și instalații complete sînt tratate distinct. În cazul în care nu sînt prevăzute termene intermediare pentru livrarea echipamentelor la livrările de fabrici și instalații complete, expedierile nu se vor efectua în mod uniform, data livrării mașinilor și utilajelor se consideră data livrării ultimei piese a mașinii sau utilajului, fără de care acestea nu pot fi puse în funcțiune.

În C.G.M. — C.A.E.R. se precizează (paragraful 5) că este necesar ca furnizorul și beneficiarul să prevadă în contract ordinea de desfășurare a lucrărilor de montaj. Dacă furnizorul, din cauza neîndeplinirii lucrărilor pregătitoare de către beneficiar, nu poate începe lucrările de montaj sau nu le poate continua în mod corespunător, are dreptul să decaleze termenul de începere a lucrărilor de montaj, sau să întrerupă aceste lucrări. Părțile stabilesc termene noi de începere a lucrărilor de montaj, luînd măsuri corespunzătoare pentru lichidarea întîrzierii.

b) **Controlul furniturii** se realizează, de principiu, la locul de fabricație; în domeniul exporturilor complexe însă controlul de fond ,analitic, are loc la cumpărător. C.G.L. — C.A.E.R. 1968/1975 prevăd la paragraful 26 pct. 5 și 6 că pentru mașini și utilaje la care se cere controlul productivității convenite prin contract, acest control se va face integral sau parțial la locul instalării mașinilor sau utilajelor, în țara cumpărătorului, în modul și la termenele contractuale. La livrarea utilajelor complexe mari, reprezentantul vînzătorului va participa, la cererea cumpărătorului, și în condițiile convenite de părți, la controlul calității acestor utilaje prevăzut în contract. Rezultatele controlului sînt consemnate în protocolul semnat de ambele părți.

Condițiile generale nr. 188 și nr. 574 C.E.E./O.N.U. cer, în cazul în care contractul prevede probe la locul instalării, încheierea unui acord special între părți pentru stabilirea condițiilor în care se vor efectua probele.

În timpul derulării contractului, vînzătorul poate controla, prin reprezentanții săi și pe cheltuiala sa, calitatea produselor executate în fabrica cumpărătorului și de a cere acestuia corectarea defecțiunilor de calitate, care, dealtfel, ar putea prejudicia bunul renume al vînzătorului.

c) **Garanții.** Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1963/1975 obligă pe vînzător să răspundă de calitatea produselor; volumul și condițiile de garanție a indicilor tehnico-economici ai fabricilor și instalațiilor complete trebuie să fie deci determinate prin contract. Termenele de garanție pentru fabrici complete și instalații complexe sînt fixate la 12 luni din ziua punerii în exploatare, dar nu mai mult de 24 luni de la data livrării pentru mașini grele și utilaje mari. Dacă punerea în exploatare a mașinii sau utilajului întîrzie din culpa vînzătorului (predare întîrziată a desenelor, a instrucțiunilor de exploatare, întîrzierea acordării altor servicii etc.), termenul de garanție se prelungește cu durata acestei întîrzieri.

Dacă în contract nu se dispune altfel, termenul de garanție pentru montaj și șef montaj este limitat de data la care expiră garanția pentru instalație, mașini și uitlaje. În orice caz, termenul nu poate depăși 12 luni de la data preluării montajului sau terminării lucrărilor de șef montaj.

Defectele mărunte, care trebuie și pot fi rezolvate imediat și nu cer participarea furnizorului, se înlătură de către beneficiar pe contul furnizorului. Răspunderea furnizorului este înlăturată dacă defectele au drept cauză lucrări incorecte efectuate de beneficiar, nerespectarea instrucțiunilor de exploatare și efectuarea unor modificări la mașini și utilaje, fără consimțămîntul furnizorului; în ultimă analiză, toate aceste cauze sînt de natură să stabilească existența unei culpe în sarcina beneficiarului, culpă care exonerează de răspundere pe furnizor.

În contractele de exporturi complexe încheiate cu parteneri din țări nemembre C.A.E.R., spre deosebire de contractele de livrări de mărfuri, termenele de garanție se stabilesc de părți, prin acordul comun de voință.

d) **Penalități.** În contractele de exporturi complexe se practică înscrierea în clauze prin care se stabilesc consecințele pe care le suportă partea în culpă privind neexecutarea contractului. Asemenea clauze sînt necesare datorită tratamentului diferit prin dreptul național al statelor. Importanța înlăturării unor asemenea situații apare a fi deosebită în cadrul contractelor internaționale privind instalații industriale de mare anvergură, datorită daunelor mari ce pot rezulta din neîndeplinirea contractului și problemelor specifice prezentate de garantarea atingerii parametrilor specificați în contract. Așa cum se subliniază în ghid, în unele contracte părțile stipulează doar că neîndeplinirea contractului de către una din părți atrage după sine res-

ponsabilitatea acelei părți de a le compensa pe celelalte pentru daunele suferite. O prevedere generală de acest tip este insuficientă pentru a preveni dificultățile pe care le creează în anumite cazuri problemele referitoare la jurisdicția aplicabilă și cele de dovedire și de evaluare a pagubelor. De aceea, părțile participante la contractele industriale și în special la contracte complexe privind instalații industriale, consideră adesea necesar să stabilească în contractul lor fie suma globală la care se pot ridica daunele, fie penalitățile ce urmează a fi aplicate pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale.

În contractele de exporturi complexe categoriile de nerealizare sînt, în esență : întîrzieri ale plăților, pentru care se prevăd aplicarea de dobînzi moratorii ; întîrzierea în construcții montaj și neatingerea parametrilor specificați în contract, pentru care se prevăd penalități distincte, în funcție de natura operației. În cazul contractelor globale sau cu predare la cheie părțile pot alege fie să stabilească separat termenele și penalzările pentru fiecare parte a instalației și apoi să calculeze penalitățile în raport cu prețul părților lucrărilor întîrziate, fie pur și simplu să folosească numai data finală pentru îndeplinirea lucrărilor și să aplice penalizările calculate în raport cu prețul global al contractului, din momentul în care furnizorul general n-a reușit să respecte termenul de executare a contractului. De asemenea, părțile pot combina cele două sisteme, prevăzînd că, dacă unele livrări sau lucrări parțiale sînt restante, dar acest fapt nu afectează data îndeplinirii globale a contractului, penalizările plătite pentru restante vor fi rambursate furnizorului general, dacă termenul final se respectă.

PARTICULARITĂȚILE ÎNCHEIERII CONTRACTELOR DE EXPORTURI COMPLEXE PRIN LICITAȚII

Perfectarea contractelor de exporturi complexe prin licitații organizate de importatori prezintă o frecvență ridicată ceea ce face ca această modalitate de contractare să fie tratată cu toată atenția de furnizori. În ultimul timp, s-au dezvoltat considerabil licitațiile de executări de obiective industriale complete (fabrici, uzine), executarea de șosele, porturi, aeroporturi, căi ferate, precum și livrarea de utilaje aferente acestora. În ceea ce privesc licitațiile pentru utilaje, acestea sînt foarte frecvente în țările în curs de dezvoltare, ca de pildă : Birmania, Ceylon, India, Irak, Pakistan, Turcia, precum și în unele țări capitaliste dezvoltate : Australia, Canada, Franța, R.F. Germania, Noua Zeelandă, S.U.A. etc.

În unele țări, statul supraveghează funcționarea licitațiilor, prin faptul că la desfășurarea operațiunilor participă delegați oficiali, numiți de instanțe judecătorești sau de alte autorități, eventual de camerele de comerț. Acești delegați (denumiți în Olanda „Deurwaarder", în Belgia „juissier", în Franța, „commissaires priseurs") sînt însărcinați oficial pentru organizarea de licitații publice.

Ofertele pentru participarea la licitații se întocmesc după o anumită formă și în interiorul termenului stabilit de organizator, sub sancțiunea decăderii.

Pentru a se asigura de îndeplinirea obligațiilor din oferte, ofertanților li se solicită, de obicei, anumite garanții, mărimea și natura acestora fiind precizate de organizatori în condițiile licitațiilor. Mărimea garanției depinde de valoarea generală a utilajelor pentru care au fost anunțate licitațiile și variază între 1% și 10%, din valoarea totală a sumei conținută în ofertă. Această garanție se depune, de obicei, la o bancă din țara organiztoare sau la o filială a uneia din băncile străine în această țară, „cash" sau în hîrtii de valoare. În practică, deseori se utilizează scrisori de garanții bancare, de care ne-am ocupat într-un articol anterior.

După terminarea licitației, acelor ofertanți care nu au primit comanda, garanția li se înapoiază. Pînă la înapoierea garanției se prezumă că ofertele lor pentru livrarea de utilaje rămîn în vigoare, fapt ce are o importanță esențială pentru organizatorii licitațiilor în cazul cînd firma care a cîștigat licitația, din anumite motive, refuză să semneze contractul (în aceste condiții, ea pierde garanția depusă).

Procedura licitațiilor privind cumpărarea de utilaje sau de antrepriză este relativ simplă. Deschiderea plicurilor, care conțin ofertele are loc în ziua și la ora stabilită, de regulă public.

Hotărîrea definitivă și acordarea comenzii are loc după o anumită perioadă de timp, după examinarea minuțioasă a documentației (în legătură cu faptul dacă acestea corespund întru totul condițiilor anunțate, iar pentru utilaje complexe, care sînt costisitoare, după analizarea condițiilor de credit acordate de firmele furnizoare, a situației lor financiare și materiale, a posibilităților de producție etc.), perioadă care poate să dureze pînă la 3—4 luni.

Pentru a putea deveni competitivi în timpul procedurii de desfășurare a licitațiilor, cînd se deschid plicurile cu ofertele și chiar după aceasta, reprezentanții firmelor ofertante au posibilitatea și dreptul să afle prețurile și alte condiții cuprinse în oferta concurenților lor.

În ce privește condițiile îndeplinirii comenzilor de către ofertanții care au cîștigat licitații privind livrarea de utilaje, acestea nu se deosebesc practic cu nimic de condițiile îndeplinirii comenzilor asumate prin contracte obișnuite care au ca obiect asemenea livrări.

Pentru unitățile noastre economice, în general, și pentru întreprinderile de comerț exterior, în special, vînzarea-cumpărarea prin licitații prezintă importanța sub un dublu aspect: ca exportatoare de mașini și utilaje, tehnologii, exporturi complexe etc. și ca importatoare de asemenea bunuri.

Pentru stimularea exporturilor prin contracte încheiate ca urmare a participării la licitații organizate în diferite țări, în special în cele în curs de dezvoltare, au fost luate o serie de măsuri organizatorice (Decretul nr. 687/1973): reprezentanțele economice ale României au obligația să comunice organelor noastre competente cu privire la licitațiile anunțate în țara unde activează ; unitățile economice producătoare, institutele de proiectări, întreprinderile de comerț exterior, într-o colaborare ce se impune a fi perfect sincronizată, pregătesc documentația necesară pentru participare la licitația respectivă ; o comisie unică de avizare care funcționează în cadrul Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale analizează documentația prezentată (referatul de vînzare, condițiile de credit, scrisorile de garanție etc.) și ia hotărîrea corespunzătoare ; în baza acestui aviz, participarea la licitația externă se hotărăște de organul administrației de stat în a cărui competență intră și aprobarea vînzării pe credit.

Importurile românești care se realizează pe calea licitațiilor — mașini și utilaje, instalații complexe, linii tehnologice etc. — sînt reglementate de Decretul nr. 152/1974, coordonatorul acestora fiind Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale.

După îndeplinirea procedurii de licitație — elaborarea caietelor de sarcini de către unitățile beneficiare, anunțarea publică a licitației, difuzarea documentației tehnice furnizorilor potențiali (contra cost), depunerea garanțiilor de către participanți (1—5% din valoarea obiectului licitației) etc. —, comisia de adjudecare fa hotărîrea finală, care constituie suportul juridic al contractului de vînzare-cumpărare ce se încheie în baza procesului verbal de adjudecare.

Facem mențiunea că pentru realizarea proiectelor finanțate prin împrumuturi acordate de Banca Internațională pentru Reconstrucți și Dezvoltare (B.I.R.D.), încheierea contractelor cu furnizorii externi se face, în toate cazurile, pe bază de licitație. Remarcăm faptul că în asemenea situații sînt admise la licitație numai firme din țări membre ale B.I.R.D. și din Elveția.

dr. **Al. DETEȘAN**

conjunctura pe piețele valutare și de capital

Utilizarea excedentelor plăților curente

Este cunoscut că țările care înregistrează excedente ale balanțelor de plăți curente dau utilizări diferite fondurilor astfel disponibile, în funcție de obiectivele politicii lor externe și de situația de pe plan internațional. De exemplu, o bună parte din excedentele balanțelor de plăți curente ale R.F. Germania și Japoniei s-au transformat în rezerve oficiale de aur și devize ale țărilor respective, iar cînd aceste rezerve au atins un nivel mult prea ridicat surplusurile au fost destinate cu precădere împrumuturilor și investițiilor externe. Deoarece utilizarea surplusurilor plăților curente se face cu precădere prin intermediul piețelor valutare și piețelor de capital internațional, este evident că destinația dată acestora afectează atît evoluția cursurilor de schimb cît și nivelul dobînzilor la creditele internaționale.

În prezent, o importanță aparte pentru situația de pe piețele internaționale de capital o are modul de utilizare a surplusurilor balanțelor de plăți curente ale țărilor exportatoare de țiței. Sumele implicate sînt deosebit de ridicate, ca urmare a ultimei majorări a prețului țițeiului. Astfel, după creșterea masivă de la cca 9 miliarde dolari în 1973 la peste 60 miliarde dolari în 1974 (în urma majorării de patru ori a prețului țițeiului în 1973), excedentul balanței de plăți cuvenite al țărilor membre O.P.E.C. s-a diminuat treptat de la 40 miliarde dolari în 1976, la 35 miliarde dolari în 1977 și 5 miliarde dolari în 1978. În schimb, pentru 1979 se apreciază un „reviriment" al acestui excedent, la 40—45 miliarde dolari, cifră ce va fi menținută, probabil și în 1980. În aceste condiții, se pune problema destinației pe care o vor avea aceste surplusuri.

Prima remarcă necesară este că, în comparație cu 1979, suma excedentului plăților curente a țărilor membre OPEC este mai redusă; de asemenea, gradul excedentului este concentrat la șase țări arabe membre ale OPEC, celelalte țări exportatoare de țiței înregistrînd excedente minime sau chiar deficite. Cu toate acestea, cele cca 40 miliarde dolari fonduri disponibile în acest an sînt suficiente pentru a influența sensibil evoluția cursurilor de schimb. De asemenea, trebuie ținut cont că, prin cumularea excedentelor importante din ultimii ani, țările membre ale OPEC dețin în prezent active financiare externe (cu precădere sub formă lichidă sau cu un grad ridicat de lichiditate) de cca 200 miliarde dolari; pentru a înțelege amploarea acestor deținere notăm faptul că volumul net al pieței eurovalutelor este de cca 300 miliarde dolari, iar volumul total al lichidității oficiale internaționale (cuprinzînd totalul rezervelor oficiale de aur, valute convertibile, D.S.T. și poziții de rezervă la F.M.I.) este de cca 330 miliarde dolari.

Conform opiniilor exprimate de cercurile de specialitate occidentale, în ultimele luni s-a manifestat în mod evident tendința ca țările excedentare să diversifice plasamentul fondurilor lichide disponibile și în alte valute decît dolarul S.U.A. Datorită scăderii sensibile a cursului dolarului în 1977 și 1978 precum și evoluției incerte a acestuia în ultimele luni, țările exportatoare de țiței au căutat să diversifice plasamentul excedentelor spre valutele cu tendința ascedentă de curs (francul elvețian și marca vest-germană) sau spre piața aurului. Totuși situația financiară complexă face ca procesul desfășurării plasamentelor țărilor membre ale OPEC să aibă o serie de trăsături contradictorii, ca de exemplu:

1. Diversificarea nu înseamnă o convertire generală și pe scară largă a activelor în dolari în active nominalizate în alte valute. In prezent, peste 85% din deținerile totale (de circa 200 miliarde dolari) ale țărilor membre ale OPEC sînt nominalizate în dolari. Dacă aceste țări ar transfera din dolari în alte valute numai o mică parte a acestor deținеri, atunci poziția dolarului pe piețele valutare ar fi serios afectată (un transfer de 10% ar însemna apariția unei oferte suplimentare de dolari pe piețele valutare internaționale de circa 17 miliarde dolari). Scăderea cursului dolarului ar determina, însă, deprecierea corespunzătoare a activelor în dolari deținute de aceste țări. De aceea, se apreciază că țările membre OPEC vor proceda numai la o diversificare treptată a activelor lor, deoarece este în interesul lor să mențină stabilitatea cursului dolarului. Din aceleași considerente, cercurile de specialitate consideră că operațiunile de plasare a excedentelor se vor face de așa manieră încît să producă cît mai puțină dezordine pe piețele valutare.

2. In efectuarea operațiunilor de plasare a excedentelor, un rol important îl are nivelul dobînzilor. In acest sens, trebuie avut în vedere că dobînzile la depozitele în dolari sînt mai mari decît cele oferite la marca vest-germană și francul elvețian. In consecință, se estimează că ponderea dolarului în totalul deținerilor țărilor membre ale OPEC nu va scădea sub 65%. De asemenea, alături de marca și francul elvețian, o monedă tot mai utilizată în plasamentele țărilor membre ale OPEC este lira sterlină, ca urmare a nivelului ridicat al dobînzilor oferite și perspectivelor energetice mai favorabile ale Angliei. Yenul japonez nu pare să fie căutat în efectuarea acestor plasamente, în ciuda poziției sale bune din punct de vedere al condițiilor de bază ale economiei nipone. Aceste orientări în efectuarea plasamentelor vor influența în mod corespunzător evoluția cursurilor de schimb (de exemplu, marca vest-germană, francul elvețian și lira sterlină în sensul creșterii).

3. Cumpărările de aur dețin o pondere în creștere în totalul plasamentelor făcute în acest an de țările exportatoare de țiței cu balanță excedentară. Deși operațiunile cu aur sînt confidențiale și făcute prin intermediul băncilor sau caselor de specialitate, experții occidentali apreciază că majorarea vertiginoasă a prețului aurului pînă la aproape 350 dolari pe uncie se datorează într-o anumită măsură cumpărărilor importante efectuate de aceste țări. Această tendință va continua atît timp cît are loc procesul excaladării inflației pe plan mondial.

In ceea ce privește plasamentele pe termen mediu și lung ale țărilor exportatoare de țiței, nu se remarcă modificări notabile în orientarea acestora (o bună parte spre țările în curs de dezvoltare, sub formă de împrumuturi sau participări la proiectele de investiții, dar și cumpărări de active pe termen lung în țări dezvoltate). Există indicii că, în general, se evită plasarea fondurilor excedentare într-o singură direcție. Astfel, guvernul Arabiei Saudite a anunțat public faptul că trăsătura centrală a politicii sale de investiții în străinătate este de a limita pînă la maximum 5% deținerile de acțiuni în orice campanie străină.

M. ISĂRESCU
I.E.M.

raporturi de muncă

Aspecte privind răspunderea materială a gestionarilor de bunuri

Recuperarea pagubelor aduse avuției obștești în exercitarea atribuțiilor de serviciu se realizează integral, potrivit principiului înscris în art. 102 din Codul muncii, de la persoanele încadrate vinovate de producerea pagubei, fiecare urmînd să răspundă personal pentru paguba produsă din vina sa și în legătură cu munca sa.

1. Textul legal citat mai sus circumscrie, printre alte trăsături fundamentale ale răspunderii materiale și **vinovăția** persoanei încadrate, înțeleasă în sensul ei cel mai larg de la imprudența cea mai ușoară pînă la intenția directă.

Dacă variatele forme sub care se prezintă culpa (vina) nu au relevanță sub aspectul cîtimii răspunderii materiale, atunci dincolo de limitele ei externe nu există răspundere materială numai dacă „aruncăm peste bord latura psihologică a dreptului", concepție întrutotul străină dreptului nostru socialist.

Într-un caz, judecătoria admite parțial contestația gestionarului diminuînd imputația făcută acestuia de către unitate sub motivul că din probele existente (ordonanța de încetare a urmăririi penale și expertiza contabilă) rezultă că gestionarul se face vinovat numai pentru o parte din prejudiciu, reținut în sarcina sa de judecătorie, iar pentru rest, pînă la acoperirea integrală a prejudiciului răspunderea revine fostului gestionar care la predarea gestiunii a inventariat unele mărfuri de două ori.

Instanța de recurs modificînd sentința, respinge ca nefondată contestația gestionarului, obligîndu-l la plata întregului prejudiciu imputat de unitate cu dubla motivare că nu a fost reținut aspectul de înșelăciune al acestuia cu prilejul primirii gestiunii și că de îndată ce a semnat listele de inventariere el și-a asumat și răspunderea pentru ceea ce a semnat că a primit.

Într-adevăr potrivit art. 4 din H.C.M. nr. 2230/1969, primirea-predarea gestiunii se face prin inventarierea TOTALĂ (s.n.) a bunurilor din gestiune, întocmindu-se un proces verbal ce se semnează de gestionarul care predă și de gestionarul care primește gestiunea... ; în același sens art. 5 precizează în continuare că gestionarul este OBLIGAT (s.n.) ca la primirea bunurilor să controleze dacă acestea corespund datelor înscrise în actele însoțitoare, să indice viciile aparente și să semneze de primirea bunurilor.

În raport cu textele citate se poate susține că gestionarul-primitor poartă întreaga răspundere pentru paguba produsă unității deoarece nu a făcut o INVENTARIERE TOTALĂ a bunurilor și nu a CONTROLAT dacă bunurile corespund datelor înscrise în listele de inventar, iar semnătura sa îl angajează definitiv și cu toate riscurile.

Numai aparent o asemenea soluție se verifică a fi legală. Predarea-primirea defectuoasă a gestiunii, (înregistrarea dublă a unor bunuri de către fostul gestionar) constatată prin expertiză contabilă și invocată de gestionarul-primitor în apărarea sa și semnarea cu ușurință a listelor de inventar nu pot fi reținute ca temei pentru a fi pus gestionarul-primitor în situația să repare întregul prejudiciu produs unității deoarece în acest fel persoana în cauză ar repara o pagubă pe care nu a produs-o, ajungîndu-se astfel la o răspundere materială fără culpă. El urmează a răspunde pentru acea parte a prejudiciului pentru care se face vinovat adică pentru pagubele produse după preluarea gestiunii, așa cum a reținut prima instanță (vezi și Tribunalul Suprem, secția civilă, decizia nr. 1646/1978, nepublicată. Sigur că lipsa de diligență a gestionarului-primitor manifestată cu prilejul primirii gestiunii nu poate rămîne în afara rigorilor legii, a răspunderii legale, numai că răspunderea sa este de altă natură și anume, disciplinară, administrativă etc.

2. Răspunderea personală este definitorie și caracteristică pentru răspunderea materială dar nu și exclusivă. În raport cu necesitatea apărării reale a patrimoniului unităților socialiste răspunderea materială se poate prezenta sub forma răspunderii **solidare, subsidiare, conjuncte** și **comune.** Aceste două forme din urmă, ambele prevăzute în art. 27 din Legea nr. 22/1969, vor fi exemplificate în continuare.

Potrivit textului legal citat, dacă paguba în gestiune a fost cauzată de gestionar împreună cu alte persoane încadrate în muncă la acea unitate, **ei răspund integral,** fiecare în măsura în care a contribuit la producerea pagubei ; în cazul pagubei constatate într-o gestiune în care manipularea bunurilor se face în colectiv de mai multe persoane sau în schimburi succesive, fără predarea de gestiune între schimburi, despăgubirea se repartizează între ele, proporțional cu cîștigul mediu al fiecăreia pe ultimele trei luni și proporțional cu timpul lucrat de fiecare, de la ultima inventariere, în gestiunea în care s-a produs paguba.

Așadar, în alin. 1 al textului citat este reglementată RĂSPUNDEREA CONJUNCTĂ care presupune existența unui prejudiciu și a mai multor autori, prejudiciul fracționîndu-se între coautori în raport cu partea de vină a fiecăruia. În continuare, alin. 2 reglementează RĂSPUNDEREA COMUNĂ care se întîlnește în toate cazurile în care „măsura" fiecărui coautor la producerea pagubei nu poate fi determinată, despăgubirea urmînd să se facă după criteriile prevăzute expres de lege și anume : proporțional cu cîștigul mediu pe ultimele 3 luni și (în gestiunile materiale) proporțional cu timpul lucrat de fiecare, de la ultima inventariere, în gestiunea respectivă.

Într-un caz instanțele judecătorești exonerează de răspundere materială persoanele încadrate în funcția de primitor-distribuitor motivînd că în sarcina acestora nu a fost **dovedită** o culpă in producerea pagubei și nici nu **funcționează o prezumție de culpă** deoarece cei în cauză nu sînt gestionari, singurul vinovat de producerea pagubei fiind șeful depozitului în calitatea sa de gestionar.

Astfel cum a precizat și Tribunalul Suprem în decizia secției civile nr. 1611/1978 (nepublicată) instanțele au reținut greșit faptul că primitorii-distribuitorii nu îndeplineau (în raport cu organizarea locului de muncă) acte de gestiune, făcîndu-se la rîndul lor vinovați de producerea pagubei. În îndeplinirea sarcinilor de serviciu aceștia nu lucrau ca simpli minuitori de produse sub supravegherea permanentă a gestionarului ci lucrînd în trei schimburi ei luau în primire produsele de la secțiile de producție și apoi procedau la livrarea lor către beneficiari, făcînd deci acte cu repercusiuni asupra gestiunii materiale. Dealtfel la încadrarea acestora au fost verificate și cunoștințele lor privind atribuțiile legate de gestionarea materialelor, apoi au fost încheiate contracte de constituire a garanției în numerar, iar indicatorul de calificare asimilează funcția de primitor-distribuitor cu cea de gestionar.

În raport cu evidența faptelor și cu prevederile legale (art. 27 și art. 1 din Legea nr. 22, 1969), primitorii-dis-

tribuitorii urmează să răspundă, după distincțiile de mai sus, conjuct sau în comun cu gestionarul de prejudiciul produs.

Într-un alt caz în care paguba s-a produs într-o unitate de desfacere cu autoservire, în care, toate persoanele încadrate în colectivul de muncă al magazinului manipulau bunurile aflate în gestiune s-a pus problema dacă persoanele care lucrau la **preambalarea** și **cîntărirea** mărfurilor, fără a îndeplini sarcini legate de **supravegherea** vînzării ori de **recepția** mărfurilor participă în comun la plata prejudiciului. În speță s-au pronunțat soluții contradictorii. Fără a le analiza precizăm numai că în spiritul legii, instanța supremă a hotărît că producerea lipsei în gestiune se poate datora și modului de cîntărire și preambalare, operații de manipulare a mărfurilor, iar atîta timp cît nu a fost înlăturată prezumția de culpă instituită de lege nu există nici un temei pentru exonerarea acestora de răspundere (secția civilă, decizia nr. 1986/1978, nepublicată.

Dr. IOSIF R. URS

SUB TIPAR !

Raporturi de muncă

(volumul 3)

Cuprinsul lucrării pe capitole :

- răspunderea disciplinară
- răspunderea materială
- desfacerea contractului de muncă
- practică jurisdicțională.

Capitolul IV al lucrării cuprinde o sinteză prelucrată și comentată a soluțiilor pronunțate de instanțele noastre judecătorești și de Colegiul de jurisdicție al Curții Superioare de Contul Financiar structurată pe următoarele secțiuni :

1. organe competente de soluționare a litigiilor — procedură ;

2. practică privind încheierea și anularea contractului de muncă ;

3. practică privind detașarea, transferarea și trecerea în altă muncă ;

4. practică privind răspunderea disciplinară ;

5. practică privind răspunderea materială;

6. practică privind desfacerea contractului de muncă.

Cititorii care nu s-au abonat pînă la această dată își pot asigura primirea lucrării — tirajul fiind limitat — prin comandă fermă adresată direct redacției, care va fi onorată, cu plata ramburs, în ordinea sosirii lor, cunoscînd că prețul unui exemplar este de 20 lei.

financiar

Condițiile stabilirii răspunderii materiale în subsidiar

Codul muncii anterior nu conținea o reglementare cu privire la răspunderea materială subsidiară. Singura prevedere legală era cuprinsă în art. 30 din Legea nr. 22/1969, iar pentru situațiile nevizate de dispoziția citată, în lipsa unui text de aplicațiune generală, practica instanței supreme, pornind de la principiile generale de drept, a statuat că răspunderea materială subsidiară însoțește răspunderea principală a celui care a produs paguba în mod direct, urmînd a răspunde subsidiar cel care, prin încălcarea unor obligații de serviciu a înlesnit autorului producerea pagubei.

Codul muncii actual prin art. 109 alin. 5 prevede că „urmărirea pentru acoperirea pagubelor se poate îndrepta și împotriva altei persoane decît cea care a provocat paguba, în cazurile prevăzute de lege". Deși textul art. 109 alin. 5 din cod (reprodus mai sus) se referă la producerea de pagube este unanim admis și de principiu că prevederea în cauză se aplică și în cazul plăților nelegale sau din eroare (a se vedea Sanda Ghimpu, Răspunderea materială, București 1977, p. 106).

Este recomandabil ca răspunderea materială subsidiară să fie stabilită odată cu răspunderea principală a autorului pagubei sau cu obligarea la restituire a beneficiarului unor plăți nedatorate, pe calea deciziei de imputare, după constatarea pagubei, spre a se evita pierderea termenului de stabilire a răspunderii materiale și de emitere a deciziei de imputare împotriva persoanei care răspunde în subsidiar. În sprijinul acestei practici sînt și indicațiile cuprinse în decizia de îndrumare nr. 5/1974 a Plenului Tribunalului Suprem.

După ce s-a emis decizia de imputare atît împotriva autorului pagubei (sau a beneficiarului unei plăți necuvenite) cît și a celui care a înlesnit producerea pagubei sau efectuarea plății, aceasta trebuie comunicată fiecăruia, numai astfel devenind titlu executoriu. Nu se poate începe urmărirea silită sau reținerea din retribuție în baza unei decizii de imputare necomunicată autorului, deoarece înainte de comunicare decizia de imputare nu constituie un titlu executoriu.

În cazul în care s-a emis decizie de imputare și împotriva celui ce urmează a răspunde în subsidiar, acesta are dreptul să o conteste, potrivit deciziei de îndrumare nr. 5/1974 a Plenului Tribunalului Suprem, și să ceară, iar instanța va fi obligată să încuviințeze chiar și din oficiu, suspendarea judecății și a executării deciziei de imputare, pînă la terminarea procedurii de recuperare împotriva autorului direct al pagubei. În același mod se va proceda și în caz de restituire a sumelor încasate fără drept, a contravalorii unor bunuri ori a serviciilor nedatorate (decizia de îndrumare nr. 5/1974, mai sus citată).

În cele ce preced își va afla răspunsul solicitat tov. **Varnaroi Titu** din Cîmpulung Moldovenesc.

dr. **C. JORNESCU**

practică arbitrală

Stabilirea penalităților datorate pentru întîrzierile în livrări

Calcularea și stabilirea justă a penalităților datorate pentru neîndeplinirea la termen a obligațiilor contractuale livrate suscită încă unele nedumeriri, astfel cum rezultă din scrisorile primite la redacție. Vom căuta, în cele ce urmează, să înlăturăm aceste nedumeriri, folosind, în acest scop, exemple concrete.

1. **Imputarea livrărilor** interesează în mare măsură cuantumul penalităților de întîrziere, atunci cînd prin contract s-au stabilit mai multe termene de livrare, iar cea ce s-a executat, la o anumită dată, nu acoperă toate sarcinile de livrare.

Potrivit practicii arbitrale, imputarea livrărilor se face întîi asupra sarcinilor ajunse la scadență, iar ceea ce prisosește după satisfacerea acestor sarcini, se impută asupra restanțelor în ordinea inversă a vechimii lor. Problema livrărilor anticipate se poate pune numai în situația în care atît sarcinile scadente cît și restanțele au fost acoperite.

Aplicînd aceste reguli, trebuie să acordăm atenția cuvenită momentului ajungerii termenului de livrare la scadență. Dacă acesta a fost fixat la 30 noiembrie 1979, livrarea efectuată la 22 noiembrie 1979 se impută asupra termenului menționat numai în ipoteza în care unitatea furnizoare nu are restanțe de la termenele de livrare anterioare. În caz contrar, termenul din 30 noiembrie 1979 nefiind ajuns la scadență în ziua de 22 noiembrie 1979, cînd s-a efectuat livrarea în exemplul nostru, această livrare se va imputa asupra restanțelor și numai după acoperirea acestora se va pune problema imputării în contul termenului din 30 noiembrie 1979.

O situație similară rezultă din următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de stat nr. 305/1979 : „Ținînd seama că pe trimestrul I/1978 pîrîta era în restanță cu livrarea produsului pantofi femei, iar termenul contractual pe trimestrul II/1978 era stabilit la 15 aprilie 1978, cantitatea de 200 perechi pantofi livrată la 3 aprilie 1978 nu putea fi reținută altfel decît ca o livrare făcută în contul restanțelor din primul trimestru".

2. În aplicarea **termenului de prescripție** de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1958, trebuie să se aibă în vedere faptul că aferent fiecărei zile de întîrziere se naște un drept distinct la penalități, deoarece, prin art. 47 pct. 1 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată, pentru cazul neîndeplinirii la termen a obligațiilor contractuale, penalitățile s-au stabilit pro rata temporis.

Dacă pentru fiecare zi de întîrziere se naște un drept distinct la penalități, înseamnă că, tot astfel, dreptul la penalitate se stinge printr-o prescripție distinctă. Deci, prescripția se aplică în funcție de dreptul la penalități ; ea nu se raportează la termenul de livrare.

Un exemplu va fi lămuritor și în această privință :

La 30 octombrie 1979, unitatea beneficiară a introdus acțiunea solicitînd penalități de întîrziere aferente produselor care au avut termene de livrare la 30 ianuarie, 28 februarie, 30 martie și 30 aprilie 1979, produse care nu erau livrate nici la data introducerii acțiunii.

Raționamentul corect, în aplicarea prescripției de 6 luni, este următorul : începînd cu termenele de livrare amintite, pentru fiecare zi de întîrziere, pînă la 30 octombrie 1979, în favoarea unității beneficiare, s-a născut un drept distinct la penalități. Adică, aferent termenului de livrare din 30 ianuarie 1979, de exemplu, s-au născut atîtea drepturi la penalități cîte zile sînt de la 30 ianuarie 1979 pînă la 30 octombrie 1979. Dreptul la acțiune putîndu-se exercita în maximum 6 luni —termenul de prescripție — înseamnă că sînt prescrise numai penalitățile pentru care dreptul la acțiune s-a născut anterior datei de 30 aprilie 1979. Tot astfel se procedează și în privința penalităților aferente termenelor de livrare din 28 februarie și 30 martie 1979.

Raționamentul greșit s-ar putea formula astfel : termenul de prescripție fiind de 6 luni, în raport cu data introducerii acțiunii — 30 octombrie 1979 — reclamanta și-a valorificat în termen numai acele pretenții la penalități care sînt aferente scadenței din 30 aprilie 1979. Prin urmare, pentru întîrzierea în livrarea produselor scadente la 30 ianuarie, 28 februarie și 30 martie 1979, pretențiile reclamantei sînt în totalitate prescrise deoarece au fost valorificate după mai mult de 6 luni de la **scadența termenelor de livrare.**

Acest din urmă element induce încă, de multe ori în eroare. **Nu termenele de livrare se prescriu, ci dreptul la penalități.** Iar acest drept nu este unul singur ; dimpotrivă, se nasc atîtea drepturi la penalități, cîte zile de întîrziere există pînă la data îndeplinirii obligațiilor contractuale de livrare. Ca atare, în exemplul la care ne-am referit, pretențiile la penalități nu se pot considera prescrise decît parțial, în limitele pe care le-am înfățișat.

I. ICZKOVITS

Întrebări și răspunsuri

● **EUGEN ANESCU, București** — Aspectele semnalate în scrisoarea dv., ne comunică Ministerul Finanțelor, privind modul de determinare a indicatorilor tehnico-economici aferenți unei dezvoltări și modernizări sînt reale. Totodată, se poate afirma că nici stabilirea prin diferență între situația finală și cea anterioară a suplimentului de producție globală și marfă nu este în totalitate concludentă în condițiile unor dezvoltări și modernizări la unitățile economice existente, la care și structura de fabricație suferă modificări.

Afirmația că nu se pot delimita rezultatele obținute prin acțiunea de modernizare sau dezvoltare a unei capacități existente, față de cele rezultate în final, nu se confirmă în întregime deoarece aceste rezultate se pot delimita prin utilizarea analizei economice pe baza factorilor de influență.

Folosirea analizei economice presupune o cunoaștere și o analiză aprofundată a tuturor factorilor de influență, precum și cunoașterea precisă atît a programului de fabricație inițial, cît și a celui care se va realiza, ceea ce presupune excluderea folosirii unui program de producție „reprezentativ" des utilizat în documentațiile de proiect de execuție.

În această situație s-a considerat că la stabilirea indicatorilor tehnico-economici aferenți dezvoltării și modernizării să se utilizeze o metodă mai simplificată și anume aceea a determinării lor prin diferență între situația finală și cea anterioară, dar fără a se exclude posibilitatea folosirii și a altor metode.

Desigur că prin folosirea unei metode sau alta de determinare a indicatorilor tehnico-economici aferenți dezvoltării, gradul de relativitate a acestora poate să fie mai mare sau mai mic, important fiind să se demonstreze necesitatea, oportunitatea și eficiența investirii unei părți din venitul național în obiectivul supus analizei.

Față de cele arătate considerăm că ideea care se degajă din material de

a nu se mai stabili, prezenta și analiza indicatorii tehnico-economici aferenți dezvoltării nu poate fi admisă, dar se poate supune dezbaterii posibilitatea îmbunătățirii metodologiei actuale, în acest sens așteptînd propuneri.

● **VASILE POENARU, Botoșani** — Potrivit art. 4 din Statutul cooperativelor agricole de producție nu aveți dreptul la lot în folosință din partea unității. Prevederile Decretului nr. 113/1979 nu se aplică personalul muncitor din cooperativele agricole de producție și asociațiile economice intercooperatiste cu profil agricol în care retribuirea muncii întregului personal se face în acord global. Fac excepție specialiștii agricoli și contabilii șefi retribuiți de stat, care lucrează în cooperativele agricole de producție, la care acordarea retribuției este condiționată de realizarea a 2—4 indicatori de plan, în conformitate cu prevederile Legii nr. 57/1974. Aceste reglementări au fost aduse la cunoștința organelor din subordine prin adresele Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 75600 și nr. 117663/1979.

Potrivit reglementărilor în vigoare nu puteți fi încadrat în funcția de contabil șef cu contract de muncă și retribuit de către cooperativă. Pentru încadrarea în funcția de contabil șef retribuit de stat vă puteți adresa Consiliului popular comunal și Direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară a județului Botoșani.

● **DUMITRU SUDU, Mediaș** — La determinarea venitului mediu lunar pe membru de familie, prevăzut de art. 4 din H.C.M. nr. 860/1973, se includ și cîștigurile enumerate de dv. În ce privește perioada celor 12 luni pe care se calculează media venitului lunar pe membru de familie, potrivit normelor legale sus-menționate nu se raportează la anul calendaristic, ci pe fiecare luna calculată retroactiv pe cele 12 luni anterioare. În acest fel ori de cîte ori media venitului lunar pe membru de familie depășește limita de 1500 lei sau se reduce sub această limită, chiriașul are obligația de a comunica modificarea pentru a i se calcula chiria cu sau fără majorare, după caz.

● **ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ MÎRȘA, Avrig, Sibiu** — Vă redăm mai jos punctul de vedere al Centralei Băncii de Investiții ca organ de specialitate în materie :

1) Evidența contabilă a cheltuielilor pentru lucrările de construcții-montaj executate în regie se ține pe elemente de cheltuieli (materiale, manoperă etc.) potrivit instrucțiunilor de aplicare a planului de conturi aprobat prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. 467/1970 cu completările aprobate prin ordinul M.F. nr. 19/1979. Pe această bază, se stabilesc economiile sau depășirile, prin comparare cu prevederile aprobate prin devizul lucrării respective.

2) Calcularea și eliberarea fondului de retribuire, la lucrările ce se execută în regie, se face potrivit art. 12 alin. 1 din Decretul nr. 148/1972, în funcție de „fondul de retribuire planificat lunar cumulat de la începutul anului, calculat în raport cu îndeplinirea planului producției de construcții-montaj" care se elaborează în prețuri de deviz.

Indicațiile date la pct. 7 din Circulara Băncii de Investiții nr. 385/C.1979, cu privire la raportarea realizărilor prin darea de seamă statistică de stat Cs. 1-a în prețuri de deviz are la bază precizările din „Normele tehnice nr. 9/1979 pentru completarea dărilor de seamă statistice de stat privind investițiile și construcțiile", Cap. III, „Indicații de completare a dărilor de seamă statistice Cs. 1 a pag. 79 alin. 3, unde se precizează că raportarea se va face în prețuri curente care au la bază prețurile de deviz în vigoare.

Avînd în vedere că unele prevederi din normele Direcției Centrale de Statistică sînt necorelate, Banca de Investiții a intervenit la D.C.S. — cu adresa nr. 1193/C.2/15.VI.1979 — pentru punerea de acord a normelor cu reglementările în vigoare.

Este de menționat că indicațiile date prin Circulara Băncii de Investiții nr. 385/C/1979 au în vedere că raportarea realizărilor fizice trebuie să se facă în aceleași prețuri în care sînt întocmite și planurile de producție de construcții-montaj. În situația în care fondul de retribuire s-ar calcula în funcție de cheltuielile efective — care de regulă sînt inferioare celor exprimate în prețuri de deviz, datorită sarcinii planificate de reducere a prețului de cost — acesta ar fi mai mic și implicit s-ar ajunge în mod nejustificat la depășiri necorespunzătoare.

● **OCTAVIAN DONȚU, Ploiești** — În conformitate cu Legea nr. 4 și nr. 5 din 31 iunie 1977, contribuția se depune de către unitățile de stat cărora li s-au livrat produsele agricole, iar recuperarea acesteia se face de către unitățile contractante și de unitățile care prelucrează și industrializează produsele respective pe seama valorificării superioare a produselor. În cazul trimiterii unor produse în stare proaspătă către unitățile Agrocoop și Gostat, valorificarea produselor făcîndu-se de către aceste unități la facturare, întreprinderile județene pentru legume și fructe vor deconta și contribuția de 2%.

Stabilirea prețurilor de livrare a legumelor și fructelor proaspete trebuie să se facă în mod uniform de către toate unitățile, respectiv prin includerea în prețurile de contractare-prelucrare prevăzute în Legea nr. 28/1977 a adaosurilor fixe și procentuale din anexa nr. 5 la lege.

Prețurile cu care se decontează ambalajele care circulă în sistem de restituire sînt cele din ordinul M.C.I. nr. 4850/1976, elaborat în baza art. 21 din Decretul nr. 394/1976.

● **EXPLOATAREA MINIERĂ BANAT, Oravița** — În cazul cînd la o centrală termică sînt racordate mai multe clădiri, repartizarea cheltuielilor pentru încălzire centrală pe fiecare clădire se face proporțional cu suprafața de încălzire a radiatoarelor, convectorilor, conductelor etc. cu care fiecare clădire este prevăzută, potrivit pct. 5 alin. ultim din Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P. În cazul cînd o clădire este cămin muncitoresc, dacă suma stabilită ca mai sus nu se acoperă prin sumele încasate potrivit tarifului, trebuie să se aibă în vedere acest fapt la planificarea cheltuielilor făcute potrivit art. 2 din H.C.M. nr. 1028/1974, în limita normelor-cadru.

● **MARIA TRUFAN, Sighetul Marmației** — Diploma de bacalaureat a liceului agricol, specialitatea „contabilitate și merceologie agricolă", acordă titularilor aceleași drepturi în ceea ce privește încadrarea și promovarea în funcții ca și diploma de bacalaureat a liceului economic și de drept administrativ.

● **SECȚIA DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ ȘI LOCATIVĂ, Tg. Lăpuș** — În urma abrogării H.C.M. nr. 1678/1968 prin Decretul nr. 387/1977, perceperea de la proprietarii apartamentelor a cotei de amortizare, cotei de beneficii și de reparații pentru energia termică și apa caldă menajeră furnizată prin centralele termice prevăzută la art. 6 din H.C.M. nr. 1678/1968 nu mai are bază legală. Aceste cheltuieli, potrivit art. 27 din Statutul aprobat prin Decretul nr. 387/1977 și Legii nr. 19/1971 privind regimul prețurilor și tarifelor, se includ în costul încălzirii și urmează să fie suportate de beneficiarii respectivi.

● **NICU STERE, București** — Potrivit prevederilor de la pct. V din „Normele metodologice privind calculul valorii producției nete în industrie, agricultura de stat, construcții și transporturi" pe 1979, la determinarea producției nete pentru produsele și grupele de produse prevăzute în anexa nr. 8 la Decretul Consiliului de Stat nr. 394/1976 se utilizează prețurile de livrare cu impozitul pe circulația mărfurilor pentru livrările ce se efectuează cu aceste prețuri. În consecință, trebuie să se utilizeze la calculul producției globale aferentă producției nete, prețurile prevăzute în anexa la decretul menționat mai sus, iar impozitul pe circulația mărfurilor se cuprinde la poziția 1.7. (beneficiu) din darea de seamă Ind. 1 VPN.

În cazul transportului auto, impozitul menționat în scrisoarea dv. se va raporta ca element component al rîndului 1.5. (beneficiu) din darea de seamă tr. I VPN.

Vă prezentăm

TAROM-UL — PE MERIDIANELE LUMII

Liniile aeriene românești constituie adevărate punți de legătură în realizarea schimburilor economice, culturale, științifice, turistice sau de altă natură, nu numai în interiorul țării, ci și în cadrul acțiunilor de cooperare și colaborare internațională.

Datorită atenției deosebite acordată siguranței zborului și bunei serviri a pasagerilor, TAROM-ul și-a dobîndit în ultimul deceniu un binemeritat renume pe toate meridianele lumii. În prezent avioanele TAROM aterizează pe aeroporturile a 37 de orașe din Europa, Africa, Asia și America de Nord. TAROM-ul se numără printre companiile cu cele mai puternice flote aeriene din Europa, cu o mare diversitate de tipuri de avioane dintre cele mai moderne, printre care amintim : Boeing-707, IL-62, IL-18, TU-154, BAC-1-11, seria 400—500, AN-24 și altele.

În actualul cincinal s-a pus un accent deosebit pe dezvoltarea liniilor internaționale, pe distanțe intercontinentale. Ca urmare, liniilor București — Amsterdam — New York și București — Karachi — Beijing, li s-a adăugat o nouă linie : București — Abu Dhabi — Bangkok — Singapore. Aceste curse se efectuează cu avioane de tipul IL-62 și Boeing 707 care se remarcă prin dimensiunile și eleganța lor, dar mai ales prin marea lor siguranță de zbor. Cele două tipuri de avioane au o capacitate de 180 locuri, iar viteza de zbor pînă la 950 km/oră.

Lungimea liniilor aeriene internaționale ale Companiei TAROM a depășit de mul 120 000 km, iar rețeaua aeriană internă însumează peste 10 000 km, efectuîndu-se zilnic de pe aeroportul Băneasa un număr de aproape 60 de zboruri. La bordul avioanelor TAROM un personal cu înaltă specializare se străduiește să ofere pasagerilor condiții cît mai agreabile de călătorie.

În actualul cincinal piloții companiei TAROM au parcurs laolaltă, pe curse regulate, o distanță de peste 39 000 000 km, ceea ce echivalează cu 100 de ori distanța pămînt-lună.

Republica Socialistă România are 3 aeroporturi internaționale: București — Otopeni, Constanța — Mihail Kogălniceanu și Arad. După terminarea lucrărilor de modernizare, lucrări ce se apropie de sfîrșit, Timișoara va deveni al 4-lea aeroport internațional al României.

Petrivit Proiectului de Directive ale celui de al XII-lea Congres al P.C.R. aviației civile îi revin sarcini de o deosebită importanță. Astfel, în cincinalul 1981—1985 se prevede o creștere substanțială a transportului aerian intern și internațional, odată cu sporirea capacității parcului de aeronave prin dotarea cu avioane moderne, de mare viteză, modernizarea aeroporturilor existente.

ION VASILESCU

Aeroportul internațional Mihail Kogălniceanu — Constanța. O nouă serie de turiști străini veniți să-și petreacă concediul pe malul românesc al Mării Negre

1979 SEP 27

La Întreprinderea mecanică de mașini și utilaje din Baia Mare

Un amplu și fructuos dialog de lucru asupra unor priorități ale dezvoltării noastre

ÎN COMPLEXA ȘI VIA ACTIVITATE POLITICĂ premergătoare celui de al XII-lea Congres se înscriu organic și vizitele întreprinse de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu în județele Timiș, Bihor și Maramureș, cuvîntările rostite la marile adunări populare din Timișoara, Oradea și Baia-Mare. A fost un nou prilej prin care oamenii muncii, de la orașe și sate — români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități și-au manifestat sentimentele profunde de dragoste, de înaltă stimă și prețuire față de secretarul general al partidului, adeziunea lor deplină și unitatea lor fermă în jurul Partidului Comunist Român, a politicii sale interne și internaționale, hotărîrea lor de neclintit de a o aduce la îndeplinire, de a întîmpina cu noi și mari succese în muncă, în dezvoltarea economică și socială a patriei, cel de-al XII-lea Congres al partidului.

În municipiul Timișoara tovarășul Nicolae Ceaușescu a participat — participare devenită una dintre frumoasele tradiții ale școlii românești — la deschiderea noului an de învățămînt. În mod firesc, dat fiind acest prilej, în cuvîntarea sa, secretarul general al partidului s-a referit cu precădere, pe larg, la probleme de fond ale dezvoltării și perfecționării în continuare a învățămîntului și cercetării științifice, sectoare deosebit de importante — mai ales în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane — pentru progresul multilateral și în ritm înalt al economiei naționale, pentru depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare și ridicarea la un nivel mediu de dezvoltare — obiectiv central al viitorului plan cincinal.

Din ce în ce mai mult învățămîntul românesc s-a orientat ferm, în urma indicațiilor date de secretarul general al partidului, atît din punct de vedere al structurii și conținutului său cît și din acela al sistemului său de organizare către satisfacerea cerințelor dezvoltării economiei naționale. Este un proces pe deplin logic dacă avem în vedere legătura indisolubilă dintre economie și învățămînt : odată cu sporirea potențialului economic al țării, reflectat în fond de creșterea venitului național pe locuitor — se lărgesc și posibilitățile sale de a asigura o pregătire din ce în ce mai complexă noilor generații de specialiști ; pe de altă parte, progresul pe mai departe al unei economii, mai ales de la un anumit nivel al dezvoltării sale, reorientările structurale de perspectivă, introducerea tehnologiilor moderne de mare randament sînt intim condiționate de existența cadrelor cu anumite specialități și nivele de pregătire. De altfel, penuria de cadre este una din principalele restricții de care se lovesc numeroase țări în curs de dezvoltare în tentativele lor de a depăși acest nivel, și nu întîmplător — ci datorită unei politici științifice, de perspectivă în domeniul cadrelor promovată de partidul nostru, economia românească nu s-a confruntat cu astfel de probleme ; mai mult, România poate da astăzi un sprijin substanțial altor state în curs de dezvoltare în pregătirea specialiștilor ce le sînt necesari.

Tocmai ținînd seama de rezultatele eforturilor făcute în direcția perfecționării sistemului de învățămînt, secretarul general al partidului aprecia, în recenta sa cuvîntare, că în linii generale procesul de reorganizare și de așezare pe baze noi, moderne a învățămîntului s-a încheiat în întreaga țară. Aplicarea pînă la capăt a prevederilor Legii învățămîntului, a noilor structuri organizatorice ale acestuia — în concordanță cu cele mai noi orientări și tendințe în acest domeniu — vor conferi o stabilitate îndelungată școlii de toate gradele, vor crea condiții pentru ca fiecare facultate, liceu sau școală să-și desfășoare activitatea pe baza științei celei mai avansate, asigurînd însușirea celor mai noi cuceriri ale cunoașterii umane în toate domeniile.

DEOSEBIT DE GENEROASĂ pentru realizarea unui învățămînt modern, de înaltă eficiență științifică, s-a dovedit a fi concepția — promovată cu toată consecvența de însuși secretarul general al partidului — privind unirea organică a învățămîntului cu cercetarea și producția. Punerea în practică a acestei concepții, i-a validat pe deplin justețea, iar astăzi, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „tineretul din institutele noastre de învățămînt superior, din licee și școli, pe lîngă preocuparea de a-și însuși permanent, la nivelul cel mai înalt, cunoștințele științifice și tehnice din toate domeniile, acționează, în același timp, pentru aplicarea în practică a cunoștințelor, pentru cunoașterea problemelor legate de activitatea industrială, agricolă și socială, astfel încît să poată deveni buni intelectuali, buni ingineri, buni muncitori în toate domeniile".**

Desigur nu se poate spune că în această privință s-a făcut totul. S-au făcut progrese substanțiale la numeroase școli de diferite grade din țară în ceea ce privește înzestrarea lor cu secții productive, ateliere de instruire — producție, laboratoare și cabinete, multe dintre ele realizate în mare parte chiar prin eforturile creatoare ale profesorilor și elevilor. În multe dintre acestea se obțin rezultate deosebit de bune : în atelierul de microproducție al Institutului Politehnic „Traian Vuia" din Timișoara o producție de 13,4 milioane lei în acest an, iar în atelierele școală ale liceului industrial „Electromotor" de circa 2 milioane lei. Dar asemenea rezultate trebuie extinse și generalizate și, așa cum cerea secretarul general al partidului, trebuie de asemenea, aplicate cu toată fermitatea măsurile stabilite privind practica și participarea la muncă a studenților și elevilor împreună cu cadrele didactice, aceasta fiind una din condițiile pentru ca, după terminarea școlii, tinerii să se încadreze activ în muncă, să își îndeplinească cu rezultate cît mai bune sarcinile.

Alături de problemele perfecționării în continuare a învățămîntului, în cuvîntarea rostită la Timișoara, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat o serie de orientări de cea mai mare însemnătate pentru amplificarea rezultatelor cercetării noastre științifice și inginerești în sfera producției, pentru ameliorarea eficienței sale. Referirea secretarului general cu privire la realizarea de roboți, în cadrul preocupărilor pivind automatizarea și mecanizarea proceselor de fabricație, înseamnă, depășind acest caz particular, o reafirmare a cerinței de a orienta propria noastră cercetare în raport cu tendințele cele mai noi care se înregistrează pe plan mondial, de a renunța să descoperim ceea ce a mai fost descoperit, de a ne afla în primele rînduri ale cercetării prin soluții originale și îndrăznețe. În aceeași ordine de preocupări se situează și aprecierile făcute de secretarul general al partidului — în cadrul dialogului purtat la institutul politehnic timișorean cu oameni de știință, cadre didactice, cadre de conducere din economie — privind necesitatea orientării cercetării științifice spre domenii tehnice de vîrf, de interes prioritar, cum sînt economisirea energiei, conservarea energiei solare captate, recuperarea gazelor de la motoarele termice, extinderea utilizării unor noi surse de energie etc.

NE AFLĂM aproape de încheierea celui de al patrulea an al cincinalului și numai două luni ne mai despart de Congresul al XII-lea al partidului. Firesc în aceste condiții, ca secretarul general al partidului, pe tot parcursul vizitelor sale de lucru, în dialogul direct, fructuos, purtat în aceste zile cu oameni ai muncii din numeroase unități industriale și agricole, în cuvîntările pe care le-a rostit cu ocazia marilor adunări populare, să se aplece cu toată grija asupra felului cum se îndeplinesc hotărîrile Congresului al XI-lea și prevederile actualului cincinal, asupra felului cum este întîmpinat cel de al XII-lea Congres al partidului.

Bilanțul rezultatelor pe trei ani și jumătate ai actualului cincinal este favorabil : ritmul mediu de creștere a producției industriale este de circa 11% anual, realizîndu-se o producție suplimentară față de prevederile cincinalului de circa 70 de miliarde lei, ceea ce dă certitudinea că pînă la sfîrșitul anului 1980 se va realiza o producție industrială suplimentară de peste 100 miliarde lei ; în agricultură, în primii trei ani s-a obținut o producție de peste 20% mai mare decît în perioada anterioară, succese însemnate înregistrîndu-se și în celelalte ramuri și domenii de activitate. Toate acestea au permis, să se facă noi pași însemnați în direcția creșterii nivelului de trai al întregii populații. Referindu-se la aceasta, secretarul general al partidului a subliniat odată mai mult faptul că bunăstarea întregii națiuni, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, este obiectivul fundamental al politicii partidului nostru, a relevat legătura organică, de condiționare, dintre dezvoltarea generală a economiei naționale, creșterea venitului național și înfăptuirea prevederilor referitoare la creșterea nivelului de trai material și spiritual al poporului. De altfel, tocmai intensificarea ritmului dezvoltării economice generale, a preocupărilor pentru o din ce în ce mai bună gospodărire și pentru economisirea resurselor au creat posibilități pentru accelerarea creșterii veniturilor reale ale oamenilor muncii, care după încheierea celei de a doua etape de majorare, care a și început, vor fi cu 30% mai mari decît în 1975 și cu 10% mai mult decît se prevăzuse inițial în planul cincinal.

Dar, așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, rezultatele bune obținute, pentru care și-a exprimat de altfel satisfacția, nu trebuie, să ne facă să neglijăm persistența unor neajunsuri și lipsuri, mai ales în privința unor aspecte calitative ale producției, care grevează asupra rezultatelor generale. Tocmai pornind de la această situație în discuțiile purtate cu specialiști, cu factori de răspundere din județele vizitate sau din diverse eșaloane economice, în cuvîntările rostite, tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat asupra necesității de a se acționa mai cu multă hotărîre în vederea perfecționării întregii activități. În acest sens s-a cerut să fie folosite cu randament maxim utilajele și mașinile din dotarea întreprinderilor, să se acorde o atenție sporită organizării științifice a producției și a muncii, reducerii cheltuielilor materiale, creșterii productivității muncii, ridicării nivelului tehnic al producției și, pe această bază, creșterii mai puternice a eficienței economice. **„Este necesar să înțelegem** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Oradea — **că afirmarea calității noi în toate sectoarele, revoluția**

N. IONESCU

(Continuare în pag. 16)

O cerință de bază în valorificarea superioară a potențialului productiv

UTILIZAREA RAȚIONALĂ A FONDURILOR FIXE

ÎN PROCESUL dezvoltării economiei românești o importanță deosebită capătă creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Cuvîntarea la plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din luna iulie a.c., în economia națională s-a acumulat, din punct de vedere material, o bază tehnico-economică care permite și face necesar ca în etapa actuală să se realizeze trecerea la o nouă calitate în utilizarea ei : **„Trebuie să avem în vedere că vom ajunge la fonduri fixe de circa 2 000 de miliarde lei, ceea ce reprezintă o puternică bază materială. Să ne propunem să obținem cu aceste fonduri fixe o producție cît mai mare, un venit net și un venit național cît mai înalte. Și în această privință prevederile din Directive trebuie considerate minime... aceasta fiind una din problemele de bază ale activității noastre în cincinalul viitor".**

Ținînd seama de aceste sarcini de o deosebită însemnătate pentru întreaga dezvoltare economico-socială a țării, de unitatea indisolubilă ce există între scopul producției sociale și mijloacele înfăptuirii sale, în toate unitățile economice se pune un accent deosebit pe dezvoltarea și modernizarea continuă a potențialului tehnic productiv, concomitent cu sporirea eforturilor pentru creșterea gradului său de utilizare.

Amplificarea procesului de dotare și modernizare a tuturor ramurilor economiei naționale

DACĂ ÎN ANUL 1975 volumul total al fondurilor fixe în economia națională a reprezentat 757,1 miliarde lei, în anul 1978 el a ajuns la peste 1 600 miliarde lei, pentru ca în anul 1980 să ajungă la aproape 2 000 miliarde lei. An de an s-a intensificat procesul de lărgire și modernizare a bazei tehnico-materiale a economiei naționale (tabelul nr. 1). Dotarea continuă și cît mai completă a economiei naționale cu fonduri fixe din ce în ce mai moderne a făcut ca peste 60% din totalul fondurilor fixe ale întreprinderilor noastre să fie noi, create în ultimul deceniu, ceea ce a asigurat ritmuri înalte de creștere ale producției materiale, a venitului național, a avuției noastre naționale.

● Potrivit unor calcule orientative, la nivelul actual al capacităților de producție, o sporire cu 10% a gradului lor de utilizare ar aduce o producție suplimentară de circa 3 milioane tone cărbune, aproape 250 mii tone îngrășăminte chimice, circa 1,5 milioane tone ciment, peste 1 miliard lei mobilier din lemn, 80 mii tone de hîrtie și cartoane, mai mult de 100 mii mp țesături etc.

Tabelul nr. 1

Dinamica fondurilor fixe, a produsului social și a venitului național
1970=100

	1975	1980
1. Fonduri fixe	158	cca. 250
2. Produsul social	165	cca. 265
3. Venitul național	171	cca. 280

În cincinalul viitor eforturile considerabile de investiții ale statului nostru socialist se vor materializa în punerea în funcțiune a peste 1 200 noi capacități în industrie și 375 capacități în agricultură, concomitent cu executarea unor importante obiective în transporturi și în celelalte ramuri ale producției materiale. Totodată, vor fi modernizate peste 1 100 unități industriale, ceea ce va lărgi considerabil forța productivă de care vor dispune unitățile noastre industriale, producătoare ale unui volum însemnat de bunuri materiale și servicii. Potrivit proiectului de Directive, ponderea hotărîtoare a fondurilor fixe urmează să o dețină, în continuare industria, ca ramură de bază în procesul de făurire a unei economii moderne ; agricultura va continua, de asemenea, să-și sporească baza sa tehnico-materială în vederea accelerării procesului de dezvoltare intensivă și de modernizare ; construcțiile își vor lărgi dotarea în scopul adîncirii gradului de industrializare a lucrărilor și de mecanizare integrală a principalelor procese de execuție, iar la rîndul lor transporturile și telecomunicațiile se vor moderniza și ele sub efectul direct al accentuării progresului tehnic.

Nivelul de materializare a potențialului investițional al țării în cel de al 7-lea cincinal este sintetic reliefat de următoarele date : **sporul absolut al fondurilor fixe va fi de aproape 1 000 miliarde lei, spor care este practic egal cu cel al deceniului 1970—1980.**

Politica justă de folosire a potențialului investițional și de înzestrare mai accentuată a economiei naționale cu noi și moderne fonduri fixe este reliefată și de modul în care se vor materializa aceste eforturi în diferitele ramuri și sectoare de activitate economico-socială. **La orizontul anului 1985, din totalul fondurior fixe circa 77% vor lărgi zestrea tehnică a ramurilor producției materiale, iar circa 23% baza tehnico-materială a activităților social-culturale.** Valoarea fondurilor fixe productive ce va reveni în anul 1985 pe o persoană ocupată în sfera

producției materiale va spori cu 45% față de anul 1980, evidențiind procesul continuu de ridicare a nivelului înzestrării tehnice a muncii.

Interesant de evidențiat este că laturile calitative ale procesului de amplificare a bazei materiale a producției vor fi puternic accentuate prin **intensificarea dotării cu mașini și utilaje de înaltă performanță,** a procesului de integrare progresivă a mecanicii fine, a electronicii și tehnicii de calcul în structura mașinilor, utilajelor și instalațiilor cu care va fi înzestrată economia națională. În acest cadru un accent deosebit se va pune pe crearea și folosirea în producție a unor tipuri de mașini-unelte de mare productivitate, cu viteze sporite și de înaltă precizie precum și a unor mașini multifuncționale și agregate cu nivel ridicat de automatizare ; vor fi create noi instalații de foraj de exploatare a zăcămintelor de petrol și gaze pentru mari adîncimi ; va continua perfecționarea producției de noi utilaje destinate mecanizării complete în agricultură, în transporturi și în lucrările de construcții ; vor fi elaborate noi tipuri de microcalculatoare și vor fi introduse noi serii de motoare și aparate electronice cu caracteristici și funcțiuni complexe.

Creșterea eficienței fondurilor fixe — o problemă esențială a viitorului cincinal

AMPLUL PROCES ce va continua — de introducere pe scară largă a progresului tehnic în toate sectoarele de activitate — are drept obiectiv final creșterea continuă a avuției naționale, a venitului național, condiție fundamentală pentru dezvoltarea multilaterală a societății noastre socialiste. **Fiecare mașină, fiecare utilaj, fiecare instalație și fiecare tehnologie nouă va fi introdusă în producție pornindu-se de la necesitatea de a se obține performanțe calitative care pot fi comparate cu cele mai avansate realizări dobîndite pe plan mondial. Utilizarea acestor mașini și utilaje are în vedere obținerea unor randamente tot mai înalte în procesul de fabricare a unor volume însemnate de producție fizică, în paralel cu asigurarea unei reduceri a consumurilor de carburanți și energie electrică.**

Pornind de la necesitatea ridicării continue a eficienței activității economice în toate ramurile economiei naționale, a aprofundării laturilor calitative ale întregii activități de producție, proiectul de Directive situează pe prim plan creșterea eficienței fondurilor fixe, aceasta constituind una din problemele de bază ale viitorului cincinal. În industrie în **anul 1985 va trebui să se ajungă la o producție globală de 1 800 lei la 1 000 lei fonduri fixe și la o producție netă de peste 600 lei,** condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea în ritm susținut a economiei naționale, pentru creșterea avuției societății.

Eficiența globală a fondurilor fixe ce va fi obținută este reliefată sintetic de aportul pe care îl vor aduce principalele ramuri ale producției materiale la formarea venitului național comparativ cu partea ce le revine în totalitatea fondurilor fixe productive (tabelul nr. 2). Astfel, în anul 1985 industria va primi din totalul fondurilor fixe productive circa 62% și va contribui la formarea venitului național cu aproape 65% ; de asemenea, construcțiile vor primi 4% din totalul fondurilor fixe productive și vor contribui cu 8,5%, iar agricultura va fi beneficiara a peste 11% din totalul fondurilor fixe productive și va participa cu aproape 13% la crearea venitului național.

În acest context mutațiile pe ramuri ale potențialului tehnic productiv și sporirea gradului de înzestrare tehnică a muncii, conjugate cu cele proiectate în ocuparea pe ramurile producției materiale a forței de muncă, vor aduce un aport însemnat la sporirea productivității muncii sociale ; potrivit unor calcule, numai schimbările prevăzute în ocuparea forței de muncă pe ramuri vor asigura un spor al venitului național în 1985 față de 1980 de peste 50 miliarde lei.

Deosebit de semnificative pentru reliefarea efectelor favorabile ale creșterii eficienței fondurilor fixe sînt și următoarele evaluări : dacă valoarea producției nete la 1 000 lei fonduri fixe productive din 1980 s-ar fi menținut și în anul 1985, fără ca aceasta să crească cu circa 50 lei, așa cum se prevede în proiectul de Directive, sporul producției nete industriale ar fi fost mai mic cu aproape 40 miliarde lei ; de asemenea, o valoare a producției globale la 1 000 lei fonduri fixe mai redusă cu circa 200 lei față de nivelul prevăzut în proiectul de Directive de 1 800 lei ar fi însemnat un spor al producției globale industriale mai redus cu aproape 200 miliarde lei.

Transpunerea în viață a acestor obiective impune sporirea eforturilor pentru asigurarea tuturor condițiilor în stare să permită utilizarea la maximum a mijloacelor tehnice aflate în dotare, folosirea completă a suprafețelor de producție, o mai bună întreținere și exploatare a fondurilor fixe, creîndu-se condițiile pentru menținerea în perfectă stare de funcționare și exploatare a întregului potențial productiv.

Tabelul nr. 2

Greutatea specifică a principalelor ramuri ale producției materiale în totalul fondurilor fixe productive, produsul social și venitul național în anul 1985

— în procente —

	Total economie	din care în : industrie	agricultură	construcții
1. Fonduri fixe productive	100	62,1	11,4	4,0
2. Produsul social	100	69,9	10,9	9,0
3. Venitul național	100	65,0	12,7	8,5

Gheorghe OBREJA
drd. Stelian MILITARU
Comitetul de Stat al Planificării

Într-unul din numerele viitoare ale revistei vom publica partea a II-a a acestui material, care va cuprinde o sinteză a principalelor măsuri și acțiuni ce trebuiesc întreprinse pentru creșterea gradului de utilizare a fondurilor fixe și obținerea pe această cale a sporurilor de producție prevăzute.

Perfecționarea mecanismului de aprovizionare tehnico-materială

EXIGENȚE ALE RESPECTĂRII CONTRACTELOR ECONOMICE

ÎNDEPLINIREA INTEGRALĂ a planului fizic în fiecare întreprindere reprezintă o condiție hotărîtoare pentru buna funcționare a mecanismului aprovizionării tehnico-materiale în întreaga economie națională. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din luna septembrie a.c. **în toate unitățile economice se cer intensificate eforturile pentru realizarea ritmică a tuturor sarcinilor fizice din planul de producție în structura sortimentală aprobată, asigurînd pe această cale în mod corespunzător baza tehnico-materială a planului de producție, conform prevederilor din contracte.**

În scopul realizării acestor sarcini de o deosebită însemnătate pentru dezvoltarea economică a țării, în întreaga economie națională se amplifică preocupările pentru fabricarea și livrarea integrală și la termen a producției în calitățile și sortimentele prevăzute în contractele pe acest an, cît și pentru încheierea din vreme a acțiunii de asigurare a bazei tehnico-materiale a producției anului 1980.

Realizarea integrală a planului fizic — condiție hotărîtoare a unei aprovizionări corespunzătoare

ANALIZA STADIULUI îndeplinirii contractelor economice pe anul în curs confirmă odată mai mult cît de important este rolul fiecărei unități economice, a fiecărui colectiv de muncă în asigurarea livrării ritmice a materiilor prime, materialelor și produselor, în conformitate cu contractele economice încheiate, de a căror realizare în bune condițiuni depinde în mod decisiv desfășurarea normală a activității de investiții, a celorlalte activități productive, a exportului, aprovizionării populației etc. Poate fi relevat ca un aspect pozitiv în acest sens faptul că **un număr de circa 200 de mii contracte economice cu termene scadente la zi au fost executate în mod corespunzător de către unitățile furnizoare și că aceste contracte includ de fapt cîteva milioane de poziții de materiale și produse care au fost livrate conform termenelor stabilite**, asigurîndu-se astfel în mod corespunzător baza materială a planului de producție al întreprinderilor.

Cu toate acestea, trebuie arătat că în primele trei trimestre ale acestui an, în ultimele luni în special, unele întreprinderi au fost confruntate cu dificultăți în realizarea planului de producție, determinate de neprimirea unor materii prime, materiale și produse conform contractelor încheiate cu furnizorii. **Aproape 30 000 de contracte economice înregistrează restanțe la data de 1 septembrie a.c., față de termenele stabilite.** În mod deosebit creează implicații pe o arie mai largă din economie restanțele de materiale metalurgice determinate în special de Combinatul siderurgic din Galați, cele de lacuri și vopsele de la întreprinderea „Policolor", București, de anvelope de la întreprinderea „Danubiana" — București și altele.

Restanțele semnalate își au explicația într-un complex de cauze pentru a căror înlăturare se cere acționat operativ, cu eficiență sporită în vederea asigurării materiale a planului și îndeplinirii ritmice a sarcinilor de producție fizică.

1 O direcție importantă de acțiune o constituie **luarea tuturor măsurilor pentru realizarea sarcinilor fizice din planul de producție, în structura sortimentală aprobată.** Trebuie arătat că mai mult de 2/3 din volumul contractelor economice nerealizate integral în cursul acestui an sînt determinate de neîndeplinirea planului de producție. Întrucît o mare parte din aceste contracte restante sînt pe seama unor capacități care nu au intrat încă în producție sau nu au atins parametrii planificați, se impune :

- pe de o parte, aplicarea unor măsuri energice pentru **recuperarea rămînerilor în urmă la punerea în funcțiune a capacităților de producție prevăzute în plan, în toate ramurile de activitate, dar în mod deosebit în industria siderurgică și chimică;** urgentarea și urmărirea sistematică a livrărilor de utilaje tehnologice pentru aceste obiective constituie în acest sens calea principală de acțiune a ministerelor, centralelor, întreprinderilor furnizoare și beneficiare;
- de altă parte, în situația lipsei temporare a unor resurse prevăzute în plan și în contracte, **trebuie respectate cu strictețe prioritățile în livrări stabilite și anume, în primul rînd, pentru producția de utilaj tehnologic, pentru export, pentru construcțiile de locuințe.** Cu acuitate **se impune să se efectueze în mod exemplar livrările de metal pentru toate utilajele tehnologice destinate obiectivelor de investiții cu termene de punere în funcțiune în acest an și în sem. I. 1980.** În acest context, apare necesar ca combinatele siderurgice din Galați, Tîrgoviște, Reșița și întreprinderea de țevi „Republica", să asigure în cel mai scurt timp fabricarea și livrarea tuturor sortimentelor cu această destinație. De asemenea, în aceeași ordine de idei trebuie să stea în centrul atenției livrarea unor produse care condiționează realizarea la timp a lucrărilor din campania agricolă de toamnă, strîngerea recoltei, cum sînt piesele de schimb, anvelopele ș.a.

2 Unele neajunsuri în realizarea contractelor economice sînt generate de **deficiențe în activitatea de cooperare și colaborare interuzinală.** Sînt utilaje complexe executate care nu pot fi livrate datorită unor subansamble sau produse nelivrate de către parteneri: îndeosebi motoare electrice nelivrate de către Întreprinderea de motoare electrice București, pompe din profilul Întreprinderii de pompe din Capitală, panouri, tablouri, aparataj de la Întreprinderea de aparataj electric de instalații Titu, Întreprinderea de panouri și tablouri electrice Alexandria și „Automatica" din București. Pentru recuperarea restanțelor apare necesar ca M.I.C.M., centralele industriale respective să revadă toate graficele și programele de livrări în colaborare și cooperare destinate finalizării tuturor utilajelor tehnologice și complexe. Asemenea probleme, care trebuie urgent finalizate, sînt și în industria ușoară, în chimie, și la producția de materiale de construcții.

3 Realizarea la termen a lucrărilor de investiții este condiționată și de asigurarea la termen, conform contractelor economice, a unor materiale de construcții. În mod deosebit trebuie să rețină atenția organelor în drept **restanțele mari în livrările de ciment de la Întreprinderea pentru lianți Deva,** care, față de contractele la zi, reprezintă în expresie valorică peste 125 mil. lei, de panouri mari și alte produse din profilul întreprinderii „Granitul" — București care are restanțe de circa 20% față de contractele scadente, de produse tehnico-sanitare din profilul întreprinderii „Feroemail"-Ploiești, de cabluri și conductori electrici de la „Electromureș" din Tîrgu Mureș și de la I.C.M.E. București.

4 Probleme deosebite există într-o serie de sectoare din economie datorită **restanțelor în livrarea pieselor de schimb, atît pentru utilaj tehnologic cît și pentru mijloace de transport.** Probleme mai deosebite ridică livrarea pieselor de schimb pentru utilajul metalurgic, la care restanțe mari, de ordinul a 20—30% din contracte, sînt la I.M.G. București, „23 August"-București, I.C.M. Reșița. De asemenea, nu este satisfăcător ritmul livrărilor de piese de schimb pentru utilajul minier, mai ales de către întreprinderea „Unio" din Satu Mare (peste 25% restanțe la contracte) și pentru utilajul petrolier de către întreprinderea „1 Mai" din Ploiești (peste 60% restanțe) și I.M. Cîmpina (peste 33%). La rîndul său, funcționarea în bune condițiuni a parcului de autovehicule pentru transportul de marfă este influențată nefavorabil de modul în care se desfășoară livrarea de piese de schimb din profilul Întreprinderii de autocamioane Brașov, cu restanțe la contracte de peste 25%, al I.P.A. Sibiu

(30%) și al altor unități, atît din subordinea M.I.C.M., cît și a altor ministere. În această problemă a pieselor de schimb este evident că funcționarea intensivă a parcului de mașini în dotare este calea cea mai eficientă de a realiza creșterea producției și — în consecință — **asigurarea cu piese de schimb trebuie să fie prioritară, chiar înaintea oricărei alte dotări noi.** Considerăm că în această optică trebuie întocmite și, după caz, revăzute programele de producție și de livrare a pieselor de schimb pentru toate categoriile de mașini, utilaje și instalații.

Mai multă operativitate în pregătirea producției anului 1980

DE O DEOSEBITĂ actualitate sînt sarcinile privitoare la definitivarea pregătirii bazei materiale a planului pentru anul 1980, prin perfectarea tuturor contractelor economice — care constituie pentru fiecare întreprindere instrumentul de cunoaștere din timp a destinației propriei producții și totodată a resurselor materiale de care dispune, a surselor și termenelor de aprovizionare — ceea ce permite o pregătire temeinică, analitică a programelor de fabricație. Ce spun cifrele de sinteză despre stadiul acestei acțiuni ? **Pe ansamblul industriei este în prezent contractat — la consumul intern — aproximativ 85% din totalul producției marfă planificată cu această destinație.** Se poate arăta că **într-o serie de sectoare de bază ale economiei contractarea producției destinate utilizatorilor interni este practic încheiată,** gradul de contractare al producției marfă fiind de 96—100%. Sînt de menționat, în această ordine de idei, modul operativ și eficient în care au acționat unitățile economice, centralele industriale, aparatul ministerului din industria minieră, a petrolului și gazelor, energia electrică, industria ușoară, industria alimentară ; de asemenea, întreprinderile și combinatele din industria chimică au perfectat pînă la începutul acestei luni destinația producției la mai mult de 90% din volumul de marfă planificată, pe bază de contracte economice.

Există însă unele rămîneri în urmă în sectoare cheie ale economiei, care impun acțiuni energice pentru soluționarea unor probleme care condiționează finalizarea acțiunii de contractare. Ne vom referi îndeosebi la cîteva din aceste probleme :

● de mare urgență este **accelerarea elaborării documentațiilor pentru lucrările de investiții, de care depinde cunoașterea necesarului de materiale și deci încheierea contractelor la mașini, utilaje și instalații,** la materialele metalurgice și de altă natură destinate fabricării acestor utilaje, precum și la materialele ce se consumă în activitatea de construcții-montaj. Dacă ne referim numai la utilajele tehnologice, trebuie arătat că un număr important de documentații mai trebuie încă predate executanților, dintre care circa 20% din volumul total al anului viitor de către Ministerul Industriei Metalurgice, peste 25% de către Ministerul Industriei Chimice, precum și de către Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții și altele. Apare evident că lipsa acestor documentații nu permite uzinelor producătoare de utilaj tehnologic să elaboreze specificațiile de metal, ceea ce întîrzie pe ansamblu definitivarea programelor de fabricație a combinatelor siderurgice și încheierea contractelor cu beneficiarii de metal.

O situație similară este și în ceea ce privește documentațiile pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj de care depinde stabilirea structurii aprovizionării tehnico-materiale a unităților executante, precum și optimizarea fluxurilor de transport a unor materiale cu pondere mare în volumul total al expedițiilor ;

● **mai multă operativitate apare necesară la unitățile consumatoare de metal și îndeosebi la cele din construcția de mașini în predarea specificațiilor pe sortotipodimensiuni, încadrate în normele și în indicii de consum aprobați,** corelat desigur cu producția fizică. Aici se pun de fapt două categorii de probleme. În primul rînd, **acolo unde lipsesc unele documentații de execuție a utilajelor, să se aibă în vedere executarea în sem. I 1980 a acelor comenzi care au proiecte elaborate,** și să se urgenteze cel puțin specificațiile pentru primul semestru. Pe de altă parte, **acolo unde mai sînt în discuții nivelurile cantitative ale cotelor de metal, să se specifice de primă urgență sortimentele cu încadrarea în cantitățile stabilite pe întregul an, cu detalierea pe sem. I a necesarului rezultat din actuala structură a producției,** urmînd ca regularizările să se facă ulterior, pe sem. II sau parțial chiar pe trim. II 1980 ;

● **de o deosebită însemnătate este aplicarea în practică a sarcinii stabilite la recenta Consfătuire de lucru care a avut loc la Comitetul Central al partidului, cu privire la elaborarea planului nu numai pe centrale, dar și pe județe.** În acest context, se impune ca, în decurs de cîteva zile, organele centrale de sinteză împreună cu ministerele de ramură să clarifice cu fiecare centrală industrială toate problemele planului de aprovizionare tehnico-materială, ceea ce va crea cadrul pentru precizarea în continuare pe întreprinderi a tuturor parametrilor și indicatorilor acestei secțiuni de plan, astfel încît să poată fi finalizată acțiunea de contractare. Stabilirea acestor elemente pe fiecare întreprindere permite să se treacă de îndată la desfășurarea planului de desfacere de mărfuri și de aprovizionare pe județe, avînd în primul rînd la bază contracte economice ferme ;

● dat fiind că, unele contracte economice încheiate pînă în prezent au caracter de contract-cadru (îndeosebi în industria chimică, ușoară ș.a.) **se impune ca în etapa actuală să se treacă la precizarea tuturor elementelor stabilite de lege pentru contractul economic, astfel încît toate aceste contracte să capete caracterul de contracte ferme ;**

● **intensificarea încheierii unor contracte cu partenerii externi** este de asemenea o sarcină prioritară asupra căreia trebuie să se concentreze atît unitățile productive, centralele industriale, ministerele, cît și întreprinderile de comerț exterior.

Concomitent cu măsurile ample adoptate pentru executarea în întregime, în structura fizică convenită, a contractelor de livrare pe anul în curs, trebuie arătat că măsurile și căile stabilite de Legea contractelor economice, cu îmbunătățirile adoptate în cursul acestui an, asigură cadrul necesar pentru o temeinică și mai bună pregătire a bazei tehnico-materiale a planului pe anul viitor. Trăsătura definitorie a ansamblului de prevederi din Legea contractelor, completată și modificată, o constituie creșterea răspunderii unităților economice în încheierea și în execuția contractelor, în cadrul conceptiei de ansamblu a creșterii rolului autogestiunii întreprinderilor, a dezvoltării inițiativei fiecărei unități, în cadrul procesului de conducere unitară, planificată, a economiei naționale.

Un prim aspect care este important de subliniat este cel al **creșterii rolului contractului economic ca instrument de planificare.** Se discută adeseori în sfera activității economice asupra relației plan-contract, a întîietății unuia din aceste instrumente față de celălalt. Legea precizează clar că încheierea contractelor trebuie să se facă pe baza sarcinilor stabilite prin planul cincinal, înainte de începerea perioadei de execuție, astfel ca la data actualizării planurilor anuale să se ia toate măsurile ca sarcinile de plan să aibă la bază contracte ferme.

Care este rațiunea economică a acestei prevederi ? Contractele economice nu stabilesc relații generale, ci se referă la produse concrete, cu toate caracteristicile tehnice bine precizate, în amănunt, la un asemenea nivel de detaliere, pe care planul național nu îl poate face. De fapt contractele stabilesc ce este necesar concret în economie, deci producția cu desfacere asigurată, în ce cantități și la ce termene. Este evident că un plan anual bazat pe contracte înlătură situațiile în care nu este stabilită integral destinația unor produse, nu se cunosc resursele de aprovizionare.

Conlucrarea directă dintre partenerii de contracte, realizarea pas cu pas a tuturor problemelor este de fapt singura cale reală de a avea un plan de producție și de desfacere bine precizat și fundamentat, de a asigura baza materială corespunzătoare. Tendința de a aștepta soluții „de sus", de a crede că prin plan sau pe alte căi s-ar putea forța „plasarea" unor produse care nu sînt necesare economiei, de a menține în fabricație produse învechite, depășite este greșit, nu corespunde actualelor exigențe ale conducerii economiei. Desigur, prin plan se pot stabili unele priorități, unele opțiuni care să implice corecturi sau revederea unor prevederi din unele contracte, dar aceasta nu poate constitui motivul de a nu se porni edificiul planului producției fizice, a bazei materiale a acestuia de la relațiile contractuale dintre aceste unități, pornind desigur de la sarcinile și obiectivele înscrise în plan.

De fapt, întărirea rolului contractelor în planificarea și conducerea economiei este reflectată și în instituirea sistemului de contracte pe perioade de 15—25 de ani pentru materiile prime de bază, precum și a contractelor pe întreaga perioadă a planului cincinal, cu desfășurare pe ani. Sporirea eforturilor pentru aplicarea mai operativă în practică a acestor reglementări, este menită să stimuleze preocupările pentru rezolvarea mai eficientă nu numai în prezent ci și în perspectivă a problemelor de bază ale producției, ale desfacerii acesteia, precum și a unei asigurări corespunzătoare a bazei materiale a planului.

I. GHEORGHIU

Un vast program în slujba înfloririi patriei

Proiectele de documente ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

CREȘTEREA EFICIENȚEI ECONOMICE — CONDIȚIE ESENȚIALĂ ÎN STRATEGIA DEZVOLTĂRII

COORDONATĂ fundamentală a noii calități, expresie și condiție a realizării ei optime, accelerarea creșterii eficienței în toate ramurile economiei străbate ca un fir roșu întreaga strategie a dezvoltării economico-sociale a României în cincinalul și deceniul următor. Accentuarea factorilor calitativi de eficiență și competitivitate în toate sectoarele de activitate presupune, în primul rînd, realizarea unor corelații de bază la nivel macro și microeconomic, în profil de ramură și teritorial. Și trebuie spus că Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, orientările de perspectivă pînă în 1990 asigură premisele temeinice pentru înfăptuirea acestor corelații.

Avem astfel în vedere creșterea mai rapidă a venitului național în raport cu cea a produsului social ; realizarea unui echilibru structural dinamic corespunzător între diferitele ramuri și sectoare de activitate — pe baza dezvoltării armonioase a industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei naționale ; asigurarea unor structuri industriale moderne și de eficiență ridicată pornind de la cerința vitală a economisirii energiei și combustibililor, prin creșterea mai accentuată, intensivă, a ramurilor de prelucrare superioară și limitarea la strictul necesar a produselor mari consumatoare de materii prime și energie, obținerea unui venit național pe unitatea de energie consumată la un nivel competitiv cu cel realizat de către statele avansate economic ; creșterea mai substanțială și într-un ritm mai rapid a productivității muncii sociale în raport cu dinamica înzestrării tehnice, electroenergetice și a consumurilor materiale, amplasarea mai judicioasă a forțelor de producție pe teritoriu etc.

Asemenea corelații ce caracterizează raportul efect util-efort depus, în perspectiva unui orizont de timp, constituie atît expresia nemijlocită a nivelului la care a ajuns eficiența, cît și condiția accelerării progresului societății în perspectivă.

Se impune remarcat că pe fondul acestor corelații de bază ale economiei aflată în plin proces de modernizare, accelerarea creșterii eficienței în deceniul următor este susținută de dezvoltarea continuă a democrației socialiste, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice, perfecționarea funcționării mecanismului economico-financiar — procese care deschid un larg cîmp de manifestare a inițiativei oamenilor muncii, a capacităților creatoare ale întregului popor în direcția descoperirii de noi rezerve de economisire a materiilor prime, combustibilului și energiei, a tuturor resurselor de muncă socială.

Fundamentînd în mod științific strategia și tactica accelerării dezvoltării economico-sociale a țării, în concordanță cu interesele de progres și prosperitate ale întregului popor, cu cele mai înalte exigențe ale raționalității economice, tehnico-științifice și ecologice, cu participarea tot mai activă și competitivă la circuitul economic mondial, partidul a pus bazele modelului creșterii echilibrate și eficiente în perspectivă largă. Rata înaltă a acumulării, industrializarea pe baza celor mai noi și importante cuceriri ale științei și tehnicii, dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a societății, optimizarea repartizării forțelor de producție în profil teritorial, crearea unui mecanism de organizare, conducere și planificare a întregii activități economico-sociale care să favorizeze repartizarea rațională și utilizarea cu maximum de eficiență a muncii sociale — sînt numai cîteva din caracteristicile de bază ale modelului dezvoltării României în etapa actuală.

Așa cum am subliniat, în concepția partidului creșterea eficienței întregii activități economice reprezintă unul din principiile fundamentale ale conducerii științifice a economiei naționale. Orice activitate trebuie, concomitent, să fie utilă, să răspundă unor nevoi reale ale țării și să fie și rentabilă, asigurîndu-se acoperirea cheltuielilor de producție și obținerea de beneficiu. În anii de după Congresul al IX-lea al partidului s-au produs modificări esențiale în modul de a gîndi și acționa cu privire la eficiență, atît pe tărîmul teoriei, cît și al practicii economice : aceste modificări au stimulat preocuparea pentru administrarea cît mai rațională a avuției naționale, pentru gospodărirea și economisirea resurselor, relevînd că însăși ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului este în dependență directă de sporirea eficienței. A fost înlăturat felul greșit și chiar dăunător de urmărire a rentabilității, potrivit căruia existența unor unități nerentabile ar fi o dovadă de superioritate a socialismului. Viziunea sistemică în conducerea și funcționarea economiei naționale a însemnat și înseamnă deopotrivă înțelegerea rentabilității ca o necesitate ce se impune respectată la toate verigile activității, la nivelul macroeconomic, al ramurilor, al unităților economice și pe produs.

Un element de ordin principial ce caracterizează concepția partidului cu privire la eficiența activității economice se referă la faptul că partidul nostru antrenează în acest complex proces un întreg sistem de factori tehnico-științifici, economici, organizatorici, social-politici, ecologici, interni și externi etc. În ultimul deceniu s-a insistat atît asupra promovării celor mai noi și importante cuceriri tehnico-științifice, cît și în direcția perfecționării mecanismului de organizare, conducere, planificare și funcționare a economiei naționale, a creșterii rolului pîrghiilor economico-financiare ca instrumente economice deosebite chemate să contribuie din plin la ridicarea eficienței activității ; s-a pus tot mai mult accentul pe autogestiune, pe gospodărirea rațională a resurselor — ca modalități concrete de funcționare a autoconducerii muncitorești.

CONTINUAREA PROCESULUI de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate imprimă fenomenului de sporire a eficienței noi trăsături și valențe. Sub incidența revoluției tehnico-științifice, în condițiile menținerii unui înalt ritm de creștere economică și de accentuare a restricțiilor în ceea ce privește resursele naturale, direcția prioritară vizează **dezvoltarea acelor ramuri și subramuri ale industriei mici consumatoare de resurse energetice, concomitent cu modernizarea structurii tehnico-productive a economiei, care să asigure utilizarea cu maximum de eficiență a resurselor natural-materiale și umane ale țării, în strînsă legătură cu extinderea schimburilor comerciale și cooperării economice și tehnico-științifice internaționale.**

Politica partidului de dezvoltare optimă a economiei naționale se fundamentează, de asemenea, pe îmbinarea intereselor curente cu cele de perspectivă. În evaluarea eficienței și a combinării factorilor de creștere a acesteia se pornește nu numai de la efectele imediate, **ci, în primul rînd, de la efectul de antrenare și de durată, privit sub multitudinea aspectelor sale concrete, în concordanță cu interesele generale ale societății. Numai o dezvoltare economico-socială concepută pe termen lung, pe baza unei raționalități înalte, în concordanță cu exigențele timpului respectiv, poate asigura accelerarea progresului social,** ea fiind în concordanță cu însuși scopul nemijlocit al producției sociale.

Avînd în vedere exigențele noii faze a dezvoltării societății, precum și **rolul hotărîtor al științei în edificarea societății socia-**

liste multilateral dezvoltate, în crearea premiselor materiale și spirituale pentru trecerea treptată la comunism, în cincinalul următor, în deceniul 1981—1990, prin puternica dezvoltare a științei și tehnologiei se vor crea premisele obiective, materiale ale accelerării creșterii economice în condiții de eficiență și competitivitate. Devansarea permanentă a producției de către cercetarea științifică, sporirea contribuției acesteia la dezvoltarea susținută a bazei proprii de materii prime și energie, intensificarea procesului de modernizare a producției industriale, sporirea mai accentuată a productivității muncii, reducerea consumurilor specifice de materii prime și energie, realizarea în agricultură de soiuri de plante și rase de animale de înaltă productivitate, crearea și asimilarea complexă, automatizarea și cibernetizarea producției etc. — sînt numai cîteva din coordonatele definitorii ale procesului de optimizare a creșterii eficienței în deceniul următor și în perspectivă.

În concordanță cu aceste premise fundamentale, sporirea eficienței economice în cincinalul și deceniul următor presupune **reducerea costurilor de producție** și în primul rînd a celor materiale pe unitate de produs, gospodărirea cu cel mai înalt simț de răspundere a combustibilului și energiei, a tuturor materiilor prime și materialelor. Proiectul de Directive prevede ca direcții principale pentru realizarea acestui obiectiv esențial, vital al creșterii eficienței economice, reducerea tuturor consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie ; ridicarea gradului de prelucrare a materiilor prime în vederea obținerii unor produse cu o valoare economică tot mai înaltă, care să înmagazineze în principal o concepție tehnologică modernă și muncă de complexitate superioară ; valorificarea intensivă, superioară a tuturor resurselor de care dispune societatea, accentuarea preocupărilor pentru recuperarea și refolosirea tuturor materiilor prime și materialelor rezultate din procesul de producție și de consum.

În vederea reducerii consmurilor de energie, de materii prime și materiale pe întregul cincinal 1981—1985 este necesar să se realizeze o reducerea cu cel puțin 21—23 la sută a indicelui de consum de energie primară în industrie ; în mod particular în siderurgie se va acționa în direcția îmbunătățirii coeficientului de scoatere a metalului în producția de laminate, care în 1985 va trebuie să fie de 86 la sută, iar în industria construcțiilor de mașini, prin introducerea de tehnologii moderne și modernizarea structurilor de producție se va realiza o reducere a consumului de metal cu 20—23 la sută : aceleași preocupări susținute de reducere a costurilor de producție, a cheltuielilor materiale sînt necesare în toate ramurile economiei naționale. Ca urmare a creșterii gradului de prelucrare a materiilor prime de bază și energie, va avea loc o majorare a indicelui lor de valorificare cu 32—34 la sută.

Depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare, în care se găsește România, intrarea sa în rîndul statelor cu dezvoltare economică medie, apropierea și egalizarea nivelului celor avansate economic, în condițiile fenomenelor noi apărute în economia mondială — accentuarea și prelungirea crizei economice, a instabilității, și mai ales, criza energetică și petrolieră, impun cu necesitate obținerea pentru fiecare tonă de materii prime a unei valori echivalente cu cea realizată în țările dezvoltate, ceea ce înseamnă de fapt o valorificare intensivă, superioară a resurselor materiale. Avînd în vedere caracterul limitat al resurselor noastre naționale și cerința învingerii rapide a declajelor ce ne mai despart de țările dezvoltate, o direcție importantă de valorificare intensivă a resurselor este recuperarea și refolosirea tuturor materiilor prime și materialelor disponibile la un nivel care să depășească pe cel maxim atins pe plan mondial. Se are în vedere ca pe această cale, să se asigure, la nivelul anului 1985, necesarul pentru nevoile interne ale economiei în proporție de 40 la sută la fier și plumb, 41 la sută la cupru, 44 la sută la fibre, fire textile și anvelope, 50 la sută la produse prelucrate din polietilenă, 52 la sută la materiale fibrocelulozice și maculatură, 60 la sută pentru plăci aglomerate și fibrolemnoase, aproape 90 la sută la ambalaje din sticlă și circa 95 la sută la cele din lemn.

Faptul că la sfîrșitul cincinalului 1981—1985 vom ajunge la circa 2 000 miliarde lei fonduri fixe, ceea ce înseamnă o puternică bază materială, impune creșterea eficienței utilizării fondurilor fixe ca o condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea în ritm înalt a economiei naționale. Directivele prevăd ca în 1985 în industrie să se atingă 1 800 lei producție globală și peste 600 lei producție netă la 1 000 lei fonduri fixe — valoare neamortizată. Aceasta presupune o folosire intensivă a capacităților de producție, utilizarea la maximum a mașinilor și instalațiilor, a tuturor mijloacelor tehnice, buna întreținere și exploatare a acestora, folosirea completă a suprafețelor de producție.

O ÎNSEMNATĂ **atenție se acordă creșterii mai accentuate a productivității muncii sociale**, care va asigura în cincinalul viitor circa 80 la sută din sporul venitului național Aceasta presupune extinderea mecanizării, automatizării și cibernetizării, introducerea mijloacelor moderne în conducerea proceselor de producție, a calculatoarelor și microprocesoarelor, organizarea științifică a producției și a muncii, întărirea ordinii și disciplinei, generalizarea lucrului la mai multe mașini, reducerea la strictul necesar a personalului auxiliar și neproductiv, utilizarea specialiștilor cu prioritate în munca de conducere nemijlocită a proceselor de producție și de modernizare tehnologică a producției. Acțiunea energică în vederea realizării acestor obiective fundamentale în toate unitățile productive va avea ca rezultat o creștere a productivității muncii în industrie într-un ritm mediu anual de 7,0 — 7,5 la sută, iar în construcții-montaj de 5,4—6,2 la sută — ceea ce reprezintă o creștere cu 140—143,5 la sută și respectiv 130—135 la sută față de prevederile planului pe anul 1980.

Se impune remarcat că în activitatea desfășurată de partid de amplasare rațională a forțelor de producție, de **dezvoltare economico-socială echilibrată a tuturor zonelor țării**, se asigură îmbinarea criteriilor de eficiență economică cu cele de ordin social. Amplasarea obiectivelor economice în teritoriu are în vedere atragerea în circuitul economic și valorificarea intensivă, superioară a resurselor naturale, a tuturor resurselor locale, ocuparea integrală și eficientă a populației apte de muncă și crearea astfel a condițiilor pentru creșterea productivității muncii sociale, atragerea la o viață economico-socială și culturală intensă a tuturor județelor patriei, apropierea condițiilor de muncă și de viață ale tuturor membrilor societății, realizarea în fapt a egalității depline între toți cetățenii patriei, indiferent de naționalitate.

Fundamentarea procesului de optimizare a dezvoltării economico-sociale în profil teritorial cu ajutorul unui sistem de indicatori care să țină seama de nivelul producției pe locuitor din domeniul industrial, agricol, construcții, transporturi, servicii și din alte ramuri — așa cum se are în vedere în proiectul de Directive, va avea ca rezultat o repartizare mai justă a forțelor de producție și o ridicare generală a nivelului economic și a gradului de civilizație al tuturor zonelor și județelor țării. Realizarea în fiecare județ, în cincinalul următor, a unei producții globale pe locuitor de cel puțin 70 000 lei anual și a unui număr de cel puțin 400 de persoane ocupate la 1 000 de locuitori, concomitent cu înfăptuirea unor profunde transformări social-culturale reprezintă elemente calitative noi ce caracterizează procesul de echilibrare a dezvoltării economico-sociale în profil teritorial în etapa următoare. O asemenea concepție — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — „corespunde într-adevăr politicii generale a partidului nostru, atît sociale cît și naționale de dezvoltare corespunzătoare a tuturor zonelor, de asigurare a unor condiții de muncă și viață egale pentru toți membrii societății socialiste, pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate"** [1]).

CORELAREA și combinarea optimă a factorilor, căilor și rezervelor de sporire a eficienței întregii activități economico-sociale în timp și spațiu, la nivel macro și microeconomic, în profil de ramură și teritorial, împreună cu continuarea procesului de perfecționare a conducerii și planificării economico-financiare în direcția consolidării autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice vor determina creșterea rentabilității economice, a beneficiilor, crearea condițiilor atît pentru autodezvoltarea fiecărei unități economice, cît și pentru progresul și propășirea întregii societăți. În acest fel accelerarea dezvoltării economico-sociale a României socialiste se va realiza în deceniul următor prin accentuarea și aprofundarea factorilor calitativi, de eficiență și competitivitate în toate sectoarele producției materiale.

prof. dr. Constantin MANOLESCU
conf. dr. Dumitru CIUCUR
lect. univ. Constantin C. POPESCU

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, „Cuvîntare la Plenara Comună a C.C. al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, Ed. politică, 1979, p.

PREGĂTIREA ȘI PERFECȚIONAREA PROFESIONALĂ A FORȚEI DE MUNCĂ

ÎNTRE ORIENTĂRILE ȘI SARCINILE de bază de care depinde realizarea obiectivului fundamental al planului cincinal 1981—1985 — continuarea înfăptuirii prevederilor Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea țării spre comunism — un rol deosebit revine pregătirii și perfecționării cadrelor calificate. În proiectul de Directive se arată că în această perioadă se va urmări **„dezvoltarea în continuare a întregului învățămînt în concordanță cu cuceririle științei și tehnicii contemporane, cu prevederile Programului partidului în vederea formării cadrelor necesare tuturor domeniilor și sectoarelor vieții economico-sociale ; asigurarea la nivel tot mai înalt a calificării, generalizarea procesului de reciclare a cadrelor, ridicarea pregătirii profesionale a tuturor oamenilor muncii“.**

Pregătirea și perfecționarea forței de muncă este, așa cum rezultă din cele subliniate, o orientare permanentă, constant actuală. Înțelegînd cu profunzime particularitățile creșterii economice în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, în genere premisele indispensabile ale participării pe baze noi a omului la muncă și la binefacerile ei, Partidul Comunist Român a înscris în Programul său la loc de frunte pregătirea și perfecționarea cadrelor calificate. Experiența practică a României în cei 35 de ani de la eliberare a confirmat întru totul această preocupare, eficiența ei înaltă atît pe planul dezvoltării forțelor de producție în ansamblul lor, cît și al relațiilor de producție și sociale. Dacă ne referim numai la aspectul economic propriu-zis, contribuția pregătirii și perfecționării forței de muncă la creșterea economică românească este apreciată de economiști ca reprezentînd în jur de 20—30% din sporul venitului național.

DEȘI SE ÎNTEMEIAZĂ pe contribuția substanțială, uneori decisivă, pe care pregătirea și perfecționarea cadrelor a adus-o la creșterea economică și în general la edificarea noii orînduiri sociale, înscrierea în proiectul de Directive a continuării orientării în materie de învățămînt și pregătire a cadrelor are semnificații speciale, care nu pot fi cîtuși de puțin omise. Astfel, pregătirea și perfecționarea forței de muncă se prezintă ca un factor de care depinde realizarea obiectivului fundamental al planului cincinal ; însă pregătirea și perfecționarea forței de muncă se află în corelații nemijlocite nu cu una sau alta, ci cu toate orientările și sarcinile de bază ale planului cincinal. De pregătirea profesională și de perfecționarea ei continuă depinde ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției materiale, dezvoltarea și lărgirea bazei de materii prime și energetice, valorificarea lor superioară, continuarea modernizării producției, a structurii economiei, a industriei, agriculturii, transporturilor, sporirea aportului științei la dezvoltarea rapidă a economiei, dezvoltarea echilibrată a județelor și zonelor țării, creșterea mai accelerată a productivității muncii și a eficienței întregii activități economice, sporirea pe aceste baze a participării României la schimburile mondiale de valori, creșterea venitului național, a nivelului de trai, a democrației socialiste, a participării largi a maselor la conducerea producției și a întregii vieți sociale.

● În cincinalul 1981—1985 calificarea profesională a peste 2 milioane de oameni ai muncii ● Îmbunătățirea structurii personalului calificat pe categorii, meserii și profesii în funcție de cerințele dezvoltării economiei naționale și ale progresului tehnic ● Forme variate, eficiente de instruire, reciclare și ridicare a nivelului tehnic și profesional ● Prin pregătirea și perfecționarea continuă a forței de muncă o contribuție la creșterea venitului național de cel puțin 20—30%

Din cele prezentate se impune nu numai sublinierea că pregătirea și perfecționarea profesională a forței de muncă este un numitor comun al realizării obiectivelor și sarcinilor înscrise în proiectul de Directive, dar și concluzia de interes practic direct că pregătirea exemplară a cadrelor calificate, poate să se realizeze numai prin contribuția **întregii societăți, a tuturor ramurilor de activitate, a fiecărui minister și central, a fiecărei școli și întreprinderi.** Din problematica vastă care reclamă participarea generală a tuturor factorilor din economie la pregătirea și perfecționarea profesională a forței de muncă ne vom opri la cele mai semnificative și importante prevederi ale proiectului de Directive, de soluționarea cărora depinde în mod covîrșitor sporirea pe mai departe a contribuției calificării forței de muncă la creșterea economică din țara noastră.

1 EXERCITAREA FUNCȚIILOR pregătirii și perfecționării profesionale în creșterea economică este posibilă numai dacă acestea **sînt concepute, organizate și înfăptuite în strînsă legătură cu cerințele reale ale economiei, ale fiecărei ramuri și întreprinderi.** Orice decorelare, și cu atît mai rău o evoluție de sine stătătoare a pregătirii și perfecționării profesionale, poate lăsa descoperite nevoile social-economice reale, poate genera risipă de forță de muncă, în ambele cazuri frînîndu-se eficiența economică, progresul mai rapid al țării.

a) Cerința vitală, înscrisă în proiectul de Directive, de asigurare a unui ritm susținut de dezvoltare economică, întemeiat pe promovarea largă a progresului tehnico-științific, pe folosirea într-o măsură tot mai mare a resurselor naționale, materiale și umane, pe sporirea eficienței întregii activități economice în toate domeniile și sectoarele de activitate, atrage după sine necesitatea cuprinderii în sfera pregătirii și perfecționării profesionale a maselor largi de oameni ai muncii. În proiectul de Directive se prevede calificarea profesională a 1.750.000 muncitori și a unui număr de 300.000 tehnicieni, maiștri, ingineri și alte cadre de specialitate. Se va asigura astfel formarea profesională a peste 2 milioane de oameni ai muncii în vederea acoperirii necesarului de personal calificat pentru toate județele, zonele și localitățile țării, pentru toate ramurile economiei naționale ; concomitent cu acestea va avea loc și îmbunătățirea structurii personalului pe categorii, meserii și profesii, ceea ce de asemenea este de natură să exercite un rol pozitiv însemnat în desfășurarea unei activități mai eficiente la fiecare obiectiv existent sau aflat în construcție.

b) Proiectul de Directive realizează în același timp o strînsă corelare a pregătirii profesionale nu numai cu ritmul dezvoltării social-economice, ci și cu proporțiile modernizării structurii economiei, reflectînd desigur și consecințele pe care acestea le vor avea asupra structurii ocupării și pregătirii forței de muncă. **În 1985, din populația ce va fi ocupată în economie națională de circa 11,5 milioane locuitori, circa 22% va lucra în agricultură și 78% în ramurile neagricole** (în cadrul cărora industria, construcțiile și transporturile vor reprezenta 74%, învățămîntul, cultura, știința și sănătatea peste 10%, iar serviciile și alte activități circa 16%) ; în aceste condiții peste 90% din elevii treptei a I-a vor fi cuprinși în licee industriale și agroindustriale, iar în cadrul învățămîntului profesional o atenție de prim ordin se va acorda pregătirii de muncitori calificați în meseriile de bază pentru o serie de ramuri, cum sînt construcțiile de mașini, industria metalurgică, minieră, petrolieră, a materialelor de construcții, construcții-montaj, precum și în meseriile specifice agriculturii.

În același context al pregătirii și perfecționării profesionale în strînsă corelație cu nevoile practicii social-economice se cuvine menționat faptul

că în ansamblul dezvoltării învățămîntului superior, Proiectul de directive prevede o amploare mare a învățămîntului tehnic în general și pentru satisfacerea nevoilor de specialiști ale ramurilor cu cea mai puternică dezvoltare în special.

c) Proiectul de Directive include însă prevederi deosebit de importante nu numai pentru pregătirea profesională a noilor contingente de personal, ci și pe linia **perfecționării profesionale a forței de muncă existente în economia națională.** Acest fapt este firesc dacă ținem seama că progresul rapid al științei și tehnicii în lumea contemporană și promovarea lui consecventă în procesul dezvoltării social-economice a României socialiste duc la învechirea cunoștințelor științifico-profesionale și fac astfel obiectiv necesară împrospătarea periodică a cunoștințelor științifice, în primul rînd a celor profesionale pentru fiecare om al muncii din orice sector și ramură de activitate. În această privință în **proiectul de Directive se prevede ca în perioada 1981—1985 în fiecare an să se recicleze 2 milioane de oameni ai muncii, ceea ce va face astfel posibil ca în decurs de 5 ani să se perfecționeze din punct de vedere profesional mai mult de 10 milioane oameni ai muncii.** Aceasta înseamnă de fapt că, în mod practic, în cincinalul viitor urmează să se realizeze recicla-rea tuturor categoriilor de cadre din economie, știință, cultură, din întreaga viață socială, la toate nivelurile.

În această sferă a perfecționării profesionale este inclusă și forța de muncă din agricultură. În acest sens, în proiectul de Directive, corespunzător cu obiectivele și sarcinile intensificării modernizării producției în această ramură prioritară a economiei naționale, se prevede a se realiza „ridicarea substanțială a nivelului de pregătire profesională atît al specialiștilor și tehnicienilor, cît și al țărănimii". Aceasta va asigura, firește, o concordanță mai bună între pregătirea cultural-științifică a forței de muncă și nivelul tehnico-științific tot mai ridicat al agriculturii noastre.

Punerea cerințelor dezvoltării social-economice a țării la baza pregătirii și perfecționării profesionale a forței de muncă ridică exigențe sporite în legătură **cu planificarea.** Astfel, potrivit experienței practice, nu se asigură întotdeauna un decalaj de timp suficient între momentul elaborării planului de producție și planul de acoperire a necesarului de forță de muncă încît să se poată recurge, în fiecare caz, la folosirea celei mai eficiente forme de pregătire și de perfecționare profesională. Mai buna reflectare, din timp, în planul economic al fiecărei întreprinderi a acestei corelații obiective apare ca o cerință majoră pentru realizarea prevederilor din proiectul de Directive îndeosebi pe linia dării în funcțiune la timp a noilor obiective, pentru înfăptuirea politicii de repartizare teritorială a forțelor de producție și atragerea în circuitul economic a unor resurse naturale, pentru asigurarea funcționării la parametri maximi a capacităților existente, a mașinilor, utilajelor și instalațiilor moderne, pentru promovarea largă a mecanizării, automatizării și a tehnologiilor noi, pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției și sporirea pe această cale a gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor.

2 CUPRINDEREA în sfera pregătirii și perfecționării profesionale, practic a întregii populații ocupate — muncitori și țărani, tehnicieni, maiștri, ingineri și alte cadre de specialitate din toate ramurile economiei noastre este, fără îndoială, doar aspectul cantitativ, numeric al prevederilor. Dincolo de acest aspect cantitativ, de caracterul de masă, atotcuprinzător al pregătirii și perfecționării profesionale, prevederile din Proiectul de directive vizează puternic și latura calitativă, **ridicarea calității pregătirii și perfecționării** personalului, țărănimii, al întregii populații ocupate. În acest sens avem în vedere faptul că pregătirea și perfecționarea profesională se întemeiază în primul rînd pe școală, pe continua dezvoltare și modernizare a învățămîntului de toate gradele. În acest sens avem în vedere în primul rînd faptul că se prevede ca **întreaga** generație de absolvenți ai clasei a 8-a să fie cuprinsă în treapta a I-a de liceu, iar gradul de cuprindere a elevilor în treapta a II-a de liceu să sporească la 70%, pentru ca după anul 1985 să se treacă la pregătirea generalizării învățămîntului liceal.

Aceste două prevederi vor crea condiții favorabile pentru ridicarea calității formării profesionale a muncitorilor. În acest sens este suficient să arătăm că dacă în primele planuri cincinale la baza formării profesionale a muncitorilor stătea școala generală de 4 și ulterior 7 clase, combinată în special cu însușirea unei meserii prin practică la locul de muncă și prin cursuri, în viitorul cincinal pregătirea muncitorilor calificați se va realiza fie pe baza a 10 clase de școală combinată în mare măsură cu școala profesională și pregătirea prin cursuri, fie pe baza a 12 clase de școală urmată, potrivit nevoilor, de diverse forme de pregătire profesională.

3 RIDICAREA CALITĂȚII pregătirii și perfecționării profesionale este dependentă și de felul în care cerințele dezvoltării social-economice își găsesc reflectarea **în conținutul procesului instructiv-formativ ca atare.** Sub acest aspect, referindu-se la dezvoltarea și orientarea învățămîntului superior, proiectul de Directive arată că principala atenție se va acorda „perfecționării conținutului acestuia, integrării sale cu producția și cercetarea, pregătirii temeinice a studenților, în concordanță cu cerințele progresului tehnic, ale dezvoltării economico-sociale a țării noastre în etapa actuală și de perspectivă".

Această cerință de îmbunătățire și adaptare a conținutului procesului de pregătire și perfecționare profesională — fără a fi expres formulată — se degajă ca fiind valabilă nu numai pentru învățămîntul superior, ci pentru **celelalte** trepte ale procesului de învățămînt liceal și profesional. Astfel, pornindu-se de la necesitatea utilizării mai depline a timpului de lucru al muncitorilor și a instalațiilor moderne, se subliniază nevoia ca ei să poată executa în condiții optime operații de reglare, supraveghere tehnică și întreținere a mașinilor și utilajelor la care lucrează.

REFERIRILE EXPLICITE sau implicite din proiectul de Directive privind necesitatea adaptării conținutului pregătirii și perfecționării profesionale la cerințele economiei au semnificații multiple. Astfel, dacă ne referim în primul rînd **la cunoștințele teoretice,** trebuie să spunem că acestea au un rol decisiv pentru asigurarea mobilității profesionale a forței de muncă, proces tot mai necesar dacă ținem seama că în perioada la care se referă Proiectul de directive va avea loc o puternică modernizare a structurii economiei, a producției ramurilor, subramurilor și bineînțeles a întreprinderilor, în cadrul cărora promovarea progresului tehnico-științific va genera în mod obiectiv schimbări în modul de alocare a forței de muncă existente. De aceea și considerăm că în dimensionarea și structurarea cunoștințelor teoretice ar trebui luat în seamă, în măsură sporită, criteriul mobilității forței de muncă, aceasta fiind o cale tot mai importantă de satisfacere a nevoilor sporite ale creșterii economice cu un efectiv suplimentar cît mai redus de forță de muncă.

Nu mai puțin importantă este problema **însușirii cunoștințelor practice** în cadrul procesului de pregătire și perfecționare profesională. Fără temeinice cunoștințe practice nu se poate asigura integrarea rapidă și cu maximum de randament a forței de muncă în producția socială, se îngreuează recuperarea rapidă — printr-o productivitate ridicată la nivel socialmente necesar — a timpului pe care societatea l-a „sustras" producției pentru a-l aloca învățămîntului în general și învățămîntului profesional, liceal și superior în special.

Deslușirea doar a cîtorva din implicațiile pe care le au unele necorelări între cerințele vieții și conținutul pregătirii și perfecționării profesionale ni se pare suficient de sugestivă în condițiile în care întreprinderile se confruntă din ce în ce mai mult cu dificultăți în acoperirea necesarului de forță de muncă; aceste dificultăți pot fi diminuate sau învinse în măsura în care întreprinderea și școala (inclusiv organele care le tutelează) vor soluționa cu maximă urgență buna desfășurare a practicii odată cu însușirea cunoștințelor teoretice, stabilirea mai bună a profilului unor licee, o mai bună corelație între treptele învățămîntului liceal, în fine, realizarea unei mai riguroase orientări profesionale încă de la treapta a I-a de liceu. Pe toate aceste căi, inclusiv altele la care nu ne mai referim se pot reduce abandonurile de meserii, fluctuația tineretului la unele meserii, se poate evita o majorare artificială a necesarului de cadre calificate, cheltuieli inutile de formare profesională din partea societății și pierderi însemnate de producție și productivitate pentru întreprinderi.

Preocuparea tuturor factorilor implicați în procesul de asigurare a unei pregătiri și perfecționări profesionale exemplare pentru eliminarea neajunsurilor care mai există în acest domeniu corespunde pe deplin atît cu exigențele noului mecanism economic, ale aplicării autoconducerii și autogestiunii economice-financiare, cît și cu sarcinile și obiectivele înscrise în proiectul de Directive pentru ridicarea pe trepte superioare a forțelor de producție, a nivelului de cunoaștere și acțiune ale omului societății socialiste românești.

Gh. RĂBOACĂ

„Consiliile unice trebuie să asigure folosirea judicioasă a întregului fond funciar, indiferent de proprietate, amplasarea mai rațională a culturilor și realizarea unei rotații a acestora la nivelul consiliului unic".

NICOLAE CEAUȘESCU

CRITERII ȘI SOLUȚII ÎN ORGANIZAREA TERITORIULUI CONSILIILOR UNICE AGROINDUSTRIALE

ÎN AMPLUL proces de accelerare a dezvoltării intensive și de modernizare a agriculturii, asigurarea conducerii unitare și integrarea tuturor activităților de producție și economice ale unităților agricole de stat și cooperatiste în vederea utilizării cu eficiență a fondului funciar, a mijloacelor tehnice și a forței de muncă, ORGANIZAREA TERITORIULUI are un rol hotărîtor.

Pornind de la cerința asigurării amplasării coordonate a forțelor de producție, a valorificării resurselor materiale și umane, a coordonării dezvoltării în profil teritorial, **organizarea unitară a teritoriului consiliilor unice agroindustriale** (vezi schema pag. 13), creează condițiile organizatorico-teritoriale pentru exploatarea eficientă a resurselor funciare prin elaborarea și practicarea unor asolamente raționale în funcție de zona de favorabilitate și făcînd abstracție de forma de proprietate. Asemenea asolamente creează cadrul optim pentru folosirea mai completă a resurselor funciare, a mijloacelor mecanice, a sistemelor hidroameliorative, asigură aplicarea unitară la nivelul fiecărei sole a măsurilor și lucrărilor agropedoameliorative, precum și reamplasarea culturilor corespunzător cerințelor planurilor economice, zonării producției agricole și potențialului de producție real al terenurilor.

De fapt, procesul de organizare unitară a teritoriului consiliilor unice agroindustriale este urmarea firească a spiritului în care ele au fost create, pentru a răspunde plenar următoarelor aspecte esențiale ale dezvoltării agriculturii noastre : ● crearea unor unități viabile și eficiente care să asigure utilizarea resurselor naturale și umane, concentrarea și specializarea producției, dotarea și echiparea judicioasă a unităților și teritoriilor ● folosirea optimă a întregului fond funciar în concordanță cu programele naționale privind dezvoltarea diferitelor ramuri și activități, a studiilor fundamentale pentru protecția și îmbunătățirea capacității de producție a fondului funciar, a studiilor de sistematizare și organizare ca și a proiectelor de amenajare a teritoriilor etc. ● realizarea unor asolamente științifice pentru fiecare consiliu, ca bază indispensabilă pentru amplasarea mai bună a culturilor și valorificarea potențialului de producție al tuturor terenurilor agricole, indiferent de forma de proprietate. ● dezvoltarea unitară a zootehniei, pomiculturii, viticulturii, legumiculturii, conform prevederilor programelor naționale, dar avînd în vedere și specificul fiecărui consiliu ● crearea cadrului pentru utilizarea mai deplină a mijloacelor mecanice și tehnice, a sistemelor de hidroameliorații ● folosirea mai eficientă a forței de muncă și a cadrelor de specialiști.

Crearea consiliilor unice agroindustriale capătă o dublă semnificație : pe de o parte marchează nivelul superior atins în dezvoltarea forțelor de producție și maturizarea relațiilor de producție socialiste, iar pe de altă parte exprimă posibilitățile sporite de concentrare și specializare a producției agricole în vederea satisfacerii cerințelor actuale și viitoare ale societății.

Consiliile unice agroindustriale au caracteristici proprii, care marchează o nouă calitate, superioară, în organizarea agriculturii noastre socialiste : dimensiunea mare, respectiv puterea

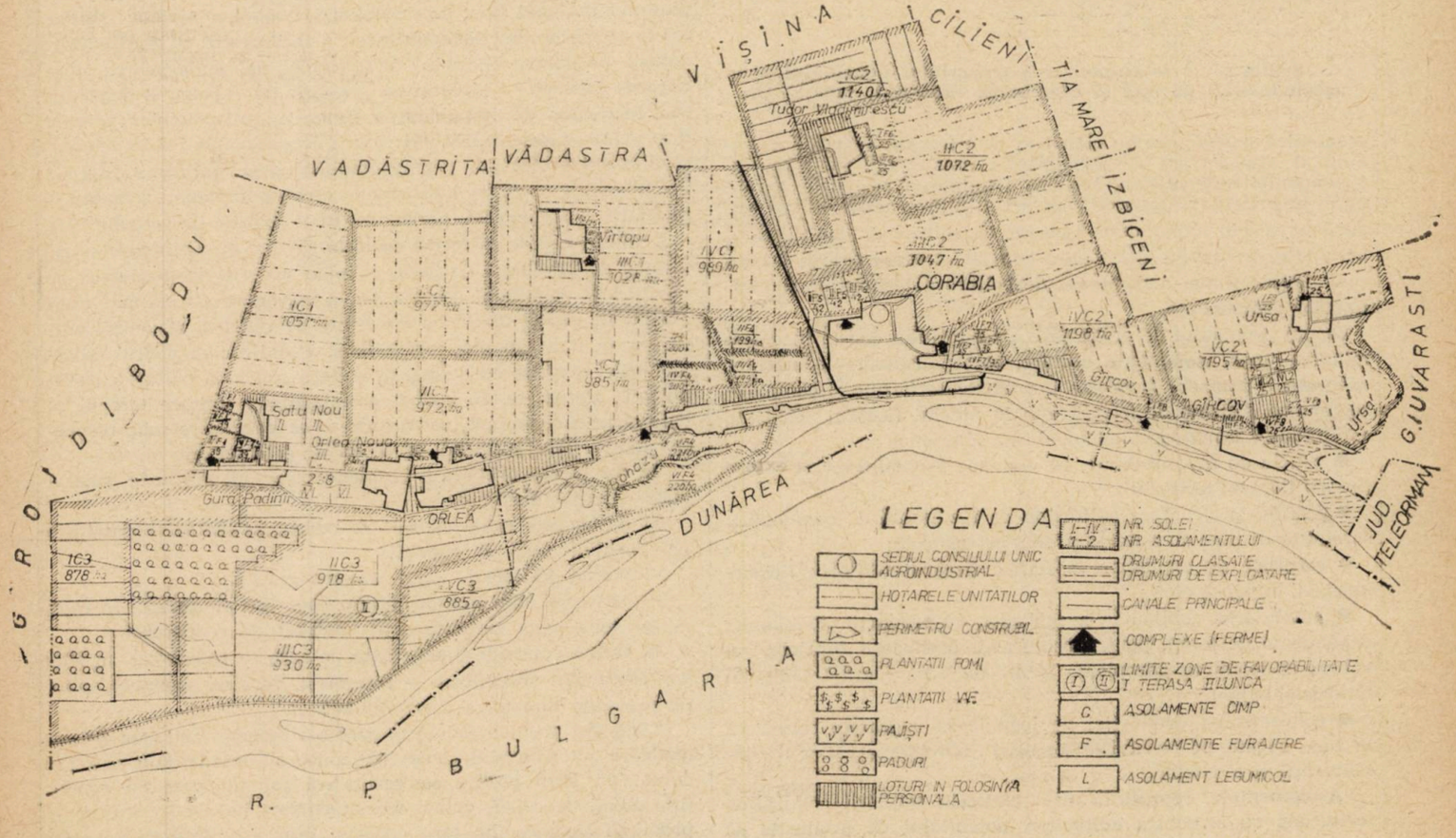

Schița nr. 1 — Organizarea teritoriului Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist Corabia, județul Olt

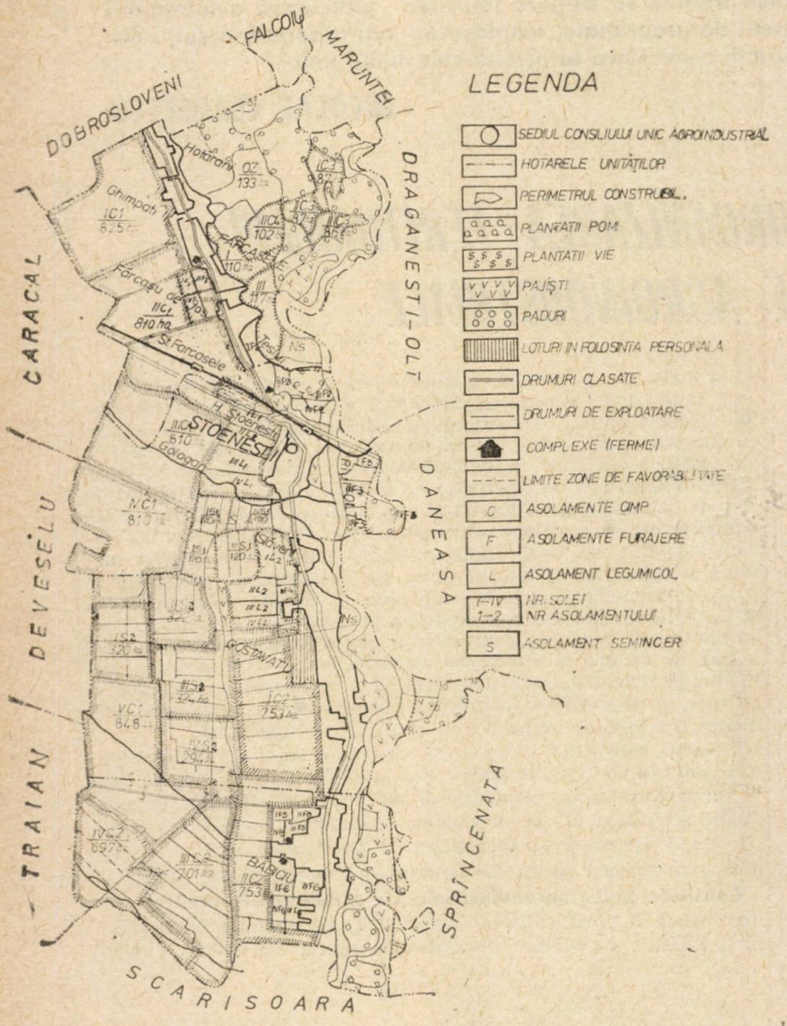

Schița nr. 2 — Organizarea teritoriului Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist Stoenești, județul Olt

economică sporită, permit ridicarea pe o treaptă avansată a gradului de concentrare și specializare a producției : păstrarea independenței economice și juridice a unităților socialiste, garantează integrarea pe bază de contract a tuturor activităților ; asigură un sistem unitar de conducere, organizare și planificare a activității productive din toate unitățile ; creează cadrul favorizant pentru o mai armonioasă dezvoltare a teritoriilor și localităților componente.

Esența procesului de organizare a teritoriului constă în determinarea unor **asolamente unitare,** corespunzătoare condițiilor naturale, a dotărilor și echipărilor existente (ferme și complexe zootehnice, sisteme de irigații etc) la nivelul fiecărui consiliu, corelîndu-se următoarele elemente caracteristice :

- zonele de favorabilitate, ca expresie a condițiilor ecologice proprii fiecărui teritoriu ;
- profilul și structura culturilor, ca rezultantă a coordonării sarcinilor de plan cu zonarea producției agricole;
- cerințele de exploatare specifice fiecărui teritoriu (irigat, neirigat, în pantă etc.) ;
- amplasarea „obligată" a centrelor de producție zootehnică dependente de teren, pentru asigurarea producerii furajelor de volum în imediata apropiere (ferme de vaci, îngrășătoriile de taurine și ovine) ;
- concentrarea producției de legume în suprafețe compacte în zone irigate, pe terenurile fertile, în apropierea căilor de comunicații și a satelor.

Asolamentele reprezintă deci expresia corelării condițiilor teritoriale cu structura culturilor, potențialul de producție al diferitelor masive de teren (exprimat prin zonele de favorabilitate) și existentul de tractoare, mașini și utilajele de mare capacitate.

Ca regulă generală, valabilă în organizarea rațională a teritoriului consiliilor unice, asolamentele se amplasează în următoarea ordine de priorități : asolamentele furajere (condiționate de numărul, mărimea, tehnologia aplicată și amplasarea fermelor zootehnice), asolamentele legumicole (condiționate de sistemul de irigare, potențialul de producție al solului, căile de comunicație și asigurarea forței de muncă), asolamente pentru orez, pe terenurile special amenajate, iar pentru terenurile în pantă, asolamente de protecție, care necesită măsuri speciale pentru prevenirea și combaterea eroziunii solului. Asolamentele de cîmp care ocupă restul suprafețelor se delimitează în masive economice corespunzătoare zonelor de favorabilitate, reliefului, traseului căilor de comunicație, amplasării satelor și a centrelor de producție, precum și în funcție de metodele de irigare (brazde sau aspersiune).

În cadrul fiecărui asolament, **solele** reprezintă unități pe cultură, exploatare, amenajare și organizare, rezultînd din corelarea structurii culturilor și a cerințelor pentru rotație cu condițiile teritoriale proprii fiecărui masiv de asolament, indiferent de proprietate. Ca factori de bază în delimitarea solelor sînt luați în considerare : relieful terenului, limitele naturale obligate (păduri, fire de vale, cursuri de apă), echiparea tehnică a teritoriului (căi ferate, drumuri, canale de irigații), limitele perimetrului construibil, amplasarea centrelor de producție și a loturilor în folosință personală, traseul schemelor hidrotehnice ale terenurilor amenajate, asigurarea unor dimensiuni care să permită exploatarea eficientă a sistemei de mașini și tractoare, aplicarea unitară a măsurilor și lucrărilor ameliorative și posibilitatea repartiției fiecărei sole, pe cît posibil, la o singură fermă. În aceste condiții se realizează și o reamplasare a rețelei de drumuri interne ca o completare a rețelei de drumuri de interes general, urmărind : delimitarea unor sole sau tarlale optime pentru mecanizare, amplasarea în imediata apropiere a canalelor principale și la limita aripilor de udare, asigurînd atît exploatarea terenului cît și a sistemului hidroameliorativ, circulația comodă și rapidă pe trasee cît mai scurte deservind suprafețe maxime.

Organizarea teritoriului asolamentelor în cadrul consiliilor unice se realizează printr-o corelare dinamică a prevederilor : planului național unic de dezvoltare economico-socială ; studiilor și schițelor de sistematizare a teritoriului și localităților; zonării producției agricole ; programelor naționale pentru amenajarea bazinelor hidrografice, gospodărirea apelor și dezvoltarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare ; programelor privind dezvoltarea pomiculturii, viticulturii, legumiculturii și zootehniei; studiilor și proiectelor pentru amplasarea și realizarea diferitelor investiții (sisteme hidroameliorative, complexe zootehnice, plantații vitipomicole, pajiști cultivate, bazine de retenție etc).

Avînd în vedere că **ferma agricolă** rămîne în continuare subunitatea de producție de bază, cu plan propriu de producție, de venituri și cheltuieli, aceasta se va considera pe cît mai mult posibil în raport direct cu condițiile de relief și structura culturilor în una sau mai multe sole. organizate în cadrul asolamentului, ocupate cu o singură cultură sau două culturi cu tehnologii apropiate. În cadrul asolamentelor unitare terenul se cultivă prin cooperare, urmărindu-se ca pe fiecare solă, respectiv pentru fiecare cultură să se aplice o tehnologie unitară.

În rezolvarea practică a problemelor se pot întîlni în general două situații distincte :

a) ferma este egală cu sola în cadrul asolamentelor unitare pe consiliul unic și cuprinde :

— numai teritoriul unei singure unități,

— teritoriul mai multor unități (pe care se aplică în mod unitar tehnologia stabilită prin contract de cooperare) ;

b) ferma cuprinde o suprafață pe care se realizează un singur asolament specializat — legumicol, furajer, semincer, orez, de protecție împotriva eroziunii etc.

Unul din primele județe în care s-a încheiat acțiunea de organizare a teriforiului consiliilor unice agroindustriale este județul Olt. Prin poziția sa geografică județul prezintă condițiile medii de relief, climă, sol, amenajări hidroameliorative și producții agricole din țara noastră. Prin suprafața sa agricolă

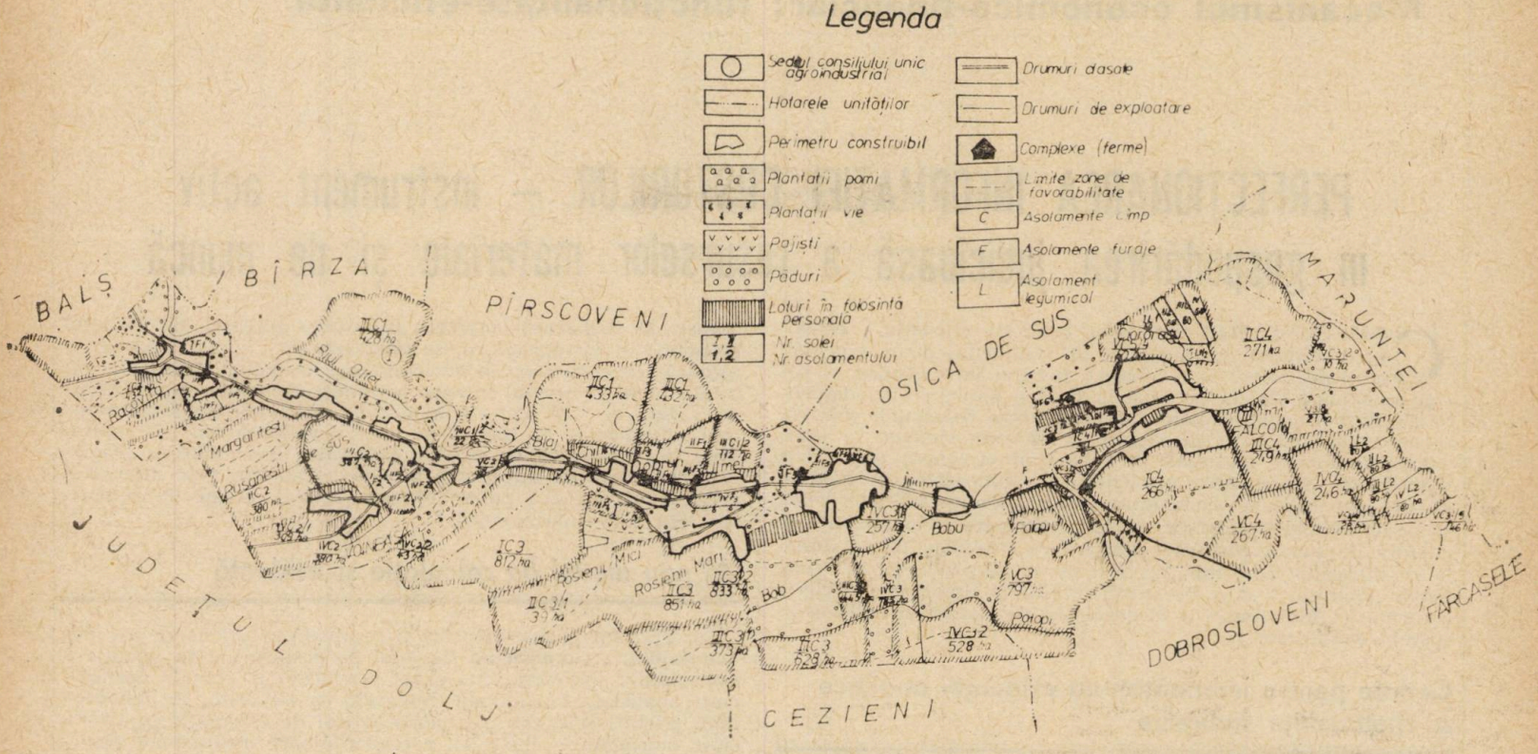

Schița nr. 3 — Organizarea teritoriului Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist Dobrun, județul Olt

(446 000 ha) județul Olt ocupă locul 9 între județele țării, iar prin suprafața arabilă (386 000 ha) locul 7. Din punct de vedere al reliefului, zona de platformă și dealuri puternic fragmentate deține 26% din suprafață, zona de cîmpie 34%, iar zona de luncă și terase 40%. Condițiile de sol se diferențiază astfel: solurile cernoziomice 36%, solurile brune și brun roșcate de pădure 25%, solurile podzolice și smolnițe 19%, aluviuni 10%. Din punct de vedere al amenajărilor de îmbunătățiri funciare județul Olt se caracterizează prin: 95 000 ha irigate, 20 000 ha desecate, 29 000 ha amenajate antierozional, modelate, cu posibilități de extindere în prima etapă a terenurilor irigate.

Pe clase de calitate, terenurile arabile au următoarea structură: clasa I (teren de calitate foarte bună) 121 000 ha, clasa a II-a (teren de calitate bună) 10 800 ha, clasa a III-a (teren de calitate mijlocie), 120 000 ha, clasa a IV-a (teren de calitate slabă), 20 000 ha și clasa a V-a (teren de calitate foarte slabă), 1 000 ha. Pe ansamblu, terenurile agricole (arabil + plantații viti-pomicole + pajiști) se structurează astfel: 57% sînt de calitatea I și II, 31% calitatea a III-a, 8% calitatea a IV-a și 4% calitatea a V-a.

Ca structură organizatorică, sectorul socialist al agriculturii județului Olt este definit prin 30 de consilii unice agroindustriale care cuprind 154 C.A.P., 10 I.A.S., 2 stațiuni experimentale agricole.

Sub conducerea Comitetului județean de partid, specialiștii Direcției Generale pentru agricultură și industrie alimentară, inginerii șefi de consilii, specialiștii din unități, de la O.C.O.T. și delegații M.A.I.A. au definitivat organizarea unitară a teritoriului fiecărui consiliu unic agroindustrial, adecvată condițiilor specifice și sarcinilor economice diferențiate prin indicatorii de plan. Pe ansamblul celor 30 de consilii unice agroindustriale au fost realizate un număr de: 103 asolamente de cîmp (din care, 25 pe terenuri irigate), 147 asolamente furajere, 52 asolamente legumicole, 10 asolamente mixte, 7 asolamente semincere și 3 asolamente de orez. Mărimea solelor tuturor asolamentelor a rezultat din corelarea condițiilor teritoriale cu structura culturilor, ceea ce a permis ca în fiecare solă să existe în mod obișnuit o singură cultură și numai în mod excepțional

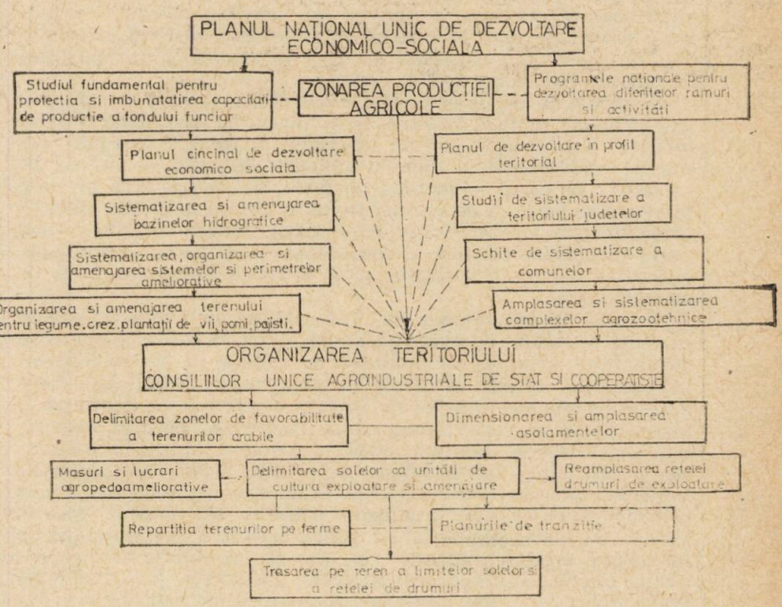

Schema de organizare a teritoriului consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste

două culturi din aceeași grupă, ceea ce asigură condiții optime pentru specializarea producției și exploatarea în condiții optime a terenurilor.

Menționăm că definitivarea sarcinilor de plan în corelare cu organizarea teritoriului a asigurat o repartiție mai bună a culturilor și a nivelelor de producție în funcție de favorabilitatea terenurilor din cadrul fiecărui asolament și pe fiecare consiliu. Pentru exemplificare am selectat cîteva cazuri-tip care ilustrează atît condițiile specifice existente în județul Olt, cît și media condițiilor din țara noastră. Din zona I de favorabi-

dr. Ion BOLD
Ion Goga MUTU

(Continuare în pag. 30)

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

PERFECȚIONAREA INFORMAȚIEI COSTURILOR – instrument activ în gospodărirea judicioasă a resurselor materiale și de muncă

CORESPUNZĂTOR cerințelor creșterii eficienței economice, obiectiv fundamental al viitorului plan cincinal, actul decizional al conducerii fiecărei întreprinderi și verigi economice trebuie să aibă la bază o temeinică fundamentare informațională, capabilă să prefigureze rezultatele viitoare în acea variantă care să asigure o eficiență ridicată în toate sferele producției materiale. În acest context general este foarte importantă amplificarea capacității de cunoaștere a modului în care sînt utilizate resursele materiale și de muncă, prin adîncirea informării economice, de la compararea veniturilor cu cheltuielile sau a costurilor unitare cu prețurile de realizare, la cuantificarea aportului fiecărui factor de producție la obținerea anumitor valori de întrebuințare (și implicit valori), a contribuției individuale a fiecărui tip de efort la formarea costului produselor.

Cerințe pentru îmbunătățirea evidenței analitice a cheltuielilor indirecte

ÎN PERIOADA ACTUALĂ este necesar să se cunoască nu numai costul global al unui anumit produs, ci și conținutul structural al acestuia în funcție de anumite obiective economice prioritare, cost în care să se regăsească distinct consumul total de materiale, consumul de forță de muncă, consumul total de fonduri fixe, consumul de energie.

Metodologia de determinare a costurilor unitare de producție, utilizată în țara noastră, prin divizarea **metodelor fundamentale** (sau absorbante) de calculație în funcție de tipul producției (individuale — metoda globală ; de serie — metoda pe comenzi ; de masă — metoda pe faze), fie că operează cu date prestabilite pe bază de norme, fie că se referă la datele efective urmărite prin contabilitatea exploatării, conține în sine — cel puțin din punct de vedere conceptual — suficiente argumente științifice pentru a constitui și în viitor o temeinică bază de perfecționare.

Privind în intimitatea lor însă trebuie să avem în vedere că toate metodele de evidență și calculație menționate operează cu anumite structuri de cheltuieli pe temeiul cărora se formează costurile. Aceste structuri au fost create odată cu introducerea economiei planificate în țara noastră, s-au dezvoltat și îmbogățit pe parcurs, ajungîndu-se însă, după părerea noastră, la o „excesivitate informațională" dispersată, împrăștiată chiar, din multitudinea lor formîndu-se, pînă la urmă, componentele fundamentale ale costului unitar al produselor, exprimate prin articole de calculație, la a căror stabilire s-a avut în vedere, înainte de toate, posibilitatea individualizării cheltuielilor pe un anume produs, comandă etc., sau pe un anume loc de producție (secție, administrație generală, desfacere), și numai după aceea natura sau, mai degrabă, destinația consumurilor.

Dacă avem în vedere că în structura articolelor de calculație doar cheltuielile directe (materiile prime și manopera personalului direct productiv) se pot individualiza, încă din faza consumului, pe fiecare produs în parte — și aceasta din ce în ce mai greu (ca urmare a interacțiunii și „cuplării" producției în marile întreprinderi) —, că însăși ponderea cheltuielilor directe marchează o scădere permanentă în structura costurilor unitare ale produselor în favoarea celor indirecte, ne dăm seama că informația costurilor bazată la nivel de produs exclusiv pe **articolul de calculație** nu ne mai poate spune **CE** consumăm (decît limitativ), ci doar **CÎT** consumăm, în ce secție și ce activitate (foarte dispersată) a generat consumul. Această dispersare excesivă a volumului (și așa nu prea mare) al cheltuielilor indirecte pe aproape 100 analitice „subjugate" destinației consumului și ignorînd natura lui, nu poate asigura portofoliul informațional unei conduceri care trebuie să urmărească de-acum anumite obiective prioritare.

Concomitent însă, planificarea și evidența costurilor de producție se realizează și pe **elemente de cheltuieli** în care unicul criteriu de structurare îl constituie natura consumului. Prin aceasta se realizează corelarea diferitelor secțiuni ale planului economic al întreprinderii, se programează aprovizionarea, se asigură corectitudinea în determinarea anumitor indicatori, dar totul numai la nivelul întregii activități economice a întreprinderii. Iată deci că nici elementele de cheltuieli, pe lîngă volumul suplimentar de muncă pe care îl reclamă, nu pot suplini lipsa de informații cu privire la natura consumurilor prioritare reclamate de un anume produs, consumuri prin nivelul și evoluția cărora să-i putem aprecia, într-o viziune de actualitate, eficiența sa economică.

Un nou model de calculație și evidență

ȘI TOTUȘI problema poate fi rezolvată prin măsura cea mai avantajoasă : **simplificînd** sistemul de desfășurare în analitic a cheltuielilor indirecte, mai exact renunțînd la actuala desfășurare analitică, considerată categoric ca depășită, în favoarea unei grupări selective a fiecărui articol de calculație pe cîteva clase omogene de cheltuieli corespunzătoare elementelor participante la procesul economic productiv : mijloace de muncă, obiecte ale muncii și forță de muncă. Pentru aceasta însă este necesară îmbinarea articolelor de calculație cu elementele de cheltuieli, grupate selectiv după interesul informațional prioritar, asigurînd o astfel de sistematizare a costurilor încît să permită individualizarea pe fiecare produs a unor tipuri omogene de consumuri, dar păstrînd în continuare și dezvoltarea lor pe centre de responsabilitate (secții, ateliere, fabrici etc).

Se ajunge astfel la un procedeu de evidență și calculație modulară dezvoltată (sau combinată) a costurilor — pe care îl vom denumi deocamdată **„MODELUL CM" —** în care un loc aparte revine **articolelor de cheltuieli** (sau costuri modulare — „CM") rezultate din combinarea articolelor de calculație cu elementele primare de cheltuieli, ordonate selectiv în funcție de cerințele noi ale procesului de informare cu privire la consumul diverselor categorii de resurse.

În această concepție, pornind de la structura-cadru a costurilor producției industriale, evidența cheltuielilor de fabricație se organizează pe următoarele articole de calculație și în următoarea structură analitică :

1. **Materiale,** cuprinzînd : materii prime și materiale directe; semifabricate prin cooperare ; deșeuri recuperabile (se scad). Evidența acestor cheltuieli se realizează cu ajutorul contului 500 „Cheltuielile producției de bază", avînd analitice pentru fiecare obiect de calculație (produs, comandă) și fiecare secție de producție.

2. **Manoperă,** formată din : retribuții de bază directe ; impozitul global aferent ; contribuțiile la asigurările sociale aferente. Și aceste cheltuieli se evidențiază, pe măsura efectuării lor, pe obiecte de calculație și locuri de producție cu ajutorul analiticelor corespunzătoare ale contului 500 „Cheltuielile producției de bază".

3. **Cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajului** și

4. **Cheltuieli generale ale secției,** sînt articole de calculație complexe care se urmăresc cu ajutorul a două analitice distincte ale contului 520 „Cheltuieli comune ale secției" (520.3 și 520.4 corespunzător celor două articole de calculație), deschise cîte unul pentru **fiecare secție de producție de bază** și divizate pe articole de cheltuieli (analitice de gradul II).

5. **Cheltuieli generale ale întreprinderii,** se urmăresc pe ansamblul unității prin contul cu același nume (521), de asemenea defalcat pe articole de cheltuieli.

Structura **articolelor de cheltuieli** pentru cele trei articole de calculație cu caracter complex (Cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajului, Cheltuieli generale ale secției și Cheltuieli generale ale întreprinderii), ar fi, în complexul de condiții și cerințe menționat, următoarea :

01 — materiale 02 — cheltuieli energetice 03 — amortizări 04 — alte cheltuieli materiale*)	Cheltuieli materiale

05 — retribuții
06 — impozit și c.a.s. asupra retribuțiilor } Cheltuieli cu munca vie
07 — alte cheltuieli cu munca vie*)

În condițiile acestea, **sistemul de conturi contabile** necesare evidențierii zi de zi a cheltuielilor de fabricație, pornind direct de la documentele primare de consumuri, va fi următorul :

Pentru fiecare PRODUS fabricat într-o anume secție de bază		Pentru fiecare SECȚIE de bază		Pe ansamblul ÎNTREPRINDERII	
500 · 1		520 · 3	01	521 5	01
500 · 2		520 · 4	02		02
			03		03
			04		04
			05		05
			06		06
			07		07

Efectul de raționalizare al „Modelului C.M" apare ca foarte evident, încă din faza contabilizării costurilor, cel puțin prin două aspecte :

— reduce numărul partizilor (conturilor analitice) de cheltuieli de peste cinci ori, în locul dispersării consumurilor, asigurînd sistematizarea selectivă a acestora ;

— orice consum este foarte ușor de individualizat pe contul analitic, fără a mai fi necesare operații suplimentare de subrepartizare sau afectare ce ar îngreuna munca și ar putea introduce anumite convenționalisme în informare.

Calculația periodică a costurilor unitare de producție se desfășoară în continuare pe principiul „absorției" (de data aceasta o „absorție selectivă"), pornind de la datele înregistrate zi de zi în conturile analitice de cheltuieli deschise în configurația menționată, reținîndu-se în continuare ideea că fluxul calculației păstrează, de regulă, aceeași ordine cu fluxul tehnologic. Dacă cheltuielile directe se colectează, pe măsura efectuării lor, direct în conturile analitice de cheltuieli ale produselor, cheltuielile indirecte urmează a se repartiza periodic asupra tuturor produselor, comenzilor etc., care le-au generat, dar nu global ca pînă acum, ci în mod distinct pentru fiecare modul de cheltuială (adică pentru fiecare articol de calculație, iar în cadrul lui pentru fiecare articol de cheltuială), apelîndu-se la „cheile" (criteriile) de repartizare cele mai adecvate, cum ar fi : materialele indirecte — în funcție de materiile prime directe ; cheltuielile energetice și amortizările — în funcție de numărul orelor de prelucrare mecanică (ore-utilaj) ; cheltuielile indirecte cu munca vie — în funcție de retribuțiile de bază directe etc.

Întrucît „imputarea" cheltuielilor indirecte asupra produselor se începe cu prima secție de fabricație și simultan cu cele două articole de calculație ce formează cheltuielile comune, se poate ajunge (desigur prin luarea în considerare a producției fizice fabricate) la cunoașterea **costului de secție**, din treaptă în treaptă pînă la operația finală, iar apoi, prin „imputarea" cheltuielilor generale, se obține **costul de uzină efectiv pe unitatea de produs.**

Este foarte important de semnalat că în „Modelul C.M." se asigură cuantificarea selectivă a tuturor consumurilor încadrate în articolele de calculație prevăzute de Legea prețurilor și tarifelor, sintetizate pe produse, pe secții și pe total uzină : la rîndul său fiecare articol de calculație este defalcat pe articole de cheltuieli, care sînt de fapt cheltuieli simple sau veritabile „tipuri omogene de cheltuieli" — așa cum rezultă din tabloul rezumativ prezentat în anexă — și care, practic, ne poate spune totul despre costul unui produs.

Într-adevăr, față de metodele actuale de evidență și calculație care ne pot oferi doar totalul cheltuielilor pe articole de calculație (deci numai ultima coloană a tabelului prezentat) „Modelul C.M." este infinit mai bogat, împărțind fiecare articol în module omogene de cheltuieli care să poată defini participarea diferiților factori de producție la obținerea valorilor materiale.

Eficiența sistemului

INTRODUCEREA oricărui procedeu relativ nou de determinare a costurilor nu trebuie înțeleasă, desigur, ca o „revoluționare" a mecanismului calculației aplicat în țara noastră, ci ca o dezvoltare, o adaptare a bunelor rezultate obținute pînă acum la exigențele procesului de informare economică în condițiile unei trepte superioare atinse în dezvoltarea forțelor de producție. Reușita acțiunii este condiționată însă și de o anumită schimbare de concepție, mai ales în ceea ce privește sfera de cuprindere a fenomenelor. Este clar că aplicațiile parțiale la nivelul unor secții sau unor produse, în paralel cu sistemul actual de evidență analitică a cheltuielilor indirecte, nu ar face decît să îngreuneze munca spre a obține anumite informații tot parțiale și neconcludente.

Este necesar deci ca desfășurarea pe cele 7 analitice reprezentînd **articole de cheltuieli** să se extindă bunăoară și la **cheltuielile activităților auxiliare** care vor trebui urmărite și apoi decontate sectoarelor de bază beneficiare tot pe fiecare tip omogen de cheltuială în parte. În mod similar, trebuie rezolvată și situația **cheltuielilor de desfacere,** ele nemaisuferind desigur operațiile de repartizare pe fiecare produs în parte, ci doar afectînd global producția marfă vîndută și încasată. Chiar și **producția neterminată** poate fi ușor evaluată atît pe articole de calculație, cît și pe fiecare articol de cheltuială desfășurător.

Anexă

Tablou rezumativ al calculației costului unitar al produsului „x" (determinat prin aplicarea „Modelului CM")

Articole de CHELTUIELI / Articole de CALCULAȚIE	Cheltuieli materiale					Cheltuieli cu munca vie				
	Materiale	Cheltuieli energetice	Amortizări	Alte cheltuieli materiale	TOTAL	Retribuții	Impozit, c.a.s.	Alte cheltuieli cu munca vie	TOTAL	TOTAL GENERAL
Materiale directe	620	x	x	x	620	x	x	x	x	620
Manoperă directă	x	x	x	x	x	150	45	x	195	195
Cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajului	122	85	103	-	310	40	12	-	52	362
Cheltuieli generale ale secției	15	21	17	2	55	18	5	3	26	81
Total COST DE SECȚIE	757	106	120	2	985	208	62	3	273	1 258
Cheltuieli generale ale întreprinderii	8	9	7	3	27	22	7	15	44	71
Total COST UZINĂ	765	115	127	5	1 012	230	69	18	317	1 329

NOTĂ : Datele sînt reale și se referă la un produs din industria constructoare de mașini.

Din derularea „Modelului C.M.", pe lîngă simplificarea muncii de evidență, trebuie reținute cîteva avantaje hotărîtoare ale acestuia, printre care :

— prin repartizarea pe produs a fiecărui **articol de cheltuială** indirectă, în funcție de diferite criterii considerate ca reprezentative, se asigură o mai mare exactitate costului unitar obținut — aceasta fiind de fapt o mare aspirație a specialiștilor în teoria și practica costurilor ;

— separarea cheltuielilor materiale de cele cu munca vie, încă din faza producerii lor, și urmărirea distinctă a acestora, zi de zi, prin sistemul conturilor contabile, permite calcularea operativă pe produse, pe secții și pe întreprindere a producției nete încorporată în costurile de producție (deci creată de munca pentru sine) la care adăugîndu-se elementele de plus produs se poate ajunge ușor la producția netă totală. În plus, pe lîngă operativitate și facilitate în calcul, această producție netă este și foarte reală ;

— cunoașterea aportului la producția netă a fiecărui produs în parte, ca și a elementelor primare de cheltuieli pe care le încorporează, asigură un portofoliu informațional bogat pentru planificarea sortimentală a producției, asimilarea de produse noi, astfel încît să se asigure o valorificare superioară a resurselor materiale consumate, să se creeze o valoare nouă cît mai mare cu cheltuieli cît mai mici ;

— sintetizarea într-un cont distinct a tuturor consumurilor energetice și repartizarea lor, pe baze științifice, asupra fiecărui produs în parte, permite elaborarea opțiunilor corespunzătoare pentru scoaterea din fabricație sau revederea tehnologiilor acelor produse mari consumatoare de energie, pentru localizarea secțiilor și atelierelor în care se depășesc consumurile normate, creîndu-se astfel premisele necesare pentru aplicarea celor mai severe măsuri în scopul reducerii consumurilor energetice.

ASTĂZI perfecționarea informației costurilor nu mai poate fi considerată ca o problemă pur contabilă, o tehnică financiară oarecare. Ea trebuie reconsiderată și rezolvată în spiritul autoconducerii muncitorești, fără tipare și scheme prefabricate spre a putea deveni astfel un instrument practic de lucru viabil, care să orienteze activitatea întreprinderilor în direcția utilizării cu maximă eficiență a resurselor materiale și de muncă, în armonizarea interesului propriu al autogestiunii cu interesele naționale ale dezvoltării multilaterale a patriei.

conf. dr. C. M. DRĂGAN
Academia „Ștefan Gheorghiu"

*) În aceste articole de cheltuieli se includ acele elemente prevăzute în „Normele metodologice nr. 4/1979 privind calculul costurilor de producție în industrie", elaborate de Direcția Centrală de Statistică.

PUNCTE DE VEDERE

REZERVE DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A FOLOSIRII UTILAJELOR ÎN INDUSTRIA POLIGRAFICĂ

ÎN CELE CE urmează am dori să punem în discuție cîteva probleme cu care se confruntă în prezent industria poligrafică.

Din anul 1970, în conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 846, în industria poligrafică a fost introdusă ca unitate convențională de măsură a producției poligrafice coala hîrtie tiraj culoare 1/1. Această unitate de măsură ilustrează numărul de treceri ale colii de hîrtie, format 70 x 100 cm, prin mașina de imprimare. S-a considerat că formatul amintit este cel care asigură din punct de vedere economic un coeficient convenabil de folosire a suprafețelor de imprimare ale utilajelor.

În ultimii ani însă numărul formatelor de hîrtie pe care se lucrează în industria poligrafică din țara noastră s-a diversificat foarte mult, ajungînd în prezent la peste 30. Pentru aducerea la același numitor a acestor formate, care în general sînt de dimensiuni mai mici de 70 x 100 cm — formatul de referință — s-a stabilit ca acestea să fie asimilate cu formatul sus-amintit. De exemplu, formatele de 54 x 84 cm, 61 x 86 cm, sau 60 x 92 cm, sînt asimilate cu formatul de 70 x 100 cm. Acest fenomen duce în numeroase cazuri la folosirea incompletă a suprafețelor de imprimare. În felul acesta nu este valorificat la maximum potențialul productiv prin utilizarea integrală a capacității utilajelor. De asemenea, în timp ce există sistemul asimilărilor formatelor de hîrtie pentru calculul producției fizice, tariful de manoperă poligrafică prevede împărțirea formatelor de hîrtie pe grupe restrînse, ceea ce creează o neconcordanță între aceste elemente. Astfel, în tariful de manoperă poligrafică pentru genul de tipar înalt sînt prevăzute 5 grupe de formate de hîrtie.

Această neconcordanță, precum și o serie de vicii pe care le are tariful de manoperă poligrafică — în vigoare din anul 1962 — fac ca la stabilirea prețurilor producției poligrafice să nu se aplice principiul general de stabilire a prețurilor în țara noastră și anume: „timpul mediu socialmente necesar pentru executarea unui produs determină valoarea acestuia", și să nu reflecte în mod corespunzător efortul economic al industriei poligrafice.

Pentru eliminarea acestor deficiențe, precum și pentru ca să se reflecte mai bine efortul de muncă depus în industria poligrafică, supunem atenției cîteva propuneri:

— elaborarea unui sistem de unități convenționale de măsură care să corespundă mai bine diversității formatelor de hîrtie și carton care se folosesc în industria poligrafică. Acest lucru s-ar putea realiza prin introducerea unor coeficienți de corecție la formatele de hîrtie mai mari sau mai mici față de formatul de referință — 70 x 100 cm;

— la baza tarifelor de manoperă poligrafică să stea timpul de muncă determinat pe baza normării tehnice a operațiilor care compun procesul tehnologic al produsului respectiv, exprimat în unități de timp. Pentru aceasta ar urma să se elaboreze normative pe grupe și tipuri de operații tehnologice. Ele vor servi pentru determinarea timpului antecalculat pe comandă și transformarea acestor norme în valori pentru stabilirea prețului de vînzare.

Rezolvarea acestor probleme, care ar putea să constitue și un obiect de studiu pentru specialiștii din cadrul unor organe centrale de sinteză, cum sînt Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii, Comitetul de Stat pentru Prețuri și Consiliul Culturii și Educației Socialiste, ar crea condiții pentru ca la nivelul tuturor întreprinderilor poligrafice, prin bugetul propriu de venituri și cheltuieli să se acopere toate consumurile de muncă vie și materializată cerute de sarcinile de plan. În același timp se va asigura și sporirea cointeresării directe a oamenilor muncii din industria poligrafică la realizarea de beneficii mai mari.

Laurențiu DRAGOMIRESCU

Un amplu dialog de lucru asupra unor priorități ale dezvoltării noastre

(Urmare din pag. 2)

tehnico-științifică trebuie să se materializeze în fiecare întreprindere, în fiecare secție, în felul în care se reușește să se obțină o producție de mai bună calitate, de tehnicitate mai înaltă, produse competitive cu cele similare pe plan mondial". Concret, au fost evidențiate și direcțiile în care trebuie să se acționeze pentru îmbunătățirea muncii în agricultură, în investiții-construcții, în alte sectoare de activitate, fiind puternic evidențiat rolul deosebit de important care revine conștiinței în această amplă activitate. **„Edificarea socialismului este rodul muncii creatoare și conștiente a poporului; — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — socialismul nu se poate realiza decît împreună cu poporul și numai și numai pentru popor. Iată de ce ridicarea nivelului politic și ideologic, formarea conștiinței noi, revoluționare, socialiste a oamenilor muncii constituie o parte însemnată a activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate".**

În spiritul acestei concepții umaniste, al democrației orînduirii noastre, al politicii deschise promovată de partid au fost expuse, cu prilejul vizitelor efectuate, și pozițiile Partidului Comunist Român, ale României socialiste, față de marile probleme care stau în atenția omenirii: înfăptuirea dezarmării, securității și păcii în lume, soluționarea conflictelor și litigiilor numai pe cale pașnică, lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice internaționale etc., relevîndu-se caracterul constructiv, larg apreciat de popoarele lumii, al acestor poziții.

Nouă manifestare rodnică a legăturii strînse dintre partid și popor, a stilului profund democratic de lucru al secretarului general al partidului, recentele vizite întreprinse în județe din vestul țării, au prilejuit noi și entuziaste manifestări de stimă și prețuire față de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, afirmarea adeziunii întregului popor față de politica partidului, a hotărîrii sale ferme de a întîmpina cu noi și remarcabile succese în muncă cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român.

Concepte-instrumente-tehnici în sprijinul sporirii eficienței

Termene reduse, producție sporită prin folosirea planificării în rețea

– La nivel de întreprindere și de ramură, experiența demonstrează valențele unei metode care își reclamă dreptul la generalizare –

POTRIVIT obiectivelor prevăzute în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R., în cincinalul viitor — care va inaugura „Deceniul științei, tehnologiei, calității și eficienței" — se va accentua, în toate ramurile producției materiale, trecerea la o calitate nouă, superioară, avînd ca principală direcție valorificarea superioară a resurselor materiale și a muncii sociale ; de aici derivă rolul crescînd pe care îl va deține așezarea pe baze științifice a organizării și conducerii producției și a muncii.

Schimbările rapide pe care le implică progresul tehnic, tehnologic și organizatoric impun unităților economice **să se adapteze operativ la noile situații,** dar să realizeze această adaptare **în mod programat,** ordonînd acțiunile în așa fel încît să se realizeze esența eficienței — **efecte maxime cu eforturi minime.** Aici se deschide un cîmp larg de aplicare a instrumentului modern de conducere pe care îl constituie **planificarea în rețea.**

DEȘI larg cunoscută, **metoda drumului critic** (M.D.C.) nu se bucură încă de extinderea pe care ar justifica-o calitățile sale. De multe ori, experimentările încheiate cu succes nu au fost reluate în situații similare. Chiar în domeniul realizării investițiilor, unde intervin elemente de obligativitate, eșalonarea și coordonarea prin determinarea drumului critic rareori descind pe întreaga filieră cercetare pilot-proiectare tehnologică-proiectare de construcții-avizare-execuție, cu afluenții săi — furnituri și lucrări de specialitate.

Că extinderea aplicării poate căpăta un caracter sistematic, dînd M.D.C. un loc precis în trusa curentă a instrumentelor de conducere, o demonstrează experiența Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții — pe care ne-o relatează succint **ing. Victor Masleanca,** din Direcția de organizare și control.

Introducerea M.D.C. în organizarea și urmărirea unor activități din sistemul ministerului s-a făcut în perioada 1968—1970, în special la lucrările de construcții-montaj. Începînd din 1975 acțiunea a căpătat caracterul unui **program cu obiective concrete.** Au fost sensibilizate cadrele de conducere din întreprinderi în ce privește **lărgirea paletei de activități în care metoda poate fi aplicată eficient** (de exemplu, executarea reparațiilor la utilaje și instalații de mare capacitate și complexitate). Prin organizarea unor cursuri speciale sau prin module ale programelor de la centrele de perfecționare ale ministerului **au fost inițiați peste 150 de specialiști. Elaborarea și, în special, aplicarea studiilor** întocmite de către aceștia **au fost urmărite și îndrumate de la nivelele de decizie,** intervenindu-se pentru reglarea spre optim a unor conexiuni și dependențe. Domeniile de aplicare au cuprins, de pildă, în afara organizării și urmăririi lucrărilor de construcții-montaj (la care M.D.C. este inclusă obligatoriu în documentația de execuție a investițiilor în industria cimentului) : reparații capitale (la cuptoare de clincher, instalații pentru plăci aglomerate din așchii de lemn și plăci fibrolemnoase, mașini de deshidratat celuloză, instalații de fabricare a tuburilor de beton precomprimat), montaje tehnologice, întreținerea și reparația drumurilor forestiere, organizarea și urmărirea exploatării lemnului în parchete forestiere etc. Numărul **studiilor elaborate și aplicate** în fiecare din ultimii 4 ani a evoluat astfel : 1975 — **23** ; 1976 — **22** ; 1977 — **76** ; 1978 — **89.** Efectele se concretizează, în special, în **scurtarea duratei de execuție cu 10—15% la reparații de echipament tehnologic și cu circa 10% la obiectivele de investiții.**

După acest tur de orizont la nivelul ramurii, să recurgem la transfocatorul pe care ni-l oferă într-o corespondență șeful biroului plan-dezvoltare de la Combinatul de prelucrare a lemnului Blaj, **ing. Arcadie Hinescu,** pentru a derula secvențial o aplicație concretă.

În fabricile de mobilă, caracterizate printr-un ritm rapid de înnoire a gamei de produse, graficul-rețea se dovedește extrem de util pentru a urmări elaborarea și lansarea în fabricație a noilor modele — piese izolate sau garnituri întregi, prin stabilirea fundamentată a datei de începere și de terminare a elaborării tehnice, a pregătirii fabricației, a aprovizionării tehnico-materiale, a producției propriu-zise pentru un ciclu de fabricație.

1

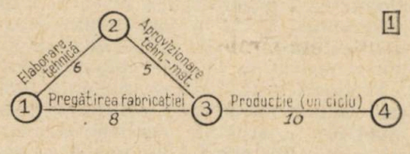

Luînd un exemplu simplu — măsuța noii variante a garniturii „Octav", acțiunea de planificare a realizării a început prin stabilirea principalelor activități și a timpului necesar pentru executarea lor, care au fost înscrise în modelul de planificare în rețea din fig. 1 (cifrele notate sub activități reprezintă durata acestora, în săptămîni).

După cum se observă, pentru faza 3 apar două drumuri care duc la încheierea activității : **1—3** (8 săptămîni) și **1—2—3** (6 + 5 = 11 săptămîni) ; acesta din urmă fiind drumul cel mai lung, dar obligatoriu de parcurs, determină termenul minim al fazei **3.** Secvența termenelor minime, în săptămîni, pentru cele patru faze este următoarea : **1 : 0 ; 2 : 6 ; 3 : 11 ; 4 : 21,** care reprezintă durata totală de la proiectare — respectiv de la începerea elaborării tehnice — pînă la încheierea primului ciclu de producție. Acestea sînt și termenele maxime admisibile. Rezultă următorul model complet al graficului-rețea :

2

Drumul critic este dat de traseul acelor activități la care termenele minim și maxim sînt identice — deci, în cazul de față, ruta **1—2—3—4 = 21** săptămîni. Activitatea de pregătire a fabricației s-a executat paralel cu elaborarea tehnică (la aproximativ 2 săptămîni după începerea acesteia) și cu aprovizionarea tehnico-materială ; numai după terminarea tuturor acestor activități premergătoare s-a trecut la primul ciclu de producție al unui lot întreg de piese.

Realizarea fiecărei piese componente a produsului s-a planificat cu ajutorul unor subgrafice care au fost comasate în graficul-rețea general. Ele au cuprins 10 activități de bază cu un total de 41 de faze, ale căror durate au fost stabilite ținînd seama de graficul de circulație a reperelor în sectoarele de fabricație. Ruta determinată are o durată totală de 40 de zile, rezervele de timp ce apar la unele faze putînd fi transmise la altele, la care eventual apar strangulări.

Aplicarea în industria lemnului a metodei drumului critic (prin calcule manuale, la produsele simple ; cu ajutorul calculatorului electronic, la cele complexe) a evidențiat următoarele avantaje :

— posibilitatea de a adopta operativ decizii optime, care țin seama de realități ;

— relevarea și urmărirea celor mai importante elemente în proiectare și execuție și calcularea rapidă a consumului necesar de timp ;

— planificarea corectă a proceselor pe faze și întărirea disciplinei în gîndirea și realizarea acesteia ;

— evidențierea fluxului obligatoriu care rezultă din succesiuni și conexiuni ;

— simplificarea și mai buna direcționare, conform scopului urmărit, a fluxului de informații din întreprindere.

Tehnica planificării în rețea a contribuit în mod decisiv, la secția de mobilă a C.P.L.-Blaj, la obținerea unui **spor de circa 5% la producție și la productivitatea muncii,** a unui **beneficiu suplimentar de peste 500 mii de lei.**

Adrian RUSU

DEZBATERE „R. E.": INFORMATICA — sarcini calitativ noi

Unităţi pilot pentru realizarea unor sisteme de conducere standard pe subramuri

ÎN CONDIŢIILE actuale, cînd întreprinderea — ca unitate de bază în care se desfăşoară activitatea economico-socială — cunoaşte o dezvoltare continuă, devenind din ce în ce mai complexă, procesul conducerii solicită un volum crescînd de date şi informaţii ; de modul în care acestea sînt obţinute, prelucrate şi interpretate depinde timpul de răspuns necesar luării celor mai eficiente decizii. **Întreprinderea este, deci, locul unde informatica are cele mai largi perspective şi unde eficienţa informaticii poate fi mai uşor măsurată.** În acest sens, proiectul Programului-directivă de cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi de introducere a progresului tehnic prevede dezvoltarea şi perfecţionarea sistemelor informatice pentru conducerea activităţii întreprinderilor şi centralelor industriale.

Este cunoscut faptul că nivelul, ritmul şi timpul de informare realizate printr-un sistem PAD corespund direct nivelului de cuprindere şi interpretare al acestuia, dacă, odată cu creşterea ariei de cuprindere, el preia din mers (atunci cînd încă de la conceperea lui s-a avut în vedere acest lucru) sarcinile de **informare integrată** la nivelul stabilit. Or, încercările de realizare a unor subsisteme şi aplicaţii fără a avea o concepţie integratoare nu vor reuşi (sau o vor face cu totul nesatisfăcător) să realizeze sisteme viabile, suple, capabile să asigure la orice nivel informaţiile necesare în timp optim. Esenţialul în realizarea unui subsistem este asigurarea prelucrării complete (integrate) a datelor la prima intrare, ceea ce reprezintă **o prelucrare unitară a datelor cu certitudinea interconectării fireşti a subsistemelor.** În caz contrar, orice subsistem realizat se va perima într-un timp scurt, nu va putea realiza conexiunile necesare cu subsistemele învecinate şi, bineînţeles, va exclude integrarea.

Lipsa concepţiei integratoare în realizarea produselor de informatică a determinat, pînă în prezent, realizarea unui număr mare de aplicaţii sau subsisteme cu acelaşi obiect (pentru activităţile de gestiune a stocurilor, a mijloacelor fixe, pentru funcţiile comercială, de personal etc.), cheltuindu-se enorm de mult timp de proiectare-implementare, fără posibilităţi de preluare şi generalizare. Aşa se explică şi viaţa mult prea scurtă a proiectelor, necesitatea elaborării a noi ediţii la intervale scurte. Desigur, realizarea în paralel a 2—3 variante este necesară şi stimulează creaţia în informatică (se va alege cea mai bună dintre ele) ; dar de aici pînă la proiectarea a zeci de aplicaţii pe o funcţie comună (din care uneori nu se poate alege una care să constituie un pachet de program sau să răspundă necesităţilor) distanţa este prea mare —, şi nu se face un serviciu informaticii. A trecut de mult timpul realizării unor asemenea „aplicaţii-şcoală" !

Sistemele pentru conducerea activităţilor economice sînt definite prin indicaţiile metodologice ale I.C.I. privind elaborarea şi avizarea proiectelor de sisteme informatice şi prin literatura de specialitate, segmentarea făcîndu-se de regulă pe funcţiile generale ale întreprinderii, precis stabilite (prin Legea nr. 5/1978, cap. 1). Elemente specifice predominante apar doar în activităţile de cercetare-dezvoltare, pregătirea fabricaţiei şi programarea producţiei ; în cazul celorlalte funcţii, produsele de informatică pentru întreprinderi, pe grupe de ramuri, au îndeplinite toate condiţiile de generalizare. Elementele specifice pot fi segmentate la nivel de ramură sau subramură, realizîndu-se **sisteme de conducere standard, uşor adaptabile şi generalizabile, performante pentru grupuri de întreprinderi de acelaşi profil (sau cu profil asemănător).** Un astfel de sistem va folosi în mod coordonat toate mijloacele şi tehnicile disponibile şi va cuprinde activitatea grupului de unităţi în toate amănuntele, asigurînd prelucrarea datelor în toate felurile considerate utile.

ACESTE CONSIDERENTE evidenţiază utilitatea organizării unor **unităţi-pilot în informatică,** în care să se realizeze **un sistem informatic complex sau integrat pentru conducerea activităţilor economice într-o anumită ramură sau subramură,** sistem reprezentativ pentru grupul de unităţi avute în vedere, ţinînd seama de :

— preluarea, adaptarea şi utilizarea unor proiecte de subsisteme şi produse de informatică existente în biblioteci şi asigurarea posibilităţilor de generalizare pe ramură, subramură sau grup de întreprinderi ;

— identificarea şi precizarea unor reguli capabile să asigure existenţa, exploatarea şi generalizarea produselor de informatică, luînd în consideraţie şi situaţiile (specifice sau nespecifice) ce nu pot fi prevăzute la data elaborării lor.

Produsul realizat de o asemenea unitate trebuie să asigure conexiunile de nivel privite sistemic, deschise elementelor specifice (să fie un model al activităţilor specifice, cu interfeţe pentru cazurile nespecifice).

Pentru a se exclude posibilitatea ca informatica să se transforme într-un scop (ocupînd importante capacităţi de calcul cu lucrări mici, sau care pot fi realizate şi structurate pe alte mijloace), o unitate-pilot trebuie să aibă ca obiectiv şi **definirea nevoii de calcul** — în sensul de a se folosi calculatorul electronic atunci şi **numai** atunci cînd este indispensabil, pentru volumele mici de date şi repetări neînsemnate în prelucrare urmînd să se recurgă la mijloacele premergătoare calculatorului ne referim în mod deosebit la posibilitatea preluării şi structurării datelor pe suporţi standard, odată cu elaborarea documentelor).

Eforturile concentrate temporar la nivelul unităţilor-pilot ar fi justificate prin **rezultate de înaltă eficienţă în informatică ;** practic, din cele 5 etape (delimitate prin indicaţiile metodologice ale I.C.I. din 1977) pentru proiectarea şi realizarea unui sistem informatic care vor fi parcurse de unitatea-pilot : elaborarea temei de realizare, elaborarea concepţiei, proiectarea tehnică, elaborarea programelor, implementarea — unităţile care vor prelua sistemul nu vor mai parcurge decît ultima etapă şi nu vor mai executa studii generale (cadru) de delimitare a subsistemelor sau aplicaţiilor în cadrul specific dat şi de stabilire a necesarului de dotare.

Considerăm ca **cerinţe minime,** necesare în vederea realizării unei eficienţe înalte a „produselor de informatică la cheie" realizate de către unitatea-pilot şi generalizabile la un grup de întreprinderi : ● determinarea acestui grup; ● alegerea unităţii reprezentative (grupului determinant) ; ● stabilirea proiectantului (proiectanţilor) sistemului ; ● receptivitatea maximă din partea proiectanţilor în vederea rezolvării tuturor problemelor puse de întreprindere, astfel ca ei să nu impună soluţii, ci să rezolve problemele puse, găsindu-le soluţii ; ● asigurarea preluării din mers a necesităţilor de informare integrată, odată cu modificarea ariei sistemului sau a unor restricţii ; ● stabilirea condiţiilor şi programului general de realizare a sistemului generalizabil ; ● dotarea cu prioritate a unităţii pilot cu minimul de tehnică necesară (calculatoare sau echipamente de teleprelucrare), în funcţie de cerinţele etapelor ; ● sprijinirea unităţilor-pilot de către unităţile specializate (institute de cercetări, centre informaţionale şi de calcul ş.a.), prin asistenţă tehnică şi supraveghere de specialitate ; ● sensibilizarea cadrelor de conducere din întreprinderile ce vor prelua sistemele realizate, prin scurte cursuri de PAD ; ● compensarea cheltuielilor făcute de unităţile-pilot pentru realizarea sistemului, prin cote-părţi suportate de către toate întreprinderile ce-l vor prelua.

Unităţilor-pilot li s-ar putea încredinţa rezolvarea şi unei alte probleme de mare importanţă, prevăzută în proiectul Programului-directivă : **introducerea informaticii în conducerea proceselor tehnologice,** ca o necesitate a folosirii celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii contemporane.

Vasile VRABIE
Iaşi

„Este necesar, ca și în domeniul activității ideologice, al muncii politice de masă, de formare a conștiinței socialiste, să se acționeze cu toată hotărîrea pentru ridicarea rezultatelor la nivelul sarcinilor puse de Comitetul Central, de partid, al cerințelor actualei etape de dezvoltare a societății noastre".

NICOLAE CEAUȘESCU

CONȘTIINȚA SOCIALISTĂ, forță motrice a dezvoltării economico-sociale

EPOCA CONTEMPORANĂ a României socialiste este epoca unor mari prefaceri sociale, a unei profunde revoluții în economie, în știință și cultură. După cum se știe, actuala etapă — etapa construirii societății socialiste multilateral dezvoltate — este perioada hotărîtoare și definitorie pentru procesul trecerii de la socialism la comunism ; este o perioadă în care progresul societății noastre depinde în mare măsură de capacitatea de activare a inițiativelor și creativității, de perfecționare și potențare a competențelor, de creștere a responsabilității oamenilor (indivizi și colectivități de muncă) și, pe această bază, valorificarea tuturor posibilităților și disponibilităților socialismului în direcția trecerii la o nouă calitate în toate sectoarele activității sociale, a afirmării absolute a superiorității socialismului în toate domeniile existenței umane.

În aceste condiții se impune cu necesitate formarea omului nou care să asigure sistemului socialist — sistem deschis și autoperfectibil — capacitatea de a genera din interior, factorii de dezvoltare, mijloacele materiale și spirituale necesare progresului continuu.

Formarea omului nou, personalitate multilateral dezvoltată, agent conștient al tranformărilor calitative, este expresia concretă — în condițiile noastre — a perspectivei filozofice, materialist-dialectice și istorice, asupra omului, perspectivă în care individul integrat conștient și activ în structuri și relații sociale, prin munca sa creatoare optimizează, perfecționează continuu relațiile și structurile sociale, — cadrul în care se realizează ca personalitate — în raport cu posibilitățile reale și cu aspirațiile și idealurile socialiste și comuniste.

1. Formarea conștiinței socialiste — obiectiv prioritar al politicii partidului nostru în etapa actuală

ÎNFĂPTUIREA sarcinilor construirii socialismului și apoi a comunismului în patria noastră, realizarea unor schimbări uriașe în întreaga structură a societății, nu sînt posibile fără realizarea unor transformări calitative în însăși gîndirea și în felul de a acționa al oamenilor.

Acestei necesități a progresului societății noastre socialiste i-a răspuns Programul Partidului Comunist Român, document hotărîtor pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste. Pe baza acestui program partidul a desfășurat, în această perioadă, o intensă activitate politică-educativă pentru formara conștiinței socialiste și înarmarea maselor largi cu concepția revoluționară despre lume și viață a clasei muncitoare, filozofia materialist-dialectică și istorică, pentru lărgirea orizontului cultural-științific al celor ce muncesc, activitate ce a exercitat o puternică înrîurire asupra structurii și dinamicii conștiinței socialiste. Rezultatele acestei activități se reflectă în participarea creatoare și angajată în muncă a poporului, în eroismul și spiritul de abnegație cu care oamenii muncii acționează pentru înfăptuirea programului partidului, de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

Recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. care a avut loc sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, a scos în evidență încă o dată rolul activității ideologice, politico-educative, de educare socialistă a maselor în mobilizarea oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, la îndeplinirea sarcinilor economice și sociale. Totodată, consfătuirea a criticat unele neajunsuri ce se mai manifestă în activitatea unor organe și organizații de partid și care se reflectă în existența unor rezultate — slabe încă — în îndeplinirea sarcinilor de plan, în calitatea necorespunzătoare a unor produse, în risipa de materii prime, materiale, combustibil și energie, în modul de gîndire și acțiune al unor oameni, în existența încă, în conduita unor indivizi, a unor abateri de la principiile și normele vieții și muncii comuniștilor, ale eticii și echității socialiste. Așa cum arăta cu acest prilej tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, activitatea ideologică și politico-educativă, de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste, revoluționare a oamenilor are o importanță fundamentală pentru realizarea sarcinilor actualei etape de dezvoltare. **„Este, într-adevăr, necesar să realizăm o nouă calitate și în acest domeniu, atît în organizarea și desfășurarea muncii ideologice și politico-educative, cît și în ridicarea nivelului ideologic și politic al comuniștilor, al maselor largi populare".**

Cuvîntarea secretarului general al partidului este un document de înaltă valoare teoretică și practică prin bogăția de idei novatoare pe care le conține, este un strălucit îndreptar pentru activitatea întregului partid, a tuturor comuniștilor, de ridicare pe o nouă treaptă, calitativ superioară, a conținutului întregii munci. Pentru activitatea politică ideologică ea reprezintă un program de lucru de mare amploare în efortul îmbunătățirii conținutului acesteia, de legare mai strînsă a întregii activități ideologice cu activitatea economică și rezultatele ei practice, de perfecționare a formelor și mijloacelor activității politice-educative. Obiectul principal al muncii politice-educative, al învățămîntului de partid, trebuie — așa cum se arată în cuvîntare — să asigure mobilizarea și unirea eforturilor comuniștilor, ale tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, ale întregului popor la realizarea Programului Partidului, a Planului de dezvoltare economico-socială a țării.

Subliniindu-se încă o dată că realizarea sarcinilor mari ale edificării noii orînduiri depinde de calitatea oamenilor, de pregătirea lor profesională și politică, de devotamentul și spiritul de abnegație și răspundere în muncă, în cuvîntarea secretarului general al partidului se arată necesitatea promovării ferme, în toate domeniile vieții economice și sociale, a principiilor eticii și echității socialiste, înlăturarea vechilor concepții și mentalități retrograde, cultivarea celor mai înalte idealuri ale socialismului și comunismului în conștiința maselor largi populare. Ea constituie un puternic îndemn la creșterea combativității în activitatea ideologică, la sporirea ofensivei militante împotriva concepțiilor, mentalităților, atitudinilor străine concepției revoluționare a partidului nostru, existente încă în conștiința unora. Educarea și formarea conștiinței socialiste, revoluționare a comuniștilor, a maselor largi, a răspunderii și mîndriei patrio-

tice față de cuceririle socialiste, trebuie să ducă la înlăturarea rebuturilor și în acest domeniu, la creșterea calității oamenilor.

De o deosebită importanță sînt orientările cuprinse în cuvîntare cu privire la intensificarea luptei împotriva ideologiei burgheze, pentru o ripostă fermă dată cercurilor reacționare de peste hotare, care încearcă să denigreze realitățile din țara noastră, munca poporului nostru, să dezorienteze și să dezinformeze astfel opinia publică internațională.

2. Raportul dialectic dintre existența socială și conștiința socială, principiu teoretic al politicii de educație socialistă a maselor

ÎNTREAGA ACTIVITATE politico-educativă desfășurată de partid are la bază concepția revoluționară materialist-dialectică și istorică despre lume și viață, principiul acesteia cu privire la dialectica raportului dintre existența socială și conștiința socială. Educarea socialistă a maselor, formarea omului nou cu o conștiință revoluționară reprezintă — în prezent — o condiție absolut necesară pentru realizarea în continuare a progresului patriei noastre pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării ei spre comunism.

După cum se știe, potrivit concepției materialist-dialectice și istorice cu privire la raportul dinte existența socială și conștiința socială. existența socială a oamenilor determină **în ultimă instanță** conștiința lor ; acest proces de determinare nu trebuie înțeles ca o simplă relație cauzală, liniară în care existența socială, materială a oamenilor este cauză iar conștiința lor efectul. Dimpotrivă, conștiința omului este o conștiință activă, care intervine în activitatea sa practică drept un factor de orientare, organizare și perfecționare continuă a acesteia, drept un factor transformator. Omul este singura ființă care își propune conștient scopuri, în care își prefigurează existența ca realitate într-o altă ipostază decît cea cunoscută, după criterii logice și axiologice, realitate posibilă și realizabilă prin acțiune socială eficientă. Existența socială determină în mod precumpănitor, dar **nu ca o fatalitate**, modul în care oamenii conștientizează raporturile lor cu lumea — naturală și socială — ca raporturi de cunoaștere și acțiune.

Înțelegerea corectă a raportului dintre existența socială și conștiința socială se impune cu atît mai mult cu cît într-o perioadă nu îndepărtată problema dinamicii conștiinței sociale, inclusiv a conștiinței socialiste, era pusă în termenii dezvoltării ei doar în urma dezvoltării existenței materiale a oamenilor, a fatalității rămînerii în urmă a conștiinței sociale în raport cu dezvoltarea existenței sociale.

O asemenea interpretare și-a făcut loc — în gîndirea și practica socială — prin extrapolarea forțată, în realitățile noastre contemporane, a unor situații din istorie caracterizate prin dezvoltarea spontană, în care societatea, clasele sociale conștientizau cu multă întîrziere, nu în totalitate și de multe ori deformat, condițiile lor de existență, posibilitățile de dezvoltare ulterioară a societății. În acest caz, desigur, se poate vorbi pe drept cuvînt de rămînerea în urmă a conștiinței sociale față de existența socială, proces care poate afecta negativ dinamica vieții sociale, conținutul însuși al devenirii. Cu atît mai dăunătoare apare menținerea unei asemenea mentalități și practici în condițiile socialismului care, după cum se știe, este prima orînduire socială în istoria umanității care se construiește ca proces istoric conștient — prin munca activă și angajată a maselor largi la acest proces.

După cum s-a arătat în Programul Partidului Comunist Român, procesul construirii societății socialiste, al trecerii la comunism poate fi frînat de o conștientizare neadecvată, incompletă, parțială și întîrziată de către masele largi muncitoare a posibilităților de dezvoltare și perfecționare a societății noastre socialiste. Este un merit incontestabil al Partidului Comunist Român, personal al tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, faptul de a fi evidențiat cu putere inconsistența tehnică și consecințele dăunătoare din punct de vedere practic a concepției fataliste despre rămînerea în urmă a conștiinței sociale socialiste în raport cu ritmul deosebit de dinamic caracteristic dezvoltării economiei noastre socialiste.

3. Esența revoluționară a conștiinței socialiste

TEZA rămînerii în urmă a conștiinței sociale față de existența socială este neștiințifică și prin faptul că scapă din atenție însăși funcția prospectiv-proiectivă a conștiinței sociale în ipostazele ei de conștiință științifică, politică și filozofică, modalități de manifestare specifice ale conștiinței sociale, prin excelență prospective și modelatoare ale viitorului existențial uman. Dezvoltarea conștiinței și practicii social-istorice ne arată că întotdeauna conștiința socială, în totalitatea formelor ei de manifesare, a reflectat existența nu numai în aspectul său dat, ca existență caracterizată printr-o anumită structură, ci și sub aspectul anticipării posibilităților de restructurare a existenței în devenirea acesteia, în raport cu un anumit model uman dezirabil și realizabil prin acțiune socială. De aceea, o condiție a progresului societății noastre socialiste este dezvoltarea funcției anticipatoare, prospectiv-proiectivă a conștiinței socialiste în toate formele ei de manifestare, activarea spiritului de creativitate, a întregului potențial de inițiativă, inventivitate, inovație socială, proprie indivizilor și grupurilor sociale.

Conștiința socialistă este o conștiință revoluționară prin natura sa vocațională, prin capacitatea sa de a asimila și promova noul în toate planurile existențial-umane, de a influența și impulsiona la un ritm tot mai înalt dezvoltarea proceselor materiale, economice și sociale.

În Cuvîntarea rostită la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din iunie 1979, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, subliniind necesitatea promovării în cercetarea științifică a unei gîndiri profund novatoare, cu adevărat revoluționară de prospectare îndrăzneață, dar riguros controlată a dezvoltării viitorului, arăta că **„nu poate fi numită cercetare științifică activitatea pentru înfăptuirea unor hotărîri adoptate. Cercetarea în domeniul științelor sociale, economice, trebuie să-și propună, în raport cu schimbările și cu transformările care au loc în domeniul forțelor de producție și relațiilor sociale, cu noile descoperiri științifice, să conceapă și să prevadă noi direcții de dezvoltare a societății. Numai așa știința va putea deveni o forță materială, un factor important în transformarea conștientă a societății.... Dacă ne vom mulțumi să repetăm cele ce a realizat practica** — arăta secretarul general al partidului — **nu vom reuși să dăm — nici în domeniul științelor economice și sociale, și nici în alt domeniu — noi dimensiuni gîndirii și practicii științifice".**

Conștiința socialistă este o conștiință profund revoluționară prin forța ei transformatoare, nu numai în raport cu lumea existențial obiectivă ci și în raport cu lumea subiectivă. Ea este o forță potențată prin coparticiparea omului — ca individ — la formarea și modelarea propriei sale personalități. Conștiința socialistă revoluționară este conștiința asumării conștiente a obligațiilor și îndatoririlor față de colectivitate, a angajării responsabile a oamenilor, ca proprietari și producători, la rezolvarea tuturor problemelor economice, sociale și politice pe care le ridică procesul construirii socialismului și comunismului în patria noastră.

Conștiința socialistă revoluționară este conștiința luptei împotriva mentalităților și comportamentelor antisociale, retrograde, din activitățile umane, împotriva oricăror manifestări de rutină, birocratism, ce se mai întîlnesc încă în unele conduite, structuri, relații sociale ; este conștiința luptei pentru continua desăvîrșire a umanului în perspectiva acțională a raportului individ și societate, perspectivă în care omul, ca subiect al istoriei, se raportează permanent, critic și constructiv la societate, o perfecționează și o optimizează ca mediu de realizare și de împlinire a sa.

conf. dr. Georgeta HĂLĂȘAN

Convorbiri economice cu

Pierre DESPRAIRIES

președintele Consiliului de administrație al Institutului Francez al Petrolului

OMENIREA A INTRAT ÎN EPOCA POST-PETROLIERĂ

— Pentru prima dată în cadrul unui congres mondial al petrolului, problemele economico-financiare ale acestei industrii au ocupat un loc de seamă. Tot pentru prima dată la un asemenea congres au fost organizate dezbateri la masa rotundă. Cum apreciați utilitatea acestor inovații ?

— Discutarea problemelor economice la actualul congres mondial al petrolului mi s-a părut absolut necesară. Pentru aspectele pur tehnice există și congrese mai specializate (privind recuperarea asistată, producția de petrol greu etc.). Contactele dintre inginerii petroliști s-au dezvoltat extraordinar odată cu organizarea congreselor mondiale ale petrolului. Mai ales acum mi se pare foarte util și normal să se discute și despre economia și politica energetică, cu atît mai mult cu cît în viitor petrolul nu va mai fi regele energiei, ca pînă acum. Consider că rolul petrolului ca sursă energetică de bază pentru aprovizionarea cu energie a lumii a încetat. Alături de petrol trebuie să intervină cărbunele, energia nucleară. Nu se mai poate vorbi despre petrol ca despre mijlocul de a pune în mișcare economia mondială. De aceea am declarat la congres că am intrat deja în epoca post-petrolieră.

La actualul congres, inaugurat prin cuvîntarea atît de bogată în conținut a președintelui Nicolae Ceaușescu, am ascultat o serie de comunicări excelente. În același timp mă întreb dacă nu ar fi necesar ca la congresele viitoare să se acorde mai mult loc problemelor economice și politice generale de care depinde în fapt sporirea producției de petrol și care interesează omenirea în cel mai înalt grad.

Alături de prezentarea cercetărilor interesante din domeniul tehnologic, cred că trebuie dat mai mult cuvîntul factorilor de decizie din industrie și administrație, economiștilor din domeniul petrolului. Ar trebui, de asemenea, vorbit ceva și despre celelalte surse de energie (cărbunele, energia nucleară, gazele naturale), pentru că după părerea mea există o problemă a energiei, nu numai o problemă a petrolului. A vorbi numai despre petrol mi se pare o formulă care se cere depășită.

— Știu că ați fost unul din raportori la ultima Conferință Mondială a Energiei, de la Istanbul. Cum vi se pare că au evoluat lucrurile în raport cu concluziile formulate atunci ?

— Am pregătit acum doi ani pentru Conferința de la Istanbul un raport asupra evaluării rezervelor finale mondiale de petrol. După conferința de la Istanbul s-au făcut unele eforturi în direcția economisirii energiei și a sporirii producției altor surse de energie decît petrolul. Totuși s-a făcut relativ puțin în această direcție. Pe de altă parte, o altă evoluție importantă, survenită în acest an, este hotărîrea principalelor țări producătoare din zona Golfului de a-și plafona producția de petrol. În plus, nu există posibilitatea fizică de a spori rapid volumul extracției în alte părți ale lumii. Ca urmare, așa cum demonstra comunicarea colegului meu venezuelean Parra prezentată la masa rotundă pe tema cererii și ofertei mondiale de petrol și gaze, creșterea producției mondiale nu va depăși 1—2% pe an, adică nu va ține pasul cu nevoile economiei mondiale în condițiile actuale.

— Care apreciați că va fi evoluția viitoare a raportului dintre creșterea consumului de energie și creșterea produsului social ?

— Problema este prea complexă pentru a da un răspuns pe scurt. Totuși, contrar unor opinii exprimate la masa rotundă, consider că se poate concepe o creștere economică de 1% în țările dezvoltate cu o sporire a consumului de energie de 0,5 sau 0,6%, sensibil mai lentă deci decît cea actuală, dar nu în decursul întregii perioade pînă la sfîrșitul secolului. Mie mi se pare optimist, pe ansamblul perioadei amintite, un coeficient de 0,80—0,85, pentru că reducerea consumului dincolo de un anumit punct presupune investiții în construirea de noi cuptoare cu randamente mai bune, în izolarea clădirilor etc., pe lîngă economisirea realizată direct sub impulsul creșterii prețurilor. Aceste investiții, în afara costului ridicat, au și o durată destul de lungă de realizare.

— Una din concluziile care s-au degajat din dezbaterile la masa rotundă a fost aceea a caracterului imperativ al dialogului între țările producătoare și cele consumatoare de petrol. Care sînt în opinia dv. perspectivele înfiripării unui asemenea dialog ?

— Aș vrea să fiu optimist. Dar pentru un dialog sînt necesare două părți. Pînă în prezent nu a existat voința comună de a dialoga. Totuși cred că se poate încerca acest lucru, așa cum de pildă, a făcut Franța. S-ar putea astfel cel puțin contura care sînt problemele. Este clar, de pildă, că țările petroliere doresc să se discute nu numai despre petrol și energie, ceea ce le interesează pe ele fiind de fapt dezvoltarea, accesul la piețele țărilor dezvoltate pentru produsele lor industriale. Vor exista desigur obstacole și dificultăți, mai ales în perioade de încetinire a creșterii economice, ca cea actuală. Există numeroase interese în joc, implicate de energie și dezvoltare, în cele două grupuri de țări, astfel încît un acord rezonabil nu este ușor de realizat, mai ales pe o perioadă mai lungă. Cred totuși că pe perioade scurte șansele sînt mai mari.

— Împărtășiți opinia exprimată în cadrul mesei rotunde de R. Belgrave de la „British Petroleum" potrivit căreia, în termeni reali, prețul petrolului nu va crește excesiv în următoarele decenii ?

— Sînt în linii mari de acord cu el pe termen lung, ținînd seama că spre 1990—2000 vom fi dezvoltat în mod necesar surse de energie mai ieftine decît petrolul (am în vedere în special cărbunele și energia nucleară). Dat fiind însă că producția de petrol se va orienta în măsură crescîndă spre nisipurile asfaltice și șisturile bituminoase, cu un cost foarte ridicat, consider că prețul petrolului va crește totuși pînă la sfîrșitul secolului cu aproape 50%, exprimat în dolari din 1979. Este o părere.

Se întîlnește o opinie destul de răspîndită, dar care este simplistă, potrivit căreia în lume există încă o cantitate foarte mare de petrol și că deci n-ar exista probleme. Ea neglijează elementul timp, pentru că petrolul nu se mai găsește, ca acum 20 de ani în zăcăminte enorme ca cele din Orientul Mijlociu, ci în zăcăminte mici, care au nevoie de foarte mult timp pentru a fi puse în valoare. Sînt situații cînd sînt necesare, de exemplu, 80 de zăcăminte pentru a obține o producție de petrol de 1 milion de tone pe an. Resursele respective vor fi deci dezvoltate foarte lent, iar noile descoperiri se fac greu. De aceea, cred că producția mondială de petrol se va plafona la 3 miliarde tone de petrol pe an.

În concluzie, există încă petrol, este adevărat, dar nu aceasta este problema, ci faptul că el nu va fi rapid exploatabil. Petrolul va mai dura două secole, sînt convins de acest lucru, dar în măsură crescîndă vor fi antrenate zăcăminte mici care necesită mult timp pentru a fi valorificate, cu un cost ridicat.

— Cu condiția ca cei care le dețin să considere oportună valorificarea lor...

— Acesta este al doilea aspect al problemei. Țările mari producătoare de petrol, ca cele din zona Golfului, vor să-și conserve resursele, mai ales cele cu populație mai puțin numeroasă, ținînd seama de dificultatea de a găsi un plasament convenabil încasărilor lor de pe urma exportului de petrol, în condițiile deprecierii dolarului.

— Care sînt principalele preocupări ale Institutului pe care îl conduceți ?

— Actualmente, eforturile Institutului Francez al Petrolului se concentrează asupra cîtorva domenii principale: prospectarea și producția de petrol submarin, la adîncimi din ce în ce mai mari, extinderea extracției și rafinării de petrol greu și foarte greu, bogat în sulf și în metale, și recuperarea asistată. Aceasta deoarece în lume va fi disponibil din ce în ce mai puțin petrol ușor. Pe de altă parte, guvernul încurajează puternic economisirea energiei prin subvenții și reduceri fiscale pentru izolarea locuințelor, pentru ameliorarea randamentului energetic al instalațiilor etc. A fost confirmat de asemenea programul nostru nuclear, centralele nuclearo-electrice urmînd să acopere în 1985 20—22% din totalul necesarului de energie al Franței, ceea ce va însemna economisirea a circa 45 milioane t de petrol pe an, care ar fi trebuit importate. După cum știți, țara mea dispune de puține resurse energetice, importînd acum circa 78% din totalul energiei consumate. Energia contează cu 22% în totalul importurilor franceze, iar pentru a putea importa petrol, trebuie evident să exportăm alte produse. Fiind în mod tradițional o țară mai puțin orientată spre export, am depus eforturi mari în această direcție în ultimele două decenii și, deși am devenit una din principalele țări exportatoare ale lumii, ne rămîn încă destule de făcut.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Ipostaze ale crizei gîndirii economice burgheze (II)

CRIZA gîndirii economice burgheze ortodoxe în ceea ce privește **cunoașterea** obiectului său – sistemul capitalist actual – nu este, desigur, generată de vreun „eșec profesional" generalizat, determinat de „exagerări", de „erori analitice" sau de „naivitate" în tratarea unor probleme sau de molimă unei „curiozități" abstracte față de exerciții deșarte, cum crede R. A. Gordon sau cum scrie Robert Lekachman care încearcă, probabil, să atenueze astfel duritatea criticii ce o adresează economiștilor orientării „ortodoxe" în recenta sa carte semnificativ intitulată „Economiștii în impas" (Economists at Bay). Cauzele ei sînt mult mai profunde și își au originea, așa cum arătam, în actualul raport dintre dimensiunea cognitivă a gîndirii economice burgheze ortodoxe și ideologia căreia această gîndire îi este circumscrisă.

În științele sociale, respectiv economice, ideologia se constituie în premisă a actului cognitiv. Fundamentele sau postulatele pe care se edifică construcția teoretică (ce condiționează concluziile pentru acțiunea practică), implicit sfera problematică abordată, sînt determinate de natura, respectiv obiectivele ideologiei de pe pozițiile căreia se realizează – explicit sau implicit, deliberat sau numai obiectiv – demersul cognitiv. Poziția ideologică favorizează sau nu adoptarea unor „premise teoretice" realiste, și prin aceasta cunoașterea. Ca urmare a adîncirii crizei sistemului capitalist, a multiplicării și adîncirii contradicțiilor sale, ideologia, interesele economice dominante – cele ale marelui capital și monopolist-statale – se află astăzi într-o opoziție antagonică mai profundă decît oricînd, cu cerințele progresului social-istoric.

Tocmai în această opoziție rezidă incompatibilitatea dintre ideologiile dominante și descifrarea explicită (cunoașterea) structurii și mecanismului real de funcționare a sistemului capitalist. Subordonat intereselor establishmentului, economics-ul burghez, refuzîndu-și acceptarea acestei incompatibilități, își refuză însăși recunoașterea realului. Prin aceasta, inerent, cum remarcă J.K. Galbraith, el nici nu este în primul rînd o știință explicativă (a economiei capitaliste) ci... un instrument care contribuie la „exercitarea puterii... în sensul că servește scopurilor celor care au puterea în sistem"[1]). Combătînd teza „neutralității" gîndirii economice neoclasice (inclusiv neokeynesiste) promovată, deloc dezinteresat, de reprezentanții acestei gîndiri, Fr. Perroux remarca : „Conceptualizarea economică (a economicsului ortodox – n.n.) în starea ei prezentă nu este neutră : ea este o ideologie disimulată într-un sistem de concepte aparent curate, distincte și operaționale"[2]).

Evident, nu caracterului ideologic în sine al teoriei economice trebuie să i se impute inconsistența științifică a acesteia, ci **naturii** ideologiei pe care o promovează gîndirea burgheză dominantă – „ideologie de justificare... a capitalismului actual", cum lucid și ferm precizează economistul francez, o ideologie care „...favorizează pe deținătorii puterii economice, permițîndu-le să o păstreze. În schimb, ea abate atenția de la fenomenele a căror recunoaștere și analiză ar fi periculoasă pentru «ordinea socială» actuală".

Această funcție economics-ul ortodox și-o îndeplinește edificîndu-și construcțiile pe baza a două premise teoretico-ideologice fundamentale :

1) premisa existenței în capitalismul contemporan a unei „piețe de liberă concurență", a inexistenței sau „nepermiterii" monopolului. Cu toate că în anii '30 se dezvoltase o teorie a „concurenței imperfecte", astăzi „teoria echilibrului general s-a reîntors la teza concurenței perfecte" – arată R.A. Gordon. Gînditorului amintit i se pare paradoxal faptul că pe măsură ce „blocurile de putere s-au multiplicat, firmele au devenit tot mai mari, la combinările pe orizontală și verticală adăugîndu-se conglomeratele,... iar rolul guvernului în funcționarea pieței a crescut ferm, teoria microeconomică și-a întors tot mai mult și cu tot mai multă pasiune privirea (de la realități) către construcțiile ipotetice ale echilibrului general în condiții de concurență perfectă"[3]), care sînt total lipsite de relevanță pentru înțelegerea structurii și funcționării economiei capitaliste contemporane.

Fostul președinte al Asociației americane de economie apreciază această ignorare a naturii monopoliste a economiei, această „fugă de realitate" și „îndărătnică aderare" la teza concurenței perfecte ca reprezentînd „...cert, un exemplu elocvent al incapacității sau eșecului (failure) teoriei economice de a-și adapta instrumentarul analitic la mediul instituțional schimbător...". El nu caută însă **cauza** „eșecului" predeterminat de poziția ideologică implicată în teza „concurenței perfecte" : renunțarea la această teză ar însemna recunoașterea rolului dominant al monopolurilor, ar obliga la analiza consecințelor în plan economic și social ale acestei dominații, ar conduce la recunoașterea faptului că – așa cum a demonstrat-o gîndirea economică privind capitalismul contemporan, circumscrisă orientărilor ideologice progresiste – „în concentrarea puterii private și în raporturile de putere", în dominația și „libertatea discreționară" a acestor gigantice „monstruoase organizații" „își au rădăcinile" asemenea fenomene grave din punct de vedere economic și dureroase în plan social, cum sînt inflația permanentă, șomajul de masă, stagflația și slumflația, profunda inegalitate în distribuirea veniturilor și averilor, irațională irosire a resurselor, politicile neocolonialiste și neoimperialiste[4]) etc., etc. Renunțarea la teza „pieței de concurență pură" ar împinge raționamentul economic în afara pozițiilor ideologice ale clasei dominante, către pozițiile antimonopoliste ale ideologiilor progresiste ale claselor și păturilor sociale ce suportă opresiunea mari-

FIȘE

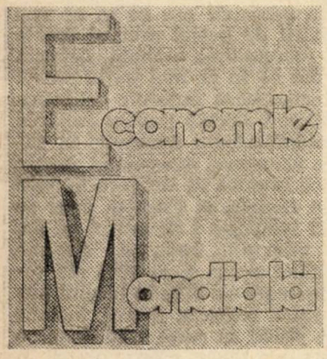

● *Lucrarea* Economie Mondială *(Editura didactică și pedagogică, București, 1979, 304 p.), elaborată de conf. dr. Sterian Dumitrescu, lect. Virgil Gheorghiță, lect. Ionel Babu, asist. dr. Ioan Bari, dr. Maria Stănescu, drd. Hilde Puwak, dr. Ioan Voicu, reprezintă prima parte a cursurilor de studiere a economiei mondiale, eșalonate pe mai mulți ani în cadrul Academiei de studii economice. Cursuri speciale – comerțul, turismul, transporturile, cooperarea, relațiile valutare, tehnica operațiunilor de comerț exterior – continuă și concretizează problematica expusă cuprinzător în această lucrare. Autorii pornesc de la considerentul că nu există și nu poate exista o economie mondială independent de economiile naționale, acestea din urmă furnizîndu-i „substanța" : diviziunea mondială a muncii, fluxurile economice internaționale, relațiile economice internaționale – sînt un rezultat direct al dezvoltării economiilor naționale. După ce prezintă, într-o primă parte, economia și politicile economice ale țărilor lumii, manualul analizează, într-o a doua parte, căile instaurării noii ordini economice internaționale. Se expune poziția P.C.R., în această privință și se dezvoltă în capitole speciale tematica lichidării subdezvoltării, exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, asistenței financiare pentru dezvoltare, problemei alimentare și a energiei pe plan mondial.*

Discuție asupra naturii mecanismului economic

● *Revista* EKONOMICESKIE NAUKI *publică în nr. 8/1979 o discuție la „masa rotundă" pe tema* Hoziastvennii mehanizm razvitogo sotializma: struktura i puti soversenstvovaniia *(Mecanismul economic al socialismului dezvoltat: structură și căi de perfecționare). În concluziile sale, dr. A. D. Smirnov, redactor șef al revistei, a constatat faptul că problema conținutului mecanismului economic este încă insuficient clarificată. Unii economiști reduc mecanismul economic la folosirea legilor economice, alții înțeleg prin el sistemul de mijloace de influențare conștientă, organizată, asupra economiei, în fine alții îl identifică cu mecanismul de funcționare a procesului de producție. După A.D.S., mecanismul economic este alcătuit din mijloacele, formele, metodele de folosire a legilor economice – dar, conform opiniei sale, problema naturii sale este încă departe de a fi elucidată ; că mecanismul economic este legat de legile econo-*

lor corporații ; ar însemna ca economics-ul ortodox să înceteze a mai fi ceea ce este – expresie a intereselor dominante și instrument al apărării lor.

2) teza că statul poate interveni în economie ca o forță neutră, independentă de subiecții economici privați. Această teză este adoptată în pofida faptului că unii din reprezentanții săi recunosc imposibilitatea unei poziții neutre în politica economică a statului ca urmare a „presiunii grupelor de interese" care „posedă influență politică și putere", cum arată prof. Arthur Okun, fost președinte al Consiliului de consultanți economici de pe lîngă președintele S.U.A., „Novicele la Washington – arată acesta – va fi surprins și dezamăgit aflînd cît de mult influențează aceste grupe asupra procesului legislativ" [5]). Numeroși economiști, sociologi sau politologi burghezi printre care J. K. Galbraith, R. Lekachman, F. Lundberg, A. Heidenheimer, W. Domhoff, F. Hunter, R. Barber, etc., postați pe poziții ideologice opuse establishmentului, au descris, pe baza unei temeinice analize teoretice și empirice, strînsele, indestructibilele raporturi dintre stat și marile monopoluri, ca și „consecințele" – tratate, spune R. Lekachman, cu o nescuzabilă naivitate de către economicșul standard – pe care strînsele legături dintre instituțiile politice și grupele de interese private le au asupra analizei și politicii economice" [6]).

Reproducînd opinii ca cele de mai sus nu vrem să exprimăm o poziție simplistă în înțelegerea caracterului și funcției economice a statului capitalist contemporan, simplism apreciat de susținătorii tezei „neutralității" ca fiind cauza unei profunde denaturări a realităților. În acest sens ei invocă o serie de măsuri guvernamentale care realmente afectează interesele particulare fie ale unor monopoluri, fie ale ansamblului acestora (ex. controlul prețurilor, un nivel ridicat al impozitelor asupra profiturilor etc.) sau măsuri considerate a fi în favoarea maselor largi ale populației – dezvoltarea sistemului de securitate a veniturilor, construcții de locuințe, asistență medicală, formarea forței de muncă etc. Consemnînd aceste realități trebuie subliniat că ele nu au fost și nu sînt totuși de natură să afecteze structura socială a economiei și structura de clasă a capitalismului contemporan.

Creșterea impresionantă a rolului statului capitalist în viața economică a fost impusă de creșterea amploarei și profunzimii contradicțiilor economice și sociale care pun în pericol însăși existența sistemului. Statul capitalist a devenit subiectul purtător al intereselor conservării sistemului, îndeplinind funcția de „manager" al acestuia. Exponent al intereselor sistemului, statul capitalist nu poate interveni decît în limitele istoricește determinate ale acestor interese, adoptînd măsuri cu ajutorul cărora speră să asigure evitarea disfuncționalităților mecanismului economic, redresarea gravelor dezechilibre, asigurarea stabilității și păcii sociale. Acestui obiectiv i se înscriu practic măsurile invocate de susținătorii tezei conform căreia statul capitalist contemporan ar acționa ca o forță neutră față de subiecții economici, subordonată intereselor generale ale ansamblului societății.

Desigur, între interesele conservării actualului sistem capitalist – interese ce constituie baza materială a ideologiei și practicii monopolist-statale, interesele fiecărei corporații monopoliste și interesele ansamblului lumii monopolurilor, raporturile nu sînt întotdeauna de identitate ci și uneori, contradictorii. Dar satisfacerea acestor interese, asigurarea supraviețuirii unui sistem în care marile monopoluri și-au asigurat dominația absolută, reprezintă satisfacerea interesului suprem, a interesului fundamental al fiecărei corporații monopoliste și ansamblului acestora. „Neutralitatea" intervenției statului în economie ca și „concurența pură" nu sînt, astfel, decît un mit de esență ideologică, menit să escamoteze adevărata natură monopolist-statală a capitalismului contemporan.

Referindu-se la profundul dezacord dintre postulatele și teoretizările economiștilor ortodocși, pe de o parte, și realitatea capitalismului zilelor noastre, pe de altă parte, Robert Lekachman atrage atenția asupra „gravului caz de sindrom" de care suferă acești economiști și exponenții lor politici, sindrom definit prin noțiunea „denial". „Denial", explică prof. Lekachman este termenul psihiatric pentru refuzul neurotic de a accepta realitatea" [7]). De acest sindrom sînt afectați, evident în grade diferite, toți economiștii establishmentului Cauza lui, însă, nu este de natură neurotică, ci socială. Ea rezidă în profunda incompatibilitate dintre cerințele progresului social-istoric și interesele establishmentului la care respectivii economiști aderă deoarece – tot R. Lekachman o subliniază – aceasta „le permite să obțină un venit și un statut social convenabile".

Problema depășirii acestui sindrom, a reîncarcerii la real, la social ca singură cale de a conferi teoriei economice eficiență ca ghid și instrument al acțiunii – preocupă în cel mai înalt grad oficialitățile și cercurile științifice dominante. În condițiile în care politica economică a devenit necesarmente o componentă a mecanismului mișcării economiei, incapacitatea teoriei economice burgheze dominante de a-și integra idei noi apte să asigure eficiență politicilor economice, constituie un element agravant al procesului de continuă deteriorare a mecanismelor de funcționare a sistemului. „Dacă se va eșua în tratarea acestei probleme – remarcă lucid prof. Lekachman – societatea va fi într-o măsură crescîndă amenințată de șomajul de masă și o inflație furibundă". Chemarea la luciditate a doctrinarului amintit este patetică : „...economiștii au o disperată nevoie de a regîndi vechile presupuneri, vechile certitudini, și vechile accente".

Vasile PILAT

---

[1]) J.K. Galbraith : Economics and the Public Purpose, p. 7.
[2]) Fr. Perroux, loc. cit.
[3]) R.A. Gordon, op. cit. p. 7.
[4]) Vezi J. K. Galbraith, op. cit. ; Robert Lekachman, Economists at Bay, New York 1977.
[5]) Arthur Okun. The Political Economy of Prosperity, Washington, 1975. p. 7—10.
[6]) R. Lekachman, op. cit. p. 266.
[7]) R. Lekachman, op. cit. p. 38.

mice, se știe, dar problema, spune el, este cum se face această legătură și aceasta se știe mai puțin. De pildă, se știe mai puțin ce loc ocupă în cadrul relațiilor de producție interesele economice pe care unii le consideră pîrghii ale sistemului economic, sau trebuințele economice.

O revistă indiană despre metodologia lui N. Georgescu-Roegen.

● *În revista* ARTHA VIJNANA *(Journal of the Gokhale Institute of Politics & Economics, Poona, India), nr. 1/1979, a apărut studiul* Nicholas Georgescu-Roegen and the Methodology of Economic Science *(Nicholas Georgescu-Roegen și metodologia științei economice) de K. K. Das Gupta. Autorul analizează pe larg conceptele metodologice elaborate de Roegen îndeosebi în cartea sa „Legea entropiei și procesul economic" : istorie și hysteresis (caracterul istoric al fenomenelor sociale și lipsa de semnificație istorică a unor fenomene naturale); dialectică și aritmomorfism (caracterul nediscret, nearitmemorfic al fenomenelor sociale), dialectică și continuum intuitiv (aceasta din urmă este un concept despre care, cum spune Georgescu-Roegen, se poate vorbi fără a-l putea defini). În opinia autorului studiului, aceste concepte sînt de natură să aibă o mare utilitate în științele sociale și, implicit, în economia politică. K.K.D.G. consideră totuși necesar să introducă unele restricții în utilizarea metodologiei lui Roegen în domeniul științelor sociale.*

Protecționismul – manifestare a ascuțirii concurenței internaționale

● *Sub titlul* Face a une concurence exacerbée – La fausse querelle du protectionnisme *(În fața unei concurențe exacerbate – Falsa dispută a protecționismului) Alain Weil comentează în* LE MONDE DIPLOMATIQUE *(4.VIII.1979) două cărți, dintre care una subliniază pericolul protecționismului, iar alta militează pentru un nou protecționism. După autor, pozițiile sînt divergente mai mult formal, deoarece leitmotivul uneia – „schimb liber amenajat – și al celeilalte – „protecționism concertat" – tind să se suprapună. În genere, aceasta ar corespunde poziției marilor puteri, care predică schimbul liber, dar practică în mare măsură protecționismul. Ce înseamnă de pildă, se întreabă A. W., suprimarea unor bariere vamale cînd se poate citi într-un document al U.N.C.T.A.D. că tranzacțiile interne ale societăților tranzacționale reprezintă o treime din fluxul schimburilor internaționale și că tot aceste grupuri controlează jumătate din comerțul mondial? După autor, este adevărat că și industrializarea unor țări din lumea a treia pune țărilor dezvoltate probleme reale de adaptare, dar adevăratul „război economic" se desfășoară între țările industrializate. Într-un atare context, de concurență internațională ascuțită, ar fi greu de vorbit de o politică națională care n-ar fi în fapt protecționistă.*

FIŞE

RELAȚIA CREȘTERE — MEDIU, ÎNTR-O ABORDARE SISTEMICĂ

CERCETAREA ECONOMICĂ — în ultimele decenii tot mai puternic sprijinită pe formalizarea matematică — și, împreună cu ea, însăși observația empirică, au făcut reale progrese în identificarea nenumăratelor legături de intercondiționare existente între sisteme conexe, relativ independente. Printre acestea, sistemul ecologic și cel economic s-au bucurat de o atenție specială. Concomitent cu reprezentarea mai mult sau mai puțin detaliată a „rețelei" de legături cauzale, modelele cantonate în aceste două zone — deși reprezentări simplificatoare ale unor realități extrem de diverse și complicate — și-au propus totodată să cuantifice principalele efecte rezultate din acțiunea unui hommo oeconomicus tot mai activ și pretențios față de natură.

Neconvergența concluziilor la care s-a ajuns este un fapt arhicunoscut. Dificil de spus unde se greșește, prudența în judecarea lor se impune obiectiv.

După convingerea noastră, **Creșterea economică și mediul înconjurător** *) — apărută sub semnătura binecunoscutului economist Aurel Iancu, în colecția „Creșterea economică", inspirat inițiată de Editura politică — este un studiu care, propunîndu-și să evalueze realist impactul economie-mediu înconjurător, caută în prealabil să identifice natura și să afle sensurile și dimensiunile exacte ale relațiilor cauzale guvernînd schimburile reciproce, dar inegale, dintre sistemele investigate.

Analiza meticuloasă și obiectivă a paradigmelor pe care, convențional, le-am putea denumi tradiționale, i-au prilejuit încă o dată dovada limitărilor lor conceptuale. Pornind de la premise false, unele deduse din exacerbarea dependenței sistemului economic de o natură a cărei capacitate portantă — dată o dată pentru totdeauna — s-ar diminua cu apariția fiecărei noi „bouche à nourrir", altele din subestimarea acestor relații de dependență, posibilitățile de înmulțire și de trai considerîndu-se practic nelimitate, implacabil concluziile aveau să fie și ele la fel de eronate.

Nemulțumit, și pe bună dreptate, de starea de sincretism a științelor economice, A. Iancu încearcă o evaluare nouă și coerentă a relațiilor fundamentale dintre creșterea economică și evoluția mediului, considerat în accepțiunea sa largă, de mediu natural și artificial.

Fără a neglija aspectul teoretic, prevalent ni se pare totuși efortul de a demarca dimensiunile optimale ale dezvoltării generale.

„Într-o știință, deși concepția are prioritate, totuși ea trebuie să facă corp comun cu metoda, iar amîndouă să fie deopotrivă perfecționate" (p. 23). Într-adevăr, prin observații și reprezentări logice, autorul a reușit mult mai mult decît lărgirea orizontului cunoașterii. Sinteza acestor observații și reprezentări, realizată de-a lungul celor aproape 300 de pagini, cîte numără lucrarea, se constituie, am fi tentați să zicem, într-o paradigmă nouă, într-un model ce poate servi la fundamentarea deciziilor micro și macroeconomice în condiții de prezervare pe termen lung a factorilor de mediu. Prin rezultatele cercetării, de interes practic imediat, A. Iancu își alătură efortul individual celui colectiv de a răspunde sarcinilor concrete trasate pe această linie de președintele **Nicolae Ceaușescu : „va trebui să se acorde o atenție mai mare măsurilor de împiedicare a poluării, de conservare nealterată a mediului înconjurător, asigurînd astfel condiții de viață cît mai corespunzătoare poporului, atît în prezent cît și în viitor".** [1])

Bazat pe postulatul materialismului dialectic marxist referitor la simultaneitatea și interconexiunea fenomenelor din natură și societate, autorul subscrie în același timp la necesitatea imperativă a regîndirii sistemului de indicatori sintetici atît ai mărimilor de input (cunoscutul triptic factorial : fondurile de producție, forța de muncă și progresul tehnic), cît și a celor de output (PNB, PIB, venit național etc.). Populația, resursele naturale, fluxurile materiale curente ale procesului de producție și reziduurile poluante sînt alte variabile care trebuie să apară „nu în formă dinamică de tip mecanic (...) ci în forme complexe cu evoluții cantitative și calitative (fie de tip organic, fie de tip entropic, fie, în sfîrșit, de tip structural)" (p. 43). Mai mult, omul — privit ca un complex biologic și social cu determinări concrete în permanentă devenire — va ajunge să coopereze strîns cu natura numai ținînd seama de cele două „vocații" esențiale ale acesteia : **izvor** de resurse naturale și **receptor** de reziduuri cu capacitate limitată de autoregenerare a factorilor de mediu. Supus presiunii unor nevoi și exigențe evoluînd liniar cu dezvoltarea economică și gradul de civilizație, mediul natural este solicitat la o deschidere tot mai largă. Dacă temporizarea acesteia nu-i **încă** o nevoie generală și imediată, oricum diminuarea pierderilor suferite de factorii de mediu în procesul de transformare și utilizare a lor se reclamă ca o cerință imperativă. Deși nu ne putem declara în deplin acord cu afirmația potrivit căreia „în calea creșterii economice nu stau **și nu vor sta** (subl. ns.) limitele fizice ale resurselor" (pp. 61 și 62), în schimb autorul are perfectă dreptate cînd consideră eficiența economică ca una din stavilele expansiunii producției. Îmbrăcînd forma generalizată a diferențelor cantitative între outputul final și inputul de energie din cadrul „lanțului trofic" această lipsă de eficiență care capătă forma unei contradicții evidente între creșterea economică și deteriorarea mediului înconjurător, nu mai poate dăinui decît cu riscul unor consecințe imprevizibile.

Interpretarea condițiilor și a sensurilor în care se produce schimbul de energie care generează transformarea — interpretare pe alocuri grevată de un spirit didacticist — prilejuiește însă autorului ocazia unor ample și temeinice referiri la un ansamblu de soluții vizînd ridicarea nivelului eficienței și randamentului în domeniul energetic pe principalele stadii ale proceselor economice. Optimizarea consumului specific de materii prime, prelungirea duratei de utilizare a produselor, recuperarea produselor secundare și a deșeurilor — acțiuni conjugate, vizînd economisirea resurselor naturale — sînt alte aspecte cu care autorul întregește studiul raportului dintre creșterea economică și evoluția mediului înconjurător.

Analiza creșterii cantitative a unora din efectele negative generate pe scară din ce în ce mai largă, îndeosebi de o industrializare în plină ascensiune, de o urbanizare nu totdeauna judicios controlată și dirijată și de un progres tehnic gîndit în termenii unei eficiențe economice greșit înțelese, constituie o altă latură a problematicii abordate în lucrare (cap. III). Dacă nu pentru a contura dimensiunile unui asemenea proces oricum pentru a-i înțelege rosturile de interes practic imediat, autorul ține să remarce — și nu fără îndreptățire — că „aproape tot ce atinge omul modern se transformă, mai curînd sau mai tîrziu, în reziduuri" (p. 111). Imaginea dimensiunilor actuale și de perspectivă ale masei de reziduuri poluante este completată cu înfățișarea efectelor nocive ale acesteia asupra economiei, stării de sănătate a populației, climei globului, calității apelor, adică asupra sistemului ecologic, pe întinse zone ale globului deja aflat într-un echilibru precar. Este deci ușor de înțeles de ce intensificarea proceselor productive și consumptive — cum preferă să le numească autorul — reclamă imperativ integrarea problemelor privind condițiile de mediu în teoria și practica economică. Sarcină dificilă dacă se au în vedere implicațiile economico-financiare și complicațiile metodologico-statistice ce vor fi generate de punerea în practică a unor asemenea măsuri. Faptul că autorul s-a angajat la căutarea unor soluții viabile, și care au căpătat dimensiunile unor reușite generalizări teoretice și elaborări metodologice, este probatoriu și în privința folosului ce-l poate aduce continuitatea preocupărilor într-un domeniu fie el cît de complicat. Concomitent cu analiza pîrghiilor eco-

C. V. BĂLOIU

(Continuare în pag. 30)

*) Aurel Iancu. Creșterea economică și mediul înconjurător. Ed. politică, 1979, 296 p.

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, București, Ed. politică, 1974, p. 70.

PETROLUL ÎN SLUJBA PĂCII, PENTRU PROGRESUL OMENIRII

ÎN CURSUL săptămînii trecute s-au desfășurat la București, sub înaltul patronaj al președintelui României socialiste, lucrările celui de-al X-lea Congres Mondial al Petrolului. Timp de șase zile, într-un climat de lucru profund democratic, de elevată ținută științifică, cei peste 5 000 de participanți din zeci de țări ale lumii — prestigioase personalități ale lumii științifice, economice și politice — au făcut un rodnic schimb de opinii și de experiență în probleme ale prospectării, extracției și prelucrării petrolului, în ansamblul problemelor de actualitate, ale energeticii. Întrunit în condițiile cînd asigurarea resurselor energetice în general, ale necesarului de petrol în special constituie o preocupare primordială pentru omenire, pentru perspectivele dezvoltării ei, Congresul a suscitat un viu interes în lume, a fost urmărit cu întreaga atenție de cercurile de specialitate și prin concluziile sale — așa cum dealtfel se apreciază în mod unanim — a constituit un eveniment internațional de o deosebită semnificație tehnico-științifică, economică și politică.

Succesul lucrărilor celui de al X-lea Congres Mondial al Petrolului constituie pentru noi, ca țară organizatoare, un motiv de deosebită satisfacție. Dealtfel însăși alegerea capitalei României socialiste ca loc al desfășurării lucrărilor Congresului reprezintă o prestigioasă confirmare a justeței, a clarviziunii și realismului politicii energetice a țării noastre ; încă cu ani în urmă, în repetate rînduri, președintele României socialiste a atras atenția asupra pericolului crizei energetice, a sesizat tendințele evoluției acesteia, a preconizat soluții concrete de a o contracara și a cerut să fie aplicate cu toată fermitatea în politica noastră internă, a evidențiat importanța și a militat activ pentru realizarea unei largi cooperări internaționale în vederea soluționării problemelor energetice cu care se confruntă omenirea. Reușita deplină a Congresului, condițiile optime asigurate în capitala țării noastre au fost pe deplin apreciate de participanți, iar așa cum sublinia Elik M. Khalimov, adjunct al ministrului industriei petrolului al U.R.S.S., după părerea sa „congresul de la București reprezintă un etalon pentru desfășurarea viitoarelor congrese ale petroliștilor".

O vie satisfacție s-a manifestat în legătură cu prezența la inaugurarea lucrărilor congresului a tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, față de interesul cu care conducerea statului nostru a urmărit desfășurarea lucrărilor, considerate tocmai ca o elocventă expresie a preocupărilor României pentru găsirea unor soluții optime problemelor energetice contemporane.

Cuvîntarea rostită cu acest prilej de președintele Nicolae Ceaușescu a constituit și a fost apreciată de participanți ca o remarcabilă contribuție la fundamentarea și promovarea unei concepții noi, a unui mod realist și echitabil de abordare a problemelor energetice, generatoare de soluții eficiente pentru rezolvarea lor în consens cu aspirațiile de pace și bunăstare ale tuturor popoarelor lumii. Cuvîntarea s-a caracterizat printr-o mare bogăție de idei care și-au pus amprenta asupra lucrărilor Congresului. „Cuvintele rostite de președintele României la deschiderea lucrărilor, declara C. R. Jagannathan — director al companiei Oil India, ne-au inspirat foarte mult, iar ideile pentru care a militat domnia sa sînt în concordanță cu gîndurile noastre". Larga audiență a ideilor cuprinse în cuvîntarea președintelui României a fost subliniată de numeroși participanți la Congres, iar lucrările acestuia le-au confirmat pe deplin justețea.

În mod deosebit a fost apreciată analiza făcută asupra cauzelor care au generat actuala situație de criză în domeniul petrolului și care în cuvîntarea președintelui României au fost astfel sintetizate: o creștere vertiginoasă a consumului în absența unei perspective clare a exploatării și folosirii raționale a petrolului, neglijarea prospectării, identificării și punerii în valoarea a noi surse energetice, criza fiind amplificată și de creșterea nemăsurată, anormală, a prețului țițeiului, prețuri care s-au desprins de orice rațiuni economice. În egală măsură au întrunit adeziunea participanților și căile preconizate pentru depășirea consecințelor grave ale crizei energetice, și de asigurare a dezvoltării în continuare a civilizației umane, soluții materializate de altfel în proiectul programului de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei — care va fi supus aprobării celui de al XII-lea Congres al partidului și al cărui obiectiv fundamental este să asigure independența energetică a României.

Un deosebit interes a suscitat legătura pe care președintele României o face între criza economică, inclusiv în domeniul energiei și unele probleme cu care este actualmente confruntată omenirea și în mod special proporțiile pe care le-a luat cursa înarmărilor. **„Pe lîngă faptul că apasă tot mai greu pe umerii popoarelor și sporește pericolul unui nou război mondial, puternicul arsenal de arme și tehnică militară constituie un uriaș consumator de energie, de petrol, un factor de accelerare a crizei energetice".** A fost, de asemenea, subliniat faptul că multe din dificultățile pe care le întîmpină omenirea în prezent sînt un rezultat al perpetuării unor raporturi economice inechitabile, al unor grave decalaje economice între state, după cum, în strînsă legătură cu criza energetică este și accentuarea pe arena internațională a tendințelor de reîmpărțire a zonelor de influență și dominație, ceea ce, la rîndul său, creează stări de încordare și conflict, punînd în pericol însăși pacea și securitatea internațională.

Analiza lucidă, profundă, asupra cauzelor și consecințelor actualei situații pe plan mondial a cărei concluzie, care a trezit un larg ecou și s-a bucurat de o largă aprobare în rîndul participanților, a fost astfel expusă de președintele **Nicolae Ceaușescu „Trebuie să facem totul pentru ca petrolul să nu mai constituie sursă de conflicte și litigii între state ci obiectul unei colaborări și conlucrări între națiuni deplin suverane, egale în drepturi, stăpîne pe bogățiile lor și pe propriile lor destine. Noi considerăm că în condițiile de azi, cînd omenirea se află în fața atîtor și atîtor probleme complexe, toate statele și guvernele, toate popoarele trebuie să conlucreze pentru soluționarea lor, astfel ca toate națiunile, întreaga omenire să înainteze nestînjenit pe calea progresului, a bunăstării și civilizației, a colaborării și păcii".** Sintetic, țelurile care trebuie să-i călăuzească în dezbaterile lor pe participanții la Congresul Petrolului au fost formulate de președintele României prin deviza „Petrolul în slujba păcii, pentru progresul omenirii".

Larga audiență a acestor idei rodnice și generoase a fost confirmată nu numai de reluarea lor în numeroase intervenții ale participanților, ci și prin Rezoluția adoptată de Consiliul Permanent al Congreselor Mondiale ale Petrolului în care se relevă că o serie de recomandări preconizate de Congres au fost făcute „avînd în vedere situația energetică mondială și luînd în considerare ideile expuse de președintele Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Congres". În acest sens în mod deosebit relevăm o serie de orientări și direcții de acțiune de mare importanță pentru viitor printre care : economisirea severă a petrolului, amplificarea cercetărilor pentru creșterea gradului de recuperare a țițeiului din zăcăminte și a explorărilor unor noi regiuni petroliere, intensificarea preocupărilor pentru asigurarea unor prețuri juste la produsele petroliere, trecerea la exploatarea unor surse alternative de energie. Sînt evident orientări realiste, menite să dea un nou impuls conturării unor politici energetice novatoare de pe urma cărora să beneficieze toate popoarele lumii printr-o amplă și rodnică colaborare internațională.

PRINCIPIUL NERECIPROCITĂȚII ÎN RELAȚIILE COMERCIALE DINTRE ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE ȘI ȚĂRILE DEZVOLTATE

– tendințe și probleme –

AȘA CUM SUBLINIA tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la adunarea festivă din Capitală consacrată zilei de 23 August, **„noi considerăm că țările dezvoltate trebuie să înțeleagă că au o răspundere și că trebuie să vină în ajutorul țărilor în curs de dezvoltare. Trebuie să fie bine înțeles că este în interesul atît al țărilor în curs de dezvoltare, cît și al celor dezvoltate să se ajungă la o înțelegere corespunzătoare pentru ajutorarea țărilor rămase în urmă, pentru a se realiza progresul lor cît mai rapid".**

În acest sens, un element important pentru eliminarea decalajelor dintre țări și accelerarea instaurării unei noi ordini economice mondiale îl reprezintă principiul nereciprocității între țări cu nivele diferite de dezvoltare. În relațiile comerciale dintre țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate, aplicarea principiului reciprocității, adică a echivalenței concesiilor, nu este echitabilă din mai multe puncte de vedere. În primul rînd, țările în curs de dezvoltare au nevoie să-și protejeze economia națională — aflată în proces de formare și consolidare — de concurența puternică a țărilor dezvoltate și în consecință, nu pot să acorde concesii echivalente cu cele ale acestor țări. În acest context, trebuie subliniat că protecționismul țărilor în curs de dezvoltare diferă în mod esențial de cel al țărilor dezvoltate. În cazul țărilor în curs de dezvoltare, protecționismul contribuie la creșterea economică și la sporirea productivității ; el nu antrenează o diminuare a comerțului internațional, întrucît țările în curs de dezvoltare au tendința de a folosi toate încasările lor din export pentru efectuarea de importuri; ca atare protecționismul acestor țări influențează mai degrabă asupra structurii importurilor decît asupra volumului lor total. În al doilea rînd, este de remarcat că țările în curs de dezvoltare asigură, în fapt, țărilor dezvoltate o reciprocitate implicită, în sensul că oferirea de condiții mai favorabile de acces pe piețele acestor din urmă țări atrage după sine sporirea încasărilor din export ale țărilor în curs de dezvoltare și, în mod necesar, creșterea importurilor lor din țările dezvoltate. Acest mecanism automat de reciprocitate se explică prin faptul că țările în curs de dezvoltare sînt interesate să utilizeze încasările din exportul cu țările dezvoltate pentru achiziționarea din aceste țări de mașini, utilaje și alte bunuri necesare pentru dezvoltarea economiei lor.

În al treilea rînd, trebuie avut în vedere că țările dezvoltate capitaliste obțin avantaje unilaterale în comerțul cu țările în curs de dezvoltare în special ca urmare a evoluției raportului de schimb cu aceste țări. Astfel, potrivit datelor secretariatului U.N.C.T.A.D., în perioada 1974—1978 raportul de schimb al țărilor în curs de dezvoltare s-a deteriorat cu aproape 15%, ceea ce a însemnat în 1978 o pierdere în devize de peste 30 miliarde dolari pentru ansamblul țărilor în curs de dezvoltare (Doc. TD/224 din 28 martie 1979, p. 3). În aceste condiții solicitarea în cadrul negocierilor comerciale de concesii echivalente de la țări în curs de dezvoltare de către țările dezvoltate capitaliste apare cu atît mai mult lipsită de justificare.

De la consacrarea juridică a recunoașterii la o aplicare tot mai largă

PRINCIPIUL nereciprocității în relațiile comerciale între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate a fost recunoscut încă la reuniunile ministeriale din 1961 și 1963 din cadrul Acordului general pentru tarife și comerț (G.A.T.T.) și și-a găsit expresia juridică în partea a IV-a a G.A.T.T., care a fost adăugată textului Acordului general în 1965. În paragraful 8 al articolului XXXVI al G.A.T.T. din partea a IV-a a acestuia, se arată : „Părțile contractante dezvoltate nu așteaptă reciprocitate pentru angajamentele luate de ele în cadrul negocierilor comerciale în ce privește reducerea sau eliminarea taxelor vamale și altor obstacole din calea comerțului părților contractante puțin dezvoltate". În nota adițională la acest paragraf se apreciază că, prin expresia „nu așteaptă reciprocitate", se înțelege că „nu ar trebui să se aștepte de la o parte contractantă puțin dezvoltată să aducă, în cadrul negocierilor comerciale, o contribuție incompatibilă cu nevoile dezvoltării, finanțelor și comerțului ei, ținînd seama de evoluția trecută a schimburilor". Cu alte cuvinte, nu este vorba de o nereciprocitate absolută, ci de una relativă.

În nota sus menționată se precizează diferitele tipuri de negocieri din cadrul G.A.T.T. la care se aplică prevederile paragrafului 8 al articolului XXXVI: modificarea sau retragerea concesiilor tarifare, negocierile vamale, tratativele de aderare la G.A.T.T. etc.

Declarația ministerială de la Tokio din septembrie 1973, prin care s-a deschis oficial a șaptea rundă de negocieri comerciale din cadrul G.A.T.T., cunoscută și sub denumirea de „Runda Tokio", a reafirmat principiul nereciprocității în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, prevăzut în partea a IV-a a G.A.T.T. În Declarație se arată că „Țările dezvoltate nu așteaptă reciprocitate pentru angajamentele luate de către ele vizînd reducerea sau eliminarea obstacolelor tarifare și altor obstacole din calea comerțului țărilor în curs de dezvoltare, adică țările dezvoltate nu așteaptă de la țările în curs de dezvoltare să aducă, în cursul negocierilor comerciale, contribuții incompatibile cu nevoile lor de dezvoltare, ale finanțelor lor și ale comerțului lor".

În cadrul „Rundei Tokio" s-a elaborat și un text privind principiul nereciprocității în cadrul viitoarelor negocieri, text care confirmă angajamentul țărilor dezvoltate de a nu căuta să obțină, în cursul negocierilor comerciale, concesii incompatibile cu nevoile țărilor în curs de dezvoltare. De asemenea, în acest text se recunoaște că țările în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate întîmpină dificultăți serioase în acordarea de concesii și aducerea de contribuții la negocieri. Cerința acestor țări de a li se recunoaște în mod explicit dreptul la o nereciprocitate totală nu a fost satisfăcută.

În cadrul „Rundei Tokio" s-a elaborat și o prevedere în sensul că țările dezvoltate așteaptă ca posibilitățile țărilor în curs de dezvoltare de a face concesii negociate să sporească pe măsura dezvoltării economiei lor și ameliorării situației lor comerciale, prevedere care este o expresie a conceptului „aplicării graduale", promovate de țările dezvoltate capitaliste. Potrivit acestui concept, principiile tradiționale ale G.A.T.T., inclusiv principiul reciprocității, ar trebui să se aplice treptat țărilor în curs de dezvoltare, în funcție de progresul economic realizat de acestea.

În cadrul negocierilor comerciale, gradul de reciprocitate din partea țărilor în curs de dezvoltare se determină ținînd seama de nivelul de dezvoltare al fiecărei țări. În aceste condiții, în aplicarea noțiunii de nereciprocitate trebuie să se respecte cu strictețe principiul nediscriminării, în sensul de a se trata la fel țările care se află la un nivel similar de dezvoltare economică.

Principiul nereciprocității din partea țărilor în curs de dezvoltare, care a fost recunoscut atît la G.A.T.T., cît și la O.N.U., ca un principiu nou în relațiile economice între țări cu nivele diferite de dezvoltare, s-a pus în aplicare la negocierile comerciale multilaterale de sub egida G.A.T.T. în cadrul sistemului generalizat de preferințe (S.G.P.), în Convenția de la Lomé între C.E.E. și un grup de țări în curs de dezvoltare, în acordurile comerciale și economice încheiate de C.E.E. cu diferite țări în curs de dezvoltare etc.

Interpretări diferite

PUNEREA în aplicare a principiului nereciprocității a suscitat însă dificultăți datorită interpretărilor diferite ale acestui principiu. În primul rînd, s-a pus problema cine va stabili concesiile care vor putea fi făcute de țările în curs de dezvoltare în cadrul negocierilor comerciale, concesii compatibile cu nevoile dezvoltării lor. În această privință s-a recunoscut, în cadrul G.A.T.T., că țările în curs de dezvoltare înseși trebuie să determine contribuția pe care o pot aduce la negocieri, în funcție de cerințele dezvoltării lor economice. În același timp, însă, țările dezvoltate și-au rezervat dreptul de a aprecia dacă această contribuție este satisfăcătoare sau nu, arătînd că prevederile părții a IV-a a G.A.T.T. nu le obligă să încheie un acord în condițiile puse de țările în curs de dezvoltare.

În al doilea rînd, s-a ridicat problema cum să se stabilească concesiile care ar putea fi acordate de către țările în curs de dezvoltare. În legătură cu aceasta, unele țări din această categorie au propus să se elaboreze o serie de criterii pentru ca cererile țărilor dezvoltate privind contribuția țărilor în curs de dezvoltare în cadrul negocierilor să fie într-adevăr în armonie cu nevoile dezvoltării acestora din urmă. Reprezentanții unor țări dezvoltate au apreciat însă că nu ar fi posibil să se stabilească **apriori** reguli de aplicare a principiului nereciprocității, întrucît situația variază de la o țară la alta și de la un produs la altul.

În aceste condiții, problema reciprocității concesiilor se examinează în fiecare caz în parte în cadrul negocierilor dintre țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate, dînd naștere adeseori la controverse.

Principiul nereciprocității în favoarea țărilor în curs de dezvoltare nu a fost întotdeauna aplicat pe deplin de țările dezvoltate în cadrul negocierilor comerciale. În cadrul „Rundei Tokio", țările în curs de dezvoltare au fost invitate să facă concesii incompatibile cu nevoile lor în materie de comerț, dezvoltare și finanțare, lucru relevat și în Programul de la Arusha, adoptat de reuniunea ministerială a „Grupului celor 77" în februarie 1979, în calitate de document de poziție a acestui grup pentru sesiunea a V-a a U.N.C.T.A.D. de la Manilla. În cursul acestei runde de negocieri, în special în grupa pentru produse tropicale, menținerea ofertelor țărilor dezvoltate a fost condiționată de contribuțiile pe care țările în curs de dezvoltare ar fi trebuit să accepte a le aduce.

Țările în curs de dezvoltare sînt invitate ca, pe măsura dezvoltării lor, să reducă restricțiile la import și, ajunse la un anumit stadiu de dezvoltare, să consimtă chiar la principiul reciprocității. Se argumentează că aducerea de către țările în curs de dezvoltare de contribuții la negocieri sub forma liberalizării importurilor ar întări poziția lor în negocierile cu țările dezvoltate și ar stimula sectorul lor național de export. Este evident că țările în curs de dezvoltare trebuie să țină seama de două elemente în stabilirea concesiilor pe care le-ar putea face în cursul negocierilor : a) în ce fel concesiile respective se repercutează asupra economiei lor interne, asupra eficienței politicii lor de dezvoltare; b) în ce măsură aceste concesii concură la asigurarea de avantaje pentru exporturile lor. În orice caz, ele nu pot să renunțe la principiul nereciprocității, atît timp cît se mențin deosebiri sensibile între nivelul lor de dezvoltare și cel al țărilor dezvoltate.

Nereciprocitatea în domeniul tarifar

MODALITĂȚILE de aplicare a principiului nereciprocității prezintă aspecte diferite în sectoarele tarifar și netarifar. Principiul nereciprocității în favoarea țărilor în curs de dezvoltare se aplică concesiilor vamale preferențiale și nepreferențiale, autonome sau contractuale. S.G.P., care se aplică în mod autonom de țările dezvoltate în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, pe bază de nereciprocitate, reprezintă un element nou în relațiile comerciale între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare. Pentru prima dată, țările dezvoltate au acceptat să acorde țărilor în curs de dezvoltare preferințe vamale, fără să le ceară reciprocitate. Sub influența S.G.P., s-a aplicat fără reciprocitate un regim vamal preferențial unor țări în curs de dezvoltare și pe o bază contractuală în Convenția de la Lomé și în alte acorduri încheiate de C.E.E. cu diferite țări în curs de dezvoltare.

În cazul negocierilor vizînd reducerea taxelor vamale pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate, se aplică prevederile paragrafului 3 b al articolului XXVIII bis din G.A.T.T. În acest paragraf se precizează că negocierile vor fi purtate pe o bază care să permită a se ține suficient seama „de nevoia, pentru țările mai puțin dezvoltate, de a recurge cu mai multă suplețe la protecție tarifară în vederea facilitării dezvoltării lor economice și de nevoile speciale, pentru aceste țări, de a menține taxe în scopuri fiscale". Se consideră că țările în curs de dezvoltare ar putea să efectueze acele consolidări sau reduceri de taxe vamale care ar fi de dorit în interesul propriei lor economii, recunoscîndu-se că posibilitățile acestor țări de a face concesii vamale sînt limitate de considerente privind necesitatea protejării industriilor născînde și asigurarea de venituri fiscale. S-a sugerat ideea că țările în curs de dezvoltare ar putea eșalona reducerile de taxe vamale pe care le consimt pe o perioadă mai lungă decît cea fixată pentru țările dezvoltate.

Țările în curs de dezvoltare au participat la negocierile tarifare din cadrul „Rundei Tokio" pe baza principiului nereciprocității enunțat în Declarația de la Tokio. S-a admis că formula de reducere a taxelor vamale, care a fost reținută ca ipoteză de lucru, să nu se aplice la concesiile țărilor în curs de dezvoltare, dar țările dezvoltate au cerut acestor țări să ofere concesii vamale corespunzătoare nivelului lor de dezvoltare economică.

Nereciprocitatea în domeniul netarifar

NEGOCIEREA asupra unei game largi de măsuri netarifare reprezintă trăsătura distinctivă a „Rundei Tokio", în comparație cu negocierile multilaterale precedente din G.A.T.T., care s-au concentrat, în principal, asupra taxelor vamale. Principiul nereciprocității s-a aplicat într-o anumită măsură și în acest domeniu al negocierilor sub forma exceptării țărilor în curs de dezvoltare de la unele obligații prevăzute în codurile negociate privind măsurile netarifare sau a stabilirii pentru aceste țări de termene mai lungi pentru punerea în aplicare a prevederilor acestor coduri.

În codul privind subvențiile și taxele compensatorii s-a recunoscut în anumite limite, dreptul țărilor în curs de dezvoltare de a subvenționa exporturile lor de produse industriale, lucru interzis pentru țările dezvoltate.

Codul privind achizițiile guvernamentale admite, în anumite condiții, dreptul țărilor în curs de dezvoltare de a aplica un tratament preferențial furnizorilor interni și din alte țări în curs de dezvoltare în cadrul achizițiilor guvernamentale pe care le efectuează, în timp ce țările dezvoltate sînt obligate să aplice în toate cazurile, față de toți furnizorii tratamentul național și principiul nediscriminării. În codul privind obstacolele tehnice în calea comerțului se prevede dreptul țărilor în curs de dezvoltare de a introduce în reglementările lor tehnice standarde vizînd păstrarea tehnicilor și metodelor lor de producție indigene și, în consecință, nu se așteaptă ca aceste țări să adere la standarde internaționale, dacă ele apreciază că acestea nu sînt corespunzătoare din punctul de vedere al nevoilor lor în materie de dezvoltare, finanțe și comerț.

În același timp s-au stabilit termene mai lungi de aplicare a prevederilor unor coduri netarifare de către țările în curs de dezvoltare, spre a le permite să adopte măsurile necesare pentru a se conforma acestor prevederi (codul privind obstacolele tehnice din calea comerțului, codul asupra valorii în vamă, codul referitor la procedurile în materie de licențe de import). De asemenea, este de notat că avantajele prevăzute de codul privind achizițiile guvernamentale ar urma să se aplice unilateral țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate, care nu sînt parte la acest cod.

★

PRINCIPIUL nereciprocității se aplică și în relațiile comerciale ale României cu țările dezvoltate. Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România beneficiază pe bază de nereciprocitate de avantaje vamale preferențiale în cadrul S.G.P. la importul în 19 țări membre ale O.C.D.E. De asemenea, țara noastră a participat la negocierile comerciale multilaterale din cadrul G.A.T.T. („Runda Tokio") pe baza principiului nereciprocității în favoarea țărilor în curs de dezvoltare.

România, împreună cu celelalte țări membre ale Grupului celor 77, militează activ pentru aplicarea consecventă a principiului nereciprocității concesiilor în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, principiu destinat să contribuie la progresul accelerat al acestor țări, la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, juste și echitabile.

Victor ALDEA

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna august 1979

LUNA AUGUST a.c. a marcat, pentru prima oară după 6 luni, o scădere a prețurilor internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România, care — potrivit indicelui sintetic I.E.M. — au scăzut cu 2,3%. Această evoluție s-a datorat în special activității tranzacționale reduse, care caracterizează perioada vacanței de vară, precum și creșterii cursului dolarului S.U.A. în raport cu celelalte valute occidentale.

Astfel, în cadrul grupei produse agroalimentare, *prețurile au scăzut cu 2,3%. Scăderi mai importante s-au înregistrat la cereale (—5,8%), datorită interesului redus pentru achiziții, între altele și sub influența ultimelor estimări ale Departamentului Agriculturii din S.U.A. care indică pentru anul curent niveluri ridicate ale recoltelor de grîu și porumb în această țară. Deși în ultima parte a intervalului analizat prețurile la semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale au înregistrat o creștere, totuși interesul limitat din partea firmelor cumpărătoare a determinat — pe ansamblul lunii august — o scădere a prețurilor acestei grupe cu 2,8%. Subgrupa animale, carne și produse animaliere a înregistrat o reducere a prețurilor de numai 0,8%. Creșteri de prețuri s-au semnalat la zahăr și produse tropicale (+1,9%), sub influența licitațiilor pentru cumpărarea de zahăr, organizate de o serie de țări din Orientul Mijlociu și Africa, care au dus la majorarea prețului acestuia.*

Prețurile la grupa combustibili *au scăzut pe ansamblu cu 5,3%. Aceasta reflectă tendința descendentă a prețurilor la produsele petroliere (care au scăzut în perioada analizată cu 8,3%), ca rezultat al lichidării operațiilor speculative, precum și al interesului redus de cumpărare de pe piețele internaționale a acestor produse. Prețurile la țiței au rămas neschimbate, la nivelul din luna precedentă, iar la cărbuni și cocs au scăzut ușor (—0,8%).*

La grupa materii prime industriale *prețurile au crescut cu numai 0,4%, această evoluție datorîndu-se îndeosebi urcării prețurilor la metale (+1,4%), sub influența achizițiilor unor metale neferoase, în special în scopuri speculative. O creștere ușoară au înregistrat și prețurile la fibre animale și vegetale (+0,7%). Au avut loc scăderi de prețuri la celelalte subgrupe de produse, și anume la piei (—5,6%) și cauciuc (—2,8%), ca urmare a interesului redus de cumpărare. Reduceri mai puțin importante s-au înregistrat la minereuri (—1,3%) și lemn și produse din lemn (—0,1%).*

INDICELE SINTETIC I.E.M. ÎN ANII 1977-1978 ȘI ÎN AUGUST 1979

(1970=1972 = 100)

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Iul.	Aug.
INDICE GENERAL	1977	230,1	228,5	224,5
	1978	247,7	243,7a)	250,3a)
	1979		352,8a)	344,7a)
1. Produse alimentare	1977	180,7	172,4	166,9
	1978	191,8	186,6a)	190,4a)
	1979		232,3a)	226,9a)
- cereale	1977	161,6	146,6	136,2
	1978	187,7	182,8	182,7
	1979		257,4	242,4
- semințe oleag.,prod. deriv.,grăs. anim.și veg.	1977	189,1	172,5	165,1
	1978	201,6	199,9	207,5a)
	1979		254,6	247,4a)
- anim.,carne și prod. animaliere	1977	158,7	154,9	159,0
	1978	175,5	173,6a)	175,1a)
	1979		199,4	197,9a)
- zahăr și produse tropicale	1977	263,3	268,4	246,9
	1978	228,8	208,7	220,3a)
	1979		240,9	245,4a)
2. Combustibili	1977	398,4	402,1	396,8
	1978	442,0	426,9a)	432,9a)
	1979		826,5a)	782,5a)
- cărbuni și cocs	1977	289,1	292,9	288,9
	1978	356,2	346,7a)	357,0a)
	1979		397,5a)	396,4a)
- țiței	1977	553,9	557,2	557,2
	1978	548,0	547,0	547,0
	1979		925,6	925,6
- produse petroliere	1977	439,1	442,8	434,6
	1978	479,6	454,7	459,1
	1979		1163,9	1067,6
3. Materii prime industriale	1977	199,2	198,4	195,3
	1978	211,5	211,1a)	218,9a)
	1979		259,2a)	260,9a)
- minereuri	1977	149,4	150,8	149,4
	1978	137,1	134,0a)	138,0a)
	1979		158,3a)	156,3a)
- metale	1977	192,1	191,8	191,0
	1978	202,8	203,5a)	212,0a)
	1979		254,9a)	258,4a)
- cauciuc	1977	231,0	218,9	224,8
	1978	279,2	277,8	293,9
	1979		380,5	369,8
- lemn și produse din lemn	1977	227,9	231,8	226,9
	1978	249,9	249,6a)	254,9a)
	1979		297,5a)	297,5a)
- fibre animale și vegetale	1977	212,3	203,1	188,6
	1978	215,1	212,0	218,9
	1979		231,7	233,4a)
- piei	1977	186,6	176,1	177,2
	1978	247,7	244,0	269,0
	1979		391,5	369,4

a) Date provizorii pentru: ulei de ricin, unt, porci vii, bacon, șuncă, picnic, ouă, miere, huilă, cărbune cocsificabil, minereu de fier, minereu de mangan, cromită, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire laminată la rece, sîrmă neagră recoaptă, țevi din oțel, laminate din cupru, cherestea de rășinoase, cherestea din foioase, celuloză, hîrtie kraftliner, iută.

Sectorul de conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

Orientări în dezvoltarea economică

Italia: acțiuni pentru reducerea dependenței energetice

PROBLEMA ENERGIEI se pune pentru Italia cu o mai mare gravitate decît pentru alte țări industrializate, deoarece resursele sale interne nu acoperă decît 18% din necesarul de consum. Situația cea mai dificilă se înregistrează la petrol, care deține o pondere de 70% în balanța energetică a economiei italiene. În această situație a fost alcătuit un plan de măsuri pe perioada 1979—1981, care vizează limitarea creșterii consumului de energie și reducerea treptată a dependenței de petrol.

În industrie, este în curs de finalizare un program care are în vedere raționalizarea consumului de energie (ridicarea eficienței parcului de motoare și cuptoare electrice, a sistemului de iluminat, revizuirea programelor de dezvoltare care implică consum electric intens etc.), extinderea utilizării energetice a cărbunelui, producția combinată energie-căldură, dezvoltarea industriei termoelectromecanice. În domeniul transporturilor sînt prevăzute elaborarea de tehnici noi care să reducă consumul de carburanți la autovehicule și ameliorarea condițiilor de trafic pentru creșterea ponderii transportului public.

În ce privește hidrocarburile se urmărește revizuirea politicii de utilizare a acestora, sporirea eficienței folosirii lor, asigurarea aprovizionării, limitarea costurilor de rafinare și distribuire. Se preconizează restructurarea sectorului de rafinare, optimizarea fluxurilor de țiței prin echilibrarea diferitelor calități precum și a zonelor de aprovizionare, astfel încît să se realizeze un preț mediu și costuri de transport cît mai reduse, raționalizarea sistemului de distribuire prin reducerea numărului de stații de distribuire și trecerea acestora în administrația organelor locale. Pentru dezvoltarea energiei nucleare pînă în 1981 urmează să înceapă construcția a 12 centrale nucleare, cu o putere instalată unitară de 1 000 MW.

Planul de măsuri are în vedere, de asemenea, intensificarea prospectărilor petroliere, în special în platoul continental, în partea de sud a țării și în jurul insulelor, sporirea pînă în 1981 a puterii instalate în hidrocentrale cu încă 1 700 MW, construirea de centrale cu turbine cu gaz cu o putere instalată de 1 700 MW în 1981, construirea unor centrale foto-voltaice de putere mică și proiectarea altora cu putere de pînă la 10 MW, precum și realizarea, pe baza unor noi surse geotermice, de centrale cu o putere instalată totală de 10 MW. În 1981 puterea instalată a centralelor utilizînd cărbune va totaliza 4 900 MW, corespunzător unui consum de cărbune de 5 mil. tone anual. Programul „carbonifer" prevede creșterea consumului de cărbune pînă la 20 mil. tone anual imediat după 1984, prin reactivarea unor bazine și deschiderea de noi zăcăminte neglijate pînă acum din cauza conținutului ridicat în sulf al minereului.

Rodica GHEORGHIȚĂ

EVOLUȚII MONETARE

SĂPTĂMÎNA 10—14 IX 1979 a marcat o redresare generală a **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare. Reducerea deficitului bugetar al S.U.A. în anul fiscal 1979 cu peste 7 miliarde dolari, dar mai ales generalizarea dobînzii preferențiale „prime rate" de către marile bănci comerciale nord-americane la 13% p.a. au influențat pozitiv cursul dolarului, ale cărui nivele s-au situat — față de toate celelalte valute occidentale — peste cele de la închiderea săptămînii precedente.

Lira sterlină și **yenul japonez** au polarizat din nou atenția operatorilor de devize, fiind valutele cu mișcările cele mai accentuate. Posibilitatea unor conflicte de muncă ce ar putea afecta serios în primul rînd industria britanică a fost factorul negativ principal, care — împreună cu scăderea ecartului dintre dobînzile la depozitele în eurosterlină și cele în eurodolar — au imprimat un trend permanent descendent lirei, astfel că cotația de pe 14 IX de circa 2,19 dolari/1 liră era cu 2,6% sub închiderea din 7 IX de 2,2475 dolari/1 liră. Yenul japonez a continuat să fie influențat de perspectivele nefavorabile ale balanței comerciale nipone (deficitul lunii august s-a cifrat la peste 1,6 miliarde dolari), fiind tranzacționat la sfîrșitul perioadei analizate la circa 223,75 yeni/1 dolar, respectiv cu 1,3% sub închiderea de referință de 220,75 yeni/1 dolar.

Procente apropiate de depreciere față de dolar au înregistrat restul valutelor occidentale, dintre care **lira italiană** (sub influența presiunilor inflaționiste) și **francul francez** (după publicarea deficitului comercial pe luna august a.c. de 3,2 miliarde franci, față de circa 970 mil. franci în luna precedentă) au manifestat tendința cea mai accentuată, situîndu-se la circa 814,75 lire/1 dolar pe 14 IX, față de 812,50 lire/1 dolar pe 7 IX, și, respectiv, la 4,2350 franci/1 dolar, comparativ cu 4,2250 franci/1 dolar (depreciere cu circa 0,3%).

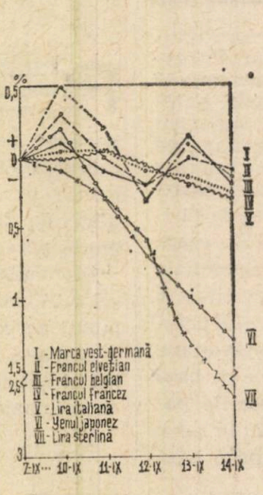

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 10—14 IX, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 7 IX a.c.

Nivelul **francului elvețian**, de 1,6350 franci/1 dolar la sfîrșitul intervalului, era la circa 0,2% **sub cel** de referință (1,6325 franci/1 dolar), un procent foarte apropiat de depreciere fiind înregistrat de **marca vest-germană** (1,8125 mărci/1 dolar, față de 1,81 mărci/1 dolar) și **francul belgian** (29,10 franci/1 dolar, comparativ cu 29,05 franci/1 dolar).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 12,875% p.a. la cele în eurodolari, 7,625% p.a. la cele în euromărci vest-germane și 2,75% p.a. la cele în eurofranci elvețieni.

Deși cu oscilații puternice, prețul **aurului** s-a aflat pe o linie mereu ascendentă, al doilea fixing de la Londra din 14 IX 1979 de 345,90 dolari/uncie (nou record istoric absolut) fiind cu 14,65 dolari/uncie peste cel corespunzător din 7 IX 1979. În cercurile de afaceri interesate se apreciază că pînă la sfîrșitul acestui an prețul aurului ar putea să atingă cifra de 400 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

DOCUMENTAR

Evoluții și restructurări în construcțiile navale

DUPĂ O CREȘTERE MEDIE anuală, de 10% în perioada 1968—1977, în condițiile în care în ultimul an amintit progresia a fost de numai 5,5%, flota comercială mondială și-a încetinit anul trecut și mai mult ritmul de creștere, respectiv la 1,3%.

Un ritm de creștere neobișnuit de lent

ACEST RITM neobișnuit de lent, purtînd amprenta dificultăților și incertitudinilor din economia occidentală, este consecința unei reduceri substanțiale a construcției de nave. În cazul țărilor cotind ca mari producătoare de nave totalul comenzilor la sfîrșitul anului a scăzut continuu, de la 120,7 milioane tone registru brut (t.r.b.) în 1974 și 82,5 mil. t.r.b. în 1975, la 25,9 mil. t.r.b. anul trecut, ceea ce reprezintă cel mai coborît nivel din ultimele două decenii. Ritmul lent de creștere a flotei mondiale este în același timp și consecința unei accelerări a casării navelor vechi neutilizate : potrivit datelor furnizate de **Lloyd's Register of Shipping**, în 1978 au fost date la fier vechi 1 100 nave însumînd circa 21 milioane t.d.w., ceea ce reprezintă aproape dublul mediei celor trei ani anteriori. Și aceasta chiar în condițiile în care criza pe care o traversează industria siderurgică occidentală, care este principalul utilizator de fier vechi, menține prețurile acestuia la un nivel foarte scăzut.

Circa 60% din capacitatea casată în 1978 a fost constituită din petroliere. După ce a crescut în ultimii zece ani într-un ritm mediu de peste 12% anual, flota petrolieră mondială a cunoscut în 1978, pentru prima dată, o reducere absolută de tonaj. Acest fapt reflectă regresul survenit în condițiile crizei energetice în comerțul internațional cu petrol și produse petroliere, regres care explică, la rîndul lui în mare măsură stagnarea înregistrată în 1978 în volumul global al mărfurilor transportate pe mare (pe ansamblu creșterea lui a fost mai mică de 1%). În privința mărfurilor transportate trebuie relevat însă că regresul nu a fost general, la capitolul transporturilor speciale și prin containere înregistrîndu-se o continuare a tendinței pronunțat ascendente din ultimii ani.

În ciuda reducerii drastice a ritmului de creștere al flotei comerciale mondiale, datorită scăderii relative concomitente a cererii de transport, capacitatea de transport excedentară nu era mai mică la sfîrșitul anului trecut decît cu un an în urmă. Din aceasta patru cincimi erau reprezentate de petroliere, parte din ele fiind utilizate ca depozite plutitoare (de exemplu în Japonia). Deși în primul semestru al anului curent această capacitate excedentară s-a mai redus întrucîtva, ea reprezenta încă — la sfîrșitul lunii iunie — circa 4% din flota mondială.

Excedentul de capacitate existent la capitolul navelor petroliere, care potrivit celor mai multe previziuni nu se va resorbi decît în prima jumătate a deceniului viitor, a determinat, așa cum arătam, o reducere considerabilă a comenzilor de noi asemenea nave (6,6 milioane t.r.b. la sfîrșitul anului trecut, față de 86,7 milioane t.r.b. la sfîrșitul anului 1974), paralel cu o scădere însemnată a ponderii comenzilor de nave petroliere în totalul comenzilor (la 25% în 1978, față de 72% în 1974). În același interval ponderea cargourilor transportînd mărfuri uscate s-a majorat de la 6% la 32% din totalul comenzilor.

Anul în curs a adus un anumit reviriment : tonajul comandat în primul semestru a fost chiar puțin superior celui comandat în întreg anul trecut. Potrivit firmei „Lambert Brothers Shipbroking", o bună parte din comenzile de noi nave privesc petroliere de 50 000—80 000 tdw, dotate cu motoare diesel cu un randament superior, pentru a compensa întrucîtva cheltuielile suplimentare provocate de dublarea prețului carburanților pentru nave în ultimul an. Sub impulsul efemer al cîtorva tranzacții de mai mare anvergură, în special cu cereale, dar și cu petrol, navlurile au cunoscut și ele o creștere în primul semestru al acestui an, care apoi s-a plafonat. O linie ascendentă a urmat și prețul noilor nave, evoluție care nu a întîrziat să se reflecte și în cea a prețului navelor cumpărate de ocazie : în unele cazuri acesta din urmă a sporit de peste două ori. Totuși, constată observatorii, o reală înviorare nu este de așteptat înainte de cîțiva ani. În plus, se apreciază că dacă intențiile exprimate de o serie de țări occidentale, în primul rînd de S.U.A., de a-și reduce importul de petrol se vor materializa, cererea de petroliere (în special de superpetroliere) nu va mai cunoaște dinamismul anterior.

Un aspect nou în încercarea țărilor occidentale de a face față crizei din construcțiile navale îl reprezintă și sporirea la peste o treime a ponderii comenzilor acordate de societățile de transporturi maritime șantierelor navale din propria țară.

Dincolo de aceste evoluții structurale rămîne însă constatarea reducerii pe ansamblu cu 40 pînă la 50% în ultimii patru ani a capacității de producție a șantierelor navale din Occident, dintre care multe — mai ales cele mici — au fost nevoite chiar să-și închidă porțile, contribuind astfel la sporirea proporțiilor somajului. În Japonia, de pildă, țară în care cele 60 companii constructoare de nave realizează o treime din tonajul navelor lansate anual pe plan mondial (respectiv cu mult peste propriile necesități de transport), personalul șantierelor navale s-a redus de la 116 000 oameni în 1975 la 70 000 în primăvara anului în curs. Navele construite anul trecut, însumînd numai 4,9 mil. t.r.b., reprezintă cel mai scăzut nivel al producției japoneze din 1965 încoace, fiind în același timp — după cum rezultă din graficul de mai jos — cu mult inferior realizărilor imediat anterioare (10 mil. t.r.b. în 1977 și 18 mil. t.r.b. în 1975). În încercarea de a face față crizei pe care o traversează construcțiile navale, guvernul nipon a impus reducerea cu 35% pînă în luna martie anul viitor a capacității șantierelor ; pe de altă parte, principalele 40 de companii constructoare de nave au ajuns la o înțelegere privind plafonarea producției lor timp de doi ani la un nivel reprezentînd 39% din producția anilor de boom 1973—1975 (**The Economist**, 30 iunie 1979, p. 77). Ambele măsuri au fost primite cu ușurare în țările vest-europene mari constructoare de nave, puternic afectate de concurența niponă și nevoite să acorde subsidii considerabile șantierelor lor navale, mai ales că ponderea țărilor Pieței comune, în construcția mondială de nave s-a redus de la 33,6% în 1960 la 13% în prezent.

Paralel, pentru a preveni reducerea în continuare a profiturilor, care în cazul firmelor japoneze au scăzut de la 550 milioane dolari în 1977 la 60 milioane dolari anul trecut, se constată o diversificare a profilului de activitate al marilor firme constructoare de nave în direcția producerii de macarale portuare, de alte utilaje grele, ca și de motoare diesel care consumă mai puțin combustibil, răspunzînd astfel și exigențelor actualei crize a petrolului.

O sursă de venituri, dar mai ales de cheltuieli suplimentare

REDUCERILE AMINTITE mai sus nu au însă un caracter general, o serie de țări socialiste și de țări în curs de dezvoltare continuînd să-și lărgească capacitățile de producție de nave odată cu dezvoltarea și diversificarea flotei lor maritime, pentru a răspunde în mai mare măsură în primul rînd propriilor lor necesități de transport.

Date ale O.C.D.E. evidențiază astfel că într-o perioadă în care producția mondială de nave s-a redus la jumătate, ponderea țărilor „lumii a treia" în realizarea acestei producții s-a majorat de la 11,4% în 1974 la 24% în 1978. Paralel, a crescut și numărul țărilor în curs de dezvoltare constructoare de nave, de la 21 în 1976 la 23 un an mai tîrziu. Totuși, așa cum relevă un studiu al U.N.C.T.A.D. (**Merchant Fleet Development**, Report by the UNCTAD Secretariat, doc. TD/222) elaborat în vederea ultimei sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare de la Manila, deși circa 61% din totalul mondial al mărfurilor încărcate anual pe nave reprezintă exporturi ale țărilor în curs de dezvoltare, aceste țări dețin numai 8% din capacitatea de transport a flotei mondiale (Africii revenindu-i numai 0,9%), marea majoritate — peste 82% din capacitate — aparținînd țărilor capitaliste dezvoltate*. În cazul petrolierelor acest decalaj este și mai flagrant (sub 6% față de 90%). Țările în curs de dezvoltare rămîn astfel încă departe de obiectivul fixat la cea de-a III-a sesiune a U.N.C.T.A.D., ca la sfîrșitul acestui deceniu ele să dețină cel puțin 10% din flota mondială.

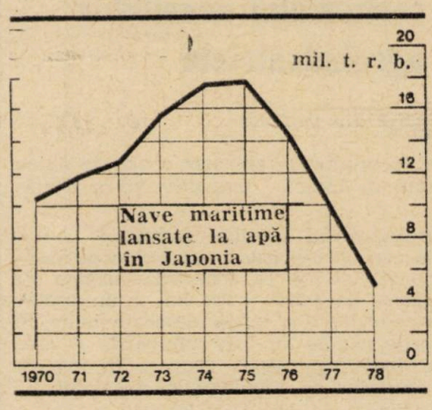

Importanța acordată de țările „lumii a treia" dezvoltării unei flote naționale ca și cooperării dintre ele în domeniul transporturilor maritime este argumentată concludent prin sumele considerabile în valută liber convertibilă (circa 26 miliarde dolari anual),

*) Cifrele includ și navele aflate sub pavilion de complezență.

pe care trebuie să le plătească aceste țări armatorilor străini și unor companii transnaționale sub formă de taxe de transport. Aceste cheltuieli, care au avut dealtfel o tendință de creștere în ultimii ani, reduc simțitor încasările țărilor în curs de dezvoltare de pe urma exporturilor lor în țările dezvoltate, oricum supuse unor mari fluctuații. După calculele secretariatului U.N.C.T.A.D. (**Review of Maritime Transport**, doc. TD/B/C.4/178, 1978), între anii 1964 și 1975 a avut loc o creștere însemnată a ponderii cheltuielilor de transport în prețul de vînzare al principalelor produse exportate de țările în curs de dezvoltare. Așa spre exemplu cheltuielile de transport pentru lemn de palmier pe ruta Nigeria—Europa au crescut de la 9,5% în 1966 la 25,5% în 1975, pentru iută, pe ruta Bangladesh—Europa, de 8,7% la 19,5%, pentru cauciuc natural pe ruta Malaysia—Europa, de la 8% la 18,5%, pentru fibre de sisal pe ruta Africa de Est—Europa, de la 8,4% la 12,8%, pentru ceai, pe ruta Sri Lanka—Europa, de la 6,5% la 10,4%, etc.

Pentru aceste motive transporturile maritime ocupă un loc important în cadrul preocupărilor U.N.C.T.A.D. pe linia sprijinirii eforturilor de progres ale țărilor în curs de dezvoltare. În cadrul U.N.C.T.A.D. există o comisie specială care se ocupă de peste un deceniu de problemele transporturilor maritime. O realizare însemnată a acestei comisii este considerată elaborarea și adoptarea, în 1976, a unui cod de conduită pentru conferințele maritime internaționale, de natură să protejeze interesele specifice ale țărilor în curs de dezvoltare.

La cea de-a V-a sesiune a Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare de la Manila din luna mai a.c. au fost adoptate două rezoluții, una conținînd măsuri de natură „să asigure țărilor în curs de dezvoltare o participare echitabilă la transporturile maritime de toate tipurile", iar prin cea de-a doua recomandîndu-se țărilor dezvoltate să mărească volumul și să îmbunătățească condițiile de acordare de asistență tehnică și financiară țărilor în curs de dezvoltare pentru achiziționarea de nave, precum și pentru îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurilor și facilităților portuare.

Pavilionul românesc pe oceanele lumii

PRINTRE ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE în care transporturile maritime au cunoscut o dezvoltare substanțială, atît în ce privește volumul mărfurilor transportate, cît și tonajul flotei, România se situează pe un loc de frunte. Dezvoltarea economică rapidă a țării noastre și participarea ei tot mai intensă la diviziunea internațională a muncii au pus cerințe tot mai mari în fața transporturilor maritime. Pentru a răspunde acestor cerințe, în primii trei ani ai actualului cincinal flota maritimă românească și-a dublat capacitatea, ajungînd la un tonaj total de 2,3 milioane t.d.w. Cu toate acestea, așa cum arăta secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din luna mai a.c., circa 70% din transportul maritim este încă realizat cu nave închiriate. Ținînd seama de sporirea planificată a volumului de mărfuri transportate pe mare de 2,2—2,5 ori pînă în 1985 față de 1980, ca și de necesitatea diminuării efortului valutar la acest capitol, prin mărirea contribuției flotei maritime românești la realizarea exportului și importului țării, proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. prevede majorarea capacității flotei maritime la circa 7 milioane t.d.w. în 1985 și circa 11—12 milioane t.d.w. în 1990, față de 3,4 mil. t.d.w. la sfîrșitul cincinalului în curs și numai 150 000 t.d.w în 1965, o orientare principală în acest domeniu constituind-o construirea de nave specializate și de mare capacitate. Se va asigura totodată creșterea accentuată a capacității de trafic în porturi, prin extinderea portului Constanța și a porturilor maritim-fluviale.

Ion BARAC

Relația creștere — mediu într-o abordare sistemică

(Urmare din pag. 24)

nomice de reducere a pagubelor provocate, bunăoară, de poluare, autorul, folosind tehnica input-output a legăturilor dintre ramuri, sugerează posibilități concrete de modelare a relațiilor mediu-economie, metode de internalizare a activității poluante și de reflectare cu ajutorul unor indicatori globali, a activității de protecție a mediului înconjurător. Situate la frontiera dintre cercetarea fundamentală și aplicativă, astfel de preocupări se justifică din plin, ele asigurînd, dealtfel, un plus de substanță lucrării la care ne referim.

În ultimul capitol, autorul și-a asumat o dublă răspundere. Prima : să prezinte succint și într-o ordine logică eforturile și rezultatele obținute de România în anii construcției socialiste în domeniul gospodăririi și amenajării factorilor de mediu și a unor ecosisteme. A doua, desigur și mai importantă încă : atestarea condițiilor și a limitelor compatibilității creșterii economice românești cu factorii naturali ai mediului (aer, apă, sol, subsol, păduri, forma terestră și acvatică etc.). În acest cadru autorul a prezentat amplu și convingător atît efortul material implicat de creșterea și perfecționarea structurilor tehnologice și de producție, cît și mecanismul (economic și instituțional) de realizare a strategiei românești de protecție a mediului înconjurător.

Elaborat în condițiile unui permanent transfer de noțiuni și cunoștințe între sistemele investigate, **Creșterea economică și mediul înconjurător** este un studiu ce dovedește cu prisosință valențele cercetării sistemice și interdisciplinare. Soluțiile propuse pentru rezolvarea multor probleme înscrise în proiectul de Directive ale celui de-al XII-lea Congres al P.C.R. în domeniul valorificării resurselor materiale și al protejării mediului de viață reflectă actualitatea și importanța preocupărilor autorului pentru prezervarea mediului înconjurător și folosirea cu maximum de chibzuială a resurselor acestuia.

Organizarea teritoriului consiliilor unice agroindustriale

(Urmare din pag. 13)

litate, cu condiții unitare de producție, am ales consiliile unice Corabia și Stoenești situate pe terasa, respectiv lunca Dunării și a Oltului.

La Consiliul unic agroindustrial Corabia **(schița 1)** avînd 18 100 ha teren arabil, din care 10 926 irigat, au fost organizate două asolamente de cîmp (C_1 și C_2) pe terenurile irigate cu 5—6 sole cu mărimea medie de 1 000—1 200 ha și un asolament de cîmp (C_3) pe terenurile din luncă desecate avînd 4 sole a 900 ha. Pe terenurile irigate au fost amplasate și cele 9 asolamente furajere și două legumicole, grupate în masive compacte în apropierea centrelor de producție și a satelor.

La Consiliul unic agroindustrial Stoenești **(schița 2)** avînd o suprafață arabilă totală de 10 257 ha, din care irigat 5 390 ha, au fost organizate : un asolament de cîmp pe terenul irigat situat pe terasă (suprafață de 2 800 ha, în 4 sole cu sola medie de 680 ha (C_2), un asolament de cîmp pe teren neirigat de terasă (suprafață de 4 120 ha, avînd 5 sole a 814 ha (C_1), un asolament semincer irigat de producție (S_2) în suprafață de 1 200 ha avînd 4 sole și un asolament semincer experimental (S_1), două asolamente legumicole irigate în suprafață de 628 ha cuprinse în 8 sole, un asolament de orez pe 133 ha (O) și asolamente furajere în apropierea fermelor zootehnice, precum și un asolament pe terenurile de luncă.

Pentru condiții teritoriale complexe, care cuprind jumătatea de nord a județului a fost selectat Consiliul unic agroindustrial Dobrun **(schița 3)** avînd o suprafață arabilă de 7 622 ha, pe care s-au organizat, corespunzător zonelor de favorabilitate, următoarele asolamente : un asolament pe terenurile din lunca Oltețului cuprinzînd trei sole a 430 ha (C_1), un asolament pe terenurile în pantă, din zona a III-a și a IV-a de favorabilitate, terenuri fragmentate ce necesită măsuri de protecția solului pe o suprafață totală de 1 584 ha cuprinse în 4 sole cu suprafața medie de 397 ha (C_2), pe terenurile de platou, cu o energie de relief mai redusă, cuprinzînd terenuri de categoria a II-a și a III-a în suprafață de 4 090 ha s-a organizat un asolament de cîmp (C_3) avînd 5 sole cu mărimea medie de 818 ha, iar pe terenul irigat în suprafață de 1 350 ha a fost organizat un asolament de cîmp (C_4) cu 5 sole avînd suprafața medie de 270 ha, în corelare cu traseul schemei hidrotehnice. În condiții de irigare a fost amplasat și organizat și asolamentul legumicol în suprafață de 235 ha, precum și detașarea suprafeței pentru ferma specializată a fabricii de conserve, iar asolamentele furajere au fost organizate în imediata apropiere a fermelor zootehnice pe care le deservesc.

Aspectele prezentate evidențiază raționalitatea organizării teritoriului consiliilor unice agroindustriale, fără a ține seamă de deținători, prin crearea unor asolamente unice, a unor sole mari, care permit exploatarea eficientă a pămîntului, a sistemelor hidroameliorative și a mijloacelor tehnice de care dispune agricultura noastră socialistă.

MONDORAMA

Sărăcie absolută — perspective de combatere

ULTIMUL RAPORT anual asupra dezvoltării în lume, publicat de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, relevă — între altele — că, chiar dacă ritmul creșterii economice pe plan mondial se va accelera în următorii ani, nu mai puțin de 600 milioane de ființe umane vor continua să trăiască la sfîrșitul secolului în condiții de sărăcie absolută, adică lipsite de o alimentație echilibrată și o locuință decentă, de acces la învățămînt și la îngrijirea sănătății. În ipoteza optimistă că țările în curs de dezvoltare vor realiza în deceniul următor un ritm mediu anual de creștere de 6,6% și vor promova măsuri pe plan intern pentru o repartiție mai echitabilă a veniturilor, se apreciază că numărul persoanelor trăind în sărăcie absolută s-ar putea reduce de la 800 de milioane în prezent la 300—350 de milioane în jurul anului 2000.

Un rol important în acest sens ar juca — opinează autorii raportului — crearea accelerată de noi locuri de muncă în economia țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce s-ar putea realiza în condițiile sporirii ajutorului pentru dezvoltare acordat de țările avansate, inclusiv privind transferul de tehnologii, și ale extinderii comerțului internațional pe baze reciproc avantajoase.

Cehoslovacia: efort de ridicare a productivității muncii

UNA DINTRE PREOCUPĂRILE constante ale factorilor de răspundere din Cehoslovacia o constituie ridicarea productivității muncii în economia națională, ținîndu-se seama și de faptul că — potrivit previziunilor — sporul mediu anual al persoanelor ocupate în sfera productivă va fi în perioada 1976—1980 de 0,2%, iar în următorul cincinal se va reduce la 0,1%.

Se apreciază că sarcina de a realiza, pînă în 1990, o creștere medie anuală a productivității muncii (în sfera productivă) de 4,8% va putea fi îndeplinită cu condiția de a se acorda o atenție susținută înzestrării tehnice a muncii, înlocuirii muncii vii prin tehnică. Conform calculelor, în anii 1970—1975 în industrie au fost folosite în acest scop 80% din fondurile fixe puse în funcțiune, ceea ce a asigurat 65% din sporul productivității muncii. În privința eficienței înlocuirii muncii vii prin tehnică, se evaluează că economiile realizate pe această cale în industria cehoslovacă depășesc de două ori investițiile. Se remarcă, totodată, o puternică diferențiere pe ramuri a cheltuielilor specifice necesare pentru înlocuirea muncii vii, ele avînd nivelul cel mai ridicat în industria energiei electrice și termice, iar cel mai scăzut — în industria confecțiilor.

Termoficare pe baza energiei secundare

SCUMPIREA surselor de energie primară a atras-o după sine și pe cea a resurselor energetice secundare, determinînd o sporire a interesului pentru valorificarea lor, cu atît mai mult cu cît în felul acesta se acționează și pentru combaterea poluării.

În R. F. Germania, țară în care o treime din necesarul de energie al industriei aparține industriei siderurgice, aproape 60% din energia utilizată de oțelării se pierdea pînă acum în atmosferă. Începînd de anul viitor aceste deșeuri energetice vor fi captate și utilizate pentru termoficare. La Duisburg, de pildă, se va asigura în acest mod încălzirea a 5 000 de apartamente.

Perspectiva anului 2000 în Madagascar

PROGRAMUL de dezvoltare social-economică a Republicii Democratice Madagascar pînă în anul 2000 prevede trei etape fundamentale în transformarea structurilor economice și sociale a țării. Astfel, în perioada 1979—1984 accentul se va pune pe făurirea temeliei industriei prelucrătoare naționale (siderurgie, producția de ciment, de îngrășăminte chimice, de hîrtie ș.a.), precum și pe extinderea producției agricole în vederea asigurării populației cu alimente și a industriei ușoare cu materii prime. În cea de-a doua etapă (1985—1992) se va urmări dezvoltarea complexă a economiei naționale și intensificarea acesteia (în special prin crearea ramurilor producătoare de mijloace de producție). În sfîrșit, obiectivul celei de-a treia etape (1993—2000) îl constituie realizarea utilizării depline, raționale a resurselor locale, asigurarea îmbinării armonioase între industria grea și industria ușoară, precum și modernizarea agriculturii.

Surse de finanțare a cercetărilor științifice

UN EXAMEN al evoluției în ultimele două decenii (1960—1979) a cheltuielilor efectuate în S.U.A. în domeniul cercetării și dezvoltării relevă că — deși în prețuri curente volumul lor global a sporit an de an — în prețuri constante a avut loc o evoluție descendentă în anii 1969—1975, după care a urmat o redresare destul de susținută, nivelul proiectat pentru anul în curs fiind însă doar cu circa 1% superior celui atins în 1968. Analiza pe principalii executanți ai lucrărilor de cercetare științifică și dezvoltare evidențiază că în perioada 1960—1979 a crescut întrucîtva ponderea cheltuielilor efectuate de colegii și universități, precum și de alte organizații necomerciale (deși, împreună, ele efectuează mai puțin de 1/6 din totalul cheltuielilor), pe seama reducerii îndeosebi a ponderii cheltuielilor realizate de firmele industriale. De fapt, sursele de finanțare a lucrărilor efectuate de ultimele două categorii de executanți, cuprinse în tabelul alăturat, provin în cea mai mare parte tot din subsidiile statului sau alocațiile firmelor industriale, dar aceștia se concentrează îndeosebi asupra cercetărilor cu caracter fundamental și a celor cu aplicare pe termen lung.

Evoluția cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare
(miliarde dolari, în prețuri constante din 1972)

Anul	Total cheltuieli	Din care: guvernul federal	industrie	colegii și universități	alte organizații comerciale
1960	25,04	3,69	18,56	2,36	0,43
1965	29,92	4,67	21,18	3,12	0,95
1970	29,18	4,67	20,19	3,42	0,90
1975	27,94	4,24	19,18	3,49	1,04
1979 *	31,37	4,31	21,94	3,93	1,18

* Evaluări ale Institutului memorial Battele
Sursa : B.I.K.I., nr. 86/1979

Evoluții diferențiate în producția de oțel

BILANȚUL activității pe anul trecut a industriei siderurgice din țările capitaliste dezvoltate evidențiază faptul că, deși s-a simțit o anumită înviorare, volumul producției de metale feroase n-a atins încă nivelul anului 1974. După evaluările Institutului internațional al fontei și oțelului, în 1978 țările Europei occidentale au produs 164 mil. tone de oțel (față de 187 mil. tone în 1974), Statele Unite — 124 mil. tone (față de 132 mil. tone), iar Japonia 102 mil. tone (față de 117). În aceeași perioadă producția de oțel a țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare a însumat 46 mil. tone, față de 31 mil. tone în 1974, înregistrînd o creștere de 48%. Un trend similar pe cele două grupuri de țări a cunoscut în ultimii cinci ani și consumul de oțel.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 38 din 21 septembrie 1979

— Un amplu şi fructuos dialog de lucru asupra unor priorităţi ale dezvoltării noastre **(N. Ionescu)** 1

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Utilizarea raţională a fondurilor fixe **(Gheorghe Obreja, drd. Stelian Militaru)** 3

— Exigenţe ale respectării contractelor economice **(I. Gheorghiu)** 5

— Un vast program în slujba înfloririi patriei

● Creşterea eficienţei economice — condiţie esenţială în strategia dezvoltării **(prof. dr. Constantin Manolescu, conf. dr. Dumitru Ciucur, lector univ. Constantin C. Popescu)** 7

● Pregătirea şi perfecţionarea profesională a forţei de muncă **(Gh. Răboacă)** 9

— Criterii şi soluţii în organizarea teritoriului consiliilor unice agroindustriale **(dr. Ion Bold, Ion Goga Mutu)** 11

— Mecanismul economico-financiar : funcţionalitate-eficienţă. Perfecţionarea informaţiei costurilor, instrument activ în gospodărirea judicioasă a resurselor materiale şi de muncă **(conf. dr. C. M. Drăgan)** 14

— Puncte de vedere. Rezerve de îmbunătăţire a folosirii utilajelor în industria poligrafică **(Laurenţiu Dragomirescu)** 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Concepte-instrumente-tehnici în sprijinul sporirii eficienţei

● Termene reduse, producţie sporită prin folosirea planificării în reţea **(Adrian Rusu)** 17

● Unităţi pilot pentru realizarea unor sisteme de conducere standard pe subramuri **(Vasile Vrabie)** 18

TEORII ● IDEI

— Conştiinţa socialistă, forţă motrice a dezvoltării economico-sociale **(conf. dr. Georgeta Hălăşan)** 19

— Convorbiri economice cu **Pierre Desprairies.** Omenirea a intrat în epoca post-petrolieră 21

— Şcoli ● curente ● economişti. Ipostaze ale crizei gîndirii economice burgheze (II) **(Vasile Pilat)** 22

— Relaţia creştere-mediu într-o abordare sistemică **(C. V. Băloiu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Petrolul în slujba păcii, pentru progresul omenirii 25

— Principiul nereciprocităţii în relaţiile comerciale dintre ţările în curs de dezvoltare şi ţările dezvoltate — tendinţe şi probleme **(Victor Aldea)** 26

— Documentar. Evoluţii şi restructurări în construcţiile navale **(Ion Barac)** 29

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI

Relaţii financiar-valutare şi comerciale internaţionale

IN THIS ISSUE

— The growth of the efficiency — the essential condition in the strategy of development **(Prof. Dr. Constantin Manolescu, Lecturer Dr. Dumitru Ciucur, Reader Constantin C. Popescu).** 7

— Professional training and improvement of the labour force **(Gh. Răboacă).** 9

— Criterions and solutions in the territorial organisation of the unique agroindustrial councils **(Dr. Ion Bold, Ion Goga Mutu).** 11

— The socialist conscience, propelling force of the economic and social development **(Lecturer Dr. Georgeta Hălăşan).** 19

— Economic talks with **Pierre Desprairies.** The markind entered the post petroleum age. 21

— Schools ● currents ● economists, Hypostasis of the crisis of the bourgeois economic thought (II) **(Vasile Pilat)** 22

— The principle of non-reciprocity in the commercial relations between the developing and the developed countries — trends and problems **(Victor Aldea).** 26

— Documentary. Evolutions and structural changes in the shipbuilding **(Ion Barac).** 29

DANS LE NUMÉRO

— L'accroissement de l'efficience économique — une condition essentielle dans la stratégie du développement **(prof. dr. Constantin Manolescu, maître de conférences dr. Dumitru Ciucur, lecteur Constantin C. Popescu).** 7

— La formation et le perfectionnement profesionnels de la main d'oeuvre **(Gh. Răboacă).** 9

— Critères et solutions dans l'amménagement du territoire des conseils uniques agro-industriels **(dr. Ion Bold, Ion Goga Mutu).** 13

— La conscience socialiste, force motrice du développement économique et social **(maître de conférences dr. Georgeta Hălăşan).** 19

— Discussions économiques avec **Pierre Desprairies.** L'humanité est entrée dans l'époque post-pétrolière. 21

— Ecoles ● courants ● économistes.. Hypostases de la crise de la pensée économique bourgeoise (II) **(Vasile Pilat).** 22

— Le principe de la non-reciprocité dans les relations commerciales entre les pays en voie de développement et les pays développées — tendances et problèmes **(Victor Aldea).** 26

— Documentaire. Evolutions et changements structurels dans les constructions navales **(Ion Barac).** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Рост экономической эффективности — существенное условие в стратегии развития **(проф. др. Константин Манолеску, старший лектор др. Думитру Чукур, лектор Константин К. Попеску)** .. 7

— Подготовка и профессиональное совершенствование рабочей силы **(Г. Рэбоакэ)** 9

— Критерии и решения в деле организации территории единых аграрно-промышленных советов **(др. Ион Болд, Ион Гога Муту)** 11

— Социалистическая сознательность, движущая сила экономико-социального развития **(старший лектор др. Джорджета Хэлэжан)** 19

— Экономические беседы с **Пьером Депрери.** Человечество вошло в после-нефтяную эпоху 21

— Школы ● течения ● экономисты. Образы кризиса буржуазного экономического мышления (II) **(Василе Пилат)** 22

— Принцип невзаимности в торговых отношениях между развивающимися странами и развитыми странами — тенденции и проблемы **(Виктор Алдя)** 26

— Эволюции и структурные изменения в судостроении **(Ион Барак)** 29

Amintim cititorilor noştri că în curînd va începe campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1980 la „Revista economică". Preţul abonamentului : 260 lei anual. Pentru studenţi, elevi, ca şi pentru cursanţii tuturor formelor de învăţămînt politic şi profesional, preţul abonamentului individual este de : 130 lei anual ; 65 lei semestrial ; 32,50 lei trimestrial.

Incheind din timp abonamentul, vă asiguraţi primirea neîntreruptă a revistei şi a suplimentelor sale specializate : „Relaţii financiar-valutare şi comerciale internaţionale", „Generalizarea experienţei înaintate în unităţile economice", „Curier economic-legislativ".

Redacţia şi administraţia Calea Dorobanţilor nr. 11—25. 71 131 Bucureşti, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 Bucureşti, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Scînteii".

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Asigurarea complexă a gospodăriei dumneavoastră

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie și care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziția cetățenilor „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;
— asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;
— asigurarea de răspundere civilă legală.

• ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimente, combustibil, materiale de construcții și multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — și bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție cauzate de riscurile asigurate ; furt prin efracție și altele.

• ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soția acestuia, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită și altele.

• ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat și de soția acestuia sau de persoane care se află în întreținerea asiguratului, în calitate de locatar, față de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum și pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagubele la bunurile asigurabile ori la pereții, planșeele, tavanele și pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 25 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau direct oricărei unități ADAS.

Calea Victoriei nr. 44

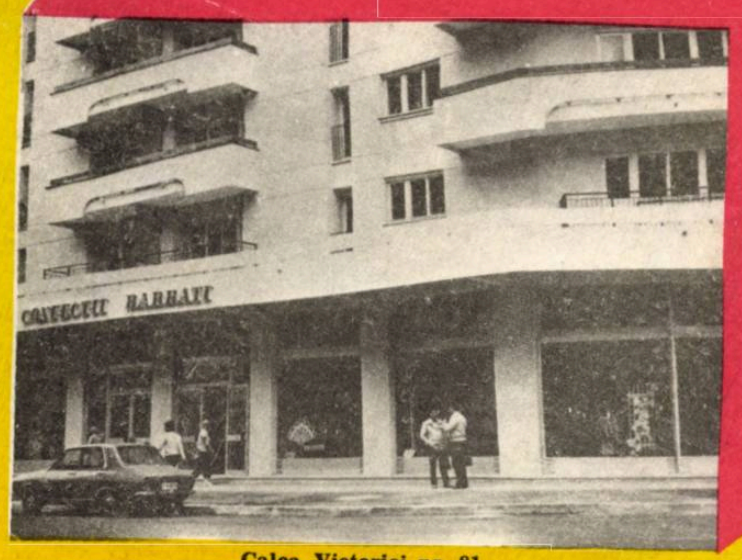

Calea Victoriei nr. 81

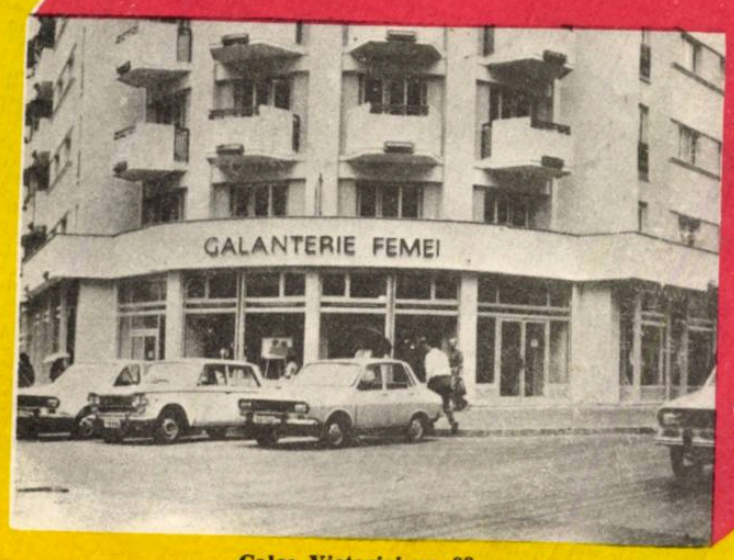

Calea Victoriei nr. 83

Calea Victoriei nr.102—110

ÎN CELE MAI NOI UNITĂȚI COMERCIALE DIN BUCUREȘTI, CELE MAI RECENTE MODELE ALE INDUSTRIEI UȘOARE!

- **Confecții pentru femei, bărbați și copii**
- **Lenjerie de corp și tricotată**
- **Articole de galanterie**
- **Marochinărie**
- **Încălțăminte**
- **Tricotaje**

1979 SEP 2 8

Adecvată acestui sezon, gama sortimentală pusă la dispoziția tuturor categoriilor de cumpărători de noile magazine deschise recent în centrul Capitalei, se remarcă prin diversitate, bun gust și eleganță.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

RECUPERAREA INTEGRALĂ A RESURSELOR ENERGETICE SECUNDARE

Numărul 40 ● Vineri 5 octombrie 1979

UN AMPLU ŞI CUPRINZĂTOR PROGRAM DE CREŞTERE A NIVELULUI DE TRAI ŞI RIDICARE A CALITĂŢII VIEŢII ÎN ROMÂNIA

Creşterea veniturilor oamenilor muncii (%)

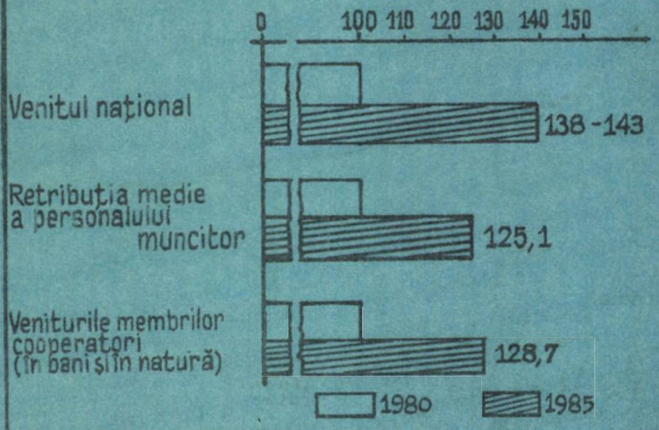

Prestări de servicii (%)

Cheltuieli de la bugetul de stat pentru acţiuni social-culturale (%)

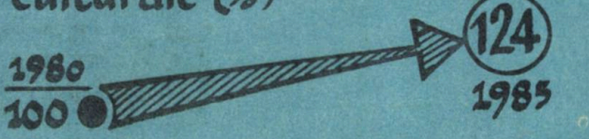

Majorarea pensiilor (%)

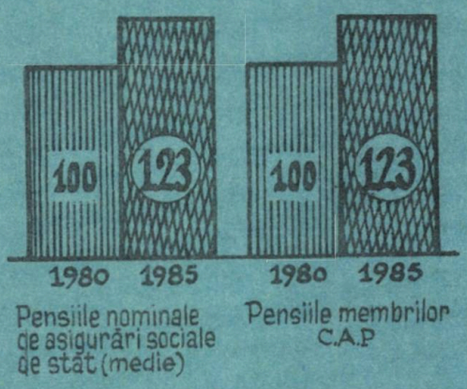

Cheltuieli sociale culturale (%)

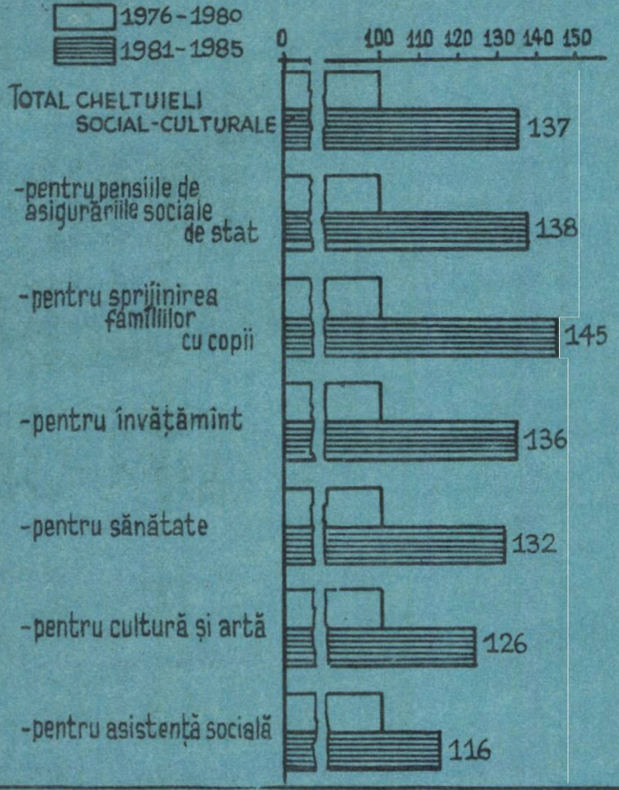

Desfacerile de mărfuri cu amănuntul (%)

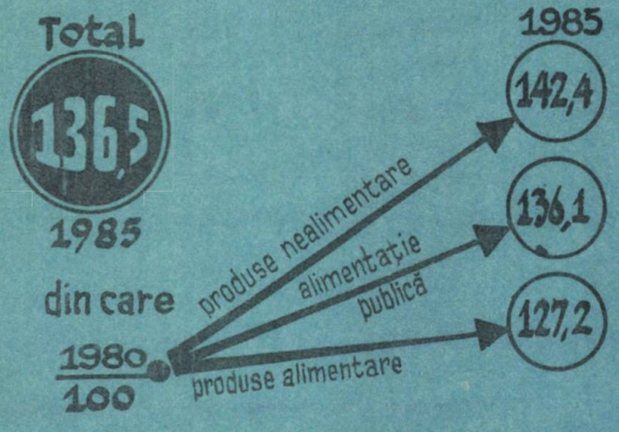

Construcţia de locuinţe din fondurile de investiţii ale statului

1981-1985

11,11 milioane apartamente

D646

1979 OKT 6

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Strategia acțiunilor de marketing în operațiunile de reexport

Necesitatea realizării unei balanțe comerciale excedentare menită să asigure o balanță de plăți echilibrată și consolidarea rezervelor valutare ale țării impune acordarea unei atenții deosebite, alături de operațiunile de export clasice și operațiunilor de aport valutar, fără export de substanță.

Între operațiunile de acest tip reeexportul este deja considerat ca o formă clasică, constînd în cumpărarea și revînzarea unei mărfi de pe piața externă în scopul facilitării condițiilor de plată pentru partener, obținerii unor beneficii imediate în devize sau a unor avantaje de politică comercială.

Extinderea domeniului de definire prin luarea în considerare a lărgirii sferei de interes pentru reexport de la crearea de beneficii în devize la obținerea de avantaje de politică comercială, reflectă tocmai evoluția pe care au cunoscut-o în ultimul timp operațiunile de reexport. Astfel, locul speculațiilor întîmplătoare de vînzare-cumpărare este luat tot mai mult de fluxuri de mărfuri cu mișcare constantă create prin operațiunile de reexport, menite să învingă obstacolele și restricțiile existente într-o anume zonă de desfacere a comerțului internațional. Sînt cunoscute în acest sens acțiunile unor firme specializate din țările capitaliste dezvoltate, care urmăresc îndeaproape aceste obstacole și se informează asupra posibilităților pe care acestea le oferă pentru inițierea și realizarea unor operațiuni de reexport. Fezabilitatea operațiunii este studiată în următoarele etape :

— analiza tipului de obstacol sau restricție existent (obstacole tarifare sau netarifare) ;

— documentarea asupra produselor și firmelor interesate în depășirea restricțiilor respective ;

— analiza posibilităților de producție și prelucrare pentru reexport a produselor în cauză.

Acest gen de operațiune poate cuprinde o gamă largă de mărfuri, în cantități însemnate, ceea ce duce la stimularea activității în țările interesate și obținerea unor importante beneficii în valută. Totodată ele prezintă avantaje aparte și datorită diminuării riscului, furnizorii și beneficarii finali cunoscîndu-se între ei, iar reeexportatorul avînd numai rol de intermediar.

Avantaje în promovarea exportului

În situația în care exporturile tradiționale încep să fie legate de prelucrarea unor produse ale importatorului cu drept de reexport, aceste operațiuni devin tot mai mult un factor de promovare a exporturilor. Aceste situații apar fie la nivel de firme în cadrul unor acorduri de compensație sau cooperare, fie la nivel de state. În acest ultim caz posibilitățile de reexport sînt avute în vedere atunci cînd în listele de mărfuri din cadrul acordurilor comerciale se înscriu la import unele produse care nu sînt necesare în mod direct țării respective. Țara în cauză acceptă însă importul pentru a putea plasa mărfurile sale, iar cele pe care consimte să le importe și nu sînt necesare le valorifică pe terțe piețe.

La nivel de firme posibilitățile de reexport sînt avute în vedere în cazul unor afaceri legate de :

— afaceri de tip Carter ;
— afaceri în compensație ;
— convenții cadru de cooperare ;
— formula românească de cooperare ;
— importul de completare pentru montajul unor instalații destinate exportului etc.

Principalele avantaje obținute constînd în :

— creșterea încasărilor la export, concomitent cu realizarea unor eventuale beneficii la reexport ;

— lărgirea ariei de desfacere și creșterea numărului partenerilor pentru produsele din nomenclatorul de export al firmei respective ;

— flexibilitate în timpul negocierilor, în acceptarea reciprocă a unor cereri sau oferte de mărfuri ;

— realizarea de aport valutar fără export de substanță prin export de inteligență comercială etc.

Avînd în vedere amploarea deosebită a acestor operațiuni cît și avantajele deosebite pe care le oferă se impune elaborarea unor studii fundamentate științific pentru realizarea unor operațiuni de reexport de mare stabilitate. Acestea se pot realiza între altele prin fundamentarea unor programe de marketing pe specific de reexport pe produse date.

Prezentăm prin comparație elementele specifice, obligatorii de avut în vedere la un astfel de program de marketing în comparație cu programul de marketing pentru un export clasic :

Program de marketing de export (structură uzuală)	**Program de marketing pentru operațiuni de reexport (particularități)**
1. Produsul	Un avantaj comercial sau de politică comercială obtenabil.
a) Determinarea produsului ce se oferă :	Identificarea oportunităților sau restricțiilor existente în comercializarea unui anume produs.
b) Elaborarea programului de cercetare-dezvoltare a noilor produse :	Elaborarea de întreprinderea exportatoare a unor studii de dezvoltare a exporturilor ; corelarea lor cu facilitățile comerciale necesitate și cu acțiunile întreprinderii profilate pe operațiuni speciale.
c) Elaborarea unui program de cercetare continuă a pieței :	Organizarea unor formule de cooperare de durată la nivel de întreprinderi sau organizații comerciale (acorduri barter, formula românească de cooperare etc.).

d) Evaluarea costurilor de producție și măsuri pentru diminuarea lor.	Evaluarea costurilor pentru modificări în orientarea producției, a costurilor suplimentare implicate de comercializarea contrapartidei de import și a celor implicate de depășirea unor restricții la export.
2. **Distribuția**	
a) Determinarea canalelor de desfacere cele mai avantajoase	Determinarea beneficiarilor finali interesați în produsul respectiv, care nu-l pot obține datorită unor restricții specifice;
b) Determinarea condițiilor de selectare a intermediarilor și măsuri de cointeresare a acestora.	Solicitarea și cointeresarea societăților mixte de comercializare românești și a întreprinderii specializate în operațiuni speciale pentru preluarea contrapartidelor rezultate la export.
3. **Prețul**	
a) Determinarea prețului intern și a prețului de cost	Determinarea prețurilor normale la export și import și recalcularea lor pe baza avantajelor în cauză;
b) Determinarea politicii de prețuri	Analiza marjei de beneficiu pe care o asigură avantajul comercial în cauză.
4. Promovarea	
a) Prospectarea	Studierea permanentă a modificărilor de politică și legislație comercială a diverselor state;
b) Relații publice	Relații permanente și de reciprocitate cu principalele firme intermediare, contact permanent cu întreprinderea specializată în reexport;
c) Promovarea vînzărilor.	Identificarea unor noi metode de comercializare.

Datorită nivelului ridicat al avantajelor pe care îl aduc operațiunile de reexport se impune pe viitor permanentizarea unor astfel de programe de marketing în vederea asigurării cu continuitate a unui aport valutar sporit fără export de substanță.

Florin POGONARU

drept și uzanțe internaționale

Riscul în contractele comerciale internaționale (I)

CONCEPT — CATEGORII

În condițiile în care schimburile economice internaționale se desfășoară sub amprenta fluctuațiilor valutare, a scumpirii continue a prețurilor materiilor prime și a manoperei — instabilitateea economică a piețelor capitaliste fiind o trăsătură caracteristică contemporană — analiza riscurilor probabile în activitatea comercială a întreprinderilor noastre de comerț exterior este imperios necesară, evident, în lumina găsirii căilor de eficiență maximă de prevenire și, în faza de executare, de înlăturare a consecințelor negative pe care le pot declanșa.

Component major al strategiei comerciale internaționale, riscul, ca eveniment aleatoriu care poate provoca o pagubă, trebuie să fie avut în vedere de comercialiștii din domeniul comerțului exterior, începînd din faza de negociere și pînă la ultimul act de executare a contractelor încheiate — plata prețului. Pentru aceasta, însă, se impune cunoașterea aprofundată a formelor sub care pot să apară aceste evenimente care, după părerea noastră, pot fi previzibile ca probabile într-un grad ridicat.

Riscul în comerțul internațional este prezent într-o gamă infinit de largă, de la evenimente macro-socio-politice și pînă la un număr indefinit de evenimente micro-economice care, în ansamblul lor, pot influența perfectarea și buna derulare a tranzacțiilor comerciale internaționale; este motivul pentru care o teorie generală și exhaustivă este greu de formulat. Ca urmare, am ales calea selectării principalelor aspecte pe care le prezintă, aplecîndu-ne mai mult asupra căilor posibile de preîntîmpinare și surmontare a consecințelor pe care pot să le producă.

NOȚIUNE — SFERĂ DE TRATARE — CONSECINȚE

Dicționarul de economie politică definește noțiunea de risc drept un „eveniment viitor și probabil a cărui producere ar putea provoca anumite pierderi. El poate fi previzibil, atunci cînd factorii care ar aduce pierderi pot fi prevăzuți cu anticipație și imprevizibil, determinat de situații fortuite. Chiar și în cazul riscurilor prevăzute mărimea pagubei nu poate fi stabilită anticipat, cu precizie. În economie sînt unele activități care, prin specificul lor, comportă riscuri mai mari. De regulă, acestea sînt activitățile asupra cărora factorii incerți au o influență mai mare, iar elementele de probabilitate au o pondere mai ridicată. Pentru prevenirea și acoperirea pagubelor provocate de risc se folosesc diverse forme de asigurare".

Din definiția de mai sus reținem două elemente: a) riscul este un eveniment viitor și probabil a cărui producere ar putea provoca anumite pierderi; b) în economie sînt unele activități care, prin specificul lor, comportă riscuri mai mari. Într-adevăr, o anumită intensitate au riscurile în economie pe plan intern, unde ordinea social-politică a țării noastre le atenuează, pînă la excluderea în unele domenii, și cu totul alta, în comerțul exterior cu parteneri din țările cu economie capitalistă. Este bine cunoscut că în activitatea comercială internațională evenimentele care pot surveni, în timp, pot influența într-o măsură deloc neglijabilă buna derulare a contractelor comerciale internaționale și, în final, eficiența economică a tranzacțiilor respective.

În literatura noastră de specialitate întîlnim următoarea definiție a riscului: Riscul reprezintă expunerea în termeni probabilistici a posibilității de obținere a rezultatelor favorabile sau defavorabile într-o acțiune viitoare. În aceeași lucrare se face sublinierea judicioasă, pe care am relevat-o și noi mai sus, și anume că în activitatea de comerț exterior riscurile au un grad superior în comparație cu cel al întreprinderilor care acționează numai în raporturile interne privind circulația produselor.

Consecințele evenimentelor probabile, care constituie în ansamblul lor riscuri în comerțul internațional, dacă acestea se produc, se reflectă direct în gestiunea economică a întreprinderilor de comerț exterior prin diminuarea eficienței economice a operațiunii comerciale afectate, proporțional cu gradul de nerealizare al încasărilor valutare scontate la încheierea tranzacțiilor respective. De aici necesitatea, încă în faza de conturare a viitoarei tranzacții internaționale și în faza de negociere să se estimeze permanent riscurile probabile, previzibile, în vederea formulării unor clauze adecvate în contractele ce urmează a fi perfectate.

În literatura economică se subliniază că alături de măsurile care pot fi luate prin clauze contractuale, întreprinderile au și o altă cale de atenuare a urmărilor pe care le pot declanșa apariția fenomenelor de risc; astfel într-o recentă lucrare de specialitate se arată: Cînd întreprinderea poate stabili probabilitatea pierderii, numărul de observații fiind suficient de mare pentru a le prevedea cu o eroare cunoscută, se pot elabora planuri de autoasigurare prin includerea unei prime de risc în prețul mărfurilor derulate de acea întreprindere. „Cînd numărul de observații asupra proceselor unei singure întreprinderi este insuficient pentru a se trage concluzii semnificative asupra distribuției de frecvență a riscului, există totuși posibilitatea ca aceasta să se estimeze prin observarea proceselor mai multor în-

treprinderi de același tip. Astfel se poate găsi o modalitate de transmitere a riscului asupra unui terț — de regulă societatea de asigurare".

Evident, atenuarea riscurilor, sau înlăturarea completă a consecințelor pe care le degajă prin trecerea lor asupra societății de asigurare este o cale importantă, clasică, dar care nu rezolvă toate ipostazele pe care le prezintă riscurile în comerțul internațional. Așa fiind, problematica complexă ridicată de riscurile în comerțul internațional trebuie analizată dintr-o multitudine de unghiuri de vedere, cunoscut fiind faptul că riscul este omniprezent în această activitate economică.

Deși prezent, cu o intensitate diferită în funcție de natura actului comercial care urmează să fie îndeplinit, riscul nu trebuie să constituie un element psihologic de natură să frîneze inițiativa comercialistului din comerțul exterior în abordarea complexă a aspectelor pe care le ridică negocierea și perfectarea unor contracte comerciale internaționale.

În literatura de specialitate se evidențiază trei tendințe principale privind atitudinea pe care o au unii oameni de afaceri, relativ la tranzacțiile pe care urmează să le încheie : a) din prima categorie fac parte aceia care sînt temători de risc și care, în fața a două variante, prima reprezentînd un beneficiu mai mic dar cu un grad limitat de risc, iar a doua un beneficiu mai mare dar cu un risc ridicat, vor lua decizia primei ipoteze ; b) din a doua categorie fac parte oamenii de afaceri prudenți la risc care luînd în considerare speranța matematică a acestuia, înclină spre o linie de mijloc pentru a nu-și asuma riscuri cu intensitate ridicată dar nici să aleagă varianta beneficiului minim, numai datorită faptului că riscul este mic sau exclus ; c) în sfîrșit, cea de-a treia categorie de oameni de afaceri, o constituie cei care sînt predispuși la risc, categorie care nu mai necesită nici o explicație, deciziile lor privind actele de comerț fiind luate în condițiile unor riscuri cu un grad ridicat, care dacă nu se declanșează duc la obținerea unor beneficii substanțiale, iar în ipoteza inversă, pot crea o situație precară comerciantului care profesează o asemenea tactică comercială.

În condițiile comerțului nostru exterior această clasificare nu prezintă o importanță practică, deoarece comercialistul trebuie să fie condus în activitatea sa de un percept major : alegerea acelei variante care prezintă un grad previzibil de riscuri și care, pe calea unor clauze contractuale, să poată fi încadrate în norme juridice menite să excludă sau să diminueze într-o măsură cît mai mare efectele nocive pe care le-ar putea produce prin declanșarea lor, fără însă ca eficiența economică a tranzacției în cauză să fie diminuată.

Acesta este, de altfel, cadrul de prezentare pe care-l vom aborda în secțiunile următoare spațiul grafic nepermițîndu-ne să expunem teoria generală a deciziilor de risc, pe larg dezvoltate în alte lucrări.

CLASIFICAREA RISCURILOR ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL

Plecînd de la căile de urmat pentru evitarea lor sau pentru atenuarea urmărilor pe care le pot declanșa, riscurile în comerțul internațional cunosc o primă clasificare, în două mari grupe :

— riscuri necomerciale : starea de război, blocade economice, respectiv embargouri, schimbarea regimului politic, adoptarea de interdicții la transferările valutare, anularea autorizațiilor de export sau de import, calamități naturale etc. ;

— riscuri comerciale, prin care : riscul fluctuațiilor valutare și a prețurilor, riscul neexecutării obligațiilor contractuale asumate, riscul de neplată a prețului pentru mărfurile livrate etc.

Clasificarea de mai sus prezintă interes practic sub aspectul căilor diferite de urmat pentru evitarea consecințelor pe care pot să le aibă. Evident, comercialiștii din întreprinderile de comerț exterior pot influența într-o măsură mult prea mică, sau chiar deloc evenimentele din prima grupă, dar cu privire la cele din o doua grupă au cuvîntul hotărîtor. Plecînd de la această realitate obiectivă, în cele ce urmează ne vom ocupa numai de riscurile comerciale care pot să apară în activitatea de comerț exterior și care pot fi clasificate, la rîndul lor, pornind de la ordinea lor cronologică de analiză, în următoarele grupe :

a) Riscul privind bonitatea partenerilor comerciali din țări cu economie capitalistă, riscuri care pot fi atenuate prin următoarele modalități principale :

— modalități de verificare indirecte, printre care informații obinute de la băncile comerciale corespondente ale B.R.C.E., de la parteneri externi cu tradiție în afaceri, sau de la firme specializate în furnizarea de asemenea informații ;

— modalitatea directă oferită de registrul de comerț în care se înscriu firmele comerciale ;

— modalitate directă prin analiza bilanțului contabil și a contului de profit și pierdere.

b) Riscul privind negocierea neurmată de contractare care poate fi preîntîmpinat atît pe cale contractuală, cît și extracontractuală, respectiv prin :

— diminuarea costurilor de elaborare a proiectelor complexe de oferte — obținerea de garanții ;

— constituirea de garanții privind refuzul de încheierea contractelor după adjudecarea ofertelor de executarea de obiective industriale ;

— convenții și garanții prealabile privind păstrarea secretului pe timpul negocierii transferului de know-how.

c) Riscul de scumpire a materiilor prime și a manoperei privind exporturi complexe al cărui efect poate fi atenuat, pînă la anihilare prin înscrierea în contract a unor clauze adecvate, cum sînt :

— clauza elaborată de C.E.E./O.N.U. de rectificare a prețului global ;

— clauza de rectificare în funcție de indicele de creștere a prețului unor produse ;

— clauza de înghețare a prețului produselor livrate de beneficiarul exportului complex.

d) Riscul privind fluctuațiile valutare poate fi preîntîmpinat pe mai multe căi, respectiv atît prin înscrierea în contracte a unor clauze, cît și prin acțiuni în afara contractului ; în esență aceste căi sînt :

— clauza coșului multivalutar al D.S.T. ;

— clauza coșului valutar restrîns ;

— operațiuni valutare de tip hedging ;

— scurtarea termenului de încasare a prețului.

e) Riscul privind vînzările pe credit îmbracă două aspecte :

— eroziunea capitalului datorită fenomenelor inflaționiste și care poate fi surmontat prin determinarea echivalentă peste n ani în raport cu cele actuale, la data negocierii și încheierii contractului ;

— garantarea încasării prețului, care se realizează prin scrisoare de garanție bancară, cambie acceptată și avalizată, ipotecă, rezervarea dreptului de proprietate.

f) Riscul privind modificarea condițiilor de executare a contractelor comerciale internaționale stabilite de părți poate fi preîntîmpinat prin :

— clauza partajării diferențelor de cost al navlului ;

— clauza (hardship) de readaptare a contractului.

g) Riscul privind neplata prețului poate fi preîntîmpinat sau diminuat prin :

— punerea în executare a garanțiilor de plată ;

— înscrierea la masa credală după declararea în stare de faliment a debitorului.

h) Riscul de neexecutare a contractului încheiat se diminuează prin următoarele căi :

— înscrierea în contract a clauzei de stabilire a unor penalități adecvate ;

— executarea coactivă.

TABLOUL RISCURILOR PREVIZIBILE

Din prima lectură a riscurilor comerciale prezentate în secţiunea precedentă rezultă că marea lor majoritate pot şi trebuie prevăzute încă în faza precontractuală. Ca urmare, comercialiştii împuterniciţi să negocieze o anume afacere comercială au obligaţia profesională să elaboreze strategia negocierii din cadrul căreia nu pot lipsi ipotezele posibile ale riscurilor comerciale privind acţiunea preconizată. Evident, comensurarea consecinţelor posibile ale riscurilor previzibile privind o anumită tranzacţie presupune o documentare temeinică sub aspect statistic, şi, în toate cazurile, juridico-economică, documentare care trebuie să fie fundamentată pe un şir de observaţii îndestulător de mare pentru a se trage o concluzie cu o speranţă matematică cît mai ridicată ; la documentarea axată pe datele statistice, aparţinînd perioadei anterioare luate în analiză trebuie asociate datele furnizate de prognozele formulate de diferite instituţii de specialitate, sau intuite de fiecare comercialist în parte, pe baza experienţei şi a studiilor personale întreprinse.

Concluziile desprinse cu privire la riscurile posibile privind afacerea comercială care urmează să fie negociată este indicat să fie concretizate într-un **tablou al riscurilor previzibile** al cărui conţinut va fi diferit, în funcţie de natura tranzacţiei preconizate. Nu ne propunem să elaborăm un model, dar plecînd de la ipoteza unei tranzacţii care are ca obiect vînzarea pe credit a unor maşini-unelte unui partener din ţara X credem că tabloul riscurilor trebuie să răspundă la următoarele întrebări :

— care este potenţialul economic şi bonitatea partenerului ?

— în ce valută urmează să fie negociat preţul, în ce valută urmează să se facă decontarea şi care este modalitatea de plată cea mai adecvată ?

— ce clauze trebuie negociate pentru a fi preîntîmpinate urmările fluctuaţiilor valutare şi scumpirea materiilor prime şi a manoperei ?

— în condiţia de livrare C.I.F., cerută de cumpărător, cum poate fi evitată scăderea eficienţei şi, eventual, sporirea ei, cunoscut fiind faptul că navlul este fluctuant, deci supus riscului de scumpire ?

— cum poate fi evitat riscul de neplata preţului, transformat în zece creanţe cu scadenţe din şase în şase luni ?

Pentru ca răspunsul la întrebările de mai sus să fie temeinic fundamentat, comercialistul sau echipa de comercialişti care urmează să desfăşoare negocierile trebuie să studieze :

— tehnicile comerciale practicate pe piaţa ţării importatoare cu privire la folosirea sau nu a intermediarilor, modalităţile de încheiere şi derulare a contractelor comerciale, în general, şi cele pe credit, în special ;

— uzanţele comerciale locale şi cele uniforme internaţionale agreate de partenerii din ţara respectivă ;

— normele de drept ale comerţului internaţional care guvernează relaţiile întreprinderilor de comerţ exterior române cu parteneri comerciali din ţara X ; astfel, o primă constatare s-ar putea să fie aceea că printr-un acord comercial încheiat de România cu ţara X dobînda este plafonată, împrejurare care conduce la luarea în considerare a diferenţei de dobîndă în raport cu aceea a pieţei valutare. la stabilirea preţului ;

— normele de drept intern ale ţării în cauză cu privire la condiţiile de import, dreptul cambial, transferul valutar, garanţii bancare etc. ;

— evoluţia preţurilor navlului, rute avantajoase, costul asigurării etc. ;

— rata anuală a eroziunii capitalului, media dobînzii pe piaţa valutară caracteristică etc.

Evident, în funcţie de complexitatea negocierii multe alte elemente mai sînt necesare pentru ca judecata de ansamblu să constituie temeinică premisă în luarea deciziei privind tranzacţia ce urmează să fie încheiată. Este motivul care ne-a dus la concluzia că tabloul riscurilor previzibile, cu soluţiile de evitare a urmărilor, elaborate pe mai multe variante, trebuie să constituie, alături de referatul de export, un document indispensabil al dosarului de derulare, menit să demonstreze judecata comercialistului la data negocierii şi elementele avute în vedere la formularea condiţiilor de vînzare internaţională.

dr. Al. DETEŞAN
dr. Dumitru POROJAN

Aurul monetar: coordonate istorice ale funcţiilor sale (I)

Istoria aurului monetar este strîns legată de istoria banilor. Apariţia banilor, în perioada de descompunere a comunei primitive, după prima diviziune socială a muncii a fost rezultanta dezvoltării schimbului de activităţi care — pentru evitarea dificultăţilor inerente traiului — trebuia mijlocit de un echivalent general. Din lumea mărfurilor s-au desprins anumite produse care se puteau schimba pe toate celelalte, dar, pînă la urmă, rolul de echivalent general s-a concentrat tot mai mult asupra metalelor preţioase care, prin însuşirile lor naturale (divizibilitate fără pierdere de valoare, omogenitate, inalterabilitate în timp, valoare mare în volum mic ş.a.) răspundeau cel mai bine funcţiei sociale de bani.

Aurul, spre deosebire de argint, are o valoare unitară mai ridicată şi proprietăţi fizice superioare din care motiv el s-a integrat cel mai bine în rolul istoric de bani. Totuşi, istoria aurului ca bani, respectiv istoria aurului monetar, nu a fost lipsită de sinuozităţi. Aurul nu a fost utilizat întotdeauna în toate cele cinci funcţii ale banilor : măsură a valorii ; mijloc de circulaţie ; mijloc de plată ; mijloc de acumulare ; bani universali. Argintul, aliajele din cupru, banii de hîrtie, bancnotele şi alte forme de bani au înlocuit în anumite perioade, aurul din una sau mai multe funcţii monetare.

AURUL — MONEDĂ

Astfel, funcţiile banilor ca mijloc de circulaţie şi mijloc de plată s-au dezvoltat odată cu apariţia monedelor, prima mare inovaţie în istoria multimilenară a banilor. Unele informaţii păstrate de la Herodot atestă că primele monede au fost bătute în Asia Mică, în urmă cu circa 2500 ani, brevetul de invenţie fiindu-i atribuit regelui Lidiei, Croesus (560—546 î.e.n.). De la apariţia lor, atît în antichitate cît şi în feudalism — deci o lungă perioadă de timp — argintul a fost folosit mai mult decît aurul la baterea monedelor. De fapt, în feudalism, pînă prin secolul XIV, monedele de aur erau atît de rare, încît mulţi economişti care s-au ocupat de istoria banilor consideră că atunci argintul îndeplinea în mare măsură toate funcţiile banilor*.

Utilizarea în mai mare măsură a argintului decît aurul în funcţia de bani (mergînd pînă la exclusivitatea monedelor de argint la anumite popoare) rezidă, în primul rînd, în faptul că argintul era relativ mai abundent şi mai puţin scump decît aurul şi în consecinţă tendinţa de a-l tezauriza era mai mică, iar, în al doilea rînd, în faptul că argintul s-a dovedit mai rezistent şi mai apt pentru baterea monedelor. Lira englezească (lira sterlină) şi subdiviziunile sale — penny şi shilling — au fost mai multe secole de-a rîndul bătute din argint. Prima liră a fost bătută de William Cuceritorul, în secolul XI, în Turnul Londrei (de unde şi denumirea de „Tower pound" — „lira turn") şi cîntărea ceva mai mult decît unitatea de greutate cu aceeaşi denumire — livra (în engleză „pound" este folosită atît pentru unitatea de măsură, livra, cît şi pentru unitatea monetară, lira).

* Roy Harrod : Money. MacMillan, St. Martin's Press, 1969, p. 5—12.

Lira lui William era atît de grea — aproape o jumătate de kilogram — încît cu greu putea fi folosită la plățile curente ; în circulația obișnuită erau utilizate monedele mai mici, cea mai frecventă fiind cea care corespundea cu a 240-a parte dintr-o liră de argint, numită penny. În Anglia, pînă prin secolul XIV monedele de aur erau ca și inexistente în circulația curentă. Această situație a corespuns acelor vremuri în care tranzacțiile comerciale erau slabe, sporadice ; argintul, cu valoarea sa mai redusă, răspundea mai bine necesităților unui schimb limitat de mărfuri.

Cînd comerțul a început să ia amploare, moneda argint a devenit mai puțin adecvată : era prea grea. Prima monedă de aur cu largă circulație în mileniul nostru a fost florinul de aur bătut la Florența, în 1252. În secolul următor și în alte țări a început să se bată monede de aur, aurul și argintul coexistînd în funcția de bani pînă în 1873 (perioada bimetalismului).

Bimetalismul a răspuns la o serie de necesități, în special la diversificarea plăților : plățile zilnice sau de mai mică importanță se făceau în argint, iar cele în aur serveau la achitarea sumelor mari. De exemplu, în Moldova secolului XVI numai vînzările de mare valoare, de bunuri imobiliare, proprietăți funciare etc. se făceau în monede de aur (florentine sau venețiene). În Anglia, în secolele XVI—XVII moneda-standard era shilling-ul de argint care, împreună cu subdiviziunea sa, penny, era folosită pentru majoritatea plăților. Moneda de aur era guineea, valorînd cam cît o liră din argint (1 guinee = 21 shillingi) și era folosită numai pentru plățile mai importante ; un consult medical costa o guinee și acest tarif a rămas în vocabularul englez și după ce guineea-aur a dispărut din circulație.

Diferențierea dintre aur și argint a jucat un rol important. Mai valoros și cu calități care răspundeau mai bine dezvoltării vertiginoase a producției și schimbului de mărfuri din capitalism, aurul s-a impus treptat ca simbol și măsură a valorii, mijloc de plată, mijloc de tezaurizare și bani universali. În schimb, argintul a fost împins spre periferia sistemului monetar, rămînînd numai cu funcția de mijloc de circulație, din care a fost, de asemenea, înlocuit cînd alte forme de bani (bancnotele, banii de hîrtie, cecurile) au putut fi folosite pentru efectuarea plăților zilnice.

Disputa istorică dintre aur și argint a luat amploare odată cu generalizarea relațiilor de producție capitaliste, relații care cereau un sistem monetar funcțional, modern și relativ stabil. Funcționarea bimetalismului presupune un raport fix între valoarea monedelor de aur și a celor de argint (dacă două metale măsoară valoarea mărfurilor trebuie știut precis care este raportul între ele, cîte monede de argint egalează una de aur, altfel dificultățile sînt ușor de imaginat). Realitatea istorică a demonstrat însă că acest raport nu poate fi menținut fix, deoarece condițiile de producție pentru aur și argint sînt diferite ; de asemenea, situația cererii și ofertei pentru cele două metale evoluează diferențiat. În Anglia, vestitul astronom și fizician Isaac Newton a încercat, în 1717, ca șef al monetăriei statului, să rezolve problema bimetalismului, prin stabilirea unui raport aur-argint fix de 1:15,2. În realitate, raportul dintre valoarea celor două metale a fluctuat, de la 1:12 la 1:17, determinînd speculații puternice, mișcări de metal prețios dintr-o țară în alta și instabilitate monetară. Pentru țările în care dominația capitalului devenea predominantă, această situație nu mai putea fi tolerată.

ETALONUL AUR

Prima țară care a renunțat la argint, trecînd de la bimetalism la monometalismul-aur a fost Anglia, în 1821. În timpul războaielor napoleoniene atît în Franța, cît și în Anglia monetăriile au încetat să mai bată monedă, ambele țări folosind pentru o anumită perioadă banii de hîrtie inconvertibili în aur sau argint. O lege promulgată în Parlamentul britanic în 1816 specifica faptul că după victoria asupra lui Napoleon, în Anglia trebuia să se revină la convertibilitatea banilor de hîrtie în aur și argint. Dar, în 1821, cînd s-a trecut la convertibilitate singurul metal-monetar folosit a fost aurul. Monetăria britanică nu a mai bătut monede de argint, singura monedă metalică care s-a bătut a fost sovereign-ul din aur, valorînd o liră sterlină. Astfel, printr-un fel de „scăpare administrativă" (istoricii nu au putut explica exact de ce nu au fost aplicate prevederile legii din 1816) a luat sfîrșit, în Anglia, vechea dispută aur-argint. Monometalismul-aur, sau etalonul aur cum este azi întîlnit în literatura de specialitate, a durat în Anglia din 1821 pînă în timpul primului război mondial. Trecerea la etalonul aur s-a generalizat și în celelalte țări.

În 1821 Franța, Italia, Elveția, Belgia, S.U.A. aveau încă un sistem bimetalist : aur și argint. În Germania, precum și în țările din Europa răsăriteană, argintul era, în continuare mult mai utilizat în circulația monetară comparativ cu aurul. Dezvoltarea comerțului, în general a economiei, în aceste țări a făcut tot mai dificilă menținerea unui raport fix între aur și argint. Dificultățile au cunoscut o amploare deosebită în S.U.A. unde președintele Jackson stabilise în 1834 un raport aur-argint de 1:16, mult prea favorabil pentru aur. Descoperirile de aur și cunoscuta febră a metalului galben din California și Australia („Gold rush") — au dus apoi la o abundență relativă de aur și la scăderea raportului, în special în America. În consecință argintul a început să plece din Europa spre America, unde era mai bine apreciat. Țările din vechiul continent care se bazau pe bimetalism (așa-numita Uniune Latină) s-au văzut nevoite să emită în 1865 o monedă de argint, de cinci franci, cu conținut mai redus de metal prețios decît valoarea înscrisă pe ea, ceea ce a sporit neîncrederea în funcția monetară a argintului. În sfîrșit, lovitura de grație a venit între 1865—1870, cînd, ca urmare a descoperirilor de argint din Nevada (S.U.A.) argintul a devenit foarte abundent și a pierdut mult din valoare. La puțini ani după o lipsă de argint, Europa a fost din nou inundată cu acest metal, devenit indezirabil, pentru autoritățile monetare.

Bimetalismul a luat, practic, sfîrșit în 1873. Victorioasă în războiul din 1871 contra Franței, Germania a cerut ca importantele despăgubiri de război pe care le impusese învinsei să fie plătite în aur (importanta sumă de 5 miliarde franci aur !). Pe baza acestor rezerve, Germania a trecut la etalonul-aur, mărind oferta de argint prin lichidarea rezervelor sale. În 1873 toate țările Uniunii Latine au oprit baterea monedelor din argint. Statele Unite au renunțat și ele la bimetalism în 1879. În perioada pînă la sfîrșitul secolului și alte țări au renunțat, treptat la argint. Aurul învinsese ! Dar numai pentru un timp ; alți pretendenți la funcțiile banilor vor apare ulterior.

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

vademecum

Lansarea unui produs de marcă (studiu de caz)

În lansarea produselor agricole de marcă una din modalitățile publicitare care a înregistrat succese de prestigiu pe piața internațională este asocierea imaginii produsului cu imaginea țării exportatoare. Acest tip de campanie publicitară își propune diferențierea imaginii produsului promovat prin sugerarea condițiilor specifice de obținere în țară exportatoare, ce-i conferă o calitate greu de egalat. Această modalitate publicitară a fost exersată cu succes în promovarea cafelei columbiene, citricelor israeliene, vinurilor argentiniene, ananasului kenyan etc.

În cele de mai jos vom prezenta o campanie publicitară desfășurată timp de 10 ani (1962—1972) de Consiliul producătorilor irlandezi de lactate pe piața Angliei pentru modificarea imaginii de produs standard pe care o deținea untul irlandez pe piața engleză într-o, imagine de produs de marcă, de calitate superioară.

Dacă pînă în 1961 exportul se făcea de fermierii irlandezi în mod individual, din acel an sarcina marketing-ului de export a fost preluată de Consiliul producătorilor, organism semiguvernamental.

Analiza situației vînzărilor de unt irlandez pe piața Angliei, piață ce comercializează 90% din exporturile mondiale de unt și brînză a arătat că în acel moment — 1961 — exporturile irlandeze se făceau în vrac, fără vreo posibilitate de identificare a proveniență, fiind comercializate adeseori sub alte mărci. Ca urmare, prețurile obținute erau scăzute, calitatea apreciată ca relativ slabă, iar volumul vînzărilor oscilant, ca la orice marfă vîndută în vrac (commodity). Pe ansamblul pieței mondiale oferta depășea cererea, iar pe piața engleză ritmul de creștere a cererii era relativ mic — 5% pe an.

Pornind de la datele cercetării de marketing s-au stabilit ca obiective de marketing pentru perioada următoare :

1. Îmbunătățirea prețului obținut pe piața engleză ;
2. Creșterea volumului fizic al desfacerilor ;
3. Argumentarea acordării unei cote sporite la importul în Anglia, untului irlandez, prin creșterea cererii în rețea.

Realizarea acestor obiective strategice a fost axată pe planul programelor tactice, elaborate sub coordonarea agenției de publicitate Benton & Bowles, pe trecerea de la vînzarea unei mărfi „de duzină", în vrac, la promovarea unei mărci care să-și cîștige recunoașterea consumatorilor, prestigiu și fidelitate în cumpărarea cu regularitate. În acest fel se urmărește pe de o parte sporirea cererii pentru marcă și totodată se creează posibilitatea de a ridica prețul la export.

În relațiile cu distribuitorii practicarea unei mărci proprii ușura mult controlul modului de prezentare și vînzare a produsului în magazine, realizarea unui sistem de „franchising" în distribuția produsului (unt), căruia urma să i se adauge ulterior alte produse lactate de aceeași proveniență. Crearea unei identități de marcă dădea posibilitatea unei comunicări directe cu beneficiarul final al produsului, scăzînd corespunzător dependența de promovare efectuată de comercianți.

Dar ce anume urma să se comunice consumatorilor prin marcă ? Care era obiectivul campaniei publicitare ?

Era necesar un nume de marcă care să aibă o rezonanță de bună calitate, de proaspăt și sănătos și în același timp să fie original irlandez și cunoscut de englezi ca fiind nume tipic irlandez.

Agenția de publicitate s-a oprit, după testarea unui mare număr de alternative la numele de marcă „Kerrygold" („Kerry" — numele unui district agricol irlandez cunoscut prin dezvoltarea sa agricolă puternică, iar „gold" urma să servească promovării sloganului publicitar : „Noi transformăm verdele pășunilor noastre în aur — Kerrygold").

Crearea imaginii irlandeze : Întrucît susținerea campaniei publicitare implica cheltuieli suplimentare, iar acestea urmau să se recupereze prin practicarea unui preț-premium, superior celui al mărfii standard, consumatorii trebuiau convinși asupra superiorității calitative a noii mărci de unt oferit, care să justifice diferența de preț (circa 12 £/tonă la prețul cu amănuntul).

Utilizînd metoda uzuală în țările vest-europene, de a crea prin televiziune imaginea unui produs, au fost realizate filme de scurtă durată „commercials", care își propuneau să grefeze : imaginea „Kerrygold" peste imaginea preexistentă la consumatori, privind Irlanda. Publicul englez avea asupra Irlandei o imagine ca o țară pastorală, cu pășuni verzi, cu un mediu natural sănătos etc.

Această imagine a țării a fost transferată prin campania publicitară asupra produsului. Cum ? Urmăriți secvențele din filmele publicitare pe care le prezentăm alăturat ; ele au o mare putere de sugestie pentru cadrul natural specific care permite obținerea unui unt de calitate superioară. Tema publicitară pe care și-a propus să o ilustreze prin imagini nu era în primul rînd parametrii calitativi superiori ci, „Crearea imaginii de natural, în opoziție cu cea de fabricat". Textul filmului publicitar comunica același mesaj : „Descoperiți secretul lui Kerrygold — este unt țărănesc făcut în putinei".

Program de publicitate concentrată : Pornind de la restricțiile existente privind limitarea cantitativă a importului pe piața engleză prin „cota de import" ca și bugetul publicitar s-a luat decizia concentrării campaniei publicitare pentru început la o zonă geografică restrînsă.

Programul de publicitate a luat în considerare o mare

diversitate de mijloace publicitare, incluzînd publicitatea prin mass-media (televiziune), promovarea vînzărilor (stimulente pentru detailiști să se aprovizioneze cu noul produs și să-l prezinte corespunzător, trimiterea de comis-voiajori în țară pentru instalarea de panouri publicitare în magazine și explicarea obiectivelor campaniei publicitare detailiștilor), merchandising (publicitate la locul de vînzare, ambalaj, mici cadouri pentru consumatori, fețe de masă) etc.

Succesul înregistrat în prima etapă de publicitate concentrată a constituit un argument pentru a solicita extinderea cotei de import proporțional cu creșterea cererii.

După obținerea majorării plafonului de import a fost extinsă și publicitatea la nivel național. O dată consolidată poziția untului irlandez ca produs de calitate superioară (premium product) notorietatea imaginii de marcă „Kerrygold" a fost utilizată pentru introducerea de noi produse irlandeze pe piața engleză : brînză și smîntînă.

Rezultatele economice ale campaniei publicitare : În primii zece ani în care s-a desfășurat programul de marketing al Consiliului, exportul de produse lactate irlandeze, pe piața Angliei, a crescut cu 250%, atingînd 29 milioane £.

Cota de import pentru untul irlandez a fost sporită de la 12 000 t (1961) la 42 000 t (1972), deși, în general, evoluția vînzărilor pe piață înregistra un declin.

Comparativ cu celelalte mărci existente pe piață, prețul untului irlandez s-a stabilit la un nivel superior prețului mediu. Spre exemplu, dacă în 1961 față de untul neozeelandez se vindea cu 12 £ mai mult tona, în 1972 diferența era de 40 £/tonă. Exporturile de brînză au crescut și mai mult — de la 700 t în 1961 la 26 000 t în 1972, concomitent cu o substanțială îmbunătățire a prețurilor. Dacă înainte brînza irlandeză se vindea cu prețuri inferioare celei engleze și neozeelandeze, în 1972 prețul brînzei de marcă irlandeză era superior celorlalte.

Deși publicitatea prin televiziune și în general — campania publicitară a fost scumpă — circa jumătate milion de lire sterline — cheltuielile au reprezentat circa 2,5% din cifra vînzărilor, deci inferioară rabatului uzual de 5% acordat agenților pentru introducere.

I. GEORGESCU

În actualitate

Societatea de comerț internațional „DAL"

Coordonarea activității societăților mixte în Polonia este realizată prin intermediul Societății de comerț internațional DAL, cu răspundere limitată. DAL este în prezent acționară la 40 de societăți mixte din străinătate, din care în 20 deține controlul. Majoritatea acestor societăți mixte sînt comerciale, numai 9 dintre ele fiind de producție și comercializare. În cadrul societăților comerciale mixte participarea poloneză este cu nimimum 50% din acțiuni. Activitatea societăților mixte din străinătate se desfășoară pe baza legislației din țara în care operează. Sfera de activitate a societăților mixte este foarte diversificată, începînd cu activitatea de agent comercial-intermediar —, și pînă la activitate comercială pe cont propriu, rețele locale de desfacere de marfă în consignație, activități de service ; unele societăți mixte au și filiale în Varșovia.

La societățile mixte de producție și comercializare participarea poloneză este pe lîngă capitalul investit și prin mașini, echipament și personal calificat. În același timp, partea poloneză cumpără unele produse fabricate în cadrul societăților mixte din străinătate. Societăți mixte de acest gen funcționează în Ghana, Kenya, Grecia, Nigeria etc.

Societățile mixte poloneze se bucură de un bun renume în străinătate, dovadă numeroșii acționari străini care colaborează de mulți ani la acestea, ca și interesul exprimat de unele bănci de a achiziționa acțiuni ale societăților mixte controlate de DAL. În prezent, DAL participă la societăți înregistrate în Anglia, Austria, Belgia, Canada, Elveția, Danemarca, Finlanda, Franța, R. F. Germania, Ghana, Grecia, Olanda, Japonia, Kenya, Libia, Maroc, Nigeria, Singapore, Spania, Suedia, S.U.A., Venezuela.

Un alt domeniu al activității DAL îl constituie promovarea cooperării industriale internaționale a firmelor poloneze mici și mijlocii, care sînt antrenate în realizarea acordurilor comerciale încheiate de Polonia cu partenerii săi.

Pe lîngă cele prezentate, societatea DAL desfășoară o gamă largă de alte forme de promovare a schimburilor comerciale cu străinătatea, prin efectuarea de operațiuni speciale ca : barter, compensații etc.

Concursurile de publicitate pentru export

Ultimii zece ani au marcat o dezvoltare și perfecționare continuă a activității de publicitate externă desfășurată de centralele sovietice de comerț exterior în străinătate pentru exporturile sovietice.

Sub coordonarea centralei specializate V/O Vneshtorgreklama, activitatea de publicitate se regăsește la nivelul fiecărei centrale de comerț exterior prin birouri de publicitate și tipărituri, săli de prezentare și demonstrații. În același timp, Academia de comerț exterior organizează lectorate speciale de publicitate, cercetări publicitare.

Cele mai bune modele de publicitate sovietice sînt premiate la expoziții și concursuri internaționale. Concursurile de materiale publicitare — după opinia specialiștilor sovietici — joacă un rol dominant în ansamblul măsurilor de perfecționare în continuare a calității publicității.

În ultimii ani centrala V/O Vneshtorgreklama organizează în mod sistematic concursuri de publicitate. În 1974 s-a desfășurat primul concurs de publicitate scrisă, iar în 1975 primul concurs de anunțuri publicitare în presă. Cel de-al doilea concurs de publicitate scrisă desfășurat în 1977 a făcut o retrospectivă asupra realizărilor din intervalul 1974—1977, cele 25 de centrale de comerț exterior participante prezentînd 230 de creații publicitare editate fie de centrala specializată V/O Vneshtorgreklama, fie de firmele partenere din străinătate.

Concursul de publicitate constituie în sine o mare acțiune de promovare a exporturilor prin posibilitățile oferite de a prezenta un larg material publicitar privind oferta sovietică de export reprezentanților firmelor străine participante, prin realizarea unui util schimb de experiență în cadrul seminarelor cu participare internațională, organizate conex. În acest cadru sînt dezbătute teme ca : „Publicitatea scrisă și rolul său în sistemul de marketing", „Forme și metode de difuzare a publicității scrise" etc.

Conform regulamentului de concurs pentru fiecare tip de material publicitar : prospecte, pliante și afișe s-au acordat 3 categorii de diplome, din care prima însoțită de recompense materiale, iar a doua și a treia cu titlu onorific. Criteriile de apreciere a materialelor publicitare reținute în concurs sînt : exprimarea ideii publicitare, diferențierea efectuată prin stilul propriu de prezentare a firmei, volumul și calitatea informației transmise, limba și stilul de expunere, calitatea graficii și tiparului.

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Reclamațiile privind produsele exportate

Reglementînd — în capitolul III — contractele de comerț exterior și de cooperare economică internațională, Legea nr. 71/1969, modificată și completată, cuprinde o seamă de prevederi care interesează rezolvarea reclamațiilor formulate de către partenerii străini în legătură cu produsele exportate din țara noastră.

Astfel, prevederile art. 63 din menționata lege sînt în sensul că din cuprinsul contractelor externe nu trebuie să lipsească clauzele referitoare la modalitățile de recepție și de rezolvare a reclamațiilor, precum și cele privitoare la răspunderea părților.

De asemenea, art. 79 din același act normativ prevede că „unitățile producătoare răspund pentru toate pagubele sau cheltuielile suportate de întreprinderile de comerț exterior ca urmare a unor pretenții formulate de partenerii străini și care sînt determinate de încălcarea obligațiilor asumate de aceste unități prin contract".

Potrivit practicii arbitrale unitățile producătoare răspund nu numai pentru calitatea necorespunzătoare a produselor livrate la export, dar și în cazul cînd produsele se deteriorează în timpul transportului, datorită ambalării lor necorespunzătoare.

În acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 768/1979, s-au reținut următoarele: „Soluția de obligare a pîrîtei-furnizoare la suportarea contravalorii produselor constatate necorespunzătoare de către beneficiarul extern este temeinică și legală.

În adevăr, din actele de constatare încheiate de beneficiarul extern . . . . rezultă că marfa livrată — produse ceramice de uz casnic — a ajuns în parte necorespunzătoare calitativ, fiind spartă, ciobită etc. Aceste degradări s-au produs ca urmare a unei ambalări defectuoase pentru parte din produse.

Ca urmare, întrucît, potrivit art. 7 din Legea nr. 1/1971, unitățile producătoare răspund de calitatea produselor livrate la export, arbitrajul temeinic și legal a antrenat răspunderea furnizoarei pentru daunele cauzate prin ambalarea necorespunzătoare a mărfii.

Susținerea petiționarei în sensul că din actele depuse în reexaminare — certificatele de calitate — rezultă calitatea corespunzătoare a mărfii, nu este de natură să ducă la o altă soluție, întrucît, chiar dacă marfa a fost corespunzătoare la expediere, răspunderea furnizoarei este antrenată pentru ambalarea ei necorespunzătoare, respectiv neasigurarea integrității mărfii pînă la destinație".

Dacă unitățile producătoare răspund și în asemenea situații pentru reclamațiile partenerilor externi, întreprinderile de comerț exterior au atribuții importante în ceea ce privește rezolvarea acestor reclamații.

În primul rînd, ele trebuie să uzeze de toate posibilitățile pe care le au la dispoziție, în scopul verificării temeiniciei reclamației, pentru a se exclude eventualele pretenții ale partenerilor externi care nu se află în legătură cauzală cu faptele imputabile unităților producătoare.

În al doilea rînd, ele trebuie să se manifeste activ și eficient în cadrul rezolvării reclamațiilor, pentru alegerea modalității celei mai avantajoase atît pentru părțile în cauză, cît și pentru interesele economiei noastre naționale.

În al treilea rînd, ele trebuie să furnizeze unității producătoare toate datele necesare, atît în ceea ce privește reclamația respectivă, cît și cu privire la uzanțele comerciale în materie pentru ca aceasta — unitatea producătoare — să aibă o viziune corespunzătoare asupra elementelor decisive în tratarea reclamației.

La rîndul lor, unitățile producătoare trebuie să dea dovadă de operativitate și simț de răspundere în rezolvarea reclamației. Un atare comportament este impus nu numai de necesitatea menținerii prestigiului comercial, dar și de

ÎN CURÎND!

Pentru a vă asigura primirea lucrării, remiteți de îndată o comandă pe adresa redacției, care va fi onorată cu plata ramburs.

Prețul unui exemplar — 20 lei

PLĂȚILE, RISCURILE, EFICIENȚA

în contractele comerciale internaționale

imperativul limitării, pe cît posibil, a întinderii daunelor care formează obiectul reclamațiilor. De regulă, trecerea timpului are ca efect mărirea cuantumului daunelor.

Avînd în vedere importanța rezolvării la timp a reclamațiilor, prin art. 80 lit. b din Legea nr. 71/1969, modificată și completată, s-a stabilit că pentru nerezolvarea de către unitatea producătoare a reclamațiilor, a cererilor de daune sau penalități, formulate de partenerii străini, în termenele prevăzute în contractul extern, se datorează penalități de 0,03% pe lună, calculate la valoarea mărfii reclamate sau a pretențiilor formulate.

După cum se observă, aceste penalități, menite să stimuleze unitățile producătoare în direcția rezolvării operative a reclamațiilor, se aplică în raport cu termenul de rezolvare a reclamațiilor prevăzut în contractul extern.

Ca atare, în lipsa unui asemenea termen stipulat în contractul extern ori prevăzut în convenția internațională aplicabilă acestui contract, penalitățile menționate nu sînt aplicabile.

O altă condiție pentru aplicarea penalităților este aceea ca termenul de rezolvare a reclamațiilor prevăzut în contractul extern să fie comunicat unității producătoare. Considerăm că această unitate n-ar putea fi ținută să răspundă pentru nerespectarea unui termen pe care nu-l cunoaște.

În încheiere, precizăm că penalitățile menționate au fost stabilite numai pentru încălcarea obligației respective în cadrul contractului economic de comision. Penalitățile fiind de strictă interpretare nu se vor putea aplica deci, în cazul contractului de livrare a produselor destinate exportului, deși — socotim — și în cadrul acestui contract s-ar impune sancționarea cu penalități a unității producătoare care nu rezolvă în termen reclamațiile.

I. ICZKOVITS

Consecințele neîndeplinirii obligației de ridicare a produselor

Potrivit art. 33 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată, unitățile socialiste sînt obligate să execute contractele economice în natură, cu respectarea întocmai a cantității, calității, termenelor și celorlalte obligații asumate.

Uneori, părțile stipulează, în cuprinsul contractului de furnizare, că obligația de ridicare a produselor revine unității beneficiare. Totodată, se mai înscrie în contract o clauză potrivit căreia produsele neridicate pot fi expediate prin grija unității furnizoare.

Cu privire la condițiile în care funcționează această îndatorire, unele clarificări rezultă din Decizia P.A.S. nr. 37 din 31 ianuarie 1979.

În clauză, părțile au stabilit, prin contractul încheiat, că unitatea beneficiară, avînd sediul în aceeași localitate cu unitatea furnizoare, are obligația să ridice produsele la termenele fixate. Părțile nu au convenit însă, ca, în cazul neridicării produselor, unitatea furnizoare să procedeze la expedierea lor. În atare situație, s-a conchis că neexecutarea contractului se datorează exclusiv unității beneficiare care nu a îndeplinit obligația care îi revenea de a ridica produsele.

Această soluție s-a adoptat în condițiile concrete ale speței, adică față de împrejurarea că în contract nu s-a prevăzut nici măcar facultatea unității furnizoare de a proceda la expediere în cazul neridicării produselor de către unitat beneficiară.

Într-ade ăr, îndatorirea părților de a contribui la executarea co tractului nu poate fi reținută fără considerare la modul cor ret în care ele și-au asumat obligațiile contractuale.

Dar con ractele care conțin atît obligația unității beneficiare de a ridica produsele, cît și facultatea unității furnizoare de a le expedia, mai ridică o problemă.

Prin dis oziția art. 47 pct. 1 lit. a din Legea nr. 71/1969, modificată și completată, se sancționează cu același coeficient de enalitate atît întîrzierea în predarea produselor contractat cît și întîrzierea în ridicarea lor.

Problem care s-a pus a fost aceea dacă, în ipoteza cînd contractul prevede pentru unitatea furnizoare posibilitatea de a expedia produsele neridicate de unitatea beneficiară, aceasta din urmă poate să fie obligată la plata penalităților aferente neîndeplinirii obligației de ridicare ce-i revine potrivit contractului.

Rezolvarea a fost dată prin Decizia primului arbitru de stat nr. 208/1979 în următorii termeni:

„Prin contract (art. 10 și 16) s-a prevăzut obligația expresă a beneficiarului de a ridica produsele...

În contract s-a prevăzut, într-adevăr, clauza potrivit căreia furnizorul este în drept a face autorecepția materialelor neridicate la termen... dar aceasta nu anulează dispozițiile art. 10 și 16 citate care privesc obligația expresă a beneficiarului de a ridica produsele contractate.

Faptul că furnizorul poate să facă autorecepția materialelor neridicate... nu stinge obligația beneficiarului de a ridica produsele".

În temeiul acestor considerente, s-a conchis că unitatea beneficiară datorează penalitățile aferente neridicării produselor.

Soluția ni se pare judicioasă și conformă cu necesitatea stimulării unităților socialiste în direcția executării în natură a obligațiilor asumate prin contractele economice.

Într-adevăr, posibilitatea ca produsele să fie livrate prin autorecepție nu înlătură obligația de ridicare a produselor asumată de către unitatea beneficiară prin semnarea contractului.

Cerința executării în natură a sarcinilor de plan implică îndeplinirea **tuturor** obligațiilor ce revin părților în virtutea contractelor economice. Ca atare, nu există rațiune pentru ca neîndeplinirea unora dintre aceste obligații să fie sancționată, iar neîndeplinirea altor obligații să rămînă nesancționată.

H. MATEI

comerț exterior

Dreptul aplicabil contractelor comerciale internaționale

Spre deosebire de reglementările anterioare care au fost aplicate în materie, actuala lege a contractelor economice are un obiect mult mai larg. Ea include, pe lîngă contractele dintre unitățile socialiste interne contractele de comerț exterior și de cooperare economică internațională. Prin această din urmă denumire sînt desemnate două categorii de contracte și anume pe de o parte cele externe, încheiate cu partenerii străini, iar pe de alta, contractele interne pentru realizarea operațiunilor de export și de import.

Noua lege înțelege astfel să disciplineze global activitatea contractuală a unităților socialiste, fie că este vorba de aprovizionarea și desfacerea de mărfuri în cadrul circuitului intern (fără elemente de extraneitate), fie că avem în vedere exportul și importul de produse.

Contractele de comerț exterior și de cooperare economică internațională au fost înglobate, așadar, prin voința legiuitorului, sub titulatura generică de **„contracte economice"**, care apare în însăși denumirea noului act normativ.

Inovația recentei noastre legi de a trata în cadrul aceluiași act normativ și sub denumirea comună de „contracte economice", nu numai raporturile dintre unitățile socialiste din țară, ci deopotrivă contractele încheiate cu parteneri străini ridică problema de ordin principial, dacă substanța juridică a acestora din urmă a fost sau nu afectată.

Răspunsul credem că nu poate fi decît negativ. Specificitatea juridică a contractelor externe, încheiate cu parteneri străini, a fost menținută intactă.

Particularismul regimului juridic al acestor operațiuni de comerț exterior și de cooperare economică internațională se manifestă — și sub imperiul noii legi — prin cîteva trăsături de ordin general, care le diferențiază principial de contractele economice interne, lipsite de elemente de extraneitate.

In primul rînd, noțiunea legalității are o accepțiune diferită, după cum ne referim la contractele externe de comerț exterior sau la cele interne dintre unitățile socialiste din țară.

In al doilea rînd, se impune să disociem dispozițiile normative din legislația română, aplicabile fiecăreia dintre cele două categorii de contracte ce ne preocupă, orice confuzie în această privință trebuind exclusă.

În fine, izvorul juridic care justifică încheierea contractelor externe de comerț exterior se deosebește de cel al contractelor economice interne, fără elemente de extraneitate.

Să precizăm în cele ce urmează aceste note distinctive.

a) Noțiunea de legalitate, raportată la activitatea de comerț exterior are o semnificație vădit mai largă decît în cadrul circuitului intern.

În adevăr, raporturile patrimoniale cu elemente de extraneitate implică, virtual, posibilitatea ca drepturile și obligațiile părților contractante (dintre care una este prin definiție o persoană fizică sau juridică străină) să fie cîrmuite nu numai de dispozițiile legislației române, ci deopotrivă de norme edictate de către un alt stat, iar în caz de litigiu, să fie eventual supuse spre soluționare unei jurisdicții străine, dacă partenerul de pe o altă piață nu acceptă competența legislației și jurisdicției române, iar încheierea operațiunii de comerț exterior se învederează totuși avantajoasă pentru economia noastră națională.

Desigur că aplicarea legislației unui alt stat și competența unei jurisdicții străine în cadrul unui contract extern de comerț exterior sînt posibile numai dacă dreptul român autorizează asemenea derogări de la competența instanțelor și sistemului nostru juridic. În această privință, o practică arbitrală constantă învederează că, în scopul promovării activității de comerț exterior, se admite ca părțile angajate în operațiuni cu o piață străină să aleagă legislația unui alt stat, cît și să supună eventualele lor litigii unei jurisdicții străine (îndeosebi arbitrale). Opțiunile astfel exercitate sînt recunoscute ca valabile, în măsura în care se respectă principiile de ordine publică ale orînduirii noastre social-economice și nu s-a săvîrșit o fraudă la legea română.

Noua lege consacră pentru prima oară în dreptul nostru, în mod explicit, această concepție evoluată și deosebit de favorabilă raporturilor de comerț exterior și de cooperare economică internațională. În adevăr, art. 63 lit. f dispune, referitor la conținutul contractului extern, încheiat cu parteneri străini, că acesta trebuie să cuprindă, în funcție de specificul operației de comerț exterior, clauze corespunzătoare, care să aibă de obiect „legislația aplicabilă și jurisdicția competentă".

Noțiunea de legalitate dobîndește astfel o semnificație vădit mai cuprinzătoare decît în cadrul contractelor economice fără elemente de extraneitate. Acestea, în adevăr, nu pot fi sustrase în nici un mod incidenței dispozițiilor normative din dreptul român. În plus, litigiile dintre unitățile socialiste interne, referitoare la neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a contractelor economice, sînt supuse spre soluționare în mod obligator, potrivit art. 48 din noua lege (dealtfel ca și în trecut), Arbitrajului de Stat sau altor organe arbitrale din țară, sub sancțiunea incompetenței absolute a oricărei alte jurisdicții.

b) O altă caracteristică de principiu a contractelor externe de comerț exterior și de cooperare economică internațională privește categoria de dispoziții legale din sistemul dreptului român aplicabile pe fond raporturilor dintre părți.

Dacă s-a căzut de acord că operațiunea respectivă va fi supusă legislației române, se impune să se procedeze la o selecție prealabilă a prevederilor normative chemate să o cîrmuiască. În această privință, noua lege a înțeles să disocieze foarte limpede reglementările referitoare la contractele externe de comerț exterior, înglobîndu-le într-un capitol separat de cel referitor la contractele economice interne. In adevăr, regimul acestora din urmă este cîrmuit de dispozițiile capitolului II. Legiuitorul nu autorizează ca prevederile referitoare la contractele externe, încheiate cu parteneri străini și care formează obiectul capitolului III, să fie completate cu acelea provenite din capitolul II. Incidența acestui capitol II se limitează numai la contractele economice fără elemente de extraneitate, tocmai din cauza deosebirilor de esență dintre ele și contractele de comerț exterior și de cooperare economică internațională.

Excluderea unei extrapolări, cu alte cuvinte refuzul aplicării textelor din capitolul II în domeniul contractelor externe, încheiate cu parteneri străini, se deduce neîndoielnic din cuprinsul art. 77 al noii legi. Textul citat admite o asemenea extindere numai în vederea completării reglementărilor referitoare la contractele interne prin care unitățile socialiste intră în raporturi juridice cu întreprinderile de comerț exterior pentru realizarea — prin intermediar — a operațiunilor de export sau de import. De aici rezultă, printr-un raționament a contrario, că regimul contractelor externe, încheiate cu parteneri străini, scapă de sub imperiul prevederilor care se aplică în raporturile contractuale dintre unitățile socialiste interne.

Înseamnă așadar că, la fel ca și pînă acum, contractele externe, încheiate cu parteneri străini, rămîn în continuare supuse unui regim specific, cu alte cuvinte altor norme juridice decît acelea care alcătuiesc legislația economică internă. Distincția fundamentală dintre această parte a legislației și dispozițiile normative aplicabile contractelor externe de comerț exterior subsistă întru totul și pe viitor, chiar dacă și ele figurează — în contextul noii legi — sub denumirea comună de „contracte economice", inserată în titlul actului normativ.

Ne întrebăm însă, dacă nu ar fi indicat, spre a se evita posibile confuzii, să desemnăm de acum înainte prin expresia „legislația economică nemijlocit internă" reglementările care au de obiect raporturile dintre unitățile socialiste din țară, deci activitatea economică fără elemente de extraneitate. Din această categorie de dispoziții normative fac parte, evident, prevederile întregului capitol II din legea în discuție.

Ni se pare că precizarea de ordin terminologic pe care o propunem se justifică, deoarece nu este exclus ca noul act normativ din 6 iulie 1979, consacrat contractelor economice de orice fel — atît interne, cît și externe — să fie considerat el însuși că face parte în globo din domeniul legislației economice. Întrucît o serie de prevederi ale noii legi (îndeosebi o serie de texte ale capitolului III) au de obiect contractele externe de comerț exterior, ar însemna, în lipsa unor precizări corespunzătoare de ordin terminologic, că și în această materie s-ar aplica tot „legislația economică", concluzie care ar fi însă inexactă.

S-ar impune, cu alte cuvinte, să deosebim, de acum înainte, în sistemul dreptului român, pe de o parte „legislația economică nemijlocit internă", iar pe de alta „legislația economică de comerț exterior".

Ținînd seama de cele arătate, putem spune că raporturile juridice cu partenerii străini cad sub incidența exclusivă a „legislației economice de comerț exterior", care se completează, în măsura necesității, cu reglementările de drept comun din Codul civil și din Codul comercial (pînă la data cînd va fi elaborat și va intra în vigoare viitorul Cod general al comerțului exterior). Contractele cu partenerii străini nu sînt prin urmare supuse, în nici un caz, „legislației economice nemijlocit interne".

c) O ultimă particularitate de principiu a contractelor externe de comerț exterior și de cooperare economică internațională rezidă în izvorul lor juridic.

Pe cînd contractele economice fără elemente de extraneitate se încheie prin acordul de voință al unităților socialiste din țară, în conformitate cu prevederile planului național unic de dezvoltare economico-socială, contractele externe izvorăsc în mod exclusiv din consensul care se realizează între întreprinderea română de comerț exterior în cauză și partenerul acesteia din străinătate.

Rezultă deci că contractele economice interne au un dublu izvor juridic, atît de drept administrativ (planul de stat), cît și de drept civil (voința partenerilor), spre deosebire de contractele externe de comerț exterior, întemeiate pe un izvor unic și anume cel de drept civil sau comercial, constînd în consimțămîntul partenerilor.

În sensul celor arătate este de reținut că art. 63 din noua lege subliniază principiul potrivit căruia contractele externe se încheie „prin acordul părților". Să comparăm textul citat cu art. 22, care se referă la contractele economice interne. Art. 22 dă expresie, indubitabil, dublului izvor juridic, administrativ și civil, precizînd că orice contract economic intern se încheie, prin acordul părților dar totodată pe baza și în executarea sarcinilor ce revin unităților socialiste din planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Deosebirea ce ne preocupă apare încă mai pregnant în legătură cu modificarea contractelor. Potrivit art. 64 din noua lege, contractul extern de comerț exterior „poate fi modificat numai prin acordul de voință al părților". Este o soluție care decurge în mod firesc din caracterul de drept civil al izvorului acestor operațiuni.

Spre deosebire de contractele externe, încheiate cu parteneri străini, cele economice interne dintre unitățile economice din țară „se vor adapta anual de părți", prin punerea lor de acord cu îmbunătățirile ce se aduc, potrivit legii, planurilor anuale. Modificarea intervine, sub aspectul arătat, independent de voința părților în cauză, ca efect al schimbărilor suferite de către actul administrativ de planificare.

În completare, art. 28 din noua lege prevede, referitor la contractul economic intern, că modificarea acestuia prin acordul părților nu se poate face dacă privește elemente cuprinse în balanțele materiale și în repartiții. Părțile pot aduce modificări contractelor economice interne numai în ce privește clauzele pe care le-au stabilit, potrivit competențelor ce le revin, exclusiv prin acordul lor de voință.

O consecință importantă, care derivă din dualitatea izvorului juridic — atît administrativ, cît și civil — al contractelor economice interne o constituie modul de soluționare a neînțelegerilor care au de obiect fie încheierea acestor operațiuni, fie refuzul de a contracta pe baza normativelor de plan aprobate sau a repartițiilor emise de organele de stat competente. Asemenea neînțelegeri precontractuale trebuie rezolvate de către centrale, ministere, alte organe centrale sau comitete executive ale consiliilor populare județene, potrivit prevederilor art. 26 din noua lege. Hotărîrea pronunțată face parte din contract, pe data cînd a fost încheiat. În cazul refuzului de contractare, hotărîrea ține loc de contract, pînă la perfectarea acestuia de către părțile în cauză (art. 26 alin. 3).

Proceduri similare sînt de neconceput în raporturile de comerț exterior, bazate exclusiv pe voința concordantă a partenerilor interesați. Refuzul de a contracta, la fel cu dezacordul asupra unor clauze determinate împiedică pur și simplu perfectarea operațiunii respective. Proiectul de contract extern avortează, dacă negocieri ulterioare nu duc în final la obținerea unui asentiment necondiționat al ambelor părți.

Mai mult decît atît, în cadrul contractelor economice interne, în cazul refuzului nejustificat de a contracta, organele competente să rezolve neînțelegerile precontractuale au obligația, potrivit art. 26 alin. final din noua lege, să facă propuneri de sancționare a persoanelor vinovate. O asemenea consecință este și ea vădit incompatibilă cu natura contractelor externe de comerț exterior, în acest domeniu neexistînd vreo obligație administrativă, care să constrîngă părțile la perfectarea operațiunii.

dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

financiar

Fondurile primite de întreprinderi, de la societate. Acordare. Restituire

Legea finanțelor, nr. 9/1972, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, aplicînd principiul autogestiunii economico-financiare, instituie obligația întreprinderilor de a-și acoperi cheltuielile din veniturile proprii și de a restitui fondurile bănești primite de la societate.

1. **Întreprinderile primesc de la societate** fonduri pentru investiții și pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante.

Investițiile pentru întreprinderile noi, deci la înființare, sînt finanțate de societate. În acest regim juridic intră și investițiile pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social pentru întreprinderile nou înființate. De asemenea, investițiile de natura dezvoltărilor importante se finanțează tot din fonduri primite de la societate și nu din fondurile proprii ale întreprinderilor. Este vorba de dezvoltările importante nominalizate în acest sens în Lista cuprinsă în Anexa nr. 1 a Legii finanțelor, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979. Toate aceste investiții se finanțează din fonduri primite de la centrale. Sumele necesare investițiilor arătate se asigură din resursele concentrate la centrală, în fondul propriu al centralei, constituit în acest scop și în completare din sume date de la bugetul de stat (art. 13 și 22 din Legea finanțelor).

Pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante, în primul an de activitate, întreprinderile noi sînt finanțate de la bugetul de stat, din fondul central sau local de dezvoltare economico-socială, după caz (art. 13 din Legea finanțelor).

În acest fel statul asigură baza materială și resursele bănești necesare pentru înființarea întreprinderii și desfășurarea activității acesteia, în primul an de activitate, precum și după punerea în funcțiune, finanțarea investițiilor de natura dezvoltărilor importante (Anexa nr. 1 a Legii finanțelor). Avînd dotarea inițială, întreprinderea trebuie să-și asigure dezvoltarea sa ulterioară din venituri proprii.

2. Cît privește **natura juridică** a fondurilor pentru investiții și pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante primite de întreprinderi, de la societate, legea nu conține o dispoziție expresă.

Din complexul de măsuri hotărîte de Plenara Comitetului Central al P.C.R. din 22—23 martie 1978 rezultă că în cadrul autogestiunii economico-financiare întreprinderile sînt obligate să-și acopere cheltuielile din venituri proprii, să restituie sumele avansate de societate, să asigure autofinanțarea propriei dezvoltări, să asigure cointeresarea materială a personalului muncitor și să participe activ la formarea resurselor centralizate ale statului destinate finanțării anumitor obiective și acțiuni.

În Legea nr. 29/1978 privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor, se prevede că beneficiile întreprinderii se repartizează cu prioritate pentru restituirea fondurilor primite pentru finanțarea investițiilor (art. 11 lit. a) și a sumelor primite de întreprinderile noi pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante în primul an de activitate (art. 11 lit. c).

Considerăm că față de scopul măsurilor hotărîte pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar, de a se acoperi din venituri proprii toate cheltuielile unităților economice, ordinea de repartizare a beneficiilor planificate și modul în care este reglementată acordarea fondurilor arătate și restituirea lor către societate în Legea finanțelor, sumele primite de întreprinderi au caracterul unor **avansuri de la societate.**

În consecință, avînd natura juridică de avansuri acordate de societate întreprinderilor, conducerile acestora au obligația de a considera drept o sarcină economică, financiară și juridică de o deosebită importanță — restituirea integrală și în termen a fondurilor primite.

3. **Sursele de restituire** a fondurilor primite de la societate sînt stabilite de art. 26 din Legea finanțelor, modificată și completată.

a. amortizarea fondurilor fixe ;

b. beneficiile planificate, într-o cotă maximum 10% din beneficii (art. 11 lit. a din Legea nr. 29/1978), pînă la acoperirea integrală a obligației de restituire. Beneficiile urmează această destinație numai în măsura în care obligația de restituire nu se poate acoperi în anul de plan din amortizarea fondurilor fixe.

Obligația de restituire a sumelor primite pentru finanțarea investițiilor începe în anul următor punerii în funcțiune a obiectivelor respective de investiții.

Sumele avansate pentru acoperirea necesarului de **mijloace circulante** al întreprinderilor nou înființate, în primul an de activitate, se restituie, după darea în funcțiune a unității respective, din fondul mijloacelor circulante al întreprinderii. De altfel, potrivit legii și așa cum s-a arătat deja (Revista economică — Supliment nr. 32/10 august 1979 p. 2 și urm.), la constituirea fondului mijloacelor circulante al întreprinderii se au în vedere și ratele de restituire din sumele primite de întreprinderile noi pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante în primul an de activitate.

4. **Vărsămintele în contul obligației de restituire** se efectuează diferit, după cum este vorba de fonduri de investiții sau mijloace circulante.

Sumele reprezentînd restituirea **fondurilor de investiții**, inițiale și pentru anumite dezvoltări importante, **se varsă la centrală** spre a se folosi de aceasta la constituirea fondului propriu pentru finanțarea investițiilor. În conformitate cu art. 23 alin. 2 din Legea finanțelor, cînd întreprinderile nu au de restituit către societate fonduri primite pentru investiții sau cînd amortizarea datorată (Legea nr. 62/1968, republicată) este mai mare decît cheltuielile prevăzute a se finanța din fondul de dezvoltare economică, întreaga amortizare sau diferența de amortizare rămasă, se varsă la fondul de investiții al centralei. În acest fel s-a realizat o simplificare a unor fluxuri financiare cu bugetul de stat, deoarece amortizarea integrală sau diferența de amortizare rămasă după constituirea fondurilor proprii de dezvoltare ale întreprinderilor, după caz, se varsă numai la fondul de investiții al centralei, nu și la bugetul de stat. În cadrul destinației fondului, în cazul cînd resursele financiare preluate de la întreprinderile subordonate sînt mai mari decît necesitățile planificate de investiții prevăzute a se finanța din acest fond, prisosul de resurse se varsă de către centrală la bugetul de stat (art. 25 alin. 1 Legea finanțelor).

Vărsămintele reprezentînd **rate de restituit** din sumele avansate de societate întreprinderilor noi pentru acoperirea necesarului de **mijloace circulante** în primul an de activitate se efectuează către **bugetul de stat**, în anii următori dării în funcțiune a unității respective.

5. Obligația de restituire a fondurilor primite pentru investiții și mijloace circulante este instituită de Legea finanțelor **începînd cu activitatea anului 1979.**

Prin art. II alin. 2 din Legea nr. 2/1979 pentru modificarea și completarea Legii finanțelor nr. 9/1972 s-a prevăzut însă că sînt supuse obligației de restituire **și sumele primite în anul 1978** de la centrale sau de la bugetul de stat pentru **finanțarea investițiilor,** dar ele se diminuează cu amortizarea fondurilor fixe și alte resurse pentru investiții vărsate la centrală în acel an.

6. Prin modificările și completările aduse Legii finanțelor instituția juridică financiară a restituirii sumelor avansate de societate întreprinderilor pentru finanțarea investițiilor și unor mijloace circulante, în condițiile arătate, este clar și complet definită prin intermediul însăși a textului legii. În acest fel au fost înlăturate diferitele opinii exprimate, înaintea adoptării Legii nr. 2/1979, în literatura de specialitate cu privire la natura, întinderea, sursele de restituire și destinația sumelor restituite.

dr. Ioan CONDOR

raporturi de muncă

Legalitatea stabilirii abaterii disciplinare și aplicării sancțiunii prevăzute de lege

Răspunderea disciplinară ca formă a răspunderii juridice, contribuind prin rolul ei educativ și sancționator, la asigurarea disciplinei socialiste a muncii se declanșează ca urmare a săvîrșirii unei **abateri disciplinare** de către persoana încadrată și se materializează în aplicarea de către organele competente din unitatea socialistă a unei **sancțiuni disciplinare** prevăzută expres și limitativ de lege.

În domeniul răspunderii disciplinare nu operează principiul **legalității incriminării** — nullum crimen sine lege — aplicabil întru totul în dreptul penal și în afara căruia nu există răspundere penală (unele excepții prevăzute expres de lege — Decretul nr. 360/1976 ; Decretul nr. 361/1976 ; Decretul nr. 202/1974 ; Legea nr. 7/1977 ; Legea nr. 8/1977 ; Legea nr. 3/1979— vor fi analizate cu alt prilej). Lipsa unei enumerări limitative și exprese a tuturor acelor fapte ce constituie abateri disciplinare nu înseamnă nicidecum o „lacună legislativă" privitor la asigurarea ordinii și disciplinei în procesul muncii și pe cale de consecință o aplicare mai puțin riguroasă a sancțiunilor disciplinare. Din contră, necesitatea asigurării depline a disciplinei în unitățile socialiste, alături de rațiuni de tehnică juridică și de multitudinea și diversitatea faptelor ce pot constitui **încălcări** ale obligațiilor izvorîte din contractul de muncă au condus legiuitorul la utilizarea unor formulări cu un anumit grad de generalitate, fără o descriere a trăsăturilor specifice a fiecărei abateri disciplinare.

Mai exact, Codul muncii în art. 100, alin. 1 cuprinde o caracterizare generală a abaterii de la disciplina muncii, enumerînd **elementele constitutive** ale abaterii, care potrivit textului citat sînt : **obiectul** (valoarea socială lezată, adică ordinea și disciplina la locul de muncă) ; **latura obiectivă** (fapta ilicită — acțiune sau inacțiune — constînd în încălcarea obligațiilor legale) ; **subiectul** (persoana fizică încadrată, indiferent de funcție) și **latura subiectivă** (vinovăția sub forma intenției sau culpei). Pe baza enunțului general al legii se acceptă îndeobște că abaterea disciplinară constă într-o faptă ilicită, săvîrșită cu vinovăție de către persoana încadrată prin care se încalcă obligațiile de serviciu, inclusiv normele de comportare în relațiile cu ceilalți membri ai colectivului de muncă prin care se lezează ordinea și disciplina la locul de muncă.

Aplicarea sancțiunii disciplinare se face numai după analiza concretă a fiecărui element constitutiv din cele arătate mai sus. Practic, dificultatea nu constă în a califica o faptă drept abatere disciplinară, deoarece prin enumerarea atotcuprinzătoare a obligațiilor de serviciu la fiecare loc de muncă, sînt **implicit determinate** și acele fapte ce constituie abateri, încălcări ale obligațiilor izvorîte din lege, contract colectiv ori individual de muncă, regulament de ordine interioară etc. Dificultatea se ivește mai ales cu prilejul stabilirii gradului de periculozitate socială a faptei și implicit a individualizării sancțiunii.

Conducerea unității va aprecia gradul de periculozitate socială în raport cu criteriile generale prevăzute în art. 13, alin. 2 din Legea nr. 1/1970, avînd în vedere, cu prioritate,

rezultatul negativ, urmările dăunătoare asupra relațiilor sociale de muncă, asupra ordinii și disciplinei din unitatea socialistă, care în ultimă instanță situează fapta ilicită în sfera răspunderii disciplinare adică „dedesubtul" faptelor reglementate expres de lege ca infracțiuni. După calificarea faptei ca abatere disciplinară, conducerea unității (organele competente) **va stabili și aplica** sancțiunea disciplinară **fără a putea hotărî o altă sancțiune** în afara celor expres enumerate de lege, în privința sancțiunilor făcînd aplicare deplină principiul legalității sancțiunii (nulla poena sine lege).

Practica din unitățile socialiste în legătură cu stabilirea răspunderii disciplinare arată că în unele cazuri nu sînt respectate principiile enunțate cu privire la abaterea disciplinară și sancțiunea disciplinară. Iată un exemplu : Conducerea unității a dispus trecerea definitivă a persoanei încadrate din funcția de vînzător în aceea de muncitor necalificat cu micșorarea corespunzătoare a retribuției sub motivul că la un inventar, nedeclarînd că are asupra sa un pulovăr neachitat nu mai prezintă încredere pentru a fi menținută în postul de vînzător. Admițînd contestația persoanei, judecătoria anulează măsura dispusă de unitate cu motivarea că unitatea ilegal a schimbat unilateral felul muncii (Tribunalul Suprem, secția civilă, Decizie nr. 204/1979).

Cu privire la faptă (sustragerea de la inventar a unui pulovăr) putem observa că are caracterul unei abateri disciplinare (considerînd că în raport cu împrejurările concrete nu a întrunit trăsăturile specifice unei infracțiuni) care putea fi sancționată disciplinar de către unitate. Mai mult, fapta persoanei încadrate ni se înfățișează ca o încălcare gravă a atribuțiilor de serviciu, a ordinii și disciplinei și incontestabil putea fi sancționată — sigur cu respectarea criteriilor stabilite în art. 13 din Legea nr. 1/1970 cu una din sancțiunile prevăzute în art. 100, lit. c, e, f din Codul muncii.

Cu toate acestea unitatea ocolește reglementările legale și dispune trecerea definitivă în altă muncă. Este cunoscut, și practica juridică este constantă în acest sens, că schimbarea unilaterală a felului muncii — element esențial al contractului de muncă — este admisă numai în anumite situații speciale ca interesul deosebit al serviciului, reorganizare etc. (vezi în acest sens : Tribunalul Suprem, secția civilă, deciziile nr. : 2037/1972 ; 1168/1975 ; 184/1977 ; Decizia de îndrumare a Plenului nr. 9/1974).

Cu privire la sancțiunea dispusă de unitate observăm deci că nu corespunde în nici un fel faptei săvîrșite. S-ar putea crede că măsura unității este o **„retrogradare"**, sancțiune disciplinară prevăzută de art. 100 lit. e din Codul muncii, dar potrivit textului citat retrogradarea se face în cadrul **aceleiași profesii** și numai pe **timp limitat** și nu definitiv, ceea ce nu rezultă din măsura dispusă de unitatea care într-adevăr nu poate fi reținută ca legală.

dr. **Iosif R. URS**

jurisdicția muncii

Soluționarea litigiilor privind recuperarea premiilor acordate necuvenit

În Suplimentul nr. 30/1979 al „Revistei economice" s-a analizat competența organelor administrative de a soluționa contestațiile privind acordarea premiilor și a drepturilor materiale provenind din fondul pentru participarea la beneficii a oamenilor muncii. S-a arătat că sînt de competența organelor administrative soluționarea contestațiilor formulate de oamenii muncii împotriva modului în care au fost acordate premiile și drepturile materiale provenind din fondul de participare la beneficii sau mai exact spus, a acelor contestații ce au drept obiect neacordarea sumelor cu acest titlu, sau acordarea lor într-un cuantum considerat insuficient de către contestator.

În cursul executării raporturilor de muncă intervin însă și alte situații în legătură cu regimul premierilor sau al acordării drepturilor materiale din fondul de participare la beneficii a oamenilor muncii și anume ne gîndim, cu titlu de exemplu, la cazul în care premiile acordate sau cotele de participare la beneficii plătite au fost mai mari decît se cuveneau în realitate, fiind calculate eronat, ori au fost consecința unor erori intervenite în contabilitate sau în stabilirea beneficiului. Tot cu titlu de exemplu, menționăm cazul în care, din același fond și pentru aceeași perioadă, două organe diferite acordă premii personalului dintr-o unitate socialistă sau, situația în care, după acordarea premiului și plata acestuia, organul competent din unitate procedează la reconsiderarea activității beneficiarului și, făcînd o apreciere inversă, hotărăște restituirea premiului. De asemenea, în aceeași ordine de idei este de învederat cazul în care premiile au fost legal stabilite de organul competent, dar nu au fost plătite celor îndreptățiți, situație întîlnită în practica unităților socialiste și a organelor de jurisdicție a muncii.

Ne propunem în cele ce urmează a aduce precizările necesare în legătură cu competența de soluționare a litigiilor de muncă generate de situațiile expuse exemplificativ mai sus, postulînd că, în cazul în care premiile și celelalte drepturi materiale au fost stabilite și acordate necuvenit, unitatea a emis decizie de imputare împotriva beneficiarilor, pentru recuperarea pagubelor astfel suferite.

În asemenea împrejurări organul de jurisdicție nu mai este chemat a face aprecierea activității celui care a beneficiat de o sumă necuvenită, ca în cazul acordării premiilor, ci are de stabilit dacă premiul sau celelalte drepturi materiale au fost plătite în mod legal și, pe cale de consecință, nu organului administrativ îi revine o asemenea competență, ci organului de jurisdicție a muncii. Așadar, în cazul în care se contestă o decizie de imputare prin care se obligă beneficiarul la restituirea sumelor încasate cu titlu de premii sau alte drepturi materiale de natura acestora, soluționarea contestației este de competența comisiei de judecată sau a judecătoriei, după caz, în raport de valoare, potrivit prevederilor Legii nr. 59/1968 (republicată).

În cadrul litigiului de muncă declanșat prin introducerea contestației împotriva deciziei de imputare, organul de jurisdicție a muncii este abilitat a analiza și stabili dacă premiile și celelalte drepturi materiale au fost acordate și plătite cu respectarea condițiilor prevăzute de normele legale, neavînd însă competența de a face aprecieri asupra activității depusă de beneficiar, nefiindu-i îngăduit a se substitui organului administrativ și eventual și comitetului sindicatului.

Practica noastră judiciară nu a îngăduit însă unității a recupera sumele acordate ca premii, etc. ca urmare a unei reaprecieri contrare a activității beneficiarului.

În continuare, evidențiem unele soluții mai semnificative din practica instanței noastre supreme :

— organele de jurisdicție a muncii nu sînt competente să aprecieze și să stabilească îndeplinirea condițiilor generale de premiere și nici contribuția personală a fiecăruia la realizarea și depășirea beneficiului ; pentru aceleași motive nu pot să dispună recalcularea premiilor acordate (col. civ. dec. nr. 1319/1967) ;

— refuzul unității de a plăti un premiu aprobat în mod legal poate forma obiectul unui litigiu de competența organelor de jurisdicție a muncii (col. civ. dec. nr. 1827/1956) ;

— pentru a obține restituirea unei sume plătită cu titlu de premiu, unitatea trebuie să facă dovada că premiul a fost acordat cu încălcarea unei dispoziții legale, nefiind suficientă o reapreciere în sens contrar a situației de către organul administrativ (col. civ. dec. nr. 955/1963) ;

— unele erori din contabilitate nu pot consolida drepturi de premiere acordate eronat, și ca atare sumele astfel încasate sînt supuse restituirii (col. civ. dec. nr. 825/1965).

dr. **C. JORNESCU**

Întrebări și răspunsuri

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR Bucureşti, şos. Fundeni nr. 237** întreabă care este criteriul în funcție de care se acordă indemnizația administratorului. Vă invederăm în primul rînd că însăşi denumirea ce o purtați nu este conformă statutului aprobat prin Decretul nr. 387/1977. Nu sînteți o asociație civilă de proprietari, ci o asociație de locatari. Cu privire la întrebarea formulată de Dv. vă răspundem că unicul criteriu fixat de statut pentru plata drepturilor administratorului este numărul de membri ai asociației şi nu numărul de apartamente şi nici totalul membrilor de familie ai membrilor asociației. Sînt membri ai asociației persoanele care îndeplinesc condițiile prevăzute de art. 3 din statut.

● **I.C.C.F. CLUJ-NAPOCA.** Contribuția persoanelor fără copii stabilită prin art. 22 din Legea nr. 1/1977 se poate restitui dacă a fost încasată fără temei legal pe o perioadă de un an.

● **VASILESCU HORIA — economist Bucureşti,** întreabă dacă precizările elaborate de organele centrale, în aplicarea Decretului Consiliului de Stat nr. 415/1976, sînt obligatorii pentru unitățile socialiste şi personalul din subordine, considerînd că acestea adaugă la lege.

Principiul centralismului democratic este de esența statului nostru şi ca atare unitățile subordonate şi personalul acestora au obligația legală a aduce la îndeplinire dispozițiile organelor ierarhic superioare.

Cît privește precizarea la care vă referiți, ea nu cuprinde elemente contradictorii față de prevederile Decretului nr. 415/1976, întrucît prin circulara respectivă s-au stabilit criteriile pe care conducătorul unității trebuie să le aibă în vedere atunci cînd apreciază oportunitatea deplasării şi eficiența sa economică.

● **VARVAROI TITU — Cîmpulung-Moldovenesc,** întreabă dacă se poate emite decizie de imputare împotriva persoanelor civilmente responsabile. Partea civilmente responsabilă poate apare numai în procesele penale, în conformitate cu art. 24 din Codul de procedură penală, deci atunci cînd unitatea socialistă a fost păgubită printr-o faptă penală. Dat fiind că în cazul în care fapta păgubitoare prezintă caracterul unei infracțiuni, răspunderea se stabileşte potrivit legii penale, şi nu conform Codului muncii, unitatea nu poate emite decizie de imputare — instrument propriu şi specific răspunderii materiale.

● **CENTRALA INDUSTRIEI CONFECȚIILOR BUCUREŞTI** întreabă care sînt condițiile legale pentru acordarea indemnizației în cazul delegării. În conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 822/1959 modificate prin H.C.M. nr. 766/1968, diurna (indemnizația) se acordă numai în situațiile în care deplasarea persoanei este efectivă şi la o distanță mai mare de 10 km de sediul unității unde lucrează persoana delegată. Distanța de 10 km se calculează de la perimetrul (raza teritorială), localităților de unde sînt trimise persoanele delegate pînă la locul unde se efectuează deplasarea (a se vedea în acest sens decizia colegiului civil a Tribunalului Suprem nr. 1254/1962).

● **ILIE GHEORGHE — Bucureşti** întreabă dacă garanția în numerar constituită de gestionar poate fi urmărită şi de alți creditori persoane fizice sau juridice.

Atît din principiile generale ale Legii nr. 22/1969 care instituie garanțiile în numerar, cît şi din prevederea expresă a art. 17 din această lege, se poate trage concluzia că nici o altă persoană în afară de unitatea păgubită la care există constituită garanția, nu se poate îndestula prin urmărirea acestei garanții.

Sîntem, aşadar, nu în prezența unui drept de preferință, ci a unui drept de creanță exclusiv al organizației socialiste asupra garanției în numerar.

Nici o altă unitate sau persoană nu poate urmări garanția în numerar chiar pentru creanțe privilegiate (pensii de întreținere etc.) dat fiind destinația specială a acesteia.

● **SZABO LUDOVIC — administrator asociație locatari — Oradea,** întreabă care sînt criteriile în baza cărora se stabileşte cuantumul garanției în numerar, necesară a fi constituită de administrator. Vă răspundem următoarele: nici statutul asociației locatarilor aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977, şi nici Legea nr. 22/1969, nu stabilesc asemenea criterii. Art. 12 din Legea nr. 221969, fixează un plafon minimal (o retribuție lunară) şi unul maximal (trei retribuții lunare). Organele centrale, ministerele, consiliile populare județene şi al municipiului București, au stabilit însă unele criterii în funcție de care se fixează cuantumul garanției în numerar ce trebuie constituită de gestionari şi anume valoarea bunurilor şi a sumelor manipulate şi gestionate. Pentru administratorii de imobile s-a stabilit ca necesară constituirea unei garanții echivalentă cu o retribuție (indemnizație) lunară.

● **ÎNTREPRINDEREA ELECTROCENTRALE — Borzeşti** întreabă dacă funcția de merceolog este sau nu considerată, conform Legii nr. 22/1969, o funcție de gestiune.

Este de arătat în primul rînd că în conformitate cu art. 1 alin. 2 al Legii nr. 22/1969, toate ministerele şi organele centrale au stabilit funcțiile considerate a avea caracter gestionar.

În cazul cînd organul central de care aparține unitatea dv. a inclus în listele de funcții cu caracter gestionar şi aceia de merceolog, toți cei în cauză sînt obligați a constitui garanții, precum şi de a îndeplini condițiile cerute de art. 4 şi art. 6 din Legea nr. 22/1969.

Facem precizarea că unitățile în care sînt încadrați nu au calitatea de a stabili că unele funcții ce nu sînt incluse în listele elaborate de organele competente, sînt funcții cu caracter gestionar.

Arătăm că gestionar, în înțelesul legii la care ne-am referit, este persoana încadrată care are ca atribuții principale de serviciu, primirea, păstrarea şi eliberarea de bunuri. De regulă, merceologii nu îndeplinesc astfel de atribuții. În cazul cînd un merceolog îndeplineşte în mod incidental anumite operațiuni legate de gospodărirea unor bunuri, el nu primeşte prin însăşi acest fapt calitatea de gestionar de drept. Răspunderea sa este însă întru totul egală cu a unui gestionar de drept, în baza art. 31 din Legea nr. 22/1969.

● **FĂINIŞI ION — Drobeta-Turnu Severin,** întreabă în funcție de ce elemente se stabileşte fondul de rulment. Acesta se stabileşte de adunarea generală în funcție de numărul persoanelor ce locuiesc într-un apartament.

● **I.J.G.C.L. Ialomița** întreabă dacă în cazul gestiunilor în comun, plecarea unei persoane din echipă face sau nu necesară inventarierea?

Desigur că în toate cazurile cînd este posibil este de dorit şi recomandabil ca să se procedeze la inventariere cu ocazia oricărei predări-primiri de gestiuni, chiar cînd manipularea bunurilor se face în colectiv sau în schimburi succesive.

Sînt însă situații cînd o asemenea inventariere este practic imposibilă şi ne gîndim la gestiunile colective complexe pe grupe mari de persoane (silozuri, supermagazine). În astfel de situații, plecarea unei persoane din echipa care are o gestiune colectivă şi intrarea în echipă a alteia, nu presupune în mod necesar inventarierea. Însăşi Legea nr. 22/1969 în art. 27 alin. 2 se referă la o asemenea împrejurare, dispunînd ca despăgubirea să se repartizeze proporțional cu timpul lucrat de fiecare persoană de la ultima inventariere. Dacă după fiecare schimbare în componența echipei s-ar face o inventariere, începînd de la acea dată, toți membrii echipei ce răspund în colectiv vor avea o perioadă egală de gestionare şi deci dispoziția mai sus-menționată ar deveni inaplicabilă. Dimpotrivă, dacă la schimbările intervenite în componența echipei nu se fac operațiuni de inventariere, avînd loc una singură, la perioadele stabilite de actul normativ, toți cei ce au făcut parte din echipă în perioada

dintre două inventarieri vor avea o răspundere proporțională cu timpul cît a lucrat în gestiunea colectivă.

Precizăm însă că la numirea unui nou gestionar la o gestiune colectivă, este obligatoriu avizul celorlalți gestionari din echipă.

● **C.E.I.L. SEBEȘ** întreabă cum se poate înlocui un gestionar în perioada efectuării concediului său legal de odihnă și anume dacă înlocuitorul acestuia poate fi o persoană încadrată în aceeași unitate sau un membru al familiei.

1. Înlocuitorul gestionarului poate fi un alt cadru al întreprinderii și în acest caz în ce condiții ?

Nici dispozițiile legale cu aplicație în domeniul gestionării bunurilor materiale ale organizațiilor socialiste și nici Legea nr. 12/1971 nu conțin vreo interdicție în această privință. Cînd legea nu creează limitări sau incapacități, ele nu pot fi stabilite de conducerea unității.

Răspunsul — prin urmare — este afirmativ. Înlocuitorul nu este obligat a constitui garanție (art. 10 alin. final din Legea nr. 22/1969). Va trebui să fie delegat în mod expres de către gestionar și este necesar și acordul conducătorului organizației socialiste.

2. Poate un membru al familiei să înlocuiască un gestionar în perioada cît acesta este în concediu de odihnă?

Așa cum am arătat, actele normative care reglementează acest domeniu nu limitează cercul persoanelor care pot înlocui pe un gestionar și, în consecință, este compatibilă calitatea de membru al familiei gestionarului cu aceea de înlocuitor al său. Mai mult, credem că din textul art. 11 al H.C.M. nr. 2230/1969 se degajă în mod neîndoielnic, concluzia că pentru înlocuirea unui gestionar de către o altă persoană, condiția de fond principală (cerută de lege), este încrederea de care trebuie să se bucure persoana în cauză din partea gestionarului. Față de această concluzie, înlocuirea gestionarului în timpul concediului său de către un membru al familiei corespunde pe de-a întregul concepției legiuitorului, fiind necesar însă și acordul conducătorului unității.

● **VIOREL BANU — București** întreabă dacă pentru bunurile care nu lipsesc la inventar dar sînt uzate și degradate, se poate stabili răspunderea materială a gestionarului.

Dacă se constată că bunurile sînt uzate, învechite, devenite inutile și necorespunzătoare, prin folosința lor normală, nu se poate reține culpa gestionarului și urmează a se face formele legale de scădere. În acest caz ne aflăm în fața unui risc normal al serviciului, neexistînd nici un fel de vină din partea gestionarului și deci nici răspunderea sa materială.

Dimpotrivă, dacă degradarea sau uzarea bunurilor este cauzată de activitatea necorespunzătoare a gestionarului, se va reține culpa acestuia, putîndu-se stabili răspunderea sa materială în condițiile Codului muncii.

● **LIXANDRU TUDOR — București** proprietar de apartament la parterul unui bloc de locuințe în care nu sînt amenajate, la etajele superioare, părți și instalații de folosință comună, întreabă dacă poate fi obligat la plata cheltuielilor privind funcționarea ascensorului. În calitatea dv. de proprietar care nu folosiți ascensorul nu puteți fi obligat la acoperirea cheltuielilor necesitate de funcționarea acestuia, dar sînteți obligat a participa la cheltuielile privind întreținerea și repararea ascensorului (sau unele înlocuiri), dat fiind că toți proprietarii dețin o cotă indiviză de proprietate și asupra ascensoarelor. Vedeți amănunte în lucrarea „Administrarea imobilelor" pag. 99 coloana 1 (pct. 46).

● **Ing. VIOREL CÎMPEANU — București,** întreabă dacă o unitate socialistă se poate despăgubi din garanția în numerar și pentru alte daune produse de gestionar dar care nu au legătură cu gestiunea.

În activitatea variată pe care o desfășoară unii gestionari se poate întîmpla ca să producă unității pagube fără legătură cu activitatea de gestionare a bunurilor. Astfel, efectuarea de cheltuieli fără a fi fost necesare, transporturi nejustificate etc. pot constitui tot atîtea prejudicii aduse unității de către un gestionar, dar care nu sînt în legătură cu conservarea și administrarea bunurilor.

În asemenea cazuri, unitatea urmează a-și acoperi pagubele în același mod ca și de la celelalte persoane care nu au calitatea de gestionari, procedînd la rețineri din retribuție, conform prevederilor Codului muncii.

Garanția în numerar are o afectație specială stabilită prin lege : de a servi la acoperirea eventualelor pagube din gestiune. Prin consecință, unitatea nu-și poate acoperi pagubele din garanția în numerar cînd ele nu se referă la gestiune.

● **DANCIU STELIAN — Orșova jud. Mehedinți,** proprietar de apartament într-un bloc de locuințe, se interesează de modul în care este calculat costul încălzirii, după ce unele persoane au sigilat sau scos din funcțiune caloriferele din încăperile ce nu le folosesc. Operațiunea de sigilare și de dezafectare totală sau parțială a unor calorifere sau sisteme de încălzire nu are influență asupra repartizării costului energiei termice, întrucît potrivit pct. 5 din Normele nr. 2/1973 ale C.P.C.P. cheltuielile privind încălzirea se stabilesc în funcție de suprafața locativă și de încăperile dotate prin construcție cu sisteme de încălzire. În cazul cînd s-a dezafectat total sau parțial sistemul de încălzire din unele suprafețe care continuă a fi folosite fără încălzire, nu există temei legal pentru reducerea corespunzătoare a cheltuielilor privind căldura. Nu se pot opera reduceri, după voința fiecărui deținător de suprafețe locative. A se vedea amănunte în „Administrarea imobilelor" pag. 85 coloana 2.

C. J.

● **I.A.S. — Bîrlad** solicită lămuriri cu privire la efectele pe care le produce un contract de furnizare a energiei electrice încheiat cu nerespectarea dispozițiilor art. 16 din Regulamentul de furnizare și utilizare a energiei electrice.

În speță, subconsumatorul a încheiat contractul de furnizare cu întreprinderea de rețele electrice, deși potrivit art. 9 din regulamentul amintit, asemenea contracte se încheie numai cu consumatorii. Subconsumatorul trebuia să încheie contractul cu consumatorul prin intermediul căruia a primit energia electrică.

Fiind încheiat cu încălcarea unor dispoziții legale imperative, contractul la care vă referiți este nul. Cu toate acestea, subconsumatorul datorează costul energiei electrice pe care l-a consumat, decontarea urmînd să se facă prin intermediul consumatorului.

● **L. CĂLIN — Vaslui** se interesează de momentul începînd cu care se datorează penalități pentru întîrzierea în achitarea prețului produselor expediate în containere.

Potrivit art. 47 pct. 5 din Legea nr. 71/1969, modificată prin Legea nr. 3/1979, penalitățile la care vă referiți, se cuvin unității furnizoare de la data cînd prețul este datorat.

În conformitate cu art. 154 din Legea finanțelor, modificată și completată, plata prețului produselor livrate trebuie efectuată după recepția acestora. Termenul concret în care plata trebuie să aibă loc se stabilește de banca care deservește pe beneficiar, în conformitate cu Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977. Cît privește data cînd produsele au fost efectiv preluate de către unitatea beneficiară, aceasta rezultă din mențiunile făcute de cărăuș pe documentul de transport.

● **M. ZĂVIDENI — Gorj** se interesează de motivele pentru care, în lipsa contractului încheiat în formă scrisă, unitățile beneficiare nu sînt obligate să plătească penalități pentru întîrzierea nejustificată în achitarea prețului produselor livrate.

Practica arbitrală reține în mod constant că răspunderea cu asemenea penalități este condiționată de existența, între părți, a unor raporturi contractuale în formă prevăzută de lege. Prin urmare, ori de cîte ori se constată inexistența formei contractuale scrise ori stabilirea ei în alte condiții decît cele prevăzute de Legea nr. 71//1969, pretențiile unităților furnizoare la plata penalităților menționate sînt respinse.

H. M.

Vă prezentăm

PORTUL CONSTANȚA

Portul Constanța are o istorie veche, documentele atestînd existența cetăților și porturilor Constanța și Mangalia, cu care genovezii făceau schimb de mărfuri, încă din anul 1318.

Astăzi, poarta maritimă a țării noastre — portul Constanța — îndeplinește un rol deosebit de important în cadrul întregii activități de import-export, de extindere și adîncire a colaborării economice cu țări și popoare de pe toate continentele. Portul Constanța asigură astăzi traficul a peste 60 a sută din mărfurile importate și exportate de economia noastră națională. Un păienjeniș de șine de cale ferată servește în flux continuu manevra, staționarea în triaje și la fronturile de încărcare-descărcare a cîtorva mii de vagoane de toate tipurile și dimensiunile. Se asigură, astfel, intrarea și ieșirea din port a zeci și sute de mii de tone de diverse mărfuri, de la cîrlice la instalații de foraj, de la produsele industriei extractive pînă la cele ale industriei electrotehnice. Există, nou înființate în port, cel puțin 8 întreprinderi de sine stătătoare, pe lîngă un număr considerabil de unități ale centralelor, ministerelor și ale unor întreprinderi din întreaga țară, a căror activitate este strîns legată de viața portuară. Un număr important de nave comerciale și auxiliare brăzdează zi și noapte radele portului, asigurînd în flux neîntrerupt capacitatea de transport maritim a mărfurilor.

Dacă în anul 1944 flota comercială română avea doar 2 nave și 5 macarale de chei, astăzi intră și pleacă din port 165 de nave moderne românești și multe altele străine. Peste 20 000 de oameni ai muncii desfășoară o intensă activitate, avînd la dispoziție tot ce este mai modern în utilarea unui port. Paletizarea și containerizarea au intrat de mult în uzul cotidian al portului, dotat cu un terminal de containere și cu poduri de tip portuar care permit organizarea unui trafic multilateral.

Portul Constanța este înzestrat, de asemenea, cu poduri de descărcat minereuri. Instalații complexe, de mare productivitate, permit descărcarea a 2 milioane tone pe an de minereuri pe fiecare pod. Navele care acostează în portul Constanța pot atinge un tonaj de 150 000 tdw.

Pînă la sfîrșitul actualului cincinal portul Constanța va dispune de peste 200 de nave, cu o capacitate ce va depăși 3 milioane de tdw. Portul are în dotare, pentru diferite servicii, 200 de tractoare, 115 macarale-chei, 110 macarale mobile, 300 de autostivuitoare și 4 poduri tip portuar.

În momentul de față se lucrează la sistematizarea și extinderea spre sud a portului, ceea ce va permite creșterea traficului general de mărfuri. Datorită acestor lucrări, capacitatea a atins deja peste 25 milioane tone ; la finele anului viitor, prin portul Constanța vor fi derulate aproape 50 milioane de tone de mărfuri.

Noul port, ce se extinde de la Constanța spre sud, pînă la Agigea, ocupă o suprafață de 2 300 ha. Aici este prevăzut un port petrolier separat, cu o capacitate de 75 milioane tone și un sector de transbordare de mărfuri din nave maritime în nave fluviale. Lucrările pentru amenajarea viitorului port au început cu diguri de adăpostire, ce se întind pe o lungime de 11 kilometri și cu adîncimi de pînă la 22 m. Se află, de asemenea, în plină construcție digul de sud al viitorului port și se fac pregătiri pentru digul din nord, obiectiv ce va fi realizat pînă în anul 1982, odată cu darea în exploatare a Canalului Dunăre-Marea Neagră. În prima etapă, noul port va avea o capacitate de 20 milioane tone mărfuri, urmînd ca să ajungă în final la 200 milioane tone pe an.

În viitorul port Constanța se vor derula zilnic între 80—100 000 tone produse.

Noul port va fi de patru ori mai mare decît cel actual și se va situa între primele 4—5 porturi ale lumii.

După volumul traficului realizat în prezent, portul Constanța se află pe primele 10 locuri din lume.

Ion VASILESCU

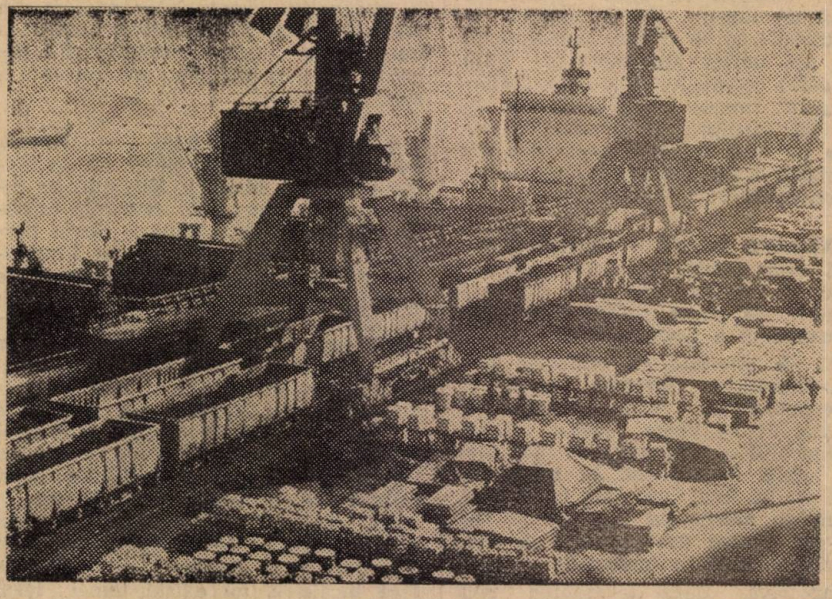

Portul Constanța — 1979

1979 OKT 6

Opinii și propuneri în sprijinul realizării unui salt calitativ și al creșterii eficienței

VALORIFICAREA INTEGRALĂ A RESURSELOR ENERGETICE SECUNDARE

REALIZAREA pînă la sfîrșitul deceniului următor a independenței țării noastre din punct de vedere al combustibilului și energiei — obiectiv fundamental înscris în proiectul Programului-Directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000 — necesită, potrivit aceluiași document, elaborarea și aplicarea unui complex de măsuri care vizează mai multe domenii : dezvoltarea potențialului energetic național prin creșterea aportului cercetării științifice la descoperirea și valorificarea de noi rezerve ; sporirea producției de energie deopotrivă cu îmbunătățirea structurii acesteia ; perfecționarea organizării și funcționării sistemului electroenergetic ; reducerea consumurilor în toate ramurile economiei etc. Între acestea, cu un aport substanțial la asigurarea resurselor energetice necesare dezvoltării economico-sociale în cincinalele viitoare este conceput să se înscrie îmbunătățirea structurii producției de energie electrică.

Restructurarea amintită al cărei element fundamental îl constituie reducerea progresivă a consumului de hidrocarburi pentru producerea energiei electrice și creșterea proporțională a ponderii altor resurse — în condițiile sporirii continue a producției energetice ca bază a dezvoltării accelerate a economiei — reprezintă o cale de adaptare la restricțiile energetice ce se manifestă acut pe plan mondial și cu deosebire a crizei petrolului. Astfel, ponderea hidrocarburilor în producerea energiei electrice va scădea de la 39,7 la sută în 1980 la 20 și respectiv 5—4 la sută în 1985 și 1990 ; în schimb, va crește ponderea energiei hidroelectrice de la 17,6% în 1980 la 24% în 1990 — ceea ce va consemna valorificarea superioară a potențialului hidroenergetic al țării —, în același interval producția de cărbune și șisturi combustibile sporind cu patru procente.

O contribuție însemnată la configurarea noului profil al producției energetice românești este prevăzut să o aducă, — alături de alte surse ce vor cunoaște de asemenea, creșteri însemnate, cum ar fi energia nucleară — resursele energetice recuperate. Ponderea acestora, calculată împreună cu energia solară și cu alte noi surse de energie va crește de la 2,7 la sută în anul 1980 la 5 la sută în1985 și la zece procente în 1990 ceea ce reprezintă mai mult decît o triplare a valorii inițiale într-un interval de zece ani.*)

O resursă echivalentă cu jumătate din producția anuală de lignit

RECUPERAREA și utilizarea resurselor energetice secundare constituie o particularizare la domeniul energetic a politicii generale a partidului nostru fundamentată pe concepția materialist dialectică și pătrunsă de un înalt simț patriotic, de gospodărire atentă a bogățiilor țării, de valorificare integrală a tuturor substanțelor utile. După cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea sa la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale **„Problema recuperării și refolosirii materialelor este una din problemele de importanță deosebită pentru dezvoltarea noastră viitoare, pentru asigurarea necesarului de materii prime."** Cum la actualul nivel de tehnicitate al instalațiilor consumatoare, energia primară este utilizată cu un randament de 35—40% — cantitatea de energie neutilizată fiind eliminată în mediul ambiant sub formă de gaze de ardere, ape de răcire a instalațiilor, etc — se relevă pe deplin însemnătatea recuperării acestor resurse, acțiune ce conduce nemijlocit la creșterea indicelui de utilizare a energiei primare, la economii de combustibili, cu efecte pozitive în direcția protejării mediului.

Potrivit unor estimații, resursele energetice secundare la nivelul anului 1977 s-au situat în jurul valorii de 8 700 de mii de tone combustibil convențional ceea ce reprezintă circa jumătate din valoarea energetică a lignitului exploatat în același an. Acest potențial este valorificat, la ora actuală, în procent de 72 la sută (se recuperează energie echivalentă cu 6 260 mii tcc) ceea ce vădește că spre deosebire de alte resurse a căror utilizare necesită încă ample cercetări, cum ar fi energia vîntului, a valurilor, transformarea pe cale biologică a bioxidului de carbon și a biomasei de combustibil etc. recuperarea resurselor secundare nu constituie un domeniu neexplorat. Faptul că cele mai numeroase aplicații au fost realizate în industrie este o consecință directă a ponderii acestei ramuri în rîndul consumatorilor de energie primară (unele calcule arată că industria, inclusiv cea a producerii energiei electrice, consumă 60—70% din resursele de energie primară utilizate pe plan mondial). Ilustrativă în acest sens este distribuția resurselor energetice secundare combustibile și termice în principalele ramuri industriale (tabelul).

Resursele energetice secundare combustibile și termice în principalele ramuri industriale

— în mii tcc —

Categorii de resurse energetice secundare	Resurse evaluate	Resurse recuperate
1. Combustibile din care :	4 435	3 860
a) gaze de furnal, cocs semicocs	2 572	2 409
b) gaze din procese chimice	859	691
c) deșeuri din procese de natură chimică (leșii, borhot etc.)	451	331
d) deșeuri combustibile din agricultură (coji, simburi etc.)	89	52
e) altele (șlam, deșeuri etc.)	80	26
2. Termice din care :	3 880	2 400
a) abur uzat condens	2 687	1 970
c) căldura sensibilă a gazelor de ardere	998	396
c) altele (căldura preluată de agenții de răcire, reacții chimice etc.)	195	34

În aprecierea oportunității recuperării resurselor energetice secundare provenind de la diferite instalații și prin aplicarea diverselor tehnologii se impune să se țină seama de o serie de factori. În primul rînd valoarea debitelor și cantităților recuperate pentru care au fost stabilite, în funcție de natura resurselor, limite minime față de care recuperarea este avantajoasă din punct de vedere economic. **)

O a doua condiție o constituie existența sau amplasarea ulterioară a unor consumatori de energie care să utilizeze energia secundară recuperată. Această condiție este de regulă asigurată în cazul platformelor industriale unde există numeroși consumatori de căldură și energie electrică. În cazul întreprinderilor izolate ale cărora resurse energetice secundare depășesc necesitățile proprii se impune elaborarea de soluții tehnice care să permită producerea de energie electrică și debitarea sa ulterioară în sistemul energetic național.

În țara noastră s-au obținut bune rezultate în recuperarea resurselor secundare combustibile — gaze reziduale din industria metalurgică, leșii de la fabricile de celuloză, gazele combustibile de la combinatele chimice etc. — și folosirea lor ca înlocuitori ai combustibililor energetici pentru producerea de căldură și energie electrică. Astfel, gazele reziduale din industria metalurgică : gaze de furnal, de cocs, de cocs fluidizat și de semicocs — pot fi utilizate în cadrul unor platforme industriale drept combustibili atît pentru necesități tehnologice cît și în centralele de termoficare.

În siderurgie, cea mai reprezentativă realizare o constituie centrala de termoficare Galați care valorifică gazele de furnal și de cocs ce se produc la Combinatul Siderurgic. Prin concepția adoptată de proiectanți conform căreia această centrală poate utiliza gazele de furnal și cocs cu un regim variabil în ceea ce

*) Programul-Directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000 (Proiect), Ed. Politică, București, 1979, p. 13.

**) limitele respective au fost stabilite, în urma unor investigații de specialitate, la 50 tcc/an pentru resursele combustibile ; 100 tcc/an pentru resurse termice ; $Q \times H \geq 500$ — unde Q reprezintă debitul fluid în kg/s și H suprapresiunea exprimată în bari — pentru resursele de suprapresiune ; 50 kW la bancurile de probă și 500 kW la transport feroviar, pentru resurse de energie mecanică.

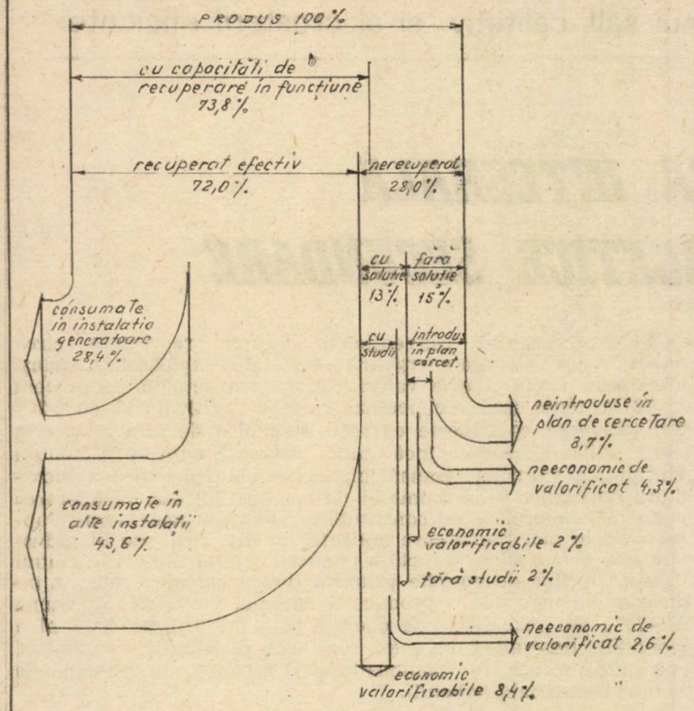

Resursele energetice secundare în anul 1978 (pe fluxuri)

privește debitul și poate asigura cu căldură atît combinatul cît și orașul în instalații cu performanțe energetice ridicate, aceasta reprezintă o soluție deosebit de avantajoasă. Economiile de combustibil care se realizează prin folosirea resurselor secundare la centrala termoelectrică Galați se estimează la circa 800 000 tcc anual. Soluții similare, de proporții mai reduse însă, se aplică și la alte combinate siderurgice din țară — Reșița, Hunedoara și Călan — unde s-au realizat centrale de termoficare cu grupuri de 6 și 12 MW. Celelalte categorii de resurse combustibile (lejiile de la fabricile de celuloză, gazele combustibile de la combinatele chimice, etc.) se valorifică și ele în centrale electrice de termoficare dotate cu grupuri de 3,6 sau 12 MW potrivit mărimii cantităților de resurse disponibile.

O altă cale însemnată de valorificare a resurselor energetice secundare o constituie recuperarea căldurii din gazele de ardere, proces ce se realizează în circuitele regenerative ale instalațiilor prin preîncălzirea aerului sau în recuperatoare de căldură sub formă de abur sau apă fierbinte. Trebuie subliniat că recuperarea numai în scopuri regenerative nu oferă posibilitatea valorificării integrale a cantității de căldură evacuate deoarece nivelul temperaturii gazelor de ardere la ieșirea din preîncălzitorul de aer rămîne destul de ridicat. Valorificarea căldurii din gazele de ardere prin recuperatoare de abur sau apă caldă constituie însă o soluție tehnologică prin care se recuperează o cantitate mai mare de căldură, temperatura gazelor la ieșirea dn recuperator scăzînd pînă la 200 C. Astfel, pentru această categorie de resurse Institutul de Studii și Proiectări Energetice a prevăzut încă din 1955 la Combinatul de Îngrășăminte Azotoase din Roznov instalarea unei turbine de condensație în care este destins aburul produs în cazanele recuperatoare, soluție ce a condus la economii de 6,5 mii tcc/an. Alte soluții au fost concepute și materializate la combinatele chimice de la Făgăraș, Valea Călugărească și Năvodari unde s-au instalat grupuri turbogeneratoare de 3 MW cu condensație și priză în care se destinde aburul produs prin recuperarea căldurii gazelor de ardere. Soluțiile cu producerea de abur (de 40 bar) folosit în turbina de condensație și prize reglabile au fost impuse și de necesitatea de a putea valorifica în tot timpul anului disponibilitățile de resurse secundare, prin producerea în perioada verii de energie electrică în condensație, iarna consumul fiind asigurat de consumul de căldură pentru încălzire.

Cercetarea — factor de bază în utilizarea mai bună a energiei

ÎN PREZENT, sînt valorificate practic toate categoriile de resurse care apar în cantități mari și au un potențial energetic ridicat — ceea ce reprezintă, după cum am amintit, circa 72% din potențialul total.

Valorificarea integrală a acestora necesită elaborarea de soluții tehnologice optime care privesc, cu deosebire, recuperarea resurselor energetice de valori mai scăzute cum ar fi cuptoarele mici de forjă și de topit sticlă, tratamentele termice etc. Realizarea acestor obiective revine, în măsură însemnată, cercetării științifice și ingineriei tehnologice care, potrivit prevederilor înscrise în Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, vor fi orientate spre „valorificarea eficientă a resurselor energetice naționale și a noilor surse de energie, restructurarea industriei prin accentuarea ponderii ramurilor prelucrătoare mici consumatoare de energie, utilizarea rațională și economisirea energiei în toate sectoarele cu activitate".

Acest rol este evidențiat de faptul că din procentul de 28% resurse energetice secundare nerecuperate la nivelul anului 1977, numai 13 la sută dispun de soluții de recuperare, pentru celelalte 15 procente fiind necesare noi investigații (vezi graficul).

Pînă în prezent pentru debite mai mici de gaze de ardere nu s-au realizat soluții care să permită recuperarea în condiții economicoase a căldurii, fie datorită costului ridicat al instalațiilor, fie din cauza dificultăților apărute în funcționare. Trebuie subliniată deopotrivă existența unor condiții care determină posibilitatea tehnică, precum și rentabilitatea economică a recuperării acestor resurse — condiții ce se referă la durata de funcționare a instalațiilor, la nivelul de temperatură, la cantitatea resurselor respective. Or, aceste condiții sînt îndeplinite la cuptoarele de forjă și la cuptoarele de topit sticlă a căror funcționare este continuă, temperaturile de evacuare a gazelor fiind ridicate, 1 000—1 100°C la cuptoarele de forjă și 550—600° C la cuptoarele de topit sticlă, ceea ce a determinat cercetarea și elaborarea de variante optime de recuperare urmărindu-se totodată generalizarea și adaptarea acestora la toate tipurile de agregate similare. Soluția optimă constă în instalarea pe fiecare agregat în parte a unor recuperatoare funcționînd cu emulsie abur-apă, separarea aburului făcîndu-se pentru toate recuperatoarele din cadrul instalației într-un separator comun. Prin realizarea unei game mari de recuperatoare și prin modificarea titlului emulsiei abur-apă se creează posibilitatea aplicării acestei soluții la toate tipurile și mărimile de cuptoare fără a se opera modificări în instalațiile tehnologice și în modul de exploatare a acestora.

În contextul celor arătate, la uzinele brașovene „Tractorul" și „Autocamionul" s-a propus recuperarea căldurii din gazele de ardere de la cuptoarele de forjă prin obținerea de abur saturat necesar proceselor tehnologice din uzină. Procedeul prezintă următoarele avantaje : prin modul de așezare al recuperatorului în cadrul halei de forje nu se introduc elemente care să afecteze procesul tehnologic ; se mărește capacitatea de producție de abur cu 5 kg/s la uzina „Autocamionul" și 4,2 kg/s la uzina „Tractorul" ; se obține o economie de combustibil de 8 600 tcc/an la prima întreprindere și de 7 200 tcc/an la cea de a doua.

Faptul că un procent încă însemnat din resursele energetice secundare produse nu dispun în prezent de soluții de recuperare optime, valoroase din punct de vedere tehnologic și eficiente economic, că se irosește un însemnat potențial energetic, impune în perspectivă desfășurarea unei stăruitoare munci de cercetare pentru găsirea celor mai bune soluții. Acestea privesc deopotrivă dotarea instalațiilor existente cu sisteme de recuperare a resurselor energetice secundare — inclusiv a celor cu valoare mai scăzută —, a noilor obiective ce sînt puse în funcțiune, cuprinse într-o concepție de ansamblu care să ofere încă din faza proiectării cele mai avantajoase utilizări ale resurselor recuperate, prin stabilirea adecvată a consumatorilor. Recuperarea resurselor energetice secundare nu constituie, firesc, o cale extensivă de dezvoltare a bazei energetice — acestea sporesc pe măsura realizării de noi obiective industriale ale căror tehnologii conduc la eliberarea unor astfel de resurse. Cu toate acestea, recuperarea lor integrală și utilizarea cît mai eficientă, element de natură intensivă, constituie o cale sigură de economisire a altor resurse energetice primare, contribuie nemijlocit și permanent — și prin reducerea investițiilor în acest domeniu — la realizarea obiectivului fundamental, independența energetică a țării la orizontul anilor 1990.

D. RENȚEA
L. GHIOCA
G. MARINESCU
A. ȘTEFĂNESCU
I.S.P.E.

NOI EXIGENȚE ÎN MODERNIZAREA PRODUCȚIEI ȘI CREȘTEREA EFICIENȚEI

DOCUMENTELE Congresului al XII-lea al P.C.R. prevăd un amplu program de dezvoltare în ritm înalt a economiei naționale, de accelerare a modernizării tuturor ramurilor producției materiale, de sporire a eficienței economice. În cadrul acestui proces o atenție deosebită se va acorda accentuării ritmurilor de creștere la produsele și grupele de produse de înaltă tehnicitate care se realizează cu consumuri energetice cît mai reduse și valorifică la maximum materiile prime.

Reducerea consumului de materiale și energie — criteriu esențial de structurare a producției

INDUSTRIA CHIMICĂ modernă reprezintă un important consumator de energie ; ca urmare, se poate spune că în prezent — în lumina necesității de a economisi și valorifica superior energia — factorul energetic a devenit determinant în alegerea procedeelor tehnologice de fabricație.

1 Componenta principală a orientărilor pentru anii următori o constituie **creșterea valorii producției obținute pe unitatea de energie (sau materie primă) consumată.** Indicele de valorificare a materiilor prime de bază și a energiei în cincinalul viitor urmează să sporească, în medie, cu 32—34%, iar cheltuielile materiale la producția industrială să scadă cu 5,5—6%. În vederea atingerii acestui obiectiv o atenție deosebită se va acorda finalizării și promovării largi a celor mai noi tehnologii chimice din domeniul stereo-chimiei moleculare și al chimiei sintezelor fine. Concludente pentru orientarea spre o structură a producției care să țină în mai mare măsură seama de restricțiile impuse de cerințele economisirii energiei sînt datele tabelului. Ele arată că **ritmurile cele mai înalte de creștere se vor realiza la grupele de produse la care consumul de energie este mai scăzut,** cum ar fi la medicamente și coloranți, cosmetice, lacuri și vopsele ; **în schimb, la clorosodice — produse intens energofage — creșterea este minimă,** prevăzîndu-se în același timp măsuri hotărîte pentru modernizarea instalațiilor și proceselor tehnologice în vederea micșorării substanțiale a consumului de energie.

Un alt element important constă în aceea că petrolul și gazele naturale, vor fi utilizate cu prioritate pentru valorificare chimică, într-o perspectivă de cît mai lungă durată. În acest context se explică și dezvoltarea petrochimiei. În cincinalul următor se vor termina dezvoltările începute la combinatele petrochimice de la Borzești, Midia-Năvodari, Brazi și vor fi modernizate rafinăriile mai vechi. Prin dezvoltarea capacității de producție a etilenei la 150,1% în 1985 față de anul 1980 și prelucrarea ulterioară a acesteia, gradul de chimizare a derivatelor din totalul țițeiului supus prelucrării crește în perioada respectivă de la 10,2% la 17,5% deși cantitatea de țiței în anul 1985 va reprezenta numai 98,7% față de 1980. Creșterile însemnate de producție prevăzute la etilenă, polipropilenă, etilbenzen și stiren, fenol, acetonă ș.a. constituie o lărgire substanțială a bazei de materii prime

Consumul de energie și ritmul de creștere la unele grupe de produse

	Consum de energie la 1 mil. lei producție în anul 1985 (tcc/1 mil. lei)	Ritm anual de creștere a producției 1981—1985 (%)
Clorosodice	566,8	4,0
Îngrășăminte	236,1	5,0
Prelucrare țiței (rafinării)	195,7	2,6
Petrochimie	117,9	17,2
Medicamente, coloranți	33,9	13,1
Cosmetice, săpunuri, detergenți	42,0	13,8
Articole tehnice din cauciuc și anvelope	36,8	10,2
Lacuri, vopsele, sinteze	16,6	17,3

necesare pentru realizarea de produse cu o mare valoare de întrebuințare, respectiv cu un înalt grad de valorificare ca : polietilenă, produse prelucrate din polietilenă, produse prelucrate din polistiren, cauciuc sintetic, fibre și fire poliesterice ș.a.

În anul 1980 circa 25% din producția totală de gaze naturale va fi supusă chimizării urmînd ca în 1985 proporția să ajungă la 30%. Pe această cale gradul de valorificare raportat la gaz metan va crește la producția acidului azotic de 6,1 ori, a metanolului de 7,6 ori, a îngrășămintelor cu azot de 13,9, rășinilor ureoformaldehidice de 27 ori.

Pentru creșterea gradului de valorificare a cauciucului, prin prelucrarea avansată a acestuia, s-a prevăzut realizarea unei game largi de anvelope, benzi de transport, articole presate din cauciuc, pe baza unor rețete îmbunătățite. În domeniul producției de fire și fibre sintetice este prevăzută extinderea gamei de sortimente prin introducerea în fabricație a unor tipuri cu caracteristici îmbunătățite, ca fibre modacrilice, fibre cu capacitate tinctorială mărită, precum și prin construirea de filaturi.

2 O altă direcție principală de acțiune o constituie **reducerea consumului energetic.** În acest sens în petrochimie s-a avut în vedere modernizarea instalațiilor vechi în scopul utilizării cît mai complete a hidrogenului și carbonului (prin valorificarea gazelor reziduale de la fabricarea acetilenei), precum și **sistarea producției la instalațiile vechi, mari consumatoare de energie.** De asemenea, **ținînd seama de faptul că procedeele de chimizare a sării sînt procedee energo-intensive, în cincinalul următor nu s-au prevăzut dezvoltări importante.** Tot în acest scop, în dezvoltarea producției clorosodice accentul s-a pus pe modificarea tehnologiilor, în special la instalațiile de electroliză, prin prevederea celulelor cu diafragmă și anozi de titan, care prezintă avantajul unor consumuri mai reduse de energie.

3 O atenție deosebită se va acorda în continuare creșterii aportului industriei chimice la lărgirea bazei de materii prime. În acest sens Programul-directivă de cercetare științifică cuprinde sarcini importante pentru sectorul chimie, în special pentru crearea de noi surse de energie, un accent deosebit punîndu-se pe elaborarea unor procese economice de obținere a hidrogenului ca nouă sursă energetică, inclusiv prin descompunerea apei, pentru conversia fotochimică a energiei solare și realizarea de pile de combustie. Chimia trebuie să contribuie la dezvoltarea energiei nucleare din țara noastră, prin realizarea moderatorilor pentru reactoarele atomice.

Totodată, în vederea creșterii gradului de valorificare a resurselor minerale proprii, pe baza lucrărilor efectuate în colaborare cu Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, s-a prevăzut ca în curînd să fie pusă în funcțiune exploatarea minieră și instalațiile aferente pentru obținerea sulfului din munții Căliman, sub formă de sulf granulat cu concentrație ridicată, au fost determinate zăcămintele titano-

zirconifere, care vor fi exploatate în vederea obținerii unor concentrate cu titan și concentrate cu zirconiu, va fi valorificat zăcămîntul de potasiu de la Tazlău.

4 **Amplificarea recuperării și reciclării resurselor secundare materiale și energetice** reprezintă de asemeni, o direcție importantă de acțiune :

— pentru valorificarea cauciucurilor uzate se prevede triplarea capacității de reșapare a anvelopelor, prin realizarea a 12 noi unități, în toate zonele țării (în 1985 circa 30% din consumul intern de materie primă pentru fabricarea anvelopelor va fi satisfăcut pe această cale). Prin fabricarea cauciucului regenerat și a pudretei se valorifică în prezent 18% din totalul consumului intern de articole din cauciuc urmînd ca la sfîrșitul cincinalului următor să se asigure circa 48% ; în vederea valorificării articolelor din mase plastice uzate se vor extinde tehnologiile de transformare a foliilor de polietilenă în granule, de măcinare a navetelor uzate și transformarea lor în granule care să fie reintroduse în circuitul de fabricare a navetei ;

— pentru recuperarea uleiurilor uzate, se va extinde procedeul de recuperare aplicat la unitatea specială de regenerare de la Rîmnicu-Sărat, care prelucrează uleiurile colectate de la marii consumatori și de la populație prin unitățile „PECO". În anul 1978 s-au recuperat pe această cale 2 200 tone (reprezentînd 28% din consumul intern), iar în anul 1985 se vor asigura capacități pentru obținerea a 60 000 t/an uleiuri regenerate, reprezentînd 41% din consumul intern. Sînt prevăzute extinderi la Rîmnicu-Sărat, Rafinăria Crișana și Cîmpina.

Valoarea produselor recuperate crește de la 1926 mil. lei în 1981, la 3 041 mil. lei în 1985, ceea ce reprezintă în total pe cincinal, 13 000 mil. lei.

Cerințe ale trecerii la o nouă calitate

AVÎND ÎN VEDERE vastul program de investiții de care a beneficiat cu prioritate chimia în acest cincinal și va beneficia și în continuare, precum și eforturile de sporire a productivității muncii pe capacitățile existente, în cincinalul următor se va realiza un ritm mediu de creștere de 10,9% la producția netă, 9,8% la producția globală și de 15—22% la grupele de produse cu un grad avansat de prelucrare. Prevederile la producția fizică vor permite asigurarea în viitor a peste 95% din cerințele interne la principalele grupe de produse, iar producția pe locuitor se va situa la nivelul țărilor dezvoltate.

Creșterea valorii produselor chimice pe tona de materii prime, reducerea consumurilor energetice, asigurarea unui ritm mediu de creștere a productivității muncii cu 8,2% vor determina reducerea cheltuielilor totale și materiale în anul 1985 cu 10% față de nivelul anului 1980.

Pentru realizarea integrală și la vreme a sarcinilor complexe care revin chimiei în acest an și în continuare, în lumina indicațiilor secretarului general al partidului de la ședința de lucru consacrată perfecționării activității din acest sector, a fost elaborat un program special care concentrează eforturile oamenilor muncii în următoarele direcții prioritare :

● **asigurarea funcționării continue și la parametrii proiectați a instalațiilor în funcțiune** și în special a celor petrochimice, de îngrășăminte și anorganice de bază prin respectarea cu strictețe a disciplinei tehnologice și a reviziilor generale și reparațiilor periodice. Se va urmări ca necesarul de piese de schimb să se realizeze cu precădere în atelierele unităților Ministerului Industriei Chimice și numai reperele specifice să fie asigurate de unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini ;

● **urgentarea punerii în funcțiune a instalațiilor din planul de investiții** prin acordarea unor priorități în funcție de stadiul existent al lucrărilor, pregătirea din timp a investițiilor pentru cincinalul următor, în prima urgență pentru anii 1981—1982. În următoarea perioadă vor intra în funcțiune, avînd stadiu avansat de execuție, 17 capacități noi (la Pitești, Borzești și Slobozia), vor fi terminate lucrările de construcții-montaj și vor intra în probe tehnologice 21 instalații importante (la Teleajen, Midia-Năvodari, Pitești, Timișoara, Făgăraș, Săvinești) ;

● **reanalizarea instalațiilor în funcțiune din punct de vedere al consumului energetic și de combustibil în vederea opririi celor cu consumuri energetice mari, precum și revederea prevederilor din planul de dezvoltare pentru limitarea investițiilor în vederea fabricării unor produse mari consumatoare de energie** sau care necesită materii prime cu conținut mare energetic, și creșterea ponderii produselor superior prelucrate și cu consumuri mici energetice, cum ar fi : medicamente, cosmetice, produse prelucrate și de mic tonaj, coloranți, lacuri și vopsele, reactivi chimici ;

● **extinderea tipizării instalațiilor și utilajelor din industria chimică** concomitent cu promovarea introducerii și utilizării pe scară largă a cercetărilor proprii, a procedeelor originale românești, tipizarea produselor chimice în scopul reducerii cheltuielilor de producție, al raționalizării folosirii produselor chimice în toate ramurile economiei ;

● **utilizarea integrală a produselor secundare** pe baza cărora se va realiza o valorificare suplimentară de 1,5 miliarde lei în anul 1980 și 3,1 miliarde lei în anul 1985. De asemenea, se vor intensifica măsurile pentru valorificarea resurselor energetice secundare care vor conduce la o recuperare de 5,9 milioane tone combustibil convențional în 1985 ;

● **eliminarea opririlor neplanificate și asigurarea funcționării continue a instalațiilor** prin reinstruirea și verificarea cunoștințelor personalului muncitor. Se va insista în mod deosebit asupra respectării stricte a disciplinei tehnologice și a parametrilor de fabricație ;

● sporirea simțitoare a productivității muncii prin extinderea mecanizării și automatizării proceselor de fabricație și ridicarea nivelului de calificare profesională.

Aportul valoros al cercetării științifice

ÎN PERIOADA care urmează cercetării științifice îi revin sarcini de mare răspundere în accelerarea dezvoltării economico-sociale a țării. Concretizarea acestor sarcini înseamnă pentru cercetarea din industria chimică, în primul rînd, aprofundarea studiului structurii și legăturilor chimice ale compușilor organici și anorganici, în vederea realizării de noi materiale cu caracteristici fizico-chimice superioare, care să satisfacă în condiții de maximă eficiență necesitățile dezvoltării economiei naționale. În această direcție **un rol important revine colectivului de cercetare din cadrul Institutului central de chimie (ICECHIM), care a adus o contribuție esențială la elaborarea unor soluții eficiente de dezvoltare a producției chimice.**

În anii următori un accent deosebit se va pune pe valorificarea superioară a bazei de materii prime, în special a țițeiului, gazului metan, a diverselor săruri și minereuri. Se vor dezvolta cercetările pentru asigurarea folosirii tuturor componentelor din țiței, pentru lărgirea bazei de materii prime petrochimice, se va extinde utilizarea potențialului chimic al gazului metan pentru produse organice.

În vederea valorificării superioare a materiilor prime nepetrochimice se vor asigura soluții tehnologice moderne pentru chimizarea subproduselor de cocserii, a rezervelor de bioxid de carbon pentru valorificarea chimică a biomasei și a deșeurilor vegetale. Institutul pentru valorificarea biomasei — în curs de organizare — din cadrul Institutului central de chimie va aduce un aport prețios la completarea surselor clasice de materii prime chimice în curs de epuizare, cu posibilitățile practic nelimitate în timp pe care le oferă biomasa vegetală și animală.

Un domeniu de cercetare de vîrf îl constituie **microbiologia industrială** — adică știința de a produce și cultiva microorganisme vii, apte să se comporte ca niște catalizatori biologici, folosibili în dirijarea reacțiilor chimice complexe. Cercetările făcute în acest domeniu au dat posibilitatea ca unele produse cum sînt antibioticele, vitaminele, amino-acizii, proteinele, enzimele să poată fi produse industrial. În programul de cercetare este prevăzută obținerea unor amino-acizi indispensabili creșterii animalelor tinere și funcționării normale a organismului adult. S-a prevăzut modernizarea și îmbunătățirea tehnologiilor de obținere a acidului glutamic și lizinei, precum și obținerea aminoacizilor, treolinei, homoserinei, triptofanului. Un interes deosebit îl prezintă cercetările pentru obținerea proteinelor concentrate pentru alimentarea animalelor și oamenilor. Se vor produce în viitorul apropiat proteine pornind de la n-parafine și se studiază, de asemenea, obținerea de drojdii proteice pe bază de metanol și etanol. În domeniul enzimelor, s-a elaborat tehnologia de obținere a produselor subtilaza Z și celulaza — hemicelulaza

Adrian STOICA
adjunct al ministrului industriei chimice

(Continuare în pag. 28)

Experiențe în actualitate: realizarea exemplară a planului pe 1979

O expresie a calității activității — nivelul producției nete

DEZVOLTAREA economico-socială a țării angajează an de an un volum tot mai mare de resurse materiale, utilizarea lor rațională constituind o condiție esențială în asigurarea ritmurilor susținute de creștere a produsului social și a venitului național. În acest context, de o mare importanță este realizarea, în toate unitățile, a indicatorului producție netă — indicator ce exprimă efortul propriu la sporirea valorii nou create, a eficienței economice. Cum acționează întreprinderile pentru realizarea acestui indicator de bază, care reflectă în bună măsură modul cum sînt ele gospodărite ?

Între marile unități industriale din municipiul Ploiești se numără și Rafinăria nr. 1. Unitate cu vechi tradiții — în anul 1980 aniversează 100 de ani de existență — întreprinderea a reușit în lecursul actualului cincinal nu numai să realizeze indicatorul producție netă, ci și să-l depășească, lucru de altfel valabil pentru toți indicatorii de plan. Ce factori și ce rezerve au fost și sînt mobilizate pentru a asigura o dinamică susținută a realizărilor în condițiile cînd prevederile de plan au cunoscut de la un an la altul sporuri importante ?

Creșterea randamentului utilajelor și a productivității — influențe predominante în sporirea valorii nou create

MARE PRODUCĂTOARE de materii prime pentru combinatele petrochimice de la Brazi și Teleajen, rafinăria are în nomenclatorul producției și o gamă largă de produse finite deosebit de importante pentru întreaga economie națională : uleiuri, motorină, cocs de petrol, bitum, petroluri speciale, gaze de rafinărie, gaze lichefiate, combustibil special pentru termocentrale, ș.a. Eforturile întreprinderii au fost astfel orientate încît, paralel cu realizarea integrală a planului fizic, să se obțină un volum sporit de valoare nou creată, care să permită îndeplinirea și depășirea producției nete planificate. **Pe primele 8 luni a.c. planul producției nete era depășit cu 16,5%** (tabelul), în special pe seama acți-

Îndeplinirea planului la principalii indicatori în primele 8 luni a.c.

Indicatori	Realizări față de plan (%)
Producția netă	116,5
Productivitatea muncii	117,6
Producția la 1 000 lei fonduri fixe	114,8
Beneficii la 1 000 lei fonduri fixe	116,4
Valorificarea tonei de materie primă	105,2
Valorificarea tonei de țiței	106,2
Cost total la 1 000 lei producție marfă	98,9
Cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă	99,3

unilor complexe desfășurate **în vederea creșterii producției realizate pe unitatea de capacitate de producție și a productivității muncii.** Nivelul producției la 1 000 lei fonduri fixe în primele 8 luni a.c. a fost cu 14,8% superior prevederilor planului, al beneficiului la 1 000 lei fonduri fixe cu 16,4%, iar al productivității muncii (calculate la producția netă) cu 17,6% (tabelul).

La aceste rezultate au contribuit preocupările specialiștilor rafinăriei pentru **valorificarea unor resurse de sporire a producției pe fiecare instalație, practic de creștere a capacităților de producție fără cheltuieli de investiții suplimentare.** Conform calendarului stabilit periodic, instalațiile sînt planificate pentru a fi revizuite și reparate. Timpul normat variază de la o instalație la alta, orice diminuare a acestuia, în condițiile efectuării unor lucrări de calitate, înseamnă și crearea de posibilități pentru a prelucra o cantitate mai mare de țiței. Cît de important este aceasta rezultă din următorul calcul : o reducere de numai 3 zile a reviziilor la instalațiile de distilație atmosferică echivalează cu prelucrarea suplimentară a circa 7 mii tone țiței. Fructificînd asemenea rezerve, colectivul rafinăriei a putut să prelucreze în decursul a numai 8 luni din acest an un plus de peste 170 mii tone țiței și mai bine de 200 mii tone materii prime.

Ținînd seama de nevoile mari de piese de schimb și subansamble necesitate de menținerea în stare de funcționare optimă a instalațiilor, întreprinderea și-a organizat și dezvoltat în decursul anilor un puternic sector de producere a acestora. În prezent, **peste 80% din necesități sînt acoperite prin efortul propriu al sectorului mecanic ;** în 1978 s-a realizat de către acesta un volum de piese de schimb în valoare de 7,5 milioane lei și instalații tehnologice de circa 5 milioane lei, au fost recondiționate piese în valoare de peste 2,5 milioane lei. În acest an, în intervalul a numai opt luni, au fost realizate prin forțe proprii piese de schimb și instalații tehnologice în valoare de circa 8 milioane lei și au fost recondiționate diferite piese în valoare de 1,2 milioane lei. Rezolvînd în acest mod cerințele, întreprinderea nu numai că și-a asigurat cele necesare la timp și de bună calitate, dar a obținut și însemnate economii bănești care au contribuit într-o proporție însemnată la reducerea cheltuielilor materiale, la îndeplinirea indicatorului producției nete, la sporirea beneficiilor.

Alte căi utilizate în același scop — depășirea parametrilor proiectați ai instalațiilor prin mai buna organizare a producției, adîncirea fracționării și realizarea de sortimente cu valori mai mari — au permis de asemenea valorificarea mai bună a capacității utilajelor, cantitățile prelucrate de țiței fiind în permanență mai mari decît cele prevăzute în plan.

Valorificarea superioară — aport sporit la creșterea producției nete

PORNIND DE LA PREMISA că nivelul indicatorilor planificați a fost judicios corelat, pe baza ob-

servației că depășirea nivelului prevăzut al beneficiului a devansat gradul de depășire a producției la 1 000 lei fonduri fixe, se poate aprecia că în întreprindere valorificarea superioară a materiei prime a adus o contribuție importantă la depășirea planului producției nete. Argumente se regăsesc în faptul că, în primele 8 luni a.c., **valoarea producției realizate pe unitatea de materie primă a depășit planul (cu 5,28%), iar cea obținută pe tona de țiței cu 6,22%.**

Pentru valorificarea superioară a țițeiului, a tuturor materiilor prime, în întreprindere s-au depus eforturi considerabile materializate în realizarea de produse de calitate superioară și cu valoare mai mare pe unitatea de materie consumată. Respectînd strict realizarea prevederilor de plan la fiecare sortiment, lună de lună (12 sortimente principale), atenția a fost îndreptată spre obținerea majorității tipurilor de subproduse din cadrul acestora la o calitate superioară și cu o valoare mai ridicată. În această situație, de pildă, la sortimentul petrol s-au obținut 5 lei în plus pe tonă, la motorină 16 lei pe tonă, la uleiuri 50 lei pe tonă, la gaze de rafinare 10 lei pe tonă etc. Valorificarea superioară a țițeiului s-a concretizat în obținerea, la capătul celor 9 luni ce s-au încheiat din acest an, a unui beneficiu suplimentar de peste 26 milioane lei.

Și totuși, așa cum am văzut, nu valorificarea superioară a reprezentat în această întreprindere — după părerea noastră — factorul principal de sporire a producției nete. Aprecierea este confirmată de faptul că, în dinamică, în acest cincinal, în cadrul rafinăriei, valoarea producției obținute pe tona de țiței se menține în general la un nivel constant (ba chiar scade în anumiți ani). Care este cauza? Faptul își găsește explicația în structura producției potrivit căreia ponderea majoritară (și în creștere în dinamică) în producția realizată o reprezintă produsele cu grad redus de valorificare (benzina) și care au, cum e și firesc, o valoare nou creată scăzută pe unitatea de materie primă consumată (produsul cu ponderea mare, respectiv benzina, constituie materie primă pentru alte unități).

Avînd în vedere că o sarcină esențială a petrochimiei este de a dubla aproape, pînă în anul 1985, valoarea producției realizate în condițiile diminuării substanțiale a cantității de țiței prelucrat, apare necesară efectuarea unor calcule care să evalueze — ținînd seama de aceste sarcini — **oportunitatea lărgirii capacităților de producție la Rafinăria Ploiești, cu o serie de instalații necesare care să permită o prelucrare superioară, în continuare a benzinei obținute, fără a mai fi pentru aceasta nevoie de transportul ei la combinatele de la Brazi și Teleajen.** În acest fel, valorificarea superioară a materiei prime, mobilizînd mai amplu creativitatea specialiștilor ploieșteni, va reprezenta un factor cu pondere esențială în sporirea valorii producției nete.

Reducerea consumurilor — realizări și cerințe

O ALTĂ CALE de sporire a producției nete a constituit-o **reducerea cheltuielilor totale la 1 000 lei producție-marfă,** (realizat față de plan 98,9% în 8 luni a.c.), **precum și a celor materiale** (99,3% realizat față de plan pe 8 luni a.c.). În cadrul lor, după cum se știe, în procesele de rafinare a țițeiului o pondere însemnată o au consumurile de energie electrică și combustibil. Între acestea, la specificul unității respective, 40% din totalul consumului se regăsește la activitățile pentru extragerea apei din puțuri, recircularea apei și aerului comprimat etc. După studii îndelungate s-au găsit diferite posibilități de reducere a numărului de pompe și sporirea debitelor celor rămase, astfel încît consumul de energie la activitățile amintite să fie redus cu peste 5%. Economii importante de energie electrică (peste 6 milioane kWh în 8 luni din 1979) au fost obținute și prin redimensionarea unor instalații, care a dus la scoaterea din circuitul proceselor tehnologice a unor instalații intermediare care aveau rolul de înmagazinare a unor surplusuri de producție.

Acțiuni deosebite s-au desfășurat și continuă să se desfășoare pentru **valorificarea resurselor energetice secundare.** Din inventarierea cuprinsă în bilanțul energetic de circa 16 mii tone combustibil convențional de energie secundară se utilizează în prezent peste 12 mii tcc. Aceasta a fost atrasă în circuit prin recuperarea căldurii de la unele produse calde, prin echilibrarea mai rațională a balanței de eșapare a aburului, prin funcționarea corespunzătoare a acționărilor electrice și cu aburi în funcție de necesitățile reale ale proceselor tehnologice etc. Sînt în studiu găsirea de soluții pentru valorificarea căldurii apei condensate, căldurii de răcire, recuperarea căldurii din gazele arse care ies la coșul cuptoarelor tehnologice etc.

Cu sprijinul centralei, cît și al specialiștilor de la institutele de cercetare și inginerie tehnologică, se speră ca în anul viitor să fie fructificate și aceste resurse, ajungîndu-se astfel ca 90% din resursele energetice secundare să fie recuperate și utilizate și, prin aceasta, să se diminueze corespunzător consumul de energie electrică planificat.

Trebuie arătat însă că mai există și în domeniul reducerii consumurilor și al cheltuielilor de producție în general unele rezerve perfect accesibile. În întreprindere se utilizează la evidența consumurilor și, respectiv, a cheltuielilor, metoda „pe comenzi". Dar, așa cum a arătat practica din alte întreprinderi fruntașe, asemenea metode de evidență și urmărire postoperative, conduc la menținerea unor consumuri mari, nu evidențiază toate sursele de risipă sau o fac mult prea tîrziu pentru a se mai putea interveni și de aceea se cer operativ înlocuite. **Dacă în locul metodei de comenzi s-ar utiliza metoda normativă sau metoda standard cost, sau metoda cost-oră mașină, ar fi pusă în valoare o resursă însemnată de reducere a cheltuielilor de creștere a producției nete.**

Priorități pe agenda '80

EFORTURILE colectivului sînt în continuare orientate spre amplificarea în ultimul an din actualul cincinal a rezultatelor bune obținute. Principalele acțiuni urmăresc :

- reducerea timpului pentru revizii în condițiile ridicării calității acestora, prin mai buna organizare a muncii și pregătirea din vreme a seturilor de piese de schimb necesare ;
- valorificarea mai deplină a

B. VASILE
P. BOGDAN

Continuare în pag. 19

Puncte de vedere

COMBINAT AGROINDUSTRIAL DE CREȘTERE A CABALINELOR

ÎNTEMEINDU-SE pe o analiză științifică, în cadrul strategiei de dezvoltare elaborate de Partidul Comunist Român este asigurată punerea în practică a unei politici raționale de dezvoltare complexă a economiei românești, plecînd de la premisa fundamentală că numai o economie în care se îmbină în mod rațional agricultura, ramurile industriei extractive cu ale industriei prelucrătoare, producția mijloacelor de producție cu cea a bunurilor de consum poate asigura condiții optime pentru valorificarea superioară a resurselor naturale și de muncă ale țării, creșterea venitului național și a nivelului de trai. Această orientare fundamentală aparține și documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R., ale căror proiecte se dezbat în prezent de masele largi de cetățeni ai țării. Una din orientările centrale ale acestor documente privește promovarea tot mai intensă a cooperării și colaborării internaționale a țării noastre în domeniul economic, nu numai la schimburi comerciale, ci și la acțiuni comune de producție.

Studiul ce-l prezentăm privește **oportunitatea economică a înființării unui combinat agroindustrial de cabaline** prin cooperare internațională (societate mixtă) avînd în vedere rasele de cai culturale, cai capabili să ducă singuri încărcături pînă la 3 tone, cu o medie orară de 10 km/h. În contextul căutării de noi forme de energie, imaginea acestui „motor natural" trebuie reconsiderată, el apărînd atît ca o sursă reală de energie, cît și ca un produs agricol, care poate contribui substanțial, în condițiile prelucrării lui, la creșterea aportului valutar în economie. Este adevărat că într-o etapă recentă motorul artificial a limitat aportul calului la muncă și transport în general, ajungînd să fie înlocuit aproape total în agricultură. Totuși, există o limită (estimată la 7—15%) pe orice porțiune a globului, resuscitată și de actuala criză energetică, limită sub care aportul calului în calitate de colaborator al mijloacelor motomecanizate și ca sursă de energie în agricultură și transport nu poate și nu trebuie să scadă. Este evident că, astăzi, creșterea care se face în herghelii specializate și „calificarea" care se obține în stațiunile de testare nu poate avea decît un suport economic, ameliorarea produșilor devenind un deziderat la fel de viabil ca la orice altă activitate economică.

În timp ce de la herghelie rezultă un material semibrut, din a doua etapă (calificare) rezultă un material finisat mult mai valoros. Statistic, prin analogie cu celelalte mărfuri, diferențele de preț obținute între materialul semibrut (calul de herghelie) și materialul finisat (calul din laboratorul de testare) sînt spectaculoase. Pentru un cal trăpaș, de exemplu, vîndut din herghelie (pînă la 2 ani), se poate primi la export un preț mediu de 1 000—2 500 $/buc., în timp ce pentru același cal, cu aceeași marcă (rasă), după numai 1—2 ani de prelucrare (testare) în stațiunile de testare (hipodrom) prețul obținut crește în medie de 15—20 ori (la metal, raportul este de 1 : 8), cheltuielile pentru prelucrare (finisare) nedepășind nici 10% din cheltuielile totale; aceasta justifică încadrarea unui asemenea combinat cu producția sa în directivele date de conducerea partidului și statului nostru privind valorificarea superioară la export a producției prin creșterea gradului său de prelucrare.

Avînd în vedere că funcția esențială a construirii combinatului agrocabalin este în ultimă instanță realizarea unei producții marfă cît mai mari, să nominalizăm bunurile materiale ce pot fi valorificate după intrarea sa în funcțiune. În ordinea importanței valorice, principalele produse ale complexului sînt: calul, produsele serei (ciuperci), alergările de cai, serviciile turistice, agrementul cu cai etc.

Pentru a sublinia valoarea economică deosebită a unui cal testat și finisat, putem arăta că prețul obținut pentru un cal trăpaș, în S.U.A., poate atinge niveluri foarte ridicate: pe calul Wallach Savoir, acreditat cu recordul 1'13",5/km s-a obținut un preț record de vînzare: 351 385 dolari S.U.A.; un reproducător francez de pur sînge galop a fost vîndut în S.U.A. pentru suma de 1 mil. franci francezi. Am dat exemple pentru ambele rase (trăpaș și pur sînge galop), în vederea ilustrării importanței valorice a neseparării lor în cadrul combinatului agrocabalin.

Și în țările socialiste există o preocupare susținută pentru activitatea de testare și finisare superioară a materialului cabalin, pentru o valorificare superioară a sa la export. Astfel, Polonia exportă în fiecare an cîteva zeci de cai de mare clasă, încasînd în jur de 1 milion de dolari/an, obținînd prețuri medii pe bucată ce variază între 23 000 și 26 000 de dolari, cu recorduri de preț unitar de 75 000 dolari sau chiar mai mult (calul Carawella a fost vîndut la licitație internațională, în 1977, la un preț de 153 000 dolari).

În tabelul alăturat prezentăm prețurile medii de valorificare ale principalelor produse și servicii furnizate de combinatul cabalin a cărui înființare o avem în vedere.

Denumirea mărfii	U/M	Preț mediu (lei)	Preț mediu la export ($ S.U.A.)
Cai	buc.	60 000	27 000
Ciuperci	tone	24 000	1 789
Alergări de cai	zi alergări	1 mil.	—
Contrapartidă ext.	zi alergări	—	11 186
Servicii turistice	persoană	10	—
Agrement cu cai	persoană/oră	25	—

Prin construirea complexului agrocabalin ca societate mixtă se va realiza o unitate industrială modernă, cu testări de vîrf și tehnologii de lucru avansate și se va garanta și dezvolta piața de desfacere a mărfurilor.

Unitățile economice din țara noastră interesate în realizarea combinatului agro-cabalin ar fi: M.A.I.A. (titular de investiție), Centrul republican de creștere și calificare a cailor de rasă, unele unități agricole, O.N.T. Carpați. Unitățile menționate pot asigura, din țară, materiile prime de bază, materialele necesare producției, mîna de lucru calificată (antrenori, driveri, tehnicieni agricoli, lucrători comerciali etc.).

Complexul agro-cabalin constituit prin cooperare internațională ar garanta stabilitatea în derularea operațiunilor comerciale externe, mărindu-se implicit numărul canalelor de distribuție, scopul final fiind obținerea unor importante beneficii.

Avînd în vedere tradiția, experiența și poziția firmelor străine de specialitate, s-ar opta pentru una dintr-o țară cu mare tradiție în alergări, selecția făcîndu-se prin licitație cu dată fixă. De asemenea, în cadrul operațiilor premergătoare constituirii societății mixte s-ar întocmi studiul preliminar de fundamentare care să cuprindă: datele generale despre societate (obiectivul activității complexului), cu elementele esențiale ale acesteia (sediul social, cota de participare — în calculele noastre orientarea fiind făcută pentru 80% cotă de participare pentru parte-

nerul român și 20% pentru partenerul străin), funcționare și eficiență, sursele de acoperire financiară ale părții române, avizul agenției economice a țării partenerului extern, referințe bancare asupra acestuia. Cu înaintarea notei preliminare de avizare la M.A.I.A., Ministerul Turismului, M.C.E.C.E.I. și desfășurarea tratativelor s-ar încheia operațiile premergătoare constituirii societății mixte.

Durata de constituire a societății ar fi în principiu de 10 ani, organul central de care aparține ar fi Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Ministerul Turismului, iar garanția bancară ar fi asigurată de o bancă de prim rang a partenerului străin. Asigurarea inputurilor materiale s-ar face din țară, materialul cabalin fiind furnizat din herghelille autohtone (Rușețu, Dor Mărunt, Jegălia etc.) ; doar pentru pista de galop vor fi necesare unele importuri.

Activitatea de comercializare a produselor societății s-ar organiza conform programului stabilit de parteneri și anume în mod prioritar prin rețeaua proprie de comercializare a partenerului extern. Pentru următorii ani de funcționare (3 și 4) se prevede o creștere a producției exportabile cu o rată de 3% anual. Pentru atragerea publicului în cadrul secțiunii hipice a complexului s-ar putea organiza întreceri internaționale și expoziții speciale, care ar ridica cota încasărilor în medie cu 5% anual.

Complexul agro-cabalin ar asigura o capacitate de cazare de minimum 500 cai, cu care se vor organiza 150 zile de alergări de trap și galop/an, 150 zile de agrement, cu un volum total de peste 5 mil. spectatori anual. Producția de ciuperci ce va folosi produsele secundare (bălegar) din combinat se va ridica la 2 000 t/an. Eficiența investițiilor propuse rezultă atît din beneficiul net al întreprinderii, cu o rată majoră (20%), cît și din cursurile de revenire (brut și net) la export foarte bune.

Forma juridică aleasă (societate mixtă cu răspundere limitată) creează premise solide privind viabilitatea și eficiența întreprinderii. De asemenea, faptul că partenerul extern va dispune de o rețea de comercializare sigură a produselor și a serviciilor turistice și totodată se asigură imigrarea (prin pepiniere) de gene necesare atît trăpașului românesc cît și pur sîngelui, constituie o altă motivare de fond a formei juridice alese pentru întreprindere. Normele legale privind constituirea societăților mixte cer obligatoriu ca partenerul român să aibă o participare de cel puțin 51% din fondurile societății. În cazul nostru, deoarece partenerul român dispune de o gamă largă privind aprovizionarea cu materii prime a întreprinderii se propune procentul de 80% ca fiind al părții române și 20% pentru partenerul extern.

Prin introducerea unor tehnologii moderne și a tehnicii noi în circuitul alergărilor, prin ameliorarea performanțelor produsului principal (caii) al combinatului, prin creșterea beneficiului net al întreprinderii, cursul de revenire la export va evolua constant pozitiv după cîțiva ani de activitate. În calculele de proiect, repartiția beneficiului s-a considerat că va avea loc în funcție de aportul net la investiții (pînă la recuperare, prevăzută a se încheia în 8 luni de la intrarea în funcțiune) și apoi în funcție de participarea la producție a celor doi parteneri.

Se preconizează ca termenul de punere în funcțiune a investiției să nu depășească 18 luni de la constituirea societății.

Din analiza indicatorilor financiari se poate trage ușor concluzia unor efecte nete deosebit de favorabile în special în probleme legate de durata de recuperare în funcție de acumulările anuale, indice dominant, socotit în statistica societăților mixte „campion" prin circuitul său unic. De asemenea, trebuie evidențiat indicatorul privind rata beneficiului net al întreprinderii, foarte ridicată.

Deoarece în perioada anilor următori constituirii societății mixte prin introducerea unui curent nou de gene se vor ameliora performanțele trăpașilor și calului pur sînge de galop, prețul de vînzare va crește iar cursul de revenire se va ameliora și el. Pentru anul 1984, spre exemplu, un cal trăpaș se va vinde la prețul mediu de 35 000 $ S.U.A. Cursul de venire brut va deveni 1,71 lei/1 $ S.U.A., cu evoluție superioară față de 3 lei / 1$ S.U.A., în cazul primilor 2 ani de producție.

În concluzie, volumul mic de construcții-montaj, investiția specifică la 1 000 lei producție marfă foarte mică, durata foarte scurtă de recuperare a investiției (8 luni), indicatori de eficiență superiori altor tipuri de societăți mixte constituite pînă în prezent în lume, procentul de import scăzut și realizat prin compensații, consumul scăzut de energie plasează combinatul agroindustrial cabalin în circuitul celor mai rentabile întreprinderi, capabile să valorifice la un nivel superior, pe plan intern și extern, resursele materiale și umane antrenate în circuitul economic.

Doru IONESCU

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

ARO-10, o nouă familie de autoturisme de teren

AUTOTURISMUL DE TEREN „ARO-10", *o nouă realizare a Intreprinderii din Cîmpulung-Muscel, îmbină remarcabile calități de putere și rezistență la parcurgerea unor terenuri dintre cele mai dificile, cu confortul unui autoturism de oraș, ceea ce face ca să poată fi exploatat în cele mai diferite sectoare de activitate : în agricultură, la schelele petroliere și în șantiere, în exploatările forestiere, la transportul persoanelor și materialelor în punctele izolate spre care nu există căi normale de acces, în terenurile muntoase, mlăștinoase, nisipoase, pe arumurile acoperite de noroi, zăpadă mare sau polei etc. În acest scop cele patru variante care compun noua familie „Aro-10"* („Aro-100 și Aro-101, *ambele variante cu caroseria deschisă, primul cu două locuri, al doilea cu cinci locuri,* Aro-103, *și* Aro-104, *variante cu două și, respectiv, cinci locuri — cu caroseria închisă și cu cabina metalică) sînt echipate cu un motor de 1284 cm³, cu patru cilindri în linie, în patru timpi, cu carburator, care dezvoltă o putere maximă de 54 CP la 5250 rot/min.*

Sarcina utilă cuprinsă între 430—500 kg, în funcție de varianta constructivă, viteza maximă de 110 km/oră și consumul de benzină de 8,5 l/100 km o recomandă ca o mașină prin utilizarea căreia sporește considerabil productivitatea în activitățile de transport pe terenuri dificile, se realizează un consum redus de carburanți și o viteză de deplasare superioară.

CĂI DE CREȘTERE A VENITURILOR DIN COMERȚUL INVIZIBIL [I]

Un sector extrem de dinamic al comerțului internațional

INTENSIFICAREA, în perioada postbelică a comerțului internațional cu valori materiale a fost însoțită de o dezvoltare și mai rapidă a comerțului invizibil. Astfel, pe ansamblul țărilor membre ale O.C.D.E., care dețin o pondere de peste 80% din încasările mondiale ale comerțului invizibil, volumul încasărilor din servicii (turism, transporturi internaționale, venituri din investiții în străinătate, alte servicii) deținea în 1977 o pondere de peste un sfert în totalul încasărilor valutare din exportul de mărfuri și servicii, echivalînd valoric cu peste o treime din volumul exporturilor.

Factorii care au generat acest proces de dezvoltare alertă a comerțului invizibil sînt: ritmul deosebit de rapid în care a evoluat turismul internațional în ultimele decenii, creșterea traficului de mărfuri sub impulsul dezvoltării comerțului exterior, ca și a traficului de pasageri odată cu dezvoltarea turismului, dezvoltarea comunicațiilor și a rețelelor de mass-media, intensificarea transferului de tehnologie, ca efect al revoluției tehnico-științifice contemporane și de aici creșterea cererii internaționale de servicii inginerești (asistență tehnică, consulting, engineering, licențe, know-how), intensificarea activității de cooperare industrială și comercială internațională în căutarea unei combinații optime a factorilor de producție, care să asigure competitivitatea impusă de concurența tot mai aspră de pe piața mondială, în special la produsele manufacturate.

De remarcat că piața invizibilelor, spre deosebire de alte sectoare ale pieței mondiale, se restructurează pe exportatori și importatori de servicii, capital etc. relativ lent, datorită unor factori cum sînt: **volumul investițiilor necesare dezvoltării infrastructurilor pentru turism, pentru dezvoltarea flotei maritime, a infrastructurii rutiere și feroviare, potențialul economic și experiența tehnico-economică necesare lansării în obiective de investiții în străinătate, dificultățile de echilibrare a balanței tehnologice, înaltul profesionalism cerut în efectuarea de operațiuni de arbitraj valutar și de dobînzi la credite internaționale, organizarea în acest sens a unor structuri specializate.** Independența relativă a evoluției comerțului invizibil față de comerțul cu mărfuri și rolul jucat de tradițiile țării, de poziția sa geografică, de politica economică pe termen lung în dezvoltarea acestui sector al schimburilor internaționale pot fi evidențiate urmărind structura specifică pe țări a încasărilor din diferite domenii de comerț invizibil.

Datele din tabel evidențiază, cu unele excepții care confirmă regula, că locul pe care se regăsește sectorul terțiar în dezvoltarea generală a economiei are o importanță vitală pentru creșterea exportului de servicii.

Ponderea mare a țărilor O.C.D.E. în exportul mondial de invizibile, în majoritatea lor țări puternic industrializate, se explică și prin ponderea importantă pe care o deține în aceste țări sectorul terțiar în produsul intern brut: Anglia 61%, Austria 51%, Canada 64%, Danemarca 59%, Republica Elenă 57%, Finlanda 51%, Franța 57%, R.F. Germania 49%, Italia 50%, Japonia 51%, Norvegia 58%, Portugalia 47%, Spania 53%, S.U.A. 65%, Suedia 58% — în medie de peste 50%.

Rolul jucat în echilibrarea balanței de plăți externe

COMERȚUL INVIZIBIL cu multiplele sale forme de desfășurare, joacă pentru numeroase state un rol tot mai important în asigurarea echilibrului balanței de plăți externe. Tabelul prezintă aportul important pe care-l au, spre exemplu, beneficiile din investiții externe pentru echilibrul sau diminuarea deficitului balanței de plăți curente al unor țări ca S.U.A., Elveția, Anglia, încasările din turism internațional pentru țări ca Austria, Spania, Republica Elenă, Portugalia, Elveția, Italia și chiar Franța și Anglia, încasările din transporturile internaționale de mărfuri pentru țări ca Norvegia, Republica Elenă, Danemarca, Anglia, Japonia. De asemenea încasările din diverse alte prestații — ca: asigurări internaționale, și operațiuni financiare pentru țări ca Anglia, Elveția, încasările din prestări în zonele libere, comisioane și alte încasări de la reprezentanțele externe de comerț exterior, încasări din serviciile de poștă, telegraf, telefon — în cazul unor zone libere importante ca Beirut, Singapore, Copenhaga au o importanță deosebită pentru economia țărilor respective.

Structura încasărilor din servicii în țări membre ale OCDE

(1977) (procente)[x]

	Încasări totale servicii, din care:	Încasări turism internațional	Încasări transport internațional	Venituri din investiții externe	Încasări din alte servicii[xx]
Total țări OCDE din care:	25,8	4,4	6,2	7,5	7,7
Anglia	32,3	4,5	9,8	8,6	9,4
Austria	36,0	24,0	2,6	4,6	4,8
Belgia	26,0	2,3	5,3	9,3	9,1
Canada	12,6	3,8	1,6	1,5	5,7
Danemarca	30,9	6,5	12,0	2,5	9,9
Republica Elenă	50,5	19,2	22,1	1,5	7,7
Elveția	31,2	9,6	0,9	11,0	10,0
Finlanda	17,9	4,0	5,5	1,0	7,4
Franța	27,4	5,1	6,8	6,3	9,2
R.F.Germania	17,7	2,7	4,2	4,7	6,1
Italia	23,3	8,2	5,0	2,3	7,8
Japonia	16,3	0,4	8,0	3,9	4,0
Norvegia	37,3	3,2	23,9	2,0	8,2
Olanda	24,2	2,1	7,7	7,3	7,1
Portugalia	30,9	14,0	8,2	1,5	7,2
Spania	40,2	22,5	8,3	3,9	5,7
S.U.A.	31,5	3,5	4,7	17,6	5,7
Suedia	14,5	2,0	6,8	1,9	3,8

x Calculate ca pondere în totalul încasărilor valutare din exportul de mărfuri și de servicii

xx Cuprinde încasări din asigurări internaționale, dobînzi și comisioane din exportul de capital, alte încasări din operațiuni necomerciale

În cazul țării noastre, obiectivul deosebit de important pe care-l constituie echilibrarea balanței de plăți externe impune mobilizarea tuturor eforturilor pentru ca, alături de echilibrul balanței comerciale, un rol sporit să dețină încasările din comerțul invizibil. În prezent ponderea comerțului invizibil în balanța de plăți curente a țării noastre oscilează între 7 și 10%. După importanța pe care o dețin în totalul încasărilor valutare din comerț invizibil diferitele forme ale acestuia, pe primul loc se situează încasările din turismul internațional, cu o pondere în ultimii ani de peste 50%; pe locul doi, cu o pondere de peste o treime, încasările din prestări de servicii, iar pe locul trei încasările din operațiuni necomerciale. Ne propunem să analizăm în continuare, pe rînd, fie-

care din aceste grupe ale comerțului invizibil, pentru a identifica oportunitățile de dezvoltare, pornind de la tendințele și orientările actuale ale pieței mondiale.

„Industria cea mai importantă din lume"...

SPRE DEOSEBIRE de toate celelalte categorii de cheltuieli, care în condițiile recesiunii economice, ale scumpirii costului vieții în țările capitaliste au înregistrat scăderi, cheltuielile pentru turism au înregistrat o creștere constantă. Ritmul de creștere a încasărilor din turism internațional fiind superior celui al exporturilor mondiale (pînă la explozia prețului petrolului), încasările din turism raportate la încasările din exporturile de mărfuri au crescut ca nivel relativ de la 3,4% în 1950 la 5,8% în 1972, circulația turistică înregistrînd în 1977 o creștere de 6 ori față de 1950. Aceste ritmuri se explică prin faptul că în condițiile actuale de creștere a stresului în viața cotidiană, turismul a încetat să mai fie în primul rînd un „loisir", devenind o necesitate pentru menținerea sănătății și capacității de muncă. Prognoze efectuate de organisme O.N.U. la nivel mondoeconomic pentru următorii 20 de ani estimează că pînă spre sfîrșitul secolului, turismul intern și extern va înregistra o creștere mai mult decît dublă, ajungînd la circa 3 miliarde de călătorii anuale, iar numărul turiștilor (după prognoza Institutului de cercetări pentru turism din Berna) va atinge în anul 2 000 cifra de 430 milioane. Vor înregistra o dinamică foarte alertă călătoriile internaționale, prin antrenarea mai largă a S.U.A. și Japoniei și prin extinderea vacanțelor de iarnă.

Futurologul american Herman Kahn apreciază că încă înainte de sfîrșitul secolului turismul ar putea deveni industria cea mai importantă din lume. Iată cîteva argumente aduse în sprijinul acestor afirmații :

— în prezent, turismul internațional se situează pe plan mondial, prin nivelul încasărilor, înaintea unor ramuri industriale majore, ca siderurgia ;

— turismul a creat în Anglia 1,5 milioane locuri de muncă, adică de 3 ori mai multe decît industria de automobile — (raportul pe 1977 al lui British Tourist Authority). În urmă cu doi ani turiștii străini au cumpărat din Anglia încălțăminte și produse textile în valoare de 250 mil. lire sterline, adică circa 25% din exportul grupelor respective de mărfuri ;

— turismul internațional este astăzi, pentru multe țări, capitolul cel mai important al balanței invizibilelor, cu o pondere de 20—30%.

Într-o astfel de evoluție dinamică s-a înscris și turismul internațional al țării noastre, numărul de turiști fiind în 1978 de 8 ori mai mare ca în 1965. Ponderea țării noastre în volumul turismului internațional a crescut de la 0,58% în 1965 la circa 2% în prezent, fiind de circa 3 ori mai mare decît cota României în comerțul mondial cu mărfuri. Totuși se poate aprecia că, față de potențialul turistic pe care-l deține țara noastră, actuala contribuție a încasărilor valutare din turismul internațional — de circa 3—5% în balanța de plăți curentă — apare ca fiind sub posibilități.

...și factorii ei de creștere intensivă

Desigur că în primul rînd nu se pune problema de a mări numărului turiștilor, deci a unei creșteri extensive, ci este necesară o creștere intensivă prin diversificarea ofertei de servicii turistice, perfecționarea concepției produsului turistic. Spre ce direcții ar fi optim să se orienteze această diversificare ?

Un prim criteriu ar trebui să-l constiutie trecerea de la o ofertă prea puțin diferențiată, de masă, la un turism selectiv, care se adresează unor segmente de turiști — cum ar fi : turismul de iarnă, turismul de vînătoare, turism pentru menținerea sănătății și tratament, turismul congreselor, turism rural etc. Cîteva exemple în acest sens credem că sînt deosebit de elocvente *).

Turismul de iarnă. Un studiu publicat recent de revista elvețiană „Finanz und Wirtschaft" apreciază că în întreaga lume se cheltuiesc, pentru vacanțele de iarnă, peste 40 miliarde de franci elvețieni în fiecare sezon (inclusiv cheltuielile pentru echipament), mai mult de un milion de persoane fiind antrenate în asigurarea serviciilor în stațiunile de iarnă, ca și în producția și vînzarea de echipament. Un scenariu delphi asupra dezvoltării turismului internațional desemnează turismul de iarnă ca unul din domeniile cu cele mai largi perspective în următoarele două decenii.

Potențialul turistic din zona montană a țării noastre poate fi comparat cu succes cu oferta oricărei zone alpine cu renume din Europa, cu condiția dezvoltării unei infrastructuri similare, pentru a obține încasări valutare comparabile. Pe această linie proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. prevede „modernizarea și dezvoltarea în continuare a bazei materiale a turismului internațional, îndeosebi a stațiunilor montane și de tratament ; totodată vor fi extinse și îmbunătățite prestațiile de servicii în toate zonele turistice ale țării".

Depășind problema investițiilor, rămîn cele ale întreținerii spațiilor create, cele legate de calitatea servirii, de protecția mediului înconjurător. Noțiunea de calitate a serviciului poate fi definită numai prin raportare la modelul de consum al vizitatorilor noștri, pentru a le oferi servicii în consecință. Sistemul de servicii ce definesc produsul turistic trebuie astfel conceput, încît să întrunească cerințele turiștilor străini și, în același timp, să aibă note originale, care să atragă. Pot fi amintite în acest sens cîteva programe turistice : Porțile de Fier — Herculane, Dracula, itinerarii pe Dunăre etc.

Programul turistic elaborat pentru zona Cernei, spre exemplu, își propunea să demonstreze că stațiunea Herculane, alături de multiplele posibilități de tratament cu ape termale, oferă la o altitudine de numai 168 de metri o ionizare negativă întîlnită numai într-un singur alt loc din Europa, și numai la peste 1 500 metri — la Davos (Elveția) — fiind deci, un loc ideal pentru tratamentul antistress, al bolilor de nervi, și accesibil la orice vîrstă. Relansarea internațională a stațiunii, cunoscută încă din vremea romanilor („Ad aquas Herculis sacras") nu numai că prezintă un interes turistic, dar include integrarea în circuitul turistic a unor locuri cum sînt colonia romană Ad Mediam de la Mehadia, unul din primele leagăne ale formării poporului român, unde dovezile și relicvele sînt foarte numeroase. O asemenea valoare turistică va putea fi pusă plenar în valoare prin redeschiderea aeroportului Caransebeș (unde lucrările sînt în curs de desfășurare), creîndu-se posibilitatea unui transport rapid și comod pentru turiști din toate colțurile lumii. De asemenea va fi necesară dezvoltarea unei puternice industrii de servicii turistice.

Desigur că nu pot fi realizate investiții din fonduri centralizate, de asemenea anvergură, într-o singură zonă turistică. Practica internațională arată însă oportunitatea realizării de cooperări internaționale în dezvoltarea turismului, prin realizarea de obiective exploatate în comun de parteneri o perioadă, după care revin integral statului în care au fost construite. Exemple pot fi numeroase : Bulgaria cooperează cu firme din Franța, Japonia și Suedia ; Ungaria cu firme din S.U.A., Austria ; U.R.S.S. cu firme din Franța, Iugoslavia, Suedia și Finlanda ; R.P. Chineză cu firme din S.U.A., Australia, Japonia și Franța — în dezvoltarea infrastructurii lor turistice. De asemenea, grupul vest-german Hertz pentru închirieri de autoturisme are reprezentanțe în R.D. Germană, Cehoslovacia, Polonia și Ungaria, pentru care țările respective efectuează o serie de prestări de servicii plătite în valută, iar partenerul contribuie în același timp la buna servire a turiștilor veniți.

Alte forme de turism care pot contribui la dezvoltarea intensivă a turismului nostru internațional sînt : turismul congreselor, turismul de vînătoare, turismul „Spa", turismul rural. În general se remarcă în prezent atît în țări vest-europene (ca Spania), cît și în unele țări socialiste (de exemplu, Bulgaria) preocupări pentru dezvoltarea turismului selectiv. Cercetătorii bulgari au ajuns la concluzia că structura după venituri a turiștilor străini în stațiunile bulgare este mult diferită de cea a turiștilor din unele stațiuni europene reputate. Dacă în Corfu (Grecia), Rimini (Italia), Grande Motte (Franța) sau Torremolinos (Spania) turiștii cu venituri mici reprezintă 20% din total, în stațiunile bulgare această categorie constituie 68%, aceasta considerîndu-se a fi una din principalele cauze ale nivelului nesatisfăcător al încasărilor din servicii turistice **). Preocupări similare de reorientări spre turism „de calitate" există în multe țări cu bază turistică dezvoltată, cum este de exemplu Spania.

dr. Ioan GEORGESCU

*) „Informații turistice", editat de Institutul de economia comerțului interior și a turismului, secția turism.
**) Comerțul internațional al R. P. Bulgaria, nr. 5/1978.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

AUTOFINANȚAREA INSTITUȚIILOR DE STAT — MIJLOC DE REDUCERE ȘI RAȚIONALIZARE A CHELTUIELILOR

AUTOFINANȚAREA constituie un principiu de bază al desfășurării activității unităților socialiste, îmbinîndu-se organic cu laturile calitative ale autogestiunii economico-financiare. În esență, autofinanțarea constă în acoperirea, de către fiecare unitate, a cheltuielilor determinate de activitatea depusă din veniturile realizate și obținerea, în același timp, a unor rezultate financiare din care să-și constituie fonduri proprii de dezvoltare și stimulare și să-și îndeplinească obligațiile către stat.

Aplicarea măsurilor privind perfecționarea mecanismului economico-financiar impune, însă, o gîndire nouă în legătură cu lărgirea sferei de aplicare a autofinanțării și în alte sectoare de activitate ; este cazul instituțiilor de stat care, prin natura activității desfășurate, realizează o serie de venituri și pentru care, în prezent, statul face eforturi financiare importante în direcția acoperirii cheltuielilor lor. Desigur, de la început trebuie să subliniem că autofinanțarea, în cazul instituțiilor de stat, prezintă o serie de **trăsături particulare**, rezultate atît din caracterul de funcționare, cît și din modul de asigurare a veniturilor.

Așa după cum se cunoaște, instituțiile de stat desfășoară o activitate utilă societății îndreptată, în special, spre satisfacerea unor necesități colective care contribuie direct la ridicarea nivelului de trai (instituții de învățămînt, sănătate, cultură și artă ș.a.). Unele instituții de stat își concretizează activitatea în prestări de servicii și executări de lucrări, a căror contravaloare se recuperează prin veniturile încasate sub formă de taxe sau tarife (cum sînt unele instituții din sectorul agriculturii, gospodăriei comunale, gospodăririi apelor, navigației civile, metrologie, vămi etc.). Aceste instituții de stat **nu sînt însă organizate pe principiul gestiunii economice**, deoarece volumul veniturilor realizate nu asigură în toate cazurile cerințele gestiunii economice ; dar nu poate fi trecut cu vederea nici faptul că instituțiile respective își recuperează, prin veniturile încasate, o parte din cheltuielile proprii de întreținere și funcționare.

Regimul actual de finanțare a instituțiilor (cu anumite excepții) constă în vărsarea integrală la buget a veniturilor realizate și primirea, pe de altă parte, tot de la bugetul de stat, a fondurilor necesare funcționării lor, sistem cunoscut în literatura și practica bugetară sub denumirea de „buget brut". Analiza a tualului regim de finanțare a instituțiilor care realizează venituri din activitatea proprie scoate în evidență unele neajunsuri care se repercutează negativ, în final, asupra eficienței fondurilor alocate de la bugetul de stat. Astfel, acordarea fondurilor de la buget nu este condiționată în nici un fel de modul de îndeplinire a veniturilor proprii planificate, ceea ce conduce la situația ca unele instituții să nu-și realizeze veniturile, dar să primească integral fondurile necesare de la bugetul de stat. Totodată, actualul sistem de finanțare a instituțiilor de stat nu creează premise pentru cointeresarea lor în îmbunătățirea și dezvoltarea propriei activități, în urma căreia să rezulte obținerea de venituri proprii cît mai mari. Plecînd de la această situație, apare necesar ca și în sectorul instituțiilor de stat sistemul de finanțare să constituie un instrument care să acționeze în direcția creșterii eficienței economice a activității lor și reducerii efortului bugetului de stat în acoperirea cheltuielilor instituțiilor respective. Această cerință se poate realiza, în etapa actuală, prin extinderea aplicării autofinanțării la instituțiile de stat care realizează venituri din activitatea desfășurată.

Creșterea bazei de venituri proprii

APLICAREA principiului autofinanțării la instituțiile de stat este legată în mod direct de asigurarea veniturilor proprii, precum și de sporirea în perspectivă a acestora pentru a acoperi o parte cît mai mare din cheltuieli.

Pornind de la faptul că veniturile unităților de stat provin din servicii prestate sau lucrări executate, **apare necesară revederea nivelului cheltuielilor ocazionate cu activitățile respective, precum și a proporției de recuperare a acestora prin prețurile, tarifele sau taxele încasate.** Se ridică această problemă deoarece nu întotdeauna tarifele, prețurile sau taxele încasate de instituții pentru prestațiile de servicii sau executările de lucrări reflectă în totalitate nivelul cheltuielilor. Un exemplu edificator în acest sens îl reprezintă modul în care are loc plata muncii prestată de către elevii școlilor profesionale în unități economice, în cadrul practicii în producție. Potrivit datelor execuției bugetare pe anul 1978, rezultă că școlile profesionale au recuperat prin plata muncii elevilor numai 12% din totalul cheltuielilor efectuate. Dintr-o analiză mai amănunțită a rezultat că această situație se datorește faptului că unitățile economice, în care elevii desfășoară activitatea practică, calculează drepturile cuvenite acestora cu ajutorul unor tarife de retribuire a muncii de la nivelul anilor 1961—1962. În situația în care munca prestată de elevii școlilor profesionale ar fi evaluată potrivit lucrărilor executate sau potrivit reglementărilor în vigoare, veniturile școlilor profesionale din această activitate ar fi acoperit aproape în întregime cheltuielile de întreținere și funcționare a școlilor respective.

O cale pentru sporirea bazei de venituri a instituțiilor de stat o reprezintă și **dezvoltarea acțiunilor care în prezent se autofinanțează,** potrivit unor reglementări speciale. Ne referim în special la instituțiile care sînt autorizate să rețină veniturile din acțiunile stabilite de lege, pentru acoperirea cheltuielilor ocazionate cu activitățile respective. Din practica de pînă acum a rezultat că ritmul veniturilor și cheltuielilor activităților autofinanțate este ridicat, în fiecare an înregistrîndu-se o creștere mai mare decît cea a cheltuielilor instituției pe lîngă care funcționează. Acest fapt arată posibilitățile de dezvoltare a activităților respective, de creștere a volumului veniturilor obținute. În același timp, cheltuielile privind acțiunile autofinanțate nu sînt stabilite pe bază de norme sau normative, adică într-un regim strict de economii, ceea ce a condus la tendința ca veniturile obținute să fie integral folosite, situație rezultată și din planurile de venituri și cheltuieli, care în foarte puține cazuri prevăd un excedent de venituri. De asemenea, mai menționăm faptul că la prestările de servicii și lucrările executate rezultate din acțiunile autofinanțate se aplică prețurile de livrare și tarife în vigoare practicate de către unitățile economice, în care se cuprinde și o parte de acumulare bănească (impozit pe circulația mărfurilor, beneficiu etc.), deși activitățile respective sînt scutite de prelevarea acestor acumulări la bugetul de stat. Această acumulare bănească nu apare în mod distinct, ci se utilizează la acoperirea cheltuielilor. De aceea, considerăm că în măsura în care cheltuielile acțiunilor autofinanțate ar putea fi **stabilite și efectuate după norme și normative** în scopul re-

strîngerii acestor cheltuieli la maximum, iar partea din acumulare ar fi evidențiată distinct, să-și acopere cheltuielile proprii, adică să realizeze autofinanțarea.

Perfecționarea mecanismului de finanțare

ÎN PREZENT, instituțiile de stat varsă la bugetul de stat un volum important de venituri, care reprezintă peste 1,5% din totalul veniturilor bugetare. Aceste venituri sînt evidențiate într-un capitol distinct, în cadrul veniturilor bugetului de stat.

Dintr-o examinare selectivă a situației financiare a unor instituții de stat din diferite sectoare de activitate (unități din cadrul Ministerului Transporturilor, activități de gospodărire a apelor, școli profesionale, unități și acțiuni balneoclimaterice, oficiul de invenții și inovații ș.a.) a reieșit că veniturile realizate de acestea ar putea să acopere circa 40% din volumul cheltuielilor totale pe care le efectuează ; pe categorii de unități nivelul de acoperire variază între 12%—98%. Acest fapt demonstrează că unele instituții pot să-și acopere, din veniturile realizate, o parte însemnată sau chiar integral cheltuielile legate de întreținerea și funcționarea lor. În acest caz, realizarea autofinanțării presupune crearea mecanismului de finanțare care să asigure **utilizarea cu precădere a veniturilor proprii pentru acoperirea cheltuielilor** și numai eventuala diferență să fie acoperită de la buget.

Fără îndoială, este clar faptul că introducerea autofinanțării la instituțiile de stat necesită o serie de precizări ca și soluționarea unor probleme destul de importante.

Avem în vedere înainte de toate **proporția de acoperire a cheltuielilor din veniturile proprii.** Ținînd seama că volumul veniturilor poate fi diferit de la o categorie de instituții la alta, rezultă că autofinanțarea poate fi aplicată total (cînd veniturile proprii acoperă integral cheltuielile) sau parțial (în cazul în care veniturile sînt sub nivelul cheltuielilor).

În cazul autofinanțării totale pot apare situații cînd veniturile încasate nu corespund în timp cu cheltuielile planificate, fapt ce poate determina un gol temporar de mijloace bănești. Această situație se poate rezolva în primul rînd prin efectuarea cheltuielilor strict necesare (retribuții, procurarea alimentelor, reparații urgente ș.a.) în limita veniturilor încasate, iar restul cheltuielilor ar urma să fie realizate pe măsura încasării veniturilor. Cînd însă golul temporar de venituri ar afecta o perioadă mai mare de timp (peste un trimestru) ar apare necesitatea examinării și rezolvării după caz a posibilității de a se apela la credite bancare, întrucît garanția restituirii acestora ar consta în prestările de servicii sau executările de lucrări, adică în veniturile certe ce urmează a se încasa în perioadele următoare. Propunînd această soluție avem în vedere și faptul că în condițiile în care o instituție se autofinanțează ca urmare a desfășurării unei activități producătoare de venituri, apare pe deplin justificată aplicarea creditării bancare și la aceste instituții.

O problemă mai deosebită poate apare în legătură cu modul de rezolvare a situației determinată de nerealizarea veniturilor anuale planificate în bugetul de venituri și cheltuieli al instituției, în baza cărora s-au planificat și cheltuielile anuale. Acest caz particular considerăm că trebuie rezolvat numai de colectivul de conducere al instituției respective, care are obligația de a urmări îndeplinirea prevederilor din bugetul de venituri și cheltuieli, iar în caz contrar, de a chibzui din timp asupra trierii cheltuielilor și efectuării acelora strict necesare bunei funcționări a instituției, într-un regim sever de economii, care să permită încadrarea în volumul veniturilor realizate.

Autofinanțarea parțială, așa cum s-a menționat mai sus, apare atunci cînd veniturile unei instituții de stat au un nivel inferior cheltuielilor ; pentru continuarea activității, instituția va trebui să primească fonduri de la bugetul de stat, adică să-și completeze necesarul de mijloace financiare. Pînă în prezent, fondurile primite de la buget constituiau finanțarea bugetară a instituției respective dintr-un anumit sector de activitate, însă, în condițiile utilizării cu prioritate a veniturilor proprii pentru acoperirea cheltuielilor se pune problema formei sub care urmează să fie acordată de la buget diferența dintre venituri și cheltuieli.

În practica bugetară actuală, acordarea de la bugetul de stat a unei sume ce reprezintă diferența dintre cheltuieli și venituri este considerată subvenție, iar instituția respectivă este considerată din punct de vedere al finanțării „unitate subvenționată". Desigur, prin aplicarea principiilor autofinanțării la unele instituții de stat, nu se justifică trecerea acestora în categoria unităților subvenționate ; este bine să se păstreze în continuare caracterul finanțării de la buget a instituțiilor în cauză, cu deosebirea că această finanțare va avea loc **pe sold** (diferența între cheltuieli și venituri proprii).

Metoda de finanțare, în condițiile trecerii la autofinanțarea instituțiilor de stat ar putea avea mai multe soluții, dintre care menționăm :

— veniturile proprii realizate ar putea fi lăsate la dispoziția instituției pentru acoperirea anumitor cheltuieli stabilite, ca de exemplu : procurări de fonduri fixe în vederea înlocuirii celor scoase din folosință, efectuarea de reparații capitale și curente, cheltuieli de întreținere și funcționare sau altele. Restul cheltuielilor ar urma să fie finanțate de la buget ca și pînă în prezent. Această soluție prezintă avantajul că ar contribui la mobilizarea colectivelor de oameni ai muncii din instituțiile respective la încasarea veniturilor destinate acoperirii cheltuielilor planificate ; în același timp, însă, prezintă și unele neajunsuri de natură să producă unele implicații în activitatea financiară. De pildă, ținînd seama de necesitățile multiple și diverse de cheltuieli ale instituțiilor ar fi dificil să se stabilească cadrul legislativ în ce privește destinația utilizării veniturilor proprii în funcție de categoria cheltuielilor. Totodată, o serie de neajunsuri pot apare în execuție, cînd veniturile se îndeplinesc fără să fie asigurate și condițiile de efectuare a cheltuielilor ; mai mult, în cazul depășirii veniturilor s-ar crea posibilitatea să se facă cheltuieli suplimentare, neeconomicoase, sau neoportune ;

— veniturile proprii realizate să fie lăsate la dispoziția instituției ca sursă de acoperire a cheltuielilor prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli ; diferența dintre totalul cheltuielilor necesare și veniturile proprii să fie cuprinsă în plan ca alocație de la buget. Această soluție este mult mai elastică și are avantajul că în măsura în care veniturile proprii nu se realizează, instituțiile respective sînt obligate să revizuiască cheltuielile planificate ; în cazul obținerii de venituri peste plan această situație se reflectă în mod direct în economisirea fondurilor bugetare.

Aplicarea autofinanțării instituțiilor de stat necesită îmbunătățiri corespunzătoare și în planificarea financiară. Bugetul de venituri și cheltuieli, introdus ca urmare a perfecționării mecanismului economico-financiar, constituie o bază de pornire în rezolvarea acestei probleme. Apare necesar ca structura acestuia să reflecte pe deplin, cu ajutorul indicatorilor financiari, mecanismul autofinanțării și anume **că efectuarea cheltuielilor planificate de către fiecare instituție depinde în primul rînd de realizarea veniturilor proprii.** Totodată, unele măsuri corespunzătoare sînt necesare și în ce privește urmărirea execuției bugetului de venituri și cheltuieli la instituțiile finanțate și, în special, asigurarea utilizării mai întîi a veniturilor proprii și apoi a fondurilor de la buget.

Desigur, sugestiile de mai sus nu epuizează căile cu privire la creșterea veniturilor instituțiilor ; însă aplicarea autofinanțării și în sectorul instituțiilor de stat poate constitui un instrument financiar în sporirea eficienței și respectiv reducerea și raționalizarea cheltuielilor.

lect. univ. Maria BODNAR
Academia de Studii Economice

EREN '79

TEHNOEXPO

O IMAGINE SINTETICĂ A POTENȚIALULUI ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

EDIȚIA din această toamnă a Expoziției Realizărilor Economiei Naționale (E.R.E.N.), găzduită în pavilionul central al Complexului expozițional din Piața Scînteii — București, se distinge prin faptul că prezintă o sinteză a potențialului economiei românești la capătul celor 35 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, în contextul internațional al desfășurării Expoziției Tehnice Internaționale, (Tehnoexpo), la care participă firme din 21 de țări.

Văzute ca importante căi de mai bună cunoaștere reciprocă, de dezvoltare a schimburilor economice internaționale, cele două manifestări expoziționale reunesc circa 1000 de firme producătoare și exportatoare românești care expun — pe 48 000 mp — realizări de înalt nivel tehnic și competitivitate, succese din cele mai diferite sectoare ale industriei puternice a României de azi, alături de peste 350 de firme străine care expun — pe 19 200 mp — cele mai noi realizări tehnice pe profilul Tehnoexpo ale țărilor respective.

La participările oficiale ale unor țări ca Anglia, Austria, Bulgaria, Cehoslovacia, Danemarca, Finlanda, R.D. Germană, R.F. Germania, Israel, Italia, Iugoslavia, Japonia, Polonia, S.U.A., Ungaria, U.R.S.S., se adaugă participarea unor firme din Elveția, Franța, Olanda, Spania, Suedia. Multe firme de cunoscut prestigiu internațional, ca : Honeywell, S.K.F. — din Austria, Citroën, Michelin, Credit Lyonnais — din Franța, Tuflin, Merkel, Hofmeister, Rexroth — din R.F. Germania, Lorenzin — din Italia, Holmatra — din Olanda, Alfa-Laval și Flyggt — din Suedia au devenit participanți tradiționali la Tehnoexpo, cu expoziții proprii.

Desigur că în contextul prezentat, România este și principalul expozant — ca număr de firme, suprafețe de expunere, domenii economice reprezentate — ceea ce constituie un factor suplimentar de atracție pentru specialiști, oameni de afaceri, public vizitator, dornici să participe la acest bilanț de succese al transformărilor revoluționare produse în ultimele decenii în economia românească.

Industria constructoare de mașini expune la actuala ediție EREN și prin Tehnoexpo o gamă de peste 1800 de produse, din care marea majoritate sînt noi sau îmbunătățite.

Această ramură a cunoscut în ultimii ani o dezvoltare fără precedent. Astfel, în 1978 s-au produs, în comparație cu 1975, de la 1,8 ori mai multe mașini-unelte, de 1,5 ori mai multe utilaje tehnologice, de 1,8 ori mai multe autovehicule, de 1,6 ori mai multe produse electrotehnice etc.

Instalațiile de foraj pentru adîncimi de pînă la 10 mii m, petrolierul de 150 mii tdw, locomotiva diesel-electrică de 4 mii CP, mașinile de prelucrare prin electroeroziune (cu comandă electronică), mașinile-unelte cu comandă-program, motorul naval de 7 mii CP, convertizorul pentru oțelării de 150 tone, coloanele de sinteză și evaporatoarele pentru industria amoniacului, transformatoarele în game de puteri cuprinse între 400 și 2 800 kVA destinate echipării cuptoarelor electrice cu inducție pentru topirea oțelului sînt doar cîteva dintre performanțele obținute în ultimii ani în domeniul industriei electromecanice românești, industrie care asigură aproape 80% din necesarul de utilaje al țării.

	1975	1976 (în mil. lei valută)	1977
— utilaje energetice și electrotehnice	648,7	814,1	1 053,1
— mașini, utilaje, instalații de foraj și de exploatare a sondelor	712,9	846,6	1 049,3
— tractoare, mașini și echipament agricol	940,6	1 199,4	1 435,6
— utilaje pentru industrie	195,7	279,8	329 5

În condițiile acestei importante dezvoltări, a crescut de asemenea și exportul, după cum se notează în tabelul de sus.

Iată de ce prezența la Tehnoexpo a unui important număr de specialiști și oameni de afaceri din diferite țări, care lucrează în domeniul construcției de mașini, utilaje și agregate, prezintă un interes deosebit pentru partenerii români, în extinderea relațiilor de comerț și cooperare.

Grăitor despre actualul potențial în această ramură vorbesc exponatele la actuala ediție E.R.E.N., cum sînt : noile tipuri de mașini-unelte grele — strungul carusel pentru piese de pînă la 16 tone, strungul de prelucrat arbori de pînă la 30 tone din linia automată de prelucrat, mașina de frezat cu sarcină pe masă de 10 tone/mp etc., freza portal — prima creație a noii Întreprinderi de utilaj greu din Craiova; utilaje miniere, petroliere și chimice ca : susținere mecanizată pentru abataje, instalații de foraj electrice, de mare putere, echipamente pentru rafinării cu înalte performanțe, (baterii de răcire cu coeficient de transfer dublu față de nivelul mondial) ; utilaje pentru trans-

C. MIRCESCU

(Continuare în pag. 22)

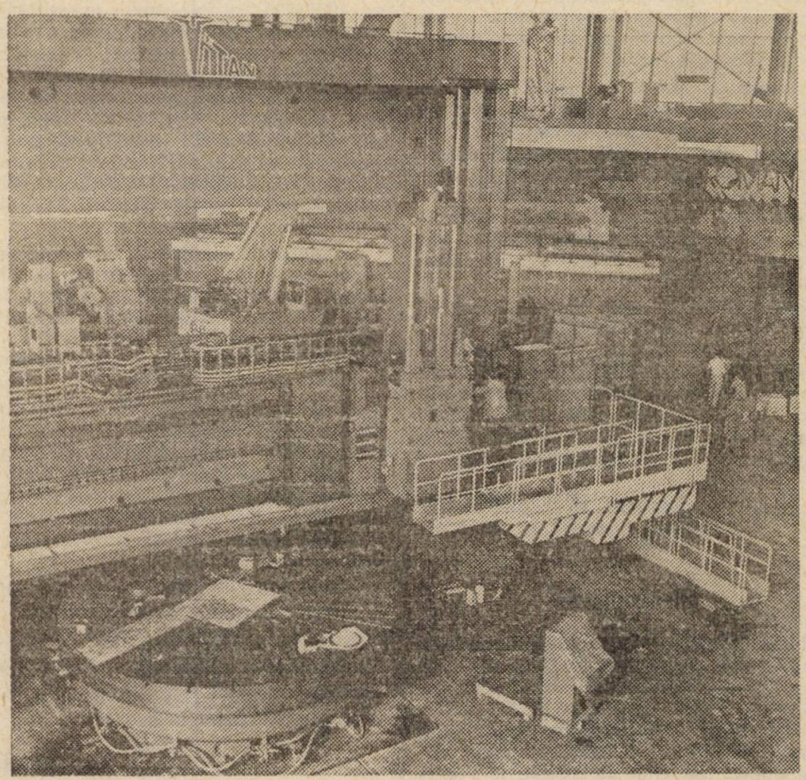

În pavilionul central, uriașul strung carusel, realizat la Întreprinderea de mașini-unelte și agregate — București

Foto : **Mihai P. STOENEȘTI**

CITITORII AU CUVÎNTUL

Instructori

UNELE centre departamentale de perfecționare a cadrelor au obținut rezultate remarcabile prin organizarea unor programe de perfecționare direct în marile întreprinderi, fie pentru personalul acestora, fie pentru lucrători din mai multe unități, care au un același domeniu de responsabilități.

Experiența ar putea fi îmbunătățită și generalizată, prin antrenarea în activitatea didactică a unor specialiști – instruiți în prealabil asupra metodelor moderne de predare – din întreprinderea gazdă, în cadrul obligației acestora de a-și consacra o parte din timpul de lucru rezolvării unor probleme de cercetare, proiectare și îndrumare tehnică a producției. S-ar rezolva astfel și situațiile, destul de frecvente, cînd centrele de perfecționare nu dispun de cadre proprii de instructori pentru unele domenii (de pildă Centrul de perfecționare al M.I.M. nu a avut, în diverse perioade experți pentru probleme specifice producției de materiale refractare, metale neferoase, produse cărbunoase, feroaliaje, cocs și produse cocsochimice, prelucrări mecanice prin așchiere, construcții metalice sudate, construcții-montaje siderurgice).

prof. D. C. TRĂUȘANU
București

Debite

O PARTE dintre organele financiare refuză preluarea unor debite pe motiv că sumele urmărite depășesc suma de 500 lei.

In vederea soluționării juste a acestei probleme propun ca organele financiare de pe lîngă consiliile populare să preia spre urmărire sumele pe baza angajamentelor de plată semnate de debitori. Eventual să fie făcută precizarea de a nu se recurge la această metodă de urmărire decît atunci cînd nu este posibilă recuperarea pe alte căi, și anume atunci cînd debitorii, pentru a scăpa de urmărire, părăsesc întreprinderea fără forme de lichidare sau se reîncadrează în muncă la alte unități, decît cele indicate cu ocazia lichidării.

Cele propuse de mine simplifică lucrările de birou, asigură atragerea în termen scurt a sumelor la buget, evită un mare număr de procese la judecătorii, contribuie la diminuarea cazurilor de părăsire a locurilor de muncă datorită operativității cu care pot fi urmăriți la plată cei în cauză.

Ion POPA
șeful serviciului financiar de la Întreprinderea de construcții aeronautice — Brașov

Deplasări

INDICAȚIA conducerii de partid și de stat, ca în construcția ansamblurilor de locuințe urbane să se aibă în vedere și criteriul apropierii locatarilor de locul de muncă, este de natură să rezolve importante probleme de ordin social (diminuarea duratei deplasărilor, care afectează timpul liber al oamenilor muncii) și economic (reducerea volumului de transport în comun, deci a consumului de carburanți; evitarea întîrzierilor la program și scăderea gradului de oboseală al lucrătorilor).

În localitățile mari, cu mai multe platforme și zone industriale dispuse de obicei perimetral, pendularea zilnică dintr-un cartier în altul putea fi limitată – pe lîngă repartizarea adecvată a noilor apartamente – și prin măsuri care, îmbinînd interesele întreprinderilor cu cele ale personalului muncitor, să faciliteze trecerea acestuia în locuri de muncă apropiate de locuință. Cel puțin pentru gama, destul de amplă, a profesiilor de largă răspîndire problema ar putea fi rezolvată prin colaborarea între unități, pe calea unor oferte de transfer pentru cei interesați, în funcție de cartierul sau localitatea periurbană în care domiciliază.

Dintr-un studiu pe care l-am făcut pe această temă, referitor la municipiul Cluj-Napoca, rezultă că evitarea, în limite cu totul rezonabile, a deplasărilor încrucișate de la domiciliu la locul de muncă și înapoi ar putea diminua cu o treime numărul lucrătorilor transportați, economisind zilnic circa 200 de curse de autobuz.

Gh. LĂZANU
Cluj-Napoca

ECOURI

Tipizare

CONSIDERAȚIILE din articolul „Imperative ale lărgirii cadrului tipizării și adîncirii specializării producției", apărut în nr. 23, al „R. E.", referitoare la specializarea producției de module și unități (blocuri) tipizate sînt corecte. Specializarea reprezintă – în condițiile specifice de dezvoltare ale ramurii – o modalitate de mare eficiență în fabricarea produselor finale ale ramurii. Studiile de prognoză pe anii 1981–1985 fundamentează cadrul opțiunilor de maximă eficiență privind tipizarea și fabricarea componentelor (reperelor) industriale, pe criterii constructive, funcționale sau morfologice, conform propunerilor făcute în articol.

În ceea ce privește specializarea pe componente și module, fabricație care se pretează la organizarea producției de serie mare (arbori cotiți, transmisii mecanice, echipamente hidraulice etc.), menționăm că acest proces existent în ramura constructoare de mașini este în prezent extins și la alte grupe organologice din catalogul de produse fabricate în întreprinderile M.I.C.M.

Referindu-ne la unele sugestii de modificare a unor acte normative din domeniul proiectării reperelor tipizate, arătam că s-au întreprins diligențele necesare pe canalele oficiale, deoarece modificările duc la restructurarea criteriilor de finanțare pe baza cărora pot fi valorificate, la maximum, lucrări de tipizare realizate.

Șerban TEODORESCU
director general în M.I.C.M.

Contracte

IN ARTICOLUL – „O cerință a scurtării duratelor de execuție a creșterii eficienței investițiilor – concentrarea eforturilor pe obiectivele principale" din „R. E." nr. 27, este vizată și întreprinderea noastră, în sensul că acceptă contractarea unor utilaje după termenul de punere în funcțiune. În problema acceptării termenelor de livrare care nu coincid cu termenele de punere în funcție, trebuie arătat că acest fenomen se întîmplă independent de voința beneficiarului. Neconcordanțele pornesc și de la coordonatorii de balanțe cărora li se înaintează liste cu necesar de utilaje (fișe de capacități) cu specificațiile detaliate corelate cu termenele de punere în funcțiune conform decretelor de aprobare a investițiilor sau a planurilor acestora. Chiar dacă se obține, de multe ori, contractarea cu termene de livrare corelate cu termene de punere în funcțiune, la utilajele din țară au loc dese decalări ale termenelor de livrare. Motivele sînt: fie neprimirea din import a componentelor, fie majorarea planului de export.

Sînt situații cînd se solicită utilaje din import conform proiectelor aprobate. Între timp, însă, după comenzile de rigoare, se planifică asimilarea fabricației în țară. Astfel, nu se mai acordă negații pentru import, dar nici repartiții din țară nu se emit decît după asimilarea produsului respectiv. Or, planul de asimilare nu înseamnă altceva decît executarea prototipului, după omologarea căruia se trece la fabricația de sine de abia în anul ce urmează celui în care a fost prevăzută asimilarea.

Alex. BITANG
director la Întreprinderea de Construcții de mașini — Reșița

Ambalaje

CA RĂSPUNS la nota apărută sub titlul „Recuperare", din nr. 27, al „R. E.", cu privire la recuperarea sticlelor provenite de la băuturile indigene și de import, vă facem cunoscut următoarele:

În conformitate cu instrucțiunile privind producția, consumul, recuperarea, gospodărirea și refolosirea ambalajelor, paletelor și containerelor, aprobate cu ordinul nr. 108/1975 al ministrului aprovizionării, cu modificările ulterioare, sînt supuse regimului de recuperare atît de la populație, cît și de la consumurile colective (restaurante, bufete etc.) un număr de 76 tipuri de butelii. Regimul de recuperare este independent de condiția de preț a produsului obținut, astfel că buteliile menționate se recuperează fie că sînt facturate separat de prețul băuturii, fie că sînt cuprinse în prețul acesteia.

Obligația de recuperare de la populație revine magazinelor de desfacere cu amănuntul, subordonate M.C.I., Centrocoop,, M.A.I.A. sau întreprinderilor comerciale locale, care desfac produse în astfel de ambalaje, sau prin alte forme stabilite de organele centrale în cauză.

În cazul precizat de autor, colectarea de la unitățile cooperației de consum orășenești Gherla este obligația întreprinderii economice județene a cooperației de consum (Ijecoop Cluj), fie că buteliile provin de la desfacerea băuturilor prin alimentația publică, fie că au fost achiziționate de la populație.

Introducerea în regimul de recuperare a unor tipuri suplimentare de butelii din import este posibilă în funcție de numărul de butelii care intră în țară, eficiența economică a folosirii lor la produsele românești și alte elemente economice.

R. HAGIAC
director adjunct în Direcția directivării și normării consumurilor de materii prime, materiale și ambalaje din Ministerul Aprovizionării

Concepte-instrumente-tehnici în sprijinul sporirii eficienței

Conducerea și organizarea activităților de întreținere — corelată cu nivelul dotării cu tehnică nouă

● **CREȘTEREA timpului efectiv de funcționare a fiecărui utilaj cu 5—8%,**
● **un spor de 15—25% al producției fizice la mașinile-unelte din dotare,**
● **eliminarea operațiilor manuale în activitatea de lansare a tuturor categoriilor de lucrări de întreținere,**
● **reducerea cu 75—90% a duratei de asigurare tehnologică a acestor lucrări,**
● **scurtarea cu 45—50% duratei totale a ciclului de fabricare a pieselor de schimb în sectoarele proprii,**
● **îmbunătățirea calității lucrărilor —**

aceștia sînt parametrii scontați ai eficienței ce o va da introducerea **modelului cibernetic pentru conducerea activităților de întreținere funcțională a utilajelor tehnologice** (fig. 1), aflat în curs de implementare la Combinatul siderurgic Galați.

Cerința pentru noul sistem a rezultat din necesitatea concordanței între sistemele de conducere și organizare a activităților de întreținere și reparații (care să fie eficiente) și dotarea cu tehnică nouă — mecanizată și automatizată.

Printr-o abordare sistemică a fost cuprinsă totalitatea activităților de conducere, organizare, coordonare și urmărire a lucrărilor de întreținere.

Noul sistem utilizează calculatorul electronic pentru prelucrarea automată a datelor tehnice și economice, precum și echipamente pentru prelucrarea mecanizată a documentației tehnice (microfilmări, multiplicări selective, acoperiri plastice etc.).

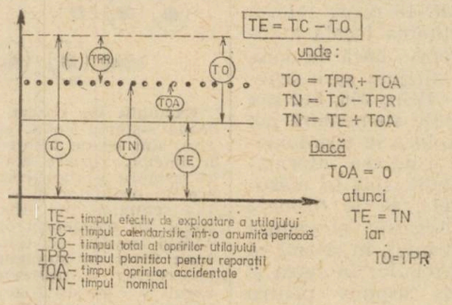

Algoritmul de determinare a timpului efectiv de funcționare este cel alăturat.

Modelul se compune din două sisteme complementare :

● **SISTEMUL ACTIVITĂȚILOR TEHNICE,** al cărui obiectiv principal constă în **maximizarea timpului efectiv de funcționare a fiecărui utilaj tehnologic, în scopul obținerii unor cantități suplimentare de produse conforme cerințelor de calitate prevăzute în normative și contracte.** Activitatea-cheie o reprezintă **întreținerea preventivă** (fig. 2), constînd în efectuarea de inspecții tehnice riguros programate, care asigură detectarea punctelor tehnice slabe și estimarea gradului stării de nesiguranță în funcționarea utilajului. Idendificarea punctelor tehnice slabe urmărește declanșarea de activități de întreținere **corectivă,** pentru înlăturarea defecțiunilor tehnice care ar putea impieta asupra desfășurării normale a procesului de producție ;

● **SISTEMUL ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE,** al cărui obiectiv principal constă în **minimizarea cheltuielilor cu întreținerea utilajelor tehnologice, în condițiile maximizării timpului efectiv de funcționare.** Modelul, care utilizează un sistem propriu de indicatori pentru caracterizarea eficienței sale (fig. 3), se bazează pe principiul dependenței funcționale a cheltuielilor cu întreținerea, de durata funcționării utilajului, de momentul înlocuirii și de necesarul de fonduri pentru întreținerea utilajului. Indicatorii se departajează în două categorii :

— **pentru planificarea cheltuielilor cu întreținerea** — reuniți în bugetul de cheltuieli pe fiecare utilaj, care conține valoarea lor minimizată într-o anumită perioadă ;

— **sintetici** — utilizați la determinarea eficienței fondurilor destinate întreținerii. Se are în vedere recuperarea cheltuielilor cu întreținerea funcțională a utilajelor, prin realizarea suplimentară de produse, ca urmare a creșterii timpului efectiv de exploatare în perioada dată, față de cel planificat.

Obiectivele analizei tehnico-economice constau în :

— compararea rezultatelor obținute cu parametrii de funcționalitate proiectați, atît pentru fiecare activitate, cît și pentru sistemul în ansamblu ; prezentarea variantelor decizionale, în scopul luării hotărîrii ;

— realizarea de optimizări ;

— redeterminarea periodică a durabilității componentelor.

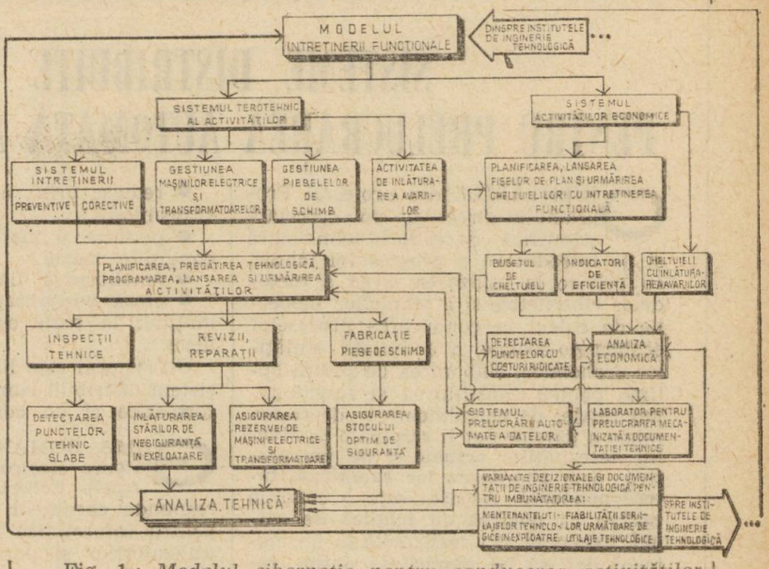

Fig. 1 : *Modelul cibernetic pentru conducerea activităților de întreținere funcțională a utilajelor tehnologice*

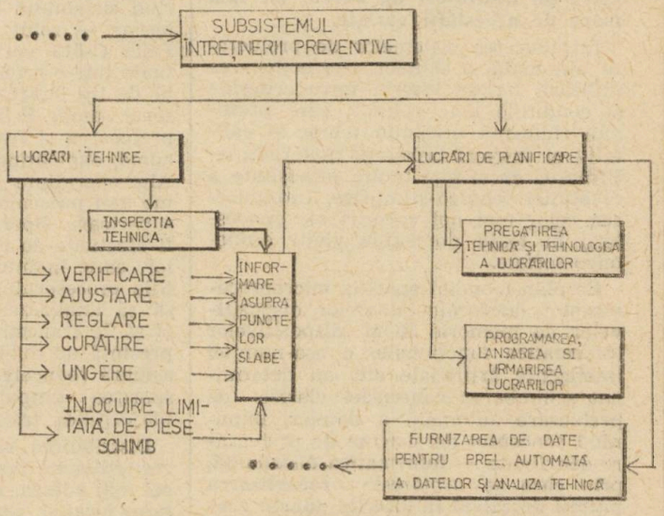

Fig. 2 : *Subsistemul întreținerii preventive*

INDICATOR SAU CATEGORIE CHELTUIELI	PLANIFICAT ÎN PERIOADA ..... IT	RT	RC-1	RC-2	RK	REALIZAT ÎN PERIOADA ..... IT	RT	RC-1	RC-2	RK	IA	INDICATORI SINTETICI: RELAȚIA	REALIZAT ÎN PERIOADA
ÎNLOCUIRI PIESE SCHIMB												ECONOMICITATEA ÎNTREȚINERII FUNCȚIONALE $(\pm)\ \Delta C_{IF} = C^{P}_{IF} - C^{R}_{IF}$	
CONSUM MANOPERĂ													
CONSUM MATERIALE													
CONSUM DE COMBUSTIBILI													
CONSUMURI DE ENERGIE													
REGII													
FONDURI DE ÎNVESTIȚII												DURATA RECUPERĂRII CHELTUIELILOR CU ÎNTREȚINEREA FUNCȚIONALĂ $DRC_{IF} = H - (\pm \Delta TE)$	
CHELTUIELI DE TRANSPORT													
AMC-uri ; SDV-uri													
CHELTUIELI CU PREGĂTIREA TEHNOLOGICĂ													
IT – INSPECȚIA TEHNICĂ													
RT – REVIZIA TEHNICĂ													
RC-1 – REPARAȚII CURENTE 1						C^{R}_{IT}							
RC-2 – REPARAȚII CURENTE 2													
RK – REPARAȚII CAPITALE						$\sum C^{RL}_{U}$					C_{IA}		
IA – ÎNLĂTURAREA AVARIILOR	BUGETUL DE CHELTUIELI CU ÎNTREȚINEREA FUNCȚIONALĂ (C^{P}_{IF})					C^{R}_{IF} = CHELTUIELI TOTALE REALIZATE CU ÎNTREȚINEREA – INCLUSIV ÎNLĂTURAREA AVARIILOR							EFICIENȚA BUGETULUI CU ÎNTREȚINEREA FUNCȚIONALĂ $EB_{IF} = \frac{C^{P}_{IF}}{C^{R}_{IF}}$	
												RAPORTUL $C = \frac{C_{IA}}{C^{R}_{IT}}$	

Fig. 3 : *Fișă pentru urmărirea cheltuielilor pe categorii și a indicatorilor sintetici de eficiență*

Realizarea modelului implică cheltuieli ce pot fi recuperate în 3—5 ani. El poate fi adaptat la specificul a diferite întreprinderi, eventual într-o formă simplificată, sau în cooperare cu institute ori alte unități.

Nicolae PAVEL
Centrul de calcul electronic al M.C.S.G.

Dezbatere „R. E.“: INFORMATICA — sarcini calitativ noi

SISTEME DISTRIBUITE PENTRU PRELUCRAREA AUTOMATĂ A DATELOR

ORIENTĂRILE din proiectul Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic, cu privire la utilizarea largă a metodelor cibernetice și a tehnicilor moderne de calcul în conducerea proceselor economico-sociale, a activității unităților economice, elaborarea de soluții optime pentru constituirea și funcționarea rețelei de calculatoare și de transmisie a datelor pot fi rezolvate la nivelul necesităților actuale și de perspectivă prin **abordarea lor complexă, interdependentă.** Aceasta este o condiție pentru ca **dotarea cu tehnică de calcul,** existentă sau realizabilă la un moment dat, **să fie exploatată optim, rezolvind pentru un număr cît mai mare de utilizatori un volum cît mai mare de necesități variate.**

Introducerea sistemelor de prelucrare automată a datelor, perfecționarea utilizării lor se înscriu între criteriile și condițiile noii calități, care presupun ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții materiale, afirmarea cu și mai multă intensitate a revoluției tehnico-științifice, introducerea celor mai noi cuceriri ale cunoașterii în toate domeniile vieții economico-sociale.

Pe plan mondial apariția microprocesoarelor, microcalculatoarelor, dispozitivelor de memorie ROM, dispozitivelor informatice funcționale, a așa-numitei inteligențe artificiale etc. au determinat schimbarea concepției clasice de prelucrare automată a datelor, impunînd conceptul de sisteme de prelucrare distribuite — **informatica distribuită,** prin care se urmărește **repartizarea puterii de calcul în diferite puncte geografice, legate solidar.** Acest concept asigură, în domeniul P.A.D., un echilibru judicios între controlul central și autonomia locală.

INFORMATICA distribuită asigură realizarea următoarelor funcțiuni :

prelucrarea informațiilor — manipularea acestora în vederea obținerii rezultatelor dorite ; **gestiunea datelor** — efectuarea operațiilor logice și fizice pentru exploatarea fișierelor și a bazelor de date; **gestiunea resurselor** — asigurarea operațiunilor logice și fizice pentru definirea, crearea și exploatarea modului de transmitere a informațiilor în puncte îndepărtate.

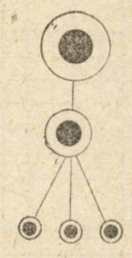

Principiul informaticii distribuite

Ea prezintă avantaje substanțiale :

- asigură un timp scurt de răspuns la punctul local, deoarece tratarea se efectuează în imediata apropiere a locului unde se produce evenimentul ;
- reduce, prin aceasta, costul de transmitere ;
- permite o mai bună adaptare la condițiile locale ;
- ameliorează fiabilitatea ;
- oferă posibilitatea difuzării informațiilor la toate eșaloanele întreprinderii.

Utilizatorul este liber să-și aleagă un sistem distribuit conform cerințelor informatice și de control.

GAMA ROMÂNEASCĂ de calculatoare electronice, îndeosebi sistemele Felix C-256 și C-512, corespunde cerințelor unor echipamente pentru informatica distribuită, oferind utilizatorilor și posibilitatea unor variante. Structura modulară permite constituirea unui sistem tandem, conferind sistemului Felix C-512 — sau superior — rolul principal. Sistemele Felix C-512 sau Felix C-256 pot fi situate într-o rețea informatică distribuită de tip ierarhic sau orizontal. Procesorul satelit Felix MC-18 poate realiza prelucrarea și transmiterea locală autonomă, exploatînd propria bază de date, Alte operațiuni sînt dirijate spre sisteme mai puternice — Felix 256, 512 sau superioare. Operațiunile elementare pot fi efectuate de controloarele terminalelor, care, înainte de a adresa informațiile procesorului satelit, sînt în măsură să analizeze datele, să le formeze și să le transmită. Această procedură prezintă un dublu avantaj, în sensul că asigură reducerea sarcinilor în rețea și sporirea timpului de răspuns pentru majoritatea tranzacțiilor.

Distribuirea resurselor răspunde necesităților de descentralizare, permițînd, cel mai adesea, să se ia deciziile de interes local și ușurînd sarcinile administrative centrale.

Minicalculatorul Felix MC-18, inclus într-un sistem distribuit, poate juca rolul de calculator satelit, de controlor de terminale, de terminal greu, de concentrator sau de comutator de mesaje. Plasat la distanță, el asigură gestionarea locală a resurselor și micșorează costurile, realizînd multiplexarea diferitelor linii printr-o singură legătură cu sistemul central, fiind perfect compatibil cu sistemele Felix C-256 și C-512.

O bună funcționare a unui sistem distribuit depinde de o serie de factori, printre care notăm ca mai importanți : gestiunea eficientă a transmisiilor, adică a liniilor și terminalelor care constituie resursele fizice ; gestiunea suplă a mesajelor, respectiv canalitatea și încărcătura logică, originea și destinația mesajelor.

Subliniind valoarea noii concepții și faptul că la noi, condițiile materiale pentru introducerea ei sînt create prin producția indigenă de tehnică de calcul, consider necesar ca proiectanții de sisteme informatice să se adapteze la noile evoluții pe plan mondial și să-și manifeste întreaga capacitate creatoare în vederea **realizării unor sisteme informatice distribuite cu performanțe superioare, avînd ca sisteme centrale ordinatoarele existente în centrele teritoriale de calcul electronic, în vederea realizării rețelei naționale de calculatoare** (RENAC) **pentru conducerea integrată a întregii economii naționale cu ajutorul tehnicii de calcul.**

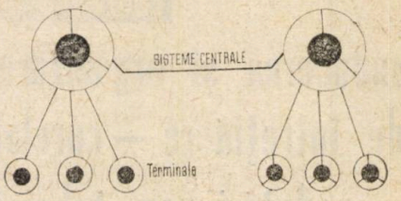

Exemplu de sistem distribuit ierarhizat. El comportă controlul inteligent al programelor care sînt realizate prin grupul de terminale. Pentru păstrarea datelor în eșalonul local, formatul de păstrare poate fi afișat pe ecran, operatorul realizînd memorarea informației prin acționarea unei taste. La controlul datelor în forma de introducere se semnalează toate erorile, operatorul putîndu-le corecta pe loc. Dacă datele sînt corecte și complete, controlorul se adresează sistemului central ; în cazul cînd apare un incident la nivelul procesorului central sau la mijlocul de transmisie, datele se stochează, pentru o comunicare ulterioară în mod reprise.

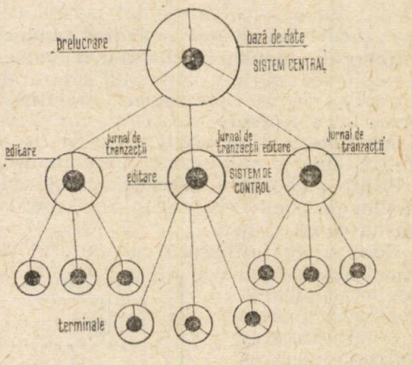

Exemplu de sistem distribuitor orizontal. Două sisteme Felix, situate în puncte diferite, sînt legate printr-o linie de transmitere a datelor. Fiecare din cele două ordinatoare asigură gestionarea cerințelor locale. Între un ordinator și al doilea se poate efectua schimbul de informații de interes general. De asemenea, diferitele subunități din cadrul unității economice se bucură de un înalt nivel de autonomie și suplețe privind cooperarea și utilizarea informațiilor. În cazul în care unul din ordinatoare este supraîncărcat pentru lucrul în ioturi, datele pot fi transmise pentru prelucrare altui ordinator, realizîndu-se o încărcare optimă a capacității de calcul.

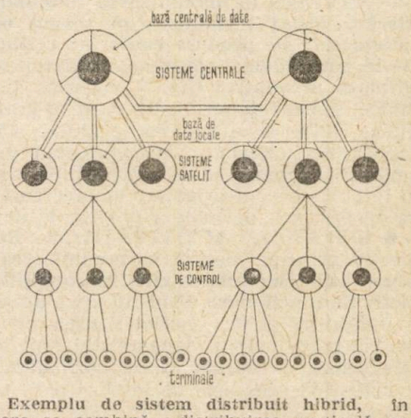

Exemplu de sistem distribuit hibrid, în care se combină distribuirea verticală cu cea orizontală.

dr. George VLADIMIR
Centrul teritorial de calcul electronic Piatra Neamț

OPINII

ÎNVĂȚĂMÎNTUL – FORȚĂ DE PRODUCȚIE A SOCIETĂȚII (II)

PROBLEMA nu este de a evidenția faptul că învățămîntul influențează tot mai mult activitatea practică a omului, ci de a demonstra că s-a produs o mutație, o schimbare radicală a locului și rolului învățămîntului în viața economică și socială, care își găsește expresia în faptul că acesta devine o importantă forță de producție a societății. Deci, trebuie să ajungă la o evaluare a **ceea ce este pregnant specific acestui proces în cea de-a doua jumătate a secolului nostru,** transformarea învățămîntului în importantă forță de producție fiind caracteristică afirmării revoluției contemporane în știință și tehnică.

1. Argumente

ÎN SPRIJINUL tezei că învățămîntul devine o importantă forță de producție pot fi aduse cel puțin două grupe de argumente : un grup se referă la **schimbările în structura internă** a forțelor de producție, iar altul la **modificările în mecanismul de funcționare** al acestora. Evident, ambele grupe de argumente sînt strîns legate între ele și trebuie să fie privite în interdependența lor, fapt care ne determină să le prezentăm laolaltă în ceea ce urmează.

ÎN PRIMUL RÎND, **învățămîntul exercită o influență determinantă și nemijlocită asupra forței de muncă, prin formarea și perfecționarea pregătirii tinerelor generații pentru producție, pentru viață și activitate utilă societății.** Proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. prevede că, în anul 1985, circa 78% din populația ocupată în economia națională va lucra în sectoarele neagricole și aproximativ 22% în agricultură. Pentru acoperirea necesarului de personal se va asigura **formarea profesională** a unui număr de 1 750 000 muncitori calificați și 300 000 tehnicieni, maiștri, ingineri și alte cadre de specialitate. Rolul învățămîntului va fi și mai mare în perspectiva următoarelor decenii ; se estimează că, în anul 1990, populația României ocupată în activitatea economico-socială va fi de 11,8—12,0 milioane, din care : 52% în industrie și construcții, 15% în agricultură și 33% în celelalte sectoare. „Se va dezvolta și moderniza învățămîntul de toate gradele în strînsă legătură cu cerințele producției de bunuri materiale și servicii, ale activității spirituale, asigurîndu-se formarea la un nivel înalt a cadrelor calificate necesare mersului înainte al construcției socialiste și comuniste din țara noastră." [1])

Învățămîntul liceal devine sursa principală de acoperire a necesarului de muncitori calificați (peste 60% în perioada 1986—1990, față de numai 15% în perioada 1976—1980). Învățămîntul superior va asigura specialiști cu înaltă calificare și de larg profil pentru toate domeniile de activitate economico-socială. Numărul celor cuprinși în diferite școli va reprezenta, la finele anului 1990, circa 28% din populația țării, față de 23,9% în 1975, ceea ce înseamnă că, la mai puțin de 4 locuitori ai României, unul se va găsi atunci în școală.

Au o importanță cu totul deosebită **dimensiunile calitative ale influenței pe care învățămîntul o exercită asupra formării profesionale și perfecționării pregătirii forței de muncă.** În anul școlar 1979/1980, din cele 982 licee, un număr de 711 (adică peste 72%) sînt licee industriale, agroindustriale și silvice. Pregătirea elevilor se realizează în 29 de profiluri și 74 de meserii de bază. În timp ce în anul universitar 1938/1939 ponderea studenților din învățămîntul juridic, universitar-pedagogic și artistic era precumpănitoare, reprezentînd 55,7%, în 1979/1980 cea mai mare greutate specifică o are învățămîntul tehnic și agrotehnic unde studiază peste 53% din numărul total al studenților. Această modificare radicală a ponderii studenților pe sectoare de învățămînt reflectă noile opțiuni ale societății noastre ca urmare a transformărilor revoluționare ce au avut loc în anii construcției socialismului.

Congresul educației și învățămîntului va dezbate proiectele noilor planuri de învățămînt, puse în discuția întregului popor prin publicarea lor în „Tribuna școlii" din 1 septembrie a.c. Din multiplele aspecte subliniate, două au o importanță deosebită și anume : a) **accentuarea pregătirii de bază** (care în învățămîntul primar și gimnazial reprezintă 69,9% din numărul total de ore, iar în învățămîntul liceal 56%) ; b) **accentuarea pregătirii tehnico-productive, practice :** în învățămînutl primar și gimnazial 9,6% din numarul total de ore, în învățămîntul liceal 30,5%, în învățămîntul profesional 70—80%, în școlile de maiștri 50%, în învățămîntul superior 30—40%.

Asemenea linii de dezvoltare se bazează pe **o nouă concepție despre educație, înțeleasă ca un domeniu larg de pregătire, cu multiple valențe formative.** Revoluția tehnico-științifică contemporană schimbă profesiunile și impune oamenilor să-și modifice calificarea. Aceasta necesită o specializare în profil larg a cadrelor și posibilitatea trecerii cu ușurință la noi domenii de activitate cerute de evoluția rapidă a tehnicii și tehnologiei moderne. În acest scop, noile planuri de învățămînt ale învățămîntului superior prevăd, la toate specializările, un trunchi comun format din discipline de cultură generală (științe sociale, limbi străine etc.), de pregătire fundamentală (matematică, fizică, chimie, biologie etc.) și de pregătirea de specialitate (cu o durată de 2—3 ani pentru învățămîntul de 4—6 ani, și 1—2 ani pentru învățămîntul de 3 ani. Noile planuri de învățămînt asigură un conținut și un volum de ore corespunzător la disciplinele fundamentale, în funcție de specificul fiecărui profil.

În ultimii 2 ani de studiu se asigură pregătirea de specialitate specifică fiecărui domeniu, prin discipline obligatorii pentru toți studenții, precum și prin direcții de aprofundare. Noile planuri de învățămînt prevăd, în strînsă concordanță cu cerințele progresului tehnico-științific, **lărgirea pregătirii de specialitate** prin noi cursuri și dezvoltarea unor discipline existente, în vederea realizării unei mai temeinice pregătiri **tehnologice, economice și de proiectare** în învățămîntul tehnic, **tehnologice și juridice** în învățămîntul economic, **economice și de drept internațional** în învățămîntul juridic.

La toate specializările s-a avut în vedere mărirea ponderii activităților aplicative și reconsiderarea programelor în sensul adîncirii aplicațiilor tehnice, economice și sociale.

Prin noile planuri de învățămînt s-a urmărit să se asigure : a) **pregătirea specialiștilor în profil larg,** astfel încît aceștia să se poată adapta rapid la ritmul accelerat de dezvoltare a științei și tehnicii contemporane ; b) **o temeinică pregătire de specialitate** (de exemplu, în învățămîntul superior tehnic a fost îmbunătățită pregătirea tehnologică și de proiectare, precum și cea de organizare și conducere a unităților) ; c) **însușirea concepției materialist-dialectice și istorice despre lume și societate, a politicii interne și externe a partidului și statului nostru,** formarea de caractere și comportamente moral-politice înaintate ; d) **adîncirea procesului de integrare a învățămîntului cu producția și cercetarea științifică** (s-a mărit durata practicii de producție anuală de la o lună la 2 luni, respectiv 3 luni în învățămîntul agricol, s-a asigurat o mai bună corelare a activității practice cu conținutul învățămîntului și o mai bună eșalonare a acestor activități prin efectuarea practicii de producție în perioade compacte de 2—8 săptămîni în primii ani de studii, iar a celor de cercetare-proiectare, din anii IV—VI, pe tot parcursul anului universitar).

Toate acestea nu sînt „simple dezvoltări" ale învățămîntului, ci **schimbări profunde, de orientare de ansamblu care — înrîurind adînc pregătirea forței de muncă — modifică structura și funcționalitatea forțelor de producție contemporane.** În acest sens ar mai putea fi adăugate și alte tendințe care se manifestă atît în România socialistă cît și în alte țări cu un învățămînt dezvoltat : de exemplu, tendința transformării universităților tradiționale în **universități tehnice** ; apar și se dezvoltă tot mai multe **„discipline de graniță"**, care au de jucat un rol însemnat în pregătirea viitoare a specialiștilor din toate domeniile.

ÎN AL DOILEA RÎND, **învățămîntul contemporan devine o importantă forță de producție pentru că se bazează pe o nouă concepție cu privire la cultură.** Multă vreme, însușirea culturii a fost redusă la cunoașterea literaturii, a filosofiei, istoriei civilizației omenirii și psihologiei. Fără a subestima importanța acestor domenii ale cunoașterii, totuși viziunea unilaterală a fost dăunătoare și, uneori, ea se mai întîlnește și astăzi. În concepția partidului nostru, în spiritul proiectelor de documente

[1]) „Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990" (Proiect), București, Editura politică, 1979, p. 60.

ale Congresului al XII-lea, **cerința însușirii culturii a devenit cu mult mai cuprinzătoare,** pe de o parte pentru că ea se referă la vastele domenii impulsionate și ridicate pe culmi nebănuite de revoluția tehnico-științifică contemporană, iar pe de altă parte pentru că ea a căpătat sensul de **formare a capacității de acțiune practică.** Aceasta este rațiunea pentru care practica în producție a elevilor și studenților a încetat să mai fie un apendice al planurilor de învățămînt și a devenit o componentă esențială a acestora. Ca urmare a acestei orientări, planul producției industriale a elevilor din licee a crescut de la 211 milioane în 1973 la peste 775 milioane în 1979 ; de asemenea, producția marfă a unităților din structura învățămîntului superior a ajuns, în 1979, la peste 105 milioane lei.

Toate acestea arată că este total depășită concepția iluministă despre învățămînt, ca domeniu care realizează doar pregătirea de cultură generală sau care este chemat doar să facă educația filozofică, etică și estetică a cadrelor. Fără a neglija sau subestima misiunea lui educativă, învățămîntul devine sectorul profund implicat în formarea capacității de acțiune eficientă a omului și în producția materială a societății. Despre învățămînt nu se mai poate discuta decît luîndu-se în considerație multiplele lui corelații cu celelalte sectoare de activitate, dar înainte de toate ca mijlocul de care trebuie să se folosească orice societate modernă în afirmarea aspirațiilor sale de progres. Experiența arată că, în epoca noastră, rolul cultural-educativ al învățămîntului este indisolubil legat de participarea lui la producția bunurilor materiale.

ÎN AL TREILEA RÎND, **învățămîntul devine o importantă forță de producție prin aceea că participă nemijlocit la dezvoltarea mijloacelor de producție.** Prin pregătirea temeinică a cadrelor — în învățămîntul liceal și superior — se creează premize ca omul să acționeze mai profund asupra a ceea ce Marx numea „schimbul de materii dintre el și natură" și să-și sporească capacitatea de a dezvolta mijloacele de producție. În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, capătă o importanță covîrșitoare automatizarea și electronica, chimizarea producției și folosirea energiei atomice în scopuri pașnice. Îi revine în mare măsură învățămîntului meritul de a promova aceste direcții de acțiune și de a pregăti cadrele în stare să le realizeze practic.

Învățămîntul devine domeniul care dispune de un număr însemnat de mijloace de producție ca urmare a politicii consecvente de dezvoltare a atelierelor-școală. Este semnificativ faptul că, în prezent, numărul atelierelor pentru elevii din gimnazii și licee a ajuns la 15 129. O atenție tot mai mare se acordă, an de an, înzestrării acestor ateliere-școală cu mijloace mecanice avansate, ceea ce le permite să joace un rol însemnat în producția materială, în realizarea sarcinilor de plan. De curînd am avut prilejul să vizitez Liceul de mecanică nr. 1 din Galați și am rămas plăcut impresionat de înzestrarea atelierelor, ordinea și curățenia care domneau pretutindeni ; conducerea liceului m-a informat că producția acestei unități de învățămînt a ajuns la circa 3 milioane lei anual și că multe întreprinderi din țară le adresează cu plăcere comenzi fiind siguri că ele vor fi realizate la timp și la un bun nivel calitativ. Desigur, acesta este doar un exemplu, dar multe altele — din diverse județe ale țării — ar putea să confirme că școala a căpătat cu totul alte dimensiuni în vastul efort productiv și constructiv al poporului nostru.

În tot mai multe unități de învățămînt, în special de învățămînt superior, se produc mijloace de muncă dintre cele mai importante pentru industrializarea țării și ridicarea nivelului tehnic calitativ al producției.

Numai în anul 1978, cadrele didactice și studenții și-au adus contribuția la executarea a 67 unicate. Un exemplu în acest sens îl constituie Institutul politehnic din București, care realizează, în cooperare cu Întreprinderea de mașini-unelte și agregate din București, un produs unic în țară, conceput de cadrele didactice din această unitate de învățămînt superior, și anume strungul carussel de 16 metri. Pe platforma Institutului politehnic din București funcționează o întreprindere — unică în țară — de aparatură și utilaje de cercetare pentru producția de unicate și serii mici. Produsele sînt concepute de cadre didactice și studenți din Institutul politehnic din București și din alte instituții de învățămînt superior, iar la producția întreprinderii participă efectiv peste 2 000 de studenți sub îndrumarea cadrelor didactice. Numai în anul universitar 1978/1979, în cadrul activității de producție, în învățămîntul superior tehnic au fost executate peste 6 000 utilaje, instalații și aparate, circa 90 000 scule, dispozitive, verificatoare și repere diverse. **Învățămîntul modern, puternic racordat la cerințele economiei naționale, dispune — mai mult decît oricare alt domeniu de activitate — de posibilitatea de A CREA, PROIECTA ȘI REALIZA EFECTIV MIJLOACE DE PRODUCȚIE.** De aceea, forța, capacitatea unităților școlare și universitare nu mai poate fi apreciată cu mijloace de măsură depășite. Nu monumentalitatea clădirilor ci calitatea atelierelor-școală, competența cadrelor didactice și a maiștrilor-instructori devin hotărîtoare.

ÎN AL PATRULEA RÎND, **învățămîntul devine o importantă forță de producție a societății nu numai pentru că pregătește cadrele necesare cercetării științifice** — fără de care dezvoltarea forțelor de producție contemporane este de neconceput —, **dar și pentru că principalele forțe de cercetare aparțin nemijlocit învățămîntului.** Merită subliniat faptul că, în anul trecut, planul de cercetare științifică al Ministerului Educației și Învățămîntului a cuprins aproape 200 de obiective din planul național unic de dezvoltare economico-socială și peste 1 370 de obiective din planurile departamentale ale ministerelor economice și altor organe centrale de stat. În anul 1978, cadrele didactice și studenții au contribuit la elaborarea unui număr de aproape 1 000 proiecte de utilaje, instalații sau obiective de investiții, la asimilarea în producție a peste 150 tehnologii noi de fabricație. În legătură cu folosirea imensului potențial de cercetare științifică, trebuie subliniată prevederea din proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea referitoare la „...participarea sistematică și nemijlocită a profesorilor, a tuturor cadrelor din învățămîntul liceal la activitatea tehnico-științifică din întreprinderi, la conceperea și promovarea noilor tehnologii , asimilarea de noi produse, organizarea pe baze științifice a producției și muncii." [2] Aceasta înseamnă că la activitatea de cercetare științifică vor participa, începînd cu anul 1980, și cei aproape 60 000 profesori din învățămîntul liceal.

Integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică — direcție fundamentală de dezvoltare a școlii românești —, **constituie, totodată, o componentă esențială a procesului prin care învățămîntul devine o importantă forță de producție.** Se extind tot mai mult platformele comune de cercetare, proiectare, învățămînt, producție. Un model de realizare în viață a orientărilor privind legarea învățămîntului cu producția și cercetarea îl constituie Centrul Național de Fizică din București în care sînt reunite, pe aceeași platformă, Institutul de fizică atomică, unități de producție de aparatură, Institutul de fizică, Facultatea de fizică a Universității și un liceu de specialitate. Între toate aceste unități există o strînsă legătură, concretizată în planuri unice pentru cele trei domenii. Învățămîntul are acces la producție și cercetare, producția și cercetarea au acces la învățămînt. Studenții lucrează concomitent și în producție, iar în ultimii ani și în cercetare, cadrele didactice își aduc contribuția la activitatea de cercetare și la creația tehnică, iar cei mai buni specialiști din cercetare și producție sînt antrenați la realizarea procesului de învățămînt.

ÎN AL CINCILEA RÎND, **învățămîntul devine o importantă forță de producție prin stimularea creației tehnico-științifice în rîndurile elevilor și studenților.** Un exemplu al imensului potențial de cercetare științifică și de creație tehnică din rîndurile tineretului studios îl constituie rezultatele celei de-a VIII-a sesiuni naționale de referate și comunicări ale elevilor, care a avut loc în zilele de 27 august — 5 septembrie a.c. la Craiova. Din cele 384 referate și comunicări prezentate, au fost premiate 221, iar din acestea 139 au fost propuse pentru publicare și 42 lucrări pentru brevetare ca invenții sau aplicarea în producție ca inovații. Dintre lucrările propuse pentru brevetare menționăm : „Celulă solară. Detector de umiditate" (Liceul de matematică-fizică din Zalău) ; „Microcentrală eoliană" (Liceul industrial nr. 1 din Iași) ; Mașină de prelucrat cu eroziune electrochimică" (Liceul industrial „Înfrățirea" din Oradea).

ÎN AL ȘASELEA RÎND, **învățămîntul devine o importantă forță de producție și prin schimbarea fundamentală a tehnologiei didactice.** Vechile metode și forme de organizare a procesului instructiv-educativ sînt tot mai mult înlăturate, iar laboratorul și atelierul școlar devin „figura centrală" în jurul lor gravitînd acțiunile de pregătire a tineretului și de stimulare a creației lor tehnico-științifice. Organizarea pe laboratoare a unităților de învățămînt și dezvoltarea continuă a atelierelor școlare, fac din învățămînt **un complex de instruire, producție și cercetare unic în felul lui.** Viața demonstrează că nu este în interesul societății moderne să excludă un asemenea complex, cu multiple și profunde funcționalități economice și sociale, din arsenalul forțelor de producție contemporane în continuă dezvoltare și diversificare.

Prezentînd aceste considerațiuni care ne fac să opinăm că învățămîntul devine o importantă forță de producție, am insistat asupra principalelor linii de evoluție a școlii și a noilor ei dimensiuni, mai ales în condițiile exigențelor trecerii la o nouă calitate, superioară. Ceea ce nu înseamnă că nu există și o serie de neajunsuri. Credem că merită a fi subliniat faptul că **ma-**

---

2) Ibidem, p. 40.

nifestările de formalism și superficialitate care se mai întîlnesc în unele locuri, **fenomenele de rutină și conservatorism, insuficienta încredere în forțele proprii, ca și alte lipsuri nu numai că împiedică instruirea și educarea tineretului la nivelul actualelor cerințe, dar frînează în același timp procesul transformării învățămîntului într-o importantă forță de producție a societății.**

Credința că școala românească a căpătat noi valențe, o structură și un rol nou în societate — mai ales sub impulsul revoluției în știință și tehnică care se desfășoară cu repeziciune în toate domeniile — ne-a fost întărită și de modul în care este conceput învățămîntul, în ultima vreme, în strînsă legătură cu ramurile de bază ale economiei noastre — industria și agricultura. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului nostru, luînd cuvîntul recent la marea adunare populară de la Scornicești a spus : **„Trebuie să avem în vedere că realizarea unei noi calități, în toate domeniile, presupune să acționăm în spirit revoluționar, să facem totul pentru a înlătura vechiul, mentalitățile învechite, pentru a ne însuși concepția revoluționară despre lume, astfel ca această calitate nouă, această concepție revoluționară să se simtă în întreaga activitate, în toate domeniile — în INDUSTRIE, AGRICULTURĂ, ÎNVĂȚĂMÎNT și în activitatea politico-educativă".** [3])

2. Propuneri

CONSIDERĂM că pentru a favoriza și grăbi procesul prin care învățămîntul devine o importantă forță de producție a societății ar fi necesar să se acționeze în următoarele direcții mai importante :

● Aprofundarea pe mai departe a programelor, manualelor școlare și cursurilor universitare pe baza cerințelor revoluției tehnico-științifice contemporane. Cu sublinierea că este necesară o selecție mai riguroasă a ceea ce li se cere să-și însușească elevilor și studenților, paralel cu eliminarea aprecierilor depășite care încarcă inutil procesul instructiv, manualele și cursurile.

● Întărirea caracterului aplicativ al procesului de formare și perfecționare a pregătirii cadrelor din toate domeniile, prin accentuarea aspectelor calitative și nu cantitative. Ridicarea pe o treaptă mai înaltă a integrării învățămîntului cu producția și cercetarea științifică.

● Dezvoltarea cooperării între întreprinderi și unitățile de învățămînt superior, asigurîndu-se atelierelor din școlile de toate gradele o înzestrare tehnică de nivel mai înalt și o îndrumare competentă din partea maiștrilor-instructori. Astfel, seriile zero ale noilor mașini și utilaje de înaltă performanță tehnică, să fie donate unităților de învățămînt. Întreprinderile să recomande, ca maiștrii-instructori, oamenii cei mai competenți și dornici să transmită tineretului, cu pasiune, experiența lor. Să se studieze și posibilitatea ca inginerii care predau disciplinele tehnologice în școală să îndrume, să conducă și activitatea de producție, practică, a elevilor și studenților. Ar fi util ca din organele colective ale unităților economice, centralelor și ministerelor productive să facă parte și cadre didactice și invers.

● Stimularea, în mai mare măsură, a creației tehnico-științifice în rîndurile cadrelor didactice, elevilor și studenților. Să se înființeze un mare muzeu tehnic în București, cu filiale în cîteva centre ale țării, în care să se renunțe la tradiționala expunere statică a unor performanțe tehnice și invenții de renume mondial ; participanții — tineri sau vîrstnici — să aibă posibilitatea să „pună în mișcare", să constate „pe viu" cum funcționează diferitele instalații, mașini și aparate, inclusiv calculatoare electronice.

● Să se extindă cercetările științifice efectuate de unitățile de învățămînt pe bază de contract. În acest sens, art. 128 din Legea educației și învățămîntului prevede o obligație expresă pentru instituțiile de învățămînt superior și deschide largi perspective de dezvoltare.

● Să se studieze posibilitatea de a reconsidera locul învățămîntului în ansamblul dezvoltării economico-sociale a țării. Ca importantă forță de producție a societății, învățămîntului îi revin sarcini deosebite. De aceea, statutul său actual de funcționare ar trebui să fie altul față de trecut. De exemplu, investițiile care se fac în domeniul învățămîntului sînt, după opinia mea, **investiții productive** care influențează elementul cel mai mobil, mai revoluționar al forțelor de producție. În legătură cu aceasta, probabil ar trebui aduse și alte corecturi legate pe de o parte de stimularea mai mare a celor ce muncesc cu competență și pasiune în unitățile de învățămînt, iar pe de altă parte de calcularea eficienței economice în funcție și de aportul nemijlocit și multilateral al învățămîntului la producția materială.

● Așa cum se prevede pentru cercetarea științifică o devansare cu 5 ani față de planul dezvoltării economice și sociale, ar fi firesc ca învățămîntul — ca importantă forță de producție a societății — să premeargă cu 5 sau chiar 10 ani planul de dezvoltare în perspectivă a țării. De aici ar decurge, desigur, sarcini foarte mari și de răspundere deosebită nu numai pentru Ministerul Educației și Învățămîntului, dar și pentru alte organe centrale. În mod deosebit ar trebui pregătite cu o mai solidă fundamentare științifică, planul necesarului de cadre, pe domenii și specialități, astfel încît să existe o comandă mai precisă și mai fermă pentru învățămînt.

● Să se realizeze, treptat, o schimbare a centrului de greutate în pregătirea practică a elevilor și studenților, prin trecerea de la activități pe grupe, la activități pe subgrupe, mergînd chiar pînă la îndrumarea individuală. Desigur, această propunere trebuie studiată multilateral, astfel încît să poată fi luate în considerație toate implicațiile umane, material-financiare și de eficiență în perspectivă.

● O cerință esențială o constituie **accentuarea preocupărilor pentru formarea gîndirii economice a elevilor și studenților.** În legătură cu aceasta are o însemnătate deosebită cunoașterea și însușirea temeinică a politicii economice a Partidului Comunist Român. Merită subliniat faptul că, în noile proiecte de planuri de învățămînt pentru licee, supuse dezbaterii publice, cuantumul de ore pentru disciplina „Economie politică. Politica economică a P.C.R." s-a dublat (adică de la 1 oră pe săptămînă, în clasa a XI-a, 2 ore pe săptămînă).

● În condițiile cînd învățămîntul devine o importantă forță de producție a societății, competența cadrelor, a oamenilor care lucrează în învățămînt trebuie să crească considerabil. **Învățămîntul este ceea ce sînt oamenii lui.** De aceea, ar trebui stimulată mai mult activitatea celor valoroși, competenți, cu dragoste pentru școală și pentru copii, profund atașați politicii partidului și statului nostru.

Inspirate de proiectele de documente ale Congresului al XII-lea, fundamentate pe sarcinile de bază și orientările de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a României, propunerile de mai sus se doresc a fi o modestă contribuție la dezbaterea acestor documente și a gîndirii creatoare generate de ele.

prof. dr. Gheorghe P. APOSTOL

[3]) **Nicolae Ceaușescu** : „Cuvîntare la marea adunare populară de la Scornicești" („Scînteia", nr. 11 534 din 23 septembrie 1979 ; subl. ns. Gh. P.A.).

O EXPRESIE A CALITĂȚII

(Urmare din pag. 6)

componenților introduși în rețete și selectarea celor mai valoroși, fapt ce va conduce la reducerea consumurilor materiale pentru prelucrarea țițeiului ;

● amplificarea formelor de pregătire profesională la toate nivelele, cu accent pe perfecționarea cunoștințelor multidisciplinare ;

● întărirea disciplinei în livrarea ritmică a produselor conform prevederilor sortimentale din plan;

● întărirea colaborării atît cu beneficiarii — pentru a evita cheltuieli suplimentare — cît și cu furnizorii de materii prime și de transporturi ; evitarea depozitărilor și altor activități datorate unor deficiențe într-un domeniu sau altul ;

● valorificarea unor importante resurse energetice secundare, mai ales a celor care privesc căldura produselor calde cît și condensul apelor.

Aceste măsuri urmează să asigure creșterea posibilităților de prelucrare a unor cantități suplimentare de țiței de ordinul a cîteva sute de mii de tone, cît și realizarea de beneficii suplimentare prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime.

ŞCOLI • CURENTE • ECONOMIŞTI

Concepţii şi orientări latino-americane cu privire la planificarea dezvoltării economico-sociale (I)

DACĂ în urmă cu trei decenii, în concepţia unor economişti neoliberali [1]) planificarea nu apărea nici posibilă nici dezirabilă – piaţa fiind considerată drept mecanismul cel mai eficient de organizare a economiei iar respingerea posibilităţii luării unor decizii la nivel centralizat fiind privită ca o cerinţă ineluctibilă – în prezent necesitatea conducerii planificate a încetat de mult de a mai fi obiectul unor dispute pe plan teoretic. Această recunoaştere unanimă a fost determinată, mai ales, de rezultatele obţinute în aplicarea unor programări în însuşi interiorul economiilor capitaliste, chiar dacă un asemenea mod de organizare a avut şi continuă să aibă un caracter marginal. Cu atît mai mult în America Latină, constituită din ţări în curs de dezvoltare aflate într-un stadiu mai avansat din punct de vedere economic şi unde gîndirea economică a avut adeseori elaborate demne de apreciere, problema necesităţii şi posibilităţii aplicării unei politici de planificare nu putea să rămînă în afara preocupărilor economiştilor şi teoreticienilor.

America Latină se situează printre primele regiuni ale lumii „a treia", care a încercat, în condiţiile unei situaţii de independenţă politică dobîndită de mai bine de un secol şi jumătate, să dea viaţă unui asemenea sistem încă înaintea celui de al II-lea război mondial (1939) chiar dacă la început rezultatele au fost puţin satisfăcătoare. Mai departe, anii '40 şi '50 sînt caracterizaţi în cazul statelor latino-americane prin noi încercări de programare a dezvoltării economice şi sociale. Descoperirea unor noi şi bogate zăcăminte minerale, ca şi necesitatea dezvoltării infrastructurii şi punerii în aplicare a unor proiecte industriale de mai mare anvergură, cerea din partea statelor eforturi susţinute în organizarea, orientarea şi elaborarea unor programe în conformitate cu nevoile dezvoltării economice interne ; planificarea a ajuns strîns asociată cu preocuparea de lichidare a înapoierii economice.

Oportunitatea şi legitimitatea planificării în continentul latino-american apare clar exprimată în lucrări ale unor economişti dintre cei mai reprezentativi. Celso Furtado figură marcantă în rîndul gînditorilor din continent preocupaţi de problemele dezvoltării ţărilor rămase în urmă, concepe planificarea ca „instrument fundamental de creştere a productivităţii muncii"... prin intermediul căruia „pot fi lichidate", în economiile slab dezvoltate, „locurile înguste şi disproporţiile dintre ramuri" [2]). Milton Santos, un alt reprezentant al gîndirii latino-americane referindu-se la necesitatea eliminării dezechilibrelor regionale din interiorul ţărilor în curs de dezvoltare în general şi din Venezuela în special, considera indispensabil efortul de planificare ca şi seria de mecanisme şi politici de susţinere a obiectivelor stabilite, subliniind că în dezvoltarea economică „singură programarea permite să se sconteze pe rezultate mai solide şi mai riguroase" [3]).

O contribuţie însemnată la aplicarea programării şi ulterior a unui sistem instituţionalizat de planificare în ţările în curs de dezvoltare din America Latină a adus-o Comisia Economică pentru America Latină (C.E.P.A.L.). Organism creat în 1948 sub egida O.N.U., în scopul de a sprijini statele latino-americane în procesul dezvoltării şi programării economiei naţionale, C.E.P.A.L. şi-a început activitatea prin elaborarea unor lucrări cu caracter metodologic. După „Probleme teoretice şi tehnice ale programării creşterii economice", specialiştii C.E.P.A.L. au trecut la elaborarea unor tehnici de analiză a programării dezvoltării [4]), precum şi a mijloacelor de realizare a obiectivelor prevăzute, respectiv a pîrghiilor şi mecanismelor de susţinere. Modelul general de proiecţie elaborat pentru regiunile în curs de dezvoltare şi aplicat experimental în mai multe ţări latino-americane a contribuit la dobîndirea unei experienţe valoroase în materie de planificare a dezvoltării, ceea ce s-a reflectat în îmbunătăţirea mecanismelor şi a tehnicilor de programare existente în acea perioadă. Crearea în anul 1960 a Institutului Latino-American de Planificare Economică şi Socială (I.L.P.E.S.) cu sarcina de a acorda asistenţă tehnică în materie de planificare şi de a pregăti specialişti în domeniul planificării de perspectivă, institut finanţat din Fondul special al Naţiunilor Unite şi de Banca Mondială, a dat un nou impuls introducerii şi perfecţionării sistemului de planificare ; activitatea acestui organism a adus după sine instituţionalizarea la nivel regional a organizării tehnicilor de planificare.

La nivel naţional, instituţionalizarea sistemului de planificare în statele latino-americane se poate spune că a avut loc începînd cu anii '60, mai ales după Conferinţa panamericană de la Punta del Este (1961) cînd, recunoscîndu-se unanim necesitatea dezvoltării planificate, s-a recomandat statelor participante crearea de

„FIŞE"

• *Lucrarea „Din experienţa cooperativelor agricole de producţie Conducere – Organizare" (Editura Ceres, Bucureşti, 1979) reprezintă, aşa cum se arată în cuvîntul înainte, un modest omagiu adus agriculturii noastre cu ocazia împlinirii a 30 de ani de la punerea bazelor transformării sale socialiste (Plenara C.C. al P.C.R. din 3–5 marie 1949).*

Structurată în 3 părţi, lucrarea sintetizează – în prima parte – condiţiile social-economice şi politice premergătoare anului 1949, demonstrează necesitatea obiectivă şi oportunitatea transformării socialiste a agriculturii şi prezintă evoluţia procesului de cooperativizare şi eficienţa sa.

Partea a II-a este dedicată acelor preşedinţi de cooperative agricole care, de mulţi ani, prin competenţa şi munca lor neobosită au mobilizat cooperatorii la acţiuni finalizate în dublarea şi triplarea producţiilor agricole.

Partea a III-a reprezintă o sinteză a experienţei de conducere şi organizare a preşedinţilor care au urmat cursul de pregătire cu durata de 1 an în cadrul Academiei „Ştefan Gheorghiu", sub egida căreia apare lucrarea. Temele abordate dintre cele mai importante, prezintă interesul şi valoarea practică specifice exemplului real, constituind totodată probleme majore cu care se confruntă zi de zi conducerile tuturor cooperativelor agricole.

Agricultura Chinei

Sub titlul „Agricultura Chinei şi viitorul ei" revista China reconstructs *a publicat recent un articol, sub semnătura lui Chen Rinong şi Bian Hui, în care se analizează perspectivele modernizării socialiste a agriculturii, ca ramură de bază a economiei. Evidenţiind că suprafaţa cultivată a Chinei reprezintă 7% din cea mondială, în articol se arată că aceasta trebuie să asigure hrana unui popor care constituie aproape o cincime din populaţia mondială. Se argumentează necesitatea dezvoltării intensive şi mai echilibrate a agriculturii chineze, prin stimularea, alături de producţia cerealieră, a zootehniei, pisciculturii şi a altor sectoare agricole.*

Forţa de muncă eliberată pe baza creşterii productivităţii muncii în agricultură va fi folosită la dezvoltarea unei economii diversificate la sate şi la exploatarea resurselor naturale locale, prin crearea de noi întreprinderi industriale în cadrul comunelor ; pe această cale se evită transferarea forţei de muncă în zonele industriale dens populate.

Informatica şi societatea

• *În cadrul „Săptămînii Informatica şi societatea", organizată în Franţa din iniţiativa preşedintelui Republicii, în perioada 24-28 septembrie a.c. a avut loc la Paris un colocviu internaţional pe tema efectelor posibile şi de dorit ale informatizării asupra viitoarei organizări a societăţii. Dezbaterile au abordat implicaţii ale informaticii asupra transformărilor în economie, asupra muncii şi ocupării forţei de muncă, asupra vieţii cotidiene, rolul său în cooperarea economică şi cultural-ştiinţifică internaţională, influenţa asupra organizării şi funcţionării administraţiei de stat. Colocviul a fost însoţit de alte manifestări, printre care expoziţii,*

organisme centralizate de planificare însărcinate cu identificarea, evaluarea, analiza și elaborarea de programe de dezvoltare. Au fost create astfel, în aproape toate statele latino-americane, organe centrale de planificare [5]), în majoritate aflate sub directa subordonare a cabinetelor prezidențiale, precum și organisme tehnice sectoriale și regionale.

Concepția și experiența dobîndite în aplicarea strategiilor de dezvoltare pe bază de plan ale țărilor de pe continentul latino-american prezintă unele aspecte semnificative care merită să fie evidențiate. Ele sînt determinate, pe de o parte, de particularitățile specifice continentului în ansamblu *) iar, pe de altă parte, de cele care caracterizează fiecare țară.

Din analiza concepției despre planificare și a realizării acesteia în țările latino-americane se constată că legătura strînsă care există între planificare și dezvoltare face ca atît din punct de vedere teoretic, cît și din cel al aplicabilității practice, să existe o convergență de păreri în sensul că planificarea nu poate fi substituită dezvoltării sau invers. Fiind subordonată scopului și obiectivelor strategiei de dezvoltare economică și socială, planificarea este considerată ca făcînd parte integrantă din procesul dezvoltării, planurile naționale reprezentînd de fapt, etape ale unuia și aceluiași proces care se desfășoară pe o perioadă nelimitată de timp. Obiectivele stabilite în cadrul unui plan național ca și întregul mecanism de mijloace și pîrghii folosite în vederea atingerii acestora pot înceta de a mai fi considerate ca atare (sau prioritare) în următorul plan, putînd fi înlocuite cu altele. Însumate, toate însă tind spre realizarea scopului final — lichidarea înapoierii economice, scop care, în ultimă instanță, este identic pentru toate țările în curs de dezvoltare.

Parte integrantă a strategiei de dezvoltare economică și socială, planificarea apare în concepția latino-americană ca un ansamblu coordonat de procese specifice care reflectă opțiunile economice, politice și sociale materializate în planurile naționale de dezvoltare. La nivel național planificarea urmărește să modifice comportamentul tradițional al economiei prin folosirea unor mecanisme și pîrghii economice adecvate capabile să susțină impulsurile endogene și exogene de creștere. Stabilirea indicatorilor generali de creștere cît și precizarea politicilor și mecanismelor adecvate de susținere urmărind deopotrivă deplasări structurale importante pe plan economic și social presupun o întreagă activitate care se desfășoară anterior definitivării planurilor ; ea implică numeroase analize, identificări, evaluări, mobilizări de resurse materiale și umane, orientarea tuturor acestora în funcție de prioritățile dezvoltării. Este apreciat că eficiența planificării depinde astfel, de capacitatea pe care o au planificatorii de a asigura și garanta prin plan coerența între scopuri și mijloace, între necesități și posibilitățile de dezvoltare.

Planificarea se înscrie în felul acesta ca una din pîrghiile principale folosite de către stat pentru înfăptuirea sarcinilor care decurg din strategia dezvoltării economice și sociale. Prin intermediul planificării statul îndeplinește nu numai rolul de mobilizator al resurselor materiale și umane ci și pe cel de coordonator și organizator al întregului proces de dezvoltare națională.

Marina RUDĂREANU

[1]) E.A. Hayek și W. Lippman : „Colectivist Economic Planing". Routlage and Kegan Paul Ltd. London 1935, p. 79.

[2]) Celso Furtado „Perspectivas del economia brasileira", Rio de Janeiro, 1958, p. 42—43.

[3]) Milton Santos : „De la geographie de la faim à la planification regionale", în „Tiers Monde" nr. 37/1969.

[4])C.E.P.A.L. Introduction a los tecnicas de programacion, 1952.

[5]) Consiliul național al dezvoltării (1961, Argentina) ; Consiliul național al dezvoltării economice și sociale (1953 Brazilia) ; Ministerul Planificării și coordonării economice (1956 Brazilia) ; Organismul central de planificare națională (1964, Chile) ; Oficiul de planificare națională și politică economică (1963 Costa-Rica) ; Consiliul național al planificării și coordonării economice (1962, Salvador) ; Consiliul național al planificării și coordonării economice (1954 Ecuador) ; Consiliul național al planificării economice (1954, Guatemala) ; Consiliul național al dezvoltării și planificării (1962, Haiti) ; Consiliul superior de planificare economică (1955, Honduras) ; Comisia interministerială de planificare a dezvoltării (1958, Mexic) ; Direcția generală de planificare și administrare (1959, Panama) Consiliul național al coordonării economice (1948, Paraguay) ; Consiliul național de dezvoltare economică și socială (1962, Peru) ; Serviciul de buget și planificare (1960, Uruguay) ; Serviciul central de coordonare și planificare (1958, Venezuela) etc. Sursa : Rapport du Comité de la planification et du développement (deuxieme session), Santiago du Chili 10—22 avril 1967.

*) În America Latină, formată din state în curs de dezvoltare care se situează din punct de vedere al nivelului economic pe poziții mai avansate în grupul statelor respective și în care există însemnate resurse materiale și umane (țările latino-americane dețin laolaltă aproximativ 8% din rezervele mondiale de petrol, 11% din cele de gaze naturale, 6,5% din cele de cărbune, între 20—30% din cele de minereu de fier, bauxită, cupru, nichel ș.a., 60% din producția de cafea și cacao, 25% din șeptel ș.a.), planificarea dezvoltării este cel mai adesea chemată să constituie un punct esențial de plecare în rezolvarea multiplelor probleme cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare.

un festival de filme documentare din domeniul informaticii.

Prognoze sprijinite pe modelul Link

● *Cu numărul său din 23 VII a.c. revista BUSINESS WEEK inaugurează o serie de încercări de predicție a evoluției economiei mondiale în anii ce vin. Evaluările se sprijină pe așa-numitul model econometric LINK al economiei mondiale, din care derivă previziuni care ar fi reciproc consistente în raport cu diferitele economii individuale, luîndu-se în considerare și efectele de conexiune inversă între țări. Modelul menționat a fost construit de un colectiv de economiști din diferite țări, sub conducerea prof. Lawrence R. Klein de la Universitatea din Pennsylvania. Previziunile publicate se vor referi de două ori pe an la situația țărilor capitaliste industrializate, iar o dată pe an asupra țărilor socialiste și în curs de dezvoltare. În prima încercare de acest fel, Lawrence R. Klein consideră că spre deosebire de anii 1973 — 1974, creșterea prețurilor la petrol nu va condiționa o recesiune în S.U.A., deoarece asistăm în prezent la o desincronizare a ciclului economic, în sensul că, spre deosebire de S.U.A., celelalte țări capitaliste sînt în expansiune economică. Această expansiune ar amortiza efectele stagnării economice din S.U.A., permițînd continuarea creșterii economice în țările capitaliste, într-un ritm însă mai încetinit.*

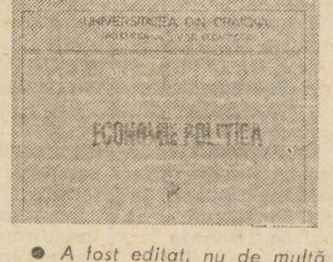

● *A fost editat, nu de multă vreme, cursul de Economie Politică, elaborat de un colectiv larg de cadre didactice din cadrul Facultății de științe economice a Universității craiovene (redactor responsabil prof. univ. dr. Ion Trăistaru). Lucrarea cuprinde trei volume. Primele două sînt consacrate problemelor de bază, teoretice și practice, ale economiei socialiste : dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție ; sistemul și esența relațiilor economice socialiste ; acțiunea legilor economice în socialism ; funcționalitatea economiei socialiste ; eficiența activității economico-sociale ; dezvoltarea și creșterea economică etc. Cel de al treilea volum abordează categorii principale ale economiei capitaliste, tendințele contemporane ale capitalismului, ca și unele aspecte noi ce se conturează pe planul relațiilor economice internaționale. Pe parcursul întregii lucrări este evidențiată contribuția valoroasă pe care partidul nostru a adus-o la îmbogățirea științei economiei politice.*

FIȘE

Dezbatere științifică

● *În ziua de 29 septembrie a.c. în cadrul dezbaterilor științifice lunare organizate de Institutul central de cercetări economice a avut loc un larg schimb de opinii privind studiile de prognoză elaborate de Institutul de economia comerțului și a turismului pe tema „Perspectivele dezvoltării serviciilor pentru populație în perioada 1981–2000" și „Zonarea turistică în România". La dezbatere au participat cadre din întreprinderi și instituții specializate, din învățămînt, cercetători științifici.*

COMPETENȚA JURIDICĂ A UNITĂȚII ECONOMICE DE STAT

MONOGRAFIA pe care o prezentăm cititorilor revistei se recomandă ca o valoroasă investigație științifică a unei problematici complexe, de mare actualitate și interes*). Puternic ancorată în procesul de perfecționare continuă a organizării și conducerii activității economice, lucrarea abordează, pe rînd, fundamentul personalității juridice și natura unităților economice de stat, principiile de organizare și funcționare, tipologia acestor unități — tipurile de bază, centrala, întreprinderea și unitatea fără personalitate juridică, precum și formele atipice — regulile de organizare și funcționare, referitoare la înființarea și gradarea unităților, formarea și structura patrimoniului, inclusiv regimul bunurilor, capacitatea unităților socialiste, sistemul organelor de conducere, răspunderea acestor organe, reorganizarea și încetarea activității.

Este de remarcat cercetarea acestor aspecte sub unghiul evoluției lor, în perspectiva transformărilor social-economice și succesiunii actelor normative care au precedat regimul actual al unităților socialiste de stat instituit prin Legea nr. 5/1978, în cadrul noului mecanism economico-financiar. Prin această modalitate debutează de altfel lucrarea, în cadrul unui capitol consacrat tocmai analizei retrospective a procesului de formare și organizare a unităților economice de stat și care, în mod consecvent, constituie principalul instrument de investigație al autorului. Astfel tezele tratate capătă o rezonanță, fundamentare și putere de convingere deosebită, dovedind o înțelegere aprofundată a materiei.

Autorul s-a impus, de mai mulți ani, ca un specialist de autoritate pe tărîmul cercetărilor consacrate organizării juridice a unităților socialiste, a problematicii implicate în formele de manifestare a personalității juridice a acestor unități. Comentator al Legii nr. 11/1971, prin numeroase studii și articole el a urmărit îndeaproape evoluțiile produse, astfel încît monografia la care ne referim se prezintă ca o vastă sinteză a unei activități, desfășurată cu pasiune și perseverență. Tezele principale ale lucrării sînt prezentate în cadrul unui susținut efort de conceptualizare, la care se adaugă spiritul de investigație concretă, practică, predilecția pentru nuanță și particular — atît de bogat reprezentate în acest domeniu. Monografia se adresează în egală măsură teoreticienilor și practicienilor, reușind în mod fericit să dea expresie imperativului legării cercetării de soluționarea diversității problemelor pe care le ridică practica.

Unitatea viziunii autorului este dată de fundamentarea diferitelor aspecte privind organizarea și funcționarea unităților economice pe dreptul întreprinderii, la rîndul său calificat ca un capitol central al dreptului economic. În acest cadru personalitatea juridică a unităților socialiste, mai ales în constelația de raporturi juridice — civile, de muncă, de drept economic — la care acestea participă, capătă o semnificație aparte. Personalitatea juridică privită ca un proces social-economic și juridic complex, fundamentat pe calitatea oamenilor muncii de proprietari, producători și destinatari ai producției sociale, ca și limitele sale de manifestare, reprezintă cheia de boltă a dreptului întreprinderii, privit îndeosebi ca expresie juridică a principiilor și tezelor științei organizării și conducerii unităților economice. Aceasta, însă, nu înseamnă o absolutizare a conceptului de persoană juridică. Dimpotrivă, în cadrul relațiilor extracontractuale — în materie de planificare, de conducere a unităților subordonate, de finanțare etc. — calitatea de persoană juridică este indiferentă, dovadă numărul mare de relații juridice de acest fel la care participă unitățile fără personalitate juridică. Ea constituie numai unul din multiplele mijloace prin care unitățile de stat intră în raporturi juridice. Este însă un mijloc esențial, o piesă centrală, în funcție de care diferitele teze și soluții avansate de autor își află o unitate intrinsecă.

Scrisă într-un stil clar, curgător, antrenant și imaginativ, susținută de o temeinică documentare doctrinară și legislativă, monografia aduce o contribuție semnificativă în cadrul efortului gîndirii juridice românești orientate spre realizarea imperativului prevăzut în Programul partidului, referitor la necesitatea elaborării de noi norme juridice și principii de drept, corespunzător realităților noi, proprii orînduirii socialiste și comuniste.

dr. Mihai CONSTANTINESCU

* Dr. Victor Dan-Zlătescu : Unitatea economică de stat și personalitatea juridică, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1979.

O imagine sintetică

(Urmare din pag. 13)

porturi, cum sînt motorul naval rapid de 600 CP, autobasculante de 27, 50 și 100 tone, nava pe pernă de aer pentru pasageri ; echipamente electronice și de automatizări, cum sînt gama calculatoarelor Felix, centrale telefonice electronice, aparatură electronică medicală, de telecomunicații etc.

În profilul Tehnoexpo, una din grupele de bază o constituie utilajul de construcții, din care țara noastră expune o gamă modernă de echipamente ca : excavatoare cu comenzi hidraulice (S-3 602 cu cupă de săpare de 2,5 mc și cupă de încărcare de 3,2 mc), motograderul de 180 CP, cu transmisie tip Clark, macarale hidraulice cu braț telescopic, betoniere de 25 mc/h, autopompe. Apoi, sistemele de mașini agricole, prezentate în formație de lucru (tractoare + mașini de prelucrare), realizate integral în țară, avînd referințe de calitate de pe multe meridiane ale globului.

În domeniul silviculturii și prelucrării lemnului sînt prezentate utilajele de performanță, specializate, ca : tractoarele forestiere TAF-800 și încărcătoarele forestiere IFRON, mașina de capsat, mașina de găurit multiplu, mașina de îmbinat cu fir ș.a.

A doua ramură ca importanță în structura comerțului nostru exterior, industria chimică prezintă o gamă variată de exponate, începînd cu produsele chimice de mic tonaj — cosmetice, medicamente, lacuri, vopsele, adezivi — și pînă la utilajele pentru industria chimică.

Dintre medicamentele de uz uman se remarcă produse noi, originale, ca : Ulcostop, Torecan, Taregyl, Trofopar, Katein, Hidrocortizon hemi. Apoi, noile game cosmetice, noi tipuri de fibre sintetice ca firul relon Rotoset, firul relon Monofil, noi tipuri de articole din mase plastice completează gama exponatelor.

Industria ușoară românească este reprezentată de către un mare număr de întreprinderi producătoare, centrale și întreprinderi de comerț exterior, produsele expuse de acestea reflectînd nivelul ridicat al activității de creație și proiectare, cu un grad superior de prelucrare a materialelor și o bună realizare estetică.

Locul 12, deținut de România în ierarhia mondială a producătorilor de mobilă, este ilustrat prin modul de prezentare la EREN și TEHNOEXPO a acestei industrii, de mare atracție, prin game variate de mobilier realizate la un înalt nivel estetic și funcțional.

Pe o suprafață de circa 2 800 mp interior și 700 mp pe platforme în aer liber, unități din cadrul industriei alimentare expun o varietate de produse care ilustrează din plin dezvoltarea complexă și multilaterală a producției agricole și alimentare, reflectînd transformările profunde ce au avut loc în această ramură importantă a economiei românești.

Acestea sînt numai cîteva exemple, oferta întreprinderilor producătoare, centralelor industriale, institutelor de cercetări și proiectări precum și întreprinderilor de comerț exterior prezente în expoziții — mult mai largă în fapt — fiind în măsură să ofere o imagine vie și clară a potențialului de dezvoltare în continuare a schimburilor economice ale țării noastre.

Expoziția Realizărilor Economiei Naționale — E.R.E.N. și Expoziția Tehnică Internațională — TEHNOEXPO — din acest an se desfășoară în condițiile unor importante progrese în toate ramurile economiei românești, fapt care permite expozanților străini, precum și oamenilor de afaceri prezenți la aceste manifestări să cunoască nemijlocit oferta românească.

Concomitent cu activitatea exclusiv comercială, prin intermediul unei serii de manifestări adiacente ce se organizează pe teritoriul tîrgului, ca : reuniuni specializate, conferințe, simpozioane, prezentări de filme și demonstrații practice etc., aceste expoziții apar ca un suport important în derularea schimburilor reciproce de idei și experiență dintre specialiștii firmelor.

Contribuții la pregătirea noii strategii internaționale a dezvoltării

Sub incidența fenomenelor din economia mondială

DACĂ ÎN ANSAMBLUL LOR țările în curs de dezvoltare au cunoscut în ultimii ani o încetinire a ritmului de dezvoltare economică, nici țările în curs de dezvoltare din Asia *) nu au fost ocolite de această tendință. După aproximativ doi ani, în care ritmurile de creștere au fost superioare sau aproape egale celor obținute în anii 1971—1975, țările din Asia Occidentală au înregistrat, în 1978, cea mai spectaculoasă cădere de ritm, iar țările din Asia de Sud și Est, așa cum rezultă din datele de mai jos, s-au înscris și ele pe linia descendentă a creșterii.

Ritmurile anuale de creștere a produsului intern brut al țărilor în curs de dezvoltare

	1971–1975	1976	1977	1978 a)
Asia de Sud și Est	4,9	5,3	6,6	5,9
Asia Occidentală	10,9	12,3	9,8	1,1
Africa	4,4	5,5	5,2	3,2
Emisfera occidentală b)	6,8	4,8	4,5	4,5
Ansamblul țărilor în curs de dezvoltare c)	6,2	5,7	5,9	4,0

Sursa: Documentul Consiliului Economic și Social O.N.U. E/1979/62 Add. 1.

Note: a) date provizorii; b) în principal țările din America Latină; c) Asia de Sud și Est, Asia Occidentală, Africa, Emisfera Occidentală.

Datele de mai sus, ca și concluziile reuniunii secretarilor executivi ai comisiilor regionale O.N.U., întrunită cu prilejul celei de-a doua sesiuni ordinare a Consiliului Economic și Social al O.N.U. (Geneva, 4 iulie — 3 august 1979), evidențiază deci că instabilitatea persistentă a economiei mondiale are incidențe și asupra țărilor în curs de dezvoltare din Asia. De altfel, un document elaborat în vederea celei de-a doua sesiuni ordinare a Consiliului Economic și Social al O.N.U., respectiv Rezumatul studiului economic și social cu privire la Asia și Pacific, 1978 (Doc. E/1979/71), relevă că agricultura a cunoscut o dezvoltare extrem de inegală de la începutul deceniului actual, iar ritmurile creșterii producției globale agricole în regiune s-au diminuat în raport cu cele înregistrate în cursul celei de-a doua jumătăți a anilor 1960. Din 1970 pînă în 1977, ritmurile de creștere a producției alimentare au scăzut pînă la 2,9%, adică sub ritmurile de creștere a populației în unele țări din Asia de Sud. În mai multe țări, producția alimentară și animalieră a crescut mai lent decît la sfîrșitul anilor '60. Pe ansamblul regiunii, producția cerealieră pe locuitor a rămas staționară în anii 1970—1977. Producția de grîu — deși culturile au cunoscut o extindere, îndeosebi în India, iar sorturile cu randament ridicat se cultivă pe 72% din suprafețele totale rezervate acestei culturi în regiune — nu au atins încă nivelul de la sfîrșitul anilor '60. Producția de orez a crescut puțin mai repede decît cea a altor cereale, dar ritmul de creștere s-a încetinit în cursul anilor '70, în comparație cu cel de la finele deceniului trecut. O anumită creștere a cunoscut producția de porumb, în particular în două din principalele țări producătoare — Thailanda și Filipine. În ceea ce privește produsele necerealiere — zahărul, ceaiul, uleiul din nucă de cocos, uleiul de palmier, iuta, bumbacul, cauciucul și lemnul — care în cazul marii majorități a țărilor se exportă în cea mai mare parte — acestea au cunoscut situații diferite: în unele țări producțiile au crescut destul de lent sau au rămas staționare (producția de zahăr în Fidji, cea de ceai, ulei de nucă de cocos și cauciuc în Sri Lanka, de iută în Bangladesh și bumbac în Pakistan); în alte țări, producțiile au înregistrat creșteri sensibile (uleiul de palmier și cauciucul în Malaezia, zahărul și cauciucul în Thailanda).

Ritmurile de creștere a industriei prelucrătoare în perioada 1970—1977 au depășit, în general, obiectivul de 8% fixat în cadrul strategiei pentru al doilea Deceniu al dezvoltării. Dacă anul 1975 a fost, în marea majoritate a țărilor regiunii, marcat de recesiunea economică, relansarea producției industriale a fost destul de rapidă în special în țările din Asia de Est și Sud-Est. De asemenea, India — după zece ani de evasistagnare — a reluat creșterea în anii 1976—1977, însă în restul țărilor din Asia de Sud creșterea s-a încetinit în cursul anilor '70. Cu toate acestea, se apreciază că sectorul industrial, în multe țări în curs de dezvoltare din regiune, a rezistat mai bine vicisitudinilor caracteristice anilor '70 și aceasta datorită, în primul rînd, politicilor care au pus accentul pe industrializare și în cadrul cărora au fost adoptate măsuri — apreciate ca „inovații" — pentru descentralizarea mijloacelor de producție (în mai multe țări au fost lansate planuri ce urmăresc încurajarea dezvoltării industriilor mici și mijlocii, care folosesc mult mai intens forța de muncă), pentru raționalizarea structurii industriale în vederea creșterii randamentului în sectorul public, întărirea controlului de stat în sectorul privat, urmînd a se trece, într-o viitoare etapă, la înlocuirea importurilor și promovarea mai activă a exporturilor. De remarcat că, în mai multe țări (Indonezia, Malaezia, Filipine) ponderea sectorului industrial în produsul intern brut a atins circa 30%, adică mult mai ridicată decît în alte țări în curs de dezvoltare din regiune, cu excepția Hong Kong-ului și Singaporelui.

Ritmurile medii de creștere a comerțului, care s-au situat la nivelul de 9,8% în perioada 1970—1975, au crescut la 14,6% în 1976—1977, ponderea țărilor în curs de dezvoltare din regiune în comerțul mondial crescînd de la 6,3% la 9,7% în intervalul 1970—1977 [1]). Creșterile au oscilat însă sensibil de la o subregiune la alta. Exporturile țărilor cu venit mediu au crescut considerabil, în timp ce cele ale țărilor din Asia de Sud au crescut, în valoare reală, într-un ritm extrem de inegal de la an la an, dar în ansamblu, în perioada 1970—1977, au scăzut. Ponderea subregiunii în comerțul mondial s-a redus, crescînd considerabil cea a țărilor din Asia de Est. De asemenea, în principalele 10 țări în curs de dezvoltare din regiune, volumul importurilor a crescut constant în intervalul 1970—1977, dar dacă țările din Asia de Est și Sud-Est au menținut niveluri constante, țările din Asia de Sud, în cea mai mare parte, au diminuat volumul real al importurilor.

Toate țările în curs de dezvoltare din regiune au fost atinse de efectele inflației galopante. Într-un mare număr de țări, prețurile la produsele alimentare au crescut mai repede decît indicele general în cursul întregii perioade de inflație rapidă.

Spre noi forme și strategii ale dezvoltării

DEZBATERILE și materialele mai recente ale Comisiei Economice O.N.U. pentru Asia și Pacific, ca și ale Comisiei pentru Asia Occidentală [2]) evidențiază preocupări tot mai intense pentru determinarea unor reorientări — individuale și colective — din partea țărilor în curs de dezvoltare din Asia în politicile lor economice și sociale. Dar, este cunoscut că, încă în mai 1977, la Bangkok, a avut loc reuniunea unui grup de consultanți asupra noilor forme și strategii de dezvoltare pentru regiunea Asiei și Pacificului în anii '80. De asemenea, în cadrul Comitetului pentru planificarea dezvoltării — organism subsidiar al Comisiei Economice pentru Asia și Pacific — a fost constituit un grup de experți asupra politicilor și planificării dezvoltării; independent, a fost creat un Institut de dezvoltare pentru Asia și Pacific, iar foarte recent, la sfîrșitul lunii august 1979, la Lahore, s-au desfășurat lucrările unui important seminar internațional asupra strategiei planificării și dezvoltării economice.

Procesul de reorientare în domeniul formelor și strategiilor dezvoltării evidențiază cîteva elemente dintre care, în această etapă, am menționa:

A. Necesitatea elaborării unei strategii regionale, care să țină seama de situația particulară și de necesitățile pro-

*) În cazul de față se au în vedere atît țările în curs de dezvoltare membre sau asociate la Comisia Economică O.N.U. pentru Asia și Pacific, cu excepția țărilor socialiste, cît și cele membre sau asociate la Comisia Economică O.N.U. pentru Asia Occidentală, respectiv țările din Orientul Mijlociu. În continuare, datele se referă, cu precădere, la țările din primul grup.

[1]) Doc. E/1979/71, 17 mai 1979, pag. 11.

[2]) De exemplu: Doc. E/1978/48, E/ESCAP/97; Doc. E/1979/48, E/ESCAP/142; Doc. E/1979/49 Add. 1.

[3]) Doc. E/1979/76 Add. 1, 6 iulie 1979, pag. 7.

prii ale Asiei și Pacificului în materie de dezvoltare economică și socială.

a) Recunoașterea realității că nici un model unic de dezvoltare nu va putea fi aplicabil pentru toate țările din regiune, că disparitățile în privința nivelurilor de dezvoltare, obstacolele și posibilitățile, ca și diversitatea obiectivelor anvizajate de diferite țări determină necesitatea unor strategii distincte pentru fiecare țară în parte.

b) Sublinierea tot mai insistentă a avantajelor planificării naționale a dezvoltării și evidențierea necesității unei metode unificate de planificare care să integreze considerentele de ordin economic și cele de ordin social ; punerea la punct, în cadrul comisiei regionale, a unor recomandări pe termen lung cu privire la aplicarea acestei metode, ținînd seama de diversitatea sistemelor economice și sociale ale țărilor regiunii.

c) Avînd în vedere importanța, în zonele rurale, a populației, sărăciei, subutilizării resurselor umane, dar și potențialul de dezvoltare, strategia trebuie să fie axată, din punct de vedere operațional, asupra dezvoltării rurale integrate, care solicită punerea la punct, la eșalon național, a unor politici globale de dezvoltare, un ansamblu de activități determinate, la care să se adauge o serie de activități sectoriale, care să ducă la creșterea considerabilă a posibilităților de ocupare a forței de muncă, mai buna mobilizare a resurselor financiare, dezvoltarea și accesibilitatea serviciilor sociale, ameliorarea așezărilor umane și creșterea calității mediului. Integrarea este concepută ca vizînd diferite domenii(agricultura, industria, energia, transporturile, alimentația, sănătatea, învățămîntul etc.), ca și diverse categorii ale populației rurale, urmînd a facilita dezvoltarea armonioasă a orașelor și satelor. Se are în vedere dezvoltarea de noi instituții rurale, printre care servicii de credit, de comercializare ș.a. Ținînd seama de rolul important al cooperativelor în dezvoltarea economică a țărilor în curs de dezvoltare din regiune, se urmărește sprijinirea mișcării cooperatiste în agricultură.

d) Recunoscînd că industrializarea este principalul element al dezvoltării economice, documentele Comisiei Economice pentru Asia și Pacific evidențiază următoarele elemente considerate esențiale :

— întărirea legăturilor între industrie și alte sectoare ale economiei, în particular agricultura ;
— reorientarea politicilor industriale în vederea satisfacerii necesităților fundamentale ale săracilor ;
— dispersarea industriilor în afara zonelor metropolelor ;
— punerea la punct a tehnicilor adaptate întreprinderilor mici și mijlocii și a legăturilor ce urmează a fi stabilite cu întreprinderile moderne.

e) Necesitatea adoptării unor programe riguroase pentru punerea în valoare a resurselor energetice indigene, pentru care țările ar trebui să obțină un sprijin financiar și tehnic sporit din partea unor organisme cum este Banca Mondială.

f) Recunoscîndu-se importanța investițiilor, în principal pentru a atinge obiectivele creșterii fixate prin Declarația de la Lima din 1975, se precizează că „un bun climat pentru investiții, ca rezultat al politicilor naționale, este un element esențial al dezvoltării industriale".

În ansamblu, se recunoaște că dezvoltarea economică și socială trebuie abordată în mod integrat, că trebuie să se elaboreze metode și tehnici pentru a articula și cuantifica relațiile care fac din ce în ce mai complexă dezvoltarea economică și socială. De altfel, se așteaptă și elaborarea unui model cantitativ al regiunii, pentru a se determina coordonatele cantitative ale creșterii în anii '80.

B. **Precizările și acțiunile întreprinse pînă în prezent, în sensul că strategia regională nu trebuie să omită contribuția eficace la formularea și adoptarea unei noi strategii internaționale a dezvoltării și la instaurarea rapidă a unei noi ordini economice internaționale.**

În acest cadru, este de menționat că la ultima sesiune a Comisiei Economice pentru Asia și Pacific a fost adoptată o rezoluție specială (199/XXXV) cu privire la contribuția regională la noua strategie internațională a dezvoltării pentru al III-lea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, în care, pe lîngă afirmarea unor considerente de ordin general cu privire la obiectivele și coordonatele noii strategii internaționale a dezvoltării, sînt reliefate o serie de deziderate concrete de interes capital pentru țările în curs de dezvoltare, care trebuie să-și găsească locul cuvenit în noua strategie internațională : liberalizarea comerțului internațional și ameliorarea termenilor de schimb ai țărilor în curs de dezvoltare, dezvoltarea producției alimentare, și agricole, ameliorarea organizării și dezvoltării sectorului produselor primare ale economiei mondiale, dezvoltarea serviciilor de transport maritim al țărilor în curs de dezvoltare, creșterea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială mondială, promovarea transferului de tehnică către țările în curs de dezvoltare etc.

Intensificarea cooperării regionale

O COMPONENTĂ importantă a orientărilor spre noi forme și strategii ale dezvoltării o constituie și aceea privind diversele forme de colaborare subregională și regională, prin care să se realizeze așa numita „autonomie colectivă" [3]) pentru țările în curs de dezvoltare de pe continent, în primul rînd, pentru asemenea domenii cum sînt comerțul și cooperarea tehnică, fiind susținută fără rezerve de către Comisia Economică pentru Asia și Pacific.

Dacă o îndelungată perioadă de timp — datorită unui ansamblu de condiții obiective și subiective — țările în curs de dezvoltare de pe continentul asiatic au apărut mai puțin deschise și pregătite pentru participarea la diverse forme de colaborare zonală, ultimii ani evidențiază dorința crescîndă și inițiative din partea țărilor respective în direcția intensificării cooperării dintre ele, ceea ce s-a manifestat, de pildă, în crearea a numeroase organisme care și-au pus ca țel favorizarea diferitelor forme ale cooperării economice și tehnice.

Adesea se exprimă satisfacția față de crearea Centrului regional pentru transferul de tehnologie, Rețelei regionale de mașini agricole, Centrului regional pentru punerea în valoare a resurselor minerale, al cărui statut de funcționare a fost adoptat cu prilejul celei de-a 35-a sesiuni a Comisiei Economice pentru Asia și Pacific, Centrului pentru promovarea comercială, care joacă un rol notabil în formarea de personal, comercializarea și punerea la punct de noi produse, informarea comercială și acordarea de servicii consultative pentru promovarea comercială.

În paralel cu susținerea schimburilor regionale și subregionale, a debutat și cooperarea monetară. A intrat în vigoare Acordul de la Bangkok, încheiat în cadrul Programului asiatic de expansiune a comerțului, care urmărește, printre altele, armonizarea nomenclaturii tarifare și codificarea statistică și este apreciat ca o etapă concretă în direcția extinderii comerțului interregional. Se manifestă interes tot mai larg față de Uniunea asiatică de compensare și Societatea asiatică de reasigurare. În același timp, se așteaptă cu interes aplicarea unui plan de acțiune regional pentru expansiunea comerțului și cooperării comerciale, precum și măsuri concrete de încurajare a cooperării industriale regionale prin intermediul unui club și unui grup ministerial.

O atenție aparte este rezervată Asociației Națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN), care își propune dezvoltarea relațiilor economice, colaborării multilaterale între țările membre și care poate avea un rol important în afirmarea principiilor egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne, a conlucrării în direcția asigurării progresului economic și social al fiecărei națiuni. După cum este cunoscut, în ultimul timp, membrii ASEAN au convenit să continue aplicarea metodei „globale" pentru punerea la punct a industriilor complementare și lărgirea treptată a aranjamentelor comerciale preferențiale dintre ei.

Inspirată de progresele obținute pe linia instituționalizărilor în diverse domenii ale cooperării și de ideea asigurării creșterii eficienței diferitelor instituții, Comisia Economică pentru Asia și Pacific a adoptat la ultima sesiune o rezoluție prin care se decide fuzionarea Institutului de dezvoltare pentru Asia și Pacific, Centrului de administrare a dezvoltării, Centrului pentru protecția și dezvoltarea socială și Centrului pentru femeie și dezvoltare, fuzionare ce urmează a se realiza pînă în iulie 1980 și să dea naștere unei instituții integrate — Centrul de dezvoltare a Asiei și Pacificului.

Evoluțiile pe planul preocupărilor țărilor în curs de dezvoltare din Asia pentru aplicarea celor mai adecvate forme și strategii ale dezvoltării lor economice și sociale evidențiază, o dată în plus, justețea și marea actualitate a aprecierilor tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, care precizează că **„esențial este în primul rînd însuși efortul țărilor rămase în urmă pentru dezvoltarea lor economico-socială accentuată, precum și amplificarea colaborării dintre ele, a intrajutorării în lupta pentru formarea unei baze tehnico-materiale noi, pentru consolidarea independenței lor economice și politice și ridicarea nivelului de trai al maselor".**

Evident, o importanță primordială o are făurirea noii ordini economice internaționale, adoptarea în cadrul acesteia a strategiilor dezvoltării, care să ducă la relații de egalitate și echitate, la respectarea dreptului fiecărei națiuni de a fi deplin stăpînă pe bogățiile naționale și de a le valorifica în deplină concordanță cu propriile interese, la sporirea sprijinului statelor dezvoltate economic pentru popoarele rămase în urmă, angajate pe calea lichidării subdezvoltării, creșterii economice și sociale.

dr. George MARIN

DEŞEURILE TOXICE — un pericol pentru mediul înconjurător

LA CIRCA 12 km de oraşul Niagara Falls, în mica localitate Love Canal panouri stridente avertizează : „Intrarea interzisă. Zonă periculoasă !". Încă din anul 1976 începuseră să se manifeste o serie de fenomene bizare : din pămînt ieşeau miasme fetide, copiii se întorceau de la joacă cu mîinile şi cu feţele acoperite de arsuri misterioase : mai mult, din 24 de copii născuţi în acelaşi ansamblu de clădiri 5 prezentau malformaţii. Locuitorii micii aşezări, alarmaţi, au cerut o anchetă şi în luna august 1978 un raport publicat de reprezentantul Comisiei sanitare a statului New York elucida cauza fenomenelor descrise : pierderi de substanţe chimice din miile de bidoane cu deşeuri îngropate în regiune cu 30 de ani înainte. Comisia de anchetă a izolat în împrejurimile imediate ale Love Canalul-lui 82 de substanţe chimice dintre care 11 recunoscute sau presupuse puternic cancerigene. În unele locuinţe controalele atmosferice înregistrau prezenţa substanţelor chimice în proporţii de 250-5 000 de ori mai ridicate decît acelea considerate suportabile de către organismul uman, iar în numeroase cazuri testele sangvine au arătat creşteri exagerate ale numărului globulelor albe ca şi alte anomalii. Reprezentantul Comisiei sanitare a apreciat că zona Love Canal reprezintă o ameninţare şi un pericol extrem de grav pentru sănătatea oamenilor.

Desigur acesta este, aşa cum aprecia un document al „Programului Naţiunilor Unite pentru mediul înconjurător" (P.N.U.E.), care îl şi descrie, un caz extrem — ca de altfel şi accidentul petrecut la Seveso (Italia). Dar tocmai asemenea situaţii au sensibilizat opinia publică, au atras atenţia asupra pericolului pe care îl reprezintă pentru oameni aşa-numitele „cimitire de substanţe chimice", chiar dacă depozitarea unor asemenea reziduuri periculoase a fost sau este făcută în conformitate cu normele de securitate în vigoare la un moment dat. S-a dovedit că depozitul de la Love Canal s-a făcut cu respectarea normelor de securitate existente în momentul respectiv, dar 6 ani de ploi excesive, combinate cu efectele unor săpături, au condus la străpungerea stratului de argilă considerat impermeabil şi la răspîndirea în mediul înconjurător a substanţelor toxice. De altfel, după cum apreciază „Agenţia americană pentru protecţia mediului" (E.P.A.) pe teritoriul S.U.A. ar exista peste 1 000 depozite de substanţe toxice — „bombe chimice cu întîrziere", iar deşeuri chimice îngropate cu 20 sau 30 de ani înainte au început să-şi manifeste prezenţa în numeroase locuri din S.U.A. destinate evacuării sau depozitării reziduurilor.

„Programul Naţiunilor Unite pentru mediul înconjurător", menţionează într-un document că peste 4 milioane tone de substanţe chimice au fost izolate din produsele naturale sau au fost obţinute prin sinteză. Din cele 60 000 de substanţe utilizate curent 1 500 sînt agenţi activi ai pesticidelor, 4 000 sînt folosite la fabricarea medicamentelor şi 5 500 sînt aditivi alimentari. Celelalte 47 000 sînt produse industriale şi agricole (altele decît pesticidele), combustibili energetici sau substanţe utilizate, sub diverse forme, în însăşi industria chimică. Despre multe din aceste 60 000 de substanţe chimice se cunosc încă foarte puţine lucruri privind proprietăţile şi efectele lor toxice, efectul şi nivelul de tolerabilitate asupra organismului uman, iar tehnologiile pentru tratarea lor în vederea dezactivizării, pentru control şi depozitare sînt considerate imperfecte. După cum apreciază E.P.A. circa 40 milioane tone de deşeuri periculoase pentru om sau pentru mediu sînt deversate anual ilegal sau într-un mod impropriu, cu consecinţe uneori imprevizibile.

În condiţiile menţionate şi ale creşterii numărului de substanţe chimice de uz curent cu circa 1 000 anual, în absenţa unor reglementări riguroase, se apreciază că nivelul concentrării substanţelor chimice în natură şi mai ales al substanţelor nebiodegradabile se va mări considerabil şi că „substanţe care astăzi există doar sub formă de urme ar putea prezenta în viitor un real pericol pentru mediu". Este de înţeles că în faţa acestei situaţii opinia publică, mai ales din ţările afectate, manifestă o legitimă îngrijorare pentru efectele substanţelor chimice asupra omului şi mediului înconjurător.

Îngrijorare al cărei ecou se face şi Programul Naţiunilor Unite pentru mediul înconjurător. Într-un centru de la Geneva al acestui organism o echipă de oameni de ştiinţă lucrează în colaborare cu Organizaţia Mondială a Sănătăţii la elaborarea unui „Registru internaţional al substanţelor chimice potenţial toxice". Această listă, comunicată tuturor celor interesaţi, constituie o sursă principală de date asupra caracteristicilor şi pericolului pe care îl prezintă pentru mediul înconjurător numeroase din substanţele chimice produse curent sau acelea nou produse în fiecare an. Dar numeroase aspecte ale problemei depozitării optime şi neutralizării substanţelor chimice se află în suspensie. Printre acestea, aşa cum se apreciază în cercurile Programului Naţiunilor Unite pentru mediul înconjurător, atrage în mod deosebit atenţia :

— Faptul că în ceea ce priveşte raportul cost/efecte, în timp ce costurile aferente măsurilor de protecţie a mediului sînt imediat perceptibile de către investitori, avantajele sînt greu de apreciat, şi mai greu de cuantificat, şi ele nu se vor manifesta decît în viitor, la o dată greu previzibilă. De aici şi reticenţa, eronată de altfel, a investitorilor de a efectua asemenea cheltuieli.

— Tendinţa unor ţări de a transfera în ţări subdezvoltate sau în curs de dezvoltare industriile chimice puternic poluante. Pe de o parte, interesate în crearea unei industrii proprii, multe ţări mai puţin dezvoltate acceptă amplasarea unor asemenea industrii, deşi nu dispun nici de mecanismele necesare pentru evaluarea efectelor asupra mediului înconjurător, nici de reglementările juridice şi de mijloacele financiare pentru a lupta împotriva poluării ; pe de altă parte, companiile supranaţionale ocolesc reglementările existente în ţările dezvoltate şi evită, astfel, investiţiile suplimentare pe care le-ar antrena respectarea reglementărilor menţionate în cazul producţiilor poluante.

În afara acestor aspecte politico-economice apar şi o serie de încălcări ale unei conduite comerciale etice. Astfel nu sînt rare cazurile cînd reprezentanţi ai ţărilor în curs de dezvoltare acuză întreprinderi din ţări industrializate sau ale unor firme supranaţionale de a recondiţiona, reeticheta şi exporta sub denumiri sau mărci diferite produse sau substanţe interzise în ţările lor de origină. În sfîrşit s-a ridicat şi problema limbii în care sînt etichetate produsele periculoase, deoarece s-a constatat că în numeroase cazuri ele rămîn incomprehensibile pentru importatori.

Tocmai pornind de la asemenea aspecte ca cele menţionate mai sus P.N.U.E. a fost invitat, la o recentă reuniune, să elaboreze un cod de conduită pentru exploatarea raţională din punct de vedere al mediului înconjurător a industriilor chimice şi mai ales a celor implantate în ţările în curs de dezvoltare cele mai puţin avansate şi care dispun de mijloacele financiare cele mai reduse. Totodată, P.N.U.E. este chemat să contribuie la adoptarea unor măsuri care să ajute la remedierea gravei penurii de institute şi de personal specializat în evaluarea ecotoxicităţii substanţelor chimice. În orice caz se poate aprecia că omenirea devine tot mai conştientă de pericolul potenţial, dar real, pe care îl prezintă proliferarea necontrolată a substanţelor chimice, depozitarea improprie a deşeurilor sau fără respectarea unor norme extrem de severe de securitate, care, în majoritatea cazurilor, abia aşteaptă să fie elaborate.

O expresie a acestei conştientizări o constituie şi convocarea pentru luna noiembrie a acestui an a Conferinţei general-europene pentru mediul înconjurător, sub auspiciile CEE/O.N.U., la care va participa şi ţara noastră.

N. I.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Producție de bumbac majorată

DUPĂ cum apreciază Departamentul agriculturii al S.U.A., în sezonul agricol 1979/1980, producția mondială de bumbac va înregistra excedente față de perioada anterioară, de natură să determine un nivel scăzut al prețurilor în perioada următoare. Față de 59,9 mil. baloturi (1 balot S.U.A. = 226,6 kg) producție în sezonul anterior, pentru 1979—1980 se estimează că recolta va depăși nivelul record din '73/'74, de 62,2 mil. baloturi.

Totalul suprafeței cultivate cu bumbac se așteaptă să crească cu 2%, la 32,4 mil. ha, în special datorită faptului că în S.U.A. acestei culturi îi vor fi alocate 5,42 mil. ha, cu 8,3% peste nivelul anterior, per total în restul țărilor producătoare majorările fiind de ordinul a 0,8%, ajungîndu-se, respectiv la 26,98 mil. ha, fără majorări substanțiale în ce privește cuantumul recoltei.

Cele mai mari creșteri ale suprafețelor cultivate se vor înregistra probabil în America de Sud (cu 8,6%, la 3,64 mil. ha). Alte creșteri se prognozează în Africa, Mexic și America Centrală.

Cererea relativ ridicată și recolta mai scăzută din ultimul an vor face ca stocurile să se diminueze cu 2,8 mil. baloturi, ajungînd la un total mondial de 21,3 mil. baloturi.

Reviriment pe piața oțelului

PRIMUL semestru al acestui an a înregistrat o creștere continuă a producției și consumului de oțel în țările industrializate, apreciază un recent raport al O.C.D.E. Vînzările de oțel se mențin la un nivel ridicat în special ca urmare a cererii în creștere din partea unor țări ca Japonia, Canada și a unor țări în curs de dezvoltare. Aceasta a dus la majorarea cu 4,5% a vînzărilor mondiale (la 33,5 mil. t în primul semestru al anului). Producția mondială de oțel a crescut cu 4,2% (cu 29,7 mil. t), creșterea medie înregistrată în O.C.D.E., de 3,2%, fiind deci ceva mai lentă decît în alte zone.

Potrivit aceluiași raport, anul trecut producția de oțel brut s-a majorat cu 5,9%, atingînd nivelul record de 772 mil. t, iar gradul de utilizare a capacităților de producție a atins 74% (față de 70% anterior), cu creștere mai marcată în S.U.A.

Mărfuri preferate la comerțul de bursă

GRÎUL, porumbul, fasolea de soia și zahărul vor fi mărfurile de bursă favorite în semestrul doi al acestui an în S.U.A., apreciază specialiștii principalelor institute de prognoză americane în legătură cu perspectivele operațiunilor de bursă (vînzări pe termen scurt sau cumpărări la termen lung). Opțiunile apar astfel total modificate față de cele de la începutul anului cînd atenția era îndreptată în special către argint, carne de vită și bonuri de tezaur negociabile.

Potrivit specialiștilor americani, citați de cotidianul International Herald Tribune, *interesul pentru comerțul cu grîu și porumb este justificat de recoltele bune așteptate în S.U.A. în acest an și de cererea ridicată din partea principalilor consumatori în lume, care ar putea face ca prețurile să crească cu 1—2 dolari/bushel pentru livrări la termen în decembrie. La fasolea de soia se estimează o recoltă bună și o cerere ridicată în continuare, la bursa din Chicago apreciindu-se că o eventuală deteriorare a recoltei ar putea face ca prețurile să crească la 10 dolari/bushel, față de 7,50 în prezent. Pentru zahăr se speră de asemenea ca prețurile să crească pentru livrările în martie anul viitor, dat fiind că cererea este în creștere în condițiile unei producții constante. În plus față de aceste mărfuri preferate se mai așteaptă ca piața să fie favorabilă comerțului cu carne de porc și vită.*

Orientări în dezvoltarea economică

Tunisia: preocupări prioritare în industrie

CEL de al V-lea plan tunisian de dezvoltare economică și socială (1977—1981) prevede un ritm mediu anual de creștere a produsului intern brut de 7,5%, în comparație cu 6% cît s-a înregistrat în perioada planului precedent (1973—1976) și un volum de investiții de 4,2 miliarde dolari. Din totalul investițiilor, 42,4 % sînt repartizate către sectorul industrial și minier.

Cu o producție de fosfați estimată la 4 mil. în 1978, Tunisia acționează în prezent pe linia modernizării exploatărilor de la SEHIB și KEF SCHFAIR, ceea ce va permite creșterea capacităților de extracție la 2 mil. și respectiv 2,5 mil. t. Redresarea producției de petrol (4,9 mil. t în 1978) se va face atît prin modernizarea tehnologiei de exploatare a principalelor zăcăminte, de la BORMA și ASHTART, cît și prin valorificarea zăcămintelor off-shore din zona golfului GABES. În paralel se vor efectua importante studii pe linia valorificării de noi zăcăminte. De asemenea, Tunisia a lansat un amplu program pentru intensificarea prospecțiunilor de gaze naturale, evaluarea și valorificarea acestora. Zăcămintele descoperite în zona GABES și apreciate la 80 miliarde m^3 ar putea acoperi necesarul intern și în deceniul următor. Se preconizează, de asemenea, creșterea producției de zinc și plumb cît și a celei de minereu de fier.

În industria prelucrătoare se are în vedere dezvoltarea industriei construcțiilor de mașini, electronicii și electrotehnicii prin extinderea și crearea de noi capacități de producție. Importante investiții vor fi alocate construcțiilor și materialelor de construcții (pentru fabricile de ciment de la BIZERTE și ENFIOHA), industriei textile (pentru filatura de la SOLISSE și țesătoria de la KSAR HELAL), cît și industriei alimentare.

În cadrul schimburilor comerciale, România exportă în Tunisia mașini și utilaj minier și utilaj pentru foraj, tractoare și alte mașini agricole, cherestea, produse chimice, ciment și importă în special minereu de fier, fosfați, îngrășăminte fosfatice, ulei comestibil, celuloză și hîrtie. În baza acordurilor încheiate, întreprinderi românești livrează utilaj minier și acordă asistență tehnică pentru explorarea și exploatarea unor minereuri. Totodată, se are în vedere inițierea de noi acțiuni de cooperare, în special în sectorul industrial și agricol.

Narcis CRAIU

EVOLUȚII MONETARE

SĂPTĂMÎNA 24—28.IX. a fost marcată de hotărîrea reajustării parităților din cadrul sistemului monetar vest-european. Mișcarea respectivă ilustrează o dată în plus dificultățile care stau în fața celor care încearcă crearea unei zone monetare stabile, dificultăți generate pe de o parte de diferențele datorate evoluțiilor divergente ale unor indicatori economici în țările participante și pe de altă parte de imposibilitatea izolării minisistemului respectiv de ansamblu mondial al relațiilor de schimb valutar. În acest fel autoritățile monetare din țările membre ale sistemului au contracarat pentru moment presiunile speculative bazate pe prezumpția revalorizării potențiale a mărcii vest-germane evitînd intervențiile costisitoare ale băncilor naționale. Un alt element resimțit de operatorii de devize a fost cel legat de o posibilă renunțare la dolar ca monedă de plată de către țările O.P.E.C. în decontarea exporturilor lor de petrol, fapt care a exercitat și el o presiune descendentă asupra monedei americane. În acest interval în S.U.A. a continuat mișcarea de creștere a dobînzilor la intern, fapt ilustrat prin generalizarea nivelului de 13,5% la dobînda preferențială „prime rate".

Lira sterlină a înregistrat în acest interval o inversare de tendință față de săptămîna precedentă. Această mișcare pare a reflecta mai ales slăbiciunea dolarului și s-a materializat în atingerea unui nivel maxim de 2,21 dolari/liră (cu 1,8% peste închiderea de referință) după care lira a închis în ușor recul, la 2.1940 dolari/liră. **Francul elvețian** a înregistrat în final o repreciere de circa 1% la un curs de aproximativ 1,5590 franci/dolar. În urma revalorizării parităților sale în cadrul „șarpelui" vest-european, **marca vest-germană** a continuat să manifeste o tendință ascendentă pe piețele de schimb atingînd la închidere un nivel de 1,7415 mărci/dolar, cu circa 1% superior închiderii precedente de 1,7635 mărci/dolar. **Francul belgian** a cotat la închidere la circa 28,20 franci/dolar. **Francul francez** a înregistrat în ultima parte a intervalului o repreciere mai accentuată, coborînd în final la circa 4,0950 franci/dolar (cu 1,2% peste nivelul de referință). **Lira italiană** a evoluat sub nivelul săptămînii precedente, cotînd în final la aproximativ 804,45 lire/dolar. **Yenul japonez** a continuat să rămînă în urma dolarului cedînd tot mai mult teren celorlalte valute europene prezentate anterior. La închidere yenul cota la circa 224,15 yeni/dolar.

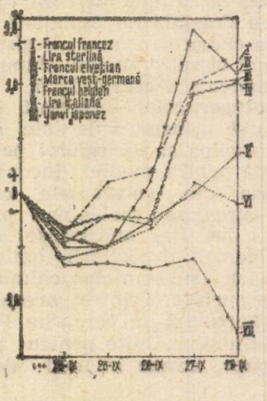

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în intervalul 24—28.IX. a.c., luîndu-se ca bază cursurile din 21.IX.1979

Dobînzile pe piața eurodepozitelor au înregistrat în general un recul, situîndu-se în final pentru perioada de șase luni la circa 12,875% la eurodolari, 2% la eurofranci elvețieni și 7,5% la euromărci vest-germane.

Piața aurului a continuat să polarizeze atenția observatorilor care, după ce prețul a atins la ultimul fixing al săptămînii la Londra 397,35 dolari per uncie (prețul în timpul tranzacțiilor a depășit chiar 402 dolari/uncie), anticipează noi creșteri în perioadele următoare.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

R. D. GERMANĂ

Accentuarea orientării către dezvoltarea intensivă

R.D. GERMANĂ este un stat socialist cu o industrie dezvoltată și cu o agricultură modernă, care trece treptat spre metode industriale de producție. Deși face parte dintre țările mai mici, atît din punct de vedere al teritoriului, cît și al populației (locul 101, respectiv 36), ea se situează, în privința producției industriale, pe locul 10 în lume.

TINÎND SEAMA de faptul că dispune de o bază redusă de materii prime, dar de o îndelungată tradiție în numeroase ramuri ale industriei prelucrătoare, politica sa economică s-a orientat mai întîi spre crearea și dezvoltarea unei industrii autohtone de materii prime de bază (energetică, metalurgie, chimie). A urmat apoi crearea unor ramuri industriale noi, de importanță fundamentală pentru asigurarea unui înalt nivel tehnico-științific al întregii economii ca, de pildă, industria de semiconductori și microelectronică, de mijloace tehnice pentru prelucrarea datelor, producția de mase plastice și de prelucrare a acestora etc.

Eforturile susținute ale celor ce muncesc și folosirea avantajelor economiei socialiste, au făcut posibilă creșterea venitului național de la 27,3 miliarde mărci în 1950, la 161 mlrd. în 1978 și va atinge 182—185 miliarde mărci în 1980, adică o multiplicare a acestuia de aproape 7 ori (vezi grafi-

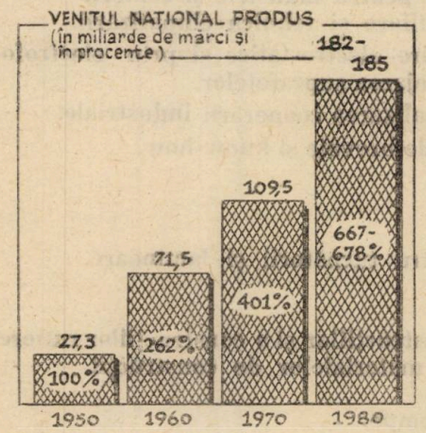

cul). Aportul cel mai însemnat în acest sens îl are industria, care, sporindu-și volumul în aceeași perioadă de circa 11 ori (de peste două ori mai mare decît producția industrială a Germaniei din 1936) are o pondere de aproximativ 60% în produsul social net. Perioada examinată s-a caracterizat, între altele, printr-un ritm echilibrat care — în toți anii, începînd cu 1950 — a fost de cel puțin 4%. Aceste importante creșteri, îndeosebi cea a venitului național, au fost realizate pe seama sporirii productivității muncii, efectivul forței de muncă menținîndu-se în decurs de 30 de ani aproape neschimbat.

NIVELUL DE DEZVOLTARE extensivă a bazei de producție atins pînă la sfîrșitul deceniului al șaptelea, epuizarea treptată a factorilor acesteia, au necesitat și au facilitat orientarea economiei spre intensificarea producției. Aceasta este calea principală de creștere economică, de sporire a productivității și eficienței muncii, a competitivității producției industriale, de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al poporului — orientări formulate în hotărîrile Congresului al VIII-lea (1971) și accentuate în cele ale Congresului al IX-lea (1976) al P.S.U.G.

Toate aceste cerințe și posibilități și-au găsit reflectarea în prevederile planului cincinal 1976—1980, în cursul căruia productivitatea muncii urmează să sporească — în sectorul industrial — cu 30%, ceea ce corespunde unei economii relative de forță de muncă, echivalentă cu 125—130 mii de persoane. În cadrul acelorași prevederi, producția va crește într-un ritm cu mai mult decît dublul celui al consumului de materii prime și materiale, pe baza reducerii acestuia pe unitatea de produs și prin extinderea și introducerea tehnologiilor noi și perfecționate. De altfel, în R.D. Germană — ca și în întreaga lume — reducerea consumurilor de combustibili ,energie și materiale a devenit o cerință esențială a promovării progresului tehnico-științific.

Accelerarea progresului tehnico-științific, caracteristică a sporirii eficienței economice în acest cincinal și în perioada următoare, este ilustrată concret de următoarele date : 60—70% din creșterea planificată a productivității muncii va constitui rezultatul economisirii a cel puțin 240—260 milioane ore de lucru anual în domeniul industrial și al construcțiilor; reducerea sensibilă a consumurilor materiale, realizarea în cantități sporite a unor produse de calitate superioară ; dublarea producției de produse noi și reproiectate.

Un rol cheie în această perioadă îl are dezvoltarea și folosirea productivă a științei și tehnicii, pentru care sînt alocate 35 miliarde de mărci (peste 4% din venitul național), în domeniul cercetării și dezvoltării activînd în prezent peste 150 mii persoane. Direcțiile principale în care sînt orientate cercetările în anii 1976—1980 vizează : consolidarea bazei energetice și utilizarea judicioasă a energiei; dezvoltarea bazei de materii prime prin prospectarea geologică sistematică și folosirea rațională a materialelor ; ridicarea nivelului tehnic al producției și sporirea competitivității pe piața mondială ; conceperea și perfecționarea de utilaje, mașini și aparate noi, precum și înnoirea sortimentelor bunurilor de consum.

Pornindu-se de la premisa că investițiile, în general, constituie un factor hotărîtor în creșterea rapidă a eficienței în economia țării, în cincinalul actual vor fi investite 242 miliarde de mărci, cu 60 miliarde mai mult decît în perioada anterioară de cinci ani. Circa 30% din volumul total al investițiilor este destinat dezvoltării bazei autohtone de materii prime și energie, printre obiectivele înscrise figurînd șapte noi exploatări la zi de cărbune brun și instalarea a 5 000 MW de noi capacități în uzine electrice.

UN ROL IMPORTANT în dezvoltarea economică și tehnico-științifică dinamică a R.D.G., în întărirea potențialului său economic revine relațiilor sale economice externe, lărgirii permanente a schimburilor comerciale cu alte țări, ținîndu-se seamă — de pildă — de faptul că 60% din materiile prime necesare economiei sînt procurate din import. Este grăitor faptul că, în perioada 1949—1978, volumul comerțului exterior al R.D. Germane a crescut de la 2,7 mlrd., la 96,9 mlrd. mărci valută, iar în cursul actualului cincinal acest volum este prevăzut să sporească cu circa 40%. Pe primul loc în cadrul relațiilor economice și tehnico-științifice ale R.D. Germane se situează colaborarea cu țările socialiste. În același timp, asemenea relații, comerciale îndeosebi, se dezvoltă continuu cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu țările capitaliste industrializate.

Capacitatea crescîndă a industriei și comerțului exterior ale R. D. Germane de a participa la diviziunea internațională a muncii este reflectată, în mod pregnant, de participarea la diferitele manifestări expoziționale externe și interne, în primul rînd la tîrgurile de primăvară și toamnă de la Leipzig. Cunoscut de mai bine de 800 de ani, acest tîrg continuă, pe o nouă treaptă, o tradiție seculară, fiind un centru recunoscut al comerțului internațional, al schimbului de experiență tehnico-științifică și al confruntării realizărilor obținute de zecile de țări participante și miile de expozanți, ale căror produse sînt apreciate de sute de mii de vizitatori.

În acest context, în cele trei decenii care au trecut de la crearea primului stat socialist german, relațiile de cooperare și colaborare dintre R.S. România și R.D. Germană cunosc o evoluție continuu ascendentă. Aprecierea se confirmă atît în privința creșterii volumului schimburilor comerciale în baza prevederilor acordului pe termen lung (1976—1980), cît și a extinderii și diversificării continue a colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice în multiple sectoare.

Gh. DRĂGHICI

Modernizarea producției

(Urmare din pag. 4)

de uz zootehnic, care adăugate la furajele combinate, asigură realizarea unei game mai ușor asimilabile, o creștere mai rapidă și un consum specific mai mic de furaje pe kilogramul de carne.

Fabricarea cauciucurilor sintetice constituie un alt domeniu de mare importanță a cărui dezvoltare a fost și va fi în continuare puternic influențat de realizările din cadrul ICECHIM pe linia obținerii elastomerilor stereospecifici și elucidarea unor probleme teoretice de cinetică și sinteză, **probleme de cercetare fundamentală** care au deschis un larg orizont pentru : crearea de noi tipuri de elastomeri, pregătirea și purificarea monomerilor, sinteza unor catalizatori specifici, studii de structură și relația acesteia cu proprietățile fizico-mecanice ale polimerului, metode de stabilizare a polimerilor obținuți ș.a. Un rezultat deosebit l-a constituit realizarea copolimerului etilenă-propilenă, cauciuc ce s-a impus pe plan mondial datorită multiplelor sale posibilități de utilizare.

Eforturi susținute au fost și vor fi depuse și pentru realizarea unei producții larg diversificate de mase plastice care, datorită domeniilor largi de utilizare, s-a dezvoltat mult atît în țara noastră ca și pe plan mondial. În cadrul institutului de profil a fost experimentat și s-au pus la punct procesele tehnologice de obținere a polistirenului de uz general, utilizînd reactoare de capacitate mărită. O realizare deosebită o reprezintă obținerea polistirenului antișoc grefat și elaborarea unui proces tehnologic care urmează să fie industrializat într-o instalație de mare capacitate. În domeniul polimerilor și copolimerilor, cercetările vor fi orientate asupra extinderii viguroase a proceselor de copolimerizare în vederea obținerii de clorură de vinil-acetat de vinil și clorură de vinil-clorură de viniliden, care se obține pe baza unor procese tehnologice pilot. Realizarea acestor produse în țară va conduce la asigurarea sectoarelor economice cu copolimeri de tip microsion, precum și cu folii speciale pentru ambalare. În domeniul polimerilor, cercetarea își va spori în continuare aportul la realizarea unor polimeri și copolimeri cu caracteristici superioare, polimeri termorezistenți, elastomeri termoplastici cu folosință în construcția de mașini și electrotehnică, fire și fibre sintetice cu proprietăți asemănătoare fibrelor naturale. Se vor intensifica, de asemenea, cercetările în domeniul polimerilor, firelor și fibrelor sintetice pe bază de materii prime nepetrochimice.

În chimia organică fină se vor realiza noi medicamente și pesticide pe bază de compuși cu cicluri mici, medicamente din extracte de plante și organe animale, sinteze de vitamine și proteine, pesticide cu remanență scăzută, combaterea biologică a dăunătorilor, coloranți și pigmenți organici pentru fire și fibre sintetice, cu caracteristici superioare, lărgirea bazei de materii prime pentru industria cosmetică, noi tipuri de auxiliari cu performanțe ridicate pentru industria ușoară, a maselor plastice și cauciucului. Se vor intensifica cercetările în domeniul fotosintezei, biosintezei și electrochimiei.

Sectorul anorganic se va dezvolta în ritm ascendent, urmărindu-se valorificarea integrală a materiilor prime indigene : a minereurilor sărace în sulf și potasiu de care dispunem (în munții Căliman), a substanțelor din Marea Neagră și din apele geotermale, a oxizilor de pămînturi rare și a altor săruri. Se vor intensifica cercetările pentru reducerea consumurilor de sulf și pentru recuperarea acestuia în cît mai mare măsură din procesele industriale. Se vor realiza îngrășăminte chimice și forme noi de condiționare, ieftine și cu eficacitate sporită asupra plantelor.

Sporirea eforturilor în toate unitățile chimiei pentru materializarea acestor prevederi reprezintă o cerință importantă pentru creșterea și modernizarea producției, pentru sporirea eficienței economice.

ÎNTREPRINDEREA UNGARĂ DE COMERȚ EXTERIOR PENTRU PRODUSELE INDUSTRIEI GRELE — NIKEX — este cea mai veche întreprindere de comerț exterior pentru construcția de mașini din Ungaria.

Ea își realizează activitatea de export-import și întreține relații de cooperare în peste 1000 de întreprinderi din 50 de țări din întreaga lume.

Vă invităm să ne vizitați în pavilionul S., unde specialiștii noștri vă stau cu plăcere la dispoziție.

Activitatea noastră cuprinde următoarele domenii:

EXPORT :

Instalații pentru tehnica arderii.
Material rulant și echipamente pentru transporturi feroviare.
Utilaje pentru construcții.
Echipamente pentru producția materialelor de construcții.
Instalații pentru gospodărirea apelor.
Armături industriale.
Mașini miniere și instalații pentru industria minieră.
Mașini pentru prepararea minereurilor și mașini de extracție.
Cîntare mecanice pentru industrie și comerț.
Instalații de ventilare și tehnica climatizării.
Sisteme de vopsire electrostatice și prin electroforeză, pentru protejarea suprafețelor.
Organizarea și realizarea cooperării industriale.
Comercializarea de brevete și know-how.

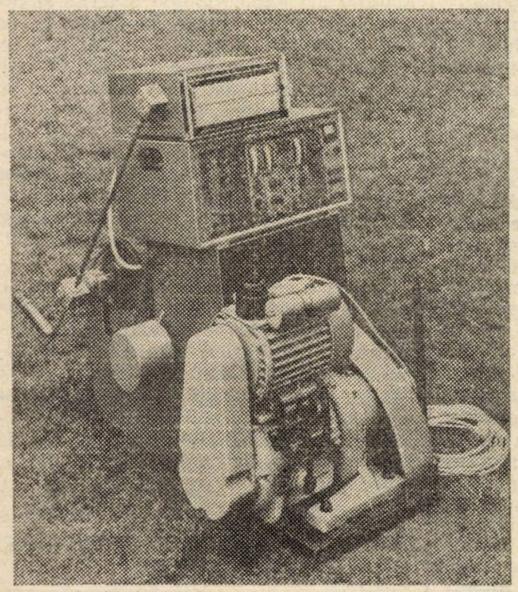

IMPORT :

Echipamente termotehnice
Instalații metalurgice, pentru turnătorii și laminoare.
Vagoane de cale ferată.
Ambarcațiuni și aeronave.
Mașini pentru industria construcțiilor și a construcțiilor rutiere.
Mașini pentru producerea materialelor de construcții.
Armături industriale.
Mașini de forță, agregate, pompe.
Mașini și echipamente miniere.
Instalații de extracție și transport.

NIKEX
BUDAPEST

Întreprinderea ungară de comerț exterior pentru produsele industriei grele.
H-1016 Budapest I
Mészàros utca 48-54
telefon: 851-122, 852-111
telex: 22-6406

PUBLICOM

Preocupare sporită pentru randament

DISPONIBILITATEA mai redusă și majorarea prețurilor unor resurse energetice determină pretutindeni urmărirea cu mai multă atenție a randamentului utilizării diferitelor surse de energie și intensificarea preocupărilor pentru sporirea lui. Graficul alăturat, care se referă la R.F.G., evidențiază că pierderi însemnate (peste un sfert) se înregistrează încă din faza de producere a energiei electrice pe baza unor resurse primare dintre care cea mai răspîndită este cărbunele. O cantitate și mai mare de energie este pierdută la consumatorii finali (sectorul casnic, industria, transporturile) datorită randamentelor scăzute în utilizare : echivalentul a circa 138 milioane tone cărbune convențional iese pe coșurile clădirilor sau prin țevile de eșapament. Clădiri mai bine izolate, motoare cu randament mai ridicat, ca și o conștiință sporită a necesității utilizării rationale, ar putea limita considerabil consumul de energie, afirmă publicația vest-germană după care reproducem graficul de mai sus.

CONSUMUL DE ENERGIE AL R.F.G. în anul 1977

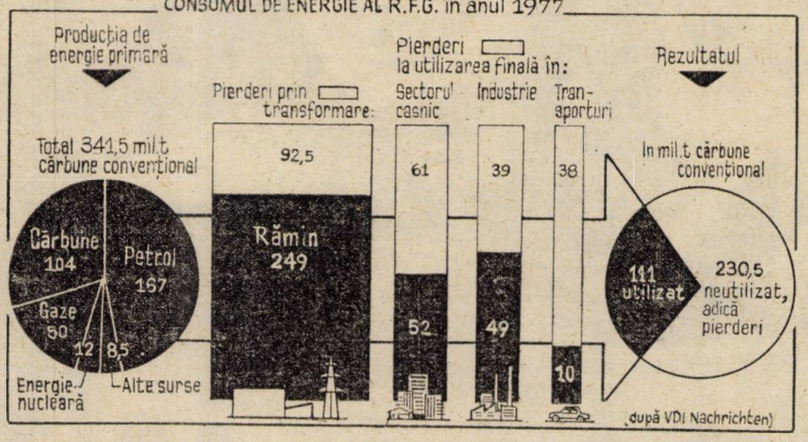

Programul energetic al Iugoslaviei

PROGRAMUL ENERGETIC al R.S.F. Iugoslavia prevede — după cum relatează publicația **Review** din Belgrad — construirea în viitorul apropiat a unor noi termocentrale cu o putere instalată însumînd 2 500 MW. Se are în vedere punerea în valoare prioritară a rezervelor de cărbune (estimate la 17,5 miliarde t) ce constituie circa 85% din totalul rezervelor energetice ale țării. 90% din zăcămintele de cărbune sînt reprezentate de lignit, care într-o proporție de 80% poate fi exploatat în carieră. Planul de dezvoltare economică a Iugoslaviei prevede reducerea importurilor de hidrocarburi (petrol și gaze) prin înlocuirea acestora cu cărbuni indigeni. Ponderea cărbunilor în balanța energetică a țării urmează să crească din nou, după ce între 1957 și 1977 scăzuse la jumătate, de la 84% la 42%. Va începe exploatarea bazinului carbonifer Kosovo-Metohija, cel mai bogat între cele zece zăcăminte din Iugoslavia, cu rezerve ce însumează 10,5 miliarde t. Concomitent, se are în vedere punerea în valoare și a unora din cele 74 de zăcăminte de dimensiuni mai reduse, răspîndite pe tot teritoriul țării. Cărbunele își va reocupa astfel locul său de seamă în producția de energie a Iugoslaviei.

Automobilul de lungă durată

CRIZA mondială a materiilor prime și energiei determină restructurări esențiale ale consumului, ce nu pot avea loc fără reconsiderări majore ale tehnologiilor și orientarea — inclusiv în țările capitaliste dezvoltate — spre fabricarea de bunuri de consum de cît mai lungă durată. Asemenea restructurări și orientări devin tot mai mult o permanență și în industria automobilelor, reputată ca o mare consumatoare de metal și energie.

Astfel, firma Volkswagen face pregătiri serioase pentru a scoate pe piața anilor '80 mult doritul automobil „de lungă durată". Conform declarațiilor inginerului șef al firmei, noul automobil va putea parcurge 100 000 de km fără nici o intervenție, șoferul neavînd misiunea decît să-i pună benzină și să-i schimbe periodic uleiul. După 100 000 de km, automobilul va fi supus unei verificări generale și va fi pregătit pentru a rula încă 100 000 de km.

Deja anumite detalii concrete prefigurează posibilitatea apariției acestui automobil-minune : contorul kilometric nu mai revine la zero după prima sută de mii de kilometri parcurși ci înregistrează pînă la 1 milion de kilometri ; de asemenea, firma Volkswagen a trecut la garantarea caroseriilor sale pentru o perioadă de 6 ani.

Potrivit aceleiași surse, noua realizare ar avea la bază atît progresele înregistrate în tehnologia metalelor cît și posibilitatea injectării de material plastic în cavitățile caroseriei.

Mutații calitative în comerțul albanez

DEZVOLTAREA susținută a industriei în R.P.S. Albania a determinat creșterea ponderii acesteia în producția globală a economiei naționale de la 8% înainte de eliberarea țării la aproape 60% în prezent. Prin crearea și dezvoltarea de noi ramuri ale industriei bazate îndeosebi pe valorificarea resurselor solului și subsolului țării, s-a îmbogățit și diversificat totodată structura exportului albanez.

În timp ce în 1938 produsele finite reprezentau doar 13% din valoarea exportului, în 1960 ponderea lor a ajuns la 46%, iar la sfîrșitul actualului cincinal va atinge 65%. În cadrul nomenclatorului articolelor de export, un rol important revine unor produse, cum sînt : cromul, feronichelul, concentratele de crom și aluminocrom de ilmenit, magnezit, de pirită sau nichel, silicații, bauxita, cuarțul, marmura, bitumul, cocsul, cuprul catodic, sulful ș.a. Prin intrarea în funcțiune a unei serii de fabrici și uzine noi se realizează un ciclu aproape complet de prelucrare a mineralelor, ceea ce permite, de pildă, ca în loc de cupru brut să se exporte în prezent cabluri electrice din cupru.

Pe de altă parte, dezvoltarea construcțiilor de mașini, a industriei electrotehnice, chimice, de sticlărie și ceramică, de prelucrare a lemnului, alimentară etc. a făcut posibilă nu numai sistarea importului unora dintre produsele respective, dar și diversificarea livrărilor la export, extinderea continuă a volumului acestora.

Apa mării — sursă complexă de energie

TEHNICILOR de generare a energiei electrice prin utilizarea forței valurilor, a fluxului și refluxului, a diferenței de temperatură între straturile de apă de la suprafață și cele din adîncimea mărilor, li se adaugă perspectiva obținerii de electricitate prin trecerea unui curent marin printr-un cîmp magnetic puternic, creat de un magnet supraconductor. Principiul de generare a energiei electrice cu ajutorul curenților marini este cunoscut mai demult, dar aplicarea lui în practica energetică era împiedicată de imposibilitatea creării unui cîmp magnetic suficient de puternic. Această piedică a fost depășită, datorită progreselor tehnice realizate, în ultima perioadă, îndeosebi în domeniul criogeniei.

Studiile efectuate de o echipă de cercetători japonezi, pe baza experimentării pe un model de proporții reduse, au dus la concluzia că apele curentului oceanic Kuro-Șivo (care scaldă țărmul estic al arhipelagului japonez) pot debita o putere de 1500 kW dacă trec printr-un cîmp magnetic de 31 000 Gauss. Se consideră că, după terminarea tuturor studiilor necesare aplicării în practică a principiului menționat, va deveni posibilă construirea — în zona curentului Kuro-Șivo — a unei insule artificiale, pe care să fie amplasată centrala electrică respectivă. Se apreciază că, întrucît în cadrul funcționării sistemului va avea loc și un proces de electroliză a apei marine, centrala electrică pe bază de curenți marini poate fi combinată cu o uzină producătoare de hidrogen — cel mai „curat" purtător de energie, capabil să înlocuiască petrolul.

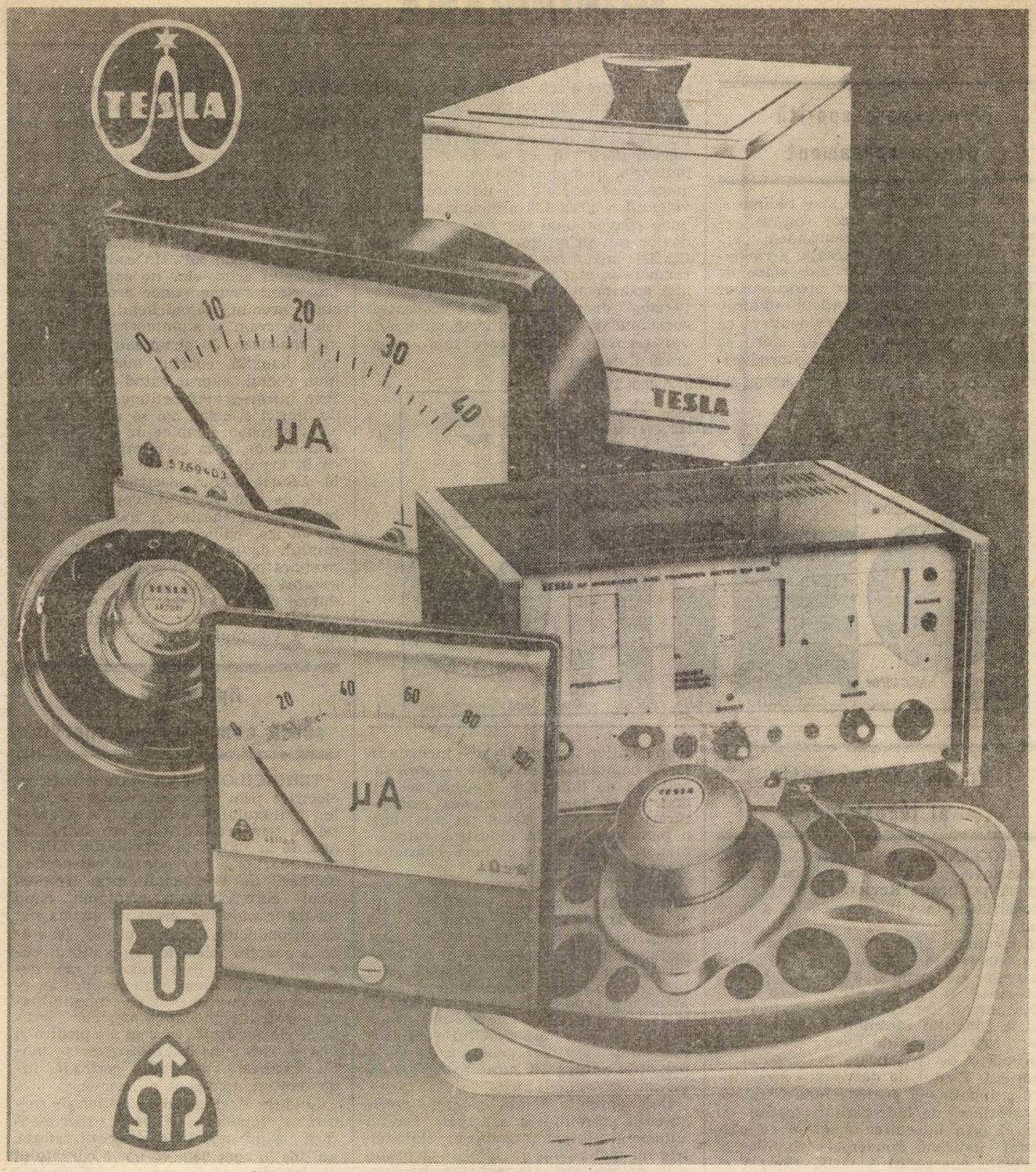

OBIECTIVUL NOSTRU ESTE PERFECȚIUNEA !
ELECTRONICA, MĂSURAREA ȘI REGLAREA CONSTITUIE DOMENIUL NOSTRU !

Intreprinderea de comerț exterior KOVO vă invită să vizitați expoziția sa, unde veți putea lua cunoștință cu o serie de produse electronice, electrice și de reglare moderne, fabricate de întreprinderile naționale cehoslovace ZPA, METRA și TESLA.

Vă atragem atenția asupra următoarelor produse :
— aparate electrice de măsură
— aparat universal cu laser pentru măsurarea distanțelor
— relee și sisteme de protecție
— trusă de aparate pentru măsurarea temperaturii în silozuri cerealiere
— servoantrenări electrice pentru comanda supapelor
— regulatoare transistorizate

Vizitați standul I.C.E. KOVO, în cadrul tîrgului internațional TEHNOEXPO '79, în perioada 4—13 octombrie 1979, unde tehnicienii noștri vă vor oferi informații detaliate despre acestea și multe alte produse, pe care întreprinderea noastră de comerț exterior KOVO, le exportă

VĂ AȘTEPTĂM CU PLĂCERE !

FOREIGN TRADE CORPORATION • ВНЕШНЕТОРГОВОЕ ОБЪЕДИНЕНИЕ • ENTREPRISE DU COMMERCE EXTERIEUR • AUSSENHANDELSUNTERNEHMEN •
EXPORT IMPORT KOVO
PRAHA CZECHOSLOVAKIA

PUBLICOM

CURIER

GLOSAR

Noutăți despre contul de substituire [II]

Dacă s-ar înființa Contul de substituire, dolarii s-ar putea preschimba prin intermediul acestui cont, deci în cadrul F.M.I., ocolindu-se piața și eliminîndu-se astfel unul din factorii de instabilitate a dolarului.

În ce privește al doilea scop urmărit prin înființarea Contului de substituire, și anume întărirea rolului D.S.T., este știut că statutul modificat al F.M.I. (1978) prevede transformarea acestui instrument în principalul activ de rezervă al sistemului monetar internațional, urmînd să înlocuiască în bună parte aurul și valutele de rezervă. În prezent, D.S.T. este foarte departe de un asemenea obiectiv. În 1970—1972, F.M.I. a procedat la o primă alocare (emisiune) de 9,3 miliarde D.S.T. (pe atunci 1 D.S.T. = 1 dolar S.U.A.), după care a urmat o pauză, iar în perioada 1979—1981 va avea loc o a doua alocare în sumă de 4 miliarde D.S.T. anual (în prezent 1 D.S.T.=circa 1,30 dolari). Este clar că prin asemenea emisiuni D.S.T. nu se va putea afirma, rămînînd la periferia rezervelor, mai ales ținînd seama de ascensiunea an de an a volumului total al rezervelor.

Un mecanism ca acela al Contului de substituire, care ar înlocui cu D.S.T. o parte din valutele de rezervă actuale, ar veni în întîmpinarea unei cerințe a reformei monetare, constituind o nouă cale, mai eficientă, de sporire a D.S.T. în circulație, alături de vechiul mecanism al alocațiilor.

În stadiul actual al proiectului, Contul de substituire ar fi organizat și ar funcționa în modul următor : Contul va funcționa în cadrul F.M.I., probabil ca unitate operativă distinctă; participarea la Cont va fi deschisă nu numai țărilor membre ale F.M.I., ci oricărei țări deținătoare de rezerve valutare internaționale ; participarea va fi voluntară și nu va implica nici o obligație pentru țările membre, astfel încît acestea își vor menține dreptul de a avea structura rezervelor pe care o consideră cea mai indicată ; valutele care fac obiectul operațiilor în cadrul contului sînt numai cele din rezerva oficială, astfel încît participarea se limitează la autoritățile deținătoare de rezerve valutare ; pot face obiectul operațiilor orice valute de rezervă, deci nu numai dolarul S.U.A., dar și marca R.F.G., lira sterlină, francul francez etc., însă întrucît dolarii au de departe cea mai mare pondere în rezerve și situația cea mai controversată, ei sînt primii vizați ; nu se prevede preschimbarea totală cu D.S.T. a rezervelor valutare, ci numai a unei părți din ele : suma totală a preschimbărilor, deci mărimea contului, se estimează la 20—30 miliarde dolari ; prin înlocuirea dolarilor (sau a altor monede naționale) cu D.S.T., participanții la cont vor avea avantajul de a fi apărați de riscul deprecierii valutare, D.S.T., fiind un instrument stabil ; mecanismul funcționării Contului de substituire va fi următorul : cei ce doresc preschimbarea în D.S.T., a unor valute de rezervă vor depune aceste valute la Contul de substituire și vor primi echivalentul în D.S.T., la cursul zilei al valutelor față de D.S.T., sub forma unor obligațiuni emise de cont ; valutele primite de cont vor fi transmise țărilor emitente, care vor preda contului obligațiuni exprimate în valutele respective. Contul va plăti participanților, pe de o parte, o dobîndă calculată asupra soldului depunerilor, iar pe de altă parte va primi dobîndă de la emitenții monedelor respective, în special de la S.U.A.

Succesul Contului de substituire va depinde, evident, de atractivitatea obligațiunilor în D.S.T., de utilitatea obligațiunilor în D.S.T. (adică de operațiile care vor putea fi efectuate cu aceste instrumente), de stabilitatea lor.

C. K.

Prețul aurului

Sorin Șerbănescu, București — 1) Principalul centru al pieței libere a aurului rămîne Londra, deși cantități importante de aur se tranzacționează și la bursele din Zürich, New York, Hong Kong etc. Despre modul cum se stabilește la Londra prețul aurului, în cadrul celor două reuniuni cotidiene (denumite „fixing") de la sediul firmei N.M. Rothschild & Sons am relatat pe larg la rubrica „Glosar" din nr. 48/1978 al revistei noastre, așa încît nu mai revenim. 2) Există indiscutabil o paralelă între evoluția prețului petrolului și cea a prețului aurului, pe care graficul alăturat o scoate cu claritate în evidență. Trebuie subliniat, în ce privește aurul, că anul acesta au fost întrecute toate recordurile anterioare în ce privește prețul, deși oferta a fost mai mare decît oricînd în trecut, din cauza vînzărilor efectuate de F.M.I., de Ministerul de finanțe american, de băncile centrale ale Indiei și Portugaliei etc.

Prețul aurului este astăzi de zece ori mai mare decît în urmă cu zece ani. Recentele niveluri record ale prețului atestă că aurul rămîne o valoare refugiu în condițiile instabilității și incertitudinilor economice și financiare din țările capitaliste, generatoare ale crizei de încredere în principalele monede occidentale, în primul rînd în dolar.

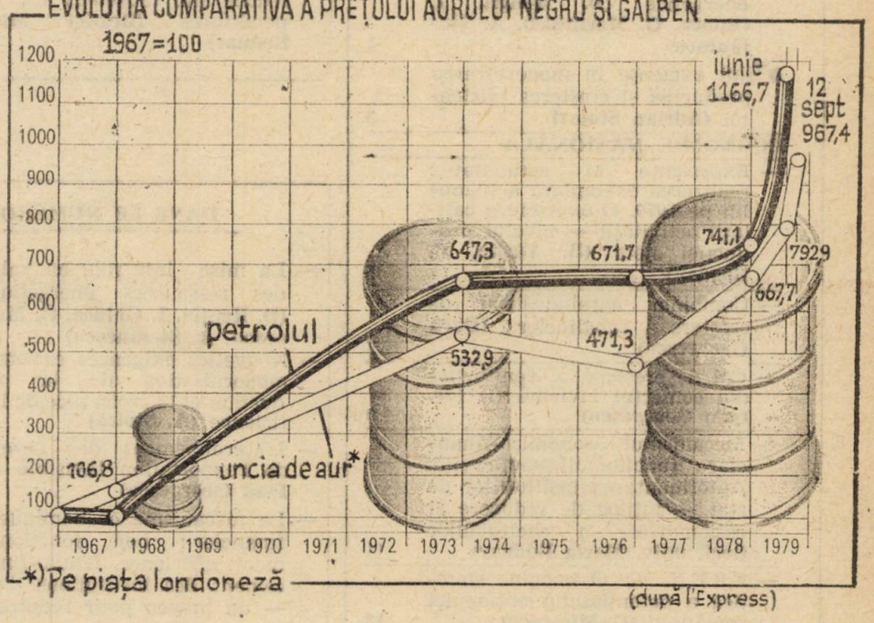

Implicațiile științei

Dumitru Căpățînă, Alexandria — Eveniment anual așteptat cu interes în S.U.A., conferința națională (a 146-a la număr) a Asociației americane pentru progresul științei ce se va desfășura în ianuarie 1980 la San Francisco, își propune să analizeze nu numai cele mai noi cuceriri ale științei și tehnologiei, inclusiv sub aspectul lor aplicativ, ci și implicațiile lor de ordin social și moral. Sub genericul „Știința, moștenirea noastră comună", conferința va prilejui circa 140 simpozioane pe teme ca : dezvoltarea energiei solare, cercetarea seismologică, cu atenție specială asupra faliei San Andreas din apropiere, modelele energetice la scară mare, efectele sporirii concentrației de bioxid de carbon din atmosferă în sensul modificărilor climatice, progresele realizate în embriologie, noile descoperiri referitoare la spațiul cosmic etc. Programul reuniunii va include de asemenea zece conferințe de popularizare și prezentare a 50 dintre cele mai bune filme științifice de scurt metraj produse în ultimul an.

Asociația organizatoare, creată în anul 1848, este cea mai largă organizație generală cu profil științific din S.U.A., cuprinzînd 130 000 membri individuali și circa 300 societăți științifice, inclusiv cu caracter academic. Asociația publică săptămînal revista „Science".

Videocasetă sau videodisc ?

Teodor Mardare, Călărași — Magnetoscopul servește în principal înregistrării pe videocasetă a programelor de televiziune (imagine și sunet), dar există acum și magnetoscoape portative care, branșate la o cameră de luat vederi de asemenea portativă, pot înregistra imaginile (și sonorul) dorite de posesor. Videodiscul nu permite acest lucru, după cum nu se pot înregistra pe el nici programe de televiziune. Pe videodiscuri sînt înregistrate filme de către producători. Ele au însă avantajul că sînt de cinci ori mai ieftine decît videocasetele, iar aparatul de proiecție este el însuși de două sau trei ori mai ieftin decît magnetoscopul.

Pe piața mondială există în prezent 33 modele de magnetoscoape comercializate sub 16 mărci. În esență ele se reduc la patru procedee principale : două japoneze (realizate de firmele Matsushita și Sony și denumite V.h.s. și Betamax), unul vest-german (denumit S.v.r. și produs de Grundig) și unul olandez (V.c.r., realizat de Philips).

Aprofundînd analiza se constată că firmele japoneze au cucerit 85% din piața mondială a magnetoscoapelor, în vreme ce firmele vest-germane și olandeze își împart restul. În acest context, Grundig (care a pus la punct o casetă cu o durată de 8 ore) și Philips cooperează tot mai strîns.

Revista ECONOMICĂ

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 40 din 5 octombrie 1979

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

● Opinii și propuneri în sprijinul realizării unui salt calitativ și al creșterii eficienței. Valorificarea integrală a resurselor energetice **(D. Rența, I. Ghioca, G. Marinescu, A. Ștefănescu** 1

● Noi exigențe în modernizarea producției și creșterea eficienței **(Adrian Stoica)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Experiențe în actualitate: realizarea exemplară a planului pe 1979. O expresie a calității activității — nivelul producției nete **(B. Vasile, P. Bogdan)** 5

— Combinat agroindustrial de creștere a cabalinelor **(Doru Georgescu)** 7

— Căi de creștere a veniturilor din comerțul invizibil (I) **(dr. Ioan Georgescu)** 9

— Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Autofinanțarea instituțiilor de stat — mijloc de reducere și raționalizare a cheltuielilor **(lect. univ. Maria Bodnar)** 11

— E.R.E.N. '79. O imagine sintetică a potențialului economiei românești **(C. Mircescu)** 13

— Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Concepte — instrumente — tehnici în sprijinul sporirii eficienței. Conducerea și organizarea activităților de întreținere — corelată cu nivelul dotării cu tehnică nouă **(Nicolae Pavel)** 15

— Dezbatere „R.E." : Informatica — sarcini calitativ noi. Sisteme distribuite pentru prelucrarea automată a datelor **(dr. George Vladimir)** 16

TEORII ● IDEI

— Învățămîntul — forță de producție a societății (II) **(prof. dr. Gheorghe P. Apostol)** 17

— Școli ● curente ● economiști. Concepții și orientări latino-americane cu privire la planificarea dezvoltării economico-sociale (I) **(Marina Rudăreanu)** 20

— Competența juridică a unității economice de stat **(dr. Mihai Constantinescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Contribuții la pregătirea noii strategii internaționale a dezvoltării **(dr. George Marin)** 23

— Deșeurile toxice — un pericol pentru mediul înconjurător **(N. I.)** 25

— Tendințe-conjuncturi 26

— R. D. Germană. Accentuarea orientării către dezvoltarea intensivă **(Gh. Drăghici)** 27

ÎN SUPLIMENTUL REVISTEI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Energy resources full development **(D. Rența, I. Ghioca, G. Marinescu, A. Ștefănescu)** 1

— New exigencies of the production modernising and efficiency growing in the chemical industry **(A. Stoica)** 3

— Increasing invisible exports receipts **(Dr. Ioan Georgescu)** 9

— The economic and financial mechanism: functional and efficient. Self-financing the state enterprises — a way to reduce and rationally use expenditures **(Reader Maria Bodnar)** 11

— Education — a productive force of society **(Prof. Dr. Gheorghe P. Apostol)** 17

— Schools ● currents ● economists. Latin american conceptions and trends concerning economic and social planning (I) **(Marina Rudăreanu)** 20

— Contributions to the preparations for a new international strategy for development **(Dr. George Marin)** 23

— The German Democratic Republic. Stressing the trends towards intensive development **(Gh. Drăghici)** 27

DANS LE NUMÉRO

— La mise intégrale en valeur des ressources énergétiques **(D. Rența, I. Ghioca, G. Marinescu, A. Ștefănescu)** 1

— Nouvelles exigences envers la modernisation de la production et la croissance de l'efficience **(A. Stoica)** 3

— L'accroissement des revenus de l'exportation invisible **(dr. Ioan Georgescu)** 9

— Le mécanisme economique et financier: bon fonctionnement, efficience. L'auto-financement des institutions d'état — un moyen pour réduire et rationaliser les dépenses **(lecteur Maria Bodnar)** 11

— L'enseignement — force productive de la société **(prof. dr. Gheorghe P. Apostol)** 17

— Ecoles — courants — économistes. Conceptions et orientations latino-américaines en ce qui concerne la planification économique et sociale (I) **(Marina Rudăreanu)** 20

— Contributions à la préparation de la nouvelle stratégie internationale du développement **(dr. George Marin)** 23

— La R.D.A. L'accentuation de l'orientation vers le développement intensif **(Gh. Drăghici)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Полное использование энергетических ресурсов (Д. Ренция, И. Гиока, Г. Маринеску, А. Штефэнеску) 1

— Новые требования перед модернизацией продукции и ростом эффективности (Ад. Стойка) 3

— Увеличение доходов от невидимого экспорта (др. Иоан Джорджеску) 9

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Самофинансирование государственных учреждений — средство сокращения и рационализации расходов (преп. в. шк. Мария Боднар) 11

— Образование — производственная сила общества (II) (проф. др. Георге П. Апостол) 17

— Школы ● течения ● экономисты. Латино-американские концепции и ориентации по вопросу экономико-соцчального планирования (I) (Марина Рудэряну) 20

— Вклад в подготовку новой международной стратегии развития (др. Джордже Марин) 23

— Г. Д. Р.: Усиление приентации на ингенсивное развитие (Г. Дрэгич) 27

Amintim cititorilor noștri că în curînd va începe campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1980 la „Revista economică". Prețul abonamentului: 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de: 130 lei anual; 65 lei semestrial; 32,50 lei trimestrial.

Incheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate: „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice", „Curier economic-legislativ".

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Scînteii".

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA DE ACCIDENTE ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea de accidente poate fi contractată de orice persoană în vîrstă de la 16 ani împliniți, indiferent de profesie și de locul de muncă. Dintre evenimentele neprevăzute pentru urmările cărora se plătesc sumele asigurate corespunzătoare, amintim : lovirea, căderea, alunecarea, prăbușirea de teren, explozia, trăsnetul, acțiunea curentului electric, înecul, degerarea, intoxicația subită, arsura, accidentele produse de funcționarea sou folosirea mașinilor, instrumentelor, sculelor sau armelor, cele întîmplate ca urmare a circulației mijloacelor de transport sau din cauza accidentelor întîmplate acestora etc.

Această asigurare se practică în următoarele variante :

- Asigurarea de accidente pentru sume fixe, **totale, de 19 000 de lei, se contractează pe durata de 3 luni, sau pe durate constituind multiplul acesteia, pînă la 2 ani. Pe aceeași perioadă se pot încheia una, două sau trei asigurări pentru sume fixe.**

- Asigurarea de accidente pentru sume convenite **se contractează pe durate de la 1 an la 5 ani. La această asigurare primele se pot achita și în rate.**

Primele de plată, la ambele variante, se stabilesc în funcție de mărimea sumei pentru care solicitantul dorește să se asigure, precum și de durata contractului (de exemplu : la asigurarea pentru sume fixe, prima de plată este de 15 lei pe 3 luni, iar la asigurarea pentru sume convenite, prima de plată este de 3,20 lei pe an pentru fiecare 1.000 de lei din sumele asigurate prevăzute în poliță).

- Asigurarea familială de accidente **cuprinde, pe lîngă asiguratul principal, pe soția acestuia și pe toți copiii, în vîrstă de la 5 la 16 ani, la sume totale de 15 000 de lei pentru fiecare persoană. Prima de plată, pentru o durată a asigurării de 3 luni, este de 25 de lei, pentru toate persoanele cuprinse în asigurare.**

- Asigurarea de accidente „Turist" **se recomandă a se contracta cu ocazia efectuării unor deplasări. Această asigurare cuprinde atît cazurile de accidente ale asiguratului, cît și cele de deteriorare sau distrugere a bunurilor casnice și gospodărești ale acestuia lăsate la domiciliu sau luate în deplasare. Sumele asigurate sînt între 15 000 și 40 000 de lei pentru cazurile de vătămări corporale (în funcție de natura accidentului) și de 20 000 de lei pentru pagubele la bunurile casnice și gospodărești. La această asigurare, prima de plată este de 15 lei pentru o lună.**

Asigurările de accidente pentru sume fixe, pentru sume convenite și cele familiale cuprind și pagubele la bunurile casnice și gospodărești, pentru o sumă asigurată de 5 000 de lei de fiecare poliță.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

I.U.P.S.

INTREPRINDEREA DE UTILAJE ŞI PIESE DE SCHIMB BUCUREŞTI
M. E. F. M. C. – C. U. P. S.

1979 OKT 12

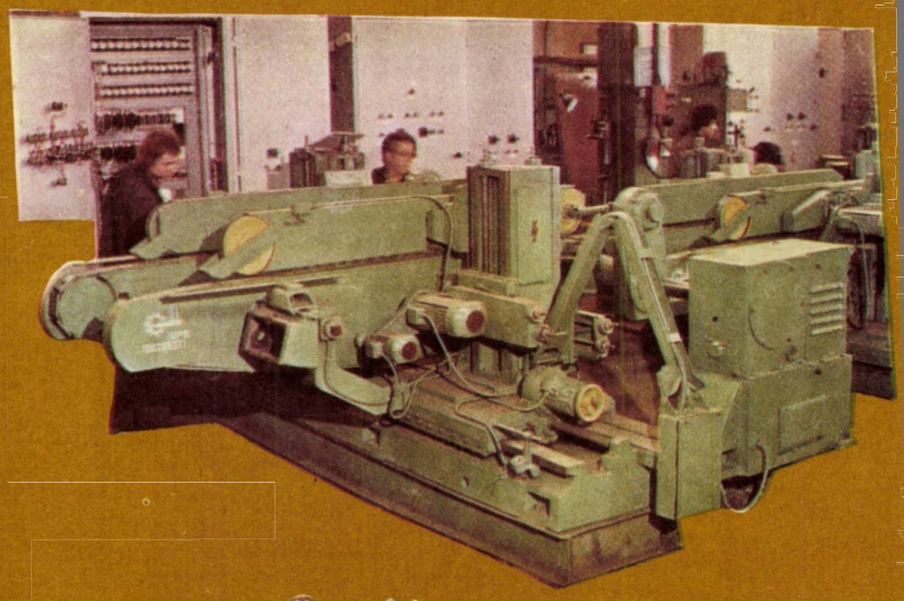

Produce şi livrează, pe bază de comenzi ferme, următoarele utilaje :

— MDP-12, MDP-24 — Maşinile duble de profilat sînt destinate prelucrării canturilor, panourilor pentru mobilă corp, prelucrării pe lungime, cu introducerea mecanizată a panourilor.

		MDP-12	MDP-24
Lăţimea de lucru	min.	200 mm	350 mm
	max.	1 200 mm	2 400 mm
Grosimea panourilor	min.	10 mm	10 mm
	max.	160 mm	160 mm
Înălţimea de lucru		880 mm	880 mm
Masa netă		3 900 kg	4 300 kg

— ATL-30 — Aşchietorul pentru tocătură este o maşină de tip centrifugal pentru producerea aşchiilor din lemn, folosite la fabricarea plăcilor aglomerate.

Productivitatea (aşchii fag 0,4 mm)	2 400 kg LAU/oră
Gros. max. a tocăturii (alimentare)	40 mm
Grosimea aşchiilor (rezultate)	0,4 — 1,2 mm
Coşul port cuţit	
Turaţia	54 rot/min
Rotorul cu contra-cuţit	
Turaţia	920 rot/min
Greutatea totală	6 000 kg

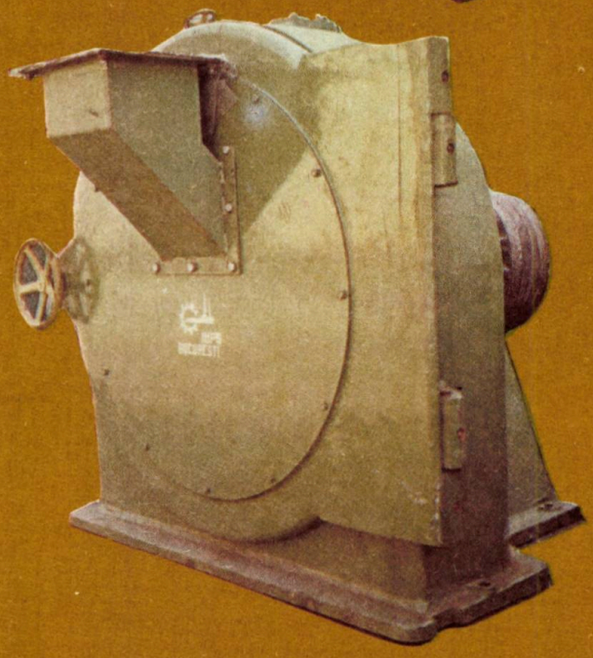

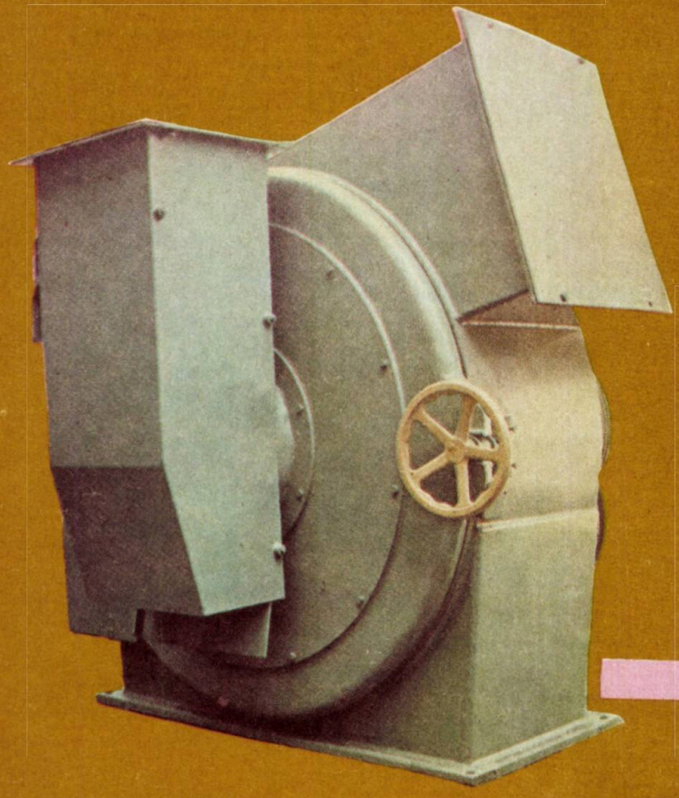

— MMFA-12 — Moara de mărunţit fin aşchii este o maşină pentru prelucrarea de particele foarte fine, necesare straturilor de faţă ale plăcilor aglomerate.

Productivitate	1 500—2 000 kg LAU/oră
Material de alimentare — aşchii de lemn	
Grosimea particulelor produse	0,1—0,25 mm
Rotorul cu palete (turaţia)	910 rot/min
Colivia rotativă (turaţia)	660 rot/min
Greutatea totală	6 000 kg

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

PRIORITATEA PRIORITATILOR

REALIZAREA EXEMPLARĂ A TUTUROR INDICATORILOR DE PLAN

Numărul 41 ● Vineri 12 octombrie 1979

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A INAUGURAT EXPOZIȚIA REALIZĂRILOR ECONOMIEI NAȚIONALE ȘI EXPOZIȚIA TEHNICĂ INTERNAȚIONALĂ

În prezența tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU au fost inaugurate Expoziția realizărilor economiei naționale — EREN '79 și Tehnoexpo '79, care se desfășoară între 4 și 13 octombrie în Capitală.

Organizată în acest an jubiliar, care marchează 35 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, actuala ediție a EREN reunește — pe o suprafață de circa 50 000 mp — cele mai reprezentative realizări ale tuturor sectoarelor industriei românești, ale agriculturii, științei și tehnicii, învățământului, ocrotirii sănătății, culturii și artei.

Complexul expozițional găzduiește, alături de exponatele a peste 1 000 de întreprinderi românești, și standurile a peste 350 de firme străine din 21 de țări participante la Expoziția tehnică internațională, ce expun mașini și utilaje, echipamente pentru agricultură, silvicultură, industria lemnului, construcții, instalații și transporturi.

Înaltul prestigiu de care se bucură în prezent România, cadrul fertil pe care îl oferă țara noastră pentru extinderea colaborării economice și tehnico-științifice internaționale permite intensificarea schimbului de experiență în activitatea comercială între specialiști și oameni de afaceri români și străini.

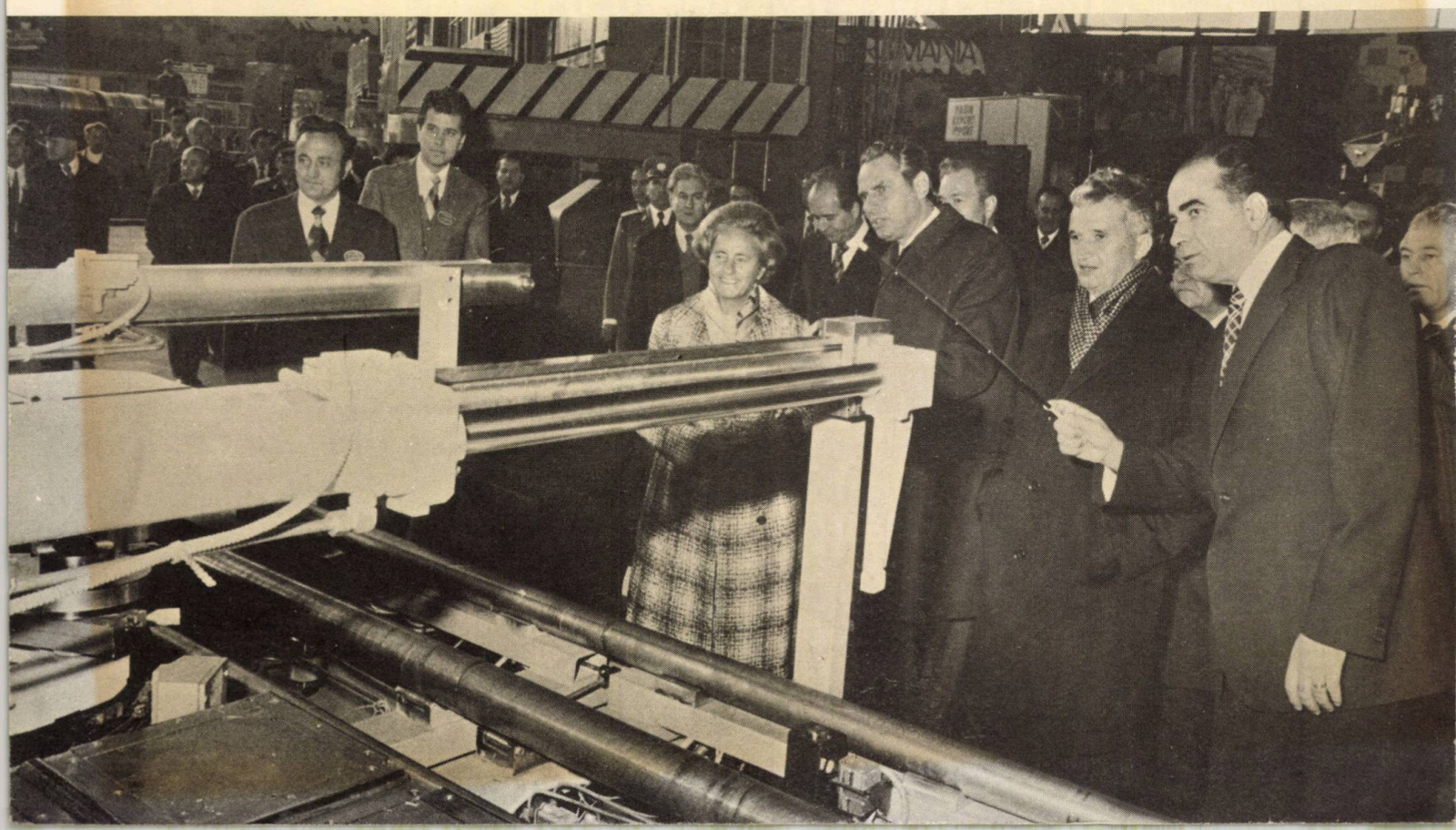

D 646

1979 OKT 17

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

VALORIFICAREA POTENȚIALULUI CREATOR - RESURSĂ NELIMITATĂ A CREȘTERII ECONOMICE

OPTIMIZAREA CORELAȚIEI NEVOI - EFORTURI - EFECTE

SISTEMUL social socialist este inventiv și creator prin însăși natura sa, prin energia maselor care își pot valorifica și conduce, în interesul colectiv, resursele de creativitate.

Întreaga politică a Partidului Comunist Român oferă un exemplu convingător de originalitate și inovație creatoare. Însuși cadrul organizatoric propriu democrației noastre socialiste — unic în felul său — încorporează ca atribut și calitate fundamentală ampla deschidere pentru **valorificarea optimă, eficientă a disponibilităților individuale și colective de creație și inovație socială,** pentru permanentizarea acestor procese, care devin factori fundamentali ai dezvoltării și progresului social în etapa actuală.

Inovația este reprezentată de ansamblul proceselor de elaborare a ideilor noi (creație), de evaluare și selecție (decizie) și de integrare a acestora în ansamblul practicii sociale.

Se vorbește astăzi, în întreaga lume, despre **stimularea, orientarea și chiar conducerea** (științifică !) **a inovației după obiective tehnologice, economice și sociale prestabilite.** S-au multiplicat și au devenit mai complexe interdependențele dintre știință și tehnologie și, în particular, dintre cercetare și proiectare, în numele unui nou activism, care asociază cunoașterea și descoperirea de proiect ori invenția ce utilizează sporul de cunoaștere obținut, dar cu scopul declarat al **satisfacerii nevoilor concrete ale societății.**

REFLECTÎND gîndirea profund înnoitoare a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** proiectul **Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R.** și proiectul **Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic** fundamentează, pentru cincinalul viitor și pentru o perspectivă de două decenii, **principalele obiective economico-sociale ale inovației,** chemînd la rezolvarea lor nu numai specialiști, ci masele largi ale oamenilor muncii, în exercițiul triplei calități a acestora, de proprietari, producători și beneficiari a tot ceea ce creează societatea noastră.

Implicarea interdisciplinară în procesul de concepție este condiționată de necesitatea de a aduce la un nivel optim corelația NEVOI-EFORTURI-EFECTE.

Pentru a realiza o concepție eficientă din punct de vedere social este absolut necesar să pornim de la cunoașterea **NEVOILOR REALE.** Cunoașterea acestora, în timp real, presupune capacitate de a investiga, de a măsura și recunoaște, printr-o comandă socială, existența acestor nevoi. Presupune, de asemenea, existența unor instrumente sensibile de măsurare a performanțelor necesității și, în același timp, responsabilitate privind implicarea conștientă a beneficiarilor de servicii în determinarea raționalității acestora, în concordanță cu adevăratele cerințe.

EFORTURILE pe care societatea le face sau va trebui să le facă, în vederea satisfacerii nevoilor recunoscute de către aceasta, reprezintă un element de maximă importanță și implică o mare responsabilitate în realizarea unei concepții eficace. Eforturi înseamnă cheltuirea de resurse de muncă, materiale și financiare. **Omul, implicat în concepție, reprezintă elementul dinamic, resursa considerabilă nelimitată prin capacitatea sa creatoare.** Omul naște și ideea de a satisface o nevoie printr-un anumit mijloc, el hotărăște și nivelul resurselor materiale, de forță de muncă și financiare ce vor fi implicate în realizarea acestuia și tot el îi conferă capacitatea de a fi util.

„Dezvoltarea continuă a democrației socialiste, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice vor deschide un larg cîmp de manifestare a inițiativei oamenilor muncii, a capacităților creatoare ale întregului popor, de afirmare plenară a personalității umane."

(Din proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990)

Resursele materiale fiind limitate, fapt recunoscut azi în lume mai mult ca oricînd, pentru a le cheltui cît mai rațional se accentuează necesitatea de a implica tot mai mult resursa umană, stimulînd și valorificînd capacitatea ei creatoare. Aceasta presupune participarea conștientă la propria evoluție socială, economică și politică, motivația cea mai puternică fiind **creșterea calității vieții** prin propriile eforturi.

EFECTELE care se așteaptă de la orice efort de concepție trebuie să se traducă în **noi valori de întrebuințare,** care să satisfacă într-o măsură cît mai deplină necesitățile în vederea cărora s-au consumat eforturi materiale, de muncă și financiare.

Printr-un efort de concepție trebuie înlesnit transferul ideilor ce privesc valori de întrebuințare, în valori reale de întrebuințare.

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 41, 1979

Procesul creativ fiind continuu, trebuie să se ia în considerare evoluția necesităților odată cu dezvoltarea economică, socială și politică, pentru a avea capacitatea de a le răspunde prin produse, servicii etc., capabile a satisface nevoile societății.

În sfera producției materiale, spre care sînt orientate cele mai mari eforturi ale oamenilor muncii, apare necesitatea imperioasă a **schimbării raportului între investiția de inteligență și creativitate și cea de resurse materiale, de muncă și financiare, în sensul ca prima să capete o pondere sporită.**

În acest context este necesar să se facă apel la instrumente moderne, din ce în ce mai perfecționate pentru a concepe și utiliza diversitatea de mijloace prin care să fie satisfăcute cît mai deplin nevoile societății noastre, în condițiile unei înalte eficiențe.

Dintre **metodele moderne de concepție, utilizate pe plan mondial,** fac parte și :

- **ANALIZA VALORII ;**
- **SINECTICA**
- **BRAINSTORMING-ul.**

Pe parcursul a trei ani, revista noastră a publicat un mare număr de articole care au pledat pentru generalizarea analizei valorii, argumentînd cu exemple din experiența a diferite institute și întreprinderi. Consacrăm acest număr al suplimentului unei expuneri sistematice și detaliate a metodei, bazată pe experiența Centrului de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din economie și administrația de stat, din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu". Într-unul din suplimentele viitoare vom prezenta celelalte două metode de stimulare a creativității, menționate alăturat.

ANALIZA VALORII

POTRIVIT definiției din STAS 11272/1—1979, **analiza valorii este considerată o metodă de cercetare-proiectare sistemică și creativă care, prin abordarea funcțională, urmărește ca funcțiile obiectului studiat să fie concepute și realizate cu cheltuieli minime, în condiții de calitate care să satisfacă necesitățile utilizatorilor în concordanță cu cerințele social-economice.**

Metoda se caracterizează, în principal, prin aceea că :

— utilizează **analiza funcțională ;**

— se bazează pe **munca în grup, interdisciplinară ;**

— apelează la **tehnici de creativitate analitice și intuitive,** precum și la alte metode, tehnici și procedee de lucru specifice cercetării științifice și proiectării ca : analiza tehnico-economică, sondajul statistic, modelarea matematică etc.

Obiectivele urmărite prin aplicarea metodei se pot concretiza în :

- **creșterea productivității muncii ;**
- **creșterea valorii de întrebuințare** a obiectului studiat ;
- **reducerea cheltuielilor de producție,** în special a celor **materiale,** urmărindu-se optimizarea raportului dintre valorea de întrebuințare și cheltuielile de producție ale obiectului studiat ;
- **îmbunătățirea calității** produselor și serviciilor ;
- **îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață.**

Gîndirea funcțională specifică analizei valorii — instrument de stimulare a creativității umane — permite stabilirea **obiectivelor funcționale** ale oricăror tipuri de produse (produse fizice, servicii, tehnologii, soluții organizatorice etc.) concomitent cu o largă deschidere către o mare diversitate de **forme de materializare** a acestora, oferind posibilitatea de a opta pentru **acele soluții care conferă cele mai ridicate performanțe tehnice și economice.**

Analiza valorii poate fi aplicată atît în cazul unor produse noi, cît și în cazul revenirii asupra unor produse existente, care nu mai satisfac din punctul de vedere al performanțelor pe care le oferă.

Indiferent de situația abordată, chiar și pentru cazul asimilării unor produse, este absolut necesar să fie luată în considerare **necesitatea socială** care a generat apariția sau menținerea acestor produse.

Bazîndu-ne pe principiile analizei valorii, anume: concepția funcțională ; concepția integrată ; determinarea multidimensională a funcțiilor și a echilibrului dintre costuri și valoarea de întrebuințare — am putea schița procedurile de urmat pentru abordarea funcțională a unui produs existent și a unui produs nou, ca în schema alăturată.

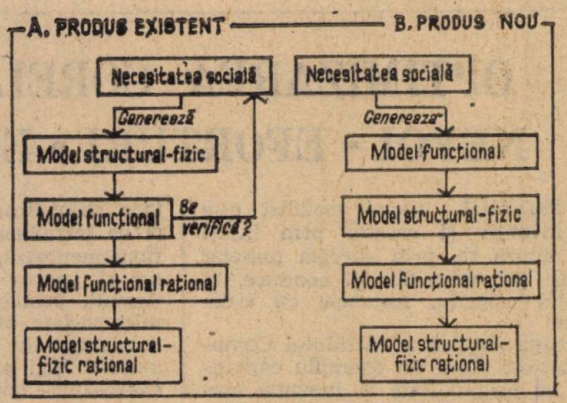

A. Produsul existent

● **MODELUL STRUCTURAL-FIZIC** reprezintă **forma de materializare dată unui produs care devine obiect de studiu pentru analiza valorii.** Cercetarea acestuia începe cu cunoașterea cît mai completă a structurii sale fizice, a implicațiilor tehnice, economice, tehnologice, organizatorice și de climat psiho-social generate de apariția sa. Se studiază, de asemenea, necesitatea socială care a condus la apariția produsului, beneficiarii acestuia, gradul lor de conștientizare cu privire la capacitatea produsului de a le satisface cerințele.

Dacă se confirmă existența unei necesități sociale căreia îi răspunde produsul, se continuă cercetarea din punct de vedere funcțional.

● **MODELUL FUNCȚIONAL** este reprezentat de **un complex de elemente de valoare de întrebuințare, materializate în structura fizică dată.** În limbajul specific analizei valorii, acestea sînt numite **funcții.**

Funcțiile sînt elemente de valoare de întrebuințare care **satisfac dintr-un anumit punct de vedere necesitatea socială care a generat apariția unui produs.** Modelul funcțional cuprinde o sumă de funcții care, numai ca întreg, satisfac cerințele unui beneficiar.

Modelul funcțional al unui produs existent poate cuprinde mai multe categorii de funcții, astfel :

a. FUNCȚII UTILE

— **principale** — indispensabile existenței produsului și care conferă acestuia cea mai mare parte a valorii de întrebuințare ;

— **secundare** — care conferă produsului valoare de întrebuințare, dar care, în anumite condiții, pot lipsi (în cazul restricțiilor la resurse, sau la puterea de cumpărare), fără ca beneficiarul să renunțe la utilizarea produsului ;

b. FUNCȚII AUXILIARE — nu conferă, prin ele însele, valoare de întrebuințare produsului, rezultînd nu ca o necesitate, ci ca o limită a soluțiilor tehnice utilizate pentru realizarea produsului. Astfel de funcții condiționează existența unor funcții utile ; ca urmare, eliminarea lor, fără a se reveni asupra soluției constructive, poate duce la o deteriorare a capacității funcțiilor utile condiționate, de a conferi produsului valoare de întrebuințare ;

c. FUNCȚII INUTILE — acele funcții care în mod eronat au fost considerate utile în momentul concepției produsului, sau care au devenit inutile prin schimbarea domeniului de utilizare.

După modul în care pot fi percepute de către utilizatori, funcțiile mai pot fi considerate ca :

a. FUNCȚII OBIECTIVE — pentru care dimensiunile caracteristicilor tehnice sînt obiectiv **măsurabile,** cu ajutorul uneia sau mai multor unități de măsuri tehnice, bine definite ;

b. FUNCȚII SUBIECTIVE — acele funcții care constau în provocarea anumitor stări afective beneficiarilor : aspect estetic, formă originală, calități ergonomice etc., care nu au o dimensiune tehnică obiectiv percepută de către toți beneficiarii și pentru care se fac aprecieri subiective ale caracteristicilor tehnice.

Asupra modelului funcțional se fac investigații cu privire la funcțiile produsului — și nu la elementele de structură.

În urma unei analize funcționale riguroase se descoperă, de regulă, următoarele situații :

— existența unor funcții inutile, generatoare de costuri nejustificate ;

— existența unor funcții auxiliare, rezultate ale unor imperfecțiuni tehnice, de asemenea consumatoare de resurse fără a contribui direct la valoarea de întrebuințare a produsului — dar condiționînd, în schimb, capacitatea unor funcții utile de a conferi produsului valoare de întrebuințare ;

— necorelarea costurilor funcțiilor cu importanța intervenției lor în satisfacerea cerințelor beneficiarilor ;

— performanțe tehnice scăzute ale unor funcții, datorită interesului scăzut acordat de către proiectant și/sau alocării unor resurse insuficiente ;

— supracalitate, transferată în funcții ale căror caracteristici tehnice sînt supradimensionate, fără ca necesitatea socială să impună acest lucru ;

— necorelarea capacității funcțiilor de a-și păstra performanțele tehnice pe durata de viață a produsului.

În urma analizei funcționale se urmăresc : **înlăturarea funcțiilor inutile** — deci a costurilor generate de materializarea lor ; **eliminarea** (dacă este posibil) a **funcțiilor auxiliare** sau cel puțin **reducerea costurilor** de realizare a lor, printr-un nou concept structural ; o mai bună **corelare a importanței funcțiilor** pentru utilizatori, **cu cuantumul de resurse alocate** pentru atingerea performanțelor tehnice solicitate de nevoia socială. Se caută, în acest fel, să se realizeze **o echilibrare a raportului dintre valoarea de întrebuințare a produsului și cheltuielile de producție pentru realizarea acestuia.**

● **MODELUL FUNCȚIONAL RAȚIONAL** cuprinde **numai funcțiile utile necesare produsului, corelate cu cerințele beneficiarilor** ; în condițiile existenței unor limite tehnice de realizare a produsului, se mai pot menține și unele dintre funcțiile auxiliare.

Pentru funcțiile conținute de modelul funcțional rațional se stabilesc **performanțele tehnice și economice** corespunzătoare, reprezentînd baza de plecare pentru viitoarele soluții constructive.

● **MODELUL STRUCTURAL-FIZIC RAȚIONAL** este reprezentat de **structura fizică ce materializează funcțiile modelului funcțional rațional, la nivelul performanțelor tehnice și economice stabilite.**

B. Produsul nou

ÎN ACEST CAZ punctul de plecare îl reprezintă **sesizarea unor nevoi noi,** nesatisfăcute încă prin vreo formă de produse, **cercetarea acestora, stabilirea unor performanțe, a necesarului și disponibilului de resurse.**

● **Modelul funcțional** cuprinde toate funcțiile utile capabile să satisfacă necesitățile beneficiarului, proiectîndu-se pentru aceste funcții și performanțele tehnice și economice (pe cît posibil orientativ).

● **Modelul structural-fizic** este reprezentat de forma fizică capabilă să materializeze toate funcțiile proiectate.

● **Modelul funcțional rațional** este constituit numai din funcțiile care sînt necesare și pot fi realizate în condiții de eficiență socială.

● **Modelul structural-fizic rațional** este corespondentul material al modelului funcțional rațional.

Modelul structural-fizic este o formă complexă de îmbinare a unor elemente fizice, intercondiționate de legături funcționale, capabile să materializeze funcțiile viitorului produs.

Se impune cu necesitate **conceperea mai multor variante** de modele structural-fizice, corespunzătoare aceluiași model funcțional, prin realizarea unor diverse modalități tehnice de materializare a funcțiilor propuse ; astfel se va crea **posibilitatea de a alege varianta optimă sub raport economico-social.** Aceste variante trebuie să fie modelate, pentru ca să se verifice capacitatea transferului de idei funcționale în structuri funcționale viabile, ca și pentru a verifica implicațiile în ceea ce privește investiția de resurse (materiale, de forță de muncă, financiare).

Luînd în considerare oportunitatea aplicării analizei valorii în activitatea de concepție, putem sublinia faptul că, **în cazul unor produse noi, este cu mult mai eficient să proiectăm modele funcționale și să le materializăm în modele structural-fizice corespunzătoare, decît să oferim beneficiarilor modele structural-fizice necorespunzătoare, asupra cărora, abia după risipirea unor resurse și apariția unor insatisfacții la beneficiari, să revenim pentru a aplica analiza valorii.**

Indiferent de situația care apare — un nou concept sau revenirea asupra unui concept existent — este necesar să se parcurgă anumite **faze distincte de lucru,** cu o aprofundare mai mică sau mai mare, după cum o cere produsul analizat.

Analiza valorii nu oferă rețete de rezolvare a problemelor de concepție, ci propune modalități logice și intuitive de abordare a unei probleme complexe, pe care trebuie să o rezolve o **echipă interdisciplinară,** implicîndu-l — alături de proiectant și producător — și pe beneficiar. Produsul activității unei astfel de echipe trebuie să-l constituie un nou mod eficient — chiar o inovație — de a îmbina o serie de elemente constructive, capabile să satisfacă o cerință reală, conștientizată la nivelul beneficiarului.

Metodologia analizei valorii

PENTRU APLICAREA analizei valorii la studiul unor produse, indiferent de forma lor de materializare, propunem următoarea metodologie :

faza I : **informarea ;**
faza a II-a : **analiza funcțională I ;**
faza a III-a : **reconcepția funcțională ;**
faza a IV-a : **analiza funcțională II ;**
faza a V-a : **implementarea soluției optime.**

Faza I : INFORMAREA

Analiza valorii nu poate acționa în mod științific și eficient fără a dispune de suficiente informații cu privire la :

— **cerințele reale** ale beneficiarilor, pentru a stabili performanțele pe care trebuie să le atingă produsele propuse analizei ;

— **ideile** apărute în țară și în lume, pe baza cărora au fost materializate anumite valori de întrebuințare ;

— **resursele** materiale, de forță de muncă și financiare cheltuite pentru realizarea unor valori de întrebuințare, sau care sînt necesare și posibil disponibile pentru apariția unor noi valori de întrebuințare ;

— **mijloacele și procedurile** folosite și cele ce ar putea sau ar trebui să fie folosite pentru obținerea unor valori de întrebuințare ;

— **structura grupurilor sociale** care realizează sau ar putea realiza anumite valori de întrebuințare și sistemele informatice specifice activității acestora ;

— și, nu în ultimul rînd, **relațiile interumane** stabilite între membrii acestor grupuri sociale, cu implicațiile lor — sau acele relații care ar putea favoriza realizarea unor noi valori de întrebuințare înalt performante.

Parcurgerea acestei faze reprezintă culegerea unor informații cu privire la produsul ce urmează a fi analizat, astfel :

1 — **informații cu privire la utilizatori,**
2 — **informații tehnice,**
3 — **informații economice,**
4 — **informații tehnologice,**
5 — **informații organizatorice,**
6 — **informații privind climatul psiho-social.**

Faza a II-a : ANALIZA FUNCȚIONALĂ I

Este faza în care se descoperă gradul de conștientizare al utilizatorilor față de produsul analizat, se definesc elementele de valoare de întrebuințare specifice produsului, natura și dimensiunile performanțelor tehnice ale funcțiilor, legătura dintre elementele de structură și elementele de valoare de întrebuințare, costurile de producție necesare pentru realizarea elementelor de valoare de întrebuințare și gradul de necesitate — exprimat de utilizatori — cu privire la elementele de valoare de întrebuințare. Se evidențiază, de asemenea, gradul de corelare sau necorelare a necesității cu realitatea privind investiția de resurse pe elemente de valoare de întrebuințare, căutîndu-se să se orienteze concepția în direcția **corelării necesității cu posibilitatea logică a satisfacerii ei.**

În această fază se parcurg următoarele momente ale analizei :

7 — **domeniul și modul de utilizare,**
8 — **funcții,**
9 — **caracteristici tehnice,**
10 — **dimensiuni ale caracteristicilor tehnice,**
11 — **participarea elementelor de structură la materializarea funcțiilor,**
12 — **dimensiuni economice ale funcțiilor,**
13 — **importanța funcțiilor,**
14 — **analiza raportului valoare de întrebuințare costuri de producție,**
15 — **stabilirea necesităților prioritare de reconcepere funcțională.**

Faza a III-a : RECONCEPȚIA FUNCȚIONALĂ

Rațiunea utilizării analizei valorii o constituie investigația formelor existente de materializare a unor valori de întrebuințare, în vederea stabilirii raportului real dintre acestea și costurile de realizare **(Vi/C),** ca apoi să se stabilească valoarea acestui raport la dimensiunile raționale, care pot permite, printr-o nouă concepție, satisfacerea — la un nivel cît mai înalt și cu costuri cît mai reduse — a nevoilor care au generat apariția produsului.

Analiza valorii poate fi considerată, pe drept cuvînt, o metodă de stimulare a creativității umane, pentru că ea nu numai că ne permite să descoperim eventuale dezechilibre ale raportului **Vi/C** în intimitatea produselor, dar, în același timp, impune cu necesitate și căutarea de noi soluții pentru a atinge valoarea noului raport, rațional, stabilit în urma analizei funcționale.

Faza a III-a — reconceperea funcțională — necesită să se asimileze metode de stimulare a creativității, intuitive și analitice, practica creativității de grup cu emiterea de noi idei de rezolvare a problemei considerate, transferul ideilor emise în soluții viabile și realizarea unor structuri noi și posibile de materializare a elementelor de valoare de întrebuințare utile. Faza impune și realizarea probei de funcționalitate a noilor structuri de materializare a produsului.

Această fază înseamnă :

16 — **formarea și instruirea grupului creativ,**
17 — **emiterea de idei noi,**
18 — **selectarea ideilor emise și dezvoltarea în soluții posibile,**
19 — **conceperea variantelor (3—4) de soluții posibile,**
20 — **modelarea acestor variante.**

Faza a IV-a : ANALIZA FUNCȚIONALĂ II

Aceasta reprezintă o modalitate de evaluare funcțională a soluțiilor reconcepute, în vederea selectării unei variante optime.

Luîndu-se în considerare elementele de valoare de întrebuințare oferite de cele 3—4 variante de structuri, se determină performanțele tehnice și dimensiunile acestora, se revine asupra legăturilor dintre elementele de structură și elementele de valoare de întrebuințare, pe care bază se determină noile costuri de producție ale elementelor de valoare de întrebuințare, oferite de variantele structurale propuse. De asemenea, se ia în considerare gradul de necesitate, exprimat de utilizatori, cu privire la fiecare element de valoare de întrebuințare, se determină în ce măsură s-au realizat corelările sau au mai rămas necorelări ale necesităților cu realitatea privind investiția de resurse pe elemente de valoare de întrebuințare, selectînd varianta care asigură echilibrarea în condițiile cele mai favorabile a raportului **Vi/C** materializat într-o nouă structură.

Faza a IV-a se desfășoară astfel :

21 — **funcții** (pentru cele 3—4 variante propuse),
22 — **caracteristici tehnice,**
23 — **dimensiunile caracteristicilor tehnice,**
24 — **participarea elementelor de structură la materializarea funcțiilor,**
25 — **dimensiunea economică a funcțiilor,**
26 — **importanța funcțiilor,**
27 — **analiza raportului Vi/C,**
28 — **soluția optimă (Vi/C să tindă spre maxim),**
29 — **analiza comparativă a rapoartelor (Vi/C) optim/(Vi/C) inițial.**

Faza a V-a : IMPLEMENTAREA SOLUȚIEI OPTIME

Este faza în care conducerea unității economice trebuie să fie implicată în identificarea efectelor utile ale soluției noi și a obstacolelor de depășit pentru aplicarea ei. În această fază se stabilesc : alocarea resurselor tehnice, economice, tehnologice, organizatorice și de climat psiho-social ; termenele și responsabilitățile privind aplicarea soluției ; instrumentele de măsurare a performanțelor — limitele de performanță, momentele și durata măsurărilor, responsabilități privind efectuarea lor. Este necesar, de asemenea, ca în această fază să fie realizată structura corespunzătoare soluției optime, măsurîndu-se investiția reală de resurse, identificîndu-se, în același timp, implicațiile tehnice, economice, tehnologice, organizatorice și de climat psiho-social.

Faza presupune : realizarea unui lot specific de reproduceri ale prototipului și investigația gradului de satisfacere a cerințelor la utilizatori ; desprinderea concluziilor și determinarea măsurilor de luat în consecință ; apoi trecerea la legalizarea noii structuri, ca mesaj corespunzător comenzii sociale ; decizia și execuția unei cantități industriale destinate pieței — și, numai după aceasta, identificarea efectelor sociale și economice, cu măsurarea performanțelor reale atinse.

Faza se încheie cu popularizarea rezultatelor obținute prin aplicarea noii soluții și formularea de propuneri pentru extinderea utilizării unor elemente verificate ca eficiente, din experiența astfel dobîndită.

Implementarea soluției optime se desfășoară astfel :

30 — **avantaje și dificultăți de aplicare,**
31 — **program de aplicare,**
32 — **mijloace de măsurare a aplicării,**
33 — **prototip și încercări,**
34 — **„seria zero" și „piața de probă" a produsului,**
35 — **omologare,**
36 — **producție de serie,**
37 — **măsurarea și raportarea efectelor utile ale aplicării soluției noi,**
38 — **popularizarea și generalizarea soluției noi.**

★

Analiza valorii prezintă unele dificultăți în abordare și unele limite, legate, în special, de gradul de cunoaștere și interpretare a metodei și, apoi, de cunoașterea efectivă a produsului supus analizei.

Cea mai dificilă fază în aplicarea analizei valorii fiind faza a II-a — analiza funcțională I, pentru o mai bună clarificare o prezentăm succint, printr-o exemplificare practică referitoare la un produs uzual : **telefonul automat RS—72492—BV.**

Exemplu de analiză funcțională

7. Domeniul și modul de utilizare

TELEFONUL automat RS—72492—BV este utilizat de către abonați, prin intermediul unei instalații tehnice (fiind cuplat la rețeaua telefonică publică), pentru a efectua apelul (sosire-plecare) și convorbirea (recepție-sosire). Gradul de satisfactie oferit utilizatorilor este considerat ca fiind „bun". Timpul cît poate fi utilizat telefonul depinde de numărul și durata convorbirilor.

Beneficiarul intermediar — Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor — solicită produsul cu o durată de viață de 20 de ani, uzura morală a tipului existent (considerată pe plan mondial) fiind atinsă de circa 5 ani.

Costul de procurare al unui aparat este de 308 lei.

Tabelul nr. 1

Simbol funcție	Denumirea funcției	Caracteristici tehnice		
		Denumire	UM	Dimensiune
A	Recepție.apel	Nivel sonor	dB	70 la o,5 m și tensiune de 30 și 50 V
B	Transmisie apel	Timp corespunzător formării cifrei 1 Durata seriei de impulsuri formate de disc Timp de deschidere — închidere a circuitului dat de discul de apel	ms ms	minim 300 1,6 ± 15%
C	Recepție mesaj	Echivalentul de referință la recepție	dB	+ 8,9 la distanța de 5,44 km
D	Durabilitate	Număr de convorbiri Temperatură Rezist.disc la apel la acționarea cifrei 0.	nr. °C nr.	minim 200 000 (-209) ÷ (+50) minim 800 000
F	Fidelitate	Nelinearitatea curbei de răspuns	dB	maxim 24 — emisie 18 — recepție
H	Conectare la rețea	Lung.cordon rozetă	mm	1500
I	Aspect estetic	Formă, culoare		roșu, gri, alb
J	Stabilitate	Asigurată de pufere	bc.	4
K	Manevrabilitate	Greutate, formă	kg	1,800
L	Comoditate în utilizare	Lungime cordon microreceptor Distanța centrul gurii-microreceptor	mm mm	minim 1200 15 ± 3
M	Rezistență mecanică	Zdruncinături/minut	nr	80/min. timp de 2 h
N	Protecție împotriva paraziților	Incercări — limite acceptate		
O	Protecție anticorozv.	Umiditate relativă	%	95 la +25°C ± 5°C
P	Protecție împotriva pătrunderii corpurilor străine	Forma și dimens. carcasei Gradul de etanșeitate		
R	Conține și protejează produsul	Forma și dimensiunile ambalajului		
S	Întreținere ușoară	Ștergerea de praf		
T	Protecție electrică	Rigiditate electrică la tensiune Rezist. la izolație	V Ω	500 la 50 Hz minim 1oo

Tabelul nr 2

Nr crt	Elemente de structură	Funcții																			
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	R	S	T	
1	Placa de bază complet asamblată					X				X	X	X	X	X			X		X	X	
2	Microreceptor asamblat	X	X	X	X	X	X			X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	
3	Rozetă	X	X	X	X	X			X	X	X		X	X			X	X		X	X
4	Cordon rozetă	X	X	X	X	X			X	X		X	X	X			X			X	X
5	Disc de apel		X			X		X		X	X	X	X	X				X	X	X	X
6	Picior dreapta					X				X				X		X					
7	Picior stîngă					X				X				X		X					
8	Schema de principiu								X												
9	Carcasă asamblată					X				X	X	X	X	X			X		X	X	X
10	Etichetă								X	X											
11	Etichetă export								X	X											
12	Cutie de ambalaj																		X		
13	Pungă de ambalaj																		X		
14	Ladă de ambalaj								X										X		

8. Funcții

Simbol	Denumirea funcției
	● Principale:
A	Recepție apel
B	Transmisie apel
C	Recepție mesaj
D	Transmisie mesaj
E	Durabilitate
F	Fidelitate
G	Informare
H	Conectare la rețea
	● Secundare:
I	Aspect estetic
J	Stabilitate
K	Manevrabilitate
L	Comoditate în utilizare
	● Auxiliare:
M	Rezistență mecanică
N	Protecție împotriva paraziților
O	Protecție anticorozivă
P	Protecție împotriva pătrunderii corpurilor străine
R	Conține și protejează produsul
S	Întreținere ușoară
T	Protecție electrică

9. Caracteristici tehnice

10. Dimensiuni ale caracteristicilor tehnice (vezi tabelul nr. 1)

Tabelul nr. 3

Elemente cost	Total cost (lei)	FUNCȚII																			
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	R	S	T	
1	105,27	—	—	—	—	18,71	—	—	—	4,68	14,03	11,70	21,05	16,37	—	—	9,34	—	2,54	7,02	
2	58,90	2,17	5,29	13,22	13,22	2,65	5,29	—	—	1,58	0,53	1,06	1,58	1,06	0,53	0,53	2,64	—	0,53	1,05	
3	1,07	0,04	0,04	0,04	0,04	0,11	—	—	0,11	0,02	0,03	—	0,50	0,05	—	0,01	0,02	—	0,01	0,05	
4	12,65	1,27	1,27	1,27	1,27	2,34	—	—	1,92	0,27	—	0,40	1,28	0,40	—	0,14	—	—	0,14	0,67	
5	43,92	—	10,98	—	—	4,39	—	0,89	—	2,20	13,18	4,39	4,39	1,32	—	0,43	0,89	—	0,43	0,43	
6	0,438	—	—	—	—	0,131	—	—	—	—	0,219	—	—	0,083	—	0,005	—	—	—	—	
7	0,438	—	—	—	—	0,131	—	—	—	—	0,219	—	—	0,083	—	0,005	—	—	—	—	
8	0,03	—	—	—	—	—	—	0,03	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	9,458	—	—	—	—	1,89	—	—	—	0,47	2,36	1,70	0,76	1,89	—	—	0,20	—	0,09	0,09	
10	0,215	—	—	—	—	—	—	0,107	—	0,107	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11	0,02	—	—	—	—	—	—	0,01	—	0,01	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
12	2,35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,35	—	—	
13	0,12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,12	—	—	
14	1,70	—	—	—	—	—	—	0,02	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,68	—	—	
Total cost funcții	230,54	3,48	17,58	14,53	14,53	30,35	5,29	1,047	2,03	9,327	30,368	19,25	29,56	21,256	0,53	1,12	13,09	4,15	3,54	9,31	

Tabelul nr. 4

Ordinea de importanță	Simbol funcție	Denumirea funcției	Importanța relativă
I	D	Transmisie mesaj	2,00
II	C	Recepție mesaj	1,95
III	B	Transmisie apel	1,89
IV	A	Recepție apel	1,75
V	H	Conectare la rețea	1,63
VI	E	Durabilitate	1,57
VII	F	Fidelitate	1,36
VIII	I	Aspect estetic	1,09
IX	K	Manevrabilitate	1,05
X	G	Informare	1,01
XI	L	Comoditate în utilizare	1,01
XII	J	Stabilitate	1,00

Tabelul nr. 5

Ordinea de importanță	Simbol funcție	Cost util real (lei)	% din total cost util real	Costuri suplimentare		Total cost real (util+ suplimentar) (lei)	% din total cost
				Total (lei)	% față de cost util real		
I	D	14,53	8,18	3,55	1,99	18,08	10,17
II	C	14,53	8,18	3,55	1,99	18,08	10,17
III	B	17,58	9,85	0,94	0,54	18,52	10,39
IV	A	3,48	1,90	0,94	0,54	4,42	2,44
V	H	2,03	1,14	1,87	1,06	3,90	2,20
VI	E	30,35	17,08	33,23	18,72	63,58	35,80
VII	F	5,29	2,98	0,06	0,03	5,35	3,01
VIII	I	9,33	5,25	5,19	2,92	14,52	8,17
IX	K	19,25	10,84	0,83	0,48	20,08	11,32
X	G	1,05	0,59	-	-	1,05	0,59
XI	L	29,56	16,66	2,80	1,58	32,36	18,24
XII	J	30,59	17,21	-	-	30,59	17,21
Total costuri		177,55	100,00	52,99	29,85	230,54	129,85

Tabelul nr. 6

Ordinea de importanță	Simbol funcție	Importanța relativă a funcției	Cost real			
			din care:		Total cost (%)	
			util (%)	suplim. (%)		
I	D	2,00	8,18	1,99	10,17	
II	C	1,95	8,18	1,99	10,17	
III	B	1,89	9,85	0,54	10,39	
IV	A	1,75	1,90	0,54	2,44	
V	H	1,63	1,14	1,06	2,20	
VI	E	1,57	17,08	18,72	35,80	
VII	F	1,36	2,98	0,03	3,01	
VIII	I	1,09	5,25	2,92	8,17	
IX	K	1,05	10,84	0,48	11,32	
X	G	1,01	0,59	-	0,59	
XI	L	1,01	16,66	1,58	18,24	
XII	J	1,00	17,21	-	17,21	

11. Participarea elementelor de structură la materializarea funcțiilor (vezi tabelul nr. 2).

12. Dimensiunea economică a funcțiilor

Pentru repartizarea costurilor de fabricație (materii prime și materiale, manoperă directă și regie de fabricație) pe funcții, pe baza tabelului de participare a elementelor de structură la materializarea funcțiilor, s-au utilizat două chei de repartizare — separat sau în combinație, după caz — astfel :

— o cheie de repartizare inginerească, bazată pe cunoașterea concretă a produsului studiat, a elementelor componente și a tehnologiei de fabricație a acestuia, repartizîndu-se procentual costurile, direct proporțional cu gradul în care elementul de structură considerat intervine în materializarea fiecărei funcții luate în discuție ;

— în cazurile în care cunoașterea produsului, din anumite puncte de vedere, a fost mai nesigură, iar utilizarea unei chei de repartizare inginerești ar fi introdus o notă accentuată de subiectivism, a fost utilizat sistemul de repartizare pe baza unor coeficienți obținuți din matrice patratice, direct proporțional cu efortul implicat în realizarea unui element de structură pentru a contribui la materializarea unei funcții.

Dimensiunile economice ale funcțiilor sînt prezentate în tabelul nr. 3 (în care elementele de cost sînt numerotate conform elementelor de structură din tabelul nr. 2).

13. Importanța funcțiilor

Importanța funcțiilor în valoarea de întrebuințare a produsului se stabilește din punctul de vedere al utilizatorului și numai pentru funcțiile utile (principale și secundare).

Modul în care s-a făcut aprecierea importanței relative a funcțiilor în valoarea de întrebuințare a produsului a avut la bază investigația unui eșalon — statistic reprezentativ — de beneficiari ; s-a utilizat un sistem potrivit căruia dintr-un total de 1 000 de puncte, pentru fiecare funcție în parte s-a acordat un număr mai mic sau mai mare de puncte, potrivit ponderii mai mici sau mai mari cu care acea funcție contribuie la valoarea de întrebuințare a produsului.

Ordinea de importanță a funcțiilor utile este redată în tabelul nr. 4.

14. Analiza raportului Vi/C

Acesta este momentul analizei critice a situației existente a produsului analizat, care constă în compararea importanței funcțiilor utile pentru utilizatori cu eforturile reale de materializare a funcțiilor, exprimate în costuri de producție.

Costurile reale ale funcțiilor sînt formate din costuri considerate utile (corespunzătoare funcțiilor utile) și costuri suplimentare (cote-părți din costurile funcțiilor auxiliare care condiționează funcțiile utile, repartizate ca eforturi suplimentare pentru materializarea acestora).

Diagrama reală a raportului **Vi/C** este o reprezentare grafică a evoluției costurilor pe funcții, de regulă nerațională (rareori întîmplîndu-se ca un cost să fie proporțional cu importanța acordată de către utilizator funcției respective).

Pentru a determina costurile raționale și abaterile costurilor reale ale funcțiilor, **poate fi considerată ca acceptabilă reducerea costului unui produs, prin analiză și reconcepere funcțională, cu 20%** (în practica mondială a analizei valorii se acceptă ca posibilă reducerea costurilor în medie cu 20—30%).

Diagrama rațională a raportului **Vi/C** reprezintă o evoluție liniară a costurilor funcțiilor, proporțional cu importanța acestora pentru utilizatori.

Comparînd cele două diagrame — reală și rațională (vezi figura alăturată) desprindem concluziile necesare cu privire la capacitatea soluției constructive existente de a fi sau nu eficientă, obținem elemente pentru a descoperi cauzele care conduc la costuri nerezonale și pentru a stabili orientări în reducerea cheltuielilor materiale, a manoperei directe și a cheltuielilor cu regia de fabricație.

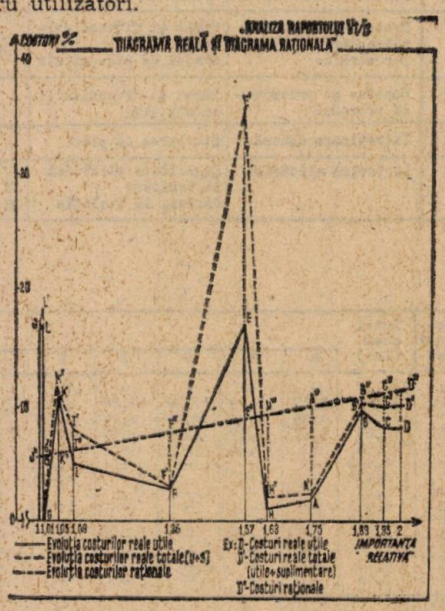

Analiza critică a soluției existente devine, în acest fel, **un instrument obiectiv de orientare a direcțiilor de recon-**

Tabelul nr. 7

Ordinea de importanță	Simbol funcție	Total cost real (lei)	Importanța relativă	Cost rațional (%)	Cost rațional (lei) (col.5 x 80% din col.3)
1	2	3	4	5	6
I	D	18,08	2,00	11,54	21,27
II	C	18,08	1,95	11,27	20,79
III	B	18,52	1,89	10,93	20,14
IV	A	4,42	1,75	10,12	18,67
V	H	3,90	1,63	9,42	17,35
VI	E	63,58	1,57	9,07	16,71
VII	F	5,35	1,36	7,86	14,50
VIII	I	14,52	1,09	6,27	11,57
IX	K	20,08	1,05	6,05	11,16
X	G	1,05	1,01	5,85	10,79
XI	L	32,36	1,01	5,85	10,79
XII	J	30,59	1,00	5,77	10,62
Total		230,54	-	100,00	184,40

Tabelul nr. 8

Ordinea de importanță	Simbol funcție	Denumirea funcției	Importanța relativă	Costul rațional (%)
I	D	Transmisie mesaj	2,00	10,54
II	C	Recepție mesaj	1,95	11,27
III	B	Transmisie apel	1,89	10,93
IV	A	Recepție apel	1,75	10,12
V	H	Conectare la rețea	1,63	9,42
VI	E	Durabilitate	1,57	9,07
VII	F	Fidelitate	1,36	7,86
VIII	I	Aspect estetic	1,09	6,27
IX	K	Manevrabilitate	1,05	6,05
X	G	Informare	1,01	5,85
XI	L	Comoditate în utilizare	1,01	5,85
XII	J	Stabilitate	1,00	5,77

Tabelul nr. 9

Ordinea de importanță	Simbol funcție	Importanța relativă	Total cost real (lei)	Total cost rațional (lei)	∇ (lei)
I	D	2,00	18,08	21,27	+ 3,19
II	C	1,95	18,08	20,79	+ 2,71
III	B	1,89	18,52	20,14	+ 1,62
IV	A	1,75	4,42	18,67	+14,25
V	H	1,63	3,90	17,35	+13,45
VI	E	1,57	63,58	16,71	-46,87
VII	F	1,36	5,35	14,50	+ 9,15
VIII	I	1,09	14,52	11,57	- 2,95
IX	K	1,05	20,08	11,16	- 8,92
X	G	1,01	1,05	10,79	+ 9,74
XI	L	1,01	32,36	10,79	-21,57
XII	J	1,00	30,59	10,62	-19,88

cepere funcțională a produsului, în vederea echilibrării raportului **Vi/C.**

În ceea ce privește aparatul telefonic, situația se prezintă astfel :

14.1. **Costurile reale ale funcțiilor** (vezi tabelul nr. 5)

14.2. **Diagrama reală** (vezi tabelul nr. 6)

14.3. **Proiectarea costului rațional al funcțiilor** (vezi tabelul nr. 7)

14.4. **Diagrama rațională** (vezi tabelul nr. 8)

14.5. **Raporturi costuri reale/costuri raționale ale funcțiilor** (vezi tabelul nr. 9).

14.6. **Analiza situației existente a produsului analizat**

Analizînd diagrama reală, se constată o evoluție neliniară a costurilor funcțiilor, mai pregnantă fiind apariția unor „vîrfuri" de costuri neraționale, astfel :

— funcția **L** : comoditate în utilizare — a cărei importanță relativă este numai de 1,01 — este realizată cu 18,24% din totalul eforturilor depuse pentru realizarea produsului ; cea mai mare parte din costuri provin de la placa de bază complet asamblată și de la discul de apel ;

— funcția **J** : stabilitate —de importanță relativă 1,00 — consumă 17,21% din costurile de realizare ale produsului, provenite de la placa de bază complet asamblată, discul de apel și de la carcasa asamblată ;

— funcția **E** : durabilitate — de importanță relativă 1,57 — implică cheltuirea a 17,08% din totalul costurilor, cheltuieli ocazionate, în principal, de utilizarea plăcii de bază complet asamblate, a discului de apel, microreceptorului asamblat și a cordonului rozetă.

15. **Stabilirea necesităților prioritare de reconcepere funcțională**

Obiectivul final al analizei funcționale îl reprezintă orientarea reconcepției produsului în direcția echilibrării raportului **Vi/C**, oferind grupului creativ, ca temă de concepție, de regulă următoarele probleme :

- modalități de eliminare a funcțiilor inutile ;
- modalități de eliminare, sau cel puțin de reducere a costului funcțiilor auxiliare ;
- modalități noi de materializare a funcțiilor utile (principale și secundare) prea costisitoare în comparație cu locul pe care-l ocupă în ierarhia importanței lor pentru utilizator ;
- modalități noi de creștere a performanțelor tehnice ale produsului.

Orice modificări ale costurilor de producție nu pot fi făcute decît prin căutarea și aplicarea unor noi soluții constructive, capabile să conducă la atingerea acestui obiectiv.

În cazul produsului analizat, se impune foarte clar necesitatea de a se reveni asupra soluțiilor constructive de realizare a celor trei funcții prea costisitoare (L, J, E) fără a le deteriora capacitatea de a conferi valoare de întrebuințare podusului. Trebuie, de asemenea, reevaluat modul în care sînt materializate funcțiile auxiliare, stabilind dacă sînt absolut necesare și între ce limite, pentru a reduce din costul suplimentar de 29,85% pe care ele îl ocazionează. Va trebui să se dea mai multă importanță funcțiilor utile de primă necesitate, în vederea creșterii (dacă este cazul) a performanțelor lor, de pildă, pentru funcțiile: **A** — recepție apel, **F** — fidelitate, **G** — informare. Dacă funcția **H** — conectare la rețea poate fi realizată în condiții economice și la un nivel de performanțe tehnice satisfăcător, nu este absolut necesar să se aloce resurse suplimentare pentru realizarea ei.

Rolul economistului în orientarea concepției eficiente a produselor

PORNIND de la complexitatea deosebită a problemelor pe care le ridică dezvoltarea științei și tehnicii în etapa actuală și în perspectivă, de la interconexiunile profunde dintre diferitele domenii ale cunoașterii, este necesar să se pună un accent deosebit pe promovarea largă a cercetărilor pluridisciplinare.

Pe primul plan al preocupărilor științei economice tre-

buie să se afle studierea problemelor legate de creșterea productivității muncii sociale, valorificarea superioară a materiilor prime și energiei, reducerea consumurilor, utilizarea intensivă a fondurilor fixe, sporirea mai accentuată a eficienței economice și rentabilității producției.

În condițiile noului context al relațiilor dintre concepție și eficiența socială, determinat de cerințele formulate în proiectul Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, rolul economistului în echipa pluridisciplinară de concepție nu poate (și nu trebuie) să fie ignorat.

Dar, pentru a putea face față cerințelor de participare în echipa de concepție, este necesar ca economistul să fie pregătit și să aibă capacitatea și posibilitatea de a participa la practicarea **metodelor moderne de concepție,** care îi pot permite investigația stadiilor pe care le-au atins produsele — atît la nivel național, cît și mondial — din punctul de vedere al performanțelor economice, dar nu independent, ci în strînsă corelație cu performanțele lor funcționale.

Economistul trebuie să dispună de **instrumente** de investigație a necesităților sociale, de **metode** specifice de cercetare a pieței, pentru a determina cerințele și gradul de satisfacție pe care produsele îl oferă beneficiarilor. Este, de asemenea, necesar ca el să dispună (sau să fie capabil să realizeze) de **informații** ordonate, analitice și sintetice reale, cu privire la costurile de fabricație, pentru a fi capabil oricînd să efectueze o **cercetare economică** din punctul de vedere al rentabilității — la nivelul întreprinderii — sau al insuficientelor satisfacții oferite beneficiarilor.

Scopul realizării unor astfel de analize economice — utilizînd ca instrument **analiza funcțională,** specifică analizei valorii — **trebuie să-l reprezinte reorientarea eforturilor de concepție ale cadrelor tehnice către noi soluții constructive și tehnologice,** capabile să echilibreze raportul **Vi/C** în direcția satisfacerii cerințelor sociale concrete.

Este clar că, pe lîngă caracterul **corectiv** al intervențiilor ocazionate de desfășurarea unor astfel de activități ale economistului, de o deosebită importanță trebuie să se bucure participarea acestuia la proiectarea costurilor noilor produse, în concordanță cu cerințele reale ale beneficiarilor și cu resursele disponibile pentru satisfacerea acestor cerințe ; deci o activitate **preventivă,** profilactică în ceea ce privește apariția unor surse de risipă.

Este de subliniat oportunitatea **orientării, pe viitor, a specialiștilor în studii economice către echipele de concepție,** pentru a avea posibilitatea reală de a desfășura o politică economică la nivelul întreprinderii, cu efecte deosebite în ce privește perfecționarea, în continuare, a aplicării mecanismului economico-financiar.

Rolul conducerii colective în promovarea creativității

REFERINDU-SE la eforturile ce se fac pentru asimilarea de noi produse și modernizarea celor existente, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** sublinia:

„Se impune să folosim cît mai larg în această privință capacitatea de creație științifică, spiritul novator al inginerilor și tehnicienilor, al oamenilor muncii din țara noastră... Avem oameni talentați, inventivi, dornici să facă totul pentru a contribui la dezvoltarea economiei românești, la progresul științei în general. Trebuie să folosim mai bine această forță creatoare a poporului nostru".

O caracteristică esențială a conducerii unităților economice cu activitate competitivă o constituie promovarea intensă a creativității și inovării. **Numai un om cu spirit creator poate conduce oameni cu spirit creator.**

Lucrările mai recente de știința conducerii accentuează asupra importanței educării în spiritul creativității, pe care o consideră o condiție necesară, alături de inteligență, pentru a asigura realizarea de progres în funcțiile de răspundere.

Procesul creator este educabil, deoarece creativitatea, dezvoltarea deosebită a fanteziei și însușirea unei sume de procedee creative duce, în cele din urmă, la însușirea unui stil creator.

Conducerea este un act prin excelență creator, care trebuie să se adapteze riguros și continuu la realitățile momentului respectiv. Aceasta impune o accelerare a procesului ce duce **de la gîndire la acțiune,** lărgirea sferei inițiativei și răspunderii, acordînd colaboratorilor deplină încredere și repartizîndu-le sarcini în care, ca măsură a valorii lor, să-și dovedească întreaga lor capacitate.

Creativitatea conducerii se dezvoltă dacă activitățile se desfășoară într-un mediu favorabil, caracterizat prin existența unei motivații, cointeresare morală și materială, încurajarea înclinațiilor spre originalitate, spre inovație. Climatul favorabil se creează prin grija organului colectiv de conducere, a cadrelor de conducere la diferite nivele, care trebuie să dea colaboratorilor lor posibilitatea de a lua hotărîri și de a găsi soluții creatoare — lucru valabil atît pentru indivizi, cît și pentru colectivele de muncă. Deci, o sarcină permanentă a conducătorilor este **realizarea unui climat de muncă adecvat creării și implementării inovației în toate formele de manifestare a acesteia.**

Perfecționarea activității de conducere și organizare, ca urmare a procesului inovațional, trebuie să aibă un corespondent în rezultatele colectivului de muncă la care se referă, în realizarea unor indicatori calitativi superiori (creșterea productivității muncii, reducerea costurilor, creșterea beneficiilor etc.), în realizarea unui climat de muncă favorabil participării largi a oamenilor muncii la îndeplinirea obiectivelor dezvoltării economice și sociale.

Mariana VENCU
expert instructor
Academia „Ștefan Gheorghiu"

Redactor coordonator :
Dorin CONSTANTINESCU

contract economic

Precizări privind aplicarea penalităților

În urma modificării și completării recente a Legii contractelor economice, au apărut unele elemente ce necesită precizări în privința sancționării cu penalități a abaterilor de la disciplina contractuală.

1. Cei 10 ani de aplicare a penalităților prevăzute de H.C.M. nr. 306/1970 a permis să se formeze convingerea că, pentru sancționarea corespunzătoare a întîrzierii în executarea obligațiilor contractuale, este indicată aplicarea penalităților în coeficient progresiv — pe tranșe — chiar dacă întîrzierea este mai mare de 30 zile. În acest sens este textul art. 47 pct. 1 din legea republicată.

În același timp, în considerarea importanței pe care o prezintă realizarea și livrarea la timp a produselor destinate exportului, s-a prevăzut că nerespectarea termenului de livrare atrage plata dublului penalităților ce se datorează în cazul cînd produsele nelivrate la termen sînt destinate consumului intern (art. 81).

Întrucît textul prin care s-a reglementat această răspundere sporită se referă la produsele care formează obiectul contractelor economice de livrare pentru export, urmează că penalitățile se vor aplica în cuantum dublu numai între părțile acestui contract.

Din prevederile art. 72 alin. 2 ale legii menționate rezultă că părți într-un asemenea contract sînt unitatea producătoare și întreprinderea de comerț exterior.

Ca atare, dacă unitatea producătoare folosește, la realizarea produselor destinate exportului unele materii prime, materiale sau subansamble pe care le obține de la furnizorii săi, în raporturile pe care le are cu aceștia nu sînt aplicabile dispozițiile citate mai sus care prevăd dublarea penalităților.

În ipoteza în care unitatea producătoare este obligată să-i plătească întreprinderii de comerț exterior asemenea penalități, ea va putea obține de la furnizorii său cu titlu de daune diferența dintre penalitățile achitate întreprinderii de comerț exterior și penalitățile datorate, în temeiul legii, de către furnizori.

Această rezolvare are la bază acele prevederi ale art. 44 din legea amintită potrivit cărora unitatea socialistă care nu execută obligațiile asumate prin contract ori le execută necorespunzător datorează celeilalte părți alături de penalități și despăgubiri în măsura în care prejudiciul nu a fost acoperit în întregime prin plata penalităților.

În această ordine de idei, este cazul să atragem atenția unităților producătoare asupra faptului că, în relațiile pe care le au cu întreprinderile de comerț exterior, acestea din urmă își pot valorifica pretențiile la penalități în termenul de 18 luni prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

În schimb, față de proprii lor furnizori, unitățile producătoare pot obține penalitățile numai în cadrul termenului de prescripție de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. b din același decret.

Ca atare, este greșită practica acelor unități producătoare care nu acționează furnizorii pentru penalități atîta vreme, cît, la rîndul lor, nu au fost acționate de către întreprinderile de comerț exterior. Unitățile care procedează astfel se expun riscului de a nu putea obține de la furnizori penalitățile datorate.

Într-adevăr, întreprinderea de comerț exterior, beneficiind de termenul de prescripție de 18 luni, poate introduce acțiunea de penalități la o dată cînd pretențiile unității producătoare față de furnizorii săi sînt, în totalitate sau în parte, prescrise prin efectul dispozițiilor art. 4 lit. b din decretul citat.

Or, ceea ce nu se poate obține cu titlu de penalități datorită prescrierii dreptului la acțiune, nu se poate acorda nici cu titlu de daune. Această orientare constantă a practicii arbitrale își păstrează valabilitatea în continuare, ținînd cont de dispozițiile art. 44 alin. 2 ale legii amintite. A acorda daune la ceea ce nu s-a putut obține cu titlu de penalități din cauza prescrierii dreptului la acțiune, ar însemna să se admită eludarea dispozițiilor legale referitoare la prescripția extinctivă, ceea ce este, evident, imposibil.

2. Deși contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj face parte, neîndoielnic, din categoria contractelor economice, arbitrajul a statuat, de-a lungul anilor, că pentru neexecutarea obligațiilor asumate în cadrul acestui contract, părțile nu datorează penalitățile cuprinse în H.C.M. nr. 306/1970, ci cele prevăzute de Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj, aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964.

Această orientare a practicii arbitrale a fost ținta unor severe și repetate critici apărute în literatura de specialitate, critici întemeiate, printre altele, și pe dispozițiile art. 1 lit. a din H.C.M. nr. 306/1970 care cuprindeau în mod expres penalități pentru întîrzierea în predarea lucrărilor.

Această hotărîre a fost, precum se știe, abrogată. Dispozițiile corespunzătoare prevederilor art. 1 lit. a din H.C.M. nr. 306/1970 din actuala Lege a contractelor economice, la care s-a făcut trimitere mai sus, nu cuprind nici o referire la întîrzierea în predarea lucrărilor (art. 47 pct. 1 lit. a), ceea ce îndreptățește, după părerea noastră, concluzia că legiuitorul a înțeles să reglementeze problema pe linia celor stabilite de practica arbitrală.

Deci, și în prezent, întîrzierea în predarea lucrărilor de construcții-montaj este sancționată prin plata penalităților prevăzute de dispozițiile normative speciale.

I. ICZKOVITS

investiții

Efectele recepției preliminare

Potrivit art. 57 din Legea nr. 8/1977, prin recepția construcțiilor se atestă îndeplinirea condițiilor de calitate prevăzute în prescripțiile tehnice, în proiectele de execuție, în caietele de sarcini și în dispozițiile de șantier care au stat la baza executării construcției.

În conformitate cu art. 59 din aceeași lege, recepția fiecărui obiect de construcții se realizează în două etape: recepția preliminară și recepția finală.

Recepția preliminară marchează momentul cînd, obiectul fiind admis la recepție, se socotește îndeplinită obligația unității de construcții-montaj de a preda acel obiect la termenul contractual. Deci, odată admis obiectul la recepția preliminară, din acel moment nu se mai poate pune problema penalităților pe care le-ar datora unitatea menționată pentru întîrzierea în predare.

Se întîmplă însă, ca obiectul să fie admis la recepția preliminară, deși se constată că nu au fost executate unele lucrări care, prin volumul și amploarea lor, nu împiedică punerea în funcțiune ori folosirea obiectivului de investiții. Existînd asemenea lucrări neexecutate, consemnate ca atare în procesul verbal întocmit de comisia de recepție, admiterea obiectului la recepția preliminară produce efectele de mai sus ori unitatea de construcții-montaj datorează penalități pînă la executarea acelor lucrări ?

După cum s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 662/1979, „împrejurarea că în anexa la procesul-verbal de recepție preliminară s-au prevăzut unele lucrări care au rămas neexecutate, nu este de natură să ducă la schimbarea soluției, întrucît, din moment ce a avut loc recepția preliminară, beneficiara nu este întreptățită să mai pretindă penalități de întîrziere, ci eventual repararea prejudiciului suferit datorită neexecutării lucrărilor respective...".

Situația este similară atunci cînd, la recepția preliminară

nu se constată faptul neexecutării unor lucrări, ci comisia de recepție, reținînd existența unor lucrări necorespunzătoare, stabilește obligația unității de construcții-montaj de a le remedia. Ne referim, desigur, la situația în care comisia de recepție nu a procedat conform art. 59 lit. b din legea citată, ci a admis obiectul la recepție.

Într-o asemenea situație, primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 591/1978 a reținut că unitatea de construcții-montaj „nu poate fi sancționată cu penalitățile prevăzute de art. 15 lit. b din Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj, aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964, pentru nepredarea la termen a lucrărilor de construcții-montaj.

Faptul că pîrîta nu ar fi executat remedierea deficiențelor și completările prevăzute în anexa procesului verbal de recepție nu justifică obligarea sa la plata penalităților prevăzute de dispoziția precitată, care sancționează nepredarea lucrărilor la termenul contractual. Pe de altă parte, în actuala reglementare legală a contractului de antrepriză nu mai sînt prevăzute penalități pentru neefectuarea remedierii".

Acestea fiind limitele în care funcționează răspunderea unității de construcții-montaj în legătură cu obiectele admise la recepția preliminară, se pune problema dacă unitatea beneficiară poate formula pretenții în legătură cu lucrări a căror lipsă sau necorespundere nu a fost sesizată de către comisia de recepție.

S-ar putea susține că această comisie fiind organul învestit de lege să verifice și să stabilească că lucrările executate sînt conforme cu documentația legală, un alt subiect de drept — chiar dacă are calitatea de parte contractantă — nu este îndreptățit să formuleze pretenții care nu au corespondent în constatările comisiei de recepție.

Privită problema din alt unghi, s-ar putea argumenta că este în interesul economiei naționale ca toate obiectivele de investiții să fie executate complet și corespunzător calitativ. Ca atare, unitatea beneficiară care reclamă deficiențe ce nu au fost sesizate și consemnate în procesul verbal de recepție preliminară este exponentul nu numai a propriilor sale interese, ci — în primul rînd — exponentul intereselor generale ale economiei naționale. Din acest motiv, ar fi admisibilă reclamarea deficiențelor care nu au fost consemnate în procesul verbal de recepție, cu atît mai mult, cu cît, nici o dispoziție legală nu o interzice în mod expres.

Este punctul de vedere care a fost îmbrățișat de practica arbitrală prin Decizia primului arbitru de stat nr. 3515/1978. Din considerentele acestei decizii rezultă că omisiunea comisiei de recepție preliminară de a constata neexecutarea unor lucrări și executarea calitativ necorespunzătoare a altora, nu decade unitate beneficiară din dreptul de a formula pretențiile aferente, cu respectarea, desigur, a dispozițiilor legale privind prescripția extinctivă.

H. MATEI

financiar

Urgentarea decontării onorariilor cuvenite experților contabili

Potrivit art. 26 din Decretul nr. 79/1971 privind expertiza contabilă, pentru lucrările efectuate experții contabili sînt retribuiți în conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 845/1971, ținîndu-se seama de complexitatea expertizei și de gradul de calificare al experților. Remunerația cuvenită experților contabili se plătește de părțile care au solicitat acest mijloc de probă, sub formă de onorariu, care se depune în contul Biroului local de expertize.

În categoria onorariilor cuvenite experților contabili se disting onorarii provizorii, care se achită în termen de 3 zile de la numirea expertului și onorarii definitive, care, de asemenea, trebuie să se achite în același mod, după stabilirea sumei definitive cuvenite pentru expertiza efectuată.

Cînd părțile, care sînt unități economice, refuză să vireze în contul biroului local sumele cuvenite drept onorarii provizorii sau definitive, organele judiciare pot interveni în obligarea acestora la plată. Astfel, Arbitrajul de Stat poate emite procese-verbale învestite cu titlu executor, pe baza cărora biroul local poate introduce dispoziție de încasare. De asemenea și instanțele de judecată pot prevedea în încheierea judecătorească, obligația părților în privința plății onorariului, care învestită cu titlu executor poate fi introdusă de biroul local în contul plătitorului cu dispoziție de încasare.

Pentru decontarea titlurilor executorii depuse cu dispozițiile de încasare din contul părții plătitoare, organele bancare, pretind că unitatea plătitoare să aibă constituit fondul de retribuție specială. În practică se întîlnesc unele situații cînd unitățile plătitoare, nu au creat fond de retribuție specială, fapt pentru care organele bancare, nu pot efectua decontarea sumelor pretinse în baza titlurilor executorii emise de organele de jurisdicție și restituie actele depuse. Restituirea actelor de organele bancare, în asemenea cazuri, produce întîrziere în ce privește încasarea onorariilor cuvenite experților contabili, datorită întreruperii circuitului de documente introduse în bancă. Motivul care se invocă de organele bancare — lipsa fondului de retribuire specială — este cauzat din vina unității plătitoare care nu s-a îngrijit de obținerea acestui fond de la forul tutelar, în vederea plății onorariilor de expert pentru expertizele contabile sau tehnice solicitate organelor jurisdicționale.

Circulara 35 „N"/1977 a Băncii Naționale a R.S.R., ce cuprinde unele precizări și completări la Normele 2/1977 prevăd că pct. 15 se completează cu următoarele două alineate: „Documentele însoțite de procese-verbale sau de hotărîri ale organelor de arbitraj, învestite cu formula executorie, care nu pot fi decontate datorită faptului că fondul din care trebuie achitate nu a fost constituit sau este insuficient, vor fi reținute într-un dosar separat la banca plătitorului, pînă la constituirea fondului respectiv. La fel se va proceda și în cazul insuficienței fondului de retribuire pentru toate acțiunile și lucrările ce sînt retribuite din fondul planificat pe activități și acțiuni fără desfășurare pe trimestre".

Aceste completări ale Normelor 2/1977 privind normele metodologice ale organelor Băncii Naționale, constituie o îmbunătățire adusă circuitului de documente, care trebuie puse în practică de toate unitățile bancare în scopul că toate unitățile titulare de cont la bancă să-și creeze din timp fond de retribuție specială, pentru a nu rămîne cu documente restante la plată și a nu întrerupe circuitul documentelor prin bancă.

drd. **Grigore OLĂNESCU**

comerț exterior

Riscul în comerțul internațional (II)
Bonitatea partenerilor comerciali — Modalități de verificare

Pentru evitarea anumitor riscuri comerciale prezintă importanță deosebită edificarea exportatorilor asupra bonității cumpărătorilor potențiali, importanță care se accentuează în vînzările pe credit, fie ele chiar și pe termen scurt.

Dacă în raporturile cu partenerii din țări socialiste o asemenea analiză nu-și găsește rostul, ea se justifică din plin față de parteneri din țări cu economie capitalistă. Cunoașterea cît mai exactă a bonității firmelor cu care urmează să negociem vînzări internaționale, sau alte operațiuni comerciale, facilitează substanțial climatul în care urmează să se desfășoare convorbirile la masa tratativelor; astfel, bunăoară, într-un anumit mod va fi abordată modalitatea de plată față de un partener nou, cu o bonitate relativă — situație în care se impune luarea tuturor măsurilor de garanție privind modalitatea de plată —, și altfel

se va trata acest aspect al tranzacției cu partener tradițional, cu o bonitate bine cunoscută.

NOȚIUNE

Verificarea și analiza bonității unui partener comercial poate fi realizată pe căi diferite, esențial fiind ca rezultatul final al unor asemenea acțiuni să se concretizeze în realizarea unei documentări cît mai complete a comercialistului care urmează să conducă negocierile asupra solvabilității actuale, și în perspectivă, a partenerului comercial. De altfel, este o practică internațională ca înainte de perfectarea unor tranzacții de anvergură partenerii de afaceri, atunci cînd nu se cunosc din relații comerciale anterioare, să se documenteze reciproc asupra bonității pe care o prezintă.

Ce este, în fond, și ce semnificație poate fi atribuită noțiunii des întîlnită în literatura de specialitate, de bonitate comercială ?

Dicționarul explicativ al limbii române arată că prin bonitate se înțelege : „1. Capacitatea de plată și de credit ; solvabilitate" (cuvînt care provine din germană — „Bonität"). Așadar, un comerciant sau industriaș verificînd bonitatea comercială a viitorului partener contractual cercetează de fapt capacitatea acestuia de a plăti obligațiile pe care urmează să și le asume prin semnarea contractului. Dacă aceasta este esența noțiunii de bonitate, practica i-a adăugat și alte elemente adiacente, dar nu lipsite de interes, cum ar fi comportarea viitorului partener pe parcursul executării contractului în sensul corectitudinii și echității ; astfel, cu toată bonitatea de care se bucură sub aspectul posibilităților de plată, dacă un viitor partener este cunoscut ca urmărind unele interese de moment, speculative, și care pe parcursul executării contractului pot să dispară, iar ca urmare se pretează să recurgă la tot felul de subterfugii și chiar la șicane, străine de spiritul de echitate și seriozitate care trebuie să predomine în relațiile comerciale internaționale, pentru a obține rezilierea contractului, un asemenea partener urmează a fi tratat cu multe rezerve, iar clauzele contractuale trebuie riguros formulate pentru a se evita orice surprize.

Am văzut din definiția de mai sus că între noțiunea de bonitate și aceea de solvabilitate este pus semnul egalității, respectiv cele două noțiuni sînt considerate sinonime. În fapt, sub aspectul care ne interesează, ele nu se suprapun, noțiunea de bonitate avînd o sferă mai cuprinzătoare decît aceea de solvabilitate ; cu alte cuvinte, cele două noțiuni sînt în raport logistic subordonat, de la noțiunea gen, la aceea de noțiune specie. Susținem această afirmație pe realitatea că noțiunea de bonitate cuprinde atît solvabilitatea unei firme comerciale, cît și lichiditatea și rentabilitatea ei, la care se adaugă, așa cum am arătat, atitudinea comercială a partenerului sub aspectul comportării sale în raport cu partenerul contractual — corectitudine comercială, receptivitate, promptitudine etc. —, elemente care configurează, în ansamblul lor, noțiunea comercială contemporană a bonității oricărei firme care activează pe plan internațional.

Sub aspectul tehnico-economic cele trei noțiuni componente ale bonității comerciale — solvabilitate, lichiditate, rentabilitate — au un conținut bine definit.

Solvabilitatea unei firme comerciale dintr-un stat cu economie capitalistă înseamnă gradul în care capitalul social asigură acoperirea creditelor pe termen mediu și lung ; se calculează sub forma unui raport dintre capitalul social și totalul creditelor pe termen mediu și scurt plus capitalul social.

Lichiditatea financiară a unei firme este indicatorul care arată capacitatea pe care o are de a acoperi prin elementele patrimoniale active — contul casa, contul efecte de încasat, debitori pe termen scurt etc. —, elementele de pasiv, respectiv obligațiile de plată contractuale pe termen scurt.

Rentabilitatea unei firme comerciale este al treilea indicator de sinteză prin care poate fi apreciată bonitatea și care arată care este rata beneficiului net a anului financiar supus analizei ; acest indicator este urmărit de partenerii de afaceri pentru a se cunoaște gradul de prosperitate a firmei supuse analizei.

Verificarea bonității unui viitor partener comercial poate fi realizată pe mai multe căi, care pot fi astfel grupate :

a) surse de informare indirecte, în care includem cele obținute de la băncile comerciale din țara partenerului potențial, de la parteneri de afaceri tradiționali etc. ;

b) surse de informare directe, axate pe analiza unor documente contabile și comerciale emanate de către firma în cauză.

MODALITĂȚI DE VERIFICARE INDIRECTE

Terțele persoane care pot să furnizeze informații asupra bonității unei anumite firme pot fi : bănci corespondente ale B.R.C.E., parteneri comerciali ai întreprinderilor noastre de comerț exterior cu tradiție în raporturi contractuale în țările cu economie capitalistă, organizații financiare de factoring și case specializate în furnizarea de asemenea informații.

a) Băncile comerciale din centrele industriale sau comerciale unde își are sediul central firma a cărei bonitate ne interesează, sînt cele mai indicate să fie folosite, deoarece, datorită legăturii pe care o au între ele sînt în măsură să obțină într-un termen scurt informațiile cerute și cu un grad ridicat de exactitate. Ele, cunoscînd disponibilul de monedă națională sau de valută aflate în conturile curente, rulajele tranzacțiilor comerciale pe care le realizează, nivelul creditelor pe care le pot obține, prestigiul comercial de care se bucură pe piața locală etc., sînt în măsură să facă o apreciere de ansamblu asupra bonității pe care o are firma în cauză. Mai mult decît atît, prin compartimente specializate și în interesul operațiunilor comerciale de acordare a creditelor, de avalizare a cambiilor etc. băncile comerciale cunosc foarte de aproape poziția pe piață a firmelor industriale sau comerciale care le sînt clienți sau partenere potențiale în viitoare raporturi de afaceri financiare.

Evident, pentru serviciile prestate băncile percep un comision, care nu trebuie să fie un impediment în aflarea bonității unui viitor partener dacă afacerea în perspectivă prezintă importanță. Și încă o precizare se impune : în asemenea situații este mai mult decît necesar să fie consultată Banca Română de Comerț Exterior, prin intermediul căreia se obțin asemenea informații și care este singura în măsură să aleagă banca comercială externă cea mai potrivită pentru efectuarea unor asemenea servicii.

b) Partenerii comerciali tradiționali, care prin comportarea pe care au avut-o pe parcursul derulării mai multor contracte comerciale internaționale au cîștigat încrederea întreprinderilor noastre de comerț exterior, pot fi folosiți cu succes pentru a obține informații asupra bonității unor firme comerciale care își desfășoară activitatea pe aceeași piață cu ei (sau între care sînt raporturi comerciale ce le permit să-și cunoască reciproc bonitatea). Dacă această cale prezintă avantajul că nu implică cheltuieli cu comisioane, ea trebuie privită totuși cu circumspecție ; practica o dovedește că din cauza unor interese comune și, alteori, din cauza unor interese contradictorii, unele informații primite de la asemenea parteneri au un anumit grad de subiectivism ; în spatele unor formulări în perfectă concordanță cu regulile de politeță comercială se poate ascunde intenția de a se promova un interes propriu partenerului, în pofida realității asupra bonității firmei comerciale care ne interesează.

Sublinierile de mai sus nu sînt făcute cu intenția de a descuraja pe acei comercialiști, care practică, deseori cu succes, verificarea bonității pe această cale ; nu am urmărit decît să reliefăm faptul că răspunsurile primite trebuie analizate cu atenție și, atunci cînd este posibil, prin comparație și cu alte surse de informații.

c) Organizațiile financiare de factoring, prin specificul activității lor, cunosc bonitatea clienților firmelor furnizoare a căror facturi le preiau pentru încasare. În procesul de derulare a încasărilor, de urmărire a clienților deveniți debitori litigioși, de punere în executare a titlurilor executorii etc., casele de factoring reușesc să cunoască bonitatea acestora, devenind astfel adevărați consilieri ai în-

treprinderilor industriale, ale căror creanțe provenite din livrări de mărfuri le valorifică. Așa fiind, informațiile acestora asupra bonității partenerilor de afaceri sînt privite cu toată încrederea, de vreme ce însăși factorii sînt interesați ca numărul clienților insolvabili să fie într-o proporție cît mai mică, sau redus la zero.

Casele de factoring, prin relațiile financiare pe care le întreține între ele sînt în măsură să dea informații, chiar și asupra acelora a căror debite sînt urmărite de alți parteneri de afaceri.

d) În multe state capitaliste dezvoltate funcționează firme specializate care, în baza comenzilor primite, furnizează date cu un grad ridicat de probitate.

În general, se recomandă ca pentru verificarea bonității pe această cale, și pe altele posibile, întreprinderile de comerț exterior să apeleze la agențiile comerciale care cunosc condițiile locale și pot lua cu competență decizia cu privire la canalele cele mai eficiente pentru obținerea informațiilor necesare.

REGISTRUL DE COMERȚ — INSTRUMENT DE INFORMARE DIRECTĂ

Pentru întărirea securității și creditului tranzacțiilor comerciale cu firmele comerciale din statele capitaliste prezintă o importanță deosebită instituția registrului de comerț ; ea pune la îndemîna organizațiilor economice române autorizate să înfăptuiască operații de comerț exterior un instrument de prim ordin de informare și certitudine în desfășurarea activității lor comerciale. În același mod, instituția registrului de comerț îndeplinește în circuitul comercial extern o adevărată funcție de asigurare a răspunderii ce revine unui comerciant pentru executarea obligațiilor asumate prin acte de comerț, punînd la dispoziția partenerului român date complete asupra solvabilității și creditului său comercial. Ca istoric, instituția registrului de comerț a apărut în dreptul statutar al cetăților italiene, următor organizării comercianților în corporații ; dezvoltarea relațiilor marfă-bani și necesitatea de a asigura securitatea acestor relații au determinat reglementarea — prima dată în Codul comercial german din 1861 — a acestei instituții concepută ca instrument juridic cu ajutorul căruia terțele persoane care tratează cu un comerciant persoană fizică sau juridică (în dreptul francez un decret din 23 martie 1967 supune societățile comerciale obligativității înscrierii în registrul de comerț) să se poată informa oricînd și exact asupra situației sale, ceea ce este de natură să întărească creditul și tranzacțiile comerciale.

Ca mod de reglementare, instituția registrului de comerț nu se prezintă însă sub un aspect unitar în toate aceste state, fără ca totuși, aceste deosebiri să-i altereze fondul comun. Astfel, în legislația comercială din R.F. Germania registrul de comerț este o instituție constitutivă de drepturi în înțelesul mai sus arătat, în sensul că persoana care și-a înscris numele sau firma în el dobîndește, prin însuși acest fapt, calitatea de comerciant ; dar în același timp, registrul de comerț constituie și un instrument de informare pentru terțele persoane. Această concepție este primită și în dreptul elvețian.

În dreptul comercial francez, față de criteriul adoptat pentru determinarea calității de comerciant, registrul de comerț este numai o instituție informativă, cu scopul de a pune la dispoziția terțelor persoane datele necesare cunoașterii situației întreprinderii cu care contractează, servind astfel la întărirea tranzacțiilor și creditului comercial.

Registrul de comerț constituie astfel un adevărat „cazier comercial" care trebuie folosit în practica operațiilor de comerț, întrucît poate oglindi, în orice moment, situația unui comerciant.

ANALIZA BILANȚULUI ȘI A CONTULUI DE PROFIT ȘI PIERDERE

O altă cale de analiză directă a bonității viitorilor parteneri comerciali o constituie analiza lichidității, solvabilității și rentabilității pe baza bilanțului contabil și a contului de profit și pierdere și, în mod corelat, a altor documente sau acte comerciale emanate de către firma supusă analizei.

Facem precizarea, de la început, că asemenea analize nu exclud informațiile indirecte ci, dimpotrivă, conjugate conduc la formarea unei opinii de ansamblu, cu un grad mult mai ridicat de probitate. Alegerea uneia sau alteia din cele două căi, sau optarea pentru ambele, este în funcție de o sumă de elemente concrete, furnizate de tranzacția ce urmează a fi negociată, printre care anvergura afacerii, perioada de executare, modalitatea de plată și condițiile creditului solicitat, forma de garantare a executării obligațiilor reciproce asumate etc., prezintă importanță deosebită.

Analiza directă a bonității comerciale a unui viitor partener de afaceri este facilitată de obligația ce revine tuturor societăților comerciale, obligație izvorîtă din dreptul intern ale acestora, de a publica anual bilanțul și contul de profit și pierdere. Așadar, punctul de plecare îl constituie aceste două documente care, așa cum vom vedea, prezintă o sinteză a patrimoniului social și, în special, a modului în care s-a desfășurat activitatea economică pe perioada dată, reflectată în componența elementelor de activ și de pasiv.

În situațiile în care legislațiile naționale nu obligă firmele comerciale care sînt constituite sub anumite forme (societăți comerciale în nume colectiv, în comandită simplă etc.) să publice bilanțul și contul de profit și pierdere, aceste documente contabile pot fi procurate prin solicitarea lor de la partenerul comercial, în cadrul negocierilor.

Dată fiind tematica acestei lucrări, nu ne propunem să facem o prezentare exhaustivă a celor două documente amintite — bilanțul și contul de profit și pierdere —, ci ne vom rezuma la sublinierea acelor aspecte care interesează pe comercialistul din întreprinderile de comerț exterior, menite să-l informeze asupra bonității viitorului partener comercial.

Bilanțul contabil — sinteză cifrică a activității și a rezultatelor obținute de o societate comercială — se întocmește, potrivit legislațiilor tuturor țărilor cu economie capitalistă pe perioada anului financiar. Întocmirea bilanțului anual impune inventarierea patrimoniului, evaluarea lui reală și o serie de activități privind evidențierea rezultatelor și închiderea și redeschiderea conturilor.

Sub aspectul formei de prezentare, potrivit practicii din țările cu economie capitalistă întîlnim, de regulă, forma clasică, respectiv elementele de activ în stînga, iar cele de pasiv în dreapta. Menționăm că în ultima perioadă se constată o prezentare mai nouă : înscrierea activului și a pasivului pe verticală.

Pentru orientarea celor interesați redăm mai jos un model de bilanț.

Nr. crt.	Elemente patrimoniale	Cifre ipotetice în mii dolari S.U.A.
	Active	
1.	fonduri fixe	50.000
2.	disponibil în cont curent	11.000
3.	disponibil în casă	90
4.	titluri de credit	1.000
5.	debitori pe termen scurt	11.000
6.	materii prime, materiale etc.	1.100
7.	produse finite (mărfuri)	400
	Total elemente active	**74.590**
	Pasive	
8.	capital social	20.000
9.	fondul de rezervă	3.600
10.	alte fonduri	2.750
11.	creditori pe termen scurt	20.640
12.	creditori pe termen mediu și lung	22.800
13.	beneficiu net	4.800
	Total elemente pasive	**74.590**

Unele societăți comerciale prezintă bilanțul, din punct de vedere al succesiunii elementelor de activ și pasiv într-o altă ordine decît aceea din modelul de mai sus. Criteriul

fundamental fiind gradul de lichiditate ; ca urmare, elementele din bilanț au următoarea ordine :

— activ : capital circulant : numerar, hîrtii de valoare, clienți, debitori, efecte de primit, stocuri de materiale și produse finite ; capital de investiție : acțiuni proprii în portofoliu, participații consorțiale, avansuri date furnizorilor, investiții în utilaje și imobile etc. ;

— pasiv : pasive exigibe : conturi curente creditoare, impozite asupra salariilor, impozite asupra veniturilor, dividende de plată etc. ; fonduri : fond de pensie, rezerve speciale ; capitalul întreprinderii : acțiuni emise, fonduri de rezervă.

Contul de profit și pierdere este un document contabil de sinteză, ca și bilanțul, care reflectă rezultatele financiare ale întreprinderii capitaliste, cuprinzînd :

— în prima parte (după o formulă nouă de prezentare) veniturile din : vînzări, din participații la alte societăți, dobînzi încasate etc. ;

— în partea a doua cheltuielile efectuate, pentru ca în final să se arate asociaților dividendele pe care le vor încasa.

Darea de seamă este raportul organului colectiv de conducere, care însoțește bilanțul contabil anual și trebuie să cuprindă o analiză multilaterală, din care nu pot fi omise următoarele aspecte :

— modul în care a fost îndeplinit programul de activitate și bugetul de venituri și cheltuieli ;

— eficiența economică înregistrată, în raport cu anul precedent și cu programul de activitate și bugetul de venituri și cheltuieli aprobate de adunarea generală a asociaților pentru anul încheiat ;

— situația fondurilor atrase și creditelor acordate, rambursarea creditelor cu termen de plată, lichidarea debitelor, cu explicarea eventualelor cauze de întîrzieri la plăți și la încasări ;

— situația reclamațiilor și a bonificațiilor acordate, a stocurilor de materii prime și mărfuri cu o vechime mai mare —, cauzele acestora.

Bilanțul contabil, contul de profit și pierdere și darea de seamă se întocmesc în primele luni ale anului următor exercițiului încheiat și se remit în timp util asociaților pentru ca aceștia să-și pregătească punctul de vedere pentru adunarea generală. După aprobarea lor, bilanțul și contul de profit și pierdere se inserează într-o publicație economică sau de mare tiraj, constituind, așa cum am arătat, o sursă importantă de analizare a bonității partenerilor comerciali potențiali. Este bine cunoscut că cu ocazia încheierii bilanțului contabil anual și a contului de profit și pierdere, situația financiară a societăților comerciale din statele cu economie capitalistă este supusă unor analize economico-financiare, din unghiuri de vedere uneori cu nuanțe diferite, în funcție de interesele pe care le are cel ce le efectuează : asociat, creditor, fisc etc.

Dacă pe creditori (furnizori, bănci finanțatoare, clienți care au plătit avansuri etc.) îi interesează, în primul rînd, lichiditatea și solvabilitatea societății comerciale debitoare și perspectivele de dezvoltare pe viitor a afacerilor în interesul reciproc, pentru asociați, pe primul loc se situează rentabilitatea obținută și căile de sporire a eficienței economice a întreprinderii create prin aportul adus de ei (care constituie o investiție de capital de risc) ; evident, sub o altă optică, va fi analizată eficiența societății respective de către organele fiscale, care urmăresc prevenirea unor eventuale evaziuni de la plata impozitelor legale datorate de către societățile comerciale naționale.

Dat fiind spațiul grafic limitat pe care îl putem acorda acestei secțiuni, vom expune, în continuare, principalele criterii și metode de analiză economico-financiară a situației financiare a unei societăți comerciale, cu sublinierea interesului pe care îl poartă pentru cei ce urmează să le efectueze. Ca urmare, în continuare, vom analiza succint următorii indicatori, care au o concludență mai importantă în analizele ce urmează a fi efectuate privind bonitatea comercială a partenerilor de afaceri :

— lichiditatea elementelor patrimoniale, indicator care evidențiază gradul în care elementele din activul societății, acoperă datoriile pe termen scurt ale acesteia ;

— solvabilitatea, indicator care permite să se scoată în evidență raportul între capitalul propriu și datoriile totale ale societății ;

— rentabilitateea activității desfășurate de societate, care, în final, se exprimă prin rata beneficiului net.

a) **Lichiditatea patrimonială.** Așa cum am arătat, este un indicator ce rezultă dintr-un raport între elementele patrimoniale active care pot fi transformate într-un termen scurt în disponibil bănesc și între elementele patrimoniale pasive (creditoare) pe termen scurt. Acest indicator, care interesează în primul rînd, terțele persoane, parteneri de afaceri, în general, creditorii societății, poate fi calculat sub două variante : lichiditatea generală și lichiditatea redusă.

Formula de analiză care poate fi utilizată este următoarea (în care rezultatul este exprimat în procente) :

$$K.l.p. = \frac{E.p.\ t.\ ș.}{C.t.\ s.}\ 100, \text{ în care :}$$

K.l.p. = indicatorul lichidității patrimoniale.

E.p.t.s. = elementele patrimoniale din activul societății care pot fi transformate în termen scurt în disponibil bănesc, sau de cont (disponibil în cont curent, disponibil în casă, titluri de credit cum sînt cambiile, obligațiile și acțiunile altor societăți, recipise-warant etc., debitori solvabili pe termen scurt, stocuri de materii prime și materiale, produse finite vandabile etc.).

C.t.s. = elementele patrimoniale pasive (creditori) cu scadență pe termen scurt (furnizori, credite bancare, impozite, salarii etc.).

Înlocuind în formulă elementele patrimoniale din modelul de bilanț de mai sus, vom obține următoarea situație (cifrele din paranteze indicînd numărul curent din tabelul prezentat) :

$$K.l.p. = \frac{11.000(2)+90(3)+1000(4)+11000(5)+1100(6)+400(7)}{20640(11)}$$

$$= \frac{24590}{20640}\ 100 = 119{,}1\%$$

Rezultatul obținut mai sus permite unele concluzii interesante :

— pentru societate este un semnal de alarmă dat fiind raportul strîns între elementele patrimoniale ușor lichidabile și creditorii pe termen scurt (prima grupă depășind numai cu 19,1% obligațiile pe termen scurt de plată) ;

— pentru creditori situația solvabilității este satisfăcătoare, dar marja de 19,1% îi va determina să fie circumspecți în acordarea de noi credite.

În asemenea situații se impune stabilirea lichidității reduse în sensul că la stabilirea coeficientului se elimină stocurile de materii prime și de produse fără desfacere asigurată. În această ipoteză rezultatul va fi următorul :

$$K.L.p. = \frac{11000(2)+90(3)+1000(4)+11000(5)}{20640(11)}\ 100$$

$$\frac{23090}{20640}\ 100 = 111{,}9\%$$

Așadar, excluzînd din calcul materiile și produsele finite aflate în stoc, lichiditatea redusă dă garanția creditorilor că societatea este perfect solvabilă, avînd un disponibil suplimentar față de obligațiile contractuale de 11,9%.

b) **Solvabilitatea patrimonială.** Se calculează prin raportul între capitalul social și totalul elementelor patrimoniale reprezentînd creditele societății plus capitalul social. Formula va fi următoarea :

$$K.s.p. = \frac{C.s.}{C.t.l.}\ 100, \text{ în care :}$$

K.s.p. = indicatorul solvabilității patrimoniale
C.s. = capitalul social
C.t.l. = creditori pe termen mediu și lung

Introducînd în formulă elementele patrimoniale din ta-

belul prezentat mai sus(pentru identificarea cărora vom reda în paranteză numărul curent din tabel) obținem următorul rezultat :

$$K.s.p. = \frac{20000(8)}{22800(12)+20000(8)} = 46,73\%$$

Rezultatul de mai sus indică o solvabilitate relativ bună. În literatura de specialitate și în practica economică se apreciază că acest raport variază, în general, între 40 și 60%, limita de 30% fiind considerată ca minimă.

c) **Rentabilitatea întreprinderii.** Indicator de sinteză, care interesează asociații, cît și terțele persoane cu care societatea comercială este în raporturi de afaceri, **rata beneficiului net,** prin care se exprimă acest indicator, demonstrează randamentul pe care l-a avut în perioada dată, modul de organizare a procesului de producție și eficiența economică a comercializării mărfurilor rezultate din propria fabricație. Se calculează în mai multe variante printre care următoarele trei sînt principale : rata beneficiului de întreprindere; rata beneficiului raportat la activul total și rata benificiului realizat de asociați (acționari).

Reluînd elementele patrimoniale din tabelul anterior, vom prezenta modul de calcul, astfel :

$$B'n.i. = \frac{B.b.}{C.s.} 100, \text{ în care :}$$

B'n.i. = rata beneficiului net al întreprinderii
B.b. = beneficiul brut al întreprinderii — societății comerciale
C.s. = capitalul social constituit din aportul efectiv depus de fiecare asociat.

Înlocuind în formulă elementele patrimoniale de mai sus, vom obține următoarea situație (cifrele din paranteză indicînd numărul curent din tabelul prezentat) :

$$B'n.i. = \frac{4800(14)}{20000(8)} 100 = 24\%$$

Așadar, rata beneficiului de întreprindere indică o prosperitate ridicată a partenerului potențial în viitoarea tranzacție.

Literatura de specialitate subliniază că datele furnizate de bilanțul contabil și contul de profit și pierderi sînt într-o oarecare măsură intenționat denaturate ; întreprinzătorul capitalist, avînd la dispoziție mai multe metode de calcul a indicatorilor din bilanț, așa cum am arătat mai sus, alege pe aceia care-i corespund intereselor sale. Nu rareori au fost scoase în evidență situații în care cifrele optimiste din bilanțul contabil ascundeau situații financiare mai puțin roze, în raport cu situația reală a gestiunii în cauză.

Cu toate acestea, comercialiștii din întreprinderile noastre de comerț exterior, nu se pot lipsi de verificarea bonității pe calea analizelor de bilanț și a contului de profit și pierdere, trebuind însă ca rezultatele analizei să fie privite cu simțul critic necesar și într-o măsură cît mai mare corelate cu alte surse informaționale.

dr. **Al. DETEȘAN**
dr. Dumitru POROJAN

O lucrare utilă lucrătorilor din domeniul comerțului exterior

În intenția de a pune la dispoziția lucrătorilor din domeniul comerțului exterior un instrument de lucru, de informare și asistență, cu caracter teoretic și practic, Academia „Ștefan Gheorghiu" a editat lucrarea „Organizarea și conducerea reprezentanțelor economice ale R.S. România", autor fiind dr. **Toma GEORGESCU.**

Succesul, scrie autorul în capitolul introductiv, „nu depinde de întîmplare", el „poate fi asigurat numai printr-o analiză permanentă și sistematică a tuturor aspectelor și factorilor ce se intercondiționează și care impun posedarea unor temeinice cunoștințe politice și profesionale, muncă asiduă și pricepere". Mergînd pe această idee fundamentală, autorul își structurează lucrarea corespunzător într-o dublă perspectivă : teoretică și practică. Sînt expuse la început unele considerații privind importanța relațiilor economice externe ale României pentru dezvoltarea social-economică a țării, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Această largă deschidere a întregii lucrări, oferă autorului prilejul unui expozeu asupra categoriei economice a comerțului exterior cu sublinierea rolului și consecințelor acestuia, precum și a celor mai importante implicații pe care le are activitatea de comerț exterior în organizarea, desfășurarea și regularizarea complexului mecanism al întregii noastre vieți economice, sociale și politice. Binevenite sînt și cele cîteva considerații asupra dezvoltării istorice și a strînselor relații dintre activitatea diplomatică și extinderea formelor relațiilor economice, ca părți inseparabile ale aceluiași tot.

În centrul preocupărilor autorului au stat, bineînțeles, problemele organizării, sarcinilor și atribuțiilor reprezentanțelor economice ale României. Sînt subliniate cu această ocazie atribuțiile ce revin organelor externe ale țării noastre angrenate în activitatea de creștere și intensificare a schimburilor comerciale, așa cum rezultă ele din indicațiile conducerii superioare de partid și de stat, din dispozițiile actelor normative, din practica în materie.

Expunerea sistematică, însoțită de tabele și grafice, a modului de organizare și conducere a acestor reprezentanțe, completează economia acestei părți din lucrare, precum și a celei următoare, ridicînd substanțial utilitatea întregii cărți. Izbutită ni se pare și tratarea problemelor de utilizare a marketingului și a tehnicilor de marketing în activitatea reprezentanțelor economice. Numai printr-o activitate corespunzătoare de cercetare a pieței externe, cu întocmirea unor studii realiste de marketing și a celor monografice, de promovare a acțiunilor de import-export, de cooperare economică internațională, cu folosirea unor mijloace importante de promovare cum sînt publicitatea, reclama și a întregii varietăți de „mass media", de organizare a unor conferințe de presă, participare la tîrguri și expoziții, reprezentanțele economice vor putea contribui efectiv la atingerea obiectivelor fixate prin programul de dezvoltare a economiei noastre naționale referitoare la activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională. La toate aceste eforturi pe care reprezentanțele economice trebuie să le depună în legătură cu modalitățile de cercetare a pieței și optimizare a acțiunilor de promovare a vînzărilor, autorul adaugă pe bună dreptate și pe cele legate de organizarea distribuirii produselor, cu căutarea celei mai eficiente căi de a maximiza penetrația acestora pe piața străină și altele. Dar calitatea muncii și rezultatele activității reprezentanțelor economice depinde într-o măsură substanțială de profilul și personalitatea lucrătorilor din cadrul acestora. Se cer lucrători bine pregătiți politic și profesional, cu înalt simț de răspundere și disciplină și cultură, cu o atitudine comunistă, disponibili pentru eforturi și devotament.

Arătînd rolul hotărîtor pe care îl are îmbunătățirea calitativă a întregii activități economice în cadrul strategiei generale de edificare și dezvoltare multilaterală a țării noastre, autorul dedică un capitol întreg problemei eficienței economice a activității desfășurate de reprezentanțele economice. Măsura acestei eficiențe trebuie căutată pe linia indicației date de secretarul general al partidului. „Proba eficienței activității agenților economice o constituie capacitatea de a vinde mai mult, de a obține prețuri mai bune, de a asigura o rentabilitate sporită în comerțul exterior". Ca instrument de apreciere a acestei eficiențe, autorul propune un număr de indicatori capabili să dea măsura concretă, obiectivă și nearbitrară a acesteia.

Lucrarea e completată de un amplu aparat bibliografic și de o serie de anexe de utilitate reală în munca lucrătorilor din domeniul comerțului exterior, care vine, astfel, să umple un gol în literatura de specialitate.

Radu DEMETRESCU
cercetător principal I.C.E.

Întrebări și răspunsuri

● **GHEORGHE CUȘU, Ciclova Montana, Caraș Severin** — Pentru a beneficia de avantajele prevăzute de Legea nr. 3/1977, privind reducerea vîrstei de pensionare pentru persoanele care au lucrat în grupele I și II de muncă, este necesară o vechime de cel puțin 20 de ani la locuri care se încadrează în grupa I de muncă, sau cel puțin 25 de ani în grupa a II-a. Persoanele care au lucrat cel puțin 5 ani în grupele I și II de muncă au dreptul să li se ia în calculul vechimii pentru fiecare an lucrat în aceste grupe, cîte șase, respectiv trei luni în plus.

Prin Decretul nr. 215/1977 s-au precizat locurile de muncă încadrate în grupele I și II de muncă. Pentru a vă comunica dacă puteți beneficia de încadrarea în una din aceste grupe este necesar să ne spuneți locul de muncă, și perioada lucrată în funcția îndeplinită, așa cum apare înregistrat în Carnetul de muncă.

● **CONSTANTIN BAȘTUREA, Chirnogi, Ilfov** — Întrucît sînteți retribuit de unitatea unde ați fost detașat și în timpul cursurilor postuniversitare, beneficiați de alocație în cuantumul prevăzut pentru mediul rural, unde aveți domiciliul permanent.

● **GHEORGHE CODIA, Timișoara** — În luna următoare transferării dv. alocația de stat pentru copii se acordă de noua unitate chiar dacă actele doveditoare ale acestui drept s-au depus în cursul lunii. Dacă cererea de alocație se face ulterior, se aplică prevederile art. 7 din Decretul nr. 246/1977.

● **EVANGHELIE CREȚU, Bîrlad** — În situația dv. veți putea fi încadrat, în continuare. Pe perioada cît veți lucra, nu veți putea beneficia și de pensie, ci numai de retribuția cuvenită pentru munca prestată.

● **ELENA BARNA, Aiud** — Fiind absolventă a școlii tehnice financiare și avînd o vechime în funcții economice medii de peste 10 ani, puteți ocupa funcția de șef contabil, secție de gradul II. Această reglementare a fost stabilită la aplicarea H.C.M. nr. 914/1968 și a fost menținută și după aplicarea Legii nr. 12/1971.

● **TEODORA ANASTASIU, București** — Soția, încadrată cu contract de muncă pe durată nedeterminată de mai mult de trei luni, devine beneficiară a alocației de stat pentru copii din luna imediat următoare aceleia în care soțul a încetat să mai fie beneficiar de alocație. La reîncadrarea în muncă a soțului acesta redevine beneficiar de alocație în condițiile prevăzute de art. 7 din Decretul nr. 246/1977.

● **EUFROSINA LEFTER, București** — În cazul în care comisia de încadrare din unitatea unde lucrați (pt. 2 din Nota la anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971) consideră ca vechime într-o specialitate înrudită perioada lucrată în funcțiile de contabil și contabil principal, fiind absolventă a cursului de specializare în prelucrarea automată a datelor, puteți fi încadrată ca programator ajutor principal.

● **COSMESCU MARIA, Vitomirești, Olt** — Ocuparea funcției de contabil șef la o unitate din învățămîntul mediu de specialitate (liceu agroindustrial) se poate face numai cu respectarea condițiilor de studii și stagiu. Prin excepție, prin diferite acte normative (H.C.M. nr. 1053/1960, nr. 814/1965, nr. 914/1968, Legea nr. 12/1971 etc.) s-au prevăzut unele reglementări care au permis — la timpul lor — derogarea de la condițiile de studii, în anumite situații deosebite.

● **ÎNTREPRINDEREA ELECTROCENTRALE, Anina** — Drepturile de retribuire prevăzute în art. 68—69 din Legea nr. 57/1974 (sporul pentru munca în condiții deosebite și sporul de șantier) nu se includ în retribuția tarifară de încadrare pe baza căreia se stabilește contribuția. În situația în care personalul se încadrează, se transferă sau pleacă din unitate în cursul lunii, contribuția de 2% pentru pensia suplimentară se calculează asupra retribuției tarifare corespunzătoare zilelor lucrate.

ȘANTIERUL DE INSTALAȚII-MONTAJ CLUJ
Str. Maramureșului nr. 90
telefon 3 07 82

Vinde urgent din stocuri disponibile materiale de instalație: cabluri, robineți, țevărie neagră și zincată diferite dimensiuni, flanșe diferite, șuruburi și piulițe, diferite, materiale electrice și sanitare, doze PVC, becuri, bocanci cu talpă de bovine și cauciuc, limitatoare cursă pentru pod rulant și altele.

Stocurile se află în depozitul Cluj-Napoca și în Dej (USTOC) str. Bistriției nr. 63.

Solicitanții pot cere relații telefonice la șantier între orele 7—8, iar în Dej la telefon 12812, precum și la G.S.I.M. Brașov tel. 921/19478 resort aprovizionare.

ELECTROCONTACT BOTOȘANI
STR. MANOLEȘTI DEAL NR. 46 BIS
INFORMAȚII LA TELEFOANELE:
17172, 17173, 17174, 17175
INTERIOR: 105 — DESFACERE; 130 — PROIECTARE

Întreprindere specializată în producerea aparatajului de joasă tensiune, singular sau înglobat în panouri și tablouri capsulate.

Adresîndu-vă direct întreprinderii, puteți obține:

- **Comutatoare cu came de 10...200 A în diferite scheme funcționale.**
- **Limitatoare capsulate pentru mașini-unelte, poduri, macarale, mașini de ridicat, benzi transportoare etc.**
- **Cutii de comandă pentru medii normale și explozive echipate cu butoane de comandă, lămpi de semnalizare, ampermetre etc.**
- **Echipament electric pentru mașini de ridicat și transportat mașini-unelte, convertizoare, grupuri de sudură**
- **Tablouri capsulate industriale echipate cu aparataj de plaste, precum și piese turnate sub presiune din aliaje de**
- **Controlere, prize și fișe bipolare și tripolare.**
- **Piese executate din mase plastice termorigide și termoplaste precum și piese turnate sub presiune din aliaje de aluminiu și SDV-urile aferente.**

Vă prezentăm

Produse fabricate de Întreprinderea „Timpuri Noi" - București

Unitate specializată în producția de motoare și electrocompresoare, Întreprinderea „Timpuri Noi" din București livrează beneficiarilor o gamă variată de produse, cum sînt:

Motoare Diesel de 4 C.P. tip D 4
Motoare Diesel de 12 C.P. tip D 12
Motoare Diesel de 30 C.P. tip D 30
Grup cu motor Diesel de 30 C.P. tip GD 30
Motoare Diesel de 120 C.P. tip D 120
Motoare cu scînteie de 9 C.P. tip 2S9
Motoare cu scînteie de 18 C.P. tip S 18
Electrocompresoare de aer de 0,26 mc/min. (mobil și stabil) tip ECR—350
Electrocompresoare de aer de 1 mc/min tip EC1
Electrocompresoare de aer de 1,5 mc/min tip EC 1,5
Electrocompresoare de aer de 1,5 mc/min tip 1 ECS 1,5—2 ECS 1,5
Electrocompresoare de aer de 4,7 mc/min. tip 2 EC5
Electrocompresoare de aer de 5,6 mc/min tip 2 EC10
Electrocompresoare de aer de 9,5 mc/min tip 1 EC10
Electrocompresoare de aer de 2,2 mc/min tip 3 EC2 pentru locomotiva electrică 5100
Electrocompresoare de aer de 2,5 mc/min tip A320—55 C pentru locomotive Diesel electrice de 2100 C.P.
Motocompresoare mobile de aer de 4,7 mc/min tip 2 MC 5
Motocompresoare mobile de aer de 9,5 mc/min tip 2 MC 10
Compresoare de aer de 0,26 mc/min tip 1 C 350
Compresoare de aer de 1—1,5 mc/min tip 6 C1
Compresoare de aer de 4,7 mc/min tip 2 C5
Compresoare de aer de 5,6 și 9,5 mc/min tip 2 C10
Compresoare de aer pentru LDH de 700 C.P. tip 1 C501

Motor Diesel de 4 C.P.

Motorul D 4 este destinat să furnizeze energie mecanică pentru antrenarea diferitelor agregate industriale ca: **pompe de irigație, utilaje de construcții și agricole, grupuri electrogene** etc. Construcția modernă, gabaritul și greutatea reduse, precum și posibilitatea de utilizare a prizei de putere atît pe volant, cît și pe axul cu camă, asigură un domeniu larg de utilizare a motorului D 4.

Motorul D 4 este un motor Diesel rapid, în 4 timpi, cu injecție directă, avînd un cilindru vertical, răcit cu aer. Ungerea motorului se realizează prin stropire și prin circulație sub presiune de la o pompă cu roți dințate, antrenată de axul cu came. Sistemul de ungere este prevăzut cu o supapă de siguranță pentru scurtcircuitarea uleiului la creșterea presiunii și cu filtru care asigură o bună purificare a uleiului. Răcirea este asigurată de către o suflantă centrifugală, montată pe volantul motorului, aerul fiind dirijat către cilindru și chiulasă, care sînt prevăzute cu aripioare de răcire.

Motorul este echipat cu pompă de injecție și regulator de turație, mecanic, centrifugal, pentru toate regimurile care reglează cantitatea de motorină debitată de pompă în funcție de încărcarea motorului.

Pornirea motorului se face manual, cu manivelă de pornire. La cerere se poate livra cu dispozitiv de pornire cu multiplicator de turație.

Electrocompresor 1ECS 1,5—2ECS 1,5

Electrocompresoarele model ECS 1,5 sînt agregate complet echipate, destinate să producă aer comprimat pentru instalațiile tehnologice fixe sau mobile din industria petrolieră, chimică și alimentară pentru alimentarea vopsitoriilor, garajelor, acționarea dispozitivelor și uneltelor pneumatice.

Electrocompresoarele pot fi utilizate în orice instalație care nu degajă vapori sau pulberi explozive și care are posibilitatea alimentării cu energie electrică.

Electrocompresorul se compune din motorul electric de antrenare cuplat cu compresorul model 6C1 printr-un cuplaj elastic cu bolțuri. Întreg ansamblul se montează pe recipientul de aer care se sprijină prin intermediul unor tampoane amortizoare din cauciuc pe două tălpi din profile în formă de sanie.

Agregatul este dotat cu următoarele dispozitive de comandă și protecție:

— contactor automat de pornire, asigură protecția motorului;

— dispozitiv de decompresare comandat electric, reduce la zero presiunea din răcitorul final după oprirea compresorului și permite pornirea în gol chiar cînd recipientul de aer se află sub presiune, deoarece între răcitorul final și recipient este montată o supapă de unisens;

— supapă de siguranță montată pe recipientul de aer;

— separator de apă și ulei montat la ieșirea aerului din recipient.

Electrocompresoarele ECS 1,5 se execută în două variante constructive care se deosebesc numai prin sistemul automat de reglaj al debitului.

Tipul 1 ECS 1,5 realizează reglajul debitului în sistemul „tot sau nimic". Presiunea din recipient acționează asupra unui presostat electropneumatic, care la atingerea presiunii maxime reglate (7 daN/cm^2) reconectează motorul electric.

Tipul 2 ECS 1,5 este dotat cu un sistem de reglaj pneumatic care acționează mecanic prin obturarea aspirației și punerea treptei a II-a a compresorului în legătură cu atmosfera la atingerea presiunii maxime (7 daN/cm^2) și redeschide aspirația la scăderea presiunii sub valoarea minimă reglată (5 daN/cm^2).

Alegerea unuia din cele două sisteme de reglaj trebuie să se facă în funcție de durata efectivă de funcționare a agregatului. Cînd durata de funcționare depășește 75% din timpul de lucru este preferabil să se utilizeze varianta 2 ECS 1,5, iar cînd durata de funcționare este mai mică de 75% din timpul de lucru se recomandă utilizarea variantei 1 ECS 1,5.

Presiunea nominală 7 daN/cm^2 ± 5%
Turația nominală 1450 rot/min
Debit la pres. nominală și turație nominală redus la cond. de aspirație 1,5 m^3/min ± 7%
Puterea de absorbție la regim nominal 16 kW
Capac. recip. aer 500 l

1979 OKT 1 7

Cu prilejul vizitei de lucru făcute, la 6 octombrie a. c., în unități agricole din județele Ilfov și Ialomița, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a inspectat modul cum sînt folosite mijloacele tehnice și forța de muncă pentru asigurarea terminării în cel mai scurt timp a lucrărilor de sezon – strîngerea recoltei de porumb și alte culturi, însilozarea furajelor, însămînțarea grîului.

Lucrătorii ogoarelor din zonele Afumați, Manasia, Balaciu, Căzănești, Crunți, Albești, Lehliu l-au întîmpinat cu dragoste, stimă și prețuire pe secretarul general al partidului, angajîndu-se să pună în aplicare prețioasele indicații primite cu privire la respectarea regulilor și normelor agrotehnice în vederea creșterii viitoarelor producții la hectar, să îndeplinească sarcina de înaltă răspundere patriotică ce revine tuturor oamenilor muncii din agricultură, de a încheia pînă la 15 octombrie lucrările agricole de toamnă.

În lanurile de porumb ale C.A.P. Albești

MAXIMĂ CONCENTRARE DE EFORTURI PENTRU FINALIZAREA EFICIENTĂ A CAMPANIEI AGRICOLE DE TOAMNĂ

LA ACEASTĂ DATĂ, lucrările campaniei agricole se află într-un stadiu premergător încheierii lor. Conform indicațiilor conducerii de partid și angajamentelor asumate de muncitorii ogoarelor, campania agricolă din această toamnă poate și trebuie să fie încheiată la data de 15 octombrie. Considerînd înaltul grad de concentrare și mobilizare a tuturor forțelor mecanice și umane, ameliorarea, în ultimele zile, atît a organizării muncii (concretizată mai ales în sporirea substanțială a vitezelor de lucru în toate unitățile agricole și implicit la nivelul județelor) cît și a conducerii propriu-zise a campaniei de către factorii responsabili la toate nivelurile, avem certitudinea încheierii sale la termenul stabilit, cît și obținerea unor rezultate de producție și eficiență superioare.

Dacă la această oră, practic s-a încheiat recoltatul cartofilor și legumelor, se găsește într-un stadiu avansat culesul strugurilor și al fructelor, recoltatul sfeclei respectă graficul stabilit de livrare și prelucrare, constatăm că eforturile esențiale trebuie intensificate și mai mult pentru rezolvarea corespunzătoare a încheierii celorlalte două lucrări deosebit de importante ale campaniei : recoltarea porumbului *și* însămînțarea grîului de toamnă.

Deci, în cele patru zile ce au mai rămas pînă la termenul stabilit pentru încheierea campaniei, pe aceste două direcții trebuie întreprinse eforturi suplimentare de muncă și organizare, de mobilizare exemplară a tuturor locuitorilor satelor, ca și a celor veniți în sprijinul lor, în vederea finalizării campaniei la termenul prevăzut, optim atît din punct de vedere tehnic cît și economic.

Reprezintă o datorie de onoare și adînc responsabilă pentru cei ce lucrează în agricultura românească să îndeplinească exemplar sarcinile trasate și angajamentele asumate, să cinstească prin faptele lor de muncă apropiatul eveniment major din viața partidului și poporului nostru, Congresul al XII-lea al P.C.R.

DIRECȚII DE ACȚIUNE PENTRU ACCELERAREA RECOLTĂRII PORUMBULUI

LUCRARE cu un volum amplu de muncă (numai în sectorul agriculturii socialiste trebuie recoltate un total de 2,6 milioane de hectare) recoltatul porumbului implică atenția prioritară în cadrul fiecărei campanii agricole de toamnă. Dacă în ceea ce privește dimensiunea forțelor mecanice și manuale necesare executării corespunzătoare a acestei lucrări nu s-au ridicat probleme, ele existînd în cantități suficiente în toate județele și aproape în toate unitățile, în schimb, pe linia organizării și conducerii efective a fluxului de recoltare-transport-depozitare la porumb au existat, mai ales în prima parte a campaniei, discontinuități și neglijențe care au afectat negativ mersul său. Astfel, la începutul lunii octombrie, recoltatul porumbului la nivelul întregii țări era realizată doar pe aproximativ 35% din suprafețele cultivate în I.A.S. și C.A.P., această rămînere în urmă determinînd conducerea superioară de partid

Stadiul recoltării porumbului la 9 oct. a.c. (total țară și principalele județe producătoare)

Județe	I.A.S.+C.A.P.	I.A.S.	C.A.P.
Total țară	52	49	53
Ilfov	51	54	50
Constanța	49	46	52
Ialomița	46	43	49
Timiș	43	42	44
Dolj	57	46	58
Teleorman	54	58	54
Brăila	64	57	70
Arad	52	45	54
Olt	55	52	56

să traseze sarcina intensificării radicale a eforturilor întreprinse, astfel ca recoltatul porumbului și întreaga campanie agricolă de toamnă să se încheie la jumătatea lunii octombrie.

Deși în cea mai mare parte la această dată neajunsurile și necorelările au fost înlăturate, vom aminti totuși o parte dintre ele, deoarce ele au fost și cauzele nerealizărilor din prima parte a campaniei de recoltare a porumbului. Considerăm totodată, că evidențierea și analiza lor va permite tragerea unor concluzii pentru ca ele să nu se mai repete.

Analiza situațiilor din unități și județe, ca și controalele efectuate de specialiștii din minister, au pus în evidență că în prima parte a campaniei de recoltare a porumbului s-au manifestat următoarele neajunsuri :

- nu au fost scoase în cîmp la capătul parcelelor toate combinele, echipate pentru recoltat ;
- însăși exploatarea combinelor nu a fost totdeauna corespunzătoare, înregistrîndu-se întreruperi zilnice pentru remedierea defecțiunilor, asistența tehnică neasigurîndu-se continuu.
- lucrarea nu a fost condusă efectiv și permanent de către inginerii șefi din unitățile agricole ;
- recoltarea manuală nu s-a făcut cu toate forțele prevăzute în programul de recoltare ;
- nu întotdeauna transportul s-a făcut concomitent cu recoltatul, rămînînd pe cîmp cantități însemnate ;
- mijloacele de transport nu s-au folosit la întreaga capacitate, neîndeplinindu-se deziderateul realizării a cel puțin 3 drumuri pe zi ;
- au fost înregistrate și anumite pierderi de producție, mai ales datorită faptului că nu peste tot s-au organizat echipe de muncitori pentru recuperarea știuleților căzuți ;
- corectarea depănușării s-a desfășurat în ritm lent, afectîndu-se nefavorabil graficele de livrare și exploatarea parcului auto ;
- nu au fost organizate suficiente formații mecanice specializate pentru eliberarea terenurilor și însilozarea cocenilor, ceea ce a întîrziat executarea programului de arături pentru însămînțări de toamnă ;
- mecanizatorii nu au fost informați peste tot și la timp despre condițiile favorabile de plată a lucrării, ceea ce ar fi sporit motivația lor pe bază de stimulent material pentru a munci mai mult și mai bine.

Este semnificativ pentru mersul necorespunzător al campaniei de recoltare a porumbului în prima sa parte, următorul fapt : deși dispunem de o dotare cu care se poate recolta mecanizat, zilnic, peste 30 600 ha, nivelul efectiv de recoltare mecanizată (zilnică) era în jurul datei de 20 septembrie de numai 13 300 ha, deci se utiliza doar 43% din capacitatea existentă.

Aceste deficiențe grave, ce s-au reflectat direct în nivelurile necorespunzătoare ale producției recoltate, transportate și depozitate, au impus ca, spre sfîrșitul lunii septembrie și în special de la începutul lunii octombrie, în urma intervenției energice a conducerii de partid, să se ia o serie de măsuri concrete, decisive pentru bunul mers al recoltării porumbului și încheierea sa, la nivelul întregii țări, pe data de 15 octombrie.

S-au luat măsuri tehnico-organizatorice concrete, vizînd realizarea programului zilnic de recoltare pe fiecare formație și unitate agricolă, avîndu-se în vedere, cu prioritate, următoarele **direcții de acțiune :**

- Trusturile S.M.A. să asigure integral și operativ asistența tehnică de specialitate pentru a se realiza productivitatea prevăzută pentru fiecare agregat.
- Introducerea în lucru a tuturor combinelor existente în fiecare județ, care să fie echipate cu toate agregatele necesare.
- Conducerile și specialiștii consiliilor unice și unităților agricole să fie prezente permanent în cîmp, mai ales pentru îndrumarea și supravecherea lucrului formațiilor de combine, cărora să le asigure urgent tot ce este necesar pentru buna lor activitate.
- Să se asigure organizarea și munca efectivă a formațiilor manuale de adunat știuleți în urma combinelor și, concomitent, să se facă recoltarea și însilozarea cocenilor.
- Să se acorde prioritate absolută eliberării acelor parcele ce urmează a fi însămînțate cu grîu.

Traducerea în fapt a măsurilor preconizate a avut și are un efect direct în creșterea vitezei de recoltare în unități și județe, în sporirea continuă a ponderii suprafețelor recoltate și eliberate, a producției totale și medii realizate. Astfel, la nivelul întregii țări, ponderea suprafețelor de porumb recoltate pînă în prezent (seara zilei de 9 octombrie) a ajuns la 52%, ritmul mediu zilnic de creștere a sa intensificîndu-se în ultimele zile, dar el va trebui să sporească și mai mult în zilele următoare pentru încheierea la timp a campaniei.

Analiza situației pe județele cu ponderea cea mai mare în cadrul acestei lucrări (vezi tabelul) relevă atît o serie de județe avansate (Brăila, Dolj, Olt) cît și altele rămase în urmă (Timiș, Ialomița).

O mobilizare exemplară a eforturilor, în special în județele rămase în urmă, preluarea experienței celor avansate și acordarea sprijinului (mai ales cu mijloace mecanice) celor ce vor termina înainte de termen către cele restante se impune ca soluție esențială a terminării lucrării pe întreaga țară în termenul optim.

Intervenția mai accentuată și continuă a conducerilor consiliilor unice și direcțiilor agricole județene, ca și asistența dată de specialiștii din M.A.I.A., actualmente găsindu-se cu toții în teren, va putea intensifica ritmul de recoltare, de transport și depozitare a producției în măsura care să asigure finalizarea lucrării pînă la 15 octombrie. Totodată, mobilizarea tuturor locuitorilor satelor, zi de zi, la strînsul recoltei este un imperativ esențial al acestei perioade de maximă concentrare a eforturilor din agricultură pentru realizarea producțiilor stabilite, în termen optim și cu înaltă eficiență economică.

MAI BUNA SINCRONIZARE A TRANSPORTULUI ȘI DEPOZITĂRII CU RECOLTATUL

IMPERATIVUL economic esențial al activității agricole din aceste zile constă în aceea că tot ceea ce există ca producție în lan trebuie să ajungă integral în

hambare. Operația de recoltare ca atare nu se poate valorifica deplin decît dacă este urmată de un transport operativ și fără pierderi al producției, de conservarea acesteia în condiții corespunzătoare. Fluxul recoltare-transport-depozitare trebuie să aibă o curgere deplin organizată și rapidă, fără nici o strangulare sau reducere de ritm în vreuna din secvențele sale, aceasta influențînd negativ munca și randamentul celorlalte operații, respectiv fluxul în întregimea sa și implicit nivelul producției.

În multe județe și consilii unice, mai ales în decursul lunii septembrie, nu totdeauna s-a realizat dezideratul major al transportului producției concomitent cu recoltarea, uneori rămînînd pe cîmp cantități însemnate, supuse riscului deprecierii. A fost prevăzut ca, pe lîngă transportul direct la bazele de recepție, să se înființeze așa-numitele baze volante, echipate cu pătule simple care să permită aerisirea, uscarea la soare și vînt și totodată protecția contra imtemperiilor. De aici producția urmează să fie transportată spre bazele stabile de recepție sau livrată direct beneficiarilor, conform prevederilor. Aceste baze volante nu au fost organizate însă în număr suficient, iar acolo unde au fost organizate nu s-au asigurat suficienți gestionari și nici dotarea necesară pentru preluare. Totodată, au fost cazuri cînd la unele baze de recepție nu s-au montat panourile la pătule, așteptîndu-se ca această operațiune să o facă unitățile de producție, deși nu era obligația lor, ci a întreprinderilor de valorificare a cerealelor.

Se impune folosirea mult mai rațională a mijloacelor de transport, astfel ca, de exemplu ele să facă cel puțin 3 drumuri la transportul porumbului, iar acolo unde distanțele de transport sînt mici, să se realizeze chiar 5—6 drumuri pe zi. Un rol esențial în realizarea unui transport rapid și de volum sporit îl au bazele de recepție în sensul că ele trebuie să preia ritmic și cu o viteză sporită producția (cîntărire, control calitativ, descărcare) sosită. În acest fel mijloacele de transport vor putea fi mai rapid eliberate pentru noi transporturi evitînd așteptări prelungite, așa cum s-a întîmplat și chiar se mai întîmplă în unele județe și zone ale țării. În această direcție, conducerile întreprinderilor de valorificare a cerealelor trebuie impulsionate, ca fiind direct răspunzătoare pentru executarea tuturor lucrărilor necesare privind preluarea producției în ritmurile stabilite. În esență, comandamentul major este acela ca sub nici un motiv să nu rămînă porumb pe cîmp, întreaga producție fiind transportată zilnic la baze, unde urmează să se asigure curățirea de pănuși și livrarea ei integrală zilnică.

Trebuie luate totodată măsuri de corelare atentă a modului de recoltare a porumbului (în boabe sau în știuleți) cu posibilitățile de uscare ale bazelor de recepție, uscare ce trebuie făcută atît în funcție de gradul de umiditate a producției cît și în spiritul unor economii substanțiale de energie, promovînd în mai mare măsură operațiile de uscare naturală, la soare și vînt.

Recoltarea și transportul sfeclei de zahăr trebuie să aibă în vedere graficele respective de recoltare și livrare la prelucrare, în funcție de capacitățile de prelucrare, fără a le depăși, deoarece producția de sfeclă ar putea fi supusă riscului deprecierii, iar transportul s-ar dovedi neeconomicos, mai ales în măsura în care mijloacele de transport sînt necesare și pentru transportul porumbului, legumelor, strugurilor și fructelor în perioade mult mai scurte.

Ultimele cantități de legume ce se recoltează în aceste zile au prioritate la transportul lor cît mai rapid către întreprinderile de prelucrare sau în piețe,

În mijlocul cooperatorilor de la C.A.P. Manasia

ținînd cont că și-au făcut deja apariția (în unele zone) temperaturile scăzute (sub zero grade) și bruma.

ELEMENT DECISIV PENTRU PRODUCȚIA DE GRÎU A ANULUI VIITOR: CALITATEA ÎNSĂMÎNȚĂRILOR

CA ÎN FIECARE TOAMNĂ, în afara importantelor lucrări de recoltare a culturilor specifice acestui sezon, o atenție deosebită se acordă lucrărilor de pregătire,

Stadiul însămînțărilor la grîul de toamnă la 9 oct. a.c. (total țară și județele cu sarcini mari)

Județe	I.A.S.+C.A.P.	I.A.S.	C.A.P.
Total țară	52	43	53
Timiș	27	25	27
Ilfov	49	49	49
Dolj	37	45	37
Teleorman	38	33	39
Constanța	45	51	43
Ialomița	47	41	49
Vaslui	56	42	58
Olt	34	16	36
Arad	46	35	48

arat și însămînțărilor de toamnă, lucrări ce privesc în special cultura grîului și orzului de toamnă.

Dacă, practic însămînțările pe cele 800 000 de hecta-

Grupaj realizat de
T. CHEȚAN
M.A.I.A.

(Continuare în pag. 15)

În întîmpinarea Congresului al XII-lea al P.C.R. — îndeplinirea exemplară a planului

PRODUCȚIA FIZICĂ REALIZATĂ RITMIC, LA TOATE SORTIMENTELE

DEZVOLTAREA în ritm accelerat a economiei, creșterea venitului național și ridicarea, pe această bază, a nivelului de trai al poporului, impun — ca o cerință imperioasă — întronarea în fiecare unitate productivă a unei riguroase discipline de plan, realizarea sistematică a producției fizice în sortimentele planificate. Orice nerespectare a acestor cerințe, orice întîrizere în realizarea și livrarea diferitelor sortimente pot atrage după sine consecințe negative în buna desfășurare a mecanismului aprovizionare-desfacere. Pornind de la faptul că în acest domeniu s-au înregistrat, în perioada ce a trecut din acest an, unele rămîneri în urmă, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., din septembrie a.c., tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a evidențiat necesitatea luării unor măsuri ferme — tehnice și organizatorice — pentru recuperarea restanțelor și realizarea exemplară a producției fizice, a tuturor indicatorilor de plan. Aceasta se impune cu atît mai mult cu cît în ultimul trimestru în care am intrat, eforturile de îndeplinire a planului se cer conjugate și cu pregătirea temeinică a producției pentru 1980 — an care va încununa activitatea pentru înfăptuirea în cele mai bune condițiuni a prevederilor actualului cincinal.

Pregătirea și organizarea superioară a fabricației

PENTRU realizarea ritmică a sarcinilor de plan la toate sortimentele, colectivul Întreprinderii de mașini-unelte și agregate București (I.M.U.A.B.) a acționat în cîteva direcții prioritare.

● **scurtarea termenelor și devansarea datelor de asimilare în fabricație a produselor noi.** Printr-o strînsă legătură cu proiectantul au fost asigurate din vreme documentațiile de execuție pentru toate produsele noi, executarea fiecărei lucrări de calitate și cu maximum de responsabilitate, respectarea graficelor de producție, înscrierea realizării fiecărui produs nou în termenul prevăzut. În acest fel au fost asimilate și introduse în fabricație, încă din anul trecut, mașinile de alezat și frezat A.F.P.—180 și A.F.L.—150, strungul carusel S.C.—43 și altele. Consecință firească : derularea normală a procesului de producție încă de la începutul anului, grăbirea montajului, realizarea și livrarea corespunzătoare a produselor contractate ;

● **dezvoltarea fabricației proprii pentru unele repere și SDV-uri.** Aceasta a fost posibilă prin dotarea și autoutilarea unor secții cu mașini moderne de nivel tehnic superior, ca și prin creșterea gradului de calificare și policalificare a unor categorii de muncitori. Aceasta a permis și extinderea polideservirii mașinilor-unelte de la 42 la peste 70 locuri de muncă, îndeosebi la mașinile de rectificat și frezat ;

● **aplicarea și extinderea celor mai adecvate forme de retribuire și cointeresare a muncitorilor.** Ținînd seama de condițiile existente a fost extinsă munca în acord (90% din total lucrători) și acordul global pe echipe în special (70% din total acord). Acțiunea a determinat stimularea muncitorilor în creșterea producției și a productivității muncii.

Tabelul nr. 1

Realizarea unor indicatori de plan (9 luni 1979)

Indicatori	Realizat față de plan (%)
Producția fizică	105,9
Producția netă	102,0
Productivitatea muncii	102,4
Număr mediu scriptic	99,7
Utilizarea timpului disponibil al mașinilor și instalațiilor	97,9

Aceste măsuri cît și altele au avut drept rezultat realizarea și depășirea, în primele 9 luni ale anului, a unor indicatori de plan (tabelul nr. 1). Cifrele din tabel sînt semnificative cel puțin din două puncte de vedere :

a) **producția fizică depășind prevederile cu 5,9%**, s-au creat premise favorabile ca o serie de cerințe ale beneficiarilor să fie satisfăcute înainte de termen ;

b) **productivitatea muncii a marcat o creștere însemnată față de plan** (2,4% la producția netă), concomitent cu situarea sub prevederi a numărului mediu scriptic al lucrătorilor.

De altfel, realizările pe 9 luni din acest an vin să întregească activitatea pozitivă desfășurată în acest cincinal, cînd ritmul mediu anual de creștere a producției a fost de 13,7%, timp în care s-au obținut peste plan mașini-unelte în valoare de circa 270 milioane lei. Dar trebuie vorbit nu numai de o creștere cantitativă, ci și de o creștere calitativă ; avem în vedere faptul că 84% din sporul de producție a fost obținut pe seama creșterii productivității muncii.

Cauze și consecințe ale neritmicității

ÎN INVESTIGAȚIA noastră am desprins însă, pe lîngă laturile pozitive ale activității desfășurate, și unele aspecte care au avut înrîuriri negative asupra îndeplinirii integrale a prevederilor la unele sortimente. În 3 trimestre nu au fost realizate 2 bucăți mașini orizontale de alezat și frezat, 89 mașini de rectificat și mașini agregate în valoare de peste 60 mil. lei, fapt ce a pus întreprinderea în situația de a nu putea respecta unele contracte economice. Cauzele nerealizării planului la toate sortimentele se datoresc, în primul rînd, faptului că la programarea producției nu se ține seama ca lucrările să fie repartizate mai riguros pe categorii de muncitori, în funcție de gradul de dificultate al operațiilor respective. Din acest motiv, unele piese de mai mare complexitate nu sînt executate la timp, fapt ce are urmări negative la montaj. Apoi, se înregistrează, în cadrul cooperării, greutăți în asigurarea unor piese, ceea ce afectează buna desfășurare a producției.

Acest fapt, ca și alte neajunsuri, se reflectă direct în modul în care se desfășoară producția în decursul unei luni, în realizările pe

decade. După unele calcule a rezultat că, în medie, în prima decadă se realizează circa 13% din planul lunar, în cea de-a doua aproximativ 17%, iar în decada a treia aproape 70%. În astfel de condiții, volumul producției realizat pe decade marchează o serioasă discrepanță, indicînd o tendință de relaxare în primele două și o încordare în cea de a treia.

Dar nu numai atît. Se știe că folosirea deplină a capacităților de producție constituie una din condițiile hotărîtoare pentru realizarea producției fizice în sortimentele planificate. Or, în cele 9 luni ce au trecut din acst an indicele de utilizare a mașinilor s-a situat sub nivelul planificat. Dacă la aceasta mai adăugăm că timpul de lucru a fost folosit în proporție de 94,5% (față de 97% cît a fost prevăzut), ne putem da seama de pierderile importante de producție înregistrate și de ce s-au consemnat rămînerile în urmă la sortimentele menționate. **Un calcul făcut de specialiștii întreprinderii, pentru perioada analizată, arată că folosirea la nivelul stabilit atit a timpului disponibil al mașinilor și utilajelor, cît și a timpului de lucru al muncitorilor, ar fi echivalent cu un plus de producție de circa 27 mil. lei sau cu realizarea a încă 6 mașini-unelte grele, solicitate de beneficiari.**

Îndeplinirea ritmică a producției fizice la toate sortimentele, precum și utilizarea din plin a capacităților de producție depind în mare măsură și de modul în care unii furnizori de materiale înțeleg să respecte clauzele contractuale privind termenele de livrare. Or, I.M.U.A.B. a întîmpinat în acest an serioase greutăți din partea unor funizori. Întreprinderea de motoare electrice București a rămas restantă cu 50 motoare de 1,25 kW necesare echipării mașinilor de rectificat — sortiment la care s-au înregistrat rămîneri în urmă. La rîndul ei, Întreprinderea de șuruburi Bacău a onorat contractele încheiate în proporție doar de 25%, rămînînd restantă cu mii și mii de șuruburi. Doar 50% din prevederile contractuale a onorat și Întreprinderea mecanică Mediaș, în ce privește furnizarea arcurilor disc. Lipsa unor repere a determinat I.M.U.A.B. să le execute singură, imobilizînd astfel importante capacități de producție și forță de muncă ce puteau efectua alte lucrări.

Sincronizarea riguroasă între obiective și responsabilități

ȚINÎND SEAMA că a mai rămas un timp relativ scurt pînă la încheierea anului și că, paralel cu îndeplinirea planului, se impune recuperarea tuturor restanțelor, consiliul oamenilor muncii din întreprinderi orientează activitatea întregului colectiv spre cîteva direcții principale de acțunie :

1 **Concentrarea atenției și mobilizarea forțelor pe obiective principale de realizat în această ultimă parte a anului.** În acest scop, eforturile au fost canalizate nu numai spre stabilirea sortimentelor prioritare și chiar a numărului de serie al mașinilor, ci și spre urmărirea realizării și predării lor ca producție fizică (producție marfă) pe parcursul fiecărei luni, decade și zile.

2 **Încărcarea în grad mai ridicat a mașinilor și utilajelor, în așa fel încît indicele de utilizare să ajungă în acest interval la 92—95%.** O astfel de încărcare maximă este necesară și posibilă, îndeosebi la mașinile de alezat și frezat, la raboteze și mașini automate. Pentru aceasta a fost nevoie însă și de o redistribuire corespunzătoare a muncitorilor în cadrul secțiilor în vederea adaptării structurii forței de muncă la necesarul reconsiderat al programului de fabricație din trimestrul IV.

3 **Coordonarea și concentrarea eforturilor în procesul de aprovizionare pe obiectivele prioritare.** Ținînd seama de neajunsurile semnalate în acest domeniu, compartimentele de resort ale întreprinderii își canalizează eforturile și fac demersurile cuvenite pe lîngă furnizori pentru ca toate pozițiile și sortimentele din producția fizică stabilită să aibă asigurat întregul necesar de materiale. O atenție deosebită se impune a fi acordată de centrală și ministerul de resort asigurării cît mai grabnice cu unele materiale și echipamente din țară și din import : panouri electrice, rigle optice, motoare etc.

Gh. DRĂGHICI
L. ȚINTEA

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Ritmicitatea producției începe cu planificarea

DIN ANALIZA modului cum s-au îndeplinit prevederile planului pe 9 luni din acest an, în unitățile industriei construcțiilor de mașini, la 13 produse principale, se constată deficiențe în ceea ce privește ritmicitatea producției. Din cele 13 produse menționate în grafic, numai la patru nivelul producției din decada a II-a depășește 30% din producția totală realizată, în timp ce în decada a I-a la 5 produse realizările sînt sub 20%, iar la 5 abia ating 20—21%. De menționat că chiar prin plan se prevede o ritmicitate redusă a producției în prima decadă a lunii. Astfel, la 5 produse ritmicitatea planificată în prima decadă este sub 30% (între 14 și 29%), în timp ce în decada a III-a se situează între 32 și 59%, iar cea realizată între 36 și 73%. Realizările din decada a III-a la alte 8 produse reprezintă mai mult de jumătate din producția obținută lunar. Planificarea și realizarea unei asemenea „ritmicități" are repercursiuni asupra utilizării forței de muncă și a capacităților de producție, în sensul că reclamă eforturi suplimentare din partea forței de muncă, folosirea nerațională a mașinilor și instalațiilor.

Îndeplinirea ritmică lunară, decadală și zilnică a planului, în structura sortimentală și ca volum impune o programare corespunzătoare a producției, fundamentată pe baza cunoașterii producției ce trebuie să fie executată pe fiecare loc de muncă, în acord cu nivelul și starea tehnică a utilajelor și pregătirea profesională a muncitorilor. De asemenea, cooperarea dintre întreprinderi în cadrul industriei construcțiilor de mașini, în condiții de corelare calendaristică a livrărilor, contribuie la realizarea ritmică a planului de producție la creșterea productivității muncii, la obținerea unei eficiențe sporite.

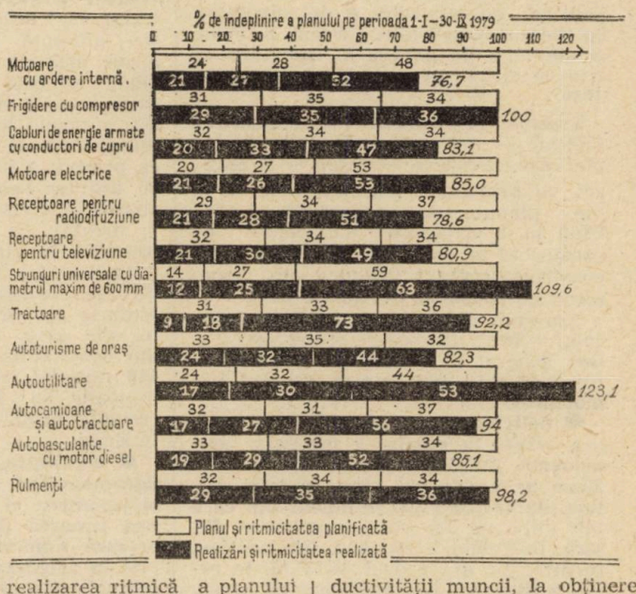

Dezbateri „R.E." în mari unități industriale

INVESTIȚIILE — REALIZATE LA TERMEN, INTEGRAL

Eforturile conjugate ale tuturor factorilor investiționali pot contribui la recuperarea rămînerilor în urmă și punerea în funcțiune a noilor capacități de la marile combinate petrochimice Brazi și Teleajen

MARILE PLATFORME ale petrochimiei de la Brazi și Teleajen au beneficiat în anii acestui cincinal și beneficiază în continuare de un amplu program de investiții, materializat în punerea în funcțiune a numeroase noi capacități de producție, precum și în începerea construcției altora cu termene de conectare la circuitul producției în acest an și în următorii. Cum s-a acționat și se acționează de către principalii factori investiționali pentru a asigura ritmul necesar de lucru, în ce măsură experiența ultimilor ani este folosită în interesul eliminării rapide a unor neajunsuri care afectează nivelul realizărilor ?

Recent, „Revista economică" a organizat cu sprijinul Comitetului municipal Ploiești al P.C.R., o dezbatere pe problematica de mare actualitate a realizării integrale, la termenele stabilite, a investițiilor. La dezbatere au participat actori implicați în construirea obiectivelor petrochimice de la Brazi și Teleajen cît și din alte unități din municipiul Ploiești. Publicăm în cele ce urmează o sinteză a propunerilor și sugestiilor prezentate de participanți, precum și cîteva direcții prioritare de acțiune pentru realizarea investițiilor pe acest an și pregătirea lucrărilor pentru 1980.

Punerile în funcțiune — între prevederi și realizări

STADIUL lucrărilor pe 1979 la cele două mari platforme petrochimice se prezintă astfel :

— **la Combinatul petrochimic Brazi**, planul de investiții pe 9 luni a.c. a fost realizat în proporție de 72 %, cel de construcții-montaj în proporție de 71,5 %, iar cel de montaj de utilaje tehnologice de 63,6 %. Din totalul celor 3 capacități programate a fi puse în funcțiune în această perioadă, a fost realizată integral una singură. Instalația de izomerizare și cea de fenol și acetonă au rămas în restanță față de prevederi ;

— **la Combinatul petrochimic Teleajen**, în perioada analizată, planul de investiții era îndeplinit doar în proporție de 62 %, cel de construcții-montaj de 67 %, iar cel de montaj utilaje de 53 %. Din cele 15 obiective prevăzute a fi puse în funcțiune în primele 3 trimestre au fost realizate doar 3, (instalațiile de hidrogenare a benzinei, de catalizare și de solventare cu furfurol), celelalte avînd termene preliminate de punere în funcțiune în trimestrul IV a.c. sau chiar în anul 1980.

Trustul de construcții industriale Ploiești — antreprenorul general pe platforma Brazi și Teleajen — a realizat pe primele 9 luni a.c. doar 80 % din planul de construcții-montaj. Pînă la 1 octombrie a.c. planul de construcții-montaj al Trustului de construcții-montaj Prahova era îndeplinit în proporție de numai 60%.

Așa cum a reieșit din dezbatere, decalajul între prevederi și realizări a fost generat de cauze complexe, dintre care cele mai importante sînt următoarele :

● **nelivrarea la termene și în ordinea cerută la montaj a utilajelor tehnologice.** Restanțele în livrare la C.P. Brazi pe 9 luni a.c. erau, la total utilaje, de aproape 200 milioane, din care 149 milioane lei utilaje nelivrate din țară, însumînd 2 296 tone. Din acestea, furnizorilor din cadrul M.I.C.M. le revin 2 248 tone. De menționat că aceste rămîneri în urmă se referă atît la utilajele contractate cu termene de livrare pînă în septembrie 1979, cît și la utilajele restante din anii 1977 și 1978, reprogramate a fi realizate în acest an. Printre întreprinderile cu cele mai mari restanțe se numără „Independența"-Sibiu, Întreprinderea mecanică de utilaj chimic București, Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești, I.U.C. Griviția Roșie, I.U.T. Buzău „23 August"-București etc., deși contractarea utilajelor și documentația aferentă erau depuse la furnizori încă din anii 1977 și 1978. Totodată, se cere arătat că aici există în prezent în stoc utilaje în valoare de 250 milioane lei (din care utilaje tehnologice de 215 milioane), apărut atît ca urmare a livrării lor în contratimp cu ordinea necesară la montaj, a necreării la vreme a fronturilor necesare la montaj, cît și din cauza anumitor întîrzieri în ritmul de asamblare al utilajelor. La Combinatul petrochimic Teleajen restanțele în livrări la 1 octombrie a.c. se ridicau la 202 milioane lei, din care unităților producătoare din construcția de mașini le reveneau 140 mil. lei, iar celor din chimie 48 milioane lei, furnizorii principali în restanță fiind, în general aceiași ca și la Brazi ;

● **neprimirea completă la termen a documentației de execuție pe șantiere și nesosirea ei la constructor în ordinea firească de execuție, fapt care creează numeroase dificultăți, în special în asigurarea resurselor materiale.** Întrucît planul de aprovizionare se stabilește, din luna aprilie a anului anterior celui de plan (termen la care documentația nu este de obicei asigurată decît în proporție de circa 20—25%), programele de aprovizionare se fac pe bază de indici aproximativi, care nu corespund ulterior cu prevederile din proiectele de execuție ;

● **neajunsuri în aprovizionarea cu materii prime și materiale a unităților de construcții apar și datorită faptului că o serie de materiale de bază nu se fabrică deși ele sînt prevăzute în normative.** Așa cum au arătat participanții la dezbatere, conform contractelor încheiate cu furnizorii, începînd cu trimestrul I 1979 trebuia să se livreze oțel-beton PC-60, care reduce mult cantitatea de metal încorporată în construcții, structurile de beton devin mai suple și costurile scad în consecință. Dar laminarea la producător n-a început decît la sfîrșitul trimestrului II a.c., mai precis în trimestrul III și nu pentru toate dimensiunile de oțel-beton necesare în structurile de rezistență proiectate. Aceeași situație există cu profilele laminate și tablele cît și cu profilele din tablă îndoită executată de Întreprinderea metalurgică Iași, ceea ce a necesitat refacerea ulterioară a multor proiecte (chiar și tipizate).

● **preluarea de către constructor a unor investiții insuficient pregătite sau a căror pregătire a necesitat**, pe parcursul execuției, numeroase modificări ale condițiilor inițiale. Deși constructorul a fost asigurat pe bază de grafice de proiectare, grafice-cadru, programe lunare de livrări, contracte s.a.m.d., că investiția e pregătită, ulterior, numeroase documentații nu au fost livrate la termen ; pe de altă parte, pe parcursul execuției, în funcție de cerințele reale de pe șantier, au trebuit refăcute unele proiecte, reamplasate anumite instalații etc.

Desigur, anumite deficiențe au existat și în modul de desfășurare a muncii constructorului în organizarea de șantier, în folosirea utilajelor de construcții. Dar, trebuie spus că în anumite domenii cum ar fi, asigurarea forței de muncă în anumite perioade din an, eliberarea din vreme a amplasamentelor cît și deschiderea finanțării raportarea unor contracte de către furnizorii de materiale de con-

La dezbatere au participat tovarășii : dr. **Vasile ILIE**, secretar al Comitetului municipal Ploiești al P.C.R. ; **Laurian BELDEANU**, inginer șef la Centrala industrială de rafinării și petrochimie Brazi ; **Anghel DRAGOMIRESCU** economist principal la Combinatul petrochimic Teleajen ; **Bujor OLTEANU** director al Institutului de proiectări pentru rafinării ; **Vasile RĂDOI**, șef birou investiții și **Ion VÎLCU**, inginer șef la rafinăria „Vega" ; **Nicolae COCÎRLĂ**, economist la Întreprinderea „1 Mai" ; **Marius RĂMNEANȚU**, inginer șef — Întreprinderea de materiale de construcții „1 Mai" — Brașov ; **Gheorghe PASCU**, director tehnic la Trustul de construcții industriale Ploiești ; **Valeriu IORDĂCHESCU**, șef serviciu la Trustul de construcții montaj Prahova.

strucții etc. sînt neajunsuri care reliefează insuficiența pregătirii investiției de către beneficiari, slaba colaborare a acestuia cu constructorul și ceilalți factori implicați.

Resurse de accelerare a ritmului lucrărilor

DATĂ FIIND importanța pentru întreaga economie națională a punerii în funcțiune a tuturor obiectivelor petrochimice planificate, la investițiile de pe platformele Brazi și Teleajen sînt în prezent concentrate însemnate forțe materiale și umane care acționează pentru recuperarea restanțelor, pentru ca, pînă la sfîrșitul anului, să fie sporit numărul de capacități puse în funcțiune și realizate stadii fizice avansate de construcții și montaj la obiectivele aflate în execuție ; totodată, se acționează intens pentru pregătirea temeinică a planului de investiții pe anul 1980. Conlucrarea mai activă (în cadrul comandamentelor formate la nivelul municipiului Ploiești) a reprezentanților beneficiarilor și furnizorilor de utilaje tehnologice a condus și va trebui să conducă, în continuare, la concentrarea eforturilor în vederea accelerării fabricației instalațiilor tehnologice restante și a celor care condiționează punerile în funcțiune din trimestrul IV a.c. și semestrul I 1980. În acest scop, s-au stabilit noi grafice, cu termene reeșalonate de livrare a utilajelor tehnologice din țară, s-au intensificat acțiunile de urmărire și urgentare prin firmele importatoare a livrării instalațiilor din import, care condiționează realizarea integrală a planului de investiții. În ce privește contractele de livrare de utilaje tehnologice pentru anul viitor, ele au fost încheiate din vreme cu furnizorii, pe baza unei documentații de execuție elaborată în totalitate și predată din timp. Asigurarea integrală din vreme cu contracte a necesarului de utilaje tehnologice pe anul viitor va permite producătorului să realizeze o pregătire și o programare adecvată a producției, premisă a ritmicității în livrare.

Totodată, cu sprijinul direct al ministerului de resort, cinci trusturi de construcții (din București, Tîrgoviște, Brașov etc), au venit în sprijinul constructorilor locali, preluînd un volum însemnat de lucrări (de circa 200 milioane de lei).

În această perioadă, **unitățile beneficiare participă și vor participa, în continuare, cu efective sporite la executarea prin forțe proprii a unui volum sporit de construcții montaj.** Totodată, în atelierele unităților beneficiare se va realiza un volum sporit de materiale necesare la montaj (coturi, flanșe, ș.a.). Concomitent pentru accelerarea ritmului lucrărilor de montaj au fost organizate — cu sprijinul direct al organizației municipale și județene de partid — numeroase echipe de montori formate din lucrători proveniți practic din toate întreprinderile industriale din județ.

În ce privește documentația de execuție, așa cum au arătat participanții la dezbatere, s-au depus eforturi considerabile pentru asigurarea ei integrală la nivelul cerințelor planului pe anul viitor. Asigurarea, încă de pe acum, la Brazi, în proporție de 100 % cu documentație a lucrărilor de plan va permite eliminarea unei cauze care a produs multe deficiențe în acest an. Și la combinatul de la Teleajen, marea majoritate a documentațiilor de execuție pe anul viitor este asigurată. După cum au subliniat specialiștii, s-au intensificat preocupările pentru ca, cel mai tîrziu în luna noiembrie a.c., să se asigure documentația necesară anului 1980, la extinderea CET și la instalația de prelucrare a unor gaze sărace de rafinărie. Pentru accelerarea elaborării (în special de către Institutul de cercetări, inginerie tehnologică și proiectări de rafinării Ploiești) a proiectelor sau părților de proiect care mai sînt necesare în anul 1980 pentru investițiile petrochimiei se impune să sporească operativitatea cu care sînt puse la dispoziția proiectanților o serie de date și informații referitoare la montajul unor utilaje complexe la anumite construcții și instalații electrice și de automatizare de la producător și constructor.

Pentru accelerarea ritmului de lucru, la toate acestea se adaugă necesitatea ca proiectantul să-și amplifice preocupările actuale vizînd acordarea asistenței tehnice pe șantiere, la materializarea prevederilor din proiecte.

Pregătirea investiției — pîrghia esențială de scurtare a duratei de execuție

AȘA CUM A REZULTAT din dezbatere deși la scurtarea duratei de execuție a noilor obiective de investiții măsurile operative de natura celor anterior amintite aduc o contribuție însemnată a perioadei de realizare a noilor capacități în următorii ani, se impun totuși perfecționări de fond, capabile să evite repetarea în viitor a unor neajunsuri deveniîe „clasice". În principal, este vorba de mai buna pregătire a investiției sub multiple aspecte.

● Necesitatea perfecționării . etapei de pregătire apare cu atît mai clar în evidență cu cît, așa cum au arătat specialiștii, atunci cînd se aprobă investiția nu s-a început încă nici una din activitățile complexe de pregătire a investiției. Deci pregătirea este din start handicapată. Pentru înlăturarea acestui neajuns, în dezbatere s-a conturat **ideea ca înainte de aprobarea investițiilor — pe baza capacităților de producție prevăzute în planul cincinal — să se lanseze comenzile de utilaje, comenzile de importuri, să se asigure contractele pentru utilaje și materii prime din țară, din import, conntractele pentru documentația de execuție.** Aceste schimbări în derularea investițiilor ar permite într-adevăr ca atunci cînd se începe un nou obiectiv să existe toate condițiile de realizare bine pregătite din vreme.

● **Creșterea gradului de operativitate în întocmirea graficului-cadru pentru asigurarea utilajelor tehnologice.** După cum rezultă din practică elaborarea graficului-cadru durează de multe ori chiar o jumătate de an, pentru că beneficiarul aduce tîrziu documentațiile la furnizor care, adesea, nu acceptă termene „strînse" de livrare decît după multe tergiversări și în multe cazuri formal, știind de la început că nu-și va putea respecta obligațiile la termen. Pentru eliminarea acestor neajunsuri apare necesar ca graficul-cadru să fie stabilit de către o comisie mixtă formată din furnizorii de utilaje, beneficiarii, organele de sinteză, care să hotărască, de la bun început, pe baza datelor din planul cincinal, termene de livrare a utilajelor, ținînd seama atît de necesitățile investiției, cît și de posibilitățile efective ale furnizorului de a le realiza.

● Emiterea **repartițiilor pentru utilaje să se facă odată cu graficul-cadru, iar în ele să fie prevăzut termenul la care beneficiarul este obligat să montezo utilajul și termenul la care furnizorul trebuie să predea utilajul.** Aceasta deoarece în prezent repartițiile pentru utilaje se primesc cu întîrziere față de graficul-cadru, fapt ce generează presiuni ale beneficiarului asupra furnizorului de utilaje care, în atare situație, nu mai ia în considerare un grafic-cadru formal, nerespectat încă de la început.

● **Investițiile prevăzute în plan să fie aprobate într-o singură etapă și nu în două etape ca în prezent, cînd se aprobă întîi nota de comandă de elaborare a proiectului de execuție și apoi proiectul de execuție,** situație care conduce la lungirea duratei de aprobare și la neîncadrarea în prevederile planului privind punerile în funcțiune. Pe platforma Brazi, de exemplu, la instalația de etoxilate, conform notei de comandă elaborate la începutul anului 1978, utilajele au sosit deja pe șantier, dar aprobarea proiectului de execuție a durat peste un an de zile, și, ca urmare, termenul de punere în funcțiune din acest an a fost decalat în 1980. În prezent însă, nu este deschisă finanțarea, întrucît banca de investiții consideră termenul de livrare al utilajelor necorelat cu termenul (nou) de punere în funcțiune. Aprobarea într-o singură etapă ar elimina și întîrzierile generate de parcurgerea de două ori a filierei complexe de avizare.

● **Înlăturarea unor aprobări suplimentare.** După cum se știe, se prevede ca investițiile, în funcție de valoarea lor, să fie aprobate la un anume nivel : întreprindere, centrală, minister etc. Decretul 420 prevede însă încă o etapă de aprobare — a eșalonului ierarhic imediat superior celui inițial (centrala pentru întreprindere, ministerul pentru centrală ș.a.m.d.). Specialiștii au apreciat că dacă există o limită de competență stabilită pentru diverse nivele, să nu mai fie necesară reprobarea la forul tutelar sau la nivelul imediat superior, ci să fie suficientă avizarea Băncii de investiții, cu atît mai mult cu cît pînă în prezent nu a existat nici un caz în care forul superior să infirme cele stabilite de unitatea din subordine.

● **Să nu se demareze nici o investiție pînă cînd institutele de proiectări nu semnează cu beneficiarii contracte la care să fie anexate toate categoriile de lucrări sau toate lucrările pe care trebuie să le proiecteze, cu termene precise de predare a documentației — și nu numai grafice valorice ca în prezent.** Să existe așa numitul grafic-cadru de realizare a proiectării pe structuri de lucrări — fundații, construcții montaj de AMC-uri — anexat la contractul de proiectare pentru obiectivul respectiv. Acest grafic general de proiectare (anexă la contractul de proiectare) să fie o piesă la aprobarea investiției semnată și de constructor, care își va expune punctul de vedere privind predarea documentațiilor în funcție de tehnologia de execuție a lucrărilor.

V. BOESCU
B. PĂDURE

Proiectele de documente ale Congresului al XII-lea al P. C. R.

PERSPECTIVELE UNOR REMARCABILE ÎMPLINIRI ECONOMICO-SOCIALE PENTRU TOATE JUDEȚELE ȚĂRII

PROGRAMUL-DIRECTIVĂ de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 se înscrie în complexul de documente ce vor fi supuse dezbaterii și aprobării celui de al XII-lea Congres al Partidului. Acest program constituie o nouă și elocventă expresie a aplicării cu consecvență a politicii partidului de repartizare rațională a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, de ridicare a nivelului de trai și spiritual al oamenilor muncii și creare a unor condiții superioare de civilizație pentru întregul nostru popor. **„Făurirea socialismului** — arăta secretarul general al partidului, — **presupune dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întreg teritoriu țării, într-o concepție unitară și de largă perspectivă. Numai pe această cale se asigură ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplinei egalități în ce privește condițiile de muncă și viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cîmpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării".**

Elaborat în strînsă concordanță cu prevederile cuprinse în proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., programul materializează politica partidului de repartizare rațională a forțelor de producție într-o concepție unitară și de largă perspectivă, o concepție care îmbină organic criteriile de eficiență economică cu cele sociale, pornindu-se de la necesitatea dezvoltării echilibrate a tuturor zonelor țării — îndeosebi pe calea ridicării județelor și localităților rămase mai în urmă, urmărindu-se ridicarea nivelului de trai al tuturor cetățenilor patriei. Documentul menționat, elaborat sub conducerea nemijlocită și cu aportul determinant al tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, reflectă consecvența revoluționară cu care partidul urmărește înfăptuirea neabătută a politicii de dezvoltare echilibrată a tuturor județelor, acționînd cu fermitate și într-o viziune științifică pentru amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu, afirmarea factorilor calitativi în valorificarea superioară, cu eficiență înaltă a resurselor umane și materiale, sistematizarea și modernizarea rețelei de localități urbane și rurale, crearea tuturor condițiilor pentru ca egalitatea în drepturi de care se bucură toți fiii țării să se întemeieze pe cel mai puternic fundament — dezvoltarea economică complexă a tuturor zonelor țării.

Să ne referim în continuare la cîteva coordonate care jalonează acest amplu document.

Dezvoltarea armonioasă a teritoriului

ÎN PERIOADA primelor planuri cincinale au fost obținute unele rezultate pozitive în procesul de ridicare economică a zonelor mai puțin dezvoltate, prin amplasarea în aceste zone a unor obiective industriale, prin construcția de căi noi de comunicații și realizarea unor lucrări de infrastructură. Cu toate acestea, în anul 1965 se menținea încă mari decalaje între nivelurile de dezvoltare economică a județelor, însoțite de diferențe pe plan social, o bună parte din locuitorii județelor mai puțin dezvoltate continuînd să migreze către orașele și centrele industrializate.

În perioada de ample și novatoare transformări și mutații economico-sociale inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului s-a trecut ferm la o politică nouă, științifică în domeniul repartizării teritoriale a forțelor de producție, aceasta înscriindu-se între prioritățile dezvoltării în ritm rapid a economiei, ale modernizării și creșterii eficienței acesteia. De atunci, toate momentele importante din viața partidului nostru — congresele și conferințele naționale, precum și actele normative elaborate — au stabilit o serie de acțiuni concrete pentru înfăptuirea pas cu pas, consecventă a idealului socialist de realizare a unui înalt nivel de civilizație și bunăstare pentru toți cetățenii, în condițiile unei depline egalități în privința condițiilor de muncă și de viață pe întreg teritoriul patriei. Se cuvine amintită în acest sens adoptarea de către Conferința Națională a Partidului din decembrie 1967, a măsurilor de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale și de îmbunătățire a organizării administrativ-teritoriale a României. În anul imediat următor, măsurile preconizate au și fost puse în practică, prin înfăptuirea reorganizării administrativ-teritoriale ; s-a întărit rolul unităților teritoriale de bază — orașul și comuna ; s-a apropiat conducerea de unitățile de bază ; a crescut rolul conducător al partidului în viața socială, a sporit operativitatea și spiritul de răspundere în activitatea de conducere, s-a realizat o legătură și mai strînsă a partidului și statului cu masele de oameni ai muncii ; au fost lărgite atribuțiile consiliilor populare, amplificîndu-se inițiativa locală, s-a acordat o atenție deosebită sistematizării orașelor și satelor.

Orientările conținute în Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism au deschis o nouă și largă perspectivă politicii de dezvoltare armonioasă a întregului teritoriu al patriei, de amplasare rațională a forțelor de producție, luîndu-se în considerare criterii de eficiență economică, necesitatea reducerii decalajelor între nivelurile de dezvoltare a județelor țării, precum și cerințele sociale complexe, legate de asigurarea ridicării nivelului de trai material și spiritual al tuturor cetățenilor patriei. Procesul de dezvoltare economică armonioasă a întregii țări s-a desfășurat pe baza planului național unic. Trebuie remarcat în acest sens că începînd cu anul 1972, potrivit Legii privind dezvoltarea economico-socială planificată a României, planul național unic se elaborează atît în profil de ramură și departamental, cît și în profil teritorial.

La baza dezvoltării economice mai accelerate a județelor rămase în urmă se află o politică rațională de investiții în profil teritorial, care a urmărit implantarea de obiective în zone noi, industrializarea tuturor județelor. De pildă, în actualul cincinal, în vreme ce pe ansamblul economiei investițiile au crescut de 1,8 ori față de perioada 1971-1975, ele au fost de peste 2-3 ori mai mari în județele cu un nivel mai scăzut de dezvoltare a industriei, de dezvoltare economică în general ; între acestea Botoșani, Covasna, Gorj, Ialomița, Tulcea, Vaslui, Sălaj, Bistrița-Năsăud. Odată cu ridicarea economică a tuturor județelor țării, politica de investiții a avut ca efect eliminarea discrepanțelor în privința producției industriale. Este de remarcat astfel că, pînă la sfîrșitul anului 1980, fiecare județ va dispune de capacități industriale care să asigure o producție de cel puțin 10 miliarde lei, obiectiv fundamental al dezvoltării în profil teritorial a economiei naționale din actualul cincinal. Dar iată, așa cum rezultă din program, cîteva transformări calitative importante survenite în gruparea județelor după valoarea producției globale industriale (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Gruparea județelor după valoarea producției industriale

Valoarea producției industriale — în miliarde lei —	Numărul județelor			
	1965	1970	1975	1980
Pînă la 2	14	5	1	—
2,1—4	13	11	4	—
4,1—10	9	15	14	—
10,1—15	2	3	7	16
15,1—25	—	3	10	12
peste 25	1	1	4	12

Ca o ilustrare a cifrelor sintetice din tabel se poate arăta că ritmurile cele mai înalte ale producției industriale, cu mult superioare mediei pe țară, le-au înregistrat județele : Galați, Bistrița-Năsăud, Ialomița, Tulcea, Gorj, Vaslui, Botoșani, Teleorman, Ilfov, Vîlcea, Vrancea. Totodată, accelerarea

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

procesului de industrializare a tuturor județelor țării a fost însoțită de extinderea rețelei localităților urbane, populația orășenească fiind în prezent majoritară (ponderea acesteia a crescut de la 33,7% în 1965, la 40,8% în 1970 și 43,2% în 1975, estimîndu-se că în 1980 va fi de 52%). Ținînd seama de orientările menționate vastul program de investiții a dus firesc la o sporire susținută a numărului locurilor de muncă, îndeosebi în județele rămase în urmă din punct de vedere economic, ceea ce a avut efecte pozitive directe pe planul emancipării sociale a întregului popor, al creșterii nivelului de trai material și spritual, a gradului de civilizație.

Asemenea mutații calitative care au avut loc practic în toate județele țării — și îndeosebi în cele rămase în urmă — sînt reflectate de evoluția unor indicatori sociali importanți. Au crescut astfel necontenit venitul pe o persoană ocupată, volumul total și pe locuitor al desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist și al prestărilor de servicii către populație, s-au îmbunătățit condițiile de locuit, prin realizarea unui număr sporit de locuințe construite de stat și populație ; s-a dezvoltat în toate zonele țării baza materială a învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății, pentru odihnă și tratament, educație fizică și sport. În același timp s-a extins echiparea tehnico-edilitară a localităților prin dezvoltarea rețelelor de alimentare cu apă, de canalizare, de transport în comun, s-au realizat lucrări de protejare a mediului înconjurător.

O dezvoltare continuă a cunoscut agricultura, în toate județele țării. Creșterea producției agricole a fost posibilă datorită unui vast program de investiții din partea statului, destinat realizării de importante lucrări de amenajări funciare, pentru irigații, creșterii bazei materiale de mecanizare a lucrărilor, construcțiilor zootehnice, pentru chimizare etc. Agricultura județelor a beneficiat de cuceririle științelor agricole, de rezultatele obținute de cercetarea științifică din țara noastră.

Creșterea echilibrată a potențialului economic în fiecare județ

ÎNTRE înfăptuirile de pînă acum și prevederile pentru perioada următoare, în dezvoltarea proporțională a întregului teritoriu al țării, există **o legătură de continuitate**, asigurată de politica înțeleaptă, clarvăzătoare a partidului. Orientările date pentru perioada 1981—1985 țin seama, pornesc tocmai de la succesele dobîndite pînă în prezent, de la stadiul atins în dezvoltarea economică armonioasă a țării, de la cerințele făuririi în continuare a unei economii moderne, de înaltă productivitate și eficiență, prospere, de la exigențele acestui obiectiv însemnat al politicii partidului care este promovarea unei noi calități, superioare în toate domeniile de activitate. Să evidențiem cîteva elemente care ilustrează aceste corelații.

În strînsă concordanță cu obiectivul fundamental al Programului partidului — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism — în actualele prevederi se pune un puternic accent pe creșterea echilibrată a potențialului economic în toate județele țării. S-au stabilit astfel o serie de orientări și sarcini de bază, caracteristice etapei viitoare, care dau un caracter unitar, analitic și principial înfăptuirii în practică a politicii partidului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial.

În acest context, trebuie evidențiate orientări și sarcini cum sînt : valorificarea deplină a resurselor din fiecare zonă și dezvoltarea armonioasă a industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri ; amplasarea în zonele și localitățile mai puțin dezvoltate a unor unități de dimensiuni mai reduse, îndeosebi din ramurile industriei prelucrătoare, în vederea repartizării mai raționale a locurilor de muncă pe întregul teritoriu ; dezvoltarea mai intensă a agriculturii în toate județele ; accentuarea dezvoltării industriei mici și artizanale, extinderea și diversificarea prestărilor de servicii, continuarea realizării programelor de amenajare a bazinelor hidrografice și de dezvoltare a fondului forestier ; asigurarea condițiilor pentru îmbunătățirea transportului de mărfuri și de persoane ; promovarea fermă a cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic în vederea creșterii mai accentuate a eficienței activității economice în toate județele ; creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, urmărindu-se **ca în anul 1985 în toate județele să se asigure un număr de cel puțin 400 persoane ocupate la 1 000 locuitori** ; ridicarea susținută în continuare a nivelului de trai material și spiritual al populației din toate zonele.

Programul prevede drept criteriu principal de apreciere a nivelului de dezvoltare economico-socială a fiecărui județ, realizarea de către fiecare județ, pînă în anul 1985, a unei producții globale anuale de cel puțin 70 000 lei pe locuitor, element calitativ nou, superior, introdus în fundamentarea și practica repartizării forțelor de producție pe teritoriu. Indicator sintetic, cu o sferă largă de cuprindere, producția globală pe locuitor însumează — raportat la numărul de locuitori din fiecare județ — rezultatele activității din industrie, agricultură, construcții, transporturi, servicii și din alte ramuri, fiind, astfel, în măsură să stimuleze puternic, atît în profil teritorial cît și pe ansamblul economiei, dezvoltarea tuturor domeniilor de activitate. În același timp, ținînd seama de baza de raportare, producția globală pe locuitor se constituie ca un criteriu mai exact și complex de stabilire a stadiului dezvoltării economico-sociale atins la un moment dat de un județ sau altul. Utilizarea acestui indicator, aprecierea astfel a dezvoltării va determina o repartizare mai judicioasă a forțelor de producție și o ridicare generală a nivelului economic de producție și a gradului de civilizație al tuturor zonelor și județelor țării, ceea ce corespunde pe deplin politicii sociale și naționale a partidului nostru, de asigurare a unor condiții de muncă și viață egale pentru toți membrii societății, pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate.

Accelerarea procesului de dezvoltare armonioasă a tuturor județelor rezultă din gruparea județelor după producția globală pe locuitor (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Gruparea județelor după producția globală pe locuitor

Lei pe locuitor	1965	1970	1975	1980	1985
Media pe țară	18328	26644	42382	65344	90959
pînă la 10 000	3	—	—	—	—
10 000— 20 000	24	13	3	—	—
20. 000—25 000	8	9	2	—	—
25 000— 35 000	3	10	11	—	—
35 000— 55 000	1	6	18	15	—
55 000— 70 000	—	1	4	12	—
70 000— 80 000	—	—	—	5	15
80 000— 90 000	—	—	—	5	8
90 000—100 000	—	—	1	—	6
Peste 100 000	—	—	—	2	19

Așa cum rezultă din tabelul 2, dacă în anul 1965, producția pe locuitor minimă era de 8 657 lei, adică de peste 2,1 ori mai redusă decît media pe țară, la nivelul anului 1985, această diferență va reprezenta doar 23%, oglindind pregnant procesul de apropiere al județelor în ceea ce privește nivelul dezvoltării lor economice.

Industria și agricultura — ramuri de bază

ÎN ANII 1981—1985, **industria** va continua să constituie factorul esențial al făuririi unei economii naționale, de înaltă eficiență, al creșterii bazei tehnico-materiale a societății noastre și de asigurare a repartizării raționale a forțelor de producție pe teritoriu. Dacă pe ansamblul economiei producția industrială va spori de 1,5 ori, în județele mai rămase în urmă și care dispun de forță de muncă — Ialomița, Botoșani, Suceava, Vrancea, Vîlcea, Teleorman, Maramureș — aceasta va crește de 1,8—2,6 ori. Gruparea județelor după volumul producției globale industriale pe locuitor este redată în tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Gruparea județelor după volumul producției industriale în 1985

Lei pe locuitor	Număr de județe	
	1980	1985
40 000— 50 000	9	4
50 000— 60 000	4	16
60 000— 70 000	3	8
70 000—100 000	1	9
Peste 100 000	1	2

Este evidentă, deci, amplificarea considerabilă a numărului de județe cu o producție industrială pe locuitor situată la nivele superioare. Trebuie remarcat, de asemenea, că o deosebită atenție se va acorda **dezvoltării industriei mici și artizanatului**, care urmează să crească de cel puțin 2 ori: pe baza folosirii unor resurse locale de materii prime — piatră de carieră și de rîu, argile, deșeuri de marmură, tufuri vulcanice, răchită, papură, paie, sorg, foi de porumb și alte produse secundare din agricultură, unele materiale recuperabile; pe baza unor produse agricole disponibile la producători după îndeplinirea sarcinilor de livrări către fondul de stat precum și prin lărgirea cooperărilor în producție cu întreprinderile industriale.

Este de subliniat că urmează să se înregistreze creșteri superioare mediei pe țară, între 2,2—2,4 ori a producției industriei mici și artizanatului în județele: Arad, Caraș-Severin, Covasna, Dîmbovița, Gorj, Hunedoara, Iași, Me-

hedinți, Sălaj, Teleorman, Vaslui. Industriei mici și artizanale, pe lîngă valorificarea resurselor locale de materii prime și materiale locale îi revine sarcina și de a îmbunătăți aprovizionarea populației cu articole de uz casnic și gospodăresc, materiale de construcții, țesături și cusături populare, covoare manuale, produse din ceramică, împletituri, semiconserve de legume și fructe, precum și alte produse, alimentare și nealimentare, solicitate de către populație. Iată, deci, posibilități multiple de dezvoltare industrială a județelor, în condițiile unei viziuni complexe asupra industrializării, alături de valențele esențiale ale industriilor industrializante, industria mică și artizanală dobîndind însemnate utilități.

Una dintre prioritățile de bază o constituie dezvoltarea mai rapidă în toate județele țării a agriculturii și pe această bază a producției vegetale și animale în toate formele de proprietate, avînd ca scop atît satisfacerea necesităților de consum ale populației, cît și aprovizionarea industriei cu materii prime și asigurarea unor disponibilități pentru export. Semnificativ din acest punct de vedere este faptul că pe ansamblul agriculturii, volumul de activitate va trebui să ajungă la circa 11 500 lei pe locuitor și 17 900 lei pe hectarul agricol, față de 8 515 lei pe locuitor și respectiv 12 657 lei pe hectar nivele înregistrate în 1980. Valoarea minimă a activității din agricultură în 1985, va fi de 10 000 lei pe locuitor. Creșteri mai importante sînt prevăzute pentru județele : Argeș, Bacău, Brașov, Cluj, Gorj, Hunedoara, Iași, Maramureș, Neamț, Prahova, Sibiu, Vîlcea, ș.a. Sporirea volumului de activitate din agricultură va determina modificări substanțiale în ceea ce privește raportarea acestuia pe locuitor. (Tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Nivelul producției agricole pe județe

Volumul de activitate în agricultură — lei pe locuitor —	Număr de județe	
	1980	1985
— Pînă la 8 000	19	—
— Între 8 001—10 000	4	—
— Între 10 0001—12 000	6	21
— Între 12 001—15 000	7	9
Peste 15 000	3	9

Realizarea obiectivelor unei asemenea dezvoltări în județele țării, așa cum se evidențiază din evoluția datelor tabelului nr. 4 va avea loc îndeosebi prin: intensificarea preocupărilor în toate județele în vederea creșterii suprafeței arabile și de gospodărire mai judicioasă a fondului funciar; modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii — în acest scop urmînd să fie alocate peste 130 miliarde lei; executarea unor mari sisteme de irigații, lucrări de desecări și îndiguiri; asigurarea unor cantități sporite de îngrășăminte chimice; intensificarea procesului de mecanizare a lucrărilor prin asigurarea de sisteme de mașini care să permită atît aplicarea tehnologiilor avansate, cît și executarea lucrărilor în diferite condiții de teren etc. Totodată, se prevede o zonare mai rațională a producției vegetale, în funcție de condițiile pedoclimatice din fiecare zonă.

În domeniul producției vegetale una din sarcinile fundamentale o constituie sporirea substanțială a producției de legume, care va trebui să acopere, la nivelul fiecărui județ, consumul intern, livrările la fondul de stat, sarcinile de export, cît și rezerva corespunzătoare pentru eventualele calamități. Acțiuni mai importante sînt prevăzute și pentru sectorul de pomicultură și viticultură, unde se are în vedere încheierea procesului de modernizare a viilor și livezilor, extinderea plantațiilor de pomi, în sistem intensiv ș.a.

Un obiectiv central al viitorului cincinal în agricultură îl constituie dezvoltarea zootehniei. Ponderea acestei subramuri în totalul producție agricole urmează să reprezinte 46—47%. În unele județe care dispun de condiții favorabile creșterii animalelor, ponderea zootehniei va ajunge la 50—60% din producția agricolă. Un accent deosebit se va pune pe utilizarea deplină a pajiștilor naturale din zonele colinare și montane, a plantelor de nutreț și a producției vegetale secundare. Sînt prevăzute, de asemenea, măsuri pentru amplasarea mai rațională a fermelor de creștere și îngrășare a animalelor, cum și pentru îmbunătățirea reproducției și selecției animalelor. Acțiunile pentru intensificarea activităților de creștere și îngrășare a animalelor au în vedere și gospodăriile membrilor cooperatori și ale țăranilor individuali.

În dezvoltarea silviculturii se va urmări atît obținerea materiilor prime necesare economiei naționale, cît și sporirea rolului pădurii în protecția mediului ambiant și păstrarea echilibrului ecologic. În acest scop, sînt prevăzute măsuri pentru accelerarea lucrărilor de împăduriri, îndeosebi cu specii valoroase și repede crescătoare. În cincinalul viitor, se vor împăduri 207 mii ha și vor fi luate măsuri astfel ca, într-un termen cît mai scurt, producția de lemn la hectar să se dubleze. În 1981—1985 este prevăzută de asemenea, construirea a 30 de lacuri de acumulare, cu o capacitate de peste 1,3 miliarde mc, în vederea satisfacerii nevoilor de consum de apă și energie, atît ale populației, cît și ale industriei și agriculturii. De asemenea, se vor executa importante lucrări de îndiguiri și regularizări de cursuri de apă pe o lungime de peste 3 000 km.

Dezvoltarea complexă și în ritm rapid a tuturor ramurilor economiei naționale se asigură în condițiile îmbunătățirii stării tehnice a căilor de comunicații și telecomunicații în vederea satisfacerii cît mai depline a nevoilor de transport ale economiei și populației. Se prevede creșterea capacității de transport a rețelei feroviare prin dotarea cu locomotive și vagoane de capacități sporite, dublări, electrificări și construcții de noi linii în județele cu trafic intens. De asemenea, se prevede continuarea în ritm susținut a acțiunilor de modernizare a tuturor categoriilor de drumuri publice.

Eficiența ridicată a activităților : obiectiv esențial al dezvoltării

AMPLIFICAREA bazei tehnico-materiale a economiei și a activităților social-culturale din toate județele țării va avea loc prin realizarea unui volum de investiții de 1 300—1 350 miliarde lei. La realizarea acestui volum de investiții se are în vedere executarea de obiective industriale de capacități mici, care prezintă o adaptabilitate sporită la cererile beneficiarilor interni și ale partenerilor externi ; amplasarea unui important număr de obiective industriale în orașele mai puțin dezvoltate, precum și extinderea, reutilarea și modernizarea capacităților existente în orașele mari ; aplicarea de soluții tehnic-constructive eficiente, prin extinderea tipizării și utilizării proiectelor tip, asigurarea utilităților necesare noilor obiective prin folosirea la maximum a posibilităților locale și a rețelelor existente de transport și energie. Toate acestea constituie criterii care să dea un nou impuls dezvoltării.

Programul — directivă prevede, de asemenea, sarcini deosebite în legătură cu aplicarea în continuare a Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților, utilizarea cît mai eficientă a forței de muncă, crearea bazei tehnico-materiale necesare dezvoltării și înfloririi sectorului social-cultural, învățămînt, cultură, artă, sănătate, educație fizică și sport, etc. Desigur însă că elementul care străbate ca un fir roșu prevederile acestui program, se referă la asigurarea creșterii nivelului de trai material și spiritual al întregii noastre populații. În acest context, ca urmare a dezvoltării armonioase și echilibrate a tuturor sectoarelor, ramurilor și subramurilor economiei naționale, în viitorul cincinal se vor majora în continuare veniturile tuturor categoriilor de oameni ai muncii, se vor construi 1 100 000 apartamente, se va extinde rețeaua tehnico-edilitară în localitățile țării corelat cu dezvoltarea lor, etc.

Este neîndoielnic că în realizarea acestui vast program de dezvoltare economico-socială a țării în viitorul cincinal, sarcini deosebite revin atît organelor centrale de ramură și de sinteză economică, cît și organelor locale, fiecărei unități din teritoriu. Organele centrale vor trebui să asigure integrarea organică a planului în profil teritorial în cadrul dezvoltării echilibrate, proporționale întregii economii naționale, să sprijine și să urmărească realizarea acestui plan în fiecare județ la toți indicatorii fie ei fizici, valorici și calitativi, dealtfel organic intercondiționați. Organelor locale, unităților, le revin sarcini mari în ceea ce privește elaborarea și realizarea planului în profil teritorial, urmărirea realizării exemplare a acestuia ; sarcini de valorificare superioară a resurselor de materii prime și materiale, de reducere a consumurilor de combustibili și energie, utilizarea integrală și eficientă a capacităților de producție, a fondului funciar. Toate aceste obiective vor putea fi îndeplinite printr-o coroborare judicioasă a eforturilor, fiecare urmărind, din toate puterile, să participe la făurirea socialismului multilateral dezvoltat și înaintarea României spre comunism.

Ștefan BACIU
director în Comitetul de Stat al Planificării

Opinii și propuneri în sprijinul realizării unui salt calitativ și al creșterii eficienței

CREȘTEREA CONTRIBUȚIEI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE LA VALORIFICAREA RESURSELOR NATURALE

CERINȚELE DE PERSPECTIVĂ ale progresului economiei naționale, precum și implicațiile crizei energetice mondiale, impun ca dezvoltarea bazei de materii prime și de energie să constituie o problemă esențială a viitorului plan cincinal, scopul fiind ca, pînă în 1990, țara noastră să devină independentă din punct de vedere al combustibilului și energiei. Înfăptuirea unei asemenea prevederi impune, desigur, măsuri pe multiple planuri.

Proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990 prevăd că în domeniul industriei extractive se va intensifica și aprofunda activitatea de cercetare geologică pe întregul teritoriu al țării și pe platforma continentală a Mării Negre în vederea descoperirii de noi rezerve de țiței, gaze, cărbune, șisturi bituminoase (combustibile) **și alte substanțe utile. Se va urmări asigurarea cu țiței și gaze naturale a economiei naționale în condițiile menținerii unui grad corespunzător de asigurare cu rezerve geologice.** Este de subliniat că țițeiul extras în viitor va proveni o parte din zăcămintele noi, ce vor fi descoperite, iar altă parte din actualele zăcăminte în exploatare, la care, în majoritate, se vor aplica metode îmbunătățite de creștere a factorului final de recuperare.

Creșterea factorului final de recuperare — sursă de sporire a producției

ESTE CUNOSCUT FAPTUL că dacă zăcămintele de țiței sînt exploatate numai prin propria lor energie, factorul final de recuperare este de 15—25%, altfel spus, maximum un sfert din țițeiul existent inițial în zăcămînt poate fi adus la suprafață și valorificat. Prin folosirea de tehnologii noi, a așa-numitelor metode de recuperare secundară — în principal, injecția de apă și injecția de gaze — energia zăcămîntului este completată cu energia introdusă din exterior sub forma celor doi agenți de dezlocuire a țițeiului, respectiv apa și gazele. Dintre cele două metode se aplică mai mult injecția de apă care, depinzînd de condițiile mai favorabile sau mai defavorabile de zăcămînt poate conduce la realizarea unor factori finali de recuperare de 20—50%.

În perioada postbelică, pe baza unor noi cercetări, s-au dezvoltat și îmbunătățit mult metodele de recuperare secundară. Mai întîi s-au experimentat și aplicat metodele termice (combustia subterană și injecția de abur), iar apoi metodele chimice de dezlocuire (injecția de apă cu polimeri, injecția de soluții micelare și injecția de soluții alcaline) și injecția de bioxid de carbon. Din indicația conducerii superioare de partid și de stat s-a elaborat în urmă cu 5 ani „Programul pentru creșterea factorului final de recuperare la zăcămintele de țiței din România", menit să conducă la intensificarea activității de cercetare, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, numărîndu-ne astfel printre primele țări care a adoptat un astfel de program la scară națională. Practic, în cadrul acestui program prioritar s-a analizat situația tuturor zăcămintelor, pentru fiecare zăcămînt în parte prevăzîndu-se metoda cea mai adecvată de creștere a factorului final de recuperare, volumul de lucrări de investiții necesar, cantitățile de fluide și chimicale, precum și sarnile de cercetare necesare. Programul este actualizat în fiecare an.

În graficul nr. 1 este redată dinamica numărului de zăcăminte la care s-au aplicat metode de creștere a factorului final de recuperare. De notat numărul mare de zăcăminte supuse injecției de apă și gaze. Astfel, la nivelul anului 1978, injecția de apă s-a aplicat la 40% din totalul de zăcăminte, combustia subterană la 12 zăcăminte, injecția de apă cu polimeri la 2, iar injecția de bioxid de carbon la un zăcămînt.

În prima jumătate a anului 1979 producția realizată ca urmare a aplicării metodelor de creștere a factorului final de recuperare a reprezentat 25% din totalul producției de țiței obținute în această perioadă. Această producție se datorează, în principal, injecției de apă și combustiei subterane, așa cum rezultă din graficul nr. 2, în care este redată variația cantității de țiței extrase datorită aplicării metodelor de creștere a factorului final de recuperare.

Realizarea programului de creștere a factorului final de recuperare a necesitat o intensificare accentuată a activității de elaborare a studiilor de zăcămînt în cadrul Institutului de cercetări și proiectări pentru petrol și gaze (I.C.P.P.G.) Cîmpina. În anii 1977

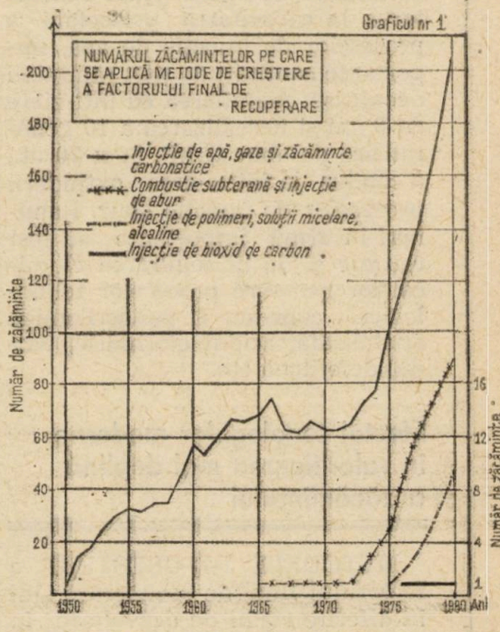

—1978 numărul de studii de zăcămînt a crescut de 3—4 ori în comparație cu nivelul anului 1974. Totodată, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei (M.M.P.G.) a realizat multe lucrări de investiții asociate cu săparea de sonde noi pe zăcăminte vechi și cu dotarea

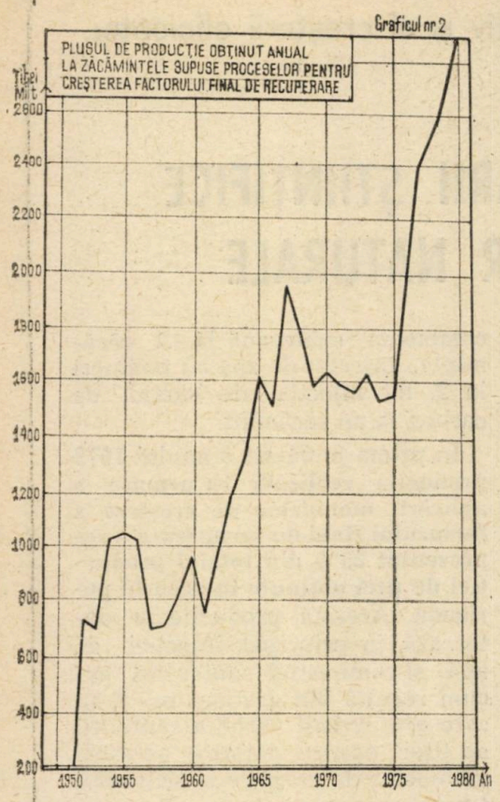

cu instalații și utilaje. Din păcate, aceste studii nu au putut fi materializate pe deplin din cauza unor deficiențe apărute pe parcurs.

Principala cauză a fost determinată de unele **rămîneri în urmă la capitolul dotare.** Astfel, nerealizarea unui număr mare de pompe de injecție de apă a frînat dezvoltarea la capacitatea proiectată a proceselor de injecție de apă, importante cantități de țiței rămînînd neextrase. Asimilarea cu întîrziere de 3 ani și nerealizarea a 10 generatoare de abur G.I.P. 5t x 70 at., a condus la întîrzierea extinderii proceselor de injecție abur. Rămîneri în urmă importante au fost cauzate și de neasigurarea chimicalelor necesare proceselor tehnologice, cum ar fi poliacrilamida cristalizată, acidul clorhidric, oxidul de etilenă etc.

Efectul tenologiilor moderne în valorificarea mai deplină a zăcămîntului

METODELE DE CREȘTERE a factorului final de recuperare sînt în diferite stadii de dezvoltare în țara noastră. Astfel, în timp ce **injecția de apă, combustia subterană și injecția de abur** sînt deja puse la punct și aplicate industrial în șantiere, celelalte metode, cum ar fi injecția CO_2 și metodele chimice de dezlocuire sînt încă în faza de cercetare de laborator, paralele cu experimentarea în șantier. De altfel, trebuie spus că și pentru metodele dezvoltate industrial, ciclul cercetare-proiectare-aplicare industrială este de cel puțin 4—5 ani, întrucît pe zăcămîntul analizat operează mai întîi un pilot, urmînd ca obținerea de rezultate favorabile în pilot (după 2—3 ani de operare) să conducă la extinderea pe scară industrială a metodei. Stabilirea metodei celei mai adecvate de creștere a factorului final de recuperare pentru un anumit zăcămînt se face pe baza unor serii de teste complexe de laborator și în urma unor calcule economice.

Evoluția în timp a factorului final de recuperare

Anii	Factorul final mediu de recuperare — % —
1973	30,1
1974	30,4
1975	30,5
1976	30,9
1977	31,25
1978	31,55
1980	34,00
1985	37,00
1995	40,00

Combustia subterană este aplicată industrial pe 4 zăcăminte, iar pe 8 zăcăminte este în fază experimentală. **În România se operează cel mai mare proces de combustie subterană din lume, țara noastră deținînd în această privință un important know-how.** Prin aplicarea acestei metode factorul final de recuperare poate atinge 40—50%.

Injecția de abur se aplică industrial la două zăcăminte și există posibilități de extindere pe alte zăcăminte ; prin aplicarea acestei metode factorul final de recuperare poate atinge 30—40%.

Dezlocuirea țițeiului cu bioxid de carbon (CO_2) este în faza cercetărilor de laborator și a testării într-un șantier. Factorul final de recuperare poate crește pînă la valori de 50—60%.

Injecția de polimeri în România se utilizează experimental pe un zăcămînt și, industrial, pe un al doilea zăcămînt. Prin aplicarea acestei metode, factorul final de recuperare crește cu 4—5 unități de procente față de injecția de apă.

Injecția de substanțe tensioactive și alcaline se află în fața experimentelor de laborator și șantier ; experimentul de șantier a început chiar în acest an.

Injecția de soluții micelare este o metodă destul de scumpă la ora actuală, dar care poate crește factorul final de recuperare pînă la 60—70%, asigurînd recuperări maxime. În prezent cercetările de laborator urmăresc elaborarea unor soluții micelare mai ieftine și cu compuși mai ușor de procurat.

Recent au început cercetările în domeniul **exploatării zăcămintelor de țiței prin metode miniere** (exploatare petrominieră). Prin metode petrominiere s-ar putea atinge valorificarea factorului final de recuperare de pînă la 60—80%, dar la un cost mai ridicat decît aplicînd celelalte metode.

La dezvoltarea metodelor îmbunătățite de recuperare, I.C.P.P.G.-Cîmpina colaborează cu o serie de institute din țară și străinătate. Pentru punerea la punct a metodelor chimice au existat colaborări cu Institutul de chimie „Petru Poni"-Iași, Institutul CHIMIGAZ-Mediaș, ICECHIM-București și IFA-București. Metodele termice de recuperare constituie obiectul unei cooperări fructuoase de lungă durată cu Institutul francez de petrol din Franța.

Direcții prioritare de acțiune

CEL DE AL 10-LEA CONGRES MONDIAL AL PETROLULUI ținut recent la București, a scos în evidență faptul că pentru punerea la punct a metodelor îmbunătățite de recuperare, precum și pentru stabilirea celei mai adecvate și eficient metode pentru un anumit zăcămînt, este necesar să se dispună de aparatură de laborator din ce în ce mai complexă și mai perfecționată. Față de importanța economică a stabilirii celei mai potrivite metode la un anumit zăcămînt, necesitatea testărilor complete cu aparatură de laborator perfecționată reiese de la sine. Congresul Mondial al Petrolului a scos în evidență cîteva orientări de viitor, și anume :

- metodele îmbunătățite de recuperare vor contribui în mod substanțial la asigurarea cu țiței a omenirii în următoarele cîteva decenii ;
- metodele termice sînt aplicate cu succes industrial pe multe zăcăminte. În viitor se cer mai multe cunoștințe care să permită selectarea mai corectă a zăcămintelor la care se pretează aceste metode bazate și pe testări complexe de laborator ;
- foarte promițătoare este metoda injecției de bioxid de carbon, dat fiind că se poate aplica în condiții foarte variate de zăcămînt, cu eficiență ridicată ;
- metodele chimice de recuperare sînt încă metode scumpe și este necesar a fi cercetate și perfecționate în continuare astfel încît să fie economice în cele mai multe cazuri ;
- o atenție deosebită se va acorda obținerii hidrocarburilor sintetice din nisipuri și șisturi bituminoase, dat fiind rezervele mari de nisipuri și șisturi bituminoase existente pe glob.

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Ținînd seamă de tendințele desprinse la Congresul al 10-lea al Petrolului, de stadiul de dezvoltare al metodelor îmbunătățite de recuperare în țara noastră, precum și de necesitatea sporirii eficienței economice a acestora, astfel încît să se poată ajunge la reducerea costului țițeiului extras prin aceste metode, cercetarea de specialitate din țara noastră își propune următoarele obiective :

— perfecționarea metodei de inițiere a combustiei subterane cu încălzitoare electrice și punerea la punct a inițierii pe cale chimică, metodă mai puțin costisitoare ;

— cercetarea posibilităților de exploatare în șisturi prin metode termice a nisipurilor și șisturilor bituminoase ;

— dezvoltarea injecției de apă cu polimeri, utilizîndu-se atît poliacrilamide cît și biopolimeri (polizaharide), în diverse condiții de zăcămînt. Evaluarea riguroasă a eficienței economice a metodei ;

— experimentarea în șantier a injecției de CO_2 în condiții de eficiență sporită, utilizînd în principal, bioxidul de carbon furnizat de platformele chimice de la Arad, Craiova, Pitești și Turnu Măgurele ;

— determinarea potențialului metodelor chimice utilizînd soluții micelare și tensioactive, prin continuarea cercetărilor de laborator și experimentarea metodelor în șantier. Totodată, vor continua cercetările pentru elaborarea unor rețete de soluții micelare mai ieftine ;

— extinderea aplicării metodelor matematice computerizate la dirijarea proceselor îmbunătățite de recuperare.

Întrucît injecția de bioxid de carbon, combustia subterană și injecția de soluții micelare pot fi aplicate și ca metode terțiare de recuperare — pentru obținerea celei de a treia recolte de țiței, după exploatarea primară și exploatarea secundară prin injecție de apă — acestor metode li se vor acorda o atenție deosebită.

În prezent, metodele îmbunătățite de recuperare se aplică experimental sau industrial pe 17 zăcăminte. La sfîrșitul anului 1980 numărul acestor zăcăminte va fi de 28. În anul 1985 acest număr va crește la 54, iar la sfîrșitul deceniului 1980—1990 va ajunge la circa 100. Așadar, în viitorii 10—15 ani va avea loc o extindere masivă a metodelor îmbunătățite de recuperare. Aceasta va conduce la creșterea factorului final de recuperare la circa 37% în 1986 și la 40% în ultimul deceniu al secolului XX.

Pentru dezvoltarea în continuare a metodelor îmbunătățite și extinderea aplicării la cît mai multe zăcăminte, precum și pentru o testare de laborator cît mai riguroasă în vederea stabilirii celei mai adecvate metode pentru un anumit zăcămînt, este necesar ca aparatura de laborator să fie completată cu instalații de laborator mai complexe. De asemenea, este necesar ca numărul de specialiști chimiști din cercetare și producție să crească. Întrucît pentru viitor se prevede o modificare a structurii profesiunii de inginer de petrol, în sensul apropierii ei de aceea a inginerului chimist, se impune ca aceasta să fie reflectată și în viitoarele programe de învățămînt ale facultății de exploatare a zăcămintelor de țiței și gaze din cadrul Institutului de petrol Ploiești.

Cercetătorii din industria extractivă de țiței, conștienți de necesitatea creșterii aportului cercetării științifice la dezvoltarea economico-socială, se angajează plenar pentru traducerea în viață a sarcinilor ce le revin din Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., din cele două programe directivă vizînd activitatea de cercetare științifică și dezvoltarea bazei energetice.

Gheorghe ALDEA,
director general
Alexandru TURTĂ,
cercetător
Institutul de cercetări și proiectări pentru petrol și gaze Cîmpina

Campania agricolă de toamnă

(Urmare din pag. 3)

re cu orz de toamnă sînt astăzi încheiate, în ceea ce privește însămînțările la grîu ele sînt executate acum doar în proporție de 52% (planificat : 2 370 000 ha), urmînd ca prin sporirea vitezei de lucru lucrarea să se încheie în toate județele pînă la 15 octombrie. În executarea lucrărilor de însămînțare a grîului de toamnă, o serie de județe sînt mai avansate (Vaslui, Ilfov, Ialomița) iar altele rămase în urmă (Timiș, Olt).

Comparînd datele din tabelul de la pag. 3 (gradul de realizare a însămînțărilor la grîu) observăm că, în general, situațiile bune și mai puțin bune sînt în aceleași județe care le-am evidențiat în primul tabel, cel în care se prezenta ponderea suprafețelor de porumb recoltate. Aceasta nu este întîmplător deoarece pentru a putea însămînța la timp și în ritm rapid grîul de toamnă, trebuie, mai întîi realizată condiția elementară a eliberării terenurilor recoltate, pe care să se poată executa arăturile și, ulterior, însămînțările.

Pe această linie se impune intensificarea lucrărilor de eliberare a terenurilor de resturi vegetale, în special prin culegerea și însilozarea cocenilor de porumb, deoarece cea mai mare parte a însămînțărilor de grîu are loc pe suprafețe de pe care s-a recoltat sau se recoltează porumbul.

Deci, orice scădere de ritm în recoltatul porumbului și însilozarea cocenilor întîrzie executarea lucrărilor de însămînțare la grîu ; neexecutarea în termen optim a însămînțării grîului se poate repercuta negativ asupra producției respective a anului viitor în proporție de 10—15% sau chiar mai mult din nivelul ce s-ar obține în mod normal dacă se seamănă la timp. Neîndoielnic că grăbirea recoltării porumbului are dublu efect economic : creșterea producției de porumb a acestui an și asigurarea condițiilor pentru a obține o producție ridicată de grîu anul viitor.

Este știut că prin executarea însămînțărilor de grîu de toamnă în volumul stabilit, în perioada optimă și de calitate ridicată se asigură luarea unei opțiuni de peste 30% asupra realizării producției anului viitor la nivelul planificat.

Terminarea recoltării porumbului și însămînțărilor la grîu pînă la data de 15 octombrie reprezintă cheia de boltă a încheierii cu succes a campaniei agricole din această toamnă, mobilizarea plenară a eforturilor în aceste direcții fiind o necesitate acută și o îndatorire patriotică a tuturor oamenilor muncii.

Executarea la timp, cu viteză sporită și de bună calitate a acestor patru lucrări capitale ale campaniei agricole (recoltare, transport, depozitare, însămînțări) reprezintă factori esențiali pentru realizarea producțiilor totale și medii planificate, de creștere a eficienței economice a întregii activități din agricultura noastră socialistă.

ACŢIUNI FERME PENTRU O NOUĂ CALITATE ÎN PRESTĂRILE DE SERVICII

Îndeplinirea prevederilor programului special

DUPĂ cum este cunoscut, în ţara noastră a fost elaborat pentru prima dată un program unitar privind dezvoltarea prestărilor de servicii către populaţie, pe baza indicaţiilor şi orientărilor date de tovarăşul secretar general al Partidului Comunist Român tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Programul de dezvoltare a prestărilor de servicii către populaţie a stabilit şi căile pentru diversificarea serviciilor către populaţie. Modul în care volumul de prestări urmează să evolueze pe activităţi pînă în 1980 este prezentat în graficele alăturate. Principalele activităţi de prestări de servicii înregistrează creşteri importante, unele depăşind cu mult ritmul de creştere pe total al volumului serviciilor cu plată. (vezi graficul nr. 1).

Graficul nr 1

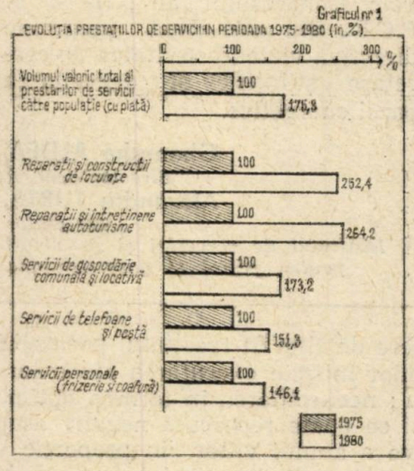

Pentru bunurile de folosinţă îndelungată se prevede a se asigura integral satisfacerea cerinţelor populaţiei — pentru întreţinerea şi repararea aparatelor de radio, televizoare, mijloace de transport etc. În această privinţă un rol de seamă revin unităţilor de prestări de servicii ale M.I.C.M., consiliilor populare, U.C.E.C.O.M., Centrocoop şi C.A.P.

Programul prevede sarcini de seamă şi pentru comerţ, în asigurarea serviciilor post-vînzare privind transportul, montarea şi instalarea aparatelor electrocasnice şi mobilei la domiciliul cumpărătorilor. În complexul de acţiuni menite să contribuie la ridicarea nivelului de civilizaţie se înscriu şi măsurile pentru satisfacerea necesarului de spălătorii şi curăţătorii chimice, a acelora privind construirea de băi populare, alimentare cu apă potabilă, canalizare, transport urban, dezvoltarea serviciilor cu caracter personal (frizerie, coafură, cosmetică) şi altele. Ca urmare, volumul de prestări de servicii către populaţie va fi cu circa 75,3% mai mare faţă de cel realizat în 1975.

La aceasta se mai adaugă volumul prestărilor de servicii ce se pun la dispoziţie populaţiei în mod gratuit de către societate (învăţămîntul, ocrotirea sănătăţii, culturii, artă şi sport, etc.) pentru care au fost puse la dispoziţie fonduri cu peste 42% mai mult decît în cincinalul precedent. Desigur, că pentru satisfacerea în mai bune condiţii a cerinţelor populaţiei cu servicii în faţa organelor responsabile de prestări de servicii se pun o seamă de probleme de a căror rezolvare depinde ridicarea nivelului calităţii în acest domeniu şi anume :

— subordonarea activităţii de prestări de servicii obiectivelor sociale şi economice, cum ar fi autoinstruirea profesională, şi pe această cale creşterea productivităţii muncii prin asigurarea bugetului de timp liber al populaţiei ;

— diversificarea profilelor şi repartizarea echilibrată a unităţilor de prestări pe teritoriu, bazate pe studii motivaţionale şi pe măsurarea intensităţii solicitărilor populaţiei ;

— asigurarea unor activităţi strict necesare de prestări în apropiere de casa cetăţenilor şi unele servicii chiar la domiciliul acestora ;

— extinderea organizată a unor servicii care contribuie la uşurarea muncii femeilor, în activităţile casnice ;

— realizarea unei propagande cu un conţinut sugestiv privind avantajele apelării la prestările de servicii pentru populaţie (calitate, promptitudine, tarife accesibile, etc.)

— lărgirea sferei şi formelor de răspundere directă a producătorilor de bunuri de consum privind funcţionalitatea şi durabilitatea mărfurilor vîndute prin comerţul socialist, şi respectiv în asigurarea materială a serviceului.

Perspective în cincinalul viitor

PROIECTUL de Directive al Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 şi orientările de perspectivă pînă în 1990 conferă noi valenţe serviciilor în creşterea nivelului de trai al populaţiei. Pe baza dezvoltării în ritm susţinut a economiei şi a sporirii venitului naţional vor creşte în continuare veniturile obţinute din muncă şi din fondurile sociale de consum, se va îmbunătăţi din punct de vedere calitativ consumul populaţiei, crescînd în ritmuri superioare gradul de înzestrare cu bunuri de folosinţă îndelungată, volumul şi gama serviciilor prestate populaţiei. (vezi graficul nr. 2). Valoarea prestărilor de servicii către populaţie va spori în 1985 faţă de 1980 cu 47—54%, urmînd să înregistreze o dinamică mai accelerată de 64—69% serviciile pentru reparaţii de turism, agrement şi serviciile care uşurează munca în gospodării.

Serviciile care implică consumuri de energie vor spori cu 28—33% (serviciile pentru distribuirea energiei electrice, termice, gazelor naturale, gospodărie comunală şi transporturi interurbane). Se va dezvolta reţeaua de prestări de servicii atît la oraşe şi îndeosebi în noile cartiere, cît şi la sate. Volumul total al prestărilor de servicii către populaţie în cincinalul viitor va fi cu 26,8 miliarde lei mai mare faţă de 1980, şi ca urmare volumul de servicii cu plată pe o familie ar urma să reprezinte în 1985 circa 10 130 lei faţă de 7 060 lei în 1978.

Graficul nr 2

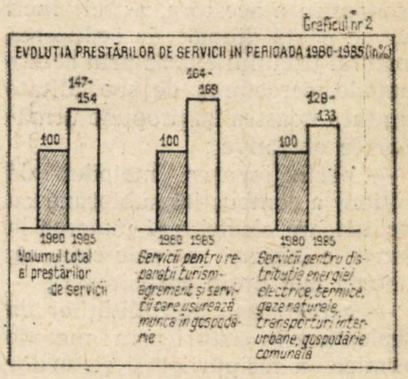

O dezvoltare însemnată vor cunoaşte şi alte sectoare ale prestărilor de servicii ca transporturile de călători, rutiere care vor spori cu 20—22%, transporturi aeriene cu circa 30% ; serviciile de telecomunicaţii şi poştă care va spori cu circa 40%, activitatea de învăţămînt care va asigura un număr de 1 750 000 muncitori calificaţi şi

Graficul nr 3

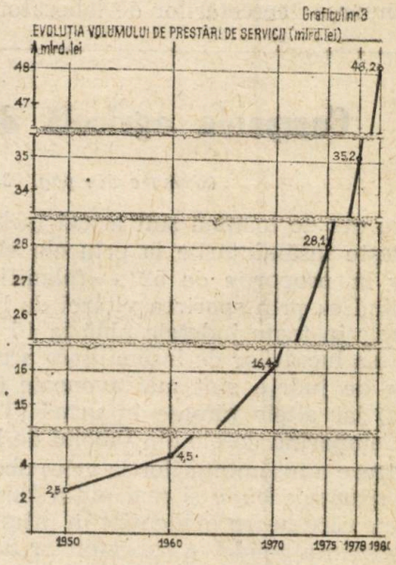

300 000 tehnicieni, maiştri, ingineri şi alte cadre de specialitate, se vor îmbunătăţi condiţiile de locuit prin construirea de către stat a 1 100 000 apartamente, reţeaua edilitară a localităţilor se va mări cu 4 000 km pentru distribuţia apei şi cea de canalizare cu 320 km şi vor fi modernizate circa 1 800 km străzi, se vor construi circa 100 000 locuri în grădiniţele ce vor fi date în folosinţă, 15 500 paturi de spital precum şi noi aşezăminte culturale (cinematografe, case de cultură, studiouri de televiziune etc.).

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Graficul nr. 4

STRUCTURA PRESTĂRILOR DE SERVICII (1978)

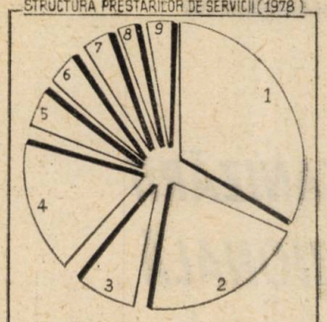

1. 33,8% - Transport de călători
2. 21,5% - Gospodăria comunală și locativă
3. 7,9% - Poștă și telecomunicații
4. 17,9% - Servicii cu caracter industrial (confecții, încălțăminte, mobilă etc.
5. 4,4% - Turism, agrement, sport
6. 4,2% - Servicii cu caracter personal
7. 4,2% - Construcții și reparații de locuințe
8. 2,8% - Cazare hotelieră
9. 3,3% - Alte servicii

Este de remarcat că dinamica volumului de prestări prevăzută pentru cincinalul 1981—1985 de 47—54% este superioară atît celei a desfacerilor de mărfuri (de 30—35%) cît și a veniturilor totale reale ale populației (de 23—25%), ceea ce pune în fața organelor și organizațiilor cu activitate de prestări servicii sarcini de mare răspundere pentru asigurarea din timp a condițiilor necesare satisfacerii în mai bune condiții a cerințelor populației cu servicii diversificate și la un nivel calitativ superior.

O nouă calitate — o nouă strategie

ESTE de subliniat că din ce în ce mai mulți economiști consideră că volumul prestărilor de servicii pe locuitor, alături de ponderea populației ocupate în această activitate, au devenit unii dintre indicatorii sintetici care împreună cu cel al venitului național pe locuitor, caracterizează nivelul de dezvoltare din punct de vedere economico-social.

În legătură cu dezvoltarea sferei serviciilor, Karl Marx încă în urmă cu mai mult de un secol sublinia : „O țară este mai bogată cu cît la aceeași cantitate de produse populația productivă este mai puțin numeroasă în raport cu cea neproductivă. Căci numărul relativ mic al populației productive nu ar fi decît o altă expresie a nivelului relativ înalt al productivității muncii". *

Incluzînd alături de serviciile cu plată și fără plată (din fonduri sociale) pe cele prestate de ADAS, Secțiile financiare județene, municipale și orășenești, activitatea băncilor, Casei de Economii și Consemnațiuni și filialelor sale, etc. putem realiza o abordare mai completă a sferei serviciilor. Și în țara noastră, ca urmare a dezvoltării economice, a creșterii nivelului de trai material și cultural, ponderea populației ocupate în sectorul terțiar a crescut continuu :

1950	1970	1975	1978	1980
11,7%	20,1%	23,5%	25%	26,6%

Sursa : „Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și ridicare continuă a calității vieții" — proiect.

ca și ponderea cheltuielilor pentru servicii cu plată în structura cheltuielilor de consum ale familiei de personal muncitor :

Evoluția structurii cheltuielilor de consum ale familiilor de personal muncitor %

	1959	1965	1978
Totalul cheltuielilor de consum*)	100	100	100
din care pentru :			
— servicii plătite	10,4	14,1	15,1

*) la care se adaugă sumele plătite de societate (învățămînt, ocrotirea sănătății etc.).

Variația sensibilă a structurii cererii populației pentru servicii în funcție de obiceiuri, tradiții (gradul de denaturalizare al consumului de servicii), grad de dotare cu bunuri de folosință îndelungată etc. face ca problematica organizării și conducerii sectorului de prestări de servicii către populație să difere sensibil de la o localitate la alta. Posibilitățile moderne existente în prezent de satisfacere a cererii de servicii prin dispecerate, ateliere mobile, preluarea de comenzi la domiciliu face ca nu dezvoltarea rețelei de unități fixe să mai fie hotărîtoare pentru buna servire a populației.

În elaborarea unor norme de dezvoltare a activității de servicii trebuie pornit de la studierea modelului cererii caracteristic pentru o zonă sau localitate, cunoașterea unor elemente ca frecvența de apelare la diferite tipuri de prestări (de cerere curentă, periodică sau ocazională), urmărind corelarea permanentă a dezvoltării ofertei de servicii cu ritmul dezvoltării industriale și urbanizării fiecărei localități.

Dintre indicatorii necesari de urmărit la nivelul fiecărei localități pentru buna conducere a sectorului de servicii amintim : volumul prestărilor / locuitor, număr de lucrători / 1 000 locuitori, număr de unități prestatoare / 1 000 locuitori, număr de aparate de uz casnic și autoturisme / 1 000 locuitori, volumul prestărilor de poștă și telecomunicații / 1 000 locuitori, numărul posturilor telefonice la 1000 locuitori, numărul mijloacelor de transport în comun / 1 000 locuitori, număr de călători / 1 000 locuitori, ponderea locuințelor rurale electrificate, ponderea locuințelor cu apă potabilă, deservite de salubritate, frecvența construcțiilor, reparațiilor de locuințe, ponderea mărfurilor transportate la domiciliu din totalul desfacerilor de mărfuri care necesită transport auto.

Perfecționarea conducerii activității de servicii în profil teritorial presupune, de asemenea, integrarea într-un plan unitar al prestărilor de servicii pe toți prestatorii din județ, oraș etc., astfel încît să se asigure o dispersare cît mai apropiată de cerințele reale ale populației a întregii rețele de servicii, începînd de la centrul de prestări de cartier și pînă la rețeaua centrală.

Acest mod de abordare integrată este promovat prin Programul de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 care prevede ca obiectiv major realizarea în fiecare județ a unei producții globale — din domeniile industrial, agricol, din construcții, transporturi, servicii și alte ramuri — de cel puțin 70 000 lei pe locuitor.

Concepția de transformare a numeroase localități rurale în localități urbane trebuie să includă dotarea de la bun început cu servicii, într-o structură cît mai apropiată de necesitățile populației, avînd în vedere procesul rapid de denaturalizare al consumului de servicii ce însoțește urbanizarea. Pentru mediul rural trebuie avută în vedere cu prioritate organizarea de ateliere mobile, care să se deplaseze după un itinerariu și program constant, care să facă unele reparații mici pe loc și să preia comenzile mai mari pentru atelierele din orașe, dotate cu laboratoare, instalații de încercări etc. și să readucă aparatele reparate în localitățile rurale de pe itinerariu. Promovarea ideii de industrializare a prestărilor de servicii prin realizarea de reparații în ateliere mari, bine organizate și înzestrate tehnic, de înaltă productivitate a muncii este bine servită pe planul dezvoltării rețelei prin organizarea de dispecerate (de exemplu, pe cartiere) în interiorul orașelor.

Aceste dispecerate ar urma să aibă ca obiectiv de bază ajungerea serviciului la domiciliul cetățeanului într-o gamă cît mai diversificată (preluarea îmbrăcămintei pentru curățat, preluarea bunurilor de folosință îndelungată pentru reparații, întreținerea instalațiilor sanitare, electrice etc. prin revizii periodice, montarea de geamuri, activități casnice la domiciliu etc.). Încercările făcute pînă acum în acest sens sînt mai mult decît modeste. Exemplu : întreprinderea „Nufărul" din București preia de la domiciliul cetățenilor numai 0,5% din volumul prestațiilor sale.

Pentru a înlesni procurarea de toți cetățenii a unor bunuri de echipament sportiv, de camping, aparate de uz casnic fără un efort de cumpărare integrală trebuie dezvoltată rețeaua de închirieri, ca și a atelierelor de reparații pentru aceste tipuri de materiale, practic inexistente azi.

Stimularea preocupărilor de reparare prin forțe proprii a unor instalații, aparate casnice, biciclete, motorete etc., poate fi bine făcută prin crearea unor ateliere înzestrate cu aparatură simplă (strung, freză, bormașină, fierăstraie etc.) care să poată fi utilizate pe baza unei taxe orare de populație.

În cadrul acțiunii de modernizare a structurilor economico-sociale ale României se poate înscrie și activitatea de perfecționare a prestărilor de servicii, în vederea realizării într-o perioadă cît mai scurtă a cererii sociale, în condiții de randament și eficiență optime.

Consumul de servicii, alături de cel de bunuri materiale contribuie la sporirea gradului de confort și civilizație fiind o cale efectivă de înfăptuire a țelului suprem al politicii P.C.R. de ridicare necontenită a nivelului de trai al populației.

În acest context, Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, arată că „O atenție deosebită va fi acordată dezvoltării serviciilor publice, în orașe și sate, satisfacerii celor mai diverse cerințe ale unei vieți civilizate moderne, se va perfecționa întreaga activitate de servicii a populației".

dr. Gh. TEODORAȘCU

*) Karl Marx, „Teorii asupra plusvalorii", partea I, Editura politică 1962, ed. II, pag. 159.

*) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. Politică 1975 pag. 60.

Concepte-instrumente-tehnici în sprijinul sporirii eficienței

INTERVENȚII NECESARE ALE ORGANIZĂRII PENTRU UTILIZAREA CÎT MAI RAȚIONALĂ A MATERIILOR PRIME ȘI ENERGIEI

Cea mai ieftină resursă — economisirea

ORIENTAREA prioritară a economiei noastre către utilizarea cît mai economicoasă a materiilor prime și energiei, către valorificarea superioară a acestora — orientare puternic subliniată în proiectele documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R. — determină, în toate ramurile producției materiale și la toate nivelele lor structurale, intense eforturi pentru găsirea și punerea în practică a unor soluții de maximă eficiență. De bună seamă, principalele domenii de acțiune sînt de ordin tehnic și tehnologic, ceea ce face ca reducerea consumurilor să fie condiționată în primul rînd de luarea unor măsuri specifice de la o întreprindere la alta, de la o ramură la alta — și pentru care nu întotdeauna se pot recomanda rezolvări universal valabile, ci doar direcțiile în care să se acționeze, potrivit particularităților de producție.

Există însă un domeniu comun tuturor unităților economice, indiferent de ramură sau subramură, de profilul lor tehnologic — și anume, domeniul **organizării și conducerii**, înlăuntrul căruia se poate și trebuie să se acționeze mult mai decis, mai amplu și mai perseverent decît pînă acum în vederea economisirii energiei și a resurselor materiale. De regulă, soluțiile din domeniul organizării și conducerii sînt foarte puțin costisitoare și cu eficiență imediată, putînd fi extinse și la alte unități economice, de multe ori fiind valabile chiar pentru mai multe ramuri.

Pornind de la ideea că **„cea mai ieftină resursă materială este economisirea"**, aceasta trebuie să devină obiectivul de bază în conducerea și organizarea unităților economice, cu atît mai mult cu cît economisirea contribuie în același timp la maximizarea producției nete, considerată a fi „optimul microeconomic". Propunerile ce urmează ilustrează doar în parte vastele posibilități existente în această privință.

Colective de concepție interdisciplinare

DECRETUL Consiliului de Stat nr. 162/1973 a instituit principiul organizării oamenilor muncii din cadrul unei întreprinderi în secții, ateliere, compartimente, formații de muncă, în vederea realizării obiectivelor respectivei unități economice, criteriu care primează asupra unei organizări tehnologice, rigide. O astfel de deschidere largă a organizării face posibilă structurarea întreprinderii în funcție de obiectivele prioritare pe care aceasta le are într-o etapă sau alta. Astfel, maximizarea producției nete prin minimizarea consumului de resurse materiale și energetice necesită și o structură de organizare adecvată acestui obiectiv, în sensul redimensionării compartimentelor și al creării unor colective de lucru interdisciplinare.

Potrivit atribuțiilor unitare ale compartimentelor de muncă din întreprinderi, compartimentului de proiectare tehnologică-autoutilare îi revin principalele atribuții distincte în proiectarea și reproiectarea consumurilor specifice de materii prime, materiale, energie și piese de schimb, măsurile conceptuale de resortul său fiind hotărîtoare în reducerea acestor consumuri; totuși, pînă în prezent, în destul de multe întreprinderi asemenea compartimente (ce ar trebui să fie constituite din personal TESA exceptat) fie că nu sînt organizate, fie că sînt insuficient încadrate cu personal. În aceste cazuri există tendința ca reducerea consumurilor specifice să fie „rezolvată" printr-o comparație statistică între anul de bază și anul de plan, metodă empirică și antiștiințifică, ori să capete forma unei acțiuni sporadice, la care celelalte compartimente tehnice din cadrul întreprinderilor contribuie în prea mică măsură.

PROPUNERI:

● **Compartimentele de proiectare tehnologică și autoutilare, precum și cele de proiectare produse noi — prototipuri din întreprinderi să fie redimensionate** corespunzător sarcinilor prioritare ale actualei etape, de reducere a consumurilor specifice în general și a celor energetice în special. Creșterea și întărirea rolului maiștrilor și subinginerilor în conducerea formațiilor de lucru ar permite eliberarea unor ingineri din activitatea de conducere a atelierelor, secțiilor și din compartimentul de planificare-programare-urmărire a producției, în așa fel încît **în activitatea conceptuală să lucreze cei mai buni tehnologi și energeticieni** din întreprindere.

● În cadrul compartimentului de proiectare tehnologică-autoutilare să se organizeze **colective distincte** (care să cuprindă neapărat și energeticieni) **de proiectare și reproiectare a consumurilor specifice** de materii prime, materiale, piese de schimb, utilități, energie.

● În funcție de mărimea unităților, de numărul produselor etc., să se constituie de la caz la caz, în cadrul compartimentelor de proiectare tehnologică și autoutilare, **colective distincte de analiza valorii**, ca nuclee cu atribuții precise. Creșterea eficienței unor asemenea colective ar putea fi urmărită în primul rînd prin acoperirea retribuției din economiile realizate, stimularea economiilor putînd fi realizată și pe calea premiilor din economiile obținute.

Documentare, consultanță, creativitate

CHIAR în unitățile — încă puține la număr — unde prin analiza valorii și prin alte metode se stimulează creativitatea, inclusiv în domeniul economisirii energiei și resurselor materiale, poate apare totuși pericolul „blocării" atunci cînd la nivelul cunoștințelor colectivelor întreprinderii s-au epuizat cele mai multe posibilități identificabile. În acest caz, foarte oportun ar fi să se apeleze la factori de specialitate din afara unității. Care sînt însă acești factori și cum se poate asigura accesul la ei?

PROPUNERI:

● Pe lîngă institutele centrale de cercetări, la nivel departamental, ca și pe lîngă cabinetele pentru problemele de organizare economico-socială, la nivel teritorial, să se creeze **centre de consultanță în domeniul economisirii resurselor** (bine ar fi, de altfel, ca ele să poată răspunde solicitărilor pentru un sector cît mai larg din problematica organizării și conducerii întreprinderilor).

● Instituțiile de perfecționare a pregătirii profesionale, în cadrul programelor cu tematică economică și prin acțiuni directe în întreprinderi, să contribuie la **implementarea metodei costurilor normate.** Prestabilirea costurilor servește atît **ca etalon de măsură** și comparație a costului efectiv realizat (respectiv și a consumurilor efectiv realizate) de către întreprindere, cît și ca **instrument de orientare** și precizare a condițiilor în care trebuie să se desfășoare producția. Foarte important este faptul că în acest fel **sînt antrenați mult mai eficient și economiștii din unități, în efortul de economisire a resurselor materiale și energetice.**

● La Institutul național de informare și documentare și la oficiile de documentare pe ramuri să se organizeze — asigurîndu-se necesarul de specialiști și condiții tehnico-materiale — **biblioteci specializate** și **bănci de date** care să ofere cît mai multe informații privind soluții de economisire a energiei și resurselor materiale, concepute, aplicate sau avute în vedere pe plan național și mondial. Cele care pot fi extinse de la o întreprindere la alta ar trebui să fie selecționate de către ministere și centrale, care să acționeze perseverent și energic pentru a le **generaliza** pretutindeni unde condițiile tehnice și tehnologice o permit.

Rolul informaticii

PE DE O PARTE deblocarea cadrelor tehnico-economice de munca de rutină pentru a le spori aportul la activitatea de concepție, pe de altă parte tratarea volumului tot mai mare de informații pe care o conducere modernă își întemeiază deciziile de intervenție și de orientare, inclusiv în ce privește controlul utilizării resurselor și creșterea eficienței acesteia, reprezintă argumente pentru rolul crescînd al informaticii în conducerea proceselor economice. Utilizarea cu eficacitate a oficiului de calcul de la I.C.H. Palas-Constanța a permis realizarea unui sistem informatic al conducerii prin costuri, înăuntrul căruia sînt aplicații anume realizate pentru calculatorul Felix C-256, în vederea urmăririi costurilor și a producției nete, dar și mici aplicații pe calculatoarele FC-30, FC-64 ale propriei stații de calcul, în vederea urmăririi zilnice a consumului la energia electrică și termică, precum și la principalele materii prime și materiale.

PROPUNERI:

● **Extinderea și eficientizarea utilizării calculatoarelor electronice de gestiune,** condiționată de creșterea în continuare a numărului întreprinderilor dotate cu oficii sau stații de calcul și de încadrarea acestora cu personalul necesar.

● În legătură cu acest ultim aspect, **considerarea ca personal TESA exceptat a lucrătorilor oficiilor de calcul** (de fapt, proiectanții de sisteme informatice) ar înlătura o dificultate ce împiedică uneori exploatarea eficientă a tehnicii de calcul.

● **Evidența realizării consumurilor specifice să se efectueze, pe cît posibil, cu mijloace de prelucrare automată a datelor la nivelul realizării fenomenului economic** (ateliere și secții), astfel încît cei ce conduc și organizează producția (șef de echipă, maistru, șef de atelier, șef de secție, șeful compartimentului de programare și urmărire a producției, inginerul-șef, directorul tehnic) — și care poartă răspunderea pentru încadrarea în consumurile specifice proiectate și reproiectate — să fie permanent informați, în vederea luării măsurilor necesare pentru evitarea sau eliminarea abaterilor.

Organizarea valorificării resurselor secundare

DEȘI în gruparea departamentală a unităților industriale, unul din criterii este valorificarea unor resurse naturale din aceeași categorie, totuși nu întotdeauna în activitatea de producție se poate asigura folosirea complexă și completă a materiilor prime și materialelor, deoarece, în cele mai multe cazuri centralele și întreprinderile sînt organizate avînd în vedere omogenitatea produselor sau a tehnologiilor de fabricație și specializarea producției pe o gamă sortodimensională limitată. Specializarea prezintă avantaje din multe puncte de vedere, dar rareori facilitează folosirea în totalitate a resurselor materiale și economisirea energiei. Faptul că de la o întreprindere la alta se deplasează mari mase de semifabricate, uneori chiar cu înglobare de energie, pentru a le aduce într-o anumită stare de prelucrare înseamnă consum suplimentar de energie; iar utilizarea materiilor prime numai în scopul realizării unui sau unor produse finite conform profilului tehnologic al centralei industriale sau al întreprinderii conduce, evident, la utilizarea incompletă a resurselor materiale. (În prezent, de pildă, tehnologiile și organizarea producției la întreprinderile de celuloză și hîrtie au în vedere extragerea din lemn sau din paie nu a tuturor componentelor, ci, de regulă, a celulozei; exemple asemănătoare pot fi date din orice subramură industrială).

*) Vezi „Revista economică" nr. 23/1978.

PROPUNERI:

● Repun în discuție propunerea*) de a se lua în considerare **organizarea unităților economice** existente și mai ales a celor viitoare **prin prisma folosirii optime** (pe cît posibil în totalitate) **a tuturor componentelor materiilor prime.** Aceasta ar contribui și la creșterea producției nete pe seama economisirii resurselor materiale și energetice — și, implicit, la mărirea productivității muncii (raportată la producția netă). **Platformele industriale** — mai ales de tipul celor care conțin întreprinderi ce folosesc aceeași grupă de materii prime: lemn, materiale de construcții, metal etc. — **ar putea deveni un exemplu de valorificare completă și complexă a resurselor materiale și energetice.**

● Avînd în vedere că în perioada următoare, una din sursele de bază ale asigurării industriei cu materii prime o va reprezenta refolosirea materialelor din fostele produse finite, recuperate prin colectarea acestora de la populație și alți utilizatori, credem că ar fi oportună **organizarea unor unități specializate pentru colectarea, semiprelucrarea și transportul acestor produse uzate** — unități care să funcționeze **în subordinea departamentelor sau în componența centralelor industriale** (în prezent, această importantă activitate este încredințată unei centrale specializate din Ministerul Industriei Ușoare, care se ocupă prioritar de principalele sortimente, lăsîndu-le — în mod obiectiv — mai la urmă pe cele cu pondere valorică mică sau care se livrează altor ministere). Organizarea unor unități specializate în scopul recuperării și refolosirii materialelor de către utilizatorii industriali i-ar obliga pe beneficiari să-și revadă tehnologiile și politica de aprovizionare, luînd în considerare aceste resurse pe baza unei profunde cunoașteri a posibilităților pe care ele le oferă în vederea realizării de produse finite.

Evitarea pierderilor la manipulare și transport

IMPORTANTE resurse materiale se risipesc încă datorită faptului că în transportul lor de la o întreprindere la alta, în vederea prelucrării succesive, nu s-au generalizat tehnologiile moderne — care, pe lîngă că evită pierderile prin împrăștiere sau degradare, măresc productivitatea muncii. De pildă, la I.C.H. Palas-Constanța majoritatea materiilor prime vin în vrac, paletizarea lor făcîndu-se după descărcarea din vagoane, cu un evident consum suplimentar de manoperă, dar și cu risipă prin spargeri, deteriorări, ambalaje etc.

PROPUNERI:

● **Introducerea obligatorie, în toate unitățile economice, a paletizării și containerizării după principiul „de la poartă la poartă",** paletele și containerele fiind încărcate în mijloacele de transport la expeditor și descărcate la beneficiar.

● Intensificarea, în întreprinderi, a acțiunilor de **raționalizare a organizării transportului intern,** care ar evita risipa de materii prime și materiale și, în plus, ar disponibiliza în scopuri productive spații de depozitare. (O asemenea acțiune, întreprinsă la Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas-Constanța, a permis amplasarea a 66% din investițiile productive ale acestui cincinal în spații existente, devenite disponibile după raționalizarea transportului intern.)

CONȘTIENTIZAREA tuturor oamenilor muncii din cadrul fiecărei întreprinderi în legătură cu caracterul limitat al resurselor de energie și materii prime, organizarea unor cursuri pentru personalul tehnico-economic, dar și pentru personalul muncitoresc, pentru a studia în mod organizat modalitățile de economisire a lor vor fi, desigur, de natură să dea naștere la **noi propuneri și soluții cu caracter tehnic, tehnologic, ca și din domeniul organizării și conducerii, care să dea acțiunii de reducere a consumurilor amploarea și eficiența pe care le impun comandamentele unei noi calități în activitatea economică.**

dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

OM — TEHNICĂ — MEDIU

POSIBILITĂŢI DE CREŞTERE A PRODUCŢIEI ŞI EFICIENŢEI PESCUITULUI OCEANIC

SPORIREA NEVOILOR de proteine pentru hrana populaţiei şi a necesarului de furaje pentru animale, dezvoltarea continuă a tehnicii de pescuit şi de prelucrare, au dus la creşterea în ritm susţinut a producţiei mondiale de produse acvatice marine (peşte, crustacee, moluşte, etc.). Astfel în anul 1975 s-a realizat din mări şi oceane o producţie de 53,3 milioane tone peşte ceea ce reprezintă 85% din peştele pescuit în lume. În acelaşi timp specialiştii F.A.O. afirmă că practicarea raţională a pescuitului cu mijloace moderne, poate duce la extragerea anuală a 110—115 milioane tone, fără a se pune problema periclitării resurselor marine.

Producţia mondială de peşte oceanic se realizează în proporţie de peste 90% pe platformele continentale, bogate în hrană, unde peştele se aglomerează pentru hrănire şi reproducere. Suprafaţa platformelor continentale este, în general, redusă, fapt ce a făcut ca în ultimii ani majoritatea ţărilor riverane să-şi extindă suveranitatea asupra apelor marginale pînă la o distanţă de 200 Mm (mile marine) faţă de coastă. La conferinţa O.N.U. asupra dreptului mării a fost practic acceptată o nouă instituţie — zona economică exclusivă — cu o întindere de pînă la 200 Mm de la ţărm, în cadrul căreia statele riverane urmează să-şi exercite drepturile suverane asupra exploatării tuturor resurselor, inclusiv a celor biologice. În prima jumătate a anului 1978, existau un număr de 29 de ţări cu ieşire la oceanul mondial la care limita zonei economice exclusive naţionale, era de 200 Mm, 14 ţări cu limita mării teritoriale şi 21 cu limita zonei de pescuit la aceeaşi distanţă.

Zona maritimă mondială rămasă liberă, ar urma să fie împărţită după criterii biologice, tehnice şi de producţie, în mari zone geografice administrate de organizaţii internaţionale regionale de pescuit, care prin reglementarea activităţii de producţie şi instituirea unui sistem internaţional de control să protejeze rezervele de peşte. În zonele de mare liberă pescuitul este reglementat în prezent în cadrul a o serie de organizaţii internaţionale de pescuit[1]).

Examinarea situaţiei existente în prezent în zonele de pescuit pune în evidenţă faptul că, independent de condiţiile specifice fiecărei zone, trebuie să se ţină seama de extinderea apelor teritoriale, precum şi de reglementările propuse de organizaţiile internaţionale regionale de pescuit (în general acceptate prin consens de membrii acestora). Aceste măsuri restrictive determină, de altfel, flotele de pescuit expeditionar să-şi transfere ponderea activităţii din zonele de litoral în largul oceanelor, în zonele neexplorate şi necunoscute pînă în prezent sub aspectul resurselor biologice.

În noile condiţii, se conturează, printre altele, următoarele tendinţe pe plan mondial :

— cooperarea statelor dezavantajate geografic, cu ţările riverane — în special cu cele slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare — pentru valorificarea raţională a resurselor biologice, în condiţii reciproc avantajoase, în scopul asigurării cu proteine de origine marină, atît pentru populaţiile ţărilor ce concură la producţie, cît şi pentru ţările ce nu pescuiesc, dar duc lipsă acută de resurse alimentare ;

— intensificarea acţiunilor pentru realizarea de noi acorduri bilaterale încheiate de ţările neriverane cu ţările riverane, în scopul obţinerii dreptului de a pescui în apele de sub jurisdicţia lor ;

— interesul unui număr din ce în ce mai mare de state de a participa la organizaţiile internaţionale regionale care administrează pescuitul în marea liberă, în scopul obţinerii unor cote de pescuit avantajoase ;

— exploatarea resurselor de materii prime ale regiunilor deschise ale oceanului mondial, aflate în afara limitelor zonelor economice şi de pescuit de 200 Mm ;

— extinderea cercetărilor ştiinţifice în aceste zone, pentru identificarea şi determinarea de noi resurse biologice, precum şi în scopul stabilirii unor metode şi unelte de pescuit adecvate noilor condiţii ;

— dotarea flotelor de pescuit cu nave de mare capacitate, capabile să acţioneze autonom în orice zonă a oceanului mondial şi să practice pescuitul la mare adîncime. (În R.P. Polonă a fost lansată o navă trauler pentru pescuitul pînă la 2 250 m. — în orice zonă a oceanului mondial, inclusiv în apele Arcticii şi Antarcticii).

ÎN ţara noastră, activitatea de pescuit oceanic a debutat în anul 1964, cînd au intrat în exploatare două nave trauler „Constanţa" şi „Galaţi", construite în Japonia. Rezultatele bune obţinute de aceste nave în perioada 1964—1967 (media anuală pe nava activă fiind de 4 310 tone peşte pescuit) precum şi rolul tot mai mare pe care îl are pescuitul oceanic, au constituit temeiul dezvoltării flotei româneşti de pescuit ; la sfîrşitul anului 1970, ea dispunea de 8 nave trauler.

Ulterior baza tehnico-materială a pescuitului oceanic românesc s-a dezvoltat considerabil, trecîndu-se după anul 1972, de la pescuitul autonom (navele trauler activează, în funcţie de capacitatea magaziilor, între 40—60 zile în zonele de pescuit unde prelucrează, congelează şi depozitează la bord peştele prins, pe care apoi, îl transportă la portul de bază) la pescuitul expeditionar (navele trauler acţionează independent şi predau producţia de peşte în zona de pescuit navelor frigorifice de transport care îndeplinesc şi funcţia de aprovizionare parţială cu combustibil, apă şi alimente a acestora). La 30 iunie 1979, flota românească de pescuit oceanic dispunea de 38 nave trauler, cu o capacitate de 113 429 tone registru brut şi 6 nave frigorifice de transport cu o capacitate de 57 836 tone registru brut.

Pescuitul oceanic a fost orientat cu precădere spre exploatarea unor zone productive la distanţe convenabile de portul de bază (Tulcea), zone devenite „cu tradiţie" în Oceanul Atlantic pentru pescuitul nostru oceanic. Astfel, în ultimii ani, navele trauler au acţionat, şi în funcţie de sezon, în următoarele zone : Oceanul Atlantic de Centru-Est, la Vest de Africa, între paralele 10°—26° latitudine nordică ; Oceanul Atlantic de Nord-Vest, pe platforma continentală din dreptul litoralului Americii de Nord, între paralelele 30°—45° latitudine nordică ; Oceanul Atlantic de Nord-Vest, în zona cuprinsă între Marele Bank Newfounland şi platforma din dreptul coastelor peninsulei Labrador, între paralelele 45°—55° latitudine nordică ; Oceanul Atlantic de Sud-Est, pe platforma continentală din dreptul litoralului Sud-Vest Africa, între paralelele 25°—30° latitudine sudică (Walvis Bay) ; Platforma dintre Marea Barents şi aria insulelor Lofoten, între paralela 60°—72° latitudine nordică.

Ca rezultat al intensificării preocupărilor pentru dezvoltarea activităţii de pescuit, producţia de peşte oceanic a crescut de la 8 000 tone în anul 1965 la 83 550 tone în anul 1975 şi 86 638 tone în anul 1978, ritmul mediu anual de creştere în perioada 1966—1978 fiind de peste 25 la sută.

Cu toate progresele înregistrate şi deşi volumul total al producţiei de peşte oceanic pescuit a crescut, după cum se vede, de peste 10 ori, nivelul producţiei este încă redus în comparaţie cu gradul de înzestrare al flotei şi necesităţile de consum ale populaţiei, iar o analiză mai detaliată scoate în evidenţă o serie de deficienţe care au influenţat asupra rezultatelor obţinute. Privit prin această prismă, se poate considera că activitatea de pescuit oceanic prezintă după anul 1970, perioadă, care coincide cu dezvoltarea flotei româneşti de pescuit oceanic, o situaţie contradictorie : deşi producţia totală de peşte oceanic creşte în ritm susţinut ca urmare a creşterii numărului de nave trauler, producţia medie anuală de peşte pescuit pe navă scade faţă de perioada precedentă.

Din analiza datelor existente în tabelul nr. 1 rezultă că principala cauză a scăderii producţiei medii pe navă o constituie faptul că fondul de timp activ al navelor trauler se situează

[1]) Convenţia internaţională privind pescuitul în Oceanul Atlantic Centrul Est (C.E.C.A.P.) ; Convenţia internaţională privind pescuitul în Nord-Vestul Oceanului Atlantic (N.A.F.C.O.) ; Convenţia internaţională privind pescuitul în Nord-Estul Oceanului Atlantic (N.E.A.F.C.) ; Convenţia internaţională privind pescuitul în Sud-Estul Oceanului Atlantic (I.C.S.E.A.F.) ; Convenţia privind pescuitul în Sud-Vestul Oceanului Atlantic (C.A.R.P.A.S.) ; Convenţia internaţională privind pescuitul în Estul Oceanului Pacific (I.A.T.I.C.) ; Comisia privind pescuitul în Oceanul Indian (I.O.F.C.) ; Organizaţia internaţională pentru pescuit în zona de Centru-Est a Oceanului Atlantic (C.O.P.A.C.E.) (Vezi : „Tendinţe actuale în regimul juridic al mărilor". Editura ştiinţifică, Bucureşti, 1974.).

Tabelul nr. 1

Utilizarea navelor trauler ale flotei de pescuit oceanic a R.S. România în anii 1964, 1965, 1970, 1975 și 1978

	U/M	1965	1970	1975	1978
1. Nave trauler existente	număr	2	8	26	37
2. Nave trauler active	număr	2	6,3	26	34
3. Fondul de timp calendaristic	%	100,0	100,0	100,0	100,0
din care :					
— pescuit	%	44,1	60,7	35,5	22,4
— marș	%	25,4	17,7	10,3	16,5
— aprovizionări și transbordări	%	16,7	4,6	12,1	12,6
— reparații	%	13,8	17,0	40,3	41,9
— cauze neprevăzute	%	—	—	1,6	6,6
4. Producția totală	tone/an	7988	19700	83550	86638

Sursa : Calculat după datele statistice și de plan existente la Întreprinderea de pescuit oceanic Tulcea.

la un nivel necorespunzător, sub acela din perioada precedentă. În perioada 1971—1978, timpul efectiv la pescuit a reprezentat, în medie în fiecare an față de perioada 1966-1970. Rezultă deci că fondul de timp folosit pentru pescuit a scăzut mult, chiar față de perioada pescuitului autonom, deși organizarea pescuitului expediționar ar fi trebuit să ducă la creșterea fondului de timp folosit pentru pescuit și, în consecință, la creșterea producției, cu atît mai mult cu cît producția medie pe zi activă, pe navă s-a ameliorat, crescînd de la 24,8 t în anul 1965, la 36,1 t în anul 1978. În perioada 1971—1978, dacă timpul efectiv la pescuit ar fi fost de 53,7% din fondul de timp calendaristic, cît s-a realizat în perioada 1966—1970, s-ar fi putut captura în plus o cantitate de 352 600 tone pește oceanic.

Scăderea fondului de timp folosit la pescuit, care, după cum am văzut este principala cauză care a afectat negativ volumul și eficiența producției de pește oceanic, considerăm că a fost, la rîndul ei, determinată de :

— creșterea timpului de staționare a navelor în reparații ca urmare a necorelării dezvoltării capacității de a executa reparații și întrețineri cu sporirea numărului de nave, dar și datorită utilizării necorespunzătoare a bazei materiale existente precum și neasigurării pieselor de schimb ;

— creșterea timpului de staționare a navelor la operațiunile de transbordare, descărcare, aprovizionare. Față de anul 1970, cînd acesta ajunsese la 4,6%, în anul 1978 a crescut la 12,6%. ca urmare a insuficienței bazei materiale portuare, respectiv întîrzieri în amenajarea de cheiuri dotate cu instalații de ridicat și transport cu o productivitate corespunzătoare, de magazii de materiale, antrepozite frigorifice, cu o organizare superioară a muncii. În prezent, datorită insuficienței bazei materiale portuare operațiunile de descărcare și aprovizionare ale navelor nu pot fi efectuate concomitent, ceea ce conduce la creșterea timpilor de imobilizare a navelor ;

— neasigurarea lanțului frigorific care să preia peștele de pe navă și pînă la consumatori, conduce la imobilizări ale navelor de transport în așteptarea descărcării lor, ceea ce determină întîrzieri la transbordarea peștelui de pe navele trauler aflate în pescuit expediționar și la inactivarea acestora datorită depășirii capacității proprii de depozitare ;

— creșterea timpului de imobilizare ca urmare a unor defecțiuni provocate de calitatea necorespunzătoare a reparațiilor, predarea greoaie a navelor la schimbarea echipajelor, insuficienta pregătire profesională a cadrelor de la compartimentele de mașini ale navelor, precum și a neasigurării unor piese de schimb ;

— ponderea încă ridicată, deși în scădere, a timpului pentru marș în și dinspre zonele de pescuit, pentru schimbarea tonelor și a echipajelor, determinată de o anumită inconsecvență manifestată în luarea deciziilor, de întîrzieri în întocmirea formalităților pentru asigurarea accesului în zonele de pescuit.

POTRIVIT proiectului de Directive al Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990, în anul 1985 va trebui realizată o producție de 550—600 mii t. pește, din care 280—300 mii tone în apele interioare și 270—300 mii tone pește oceanic. Pentru realizarea acestor sarcini mari și complexe, pe lîngă continuarea dotării flotei românești de pescuit oceanic cu nave trauler de mare capacitate, capabile să acționeze autonom în orice zonă a oceanului mondial și să practice pescuitul la mare adîncime, cu nave trauler care să practice pescuitul costier, precum și cu nave frigorifice de transport, tehnice și de deservire, o atenție deosebită trebuie acordată dezvoltării capacităților portuare și a celor de reparații, întreținere și deservire producției de piese de schimb pentru nave, ca una din condițiile fundamentale pentru reducerea imobilizărilor navelor și respectiv pentru creșterea continuă a fondului de timp la pescuit și deci a producției de pește pe navă an. Aceasta este o cerință de bază pentru asigurarea eficienței economice a acestei activități, la un nivel corespunzător, mai ales în condițiile creșterii continue a costului carburanților folosiți de nave.

În acest scop considerăm că la baza portuară Tulcea, ar fi deosebit de utilă urgentarea construcției estacadei care va asigura acostarea concomitentă a cel puțin două nave frigorifice, operarea zilnică a acestora ajungînd la minimum 500 tone produse descărcate, prin dotarea cu mijloacele necesare, precum și efectuarea lucrărilor de întreținere și aprovizionare a navelor, concomitent cu operațiunile de descărcare a produselor. Crearea spațiilor frigorifice necesare desfacerii peștelui congelat prin rețeaua comerțului interior corespunzător volumului producției, ar contribui esențial la reducerea timpilor de imobilizare a navelor de descărcare în portul de bază. La remedierea situației actuale o contribuție importantă va avea intrarea în funcțiune în curînd la Tulcea a noului frigorifer portuar cu o capacitate răcită de 46 400 m³, aflat în prezent în construcție.

Pentru valorificarea superioară a producției, o mare însemnătate o are și utilizarea corespunzătoare a întregului potențial tehnic de prelucrare a peștelui la bordul navelor trauler și obținerea de sortimente cu valoare economică ridicată. În acest sens se poate acționa pentru defalcarea indicatorilor aprobați prin planul de stat pe fiecare navă trauler în parte, în raport cu capacitatea de capturare și a instalațiilor de prelucrare a acestora, stabilirea pe nava trauler de sarcini de plan departamentale privind cantitatea de pește ce urmează a fi congelat și prelucrat (pește decapitat-eviscerat) fileuri de pește, făină de pește ulei de pește, etc.). O contribuție sensibil sporită se așteaptă și din partea institutelor de cercetări care sînt chemate să asigure în timp util flotei românești de pescuit studiile, prognozele și orice alte informații pe care le dețin în vederea dirijării navelor trauler, în zone bogate în pește și din speciile cu valoare economică ridicată. Nu lipsită de efecte utile s-ar putea dovedi participarea mai activă și în număr sporit a unor cercetători științifici pe nave în timpul campaniilor de pescuit.

În ceea ce privește navele înzestrate suplimentar pentru pescuitul în zonele de nord ale Oceanului Atlantic acestea ar trebui dirijate, dacă nu în exclusivitate, cel puțin cu prioritate spre aceste zone, iar în vederea autoconducerii navelor în zonele de pescuit și realizarea unui pescuit cît mai productiv s-ar impune înzestrarea suplimentară a acestora cu materiale documentare : hărți de pescuit și de navigație, atlase de pești și altele.

Deoarece în prezent cea mai mare parte din imobilizările navelor au loc la reparații, în viitor se impune corelarea cît mai strictă a necesităților de reparații ale navelor din dotarea actuală și în perspectivă cu capacitățile șantierelor navale existente și a celor noi prevăzute a fi date în funcțiune în următorii ani, stabilirea obligațiilor ce revin flotei și șantierelor de reparații în elaborarea documentațiilor tehnice, asigurarea pieselor de schimb, a agregatelor și materialelor specifice, pregătirea navelor pentru reparații, contractarea, decontarea și recepția lucrărilor, cît și a obligațiilor reciproce de garanție. Este necesar ca șantierele să poată să asigure efectuarea întregului volum de reparații necesar flotei românești de pescuit oceanic în termenele stabilite prin normele tehnice, inclusiv reparația instalațiilor frigorifice, de navigație și detectare, concomitent cu asimilarea și introducerea în fabricație a pieselor de schimb pentru repararea și întreținerea diverselor tipuri de nave existente în parc, prin organizarea de secții specifice la uzinele de profil. În prezent se află într-o fază avansată șantierul naval Tulcea pentru construcții și reparații de nave pentru pescuitul oceanic și odată cu intrarea lui în funcțiune la întreaga capacitate este de așteptat ca întreținerea și executarea lucrărilor de reparații la nave să se execute în timp mult mai scurt.

Înlăturarea cauzelor care, după cum s-a văzut, au condus la o reducere substanțială a fondului de timp la pescuit al navelor și ca atare și a producției medii pe an-navă, este evident condiția hotărîtoare pentru sporirea producției de pește oceanic și creșterea eficienței acestei activități, pentru valorificarea investițiilor considerabile efectuate în această ramură a economiei ; creindu-se astfel condițiile necesare îndeplinirii sarcinilor cu privire la îmbunătățirea continuă a aprovizionării populației.

Marin NIȚU
Tulcea
Virgil ȚIPA

OPINII

Atenţie sporită formării profesionale a cadrelor de economişti cu pregătire medie

RECENT, au fost publicate proiectele planurilor de învăţămînt spre a fi dezbătute de cadrele didactice, de alţi oameni ai muncii, în vederea îmbunătăţirii lor spre a fi supuse aprobării apropiatului Congres al educaţiei şi învăţămîntului. O analiză temeinică a acestor proiecte în general şi a celor pentru profilele economic, de contabilitate şi comerţ şi de drept administrativ în special, ne-a condus pe noi cadrele didactice*) de specialitate economică şi juridică de la Liceul economic şi de contabilitate nr. 1 din Iaşi, la cîteva constatări pe care le vom relata şi comenta mai jos. Sînt probleme care privesc viitorul învăţămîntului de specialitate în general şi a celui economic îndeosebi, probleme care în final se vor răsfrînge asupra nivelului de pregătire al elevilor.

I. Proiectele noilor planuri de învăţămînt prevăd o **creştere substanţială** a orelor la disciplinele de cultură generală în detrimentul celor de pregătire de specialitate economică şi tehnică, operaţiune care s-a produs, de altfel, în ultimii ani **de mai multe ori,** ceea ce a condus la o micşorare îngrijorătoare a numărului de ore de la disciplinele de specialitate economică şi tehnică care au ca obiectiv prioritar pregătirea teoretică şi practică a viitorului specialist de nivel mediu din economie.

Prezentăm mai jos, în procente, raportul dintre orele de cultură generală, specialitate economică şi tehnică şi de practică pentru tipul de liceu economic şi de drept administrativ existent în actualele proiecte ale planurile de învăţămînt :

Clasa	Cultură generală	Specialitate economică şi tehnică	Practica în producţie
IX	57,2%	13,8%	29 %
X	59 %	14 %	27 %
XI	49,3%	16,3%	34,4%
XII	48,2%	20,9%	30,9%

Analizînd datele de mai sus, respectiv raportul orelor de cultură generală faţă de cele de specialitate economică şi tehnică, precum şi a orelor de specialitate faţă de cele de practică în producţie, rezultă cîteva concluzii ce merită a fi subliniate.

— S-au introdus la clasa XII-a douăzeci şi patru de ore de Genetică şi evoluţionism care ar putea figura ca o temă distinctă într-un an de studiu la disciplina Biologie, iar orele eliberate astfel ar putea fi consacrate obiectelor de strictă specialitate.

— S-au introdus la clasa XI-a 25 ore de Geografia mediului înconjurător, studiu care, de asemenea ar putea figura cu un număr redus de ore la Geografia economică şi a populaţiei la clasa a X-a.

— Se prevăd în cei patru ani de studii 359 ore de fizică şi respectiv 306 ore de chimie faţă de numai 303 ore de contabilitate şi mecanizarea lucrărilor de evidenţă şi calcul şi respectiv 252 de ore de merceologie şi tehnica vînzării, obiecte care asigură, de fapt pregătirea profesională a viitorilor absolvenţi. Or, ţinînd seama de cerinţele ce stau în faţa unui economist sau contabil cu pregătire medie, orele de specialitate sînt absolut insuficiente pentru asigurarea unei temeinice pregătiri profesionale.

*) **Prof. Alajbeigovici Emil, prof. Burgă Nicolae, prof. Bolohan Filip, prof. Blumenfeld Maria, prof. Ciuchi Cornelia, prof. Cozma Elena, prof. Cozma Petre, prof. Cianga Gheorghe, prof. Giurgea Doina, prof. Holca Ioan, prof. Macovei Valeria, prof. Ripă Corina, prof. emerit Tufescu Mihai, prof. Vorobchievici Şt.**

Pentru corespondenţă şi dactilografie sînt prevăzute doar 27 de ore pentru clasa a IX-a, număr de ore total insuficient pentru dobîndirea unor deprinderi de către viitorul lucrător economist şi respectiv din administraţia de stat, care trebuie să ştie **să-şi bată singur şi rapid lucrările la maşina de scris** (în planul de învăţămînt precedent disciplina figura şi în clasa a X-a).

— Disciplina drept şi legislaţie economică care figura în precedentul plan la clasa a X-a, XI-a şi a XII-a a rămas în noile planuri sub denumirea de „Elemente de drept şi etică profesională" la clasele a X-a şi a XI-a. Rezultă că la liceele economice **nu se vor mai preda noţiuni de legislaţie economică, care sînt stringent necesare** celor ce lucrează în economie, în timp ce noţiunile de legislaţie economică figurează în cadrul disciplinei „Organizarea unităţii şi legislaţia economică" pe bună dreptate la toate liceele industriale, pînă chiar şi la liceele de matematică şi fizică.

— La profilul drept administrativ s-a eliminat total statistica de la clasa a XII-a, deşi este ştiut că lucrătorii din administraţia de stat folosesc foarte mult în lucrările lor evidenţa statistică.

— **S-au eliminat** din planurile de învăţămînt o serie de discipline ca : **Analiza activităţii economice a întreprinderilor, Comerţ exterior ş.a.,** care aveau rolul de a completa cultura de specialitate economică a viitorilor economişti.

— La profilul de alimentaţie publică **s-a eliminat total disciplina Drept şi etică profesională,** ca şi cînd lucrătorii din acest sector n-ar avea nevoie de noţiuni de drept, de etică profesională.

— În ceea ce priveşte orele de practică în producţie apreciem că pentru tipul de licee economice şi de drept administrativ **fondul total** de 1620 ore, din cei patru ani, **este mult prea mare, în comparaţie cu fondul de timp afectat pregătirii de specialitate la materii cum sînt contabilitatea, corespondenţa, statistica, mecanizarea lucrărilor de evidenţă şi calcul, merceologie, materii cu pregnante şi multiple activităţi de practică profesională de specialitate strict necesare însuşirii profesiei.** Dacă la alte tipuri de licee acest număr de ore de practică se justifică, la tipul nostru de liceu este prea mare ţinînd seama că îndeosebi la clasele treptei a II-a în unităţile respective nu li se încredinţează elevilor practicanţi lucrări în specialitate, că în cele mai multe cazuri practica are un caracter observator sau formal, elevii fiind folosiţi la o serie de activităţi de importanţă minoră, care nu au nici o legătură cu viitoarea lor calificare de contabil, merceolog, statistician, planificator etc. Considerăm că la treapta a II-a **75% din fondul de ore să fie destinate aplicaţiilor practice efectuate în şcoală sub îndrumarea profesorilor de specialitate** şi numai 25% în producţie. În şcoală aceste ore ar avea ca obiective lucrări de evidenţă mecanizată, de analiză a activităţii economice a întreprinderilor, efectuarea de calcule de eficienţă.

În concluzie la această problemă, **propunem realizarea proporţiei dintre orele de cultură generală şi cele de pregătire economică şi tehnică de specialitate a orelor de practică în producţie şi de practică profesională în şcoală** şi lichidarea neajunsurilor semnalate.

II. O a doua problemă pe care dorim să o sesizăm este aceea a perioadei de aplicare a acestor proiecte, care după îmbunătăţirile ce li se vor aduce vor fi aprobate de Congresul Educaţiei şi Învăţămîntului. Ne punem întrebarea: De ce nu se aplică aceste planuri de învăţămînt noi, claselor de început de ciclu, respectiv clasei a IX-a şi a XI-a, urmînd ca restul claselor să continuie şcolarizarea pe baza planurilor folosite în anul şcolar 1978/1979. Menţionăm ca o consecinţă principală a aplicării mecanice a noilor planuri de învăţămînt la toate clasele încă din acest an şcolar faptul că elevii claselor a X-a şi respectiv a XII-a vor fi lipsiţi de volumul întreg de cunoştinţe prevăzut de programele şcolare

→

CIBERNETICA APLICATĂ LA SOCIOLOGIE

ÎN EDITURA Academiei Republicii Socialiste România a apărut recent cartea „Funcția cantității de informație în stabilitatea unui sistem social", semnată de dr. Eugeniu Niculescu-Mizil.

Lucrarea este o operă originală de cibernetică aplicată la sociologie, mai exact o aplicație inedită a teoriei informației la structuri și fenomene sociale, la sistemele sociale, la unele procese economice, tehnice, tehnologice etc., care se desfășoară în mediile sociale. Intervenind cu o viziune proprie, particulară, autorul reliefează o serie de aspecte noi cu privire la rolul și importanța creșterii cantității și calității informației în funcționarea și dezvoltarea stabilă a sistemelor sociale, evidențiind și modul în care activitățile decizionale, de modelare, de planificare și de prognoză, conjugate cu elementele specifice de bază și suprastructură ce caracterizează orice sistem social, precum și cu efectele legităților particulare ce acționează în cadrul fiecărui sistem social pot, de la caz la caz, să genereze cantități mai mari sau mai mici de informații.

Situîndu-se pe o poziție materialist-dialectică autorul demonstrează pe baze fundamentate științific că, dacă, în societatea bazată pe proprietate socialistă asupra mijloacelor de producție, în mod obiectiv cantitatea de informație crește, tot în mod obiectiv, în societatea bazată pe forme de proprietate privată cantitatea de informație este, în mod cronic, insuficientă conducînd la instabilitatea acestor sisteme (chiar și atunci cînd ele se dezvoltă ; la funcționarea lor permanent perturbată, fapt ce contribuie în ultimă instanță și la autodistrugerea lor.

Lucrarea recenzată anunță o serie de categorii noi, originale, legate de teoria informației, fundamentîndu-le sub formele : **cantitatea de informație necesară, cantitatea de informație optimă, cantitatea de informație excesivă și cantitatea de informație insuficientă.**

Este interesantă aplicația calculului entropic al forței de muncă în R.S.R. prin care autorul demonstrează, pentru prima oară în literatura de specialitate, posibilitatea aplicării formulei clasice a entropiei a lui Claude Shannon la determinarea aportului cantității de informație pe care forța de muncă la nivelurile : **total R.S.R., industrie și industrie chimică** o introduce în sistemul social, atît pe plan național cît și pe planul fiecăreia din cele patruzeci de entități teritoriale ale țării. Originalitatea acestei aplicații rezidă și din faptul că autorul nu utilizează o bază de calcul cu valori probabilistice, așa cum se întîmplă de obicei atunci cînd se aplică formula clasică de calcul a lui Shannon, ci una cu valori statistice.

$$\left(H = -\sum_{i=1}^{n} p_i \log p_i\right)$$

Aplicația scoate în evidență importanța și sub aspect informațional pe care forța de muncă din industria chimică o are, alături de întreaga forță de muncă din industrie în general și din întreaga economie, la creșterea stabilă a sistemului nostru social-economic. Originalitatea și valoarea științifică a cărții pe care o recenzăm rezidă și din faptul că ea elaborează „legea stabilității sistemelor cibernetice" evidențiind și existența unei discipline științifice noi, **sociomatematica**, rezultată atît din nivelurile înalte și din necesitățile dezvoltării sociale în general, cît și din implicațiile interdisciplinare și multidisciplinare pe care revoluția științifică și tehnică contemporană le-a adus. Activitățile de planificare și prognoză sînt prezentate de asemenea într-o manieră inedită prin care se demonstrează că aceste activități au rolul să furnizeze organismelor de conducere socială și economică „informație previzională" care să stea la baza deciziilor privind dezvoltarea viitoare cît mai armonioasă a sistemului social și a părților sale componente. În ultima parte a cărții autorul reliefează importanța excepțională a programelor partidului nostru și a planurilor noastre de dezvoltare pe termene mai scurte sau mai lungi în creșterea stabilă a sistemului nostru social.

Ținuta științifică riguroasă a lucrării recenzate este explicată și prin faptul că autorul ei este cunoscut și ca autor al unor alte lucrări științifice și didactice universitare în domeniul tehnicii și economiei industriale, economiei generale, organizării și conducerii economiei, ciberneticii teoretice, tehnice, economice și sociale, informaticii și cercetărilor operaționale.

Mihail FLORESCU

*) EUGENIU NICULESCU-MIZIL : Funcția cantității de informație în stabilitatea unui sistem social, Editura Academiei R.S.R., București, 1979, p. 148.

→

la disciplinele de învățămînt ce figurau în planurile precedente pe doi ani de studii. Astfel :

— la Corespondență și dactilografie elevii au învățat doar prima parte a materiei în clasa a IX-a, în clasa a X-a neapărînd obiectul nu îl vor mai continua.

— La fel la Drept și legislația economică la clasa a XII-a (au făcut doar jumătate de programă în clasa a XI-a).

— Clasa a XII-a cu profil drept administrativ a rămas cu materia pe jumătate la Drept civil, Drept administrativ și nu mai face deloc Statistică.

Credem că este o situație cu totul nejustă **a-i lipsi pe elevii unei promoții de cunoștințele strict necesare activității lor viitoare**, de cunoștințe de specialitate teoretice și practice.

Propunem aplicarea noilor planuri de învățămînt îmbunătățite în spiritul sugestiilor de mai sus **numai la clasele a IX-a și a X-a.** Această propunere, de altfel, este și în spiritul art. 167 din Legea Educației și învățămîntului care menționează următoarele: „Planurile de învățămînt pentru învățămîntul de toate gradele se elaborează cu participarea largă a cadrelor didactice din învățămîntul superior, liceal și din celelalte forme de învățămînt, a specialiștilor din producție, cercetare, proiectare și din alte sectoare ale activității sociale și se supun dezbaterii și aprobării Congresului Educației și Învățămîntului. Planurile de învățămînt aprobate de Congres vor fi valabile cel puțin pe durata unui ciclu de învățămînt, iar modificarea acestora se va putea face cu cel puțin un an înainte de aplicarea lor."

Avînd în vedere că toți purtăm responsabilitatea întocmirii unor planuri de învățămînt cît mai bune, nu putem sta pasivi la apariția în actualele proiecte a unor erori de principiu.

La îmbunătățirea acestor planuri de învățămînt pentru tipul de licee economice și de drept administrativ trebuie să pornim de la cîteva realități verificate de viață. Dintr-o sută de absolvenți ai liceului economic și de drept administrativ, 20—25 intră la facultate (Științe economice și Drept) restul mergînd în producție.

Este foarte bine și sîntem de acord că absolventul liceului să fie cult, să cunoască tainele științelor fundamentale, dar tot atît de bine, dacă nu și mai bine, trebuie să fie pregătit teoretic și practic în disciplinele specifice muncii de lucrător economist, cu atît mai mult cu cît, perioada de acomodare cu problemele specifice se micșorează mereu, unitățile economice avînd pretenții mari și imediate, după repartizare, în ceea ce-i privește pe absolvenți

Experiența îndelungată a colectivului profesorilor de specialitate din liceul nostru, verificată în practică prin nenumăratele serii de absolvenți pe care i-am dat economiei, atestă în mod incontestabil adevărul că numai aplicîndu-se un plan de învățămînt echilibrat ca pondere între disciplinele de cultură generală și cele de specialitate și între orele de practica în școală (cabinete școlare) și cele din întreprinderi pot fi create cadre foarte bine pregătite din toate punctele de vedere.

În încheiere, colectivul ce semnează prezentele propuneri așteaptă cu încredere rezolvarea favorabilă a problemelor învățămîntului liceal economic, ținînd seama de exigențele tot mai mari pe care le ridică saltul calitativ pe care urmează să-l realizeze economia noastră națională.

ŞCOLI • CURENTE • ECONOMIŞTI

CONCEPŢII ŞI ORIENTĂRI LATINO-AMERICANE CU PRIVIRE LA PLANIFICAREA DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE (II)

PROBLEMELE cu privire la fenomenul subdezvoltării, a descifrării cauzelor care au generat această situaţie, precum şi a căilor şi modalităţilor de lichidare a rămînerii în urmă a ţărilor în curs de dezvoltare au fost şi continuă să fie abordate în lucrările economiştilor şi teoreticienilor latino-americani în strînsă legătură cu necesitatea programării dezvoltării economice şi sociale. Însăşi teoria dezvoltării economice bazată pe substituirea importului, elaborată de Raul Prebisch (Argentina) în urmă cu aproape trei decenii – teorie care a stat la baza strategiilor naţionale de dezvoltare pentru cea mai mare parte a ţărilor latino-americane în primul Deceniu al Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare – cerea, în vederea aplicării ei, o analiză profundă şi lucidă a întregului proces de dezvoltare, prin construirea unor modele macro-economice, identificarea şi stabilirea unor parametri în cadrul diferitelor variante ale creşterii, care să stea la baza coordonării ansamblului de activităţi economice la nivel naţional.

Concepţiile cu privire la programarea economică şi socială care se regăsesc în studiile întreprinse de către specialiştii şi teoreticienii latino-americani reuniţi în Institutul latino-american de planificare economică şi socială, poartă pregnant amprenta unor asemenea cerinţe. Ele reflectă intenţia de a încadra procesul dezvoltării într-un sistem coordonat care să asigure realizarea unui echilibru între necesităţile interne de dezvoltare şi posibilităţile existente pe plan intern şi extern. Proiecţiile macro-economice elaborate în perioada anilor '50 şi '60 se sprijină pe ipoteza cu privire la evaluarea raportului produs-capital pe ansamblul economiei naţionale şi în principalele sectoare productive. Asemenea lucrări elaborate de economişti de prestigiu printre care Gonzalo Martiner, Hector Soza Valderrama, Milton Santos, Celso Furtado ş.a. încearcă să formuleze unele proiecţii referitoare la diferite aspecte ale activităţii economice. Astfel, proiecţiile cu privire la capacitatea de import în funcţie de disponibilităţile financiare, care reţin atenţia, au la bază diferite ipoteze : creşterea P.I.B., încasările din export, evoluţia preţurilor de export, estimări cu privire la elasticitatea veniturilor la principalele articole de consum în cadrul unor scheme de repartiţie a veniturilor[1]), ş.a. Ideea care se desprinde din aceste studii şi analize este aceea că pe măsura creşterii responsabilităţilor economice ale statului, programarea economică şi socială la nivel macro-economic şi pe sectoare de activitate devine imperios necesară. În viziunea mai sus amintiţilor economişti o asemenea acţiune, se izbeşte însă de insuficienţa resurselor financiare disponibile, de incapacitatea practică a sistemului financiar de a constitui unul din mijloacele principale ale statului de prelevare a resurselor pentru dezvoltare. „Adoptarea de planuri de dezvoltare implică aproape obligatoriu, un efort sporit pe linia creşterii capitalului, adică o sporire a ratei de acumulare" sublinia în această direcţie Celso Furtado[2]). De aici şi concluzia cu privire la necesitatea unor reforme economice şi fiscale care să permită statului să-şi exercite cu adevărat funcţiile sale privind dezvoltarea economico-socială naţională.

Recunoscînd meritele specialiştilor şi teoreticienilor latino-americani în elaborarea unor studii şi proiecţii referitoare la metodologia şi tehnica de planificare, studii care au stat la baza primelor încercări de programare economică şi socială, în continentul latino-american, Celso Furtado subliniază, totodată, importanţa deosebită pe care o are stabilirea justă a obiectivelor şi a indicatorilor de plan pentru buna desfăşurare a procesului de dezvoltare. El sesizează astfel, interferenţa şi intercondiţionarea care există între obiectivele de perspectivă şi planurile şi politicile elaborate pe termen scurt şi mediu, în concepţia economistului amintit, ignorarea acestora ducînd la apariţia unor grave dezechilibre în economie.

Un aspect deosebit de important care se regăseşte în studiile economiştilor şi teoreticienilor latino-americani este

FIŞE

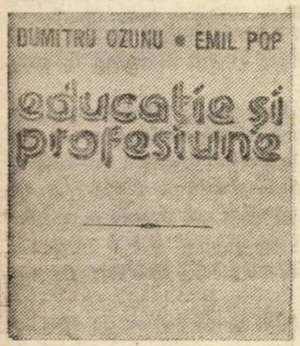

• *ÎN EDITURA Politică a apărut volumul „Educaţie şi profesiune", lucrare semnată de Dumitru Ozunu şi Emil Pop. Această carte se înscrie în seria largă de lucrări ce investighează relaţiile complexe care se formează între activitatea instructiv-educativă şi celelalte domenii ale vieţii sociale, ce relevă afirmarea tot mai puternică a învăţămîntului ca forţă de producţie a societăţii, ca factor de progres. Volumul de faţă surprinde cu deosebire efectele revoluţiei ştiinţifice şi tehnice asupra procesului de pregătire şcolară şi profesională a populaţiei. Este evidenţiat în acest context rolul pe care orientarea profesională este chemată să-l joace în realizarea integrării socio-profesionale optime, modalităţile de formare la tînăra generaţie a unei atitudini înaintate faţă de muncă, ca o cerinţă a pregătirii profesionale temeinice. Autorii lucrării îmbină analiza unor elemente de ordin psihologic – de exemplu motivaţia – cu evidenţierea aportului structurilor şcolare, îndeosebi liceul, şi al factorilor politico-educativi – organizaţia de tineret – la asigurarea concordanţei dintre pregătirea profesională şi cerinţele economiei româneşti prezente şi de perspectivă.*

Societatea generaţiei a patra

PUBLICAŢIA Economic Impact inserează în ultimul său număr, (3/1979) un studiu cu titlul de mai sus semnat de Joseph A. Califano Jr. Autorul urmăreşte fenomenul de îmbătrînire a populaţiei americane în ultimele decenii, perspectivele sale de evoluţie precum şi efectele acestui proces pe plan economic şi social. Speranţa la viaţă în S.U.A. arată autorul, a crescut cu circa 10 ani din 1940 – la 69 de ani pentru bărbaţi şi 77 pentru femei – şi are tendinţa de creştere în continuare ; totodată, generaţia de copii născuţi imediat după război, mult mai numeroasă decît cele care au urmat, va ajunge, după anul 2000, la o vîrstă înaintată. Concomitent cu aceasta se înregistrează tendinţa populaţiei active de a se pensiona mai repede, ceea ce modifică substanţial raportul dintre persoanele active şi cele care s-au retras din activitate : de la şase la unu în acest moment, se va ajunge la circa trei la unu în anul 2030.

După J. A. C. Jr. o primă consecinţă a acestei evoluţii demografice o reprezintă creşterea cheltuielilor societăţii destinate populaţiei vîrstnice (în anii 2010 – 2025 se estimează ca acestea vor reprezenta 10% din P.N.B.), ceea ce afectează, într-o măsură, posibilităţile de susţinere a noilor generaţii, a căror pondere se află în scădere : de la 40% în 1960, populaţia sub 20 de ani, la 30% în 1979 şi, probabil, la 27% în 2025. De mare însemnătate pentru perspectivă, subliniază autorul, se relevă a fi modul cum sînt repartizate fondurile respective. Sistemul de asigurări sociale trebuie instituit ca un sistem raţional, alcătuit în conformitate cu dinamica necesităţilor umane, şi nu ca un sistem cu oameni care cîştigă şi care pierd.

• *PROBLEMATICA complexă a perfecţionării democraţiei socialiste, opţiune fundamentală a politicii partidului de conducere a întregii activităţi economico-sociale, constituie obiectul a numeroase investigaţii concrete şi*

cel al abordării planificării, atît din punct de vedere economic, cît și din punct de vedere social. Dacă pînă nu de mult, în viziunea gînditorilor latino-americani, problema creșterii economice ca obiectiv central al strategiilor naționale de dezvoltare se situa pe prim plan, activitatea de planificare trebuind să se limiteze la fixarea unor obiective și indicatori ai creșterii economice (bugete-program, planuri de venituri și cheltuieli publice ș.a.), treptat, aceștia se conving tot mai mult de faptul că obiectivele economice nu mai pot fi izolate de contextul lor social în care se desfășoară. Asemenea viziuni, care au făcut obiectul unor conferințe și colocvii cu caracter internațional[3]), sînt tot mai des întîlnite în studiile gînditorilor latino-americani.

„Planificarea actuală — remarcă astfel Enrique Penalosa (Columbia) — se bazează pe un agregat de creștere sectorială în cadrul căruia se acordă prioritate sectoarelor celor mai productive din punct de vedere cantitativ, fără a ne ocupa de celelalte aspecte, respectiv de cele legate de problemele sociale, de mediu sau de necesitatea unui mai bun echilibru regional"[4]). Considerînd că o veritabilă dezvoltare se situează dincolo de creșterea P.I.B. sau a producției însăși, Enrique Penalosa optează astfel pentru o planificare care să combine aspectele economice și sociale, atît pe ansamblul economiei naționale, cît și la nivel regional sau teritorial. În optica autorului o asemenea abordare a conceptului de planificare a dezvoltării va trebui să țină seama nu numai de aspectele economice, ci și de problemele creșterii și repartiției demografice, de satisfacerea nevoilor minime ale maselor, respectiv de cele sociale. Numai o asemenea planificare este considerată realistă, servind cu adevărat scopului pentru care a fost concepută.

Abordarea conceptului de planificare și prin prisma aspectului social este prezentă în numeroase alte lucrări ale economiștilor și teoreticienilor latino-americani. Pornind de la ideea potrivit căreia „creșterea economică organizată și orientată prin planificare apare ca o condiție necesară, dar nu suficientă pentru a asigura progresul social", Fernando Fernandez consideră că „planificarea însăși determină, voit sau nu, condițiile unui asemenea progres". În concepția autorului, în condițiile recunoașterii unanime a planificării „ca parte integrantă a procesului de dezvoltare" al cărui obiectiv este omul și nevoile sale, absența din planificare a obiectivului social este de neconceput, scopul unui plan de expansiune trebuind să fie în mod obligatoriu „îmbunătățirea condițiilor de viață ale indivizilor și ridicarea nivelului lor de cultură și demnitate"[5]). Aceeași idee se regăsește, dealtfel, în lucrări aparținînd unor economiști și teoreticieni de prestigiu internațional — printre care Jan Tinbergen care, preocupat de latura socială a planificării dezvoltării, consideră că „alegerea instituțiilor și instrumentelor unei politici social-economice (de planificare), ca și optimul aplicării acesteia, trebuie să se bazeze pe finalitatea scopului, respectiv pe „maximizarea bunăstării umane"[6]). Aceasta presupune, în viziunea autorului, planificarea unor aspecte sociale cum sînt : sănătate, educație, asistență socială, condiții de locuit ș.a.

Sînt abordări conceptuale cu privire la planificarea dezvoltării economice și sociale care demonstrează preocuparea economiștilor și teoreticienilor pentru găsirea unor soluții cît mai corespunzătoare problemelor dezvoltării, cu care sînt confruntate în mod direct țările în curs de dezvoltare ; în acest cadru, planificarea este tot mai mult considerată ca un instrument indispensabil în eforturile de lichidare a rămînerii în urmă, de realizare a progresului economic și social.

Marina RUDAREANU

[1]) Vezi Gonzalo Martiner : „Planificación y presupuestos por programes", Mexico, 1967 și Hector Soza Valderrama : „Planificación del desarrollo industrial", CEPAL y el análisis del desarrollo latino-americano", 1963.

[2]) Celso Furtado : „Planification et reforme de structures en Amerique Latine", în Archives européennes de sociologie", vol. XI, 1970.

[3]) Vezi, de exemplu, Conférence Internationale de Service Social, Comission I „Processus et méthodes de planification pour chaque des étapes du développement", Stuttgart 1963 ; Athenes 1964, în „Tiers Monde" nr. 49/1972, p. 187—191.

[4]) Enrique Penalosa : „Nécesité d'un nouveau modèle de développement", în „Finance et Développement" vol. 13, martie 1976.

[5]) Fernando Fernandez : „La integracion de los factores sociales en la planificacion economica", în „Nuestro Tiempo" nr. 26, vol. XXII, 1964.

[6]) Jan Tinbergen : „Les aspects sociaux de la planification économique" (XII e Conférence Internationale de Service Sociale, Athènes, 1964).

elaborate teoretice. Între acestea se înscrie de dată recentă și lucrarea semnată de Marin Neagu de la Academia „Ștefan Gheorghiu" — „Dezvoltarea democrației socialiste", apărută la Editura Politică. Volumul debutează cu analiza conceptului de democrație. Este urmărită în continuare relația dintre democrație și partidele politice, sînt evidențiate particularitățile acestei relații în condițiile orînduirii capitaliste, în condițiile orînduirii noi, eliberată de exploatare — socialismul precum și aspectele specifice pe care acest raport general le îmbracă în țara noastră.

Esența democrației socialiste, afirmă autorul, este însăși participarea maselor la conducerea societății. Un loc deosebit în analiza formelor de manifestare a democrației socialiste este consacrat autoconducerii, pîrghie de bază în perfecționarea continuă a activității economico-sociale, în aplicarea noului mecanism economico-financiar. Relevînd că democrația socialistă reprezintă temeiul sigur, unicul în măsură să confere realitate idealurilor seculare ale umanității, de egalitate, dreptate și echitate socială, de împlinire a personalității, volumul consacră ultimul capitol caracterului original al concepției P.C.R. cu privire la făurirea și dezvoltarea democrației socialiste în țara noastră.

Relația prognoză-știință

ÎN articolul Vseobecné problémy spoločenského prognózovania *(Probleme generale ale prognozării sociale), publicat în revista cehoslovacă EKONOMICKY ČASOPIS (nr. 7/1979), Jozef Markuš examinează evoluția prognozării științifice și motivele interesului crescînd față de aceasta. Motivul esențial — după opinia autorului — îl constituie faptul că, în condițiile accelerării mutațiilor social-economice și ale accentuării complexității fenomenelor sociale, cunoașterea dezvoltării pe termen lung a proceselor-cheie din economie reprezintă una din premisele succesului deciziilor și măsurilor adoptate în mod curent.*

Analizînd relația dintre activitatea de prognozare și cea științifică, I. M. subliniază atît legătura organică care trebuie să existe între prognoză și știință, cît și trăsăturile care le deosebesc, îndeosebi ca efect al abordării diferențiate a fenomenului incertitudinii. Astfel, prognoza nu se poate întemeia numai pe cunoștințe precise sau verificate pe baza experimentării științifice, ea trebuie să se sprijine de asemenea pe inspirație, inventivitate, fantezie creatoare etc. În ceea ce privește rolul prognozării în cadrul economiei socialiste planificate, J. M. conchide că importanța ei se manifestă îndeosebi în domeniul determinării planice a condițiilor și interdependențelor pe termen lung ale dezvoltării societății socialiste.

Valențe educative ale informației

SUB TITLUL „L'utilisation des média légers dans le tiers monde : un point de vue" (Utilizarea mijloacelor de comunicare ușoare în lumea a treia : un punct de vedere) revista „Problèmes économiques din 22 august a.c. publică un articol semnat de Josiane Jonët apărut recent în REVUE TIERS MONDE. Autoarea pornește de la constatarea că începînd cu anii 1970

FIȘE

mijloacele de comunicare ușoare — aparatul de proiecție, magnetofonul etc. — au dobîndit un larg teren de aplicare în țările în curs de dezvoltare. Specific pentru răspîndirea mijloacelor de comunicare respective în aceste state este utilizarea lor nu de către individ ci cu deosebire de un grup sau o comunitate locală, mai ales din mediul rural, asigurîndu-se deopotrivă stimularea spiritului colectiv și educarea populației, creșterea nivelului său de cunoștințe. Autoarea remarcă faptul că aportul pozitiv al mijloacelor de comunicare ușoare — evidențiat, de exemplu, prin experimente întreprinse în comunități rurale din Peru, India, Tanzania — este limitat de o serie de factori : lipsa de receptivitate a autorităților locale, subordonarea conținutului informațional celui pe care îl promovează mass-media, dependența tehnologică și în acest domeniu de țările industrializate etc.

Sesiunea anuală F. M. I. — B. I. R. D. de la Belgrad

ÎN DEZBATERE, PRINCIPALELE PROBLEME ALE SITUAȚIEI ECONOMICE ȘI FINANCIARE INTERNAȚIONALE

ÎN PERIOADA 30 septembrie — 5 octombrie 1979 s-a ținut la Belgrad sesiunea anuală reunită a Fondului Monetar Internațional și Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (Banca Mondială), precum și reuniunile celor două organe de lucru ale acestor organisme : Comitetul interimar (al F.M.I.) și Comitetul dezvoltării (al F.M.I. și B.I.R.D.). Conform tradiției, sesiunile F.M.I.—B.I.R.D. își mută sediul din trei în trei ani de la Washington într-un oraș situat prin rotație pe un alt continent decît cel american. Faptul că în acest an lucrările sesiunii s-au desfășurat în modernul complex „Sava" din capitala iugoslavă are o semnificație care depășește simpla regulă a rotației internaționale : este pentru prima oară cînd cele două organisme O.N.U. specializate în problemele valutar-financiare internaționale și-au ținut adunările generale într-o țară socialistă.

În fiecare an, prezența delegațiilor dintr-un mare număr de state (în acest an : 138) este folosită pentru organizarea în aceeași perioadă a altor reuniuni financiare internaționale. Astfel, la Belgrad a avut loc la 29 septembrie reuniunea miniștrilor de finanțe din țările în curs de dezvoltare membre ale Grupului celor 77. Această reuniune a examinat și aprobat proiectul „Programului de acțiune privind reforma monetară internațională", elaborat de Grupul celor 24, care constituie organul Grupului celor 77 pentru studierea problemelor monetare internaționale. Acest program a fost înaintat ca document sesiunii F.M.I. — B.I.R.D.

Punctele principale înscrise pe ordinea de zi a sesiunii au fost : rapoartele anuale ale F.M.I. și B.I.R.D. ; raportul Comitetului interimar ; raportul Comitetului dezvoltării și raportul privind dezvoltarea în lume ; aprobarea dărilor de seamă financiare ale F.M.I. și B.I.R.D. pe anul expirat.

Sesiunea a fost deschisă de președintele Iosip Broz Tito care, în alocuțiunea sa, a subliniat necesitatea unei reforme a sistemului monetar-financiar internațional în contextul noii ordini economice mondiale.

Rapoartele cu privire la starea economică

RAPORTUL F.M.I. analizează principalele aspecte ale evoluției economice, financiare și monetare internaționale, constatînd că în anul 1978 s-a realizat un progres minim în soluționarea problemelor fundamentale care confruntă omenirea și că aprecierile optimiste exprimate la sesiunea precedentă nu s-au confirmat decît în parte. Dacă cererea internă în cîteva țări industrializate a crescut, în schimb inflația și șomajul în cele mai multe state membre sînt „mult prea mari". În primul semestru 1979 s-a constatat o nouă accelerare a inflației.

Un alt fenomen îngrijorător îl constituie ascensiunea deficitelor balanței de plăți a țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol. Acestea, pe de o parte, își văd limitate posibilitățile de export spre țările dezvoltate, ca urmare a stagnării economice din Occident, iar pe de altă parte trebuie să facă față unei scumpiri a mărfurilor industriale pe care și le procură din țările dezvoltate. Ca urmare, multe din țările rămase în urmă nu-și pot îndeplini programele de dezvoltare, deoarece nu au cu ce plăti importurile corespunzătoare de mărfuri și servicii.

Șomajul ridicat din majoritatea țărilor industrializate este pus pe seama faptului că, cu excepția S.U.A., aceste țări au avut începînd din 1976 un ritm de creștere economică prea slab, astfel încît n-au fost capabile să absoarbă oferta de forță de muncă de pe piață, deși productivitatea a sporit mult mai puțin decît în deceniul '60.

Majorarea din 1979 a prețului petrolului se va manifesta negativ asupra ratei inflației și asupra conjuncturii economice din țările importatoare de petrol. Raportul F.M.I. consideră că este de cea mai mare importanță reorientarea politicii economice a acestor țări în sensul economisirii de energie și utilizării altor surse energetice decît hidrocarburile. Ambele presupun o politică de prețuri realistă în sectorul energiei. Țările importatoare de petrol mai au sarcina dificilă de a limita efectul indirect al creșterii prețului petrolului asupra nivelului general al prețurilor, în vederea evitării sau restrîngerii mișcărilor sociale pe care le declanșează scăderea nivelului de trai. Se mai menționează că multe țări importatoare de petrol își vor vedea situația balanței de plăți înrăutățindu-se.

În analiza problemelor economice de fond, raportul F.M.I. atrage atenția asupra unui fapt care în Occident este în general trecut sub tăcere și anume că încă înainte de majorarea abruptă a prețului petrolului din 1979 erau vizibile fenomenele îngrijorătoare ale inflației ridicate, ritmului foarte lent de creștere economică, slabei utilizări a capacităților de producție, instabilității cursurilor valutare, situației grele a țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, rolului crescînd al măsurilor protecționiste impuse de țările dezvoltate. Raportul lasă să se înțeleagă că actualul climat de incertitudine anunță o perioadă de grave tensiuni în economia mondială și că soluțiile vor depinde în mod hotărîtor de evoluția politicii economice interne a țărilor industrializate.

În ce privește relațiile monetare internaționale, raportul arată că modul în care au evoluat cursurile valutare în cele mai importante țări industrializate a făcut să apară în ultimii doi ani critici la adresa sistemului flotării, generalizat în Occident din 1973 încoace. Se admite — afirmă raportul — că în condițiile date, flexibilitatea cursurilor a contribuit la echilibrarea balanțelor de plăți, însă ceea ce se poate obține pe această cale are limite. Experiența cu cursurile flotante a dus în unele țări la părerea că flotarea necontrolată poate deveni un factor de instabilitate, că este necesară o influență mai accentuată a statului asupra acestor cursuri și că fără ordine în economie și finanțe nu se poate organiza un sistem de cursuri stabile (opinie nouă în Occident, unde se considera că flotarea constituie un panaceu economic). Crearea sistemului monetar vest-european și intervențiile mai accentuate ale S.U.A. și Canadei pe piețele valutare reflectă această modificare a concepțiilor occidentale despre flotare. Raportul F.M.I. mai afirmă în această ordine de idei că în lume se întărește conștiința că inflația duce nu numai la instabilitate ci, în perspectivă, și la frînarea creșterii economice și a posibilităților de utilizare a forței de muncă. Aceasta reprezintă un pas înainte pe calea realizării unui sistem monetar internațional mai stabil, știut fiind că teza curentă în Occident este aceea a inflației ca stimulent al creșterii economice.

Cifrele prezentate în raport exprimă contradicțiile existente între țările industrializate, precum și între acestea și țările în curs de dezvoltare. Excedentul balanțelor de plăți ale grupului țărilor industrializate, de circa 17 miliarde dolari S.U.A. în 1978, contrastează cu deficitul țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol de 31 miliarde dolari. În același timp, față de un deficit de peste 34 miliarde dolari înregistrat în S.U.A., alte țări ca R.F.G. și Japonia au realizat excedente de peste 25 miliarde dolari. Excedentul principalelor țări producătoare de petrol, care a fost de 68 miliarde dolari în 1974, a scăzut la 6 miliarde dolari în 1978. În urma recentelor majorări ale prețului petrolului, aceste țări vor realiza, la nivelul vînzărilor din 1978, încasări suplimentare de circa 75 miliarde dolari.

Concluzia generală a raportului este că tabloul economiei mondiale reflectă o deteriorare, că prioritatea absolută aparține luptei contra inflației, măsurilor referitoare la energie și deschiderii piețelor din țările industrializate pentru importuri, în special din țările în curs de dezvoltare.

Raportul Băncii Mondiale arată că în actualele condiții ale economiei mondiale, ale producției și consumului de energie, ale fluxurilor de capital și datoriei externe, posibilitățile de finanțare ale grupului sînt prea limitate și se consideră că rolul acestor organisme în finanțarea dezvoltării trebuie să crească. În acest scop se propune majorarea capitalului Băncii Mondiale (cea mai mare din istoria Băncii) de la 41 la 89 miliarde dolari și reconstituirea fondurilor Asociației Internaționale pentru Dezvoltare (care finanțează în condiții foarte avantajoase țările cele mai sărace).

Analizînd datoria publică externă, raportul Băncii Mondiale arată că la finele anului 1977, datoria cumulată a 96 de țări în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol a crescut cu 50 miliarde dolari (21%) față de anul 1976, ajungînd la totalul de 285 miliarde dolari. Se mai arată că în anul financiar 1978-1979, grupul Băncii Mondiale a acordat împrumuturi în sumă de 10,5 miliarde dolari.

ECONOMIE MONDIALĂ

Comitetul interimar

COMITETUL interimar al F.M.I. pentru problemele sistemului monetar internațional a înscris pe ordinea de zi a reuniunii sale, pe lîngă discuțiile privind situația economică mondială și măsurile necesare pentru realizarea stabilității monetare internaționale, problema înființării Contului de substituire.

Această problemă a făcut în prealabil obiectul unor vii discuții în Consiliul directorilor executivi ai F.M.I. și între acest consiliu și autoritățile americane. Este vorba, așa cum s-a mai arătat în paginile Revistei economice („Glosarul" din nr. 39 și 40/1979), despre crearea unei posibilități pentru țările membre și nemembre ale F.M.I. de a preschimba prin intermediul contului, în anumite condiții, o parte din disponibilitățile lor valutare oficiale, îndeosebi de dolari S.U.A., primind în locul valutelor titluri de credit asupra Contului, exprimate în D.S.T. La Belgrad s-a ajuns numai la o înțelegere de principiu cu privire la înființarea Contului de substituire, avînd în vedere că nu au fost încă elucidate toate aspectele tehnice cu privire la funcționarea acestui Cont și nici consecințele lui asupra relațiilor valutare internaționale.

Comitetul Dezvoltării

DISCUȚIILE s-au concentrat asupra Raportului pe 1979 privind dezvoltarea în lume și asupra fluxului de resurse spre țările în curs de dezvoltare.

Materialele care s-au pus în discuție relevă că obiectivul central al dezvoltării trebuie să fie accelerarea creșterii economice și atenuarea sărăciei „absolute". S-a insistat îndeosebi asupra creării de noi locuri de muncă, întrucît pînă la sfîrșitul acestui secol țările în curs de dezvoltare vor avea o populație activă cu peste 500 milioane de oameni mai mult decît în prezent, asupra industrializării și urbanizării, asupra instaurării unui climat internațional mai favorabil schimburilor economice, fluxurilor de capital și punerii în valoare a resurselor energetice. S-a subliniat că, chiar în condițiile unor ritmuri de creștere de 5-6,6% anual (neatinse în prezent), sărăcia absolută va continua să afecteze în țările în curs de dezvoltare, pînă la sfîrșitul acestui secol, o populație evaluată între 300 și 700 milioane de oameni. S-a mai subliniat că 50% din datoria externă pe termen mediu și lung a țărilor în curs de dezvoltare la sfîrșitul anului 1977 a devenit sau va deveni exigibilă în perioada 1978—1982 și că sînt absolut necesare inițiative pe plan internațional de ameliorare a structurii datoriei.

În scopul creșterii fluxului de resurse spre țările în curs de dezvoltare s-au făcut următoarele propuneri : îndeplinirea obiectivului fixat de O.N.U., privind transferul sub formă de ajutor public pentru dezvoltare a procentului de 0,7% din P.N.B. al țărilor dezvoltate ; sporirea ajutorului public pentru dezvoltare din partea țărilor membre O.P.E.C. care în perioada 1975—1977 s-a menținut relativ constant la circa 5,5 miliarde dolari anual ; folosirea mai activă și coordonată a finanțării efectuate de F.M.I., B.I.R.D. și băncile regionale de finanțare a investițiilor, scăderea costului creditelor acordate țărilor în curs de dezvoltare cu venit mic pe locuitor, prelungirea duratei de rambursare a creditelor.

Reuniunea miniștrilor de finanțe din țările membre ale Grupului celor 77

ÎN CONFORMITATE cu hotărîrea luată la Arusha (februarie 1979) odată cu sesiunea de la Belgrad să se convoace o reuniune a miniștrilor de finanțe din țările aparținînd Grupului celor 77, la 29 septembrie a avut loc această reuniune, pe ordinea de zi fiind examinarea proiectului unui program de acțiune pentru realizarea reformei monetare internaționale, întocmit de experții Grupului celor 24. Proiectul supus examinării ajunge la concluzia că un sistem viabil care să sprijine dezvoltarea, utilizarea deplină a forței de muncă, expansiunea comerțului și în mod deosebit creșterea economică în țările subdezvoltate nu va putea fi organizat decît pe baza unor premise cum ar fi : combaterea dezechilibrelor structurale, adoptarea unui regim de cursuri valutare în măsură să promoveze stabilitatea, alocarea de resurse sporite pentru finanțarea dezvoltării, creșterea rolului țărilor în curs de dezvoltare în procesul de luare a deciziilor în problemele monetare internaționale etc. Ca urmare, Grupul celor 24 a propus, iar reuniunea miniștrilor de finanțe a aprobat un „program de acțiuni imediate" care cuprinde între altele : accelerarea și îmbunătățirea fluxului ajutorului acordat țărilor în curs de dezvoltare, în condiții avantajoase ; realizarea de urgență a reconstituirii fondurilor A.I.D. ; acceptarea cît mai urgentă de țările membre ale Băncii Mondiale a deciziei privind majorarea capitalului băncii cu 48 miliarde dolari ; creșterea alocărilor de D.S.T. convenite în cadrul F.M.I., corespunzător cu nevoile de lichiditate și de sporire a rezervelor valutare ale țărilor în curs de dezvoltare, inclusiv folosirea de D.S.T. pentru finanțarea dezvoltării ; înființarea în cadrul F.M.I., a unei facilități de credit pe termen mijlociu pentru echilibrarea balanțelor de plăți, avîndu-se în vedere totodată subvenționarea dobînzii pentru țările subdezvoltate cu venit redus pe locuitor și îmbunătățirea condițiilor de acordare a creditelor în cadrul facilităților existente ; punerea în aplicare a deciziei adoptate cu privire la cea de a VII-a majorare generală a cotelor de participare a țărilor membre la F.M.I. ; înființarea în cadrul B.I.R.D. a unei facilități pe termen lung pentru finanțarea procurării de bunuri de investiții, la care să aibă acces toate țările în curs de dezvoltare ; pentru țările cu venit mic pe locuitor, dobînda să fie subvenționată ; îndeplinirea de către țările dezvoltate a angajamentelor referitoare la importurile din țările în curs de dezvoltare, precum și a celor asumate prin Declarația de la Tokio care prevede un tratament special, diferențiat și mai favorabil pentru țările în curs de dezvoltare, prin eliminarea barierelor protecționiste.

România — o poziție activă

LA REUNIUNEA de la Belgrad a F.M.I.-B.I.R.D. a participat din România o delegație condusă de tovarășul Paul Niculescu, viceprim-ministru al guvernului, ministrul finanțelor, guvernatorul pentru România la F.M.I. și B.I.R.D. Tovarășul Paul Niculescu a participat de asemenea la întîlnirea miniștrilor de finanțe ai Grupului celor 77 .

În cuvîntarea ținută în fața plenarei sesiunii F.M.I.-B.I.R.D., conducătorul delegației a expus considerentele României în legătură cu situația financiar-monetară internațională. S-a subliniat că instabilitatea și dezechilibrele pe plan monetar și financiar, expresii ale unor fenomene economice și sociale mai profunde, apasă cu deosebire pe umerii țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, unde ritmul creșterii economice, veniturile din export și rezervele valutare au scăzut, în timp ce deficitele balanței de plăți și datoria lor externă sînt în creștere. În același timp, ele afectează într-o măsură sau alta țările dezvoltate, toate statele lumii, accentuează sursele de tensiune și conflict, implică riscuri serioase pentru securitatea și pacea lumii.

În aceste condiții apare deosebit de pozitivă afirmarea tot mai puternică a voinței popoarelor de a fi stăpîne pe bogățiile naționale, pe destinele proprii, de a promova o politică nouă, de a instaura o nouă ordine economică internațională bazată pe deplina egalitate în drepturi, respectul independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc.

În vederea rezolvării problemelor acute care afectează dezvoltarea economică internațională — a arătat vorbitorul —, România apreciază că eforturile ar trebui îndreptate spre creșterea susținută a economiilor naționale și sporirea comerțului internațional, elaborarea unei politici raționale și de perspectivă în domeniul energiei, stăvilirea cursei inflaționiste, eliminarea măsurilor protecționiste și îndeosebi sporirea exportului țărilor în curs de dezvoltare pe piețele țărilor dezvoltate, promovarea unei mai mari stabilități a cursurilor de schimb.

În continuare s-a arătat că, datorită muncii dîrze a poporului nostru, datorită organizării ei socialiste, România și-a continuat în acești ani drumul progresului economic și social, a realizat succese remarcabile în dezvoltarea forțelor de producție, în creșterea nivelului de trai. Cu toate acestea, România are încă multe de făcut în vederea dezvoltării economice, a înlăturării influențelor negative ale fenomenelor din viața economică și financiară internațională, ca și a neajunsurilor și deficiențelor proprii. Vorbitorul a arătat că guvernul român dă o apreciere pozitivă colaborării noastre cu Fondul Monetar Internațional și cu Banca Mondială în vederea restructurării relațiilor valutare internaționale, asigurării stabilității financiar-monetare, lărgirii și îmbunătățirii surselor de finanțare a dezvoltării, democratizării relațiilor internaționale.

Sesiunea din 1979 a F.M.I.-B.I.R.D., ca și celelalte precedente, nu a luat hotărîri în problemele de bază care frămîntă omenirea în prezent. Ea a constituit însă, prin schimburile de vederi, bazate pe documente de o incontestabilă valoare, între delegațiile unui mare număr de state, un pas înainte spre clarificarea rolului crescînd al celor două organisme internaționale într-o lume în plină mișcare.

dr. Costin C. KIRIȚESCU

ZILELE ECONOMIEI ŞI TEHNICII R. P. UNGARE ÎN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Organizate sub patronajul CAMEREI DE COMERŢ a R. P. UNGARE şi a CAMEREI DE COMERŢ şi INDUSTRIE a R. S. ROMÂNIA

Bucureşti: hotel Athénée Palace, 23 — 25 octombrie

23 octombrie		24 octombrie		25 octombrie	
Sala I	Sala II	Sala I	Sala II	Sala I	Sala II
Nr. 1. ora 9,00 Valorificarea energiilor „reziduale“	Nr. 5. ora 9,30 Rezultatele cercetărilor şi producţiei farmaceutice	Nr. 9. ora 9,00 Sisteme de ambalare şi manipulare a îngrăşămintelor minerale	Nr. 13. ora 9,30 Instalaţii de prelucrarea avicolelor	Nr. 17. ora 9,00 Analiza aminoacizilor în agrochimie	Nr. 21. ora 9,30 Dezvoltarea autobuzelor IKARUS
Nr. 2. ora 11,00 Cuptoare pe petrol şi gaze	Nr. 6. ora 11,30 Noi rezultate în industria ungară de tehnică medicală	Nr. 10 ora 11,00 Analizatoare termometrice ditermanal	Nr. 14. ora 11,30 Mecanizarea culturii legumelor	Nr. 18. ora 11,00 Analize complexe cu ajut. derivatografelor	Nr. 22. ora 11,30 Utilizarea tehnicii de calcul în industria uşoară
Nr. 3 ora 13,00 Dezvoltări prioritare în industria ungară de cauciucuri	Nr. 7. ora 13,30 Producţia de maşini-unelte cu comandă numerică	Nr. 11. ora 13,00 Analizatorul formei de semnal tip TR-4910/B	Nr. 15 . ora 13,30 Cultura industrială a porumbului	Nr. 19. ora 13,00 Ultracentrifuga analitică tip 3170/B	Nr. 23. ora 13,30 Maşini pentru industria uşoară
Nr. 4 ora 15,00 Instalaţii de surse de lumină	Nr. 8. ora 15,30 Sarcina optimă a maşinilor-unelte cu comandă program	Nr. 12. ora 15,00 Instalaţii ungare de garaje	Nr. 16. ora 15,30 Consult complex agricol pe bază de laborator automatizat	Nr. 20, ora 15,00 Instalaţii de porturi	Nr. 24. ora 15,30 Forjarea prin contrapercutare

Cluj-Napoca: hotel Belvedere, 25 — 26 octombrie.

25 octombrie		26 octombrie	
Sala I.	Sala II.	Sala I.	Sala II.
Nr. 1. ora 9,00 Valorificarea energiilor „reziduale“	Nr. 5. ora 9,30 Rezultatele cercetărilor şi producţiei farmaceutice	Nr. 9. ora 9,00 Sisteme de dozarea, debitarea şi încărcare a îngrăşămintelor minerale	Nr. 13. ora 9,30 Instalaţii de prelucrarea avicolelor
Nr. 2. ora 11,00 Cuptoare pe ulei şi gaze	Nr. 6. ora 11,30 Noi rezultate în industria ungară de tehnică medicală	Nr. 10. ora 11,00 Utilizarea analizatoarelor termometrice ditermanal	Nr. 14. ora 11,30 Mecanizarea culturii legumelor
Nr. 3. ora 13,00 Dezvoltări prioritare în industria ungară de cauciucuri	Nr. 7. ora 13,30 Producţia de maşini-unelte cu comandă numerică	Nr. 11. ora 13,00 Analizatorul formei de semnal tip TR-4910/B	Nr. 15. ora 13,30 Cultura industrială a porumbului
Nr. 4. ora 15.00 Instalaţii de surse de lumină	Nr. 8. ora 15,30 Sarcina optimă a maşinilor-unelte cu comandă numerică	Nr. 12. ora 15,00 Instalaţii ungare de garaje	Nr. 16. ora 15,30 Consult complex agricol pe bază de laborator automatizat

Informaţii suplimentare şi invitaţii (unităţile solicitatoare vor indica tema conferinţei şi numărul necesar de invitaţii) la PUBLICOM, b-dul N. Bălcescu Nr. 22, Bucureşti 70122, telefon 147535 sau 154707 / 98, telex. 11374 Camrom

PUBLICOM

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști

JAPONIA – DIRECȚII ȘI RESURSE ALE PROGRESULUI

● **Eficiența economică trebuie reconsiderată, avîndu-se în vedere aspectele calitative**
● **abundența de bunuri nu a dat naștere unei societăți în care oamenii pot fi deplin satisfăcuți**
● **dimpotrivă, societatea de consum a atras după sine poluarea mediului, dezechilibre în balanțele energetice și multe alte inconveniente**
● **economia de piață, care a urmărit realizarea unei bunăstări materiale nu a reușit să asigure și o distribuție echitabilă**
● **participarea maselor la decizie trebuie să fie un factor de ameliorare a structurilor sociale**

Iată numai cîteva din problemele care îi confruntă pe specialiști în căutarea unor soluții pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte. Proiectul **„Japonia către secolul 21"** realizat la cererea guvernului nipon, în urma a peste doi ani de studii efectuate de cercetători japonezi în colaborare cu specialiști străini, inclusiv din țări socialiste, și-a propus să trateze problemele majore, pe cele mai diverse planuri, asupra cărora trebuie concentrate eforturi prioritare în viitor. Autorul studiului — Institutul național japonez pentru progresul cercetării **(N.I.R.A.)** — atrage, astfel, atenția asupra faptului că omenirea se află în prezent într-un moment în care opțiunile trebuie să se îndrepte în primul rînd către : abordarea într-un cadru larg și constructiv a decalajelor economice ; realizarea unui echilibru în sistemul economic mondial ; intensificarea eforturilor pentru realizarea unei noi ordini internaționale.

Preocupări vizînd direcții de ameliorare a calității vieții

EVOLUȚIA postbelică a Japoniei s-a caracterizat, după cum se știe, printr-o creștere și dezvoltare tehnică și economică de amploare, care a plasat această țară pe primele locuri în ierarhia mondială. Criza acută pe care o traversează în ultimul deceniu lumea occidentală nu a putut însă fi evitată, efectele sale fiind chiar mai pronunțate într-o țară ca Japonia, lipsită de materii prime și atît de dependentă de piețele de desfacere. Referitor la dezvoltarea realizată de Japonia, specialiștii apreciază că societatea de consum nu a generat numai o anumită bunăstare, ci a adus după sine și poluarea mediului înconjurător, supraaglomerarea urbană care, alături de stagflație, impun în mod imperios îmbunătățiri pe planul vieții economice, sociale și culturale, cu considerarea strînselor interdependențe care există între diversele probleme, atît pe plan intern cît și internațional.

Un grup de probleme care confruntă pe viitorologii japonezi sînt preocupările pentru găsirea unor soluții care să conducă la **îmbunătățirea calității vieții**, cu toate aspectele pe care le implică aceasta și care trebuie rezolvate fără întîrziere. Practic, în viitorul secol — spun specialiștii — trebuie înlăturată situația actuală cînd nivelul de trai ridicat, material și spiritual nu este asigurat pentru toți membrii societății. Ar trebui pornit de la concepția că într-o nouă lume clădită pe bunăstare se impune ridicarea continuă a nivelului de trai, sub toate aspectele și majorînd ponderea unora dintre aceste priorități în viitor. Trebuie, spre exemplu, să se acorde o atenție deosebită procesului de **învățămînt pe tot parcursul vieții,** cu toate problemele pe care aceasta le presupune, printre care : realizarea unei legături strînse între diferite forme de învățămînt referitor la continuitatea în sistemul de predare ; asigurarea, în momentul angajării, a dreptului de școlarizare, precum și a concediului și a tuturor cheltuielilor pe durata studiilor pentru cei încadrați în muncă ; ridicarea calificării prin cursurile la locul de muncă, asigurarea condițiilor pentru accesul neîngrădit la forme de învățămînt superior.

În cazul Japoniei, după opinia specialiștilor, se impune să se țină cont că explozia demografică a anilor '50 va crea o societate relativ vîrstnică, ceea ce presupune reorientări referitor la utilizarea disponibilului de forță de muncă, eforturi majorate pentru instituirea unui sistem corespunzător de pensii. Nu trebuie neglijată, în viitor, problema asistenței medicale, în acest sens fiind necesar, printre altele, ca îngrijirea medicală să pună un accent sporit pe profilaxia bolilor și recuperarea forței de muncă a celor suferinzi.

Se opinează de asemenea că, **creșterea rolului femeii** în societate este o problemă ce trebuie să capete abordări și rezolvări reale în viitor, ținînd seama de faptul că s-a schimbat structura preocupărilor casnice în funcție de vîrstă (vezi graficul nr. 1), au fost create facilități în ceea ce privește creșterea copiilor și celelalte atribuții casnice, de natură să asigure femeii un timp mai mare destinat muncii sociale, instruirii, participării mai active, cu drepturi depline la viața socială.

Specialiștii angajați în studierea direcțiilor de ameliorare a vieții au sesizat că pe un plan mai larg, cel al relației cetățean-societate, trebuie făcut mai mult în viitor pentru realizarea unei **participări** crescînde a fiecărui cetățean la rezolvarea problemelor, la luarea deciziilor, transformarea cetățeanului dintr-un spectator într-un participant, sublinierea acestui deziderat în cazul societății nipone derivînd din analiza situației actuale care relevă existența încă în rîndul maselor, a unei atitudini neangajante față de problemele sociale. Specialiștii niponi mai insistă și asupra unui alt aspect căruia se impune să i se acorde o atenție mai mare decît în prezent și anume faptul că aplicarea unei decizii, ca rezultat al hotărîrii majorității, nu trebuie să se facă în dauna sau prin ignorarea poziției exprimate de segmentul de populație aflat în minoritate sau — după cum subliniază N.I.R.A. — în ceea ce privește nivelul de trai, o decizie trebuie astfel apreciată astfel încît să nu ducă la favorizarea unei părți a populației în detrimentul alteia.

Concentrarea masivă a populației în centre industriale mari, care a dus la suprapopulare și de aici la toate difi-

Grafic nr 1

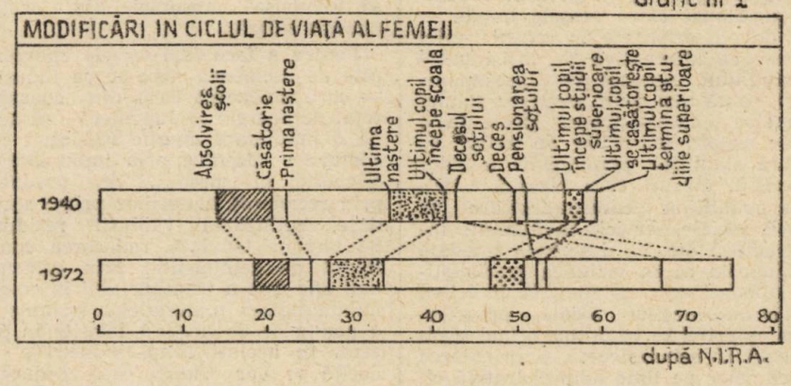

după N.I.R.A.

Graficul nr 2

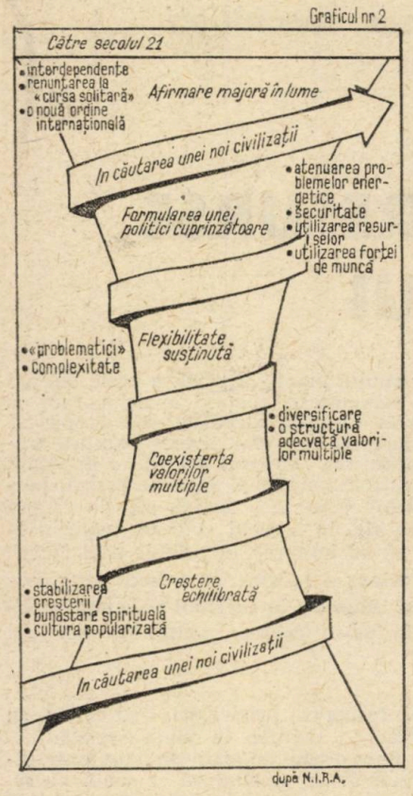

după N.I.R.A.

cultățile pe care aceste fenomen le implică în organizarea vieții sociale, face ca o condiție și în același timp o soluție a viitorului să fie dispersarea industriei și a aglomerărilor urbane și orientarea unui flux al populației către zone noi cu perspective de dezvoltare. Dispersarea populației și a industriei nu se va realiza însă de la sine, într-o tranziție lină, ci se impune în acest scop intervenția autorităților administrative regionale, în direcția luării de măsuri menite să creeze condiții adecvate, în funcție de necesitățile și posibilitățile pe plan local. Iată însă că, potrivit concluziilor studiului, se manifestă ca tendință în prezent revenirea populației către orașele natale — deci deja o orientare în sensul celei propuse ca alternativă de înșiși autorii studiului. Aceasta va presupune, astfel, odată mai mult creșterea rolului organelor administrației locale în a decide asupra măsurilor de natură să asigure stabilirea permanentă a celor nou-sosiți, măsuri care vizează asigurarea condițiilor corespunzătoare de muncă, sociale, servicii, învățămînt, infrastructură etc. Se desprinde totodată și concluzia că în viziunea specialiștilor japonezi este promovată întărirea rolului autorităților locale, apreciindu-se că astfel se va obține o mai mare eficiență în simplificarea și orientarea procedurilor pe linie administrativă cît și în asigurarea serviciilor către populație. În acest context, ca și în modul de rezolvare a celorlalte aspecte relevate privind calitatea vieții (echitatea distribuției veniturilor, participarea la decizii, accesul la învățămînt și creșterea rolului instruirii permanente, creșterea rolului femeii în viața economico-socială și politică, dezvoltarea armonioasă, echilibrată a tuturor regiunilor și localităților țării) exemplul și realizările dobîndite de România au o profundă semnificație, ce pune în lumină clarviziunea politicii științifice a Partidului Comunist Român.

Direct legată de toate preocupările menționate pînă aici este și problema poluării mediului înconjurător asupra căreia atrag atenția în modul cel mai serios specialiștii apreciind că în Japonia s-a făcut încă foarte puțin, raportat nu atît la ponderea cheltuielilor în P.N.B. ci mai ales avînd în vedere dezvoltarea industrială a țării, în prezent și în perspectivă. Această dezvoltare este de natură să determine o și mai mare deteriorare a mediului în caz că nu se iau măsuri eficiente, în acest sens sugerîndu-se ca principale direcții de orientare : conservarea resurselor energetice ; reciclarea materiilor prime, reducerea consumurilor energetice specifice prin îmbunătățirea tehnologiilor în procesul de producție, instituirea de norme privind asigurarea securității mediului — element atît de greu recuperabil sau chiar irecuperabil în cazuri mai grave.

Pentru o creștere economică stabilă — prin atenuarea efectelor crizei energetice

CHIAR ÎN CONDIȚIILE unui ritm de creștere mai puțin înalt decît în trecut, economia Japoniei este confruntată cu o serie de probleme, cum sînt utilizarea numai parțială a capacităților de producție, în special a celor destinate prelucrării materiilor prime, reducerea cererii interne, creșterea continuă a șomajului. Ceea ce se impune pentru viitor în opinia autorului proiectului de cercetare este trecerea de la o creștere accelerată la o creștere constantă, la un nivel mai scăzut, specialiștii fiind de acord că implementarea acestei noi politici se va realiza numai pe termen lung și cu eforturi semnificative în sensul creșterii finanțărilor destinate conservării mediului, dezvoltării cercetării și tehnologiei. Ar trebui în acest sens, după părerile exprimate, ca prioritățile să se îndrepte către sectoare de vîrf, bazate pe o înaltă tehnologie, industrii menite să folosească resursele din oceane, energia solară.

Pentru a face față crizei energetice este de asemenea necesar ca industria — care realizează 60% din consumul total de energie al Japoniei — să acorde o mai mare atenție reducerii consumurilor specifice prin îmbunătățirea eficienței în procesul de producție, prin reciclarea materiilor prime secundare, reutilizarea căldurii reziduale. Se impune totodată, reducerea consumului de combustibil prin utilizarea mai eficientă a transportului în comun, îmbunătățirea materialelor izolante și a pompelor de căldură folosite în prezent. În același timp, industriile în declin se vor orienta către reducerea capacităților excedentare, transferul capitalului și al forței de muncă în industrii aflate în plin progres. Se evidențiază, astfel, preocuparea și importanța deosebită ce se preconizează pentru progresul tehnologic ale cărui rezultate, — desigur, nu pe termen scurt — sînt chemate să răspundă cerințelor legate de criza energetică, conservarea mediului, asigurarea necesităților de hrană — sarcini care nu vor putea fi realizate fără impulsionarea cercetării și dezvoltării.

A venit timpul — spun specialiștii — ca Japonia să treacă la o politică bazată pe elaborarea de tehnologii proprii, corespunzătoare necesităților concrete ale economiei nipone, inclusiv legat de imperativul asigurării echilibrului ecologic și conservării mediului înconjurător. De aici derivă și eforturile mai susținute ce se impun în domeniul cercetării și dezvoltării unde statul va trebui să participe mai intens, prin investiții și organizarea și coordonarea programelor integrate de cercetare pe termen lung. De altfel, specialiștii subliniază rolul crescînd al sectorului de stat în orientarea întregii activități a sectorului privat către prioritățile economice de anvergură ale țării, precum și în ceea ce privește canalizarea cercetării pentru a se realiza o abordare globală a problemelor dezvoltării care vor confrunta Japonia în viitorul secol.

Studiul elaborat de N.I.R.A. încearcă, în concluzie, o etapizare a momentelor din acest larg proces către care trebuie să se îndrepte Japonia în perspectiva secolului următor. După cum se vede din grafic nr. 2, specialiștii pleacă de la o creștere echilibrată la care, treptat, se adaugă o serie de factori cum sînt : coexistența valorilor multiple — afluență, pace, progres, bunăstare, participare, echitate, independență etc. —, o mai mare flexibilitate în abordarea problemelor și problematicilor complexe care apar pe fiecare treaptă de dezvoltare, includerea cît mai completă a tuturor problemelor — de exemplu referitor la energie, securitate, utilizarea resurselor și a forței de muncă — în politica stabilită de factorii de decizie.

Plecînd de la premisa că tot acest ansamblu de priorități va presupune eforturi deosebite iar efectele vor fi vizibile pe termen mai îndelungat, specialiștii N.I.R.A., remarcă faptul că în viitor obiectivele propuse nu vor putea fi realizate prin eforturile solitare ale Japoniei, ci pe calea cooperării internaționale, dat fiind interdependența tot mai strînsă între diferite fenomene, probleme economice care confruntă omenirea. Se impune, așadar, instituirea unui climat de cooperare mai strînsă cu țări aflate pe trepte de dezvoltare și sisteme sociale diferite. Astfel, într-o perioadă de „incertitudine energetică" ca cea pe care lumea o traversează în prezent este mai mult decît oricînd necesară cooperarea pentru identificarea de noi surse energetice. De asemenea, în contextul tendinței de limitare a disponibilităților de materii prime și practicare a unui comerț departe de a fi echitabil pentru țările în curs de dezvoltare producătoare, eforturile ar trebui să vizeze sprijinirea mai activă, mai eficientă a acestor țări preocupate de industrializare și creștere economică.

Aspecte ca cele menționate precum și altele legate de transferul de tehnologie, colaborarea culturală, cooperarea în lupta împotriva poluării, etc., sînt — în concepția promovată de specialiști — tot atîția factori de natură să contribuie la realizarea unui sistem de valori multiple care să includă reducerea tensiunilor existente în lume, progresul spre bunăstare, reducerea decalajelor și a inechităților în relațiile internaționale, o participare mai largă la rezolvarea problemelor care preocupă omenirea, crearea unui cadru nou pentru raporturile între țări și popoare, bazat pe securitate, independență și pace.

Em. STANCU

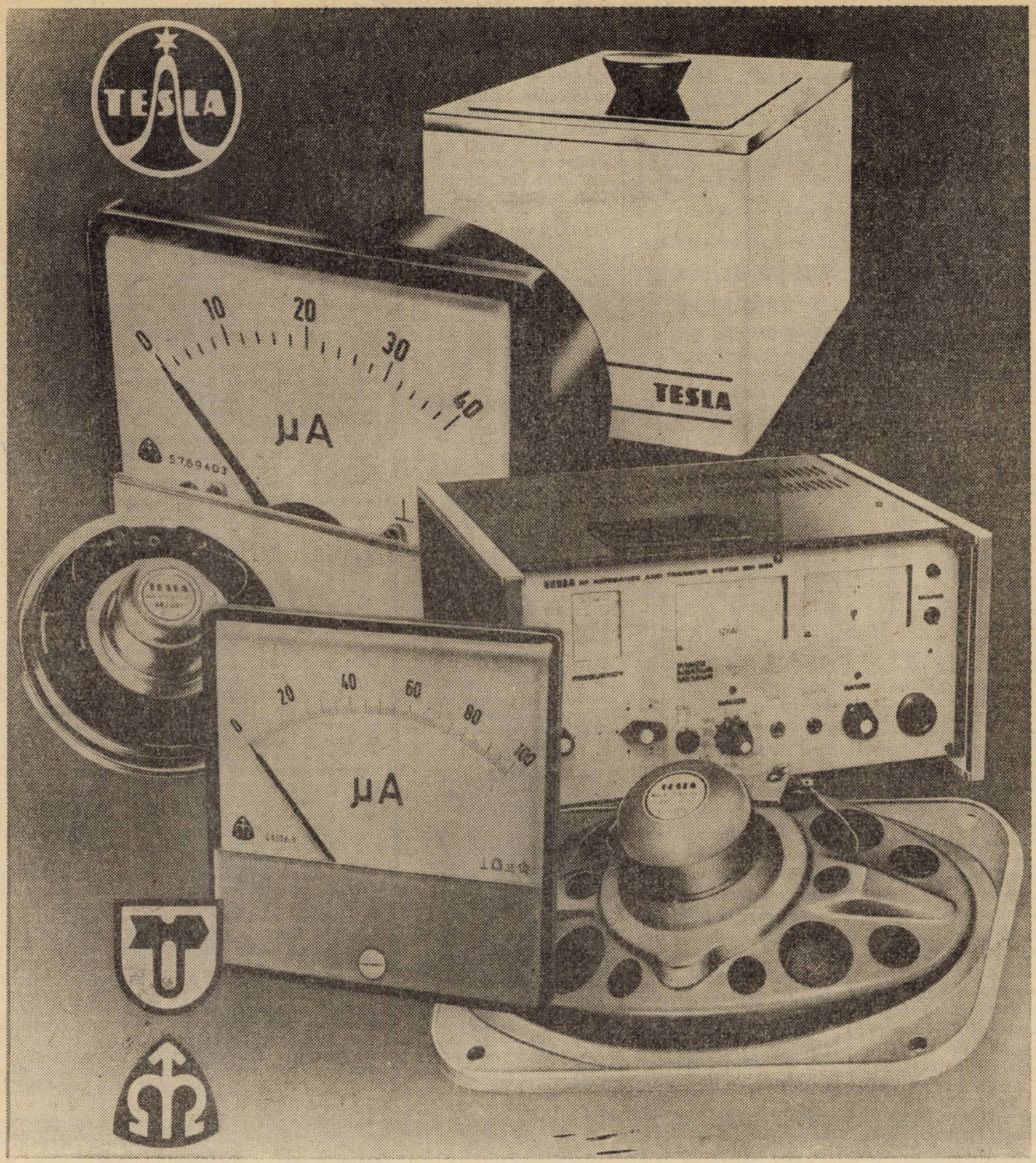

OBIECTIVUL NOSTRU ESTE PERFECȚIUNEA !
ELECTRONICA, MĂSURAREA ȘI REGLAREA CONSTITUIE DOMENIUL NOSTRU !

Întreprinderea de comerț exterior KOVO vă invită să vizitați expoziția sa, unde veți putea lua cunoștință cu o serie de produse electronice, electrice și de reglare moderne, fabricate de întreprinderile naționale cehoslovace ZPA, METRA și TESLA.

Vă atragem atenția asupra următoarelor produse :
— aparate electrice de măsură
— aparat universal cu laser pentru măsurarea distanțelor
— relee și sisteme de protecție
— trusă de aparate pentru măsurarea temperaturii în silozuri cerealiere
— servoantrenări electrice pentru comanda supapelor
— regulatoare tranzistorizate

Vizitați standul I.C.E. KOVO, în cadrul târgului internațional TEHNOEXPO '79, în perioada 4—13 octombrie 1979, unde tehnicienii noștri vă vor oferi informații detaliate despre acestea și multe alte produse, pe care întreprinderea noastră de comerț exterior KOVO, le exportă

VĂ AȘTEPTĂM CU PLĂCERE !

FOREIGN TRADE CORPORATION • ВНЕШНЕТОРГОВОЕ ОБЪЕДИНЕНИЕ • ENTREPRISE DU COMMERCE EXTERIEUR • AUSSENHANDELSUNTERNEHMEN •
EXPORT IMPORT KOVO
PRAHA CZECHOSLOVAKIA

PUBLICOM

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Economia mondială în 1978

PUBLICAT recent la Geneva, raportul anual G.A.T.T. asupra tendințelor în economia mondială arată că în 1978 producția mondială a crescut cu o rată sub cea înregistrată în 1977, în schimb creșterea volumului schimburilor comerciale a fost de 6% (față de 4,5% anterior). Cele mai ridicate creșteri s-au înregistrat în comerțul cu produse agricole (8%), produse industriale (6%) și materii prime (1%). Creșterea volumului comerțului mondial a depășit dinamica producției (în industrie, agricultură și minerit) care a fost de 4%, diminuarea pe ansamblu fiind pusă în special pe seama reducerii extracției de petrol. Țările socialiste, cu o pondere de 10% în comerțul mondial, au realizat o creștere de 14% a volumului exporturilor în perioada analizată, iar exportul țărilor în curs de dezvoltare nemembre ale O.P.E.C. s-a majorat cu 13%.

În cazul acestora din urmă se constată o majorare însemnată a exportului de produse industriale, în special la mărfuri mai puțin afectate de limitările cantitative în țările industrializate importatoare. Cu toate acestea, soldul negativ al comerțului țărilor în curs de dezvoltare cu cele capitaliste dezvoltate a sporit anul trecut cu 20 mrd., ajungînd la 120 miliarde dolari.

Raportul citat mai arată că în 1978 inflația s-a accentuat în țările industrializate, iar rata șomajului a crescut în țările în curs de dezvoltare. Potrivit specialiștilor, stabilizarea prețurilor trebuie tratată prioritar în politica economică — în special a țărilor industrializate occidentale, răspunzătoare pentru creșterea șomajului și inflației — pentru a se preveni încetinirea creșterii economice.

Noua Zeelandă: măsuri de dezvoltare

DIFICULTĂȚILE în dezvoltare întîmpinate în ultimul timp de economia Noii Zeelande au determinat recent lansarea la Wellington a unui program de măsuri menit să stimuleze în principal exporturile paralel cu reducerea importurilor și să frîneze creșterea subvențiilor guvernamentale. Programul este însoțit de devalorizarea cu 5% a dolarului neozeelandez și hotărîrea de a se adopta o nouă rată de schimb flexibilă, ajustabilă la modificările ce pot interveni în principalele țări partenere, măsura fiind motivată prin lipsa acută de devize a Noii Zeelande.

Deciziile luate se referă, în principal, la: reducerea taxelor și a altor obligații ce revin exportatorilor, în măsura în care aceștia contribuie la majorarea intrărilor de devize străine în țară; sprijinirea fermierilor prin garantarea de prețuri minime și acordarea de împrumuturi în vederea creșterii exporturilor de carne refrigerată; efectuarea unui control mai riguros în ceea ce privește aprobarea cererilor de import. Pe de altă parte, pentru a face față dificultăților energetice au fost aplicate noi taxe asupra combustibililor destinați consumului industrial sau casnic, preconizîndu-se, de asemenea, măsuri de natură să stimuleze explorările pentru identificarea de noi zone petroliere și orientarea către surse alternative de energie.

Comerțul iugoslav cu țările în curs de dezvoltare

ÎN ULTIMA perioadă relațiile economice ale Iugoslaviei cu țările în curs de dezvoltare cunosc o expansiune susținută: între anii 1973 și 1979 volumul schimburilor reciproce a sporit de cinci ori. Ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul iugoslav a crescut de la 8% în 1972 la 16% în 1978 și se urmărește să ajungă la 25% în viitorul apropiat.

Se diversifică, totodată, gama acțiunilor de cooperare. Organizații iugoslave execută lucrări de investiții în zece țări din Asia, în unsprezece țări din Africa și trei din America Latină, valoarea lucrărilor importante executate în țările în curs de dezvoltare crescînd de patru ori în 1977 față de 1973 și evoluînd și mai dinamic în ultimii doi ani. În același timp au fost create o serie de societăți mixte, se traduc în viață diferite forme de cooperare în industrie și agricultură, în domeniul științei și tehnicii, al transferului de tehnologie.

Orientări în dezvoltarea economică

Indonezia: primii pași spre era „post-petrolieră"

ÎN CONTEXTUL eforturilor sporite de depășire a stadiului de țară slab dezvoltată (venitul pe locuitor de 280 dolari în 1978), dependentă în egală măsură de țiței (peste 50% din veniturile totale) și de asistența financiară externă (35% din bugetul de dezvoltare) Indonezia parcurge actualmente o nouă etapă în programul de dezvoltare economică prin începerea celui de-al treilea plan pe cinci ani (1 aprilie 1979—31 martie 1984).

Cele trei coordonate ale dezvoltării, respectiv creșterea economică în ritm relativ ridicat, dezvoltarea rațională a tuturor zonelor țării și menținerea stabilității sînt menite să faciliteze începutul perioadei de trecere a Indoneziei spre era „post-petrolieră". Obiectivele principale ale acestei tranziții includ: crearea de noi locuri de muncă, creșterea gradului de autoaprovizionare prin substituirea importurilor, încurajarea producției bunurilor de larg consum, încurajarea industriilor prelucrătoare de materie primă, acordarea priorității industriilor producătoare de mijloace tehnice pentru dotarea agriculturii, promovarea agroindustriei. Se acordă atenție sporită sectorului agricol și sectorului energetic, în special în direcția substituirii țițeiului.

Pe durata planului volumul investițiilor în industria prelucrătoare va spori de circa 7 ori, în timp ce în industria extractivă de 5—6 ori, iar în agricultură de 4 ori.

Printre obiectivele industriale mai importante se pot aminti construirea unei fabrici de ciment în Sumatra, a unei fabrici de hîrtie în estul Jawei, extinderea complexului siderurgic de la Krakatau și construirea unor fabrici de îngrășăminte în Sulawesi, Kalimantan și nordul Sumatrei. Domenii în care guvernul indonezian este interesat să colaboreze cu partenerii străini sînt extinderea minelor de cărbuni de la Oukit Asam (în Sumatra de sud) și Ombilin (în vestul Sumatrei) precum și exploatarea zăcămintelor de cărbuni din estul insulei Kalimantan (eventual prin societăți mixte) și construirea unei rafinării de țiței în Duma (Sumatra Centrală) insula Batam și la Balikpapan (în estul Kalimantanului).

Va crește rolul investițiilor în sectorul particular, a căror pondere va spori în totalul investițiilor. Alături de aceasta se va menține dependența și de ajutorul financiar extern — ponderea lui în investiții fiind de 21%, Indonezia avînd nevoie — chiar în condițiile majorării producției de țiței la 90 mil. tone/an în 1984 și a creșterii prețurilor — de circa 20 miliarde dolari în perioada planului.

Schimburile reciproce se derulează în baza unor acorduri comerciale și de cooperare economică și tehnică care prevăd acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate, România exportînd în Indonezia autovehicule, produse textile și unele produse chimice (uree, sodă caustică și calcinată și altele).

Lucian PRICOP

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 1—5 octombrie a.c., **dolarul S.U.A.** a înregistrat o tendință de revenire parțială față de ansamblul valutelor occidentale. Mișcarea respectivă pare a fi datorată anticipării unor măsuri mai ferme de intervenție din partea autorităților monetare din S.U.A. și principalele țări industrializate în sprijinul cursului dolarului pe piețele internaționale de schimb. S-a resimțit în acest interval și intervenția mai hotărîtă a băncilor centrale care au sprijinit cursul valutei americane. La finele intervalului s-a anunțat o nouă majorare a taxei scontului în S.U.A. care a atins acum nivelul de 12%. Publicarea indicelui de creștere a prețurilor cu amănuntul în S.U.A. pe luna septembrie, de 1,4% a avut mai degrabă un efect pozitiv asupra cursului dolarului pe piața de schimb.

Lira sterlină după ce a atins un maxim ușor superior închiderii de referință, a înregistrat în final un recul la circa 2,1850 dolari pentru o liră, cu 0,4% sub nivelul închiderii precedente. **Francul elvețian** a înregistrat mișcări de mare amplitudine atingînd un maxim de circa 1,54 franci/1 dolar (cu 1,2% peste cursul de referință) pentru ca în final să se situeze cu 1,6% sub nivelul de referință la circa 1,5835 franci/1 dolar. **Marca vest-germană** a avut o evoluție asemănătoare dar de o amplitudine ceva mai restrînsă (plus și minus 0,9% față de cursul de referință) la circa 1,7305 mărci și, respectiv, 1,7620 mărci/1 dolar la închidere. **Francul belgian** a oscilat între un nivel maxim de 28 franci/1 dolar și circa 28,50 franci/1 dolar la închidere.

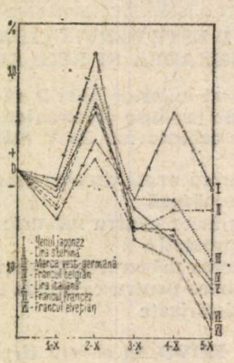

Evoluția principalelor valute în raport cu dolarul S.U.A. în săptămîna 1—5 X.1979, luîndu-se ca bază cursurile din 28 septembrie a.c.

Francul francez a înregistrat un recul de circa 1,5% față de săptămîna anterioară cotînd la aproximativ 4,1580 franci/1 dolar S.U.A. **Lira italiană** a evoluat în tonul general cotînd la închidere cu 1,2% sub cursul de referință, la circa 814 lire/1 dolar S.U.A. **Yenul japonez** a fost sprijinit în acest interval de banca Japoniei, înregistrînd o repreciere de circa 0,6% la un curs de 222,85 yeni/1 dolar după care a închis în ușor regres la circa 224,60 yeni/1 dolar, curs la care recuperează însă ceva din terenul cedat în ultimele intervale valutelor vest-europene.

Nivelul dobînzilor la depozitele pe șase luni a înregistrat o creștere la eurodolarii S.U.A. cotați în final la circa 13,375%, un regres la circa 1,9375% la eurofrancii elvețieni și o ușoară creștere la 7,6875% p.a. la euromărcile vest-germane.

Piața aurului a continuat să înregistreze fluctuații neobișnuit de mari în cursul unei singure zile. Nivelurile extreme ale intervalului s-au situat la 437 și, respectiv, 367,50 dolari pe uncie. Pe 5 octombrie, după ce primul fixing a fost stabilit la nivelul minim al intervalului, prețul aurului a înregistrat o creștere accentuată, al doilea fixing fiind stabilit la 385,00 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Investiții pentru economisirea energiei

ECONOMISIREA combustibililor și energiei constituie o problemă de cea mai mare actualitate în toate țările, îndeosebi în cele importatoare nete de energie. În acest scop, numai în țările Pieței comune vest-europene au fost

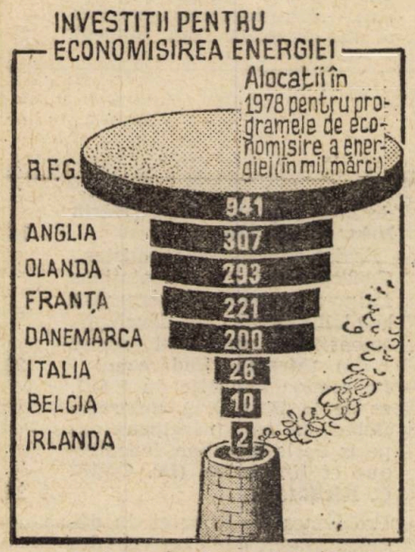

(După «Privredni vjesnik»)

alocate anul trecut două miliarde mărci vest-germane. După cum se vede din graficul de mai sus, aproape jumătate din această sumă (941 mil. mărci) a fost alocată pentru realizarea diferitelor programe de economisire a energiei în R.F. Germania, urmată — la distanță — de Anglia, Olanda, Franța ș.a.

Dinamici ale prețurilor la export

ÎN CURSUL actualului deceniu prețurile pe piața mondială la cele două mari grupe de mărfuri — materii prime și produse finite — au avut evoluții net diferențiate. După cum evidențiază datele de mai jos, publicate în revista „Külgazdaság" (nr. 9/1979), indicele mediu al prețurilor la materiile prime exportate a cunoscut un salt puternic în anii 1973 și mai ales 1974, urmat practic de o stagnare în anii 1975—1976, apoi de alte creșteri în 1977 și în anul în curs, îndeosebi sub efectul majorării prețurilor la petrol. În ceea ce privește indicele mediu al prețurilor la export ale produselor finite, acesta a progresat relativ ritmic de la an la an, rămînînd totuși — ca nivel — în urma celui dintîi. În consecință, dacă raportul dintre prețurile de export din anul 1972 ale produselor finite și ale materiilor prime se consideră egal cu o sută, în 1978 el reprezenta doar 70%, tendința accentuîndu-se în cursul acestui an.

Evoluția indicelui prețurilor pe piața mondială (1972 = 100)

Anul	Total export	Exportul de materii prime	Exportul de produse finite
1973	125	144	118
1974	175	246	143
1975	197	242	161
1976	192	249	162
1977	209	274	177
1978	222	277	193

Adîncirea decalajului

DECALAJUL crescînd în ce privește nivelul produsului intern brut pe locuitor între țările capitaliste dezvoltate și țările nesocialiste în curs de dezvoltare este atestat de următoarele cifre comparative ; dacă în anul 1950 țările capitaliste dezvoltate au depășit la acest indicator țările în curs de dezvoltare de 11,2 ori (valorile respective fiind de 1 570 și 140 dolari), în anul 1977 depășirea a fost de 12,5 ori (3 500 și 280 dolari).

Decalajul este mai substanțial în domeniul producției industriei prelucrătoare, raportată pe locuitor ; astfel, în valoare absolută, producția industrială netă (convențională) pe locuitor din țările capitaliste dezvoltate depășea, în 1950, cu 433 dolari nivelul acesteia din țările în curs de dezvoltare, iar în 1977 — cu 1 086 dolari (vezi tabelul).

Producția netă (convențională) a industriei pe locuitor (în dolari, la cursurile și prețurile din 1970)

	1950	1977
Țări capitaliste dezvoltate	455	1 169
Țări în curs de dezvoltare	22	74
din care :		
— America Latină	81	218
— Asia de sud și sud-est	8	27

Sursa : „Voprosî ekonomiki", nr. 8/1979

Bulgaria: valorificarea complexă a lemnului

ABORDAREA complexă a problemelor dezvoltării și modernizării industriei de prelucrare a lemnului în R.P. Bulgaria a permis sporirea considerabilă a eficienței acesteia, asigurarea valorificării superioare a resurselor de lemn. Este ilustrativ faptul că în ultimul deceniu și jumătate, în condițiile unor modificări nesemnificative ale volumului de lemn prelucrat (în medie, de 5,5—6 mil. mc pe an), volumul producției obținute a crescut de 2,3 ori.

Cele mai înalte ritmuri de dezvoltare le cunoaște prelucrarea chimică a masei lemnoase, ponderea produselor obținute pe această cale în ansamblul producției ramurii mărindu-se în același interval de la circa 3% la aproape 25%, odată cu lărgirea utilizării esențelor mai puțin valoroase și a deșeurilor de lemn. În condițiile folosirii complexe a masei lemnoase în scopuri industriale, procentul mediu de valorificare a acesteia a ajuns la 88% în cazul prelucrării rășinoaselor și la 69% pentru foioase. Pe de altă parte, se prevede ca extinderea capacităților de fabricare a celulozei și hîrtiei să se efectueze în condițiile valorificării deșeurilor de hîrtie, ceea ce va permite să se economisească anual, în cincinalul următor, un milion mc de masă lemnoasă.

Cuba: dezvoltarea transporturilor interne

NAȚIONALIZAREA societăților particulare de transport, efectuarea unor ample investiții pentru dezvoltarea și modernizarea sistemului transporturilor pe teritoriul Cubei au schimbat total înfățișarea acestei ramuri a economiei naționale. În domeniul transportului rutier, de pildă, în cele două decenii care au trecut de la victoria revoluției, parcul de autocamioane a crescut de peste două ori, iar cel de autobuze s-a triplat. După cum arăta ziarul „Granma", lungimea totală a șoselelor construite în această perioadă a depășit întinderea rețelei rutiere corespunzătoare, existente înainte de revoluție ; datorită acestui fapt numeroase regiuni agricole au ieșit din starea secular de izolare.

Concomitent, se desfășoară activitatea de înnoire și modernizare a infrastructurii transportului feroviar, realizarea programului de dezvoltare a rețelei căilor ferate fiind eșalonată în trei etape : 1972—1975, 1976—1980 și 1981—1990. O atenție susținută se acordă de asemenea transporturilor aeriene, în primul rînd celor de pasageri, al căror volum s-a mărit de peste două ori în 1975 față de nivelul anului 1958. Un rol crescînd capătă aviația utilitară, înainte de toate în efectuarea unor lucrări de specialitate în domeniul agriculturii.

Folosirea metodelor terțiare și extracția țițeiului

DUPĂ CUM relatează publicația „Chemical Marketing Reporter", încă din anul 1985 aplicarea exclusivă a metodelor tradiționale în extracția țițeiului va fi insuficientă pentru satisfacerea cererii pe plan mondial. Din această cauză, într-un șir de țări, ca de pildă S.U.A., se bucură de un interes deosebit aplicarea metodelor terțiare de extracție a țițeiului, ținîndu-se seama că prin aplicarea metodelor de extracție obișnuite mai rămîn în straturile petrolifere cantități considerabile de țiței. Avîndu-se în vedere că coeficientul de extracție a petrolului în S.U.A. este de 32%, în condițiile în care rezervele geologice de petrol ale țării sînt estimate la 57 miliarde tone, o sporire a acestui coeficient cu 5% prin aplicarea metodelor terțiare de extracție ar conduce la creșterea rezervelor exploatabile de țiței în anul 1985 cu 2 miliarde tone.

Se apreciază că aplicarea metodelor terțiare în S.U.A. va căpăta amploare abia către sfîrșitul acestui secol, deoarece în condițiile existente în prezent pe piața petrolului țițeiul extras prin aceste metode nu este competitiv cu cel extras prin metodele clasice. Cu toate acestea, aplicarea metodelor terțiare este mai rentabilă în comparație cu producția de hidrocarburi lichide din cărbune, extragerea lor din terenurile petroliere nisipoase și din șisturile bituminoase.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 41 din 12 octombrie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— **Maximă concentrare de eforturi pentru finalizarea eficientă a campaniei agricole de toamnă**
- Direcții de acțiune pentru accelerarea recoltării porumbului
- Mai buna sincronizare a transportului și depozitării cu recoltatul
- Element decisiv pentru producția de grîu a anului viitor : calitatea însămînțărilor **(T. Chețan)** 1

— **În întîmpinarea Congresului al XII-lea al P.C.R. — îndeplinirea exemplară a planului**
- Producția fizică realizată ritmic, la toate sortimentele **(Gh. Drăghici, L. Țintea)** 4
- Investițiile-realizate la termen, integral **(V. Boescu, B. Pădure)** 6

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA INFLORIRII PATRIEI
- Perspectivele unor remarcabile împliniri economico-sociale pentru toate județele țării **(Ștefan Baciu)** 8
- Creșterea contribuției cercetării științifice la valorificarea resurselor naturale **(Gheorghe Aldea, Alexandru Turtă)** 11
- Acțiuni ferme pentru o nouă calitate în prestările de servicii **(Gh. Teodorașcu)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Concepte — instrumente — tehnici în sprijinul sporirii eficienței. Intervenții necesare ale organizării pentru utilizarea cît mai rațională a materiilor prime și energiei **(dr. Ionel Dumbravă)** 16

TEORII ● IDEI

— Om-tehnică-mediu. Posibilități de creștere a producției și eficienței pescuitului oceanic **(Marin Nițu, Virgil Țipa)** 18

— Opinii. Atenție sporită formării profesionale a cadrelor de economiști cu pregătire medie 20

— Cibernetica aplicată la sociologie **(Mihail Florescu)** 21

— Școli-curente-economiști. Concepții și orientări latino-americane cu privire la planificarea dezvoltării economico-sociale (II) **(Marina Rudăreanu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Sesiunea anuală F.M.I.-B.I.R.D. de la Belgrad. În dezbatere, principalele probleme ale situației economice și financiare internaționale **(Dr. Costin C. Kirițescu)** 24

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști. Japonia — direcții și resurse ale progresului **(Em. Stancu)** 27

ÎN SUPLIMENTUL REVISTEI :
Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— The prospect of remarkable economic and social achievements in all the districts of the country **(Ștefan Baciu)** 8

— Upgrading the contribution of the scientific research to the valorisation of the natural resources **(Gheorghe Aldea, Alexandru Turtă)** 11

— Steady action towards a new quality in servicing **(Gh. Teodorașcu)** 14

— Man - technics - environment. Possibilities to develop production and efficiency of the ocean fishing **(Marin Nițu, Virgil Țipa)** 18

— Schools — currents — economists. Latin american conceptions and trends concerning economic and social development planning (II) **(Marina Rudăreanu)** 22

— The annual I.M.F.—I.B.R.D. session in Belgrade. Under debate — the principal problems of the economic and financial situation. **(Dr. Costin C. Kirițescu)** 24

— Problems of the future in the vision of the specialists. Japan — directions and resources of the progress. **(Em. Stancu)** 27

DANS LE NUMÉRO

— La perspective de remarcables acomplissements économiques et sociaux dans tous les departements du pays **(Ștefan Baciu)** 8

— L'accroissement de la contribution de la recherche scientifique à la valorisation des ressources naturelles. **(Gheorghe Aldea, Alexandru Turtă)** 11

— Action ferme pour une nouvelle qualité des services **(Gh. Teodorașcu)** 14

— Homme-technique-environnement. Possibilités pour accroître la production et l'efficience de la pêche océanique. **(Marin Nițu, Virgil Țipa)** 18

— Ecoles-courants-économistes. Conceptions et orientations latino-américaines concernant la planification du développement économique et social (II). **(Mariana Rudăreanu)** 22

— La session annuelle du F.M.I. et de la B.I.R.D. à Belgrade. Débat sur les principaux aspects de la situation économique et financière. **(Dr. Costin C. Kirițescu)** 24

— Problèmes du futur et du développement dans les vues des spécialistes. Le Japon — directions et ressources du progrès **(Em. Stancu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Перспективы выдающихся социально-экономических осуществлений для всех уездов страны **(Штефан Бачиу)** 8

— Рост вклада научного исследования в дело использования природных ресурсов **(Георге Алдя, Александру Туртэ)** 11

— Решительные меры для реализации нового качества в сфере обслуживания **(Г. Теодорашку)** 14

— Человек — техника — среда. Возможности увеличения продукции и эффективности океанского рыболовства **(Марин Ницу, Вирджил Ципа)** 18

— Школы ● течения ● экономисты. Латино-американские концепции и ориентации по вопросу планирования экономико-социального развития (II) **(Марина Рудэряну)** 22

— Ежегодная сессия М.В.Ф. — М.Б.Р.Р. в Белграде. В порядке обсуждения — главные вопросы экономического и финансового положения **(Костин К. Кирицеску)** 24

— Проблемы будущего и развития в предвидении некоторых специалистов Япония — направления и ресурсы прогресса **(Ем. Станку)** 27

Amintim cititorilor noștri că în curînd va începe campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1980 la „Revista economică". Prețul abonamentului : 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de : 130 lei anual ; 65 lei semestrial ; 32,50 lei trimestrial.

Incheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate : „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice", „Curier economic-legislativ".

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Scînteii".

CONDIȚII OPTIME DE VIZIBILITATE ȘI AUDIȚIE ASIGURĂ ORICARE MODEL DIN FAMILIA DE TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE.

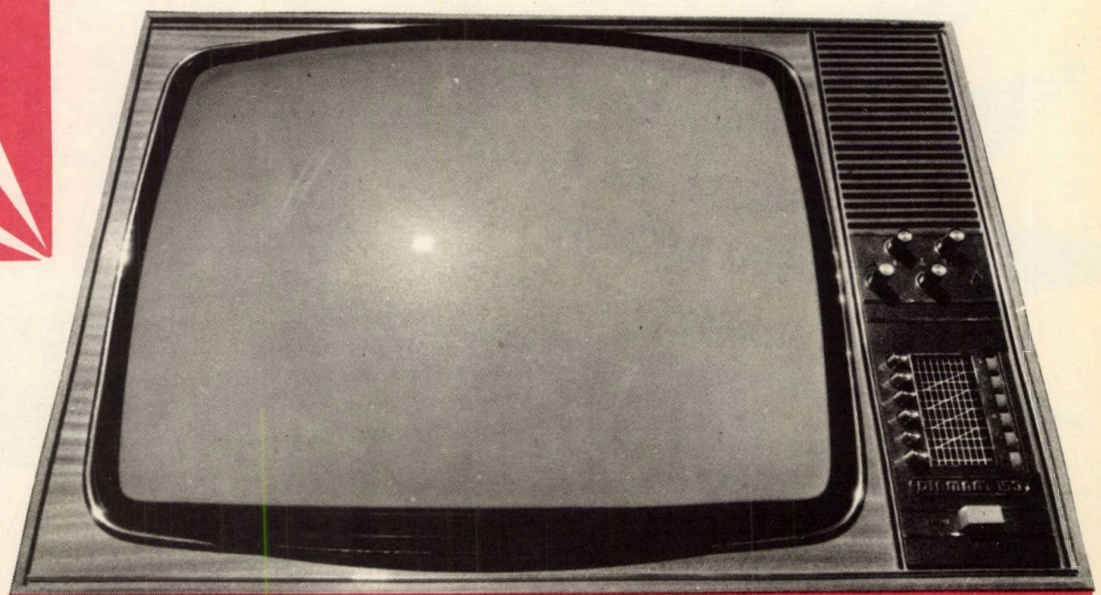

Datorită stabilizatorului incorporat, aceste televizoare funcționează normal chiar și la variații mari ale tensiunii de rețea. Complet tranzistorizate, televizoarele cu circuite integrate au fiabilitate mărită. Consumul lor de energie electrică este redus cu 33%. Termenul de garanție pentru buna funcționare a aparatelor din familia televizoarelor cu circuite integrate este majorat la 12 luni.

Magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat vă oferă spre alegere următoarele tipuri de televizoare cu circuite integrate :

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm.)	Preț (lei)	Aconto (15%)	Valoarea ratei lunare (24 rate)
SPORT	31	3000	450	106
OLT	44	2920	438	103
SNAGOV	47	2920	438	103
SIRIUS	50	3050	457	108
SIRIUS	50	3100	465	110
DIAMANT	61	3600	540	128
LUX	65	4000	600	142

Noul dumneavoastră televizor va fi, desigur, un televizor cu circuite integrate pentru că este realizat în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial.

RADIORECEPTOARE PORTABILE

● Buletine de știri ● Buletine meteo-rutiere ● Emisiuni economice ● Emisiuni pentru copii și tineret ● Muzică populară, ușoară, simfonică ● Emisiuni de divertisment ● Teatru la microfon.

Pe scurt... de toate pentru toți vă oferă aparatul de radio. Dar dacă ați avea un radioreceptor portabil, ați avea mai mult decît un prieten instruit și agreabil, ați avea un prieten nedespărțit.

În magazinele comerțului de stat vă așteptă 9 tipuri de radioreceptoare portabile :

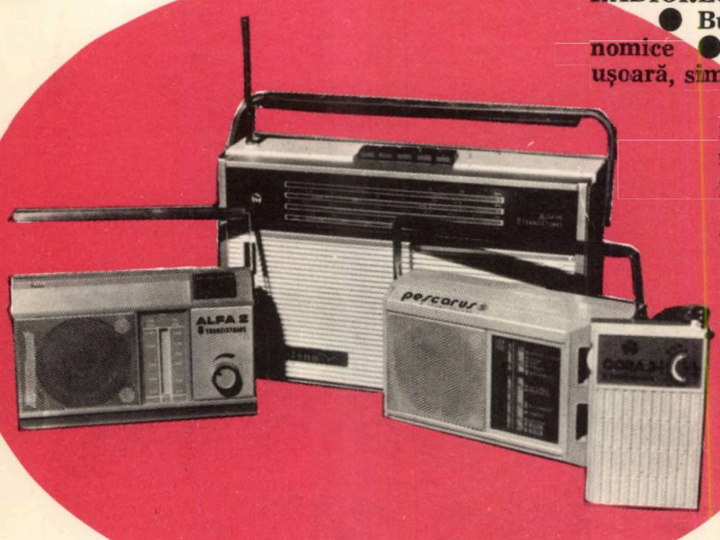

	G.U.	Preț
● CORA	1	345 lei
● APOLLO	1	345 „
● PEȘCĂRUȘ	2	450 „
● ALFA	2	500 „
● COSMOS	3	645—740 „
● ALBATROS	4	800 „
● JUPITER	4	845 „
● MADRIGAL	4	1150 „
● GLORIA	4	1450 „

Radioreceptoarele portabile se vînd și cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 20%.

1979 OKT 19

ÎN CELE MAI NOI UNITĂȚI COMERCIALE DIN BUCUREȘTI, CELE MAI RECENTE MODELE ALE INDUSTRIEI UȘOARE!

Calea Victoriei nr. 44

- **Confecții pentru femei, bărbați și copii**
- **Lenjerie de corp și tricotată**
- **Articole de galanterie**
- **Marochinărie**
- **Încălțăminte**
- **Tricotaje**

Calea Victoriei nr. 81

Calea Victoriei nr.102—110

Calea Victoriei nr. 83

Adecvată acestui sezon, gama sortimentală pusă la dispoziția tuturor categoriilor de cumpărători de noile magazine deschise recent în centrul Capitalei, se remarcă prin diversitate, bun gust și eleganță.

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

O cerință
pentru participarea mai activă
și eficientă
a oamenilor muncii
la conducerea și organizarea
activității economico-sociale

PERFECȚIONAREA CONTINUĂ A PREGĂTIRII PROFESIONALE

Numărul 42 ● Vineri 19 octombrie 1979

În spiritul relațiilor de prietenie româno-guineeze

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu

TOVARĂȘUL AHMED SEKOU TOURÉ ȘI TOVARĂȘA ANDRÉE TOURÉ AU FĂCUT O SCURTĂ VIZITĂ ÎN ȚARA NOASTRĂ

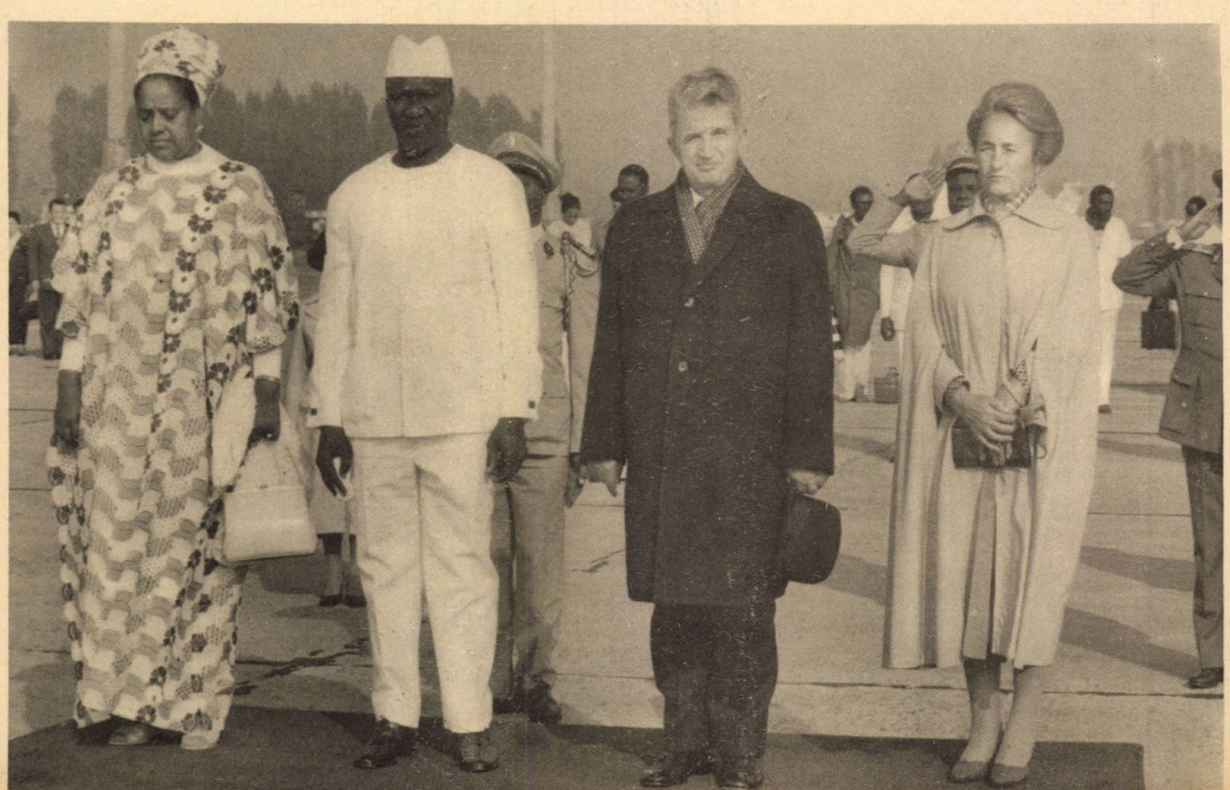

D 646

1979 OKT 24

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

drept și uzanțe internaționale

Riscul în comerțul internațional (III)

RISCUL PRIVIND NEGOCIEREA NEURMATĂ DE ÎNCHEIEREA CONTRACTULUI

Este bine cunoscut că o sumă de afaceri comerciale intrate în faza de negociere nu-și găsesc o finalizare din diverse motive. Desigur că și asemenea negocieri atrag după sine o serie de consecințe care, însă, sînt inerente în activitatea de comerț exterior : cheltuieli privind organizarea negocierii, timp prețios irosit, iar uneori ratarea unor afaceri cu alți parteneri potențiali, oarecum neglijați, sub imperiul convingerii intime a comercialiștilor că negocierea începută cu primii va conduce la rezultate pozitive. Sînt însă unele negocieri care dacă nu se finalizează prin încheierea contractului pot aduce prejudicii uneia din părți ; așa stau lucrurile în cazul contractelor de exporturi complexe și de transfer de know-how, oferte de consulting-engineering, pentru a căror negocieri practica a creat unele tehnici de preîntîmpinare a riscurilor menționate, pe care le vom sintetiza în cele ce urmează.

GARANȚII PRIVIND ÎNCHEIEREA CONTRACTULUI DUPĂ ADJUDECAREA OFERTEI

Este bine cunoscut că pe plan internațional încheierea contractelor de exporturi complexe, — livrări de linii tehnologice, fabrici etc. — se perfectează tot mai frecvent în urma organizării de licitații, inițiate de importator ; acest mod de perfectare a tranzacțiilor este obligator în cazul în care investiția în cauză este finanțată prin credite acordate de Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.).

În esență, o asemenea licitație se desfășoară în următoarele faze :

— elaborarea de către organizator a caietului de sarcini privind proiectul licitației, anunțarea datei și a condițiilor de participare, difuzarea lor ;

— deschiderea plicurilor cu oferte formulate de participanți și verificarea îndeplinirii condițiilor stabilite, operație care se efectuează în mod public la locul, în ziua și la ora stabilită ;

— adjudecarea ofertei celei mai avantajoase pentru organizator (preț, termen de executare, calitate etc.).

Caracteristic unor asemenea licitații este condiția impusă de organizatori ofertanților de a înscrie în ofertă prețuri fixe (înghețate), fără posibilitatea de revizuire. De aici un prim risc pentru ofertant : înscrierea în ofertă a unui preț mai mare decît al concurenților (din dorința de a evita o serie de alte riscuri, printre care scumpirea materiilor prime și a manoperei pe parcursul executării obiectivului), situație care poate conduce la pierderea licitației ; iată de ce se cere o temeinică documentare și o justă apreciere a tuturor aspectelor pe care le ridică o ofertă de participare la o licitație ; trebuie avut permanent în vedere riscul de a fi înlăturați de alți participanți, dar, în același timp, viitorul contract să fie eficient din punct de vedere economic.

Licitațiile implică un risc și pentru organizatori și anume acela ca după adjudecarea în favoarea unui anumit ofertant, acesta din diferite motive să nu mai fie interesat în încheierea contractului comercial internațional în cauză. Desigur că pentru organizatorul licitației o asemenea situație îi creează prejudicii, constituite din cheltuielile efectuate cu organizarea și, în special, pentru timpul pe care trebuie să-l piardă pentru o nouă licitație. Este bine cunoscut, că în asemenea situații ofertanții care nu-și menține oferta fermă este pasibil de o răspundere delictuală, dar pentru realizarea acesteia este necesar timp și cheltuieli cu promovarea acțiunii civile în dezdăunare, lucru pe care organizatorii licitațiilor nu-l doresc. Ca urmare, practica comercială internațională a creat alte două modalități de evitarea riscului de neîncheiere a contractelor după adjudecarea ofertelor.

Prima modalitate o constituie depunerea de către ofertanți a unor sume de bani „cash" sau a unor hîrtii de valoare la o bancă din țara organizatorului, care potrivit prospectului de organizare a licitației poate să fie fixată pînă la 10% din valoarea estimată a obiectivului supus concursului ; în situația în care ofertantul căruia i-a fost adjudecată oferta nu încheie contractul pierde garanția. De aici rezultă că mecanismul ofertă-garanție depusă constituie un antecontract cu clauză penală a cărui neîndeplinire — obiectul fiind o obligație de a face, respectiv a încheia contractul după adjudecare — se sancționează cu penalitatea stabilită și a cărei valoare a fost consemnată, așa cum am arătat, anticipat.

A doua modalitate de evitare a riscului de necontractare o constituie prezentarea de către ofertant a unei scrisori de garanție bancară emisă de o bancă comercială agreată de organizatorul licitației. În cazurile în care ofertanți sînt întreprinderi de comerț exterior române, scrisorile de garanție bancară sînt emise de Banca Română de Comerț Exterior. Sub aspect juridic, obligația băncii emitente a scrisorii de garanție este o obligație subsidiară celeia luate de ofertant, a cărui punere în executare se declanșează prin neîndeplinirea obligației principale — încheierea contractului după adjudecarea ofertei. Fiind o stipulație fermă pentru altul, banca emitentă este obligată să execute întocmai și în condițiile formulate prin scrisoare de garanție remisă organizatorului licitației.

GARANȚII PRIVIND PĂSTRAREA SECRETULUI PE TIMPUL NEGOCIERII TRANSFERULUI DE KNOW-HOW

Este bine cunoscut că spre deosebire de un brevet de invenție care constituie o veritabilă proprietate industrială garantată prin convenții internaționale și prin sistemele de drept al tuturor statelor, deținătorul de know-how nu se bucură de aceeași protecție. Așa fiind, păstrarea secretului este singura cale de a asigura posesorului dreptul exclusiv de a fructifica aceste cunoștințe, fie prin punerea lor directă în aplicare, fie prin transmiterea lor,

pe bază contractuală, unor alte persoane. Cum cunoştinţele posesorului unui know-how constituie un drept de proprietate industrială imperfectă, deoarece el nu este protejat prin norme de drept, căile de evitare a riscului de însuşirea lui pe cale frauduloasă de către diverse persoane interesate, în perioada negocierilor de transfer, sînt diferite:

a) Ghidul de redactare a contractelor privind transferul internaţional de know-how în industria mecanică, elaborat de C.E.E./O.N.U. arată că o primă metodă la care pot recurge ofertanţii pentru păstrarea secretului în cursul negocierilor preliminarii constă în a nu dezvălui nici o informaţie confidenţială privitoare la elementele esenţiale şi necunoscute ale know-how-ului, rezumîndu-se numai la descrierea rezultatelor obţinute, determinarea conţinutului procedeului de fabricaţie fiind eventual rezervat unei demonstraţii practice ulterioare, după încheierea contractului, în echipamentul industrial al furnizorului. Pe bună dreptate, această metodă este privită cu rezervă, deoarece în unele situaţii ofertantul nu doreşte ca demonstraţia să se facă în uzina proprie, iar pe de altă parte, beneficiarul s-ar putea să nu fie de acord cu încheierea contractului înainte de a se convinge de procedeul tehnic, posibilităţile de adaptare în propriile uzine, rezultatele finale etc.

b) Altă cale de asigurare a păstrării secretului în perioada de negociere o constituie remiterea de către beneficiar ofertantului a unui document scris, înainte de începerea negocierii, prin care se obligă să ţină strict confidenţial toate informaţiile primite şi să nu le dezvăluie unor terţe persoane, fără acordul acestuia (deţinătorul khow-how-ului în cauză) ; încălcarea angajamentului dat dă dreptul ofertantului la o acţiune civilă pentru repararea daunelor suferite. Această cale, care se bazează pe angajament unilateral al beneficiarului potenţial, este criticată în literatura de specialitate ca fiind lipsită de efecte practice. Într-adevăr, ne aflăm pe tărîmul răspunderii civile delictuale în care dovada culpei revine celui păgubit.

c) Ghidul menţionat mai prevede o cale de protejare a secretului, întîlnită în cazul unor tranzacţii complexe şi de valoare mai mare ; o asemenea cale o constituie încheierea unei convenţii preliminare între partenerii aflaţi în tratative. Redăm în continuare o variantă a conţinutului unor asemenea convenţii :

1. Deţinătorul A doreşte să furnizeze beneficiarului B un anumit know-how cu scopul ca acesta să poată fi în măsură să pornească fabricarea produsului.

2. Beneficiarul B se obligă să considere toate informaţiile astfel obţinute ca strict confidenţiale (atît înainte cît şi după data acestui acord preliminar). El se obligă să nu le dezvăluie unei terţe părţi, fără acordul expres al lui A şi acceptă responsabilitatea pentru orice dezvăluire făcută de oricare din salariaţii săi cărora informaţiile le-au fost furnizate.

3. Beneficiarul B se obligă ca nici el, nici salariaţii săi şi nici o terţă persoană să nu facă uz de informaţiile primite.

4. Dacă pînă la data de... părţile nu au ajuns la un acord privind know-how-ul în cauză, beneficiarul B va returna lui A toate documentele puse la dispoziţia sa şi nu va păstra copii sau fotocopii ale acestora. Beneficiarul B va preda lui A toate notele, planurile, desenele şi alte documente aflate în posesia sa care ar putea dezvălui total sau parţial detalii privind know-how-ul.

5. În cazul în care înainte de data menţionată la pct. 4 părţile ajung la un acord, toate informaţiile predate lui B în urma acestui acord preliminar vor fi considerate livrate în cadrul contractului perfectat.

Pentru simplificarea eventualelor litigii se recomandă ca părţile să înscrie în convenţie acordul lor cu privire la organul de arbitraj comercial internaţional competent să le soluţioneze.

Inconvenientul pe care îl prezintă modalitatea prezentată mai sus şi anume aceea de a fi dificil pentru arbitri să stabilească cuantumul daunelor suferite de ofertant prin încălcarea convenţiei poate fi înlăturat prin adoptarea unei clauze potrivit căreia beneficiarul potenţial se obligă să plătească o indemnizaţie forfetară plătibilă de către acesta în cazul în care violează prevederile convenţiei, chiar dacă conform unor legi naţionale aplicabile acesteia violarea săvîrşită nu este sancţionabilă în justiţie.

d) O ultimă cale de garantare a păstrării secretelor dezvăluite de ofertant, menţionată de Ghid, este indicată a fi adoptată în cazurile în care acesta nu dispune de suficiente informaţii privind bonitatea beneficiarului potenţial sau dacă în raport cu importanţa know-how-ului nu doreşte să-şi asume riscul desconspirării. În asemenea situaţii, înainte de a comunica informaţiile cu caracter confidenţial, ofertantul solicită beneficiarului să consemneze o sumă de bani care să servească drept cauţiune a angajamentului de a nu utiliza informaţiile confidenţiale primite.

Dacă contractul se încheie, suma constituită cauţiune se scade din preţul care urmează să fie plătit de beneficiar. În cazul în care contractul nu se încheie, prin convenţia privind constituirea cauţiunii urmează să se stabilească în ce condiţii se restituie şi în ce proporţii.

Ghidul subliniază inconvenientul acestei căi : dacă suma stabilită este prea mică nu constituie o garanţie suficientă care să determine pe beneficiar să păstreze secretul ; dacă este prea mare ar fi de natură să constituie un obstacol de nesurmontat pentru începerea negocierii şi, deci, ratarea afacerii.

Aşadar, rămîne la aprecierea deţinătorilor de know-how să hotărască în funcţie de condiţiile concrete, de importanţa lui, de faptul dacă este sau nu integrat într-un contract de exporturi complexe etc., care anume cale de garantarea păstrării secretului pe timpul negocierilor urmează a fi adoptată.

GARANŢII PRIVIND CHELTUIELILE DE ELABORARE A OFERTELOR DE CONSULTING-ENGINEERING

Caracteristica contractelor de consulting-engineering o constituie costurile ridicate a lucrărilor de elaborare a ofertelor Practica demonstrează că, în unele cazuri, clienţii solicită oferte cu scopul de a lua cunoştinţă pe această cale indirectă de unele elemente de care au nevoie în soluţionarea problemelor complexe pe care le ridică proiectele unor obiective industriale. Ca urmare, firmele de engineering, datorită costurilor ridicate pe care le implică formularea unor oferte detaliate, au tendinţa de a răspunde la cererile de ofertă în mod succint, ceea ce, implicit, reduce cheltuielile (a căror acoperire nu este certă), dar care prezintă riscul să nu asigure scopul final — perfectarea contractelor.

Cum riscul de a nu se ajunge la perfectarea contractelor de consulting-engineering, ca urmare a prezentării unor oferte rezumate, fără detalii tehnice care să convingă pe beneficiarul potenţial, ar putea avea urmări în lanţ — neîncheierea contractelor de vînzare de maşini şi utilaje aferente obiectivului în cauză, eventual, pierderea unor contracte şi mai importante, cum ar fi realizarea de obiective industriale la cheie şi altele —, în practică se pune problema preîntîmpinării unor asemenea riscuri.

O primă cale de preîntîmpinare a riscurilor, de nefinalizarea unor oferte, care îşi au geneza tocmai în faptul că firmele de engineering nu prezintă suficiente documentaţii în susţinerea lor datorită cheltuielilor mari pe care le implică, este aceea iniţiată în unele state, care creează posibilitatea acoperirii acestor cheltuieli prin organisme financiare de stat ; asemenea subvenţii speciale prin organisme de stat se combină cu aportul marilor societăţi industriale şi bancare interesate în promovarea exporturilor de engineering, operaţiuni ce, implicit, conduc la sporirea exporturilor de utilaje, maşini, echipamente, şi, frecvent, la livrarea de obiective industriale „la cheie", în care acestea sînt interesate.

O a doua cale care poate fi, de asemenea, promovată este aceea de perfectarea unui anticontract între firma de engineering ofertantă şi beneficiarul potenţial al lucrării, prin care acesta din urmă se obligă să consemneze la dis-

poziția primului o sumă de bani ce are un dublu rol : să constituie o garanție că în ipoteza în care nu se perfectează contractul cheltuielile de elaborare a ofertei sînt acoperite ; să constituie un avans asupra prețului din viitorul contract de engineering care, în ipoteza că acesta se perfectează, se scade din obligațiile de plată ale beneficiarului.

În sfîrșit, o ultimă cale, cu bune rezultate, credem că o poate constitui prezentarea de către beneficiarul potențial a unei garanții bancare, prin care banca comercială emitentă se obligă să plătească o anumită sumă apreciată a fi suficientă pentru acoperirea cheltuielilor de elaborare a ofertei, în cazul în care deși aceasta a fost întocmită potrivit solicitărilor beneficiarului, contractul nu a fost încheiat.

RISCUL PRIVIND FLUCTUAȚIILE VALUTARE

În condițiile în care comerțul internațional se desfășoară într-un cadru economic și politic în continuă mutație, generator de mari incertitudini datorită, printre altele, instabilității financiare, a fluctuațiilor valutare continue, oricît de judicios ar fi stabilit prețul el nu poate fi ferit de urmările acestor fluctuații decît prin consolidarea lui pe diverse căi : adoptarea unor măsuri organizatorice de livrare și scurtarea cît mai mult posibilă a perioadei de încasare a prețului privind mărfurile livrate ; înscrierea în contracte a unor clauze adecvate, menite să preîntîmpine sau să atenueze consecințele fluctuațiilor valutare ; folosirea unor modalități extracontractuale, printre care prezintă eficiență operațiunile valutare de tip Hedging.

VALORIFICAREA OPTIMĂ A TERMENELOR DE LIVRARE — SCURTAREA PERIOADEI DE ÎNCASARE A PREȚULUI

Este bine cunoscut că în contractele comerciale de vînzare internațională termenele de livrare se stabilesc, nu pe zile fixe calendaristice, ci cu referire la o perioadă mai mare cum ar fi o anumită decadă dintr-o lună, o anumită lună dintr-un trimestru sau, uneori, prin indicarea unui trimestru. Ca urmare, în funcție de previziunile conjuncturale ale piețelor valutare vînzătorii vor lua măsurile organizatorice de a impulsiona livrările sau de a le întîrzia, de așa natură însă ca executarea obligației să se înscrie în interiorul limitelor de livrare stabilite prin contract. O asemenea strategie se impune, în special, în cazul contractelor de vînzare cu termen relativ apropiat de livrare de data încheierii lor și care, din această cauză, nu conțin clauze de evitare a riscurilor fluctuațiilor valutare. În aceste cazuri vînzătorul-exportator va intensifica livrările, de așa natură încît expedierea să se realizeze în primele zile ale perioadei de livrare, dacă valuta de plată prezintă tendințe de depreciere ; în schimb, dacă valuta în cauză se află într-un proces de reapreciere, expedierea mărfurilor va fi realizată spre sfîrșitul perioadei de livrare, cînd cursul valutei înregistrează un nivel cît mai ridicat.

Strategia menționată prezintă importanță în special în situațiile în care prețul este stabilit într-o anumită valută, denumită valuta tranzacției sau de cont, care este dedublată de o altă valută de plată sau de decontare. Scopul unor asemenea clauze este acela de a da o garanție în plus vînzătorului că la data plății va încasa prețul într-o valută mai stabilă sau al cărei curs tinde spre creștere, în raport cu cel al valutei de cont.

Uneori prin acest mod de stabilire a prețului se urmărește de către cumpărător să plătească în valuta națională de care este sigur că va dispune la data plății. Cum această valută este condiționată, legată, prin contract de o valută mai stabilă, vînzătorul nu este în dezavantaj, mai ales dacă pe piața națională a valutei de plată are și alte tranzacții încheiate, pe flux invers, respectiv contracte de import care trebuie plătite în aceeași valută.

Pentru comercialistul din întreprinderea de comerț exterior exportatoare problema nu prezintă nici un fel de implicație atîta vreme cît urmărește cu atenție cursul valutei de plată pînă la data cînd se naște dreptul de a încasa prețul. Să presupunem că într-un contract de export încheiat între o întreprindere de comerț exterior română și un partener francez s-a stipulat următoarea clauză : „Prețul de 1 000 dolari S.U.A. stabilit prin contract pe unitate de produs va fi plătit în franci francezi potrivit cursului la data plății".

Dacă la data plății potrivit publicațiilor oficiale cursul este de 1 $ = 4,15821 franci francezi, urmează ca facturarea să se facă la prețul de 4158,21 franci francezi pe unitate de produs.

De remarcat că atît vînzătorul, cît și cumpărătorul prin formularea clauzei arătate și-au asumat un anumit risc legat de fluctuația cursului celor două devize. Astfel, bunăoară, dacă cursul francului francez crește față de cel existent la data încheierii contractului, în raport cu dolarul, cumpărătorul va avea de plătit o sumă mai mică în franci francezi, iar dacă scade, va plăti o sumă mai mare. Așa fiind, data plății fiind aceea care determină la ce curs se face plata este evident că vînzătorul îl poate influența prin urgentarea sau întîrzierea expediției, în funcție de faptul dacă valuta de plată are tendință de depreciere sau de reapreciere.

O altă cale de atenuare a urmărilor fluctuațiilor valutare — în cazul contractelor fără clauză de consolidare și cînd valuta de plată prezintă tendințe de depreciere — o constituie scurtarea perioadei de încasarea prețului, în raport cu data expedierii mărfurilor (dată care declanșează dreptul vînzătorului să prezinte documentele de plată pentru încasare). Evident, perioada de timp care se scurge de la expedierea mărfurilor și pînă la încasarea prețului este în funcție și de modalitatea de plată stabilită prin contract. Astfel, în cazul modalității de plată, prin incaso documentar, pentru circuitul bancar al documentelor de plată sînt necesare 40—50 zile, pe cîtă vreme dacă se adoptă acreditivul documentar domiciliat în țara vînzătorului, încasarea prețului poate fi realizată în cîteva zile de la data expedierii mărfurilor.

Oricare ar fi modalitatea de plată adoptată prin contractul comercial de vînzare internațională, revine ca obligație pentru comercialiștii din întreprinderile de comerț exterior exportatoare să scurteze cu cît mai mult posibil perioada de încasare a prețului prin depunere la Banca Română de Comerț Exterior a documentelor de plată. Cum potrivit mecanismului nostru de comerț exterior livrarea mărfurilor cumpărătorilor externi se face de către unitățile producătoare, acestea au datoria să remită exportatorilor documentele de plată prevăzute în contractul economic de livrări pentru export în cel mult 24 ore de la data expedierii. Plecînd de la importanța pe care o prezintă scurtarea termenului de încasarea prețului în valută, Legea contractelor economice a instituit o penalizare specială menită să stimuleze pe producători să remită în cel mai scurt timp documentele de livrare la extern a mărfurilor. Astfel, potrivit art. 81, alin. 2, combinat cu art. 80, lit. a, „pentru remiterea cu întîrziere de către unitatea producătoare a documentelor necesare încasării valorii mărfii livrate" se aplică o penalizare de 100 de lei pentru fiecare zi de întîrziere.

Scurtarea perioadei de încasare a prețului, pe lîngă atenuarea urmărilor deprecierii valutei de plată, are efecte pozitive și asupra eficienței macroeconomice a operațiunii în cauză prin dobînda pe care o produce suma în valută intrată mai devreme în administrarea Băncii Române de Comerț Exterior.

O ultimă cale de atenuare a urmărilor operațiunilor comerciale internaționale pe care dorim să o relevăm este aceea de forfetare a cambiilor. Este bine cunoscut că în vînzările pe credit una din modalitățile de garantarea plății o constituie emiterea de către vînzător a unor cambii de valoare egală cu creanța de plată, care sînt acceptate de cumpărător și avalizate de către o bancă comercială din țara acestuia, agreată de B.R.C.E. În ipoteza în care

valuta în care este emisă cambia are tendința de depreciere, forfetarea acesteia transformă titlul de credit în disponibil în cont, înlăturîndu-se astfel efectele deprecierii. Evident, la luarea deciziei de forfetare a unor cambii se au în vedere o serie de factori : nivelul cheltuielilor de forfetare (scontul, coeficientul de risc, comisioane etc.) ; gradul de intensitate a procesului de depreciere a valutei în care este emisă cambia ; necesitatea de fonduri în valuta respectivă; nivelul dobînzii cu care pot fi fructificate sumele încasate etc.

CLAUZE CONTRACTUALE PENTRU PREÎNTÎMPINAREA URMĂRILOR DECURGÎND DIN FLUCTUAȚII VALUTARE

Consecințele negative ale fluctuațiilor valutare au condus la căutări în practica comerțului internațional de a găsi soluții corespunzătoare care să le preîntîmpine sau, cel puțin să le atenueze. Printre acestea — în condițiile existenței etalonului aur și apoi aur-devize — o aplicare tradițională au cunoscut-o clauza aur și clauza valutară.

Clauza aur era folosită în epoca cursurilor valutare fixe, cînd riscul valutar exista, ca regulă generală, în devalorizarea sau revalorizarea oficială a conținutului în aur al valutelor de către administrațiile de stat naționale. În baza acestei clauze prețurile stabilite într-o valută care a fost pe parcursul executării contractului devalorizată sau revalorizată se recalculau în funcție de noul conținut în aur al valutei, raportat la conținutul inițial. Așadar, se pleca de la premisa că aurul echivala ca monedă mondială, prin intermediul căreia se putea comensura valoarea oricărei valute convertibile.

Clauza valutară era utilizată în practica comerțului internațional sub două forme. Prima, prin exprimarea prețului într-o valută considerată stabilă, alta decît valuta decontării ; la data plății, cursul valutei de decontare era raportat la valuta prețului, anihilîndu-se astfel oscilațiile valutei în care se face plata. Cea de-a doua formă a clauzei valutare constă în exprimarea prețului și a modalității de plată într-o singură valută, cu mențiunea că prețul de decontare se modifică în aceeași proporție în care se schimbă cursul acestei valute față de o altă valută menționată în contract considerată „forte" și luată deci ca valută de referință.

În condițiile în care valutele din sistemul pieței financiar-valutare capitaliste au renunțat în fapt la definirea în aur a monedei naționale, trecînd la flotarea cursurilor, atît clauza aur, cît și clauza valutară nu mai prezintă valoare practică ; efectele acestor clauze sînt practic anulate de generalizarea cursurilor flotante ale monedelor naționale ale țărilor cu economie capitalistă. Ca urmare, în prezent se utilizează, ca soluție optimă, raportarea cursului valutei de plată la media cursurilor mai multor valute ; astfel s-a născut clauza valutară bazată pe un anumit „coș valutar", care prezintă avantajul că media cursurilor valutare intrate în „coș" are un grad mai mare de stabilitate datorită compensării reciproce ale fenomenelor de depreciere cu cele de reapreciere ale valutelor luate în calcul, potrivit coșului stabilit de părți. Clauza multivalutară s-a conturat în practica comercială sub două variante : clauza multivalutară restrînsă, clauza multivalutară D.S.T.

a) **Clauza multivalutară bazată pe un coș restrîns de valute.** În cazul în care părțile dintr-un contract comercial internațional doresc să adopte o asemenea clauză aleg 3—5 valute considerate mai stabile care să constituie coșul de referință. Pentru exemplificare reproducem o asemenea clauză întîlnită într-un contract încheiat de o întreprindere română de comerț exterior : „Prețul este stabilit în franci francezi, luîndu-se în considerare media cursurilor valutare a dolarului S.U.A., francul elvețian și lirei sterline la data încheierii contractului. Dacă la data plății cursul valutei de tranzacție va prezenta o diferență de $\pm 1\%$ față de media valutelor menționate suma de plată va fi recalculată în mod corespunzător". Într-un alt contract formularea ni se pare mai completă :

„Prețul convenit prin prezentul contract a fost stabilit avîndu-se în vedere paritatea valutară a dolarului S.U.A. la data încheierii contractului, în raport de : marca vest-germană, francul elvețian, lira sterlină și florinul olandez. În cazul cînd această paritate se diminuează în raport cu una sau mai multe din aceste valute, prețul va fi recalculat cu procentul de diminuare rezultat din media aritmetică a parității dolarului S.U.A. față de media parității valutelor menționate în aliniatul precedent.

Pentru stabilirea procentului de diminuare se are în vedere paritatea valutară de la data încheierii contractului comparativ cu paritatea valutară de la data plății, atît în cazul livrărilor cu plata la livrare, cît și în cazul livrărilor pe credit".

Utilizarea clauzei valutare bazată pe un coș de valute restrîns, prezintă certe avantaje față de clauza valutară axată pe o singură valută, dar prezintă o securitate redusă, în raport cu clauza D.S.T. ; dacă în cazul clauzei D.S.T. stabilitatea relativ ridicată o asigură 16 valute cu pondere mare în comerțul internațional, alegerea neinspirată a unui coș de valute limitat la 3—5 valute poate avea influențe negative asupra tranzacției respective, așa cum s-a întîmplat într-un contract încheiat de o întreprindere de comerț exterior, care a introdus în coșul valutar și lira sterlină care, ulterior, a cunoscut o depreciere substanțială.

b) **Clauza multivalutară bazată pe unitatea de cont a F.M.I. — Drepturile Speciale de Tragere.** Clauza multilaterală D.S.T., cum este denumită pe scurt în practică, înscrisă în contract leagă moneda de plată de Drepturile Speciale de Tragere. D.S.T.-ul, unitate de cont al Fondului Monetar Internațional, este considerată în prezent ca fiind cea mai stabilă unitate monetară de referință, deoarece valoarea ei este calculată zilnic, pe baza unui **coș valutar,** compus din 16 valute ale statelor cu o pondere importantă în comerțul internațional, care se publică zilnic, exprimat în fiecare din cele 16 valute, în Buletinul F.M.I. Așa fiind, pe baza cursului unei valute, față de cursul mediu al celor 16 valute (care compun coșul) în mod practic toate monedele convertibile pot fi raportate la Drepturile Speciale de Tragere, acesta servind astfel ca o unitate de cont stabilă pentru referință, în comparațiile ce se impun pentru evitarea riscurilor valutare.

Într-un contract încheiat de o întreprindere română de comerț exterior întîlnim următoarea formulare a clauzei multivalutare axată pe D.S.T. „Plățile în executarea acestui contract se vor face în dolari S.U.A., avînd la bază cursul 1 D.S.T. = 1,20213$. La data fiecărei plăți se va compara cursul dolarului, față de D.S.T. luîndu-se cursul de bază de mai sus. Dacă între cele două cursuri va rezulta o diferență mai mare de $\pm 1\%$, valoarea plății respective va fi recalculată în mod corespunzător".

Să presupunem că la data primei plăți, potrivit prețului inițial lotul livrat este de 10.000$, iar cursul dolarului a crescut față de D.S.T., ajungînd 1 D.S.T. = 1,18712$.

Evident, rezolvarea problemei de mai sus, implică două calcule succesive : primul privește stabilirea dacă fluctuațiile valutare sînt supraunitare în raport cu clauza valutară, ceea ce rezolvă aspectul juridic, respectiv dacă una din părți este sau nu îndrituită să solicite revizuirea prețului ; cel de-al doilea calcul privește aspectul economic și anume calcularea efectivă a noului preț. revizuit.

Făcînd raportul între cele două cursuri diferite ale dolarului — cel de la data încheierii tranzacției și cel de la data plății — constatăm o diferență de —1,25%, fapt ce obligă pe vînzător să recalculeze suma pe care o are de plătit cumpărătorul, diferența fiind mai mare decît minima stabilită prin contract ($\pm 1\%$).

Formula de calcul este următoarea :

$$K = \left(\frac{Ci}{Co} - 1 \right) 100, \text{ în care :}$$

K = coeficient de fluctuație a cursului.
C_i = cursul valutei prevăzută în contract (în speță dolari) la data plății, în raport cu D.S.T.

C_0 = cursul aceleiaşi valute la data încheierii contractului în raport cu D.S.T.

Aplicînd formula de mai sus la termenii problemei, vom constata :

$$K = \left(\frac{1{,}18712}{1{,}20216} - 1\right) 100 = -1{,}25\%$$

Cum cursul dolarului a crescut, înseamnă că cumpărătorul (debitorul obligaţiei de plată) urmează să plătească o sumă mai mică, cu 1,25%, respectiv în loc de 10.000$, numai 8 875$.

Evident, la data efectuării plăţii, putem înregistra o depreciere a dolarului faţă de D.S.T., ca de exemplu 1 D.S.T. = 1,22180$. Se pune problema în ce măsură această fluctuaţie a dolarului influenţează preţul de facturare a lotului de marfă livrat. Raţionamentul este acelaşi :

$$K = \left(\frac{1{,}22180}{1{,}20216} - 1\right) .100 = 1{,}63\%$$

Faţă de scăderea cursului cu 1,63%, înseamnă că vînzătorul va încasa pentru lotul de marfă în loc de 10.000$, 10.163$.

c) **Clauza multivalutară bazată pe alte unităţi de cont.** Dacă nu cu mulţi ani în urmă clauzele multivalutare aveau o aplicaţie sporadică şi se rezuma la coşul restrîns la cîteva valute, în prezent sfera sa de folosire în tranzacţiile comerciale internaţionale cunoaşte o largă răspîndire. Alături de unitatea de cont a Fondului Monetar Internaţional — D.S.T. — o serie de alte unităţi de cont au fost înfiinţate, cu aplicaţie regională, care pot să constituie tot atîtea clauze multivalutare de preîntîmpinarea riscurilor decurgînd din fluctuaţiile valutare. Astfel, unitatea de cont a ţărilor Pieţei comune — UURCO, şi E.U.A. (unitatea europeană de cont) ; de asemenea, unitatea valutară arabă — URCRU, unitatea monetară asiatică — A.M.U., unitatea de cont a Fondului Monetar Arab — Dinarul arab, echivalent cu 3 D.S.T. etc.

MODALITĂŢI EXTRACONTRACTUALE DE DIMINUARE A URMĂRILOR VALUTARE — OPERAŢIUNI VALUTARE DE TIP HEDGING

În unele situaţii vînzătorii-exportatori nu pot promova includerea în contractele internaţionale a unor clauze care să conducă la evitarea riscurilor valutare ; în asemenea cazuri, se impune să se realizeze această cerinţă imperativă care condiţionează eficienţa tranzacţiei respective pe o altă cale, extranee contractului de vînzare-cumpărare perfectat. Dacă se are în vedere faptul că, deseori, unii cumpărători externi cer ca plata să se facă într-o anumită valută, care prezintă tendinţe de depreciere, necesitatea luării unor măsuri care să înlăture consecinţele unor asemenea deprecieri la data plăţii este şi mai evidentă.

Practica comercială internaţională a adoptat — în afara asigurării pentru riscuri comerciale — o modalitate extracontractuală de a contracara urmările fluctuaţiilor valutare pe care atît exportatorii, cît şi importatorii nu le doresc. Este vorba de o variantă a operaţiunilor valutare la termen, cunoscută sub denumirea de **operaţiuni de hedging valutar.** Recurgînd la asemenea operaţiuni, exportatorul urmăreşte să treacă „jocul" fluctuaţiilor valutare, cu toate consecinţele pe care le are, asupra unui organ financiar specializat în operaţiuni valutare — banca sa comercială —, cu scopul final de a-şi crea o acoperire sigură a operaţiunilor comerciale de vînzare internaţională pe care le realizează. Aşa fiind, exportatorul va încheia două contracte :

— contractul de vînzare-cumpărare internaţională, care se încheie la preţ fix, într-o anumită valută ;

— pentru evitarea riscului valutar, vînzătorul-exportator încheie un al doilea contract cu banca sa comercială care are ca obiect o operaţie de cumpărare la termen a unui volum de valută, alta decît cea din primul contract, echivalentă preţului fix din contractul comercial de vînzare internaţională ; termenul din cel de-al doilea contract este stabilit astfel încît să corespundă cu data de executare prevăzută în contractul de vînzare-cumpărare.

Procedînd astfel, vînzătorul-exportator se asigură că suma pe care o va primi de la cumpărător la data livrării, va fi echivalentă cu aceea necesară pentru achitarea obligaţiei valutare contractate la termen, fără a cîştiga sau a pierde ; în plus, se asigură de valuta pe care a scontat şi de care are nevoie. În aceste condiţii operaţiunea valutară nu constituie din punctul de vedere al exportatorului o operaţiune speculativă, ci are funcţia de a asigura la data livrării mărfurilor un preţ într-o anumită valută, echivalent sub aspectul puterii lui de cumpărare, cu cel stabilit la încheierea contractului.

Pentru ca mecanismul unor asemenea operaţiuni să fie şi mai bine înţeles, credem necesar să dăm un exemplu. Să presupunem o tranzacţie comercială de vînzare între un vînzător francez şi un cumpărător suedez în care preţul este de 1 000 dolari. Cum în această tranzacţie nu s-a prevăzut o clauză de evitare a riscurilor valutare, dacă la data livrării cursul dolarului scade, vînzătorul va primi pentru lotul livrat o sumă care nu este echivalentă cu valoarea corespunzătoare preţului de 1 000 de dolari avut în vedere la data perfecţionării contractului. Astfel, la încheierea contractului, vînzătorul a avut în vedere un curs de 1$ = 4,2750 F.F. ; în ipoteza în care dolarul se va deprecia, preţul fix de 1000$ din exemplul luat va reprezenta pentru vînzător o sumă inferioară în echivalenţă în franci francezi, faţă de cursul avut în vedere la data perfectării tranzacţiei. Aşa fiind, dacă faţă de cursul arătat mai sus la data plăţii, potrivit cotaţiilor pieţei valutare, raportul va fi de 1 $ = 4,1750 F.F. înseamnă că vînzătorul va pierde din preţul fix stabilit : cu alte cuvinte, preţul încasat la data livrării nu mai este echivalent cu cel de la data perfectării contractului, respectiv pentru cei 1 000 dolari încasaţi nu mai pot fi achiziţionaţi 4 275 franci francezi, ci numai 4 175.

Asemenea fenomene financiare care pot influenţa negativ eficienţa operaţiunilor comerciale, pot fi evitate, aşa cum am arătat, pe cale extracontractuală prin operaţiunea de **hedging,** care înseamnă realizarea unei tranzacţii între vînzător şi banca sa tradiţională, la care are deschis contul curent, potrivit căreia, banca îi vinde 4275 franci francezi la termen, (care corespunde datei livrării), pentru care se obligă să plătească la împlinirea termenului 1 000 dolari. În aceste condiţii, oricare ar fi cursul dolarului la data livrării mărfurilor, pentru preţul încasat de 1 000 dolari pe care îi plăteşte băncii, vînzătorul va intra în posesia a 4275 dolari. Diferenţa în minus, între cursul iniţial de 1000$ = 4275 F.F. şi cel de la împlinirea termenului de 1000$ = 4175 F.F, respectiv 100 F.F. este suportată de banca comercială care a preluat riscul fluctuaţiilor valutare, prin contractul încheiat cu vînzătorul-exportator francez. Evident, în exemplul luat nu au fost arătate cheltuielile suportate de vînzător pentru realizarea operaţiunii.

Un alt exemplu. Un exportator român negociază cu un partener francez un contract de vînzare-cumpărare internaţională în care preţul este de 5 000 dolari, dar la solicitarea cumpărătorului, trebuie stabilit în franci francezi, livrarea urmînd a se face peste 6 luni. Cum în contract nu s-a putut înscrie o clauză care să evite riscul fluctuaţiilor valutare, exportatorul are de ales între următoarele două alternative :

— prima, să-şi asume riscul fluctuaţiilor valutare, determinînd preţul în franci francezi, la cursul zilei, a dolarului, situaţie în care va fi favorizat dacă peste şase luni cînd va încasa preţul, dolarul va fi depreciat faţă de francul francez, iar ca urmare a operaţiunii de vînzare a francilor francezi încasaţi va obţine un volum mai mare de dolari, decît cel pe care a scontat în momentul încheierii contractului ; în situaţia în care francul francez se va deprecia în raport cu dolarul (care constituie în relaţiile noastre externe valuta de referinţă) exportatorul va înregistra o pierdere egală cu proportia deprecierii, respectiv va încasa o sumă mai mică decît 5000$;

— cea de-a doua alternativă este aceea de a efectua o operaţie de hedging care, aşa cum am văzut, este o ope-

rație la termen, menită să asigure pe exportator împotriva fluctuațiilor cursurilor de schimb, respectiv împotriva riscului valutar.

Pentru a ști exact echivalentul în dolari a sumei în franci francezi pe care o va încasa la data decontării exportului efectuat, exportatorul român va vinde, în momentul încheierii contractului extern francii francezi pe care-i va încasa, la termen (pe 6 luni), contra dolari S.U.A. În asemenea operațiuni, este important de cunoscut costul hedging-ului. Să luăm cursurile de schimb $/F.F. : la vedere 1$ = 4,1220 F.F., iar la 6 luni 1$ = 4,1520 F.F. După cum se poate remarca francii francezi se vînd față de dolari la 6 luni cu un disagio de 0,0300 (întrucît majoritatea operatorilor de devize de pe piață consideră, la acel moment, că francul francez se va deprecia față de dolar). Cu alte cuvinte, exportatorul știe, la data încheierii contractului, că încheind astăzi operațiunea de hedging va primi de la banca sa pentru 4,1520 franci francezi un dolar.

Reluînd termenii problemei vom constata următoarele :

a) **În prima alternativă**, cînd își asumă riscul valutar, luînd în considerare cursul zilei cînd se perfectează tranzacția, părțile vor înscrie în contractul de vînzare, în loc de prețul de 5000 dolari, prețul de plată de 20610 franci francezi (5.000 ×4,1220). Dacă la data plății cursul se modifică prin deprecierea francului francez la 1$ = 4,1720 F.F., pentru suma de 20610 franci francezi va putea cumpăra numai 4940 dolari (20.610:4,1720), ceea ce înseamnă că înregistrează o pierdere de 5000—4940 = 60 dolari.

b) **În cea de-a doua alternativă**, cunoscînd costul operațiunii de hadging, respectiv că pentru cumpărarea a 5000 dolari la termen pe șase luni, la cursul zilei, se adaugă un disagio de 0,0300 F.F., respectiv cursul la șase luni este de 1$ = 4,1520 F.F., exportatorul va promova prin contract acest curs, stabilind prețul de 20760 franci francezi ceea ce este echivalent la data încheierii contractului de vînzare cu 5000 dolari (pe care îi va primi de la banca sa comercială peste șase luni cînd va încasa prețul mărfii și va plăti dolarii). În această ipoteză orice fluctuații valutare ale cursului dolarului în raport cu francul francez au trecut de la exportator asupra băncii sale comerciale ; aceasta a acceptat acest risc, deoarece la data încheierii contractului de hedging a adăugat la cursul zilei un disagio de 0,0300 F.F., ceea ce corespunde unei deprecieri pe șase luni a francului francez de 0,73%. În exemplul luat, cum deprecierea francului francez a fost mai mare decît cea scontată la data încheierii tranzacției valutare de hedging — respectiv 1 $ = 4,1720 F.F., în loc de 1 $ = 4,1520 — banca comercială a pierdut la afacerea în cauză 0,0200 franci francezi la fiecare dolar. În schimb, exportatorul a încasat exact suma scontată, de 5000 dolari, ca urmare a trecerii riscului asupra băncii, prin operațiunea de hedging valutar

dr. Al. DEȚEȘAN
dr. Dumitru POROJAN

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Programul de export pe produs

Elaborarea unei strategii a exportului pentru fiecare produs se impune cu necesitate, avîndu-se în vedere mutațiile ce au loc în cadrul diviziunii internaționale a muncii, evoluția conjuncturii, creșterea continuă a competiției pentru cîștigarea și menținerea piețelor externe, evoluția rapidă a caracteristicilor tehnico-calitative ale produselor destinate exportului, necesitatea adaptării producției la cerințele pieței externe etc.

Practic elaborarea unui program de marketing trebuie să răspundă unor probleme esențiale legate de orientarea producției destinată exportului, strategia vînzării și modalitățile de realizare prin care să se asigure o eficiență economică maximă. În acest fel se va cunoaște încă de la începutul perioadei de plan ce anume se produce, cît se produce și în ce condiții de calitate și prezentare, cui îi este destinată marfa, pe ce piețe, segmente de piață, firme sau reprezentanți locali, la ce nivel de preț, modul de ofertare și negociere, acțiuni de prospectare, publicitate și reclamă, participări la tîrguri internaționale etc.

De mare importanță sînt lucrările pregătitoare în vederea elaborării programului de marketing pentru fiecare produs prevăzut la export. Între acestea ar fi de menționat următoarele :

a) Analiza producției și exportului la produsul respectiv în anul precedent, din care să se tragă concluzii asupra comportării, calității, absorbției pieței, tendinței prețurilor, rețelei de distribuție, modul în care au acționat agenții sau reprezentanții, acțiunile concurenței, reglementări valutare, vamale etc.

b) Analiza nivelului de prețuri obținut pe diferite piețe în ultimii 2—3 ani și mai ales în ultimul an. De asemenea, se vor evidenția piețele externe și perioadele de timp în care s-au obținut prețurile cele mai avantajoase.

c) Culegerea informațiilor necesare de pe piețele externe cu privire la situația conjuncturală a produsului respectiv. Acest obiectiv se poate realiza prin studierea atentă a materialelor de specialitate care se publică curent, rapoarte de piață ale delegaților permanenți, societăți mixte sau reprezentanți locali, lansarea unor oferte de sondaj, studierea rezultatelor unor tranzacții mai mari la bursă sau licitații etc.

d) Cunoașterea din timp a fondului de marfă disponibil pentru export în anul de plan. De la început însă trebuie să se aibă în vederea atragerea unor resurse suplimentare pentru a se putea face față unor schimbări impuse de conjunctura pieței externe sau nerealizarea unor sortimente din motive obiective.

Stabilirea disponibilului pentru export trebuie făcută în detaliu pe produs și sortimentele sau subsortimentele ce îl compun. Ponderea pe sortimente trebuie stabilită în funcție de realizarea criteriilor de eficiență economică, punîndu-se un accent mai mare pe sortimentele care se valorifică mai bine la export și îndeplinesc condițiile tehnico-calitative și de prezentare. Pentru a avea o imagine mai clară asupra sortimentului optim este necesar a se calcula și compara în paralel cursul de revenire și aportul net în valută. În cazul în care nu este posibilă eliminarea totală a unor sortimente care nu asigură indicii minimi de rentabilitate se poate acționa în direcția limitării și reducerii treptate a acestora. De cele mai multe ori trebuie să fim prezenți pe piețele externe cu o gamă mai largă de sortimente și cît mai completă. Eliminarea unora ar putea să conducă în unele cazuri la reducerea comenzilor. În această situație trebuie acționat asupra factorilor și elementelor care să conducă la rentabilizarea exportului.

e) Estimarea prețurilor posibil a fi obținute pe diferite piețe și compararea lor cu prețurile de plan prevăzute a fi realizate la produsul respectiv. Vor fi scoase în evidență influențele pozitive și negative pe sortimente și subsortimente urmînd a se aduce corecțiile necesare, în structură pentru a se depăși pe total nivelul minim prevăzut.

f) Întocmirea listei cuprinzînd clienții potențiali și a agenților sau reprezentanților locali cu care se intenționează a se lucra în perioada respectivă.

g) Analiza fondurilor disponibile pentru deplasări, publicitate și reclamă, repartizarea acestora urmînd a se face într-o ordine de prioritate ce se va stabili la nivelul conducerii întreprinderii.

h) Studierea și eventual revizuirea unor reglementări generale ce privesc politica de comerț exterior.

O dată terminate lucrările pregătitoare se poate trece la elaborarea programului de marketing pentru produsele prinse în nomenclatorul de export.

În mare programul de marketing pe produs ar putea avea următoarea structură :

PROPUNEREA DE PLAN DE PRODUSE DESTINATE EXPORTULUI

Se va înscrie produsul cu sortimentele și subsortimentele componente, cantități sau valori, repartiția pe relații și trimestre în anul de plan, astfel :

Produsul								
Nr. crt.	Sortimente componente	U/M	Anul de plan :				Total	OB
			Trim.I	Trim.II	Trim.III.	Trim.IV		

Cantitățile pe sortimente vor fi înscrise în tabel în funcție de concluziile trase cu ocazia lucrărilor pregătitoare prezentate anterior. Astfel, o pondere prioritară trebuie asigurată sortimentelor care asigură cea mai bună formă de valorificare la export.

Vor fi făcute, de asemenea, mențiuni speciale privind caracteristicile calitative sau tehnico-constructive ale produsului care să corespundă cu cerințele piețelor externe.

În mod asemănător se vor face mențiuni cu privire la felul ambalajului sau modului de prezentare.

SITUAȚIA CONJUNCTURALĂ A PRODUSULUI

Vor fi prezentate principalele date privind situația produsului respectiv pe piața mondială : producția, consumul, importul, exportul, stocuri existente, tendințe și posibilități de absorbție, piețe potențiale, evoluția și tendința prețurilor și factorii determinanți, condiții de desfacere, facilități de plată, influența unor tarife sau obstacole vamale etc. Se va menționa felul în care a acționat concurența, efecte și rezultate obținute.

Se va analiza modul de prezentare și comportare a produsului respectiv pe diferitele piețe, rezultatele obținute, avantaje și dezavantaje față de concurență, prețurile obținute, explicîndu-se în detaliu cauzele deviațiilor negative față de cele obținute de concurență etc.

În concluzie se va arăta tendința generală a pieței, a nivelului de prețuri și o apreciere cît mai veridică asupra prețurilor obtenabile în anul de plan. Concluzia trebuie bine documentată și fundamentată, folosindu-se informațiile conjuncturale și de prețuri de pe diferite piețe externe, contra-oferte primite de la clienții tradiționali, observații directe făcute cu ocazia unor acțiuni de prospectare etc.

De mare utilitate este aplicarea unor metode de calcule matematice și statistice care să poată demonstra tendințele conjuncturale și care să susțină concluzia.

De mare utilitate este aplicarea unor metode de calcule tr-un tabel care va cuprinde următoarele elemente principale :

Produsul						
Nr. crt.	Țara	Nivelul mediu de preț din ultimii 2-3 ani	Nivelul de preț obținut în ultimul an	Prețurile oferite de concurență în anul de plan.	Nivel de preț estimat a fi obținut	Obs

Estimarea nivelului de preț a fi obținut în anul de plan constituie un act de mare importanță și răspundere. În general, aprecierea trebuie făcută cît mai obiectiv, luîndu-se în calcul elemente certe între care în mod deosebit nivelul de prețuri practicate de firmele concurente la produse similare. În cazul unor diferențe tehnico-constructive sau calitative față de produsele similare oferite de concurență, este necesar să se procedeze la calcule comparative pentru aducerea prețurilor la un numitor comun.

REPARTIZAREA PE ȚĂRI A PRODUSULUI

Se va proceda la repartizarea cantităților pe țări sub forma unui tabel, astfel :

Produsul												
Nr. crt.	Sortimente componente	U/M	Total în anul de plan	Din care pe țări :								Obs.
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

Această operațiune este rezultatul unei analize mai ample și care trebuie să aibă în vedere următorii factori :

a) — prețul maxim obtenabil, estimat pe baza datelor conjuncturale (vezi cap. „Situația conjuncturală") ;

b) — puterea de absorbție a pieței în țara respectivă în prezent și perspectivă ;

c) — necesitatea de a se asigura o prezență permanentă pe piața externă ;

d) — menținerea unor clienți tradiționali de mare potențial.

Desigur, mai sînt și alți factori ce ar putea intra în considerare, dar cel mai important este prețul maxim obtenabil pe piețele respective. Ceilalți factori pot ajuta la o mai bună orientare a exportului astfel încît piețele cîștigate să fie menținute și în același timp să se satisfacă și unele cerințe care rezultă din politica comercială.

REȚEAUA DE DISTRIBUȚIE

Se va proceda la repartizarea fondului de marfă pe firme potențiale, în general clienți tradiționali, societăți mixte, agenți locali etc. De regulă, firmele se grupează pe zone sau segmente de piață potrivit cu situația specifică din fiecare țară. În acest scop este necesar să se întocmească tabele separate pe produs, țări și firme, astfel :

PRODUSUL				TARA				
Nr. crt.	Sortimente Componente	U/M	Cont	Din care cantități pe firme				Obs.
				1	2	3	etc.	

Includerea firmelor, agenților locali etc., în tabelul privind rețeaua de distribuție se va face în funcție de concluziile trase din analiza efectuată în cadrul lucrărilor pregătitoare pentru programul de marketing. Paralel cu eliminarea firmelor care nu au dat rezultatele scontate se va merge pe linia alegerii unor căi cît mai directe de desfacere.

Criteriile de repartizare a fondului de marfă pe firme sînt în general prețul maxim obtenabil, menținerea unor clienți tradiționali și de perspectivă, asigurarea unei game de sortimente cît mai complete, alegerea unor căi mai directe de distribuție etc.

Se vor stabili, de asemenea, cantitățile ce urmează a fi desfăcute prin societăți mixte, depozite proprii sau magazine de desfacere.

În cazul pătrunderii pe noi piețe sînt necesare unele date suplimentare privind modul de organizare a rețelei de distribuție.

Datele ce vor rezulta din tabelul privind rețeaua de distribuție vor fi utilizate la întocmirea și lansarea ofertelor către firmele respective. Desigur că în timpul negocierilor intervin modificări sau chiar abateri față de orientarea cantitativă gîndită în momentul întocmirii programului. Important este ca factorii de decizie să acționeze flexibil și operativ pentru adaptare la situația impusă pe piață.

ACȚIUNI DE PROMOVARE A EXPORTULUI

Se va menționa participarea la tîrguri internaționale, expoziții, săptămîni de prezentare și desfacere, probe, demonstrații etc. De asemenea, se vor prevedea concret acțiunile de reclamă și propagandă ca, publicații, reclame la radio și televiziune etc.

TEHNICA ȘI TACTICA NEGOCIERILOR

Acest capitol constituie unul din elementele cele mai importante ale programului de marketing. Aici se concentrează factorii calitativi de informare, orientare, experiență și decizie și care influențează direct eficiența economică a tranzacției.

Dacă la capitolele anterioare s-a stabilit ce se produce, situația produsului pe piața externă, unde și cui se vinde

şi cît anume, strategia şi tactica negocierilor trebuie să stabilească nivelul de preţ ce trebuie obţinut şi tehnica ce va fi folosită în timpul negocierilor.

În acest scop este necesar a se stabili următoarele elemente :

— Nivelul de preţ la care se lansează oferta pe ţări şi pe firme în cazul negocierilor directe.

— Nivelul de preţuri la care se oferă în cadrul licitaţiilor.

— Momentul în care se lansează oferta şi etapele de negociere.

— Preţul minim acceptabil pentru contractare.

— Persoanele care vor forma echipele de contractare în ţară sau străinătate.

Pentru stabilirea preţului la care se lansează oferta şi a preţului minim acceptabil pentru contractare, este necesar să se ia în considerare preţul estimat a se obţine în anul de plan pe ţări şi pe firme, preţul de plan şi cursul de revenire planificat.

Pentru a se avea o imagine asupra acestor elemente esenţiale este necesar a se înscrie într-un tabel următoarele :

Nr. crt.	Ţara / Firma	Preţ extern estimat ptr. anul de plan		Diferenţe faţă de preţul de plan (în lei valută)		Cursul de revenire		Nivelul preţului la care se lansează oferta (în valută)	Nivelul minim acceptabil (în valută)
		În valută	În lei valută	Pozitive	Negative	Estimat	Diferenţe faţă de planificat		

Nivelul de preţ la care se lansează oferta şi preţul minim acceptabil pentru contractare se va stabili astfel încît pe total medie să se înscrie în nivelul preţului de plan şi a cursului de revenire planificat. În cazul în care rezultă diferenţa cu influenţe negative este necesară o analiză specială din care să rezulte propuneri pentru forurile superioare competente spre a se putea lua o decizie corespunzătoare.

Este indicat ca programul de marketing pe produs să fie supus dezbaterii şi aprobării Comitetului oamenilor muncii, după care să devină un instrument de lucru pentru serviciile de export şi respectiv pentru comercialişti.

Lansarea ofertelor se va face după un program bine stabilit, în funcţie de momentul conjunctural optim şi tactica ce se utilizează pentru negociere.

În ce privesc ofertele pentru licitaţii, acestea de regulă se analizează şi se stabilesc înaintea datei fixate conform metodologiei fixate prin instrucţiunile în vigoare.

Constantin GAVRIL

Aurul monetar: Coordonate istorice ale funcţiilor sale (II)

Trecerea de la bimetalism la etalonul-aur în secolul trecut trebuie înţeleasă în contextul istoric al perioadei respective şi în limitele anumitor situaţii concrete. Condiţiile esenţiale care definesc monometalismul aur sînt : libera circulaţie a aurului pe teritoriul ţării respective ; libera batere a monedelor de aur şi stabilirea unei definiţii fixe în aur a monedei naţionale ; exportul şi importul liber de metal galben. În aceste condiţii, mecanismele economice duceau la reglarea automată a cantităţii de bani din circulaţie (prin procesul tezaurizării) şi la reglarea relativ-simplă a soldurilor balanţei de plăţi externe (prin exportul şi importul de aur). Din acest motiv, etalonul aur este considerat ca sistemul automatismelor (autoreglărilor). În realitate, etalonul aur nu a funcţionat sub această formă ideală, deplină ; el a fost mai puţin automat decît în lucrările economiştilor clasici.

Un prim punct slab al etalonului-aur l-a constituit funcţia banilor de mijloc de circulaţie. Aurul nu a îndeplinit niciodată în mod fericit această funcţie. Datorită seniorajului (reducerea conţinutului aur a monedelor, sub cantitatea înscrisă pe ele, prin uzură, prin fraudă sau prin acţiunea voită a autorităţilor emitente), monedele de aur aveau tendinţa de a fi scoase din circulaţie (tezaurizate). Funcţiile preponderente ale aurului au fost în schimb cele de etalon al valorii, mijloc de plată şi mijloc de acumulare. În Anglia, seniorajul a dispărut după reforma monetară a reginei Elisabeta I (1601), dar chiar şi după aceea monedele de aur au avut aşa cum s-a mai arătat, o circulaţie mai restrînsă decît cele de argint ; nici legea monetară din Anglia din 1774 care stipula obligaţia ca greutatea monedelor să corespundă cu cea de la emisiune şi nici trecerea la zimţuirea pe margini a monedelor (începînd cu secolul al XVII-lea) pentru evitarea tocirii lor frauduloase, nu a ajutat în mod hotărîtor circulaţia monedelor de aur. În funcţia de mijloc de circulaţie, aurul a fost, de regulă, înlocuit chiar în condiţiile etalonului-aur, fie de argint şi alte metale, fie de bancnote şi cecuri.

Aceste circumstanţe au schimbat oarecum accepţiunea dată etalonului-aur. În general, se spune despre o ţară că are sistemul monetar bazat pe etalonul aur nu atunci cînd are în circulaţie numai monede de aur, ci atunci cînd Banca Centrală a acelei ţări se angajează să preschimbe în aur bancnotele prezentate la ghişeele ei cu acest scop. Îndeplinirea acestei obligaţii presupune un stoc suficient de aur la banca centrală (cel puţin 20—30% din circulaţia monetară să fie acoperită în aur) iar, pe de altă parte, o stabilitate economică şi financiară care să excludă fenomenele de panică bancare, respectiv situaţiile în care toţi posesorii se prezintă cu bancnotele la preschimbare.

Un alt punct slab al etalonului-aur l-a constituit prevederea exportului şi importului liber de metal galben. Numai ţările bogate, dezvoltate din punct de vedere economic, au putut îndeplini o lungă perioadă de timp această prevedere (de exemplu, Anglia). În ţările mai puţin dezvoltate în acea perioadă, datorită deficitelor cronice ale balanţei de plăţi, importul şi exportul liber de metal galben conducea, de regulă, la secătuirea rezervelor de aur. Automatismul echilibrării balanţei de plăţi nu a funcţionat corespunzător în practică, cel puţin în cazul ţărilor dezavantajate. Consecinţa acestei situaţii a fost faptul că ţările mai mici şi/sau mai puţin dezvoltate au început să păstreze în rezervele lor, alături de aur, valutele unor ţări puternice (de exemplu, ţările scandinave foloseau alături de aur, lira sterlină în funcţia de mijloc de rezervă). Etalonul aur lua, în aceste ţări, forma etalon aur-devize.

Cu aceste limite şi în această accepţiune, etalonul aur a funcţionat în Anglia aproape 100 ani (1821—1914), iar în celelalte ţări capitaliste 20—50 ani (începînd cu a doua jumătate a secolului trecut). Menţionăm că, în fiecare ţară, trecerea la etalonul aur a avut anumite particularităţi. Astfel, în S.U.A., abia în 1900 etalonul aur a fost legiferat de către Congres (prin aprobarea legislaţiei Gold Standard Act). În Rusia, Austro-Ungaria şi alte ţări din răsăritul Europei, argintul şi-a mai păstrat unele funcţii chiar după anul 1900 ; în plus, în aceste ţări, etalonul-aur a cuprins componente ale etalonului aur-devize. Totuşi, perioada 1900—1914 este considerată în istoria monetară, drept apogeul etalonului-aur („The golden age of gold standard").

Dificultăţile economice generate de primul război mondial (finanţarea inflaţionistă a cheltuielilor militare, deficitele balanţelor de plăţi etc.) au determinat ţările beligerante să renunţe, în perioada ostilităţilor, la etalonul-aur. După război, unele ţări (Anglia, S.U.A., Franţa) au încercat să revină la etalonul-aur, dar, putem spune, fără succes. Sistemul bazat pe aur nu a mai corespuns condiţiilor economice şi social-politice noi. Două deficienţe s-au conturat cu pregnanţă.

În primul rînd, în perioada care a urmat primului război mondial s-a manifestat o lipsă cronică de aur, cantitatea de aur monetar nu poate creşte în funcţie de nevoile dezvoltării economice, ci depinde de posibilităţile limitate ofe-

rite de industria extractivă. Creșterea economică internă a țărilor și a comerțului internațional nu se mai putea baza pe o ofertă limitată și nesigură de aur. În al doilea rînd, etalonul-aur s-a dovedit a fi, cu predilecție, deflaționist. Pentru depășirea dezechilibrelor din economie, mecanismele etalonului-aur favorizau crizele economice de supraproducție, scăderea prețurilor și șomajul, acesta din urmă avînd grave consecințe sociale, așa cum a demonstrat marea criză din 1929—1933. Avînd în vedere aceste deficiențe Keynes a numit aurul „relicva barbară" și a insistat asupra necesității desprinderii sistemelor monetare moderne de baza lor metalică. Pe scurt, mecanismele automate ale etalonului-aur nu mai corespundeau noilor tendințe de intervenție activă a statului capitalist în activitatea economică.

După repetate eforturi și cu prețul agravării șomajului și a altor probleme economice și sociale, Anglia a reușit în 1925 să revină temporar la o formă incompletă a etalonului-aur, așa-numitul etalon aur-lingouri. În condițiile etalonului aur-lingouri, spre deosebire de forma clasică — etalonul aur monedă — baterea și circulația monedelor de aur era restricționată, singura legătură cu baza-aur fiind prevederea convertibilității bancnotelor în lingouri de aur. S.U.A., Franța și alte țări dezvoltate au făcut eforturi în aceeași direcție. Țările cu rezerve de aur insuficiente s-au orientat spre etalonul aur-devize, așa cum, de fapt, recomandase și Conferința internațională de la Geneva (1922). Reținem faptul că după primul război mondial aurul a dispărut definitiv din circulația monetară internă, pierzînd funcțiile de mijloc de circulație și de mijloc efectiv de plată. Numai în S.U.A. s-a reușit, pînă prin anul 1930, să se realizeze o circulație limitată a monedelor de aur. Etalonul aur-lingouri a însemnat deci o primă restrîngere importantă a funcțiilor aurului. Aurul și-a mai păstrat în perioada 1920—1930 funcția ideală de etalon al valorii (majoritatea monedelor au fost definite în aur), funcția de mijloc de acumulare și mai ales funcția de bani universali, în reglementarea plăților dintre state.

Eșecul final al etalonului-aur l-a consemnat criza din 1929 și lunga depresiune economică ce a urmat în deceniul următor. Pentru reinstaurarea convertibilității aur a monedelor la paritățile vechi, dinainte de război, era necesară scăderea nivelului prețurilor, majorate substanțial de inflație. Politica deflaționistă care a fost urmată în deceniul 1920—1929 a favorizat apariția crizei economice, iar aceasta a fost însoțită de panică bancară, crah financiar și orientarea tuturor posesorilor de fonduri spre aur. În consecință, convertibilitatea-aur a monedelor nu a putut fi menținută. Anglia a suspendat convertibilitatea în 1931 și a renunțat definitiv la etalonul-aur, fiind urmată de celelalte țări, în unele mergîndu-se chiar la măsuri extreme. Astfel, în S.U.A., Legea din 1934 (Gold Reserve Act) a interzis pur și simplu circulația aurului în calitate de ban și deținerea aurului, sub formă de lingouri, de către persoanele și firmele private. Aurul monetar a devenit, după 1934, în S.U.A. exclusiv o prerogativă a statului, pierzînd astfel toate funcțiile monetare interne, cu excepția celei de etalon ideal al valorii (dolarul a fost definit, în continuare, în aur). Abia în 1974, printr-un ordin executiv semnat de președintele Ford s-a permis din nou cetățenilor americani să comercializeze și să păstreze aur ca mijloc de acumulare (ne referim la aurul monetar pur și nu la aurul marfă — bijuterii, monede cu valoare numismatică, aurul folosit în industrie etc. — utilizarea acestuia din urmă nefiind interzisă de Legea din 1934).

Cu unele excepții, se poate aprecia că după marea criză din 1929—1933 aurul și-a redus considerabil funcțiile monetare interne pînă la desprinderea totală a sistemelor bănești naționale de baza lor metalică. În 1970, S.U.A., una dintre ultimele țări care mai menținea prevederea formală a acoperirii în aur a biletelor de hîrtie ale Sistemului Federal de Rezervă, a abolit această obligație. În schimb, aurul și-a păstrat un important rol internațional, în special ca activ de rezervă, folosit în reglementările finale dintre țări. Rolul aurului de ban internațional a fost consfințit de acordurile de la Bretton Woods, (1945), care au pus bazele sistemului monetar internațional postbelic și au înființat Fondul Monetar Internațional.

Prevederile esențiale referitoare la aur ale sistemului Bretton Woods au fost : aurul era, alături de dolar, etalonul sistemului, toate monedele naționale avînd o valoare paritară stabilită în aur ; paritatea, respectiv egalitatea centrală a Sistemului a fost 35 dolari uncia de aur ; autoritățile americane asigurau convertibilitatea deținerilor de dolari ale băncilor centrale din celelalte țări membre, la prețul fix de 35 dolari pe uncie ; toate țările membre ale F.M.I. și în special S.U.A. se obligau să mențină prețul de 35 dolari pe uncie, atît în relațiile oficiale, cît și pe piața privată ; în rezervele oficiale ale țărilor membre, precum și în rezervele F.M.I., aurul deținea un rol central.

Prețul oficial al aurului, de 35 dolari uncia, a jucat un rol-cheie în relațiile monetare internaționale postbelice. Este interesant de amintit faptul că raportul 35 dolari pentru o uncie nu a fost stabilit prin negocieri, ci a fost mai degrabă rezultatul unui „accident".

În 1933, președintele Roosevelt a ajuns la concluzia că pentru a scoate economia americană din criză era necesară devalorizarea dolarului, prin majorarea prețului aurului de la nivelul de 20 dolari pe uncie. În consecință, o agenție guvernamentală specializată a început să cumpere aur pe piața din New York pentru majorarea prețului. Majorarea prețului la New York a determinat arbitratorii să cumpere aur la Londra (unde prețul era mai scăzut) și să-l vîndă la New York ; pentru a efectua aceste operațiuni, arbitratorii trebuiau să cumpere lire sterline. Întreaga mișcare a dus la o creștere sensibilă a cursului lirei sterline, periclitînd poziția competitivă pe piața internațională a firmelor engleze. Rezultatul a fost că guvernul britanic a adresat autorităților americane un protest puternic. În ianuarie 1934 guvernul american a fost nevoit să oprească achizițiile de aur. Nivelul la care ajunsese prețul aurului pe piață era de circa 35 dolari uncia și la acest nivel a fost stabilită, tot în ianuarie 1934, noua paritate aur a dolarului. Dacă protestul guvernului britanic ar fi fost amînat, probabil că noua paritate aur a dolarului ar fi fost stabilită la 40 dolari pe uncie.

Majorarea prețului aurului în 1934 și introducerea legislațiilor care restricționau circulația internă a aurului au determinat majorarea rezervelor de aur ale oficialităților monetare. Creșterea cea mai rapidă au cunoscut-o rezervele de aur ale S.U.A. : de la 7 miliarde dolari în 1934 (la prețul de 35 dolari uncia) la 20 miliarde dolari în 1939 și recordul de 24 miliarde dolari în 1949. Poziția privilegiată a S.U.A. la sfîrșitul războiului, faptul că această țară dispunea de cele mai importante rezerve de aur ale lumii capitaliste, explică rolul central acordat dolarului în cadrul acordurilor de la Bretton Woods și considerarea prețului de 35 dolari pe uncie, un raport care a avut inițial o destinație internă, ca paritate cheie a noului sistem monetar internațional.

Perioada 1950—1970 a fost caracterizată, din punctul de vedere al sistemului monetar internațional prin două tendințe. Pe de o parte, poziția dolarului a slăbit continuu ca urmare a deficitelor cronice ale balanței de plăți americane și a reducerii rezervelor de aur al S.U.A. ; prin convertirea deținerilor de dolari ale celorlalte țări (în 1960 rezervele de aur ale S.U.A. se situau la circa 16 miliarde dolari, iar în 1968 la numai 12 miliarde dolari). Pe de altă parte, menținerea raportului fix de 35 dolari pe uncie a devenit tot mai dificilă, piața aurului trecînd prin repetate momente de tensiune.

Crizele aur-dolar au cunoscut o amploare deosebită după anul 1960. La aceasta au contribuit mai mulți factori. În

primul rînd, prin menținerea unui preț fix al aurului, concomitent cu perpetuarea inflației mondiale, metalul galben a devenit o marfă relativ ieftină ; din 1900 pînă în 1970 prețurile cu ridicata au crescut în S.U.A. cu 300%, pe cînd prețul aurului a crescut cu numai 75%. În al doilea rînd, diminuarea rolului economiei americane în lume, sporind neîncrederea în dolar, a întărit convingerea cercurilor de afaceri că aurul reprezintă un ban internațional cu valoarea sigură. În sfîrșit, accentuarea inflației a dus la creșterea cererii pentru aur, acesta din urmă fiind folosit ca „hedge" contra deprecierii monetare. În ciuda acestor „atuuri" ale metalului galben, dilema aur-dolar a fost soluționată temporar nu prin întărirea rolului aurului, ci prin scoaterea metalului galben din sistemul monetar internațional. Să trecem pe scurt în revistă principalele evenimente care au avut loc începînd cu 1960.

În 1960 s-a declanșat prima „febră a aurului" din perioada postbelică. La nivel oficial s-a ajuns la concluzia că rezervele de aur monetar sînt insuficiente pentru a răspunde cerințelor. La nivelul investitorilor privați, cîștigarea alegerilor de către președintele Kennedy a dat naștere speculațiilor că politica economică americană se va orienta spre cheltuieli bugetare inflaționiste. În consecință, cererea de aur a sporit considerabil, iar prețul metalului galben pe piața liberă din Londra (cel mai important centru de comercializare a aurului) a ajuns la 40 dolari pe uncie. Banca Angliei — care trebuia să intervină pentru a menține prețul — nu a putut să facă față situației. A luat ființă un „pool" al aurului, format din băncile centrale ale principalelor 10 țări occidentale (cele mai dezvoltate țări capitaliste) care a avut drept scop să asigure oferta necesară menținerii prețului la 35 dolari pe uncie.

Speculațiile au fost temperate pentru cîțiva ani, dar în 1965 au izbucnit cu și mai multă tărie. În 1967, menținerea parității de 35 dolari pe uncie a necesitat vinderea pe piața din Londra, de către băncile centrale occidentale, a unei cantități considerabile de aur din rezervele proprii (peste 1,6 miliarde dolari) ; în primele două luni ale anului 1968 vînzările băncilor centrale s-au situat la 700 milioane dolari. În consecință, în martie 1968, la propunerea autorităților monetare americane, piața aurului a fost divizată în două : piața oficială, respectiv a tranzacțiilor dintre băncile centrale, în care prețul trebuie menținut fix la 35 dolari pe uncie ; piața liberă, respectiv piața tranzacțiilor private, unde prețul era lăsat să evalueze conform raportului cerere-ofertă. Această măsură nu a rezolvat însă nici problema aurului, nici criza dolarului. Pentru a opri scurgerea aurului monetar din rezervele sale și a tempera presiunile speculative asupra dolarului generate de dilema aur-dolar, S.U.A. au suspendat în 1971 convertibilitatea aur a dolarului și s-au pronunțat pentru scoaterea aurului din sistemul monetar internațional.

În cursul negocierilor îndelungate pentru reforma sistemului monetar internațional (1971—1976) s-au conturat două poziții principale privind soarta aurului monetar. Pe de o parte, S.U.A. au cerut cu insistență demonetizarea aurului și „eliberarea" sistemului monetar internațional de „capriciile" metalului galben. Pe de altă parte, vechii partizani ai aurului, în principal Franța, au susținut că aurul reprezintă singura bază reală a sistemului monetar internațional. Pînă la urmă, prin acordurile de la Kingston (1976) și prevederile celui de-al doilea amendament la statutul F.M.I. (1978) s-a ajuns la o formulă care, din punct de vedere formal, a scos în mare măsură aurul din sistemul monetar internațional. În realitate însă, evenimentele din ultimul timp par să infirme teza demonetizării aurului.

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

vademecum

Adaptarea la actuala conjunctură prin promovarea leasing-ului

Ritmul rapid al creșterii volumului operațiunilor de leasing pe piața internațională este simptomatic pentru nivelul acual al cererii pentru facilitările oferite de finanțarea prin leasing, în condițiile diminuării relative a disponibilităților de credite generată de instabilitatea economică în țările capitaliste și creșterea masei investițiilor necesare achiziționărilor de tehnologii moderne.

Spre exemplu, în S.U.A. tipurile de echipament industrial inclus în tranzacții de leasing s-au diversificat continuu, extinzîndu-se de la echipament de birou, calculatoare electronice și mașini-unelte pînă la avioane, nave, material rulant, camioane și mașini agricole.

Potrivit datelor Asociației americane a firmelor de leasing valoarea echipamentului cedat în prezent pe bază de tranzacții de leasing în cadrul pieței americane este de peste 100 miliarde dolari, anual realizîndu-se în anii '70 tranzacții de circa 23 miliarde dolari. Ritmul anual de creștere a volumului operațiunilor în ultimii 5 ani a fost de 15%. Pentru decada următoare se estimează un ritm mediu anual de creștere de 12%, volumul anual al operațiunilor crescînd corespunzător — se estimează la circa 30 miliarde dolari în 1979 și la circa 70 miliarde dolari în 1987.

Asociația britanică pentru leasing de echipament avea în 1978 în evidența celor 47 de firme membre echipament în valoare de 5,2 miliarde dolari, față de 0,88 miliarde dolari în 1971. Principala firmă de leasing în Marea Britanie este Barclays Mercantile Industrial Finance Ltd. cu un volum al operațiunilor de 1,1 miliarde dolari la sfîrșitul anului trecut, directorul acesteia fiind și președinte al Federației europene a asociațiilor de leasing „Leaseurope". Specialiștii estimează că operațiunile de leasing extern vor cunoaște o mare amploare în următorii 10 ani și în Europa. Dacă în leasing-ul clasic în cadrul operațiunii intervin 2 părți principale : 1. firma de leasing care cumpără echipament cu scopul de a-l ceda în schimbul unor plăți eșalonate utilizatorului ; 2. firma utilizatoare a echipamentului, care poate prelua, fără investiții inițiale echipamentul de care are nevoie în procesul de producție, urmînd a-l achita conform prescripțiilor contractului (leasing financiar sau operativ) prin vărsarea periodică a unei cote-părți din valoarea estimată a echipamentului ; pentru leasing-ul european caracteristică este intervenția unei a treia părți și anume : 3. firma (instituția de credit) care acordă credit firmei de leasing pînă la constituirea fluxului de încasări din ratele vărsate de utilizatori.

Între aceste instituții sînt mari bănci, societăți de asigurări, case de economii.

Dintre avantajele leasing-ului ce se evidențiază în condițiile accentuării măsurilor de politică comercială protecționistă amintim : posibilitatea de a utiliza echipamente foarte moderne, de mare randament, depășind obstacolele netarifare de import, necesitatea de a plăti pentru drepturi de proprietate industrială etc. pe care le implică procurarea pe alte căi a echipamentelor.

Piața leasing-ului funcționează în prezent după un mecanism comparabil cu cel al licitațiilor internaționale, firmele de leasing aflîndu-se practic într-o continuă competitivitate a cotațiilor, respectiv a condițiilor pe care le oferă, clienții primind la cerere un număr mare de oferte din care poate alege pe cea mai atractivă.

În cazul leasing-ului financiar, obiectivul firmei de leasing este să recupereze întreaga valoare a echipamentului printr-un contract pe termen lung cu un singur utilizator, în timp ce leasing-ul operativ presupune restituirea echipamentului după o utilizare de circa 12 luni, după care acesta este transferat altui utilizator. Firmele engleze de leasing ca Lloyds Leasing, Barclays Mercantile, Lombard North Central, Bowmakers practică în principal leasing financiar. Contractele de acest tip prevăd exploatarea uti-

lajelor pe termen de 5 ani de către clienți după care aceștia pot opta pentru vinderea echipamentului, acționînd ca agent al firmei de leasing, fie să prelungească contractul. Dacă contractul este reziliat înainte de termen (de exemplu după 3 ani) clientul achită suma restantă pînă la costul integral al echipamentului. În 1978 s-a înregistrat în Marea Britanie o creștere cu 80% a valorii echipamentului cumpărat pentru operațiuni de leasing de la 1,5 miliarde dolari în 1977 la 2,7 miliarde dolari în 1978.

Piețe importante pentru leasing în Europa sînt și Franța și R.F. Germania. Spre exemplu Franța are un cadru juridic foarte bine conturat privind desfășurarea operațiilor de leasing. Dar în Franța, ca și în Italia, nu s-au acordat reduceri de taxe pentru utilizatorii de echipament, comparabile cu cele care au generat dezvoltarea rapidă a leasing-ului în Marea Britanie și S.U.A.

Pe linia promovării leasing-ului internațional preocupări importante există și în Japonia. Un reprezentant al conducerii firmei japoneze Orient Leasing Co. arăta în legătură cu aceasta : „Se poate prevede că tranzacțiile de leasing vor deveni o formă deosebit de importantă a comerțului internațional, similiară tranzacțiilor financiare internaționale, celor de import-export sau de prestări de servicii peste granițe". Piețe importante de leasing vor fi în viitorul apropiat, după aprecierile experților, America Latină și Orientul Mijlociu.

Dezvoltarea industriei de leasing nu se face însă fără greutățile inerente creșterii. Astfel, sectorul asigurării contractelor de leasing este confruntat în prezent cu cele mai mari pierderi din istoria sa.

Astfel, distrugerile provocate de uraganul Betsy în S.U.A. au condus la prezentarea unor cereri de despăgubiri la Lloyd-Londra de peste 100 milioane $. În ultimul an aceeași societate de asigurări londoneze a primit cereri de despăgubiri de peste 800 milioane de dolari, provenind în special de la societăți americane de leasing de calculatoare.

Cauza majoră a constituit-o lansarea de firma I.B.M. a unei noi game de computere, cu performanțe sporite, dar cu un preț redus cu 30%.

În această situație clienții societăților americane de leasing-calculatoare care aveau contracte în medie pe 7 ani, cu clauze de penalizare pentru reziliere în primii 3—4 ani, după expirarea primilor 3—4 ani au anulat în mare număr contractele, astfel că societățile de leasing s-au confruntat cu o restituire masivă a unor echipamente ce se devalorizează prin uzură morală mai rapid decît cotele din prețul integral percepute pînă la data respectivă.

Dacă societățile de leasing asigurate își vor acoperi într-o oarecare măsură pierderile prin încasarea asigurării, mult mai dificilă este situația societăților care nu au făcut asigurare.

Ion GEORGESCU

În actualitate

La 22 aprilie 1980 se va deschide la Centrul național de expoziții din Birmingham — Marea Britanie, ediția 1980 a Expoziției internaționale de mașini-unelte. Ediția de anul viitor a expoziției — organizată din 4 în 4 ani — va fi se pare, de maximă anvergură, reunind în complexul expozițional recent construit în centrul Angliei peste 1000 de firme de specialitate, printre care cele circa 180 de firme producătoare engleze independente.

Nomenclatorul de fabricație al firmelor engleze cuprinde o mare parte din cele 3 000 de tipo-dimensiuni de mașini-unelte, cît însumează producția mondială curentă, realizînd un volum anual al livrărilor evaluat în 1977 la 400 milioane lire sterline (detalii privind gama de mașini, componente și echipamente asociate, fabricate în Marea Britanie sînt prezentate de catalogul „British Machine Tools and Equipment", care se poate obține gratuit de la Asociația pentru comerțul de mașini unelte (M.T.T.A.) 62, Bay Swater Road, London, England W23PH.

În prezent, obiectivul major în marketingul internațional al Comitetului englez de dezvoltare economică pentru mașini-unelte, al camerelor de comerț și asociațiilor de specialitate este creșterea ponderii exportului în volumul total al producției : de la 50% (circa 185 milioane lire sterline) în 1977, la 60% în 1980.

Eforturile de promovare desfășurate în prezent vizează creșterea aportului acestui sector al economiei la echilibrul balanței comerciale și de plăți a țării — în ultimii 10 ani industria de mașini-unelte și-a adus contribuția la balanța comercială a țării cu 300 milioane lire sterline.

Industria engleză de mașini-unelte asigură în prezent un număr de 50 000 locuri de muncă în întreprinderi, variind între 6 000 și 50 de angajați. Cercetarea-dezvoltarea pentru această industrie se face atît de serviciile de cercetare-proiectare ale firmelor individuale, cît și în instituții specializate ca Asociația de cercetare pentru industria mașinilor-unelte (MTIRA) din Macclesfield—Anglia de nord-vest, Laboratorul național pentru industria construcțiilor de mașini (NEL) din East Kilbride—Scoția, departamente de cercetare academice și institute de învățămînt superior.

Se apreciază la circa 1200 numărul de specialiști angajați în C&D, cu un buget anual de circa 10 milioane lire sterline. Dintre prioritățile în cercetare-dezvoltare amintim proiecte vizînd : determinarea performanțelor limită ale mașinilor-unelte (de precizie, tărie, putere, vibrații) elaborîndu-se și proceduri standard pentru încercări în uzine — proiectul va beneficia de rezultatele obținute paralel în programul de dezvoltare, fabricare și aplicare a circuitelor microelectronice, finanțat din fonduri publice cu un buget de 400 milioane lire sterline ; antrenarea tot mai largă a calculatoarelor în alegerea și proiectare subansamblelor și reperelor (proiectarea fusurilor, alegerea roților dințate) și adaptarea programelor pentru calculatoare de birou ; creșterea eficienței și securității în exploatarea mașinilor-unelte, integrarea cît mai strînsă între mașină, scule, port-piesă, sistemele de încărcare-descărcare a pieselor și alte sisteme auxiliare care deservesc mașina.

COMERȚUL MONDIAL ÎN 1978

● Potrivit calculelor GATT, nivelul comerțului mondial s-a ridicat, anul trecut, la 1300 miliarde de dolari. Creșterea anuală a fost de 16% ca valoare și 6% ca volum (față de 14%, respectiv 4,5% în 1977). Cel mai important spor al volumului, de 8%, s-a înregistrat la produsele agricole, pentru produsele industriale cifra fiind de 6%, iar pentru materiile prime minerale 1%.

Prețurile produselor de bază (cu excepția petrolului) au scăzut în medie cu 3%. Cele mai spectaculoase reduceri le-au cunoscut prețurile la cafea — cu 35%, la ceai — cu 20% și la cacao — cu 10% (în 1977, cele trei produse marcaseră creșteri de prețuri, respectiv cu 75%, 80% și 100%).

● În intervalul aprilie 1977—martie 1978, Japonia a importat 1914 tehnologii și procedee (pentru care a plătit de 5 ori mai mult decît încasările din propriul export în acest domeniu) ; totalul tehnologiilor achiziționate din 1950 pînă anul trecut s-a ridicat la 29 600. Principalii furnizori sînt : S.U.A., pentru electronică (30%) și telecomunicații (70%) ; R.F.G., pentru chimie organică și mecanică de precizie ; Franța, pentru industria textilă, cea farmaceutică, creații de modă etc.

I. G.

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Refuzul de primire a ambalajelor restituibile

Potrivit reglementării în vigoare, ambalajele refolosibile circulă de la beneficiar la producătorul de mărfuri fie direct, în sistem de restituire pe bază de cote și termene sau contracte de închiriere, fie prin redistribuire, în sistem de vînzare-cumpărare.

În practica arbitrală s-a ridicat problema de a ști dacă refuzul furnizorului de a primi ambalajele restituite de către beneficiar poate fi sancționată cu penalități în condițiile legii. Deși litigiul a fost soluționat sub imperiul Legii contractelor economice nr. 71/1969 — în vechea formă — chestiunea pusă în discuție își păstrează actualitatea — după cum vom învedera în cele ce urmează — și după intrarea în vigoare a Legii nr. 3/1979 pentru modificarea și completarea Legii contractelor economice nr. 71/1969.

Dificultatea de a ști dacă furnizorul poate fi sancționat cu penalități pentru refuzul de a primi ambalajele restituite de către beneficiar a fost determinată de formularea lipsită de claritate a art. 1, lit. c din H.C.M. nr. 306/1970 privind unele măsuri pentru aplicarea Legii contractelor economice.

Astfel, art. 1, lit. c din H.C.M. nr. 306/1970 prevedea că pentru nepunerea la dispoziție a ambalajelor de către organizația beneficiară, cînd potrivit contractului are această obligație, sau pentru nerestituirea în termen a ambalajelor care circulă în sistem de restituire, partea în culpă suportă penalități de întîrziere.

Din interpretarea literală, a prevederilor mai sus-reproduse, pare să rezulte că sînt sancționate cu penalități exclusiv abaterile contractuale ale beneficiarului de a nu fi pus la dispoziția furnizorului ambalajele, cînd potrivit contractului avea această obligație, respectiv de a nu fi restituit furnizorului ambalajele care circulă în sistem de restituire. Textul nu sancționează în mod expres încălcarea vreunor obligații a furnizorului privind circulația ambalajelor.

Primul arbitru de stat, pe baza interpretării logice și sistematice a art. 1, lit. c, a reținut că aceste dispoziții sancționează atît nerestituirea în termen a ambalajelor care circulă în sistem de restituire, cît și refuzul preluării ambalajelor restituite (Dec. P.A.S. nr. 1443/1978). Adică, inclusiv refuzul furnizorului de a primi ambalajele restituite de către beneficiar, cu respectarea clauzelor contractului și a prevederilor ce reglementează regimul juridic al ambalajelor.

Într-adevăr, art. 1, lit. c trebuie interpretat în legătură cu prevederile pct. 85 din Instrucțiunile aprobate prin Ordinul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe nr. 108/1975, potrivit cărora pentru neexecutarea ori executarea necorespunzătoare a obligațiilor legate de circuitul ambalajelor se stabilesc în sarcina părții în culpă penalitățile prevăzute de H.C.M. nr. 306/1970.

De asemenea, trebuie menționat că dacă furnizorul nu ar fi sancționat cu penalități pentru refuzul de a primi ambalajele restituite, ar însemna că abaterea în discuție să fie privită exclusiv prin prisma obligației încălcate, iar nu și a consecințelor pe care le produce pe plan economic.

Modul în care au fost aplicate prevederile art. 1, lit. c în practica arbitrală pune în lumină, pe un alt plan, concepția dreptului economic cu privire la drepturile subiective generate de contractele ce intervin, cu titlu oneros, între unitățile socialiste. Într-adevăr, semnificația obligațiilor privind restituirea ambalajelor în contractul de furnizare nu poate fi desprinsă decît prin raportarea lor reciprocă, precum și la întregul conținut al contractului.

În raporturile patrimoniale dintre unitățile socialiste, cîrmuite de dreptul economic, dreptul subiectiv nu se mai înfățișează ca o simplă facultate sau prerogativă pentru creditor, ci constituie, totodată, o obligație. Astfel, în speța discutată, furnizorul-creditor al obligației de restituire a ambalajelor are nu numai facultatea, ci și obligația de a primi ambalajele restituite de beneficiarul-debitor. Soluția își găsește motivarea în principiul obligativității executării în natură a contractelor economice.

Dispozițiile art. 47, lit. c. din Legea pentru modificarea și completarea Legii contractelor economice, nr. 71/1969, prevăd penalități în sarcina beneficiarului pentru întîrzierea în punerea la dispoziție a ambalajelor de către beneficiar cînd, potrivit contractului, îi revine această obligație și în restituirea în termen a ambalajelor, paletelor, containerelor, accesoriilor de paletizare-pachetizare și a altor mijloace asemănătoare.

Deși dispozițiile pre-citate reiterează art. 1, lit. e din H.C.M. nr. 306/1970, considerăm că rezolvarea la care s-a oprit primul arbitru de stat prin Dec. P.A.S. nr. 1443/1978 și-a păstrat pe deplin valabilitatea și în prezent.

Ca atare, considerăm că penalitățile prevăzute de art. 47, lit. c din Legea nr. 3/1979 își găsesc aplicațiunea în toate cazurile cînd beneficiarul sau furnizorul nu și-au îndeplinit la termen obligațiile care, fiind născute în temeiul contractului economic de furnizare, privesc restituirea și primirea ambalajelor circulînd în sistem de restituire.

Rezolvarea este de natură să mărească răspunderea unităților socialiste pentru recondiționarea și reintroducerea ambalajelor refolosibile în circuitul economic.

Dr. Mircea MIHAIL

autoconducere

Statutul juridic al membrilor organelor de conducere colectivă (II)

Înțelegînd, de această dată, prin statut juridic totalitatea prevederilor legale referitoare la situația, capacitatea și răspunderea persoanelor încadrate în muncă ce au și calitatea de membri ai organelor de conducere colectivă, am arătat, în nr. 32/1979 al Suplimentului Revistei Economice, că dispozițiile ce au incidență în materie, prin aplicarea lor conjugată și corelată cu alte norme legale, creează celor în cauză un statut juridic propriu, specific, distinct de al celorlalte persoane încadrate, cu privire la alegerea lor, la sancționarea disciplinară, la eliberarea din funcție, la capacitatea și răspunderea acestora.

În cele ce urmează vom evidenția că și alte prevederi legale, și anume cele privind trecerea temporară în altă muncă (în interesul serviciului), delegarea și detașarea, nu pot fi aplicate în aceleași condiții membrilor organelor de conducere colectivă ca restului personalului unității.

Trecerea temporară în altă muncă reprezintă o modificare — pe o perioadă determinată de necesități obiective — a raportului de muncă, în virtutea căreia persoana îndeplinește o altă funcție sau meserie decît aceea prevăzută în contractul de muncă și care trebuie să corespundă, de regulă, calificării sale profesionale (Sanda Ghimpu, Ion Traian Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, Gheorghe Mohanu, Dreptul muncii, tratat I, Editura științifică și enciclopedică, București, 1978, p. 325).

Trecerea temporară în altă muncă nu este reglementată de Codul muncii decît în ce privește efectele sale (vezi art.

67), dar s-a admis că, fie cu, sau fără consimțămîntul celui în cauză, această măsură are aplicabilitate față de orice persoană încadrată în muncă atunci cînd sînt întrunite cerințele legii, normele legale incidente în materie, nedînd naștere unui regim juridic discriminatoriu. Totuși, pentru argumentele ce urmează, sîntem de părere că cel puțin pentru unii membri ai organelor de conducere colectivă trecerea lor temporară în altă muncă (recte în altă funcție sau meserie), nu este întru totul compatibilă cu calitatea ce o dețin. Potrivit art. 33 din Legea nr. 5 1978, unele persoane încadrate în muncă sînt membri de drept în consiliul oamenilor muncii, prin efectul legii, în virtutea funcției ce o dețin în cadrul unității. Or, schimbarea funcției, chiar în mod temporar, are drept efect, pierderea calității de membru al consiliului oamenilor muncii, deoarece această desemnare are în vedere tocmai funcția exercitată de cel în cauză. Nu se poate admite ideea că cei în cauză pierd calitatea de membri de drept ai consiliului oamenilor muncii, rămînînd însă în acest organ de conducere colectivă ca membri desemnați sau membri aleși, dat fiind că într-o asemenea ipoteză, s-ar depăși numărul total de membri ai C.O.M. întrucît în locul celor trecuți în alte funcții, devin de drept, membri ai conducerii colective, persoanele care sînt încadrate în funcțiile rămase vacante prin schimbarea titularilor. Ne referim la funcția de director de unitate, care deține calitatea de prim-vicepreședinte al consiliului oamenilor muncii, la directorii adjuncți sau, după caz, inginerul șef și contabilul șef, precum și șeful compartimentului controlului tehnic de calitate, care devin membri ai acestui organ de conducere colectivă tocmai datorită funcției ce o dețin în unitate. Trecerea lor în altă muncă, nefiind interzisă de lege, echivalează totuși cu pierderea calității de membri ai consiliului oamenilor muncii. Acest fapt conduce la concluzia că, deși o asemenea măsură le este virtual aplicabilă de către organele competente, totuși acestea trebuie să aibă în vedere și consecințele ce decurg din schimbarea persoanelor menționate mai sus din funcțiile ce le dețin, asupra calității de membri de drept ai consiliului oamenilor muncii, ceea ce are de efect că o astfel de decizie, este practic, inadmisibilă.

● Delegarea a fost definită ca executarea de către persoana încadrată în muncă a unor lucrări, într-un loc diferit de locul său de muncă obișnuit, cu respectarea felului muncii, stabilit în contractul de muncă (op. cit. pp. 303 și 305).

În conformitate cu prevederile art. 66 alin. 2 din Codul muncii, delegarea se poate face pe o perioadă de cel mult 60 zile, putînd fi prelungită cu cel mult aceeași durată de 60 zile.

Deși nu există o prevedere legală care să interzică delegarea membrilor consiliului oamenilor muncii, (inclusiv a membrilor biroului executiv) la alte unități, sîntem de părere totuși că delegarea acestora în alte unități pe perioade mai îndelungate (dar în limitele legii), nu este compatibilă cu economia și principiile Legii nr. 5/1978, încălcînd în egală măsură și principiul autoconducerii muncitorești.

Prin dislocarea unor membri ai organelor de conducere colectivă, autoconducerea muncitorească pierde una din valențele sale. Într-adevăr, astfel cum se subliniază în expunerea de motive a Legii nr. 5/1978, în calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari ai tuturor bunurilor materiale și spirituale, „oamenii muncii **poartă întreaga răspundere pentru conducerea directă și efectivă a fiecărei unități economice**, pentru gospodărirea eficientă a bunurilor ce le sînt încredințate spre administrare, avînd îndatorirea de a se preocupa **necontenit** de bunul mers al unității **din care fac parte**" (subl. ns.).

Delegarea unei persoane ce face parte din organul de conducere colectivă al unității, pe perioade mai îndelungate la o altă unitate socialistă, apare deci ca incompatibilă cu principiul învederat mai sus, promovat de Legea nr. 5/1978.

Dacă adăugăm la aceasta faptul că la întreprinderi consiliul oamenilor muncii se întrunește o dată pe lună, iar biroul executiv decadal, delegarea membrilor acestor organe coincide cu inaccesibilitatea lor la luarea unor măsuri și hotărîri, privînd în același timp și organul de conducere colectivă de experiența, calificarea și calitățile profesionale ale celui în cauză (calități ce au fost avute în vedere la desemnarea sau alegerea lor în calitate de membru al C.O.M.).

Pe lîngă aceste argumente cu caracter principial, aplicarea altor prevederi legale, cu incidență în acest domeniu, conduc spre aceeași concluzie. Ne gîndim la dispozițiile art. 53 și 59 din Legea nr. 5/1978 prin care se instituie răspunderea membrilor consiliilor oamenilor muncii, dar mai ales la acele prevederi din Regulamentul privind organizarea și funcționarea consiliilor oamenilor muncii din unitățile industriale, de construcții și transporturi, aprobat de Consiliul Național al Oamenilor Muncii în ședința sa din iunie 1979, care stabilesc atribuții, sarcini și răspunderi fiecărei persoane ce face parte din C.O.M., în calitatea sa de membru al acestui organ de conducere. Or, aceste sarcini și atribuții nu pot fi aduse la îndeplinire dacă cel în cauză este delegat pentru perioade mai îndelungate spre a presta munca sa în cadrul altei unități socialiste.

Mai adăugăm, fiind în afară de discuție, faptul că nu poate fi delegat acel membru al consiliului oamenilor muncii din afara întreprinderii, desemnat în această calitate cu acordul conducerii unității din care face parte (vezi art. 33 lit. f alin. 2 și art. 44 lit. d din Legea nr. 5/1978).

● Detașarea reprezintă o schimbare temporară a locului de muncă, din dispoziția conducerii unității, urmată de încadrarea persoanei la unitatea la care se face detașarea, în scopul executării unor lucrări din planul de producție și de muncă al acesteia (Sanda Ghimpu ș.a. op. cit. p. 316). Din evidențierea trăsăturilor caracteristice și din faptul că potrivit art. 66 alin. 2 din Codul muncii, detașarea se poate dispune pe o perioadă de cel mult 6 luni, fiind posibilă prelungirea sa cu încă 6 luni, rezultă cu prisosință că detașarea unui membru al consiliului oamenilor muncii dintr-o unitate, la o altă unitate, constituie o măsură care — deși neinterzisă de lege — reprezintă o încălcare a prevederilor privind organizarea și conducerea unităților socialiste și o nesocotire a principiului autoconducerii muncitorești. Argumentele invocate mai sus cu privire la inadmisibilitatea delegării, primesc o semnificație în plus în cazul detașării, devenind și mai puternice, întrucît este de neacceptat ideea ca un membru al conducerii colective dintr-o unitate să acționeze în cadrul alteia (să execute lucrări din planul de producție și de muncă și să fie retribuit de aceasta din urmă).

dr. **C. JORNESCU**

Nou în librării:

DREPTUL MUNCII, VOL. II

Semnalăm și pe această cale cititorilor noștri, apariția în Editura științifică și enciclopedică a unei valoroase lucrări științifice semnată de prestigioși autori. Este vorba de **volumul al II-lea al tratatului** de **DREPTUL MUNCII** sub semnătura (și coordonarea) prof. univ. dr. Sanda Ghimpu, dr. Ion Traian Ștefănescu, dr. Șerban Beligrădeanu, dr. Gheorghe Mohanu, care apare la numai aproximativ un an de la lansarea primului volum.

Acest al II-lea volum continuă cuprinzător și competent analiza problematicii raporturilor juridice de muncă ocupîndu-se de trei instituții fundamentale ale dreptului muncii și anume : **„Disciplina socialistă a muncii"**, (cap. I) ; „Răspunderea materială și obligația de restituire. Răspunderea unității față de persoana încadrată", (cap. II) ; „Timpul de muncă și timpul de odihnă", (cap. III).

În capitolul I, structurat pe 5 secțiuni, autorii, după ce definesc disciplina socialistă a muncii și evidențiază trăsăturile și rolul ei în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, după ce relevă corelațiile și interdependența între disciplina muncii și organizarea muncii, după ce evidențiază semnificația disciplinei muncii ca principiu fundamental, ca instituție autonomă și ca obligație juridică de sinteză a personalului muncitor, fac o largă analiză a căilor de înfăptuire a disciplinei muncii, subliniind, în spiritul documentelor de partid, în special în aplicarea creatoare a hotărîrilor Plenarei Comitetului Central al P.C.R. din 28—29 iunie 1977 și ale Conferinței Naționale a partidului din 7—9 decembrie 1977, **valoarea educativă și preventivă** a mijloacelor cu caracter organizatoric și stimulativ în înfăptuirea și respectarea disciplinei muncii. Relevînd caracterul liber consimțit al disciplinei muncii, rolul evident al familiei, colectivului de muncă, școlii, instituțiilor de cultură, colectivității socialiste în ansamblul ei, la ridicarea conștiinței socialiste, la respectarea ordinii și disciplinei socialiste, autorii, situează „latura sancționatoare" a disciplinei pe o treaptă secundară ca frecvență și importanță. În acest cadru, autorii întreprind o riguroasă analiză științifică a răspunderii disciplinare atît cu privire la abaterea disciplinară cît și cu privire la aplicarea sancțiunii corespunzătoare accentuînd, în acest context, „latura aplicativă", regimul juridic de aplicare a sancțiunilor cu efect patrimonial, mai ales în condițiile noului sistem de retribuire a personalului muncitor.

Din chiar titulatura capitolului II, ne convingem că autorii tratatului fac o analiză complexă și integrală a răspunderii materiale a persoanelor încadrate. Impresionează efortul de sinteză și sistematizare a vastului material bibliografic din literatura de specialitate și din practica judiciară, dar mai ales, construcția originală, logica și bogăția argumentelor, soluțiile formulate, interpretarea textelor legale, comentariile asupra unor teze și opinii exprimate sau asupra unor soluții de practică în instanțe și propunerile de **lege ferenda**, care pun în lumină deopotrivă, valoarea științifică, de referință a acestei lucrări și utilitatea acesteia în cunoașterea legii și promovarea legalității socialiste.

Practic, acest capitol ni se înfățișează ca cel mai complet și competent studiu teoretic și practic al răspunderii materiale realizat în literatura de specialitate, reunind într-o structură logică, răspunderea materială (propriu-zisă), obligația de restituire, răspunderea unității față de persoana încadrată, răspunderea materială cu privire la gestionarea bunurilor, răspunderea pentru încălcarea normelor privind calitatea produselor și serviciilor, precum și procedurile corespunzătoare de stabilire și recuperare a pagubei.

În capitolul III, autorii consacră spații largi analizei timpului de lucru și timpului de odihnă, prezentînd exhaustiv problematica prestării muncii în cadrul programului de lucru, peste programul de lucru, precum și formele timpului de odihnă altele decît concediul, în final ocupîndu-se pe larg de categoriile de concedii, condițiile de acordare, durata, programarea acestora și indemnizațiile cuvenite.

Salutînd apariția acestei deosebit de valoroase lucrări, scrisă cu competență științifică de necontestat, minuțios documentată, gîndită într-o structură originală, cu bogate soluții originale și propuneri de lege ferenda, cu o frază clară, riguroasă și exactă, completată scrupulos de o amplă literatură de specialitate și de practică juridică, subliniem străduința autorilor, care prin cel de-al doilea volum al tratatului de **Dreptul muncii** pun la îndemîna tuturor specialiștilor, juriști și economiști, din învățămînt, cercetare, unități productive și aparat judecătoresc o lucrare de certă valoare, utilitate și actualitate.

dr. Iosif R. URS

Întrebări și răspunsuri

● **IDA FUNKENHAUZER, Satu Mare** — Termenul de 15 zile lucrătoare de preaviz, prevăzut de art. 135 din Codul muncii curge în cazul semnalat de dv. de la 14 iunie 1979, data înregistrării cererii de demisie. Conducerea unității are însă dreptul să aprobe cererea de demisie și înainte de expirarea termenului de 15 zile.

● **VALENTIN RODINA, Crasna, Sălaj** — Concediul pentru studii prevăzut la art. 18 din H.C.M. nr. 1052/1964 de maximum 30 de zile anual se acordă o singură dată în fiecare an de studii. Dv. ați beneficiat de concediu de studii în vederea susținerii examenului de admitere în învățămîntul superior economic. În cazul repetării acestui examen, în anul următor, conducerea unității n-are obligația să vă acorde concediu fără plată. Îl poate acorda însă conform art. 127 din Codul muncii dacă apreciază ca temeinic motivul pentru care este cerut.

● **JIULI ION NICU** — Potrivit art. 13 din Legea nr. 1/1971 privind organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat, în cazul încălcării — cu vinovăție — a obligațiilor de muncă, în situația relatată de dv. în cazul absențelor nemotivate — conducerea unității poate dispune sancționarea personalului. În cazul personalului încadrat la nivelul de bază, diminuarea retribuției se poate face cu 5—10 la sută, pe aceeași perioadă (nu cu 20% cum ne scrieți dv.).

Acordarea transferului la cerere nu constituie o obligație pentru conducerea unității (pentru a afla răspuns la celelalte întrebări puse de dv. vă rugăm să citiți și notele adresate tov. Marin Stanciu din Balș și Nicu Dumitrescu din București).

● **MARIN STANCIU, Balș** — Conform art. 135 din Codul muncii, desfacerea contractului de muncă din inițiativa persoanei încadrate în muncă se face cu un preaviz de 15 zile lucrătoare. În perioada preavizului personalul este obligat să continue activitatea potrivit programului de lucru. Neprezentarea la muncă în perioada de preaviz constituie — deci — o absență nemotivată.

● **NICU DUMITRESCU, București** — Hotărîrea nr. 880/1965 privind acordarea indemnizațiilor materiale în cadrul asigurărilor sociale de stat, stabilește — la art. 21 — normele pentru calcularea drepturilor de indemnizații, astfel: se ia în considerare retribuția tarifară de încadrare a personalului din luna în care s-a produs incapacitatea temporară de muncă, care se împarte la 25,5, obținîndu-se retribuția pe o zi. Asupra acestei retribuții se aplică procentele prevăzute în hotărîrea sus-menționată, suma rezultată înmulțindu-se apoi cu numărul zilelor lucrătoare cuprinse în perioada concediului medical acordat. În unitățile unde se lucrează cu săptămîna de lucru redusă, retribuția tarifară lunară se împarte la 24,5 zile lucrătoare.

● **BUGARU VIRGIL, Sînnicolaul Mare** — Problema amortizării mijloacelor fixe reprezintă o preocupare de seamă a compartimentului financiar-contabil al unității. Calculul și evidența cotelor de amortizare se face de către serviciul de contabilitate al unității.

● **DUMITRU SUCIU, Mediaș** — În aplicarea art. 4 din H.C.M. nr. 860/1973, se includ în venitul mediu lunar pe membru de familie, pe baza căruia se stabilesc nivelul chiriei și premiile, gratificațiile și adaosurile la retribuire în cazul depășirii indicatorilor și sarcinilor de plan.

● **ION CALOTĂ, Craiova** — În urma aplicării prevederilor pct. 12 din Decretul nr. 100/1979 în situația relatată de dv. (încadrat în gradația IV — clasa 29, transferat în interesul serviciului ca economist principal) vi se menține încadrarea în gradația IV (și o clasă de retribuire în plus) și

clasa 29 de retribuire avută la data transferării.

● **LUDOVIC PAPP, Zalău** — 1) Prin Legea nr. 9/1971 privind cantinele restaurant nu este reglementat exact numărul meselor care se pot servi într-o lună de către un om al muncii. Numărul de mese servite într-o lună este în funcție de programul de funcționare al cantinei restaurant, cu consultarea organizațiilor socialiste de stat ai căror oameni ai muncii iau masa la cantina restaurant. 2) Lunar sau la alte termene se decontează cheltuielile repartizate de cantina restaurant pe organizațiile socialiste respective în funcție de numărul de abonați și de numărul meselor servite. Repartizarea cheltuielilor nu se face în funcție de zilele lucrătoare sau calendaristice existente într-o lună. 3) Nu se pot stabili diferențe de cheltuieli de regie între zile lucrătoare și mese servite. Controlul financiar intern care verifică activitatea cantinei restaurant poate dispune o nouă defalcare a cheltuielilor între organizațiile socialiste de stat atunci cînd constată erori în calculele efectuate.

● **ÎNTREPRINDEREA DE MATERIALE DE CONSTRUCȚII, Iași** — 1) Decontarea cheltuielilor de transport cu vagonul de dormit se face în condițiile stabilite prin H.C.M. nr. 822/1959, numai în cazul călătoriilor de noapte și cu aprobarea prealabilă a conducătorului unității. Rambursarea cheltuielilor de transport se face independent de drepturile personalului trimis în delegare de a i se restitui — potrivit prevederilor H.C.M. nr. 822/1959 — cheltuielile de cazare. 2) Costul integral al biletelor de odihnă și tratament balnear se suportă de către unitatea economică care a primit, pe baza contractelor încheiate, bilete de odihnă și tratament de la organele sindicale, de la partea de cheltuieli a fondului pentru acțiuni sociale. În situația în care unitatea economică acordă un bilet de odihnă sau tratament de familist unei persoane încadrate la unitatea ce eliberează biletul, care pleacă împreună cu soția (soțul), costul acestui bilet se suportă de unitatea emitentă. Contribuția pentru biletul de familist primit se suportă, în condițiile reglementărilor în vigoare, de persoana beneficiară, inclusiv pentru soție (soț) și aceasta se depune la casieria unității emitente, sumă ce se constituie ca venit la fondul pentru acțiuni sociale.

● **ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ, Oradea** — Durata concediului postnatal este de 60 de zile (Codul muncii art. 155 și H.C.M. nr. 880/1965).

● **MIRCEA NICOLAE, Mediaș** — Decizia Biroului Comitetului Executiv UCECOM nr. 302/1976 — în vigoare pînă la 1 ianuarie 1979 — prevedea la art. 3 că din beneficiul care rămîne la dispoziția cooperativei, o cotă de 25% să se repartizeze la fondul pentru retribuția suplimentară a membrilor cooperatori. Acest fond cuprinde retribuțiile suplimentare brute, formate din impozit și retribuțiile nete cuvenite cooperativelor. Ca urmare a apariției Legii nr. 1/1977, impozitul pe retribuțiile individuale a fost desființat, iar retribuțiile tarifare de încadrare stabilite fără impozit, trebuie să fie egale cu cele efectiv încasate de oamenii muncii înainte de apariția legii. De asemenea, adaosurile la retribuții, premiile și celelalte drepturi prevăzute de lege, au fost calculate de la 1 iulie 1977 fără impozit. După apariția Legii nr. 1/1977, UCECOM nu a modificat Decizia nr. 302/1976, rămînînd și la repartizarea beneficiului pe anul 1973 același coeficient de 25% din beneficiul la dispoziția cooperativei, pentru calcularea retribuției suplimentare, în care sumă intra atît retribuția netă cuvenită cooperatorilor, cît și impozitul aferent. Întrucît Legea nr. 1/1977 a schimbat numai pricipiul de percepere a impozitului, nu și cuantumul veniturilor cuvenite oamenilor muncii — pentru plata retribuțiilor suplimentare din beneficiile anului 1978 — s-a făcut prezinarea — în circulara nr. 28818 din 26 martie 1979 — ca din fondul creat în condițiile retribuției brute să se deducă impozitul pe retribuție aferent (cota ramurei), iar diferența să se plătească cooperatorilor.

● **MIHAI COSTACHE, București** — Stabilirea funcțiilor care dau dreptul la rambursarea cheltuielilor de transport în cadrul localității de reședință. pentru centrale și întreprinderi, se face în condițiile prevăzute la art. 48 lit. K din Legea nr. 5/1978, publicată în Buletinul Oficial nr. 56/12 iulie 1978

● **GH. NEDELEA, Brașov** — În capitolul „Cadrul natural al patriei noastre" din Geografia R.S.R. pentru examenul de admitere în învățămîntul superior economic, sînt incluse capitolele: Relieful, Clima, Hidrografia, Flora, Fauna și Solurile.

● **IOAN CHIPER, Scheia, Iași** — 1) Întrucit retribuirea întregului personal din cooperativele agricole de producție și din asociațiile economice intercooperatiste cu profil agricol se face în acord global, prevederile Decretului nr. 113/1979 — care se referă la personalul la care acordarea retribuției este condiționată de realizarea a 3—4 indicatori de plan — nu se aplică în aceste unități. 2) La asociațiile economice intercooperatiste cu profil neagricol (industriale și de prestări de servicii și la cele de valorificare), prevederile Decretului nr. 113/1979 se aplică personalului muncitor la care retribuția tarifară se acordă și în raport cu realizarea a 2 pînă la 4 indicatori de plan, respectiv la categoriile de personal prevăzute de alin. (1) și (2) la art. 41 din Legea nr. 57/1974, așa cum a fost modificat prin Legea nr. 4/1978. În cazul în care acest personal este retribuit în acord. în acord global sau cu cotă procentuală, prevederile Decretului nr. 113/1979 nu se aplică.

● **ROMULUS MOLDOVAN, Reghin** — 1) La recalcularea prețurilor de producție potrivit prevederilor art. 24 din Legea nr. 19/1971 — republicată, se au în vedere și următoarele: cheltuielile indirecte care se calculează prin aplicarea cotelor aprobate pentru anul în care se execută produsul asupra bazei de repartizare din postcalcul; rentabilitatea se preia de la produsul etalon. În cazul în care produsul în cauză nu poate fi comparat cu un etalon, se ia cota de rentabilitate a grupei sau subgrupei din care face parte; dacă nu este produs caracteristic pentru întreprindere, se ia în calcul cel mult cota de rentabilitate planificată pe total întreprindere. Efortul întreprinderii producătoare pentru reducerea costurilor de producție se reflectă în beneficiu, respectiv în rentabilitatea unității. 2) Prețurile plafon la utilaje și mașini se stabilesc înainte de începerea fabricației lor (art. 28 din Legea nr. 19/1971 — republicată). În aceste condiții nu se poate pune problema considerării prețurilor de livrare ca prețuri plafon.

● **DUMITRU VLĂDULESCU, Iași** — Problema ridicată de dv. a fost soluționată la nivelul instanței de recurs — astfel că soluția adoptată are un caracter definitiv. Singura posibilitate de a încerca anularea Deciziei, este prezentarea unui memoriu la Procuratura Generală a R.S.R. care — pe baza analizei tuturor actelor aflate la dosar — poate introduce recurs în supraveghere la Tribunalul Suprem pentru anularea ca nelegală și netemeinică a Deciziei adoptate.

● **VASILE GRAURE, Pitești** — Dacă Legea nr. 4/1979 era în vigoare la data trecerii în funcția de economist principal era posibil, fără să constituie o obligație, încadrarea dv. la o gradație care să vă asigure retribuția avută (conform H.C.M. nr. 69/1975 respectiv a Decretului nr. 100/1979).

● **ȘTEFAN SUTO** — Prin Legea nr. 4/1978, s-a introdus o nouă categorie de calificare, respectiv categoria a VII-a. Nu este deci posibil să fiți trecut direct ca muncitor specialist.

● **SANDOR AGNETA, Harghita** — Persoana la care vă referiți nu putea ocupa funcția de șef depozit sau de inspector personal, întrucît nu îndeplinește condițiile de studii.

● **RODICA ZAHIU, Homocea, Vrancea** — La data de 1 ianuarie 1978, cînd era în vigoare H.C.M. nr. 69/1975, conducerea unității avea posibilitatea să vă acorde un număr de gradații astfel încît retribuția la noul loc de muncă să fie apropiată de cea avută anterior.

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE FIRE ȘI ȚESĂTURI DIN FIRE DE STICLĂ – BUCUREȘTI

Pe platforma industrială Militari din București este situată și Întreprinderea de fire și țesături din fire de sticlă. **Înființată în anul 1976, ca urmare a nevoilor din ce în ce mai mari de fire și produse din fire de sticlă, întreprinderea furnizează materiale pentru procesele tehnologice ale unor întreprinderi dintr-o serie de ramuri, cum ar fi** chimia, electronica, materiale de construcții, construcții de mașini și altele.

Concepută ca o întreprindere integrată, noua unitate bucureșteană produce fire de sticlă continui de tip textil și Roving. O parte din aceste fire sînt livrate ca atare la beneficiari, altele sînt prelucrate sub formă de produse din fire de sticlă în țesătoria proprie.

Firele textile produse în filatură cuprind o gamă de 9 sortimente de la 55 tex. la 68 x 2 tex., iar firele Roving o gamă de 6 sortimente de la 160 tex. la 2 400 tex. Din firele textile prelucrate în întreprindere se obțin produse sub formă de tuburi, benzi și țesături din fire de sticlă.

Benzile se produc într-o gamă de 7 sortimente de la 15 mm lățime, cu o grosime de 10 mm, pînă la 50 mm lățime, cu 0,40 mm grosime. **Aceste produse sînt folosite în principal în industria constructoare de mașini – la fabricarea motoarelor electrice, și în industria electrotehnică – pentru echipamente electrice cu rol de izolații.**

Tuburile din fire de sticlă **sînt fabricate între** ∅1 pînă la ∅ 12 mm, **fiind folosite în special în industria electrotehnică pentru cablarea conductorilor.**

Țesăturile din fire de sticlă răsucite sînt între 0,03 mm și 0,20 mm **grosime. Se întrebuințează la obținerea plăcilor electroizolante necesare industriei electrotehnice. De asemenea, se folosesc în industria constructoare de mașini, prin armare cu rășini poliesterice și în industria materialelor de construcții.**

Din fire de sticlă se produc tuburi, benzi și alte țesături

Țesăturile din fire Roving sînt produse într-o gamă cuprinsă între 330 și 800 gr/m². Se folosesc în industria chimică – la producerea rezervoarelor antiacide, prin armare cu rășini poliesterice, în industria constructoare de mașini, navală și electrotehnică etc. Domeniile de întrebuințare ale produselor din fire de sticlă sînt foarte mari. Practic, aceste produse pot fi utilizate începînd cu industria grea și terminînd cu industria bunurilor de larg consum.

Fabricarea acestor produse este o premieră pe plan național.

Un valoros colectiv de muncitori, ingineri și tehnicieni cu o înaltă specializare, precum și utilajele ultramoderne cu care sînt dotate secțiile de producție asigură o calitate ireproșabilă tuturor produselor.

Secția de țesătorie a firelor de sticlă

Ion VASILESCU

1979 OKT 24

PERFECȚIONAREA CONTINUĂ A PREGĂTIRII CADRELOR PENTRU O PARTICIPARE TOT MAI ACTIVĂ ȘI EFICIENTĂ LA ORGANIZAREA ȘI CONDUCEREA ECONOMIEI (I)

STRATEGIA dezvoltării economice a României socialiste în etapa viitoare, formulată în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R., pune un accent deosebit pe sporirea eficienței în toate domeniile activității economico-sociale. În condițiile dezvoltării democrației socialiste, paralel cu participarea tot mai activă a maselor largi de oameni ai muncii la conducerea unităților în care lucrează și a întregii vieți economico-sociale, sporesc rolul și răspunderile organelor colective de conducere, ale cadrelor de conducere la toate nivelele.

Sarcinile calitativ noi ce le revin acestora vor putea fi rezolvate optim în măsura în care, ridicîndu-și continuu nivelul cunoștințelor politico-ideologice și economice generale de legislație economică, îmbunătățindu-și pregătirea profesională în domeniul de specialitate, cadrele de conducere își vor însuși, vor aprofunda și vor pune în practică, în mod consecvent și creator, principiile, metodele și tehnicile științei moderne a conducerii, adaptate la condițiile, necesitățile și perspectivele economiei și societății noastre.

În completarea unei literaturi ce se îmbogățește continuu — și mai ales pentru a furniza exemple din problematica și experiența concretă a unităților economice — revista noastră a publicat numeroase articole, a editat suplimente tematice și cărți de legislație economică adnotată și comentată (caseta din p. 2), a căror tematică (inspirată în mare parte din sugestiile făcute, în cadrul unor anchete organizate de redacție, de către președinți ai consiliilor oamenilor muncii și directori de întreprinderi) urmărește să ofere cadrelor de conducere elemente de perfecționare și instrumente de lucru cu aplicabilitate imediată, inclusiv mai buna cunoaștere și aplicarea corectă a legislației economice. Redacția, cu contribuția colaboratorilor săi din sistemul de perfecționare, din cercetare și producție, își va dezvolta în viitor această preocupare, cu scopul de a aduce o contribuție sporită la generalizarea stilului și metodelor de conducere modernă, științifică, eficientă în concordanță cu adîncirea democrației socialiste.

DEZVOLTAREA economico-socială rapidă a țării noastre, desfășurată pe fondul revoluției științifico-tehnice contemporane, creșterea necontenită a nivelului forțelor de producție, perfecționarea neîntreruptă a relațiilor de producție în cadrul societății socialiste impun — astăzi mai mult ca oricînd — ridicarea nivelului general de cunoaștere, afirmat pe toate planurile : politico-ideologic, profesional, de cultură generală etc.

Partidul nostru a sesizat importanța determinantă a profundelor transformări actuale și de perspectivă din lumea contemporană, din societatea socialistă și a inițiat, pe această bază, ample programe de măsuri în sensul formării și perfecționării oamenilor muncii de toate vîrstele, nivelurile și domeniile de preocupări.

În acest sens, în expunerea la deschiderea Colocviului privind problemele științei conducerii societății (1972), secretarul general al partidului tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„...este necesar ca întregul nostru activ de partid și de stat să înțeleagă că soluționarea marilor probleme ale construcției socialiste cere o înaltă pregătire și competență... Am în vedere — înainte de toate — însușirea unor cunoștințe temeinice în domeniul ideologic, organizatoric și de conducere pentru a avea posibilitatea înțelegerii și rezolvării corespunzătoare a problemelor tot mai complexe pe care le ridică dezvoltarea construcției economico-sociale din țara noastră."** [1])

PROBLEMA pregătirii și perfecționării profesionale — afirmate drept surse primordiale de eficiență economică, mult superioare celor din investițiile materiale — este de primă importanță în toate țările, indiferent de orînduirea lor social-economică și de nivelul dezvoltării lor. Rezolvarea ei în țara noastră, în cadrul unor acțiuni permanente și unitare la scară națională, într-o accentuată viziune prospectivă, evidențiază caracterul de profundă factură științifică a politicii partidului și statului în această privință. Formarea și perfecționarea continuă a tuturor oamenilor muncii, ridicarea nivelului general de cunoaștere este înscrisă ca una din direcțiile principale în care va acționa partidul pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, consemnată explicit în Programul P.C.R. : **„Dezvoltarea economico-socială în ritm înalt a țării impune măsuri hotărîte pentru ridicarea nivelului general al învățămîntului, pentru pregătirea forței de muncă, creșterea calificării și organizarea reciclării oamenilor muncii din toate domeniile de activitate. De realizarea acestor măsuri depinde însăși înfăptuirea programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea spre comunism."** [2])

În cadrul acestor ample eforturi de instruire, formarea și perfecționarea cadrelor de conducere, a tuturor oamenilor muncii din activitatea economică a făcut obiectul a numeroase referiri, orientări și indicații în documentele de partid, al unor ample și diversificate acțiuni, care au asigurat treptat sporirea capacității lor de a stăpîni complexitatea proceselor economico-sociale cu care se confruntă, au jalonat creșterea eficienței activității desfășurate și a contribuției lor la dezvoltarea întregii țări.

PE MĂSURA dobîndirii experienței necesare și a creșterii exigențelor generate de complexitatea și dinamismul dezvoltării economico-sociale, formele de realizare a pregătirii și perfecționării cadrelor de conducere au cunoscut o extindere sensibilă, fapt ce a determinat și creșterea apreciabilă, de la an la an, a numărului oamenilor muncii care au urmat cursurile respective. Principalele forme adoptate în acest sens, care s-au integrat organic într-un **sistem de instruire la scară națională,** au fost următoarele :

- **cuprinderea în programele de perfecționare a cadrelor de conducere de la toate verigile organizatorice ale mecanismului economiei naționale** (ministere, centrale, întreprinderi), ceea ce a condus la o „stratificare" a acestor programe, la o diferențiere a lor din punctul de vedere al conținutului și al participanților cărora li se adresează : de la nivelul primilor adjuncți și adjuncților de miniștri, secretarilor generali, primvicepreședinților, vicepreședinților și secretarilor comitetelor executive ale consiliilor populare, pînă la cel al șefilor de compartimente din unitățile productive ;
- **extinderea gamei cursurilor de specializare prin abordarea a noi domenii,** astfel încît să se asigure **corespondența de limbaj și preocupări** între cadrele de conducere perfecționate și specialiștii desemnați să opereționalizeze și să aplice deciziile privind perfecționarea organizării și conducerii activităților desfășurate ;
- **inițierea unor programe consacrate pregătirii de instructori** pentru centrele de perfecționare organizate de

[1]) **Nicolae Ceaușescu** — Expunere la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii societății, Ed. politică, București, 1972, p. 7.

[2]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, București, 1974, p. 93.

ministere și pentru cursurile organizate de centrale și de unitățile cu statut de centrală ;

● **organizarea programelor de formare a consultanților în organizare și conducere,** capabili să efectueze analize-diagnostic și să elaboreze proiecte complexe în unități, care să vizeze perfecționarea activității acestora și utilizarea optimă a resurselor disponibile ;

● **pregătirea viitoarelor cadre de conducere** — sau a cadrelor aflate deja în funcții de conducere, susceptibile a fi promovate în funcții superioare — din ministere, centrale și mari întreprinderi, pentru asigurarea existenței în permanență a unei rezerve de cadre instruite, capabile să asigure, în momentul promovării lor, practicarea unei conduceri științifice ;

● **organizarea unor programe speciale de perfecționare pentru noi sfere de activitate și noi ramuri ale economiei naționale,** la cererea unor ministere, adecvate specificului activității lor — ceea ce a evidențiat atingerea unui nivel sensibil sporit de suplețe în conceperea și detalierea formelor de instruire, capabile să asigure nemijlocit nevoile generate continuu de desfășurarea activităților economico-sociale.

DIVERSIFICAREA continuă a acestor forme, crearea bazei lor politice și legislative constituie mărturii elocvente ale faptului că **la noi în țara noastră instruirea tuturor categoriilor de oameni ai muncii a devenit o coordonată fundamentală a civilizației socialiste, o componentă indispensabilă a dezvoltării economico-sociale.** Prin prevederile documentelor de partid, prin cadrul legislativ ce le-a fost creat, pregătirea și perfecționarea tuturor cadrelor s-au integrat într-un **sistem unitar, de o reală concepție științifică,** care este :

— instituționalizat printr-un act legislativ ;

— atotcuprinzător, întrucît include practic toate cadrele de la orice nivel și din orice domeniu de activitate ;

— orientat în funcție de cerințele actuale și de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale ;

— diferențiat pe vîrste și niveluri de pregătire și diversificat pe domenii ;

— echilibrat în ce privește îmbinarea formării cadrelor noi cu perfecționarea celor existente, pentru reînnoirea permanentă a rezervei de cadre și actualizarea periodică a cunoștințelor ;

— conceput astfel încît să asigure integrarea principalelor imperative ale școlii în viitor : instruirea permanentă, modularizarea treptată a învățămîntului, folosirea metodelor, tehnicilor și mijloacelor moderne de instruire.

În cadrul sistemului, **perfecționarea cadrelor cu munci de răspundere în domeniul conducerii activităților economico-sociale** urmărește însușirea metodelor moderne de organizare și conducere, cunoașterea celor mai noi realizări în domeniul științifico-tehnic și are drept obiectiv final **ridicarea nivelului de competență a acestor cadre în analiza și rezolvarea problemelor de complexitate crescîndă generate de procesul construcției socialiste.**

Concomitent, **pregătirea și perfecționarea celorlalte categorii de cadre** din unitățile socialiste de stat urmăresc de asemenea ridicarea continuă a nivelului de pregătire profesională, actualizarea permanentă a cunoștințelor în ritmul în care revoluția științifico-tehnică contemporană generează noi elemente de cunoaștere, asigurarea unei baze obiective pentru încadrarea și promovarea cadrelor etc.

PENTRU REALIZAREA acestor obiective, în cadrul sistemului național de pregătire și perfecționare, sarcini importante cu privire la cadrele de conducere revin :

— **Academiei „Ștefan Gheorghiu",** pentru asigurarea unei concepții unitare în pregătirea și perfecționarea cadrelor de conducere a activității de partid, social-politice, economice și a administrației de stat, pentru sporirea rolului ei în viața ideologică a țării ;

— **ministerelor,** pentru perfecționarea cadrelor în centre departamentale subordonate, în domenii ce corespund profilului lor de activitate ;

— **ministerelor și celorlalte organe ale administrației de stat,** pentru asigurarea condițiilor necesare participării tuturor cadrelor de conducere la programele de formare și perfecționare, precum și folosirii eficiente a acestor cadre după absolvirea cursurilor ;

— **institutiilor de învățămînt superior și institutelor de cercetări,** care au obligația de a contribui material și cu specialiștii de care dispun la elaborarea și desfășurarea programelor de formare și perfecționare a cadrelor de conducere ;

— **institutiilor de învățămînt superior** care organizează în cadrul lor cursuri postuniversitare de perfecționare a cadrelor de conducere din unități economice de importanță locală și pe probleme de interes deosebit din domeniul organizării și conducerii ;

— **cabinetelor de organizare economico-socială,** care trebuie să contribuie la difuzarea largă a principiilor, metodelor și tehnicilor de organizare și conducere științifică, la generalizarea experiențelor înaintate în acest domeniu.

În tabel (vezi p. 3) sînt prezentate localizarea diferitelor forme de pregătire și perfecționare a cadrelor de conducere și caracterizarea acestora.

ACCENTUAREA democrației economice, crearea cadrului organizatoric și funcțional de participare tot mai largă a oamenilor muncii la conducerea activității economico-sociale, aplicarea principiului autoconducerii muncitorești, al autogestiunii și autofinanțării conferă noi dimensiuni cantitative și mai ales calitative formării și perfecționării cadrelor. **Di-**

„R. E." în sprijinul unei înalte eficiențe în munca de conducere

ARTICOLE

● **Conducere colectivă, autoconducere :**

Adîncirea continuă a democrației muncitorești, creșterea inițiativei și răspunderii colective (nr. 17/1978) ; Adîncirea democrației muncitorești în condițiile dezvoltării economico-sociale a României (nr. 27, 28/1978) ; Comisiile pe domenii — important potențial de creativitate, factor de înfăptuire a autoconducerii (nr. 29/1978) ; Stimularea gîndirii și acțiunii colective în cadrul proceselor de autoconducere și autogestiune (nr. 44/1978) ; Cerințe ale autoconducerii în întreprinderi (nr. 51/1978) ; Dinamism, creativitate și eficiență, parametrii esențiali ai autoconducerii (nr. 5/1979) ; Prin autoconducere muncitorească, la o nouă calitate (nr. 6/1979) ; Transpunerea rapidă în viață a deciziilor adunărilor generale (nr. 7/1979) ; Participarea tot mai largă, mai activă a oamenilor muncii la conducere (nr. 18/1979).

● **Metode și tehnici de conducere :**

Conducerea prin costuri — instrument de fundamentare a deciziilor în gestionarea resurselor materiale și bănești (nr. 3/1978) ; Fundamentarea științifică a deciziilor în activitatea de conducere (nr. 8/1978) ; Resursele simbiozei conducere-informatică (nr. 12/1978) ; O abordare științifică a căilor de creștere a productivității muncii. Metodologia modelării structurale ca instrument de fundamentare a deciziilor de conducere (nr. 19/1978) ; O bază științifică pentru analiza activității economico-financiare (nr. 24/1978) ; Fundamentarea științifică a planurilor de creștere a productivității muncii (nr. 34/1978) ; Aplicarea metodei arborelui decizional în fundamentarea propunerilor de plan (nr. 35/1978) ; Graficele — instrument de analiză și decizie (nr. 13/1979) ; Fundamentarea științifică asigură calitatea deciziei colective (nr. 14/1979) ; Un important domeniu de analiză, decizie și acțiune pentru consiliile oamenilor muncii : înnoirea și modernizarea producției (nr. 19/1979) ; Conducerea prin costuri și analiza valorii (nr. 20/1979) ; Conducerea producției — un mecanism reglat după criteriul eficienței economice (nr. 23/1979) ; În sprijinul consiliilor oamenilor muncii. Structura și durata ciclului de producție (nr. 25/1979) ; În sprijinul consiliilor oamenilor muncii. Minimizarea riscului, maximizarea efectelor în adoptarea deciziilor (nr. 27/1979) ; Diagnoza sistemului întreprindere prin analiza echilibrului financiar (nr. 16/1979).

● **Perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere :**

În organele de conducere colectivă acționează peste 50 000 de reprezentanți ai oamenilor muncii. Cum se asigură pregătirea lor pentru participarea la decizie ? (nr. 10/1978) ; Un sistem integrat, participativ, deschis spre autoreglare (nr. 12/1978) ; Perfecționarea personalului muncitor (nr. 21, 22/1978) ; Pregătirea maiștrilor — în concordanță cu cerințele progresului tehnico-științific (nr. 42/1978) ; Amplă acțiune de perfecționare a pregătirii membrilor consiliilor oamenilor muncii (nr. 21/1979) ; Perfecționare — creativitate — eficiență (nr. 26/1979).

SUPLIMENTE TEMATICE SPECIALE

— Metode de conducere în sprijinul autogestiunii (nr. 35/1978).
— Analiza-diagnostic a activităților economice și sociale (nr. 39/1978).
— Tabloul de bord — instrument de conducere eficientă și operativă a activității social-economice (nr. 47/1978).
— Instrumente eficiente în munca de conducere. Descrierea, evaluarea și analiza funcției (postului) (nr. 13/1979).
— Maistrul — organizator și conducător al formației de lucru (nr. 21/1979).
— Perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere (nr. 37/1979).
— Contractele economice, instrumente fundamentale ale autoconducerii și autogestiunii unităților economice (nr. 39/1979).

CĂRȚI

— Răspunderea în comerțul internațional (1978).
— Export — probleme și soluții (1978).
— Raporturi de muncă (vol. II — 1978 ; vol. III — 1979).
— Calitatea — reglementări interne și internaționale (1979).
— Contractul comercial de vînzare internațională (1979).

LOCALIZAREA PROCESELOR DE PREGĂTIRE ŞI PERFECŢIONARE A CADRELOR DE CONDUCERE ŞI CARACTERIZAREA ACESTORA ÎN CADRUL SISTEMULUI NAŢIONAL

Locul de desfăşurare a formării şi perfecţionării cadrelor de conducere	Forme de desfăşurare	Elemente de caracterizare
În cadrul unităţilor economice	Cursuri de perfecţionare Seminarii	— Permit cunoaşterea nemijlocită a nevoilor de formare şi perfecţionare şi, de aici, conceperea unor programe adaptate efectiv acestor nevoi — Realizate iniţial cu cadre de instruire din afară (cadre didactice, specialişti din cercetare, cadre de conducere şi specialişti din activitatea practică) şi apoi, treptat, cu cadre din interior — Asigură concordanţa între politicile unităţilor şi conţinutul temelor cuprinse în programe — Permit rezolvarea nemijlocită a unor probleme stringente ale unităţilor — Reclamă eforturi financiare reduse; se pot desfăşura în cadrul sau în afara programului de lucru
În cadrul institutelor de învăţămînt superior	Cursuri postuniversitare de perfecţionare	— Constituie o formă eficientă de integrare a învăţămîntului cu producţia — Se desfăşoară în mai multe cicluri — Pot cuprinde o arie tematică largă, sau restrînsă la un domeniu specializat — Realizate cu cadre didactice, specialişti din cercetare, cadre de conducere şi specialişti din activitatea practică
În organisme specializate		
— Organisme la nivel naţional (Academia „Ştefan Gheorghiu")	Cursuri de pregătire (de lungă durată : 1—2 ani) Cursuri de perfecţionare (de scurtă durată : 5—8 săptămîni)	— Se adresează cadrelor de conducere din economie şi din mari unităţi — Realizate cu cadre de instruire specializate şi cu cadre asociate (cadre didactice, specialişti din cercetare, cadre de conducere şi specialişti din activitatea practică) — Cursurile de perfecţionare se desfăşoară în mai multe cicluri — Cursurile de perfecţionare pot cuprinde o arie tematică largă sau pot fi axate pe un domeniu sau o problemă specializată (programe modulare)
— Organisme la nivel departamental (centre departamentale)	Cursuri de perfecţionare Seminarii	— Se adresează cadrelor de conducere din ministerul pe lîngă care funcţionează şi unităţile acestuia — Se desfăşoară în mai multe cicluri — Realizate cu cadre de instruire specializate şi cu cadre asociate (cu precădere din departament) — Pot cuprinde o arie tematică mai largă sau pot fi axate pe un domeniu sau o problemă specializată
— Organisme la nivel teritorial (şcoli interjudeţene)	Cursuri de perfecţionare Seminarii	— Şcoli specializate pe diferite domenii ale activităţii economico-sociale (ramuri ale industriei, construcţii, transporturi, agricultură, circulaţia mărfurilor, turism, comerţ exterior, administraţie de stat) — Se adresează cadrelor de conducere din unităţi fără personalitate juridică, din unităţi locale etc. — Se desfăşoară în mai multe cicluri — Se realizează cu cadre specializate de instruire şi cu cadre asociate (recrutate cu precădere pe plan local)

mensiunile ample ale responsabilităţii politice şi economico-sociale a cadrelor de conducere, a membrilor organelor de conducere colectivă, necesitatea lărgirii neîncetate a bagajului lor de cunoştinţe şi experienţă pun pentru aceste cadre, mai imperios poate decît în alte domenii, problema instruirii lor permanente, care le condiţionează însăşi raţiunea menţinerii lor în fruntea unor colective, unităţi şi instituţii.

Participarea plenară, efectivă şi fructuoasă a oamenilor muncii la conducere depinde deci, în măsură determinantă, de capacitatea lor de a stăpîni corespunzător complexitatea proceselor economico-sociale, de a utiliza metodele, tehnicile şi instrumentele proprii ştiinţei conducerii. **„Este necesar să ne preocupăm de realizarea unei conduceri ştiinţifice, democratice, care să asigure atît creşterea răspunderii şi iniţiativei la toate nivelurile, cît şi îmbinarea experienţei cu elanul revoluţionar"** [3]**,** sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** cu privire la această problemă.

Pornind de la ideea extinderii şi adîncirii calitative a cerinţelor pe planul pregătirii şi perfecţionării cadrelor de conducere, a membrilor organelor de conducere colectivă, acţiunile desfăşurate în ultima perioadă au avut drept obiectiv diversificarea în continuare a formelor de instruire. Astfel, din iniţiativa şi la indicaţiile tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** s-a început o amplă acţiune de perfecţionare a pregătirii preşedinţilor şi vicepreşedinţilor consiliilor oamenilor muncii, a reprezentanţilor oamenilor muncii în cadrul acestor organe. Pe aceste baze, la Academia „Ştefan Gheorghiu" şi la cele 10 şcoli interjudeţene de partid se desfăşoară cursuri de perfecţionare a secretarilor de partid — preşedinţi ai celor peste 5 500 de consilii ale oamenilor muncii existente în unităţile socialiste de stat. Sub conducerea organelor locale de partid se desfăşoară cursuri organizate pe plan local pentru cei aproape 50 000 de reprezentanţi ai oamenilor muncii din consiliile oamenilor muncii, din consiliile de conducere ale ministerelor şi membri ai Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii. Sub conducerea Uniunii Tineretului Comunist se desfăşoară perfecţionarea secretarilor organizaţiilor U.T.C., vicepreşedinţi ai consiliilor oamenilor muncii, iar prin grija organelor teritoriale ale sindicatelor se asigură perfecţionarea preşedinţilor comitetelor sindicale, care sînt vicepreşedinţi ai consiliilor oamenilor muncii şi preşedinţi ai adunărilor generale ale oamenilor muncii.

Desfăşurarea pe un front atît de larg a acţiunilor de perfecţionare dovedeşte convingător că **adîncirea democraţiei socialiste se asigură atît pe plan politic şi instituţional, cît şi prin acţiuni concrete, menite să-i asigure baza de exercitare efectivă şi la un înalt nivel al competenţei oamenilor muncii.**

dr. Corneliu RUSSU
directorul Institutului de economia industriei, din cadrul Institutului central de cercetări economice

N. red.: În partea a II-a a articolului, care va fi publicată în numărul viitor al revistei, autorul evidenţiază unele aspecte esenţiale ale activităţii desfăşurate în ţara noastră pentru formarea şi perfecţionarea cadrelor de conducere şi direcţiile de acţiune în perspectivă, în concordanţă cu exigenţele sporite ale noii etape de construcţie a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, prefigurate în proiectele documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R.

[3] **Nicolae Ceauşescu** — Cuvîntare la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 16—17 mai 1979. „Scînteia", nr. 11 427, 19 mai 1979.

„R. E" în sprijinul scurtării duratelor de execuție pe mari șantiere de investiții

SOLUȚII DE PERFECȚIONARE A ACTIVITĂȚII FURNIZORILOR DE UTILAJE

DE O DEOSEBITĂ importanță pentru realizarea exemplară a planului de investiții și punerea în funcțiune la termen a noilor capacități de producție planificate este livrarea la termen și integrală a utilajelor tehnologice *). Sarcina de execuție și livrare a acestora revine, în cea mai mare măsură, întreprinderilor Centralei industriei utilajelor tehnologice chimice și rafinării. Aceasta execută și livrează utilaje de mare complexitate, în mare parte unicate, cu ciclu lung de producție, ceea ce implică și pregătire mai îndelungată a proceselor de fabricație.

Dacă la utilajele tehnologice pentru metalurgie s-a livrat în lunile ianuarie-septembrie a.c. un plus de peste 100 tone, la cele pentru industria alimentară și mai ales chimică sînt serioase rămîneri în urmă, inclusiv pentru obiective cu scadența expirată de punere în funcțiune (tabelul nr. 1). De ce o asemenea situație ?

Probleme noi și totuși... vechi

O CAUZĂ principală a nerealizării planului la producția fizică și a nelivrării ritmice și în ordine la montaj a utilajelor tehnologice este **întîrzierea cu care titularul de investiții** (Ministerul Industriei Chimice) **și întreprinderile beneficiare depun la centrală documentația de execuție a utilajelor tehnologice.** În acest an au fost numeroase cazurile în care executanții de utilaje s-au confruntat cu serioase întîrzieri în asigurarea documentației tehnice și de execuție. Iată cîteva situații de acest gen :

Tabelul nr. 1

Nivelul de realizare a unor indicatori de plan (9 luni 1979)

Producția fizică :			
Utilaje tehnologice :			
— pentru metalurgie	+ 102 t		
— pentru chimie	— 12 499 t		
— pentru industria alimentară	— 4 337 t		
Producția netă %	98,7		
Producția marfă %	99,6		
Productivitatea muncii (la producția netă) %	98,1		
Utilizarea fondului de timp maxim disponibil :	Tr. I	II	III
— al utilajelor %	83,8	83,6	83,0
— al forței de muncă %	95,4	94,8	94,7

— pentru utilajul bloz de distilare necesar instalației de extracție aroma-te de la C.P. Midia proiectul de execuție a fost depus la 10 iulie a.c., în timp ce termenul de punere în funcțiune a acesteia era trimestrul III a.c. ;

— pentru întreprinderea „Sinteza"-Oradea, s-a solicitat pentru luna februarie 1980 livrarea a două rezervoare de bioxid de carbon necesare instalației de pigmenți anorganici, dar pînă la 28 august a.c. nu a fost livrată decît parțial documentația tehnică.

Asemenea situații sînt valabile și pentru fabrica de materiale fotosensibile de la C.I.C. Tîrgu Mureș, fabrica de hidrogen (2 răcitoare) de la C.P. Teleajen etc.

De ce o atare situație ? În primul rînd, institutele de proiectări nu pot executa la vreme documentația, deoarece, în dese cazuri, beneficiarul nu a precizat din timp soluțiile tehnologice de fabricație. Aceste întîrzieri se reflectă direct în activitatea proiectanților, în sensul că ei nu pot respecta ulterior termenele stabilite. Este adevărat că unele întîrzieri se datoresc însăși proiectanților, ca urmare a faptului că, din anumite considerente, decalează o serie de termene privind fie livrarea integrală a unor proiecte, fie a unor părți din acestea. Se mai poate adăuga și faptul că, îndeosebi pentru obiectivele din industria chimică, **s-a acționat în mică măsură pentru tipizarea instalațiilor și halelor** — lucru ce solicită un proces mai mare de manoperă la proiectant. Asemenea practici sînt, de altfel, cunoscute de ani de zile. Și totuși, furnizorii de utilaje continuă să contracteze comenzi, să consemneze termene precise de livrare, fără să se asigure din vreme cu documentația de execuție necesară.

O altă explicație a nelivrării la termen a unor utilaje tehnologice pentru unele obiective este aceea că, în acest an, în cursul derulării activității întreprinderilor executante, **au survenit și unele priorități** (pentru punerea în funcțiune a unor obiective ale industriei chimice ale căror termene au fost scurtate ori reprogramate, cît și pentru unele livrări suplimentare la export). Fără doar și poate, executantul ar fi trebuit să găsească într-o atare situație soluții care să nu afecteze obligațiile asumate prin contractele încheiate, prioritățile putînd fi realizate pe seama unei mai bune organizări a producției și a muncii, sporirea productivității, completarea schimburilor 2 și 3 etc.

Realizarea și livrarea la termen a utilajelor tehnologice au fost influențate negativ și de **neritmicitatea în aprovizionarea tehnico-materială.** După cum este cunoscut, legislația în vigoare obligă pe constructorul de utilaje să depună comenzile de materiale pentru aprovizionat la furnizori cu 6 luni înainte de perioada de plan, iar în cazul importurilor de materiale de bază și de completare cu cel puțin 9—12 luni înaintea perioadei de plan. Dar necunoașterea din timp de către executantul de utilaje a cerințelor ferme ale beneficiarilor face ca acesta să nu realizeze o aprovizionare corespunzătoare cu materii prime și materiale. Abia atunci cînd sosește documentația de execuție el constată că o parte din materialele contractate nu sînt corespunzătoare producției programate, sau că este nevoit să facă alte comenzi, cu întîrzierile inerente unei atari practici. Așa se face că așa-numitul program de livrare de utilaje (cunoscut în practică cu prescurtarea L.U.) stabilit la nivelul conducerilor ministerelor de resort (M.I.Ch. și M.I.C.M.) pornește încă din start cu unele carențe de programare, neconcordanțe cu situația de fapt a primirii repartițiilor, a depunerii documentațiilor de execuție și a termenelor de livrare stipulate în contractele dintre întreprinderile executante și beneficiare.

Specialiștii din centrală sînt de părere că, pentru a fi pe deplin viabil, posibil de respectat în datele sale esențiale, **programul de livrări de utilaje trebuie recunoscut și însușit de toți factorii implicați în realizarea prevederilor sale :** beneficiarul — care trebuie să specifice din timp utilajele de care are nevoie pentru punerile în funcțiune și să predea în termene legale documentația de execuție (ca și eventualele elemente de completare la care se angajează) ; furnizorii de materiale și colaboratorii — care trebuie să livreze ritmic și la termene corelate cu necesitățile fabricației toate sortotipodimensiunile și calitățile contractate (inclusiv întreprinderile de comerț exterior implicate) ; executanții — care trebuie să-și organizeze producția și aprovizio-

*) Vezi și articolul „Accelerarea livrărilor și montajului utilajelor tehnologice", R.E. nr. 39/28 septembrie 1979.

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

Situația unor restanțe (la 30 sept. a.c.)

Tabelul nr. 2

Întreprinderea	Total restanțe	Restanțe: Investiții cu termen de punere în funcțiune acest an	Restanțe: Se livrează în trim. IV 1979 în 1979
— mecanică de utilaj chimic București	3 228	1 186	1 075
— utilaj chimic și forje Rm. Vîlcea	3 185	617	617
— utilaj chimic Ploiești	589	513	480
— utilaj chimic „Grivița Roșie"	837	318	318
— utilaj tehnologic Buzău	1 582	355	355
— mecanică de utilaj tehnologic Moreni	3 246	202	202

narea astfel încît să livreze utilajele contractate în cantitatea, calitatea și la termenele obiectiv stabilite.

Apoi, în domeniul aprovizionării se manifestă numeroase neajunsuri în sensul că unii furnizori de materiale (îndeosebi de laminate) atît din țară cît și din import nu respectă termenele de livrare (Combinatul siderurgic Galați, Combinatul de oțeluri speciale din Tîrgoviște și altele). Pînă la începutul trimestrului IV, de exemplu, unele unități ale centralei cum sînt : I.M.U.C. București, I.M.U.T. Moreni, I.U.C. Ploiești, I.U.T. Buzău nu au primit în timp util circa 150 tone materiale din import, ceea ce s-a repercutat asupra neexecutării la termen și în ordinea cerută la montaj a peste 700 tone utilaje tehnologice etc. Dealtfel, totalul neasigurat din import pentru utilajul tehnologic ce trebuie executat pînă la sfîrșitul anului și pentru perioada imediat următoare se ridică la peste 9 000 tone de tablă din oțel inox, aliat sau placat și țevi din oțel inox, aliat sau carbon etc.

Acțiuni energice, de maximă eficacitate

PENTRU A RECUPERA rămînerile în urmă în livrarea utilajelor, în general, pînă la sfîrșitul acestui ultim trimestru al anului, la nivelul centralei și al întreprinderilor au fost inițiate o serie de analize, la care au participat și beneficiarii, cu care prilej au fost stabilite și o serie de măsuri. Evident, în marea majoritate a cazurilor, aceste măsuri vor asigura recuperarea restanțelor în primul rînd pentru obiective cu termen de punere în funcțiune (tabelul nr. 2), dar nu pot rezolva unele carențe mai vechi. Ținînd seama de faptul că, concomitent cu eforturile necesare pentru onorarea în totalitate a contractelor pe 1979, se cere făcută și o pregătire temeinică a producției pentru anul viitor, furnizorii de utilaje își concentrează atenția în cîteva direcții prioritare :

● **nominalizarea responsabilităților pe utilaje** (maiștri, șefi de formații de lucru), coordonate de conducerile întreprinderilor și urmărirea strictă a respectării graficelor de execuție pe faze și operații ;

● **programarea și desfășurarea riguroasă a producției,** pe timpul care a mai rămas, astfel încît cele 51 de instalații (capacități) pentru șantierele M.I.Ch., cu punere în funcțiuene întîrziată, să fi realizate și predate beneficiarilor ;

● întocmirea și definitivarea, pînă la sfîrșitul lunii octombrie, pe centrală, a unor **fișe-model** — corelate cu cele existente la întreprinderi — **pentru fiecare comandă în parte ce urmează a fi executată,** pentru utilajele cu termene de punere în funcțiune în 1980 și apoi extinderea lor la toate celelalte comenzi. În aceste fișe se evidențiază stadiul pregătirii fabricației, materialele ce mai trebuie aprovizionate (din țară sau import), cu toate elementele de identificare de la executant pînă la furnizorii de materiale.

Cu prilejul investigației noastre am desprins și alte sugestii care ar putea fi luate în considerație :

— unitățile Ministerului Industriei Metalurgice să ia măsuri de **asimilare grabnică a materialelor din import care**

Gh. DRĂGHICI

(Continuare în pag. 7)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Costurile de producție — între prevederi și realizări

ÎN 1979, unitățile productive aparținînd de Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții au avut un început slab în ce privește îndeplinirea planului de costuri, înregistrînd depășirea nivelelor planificate la cheltuieli totale. Spre deosebire însă de anii anteriori, în acest an situația s-a redresat, astfel că începînd din luna martie, majoritatea unităților ministerului au îndeplinit sarcinile de plan. Pe primele 8 luni, economiile față de nivelele planificate erau de 170 mil. lei la cheltuieli totale, din care 77 mil. lei la cheltuieli materiale, cele mai mari economii localizîndu-se la Centrala de utilaje și piese de schimb (116 mil. lei, din care 50 mil. lei la cheltuieli materiale), Centrala materialelor de construcții (28 mil. lei, din care 19 mil. lei la cheltuieli materiale), Centrala de exploatare industrială a agregatelor minerale (23 mil. lei, integral la cheltuieli materiale).

Economiile pe total M.E.F.M.C. ar fi putut fi mai mari dacă două centrale și unele întreprinderi nu ar fi înregistrat depășiri la cheltuielile planificate : Centrala prelucrării lemnului (40 mil. lei, din care 33 mil. lei cheltuieli materiale) și Centrala industriei de celuloză și hîrtie (43 mil. lei, integral cheltuieli materiale). Între întreprinderile care nu s-au încadrat în nivelele indicatorilor de costuri se pot menționa C.P.L. Sighet, C.P.L. Tg. Jiu, I.P.L.M. București, C.C.H. Călărași, C.C.H. Suceava, C.C.H. Tr. Severin etc.

Cauzele cele mai frecvente care au dus la neîncadrarea în planul de costuri sînt : depășirea cheltuielilor cu combustibilul și energia, pierderi din rebuturi, depășirea cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajelor (îndeosebi la unitățile Centralei cimentului, Centralei materialelor de construcții. Centralei de prelucrare a lemnului). Pentru încadrarea în cheltuielile normate, este necesar ca centralele și unitățile din subordinea lor să analizeze cauzele ce au determinat această situație, să acorde mai multă atenție realizării prevederilor din programele întocmite pentru reducerea costurilor de producție, încadrării în normele de consum, atragerii în circuitul economic a tuturor rezervelor de economisire a resurselor materiale.

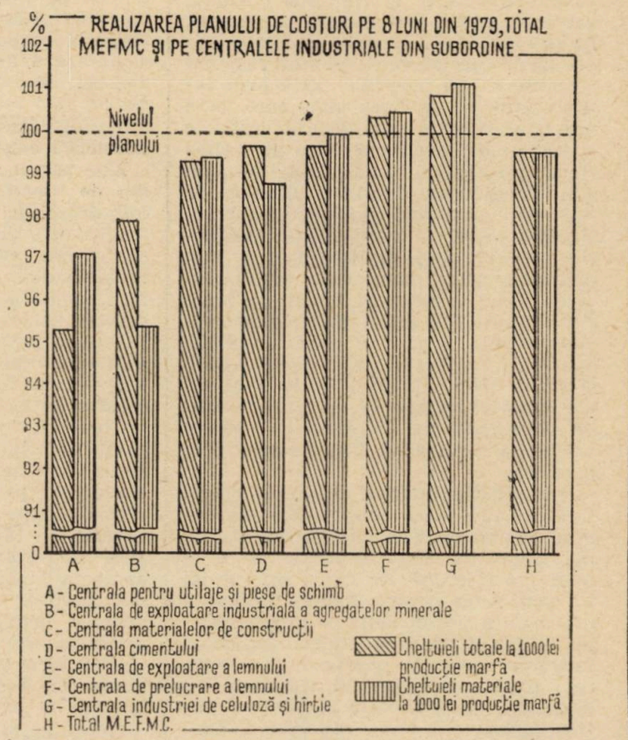

CORELAREA EFORTURILOR PRODUCĂTOR — EXPORTATOR ÎN REALIZAREA PLANULUI DE EXPORT

Reacție promptă, eficace la dinamica pieței

CONDIȚIILE conjuncturale actuale ale comerțului internațional, caracterizate prin persistența recesiunii economice în țările capitaliste, accentuarea valului de măsuri protecționiste, în special în domeniul industriilor tradiționale, concomitent cu tendințele de creștere a prețurilor materiilor prime și în special a țesăturilor sintetice, pe bază de gaze naturale și petrol, au pus în fața exportului de confecții — care formează profilul de activitate al întreprinderii noastre — noi și dificile probleme.

Nivelul cererii pentru confecții textile, influențat de scăderea puterii de cumpărare a populației în multe țări capitaliste (prin creșterea prețurilor la produsele și serviciile de primă necesitate), are drept rezultat scăderea ponderii produselor de îmbrăcăminte în bugetul de familie. Concomitent — aparent paradoxal — confecțiile de lux, la prețuri ridicate, au o vandabilitate mai bună decît cele de nivel mediu. Scăderea cererii determină importatorii să selecteze mai riguros sursele de aprovizionare.

Pe de altă parte, oferta de articole vestimentare este în continuă creștere, sub influența a trei factori importanți. În primul rînd, firmele producătoare din țările capitaliste dezvoltate răspund concurenței pe propriile piețe prin introducerea de produse noi, care prin prețurile ridicate pot absorbi costurile crescînde de producție. În al doilea rînd, exportatorii tradiționali — cum sînt Hong-Kong, Taiwan, Coreea de Sud ș.a., cu poziții puternice pe principalele piețe, își reorientează producția spre produse de semi-lux și lux, pentru a evita concurența directă cu țările lumii a treia. În sfîrșit, pe lîngă exportatorii din țările în curs de dezvoltare deja lansați pe piața mondială, apar noi exportatori din țările Africii și Asiei. Țări ca India, Mexic și altele, ale căror exporturi de textile se bazau pe fibre naturale indigene, își sporesc producția de fibre și fire chimice și în amestec.

Dificultățile cauzate de aceste transformări ale pieței, amplificate de ritmul tot mai alert de introducere a unor noi tipuri de materii prime, cît și a unor noi elemente de modă (în special la confecțiile pentru femei), impun o preocupare permanentă a producătorilor noștri în direcția alinierii rapide la cerințele pieței, la practicile concurenței. Numai reacționînd prompt, cu eficacitate la tendințele pieței vom putea asigura și în viitor exportul de confecții în condiții de eficiență.

În confruntarea cu această problematică — care în mod inevitabil conduce și la ascuțirea concurenței — se impune o revizuire a tuturor factorilor ce contribuie la asigurarea creșterii competitivității pe piața externă, atît ca strategie a produsului, cît și în comercializarea pe piața externă.

Eficiența exportului depinde de eficiența fiecărei trepte de prelucrare

STRATEGIA care stă la baza producției și exportului de confecții, realizat de Centrala Industriei Confecțiilor București (C.I.C.B.) prin întreprinderea sa specializată I.C.E. Confex o constituie canalizarea efortului de creație în direcția reimprospătării nomenclatorului de export în stricta concordanță cu cerințele prezente și, în măsura posibilului, viitoare ale beneficiarilor externi. Dealtfel, nucleele de creație ale întreprinderilor de confecții din structura C.I.C.B. funcționează pe baza unui sistem informațional amplu ce pune la dispoziție informații antropometrice, ergonomice și de modă, esențiale pentru introducerea în fabricație a fiecărui produs. Se au în vedere mutațiile ce au avut loc privind rolul îmbrăcămintei, deci a motivației consumatorilor de pe piețele beneficiare: de la funcțiile primordial biologice (de protecție a corpului uman) și sociale (de asigurare a decenței individului în societate), îmbrăcămintea jucînd azi un rol tot mai mare în exteriorizarea personalității individului, răspunzînd unor necesități estetice.

Este necesar totodată să se țină seama de specificul creației în domeniul îmbrăcămintei și anume că „sursele" tradiționale de modă, îndeosebi Parisul și Londra, continuă să genereze elementele definitorii creației prin designeri consacrați, influențînd hotărîtor și cererea beneficiarilor finali. Pornind de la aceste premise producătorul trebuie să fie permanent în contact cu noutățile — condiție esențială în orientarea creației proprii în sensul noului, testat pe piață, prin diverse manifestări expoziționale la care participă I.C.E. Confex. Producția noastră de confecții pentru export poate și trebuie să fie diferențiată prin creație, însă în limitele impuse de tendințele modei mondiale. Așa, de exemplu, Întreprinderea de confecții Sighișoara poate crea un model „propriu" de cămașă — dar în mod necesar urmînd linia actuală. Altfel, produsul este o simplă cămașă de duzină, produs standard, cu longevitate în producție, dar cu o eficiență relativ scăzută la export.

Odată creat modelul, executarea lui în producție trebuie să fie ireproșabilă din punct de vedere calitativ. Cel mai mic defect poate deprecia considerabil valoarea întregului produs și mai mult, poate compromite marca de producător și exportator. Industria românească de confecții a acumulat suficientă experiență pentru a da produse superioare calitativ, apreciate de partenerii străini. În mod evident, se pune problema de a optimiza întregul flux de fabricație al cărui rezultat final este confecția. În integrarea activității economice pe verticală (vezi schema) se cere ca atributele de calitate, ritmicitate și eficiență să se regăsească pe fiecare treaptă de prelucrare a materiei prime (fibre, țesătorie, imprimare, creație ,confecție) și la fiecare furnizor de materiale auxiliare: ață, nasturi, întăriturî, accesorii, în vederea asigurării unor rezultate economice maxime la export.

Reprezentarea schematică a fluxului pe verticală, ce în ansamblul său concură la ofertarea la export a unui articol competitiv ilustrează complexitatatea factorilor ce trebuiesc coroborați pentru realizarea unui anumit nivel de eficiență a exportului de confecții. Funcționarea ireproșabilă a acestui mecanism este cu atît mai importantă, cu cît ciclul de viață al unui produs de modă este foarte redus. Perturbarea fluxului într-un anumit punct generează efecte cumulate la punctul terminus, cu efecte evident negative asupra eficienței exportului. Astfel, spre exemplu, asigurarea materiei prime în industria de confecții (țesătură) este supusă anumitor cerințe ale pieței externe, privind compoziția, contextura, greutatea și finețea, contractibilitatea, omogenitatea coloristică specifice etc. Or, aceste caracteristici, cu rol hotărîtor în promovarea exportului de confecții, sînt determinate în fazele ce premerg livrarea materialelor către întreprinderea de confecții. La acestea se adaugă desenele și coloritul țesăturii, moda în vestimentație pornind adeseori tocmai de la țesătură. Tendințele modei în materie de țesătură trebuie deci cunoscute nu numai de producătorul de confecții, dar și de cel de țesături, în vederea orientării creației proprii, potrivit cererii fiecărei piețe. La fel, este necesară asigurarea materialelor auxiliare pentru confecții (ață, nasturi, fermoare, catarame, căptușeli, întăriturî etc.) care îndeplinesc, pe lîngă rolul funcțional, și un tot mai pronunțat rol estetic, creatorii folosindu-se de ele cu fantezie în definirea unei noi linii de modă.

Dacă, în general, întreprinderile furnizoare au livrat industriei de confecții necesarul de materie primă și materiale auxiliare, sîntem datori să semnalăm — în spiritul responsabilității ce incumbă activități de comerț exterior, că au existat unele greutăți în asigurarea acestora în timpul optim, ceea ce a afectat ritmicitatea producției și livrării la extern, dată fiind exigența extrem de ridicată a beneficiarilor ex-

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

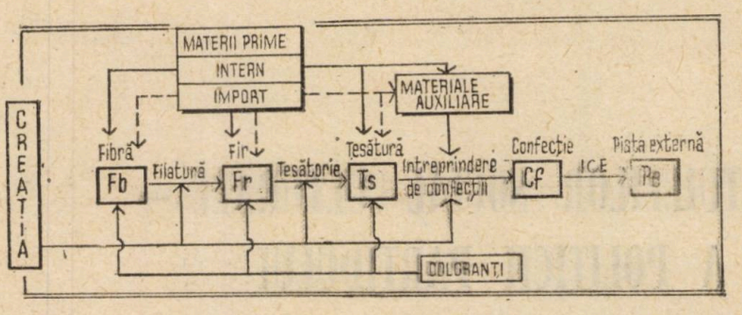

terni : orice neconcordanță, fie doar și o nuanță coloristică a ației sau a nasturilor, determină respingerea mărfii sau penalizarea. Diferențele de nuanțe în cadrul uneia și aceleiași comenzi pot fi determinate fie de aprovizionarea cu coloranți din surse diferite, fie de nerespectarea unui proces unic de vopsire, ceea ce se răsfrînge deosebit de negativ în procesul de comercializare.

Flexibilitate prin specializare

SCHEMA prezentată include (marcată cu linie întreruptă) și posibilitatea folosirii de surse de aprovizionare din import. Astfel de soluții pot fi, eventual admise — dar numai în situații cu totul excepționale, de exemplu, cînd pe piața internațională s-ar oferi confecții prezentînd unele accesorii sau tehnologii de prelucrare încă neasimilate de producătorii noștri (fermoare, catarame, sau tehnologii de tratare chimică, imprimare) și a căror lipsă ar împiedica desfacerea la export. În astfel de cazuri factorii de decizie pot analiza oportunitatea recurgerii la importuri pe o perioadă limitată de timp, deci pînă la asimilarea produselor respective în fabricația internă. Importul este oportun dacă permite realizarea unei eficiențe sporite în valorificarea la extern a ansamblului produsului fabricat din materii prime indigene. În același timp, se pot face demersurile necesare scurtării perioadei de import.

Toți acești factori concură la imprimarea unei **maxime flexibilități în activitatea de export.** Problema flexibilității se pune în dublu plan : a) în timp, flexibilitatea trebuie să permită adaptarea operativă la tendințele modei mereu în schimbare, în realizarea unei sporite viteze de reacție la cerere fiind implicate toate unitățile economice ce conlucrează pe fluxul vertical ; b) în spațiu, flexibilitatea presupune adaptarea la cerințele fiecărei piețe, ale fiecărui segment de piață și chiar ale fiecărui partener extern.

Flexibilitatea în spațiu presupune organizarea procesului de producție de așa manieră, încît să se asigure posibilitatea realizării de produse de serie scurtă, în condiții de eficiență. Întrucît avem și fabrici mari sau foarte mari, se impune specializarea secțiilor pe produse (sau eventual pe clienți) delimitarea putînd fi revăzută în funcție de necesitățile apărute la un moment dat. Foarte important este însă ca la proiectarea viitoarelor întreprinderi de profil să se aibă în vedere flexibilitatea, prin dimensionarea acestora în vederea unei adaptări rapide la piața externă. Aceasta este de altfel și organizarea industriilor de confecții din alte țări mari producătoare : majoritatea întreprinderilor sînt mici sau foarte mici, ceea ce le conferea o mare flexibilitate în producerea de cantități reduse de articole de modă.

Se poate afirma deci că producția are rolul primordial în asigurarea competitivității exportului unui produs. Dar în valorificarea pe piața externă a produselor create de industrie, desigur că și întreprinderii de comerț exterior îi revin sarcini importante.

Profesionalism în comercializare

TEHNICA COMERCIALĂ constituie unul din instrumentele de bază pentru a transpune potențialului oferit de industrie, în valută de încasat. Calificarea, uneori chiar policalificarea personalului reprezintă o cerință esențială în comerțul exterior. În exportul de confecții, cunoștințele economice, tehnice și de limbi străine, formează un tot necesar, și putem spune că întreprinderea specializată ICE CONFEX este bine dotată în această direcție.

Rezultatele economice ale activității de comerț exterior depind și de tehnica (sau arta) negocierii. O bună bază de negociere implică obținerea de informații pertinente în timp util, printr-un permanent contact cu piața. Clientul va fi abordat, avînd în vedere interesul lui prioritar : de a obține produsul, de a realiza anumite condiții de livrare (termen transport, valută, plată, etc.), interese care să fie prezentate astfel încît să demonstreze că se va obține un profit la prețul cotat.

Piețele de export sînt selectate pe baza a două criterii esențiale : cadrul juridic al importurilor în țara respectivă și condițiile de eficiență în care ar avea loc exportul nostru. Aplicînd aceste criterii în dezvoltarea exportului eforturile noastre de promovare s-au orientat în mod specific către principalele piețe din Europa, America de Nord, Africa și Asia. A fost creat astfel un cadru juridic — prin contracte și acorduri pe termen lung — privind exporturile de textile ale țării noastre. Abordarea în continuare a acestor piețe trebuie să fie făcută urmînd dinamica lor: posibilitatea de creștere a exporturilor în ritmul creșterii cererii, diversificarea segmentelor de piață pe care vindem în funcție de posibilitățile industriei producătoare, în perioada respectivă.

Pentru diversificarea canalelor de distribuție în exportul de confecții românești s-a recurs la serviciul importatorilor cu funcții complexe (dispunînd de depozite cu ridicata, lanțuri de magazine, etc) ; pe măsura penetrării pe piață s-au abordat și forme de distribuție directă, către rețelele de magazine de detaliu, inclusiv societăți mixte de comercializare. Pornind de la principiul că un anumit ambalaj și un program de prezentare corespunzător se pretează doar la segmentele de piață pentru care a fost conceput și, deci la anumite rețele de distribuire, prin modificarea și diversificarea produsului devine posibilă și diversificarea modalităților de promovare a exporturilor.

Amintind în acest cadru problematica ce confruntă curent pe producătorii de mărfuri pentru export, ca și întreprinderile de comerț specializate, dorim să subliniem că realizarea sarcinilor de plan depinde în mare măsură de modul de cooperare între întreprinderile ce participă la realizarea exportului de confecții, de perfecționarea continuă a acestei cooperări, găsindu-se noi căi de creștere a performanțelor pe întregul angrenaj al relațiilor producător-exportator — piață externă. Noul mecanism economic este de natură a stimula îmbunătățirea substanțială a acestor relații, a produselor oferite la export, în sensul asigurării înnoirii rapide și flexibilității producției în vederea valorificării superioare pe piețele externe a produselor românești.

GH. ZDRENGHEA
I.C.E. Confex

Soluții de perfecționare a activității furnizorilor de utilaje

(Urmare din pag. 5)

ar putea fi fabricate pe utilaje și instalații mai mici din țară. În același timp, ar fi de dorit ca proiectanții să caute și să găsească soluții pentru utilizarea acelor materiale, înlocuitori, care prezintă siguranță în exploatare și au durabilitate corespunzătoare sau tehnologii de proces perfecționate, astfel încît obiectivele programate a intra în funcțiune să fie conectate la timp în circuitul economic ;

— pe baza extinderii tipizării, **să se reducă gama de tipuri de utilaje** ceea ce, implicit, ar facilita diminuarea substanțială a sortotipodimensiunilor și calităților de materiale folosite, în special a celor ce necesită importuri. O astfel de acțiune este de așteptat prin efortul coordonat al proiectanților de utilaje și al celor de procese tehnologice (de exemplu la unele categorii de schimbătoare de căldură, coloane de sinteză, distilare-fracționare, utilaje cu mecanisme, reactoare etc.) ;

— elaborarea și instituirea unei metodologii **de percepere a unei taxe de urgență în cazul unor comenzi de execuție peste prevederi** (cazuri neprevăzute, neglijențe etc.). Din aceste taxe ar urma să fie suportate eforturile suplimentare justificate în execuție (tehnice și de muncă) de schimbarea unor priorități în aprovizionare și transportul de materiale și utilaje ș.a.

SPORIREA CHELTUIELILOR SOCIAL-CULTURALE — EXPRESIE A POLITICII PARTIDULUI DE RIDICARE A STANDARDULUI DE VIAȚĂ AL POPORULUI

RIDICAREA continuă a nivelului de trai al întregului popor, sporirea gradului său de civilizație, reprezintă una din caracteristicile fundamentale ale orînduirii noastre socialiste, scopul suprem al întregii activități politice a Partidului Comunist Român.

Progresele realizate în perioada construcției socialiste în România în domeniul ridicării nivelului de trai al poporului constituie o încununare a eforturilor depuse de oamenii muncii pentru îndeplinirea și depășirea planurilor de dezvoltare economică, socială și culturală a țării.

Înfăptuind consecvent politica de dezvoltare a forțelor de producție, de utilizare superioară a resurselor economice ale țării, de creștere a eficienței muncii, statul a asigurat sporirea continuă a avuției naționale. În același timp, **venitul național, indice expresiv al sporirii potențialului economic, a crescut an de an în ritmuri rapide, ceea ce a creat posibilități sporite pentru acumulare și pentru creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.** După cum rezultă din proiectul de Directive, venitul național va fi mai mare în anul 1985, față de planul pe anul 1980, cu **38-43 la sută**, rezultînd un ritm de creștere în medie de **6,7—7,4 la sută** anual. Faptul că **venitul național prezintă o dinamică mai rapidă decît cea a produsului social** — ritmul mediu anual de creștere al acestuia în perioada 1981—1985 este prevăzut să fie de **6,0—6,6%** — reflectă, în forma cea mai sintetică, ridicarea eficienței activității productive.

Una din căile importante de creștere a nivelului de trai, o constituie **mărirea, an de an, a cheltuielilor ce se efectuează de la bugetul de stat pentru realizarea acțiunilor social-culturale,** respectiv pentru învățămînt, sănătate și asistență socială, cultură și artă, sport, plata drepturilor de pensii, a ajutoarelor pentru copii etc.

Prin efectuarea de la buget a acestor cheltuieli statul asigură, întregii populații, un anumit volum de bunuri materiale, servicii și drepturi, care, împreună cu veniturile obținute din muncă și celelalte venituri provenite din fondul social de consum, **concură nemijlocit la creșterea veniturilor reale ale fiecărei familii.** Fondurile ce se cheltuiesc de la buget pentru acțiunile social-culturale sînt menite să rezolve sarcinile cu caracter social și spiritual ce revin societății, pentru dezvoltarea personalității omului și lărgirea orizontului său cultural-artistic, pentru creșterea și educarea tinerei generații, pentru asigurarea unei pregătiri corespunzătoare calitativ, prin îmbunătățirea instruirii practice în cadrul unui complex proces educativ, modernizat, la nivelul cerințelor etapei actuale de dezvoltare economică și socială. În același timp, efectuînd aceste cheltuieli, statul lărgește permanent aria de rezolvare a sarcinilor sale cu caracter social: îmbunătățirea stării de sănătate a întregii populații, lupta împotriva îmbolnăvirilor care duc la pierderea capacității de muncă, prelungirea duratei vieții, grija pentru familiile cu copii și în mod deosebit pentru cele cu mulți copii, încurajarea natalității, funcționarea unui sistem de asigurări sociale amplu pentru toți oamenii muncii în perioada activității și după aceea.

FĂCÎND aceste cheltuieli, statul asigură, potrivit programelor elaborate de partid, acoperirea unitară a unor nevoi generale, în raport de cerințele fiecărui cetățean, împletindu-se astfel principiul repartiției după muncă cu cel al repartiției după nevoi. Se are în vedere, sub acest aspect, un ansamblu de măsuri care să acționeze pe multiple planuri, vizînd toate laturile vieții materiale și spirituale și ridicarea continuă a calității vieții.

Astfel, comparativ cu cincinalul actual, în care alocațiile de la buget pentru acțiunile social-culturale totalizează circa **320 miliarde lei,** pentru cincinalul următor sînt prevăzute fonduri mai mari cu peste 36 la sută, respectiv aproximativ **437 miliarde lei,** la care se adaugă circa 42 miliarde lei cît se alocă pentru aceste acțiuni din fondurile proprii ale întreprinderilor și ale organizațiilor cooperatiste și obștești. Toate aceste fonduri vor asigura, în anul 1985, un nivel al cheltuielilor social-culturale pe o familie, de **14 200 lei.**

Examinate numai sub aspectul sumelor acordate de la bugetul de stat, **cheltuielile social-culturale pe o familie și pe un locuitor prezintă, în anii construcției socialiste, o evoluție permanent ascendentă** (vezi tabelul nr. 1).

Desigur că repartiția după muncă va constitui și în viitorul cincinal elementul de bază pentru formarea resurselor necesare traiului și creșterii bunăstării materiale și spirituale. Cu cît însă, fiecare familie, fiecare cetățean al țării, va beneficia, într-o formă sau alta, în raport de vîrstă, cerințe, domeniu de activitate, de gratuități, facilități și drepturi pe calea cheltuielilor pe care le face bugetul de stat pentru acțiunile social-culturale, cu atît nivelul de trai va fi mai ridicat. Cifrele prezentate mai înainte demonstrează această creștere, de la o perioadă la alta și ele reflectă cheltuielile sporite ale statului în domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății, alocațiilor pentru copii, asigurărilor sociale, culturii și artei etc.

Și modul de **repartizare pe destinații a fondurilor social-culturale,** care reprezintă peste 20% din totalul cheltuielilor bugetului de stat, este de natură să scoată în evidență grija permanentă pentru om, pentru satisfacerea nevoilor sale materiale și spirituale (vezi tabelul nr. 2).

ÎNTREAGA ISTORIE a societății noastre socialiste ilustrează faptul că, în concepția Partidului Comunist Român și a statului nostru, edificarea unei economii puternice, de înaltă eficiență, reprezintă în esență **o economie pentru om, capabilă să-i creeze condiții tot mai bune de viață.** Sînt relevante, sub acest aspect, unele dintre principalele prevederi ale Programului-directivă de creștere a nivelului de trai în cincinalul următor, menite să asigure sporirea bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, a întregului popor. Astfel, populația ocupată în economia națională va fi în anul 1985 de aproape 11,5 milioane persoane față de 9,7 milioane în anul 1965. În condițiile dezvoltării susținute, complexe, a economiei naționale, se vor asigura încă 930 mii locuri de muncă, ceea ce va face ca ponderea personalului muncitor în totalul populației ocupate să ajungă în anul 1985 la 73,2 la sută față de 71,3 la sută în anul 1980. Concomitent se vor produce mutații calitative în structura popu-

Tabelul nr. 1

	1950	1960	1965	1970	1975	1980	1985
— Lei anual pe o familie	760	2 450	3 600	5 500	7 400	circa 10 000	12 950
Creștere față de anul 1950	—	3,2 ori	4,7 ori	7,2 ori	9,7 ori	13,2 ori	17 ori
— Lei anual pe un locuitor	211	720	1 100	1 680	2 397	circa 3 125	4 030—4 100
Creștere față de anul 1950	—	3,4 ori	5,2 ori	8,0 ori	11,4 ori	14,8 ori	19,1—19,4 ori

Tabelul nr. 2

		Prevederi 1981—1985
		— % —
TOTAL CHELTUIELI SOCIAL-CULTURALE		100
din care pentru :		
— învățămînt, cultură și artă	circa	28
— sănătate, asistență socială și sport	circa	20
— ajutorul de stat pentru copii	circa	15
— pensii, îndemnizații de maternitate, îndemnizații pentru incapacitate temporară de muncă și alte drepturi de asigurări sociale	circa	37

lației ocupate, în sensul că în ramurile neagricole populația ocupată va reprezenta peste 78 la sută. Veniturile totale reale ale populației vor fi în anul 1985 cu 23—25 la sută mai mari față de anul 1980. Vor crește retribuțiile personalului muncitor, precum și veniturile țărănimii cooperatiste și ale țăranilor cu gospodării individuale. Programul prevede totodată, indicatori substanțial îmbunătățiți pentru desfacerea de mărfuri și prestările de servicii, construcții de locuințe, etc.

În cadrul acestui complex și multilateral program de creștere a nivelului de trai, un rol însemnat revine cheltuielilor de la bugetul de stat pentru acțiunile social-culturale. Astfel **pensiile nominale de asigurări sociale de stat** vor crește în anul 1985 față de anul 1980 în medie cu 23%, prin majorarea generală a pensiilor care, ca și în cincinalul actual, se va realiza în două etape. Corespunzător se vor majora și celelalte categorii de pensii. Majorarea pensiilor va constitui, ca și în cincinalele precedente, una dintre modalitățile de creștere a veniturilor populației.

Alocațiile de stat ce se acordă pentru copiii personalului muncitor vor fi majorate astfel încît la sfîrșitul anului 1985, alocația medie nominală pe un copil să fie mai mare cu 27% față de anul 1980, rezultînd astfel un rol crescînd al acestor alocații pentru formarea veniturilor bănești ale populației.

Ca efect al majorărilor de retribuții aplicate în acest cincinal, precum și a celor ce se vor efectua în cincinalul viitor, va crește în mod corespunzător și nivelul drepturilor care se acordă pentru maternitate, incapacitate temporară de muncă din cauză de boală sau accident. În sectorul de **învățămînt** fondurile prevăzute pentru cincinalul 1981—1985 vor fi mai mari cu peste 36% față de cele din actualul cincinal ceea ce va asigura condiții tot mai bune de pregătire a tinerei generații, în peste 30 000 unități, dotate astfel încît să poată răspunde sarcinii de legare tot mai strînsă a procesului de învățămînt cu activitatea productivă, de integrare a învățămîntului cu producția și cercetarea științifică.

ÎN CONDIȚIILE asigurării depline a gratuității învățămîntului se va acorda, în continuare, un număr important de burse pentru elevi și studenți, se vor acorda, ca și în prezent manuale școlare gratuit pentru elevii din învățămîntul general ; circa 400 mii persoane — cadre didactice și alte categorii — își vor desfășura activitatea în unitățile de învățămînt, asigurînd procesul instructiv educațional și activitățile administrativ-gospodărești.

Toate acestea sînt de natură să definească ce reprezintă anii socialismului pentru tînăra generație. Dacă în anul 1950 din bugetul de stat se cheltuiau pentru învățămînt circa 1 300 milioane lei, în anul 1985 se vor cheltui circa 23 600 milioane lei, adică de **18 ori mai mult.** La aceste cheltuieli se adaugă cele care se suportă din fondurile de investiții ale statului pentru construirea de noi localuri destinate învățămîntului, pentru dotarea claselor, laboratoarelor, internatelor etc. Iată de ce, ținînd seama de volumul mare al acestor fonduri, pe prim plan trebuie să se situeze și preocuparea pentru utilizarea cu economicitate a acestora, pentru prevenirea risipei, pentru utilizarea cît mai judicioasă a bazei materiale și a personalului, orice formă de risipă conducînd la diminuarea surselor de finanțare a necesităților reale din acest sector. Paralel cu preocuparea pentru o cît mai eficientă utilizare a fondurilor ce se alocă de la bugetul de stat pentru finanțarea învățămîntului, trebuie să crească interesul pentru obținerea unor venituri proprii sporite, care să fie utilizate, potrivit legislației în vigoare, direct de către unitățile de învățămînt, pentru dezvoltarea bazei lor materiale. Realizarea într-o mai mare măsură a unor asemenea venituri conduce, totodată, dată fiind natura activităților din care se pot obține aceste venituri, la o mai bună pregătire practică a elevilor și studenților, astfel încît, la absolvirea cursurilor, să poată avea cunoștințele și deprinderile necesare încadrării lor direct în producție.

În sectorul ocrotirii sănătății fondurile ce se alocă în cincinalul 1981—1985 vor fi mai mari cu circa 32% față de actualul cincinal. În anul 1985 Programul prevede că vom avea 9,5 paturi de spital la 1 000 locuitori, ca urmare a dării în funcțiune a unor noi capacități, însumînd 15 000 paturi de spital. În același timp este prevăzută construirea unor noi dispensare urbane și rurale, a noi stații de salvare și darea în funcțiune a noi locuri în creșe.

În timp ce în anul 1950 se cheltuiau de la bugetul statului circa 644 milioane lei pentru ocrotirea sănătății, în anul 1985 se vor cheltui circa 17 150 milioane lei. Sînt create astfel condițiile materiale pentru îndeplinirea prevederii constituționale care garantează dreptul la ocrotirea sănătății și accesul neîngrădit, al tuturor cetățenilor, la asistența medicală gratuită, în condițiile prevăzute de lege. Alocarea de către societate a unei părți importante din mijloacele sale materiale pentru înfăptuirea complexului de măsuri menite să asigure prevenirea îmbolnăvirilor, întărirea continuă a sănătății, refacerea capacității de muncă, scoate în evidență, o dată mai mult, umanismul politicii partidului și statului nostru.

Ca și în cazul unităților de învățămînt, utilizarea judicioasă a fondurilor și folosirea optimă a bazei materiale prezintă o importanță majoră și în acest domeniu social, al ocrotirii sănătății. Această cerință trebuie să preocupe permanent cadrele de conducere ale unităților sanitare, organele financiar-contabile din aceste unități, personalul medical de toate categoriile. Buna organizare a activității în conformitate cu normele stabilite, dezvoltarea continuă a simțului gospodăresc, repartizarea, potrivit necesităților reale din fiecare unitate, a mijloacelor terapeutice și profilactice, sînt de natură să determine un grad sporit de eficiență a fondurilor prevăzute pentru asistența sanitară, pentru ocrotirea sănătății, pentru acordarea unei asistențe medicale de calitate, prompte și eficiente, care să conducă la apărarea și refacerea, în termen cît mai scurt, a sănătății cetățenilor.

În domeniul **culturii și artei,** se vor aloca de la bugetul de stat, în perioada 1981—1985, fonduri cu circa 26 la sută mai mari față de cele din actualul cincinal. Sînt finanțate din aceste fonduri circa 12 000 unități — cămine culturale, biblioteci, muzee, instituții artistice. Pe lîngă fondurile ce se alocă de la bugetul de stat, unitățile de cultură și artă folosesc, potrivit legii, pentru finanțarea curentă și dezvoltarea bazei lor materiale, veniturile pe care le realizează din activitatea proprie. Iată de ce — pornind de la ideea că resursele de la bugetul de stat sînt stabilite în cadrul unor parametri posibili pentru etapa următoare, în corelare cu cerințele de dezvoltare a tuturor sectoarelor de activitate — se impune o preocupare susținută pentru gospodărirea cu simț de răspundere a sumelor ce se acordă de la bugetul de stat cît și a celor realizate din venituri proprii și, totodată, pentru **creșterea sistematică a veniturilor proprii.**

REALIZAREA prevederilor Programului-directivă de creștere a nivelului de trai, în domeniul acțiunilor social-culturale finanțate de la bugetul de stat, prevederi care au la bază ansamblul de măsuri cuprinse în Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, constituie o expresie a grijii permanente a partidului pentru ridicarea standardului de viață al populației.

Arhibald POPESCU
Ministerul Finanțelor

Opinii și propuneri în sprijinul realizării unui salt calitativ și al creșterii eficienței

IMPERATIVE ALE CREȘTERII EFICIENȚEI POTENȚIALULUI TEHNIC-PRODUCTIV

ÎNTRE CAPACITĂȚILE de producție de care dispune economia națională și prevederile înscrise în planul național unic privind sporirea producției de bunuri și servicii există, după cum se știe, o strînsă interdependență. Sarcinile de producție înscrise în plan țin seama de o evaluare riguroasă a întregului potențial tehnic-productiv, precum și de necesitatea folosirii intensive și cu randament maxim a acestuia.

Economia noastră națională dispune în prezent de un puternic potențial tehnic, care se va lărgi și moderniza și mai mult în viitorul cincinal. La începutul anului 1979 valoarea fondurilor fixe în economia națională se ridica la peste 1 580 mld. lei, marea majoritate a acestora fiind realizate în ultimii 10 ani. Calculele arată că dacă s-ar **organiza și desfășura mai bine activitatea în direcția folosirii integrale a mașinilor, utilajelor și instalațiilor într-o perioadă relativ scurtă s-ar putea realiza ușor o dublare a producției industriale.**

Situînd pe un prim plan folosirea deplină a capacităților de producție existente, a tuturor mijloacelor fixe din economie, proiectul de Directive prevede că prin creșterea eficienței fondurilor fixe în industrie se va asigura în anul 1985 o producție globală industrială de 1 800 lei și o producție netă de peste 600 lei, la 1 000 lei fonduri fixe. De aceea, este absolut necesar să se asigure sporirea continuă a gradului său de utilizare, să se obțină de la fiecare leu investit și materializat în fonduri fixe un volum cît mai mare de producție fizică și netă. Numai acționînd hotărît în direcția utilizării depline și cu înalt randament a tuturor capacităților de producție se vor asigura condițiile recuperării la timp a fondurilor importante avansate de societate pentru înzestrarea continuă a fiecărei unități productive cu noi și moderne mașini și utilaje, se vor putea obține însemnate sporuri de producție fizică fără investiții suplimentare.

Rezerve de sporire a indicilor de utilizare

ÎN ACTIVITATEA de producție numeroase unități economice au înregistrat, mai ales în ultimii ani, rezultate superioare în direcția utilizării mașinilor, utilajelor și instalațiilor, s-au preocupat intens de atragerea în circuitul productiv a celor care stau nefolosite. Cîteva date sînt concludente în această privință. În anul care a trecut indicele de utilizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor pe ansamblul întreprinderilor industriale de stat a crescut față de 1977 cu circa 1,5%, iar față de 1976 cu aproape 10%. Acest proces intensiv s-a accentuat și în prima parte a acestui an, cînd o serie de unități, în special cele aparținînd Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor și Ministerului Industriei Ușoare, au obținut indici superiori în utilizarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare.

Cu toate rezultatele pozitive obținute, se mai întîlnesc încă rămîneri în urmă în acest domeniu. Deși în acest an s-a prevăzut ca peste două treimi din sporul producției industriale să se realizeze pe seama capacităților de producție existente, nu în toate cazurile unitățile economice acționează hotărît în această direcție. Astfel, sînt numeroase întreprinderi care în perioada scursă din acest an au raportat indici de utilizare

Fiecărei persoane ocupate în economia națională îi va reveni în anul 1980 o zestre tehnică de peste 190 mii lei comparativ cu circa 120 mii lei în 1975 și circa 75 mii lei în 1970

a capacităților de producție ce se situează sub nivelul planificat sau înregistrat în perioadele anterioare (unități din metalurgie, construcții de mașini, chimie, economie forestieră și materiale de construcții, unde o serie de mașini-unelte complexe nu au fost încărcate și utilizate în mod corespunzător).

Numai în prima parte a anului, la un număr de 24 întreprinderi ale industriei constructoare de mașini, indicele de folosire a mașinilor și instalațiilor s-a situat sub 80%, cu implicații directe asupra randamentului general al fondurilor fixe. La generarea acestei situații au contribuit în special neajunsuri legate de: deficiențe manifestate în programarea lucrului în schimburi; goluri în aprovizionarea cu materii prime și materiale; lipsa unor muncitori calificați în anumite meserii; slaba preocupare pentru întreținerea, repararea și exploatarea corespunzătoare a mașinilor și utilajelor ș.a.

Necesitățile prezente și viitoare ale economiei impun, înlăturarea acestor situații, valorificarea superioară a întregului potențial productiv constituind o condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea în ritm susținut a producției, pentru realizarea producției fizice și nete, pentru îndeplinirea ritmică și integrală a tuturor sarcinilor de plan. Importanța deosebită pe care o prezintă ridicarea gradului de utilizare a potențialului productiv este sintetic reliefată de cîteva date potrivit unor calcule:

sporirea cu numai un procent a indicelui de utilizare intensivă și extensivă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, a tuturor capacităților de producție din industrie, echivalează în prezent cu un spor al producției globale industriale, de peste 9 miliarde lei.

Căile și direcțiile de acțiune pentru îmbunătățirea indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor sînt numeroase și în același timp larg cunoscute. Esențialul este ca în funcție de situațiile existente să se acționeze operativ, astfel încît perioadele de stagnare sau utilizare incompletă a fiecărei mașini sau instalații să fie reduse la minimum posibil.

Cerințe pentru grăbirea intrării în funcțiune a noilor capacități

UNA DIN SARCINILE majore ce revin tuturor beneficiarilor de investiții și constructorilor o constituie intrarea în funcțiune la termenele planificate și la toți parametri proiectați a noilor capacități de producție. Aceasta pentru că fiecare obiectiv, prin producția ce trebuie să o dea, condiționează nemijlocit realizarea sarcinilor înscrise în planul național unic, gradul de satisfacere a nevoilor generale ale economiei naționale. Pentru importanța intrării în funcțiune la termenele planificate a noilor capacități de producție sînt grăitoare următoarele date:

prin intrarea în circuitul productiv cu o lună mai devreme a noilor capacități de producție ce urmează a fi realizate în viitorul cincinal, s-ar putea obține un spor al producției globale industriale de aproape 15 miliarde lei și o producție netă de peste 5 miliarde lei.

Ca urmare beneficiarii noilor capacități, proiectanții, constructorii, furnizorii de utilaje au sarcina de a conlucra strîns în vederea punerii în funcțiune la termenele planificate și chiar în devans a noilor capacități. Iată, în continuare, cîteva măsuri și acțiuni ce trebuie asigurate și urmărite în scopul atingerii ritmurilor prevăzute de creștere a producției:

— **respectarea termenelor de intrare în funcțiune a noilor capacități de producție, care depinde în primul rînd de aportul ce trebuie să-l aducă beneficiarii de investiții.** Aceștia sînt chemați să organizeze, la rîndul lor formații, de lucru proprii, care să concure nemijlocit la execuția unor lucrări, la montarea mai rapidă a unor mașini și utilaje. Pe șantierul Combinatului chimic Tîrnăveni, în vederea devansării termenului scadent de punere în funcțiune a liniilor de fabricație, de pildă, beneficiarul a luat pe cont propriu unele lucrări, printre care executarea căii ferate uzi-

nale, recrutarea și pregătirea din timp a unui număr însemnat de operatori chimiști, elctricieni, lăcătuși și alți lucrători. De asemenea, pe platforma Combinatului de utilaj greu din Iași, constructorii au fost ajutați de proiectanți, furnizori de utilaje și beneficiari să desfășoare în flux continuu lucrările. Peste 20 filiale și institute de proiectare care au colaborat la proiectarea combinatului au asigurat, încă din primul trim. al acestui an, 90—95% din proiecte atît pentru construcții, cît și pentru utilaje. La rîndul său beneficiarul a realizat în halele pe care le-a luat în primire un mare volum de construcții metalice și stîlpii de rezistență ;

— **intensificarea și asigurarea montajului utilajului tehnologic.** Unele analize efectuate arată că în economie, pe șantierele de investiții, se găsesc stocuri de utilaje nemontate care se ridică la cîteva miliarde lei, ele aflîndu-se îndeosebi pe șantierele din industria chimică, metalurgică, economia forestieră și materialelor de construcții. Această stare de lucruri este determinată, în principal, de neasigurarea de către constructori a fronturilor de lucru corespunzătoare, precum și de alte defecțiuni în organizarea lucrărilor. Pe unele șantiere nu este asigurat lucrul în două schimburi, nu sînt completate efectivele de lucrători, nu este asigurată aprovizionarea ritmică a fiecărui punct de lucru cu materiale, scule și dispozitive ș.a., ceea ce influențează negativ ritmul de execuție și de realizare a lucrărilor ;

— **asigurarea unor fronturi de lucru corespunzătoare de către constructori.** În multe cazuri se constată că unii constructori nu asigură fronturile de montaj, lucrările nu sînt eșalonate corespunzător și într-o strînsă corelare cu montarea utilajelor, creîndu-se perturbații în executarea succesivă a montajelor. Pentru a preveni și înlătura asemenea situații este necesar ca constructorii **să accelereze ritmul de montaj** (aceasta îndeosebi acolo unde se constată rămîneri în urmă), să se urmărească cu strictețe respectarea întocmai a graficelor de montaj ;

— **livrarea ritmică și de calitate a fiecărui utilaj,** de către furnizori în strînsă concordanță cu graficele de montaj constituie și ea o cale de realizare în termenele prevăzute a investițiilor, un mijloc de recuperare a unor întîrzieri ce pot apare în execuția lucrărilor pe diferitele fronturi de lucru. Consemnăm că numai în asemenea condiții vor putea fi respectate termenele de punere în funcțiune la capacitățile de pe platformele industriale cum sînt cele de la Combinatul de fire sintetice Vaslui, platforma siderurgică din Călan, Combinatul petrochimic Borzești ș.a., și anume : dacă furnizorii de utilaje (Întreprinderile : constructoare de mașini din Reșița, de utilaj chimic din Ploiești, „Independența" — Sibiu și „Unio" — Satu Mare) vor lichida restanțele și vor livra încă în acest an utilajele contractate ;

— **lărgirea și adîncirea cooperării în execuția unor mașini și utilaje** este o cale care concură la punerea la termen în funcțiune a noilor capacități de producție. Rezultatele unor astfel de cooperări sînt direct condiționate de atenția ce se acordă gradului de asigurare a documentațiilor tehnice, analizei stadiului executării cooperărilor.

În procesul de valorificare superioară a potențialului tehnic productiv o importanță deosebită va trebui acordată **atingerii la termen și în timp cît mai scurt a tuturor parametrilor tehnico-economici proiectați,** pe această cale urmînd să se obțină sporuri de producție fizică și de producție netă suplimentare.

Pregătirea temeinică a forței de muncă

UTILIZAREA RAȚIONALĂ a fondurilor fixe și sporirea randamentului general al acestora este strîns legată și de **pregătirea temeinică a forței de muncă, a tuturor lucrătorilor** chemați să asigure exploatarea la parametrii maximi a întregului potențial tehnic din dotarea unităților economice. În conformitate cu orientările înscrise în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. în toate întreprinderile este imperios necesar să se acționeze pentru perfecționarea pregătirii profesionale a muncitorilor și cadrelor tehnice, astfel ca acestea să poată asigura funcționarea continuă la parametrii maximi a mașinilor, utilajelor și instalațiilor. Va trebui întărit controlul asupra gospodăririi fondurilor fixe, instaurîndu-se în toate întreprinderile o ordine și disciplină desăvîrșită în buna întreținere și exploatare a tuturor fondurilor fixe.

La procesul de formare a muncitorilor calificați, capabili să asigure exploatarea eficientă a mijloacelor tehnice din dotare, un aport însemnat îl pot aduce comisiile constituite în scopul de a se ocupa de pregătirea profesională a personalului muncitor, de ridicarea nivelului de cunoștințe tehnice. În această direcție un accent mai mare trebuie pus pe asigurarea reciclării lucrătorilor, pe însușirea mai multor meserii, pe policalificare, cunoscut fiind faptul că forța de muncă calificată constituie unul din factorii hotărîtori ai funcționării întreținerii și exploatării la parametrii maximi a fondurilor fixe.

Realizarea întocmai a sarcinilor ce revin pe linia perfecționării calificării personalului muncitor trebuie subordonată extinderii într-o perioadă cît mai scurtă a lucrului la mai multe mașini. Din acest punct de vedere este semnificativ următorul calcul :

prin introducerea polideservirii, numai la 6 grupe de mașini-unelte, s-ar putea obține un important disponibil de forță de muncă care ar echivala cu nu mai puțin de 7 000 de strungari și frezori.

Pentru a asigura premisele extinderii polideservirii mașinilor, utilajelor și instalațiilor, organele de conducere colectivă — în strînsă concordanță cu cerințele și particularitățile fiecărei unități productive — sînt chemate să ia o serie de măsuri printre care se pot înscrie : reorganizarea unor procese de producție ; perfecționarea unor scule și utilaje care, potrivit caracteristicilor lor tehnice și funcționale, pot permite polideservirea lor ; reorganizarea unor linii tehnologice și reamplasarea unor mașini și utilaje ; asigurarea dotării unităților cu toate dispozitivele și sculele necesare locurilor de muncă ; trecerea la lotizarea pieselor executate ; introducerea în fabricație și realizarea unor dispozitive prin autoutilare, precum și executarea unor echipamente de automatizare ; trecerea la reducerea timpului de pregătire a fabricației pentru a permite extinderea polideservirii ; organizarea unor cursuri speciale de ridicare a calificării muncitorilor ș.a.

Organizarea riguroasă a activității de întreținere și reparații

O ALTĂ CALE de sporire a eficienței fondurilor fixe o constituie organizarea cît mai corespunzătoare a activității de întreținere și reparații a tuturor mașinilor și utilajelor. În acest scop proiectul de Directive a prevăzut măsuri concrete în stare să contribuie la o îmbunătățire a activității de întreținere și reparare a fondurilor fixe aflate în dotarea unităților economice. Se are în vedere o dezvoltare corespunzătoare a sectoarelor de întreținere în toate unitățile economice, extinderea și diversificarea rețelei de întreprinderi specializate în repararea diverselor categorii de mașini și utilaje, efectuarea centralizată (pe zone geografice, ministere, centrale industriale sau grupe de întreprinderi) a reparațiilor mașinilor și utilajelor. De aceea, este absolut necesar să se respecte riguros prevederea ca prin planurile anuale să fie nominalizate reparațiile capitale necesare, conform normativelor de funcționare și întreținere a fondurilor fixe, să se precizeze necesarul de piese de schimb și costurile fiecărei lucrări, să se respecte cu strictețe termenele de realizare a reparațiilor prevăzute și graficele privitoare la reviziile tehnice și reparațiile curente. Elaborarea și respectarea întocmai a planului de reparații a capacităților de producție, a normelor tehnice de întreținere și exploatare, organizarea și desfășurarea fiecărei reparații în condiții de bună calitate trebuie să constituie, ca și planul de producție, o sarcină obligatorie de executat pentru fiecare unitate economică, orice mașină, orice utilaj și orice instalație urmînd să fie scoasă un timp cît mai redus din procesul de producție, din circuitul economic.

Vor trebui de asemenea luate măsuri pentru a se înlătura acele situații care duc la nerespectarea întrării în reparații sau revizii generale a mașinilor și utilajelor, examinate cu atenție amînările de acest gen, prevenite opririle accidentale. Din acest punct de vedere un exemplu este cît se poate de concludent : **în anul care a trecut, din cauza întreruperilor accidentale** (generate în principal de defecțiuni în organizarea muncii, de defecțiuni mecanice etc.), **pe ansamblul industriei constructoare de mașini, pierderile datorate întreruperilor au echivalat cu 7 300 mii ore-mașină,** provocînd astfel importante minusuri de producție. Totodată, trebuie înlăturate tendințele de a obține o producție suplimentară, sau de a recupera unele restanțe, pe seama nerespectării graficelor de reparații ale mașinilor.

Este de datoria fiecărei unități productive, a fiecărui colectiv de muncă și a fiecărui lucrător în parte să utilizeze și să gospodărească cît mai bine baza de producție, să asigure funcționarea ireproșabilă și cu maximum de randament a acesteia, în scopul îndeplinirii obiectivului fundamental și sarcinilor de bază ale dezvoltării noastre economico-sociale în prezent și în cincinalul 1981—1985, a transpunerii în viață a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

Gheorghe OBREJA
drd. Stelian MILITARU
C.S.P.

OPTIMIZAREA FLUXULUI RECOLTARE-TRANSPORT-DEPOZITARE PRIN ORGANIZARE DE TIP INDUSTRIAL

LUCRĂRILE campaniilor agricole(în special ale celei de toamnă) necesită concentrări masive de mijloace mecanice şi forţe umane în timp şi spaţiu pentru realizarea în perioada optimă şi la nivelul maxim a producţiei sau a operaţiunilor respective. Dacă în ceea ce priveşte asigurarea nivelurilor cerute pentru mijloacele mecanice şi forţa de muncă nu se ridică probleme deosebite, în ceea ce priveşte efortul organizatoric, pe baze ştiinţifice verificate, de tip industrial există încă multe lucruri de perfecţionat.

În condiţiile unei agriculturi moderne, dotată corespunzător dar şi cu sarcini mari de producţie şi eficienţă economică, organizarea lucrărilor şi a muncii pentru executarea acestora nu se mai pot folosi metode şi procedee „clasice", învechite, care nu dau rezultate superioare. Abandonarea unor asemenea metode şi procedee, înlocuirea lor cu cele moderne, pe baze strict ştiinţifice, de tip industrial, constituie un imperativ major, indispensabil, al etapei ce o parcurge întreaga dezvoltare a economiei şi societăţii noastre.

O campanie agricolă bine pregătită, care să conducă la rezultate maxime pentru toate lucrările şi culturile, nu se poate desfăşura ca atare decît printr-o abordare complexă, ştiinţifică a organizării şi desfăşurării sale, prin luarea în considerare nu numai a nivelurilor de factori necesari ci şi, mai ales, a legăturilor dintre aceştia, dintre verigi (de exemplu, recoltare-transport-depozitare) a repartiţiei lor optime în timp şi spaţiu, pe lucrări şi culturi, ţinînd cont de suprapunerea în timp a unora dintre lucrări şi operaţiuni. Se impune ca la toate nivele dar mai ales la nivelul consiliilor unice şi al unităţilor de producţie să prevaleze o atitudine nouă, cu adevărat modernă, în ce priveşte organizarea ştiinţifică a campaniilor agricole, elaborînd modele şi programe de acţiune în baza celor mai adecvate metode ştiinţifice ale organizării şi conducerii (analiza factorială, metodele cercetării operaţionale, anliza de sistem, metodele de simulare pe calculatoare etc.), în baza cărora, odată testate şi verificate (dar continuu îmbunătăţite), să se desfăşoare fluxurile de operaţii şi lucrări.

Evident că, o asemenea programare pe baze ştiinţifice a campaniilor de lucrări agricole trebuie făcută din vreme, adică în perioadele de timp ce preced desfăşurarea propriuzisă a campaniilor respective. Specialiştii, cadrele de conducere din unităţile agricole, ca şi cei de la eşaloanele superioare au rolul capital în această direcţie, mobilizarea lor plenară vizînd trecerea la o nouă calitate în întreaga noastră agricultură, fiind nu numai o obligaţie profesională ci şi una mai înaltă, patriotică şi politică totodată. Că acest lucru este realizabil o demonstrează unele exemple concrete cum este experienţa Întreprinderii viei şi vinului din Iaşi în organizarea campaniei de recoltare-transport-depozitare a strugurilor pentru vin, rezultatele obţinute fiind grăitoare pentru valoarea practică a conceperii şi pregătirii campaniei agricole.

O CARACTERISTICĂ definitorie în dezvoltarea actuală a economiei viticole este interferenţa continuă a factorilor timp şi cost, ceea ce implică estimarea şi corelarea celor două dimensiuni la nivele optime. Soluţiile folosite în atingerea acestui scop nu pot face abstracţie de influenţele din interiorul sau din afara subsistemelor analizate şi apoi generalizate pentru întreaga producţie (sistem).

Restricţiile generate de analiza fenomenelor care au loc în sistem au condus, prin estimare şi corelare, la soluţii avantajoase din punct de vedere tehnic şi economic.

Cazul studiat prezintă particularităţi distincte, propunîndu-şi corelarea aprovizionării unităţilor de vinificaţie cu struguri pentru vin, într-un ansamblu cu funcţionalitate continuă.

Recoltarea strugurilor pentru vin este o lucrare cu periodicitate anuală, care trebuie să se desfăşoare în perioada biologică optimă din punct de vedere cantitativ şi calitativ, cu respectarea parametrilor stabiliţi de ştiinţa viticolă.

Dacă recoltarea se află sub impact biologic, în schimb transportul, depozitarea şi prelucrarea strugurilor pentru vin reprezintă exclusiv o problemă de organizare şi conducere a producţiei şi a muncii, deci o problemă de analiză sistemică — căutarea şi optimizarea soluţiilor fiind de resortul competenţei şi preocupării specialiştilor din unităţi. Considerăm că sistemul este complex tocmai datorită influenţelor din exterior şi interior — condiţiile atmosferice, starea de bună funcţionare a tuturor secvenţelor sale componente, etc.

Fluxul analizat aici (recoltare-transport-prelucrare a strugurilor de vin) comportă structura şi relaţionarea din schema nr. 1.

În analiza primei părţi a fluxului respectiv, corelarea recoltării cu transportul s-a făcut în aşa fel încît capacitatea de prelucrare să fie folosită la maximum.

Schema nr. 1

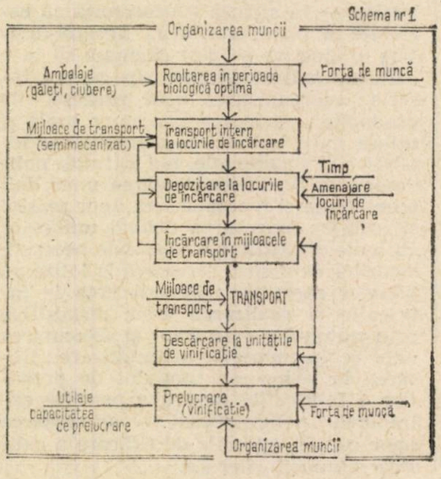

Studiul efectuat se referă la Unitatea viei şi vinului Şipote, jud. Iaşi, care primeşte anual din fermele specializate ale celor 6 cooperative din zonă o cantitate de 3 100 t struguri pentru vinificaţie.

Repartiţia suprafeţelor de vie pe rod şi a producţiilor furnizate de cele 6 cooperative sînt cele din tabelul nr. 1.

Conform cerinţelor agrotehnice şi economice, perioada de recoltare trebuie să dureze maximum 20 de zile.

În această perioadă, sistemul supus analizei (cu toate implicaţiile interioare sau exterioare) trebuie să funcţioneze cît mai aproape posibil de nivelul optim.

Tabelul nr. 1

Cooperative agricole	Suprafaţa de vie pe rod (ha)	Producţia de struguri (t)
Andrieşeni	27	220
Chişcăreni	73	454
Plugari	90	385
Spineni	37	267
Şipote	117	846
Vlădeni	133	928
Total :	477	3 100

Recoltarea trebuie, în cazul concret analizat, să se desfăşoare după succe-

siunea calendaristică indicată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Ziua	Cantitatea recoltată	Ziua	Cantitatea recoltată
1	80	11	200
2	120	12	200
3	140	13	200
4	160	14	100
5	180	15	200
6	200	16	200
7	100	17	160
8	200	18	120
9	200	19	80
10	200	20	60

În stabilirea cantității de struguri ce trebuie recoltată zilnic s-a pornit atît de la capacitatea maximă de prelucrare a unității de vinificație (200 t), cît și de la posibilitățile efective de recoltare zilnică. Factorul transport s-a luat în calcul considerîndu-se asigurat la nivelul recoltărilor zilnice stabilite, deci nu pune condiții restrictive.

Graficul de recoltare prezintă următoarea formă :

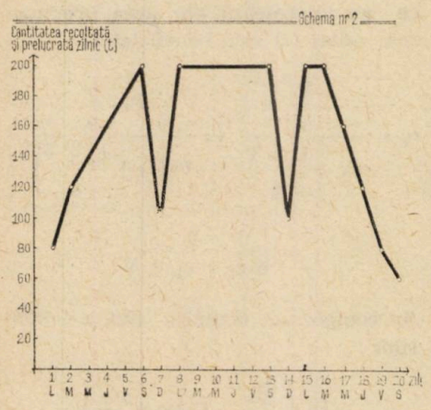

În ce privește graficul transportului în perioada de recoltare, el trebuie să urmeze graficul recoltării, pentru ca sistemul să funcționeze optim — bineînțeles aceste două prime secvențe ale fluxului trebuind să fie corelate și cu capacitatea zilnică de prelucrare a unității de vinificație.

Totodată trebuie subliniat că recoltarea este o operațiune cu variații în cadrul aceleiași zile de lucru. În condiții normale meteorologice, de asigurare a forței de muncă și de organizare a muncii, graficul unei zile de recoltare (se consideră o zi cu posibilitate de recoltare a 200 t de struguri pentru vin) se prezintă ca în schema nr. 3.

Repartizarea mijloacelor de transport în orele cu ritm intens de recoltare va trebui să respecte și restricțiile impuse de distanțele „pînă la" și „de la" cele 6 unități producătoare de struguri, aspect ce-l vom analiza mai detaliat în finalul studiului.

Lucrarea propriu-zisă de recoltare a strugurilor se execută manual, în coșuri sau găleți din material plastic,

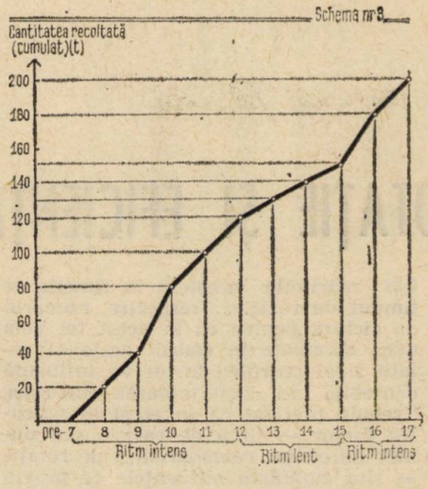

după care strugurii se așază în bunkăre de 500 kg, pentru a fi transportați la locurile de încărcare în vederea expedierii la unitatea de vinificație.

Transportul intern (în cadrul parcelelor de vie) se execută pe distanțe medii de 400 m, recomandîndu-se folosirea, în această operațiune, atît a tractorului viticol (cu capacitate medie de 1,5 t), cît și a tiranților.

Se impune o supraveghere atentă, ca acest transport să nu afecteze cei doi parametri esențiali ai strugurilor recoltați : cantitatea și calitatea.

Problemele de organizare a recoltării pe soiuri, în vederea obținerii de vinuri calitativ superioare, sînt rezolvate de cadrele de specialitate din C.A.P.-uri, cooperativele fiind interesate în obținerea unui preț de vînzare ridicat (prețul este funcție de concentrația în zahăr, soiul recoltat, gradul de puritate).

În atenția întreprinderii viei și vinului stă problema modernizării locurilor de încărcare a strugurilor, modernizare ce vizează următoarele aspecte :

a) amplasarea acestora,
b) capacitatea de depozitare,
c) gradul de dificultate a operațiunilor (descărcare + încărcare).

Amplasarea locurilor de încărcare a strugurilor trebuie să respecte distanța medie de 400 m, ca rază de desfășurare a operațiunii de cules. Prin realizarea acestei amplasări raționale va scădea timpul de transport intern și se va asigura, totodată, o ritmicitate sporită a transportului spre unitățile de vinificație.

În cazul modernizării rampelor de încărcare se poate mări raza de activitate, însă avîndu-se în vedere ca depozitarea în vrac să nu depășească 50 cm înălțime, iar în strat — timpul de 60 min.

Capacitatea de depozitare este în funcție de considerentele prezentate anterior și de dotarea C.A.P.-urilor cu astfel de rampe de încărcare. Avem în studiu două variante realizabile în condițiile existente în C.A.P.-uri, urmînd să optăm pentru una dintre ele.

Prin realizarea măsurilor de modernizare a încărcării strugurilor în cîmp, se va reduce timpul de încărcare în mijloacele de transport cu circa 5—10 minute/tonă.

Realizarea în flux a operațiunilor de recoltare a strugurilor și de depozitare a lor la rampele de încărcare impune ca transportul la unitățile de vinificație să se programeze în ritmul condiționat de desfășurarea primelor două operațiuni.

Distanțele de parcurs (dus + întors) de la parcelele cu vie ale celor 6 cooperative la unitatea de vinificație sînt prezentate în schema nr. 4.

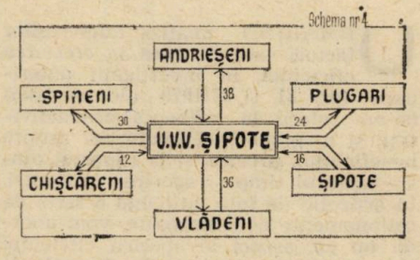

Pentru transportul strugurilor către unitățile de vinificație se folosesc mijloacele de transport indicate în tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Mijlocul de transport	Capacitate nominală (t)	Capacitate reală de transport struguri (t)
Tractor + remorcă	4	2
Autocamion	5	3
Autobasculantă	6,5	5
Autobasculantă	8	6
Autobasculantă	12	8

Timpul normat pentru operațiunea de încărcare este de 0,85 ore-om/tonă. Din punctul de vedere atît al unității furnizoare, cît și al celei beneficiare interesează ca acest timp să fie cît mai redus, pentru ca staționarea mijlocului de transport să fie diminuată, asigurîndu-se folosirea lui la capacitatea reală, în ritmul cerut de producția recoltată.

Sistemul de transport la I.V.V. Iași, inițial proiectat și testat pentru cantitatea de 3 100 (U.V.V. Șipote), a fost extins ulterior la întreaga producție (34 000 tone) a întreprinderii noastre.

Numărul necesar de mijloace auto a scăzut de la 280, folosite la transport în anul 1975, la 89 în 1978, prin adoptarea noului sistem economisindu-se 191 mașini pe campanie și 160 tone benzină/an.

Numărul de ore pentru transportul și prelucrarea mecanizată a strugurilor a scăzut de la 42 la 16, iar productivitatea muncii a crescut cu 15%.

Din punct de vedere tehnologic, timpul între recoltare și prelucrare a scăzut de la 5—6 ore, la o medie de 1,6 ore.

Eficiența maximă se obține prin folosirea tipului de transport basculat, cu mijloace auto de 8 tone capacitate.

Credem că atît analiza organizării fluxului respectiv, cît mai ales a efectelor economice obținute prin aplicarea sa sînt suficient de grăitoare pentru a proba imperativul major al abordării științifice a proceselor tehnice și economice din agricultură.

Șt. PETCOVICI
C. BOTEZATU
Întreprinderea viei și vinului Iași

TIMPUL DE ROTAȚIE ȘI EFICIENȚA ECONOMICĂ

URMĂRIND analiza numeroșilor factori care concură la creșterea eficienței, în investigațiile anterioare (nr. 31 și 37/1979 ale revistei) ne-am referit la influența productivității și a compoziției fondurilor asupra beneficiului, precum și la raportul dintre factorul timp și sporirea eficienței. În articolul de față, utilizînd o serie de raționamente deja avansate, vom aborda un alt aspect al sporirii eficienței în activitatea productivă : timpul de rotație sau numărul de cicluri calendaristice de rotație. Dar să vedem mai întîi cum se conturează condiționarea respectivă.

În cadrul stabilirii nivelului eficienței utilizării fondurilor fixe, o mare importanță are raportul ce se stabilește, în funcție de specificul fiecărui proces de producție și circulație, între timpul calendaristic normat de funcționare al mijlocului fix și timpul calendaristic de rotație ; practic, acest raport este reprezentat de numărul de cicluri pînă la consumarea totală a mijlocului fix. Avem, de asemenea, în vedere că pe baza schemei marxiste c+v+p=1, factorii cantitativi și calitativi participă la formarea valorii conform relației : $\frac{m+1}{w-1}=1$.

În relația de mai sus, ca de altfel și în relația c+v+p=1, timpul calendaristic normat de funcționare este considerat egal cu timpul calendaristic de rotație ; în consecință, numărul ciclurilor de rotație este egal cu unitatea. În aceste condiții, deși rata beneficiului se calculează corect potrivit unui ciclu de rotație, trebuie avut în vedere că mărimea acesteia se modifică în funcție de mărimea timpului de rotație, deci în funcție de numărul de cicluri. Așadar, dacă pentru un proces ce se desfășoară într-un ciclu de rotație, rata beneficiului este dată de relația : $r_b=\frac{p}{c+v}$ (pentru că c+v reprezintă mărimea avansată), pentru un proces care se desfășoară într-un număr de cicluri n, rata beneficiului este :

$$r_b=\frac{p}{C_f=\frac{C_v+V}{n}}$$

În consecință, pentru variabilele care intră în relația $\frac{m+1}{w-1}$ se impun stabilite mărimile acestora în funcție de timpul de rotație, respectiv numărul de cicluri, pentru că în acest fel vom avea cumulate în cadrul aceleiași relații și al patrulea factor cu influență deosebită în determinarea eficienței. Trebuie precizat că în acest al patrulea factor — timp de rotație sau număr de cicluri calendaristice de rotație — sînt cumulate influențele ce provin din tot ceea ce presupune mărimea timpului de producție și circulație, începînd de la factorii organizatorici ai producției și circulației, pînă la factorii calitativi ai desfășurării întregii activități dintr-o unitate, care determină un anumit timp de producție și un anumit timp de circulație.

Dar să urmărim concret această problemă. Avînd drept scop să stabilim influențele amintite vom porni de la același exemplu, luat în schemele reproducției lărgite pentru anul de bază : 4 000 C + 1 000 V + 1 000 P = 6 000 P_t.

Vom presupune că timpul calendaristic normat de funcționare este de un an de zile — format din 330 zile × 24 ore = 7 920 ore, iar timpul de rotație este de 7 920 : 12 = 660 ore = 27,5 zile × 24 ore. Ca urmare numărul de cicluri de rotație este de $N_t=\frac{T_n}{T_r}=\frac{7\,920}{660}=12$.

Totodată, să presupunem că pentru produsul final, pentru cei 6 000 P_t se consumă 1 000 C_v, fonduri constante circulante formate din materii prime, materiale, utilități etc. Astfel că formarea valorii respective este reprezentată prin schema : 3 000 C_f + 1 000 C_v + + 1 000 V 1 000 P = 6 000 P_t.

Numărul de rotații fiind 12, înseamnă că pentru începerea producției se vor avansa :

$$A_t=3\,000\,C_f+\frac{1\,000\,C_v+1\,000\,V}{12}=$$

$= 3\,000\,C_f + 83\,C_v + 83\,V$. Valoarea obținută în primul ciclu va fi deci, $\frac{P_t}{T_r}=\frac{6\,000}{7\,920}=0{,}757$ unități la ora calendaristică de funcționare. Ca urmare

$$\frac{P_t}{T_n}\cdot T_r=\frac{6\,000}{7\,920}\cdot 660=500$$

unități obținute într-un ciclu de rotație.

Din relația :
3 000 C_f + 1 000 C_v + 1 000 V + 1 000 P = = 6 000 P_t rezultă că formarea valorii unitare are loc după schema :

$$\frac{3}{6}c_f+\frac{1}{6}c_v+\frac{1}{6}v+\frac{1}{6}p=1.$$

În consecință, schema pentru primul ciclu de rotație va fi :

$$500\left(\frac{3}{6}c_f+\frac{1}{6}c_v+\frac{1}{6}v+\frac{1}{6}\right)=500;$$

sau 250 c_f + 83 c_v + 83 v + 83 p = 500.

Rezultă că la un avans de 3 000 C_f + + 83 C_v + 83 V s-a obținut un plusprodus în valoare de 1 000 unități.

În aceste condiții **) pentru un ciclu de rotație, principalele elemente ce ne interesează vor avea următoarele valori (a) rata beneficiului :

$$r_b=\frac{\frac{P}{n}}{C_f+\frac{C_v+V}{n}}=\frac{P_t\cdot\frac{p}{n}}{P_t\left(c_f+\frac{c_v+v}{n}\right)}=$$

$$=\frac{p}{n\cdot c_f+c_v+V}$$

(b) compoziție organică (m) a fondurilor :

$$m=\frac{C_f+\frac{C_v}{n}}{\frac{V}{n}}=\frac{P_t\left(c_f+\frac{c_v}{n}\right)}{P_t\,\frac{v}{n}}=$$

$$=\frac{n\cdot c_f+c_v}{v}$$

(c) productivitatea (w) :

$$w=\frac{\frac{P_t}{n}(v+p)}{\frac{P_t}{n}\cdot v}=\frac{v+p}{v}$$

Cunoscîndu-se influențele timpului de producție și a timpului de circulație (cumulate în numărul de rotații pînă la consumarea completă a fondului fix) asupra măririi ratei beneficiului, compoziției și productivității, să introducem aceste mărimi în relația stabilită și folosită în studiul anterior pen-

*) Vezi Studiul aceluiaș autor „Considerații privind definirea și calculul raportului dintre factorul timp și eficiența economică", Revista economică nr. 37/1979.

**) Cunoaștem că $C_f=c_f\cdot P_t$; $C_v=c_v\cdot P_t$; $V=v\cdot P_t$; $P=p\cdot P_t$ pentru că $C_f+C_v+V+P=P_t$; iar: $c_f+c_v+v+p=1$

tru determinarea eficienței, potrivit căreia : $e = \frac{1}{m} \cdot r_b \cdot w$

Așa cum este cunoscut, analiza relațiilor stabilite pentru rata beneficiului și compoziția fondurilor, în care este inclus numărul de rotații, arată că structura fondurilor constante are deosebită influență asupra eficienței. In formula ratei beneficiului, dacă se presupune că numărul de rotații este constant și egal cu n, mărimea lui C (adică a sumei $C_f + C_v$), precum și a lui V și P sînt de asemenea constante ; rezultă, deci, că de raportul ce se stabilește între C_f și C_v depinde mărimea ratei beneficiului. Cu cît este mai mare c_f c_v, acesta fiind multiplicat la numitor de n ori față de C_v numitorul fracției va fi mai mare, iar rata beneficiului evident mai mică.

Notînd, deci, $C_f + C_v = C =$ fonduri constante ;

$\frac{C_f}{C_v} = K =$ compoziția fondurilor constante, rezultă că :

$$C_v = \frac{1}{K+1} \cdot C \text{ sau } c_v = \frac{1}{K+1} \cdot c$$

$$\text{și } C_f = \frac{K}{K+1} \cdot C \text{ sau } c_f = \frac{K}{K+1} \cdot c$$

Introducînd aceste relații în formula ratei beneficiului pentru un număr de cicluri mai mare decît unitatea, dar în care c, v, p sînt constante, rezultă :

$$rb = \frac{n.p.}{n \cdot c_f + c_v + V} =$$

$$= \frac{n.p.}{n \cdot \frac{k}{k+1} \cdot c + \frac{1}{k+1} c + v} =$$

$$= \frac{n.p.}{c\left(n \cdot \frac{k}{k+1} + \frac{1}{k+1}\right) + v}$$

Corelînd compoziția fondurilor constante și a rapoartelor $\frac{k}{k+1}$ și $\frac{1}{k+1}$ rezultă că creșterea liniară a lui k nu este însoțită de variații liniare ale rapoartelor. Faptul că, de exmplu, la o creștere a lui k de la 3 la 4 îi corespunde lui $\frac{k}{k+1}$ o creștere de la 0,75 la 0,8, adică cu 0,05 unități, iar pentru $\frac{1}{k+1}$ îi corespunde o scădere de la 0,25 la 0,20, adică tot cu 0,05 unități, trebuie să conducă la concluzia că valoarea numitorului și în primul caz, adică pentru k=3, și în al doilea caz, adică pentru k=4, a rămas constantă — aceasta deoarece creșterea de 0,05 unități a lui $\frac{k}{k+1}$ este multiplicată de atîtea ori de cîte ori indică n, adică numărul de rotații.

CONCLUZIILE sînt și mai evidente dacă, așa după cum am presupus, considerăm constante numărul de rotații, totalul fondurilor consante, plusprodusul ca și fondurile variabile. Rezultă de aici că cu cît raportul dintre fondurile fixe și fondurile constante variabile este mai mic, cu atît crește rata beneficiului. Rezultă în al doilea rînd că la compoziții joase ale fondurilor constante, creșterea numărului de rotații are un efect mai mare asupra creșterii ratei beneficiului decît la compoziții înalte.

Ca atare, funcționarea sub capacitate maximă a utilajelor presupune prelucrarea unei cantități mai mici de materii prime și auxiliare în consecință, cantitatea de fonduri constante variabile (cv), fiind mai mică, iar fondurile constante fixe (cf) rămînînd constante, compoziția acestora crește, iar rata beneficiului scade, pentru că în timpul de rotație corespunzător se rotește o cantitate mai mică de fonduri decît cea inițială.

Trebuie, deci, avut în vedere ca prin introducerea unui nou proces de producție și circulație, prin promovarea progresului tehnic, să se asigure un volum de fonduri fixe cît mai mic, paralel cu o capacitate de prelucrare cît mai mare și o viteză de rotație cît mai mare. Nu trebuie neglijat, de asemenea, că și compoziția fondurilor fixe (productive și neproductive, instalații și mașini sau construcții) are efecte directe asupra nivelului de eficiență. Nu la orice fonduri fixe se impune a se renunța pentru a scădea compoziția fondurilor constante ; considerăm că trebuie renunțat doar la acelea care nu servesc creșterii vitezei de rotație, scăderii timpului de producție și a timpului de circulație. Scăderea compoziției fondurilor constante poate fi asigurată, de asemenea, printr-o continuitate a proceselor de producție și circulație, evitarea opririlor accidentale, îmbunătățirea capacității de prelucrare a mașinilor și instalațiilor. Desigur, factorii de influență asupra mărimii compoziției fondurilor constante, ca și asupra numărului de rotații, inclusiv posibilitatea prelungirii timpului calendaristic normat de funcționare a mijloacelor fixe, sînt factori care determină un anumit nivel de eficiență. Se poate astfel aprecia că exprimînd rata beneficiului și compoziția organică a fondurilor, nu numai prin intermediul numărului de rotații, așa cum s-a făcut pînă în prezent, ci și prin intermediul compoziției fondurilor constante, vom cumula și influențele mai sus stabilite.

drd. Ștefan BRAȘOVEANU
Rm. Vîlcea

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Unități de pompare de înaltă eficiență economică

NOILE unități de pompare — pentru sonde forate — cu așa-zisa „geometrie în față" sînt realizate de către întreprinderea „Vulcan"-București, pe baza unor soluții constructive noi care le conferă, comparativ cu unitățile în construcție convențională, caracteristici tehnice de înaltă competitivitate și o mare eficiență economică. Printre acestea se numără : adîncimea de pompare mai mare și debitul sporit, în medie, cu 10%, consumul de energie electrică sau termică diminuat cu circa 20—30%, anduranță sporită în exploatare, fundații de gabarit mai mic — deci economii de materiale și de timp pentru executarea lor, soluții tehnico-constructive sigure în exploatare.

Toate aceste caracteristici determină mari economii materiale și energetice la beneficiar, ceea ce face ca noua familie de unități de pompare să fie larg solicitată nu numai pe plan intern, dar și în peste 20 de țări ale lumii.

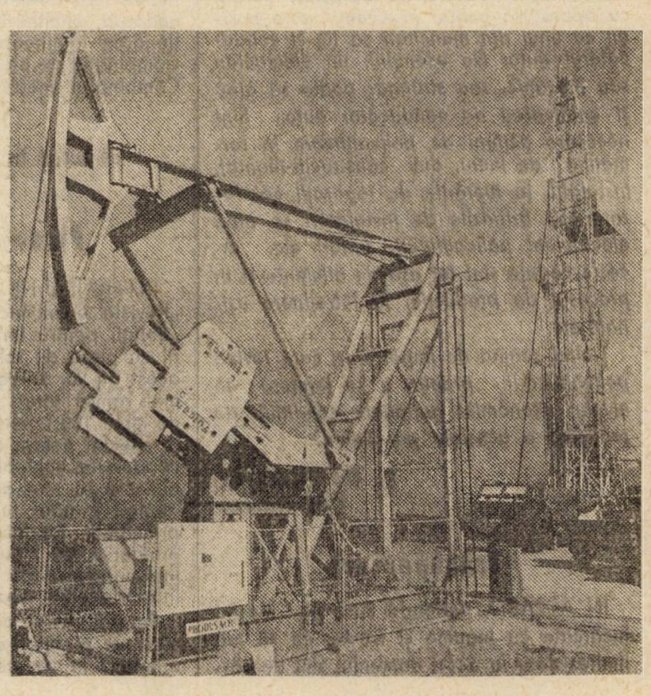

CITITORII AU CUVÎNTUL

Prestații

MINISTERUL Transporturilor și Telecomunicațiilor a avizat favorabil reorganizarea activității de transport și concentrarea parcului auto din cadrul anumitor ministere pe baza principiilor aplicate de I.T.A., (Conform Decretului nr. 468/1977) fără ca acestea să fie preluate efectiv, ele urmînd să rămînă în administrarea ministerelor respective. Ca urmare a acestei situații, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei și Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții au dat indicații întreprinderilor în subordine ca la fiecare sfîrșit de lună să evalueze prestațiile făcute de mijloacele de transport pentru secțiile proprii, cu folosirea tarifelor republicane practicate de I.T.A.

Consecința acestei situații este aceea că se majorează în mod artificial valoarea producției marfă vîndută și încasată raportată de către întreprinderi prin dările de seamă contabile, cu sume care nu s-au încasat în realitate de la terți, ci reprezintă prestații pentru activitatea proprie. De asemenea, se raportează ca beneficiu sume care nu s-au realizat, ele reprezentînd numai diferența între costul transporturilor evaluate – în ipoteza cînd acestea ar fi facturate și plătite întreprinderilor de transport auto – și cheltuielile efective mai mici făcute cu mijloacele proprii auto.

Avînd în vedere implicațiile asupra corectării producției nete raportate, cu repercusiuni negative asupra fondului de retribuție cuvenite, propun ca organele centrale respective să ia măsuri de corectare a acestor anomalii.

Dumitru DRUMEN
inspector principal,
Banca Națională Cluj

Policalificare

ÎN condițiile actuale consider că policalificarea poate contribui la asigurarea necesarului de muncitori, de anumite calificări, la sporirea productivității muncii. Astfel, la mijloacele de transport dotate cu aparatură pentru intervenții, este posibil ca unul din muncitori să fie și conducătorul auto. De exemplu, un electrician sau mecanic, sau strungar poate să aibă și calificarea de conducător auto. Sînt necesare acțiuni de policalificare în formațiile de lucru, din construcții-montaj, instalații, la lucrările de reparații căi ferate etc. Brigăzile de instalatori să aibă electricieni policalificați, sudori etc. Aceste cerințe sînt tot așa de eficiente și în procesul de producție, la întreținere uzinală etc.

Ținînd seama de importanța care revine policalificării, propun a se legifera la nivelul economiei naționale condițiile de realizare a acesteia pe ramuri.

L. GHEORGHE
Cluj-Napoca

Transporturi

ÎN ACEASTĂ perioadă sute de mașini încărcate cu legume și fructe, ca să mă limitez doar la acest domeniu, sînt descărcate la complexele comerciale și pleacă goale pentru o nouă aprovizionare. Acum, cînd se ridică cu acuitate problema economisirii carburanților și lubrifianților, nu înțeleg de ce merceologii care răspund de transporturi nu se gîndesc și la preluarea navetelor și lăzilor rămase goale, în stocuri mari, pe lîngă complexele comerciale.

Pentru folosirea rațională a mijloacelor de transport și pentru economisirea carburanților, propun organelor TRANSCOM și celor de la Întreprinderea de transporturi auto să impună conducătorilor auto și merceologilor (după efectuarea aprovizionării), preluarea lăzilor rămase goale pentru a le returna unităților furnizoare.

Dan NUCU
București

ECOURI

Ritmicitate

ÎN articolul „Ritmicitate în realizarea și livrarea produselor", apărut în nr. 27 al „R. E.", erau evidențiate diferențele mari de producție pe decade, în cadrul unei luni. Menționăm că ritmul pe decade la fontă și oțel este bun, ca urmare a fluxului de producție care se desfășoară în întregime în aceeași întreprindere. Pentru laminate finite pline și îndeosebi pentru produse cu prelucrare avansată, țevi din oțel, sîrmă din oțel trasă la rece etc., materia primă, țaglele și sîrma laminată sînt livrate de alte întreprinderi din sectorul nostru, iar alte cantități sînt aduse din import.

Pentru îmbunătățirea ritmicității decadale și asigurarea necesarului de laminate al beneficiarilor s-au luat măsuri deosebite în vederea intrării în funcțiune a laminorului de semifabricate nr. 2 de la C. S. Hunedoara, eliminării deficiențelor în funcționarea laminoarelor degrosisoare de la Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște și Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii.

Eleodor POPESCU
director în Ministerul Industriei Metalurgice

Piese de schimb

REFERINDU-NE la articolul publicat în „Revista economică" nr. 22, sub titlul „Soluții pentru îmbunătățirea aprovizionării cu piese de schimb", menționăm că în acest an vor fi realizate 15 000 repere. Au mai rămas totuși nerezolvate un număr de circa 100 repere, dar foarte importante, în special pentru autovehiculele de mare capacitate, echipate cu motoare Diesel. La aceasta se mai adaugă și nelivrarea în termen a unor repere de bază, tot de principalii producători, respectiv Întreprinderea de autocamioane din Brașov, Întreprinderea de piese auto din Sibiu, Întreprinderea mecanică – Plopeni.

Pentru asigurarea într-o măsură mai mare a pieselor de schimb pentru anii următori în vederea folosirii mai bune a parcului de mijloace de transport, ministerul nostru a făcut propuneri și a supus spre aprobare ca ministerele producătoare să ia măsuri de : contractare în expresie fizică a întregului necesar de piese de schimb justificat ; reanalizare a livrărilor de piese de schimb contractate cu fiecare întreprindere producătoare și adoptare de măsuri concrete pentru asigurarea integrală a obligațiilor, întocmindu-se în acest scop grafice concrete de recuperare ; repararea unor agregate singulare de către întreprinderile specializate de reparații auto din cadrul M.T.Tc. ; dezvoltarea sectorului producției pieselor de schimb în cadrul unităților Centralei industriale de reparații auto ; crearea de capacități pentru întreținerea tehnică a mijloacelor de transport la deținători etc.

În lucrările de plan pe perioada 1981 – 1985 sînt avute în vedere nivele de producție care, în măsura în care se vor realiza efectiv în producție, vor asigura integral necesarul.

P. FLORESCU
director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

Conturi

ÎN nota intitulată „Actualizare", publicată în nr. 27 al „R. E.", arătam că se ridică în mod just problema actualizării instrucțiunilor de aplicare a planului de conturi pentru cooperația meșteșugărească. Pornind de la această cerință se va multiplica și difuza macheta planului de conturi sintetice pentru cooperația meșteșugărească, lucrare care va ajuta personalul contabil în activitatea sa.

N. DRIJMAN
director în UCECOM

Suplimentare

ÎN LEGĂTURĂ cu nota intitulată „Ceară de albine", publicată la rubrica „Cititorii au cuvîntul" din nr. 32 al „R. E.", vă facem cunoscut următoarele :

Pentru acoperirea necesarului de aprovizionat cu ceară de albine pe anul 1979 s-a suplimentat repartiția inițială cu 3 tone. În ceea ce privește propunerea de includere în nomenclatorul de balanțe a produsului ceară de albine, întrucît nu se încadrează în prevederile art. 13 din HCM nr. 1270/1975 – republicată, a fost discutată cu conducerea Asociației crescătorilor de albine din R.S.R. și va fi avută în vedere la elaborarea noului nomenclator de balanțe, ce va fi supus aprobării Consiliului de Miniștri, conform art. 35 din Legea nr. 14/1971.

M. GRĂJDAN
director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

STILUL ŞI METODELE DE MUNCĂ ALE CADRELOR DE CONDUCERE – factori hotărîtori pentru calitatea activităţii

DEZVOLTAREA largă a democraţiei şi autoconducerii muncitoreşti, întărirea conducerii colective, participarea tot mai activă a oamenilor muncii la conducerea întreprinderilor în care lucrează vor constitui, potrivit prevederilor proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., o trăsătură esenţială a cadrului social-politic în care colectivele unităţilor economice vor înfăptui accelerarea trecerii la o nouă calitate a activităţii.

În contextul acestui proces cu profunde semnificaţii pe planul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, **conţinutul şi modul de manifestare a muncii cadrelor de conducere, poziţia acestora în sistemul autoconducerii** dobîndesc noi dimensiuni decizionale, informaţionale, structurale etc., care se cer aprofundate pentru a se putea sesiza şi dirija în sensul optimului social şi organizaţional corelaţiile ce se dezvoltă. O importanţă revelatoare prezintă, sub acest aspect, regulamentul de organizare şi funcţionare a consiliilor oamenilor muncii, elaborat la indicaţia secretarului general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** şi adoptat de plenara Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii din luna mai a.c. — regulament în care sînt definite global responsabilităţile organelor de conducere colectivă şi atribuţiile specifice preşedintelui C.O.M., vicepreşedinţilor, celorlalţi membri. De asemenea, în practica activităţii curente a consiliilor oamenilor muncii, a cadrelor de conducere la diferitele nivele din sistemul întreprinderii se multiplică iniţiativele, stilul şi metodele de muncă proprii unei integrări organice a conducerii ştiinţifice cu democraţia muncitorească.

Factori care condiţionează eficienţa muncii de conducere

MODUL de a concepe şi realiza procesul de conducere, acţiunile şi comportamentul utilizat cu precădere de către cadrele de conducere din unităţile economice sînt, într-o anumită măsură, diferite, în raport cu ansamblul variabilelor endogene şi exogene întreprinderilor, care condiţionează cu necesitate soluţionarea eficientă a multiplelor obiective din ce în ce mai solicitante.

Tipul cadrelor de conducere, ca şi stilul de conducere al acestora au o determinare largă, ce implică luarea în considerare a ansamblului elementelor principale care condiţionează modul lor de a gîndi şi de a acţiona. Concret, apreciem că factorii determinanţi sînt cei prezentaţi în continuare.

a) **Tipul sistemului de conducere al unităţii industriale**

În condiţiile autoconducerii, ale sistemului de conducere colectiv, bazat pe o planificare permanentă a obiectivelor şi pe o rezolvare de tip participativ a acestora, **aspectele umane ale conducerii, cooperarea, colaborarea** tind să treacă pe primul plan la toate nivelurile conducerii, indiferent de ceilalţi parametri implicaţi.

Pe măsură ce, în largul cadru instituţionalizat, se dezvoltă formele de participare a oamenilor muncii la conducere, pe măsură ce creşte calitatea şi, deci, impactul acestei participări, se restrînge cîmpul de manifestare a sechelelor — pe plan de mentalitate — ale conducerii unipersonale, în care impunerea autorităţii cadrelor de conducere era forma dominantă de realizare a procesului de conducere, prioritatea o deţineau aspectele formale ale relaţiilor ierarhice, iar consultarea, delegarea etc. erau utilizate numai sporadic.

De reţinut, că în raporturile cu sistemul de conducere, cadrele de conducere nu au un rol pasiv, ci dimpotrivă, prin decizii şi acţiuni îi influenţează caracteristicile. Potrivit evaluării componenţilor unui eşantion de 130 de cadre de conducere, principalele variabile care condiţionează caracteristicile sistemului de conducere, ierarhizate în funcţie de amploarea condiţionării, se prezintă în succesiunea următoare (între paranteze este dat indicele mediu al influenţei (considerînd 1 = maxim) : **1** — complexitatea producţiei (2,59), **2** — dimensiunea unităţii (2,86), **3** — dispersia teritorială a subdiviziunilor componente (3,62), **4** — caracteristicile procesului tehnologic (4,00), **5** — actele care reglementează activităţile unităţilor (5,16), **6** — nivelul dotării tehnice (5,20), **7** — capacitatea personalului de conducere (6,50), **8** — concepţia cadrelor de conducere asupra sistemului de conducere (7,27), **9** — parametrii organizării informale (7,68), **10** — „tradiţia" unităţii (8,82) *).

Rezultă că cele două variabile referitoare la personalul de conducere — **capacitatea şi concepţia asupra sistemului de conducere** — au o influenţă de nivel mediu asupra configuraţiei sistemului de conducere, manifestată pe fondul condiţionării mai puternice, cu caracter „obiectiv", pe care o exercită complexitatea producţiei, dimensiunea unităţii etc. De fapt, nivelul de mărime al influenţei lor se explică (paradoxal, la prima vedere) în bună măsură tocmai prin pronunţatele interdependenţe dintre cadrele de conducere şi sistemul de conducere, cu valori net superioare relaţiilor cu acesta al celorlalte variabile de conducere, ceea ce se reflectă în adaptări reciproce, succesive, mai dificil sesizabile şi evaluabile.

b) **Personalitatea cadrului de conducere**

În mod firesc, măsura în care cadrele de conducere posedă acele **calităţi, cunoştinţe şi aptitudini ce se întrunesc în capacitatea decizională** se reflectă asupra conceperii şi realizării procesului de conducere.

c) **Amploarea competenţelor acordate cadrelor de conducere, mijloacele de motivare pe care le pot utiliza**

Competenţele decizionale, multitudinea mijloacelor de motivare de care dispun favorizează formarea şi dezvoltarea la cadrele de conducere a unor **modalităţi participative de conducere,** bazate pe consultarea largă a colaboratorilor, pe asocierea lor strînsă la exercitarea unei părţi apreciabile a procesului de conducere. O asemenea abordare se manifestă atunci cînd procesul de conducere se fundamentează cu prioritate pe motivaţii pozitive, proprii unităţilor şi contextelor socio-economice în care valorile social-umane se află pe primul plan.

d) **Potenţialul şi personalitatea colaboratorilor**

Toate celelalte elemente fiind egale, concepţia şi manifestările cadrului de conducere sînt marcate şi de **calitatea personalului cu care colaborează.** Firească, eventuala prezenţă în rîndul colaboratorilor a unor persoane insuficient pregătite, cu un nivel politico-ideologic mai scăzut, care au reţineri în participarea intensă la acţiuni comune, impune cadrului de conducere şi întregului colectiv implicat o atitudine fermă faţă de aceştia, o delimitare foarte riguroasă a sarcinilor de executat, o impulsionare şi un control permanent, în vederea schimbării mentalităţii şi comportamentului în conformitate cu cerinţele trecerii la o nouă calitate. Dimpotrivă, existenţa unor colaboratori temeinic pregătiţi politic şi profesional, care dovedesc o ridicată responsabilitate, al căror comportament corespunde pe deplin principiilor eticii şi echităţii socialiste incită la **o largă conlucrare între conducători şi colaboratorii lor,** la **folosirea pe scară largă a metodelor şi tehnicilor specifice autoconducerii.**

*) Ierarhia prezentată diferă sensibil de ierarhia variabilelor de conducere în funcţie de măsura luării lor în considerare, în prezent, la realizarea sistemelor de conducere din unităţile economice. În ordine, variabilele de conducere menţionate ocupă următoarele locuri : **2, 3, 5, 4, 1, 7, 9, 8, 10, 6.**

Tocmai de aceea, în repetate rînduri secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a subliniat necesitatea ca în mod permanent și organizat, consiliile oamenilor muncii din întreprinderi, cadrele de conducere de la diferite nivele să sprijine și să participe la **educarea întregului personal muncitor în spiritul atitudinii noi față de muncă, al responsabilității personale și colective**, să asigure funcționarea eficientă a sistemului de perfecționare profesională a tuturor oamenilor muncii.

e) **Natura proceselor de muncă implicate**

Fără îndoială că specificul proceselor de muncă, al activităților realizate condiționează într-o proporție sensibilă caracteristicile procesului de conducere. Astfel, în cazul proceselor de muncă în care pe primul plan se situează creativitatea (situația activităților de cercetare-dezvoltare), **cooperarea și consultarea** de către cadrele de conducere a personalului implicat condiționează sensibil obținerea unor rezultate superioare din toate punctele de vedere. Dacă procesele de muncă sînt simple, cu caracter repetitiv, ordonate într-un sistem tehnologic și organizatoric bine reglat (cazul activității de fabricație), atunci între principalele coordonate ale conducerii se situează pe un loc mai important acțiunile pentru **formarea și întărirea disciplinei liber consimțite, controlul**, bazate deopotrivă pe autoritatea cadrului de conducere și pe munca colectivă, pe spiritul de echipă.

Evoluții în stilul și metodele de muncă ale cadrelor de conducere

REZULTANTA acțiunii factorilor menționați o reprezintă existența mai multor tipuri de cadre de conducere și, implicit, a mai multor stiluri de conducere.

Prin **tip de cadru de conducere** desemnăm **ansamblul de caracteristici principale referitoare la calitățile, cunoștințele și aptitudinile proprii unei categorii de personal de conducere** (ce le conferă, în esență, aceeași abordare în ceea ce privește aspectele de bază ale procesului de conducere), **la elementele de comportament**, deosebite de cele ale altor cadre de conducere.

Sub raportul modului în care concep și realizează relațiile lor cu colectivul condus, deosebim trei tipuri de cadre de conducere : **participativ, participativ-autoritar, autoritar.**

Cadrele de conducere de tip participativ corespund în cea mai mare măsură autoconducerii. În general, astfel de conducători au ușurința contactelor umane, tact și atașament, deleagă pe scară largă ori de cîte ori este nevoie realizarea unor acțiuni, acordă o atenție deosebită asigurării unui climat de muncă destins, favorabil emiterii de idei noi, cooperării în muncă și dezvoltării personalității subordonaților. De asemenea utilizează cu precauție competențele acordate, doar ca un suport pentru realizarea obiectivelor atribuite. **Pregătirea în domeniul conducerii contribuie**, în multe cazuri, **la adoptarea unui astfel de comportament sau la dezvoltarea trăsăturilor lui preexistente** ; totodată, se constată că un cadru de conducere de tip participativ este, de regulă, mai deschis spre însușirea a ceea ce este nou, avansat în metodele de conducere, ca și spre propria perfecționare profesională în domeniul în care se înscrie activitatea colectivului condus.

Spre deosebire de precedentele, cadrele de conducere de tip autoritar situează în prim plan relațiile ierarhice de subordonare, utilizează doar pe scară redusă delegarea și consultarea colaboratorilor (uneori și pentru a masca unele lacune în propria lor pregătire), ceea ce, de regulă, se răsfrînge nefavorabil asupra climatului de muncă și asupra rezultatelor obținute.

Tipul de conducător participativ-autoritar îmbină caracteristici proprii tipurilor precedente. În general, conducătorii participativ-autoritari promovează destul de intens consultarea, delegarea și, în general, cooperarea în conducere, însă într-o optică adesea cu tentă autoritară. Ca urmare, în relațiile cu colaboratorii se constată adesea un exces de îndrumări și controale, ceea ce diminuează într-o anumită măsură creativitatea și inițiativa acestora. În general însă, cadrele de conducere din această categorie se dovedesc eficiente, deși nu valorifică încă integral posibilitățile proprii autoconducerii.

Analizele efectuate în unitățile economice relevă că în cadrul tipologiei prezentate are loc o evoluție ce se manifestă în principal pe două planuri :

- pe de o parte, **crește puternic ponderea cadrelor de conducere de tip participativ**, consecință a amplelor mutații calitative survenite în ultimul deceniu în activitatea economică, în special ca urmare a instituționalizării conducerii colective, a dezvoltării autoconducerii muncitorești și a aplicării măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar ;
- înseși **trăsăturile caracteristice cadrelor de conducere de tip participativ evoluează sensibil**, atît în ceea ce privește mentalitatea, cît și aptitudinile decizionale, organizatorice și informaționale, în sensul extinderii, diversificării și dezvoltării abordărilor noi specifice autoconducerii, al creșterii responsabilității colective, al utilizării de metode și tehnici de conducere cu caracter democratic.

De reținut că aceste evoluții, cu ample rezonanțe politice, sociale și economice, se desfășoară pe fondul **diminuării diferențelor dintre munca cadrelor de conducere și a colaboratorilor acestora**, al împletirii ei sub multiple forme, instituționalizate sau informale, în cadrul autoconducerii.

Abordarea complexă a perfecționării

ACCELERAREA evoluțiilor în direcțiile menționate impune **intensificarea perfecționării concomitente a cadrelor de conducere și a principalelor componente ale sistemelor de conducere ale unităților economice.** Din studiile întreprinse a rezultat că este posibil și necesar să se acționeze printr-un ansamblu de măsuri, între care menționăm :

a) **intensificarea activității comisiilor pe probleme**, organizate conform Legii nr. 5/1978 — colective intercompartimentale și cu participarea unor lucrători din producție, avînd un rol major în antrenarea celor mai bune cadre la conducerea unităților economice, la soluționarea unora din cele mai importante probleme cu care acestea sînt confruntate ;

b) **perfecționarea abordărilor decizionale**, îndeosebi cu caracter strategic și tactic, **în direcția implicării crescînde a oamenilor muncii** la stabilirea direcțiilor de dezvoltare a unităților economice, a utilizării de către cadrele de conducere a unor modalități moderne, eficiente de realizare a sarcinilor cuprinse în planurile unităților economice ;

c) extinderea folosirii de către cadrele de conducere și colaboratorii lor, a **metodelor și tehnicilor de conducere cu caracter participativ**, cum ar fi delegarea, diagnosticarea, panelul, tehnica Delphi, analiza valorii, brainstormingul, Delbecque ș.a. ;

d) **adaptarea într-o măsură crescîndă a sistemelor informaționale la necesitățile informării rapide și concise a unui mare număr de oameni ai muncii** în cadrul unității economice, prin extinderea fluxurilor informaționale oblice și orizontale, prin crearea de noi fluxuri de informații, cu punct terminus la componenții organelor de conducere colectivă ;

e) intensificarea modelării stilurilor de muncă ale cadrelor de conducere în direcția **amplificării consultării oamenilor muncii**, a **receptivității la nou**, a **concentrării asupra aspectelor esențiale**, prin prisma necesității de a accelera trecerea la o nouă calitate în activitatea unităților economice ;

f) amplificarea organizării de **cursuri de perfecționare a membrilor organelor de conducere colectivă a cadrelor de conducere, a celorlalți oameni ai muncii**, care să reflecte la înalt nivel necesitățile și modalitățile de decizie și acțiune specifice autoconducerii muncitorești în concordanță cu conținutul noului mecanism economico-financiar, contribuind într-o măsură superioară la **creșterea profesionalismului în domeniul conducerii**, a nivelului ideologic și politic al cadrelor.

Evoluțiile și perfecționările menționate nu au un caracter exhaustiv. Scopul prezentării lor este de a puncta cîteva din elementele importante care contribuie la trecerea la o nouă calitate în domeniul — complex și cu multiple efecte — al conducerii colective. Edificatoare, în acest sens, sînt cele subliniate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din luna septembrie a.c. :

„Nu se poate concepe o bună conducere și desfășurare a activității fără funcționarea corespunzătoare a organelor de conducere colectivă, fără întărirea răspunderii colective în adoptarea hotărîrilor colective și, apoi, în realizarea practică".

dr. Ovidiu NICOLESCU

OPINII

ÎNVĂȚĂMÎNTUL – FORȚĂ DE PRODUCȚIE A SOCIETĂȚII (III)

TEZA CĂ ÎNVĂȚĂMÎNTUL devine o importantă forță de producție, susținută de noi în ultimele numere ale „Revistei economice", are numeroase implicații teoretice și practice. Ea necesită regîndirea unui mare număr de concepte ale economiei politice și filozofiei, printre care și categoriile de existență socială și conștiință socială. Vom încerca să demonstrăm, în cele ce urmează, că noul statut al învățămîntului, de „importantă forță de producție", face ca locul și rolul său în corelația dintre existența socială și conștiința socială să se modifice radical.

1. Ansamblul structural complex

AȘA CUM A ȘI DOVEDIT experiența practică, **învățămîntul devine o importantă forță de producție în cadrul unui amplu proces,** în care se creează atît condițiile materiale cît și cele care permit acțiunea conștientă a societății în această direcție. Fiind un **proces** și nu un **act,** transformarea învățămîntului în forță de producție are loc **în timp** și este favorizată pe de o parte, de tot ceea ce este progresist și înaintat în societate, iar, pe de altă parte, trebuie să învingă fenomene de rutină și conservatorism, precum și alte manifestări ale vechiului, care nu părăsesc automat scena vieții nici în acest domeniu.

Proiectele de documente ale Congresului al XII-lea, subliniind importanța dezvoltării întregului învățămînt în concordanță cu însemnatele cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, necesitatea organizării de platforme comune de cercetare, proiectare, învățămînt, producție, pun un accent deosebit pe caracterul de **continuitate** al acestui proces, astfel încît, așa cum se prevede în Programul partidului, FIECARE ȘCOALĂ SĂ DEVINĂ, ÎN ACELAȘI TIMP, ȘI O UNITATE DE PRODUCȚIE. În acest scop, pe lîngă măsurile organizatorice de așezare pe baze noi, revoluționare a învățămîntului, menite să contribuie la perfecționarea școlii românești de toate gradele, statul nostru face mari eforturi materiale, financiare. Astfel, în anii 1950—1979, cheltuielile de la buget pentru învățămînt au crescut de 13,9 ori, iar investițiile destinate învățămîntului au sporit, în aceeași perioadă, de 32,6 ori. Suprafața desfășurată a învățămîntului, construită în ultimii 25 de ani, echivalează cu cea a 14 orașe de cîte 100 000 locuitori fiecare.

Învățămîntul devine — în condițiile transformării lui într-o importantă forță de producție a societății **— un ansamblu structural complex,** care nu mai are vechile coordonate ale școlii tradiționale, de tip clasic. Elementul fundamental al acestui nou ansamblu structural îl constituie legătura lui organică cu dezvoltarea economico-socială în ritm înalt a țării, integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică.

Odată cu lărgirea diviziunii sociale a muncii, cu adîncirea specializării diferitelor activități umane, **învățămîntul capătă o structură complexă și diversificată,** care îmbracă forme concrete de manifestare de la o țară la alta. Dar, indiferent de aceste forme specifice, ca importantă forță de producție el intră într-o serie de legături și raporturi de influențare reciprocă care nu existau anterior, sau care se manifestau în forme incipiente. **Noile conexiuni sînt o dovadă elocventă a schimbării locului și rolului învățămîntului în viața socială,** a faptului că el a căpătat o nouă dimensiune economică și socială.

Învățămîntul modern, așezat pe baze științifice, **intră într-o nouă conexiune cu ramurile economiei naționale,** și numai în acest cadru are loc atît avîntul impetuos al instrucției și educației tinerelor generații, cît și manifestarea concretă a puternicei forțe motrice pe care o reprezintă școala asupra producției bunurilor materiale. În această nouă conexiune, **învățămîntul acționează ca o componentă esențială a planului național unic și, totodată, ca factor de dezvoltare proporțională, armonioasă, a întregii activități productive.**

În condițiile afirmării plenare a revoluției tehnico-științifice în țara noastră, învățămîntul — principalul izvor de cadre pentru toate domeniile, inclusiv pentru activitatea de cercetare — reprezintă o vastă rețea de creație științifică și practica — productivă, care cuprinde, așa cum se arată în proiectul Programului-directivă de cercetare științifică care va fi dezbătut la Congresul al XII-lea al partidului, „toate ramurile științei, tehnicii și culturii" [1]). De aceea, **conexiunea cu toate aceste ramuri și domenii de activitate are o cu totul altă fizionomie față de trecut, pentru că ia naștere și se manifestă nu din afara învățămîntului ci din lăuntrul lui, în procesul mecanismului propriu de funcționare a școlii moderne.**

Așa cum se subliniază în Programul partidului, „perioada istorică următoare va marca amplificarea și modernizarea forțelor de producție, ridicarea lor la nivelul celor din țările avansate economic și, totodată, perfecționarea continuă a relațiilor de producție socialiste, atît în industrie cît și în agricultură". [2]) Învățămîntul, prin noile lui funcții economico-sociale, intră în acest proces nu ca un apendice al dezvoltării, ca un element adiacent și întîmplător, ci ca un **factor propulsor permanent, care se află într-o strînsă conexiune cu ansamblul relațiilor sociale și în primul rînd cu relațiile de producție.**

Ca ansamblu structural complex, învățămîntul așezat pe baze științifice și strîns legat de producție exprimă, așadar, multiplele lui conexiuni economice, sociale și politice, precum și mecanismul nou de funcționare ca importantă forță de producție a societății.

2. Se modifică componentele determinismului social

CA IMPORTANTĂ FORȚĂ de producție a societății și ansamblu structural complex, ÎNVĂȚĂMÎNTUL DEVINE O COMPONENTĂ, UNICĂ ÎN FELUL EI, A EXISTENȚEI SOCIALE ȘI A CONȘTIINȚEI SOCIALE, PRECUM ȘI A INTERACȚIUNII DIALECTICE DINTRE ELE. Aceasta constituie, după opinia mea, o mutație adîncă în plan teoretic, pentru că vizează schimbări ale unor categorii fundamentale ale materialismului istoric, care exercită o influență determinantă asupra înțelegerii juste a vieții sociale și a modalităților de acțiune ale oamenilor pentru transformarea societății, pentru progresul ei.

Faptul că învățămîntul constituie un factor de progres este bine cunoscut, iar în prezent unanim recunoscut și apreciat, chiar și atunci cînd modalitățile de organizare și scopurile școlii sînt concepute, în diverse țări ale lumii, de pe poziții politice și ideologice diferite. Dar „factor de progres" nu a însemnat întotdeauna și nu înseamnă nici acum neapărat element al vieții materiale. Ca forță de producție, însă, **învățămîntul devine un element important al raporturilor care alcătuiesc** VIAȚA MATERIALĂ **a societății.** În primul rînd, pentru că învățămîntul se integrează și potențează raporturile obiective care se stabilesc între om și natură în procesul de producție. În al doilea rînd, pentru că învățămîntul influențează determinant aspectele materiale ale modului de trai al oamenilor. În al treilea rînd, pentru că învățămîntul exercită o puternică înrîurire asupra ansamblului relațiilor sociale și, înainte de toate, asupra relațiilor de producție.

Tocmai pentru că devine o componentă a **existenței sociale,** învățămîntul este chemat să joace cel mai important rol pe care l-a avut vreodată, în decursul istoriei, asupra societății și a evoluției acesteia. Datorită caracterului său **anticipativ,** angajînd — prin formarea și perfecționarea pregătirii cadrelor — viitorul națiunii, învățămîntul ocupă un loc aparte, specific, printre elementele componente ale existenței sociale.

Din faptul că învățămîntul devine o importantă forță de producție, un element al vieții materiale, nu decurge cîtuși de puțin că acest sector de activitate se tehnicizează și se detașează de sistemul general de evoluție. Învățămîntul rămîne, oricîte alte modificări s-ar produce în viitor pe baza revoluției în știință și tehnică, un domeniu esențial al vieții social-politice.

Viața spirituală a societății ar fi nu numai sărăcită, dar și de neînțeles fără învățămînt. Pentru că învățămîntul nu înseamnă numai instrucție, dar și EDUCAȚIE ; aceste două laturi, instrucția și educația, formează un tot unitar pe diferite trepte de dezvoltare socială și, în funcție de orientările pe care le dă clasa (sau clasele dominante) ele **imprimă tinerilor, viitorii cetățeni ai țării, anumite idei, teorii, concepții politice, juridice, filozofice, morale, artistice, științifice** (și chiar religioase în țările unde învățămîntul nu este laic). **Învățămîntul, prin cadrele sale și prin cercetările tot mai ample pe care le asigură, contribuie activ la dezvoltarea vieții spirituale a societății.** De asemenea, prin actiunile pe care le întreprinde, **învățămîntul participă nemijlocit la menținerea unor mentalități și stări de spirit sau la modificarea lor** în pas cu evoluția generală a societății. Toate acestea sînt argumente în favoarea tezei că învățămîntul, în

[1]) Vezi : „Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000", București, Editura politică, 1979, p. 39.

[2]) „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism", București, Editura politică, 1975, p. 102.

sens larg — de învățămînt și educație, sau de educație și învățămînt — CONSTITUIE UN ELEMENT DE BAZĂ AL CONȘTIINȚEI SOCIALE.

Din perspectiva de factor esențial al conștiinței sociale, partidul și statul nostru a pus și pune în fața învățămîntului sarcini de covîrșitoare importanță. Aceste comandamente ale formării omului nou, înarmat cu o conștiință înaintată, au fost subliniate în mod strălucit de secretarul general al partidului nostru cu prilejul deschiderii anului școlar 1979/1980 : **„Este necesar** — a spus tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să intensificăm activitatea politico-educativă de ridicare a conștiinței socialiste, a gradului de cunoaștere al tuturor cetățenilor patriei. Așa cum am menționat, ceea ce facem nu se poate realiza decît pe baza a tot ceea ce este avansat în lume — și trebuie să facem totul pentru a ridica nivelul de pregătire profesională, tehnică și politică al oamenilor, pentru a-i ajuta să înțeleagă sensul dezvoltării istorice, faptul că socialismul reprezintă singura societate a viitorului".** [3])

Desigur, ar fi simplist să ne imaginăm că învățămîntul, ca forță de producție și element al existenței sociale, ar determina învățămîntul (în sens larg) ca element al conștiinței sociale. Interacțiunea dintre existența socială și conștiința socială nu se produce „pe felii", compartimentat, ci **ansamblul** existenței sociale determină **ansamblul** conștiinței sociale. **Învățămîntul, ca forță de producție a societății, produce însă schimbări în mecanismul intern de constituire și de funcționare al existenței sociale,** în sensul că toate celelalte elemente ale acesteia intră în alte raporturi, ceea ce face să se stabilească noi corelații, și deci nu mai pot funcționa ca mai înainte.

Învățămîntul (în sens larg) amplifică considerabil forța de înrîurire a conștiinței sociale, în ansamblu ei, asupra existenței sociale, dar exercită, totodată, — pe lîngă influența menționată mai sus, și o influență asupra învățămîntului ca forță de producție a societății. În esență, aceasta își găsește expresia în **cerința conștientizării** tineretului, a tuturor celor ce lucrează în învățămînt, asupra cerințelor realizării unei tot mai strînse legături a învățămîntului cu producția, cu viața, a integrării organice a învățămîntului cu producția și cercetarea științifică.

Pentru a evita o înțelegere deformată a punctelor de vedere exprimate mai sus, credem că n-ar fi de prisos să arătăm că aceste considerațiuni țin seama de faptul că, deși învățămîntul este organic legat de societate și nu există un învățămînt atemporal, el are, totodată, o anumită **independență relativă.** Învățămîntul realizează o anumită **continuitate** și se bazează pe anumite tradiții în dezvoltarea sa ; acesta are și o serie de **legi interne proprii** de dezvoltare, a căror acțiune se intersectează — fără să coincidă întotdeauna — cu legile de ansamblu ale dezvoltării sociale ; ca element al conștiinței sociale, **se poate detașa, în anumite limite, de determinările materiale,** ceea ce poate să creeze pericolul rămînerii în urmă a unor mentalități și concepții despre învățămînt în raport cu cerințele obiective ale dezvoltării societății. De aici necesitatea de a veghea ca, în dezvoltarea învățămîntului, să nu-și facă loc subiectivismul și tendința de a ignora specificul acestui sector de activitate, de a nu-l alinia forțat altor domenii. Măsurile care se iau pentru perfecționarea organizării și desfășurării învățămîntului își vădesc eficiența în forme proprii, în timp ; de aceea, transpunerea mecanică a unor măsuri — bune în alte domenii — este posibil să aibă efecte nedorite, să nu servească creșterii eficienței învățămîntului și procesului devenirii lui ca forță de producție a societății.

3. Reflectarea cerințelor obiective, a tendințelor și legităților

CEA MAI REVELATOARE cerință obiectivă a învățămîntului, ca și a tuturor celorlalte domenii de activitate, înscrisă la loc de frunte în documentele de partid și subliniată cu toată forța de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** este **trecerea obligatorie la o nouă calitate, superioară, pe baza acumulărilor cantitative din cincinale anterioare, din întreaga evoluție de pînă acum a societății noastre.** Ea își găsește expresia în ansamblul de măsuri luate pentru perfecționarea tuturor laturilor vieții economice și sociale, în principal în orientările stabilite prin proiectele de documente ale Congresului al XII-lea al partidului, iar pentru învățămînt și în așezarea pe baze noi, revoluționare a instrucției și educației, în prevederile noii Legi a educației și învățămîntului.

Trebuie spus însă deschis că, deși se vorbește mult despre noua calitate, ca trăsătură caracteristică ce trebuie să marcheze pregnant acțiunile imediate și de perspectivă, se face încă puțin pentru a descifra ce înseamnă practic o asemenea opțiune. Nu de puține ori, sensurile noii calități sînt parțial deturnate de evaluări cantitative, pentru că lipsesc analize de fond profunde, care să angajeze realmente toate forțele pentru trecerea la o calitate superioară.

Cum se exprimă și în ce se materializează noua calitate, superioară, în învățămînt ?

Cea mai sintetică și cuprinzătoare apreciere, în acest sens, a fost dată recent de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea ținută la Timișoara în care a subliniat că **„trebuie să acționăm pentru ca fiecare facultate, fiecare institut, fiecare liceu, fiecare școală să-și desfășoare activitatea pe bazele științei celei mai avansate, să asigure însușirea în cele mai bune condiții a noilor cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în toate domeniile. Numai prin înarmarea lor cu cele mai înalte cunoștințe, tinerii de astăzi, viitorii constructori ai socialismului și comunismului își vor putea îndeplini în bune condițiuni misiunea ce le revine, răspunderea față de patrie, față de socialism. Este nevoie să aplicăm cu fermitate măsurile stabilite privind practica și participarea la muncă a studenților și elevilor împreună cu cadrele didactice ; numai așa tinerii vor putea — la terminarea școlii, a universității sau institutului politehnic — să se încadreze activ în muncă, să-și îndeplinească rolul important în procesul de producție, așa după cum este necesar să ridicăm la un nivel tot mai înalt întreaga cercetare științifică"** [4])

Realizarea în practică a acestor exigențe presupune cel puțin patru grupe de măsuri.

În primul rînd, **este necesară o nouă calitate, superioară, a documentelor care asigură orientarea fundamentală a învățămîntului și anume planurile de învățămînt și programele de studiu :**

PLANURILE DE ÎNVĂȚĂMÎNT să realizeze consecvent principiul centralismului democratic, fără să uniformizeze, să „niveleze" — mai ales în învățămîntul superior — procesul instructiv ; Ministerul Educației și Învățămîntului să asigure parametrii fundamentali ai specializărilor, iar instituțiile de învățămînt superior să realizeze unitatea în diversitate a instrucției. Pentru a asigura o stabilitate îndelungată în domeniul școlii de toate gradele, așa cum cere conducerea partidului nostru, sînt necesare — în continuare — studii aprofundate, multilaterale, care să țină seama de cerințele perspectivei amplu conturată de proiectele de documente ale Congresului al XII-lea, precum și de tendințele care se manifestă pregnant, și au o justificare științifică, în învățămîntul modern internațional. Fiecare ciclu de învățămînt să asigure — în funcție de specificul lui — unitatea instrucției și educației, precum și timpul necesar pentru studiu individual (în acest sens ar trebui reexaminată cerința ca, la toate disciplinele, prelegerea să durere 2 ore ; în condițiile în care există manuale, cursuri și tratate tipărite, poate — cel puțin în unele cazuri — predarea să durere doar o oră, iar timpul astfel economisit să fie afectat studiului individual și participării la cercurile tehnico-științifice studențești). Așezarea pe temelii solide a planurilor de învățămînt să înceapă cu precizarea clară a scopurilor și destinației absolventului (asigurîndu-se pregătirea în profil larg), să continue cu perfecționarea programelor de studiu pe baza unei selecții riguroase a vastului material ce trebuie însușit și, ținînd seama de toate acestea, să se stabilească numărul de ore necesar. Deci, ar trebui desființată optica cantitativă, care domină de cele mai multe ori, măsurile bine intenționate de perfecționare a planurilor de învățămînt.

PROGRAMELE DE STUDIU și manualele sau cursurile ce se realizează pe baza lor, ar trebui să fie cu mult mai selective și să asigure continuitatea procesului instructiv prin trecerea tînărului de la un ciclu la altul. Aceasta necesită un studiu atent și concret al profilelor și specializărilor, astfel încît să se poată asigura însușirea temeinică a ceea ce este strict necesar, **precum și eliminarea cu desăvîrșire a numeroaselor repetări inutile** (care în prezent încarcă nejustificat mintea copiilor, elevilor și studenților și le răpește timpul prețios necesar studiului individual). **Noile achiziții ale științei să fie incluse într-un mod adecvat în programe și numai prin eliminarea a ceea ce este depășit ;** pentru că experiența a arătat ca fiind total dăunătoare simpla adiționare a ceea ce este nou în știință și tehnică, fie și pentru faptul că a dus la programe și manuale „mamut", iar elevii și studenții sînt supuși unor mari eforturi pentru însușirea nu atît a ceea ce trebuie să facă ei în viitor, cît mai ales a problemelor care au avut importanță în trecut. În același sens, ar fi util ca tehnologiile de ramură și ale meseriilor să fie predate în cadrul orelor de practică, evitîndu-se astfel repetările, suprapunerile sau inconsecvențele.

În al doilea rînd, **este necesară o nouă calitate, superioară, a rezolvării practice a indicațiilor și măsurilor care se iau în domeniul învățămîntului.** Se pare că marea problemă nu este ce să se întreprindă, ci **cum** să se realizeze practic măsurile și ho-

prof. dr. Gheorghe P. APOSTOL

(Continuare în pag. 24)

3) **Nicolae Ceaușescu :** „Cuvîntare la marea adunare populară din Timișoara" („Scînteia", nr. 11528 din 16 septembrie 1979).
4) Ibidem.

Convorbiri economice

cu

Johan GALTUNG

DIRECȚII NOI ÎN CERCETAREA VIITORULUI

PRINTRE NUMEROASELE manifestări științifice internaționale desfășurate în țara noastră în acest an s-a numărat și reuniunea pe tema „Viziuni asupra lumilor dezirabile", organizată sub egida Universității Națiunilor Unite în cadrul proiectului „Obiective, procese și indicatori ai dezvoltării". (G.P.I.D.). Revista noastră s-a adresat coordonatorului acestui proiect, profesorul norvegian JOHAN GALTUNG, personalitate marcantă a vieții științifice internaționale, doctor honoris causa al Universității din Cluj-Napoca, cu rugămintea de a-i acorda un interviu.

— Afirmați într-una din lucrările dv. că ceea ce contează într-o discuție științifică este un bun dialog, nu realizarea unui consens. Sînteți satisfăcut de dialogul purtat aici la București ?

— Distincția pe care o fac între dialog și consens derivă dintr-un punct de vedere care pentru mine este fundamental și ține de epistemologie. Există o concepție adînc înrădăcinată în gîndirea occidentală potrivit căreia, ar exista undeva, în istoria mondială, o stare finală, care în germană se numește „Endzustand", și care va fi atinsă atunci cînd suficient de mulți oameni vor fi ajuns la un consens suficient de larg, într-un domeniu sau altul .Tot ce cunosc eu din istoria mondială pare să indice că nu există așa ceva. Dacă ar exista, ar fi trebuit să apară deja. Un aspect fundamental pentru societatea omenească este ceea ce Hegel și Marx, ca și taoismul și unii filozofi greci, au subliniat și anume contradicția. În orice fenomen există două laturi contrare, între care se desfășoară o luptă. Pentru a facilita acest proces, dialogul este esențial : pentru a vedea ce este nou, ce apare, pentru a facilita nașterea noului și — aș adăuga — într-un mod neviolent. Sînt extrem de satisfăcut de dialogul purtat la București. În ce privește alegerea Bucureștiului ca gazdă a reuniunii, ea este perfect justificată dacă ținem seama că a avut pe ordinea de zi probleme ale dezvoltării, ale viitorului și ale politicii globale. Or, este greu de imaginat o altă țară care să fie mai adînc implicată în toate cele trei domenii decît România.

— Poate că acest consens larg care s-a realizat la reuniune se explică prin înalta valoare practică a proiectului pe care îl coordonați ?

— El se adresează într-adevăr în foarte mare măsură problemelor vieții reale. Spre deosebire de proiectele Clubului de la Roma, de modelul Bariloche, de proiectul RIO al lui Tinbergen, avem înainte de toate ceva mai mult timp (cinci ani), mai mulți cercetători, provenind din mult mai multe regiuni ale lumii. Proiectul de față implică cel puțin 300 persoane din 40 de țări, care colaborează cu noi într-un mod sau altul. În plus, sîntem profund convinși că într-o muncă cum este aceasta trebuie să pătrundem mai adînc în subiectul abordat. Acesta este motivul pentru care explorăm lucruri pe care alți cercetători ai viitorului nu le-au luat deloc în considerare. De pildă, în proiectele menționate nu apare nimic despre cultură, aproape nimic despre structura socială și structura mondială, în afara unor generalități. Există ceva despre natură și ecologie, dar foarte superficial. Majoritatea se ocupă de producție și repartiție, ceea ce este bine, dar nu este nimic despre identitate, libertate și aspirațiile umane. Ne ocupăm deci de o gamă largă de probleme concrete, dorind în același timp să le cercetăm în mod atent.

Reuniunile ca cea de la București încearcă să contribuie cu idei la soluționarea problemelor care ne confruntă. Oamenilor de știință le revin, după părerea mea, două sarcini. Una este de a critica în mod documentat, fundamentat, anumite evoluții în curs, cealaltă este de a încerca să dezvolte idei, în special în domeniul unor moduri de viață alternative, al noilor surse de energie, al unor noi metode de conducere și organizare la scara unor comunități mai mici etc., relevante atît pentru țările dezvoltate cît și pentru cele în curs de dezvoltare.

— De aici probabil și combaterea viziunii pe care ați denumit-o „contabilicească" asupra lumii...

— Ar trebui să explic puțin acest lucru. Din punct de vedere istoric, știința economică aplicată (economics) s-a dezvoltat din contabilitate. Aceasta din urmă presupune situarea undeva într-un punct al ciclului economic, în care „intră" ceva și „iese" ceva. Sarcina celui care stă în punctul respectiv este de a vedea ce trebuie plătit pentru intrările respective și ce se primește sub formă de venituri, ca urmare a ieșirilor. Acesta mi se pare modelul de bază care a dat configurația științei economice practice. El este greșit în mai multe privințe foarte importante. În primul rînd, el nu ia în suficientă măsură în calcul influența celorlalți oameni, este oarecum izolaționist, rupt de ansamblul ciclului economic, iar contabilitatea națională se bazează exact pe acest tip de gîndire. Or, trebuie ținut exact seama de economia mondială în ansamblul său.

În al doilea rînd, el ține seama, din toate activitățile omenești, numai de un aspect foarte îngust și anume de ceea ce este exprimabil în bani. Nu interesează de exemplu dacă oamenii sînt fericiți, sau dacă produsele respective sînt realmente necesare. Cu astfel de erori încorporate în ea de la început, nu mi se pare straniu că o asemenea viziune asupra științei economice distorsionează în mare măsură activitatea umană. De aceea, „umanizarea economiștilor", reșcolarizarea lor, mi se pare o sarcină de importanță majoră, care trebuie luată foarte în serios.

— Spuneați la Dubrovnik că sînteți în căutarea unei teorii a dezvoltării dincolo de criteriul produsului național brut pe locuitor. Cît de departe ați ajuns pe acest drum ?

— Proiectul nostru este foarte mare, este împărțit între 27 de echipe (11 din țări în curs de dezvoltare, între care și România ca membru al Grupului celor 77, 11 din țări dezvoltate, 5 din principalele organizații internaționale), pe care le coordonez de la Geneva. Proiectul este divizat în 29 de subproiecte, semănînd cu o mare matrice. El presupune o imensă muncă de cercetare și cred că este prea devreme să facem aprecieri. Se poate însă afirma cu certitudine că un aspect fundamental este orientarea lui spre trebuințele de bază ale omului. Orientarea include și trebuințe nemateriale și nu are un caracter universal. Noi nu credem că trebuințele sînt aceleași pe întreg globul și sîntem foarte atenți la modul cum oamenii înșiși își formulează trebuințele. Din acest motiv credem foarte mult în abordarea cu ajutorul dialogului.

— Proiectul acesta este un proces, afirmați dv. În ce sens ?

— Într-adevăr, el este un proces chiar și în sensul că eu, în calitate de coordonator al proiectului, nu pot să prezic cum se va dezvolta. Eu îmi văd sarcina nu în aceea de a direcționa pe șeful unei echipe, de exemplu pe cel al echipei românești, pentru care am

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 24)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Repere ale unei analize critice asupra societăţilor multinaţionale

FENOMEN COMPLEX, cu implicaţii care depăşesc graniţele unei singure ţări, extinderea acţiunii şi dominaţiei societăţilor transnaţionale a captat, în ultimii ani, interesul economiştilor de cele mai diverse orientări – marxişti, radicali, socialişti ş. a. – dar şi al politologilor, sociologilor, oamenilor de stat, al unor organizaţii şi instituţii internaţionale, inclusiv al organismelor O.N.U. Antrenaţi în dialogul deschis dintre diferitele curente de gîndire, economiştii francezi, de orientare comunistă, se remarcă prin atenţia aparte pe care o acordă efectelor multiple ale companiilor multinaţionale, influenţelor acestora asupra tuturor laturilor vieţii economice-sociale şi politice din statele intrate în raza operaţiunilor lor, şi în special din Franţa. De aceea, în analiza pe care o localizează asupra unor fenomene şi procese cum sînt creşterea economică şi mutaţiile structurale, ocuparea forţei de muncă şi condiţiile de securitate a muncii, cercetarea ştiinţifică şi dezvoltarea tehnologică, evoluţia veniturilor şi modelul de consum, integrarea vest-europeană, relaţiile economice interstatale etc., problematica societăţilor transnaţionale, denumite cel mai frecvent „multinaţionale" este omniprezentă. Aceasta se datoreşte, evident, şi faptului că Franţa este în acelaşi timp „ţară de origine" şi „ţară gazdă" pentru unele din aceste societăţi şi, ca atare, economia franceză relevă incidenţe decurgînd din ambele ei poziţii.

În viziunea unor economişti francezi una din trăsăturile epocii actuale o constituie criza capitalismului monopolist de stat şi dominaţia societăţilor multinaţionale [1]). Dar ce se înţelege în gîndirea respectivă prin „multinaţionalizarea capitalului" şi prin „societăţi multinaţionale ? Care este resortul dezvoltării acestora în ultimele decenii ? Aşa cum consemnează J. Cl. Poulaine „multinaţionalizarea capitalului" este procesul prin care „concentrarea, centralizarea şi supraacumularea capitalurilor se efectuează la scară internaţională, conferind astfel un caracter multinaţional tuturor activităţilor monopolurilor, atît din punct de vedere industrial, cît şi din punct de vedere bancar şi comercial" [2]). Are loc, astfel, „o depăşire a cadrului naţional" de către marile monopoluri private care transformă diferitele ţări în „zone", în vederea „unei mai bune concentrări dincolo de frontierele naţionale cu scopul obţinerii unor profituri înalte", creîndu-se totodată „un sistem care se situează deasupra statelor".

Pentru autorii francezi, multinaţionalizarea capitalului nu se poate confunda cu problema dezvoltării forţelor de producţie, cu colaborarea şi cooperarea între state procese obiective şi legice ale evoluţiei societăţii omeneşti, care presupun dezvoltarea reală a naţiunilor şi a economiilor şi care conduc la ridicarea condiţiilor de viaţă ale popoarelor [3]). Se apreciază că multinaţionalizarea capitalului se înscrie, după cum afirmă J. Gh. Dubart, într-o „mişcare de capturare şi pervertire" a dezvoltării forţelor productive.

Podus logic al concentrării şi centralizării capitalului ca şi al procesului de supraacumulare de capital, societăţile multinaţionale constituie, în opinia gînditorilor amintiţi, forma actuală pe care o îmbracă monopolurile internaţionale, în accepţiunea leninistă a acestei categorii. După cum scrie H. Claude ele reprezintă o modalitate de „asigurare a unui profit satisfăcător la capitalurile supraacumulate" [4]). „Unicul lor scop – subliniază şi J. Cl. Poulaine în studiul deja citat – este de a asigura o rată a profitului suficient de mare la capitalurile lor supraacumulate la scară internaţională şi de a face faţă antagonisme-

FIŞE

Oraşele în mişcare

● *În colecţia „Idei contemporane" a Editurii politice, a apărut nu de mult lucrarea istoricului englez Arnold Toynbee „Oraşele în mişcare". Spre deosebire de opera sa fundamentală – A Study of history (Studiul istoriei) – în care pot fi frecvent întîlnite după cum afirmă acad. Emil Condurachi în prefaţa sa la volum, elemente de idealism şi chiar de misticism „Oraşele în mişcare, dovedeşte o serie de calităţi : spirit critic, utilizarea unui vast material informativ şi ample comparaţii în timp şi spaţiu.*

Reputatul istoric englez îşi propune să analizeze actuala „explozie urbană" în contextul transformărilor necontenite ce au afectat dezvoltarea oraşelor în diferite momente istorice. Dacă trăsătura fundamentală comună a oraşelor întîlnite în decursul primilor 5000 de ani ai istoriei modului urban de aşezare era imobilismul, apariţia oraşelor „mecanizate" a imprimat un dinamism sui generis naturii oraşelor, care a permis să se întrevadă în ultimul deceniu apariţia unui oraş de tip nou : megalopolisul, format prin contopirea unor mari aglomeraţii urbane. Aceste megalopolisuri, afirmă autorul, tind, la rîndul lor, să se unească. Potrivit concepţiei lui A. Toynbee investigarea tuturor aspectelor pe care le pune în faţa omului dezvoltarea dinamică a oraşelor, antrenînd discipline diverse – arhitectura, planificarea oraşelor, studiul comunicaţiilor, economia, sociologia, biologia, psihologia, medicina – subsumate unei interpretări temporale, se dovedeşte a fi în tot mai mare măsură o cale rodnică pentru studiul unificat al istoriei problemelor omenirii.

Calitatea activităţii turistice

● *Recent, secţia de turism a Institutului de Economia Comerţului Interior şi a Turismului a organizat o sesiune de comunicări ştiinţifice pe tema „Direcţii principale ale ridicării calităţii activităţii turistice din ţara noastră". Această sesiune a reunit cercetători, cadre didactice, specialişti din diverse unităţi ale ministerului de resort, dezbaterile purtate asigurînd aprofundarea unor elemente însemnate pentru dezvoltarea turismului românesc : marketingul şi ridicarea calităţii turismului ; îmbunătăţirea concepţiei de dezvoltare a reţelei hoteliere în teritoriu ; amenajarea pentru vizitare a obiectivelor turistice ; asimilarea elementelor de progres tehnic în procesul modernizării serviciilor turistice. Cu prilejul amintit au fost deopotrivă, investigate posibilităţile valorificării superioare a diferite zone turistice din ţară – Dobrogea, Munţii Semenicului, Băile Buziaş etc. – ca şi măsurile ce se impun în vederea protejării mediului, a conservării patrimoniului turistic.*

Energia geotermală: posibilităţi şi spectru larg de utilizare

● *Putem utiliza căldura solului în condiţii economice ? Poate deveni această utilizare o contribuţie semnificativă la acoperirea necesităţilor energetice locale sau naţionale ? – iată ce se întreabă Jay F. Kunze în studiul său „The heat from beneath" (Căldura din adîncuri) publicat în numărul din iulie a.c. al revistei U.S.A. Today. Problema, opinează autorul, este la fel de complexă ca cea a utilizării energiei solare : amîndouă sînt surse difuze, captarea lor ridicînd însemnate probleme tehnice. Pentru localităţile aflate în vecinătate, utilizarea energiei geotermale poate asigura încălzirea urbană precum şi desfăşurarea unor procese industriale ; dacă temperatura este suficient de ridicată se poate produce energie electrică în condiţii economice avantajoase.*

În aprecierea calităţii economice a recuperării acestor resurse intervin mai multe criterii : temperatura, adîncimea, permeabilitatea rocilor. Energia geotermală totală generală în întreaga lume, afirmă J.F.K., ar putea satisface necesităţile unui oraş american de un milion de locuitori (de altfel, aşa cum se remarcă în studiu, S.U.A., cu o producţie de 500 MW anual, faţă de 420 în Italia şi 200 în Noua Zeelandă, se află pe primul loc în producerea de energie electrică – la costuri competitive cu cea obţinută pe cărbune sau combustibil nuclear – prin utilizarea energiei geotermale). Nivelul de utilizare a energiei geotermale, considerat de autor foarte scăzut, este determinat de mai multe cauze : riscul şi costurile ridicate ale explorărilor geologice ; experienţa tehnologică limitată ; cuantumul redus al investiţiilor, toate aceste impedimente putînd fi depăşite în contextul preocupărilor pentru soluţionarea crizei energetice mondiale.

Comparaţii internaţionale

● *Sub titlul „De la comparaison internationale des niveaux de vie" (Cu privire la comparaţia internaţională a nivelurilor de trai), revista franceză CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA S.E.D.E.I.S. (nr. 17, 15 septembrie 1979) publică, sub semnătura lui Régis Platel, un articol consacrat dificultăţilor pe care le comportă majoritatea comparaţiilor nivelului de dezvoltare şi de trai din diverse ţări. Autorul remarcă faptul că majoritatea comparaţiilor utilizează cursurile valutare pentru a converti într-o singură*

lor interimperialiste care le opun unele altora".

În acest cadru teoretic, extinderea dominației societăților multinaționale, din deceniul al șaptelea îndeosebi, este interpretată de către unii economiști francezi de orientare comunistă în legătură cauzală cu adaptarea capitalului monopolist la condițiile crizei mondiale și la tendințele de coborîre a ratei profitului ; ca un răspuns și o manifestare a luptei de concurență pentru debușeu, pentru implantări industriale rentabile, pentru supremație în domeniul tehnologiilor și produselor de vîrf, pentru surse avantajoase și sigure de materii prime, și energie, pentru mîna de lucru mai susceptibilă de a fi supraexploatată [3]).

Din relevarea naturii de monopoluri internaționale a societăților multinaționale, din perspectiva obiectivelor lor, în analizele menționate se desprind mijloacele caracteristice utilizate de multinaționale pentru menținerea și lărgirea sferei lor de acțiune, mijloace corespunzătoare însăși rațiunii lor de a fi. Astfel, se vădește „transferarea în afara țării a unei părți importante din activitatea națională, spre acele regiuni care permit obținerea de profituri mai ridicate" și implicit" „supraexploatarea popoarelor din țările în curs de dezvoltare, determinînd ca forța de muncă să se concureze pe scară internațională". [4]) În același timp, concentrînd în sînul lor (și anume, în țările de origine, activitatea de cercetare-dezvoltare, ca și tehnologiile moderne și produsele de vîrf, aceste societăți, așa cum precizează Ch. Fitterman, impun filialelor din străinătate, și, în consecință industriilor din alte țări, din lumea a treia în special, activități dependente, de „subfurnizare", „la comandă", dezintegrate de ansamblul economiei naționale.

În mai multe studii se insistă, de asemenea, asupra faptului că multinaționalele păstrează în beneficiul lor, cele mai favorabile condiții de [illegible] tradiționale de energie și de materii prime, ca și controlul asupra [illegible]. După opinia lui M. Verlet și a lui J. L. Fath „favorizarea la maximum și organizarea jafului neocolonial al Lumii a treia" fac parte integrantă din strategia multinaționalelor, o strategie prin care ele încearcă să realizeze în anumite zone, sub direcția și în profitul lor, integrarea economiilor naționale". [5]) Ele utilizează, „organismele financiare, instabilitatea monedei, specula, inflația", „presiunile politice și imperialiste", fără să neglijeze nici un mijloc pentru a-și atinge țelul. „Formele noi ale monopolismului, a căror latură financiară se întărește, apreciază J. Fabre, le permit să deplaseze cu rapiditate capitaluri, furnizînd ocazii ieftine de profit". [6])

În viziunea economiștilor francezi de orientare comunistă, practicile folosite de multinaționale, de o largă varietate, au o eficiență mai mare sau mai mică în măsura în care sînt favorizate și susținute de către stat (statul de origine, în speță, dar și statele „gazdă" supuse, prin metode rafinate, intereselor lor). În numeroase cazuri societățile multinaționale solicită garanții statelor în care își desfășoară activitatea pentru reorientarea utilizării noului capital privat potrivit intereselor lor și, mai ales, împotriva naționalizărilor. Se subliniază astfel că strategia multinaționalelor are în același timp o dimensiune economică și o dimensiune politică ; această din urmă dimensiune vizează, odată cu creșterea forței economice a societăților amintite, extinderea influenței politice asupra statelor în care își desfășoară activitatea.

Eufrosina IONESCU

[4]) Vezi de exemplu : J. Flavien : Economie et politique, nr. 20, 1978 ; p. 57 ; M. Gremetz : Cahiers du communisme nr. 1, 1979, p. 11.
[5]) J. Cl. Poulaine : Economie et politique, nr. 251—253, 1975, p. 119.
[6]) Ch. Fitterman : Economie et politique, nr. 8. 1978, p. 24.
[4]) H. Claude, Economie et politique, nr. 20, 1978, p. 12.
[5]) J. Fabre : Economie et politique 251—253, 1975, p. 25 ; Ch. Fitterman, op. cit. p. 23 ; P. Bourgues ; Economie et politique nr. 12/1978, p. 51 ; M. Dominique ; Economie et politique nr. 25, 1979, p. 42 ș.a.
[6]) L'Humanité, 14 mai 1979.
[7]) M. Verlet : Economie et politique, nr. 6—7, 1978, p. 83 ; J. L. Fath ; Economie et politique nr. 17, 1978, p. 42.
[5]) J. Fabre, op. cit. p. 27.

monedă națională produsul intern brut al țărilor avute în vedere. În legătură cu aceasta se subliniază că metoda în cauză nu realizează egalitatea puterilor de cumpărare ale monezilor pe plan intern. Or, această paritate este condiția necesară a unei comparații efective a nivelurilor de trai. Anchete privind nivelul prețurilor efectuate într-un eșantion de țări aflate în diferite stadii de dezvoltare, notează R.P., au scos în evidență amplitudinea decalajului dintre cursurile valutare și paritatea puterilor de cumpărare, amplitudine cu atît mai mare cu cît nivelurile de trai sînt mai deosebite.

Atuurile adaptării la exigențe

• *Într-un articol publicat în revista LE NOUVEL OBSERVATEUR numărul din 30 septembrie a.c., sub titlul „Allemands : pourquoi ca marche chez eux ?", Jacques Morand și Gerard Sandoz investighează principalele cauze pentru care, într-o Europă aflată în criză, R.F.G. progresează economic. Un prim element îl constituie, după opinia autorilor, ajutorul pe care l-a primit R.F.G. după cel de al doilea război mondial pentru reconstrucție și care s-a concretizat, printre altele, într-un parc de mașini-unelte modern. De asemenea, concentrarea capitalurilor a cunoscut în această țară un nivel ridicat — de exemplu, cifra de afaceri a cartelului Hoechst se ridică la cincizeci de miliarde de franci — ceea ce s-a reflectat într-o rentabilitate sporită, un preț de revenire mai scăzut și o mare competitivitate pe piața internațională.*

Are R.F.G. atuuri speciale care o pun în această situație favorabilă ? — se întreabă J.M. și G.S. Din această perspectivă se evidențiază structurarea, încă de timpuriu, a industriei prin dezvoltarea construcțiilor mecanice și a industriei de echipament. Succesul pe piețele străine s-ar explica și printr-o înaltă productivitate, o veche tradiție de exportator, o adaptare rapidă la schimbări și asigurarea unor servicii de calitate după vînzarea produselor — ceea ce a determinat ca în 1978 nivelul exporturilor să depășească cu 16% pe cel al importurilor. Autorii remarcă faptul că în obținerea rezultatelor pozitive concură în mod deosebit o gestiune riguroasă a întreprinderilor, organizarea eficace a acestora, un stil de lucru care încorporează tehnica de avangardă cît și munca stăruitoare și răbdătoare a personalului.

Dimensiuni ale dezvoltării Poloniei

• *Remarcabilele realizări pe plan economic și social obținute de poporul polonez în perioada construcției socialiste sînt evocate pe larg de Bronislaw Golebiowski într-un articol inserat în revista PERSPECTIVES POLONAISES (nr. 6/1979) sub titlul „L'echelle et la dynamique des transformations polonaises 1944—1979" (Dimensiunea și dinamica transformărilor poloneze 1944—1979). Autorul face referiri la creșterea susținută a producției industriale, la evoluția rapidă a procesului de urbanizare : față de 39% din populația totală cît reprezenta populația urbană în 1950, ponderea acesteia se ridica în 1970 la 52,2%, creștere realizată cu deosebire prin migrarea populației rurale spre orașe, proces care a antrenat circa 3,5 milioane persoane ; se estimează că la sfîrșitul actualului deceniu populația urbană va ajunge la 60 la sută. În studiul citat se relevă atenția deosebită acordată în toți acești ani dezvoltării învățămîntului ; roadele unei asemenea orientări, care constituie în fapt, una din modalitățile principale de a deschide tinerei generații posibilități largi de afirmare, s-a concretizat în constituirea unui mare număr de cadre cu o pregătire ridicată — un milion de persoane la nivelul întregii țări, factor decisiv în asigurarea progresului.*

C.E.E. și schimbările din economia mondială

• *În colecția „Tendințe în economia mondială", Consiliul științific ungar pentru economia mondială publică în limba engleză studiul lui András Inotai* The EEC at the end of seventies *(C.E.E. la sfîrșitul anilor '70), Budapesta, 1979, 111 pag. Autorul își concentrează atenția asupra reacției Pieței comune la schimbările substanțiale — și care se anunță de durată — în mediul economic exterior, petrecute după 1973—1974 ; în acest cadru A.I. se ocupă în special de politica energetică și de recentele tendințe protecționiste din țările vest-europene. Un alt obiectiv al lucrării îl constituie analiza modificărilor pe care le va produce în comerțul mondial (în care Piața comună deține o pondere importantă) procesul de aderare a noi state la C.E.E.*

Subliniind necesitatea unor negocieri comerciale concrete între fiecare din țările socialiste interesate și C.E.E., ca o condiție a promovării în continuare a exporturilor, în special de produse industriale, autorul trece în revistă diferite opinii existente pe plan internațional în această problemă, opinii care au în vedere diferențele existente de la țară la țară în ce privește dotarea cu resurse naturale, structura producției, a exporturilor și importurilor ș.a.

FIȘE

Cercetarea viitorului

(Urmare din pag. 21)

o înaltă considerație, ci în a-l face „să se simtă acasă" în proiect și să înțeleagă că acesta este un loc în care el poate crea și da ce are mai bun în el, în care poate stimula și poate fi stimulat de alții. Deci, ceea ce eu încerc să fac este de a iniția acest imens proces creator al dialogului care este acum în curs de desfășurare, concentrat asupra dezvoltării umane și sociale.

— Unul din obiectivele de care aminteați este apropierea studiilor asupra dezvoltării de cele ale viitorului...

— În urmă cu zece ani sau chiar numai cu cinci ani, studiile asupra dezvoltării se ocupau de „lumea a treia", iar cele ale viitorului de primele două, adică de țările capitaliste și socialiste industrializate. Aceasta era o mare eroare, pentru că se admitea existența unor teorii separate, una pentru țările sărace și alta pentru cele bogate. Într-o perioadă și mai veche, acum vreo 15 ani, chiar cercetările asupra dezvoltării erau făcute de specialiști din țările bogate despre țările sărace, iar cercetarea viitorului era făcută de specialiști din țările bogate, cu privire la țările bogate. Noi am respins această separare. În proiectul G.P.I.D. există oameni din țările în curs de dezvoltare care cercetează probleme ale țărilor dezvoltate. Astfel, grupul suedez a cerut unor studenți din „lumea a treia" să spună cum le apare lor Suedia și cum le-ar place să arate această țară. Avem nevoie de teorii aplicabile tuturor țărilor, indiferent de nivelul lor de dezvoltare.

— Sînteți oare un adversar al modelelor globale, așa cum păreți ?

— Nu sînt împotriva modelelor globale, dar sînt împotriva modelelor facile, universalizate după model occidental. În lumea mea ideală nu ar exista exploatare prin schimburi inechitabile, s-ar manifesta o mare diversitate pe baza tradițiilor culturale... Europa Evului Mediu era, din acest punct de vedere mai simetrică, mai echilibrată, pe cînd odată cu nașterea capitalismului în Europa și în special odată cu revoluția industrială, spre sfîrșitul secolului 18, Europa a început să fie dominată de colțul ei de nord-vest. Deci, nu sînt împotriva viziunii unei lumi bune, dar noțiunea de model mondial are conotația a ceva computerizat, detașat de ființele umane, a ceva matematico-mecanic care poate fi o unealtă folositoare, dar adeseori tinde să devină un scop în sine.

— Vă referiți într-un studiu recent la un calcul potrivit căruia în perioada de după cel de al doilea război mondial, au existat în medie 11,5 conflicte armate pe zi. Considerați că un progres în direcția satisfacerii trebuințelor umane de bază ar putea conduce la diminuarea frecvenței acestor conflicte ?

— Este o întrebare foarte bună. În ce privește calculul, nu l-am făcut eu, ci Istvan Kende, cercetător al problemelor păcii de la Universitatea economică „Karl Marx" din Budapesta. Este un fapt că actualele conflicte din lume au loc între țări în curs de dezvoltare. După opinia mea, războaiele se datoresc unor cauze foarte diferite. Chiar dacă se elimină orice dominație a unei țări de către alta nu se înlătură toate cauzele războaielor. Țările care comit agresiuni pot fi bogate sau sărace. Știm încă prea puțin în legătură cu cauzele războaielor. Cred că satisfacerea trebuințelor umane de bază va înlătura unele din cauzele războaielor, dar în mod cert nu pe toate.

— Ați avut cuvinte foarte frumoase de apreciere la adresa echipei de oameni de știință români cu care colaborați.

— Am afirmat despre echipa românească faptul că este extrem de productivă, lucrează într-adevăr ca o echipă, are originalitate, are un instrument matematic pe care alte grupuri nu îl au și are un apetit extraordinar pentru toate genurile de probleme.

— Care sînt proiectele dv. științifice de viitor ?

— În primul rînd îmi propun să duc la bun sfîrșit acest proiect, pînă în 1982. După aceea, pur și simplu nu știu. Am încercat să-mi impun ca regulă să mențin viitorul deschis. Această regulă o aplic și în gîndirea despre viitorul lumii : să nu închid viitorul într-un model predeterminat. În primul rînd, pentru că orientarea mea dialectică îmi spune că acest lucru nu ar fi posibil. În al doilea, ar fi împotriva întregii idei de libertate de a nu avea posibilitatea de opțiune în viitor, cu alte cuvinte ca viitorul să fie absolut predeterminat.

— De ce v-ați orientat spre problemele sociale, după ce ați studiat matematica ?

— Ca student am căpătat interes pentru problemele sociale și politice. Ca elev de liceu mă interesau în mod deosebit matematica și fizica, așa încît a fost natural să continui să le studiez. Apoi m-a atras foarte puternic cealaltă direcție. Mi-am luat doctoratul în matematică și fizică la Universitățile din Oslo și Bergen, ceea ce mi-a permis acum să înțeleg ce face echipa românească, acest lucru fiind o rațiune suficientă de satisfacție pentru a fi studiat matematica !

În încheiere, profesorul Johan Galtung ne-a declarat :

— Am urmărit întotdeauna cu mare interes politica externă a României, tocmai pentru că cunosc foarte bine această țară și mă simt foarte legat de ea. Deși este situată în Europa de Est și este membră a Tratatului de la Varșovia, ea este în același timp membră a Grupului celor 77, dînd dovadă de o mare flexibilitate și capacitate de construire de punți. Sînt puține în lume țările care să aibă relații cu atît de multe cu alte state. Din acest punct de vedere, Bucureștiul devine un fel de centru de importanță mondială, nu în sensul tradițional de centru de putere, ci în acela de a avea legături, care îi dau posibilitatea de a acționa constructiv pe plan diplomatic pentru soluționarea multor conflicte.

Anul acesta este pentru poporul român anul celei de a 35-a aniversări a revoluției. Deoarece mă simt profund atașat de România, țară în care am fost de atîtea ori, aș dori să-mi exprim speranța că această revoluție va continua, că spiritul revoluționar nu va muri niciodată și că poporul român — cu marea sa originalitate și creativitate — va fi întotdeauna capabil să găsească noi soluții numeroaselor probleme noi care vor apărea.

Învățămîntul — forță de producție

(Urmare din pag. 20)

tărîrile care se iau. Noua calitate ține aproape exclusiv de răspunsul concret la întrebarea **cum ?** Chiar și cele mai bune planuri de învățămînt și cele mai judicioase programe de studiu, devin formale dacă nu sînt însoțite de modalități adecvate de realizare a lor. Astfel, corelațiile interdisciplinare pe tot sistemul școlar, pe care învățămîntul, ca element al forțelor de producție ale societății, le face absolut necesare, se înfăptuiesc doar parțial. Lipsesc metodologii corespunzătoare abordării problemelor pe termen lung. Așa cum este organizat și cum se desfășoară învățămîntul în prezent, în majoritatea țărilor lumii, el nu reușește să formeze la elevi și studenți o gîndire sistemică interdisciplinară, ceea ce îi lipsește pe aceștia de posibilitatea de a acționa eficient în viitor, cînd vor fi chemați să-și aducă contribuția la dezvoltarea socială. Omenirea este confruntată, în prezent, cu probleme grave la nivel planetar, între care un loc deosebit îl ocupă criza energetică și de materii prime, crizele valutare, discrepanțele care se adîncesc tot mai mult între țările dezvoltate din punct de vedere economic și cele în curs de dezvoltare. În aceste condiții, învățămîntul ar trebui să facă mai mult pentru formarea la elevi și studenți a gîndirii globale.

În al treilea rînd, **este necesară o calitate nouă, superioară, a celor care instruiesc și educă.** Pentru că noțiunea de calitate nu este o abstracție, ci o componentă și o rezultantă a calității acțiunilor personalului didactic. Chiar și în cel mai modern sau sofisticat învățămînt nu se poate face abstracție de faptul că rolul de conducător al procesului instructiv-educativ revine cadrului didactic. De aici și grija și atenția cu care trebuie să fie el înconjurat, ajutat să se desăvîrșească în pregătirea lui multilaterală, stimulat să depună o muncă plină de pasiune. Experiența arată că învățămîntul este ceea ce sînt oamenii lui. De aceea partidul și statul nostru pune un accent atît de mare pe creșterea rolului cadrelor didactice în întreaga lor activitate instructiv-educativă, cu deosebire însă în ceea ce privește realizarea unei strînse legături a învățămîntului cu practica, cu producția.

În al patrulea rînd, **noua calitate, superioară trebuie să se manifeste în îmbunătățirea radicală a stilului de muncă a administrației învățămîntului.** Problema este de a înlătura cu desăvîrșire formalismul și tendința de a mima activitatea pusă în slujba școlii, de a înlătura — sub orice formă — incompetența, diletantismul și superficialitatea.

Teza că învățămîntul devine o importantă forță de producție a societății constituie o expresie sintetică a cerințelor trecerii la o nouă calitate, superioară în domeniul pregătirii cadrelor în pas cu cerințele actuale și de perspectivă ale economiei moderne.

PRINCIPIUL TRATAMENTULUI PREFERENȚIAL ÎN RELAȚIILE COMERCIALE CU ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE: EVOLUȚII NOI ȘI PERSPECTIVE (I)

APLICAREA PRINCIPIULUI tratamentului preferențial în relațiile economice cu țările în curs de dezvoltare reprezintă o premisă importantă pentru accelerarea programului lor economic, pentru eliminarea decalajelor care le despart de țările dezvoltate. În mesajul adresat celei de-a doua Conferințe generale a Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială de la Lima, președintele Nicolae Ceaușescu arăta: **„...apreciem că este necesar ca și statele puternic industrializate să sporească substanțial mijloacele destinate sprijinirii procesului de industrializare a țărilor în curs de dezvoltare, să le acorde un tratament preferențial în toate domeniile economice...“** [1].

Rezoluțiile adoptate de Adunarea generală a O.N.U. privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale au proclamat unul din principiile de bază ale acestei ordini aplicarea de către țările dezvoltate a unui tratament preferențial pe bază de nereciprocitate și nediscriminare în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în toate sectoarele relațiilor economice internaționale în care acest lucru este posibil și adecvat. Aplicarea acestui principiu de către țările dezvoltate are o dublă justificare. În primul rînd, este inechitabil a se stabili drepturi și obligații egale între parteneri inegali. În consecință, se impune acordarea de către țările dezvoltate a unui tratament preferențial nereciproc în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, destinat să compenseze poziția dezavantajoasă a acestor din urmă țări în economia mondială. În al doilea rînd, facilitînd creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare și sporirea încasărilor lor din export, tratamentul preferențial este de natură să favorizeze lărgirea importurilor acestor țări din țările dezvoltate.

Principiul tratamentului preferențial este aplicabil nu numai în relațiile dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, ci și între înseși țările în curs de dezvoltare, lucru subliniat și în rezoluțiile O.N.U. privind noua ordine economică internațională. Aplicarea acestui principiu în relațiile dintre țările în curs de dezvoltare, pe bază de reciprocitate, reprezintă un factor important pentru promovarea relațiilor economice reciproce, ca o componentă esențială a noii ordini economice internaționale.

Unul din domeniile principale ale aplicării principiului tratamentului preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare îl constituie comerțul internațional. În ultimii ani s-au realizat unii pași în direcția traducerii în viață a acestui principiu în materie de politici comerciale internaționale, în special prin instaurarea sistemului generalizat de preferințe (SGP) și încheierea unor acorduri comerciale preferențiale între țări în curs de dezvoltare. Recent, în cadrul negocierilor comerciale multilaterale (N.C.M.) de sub egida GATT („Runda Tokio“) au fost de asemenea obținute unele rezultate în acest sens, care sînt însă departe de a răspunde cerințelor țărilor în curs de dezvoltare. Rezultatele „Rundei Tokio“ sînt supuse spre aprobare guvernelor țărilor participante la N.C.M. Aceste rezultate vor fi examinate și de către Părțile contractante la GATT, întrucît ele comportă amendamente și completări ale regulilor stabilite în cadrul GATT.

Declarația de la Tokio, adoptată la reuniunea ministerială din septembrie 1973, consacrată deschiderii oficiale a negocierilor comerciale multilaterale, prevede, între alte obiective ale acestor negocieri, „asigurarea de avantaje suplimentare pentru comerțul internațional al țărilor în curs de dezvoltare“ și recunoaște „importanța aplicării de măsuri diferențiate țărilor în curs de dezvoltare, potrivit unor modalități care să le asigure un tratament special și mai favorabil, în sectoarele de negociere unde acest lucru este realizabil și indicat“.

Rezultatele obținute în cadrul N.C.M. în ce privește aplicarea acestor prevederi ale Declarației de la Tokio sînt însă foarte modeste.

Cu prilejul revizuirii unor reguli ale GATT, la care s-a procedat cu prilejul N.C.M. s-a ținut seama într-o anumită măsură de cerința aplicării unui tratament preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, s-a elaborat o bază juridică permanentă pentru aplicarea tratamentului preferențial și s-au prevăzut unele dispoziții preferențiale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în acordurile negociate multilateral privind atît unele măsuri netarifare, cît și măsurile de salvgardare adoptate în vederea asigurării dezvoltării economice și echilibrării balanței de plăți.

Baza juridică

ÎN cadrul N.C.M. s-a convenit un text care asigură o bază juridică permanentă pentru tratamentul preferențial acordat țărilor în curs de dezvoltare și între aceste țări în domeniul tarifar și netarifar. Acest text este cunoscut și sub numele de „clauza de abilitare“ („enabling clause“ sau „clause d'habilitation“). Ea permite părților contractante la GATT ca, făcînd abstracție de prevederile articolului I al GATT privind aplicarea clauzei națiunii cele mai favorizate, să acorde un tratament preferențial, mai favorabil, țărilor în curs de dezvoltare, fără să implice însă un angajament ferm al țărilor dezvoltate de a aplica un astfel de tratament acestor țări. Cerința țărilor în curs de dezvoltare de a li se aplica un regim preferențial, cu caracter obligatoriu, nu a fost satisfăcută, acordarea sau nu a unui atare regim rămînînd la latitudinea țărilor dezvoltate.

Clauza sus menționată permite părților contractante la GATT să acorde un tratament preferențial în formele în care se aplică **de facto** și anume:

a) preferințele tarifare acordate în cadrul Sistemului generalizat de preferințe;

b) tratamentul diferențiat și mai favorabil acordat țărilor în curs de dezvoltare în cadrul acordurilor privind măsurile netarifare, negociate multilateral sub egida GATT;

c) preferințele tarifare și, în anumite condiții care pot fi stabilite, preferințele netarifare pe care țările în curs de dezvoltare le convin între ele în cadrul acordurilor comerciale regionale sau globale;

d) tratamentul special acordat țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate.

Dacă aplicarea clauzei națiunii celei mai favorizate, conform articolului I al GATT, este necondiționată, acordarea tratamentului preferențial este subordonată unor condiții și restricții. Astfel, „clauza de abilitare“ prevede că aplicarea acestui tratament nu trebuie să creeze dificultăți comerțului altor țări membre GATT și nici să împiedice continuarea reducerii barierelor din calea comerțului pe baza principiului națiunii celei mai favorizate.

În ceea ce privește reciprocitatea, dispozițiile „clauzei de abilitare“ reafirmă angajamentul țărilor dezvoltate de a nu urmări să obțină, în cursul negocierilor comerciale, concesii incompatibile cu nevoile partenerilor lor în curs de dezvoltare. Menționăm că un astfel de angajament figurează deja în partea a IV-a a GATT (articolul XXXVI, paragraful 8), adăugată textului GATT în 1965.

Aplicarea tratamentului preferențial este concepută ca temporară și degresivă. În clauza menționată se arată că se aș-

[1] **Nicolae Ceaușescu**, Lichidarea subdezvoltării, a decalajelor dintre state, făurirea noii ordini economice internaționale — probleme cardinale ale zilelor noastre, Ed. politică, 1979, p. 59

teaptă ca țările în curs de dezvoltare, pe măsura dezvoltării economiei lor și îmbunătățirii situației lor comerciale, să își amelioreze capacitatea de a aduce contribuții, de a face concesii negociate sau de a adopta alte acțiuni, convenite reciproc, conform prevederilor GATT, beneficiind mai deplin de ansamblul de drepturi și obligații stipulate de GATT. Potrivit acestei prevederi, cunoscută sub denumirea de principiul „aplicării graduale", tratamentul preferențial acordat de către țările dezvoltate ar putea fi suprimat, în funcție de progresul economic realizat de diverse țări în curs de dezvoltare. Aplicarea acestui principiu ar permite țărilor dezvoltate să facă o discriminare între țările în curs de dezvoltare într-un mod arbitrar și unilateral, fapt pentru care Grupul celor 77 a respins conceptul „aplicării graduale". Reprezentanții unor țări în curs de dezvoltare au subliniat că nu acceptă acest concept, întrucît el implică privarea țărilor în curs de dezvoltare mai avansate de tratamentul special, mai favorabil în relațiile economice internaționale.

„Clauza de abilitare" prezintă avantajul că suprimă necesitatea de a se obține în fiecare caz în parte o derogare specială de la articolul I al GATT pentru aplicarea unui tratament preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare și între aceste țări, prevăzînd o derogare cu caracter general de la acest articol. După cum se știe, pînă în prezent, aplicarea S.G.P. și a acordurilor comerciale preferențiale a necesitat obținerea de astfel de derogări speciale de la articolul I al GATT în fiecare caz în parte. Valoarea clauzei în chestiune este însă considerabil diminuată de restricțiile și limitările la care este supusă aplicarea tratamentului preferențial pentru țările în curs de dezvoltare (caracter neobligatoriu, temporar și degresiv, acordarea condiționată, sferă restrînsă de aplicare etc.).

Preferințe netarifare

ACORDURILE și aranjamentele multilaterale negociate în cadrul „Rundei Tokio" privind o serie de măsuri netarifare (subvențiile și taxele compensatorii, obstacolele tehnice din calea comerțului, evaluarea vamală, achizițiile guvernamentale, procedurile în materie de licențe de import) denumite și coduri, conțin unele prevederi preferențiale limitate în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, pe baza „clauzei de abilitare".

Codul privind subvențiile și taxele de compensație are drept scop să asigure ca folosirea subvențiilor de către o țară să nu afecteze interesele comerciale ale altor țări, iar contramăsurile adoptate să nu împiedice în mod nejustificat comerțul internațional. El prevede obligația de a nu subvenționa exportul de produse manufacturate și minerale și limitează subvențiile de export acordate la produsele primare (produse agricole, piscicole și forestiere). Subvențiile interne sînt admise, cu condiția de a nu cauza un prejudiciu serios intereselor altor țări.

În cazul țărilor în curs de dezvoltare, codul recunoaște dreptul acestor țări de a recurge la subvenții pentru favorizarea dezvoltării și industrializării lor; aceste țări nu sînt supuse interdicției de a folosi subvențiile la exportul de produse industriale și minerale. Dreptul țărilor în curs de dezvoltare de a folosi subvențiile este totuși supus unor restricții. În primul rînd, ele sînt obligate să utilizeze subvențiile astfel încît să nu producă un prejudiciu serios altor țări. În caz contrar, exporturile subvenționate ale țărilor în curs de dezvoltare pot fi supuse la taxe de compensație. În al doilea rînd, în conformitate cu conceptul „aplicării graduale" codul prevede că țările în curs de dezvoltare ar trebui să subscrie la angajamente de reducere sau eliminare a subvențiilor de export, atunci cînd recurgerea la aceste subvenții este incompatibilă cu nevoile lor în materie de competitivitate și dezvoltare.

Țările în curs de dezvoltare au solicitat ca țările dezvoltate să nu subvenționeze mărfurile care concurează produsele lor de export. În ce privește subvențiile acordate de țările dezvoltate, codul se limitează însă să prevadă numai în mod vag că aceste țări vor ține seama de nevoile țărilor în curs de dezvoltare.

Codul prevede că, în cazul în care o țară în curs de dezvoltare s-a angajat să reducă sau să elimine subvențiile la export, celelalte țări nu vor lua contramăsuri față de aceste subvenții.

Acordul privind obstacolele tehnice din calea comerțului (codul privind standardele) vizează evitarea aplicării nejustificate de bariere în acest domeniu. Pentru a permite țărilor în curs de dezvoltare să adere la acest cod, se prevede posibilitatea de a li se acorda, la cerere, derogări, specificate și limitate în timp, pentru o parte sau totalitatea obligațiilor rezultate din cod. De asemenea, se prevede acordarea de asistență tehnică acestor țări în domeniul aplicării codului. Acest cod permite țărilor în curs de dezvoltare să introducă în reglementările lor tehnice norme vizînd păstrarea tehnicilor și metodelor de producție indigene, conforme nevoilor lor.

Codul privind valoarea în vamă urmărește să elimine folosirea evaluării vamale în scopuri protecționiste. Acest cod prevede posibilitatea de a se amîna aplicarea diferitelor dispoziții ale codului de către țările în curs de dezvoltare și acordarea de asistență tehnică acestor țări în domeniul aplicării codului.

Codul privind achizițiile guvernamentale vizează eliminarea discriminării în favoarea furnizorilor interni sau între furnizorii străini în acest domeniu, în scopul asigurării unei concurențe internaționale sporite și folosirii mai eficace a resurselor publice. În acest sens, codul prevede aplicarea principiului nediscriminării și tratamentului național față de furnizorii din alte țări în materie de legi, proceduri și practici privind achizițiile guvernamentale. Cu alte cuvinte, furnizorilor străini li se va aplica același tratament ca și furnizorilor interni.

Acest cod prevede în mod vag că, în cadrul elaborării legilor, regulamentelor și procedurilor privind achizițiile publice, se va avea în vedere facilitarea importurilor din țările în curs de dezvoltare. Propunerile țărilor în curs de dezvoltare în sensul ca la examinarea ofertelor acestor țări în cadrul achizițiilor guvernamentale să se elimine incidența cheltuielilor de import și a taxelor vamale asupra restului produselor lor nu a fost reținută.

Codul prevede posibilitatea de a excepta, în anumite condiții, țările în curs de dezvoltare de la obligația de a aplica principiul tratamentului național în cadrul achizițiilor guvernamentale pe care le efectuează, în scopul favorizării furnizorilor interni sau din alte țări în curs de dezvoltare. Excepțiile de la prevederile codului consimțite țărilor în curs de dezvoltare vor face obiectul unei examinări periodice, în scopul restabilirii progresive a regimului normal. De asemenea, se prevede acordarea de către țările dezvoltate de asistență tehnică țărilor în curs de dezvoltare pentru facilitarea soluționării problemelor acestor din urmă țări în materie de achiziții guvernamentale.

Codul preconizează aplicarea unui tratament special în materie de achiziții guvernamentale țărilor cel mai puțin avansate. Aceste țări vor putea să beneficieze unilateral de avantajele prevăzute de codul privind achizițiile guvernamentale, fără să participe la acest cod.

Acordul privind procedurile în materie de licențe de import vizează ca aceste proceduri să nu constituie un mijloc de restrîngere a importurilor. Acest acord nu conține dispoziții semnificative privind tratamentul preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Propunerea acestor țări vizînd eliminarea de către țările dezvoltate a regimului de licențe automate la importurile provenind din țările în curs de dezvoltare nu a fost acceptată.

În cadrul Rundei Tokio nu s-a realizat nici un acord multilateral în domeniul restricțiilor cantitative la import, domeniu care preocupă în cel mai înalt grad țările în curs de dezvoltare. Realizarea cît mai curînd a unui acord multilateral în acest domeniu, prevăzînd eliminarea pe o bază preferențială a restricțiilor cantitative la importul din țările în curs de dezvoltare rămîne o necesitate imperioasă.

Victor ALDEA

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna septembrie 1979

ÎN LUNA SEPTEMBRIE a.c. s-a reluat tendința de creștere a prețurilor internaționale, după scăderea sezonieră care a avut loc în luna precedentă. Potrivit indicelui agregat I.E.M., prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România au crescut cu 2,3%, recuperînd practic pierderile înregistrate în luna august.

Reluarea tendinței de creștere a prețurilor din toamna acestui an este atribuită unor factori cum sînt : reînvigorarea procesului inflaționist, ca efect al majorării accentuate a prețurilor la țiței din primul semestru al anului ; instabilitatea financiar-valutară internațională și în special reluarea tendinței de scădere a cursului dolarului față de celelalte valute occidentale ; febra aurului, care a dus la atingerea unor niveluri record ale prețurilor la acest metal prețios.

În cadrul produselor de bază, creșteri relativ mai accentuate de prețuri au fost înregistrate în luna septembrie la **produsele agroalimentare** *(+3,7%). Prețurile au crescut în primul rînd la zahăr și produse tropicale (+6,8%) datorită intensificării achizițiilor, sub influența condițiilor climaterice nefavorabile pentru culturile de trestie de zahăr din Cuba și a întîrzierii recoltei de cacao din Coasta de Fildeș. Prețurile au crescut, de asemenea, la carne și preparate din carne (+5,3%), semințe oleaginoase și grăsimi comestibile (+2,3%), precum și la cereale (+1,2%) datorită înviorării achizițiilor după concediile de vară și a perspectivelor creșterii cu 10% a comerțului internațional cu cereale.*

Pe piața internațională a **combustibililor** *s-a remarcat creșterea prețurilor la produse petroliere (+4,1%) și în special la distilatele medii și grele, ca urmare a începerii aprovizionărilor sezoniere cu combustibili pentru lucrările agricole de toamnă și pentru sezonul rece. Sub incidența tendinței ascendente a prețurilor la combustibili, au crescut și prețurile la cărbuni cocsificabili și cocs (+1,9%).*

Încetinirea activității din industria prelucrătoare din țările capitaliste s-a resimțit pe piețele internaționale ale unor **materii prime și semifabricate industriale.** *Astfel, prețurile au scăzut la pieile brute de bovine (—8,4%), cauciuc natural (—1,1%) și metale (—0,8%).*

S-a înregistrat o creștere relativ accentuată la lemn și produse din lemn (+8,0%) în urma majorării prețurilor de listă ale principalilor furnizori de cherestea din Europa. De asemenea, prețurile au crescut la minereuri (+1,4%) și fibre textile naturale (+0,7%).

Sectorul conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

INDICELE SINTETIC I.E.M. ÎN ANII 1977-1978 ȘI ÎN SEPTEMBRIE 1979

— 1970-1972 = 100 —

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Aug.	Sept.
INDICE GENERAL	1977	230,1	224,5	223,8
	1978	247,7	250,3a)	255,9a)
	1979		345,3a)	353,3a)
1. Produse alimentare	1977	180,7	166,9	170,7
	1978	191,8	190,4a)	196,8a)
	1979		227,5a)	235,9a)
- cereale	1977	161,6	136,2	142,9
	1978	187,7	182,7	186,4
	1979		242,4	245,3
- semințe oleag., prod.deriv., grăs.anim. și veg.	1977	189,1	165,1	171,5
	1978	201,6	207,5	211,7a)
	1979		247,9	253,7a)
- animale, carne și prod.anim.	1977	158,7	159,6	162,1
	1978	175,5	175,1a)	180,8a)
	1979		199,5a)	209,9a)
- zahăr și produse tropicale	1977	263,3	246,9	244,7
	1978	228,8	220,3	236,8a)
	1979		245,4	262,0a)
2. Combustibili	1977	398,4	396,8	394,3
	1978	442,0	432,9	441,9a)
	1979		782,5	805,1a)
- cărbuni și cocs	1977	289,1	288,9	287,9
	1978	356,2	357,0	361,5a)
	1979		396,4	403,9a)
- țiței	1977	553,9	557,2	557,2
	1978	548,0	547,0	547,9
	1979		925,6	925,6
- produse petroliere	1977	439,1	434,6	429,9
	1978	479,6	459,1	475,2
	1979		1067,6	1111,2
3. Materii prime industriale	1977	199,2	195,3	193,9
	1978	211,5	218,9	223,2a)
	1979		261,2a)	264,8a)
- minereuri	1977	149,4	149,4	143,8
	1978	137,1	138,0a)	140,6a)
	1979		157,8a)	160,0a)
- metale	1977	192,1	191,0	190,2
	1978	202,8	212,0a)	215,6a)
	1979		257,4a)	255,4a)
- cauciuc	1977	231,0	224,8	242,2
	1978	279,2	295,9	310,4
	1979		369,8	365,9
- lemn și prod. din lemn	1977	227,9	226,9	226,4
	1978	249,9	254,9	264,0a)
	1979		305,1a)	327,3a)
- fibre animale și vegetale	1977	212,3	188,6	180,8
	1978	215,1	218,9	221,7
	1979		253,4	235,0
- piei	1977	186,6	177,2	171,8
	1978	247,7	269,0	284,9
	1979		369,4	358,5

a) Date provizorii pentru: ulei de ricin, porcine, carne de vită, miere, huilă, cocs de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, sîrmă neagră, țevi din oțel, laminate de cupru, cherestea de răşinoase, celuloză, hîrtie, iută.

Orientări în dezvoltarea economică

Togo — resurse ale creșterii

FOSFAȚII constituie pentru economia togoleză principala resursă economică, care asigură statului importante mijloace economice și financiare. Exploatarea acestei importante surse de bogății, naționalizată la 2 februarie 1974, a creat condiții pentru o serie de schimburi considerabile în economia țării. Acestea s-au datorat nu atît creșterii regulate a producției de fosfați — de la 1,9 milioane tone în 1968, la 2,5 milioane tone în 1974 — cît mai ales creșterii prețului de vînzare care, de la 14 dolari tona în 1968, a ajuns la 75 dolari tona în 1974, ceea ce reprezintă o cifră de afaceri de aproape 40 milioane franci CFA (214,9 franci CFA = 1 dolar). Creșterea prețurilor fosfaților a făcut ca previziunile de investiții care fusese de 75 miliarde franci CFA pentru al 2-lea plan de dezvoltare economică (1971—1975), să ajungă pentru cel de-al 3-lea plan (1976—1980) la 250 miliarde franci CFA.

Pentru a compensa lipsa de cîștiguri rezultată din scăderea bruscă a prețului tonei de fosfați — 35 dolari în 1976, nivel la care pare să se stabilizeze — Oficiul togolez al fosfaților a crescut producția comercializată de la 2,5 milioane tone în 1976 la 2,9 milioane tone în 1977, urmînd ca în 1979 să ajungă la 3,5 milioane tone. În 1978, exporturile de fosfați s-au cifrat la 2,9 milioane tone, volum comparabil celui înregistrat în 1977 și superior livrărilor din anii precedenți. Din 1962, exporturile Companiei togoleze a minelor Benin și Oficiilor togoleze de fosfați care i-a succedat au totalizat 23,5 milioane tone, ceea ce a reprezentat 132,4 miliarde franci CFA pînă la sfîrșitul anului 1977.

Al 3-lea plan togolez de dezvoltare prevede creșterea capacității de producție la 3.5 milioane tone în 1979. Pentru aceasta sînt necesare investiții de aproape 7 miliarde franci CFA în vederea achiziționării de instalații noi și material minier. Folosirea noilor instalații și a unor metode perfecționate de exploatare va permite producerea unui milion de tone de fosfați — livrabil direct uzinei de îngrășăminte fosfatice aflată în proiect, ceea ce va asigura prelucrarea unei părți însemnate din cantitatea exportată pînă acum în stare brută. Totodată, Biroul național de cercetări miniere va întreprinde explorarea zonelor din nordul țării și își va continua cercetările în bazinul sedimentar de coastă, unde sînt situate zăcămintele descoperite pînă în prezent.

Relațiile dintre Republica Socialistă România și Togo se desfășoară în baza Acordului comercial și de cooperare economică, științifică și tehnică semnat la Lomé în 1975, ele cunoscînd un curs ascendent. În baza acordului de cooperare economică, partea română participă din 1978 la prospectarea în vederea valorificării zăcămîntului de minereu de fier de la Bandjeli, urmînd ca noi acțiuni să fie inițiate și în alte domenii.

Narcis CRAIU

EVOLUȚII MONETARE

CARACTERISTICA PRINCIPALĂ a perioadei 8—12 X 1979 a constituit-o continuarea redresării **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale. Măsurile luate de autoritățile monetare federale la sfîrșitul săptămînii precedente (creșterea cu 1% a taxei oficiale a scontului, noi restricții în sistemul de creditare prin impunerea constituirii de rezerve minime obligatorii de 8% asupra împrumuturilor contractate de către băncile comerciale nord-americane pe piața eurodolarilor) au fost urmate de creșterea dobînzii preferențiale „prime rate" de la 13.5% p.a. la 14,5% p.a. de către principalele bănci din S.U.A.

Francul elvețian a înregistrat cea mai accentuată depreciere față de dolar — 2.6% pe ansamblul perioadei (1,6250 franci/1 dolar pe 12 X, comparativ cu 1,5835 franci/1 dolar pe 5 X). Mișcarea a fost amplificată și de publicarea indicelui prețurilor cu ridicata pe luna septembrie, care arată o creștere cu 0,7% față de o scădere de 0,1% în august a.c. După ce pe 9 X '79 **marca vest-germană** era cotată la 1,8050 mărci/1 dolar (depreciere de 2.4% față de nivelul din 5 X de 1,7620 mărci/1 dolar), sub influența unor factori tehnici înregistrează o redresare ușoară pînă la 1,7925 mărci/1 dolar (depreciere de 1,7% față de nivelul de referință). **Francul belgian** era cotat la sfîrșitul săptămînii la 29,10 franci/1 dolar, ceea ce reprezintă o depreciere de peste 2% față de dolar în raport cu nivelul din 5 X '79.

Cu toate mișcările dobînzilor la **lira italiană** (taxa scontului a fost modificată de la 10,5% la 12%, iar „prime rate" de la 15 la 16%) cursul acesteia pe piață a evoluat pe o linie descendentă față de dolar, astfel că nivelul din 12 X '79 de 829,50 lire/1 dolar era cu 2% sub cel de referință de 814 lire/1dolar. **Francul francez** era tranzacționat la sfîrșitul săptămînii la 4,21 franci/1 dolar, cu 1,2% sub închiderea din 5 X '79 de 4,1580 franci/1 dolar. Mișcări apropiate de deprecieri (circa 1%) au înregistrat **lira sterlină** (2,16 dolari/1 lîră pe 12 X, față de 2,1850 dolari/1 lîră pe 5 X '79) și **yenul japonez** (227 yeni/1 dolar, față de 224,65 yeni/1 dolar).

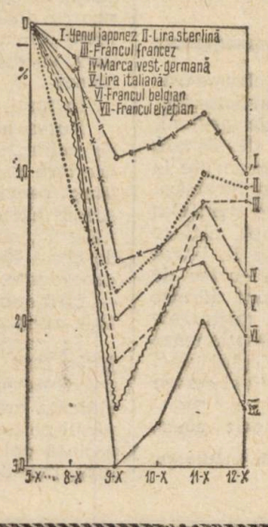

După creșterea **dobînzilor** la intern în S.U.A., piața eurodolarilor a cunoscut o creștere spectaculoasă, astfel că depozitele la 6 luni erau tranzacționate la sfîrșitul săptămînii cu peste 1,75% peste nivelele din 12 X '79, respectiv la 15%. Aceeași mișcare de creștere au înregistrat-o și dobînzile la euromărcile vest-germane, cotate în jur de 8.125% (creștere cu 0,5% p.p.) și cele la eurofranci elvețieni : 3,125% (+1%).

Fluctuații puternice a continuat să înregistreze și prețul aurului. Ușorul recul de la sfîrșitul intervalului analizat a fost pus mai ales pe acțiunea unor factori tehnici, al doilea fixing de la Londra din 12 X '79 de 395 dolari/uncie fiind totuși cu 10 dolari/uncie peste cel corespunzător din 5 X '79.

Paul DUMITRAȘCU
GH. MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 8—12 X, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 5 X a.c.

MAREA PRĂBUŞIRE

O filă de istorie în evoluţia sinuoasă a capitalismului contemporan

„NOI ÎN AMERICA sîntem azi mai aproape de triumful definitiv asupra sărăciei decît s-a aflat vreodată un popor în cursul istoriei lui. Căminele de săraci dispar din jurul nostru. N-am ajuns încă la ţel, dar dacă ni se va da posibilitatea de a continua politica celor opt ani care s-au scurs, vom vedea cu ajutorul lui Dumnezeu apropiindu-se ziua în care sărăcia va fi izgonită din mijlocul poporului nostru. Nu există o garanţie mai sigură împotriva sărăciei decît aceea de a da fiecăruia posibilitatea de a munci. Este prima condiţie a politicii pentru care votăm".

Acest pasaj, citat de cei care vor să demonstreze pînă unde poate merge miopia sau reaua credinţă a unor politicieni occidentali, este extras dintr-un discurs pronunţat de Herbert Hoover, candidat republican la preşedinţia Statelor Unite ale Americii, în cursul campaniei electorale din vara anului 1928. Candidatul din 1928 a obţinut voturile alegătorilor şi a activat în fruntea S.U.A. timp de patru ani : 1929—1933. Promisiunile electorale ale lui Hoover s-au dovedit însă în toţi aceşti ani la fel de departe de realităţi ca soarele de lună.

O ironie, o ironie crudă, rămasă înscrisă cu litere de foc în analele capitalismului contemporan, a făcut ca în loc de promisa izgonire a sărăciei din mijlocul poporului american, Hoover să vadă abătîndu-se asupra Americii şi apoi asupra lumii întregi cea mai profundă criză pe care a cunoscut-o vreodată omenirea. Omul care promisese în 1928 să dea fiecăruia posibilitatea de a munci a trebuit să numere în 1932 peste 13 milioane de şomeri în S.U.A., iar în lume, fără a mai socoti şomerii parţiali, peste 30 milioane. Mizeria s-a întins peste tot, afectînd masele muncitoare, pe micii meseriaşi, pe micii rentieri, împingînd la faliment un număr record de întreprinderi. Într-un raport ulterior, Banca Reglementelor Internaţionale de la Basel a caracterizat în aceşti termeni situaţia din 1929 şi din anii care au urmat : „Declinul din toamna lui 1929 a fost probabil la început numai un exemplu de declin obişnuit în ciclul afacerilor, însă el a eliberat forţe depresive care curînd au devenit copleşitoare, împingînd omenirea într-o criză financiară şi într-o serie de convulsii monetare necunoscute înainte în timp de pace. Din punct de vedere istoric, răsturnarea care s-a produs ca urmare în progresul material a avut o importanţă crucială" [1]).

Criza se consideră că a început la 29 octombrie 1929, în „marţea neagră" în care la bursa din New York s-a înregistrat cea mai mare prăbuşire a cursurilor din istoria burselor. O precizare : la New York funcţionează mai multe burse, însă cea mai reprezentativă dintre ele este Stock Exchange, bursa specializată în vînzarea şi cumpărarea de acţiuni şi obligaţiuni. Evenimentele din 1929, crahul bursier, s-au declanşat aici, în clădirea monumentală de la colţul lui Wall Street cu Broad Street, în inima cartierului financiar din Manhattan.

Anatomia bursei din Wall Street

CINE VIZITEAZĂ bursa din Ney York — bineînţeles pe traseul rezervat vizitatorilor, strict separat de acela al participanţilor efectivi la operaţiile de bursă — poate privi, păzit de gardieni, cele ce se petrec în incinta uriaşei săli unde se desfăşoară tranzacţiile, prin geamurile blindate ale unei punţi aruncate la mare înălţime deasupra sălii. Forfota de jos, care nu încetează o clipă în orele de funcţionare a bursei, rămîne de neînţeles pentru un necunoscător al ritualului bursier. De fapt, aici se vînd şi se cumpără acţiunile şi obligaţiunile admise la bursă ale diferitelor societăţi şi corporaţii americane. Din cartea de vizită a lui Stock Exchange rezultă că în prezent sînt admise titlurile emise de 1 300 societăţi. Personalul bursei mijloceşte între cei ce oferă spre vînzare titluri şi cei ce intenţionează să cumpere. Acţiunile şi obligaţiunile fac deci obiectul unei licitaţii, în urma căreia se stabileşte în funcţie de ofertă şi cerere preţul, cursul bursier al acestor titluri. Cursul stabilit apare imediat pe ecranele de televiziune cu circuit închis instalate pe birourile celor care au efectuat tranzacţia şi, după un timp, pe panoul electronic uriaş care acoperă fundalul sălii şi care cuprinde denumirile societăţilor cu acţiuni cotate, precum şi cursurile medii, în permanentă oscilaţie, înregistrate de acţiuni în şedinţa respectivă. Aceste cursuri sînt comunicate apoi în toată lumea.

Forfota din incinta bursei, care în zilele „fierbinţi" se transformă într-o agitaţie isterică, se explică prin aceea că fiecare ofertant de acţiuni caută pe agentul de bursă („curtierul") dispus să cumpere la un curs mai ridicat, iar fiecare amator de acţiuni caută pe agentul dispus să vîndă la un curs mai scăzut. Agenţii vînd şi cumpără fie în contul lor propriu, fie de cele mai multe ori în contul clienţilor.

Apologeţii „capitalismului popular" nu obosesc atunci cînd este vorba să preamărească perfectul democratism al bursei : „omul de pe stradă" poate la fel de bine să dea ordine de vînzare sau cumpărare a cîtorva acţiuni, aşa cum băncile, societăţile monopoliste, corporaţiile, societăţile de asigurări şi alţi mamuţi ai societăţii capitaliste contemporane pot să dea ordine de vînzare sau cumpărare a mii sau zeci de mii de titluri. Oricine însă îşi poate da seama că de cele mai multe ori omul de pe stradă, prea puţin informat de cele ce se petrec la bursă şi mai cu seamă în culisele ei, este victima onoarei de a fi pus pe picior de egalitate cu un Rockefeller.

Pentru că există şi culise ale bursei, evident invizibile spectatorului care priveşte incinta ei de la înălţimea punţii unde a fost admis. Combinaţii de mari financiari reuşesc să creeze un curent temporar de susţinere a acţiunilor unei societăţi sau de depreciere a altor acţiuni, numai cu scopul realizării de profituri speculative din jonglarea cursurilor. Bursa este, deci, prin manipularea capitalului fictiv, potrivit normelor speculaţiei şi nu celor economice, leagănul creării unor averi fabuloase, fireşte pe seama altor pierderi echivalente.

Iată, pe scurt, anatomia bursei din Wall Street, diferită de a oricărei alte burse de acţiuni şi obligaţiuni din altă parte a lumii capitaliste doar prin dimensiuni. Bursa apare deci a fi o piaţă, un tîrg. Cum este posibil ca o piaţă să declanşeze o criză care să se propage din aproape în aproape şi să ajungă să cutremure întreaga omenire ?

În ce a constat „Marţea neagră"

LITERATURA despre criza economică din 1929—1933 este enormă : ea poate umple rafturile unei biblioteci. Cu toate acestea, nici după trecerea unei jumătăţi de secol nu s-a dat un răspuns unanim acceptat la întrebarea de mai sus. Unii analişti susţin că şocul de la bursa din New York a fost determinant pentru declanşarea crizei economice, în timp ce alţii susţin că între „marţea neagră" şi criza care a urmat nu este nici o legătură, că deci criza ar fi apărut oricum şi fără crahul din Wall Street.

În fond, ce s-a întîmplat la sfîrşitul lui octombrie 1929 ?

Bursa new-yorkeză se afla încă din septembrie într-o stare de nelinişte. La 3 septembrie, cursurile acţiunilor au marcat o creştere record, urmată de o scădere caracterizată de specialişti drept provizorie [2]). Realitatea a fost alta : cursurile bursiere au scăzut abrupt la 24 şi 28 octombrie şi s-au prăbuşit în „marţea neagră", adică la 29 octombrie. Prăbuşirea a fost în ansamblu de circa 40—50% faţă de nivelul cel mai ridicat al perioadei precedente. Marţi 29 octombrie, avalanşa ofertelor de vînzare — fără cumpărători — a fost unică în analele Wall Street-ului : 16,4 milioane de acţiuni într-o singură zi !

În această perioadă, care era situaţia economică în S.U.A. ? Între 1925 şi 1929, producţia industrială crescuse cu 22%. Productivitatea muncii crescuse şi ea în permanenţă. Preţurile cu ridicata erau staţionare sau în uşoară scădere, salariile băteau pasul pe loc, astfel încît profiturile erau „sănătoase" [3]) şi în consecinţă noi industrii erau pe cale să se dezvolte. Între 1920 şi 1929, producţia de automobile desfăcută de fabrici crescuse de

[1]) Banca Reglementelor Internaţionale, Al zecelea raport anual, 1970, p. 7

[2]) Joseph Davis, The World Between the Wars, 1919—1939, Baltimore, 1975, p. 189

la 1,9 la 4,5 milioane anual. Aparatele de radio îşi făcuseră apariţia în viaţa familiilor şi constituiau o afacere extraordinară. Partidul republican considera în 1928 că a obţinut patentul prosperităţii veşnice şi promitea poporului american „o găină în fiecare oală şi o maşină în fiecare garaj" [4]. În acei ani, gazetarul american Stuart Chase scria că omul de afaceri din S.U.A. a luat locul „omului de stat, preotului, filozofului". Clasa conducătoare ajunsese să aibă pentru afaceri — potrivit istoricului Frederick Lewis Allen — „o nouă veneraţie". Electrificarea industriei deschisese căi noi de reducere a costurilor. Industria chimică americană sărbătorea succesele realizate cu două noi sectoare de activitate : cosmeticele şi mătasea artificială. Filmul, devenit „vorbit şi cîntat" în 1928—29, constituia un obiectiv de mari investiţii şi unul din principalele articole în exportul american. Noi descoperiri petroliere în S.U.A. contribuiau la sentimentul unui viitor asigurat.

Mari disponibilităţi de capital au început în această conjunctură să se îndrepte spre acţiuni şi obligaţiuni, creînd baza pentru noi investiţii productive, dar şi pentru dezvoltarea tranzacţiilor cu capital fictiv — inclusiv şi mai cu seamă la bursa din New York. Boom-ul economic şi bursier părea firesc în ochii celor mai mulţi : oare Statele Unite nu furnizau în 1929 aproape o jumătate din volumul producţiei industriale mondiale ?

Începînd însă cu anul 1928 a devenit tot mai clară apariţia unui fenomen pe care cunoscutul economist american John Kenneth Galbraith îl asemuieşte maniei lalelelor din Olanda secolului al XVII-lea : orgia speculaţiei. Volumul vînzărilor de acţiuni la bursa din New York s-a ridicat de la 236 milioane bucăţi în 1923 la peste 1 miliard în 1929. Între 3 martie 1928 şi 3 septembrie 1929, cursul acţiunilor companiei Westinghouse a sărtat de la 91 la 313, ale lui American Telephone and Telegraph de la 179 la 335. Unul din reprezentanţii protipendadei capitaliste rezuma în felul următor starea de spirit care se înscăunase în rîndurile burgheziei americane : „Dacă cineva economiseşte 15 dolari pe săptămînă şi îi investeşte în acţiuni, după 20 de ani va avea cel puţin 80 000 dolari şi va încasa circa 400 dolari lunar din veniturile investite. El va fi un om bogat".

Răspîndirea jocului de bursă în rîndurile burgheziei americane nu a produs la început nici o reacţie nefavorabilă. Cele mai mari profituri ale boom-ului economic erau încasate de cei aflaţi pe cele mai înalte trepte ale ierarhiei societăţii americane ; ei aveau dreptul să-şi investească cîştigurile aşa cum înţelegeau mai bine. Era firesc, era conform regulilor capitalismului. În momentul cînd, din diferite motive, investiţiile şi-au micşorat ritmul, lichiditatea monetară a continuat să crească şi s-a canalizat în două direcţii : spre depunerile la bănci şi spre speculaţia bursieră. Băncile nu mai ştiau ce să facă cu banii care umpleau conturile clienţilor : după ce n-au mai găsit amatori interni de credite, s-au îndreptat spre exterior, acordînd împrumuturi masive municipalităţilor germane şi guvernelor sud-americane. Speculaţia bursieră a captat restul disponibilităţilor băneşti. Largi cercuri ale privilegiaţilor societăţii americane au fost atrase de jocul bursier. Ziarele erau pline de exemple dintre cele mai pitoreşti care ilustrau febra bursieră a acestor cercuri şi care erau citite cu bonomie, dacă nu chiar cu mîndrie de cititori, cum ar fi exemplul unui negustor de vite din Wyoming care-şi avea sediul la o distanţă de 30 de mile de cea mai apropiată staţie de cale ferată, dar care vindea sau cumpăra zilnic la bursa din New York cîte 1 000 de acţiuni.

În această atmosferă a fost suficient ca printre cei 1,5 milioane de clienţi ai burselor de acţiuni să apară licărirea unei îndoieli privitoare la securitatea banilor investiţi în acţiuni, pentru ca avalanşa să se dezlănţuie şi să nu se mai oprească decît atunci cînd catastrofa se produsese.

Cu toată starea de relativă înflorire a economiei americane, fundal roz al exhibiţiilor speculative de la bursă, au existat şi voci — puţine la număr, este adevărat — care avertizau asupra furtunii de la orizont. În martie 1929, Paul M. Warburg, unul dintre bancherii new-yorkezi, a cerut să se pună o frînă „speculaţiei deşănţate" care, după părerea sa, ameninţa să se transforme într-o criză financiară, ba chiar „într-o depresiune care să cuprindă întreaga ţară". Multe săptămîni după aceea, Warburg a fost acuzat de confraţii săi că „a trădat sistemul".

Prăbuşirea cursurilor de bursă a antrenat după sine neîncrederea în economia americană. Acţiunile şi obligaţiunile erau emise de societăţile X, Y sau Z. Cine mai putea fi sigur că aceste societăţi sînt sănătoase, atunci cînd hîrtiile de valoare emise de ele erau la pămînt ?

Ar fi desigur o exagerare să se afirme că „marţea neagră" de la bursa din New York se află la originea crizei economice mondiale din 1929—1933. Fenomenul a fost prea complex pentru a-l considera ca emanînd dintr-o speculaţie bursieră, fie ea şi de proporţii gigantice. Cercetătorii fenomenului adaugă, ca factori generatori ai crizei : inflaţia, provocată de o politică greşită a autorităţilor monetare din S.U.A. ; răspîndirea neliniştii politice în Europa care, atunci cînd nazismul a devenit o forţă politică majoră în Germania, a subminat încrederea ; incapacitatea sistemului economic mondial de a face faţă loviturilor şi de a se adapta la schimbări ; revoluţia tehnică în agricultură care a sporit abrupt recoltele şi a presat asupra preţurilor, în timp ce preţurile mărfurilor cumpărate de fermieri au crescut ; marile împrumuturi contractate de particulari, corporaţii şi guverne ; politica economică din S.U.A. care a sprijinit întreprinderi putrede în loc să le lase să se prăbuşească ; apariţia şi proliferarea măsurilor protecţioniste în vederea apărării propriilor fabrici şi uzine atacate de bacilii crizei, care au făcut tot mai dificile fluxurile de bunuri şi de capitaluri pe întinsul globului pămîntesc.

Criza care în 1929 a pus capăt de la o zi la alta unei prosperităţi aparent indestructibile a traumatizat într-atît societatea americană, societatea capitalistă în general, încît astăzi, la un interval de 50 de ani, neliniştea cu privire la eventualitatea repetării unei crize asemănătoare continuă să stăpînească spiritele în Occident şi în întreaga lume.

Trecutul este un prolog

ACESTE CUVINTE sînt înscrise pe frontispiciul unei alte clădiri monumentale din S.U.A. : Arhivele Naţionale care-şi au sediul la Washington. Aşadar, trecutul este prolog sau, mai puţin sofisticat, istoria se repetă.

Dacă dictonul este adevărat, omenirea se poate aştepta la o nouă criză. Aniversarea crahului bursier din 1929 a prilejuit dezbateri largi pe această temă. S-au publicat cărţi, au apărut numere speciale de revistă, s-au dat interviuri. Problema s-a pus astfel : criza de atunci reprezintă o filă îngălbenită de istorie, un unicat în evoluţia sinuoasă a capitalismului contemporan ? Sau cataclismul de acum o jumătate de secol se va repeta, aruncînd lumea din nou în abisul depresiunii economice ?

În această privinţă, numeroşi comentatori constată existenţa unor tulburătoare coincidenţe între cele petrecute în 1929 şi cele din 1979. O revistă engleză reputată — International Currency Review — chiar şi-a intitulat articolul aniversar : „Ultima mare criză — şi cea care va urma".

Despre ce coincidenţe este vorba ?

În prezent, ca şi în anii '20, problema nr. 1 a lumii capitaliste este inflaţia, ajunsă la niveluri intolerabile în cele mai multe părţi ale acestei lumi. Ca şi în anii '20, bursele occidentale au străbătut o perioadă critică în anii 1973—1974, comparabilă cu cea din anii 1919—1920 care a premers crahului din 1929. Nivelul datoriilor internaţionale a crescut în ultimii ani, ca şi acum 50 de ani, în mod cu totul îngrijorător. Ca şi atunci, cumpărările pe credit ale populaţiei au luat proporţii uriaşe în S.U.A., în Anglia şi în alte ţări occidentale. Ca şi atunci, bancherii aleargă după clienţi, cărora să le acorde credite, chiar dacă aceştia nu prezintă garanţii suficiente.

Există însă nu numai coincidenţe, ci şi aspecte noi, dar nu mai puţin îngrijorătoare. Criza energetică, o criză care obligă toate statele neproducătoare de petrol să se lupte pentru a obţine o energie tot mai rară şi tot mai scumpă ; situaţia economiei Statelor Unite ale Americii, diferită în deceniul al optulea de aceea din deceniul al treilea : spre deosebire de atunci, economia americană a pierdut mult din dinamism, poziţiile competitive ale multor companii americane se pierd pe rînd, creşterea productivităţii este în declin, deficitele balanţei de plăţi sînt, după expresia revistei Business Week, cutremurătoare, inflaţia creşte, dolarul scade. Probleme politice — contradicţiile dintre statele capitaliste industrializate, dintre diferite grupări de state, dintre ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare — întunecă şi mai mult orizontul.

În aceste condiţii, este oare iminentă o criză de proporţiile celei din 1929—1933 ? De fapt omenirea se află în prezent în criză. De ce dimensiuni ? Preşedintele Băncii Internaţionale pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare, Robert McNamara, declara de curînd : „Criza economică a anilor '70 este cea mai gravă pe care am cunoscut-o de la răsturnările celui de al doilea război mondial şi depresiunea generală care i-a precedat. Însă adevărul este că problemele cărora va trebui să le facem faţă în cursul anilor '80 vor fi aproape cu certitudine încă şi mai dificil de rezolvat". Aşadar, criza există ; ea se va agrava „aproape cu certitudine" în deceniul viitor. Pînă la ce dimensiuni ? Nimeni nu poate şti.

Între timp, lumea occidentală îşi îndreaptă ochii temători spre bursa din New York ca spre un oracol : va veni sau nu o zi neagră ?

dr. Costin C. KIRIŢESCU

[3]) Richard Lambert, în Financial Times, 29 septembrie 1979
[4]) Business Week, 3 septembrie 1979

MONDORAMA

Bulgaria: introducerea electronicii în economie

RAMURILE DE VÎRF ale progresului tehnic, electronica și electrotehnica cunosc actualmente o dezvoltare prioritară în R.P. Bulgaria. Astfel, în vreme ce producția globală industrială va spori în actualul cincinal de aproape două ori, cea de mijloace de automatizare, de aparate de măsură și control și de tehnică de calcul va cunoaște un ritm mult mai rapid. În cincinalul trecut, această creștere a fost de 10,7 ori.

Sporirea rapidă și diversificarea producției de mijloace de automatizare și tehnică de calcul sînt chemate să aducă o contribuție de seamă la realizarea programului complex de electronizare a economiei bulgare pînă în 1990. Acest program prevede conceperea și producerea în serie mare de tehnică electronică și de mijloace de automatizare destinate satisfacerii necesităților țării, introducerea tehnicii de calcul electronice în domeniul social-cultural, ca de exemplu în asistența medicală, în procesul de învățămînt, în comerțul interior și serviciile pentru populație. Programul prevede de asemenea introducerea tehnicii electronice de calcul în controlul protecției mediului înconjurător, în conducerea producției agricole etc.

Utilizarea tehnicilor moderne de calcul electronic s-a soldat deja cu o serie de rezultate pozitive în direcția reducerii consumului de energie electrică și termică, a ridicării calității producției și creșterii productivității muncii, inclusiv în agricultură.

Spre o convergență între producția și consumul de petrol în țările O. P. E. C.

ÎN CERCURILE de specialitate se apreciază că potențialul de export la

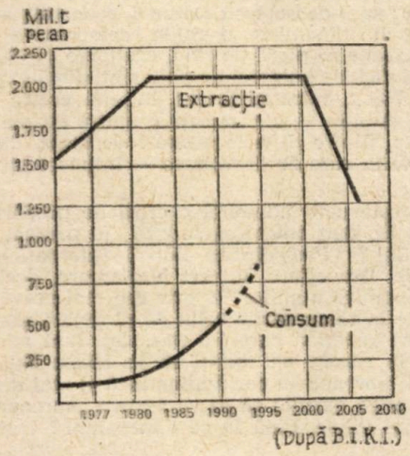

(După B.I.K.I.)

petrol și produse petroliere al țărilor membre ale O.P.E.C. va fi afectat în perspectivă nu numai de epuizarea treptată a zăcămintelor de petrol, de politica de prezervare a resurselor respective, practicată de unele țări producătoare de petrol, ci și de creșterea susținută a consumului intern de energie al țărilor membre ale acestui organism. Astfel, numai în perioada 1970—1977 consumul total de energie al țărilor menționate a sporit de peste două ori (de la 100,2 la 206,3 mil.t.e.p.), iar în cadrul acestuia consumul de produse petroliere s-a majorat de 2,6 ori. În timp ce în țările O.C.D.E. raportul dintre creșterea consumului de energie și sporul produsului național brut a fost, în medie egal cu 1 în perioada 1972—1976, în același interval el a înregistrat valoarea de 1,97 în Arabia Saudită, de 1,96 în Irak, de 1,65 în Indonezia, de 1,64 în Algeria, de 1,61 în Iran ș.a.m.d.

Pornind de la necesitatea cunoașterii evoluției viitoare a raportului dintre producția și consumul de petrol în țările membre, experții O.P.E.C. au elaborat prognoze oglindite sintetic în graficul alăturat, care marchează tendința — mai accentuată în perspectivă — de apropiere a celor două curbe.

Avantajele prelucrării complexe a minereurilor

DATELE STATISTICE arată că volumul mondial al extracției de minerale utile se dublează la fiecare 15—18 ani, fapt care face tot mai acută necesitatea valorificării lor complexe, atît pentru folosirea cît mai rațională a resurselor existente, cît și pentru a se evita creșterea gradului de poluare a mediului înconjurător.

După cum relatează presa din Uniunea Sovietică de specialitate, dacă în 1930 întreprinderile metalurgice din această țară obțineau 20 de elemente chimice din minereul extras, în prima jumătate a deceniului actual numărul elementelor respective s-a ridicat la 74, iar valoarea producției rezultate din prelucrarea complexă a materiei prime a ajuns să reprezinte 30% din valoarea globală a producției ramurii. Experiența întreprinderilor metalurgice fruntașe din U.R.S.S. evidențiază că investițiile necesare pentru producerea concomitentă a altor materiale decît cel de bază, prin prelucrarea complexă a minereurilor, se amortizează de 1,5—2 ori mai repede decît în cazul construirii unor întreprinderi noi, specializate. Se apreciază că, deși utilizarea complexă a materiilor prime furnizate de industria minieră constituie o problemă tehnico-științifică și economică complicată, tendința către obținerea unor rezultate maxime în acest domeniu are un caracter progresist, deoarece permite obținerea în condiții de eficiență a componentelor însoțitoare ale metalului de bază din minereu.

O resursă în curs de reconsiderare: lemnul

„CRIZA PETROLULUI" a determinat între altele, creșterea interesului față de lemn, ca purtător de energie și ca materie primă valoroasă. Cercetările efectuate în diferite țări atestă perspectivele favorabile ale alcoolului etilic și metilic, extras din lemn, drept carburant care poate fi utilizat ca înlocuitor — parțial sau total — al benzinei. Totodată, în țările care dispun de bogate resurse forestiere se examinează posibilitățile extinderii utilizării deșeurilor de lemn, rezultate la exploatarea acestuia în pădure și la prelucrarea în industrie, apreciindu-se că, de pildă, industria de prelucrare a lemnului ar putea să-și asigure astfel acoperirea necesarului de energie.

Pe de altă parte, atenția specialiștilor este atrasă de perspectiva folosirii lemnului ca materie primă în fabricarea de materiale sintetice și de cauciuc pentru anvelope (din lemn de rășinoase). Deocamdată, lemnul nu este competitiv pe acest plan cu gazele sau petrolul, dar se apreciază că — pe măsura perfecționării proceselor tehnologice de prelucrare a lemnului — situația se va schimba în viitor în favoarea sa.

Orientări ale investițiilor americane în străinătate

CEA DE-A 21-A PROGNOZĂ anuală asupra evoluției investițiilor efectuate peste hotare de companiile din S.U.A. (în cazul de față pe anii 1979—1981), publicată de cunoscuta firmă americană „McGraw Hill", relevă că volumul global al acestora va spori în anul în curs cu 23% (respectiv cu 32,9 mlrd. dolari), pentru 1980 și 1981 fiind prognozat un spor anual de circa 15%. Se apreciază că creșterea substanțială a volumului investițiilor americane pe anul în curs este determinată atît de nivelul ridicat al inflației pe plan intern, cît și de slăbirea pozițiilor dolarului în cadrul sistemului decontărilor internaționale.

Cele mai importante creșteri ale investițiilor americane peste hotare se înregistrează (în 1979) în industria aerocosmică (+74%), în construcția de automobile (+33%), în construcțiile de mașini cu caracter general (+28%) și în industria petrolului (+23%), ultima ramură menținîndu-și principala pondere (de 43%) în ansamblul investițiilor menționate. În ceea ce privește orientarea geografică a investițiilor americane se apreciază că în anii 1979—1981 aceasta va evolua sub semnul căutării unor noi piețe de aprovizionare cu surse de energie și al înrăutățirii condițiilor de investire în economia țărilor cu valută liber convertibilă, fapt care va determina scăderea — în cadrul investițiilor globale ale companiilor americane — a ponderii Europei occidentale, a Orientului Apropiat și Mijlociu, a Japoniei și Oceaniei în condițiile accentuării rolului — ca piață de plasament — a Canadei, Americii Latine și mai ales al altor zone, decît cele menționate.

GLOSAR

Indicatori sintetici calculați în statistica O.N.U. [I]

ÎN CALCULELE și analizele macroeconomice un loc important îl ocupă indicatorii produsului social și venitului național. Indicatorii care exprimă sintetic rezultatele activității unei țări, conținutul și sfera de cuprindere a acestora diferă însă în funcție de conținutul categoriilor economice care se măsoară statistic în cele două concepții de calcule macroeconomice. Astfel, Sistemul de balanțe al economiei naționale sau Sistemul producției materiale (S.P.M.), utilizat în țările socialiste, include în calculele de produs social și venit național numai valoarea bunurilor și serviciilor obținute în producția materială. Sistemul conturilor naționale (S.C.N.), folosit în țările capitaliste, consideră productive toate activitățile desfășurate în economie, și, ca urmare, cuprinde în calculul indicatorilor sintetici, rezultatele tuturor activităților desfășurate în economia națională. Deci deosebirea de fond dintre cele două sisteme de calcule statistice macroeconomice se referă la modul diferit de interpretare a serviciilor neproductive (financiare, administrative etc.).

Indicatorii sintetici calculați în ambele sisteme sînt rezultatul sistematizării, agregării și prelucrării informațiilor referitoare la rezultatele obținute în economie și răspund cerințelor analizelor macroeconomice și fundamentării deciziilor privind dezvoltarea economiei naționale. Dacă în S.P.M. indicatorii produsului social și venitului național se calculează și se analizează pe baza balanței economiei naționale, în principal pe baza balanței reproducției produsului social și venitului național, în S.C.N. indicatorii sintetici se calculează pe baza informațiilor furnizate de conturile sintetice : producție ; consum ; acumulare și restul lumii. Principalii indicatori sintetici care se calculează în statistica O.N.U. sînt : produsul intern brut (P.i.b.) ; produsul interior net (P.i.n.) ; venitul național ; produsul național brut (P.n.b.) și produsul național net (P.n.n.) ; produsul disponibil și venitul disponibil *).

Produsul intern brut este un indicator statistic macroeconomic care rezultă din agregarea valorii bunurilor și serviciilor nou create de agenții economici interni în sectoarele economiei și reprezintă diferența dintre produsul global brut și valoarea bunurilor și serviciilor consumate productiv (definit în S.C.N.). Valoarea acestor bunuri și servicii consumate productiv exprimă consumul intermediar, adică bunurile și serviciile produse și consumate de alte subiecte în perioada de calcul. Produsul intern brut se poate calcula utilizînd metoda valorii adăugate brute sau metoda produselor finale.

Metoda valorii adăugate brute constă în agregarea valorilor adăugate ale tuturor agenților economici interni. Produsul intern brut determinat după această metodă are la bază fluxurile financiare care au loc în economie. Metoda produselor finale pornește de la fluxurile materiale și constă în însumarea bunurilor și serviciilor care au ajuns în ultimul stadiu al circuitului economic. Dacă metoda valorii adăugate permite analizarea contribuției sectoarelor economiei la produsul intern brut, metoda produselor finale stă la baza cunoașterii și analizei folosirii resurselor naționale.

Bunurile și serviciile cuprinse în produsul intern brut sînt evaluate inițial la prețurile pieței. Dacă din această valoare se scad impozitele indirecte și se adaugă subvențiile de exploatare se obține produsul intern brut la costul factorilor.

*) Conținutul și metodologia de calcul a acestor indicatori sînt tratate pe larg în cursul „Statistica economică", autor I. Capanu, Ed. didactică și pedagogică, București, 1978.

Petrol în saline

Mugurel Chițimia, Rîmnicu Vîlcea — Informația la care vă referiți este reală. Confruntat cu perspectiva dificultăților în aprovizionarea cu petrol, Departamentul Energiei din S.U.A. a hotărît crearea de stocuri de petrol în mine de sare dezafectate. Cheltuielile alocate amenajărilor se ridică la circa 3,38 dolari/baril (1 baril = 159 litri) în condițiile în care prețul de livrare al unui baril de petrol stocat este de 13,42 dolari. Specialiștii apreciază că din cantitatea stocată în aceste rezervoare subterane se va pierde circa 1,5% ca urmare a infiltrărilor în pereții salinelor. Situate în prezent la un nivel de 37 mil. barili de petrol, rezervele din saline vor trebui să ajungă într-o primă etapă la 245 mil. barili și apoi la 524 mil. barili. Se prevede totodată ca aceste rezervoare să furnizeze 1 mil. barili/zi în toamna anului curent, iar ulterior, cînd salinele vor fi umplute la capacitatea maximă, 4 milioane barili pe zi. Raportat la nivelul lunii iulie 1979, aceste rezerve ar reprezenta un sfert din consumul curent.

Centrul internațional de la Viena

Delia Popescu, Arad — Centrul internațional de la Viena, denumit de localnici „Orașul O.N.U." a fost inaugurat la sfîrșitul lunii august. El găzduiește acum în mod permanent în primul rînd cele două organisme din sistemul O.N.U., care își aveau și înainte sediul la Viena și anume Agenția internațională pentru energia atomică (A.I.E.A.) și Organizația Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială (O.N.U.D.I.). În același timp, la centrul de la Viena au fost transferate o serie de servicii și oficii din sistemul O.N.U. care pînă acum își aveau sediul la New York sau Geneva, ca de pildă Comisia Națiunilor Unite pentru dreptul comercial internațional, Oficiul internațional pentru controlul narcoticelor etc.

Noul centru internațional este situat într-un parc chiar pe malul Dunării și a fost proiectat de arhitectul austriac Johann Staber. El se compune din două clădiri mari în formă de trifoi (vezi fotografia), alături de care există o mare sală pentru conferințe internaționale. În total, cele 15 săli de conferințe ale complexului pot cuprinde simultan 8 000 de persoane. Costul construcției a fost suportat de statul austriac.

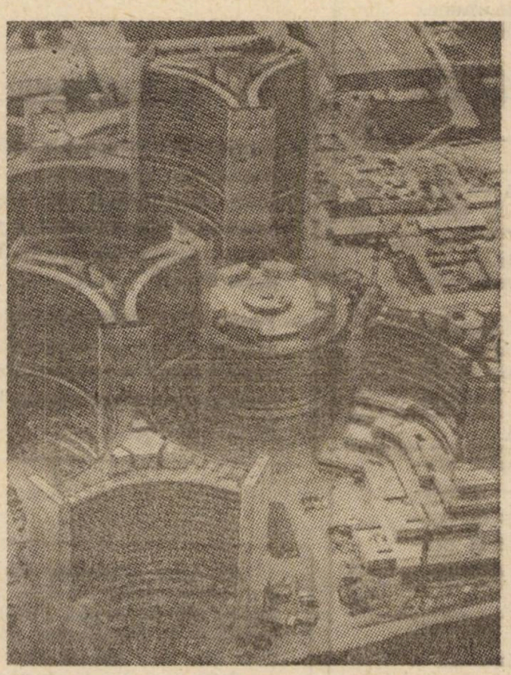

Energie nucleară

Marin Izbășoiu, Ciulnița — 1) Diferențele între cifrele menționate provin din faptul că ele se referă nu numai la momente diferite, ci și la zone geografice deosebite. Potrivit raportului anual pentru 1978 al Agenției internaționale pentru energia atomică (A.I.E.A.) dat publicității în luna septembrie la Viena, pe plan mondial puterea instalată în centrale nucleare-electrice în cursul anului trecut a fost de 15 000 MW (față de numai 10 000 MW cu un an înainte). Ca urmare, la sfîrșitul anului trecut totalul puterii instalate în asemenea centrale ajunsese la 11 000 MW, respectiv 5,8 la sută din capacitatea mondială de producere a energiei electrice. Este vorba de 227 centrale nucleare, în 21 țări membre ale A.I.E.A. cu o durată totală de funcționare de 1 700 ani-reactor.

Raportul citat notează că în 20 de ani de producție a energiei nucleare, nu s-a înregistrat nici un deces sau accident grav datorat radiațiilor. Afirmația, se arată în raport, rămîne valabilă și după accidentul de la Three Mile Island din 28 martie a.c.

2) Sistemul internațional de documentare nucleară (INIS), la care anul trecut și-au anunțat participarea încă opt state membre ale A.I.E.A., cuprinde în prezent peste 70 000 referințe privind documentarea tehnică în domeniul nuclear publicată în țări membre de pe toate continentele. După prelucrare aceste referințe sînt redistribuite centrelor naționale de documentare.

Alcoolul drept carburant

I. Vlad, Tîrgoviște — Potrivit informațiilor publicate în presa internațională, primul autoturism din lume funcționînd pe bază de alcool și produs în serie mare este „Fiat 147", varianta braziliană a autoturismului „Fiat 127". Alcoolul este obținut prin distilarea trestiei de zahăr, ce poate fi cultivată pe scară largă și în zonele de nord ale țării, în care veniturile agricultorilor sînt mici. Lansarea tipului menționat se înscrie ca o etapă importantă în realizarea „Programului alcool" elaborat de guvernul brazilian. Acest program vizează atît reducerea relativă a importurilor de petrol, respectiv stabilizarea acestora, cît și oferirea de noi resurse agricultorilor.

În Brazilia se apreciază că în 1985 autoturismele utilizînd drept carburant alcoolul ar putea constitui 30—50% din producția totală a firmei.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 42 din 19 octombrie 1979

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

— Perfecţionarea continuă a pregătirii cadrelor pentru o participare tot mai activă şi eficientă la organizarea şi conducerea economiei (I) **(dr. Corneliu Russu)** 1

— Soluţii de perfecţionare a activităţii furnizorilor de utilaje **(Gh. Drăghici)** 4

— Corelarea eforturilor producător-exportator în realizarea planului de export **(Gh. Zdrenghea)** 6

— Sporirea cheltuielilor social-culturale — expresie a politicii partidului de ridicare a standardului de viaţă al poporului **(Arhibald Popescu)** 8

— Imperative ale creşterii eficienţei potenţialului tehnic productiv **(Gheorghe Obreja, drd. Stelian Militaru)** 10

— Optimizarea fluxului recoltare-transport-depozitare prin organizare de tip industrial **(Şt. Petcovici, C. Botezatu)** 12

— Puncte de vedere. Timpul de rotaţie şi eficienţa economică **(drd. Ştefan Braşoveanu)** 14

— Cititorii au cuvîntul 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Stilul şi metodele de muncă ale cadrelor de conducere — factori hotărîtori pentru calitatea activităţii lor **(dr. Ovidiu Nicolescu)** 17

TEORII ● IDEI

— Învăţămîntul — forţă de producţie a societăţii (III) **(prof. dr. Gheorghe P. Apostol)** 19

— Direcţii noi în cercetarea viitorului. Convorbiri economice cu **Johan Galtung** 21

— Şcoli ● curente ● economişti. Repere ale unei analize critice asupra societăţilor multinaţionale **(Eufrosina Ionescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Principiul tratamentului preferenţial în relaţiile comerciale cu ţările în curs de dezvoltare : evoluţii noi şi perspective (I) **(Victor Aldea)** 25

— Tendinţe-conjuncturi 27

— Marea prăbuşire. O filă de istorie în evoluţia sinuoasă a capitalismului contemporan **(dr. Costin C. Kiriţescu)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relaţii financiar-valutare şi comerciale internaţionale

IN THIS ISSUE

— Workers' professional training ceaseless improvement for a more and more active participation and efficiency in economy's management (I) **(Dr. Corneliu Russu)** 1

— Social and cultural expenses upflow — expression of the party's policy towards upgrading the living standard of the people **(Arhibald Popescu)** 8

— Education — a production force of the society (III) **(Prof. Dr. Gheorghe P. Apostol)** 19

— New direction in the study of the future. Economic talks with **Johan Galtung** 21

— Schools — trends — economistes. Guidemarks of a critical analysis on the multinational societies **(Eufrosina Ionescu)** 22

— The principle of the preferintial treatment in the trade relations with the developing countries : new evolutions and trends (I) **(Victor Aldea)** 25

DANS LE NUMÉRO

— Le perfectionnement contînu de la formation des cadres pour une participation toujours plus active et efficiente à l'organisation et à la direction de l'économie (I) **(dr. Corneliu Russu)** 1

— L'acroissement de dépenses socio-culturelles dans le futur quinquennal — une nouvelle étape dans l'élévation du niveau de vie du peuple **(Arhibald Popescu)** 8

— L'enseignement — force productive de la société (III) **(prof. dr. Gheorghe P. Apostol)** 19

— Nouvelles directions dans la recherche du futur. Discussions économiques avec **Johan Galtung** 21

— Ecoles — courants-économistes. Repères d'une analyse critique des sociétés multinationales **(Eufrosina Ionescu)** 22

Le principe du traitement préférentiel dans les relations commerciales avec les pays en voie de développement : évolutions nouvelles et perspectives (I) **(Victor Aldea)** 25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Дальнейшее усовершенствование подготовки трудящихся для все более активного и эффективного участия в организации и управлении экономикой (I) **(Др. Корнелю Руссу)** 1

— Увеличение социально-культурных расходов — выражение политики партии в повышении жизненного стандарта народа **(Архибалд Попеску)** 8

— Образование — производительная сила общества (III) **(проф. др. Георге П. Апостол)** 19

— Новые направления в исследования будущего. Экономические беседы с **И. Гальтунгом** 21

— Школы ● Течения ● Экономисты. Ориентиры критического анализа многонациональных компаний **(Эуфросина Ионеску)** 22

— Принцип преференциального режима в коммерческих отношениях с развивающимися странами: новые эволюции и перспективы (I) **(Виктор Алдя)**..... 25

Amintim cititorilor noştri că în curînd va începe campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1980 la „Revista economică". Preţul abonamentului : 260 lei anual. Pentru studenţi, elevi, ca şi pentru cursanţii tuturor formelor de învăţămînt politic şi profesional, preţul abonamentului individual este de : 130 lei anual ; 65 lei semestrial ; 32,50 lei trimestrial.

Incheind din timp abonamentul, vă asiguraţi primirea neîntreruptă a revistei şi a suplimentelor sale specializate : „Relaţii financiar-valutare şi comerciale internaţionale", „Generalizarea experienţei înaintate în unităţile economice", „Curier economic-legislativ".

Redacţia şi administraţia Calea Dorobanţilor nr. 11—25. 71 131 Bucureşti, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 Bucureşti, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Scînteii".

A SOSIT TOAMNA

Noi modele de confecții, costume bărbătești, rochii, fuste, jachete din stofă, tricotaje din P.N.A., incălțăminte și alte articole vestimentare destinate sezonului rece vă așteaptă in magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

MODELE ELEGANTE, FRUMOASE, MODERNE, PRACTICE, ÎN TON CU NUANȚELE TOAMNEI !

19979 OCT 2 8

Cofetăria „AMBASADOR“
din B-dul Magheru nr. 10

oferă preparatele casei pe bază de înghețată, frișcă, fructe :

- **— Merengue glacé**
- **— Tort glacé**
- **— Profiterol**
- **— Coupe jaque**
- **— Ciocolatine**
- **— Café frappé Ambasador**
- **— Răcoritor Ambasador**
- **— Tort fructe și frișcă special**
- **— Charlotte ananas**
- **— Cataif special**
- **— Sufleuri cu fructe**
- **— Sortimente de fursecuri și bomboane fine de ciocolată, torturi, sortimente de prăjituri și patiserie calitativ superioare.**

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

reducerea consumurilor specifice pe unitatea de produs

Numărul 43 ● Vineri 26 octombrie 1979

În spiritul tradiţionalelor legături de prietenie şi al colaborării româno-bulgare

LA INVITAŢIA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU, TOVARĂŞUL TODOR JIVKOV A FĂCUT O VIZITĂ DE PRIETENIE ÎN ŢARA NOASTRĂ

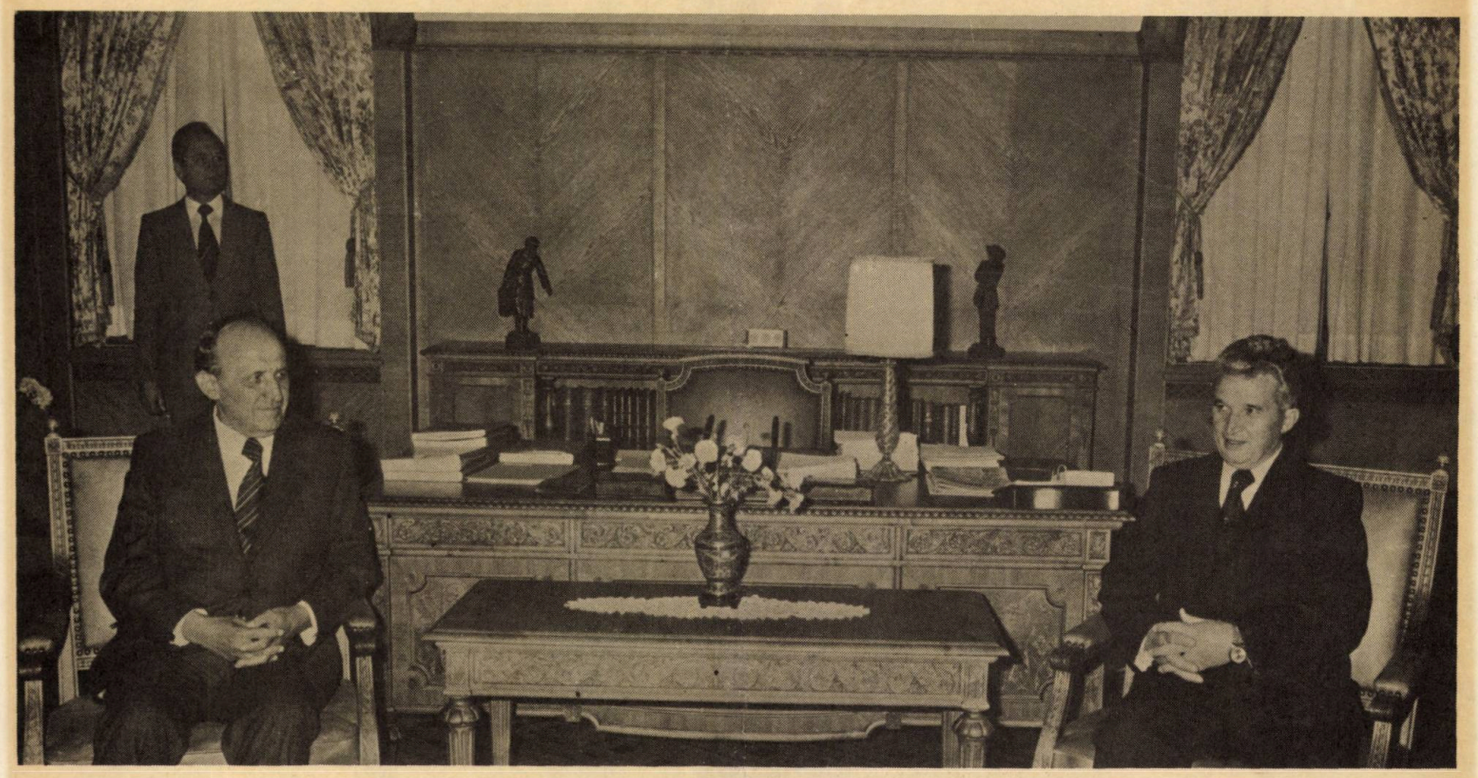

În timpul convorbirilor dintre tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Todor Jivkov

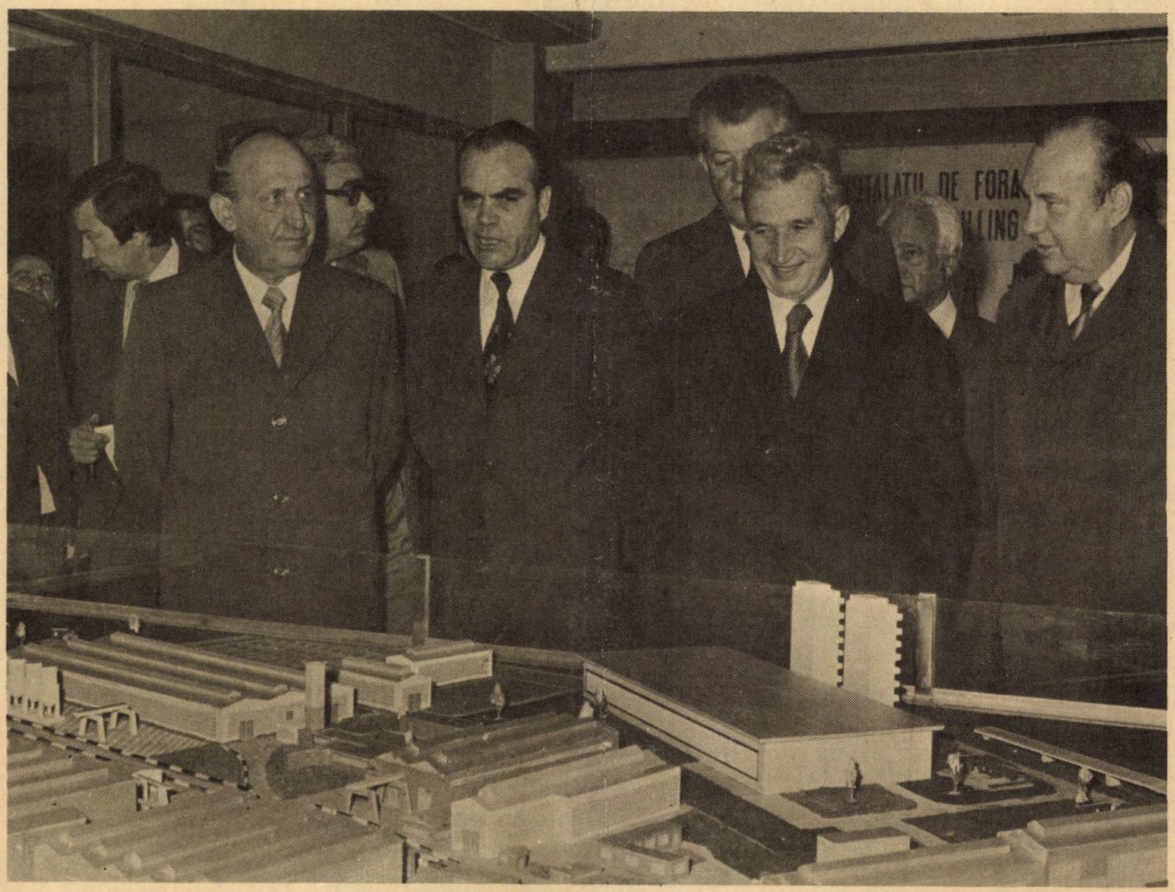

La Întreprinderea de utilaj petrolier „1 Mai" din Ploieşti

D 646

1978 OKT 30

curier
economic legislativ

contract economic

FORȚA MAJORĂ

Caracterizare, efecte, confirmare

1. Planificarea economiei naționale ca mijloc de înfăptuire a rolului conducător al partidului și statului socialist în economie, constituie o necesitate obiectivă determinată de specificul modului de producție socialist, de necesitatea obiectivă a conducerii centralizate a uriașului organism complex și unitar pe care îl reprezintă economia socialistă.

Conducerea după un plan unic la nivelul economiei naționale se cere — în temeiul principiului centralismului democratic — a fi îmbinată cu inițiativa unităților socialiste executante ale planului, inițiativă ce se manifestă atît în domeniul elaborării proiectelor de plan, cît și cu prilejul realizării sarcinilor ce le sînt stabilite prin plan.

În Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, aprobat de Congresul al XI-lea al P.C.R., se prevede că „Păstrînd principiul conducerii unitare, pe baza planului unic, se va acționa continuu pentru extinderea autonomiei unităților economico-sociale în toate sectoarele de activitate ; în același timp, este necesar ca dezvoltarea autonomiei, a inițiativei de jos, să fie realizată în cadrul concepției de conducere unitară, a programului unic de dezvoltare a societății noastre".

În cadrul acestei concepții, Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 a adoptat Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, hotărîre în cadrul căreia se stabilesc măsuri care să conducă la întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare a fiecărei unități socialiste, în contextul conducerii unitare a întregii vieți economice prin planul național unic de dezvoltare economico-socială, în scopul stimulării creșterii eficienței economice, lărgirii schimburilor de produse, lucrări și servicii, precum și pentru fundamentarea, realizarea și depășirea sarcinilor de plan.

Acest principiu de bază se găsește pe deplin reflectat în legile adoptate de Marea Adunare Națională în iulie a.c. și anume : „Legea nr. 1 pentru modificarea și completarea Legii nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, Legea nr. 2 pentru modificarea și completarea Legii finanțelor nr. 9/1972 și Legea nr. 3 pentru modificarea și completarea Legii contractelor economice nr. 71/1969.

Prin acest cadru legislativ creat se asigură nemijlocit aplicarea politicii economice a partidului și statului socialist, asigurîndu-se trecerea la o nouă calitate a activității economice, organele colective de conducere ale unităților socialiste avînd la dispoziție pîrghii corespunzătoare pentru îndeplinirea în cît mai bune condiții a rolului și atribuțiilor ce le revin, pentru stimularea creșterii eficienței economice, cointeresarea oamenilor muncii în valorificarea superioară a resurselor existente și obținerea de rezultate economice superioare.

Una din pîrghiile create pentru perfecționarea relațiilor economico-financiare dintre unitățile socialiste, în scopul realizării în cît mai bune condiții a sarcinilor ce le revin din planul național unic, este contractul economic, pe care legea îl definește ca fiind „un instrument de bază în activitatea de planificare și de realizare a prevederilor înscrise în planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării" (Art. 1, alin. ultim din Legea nr. 3 pentru modificarea și completarea Legii contractelor economice nr. 71/1969).

Prin contractele economice se stabilesc relații reciproce între unitățile socialiste în scopul asigurării îndeplinirii sarcinilor și obiectivelor ce revin unităților respective, pentru valorificarea superioară a tuturor resurselor materiale și de forță de muncă, utilizarea cu maximum de eficiență a capacităților de producție, ridicarea nivelului calitativ al întregii activități economice.

Unul din principiile importante stabilite prin lege cu privire la rolul și funcțiile contractului economic, atît în domeniul activității economice interne, cît și în domeniul activității de comerț exterior, îl constituie principiul executării în natură a sarcinilor de plan ce fac obiectul contractului.

Astfel, prin lege se stabilește obligația pentru unitățile socialiste de a executa contractele economice în natură, cu respectarea întocmai a cantității, calității, termenelor și celorlalte obligații asumate, executare ce trebuie realizată pe întreaga durată pentru care contractele s-au încheiat (art. 33).

Nerespectarea contractelor economice de către unitățile socialiste, în principal sub aspectul executării în natură a obligațiilor, este considerată ca o încălcare a disciplinei de plan și contractuale și atrage după sine răspunderea patrimonială a unității în culpă (art. 44).

Răspunderea patrimonială pentru nerespectarea disciplinei contractuale, a disciplinei de plan, este determinată de aplicarea în viață a principiilor autogestiunii economice și urmărește un dublu scop :

— stimularea unităților socialiste în vederea executării în natură a contractelor, prin sancționarea părții culpabile de neexecutare, executare cu întîrziere sau necorespunzătoare și

— repararea prejudiciilor cauzate unităților socialiste prin nerespectarea contractelor.

Plata unor reparații patrimoniale de către partea în culpă pentru neexecutarea în natură a contractului, nu poate acoperi însă paguba adusă economiei naționale în întregul ei, prin îngreunierea sau primejduirea îndeplinirii unor sarcini din planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Răspunderea patrimonială prezintă însă importanță prin rolul ei stimulator, preventiv, urmărind asigurarea executării în natură a contractelor.

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 43, 1979

2. Pentru cazurile — de excepție — în care neexecutarea obligațiilor contractuale, ori executarea întîrziată sau necorespunzătoare a acestora, nu s-a datorat culpei debitorului, ci unor împrejurări străine de voința acestuia, respectiv forței majore, acesta este apărat de răspundere (Art. 46, alin. 1 din Legea contractelor economice).

În practica unităților socialiste și a organelor arbitrale, conținutul noțiunii de forță majoră este încă discutat.

Cu referire la înțelegerea justă a noțiunii de „forță majoră" considerăm că sînt necesare unele precizări în raport de noua reglementare legală, precizări care sînt de fapt și o revizuire a unui punct de vedere exprimat anterior[1]).

Astfel, deși, cum am mai arătat, Codul civil se referă la cazul de forță majoră (art. 1083, 1198, 1431, 1435, 1447, 1448, 1475, 1601, 1606 și 1625) și la cazul fortuit (art. 1083, 1156, 1158, 1435, 1461, 1475, 1556, 1567), nu definește în mod distinct conținutul acestor noțiuni, iar de cele mai multe ori le recunoaște aceleași efecte.

De exemplu, în art. 1083 Codul civil se prevede inexistența răspunderii pentru debitorul împiedicat în executarea conformă a prestației la care se obligase, de o forță majoră sau caz fortuit.

Literatura juridică burgheză folosește ambele noțiuni, încercînd însă să facă unele distincții referitor la conținutul lor, în sensul că forța majoră este considerată ca datorîndu-se unor împrejurări externe, iar cazul fortuit, unor împrejurări interne[2]).

Potrivit acestei doctrine, aprecierea cazului fortuit se face în raport cu o diligență de grad diferit, după situația în care se invocă, deci pe bază de criterii subiective, iar forța majoră trebuie să constea într-o împrejurare care să îndeplinească trei condiții și anume : să fie de neînlăturat, neprevăzută și de neprevăzut.

În ce privește efectele însă, se consideră că atît cazul fortuit, cît și cel de forță majoră, exonerează de răspundere.

În literatura juridică socialistă, în cadrul răspunderii contractuale, nu se folosesc două noțiuni[3]), ci, plecînd de la criteriile obiective de conduită dictate de relațiile noi socialiste, se consideră că exonerarea de răspundere nu poate opera decît în cazul în care neexecutarea obligației se datorează unei împrejurări inevitabile, unei forțe de neînvins. „Numai o atare imposibilitate echivalează cu lipsa de culpă în neexecutarea obligației"[4]).

În ce privește conținutul noțiunii de „împrejurare inevitabilă", „forță de neînvins", din literatura juridică a țărilor socialiste, spre deosebire de doctrina burgheză, rezultă că, pentru a fi reținută ca forță majoră — împrejurarea inevitabilă, forța de neînvins — trebuie caracterizată în urma examinării complexe și complete a împrejurărilor în care a survenit evenimentul și, după ce s-a stabilit că ivirea acestuia a fost cu neputință de înlăturat prin mijloace care să fie din punct de vedere economic accesibile, în raport de locul și nivelul atins de tehnică în domeniul respectiv[5]).

Rezultă astfel că în literatura juridică socialistă asupra forței majore, imposibilitatea de executare trebuie să fie apreciată, de la caz la caz, ținînd seama de datele specifice referitoare la acele elemente concrete pe baza cărora se poate stabili dacă debitorul are o culpă sau a fost în imposibilitate de a preveni și înlătura împrejurările ivite.

De altfel, și practica arbitrală consideră, în principiu, forța majoră ca o cauză care conduce la exonerarea de răspundere a debitorului pentru neexecutarea obligațiilor asumate prin contracte economice, numai dacă debitorul care o invocă dovedește faptul că neexecutarea acestora a survenit ca urmare a unor împrejurări imprevizibile și de neînlăturat (de neînvins) (Dec. PAS nr. 3013/1964, publicată în Rev. Arbitrajul de stat nr. 2/1965, pag. 97).

Tribunalul Suprem al R.S.R., referindu-se la raporturile dintre organizațiile socialiste, s-a pronunțat că prin forță majoră „se înțelege, spre deosebire de dreptul comun exclusiv acele cazuri, cu totul excepționale și care prin ele însile constituie piedici absolute în ce privește executarea, cum este de exemplu o calamitate.

În caracterizarea forței majore, practica organelor jurisdicționale (arbitrale și judecătorești) s-a oprit în primul rînd asupra calamităților naturale, care prezintă neîndoielnic atît caracterul de a fi imprevizibile, cît și pe acela de a fi de neînlăturat (de neînvins).

În practica arbitrală s-a precizat că „intemperiile care prin intensitatea și întinderea lor depășesc caracterul intemperiilor obișnuite, previzibile și sînt de natură să constituie un impediment de neînlăturat pentru aducerea la îndeplinire, integrală sau parțială, a obligațiilor asumate" (Dec. PAS, nr. 3066/1964), pot duce la exonerarea de răspundere a debitorului, dar că „ploile, zăpezile și dezghețurile, care nu au proporțiile unor calamități naturale, nu constituie cazuri de forță majoră" (Dec. PAS, nr. 30/1963).

Chiar și incendiul — s-a pronunțat Arbitrajul interjudețean Tg. Mureș, prin hotărîrea nr. 689/1956 — nu constituie caz de forță majoră, decît dacă a fost urmarea unei împrejurări de neînlăturat, adică, dacă, cu toate măsurile preventive de siguranță care trebuiau luate, s-ar dovedi că incendiul era de neînlăturat.

„Forța majoră nu liberează pe debitor — a considerat Tribunalul județean Galați prin Decizia nr. 257/1955 — dacă este precedată de culpa acestuia sau dacă evenimentul poate fi prevăzut. Spre exemplu, scăderea ca și înghețul apelor Dunării fiind împrejurări frecvente ce intervin în timp de iarnă, nu pot fi invocate drept forță majoră deoarece puteau fi luate măsurile necesare în vederea acestei situații" (Legalitatea populară nr. 2/1956, pag. 239, cu nota V. Longhin).

În consecință, rezultă că în aprecierea forței majore trebuie avute în vedere, în primul rînd, condițiile concrete în care a survenit neexecutarea obligației contractuale, condiții care diferă de la caz la caz și care sînt de natură a determina astfel caracterul relativ al noțiunii de forță majoră.

De exemplu, o secetă îndelungată care calamitează recolta, constituie, în principiu, un caz de forță majoră. Această calamitate nu mai este însă de natură să exonereze de răspundere o gospodărie agricolă dotată cu instalații de irigare în vederea preîntîmpinării efectelor secetei, în afară de cazul în care se dovedește că seceta a dăunat chiar sursei de alimentare cu apă a instalației de irigat, făcînd-o nefolosibilă.

Practica arbitrală și judecătorească s-a orientat în mod constant în caracterizarea împrejurărilor naturale care constituie cazuri de forță majoră în ce privește efectul exonerator de răspundere, după elementele constitutive ale acestor împrejurări.

S-a stabilit astfel că, pentru a putea fi considerat un caz de forță majoră, evenimentul care a împiedicat executarea obligațiilor asumate de debitor prin contract trebuie să îndeplinească cumulativ două condiții și anume :

— să fie imprevizibilă, adică de neprevăzut la data cînd debitorul și-a asumat obligația (a încheiat contractul) ;

— să fi fost de neînlăturat (de neînvins).

Numai în situația în care evenimentul invocat îndeplinește cumulativ cele două condiții, de a fi imprevizibil și de neînlăturat (de neînvins) se poate considera că neexecutarea obligațiilor asumate prin contract (sau executarea cu întîrziere ori executarea necorespunzătoare) este rezultatul unei cauze care exclude existența unei culpe în sarcina unității socialiste debitoare și, ca atare, neexistînd culpă, nu e locul de a i se angaja răspunderea.

Unitatea socialistă debitoare are obligația să dovedească imposibilitatea de executare, întocmind acte doveditoare a forței majore, să comunice unității creditoare survenirea imposibilității de executare, în 5 zile de la ivirea acesteia, și să-i comunice actele doveditoare, în 15 zile de la aceeași dată, precum și să comunice deîndată încetarea forței majore.

Desigur că neîndeplinirea acestor obligații nu duce la înlăturarea efectelor forței majore, dar dau naștere la dreptul creditorului de a cere daune pentru prejudiciul suferit din cauza acestor neîncunoștințări.

Trebuie reținut că imposibilitatea executării datorate forței majore, intervenită după întîrzierea debitorului de a executa obligația în termenul contractual nu-l exonerează de răspundere.

Cazul de forță majoră fiind în mod obișnuit o situație de fapt, aceasta nu se înfățișează invariabil, ci are mereu

alt aspect, după varietatea fenomenelor care îl produc. În consecință, examinarea forței majore duce la constatări de speță, condiționate de durata și întinderea fenomenului caracterizat ca forță majoră.

Cazul de forță majoră, confirmat ca atare de organele competente, în principiu, exonerează de răspundere pe debitor, dar fiind, cum s-a arătat, o situație de fapt, exonerarea operează în funcție de această situație. De aceea, efectele forței majore pot fi totale sau parțiale, definitive sau temporare.

Dată fiind importanța executării în natură a obligațiilor contractuale, organele competente să analizeze și să confirme forța majoră trebuie să analizeze cu toată atenția durata și întinderea forței majore, determinînd concret efectele acesteia în timp și spațiu, pentru a ajunge la stabilirea în mod real a măsurii în care debitorul urmează să fie exonerat de răspundere, precum și a putea indica sau lua măsuri concrete pentru a asigura îndeplinirea sarcinii de plan periclitate prin ivirea forței majore.

Atunci cînd se constată că forța majoră a desființat complet posibilitatea de îndeplinire a obligației contractuale pe timpul validității sarcinii de plan, debitorul este exonerat total de răspundere pentru neexecutarea în natură a contractului.

De cele mai multe ori însă, calamitatea naturală reduce numai într-o proporție oarecare posibilitatea de îndeplinire în natură a obligațiilor contractuale. În acest caz, debitorul este exonerat numai parțial de răspundere.

În ce privește stabilirea proporției în care operează exonerarea de răspundere, trebuie avut în vedere că posibilitatea de executare a obiectului contractului — în întregul lui — se reduce în aceeași proporție în care forța majoră împiedică executarea în natură a acestuia, iar pe de altă parte, faptul că în cazul în care debitorul are obligații de livrare către mai mulți beneficiari, el nu poate fi ținut totdeauna a satisface pe diverșii săi creditori proporțional cu producția realizată în perioada de plan respectivă, mai ales cînd forța majoră a intervenit după ce o parte din contracte au fost deja executate, deoarece :

— forța majoră fiind un fenomen imprevizibil, debitorul nu a putut prevedea nici apariția, nici întinderea lui, pentru a face o redistribuire a produselor între beneficiari ;

— interesul general al economiei naționale poate impune uneori satisfacerea cu prioritate a unor beneficiari.

Forța majoră poate constitui uneori un obstacol temporar și atunci efectul ei este numai de a decala termenele de executare în natură a obligației pînă la încetarea împiedicării, debitorul urmînd a fi exonerat de răspundere pentru întîrzierea provocată, dar fiind ținut să îndeplinească obligația după ce obstacolul a dispărut.

3. Prin art. 46 al legii se stabilește :

„Unitatea socialistă a cărei obligație contractuală nu poate fi executată din cauză de forță majoră, constatată potrivit legii, este apărată de răspundere și are obligația să aducă la cunoștință celeilalte părți imposibilitatea de executare survenită, în termen de cinci zile de la data apariției acestei cauze, și să-i comunice actele doveditoare, în termen de cel mult 15 zile de la aceeași dată ; de asemenea, este obligată să-i comunice de îndată data încetării cazului de forță majoră.

Cazurile de forță majoră se analizează și se confirmă de către Comitetul de Stat al Planificării, pentru produsele ale căror balanțe se aprobă prin planul național unic de dezvoltare economico-socială, și de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, pentru produsele ce fac obiectul celorlalte balanțe".

Deci, spre deosebire de vechea reglementare a materiei, prin lege se stabilesc următoarele obligații, în sarcina unității care nu-și poate îndeplini obligațiile contractuale din cauză de forță majoră ;

— constatarea evenimentului ce constituie forță majoră, potrivit legii ;

— comunicarea către creditor a imposibilității de executare survenite, în 5 zile de la data ivirii acesteia ;

— comunicarea, în 15 zile de la aceeași dată, a actelor doveditoare ;

— comunicarea, de îndată, a datei încetării cazului de forță majoră.

Ceea ce constituie o reglementare cu totul nouă, o constituie faptul că prin lege s-a stabilit în sarcina Comitetului de Stat al Planificării și Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe de a analiza și confirma cazurile de forță majoră invocate, competența acestor organe stabilindu-se în raport de obiectul contractului, în sensul că dacă produsele ce fac obiectul contractului fac parte din acelea ale căror balanțe se aprobă prin planul național unic de dezvoltare economico-socială, competența analizării și confirmării aparține Comitetului de Stat al Planificării, iar dacă fac parte din celelalte balanțe, această competență aparține Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe.

Sîntem de părere că această reglementare are în vedere necesitatea ca în cazul ivirii unor evenimente care întrunesc elementele constitutive ale forței majore și deci atrag imposibilitatea de executare a unor obligații contractuale asumate, este necesar ca părțile, organele lor tutelare și, în final, Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe să analizeze situația creată, să o confirme și, stabilindu-i efectele, să ia cele mai corespunzătoare măsuri pentru limitarea și înlăturarea efectelor acesteia, asigurînd îndeplinirea sarcinilor de plan.

Reglementarea analizei și confirmării forței majore și competențele date prin lege Comitetului de Stat al Planificării și Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, urmăresc, în principal, nu preconstituirea unei probe care apoi să fie invocată de părțile interesate în fața organelor de jurisdicție economică, ci cunoașterea evenimentului intervenit, influența acestuia asupra realizării obligațiilor contractuale, a sarcinilor de plan și, mai ales, luarea măsurilor necesare pentru limitarea și înlăturarea efectelor forței majore în scopul asigurării îndeplinirii sarcinilor de plan.

Fiind însă o reglementare nouă, sînt necesare unele precizări, a căror respectare de către unitățile socialiste sînt de natură să contribuie la o mai operativă analiză și confirmare a forței majore și, mai ales, la stabilirea în mod operativ a măsurilor ce se impun pentru ca, prin limitarea și înlăturarea efectelor forței majore confirmate, să se asigure realizarea ritmică a sarcinilor de plan.

În primul rînd, este necesar ca unitatea socialistă confruntată cu evenimentul ce întrunește caracteristicile forței majore, să anunțe, potrivit legii,imposibilitatea de executare survenită, să întocmească actele constatatoare și să le comunice celeilalte părți, precum și să-i comunice deîndată încetarea forței majore.

În vederea analizei și confirmării ca forță majoră a evenimentelor survenite, de către organele competente prevăzute de lege, este necesar ca ministerele, alte organe centrale sau locale în subordinea cărora se găsește unitatea socialistă, în activitatea căreia s- ivit evenimentul, să ceară analiza și confirmarea forței majore în cel mi scurt timp posibil, să înainteze Comitetului de Stat al Planificării sau Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, după caz, înscrisul constatator al evenimentului, constînd în : orice document ce cuprinde date care să contribuie la o analiză corectă a împrejurărilor în care s-a declanșat și consumat evenimentul invocat ca forță majoră, precum și întinderea efectelor acestuia, precum și propuneri de măsuri concrete pentru limitarea și înlăturarea efectelor evenimentului invocat ca forță majoră.

La aceste acte doveditoare urmează a se anexa :

— extrase certificate pentru conformitate de pe contractul al cărui obiect este afectat prin evenimentul invocat ca forță majoră, din care să rezulte denumirea corectă a obiectului contractului sau prestației nerealizate. În cazurile în care mai multe contracte sînt afectate, se va întocmi și înainta un borderou al acestora care să cuprindă elementele esențiale de identificare a obiectului, părților și termenelor de executare ;

— dovada comunicării actelor doveditoare către cealaltă parte contractantă.

Considerăm necesar a preciza că cererile pentru analiza și confirmarea forței majore se vor adresa conducerii organelor competente, de către conducerile ministerelor, celorlalte organe centrale sau locale, care își vor însuși și măsurile propuse pentru limitarea și înlăturarea efectelor forței majore.

Desigur că organele competente stabilite de lege vor organiza, în cadrul aparatului respectiv, modul de analiză a evenimentelor invocate ca forță majoră și vor comunica la nivelul conducerii infirmarea sau confirmarea forței majore. În cazul confirmării forței majore, se vor pronunța și asupra măsurilor propuse pentru limitarea și înlăturarea efectelor, sau pot propune măsuri în completare de natură a asigura realizarea sarcinilor de plan.

Sîntem de părere că acest mod de a proceda se impune deoarece confirmarea unui eveniment ca forță majoră nu poate modifica sarcinile de plan, forța majoră avînd ca efect, sub aspectul disciplinei contractuale, doar exonerarea de răspundere a debitorului obligației pentru neexecutarea, executarea întîrziată sau necorespunzătoare a contractului.

Aceste precizări sînt necesare pentru a face o distincție netă între împrejurările reglementate de art. 43, alin. 2 care prevăd că în aceste situații sarcinile de plan nu se modifică, iar răspunderea debitorului subxistă, chiar dacă luarea măsurilor necesare executării contractului erau în sarcina organelor ierarhic superioare și nu au fost luate[6]).

Apare, de asemenea, necesar ca actul confirmării forței majore către organele competente să fie comunicat de unitatea socialistă debitoare, celeilalte părți contractante, pentru a se preveni nașterea unor litigii patrimoniale pentru neexecutarea contractului.

Considerăm necesar a mai arăta că, față de data intrării în vigoare a Legii nr. 3, pentru modificarea și completarea Legii contractelor economice nr. 71/1969, analiza și confirmarea forței majore de către organele stabilite de lege urmează a se face, pentru evenimentele invocate ca atare, după intrarea în vigoare a legii, urmînd ca pentru forța majoră intervenită anterior să se aplice dispozițiile legale sub incidența cărora s-au produs.

4. În trecut, practica arbitrală a asimilat cu forța majoră unele împrejurări — altele decît calamitățile naturale — cărora, în mod artificial, le-a recunoscut caracterul de a fi imprevizibile și de neînlăturat (de neînvins).

Asemenea împrejurări au constat în :

— nerepartizarea la timp a materiei prime de organele competente, cînd debitorul a făcut demersurile necesare pentru a o obține ;

— neprimirea materiei prime, a produselor sau utilajelor din import.

În timp, chiar practica arbitrală a renunțat la punctul său de vedere privind asimilarea acestor împrejurări cu forța majoră. În adevăr, în prezent, măsurile privind perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, exclud asemenea anomalii, iar pentru cazurile în care, prin absurd, s-ar mai ivi, urmează a se aplica reglementările privind răspunderea patrimonială a unităților socialiste în culpă, inclusiv a celor de comerț exterior, pentru produsele destinate exportului sau provenite din import, precum și răspunderea contravențională și disciplinară a persoanelor fizice vinovate de neîndeplinirea obligațiilor ce le revin pe linia disciplinei de plan și contractuale.

În concluzie, considerăm că evenimentele ce pot constitui forță majoră sînt numai calamitățile naturale : inundații, secetă, îngheț, cutremure, incendii etc. și care, așa cum am arătat, îndeplinesc condițiile de a fi imprevizibile și de neînlăturat (de neînvins), bineînțeles cu precizările ce s-au făcut referitor la întinderea efectelor acestora.

Orice alte împrejurări care s-ar cere a fi asimilate cu forța majoră nu-și au justificare din punct de vedere juridic și economic, fiind de natură a conduce la slăbirea disciplinei de plan și contractuale.

5. Imposibilitatea executării unei obligații contractuale, cunoscută la data încheierii contractului și neinvocată atunci, nu poate fi reținută ca o cauză de exonerare de răspundere pentru neîndeplinirea obligației contractuale respective.

Este de principiu că debitorul este exonerat de răspundere pentru neîndeplinirea unei obligații contractuale, dacă executarea în natură a devenit imposibilă dintr-o cauză de forță majoră. Dacă această imposibilitate exista de la început, obligația contractuală nu se putea naște, deci contractul nu putea fi încheiat, iar cînd această imposibilitate a survenit mai tîrziu, după încheierea contractului, ea constituie forță majoră și are ca efect exonerarea de răspundere.

Contractele economice sînt subordonate planului, iar la baza raporturilor contractuale dintre unitățile socialiste stau acte administrative de planificare emise de organele competente, acte care nasc pentru părți obligația legală de a încheia contractul. De aceea, existența unor acte administrative de planificare naște prezumția că executarea sarcinilor de plan ce se prevăd este posibilă și deci, în baza lor, se vor încheia contracte.

Imposibilitatea în care s-ar afla una din părți de a executa sarcina de plan stabilită prin actul de planificare, imposibilitate cunoscută în momentul încheierii contractului, trebuie invocată în faza încheierii contractului, pentru ca organele de planificare să fie sesizate și deci să fie puse în situația de a putea lua măsuri pentru asigurarea realizării sarcinii de plan, fie de către alte părți, fie de către aceleași părți, cărora însă li se vor crea condițiile necesare realizării sarcinii de plan respective.

Întrucît unitățile socialiste au îndatorirea de a încheia contracte eficiente, care să asigure îndeplinirea în natură a sarcinii de plan, din această îndatorire rezultă pentru ele obligația de a învedera, chiar în faza încheierii contractului, orice imposibilitate — forță majoră — de a executa obligația ce le revine, pentru a nu se ajunge la încheierea unor contracte formale, inexecutabile.

Nu poate fi reținută deci decît ca o comportare culpabilă, atît față de interesele creditorului, cît și față de interesele economiei naționale, comportarea acelei unități socialiste care încheie un contract privind executarea unei obligații pe care știa, încă înaintea contractării, că n-o va putea îndeplini.

A arăta existența imposibilității de executare — a forței majore — încă din momentul contractării constituie astfel o îndatorire a unității socialiste debitoare, care adusă la cunoștința creditorului va duce la înlăturarea consecinței negative pentru economie, deoarece numai luînd cunoștință din timp de această imposibilitate, creditorul va putea face intervențiile necesare și va lua măsurile corespunzătoare preîntîmpinării prejudiciului, sub aspectul neîndeplinirii planului său de producție ce neexecutarea prestației respective i-ar putea provoca, evitîndu-se totodată încheierea unor contracte economice formale.

6. În ce privește raporturile dintre unitățile de comerț exterior din R.S.R. și clienții externi din țările socialiste, membrii în C.A.E.R., cu privire la caracteristicile și efectele forței majore, prin condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/75 Sect. 68, s-a precizat :

„Părțile sînt exonerate de răspundere pentru neexecutarea integrală sau parțială a obligațiilor contractuale, dacă aceasta a fost consecința unor cazuri de forță majoră".

„Prin caz de forță majoră se înțeleg împrejurările care au intervenit după încheierea contractului, ca urmare a unor evenimente extraordinare, neprevăzute și inevitabile pentru una din părți".

„Sarcina de a dovedi existența împrejurărilor care exonerează pe debitor de răspundere pentru neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor, revine debitorului".

Această reglementare confirmă punctul de vedere expus, cu privire la caracterizarea forței majore.

Invocarea forței majore în cadrul contractelor privind livrarea de produse destinate exportului se poate face în timpul executării contractului, chiar în situația inexistenței unui litigiu patrimonial și în scopul prevenirii acestuia.

Considerăm că, față de noua reglementare a analizării și confirmării cazurilor de forță majoră, dată prin Legea contractelor economice, acțiunea în constatare a forței majore pentru produsele destinate exportului nu-și mai are obiect, hotărîrea arbitrajului de stat prin care se stabilea că livrarea de mărfuri destinate exportului nu s-a putut face dintr-o cauză de forță majoră, urmînd a fi suplinită prin actul confirmării forței majore invocate, de către organele competente potrivit legii.

Constantin CĂTUȚ

[1]) Cu privire la „Forța majoră, caracterizarea și efectele ei, așa cum sînt reținute în practica arbitrală", C. Cătuț — Rev. Arbitrajul de stat nr. 3/1965, pag. 3.

[2]) Cu privire la distincția dintre forța majoră și cazul fortuit a se vedea Fr. Deak, Cursul de drept civil — Teoria generală a obligațiilor, Partea I, pag. 238—242.

[3]) Fr. Deak — Op. cit. pag. 331.

[4]) Prof. I.B. Novițki și prof. L.A. Lunț — „Teoria obligațiilor în U.R.S.S.", pag. 420.

[5]) Idem, pag. 225—231.

[6]) „Cauze care fac imposibilă executarea în natură a contractelor. Forța majoră. Executarea contractului după încetarea forței majore". — V. Datcu — Rev. „Optimal" nr. 2/1978, pag. 47.

Obligația de plată a prețului în contractul de cercetare științifică

În condițiile actualei revoluții tehnico-științifice, contractul de cercetare științifică devine principalul instrument juridic de valorificare a cercetărilor fundamentale, aplicative și pentru dezvoltare.

Un aspect important al activității de cercetare, îndeosebi al cercetării pentru dezvoltare, îl constituie aplicarea în practică a rezultatelor cercetărilor și stabilirea răspunderii unităților socialiste-părți în contractul de cercetare științifică pentru nevalorificarea rezultatelor cercetărilor. Problema s-a pus recent într-un litigiu soluționat de Arbitrajul de Stat Central prin Hotărîrea nr. 1123 din 15 martie 1979. Astfel, în temeiul contractului de cercetare științifică încheiat, unitatea de cercetare s-a obligat să execute tema „Cercetări privind eficiența paletizării, boxpaletizării și pachetizării în slinguri a produselor de pește oceanic depozitate pe navele frigorifice de transport", iar beneficiarul să plătească prețul stabilit prin contract.

Pe parcursul executării contractului, părțile au analizat stadiul desfășurării lucrărilor de cercetare, consemnînd, în cuprinsul a două minute, că cercetarea se desfășoară, inclusiv sub aspect calitativ, conform temei-program de lucru convenite de comun acord de părți.

Unitatea de cercetare a predat beneficiarului lucrarea de cercetare executată, pe bază de proces-verbal de recepție, la termenul prevăzut în contract. În cuprinsul acestui act, semnat de împuterniciții părților, s-a menționat că lucrarea a fost elaborată conform temei-program și clauzelor contractului de cercetare științifică încheiat.

Factura emisă de executant pentru plata contravalorii lucrării de cercetare întocmite a fost acceptată la plată de beneficiar, dar organul bancar a refuzat să deconteze prețul, pe motiv că tema de cercetare nu are eficiență economică și, deci, nu se justifică aplicarea sa în practică.

Ca urmare a demersurilor făcute de beneficiar pentru achitarea prețului convenit, organul bancar a avizat favorabil lucrarea de cercetare, dar a condiționat efectuarea decontării de aplicarea rezultatelor cercetării în practică (condiție rămasă neîndeplinită).

Soluționînd pretențiile reclamantului-executant, de obligare a pîrîtului-beneficiar la plata prețului stabilit prin contract și a cheltuielilor de arbitrare aferente, organul arbitral le-a admis integral.

Hotărîrea pronunțată de Arbitrajul de Stat Central, împotriva căreia Banca pentru agricultură și industrie alimentară (Centrala) a introdus cerere de rearbitrare, a fost menținută prin Decizia P.A.S. nr. 2145 din 30 septembrie 1979.

În exercitarea dreptului de control, s-a reținut că într-adevăr, în concepția prevederilor Legii nr. 28/1969, privind organizarea activității de cercetare științifică în Republica Socialistă România, cercetarea științifică se consideră încheiată numai după aplicarea ei în producție și obținerea rezultatelor scontate. Dar, pentru realizarea acestui scop, prevederile art. 12, alin. 1 din H.C.M. nr. 77.1970, privind aplicarea sistemului contractual în activitatea de cercetare științifică, dispun că ministerele și celelalte organe centrale sînt ținute a lua măsuri pentru valorificarea în practică a rezultatelor obținute, în termen de cel mult 3 luni de la recepția lucrărilor de cercetare. În alineatele 2 și 3 al art. 12 se prevede că, în cazurile în care valorificarea rezultatelor cercetării necesită lucrări pregătitoare (executarea de investiții etc.), beneficiarul este obligat să întocmească un plan de măsuri în vederea valorificării rezultatelor obținute, care va fi înaintat organului ierarhic superior în termen de 30 zile de la recepție; în aceste cazuri, organul ierarhic superior va lua măsuri ca, în termen de cel mult 3 luni de la recepție, să se înceapă lucrările pregătitoare pentru valorificarea rezultatelor obținute. De asemenea, potrivit art. 13 din hotărîre, ministerele, celelalte organe centrale, consiliile populare, centralele economice, precum și unitățile subordonate lor, beneficiare ale rezultatelor activității de cercetare științifică, au obligația aplicării și generalizării în întreaga țară a aplicării cercetărilor încheiate cu rezultate pozitive, purtînd răspunderea pentru valorificarea cît mai rapidă a cercetărilor în țară și în străinătate și introducerii în practică a rezultatelor obținute imediat după omologare.

Or, din circumstanțele speței, rezultă că reclamantul a executat lucrarea de cercetare cu respectarea întocmai a temei-program de lucru și a clauzelor contractului de cercetare științifică intervenit între părți — împrejurare confirmată de pîrîtă și necontestată de către organul bancar. Totodată, din cuprinsul contractului nu rezultă că executantul și-ar fi asumat prin contract obligații referitoare la aplicarea în practică a cercetării elaborate, care era condiționată, potrivit recunoașterii beneficiarului, de efectuarea unor investiții (procurarea unor utilaje din străinătate).

Se poate conchide, pe baza interpretării corecte a dispozițiilor legale mai sus-reproduse, că răspunderea pentru aplicarea în practică și valorificarea cercetărilor încheiate revine beneficiarului, unitatea de cercetare avînd, desigur, obligația de a-și da concursul necesar în cadrul contractual convenit cu beneficiarul. Răspunderea unității de cercetare poate fi angajată numai în caz de neexecutare ori executare calitativ necorespunzătoare din culpă, a obligațiilor. O anumită incertitudine a rezultatului, caracteristică contractului de cercetare științifică, imprimă obligațiilor debitorului natura unor obligații de mijloace, cu consecințele corespunzătoare pe planul răspunderii.

Dispozițiile Legii nr. 28/1969 și H.C.M. nr. 77/1970 nu prevăd că plata lucrărilor de cercetare științifică se face după experimentarea și aplicarea lor în producție și, deci, nu sîntem în prezența unei derogări de la principiul, stabilit de art. 154 din Legea nr. 2/1979 pentru modificarea și completarea Legii finanțelor nr. 9/1972, în virtutea căreia plățile trebuie efectuate la data exigibilității obligațiilor.

Soluția pronunțată de primul arbitru de stat este menită să mărească răspunderea unităților beneficiare în contractarea unor cercetări pentru dezvoltare eficiente din punct de vedere economic și valorificarea lor neîntîrziată în practică.

dr. **Mircea MIHAIL**

financiar

Regimul juridic general al creditării bancare

1. În aplicarea principiului autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor — instituit prin măsurile adoptate de Plenara din 22—23 martie 1973 — nevoile de fonduri ale acestora se acoperă într-o măsură mult mai mare din resurse proprii (a se vedea Revista economică — Supliment nr. 32/10 august 1979, p. 2 și urm.). Este adevărat că întreprinderile primesc de la societate fonduri pentru investiții și pentru acoperirea necesarului de mijloace circulante, dar acestea reprezintă doar avansuri acordate în anumite condiții stabilite de lege și care se restituie tot din veniturile proprii.

Un rol important însă în cadrul mecanismului economico-financiar revine creditului bancar care va asigura, în continuare, o parte însemnată din fondurile pentru producție și dezvoltare necesare unităților socialiste.

În aceste condiții era necesară îmbunătățirea regimului juridic al creditării, precum și întărirea controlului bancar asupra modului în care sînt gospodărite fondurile alocate și a respectării disciplinei financiare.

Pentru realizarea acestui scop, Legea finanțelor nr. 9/1972, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, asigură cadrul juridic corespunzător.

Potrivit dispozițiilor Legii finanțelor, creditul bancar se acordă și se derulează normal cu obligația îndeplinirii următoarelor condiții generale :

— creditarea directă prin băncile statului ;

— caracter planificat ;

— se acordă numai pentru destinații precise ;

— trebuie garantat cu valori materiale, cu resurse financiare prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli al unității beneficiare a se realiza în perioada viitoare, ori în alte condiții stabilite prin lege ;

— beneficiarul creditului datorează dobîndă ;

— obligația de rambursare la scadență.

2. S-a menținut **forma creditării bancare directe.** Aceasta înseamnă că unitățile socialiste care au necesități bănești, în completarea fondurilor proprii, se pot împrumuta numai de la băncile statului, întrucît relațiile de credit socialist sînt organizate de către stat. Totodată, împrumuturile bănești între unitățile socialiste sînt interzise. Organizarea de către stat a creditului bancar permite ca din disponibilitățile bănești din economia națională concentrate prin intermediul instituțiilor bancare și de economii, să se repartizeze sumele necesare pentru completarea fondurilor proprii ale unităților socialiste și ale persoanelor fizice.

3. Creditul bancar are **caracter planificat.** Creditele pot fi acordate numai în limitele planului de credite, care stabilește volumul creditelor necesare pentru dezvoltarea producției, serviciilor și circulației mărfurilor, realizarea de obiective de investiții la unitățile socialiste, pentru anumite nevoi ale populației, precum și resursele de acoperire. **Planul de credite pe termen scurt** se elaborează de Banca Națională a R.S.R. și băncile specializate, împreună cu Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor, ministerele, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București și se aprobă prin decret. **Planul de credite pe termen mijlociu și lung** se elaborează de către Ministerul Finanțelor, împreună cu băncile și Comitetul de Stat al Planificării și se aprobă prin decret al Consiliului de Stat odată cu desfășurarea pe titulari a indicatorilor din planul național unic și bugetul de stat. Peste volumul aprobat prin planurile de credite se pot acorda credite numai pentru sarcini noi de plan și depășiri de plan, în condițiile stabilite în dispozițiile speciale ce reglementează respectivele categorii de credite.

4. **Beneficiare ale creditelor** bancare pot fi unitățile economice de stat, cooperatiste și obștești, care îndeplinesc două condiții : sînt organizate pe principiul autogestiunii economico-financiare și au personalitate juridică.

Legea finanțelor permite acordarea de credite bancare și unităților economice componente fără personalitate juridică, însă numai dacă sînt autorizate să contracteze astfel de credite de către unitatea socialistă din care fac parte. Răspunderea pentru utilizarea și rambursarea creditelor la termen revine unității care a autorizat acordarea creditului respectiv.

De asemenea, băncile pot acorda credite și altor persoane juridice (ex. societăți mixte), precum și persoanelor fizice, în anumite condiții prevăzute de lege.

Creditele pot fi acordate de către bănci beneficiarilor acestora numai în cadrul plafoanelor aprobate în acest scop.

5. Pentru creditele acordate de bănci, unitățile beneficiare datorează **dobînzi.** În cazul în care beneficiarii creditelor întîrzie rambursarea lor la scadență, se datorează dobînzi majorate, care vor afecta beneficiul unității creditate, așa cum rezultă din prevederile art. 11 al Legii privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor. Mai exact va fi afectată acea parte a beneficiului care revine întreprinderii pentru formarea de fonduri proprii și pentru stimularea materială suplimentară a personalului muncitor. Se înlătură în acest fel situația din trecut cînd dobînzile majorate, ca și cele pentru creditele curente, se includeau în costuri și nu constituiau un element de cointeresare a întreprinderilor în eliminarea cazurilor de folosire nerațională a fondurilor materiale și bănești. Totodată, prin măsura legislativă din Legea nr. 29/1978 se asigură o corelație strînsă între pîrghia dobînzii bancare și cea a beneficiului și o accentuare mai pronunțată a funcțiilor și rolului dobînzii (T. Roșca, Creditul — instrument de întărire a autogestiunii, în „Revista economică" nr. 49 din 8 decembrie 1978, 13). Nivelul dobînzilor datorat pentru creditele bancare este cel prevăzut de Decretul nr. 234/1974.

6. Legea finanțelor, modificată și completată, stabilește în mod expres și **natura juridică a raporturilor de creditare.** Astfel, în art. 57 al legii se prevede că relațiile de credit între bănci și unitățile economice beneficiare sînt **raporturi contractuale.** Ele se stabilesc prin contractul de credit care urmează să cuprindă următoarele elemente specifice : volumul creditelor ce urmează a se acorda, condițiile de acordare și de rambursare a creditelor, nivelul dobînzilor, obligațiile și răspunderile unităților economice.

De o deosebită importanță este prevederea legii care stabilește obligația de a semna contractele de credit și de către centralele sau ministerele cărora unitățile beneficiare le sînt direct subordonate, atunci cînd la acordarea creditelor nu sînt asigurate condiții pentru rambursarea creditelor. Cu aceeași ocazie, pentru acordarea creditului, este necesară întocmirea unor programe de măsuri pentru îmbunătățirea activității economico-financiare a unității beneficiare. Mai mult chiar, dacă programul de măsuri nu asigură rambursarea creditului solicitat, banca poate refuza acordarea lui.

Prin prevederile citate raporturile juridice dintre bănci și unitățile economice devin mai clar precizate și se instituie o răspundere sporită pentru ambele părți în gospodărirea fondurilor materiale bănești. Trecerea la acțiunea de negociere a creditelor pe seama contractelor economice va elimina situația în care atenția băncilor este îndreptată îndeosebi asupra posibilităților de înlăturare a fenomenelor deja apărute în economia întreprinderilor, pentru viitor crescînd influența băncilor în prevenirea unor fenomene negative, în ridicarea eficienței activității economice a întreprinderilor în toate stadiile (T. Roșca, loc. cit. p. 12).

Ca atare, pentru acordarea creditelor bancare nu este suficient ca să existe prevederi de plan (în planurile de credite), ci trebuie să se încheie contracte de credit care concretizează raporturile dintre bănci și unitățile economice, în cadrul general stabilit prin lege.

7. Încheierea contractelor de credit este însă precedată de efectuarea unei analize prealabile asupra situației economico-financiare a unității creditate. Această analiză se efectuează de către banca solicitată a acorda creditul. Numai dacă la această analiză se constată că sînt asigurate condițiile pentru rambursarea la termen a creditului, banca poate trece la încheierea contractului de credit. În caz că nu sînt asigurate condițiile de rambursare și nu se prezintă un program de măsuri corespunzător de îmbunătățire a activității economico-financiare a unității, legea prevede dreptul băncii de a refuza încheierea contractului de credit.

Creditarea poate fi refuzată și dacă :

— produsele ce se execută nu au desfacere asigurată prin contracte la intern sau export potrivit destinației stabilită prin plan, ori nu au prețuri legal fixate ;
— investițiile și lucrările de construcții-montaj, deși sînt prevăzute în plan, nu au asigurate condițiile legale de execuție ;
— nu sînt create condiții de utilizare eficientă a fondurilor.

8. Creditul bancar se acordă numai pentru **destinații precise**, deoarece numai în acest fel se asigură folosirea lui în acord cu interesele economice prioritare ale economiei naționale. Destinația precisă a creditului este avută în vedere atît cu ocazia elaborării planurilor de credite (pe termen scurt și pe termen mijlociu și lung), cît și la încheierea contractului de credit. Nerespectarea destinației creditului acordat atrage încetarea creditării.

9. O prevedere importantă o constituie **interdicția de a se menține la creditare** curentă a aprovizionărilor și celorlalte cheltuieli care sînt aferente producției fără desfacere. Această interdicție se corelează cu cea prevăzută de Legea contractelor economice (nr. 71/1969), modificată și completată prin Legea nr. 3/1979 în ce privește lansarea în fabricație de produse care nu au asigurată desfacerea prin contracte sau comenzi ferme pentru consumul intern sau pe piața externă.

10. De asemenea, este de relevat că odată cu dreptul de a înceta creditarea pentru nerespectarea condițiilor contractului de credit și a destinației creditului, băncilor le revine obligația legală de a **sesiza organul ierarhic superior** al beneficiarilor respectivi de credite pentru a se lua măsuri de intrare în legalitate și de sancționare a celor vinovați.

11. Din ansamblul prevederilor Legii finanțelor rezultă că în relațiile de credit băncile au o poziție aparte, un rol complex, acționează într-o dublă calitate. Pe de o parte, ele participă la raporturile juridice ce se nasc din încheierea și executarea contractelor de credite, avînd toate drepturile și obligațiile ce le implică calitatea de parte în aceste contracte. Pe de altă parte, ele acționează în calitate de organe ale statului, învestite cu atribuții de natură financiară, adică de organizare, conducere și îndeplinire a activității financiare. În această a doua calitate băncile, ca reprezentante ale statului, au o serie de atribuții specifice dintre care amintim : elaborarea sau participarea la elaborarea, după caz, a planurilor de credit ; analiza prealabilă încheierii contractelor de credite asupra situației economico-financiare a unității creditate și a asigurării rambursării creditelor la termen ; dreptul de a refuza acordarea creditelor solicitate de unitățile economice, în anumite cazuri ; dreptul și obligația de a controla la unitățile economice folosirea creditelor potrivit destinației, existența garanțiilor materiale, respectarea condițiilor stabilite în contractele de credite, precum și modul în care unitățile creditate acționează pentru îndeplinirea sarcinilor de plan și respectarea disciplinei financiare ; dreptul de a înceta creditarea și obligația de a sesiza organul ierarhic superior în vederea luării măsurilor pentru intrarea în legalitate și sancționarea celor vinovați atunci cînd beneficiarii de credite nu respectă destinația creditului și alte condiții din contractele de credite.

Prin atribuțiile conferite băncilor în cea de-a doua calitate, s-a urmărit, potrivit indicațiilor documentelor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, întărirea controlului bancar asupra modului în care sînt gospodărite fondurile alocate și a respectării disciplinei financiare.

Creșterea rolului băncilor și a pîrghiilor pe care acestea le manevrează nu conduce la aplicarea restrînsă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și a stîrbirii independenței operative a unităților economice, întrucît băncile desfășoară în realitate acțiuni de sprijinire a întreprinderilor în prevenirea și eliminarea situațiilor de gospodărire necorespunzătoare a fondurilor materiale și bănești.

În funcție de formele creditului bancar, legea stabilește, pe lîngă condițiile generale de acordare și utilizare analizate și unele condiții speciale.

dr. Ioan CONDOR

comerț exterior

Riscul în comerțul internațional (IV)

Riscul privind scumpirea materiilor prime și a manoperei

Fenomenele inflaționiste care și-au pus amprenta negativă pe economia țărilor capitaliste generează, printre alte urmări, și scumpirea materiilor prime și a manoperei care se încorporează în echipamentele industriale, în mașini-unelte, în construcții și montaje care fac obiectul exporturilor complexe, respectiv al contractelor internaționale de realizare de mari ansambluri industriale. Cum aceste fenomene se repercutează asupra costurilor finale a unor asemenea exporturi, devenind nerentabile în raport cu prețul de vînzare inițial stabilit la data perfectării contractului, practica internațională a impus folosirea unor modalități de înlăturare totală, sau cel puțin parțială, a consecințelor pe care le au scumpirea materiilor prime și a monoperei.

CLAUZA DE CORECTARE A PREȚULUI POTRIVIT FORMULEI ELABORATE DE C.E.E./O.N.U.

Este bine cunoscut faptul că un contract comercial nu este supus numai riscului valutar, legat direct de fluctuațiile monedei. Rentabilitatea unor vînzări internaționale, în special a acelora a căror executare necesită un timp mai îndelungat, cum este cazul furniturilor de echipamente industriale, este în funcție de costul mai multor elemente ale prețului de producție : materia primă, forța de muncă etc. Metoda elaborării prețurilor de ofertare și, în final, de contractare prin includerea, ca elemente componente, a unor adaosuri care să reprezinte coeficientul previzibil de scumpire a materiilor prime și a manoperei pe perioada cît durează realizarea și livrarea obiectivului industrial (sau civil) contractat, în frecvente cuzuri nu dă rezultate, datorită faptul că prețul astfel stabilit devine neconpetitiv.

Pentru înlăturarea acestui inconvenient, părțile dintr-un contract complex de export pot recurge la adoptarea formulei de corectare (revizuire, rectificare) a prețului, elaborată de C.E.E./O.N.U. și prevăzută în Condițiile generale

de model 188 și 574 pentru furnizări și montaje de materiale și echipamente de import și export. Formula amintită, pe cît de simplă, pe atît este de eficientă, dînd posibilitatea de corectare a prețurilor în funcție de majorarea prețurilor la materii prime și la manoperă (21 ; 313). Redăm formula, așa cum este înscrisă în condițiile generale menționate :

$$P_1 = \frac{P_0}{100}\left(a + b\,\frac{M_1}{M_0} + \frac{S_1}{S_0}\right)$$

în care :

P_1 = Preț final de facturat

P_0 = Preț inițial al mărfii stipulat în contract.

M_1 = Media (aritmetică sau ponderată) a prețurilor (sau indicilor de prețuri) pentru... (natura materiilor de referință) în timpul perioadei... (adică, precizarea perioadei de referință care poate să fie definită printr-o fracțiune a termenului de livrare, sau prin termenul de livrare întreg).

M_0 = prețul (sau indicii de preț), pentru aceleași materii la data fixată mai sus pentru P_0.

S_1 = Media (aritmetică sau ponderată) a salariilor (inclusiv asigurările sociale) sau indicii salariilor (inclusiv asigurările sociale) pentru... (precizarea categoriilor de forță de muncă și sarcini anexe) în timpul perioadei... (precizarea perioadei de referință care poate să fie definitivă printr-o fracțiune a termenului de livrare, sau prin termenul de livrare întreg).

S_0 = salarii (inclusiv asigurări sociale), sau indici de salarii (inclusiv asigurări sociale) pentru aceleași categorii, la data fixată mai sus pentru P_0 a,b,c, reprezentînd procentul admis în mod forfetar al elementelor particulare în prețul inițial a cărei sumă este egală cu : a+b+c = 100.

a = parte fixă (costuri constante)

b = parte de materii

c = parte de salarii (inclusiv asigurări sociale).

Dacă este necesar, b, și eventual c, pot să fie descompuși în atîtea procente parțiale (b_1, b_2, b_3) cîte elemente de variație sînt luate în considerație.

Pentru o eficiență finală a clauzei de mai sus, comercialiștii care negociază tranzacții privind livrări de linii tehnologice, livrări la cheie etc. trebuie să dea toată atenția formulării, fără echivoc, a următoarelor elemente care, în final, prezintă o importanță deosebită în decontarea prețului :

— se vor stabili cu precizie documentele de referință pentru determinarea prețurilor la materiile prime și la salarii ;

— din modul de redactare a clauzei trebuie să rezulte dacă calculul prețului final se face pentru fiecare livrare parțială, la recepția finală etc. ;

— se înscrie, de asemenea, limita minimă a diferențelor rezultate (±) de la care se recalculează prețul :

— o mare importanță o prezintă evaluarea elementelor parte fixă, care corespunde în economia întreprinderilor capitaliste cu costurile constante, altele decît materia primă și salariile personalului direct productiv. Practica relevă că acestea pot prezenta 10—20% din costul total al produsului respectiv.

În baza formulei prezentate mai sus, într-un contract de import a unor cazane de abur încheiat de o întreprindere română de comerț exterior cu un vînzător din R.F. Germania am întîlnit următoarea clauză :

„Prețul prevăzut în prezentul contract va fi corectat — pentru a fi adus la nivelul prețurilor la data livrării după următoarea formulă" : urmează formula de mai sus, în care:

P_0 = preț de bază la data contractului (ipotetic 150 000 DM)

M_1 = prețul valabil în R.F.G. pentru oțelul Thomas la data revizuirii ;

M_0 = prețul acestui otel în ziua încheierii contractului ;

S_1 = salariul mediu pentru un muncitor necăsătorit, în industria metalurgică din regiunea Rinul de Nord, la data încheierii contractului :

S_1 = idem, în vigoare la 3 ani după încheierea contractului ;

a = partea fixă — 10%

b = partea de materii — 50%

c = partea de salarii — 40%

În continuare, în aceeași clauză se fac următoarele precizări :

„Modificarea de prețuri la materii prime și manoperă care intervin eventual între termenul contractual de livrare și data efectivă a livrării nu se iau în considerare dacă întîrzierea se datorează vînzătorului. În cazul livrărilor anticipate, modificările respective vor fi luate în considerație numai pînă la data livrării efective.

Corectarea prețului se va face numai dacă codificarea prețului la oțelul Thomas și la manoperă, la data efectuării plății reprezintă mai mult de ± 1% față de prețul furniturii stabilit prin prezentul contract".

Așadar, această clauză consemnează acordul părților pentru ca prețul mărfii care constituie obiectul contractului să fie corectat la termenele stabilite, de regulă data plății, în funcție de indicele de modificare a prețurilor la materiile prime de bază și a manoperei. Evident, ea se adoptă, așa cum rezultă din cele arătate mai sus, în cazul acelor contracte al căror obiect au un ciclu lung de fabricație și de valori mari, care au deci un termen mai îndepărtat de livrare.

Să presupunem că la data efectuării plății, în condițiile în care termenul de livrare a fost respectat, materiile prime, respectiv oțelul Thomas a înregistrat o creștere de 12% și manopera de 10%.

Luînd în calcul elementele stabilite prin clauza redată mai sus și cele de creștere indicate de statisticile oficiale cu privire la creșterea prețului la oțelul Thomas și la manoperă, corectarea prețului inițial la furnitura în cauză se calculează, după cum urmează :

Materia primă, am arătat mai sus, deține o pondere de 50%, iar în momentul livrării furniturii, acesta înregistrează o creștere cu 12%. Deci :

$$b\frac{M_1}{M_0} = 50\% \times 12\% = 6\%$$

Manopera are o pondere de 40%, iar indicele de creștere este de 10%.
Deci :

$$c\frac{S_1}{S_0} = 40\% \times 10\% = 4\%$$

Așadar, valoarea materiilor prime, prevăzută în contract, crește față de prețul întregii furnituri cu 6% (50+6 = 56), iar costul manoperei față de perioada inițială crește cu 4% (40+4 = 44).

În aceste condiții, prețul la care urmează să se factureze marfa va suferi următoarea corectare, față de cel inițial :

$$P_1 = \frac{150\,000}{100}(10+56+44) = 1500 \times 110 = 165\,000$$

CORECTAREA PREȚURILOR CONTRACTUALE ÎN BAZA INDICILOR DE CREȘTERE A ACESTORA

Preîntîmpinarea sau cel puțin diminuarea urmărilor pe care le pot avea fenomenele inflaționiste asupra tranzacțiilor comerciale internaționale perfectate, ale căror obiect se realizează într-o perioadă mai îndelungată, poate fi realizată și pe alte căi — în afara clauzei axate pe formula C.E.E./O.N.U., care are în vedere scumpirea materiilor prime și a manoperei —, printre care în practica comercială o aplicație relativă frecventă o cunosc clauzele de corectare a prețurilor bazate pe indici de creștere a acestora. De asemenea, plecînd tot de la acești indici, în anumite tranzacții riscurile decurgînd din creșterea prețurilor pot constitui modalități de consolidare a contractului înainte de încheierea lui.

a) **Clauza de corectare a prețului în baza indicilor de creștere a prețurilor unor mărfuri.** Urmările fenomenelor inflaționiste din economia țărilor capitaliste sînt comensurabile, fiind exprimate prin indici de creștere a prețurilor publicați pe produse, grupe de produse, ramuri industriale

sau sintetic pe întreaga economie a unei țări ; de asemenea, ei pot fi calculați de întreprinderi de comerț exterior, institute de specialitate sau grupări profesionale. Cum asemenea indici exprimă creșterea prețurilor la anumite perioade de timp în raport cu momentul inițial dat, ei pot fi adoptați pentru corectarea prețurilor stabilite în contractele comerciale internaționale care au ca obiect livrări de mașini și utilaje, echipamente industriale, obiective industriale și civile la cheie etc.

Clauza de corectare a prețului în baza indicilor de creștere a prețurilor unor mărfuri poate fi astfel formulată : „Prețul stabilit prin prezentul contract urmează a fi corectat la data fiecărei plăți cu coeficientul de creștere a prețurilor privind produsele... (sau în ramura industrială..), stabilit prin... Corectarea prețurilor va fi operantă dacă prețul de referire înregistrează o creștere mai mare de 1%".

Utilizarea clauzei de mai sus prezintă avantajul că majorarea prețului inițial stabilit prin contractul comercial este în concordanță cu creșterea prețurilor pentru produse similare sau în ramura industrială respectivă. Evident, această modalitate implică cunoașterea indicilor de creștere a prețurilor, iar determinarea prin contract a documentației de referință este enunțată pentru evitarea oricăror litigii viitoare.

b) **Stabilirea prețurilor inițiale cu luarea în considerare a indicilor de creștere a acestora.** În unele situații partenerii cumpărători înțeleg să negocieze prețul în condiții ferme, neadmițînd să se înscrie în contracte nici un fel de clauze de corectare. Ca urmare, vînzătorul unor mărfuri care se realizează și se livrează la un termen mai îndepărtat, respectiv peste 2—3 ani, pentru ca tranzacția să fie eficientă, trebuie să țină seama de indicii de creștere a prețurilor. Cum indicii pe perioade viitoare nu pot fi cunoscuți, prețurile actuale la data negocierii urmează să fie majorate în baza creșterilor medii indicate de spirala inflației privind o perioadă trecută, iar la determinarea coeficienților de rectificare se vor lua în considerare și prognozele inflației pe perioada următoare, pînă la termenul de livrare și, deci de încasare a prețului.

Coeficientul de corectare, respectiv de majorare odată determinat se aplică asupra prețului actual la data negocierii, iar după cumularea cu acesta a sporului rezultat, se obține prețul ferm de vînzare care va fi încasat peste **n** ani, la data livrării.

Stabilirea prețului ferm de vînzare care urmează să fie încasat după o perioadă mai îndelungată prezintă importanță pentru evitarea urmărilor fenomenelor inflaționiste, în special, în vînzările comerciale internaționale care se perfectează în urma licitațiilor organizate cu cumpărători. Este bine cunoscut că la asemenea licitații nu se admit decît oferte la prețuri ferme, iar de modul de determinare a acestora depinde gradul de competitivitate al vînzătorului-ofertant, precum și eficiența tranzacției încheiată pe această cale.

CLAUZE DE ÎNGHEȚARE A PREȚULUI UNOR MATERII PRIME SAU PRODUSE

Evitarea riscurilor comerciale decurgînd din creșterea prețurilor la materii prime și produse finite, ca urmare a fenomenelor inflaționiste poate fi realizată în unele contracte de exporturi complexe și de cooperare economică internațională și pe calea unor clauze potrivit cărora partenerii convin ca prețul unor mărfuri să fie menținute nemodificate — în raportul dintre ele — pe tot parcursul derulării contractelor respective. Asemenea clauze pot fi promovate, cu rezultate bune, atît în contracte comerciale de realizări de construcții-montaj, de exporturi de echipamente industriale montate și predate în stare de funcționare, precum și în contracte de cooperare economică care au ca obiect construirea de obiective industriale rambursate în produsele fabricate.

a) **Clauza înghețării prețurilor la materiile prime și manopera furnizată de beneficiarul obiectivului industrial realizat de exportator.** În cadrul unor contracte comerciale de realizare a unor mari ansambluri industriale sau obiective de construcții civile predate la cheie materiile prime și manopera folosită, de proveniență locală, deține o pondere însemnată în cadrul prețului de cost. Ca urmare, încheierea unor contracte care au un asemenea obiect la prețuri ferme ar fi supuse unui serios risc de scumpire a elementelor componente ale obiectivului menționat mai sus. Pentru evitarea acestui risc se poate negocia cu beneficiarul contractual prețul ferm, sub condiția ca acesta să asigure aprovizionarea șantierului cu materia primă locală, sau uneori din import, precum și cu manopera necesară, de regulă, forța de muncă necalificată, la prețuri prestabilite prin contract, care urmează să rămînă înghețate, respectiv nemodificate, pe tot timpul executării contractului.

Încheierea contractelor de exporturi complexe cu includerea acestei clauze prezintă avantajul că sarcina aprovizionării și recrutării forței de muncă necesare trece de la vînzător la beneficiar, care suportă și consecințele scumpirii acestora pe parcursul executării obiectivului. Evident, pentru a preîntîmpina litigii viitoare este necesar ca materiile prime pe care le asigură beneficiarul să fie riguros stabilite calitativ și cantitativ, precum și termenele de livrare pe șantier ; de asemenea, tot printr-o anexă distinctă la contract, se stabilește forța de muncă care urmează a fi pusă la dispoziția șantierului, pe etape de lucru, cu determinarea tuturor datelor tehnice (număr, zile, ore, schimburi etc.).

Clauza privind furnizarea materiilor prime locale și asigurarea forței de muncă necalificate de către beneficiar, pentru a fi consolidată, cu privire la executarea ei, este necesar să fe corelată cu alte clauze din capitolul „Răspunderi și penalități" din același contract ; cu alte cuvinte, pentru neexecutarea obligațiilor ce revin beneficiarului se impun să se înscrie în contract penalități de întîrziere, iar răspunderea vînzătorului trebuie condiționată de executarea prealabilă a obligațiilor asumate de beneficiarul lucrării.

b) **Clauza înghețării prețului la produsele prin care se rambursează construirea de obiective, livrări de utilaje, tehnologii etc.** Este bine cunoscut că printre formele de cooperare economică internațională se numără și o formă inițiată de România, cunoscută sub denumirea de „Livrări de echipamente industriale pe credit rambursabil prin cote-părți din producția obținută" (11 ; 25). Cu alte cuvinte, furnizorul livrează pe credit mașini, instalații și utilaje necesare construirii unui obiectiv industrial sau agricol, al căror preț stabilit în mod ferm la data perfectării tranzacției urmează să fie rambursat de beneficiar într-o anumită cantitate de produse realizate în cadrul noului obiectiv astfel realizat sau prin alte materii prime indigene.

Problema care se pune în cazul unor asemenea contracte este aceea de a se determina cu exactitate produsele, cantitățile și perioada în care se livrează, cu eșalonarea pe ani, trimestre și luni, de așa natură încît rambursarea creditului acordat să se realizeze în întregime și în mod echitabil. Cum obiectivul industrial este evaluat la prețul actual la data încheierii contractului este normal ca și produsele care urmează să fie livrate în contrapartidă să fie stabilite la prețul practicat pe piața mondială tot la aceeași dată. Pentru a se realiza acest deziderat impus de principiul echității care trebuie să domine în raporturile comerciale și de cooperare economică internațională urmează ca printr-o clauză contractuală să fie înghețate prețurile produselor pe care le va livra beneficiarul în contul echipamentelor industriale primite, respectiv să fie neschimbate pe toată perioada rambursării creditelor.

Un exemplu va fi concludent. Un furnizor realizează, în baza unui contract de cooperare economică internațională, o unitate de exploatare minieră livrată la cheie. Pentru rambursarea prețului ferm stabilit la data încheierii contractului, beneficiarul se obligă să livreze furnizorului o cantitate de minereu extras în unitatea de exploatare nou realizată, care calculat la prețul practicat pe piața mondială la data încheierii contractului de cooperare să acopere în întregime obligațiile sale de plată. Avantajele sînt evidente pentru ambele părți : furnizorul va primi, începînd cu primul an de exploatare, în mod eșalonat, o cantitate predeterminată de minereu, la prețul pieței practicat la data cînd el a stabilit prețul ferm pentru obiectivul industrial livrat, fără ca majorările de prețuri la minereul în cauză să modifice cantitatea inițial stabilită că se va livra pentru rambursarea creditului acordat ; beneficiarul este avantajat prin faptul că pentru realizarea obiectivului industrial contractat nu este nevoit să facă eforturi valutare, uneori, în condiții exagerat de oneroase, la care cu greu ar putea face față.

dr. Al. DETEȘAN
dr. D. PORÓJAN

Asigurările facultative de autovehicule practicate de ADAS

După cum se cunoaște, pentru protejarea victimelor accidentelor de circulație și repararea prejudiciilor suferite de acestea, prin avarierea ori distrugerea bunurilor ori prin vătămarea corporală a unor persoane, a fost introdusă, în țara noastră, încă din anul 1972, asigurarea de răspundere civilă pentru pagubele produse prin accidente de autovehicule. Prin această asigurare, asiguratul este apărat de consecințele financiare ale pagubelor pricinuite altor persoane, ca urmare a unui accident de autovehicul produs din culpa sa, nu însă și pentru avariile suferite în accidentul respectiv la propriul său autovehicul.

Pentru ca proprietarii de autoturisme să poată primi despăgubiri de asigurare și pentru pagubele la propriul autoturism, care nu sînt acoperite prin asigurarea de răspundere civilă auto, este necesar să contracteze la ADAS o asigurare facultativă auto pentru avarii, denumită uzual „auto casco".

În baza acestei asigurări, care constituie o formă completă de protecție prin asigurarea facultativă care poate fi oferită automobiliștilor, ADAS acordă despăgubiri pentru pagubele produse prin avarierea sau distrugerea autovehiculelor asigurate, care sînt diferențiate în două mari grupe. În prima grupă sînt cuprinse cazurile de pagube care caracterizează accidentele de circulație : ciocniri, loviri sau izbiri cu alte vehicule sau cu orice alte corpuri mobile sau imobile aflate în afara ori în interiorul autovehiculului asigurat, zgîrieri, căderi, (cădere în prăpastie, cădere în apă cu prilejul transbordării, cădere din cauza ruperii podului, cădere pe autovehicul a unor corpuri — ca de exemplu : copaci, blocuri de gheață sau de zăpadă, bolovani — etc.), derapări sau răsturnări etc. În a doua grupă sînt cuprinse cazurile de pagube produse îndeosebi de incendiu și de calamități naturale : trăsnet, explozie (inclusiv explozia rezervorului de carburanți sau a rezervorului de aer comprimat), chiar dacă trăsnetul sau explozia nu au fost urmate de incendiu, ploaie torențială, inclusiv efectele indirecte ale acesteia, grindină, inundație, furtună, uragan, cutremur de pămînt, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață, avalanșe de zăpadă, căderea unor corpuri pe construcția în care se afla autovehiculul etc.

Se acordă despăgubiri și pentru : cheltuielile de transport al autovehiculului la atelierul de reparații cel mai apropiat de locul accidentului care poate face reparația sau la locul cel mai apropiat de adăpostire al autovehiculului (dacă acesta nu poate fi deplasat prin forță proprie) ; pagubele produse autovehiculului asigurat de avarieri prilejuite de măsurile luate în timpul producerii evenimentului asigurat, pentru salvarea autovehiculului sau a construcției în care se afla acesta ; cheltuielile făcute în vederea limitării pagubelor, dacă sînt necesare în urma unor pagube produse de cauze cuprinse în asigurare.

De asemenea, se acordă despăgubiri pentru pagubele produse unor accesorii ale autovehiculelor, cum sînt : aparatele de radio, casetofoanele, centurile de siguranță și televizoarele special construite pentru autovehicule, dacă acestea erau montate la autovehicul și dacă avariile ori distrugerile s-au întîmplat odată cu cele produse din orice cauză cuprinsă în asigurare, însuși corpului autovehiculului ; anvelopele ori camerele (inclusiv cele de rezervă) autovehiculului, sculele, stingătorul și trusa medicală de prim ajutor, dacă acestea erau montate ori se aflau în autovehicul și dacă avariile ori distrugerile s-au întîmplat odată cu cele produse din orice cauză cuprinsă în asigurare, însuși corpului autovehiculului.

Se acordă despăgubiri și pentru pagubele produse autovehiculului prin efectele indirecte ale unor fenomene cuprinse în asigurare, ca de exemplu : prăbușirea unui copac lovit de trăsnet, acțiunea mecanică a obiectelor purtate de ape, furtună sau uragan, dărîmarea acoperișurilor sau construcțiilor din cauza greutății stratului de zăpadă sau de gheață, ori a avalanșelor de zăpadă, a prăbușirilor sau alunecărilor de teren.

În asigurarea pentru avarii se mai cuprind și furtul autovehiculului, al unor părți componente sau piese ale acestuia, precum și pagubele de orice fel produse autovehiculului ca urmare a furtului sau tentativei de furt a autovehiculului, a unor părți componente sau piese ale acestuia ori a altor bunuri din autovehicul.

Asigurarea se încheie în baza declarației de asigurare semnată de asigurat, pe o perioadă de 1 an sau de 6 luni, și se consideră încheiată prin plata primelor de asigurare și emiterea de către ADAS a contractului de asigurare.

Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de capacitatea cilindrică a autovehiculelor.

La cererea asiguratului, asigurarea pentru avarii a autoturismelor și autostațioanelor, inclusiv a remorcilor trase de acestea, poate fi încheiată și cu o primă de asigurare reprezentînd 85%, 80% sau 70% din prima anuală, despăgubirile plătindu-se, în asemenea cazuri, în proporție de 90%, 85%, respectiv 75% ; pagubele pînă la 500 de lei inclusiv pentru fiecare caz de pagubă nu se despăgubesc.

Este de relevat faptul că asigurații au dreptul și la plata unor prime anuale de asigurare diferențiate în funcție de faptul că asigurarea se încheie direct la unitatea ADAS, precum și de vechimea neîntreruptă în asigurare, dacă pentru anii anteriori nu s-au plătit ori nu se datorează despăgubiri în baza contractelor încheiate.

Primele de asigurare se plătesc anticipat și integral.

La asigurările încheiate pe o perioadă de 1 an, la cererea asiguraților, plata primelor poate fi stabilită și în 3, 4 și 7 rate subanuale, iar în cazul reînnoirilor de contracte, în 10 rate.

Răspunderea ADAS începe după 24 ore de la expirarea zilei în care s-au plătit organului ADAS primele de asigurare în numerar și s-a întocmit contractul de asigurare și încetează la ora 24 a ultimei zile din perioada pentru care s-a încheiat asigurarea, care se socotește de la data începerii răspunderii ADAS.

Pe lîngă asigurarea pentru avarii a autovehiculelor, care este cea mai completă asigurare pentru automobiliști, ADAS mai practică o gamă variată și diversificată de asigurări care se pot încheia independent de asigurarea pentru avarii ori suplimentar la aceasta, care vin în întîmpinarea dorințelor și solicitărilor posesorilor de autovehicule, persoane fizice.

Astfel, ADAS, mai practică următoarele asigurări facultative : asigurarea autovehiculelor pentru furt, care poate fi încheiată chiar dacă nu există contractată separat o asigurare pentru avarii ; asigurarea de accidente a conducătorilor de autovehicule și a altor persoane aflate în autoturisme ; asigurarea suplimentară pentru cazurile cînd autovehiculul este condus de alte persoane decît asiguratul sau rude ale acestuia ; asigurarea autoturismelor pentru pagubele produse numai de incendiu și alte calamități ; asigurarea autoturismelor pentru pagubele produse ca urmare numai a accidentelor de circulație ; asigurarea autovehiculelor în legătură cu utilizarea lor la concursuri, întreceri sau antrenamente pentru acestea ; asigurarea conducătorilor amatori care conduc autoturismele altor persoane fizice ; asigurarea globală a motociclurilor.

De asemenea cetățenii care călătoresc în străinătate cu autoturismele proprii — înmatriculate în R.S. România — pot încheia la ADAS asigurări pentru avarii auto-casco sau asigurări de răspundere civilă auto, cu valabilitate în afara teritoriului R.S. România.

În baza acestor asigurări, atunci cînd se produc — din riscuri asigurate — pagube la propriul autoturism sau la terți, din vina asiguratului, organizația de asigurare din țara respectivă, sau, după caz, ADAS, la înapoiere în țară, acordă asistența necesară. Asigurarea se poate încheia pe perioada de 10 sau 15 zile ori pentru o lună. Primele de asigurare sînt stabilite în funcție de țările vizitate, de capacitatea cilindrică a autoturismelor și de perioada pentru care se încheie asigurarea.

Asigurații sînt obligați să întrețină autovehiculele asigurate în bune condiții și în conformitate cu dispozițiile legale, în scopul prevenirii producerii evenimentelor asigurate.

Dacă evenimentul asigurat s-a produs, asigurații au obligația să ia măsuri de limitare a pagubelor, să înștiințeze imediat organele miliției sau alte organe de cercetare, să înștiințeze în scris, despre producerea evenimentului asigurat, unitatea ADAS și să prezinte acesteia actele de protocolare a accidentului, actele referitoare la identificarea autovehiculului asigurat și a persoanei care îl conducea, precum și documentația cu privire la costul reparației.

V. VULPESCU

practică arbitrală

Precizări privind nulitatea contractelor economice

Potrivit art. 23 din Legea nr. 71/1969 modificată și completată, „în contractele economice nu pot fi cuprinse clauze contrare legii. Clauzele prin care se încalcă prevederile legale sînt nule, urmînd a fi înlocuite cu prevederi corespunzătoare legii.

Contractul va fi în întregime nul numai dacă înlocuirea clauzei nule nu este posibilă".

S-a consacrat astfel — și în ceea ce privește contractele economice — regula dreptului nostru socialist potrivit căreia nulitatea totală a actului juridic constituie excepția, consecința stipulării unor clauze ilegale fiind, în marea majoritate a cazurilor, nulitatea parțială.

Această concepție asupra nulității actului juridic a fost urmată consecvent și de practica arbitrală. Semnificative sînt, în această privință, următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de stat nr. 985/1979 :

„În dreptul socialist nulitatea nu mai este o măsură îndreptată numai împotriva actului juridic ca atare, ci o sancțiune împotriva efectelor care sînt în neconcordanță cu scopul unei dispoziții legale.

Într-adevăr, conform art. 25 din Legea nr. 5/1954, Arbitrajul de Stat Central va înlătura, modifica sau înlocui clauzele contractuale găsite în neconcordanță cu legile sau alte dispoziții cu caracter normativ. Numai dacă adaptarea vreunui contract, potrivit prevederilor alineatului precedent va fi cu neputință a se face, Arbitrajul de Stat Central va constata nulitatea întregului contract.

Altfel zis, nulitatea totală se constată numai cînd nu este posibilă constatarea nulității parțiale. Dată fiind unitatea dintre plan și contract, s-a considerat drept clauză de nulitate lipsa actului de planificare pentru încheierea contractului.

În măsura în care, însă, părțile au încheiat contractul de furnizare nesocotind, total sau parțial, elementele stabilite prin actul de planificare, nu intervine în mod automat nulitatea întregului contract.

Soluția își găsește motivarea în faptul că prevederile actului de planificare fac parte de drept din contract ; în cazul în care contractul cuprinde clauze contrare prevederilor acestui act, respectivele clauze sînt nule și înlocuite de drept cu prevederile actului de planificare.

Așa fiind, în mod greșit a constatat arbitrajul nulitatea contractului și a considerat că nu există temei legal pentru obligarea pîrîtei la plata de penalități pentru nelivrarea către reclamantă a pompelor prevăzute în repartiția care face parte de drept din contractul intervenit între părțile litigante".

Consecința, astfel dedusă, din regula nulității parțiale prezintă o mare importanță pentru realizarea sarcinilor de plan.

Într-adevăr, chiar dacă părțile stipulează în contract un sortiment sau tip de produs diferit de acela prevăzut în repartiție nu intervine nulitatea totală a contractului și deci, părțile nu pot obține — pe acest temei — absolvirea de răspunderea pentru neîndeplinirea obligațiilor asumate. Dimpotrivă, prin efectul nulității parțiale, clauza contractuală neconformă cu repartiția este înlocuită de drept cu prevederea din sarcina de plan privind sortimentul sau tipul produsului contractat. În acest fel, se asigură unitatea dintre sarcina de plan și contract ca și rolul contractului economic de realizare a sarcinilor de plan.

Dacă s-ar fi adoptat soluția contrară — a nulității totale — părțile ar fi fost demobilizate iar contractul nu ar fi contribuit la îndeplinirea sarcinii de plan.

Cele de mai sus nu trebuie înțelese în sensul că în raporturile dintre unitățile socialiste ar fi exclusă posibilitatea constatării nulității totale a contractului.

Astfel, potrivit art. 3 din H.C.M. nr. 1270/1975, coordonatorii de balanță sînt obligați să emită repartiții pentru toate produsele din nomenclatorul aprobat, fiind interzisă, în raporturile dintre unitățile socialiste, livrarea produselor respective fără repartiții.

Față de această interdicție, contractul economic încheiat pentru produse care se planifică prin repartiții, fără ca părțile să fie în posesia repartițiilor corespunzătoare, este nul. De această dată, nulitatea este totală, lipsa repartițiilor afectînd contractul în întregime.

Consecințele încheierii contractului în lipsa repartițiilor corespunzătoare nu pot fi înlăturate pe considerentul că produsele contractate s-au realizat peste producția planificată.

În această privință, s-au reținut următoarele prin Decizia primului arbitru de stat nr. 901/1979 :

„Susținerea petiționarei în sensul că încheierea contractului a intervenit ca urmare a existenței la furnizoare a unui excedent, peste catitatea planificată, nu este de natură să ducă la modificarea soluției.

Aceasta întrucît în condițiile realizării la furnizoare a unei producții suplimentare față de cea planificată — ceea ce de altfel în speță nu a fost dovedit — acest excedent este supus aceluiași regim al livrării pe bază de repartiție, coordonatorul de balanță fiind cel îndreptățit să dispună asupra destinației acestei resurse suplimentare față de cea avută în vedere la stabilirea balanței și ca urmare a modificării balanței prin suplimentarea acesteia să emită repartiții conform H.C.M. nr. 1270/1975".

I. ICZKOVITS

raporturi de muncă

Consecințele eliberării și îndepărtării din învățămînt asupra contractului de muncă

Pe baza ordinului de **eliberare** din învățămînt al Ministrului Educației și Învățămîntului, organul competent a dispus **desfacerea** contractului de muncă în baza art. 130, alin. 1, lit. e din Codul muncii, cu motivarea că prin comportarea în școală, familie și societate, persoana în cauză s-a dovedit necorespunzătoare pentru munca instructiv-educativă.

În cursul soluționării litigiului a fost emisă teza potrivit căreia desfacerea contractului de muncă în temeiul art. 130, alin. 1, din Codul muncii este ineficientă și inoperantă față de dispozițiile art. 37 din Legea nr. 6/1969 care reglementează **eliberarea** din învățămînt. În susținerea acestei soluții s-a adus un argument care, deși veridic și exact, este străin cauzei și anume faptul că aprecierea unei persoane încadrate ca fiind necorespunzătoare, sub raport profesional, postului în care a fost încadrată, **nu constituie o sancțiune disciplinară** de unde consecința imediată că dacă Ministerul Educației și Învățămîntului ar fi înțeles să-l sancționeze pe cel în cauză, atunci nu l-ar fi **eliberat** din învățămînt în baza art. 37 din Legea nr. 6/1969, ci l-ar fi **îndepărtat** din învățămînt în baza art. 209, lit. e din același act normativ, numai în acest caz desfacerea contractului de muncă fiind obligatorie (Trib. Suprem, sect, civ. Decizia nr. 1685/1978, nepublicată).

Pe baza textelor legale ne propunem să stabilim dacă eliberarea din învățămînt poate avea ca urmare desfacerea contractului de muncă și dacă temeiul juridic al acestei ultime măsuri poate fi art. 130, alin. 1, lit. e din Codul muncii.

Potrivit art. 37 din Legea nr. 6/1969 **eliberarea din învățămînt** a personalului didactic de predare titular, în caz de **transferare** în alt sector de activitate, precum și în caz de **desfacere a contractului de muncă** se face de către Ministerul Educației și Învățămîntului la sesizarea organelor care au dispus încadrarea în posturi a celor în cauză, cu respectarea prevederilor Codului muncii și a celorlalte dispoziții ale legislației muncii, organe care emit și actele de transfer în alt sector de activitate sau de desfacere a contractului de muncă al celor eliberați din învățămînt.

În conformitate cu art. 209, lit. e din Legea nr. 6/1969 **îndepărtarea** din învățămînt prin desfacerea contractului de muncă, se aplică pentru abateri sistematice sau chiar pentru o singură abatere deosebit de gravă, dacă prin această abatere cel vinovat devine incompatibil cu misiunea de educator.

Reținem din dispozițiile mai sus citate din Statutul cadrelor didactice (Legea nr. 6/1969, încă în vigoare), că **eliberarea** din învățămînt poate avea ca urmare fie **transferarea** în alt sector de activitate, fie **desfacerea** contractului de muncă, acestea făcîndu-se cu respectarea dispozițiilor din legislația muncii. Dacă eliberarea din învățămînt poate avea ca urmare desfacerea contractului de muncă în condițiile Codului muncii, ajungem cu ușurință la concluzia că măsura desfacerii contractului de muncă, pentru a fi legală și temeinică, trebuie să aibă la bază unul din cazurile (motivele) prevăzute limitativ în art. 130, alin. 1, lit. a-l, din Codul muncii (dacă nu este vorba de denunțarea unilaterală potrivit art. 135 din Codul muncii). Cum însă **îndepărtarea** din învățămînt, reglementată în art. 209 din Legea nr. 6/1969, apare ca o sancțiune disciplinară și anume ca cea mai gravă dintre ele, înseamnă că **desfacerea disciplinară** a contractului de muncă (ipoteza prevăzută la art. 130, alin. 1, lit. i din Codul muncii) nu poate fi dispusă ca urmare a eliberării din învățămînt.

Așadar **eliberarea** din învățămînt poate avea ca urmare desfacerea contractului de muncă pentru **toate** cazurile reglementate de Codul muncii cu excepția desfacerii disciplinare în timp ce **îndepărtarea** din învățămînt are drept consecință numai desfacerea disciplinară a contractului de muncă.

În speță, măsura desfacerii contractului de muncă pe baza art. 130, alin. 1, lit. e, din Codul muncii dispusă de organul competent ca urmare a eliberării din învățămînt apare astfel ca fiind legală.

Față de obiecțiunile care s-au adus cu privire la faptul că necorespunderea profesională este circumscrisă numai la postul pe care îl ocupă persoana, facem precizarea că necorespunderea în postul ocupat nu se limitează numai la capacitatea profesională, respectiv la priceperea în îndeplinirea atribuțiilor specifice calificării cerute de postul respectiv, ci se referă și la alte îndatoriri legate de activitatea specifică postului, cum ar fi comportarea corectă sub aspect moral a celui încadrat, cu atît mai mult cu cît este vorba de persoană chemată să facă muncă de instruire și educare.

Față de faptul că ipotezele în care unitatea este îndreptățită să inițieze desfacerea contractului de muncă se clasifică îndeobște în motive imputabile persoanei în cauză sau neimputabile acesteia în raport cu efectele pe care le produc aceste motive asupra raportului de muncă și asupra persoanei considerăm util să propunem de **lege ferenda** ca în **noul Statut** al personalului didactic eliberarea din învățămînt să cuprindă motivele neimputabile persoanei încadrate, iar îndepărtarea din învățămînt să cuprindă motivele imputabile, nu numai desfacerea disciplinară a contractului de muncă care într-adevăr poate produce unele interpretări.

dr. Iosif R. URS

Nou în librării:

Asociația locatarilor

Nevoia de informare a cetățenilor asupra normelor legale care guvernează problemele organizării și funcționării asociațiilor de locatari este împlinită de o nouă lucrare apărută recent în Editura științifică — colecția Biblioteca juridică a cetățeanului — cu titlul „Asociația locatarilor și cheltuielile comune de folosință, întreținere și reparații", sub semnătura juristului Șerban Beligrădeanu. Spunem o nouă lucrare avînd în vedere că aceste probleme au stat și în preocuparea „Revistei economice" care prin Suplimentul său a editat în anul 1978 o lucrare de mare tiraj sub titlul de „Administrarea imobilelor".

Lucrarea lui Șerban Beligrădeanu tratează materialul în două mari capitole. Primul „Asociația locatarilor" se referă la modalitățile de organizare a asociațiilor de locatari, la funcționarea precum și la activitatea de îndrumare și control a acestora. Autorul trece în revistă actele normative care reglementează materia în cauză, cu accent pe prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 387 din 27 octombrie 1977. Sînt lămurite astfel o serie de probleme ca de pildă distincția între vechiul regim juridic al asociațiilor de locatari și prevederile noului Decret, este subliniat caracterul de „formă organizată de participare a locatarilor la buna gospodărire și întreținere a locuințelor pe care îl au asociațiilor de locatari în lumina noului Decret ș.a., legînd prevederile Decretului nr. 387/27.X.1977 de cele ale H.C.M. nr. 1678/1969, autorul ajunge printre altele la concluzia că asociația de locatari nu are caracter de organizație obștească și de aci și consecința practică că eventualele litigii dintre aceste asociații și unitățile socialiste sînt de competența instanțelor judecătorești și nu ale Arbitrajului de Stat Central. Această observație, ca dealtfel și multe altele ce sînt cuprinse în lucrare, îi imprimă acesteia

nu numai un caracter teoretic, ci și unul practic, de informare și asistență, ridicîndu-i utilitatea.

Capitolul următor în mod firesc economia Decretului fiind structurat pe secțiunile acestuia. Sînt tratate astfel problemele organizării asociației de locatari, ale funcționării acesteia, precum și cele privitoare la îndrumare și control. Referitor la această ultimă secțiune, autorul scoate în evidență că prezenta reglementare acordă un spațiu apreciabil dispozițiilor privitoare la organizarea și desfășurarea îndrumării și controlului asociațiilor de locatari, dispoziții ce nu figurau în vechea reglementare.

În capitolul II al lucrării „Cheltuielile comune de folosință, întreținere și reparații" sînt explicate în detaliu elementele practice ale acestor cheltuieli comune. Fixînd cadrul juridic care le guvernează materia, în lucrare se insistă asupra modului cum ele trebuie să fie repartizate pe membrii asociației de locatari. Pentru aceasta autorul analizează prevederile cuprinse în „Normele cu privire la repartizarea pe locatarii principali și proprietari, persoane juridice și fizice, a cheltuielilor comune de folosință, întreținere și reparații la clădirile cu mai multe apartamente cu destinație de locuință, precum și în clădirile cu destinație mixtă (locuință și altă destinație decît aceea de locuință)", aprobate prin Hotărîrea nr. 2/1973 adoptată de Biroul Executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare. Prin modul de abordare al problemelor și prin soluțiile pe care le propune, credem că Șerban Beligrădeanu izbutește să confere lucrării o utilitate practică, scop pe care însuși autorul și-l propune în cuvîntul înainte adresat „marii mase a cetățenilor care locuind în clădiri cu mai multe apartamente, sînt membri ai menționatelor asociații sau fac parte din familia acestora".

Radu DEMETRESCU

Întrebări și răspunsuri

● **DUMITRU POPA, Oradea** — Din scrisoarea dv. rezultă că persoana la care vă referiți a încetat activitatea la 15 iunie 1944 și a fost concentrat la 1 septembrie 1944, deci înlăuntrul termenului de trei luni de la data încetării activității cu contract de muncă pe durată nedeterminată. Pînă în anul 1973, data aplicării noului Cod al muncii, în asemenea situații se considera că persoana în cauză avea vechime neîntreruptă în muncă. De asemenea, la aplicarea H.C.M. nr. 914/1968 și a Legii nr. 57/1974 s-a recunoscut dreptul la vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. Potrivit reglementării în vigoare, în ipoteza în care în livretul militar este trecută mențiunea „concentrat — luna septembrie" se consideră că această situație s-a creat la începutul lunii (1 septembrie) și nu în ultima zi a lunii. În alte cazuri, cînd în carnetul de muncă se prevede numai luna și anul — nu și ziua — se ia în considerare jumătatea lunii (16).

● **ION CIOLCA, Petroșani** — Față de faptul că în art. 68 din Legea nr. 12/1971 nu este prevăzută vreo restricție în cazul schimbării grupei de ramuri, dacă veți fi transferat la o altă unitate, în aceeași funcție, indiferent de grupa de ramură, încadrarea dv. va corespunde prevederilor legale.

● **VILMO FODOR, Cristurul Secuiesc** — Conform prevederilor indicatorului tarifar de calificare nr. 230100, pentru a putea ocupa funcția de bucătar de nivelul II, muncitorul calificat la locul de muncă are nevoie de o vechime minimă în meserie de 7 ani. Perioada cît ați fost muncitor necalificat nu se include în calculul vechimii în meserie. De asemenea, nu se include în calcul perioada cît ați lucrat ca laminorist.

● **ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ, Mîrșa** — Cheltuielile de școlarizare pentru personalul care ulterior este transferat, nu se recuperează nici de la persoana transferată și nici de la unitatea unde s-a efectuat transferul. Prin acordul dat la efectuarea transferului, unitatea care a suportat cheltuielile de școlarizare a renunțat la recuperarea acestora. Pentru precizarea răspunsului privind justificarea acordării indemnizației de transfer, este necesar să comunicați dacă persoanele în cauză au domiciliat efectiv în localitatea unde au fost repartizate, dacă au avut mențiunile corespunzătoare pe buletinul de identitate etc.

● **GAVRIL VOSLOBAN, Constanța** — Potrivit art. 120 din Codul muncii, orele în care o persoană prestează muncă peste durata normală a timpului de lucru sînt ore suplimentare și se compensează cu timp liber corespunzător. Termenul de 30 de zile prevăzut în această reglementare nu este un termen de decădere. Dacă apreciați că nu s-a ținut în mod corespunzător evidența timpului de lucru suplimentar, adresați-vă conducerii unității și — eventual — organului ierarhic superior.

● **MARIN MIREA, com. Oprișor, județul Mehedinți** — Întrucît ați funcționat ca președinte al cooperativei de consum numai doi ani și cinci luni, conform prevederilor Decretului nr. 100/1979, la transferarea dv. în funcția de contabil, vi se putea acorda un număr de gradații care să vă asigure o retribuție apropiată, sau cel mult egală cu aceea avută la funcția de șef de unitate, înainte de numirea ca președinte al cooperativei. Această posibilitate nu constituia o obligație pentru conducerea asociației unde lucrați în prezent.

● **ION E. OPREA, satul Cocorăști, com. Mănești, județul Prahova** — Aveți o vechime în muncă de 22 ani și ați fost reîncadrat la 14 februarie 1977 la I.C.T.M. Brașov, de cînd lucrați neîntrerupt în aceeași unitate. Conform Legii nr. 26/1967 (art. 1) aveți dreptul la un concediu anual de odihnă de 24 zile lucrătoare. Potrivit art. 11 din legea sus-menționată, personalul care încetează activitatea ca urmare a desfacerii contractului de muncă în condiții de întrerupere a vechimii primește, în primii 2 ani după reîncadrare, concediul prevăzut de lege la durata minimă. În anii următori, concediul se acordă corespunzător vechimii totale de muncă.

● **GHEORGHE N. BRALOȘTEANU, Rîmnicu Vîlcea** — Alocația de stat pentru copii se acordă în raport de retribuția tarifară de încadrare și nu de retribuția tarifară primită într-o lună în care beneficiarul de alocație a fost în concediu fără plată, mai mic de 12 zile. Conducătorii auto care primesc o retribuție mai mare, conform art. 91, alin. 4 din Legea nr. 57/1974 și a Decretului nr. 100/1979, au aceleași drepturi la cheltuielile de deplasare prevăzute de H.C.M. nr. 822/1959 ca și restul personalului trimis în delegare.

● **ANDREI IONESCU, Galați** — Prevederile art. 200, alin. 2 din Legea nr. 57/1974 se aplică și personalului căruia i s-a desfăcut contractul de muncă de comun acord, așa cum se prevede în mod expres la lit. a, alin. 3. În asemenea situații personalului reîncadrat în muncă i se pot acorda după 30—90 de zile, pe baza verificării calităților și aptitudinilor sale profesionale și a vechimii în specialitate, un număr de gradații, ținîndu-se seama de nivelul de retribuire avut anterior. În asemenea situații nu se aplică prevederile art. 33, alin. 2 din legea sus-menționată.

● **GHEORGHE CĂTĂLAN, Bîrlad** — Din scrisoarea dv. rezultă că la data aplicării Legii nr. 12/1971 erați încadrat ca economist principal, fiind absolvent al Facultății de științe juridice și avînd o vechime îndelungată în funcții economice. Încadrarea dv. corespundea reglementărilor în vigoare la acea dată. Conform art. 68 din Legea nr. 12/1971 puteți ocupa în continuare aceeași funcție. În prezent, absolvenții Facultății de drept nu pot fi încadrați — pentru prima oară — în funcții economice superioare, prin aplicarea prevederilor pct. 1 din Nota anexă nr. 2 la Legea nr. 12/1971.

● **ION DUMITRESCU — Bucureşti** — întreabă dacă personalul unităţii răspunde material pentru eventualele prejudicii născute cu ocazia aplicării unei creaţii tehnice.

Răspunderea materială funcţionează în condiţiile Codului muncii numai dacă fapta (acţiunea sau inacţiunea) este săvîrşită cu vinovăţie. Deci în situaţia în care datorită aplicării sau experimentării unei invenţii sau inovaţii se produc prejudicii în patrimoniul unităţii socialiste nu se poate afirma în mod absolut şi necondiţionat că este angajată răspunderea materială a persoanelor respective. În cazul cînd prejudiciul se datorează riscului normal al serviciului, neputîndu-se constata culpa vreunei persoane, se va lua măsura ca valoarea prejudiciului să afecteze fondul cu destinaţie specială creat în cadrul fiecărei organizaţii socialiste. În asemenea situaţii este necesar ca aprobarea de experimentare sau aplicare a creaţiei în unitatea respectivă să fie dată de conducător sau înlocuitorul său legal pentru ca în acest mod să se stabilească legitimitatea operaţiunii. Dacă rezultatele au fost nesatisfăcătoare, piesele respective se vor casa sau declasa şi se vor înregistra cu sumele ce se obţin prin valorificarea lor.

● **VASILIU EUGEN — Bucureşti** — întreabă în ce termen se poate obţine un titlu notarial împotriva unei persoane plecată din unitate pentru avansul nejustificat.

Răspunsul necesită o explicaţie prealabilă. Obţinerea titlurilor executorii notariale reprezintă o cale mai lesnicioasă, mai operativă, dar ea nu constituie în acelaşi timp o metodă de a înlocui termenele de acţiune proprii fiecărui gen de creanţe. De altfel, actul normativ prevede expres că termenele în care se pot obţine astfel de titluri sînt cele prevăzute de normele care reglementează dreptul material la acţiune. În cazul de faţă, fiind vorba de o creanţă izvorîtă din contractul de muncă se vor respecta termenele din Codul muncii : 30 zile de la luarea la cunoştinţă a conducătorului, dar nu mai mult de 3 ani de la producerea pagubei.

● **E.G.C.L. GIURGIU** întreabă dacă poate fi angajată răspunderea materială a membrilor comisiilor de declasare pentru propunerile făcute ? Dar a conducătorului de unitate ?

Aşa cum este cunoscut, declasarea unor anumite categorii de bunuri este reglementată prin H.C.M. nr. 771/1962. În baza prevederilor acestei hotărîri, comisia numită prin decizia conducătorului de unitate are calitatea şi îndatorirea de a constata starea reală în care se află bunurile supuse declasării şi să facă propuneri în acest sens — dacă e cazul — conducătorului de unitate. Acesta la rîndul său, are facultatea de a-şi însuşi sau nu propunerile făcute de comisie. Din aceste elemente se poate deduce că, atît membrii comisiei, cît şi conducătorul de unitate sînt chemaţi a face anumite aprecieri asupra unor situaţii de fapt şi că în activitatea lor trebuie să lucreze cu discernămînt.

De aci concluzia : în cazurile în care se va constata că aprecierile sînt vădit neconforme realităţii şi cuprind vizibile exagerări se va putea stabili răspunderea materială a persoanelor vinovate, chiar dacă formele de declasare sînt îndeplinite în totală concordanţă cu cerinţele actului normativ. În cazurile contrare, cînd nu se va constata o vădită disproporţie între aprecierea făcută şi starea de fapt nu va putea fi atrasă răspunderea celor în cauză.

● **C.E.I.L. Împu-Lung Moldovenesc** întreabă ce răspundere îşi asumă o persoană încă ırată, care nu valorifică un titlu exec tor împotriva unei persoane fizice ?

În orice co ndiţii, cel în cauză, urmează a răs unde disciplinar, pentru neîndeplinirea obligaţiilor sale de serviciu şi — d că este cazul — şi penal. În schim), răspunderea sa materială va fi a gajată numai dacă persoana debitoa e este solvabilă şi prin neurmărire n a va mai plăti sumele datorate. În azul cînd debitorul este insolvabil, ce vinovat de neurmărire nu va răspun e, căci chiar dacă punea în executare titlul executor, unitatea tot nu şi-ar fi acoperit paguba. În acest sens T bunalul Suprem a fost constant în d ciziile sale.

● **IONESCU GHEORGHE economist — Bucureşti** — întreabă ce persoană din cadrul ur tăţii poate face sesizare la organul de cercetare pentru lipsurile în gestiu e ? În ce condiţii şi în ce termen ?

De la înce ut trebuie precizat că sesizarea la procuratură nu se face în mod autor at ori de cîte ori apar lipsuri în ges iune, deoarece pe de o parte, compet nţa acestor organe — în materia de f ţă — se referă numai la activitatea infracţională, iar pe de altă parte, nu orice lipsă în gestiune este urmarea unei infracţiuni. Din această cauză atît Legea nr. 5/1970 cît şi H.C.M. nr. 1885/1970 prevăd că sesizarea proc uraturii va avea loc ori de cîte ori se va constata că lipsurile din patrimoni se datoresc unor fapte ce întrunesc elementele infracţiunii. Această afirm ţie naşte imediat o nouă întrebare şi anume : ce persoană din sînul un i unităţi socialiste are calitatea şi co mpetenţa de a-şi asuma răspunderea c e a aprecia dacă fapta păgubitoare e te sau nu infracţiune ? Este de la si ie înţeles că în activitatea atît de complexă a unei organizaţii econo ice socialiste se constată deseori psuri în gestiuni. Unele apar în mod vădit ca rezultatul unor activităţi norm ale, lipsite de elementele unei înf acţiuni, precum : depăşirea consum rilor specifice, confuzia şi înlocuirea unor sortimente cu altele asemănătoare — ceea ce de altfel deschide dreptul la o compensare a lipsurilor cu plusurile. Dimpotrivă, alte lipsuri apar cu claritate ca urmare a unei activităţi infracţionale, caz în care nu mai are loc nici un dubiu. Pentru situaţiile neclare, insuficient de bine constatate sau în cazul lipsurilor a căror cauză nu este stabilită în mod cert, organul de conducere este obligat a lua avizul compartimentelor competente (oficiu juridic, conducătorul compartimentului financiar, contabil şi a organelor de control) şi va acţiona în funcţie de concluzia la care s-a ajuns. Recomandăm ca în toate cazurile cînd sînt cele mai vagi indicii ale unei activităţi infracţionale să fie sesizat organul de procuratură.

Legea nr. 5/1970 şi H.C.M. nr. 1885/1970 conferă conducătorului de unitate dreptul, dar şi obligaţia de a face asemenea sesizări. Nici unul din actele normative nu stabilesc termenul în care să se facă sesizarea. Arătăm că art. 221 şi 227 din Codul de procedură penală obligă ca această sesizare să se facă „de îndată" ce s-a luat cunoştinţă de o infracţiune.

● **LUPESCU CORNELIU, tehnician — Bucureşti** — întreabă dacă este necesară autentificarea unei învoieli de plată în rate a datoriei, intervenită între unitatea creditoare şi debitorul persoană fizică, înainte de pornirea procesului ?

H.C.M. nr. 792/1960 (republicată în 1969) conţine o dispoziţie care recunoaşte drept titlu executor nu un act ce emană de la un organ al statului, ci însăşi de la debitor. Este situaţia prevăzută de art. 61 din suscitata hotărîre.

În cazul cînd există proces în curs, învoiala părţilor va fi constatată prin hotărîre judecătorească. În alin. II se prevede că o astfel de învoială poate interveni între debitor şi creditor şi înainte de pornirea procesului, cu condiţia ca să se facă în scris. În lipsa altei prevederi a textului menţionat şi dat fiind că în baza acestei învoieli nu are loc nici un transfer de bunuri imobiliare, vom conchide că nu este necesară autentificarea respectivului înscris.

● **ING. AL. IVANCIU — Constanţa** — întreabă cine este răspunzător din punct de vedere material pentru pagubele produse unei unităţi de o persoană în vîrstă de 15 ani ?

În conformitate cu art. 7 din Codul muncii, încadrarea persoanelor între 14—16 ani se face cu consimţămîntul părinţilor sau al tutorilor şi cu avizul medicului. În cazul cînd aceste condiţii au fost respectate la încadrare, tînărul de 15 ani va răspunde material ca orice altă persoană. În cazul cînd contractul de muncă al tînărului a fost încheiat cu nesocotirea acestor condiţii, pagubele produse de cel în cauză vor fi suportate de persoana care a dispus încadrarea fără îndeplinirea cerinţelor legale.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIALIZAREA LAPTELUI — SUCEAVA

str. Humorului nr. 2

Armături

— Teuri inox ∅ 40 mm buc. 10
— Robinete tub oxigen buc. 10
— Robinete corp oval ∅ 125 mm buc. 4
— Idem ∅ 150 mm buc. 2
— Robinete cu ventil ∅ 125 mm buc. 1
— Robinete cap plat buc. 5
— Robinete cu ventil de oțel ∅ 150 mm buc. 3
— Idem ∅ 125 mm buc. 1
— Robinete cu ventil ∅ 80 mm buc. 2
— Robinete ovale cu vană ∅ 65 mm buc. 3
— Robinete corp oval ∅ 125 mm buc. 5
— Idem ∅ 150 mm buc. 1
— Robinete corp plat ∅ 40 mm buc. 4
— Ventile ∅ 40 mm buc. 4
— Robinete ∅ 250 mm buc. 1

Curele trapezoidale

— Curele trapezoidale 1700×17×11 buc. 10
— Idem 1650×17×11 buc. 10
— Idem 1750×17×11 buc. 10
— Idem 2900×17×11 buc. 10
— Idem 3400×38×25 buc. 5
— Idem 4750×22×14 buc. 10
— Idem 7200×32×20 buc. 10

Imprimate

— Act adițional bloc/100 400
— Cerere transfer a f. fix FV 300
— Declarații de martor FV 500
— Fișa executării de contracte FV 1000
— Fișa furnizorului FV 2000
— Fișă colectivă protecția muncii FV 1000
— Hotărîrea Comisiei de Judecată FV 400
— Notă calcul bloc/100 50
— Norme protecția muncii în Ind. Alim. buc. 100
— Procese verbale de recepție mijl. fixe bloc/100 buc. 30
— Proces verbal refuz bloc/100 buc. 700
— Raport zilnic gestiune bloc/100 buc. 100
— State plată zilieri FV 400
— State plată lichidare FV 600

Materiale de construcție

— Plăci ceramică colorate 120×60×15 mm buc. 1000
— Plăci gresie 100×100×10 mm mp. 25
— Profile ceramice 250×∅50 mm kg. 150
— Plăci gresie 200×100×15 mm mp. 8
— Plăci ceramică glazurate albe 40×40×5 mm mp. 300
— Plăci ceramică glazurate verde 50×50×5 mm mp. 160
— Plăci gresie 200×200×15 mm mp. 140
— Plăci faianță 150×150×5 mm mp. 100

Materiale electrice

— Becuri far 12×40×45 buc. 100
— Becuri Liliput buc. 100
— Întrerupător 400 A automat buc. 1
— Idem manual buc. 1
— Întrerupător 1000 A buc. 1

Materiale indirecte și auxiliare

— Aliaj aluminiu kg. 200
— Alcoolmetru cu termometru 50—80° buc. 3
— Alcoolmetru pentru spirt buc. 4
— Idem buc. 9
— Biuretă cu robinet buc. 2
— Balon cotat 100 ml buc. 4
— Biuretă Pelcot 25 ml buc. 5
— Balon cotat 50 ml buc. 4
— Idem 250 ml buc. 9
— Cutii Pety 80 mm buc. 300
— Contor CA 43 dublu trifazic buc. 2
— Cloramină kg. 10
— Doc severin alb ml. 70
— Gelază simplă cutii 2
— Higrometru buc. 1
— Lopeți buc. 100
— Pipete gradate 1 ml buc. 200
— Idem 2 ml buc. 100
— Idem 5 ml buc. 400
— Idem 5 ml buc. 50
— Idem 10 ml buc. 70
— Pipete cotate cu bulă 50 ml buc. 5
— Pipete gradate 25 ml buc. 50
— Pînză toracel nealbită ml. 300
— Pahare Berzelius buc. 70
— Picurători simple buc. 20
— Plumb bloc kg. 200
— Pipete gradate 25—50 ml buc. 30
— Pipete cotate cu bulă 10 ml buc. 50
— Idem de 5 ml buc. 150
— Termos zootehnic buc. 6
— Termodensimetru petrolier buc. 5
— Erlemeyer vase 50 gr. buc. 90
— Idem 100 gr. buc. 50
— Idem 1000 gr. buc. 80
— Idem 300 gr. buc. 10
— Idem 200 gr. buc. 350
— Idem 500 gr. buc. 80
— Idem 300 gr. buc. 100
— Idem 2000 gr. buc. 200
— Vicoster kg. 500

Piese schimb auto

— Amortizor față M461 buc. 10
— Ax culbutor SR 113 buc. 11
— Arc față SR 131 buc. 1
— Arbore planetar Raba buc. 5
— Arc spate ARO buc. 1
— Arbore secundar ARO buc. 1
— Arc cotit compresor SR 113 buc. 4
— Arc spate 7 căi buc. 1
— Carter grup diferențial SR 113 buc. 1
— Culbutori SR 113 buc. 50
— Releu tranzistorizat 24 V buc. 10
— Tampon elastic suspensie SR 113 buc. 20
— Termostat apă buc. 10
— Tacheți motor DAC buc. 30
— Tamburi frînă RABA buc. 5

Rulmenți

— Rulmenți 1206 buc. 30
— Idem 209—6209 buc. 30
— Idem 6301 buc. 40
— Idem 390110 buc. 10
— Idem 495406 buc. 3
— Idem 6210—NU buc. 15
— Idem 309—NU—NA buc. 20
— Idem 6309 buc. 60
— Idem 30309 buc. 20
— Idem 32310/7610 buc. 15
— Idem 6210 buc. 30
— Idem 6214 buc. 10
— Idem 6300 buc. 30
— Idem 51109—8109 buc. 10
— Idem 6012 buc. 40
— Idem 6013 buc. 10
— Idem 6017 buc. 10
— Idem 6020 buc. 10
— Idem 6303 buc. 50
— Idem 6314 buc. 20
— Idem NU—314—NA buc. 10
— Idem NU—316—NA buc. 10
— Idem 32212/7512 buc. 10
— Idem 51204/8204 buc. 50
— Idem 51207/8207 buc. 10

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC GĂEȘTI

— Becuri 12V×2WA 7 buc. 360
— B7—12 V — 3W — 2W buc. 100
— diferite 12 V — 3 W buc. 700
— 12 V/10W buc. 180
— 24 V — 2 W — 3 W buc. 200
— 24 V + 15W — B15 — E14 buc. 380
— 24 V × 18W B15 buc. 100
— 24 V × 35W B15 buc. 160
— sofite 24 V×15W buc. 100
— telefon 48 v×0,05 buc. 190
— cu vapori de mercur LVF 80 W buc. 40
— LFV 125 W buc. 100
— LVF 250W buc. 140
— LFV 400 w — buc. 100
— Bobine TCA 10 A 220/380 V buc. 5
— Contactor BC 60A—20V buc. 9
— Contacte fixe Dita 25 A buc. 50
— Bandă constantă 0,4×10 mm kg. 40
— Cuplă 6A—25A buc. 10
— Comutator aparent buc. 50
— idem calorici buc. 60
— idem C 40A 0120001 buc. 60
— idem C 40A 0120001 buc. 90
— idem C 63A 0120001 buc. 24
— idem C 63A 0220001 buc. 60
— Contacte fixw Dita 25 A buc. 50
— idem mobile 25A buc. 50
— idem fixe buc. 9
— Culegători rigizi 100 A buc. 14
— Cond. 4A—MF—250V/5/25775 buc. 100
— idem PS—0015—23,7 NF 250 V buc. 40
— Conductor AF PY 3×2,5 mm² ml. 110
— idem 2×4×2,5 ml. 140
— idem AF 500 6 mmp ml. 200
— idem AF 750 2,5 mmp ml. 300
— idem AF 500 2,5 4 mmp ml. 350
— idem F 500 — 10 mm² ml. 100
— idem FA100—3×16 mm² ml. 100
— idem FA 2×6 mm² ml. 500
— idem FA 1000V — 3×10 mm² ml. 80
— Diode KS 6060 TRAD buc. 4
— idem TU 34 FR buc. 20
— idem TU 28 buc. 6
— idem sig. MPR 315A buc. 380
— Întrerup. cimp. buc. 100
— Limitatori cursă 6131 buc. 16
— Microîntrerupători 5905 buc. 100
— idem 5908 buc. 150
— idem 5920—28 buc. 140
— idem 5941—47 buc. 40
— idem 5951 buc. 90
— Mufe diferite buc. 17
— Contactor MC 80 A—220 V buc. 20
— idem MC 100 A—220 V buc. 12
— idem MC 150 A—220 V buc. 14
— Mică bandă pomost kg. 9
— Patroane fuzibile 80 A buc. 800
— Perii colectoare 12×12×35 buc. 39
— idem OR 1 cp. 12,5×2×40 buc. 42
— idem 12,5×12×35 buc. 45
— idem 12,5×120×40 buc. 45
— idem 13×32×35 buc. 190
— idem 13×36×40 buc. 300
— idem 13×36×40 buc. 120
— idem 16×8×20 buc. 50
— idem 16×25×40 buc. 80
— idem 18×20×45 buc. 300
— idem 19×11×35 buc. 200
— idem 20×6×25 2 c.p. buc. 105
— idem 20×112×40 buc. 100
— idem 25×16×45 buc. 105
— idem 25×16×45 buc. 60
— idem 25×10×35 buc. 50
— idem 32×20×45 buc. 30
— Papuci al. pt. branșament ∅ 16 buc. 160
— Releu termic TPT 114 buc. 8
— idem TRTP tip 134 buc. 2
— Lampă monobloc buc. 10
— Rezistențe RCG 105027 M 50% buc. 5875
— idem RM 2091×3×1,942 buc. 14
— idem RM 2131×3×2036
— idem RM 1021×3×0,450
— idem RM 1111×3×0,090 buc. 3
— Tub copex ∅ 13,5 ml. 170
— idem ∅ 116 ml. 100
— Tub rulant impregnat 15×24 ; 15×22 ; 17×21 ; și 23×40 kg. 21
— idem 8×77 ; 10×13 ; 10×44 ; 10×160 kg. 8
— Burghie STAS 573 ∅ 9 buc. 50
— idem ∅ 15 buc. 10
— idem ∅ 16 buc. 18
— idem ∅ 17 buc. 5
— idem STAS 574 ∅ 16 buc. 20
— idem ∅ 18 buc. 8
— idem STAS 575 ∅ 6 buc. 100
— idem ∅ 12 buc. 50
— idem ∅ 13 buc. 40
— idem ∅ 16,5 buc. 50
— ideim ∅ 17,5 buc. 30
— idem ∅ 20 buc. 100
— idem ∅ 22 buc. 20
— idem ∅ 24 buc. 40
— idem ∅ 24,5 buc. 40
— idem ∅ 25 buc. 30
— idem ∅ 25,5 buc. 20
— idem ∅ 26,5 buc. 30
— idem ∅ 27 buc. 50
— idem ∅ 27,5 buc. 30
— idem ∅ 28 buc. 30
— idem ∅ 29,5 buc. 10
— idem ∅ 47 buc. 19
— idem ∅ 51 buc. 4
— idem ∅ 52 buc. 10
— idem ∅ 52 buc. 10
— idem ∅ 54 buc. 6
— idem ∅ 55 buc. 4
— idem ∅ 56 buc. 10
— idem ∅ 57 buc. 4
— idem ∅ 60 buc. 20
— idem ∅ 61 buc. 3
— idem ∅ 62 buc. 3
— idem ∅ 63 buc. 3
— idem ∅ 65 buc. 15
— idem 1114/A ∅ 1 buc. 100
— idem ∅ 1,6 buc. 200
— idem ∅ 2,5 buc. 200
— idem ∅ 3,15 buc. 300
— idem ∅ 5 buc. 100
— idem ∅ 4 buc. 100
— Burghie STAS 6727 ∅ 6 buc. 18
— idem ∅ 7 buc. 104
— idem ∅ 16 buc. 50
— idem ∅ 17 buc. 10
— idem ∅ 10 buc. 68
— idem ∅ 27 buc. 10
— idem ∅ 12 buc. 60
— idem ∅ 14,5 buc. 70
— idem ∅ 15,5 buc. 50
— idem ∅ 13,5 buc. 25
— idem ∅ 15 buc. 136
— idem ∅ 24 buc. 30
— idem ∅ 21 buc. 10
— idem ∅ 18 buc. 25
— idem ∅ 18,5 buc. 22
— idem ∅ 19 buc. 28
— idem ∅ 23 buc. 38
— idem ∅ 11 buc. 25
— idem ∅ 17 buc. 20
— idem ∅ 18 buc. 70
— idem ∅ 13 buc. 30
— idem ∅ 14 buc. 120
— idem ∅ 16 buc. 35
— idem ∅ 19 buc. 32
— idem ∅ 21 buc. 30
— idem ∅ 24 buc. 10
— idem ∅ 25 buc. 18
— idem ∅ 7 buc. 15
— Alezor STAS 588 CM 80 buc. 2
— idem CM 100 buc. 2
— idem STAS 590 ∅ 8,5 buc. 10
— idem ∅ 13 buc. 5
— idem ∅ 21 buc. 3
— idem ∅ 21 buc. 10
— idem STAS 1263 ∅ 24 buc. 45
— idem STAS ∅ 13 buc. 5
— idem ∅ 19 buc. 9
— idem ∅ 22 buc. 4
— idem ∅ 12 buc. 12
— idem ∅ 50 buc. 1
— Filiere 1160 M 4 buc. 50
— idem M 5 buc. 50
— idem M 10 buc. 300
— idem M 12 buc. 100
— idem M 12×1,5 buc. 100
— idem M 18 buc. 100
— idem M 24×1 buc. 10
— idem M 27 buc. 50
— idem M 30×1,5 buc. 10
— idem M 33×1 buc. 9
— idem M 33×1,5 buc. 10
— idem M 36×1,5 buc. 7
— idem M 36×2 buc. 7
— idem M 36×3 buc. 9
— idem M 39×1,5 buc. 5
— idem M 40×1,5 buc. 5
— idem M 48×3 buc. 3
— idem M 42×3 buc. 3
— idem M 52×2 buc. 2
— Idem 2740 W 7/16 buc. 20
— Tarozi 1112 M 48×1,5 buc. 14
— idem 1153 M 14 buc. 100
— idem M 18 buc. 50
— idem STAS 7447 M 9 buc. 34
— idem M 10×1,25 buc. 54
— idem M 11 buc. 20
— Tarozi STAS 7447 M 52×2 buc. 2
— Freze STAS 580 ∅ 50×4 buc. 10
— idem 63×5 buc. 5
— idem ∅ 63×8 buc. 12
— idem ∅ 80×10 buc. 10
— idem ∅ 80×12 buc. 18
— idem ∅ 80×14 buc. 4
— idem ∅ 100×16 buc. 3
— idem ∅ 100×18 buc. 3
— Freze 1159 ∅ 63×1,6 buc. 30
— idem ∅ 63×3 buc. 30
— idem ∅ 80×2,5 buc. 10
— idem ∅ 100×2,5 buc. 10
— idem ∅ 125×1,5 buc. 10
— idem ∅ 125×2 buc. 17
— idem ∅ 125×1,6 buc. 10
— Freze 1682 ∅ 6 buc. 10
— idem ∅ 8 buc. 10
— idem ∅ 10 buc. 15
— idem ∅ 12 buc. 10
— idem ∅ 14 buc. 15
— idem ∅ 18 buc. 21
— idem ∅ 22 buc. 11

1979 OKT 30

PCR
CONGRES XIII

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI PARTIDULUI

„R.E." în sprijinul realizării producției fizice și onorării contractelor economice

RESURSE DE UTILIZARE MAI EFICIENTĂ A POTENȚIALULUI PRODUCTIV

Cînd o mare unitate producătoare de oțeluri aliate nu-și îndeplinește ritmic sarcinile fizice de plan... numeroși beneficiari devin restanțieri în realizarea unor produse importante pentru economia națională, cît și pentru export. Asemenea neajunsuri pot și trebuie să fie înlăturate printr-o mai bună planificare și organizare a producției, menținerea în stare de funcționare a fondurilor fixe, darea la termen în exploatare a noilor capacități, atingerea cît mai rapidă a parametrilor planificați la toate utilajele și instalațiile din dotare

COMBINATUL DE OȚELURI SPECIALE de la Tîrgoviște, profilat pe produse de înaltă tehnicitate, care să satisfacă cerințele economiei naționale și să asigure creșterea exportului de produse cu înalt grad de prelucrare, este dotat cu utilaje și instalații din cele mai moderne pe plan mondial. Dispunînd de o asemenea zestre tehnică, unitatea respectivă produce o gamă largă de produse deținînd o pondere importantă în realizarea de oțeluri aliate și înalt aliate (22,5%), de laminate (17,14%), în timp ce la bandă electrotehnică, bare și blocuri forjate este unic pe economie.

Prin activitatea asiduă a colectivului de muncă, an de an s-au desfășurat acțiuni intense pentru creșterea producției și îmbunătățirea structurii acesteia, prin asimilarea — pentru prima dată în țară — a unor mărci noi de oțeluri superioare și diferite produse mult solicitate, în special de industria construcțiilor de mașini. Cu toate acestea în primele 9 luni ale anului 1979, deși rezultatele înregistrate la producția fizică și sortimentală se încadrează într-o dinamică generală de creștere, ele nu se situează la nivelul prevederilor de plan. Situația determină o serie de neajunsuri (în lanț) la unii beneficiari, cu înrîuriri directe asupra fabricării unor produse și utilaje tehnologice de certă importanță pentru economia națională. Ce preocupări există și ce ar mai fi necesar să se întreprindă pentru ca această importantă unitate siderurgică a țării să se încadreze în disciplina de plan, să-și onoreze la termen toate obligațiile contractuale ?

Dacă posibilitățile existente ar fi pe deplin valorificate...

DIN ANALIZA realizărilor privind producția fizică în primele 9 luni ale acestui an rezultă că au fost fabricate în plus față de anul trecut cîteva zeci de mii de tone de oțel și produse din oțel. De asemenea în perioada ce a trecut din acest an, drept rezultat al străduinței specialiștilor, au fost omologate 8 noi mărci de oțel și alte cîteva zeci de sortimente de produse de mare importanță, care au contribuit la reducerea unor importuri costisitoare. Dar, raportînd nivelul realizărilor obținute la producția fizică și pe sortimente la prevederile de plan pe perioada 1 ianuarie—1 octombrie 1979, rezultă — așa cum se prezintă în tabelul nr. 1 — serioase diferențe.

Tabel nr. 1

Realizarea producției fizice la sortimentele de bază în perioada 1 ianuarie — 30 septembrie 1979

Produsul	tone 1 + sau — față de prevederile de plan
Oțel total	— 71 406
din care :	
oțel aliat	— 7 305
laminate finite	+ 896
laminate aliate	— 11 935
bare și blocuri forjate	— 3 427
tablă și bandă electrotehnică	— 11 090
tablă dinam	— 6 392
tablă pentru transformatori	— 6 505
oțel calibrat	— 13 597
țagle și blumuri	— 3 229

Una din cauzele acestei situații este strîns legată de neajunsurile proprii ale combinatului. Ne-am referi, în primul rînd, la **nivelul încă necorespunzător al valorificării metalului.** În cele 9 luni ce au trecut din acest an proporția de scoatere a metalului din oțel lingou s-a situat la 78,8%, în loc de 82,4% cît era prevăzut. Din această cauză, mai bine de 11 mii tone metal, în loc să se regăsească în produse finite, au luat calea retopirii. Apoi, dacă analizăm **modul în care au fost utilizate capacitățile de producție** — în special utilajele de bază — desprindem că la oțelăria electrică nr. 2, laminorul de profile mijlocii și mici, la forja de bare și blocuri — indicii de utilizare ai instalațiilor se situează cu 10-20% sub prevederi. Din unele calcule rezultă că, din această pricină, combinatul nu a realizat o cantitate de produse care echivalează cu peste 15 mii tone oțel și produse din oțel.

La aceste neajunsuri s-au adăugat și cele ale unor **furnizori care nu și-au respectat obligațiile contractuale.** Astfel, prin livrarea neritmică și sub cantitățile și calitățile prevăzute a dolomitei de către C.S. Hunedoara, nu s-a putut asigura o bună întreținere a cuptoarelor electrice ; nelivrarea la nivelul solicitat a cărămizilor refractare (furnizori : întreprinderea „Pleașa"—Ploiești, „Vulturul"—Comarnic, „Răsăritul"—Brașov, unități care fac parte din același minister), a condus la neasigurarea la vreme a garniturilor de turnare, la neîncadrarea acestora în parametrii de funcționare corespunzători; restanțele mari de bandă laminată la cald (furnizor C.S. Galați), nu au permis realizarea unor importante sortimente pentru beneficiari etc. De asemenea, prin faptul că nu s-a respectat livrarea fierului vechi la greutatea volumetrică și sortimentală planificată, șarjele din cuptoarele electrice au fost adesea prelungite și, în multe cazuri, nu s-a atins greutatea stabilită pe șarje etc.

Nerealizările de plan au dus, cum este firesc, la neonorarea a numeroase contracte economice îndeosebi pentru unitățile Centralei industriale de autocamioane, Centralei industriale de tractoare și mașini agricole, Centralei industriale de rulmenți și organe de asamblare din Brașov, Centralei industriale electrotehnice Craiova etc.

Există însă și o altă situație, care rezultă cu claritate din tabelul nr. 2. Deși pe total se înregistrează un plus la livrare (circa 1 215 tone tablă electrotehnică), inexplicabil este raționamentul potrivit căruia unor beneficiari li se livrează mai mult față de cerințe într-o perioadă dată, în timp ce altora nu li se acoperă solicitările. Explicațiile primite nu pot justifica situația, care reflectă un mod nejust de tratare a cerințelor contractuale. Este necesar să se aibă în atenție toți beneficiarii (mari și mici), fără a favoriza pe unii în dauna altora.

În general, neajunsurile amintite își găsesc explicația în existența unei insuficiente discipline tehnologice, în neasigurarea unei asistențe tehnice corespunzătoare în toate schimburile, în

Tabelul nr. 2
Nivelul îndeplinirii obligațiilor contractuale de livrare la sortimentul bandă electrotehnică (pe 9 luni din 1979)

Întreprinderi beneficiare :	+ sau — față de contract (tone)
„Electroputere"-Săcele	+ 754
Întrep. de motoare electrice București	+ 660
I.T.M. Filiași	+ 375
Întrep. de cinescoape București	+ 346
„Electromotor"-Timișoara	+ 324
Întrep. de motoare electrice Pitești	— 508
„Electroputere"-Craiova	— 320
„Romlux"-Târgoviște	— 309
„Electrotehnica"-București	— 40
„Electroargeș"-Pitești	— 10

menținerea în stare de nefuncționare a unor utilaje, întreținerea necorespunzătoare și prelungirea duratei reparației unor utilaje, aprovizionarea neritmică a locurilor de muncă cu cele necesare, slaba colaborare cu furnizorii de materii prime și materiale etc. Analizele efectuate în legătură cu realizarea planului fizic în diferite perioade din an de către conducerea combinatului, de organele locale de partid, ministerul de resort etc. au avut darul să influențeze într-o oarecare măsură în bine activitatea de producție, nu însă să o și ridice la cotele necesare, încît restanțele să fie recuperate sau cel puțin să nu se ajungă la amplificarea lor. Aceasta deoarece colectivul de aici se confruntă de mai multă vreme (ultimii 3 ani) cu o serie de neajunsuri pe care nu le-a putut și nu le poate înlătura numai prin efortul propriu. Despre ce este vorba ?

„Obstacole" de netrecut sau... tergiversări în soluționarea unor probleme

SUBLINIAM LA ÎNCEPUT că această unitate este dotată cu mijloace fixe dintre cele mai moderne existente pe plan mondial. Din păcate, datorită însă faptului că **nu s-au asigurat și rezerve de piese de schimb** (în special pentru utilajele unicate), s-a ajuns în situația ca parte din ele să funcționeze cu mult sub nivelul proiectat, sau chiar să devină nefolosibile perioade lungi de vreme (cazul utilajelor de la forje). Trebuie, de asemenea, arătat că deși au trecut aproape 5 ani de la punerea în funcțiune a primelor capacități de producție ale combinatului, nu s-a ajuns nici pînă azi să se asigure dotările cu toate utilitățile și aparatura prevăzute în proiecte.

Eforturile depuse de colectiv pentru a asimila unele subansamble și repere sau pentru recondiționarea altora nu au putut și nu pot să acopere cerințele. Pe de altă parte, nici ajutorul primit din partea celorlalte unități metalurgice sau al celor din industria construcțiilor de mașini, nu a contribuit la rezolvarea tuturor problemelor de această natură — o serie de piese și subansamble unicat, de strictă necesitate, nu au fost asimilate și, deci, nici realizate. Această stare de lucruri se datorează faptului că ministerul de resort, în subordinea căreia intră direct combinatul, nu a asigurat la vreme o bază sigură de aprovizionare cu piesele de schimb din țară sau din import, în primul rînd, pentru instalațiile unicate. Dintr-un calcul estimativ rezultă că, prin stagnarea utilajelor și nerealizarea producției planificate s-a pierdut o producție fizică cu o valoare mult mai mare decît costul pieselor ce trebuiau asigurate.

Multe probleme au creat și **întîrzierile mari în punerea în funcțiune a unor obiective**, generate, în majoritatea cazurilor, nu de importurile de utilaje tehnologice de bază (există utilaje care stau în stoc nemontate de perioade lungi de timp, pentru care statul a plătit sume mari de lei valută), ci de **nerealizarea la timp a utilajelor de completare**, programate a fi fabricate în țară de unitățile specializate ale industriei construcțiilor de mașini și metalurgice (C.I.C.M. Bistrița, F.U.M. Buzău, I.M. Dr. Petru Groza etc.). Din această pricină, o serie de obiective planificate a fi puse în funcțiune încă din 1977—1978, reprogramate pentru 1979, nu sînt racordate la circuitul productiv nici pînă în prezent (cuptoarele nr 7, 8 și 9 de la oțelăria electrică nr. 2, noile capacități de la trăgătoria de bare, laminorul de benzi electrotehnice și degrosisor, turnătoria mixtă de oțel și fontă etc.).

Nepunerea la timp în funcțiune a obiectivelor planificate a afectat direct în acest an combinatul prin nerealizarea indicatorului producției fizică și la diferite sortimente. Pentru aceste nerealizări de producție contractată, cît și pentru menținerea în stoc a unor utilaje nemontate, combinatul a plătit, numai pentru 9 luni din acest an, mai bine de 12 milioane lei penalizări.

Nu se poate afirma că unitatea în cauză nu a făcut demersuri pentru rezolvarea acestor probleme. Din documentele analizate rezultă că intervențiile beneficiarului la furnizorii de utilaje au fost numeroase dar, ele nu s-au soldat cu efecte imediate. Astfel, prin intervenții scrise adresate Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini cît și altor organe implicate în procesul investițional, combinatul a solicitat schimbarea repartiției pentru realizarea unor utilaje de completare de la unele întreprinderi noi, lipsite de experiență, la altele care prezintă o mai mare garanție prin faptul că au produs asemenea utilaje de mai mulți ani. Aceste intervenții cît și altele n-au găsit înțelegerea cuvenită.

Sprijin concret, măsuri eficiente

EXISTĂ, după părerea cadrelor de conducere, a specialiștilor din combinat, suficiente posibilități pentru ca dificultățile existente în realizarea integrală a sarcinilor fizice de plan să fie depășite și să se creeze condiții favorabile pentru ca activitatea de producție să se situeze la cote mai ridicate. De altfel, în prezent se întreprind numeroase măsuri și acțiuni pentru recuperarea unor restanțe, pentru ca în întîmpinarea Congresului al XII-lea al P.C.R. să se obțină realizări cît mai mari la producția fizică și sortimentală, în onorarea contractelor economice. Pentru rezolvarea problemelor mai dificile, principalele direcții de acțiune ar fi următoarele :

● **rezolvarea cît mai urgentă a aprovizionării cu piese de schimb.** Ar fi util ca specialiștii dintr-o serie de ministere (industriei metalurgice, construcțiilor de mașini, aprovizionării tehnico-materiale și ai C.S.P.) să analizeze la fața locului necesarul solicitat de piese de schimb, posibilitățile și termenele de asimilare și de realizare a acestora în țară, stabilind în același timp în mod concret și ceea ce este strict necesar să fie aprovizionat din import ;

● **furnizorii de materii prime, îndeosebi Combinatul siderurgic Galați, să asigure noile mărci de oțeluri și profile în termene utile, astfel încît, odată cu noile puneri în funcțiune de capacități la Târgoviște, să existe și cantitățile necesare de materii prime ;**

● **pentru a se asigura o mai mare promptitudine în livrarea unor sortimente din metal de către unitățile siderurgice pentru executarea de utilaje tehnologice, centralele industriale beneficiare să indice pe specificațiile de comandă, începînd chiar cu acest trimestru, inițialele „UT"** (utilaj tehnologic" și **„UTpf"** (utilaj tehnologic pentru punerea în funcțiune pentru 1980). Se apreciază că o asemenea măsură ar determina pe furnizorii de materiale (pînă acum unitățile siderurgice nu aveau asemenea specificații) să-și organizeze mai bine activitatea, să acorde atenție mai mare respectării stricte a solicitărilor pentru utilaje tehnologice necesare punerilor în funcțiune a noi obiective de investiții ;

● **să se aprobe de către Ministerul Industriei Metalurgice organizarea, în cadrul combinatului, a unei baze de desfacere a metalului, asemănătoare cu cele existente pe lîngă toate marile combinate siderurgice.** Într-o atare situație s-ar diminua stocurile actuale provenite din renunțări de comenzi, producția ce nu întrunește anumite calități etc., care îngustează actualmente spațiile de producție (în special în secțiile de laminare) ;

● **concentrarea eforturilor beneficiarului, furnizorilor de utilaje și constructorului pe cele mai importante obiective de investiții, pentru darea lor cît mai grabnică în producție.** În acest sens, de un real ajutor ar fi analizarea la fața locului, de către specialiști ai ministerului de resort cît și ai Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, a stadiului livrărilor de utilaje tehnologice de completare și, în funcție de aceasta, să se stabilească furnizori cu experiență, care să execute comenzile în termene cît mai scurte. O asemenea măsură ar avea darul ca producția fizică planificată pe noile capacități ce urmează să intre în funcțiune, să fie realizate întocmai.

● **să se accelereze procesul de calificare și ridicare a calificării cadrelor.** Alături de cursurile organizate pe locurile de muncă, este necesar să se inițieze mai multe schimburi de experiență cu fruntașii din unitate cît și cu diferite întreprinderi similare. Să fie sprijinit mai mult liceul de specialitate, care este patronat de combinat, prin recrutarea unui număr corespunzător de tineri, în primul rînd din raza județului, aceasta fiind garanția stabilității cadrelor, diminuării fluctuației. Există și propunerea ca Ministerul Industriei Metalurgice să studieze posibilitatea înființării pe lîngă combinat a unei secții pentru subingineri siderurgiști. Rezolvarea pozitivă a acestei cerințe ar stimula interesul tineretului de a opta pentru meseriile de siderurgiști, pentru a se stabili să lucreze în acest centru metalurgic al țării unde are posibilități multiple de pregătire și perfecționare.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

Opinii și propuneri pentru realizarea unui salt calitativ și a creșterii eficienței

REDUCEREA CONSUMURILOR MATERIALE ÎN PAS CU PROGRESUL ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII

ECONOMISIREA materiilor prime și a energiei constituie un element important în susținerea efortului de dezvoltare economico-socială a țării, asigurînd obținerea unor produse cu competitivitate din ce în ce mai mare. Rezultatele favorabile obținute pînă în prezent în acest domeniu constituie un punct solid de pornire pentru activitatea viitoare, dar ele relevă, în același timp, rezervele mari care există în direcția creșterii continue a gradului de valorificare a materiilor prime.

Produse de înaltă complexitate și competitivitate cu consum specific redus

INNOIREA PRODUCȚIEI constituie factorul cu influență hotărîtoare asupra creșterii gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, a reducerii consumurilor specifice. Valorificarea superioară a resurselor, care presupune sporirea nivelului de creativitate, de muncă vie încorporată prin prelucrarea succesivă a materiilor prime, concomitent cu creșterea complexității muncii cheltuite, se manifestă în fapt prin **extinderea gamei și nivelului valorilor de întrebuințare obținute din fiecare unitate de materie primă, prin creșterea mai rapidă a valorii producției față de cheltuielile de producție.** Ponderea înaltă a participării cercetării și proiectării de produse noi și modernizate la reducerea consumurilor materiale este ilustrată prin aceea că intensitatea consumurilor materiale se decide în proporție de 80—90% în faza de concepție a produsului și numai de 10—20% în faza de execuție prin perfecționări de concepție sau tehnologice. Un exemplu elocvent al posibilităților de a reduce cantitățile de materiale încorporate în produsul finit — prin perfecționarea concepției constructiv-funcționale — îl reprezintă evoluția masei specifice și a gabaritului motoarelor electrice, la care, în cazul exemplului din figură, la aceeași putere (10 kW), greutatea netă medie a produsului a scăzut într-o perioadă de aproape 30 de ani de la 160 daN/buc. la 62 daN/buc., iar gabaritul de la 235 mm la 120 mm.

Industria noastră și-a dovedit capacitatea de a asigura un ritm înalt de înnoire a producției, gradul de înnoire realizat în perioada 1976—1979 fiind de 27,5%; în aceeași perioadă, în industria metalurgică s-a realizat 14%, în industria construcțiilor de mașini 42,5%, în industria chimică 18% și în industria lemnului și a materialelor de construcții 23,5%. În primii ani ai actualului cincinal, au fost asimilate un număr de peste 650 produse noi cu performanțe funcționale, durabilitate și fiabilitate comparabile cu realizările de vîrf pe plan mondial. În industria construcțiilor de mașini, asimilarea și fabricarea în cantități sporite a produselor noi, cu performanțe funcționale superioare celor înlocuite, a determinat **creșterea gradului de valorificare a metalului în 1979 comparativ cu 1978, la cazane energetice de abur cu 29,6%, la utilaje tehnologice pentru industria metalurgică cu 13,4%, la utilaje tehnologice pentru industria chimică cu 12,4%, la produse ale industriei electronice cu 7%, la produse de mecanică fină și optică cu 11,1%, la pompe centrifugale cu 21,4%.**

Cît de mari sînt influențele pe care le are realizarea unor produse noi, cu o concepție constructiv-funcțională avansată, asupra gradului de valorificare și utilizare a materialelor rezultă din exemplele referitoare la reducerea consumului de metal determinată de intrarea în producție a unor produse (tabelul).

Exemplele respective atestă, în mod neîndoielnic, progresele realizate într-o serie de domenii. Dar trebuie să avem permanent în vedere faptul că pe plan mondial produsele de referință au parametri din ce în ce mai ridicați, că este necesar să comparăm produsele noi nu numai cu produsele noastre pe care le înlocuiesc sau cu cele realizate în prezent în alte țări, ci și cu ceea ce se va fabrica în momentul cînd produsul nou va intra în fabricație. Desigur, înnoirea și modernizarea producției vizează întreaga gamă a produselor fabricate în toate ramurile, dar în mod deosebit pe cele produse de industria construcțiilor de mașini, avînd în vedere necesitățile de a dota economia națională la un nivel tehnic corespunzător, de a mări competitivitatea produselor noastre la export. În mod deosebit se cer accentuate preocupările pentru modernizarea acelor produse la care se constată rămîneri în urmă din punct de vedere al greutății produselor raportată la parametrii funcționali și al valorificării resurselor materiale. Dintre acestea, amintim unele poduri rulante, unele mașini și utilaje de ridicat și transportat, utilaje pentru construcții și lucrări rutiere, unele tipuri de cazane de aburi și apă fierbinte, unele tipuri de turbine hidraulice și cu aburi și altele.

Sînt situații în care la concepția și proiectarea sau modernizarea unor produse nu se ține seama de necesitatea corelării judicioase între funcțiile produsului și materialele consumate, astfel că, în final, rezultă produse mai scumpe și mai grele decît cele anterioare, cu consumuri suplimentare de materiale, nejustificate de sporul de durabilitate și performanțe. Astfel, de exemplu, au fost propuse spre omologare produse cum sînt unele mijloace de transport, mașini de gătit, mașini-unelte și altele, la care consumurile materiale mai mari nu erau justificate de creșterea performanțelor sau durabilității, comparativ cu produsele pe care urmau să le înlocuiască.

Procesul de înnoire și modernizare a produselor, privit sub aspectul reducerii masei materiale raportate la caracteristicile funcționale, deci a masei specifice funcționale, impune ca analizele și soluțiile ce se elaborează în institutele de cercetare-inginerie tehnologică, în sectoarele de concepție și pregătire a fabricației din întreprinderi și centrale să abordeze cele două direcții de acțiune ce determină atingerea obiectivelor urmărite:

— selectarea principiului funcțional cu cele mai ridicate randamente și cele mai mici consumuri materiale și manoperă;

— dimensionarea cît mai strictă a pieselor componente sub aspectul rezistenței mecanice și al durabilității.

În ce privește dimensionarea judicioasă a caracteristicilor funcției și a geometriei elementelor componente, este vorba de

Evoluția greutății specifice nete și a gabaritului în perioada 1950 — 1979, la motoarele electrice asincrone de 10 kW

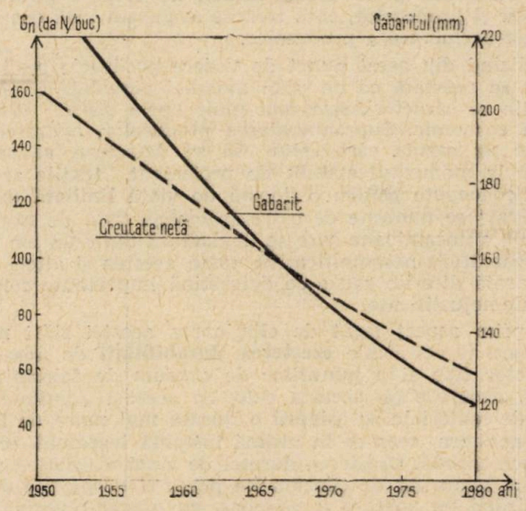

fapt de o gamă foarte largă de probleme care vizează evitarea supradimensionărilor de orice natură, fie că sînt legate de durabilitate, fiabilitate sau rezistență. Cele mai largi implicații le au în acest domeniu supradimensionările de rezistență sau rigiditate, care determină importante consumuri suplimentare de materiale, fie prin utilizarea unor materiale cu proprietăți superioare celor necesare și, deci, mai scumpe, fie prin adop-

Produsul nou asimilat	U.M.	Consumul specific de metal pe unitate de produs	
		produs nou	produs înlocuit
Autobuz de mare capacitate	kg metal / pers. tran.	62,2	88,2
Excavator cu cupa de 1,2m³	t metal / m³	27,2	28,1
Autobasculantă de 19 tone	t metal / t tran.	0,6	0,7
Cazane apă fiebinte cu pereți membrană	t metal / Gcal. apă fierbinte	4,1	4,8

tarea unor coeficienți de siguranță nejustificați tehnic și nici economic. De asemenea, concepția produsului trebuie să țină seama și să asigure o concordanță cît mai ridicată între durata de viață a diferitelor repere și subansamble, atstfel încît să se evite ca unele elemente componente să aibă o durabilitate care să nu poată fi utilizată integral din cauza durabilității mai mici a altor ansamble vitale ale produsului. O problemă similară se pune referitor la corelarea durabilității tehnice a produsului cu durata sa reală de folosință, combătînd efectele negative pe care le are schimbarea prea frecventă a modelelor de fabricație, nejustificată din punct de vedere tehnic și, mai ales, economic.

Creșterea durabilității produselor, condiție fundamentală a economisirii materialelor

UN MARE CONSUM de muncă socială este concentrat în domeniul menținerii în funcțiune a fondului de mijloace fixe existente în economie. Activitatea anuală de întreținere și reparație a acestora se cifrează la un volum de cheltuieli de circa 5 mld. lei, din care numai piesele de schimb reprezintă peste 2 mld. Consumul de laminate din oțel pentru înlocuirea bunurilor de consum de folosință îndelungată și a mijloacelor fixe, pentru întreținerea și reparația lor reprezintă circa 30% din consumul pentru producție-exploatare și se ridică la peste 700 mii tone în acest an, din care 300 mii tone sînt pentru producerea și recondiționarea pieselor de schimb.

Dimensiunea importantă a consumului de resurse materiale necesar înlocuirii, întreținerii și menținerii în funcțiune a fondului de mijloace fixe și a bunurilor de consum de folosință îndelungată, impune să se acorde o atenție mult mai mare căilor de reducere a volumului de materii prime și materiale consumate pentru aceste activități. Din acest punct de vedere, o cale deosebit de eficace pentru reducerea consumurilor materiale o constituie **prelungirea duratei de viață a pieselor, ansamblelor și produselor**, care trebuie asigurată încă din faza de concepție-prelucrare a produselor.

Analizînd din acest punct de vedere produsele realizate, în prezent se constată că pe plan mondial actualele sisteme de producție se caracterizează mai mult prin risipă decît prin consum economic. Supraambalarea produselor, aparatele electrice de uz casnic care „știu" să se defecteze, să se autodistrugă la momentul stabilit de proiectant, textile artificiale îngrijit concepute pentru o durată de viață limitată (ceea ce „nevinovat" se numește de către specialiști rată de uzură programată), autocamioane care se deplasează dintr-un loc în altul cu o încărcătură nesemnificativă, toate acestea și altele nesemnalate arată diferite cauze ce determină importante consumuri materiale nejustificate.

Un prim aspect legat de eliminarea acestei stări necorespunzătoare îl constituie **creșterea durabilității** de ansamblu a mijloacelor fixe și a bunurilor de consum de folosință îndelungată, deoarece pe această cale, cu aceeași cantitate încorporată de materiale se asigură o durată mai mare de funcționare a acestora, ceea ce în ultimă instanță înseamnă economie de muncă socială. Creșterea duratei de viață a utilajelor, instalațiilor și bunurilor de consum nu poate fi despărțită de ideea modernizării pe parcurs a acestora, cu ocazia reparațiilor capitale, astfel încît să se evite uzura morală și să se asigure menținerea utilajelor respective la parametri competitivi, în pas cu progresul tehnico-economic.

Un al doilea aspect, strîns legat de cel anterior, îl reprezintă asigurarea atît din proiectare, cît și din execuție a unui astfel de **nivel calitativ**, încît să se evite orice întreruperi accidentale în funcționare și, deci, consumuri suplimentare pentru reparații și piese de schimb, neavute în vedere la conceperea produsului. O asemenea abordare a conceperii produselor prin prisma creșterii fiabilității lor și în cadrul căreia comportarea și durabilitatea diferitelor piese este prestabilită, ar permite determinarea pe baza unor normative riguros fundamentate a necesarului cantitativ și sortimental de piese de schimb și, pe această cale, o reducere sensibilă a volumului de piese consumate.

Rezerve importante în reducerea volumului necesar de piese de schimb rezidă în **refolosirea pieselor uzate prin recondiționarea lor**, precum și a pieselor recuperate de la utilajele casate, eliminîndu-se practica predării ca fier vechi a unor repere sau subansamble înlocuite în cursul repartițiilor, stabilindu-se în acest scop, chiar de către proiectant, tehnologia și condițiile în care se efectuează remanierea diverselor piese.

Elemente pentru determinarea nivelului și structurii consumurilor

ÎN ANSAMBLUL PROCESELOR ce conduc la conceperea și proiectarea unui produs, problema **alegerii materialului** cel mai adecvat pentru un caz dat constituie o fază hotărîtoare pentru determinarea nivelului și structurii consumurilor materiale. În final, concepția funcțională a produsului și tehnologia preconizată sînt indiscutabil legate de substanța materială din care se realizează produsul constituind suportul fizic al funcțiilor acestuia și purtătorul cheltuielilor materiale de producție.

În țara noastră probelma substituirii materialelor, a înlocuirii celor rare și scumpe cu altele mai disponibile și mai ieftine, constituie una din preocupările principale care vizează gospodărirea rațională și valorificarea superioară a resurselor materiale. Problema înlocuirii este de o mare complexitate, dat fiind că oportunitatea unei substituiri este dificil de evaluat. Dacă în unele cazuri oportunitatea este evidentă, în altele trebuie recurs la un adevărat bilanț tehnico-economic complex pentru a te putea pronunța.

Pentru a înlocui un material cu altul trebuie să se țină seama de cel puțin 7—8 caracteristici ; în ce privește substituția Cu/Al în fabricația de cabluri electrice, de exemplu, trebuie să se țină seama nu numai de caracteristica principală de întrebuințare, adică rezistivitatea, dar și de altele ca aptitudinea de prelucrare, rezistența la coroziune, caracteristica termică, costurile directe și indirecte ale punerii în operă etc. În fața acestui ansamblu de criterii este necesar pentru fiecare caracteristică și fiecare material să se compare costurile, în plus sau în minus, determinate de substituție.

Asemenea bilanțuri au fost întocmite în unele state dezvoltate industrial, în ultimii doi ani, în scopul de a compara principalele materiale destinate acelorași utilizări. Din studiile efectuate se degajă cîteva concluzii generale interesante, valabile și pentru economia țării noastre :

— materialele plastice ca înlocuitor al materialelor prezintă un interes cu atît mai mare cu cît energia este mai scumpă ; contradicția nu este decît aparentă, căci consumul de energie pe care îl înglobează masele plastice este inferior energiei de elaborare și prelucrare a majorității metalelor. Astfel pentru a fabrica o aceeași piesă mecanică concepută din oțel, aluminiu sau masă plastică, trebuie respectiv :

oțel :	6 kg metal	+ 8,9 kg energie primară
aluminiu :	2,3 kg metal	+ 18,4 kg energie primară
masă plastică :	5 kg țiței	+ 1,5 kg energie primară

Această concluzie este valabilă și pentru materiale mixte, ceramice, materiale amorfe ;

— aluminiul, atît ca conductor electric, cît și ca material de construcție utilizat în fabricația mijloacelor de transport prezintă, în ciuda conținutului său energetic ridicat, un interes real ;

— cu cît economia de materii prime și materiale este făcută în fazele inițiale ale ciclului producție-utilizare-recuperare, cu atît ea este mai avantajoasă ; este indicat mai întîi să nu se consume sau să se consume puțin, apoi să se tragă cele mai mari foloase din utilizarea bunurilor produse și, în sfîrșit, numai după aceea să se recupereze cît mai mult posibil; în acest ciclu se regăsește cercetarea celei mai reduse degradări (legea entropiei).

dr. ing. A. CONSTANTINESCU
director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

(Continuare în pag. 14)

Tehnica, tehnologia, organizarea — concepute și aplicate prin prisma unor rezultate economice superioare

O experiență pozitivă în producția avicolă de tip industrial

ÎN ETAPA ACTUALĂ, în care se realizează trecerea la o nouă calitate — creșterea eficienței întregii activități, a dobîndit o importanță majoră, constituind unul din criteriile principale care trebuie să stea la baza perfecționării formelor de organizare, conducere și planificare a activității economico-sociale. Pentru obținerea unor rezultate bune și foarte bune la nivelul diferitelor ramuri și subramuri, prezintă mare importanță, alături de alți factori, și generalizarea experienței înaintate a unităților fruntașe care, punînd în valoare rezervele interne specifice, au ridicat rentabilitatea la cote înalte. Dintre aceste unități face parte și Combinatul avicol intercooperatist Uricani-Iași, unitate de frunte în cadrul seqtorului, a cărui experiență pozitivă o prezentăm pe scurt în continuare.

Ritm înalt de dezvoltare, eficiență ridicată

URMĂRIND evoluția rezultatelor activității economico-financiare din această unitate în perioada 1975—1978, desprindem mai multe tendințe dinamice pozitive, prin care se reflectă concomitent atît creșterea dimensiunilor activității, cît și perfecționarea sa calitativă continuă.

Tabelul nr. 1

Dinamica principalilor indicatori privind dezvoltarea și eficiența activității la Combinatul avicol Uricani (1975 =100,0)

Indicatori	1976	1977	1978/1975 — % —
Fonduri fixe — total	174,1	227,8	236,9
Găini ouătoare	122,9	143,2	272,0
Producția globală	122,6	194,5	325,2
Producția marfă	127,2	180,0	333,4
Producția de ouă	126,7	150,4	331,3
Cheltuieli materiale-total	110,7	189,3	255,6
Costuri la 1 000 lei producție marfă	91,6	89,1	35,0
Producția netă	161,6	211,5	552,7
Beneficii	235,9	359,9	726,0

Din datele tabelului nr. 1 rezultă că o cale importantă pe care s-a orientat în mod ferm colectivul unității a fost creșterea concomitentă în ritm rapid, a volumului producției și a eficienței acesteia, pe temelia dezvoltării și perfecționării continue a unei puternice baze tehnico-materiale. Folosind în mod rațional și eficient contribuțiile unităților cooperatiste asociate și în special creditele de la stat, unitatea și-a sporit fondurile fixe pe perioada analizată de 2,4 ori și a antrenat în circuitul său productiv factori materiali al căror volum a crescut în aceeași perioadă de 2,6 ori. Într-un ritm mai rapid decît fondurile fixe totale au sporit mijloacele de muncă active (găinile ouătoare) al căror efectiv mediu anual s-a mărit de 2,7 ori. Paralel cu creșterea volumului producției, reflectată în sporirea de 3,3 ori a producției globale și marfă, ca și a producției de ouă și cu 13,6% a producției de carne, s-a realizat și o reducere continuă a costurilor de producție raportate la mia de lei producție marfă, care au ajuns să fie mai scăzute cu 14% în 1978 față de 1975. Creșterea în ritm susținut a producției fizice și reducerea cheltuielilor de producție, au contribuit la sporirea producției nete — prin care se exprimă mărimea valorii nou create — de la 3 mil. lei în 1975, la peste 16 mil. lei în 1978. Prin dezvoltarea activității sale, Combinatul avicol intercooperatist Uricani a creat noi locuri de muncă pentru cooperatori și personalul muncitor (numărul acestora a sporit de la 38 la 92), asigurînd o retribuție medie lunară pe lucrător de peste 2 200 de lei.

Privite în ansamblul lor, tendințele dinamice reflectate de datele tabelului nr. 1 se caracterizează prin creșterea mai rapidă a indicatorilor efectului economic obținut, comparativ cu o creștere mai lentă a indicatorilor ce caracterizează efortul economico-social depus, relație care reprezintă condiția fundamentală a obținerii unei înalte eficiențe și rentabilități; aceasta constituie trăsătura caracteristică esențială a activității din ultimii ani a unității analizate.

Modernizarea și raționalizarea producției

LA BAZA OBȚINERII unei cote înalte a rentabilității în această unitate au fost puse măsuri — temeinic fundamentate din punct de vedere tehnic, tehnologic și economic — privind modernizarea, raționalizarea și intensivizarea producției avicole, care au avut efecte profunde, complexe și de durată asupra nivelului și dinamicii rentabilității.

Prin creșterea volumului și a nivelului tehnico-calitativ al fondurilor fixe, s-a asigurat un grad înalt de înzestrare, tehnică și tehnologică a muncii, reflectat în volumul de circa 500 000 de lei fonduri fixe care revin în medie pe un lucrător. Aplicarea tehnologiei de creștere a păsărilor în baterii, cu efectuarea mecanizată a tuturor lucrărilor, (în afară de strîngerea și ambalarea ouălor), a contribuit la o folosire mai completă și eficientă a capacităților de producție, a furajelor, energiei electrice și termice, și a forței de muncă (vezi tabelul nr. 2), la creșterea pe această bază a productivității muncii, a

Tabelul nr. 2

Evoluția consumurilor specifice — materiale energetice și de muncă

	U/M	1975	1976	1977	1978	1978/1975 — % —
Cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă	lei	833	725	766	637	76,5
Consumuri la 1 000 buc. ouă :						
— furaje	U.N.	175	171	200	165	94,3
— energie electrică	kWh	116	91	148	54	46,6
— energie termină	kcal	103	85	133	73	67,6
— muncă	ore-om	8,0	7,9	5,2	5,7	71,3

producției fizice medii, a producției nete și implicit la reducerea costurilor de producție și creșterea ratei rentabilității (vezi tabelul nr. 3).

Deosebit de eficientă s-a dovedit modernizarea tehnologiei creșterii găinilor pentru ouă, prin aplicarea **năpîrlirii forțate** (pe baza restricționării administrării de hrană, apă și lumină

Tabelul nr. 3

Evoluția randamentelor fizice, a productivității muncii și a altor indicatori specifici de eficiență economică

	U/M	1975	1976	1977	1978	1978/1975 %
Producția medie de ouă pe o găină	buc	238	246	250	251	105,5
Productivitatea muncii (producție netă pe lucrător)	mii lei	78,3	98,1	92,5	178,8	228,4
Producția netă la 1 000 lei fonduri fixe	lei	154	144	144	361	234,4
Producția netă la 1 000 lei cheltuieli materiale	lei	306	447	341	662	216,3
Rata rentabilității	%	15,1	31,7	28,4	43,1	285,4

în întreținerea găinilor) — proces care durează circa 45 de zile, după care păsările reîncep ouatul într-un procent apropiat de cel realizat în prima fază de exploatare. Noua tehnologie, aplicată începînd din a doua jumătate a anului 1977, a determinat, în mod special în 1978, efecte pozitive: accelerarea rotației fondurilor, reducerea substanțială a tuturor cheltuielilor comparativ cu tehnologia obținerii lotului de găini ouătoare prin creșterea puicuțelor în sezonul rece (lunile decembrie-martie) producerea de ouă mari, de calitate superioară, care au fost valorificate la prețuri mai bune. Aplicarea tehnicii și tehnologiei moderne de către specialiștii din unitate, care au colaborat cu cadre din cercetare și învățămînt, a fost însoțită de întărirea spiritului de disciplină și responsabilitate în muncă al întregului colectiv și de preocuparea tuturor lucrătorilor de a-și ridica permanent nivelul de pregătire tehnico-profesională.

O contribuție importantă la creșterea eficienței și a rentabilității a adus-o și raționalizarea pe baze științifice a organizării producției și a muncii, prin adîncirea specializării (ponderea producției de ouă în valoarea producției totale realizate a crescut de la 77,4% în 1975, la 92% în 1978) și prin fundamentarea mărimii optime a efectivului de găini ouătoare la 125—150 000 capete, fapt care arată că pot obține o eficiență economică ridicată și unitățile avicole de dimensiuni mai mici. Conducerea unității s-a preocupat continuu de ridicarea nivelului de pregătire și instruire a lucrătorilor (dintre care majoritatea sînt cooperatori), de fundamentarea științifică a rațiilor furajere și de respectarea cu strictețe a disciplinei tehnologice și a condițiilor de zooigienă. Toate aceste măsuri au contribuit la folosirea mult mai completă și la un înalt grad de eficiență a tuturor factorilor de producție. Fondurile fixe au fost puse în valoare la un nivel superior prin creșterea gradului de folosire intensivă, rezultînd scăderea valorii fondurilor fixe ce revin pe cap de pasăre, de la 205,3 lei în 1975, la 178 lei în 1978. În ceea ce privește valoarea fondurilor fixe pe lucrător, menționăm că, după ce în anul 1976 este atins nivelul maxim (peste 680 mii de lei), se manifestă o tendință de scădere a acestui indicator (495 mii lei în 1978), tendință și nivel ce le apreciem ca fiind corespunzătoare cerințelor eficienței normate. Măsurile luate au determinat și creșterea producției medii de ouă pe găină (de la 238 buc. în 1975, la 251 buc. în 1978) nivelul actual fiind apropiat de limita biologică, ceea ce indică înaltul grad de intensivizare a producției în această unitate. Valorificarea superioară a muncii depuse se concretizează în obținerea unor nivele crescătoare ale productivității muncii, așa cum rezultă atît din scăderea consumului de om-ore la 1 000 buc. ouă (de la 9 ore-om în 1975, la 5,7 ore-om în 1978), cît și din creșterea producției nete pe lucrător (de la 78 300 lei, la 178 000 lei în aceeași perioadă), care a depășit dublul în 4 ani de activitate.

Modernizarea tehnică și tehnologică și raționalizarea producției au avut efecte favorabile și asupra reducerii cheltuielilor materiale în ansamblul lor, cît și a principalelor consumuri specifice. Astfel, consumul specific de furaje la 1 000 buc. ouă a scăzut de la 175 u.n. în 1975, la 165 u.n. în 1978 (creșterea consumului specific în 1977 a fost determinată de calitatea mai slabă a furajelor combinate obținute din recolta de porumb a anului anterior). Reduceri substanțiale s-au obținut și la consumurile specifice de energie electrică și termică, care, calculate la 1 000 lei producție marfă, au scăzut în aceeași perioadă cu 53,3% și, respectiv cu 32,4%. Cheltuielile materiale totale la 1 000 de lei producție marfă, s-au diminuat în aceeași perioadă cu 23,5%, creindu-se, pe această bază, posibilitatea sporirii substanțiale a producției nete și a beneficiilor.

Dînd dovadă de o bună orientare tehnică și economică, conducerea unității a organizat și raționalizat pe baze științifice nu numai producția, ci și valorificarea produselor, ținînd seama că, în mod deosebit în sezonul rece, cînd oferta ouă (atît pentru consumul intern, cît și la export) este mai mare. Pe de altă parte, producția de ouă în sezonul rece solicită cheltuieli mai mari, atenție și preocupări speciale. Reflectînd aceste particularități sezoniere, ca și influența mărimii ouălor în ce privește desfacerea producției — prețul de producție fiind diferențiat pentru ouăle mari și cele mici pentru trei etape: sezonul cald (16.IV—15.IX) — 0,70 și 0,60 lei/buc.; sezonul intermediar (1.III—15.IV) — 0,90 și 0,80 lei/buc.; sezonul rece (16.IX—282.II) — 1,20 și 1,10 lei/buc. — valorificarea producției suferă modificări importante în funcție de acești factori.

Amplitudinea diferențierii prețului de producție la ouă (între 0,60 și 1,20 lei/buc.) poate fi folosită ca un factor important pentru creșterea eficienței și a rentabilității producției, în condițiile în care se răspunde prompt nevoii sociale la momentul dat. La unitatea analizată, atît prin preocupările pentru încadrarea optimă a etapei ouatului, cît mai ales prin aplicarea năpîrlirii forțate, s-a reușit să se obțină o pondere preponderentă a producției și desfacerii ouălor în sezonul rece și în cel intermediar, factor care, împreună cu ponderea preponderentă a ouălor mari în totalul producției a contribuit la creșterea simțitoare a prețului mediu de vînzare realizat față de cel planificat (cu 0,03 lei pe ou în 1976, cu 0,05 lei în 1977 și 0,04 lei în 1978) obținîndu-se pe această cale, la cantitățile de ouă vîndute în anii respectivi, un beneficiu suplimentar de 418 560 lei, respectiv de 895 350 lei și 1 567 200 lei. Aceasta reflectă efortul susținut al colectivului unității pentru îmbunătățirea calității produselor și, totodată, pentru încadrarea producției și a desfacerii produselor în perioade optime în raport cu variația nevoii sociale pe parcursul aceluiași an.

Valorificarea la un înalt nivel de eficiență a factorilor de producție se reflectă — în expresia ei complexă și completă — în creșterea producției nete (raportată la mia de lei fonduri fixe, la mia de lei cheltuieli materiale), care în perioada analizată a sporit de 2,3 ori, respectiv de 2,2 ori.

În mod sintetic, toate aceste laturi ale sporirii eficienței utilizării resurselor se reflectă în creșterea ratei rentabilității (de la 15,0% în 1975, la 43,1% în 1978). Beneficiile au sporit în aceeași perioadă de 7,3 ori, atingînd în 1978 nivelul de 11 793 000 lei, revenind în medie pe lucrător un beneficiu anual de peste 100 000 lei. Creșterea rentabilității a fost influențată puternic și de sistemul perfecționat de retribuire a muncii, în cadrul căruia aplicarea acordului global și acordarea premiilor anuale din beneficii (care s-au ridicat, în medie pe lucrător, la 2 047—4 368 lei) au avut un rol stimulativ important.

În încheiere, din studiul efectuat, putem desprinde cîteva concluzii importante:

- creșterea în ritm înalt a producției favorizează și se îmbină în mod armonios cu obținerea unei eficiențe mereu sporite;
- modernizarea tehnică și tehnologică a producției trebuie realizată continuu, în mod dinamic și în forme complexe și concret-specifice, urmărindu-se în mod obligatoriu finalizarea ei într-o eficiență economică înaltă;
- intensivizarea utilizării tuturor resurselor devine tot mai mult o verigă principală a creșterii rentabilității în agricultură, un rol deosebit avîndu-l utilizarea intensivă și rațională a energiei electrice, termice și combustibilului;
- în condițiile unor prețuri de vînzare diferențiate după sezon, se impune o fundamentare mai temeînică a prețului mediu planificat;
- orizontul larg și gîndirea economică a cadrelor de conducere și a specialiștilor fructifică creativitatea tehnică, tehnologică și organizatorică și o finalizează într-o creștere pe baze sănătoase și la cote înalte a eficienței și rentabilității producției;
- stabilirea mărimii optime a unităților agricole impune o abordare concret-specifică în funcție de condițiile complexe existente, iar criteriul principal al validării ei trebuie să fie nivelul eficienței obținute;
- factorul hotărîtor al obținerii unei înalte eficiențe și rentabilități îl constituie nu atît numărul, cît calitatea colectivului de lucrători care se obține prin autoperfecționare, instruire și educare continuă, colectivă și individuală;
- pe baza trăsăturilor economiei noastre socialiste și a funcțiilor stimulative și echitabile ale sistemului perfecționat de retribuire socialistă a muncii, realizarea unei înalte eficiențe și rentabilități economice se îmbină armonios cu obținerea unor venituri sporite, care asigură creșterea bunăstării lucrătorilor din agricultură.

Credem că experiența pozitivă prezentată merită a fi studiată și preluată creator și de alte colective de lucrători din agricultură, mai ales de către cei ce se ocupă de același tip de producție.

dr. Mircea BOȚA
Iași

CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII PRINTR-UN PROCES DINAMIC DE ÎNNOIRE A PRODUSELOR

Simbioza cercetare-proiectare-producție, în realizarea noii calități

PROIECTUL de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. prevede ca un obiectiv fundamental al următoarei perioade „intrarea societății românești într-o fază nouă, superioară a dezvoltării sale, în care vor avea loc afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice contemporane în toate domeniile, accelerarea trecerii, pe baza acumulărilor cantitative obținute în cincinalele precedente, la o nouă calitate a activității economico-sociale". În acest context, în cadrul viitorului plan cincinal se prevede realizarea unei **cotituri radicale în domeniul calității produselor**, prin îmbunătățirea performanțelor tehnice ale acestora la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, asigurînd astfel creșterea gradului lor de competitivitate.

În actuala etapă, în condițiile unor exigențe mereu sporite ale pieței interne și internaționale, numai performanțele tehnice, oricît de ridicate ar fi ele, nu pot asigura însă pe deplin competitivitatea corespunzătoare a produselor destinate consumului individual și industrial. Este necesar să se ia în considerare o nouă dimensiune a calității produselor industriale, determinată de aspectele care privesc relația obiectului industrial cu beneficiarul sau utilizatorul său final, cu mediul ambiant. Ne referim în special la calitățile funcționale, constructive, ergonomice, de aspect și altele *). Această nouă calitate a produselor industriale trebuie să constituie o preocupare prioritară pentru cadrele din cercetare, proiectare, producție, învățămînt, care sînt responsabile pentru realizarea întregii game de produse noi și reproiectate.

Un concept generos, cu uriaș potențial economic : modelarea produselor

DUPĂ CUM ESTE cunoscut, ponderea produselor noi și reproiectate, introduse în fabricație în acest cincinal, va reprezenta circa 44% din valoarea producției industriale a anului 1980.

Intensificarea procesului de înnoire și diversificare a produselor industriale realizate de către întreprinderile românești face ca perpetuarea unor concepții tehnice, economice și de creație depășite în ceea ce privește aprecierea calității produselor să devină inacceptabilă din punct de vedere al eficienței economice, al asigurării competitivității produselor pe piețele externe. Dacă performanța tehnică a fost preocuparea prioritară a unor proiectanți și producători, neluînd în considerare în suficientă măsură nivelul de exigență estetico-funcțională a pieței interne și internaționale, aceasta s-a reflectat inevitabil în dificultățile întîmpinate în desfacere.

Este adevărat că este mult mai ușor să se urmărească numai parametrii tehnici și de exploatare, care pot fi măsurați cu ajutorul aparatelor și înregistrați sub formă de date cifrice, decît să se ia în considerare o serie de parametri funcționali, ergonomici și estetici, fundamentați pe o bună cunoaștere a necesităților consumatorilor, exigențelor și particularităților pieței interne și internaționale. Se pare că la astfel de produse a fost luată în considerare numai proiectarea tehnică, lăsîndu-se la o parte modelarea formal-estetică, care presupune un întreg complex de date referitoare la cerințele consumatorilor, stabilite ca rezultat al unor studii în domeniul ergonomiei, fiziologiei, sociologiei, marketingului și altor discipline.

Prin însuși mecanismul de control al calității produselor, în toate formele sale, se urmărește, de regulă, în ce măsură produsul corespunde unor norme sau standarde, deci se verifică „calitatea de conformitate"; în afară de aceasta, după părerea noastră, ar trebui să se aprecieze și „calitatea de concepție", adică în ce măsură produsele au fost create la nivelul cerințelor consumatorilor. De asemenea, nu poate fi neglijat faptul că, prin importul de tehnologie necesar pentru dezvoltarea economiei naționale s-a importat implicit și forma produselor industriale, care, după cum se știe, în prima etapă se situează la nivelul cerințelor internaționale, ulterior însă se perimează și trebuie „adusă la zi".

Realitățile pieței internaționale adaugă o dimensiune suplimentară problemei calității și anume factorul de competitivitate în condițiile unei concurențe mereu mai dure. Practica internațională arată că, de exemplu, la unele produse ale construcțiilor de mașini, la aceleași performanțe tehnice, dar care diferă prin „generația" de modelare, se obțin prețuri pe piața externă pînă la multiplul prețului de bază.

Considerabilul potențial uman și material de care dispune industria noastră obligă la o nouă calitate a producției industriale, căci cu aceleași eforturi se pot realiza atît produse moderne, cît și produse depășite, uzate moral.

Noua viziune în conceperea produsului trebuie să aibă un caracter integrator, polarizînd un cerc larg de preocupări, cum ar fi cunoașterea strategiei întreprinderii pentru consolidarea și extinderea poziției sale pe piața internațională, importanța produsului în programul general de desfacere și producție, stabilirea condițiilor de utilizare ale produsului (cerințe de deservire, întreținere, reparare), cît și programul de creare al noului produs (etapele de lucru, modul de realizare prin preocupări proprii sau cooperare, faze de dezvoltare în care se găsește produsul : lansare, maturitate, declin etc.) și altele.

În cele ce urmează ne propunem să exemplificăm această concepție de acțiune prin două realizări semnificative de produse concepute sub semnul noii calități prezentate la EREN '79 și Tehnoexpo '79 din domeniul industriei construcțiilor de mașini, urmînd ca în numerele viitoare să prezentăm proiecte realizate pentru alte sectoare ale economiei naționale.

La ce rezultate conduce înțelegerea dimensiunilor reale ale problemei competitivității

ASTFEL, în cadrul unui program al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu", la recomandarea Filialei București a Asociației Române de Marketing și a Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, a elaborat o serie de studii care vizează remodelarea unor produse industriale, care fac și obiectul exportului românesc, pornind de la un concept de calitate în care, pe lîngă performanțele tehnice, o atenție deosebită s-a acordat elementelor formal-estetice, relațiilor ergonomice și impactului vizual al produsului asupra utilizatorului.

Exemplificăm prin „Studiul de design privind realizarea liniei stilistice a autocombinei : „C 12", avînd ca beneficiar întreprinderea „Semănătoarea"-București, la care au fost urmărite două obiective majore : obținerea unui produs a cărui formă de ansamblu să se integreze în linia generală identificată la principalii producători mondiali și în al doilea rînd realizarea unui loc de muncă (cabină) care să corespundă normelor internaționale și naționale și care să se armonizeze cu forma generală.

Pentru cunoașterea pieței internaționale în acest domeniu, Institutul de economie mondială, pe bază de contract în cadrul aceluiași program, a făcut o analiză privind producția și comerțul internațional cu produse similare din care au reieșit: orientările în evoluția ofertei de combine pe piața mondială — tendința în evoluția tehnicii constructive (adică relația spațial-constructivă dintre principalele unități funcționale: cabină, motor, buncăr, elemente dinamice).

*) În țările dezvoltate industrial, ca și într-o serie de țări în curs de dezvoltare activitatea complexă care are în vedere factorii mai sus menționați este definită cu termenul design. În majoritatea țărilor socialiste, ca și în țări capitaliste această activitate este organizată și coordonată la nivelul consiliilor de miniștri (R.S. Cehoslovacă, R.D.G.), al unor ministere (R.P. Bulgaria, Franța), al unor institute naționale (U.R.S.S., India), sau centre departamentale. Organizația internațională neguvernamentală International Council of Societes of Industrial Design (I.C.S.I.D.) — grupează peste 60 de organisme profesionale și de promovare din peste 40 de țări membre.

și preocupările de îmbunătățire a elementelor funcționale, ergonomice și estetice ale combinelor ; — evoluția și perspectivele producției și exportului de combine românești.

Studiul a oferit, de asemenea, o imagine de ansamblu a pieței mondiale (ierarhizarea producătorilor, în funcție de capacitatea de producție, calitatea produselor și aria geografică în care aceștia vînd), a stabilit direcțiile în care se dezvoltă producția mondială, atît în ceea ce privește modelele de bază și variantele funcționale, cît și informații (deosebit de importante pentru noi) privind tendințele evoluției sistemelor constructive și a elementelor care determină structura și forma de ansamblu. În paralel s-a făcut o analiză a producției interne de produse din aceeași „familie" (tractoare, alte mașini agricole) pentru ca imaginea finală a combinei, cu identitatea sa, să se integreze în linia mondială, dar să fie armonizată și cu produsele din aceeași clasă. Trebuie precizat că remodelarea produsului s-a făcut pornind de la buna cunoaștere a subansamblelor și reperelor din producția de serie, astfel ca reproiectarea să se facă cu maximum de eficiență, menținîndu-se cît mai multe repere și subansamble din producția curentă. În etapa următoare, avînd un model conceptual (definit din analiza comparativă, structurală și morfologică, a celor mai interesante tipuri distincte pe plan mondial) pe baza cunoașterii tehnologiei de execuție și montaj a produsului nostru, s-a trecut la elaborarea de variante de modele prin combinarea unităților funcționale în cadrul ansamblului.

Prin colaborarea directă și permanentă cu reprezentanții întreprinderii beneficiare, prin reluări și transformări s-a ajuns la varianta care conferă produsului personalitate, se înscrie în linia celor mai avansate combine pe plan mondial, asigură eficiență și preț de cost redus în execuție (vezi macheta din fig. nr. 1).

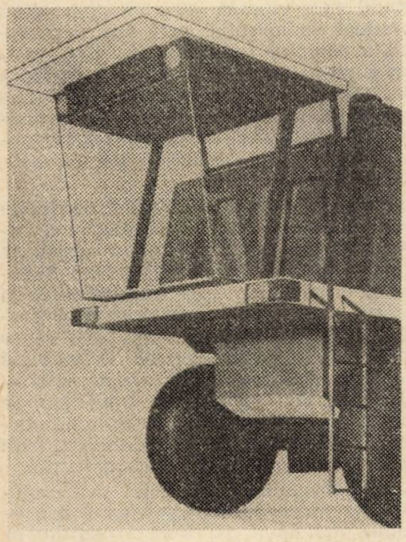

O atenție deosebită s-a acordat cabinei care, înscriindu-se în forma generală, a ținut cont de următoarele : — protejarea împotriva vibrațiilor și a zgomotelor ; — securitatea conducătorului ; — asigurarea vizibilității spre toate elementele funcționale stabilite de normele naționale și I.S.O. ; — ergonomia comenzilor ; — confortul postului de comandă ; — reducerea consumului de metal.

Varianta propusă de colectivul nostru a fost transpusă deja în practică, fiind prezentată, în această toamnă la ediția Tehnoexpo '79. (vezi fig. nr. 2).

Problematica implicată în cel de-al doilea proiect pe care-l prezentăm „Elaborarea modelului pentru unitatea terminală a unui sistem informatic — S.I.D.", diferă în mare parte față de proiectul precedent deoarece : — producția mondială de echipamente electronice de calcul este concentrată într-un număr relativ redus de țări, care și-au stabilit linii stilistice proprii (linie formal-estetică devenită „tradițională") ; obiectul de studiu fiind un echipament periferic, se utilizează fie în sala unității centrale a calculatorului, caz în care trebuie să fie compatibil dimensional, formal-estetic, structural, cu restul echipamentelor, fie în încăperi diferite — unele la distanțe foarte mari de unitatea centrală, caz în care este necesar să se integreze în ambianța birourilor sau a secțiilor de producție, cînd sînt utilizate pentru calculatoare de proces ; datorită seriei mici de producție anuală se impunea folosirea unei tehnologii de obținere a elementelor de structură și formă care să nu necesite scule și matrițe costisitoare.

La acestea adăugăm și faptul sistemul de introducere date de acest tip — el fiind obiect de cercetare-proiectare al Institutului de cercetări pentru tehnică de calcul (I.T.C.), urmînd să se producă de Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul și ca atare nu exista o variantă constructivă anterioară.

Din cele 14 variante de modele propuse de colectivul Institutului de arte plastice, de comun acord cu reprezentanții I.T.C. și centralei, s-a optat la alegerea materialelor și tehnologiile de execuție, astfel : — pupitrul pentru operatori realizat din material plastic vacuumat, pe schelet metalic ; — display-ul realizat din material plastic vacuumat cu mască de contrast din polimetacrilat de metil vacuumată ; — blocul electronic, pe schelet metalic, cu închideri (capace) din material plastic vacuumat (vezi macheta din fig. nr. 3).

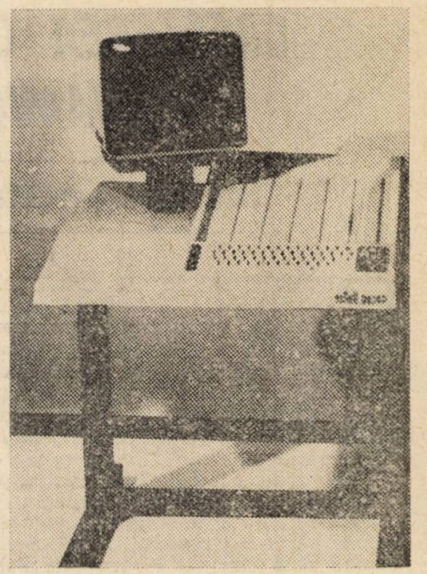

Pornind de la analiza datelor antropometrice s-au stabilit și datele ergonomice ale postului de operator, respectiv : datele generale de gabarit (înălțime, lățime, lungime) ; — unghiul optim de percepție a datelor de pe display și limitele între care poate varia; — aria de acoperire a diferitelor suprafețe ale pupitrului cu ambele mîini ; — locul optim și unghiul de amplasare a documentelor după care se introduc datele.

Analiza celor mai des întîlnite tipuri de unități centrale în care poate intra în relație funcțională, dimensională și formal estetică (extrase tot dintr-un studiu realizat de Institutul de economie mondială) precum și a liniei stilistice a mobilierului și ambianțelor spațiilor de lucru a influențat forma și configurația finală a S.I.D.-ului,i (expus, de asemenea, la Tehnoexpo '79), produs cu personalitate proprie (vezi fig. nr. 4),

dar suficient de integrat în restricțiile inițiale ale proiectului. Textura și culoarea alese pentru cele 3 elemente componente ale S.I.D.-ului au contribuit, de asemenea, la personalizarea produsului, dar și la integrarea lui în „stereotipul" internațional ce caracterizează această clasă de produse electro-

arh. Ioan POPA
dr. Liviu MUREȘAN

PERFECȚIONAREA CONTINUĂ A PREGĂTIRII CADRELOR PENTRU O PARTICIPARE TOT MAI ACTIVĂ ȘI EFICIENTĂ LA ORGANIZAREA ȘI CONDUCEREA ECONOMIEI [III]

ORGANIZAREA și funcționarea formelor diversificate de pregătire și perfecționare, atenția dată în documentele de partid problemelor instruirii cadrelor, tabloul amplu al eforturilor de ridicare continuă a nivelului calitativ al cursurilor în contextul revoluției științifico-tehnice contemporane și al progreselor rapide ce se fac în acest domeniu permit evidențierea cîtorva aspecte esențiale.

● Constituind o resursă importantă a creșterii economice, a dezvoltării de ansamblu a societății noastre socialiste, formarea și perfecționarea cadrelor de conducere s-a înscris, în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R., pe un loc primordial în preocupările conducerii de partid și de stat, fapt demonstrat convingător de orientările și indicațiile date în acest domeniu în documentele de partid și de amplele măsuri ce i-au fost consacrate. Constanța acestor preocupări a condus — de la realizarea la scară restrînsă, inițial, a unor cursuri de perfecționare — la edificarea treptată a unei adevărate **instituții la scară națională de formare și perfecționare a cadrelor de conducere**, parte componentă a amplului sistem național de instruire a tuturor cadrelor.

● Experiența acumulată în acest domeniu, cunoașterea temeinică a proceselor economice și sociale și aplicarea pe baze științifce a legilor obiective ale dezvoltării, interpretarea în mod creator a tendințelor pe plan mondial în lumina realităților specifice țării noastre au conturat treptat **un concept românesc cu privire la formarea și perfecționarea cadrelor de conducere**, caracterizat prin **unitate, fundamentare științifică, dinamism și viziune prospectivă.** Acest concept, care constituie o apreciabilă contribuție teoretică a partidului nostru, a experienței țării noastre, circumscrie atît formele organizatorice în care se realizează formarea și perfecționarea cadrelor de conducere, cît și conținutul detaliat și orientările programelor corespunzătoare.

● Dată fiind necesitatea realizării pe un front tot mai larg a formării și perfecționării cadrelor de conducere, cerință obiectivă determinată de ritmul rapid al dezvoltării economico-sociale a țării noastre, rezolvarea acestei probleme s-a făcut **„în cascadă"**, ilustrată prin următoarele forme : desfășurarea cursurilor de pregătire și perfecționare la diferite niveluri, cu sferă din ce în ce mai largă de cuprindere a cursanților ; pregătirea în paralel a unor cadre de instructori pentru perfecționarea în domenii mai extinse a cadrelor de conducere ; transformarea unor cadre de conducere care au urmat cursuri de pregătire sau perfecționare, la întoarcerea în unitățile lor, în adevărate „nuclee" de difuzare a cunoștințelor teoretice și practice însușite, prin susținerea unor prelegeri, cursuri, realizarea unor acțiuni ilustrative etc.

● Formele organizatorice în care s-au realizat pregătirea și perfecționarea cadrelor de conducere, orientările programelor de învățămînt și bazele metodice ale desfășurării acestora au cunoscut **un accentuat dinamism,** corespunzător cerințelor în continuă creștere existente în această privință, comenzilor sociale proprii fiecărei perioade sau moment al construcției socialiste.

> „Întreprinderile, centralele, ministerele și celelalte organe centrale vor lua măsuri pentru **perfecționarea continuă a cunoștințelor profesionale ale oamenilor muncii.** Se va asigura **reciclarea tuturor categoriilor de cadre din economie, știință, cultură, din întreaga viață socială, la toate nivelurile."**
>
> *(Din proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român)*

● O caracteristică dominantă în cadrul acestui concept o reprezintă **integrarea organică a învățămîntului cu cercetarea științifică și cu activitatea productivă,** legarea tot mai strînsă a programelor de formare și perfecționare a conducătorilor de **nevoile efective — actuale și de perspectivă — ale practicii economico-sociale.**

UN MOMENT de referință în eforturile continue de ridicare a nivelului calitativ al conținutului programelor de pregătire și perfecționare l-a constituit Conferința Națională a partidului din decembrie 1977. În acest sens, accentuarea laturilor calitative în întreaga activitate economică, sarcină programatică trasată la Conferință, reluată și detaliată în documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, are largi și profunde implicații asupra formării și perfecționării cadrelor de conducere, a tuturor membrilor organelor de conducere colectivă, determinînd coordonatele majore în care se înscrie perspectiva evoluției în continuare a conținutului și formelor de realizare a instruirii conducătorilor. Aceste coordonate privesc :

— caracteristicile dezvoltării economico-sociale viitoare a țării noastre : continuarea menținerii unui ritm înalt al acestei dezvoltări ; îmbinarea tot mai profundă a laturilor economice și sociale ale întregii activități ; dezvoltarea echilibrată a forțelor de producție, perfecționarea continuă a relațiilor de producție ; perfecționarea mecanismului planificării, creșterea rolului planului național unic, armonizarea planificării în profil de ramură, departamental și teritorial ; luarea în considerare a efectelor crizei energetice mondiale, asigurarea independenței energetice a țării ;

— caracteristicile viitoare ale proceselor economice, care determină cerințe corespunzătoare pe planul formării și perfecționării cadrelor de conducere : creșterea automatizării producției și informatizarea proceselor de conducere ; reducerea diferențelor dintre munca fizică și cea intelectuală ; schimbări în natura muncii, apariția unor noi meserii și profesii ; creșterea ponderii timpului liber, necesitatea utilizării judicioase a acestuia ; sporirea acuității problemelor de protecția mediului ; accentuarea caracterului creativ, inovațional al muncii, sporirea considerabilă a rolului și efectelor cercetării științifice ; adîncirea specializării, a cooperării pe plan intern, național și internațional etc. ;

— cerințele de conținut și formă ale programelor de formare și perfecționare a cadrelor de conducere : asigurarea unei mai profunde înțelegeri a interdependențelor fenomenologice (general-particular ; politică-știință-economie ; organizare-conducere-eficiență ; local-național-internațional) ; accentuarea, în cadrul programelor de formare și perfecționare, nu numai a însușirii de cunoștințe, dar mai ales a realizării unor mutații pozitive pe plan comportamental, a dezvoltării unor aptitudini și modelării unor atitudini care să aducă un vizibil spor de eficacitate și eficiență ; conturarea pîrghiilor eficiente pentru echilibrarea elementelor de scientizare, tehnicizare și umanizare a proceselor de conducere ; satisfacerea în măsură crescîndă a nevoilor individuale, diferențiate, de formare și perfecționare a cursanților ; accentuarea finalității proceselor de formare și perfecționare a conducătorilor, măsurată prin profesionalizarea efectivă a acestora, prin stăpînirea temeinică a limbajului tehnico-economic, matematic și informatic, prin sporirea rolului lor de dezvoltare economico-socială a țării.

CONVERGENȚA acestor coordonate se materializează în cîteva elemente esențiale, necesar a fi prezente în toate eforturile actuale și viitoare de perfecționare a formelor și metodelor de instruire și de creștere a

Prima parte a articolului a apărut în nr. 42 din 19 oct. 1979, al revistei.

influenței lor în îmbunătățirea muncii de conducere în întreaga activitate economico-socială :

— preluarea permanentă a **orientărilor din documentele de partid și de stat** și reflectarea lor operativă și mai pregnantă în conținutul programelor de pregătire și perfecționare ;

— evidențierea consecventă și convingătoare a multiplelor **incidențe pe care le are revoluția științifico-tehnică contemporană asupra metodelor și tehnicilor de conducere** (amplificarea folosirii metodelor creative, dezvoltarea metodelor și modelelor de optimizare, extinderea folosirii calculatoarelor electronice în zone noi ale proceselor de conducere etc.) ;

— accentuarea **rolului factorului uman în procesul de conducere,** dezvoltarea laturilor motivaționale în realizarea acestuia la un nivel superior calitativ și de eficiență ;

— sporirea, în programele de instruire, a ponderii temelor care tratează **problemele autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării unităților economice,** creșterea eficienței în utilizarea diferitelor categorii de resurse, conducerea în profil teritorial, aspectele ecologice pe plan național și internațional, protejarea mediului etc. ;

— abordarea și detalierea particularităților pe care le capătă procesele de conducere și în **alte domenii decît cel al economiei,** cum ar fi serviciile, învățămîntul, cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică, ecosistemele etc. ;

— concentrarea preocupărilor în **domeniile tehnice și tehnologice de vîrf,** ale căror realizări au ample și rapide rezonanțe în ansamblul economiei naționale ;

— adîncirea **integrării proceselor de pregătire și perfecționare** a cadrelor de conducere **cu cercetarea științifică și ingineria tehnologică și cu activitatea productivă,** concomitent cu diversificarea continuă a formelor de realizare a acestei integrări ;

— axarea într-o măsură sporită a conținutului programelor pe **specificul ramurilor și subramurilor** de proveniență a cadrelor de conducere, realizată prin intensificarea participării acestora la conceperea și detalierea programelor, prin colaborarea instituțiilor de perfecționare cu ministerele, celelalte organe centrale și organele locale din economie și administrația de stat ;

— adaptarea permanentă la cerințele dinamice ale procesului conducerii economico-sociale, a problemelor privind **perfecționarea stilului de muncă al conducătorilor și creșterea competenței lor profesionale.**

PE FONDUL acestor coordonate, în organizarea și desfășurarea pregătirii și perfecționării cadrelor de conducere, a membrilor organelor de conducere colectivă se produc deja și vor continua să se producă schimbări apreciabile, corespunzătoare cerințelor noii etape, calitativ superioare, a dezvoltării economico-sociale a țării.

● Se va produce **deplasarea tot mai largă a desfășurării programelor în unitățile economice,** ceea ce permite asigurarea unei mai strînse legături a proceselor de formare și perfecționare cu nevoile efective ale unităților beneficiare, precum și instruirea „în bloc" a echipei de conducere, cu efecte apreciabile asupra eficienței activității sale.

● **Formele organizatorice** de desfășurare și conținutul programelor de formare și perfecționare a cadrelor de conducere trebuie să cîștige apreciabil în **suplețe,** asigurînd **o gamă de cerințe în continuă extindere ;** astfel, se vor extinde programele modulare, seminariile și dezbaterile tematice care, pe lîngă durata lor mult mai scurtă, prezintă și avantajul că răspund în măsură crescîndă domeniilor diversificate de interes ale participanților.

● **Creșterea în continuare a ponderii activităților participative** va trebui să contribuie în mai mare măsură la **dezvoltarea personalității** participanților la programe, să asigure un cadru eficient, permisiv al procesului de instruire, să determine modificările dorite pe plan atitudinal. În acest sens, modelele de întreprindere, studiile de caz, folosirea în regim conversațional a calculatorului etc. devin formele precumpănitoare de abordare și rezolvare, în cadrul programelor de instruire, a problemelor complexe de conducere.

● Participanții la programele de formare și perfecționare a cadrelor de conducere vor fi antrenați din ce în ce mai mult la **rezolvarea unor probleme importante, complexe și dificile din unele unități economice,** prin desfășurarea unei perioade compacte a programelor în unitățile vizate.

● Vor spori rolul și ponderea **studiului individual dirijat,** „la domiciliu", prin difuzarea operativă, către cursanții și absolvenții programelor de formare și perfecționare, a cursurilor, materialelor informativ-documentare, semnalărilor bibliografice etc., pe măsura apariției lor.

● Vor fi **individualizate** tot mai mult procesele de formare și perfecționare, care vor ține seama pregnant de diferențele existente între cursanți în ce privește nevoile de pregătire, motivația, nivelul de cunoștințe, obiectivele instruirii, vîrsta etc.

● Se va pune un accent sporit pe **eficiența programelor** de formare și perfecționare a conducătorilor, urmărindu-se mai îndeaproape eforturile acestora, pe baza unui sistem organizat unitar de sondare periodică a ameliorărilor constatate în activitatea absolvenților și în cea a unităților, sectoarelor sau compartimentelor pe care le conduc.

● O mai accelerată rotire a cadrelor de instruire și a celor din practică va asigura și pe această cale **conectarea strînsă a conținutului programelor la problemele activității practice ;** tot în acest sens prezența, în desfășurarea programelor, a cadrelor din activitatea practică și din cercetarea științifică va cunoaște o creștere sensibilă.

● Se vor intensifica eforturile pentru realizarea unei adevărate **mutații în gîndirea și practica economică a cadrelor de conducere,** în sensul fundamentării fiecărui act decizional prin prisma criteriilor economice, a eficienței. Perfecționarea mecanismului economico-financiar, accentuarea laturilor calitative în întreaga activitate economică, imperativele subliniate constant în documentele de partid cu privire la creșterea eficienței în toate domeniile fac necesară mai mult ca oricînd existența unei **viziuni economice, științifice a tuturor cadrelor de conducere, a tuturor membrilor organelor de conducere colectivă,** asupra oricărei activități desfășurate sau acțiuni întreprinse. Această cerință se traduce, în domeniul programelor de instruire, prin creșterea ponderii ce o dețin în conținutul lor părțile consacrate metodelor, tehnicilor și instrumentelor de analiză și conducere economică, prin imprimarea unei optici economice autentice tuturor participanților la programe.

COMPONENTĂ primordială a vastului program de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, formarea și perfecționarea cadrelor contribuie în măsură însemnată la atingerea măreților obiective ale construcției socialiste, fixate de Congresul al XI-lea al P.C.R. pentru etapa actuală și prefigurată de proiectul Directivelor celui de-al XII-lea Congres al partidului pentru etapa viitoare. Sarcinile mari ce stau în fața acestei activități complexe au fost reafirmate recent de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu :**

„Iată de ce trebuie să acordăm, în continuare, toată atenția înfăptuirii Legii învățămîntului, realizării unui învățămînt modern, strîns legat de cerințele dezvoltării societății noastre, de viață și producție, care să asigure cadre cu pregătirea corespunzătoare pentru toate domeniile de activitate... Totodată, să înfăptuim neabătut hotărîrea cu privire la perfecționarea continuă a nivelului de cunoștințe al tuturor cadrelor, începînd de la Comitetul Central, de la Comitetul Politic Executiv, pînă la ultimul muncitor. Toți avem nevoie să învățăm, dacă vrem să ne îndeplinim în bune condiții sarcinile încredințate într-un domeniu sau altul, inclusiv în producție. Fără a învăța, fără a fi la zi cu noile cunoștințe într-un domeniu sau altul, nimeni nu-și poate îndeplini cum trebuie datoria" [1].

În contextul acestor imperative, subliniate cu atîta claritate, sarcina pregătirii și perfecționării permanente trebuie să mobilizeze în și mai mare măsură toate cadrele de conducere, membrii organelor de conducere colectivă, pentru ca astfel participarea lor la grandiosul proces al construcției socialiste în țara noastră să se situeze la un nivel calitativ continuu sporit, pe măsura apreciabilelor cerințe ale noii etape de dezvoltare economico-socială rapidă și multilaterală a patriei.

dr. Corneliu RUSSU
directorul Institutului de economie industrială din cadrul Institutului central de cercetări economice

[1] **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 4—5 iulie 1979, Ed. politică, București, 1979, p. 21—22.

Rolul oraşelor agroindustriale în asigurarea dezvoltării armonioase a teritoriului

SISTEMATIZAREA şi modernizarea reţelei de localităţi urbane şi rurale se înscrie, deopotrivă cu alte însemnate obiective încorporate organic în strategia privind dezvoltarea ţării elaborată de partid, în complexul de factori ce asigură caracterul armonios al dezvoltării economice şi sociale a României. Această concepţie care a stat la baza elaborării „Programului naţional de sistematizare a teritoriului şi localităţilor urbane şi rurale" îşi găseşte o nouă şi cuprinzătoare expresie în documentele programatice ale Congresului al XII-lea al P.C.R. şi cu deosebire în proiectul Programului-Directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985. **„Promovarea neabătută a acestei concepţii profund ştiinţifice — care îmbină organic criteriile de eficienţă economică cu cele sociale şi răspunde intereselor supreme — actuale şi de perspectivă ale poporului nostru**, se subliniază în documentul menţionat, **va asigura accelerarea progresului economico-social al întregii ţări, dezvoltarea armonioasă a tuturor judeţelor, oraşelor şi comunelor, crearea condiţiilor pentru reducerea deosebirilor esenţiale dintre oraş şi sat, dintre activitatea din agricultură şi industrie, dintre munca fizică şi intelectuală, pentru omogenizarea crescîndă a societăţii noastre".**

Ampla acţiune de sistematizare a teritoriului şi localităţilor rurale şi urbane ce se va desfăşura în cincinalul viitor va determina importante schimbări structurale şi calitative în dezvoltarea economico-socială a tuturor judeţelor. Astfel, numărul populaţiei urbane — indicator de referinţă pentru dinamica şi intensitatea procesului de modernizare a ţării — va spori de la 11,7 milioane de locuitori în anul 1980, la 12,9 milioane în anul 1985 ; va creşte totodată numărul judeţelor în care populaţia urbană se situează între 50 şi 75% de la 12 la 15, în timp ce, la sfîrşitul cincinalului viitor, nu vor mai fi înregistrate judeţe cu o pondere a populaţiei urbane sub 25%.

Un concept calitativ nou

ÎNFĂPTUIREA acestor însemnate schimbări în structura populaţiei se va realiza, în cincinalul 1981—1985, cu deosebire prin sporirea rolului economic şi social al oraşelor mici şi mijlocii comparativ cu menţinerea la nivelul actual de locuitori al oraşelor mari. Această evoluţie se relevă în toată amplitudinea şi însemnătatea sa comparînd numărul de oraşe ce va fi înregistrat în anul 1985 faţă de anul 1980 : de la 269 oraşe mici (sub 20 de mii de locuitori) la 393, de la 77 oraşe mijlocii (între 20 şi 100 de mii de locuitori) la 90, precum şi creşterea cu numai trei unităţi — de la 19 la 22 — a oraşelor ce au peste 100 de mii de locuitori.

Împletindu-se strîns, într-o viziune unitară şi de perspectivă, cu preocuparea pentru asigurarea unei cît mai bune valorificări a resurselor materiale şi de muncă din fiecare zonă, cu dezvoltarea echilibrată a tuturor judeţelor şi susţinută prin acţiuni concertate de dezvoltare şi amplasare corespunzătoare a industriei mici şi artizanale, creşterea mai accentuată a ponderii oraşelor mici şi mijlocii reprezintă un moment calitativ nou în concepţia privind dezvoltarea teritorială. Pe aceleaşi coordonate se înscrie şi continuarea acţiunii de transformare în oraşe agroindustriale a noi centre comunale, fapt care va determina sporirea, în cincinalul viitor, cu încă 140 a numărului oraşelor agroindustriale existente în prezent, ceea ce se va reflecta corespunzător în dezvoltarea economică a judeţelor, în creşterea nivelului de civilizaţie al populaţiei rurale.

În peisajul urbanistic al ţării, oraşele agroindustriale se înscriu cu anumite elemente de originalitate, care au la bază o concepţie nouă asupra relaţiilor complexe ce se stabilesc între mediul rural şi cel urban, între sat şi oraş în contextul şi perspectiva dezvoltării teritoriale. Detaşîndu-se de viziunile limitative care propun fie implantarea în mediul rural a tipului de dezvoltare specific urbanului, fie menţinerea dezvoltării localităţilor rurale numai în limitele unui proces de modernizare, conceptul de oraş agroindustrial îmbină organic criteriile de eficienţă economică — valorificarea superioară a resurselor materiale şi de forţă de muncă — cu criteriile sociale încorporate în strategia dezvoltării armonioase, echilibrate a tuturor localităţilor ţării.

Determinările amintite pot fi evidenţiate prin analiza funcţiilor oraşelor agroindustriale. Acest tip de localitate, grefat pe structura unor centre comunale cu potenţial economic, demografic, social, urbanistic mai ridicat sînt concepute să îmbine activitatea agricolă, predominantă, cu activităţi specifice industriei. Se realizează astfel un raport de complementaritate între cele două tipuri de activităţi în măsură să asigure o rezolvare corespunzătoare şi unor fenomene generate de însuşi procesul de industrializare care prezintă, după cum este cunoscut, într-o măsură mai mare sau mai mică, aspecte disfuncţionale : scăderea numărului populaţiei agricole deopotrivă cu îmbătrînirea şi feminizarea acesteia ; amplificarea mobilităţii socioprofesionale şi teritoriale concretizată în fenomene de migraţie, navetism ; scăderea fertilităţii populaţiei etc. Pe de altă parte, amplasarea de unităţi industriale şi artizanale în oraşele cu profil agroindustrial — în cincinalul 1981—1985 se vor realiza peste 700 de unităţi cu caracter industrial, de interes republican şi local — va contribui direct la utilizarea superioară a forţei de muncă locale, la creşterea gradului său de calificare, la diminuarea caracterului sezonier al activităţilor în mediul rural, deopotrivă cu creşterea gradului de mecanizare a muncilor agricole, la ridicarea continuă a nivelului de viaţă şi de civilizaţie al întregii populaţii.

Ca soluţie urbanistică, oraşele agroindustriale sînt menite să asigure amplificarea şi, odată cu aceasta, echilibrarea reţelei urbane a fiecărui judeţ. Dezvoltînd o serie largă de activităţi cu specific urban — industrie, servicii, administraţie, recreere —, dobîndind caracteristici edilitare noi şi beneficiind de confortul utilităţilor specifice urbanului, acest tip nou de localitate este conceput să îndeplinească deopotrivă şi funcţia de nucleu, de centru de atracţie pentru localităţile rurale amplasate pe o rază de 15—20 de kilometri. Tocmai aceasta a conferit o mare însemnătate stabilirii corespunzătoare a centrelor comunale ce sînt prevăzute să devină oraşe agroindustriale. Să urmărim mai detaliat factorii amintiţi, cu caracter general sau izvorînd din particularităţi locale, în intercondiţionarea lor complexă, în evoluţia lor diferenţiată în perspectivă.

Centre potenţiale — locul de reşedinţă al consiliilor agroindustriale

UN ELEMENT de bază ce fundamentează decizia de transformare a unor centre comunale în oraşe agroindustriale îl constituie potenţialul demoeconomic al acestor localităţi, ca şi posibilităţile de dezvoltare în perspectivă corelate cu elementele noi ce se dezvoltă în amplul proces de perfecţionare a activităţii economice, atît în agricultură cît şi în industrie. Înfiinţarea şi organizarea consiliilor unice agroindustriale de stat şi cooperatiste, ca urmare a Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din luna februarie a acestui an, constituie un astfel de element de referinţă. Concepute să asigure creşterea substanţială a pro-

ducției agricole, consiliile unice agroindustriale creează cadrul organizatoric necesar concentrării și specializării producției agricole, utilizării la un nivel superior a fondului funciar, a mijloacelor materiale, financiare și a forței de muncă. Această nouă structură organizatorică determină efecte însemnate nu numai în plan economic, dar și sub aspect urbanistic și social.

Astfel, în noile condiții, satul de reședință al consiliului unic agroindustrial concentrează tot mai mult activități cu specific economic și administrativ. Aici activează un nucleu de tehnicieni și muncitori calificați, factor care favorizează pregătirea profesională a populației în activități cu specific industrial. Se creează, totodată, condiții pentru introducerea unor elemente edilitare și de confort specifice orașului, ceea ce determină o concentrare a populației, localitățile respective devenind adevărate puncte de atracție pentru zonele învecinate. Toate aceste mutații structurale și calitative corespund în măsură însemnată funcționalității prevăzute pentru orașele agroindustriale, ceea ce ne îndreptățește să considerăm că în desemnarea centrelor comunale prevăzute să devină orașe agroindustriale, un criteriu de bază îl constituie grefarea acestora pe localități în care au fost stabilite consilii unice agroindustriale.

Realizarea coincidenței geografice între sediul consiliilor unice agroindustriale și cel al orașelor agroindustriale — factor pozitiv, de natură să potențeze dezvoltarea economică a localităților respective, procesul lor de urbanizare — se cere integrată într-o concepție generală privind sistematizarea teritoriului la nivel de județ. S-a relevat, în cursul investigațiilor noastre, că modul de concepere a rețelei de orașe agroindustriale este dependent de gradul de dezvoltare, de ponderea elementului urban, în fiecare județ. Astfel, în județe puternic industrializate, cum sînt Hunedoara, Brașov, Prahova, raportat la numărul și dimensiunile orașelor existente, orașele agroindustriale sînt prevăzute să îndeplinească o funcție de complementaritate, să asigure dezvoltarea elementelor urbanistice, în zonele marginale ale județului ; în județe mai puțin dezvoltate, cum sînt Botoșani, Vaslui, Gorj etc., orașele agroindustriale vor constitui structura rețelei urbane județene în ansamblul său.

Dar faptul că în județele industrializate, cu o rețea de orașe dezvoltată, orașele agroindustriale sînt concepute să îndeplinească o funcție de complementaritate, nu justifică, după opinia noastră, amplasarea consiliilor agroindustriale, care reprezintă un autentic factor de dezvoltare a ruralului, în orașe și, cu atît mai puțin, în municipii. Nu ar fi oare mai indicat ca, în condițiile menținerii și chiar a dezvoltării funcției agricole a orașelor, **consilii agroindustriale să fie amplasate în comune învecinate și nu în localități** cum sînt Roman, Deva, Hunedoara Brad, Călan etc. ? O asemenea orientare ar avea, după opinia noastră, efecte net pozitive : favorizează dezvoltarea mai rapidă a localităților din vecinătatea orașului ; contribuie la stabilizarea forței de muncă ; creează condiții optime pentru redistribuirea unor unități industriale mici din centrele industriale dezvoltate spre localitățile învecinate — acțiune ce va dobîndi extindere în cincinalul viitor.

Asigurarea unei cerințe esențiale : valorificarea complexă a resurselor locale

ÎN ASIGURAREA îmbinării optime a criteriilor de selecție pentru viitoarele orașe agroindustriale un rol însemnat revine proiectării judicioase a relațiilor de cooperare — pe plan economic, social, cultural — pe care urmează să le dezvolte aceste tipuri de orașe cu localitățile învecinate. Avem în vedere, în primul rînd, relațiile ce se stabilesc cu centrele urbane dezvoltate, apropiate ca distanță, precum și cu satele reședință de comună. Dezvoltarea în sistem, cu un oraș situat în vecinătate, presupune preluarea de către orașul agroindustrial a unor mici unități industriale, a unor unități agroindustriale de aprovizionare a populației orașului, de conservare și preindustrializare a legumelor, fructelor, laptelui, brînzeturilor etc. De asemenea, numeroase din satele propuse să devină orașe agroindustriale îndeplinesc o importantă funcție de cazare a populației active care lucrează în orașe apropiate.

Complementaritatea orașelor agroindustriale față de orașele mari în a căror zonă de influență se află, se poate realiza și prin dezvoltarea altor funcții între care cea mai însemnată este cea de recreere, fapt care necesită organizarea unor unități sau activități de petrecere a timpului liber (zone de agrement și recreere), amenajări sportive, cabane, moteluri, campinguri, rezervații de vînătoare și pescuit etc.

Probleme similare se pun și în cazul dezvoltării cooperării viitorului oraș agroindustrial cu reședința unei comune apropiate, situată la o distanță de pînă la 5 km. Dezvoltarea economică generală și a serviciilor în mod special ca funcții complementare, precum și realizarea în comun a unor dotări care să servească mai multe sate accelerează procesul de concentrare a localităților în cadrul unei dezvoltări urbane unitare în fiecare județ. Pe această cale sporește nu numai puterea economică a acestora, ci și posibilitatea de diversificare a activităților, creșterea numărului locurilor de muncă, utilizarea cît mai completă și mai eficientă a resurselor de muncă — pe toate grupele de vîrstă, creîndu-se totodată condiții pentru îmbunătățirea confortului, pentru desfășurarea întregii vieți sociale.

Proiectarea relațiilor complexe economice, sociale, urbanistice etc. ce se vor stabili între orașele agroindustriale cu localitățile învecinate trebuie să se fundamenteze, de asemenea, pe investigarea și relevarea legăturilor statornicite de-a lungul anilor între diferite comunități rurale, pe descifrarea direcției de desfășurare a legăturilor economice, pe evidențierea valorilor culturale, etnografice care acționează pe un anumit teritoriu. Valorile tradiționale constituite, de exemplu, au importanță în transformarea satului în oraș întrucît acestea au determinat nu numai edificarea unei suprastructuri — clădirile și organizarea spațială a așezării — ci au statornicit anumite legături economice și sociale cu satele comunei sau comunelor învecinate. Valorile tradiționale existente contribuie la dezvoltarea agroindustrială și prin mai eficienta pregătire tehnică a unei populații care a lucrat multă vreme în meșteșuguri, înlesnind, pe de altă parte, organizarea urbană a localității care se grefează, în noile condiții, pe o organizare socială și instituțională conservată în timp (foste reședințe de plasă sau raion).

De o importanță deosebită pentru valorificarea potențialului tradițional sînt existența și buna organizare a centrelor civice, menținerea în perimetrul construibil a monumentelor sau a unor locuri istorice, a grupurilor de construcții cu valoare istorică și arhitecturală, sau prin organizarea unor colecții de artă și etnografice.

Cercetările întreprinse în ultima vreme în județele Covasna, Neamț și Hunedoara ne-au permis să relevăm și alte elemente ce pot contribui la optimizarea selecției centrelor comunale destinate să devină orașe agroindustriale, la o mai bună funcționalitate și integrare a acestor unități în ansamblul economiei și dezvoltării teritoriului. În baza lor vom formula unele propuneri de îmbunătățire a deciziilor privind înființarea orașelor agroindustriale :

a) **orașele agroindustriale să fie amplasate la peste 10—15 km de municipii și orașe** ca, prin dezvoltarea urbană, să grăbească urbanizarea echilibrată distribuită în rețeaua de localități a județului, cu deosebire spre marginile acestuia ;

b) **să existe posibilitatea diversificării activităților economice** prin dezvoltarea meșteșugurilor tradiționale, prin amplasarea unor unități industriale mici de prelucrare și semiindustrializare a produselor agricole, a unor unități artizanale în vederea ocupării cît mai complete a forței de muncă în tot cursul anului ;

c) **să se țină seama de existența unor dotări și amenajări social-culturale,** care, cu investiții minime, ar contribui la completarea unei rețele cu caracter urban incluzînd : piața agroalimentară, comerț specializat, spital sau staționar, liceu agroindustrial, activități de club și cinematograf, dotări și amenajări sportive, servicii de telecomunicații și poștă ;

d) **crearea posibilităților de acces la calea ferată sau la artere importante de circulație,** determinarea celor mai fertile modalități de cooperare intercomunală pentru realizarea de instalații de apă ș.a. în sistem centralizat ;

e) **conservarea valorilor istorice, a caracteristicilor etno-folclorice, balneo-turistice,** valorificarea acestui potențial permițînd nu numai sporirea zestrei economice a satului, ocuparea în mai mare măsură a forței de muncă din localitate și din zonă, dar deopotrivă creșterea nivelului de civilizație și bunăstare socială a comunităților care conoperează, cît și sporirea atractivității lor ;

f) **valorificarea fondului valoros de locuințe și a rezervelor de teren în perimetrul construibil aprobat,** prin păstrarea specificului arhitectural și diversificarea tipurilor de locuințe conform specificului muncii și vieții populației.

Necesitatea optimizării tuturor acestor factori în cadrul deciziilor de stabilire a amplasării orașelor industriale izvorăște din însăși complexitatea procesului de dezvoltare ulterioară a acestor așezări, a funcțiilor pe care le vor îndeplini, atît în viitorul imediat cît și într-o perspectivă largă, a rolului ce le este atribuit în înfăptuirea politicii de sistematizare și urbanizare promovată de partid, parte integrantă a concepției de dezvoltare armonioasă, echilibrată a tuturor județelor țării.

dr. Aneta ALMĂȘAN RADU
din colectivul de sociologie al I.S.L.G.O.

ASIGURAREA ȘI MENȚINEREA CAPACITĂȚII DE PLATĂ A ÎNTREPRINDERII, CONDIȚIE A ECHILIBRULUI FINANCIAR

IN VIRTUTEA principiului autogestiunii economico-financiare, orice unitate economică întreține nemijlocit o multitudine de relații, a căror diversitate și complexitate, strîns legate de fluxurile materiale și bănești ce au loc în legătură cu obiectul activității sale, caracterizează modul în care aceasta se angrenează în mecanismul complex al economiei naționale, reflectă contribuția sa la funcționarea deplină a acestui mecanism, dar și modul de funcționare a propriului mecanism economico-financiar.

Pentru a caracteriza calitatea acestor relații, practica și teoria financiar-bancară a impus folosirea unor termeni, cum ar fi solvabilitate, lichiditate, capacitate de plată, dintre care se desprinde cel de **capacitate de plată,** care prin puterea de sintetizare a proceselor economice și financiare, oferă posibilitatea caracterizării însuși a modului de funcționare a mecanismului economico-financiar al întreprinderii, a modului de realizare a echilibrului financiar la nivel microeconomic.

Majoritatea opiniilor exprimate au scos în evidență faptul că aceasta reflectă o stare de echilibru în care trebuie să se afle necondiționat orice întreprindere în legătură cu fluxurile sale bănești, astfel încît ea să fie capabilă să-și onoreze la termen toate obligațiile pecuniare față de terți, față de personalul său muncitor, inclusiv față de bănci și bugetul de stat.

Capacitatea de plată ne apare ca o categorie economică al cărei conținut este strîns legat de procesele obiective ce au loc în activitatea oricărei unități economice, bazată pe autogestiune economico-financiară, exprimînd relații ce intervin în mod nemijlocit în legătură cu calitatea sa de plătitor. Aceasta presupune că întreprinderea trebuie să dispună în permanență de un anumit volum de mijloace bănești, bine determinat și justificat economic, care să-i permită să-și onoreze în orice moment obligațiile devenite exigibile.

Necesitatea utilizării categoriei economice capacitatea de plată în practica financiar-bancară derivă din însăși importanța aprecierii, din punct de vedere calitativ, a activității întreprinderilor, prin prisma asigurării unui flux continuu al plăților, aceasta reprezentînd sinteza modului de intercondiționare între autogestiunea financiară și ansamblul activității de aprovizionare, producție, desfacere. Importanța acesteia, ca mijloc de caracterizare a activității întreprinderilor, este dată și de faptul că ea reflectă modul în care acestea își asigură reluarea continuă a circuitului valorilor materiale, modul cum se realizează conexiunea dintre aprovizionare, producție, desfacere, reflectă de fapt modul în care fiecare unitate își reavansează fondurile bănești pentru realizarea unui nou circuit economic.

Capacitatea de plată se află în strînsă legătură cu activitatea curentă de producție, este determinată de ritmicitatea fluxurilor bănești, precum și de modul în care se gestionează fondurile bănești puse la dispoziția întreprinderilor. Ea devine în mod nemijlocit un efect al acțiunii unui complex de factori economici, iar pe de altă parte o cauză a unor fenomene economice. Din acest motiv capacitatea de plată a întreprinderilor se impune ca o cerință a echilibrului financiar și monetar la nivel microeconomic, dar și ca un mijloc de analiză și control al stării de echilibru.

De altfel, în legislația noastră financiară s-au făcut reglementări referitoare la obligația unităților economice productive de a-și asigura capacitatea de plată prin menținerea unui echilibru permanent între încasări și plăți, plățile urmînd a se efectua numai în limita mijloacelor bănești pe care acestea le au stabilite în mod planificat. Sincronizarea plăților cu încasările și realizarea echilibrului dintre ele reprezintă în condițiile actuale unica posibilitate de a asigura și menține capacitatea de plată, deoarece acest echilibru este dovada că circuitul fondurilor bănești puse la dispoziție pentru asigurarea continuității procesului de producție se desfășoară normal, inclusiv activitatea de gestionare a acestor fonduri.

CAPACITATEA de plată văzută prin prisma echilibrului între încasări și plăți este nemijlocit legată de starea de lichiditate a întreprinderii. Un nivel corespunzător și justificat economic al lichidității asigură un nivel corespunzător al capacității de plată. Datorită rolului pe care îl are în reluarea procesului de producție, prin capacitatea de plată se poate contribui la realizarea unei proporții optime între „activele" cu grad diferit de lichiditate ale întreprinderii (în acest sens nu putem minimaliza însă valoarea actului de decizie în ce privește reavansarea fondurilor bănești, deci în efectuarea plăților) și ca urmare la un optim al stării de lichiditate, ceea ce are o deosebită importanță pentru desfășurarea în bune condițiuni a procesului de producție și implicit pentru creșterea eficienței utilizării fondurilor.

În procesul de asigurare și menținere a capacității de plată o atenție deosebită trebuie acordată nu atît volumului disponibilităților bănești existente la un moment dat, cît dimensionării juste a plăților în funcție de nevoile reale ale producției. În acest sens, este absolut necesar a se evita orice plăți al căror corespondent le-ar reprezenta cheltuielile neeconomicoase, aprovizionările peste necesar, sau a oricăror altor plăți ce nu se justifică economic. Aceasta presupune o supraveghere permanentă a plăților de orice fel pentru a preveni imobilizările viitoare de fonduri, sau chiar pierderile de mijloace circulante, ceea ce implică o conlucrare strînsă nu numai între compartimentele întreprinderii, dar și între întreprindere și organele băncii, privind desfășurarea normală a circuitului aprovizionare — producție — desfacere.

Un factor esențial de care trebuie să se țină seama în asigurarea și menținerea capacității de plată îl reprezintă factorul **timp,** care trebuie analizat cel puțin sub două aspecte și anume :

— **influența exercitată asupra capacității de plată,** în situația existenței unui decalaj în timp între momentul formării disponibilităților bănești și momentul scadenței plăților ;

— **mărimea perioadei de timp** pentru care se poate face o analiză previzională a capacității de plată sau chiar o planificare a acesteia.

Legat de **primul** aspect, orice decalaj în timp între cele două momente, în sensul că momentul plăților îl premerge pe cel al formării disponibilităților, determină o influență nefavorabilă, consecința fiind deprecierea capacității de plată. Același fenomen se va produce dacă disponibilitățile bănești nu se vor forma la momentul oportun în cuantumul dorit. Practica ne oferă deseori astfel de situații generate de neconcordanța dintre momentul asigurării cu resursele necesare alimentării fondurilor și momentul efectuării de cheltuieli pe seama acestor fonduri.

Un astfel de decalaj, cu repercusiunile sale nedorite asupra capacității de plată a întreprinderii, se mai poate produce și ca urmare a unui interes scăzut pe care îl depun unele unități pentru încasarea, într-o perioadă cît mai scurtă, a contravalorii produselor livrate, lucrărilor executate și serviciilor prestate, cît și a abaterilor de la disciplina decontărilor în numerar și fără numerar, care se mai manifestă încă în activitatea acestora.

Privită sub acest aspect al influenței factorului timp, putem aprecia că asigurarea și menținerea capacității de plată a întreprinderii ar necesita un oarecare „cost". Mărimea „costului capacității de plată" este dată practic de volumul penalizărilor la care este supusă unitatea pentru neefectuarea la scadență a plăților, precum și de volumul dobînzilor penalizatoare percepute de bănci pentru nerambursarea la scadență a împrumuturilor bancare. Luînd în considerare influența nefavorabilă pe care o are un astfel de „cost al capacității de plată" asupra costurilor reale de producție, este lesne de înțeles că în activitatea sa de zi cu zi întreprinderea trebuie să evite pe cît posibil crearea unor astfel de decalaje în timp și implicit deprecierea capacității sale de plată.

Cel de al **doilea** aspect al influenței factorului timp privește mărimea perioadei de timp pentru care se poate asigura o planificare corespunzătoare a capacității de plată. În practica financiar-bancară această perioadă a fost limitată la o lună de zile, planificarea îmbrăcînd de fapt forma unei analize previzionale și era obligatorie numai pentru unitățile care prezentau dificultăți financiare. Considerăm necesară **introducerea obligativității planificării capacității de plată de către toate întreprinderile, indiferent de situația lor financiară,** acesta fiind un mijloc eficace în evitarea așa numitului fenomen al blocărilor în lanț, fenomen ce influențează negativ activitatea vînzătorului și nu a plătitorului. Prin aceasta s-ar contribui la reducerea cheltuielilor neeconomicoase, a pierderilor, la evitarea imobilizărilor de fonduri în decontări, la accelerarea trecerii lor de la cumpărător

la vînzător, dar și la asigurarea unei funcționalități normale a mecanismului economico-financiar al fiecărei întreprinderi. Apreciem că o astfel de planificare ar fi de un real folos nu numai pentru întreprindere, ci și pentru organele bancare și forul tutelar și că aceasta trebuie să depășească cadrul relațiilor bancă-întreprindere, pentru a putea furniza și forului tutelar, respectiv centralelor industriale, informații cu privire la capacitatea de plată a întreprinderilor din subordinea lor.

REFERINDU-NE la mărimea perioadei de timp pentru care se poate efectua o planificare eficientă a capacității de plată, trebuie avut în vedere faptul că asupra ei își lasă amprenta particularitățile procesului de producție, atît sub aspectul termenelor la care ar putea avea loc livrări de produse și deci încasări, cît și sub aspectul volumului de cheltuieli ce se efectuează pe durata unui ciclu de fabricație, care în cea mai mare parte se materializează în plăți. În principiu, ea poate fi trimestrul, dar pot fi luate în considerare și perioade mai scurte de timp, respectiv luna, chenzina și chiar decada, în funcție de situația existentă în fiecare unitate, aceasta rămînînd la latitudinea întreprinderii și a organelor bancare.

În literatura de specialitate preocupările manifestate au avut drept scop și construirea unui model care să folosească la determinarea nivelului capacității de plată și ca urmare și în activitatea de planificare. Pornind de la aspectele tratate mai sus considerăm că un astfel de model trebuie să reprezinte un raport între sumele bănești disponibile și sumele necesare efectuării plăților scadente. Raportul ne va arăta în ce proporție se pot efectua plăți pe seama disponibilităților existente.

Deci $Cp = \frac{D}{P} \cdot 100$; unde $D = d_n + d_c + l_c$ *).

Acest indicator poate fi construit atît în mărimi planificate, cît și efective, putînd fi utilizat îndeosebi în planificarea pe intervale de timp relativ scurte, respectiv decadă, chenzină, lună.

Pentru a reda și mai fidel nivelul realizat al capacității de plată în intervalul de planificare se poate utiliza următorul model :

$$Cp = \frac{P - Pr}{P} \cdot 100 \text{ **)}$$

Pentru ca în planificarea capacității de plată să se țină seama și de starea de lichiditate a întreprinderii, care după cum am precizat este un factor determinant, propunem următorul model :

$$Cp_i = \frac{L_i \cdot T}{P_i} \cdot 100; \quad L_i = \sum \frac{n_j}{V_{zj}} \text{ ***)}$$

Disponibilitățile L_i se determină ca o medie zilnică în funcție de mărimea „activelor" (n_j) cu grad diferit de lichiditate, ce compun mijloacele circulante și de viteza în zile a fiecărui activ (V_{zj}). Rezultă că pe toată durata intervalului de planificare mărimea plăților ce urmează a se efectua nu va putea depăși mărimea lichidităților totale, în caz contrar unitatea fiind nevoită să apeleze la fonduri bănești suplimentare, ceea ce nu este justificat economic. Deci $P_i \leqslant L_i \cdot T$. Nivelul optim al coeficientului capacității de plată este 100. Orice depășire a acestui nivel presupune existența unor disponibilități bănești cărora nu li se asigură un circuit corespunzător și o utilizare eficientă. Pe de altă parte, orice scădere a coeficientului capacității de plată sub acest nivel presupune existența unor dificultăți în ce privește rotația mijloacelor circulante, presupune o depreciere a echilibrului financiar.

Pornind de la faptul că lichiditatea este cea care în cele din urmă determină capacitatea de plată, trebuie avut în vedere că orice imobilizare de fonduri, de orice natură, influențează negativ **posibilitățile de plată** ale întreprinderii. Viteza de rotație a mijloacelor circulante devine la rîndul său un factor important, cu influențe directe în asigurarea și menținerea capacității de plată. Dar tot atît de adevărat este și faptul că prin menținerea unui nivel corespunzător al capacității de plată se contribuie nemijlocit la accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante și deci la o folosire mai rațională și mai eficientă a fondurilor bănești, ceea ce se va concretiza în final în creșterea continuă a eficienței economice la nivel microeconomic.

Asigurarea și menținerea capacității de plată, în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar, devine o cerință a echilibrului financiar, fiind o problemă a fiecărui colectiv de muncă din întreprinderi. De modul rezolvării ei depinde de fapt nu numai funcționarea mecanismului economico-financiar al întreprinderii, ci însăși punerea în valoare a valențelor autogestiunii economico-financiare.

asistent univ. Ioan TRENCA
Cluj-Napoca

*) În care : Cp — coeficientul capacității de plată ; D — disponibilități bănești totale ; d_n — disponibilități în numerar ; d_c — disponibilități în cont; l_c — limită de creditare disponibilă.

**) Unde ; P — plățile totale, scadente în intervalul de planificare ; Pr — plățile restante, inclusiv împrumuturile bancare nerambursabile în termen, ce nu s-au putut onora din lipsa disponibilităților bănești.

***) Unde : L_i — disponibilități totale formate pe baza lichidităților din perioada „i" ; P_i — plăți totale devenite exigibile în perioada „i" ; T — intervalul de planificare (trimestru, semestru, an) în zile.

Reducerea consumurilor materiale

(Urmare din pag. 4)

dar totodată și a celei mai bune utilizări a resurselor materiale și bănești, care în final dictează ordinea de prioritate amintită.

Perfecționarea tehnologiilor și creșterea gradului de utilizare a materiilor prime

O ALTĂ SURSĂ ÎNSEMNATĂ pentru reducerea consumului de materii prime și materiale o constituie **perfecționarea și înnoirea tehnologiilor de producție,** care au influențe nemijlocite asupra creșterii gradului de utilizare a materiei prime, reducerii pierderilor tehnologice, diminuării și eliminări rebuturilor și asigură, în același timp, creșterea productivității muncii.

Industria românească și-a dovedit capacitatea de a obține rezultate bune și în această direcție. Astfel, în primii trei ani ai actualului cincinal în industria metalurgiei feroase, gradul de scoatere a laminatelor finite din tona de oțel a crescut de la 762 kg/tonă la 812 kg/tonă, ceea ce echivalează cu un spor de producție de laminate de peste 500 mii tone la nivelul unui singur an, obținut fără consumuri suplimentare de materii prime, materiale, combustibili și energie. Exemple similare se pot da și din alte numeroase domenii : industria construcțiilor de mașini, chimie, economie forestieră.

Dar sîntem departe de a fi epuizat rezervele deosebit de mari de care dispune economia noastră în ceea ce privește folosirea integrală a fiecărui gram de materie primă. Un singur exemplu din domeniul metalului este edificator. **Dacă considerăm ansamblul proceselor de prelucrare din siderurgie și din construcția de mașini, rezultă că, pornind de la 1 tonă de oțel brut, ajung în produsele finite din construcția de mașini numai circa 640 kg metal, iar 360 kg constituie material semidur și fier vechi, ceea ce echivalează cu un consum suplimentar de cărbuni, cocs, gaz metan, energie electrică, feroaliaje, materiale refractare, adică tocmai resurse primare din categoria celor mai deficitare.**

Și nu numai atît. Examinînd producția de oțel, în condițiile actuale, cînd gradul de scoatere a laminatelor din oțelul lingou reprezintă circa 812 kg/t, rezultă că la fiecare milion tone oțel, peste 180 mii tone sînt reintroduse în circuitul retopirii și prelucrării. Aceasta necesită însă noi consumuri materiale și de manoperă — circa 14 mii tone combustibil convențional, 55,2 mii kWh energie electrică, cantități însemnate de elemente de aliere (N, V, W, Mo) deosebit de scumpe, 8 200 mii ore manoperă, care constituie, în ultimă instanță, muncă socială irosită. Este deosebit de semnificativ faptul că pentru producerea unei tone de oțel brut, pe lîngă energie se consumă 22 tone de minereuri și alte materiale auxiliare. În construcția de mașini coeficientul de utilizare reprezintă 0,79, deci la 1 milione tone laminate se pierd 210 mii tone. La prelucrarea lemnului, respectiv în producția de mobilă, coeficientul de utilizare a cherestelei de rășinoase reprezintă numai circa 0,60, adică dintr-un m^3 aproximativ 40% rezultă ca material secundar și nu se regăsește în produsele finite. Reproducerea prin creșterea naturală a volumului care se pierde pe această cale la un singur m^3 de cherestea necesită, în medie, o durată de 30 de ani la un arbore din specia rășinoaselor, iar 1 000 m^3 cherestea echivalează cu un hectar de pădure.

Mai pregnant se pune problema în domeniul combustibililor, îndeosebi al hidrocarburilor utilizate în chimizare, precum și în procesele de ardere, întrucît pierderile în aceste domenii sînt în mai mare măsură nerecuperabile, iar rezervele naturale respective sînt nereproductibile. Iată de ce se prevede în continuare, o dinamică susținută a producției materiale în condițiile unei sporiri substanțiale a gradului de prelucrare și de valorificare a materiilor prime, se pune în mod hotărît problema creșterii substanțiale a coeficientului de utilizare a tuturor resurselor materiale, ca una din căile principale de a realiza, din aceeași cantitate de materii prime, valori de întrebuințare mai mari.

De la 1 noiembrie a.c.

MAJORAREA RETRIBUȚIILOR UNOR NOI CATEGORII DE OAMENI AI MUNCII

● În numai 4 luni, peste 2 milioane, adică circa o treime din personalul muncitor, beneficiază de retribuții majorate ● Cote de majorare superioare mediei pe economia națională

TRECEREA la cea de-a doua etapă de majorare a retribuțiilor oamenilor muncii, parte integrantă a Programului de creștere a retribuției și a altor venituri, a nivelului de trai al populației în actualul cincinal, este o nouă și elocventă expresie a faptului că sporirea bunăstării materiale și spirituale a poporului, ridicarea gradului de civilizație al întregii societăți constituie scopul fundamental al politicii partidului nostru, căruia îi sînt subordonate toate înfăptuirile pe tărîm economic.

Conform prevederilor Hotărîrii Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii privind înfăptuirea programului de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980, începînd de la 1 noiembrie 1979 vor beneficia de majorarea retribuției noi categorii de oameni ai muncii din industria poligrafică, unități ale industriei construcțiilor de mașini pentru producția specială (inclusiv aparatul centralelor) și întreprinderi de rețele și distribuția gazelor naturale. În acest fel, în numai 4 luni numărul oamenilor muncii care beneficiază de retribuții majorate în etapa a II-a a ajuns la peste 2 milioane, adică circa o treime din totalul personalului muncitor.

În spiritul politicii partidului nostru de stimulare cu precădere a personalului muncitor din sfera producției materiale **majorările de retribuție a oamenilor muncii din ramurile menționate vor fi în această etapă substanțiale, cotele de majorare fiind superioare mediei pe întreaga economie națională (13,6%).** Astfel, retribuția tarifară crește cu 14,3% pentru personalul muncitor din unitățile industriei construcțiilor de mașini pentru producția specială, cu 13,9% pentru cei din industria poligrafică și cu 15% pentru personalul muncitor din întreprinderi de rețele și distribuția gazelor naturale.

Și în cadrul majorării ce se aplică în aceste ramuri se reflectă pregnant unul din principiile de bază ale sistemului de retribuire — principiul echității socialiste — prevăzîndu-se creșteri mai mari pentru cei ce muncesc direct în producție, pentru cei care realizează valori materiale. Totodată, procentele de creștere sînt de natură să asigure realizarea unor corelații stimulative între diferite categorii de muncitori, cointeresarea materială pentru ridicarea calificării și competenței profesionale, creșterea productivității muncii, întărirea disciplinei în producție etc.

Trebuie menționat că oamenii muncii din aceste unități vor beneficia și ei de măsurile de îmbunătățire a Legii retribuirii care se aplică odată cu majorarea retribuțiilor în etapa a II-a. Astfel, se va introduce o nouă categorie de încadrare a muncitorilor, o nouă funcție pentru maistru — funcția de maistru principal specialist, și o gradație în plus la personalul tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ, se va mări diferența de retribuție dintre trepte și categorii ca urmare a restrîngerii numărului de trepte, la fiecare categorie fiind numai două trepte. De asemenea, oamenii muncii din aceste unități economice vor beneficia de venituri suplimentare, în raport cu rezultatele obținute de unitatea în care sînt încadrați, și sub formă de participare la beneficii. Iată, spre exemplu, în tabel, nivelul cîștigurilor suplimentare obținute de unele categorii de oameni ai muncii.

Deosebit de semnificativ este faptul că dacă ne referim la majorarea retribuției pe întregul cincinal, procentul de creștere a retribuției tarifare a tipăritorului, de exemplu, va fi de 33,9%, asigurîndu-i-se astfel un cîștig lunar suplimentar față de perioada anterioară primei etape a majorării de 682 lei. În cazul maistrului poligraf, care în prima etapă de majorare a beneficiat și de o clasă în plus, procentul de creștere a retribuției tarifare pe întregul cincinal este de 33,9%, cîștigul lunar suplimentar fiind de 811 lei.

Tabelul nr. 1

Ramura și meseria	Retribuția tarifară netă		Diferența în plus, lunar, față de retribuția din etapa a I-a (lei)
	Etapa a I-a	Etapa a II-a	
Industria poligrafică			
Poligrafie A			
— Culegător manual, categoria a 5-a, treapta a II-a	2071	2428	357
— Tipăritor, categoria a 6-a, treapta a II-a	2315	2703	388
— Maistru, gradația 6, clasa 26	2895	3200	305
— Inginer, gradația 6, clasa 25	2760	3050	290
Întreprinderi de rețele și distribuție a gazelor naturale			
— Instalator sanitar și gaze, categoria a 5-a, treapta a II-a	2235	2633	398
— Operator transport pe conducte și reglare gaze, categoria a 4-a, treapta a II-a	1754	2050	296
— Maistru principal, gradația 6, clasa 27	3030	3350	320
— Inginer, gradația 6, clasa 24	2640	2910	270

De adăugat că proporțional cu majorarea retribuției nete oamenii muncii vor beneficia și de creșterea sporului de vechime. Cîteva exemple sînt edificatoare în acest sens. Un operator transport pe conducte și reglare gaze, categoria a 4-a, treapta a II-a, care beneficiază de un spor de vechime de 10%, va realiza un cîștig lunar suplimentar de 30 lei. Și mai evidentă este imaginea cîștigului suplimentar realizat pe această cale dacă ne referim la creșterea sporului de vechime pe întregul cincinal. În cazul tipăritorului luat ca exemplu, care beneficiază de un spor de vechime de 7%, sporul lunar realizat în prima etapă este de 21 lei, iar de la 1 noiembrie 1979 de 27 lei — ceea ce reprezintă anual un cîștig de 576 lei față de perioada anterioară primei etape.

Creșterea accentuată a veniturilor, și pe această cale a nivelului de trai, ridică în fața tuturor oamenilor muncii cerința ca îndeplinirea cantitativă a sarcinilor să fie însoțită de accentuarea laturilor calitative în toate domeniile de activitate. Numai prin creșterea continuă a productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, prin sporirea eficienței economice se creează premisele asigurării resurselor viitoarelor majorări, ale creșterii pe mai departe a nivelului de trai al întregului popor.

Elena BADEA
Institutul de economie socialistă

În spiritul orientărilor din proiectele de documente ale Congresului al XII-lea al partidului privind afirmarea unei noi calități, creșterea eficienței în întreaga activitate economică

ADUNĂRI GENERALE ALE OAMENILOR MUNCII PENTRU DEZBATEREA PLANULUI PE ANUL 1980

LA ORDINEA DE ZI — DEZBATEREA ȘI APROBAREA :

- **planului de dezvoltare economică și socială a unității pe anul 1980 ;**
- **bugetului de venituri și cheltuieli ;**
- **angajamentului de depășire a indicatorilor de plan ;**
- **programului unitar de măsuri care să asigure îndeplinirea sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă pe ultimul an al cincinalului.**

ÎN ACESTE ZILE de efervescență politică și de muncă avîntată, premergătoare mărețului eveniment — Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, colectivele unităților din economie participă la un nou și important act al autoconducerii muncitorești : **adunările generale ale oamenilor muncii sau ale reprezentanților acestora, pentru dezbaterea planului pe 1980** — ultimul an al cincinalului — **și a măsurilor necesare îndeplinirii lui ritmice, la toți indicatorii.**

Este pentru prima dată cînd, potrivit hotărîrii adoptate de Consiliul Național al Oamenilor Muncii în plenara din iulie a.c., analiza și adoptarea programului economico-social al unităților pe anul următor, program derivat din planul național unic, au loc în adunări generale special convocate, în perioada de toamnă. Condițiile în care își desfășoară activitatea, în actuala rundă, organele supreme ale conducerii colective din întreprinderi demonstrează justețea acestei măsuri. Baza contractuală a planului pe 1980 este în mare parte asigurată, sarcinile sînt cunoscute la nivelul compartimentelor de producție, o serie de acțiuni tehnice și organizatorice care să înlesnească înfăptuirea lor cu eficiență maximă sînt de pe acum inițiate, iar pentru ultimele două luni ale anului în curs se pot face estimări realiste ale rezultatelor. Există timp suficient — dacă e bine folosit — pentru adaptarea din mers la ritmurile sporite, la schimbările în structura producției.

Însumînd, contextul este favorabil pentru ca dezbaterile din adunări — concentrîndu-se asupra unui singur obiectiv esențial — să aibă **un pronunțat caracter concret, de lucru,** să stimuleze gîndirea și inițiativa colectivă, angajarea plenară, responsabilă a oamenilor muncii în **rezolvarea concomitentă a problemelor imediate legate de realizarea exemplară a planului și angajamentelor pe 1979, și a problemelor de perspectivă apropiată, legate de o astfel de pregătire pentru sarcinile din anul viitor, care să asigure înfăptuirea lor ritmică începînd din prima lună, din prima zi,** potrivit **indicațiilor date de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.,** în ședința din 23 octombrie a.c.

ADUNĂRILE GENERALE sînt programate în intervalul pînă la 15 noiembrie, în întreprinderile industriale, de construcții, transporturi și telecomunicații, institutele de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, în centrale și unități asimilate acestora, unitățile de stat și cooperatiste din comerț, alimentație publică, turism, prestări de servicii. În ce privește întreprinderile agricole de stat, cele de mecanizare a agriculturii, consiliile unice agroindustriale și cooperativele agricole de producție, datele adunărilor se stabilesc pe măsura încheierii lucrărilor agricole de toamnă.

Pentru participanții la adunări, cifrele planului reprezintă, desigur, doar trama viitoarei activități, reperele unui drum pe care fiece pas urmează să marcheze o devenire și o acumulare a ceea ce va trebui să însemne **o calitate nouă, o eficiență superioară.** Indicațiile date de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 5—7 septembrie reprezintă, din acest punct de vedere, un îndreptar de cea mai mare însemnătate. Calitate nouă, eficiență superioară— adică o astfel de punere în valoare a resurselor încredințate de societate, încît ele să se multiplice în avuția țării, în traiul poporului.

Modul în care va fi realizat planul pe 1980 va trebui să deschidă firesc calea spre parametri și mai ridicați ai activității economice în viitorul cincinal. Realizarea producției fizice în structura sortimentală stabilită, a sarcinilor pentru export, a producției nete, a beneficiilor, la nivelul sarcinilor corectate prin angajamente să fie însoțită și determinată de ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, mărirea competitivității și valorificarea mai avantajoasă a celor destinate pieței externe, introducerea progresului tehnic, aplicarea în producție a cercetărilor încheiate, creșterea gradului de mecanizare și automatizare și organizarea mai bună a producției și a muncii ca factori primordiali de mărire a productivității, folosirea la întreaga capacitate a utilajelor și instalațiilor, scăderea cheltuielilor de producție în primul rînd prin reducerea consumurilor specifice și utilizarea unor resurse de materii prime și energetice mai ieftine, ridicarea nivelului de cunoștințe profesionale al întregului personal muncitor — aceste comandamente economice, înscrise în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al partidului, sînt de pe acum de cea mai mare actualitate ; ele trebuie să ghideze programele unitare de măsuri care, completate cu propunerile participanților la adunări, să mobilizeze din plin rezervele interne, să blocheze perpetuarea sau să prevină repetarea neajunsurilor care au făcut ca în prezent, unele unități să înregistreze rămîneri în urmă.

CONSILIILE oamenilor muncii nu prezintă acum dări de seamă asupra activității desfășurate. Totuși, actualele adunări sînt chemate să-și exercite plenar dreptul de control asupra conducerilor colective, printr-o analiză concretă, din care să rezulte căi și măsuri pentru cuprinderea mai bună a sarcinilor de către consiliile oamenilor muncii, birourile lor executive și cadrele de conducere, pentru permanenta îmbunătățire a stilului și metodelor de muncă ale acestora, ca o premisă pentru **perfecționarea în continuare a autoconducerii muncitorești.** În același timp, este o îndatorire a participanților la adunări să contribuie cu propuneri vizînd organizarea superioară a activității la toate nivelele, întărirea disciplinei tehnologice, de producție și a muncii, creșterea răspunderii și exigenței tuturor categoriilor de lucrători față de felul cum este gospodărită întreprinderea, a contribuției lor conștiente și active la înfăptuirea autogestiunii economico-financiare.

Experiența a demonstrat că fiecare nouă rundă a adunărilor generale aduce un plus de maturitate politică, de intuiție economică, de competență profesională în modul în care colectivele de muncă își interpretează și își orientează propria activitate. Cu atît mai mult se va manifesta acest cîștig calitativ, de esență, acum — cînd partidul, poporul întreg întîmpină Congresul, moment deschizător de însuflețitoare perspective pentru noua etapă a construcției socialiste.

Dorin CONSTANTINESCU

POTENȚIALUL COLECTIV DE CREAȚIE ORIENTAT ASUPRA OBIECTIVELOR DE ORDIN CALITATIV

PREGĂTIREA ACTIVITĂȚII din ultimul an al cincinalului nu poate fi separată, în preocupările colectivelor de muncă și conducătorilor întreprinderilor, de îndeplinirea integrală și depășirea sarcinilor pe 1979. Ritmurile anuale de creștere nu se realizează prin salturi de la o zi la alta ; iar o dinamică pe linie continuă cere o bună racordare.

La Întreprinderea de confecții și tricotaje București, acest imperativ este înțeles ca făcînd parte din ordinea firească a lucrurilor și în sensul lui s-a acționat din timp. Din preliminările recent analizate de către biroul executiv al consiliului oamenilor muncii, în pregătirea adunării generale pentru dezbaterea cifrelor de plan pe 1980, rezultă că următoarele două luni vor rotunji rezultatele anuale la nivelul angajamentelor : un plus de 85 milioane de lei la producția marfă, de 30 milioane la producția netă, însemnate cantități suplimentare la producția fizică (însumînd, numai la confecții textile, o valoare de 60 milioane de lei) și la livrările pentru export (de pildă, peste peste 10 milioane pe relația devize libere). Sînt roadele puternicei emulații în muncă, prin care acest colectiv cu vechi tradiții de hărnicie întîmpină Congresul partidului.

Principalele probleme de ordin cantitativ ale producției din anul viitor sînt și ele puse la punct. În cadrul contractelor-cadru (care se concretizează pe perioade scurte, potrivit elasticității cerute de evoluția modei vestimentare) a fost acoperită cu comenzi, inclusiv pentru export, capacitatea întreprinderii pe primul semestru. Baza de materii prime este și ea asigurată — cu un corectiv : furnizorii să-și respecte integral și la timp obligațiile de livrare, inclusiv sortimentația, să fie receptivi la nou, adică să asigure o gamă de modele, culori, texturi etc., modernă și adaptată scurtării seriilor în producția de confecții și tricotaje. Este un apel pe care-l face I.C.T.B., pornind de la unele dificultăți întîmpinate în acest an, de la faptul că în prezent unele întreprinderi textile îi sînt datoare cu cantități importante de țesături, pentru care termenele au expirat de mult.

În prezent se definitivează proiectul programului unic de măsuri, elaborat de un colectiv intercompartimental care a ținut seama de studiile întreprinse anterior și ce urmează să fie finalizate, de propunerile făcute în precedenta adunare generală a oamenilor muncii, în recentele adunări generale și conferințe de partid din întreprindere.

PREVEDERILE programului reflectă **contribuția colectivă la identificarea și exploatarea concretă a resurselor de perfecționare a tehnicii, a tehnologiilor, a organizării** pentru îmbunătățirea multilaterală a activității.

De pildă, dacă în ultimii ani circa 30% din sporul de producție a fost obținut pe seama creșterii productivității muncii, acum convingerea unanimă este că acest plafon poate și trebuie să fie depășit. Au fost colectate numeroase propuneri de detaliu privind **mărirea gradului de mecanizare și automatizare,** pe calea realizării de noi mașini și modernizării celor existente, prin autoutilare. Aceasta va rezolva **agregarea unor operații, prefabricarea automată a unor repere.** (O experiență există : mașina de preformat și termocolat betelii de pantaloni, concepută și realizată în întreprindere, premiată la expoziția internațională de la Bruxelles, funcționează de doi ani cu rezultate excelente). Se experimentează și urmează să fie larg aplicată, anul viitor, **automatizarea complexă a proiectării îmbrăcămintei,** folosind o mașină care realizează nu numai construcția tiparelor propriu-zise, ci toate elementele de bază ale documentației tehnice necesare lansării în producție a noilor modele, în condițiile optimizării consumurilor.

Pregătirea programului unic de măsuri ce va fi supus adunării generale : forme elastice de împletire a sarcinilor profesionale cu activitatea obștească pentru realizarea unei eficiențe economice superioare

Moda costumelor bărbătești din 1980 reintroduce vesta. Mărirea ponderii costumelor din 3 piese în . producția secției nr. 5 impunînd **reorganizarea fluxului tehnologic,** s-a efectuat de către specialiști și se aplică un studiu potrivit căruia, în aceleași spații, se creează suplimentar o linie nouă de confecționat veste și se rezolvă transportul interoperații pe cărucioare — ceea ce va aduce un plus de 15-30 puncte la productivitatea muncii. La aceeași secție, punîndu-se în practică propunerea reprezentanților oamenilor muncii în C.O.M., se va monta în cursul acestui trimestru o linie suspendată pentru transportul sacourilor pe umeraşe, care va permite ca marfa ieșită de la călcat să-și păstreze calitatea pînă la rastelele de depozitare din magazine.

Ingineri tehnologi, împreună cu psihologi, sociologi și un biolog de la grupa de ergonomie, colaborînd îndeaproape cu cele mai bune muncitoare din fabrică, efectuează studii asupra **raționalizării mișcărilor la diversele operații,** în vederea eliminării eforturilor inutile și a timpilor morți.

Ieri, la simpozionul de informatică de la Timișoara, a fost prezentată **concepția de realizare informatică a pregătirii fabricației în industria confecțiilor** — concepție aparținînd unui colectiv din I.C.T.B. și din centrala industrială și care se va materializa, în primele luni ale anului viitor, în introducerea pe calculator a lansării producției.

VALORIFICAREA potențialului de creație al personalului muncitor de toate categoriile este nu numai **stimulată moral,** ci și **organizată concret** de către consiliul oamenilor muncii, prin **promovarea unor forme elastice de cooperare între compartimentele funcționale, comisiile pe domenii și cadrele din producție.** Rezolvarea diverselor probleme distincte este încredințată unor colective ad-hoc în alcătuirea cărora primează nu funcția oamenilor respectivi, ci **competența** lor în materie. De altfel, domeniile se întrepătrund firesc, de pildă chestiunile referitoare la calitatea produselor nu pot fi abordate fără a considera relația lor cu cele privind productivitatea muncii, reducerea consumurilor specifice etc. — iar toate împreună nu pot fi rezolvate doar la nivelul concepției, fără **contactul nemijlocit cu experiența maiștrilor și muncitorilor,** fără **participarea de masă la introducerea noilor soluții.** Astfel, îmbunătățirea documentațiilor tehnice, corectarea de către muncitorii șablonori a poziției tiparelor în funcție de variațiile de lățime ale materialului, adeziunea de masă la inițiativa „Procesul milimetrilor", pornită de la sălile de croit și generalizată în întreaga întreprindere — toate aceste elemente și încă multe altele au contribuit, cu vărsăminte greu de individualizat, la cei 19 milioane de lei înscriși pînă în prezent în contul economiilor la materii prime, materiale auxiliare, energie și combustibil.

Un asemenea potențial de creație, motivat și orientat în manifestările sale, constituie unul din principalele atuuri pe care colectivul I.C.T.B. își întemeiază, vizavi de planul pe 1980, atitudinea de deplină încredere în reușită. Angajamentul pe care și-l va asuma adunarea generală a oamenilor muncii va cuantifica această încredere.

Adrian RUSU

OPINII

ÎNVĂȚĂMÎNTUL — FORȚĂ DE PRODUCȚIE A SOCIETĂȚII [IV]

1. Interacțiune

PROCESUL DE TRANSFORMARE a învățămîntului într-o forță de producție a societății este strins legat de relațiile economice istoricește determinate, ceea ce explică nu numai ritmul diferit în care se realizează acest proces în diverse țări, dar și implicațiile sociale cu totul deosebite în țări cu orînduiri social-economice diferite. Ca urmare, acolo unde revoluția tehnico-științifică contemporană se află în plină desfășurare, relațiile de producție pot — în funcție de tipul acestora — să determine un ritm relativ lent, să stimuleze transformările profunde care fac din învățămînt o forță de producție. Un exemplu concludent îl oferă socialismul care, bazîndu-se pe relațiile de producție cele mai înaintate din istoria omenirii, creează **posibilitatea** dezvoltării puternice și rapide a forțelor de producție și a afirmării unor noi trăsături calitative în structura și funcționalitatea lor, între care un loc important îl are faptul că învățămîntul devine o componentă esențială a forțelor de producție. Faptul că statul socialist, întregul popor este interesat în progresul învățămîntului și în emanciparea omului, deschide un larg cîmp de acțiune pentru transformarea acestuia în forță de producție. Desigur, posibilitatea devine **realitate** în condiții istorice concrete, astfel că, în fiecare țară socialistă, **procesul prin care învățămîntul devine o importantă forță de producție capătă anumite trăsături specifice, caracteristice.** Deci, și în acest domeniu al evoluției sociale, generalul se manifestă prin particular, unitatea prin diversitate.

La rîndul lui, învățămîntul — în special în condițiile în care devine o importantă forță de producție a societății — **influențează ÎNTREGUL SISTEM AL RELAȚIILOR SOCIALE, înainte de toate relațiile de producție.** Pentru a evita orice înțelegere simplistă, vulgarizatoare, se cuvine a fi făcută precizarea că, în calitatea lui de forță de producție, **învățămîntul influențează sistemul relațiilor sociale ÎMPREUNĂ cu celelalte elemente ale forțelor de producție și nu în** mod distinct, separat, rupt de ele. De asemenea, trebuie reamintit că învățămîntul își păstrează și chiar își accentuează funcțiile ideologice, formative. Or, și sub acest aspect, care face ca învățămîntul să rămînă un element al suprastructurii societății respective, se manifestă influența sistemului relațiilor sociale.

Ținînd seama de aceste considerațiuni generale, vom încerca să surprindem, în cele ce urmează, cîteva aspecte mai importante prin care învățămîntul influențează sistemul relațiilor sociale.

2. Influențe asupra progresului general

ÎNVĂȚĂMÎNTUL este, probabil, domeniul cel mai sensibil la schimbările impuse de desfășurarea revoluției tehnico-științifice. Înainte de toate pentru faptul că, avînd un accentuat caracter prospectiv, învățămîntul trebuie să pregătească muncitorii și specialiștii care vor lucra în societatea de mîine, corespunzător noilor exigențe tehnico-științifice. În legătură cu aceasta și cu influența generală a școlii, a procesului instructiv-educativ asupra dezvoltării generale a societății, are o deosebită însemnătate precizarea secretarului general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, că : **„învățămîntul este poate cel mai mobil sector social și trebuie să ținem permanent seama de acest lucru".**[1]) Tocmai pentru că este sectorul social cel mai mobil, învățămîntului i se cere să fie primul care sesizează noul, primul care trebuie să contribuie la perfecționările necesare în toate celelalte domenii.

Faptul că în societatea românească s-au înfăptuit, într-o perioadă istorică scurtă, cele mai profunde schimbări structurale de ordin social-economic cunoscute de-a lungul întregii sale istorii, se datorează și învățămîntului, preocupării constante a partidului și statului pentru formarea și educarea cadrelor. În mai puțin de 25 de ani, România s-a transformat dintr-o țară cu un puternic caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică în plină dezvoltare. Înfăptuirea industrializării, în condițiile exigențelor impuse de revoluția tehnico-științifică contemporană, s-a bazat — sub multe aspecte —, pe aportul învățămîntului la pregătirea cadrelor necesare, fără de care un asemenea amplu proces ar fi fost imposibil.

Direcțiile principale în care va acționa partidul nostru pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate sînt indisolubil legate de contribuția învățămîntului, pe de o parte, ca forță de producție a societății, iar pe de altă parte ca element al suprastructurii socialiste, în formarea profesională și educarea politico-ideologică a cadrelor, pentru împlinirea multilaterală a personalității umane. Dezvoltarea industriei și agriculturii pe baza cuceririlor științei moderne, valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă socială, creșterea productivității muncii pe baza mecanizării și automatizării procesului de producție, organizarea științifică a producției și a muncii, creșterea continuă a eficienței economice, îmbunătățirea calității produselor în toate ramurile economice, ca și multe alte direcții de dezvoltare economico-socială a României în următoarele două decenii, pot fi realizate numai prin creșterea continuă a aportului învățămîntului ca forță de producție a societății. Aceasta nu înseamnă minimalizarea celorlalte condiții — tehnico-științifice și demografice —, ci luarea în considerare, cu luciditate, a factorului învățămînt, care capătă continuu **o nouă dimensiune** față de trecut.

Influența crescîndă a învățămîntului asupra progresului general al societății este evident și în domenii care au căpătat o deosebită acuitate tocmai datorită revoluției tehnico-științifice contemporane. Un exemplu în acest sens îl constituie faptul că printre principalele direcții de acțiune, Programul partidului menționează „instruirea și educarea tuturor cetățenilor țării în vederea participării active la înfăptuirea politicii partidului și statului de protecție a mediului înconjurător — factor esențial pentru asigurarea unor condiții de viață și de muncă tot mai bune generațiilor actuale și viitoare".[2])

Capătă o importanță cu totul deosebită problema **perfecționării continue a nivelului de cunoștințe al tuturor cadrelor,** prin care de asemenea învățămîntul influențează progresul general al societății noastre. La Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie 1979, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului nostru a subliniat că **„fără a învăța, fără a fi la zi cu noile cunoștințe într-un domeniu sau altul, nimeni nu-și poate îndeplini cum trebuie datoria... Insist asupra acestei probleme, pentru că ea este hotărîtoare nu numai în cincinalul viitor, ci și pentru dezvoltarea generală în perspectivă a societății noastre, pentru mersul înainte al României spre societatea socialistă multilateral dezvoltată, spre comunism".** Este, desigur, un titlu de mîndrie — care totodată obligă foarte mult — faptul că România se află printre primele țări din lume, care încă din 1971 (prin Legea nr. 2) a instituit un **sistem național de perfecționare a pregătirii tuturor cadrelor.**

3. Adîncirea socializării

UN ASPECT IMPORTANT al înrîuririi pe care o exercită învățămîntul ca forță de producție a societății asupra relațiilor de producție, o constituie **adîncirea socializării.** Sub influența revoluției tehnico-științifice se adîncește procesul de concentrare a producției, se extinde într-o măsură și mai mare diviziunea socială a muncii, se amplifică legăturile de specializare și cooperare în producție. Toate acestea determină — corespunzător legităților interne care guvernează orînduirea social-economică respectivă — o creștere și mai accentuată a caracterului social al producției. Învățămîntul intervine în acest proces în primul rînd prin faptul că modifică structura și funcționalitatea elementelor componente ale forțelor de producție, care influențează întreaga dezvoltare economico-socială, iar în al doilea rînd prin acțiunea sa asupra diviziunii muncii

1) **Nicolae Ceaușescu** : „Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973, cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului", București, Ed. politică, 1973, p. 22.

2) „Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism", București Ed. politică, 1975, p. 63.

în societate. În aceste condiții, odată cu creșterea caracterului social al producției are loc și o adîncire a socializării muncii.

În lumina acestor considerațiuni, este concludentă orientarea fermă a partidului și statului nostru spre realizarea unui profil larg al liceelor, al învățămîntului în general, astfel încît absolventul să aibă cunoștințe multilaterale pentru a putea trece, cînd apare necesitatea, în alte diferite domenii de activitate. Deci **pregătirea în profil larg, policalificarea, integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea** — puternic subliniate și în noua Lege a educației și învățămîntului — **nu sînt simple deziderate cu valoare teoretică, ci o necesitate obiectivă care contribue la adîncirea diviziunii muncii, a relațiilor de producție socialiste.**

Odată cu adîncirea socializării și a caracterului cooperativ al procesului de muncă, se extinde și sfera muncitorului productiv colectiv. Învățămîntul, puternic înrîurit de revoluția tehnico-științifică contemporană, contribuie la **apariția unui nou tip de muncitor,** care se deosebește de cel din trecut nu numai prin mijloacele de producție cu care lucrează, dar și prin pregătirea lui profesională și orizontul de cultură, prin deprinderile practice și capacitatea lui de a produce bunuri materiale necesare societății. Întrucît învățămîntul strîns legat de viață, de activitatea productivă, are un rol hotărîtor în formarea forței de muncă și posedă, adesea, un aparat propriu de micro-producție, se poate considera că **școala — așa cum este ea concepută de partidul și statul nostru — devine o componentă a muncitorului productiv-colectiv, lărgește sfera lui de cuprindere și contribuie la schimbarea structurii lui. Învățămîntul ca forță de producție a societății corespunde acestei concepții, devine UN ORGAN AL MUNCITORULUI COLECTIV, ÎNDEPLINEȘTE UNA DIN FUNCȚIILE LUI.** Aceasta înseamnă, cu alte cuvinte, că **învățămîntul contribuie la producerea venitului național,** și ar fi pe deplin just și explicabil să fie considerat ca atare, statutul de existență și funcționare al acestui sector de activitate fiind cu totul altul față de trecut.

4. Organizare superioară

PRIN SCHIMBĂRILE CALITATIVE pe care le determină în caracterul diviziunii muncii, învățămîntul contribuie — împreună cu alți factori — la perfecționarea relațiilor de producție, la apropierea între clase, între toate categoriile sociale.

În primul rînd, trebuie remarcat **aportul învățămîntului la dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală.** În condițiile în care revoluția tehnico-științifică contemporană determină mecanizarea, automatizarea și cibernetizarea proceselor de producție, creșterea substanțială a gradului de calificare a oamenilor muncii, lărgirea orizontului lor de cultură și apropierea nivelurilor de cunoștințe, direcții care influențează atît dezvoltarea forțelor de producție cît și perfecționarea relațiilor de producțe, se ajunge inevitabil la o treptată dispariție a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală.

În al doilea rînd, învățămîntul **contribuie la procesul de apropiere și de ștergere a deosebirilor esențiale dintre munca agricolă și industrială.** Prin mecanizarea și chimizarea complexă și completă a producției agricole, precum și prin ridicarea calificării, a nivelului de pregătire a țărănimii, se va ajunge ca munca în agricultură să devină într-o măsură tot mai mare o variantă a activității industriale. Proiectul Directivelor Congresului al XII-lea prevede ca și în agricultură să se acționeze pentru ca în cincinalul 1981—1985 să se realizeze o ridicare substanțială a nivelului de pregătire profesională, atît al specialiștilor și tehnicenilor, cît și al țărănimii.

În al treilea rînd, **învățămîntul contribuie la omogenizarea în tot mai mare măsură a nivelului general de civilizație al societății.** Prin calitatea pregătirii cadrelor și creșterea rolului lor în introducerea rapidă în producție a cuceririlor științei și în perfecționarea tehnologiilor, prin ridicarea nivelului de cultură al maselor, școala românească are un aport considerabil la dispariția treptată a deosebirilor în modul de muncă și de viață al oamenilor muncii de la orașe și sate.

În al patrulea rînd, **învățămîntul contribuie la schimbările în structura socială și profesională a țării, la creșterea rolului clasei muncitoare, și la schimbarea poziției țărănimii și intelectualității în activitatea economico-socială.**

Din toate acestea rezultă că omogenizarea crescîndă a societății noastre este determinată nu numai de dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție — în care un rol important revine învățămîntului —, dar și de perfecționarea relațiilor sociale, asupra cărora influențează considerabil și sistemul de educație și învățămînt. Școala devine astfel **o componentă esențială a unui angrenaj social complex fără de care împlinirea idealurilor și aspirațiilor de progres ar fi imposibile.**

5. Dezvoltarea acțiunii conștiente

DEVENIND o componentă a forțelor de producție ale societății, învățămîntul nu se tehnicizează ci rămîne un sector de activitate de importanță majoră a vieții social-politice. Se poate spune că abia în această ipostază școala intră mai adînc în mecanismul politic al societății, pe de o parte pentru că ridică nivelul de cunoaștere al maselor, iar pe de altă parte deoarece participă nemijlocit la dezvoltarea economică și realizarea obiectivelor strategice stabilite.

Influența învățămîntului asupra progresului general al societății, contribuția lui la adîncirea gradului de socializare a producției și a muncii, ca și aportul acestuia la omogenizarea crescîndă a societății noastre nu sînt procese spontane, mecanice, care se desfășoară fără greutăți și contradicții. Prezentarea făcută anterior a avut scopul de a surprinde învățămîntul în angrenajul social, de a sublinia **vocația lui politică,** care își găsește expresia în :

a) sarcina școlii de a face educația politică și ideologică a tinerelor generații, a viitorilor cetățeni ai țării, însușirea de către elevi și studenți a politicii și ideologiei Partidului Comunist Român, a socialismului științific, a concepției materialist-dialectice și istorice despre lume și viață ;

b) formarea și dezvoltarea atitudinii înaintate față de muncă, de avutul obștesc și de îndatoririle sociale, a spiritului revoluționar, creator, a devotamentului față de cauza socialismului și comunismului ;

c) cultivarea dragostei față de patrie, partid și popor, de trecutul de luptă pentru libertate socială și națională a poporului român, față de tradițiile comune de luptă împreună cu naționalitățile conlocuitoare, față de lupta revoluționară a clasei muncitoare ;

d) promovarea spiritului colectiv de întrajutorare, de dreptate, a dragostei de adevăr, cinstei, modestiei și corectitudinii, a responsabilității sociale, a respectului față de legile țării și de normele de conviețuire în societate ;

e) cultivarea respectului față de celelalte popoare, a solidarității cu tineretul de pretutindeni, cu toate forțele progresiste, democratice din întreaga lume.

În același timp, învățămîntul de toate gradele trebuie să înarmeze elevii și studenții cu cunoștințe temeinice în domeniul științelor economice, al conducerii și organizării științifice a producției și a muncii, **în vederea participării active la realizarea sarcinilor economice, la sporirea continuă a eficienței în toate sectoarele de activitate, la întreaga operă de dezvoltare economică și socială a țării, de conducere a societății socialiste.**

Prin predarea științelor sociale se asigură însușirea de către elevi și studenți a unor temeinice cunoștințe economice, social-politice și filozofice, înțelegerea legilor obiective ale dezvoltării sociale, a proceselor și fenomenelor care au loc în natură și societate. De mare însemnătate este cunoașterea mecanismului apariției și soluționării contradicțiilor, formarea convingerii că superioritatea orînduirii socialiste nu se realizează de la sine și că ea presupune luarea în considerare a relațiilor istorice din fiecare etapă, lupta fermă împotriva a tot ceea ce este vechi și promovarea curajoasă a noului. De asemenea, cunoașterea și înțelegerea corespunzătoare a principiilor și căilor de afirmare a democrației socialiste, a normelor eticii și echității socialiste promovate cu consecvență de partidul și statul nostru, contribuie la formarea cetățenilor de mîine ai societății noastre ca participanți activi la progresul forțelor de producție și la perfecționarea relațiilor de producție.

Trebuie subliniat că dezvoltarea în rîndul elevilor și studenților a conștiinței participării active la viața economică și socială nu este legată numai de educarea lor politico-ideologică, în spiritul democrației socialiste, ci și de formarea deprinderilor de muncă în rîndurile acestora. **Activitatea practică productivă, integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică, politehnizarea și policalificarea, cu condiția bunei lor organizări și eliminării oricărui formalism, au numeroase valențe educative.** Ele asigură traducerea în viață a principiului participării active, creează în rîndurile tinerilor **sentimentul utilității sociale a muncii lor,** convingerea că sînt o părticică a eforturilor generale ale societății noastre.

Toate acestea arată marile disponibilități pe care le are școala bazată pe educația prin muncă și pentru muncă, dezvoltarea în rîndurile elevilor și studenților a responsabilității pentru acțiunea conștientă în folosul întregului popor. Totodată, aceasta arată că **învățămîntul devine, în condițiile transformării lui într-o forță de producție a societății, un factor-motor de prim ordin al progresului social general. Iiantul fără de care perfecționarea întregului sistem al relațiilor sociale s-ar desfășura cu multe greutăți sau n-ar putea să aibă loc.**

prof. dr. Gheorghe P. APOSTOL

OM — TEHNICĂ — MEDIU

VALORIFICAREA POTENȚIALULUI DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ AL SPECIALIȘTILOR DIN PRODUCȚIE

EFICIENȚA ECONOMICĂ fie că este exprimată prin gradul de utilizare al materiei prime, consumurile specifice de combustibil și energie, cheltuielile materiale fie prin productivitatea muncii, prin calitatea produselor etc. reprezintă o sinteză a activității tehnologice și, ca urmare, are un conținut științific, iar sporirea continuă a eficienței economice poate avea loc numai prin creșterea influenței și ponderii factorilor științifici în procesul de producție, prin creșterea capacității întreprinderilor de a folosi cuceririle tehnicii moderne. Iată de ce vom încerca în continuare să demonstrăm necesitatea și posibilitatea ca, — în condițiile în care dorim ca revoluția tehnico-științifică să se afirme deplin în economia noastră, să realizăm un adevărat salt calitativ în activitate — personalul ingineresc din producție să joace un rol nou, ca în munca lor să capete o pondere sporită preocuparea pentru cercetarea științifică.

Producție și creație

ORICÎT DE CORESPUNZĂTOARE ar fi o tehnologie în momentul realizării sau a importului ei, datorită ritmului progresului tehnico-științific în etapa actuală, aceasta poate, și chiar rămîne în urmă, dacă nu există o activitate permanentă de cercetare. Legea creșterii exponențiale a științei duce la uzura morală atît a utilajelor cît și a tehnologiilor ; mai mult, se uzează moral și cunoștințele științifice dobîndite la un moment dat. De aceea, este din ce în ce mai necesar să căutăm noi rezerve, să scoatem la iveală și prompt rezervele umane și materiale de care dispunem și să le punem în folosul circuitului economic. Tocmai în acest scop în uzine se face tot mai simțită necesitatea dezvoltării și intensificării activității creatoare de cercetare științifică. Instalațiile și utilajele din uzine nu mai trebuie să fie privite în exclusivitate ca mijloace tehnice de obținere a unor produse ci și ca obiecte de cercetare științifică, ca o importantă bază materială pentru cercetare. Pe utilajele și instalațiile productive se pot desfășura concomitent cu producția și o serie de studii și experimentări în vederea luării unor hotărîri privind atît direcțiile de dezvoltare a utilajelor și tehnologiilor noastre cît și optimizarea randamentelor lor.

Valorificarea cu eficiență superioară a resurselor materiale de care dispunem nu se poate asigura fără perfecționarea continuă și sistematică a tehnologiilor, instalațiilor și utilajelor. Ca urmare, creșterea eficienței economice trebuie urmărită prin toate verigile procesului de producție, în funcționarea utilajelor, în gospodărirea materiilor prime, a combustibilului și energiei, în organizarea fabricației. Prezent în toate verigile procesului de producție este și inginerul, chimistul sau economistul. De aceea, inginerilor, chimiștilor, economiștilor este necesar să li se asigure condiții optime pentru documentare și pentru organizarea și efectuarea unor studii și experimentări în vederea perfecționării, sub diferite aspecte, a producției.

Este vorba de stimularea specialiștilor direct implicați în procesul de producție pentru **rezolvarea unor probleme de cercetare chiar în timpul exercitării atribuțiilor și sarcinilor directe de muncă.** Enunțată astfel, ideea obligă la o întrebare : dacă timpul de muncă al specialistului din întreprindere este afectat integral rezolvării problemelor de producție, cînd s-ar mai putea rezolva și probleme de cercetare ? Nu dorim să afirmăm că o parte din timpul de muncă ar rămîne disponibil, dar considerăm că acest timp ar putea fi folosit mai rațional, de pildă, prin rezolvarea unor cercetări aplicative, care nu numai că nu împiedică procesul operativ de producție, ci, din contra, poate să contribuie la perfecționarea lui continuă. Devine tot mai evident că în timpul celor opt ore de muncă trebuie să gîndim și să realizăm soluții noi, să descoperim noi rezerve în tehnologiile pe care le conducem și în instalațiile pe care le realizăm și le exploatăm.

Asigurarea unor condiții optime de studiu, gîndire și schimb de păreri prezintă o importanță deosebită pentru stimularea spiritului de creație. Munca de creație necesită cunoștințe la zi, dialog cu puncte de vedere critice, dorința de competitivitate cu alte personalități. Dar nu ar fi bine să se stabilească cît la sută din timpul de lucru al inginerilor să fie afectat cercetării, deoarece această împărțire ar fi cu totul și cu totul artificială. Consider însă că **ar trebui să acceptăm ideea necesității efectuării cercetării în timpul procesului de producție, ideea cercetării procesului de producție, a tehnologiilor, utilajelor și instalațiilor care produc de către însiși inginerii care le exploatează** și le pot cunoaște cel mai bine. Și sîntem convinși că stimulați în acest sens specialiștii vor găsi și timpul și energia necesară în acest scop și vor putea rezolva cu mai multă competență și operativitate problemele cu care sînt confruntați zi de zi.

Locul de muncă, instalațiile, tehnologiile, întregul proces de producție trebuie privite ca un domeniu industrial unitar, asemănător cu orice alt domeniu de activitate științifică, în care lucrătorii sînt chemați ca, paralel cu activitatea de producție propriu-zisă, să desfășoare o intensă activitate științifică, în care să descopere și să aplice principii și relații noi, optime, atît tehnice și tehnologice, cît și economico-organizatorice. Cu atît mai mult cu cît o țară ca a noastră care își dezvoltă în ritm rapid economia și care exportă tehnologii trebuie ca în fiecare moment să cunoască nivelul tehnic al tehnologiilor proprii, comparativ cu situația mondială ; evident, pentru aceasta este necesar să existe din partea specialiștilor preocupări continui pentru **studiul stadiului și tendințelor de dezvoltare a tehnologiilor și utilajelor, iar din partea conducerilor unităților respective preocuparea pentru asigurarea condițiilor de documentare cu literatura de specialitate la zi.**

Mutații calitative

NOILE CONDIȚII cu care se confruntă producția, **necesitatea reducerii cheltuielilor materiale de producție, a consumurilor specifice de energie și combustibil, a creșterii productivității muncii, a producției nete etc. impun intensificarea utilizării capacității creatoare a lucrătorilor și bineînțeles și a specialiștilor.** În această optică ni se pare necesară o schimbare substanțială a rolului inginerilor în procesul de producție, o adevărată mutație calitativă în activitatea inginerilor și economiștilor.

Astăzi **industria noastră are nevoie de ingineri** cu o solidă pregătire profesională, dar și **cu un mod de a gîndi economic și politic,** care în timpul procesului de producție să studieze, să gîndească, **să producă nu numai produse materiale ci și idei, soluții și principii noi,** care aplicate apoi în procesul de producție să ducă la creșterea eficienței economice, la perfecționarea tehnologiilor.

Rezolvarea acestei probleme este pe deplin posibilă. În prezent, în întreprinderi vin absolvenți ai învățămîntului

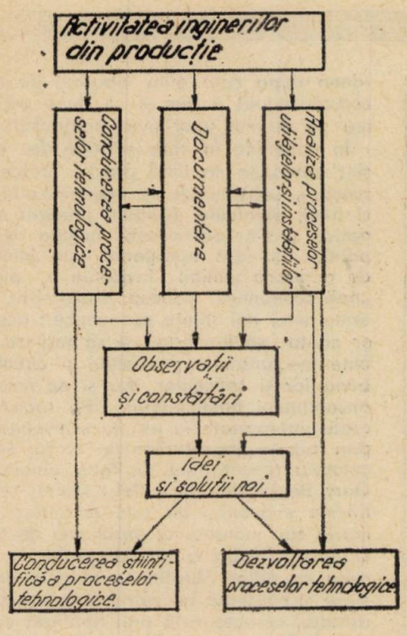

superior cu o bună pregătire atît teoretică cît și practică, care în timpul anilor de studiu au desfășurat și o intensă activitate de cercetare științifică, însușindu-și metode și instrumente cu care să opereze mai tîrziu în procesul de producție în vederea valorificării cunoștințelor lor teoretice.

Este, desigur, foarte necesar să utilizăm cît mai rațional materiile prime, energia, agregatele și instalațiile, dar în egală măsură **trebuie să ne gîndim și la utilizarea rațională a forței de muncă,** deoarece oamenii au rolul hotărîtor în procesul de producție. Nu credem că exagerăm dacă afirmăm că nici nu poate fi concepută utilizarea rațională a materiilor prime, a energiei sau a bazei tehnico-productive fără utilizarea rațională a forței de muncă. De aceea, credem că trebuie să oferim inginerilor **un alt loc în structura procesului de producție,** nu numai de executant ci și de **creator,** de **cercetător,** cu atît mai mult cu cît în întreprinderile industriale pot și trebuie desfășurate activități științifice care interesează în mod special profilul lor : valorificarea superioară a unor subproduse proprii, intensificarea procesului tehnologic, micșorarea consumului de energie, combustibil și reactivi, prelungirea duratei de lucru a utilajelor și aparatelor, combaterea poluării mediului etc.

Specialiștii din uzine, prin specificul muncii lor, pot efectua observații de lungă durată asupra procesului tehnologic, asupra funcționării utilajelor și a aparaturii de automatizare. Prin urmărirea pe o perioadă mai mare de timp a fenomenelor fizico-chimice care se desfășoară în utilajele tehnologice și a comportării utilajelor în diferite condiții de lucru se pot aprofunda corelațiile care există între diferiți parametri ai procesului tehnologic și chiar se descoperă corelații noi.

Aprofundarea corelațiilor dintre parametrii procesului tehnologic și descoperirea a noi corelații au un rol deosebit de important pentru stabilirea unor măsuri în vederea creșterii randamentului de extracție a metalelor, micșorarea consumurilor specifice de combustibil, energie și reactivi, prelungirea duratei dintre două reparații capitale etc. Considerăm că studiile și experimentările efectuate direct la nivel industrial sînt cele mai eficiente, deoarece se scurtează foarte mult perioada de cercetare prin renunțarea la fazele de laborator și pilot și se realizează cu consumuri materiale și eforturi umane mai reduse.

Dar pentru aceasta, specialiștii, în speță inginerii, ar trebui scutiți de o serie de sarcini administrative și organizatorice, acestea urmînd să fie preluate de către maiștri și tehnicieni. Se pune desigur și problema dacă maiștrii și tehnicienii ar putea prelua o parte din sarcinile inginerilor. Credem că unele dintre ele ar putea fi preluate imediat, iar pentru cele cu grad sporit de dificultate s-ar impune începerea acestui proces prin pregătirea corespunzătoare a maiștrilor și tehnicienilor în vederea preluării sarcinilor tehnologice de rutină. De altfel, legea nr. 6/1977 privind rolul și atribuțiile maistrului în producție, precizează foarte clar sarcinile maiștrilor în organizarea și conducerea procesului de producție, stimulînd și cultivînd o atitudine nouă la maiștri, în sensul de a acționa ca adevărate cadre de conducere, cu toate atribuțiile ce revin acestei funcții :

„Dezvoltarea și modernizarea accelerată a producției materiale impun întărirea rolului maistrului în organizarea și conducerea procesului de producție, sporirea neîntreruptă a contribuției sale la utilizarea cu maximum de eficiență economică a resurselor materiale și umane, la identificarea sistematică și utilizarea rezervelor de creștere a productivității muncii, îmbunătățirea continuă a nivelului calității produselor, mobilizarea colectivelor de muncitori pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor, în concordanță cu obiectivele planului național unic de dezvoltare economică și socială. Maistrul are obligația să asigure realizarea științifică a sarcinilor de plan care revin formației de lucru încredințate și să ia toate măsurile de organizare științifică a producției și a muncii".

Instituționalizarea creativității

CONSIDERĂM că este momentul să acordăm toată atenția instituționalizării și organizării activității științifice în procesul de producție. Fiecărui inginer din uzină ar trebui să-i revină ca sarcină, în afara problemelor de producție, și o temă de cercetare științifică, legată însă direct de procesul de producție. Aceste teme trebuie să se refere la activitatea de zi cu zi a inginerului, să poată fi realizată la fața locului, să nu necesite instalații experimentale suplimentare, să se refere la „detalii" ale proceselor de producție, să poată fi rezolvată într-un termen relativ scurt. De exemplu, micșorarea consumului de material refractar la convertizoarele de cupru, este o temă de cercetare mai amplă, de nivelul unui cercetător profesionist, dar urmărirea influenței regimului de temperatură a convertizoarelor de cupru sau a acidității zgurelor elaborate în convertizor asupra consumului de material refractar sînt teme de cercetare indicate pentru inginerii din secțiile productive. Pentru rezolvarea lor este necesară analizarea unor mărimi și parametri ai procesului de producție și, de asemenea, urmărirea funcționării instalației pe o perioadă mai mare de timp.

În întreprinderile industriale funcționează cele mai noi tipuri de utilaje și instalații, dintre care o parte însemnată din import. De aceea, în practica întreprinderilor este necesar să fie înrădăcinată din ce în ce mai puternic ideea că licențele achiziționate constituie ele însele o **„materie primă"** care trebuie să fie transformată și perfecționată, valorificată superior, printr-o creație originală.

Fiecare inginer din uzină ar trebui să urmărească evoluția pe plan mondial a unei tehnologii, instalații sau utilaj, similare cu cele din întreprindere sau sectorul, în care lucrează, astfel încît **în fiecare moment să cunoască la ce nivel se află tehnica noastră comparativ cu tehnica din alte țări.** Numai în felul acesta vom avea o bază solidă, atunci cînd trebuie să decidem asupra unei tehnologii sau instalații (înlocuirea completă a acesteia sau numai îmbunătățirea sa), numai așa vom putea fi la curent cu realizările din alte țări, numai așa vom putea ține pasul cu tehnica mondială.

De asemenea, chiar și atunci cînd este necesar ca unele lucrări de cercetare să fie realizate de colective mari și complexe, problema este rezolvabilă deoarece inginerii dintr-o întreprindere formează un colectiv mixt cu o pregătire complexă. La experimentările efectuate pe instalațiile din uzine pot participa și este chiar indicat să participe în afară de inginerii tehnologi și ingineri mecanici, termotehnicieni, electrotehnicieni, automecanici, etc. precum și economiști beneficiindu-se în plus și de aportul experienței colectivului de muncitori și de datele statistice necesare.

Prin introducerea activității de cercetare pentru inginerii din uzine s-ar pune în funcțiune și un mecanism de **documentare obligatorie** al acestora, un instrument vital pentru ridicarea nivelului lor profesional. Acest mecanism în foarte multe situații poate fi mai eficient decît perfecționarea prin sistemul de reciclare la anumite perioade de timp, care, de fapt, se desfășoară mai mult teoretic, avînd caracterul unei pregătiri generale. În acest sistem inginerii ar putea să se documenteze continuu, **să studieze continuu probleme legate direct de procesul de producție,** iar rezultatul acestei activități se va concretiza în măsuri cu aplicații eficiente directe în sectoarele productive.

Prin instituționalizarea activității productiv-științifice s-ar crea deci premisele de transformare a pregătirii profesionale într-un **proces continuu,** s-ar lărgi universul de acțiune și de conlucrare al inginerilor și economiștilor aceștia fiind totodată feriți de plafonare. Inginerii din uzine vor trece din ce în ce mai mult de la funcția de „personal de execuție", de „administratori" ai tehnologiilor și instalațiilor, la funcția creatoare de dezvoltare a acestora.

În felul acesta se va întări potențialul tehnic și economic al fiecărei întreprinderi, iar la nivel național se va simți și o creștere substanțială a raportului dintre personalul de cercetare și cel productiv, factor de asemenea, hotărîtor pentru promovarea progresului tehnic și creșterea eficienței economice.

ing. Viorel ȚIBEA

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

„Noii economişti": abstracţii sterile cu funcţii apologetice (I)

ÎN PEISAJUL ofensivei ideologice lansate de cercurile capitaliste în scopul de a justifica din punct de vedere teoretic procesul funciar de destabilizare a societăţilor occidentale ca şi măsurile de austeritate menite să permită depăşirea fenomenelor de criză, curentul „noilor economişti" ocupă un loc aparte. Particularitatea acestuia nu este însă determinată exclusiv de mesajul său ideologic, asemenea celui al altor teorii burgheze urmărind să consolideze poziţiile zdruncinate ale capitalismului. Nota aparte adusă de „noii economişti" rezidă în maniera de a susţine acest mesaj : o poziţie de extremă dreaptă, adesea agresivă, nu numai faţă de postulatele şi orientările economice şi politice ale gîndirii revoluţionare, ci şi faţă de cele ale unor şcoli de gîndire economică burgheză cu orientare de centru sau radicale, şcoli cu merite recunoscute în lumea social-politică capitalistă ; o poziţie afişînd intenţia nu numai de a asigura perpetuarea capitalismului ci de a-i reconferi vigoarea şi perspectivele din perioada de ascensiune. „Demain le capitalism" îşi intitulează astfel lucrarea de căpătîi una din figurile de marcă a „noilor economişti" francezi — l-am numit pe Henri Lepage. Poate fi însă dată istoria înapoi ?

Reuniţi pe poziţii dogmatice „noii economişti" propun „soluţia salvatoare" : construirea întregii vieţii economice şi social-politice pe baza teoriei clasice a liberalismului economic formulată cu peste 200 de ani în urmă de Adam Smith. Neîmplinirile, neajunsurile, criza orînduirii capitaliste decurg după opinia „noilor economişti" din ereziile comise faţă de capitalismul „pur". Aceasta este esenţa reţetei cu care „noii economişti" *) întîmpină mutaţiile şi transformările de amploare ale lumii, marile probleme economice, sociale şi politice cu care se confruntă lumea de astăzi, cu care se va confrunta cea de mîine. Evident că în aceste condiţii, funcţia utilitaristă a acestei ideologii — funcţie remarcabilă la alte teorii burgheze — prezintă scăderi vădite. Să urmărim însă tezele de bază ale doctrinei amintite, să analizăm în ce măsură există realmente o filiaţiune de idei între gîndirea privind liberalismul economic a celui care a fost numit de Marx „economistul perioadei manufacturiere" şi cea a „noilor economişti", să desprindem semnificaţiile sociale ale teoriei „noilor economişti".

Principalele teze ale „noilor economişti" pornesc de la fapte incontestabile : şomajul şi pauperitatea, inflaţia ridicată, depresiunea psihologică şi alienarea, criza orînduirii sociale bazată pe exploatare : manifestate în ultimii ani în ţările capitaliste dezvoltate, aceste fenomene au spulberat viziunea optimistă asupra creşterii economice, ca şi mitul societăţii de consum ; au înlăturat iluzia potrivit căreia economia capitalistă este, în fine, un domeniu controlabil şi controlat, cu mecanismul de funcţionare supus deciziei forţelor conducătoare. Dar dacă acest fapt este implacabil, nu acelaşi lucru se poate spune despre judecăţile asupra posibilităţilor de înlăturare a fenomenelor menţionate.

Teoria „noilor economişti" se bazează — am putea spune exclusiv — pe ideea cunoscută a raţionalităţii comportamentului individual, extinsă apoi la comportamentul colectiv. „Omul are un comportament relativ raţional şi opţiunile sale sînt dictate de căutarea celui mai mare avantaj al său" — afirmă J.J. Rosa. [1]) Aceasta face — subliniază „noii economişti" — să nu fie necesare obiective predeterminate, prevăzute, planificate ; potrivit ipotezelor emise evoluţia societăţii ar fi rezultatul ghidajului eficient al mîinii „invizibile" a pieţei sau, altfel spus, ea ar rezulta din acţiunea individilor şi grupurilor cu condiţia esenţială de a le lăsa libera întreprindere şi concurenţă. Din perspectiva acestui prim elaborat ideologic, „noii economişti" se raliază unei teze neoclasice după care statul nu trebuie să aibă alt rol decît acela de interpret fidel al preferinţelor individuale în sectoarele în care piaţa (concurenţa) nu este posibilă ; potrivit celor mai multe păreri acestea s-ar limita la : securitatea naţională, politică, justiţie. Se acreditează ideea după care orice abatere de la această regulă a dus şi va duce societatea pe drumul unor mari neajunsuri.

În condiţiile în care relaţiile de piaţă sînt apreciate ca fiind practic atotcuprinzătoare, substituindu-se economicului, socialului, politicului (trebuie precizat că în optica „noilor economişti" funcţia deciziei politice în sens tradiţional este înlocuită de acţiunea „mîinii invizibile a pieţii") „noii economişti" concep, pasă-mi-te, naşterea unei noi ştiinţe economice ; aceasta ar căuta „să înţeleagă şi să regleze mai bine mecanismele producţiei şi circulaţiei bunurilor şi serviciilor, dar şi pe cele ale ansamblului fenomenelor din societate", toate interpretate în esenţa şi evoluţia lor prin prisma raporturilor de piaţă. La un colocviu recent ţinut la Paris, americanul Gary Becker afirma astfel : „Ceea ce defineşte economia nu este caracterul de marfă sau material al problemei de tratat ci natura însăşi a acestei probleme : tot ceea ce ridică chestiunea alocării de resurse şi alegerea în cadrul unei situaţii de raritate, caracterizată prin finalităţi curente, relevă economie şi poate fi tratată prin analiză economică". [2]) În această accepţie inflaţia va avea în mare măsură aceeaşi determinare întîlnită pentru creşterea populaţiei sau criminalitate, politică etc.

Să urmărim aceste determinări. Iată, de exemplu, explicaţia scăderii populaţiei. Situaţia la începutul revoluţiei industriale sau în mediul rural era următoarea : naşterea unui copil corespundea cu o investiţie rentabilă întrucît antrena cheltuieli ce puteau fi compensate, cu cîştig, de către resursa viitoare — o creştere a forţei de muncă a familiei, asigurarea bătrîneţii părinţilor preluată în grijă de copii etc. Cum în prezent (sau în mediul rural) datele problemei s-au schimbat — cheltuielile legate de naşterea copiilor sînt mult mai mari, iar resursele previzibile diminuate (de exemplu asigurarea bătrîneţii este instituţionalizată) — natalitatea scade.

Dar ce cauze are inflaţia, în funcţie de ce este concepută evoluţia criminalităţii ? Prima ar decurge din contopirea organică a două elemente : a) pe de o parte existenţa unei pieţe politice în care cetăţenii oferă voturi contra promisiunii unor politicieni care, ca „homo-economicus", sînt mînaţi în primul rînd de satisfacerea propriilor lor interese şi nu a celor publice ;

FIŞE

Manifestări tehnico-ştiinţifice dedicate Congresului partidului

● *Apropiatului eveniment politic pe care-l reprezintă cel de-al XII-lea Congres al P.C.R. îi este dedicat simpozionul „Informatica în pregătirea fabricaţiei, programarea, lansarea şi urmărirea producţiei", ce se desfăşoară în aceste zile la Timişoara. Simpozionul este organizat de Institutul central pentru conducere şi informatică şi de Centrul teritorial de calcul electronic din localitate. Programul cuprinde 70 de comunicări ale unor specialişti din cadrul I.C.I., din unităţi de informatică, centrale şi întreprinderi industriale şi de construcţii, din învăţămîntul superior. Rezolvările şi experienţele prezentate, propunerile făcute de către participanţi se constituie într-un pachet de modalităţi şi soluţii concrete urmărind înfăptuirea prevederii din proiectele documentelor Congresului partidului, referitoare la extinderea utilizării sistemelor informatice în conducerea producţiei.*

● *Sesiunea de comunicări ştiinţifice ce urmează să se desfăşoare la începutul lunii noiembrie sub auspiciile Institutului de Economie mondială va avea ca temă dezvoltarea şi perfecţionarea activităţii de comerţ exterior în cincinalul 1981–1985. Comunicările — ce vor fi prezentate de cercetători ai domeniului, de specialişti şi cadre didactice — vor adînci, printre altele, probleme privitoare la dezvoltarea exportului de produse din industria construcţiilor de maşini, chimice etc ; prognozarea evoluţiei preţurilor în viitorul cincinal ; specializarea în cadrul C.A.E.R. precum şi relaţiile economice cu ţările în curs de dezvoltare, etc.*

● *În editura craioveană „Scrisul Românesc" a apărut recent lucrarea „Formarea cadrelor naţionale în ţările în curs de dezvoltare" autor Ion Roşu Hamzescu. În volum se urmăreşte investigarea unei arii problematice complexe, cu implicaţii dintre cele mai însemnate asupra modernizării structurilor economico-sociale ale ţărilor în curs de dezvoltare ; în acest cadru perspectiva economică este împletită cu analiza dimensiunilor sociale proprii procesului educaţional, cu semnificaţia unor acţiuni politice. O problemă prioritară prezentă în majoritatea ţărilor din „lumea a treia" — se relevă în lucrare — o constituie eradicarea analfabetismului — în numeroase state ale continentului african, de exemplu, numai 2-5% din populaţia adultă ştie să scrie şi să citească — ca o primă etapă, esenţială, în direcţia formării de cadre naţionale.*

b) pe de altă parte interesul omului politic pentru a instaura și dezvolta inflația ; aceasta permite finanțarea cheltuielilor publice – și deci cîștigarea voturilor. Și iată cum : grație creșterii prețurilor prin inflație, și – ca urmare a revendicărilor sindicale – grație sporirii salariilor, impozitele, fiscalitatea pot fi trecute în tranșe superioare asigurînd o constituire amplificată a rețetelor fiscale. Criminalitatea ar evolua și ea în funcție de variația avantajelor (cîștigul la fața locului) și costurile comparative (asprimea pedepsei etc.) ale crimei etc.

Se impune subliniat faptul că a apărut **un puternic curent de critică concentrată asupra acestor teorii orientate cu fața la trecut.** Criticile sînt formulate nu numai de către economiștii ce se situează pe poziții revoluționare, ale clasei muncitoare ci și din partea a numeroși economiști burghezi care sesizează gravitatea pericolului economic social și politic pe care l-ar prezenta promovarea unor astfel de idei și măsuri extremiste [3]). Pe de o parte este contestată însăși baza filozoficoeconomică a curentului respectiv. Ph. Lefournier arăta astfel că „Noi nu sîntem Robinsoni. Mai mult, avem nevoie de proiecte colective care să armonizeze calculele (interesele) noastre individuale". În același cadru este repudiată extinderea abuzivă și generalizarea interpretării fenomenelor prin prisma mecanismului de piață, făcînd abstracție de însemnătatea capitală a altor cauze. Americanul L. Klein, neîmpărtășind ideea promovării tipului de om rece, avid, repace, arată că „pentru crime ca și pentru dragoste nu se poate raționa prin analogie cu analiza economică". La rîndul său P. Rosanvallon scrie că ipoteza „noilor economiști" după care toate „activitățile umane pot fi apreciate pornind de la criterii de utilitate și interes", reflectă „o simplificare cel puțin abuzivă [4]).

Se subliniază o – cel puțin – insuficientă cuprindere analitică, de către noul curent, a fenomenelor demografice, sociale etc. Să ne mai referim oare la prăpastia – subliniată în mai multe studii – care există între ceea ce reprezintă cauzele reale ale inflației, între aceea ce economiștii burghezi consideră drept cauze ale inflației și interpretarea denaturată, comportamentală, a genezei acestui fenomen de către „noii economiști" ?

Focul criticii se îndreaptă și spre o altă problemă la fel de importantă : lipsa de conținut, de consistență științifică a teoriei „noilor economiști". „Criza actuală a lumii este mai mult o criză de «ce facem» decît de «cum facem» – arată Ph. Lefournier. Ori analizînd teoria „noilor economiști" care nu dă nimic în termenii primei anchete, ai „sentimentul de frustrare". Criticii „noilor economiști" relevă, totodată, faptul că economia „pură" de piață, cu condiții egale, perfecte de concurență a fost întotdeauna o construcție abstractă, simplificatoare, un ideal sau cel mult un instrument metodologic de analiză lipsit de o reprezentare concretă completă ; de aceea ea nu este și nu poate fi nicidecum o realitate cît de cît posibilă. Și iată argumente : 1) „Capitalismul se traduce prin multiplicarea situațiilor de monopol și mai ales de dominație a capitalului asupra muncii – ca cea mai importantă expresie a spulberării mitului egalității între diferiți agenți economici" [5]) ; 2) Ar putea exista oare un capitalism „pur" atunci cînd la originea politicilor protecționiste, a intervenției statului în economie se află însăși demersul marilor industriași, produși de bază ai capitalismului liberei concurențe ? Fără doar și poate avem de face cu o nouă plăsmuire, cu o plăsmuire avînd misiuni apologetico-sociale dintre cele mai precise și nocive.

dr. Dan POPESCU

*) Școala noilor economiști s-a remarcat inițial în S.U.A., pe fondul unor politici de inspirație liberală dar care — și acest lucru a fost considerat cel mai important — utilizau instrumente de acțiune de natură keynesistă. „...ceea ce ne unește împotriva gîndirii lui Keynes este... sentimentul că guvernul complică problemele : piața funcționează mai bine..." sublinia Martin Feldstein, unul dintre „noii economiști" americani apreciat a fi dintre cei mai ascultați (citat după Ph. Lefournier „Adam Smith ? il va bien merci". Expansion, decembrie 1978). Teoria „noilor economiști" se înscrie astfel, cel puțin la începuturile ei, ca o variantă a neoliberalismului — curent de gîndire burgheză acreditat de exponenți de prestigiu între care monetaristul Milton Fridman. Variantele acestui curent de gîndire neoliberală — grefate într-o bună măsură pe aprecierea diferită a ratei de diminuare a rolului statului — cele mai multe dintre acestea fiind chiar „mai fridmaniste" decît însăși Milton Fridman, nu au întîrziat nici ele să apară. Așa cum remarca Ph. Lefournier în studiul citat, se pot distinge : a) o orientare pragmatică, reprezentată de Martin Feldstein, R. Hall ș.a. (M.F. : „Rolul statului trebuie să fie limitat dar nu nul. Trebuie reconstruit sistemul răspunzînd la adevărata întrebare : care este rolul optim al guvernului ?") ; b) o orientare reformistă, promovată, între alții, de Yale Brozen, R. Luca, etc. (Y.B. : „Eu constat că piețele libere acționează minunat mai bine pentru a satisface consumatorul... și că interpunerea statală acționează la fel de bine pentru a contracara această eficacitate. Toate intervențiile sînt contraproductive și risipitoare de resurse...") ; c) o variantă intitulată libertariană, promovată, între alții, de M. Rothbard și Martin Fridman jr. (M.R. : „Inamicul este statul" iar [illegible] antiimpozit este o mișcă tipic libertariană" de răspuns). După cum subliniază studiul D. Danic Careil (vezi D. Danic Careil, Les nouveaux économistes : en économie rien de nouveau...", Economie et finances agricoles„ sept oct. 1978, Problemes économiques nr. 1598/1978), „difuzînd și vulgarizînd unele teorii americane" s-au reunit pe poziție și „noii economiști" francezi : J.J. Rosa, Fl. Aftalion, A. Frouçans, H. Lepage, A. Wolfelsperger ș.a.

[1]) J.J. Rosa, Ce vor noii economiști", L' Express, 5—11 iunie 1978.

[2]) Asemănător J.J. Rosa remarcă și el : știința economică este o „știință a comportamentului uman în circumstanțe de raritate". Cum totul este rar, totul este economic și deci explicabil prin știința economică" (J.J. Rosa ș.a., L'Economie retrouvé).

[3]) Este, de asemenea, necesar de subliniat un anume interes pe care raționamentele respective îl prezintă „în măsura în care (aceste raționamente n.n.) se fundamentează „... pe o demunțare a procesului birocratic", relevă unele mecanisme mai fine de funcționare ale pieții, posibilitatea extinderii unor elemente de analiză economică etc. (vezi, de exemplu, și Pierre Rosanvallon, Utopia noilor economiști . dreapta în căutarea unui proiect de societate. Cadres, C.F.D.T., sept.-oct. 1978, Problèmes Economiques nr. 1615, 21 martie 1979).

[4]) P. Rosanvallon, loc. cit.

[5]) P. Rosanvallon, loc. cit.

Autorul subliniază însemnătatea majoră a creării unei intelectualități autohtone precum și dificultățile, recunoscute, pe care le întîmpină țările în curs de dezvoltare în a stăvili exodul cadrelor proprii superior calificate spre țările industrializate. Ultimele două capitole ale lucrării sînt consacrate contribuției țării noastre la formarea cadrelor naționale pentru țările în curs de dezvoltare.

Predarea economiei

● *Relevînd necesitatea perfecționării continue a procesului de învățămînt în cadrul catedrelor de economie politică din sistemul învățămîntului superior al U.R.S.S., I. Stolearov sugerează – în articolul „Novii ucebnii god i zadaci kaledr politiceskoi ekonomii" (Noul an școlar și sarcinile catedrelor de economie politică), publicat de revista Ekonomiceskie nauki (nr. 8/1979) – o serie de direcții de urmat în rezolvarea acestei probleme. Pentru a corespunde cerințelor ridicate de societatea socialistă dezvoltată, procesul de învățămînt trebuie să dezvolte interesul studenților față de teoria economică, să-i antreneze în activități de cercetare, ceea ce contribuie la stimularea gîndirii creatoare. Este important, de asemenea, – apreciază I.S. – să se evite „sterilizarea" studiului prin ocolirea relevării lipsurilor și dificultăților care se întîlnesc în realitatea practică, căci numai printr-o analiză critică poate fi asigurată formarea spiritului creator la studenți. O sarcină importantă pentru colectivele catedrelor de economie politică o constituie intensificarea combaterii ideologiei burgheze.*

O plagă încă neeradicată

● *„Revue internationale du Travail", editată de Organizația Internațională a Muncii publică în numărul său din septembrie-octombrie a.c., sub semnătura lui Elios Mendelievich, un studiu intitulat „Le travail des enfants" (Munca copiilor). În întreaga lume, apreciază autorul, în cursul anului 1979 existau 52 de milioane de copii sub 15 ani, angajați în activități productive. Repartiția geografică indică faptul că numărul cel mai mare al acestora se înregistrează în țările Asiei de Sud-Est – 29 de milioane față de numai 0,7 milioane în Europa și 0,4 în America de nord. Recurgerea la munca copiilor ,uneori chiar prin încălcarea legislației, ar avea mai multe cauze. Pentru țările în curs de dezvoltare, motivul principal este sărăcia ; tot atît de însemnată este lipsa școlilor sau a locurilor de agrement ; pot fi semnalați deopotrivă factori legați de dezechilibre familiale precum și migrațiile de proporții către centrele urbane, ceea ce constituie un element de instabilitate și insecuritate.*

Care sînt însă consecințele angajării copiilor în activități productive ? Potrivit studiului amintit binecunoscutelor efecte resimțite de aceștia din punct de vedere al sănătății, al dezvoltării psihice, al instrucției școlare, li se adaugă, consideră E. M., riscul, mai mare decît la adulți, față de accidentele de muncă.

FIȘE

Convorbiri economice cu Mihály SIMAI

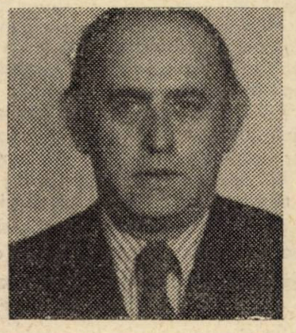

O DISCUȚIE cu profesorul MIHÁLY SIMÁI, directorul adjunct al Institutului de economie mondială din Budapesta, personalitate marcantă a vieții științifice internaționale, reprezintă fără îndoială un moment de referință pentru înțelegerea preocupărilor actuale ale economiștilor maghiari și a perspectivelor de dezvoltare economico-socială ale Ungariei. Reproducem mai jos largi extrase din interviul pe care domnia sa a avut recent amabilitatea să-l acorde la Budapesta unui redactor al revistei noastre.

INTERDEPENDENȚE ȘI RESTRUCTURĂRI ÎN ECONOMIA UNGARIEI

— Un studiu al profesorului Jozsef Bognár releva nu demult că în cazul Ungariei exporturile reprezintă circa 40% din venitul național, iar importurile sporesc cu 2,5% pentru fiecare procent de creștere a venitului național. În ce măsură afectează actuala situație economică mondială economia ungară, ținînd seama de participarea ei tot mai intensă la circuitul economic mondial ?

— Schimbările din economia mondială sînt de fapt un fenomen permanent. Ele constau nu numai din creșterea prețului surselor de energie și altor materii prime, ci și din alte tipuri de schimbări cum ar fi progresul tehnic și accentuarea concurenței pe piața mondială. Aceasta din urmă atît din cauza accelerării dezvoltării unor noi centre de putere în lumea capitalistă — am în vedere țări ca Japonia, R.F. Germania — cît și a faptului că anumite țări în curs de dezvoltare au devenit capabile să producă bunuri foarte competitive : este vorba nu numai de textile și încălțăminte, ci și de aparate electrocasnice, în general de articole tehnice tot mai sofisticate. Piața internă foarte restrînsă a celor mai multe dintre aceste țări le „împinge" să exporte pe piața mondială, tendință care are drept consecință un nou val de protecționism.

Simpla enumerare a acestor schimbări arată, cum spuneam, că ele au de fapt un caracter permanent și că nu este de așteptat o îmbunătățire a situației, ci mai curînd contrariul. Problemele economice internaționale se vor adînci pentru o țară ca Ungaria. De aceea, sarcina adaptării la schimbări devine foarte importantă pentru politica economică. De fapt, Ungaria a înțeles acest lucru mai demult și a luat mai multe grupuri de măsuri de adaptare la mediul economic extern în schimbare. În esență, ele privesc efectuarea unor restructurări în economia națională, îmbunătățirea relațiilor economice externe și perfecționarea în continuare a sistemului de conducere și planificare a economiei. Este vorba, totodată, și de sporirea eficienței instituțiilor, de strîngerea legăturilor dintre știință și producție și de mai buna utilizare a potențialului de cercetare etc.

Primul grup de măsuri este legat de necesitatea dezvoltării selective a ramurilor economiei, a dezvoltării ramurilor industriale care s-au dovedit competitive în noua situație, ca și a unor noi ramuri capabile să asigure un export eficient pe piața mondială și, implicit, să permită importul de materii prime și tehnologii moderne. Paralel, se prevede menținerea la același nivel, restrîngerea sau chiar renunțarea la anumite activități industriale nerentabile, de mică complexitate, produsele respective urmînd a fi procurate din import în baza unor acorduri de cooperare pe termen lung. De pildă, se va renunța la unele ramuri ale industriei textile, care se bazează acum pe materii prime importate.

Această restructurare este sarcina nr. 1 a economiei ungare în momentul de față, cu precizarea că principalele schimbări structurale sînt de așteptat în următorul cincinal (1981—1985).

— Ce implicații are această orientare a strategiei dezvoltării ?

— Sarcina pe care ne-am propus-o este dificilă, ea nu este numai economică, ci și socială și politică. Nu vrem să creăm prin măsuri economice probleme sociale, dar vor fi probleme. Unele întreprinderi care nu sînt competitive vor trebui să fie închise sau să-și modifice profilul de producție. Va trebui găsit de lucru pentru cei care lucrau în ramurile la care se va renunța, ceea ce face necesară sporirea mobilității forței de muncă în concordanță cu necesitățile economiei naționale. Este totuși un risc care trebuie asumat pentru realizarea unei structuri mai eficiente a economiei.

— În ce măsură influențează modificările din economia mondială aplicarea noului mecanism economic al Ungariei, introdus în anul 1968 ?

— Dificultățile care au apărut între timp în economia mondială au fost una din cauzele pentru care reforma economică nu s-a aplicat așa cum s-a decis atunci. Au existat și alte rațiuni neeconomice, de ordin intern. În perspectiva experienței acumulate concluzia care se desprinde însă pentru Ungaria este continuarea aplicării noului mecanism de planificare și conducere a economiei, introducerea de noi măsuri pe linia reformei. În acest cadru, aș menționa în primul rînd necesitatea îmbunătățirii sistemului de prețuri, a sporirii flexibilității lui, pentru a reflecta nivelul și mișcarea prețurilor mondiale, ca o condiție a evidențierii realiste a costurilor și rezultatelor activității întreprinderii. Evident, aceasta presupune între altele o flexibilitate sporită și în politica veniturilor, în sensul ca acestea să reflecte mai exact rezultatele activității fiecărei întreprinderi, competitivitatea produselor ei. Măsuri în direcția amintită vor fi introduse începînd din 1980.

— Aminteați ca o orientare centrală intensificarea participării Ungariei la diviziunea internațională a muncii....

— Pentru Ungaria autarhia este imposibilă, ar fi o sinucidere economică. Acest lucru a fost înțeles de mult timp. El presupune însă stabilirea unor noi forme și genuri de relații economice internaționale, atît în cadrul C.A.E.R. cît și în afara lui. Una din măsurile necesare pentru intensificarea și sporirea eficienței cooperării între întreprinderi în cadrul C.A.E.R. consider că ar fi îmbunătățirea mecanismului prețurilor, ca o condiție a calculării unor costuri reale. Pe de altă parte, este clar că aprovizionarea cu materii prime și energie nu se poate realiza numai din interiorul C.A.E.R., că sînt necesare surse și din alte țări, în special din țări în curs de dezvoltare.

Necesității dezvoltării relațiilor cu țările în curs de dezvoltare trebuie să-i răspundem printr-o mai mare flexibilitate, prin utilizarea unor forme mai îndrăznețe de cooperare și încheierea de acorduri pe termen lung. Acest proces a început deja în anumite ramuri, el fiind în același timp o problemă importantă a viitorului cincinal.

— Care considerați că sînt perspectivele instaurării unei noi ordini economice internaționale, după eșecul UNCTAD V ?

— Pentru instaurarea noii ordini este nevoie de o participare sporită din partea tuturor țărilor, inclusiv a țărilor socialiste, participare care presupune și adoptarea unor măsuri de ordin intern. Dacă nu dispun de fonduri mari sau de piețe prea largi, țările socialiste pot oferi în schimb o relație stabilă de cooperare, în interes reciproc.

În ce privește țările occidentale, nu cred că ele vor fi gata să îndeplinească măcar o parte minimă din cererile țărilor în curs de dezvoltare fără presiunea politică a acestor țări interesate să modifice diviziunea internațională a muncii. Este vorba de un proces îndelungat și complex, a cărui durată va depinde și de capacitatea de negociere a țărilor în curs de dezvoltare, de unitatea lor.

— Cum apreciați colaborarea cu oamenii de știință români ?

— Am un mare respect pentru activitatea multor economiști români, le cunosc activitatea, le urmăresc publicațiile, ne întîlnim la conferințe internaționale, avem schimburi de vizite, ca de pildă cu Institutul de economie mondială din București. Chiar dacă nu întreprindem cercetări comune, ne cunoaștem bine.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

SĂPTĂMÎNA NAȚIUNILOR UNITE PENTRU DEZARMARE

Dezarmare — dezvoltare: o relație ce trebuie rezolvată în folosul popoarelor

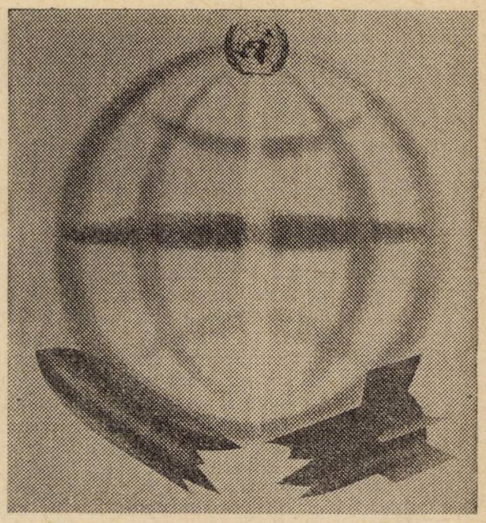

ÎNTRE PROBLEMELE globale care confruntă lumea contemporană, suscitînd un interes vital, discuții și controverse aprinse atît în forurile politice, cît și în cele științifice și în opinia publică internațională, un loc dintre cele mai importante îl dețin problemele dezarmării și dezvoltării. Faptul este întru totul justificat de proporțiile, fără precedent istoric, atinse de irațională cursă a înarmărilor și de consecințele dezastruoase pe care aceasta le are asupra tuturor domeniilor vieții sociale, economice, politice, climatului moral, incluzînd în acțiunea-i profund nocivă totalitatea statelor lumii, indiferent dacă sînt mari sau mici, foarte bogate sau foarte sărace, puternic dezvoltate sau aflate în curs de dezvoltare. Un aspect care reține atenția în ultimul timp este depășirea tratării cursei înarmărilor ca un fapt în sine, izolat de celelalte fenomene contemporane. Tot mai mulți oameni politici, cercetători, ziariști au adus în fața opiniei publice, cu argumente peremptorii, constatarea obiectivă că între amețitoarea cursă a înarmărilor, care amenință însăși existența pe planeta noastră, și celelalte probleme vitale ale omenirii, în mod special cele ale dezvoltării, există o relație directă, o strînsă interdependență. Pe vasul comunicant care leagă cele două mari recipiente ce absorb resursele de energie, forță de muncă, inteligență și fonduri ale omenirii — în mod obiectiv limitate — circulația este, din păcate, mai puternică înspre cel al înarmărilor și nu înspre cel al dezvoltării.

Se cuvin semnalate, de asemenea, semnele evidente ale unei schimbări în mentalitatea privind controlul asupra cursei înarmărilor, pînă de curînd apanaj al factorilor de decizie politică și militară și al unui restrîns grup de specialiști, control la care popoarele își revendică o legitimă participare. O expresie a acestei tendințe o constituie și desfășurarea „Săptămînii Națiunilor Unite pentru dezvoltare", manifestare care se desfășoară pe baza hotărîrii adoptate anul trecut de sesiunea specială, consacrată dezarmării, a Adunării Generale a O.N.U. Începută la 24 octombrie, odată cu tradiționala „Zi a Națiunilor Unite", săptămîna pentru dezarmare își propune să atragă odată mai mult atenția guvernelor, opiniei publice, asupra necesității stringente de a se reduce cheltuielile militare, iar fondurile astfel eliberate să fie folosite în scopuri pașnice, pentru dezvoltare. Un fenomen dintre cele mai îmbucurătoare este și interesul crescînd al oamenilor de știință care studiază fenomenele politice ale lumii contemporane pentru problemele legate de consecințele cursei înarmărilor, dezarmării și dezangajării militare, teme care — așa cum s-a întîmplat la recentul Congres Mondial al Asociației Internaționale de Științe Politice de la Moscova (12—18 august 1979) —, s-au situat pe primul plan al atenției celor 1 600 de participanți din 58 țări ale lumii.

PENTRU ORICE ANALIST lucid al modului în care sînt absorbite resursele de energie, forță de muncă, inteligență și fonduri ale comunității internaționale în ansamblul ei, ale fiecărei țări în parte, ale grupurilor de state sau regiuni ale lumii în scopuri militare și în scopul dezvoltării, se impune constatarea unor disparități alarmante în favoarea primei categorii, disparități nu numai ilogice, iraționale, dar care, în multe cazuri, frizează absurdul.

Ne-am oprit pentru ilustrare la cîteva cifre concludente reținute pentru impactul lor psihologic, dat fiind că ne aflăm în Anul internațional al copilului. Astfel, în timp ce pentru scopuri militare se cheltuiesc anual peste 400 miliarde dolari, neiertătoarele statistici internaționale relevă că numărul copiilor ce vor muri de foamete și boli de malnutriție va fi de 8 milioane. Dacă cheltuielile pentru un soldat au ajuns la 16 000 de dolari pe an odată cu sofisticarea tot mai accentuată a tehnologiilor militare, pentru școlarizarea unui copil se cheltuiesc abia 260 de dolari anual, ca să nu mai vorbim că în Anul internațional al copilului 370 de milioane de copii în vîrstă școlară nu au posibilitatea să învețe. Într-un secol în care cuceririle științei medicale fac posibile transplantul de inimă, de rinichi, de ochi, 5 milioane de copii mor anual de maladii care ar putea fi eradicate prin imunizare, iar 100 000 de copii își pierd în fiecare an vederea din lipsa vitaminei A.

Defalcarea cheltuielilor militare pe domenii nu este mai puțin semnificativă pentru disparitatea nefirească în favoarea acestora față de domeniile similare ce caracterizează dezvoltarea pe planeta noastră. Ce poate fi, astfel, mai nefiresc decît faptul că cel mai efervescent sector al comerțului mondial este comerțul cu arme ?! Statisticile cuprinse în *Anuarul S.I.P.R.I., 1979* sînt elocvente în acest sens: anual se vinde în întreaga lume echipament militar nuclear și convențional în valoare de 20 miliarde dolari. Într-un moment în care problemele energetice se pun cu atîta acuitate, stîrnind neliniști și îngrijorare, se cheltuiesc de patru ori mai multe fonduri pentru arme decît pentru energie.

Antrenate într-o cursă inegală, secătuitoare, țările în curs de dezvoltare, care nu pot satisface cerințele de bază pentru circa o treime din totalul locuitorilor lor, sînt nevoite să cheltuiască 90 de miliarde pentru forțele lor militare, sumă care, dacă ar fi canalizată către asigurarea nevoilor de primă urgență de alimente, educație, sănătate, locuințe, ar ajuta la îmbunătățirea vieții multor oameni. Cît de nefast se repercutează greaua povară a cheltuielilor pentru apărare asupra populației din țările în curs de dezvoltare se poate vedea, între altele, din faptul că ele absorb sume de trei ori mai mari decît cele pentru sănătate.

Cu totul insuficient se dovedește și ajutorul economic primit din partea țărilor dezvoltate, ajutor care nu reprezenta în anul 1977, de exemplu, decît a douăzecea parte din suma cheltuită de acestea pentru scopuri militare. Cumulate, cheltuielile militare ale țărilor dezvoltate au crescut între 1960—1977 cu 200 miliarde dolari, în timp ce asistența lor economică către țările în curs de dezvoltare n-a crescut decît cu 10 miliarde. Aceasta în timp ce peste 650 de milioane de oameni trăiesc sub limita sărăciei în Orientul Apropiat, America Latină, Africa, Asia de est și sud, iar aproximativ 750 de milioane sînt subnutriți. Prăpastia dintre bogați și săraci crește amenințător, diferența dintre venitul pe locuitor între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate dublîndu-se din 1960. Dacă în țările dezvoltate media venitului național pe locuitor a atins 5 690 de dolari, în țările în curs de dezvoltare ea nu este decît de 530 de dolari. O nouă problemă care se conturează a fi dintre cele mai dificile o va constitui în viitor asigurarea locurilor de muncă pentru cei 900 de milioane de maturi ce se vor adăuga forței de muncă mondiale existente, estimată la 1 700 milioane. Și în acest domeniu, țările în curs de dezvoltare au situația cea mai dificilă, avînd de asigurat locuri de muncă pentru 750 milioane de oameni.

Confruntată cu disparități de mărimea celor citate, cu probleme dintre cele mai dificile, începînd cu energia și resursele, continuînd cu hrana, poluarea, creșterea inflației, șomajului și numeroase altele, omenirea este obligată să optimizeze folosirea resurselor sale de toate felurile ca să poată depăși situațiile de criză, ca să poată progresa, asigurîndu-și o viață fericită, la adăpost de foamete, boli și amenințări. Iată de ce, continuarea pe actuala traiectorie a cursei înarmărilor — conform estimărilor, în anul 2000 se vor cheltui 14 trilioane de dolari, la cursul actual, pentru cursa înarmărilor — apare oricărui om lucid ca ilogică, irațională, o aventură care poate duce omenirea la o catastrofă ireparabilă.

ÎN FAȚA ACESTEI SITUAȚII devin tot mai numeroși oamenii de știință care dau o replică hotărîtă adepților cursei înarmărilor, care demonstrează cu o puternică argumen-

tație necesitatea vitală pentru omenire de a opri această cursă demențială. Un exemplu în acest sens îl constituie și recentul Congres Mondial al Asociației Internaționale de Științe Politice, care a acordat un loc principal în cadrul dezbaterilor problemelor dezarmării și dezangajării militare, în general, problemei războiului și păcii, aducînd argumente de ordin științific în favoarea unor acțiuni politice care să ducă la acțiuni hotărîte, concrete de dezarmare și dezangajare militară în Europa și în întreaga lume, la abolirea războiului ca mijloc de rezolvare a conflictelor dintre state, la folosirea resurselor cheltuite actualmente pentru scopuri militare în scopul dezvoltării, progresului și bunăstării omenirii. Mi s-au părut de o deosebită importanță o serie de comunicări care au pus în discuție și au dovedit falsitatea unora dintre argumentele de „șoc" ale adepților cursei înarmărilor, cum ar fi, de pildă, teoria jocurilor, folosită adesea în sprijinul continuării escaladei înarmărilor și perfecționării tehnologiilor militare pe considerentul că o mai bună și eficientă informație asupra adversarului, precum și posibilitatea distrugerii sale chiar după ce ai fost ținta primului atac nuclear, ar acorda o mai mare siguranță și garanții împotriva unui asemenea atac. Într-o pertinentă analiză, semnificativ intitulată „Geometria cursei înarmărilor", un grup de trei cercetători americani conchidea că actuala cursă a înarmărilor este conceptualizată ca „dilema prizonierului", cu adăugirea că fiecare partener poate detecta inițial voința de cooperare sau necooperare a celeilalte părți. Dezvoltînd un model teoretic al acestei situații ei au demonstrat că depășirea unui anumit „prag" al escaladării înarmărilor, pe baza informațiilor despre cealaltă parte, nu mai duce la securitate, ci mărește pericolul declanșării unor conflicte și sporește încordarea dintre state. Deci, nu în dezvoltarea tehnologiilor militare trebuie căutată soluția securității, ci în măsuri de sporire a încrederii reciproce. Dacă adăugăm că cercetările și dezvoltarea tehnologiilor moderne înghit cea mai mare parte a sumelor destinate înarmărilor, reiese și mai bine în evidență importanța unei concluzii ca cea a studiului amintit.

Abordînd probiema „Măsurilor de sporire a încrederii și strategiei dezarmării", Hans Günter Brauch de la Universitatea Heidelberg (R.F.G.) opina că orice nouă măsură de sporire a încrederii poate influența pozitiv procesul destinderii europene, poate contribui la crearea unui climat politic în care importanța elementului militar în relațiile internaționale să fie diminuată. Asemenea măsuri ar îmbunătăți posibilitatea rezolvării pașnice a conflictelor și ar contribui la o limitare reală a armamentelor, paralel cu creșterea încrederii și înțelegerii mutuale în domeniul schimburilor economice. Comunicarea citată a pledat pentru dezvoltarea unor analize științifice în domeniul măsurilor de sporire a încrederii și în alte domenii decît cele militare, care să sprijine adoptarea unor măsuri realiste în următoarea etapă a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, de la Madrid din 1980. Între asemenea „cîmpuri de cercetare științifică" autorul indica : investigarea viitoarelor reguli de desfășurare a manevrelor militare, mișcărilor de trupe și observatorilor, dezvoltarea unei structuri regionale de soluționare a crizelor, imaginarea unor metode științifice de „standardizare" a bugetelor militare, plecîndu-se de la cifrele date publicității etc. Așa cum a arătat cu numeroase prilejuri România, orice măsuri menite să ducă la realizarea dezarmării, la scăderea tensiunii sînt bine venite și ele trebuie multiplicate avîndu-se în vedere obiectivul major — dezarmarea generală și totală, începîndu-se cu dezarmarea nucleară.

De un larg interes se bucură ideile, precum cea cuprinsă în propunerea țării noastre la sesiunea specială a Organizației Națiunilor Unite consacrată problemelor dezarmării, privind înghețarea și apoi reducerea bugetelor militare, începînd cu bugetele militare ale țărilor mari, și folosirea sumelor astfel eliberate în scopurile dezvoltării. Un procent semnificativ care ar putea fi afectat din actualele bugete militare unor scopuri pașnice ar fi, după părerea autoarei publicației „Cheltuielile mondiale militare și sociale", Ruth Leger Sivard, cel de 10 la sută. La nivelul actual al cheltuielilor militare, aceasta ar însemna 42 miliarde de dolari, care ar urma să fie cheltuiți pentru mai multe locuri de muncă, mai multă hrană, pentru reducerea inflației, pentru lupta împotriva poluării, pentru descoperirea și exploatarea unor noi surse energetice, asigurarea unei mai bune sănătăți și educații, pentru diminuarea tensiunii în lume. O asemenea acțiune, transpusă în viață prin participarea tuturor statelor lumii ar putea face ca la încheierea acestui secol omenirea să-și schimbe înfățișarea. Autoarea citată imaginează un scenariu pentru un asemenea program, pe care îl cităm ca semnificativ în ceea ce privește domeniile ce ar urma să beneficieze de pe urma unei asemenea reduceri a bugetelor militare. Suma cea mai mare — 6 miliarde de dolari — ar urma să fie acordată pentru ajutorarea micilor agricultori din țările în curs de dezvoltare — domeniu care cuprinde majoritatea forței de muncă din respectivele țări. Urmează, în ordine — cu 5,5 miliarde dolari — asistența pentru educația primară, unul dintre domeniile care au cel mai mult de suferit în actuala configurație a repartiției fondurilor omenirii. Sume aproape echivalente ar urma să fie cheltuite pentru ajutorarea celor înfometați și pentru un program internațional de „purificare a aerului" — cîte 5 miliarde de dolari. Urmează — cu 4 miliarde — ajutorul de care ar urma să se bucure calificarea profesională a tinerilor (dintre cei 50 milioane de noi muncitori care sporesc anual forța de muncă a omenirii, marea majoritate sînt fără nici o pregătire) și alte 4 miliarde pentru purificarea apei (avîndu-se în vedere că în întreaga lume peste 2 miliarde de oameni nu dispun de apă potabilă). Trei miliarde de dolari ar urma să fie afectate reînnoirii surselor energetice ale omenirii și cîte 2 miliarde pentru realizarea unor tehnologii ieftine pentru țările slab dezvoltate, eradicarea malariei (care, numai în Africa provoacă moartea a 1 milion de copii anual) și educarea sanitară a femeilor. Planificarea familială și serviciile maternale ar beneficia de 1,5 miliarde, ca și ajutorul sanitar și pregătirea cadrelor sanitare. În sfîrșit, 0,5 miliarde ar urma să fie cheltuite pentru asigurarea vaccinării copiilor, dată fiind situația catastrofală din țările în curs de dezvoltare, unde mor anual 15 milioane de copii din cauza difteriei, tetanosului, poliomielitei și altor boli, eliminate de mult în țările dezvoltate, cu ajutorul vaccinurilor.

Se înțelege, scenariul propus poate comporta amendamente, o altă împărțire a fondurilor. El rămîne, după părerea noastră, interesant prin sublinierea domeniilor celor mai acut frustrate de cheltuielile exorbitante ale cursei înarmărilor și a căror situație ar putea fi, dacă nu adusă într-o stare de prosperitate, cel puțin îmbunătățită simțitor.

ADEVENIT tot mai evident pentru oamenii politici adevărul că, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, lichidarea subdezvoltării **„este condiționată de oprirea cursei înarmărilor, de hotărîrea de a înceta cheltuirea de fonduri uriașe pentru armamente din ce în ce mai complicate, pentru distrugerea omului și a civilizației și de a îndrepta aceste mijloace — atît financiare, cît și materiale și umane — în direcția dezvoltării economice, de a pune pe deplin cunoștințele științifice în folosul bunăstării și fericirii popoarelor"**. Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist Român privind poziția României în problemele dezarmării și, în primul rînd, ale dezarmării nucleare, prezentată din însărcinarea președintelui Nicolae Ceaușescu în plenul sesiunii speciale a O.N.U. ,consacrată problemelor dezarmării, a reprezentat una dintre contribuțiile cele mai substanțiale la dezbaterile privind această problemă vitală a umanității, fiind apreciată pozitiv de reprezentanții statelor membre ale O.N.U. Ea are meritul de a fi adus în fața Adunării Generale un ansamblu închegat de măsuri concrete, a căror aplicare ar putea constitui un însemnat pas înainte pe calea realizării unuia dintre cele mai imperioase deziderate ale lumii contemporane. Fundamentat pe o analiză lucidă, obiectivă, a realităților lumii contemporane, documentul românesc pune în evidență, între altele, deturnarea principalilor factori ai dezvoltării către scopuri distructive, așa cum este cazul revoluției tehnico-științifice de care depinde, în ultimă analiză, creșterea economică viitoare a omenirii, precum și rezolvarea unora dintre problemele sale vitale cum ar fi poluarea, energia, alimentația. Or, după cum se știe, aproape jumătate din cheltuielile pentru cercetare sînt îndreptate spre scopuri militare, iar un sfert din totalul cercetătorilor și inginerilor de cea mai înaltă specializare din lume lucrează pentru scopuri distructive.

Analize tot mai adînci și frecvente ale strînsei interdependențe dintre dezarmare și dezvoltare, făcute de oamenii politici, de cercetători, de ziariști, apar zilnic în presă, sînt cuprinse în dezbateri științifice sau în volume. Ele au meritul de a contribui la crearea unui puternic curent de opinie în favoarea unor măsuri hotărîte, concrete, de dezarmare și dezangajare militară, precum cele propuse de România socialistă, măsuri care ar restabili fluxul normal, firesc al resurselor omenirii, fie ele umane, financiare sau de inteligență, către scopul umanist al dezvoltării în avantajul tuturor popoarelor lumii.

Leon TALPĂ

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Previziuni F. A. O.

POTRIVIT ultimului raport F.A.O., culturile cerealiere au fost afectate în acest an în special de seceta pronunțată din zona Sahelului și de nivelul scăzut al precipitațiilor în India. Producția de grîu și cereale secundare va fi deci inferioară cifrei record de 1 207 mil. t. atinsă anul trecut.

Pentru prima dată în ultimii cinci ani se pare că producția mondială de cereale nu va acoperi cererea, ceea ce va duce la o reducere corespunzătoare a stocurilor. F.A.O. estimează la 169 mil. t. necesarul de import de grîu și cereale secundare pentru 1979/80, respectiv cu 11 mil. t în plus față de anul agricol anterior. Se apreciază că, în cazul în care principalele țări exportatoare nu vor rezolva problema transportului, livrările reale ar putea fi inferioare necesarului estimat.

În ceea ce privește producția de orez se pare că va atinge 381 mil. t, sub nivelul celei din 1978, cele mai însemnate creșteri fiind avute în vedere pentru principalele țări exportatoare.

În această situație se așteaptă menținerea unor niveluri ridicate ale prețurilor — peste cele din sezonul anterior — la grîu și cereale secundare și diminuări la grăsimi și oleaginoase.

Ajutoarele alimentare pentru străinătate în sezonul 1978/79 sînt apreciate ca reduse — 9,5 mil. t — așteptîndu-se ca în următoarea perioadă să atingă cifra de 9,8 mil. t.

Priorități energetice argentiniene

A TREIA ȚARĂ, în rîndul producătorilor latino-americani de țiței și gaze naturale, Argentina își acoperă în proporție de 85 la sută necesitățile energetice din producția proprie de hidrocarburi. Pentru a se putea ajunge în anul 1985 la acoperirea integrală din resurse interne a necesarului, Ministerul energiei și minelor preconizează un amplu program constînd din punerea în exploatare a bazinelor din interiorul țării, precum și trecerea la explorarea posibilităților potențiale de care se pare că dispune platoul continental. În acest scop, forurile de resort argentiniene sînt interesate în atragerea de parteneri externi care să efectueze lucrări de explorare și exploatare sub controlul companiei naționale Yacimientos Petroliferos Fiscales care va efectua și rambursarea, inclusiv în petrol, a firmelor străine, după satisfacerea necesităților interne ale Argentinei.

Preocupări similare există și în ce privește uraniul, rezervele de oxid de uraniu cunoscute în prezent fiind de 25 000 t, iar cele estimate de încă 16 000 t. Cheltuielile anuale de explorare se cifrează anual la 6 mil. dolari, în acest an fiind prospectată o zonă de 100 000 km². Argentina obține anual peste 200 t oxid de uraniu, numai linia de prelucrare intrată în producție în acest an realizînd 55 t. Se prevede construirea unei noi fabrici care, din 1983, va obține 700 t oxid de uraniu. Argentina are în vedere ca pînă în 1990 să dispună de o capacitate energetică nucleară de 3 000 MW și 15 000 MW pînă în anul 2000.

Perspectivele recesiunii în S.U.A.

RECESIUNEA, al cărei început a fost prevăzut de specialiștii americani pentru primăvara anului viitor, se pare că se face simțită în economia S.U.A. începînd chiar cu trimestrul IV al anului în curs. Se prevede, ca tendință, un declin al ratei de creștere a P.N.B., iar în industrie sectoarele afectate vor fi în primul rînd construcția de automobile, petrochimia, producția de fire sintetice, cea de aparate de uz casnic. Primele semne au început deja să apară, în special imposibilitatea diminuării stocurilor de automobile, scăderea împrumuturilor contractate de la bănci de cetățenii particulari și o tendință de reducere a investițiilor, mai întîi a celor efectuate de firmele particulare mici, care se pare că vor fi urmate în 1980 de cele mijlocii și mari.

Orientări în dezvoltarea economică

Nicaragua — obiective ale refacerii economiei

DUPĂ VICTORIA forțelor patriotice, reunite în jurul Frontului Sandinist de Eliberare Națională, care a pus capăt, după o perioadă de 43 de ani, dictaturii clanului Somoza, în prezent, în Nicaragua se desfășoară o vastă acțiune de reconstrucție în toate planurile — politic, economic și social. În procesul refacerii economice, noile autorități au de rezolvat o serie de probleme de mare complexitate : datoria externă a țării se ridică la 1,5 mrd. dolari, în timp ce în seifurile Băncii Centrale din Managua, după căderea dictaturii, au fost găsite numai 2,5 milioane dolari ; mari suprafețe cultivate cu bumbac, cafea, trestie de zahăr au fost distruse sau necultivate ; aproximativ 90% din întreprinderile industriale au suferit mari stricăciuni, iar multe din căile de transport au fost deteriorate.

Una dintre primele măsuri luate de noul regim a fost expropierea tuturor bunurilor și proprietăților aparținînd familiei fostului dictator Somoza și complicilor acestuia. În același timp, s-a hotărît naționalizarea băncilor particulare, companiilor de asigurări și a industriilor minieră, forestieră și de pescuit. O acțiune importantă, de mari proporții a constitutit-o expropierea unui număr de 1250 proprietăți agricole (aproximativ 700 000 ha), aceasta reprezentînd o primă etapă din programul de înfăptuire a reformei agrare. Se preconizează ca prin aplicarea reformei agrare peste 50% din terenurile agricole ale țării să treacă în proprietatea statului, care va organiza mari ferme agricole de stat.

Printre sarcinile etapei următoare figurează pe primele locuri creșterea productivității muncii și promovarea unei politici de dezvoltare a agriculturii și a industriei agroalimentare în vederea reducerii importurilor de alimente.

Iată cîteva date care ilustrează potențialul economic al țării : subsolul dispune de însemnate rezerve de cupru, aur și argint, iar printre principalele resurse agricole sînt de menționat porumbul, orzul, trestia de zahăr, bumbacul, cafeaua, banane etc. Industria prelucrătoare asigura înainte de război 25% din P.N.B. și participa cu 40% la exporturile țării. La nivelul anilor 1973—1974 se obțineau 800 mil. kWh energie electrică — jumătate din surse hidroenergetice — circa 350 mii t uleiuri, 114 mii t benzină, materiale plastice, cherestea, ciment, textile etc.

Guvernul R. S. România și Guvernul de Reconstrucție Națională din Nicaragua au hotărît să stabilească relații diplomatice începînd cu data de 6 septembrie 1979, cele două guverne exprimîndu-și convingerea că stabilirea relațiilor diplomatice va contribui la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre țările și popoarele lor.

Rodica Maria RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

TENDINȚA de redresare a **dolarului** S.U.A. pe piețele valutare a continuat să se manifeste și în săptămîna 15—19 X 1979, influențat de anunțarea creșterii produsului național brut în trim. trei cu 2,4% (față de o scădere în trim. doi de 2,3%), precum și a scăderii ratei anuale a inflației : 8,4% în același trimestru (9,3% în trim. doi).

Yenul japonez a înregistrat cele mai mari fluctuații atingînd un nivel minim de 234 yeni / 1 dolar pe 17.X.1979 (depreciere de 3% în raport cu nivelul din 12.X. de 227 yeni / dolar). Banca Japoniei a fost nevoită să intervină masiv pe piață — cu sume care au depășit zilnic cîteva sute de milioane de dolari — pentru a opri o depreciere prea accentuată a yenului, astfel că la sfîrșitul perioadei analizate yenul se redresează pînă la nivelul de 231,50 yeni / 1 dolar, cu 1,9% totuși sub închiderea de referință. **Francul elvețian** a pierdut atît în relația cu dolarul (1,6425 franci / 1 dolar pe 19.X), cît și cu marca vest-germană (109,4 mărci / 100 franci, față de 110,20 mărci / 100 franci respectiv), mai ales în condițiile menținerii unui ecart ridicat între depozitele în franci și cele în dolari și mărci vest-germane. **Lira sterlină** a continuat să evolueze pe o linie descendentă față de dolar, astfel că nivelul din 19.X de 2,1475 dolari / 1 liră era cu 0.6% sub cel al închiderii perioadei anterioare După o redresare de la 1,8050 mărci / 1 dolar pe 16.X, la 1,7950 mărci / 1 dolar pe 18.X — în special ca urmare a zvonurilor privind o nouă creștere a taxei scontului și a taxei de lombard în R.F.G. — **marca vest germană** era cotată la sfîrșitul intervalului analizat la 1,7975 mărci / 1 dolar (depreciere de 0,3% față de închiderea de referință de 1,7925 mărci / 1 dolar).

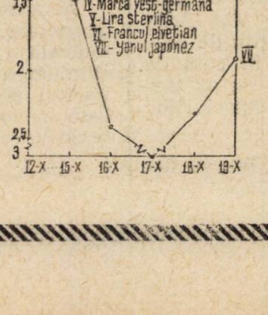

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 15—19 X, lundu-se ca bază cursurile din ziua de 12.X a.c.

Francul francez se situa pe 19.X la 4,2175 franci / dolar, față de 4,21 franci / 1 dolar cu o săptămînă în urmă, înregistrînd o depreciere de 0,2% pe ansamblul perioadei analizate. **Francul belgian** și **lira italiană** erau cotate la sfîrșitul săptămînii, ușor peste închiderea din 12.X, respectiv la 29.05 franci / 1 dolar (față de 29.10 franci / 1 dolar) și 829,00 lire / 1 dolar (față de 829,50 lire 1 dolar).

Nivelul **dobînzilor** la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni s-au situat la cca. 14,875% la cele în eurodolari, 8,25% la cele în euromărci vest-germane și 3,125% la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul metalului galben a manifestat o tendință ușoară de scădere, în special ca urmare a influenței unor factori tehnici, astfel că al doilea fixing din 19. X. de la Londra de 393 dolari / uncie era cu 2 dolari / uncie sub cel corespunzător din 12.X.1979. În această perioadă Trezoreria S.U.A. a vîndut la licitație lunară 750.000 uncii aur la un preț mediu de 391,80 dolari / uncie.

Paul DUMITRAȘCU
GH. MUNTEAN

PRINCIPIUL TRATAMENTULUI PREFERENȚIAL ÎN RELAȚIILE COMERCIALE CU ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE: EVOLUȚII ȘI PERSPECTIVE (II)

Noi reglementări privind măsurile de salvgardare

MĂSURILE de salvgardare reprezintă un domeniu adecvat pentru aplicarea unui regim mai favorabil țărilor în curs de dezvoltare. Dispozițiunile privind măsurile de salvgardare permit restabilirea de obstacole în calea comerțului, obstacole reduse sau consolidate anterior pe baza negocierilor sau interzise în alt mod de regulile comerțului internațional. Măsurile de salvgardare pot fi luate în scopuri diferite : crearea de noi ramuri de producție în țările în curs de dezvoltare sau atingerea unor obiective mai largi de dezvoltare ale acestor țări, dificultăți ale balanței de plăți, perturbarea pieței interne ca urmare a importurilor etc.

În cadrul „Rundei Tokio" s-au convenit deja noi reglementări privind măsurile de salvgardare pentru protejarea dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare și cele adoptate în cazul dificultăților privind balanța de plăți. Nu s-a convenit încă noul text privind măsurile de salvgardare în cazul perturbării pieței.

Textul negociat privind măsurile de salvgardare în scopul protejării dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare îmbunătățește într-o anumită măsură actualele prevederi ale articolului XVIII, secțiunile A și C, din G.A.T.T. Potrivit acestui text, motivele pentru care se poate recurge la măsuri de salvgardare de acest tip sînt mai numeroase. În timp ce în virtutea actualelor dispoziții ale G.A.T.T., țările în curs de dezvoltare nu pot să adopte măsuri de salvgardare decît pentru a crea o ramură de producție determinată, ele vor putea de acum înainte să le adopte și pentru a atinge obiective de dezvoltare mai largi. În anumite împrejurări, țările în curs de dezvoltare vor putea, de asemenea, să nu fie ținute să respecte termenele de procedură în aplicarea acestor măsuri.

Proiectul de declarație privind măsurile comerciale adoptate pentru echilibrarea balanței de plăți prevede o serie de măsuri preferențiale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Se stipulează că țările dezvoltate care aplică măsuri restrictive în scopul menținerii sau restabilirii echilibrului balanței de plăți vor ține seama de interesele țărilor în curs de dezvoltare și vor putea excepta de la aceste măsuri produse interesînd aceste din urmă țări. Țările în curs de dezvoltare n-au reușit, deci, să atingă principalul lor obiectiv, care consta în obținerea unei exceptări generale a produselor lor de la măsurile restrictive aplicate de țările dezvoltate pentru echilibrarea balanței de plăți.

Proiectul de declarație prevede, de asemenea, simplificarea procedurilor de consultare privind restricțiile aplicate de țările în curs de dezvoltare pentru echilibrarea balanței de plăți și acordarea de asistență tehnică de către Secretariatul G.A.T.T. țărilor în curs de dezvoltare în pregătirea acestor consultări.

Revizuirea clauzei multilaterale de salvgardare, în cazul perturbării pieței, a reprezentat problema capitală a N.C.M. De prevederile acestei clauze depinde dacă ea va servi drept instrument care va institui un mecanism juridic de luptă contra protecționismului sau va reprezenta, din contră, cadrul juridic al proliferării măsurilor restrictive, adoptate îndeosebi împotriva exporturilor țărilor în curs de dezvoltare.

În cadrul negocierilor, țările în curs de dezvoltare au subliniat necesitatea de a beneficia de un tratament special, mai favorabil, în cadrul codului privind măsurile de salvgardare. Inițial, ele au solicitat ca țările în curs de dezvoltare să fie, în principiu, exceptate de la măsurile de salvgardare. În Programul de la Arusha, adoptat în februarie 1979, Grupul celor 77 a propus ca țările în curs de dezvoltare mici furnizoare sau nou venite pe piață să fie exceptate de la aplicarea măsurilor de salvgardare. De asemenea, el a solicitat ca măsurile de salgardare luate de țările dezvoltate contra importurilor din țările în curs de dezvoltare să fie limitate în timp și însoțite de măsuri de restructurare în țara importatoare. Țările în curs de dezvoltare au subliniat că măsurile de salvgardare nu ar trebui în nici un caz să aibă drept efect diminuarea exporturilor lor.

Țările dezvoltate au respins propunerile anterioare ale țărilor în curs de dezvoltare privind exceptarea lor totală de la măsurile de salvgardare. Ele au avansat doar formule vagi privind intenția lor de a se strădui să evite impunerea de măsuri de salvgardare contra importurilor de produse prezentînd un interes special pentru țările în curs de dezvoltare.

În același timp, țările dezvoltate au propus includerea în cod a unei prevederi potrivit căreia ele vor înceta să acorde un tratament special și diferențiat, atunci cînd unele țări în curs de dezvoltare sau ramurile de producție vizate ale acestor țări își ridică sensibil nivelul lor de dezvoltare sau țările în curs de dezvoltare în chestiune au devenit competitive pe plan internațional pentru produsul în cauză. Țările în curs de dezvoltare au respins această idee care decurge din conceptul „aplicării graduale".

Tendințe contradictorii

ÎN DOMENIUL aplicării unui tratament preferențial țărilor în curs de dezvoltare se manifestă tendințe contradictorii. Paralel cu unii pași făcuți în direcția unui astfel de tratament au loc procese diametral opuse, de natură să anuleze parțial sau total efectele tratamentului preferențial. Practica țărilor capitaliste dezvoltate este adeseori în contradicție cu principiul aplicării unui tratament preferențial, mai favorabil, țărilor în curs de dezvoltare.

În primul rînd, țările în curs de dezvoltare sînt supuse unei duble discriminări. Pe de o parte, se practică măsuri restrictive discriminatorii, orientate cu precădere contra exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, care sînt principalele victime ale actualului val protecționist. Țările dezvoltate încearcă să creeze și o bază juridică pentru aplicarea selectivă a măsurilor restrictive, insistînd pentru includerea unei clauze în acest sens în codul privind măsurile de salvgardare. În absența unor criterii convenite, o astfel de clauză implică riscul unei aplicări unilaterale și discriminatorii a măsurilor restrictive contra țărilor în curs de dezvoltare, sub pretextul nivelului scăzut al prețurilor de export ale acestor țări.

Pe de altă parte, țările în curs de dezvoltare sînt obiectul unei discriminări decurgînd din structura obstacolelor tarifare și netarifare. De regulă, produsele care fac obiectul exportului țărilor în curs de dezvoltare (produse textile, încălțăminte, produse agricole etc.) sînt supuse la obstacole mai ridicate decît produsele exportate de țările dezvoltate. „Runda Tokio" a accentuat această situație. Astfel, în cadrul N.C.M. reducerea taxelor vamale în ce privește exporturile țărilor în curs de dezvoltare a reprezentat circa o pătrime, în timp ce reducerea globală a acestor taxe a fost de aproximativ o treime. Asistăm, astfel, de fapt la aplicarea față de țările în curs de dezvoltare a unui tratament mai puțin favorabil, în comparație cu alte țări, în locul unui tratament mai favorabil.

În al doilea rînd, tratamentul preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare este supus unui proces de erodare, datorită reducerii obstacolelor tarifare și netarifare pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate. Ca urmare a „Rundei Tokio" se va reduce sensibil marja tarifară de care beneficiază țările în curs de dezvoltare în cadrul S.G.P. Aceste țări nu au primit însă o compensație corespunzătoare pentru această pierdere, de pildă, sub forma unei ameliorări substanțiale a S.G.P.

În al treilea rînd, datorită punerii în practică a conceptului „aplicării graduale", se conturează tot mai mult tendința de a priva parțial sau total de tratamentul preferențial țările în curs de dezvoltare mai avansate și mai competitive. Acest lucru apare pregnant în ce privește modul de aplicare a S.G.P. și prevederile acordurilor negociate în cadrul N.C.M.

În aceste condiții, sporirea participării țărilor în curs de dezvoltare la comerțul internațional necesită atît ameliorarea radicală a tratamentului preferențial aplicat acestor țări, cît și eliminarea măsurilor discriminatorii, practicate față de ele. În spiritul politicii realiste și constructive, România, țară socialistă în curs de dezvoltare membră a Grupului celor 77, militează cu fermitate și consecvență în această direcție.

Victor ALDEA

Notă : Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 42 din 19 octombrie 1979 al revistei noastre.

Un nou capitol de cooperare la nivel european: ENERGIA

LA 29 OCTOMBRIE a.c. se vor deschide la Geneva lucrările primei reuniuni a consilierilor pentru energie ai guvernelor țărilor membre ale Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa (C.E.E./O.N.U.), la care vor participa reprezentanți din țările Europei, S.U.A. și Canadei, delegați ai unor organizații internaționale de specialitate. Constituirea acestui organism a trezit un justificat interes pe plan internațional, fiind considerată ca deschizînd un capitol nou de cooperare în activitățile Comisiei într-un domeniu de cea mai mare actualitate, de intense preocupări pentru țările regiunii.

Un instrument practic în spiritul recomandărilor Actului Final

CREAREA noului mecanism instituțional pe problemele energiei a fost hotărîtă în acest an la sesiunea a XXXIV-a a Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa pe baza recunoașterii unanime a necesității larg resimțite de țările membre de a dispune de un instrument practic pentru impulsionarea unei mai strînse conlucrări internaționale în vederea soluționării problemelor complexe cu care ele sînt confruntate în domeniul energiei.

Rod al eforturilor perseverente ale unor țări europene, între care și România, care au acționat stăruitor, în spiritul recomandărilor înscrise în Actul Final de la Helsinki, noul organ subsidiar al C.E.E./O.N.U. — consilierii guvernamentali pentru energie — este chemat să abordeze într-o viziune globală, unitară, problemele energetice generale din regiunea Comisiei ; el urmărește să valorifice pe un plan superior și rezultatele obținute de celelalte organe de specialitate ale C.E.E./O.N.U., în principal Comitetele pentru cărbune, gaze și energie electrică, în sectoarele respective.

Direcțiile de acțiune ale noului organism sînt clar definite în mandatul ce i-a fost încredințat prin rezoluția de înființare. El trebuie să instituie largi schimburi de informații, date și experiență între statele membre în domeniul energiei, îndeosebi în ce privește resursele energetice și politicile și obiectivele naționale în materie. Pe această bază se va elabora un program de lucru pentru viitorii ani, cuprinzînd acțiuni concrete de interes general-european care să fie realizate de Comisie cu colaborarea tuturor statelor membre. O sarcină importantă privește examinarea aspectelor legate de convocarea sub egida C.E.E./O.N.U. a unei Conferințe general-europene la nivel înalt asupra energiei. În această perspectivă, consilierii guvernamentali se vor constitui ca laboratorul de pregătire a acestei reuniuni de anvergură prevăzută pentru anii următori în Europa. Aceste obiective și preocupări formează și agenda primei reuniuni de lucru a noului organism.

Premise ale colaborării

ÎN CONTEXTUL general al crizei energetice mondiale, țările membre ale C.E.E./O.N.U. din Europa, S.U.A. și Canada sînt confruntate cu tendințe și probleme specifice.

Un studiu recent întocmit de experții Comisiei oferă date revelatorii privind situația din ultimii ani și perspectivele pe termen scurt și mediu ale producției de energie. Astfel, după unele estimări luate ca referință, rezultă că dezvoltarea producției de energie în regiunea C.E.E./O.N.U. în deceniul al nouălea va suferi o încetinire, de la un ritm de creștere de 4% în perioada 1976—1980 la numai 2,7% în perioada 1980—1990.

În ce privește structura producției de energie, se constată o diminuare a producției de combustibili fosili (petrol, cărbune, gaze naturale) care este compensată prin creșterea producției de energie de origine nucleară (vezi tabelul).

Structura producției de energie primară în regiunea C.E.E./O.N.U. (în %)

	1965	1976	1990
Cărbune	44	34	33
Petrol	28	31	28
Gaze naturale	22	27	24
Hidroenergie	6	6	6
Energie nucleară	0	2	9

Sursa : Doc. EC. AD (XVI) ACI/R3. Producția de energie în regiunea C.E.E./O.N.U. pînă în 1990, 24 iulie 1979.

Micșorarea ritmului de creștere a producției de energie în deceniul următor este de natură să accentueze dependența regiunii de sursele exterioare de energie, apreciindu-se că gradul de dependență ar putea să atingă 26% în 1990 față de 19% în 1976, desigur, însă, cu mari diferențe de la o țară la alta.

Aceste evoluții ridică cu acuitate în fața statelor regiunii imperativul punerii în valoare a unor resurse energetice adiționale, care reclamă eforturi foarte importante atît la nivel național cît și subregional și regional. În scenariul elaborat de aceiași experți, varianta maximală, de depășire cu 20% a producției medii de referință pentru 1990, evidențiază că posibilitățile cele mai mari de sporire a resurselor de energie primară în următorul deceniu le oferă folosirea în mai mare măsură a energiei nucleare.

Studiul menționat relevă, pe bună dreptate, între factorii care pot contribui la ameliorarea perspectivelor energetice ale regiunii, rolul însemnat care revine creșterii schimburilor și cooperării internaționale, întreprinderii de eforturi conjugate pentru prospectarea, extragerea, valorificarea și transportul tuturor formelor de energie. Există așadar o necesitate reală pentru dezvoltarea și diversificarea colaborării între toate țările regiunii în scopul găsirii de soluții la problemele energiei.

Idei și acțiuni

ÎN ATENȚIA sesiunii consilierilor guvernamentali pentru energie care începe luni la Geneva vor sta un număr important de teme de cooperare, identificate în studiile și reuniunile de specialitate din ultimii ani, care vor fi îmbogățite cu idei și propuneri ce vor rezulta din actualele dezbateri. Revine acestei reuniuni, ca și întîlnirilor viitoare, sarcina de a selecționa dintr-un larg evantai de opțiuni, temele prioritare de interes general, susceptibile de a fi materializate în acțiuni concrete de colaborare în cadrul și prin intermediul C.E.E./O.N.U.

În documentele pregătite de secretariat se avansează o gamă largă de domenii posibile de colaborare. Ele se referă în principal la prospectarea și exploatarea unor resurse, conservarea energiei, noi tehnologii pentru valorificarea integrală a resurselor exploatate și pentru economisirea combustibililor și energiei electrice, utilizarea noilor surse de energie (solară, eoliană, geotermică, biogazul etc.), dezvoltarea energeticii nucleare, schimburilor comerciale de energie, interconexiunea rețelelor de transport de petrol, gaze și energie electrică și construcția de instalații de transport la mare distanță, folosirea tehnicilor de vîrf, problemele ecologice ale energiei.

Pentru transformarea acestor teme în acțiuni concrete de cooperare, consilierii guvernamentali vor examina posibilitatea folosirii formelor specifice din instrumentarul existent în cadrul Comisiei, verificate cu bune rezultate de-a lungul anilor și, în același timp, vor reflecta modalități practice noi, care să dinamizeze și să mărească eficiența activităților C.E.E./O.N.U. Vor fi avute în vedere elaborarea de studii, sinteze și analize care să încorporeze datele la zi și experiențele înaintate, organizarea de simpozioane, cicluri și vizite de studii, reuniuni periodice de experți, elaborarea de acorduri și convenții, crearea unor centre de cercetare și cooperare.

În același context, se cuvine subliniată însemnătatea pregătirii corespunzătoare și convocării unei conferințe la nivel înalt a țărilor regiunii în problemele energiei.

Sesiunea care se deschide peste cîteva zile la Geneva va pune așadar primele jaloane pentru instituirea unei largi cooperări regionale în domeniul energiei.

Alexandru NICULESCU

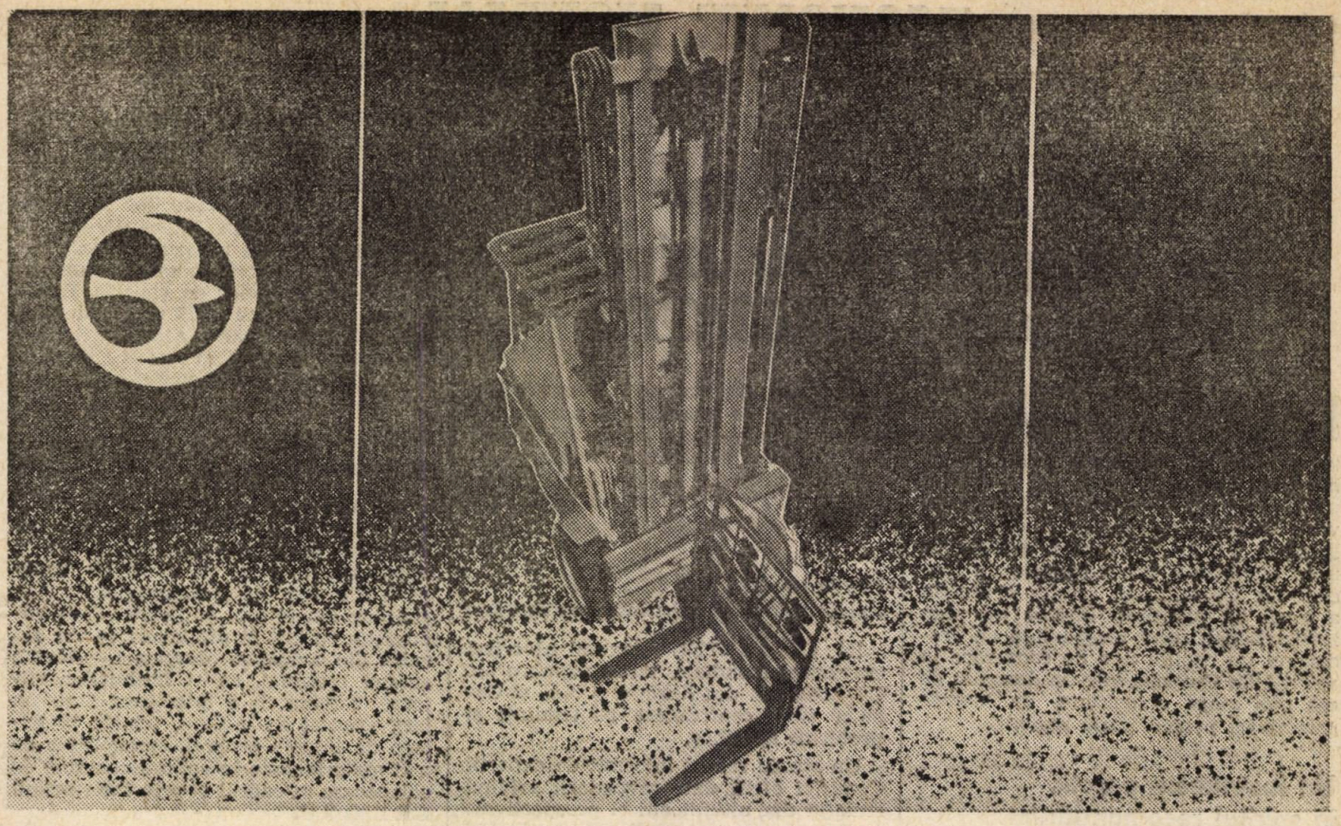

Lăţimea totală a maşinii este un avantaj esenţial pe care-l prezintă

CĂRUCIOARELE DE RIDICAT ELECTRICE CU PRIZĂ TRILATERALĂ

balkancar

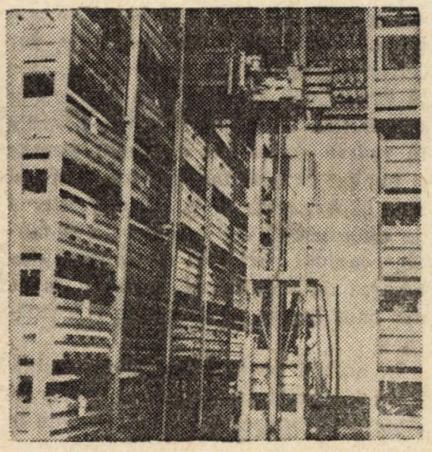

O creştere considerabilă a ariei de stocare ; posibilitate de deservire a stelajelor dispuse pe ambele părţi ale culoarelor, fără a schimba poziţia maşinii; reducerea manevrelor necesare stivuirii ; durată mare a ciclului normal de funcţionare
Capacitate de încărcare : 1 000 kg
Înălţime de ridicare : 5 600 mm
Cursa de întindere (retragere) în cele două părţi : 450 mm
Structură compactă, realizată după sistemul de construcţie modular
Întindere laterală şi rotire la 90° a dispozitivului de priză trilaterală
Viteze de translaţie şi de ridicare mari
Echipament electric realizat după schemă de comandă cu circuit auxiliar, cu contactori şi rezistenţe
Posibilitate de montare a bateriilor de acumulatori cu pozitive tubulare
Acces uşor pentru revizii şi întreţinere
Siguranţă absolută pentru conducător, maşină şi încărcătură

Exportator:
BALKANCARIMPEX
1000 Sofia, str. Alabin nr. 56
Telefon: 88-21-22. Telex: 023431/2
Adresa telegrafică :
BALKANCARIMPEX, Sofia

PUBLICOM

MONDORAMA

Dinamismul industriei de calculatoare

DUPĂ APRECIEREA specialiștilor occidentali, industria electronică face parte dintre ramurile industriale cu o dezvoltare susținută, chiar și în condițiile unei conjuncturi oscilînd între recesiune și creștere lentă. Se evaluează, astfel, că după ce a crescut cu circa 57% în perioada 1975—1978, volumul vînzărilor de calculatoare electronice ale țărilor nesocialiste va spori cu peste 31% între anii 1978—1980 și cu peste 39% în următorii trei ani. Se prevede scăderea în continuare a ponderii calculatoarelor mari în ansamblul vînzărilor (de la 87% în 1975 la 59% în 1983), sub efectul îndeosebi al creșterii rapide a cererii pentru minicalculatoare (vezi tabelul de mai jos). În ceea ce privește instalațiile terminale, vînzările acestora ar urma să sporească de asemenea într-un ritm înalt — de 15% în medie pe an pînă în 1983.

(în milioane dolari)

Categoria	1975	1978	1980	1983
Calculatoare universale	10 600	14 300	17 800	20 800
— ritm mediu anual de creștere (%)	—	12	12	5
Minicalculatoare	1 180	3 065	4 845	10 300
— ritm mediu anual de creștere (%)	—	37	26	29
Mici calculatoare pentru gestiune	400	1 725	2 440	3 850
— ritm mediu anual de creștere (%)	—	62	20	16

Sursa : „L'Usine Nouvelle", nr. 39/1979.

Schimburile R. D. Germane cu țările în curs de dezvoltare

SCHIMBURILE comerciale ale R. D. Germane cu țările în curs de dezvoltare cunosc o dezvoltare continuă, ilustrativ fiind faptul că numai în anul 1978 exportul est-german a crescut cu 32% în raport cu anul anterior (în timp ce pentru țările capitaliste dezvoltate majorarea a fost de numai 6%). Sporurile cele mai ridicate s-au înregistrat în relațiile cu Etiopia, Angola, Argentina, Peru. Libia, Algeria și Siria.

Ponderea principală în exporturile către țările în curs de dezvoltare o dețin produsele industriei constructoare de mașini, obiectivele industriale complete, utilajele pentru transporturile feroviar și rutier, produsele metalurgice, textile, alimentare etc. În ultimii 15 ani, R.D.G. a livrat în aceste țări peste 600 obiective și fabrici complete (fabrici de armături, de ciment, silozuri pentru cereale, fabrici textile etc.), produsele industriale reprezentînd 75—90% din exportul est-german către țările în curs de dezvoltare. La import, pe primele locuri se situează materiile prime, combustibilii și produsele agroalimentare.

În sprijinul dezvoltării relațiilor comerciale, R. D. Germană acordă acestor țări credite guvernamentale, în condițiile rambursării pe termene de 10—12 ani și cu dobînzi reduse.

Microcentralele în producția de energie electrică

CAPACITATEA totală instalată a centralelor electrice din R. P. Chineză a ajuns la 50 de milioane kW, fiind de 30 de ori mai mare decît în anul 1952, iar producția de energie electrică însumează 250 miliarde kWh pe an, respectiv de 36 ori mai mult. În prezent, în diferite regiuni ale țării se află în construcție peste 40 de hidro sau termocentrale mari și mijlocii. Concomitent, se construiesc microcentrale, care reclamă un volum mai redus de investiții și se realizează într-un interval mai scurt de timp. În întreaga țară există 88 mii de microcentrale, cu o capacitate totală de 5,3 mil. kW, numărul lor crescînd rapid îndeosebi în zonele rurale care dispun de o rețea hidrografică suficientă.

Se apreciază că în viitor, pentru acoperirea necesarului crescînd de energie al economiei naționale, atenția se va îndrepta îndeosebi către construirea de centrale electrice pe bază de cărbune (R.P. Chineză dispunînd de bogate rezerve de cărbuni), precum și către valorificarea uriașului potențial hidroenergetic (evaluat la 580 mil. kW), utilizat în prezent în mică măsură.

Reorientări industriale în Franța

ÎN CONTEXTUL actualei crize economice care afectează țările capitaliste occidentale, guvernul francez și-a anunțat recent intenția de a trece la noi orientări în ce privește politica industrială a țării. Coordonatele în care se înscriu evoluțiile viitoare trebuie să țină cont, în concepția specialiștilor francezi de trei factori : diminuarea resurselor de materii prime și în special de resurse energetice, creșterea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția și comerțul mondial, progresul tehnico-științific cu repercusiuni directe asupra industriei sub raportul cererii și al direcțiilor de dezvoltare.

În concluzie, se preconizează să se insiste asupra acelor ramuri industriale care permit un consum redus de materii prime importate sau care pot furniza la export o cantitate mare de materie primă prelucrată, precum și asupra ramurilor care valorifică la maximum resursele de materii prime ale țării. În acest sens se face distincția între trei tipuri principale de industrii: 1) ramuri care asigură prelucrarea primară a materiilor prime sau care nu necesită o calificare specializată a forței de muncă (siderurgie, textile, petrochimie) ; 2) ramurile „clasice" (mijloace de transport, electronică) unde trebuie insistat asupra competitivității în concurența cu celelalte țări industrializate ; 3) noile ramuri generate de revoluția în știință și tehnică, în special cele vizînd dezvoltarea roboților industriali, dezvoltarea biologiei, agriculturii, chimiei, transporturilor și altele.

Pentru realizarea acestor linii generale se preconizează ca întreprinderile să dispună de o largă capacitate de decizie în ce privește orientarea producției, prin faptul că vor beneficia de un sprijin permanent și direct din partea statului în vederea facilitării introducerii rapide a inovațiilor, a progresului tehnic.

Vasele cu pînze din nou în actualitate

MAJORĂRILE de prețuri la produsele petroliere au determinat, între altele, creșterea cheltuielilor de exploatare a navelor maritime, ridicarea costului deplasării mărfurilor și călătorilor cu acest mijloc de transport. Tendința menționată a stimulat cercetările în domeniul proiectării și construcției pe principii noi a navelor, apreciindu-se că perfecționarea motoarelor diesel pentru acestea poate contribui doar cu cel mult 20% la reducerea cheltuielilor pentru combustibil. Asemenea cercetări, efectuate în Anglia, Japonia, S.U.A. și alte țări care dispun de flote maritime importante, se orientează îndeosebi în două direcții : construirea de nave cu multiple destinații și proiectarea unor sisteme de tracțiune care să înlocuiască total sau parțial motoarele diesel.

În cadrul celei de-a doua direcții, sînt studiate mai multe variante, mergînd de la motoarele atomice și pînă la proiectarea de nave cu tracțiune mixtă (motor diesel și pînze) sau chiar folosind numai puterea vîntului, cu ajutorul pînzelor manevrate mecanizat. În timp ce extinderea utilizării motoarelor atomice pe navele comerciale întîmpină dificultăți din cauza costului lor ridicat cît și a măsurilor de protecție aferente, trecerea la motoare care să acționeze pe bază de cărbune și mai ales la tracțiunea cu pînze nu ridică probleme speciale. Chiar dacă opiniile specialiștilor din diferite țări asupra tonajului maxim al navei pentru care ar fi indicată folosirea pînzelor (în mod independent sau combinat cu motorul diesel) oscilează între 35 și 48 mii t.d.w., există un consens în privința importantelor economii de combustibil care s-ar realiza pe această cale în transporturile maritime.

Revista ECONOMICĂ

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 43 din 26 octombrie 1979

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

— Resurse de utilizare mai eficientă a potențialului productiv **(V. Boescu, L. Țintea)** 1
— Reducerea consumurilor materiale, în pas cu progresul științei și tehnicii **(dr. ing. A. Constantinescu)** 3
— Tehnica, tehnologia, organizarea concepute și aplicate prin prisma unor rezultate economice superioare **(dr. Mircea Bota)** 5
— Creșterea competitivității printr-un proces dinamic de înnoire a produselor **(arh. Ioan Popa, dr. Liviu Mureșan)** 7
— Perfecționarea continuă a pregătirii cadrelor pentru o participare tot mai activă și eficientă la organizarea și conducerea economiei (II) **(dr. Corneliu Russu)** 9
— Rolul orașelor agroindustriale în asigurarea dezvoltării armonioase a teritoriului **(dr. Aneta Almășan Radu)** 11
— Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență. Asigurarea și menținerea capacității de plată a întreprinderii — condiție a echilibrului financiar **(asistent univ. Ioan Trenca)** 13
— Majorarea retribuțiilor unor noi categorii de oameni ai muncii **(Elena Badea)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Adunări generale ale oamenilor muncii pentru dezbaterea planului pe anul 1980 **(Dorin Constantinescu)** 16
— Potențialul colectiv de creație, orientat asupra obiectivelor de ordin calitativ **(Adrian Rusu)** 17

TEORII ● IDEI

— Învățămîntul — forță de producție a societății (IV) **(prof. dr. Gheorghe P. Apostol)** 18
— Valorificarea potențialului de cercetare științifică al specialiștilor din producție **(Viorel Țibea)** 20
— Școli ● curente ● economiști. „Noii economiști" ; abstracții sterile cu funcții apologetice (I) **(dr. Dan Popescu)** 22
— Interdependențe și restructurări în economia Ungariei. Convorbiri economice cu **Mihály Simai** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Dezarmare — dezvoltare : O relație ce trebuie rezolvată în folosul popoarelor **(Leon Taipă)** 25
— Principiul tratamentului preferențial în relațiile comerciale cu țările în curs de dezvoltare : evoluții și perspective (II) **(Victor Aldea)** 28
— Un nou capitol de cooperare la nivel european: energia **(Alexandru Niculescu)** 29

IN THIS ISSUE

— Workers' professional training ceaseless improvement for a more and more active and efficient participation în economy's management (II) **(Dr. Corneliu Russu)** 9
— Agroindustrial towns, their role in insuring a harmonious territorial development **(Dr. Aneta Almășan Radu)** 11
— Education — a production force of the society (IV) **(Prof. Dr. Gheorghe P. Apostol)** 18
— Valorising the scientific research capacity of the specialists working in the productive sector **(Viorel Țibea)** 20
— „The new economists" : sterile abstractions with apologetical functions (I) **(Dr. Dan Popescu)** 22
— Interdependencies and reshaping in Hungary's economy. Economic talks with **Mihály Simai,** deputy director of the Institute for world economics, Budapest 24
— The principle of the preferential treatment in trade relations with developing countries : new evolutions and trends (II) **(Victor Aldea)** 28
— A new chapter in the European cooperation ; energy **(Alexandru Niculescu)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Le perfectionnement continu de la formation des cadres pour une participation plus active et efficience toujours à l'organisation et à la direction de l'économie (II) **(dr. Corneliu Russu)** 9
— Le rôle des villes agroindustrielles pour assurer le développment harmonieux du territorie **(dr. Aneta Almășan Radu)** 11
— L'enseignement — force productive de la société (IV) **prof. dr. Gheorghe P. Apostol)** 18
— Valoriser le potentiel de recherche scientifique des spécialistes du secteur productif **(Viorel Țibea)** 20
— „Les nouvels économistes" : abstractions stérile aux fonctions apologétiques (I) **(dr. Dan Popescu)** 22
— Interdépendences et structures nouvelles dans l'économie de l'Hongrie. Discussions économiques avec **Mihály Simai,** directeur adjoint de l'Institut d'économie mondiale de Budapest 24
— Le principe du traitement préférentiel dans les relations commerciales avec les pays en voie de développment : evolutions nouvelles et perspectives (II) **(Victor Aldea)** 28
— Un nouvel chapitre de coopération au niveau européen : l'énergie **(Alexandru Niculescu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Дальнейшее усовершенствование подготовки трудящихся для всё более активного и эффективного участия в организации и управлении экономикой (I) **(др. Корнелиу Руссу)** 9
— Роль агро-промышленных городов в обеспечении гармонического развития территории **(др. Анета Алмэшан Раду)** 11
— Образование — производительная сила общества (IV) **(проф. др. Георге П. Апостол)** 18
— Использование научно-исследовательского потенциала специалистов работающих на производстве **(Виорел Цибя)** 20
— «Новые экономисты»: бесплодные абстракции с апологетическими функциями (I) **(др. Дан Попеску)** 22
— Взаимозависимости и перестройки в экономики Венгрии. Экономические беседы с **Михали Симаи,** заместитель директора Института мировой экономики в Будапеште 24
— Принцип преференциального режима в коммерческих отношениях с развивающимися странами: новые эволюции и перспективы (II) **(Виктор Алдя)** 28
— Новый отдел кооперирования на европейском континенте: энергия **(Александру Никулеску)** 29

Amintim cititorilor noștri că în curînd va începe campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1980 la „Revista economică". Prețul abonamentului : 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de : 130 lei anual ; 65 lei semestrial ; 32,50 lei trimestrial.

Incheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate : „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice", „Curier economic-legislativ".

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Scînteii".

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Asigurarea complexă a gospodăriei dumneavoastră

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie și care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziția cetățenilor „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;
— asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;
— asigurarea de răspundere civilă legală.

• ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimente, combustibil, materiale de construcții și multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — și bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție cauzate de riscurile asigurate ; furt prin efracție și altele.

• ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soția acestuia, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită și altele.

• ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat și de soția acestuia sau de persoane care se află în întreținerea asiguratului, în calitate de locatar, față de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum și pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagubele la bunurile asigurabile ori la pereții, planșeele, tavanele și pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 25 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau direct oricărei unități ADAS.

Folosiți

CONTUL PERSONAL LA C.E.C.

● Contul personal se *deschide*, la cerere, oricărei persoane majore la sucursalele şi la filialele C.E.C.

Pentru deschiderea contului, solicitatorul depune o cerere scrisă, specimenul de semnătură şi o sumă minimă de 100 de lei. La deschiderea contului, titularului i se pune la dispoziţie un carnet de cecuri.

Documentaţia de deschidere a contului se poate depune şi la o altă unitate C.E.C. proprie în afara sucursalei sau filialei C.E.C. la care se deschide contul.

● *Depunerile* în contul personal se pot face:

— în numerar la oricare unitate C.E.C. din ţară atît de titular, cît şi de alte persoane;

— prin virament efectuate de întreprinderile şi instituţiile de la care titularul contului are de primit bani, precum şi de alţi titulari de conturi personale.

● *Restituirile* din contul personal se pot efectua în numerar numai la unitatea C.E.C. la care este deschis contul şi la o a doua unitate indicată în scris de titular.

● *Plăţile* prin virament din conturile personale se fac, din dispoziţia titularilor, de către unităţile C.E.C. la care acestea sînt deschise.

● Din conturile personale se pot efectua plăţi prin virament pentru:

— achitarea abonamentelor de telefon, radio, televizor, a consumului de energie electrică şi gaze, a chiriei, precum şi alte plăţi către unităţile prestatoare de servicii. Pentru efectuarea acestor plăţi, titularul trebuie să se adreseze în scris unităţii respective prestatoare de servicii;

— achitarea impozitelor, a taxelor şi a primelor de asigurare A.D.A.S. Pentru aceste plăţi, titularul trebuie să se adreseze direct unităţii C.E.C. la care este deschis contul.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Mobilizare amplă a forţelor, organizare superioară pentru

REALIZAREA EXEMPLARĂ A PLANULUI PE 1979

PREGĂTIREA PRODUCŢIEI ANULUI VIITOR

Numărul 44 ● Vineri 2 noiembrie 1979

UN AMPLU PROGRAM DE CREȘTERE A NIVELULUI DE TRAI ȘI DE RIDICARE A CALITĂȚII VIEȚII

– *Sporirea cheltuielilor social-culturale* –

CHELTUIELI PENTRU ȘTIINȚĂ DE LA BUGETUL DE STAT
- milioane lei -

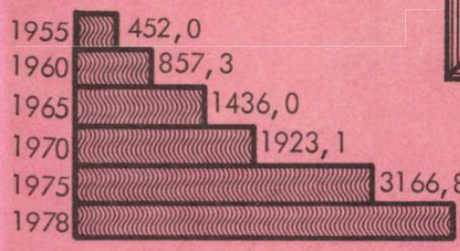

EXECUȚIA BUGETULUI DE STAT

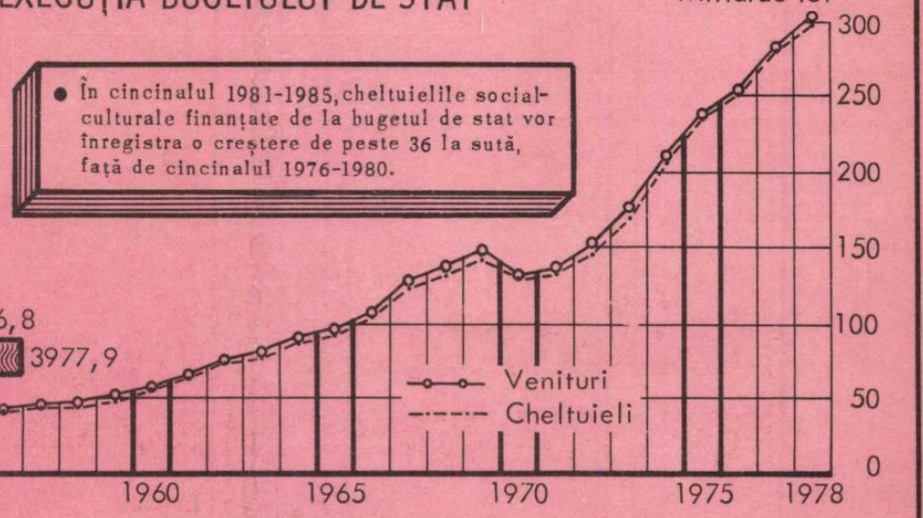

• În cincinalul 1981-1985, cheltuielile social-culturale finanțate de la bugetul de stat vor înregistra o creștere de peste 36 la sută, față de cincinalul 1976-1980.

STRUCTURA VENITURILOR BUGETULUI DE STAT ÎN ANUL 1978
- în procente -

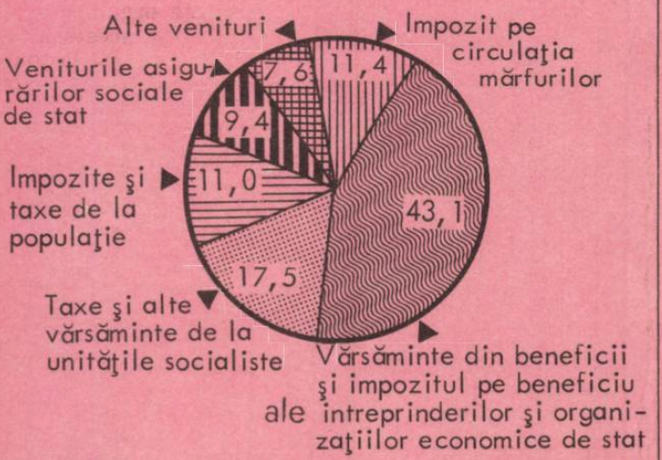

STRUCTURA CHELTUIELILOR BUGETULUI DE STAT ÎN ANUL 1978
- în procente -

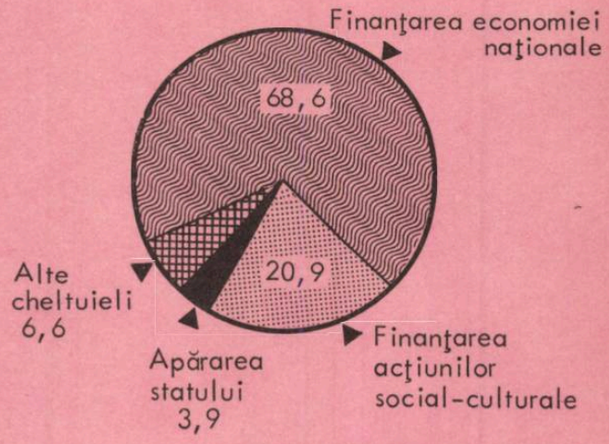

FINANȚAREA ACȚIUNILOR SOCIAL-CULTURALE DE LA BUGETUL DE STAT
- miliarde lei -

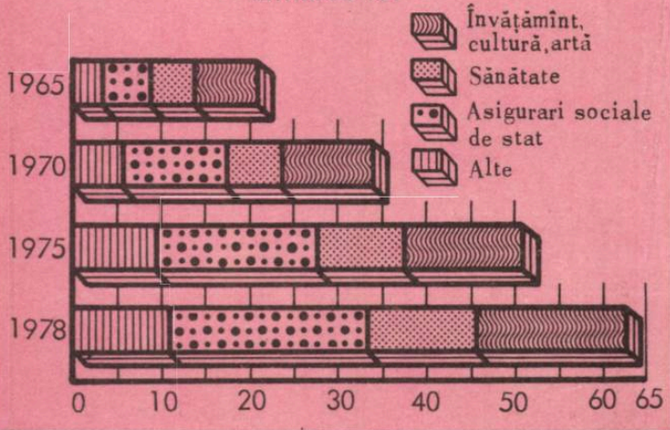

CHELTUIELI SOCIAL-CULTURALE DE LA BUGETUL DE STAT, CE REVIN PE LOCUITOR
- în lei -

• Pe o familie cheltuielile social-culturale vor spori de la circa 10000 lei în 1980 la circa 12950 lei în anul 1985.

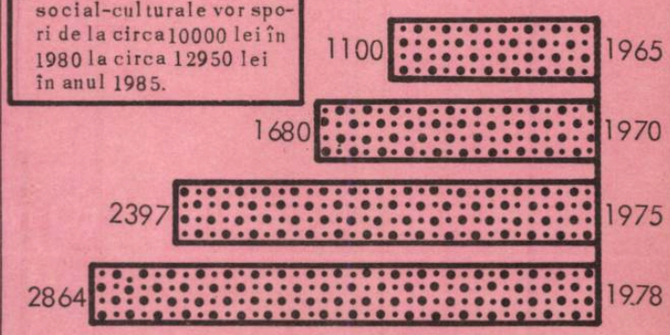

D646

1979 NOV 9

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

SCHIMBURILE ECONOMICE INTERNAȚIONALE ALE ROMÂNIEI

În epoca contemporană cînd revoluția tehnico-științifică și-a pus amprenta pozitivă, iar ca urmare schimburile economice mondiale au cunoscut și cunosc o dezvoltare fără precedent, în mod obiectiv nici o țară oricare ar fi gradul ei de dezvoltare economică, nu mai poate rămîne în afara circuitului mondial de valori ; plecînd de la această realitate, România socialistă s-a înscris, din primii ani ai existenței sale, în rîndul statelor care participă activ la aceste schimburi.

DINAMICA SCHIMBURILOR ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Dinamica creșterii schimburilor economice internaționale rezultă din cîteva date statistice, care sînt pe deplin grăitoare : dacă în anul 1880 exporturile mondiale reprezentau în jur de 6.000 milioane dolari, între 1911—1913 acestea au crescut la 18.320 milioane dolari ; în ultimele decenii evoluția exporturilor mondiale a fost și mai spectaculoasă, reprezentînd în 1965, numai pentru țările capitaliste, 164.300 milioane dolari, pentru ca zece ani mai tîrziu acestea să crească la 787.500 milioane dolari.

Odată cu instaurarea puterii populare, România s-a încadrat în circuitul mondial de valori materiale și spirituale răspunzînd astfel unei necesități obiective ; rezultat al politicii înțelepte a partidului și statului nostru, schimburile internaționale ale României au cunoscut, în special în ultimii zece ani, o dinamică alert ascendentă, înregistrînd, an de an, îmbunătățiri calitative în structura mărfurilor și aria geografică a exporturilor și importurilor. Cîteva date statistice sînt concludente. Comerțul exterior al României a crescut în perioada 1950—1978 în volum total, de 20 ori ; în 1978, comerțul exterior a crescut de peste două ori față de 1970, reprezentînd un ritm mediu anual în perioada 1971—1978 de peste 18%. Pe perioada 1965—1978, ritmul mediu anual de creștere a schimburilor economice internaționale ale României a fost de aproximativ 16%, în timp ce ritmul mediu mondial s-a situat sub 9%. Sintetic, dinamica schimburilor economice internaționale ale țării noastre, pe perioada 1960—1978 rezultă din tabelul nr. 1.

Datele statistice prezentate scot în evidență, evoluția mereu ascendentă a schimburilor economice internaționale ale României, a căror dinamică întrece pe aceea a multor state capitaliste și chiar socialiste. Este de necontestat că un asemenea ritm de creștere al schimburilor internaționale nu ar fi fost posibil de realizat fără activitatea internațională intensă desfășurată de conducerea de partid și de stat pe plan mondial. În Cuvîntarea la încheierea lucrărilor Consfătuirii cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, din 14 februarie 1975, secretarul general al partidului arăta : „Aplicînd neabătut în viață orientarea dată de Congresul al XI-lea al partidului, vom acționa și în viitor pentru extinderea colaborării economice cu toate statele, pentru participarea activă a României la întreaga viață economico-financiară internațională, considerînd că participarea la diviziunea internațională a muncii, la schimburile de valori materiale și spirituale cu alte state, fără deosebire de orînduire socială, constituie o necesitate obiectivă a progresului și civilizației fiecărei țări și, totodată, o contribuție activă la extinderea colaborării între natiuni, la cauza păcii în întreaga lume". În cadrul aceleiași cuvîntări se subliniază că produsele românești, rezultat al muncii întregului nostru popor, ajung într-un număr mare de state — azi peste 140 — și din tot atîtea state poporul nostru primește diferite produse care îi sînt necesare. Ritmul înalt de dezvoltare al comerțului nostru exterior a avut ca rezultat creșterea ponderii României în ansamblul comerțului mondial, de la 0,37% în 1950, la peste 0,60% în 1978.

Tabelul nr. 1

Dinamica schimburilor internaționale ale României pe perioada 1960—1978 — ritmuri de creștere (baza 1960).

— milioane lei valută —

	1960	1975	1976	1977	1978
Total comerț exterior	8 189	53 095	60 798	69 773	77 440
	100	**648**	**742**	**852**	**946**
— export	4 302	26 547	30 505	34 834	36 821
	100	**617**	**709**	**811**	**856**
— import	3 887	26 548	30 294	34 879	40 618
	100	**683**	**779**	**897**	**1 045**

Sursa : Anuarul statistic al Republicii Socialiste România — 1976, p. 373 și urm. ; 1977, p. 420 și urm. ; 1978, p. 443 și urm. ; 1979, p. 490 și urm.

SCHIMBURILE ECONOMICE PE GRUPE DE ȚĂRI

Cu privire la Colaborarea economică internațională cu țările socialiste linia directoare este clar formulată de secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, în Cuvîntarea rostită la Plenara Comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie 1975 : „În perioada următoare vom acționa, ca și în trecut, pentru intensificarea colaborării economice cu țările socialiste, acordînd o atenție deosebită înfăptuirii „Programului complex" pe baza principiilor adoptate în comun de țările membre ale C.A.E.R. Consider că obiectivul esențial al colaborării în cadrul C.A.E.R. trebuie să fie accelerarea progresului fiecărei economii naționale, egalizarea nivelului de dezvoltare a tuturor țărilor și creșterea, pe ansamblu, a forței și prestigiului socialismului în lume"

În schimburile economice internaționale ale României un loc important îl ocupă țările socialiste și în primul rînd cele membre ale C.A.E.R. ; ritmul de dezvoltare și ponderea pe care o dețin țările socialiste în cadrul comerțului internațional al României rezultă din tabelul nr. 2.

Datele statistice scot în evidență o dinamică mereu ascendentă a schimburilor noastre economice și cu țările în curs de dezvoltare. Dacă în anul 1970 aceste schimburi reprezentau doar 10,15% din totalul comerțului exterior al României, în 1978 ponderea acestor schimburi s-a ridicat la 20,6%. Pe țări, dinamica schimburilor internaționale cu țările în curs de dezvoltare se prezintă potrivit tabelului nr. 3.

Evoluția ascendentă a schimburilor economice ale României a avut ca rezultat pozitiv lărgirea considerabilă a relațiilor comerciale ale țării noastre cu un număr mărit de **state cu economie capitalistă dezvoltată.** Ponderea ce o dețin aceste state în totalul schimburilor noastre economice rezultă din tabelul nr. 4.

Așa cum se desprinde din documentele de partid, direcțiile de dezvoltare ale schimburilor economice cu țările capitaliste, trasate încă din anul 1975, pot fi astfel sintetizate : găsirea unor soluții adecvate pentru intensificarea în viitor a schimburilor economice cu unele țări mai mici din Europa, îndeosebi, cele în afara Pieței Comune, cu care dezvoltarea relațiilor economice a mers destul de lent ; se va căuta să se evite concentrarea, mai cu seamă a importurilor, într-un număr limitat de țări ; de asemenea, se va urmări dezvoltarea relațiilor economice cu țările din Balcani, fapt ce va conduce la o colaborare și bună vecinătate în această regiune geografică.

Tabelul nr. 2

Dinamica schimburilor internaționale cu țările socialiste

— milioane lei valută —

Țara	1971	1975	%	1978	%
Total comerț exterior	25 222	53 095	100	77 440	100
U.R.S.S.	6 307	9 857	18,6	12 990	16,8
R. D. Germană	1 701	2 909	5,5	5 557	7,2
Cehoslovacia	1 631	2 447	4,6	4 027	5,2
Polonia	928	2 073	3,9	3 342	4,3
Ungaria	839	1 603	3,0	2 483	3,2
Bulgaria	402	1 023	1,9	1 612	2,1
Mongolia	27	34	0,1	47	0,1
Cuba	151	127	0,2	18	0,1
Total țări membre C.A.E.R.	11 986	20 073	37,8	30 076	39,0
R. P. Chineză	1 132	2 164	4,1	3 601	4,7
Iugoslavia	626	1 210	2,3	1 569	2,1
R. S. Vietnam	23	58	0,1	312	0,4
R.P.D. Coreeană	124	185	0,3	217	0,3
Albania	57	81	0,2	112	0,1
Total țări socialiste	13 948	23 771	44,8	35 887	46,6

Tabelul nr. 3

Dinamica schimburilor internaționale cu țările în curs de dezvoltare

— milioane lei valută —

Țara	1971	1975	%	1978	%
Total comerț exterior	25 222	53 095	100	77 440	100
Țări în curs de dezvoltare	2 419	10 318	19,5	16 201	20,6
— din care principalele țări :					
Irak	6	386	0,7	2 111	2,7
Iran	347	1 702	3,2	1 902	2,5
Libia	97	933	1,8	1 856	2,4
Republica Elenă	218	630	1,2	1 271	1,6
Siria	24	402	0,8	890	1,1
Turcia	50	262	0,5	804	1,0
Egipt	207	727	1,4	714	0,9
Liban	177	463	0,9	572	0,7
Algeria	94	408	0,8	517	0,7
India	199	511	1,0	427	0,6
Spania	105	536	1,0	395	0,5
Kuweit	17	360	0,7	282	0,4
Maroc	16	213	0,4	201	0,3
Brazilia	57	267	0,5	198	0,3
Singapore	50	157	0,3	136	0,2

Tabelul nr. 4

Dinamica schimburilor internaționale cu țările capitaliste dezvoltate

— milioane lei valută —

Țara	1971	1975	%	1978	%
Total comerț exterior	25 222	53 095	100	77 440	100
R. F. Germania	2 126	5 039	9,5	6 231	8,0
S.U.A.	533	1 174	2,2	3 889	5,0
Franța	1 310	1 689	3,2	2 421	3,1
Italia	1372	2 273	4,3	2 345	3,0
Austria	662	1 493	2,8	1 850	2,4
Anglia	995	1 503	2,8	1 839	2,4
Elveția	450	2 068	3,9	1 752	2,3
Japonia	268	1 089	2,1	1 531	2.0
Olanda	370	1 019	1,9	1 524	2,0
Suedia	197	590	1,1	738	1,0
Belgia	273	541	1,0	655	0,8
Canada	99	118	0,2	281	0,4
Israel	179	298	0,6	261	0,3
Norvegia	21	112	0,2	35	0,1
Total țări capitaliste dezvoltate	8 855	19 006	35,8	25 352	32,8

EVOLUȚIA STRUCTURALĂ A SCHIMBURILOR PE GRUPE DE PRODUSE

Lărgirea continuă a ariei geografice a schimburilor economice ale României a fost însoțită, în mod paralel, de o îmbunătățire substanțială a structurii mărfurilor care fac obiectul acestor schimburi ; exportul de mărfuri românești — odată cu creșterea sa dinamică — a fost axat pe valorificarea produselor cu grad ridicat de prelucrare — mașini, produse chimice, mărfuri industriale de larg consum — care, au deținut în anul 1978 peste % în totalul exportului, față de 48% în anul 1970 ; prețul mediu al unei tone de marfă vîndută a crescut în această perioadă cu circa 80%, pe ansamblul exportului. Pe grupe de mărfuri structura comerțului exterior a țării noastre se prezintă potrivit tabelului nr. 5.

Din tabelul alăturat rezultă că în anul 1978 trei grupe de produse, rezultat al industrializării intense a țării noastre : — grupa mașini, utilaje, mijloace de transport, grupa produse chimice, îngrășăminte și mărfuri industriale de larg consum — reprezintă, în anul 1978 55% din totalul exporturilor noastre.

PRINCIPIILE FUNDAMENTALE PRIVIND SCHIMBURILE ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Activitatea de comerț și cooperare economică internațională, parte componentă a complexului de acțiuni care se desfășoară pentru realizarea planurilor naționale unice de dezvoltare economică-socială a României, urmează liniile directoare rezultate din documentele de partid și de stat, concretizate în norme de drept care formează, în ansamblu, cadrul juridic al acestui domeniu important de activitate. Nu ne propunem să facem o analiză exhaustivă a acestor linii directoare privind activitatea în domeniul schimburilor economice internaționale, ci numai să desprindem unele principii fundamentale referitoare la : necesitatea participării României la schimburile economice internaționale ; monopolul de stat al comerțului exterior; direcțiile și condițiile de promovare a exporturilor și importurilor.

a) **Necesitatea participării României la schimburile economice internaționale.** „În epoca noastră — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului —, cînd cuceririle științifice și tehnice pun la îndemîna popoarelor imense posibilități de a-și spori avuția materială și spirituală, de a valorifica resursele naturale în folosul societății, dezvoltării relațiilor economice între state, participarea la diviziunea internațională a muncii, formarea și lărgirea cooperării internaționale se impune ca o necesitate obiectivă a progresului fiecărei țări în parte, a dezvoltării civilizației umane în general, ca o condiție esențială a instaurării unui climat de încredere între popoare, de securitate și de pace în lume. Nici o țară care vrea să progreseze, să beneficieze de rodul cuceririlor științei și tehnicii contemporane și în același timp, să-și aducă contribuția la soluționarea marilor probleme ce confruntă omenirea, nu poate rămîne în afara acestui progres".

Așadar, în epoca contemporană, în care revoluția tehnico-științifică a determinat o adîncire a diviziunii inter-

Tabelul nr. 5

Structura comerțului exterior a României pe grupe de mărfuri, în %

	1975		1978	
	Export	Import	Export	Import
TOTAL din care :	100,0	100,0	100,0	100,0
Mașini, utilaje, mijloace de transport	25,3	34,7	28,4	37,1
Combustibil, materii, minerale, metale	22,3	38,2	22,4	37,7
Produse chimice, îngrășăminte, cauciuc	10,8	6,5	9,2	6,7
Materii prime nealimentare și produse prelucrate	6,3	8,4	5,7	6,5
Materii prime și mărfuri alimentare	16,3	7,7	14,3	6,9
Mărfuri industriale de larg consum	16,1	3,8	17,4	3,7

națională a muncii, nici un stat, oricît de bogat și înzestrat industrial ar fi, nu poate să rămînă în afara circuitului economic mondial, deoarece nu este posibil să producă și să-și satisfacă în întregime, necesitățile interne, în continuă diversificare ; fiecare națiune are ceva de primit și de dat în circuitul internațional de valori, de cunoștințe și servicii.

Proiectul de Directive al Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român arată că cincinalul 1981—1985 pune un accent deosebit pe problemele legate de perfecționarea comerțului nostru exterior, a colaborării și cooperării cu alte state, acestea constituind o parte inseparabilă a activității generale pentru înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Principiul fundamental al relațiilor economice cu statele lumii rezultă cu o claritate deosebită din Proiectul de Directive : „În dezvoltarea economico-socială în ritm înalt a României, un rol deosebit de important vor juca intensificarea activității de colaborare și cooperare a țării noastre cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate, lărgirea continuă a schimburilor comerciale și a cooperării în producție și în domeniul tehnico-științific, perfecționarea continuă a întregului nostru comerț exterior. Se va urmări **realizarea unei balanțe comerciale excedentare, care să asigure o balanță de plăți echilibrată, consolidarea rezervelor valutare ale țării.** Țara noastră va pune la baza relațiilor economice și a cooperării cu alte state principiile respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. România va promova cu consecvență dezvoltarea colaborării economice cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, care vor deține în continuare ponderea principală în comerțul nostru exterior. Se vor amplifica și diversifica relațiile economice cu celelalte state ale lumii, participarea României la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori".

Aplicarea plenară a principiilor fundamentale ale raporturilor economice internaționale impune tot mai puternic cerința formării unui nou tip de relații între state, bazate tocmai pe principiile enumerate mai sus.

b) **Monopolul de stat** al activității de comerț exterior este instituit prin art. 9 din Constituție, fiind reiterat și prin Legea contractelor economice care la art. 49 prevede : „Activitatea de comerț exterior și de cooperare economică internațională constituie monopol de stat și se desfășoară potrivit politicii partidului și statului privind lărgirea și diversificarea relațiilor economice externe, în concordanță cu prevederile planului național unic de dezvoltare economico-socială".

Principiul monopolului de stat al activității de comerț și cooperare economică internațională se materializează prin autorizarea unui număr restrîns de unități socialiste să desfășoare asemenea activități ; astfel, Legea contractelor economice, la art. 60 stabilește că contractele externe de export, import și cooperare economică internațională se încheie de către întreprinderile de comerț exterior, precum și de către centrale, unități producătoare, executante de lucrări sau prestatoare de servicii autorizate, potrivit legii, să efectueze operații comerciale pe piața externă.

c) **Direcțiile de dezvoltare a comerțului și cooperării economice internaționale** sînt înscrise atît în Proiectul de Directive al Congresului al XII-lea al P.C.R., cît și în Legea contractelor economice. Proiectul de Directive prevede că în cincinalul 1981—1985 se va imprima o dinamică susținută **exportului,** care va spori cu 60—71% față de realizările cincinalului actual, urmărindu-se creșterea ponderii mărfurilor cu un grad înalt de prelucrare; produsele industriei construcțiilor de mașini, industriei chimice și industriei ușoare vor reprezenta în 1985 peste 65 la sută din totalul exportului. Vor fi organizate capacități care să realizeze — în exclusivitate sau în cea mai mare parte — produse destinate exportului. Cu privire la **import** se prevede că în cincinalul 1981—1985 fondurile valutare vor fi destinate pentru asigurarea volumului sporit de materii prime de bază, precum și pentru achiziționarea unor mașini, utilaje, instalații și altor produse necesare economiei naționale.

În raporturile economice externe **cooperarea economică și tehnico-științifică** va ocupa un loc tot mai important. O atenție deosebită se va acorda cooperării și specializării în domeniul construcțiilor de mașini, în cadrul unor schimburi echilibrate, care să contribuie la accelerarea progresului tehnic și creșterea eficienței economice. De asemenea, se va urmări dezvoltarea cooperării cu alte țări, menite să asigure, pe termen lung și în condiții avantajoase, satisfacerea cerințelor de materii prime ale economiei naționale în plină dezvoltare.

Pentru stabilirea raporturilor economice, Proiectul de Directive indică intensificarea preocupărilor pentru realizarea de **acorduri și înțelegeri de lungă durată** — atît în domeniul aprovizionării materiale, cît și al desfacerii producției — care să dea posibilitatea unităților noastre economice să-și organizeze activitatea în bune condiții și într-o perspectivă largă, în vederea obținerii unei înalte eficiențe economice.

Legea contractelor economice, constituind cadrul juridic al raporturilor economice dintre organizațiile socialiste române, precum și dintre acestea și parteneri străini, în preambulul capitolului III „Contracte de comerț exterior și de cooperare economică internațională" statuează că : „relațiile comerciale cu țările socialiste membre ale C.A.E.R. se desfășoară pe baza prevederilor „Statutului C.A.E.R.", în cadrul convențiilor multilaterale și condițiilor generale de contractare specifice diferitelor domenii de activitate și trebuie să conducă la lărgirea schimburilor economice, extinderea specializării în producție și intensificarea corespunzătoare a relațiilor de cooperare, egalizarea nivelurilor de dezvoltare". De asemenea, se arată în lege că „în cadrul raporturilor comerciale cu celelalte țări socialiste, se va asigura, pe baza acordurilor pe termen lung și a altor înțelegeri încheiate cu aceste țări, intensificarea schimburilor economice și a acțiunilor de cooperare, în condiții reciproc avantajoase, care să contribuie la dezvoltarea accentuată a economiilor naționale ale fiecărei țări". Referindu-se la activitatea de comerț exterior cu țările în curs de dezvoltare se face precizarea că se va urmări, în concordanță cu acordurile încheiate cu aceste țări, valorificarea potențialului economic al fiecărei țări în cadrul unor schimburi echilibrate, „satisfacerea intereselor reciproce de forme noi și eficiente de cooperare, lichidarea subdezvoltării, promovarea unor relații economice echitabile în viața internațională". Pornind de la principiile coexistenței pașnice între state cu orînduiri sociale diferite, relațiile de comerț exterior cu țările capitaliste dezvoltate se realizează în cadrul acordurilor și a altor înțelegeri încheiate cu aceste state, pentru înlăturarea practicilor discriminatorii sau restrictive și promovarea largă a schimbului de mărfuri și tehnologii moderne, a acțiunilor de cooperare în producție și comercializare a mărfurilor.

În domeniul cooperării Legea contractelor economice prevede următoarele : „În dezvoltarea relațiilor economice externe cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și celelalte state se va asigura promovarea largă a acțiunilor de cooperare în producție și a celorlalte forme de cooperare economică internațională și, pe această bază, realizarea echilibrului între importuri și exporturi, îndeosebi prin încheierea de contracte în contrapartidă pe termen lung. Importurile de instalații, mașini, utilaje și subansamble se vor angaja cu precădere în cadrul acțiunilor de cooperare și a acțiunilor de export în contrapartidă de produse din ramura construcției de mașini" (art. 51, alin. 1 și 2).

REGLEMENTAREA RELAȚIILOR FINANCIAR-VALUTARE EXTERNE

În lumina principiilor fundamentale privind schimburile economice internaționale ale României, relațiile financiar-valutare externe au căpătat o reglementare judicioasă prin Legea fi-

nanțelor nr. 9/1972, modificată prin Legea nr. 2/1979, publicată în B. Of. nr. 59/1979.

Ca o confirmare a legăturii indestructibile care există între schimburile economice internaționale și relațiile financiar-valutare externe, Legea finanțelor, la art. 121 prevede că „Producția pentru export, precum și efectuarea exporturilor trebuie astfel realizate încît să asigure resursele necesare pentru importuri și sporirea rezervelor în valută ale statului, să conducă la îmbunătățirea continuă a eficienței economice, a rentabilității unităților producătoare și de comerț exterior, la creșterea venitului național și, pe această bază, la consolidarea puterii de cumpărare a monedei naționale atît pe plan intern cît și în raport cu alte monede".

Pentru realizarea acestui imperativ, așa cum prevede Proiectul de Program-Directivă de cercetare științifică, „vor trebui investigate mai profund fenomenele și tendințele noi din economia mondială, căile restructurării diviziunii internaționale a muncii, ale afirmării noii orînduiri economice internaționale". În continuare, Proiectul de Program-Directivă stabilește că „În acest cadru, vor fi intensificate cercetările privind participarea economiei românești la circuitul economic mondial, realizarea unui comerț exterior de înaltă eficiență, asigurarea condițiilor pentru trecerea la convertibilitatea internațională a leului".

a) **Instrumentele de planificare.** Prin art. 123 din Legea finanțelor se stabilește că activitatea financiar-valutară se desfășoară pe baza unui sistem unitar de planuri, care cuprinde : a) balanța de plăți externe ; b) planul de încasări și plăți în valută al întreprinderilor, centralelor, ministerelor și celorlalte organe centrale și locale; c) balanța creanțelor și angajamentelor externe.

Balanța de plăți externe, potrivit art. 124 din legea amintită, se elaborează de către Ministerul Finanțelor, Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale si bănci, împreună cu ministerele și celelalte organe centrale, în corelare cu indicatorii planului național unic de dezvoltare economico-socială și bugetului de stat, în condiții de echilibru valutar ; ea se întocmește pe relații, cu desfășurarea sarcinilor de încasări și plăți în valută pe ministere și alte organe centrale titulare de plan și se aprobă odată cu planul național unic de dezvoltare economico-socială, anual și cincinal, iar repartizarea indicatorilor pe trimestre se aprobă odată cu indicatorii economici.

Revine ca sarcină Băncii Române de Comerț Exterior să organizeze evidența privind executarea balanței de plăți externe și să prezinte lunar Ministerului Finanțelor, Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și Comitetului de Stat al Planificării situația realizării acesteia.

Planul de încasări și plăți în valută al ministerelor, celorlalte organe centrale și locale, centralelor, întreprinderilor și instituțiilor se elaborează în corelare cu celelalte proiecte de plan economic și financiar și balanța de plăți externe și cuprinde totalitatea încasărilor și plăților în valută. Aceste planuri se desfășoară de către ministerele și cellalte organe centrale și locale pe întreprinderi de comerț exterior.

Organizarea evidenței, întocmirea lunară și trimestrială a situației realizărilor, precum și răspunderea încasării integrale și la timp a drepturilor valutare revine întreprinderilor, centralelor, ministerelor și celorlalte organe centrale și locale. Organele de conducere colectivă analizează modul de îndeplinire a planurilor de încasări și plăți în valută și stabilesc măsurile necesare pentru respectarea echilibrului valutar planificat.

Pentru exportul complex constituit din executarea de obiective complete, lucrări de construcții-montaj și alte lucrări similare ministerele și celelalte organe centrale care au în subordine întreprinderi care realizează la extern asemenea obiective au obligația :

— să raporteze Consiliului de Miniștri, în termen de 30 de zile de la datele prevăzute în contracte pentru încheierea lucrărilor, situația fiecărui obiectiv cu valoare de peste 100 milioane lei valută și modul cum au fost realizați indicatorii economici și financiari-valutari aprobați ;

— să analizeze, în cadrul consiliilor de conducere modul de realizare a indicatorilor economici și financiari-valutari aprobați pentru lucrările cu valori de pînă la 100 milioane lei valută.

Potrivit art. 131 din Legea finanțelor, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Comitetul de Stat al Planificării și Banca Română de Comerț Extrior răspund de realizarea balanței de plăți externe, urmăresc și analizează periodic modul de realizare a încasărilor din export și a plăților pentru import. Trimestrial, raportează Consiliului de Miniștri asupra modului cum a fost realizat planul de încasări și plăți în valută de către fiecare minister, organ central sau local și propun măsuri pentru menținerea echilibrului valutar planificat.

Balanța creanțelor și angajamentelor externe este reglementată prin art. 134—136 din Legea finanțelor. Ea cuprinde drepturile și obligațiile față de străinătate la un moment dat din activitatea de export, import și cooperare economică internațională, executări de lucrări, prestări de servicii, turism și din alte activități, precum și creditele externe primite și acordate, dobînzile și comisioanele aferente, participațiile la societăți mixte și organisme financiar-bancare internaționale, disponibilitățile în valută în străinătate și disponibilitățile partenerilor externi la băncile din România și alte drepturi și obligații valutare în relațiile cu străinătatea. Se elaborează de Ministerul Finanțelor, Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și bănci, pe țări și relații, cu eșalonarea pe ani și se prezintă Consiliului de Miniștri odată cu planurile cincinale și anuale.

b) **Relațiile de credite și decontare externe.** Art. 137 din Legea finanțelor stabilește principiul general potrivit căruia relațiile de credite externe se stabilesc fie pe bază de contracte externe, fie prin tratate internaționale (acorduri, convenții și alte înțelegeri), cu respectarea dreptului intern; acordarea și primirea de credite externe se efectuează prin bănci și prin întreprinderi de comerț exterior, iar resursele necesare acestora pentru acordarea de credite externe, inclusiv cele în cadrul convențiilor sau acordurilor guvernamentale se asigură prin credite bancare ; disponibilitățile din credite externe primite se utilizează potrivit prevederilor din planurile de credite aprobate.

Art. 141 din Legea finanțelor obligă întreprinderile de comerț exterior să prevadă în contractele de export-import, cooperare economică internațională, turism, prestări de servicii, transporturi și expediții internaționale garanții ferme, modalități de decontare, condiții de plată și de credit care să asigure încasarea integrală și la termen a tuturor drepturilor în valută și realizarea obligațiilor asumate. Aceste unități răspund pentru neîncasarea sumelor în valută la termenele stabilite prin contractele externe, de executarea garanțiilor și îndeplinirea actelor procedurale necesare pentru recuperarea tuturor creanțelor și executarea drepturilor cuvenite.

dr. **Al. DETEȘAN**
dr. **D. POROJAN**

conjunctura pe piața valutară și de capital

Incertitudinile persistă pe pieţele internaţionale de schimb valutar şi de capital

După o perioadă de relativă acalmie în semestrul I/1979, în ultimele luni s-a semnalat o recrudescență a fenomenelor de criză pe pieţele valutare şi de capital internaţionale concretizate în noi scăderi ale cursului dolarului, creşterea nivelului dobînzilor şi majorarea fără precedent a preţului aurului. Concomitent, la bursele de valori occidentale s-au înregistrat scăderi sensibile ale cursului acţiunilor. Situaţia este cu atît mai îngrijorătoare cu cît, în perspectivă, nu se întrevede depăşirea incertitudinilor care vor constitui, probabil, dominanta spaţiului monetar-financiar internaţional în următoarele luni.

Un fenomen cu ample repercusiuni este „noua rundă" de scădere a cursului dolarului. Tendinţa evidentă începînd cu august a.c. a amplificat presiunile speculative pe pieţele valutare, iar acestea din urmă au accentuat scăderea cursului dolarului. Este cunoscut, de asemenea, că în conformitate cu hotărîrile ţărilor membre ale O.P.E.C. din iunie a.c., o scădere a cursului mediu ponderat al dolarului de peste 5% poate declanşa discutarea unei noi majorări a preţului ţiţeiului. Totuşi, în octombrie 1979, conform formulelor de calcul utilizate de experţii O.P.E.C. (doi indici valutari privind cursul efectiv al dolarului, unul pe baze strict monetare, iar al doilea ponderat cu structura pe ţări a importurilor ţărilor membre ale O.P.E.C.) cursul dolarului scăzuse, faţă de iunie 1979, cu numai 3—3,5%, adică sub punctul de declanşare a unei eventuale majorări a preţului ţiţeiului.

Măsurile antiinflaţioniste luate de autorităţile monetare americane în primele zile ale lunii octombrie a.c. (majorarea la nivelul record de 12% a taxei oficiale a scontului şi introducerea de noi măsuri restrictive în domeniul creditului) au reuşit să tempereze, pentru moment, presiunile speculative asupra dolarului. Perspectiva nu este însă clară. Pe de o parte o serie de oficialităţi occidentale, precum şi reprezentanţi ai cercurilor de afaceri, şi-au exprimat satisfacţia faţă de măsurile anunţate, apreciind că ele constituie semnul unei angajări evidente a autorităţilor americane pe calea combaterii inflaţiei şi a menţinerii integrităţii dolarului ; în acest sens, s-a apreciat că recentele măsuri se vor dovedi — datorită caracterului lor restrictiv — mai eficace decît programul de sprijinire a dolarului anunţat în noiembrie 1978. Pe de altă parte, unii experţi occidentali (ca Paolo Levy, preşedintele FOREX-ului italian) consideră că măsurile monetare restrictive anunţate în octombrie a.c. nu sînt suficiente pentru a restabili încrederea în moneda americană. De altfel, recent autorităţile americane au anunţat contractarea unui nou împrumut extern, în mărci vest-germane, prin lansarea de obligaţiuni ale guvernului american pe piaţa capitalurilor din R.F. Germania. Modul în care vor acţiona toate aceste măsuri în sprijinul dolarului rămîne, deci, o chestiune deschisă, cu atît mai mult cu cît nu este exclus ca, în actualul context conjunctural, înăsprirea restricţiilor monetare să transforme minirecesiunea — de care se vorbeşte în prezent — într-o criză de amploare.

Un efect sigur al măsurilor antiinflaţioniste luate de autorităţile americane va fi majorarea considerabilă a dobînzilor pe pieţele de capital din S.U.A. Deja rata dobînzii preferenţiale (dobînda percepută de băncile comerciale americane la împrumuturile acordate clienţilor lor de bonitate certă) a atins nivelul record al tuturor timpurilor de 15%. La împrumuturile acordate clienţilor obişnuiţi, de mai mică notorietate, rata dobînzii percepută de băncile americane este de 17—19%, ceea ce va descuraja, desigur cererea de credite. Majorarea dobînzilor pe piaţa monetară americană s-a reflectat asupra majorării dobînzilor la eurodolari (rata dobînzii la depozitele pe 6 luni este în prezent de circa 15%).

Desigur, la asemenea rată a dobînzii, activele în dolari prezintă o mai mare atractivitate, dar marja de avantaj este discutabilă, cel puţin din două considerente. În primul rînd, este posibil ca majorarea dobînzilor de către autorităţile monetare americane să fie urmată de hotărîri similare din partea autorităţilor monetare ale celorlalte ţări capitaliste dezvoltate, reducîndu-se astfel diferenţa de dobîndă care este în favoarea dolarului. Deja s-a anunţat intenţii în această direcţie şi nu poate fi exclusă posibilitatea declanşării unui „război al dobînzilor", prin escaladarea reciprocă a taxelor de scont.

În al doilea rînd, în aprecierea comparativă a nivelului dobînzilor din diferite ţări, trebuie să se aibă în vedere rata reală a dobînzii (rata nominală a dobînzii mai puţin rata anuală a inflaţiei). Pornind de la acest ultim considerent, specialiştii apreciază că, datorită unei rate a inflaţiei de cca. 13% în prezent, un nivel al dobînzilor de peste 15% în S.U.A. nu este deosebit de ridicat şi, prin urmare, influenţa pozitivă asupra dolarului este limitată. Totuşi, nivelul dobînzilor pe pieţele naţionale şi internaţionale de capital este determinat de o multitudine de factori, fiind dificil, în consecinţă, de apreciat cu exactitate care va fi situaţia în următoarele luni.

Gravitatea incertitudinilor care planează asupra spaţiului monetar financiar internaţional, în general asupra economiei mondiale, este reflectată de majorarea substanţială, dincolo de orice limite explicabile prin raţiuni economice, a preţului aurului. Un prim factor general de incertitudine îl constituie agravarea procesului inflaţionist în toate ţările occidentale, inclusiv în cele care reuşiseră momentan să pună sub control creşterea preţurilor (Japonia, Elveţia şi R.F. Germania). Atmosfera de incertitudine este amplificată de continuarea unei rate înalte a inflaţiei chiar în perioadele de încetinire a creşterii economice (aşa-numita stagflaţie), situaţie care pune autorităţile ţărilor capitaliste în faţa dilemei inflaţie-şomaj. Un al doilea factor de incertitudine este legat de recrudescenţa tendinţelor protecţioniste, în special odată cu generalizarea recesiunii economice. Încercarea de a rezolva prin protecţionism dificultăţile economice ar conduce la o depresiune economică mondială de talia celei din 1929, cu toate consecinţele negative care decurg de aici. Un al treilea factor de incertitudine priveşte situaţia aprovizionării cu ţiţei, care rămîne deosebit de fragilă. De asemenea, nu este exclusă, aşa cum s-a arătat, o nouă majorare a preţului ţiţeiului avînd în vedere scăderea cursului dolarului. În sfîrşit, incertitudinile sînt generate de poziţia multor ţări în curs de dezvoltare, serios afectate de majorarea preţului ţiţeiului şi de apropiata recesiune economică. Datoria publică externă a acestor ţări a ajuns la 250 miliarde dolari, dublu faţă de 1973, iar cercurile bancare occidentale apreciază că rambursarea acestei datorii va cunoaşte momente de tensiune în perioada următoare.

Într-un asemenea climat de incertitudine aurul constituie plasamentul cel mai indicat. Recenta „febră a aurului" — fără precedent în istorie, în opinia presei de specialitate occidentale (dublarea preţului, pe parcursul a zece luni, de la 218 dolari pe uncie la începutul anului 1979, la peste 440 dolari pe uncie în primele zile ale lunii octombrie 1979) deşi s-a suprapus cu scăderea cursului dolarului, are, deci, o semnificaţie mai largă, dincolo de corelaţia directă aur-dolar. Aşa cum se arăta în săptămînalul american Newsweek (1 octombrie 1979) perspectiva aurului depinde de perspectiva economiei mondiale : „dacă se va rezista presiunilor inflaţioniste şi recesioniste şi se va promova cooperarea internaţională, facilitîndu-se ieşirea din criză, atunci acest lucru va atenua incertitudinile. În caz contrar noua febră a aurului şi temerile pe care ea le reflectă va continua în anii care urmează.

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

vademecum

Designul, ca factor de producție și export de inteligență

R. P. UNGARĂ

Pornind de la aportul tot mai substanțial pe care designul industrial îl aduce azi la continua îmbunătățire a calității producției, la creșterea competitivității prin linia stilistică, prin finisajul de bun gust și forma cît mai adecvată funcției produsului, în R.P. Ungară a fost desemnat prin hotărîre a Consiliului de Miniștri organul însărcinat cu promovarea și coordonarea aplicării designului în activitatea economică, și anume : „Consiliul pentru designul formelor industriale".

Sarcina de bază a Consiliului este creșterea eficienței în realizarea liniei stilistice a produselor prin formularea conceptelor de stilizare, a normelor teoretice și practice privind realizarea formelor industriale. El urmărește la nivel național activitatea organelor implicate în munca de design industrial, dezbate programele de pregătire a cadrelor de specialitate, programele de lucru curente și de perspectivă, organizează activitatea concretă de design, fiind în subordinea Oficiului de stat pentru dezvoltare tehnică. Un al doilea organism de importanță națională în promovarea designului industrial este „Centrul de informare pentru proiectarea formelor industriale (Information Centre for Industrial Form Design), înființat în 1977, ce își propune să răspîndească experiența înaintată și valorile designului industrial, să asigure fluxuri permanente de informații între producători și beneficiari.

Ca organ al Camerei de Comerț Ungare centrul pune la dispoziția membrilor camerei literatură de specialitate, organizează diferite manifestări ce prilejuiesc întîlniri ale designurilor cu producătorii și utilizatorii produselor, schimbul de experiență, demonstrații, lectorate privind aportul designului în creșterea calității produselor. Centrul ține evidența specialiștilor în design, a produselor realizate în țară cu o linie formal-estetică deosebită. Informații de specialitate sînt difuzate prin publicația „Forme industriale" cu apariție la fiecare 2 luni.

Un al treilea organism implicat în promovarea designului este „Departamentul de estetică industrială" al Inspectoratului pentru arte industriale, care acordă sprijin în rezolvarea problemelor concrete de profil, respectiv găsirea celor mai adecvați designeri pentru diferite lucrări și stabilirea remunerației. Departamentul participă, de asemenea, la activitatea comitetului de acordare a distincțiilor de produse de înaltă calitate.

Dintre lectoratele organizate de Centrul de design în ultimii ani se numără : „Designul în Anglia, Austria, Italia", „Aprecierea calității produselor în țările scandinave" etc.

Prin sprijinul acordat promovării designului, Camera de Comerț Ungară vizează să convingă producătorii industriali asupra faptului că în prezent designul este o formă a exportului de inteligență.

Începînd din acest an pe lîngă Centrul de design va funcționa la Budapesta o expoziție permanentă și un centru de informații care va adăposti după caz și expoziții tematice de profil.

Dintre producătorii ce s-au distins în promovarea designului pot fi amintite : Uzinele de autoturisme Ikarus, firmele Videoton, Medicor, Uzinele de instrumente Labor, uzinele industriei de sticlă și ceramică fină.

R. D. GERMANĂ

Încă la începutul decadei '70 în R.D. Germană modelarea produselor a obținut o serie de succese datorită contribuției aduse, alături de alți factori, de către Deutsches Amtfür Messwesen und Warenprüfung — DAMW (Oficiul pentru metrologie și controlul mărfurilor) care are o serie de sarcini pe linie de stat după cum urmează :

— răspunde pentru stabilirea liniei de dezvoltare, respectiv a condițiilor de dezvoltare a modelării produselor conform cerințelor, sprijină cercetările fundamentale și activitățile de prognoză în vederea obținerii cunoștințelor necesare ;

— elaborează normative de calitate la modelarea produselor, conform cerințelor rezultate din condițiile de dezvoltare științifică, tehnică, culturală și economică ;

— exercită controlul de stat de calitate în legătură cu aplicarea și dezvoltarea modelării produselor. În acest scop DAMW impune producătorilor aplicarea normativelor de stat de calitate și controlează dacă se acordă suficientă atenție modelării produselor în stadiul de cercetare și dezvoltare și la realizarea produselor finite ; acordă calificative de stat pentru calitatea produselor ;

— promovează generalizarea experiențelor și cunoștințelor noi în domeniul modelării produselor, editează publicații și mijloace de informare speciale, organizează expoziții în țară și în străinătate avînd ca temă modelarea produselor și totodată îndeplinește și funcția de organ central din domeniul documentării și informării în R.D.G. pentru problemele modelării produselor ;

— urmărește modul în care se asigură pregătirea și ridicarea calificării cadrelor corespunzător cerințelor în domeniul modelării produselor.

La începutul anului 1978 Consiliul de Miniștri al R.D.G. a luat măsuri pentru promovarea activității de modelare a produselor. În acest context pentru prima dată la ediția de primăvară a Tîrgului de la Leipzig 1978 a fost acordată distincția „GUTES DESIGN" pentru produse create la un înalt nivel de către întreprinderile din R.D.G. potrivit criteriilor următoare :

— calitatea de creație a produselor trebuie să corespundă nivelului internațional de vîrf ;

— produsul trebuie să corespundă din punct de vedere tehnic, funcțional și de performanță cel puțin nivelului internațional mediu ;

— produsul trebuie realizat pe baza unei eficiențe ridicate (tehnologii moderne, importante economii de materiale) ;

— produsul să corespundă cerințelor legislației de protecție a desenelor și modelelor industriale și să fie rodul unei activități de creație proprie.

Distincția este acordată de către un juriu din care fac parte reprezentanți ai Oficiului pentru modelarea produselor industriale, Oficiului pentru invenții, precum și ai institutelor de învățămînt superior și de specialitate.

La ediția menționată distincția a fost acordată pentru 50 de produse din care 23 din domeniul tehnic și 27 bunuri de consum.

INDIA

Guvernul indian a creat în 1961 Institutul național de design (NID) ca o instituție de cercetare, de prestări de servicii, de formare în materie de design industrial și de comunicare vizuală.

Sarcina sa constă în prezentarea, într-o manieră cît mai complet posibilă, a unei abordări multidisciplinare a designului industrial pentru a rezolva problemele complexe pe care le pune exigențele producției contemporane.

În 1969 un alt centru de învățămînt pentru design industrial a fost deschis la Bombay, pe lîngă Institutul indian de tehnologie (IIT). Este vorba de un Centru de design care organizează cursuri pentru informarea studenților de la secția de electromecanică. În prezent, cursul este completat de elemente de comunicare vizuală și de estetică a mediului ambiant.

Institutul național de design (NID) oferă în afara unui program de educație profesională, servicii de consultații în materie de estetică industrială, de comunicare vizuală și de estetică a mediului înconjurător ;

Designul industrial : Creatorii de la NID realizează modelele de produse pentru diferite ramuri industriale și organizații ale sectoarelor public și privat, cum ar fi : mașini-unelte și unelte mecanice portative ; produse destinate transporturilor, în special de transport individual și de transport în comun, precum și interioare de vehicule de transport în comun ; aparate electrice menajere, materiale electronice pentru spectacole, tacîmuri și ustensile de bucătărie ; mașini și utilaje agricole ; ambalaje pentru industrie

și pentru consumator ; materiale de învățămînt ; mobilier și material pentru școli, spitale, birouri de poștă, birouri publice și private, mobilier de menaj ; mobilier și materiale pentru domeniul public : bănci, stații de autobuz ; lampadare publice ; jucării și materiale sportive ; ceramică industrială și în special faianță, porțelan, instalații sanitare, ceramică artistică ; țesături și motive textile pentru decorațiuni interioare și de îmbrăcăminte realizată manual sau mecanic ; covoare ; motive pentru textile ; îmbrăcăminte.

Comunicare vizuală. Serviciile oferite de NID în acest domeniu se referă la : programe de identitate grafică pentru întreprinderi ; documentare, broșuri, manuale și publicații de întreprindere destinate promovării ; reprezentare grafică pentru ambalaje ; concepție grafică de informare pentru educație estetică industrială și materiale de învățămînt ; concepție și cercetare în materie de tipografie ; machete publicitare pentru expunere exterioară, animație de film, publicitate și filme de TV, documentare ; filme educative și filme destinate programelor de formare industrială ; machete de timbre poștale ; servicii fotografice pentru publicitate și expoziții ; documentație fotografică privitoare la produse, arhitectură, mediul industrial.

Estetică ambientală. Realizările NID în acest domeniu se referă la : expoziții, în special pavilioane naționale la tîrgurile internaționale ; magazine și etalare ; interioare pentru unități comerciale și birouri de administrație publică ; arhitectură peisageră a zonelor publice ; planificare estetică a aeroporturilor ; hoteluri (interioare, grafică, amenajări etc.).

dr. L. MUREȘAN

În actualitate

Centralele de comerț exterior cu autofinanțare

Centralele sovietice de comerț exterior cu autofinanțare făcînd parte din sistemul Ministerului de Comerț Exterior sînt constituite după principiul sectorial, ce se regăsește în întregul sistem de organizare al economiei naționale a U.R.S.S. Ele sînt specializate în efectuarea de operațiuni de export-import pentru o ramură sau subramură a economiei naționale.

Trebuie remarcat faptul că prin constituirea centralelor de comerț exterior cu autofinanțare nu s-a făcut o fuziune a organizațiilor existente, prin pierderea personalității juridice a unităților constituente, ci prin restructurarea activității organizațiilor existente, prin accentuarea principiului autofinanțării și întărirea puterii lor juridice.

Unitățile componente ale centralelor comercializează mărfuri din nomenclatorul stabilit pentru centrală, ele avînd dreptul de a semna la cererea și în numele centralei de comerț exterior contracte de comerț internațional și de a transmite în numele centralei, comenzi de mărfuri pentru export furnizorilor interni.

Dreptul de a constitui firme specializate de comerț exterior rămîne Ministerului Comerțului Exterior, care conduce în fapt și centralele de comerț exterior, cu participarea ministerelor și departamentelor sectoriale, dar fără a se crea o dublă subordonare centralelor.

În același timp Ministerul Comerțului Exterior asigură o largă participare a ministerelor și departamentelor de ramură în luarea deciziilor în cadrul centralelor de comerț exterior, vizînd măsuri conjugate pentru realizarea fondului de marfă contractat și a prestărilor de servicii angajate de partea sovietică, specializarea și concentrarea producției destinate exportului, ca și în producția de subansamble pentru produsele de export, reducerea importului de mărfuri a căror producție poate fi organizată în țară.

Statutul fiecărei firme specializate este aprobat de directorul general al centralei de comerț exterior respective avînd în vedere statutul tip elaborat pentru acest gen de întreprinderi. Statutul centralei de comerț exterior, aprobat prin Hotărîre a Consiliului de Miniștri a U.R.S.S. la 31 mai, 1978 stabilește normele și modalitățile de semnare a tranzacțiilor de comerț exterior în numele centralei de comerț exterior.

În ceea ce privește conducerea activității centralelor statutul subliniază întărirea rolului jucat de ministerele și departamentele de ramură, de marile întreprinderi și complexe industriale în conducerea centralei prin crearea consiliului de administrație al centralei.

Consiliul de administrație, ca organ de conducere al societăților anonime este cunoscut în dreptul sovietic și în practica organizării operațiunilor de comerț exterior încă din 1922, Codul civil al R.S.F.S.R. din 1922 conținînd numeroase articole privitoare la statutul juridic al consiliului de administrație al societăților anonime.

Printre sarcinile principale ce revin consiliului de administrație sînt :

1. realizarea planului de comerț exterior al centralei ;
2. studierea și utilizarea conjuncturii de piață ;
3. creșterea exporturilor, lărgirea nomenclatorului, ridicarea calității mărfurilor exportate.

Deciziile consiliului de administrație se formulează ca ordine ale directorului general al centralei de comerț exterior (care este și președinte al consiliului de administrație) și ale reprezentanților de ramură, în consiliu, fapt de natură să întărească relațiile între centrală și ramura industrială respectivă.

G. I.

Proiecte de dezvoltare

Grecia — a primit un împrumut de 25 milioane dolari din partea Băncii Mondiale pentru finanțarea unui proiect de dezvoltare forestieră integrată, care va contribui la triplarea cotei anuale de exploatare industrială a lemnului.

Malaezia — un al doilea proiect de irigații în zona Muda se va realiza cu ajutorul unui împrumut al Băncii Mondiale de 31 milioane dolari. De acest proiect vor beneficia circa 60 000 de mici plantatori de orez.

Nigeria — sectorul agricol al țării va beneficia de un proiect vizînd crearea unui institut de învățămînt agricol și de gestiune rurală la Ilorin (nord de Ibadan), finanțat printr-un împrumut de 9 milioane dolari al Băncii Mondiale.

Brazilia — 8 400 de mici agricultori brazilieni cu venituri reduse din statul Sergipe, cel mai mic stat al Braziliei, vor beneficia de un proiect de dezvoltare rurală finanțat printr-un împrumut la Banca Mondială în valoare de 26 milioane dolari.

Costa Rica — un proiect pentru extinderea rețelei de transport și distribuție a energiei electrice — al șaselea de acest gen — vizînd furnizarea la aria întregii țări a energiei electrice se va realiza cu sprijinul unui împrumut la Banca Mondială în valoare de 34 milioane dolari.

Nigeria — un proiect privind extinderea rețelei de aducțiune și distribuție a apei și de ameliorare a calității apei furnizate orașului Kaduna, important centru din nordul Nigeriei, va avea ca beneficiari, circa 400 000 de consumatori. Finanțarea printr-un împrumut de 92 milioane dolari acordat de Banca Mondială.

Argentina — pentru construcția unui obiectiv hidroenergetic realizat în comun de Argentina și Paraguay pe fluviul Parana, la Yacyreta, ce va furniza anual 17.500 gigawatti-oră energie electrică. Argentina va primi un împrumut de 210 milioane dolari de la Banca Mondială.

Columbia — un proiect privind punerea în exploatare a zăcămîntului de nichel de la Cerro-Matoso, situat la Montelibano, în departamentul Cordoba, va fi finanțat cu ajutorul unui împrumut de 80 milioane dolari, al Băncii Mondiale.

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

autoconducere

CALITATEA — imperativ al autogestiunii

Întărirea autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare a unităţilor socialiste este condiţionată, într-o foarte mare măsură şi de desfăşurarea unei activităţi permanente şi susţinute pentru ridicarea calităţii produselor şi serviciilor în toate sectoarele producţiei materiale. Documentele de partid şi de stat, precum şi indicaţiile secretarului general al partidului au subliniat nu odată, că în etapa actuală de dezvoltare şi modernizare a economiei se impune cu necesitate ridicarea necontenită a calităţii produselor ca o condiţie esenţială a creşterii întregii eficienţe a activităţilor productive. Dacă însă este necesar ca bunurile să se producă în condiţii de calitate corespunzătoare şi de aci cu o înaltă eficienţă, este necesar de asemenea ca ele să ajungă la destinaţie la timp şi în cantităţile şi calităţile cerute. Realizarea unor asemenea cerinţe impune astfel perfecţionarea continuă a raporturilor contractuale pentru că de felul cum se derulează aceste relaţii depinde atît desfăşurarea normală a activităţilor de producţie capabile să asigure o producţie conformă prescripţiilor cerute, cît şi realizarea efectivă a acumulărilor socialiste.

CONCEPT-REGLEMENTARE

La precizarea noţiunii de calitate trebuie avut în vedere atît înţelesul tehnic (parametrii care o condiţionează şi care corespund la anumite condiţii fizice, chimice, mecanice, organoleptice etc.), cel economic (determinat de totalitatea proprietăţilor care conferă unui bun o valoare de întrebuinţare cît mai ridicată) cît şi cel juridic.

Privită din unghi tehnic, îmbunătăţirea calităţii este condiţionată de adoptarea de noi soluţii tehnologice. Din punct de vedere economic, îmbunătăţirea calităţii presupune îmbunătăţirea fiecărui parametru în relaţie directă cu nivelul cheltuielilor necesitate în acţiunea de ameliorare a parametrilor în cauză. În ceea ce priveşte înţelesul juridic al noţiunii, trebuie considerat ca realizată calitatea atunci cînd un produs corespunde condiţiilor legale sau convenţionale.

Este important acest triplu aspect al determinării noţiunii de calitate şi pentru motivul că nu poate fi considerat nivelul de calitate ca fiind realizat, decît atunci cînd se întîlnesc cele trei căi : îmbunătăţire tehnică şi tehnologică, cu maximum de eficienţă economică, în condiţiile respectării dispoziţiilor legale sau convenţionale.

Se ştie că îmbunătăţirea calităţii produselor a stat în centrul atenţiei conducerii de partid şi de stat ca o condiţie esenţială de realizare a planului economic. Ea a făcut obiectul a numeroase materiale, hotărîri, rezoluţii, indicaţii, elaborate de forurile superioare de partid, precum şi de dispoziţiile imperative ale tuturor actelor normative prin care pe parcursul timpului au fost adoptate planurile de perspectivă sau anuale de dezvoltare social-economică a ţării noastre. În afara acestora s-au emis o serie de acte normative care reglementînd materia i-au precizat conţinutul şi metodologia ca una din cele mai importante forme de materializare a capacităţii de creaţie, a disciplinei şi atitudinii socialiste faţă de muncă.

Legea referitoare la calitatea produselor şi serviciilor (Legea nr. 7/ 1.VII.1977 publicată în Buletinul Oficial al R.S.R., partea I nr. 63/9.VII.1977) exprimă preocuparea de seamă care se acordă acestei probleme, exigenţa şi responsabilitatea cu care ea trebuie rezolvată în noua etapă de dezvoltare a societăţii noastre socialiste. Legea nr. 7/ 1977 a umplut, printre altele, un gol lăsat de absenţa unei determinări legale precise a noţiunii de calitate. Articolul 3 al Legii precizează că ea este realizată atunci cînd calitatea unui produs corespunde condiţiilor normative sau a celor prevăzute în contracte.

În cadrul legal actual de desfăşurare a relaţiilor economice dintre organizaţiile socialiste privind realizarea sarcinilor de plan, a activităţilor de aprovizionare tehnico-materială şi de desfacere, Legea nr. 71/1969 (republicată la 14 iulie 1979) referitoare la contractele economice ocupă un loc central. Ea urmăreşte perfecţionarea raporturilor contractuale în conformitate cu obiectivele fundamentale şi sarcinile actuale ale dezvoltării economiei naţionale, stabilirea unui raport mai judicios între plan şi contract, întărirea disciplinei de plan şi contractuale.

PREMISELE DETERMINĂRII CALITĂŢII

În ansamblul măsurilor întreprinse pentru întărirea autogestiunii economico-financiare a fiecărei unităţi în parte, un loc de o deosebită importanţă îl ocupă acţiunile ce au ca scop nu numai menţinerea calităţii ci şi îmbunătăţirea permanentă a acesteia. În vederea acestor obiective la nivelul economiei naţionale cît şi la nivel de întreprindere s-au luat şi se iau măsuri corespunzătoare atît pe linia elaborării şi perfecţionării unui cadru juridic adecvat, cît şi pe linie tehnico-economică şi organizatorică. S-au elaborat astfel dispoziţii precise menite să determine o apreciere ştiinţifică a calităţii produselor, să le măsoare caracteristicile de calitate. În acelaşi timp s-au elaborat, printre altele, dispoziţii referitoare la îmbunătăţirea formelor şi procedeelor de control de calitate pentru a împiedica fabricarea unor produse cu deficienţe calitative sau chiar pătrunderea unor asemenea produse în circuitul economic.

Dispoziţiile normative includ în mod expres obligaţia pe care o are organizaţia socialistă de a prevedea în contractul economic caracteristicile de calitate ale produselor corespunzător scopului şi procesului de prelucrare, metodele de verificare a acestora, probele şi modalităţile tehnice de recepţie, condiţiile şi termenele de garanţie, duratele de utilizare, condiţiile de manipulare, conservare, ambalare, depozitare şi transport, precum şi modalităţile de desfăşurare a asistenţei tehnice pentru punerea în funcţiune şi predarea în exploatare a utilajelor şi instalaţiilor, clasificarea şi marcarea produselor pe clase de calitate ş.a.

Astfel, contractul economic este instrumentul juridic care consemnează înţelegerea părţilor referitoare la asigurarea calităţii produselor. Dar, pentru asigurarea acesteia, trebuie în prealabil precizate însuşirile pe care produsele respective trebuie să le întrunească. Nu ar fi posibil să se încheie contractele economice fără să existe stabilite criterii precise care să determine calitatea.

Normele de drept definesc în mod unitar şi general principalele caracteristici calitative ale produselor. Legea nr. 7/1977 în capitolul II precizează condiţiile de bază ale calităţii la principalele grupe de produse industriale (art. 9—17) şi documentele tehnice normative care definesc calitatea produselor industriale (art. 18—22). Art. 18 din Lege arată că „parametrii de calitate ai produselor industriale se prevăd în standarde, norme tehnice de ramură, norme tehnice de întreprindere, caiete de sarcini, aprobate de organele prevăzute de lege, precum şi în contracte". Rezultă din prevederea de mai sus că modalităţile de determinare a calităţii sînt de două feluri : cele cu caracter normativ impuse de lege şi cele convenite de părţile contractante. Primele dintre acestea, fiind stabilite prin voinţa legii sau în baza prevederilor legale, au un caracter obligatoriu şi încălcarea lor duce la stabilirea răspunderii disciplinare, materiale sau după caz penale cu toate consecinţele ce decurg din aceasta. Răspunderea pentru nivelul parametrilor de calitate din documentele tehnice normative revine ministerelor, celorlalte organe centrale şi locale, centralelor industriale şi întreprinderilor, unităţilor de cercetare şi inginerie tehnologică care le elaborează. Toţi aceştia răspund şi de stricta aplicare a documentelor tehnice normative după ce ele au fost aprobate, avînd totodată obligaţia să acţioneze pentru revizuirea parametrilor

de calitate potrivit performanțelor realizate de produse similare din țară sau pe plan mondial. Caracterul obligatoriu al acestor parametrii rezultă și din interdicția impusă de lege pentru derogări de la documentația constructivă și tehnologică omologată, precum și de la prevederile standardelor, normelor tehnice, caietelor de sarcini și contractelor chiar în condițiile în care pentru acestea s-ar obține acordul unității beneficiarului (art 24, al. 1).

Legea prevede în mod expres că se pot acorda derogări de la cele de mai sus numai în mod excepțional și pe timp limitat. Astfel, pentru documentațiile tehnice, aprobate de unitățile economice, derogările le pot acorda ministerele sau organele centrale coordonatoare de ramură, cu avizul institutelor de cercetare și inginerie tehnologică de specialitate. În situația normelor tehnice de ramură și a altor documentații tehnice aprobate de ministere și celelalte organe centrale și locale, derogările se pot da în același mod excepțional și pe timp limitat de către ministerul coordonator sau organul central coordonator de ramură, cu avizul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie și Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor. În ceea ce privește derogările de la standardele de stat, acestea se pot da numai de organul care le-a aprobat, la propunerea ministerelor, celorlalte organe centrale și locale interesate, cu acordul prealabil al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie și Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor. Mai trebuie menționat și că în toate cazurile, propunerile de derogare nu se pot face decît cu acordul unității beneficiare sau producătoare. Mai trebuie semnalată, de asemenea, și prevederea conform căreia măsurile luate pentru reducerea consumurilor, creșterea productivității muncii, modernizarea proceselor tehnologice, tipizarea pieselor, subansamblelor și produselor nu constituie derogări dacă sînt luate în vederea menținerii sau îmbunătățirii calității produselor. Complexitatea și diversitatea problemelor ridicate în procesul de producție a impus ca în categoria actelor cu caracter normativ, în afara standardelor de stat, normelor tehnice de ramură sau de întreprindere și a caietelor de sarcini, să fie incluse și altele cu o procedură mai simplă, mai operativă. Aceste acte, cum sînt de pildă notele de comandă, normativele de lucrări ș.a. au caracteristica că la elaborarea, avizarea și aprobarea lor participă și alte organe decît părțile dintr-un contract, dintre care unele sînt organe ierarhic superioare. Rezultă astfel că respectarea lor este obligatorie și nu lăsată la latitudinea partenerilor contractuali.

În ceea ce privește convențiile stabilite de părți privitoare la determinarea calității produselor și consemnate prin contractele economice nu pot fi valabile decît cu respectarea dispozițiilor legale în materie. Astfel, în contracte nu se poate sub nici un motiv conveni asupra unor condiții sau parametrii calitativi inferiori celor stabiliți prin dispozițiile legii, în caz contrar clauza respectivă este nulă de drept și este înlocuită în virtutea legii cu prevederea corespunzătoare din documentele normative. De asemenea, părțile nu pot conveni decît la acele aspecte ale calității care nu sînt menționate prin standarde de stat sau norme tehnice.

Potrivit legislației, determinarea calității în contractele economice poate fi făcute în mai multe modalități și anume: prin precizarea documentului tehnic care stabilește prescripțiile de calitate (standarde de stat, norme tehnice de ramură, de întreprindere), prin înscriere în anexe a condițiilor de calitate, a metodelor de control și a nivelului de calitate acceptat, prin stabilirea și admiterea unei mostre, prin caiet de sarcini, prin acceptarea fabricării și livrării de către furnizor de produse conform specificației tehnice elaborate de beneficiar, prin precizarea condițiilor de calitate specifice în situația în care urmează a se da produselor, de către beneficiar, o direcție specială.

PRELUDIUL ȘI EPILOGUL LIVRĂRILOR: CONTROLUL DE CALITATE. PREVEDERILE LEGALE

Problema controlului de calitate trebuie abordată în întreaga ei complexitate ca fiind nu numai acel control care se exercită de organele și persoanele cu atribuții specializate în acest sens — așa-numitul control tehnic de calitate — ci și de întregul personal ce își desfășoară munca atît în cadrul unităților furnizoare cît și în acel al unităților beneficiare. Legea nr. 7/1977 cuprinde dispoziții exprese în această privință. Astfel, în afara prevederilor înscrise la cap. IV, secțiunea I—III referitoare la controlul tehnic al calității produselor, o serie de dispoziții se referă la controlul pe care trebuie să-l efectueze personalul unităților economice. De pildă, art. 39 înscrie printre altele și obligația muncitorilor de a verifica „prin autocontrol" calitatea produselor pe care le realizează; art. 38 prevede și obligația maiștrilor și a celorlalți conducători ai formațiilor de lucru „să controleze produsele" executate de muncitori ș.a. Conform legii directorii și ceilalți conducători ai unităților economice au obligația să organizeze controlul calității în unități pe tot fluxul producției și totodată răspund și de îndeplinirea tuturor sarcinilor ce revin unităților respective în domeniul calității.

Exigența privind calitatea începe încă din momentul pregătirii acțiunii de încheiere a contractelor economice, pregătirii fabricației, urmează toate fazele de producție și continuă după livrarea și recepția produselor prin urmărirea comportării produsului în exploatare.

S-a relevat din activitatea practică de întreprindere o serie de deficiențe care persistă în ceea ce privește organizarea, desfășurarea și eficiența controlului de calitate. Astfel se mai încheie contracte economice care nu concretizează condițiile de efecutare a acestui control pe categorii de produse sau chiar pe fiecare produs în parte, mărginindu-se unele dintre ele să menționeze doar o obligație generică conform căreia, de pildă „primirea și verificarea produselor la destinație se va face de către beneficiari", respectiv de către destinatar „potrivit prevederilor legale". Ar fi trebuit înscrise modalitățile concrete de efectuare a controlului, de desfășurare a lui, nu numai în final, la destinație, ci în toate etapele premergătoare de fabricație, în timpul și ulterior acestuia. Controlul de calitate, se știe, are și un caracter preventiv și ca atare el influențează direct întregul proces de producție, și fie chiar și numai din acest motiv, el nu poate fi minimalizat în cadrul celorlalte clauze contractuale. Contractul de calitate trebuie bine precizat în ceea ce privește modalitățile de verificare a calității, prin examinare, încercare, comparare, analize de laborator, măsurători etc. Într-un fel se desfășoară controlul de calitate în construcții de mașini, într-un altul pentru aparatură electronică, siderurgie, textile, confecții, detergenți, industrie tipografică, construcții, și așa mai departe, și întrucît gama fiind extrem de variată, variate sînt și modalitățile de control; apoi pentru fiecare fază a procesului de producție, pentru fiecare caracteristică a produsului îi corespunde una sau mai multe metode adecvate. Obligațiile concrete privind cele de mai sus, trebuie să-și găsească locul în contractele economice. Lipsa unor asemenea prevederi poate determina pătrunderea în consum a unor bunuri cu deficiențe de ordin calitativ cu toate neajunsurile pe care aceasta le antrenează. A fost binevenită noua precizare în art. 37 al Legii nr. 71/1969 (republicată în 1979) după care „unitatea beneficiară este obligată să verifice, în condițiile prevăzute de lege, pe parcursul executării produsului contractat, modul în care unitatea furnizoare îndeplinește clauzele convenite cu privire la calitate". Înlocuind vechea prevedere înscrisă în art. 15 al. 1 din Legea contractelor economice care statua nu obligativitatea acestui fel de control ci numai dreptul beneficiarului de a-l efectua, actuala dispoziție este de natură să întărească substanțial răspunderea unității beneficiare cu privire la controlul de calitate al produselor.

În acest fel, dacă exigența privind calitatea era apreciată mai înainte ca aparținînd în primul rînd producătorului, se poate afirma că astăzi, sub imperiul noii dispoziții, ea aparține în aceeași măsură și unităților producătoare și celor beneficiare. Exercitîndu-și obligația de control, beneficiarul urmărește nu numai să preîntîmpine intrarea în circuitul economic a unor produse necorespunzătoare calitativ ci și să preîntîmpine însăși producția acestora, el apărînd în acest fel că acționează în interesul ambelor părți. Evident, controlul pe care îl exercită beneficiarul nu trebuie să ducă deloc la amestecul acestuia în activitatea

de organizare și desfășurare pe care o întreprinde furnizorul pentru realizarea unor produse de calitate. El are obligația de a urmări ca producătorul să țină seama de respectarea clauzelor de calitate legale sau convenționale și pentru aceasta cadrul legislativ în ființă îi angajează întreaga responsabilitate.

Din experiența de întreprindere de zi cu zi, s-au constatat însă că mai sînt multe situații în care unitățile beneficiare acționează în această privință, cu precădere în faza de recepție a produselor, deci după încheierea procesului propriu-zis de fabricație. Această stare de lucruri este dăunătoare deoarece în cazul unor produse cu deficiențe de calitate, se produc mari pierderi materiale prin scăderea valorii de întrebuințare a produselor deficiente.

Cadrul organizatoric al controlului de calitate este fixat în liniile sale directoare în Legea nr. 7 și Legea nr. 8/1977. Articolul 42 al Legii nr. 7/1977 arată că activitatea de control tehnic al calității se organizează potrivit legii ca serviciu, birou, colectiv independent, laboratoare de control și formații de lucru, în funcție de complexitatea și tehnicitatea produselor, de numărul muncitorilor, maiștrilor, tehnicienilor și specialiștilor cu studii superioare rezultat ca necesar din documentațiile tehnice și tehnologice de execuție. Ceea ce reprezintă o particularitate a compartimentului de control tehnic de calitate față de celelalte colective organizate din unitate, este independența lui organizatorică, el fiind subordonat direct și nemijlocit conducătorului de unitate și de asemenea inspectoratelor județene și al municipiului București pentru controlul calității produselor. Personalul din activitatea de control tehnic al calității trebuie să fie autorizat de inspectoratele arătate mai sus pe baza cunoștințelor de specialitate. Numirea, schimbarea din funcție, sancționarea disciplinară sau desfacerea contractului de muncă al personalului C.T.C. se face de către conducătorul unității cu acordul inspectoratului corespunzător. Pentru șeful compartimentului C.T.C. este necesar acordul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor și al organului ierarhic superior al unității.

Radu DEMETRESCU

contract economic

Consecințele neomologării produselor

Neomologarea produselor constituie, potrivit practicii arbitrale constante, o împrejurare care apără unitatea furnizoare de penalitățile aferente nelivrării produselor contractate. Soluția se întemeiază, în esență, pe considerarea lipsei omologării drept un impediment legal în calea îndeplinirii obligațiilor de livrare. Astfel, recent, prin Decizia nr. 1321/1979, primul arbitru de stat a reținut că nu se datorează penalități pentru întîrzierea în predarea produselor contractate dacă neîndeplinirea obligațiilor de livrare a fost consecința lipsei de omologare. În motivarea acestei rezolvări s-a invocat împrejurarea că „Legea nr. 7/1977 a calității produselor și serviciilor interzice livrarea produselor neomologate".

Problema care se pune este aceea dacă, în urma modificării și completării Legii nr. 71/1969, lipsei de omologare urmează să i se recunoască aceleași efecte în ceea ce privește răspunderea cu penalități pentru nelivrarea la termen a produselor contractate.

Socotim că nu au apărut elemente de natură să determine modificarea practicii arbitrale în această privință. Dimpotrivă. Art. 13 din Legea nr. 71/1969 modificată și completată prevede încheierea contractelor cadru „pentru livrarea produselor noi ce urmează să fie asimilate în perioada planului cincinal. Părțile vor detalia și concretiza prevederile acestor contracte după aprobarea omologării și introducerii în fabricație a produselor contractate".

Asemenea contracte cadru nu au, desigur, un obiect suficient determinat pentru ca nerespectarea lor să dea loc la răspunderea cu penalitățile prevăzute pentru nelivrarea produselor.

Mai mult decît atît. Credem că în temeiul textului legal reprodus mai sus, s-ar putea susține că pentru produsele ce urmează să fie asimilate în perioada planului cincinal, nu este indicată încheierea altor contracte decît a contractelor cadru la care s-a făcut referire. Contractele propriu-zise de livrare ar urma să se încheie numai pentru produse a căror omologare a fost realizată ori care sînt prevăzute în plan să fie omologate chiar în primul an al perioadei pentru care s-a încheiat contractul.

Desigur că, în privința acestor aspecte, decisive vor fi soluțiile practicii arbitrale. Cert este însă faptul că, asupra consecințelor în sine a neomologării, nu au apărut elemente de natură să determine rezolvări diferite de cele adoptate pînă în prezent.

Potrivit art. 46 alin. 2 din Legea nr. 71/1969 modificată și completată, competența analizării și confirmării cazurilor de forță majoră în privința produselor pentru care se elaborează balanțe aparține Comitetului de Stat al Planificării și Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe.

Oare, lipsa omologării unor asemenea produse — invocată într-un litigiu privind predarea cu întîrziere a produselor contractate ori cu privire la nepredarea lor — va trebui analizată și confirmată de către organele amintite?

Socotim că răspunsul nu poate fi decît negativ.

Într-adevăr, neomologarea produselor constituie un impediment legal în calea îndeplinirii obligației de livrare. Ca atare, ea nu are nici o legătură cu cazul de forță majoră, astfel că nu se poate pune problema analizării sau constatării [illegible] de către organele [illegible]

I. ICZKOVITS

financiar

Calcularea despăgubirilor cuvenite celor reintegrați în funcție

În conformitate cu prevederile art. 136, alin. 1 din Codul muncii, în caz de anulare a desfacerii contractului de muncă, unitatea este obligată să plătească celui reintegrat în funcție, pe timpul cît a fost lipsit de retribuție din această cauză, o despăgubire calculată pe baza retribuției sale medii realizate în ultimile trei luni anterioare desfacerii contractului de muncă.

Pînă la apariția Decretului Consiliului de Stat nr. 100/1979, care, prin anexa nr. 14 stabilește veniturile ce se includ în retribuția medie, instanțele de judecată nu au avut o practică unitară. Astfel, unele instanțe au inclus în calculul retribuției medii, și deci a despăgubirii datorată de unitate, și premiile ce eventual i s-ar fi cuvenit celui în cauză, luîndu-se drept criteriu sumele acordate cu acest titlu în perioada respectivă altor persoane cu funcții identice sau similare. Cu drept cuvînt, asemenea hotărîri au fost considerate nelegale de către instanța noastră supremă care a decis că premiile nu au caracterul unor venituri permanente și certe ce pot forma obiectul unor despăgubiri (vezi — în acest sens Decizia colegiului penal a Tribunalului Suprem nr. 1344/1968 în R.R.D. nr. 11/1968 pag. 171).

În prezent, în baza reglementării sus-amintite se iau în calcul la stabilirea drepturilor ce se acordă pe baza retribuției medii:

— retribuția tarifară de încadrare cuvenită pe timpul efectiv lucrat;

— diferența pentru lucrul în acord, cînd este cazul;

— adaosul la retribuția tarifară și diminuările acesteia;

— sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate;

— indemnizația de conducere, cînd este cazul ;
— indemnizația aferentă concediului de odihnă folosit ;
— retribuția de pînă la 15%, respectiv 25% din valoarea normelor calculate (în cadrul și potrivit reglementărilor aplicabile în cooperativele agricole de producție).

Așadar, premiile nu se includ în despăgubirea cuvenită celui căruia i s-a desfăcut contractul de muncă și ulterior a fost reintegrat.

A rămas în discuție, deoarece nu există o reglementare legală, dacă în despăgubire se pot include sau nu drepturi materiale ce se repartizează din fondul de participare la beneficii a oamenilor muncii.

Această problemă nu a fost abordată pînă în prezent în literatura juridică de specialitate și nici instanțele nu au fost confruntate cu astfel de litigii, deoarece repartizarea pe persoane a fondului de participare la beneficii a oamenilor muncii va avea loc în anul 1980 pentru rezultatele obținute în anul 1979.

Datorită faptului că în acest domeniu nu există nici un precedent, ne limităm la început a expune considerentele ce se pot invoca pro și contra includerii în cuantumul despăgubirii a unor drepturi materiale din fondul de participare la beneficii, după care vom enunța și opinia noastră. Subliniem însă că și opinia contrară este acceptabilă nefiind lipsită de argumente pertinente.

În favoarea includerii acestor drepturi în cuantumul despăgubirii militează argumentul următor. Prin efectul anulării desfacerii contractului de muncă se consideră că măsura respectivă nu a fost luată, și deci cel în cauză s-a aflat în continuare și în mod permanent în raporturi de muncă cu unitatea. Inexistența măsurii conduce irevocabil la o deplină restitutio in integrum. Reintegrarea nu este considerată numai ca o reîncadrare în funcția deținută anterior, ci semnifică posibilitatea de a primi integral totalitatea drepturilor ce i s-ar fi cuvenit celui în cauză, dacă nu intervenea desfacerea contractului de muncă. O asemenea opinie și argumentare, deși are un fundament etic de necontestat, nu are în vedere, credem, modul în care legea a conceput participarea la beneficii a oamenilor muncii. Cu aceasta începem propriu-zis a expune argumentele ce fundamentează opinia contrară.

În cadrul complexului de măsuri luate de Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din martie 1978 cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, participarea oamenilor muncii la beneficii, deține un loc central, fiind considerată o pîrghie importantă în realizarea principiilor autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare.

Legea nr. 4/1978 prin care se modifică și se completează Legea nr. 57/1974 spre a o pune de acord cu măsurile adoptate de Plenara din martie 1978 a C.C. al P.C.R., consideră participarea oamenilor muncii la beneficii ca o modalitate în plus de legare directă, nemijlocită, a veniturilor fiecăruia, de contribuția adusă și rezultatele concrete obținute în muncă (a se vedea alineatul doi introdus în preambulul Legii nr. 57/1974 prin Legea nr. 4/1978).

Art. 6, alin. 2, nou introdus, prevede că la stabilirea cotei de participare la beneficii se va avea în vedere contribuția personalului muncitor la realizarea beneficiului planificat și obținerea beneficiilor peste plan. Ideea dominantă a legiuitorului privind participarea la beneficii a oamenilor muncii și anume că aceasta reprezintă o modalitate de a lega și mai strîns veniturile obținute de contribuția adusă de fiecare la realizarea și depășirea beneficiilor planificate ale unității, se regăsește nu numai în prevederile sale cu conținut principial, ci și în reglementarea pe care o dă în anumite cazuri concrete. Astfel, art. 55 din Legea nr. 57/1974 (modificată și completată prin Legea nr. 4/1978) prevede că persoanele cărora li s-a desfăcut contractul de muncă în anul respectiv pentru motivul prevăzut de art. 130, alin. 1, lit. j din Codul muncii, — cel în cauză este arestat mai mult de 60 de zile — nu beneficiază de cota de participare la beneficii. Este cunoscut că atît literatura de specialitate, cît și practica judiciară au considerat că acest motiv de desfacere a contractului de muncă poate fi independent de conduita celui în cauză, în cadrul unității în care este încadrat și că motivul respectiv este operant și în cazul în care ulterior se dovedește nevinovăția persoanei încadrate. Altfel spus, această prevedere legală (art. 130, alin. 1, lit. j din Codul muncii) a fost instituită exclusiv în folosul unității spre a nu o obliga ca să păstreze un post liber mai mult de 60 zile, considerîndu-se că dacă această perioadă este depășită ar avea repercursiuni asupra bunului mers al unității. Din faptul că Legea nr. 57/1974 (în actuala redactare) exclude de la participarea la beneficii persoanele cărora li s-a desfăcut contractul de muncă pe motivul prevăzut de art. 130, alin. 1, lit. j din Codul muncii, adică pentru faptul că au lipsit de la serviciu mai mult de 60 de zile, fiind în detenție (chiar dacă ulterior se dovedește nevinovăția lor), rezultă, credem, în mod neîndoios, că legiuitorul a considerat că nu poate participa la repartizarea beneficiilor acela care, chiar fără culpă, nu a contribuit la realizarea acestora o anumită perioadă de timp. Cu alte cuvinte, legea a înțeles a repartiza o anumită cotă din beneficiile unității numai acelor persoane care au contribuit la realizarea acestora.

Din cele de mai sus se desprinde concluzia că în cazul în care o persoană chiar fără a i se reține vreo vină, nu a activat în cadrul unei unități, nu a participat la eforturile colectivului de muncă pentru realizarea beneficiilor, nu poate lua parte nici la repartizarea acestora ; pe cale de consecință deci, și în situația cînd a operat o desfacere de contract de muncă urmată de o anulare a măsurii și o reintegrare subsecventă, despăgubirea ce i se cuvine celui în cauză nu poate include și o anumită cotă din beneficii la care nu a contribuit.

Demersul de față nu a epuizat problematica expusă și nu a avut menirea de a aduce o soluție definitivă într-un domeniu în care orice discuție și argumentare este posibilă. În ce ne privește, considerăm că despăgubirea nu poate include o anumită cotă din fondul de participare la beneficii, după cum nu intră în calculul acesteia nici premiile, deoarece și unele și altele nu sînt elemente certe și permanente.

dr. C. JORNESCU

transporturi

Unele aspecte ale locațiilor pe calea ferată

În practică se ivesc încă unele cazuri (exemplu în dosarele nr. 3891, 3892 și 3955/1979 ale Arbitrajului de stat al municipiului București), în care se constată că nu se aplică corect unele prevederi legale în materia locațiilor C.F.R.

În Suplimentul Revistei economice nr. 19 din 11 mai a.c. s-au analizat unele din aceste aspecte. În cele ce urmează se vor prezenta alte situații și anume :

1. Stabilirea orei de cînd se consideră că începe încărcarea-descărcarea vagoanelor în stații.

În Tariful local de mărfuri (T.L.M.), la art. 7, încărcarea-descărcarea mărfurilor, sînt publicate 3 tabele cu termenele de încărcare-descărcarea produselor : lichide sau vîscoase transportate în vagoane cisternă (tabel 1), a vagoanelor refrigerente și frigorifice (tabel 2) și în alte vagoane în afara celor de mai sus (tabel 3).

Prin Ordinul M.T.Tc. nr. 1077/9 iulie 1975, privind modificarea și completarea T.L.M. Partea I, se aprobă ordinul Direcției mișcare și comercial (D.M.C.) nr. 13 d/147/1975, care — printre altele — modifică termenele de încărcare-descărcare din aceste tabele și se stabilesc termene diferite pentru vagoanele cu greutăți mai mari sau mai mici de 30.000 kg.

Ordinul este publicat în Buletinul comercial al C.F.R. nr. 7/1975 și este dat în baza prevederilor Decretului nr. 523/1973 privind aprobarea tarifelor etalon reașezate, pre-

cum și unele măsuri pe calea ferată și cu mijloace auto și H.C.M. nr. 425/1975 privind aprobarea Programului de măsuri pentru îmbunătățirea utilizării mijloacelor de transport feroviare, auto și pe apă.

Unele stații folosesc încă termenele vechi.

De asemenea, acest ordin prevede că dacă de la ora avizării vagoanelor, pînă la punerea lor la încărcare trec mai mult de 4 ore, se acordă un nou termen liber de avizare de 3 ore de la ora efectivă a punerii vagoanelor la încărcare.

2. Termenele din aceste tabele se aplică numai pentru liniile stației. În cazul în care există proces tehnologic pentru liniile industriale, termenele de încărcare-descărcare sînt cele stabilite prin acel proces tehnologic.

Prin procesul tehnologic și prin minute încheiate între stații și beneficiari se stabilesc și reprizele și cantitatea maximă de încărcare a vagoanelor dintr-o repriză.

Dacă se depășește această cantitate, vagoanele în plus nu se supun la locații.

3. În cazul în care aceeași linie industrială este folosită de mai multe întreprinderi, în conformitate cu Anexa 1 (pag. 44) din Tariful local de mărfuri (T.L.M.) Partea a III-a B — Tarife pentru operațiuni auxiliare și adiacente transporturilor —, este obligatoriu ca să existe consimțămîntul scris al beneficiarului liniei industriale ca acea linie industrială să fie utilizată și de acele întreprinderi.

Consimțămîntul trebuie dat în forma **Declarației** tip, publicată la această anexă.

În lipsa acestei declarații nu se poate utiliza linia industrială de o altă întreprindere în afara beneficiarului ei.

În această declarație sînt cuprinse o serie de obligațiuni reciproce pentru calea ferată și pentru beneficiarii liniei industriale.

Nerespectarea obligațiilor din acea declarație, dă dreptul căii ferate să aplice sancțiunile prevăzute în convenția pentru exploatarea liniei industriale, independent de orice altă acțiune ce ar întreprinde calea ferată pentru nerespectarea obligațiilor derivînd din convenție.

4. Cînd există o asemenea declarație și aceeași linie se utilizează concomitent de ex. de două întreprinderi, pentru a se putea stabili locațiile, este necesar a se analiza în prealabil registrul veghetor al stației din care să se constate dacă în aceeași perioadă de 24 ore nu s-au introdus vagoane și pentru cealaltă întreprindere, pe aceeași linie pentru a se stabili posibilitatea de încărcare-descărcare și deci dacă se pot aplica locațiile sau nu.

5. Menționăm în încheiere că termenul de 24 ore, în interiorul căruia se încadrează reprizele, nu este cel calendaristic — de la ora 0 la ora 24 — ci el începe să curgă de la punerea la încărcare a vagoanelor din prima repriză.

Dacă se depășește astfel numărul vagoanelor pe reprize în aceste 24 ore, pentru vagoanele care depășesc numărul stabilit, nu se pot percepe locații.

Lucian THEODORU

raporturi de muncă

Aspecte privind reglementarea abaterii disciplinare

Pe baza Codului muncii, care statuează la nivel de principiu drepturile și îndatoririle personalului muncitor și răspunderea disciplinară în cazul încălcării obligațiilor de muncă, au fost adoptate „Statute disciplinare" care, în raport cu spicificul relațiilor sociale de muncă din ramura respectivă, concretizează printre altele, atît drepturile și îndatoririle cît și răspunderea disciplinară a personalului, mai ales sub aspectul detalierii, descrierii **laturii obiective** a faptelor ce constituie abateri disciplinare. Astfel, art. 39 din Decretul nr. 202/1974 enumeră **exemplificativ** abaterile disciplinare ale lucrătorilor din Sistemul energetic național ; art. 30 din Decretul nr. 360/1976 enumeră faptele ce constituie abateri disciplinare ale personalului din unitățile de transporturi, iar în art. 29 din Decretul nr. 361/1976 sînt arătate faptele ce constituie abateri disciplinare ale personalului din unitățile de poștă și telecomunicații.

Diversitatea faptelor prin care se poate încălca disciplina muncii nu permite descrierea exhaustivă a abaterilor disciplinare, motiv pentru care actele normative de fiecare dată precizează că **enumerarea faptelor nu este limitativă**, sancțiunile disciplinare putîndu-se aplica și pentru nerespectarea **oricăror altor obligații de serviciu prevăzute de lege.**

Este, de asemenea, propriu statutelor disciplinare faptul că enumeră distinct, tot exemplificativ, acele abateri disciplinare ce urmează a fi sancționate cu desfacerea disciplinară a contractului de muncă (vezi art. 48 din. D. 202/1974 ; art. 41 din D. 360/1976 ; art. 40 din D. 361/1976).

Practica legislativă, fără a deroga de la dreptul comun, oferă și alte soluții de „tehnică juridică" privind reglementarea răspunderii disciplinare. În acest sens, actul normativ ce reglementează un anumit domeniu de activitate cuprinde **dispoziții concrete** privind atît **latura obiectivă** a abaterii disciplinare cît și **sancțiunea** ce urmează **a** fi aplicată. Astfel art. 86 din Legea nr. 7/1977, după dispoziția de principiu potrivit căreia „încălcarea normelor privind calitatea produselor și serviciilor atrage și aplicarea sancțiunilor disciplinare prevăzute de Codul muncii", precizează că „în cazul aprobării unei derogări de la parametrii de calitate, cu încălcarea prevederilor art. 24, se va aplica persoanei vinovate sancțiunea desfacerii disciplinare a contractului de muncă". Tot astfel Decretul nr. 468/1977, cu privire la organizarea și efectuarea transporturilor cu autovehicule, după ce în art. 35 enumeră faptele ce constituie contravenții, iar în art. 36, arată persoanele ce urmează să răspundă pentru săvîrșirea lor, în art. 37 descrie condițiile concrete ale răspunderii disciplinare **nominalizînd** și sancțiunile ce urmează a fi aplicate, precizînd că la a doua abatere contravenienții vor fi sancționați disciplinar **„cu retrogradarea în funcție-,** iar **la a treia abatere** cu **„desfacerea contractului de muncă".**

Alteori, actul normativ indică numai fapta ce constituie abatere disciplinară, urmînd ca sancțiunea să fie aplicată în raport cu criteriile generale prevăzute în art. 13 alin. 2 din Legea nr. 1/1970. Astfel, potrivit art. 23 din Legea nr. 18/1968, constituie **abatere disciplinară,** necesizarea comisiei prevăzută de lege, de către persoanele cu funcții de conducere care dețin **date sau indicii** asupra faptului că există o disproporție vădită între valoarea bunurilor și veniturile unui personal ce a prestat sau prestează activitatea în cadrul unității respective.

De asemenea, potrivit art. 16 din Legea nr. 8/1977 privind asigurarea durabilității, siguranței în exploatare, funcționalității și calității construcțiilor, personalul din unitățile de proiectare, construcții-montaj, producătoare de materiale, al unităților beneficiare, precum și membrii comisiilor de recepție și ai organelor de control răspund și disciplinar pentru **orice defecțiune de calitate produsă din culpa lor,** în perioada termenului de garanție și durata de serviciu normată.

Reținem cu titlu de regulă generală că în toate cazurile în care prin acte normative se fac precizări concrete cu privire la răspunderea disciplinară fie sub aspectul faptelor și sancțiunilor fie numai prin arătarea faptelor ce constituie abateri disciplinare, fac întru totul aplicabile prevederile Codului muncii (art. 100) și ale Legii nr. 1/1970 (art. 13) privind răspunderea disciplinară.

Precizările din actele normative cu privire la răspunderea disciplinară subliniază, în domeniul de activitate respectiv, importanța deosebită a respectării disciplinei ori anumitor îndatoriri de către persoanele încadrate. Cel mai recent exemplu legislativ îl constituie, în acest sens, Legea nr. 71/1969, modificată și completată asupra căreia ne vom opri în viitor.

dr. Iosif. R. URS

Întrebări și răspunsuri

● **ANGELESCU GABRIELA — economistă — Slobozia** întreabă dacă este admisibil ca în cadrul unui litigiu de muncă în care s-a contestat o decizie de imputare să se stabilească de organul de jurisdicție **răspunderea materială** a altei persoane ?

Răspunsul este negativ, dat fiind că în legislația noastră — în mod permanent — organele obștești de jurisdicție a muncii au avut atribuții similare celora a unei instanțe de judecată, ori, așa cum se cunoaște, organele judecătorești nu se pot pronunța decît în pricinile deduse în fața lor spre soluționare. Nu este admisibil ca o comisie de judecată să stabilească răspunderea materială a unei persoane care nu este parte într-un litigiu.

● **COTEANU ION — economist — Roman** întreabă dacă poate fi sancționată penal și obligată la plata de despăgubiri civile persoana care, efectuînd realmente o deplasare în interesul serviciului, prezintă bilete de călătorie falsificate sau ale căror date nu corespund cu acelea ale deplasării ?

În cazul cînd, în justificarea cheltuielilor de transport pretins făcute cu ocazia unor delegații, cel încadrat a prezentat asemenea acte false, susținerea acestuia că a încasat sumele în mod legal — întrucît a efectuat deplasarea — nu poate fi primită. Delegația nu justifică cheltuielile făcute cu transportul, ci probează numai prezența la locul prevăzut în act și durata acestei prezențe.

Atîta timp cît biletele de călătorie pe C.F.R. sau I.T.A. care probează transportul, sînt false ori nu corespund în ce privește datele deplasării, nu există o justificare legală a cheltuielilor de transport, deoarece lipsește proba cheltuielilor făcute cu mijloacele de transport respective.

În consecință, persoana încadrată va răspunde penal și patrimonial, comițînd infracțiunile de fals și înșelăciune în paguba avutului obștesc (În acest sens Tribunalul Suprem, secția penală, Decizia nr. 2193/1971).

● **IONESCU GRIGORE — tehnician — București** întreabă dacă unitatea poate emite o nouă decizie de imputare împotriva altei persoane, după ce prima a fost anulată de organele de jurisdicție a muncii la contestația celui considerat datornic ?

Răspunsul este afirmativ cu condiția imperativă și esențială ca și cea de a doua decizie să se emită înlăuntrul termenului de 30 zile calculat din ziua în care directorul a luat cunoștință de pagubă. Aceasta înseamnă că, după emiterea primei decizii, comunicarea ei s-a făcut imediat, contestația s-a depus în termen scurt, iar comisia de judecată a dat o hotărîre definitivă înainte de expirarea celor 30 zile. Dat fiind că, în practică, o asemenea procedură nu se întîlnește prea des, în majoritatea cazurilor, iar hotărîrea organului jurisdicțional devine definitivă după trecerea acestui termen, unitatea nu mai este în măsură a emite o nouă decizie de imputare, care să se bucure de validitate împotriva altei persoane pentru aceeași pagubă.

În asemenea cazuri, unitatea urmează a stabili răspunderea materială a celui care a indicat în mod eronat pe autorul pagubei, întrucît nu și-a îndeplinit în mod corespunzător atribuțiile sale de serviciu (în acest sens Decizia de îndrumare nr. 5/1974 a Plenului Tribunalului Suprem).

C. J.

● **TIPOGRAFIA „MARAMUREȘ", Baia Mare,** — Pensionarul de invaliditate de gradul III care are și retribuție pentru o jumătate de normă are drept la alocația de stat pentru copii în raport de venitul cumulat lunar și nu corespunzător retribuției pentru norma întreagă. Programul redus la care vă referiți privește personalul care lucrează în anumite condiții deosebite de muncă.

● **IULIAN DOBRE, Cîmpina** — În ipoteza în care în perioada cînd lucrați pe șantier, sînteți detașat din centrala întreprinderii, aveți aceleași drepturi și obligații ca și restul personalului, inclusiv programul de lucru aprobat. Dacă sînteți trimis în delegare, nu este posibil să vi se recunoască prestarea orelor suplimentare.

● **NICOLAE ROGOZEA, Ploiești** — Din relatarea dv. rezultă că ați fost numit în funcția de maistru după aplicarea Legii nr. 6 din 30 iunie 1977 (intrată în vigoare la 1 septembrie 1977). În asemenea situații aveți obligația să urmați în următorii 5 ani școala de maiștri, deoarece legea susmenionată nu prevede nici o derogare pentru elevii liceelor industriale.

● **MIHAI POPESCU, Ostra — Suceava** — Legea nr. 27/1967, privind concediile de odihnă, limitează cazurile cînd o persoană încadrată în muncă trebuie să restituie o parte din indemnizația de concediu. Atunci cînd o persoană pleacă pentru îndeplinirea serviciului militar, contractul de muncă se menține, astfel că nu se pune problema restituirii parțiale a indemnizației de concediu primite.

● **VASILE IONESCU, Focșani** — Articolul 63 din Legea nr. 12/1971 se referă la posibilitatea reducerii vechimii în specialitate, minim necesare, numai în cazul promovării cadrelor tinere care urmează să ocupe funcții de conducere.

● **TIBERIU M. VASU, Brăila** — Prevederile H.C.M. nr. 914/1969 cu privire la acordarea, după un an de zile, a unui număr de gradații pînă la gradația avută anterior demisiei, au fost abrogate prin Legea nr. 57/1974.

● **MIHAI BĂLTEANU, Buzău** — Conducerea unității n-are obligația de a menține în muncă pensionarii pentru limită de vîrstă, pînă la 70 de ani. Numai în cazuri de excepție, cînd se consideră necesar, se poate aproba menținerea în muncă a unui pensionar, timp în care i se suspendă plata pensiei. Conducerea unității poate reveni oricînd asupra contractului de muncă încheiat cu un pensionar pentru limită de vîrstă, astfel cum se prevede în art. 130 din Codul muncii.

● **GRUPUL DE ȘANTIERE „SIRIU", Buzău** — Personalul nelocalnic care beneficiază de cazare în natură sau în bani, conform H.C.M. nr. 1053/1959, nu poate primi drepturile prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974. În ipoteza că acestui personal i se repartizează o locuință în care se mută, devenind chiriaș, făcînd mențiunile corespunzătoare în buletinul de identitate, el fiind transferat în interesul serviciului, i se acordă drepturile prevăzute de art. 57 din legea sus-menționată.

● **DUMITRU TOMESCU, comuna Breznița, județul Mehedinți** — Potrivit. art. 130, lit. j din Codul muncii, conducerea unității putea să vă desfacă contractul de muncă fără să aibă obligația să ia această măsură. Dacă Consiliul oamenilor muncii anulează dispoziția de desfacere a contractului de muncă veți lucra, în continuare, pe baza vechiului contract, cu toate drepturile aferente.

● **ȘTEFAN NEGULESCU, Drobeta-Turnu Severin** — Vechimea neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate este condiționată de desfășurarea activității pe baza aceluiași contract de muncă. Dv. ați încetat activitatea în condiții care nu permit menținerea vechimii neîntrerupte. Faptul că a doua zi de la încetarea activității ați încheiat un nou contract de muncă, nu determină păstrarea dreptului la recunoașterea vechimii neîntrerupte.

● **VASILE GRAURE, Pitești** — În ambele cazuri la care vă referiți în scrisoarea dv., se aplică prevederile art. 16 din Decretul nr. 246/1977. Dreptul la alocația de stat pentru copii se acordă numai de la data stabilirii lui.

● **ÎNTREPRINDEREA DE PIELE ȘI ÎNCĂLȚĂMINTE „PARTIZANUL", Bacău** — În art. 72, alin. (1) din Codul muncii se prevede că pentru persoanele care, fiind încadrate în muncă, sînt chemate să-și satisfacă serviciul militar, contractul de muncă se menține. Această perioadă intră în calculul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate. Cel în cauză are obligația să revină la locul de muncă în termen de 30 de zile de la satisfacerea serviciului militar.

Intreprinderea tehnoutilaj
Odorheiul Secuiesc
jud. Harghita Telef: 1389

Tablă groasă
— 3 mm. OLC45 kg. 5000
— 3,5 mm. OL37 kg. 71000
— 3,5 mm. OLC 15 kg. 40000
— 4 mm. OLC45 kg. 5900
— 4 mm. OLC55 kg. 6600

Striat
— 5 mm. OLOO kg. 60000
— 6 mm. OLOO kg. 34000
— 8 mm. W5028 kg. 4000
— 4 mm. W7147 kg. 1000

Țevi construcții
— ∅ 121×10 OLT35 kg. 6600
— ∅ 146×14 OLT35 kg. 600
— ∅ 168×16 kg. 1000
— ∅ 168×36 kg. 500
— ∅ 178×14 kg. 1000
— ∅ 178×16 kg. 3000
— ∅ 194×6 kg. 1500
— ∅ 63,5×10 kg. 600

Patrată
— 40×40×3 kg. 15000
— 100×100×5 kg. 2600
— 152×10 kg. 3900

Oțel rotund
— 50 OLC60 kg. 4300
— 56 OL37—1 kg. 13000
— 100 OL37—1 kg. 7000
— 100 OL60 kg. 2000
— 100 OLC35 kg. 15000
— 140 OLC45 kg. 7000

Oțel lat
— 20x10 OL34 kg. 10000
— 25×6 St38 kg. 7000
— 30×8 OL50 kg. 5200
— 30×12 OL60 kg. 7900
— 90×8 OL37 kg. 1600
— 100×30 OL60 kg. 3200

Profile îndoite la rece
— Ui 40×32×3 OL37 kg. 5000
— Ui 50×25×2 OL37 kg. 1000
— UI 50×25×3 OL37 kg. 100
— Ui 60×25×3 OL37 kg. 200
— Ui 100×80×3 OL37 kg. 4300
— Ui 140×50×3 OL37 kg. 3100
— Ui 140×80×5 OL37 kg. 9500
— Ui 160×60×4 OL37 kg. 2400
— Ui 200×50×3 OL37 kg. 27000
— Ui 200×60×4 OL37 kg. 32400
— Ui 200×60×4,5 OL37 kg. 12300
— Profile C 125×62,5×25×4,5 kg. 26900
— Țeavă aluminiu ∅ 60×3 kg. 29200
— Bandă laminată la cald 40×4 kg. 910
— Idem 50×3 kg. 4522
— Motor electric 0,37×1500 B5 IP44 buc. 2
— Idem 0,37×3000 B5 IP44 buc. 1
— Idem 0,55×750 B3 IP54 buc. 7
— Idem 0,55×750 B5 IP54 buc. 4
— Idem 0,55×1000 B5 IP44 buc. 3
— Idem 0,75×3000 B5 IP44 buc. 14
— Idem 0,75×3000 B3 IP54 buc. 4
— Idem 1,1×1500 B3 IP54 buc. 30
— Idem 1,1×1500 B5 IP44 buc. 1
— Idem 1,5×1500 B3 IP54 buc. 14
— Idem 2,2×1500 B5 IP54 buc. 1
— Idem 3×1500 B3 IP54 buc. 6
— Idem 4×1500 B3 IP54 buc. 2
— Idem 5,5×1000 B3 IP54 buc. 100
— Idem 5,5×1500 B3 IP54 buc. 3
— Idem 5,5×1500 B5 IP54 buc. 20
— Idem 0,6/0,75×1500/3000 B3 buc. 4
— Idem 15×750 B3 IP54 buc. 50
— Reductor 1H—80—4—0 buc. 23
— Idem 2H—225—31—5—0 buc. 5
— Idem 2H—285×20—0 buc. 21
— Idem 3H—770×140—0 buc. 1
— Idem 3CH—485—90—1 buc. 3
— Motored. 2G—A—18—0,37×750 HO1 buc. 15
— Idem 2G—A—18—0,55×1500 buc. 3
— Idem 2IA—20—0,75×750 HO1 buc. 10
— Idem 2IA—20—1,1/1500 buc. 1
— Idem 2IA—11,2—2,2×15000 HO1 buc. 16
— Idem 2NA—18—3×1000 HO5 buc. 5
— Reductor FF44 1:20 buc. 7
— Idem FUL—3 1:50 buc. 6
— Idem IBN2 1:16 buc. 4
— Pompă inox TPC 1/10 buc. 1
— Agregat frigorif. FRĂM buc. 1
— Frigider ALKA buc. 1
— Ventilator TVA. 480/I. buc. 500
— Ventilator VN 501—05 Q=2000 buc. 13
— Idem V 426 buc. 17
— Idem V 427 buc. 3
— Ventilator centrif. 5,5/3000 buc. 1
— Rotor pt. ventilator buc. 3
— Lămpi cu vap. mercur LVF125W buc. 150
— Lămpi cu vap. mercur LVF250W buc. 250
— Lămpi cu vap. mercur LVF400W buc. 100
— Becuri scală radio E10 6,3V 0,3A buc. 500
— Balasturi pt. lămpi vap. merc. BVA 80W buc. 14
— Balasturi pt. lămpi vap. merc. BVA 250W buc. 10
— Balasturi pt. lămpi fluor BIA 40W buc. 45
— Lămpi NORIS buc. 11
— Rezistență pt. motor colector 65W buc. 96
— Rezistență 0,5W 620 OHMI 5% buc. 30
— Idem 0,5W 820 OHMI 5% buc. 30
— Idem 0,5W 3,6 OHMI 5% buc. 25
— Idem 0,5W 8,2 KOHMI 5% buc. 40
— Rezistență 0,5W 9,1 KOHMI 5% buc. 20
— Idem 0,5W 620 OHMI 10% buc. 22
— Idem 0,5W 420 OHMI 5% buc. 38
— Idem 5W 6,2 KOHMI 20% buc. 27
— Idem tip. RMG 1200 150 OHMI 10% buc. 1400
— Idem tip. RMG 300 OHMI 5% b. 890
— Idem tip. RBC 1003 47 OHMI 10% b. 510
— Idem tip. RBT 5016 10 OHMI 5% b. 70
— Releu fotoelectric RF—1 220V 50HZ b. 11
— Releu elmag. 1,5/10 220V 50HZ C. 6500 buc. 15
— Releu interm. RI 3T.RS 71613A 24V/20 b. 7
— Releu intermediar RIA.4 b. 40
— Idem RI 12V. b. 2
— Releu max. curent RC2. RS 71900 b. 2
— Releu RC. 2B. 20A. b. 9
— Releu max. curent RC2. 50—100 ARS 71900 b. 2
— Releu RCP2. 24V. b. 20
— Ventil electromagnetic b. 1
— Ventil elmagn. ZFK/50 110V. 36A. 80 CIMP. b. 2
— Termometru manometric TMC—1 20—100 C b. 9
— Robinet cu trei căi cu AC R3A. b. 5
— Regulator de temperatură b. 1
— Rezistență încălzire b. 30
— Întrerupător 10 20KV. 630A b. 1
— Voltmetru M53 0—100V. b. 1
— Ampermetru E 53 100/5 A. b. 2
— Idem E—541 100/5 A. b. 8
— Cablu execuție grea MCCG 2×6 ml. 500
— Idem MCCG 4×2.5 ml. 6500
— Cablu execuție grea MCCG 4×10 ml. 4500
— Idem MCGI 3×4 ml. 171
— Conductor Al. izol. PVC. AFY 4. ml. 500
— Idem AFY 6. ml. 1000
— Idem AFY 10 ml. 1000

— Idem AFY 16 ml. 1500
— Conductor cu izol. PVC. FY 1. ml. 2000
— Idem FY1,5 ml. 35000
— Idem FY2,5 ml. 6000
— Idem FY4 ml. 2000
— Conductor pt. inst. auto VLPY 1,5 ml. 7800
— Idem VLPY 2,5 ml. 2500
— Conductor bob. izol. email 0,09 kg. 20
— Idem 0,10 kg. 15
— Idem 0,11 kg. 2
— Idem 0,12 kg. 20
— Idem 0,14 kg. 14
— Idem 0,15 kg. 33
— Idem 0,18 kg. 17
— Idem 0,19 kg. 15
— Conductor bobinaj Cu BB 0,3 kg. 3
— Idem 1 kg. 11
— Bandă din CU 5×11 mm. kg. 8
— Conductor bob. izol. email 0,16 kg. 27
— Cardan în manta cauciuc MCM. 2×2,5 ml. 200
— Cablu în manta cauciuc MCUT 3×1 ml. 876
— Cardan în manta PVC(MYYM. 2×2,5 buc. 500
— Idem MYYM. 4×0,75 buc. 5000
— Trata TMC 8000/3 10 KVA. 100/75V. cd. 750A buc. 2
— Transformator CIS. 0,5KV. 50/5A. buc. 8
— Transformator CIBO. 0,5 KV. 100/5A. buc. 2
— Idem CITO. 0,5 KV. 200/5A. buc. 2
— Idem CIRT. 0,5 KV. 250/5A. buc. 2
— Condensator FGL. buc. 28
— Cutie comandă automat buc. 1
— Cutie comandă 7000A. buc. 15
— Cutie comandă capsulat 4900931 S 10007. buc. 1
— Comutator cu came C—16. 02.30.005. buc. 50
— Idem C—16. 03.30.003. buc. 100
— Cuplaj electromagnetic 4435 buc. 17
— Comutator pt. măs. tensiune buc. 13
— Idem buc. 10
— Întrerupător pachet 3 380V. 10A. cd. 512 buc. 1300
— Idem pîrghie 3 380V. 25A. cd. 1300 buc. 50
— Limitator de cursă 25A. cd. 4471 buc. 3
— Microîntrerupător dublu cd. 5051 buc. 29
— Idem acționat cd. 5952 buc. 18
— Lampă semnalizare LS—1 220V. Otopeni buc. 1800
— Indicator de semnalizare (6401) cd. 666 buc. 7000
— Buton comandă BF—6A. buc. 75
— Buton comandă 220V. 10A. buc. 9300
— Buton ciupercă 380V. 2A. cd. 651 buc. 900
— Idem 220V. 10A. cd. 651A buc. 550
— Buton termostat din plastic buc. 11
— Buton DITV. buc. 12
— Buton cu cheie C 663 buc. 430
— Bimetal kg. 3
— Contactor TCA. 380V. 6A. F.R cd. 4003 buc. 150
— Idem TCA. 24V. 6A. F.R. cd. 4003 buc. 7000
— Idem 10A. 380V. F.R. cd. 4006 buc. 5000
— Idem 10A. 220V. F.R. cd. 4006 buc. 230
— Idem 200A. 380V. F.R. cd. 4032 buc. 5
— Idem AC3. 63/63A. 110V. c.a. cd. 3226 buc. 5
— Idem AC3. 63/63A. 24V. c.a. cd. 3226 buc. 10
— Bloc releu termic BRT—TSA. 10/11A. cd. 3670 b. 1100
— Idem BRT-TSA. 32/32A. cd. 3672 b. 30
— Idem TSA 32A. 1,8A. buc. 500
— Idem TSA 32A. 3,3A. buc. 100
— Idem TSA 32A. 6A. buc. 770
— Patroane fuzibile E 16. MIGNON 4A. buc. 1700
— Idem 10A. buc. 600
— Idem 20A. buc. 500
— Capace siguranță D IV. 100A. buc. 900
— Întrerupător automat USOL 100 Regl. 380V 80A. b. 380
— Soclu siguranță LFI 100A. cd. 397 buc. 1020
— Clemă de șir cu 12 elemente buc. 2000
— Cleme mobile 2,5 mm. buc. 1079
— Idem 4 mm. buc. 120000
— Priză tripol. bach. 10A. cd. 42 buc. 5000
— Fișă tripol. bach. CP10. cd. 56 buc. 5000
— Priză și fișă tripol. 16A. Cd. 706 buc. 900
— Izolatori corp steatit. kg. 147

CITITORI!

Vreți să vă asigurați primirea cu regularitate a revistei, a suplimentului și a lucrărilor pe care le vom edita în anul 1980 ?

Decupați, completați și expediați de îndată comanda de mai jos.

(numele abonatului) [1] DATA. . . . . .
Nr. . . . . .

Către,

„REVISTA ECONOMICĂ" — București
Calea Dorobanților nr. 11—25 — cod. 71131

În baza ofertei dv. nr. 250/1979 dorim să încheiem următoarele abonamente :

— „Revista economică" . . × . . lei[2] = ...

De asemenea, în calitate de abonați ai revistei, vă rugăm ca la apariția cărților pe care le editați să ne expediați numărul de exemplare înscris în dreptul fiecărei lucrări ;

— Legea contractelor economice — comentată și adnotată cu practica arbitrală . . .× 20 lei = ...
— Transporturile de mărfuri — reglementări interne și internaționale . . .× 20 lei = ...
— Legislația muncii de la A la Z . . .× 20 lei = ...

Total =

Facem precizarea că v-am expediat suma de mai sus în contul dv. I.S.I.A.P. nr. 64 51 502 28 B.N.R.S.R. — filiala sect 1, București, cu mandatul poștal din ziua de . . . . . .

Director, Contabil șef,

[1] Abonații persoane fizice vor trece numele și adresa la care doresc să primească abonamentul.

[2] La prețul unui abonament se va trece 260 lei de către organizațiile socialiste și 130 lei de către persoanele fizice încadrate în orice formă de învățămînt.

1979 NOV 9

Din gîndirea economică a președintelui României

NICOLAE CEAUȘESCU

Conducerea unitară a economiei

EDITURA POLITICĂ

O CONCEPȚIE NOVATOARE, PROFUND ȘTIINȚIFICĂ ASUPRA CONDUCERII ECONOMIEI

APARIȚIA lucrării **„Conducerea unitară a economiei"**, constituie un important eveniment editorial fiind primul volum din colecția intitulată **„Din gîndirea economică a președintelui României"**, colecție ce își propune să evidențieze în mod sintetic, prin selecțiuni din operele tovarășului Nicolae Ceaușescu, gîndirea sa autentic revoluționară, de o mare profunzime științifică și originalitate. Colecția urmărește în mod deosebit să pună în lumină trăsăturile distinctive ale contribuțiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu în domeniul teoriei și practicii economice, rigoarea lor științifică, întemeiată pe aplicarea la condițiile concrete ale țării noastre a adevărurilor generale ale materialismului dialectic și istoric, inegalabila forță de creație, uriașa putere de pătrundere și înțelegere a esenței fenomenelor și tendințelor de dezvoltare, cutezanța revoluționară, patriotismul socialist, umanismul profund, care caracterizează întreaga activitate a președintelui României. Ideile călăuzitoare care stau la baza gîndirii economice a tovarășului Nicolae Ceaușescu sînt expresia înțelegerii profunde a dialecticii devenirii istorice, a unui efort continuu de înnoire, oferind un strălucit exemplu a ceea ce înseamnă gîndire și acțiune revoluționară.

În opera secretarului general al partidului procesul de conducere științifică a societății este abordat într-o viziune atotcuprinzătoare, un loc prioritar ocupîndu-l în acest context problemele conducerii unitare a economiei. În abordarea acestei problematici, ca dealtfel a întregii vieți economico-sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu pornește de la faptul că punerea în valoare a superiorității orînduirii socialiste nu se realizează de la sine, ci impune o activitate susținută pentru studierea temeinică a realităților istorice din fiecare etapă și stabilirea direcțiilor de dezvoltare economico-socială, pentru identificarea resurselor necesare și a celor mai adecvate căi și mijloace de valorificare a lor, în vederea asigurării unei conduceri științifice.

Plecînd de la adevărul general cu privire la rolul factorului conștient în revoluția și construcția socialistă, secretarul general al partidului nostru a elaborat o concepție științifică clară cu privire la conducerea societății, obiectivele principale și metodele de bază ale acestei activități.

În concepția sa, partidul clasei muncitoare, în calitatea sa de avangardă a întregii noastre națiuni, reprezintă factorul principal al conducerii științifice a economiei, centrul vital al întregii vieți sociale. Partidul elaborează linia politică de dezvoltare economico-socială, precizează obiectivele ce urmează să fie realizate și desfășoară o vastă activitate organizatorică și politico-ideologică pentru transpunerea acestora în viață. Rolul conducător al partidului se exercită la toate nivelurile de conducere și organizare, în toate întreprinderile și instituțiile de stat și obștești, prin integrarea organelor de partid în viața și munca fiecărui colectiv, prin participarea directă, în primele rînduri, a comuniștilor pentru aplicarea politicii partidului, pentru buna desfășurare a activității fiecărei unități.

AMPLOAREA noilor sarcini ce se cer rezolvate în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea țării spre comunism ridică exigențe și responsabilități sporite în fața partidului, determină creșterea în continuare a rolului său conducător, sporirea forței sale de a uni și mobiliza masele la înfăptuirea Programului elaborat de Congresul al XI-lea. Fundamentînd necesitatea creșterii rolului conducător al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat totodată principalele direcții de realizare a acestui imperativ. În această ordine de idei trebuiesc subliniate preocupările sale asidui privind ridicarea continuă a nivelului politico-ideologic al partidului, repartizarea celor mai bune forțe ale partidului în sectoarele hotărîtoare, introducerea principiului rotației activiștilor de partid și de stat, îmbunătățirea continuă a stilului și metodelor de muncă ale organelor și organizațiilor de partid, întărirea spiritului revoluționar, dezvoltarea legăturilor cu masele, accentuarea caracterului de forță dinamică, mobilizatoare a partidului în cadrul fiecărui colectiv de oameni ai muncii.

Creșterea rolului partidului în conducerea economiei, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, înseamnă deplasarea centrului de greutate al activității organelor și activiștilor de partid în mijlocul unităților, al colectivelor de oameni ai muncii. În acest spirit este organizată activitatea organelor și organizațiilor de partid, a fiecă-

rui comunist, asigurîndu-se corelarea sa cu cerințele vieții, ale realității, și, în ultimă instanță, sporirea eficienței generale a conducerii. **„Afirmarea rolului conducător al partidului,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, **nu este o noțiune abstractă, ci o realitate care se concretizează în activitatea practică a fiecărui comitet județean, municipal, orășenesc și comunal, a comitetelor de partid din întreprinderi, a organizațiilor de bază, a fiecărui membru al partidului. Numai în măsura în care fiecare comunist, fiecare organizație de partid își îndeplinește cu răspundere, în mod conștiincios, îndatoririle, activitatea unităților și localităților respective se poate desfășura cu cele mai bune rezultate"** [1]).

Promotor consecvent al principiului că socialismul este creația maselor, secretarul general al partidului nostru a acționat ferm pentru creșterea participării efective a oamenilor muncii la actul de conducere, la adoptarea celor mai judicioase decizii pentru buna desfășurare a procesului de producție, la întărirea ordinii, disciplinei și răspunderii în muncă a tuturor colectivelor, aceasta constituind o parte componentă inseparabilă a dezvoltării continue a democrației socialiste, o cerință obiectivă a mersului înainte, o expresie a superiorității orînduirii noastre, care asigură în practică conducerea statului, a treburilor obștești de către poporul însuși.

Participarea oamenilor muncii la actul de decizie, la conducerea treburilor de stat și obștești a fost puternic stimulată de așezarea întregii activități economico-sociale din țara noastră pe baza principiului conducerii și muncii colective ca o alternativă firească, obiectiv necesară la principiul conducerii unipersonale, devenit anacronic. Fundamentînd trecerea de la principiul conducerii unipersonale la principiul conducerii și muncii colective, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„un singur om, oricît de competent ar fi, nu poate asigura singur rezolvarea problemelor atît de complexe pe care le ridică gospodărirea, administrarea și conducerea întreprinderii, centralei sau ministerului. Pentru aceasta este necesar să se promoveze forme de conducere colectivă care să permită cuprinderea și rezolvarea multiplelor probleme ale vieții economice, înlăturarea arbitrarului în luarea deciziilor, fructificarea experienței specialiștilor, a cadrelor valoroase din întreprinderi, a maselor oamenilor muncii"** [2]). Tocmai în vederea asigurării cadrului organizatoric corespunzător pentru intensificarea participării maselor populare la actul conducerii au fost create în ultimii ani o serie de organe de conducere colectivă, atît în unități de producție cît și la nivel central, cum sînt : adunările generale și consiliile oamenilor muncii, organismele controlului muncitoresc, consfătuirile de lucru pe ramuri de activitate, congresele, cu caracter național, pe principalele domenii ale vieții sociale. Rezultatele obținute în anii de cînd aceste organe colective își desfășoară activitatea demonstrează justețea măsurilor adoptate de partidul nostru, noile forme de conducere colectivă afirmîndu-se tot mai mult ca organisme de dezbatere și de decizie ale oamenilor muncii ca proprietari, producători și beneficiari a tot ceea ce se realizează în patria noastră.

MILITÎND neobosit pentru asigurarea conducerii științifice a societății, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a sesizat la timp și a arătat necesitatea punerii de acord a mecanismului economico-financiar cu cadrul organizatoric larg democratic, deoarece **„față de acest cadru democratic creat nu s-a făcut pasul în ce privește măsurile de ordin economico-financiar care să pună la îndemîna organismelor de conducere colectivă, adunărilor generale ale oamenilor muncii mijloacele necesare îndeplinirii în cele mai bune condiții a rolului lor în conducerea întregii activități economico-sociale"** [3]). De altfel, importanța deosebită a hotărîrilor adoptate de plenara C.C. al P.C.R. din 23 martie 1978 rezidă tocmai în trecerea la un nou mecanism economico-financiar, al cărui conținut principal este introducerea autoconducerii muncitorești ca principiu de bază în organizarea și funcționarea tuturor unităților economice.

În concepția secretarului general al partidului, materializată prin aplicarea hotărîrilor plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, autoconducerea muncitorească reprezintă forma cea mai potrivită de realizare în practică a triplei calități a oamenilor muncii — de proprietari, producători și beneficiari —, o expresie a ridicării pe o treaptă superioară a democrației muncitorești în condițiile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism. Conținutul autoconducerii muncitorești a fost foarte clar formulat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii. **„Aceste măsuri urmăresc să așeze pe o bază nouă conducerea tuturor unităților economico-sociale, punînd la temelia acesteia principiul autoconducerii și autogestiunii care presupune ca fiecare unitate, fiecare colectiv de oameni ai muncii să poarte răspunderea directă și nemijlocită pentru mijloacele și bunurile încredințate de societate — parte a proprietății întregului popor"** [4]). În condițiile aplicării principiului autoconducerii muncitorești și autogestiunii, conducerea colectivă a căpătat un conținut tot mai profund, fapt care asigură exercitarea plenară a drepturilor oamenilor muncii de participare la conducerea producției, la luarea hotărîrilor în toate sectoarele de activitate.

Măsurile privitoare la introducerea noului mecanism economico-financiar, măsuri care poartă amprenta gîndirii revoluționare, originale, a secretarului general al partidului nostru, reprezintă o puternică pîrghie de mobilizare a tuturor oamenilor muncii la realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a României, la ridicarea nivelului calitativ al muncii tuturor colectivelor, la sporirea răspunderii organelor colective, de la ministere pînă la fiecare întreprindere.

Autoconducerea muncitorească este abordată în lucrările secretarului general al partidului în strînsă legătură cu principiul autogestiunii economico-financiare. Referindu-se la conținutul autogestiunii economico-financiare tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„Pe baza principiului autogestiunii economico-financiare, fiecare întreprindere și unitate economică va trebui să-și întocmească bugetul propriu de venituri și cheltuieli, pornind de la necesitatea asigurării, din activitate proprie, atît a mijloacelor financiare necesare, cît și a creșterii rentabilității beneficiului"** [5]). Totodată secretarul general al partidului se ridică cu hotărîre împotriva înțelegerii formale a autoconducerii și autogestiunii. **„Autoconducerea muncitorească, autogestiunea nu sînt o lozincă generală ; aceasta înseamnă întărirea răspunderii fiecărui colectiv de oameni ai muncii pentru realizarea unei producții de înaltă tehnicitate și calitate cu cheltuieli minime, cu o eficiență economică ridicată"** [6]). Autoconducerea și autogestiunea presupun deci ca fiecare unitate să asigure organizarea mai bună a

---

[1]). **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, București, Ed. politică, 1978, p. 297.

[2]). **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, București, Ed. politică, 1968, p. 540—541.

[3]). **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, București, Ed. politică, 1978, p. 590.

[4]). **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 16, București, Ed. politică, 1979, p. 118—119.

[5]). **Nicolae Ceaușescu**, Op. cit. vol. 15, p. 596.

[6]). **Nicolae Ceaușescu**, Op. cit. vol. 17, p. 503.

muncii, folosirea deplină a capacităţilor de producţie, introducerea tehnicii noi în toate sectoarele, creşterea productivităţii muncii, reducerea simţitoare a cheltuielilor materiale şi gospodărirea mai bună a mijloacelor de care dispun, şi ca urmare a tuturor acestor activităţi, presupun ca fiecare colectiv să realizeze o asemenea rentabilitate încît să se poată asigura şi retribuţia şi beneficiile pentru dezvoltarea societăţii, întreţinerea statului sub toate aspectele sale, pentru desfăşurarea întregii vieţi sociale.

Importanţa deosebită care se acordă beneficiului, în condiţiile noului mecanism economico-financiar, ca sursă de bază pentru dezvoltarea generală a societăţii, pentru constituirea fondurilor proprii de dezvoltare, pentru înfăptuirea măsurilor de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii, este de natură să contribuie în fiecare unitate economică la îndeplinirea sarcinilor de plan privind producţia netă, producţia fizică, costurile de producţie, printr-o mai bună utilizare a întregului potenţial material, tehnic şi uman.

Dat fiind rolul extrem de important pe care îl au beneficiul şi rentabilitatea în asigurarea resurselor necesare dezvoltării forţelor de producţie şi ridicarea standardului de viaţă al oamenilor muncii, acestea se află şi trebuie să se afle în centrul întregii activităţi economice. **„În orînduirea socialistă rentabilitatea nu mai este o chestiune privată a diferitelor întreprinderi, ci o problemă fundamentală a întregii societăţi. Orice activitate economică trebuie să corespundă unor cerinţe concrete ale societăţii, să răspundă unor nevoi reale ale vieţii materiale şi spirituale a oamenilor, asigurînd, în acelaşi timp, creşterea continuă a avuţiei naţionale, sporirea venitului naţional“** [7]). Practica potrivit căreia existenţa unor activităţi productive nerentabile finanţate pe seama venitului naţional realizat în alte sectoare ar reflecta, chipurile, superioritatea orînduirii socialiste faţă de cea capitalistă a fost supusă unei critici severe de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu încă la plenara C.C. al P.C.R. din 21—23 decembrie 1966, fiind considerată, pe bună dreptate, o anomalie în cadrul economiei socialiste, o „gravă manifestare de înapoiere economică“.

PREŞEDINTELUI Nicolae Ceauşescu îi revine marele merit de a fi contribuit la dezvoltarea creatoare a teoriei planificării pe baza materialismului dialectic şi istoric şi pe fundamentele realităţilor concrete din România, de a fi elaborat teze inedite, şi în concordanţă cu acestea de a fi iniţiat şi promovat măsuri care au condus la cristalizarea unei concepţii originale în domenii cardinale ale conducerii planificate a activităţii economico-sociale. Pe baza acestei concepţii teoretice activitatea de planificare în ţara noastră s-a perfecţionat în concordanţă cu nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie şi corespunzător etapei pe care o parcurge ţara noastră pe drumul socialismului şi comunismului.

Contribuţiile tovarăşului Nicolae Ceauşescu la perfecţionarea conducerii planificate a activităţii economico-sociale constau, înainte de toate, în afirmarea şi realizarea în practică a conducerii de către partid a acestei activităţi la toate nivelurile şi treptele organizatorice. În concepţia partidului nostru, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, planul este instrumentul principal al reglării vieţii economico-sociale pe baza căruia se asigură creşterea puternică şi modernizarea forţelor de producţie, repartizarea lor judicioasă în teritoriu şi ridicarea nivelului economico-social al tuturor zonelor, afirmarea revoluţiei tehnico-ştiinţifice, creşterea nivelului de trai al poporului, cu alte cuvinte, înfăptuirea Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

Activitatea de planificare se bazează pe aplicarea consecventă a principiului centralismului democratic, prin împletirea dirijării generale a economiei cu autonomia economico-financiară şi autogestiunea întreprinderilor, cu autoconducerea muncitorească. Măsurile luate de partid privind creşterea autonomiei întreprinderilor asigură în practică participarea din ce în ce mai intensă a oamenilor muncii la evidenţierea şi punerea în valoare a rezervelor existente în unităţi, contribuie la sporirea răspunderii acestora în realizarea sarcinilor ce le revin. Lărgirea democraţiei socialiste care s-a realizat în ultimii ani a condus la participarea tot mai intensă a personalului muncitor, în procesul formulării propunerilor de plan, prin depistarea rezervelor de care dispun unităţile economice pentru elaborarea unor planuri îmbogăţite, realiste, precum şi pentru îndeplinirea lor. Totodată, aceasta a dus la identificarea a noi posibilităţi pentru suplimentarea prevederilor de plan, pentru crearea de condiţii în vederea intensificării reproducţiei socialiste lărgite şi a creşterii mai accentuate a nivelului de trai al întregului popor.

O direcţie fundamentală a perfecţionării activităţii de planificare se referă la lărgirea sferei de cuprindere a planului naţional, astfel încît să nu se limiteze la latura economică, ci să cuprindă în egală măsură toate laturile vieţii sociale, toate compartimentele societăţii. În acelaşi timp, elaborarea planului în profil tridimensional, în cadrul căruia sarcinile de ramură, ca şi cele de întreprindere, minister, centrală etc. se coordonează şi se îmbină în mod organic cu cele în profil teritorial, asigură o conjugare mai eficientă a eforturilor, precum şi dezvoltarea armonioasă, echilibrată a economiei naţionale. Corespunzător concepţiei tovarăşului Nicolae Ceauşescu în conducerea economică este deosebit de importantă şi armonizarea planificării curente cu planificarea de perspectivă, pentru ca eforturile ce se fac să reflecte atît cerinţele de moment, cît şi tendinţele fundamentale, de durată ale progresului economic şi social.

Aplicarea cu consecvenţă a măsurilor de perfecţionare a conducerii unitare planificate a activităţii economico-sociale a creat un cadru organizatoric favorizant pentru creşterea rapidă a forţelor de producţie, pentru dezvoltarea în ritm înalt a economiei noastre naţionale. Îndeplinirea şi depăşirea cu regularitate a prevederilor din planul naţional unic de dezvoltare economico-socială a ţării noastre relevă clarviziunea şi realismul politicii ştiinţifice a Partidului Comunist Român.

Cele de mai sus nu pot, desigur, nici pe departe să surprindă multitudinea de probleme ale conducerii ştiinţifice a societăţii, cărora secretarul general al partidului le-a acordat o deosebită atenţie. Lucrarea prezentată cuprinde doar o selecţie a contribuţiilor sale remarcabile privitoare la acţiunea legilor economice în socialism, la modalităţile de sporire a cointeresării materiale a maselor, la aşezarea pe baze cît mai echitabile a retribuţiei, la creşterea eficienţei sistemului financiar-bancar etc. şi prin aceasta constituie un deosebit de preţios instrument de studiu şi activitate, indispensabil, pentru cadrele din economie, pentru masele largi.

prof. dr. Marin POPESCU
Academia „Ştefan Gheorghiu“

---

[7]). **Nicolae Ceauşescu**, România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste, vol. 2, Ed. politică, Bucureşti, 1968, p. 555—556.

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI PARTIDULUI

Dezbaterea proiectelor de documente ale Congresului al XII-lea al P. C. R., ale viitorului întregii naţiuni

O ETAPĂ CALITATIVĂ, SUPERIOARĂ ÎN PROCESUL DE INDUSTRIALIZARE A ROMÂNIEI

● Ritmul mediu anual de creştere a producţiei industriale în anii 1976–1980 : 11,2% faţă de 10,6% planificat ● Trăsături şi obiective ce marchează o nouă calitate a activităţii ● O structură eficientă a industriei româneşti .

AŞA CUM SE ARATĂ în proiectul de Directive ce urmează să fie dezbătut şi aprobat de apropiatul Congres al XII-lea al Partidului Comunist Român, una dintre sarcinile de bază ale cincinalului 1981—1985 constă în „dezvoltarea în continuare în ritm susţinut a industriei, asigurarea unor structuri industriale moderne şi de eficienţă ridicată, prin creşterea mai accentuată a ramurilor de prelucrare superioară, realizarea de produse de înaltă tehnicitate, limitarea la strictul necesar a produselor mari consumatoare de materii prime şi energie". Aceasta înseamnă că **veriga de bază** a construcţiei noastre economice şi sociale va fi şi în viitorul cincinal continuarea industrializării ţării, în virtutea concepţiei unitare şi de perspectivă a partidului, dezvoltată şi fundamentată de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu.**

Potrivit acestei concepţii, o perioadă îndelungată de timp industrializarea reprezintă trăsătura esenţială şi factorul decisiv al progresului economic al ţării. Este o concepţie unitară, pentru că urmăreşte întărirea necontenită a poziţiei conducătoare a industriei în economie, sporirea ponderii ei în crearea venitului naţional, în realizarea reproducţiei lărgite şi satisfacerea nevoilor de consum ale populaţiei, în dezvoltarea schimburilor economice externe.

Remarcabile succese obţinute în dezvoltarea industriei

ÎN ACEST SCOP, de-a lungul întregii perioade de industrializare socialistă, constant, cele mai mari eforturi ale naţiunii au fost şi sînt mobilizate pentru progresul industriei. Industria este beneficiară a celei mai mari părţi a investiţiilor economice, a celor mai numeroase şi mai eficiente resurse de muncă — formate mai ales din tinerele generaţii şi, apoi, din persoanele eliberate din agricultură —, a principalelor eforturi de cercetare ştiinţifică etc. De fiecare dată, eforturile sînt îndreptate spre asimilarea celor mai avansate cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii timpului, a acelora care, în raport cu posibilităţile de acumulare, cu condiţiile care se formează ca urmare a performanţelor atinse pe planul cercetării ştiinţifice naţionale şi al învăţămîntului etc. ne sînt accesibile ; spre dezvoltarea ramurilor decisive în fiecare etapă pentru progresul industriei şi al economiei naţionale — la început, a celor clasice (energetica, siderurgia, construcţiile de maşini şi chimia), apoi, treptat, a celor numite generatoare de progres tehnic (producţia de maşini-unelte avansate, electrotehnica şi electronica, chimia maselor plastice şi chimia fină etc.) ; spre realizarea unor structuri avansate ale industriei, care constant trebuie să permită o înaltă eficienţă a folosirii resurselor ţării ş.a.

Un rezultat însemnat al acestor eforturi este **crearea unei puternice industrii, a cărei producţie este în 1978 de 29 ori mai mare ca în 1950, de 42 ori mai mare ca în 1938 şi de aproape 50 ori mai mare ca în 1948.** Potrivit unor calcule, în 1980, venitul naţional pe locuitor creat în industrie se cifrează la peste 1 000 dolari S.U.A. (la actuala lor putere de cumpărare), ceea ce înseamnă mai mult decît în celelalte ţări care au un nivel general de dezvoltare al forţelor de producţie apropiat de al nostru. În acelaşi an, în industrie vor avea locuri de muncă circa 35% din cei ocupaţi. Trebuie menţionat totodată că industria noastră a asimilat o tehnică de producţie avansată, care permite în 1980 o productivitate a muncii de aproape 10 ori mai înaltă ca în 1950 ; în unele subramuri şi compartimente ale industriei tehnica de producţie şi productivitatea se situează deja la nivelul celor mai reprezentative realizări pe plan mondial. Pornind de la volumul producţiei industriale şi al venitului naţional raportat la populaţie, de la gradul de ocupare în industrie a celor activi, ţara noastră a devenit un stat industrial-agrar.

Nivelul de dezvoltare al industriei noastre se poate ilustra şi prin producţiile pe locuitor pe care le realizăm. La o seamă de produse, cum sînt : oţel, fontă şi feroaliaje, aluminiu, acid sulfuric, sodă caustică, îngrăşăminte chimice, materiale plastice şi răşini sintetice, cauciuc sintetic, fibre şi fire sintetice, hîrtie şi carton, unele maşini-unelte şi instalaţii, televizoare, ciment, cherestea, ţesături de bumbac, ţesături de lînă, încălţăminte etc. producţiile pe locuitor se apropie de nivelurile realizate în ţările dezvoltate cu o economie complexă, la unele dintre aceste produse depăşindu-se chiar realizările din ţările respective. Firește, pot fi — şi trebuie — făcute unele rezerve în această privinţă, avîndu-se în vedere calitatea şi performanţele tehnice ale unora dintre produsele amintite care nu ating încă cotele realizate în unele din cele mai dezvoltate ţări. Realizările sînt însă semnificative pentru a aprecia performanţele ridicate ale industrializării ţării.

Aşa cum nu odată s-a subliniat în documentele de partid, nu am atins încă producţiile pe locuitor în ramurile şi subramurile cele mai avansate ale industriei moderne, în acelea care trebuie considerate caracteristice pentru o industrie avansată — metalurgia oţelurilor superioare, electronica, inclusiv producţia de elemente de automatizare şi de mijloace de calcul avansate, chimia fină etc. Din acest punct de vedere structurile industriei noastre rămîn încă esenţial în urmă. Nu am realizat încă ratele cele mai înalte de ocupare a populaţiei în industrie, pe care la sfîrşitul perioadelor de industrializare le-au realizat ţările actualmente dezvoltate şi foarte dezvoltate din punctul de vedere al forţelor de producţie (de exemplu, 40—45% sau chiar mai mult în Anglia şi Germania, dar şi în S.U.A. şi Franţa etc.). Productivitatea muncii în industria noastră rămîne de 1,4—1,8 ori mai mică decît în ţările socialiste cele mai dezvoltate şi de peste 2 ori mai mică decît în ţările capitaliste dezvoltate ale Europei. Aceasta înseamnă că eforturile noastre de industrializare trebuie continuate.

Un obiectiv economico-social deosebit : folosirea intensivă a resurselor de muncă ale ţării

O DATĂ cu Congresul al XII-lea al partidului, industrializarea României intră într-o nouă etapă, cu trăsături şi obiective noi, într-o etapă de maturizare, care marchează trecerea, pe baza acumulărilor cantitative de pînă acum, **la o nouă calitate a activităţii în industrie,** la noi şi mai eficiente structuri industriale. Se cunoaşte din prevederile proiectului de Directive că ritmul industrializării va fi şi în viitorul cincinal rapid ; mai ales în condiţiile de astăzi, o creştere medie anuală de 8—9% (pentru producţia globală) şi de 9—10% (pentru producţia netă) reprezintă evident o creştere rapidă. Acest ritm este asigurat de eforturi în continuare importante ale naţiunii, de menţinerea şi în viitorii cinci ani a unei rate ridicate a acumulării (30% din venitul naţional va fi afectat pentru dezvoltare). Fondul de investiţii va însuma în viitorul cin-

cinal între 1 300—1 350 miliarde lei, din care, ca și pînă acum, cea mai mare parte va fi alocată industriei.

Firește, ritmurile viitoare sînt mai lente decît cele realizate pînă acum (12,7% între 1951—1978 și peste 11% în actualul cincinal), dar o asemenea scădere este inevitabilă în condițiile oricărei țări care se industrializează. În plus țara noastră nu mai dispune de acele rezerve de materii prime și resurse energetice pe care le avea și care acopereau în urmă cu 25 sau chiar 10—15 ani, principalele nevoi ale industriei, nici de marile și foarte eficientele resurse de muncă, pe care o agricultură care se moderniza i le punea generos la dispoziție, nici chiar de uriașul fond de cuceriri științifico-tehnice și de tehnologii existent în lume, care așteptă aplicarea, dar care într-o mare măsură, între timp, au fost deja asimilate etc.

Este un fapt : România își va baza dezvoltarea industriei și în cincinalul viitor pe atragerea de noi brațe de muncă ; potrivit Directivelor Congresului al XII-lea urmează ca în 1985 ponderea celor ocupați în industrie și în activitățile industriale din alte ramuri să se ridice la peste 42% (51,6% în industrie și construcții) din totalul populației ocupate. Aceasta reprezintă, în 7 ani (1979—1985) un spor cu peste 1,3 milioane al numărului celor care lucrează în industrie. De fapt, aceasta este cea mai rapidă creștere a acestei categorii de populație realizată vreodată în anii construcției socialiste în România. Dar această creștere nu se va mai realiza în proporțiile de pînă acum pe seama atragerii tinerelor generații, a celor care intră pentru prima oară în muncă, căci numărul acestora, ca urmare a natalității scăzute din perioada 1959—1966, este, cel puțin pînă în 1984—1985, din ce în ce mai scăzut în prezent, în unii ani, numărul tinerilor care intră în muncă pentru prima oară este egal, sau chiar mai mic, decît al celor care, prin pensionare, părăsesc activitatea economico-socială). Noile resurse de muncă ale industriei sînt formate într-o măsură incomparabil mai mare din femeile aflate în mediul rural, care nu mai lucrează sau lucrează numai temporar și cu o productivitate scăzută a muncii în agricultură, din acele femei care au lucrat în agricultură, dar s-au mutat cu familiile în orașe și nu sînt ocupate încă, din acelea care, într-o serie de orașe în care predomină industria siderurgică și minieră, nu s-au putut încă încadra. Firește o parte a noii forțe de muncă industriale o va constitui, este drept într-o proporție mai mică decît în trecut, bărbații efectiv eliberați din agricultură.

Trebuie menționat însă că în concepția și practica partidului nostru atragerea, alături de tinerele generații, și a celorlalte categorii de resurse disponibile de muncă a devenit în prezent o necesitate absolută a progresului industrial și economic în general al țării. Aceasta este atît ca o problemă economică, căci societatea noastră nu mai poate amîna ocuparea acestor resurse, fără prejudicierea ritmurilor de creștere, cît și o problemă socială și politică de primă importanță ; potrivit politicii partidului asigurarea, pentru toți oamenii muncii, a unui loc de muncă eficient, care să permită venituri ridicate în concordanță cu posibilitățile de pregătire profesională și cu aspirațiile fiecăruia, este primul drept democratic al omului, prima latură a democrației noastre socialiste. În același cadru trebuie arătat că ocuparea acestor resurse de muncă este concepută să se realizeze într-un chip nou : și anume prin deplasarea hotărîtă a industriei și a activităților industriale, mai mult decît pînă acum, spre micile și spre viitoarele orașe și centre agroindustriale, spre toate comunele, acolo unde se află cei care vor lucra în această ramură. Trecerea la construirea de întreprinderi de mici dimensiuni, de unități de producție industrială, de secții și sectoare ale marilor întreprinderi din orașele existente în comune, crearea de unități industriale de către consiliile agroindustriale unice, de secții ale cooperativelor meșteșugărești în comune, trecerea la dezvoltarea activităților industriale în cooperativele agricole etc. reprezintă direcțiile și modalitățile esențiale în viitorul cincinal ale extinderii producției industriale. Ele fac obiectul politicii Partidului Comunist Român de amplasare teritorială rațională a forțelor de producție care, alături de politica generală de industrializare, cunoaște și ea începînd cu cincinalul 1981—1985 trecerea la o etapă superioară.

Modernizarea industriei și primatul ramurilor care valorifică superior resursele și energia

DEFINITORII și esențiale pentru noua etapă, așa cum se relevă în Proiectul de Directive a țării, ni se par alte două **trăsături — progresul tehnico-științific al industriei** în contextul revoluției tehnico-științifice care se va înfăptui în economia noastră în viitorul deceniu și, în strînsă legătură cu aceasta, **modernizarea esențială a structurii ei,** în conformitate cu obiectivele, orientările și sarcinile cuprinse în „Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000" urmează, de fapt, ca industria noastră, începînd cu viitorul cincinal, să realizeze un amplu progres în asimilarea tehnicii și tehnologiei avansate și reprezentative, pe care le întîlnim în industriile naționale cele mai dezvoltate ale lumii contemporane, să-și mărească esențial capacitatea de absorbție și generalizare rapidă a noului în știință și tehnică, deschizîndu-se astfel larg perspectivele trecerii în viitor la o economie „tehnologică", specifică revoluției tehnico-științifice contemporane. Progresele industriei noastre pe planul tehnicii și tehnologiei sînt exprimate generalizator de ritmul de creștere a productivității muncii (7—7,5% în medie pe an), apropiat de cel realizat în ultimii 15 ani, dar foarte ridicat în condițiile cotelor deja atinse de dezvoltare industrială.

Referindu-ne la cea de a doua trăsătură esențială a industrializării României în viitorii cinci ani, trebuie mai întîi subliniat că, în general, structurile industriei, ca și ale economiei naționale în ansamblul ei se formează în orice țară sub influența unor factori variați, care pot fi clasificați în obiectivi și subiectivi, interni și internaționali, temporari sau de durată etc. *). Unul dintre acești factori capătă o însemnătate aparte pentru progresul industriei noastre (și nu numai al industriei) în viitor : **deficitul național și mondial al resurselor energetice și de materii prime.** Deficitul reprezintă unul dintre motivele, poate cel mai important, al crizei energetice a economiei mondiale, agravată de prelungita criză economică din țările capitaliste, de criza relațiilor valutare, de tarele actualei ordini economice internaționale etc.

Industria și economia noastră sînt confruntate în prezent, ca niciodată în trecut, cu problemele energiei și materiilor prime. Soluțiile acestor probleme sînt relevate în „Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei în perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000", și supuse dezbaterii și aprobării Congresului al XII-lea. Ele sînt numeroase și variate și se înscriu în obiectivul formulat și fundamentat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — realizarea pînă în 1990 a independenței energetice a țării. Printre cele mai importante soluții se situează restructurarea industriei noastre.

Corespunzător, se are în vedere încetinirea ritmului de creștere în siderurgie, ramură consumatoare de mari cantități de energie și care se bazează în mare măsură pe importul de materii prime (producția de oțel se va mări în următorii cinci ani cu numai 15—18%), în industria îngrășămintelor chimice, mare consumatoare de energie (producția va crește cu numai 15—21%), în industria cimentului, de asemenea mare consumatoare de energie, în industria pielăriei și încălțămintei, bazată în mare măsură pe importul de materii prime, în industria sticlei, mare consumatoare de energie etc., toate acestea în contextul obiectivului limitării la strictul necesar a produselor mari consumatoare de materii prime și energie. În schimb se urmărește accelerarea relativă (în raport cu creșterea medie a industriei) a ritmurilor de creștere a ramurilor alimentare și ușoare ale industriei, care lucrează pe baza materiilor prime provenite din agricultură —

prof. dr. Ion BLAGA

(Continuare în pag. 8)

* Între acești factori, trebuie amintiți, în primul rînd, progresul general al forțelor de producție, progresul tehnico-științific și creșterea productivității muncii, care măresc posibilitățile de satisfacere a nevoilor sociale și determină modificarea structurii lor. Creșterea inegală a productivității muncii în ramurile economiei și modificarea structurii nevoii sociale determină, în ultimă analiză, în mod decisiv, deplasările în structurile de ramură ale economiei și ale industriei, acestea producîndu-se potrivit legii generale a repartiției muncii sociale. Din acest punct de vedere, progresul tehnico-științific al industriei noastre și creșterile înalte ale productivității muncii preconizate în cincinalul viitor, ca și modificarea structurii nevoilor societății, reprezintă premisa viitoarelor deplasări în structura industriei noastre.

In general, progresul tehnico-științific este factorul care determină deplasarea ponderii activităților umane din ramurile extractive spre cele producătoare, iar în cadrul acestora spre cele care valorifică intens resursele naturale, de la activitățile producătoare de bunuri materiale spre cele de servicii etc. Accentuarea dezvoltării ramurilor prelucrătoare ale industriei și cu deosebire a celor de prelucrare superioară, în viitorul cincinal, se vor înfăptui sub impulsul progresului tehnic atît al industriei, cît și al celorlalte domenii de activitate economico-socială. Alți factori, cum sînt numărul și structurile resurselor disponibile de muncă, mai ales abundența sau penuria de resurse naturale, participarea la diviziunea internațională a muncii, ritmul dezvoltării industriale, caracterul relațiilor de producție și factorii social-politici etc., determină, la rîndul lor, chiar dacă nu cu forța progresului tehnic, structurile industriei.

Opinii şi propuneri pentru realizarea unui salt calitativ şi pentru creşterea eficienţei

GOSPODĂRIREA RAŢIONALĂ A CĂLDURII, SURSĂ DE ECONOMISIRE A ENERGIEI

PROIECTUL PROGRAMULUI-DIRECTIVĂ de cercetare şi dezvoltare în domeniul energiei reliefează pregnant că, în deceniile viitoare, consumul total de energie al ţării nu va putea creşte decît în măsura identificării de noi surse de energie şi aplicării măsurilor tehnologice necesare pentru valorificarea lor economică. În acest cadru, **gospodărirea căldurii,** utilizarea sa cu randament maxim prezintă un interes cu totul deosebit, dacă avem în vedere că, potrivit unor estimări, **în necesarul de energie utilă din România căldura intervine cu o pondere de circa 70%, depăşind cu mult participarea celorlalte forme de energie.**

În vederea cunoaşterii în mai mare măsură a modului în care este produsă, transformată şi utilizată căldura, în ultimii ani a fost elaborată de către Direcţia Centrală de Statistică, balanţa energiei termice, instrument util în evidenţiere a principalelor niveluri şi structuri pe fiecare din treptele balanţei, în depistarea căilor pentru sporirea randamentelor globale cu care se asigură — pe întregul lanţ energetic — unitatea de căldură necesară la consumator. Potrivit datelor statistice, la nivelul ţării, producţia de energie termică din anul 1978 a fost de 257 mil. gigacalorii.

Soluţii de creştere a eficienţei la producerea căldurii

PENTRU SPORIREA EFICIENŢEI în utilizarea combustibililor, ţara noastră s-a preocupat şi continuă să se preocupe de dezvoltarea termoficării industriale şi urbane, modalitate de producere combinată a energiei electrice şi termice, prin care se asigură o economie de energie primară de circa 30%, comparativ cu producerea în unităţi separate a acelorași cantităţi din cele două forme de energie. Producţia de energie termică livrată din centralele electrice de termoficare a sporit de la 43,6 mil. Gcal în 1970 la 74,7 mil Gcal în anul 1978. Cu toate acestea, analizînd dezvoltarea termoficării şi instalaţiilor de încălzire din mediul urban, se constată că în unele cazuri aceasta s-a făcut **pentru a răspunde unor cerinţe imediate, fără a ţine seama în suficientă măsură de perspectivele de dezvoltare a platformelor industriale şi localităţilor, fără asigurarea unei concepţii tehnice unitare la nivelul ţării.** Această deficienţă s-a reflectat şi **în realizarea unor centrale termice sau baterii de cazane de capacitate redusă, funcţionînd mai puţin economic în comparaţie cu instalarea unui număr mai mic de centrale sau cazane de capacitate sporită.**

În scopul evitării în viitor a unor asemenea situaţii, considerăm necesar ca

> **dezvoltarea reţelei de termoficare, într-o primă etapă, cel puţin pentru municipiile cu peste 100 mii locuitori şi pentru oraşele cu un consum orar de energie termică de ordinul a 200—300 Gcal, să se efectueze numai pe baza unor studii de ansamblu pentru termoficare şi încălzire, în care să se ia în considerare producerea şi utilizarea energiei termice atît pentru industrie, cît şi pentru consumul casnic.**

În acest context **ar fi util ca unităţile M.I.C.M. să ia de urgenţă măsuri pentru a impulsiona fabricarea unor noi tipuri de cazane, cu randamente de peste 80%,** pentru ca într-un timp scurt să poată fi înlocuite sau modernizate — conform sarcinii stabilite prin Decretul nr. 620 din 1973 — toate cazanele ce conduc la risipă de energie primară. Eforturi în această direcţie trebuie să depună şi unităţile industriale consumatoare, întreprinderile judeţene de gospodărie comunală şi locativă, care au în dotare cazane cu randamente scăzute, în vederea perfecţionării acestora, prin instalarea unor arzătoare modernizate, prin alte măsuri constructive şi de exploatare. Totodată, în scopul economisirii combustibililor în oraşele în care se construiesc centrale electrice de termoficare (un exemplu în acest sens este municipiul Constanţa, care în curînd va fi complet termoficat) este indicat

> **să se ia în considerare dezafectarea centralelor termice de cvartal şi transformarea lor în puncte termice, consumul de căldură fiind preluat de centralele noi, care funcţionează cu randamente superioare.**

Reţeaua de termoficare urmează să sporească simţitor în anii următori prin intrarea în funcţiune a unor noi centrale electrice de termoficare pe lignit, aflate în curs de proiectare şi execuţie, precum şi a unor grupuri de condensaţie pe cărbuni, transformate în vederea livrării de căldură, cu un randament global superior, la termocentralele Paroşeni pentru alimentarea cu energie termică a Văii Jiului, la Mintia pentru oraşul Deva etc.

Utilizarea în mai mare măsură a cărbunilor la producerea energiei termice este impulsionată de cerinţele tot mai mari de căldură. În acest context, remarcăm că în structura producţiei de căldură din centralele electrice de termoficare, la nivelul ţării, se înregistra o pondere de 9,1% a cărbunilor, comparativ cu 14,6% în centralele M.E.E. Programele de măsuri stabilite pentru **dezvoltarea producţiei de energie termică în cazane pe cărbuni vor conduce în următorii ani la o creştere importantă a participării lignitilor la producerea căldurii,** în special în centralele electrice de termoficare ale M.E.E., care folosesc echipamente de capacitate unitară sporită, cu performanţe superioare.

O cale importantă pentru creşterea eficienţei producerii energiei termice o reprezintă **utilizarea mai accentuată a grupurilor cu turbine cu contrapresiune, corelată cu măsuri pentru asigurarea unei aplatisări sporite a curbei de sarcină pentru căldură.** Este îndeobşte cunoscut că, în contextul programelor de economisire a energiei, a existat o preocupare susţinută pentru aplatisarea curbei de sarcină electrică, neacordîndu-se suficientă atenţie reducerii vîrfurilor de sarcină la energia termică, deşi acţiunea prezintă o importanţă majoră. Aplatisarea curbei de sarcină pentru căldură permite utilizarea grupurilor de contrapresiune pe cărbuni din centralele de termoficare, în locul cazanelor pentru apă fierbinte, în prezent pe hidrocarburi. În afara unor analize detaliate a consumului de căldură pe platforme industriale şi în localităţi, la aceasta ar urma să contribuie şi unele **soluţii noi privind stocarea energiei termice, utilizarea unor alte surse de căldură la vîrf şi introducerea unor consumatori temporari.**

Dezvoltarea termoficării este susţinută şi de **progresele înregistrate în transportul căldurii în cantităţi mari şi pe distanţe lungi,** cu consecinţe apreciabile asupra concentrării consumurilor şi obţinerii unor randamente superioare, prin folosirea de grupuri de termoficare de mare putere unitară şi cu parametri înalţi ai aburului. În acest cadru este de menţionat că, dacă pînă în prezent distanţa maximă de transport a căldurii realizată în ţara noastră este de circa 10 km pentru abur şi 15 km pentru apă fierbinte, **ultimele studii ale specialiştilor români şi realizări recente din străinătate oferă soluţii economicoase pentru transportul**

aburului pînă la distanțe de 20 km și pentru apă fierbinte pînă la 35 km.

De un interes particular în actualele condiții de strictă economisire a energiei ar merita să se bucure, după părerea noastră, **utilizarea unor cicluri mixte gaz-aburi la producerea energiei termice în marile termocentrale,** ceea ce înseamnă completarea instalațiilor de aburi, care pierd mari cantități de căldură prin gazele de la coș, cu turbine de gaze și generatori electrici corespunzători. În mod similar, ar trebui examinată **eliminarea stațiilor de reducere-răcire,** care coboară presiunea și temperatura aburului ce trece de la un cazan lucrînd la parametri superiori prin astfel de instalații, spre consumatorii care au nevoie de abur la parametri mai scăzuți. Toate stațiile de reducere-răcire ar urma să fie înlocuite cu turbine mici de aburi ce antrenează generatori electrici dimensionați pentru condițiile concrete locale, astfel ca aburul să fie utilizat, fără pierderi de căldură, pentru producerea de energie electrică.

Gospodărirea judicioasă a tuturor formelor de energie implică, după părerea noastră, și unele **îmbunătățiri în planificarea producției de energie termică.** În prezent, în plan este cuprinsă doar producția de energie termică livrată de către M.E.E. (42,3 mil. Gcal în anul trecut). Chiar dacă se adaugă energia termică care se transformă în termocentrale în energie electrică nu se depășesc 120 Gcal ; cu alte cuvinte, mai mult de jumătate din energia termică produsă în economia națională nu figurează în mod nemijlocit în planul de producție. De aceea, **considerăm că — într-o primă etapă — este necesar și posibil să se includă printre indicatorii de plan totalul producției de energie termică livrată,** din care să se detalieze volumul livrărilor din centralele electrice de termoficare ale M.E.E. Pentru rezolvarea completă a acestei probleme, este necesar să se efectueze un studiu de către factorii interesați, prin care să se propună metodologia de cuprindere în plan și de urmărire statistică a unor indicatori capabili să exprime integral și corect producția, transportul, distribuția și utilizarea căldurii.

Orientări pentru sporirea randamentelor în utilizarea energiei termice

EXAMINAREA ATENTĂ a eficienței energo-economice a proceselor ce au loc de-a lungul lanțurilor energetice din cadrul balanței energiei termice pune în evidență **rezerve mai mari de sporire a randamentelor la nivelul treptei de utilizare a căldurii.** Se explică astfel de ce și majoritatea propunerilor privind economisirea căldurii, apărute în numeroasele luări de poziție prin mijloacele de mass-media din țara noastră, au vizat **gospodărirea judicioasă a energiei termice la utilizatori.** Analizînd, prin această prismă, balanța energiei termice din anul trecut (vezi tabelul) se remarcă ponderea deosebit de mare a consumului din industrie, ceea ce impune ca atenția principală în gospodărirea căldurii să fie acordată acestei ramuri. În acest cadru, sînt necesare acțiuni prioritare în domeniul energiei electrice și termice, industriei chimice, construcției de mașini, prelucrării țițeiului, industriei alimentare. Sînt de examinat, de asemenea, soluții pentru diminuarea consumului populației, în special prin creșterea nivelului de izolare a locuințelor, despre care s-a scris în cîteva rînduri în paginile revistei. În vederea aprofundării analizei să se continue eforturile pentru **suplimentarea bazei de informații disponibile,** tinzînd spre **prezentarea structurilor balanței energiei termice la trepte mai apropiate de utilizatori.**

Consumul de căldură în economia națională

(anul 1978)	— % —
Total consum	**100**
1 În ramurile economiei naționale	93,7
din care :	
Industrie	85,5
din care pentru :	
— producerea energiei electrice și termice	46,7
— producția industrială	38,8
din aceasta :	
● Combustibil	6,6
din care :	
— petrol	5,8
● Metalurgia feroasă (inclusiv extracția minereurilor feroase)	1,9
● Metalurgia neferoasă (inclusiv extracția minereurilor neferoase)	1,1
● Construcția de mașini și prelucrarea metalelor	4,9
● Chimie	16,1
● Materiale de construcții	1,4
● Exploatarea și prelucrarea lemnului	2,6
● Celuloză și hîrtie	2,7
● Textilă	2,5
● Alimentară	4,6
Construcții	1,3
Transporturi și telecomunicații	0,5
Agricultură și silvicultură	3,2
Gospodăria comunală	0,4
Alte ramuri	2,8
2 Consumul populației	6,3

Sursa : Balanța energiei electrice și termice în anul 1978, D.C.S., 1979.

O preocupare de maximă actualitate pentru economisirea căldurii și în consecință a combustibililor necesari pentru producerea acesteia, constă în **organizarea utilizării combinate a energiei termice în procesele de consum.** Avem în vedere faptul că energia termică de care au nevoie consumatorii de pe o platformă industrială, dintr-un combinat sau întreprindere, diferă ca parametri (presiunea și temperatura fluidului termic) în funcție de procesul tehnologic respectiv. Cunoscînd aceste caracteristici ale consumului industrial, ca și parametrii necesari pentru încălzirea locuințelor și localurilor, diferitele procese tehnologice se pot grupa pe platforme sau localități, în vederea creării unui lanț de utilizare a energiei, vehiculînd agentul termic în circuit închis și utilizînd căldura de către fiecare categorie de consumatori la parametrii adecvați caracteristicii sale de consum. Astfel, în cadrul platformei Ișalnița-Craiova soluția de a combina fabricația îngrășămintelor chimice cu producția de acetilenă a permis utilizarea complexă a resurselor energetice secundare, atît pentru obținerea frigului, cît și a aburului tehnologic. De altfel, este de așteptat ca utilizarea combinată a energiei să aibă o pondere din ce în ce mai mare în economie. Spre exemplu, astăzi, în industria alimentară, chimie, în cantine, restaurante etc., producem în mod separat căldura și separat frigul necesar. Într-o perspectivă relativ apropiată, **cu ajutorul pompelor de căldură, s-ar putea economisi un procent important din energia ce se consumă astăzi, gîndind în ansamblu complexul economic respectiv, cu toate funcțiile sale.** Un alt exemplu îl poate constitui folosirea în trepte, combinată a energiei hidrogeotermice pentru obiective industriale agrozootehnice, încălzirea locuințelor și localurilor etc. Desigur,

> **utilizarea combinată a căldurii în cadrul unei platforme sau obiectiv economic, trebuie avută în vedere de la început, de la proiectarea acestuia.**

În situația obiectivelor existente, acest mod de abordare ar urma să fie aplicat de către colective mixte de specialiști (tehnologi, energeticieni, economiști), conduse de coordonatorul de platformă, pentru a se asigura soluții optime pentru bilanțurile energetice pe platforme industriale sau localități, astfel încît consumul de energie pe ansamblu să fie cît mai redus.

S-a subliniat în repetate ocazii necesitatea și **utilitatea elaborării bilanțurilor energetice pe unități,** platforme industriale sau localități, în vederea depistării soluțiilor de sporire a randamentului pe fiecare verigă a lanțurilor energetice, pentru structurarea optimă a acestora. Astfel, examinînd bilanțul energetic actual al platformei industriale a Combinatului siderurgic din Galați se constată un anumit disponibil de aburi, care ar putea fi destinat în viitor unor unități din alte sectoare decît cele aparținînd de M.I.M. și M.E.E., bunăoară din industria textilă. Asemenea analize, la nivelul platformei industriale și localităților, ar oferi organelor locale posibilitatea ca, împreună cu forurile de resort, să propună soluții pentru noi amplasări de unități economice sau cvartale de locuințe, acolo unde utilitățile sînt parțial sau integral asigurate.

Pentru a se putea fructifica la maximum aceste posibilități, **este necesar însă ca bilanțurile energetice, care redau o prezentare cantitativă a situației să fie completate cu analize exergetice a proceselor tehnologice respec-**

tive, a fluxurilor energetice corespondente la nivelul unităților, platformelor sau localităților, exergia permițînd evidențierea aspectelor calitative ce intervin în aceste bilanțuri întrucît, spre exemplu, recuperarea căldurii pierdute în mediul ambiant se poate face numai în cadrul exergiei acesteia. Analizele exergetice sînt deosebit de utile mai cu seamă cînd se analizează necesarul de căldură de potențial scăzut, inclusiv resursele energetice secundare recuperate și căldura provenind din surse noi (energie solară și hidrogeotermală). În acest cadru, ar fi deosebit de util să gradăm energia reziduală și cea din sursele noi menționate, conform exergiei specifice a acestora.

Studii făcute în România ca și în alte țări (U.R.S.S., Franța) arată că mai mult de 30 la sută din căldura cerută în industrie este sub formă de apă caldă și aburi de joasă presiune și temperatură. Dacă se adaugă și necesarul de căldură pentru consumul populației și sectorul terțiar, căldura de potențial scăzut va reprezenta cea mai mare parte din consum. De aceea, ar fi deosebit de util ca **balanța energiei termice să prezinte defalcat căldura de potențial ridicat** (peste 400 grade Celsius) **și cea de potențial scăzut.**

O altă problemă deosebit de actuală pentru a gospodări judicios energia termică, se referă la **necesitatea dotării tuturor instalațiilor de producere și consum cu aparate de măsură și control, cu dispozitive de automatizare adecvate.** Este evident că nu se poate asigura o folosire judicioasă a căldurii fără a putea măsura și regla agentul termic. Or, în prezent de exemplu, în numeroase instalații de termoficare lipsesc aparatele de măsură și control, iar în ceea ce privește automatizările, acestea sînt realizate în cîteva puncte termice pentru consumul casnic și practic în nici unul din punctele termice industriale, deși prin acestea din urmă se vehiculează cea mai mare parte din energia termică livrată. Lipsa aparatelor de măsură și control face ca să nu se poată asigura în numeroase cazuri un reglaj calitativ și cantitativ corespunzător. De asemenea, aceasta obligă ca decontarea energiei termice să se facă în paușal, ceea ce nu stimulează economisirea de căldură în întreprinderi, în blocurile de locuințe etc. Va trebui în acest sens impulsionată acțiunea de asimilare a contoarelor de apă caldă și a debitmetrelor de abur, pentru ca această importantă carență în domeniul aparatajului energetic să fie remediată, pentru a se introduce cît mai curînd contorizarea energiei termice.

Paralel cu toate aceste acțiuni desfășurate pe tărîm economic vor trebui întărite eforturile de educație energetică, pentru stimularea simțului gospodăresc al fiecăruia. Așa cum se subliniază în proiectul Programului-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, utilizarea rațională și gospodărirea cu înalt simț de răspundere a energiei, trebuie să devină o largă acțiune de masă, o cauză generală a oamenilor muncii, de aceasta depinzînd, în actuala etapă și în perspectivă, creșterea eficienței întregii economii naționale, asigurarea condițiilor pentru progresul economico-social mai rapid al României socialiste, pentru ridicarea la un înalt nivel a bunăstării și civilizației poporului nostru.

Nicolae LICIU
Comitetul de Stat al Planificării

O etapă calitativă, superioară în procesul de industrializare a României

(Urmare din pag. 5)

accentuarea procesului de dezvoltare intensivă al acestei ramuri de bază a economiei situîndu-se, alături de dezvoltarea bazei de materii prime și energie, printre prioritățile principale ale viitorului cincinal. Producția în industria alimentară va crește într-un ritm anual de 7,2—8,2%, față de 8—9 în ansamblul industriei.

Concomitent, în ritmuri înalte și foarte înalte se vor dezvolta ramurile care valorifică superior atît resursele naturale, cît și pe cele de muncă, acele subramuri decisive pentru o structură modernă și o înaltă eficiență a industriei. Între acestea sînt : în siderurgie — producția de oțeluri speciale aliate și înalt aliate ; în domeniul construcțiilor de mașini — industria electronică (creșterea preconizată este de 2,3—2,4 ori în 1985 față de 1980), producția de utilaj minier și petrolier (de peste 2 ori), industria mașinilor unelte așchietoare (de 2—2,2 ori), mecanica fină (de 2,7—3 ori) etc. ; în domeniul chimiei — producția de amoniac (de 2 ori), de medicamente de uz uman (de 2—2,2 ori), de articole cosmetice și de parfumerie (de 2,4—2,8 ori), de detergenți (de 1,8—2 ori), de fibre și fire artificiale (de 1,6—1,8 ori) și mai ales de fire de mătase din vîscoză (de 2,4—2,6 ori) etc. Acestea și altele sînt, în același timp, ramurile și subramurile moderne ale industriei, iar în prezent, în unele dintre ele se obțin producții sub nivelul țărilor dezvoltate. Dezvoltarea foarte rapidă a acestor ramuri reprezintă, deci, caracteristica principală a industrializării în actuala etapă și, respectiv, a modernizării structurii industriei. De aceea, modificările viitoare în structura industriei trebuie considerate — independent de dificultățile energetice — ca firești, necesare în virtutea progresului tehnico-științific al economiei naționale și al industriei și posibile în condițiile ridicării economiei naționale pe trepte superioare de industrializare.

Legat de aceasta, trebuie subliniat că țara noastră își propune în domeniul producției și consumului energetic performanțe corespunzătoare cu un nivel superior de dezvoltare al forțelor de producție, performanțe atinse în țările dezvoltate. Grăitor este în această privință obiectivul de perspectivă (pînă în 1990) al programului nostru economic inscris în Directivele Congresului al XII-lea: „obținerea unui venit național pe unitatea de energie consumată la un nivel comparabil cu realizările țărilor avansate economic".

Alte modificări ale structurii industriei noastre, care se înscriu în direcția fundamentală a modernizării structurii ei de ramură, sînt determinate de numărul și particularitățile resurselor de muncă ce urmează a fi prioritar atrase, care favorizează creșterea volumului și ponderii construcțiilor de mașini, industriei ușoare și alimentare, a diferitelor subramuri industriale care nu necesită nici investiții mari pentru un loc de muncă, nici o infrastructură productivă costisitoare și nici o calificare îndelungată a forței de muncă. Firește, dezvoltarea relațiilor de cooperare economică internațională, cu deosebire a formelor legate de industrie, ca și alți factori își pun pecetea asupra viitoarelor deplasări în structura de ramură a industriei.

Ceea ce merită a fi subliniat, de asemenea în raport cu modificările de structură ale industriei, este ritmul lor deosebit de rapid în viitorul cincinal, în condițiile în care ritmul general de creștere a industriei este mai lent decît în anii anteriori. Aceasta pune în evidență profunzimea modificărilor și, în general, a modernizării industriei ce se vor produce între 1981—1985.

ÎN CURSUL CINCINALULUI VIITOR, România va depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare, devenind o țară cu un nivel mediu. Obiectivul privind atingerea pînă în 1985 a unui venit național pe locuitor de 2 400—2 500 dolari, prevăzut în Directivele Congresului al XII-lea, confirmă acest lucru. În 1985, România va avea o economie industrial-agrară consolidată, pentru ca în 1990, cînd numărul populației ocupate în industrie va depăși de circa 3 ori pe cel din agricultură, să devină o țară deplin industrializată, cu o economie avînd toate caracteristicile unei economii industriale dezvoltate. Creșterea și diversificarea producției industriale și, firește, a producției agricole, ca și mărirea în continuare a volumului serviciilor pentru populație vor asigura ridicarea în continuare a nivelului de trai (veniturile reale ale populației calculate pe un locuitor se vor mări în cincinalul viitor cu 23—25%), apropierea esențială a consumului alimentar al populației de normele științific fundamentate, îmbunătățirea consumului de bunuri nealimentare de folosință curentă, creșterea rapidă a gradului de înzestrare a populației cu bunuri de folosință îndelungată, asigurarea superioară cu servicii de consum, cu servicii de ocrotire a sănătății, de instruire, cultură etc.

Unul dintre cele mai importante rezultate ale industrializării țării în noua etapă va fi modificarea structurii sociale a țării, creșterea numărului și ponderii muncitorilor și intelectualilor, reducerea în continuare a numărului și ponderii țărănimii, ridicarea gradului de omogenizare socială a populației, întărirea coeziunii și unității poporului, cu efecte deosebite pentru dezvoltarea vieții politice a țării, adîncirea democrației socialiste etc. Concomitent, trebuie subliniat faptul că această etapă este decisivă pentru realizarea obiectivelor industriale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

„R. E." în sprijinul scurtării duratei de execuție pe mari șantiere de investiții

CREȘTEREA GRADULUI DE FOLOSIRE A UTILAJELOR DE CONSTRUCȚII

REALIZAREA integrală, la termenele stabilite, a obiectivelor de investiții prevăzute impune sporirea în ritm înalt a productivității muncii pe calea industrializării mai accentuate a lucrărilor, a dotării cu utilaje, mecanisme și mijloace de transport de mare randament și capacitate și, ceea ce este hotărîtor, a creșterii substanțiale a gradului de utilizare, a parcului de utilaje de construcții și mijloace de transport din dotare.

În realizarea acestor sarcini numeroase unități de construcții-montaj au obținut rezultate bune, contribuind substanțial la sporirea productivității muncii pe șantierele de construcții-montaj, la scurtarea duratelor de execuție și recuperarea anumitor rămîneri în urmă, fără cheltuirea unor fonduri de investiții suplimentare. Nu este însă mai puțin adevărat faptul că, în această direcție, se mențin încă pe șantiere însemnate rezerve pentru a căror valorificare este necesar să se depună, în continuare, eforturi deosebite.

Grad sporit de utilizare. Dar față de prevederi ?

INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR a fost înzestrată, de-a lungul anilor, cu o puternică bază tehnică, menită să contribuie la realizarea amplului volum de investiții în condițiile reducerii eforturilor fizice. Numai în perioada 1 ianuarie 1979 — 30 iunie 1979 numărul mediu al principalelor utilaje din parcul inventar al organizațiilor de construcții-montaj a sporit la excavatoare cu 47%, față de numărul mediu existent în anul 1976, la screpere și autoscrepere cu 25%, la buldozere cu 47%, la încărcătoare cu 172%, la centrale de beton cu 61%, la macarale turn cu 67%, la automacarale și macarale mobile cu 23% ș.a. Dotarea șantierelor cu utilaje, mecanisme și mijloace de transport a creat posibilitatea creșterii an de an a gradului de mecanizare a lucrărilor grele și cu volum mare de muncă (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Gradul de mecanizare a lucrărilor grele și cu volum mare de muncă (în % din totalul lucrărilor)

	Ani :			
	1976	1977	1978	1979 Tr. II
Mecanizare complexă				
— lucrări de pămînt (mc)	91,9	92,9	93,4	94,4
— lucrări de beton (mc)	87,2	90,0	90,7	93,3
— prepararea betonului și mortarului (mc)	89,0	91,7	92,3	93,5
— lucrări de betonare (mc)	87,6	90,1	91,1	93,3
Mecanizare simplă				
— săparea pămîntului (mc)	92,6	93,2	93,7	95,0
— transportul pămîntului (mc)	95,9	95,0	95,3	96,8
— vopsitorii (mp)	29,7	27,8	33,9	38,2
— zugrăveli (mp)	44,8	42,6	46,5	53,9
— tencuieli (mp)	23,3	16,1	24,2	29,9
— încărcarea și descărcarea materialelor de construcții (t)	82,7	85,8	87,7	90,0

Dotarea este o condiție necesară, dar nu și suficientă pentru obținerea unei productivități înalte. Este vorba, concomitent, de desfășurarea unui efort organizatoric intens din partea constructorilor pentru folosirea la grad înalt a fiecărui utilaj. Această cerință este de o deosebită actualitate pe toate șantierele de construcții, avînd în vedere că la anumite categorii de utilaje gradul de activizare a parcului inventar se situează în acest an la niveluri scăzute (tabelul nr. 2). La sfîrșitul trimestrului II a.c. se regăseau nefolosite utilaje din dotare în special pe șantierele ministerelor Construcțiilor Industriale, al Agriculturii și Industriei Alimentare, al Energiei Electrice, al Consiliului Național al Apelor și la numeroase consilii populare.

Cauzele sînt multiple. Deficiențele manifestate în **corelarea fluxului tehnologic al activităților** pe unele șantiere, în **crearea**

Tabelul nr. 2

Gradul de activizare a parcului inventar
(ponderea utilajelor în stare de funcționare în totalul utilajelor aflate în inventar)

— în % —

	Ani :		
	1976	1978	1979 Tr. II
Excavatoare	85,5	80,8	80,1
Screpere și autoscrepere	71,3	60,6	59,3
Buldozere	80,0	77,6	77,3
Încărcătoare	82,7	78,1	76,0
Centrale de beton	85,3	84,7	86,8
Macarale turn	94,2	91,9	92,0
Automacarale și macarale mobile	87,3	85,0	83,6

frontului de lucru continuu pentru utilajele de construcții, **în corelarea — în structură — a mijloacelor de transport cu utilajele de excavat sau de ridicat,** în **asigurarea la vreme a combustibilului,** lubrifianților și a pieselor de schimb necesare, a mecanicilor și șoferilor, care să le utilizeze în grad înalt, mențin încă la un nivel scăzut gradul de utilizare a bugetului de timp al anumitor utilaje principale de construcții (tabelul nr. 3), cu

Tabelul nr. 3

Gradul de utilizare a fondului de timp disponibil al unor utilaje principale din construcții

— în % —

	Ani :		
	1977	1978	1979 Tr. II
Excavatoare	30,1	39,9	43,1
Screpere și autoscrepere	15,6	18,7	26,1
Buldozere	31,8	43,4	45,1
Încărcătoare	30,9	40,1	40,9
Centrale de beton	39,4	52,6	53,5
Macarale turn	43,0	52,3	52,2
Automacarale și macarale mobile	31,1	41,1	43,9

toate că acesta este într-o continuă îmbunătățire față de anii precedenți. În fine, trebuie arătat că rezultatele puteau fi și mai bune dacă toate organizațiile de construcții ar fi fost dotate — conform prevederilor de plan — cu utilajele și mijloacele de transport necesare, îndeosebi mijloace de transport de mare capacitate și utilaje pentru finisaje unde mecanizarea este, pentru anumite lucrări, mai puțin extinsă.

Soluții pentru sporirea gradului de folosire a utilajelor

ÎNDEPLINIREA INTEGRALĂ a planului de investiții pe acest an și a sarcinilor sporite din anii viitori necesită luarea pe toate șantierele, cu maximum de operativitate, a unor măsuri hotărîte în vederea creșterii gradului de activizare a parcului, pentru înlăturarea neajunsurilor care determină incidi scăzuți în utilizare. În acest sens eforturile se cer orientate cu prioritate în următoarele direcții :

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

● **realizarea integrală a numărului de schimburi planificat pentru fiecare utilaj în stare de funcționare.** Pentru aceasta se cere extinsă experiența valoroasă acumulată pe anumite șantiere în care munca s-a organizat temeinic, creșterea coeficientului de schimburi constituind o importantă cale pentru asigurarea unor ritmuri înalte îndeosebi la săpături de pămînt și la montarea de construcții metalice, de elemente și panouri prefabricate, de elemente spațiale la construcțiile de locuințe ș.a. Astfel, în tr. II a.c., numărul planificat de schimburi a fost depășit la excavatoare cu cupă de peste 1 mc (coeficientul de schimburi realizat 2,4 față de 2,2 planificat), pe șantierele Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, la macarale turn (1,7 realizat față de 1,6 planificat), la automacarale și macarale mobile (realizat 2 față de 1,8 planificat) pe șantierele Ministerului Construcțiilor Industriale, iar organizațiile de construcții județene au realizat 100% schimburile planificate la excavatoare și la macarale turn. Respectarea integrală a schimburilor planificate ar fi sporit cu 50% producția de construcții-montaj realizată cu aceste utilaje ;

● **corelarea judicioasă a numărului și capacității utilajelor de construcții cu volumul lucrărilor de realizat și cu numărul și capacitatea mijloacelor de transport, astfel ca întregul parc activ de utilaje să aibă front de lucru pentru întreaga capacitate pe tot timpul cît se află pe șantiere.** Necesitatea unei asemenea măsuri este clar pusă în evidență de cazul celor două excavatoare de la punctul de lucru „Stația de epurare" al Grupului de șantiere de construcții forestiere și industriale Chișcani care, potrivit constatărilor făcute la controlul bancar din august a.c., lucrau numai într-un schimb prelungit de 10 ore și cu un randament foarte scăzut (15% și respectiv 10%) din cauza lipsei mijloacelor de transportat pămîntul. Stația de utilaj-transport din cadrul aceluiaș grup de șantiere asigurase excavatorului de 1,2 mc numai 3 autobasculante față de un necesar de 20, iar celui de 0,6 mc numai o autobasculantă, față de cele 10 necesare. Și un alt exemplu. La Oficiul de îmbunătățiri funciare și construcții în agricultură din orașul Sf. Gheorghe, un număr de 6 screpere procurate în anii 1973—1974 **nu au fost folosite niciodată pînă în luna iulie a.c., din lipsă de front de lucru.**

În asigurarea frontului de lucru pentru utilajele și mecanismele de construcții un rol mult mai mare ca pînă în prezent trebuie să-l joace beneficiarii de investiții care, în strînsă colaborare cu furnizorii din industria constructoare de mașini și cu întreprinderile de comerț exterior importatoare, să asigure la timp documentațiile de execuție și utilajele tehnologice ce urmează a fi montate de către organizațiile de construcții-montaj. Un rol important este necesar să-l aibă și furnizorii de materiale de construcții și prefabricate care trebuie să asigure livrarea ritmică a materialelor contractate cu organizațiile de construcții ;

● **efectuarea lucrărilor de întreținere — revizii tehnice și reparații capitale — la timp și cu respectarea duratei normate.** Sînt numeroase cazurile cînd unor asemenea activități nu li se acordă atenția cuvenită, ajungîndu-se la stagnări mari în folosirea unor utilaje. Este edificator, în acest sens, exemplul celor 5 buldozere de la Grupul de șantiere de construcții forestiere și industriale Caransebeș care, prin imobilizările în reparații, peste durata normată în primul semestru din acest an, în număr de 920 ore, au determinat o nerealizare de producție evaluată la 144 mii lei. Elocvent este și faptul că neluarea măsurilor necesare pentru a repara stația pentru prepararea betonului de la lotul Filipeștii de Pădure de către Întreprinderea de construcții industriale și montaj Brașov ocazionează cheltuieli suplimentare însemnate, pentru transportarea betonului necesar tocmai de la Moreni ;

● **îmbunătățirea substanțială a aprovizionării cu piese de schimb, combustibili și lubrifianți, creșterea gradului de gospodărire a acestora prin introducerea unui regim strict de economii, a evidenței stocurilor și consumurilor, controlul permanent al încadrării în consumurile planificate.** Lipsa pieselor de schimb și anvelopelor în luna iulie a.c. la unele șantiere din cadrul grupului de construcții forestiere și industriale Cluj a provocat stagnarea a 14 autobasculante și 2 autobetoniere ceea ce a influențat îndeplinirea planului de transport care s-a realizat în proporție de numai 51,5% pe luna respectivă. Acțiunile de această natură se cer intensificate și pentru că pe unele șantiere s-a constatat o lipsă de evidență și de control la eliberarea carburanților și lubrifianților, ceea ce provoacă degradarea prematură a mașinilor și depășirea consumurilor planificate ;

● **școlarizarea unui număr mai mare de mecanici de utilaje și șoferi, și completarea efectivelor în compartimentele de utilaje-transport de pe șantiere, asigurarea unor retribuții stimulatoare prin organizarea frontului de lucru permanent și întărirea substanțială a disciplinii în muncă.** Preocupările în această direcție se cer sporite, deoarece utilajele și mijloacele de transport în stare de funcționare, care nu lucrează din cauza lipsei de șoferi și mecanici de utilaje, ocupă o pondere destul de importantă : în luna iulie a.c., de exemplu, staționau din lipsa șoferilor un număr de 5 mijloace de transport la I.J.C.M. Bistrița, 42 de autovehicule la unitățile de construcții din județul Timiș etc.

Rezervele largi existente în activitatea de exploatare a importantelor valori pe care le reprezintă utilajele și mijloacele de transport de pe șantiere impun organelor de conducere colectivă de pe întreaga ierarhie a conducerii în construcții să-și îndrepte atenția și sprijinul spre acest sector capabil să contribuie substanțial la îndeplinirea programului de investiții pe acest an și să ia un start superior în îndeplinirea planului pe anul viitor.

Gh. RUSCANU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Realizarea planului nu numai global, ci și la toate sortimentele

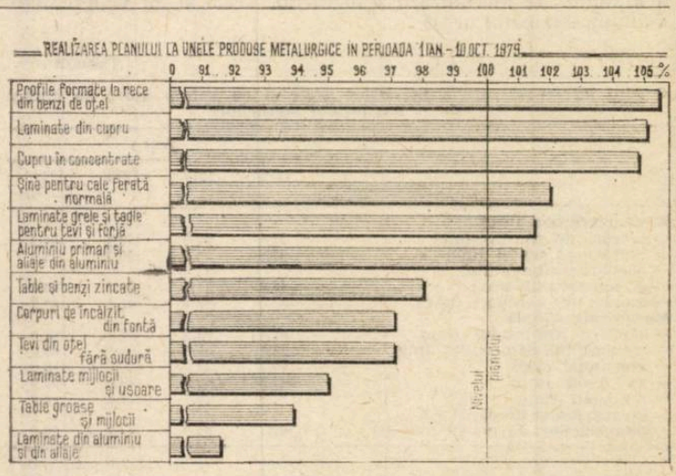

PÎNĂ LA 10 OCTOMBRIE a.c. întreprinderile Ministerului Industriei Metalurgice au realizat și chiar depășit planul la numeroase produse siderurgice și metalurgice (graficul). În acest fel economia națională a beneficiat de o aprovizionare mai bună, primind în plus peste 240 mii tone oțel aliat, 8 mii tone profile formate la rece din benzi de oțel, peste 1 400 tone cupru în concentrate, peste 1 700 tone aluminiu primar și aliaje din aluminiu, mai bine de 17 mii tone laminate și tagle pentru țevi și forjă, 8 mii tone table subțiri și benzi late de oțel cu grosimi sub 3 m/m, peste 1,6 mii tone table și benzi de oțel inoxidabil și refractar etc. Aceste realizări au fost favorizate de măsurile eficiente luate pentru mai buna utilizare a capacităților de producție în special în marile combinate siderurgice, organizarea mai bună a producției și a muncii pentru asigurarea unui flux continuu al producției, atingerea mai devreme a parametrilor proiectați la noile obiective intrate în funcțiune etc.

Alături de aceste bune rezultate, sînt de semnalat și unele deficiențe care au dus la nerealizarea producției fizice la unele sortimente : fontă, oțel, beton, table groase și mijlocii, sîrme din oțel trase la rece, table și benzi zincate, plase sudate, corpuri de încălzit din fontă ș.a. Între cauzele principale care au determinat o atare stare de lucruri se numără : desele defecțiuni mecanice și electrice la unele utilaje de bază și de deservire, care determină întreruperi ale fluxului productiv, neaprovizionarea ritmică a locurilor de muncă cu materiile prime sau materialele necesare, nivelul încă scăzut al valorificării metalului din oțelul lingou, nerespectarea rețetelor tehnologice etc.

Rămînerile în urmă la sortimentele respective se cer grabnic recuperate, în care scop sînt necesare măsuri în toate unitățile pentru menținerea unui ritm productiv intens în fiecare schimb pentru punerea în valoare a tuturor rezervelor existente sau potențiale, întărirea asistenței tehnice, înlăturarea oricărui obstacol în calea derulării cît mai bune a aprovizionării cu cele necesare a locurilor de muncă, punerea la termen în funcțiune a capacităților planificate etc.

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

O prioritate pe agenda de lucru a adunărilor generale ale oamenilor muncii

PREGĂTIREA PLANULUI PE ANUL 1980

● O premisă hotărîtoare : realizarea integrală exemplară a producției planificate pe acest an ● Sarcini și responsabilități sporite ale coordonatorilor de balanță în definitivarea contractelor economice ● Programele de cooperare interuzinale încheiate din vreme pe baza unor specificații clare, complete ● Reducerea consumurilor de materii prime, energie și combustibil, sursă principală de asigurare a necesarului de aprovizionat ● Mai multă operativitate în pregătirea bazei materiale a planului de investiții pe anul 1980 și a asigurării punerii la timp în funcțiune a noilor capacități

RECENT, COMITETUL POLITIC EXECUTIV AL C.C. AL P.C.R., a dezbătut principalele probleme și măsuri necesare pentru îndeplinirea planului pe 1980, astfel încît să se asigure dezvoltarea în continuare, în ritm susținut, a economiei naționale, creșterea nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor. În mod deosebit a fost subliniată **necesitatea ca fiecare unitate economică, centrală industrială, minister, să ia măsuri hotărîte în vederea realizării exemplare, la toți indicatorii, în fiecare unitate a sarcinilor de producție pe 1979, să treacă hotărît la pregătirea tuturor condițiilor necesare trecerii la îndeplinirea planului pe anul viitor și, a asigurării bazei tehnico-materiale a planului.** Aceste pregătiri implică măsuri în privința producției, a proiectării și reproiectării de produse și tehnologii, a cooperărilor interuzinale, a contractării judicioase a produselor, atît la intern cît și în relațiile externe, astfel încît întreg angrenajul care leagă între ele întreprinderile din economie să poată funcționa fără întrerupere cît mai eficient.

O primă cerință pentru modelarea relațiilor întreprinderii cu exteriorul : structurarea producției fizice

UN OBIECTIV PRIORITAR în cadrul ansamblului acțiunilor pregătitoare îl constituie **definitivarea în amănunt a structurii fizice a producției în toate unitățile,** căci sortimentele fizice constituie elementele tangibile, concrete, de contact ale întreprinderii cu exteriorul, atît în ceea ce privește desfacerea producției, cît și aprovizionările, cooperările, definitivarea relațiilor contractuale. Parametri fundamentali ai planului au fost cunoscuți din vreme s-au adus unele corective indicatorilor în funcție de situația la zi, există deci toate premisele pentru a încheia această importantă activitate de planificare operativă.

Rămînerile în urmă mai mari din unele sectoare de prelucrare finală și, mai ales, din construcția de mașini, determinate în parte de cauze de natură oarecum obiectivă, cum este neprimirea integrală a documentațiilor de execuție a utilajelor nestandardizate, pot fi în cea mai mare măsură înlăturate prin contacte directe, imediate, cu beneficiarii fiecărei unități. O soluție potrivită, operativă, ar fi aceea a organizării unor întîlniri de lucru la centralele industriale producătoare de utilaje, cu participarea reprezentanților întreprinderilor beneficiare și furnizoare, spre a scurta pe această cale ciclul complex al definirii unor structuri a producției în concordanță cu necesitățile reale ale economiei. Concomitent, de mare actualitate este intensificarea contractărilor la export, mai ales pentru mașini, utilaje, produse chimice, produse ale industriei ușoare, domeniu în care trebuie să acționeze nu numai întreprinderile de comerț exterior, ci și ministerele, centralele industriale, întreprinderile.

STABILIREA STRUCTURII FIZICE A PRODUCȚIEI **în fiecare întreprindere constituie un moment esențial pentru perfectarea planului de aprovizionare tehnico-materială a cărui definitivare, după cum este cunoscut, constituie un proces în care sînt angrenate toate întreprinderile din economie.** Astfel spus, o pată albă în cunoașterea resurselor sau necesarului unei unități economice determină implicații negative în lanț la foarte multe întreprinderi colaboratoare din cele mai diferite sectoare ale economiei.

Contractele : un „lubrifiant" al mecanismului economic

PÎNĂ ÎN PREZENT **producția marfă planificată a întreprinderilor din principalele ministere industriale este contractată în proporție de aproximativ 70 la sută, cu o situație ceva mai bună la produsele destinate consumului intern, la care gradul de contractare se apropie de 85 la sută.** Ceea ce este esențial este faptul că în actuala etapă avem o bună bază pregătitoare pentru anul viitor, lucrurile nu încep de la capăt, ci **tot efortul trebuie îndreptat spre finalizarea contractărilor și adaptarea acelor contracte încheiate la care în urma unor situații nou apărute este necesar acest lucru.**

Cîteva priorități se impun în momentul de față atenției cadrelor din economie :

● pe baza cifrelor de plan definitivate, coordonatorii de balanță să introducă de urgență toate corectările și, prin conlucrare directă, operativă, cu centralele industriale beneficiare, cu sprijinul specialiștilor din ministerele economice, din Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale să definitiveze și să „înghețe" distribuirea resurselor pe beneficiari în conformitate cu prioritățile economiei naționale.

Trebuie înțeles clar că nu mai este timp pentru parcurgerea „traseelor" clasice de la centrale la minister, apoi la organele de sinteză și înapoi, ci totul trebuie soluționat direct la coordonatorii de balanță, iar repartițiile să se stabilească nemijlocit pe centralele beneficiare, care, așa cum s-a stabilit, sînt titularii de plan, cu alte cuvinte intră în relații directe cu planul național unic. Urgențe deosebite sînt la produsele industriei metalurgice, la majoritatea produselor electrotehnice, organe de asamblare, scule, rulmenți, lacuri-vopsele, anvelope, alte produse chimice, materialele de construcții.

● corecturile și adaptările în contractele încheiate anterior, trebuie făcute pe loc în cadrul întîlnirilor de lucru pe care să le organizeze fiecare coordonator de balanță.

Nu este timp pentru corespondență, pentru circulația prin poștă, tur-retur, a contractelor și, mai ales, nu este timp pentru nesfîrșite pertractări, pe calea litigiilor precontractuale, care întîrzie uneori cu 2—3 luni încheierea unor contracte. Din indicațiile clare existente, rezultă că reprezentanții ministerelor, ai organelor centrale de sinteză, au datoria să acționeze direct în centrale și în întreprinderi, iar una din răspunderile pe care trebuie să și le asume este și aceea de a clarifica la fața locului orice problemă litigioasă, de a facilita stabilirea acordului între părțile contractante. Trebuie înlăturată situația din acest an, cînd un număr de cîteva mii de contracte economice au fost încheiate cu întîrziere datorită parcurgerii tuturor treptelor de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale pînă la organele centrale de sinteză.

● elaborarea judicioasă a programelor de cooperare interuzinală se situează la același nivel de importanță ca și întreaga acțiune de contractare.

Este suficient să arătăm că circa 30 la sută din aprovizionările din întreprinderile constructoare de mașini sînt reprezentate de cooperări dintre întreprinderile din același minister, iar în alte ramuri aceste cooperări dețin, de asemenea, o pondere importantă. O pregătire temeinică a livrărilor în cooperare, organizată în prima etapă la nivelul fiecărei centrale industriale și apoi, în termen foarte scurt și între centrale, trebuie să stea în centrul atenției ministerului de resort a conducerilor centralelor industriale, spre a evita repetarea

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

unor situații din acest an, cînd unități cum sînt „Mecanica"-Plopeni, „Mecanica"-Buzău, Întreprinderea de mașini electrice București, Întreprinderea de construcții de mașini — Caransebeș au creat serioase neajunsuri în realizarea producției întreprinderilor colaboratoare prin nelivrarea la termen a unor semifabricate pentru utilaje petroliere, piese pentru locomotivele Diesel electrice, boghiuri de L.E. și altele.

● **evitarea practicilor de tergiversare a contractării din partea unor beneficiari care, sub pretextul „nemulțumirii" față de cotele de materiale alocate, blochează întreaga specificație, nu permit să se definitiveze programele de fabricație, întîrzie întreg procesul de contractare.**

Ne referim, îndeosebi, la întreprinderile constructoare de utilaj tehnologic din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, care trebuie să finalizeze în cel mai scurt timp specificațiile de metal în cadrul cotelor de plan alocate ; desigur, aceasta nu exclude clarificări ulterioare privind unele probleme parțiale care ar mai necesita reexaminări, dar în nici un caz asemenea situații particulare nu trebuie să influențeze asupra derulării, în ansamblu, a procesului de pregătire a bazei materiale pentru anul următor.

● **cu cea mai mare urgență se cer clarificate problemele privind activitatea de construcții-montaj, respectiv așezarea sarcinilor de plan pe constructori, domeniu în care rolul hotărîtor îl are C.S.P., împreună cu ministerele economice, cu consiliile populare județene, căci numai în funcție de aceasta trusturile și întreprinderile de construcții își pot, la rîndul lor, definitiva aprovizionările.**

Acest proces este în curs de încheiere, dar totodată trebuie arătat că fiecare constructor are stabilite încă din vară cotele de materiale și pe baza acestora trebuie încheiate toate contractele cu caracter ferm cel puțin pentru semestrul I, astfel încît se asigure necesarul pe șantiere de la începutul anului, urmînd ca în scurt timp să se definitiveze și cifrele pentru semestrul II 1980.

Reducerea consumurilor și refolosirea materialelor — elemente centrale pentru eficientizarea activității

ECHILIBRUL MATERIAL AL PLANULUI pe anul viitor este construit în concepția **reducerii, în continuare, a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili, energie, a intensificării atragerii în circuitul economic a materialelor refolosibile.** Încadrarea în normele de consum aprobate, realizarea indicelor de valorificare și de utilizare ai resurselor materiale constituie un factor hotărîtor pentru asigurarea unei bune aprovizionări, căci orice depășire de consum determină de fapt minusuri de resurse la diferiți consumatori. Este cunoscut că în acest an unele depășiri de consum la cocs, combustibil, energie, metal, tablă și altele de către întreprinderi metalurgice, chimice, din industria celulozei și hîrtiei și altele, au provocat unele perturbații în asigurarea normală a bazei materiale și au implicat eforturi din partea economiei naționale pentru rezolvarea problemelor create. Iată, de ce, o bună pregătire pentru anul viitor impune acțiuni și măsuri deosebite pentru încadrarea strictă în consumurile materiale planificate și anume :

● **fiecare produs ce nu a fost încă analizat și reproiectat trebuie revăzut în sensul eliminării oricăror „supraîncărcări" nejustificate din punctul de vedere al funcționalității și a unei eficiențe maxime.** În construcția de mașini adaosurile de prelucrare sînt încă mari, analizele atestă că ele pot fi reduse cu cel puțin 10—15 la sută într-o primă etapă.

● **revederea fiecărui proces tehnologic este o sarcină de deosebită urgență, întrucît folosirea unor tehnologii depășite conduce la consumuri de materii prime și materiale nejustificat de mari ;** realizarea indicelui de scoatere de 0,85—0,86 în siderurgie este legată, în primul rînd, de măsuri hotărîte în domeniul tehnologiilor atît prin realizarea și punerea în funcțiune a instalațiilor de turnare continuă cît și prin măsuri radicale de îmbunătățire a turnării oțelului prin procedee clasice ; **un procent de scoatere nerealizat înseamnă un consum de oțel în plus de 60—80 mii tone/an.**

● implicații economice mari vor determina pregătirile pentru **reducerea consumurilor de combustibili și energie.** Vom aminti numai cîteva direcții principale prioritare de acțiune : **folosirea optimizată, judicioasă, a cuptoarelor de forjă, prin încărcarea maximă, etanșarea, funcționarea cu ușile închise, pot determina reduceri de consumuri de ordinul a 50—60 mii t.c.c./an.** Se pot economisi mari cantități de energie electrică prin adaptarea dispozitivelor de reglare a funcționării compresoarelor de aer, prin introducerea limitatoarelor de mers în gol la mașinile-unelte și la agregatele de sudură. Dispunem în economie de un potențial de 4 mil. t.c.c./an, resurse energetice secundare nerecuperate, potențial ce se află în marea majoritate a întreprinderilor. Există deci și pe această cale, a recuperării resurselor energetice, încă importante posibilități de economisire.

● **materialele refolosibile pot economisi la nivelul unui an materii prime noi în valoare de 20—25 miliarde lei.** Sîntem însă încă departe de a fi epuizat toate posibilitățile de valorificare și în fiecare întreprindere există numeroase căi, și soluții de a acoperi o parte din necesarul de resurse materiale pe calea recuperării și a valorificării materialelor refolosibile.

Esențial pentru asigurarea echilibrului planului : intrarea noilor obiective în circuitul productiv

UN ASPECT DEOSEBIT DE IMPORTANT în ce privește pregătirile pentru anul viitor îl constituie **asigurarea intrării în circuitul productiv al economiei naționale a tuturor noilor obiective de investiții prevăzute prin plan.** Echilibrul material al planului pe anul 1980 se bazează într-o proporție destul de însemnată pe resursele ce urmează a fi obținute pe seama unor noi capacități de producție și orice întîrziere în intrarea lor în producție ar produce inevitabil dereglări în ansamblul procesului aprovizionării tehnico-materiale. Exemple mobilizatoare în acest sens le dau constructorii și montorii oțelăriei nr. 3 Galați, ai platformei Midia-Năvodari sau cei de pe șantierul Întreprinderii de panouri electropneumatice din Bacău, care vor asigura, chiar cu un oarecare devans, intrarea în producție a capacităților respective, în cinstea celui de-al XII-lea Congres al partidului. Pentru asigurarea unei desfășurări normale a lucrărilor și a punerilor în funcțiune efortul principal se cere concentrat spre finalizarea ridicării și închiderii halelor, a asigurării urgente a tuturor utilităților, astfel încît lucrările de montaj să se poată desfășura nestingherit, în condiții normale. Cu caracter de exemplu arătăm că pe șantiere cum sînt cel al Întreprinderii mecanice din Oradea, fabrica de prefabricate din beton de la Ungheni — județul Mureș, sau la capacitatea de panouri mari din cadrul I.M.C.-Iași, sînt întîrzieri de 3—4 luni care, în condițiile înrăutățirii vremii, se cer grabnic lichidate.

O contribuție esențială pentru asigurarea punerilor în funcțiune pot și trebuie să aducă, în continuare, furnizorii de utilaje tehnologice. În această direcție apare necesar să fie mobilizate toate forțele unor mari întreprinderi cum sînt, în principal, cele producătoare de utilaj chimic din Ploiești, București și Făgăraș, a întreprinderii „Unio" din Satu Mare, „23 August", „Vulcan", „Automatica" din București, care au datoria de a urgenta finalizarea și livrarea tuturor utilajelor prevăzute în grafic. Obiective importante de investiții din industria metalurgică și, îndeosebi, de pe platformele industriale Beclean și Zalău, Combinatul de fire sintetice Vaslui, Combinatul chimic Giurgiu, noile capacități pentru producția de anvelope, de acumulatori, diferite obiective de pe platforma Bistrița-Năsăud ș.a. sînt numai cîteva dintre capacitățile pentru care este necesară lichidarea restanțelor în livrările de utilaje și intrarea în ritmurile stabilite prin programe, astfel încît să se asigure obținerea producțiilor planificate pentru anul 1980 pe fiecare capacitate.

AȘA CUM A STABILIT în ultima sa ședință Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prevederile planului pe anul 1980 urmează să fie dezbătute în întreprinderi, în centrale, în cadrul unor adunări generale speciale ale oamenilor muncii, în scopul analizării și stabilirii sarcinilor și măsurilor concrete de îndeplinire exemplară a acestora. În felul acesta se va putea adopta planul în fiecare unitate economică — pe baza prevederilor planului național unic — dar ținînd totodată seama de condițiile specifice din fiecare unitate și asigurîndu-se timpul necesar pentru pregătirea, corespunzătoare a realizării sale. Dezbaterile ce au loc chiar în această perioadă vor permite elucidarea tuturor problemelor încă insuficient precizate și, în același timp, vor spori răspunderea consiliilor oamenilor muncii și, mai ales, a adunărilor generale în adoptarea sarcinilor de plan și în stabilirea măsurilor pentru îndeplinirea exemplară a acestora.

Mircea CATRINOIU

Arăturile de toamnă

ORGANIZARE ȘI CONDUCERE DE TIP INDUSTRIAL, VALORIFICARE DEPLINĂ A POTENȚIALULUI TEHNIC ȘI UMAN

EXECUTAREA, în această toamnă, a arăturilor pe întreaga suprafață destinată culturilor care se însămînțează în primăvară, constituie o cerință de bază a asigurării producțiilor planificate din anul 1980. Cu excepția a circa 480 mii ha terenuri cu pante mari sau nisipuri, unde executarea ogoarelor de toamnă nu este indicată deoarece ar conduce la pulverizarea și levigarea solului, pe întreaga suprafață ce nu se însămînțează în toamnă (4434 mii ha), arătura făcută în aceste zile reprezintă o cerință obligatorie din punct de vedere agrotehnic, cu implicații economice esențiale.

Arătura de toamnă asigură distrugerea buruienilor și permite ca în timpul iernii bulgării de pămînt să se poată desface sub acțiunea gerului și zăpezii, astfel ca solul să devină grăuncios, să aibă umezeală necesară, iar patul germinativ să fie bine așezat și tasat. Datele comparative ale stațiunilor agricole experimentale arată că însămînțarea porumbului, florii soarelui, sfeclei de zahăr și a altor culturi de primăvară într-o arătură proaspăt făcută, în preajma însămînțării, conduce la pierderea rapidă a umidității din sol, la dezvoltarea îmburuienării și la crearea unui pat germinativ cu goluri, elemente care micșorează substanțial producția medie la ha (cu 1500—1800 kg boabe în cazul porumbului și 4000—4500 kg în cazul sfeclei de zahăr).

Datorită capacității de lucru mai reduse pe care o au agregatele folosite la arat și necesarului mare de energie (carburanți, lubrifianți) pe care o pretinde, aratul de toamnă are o pondere însemnată — circa 30% — în cheltuielile pentru lucrările agricole. De asemenea, aceleași cauze fac ca, în agricultura noastră, atît perioadele de vîrf în folosirea tractoarelor cît și necesarul de tractoare și pluguri să fie determinate chiar de perioada arăturilor de toamnă.

Justifică factorii obiectivi rămînerea în urmă ?

POTRIVIT programului stabilit de ministerul de resort, în această toamnă urmează a se efectua arături pe o suprafață de 4 434 000 ha. Acest volum de lucrări este programat a se realiza în decurs de circa 23 zile bune de lucru (în perioada 16 octombrie — 15 noiembrie). Se constată însă că în prima etapă de 13 zile (16 — 30 octombrie există o serioasă rămînere în urmă la această lucrare de mare importanță agrotehnică (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Situația comparativă a programului de lucru și a realizărilor la arătura de toamnă

Indicatori	Întreaga perioadă 16 oct. — 15 noiembrie	Perioada 16 oct. — 30 octombrie
A. După program		
— Volum de arături, ha	4 434 000	2 600 000
— Viteza zilnică de lucru, ha	200 000	200 000
— Număr mediu de tractoare buc.	80 000	30 000
— Perioada de lucru efectivă, zile	23	13
B. Realizat efectiv pînă la 30 oct.		
— Volum de arături, ha	1 132 106	1 132 106
În % față de program	26	44
— Viteza medie zilnică ha	—	70 151
— Număr mediu de tractoare buc	—	28 060

În raport cu volumul de lucrări programat pentru primele zece zile ale perioadei, pe baza vitezei zilnice de lucru prevăzute, arăturile efectiv executate au reprezentat numai 44,0%. Principala cauză a acestei rămîneri în urmă o constituie participarea la arături a numai 35% din tractoarele prevăzute. Fără a contesta influența unor condiții obiective, în special a umidității ridicate a solului, care au acționat în mod oarecum identic pe zone, trebuie remarcat, la o analiză mai atentă pe județe, că în aceleași condiții pedoclimatice, în unele județe tractoarele au fost mai bine folosite și s-a realizat și chiar depășit viteza de lucru prevăzută, în timp ce în județe învecinate ritmul de lucru a fost mult mai redus (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Realizarea arăturilor de toamnă în perioada 16—30 octombrie pe unele județe

Zona	Județul		Volum de lucrări — Total ha	Volum de lucrări — În % față de program	Viteza de lucru pe zi — În medie ha	Viteza de lucru pe zi — În % față de program
I	Suceava	Program	70 000	100	3 540	100,0
		Realizat	45 218	68	3 478	98
	Maramureș	Program	25 000	100	1 620	100,0
		Realizat	5 703	23	440	27
II	Bacău	Program	75 000	100	3 350	100,0
		Realizat	33 770	45	2 593	78
	Galați	Program	155 000	100	6 320	100,0
		Realizat	36 238	23	2 738	44
III	Arad	Program	166 000	100	6 450	100,0
		Realizat	41 200	25	3 169	49
	Timiș	Program	260 000	100	10 930	100
		Realizat	30 213	12	2 324	21

În timp ce o serie de județe (Suceava, Bacău, Neamț) au fost făcute aproape de viteza de lucru prevăzută și vor putea încheia în termenul agrotehnic optim întregul volum de arături, în alte județe (Bihor, Maramureș, Galați, Ialomița, Timiș, Dîmbovița) această importantă lucrare este mult rămasă în urmă.

Una din cauzele esențiale ale întîrzierii arăturilor în multe județe l-a constituit lipsa frontului de lucru pentru tractoare. Eliberarea de coceni a terenurilor de pe care s-a recoltat porumbul nu a ținut pasul cu strîngerea știuleților. De exemplu, în județele Botoșani, Buzău, Mehedinți, tractoarele destinate arăturilor nu au avut terenuri libere și au pierdut un timp prețios la marginea parcelelor.

Îndreptînd cu prioritate cea mai mare parte a tractoarelor către transportul recoltei — lucrare mult întîrziată față de programul inițial stabilit — în numeroase județe nu s-au putut folosi toate agregatele planificate pentru arat. Astfel, în județul Buzău, din cele 2130 tractoare programate la arături, numai circa 1500 au putut fi concentrate la această lucrare. Din păcate,

din lipsa frontului de lucru, nici acest număr mai redus nu a putut fi folosit integral. Dacă cele 1500 de tractoare disponibile ar fi lucrat zi de zi, ar fi putut realiza o viteză de lucru de 3 750 ha/zi, adică de 1,7 ori mai mult decît cea efectiv realizată.

O altă cauză a slabei participări a tractoarelor la arături o constituie starea tehnică diminuată a parcului, acum la sfîrșit de campanie agricolă. În numeroase unități, în special în I.A.S.-uri, numărul tractoarelor ce nu lucrează din cauza defecțiunilor tehnice depășește procentul admis (10% din total parc).

Este necesar ca în zilele următoare, odată cu încheierea transporturilor de recoltă, să fie îndreptat un număr mai mare de tractoare și mecanizatori către executarea arăturilor, astfel ca viteza zilnică de lucru să poată fi mult îmbunătățită. Este însă imperios necesar, pentru a permite utilizarea completă a tractoarelor, ca ritmul eliberării terenurilor de resturile vegetale să devanseze pe cel al arăturilor. Prin acțiuni largi, de masă, printr-o mobilizare integrală a utilajelor de strîngere a tulpinilor, ca și a forțelor manuale, trebuie încheiată cît mai repede eliberarea tuturor suprafețelor în fiecare unitate.

Cu același număr de utilaje, un volum sporit de arături

PENTRU A FOLOSI ultimele zile bune de lucru și a termina arăturile, în mod necondiționat, pe întreaga suprafață prevăzută, pînă la data de 15 noiembrie, în fiecare consiliu unic agroindustrial se pot lua o serie de măsuri în vederea realizării cu fiecare tractor a unui volum de arături cît mai mare pe fiecare zi de lucru.

Un calcul sumar arată că cele circa 3,3 mil. ha arătură ce au mai rămas de executat în 15 zile pot fi realizate la timp, dacă se obține o viteză medie zilnică pe țară de 220 000 ha. Această viteză se poate realiza chiar cu o reducere a numărului total de tractoare (numai 63 000), dacă fiecare tractor va executa cîte 3,5 ha arătură zilnic în loc de 2,4—2,6 ha cît a fost inițial prevăzut. O asemenea creștere a realizărilor zilnice pe tractor pe căile indicate în cele ce urmează, concretizate de altfel prin experiența mecanizatorilor fruntași, este pe deplin posibilă.

Se poate prelungi timpul zilnic de lucru

O PRIMĂ GRUPĂ de măsuri în această direcție este menită să asigure prelungirea timpului zilnic de folosire a tractoarelor — îmbunătățind utilizarea extensivă a parcului de mașini. Arăturile de toamnă se pot executa atît în două schimburi cît și în schimburi prelungite, lucrul de noapte neinfluențînd negativ nici calitatea lucrărilor, nici securitatea muncii.

În prezent există numeroase categorii de mecanizatori care ar putea fi utilizați pentru al doilea schimb de lucru la arături : motopompiștii care au lucrat la irigații, mecanicii de atelier, elevii practicanți de la cursurile de calificare de scurtă durată, personalul din C.A.P. care a fost pregătit la cursuri de conducere a tractoarelor. Dacă numai 10% din tractoarele folosite ar fi încadrate cu cel de al doilea schimb — așa cum s-a procedat în județul Buzău — s-ar putea executa suplimentar pe țară un volum zilnic de arături de 15 000 ha, ceea ce înseamnă un plus de 225 000 ha arate, în perioada optimă.

Acolo unde nu se pot încadra muncitori suplimentari pe tractoare, se poate recurge la lucrul în schimburi prelungite. Lucrînd numai 2 ore în plus pe zi, mecanizatorii din județul Mehedinți au realizat o viteză zilnică de 3 350 ha, față de 3 100 ha cît era prevăzut inițial. Extinderea acestei măsuri în toate județele ar putea conduce la un volum suplimentar de arături de 0,5 ha/zi pe fiecare tractor, adică 30 000 ha pe țară pe fiecare zi lucrată efectiv.

Mari rezerve de îmbunătățire a utilizării intensive a tractoarelor la arături

MAI EFICIENTE încă se dovedesc măsurile menite să mărească volumul de lucrări fără prelungirea programului zilnic, ci prin îmbunătățirea utilizării intensive a mașinilor. Asemenea măsuri apar mai economice, deoarece, odată cu creșterea productivității muncii, ele contribuie la reducerea costurilor de producție și la micșorarea consumului de carburanți.

Creșterea capacității de lucru a agregatelor de arat poate fi realizată în primul rînd prin reducerea adîncimii arăturii. Studii făcute în ultimii ani arată că pentru majoritatea condi-

Tabelul nr. 3
Influența adîncimii arăturii la culturile de porumb și floarea-soarelui (Experiențe făcute la Stațiunea Șimnic în 1970—1978)

Adîncimea arăturii cm	Capacitatea de lucru ha/zi	Consum motorină l/ha	(Producția (q/ha) Porumb	Floarea soarelui	Consum mediu (l/q) Porumb	Floarea soarelui
18—20	4,8	14,8	54,2	24,3	0,29	0,66
28—30	2,5	26,5	54,8	24,8	0,47	1,08

Sursa : După dr. C. Pintilie și colab. Lucrările solului cu consum economic de combustibil. Revista „Cereale și plante tehnice" nr. 9/1979.

țiilor de lucru, la porumb și floarea soarelui nu este necesară o arătură adîncă (28—30 cm) în fiecare an. Datele prezentate în tabelul nr. 3 arată că la aceste culturi se obțin producții asemănătoare în cazul aratului la 18—20 cm ca și la 28—30 cm. În schimb, necesarul de combustibil în primul caz se micșorează cu 44%, iar numărul de tractoare utilizate se reduce cu 48%. Așadar, prin micșorarea adîncimii arăturii se poate mări productivitatea muncii (cu 48%), ceea ce permite o reducere corespunzătoare a costurilor și, lucru tot atît de important, se asigură o economie de 11,7 l combustibil pe fiecare hectar arat. Dacă măsura s-ar aplica numai pe 1 mil. ha, s-ar putea economisi circa 10 000 t motorină.

Efectuarea arăturilor la o adîncime mai mare — adică la 28—30 cm — este necesară numai în cazul sfeclei de zahăr și cartofilor și pe terenurile denivelate sau infestate de buruieni. Pentru porumb și floarea soarelui (care vor ocupa aproape 80% din suprafața ce se ară în această toamnă), arătura adîncă este necesară numai o dată la patru ani pentru evitarea formării hardpanului și pentru distrugerea buruienilor.

O altă cale importantă pentru creșterea productivității muncii la arat o constituie folosirea în mai mare măsură a tractoarelor de 180 CP și a plugurilor cu 5—7 trupițe adaptate acestor tractoare. În dotarea agriculturii noastre există în prezent circa 800 pluguri pentru tractoarele de mare putere, care lucrează cu lățimi de lucru de 1,5—2,8 m. Din această cauză, la arătura executată cu aceste agregate un mecanizator realizează pe schimb 7—9 ha, adică de 2—3 ori mai mult decît cu agregatele de bază actuale. Folosirea completă a acestor utilaje de mare capacitate — posibilitate neglijată în multe unități — ar mări viteza de lucru zilnică pe țară cu peste 4 000 ha. În același timp trebuie precizat că folosirea tractoarelor de 180 CP la arături ar îmbunătăți considerabil economicitatea utilizării anuale a acestui tip de tractor. Ținînd seama că tractorul de mare putere este un utilaj specializat, de folosință mai restrînsă, cele 20 zile ce ar lucra suplimentar pe an ar micșora sensibil cheltuielile de amortisment pe ora de folosire, așa cum rezultă din datele estimative prezentate în tabelul nr. 4.

Tabelul nr. 4
Influența estimată a prelungirii perioadei de lucru a tractoarelor de 180 CP asupra cheltuielilor de producție

Ore de lucru/an Total	din care : arături	Cheltuieli pt. amortisment lei/an	lei/oră	Economii posibile lei/ora	lei/tractor anual
1 060	—	35 700	35,7	—	—
1 100	100	35 700	32,5	3,3	330
1 260	200	35 700	29,3	5,9	1 130

Deci, utilizarea integrală a celor 800 agregate de mare capacitate la arături, pe lîngă ridicarea vitezei de lucru, ar contribui şi la reduceri substanţiale ale costurilor.

Un alt factor de bază pentru ridicarea productivităţii muncii la arat şi îmbunătăţirea economicităţii folosirii utilajelor la această lucrare îl constituie alegerea vitezei şi lăţimii de lucru optime. În funcţie de rezistenţa solului şi adîncimea arăturii, de forţa de tracţiune a tractorului U-650, se pot folosi la plugurile actuale cîte două, trei sau patru trupiţe. Lăţimea maximă posibilă de lucru este calculată în tabelul 5, pentru două variante de bază energetică :

a) tractor U-650 normal, avînd o forţă de tracţiune de 1400 kgf ;

b) tractor U-650 cu greutăţi suplimentare (lestat), cu o forţă de tracţiune de 1600 kgf.

Tabelul nr. 5

Calculul lăţimii de lucru maxime la arături

Rezistenţa specifică a solului kgf/cm²	Adîncimea de lucru cm	Rezistenţa în lucru pe 1 cm lăţime	Lăţimea probabilă pentru : Tractor U-650	Tractor U-650 lestat	Număr de trupiţe de 30 cm Tractor U-650	Tractor U-650 lestat
1	2	3	4	5	6	7
		(col. 1&2)	(1400 : col. 3)	(1600 : col. 3)	(col. 4 : 30)	(col. 5 : 30)
Sol uşor	20	8,0	175	200	4	4
0,4	24	9,6	145	167	4	4
	28	11,2	125	143	4	4
Sol mijlociu	20	12,0	112	133	3	4
0,6	24	14,4	97	111	3	3
	28	16,8	83	95	2	3
Sol greu	20	16,0	88	100	2	2
0,8	24	19,2	73	84	2	2
	28	22,4	63	72	2	2

Datele tabelului nr. 5 scot în evidenţă faptul că, prin adăugarea de greutăţi suplimentare la tractor, se îmbunătăţeşte aderenţa lui, iar forţa de tracţiune mărită cu 14% permite, pe soluri mijlocii şi grele mărirea lăţimii de lucru prin folosirea unei trupiţe în plus.

În numeroase cazuri, la arăturile de toamnă se pune problema dacă trebuie urmărită folosirea lăţimii de lucru maxime cu limitarea vitezei de lucru, sau utilizată o viteză mărită, deşi aceasta micşorează lăţimea de lucru ce poate fi folosită. Pentru a stabili ce trebuie preferat la arături (lăţime sau viteză maxime), în tabelul nr. 6 sînt prezentate cîteva cifre comparative ale capacităţilor de lucru şi consumului specific pentru două condiţii de lucru caracteristice.

Aşa cum reiese din datele prezentate, în ambele situaţii trebuie preferat lucrul cu viteze mărite, deoarece în primul caz asigură şi o creştere a productivităţii muncii, iar în ambele cazuri conduce la o micşorare a consumului de combustibil. Folosirea unor trepte de viteze mărite asigură reduceri însemnate la consumul de combustibil, deoarece în aceste cazuri se foloseşte mai bine puterea motorului. Rezultă deci că acolo unde se lucrează cu 4 trupiţe dar cu viteza II trebuie preferat din punct de vedere economic lucrul cu 3 trupiţe dar cu viteza III, iar la arăturile unde se poate lucra cu 3 trupiţe şi cu viteza II este de preferat să se folosească 2 trupiţe şi să se folosească viteza III de lucru.

Pentru a evita defecţiunile tehnice şi întreruperile în timpul lucrului este, de asemenea, indicat să se organizeze în toate cîmpiile de mecanizare lucrul tractoarelor grupat pe aceeaşi parcelă, iar alimentarea cu motorină să se facă chiar la locul de muncă.

Tabelul nr. 6

Indicatori tehnico-economici ai arăturii cu lăţime sau cu viteză mărită

Condiţii de lucru		A. Varianta cu lăţime mărită				B. Varianta cu viteza mărită			
Rezistenţa solului	Adîncime cm	Trupiţe	Viteza km/h	Capacit. lucru ha/h	Consum specif. comb. g/CPh	Trupiţe	Viteza km/h	Capacit. lucru ha/h	Consum specif. comb. g/CPh
I Sol uşor	28	4	5,2	0,46	290	3	7,8	0,53	260
II Sol mijlociu	24	3	5,2	0,35	290	2	7,8	0,35	260

Productivitatea muncii la arături poate fi mărită şi printr-o serie de măsuri vizînd micşorarea rezistenţei la tracţiune a plugurilor, cum sînt :

- schimbarea continuă a brăzdarelor uzate cu altele ascuţite. Se ştie că dacă grosimea tăişului brăzdarului depăşeşte 1 mm, rezistenţa la tracţiune creşte cu 20—25%, iar consumul de combustibil cu 10—20% ;
- evacuarea completă sau tocarea şi repartizarea uniformă pe sol a resturilor vegetale de pe cîmp, care duc la înfundarea plugurilor ;
- agregarea şi reglarea corectă a plugului în timpul lucrului.

Calitatea arăturii hotărăşte mărimea recoltelor viitoare

O ATENŢIE deosebită trebuie acordată respectării cerinţelor calitative la executarea arăturilor, spre a se putea crea premise certe ale obţinerii unor recolte bogate în anul viitor. În afară de cerinţele agrotehnice legate de respectarea uniformităţii adîncimii, de acoperirea resturilor vegetale, sau de mărunţirea solului, o mare însemnătate o au măsurile organizatorice, cum sînt :

a) pe terenurile în pantă arăturile să se facă **numai paralel cu curba de nivel**, spre a evita spălarea la vale a solului şi erodarea terenului. În acest scop trebuie să se folosească la maximum tractoarele pe şenile de 45 CP din dotarea agriculturii noastre, care lucrînd cu pluguri reversibile pot ara paralel cu curbele de nivel. Deşi folosirea tractoarelor pe şenile în zonele colinare înseamnă cheltuieli suplimentare de circa 31 lei/ha de arătură, acestea sînt recuperate din plin prin sporul de producţie realizat şi prin evitarea degradării terenului arabil.

b) pe solurile grele, argiloase, cum sînt podzolurile şi smolniţele, care au un potenţial de rodire redus, datorită unor excese temporare de umiditate, să se extindă lucrarea de afînare adîncă a solului. Prin folosirea maşinilor de afînat şi a scarificatoarelor, aceste soluri compacte şi reci vor putea primi toată apa din ploi pînă la o adîncime de 60—70 cm., eliminîndu-se fenomenul de bălţire a apei pe sol. Se constată însă că cele 8 700 maşini de afînat existente în producţie sînt încă incomplet folosite. De exemplu, pînă la data de 20 octombrie, în timp ce în judeţele Dîmboviţa şi Vaslui programul de afînare adîncă a fost realizat în proporţie de 86%, în judeţele Olt, Satu Mare etc., unde solurile compacte au o mare pondere, această lucrare a fost practic neglijată. Nu trebuie omis faptul că, afînarea adîncă, pe lîngă efectul agrotehnic ameliorativ pe care îl are, permite şi o reducere a suprafeţelor ce trebuie arate sau o uşurare a lucrului la arăturile de toamnă.

În concluzie, se poate spune că numai o asortare ştiinţifică a organizării şi conducerii lucrărilor campaniei de toamnă, vizînd folosirea integrală a potenţialului tehnic şi uman existent, poate conduce la rezultate cu adevărat superioare în dezvoltarea agriculturii, oamenii muncii din acest sector avînd datoria profesională şi politică de a proceda în consecinţă.

Ion BIANU

Opțiuni pentru realizarea planului în condițiile creșterii eficienței economice

DEZVOLTAREA INTENSIVĂ A EXPORTURILOR

ARMĂTURILE — echipamente indispensabile marii majorități a construcțiilor, de la conducte și instalații industriale pînă la edificii și locuințe urbane — constituie, în ultimele decenii, produse a căror piață a evoluat continuu ascendent, atît ca producție, cît și ca export. Piața armăturilor de uz general este o piață a cumpărătorului, mai ales pentru robineții acționați manual, cu corpul din fontă, ceea ce duce implicit la o înaltă exigență a beneficiarilor, la manifestarea unei puternice concurențe în ceea ce privește noutatea tehnologică, funcționalitatea, competitivitatea de preț, designul.

Astăzi, gama de variante și subvariante numără peste 17 000 tipodimensiuni, iar producția în lume se realizează în peste 2 500 de întreprinderi, din care în S.U.A. sînt peste 650, în R.F. Germania circa 400, în Franța peste 350. Însă pe plan mondial sînt mai puțin de 10 firme cu o vechime de 90—100 de ani.

Piața mondială a fost abordată în ultimele două decenii de peste 400 de firme noi, unele din ele marcînd o creștere a cifrei de afaceri, în 10 ani, de peste 500—600% — și anume, în special, cele strict specializate (armături de reglaj, armături pentru condens, armături speciale pentru petrochimie, armături moderne, armături pentru tehnica vidului ș.a.). Majoritatea acestor firme sînt din Italia, R.F.G., Japonia și sucursalele acestora din Spania, Brazilia, Canada și alte țări.

În ani '70, cantitățile de armături moderne, cu parametri energetici și de fiabilitate ridicați, produse în România au sporit de 10 ori, în condițiile creșterii volumului fizic al producției de specialitate de 2—2,5 ori în fiecare cincinal, satisfăcîndu-se astfel necesitățile industriei, agriculturii, construcțiilor civile, gospodăriei comunale etc.

În majoritatea țărilor cu o industrie de armături organizată, poziția acesteia în ierarhia producției de mașini și instalații neelectrice se situează pe locul 4—6. Astfel, ca date orientative din ultimii ani, în Franța ea ocupă locul 4—5 din 28 de poziții de mașini și instalații, în Anglia locul 5—6 din 25 de poziții, în S.U.A. locul 5—4—6 din totalul de 46 de grupe de produse ș.a.m.d. În țara noastră, locul subramurii de specialitate în cadrul construcțiilor de mașini este similar, cu particularitatea că varietatea gamei de armături produse într-o unitate este mult mai ridicată față de media sortimentului/fabrică proprie marilor producători din lume. Dacă ne referim numai la Întreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgoviște, este de remarcat faptul că în două decenii, numărul tipodimensiunilor de bază la armăturile din oțel a sporit de 7,8 ori, concomitent cu creșterea ponderii armăturilor speciale (energetice, de reglare, pentru petrochimie) în totalul producției. Ca urmare a acestor modificări structurale, efectuate și în nomenclatorul de export, valorificarea materiei prime crește de 4 pînă la 6 ori.

În ultimii 10 ani volumul de armături destinat exportului nostru s-a mărit de circa 10 ori, totodată crescînd și ponderea lor în totalul exportului de mașini și utilaje.

România exportă azi armături în țări ca : R.D. Germană, R.S. Cehoslovacă, Polonia, U.R.S.S., Kuweit, Liban, Liberia, Siria, Iordania, Iran, Austria, R.F. Germania ș.a., livrările înregistrînd un ritm dinamic atît sub raport valoric, cît și al diversificării gamei pe care o oferă pe piața mondială.

Fabricația robineților a început din antichitate, în Roma antică echipîndu-se instalațiile de apă rece și caldă cu robinete cu cep din bronz ; primele uzine se dezvoltă la sfîrșitul secolului XIX în Europa, prin producția organizată în uzinele din orașul german Magdeburg prin anul 1857, realizîndu-se „armături" pentru mașini și cazane de abur". Peste 100 de ani de dezvoltare industrială și agricolă a lumii, de creștere demografică explozivă se reflectă în extinderea producției de armături — de la robinetul de baie la robinetul turbinei, locomotivei, la ventilele fineșale modulului lunar.

În țara noastră, ca fabricație de sine stătătoare apar documentar : la 27 oct. 1920, la Cluj, fabrica VADAS ; apoi, în 1934, fabrica RAVAG (cu 120 de muncitori, producînd lunar peste 4 000 kg de armături din fontă și neferoase) ; în 1937, tot la Cluj la ființă firma FERMETA, cu 80 de muncitori, iar în București — firma PARCOMET, care de asemenea producea armături pentru instalații interioare. În 1948, prin comasarea fabricilor existente a luat ființă întreprinderea de stat ARMĂTURA-Cluj, care în ultimele 3 decenii și-a sporit volumul fizic al producției de peste 100 de ori, cu o creștere a productivității muncii de peste 15 ori. Concomitent s-au organizat fabricații de armături în întreprinderile de utilaj petrolier, chimic etc. Industria constructoare de armături din România a ajuns azi la un număr de peste 25 de unități productive, din care 10 cu un grad ridicat de specializare.

O piață pe care cîștigă cel mai bine organizat

COMERȚUL MONDIAL cu armături crește anual într-un ritm de 10—15%. Prin sporirea ponderii armăturilor speciale în producția mondială (circa 30% din totalul de peste 6—7 mld. buc. anual), valorificarea materialelor încorporate este în continuă creștere, așa cum relevă graficele alăturate, care redau și perspectiva estimată pînă la finele secolului.

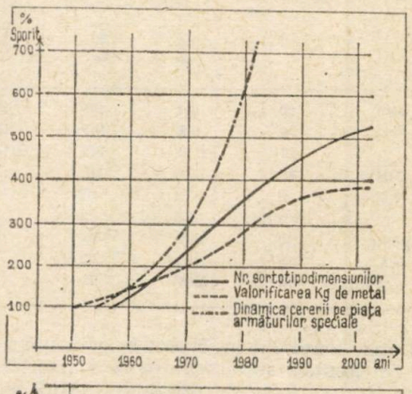

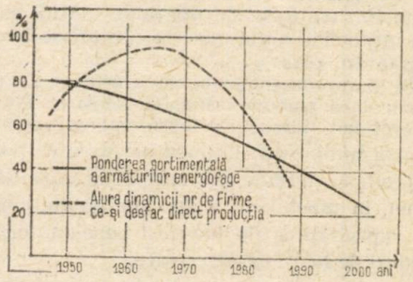

Astăzi se produc, în industria mondială de armături, tipodimensiuni cu valori variind de la cîțiva dolari/kg și pînă la zeci de dolari/kg, nivelele deosebit de ridicate fiind proprii armăturilor destinate instalațiilor de tip strategic ca și celor pentru instalațiile nucleare, pentru echipament cosmic ș.a.m.d., piața fiind a vînzătorului.

Armăturile pentru condiții speciale se valorifică cu zeci de mii de dolari/tonă. (șubere de reglare aer, ventile rotative telecomandate, robinete principale pe circuite primare, care ajung ca valori unitate de 30 000—50 000 $).

Aceasta presupune o puternică bază de cercetare, ca și posibilitatea, pentru producători, de a elabora materiale speciale, de testare, de abordare rapidă a cererilor spontane de construcții speciale. Baza informațională a unei asemenea dezvoltări capacitive o constituie un sistem integrat de proceduri practice de marketing, adînc implementate în tot fluxul producției de armături, printr-o colaborare strînsă și diversă. Pe acest principiu în occident au luat ființă asociații de producători cu caracter profesional și de coordonare a dezvoltării, de prefigurare a viitorului tehnologic al fabricației de armături, facilitînd informarea asupra pieței și tendințelor cererii. În aceste condiții, marile firme de engineering, proiectante de combinate sau uzine „la cheie", echipează instalațiile complexe cu armături provenind de la mai mulți producători, cu interconectări preferențiale, ceea ce asigură, și perspectiva desfacerii atît pentru piese de schimb cît și pentru extinderi de capacități la beneficiar.

O altă formă de organizare eficientă a desfacerii armăturilor, care elimină și unele incomodități economice cauzate de stocarea produselor asamblate, este depozitarea componentelor (corp, capac, tije, etanșări, acționări etc.), cu ajustarea și montajul lor după comandă. Așa procedează cunoscute firme furnizoare de armături pentru construcții și reparații de nave, cum este Econosto, din Rotterdam ș.a.

Alte firme, studiind atent problema importantă a asigurării prompte a reparației de armături — de la cele de uz casnic și pînă la cele din combinatele chimice, metalurgice sau miniere, au organizat ateliere sau fabrici specializate în reparații. În Franța, de exemplu (după datele Sindicatului național al industriilor de robinete) există 17 astfel de firme specializate.

Pornind de la particularitățile prezentate ale producției și comercializării produsului, de la varietatea mare a cererilor sub raportul temelor tehnice, ținînd seama și de necesitatea participării mai active la exportul complex de armături pentru ansamble industriale și urbanistice, considerăm că soluția de a **organiza cercetarea, proiectarea, service-ul și ofertarea pentru aceste produse într-o singură organizație socialistă ar fi de natură să declanșeze un nou avînt în exportul nostru de armături. Practic, aceasta poate însemna un sector de hidraulică aplicată industrial (pompe, armături, aparataj hidro-pneumatic) în cadrul unei centrale industriale, care să coordoneze și să participe direct și unitar la organizarea, producția, dezvoltarea tehnologică și comerțul cu produsele a peste cincisprezece întreprinderi industriale (10 de armături, 2 de pompe și 3 de hidraulică) și un puternic institut.**

Practica mondială arată avantajele unei asemenea organizări, atît prin concentrarea forței de concepție a acestor organizații, cît și prin competitivitatea ofertelor lansate pe piața internațională la cele mai ample și exigente licitații sau proiecte (de exemplu : Intersigma — R.S. Cehoslovacă, Armaturen Kominat — R.D. Germană, Centrala armăturilor — R.P.P., Armaturen-Ring — R.F.G. ș.a.).

Organizarea tuturor întreprinderilor de armături din țara noastră în maniera propusă ar conduce la posibilitatea diversificării rapide a căilor de penetrație pe piețe și a instrumentelor tehnice de dezvoltare a exportului (engineering, consulting, cooperare în contrapartidă pe sortimente de armături, echiparea construcțiilor pe care le executăm în străinătate exclusiv cu instalații interioare românești, oficii de reparații, întreținere, instalare de armături în țările cu activitate alertă de urbanizare ș.a.).

Structuri deschise inovației

O ALTĂ TENDINȚĂ caracteristică producției de armături, favorizată chiar de cooperarea tehnică în sînul asociațiilor de desfacere amintite, o constituie extinderea necontenită a gamei sortimentale oferite prin firmele de comerț, concomitent cu stricta specializare a firmelor producătoare — din ce în ce mai multe, dar bine utilate tehnologic și în permanent contact cu beneficiarii în cele două faze ale proiectării de instalații și obiective industriale sau urbane : basic engineering = proiectarea tehnologică ; și detail engineerig = proiectarea de instalații, construcții, utilități.

BASIC ENGINEERING este etapa determinantă, ce se consumă la viitorul beneficiar al armăturilor, concretizată în munca de cercetare-proiectare, cînd se definește procesul tehnologic al viitorului obiectiv (rafinărie, cocserie, centrală nucleară, sistem de irigații etc.). Lipsa cercetătorului-proiectant de armături în această etapă constituie o importantă pierdere din timpul de pregătire pentru ofertare. Crearea unei organizații complexe de coordonare a concepției-producției și comerțului exterior (engineering-consulting), care să fie subcontractor de specialitate al firmei proiectant general a beneficiarilor, ar fi cale sigură de participare competitivă la comerțul mondial de armături, îndeosebi pentru cele speciale.

Încă de la elaborarea proiectării tehnologice a unui mare combinat chimic, proiectantul (ex. SNAMPROGETTI, ENI, LUMMUS, PHILIPS, I.C.I., G.H.H., CHEMIEANLAGE-Leipzig ș.a.), fixează unii parametri stricți ai viitoarelor scheme izometrice, ai fluxurilor de fluide (ca : reglaje de presiune, de temperatură, obturări rapide de avarie ș.a.), care la etapa următoare — Detail engineering — cînd se elaborează proiectul mecanic și electric (inclusiv de automatizare) al procesului — devin date de bază pentru temă. În această fază proiectantul de armături, colaborator al executanților fazei „basic engineering", are efectuate calcule orientative și poate oferi, cu grad înaintat de certitudine, armătura necesară în proiectul instalației, care să satisfacă cerințele tehnologice — rămînînd ca în această etapă să se adapteze cerințelor constructiv-funcționale (gabarite, rigiditate, putere consumată, legătură la conductă etc.).

În faza „DETAIL ENGINEERING" proiectanții de specialitate ai beneficiarului execută și proiectele de construcții, rețele exterioare și interioare (aducțiune de apă, gaze, canalizare, transport pneumatic, climatizare etc.), toate acestea fiind echipate și cu armături. Conlucrarea cu firmele de engineering și punerea la dispoziția acestora a unor cataloage detaliate, cuprinzînd gama actuală și de perspectivă apropiată a armăturilor și pompelor de tip general reprezintă o condiție a succesului în comerțul cu armături.

Specializarea strictă, profundă dă posibilitate cercetătorului și proiectantului să dimensioneze agregate de armături apte pentru toate condițiile de exploatare, să realizeze o etapă calitativ nouă — cunoscută în practica internațională a tranzacțiilor de engineering ca „STRESS-DESIGN", care asigură fiabilitatea maximă (prin proiectarea și execuția produsului adaptat condițiilor proprii procesului tehnologic al beneficiarului, de mediu ambiant : temperatură, umiditatea aerului, seismicitate, standardele de pe piața locală).

Preocupările existente în țara noastră pe linia dezvoltării activității se materializează în prezent în produse cu înalte performanțe constructiv-funcționale, realizate pentru instalațiile petroliere de foraj-extracție (la I.U.P. Tîrgoviște), pentru instalațiile de petrochimie la (I.U.C. Făgăraș, I.U.P. Tîrgoviște, Întreprinderea de armături industriale — Zalău), cele pentru instalații interioare și de amenajări funciare sau urbanizare (la întreprinderile Armătura — Cluj-Napoca și Metalurgica — Bacău).

Semnificativ pentru preocupările specialiștilor români în domeniul realizării de armături moderne, cu mare fiabilitate, sînt, de exemplu, rezultatele obținute în trecerea la matrițarea componentelor. Orientînd tehnologia de execuție a armăturilor mari (Dn 150, 200 250, 300 și 400 mm) pentru temperaturi înalte, spre semifabricate forjate, autorul prezentului articol a contribuit la realizarea, la I.U.P. Tîrgoviște (inovația 30 494 din 11 august 1977), a unor produse competitive tehnic și sub raportul costurilor de fabricație, reducînd consumul de oțel, special și manopera cu circa 50% ; astfel, de la execuția corpului din bloc forjat, care necesită un mare consum de metal, manoperă și energie la așchiere, s-a trecut deja în serie de execuție de corpuri de robineți din semifabricate cu forma apropiată de cea finală, economisind zeci de tone de metal anual, și aproape 180 000 kWh.

Urmînd aceeași concepție de modernizare a produselor și tehnologiilor, Întreprinderea Armătura — Cluj-Napoca, de exemplu, a înregistrat o creștere a volumului exportului de aproape 2,3 ori în ultimii zece ani, cu o creștere a volumului în tone de numai 1,58 ori, ceea ce marchează o valorificare superioară a metalului încorporat, printr-o concepție constructivă și o tehnologie de execuție din cele mai moderne.

Se impune deci ca, în continuare să urmărim realizarea sarcinilor la export, prioritar printr-o structură de producție concentrată pe armături speciale, la care se plătește în primul rînd concepția, și nu prin creșterea tonajului livrat, asigurînd, totodată, o poziție solidă pe piața externă.

Petre A. RĂDULESCU
inspector general

Dezbatere „R.E.": INFORMATICA — sarcini calitativ noi

COMPONENTA ORGANIZATORICĂ A PROGRESULUI TEHNIC

UNUL DIN OBIECTIVELE PRIORITARE prevăzute în proiectul Programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic pînă în 1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000 îl constituie **introducerea și extinderea sistemelor și mijloacelor avansate de mecanizare și automatizare a proceselor de producție,** în care scop se va asigura realizarea de noi tipuri și familii de componente electronice, echipamente de calcul și prelucrarea datelor, precum și de teleinformatică. Vor fi intensificate cercetările în domeniul microprocesoarelor, al cibernetizării proceselor tehnologice, al utilizării roboților industriali.

Deceniul afirmării informaticii românești

FOLOSIREA a tot ce este înaintat și eficient, ca forță motrice a progresului, impune atenției permanente realizările — pe plan național, ca și pe plan mondial — privind **raționalizrea conducerii activităților la nivelul unității economice, folosirea metodelor și tehnicilor moderne de calcul, a sistemelor informatice.**

În țara noastră informatica s-a dezvoltat cu precădere în actualul deceniu, corespunzător cerințelor sporite ale economiei naționale. Astăzi circa 2 000 de unități economice au acces la calculatoarele electronice ; în cadrul întreprinderilor și centralelor industriale, ministerelor, organelor centrale, institutelor de cercetare-proiectare, de învățămînt etc. funcționează peste 1 000 de unități de informatică, dintre care circa 130 sînt centre de calcul, dotate cu calculatoare electronice de tipul sau talia sistemelor FELIX C-256, 512 și 1024 (de fabricație românească), iar restul — unități mici (oficii, respectiv stații de calcul).

Orientările noi apărute în actualul cincinal au făcut să crească substanțial **calitatea activității de introducere a informaticii în economie.** Astfel, s-a trecut de la realizarea unor aplicații dispersate la proiectarea și realizarea sistemelor informatice, într-o concepție mai unitară, la introducerea acestor sisteme în contextul perfecționării sistemelor de organizare și conducere a activităților din întreprinderi și celelalte unități economice.

Cerințe ale implementării sistemelor informatice

ACTIVITATEA de implementare a sistemelor informatice în unitățile economice este nu numai importantă, dar și deosebit de dificilă ; în opinia noastră, **capacitatea de realizare a implementării sistemelor informatice trebuie estimată ca fiind de o valoare mai ridicată decît inteligența în concepția** (proiectarea, programarea) **acestora.**

O întreprindere este organizată și funcționează ca o unitate de sine stătătoare, avînd drept scop realizarea sarcinilor aprobate prin planul de stat. Întreprinderea nu este deci numai o simplă reuniune de activități, ci un tot unitar avînd legături multiple cu mediul înconjurător, o structură complexă, reguli de funcționare și obiective de realizat ; întreprinderea este, deci, un **sistem.** De fapt, întreprinderea este considerată ca **un sistem organic — creat de oameni, funcționînd prin oameni și conținînd scopul pentru care a fost creat sistemul.** Ea trebuie să asigure satisfacerea unor nevoi materiale și spirituale umane — aceasta fiindu-i, de fapt, scopul ; atunci sistemul este productiv. **Produsul** sistemului — ca produs abstract general — este atît **concretizarea,** cît și **rațiunea de a fi** a întregului sistem ; de unde rezultă că **sistemul informatic** (ca produs) **trebuie să satisfacă cerințe reale,** în caz contrar implementarea lui nu este indicată.

Cîtimea relațiilor existente între obiectele și fenomenele luate în considerare (la abordarea unui sistem și în urma delimitării acestora) este limitată de timpul și resursele care stau la dispoziție și care, în general, se referă la **intrările, ieșirile** și **funcțiunile** sistemului. Deci, pentru a delimita aria de cuprindere a sistemului informatic, trebuie ca acesta să aibă precizate univoc legăturile cu elementele componente ale întreprinderii la intrare și ieșire, precum și funcțiunile pe care le va îndeplini în sistemul său global.

Evident, pentru a cunoaște suficient un sistem, se pune problema cît de detaliat și de precis trebuie să-l divizăm, să cuantificăm proprietățile acestuia în elementele sale organice. În acest sens se poate considera drept **element** al unui sistem acea componentă pe care, din punctul nostru de vedere, nu este rațional s-o mai divizăm și care, dacă va fi eliminată, va provoca modificarea sistemului însuși. Aceste elemente pot fi considerate **esențiale** și pentru că sînt purtătoare ale scopului, le putem numi elemente **organice.** Implementarea unui sistem informatic trebuie să-i asigure integrarea organică în sistemul „întreprindere" și să-l transforme într-o **componentă** de structură organică.

Procesele care au loc în întreprindere se pot separa univoc în procese **reale** (producția și consumul) și procese **de reglare** (prelucrarea informației, pregătirea deciziei, decizia) — sau, altfel spus, în procese **fizice** și procese **intelectuale.** Sistemele informatice se implementează în sfera de reglare a întreprinderii.

De remarcat că și în prezent mai apar divergențe de păreri între beneficiari (utilizatori) și realizatorii sistemelor informatice (informaticieni), mai ales atunci cînd utilizatorul nu stăpînește limbajul informaticianului, nu cunoaște performanțele și respectiv limitele calculatorului, ce consum de resurse necesită realizarea sistemului preconizat, implicațiile introducerii noului sistem, nu știe să formuleze corect cerințele sale referitoare la produsul informatic așteptat, să exploateze corespunzător sistemul introdus, nu poate contribui la menținerea și dezvoltarea performanțelor sistemului etc. Apreciem că toate acestea derivă, în ultimă instanță, din unul și același motiv principal și anume : **utilizatorului îi lipsește un bagaj minim** (dar de foarte mare importanță) **de cunoștințe despre informatică.** Din cîte cunoaștem, nu credem să se fi redactat pînă acum teme de proiectare pentru sisteme informatice, pe baza unor cerințe clare și complete formulate de către beneficiari ; iar dacă există asemenea cazuri, oricum ele rămîn încă izolate.

Rezultă deci, ca o primă condiție pentru înlăturarea unor astfel de necoincidențe — uneori chiar conflictuale — ale punctelor de vedere, că **utilizatorul trebuie să posede suficiente informații despre informatică.** (Un fel de blocaj psihologic mai apare și azi, atît la unii conducători care au falsa părere că recurgerea la „creierul electronic" le va diminua sfera de autoritate și competența decizională, cît și la unii funcționari care presimt că nu vor mai putea să rămînă de neînlocuit).

Eficiența economică a introducerii în practică a informaticii, considerată încă tehnică de vîrf, este condiționată în primul rînd de **crearea cadrului organizatoric care să permită desfășurarea corespunzătoare a noii tehnologii.** Similar introducerii oricărei tehnici noi, la început trebuie făcut, evident, un efort mult mai mare, dar care ulterior va fi substanțial compensat, întrucît **orice economie de muncă simplă nu se poate face decît cu un consum de muncă mai complexă** — și tocmai în această compensare de muncă simplă-complexă rezidă, în general, principala cheie a promovării dinamice de noi tehnologii.

Caracterul de muncă complexă nu se referă la procedeul de lucru în sine, ci la crearea cadrului organizatoric adecvat, care nu de puține ori se dove-

deşte a fi o problemă mai grea decît punerea la punct a tehnologiei. La aceasta contribuie şi faptul că noua tehnologie depinde în primul rînd de factorii materiali concentraţi, care sînt mai uşor de condus, pe cînd **organizarea prezintă dificultăţi caracteristice sistemelor complexe în care omul şi subiectivitatea lui joacă un rol principal.** Valorificarea noii tehnologii nu înseamnă doar însuşirea unui procedeu, ci în primul rînd crearea condiţiilor de integrare a noii tehnologii în organismul viu al întreprinderii. Din aceste considerente, apar cerinţe radical noi privind modul în care trebuie abordat procesul de creare şi introducere a noilor tehnologii, tratînd aceste aspecte împreună cu perfecţionarea organizării.

Necesitatea unui analist-consultant

ESTE ŞTIUT că într-o unitate economică există o legătură strînsă între **sistemul de conducere** (decizional) şi **sistemul informaţional-informatic** care îl serveşte; ele se influenţează reciproc, se întrepătrund, se găsesc în permanentă simbioză, însă îşi păstrează fiecare identitatea. Unităţile de informatică (oficii — centre de calcul), proiectează **sisteme informatice pentru conducere,** şi nu sisteme de conducere cu mijloace informatice; deci, cu atît mai puţin realizarea cîtorva subsisteme informatice într-o întreprindere nu echivalează cu introducerea unui **sistem de conducere** în unitatea respectivă, subsistemele informatice contribuind doar la **perfecţionarea acestuia.**

În privinţa metodologiei de realizare a sistemelor informatice, există astăzi lansată o orientare în concepţie unitară (ca structură, funcţiuni, categorii-clasificări etc.), prin intermediul Institutului central pentru conducere şi informatică; însă referitor la problemele conducerii, acest institut nu a reuşit aproape deloc să dea nişte orientări oricît de generale, pentru menţinerea unei concepţii unitare. Evident, problemele conducerii sînt deosebit de complexe, de mare diversitate şi fineţe, dar orientarea către o **concepţie unitară** o considerăm extrem de oportună, pentru că **sistemul de conducere stabileşte cerinţele sistemului informaţional-informatic, îi trasează şi îi corectează traiectoria, îi urmăreşte şi îi foloseşte rezultatele.**

Dacă introducerea sistemelor informatice nu este sprijinită de către conducătorul întreprinderii, împreună cu colaboratorii săi pe toate nivelele ierarhice, această activitate are slabe şanse de izbîndă. De altfel, este ştiut că munca conducătorilor de întreprindere (de oarecare importanţă) este foarte absorbantă, aşa încît nu le dă suficient răgaz să se ţină la curent cu toate noutăţile ştiinţifice în materie de conducere, după cum le pot scăpa o seamă de aspecte din activitatea curentă a unităţii — chiar degajaţi fiind de conducerea funcţiilor operative, prin automatizarea conducerii acestora. Or, progresul în conducere pretinde astăzi cunoştinţe mereu actuale, o informare amplă, atentă şi sistematică, precum şi o grijă continuă faţă de toate compartimentele conduse.

Din acest motiv şi ca urmare a experienţei practice (respectiv a greutăţilor întîmpinate) în introducerea sistemelor informatice, considerăm oportună **asistarea conducerii întreprinderilor** (evident, la unităţile de un anumit grad şi importanţă), **de către un analist consultant în informatică şi conducere.** Acestuia i-ar reveni sarcina de a elabora şi actualiza schema sistemului de conducere, schemele de organizare, cerinţele sistemului informaţional şi ale sistemului informatic, tabloul de bord al conducerii, reglementările interne de organizare şi funcţionare, de introducere şi promovare a progresului tehnic etc. Se înţelege că trebuie dată o atenţie deosebită **formării unui asemenea cadru de calificare superioară,** care ar trebui să aibă pregătire ştiinţifică pluridisciplinară, practică în producţie şi capacitate organizatorică verificată.

Perspectivele tehnologiei informaţionale

ÎN CINCINALUL 1981—1985 se va trece treptat la realizarea sistemului informatic naţional, la generalizarea sistemelor informatice teritoriale şi la introducerea informaticii distribuite. Treptat, **tehnologia de calcul** (sistemele informatice) **va deveni infrastructura tehnologiei informaţionale** (sistemele informaţionale), bazele unei astfel de treceri urmînd să fie create începînd chiar din cincinalul viitor.

În acest context, prelucrarea automată a datelor nu se va rezuma numai la rolul de instrument auxiliar în sprijinul procesului muncii, ci capătă perspective de a deveni **un instrument care să permită depăşirea golurilor de comunicaţie între diversele procese de muncă şi cerinţele informaţionale ale acestora.** Trebuie încă de pe acum să ne dea de gîndit **cine va răspunde** de crearea unei astfel de infrastructuri a tehnologie informaţionale şi cui îi va reveni responsabilitatea utilizării economice a acesteia.

Informatica românească de la jumătatea următorului deceniu se va deosebi foarte mult de realizările de pînă în prezent, trecînd din ce în ce mai mult de la caracterul de industrie de vîrf, la cel de **industrie de masă.** Notăm cîteva argumente ale acestui salt: evoluţia substanţială a tehnologiei, datorită **componentelor cu nivel mare de integrare** şi **microprocesoarelor;** realizarea **sistemelor informatice distribuite,** respectiv a legăturii strînse între **informatică şi telecomunicaţii;** utilizarea pe scară largă a **terminalelor,** îndeosebi a celor **cu vizualizare,** precum şi **perfecţionarea limbajelor,** care vor face ca **utilizatorii** — nemaifiind nevoie să fie specialişti în stare să descifreze actualele limbaje ezoterice — **să contribuie ei înşişi la răspîndirea informaticii; automatizarea operaţiilor, proceselor şi activităţilor** va pătrunde în majoritatea sectoarelor de activitate şi va fi luată în considerare încă de la definirea proiectelor; preocuparea de bază a proiectanţilor şi a utilizatorilor va depăşi cu mult aspectul de „produse" sau „instrumente", căpătînd aspectul de **„sistem";** dezvoltarea tehnologiei şi îndeosebi a **memoriilor** va crea disponibilităţi în domeniul hardware-ului, care vor uşura mult rezolvarea problemelor de software.

dr. Iosif SĂNDULESCU

DE PESTE HOTARE

Noutăţi în domeniul tehnicii de calcul

● *Pentru atelierele de proiectare a fost realizat un dispozitiv de interfaţă care transformă orice masă de trasare analogică în masă grafică. Acţionînd la comenzile sistemului informatic sau microinformatic existent, el generează, cu o rezoluţie de 4096 puncte, 2 tensiuni de 0—10 V care comandă deplasările mesei de trasare logice. O comandă separată asigură ridicarea şi coborîrea peniţei. Grafic, dispozitivul trasează vectori pornind de la poziţia peniţei pînă la un punct definit prin coordonatele X Y furnizate de calculator. Alfanumeric, el dispune de 64 caractere cu înălţime şi lungime variabile, putînd scrie atît pe orizontală, cît şi pe verticală.*

● *Gestiunea aprovizionării şi stocurilor, lansarea şi urmărirea comenzilor în întreprinderile mici şi mijlocii se pot realiza, pe baza unui program special, cu ajutorul unui sistem de echipamente ce poate fi utilizat şi de nespecialişti în informatică şi care poate fi instalat de către personalul întreprinderii, după un scurt ciclu de instruire. Exploatarea programului implică dotarea cu: un minicalculator de 32 K cu care se comunică prin intermediul unei console echipată cu o claviatură alfanumerică, un disc de stocare a datelor cu capacitatea de 10 mil. octeţi, o imprimantă semirapidă (180 caractere/sec. pe 132 coloane), terminale de conversaţie.*

● *Perfecţionarea tehnologiilor în materie de semiconductori, utilizarea celulelor logice cu efect Josephson, a răşinilor fotosensibile la fascicule de electroni comandate de calculator, a circuitelor integrate în pastile înglobate în pînă la 23 de substraturi ceramice suprapuse au permis firmei IBM trecerea la fabricarea noii serii de calculatoare 4300, caracterizată prin sisteme compatibile pentru aplicaţii medii. Faţă de modelele anterioare, tipul 4341 oferă la acelaşi preţ performanţe de 6 ori superioare, iar tipul 4331 — performanţe similare la un preţ de 3.5 ori mai mic.*

● *Microprocesorul — ansamblu miniaturizat de circuite integrate comandate de o memorie — cîştigă repede teren în industrie, conferind atît tehnologiilor de fabricaţie, cît şi unei serii de produse, „inteligenţă" — o capacitate de echipamente tehnologice în Franţa microprocesoarele reprezentau doar 36.4% (restul constituindu-l componentele pasive), calculele prospective ale specialiştilor arată că această pondere va creşte în 1982 la 38,6%, iar în 1985 la 42.8%.*

OPINII

ÎNVĂȚĂMÎNTUL — FORȚĂ DE PRODUCȚIE A SOCIETĂȚII [V]

1. O problemă stringentă

ESTE BINE CUNOSCUT și aproape unanim recunoscut, faptul că lichidarea subdezvoltării și dezvoltarea economică armonioasă a tuturor statelor, crearea unei noi ordini economice internaționale constituie o necesitate obiectivă, un imperativ arzător al epocii contemporane. Direcțiile principale și căile de realizare a acestei cerințe prevăd, ca un aspect esențial, **formarea cadrelor proprii pentru toate domeniile de activitate.** Țările în curs de dezvoltare vor putea deveni cu adevărat stăpîne pe bogățiile lor naționale și le vor putea folosi în interesul propriu, vor putea căpăta cu adevărat acces la cuceririle științei și tehnologiei moderne, își vor putea făuri o economie independentă și vor lichida decalajele care le desparte de țările dezvoltate sub raport economic numai dispunînd de cadrele necesare. Statistica mondială apreciază că, pentru a se înscrie ferm pe calea dezvoltării în pas cu realizările moderne ale științei și tehnicii, țările în curs de dezvoltare ar avea nevoie, pînă la sfîrșitul acestui deceniu, de cel puțin 1,5 milioane ingineri și cercetători, iar pînă în anul 2000 în lume ar trebui să fie pregătiți în plus 60 de milioane de profesori, număr considerat obligatoriu pentru a satisface cerințele pentru formarea cadrelor necesare în diferite domenii de activitate.

Dar, în prezent, asemenea cerințe sînt departe de a fi realizate. Datele publicate de UNESCO arată că, pe întregul glob pămîntesc, 95 de milioane de copii ajung în fiecare an la vîrsta școlară. Dintre aceștia, 17 milioane nu au posibilitatea de a fi școlarizați. Deși în ultimele estimări se scontează pe o reducere a procentului de analfabeți în totalul populației mondiale de la 32,4% în 1970, la 25,7% la sfîrșitul viitorului deceniu, numărul absolut al neștiutorilor de carte urmează să crească, în același interval, de la 742 milioane la 814 milioane și nu este exclus, dacă nu se iau măsuri hotărîte, să ajungă la aproape un milion la sfîrșitul secolului. Estimările experților O.N.U. arată că țările în curs de dezvoltare — care reprezintă două treimi din populația globului — dispun de numai 700 000 specialiști, ceea ce reprezintă a șaptea parte (14%) din cei 5 milioane de ingineri și alți oameni de știință cîți există în lume.

Cauza acestor stări de lucruri negative rezidă în politica de exploatare și discriminări a țărilor imperialiste, în exacerbarea cursei înarmărilor și în „exodul de inteligență". Într-un studiu elaborat de experți ai Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD) se arată că, în perioada 1961—1972, țările în curs de dezvoltare au pierdut 50 de miliarde de dolari din „transferul de tehnologie în sens invers". Prin „exodul de materie cenușie", decalajele dintre țările bogate și sărace se adîncesc tocmai în domeniul hotărîtor în epoca revoluției tehnico-științifice, și anume domeniul pregătirii specialiștilor, ceea ce influențează negativ acțiunile pentru eradicarea subdezvoltării și procesul instaurării unei noi ordini economice internaționale.

În amplul proces de pregătire a cadrelor, cu deosebire pentru țările în curs de dezvoltare, un rol hotărîtor îl are învățămîntul — principalul factor de cultură și civilizație. **„Învățămîntul — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — a devenit un element decisiv în dezvoltarea umanității, factorul fundamental care îl ajută pe om să devină cu adevărat stăpîn al naturii și societății, să-și creeze prin propriile forțe condiții de viață sociale și spirituale din ce în ce mai elevate. Iată de ce devin tot mai imperios necesare democratizarea largă a instrucției pubice în întreaga lume, asigurarea accesului la toate formele de învățămînt a tinerei generații de pretutindeni, fără deosebire de naționalitate, rasă sau stare socială, înlăturarea oricăror bariere, discriminări și impedimente în calea tineretului spre măreața citadelă a științei și culturii".**[1])

Nu ne propunem să analizăm în cele ce urmează multiplele aspecte pe care le ridică pregătirea cadrelor în vederea lichidării marilor decalaje dintre nivelurile de dezvoltare ale statelor, ci dorim să aducem cîteva argumente în sprijinul tezei că **transformarea învățămîntului într-o forță de producție a societății are o importanță deosebită pentru sprijinul internațional ce trebuie să fie acordat tinerelor state care își făuresc o economie independentă, în formarea forței de muncă necesare.** Desigur însă, chiar în condițiile unui ajutor substanțial din partea țărilor cu un învățămînt înaintat, pregătirea cadrelor depinde — în ultimă analiză — de munca și eforturile fiecărui popor, de politica sa în domeniul formării și perfecționării pregătirii forței de muncă.

1) **Nicolae Ceaușescu** : „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate" vol. 9, București, Ed. politică, 1974, p. 591—592.

2. Conștiința necesității

ÎN CONDIȚIILE în care decalajele economico-sociale dintre țările bogate și cele sărace se adîncesc, iar lumea contemporană este acut confruntată cu probleme grave legate de criza energetică și de materii prime, capătă o importanță deosebită conștiința necesității de a sprijini pregătirea cadrelor în principal din perspectiva transformării învățămîntului într-o forță de producție a societății. Pentru epoca noastră, pentru rezolvarea problemelor stringente care o frămîntă, este specifică nu acțiunea de iluminare, de dezvoltare culturală generală a maselor — deși nici un asemenea aspect nu este deloc de neglijat —, ci pregătirea forței de muncă în stare să pună în valoare acele cuceriri ale geniului uman care înriuresc fundamental activitatea productivă. Decalajele dintre nivelurile de dezvoltare ale statelor sînt înainte de toate decalaje economice, sau mai precis tehnico-economice, și tocmai de aceea pregătirea cadrelor trebuie să se facă din această perspectivă.

În primul rînd, **învățămîntul ca forță de producție devine una din căile esențiale de influențare a desfășurării revoluției tehnico-științifice în țările în curs de dezvoltare.** Experiența arată că o problemă esențială a înfăptuirii revoluției tehnico-științifice nu este numai achiziționarea de echipamente și tehnologii perfecționate, ci și existența și folosirea adecvată a forței de muncă. Există și acum o serie de specialiști, în diverse părți ale lumii, care încearcă să „fundamenteze" teza imposibilității lichidării decalajelor pornind de la lipsa cadrelor necesare. Avînd în vedere diversitatea condițiilor și structurilor economice și social-politice în care se află țările în curs de dezvoltare, este necesar să se țină seama de formele concrete prin care pătrunde și se extinde revoluția tehnico-științifică. Cadrele din toate domeniile, dar mai cu seamă cele pregătite pentru ramurile de vîrf ale tehnicii și tehnologiei, trebuie să cunoască modalitățile specifice de aplicare a noilor exigențe ale științei și tehnicii.

În al doilea rînd, se știe că în actuala etapă a revoluției tehnico-științifice colaborarea și cooperarea economică dintre state, participarea activă la diviziunea internațională a muncii sînt o necesitate obiectivă. **Învățămîntul ca importantă forță de producție a societății vine în sprijinul realizării acestei cerințe, fără de care este de neconceput progresul rapid al țărilor în curs de dezvoltare.** Experiența arată că tocmai lipsa specialiștilor, pregătiți în strînsă legătură cu exigențele revoluției tehnico-științifice, împiedică afirmarea posibilităților de competitivitate pe arena internațională a țărilor în curs de dezvoltare, cărora li se rezervă în continuare rolul de furnizor de materii prime și combustibil.

În al treilea rînd, **pregătirea cadrelor din perspectiva transformării învățămîntului într-o forță de producție devine un important act politic, de sprijinire a independenței țărilor în curs de dezvoltare.** Se știe că anumite cercuri politice din țările înaintate sub raport economic se opun — direct sau indirect — afirmării cadrelor proprii ale țărilor în curs de dezvoltare, fiind conștienți că lipsa cadrelor naționale, în stare să implementeze știința și tehnologia înaintată, contribuie la menținerea sau chiar la accentuarea dependenței economice și politice a acestor țări față de statele dezvoltate.

În al patrulea rînd, **învățămîntul ca forță de producție contribuie la formarea conștiinței necesității de a stăpîni fenomenele economice.** În unele țări în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină au apărut, în decursul anilor, o serie de fenomene de voluntarism, încercări de a aplica măsuri de politică economică insuficient fundamentate științific, care au creat hoas și inflație. Or, viața economică este un organism de producție, cu propriile lui legi de dezvoltare. Măsurile subiective sau nefondate se întorc ca un bumerang împotriva celor ce le-au luat. Învățămîntul ca forță de producție atrage atenția asupra interdependențelor crescînde dintre toate compartimentele forțelor de producție și, prin aceasta, creează o premisă pentru o abordare științifică a dezvoltării economico-sociale.

Conștiința necesității de a stăpîni fenomenele economice ține și de faptul că nu numai indivizii, ci **și societățile învață.** Învățămîntul ca forță de producție are drept subiecți nu indivizii, ci masele. „Orice proces social-economic — scrie prof. univ. dr. Mircea Maliță într-o comunicare prezentată la cea de-a III-a Conferință mondială de cercetare a viitorului —, tratat ca un proces de învățare scoate în prim plan subiectul care învață (comunitatea umană). Se elimină astfel o critică serioasă la adresa metodologiei de laborator care tratează fenomenele din exterior, fără subiecți". [2]) Această apreciere are o importanță deosebită pentru instruirea și educarea cadrelor la nivelul cerințelor de perspectivă și de acțiune practică. De asemenea, elaborarea unui nou Raport al Clubului de la Roma, care abordează procesul „învățării" vine să completeze imaginea unei lumi în care instrucția, învățămîntul ocupă un loc aparte.

Ținînd seama de toate aspectele menționate mai sus, opiniem că **învățămîntul ca forță de producție și de educație se constituie ca premise ale instaurării unei noi ordini economice internaționale.** De aceea, colaborarea și cooperarea pe plan mondial în domeniul instrucției și educației se înscriu printre problemele majore în care trebuie să se acționeze cu toată convingerea. În acest sens este necesar : a) să se pornească de la teza că fiecare țară, mare sau mică, aduce ceva nou, specific, în tezaurul universal al culturii, civilizației și educației, și deci poate fi un partener activ în schimbul mondial de valori ; b) să se țină seama că diversitatea culturilor și sistemelor de instrucție și educație este o sursă de înnoire și armonie între popoare, și că **„uniformizarea ar însemna —** așa cum a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cursul vizitei sale în Mexic **— moartea civilizației" ;** c) să se aibă în vedere că învățămîntul și educația reprezintă premise ale instaurării unei noi ordini economice internaționale, nu în calitatea lor de componente ale culturii și experienței universale, ci ca direcții principale ale emancipării economico-sociale a fiecărei țări, deci prin intermediul sarcinilor concrete și a specificului național ; d) să se aibă în vedere că formarea conștiinței răspunderii universale față de patrimoniul comun al omenirii și față de acțiunile practice ce trebuie să fie realizate — fără de care o nouă ordine internațională este puțin probabil că se poate înfăptui — trece prin formarea și dezvoltarea conștiinței și răspunderii naționale ; e) să se considere că pentru a veni în sprijinul instaurării unei noi ordini economice internaționale, statutul instrucției și educației și al valorilor generate de acestea este incompatibil cu cursa înarmărilor și cu tot ceea ce ține de insecuritatea generată de forță și violență. Istoria ne învață că nici un sistem educațional progresist, care să servească cu adevărat umanității, nu a înflorit la umbra tunurilor și a tancurilor, a amenințărilor și suspiciunilor. Adevărata educație este, prin esența ei, profund umană și respinge cu toată hotărîrea tot ceea ce contravine omului, idealurilor de progres.

3. Contribuție inestimabilă

ÎN DOMENIUL învățămîntului, România întreține relații cu peste 70 de țări din lume. Pe baza acordurilor interguvernamentale se organizează : schimburi de cadre didactice și studenți de la facultățile și secțiile de limbi străine (în principal prin cursuri de vară) ; schimburi de lectori de limbă și literatură ; informare reciprocă în domeniul legislației școlare, a planurilor de învățămînt, programelor, manualelor școlare, cursurilor universitare, mijloacelor de învățămînt.

Este semnificativ faptul că în perioada 1964—1979, numărul tinerilor din alte țări, aflați la studii în țara noastră, a crescut de peste 25 de ori. Din cei peste 17 000 tineri care învață în cele 27 instituții de învățămînt superior din București, Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Craiova, Ploiești, Brașov și Galați, 51% frecventează școli politehnice, iar jumătate dintre aceștia se pregătesc în domenii de vîrf ale științei și tehnicii, cum sînt electrotehnica, electronica, cibernetica, petrochimia. În domeniul medicinei se pregătesc și se specializează circa 43% din studenții străini, România aducîndu-și, astfel, o prețioasă contribuție la pregătirea cadrelor necesare în vederea soluționării uneia dintre cele mai grave probleme sociale cu care este confruntată lumea contemporană. O atenție deosebită se acordă perfecționării pregătirii cadrelor din țările în curs de dezvoltare, în special în domenii de importanță majoră pentru progresul tehnico-științific din zilele noastre. Astfel, începînd din anul 1965, Institutul de petrol și gaze din Ploiești organizează, sub egida UNESCO, cursuri postuniversitare cu durata de un an, destinate să perfecționeze cadrele necesare dezvoltării industriei petrochimice pentru țările în curs de dezvoltare interesate. Începînd cu anul 1970, de comun acord cu UNESCO, s-a convenit permanentizarea acestor cursuri pentru specialitățile „geologia petrolului" și „rafinarea petrolului și industria chimică". Asemenea cursuri sînt organizate în România, sub egida UNESCO, începînd cu anul 1973, și de Universitatea din București, pentru specializarea în matematică și informatică. De asemenea, începînd cu 1978, Institutul național de chimie organizează, sub egida ONUDI, cursuri anuale de specializare postuniversitare în domeniul cromotografiei pentru specialiștii din țările în curs de dezvoltare. De asemenea, la Centrul internațional CEPECA, al Academiei „Ștefan Gheorghiu" din București, se pregătesc și se perfecționează cadre pentru economie și administrația de stat, precum și pentru organizațiile de tineret.

România participă direct cu profesori și alți specialiști, la realizarea programelor naționale de învățămînt și formare profesională din țările în curs de dezvoltare. Un număr mare de cadre didactice din România predau în școli și universități din țările în curs de dezvoltare. Unora dintre aceștia li s-a încredințat și sarcina de a conduce și clinici universitare, de a elabora planuri de învățămînt, de a organiza activitarea științifică, de a realiza cursuri și manuale.

În formarea de cadre naționale în țările în curs de dezvoltare aduc o contribuție prețioasă și **specialiștii români care participă la construirea, în comun a unor obiective economice.**

O serie de specialiști români își desfășoară activitatea în țările în curs de dezvoltare în calitate de **experți și consultanți ai UNESCO, F.A.O., P.N.U.D.** etc. în cadrul acordurilor de colaborare dintre România și diferite organisme specializate ale O.N.U. Astfel, în ultimii ani experții români au acordat tot mai mult asistență tehnică unor state în curs de dezvoltare din Asia, Africa, America Latină în probleme de organizare a învățămîntului de toate gradele, inclusiv de pregătire a reformei învățămîntului, precum și în soluționarea unor importante probleme economice vizînd : dezvoltarea industriei petrochimice, construcții hidrotehnice, dezvoltarea construcțiilor industriale, dezvoltarea sistemului energetic etc. Printre studiile efectuate de experții români care s-au bucurat de o înaltă apreciere, datorită eficienței lor practice, putem menționa — în domeniul învățămîntului — următoarele : „Studiu privind dezvoltarea învățămîntului superior din Algeria" (1975) ; „Planificarea dezvoltării învățămîntului din Congo, costuri și investiții aferente" (1976) și altele. La Academia de studii economice din București, studenți din Zair, Togo și Benin au fost îndrumați să elaboreze ca lucrări de diplomă, la terminarea studiilor, teme legate de dezvoltarea învățămîntului ca parte integrantă a dezvoltării social-economice, urmărindu-se prin aceasta sprijinirea țărilor respective în soluționarea unor probleme concrete.

Este, de asemenea, cunoscut faptul că România militează la Națiunile Unite, în organismele specializate ale O.N.U., pentru soluționarea, prin cooperare internațională, a problemei fundamentale care este pregătirea de cadre naționale. Merită menționat, cu deosebire, faptul că la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării generale a O.N.U. — septembrie 1975, a fost difuzată Declarația : **„Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale"**, în care se precizează următoarele în legătură cu învățămîntul, pregătirea cadrelor și rolul UNESCO : „Pentru lichidarea subdezvoltării într-o serie de țări, o importanță hotărîtoare are **pregătirea cadrelor naționale** necesare construcției economice și sociale. Dezvoltarea tuturor formelor de învățămînt, democratizarea instrucției publice, însușirea de către tînăra generație a unei științe și culturi moderne se impun ca tot atîtea componente esențiale ale progresului fiecărei națiuni și omenirii în ansamblu. Este necesar să se acorde cea mai mare atenție și să se depună eforturi tot mai intense de către fiecare țară și de către comunitatea internațională, în vederea extinderii învățămîntului de toate gradele, a organizării sale pe baze științifice, a legării tot mai strînse de practică, de cerințele dezvoltării.

România consideră că **eforturile proprii ale țărilor mai puțin avansate pentru formarea și pregătirea cadrelor de specialiști din industrie, agricultură, alte sectoare ale activității social-economice, trebuie să fie sprijinite de țările dezvoltate prin acordarea de burse și alte forme adecvate.**

Pe lîngă asistența bilaterală acordată țărilor în curs de dezvoltare, România apreciază că este posibil și util să se constituie un **Fond special pentru burse, administrat de UNESCO,** la care să contribuie, în primul rînd, țările dezvoltate din punct de vedere economic. Mecanismul de constituire și utilizare a acestui fond de burse ar urma **să creeze posibilitatea ca țările în curs de dezvoltare beneficiare să-și aleagă, potrivit propriilor lor interese, domeniul sau sectorul de activitate, precum și țara în care să folosească bursele acordate".** [3])

Ajutorul în pregătirea cadrelor are o valoare inestimabilă prin esența lui, pe toate meridianele globului, atunci cînd este acordat sincer, pe baze principiale și este de natură să contribuie efectiv la dezvoltarea economico-socială și națională a popoarelor. Este inestimabil pentru că are în vedere Omul, suprema valoare a societății. Învățămîntul, ca forță de producție, devine astfel o expresie a vocației adînc umane pe care o are formarea profesională și perfecționarea pregătirii cadrelor în amplul proces de ridicare a societății pe noi trepte de progres și civilizație.

prof. dr. Gheorghe P. APOSTOL

[2]) Vezi : „Viitorul comun al oamenilor", București, Ed. politică, 1976, p. 218.

[3]) Vezi : „Contribuții ale României la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane", București, E.P., 1975, p. 14—15.

„Noii economişti": abstracţii sterile cu funcţii apologetice (II)

TEORIA liberalismului economic a lui Adam Smith a constituit o însemnată sursă de inspiraţie pentru „noii economişti". Tezele acestora referitoare la modalitatea de organizare a societăţii pornesc de la acele considerente ale ilustrului gînditor englez potrivit cărora întreaga ordine economică constituie creaţia organică a miilor de minţi umane supuse toate impulsiei aceleiaşi implacabile forţe : interesul personal – „sforţarea raţională a fiecărui om pentru a-şi îmbunătăţi condiţia", cum scria Smith [1]). El aprecia că societatea era ghidată de mîna invizibilă a acestui interes fără a fi necesară intervenţia vreunei voinţe colective, prevăzătoare. Dar, se cuvine să subliniem că nu numai „noii economişti", ci cei mai mulţi dintre adversarii etatismului s-au inspirat din aceste teze ale lui Smith [2]).

Preluarea mecanică a unor teze de la un economist clasic nu poate constitui însă un certificat de garanţie ştiinţifică pentru o teorie sau alta ; şi cu atît mai mult pentru construcţii abstracte, fără nici o legătură cu noile realităţi. Esenţială pentru aprecierea oricărei teorii este analiza condiţiilor concrete în care au fost şi sînt elaborate tezele respective, analiza scopului acestora. Din perspectiva unei asemenea analize să urmărim conturarea cîtorva repere referitoare la ideile „noilor economişti" şi modul în care acestea se deosebesc de cele ale ilustrului gînditor de la care au preluat unele teze.

Smith promova principiul liberei întreprinderi a individului într-o perioadă cînd în interiorul Angliei acţiunea producătorilor şi a negustorilor era strîns încorsetată de o reţea de restricţii care îşi aflau în bună măsură geneza în timpul evului mediu ; la oraşe se menţinea încă sistemul corporaţiilor şi totodată o alcătuire de taxe şi vămi prohibitive îngreuia notabil circulaţia mărfurilor. În acele condiţii, prin teza amintită, Smith răspundea unor cerinţe obiective de progres ale epocii ; capitalismul, etapă superioară în acea vreme în evoluţia economico-socială – şi cu atît mai mult avînd în vedere revoluţia industrială care începuse să se manifeste – avea nevoie pentru a se dezvolta de înlăturarea oricăror bariere.

Mai trebuie spus că Smith, analizînd nuanţat fenomenele şi procesele din economia timpului său, atunci cînd remarca rolul de reglare în cadrul societăţii pe care-l avea interesul individual – ţinea să sublinieze şi limitele manifestării acestuia. În această ordine de idei Gide şi Rist remarcau „Din faptul că Smith în marea majoritate a cazurilor preferă acţiunea individuală" nu trebuie desprinsă concluzia „încrederii nelimitate în indivizi (în realizarea interesului acestora ca factor de reglare a societăţii, n.n.) din partea sa". Atunci cînd se preiau tezele lui Smith este, deci, important să se ţină seama şi de limitele aplicabilităţii ideilor lui.

Doctrinarul lua în consideraţie subiectivismul şi pasiunile care se pot manifesta de la individ la individ, efectele negative pe care le antrenează preocuparea exclusivă faţă de interesul material ; el era ostil societăţilor pe acţiuni ca şi oricăror forme de monopol, considerînd că activitatea acestora afectează condiţiile normale de concurenţă şi lovesc în interesul individual ca atare [3]).

Tocmai pe baza unor asemenea argumentaţii Smith sublinia rolul puterii publice de agent economic. „Manifestările libertăţii naturale a unui mic număr de indivizi care riscă să pună în pericol siguranţa societăţii întregi – scria Smith – sînt şi trebuie să fie conţinute (în sens de controlate, n.n.) de legile tuturor guvernelor, cele mai libere ca şi cele mai despotice". În aceiaşi ordine de idei Smith era de acord cu o anumită breşă în politica liberschimbistă. Este vorba de cunoscuta problemă a actelor de navigaţie care obligau comerţul englez să se servească de nave englezeşti, cu scop dublu, de a promova dezvoltarea marinei naţionale şi de a înfrînge predominanţa marinei olandeze ; Smith susţinea faptul că realizarea unui asemenea interes naţional „e mult mai importantă decît bogăţia" (în sensul de satisfacere a interesului privat).

Smith, deci, analiza probleme ale dezvoltării pornind de la condiţiile concrete ale timpului său, de la ceea ce aceste condiţii impuneau pentru realizarea progresului în acel timp ; el nu absolutiza şi nici nu generaliza în mod simplist, ci investiga nuanţat diferite aspecte ale unor fenomene mai complexe. Economistul englez milita astfel pentru eliminarea unor elemente ce constituiau o frînă în dezvoltarea economiei ; el privea înainte, aducînd concomitent contribuţii însemnate la dezvoltarea teoriei economice şi la progresul economiei. Tocmai o asemenea poziţie explică interpretarea dată de marele economist profitului în sens de plusvaloare ; el a arătat că izvorul acestuia este supramunca muncitorului în

FIŞE

Manifestări tehnico-ştiinţifice dedicate Congresului partidului

● Consiliul Naţional al Inginerilor şi Tehnicienilor (prin Comisia de organizare superioară a producţiei) şi Institutul de proiectări tehnologice pentru industria uşoară a organizat o dezbatere cu tema „Transportul intern şi depozitarea – tehnică, organizare, eficienţă". La dezbatere au participat specialişti din întreprinderi şi centrale industriale, proiectare, învăţămînt etc. Au fost prezentate circa 20 de referate şi comunicări menite să contribuie, alături de luările de cuvînt, la difuzarea în rîndul lucrătorilor din economie a conceptelor, tehnicilor şi metodelor moderne de organizare a transportului intern şi depozitării.

Repară, refolosește, reciclează

● O amplă analiză privind însemnătatea reutilizării produselor secundare, a obiectelor uzate, a substanţelor recuperabile este prezentată de Denis Hayes în numărul 3/1979 al revistei ECONOMIC sub titlul „Repair, Reuse, Recycle" (A repara, a reutiliza, a recicla"). Nivelul tehnic actual, consideră autorul, permite recuperarea a cel puţin două treimi din resursele care, în mod curent, sînt irosite. Potrivit părerii lui D. H. această posibilitate este cu atît mai importantă cu cît, la nivelul globului, consumul de minerale, de exemplu, creşte anual cu şapte procente ; cu cît asigurarea pe căi clasice – de regulă exploatarea de zăcăminte – a resurselor minerale necesare dezvoltării este confruntată cu dificultăţi tot mai mari de natură economică, politică, de mediu ; cu cît industria metalelor prime este energointensivă ; cu cît se relevă în tot mai mare măsură fenomenele de poluare generate de aplicarea tehnologiilor actuale în exploatarea şi prelucrarea substanţelor minerale.

În aceste condiţii, apreciază D. H., se impune conceperea unei noi politici a resurselor care ar urma să se dezvolte în trei direcţii : a) diminuarea risipei – accentuîndu-se ponderea produselor mai mici, mai simple, mai uşor de reparat, mai durabile ; b) separarea de către consumatorii înşişi a substanţelor utile din produsele uzate ; c) impulsionarea dezvoltării tehnologiilor recuperatoare. Valoarea unor asemenea acţiuni este evidenţiată – arată D. H. – de un calcul simplu : în S.U.A., numai prin recuperarea ambalajelor de sticlă s-ar putea economisi anual 500 000 tone de aluminiu, 1,5 milioane tone de oţel, 5,2 milioane tone de sticlă etc. Materializarea posibilităţilor de economisire impune o politică financiară adecvată, dezvoltarea unei pieţe stabile pentru materialele secundare, elaborarea de programe educaţionale pentru marele public, etc.

Progresul tehnico-ştiinţific şi eficienţa

● În articolul Opredeleane prinosa na naucino-tehniceksia progres v povişavaneto efektivnostta na obşestvenoto proizvodstvo (Determinarea contribuţiei progresului ştiinţifico-tehnic la ridicarea eficienţei producţiei sociale), publicat în revista bulgară „Planovo stopanstvo" (nr. 1/1979), Egalin Iliev propune următoarea formulă de calcul a influenţei exercitate asupra eficienţei de progresul ştiinţifico-tehnic :

$$Cpe = \frac{P_1 - \left(T_1 \cdot \frac{P_0}{T_0}\right)}{P_1 - P_0} \cdot 100,$$

general, făcînd astfel un însemnat pas pe drumul relevării antagonismului dintre salariul muncitorului și profitul capitalist.

Sistemul de gîndire al noilor economiști – l-am prezentat în partea I-a a articolului. Ei preiau ideea „pieții libere" de la Smith și o aplică în condițiile de azi care sînt radical diferite de cele din faza ascendentă a capitalismului. În pledoaria lor pentru liberalism ei fac abstracție de faptul că monopolurile, marile corporații amplifică în măsură uriașă inegalitatea organică dintre muncă și capital – și perturbă elementele de relativă libertate în funcționarea pieții.

O trăsătură caracteristică a tuturor „noilor economiști" o constituie opoziția acerbă față de rolul economico-social al instituției statale. Prin această poziție ei se situează în afara realităților contemporane, nu înțeleg faptul că rolul statului național în actuala etapă de evoluție mondială a crescut și crește din ce în ce mai mult. O simplă analiză a situației de pe arena mondială demonstrează că indiferent de natura orînduirii sociale, rolul statului se amplifică și extinde atît în politica economică națională cît și în relațiile de pe piața mondială.

Preluarea unor teze care și-au pierdut valabilitatea odată cu schimbarea condițiilor vieții economice și încercarea de a le aplica în mod artificial și rigid face din „noii economiști" susținători ai unei orînduiri perimate, apologeți lipsiți de scrupule ai profitului capitalist, adversari direcți ai progresului și ai purtătorilor acestuia – ai maselor muncitoare.

Analiza concepțiilor „noilor economiști" pune în lumină mai multe substraturi de natură social-politică. Între acestea – încercarea teoreticienilor amintiți de a contesta unele drepturi și cuceriri care au fost dobîndite prin îndelungate lupte de către cei ce muncesc și pledoaria pentru trecerea răspunderii și greutăților crizei pe seama maselor muncitoare. Denaturînd cauzele crizei economice americanul Feldstein încearcă să demonstreze că sistemul de asigurări sociale – securitatea socială sînt principalul obstacol în calea investițiilor, el pretinde că relansarea acestora din urmă este esențialmente condiționată de anularea acestor drepturi. Aceeași poziție antimuncitorească demonstrează J. J. Rosa care afirmă că „Funcționarea actuală a securității sociale încetinește creșterea.[4]) Pe linia tendințelor de a transfera pe seama maselor efectele crizei „noii economiști" contestă „smic"-ul,*) ca și ajutorul de șomaj. În pornirea lor de apărare a marelui capital – „noii economiști" nesocotesc faptul că însăși acesta, în dorința de a-și prezerva profitul și de a realiza o anume atenuare a tensiunilor de clasă – în colaborare cu statul a fost nevoit să accepte crearea asigurărilor sociale și altor forme de securitate socială. Dacă la aceste constatări adăugăm și faptul că economiștii noului curent neagă necesitatea impozitului progresiv asupra profitului și averilor – care-l consideră ca un periculos act de erezie față de sacrosancta piață liberă, avem o imagine clară asupra posturii „noilor economiști" de gardă personală rigidă a profitului capitalist.

În pofida combativității lor antistatale și antimuncitorești „noii economiști" încearcă însă să se prezinte într-o lumină favorabilă reluînd ideea, de mult desuetă, a științei economice „neutre", „neangajate". „Se clasează mai întîi în funcție de o ideologie și pe urmă se pretinde că se interpretează faptele. Demersul nostru este exact invers" scrie J. J. Rosa. Aceiași pretenție de obiectivitate arborează și M. Feldstein: „Nu sîntem ideologi. Căutările noastre sînt fundamental practice".

Apologetica extremă a noului curent aflată în raport invers proporțional cu substanța sa științifică, a trezit reacții la economiștii de diferite poziții și orientări. „Capitalismul pe care îl susțin noii economiști, imposibil de realizat, vădește cu claritate intenția de a ajuta la menținerea capitalismului așa cum este el astăzi" – apreciază, pe bună dreptate, economistul francez P. Rosanvallon. În același sens se exprimă E. Malinvaud. „Știința economică nu demonstrează deloc că liberalismul este mai bun decît socialismul" [5]) Americanul J. K. Galbraith contestă valoarea științifică a teoriei „noilor economiști", subliniind natura implacabilă a procesului de cencentrare și oligopolizare din capitalism [6]). La rîndul său D. Danic Cariel arată că însăși apariția „noilor economiști" cu simplismul lor periculos „relevă limpede criza actuală a științei economice".

dr. Dan POPESCU

---

[1]) Adam Smith, Avuția națiunilor, Cercetare asupra naturii și cauzelor ei, vol. I, Ed. Academiei R.P.R., Buc., 1962, p. 305 ș.a.

[2]) Vezi Charles Gide și Charles Rist, Istoria doctrinelor economice de la fiziocrați pînă astăzi, Buc., Ed. Casei Școalelor, 1926, p. 543 ;

[3]) Ibidem, p. 138—139 ; Smith arăta : Oamenii de același meșteșug se întîlnesc rar... fără ca conversația să nu ducă la vreun complot contra publicului sau la vreo înțelegere pentru a ridica prețurile.

[4]) J. J. Rosa, Le deficit n'est pas la crise, L'Expres, 1429/1978.

[5]) Citat după Ph. Lefournier, loc. cit.

[6]) J. K. Galbraith, Almost Everyione's Guide to Economics, vezi Concentrarea și neoliberalismul. Revista economică nr. 33/1979, p. 23.

*) Salariul minim garantat.

Notă : În partea I-a a articolului, publicată în nr. 43/1979 al revistei, la p. 22, coloana a doua, ultimul rînd se va citi : „națională, poliție, justiție. Se acreditează".

La trimiteri, în col. 2-a, r. 3 de sus se va citi Milton Friedman jr.

în care : Cpe – *contribuția (în %) a progresului științifico-tehnic la creșterea economică ;* P_0 – *Producția globală (produsul social) din perioada de bază, în prețuri comparabile ;* P_1 – *producția globală (produsul social) din perioada de dare de seamă, în prețuri comparabile ;* To și T_1 – *numărul total de om/ore cheltuite în perioada de bază și, respectiv, în perioada de dare de seamă. Sporul de producție realizat sub influența progresului științifico-tehnic ar constitui, deci, diferența dintre volumul efectiv al producției totale din perioada de dare de seamă și producția totală care s-ar fi obținut în aceeași perioadă în condițiile consumului efectiv de muncă (exprimat în om/ore), dar la nivelul productivității muncii totale din perioada de bază.*

După opinia autorului, utilizarea principalilor indicatori ai dezvoltării economice oferă suficiente date pentru determinarea contribuției progresului științifico-tehnic la ridicarea eficienței producției sociale.

Viitorul energiei

● *Rezultatele unui proiect de cercetare realizat de-a lungul a șase ani la Harvard Business School sînt publicate în studiul ENERGY FUTURE (Viitorul energiei), Random House, 1979, 353 p., apărut sub îngrijirea lui Robert Stobaugh și Daniel Yergin. Lucrarea trece în revistă principalele opțiuni energetice aflate în fața economiei americane : petrol propriu și importat, gaze naturale, cărbune, combustibili sintetici, energie nucleară și solară. Concluzia studiului este că nici una din aceste surse nu va fi disponibilă din abundență în următorii zece ani și că în aceste condiții singura cale de sporire a ofertei de energie pe termen scurt, este economisirea. Economisirea – scriu autorii – nu înseamnă însă privarea de energia strictă necesară și, pînă la un punct, nici reducerea activității economice. Ei atrag atenția că menținerea extraordinarului apetit pentru energie, în special petrol, al economiei va continua să acționeze în direcția majorării prețului și – contrar legilor economiei de piață – va reduce oferta de energie în loc a o majora, dat fiind caracterul epuizabil al majorității resurselor respective.*

Interdependențele economice și studiul limbilor străine

● *Relevînd importanța studiului limbilor străine într-o lume caracterizată printr-o interdependență economică crescîndă și printr-o dezvoltare fără precedent a cercetării științifice, ziarul american publicat la Paris,* International Herald Tribune *(16 octombrie 1979), reia după cotidianul* The Washington Post *un*

FIȘE

editorial în care este criticată tendința multor unități de învățămînt de toate gradele, începînd de la cel elementar, de a exclude din programele lor limbile străine. Este vorba – arată ziarul – de o inversare de tendință față de situația din anii '60 cînd studiul limbilor străine (inclusiv al limbii latine) a cunoscut o extindere, cu rezultate apreciate ca pozitive chiar în ceea ce privește însușirea limbii materne (engleza) și, în general, a cunoștințelor științifice. Motivele acestei noi orientări sînt de ordin bugetar. Aducînd argumente economice convingătoare pentru menținerea și extinderea studiului limbilor străine – ziarul citat este de părere că regresul în acest sens ar demonstra o „miopie" în politica educațională".

Probleme ale viitorului şi dezvoltării în viziunea unor specialişti

PENTRU O PARTICIPARE LARGĂ ŞI CONSTRUCTIVĂ LA EDIFICAREA NOII ORDINI INTERNAŢIONALE

PROBLEMA prioritară pentru viitorul omenirii, noua ordine economică şi politică internaţională s-a impus în atenţia specialiştilor din întreaga lume ca o preocupare de prim ordin a cărei rezolvare se cere găsită cît mai curînd, în interesul tuturor ţărilor şi popoarelor. Abordînd aspecte dintre cele mai variate sau, într-o viziune globală, probleme ale conceptualizării unei noi ordini internaţionale specialiştii s-au găsit şi încă se află confruntaţi cu aspecte ce ţin de însuşi contextul socio-politic căruia îi aparţin, în condiţiile coexistenţei unor sisteme sociale şi politice diferite, ale persistenţei decalajelor economice în lume. În contextul eforturilor menite să clarifice aceste probleme, să prezinte o imagine cît mai clară a ceea ce s-a făcut şi în ce direcţii trebuie acţionat în viitor se înscrie şi studiul **„Modele şi studii asupra unei viitoare ordini în lume — un punct de vedere politic"**, realizat de **Carlos Juan Moneta** în cadrul Institutului Naţiunilor Unite pentru Formare şi Cercetare (UNITAR). Pornind de la lucrările apărute pînă în prezent referitor la aceste probleme, autorul se situează pe un plan de largă perspectivă, abordînd implicaţiile politice şi economice ale studiilor existente.

Studiile asupra noii ordini — între realităţi şi interese

O SUCCINTĂ trecere în revistă a studiilor privind noua ordine, existente pe plan mondial relevă concluzii de natură să creeze o imagine a evoluţiei concepţiei specialiştilor despre noua ordine cît şi direcţiile în care se consideră că trebuie accentuate eforturile în viitor.

Iată, spre exemplu, studiile anilor '50, „cercetări de pionierat" după cum le apreciază C.J. Moneta, reflectau la vremea lor proiecţii către ceea ce atunci constituia viitoarea societate industrială, coroborate cu necesitatea „apărării efective" a Europei occidentale în condiţiile „războiului rece şi a penetrării economice şi culturale din partea Statelor Unite". Următorul deceniu a însemnat intrarea S.U.A. în aşa numita perioadă post-industrială, studiile asupra viitorului fiind, la rîndul lor, marcate de perspectiva evoluţiei ţărilor dezvoltate către „modul de viaţă american". Obiectivul principal al studiilor, arată Moneta, îl constituia menţinerea status-quo-ului sistemului occidental prin întărirea capacităţii economice, militare şi tehnologice a ţărilor dezvoltate. Societatea post-industrială, ca model de societate a viitorului, aşa cum apare în

CARLOS JUAN MONETA (U.N.I.T.A.R.) „Modele şi studii asupra unei viitoare ordini în lume — un punct de vedere politic".

„Anul 2000" (H. Kahn), proiectează ca perspectivă a omenirii supremaţia occidentului şi a societăţilor transnaţionale prin menţinerea, consolidarea şi dezvoltarea actualului model socio-cultural şi economic oferit de societatea capitalistă. În deceniul al şaptelea au apărut noi studii al căror scop era de a susţine inevitabilitatea societăţii post-industriale ca soluţie a viitorului. Alături de precursorii lor, unii din viitorologii deceniului actual din ţările capitaliste pornesc de la prezumţia că progresul economic şi tehnologic va determina progresul social, considerînd că impactul revoluţiei tehnico-ştiinţific va da tipului de societate avut în vedere de ei o capacitate nelimitată de acţiune şi dezvoltare. Valorile luate în consideraţie de susţinătorii societăţii post-industriale se referă — arată C. Moneta — la dezvoltarea serviciilor, preluarea puterii de către un aparat tehnocrat, stimularea gîndirii teoretice ca sursă de inovaţii şi factor de decizie, controlul asupra tehnologiei. Dar, subliniază autorul, toate acestea nu sînt de fapt decît paliative menite să distragă atenţia de la faptul că, în realitate, se preconizează menţinerea unei societăţi bazată pe exploatare, în care ar continua să se menţină mari diferenţieri sociale. Iată, implicit, una din direcţiile în care ar trebui acţionat cu prioritate, şi consecvenţă pentru ca omenirea să nu rămînă, după cum subliniază C. Moneta, la latitudinea unei societăţi bazate în continuare pe dominaţia forţei sau, sub aspect economic, pe economia de piaţă cu tot angrenajul său de factori generatori de incertitudini, riscuri de faliment, şomaj etc.

Pe baza analizei studiilor existente, privitor la o nouă ordine în lume, a scopului nedeclarat urmărit de multe dintre acestea C. Moneta ajunge la concluzia că factorul de decizie în ţările capitaliste dezvoltate, poziţia lor filozofică deţin o deosebită importanţă, nu numai în ce priveşte formularea unei concepţii asupra realităţii, dar şi referitor la ceea ce se aşteaptă de la viitor şi căile prin care acesta ar trebui transformat în realitate. Ideile teoretice devin, astfel, instrumente în mîna factorilor de decizie, cu un întreg lanţ de implicaţii. Pot apare, în acest context, modificări sensibile de poziţii şi orientări, în funcţie de scopurile politice şi economice urmărite, factorul decizional avînd la îndemînă posibilitatea de a impune maselor populare aceste orientări. Tot determinate de scopurile politico- economice apar, la scară internaţională şi transnaţională, poziţii orientate în direcţia menţinerii intereselor de grup, a intereselor claselor conducătoare din statele capitaliste avansate. În concluzie, arată C. Moneta, ţările dezvoltate încearcă să-şi menţină poziţia dominantă asupra altor ţări, ele adoptă sau încearcă să adopte măsuri care merg de la realizarea de studii şi modele pînă la exercitarea de presiuni în domeniul economic şi tehnologic.

De aici se desprinde o altă cerinţă subliniată de autor, aceea de a trata critic cel puţin 3 categorii de proiecte : care încearcă să minimalizeze necesităţile ţărilor în curs de dezvoltare şi să demonstreze imposibilitatea rezolvării cererilor formulate de acestea ; de a reduce importanţa problemelor de natură să afecteze propriile lor interese ; de a scoate în evidenţă numai anumite cauze ale dificultăţilor şi divergenţelor existente astăzi în lume.

Referitor la instituirea unei noi ordini în lume, desigur că, cel puţin declarativ, — arată C. Moneta — scopul principal urmărit de ţările dezvoltate este reducerea tensiunii est-vest şi a decalajelor dintre ţările bogate şi cele sărace. Obiectivele apar însă deformate în studiile realizate, în funcţie de poziţiile participanţilor la aceste eforturi, de interesele şi sistemul de valori promovate de participanţii la conceptualizarea, formularea şi modelarea unor scenarii asupra evoluţiilor previzibile. Se impune aşadar, corelarea efectivă a eforturilor tuturor naţiunilor şi popoarelor, la nivel internaţional sau regional pentru afirmarea, susţinerea şi dezvoltarea acelor orientări care să garanteze o dezvoltare socio-economică efectivă a ţărilor rămase în urmă. Tot în acest context autorul subliniază necesitatea unei mai mari participări a specialiştilor din organizaţiile internaţionale, în special din cele aparţinînd sistemului O.N.U. pentru a veni cu soluţii viabile pentru viitor, fără discriminări, în interesul tuturor popoarelor.

Extinderea participării la dezbaterea problemelor noii ordini internaţionale

ACUITATEA cu care problematica noii ordini se impune spre a-şi găsi cît mai curînd rezolvări concrete, de natură să contribuie la sprijinirea dezvoltării şi reducerii decalajelor, face

Em. STANCU

(Continuare în pag. . 26)

Valorificarea tradițiilor Marelui Octombrie

PERFECȚIONAREA CONTINUĂ A MECANISMULUI ECONOMIC ÎN U.R.S.S.

ÎNTÎMPINÎND marea sărbătoare a aniversării Revoluției din Octombrie potrivit tradiției leniniste, oamenii sovietici fac bilanțul dezvoltării economice și sociale a țării, jalonează perspectivele unor noi înfăptuiri.

Nivelul de dezvoltare a economiei și a relațiilor sociale atins în U.R.S.S. creează o bază solidă pentru ridicarea continuă a forțelor materiale și spirituale ale țării. Pe această temelie se stabilesc și se rezolvă noi obiective complexe și de mare amploare în toate sferele vieții societății, inclusiv în economie. În acest context, una dintre direcțiile principale o constituie perfecționarea permanentă a întregului sistem de relații economice, de conducere a economiei naționale sovietice, care se sprijină pe o experiență practică de peste o jumătate de veac în domeniul elaborării și înfăptuirii a zece planuri cincinale. O nouă și importantă etapă în această activitate o constituie hotărîrea C.C. al P.C.U.S. „Cu privire la perfecționarea continuă a mecanismului economic și sarcinile organelor de partid și de stat", precum și hotărîrea C.C. al P.C.U.S. și a Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. „Cu privire la îmbunătățirea planificării și întărirea influenței mecanismului economic asupra creșterii eficienței producției și a calității muncii", adoptate în iulie 1979, ca o dezvoltare a deciziilor Congresului al XXV-lea al P.C.U.S.

În ultimele trei cincinale, în U.R.S.S. a fost depusă o amplă activitate de îmbunătățire a planificării și stimulării economice, fapt care a contribuit la avîntul continuu al economiei naționale, la rezolvarea unor mari probleme social-economice. Ca urmare, fizionomia economiei naționale s-a schimbat în mare măsură. În comparație cu anul 1965, venitul național al U.R.S.S. a crescut de peste două ori, veniturile reale pe locuitor — de 1,8 ori, volumul producției industriale — de 2,5 ori și cel al producției agricole — de 1,4 ori. Fondurile fixe de producție ale țării au crescut de 2,8 ori. Volumul comerțului exterior al U.R.S.S. a crescut în această perioadă de aproape 5 ori.

Toate acestea au complicat deosebit de mult relațiile economice din cadrul complexului unic, de proporții sporite, al economiei naționale a țării. S-a extins problematica și s-a modificat, în mare măsură, caracterul sarcinilor care stau în fața conducerii. La Congresul al XXV-lea s-a relevat că „economiei naționale, în continuă dezvoltare, i-a devenit strîmt cadrul mecanismului economic existent", că acesta trebuie îmbunătățit radical.

În centrul problemelor de conducere s-au situat sarcinile privind **creșterea considerabilă a eficienței uriașului potențial economic acumulat, asigurarea alegerii celor mai eficiente căi pentru realizarea unor înalte rezultate finale în economia națională, dezvoltarea dinamică și proporțională a economiei.**

Noile hotărîri continuă orientarea P.C.U.S. referitoare la înfăptuirea consecventă a măsurilor de îmbunătățire a conducerii planificate, centralizate a economiei, la dezvoltarea metodelor economice în conducerea economiei, la realizarea liniei strategice trasate de congresele XXIII, XXIV și XXV ale P.C.U.S. creșterea pe toate căile a eficienței producției și a calității întregii activități, în interesul ridicării bunăstării poporului.

ÎN **HOTĂRÎRILE** adoptate este prevăzut un vast cerc de **măsuri vizînd întregul sistem de conducere a economiei socialiste,** care include : planificarea, ca verigă centrală a conducerii ; pîrghiile și stimulentele folosite în practica conducerii economiei socialiste ; structura organizatorică a organelor economice, metodele și stilul activității lor ; diferitele forme de participare a colectivelor de muncă la conducerea producției.

Măsurile aprobate privind perfecționarea mecanismului economic au fost elaborate foarte minuțios. S-au făcut numeroase experimente economice la nivelul întreprinderilor, al unităților industriale, al unor ramuri întregi ale economiei naționale, al ministerelor, departamentelor, regiunilor și republicilor. În construcția de aparate și instrumente, de pildă, s-a experimentat în decurs de cîțiva ani desfășurarea activității întregii ramuri pe baza hozrasciot-ului, în industria electrotehnică și constructia de mașini grele — stimularea materială a lucrătorilor din cercetarea științifică și a aplicării realizărilor lor în producție, în construcții — sistemul decontărilor cu beneficiarii pentru obiectivele complet terminate. În peste o mie de întreprinderi din multe ramuri ale industriei a fost aplicat cu titlu experimental indicatorul producția netă normativă. Au fost luate în considerare rezultatele unor astfel de experimente economice ca extinderea antreprizei pe brigadă și a organizării muncii pe brigăzi, dezvoltarea diferitelor forme de stimulare economică a folosirii raționale a resurselor de muncă, materiale și naturale, a îmbunătățirii calității lucrărilor și multe altele. A fost studiată cu atenție experiența țărilor socialiste frățești, rezultatele numeroaselor experimente economice efectuate de acestea.

Planul este principalul instrument de realizare a politicii economice a partidului comunist. În condițiile actuale crește și mai mult rolul planificării în sistemul conducerii economiei. În prezent, se pune problema nu numai de a modifica sistemul de elaborare a planurilor și de rezolvare a unor probleme organizatorice și metodologice, ci și de a îmbunătăți substanțial însuși conținutul planurilor.

O însemnătate tot mai mare pentru rezolvarea cu succes a problemelor economice și sociale, pentru accelerarea progresului tehnico-științific capătă sistemul planurilor corelate — de perspectivă și curente. În hotărîrile adoptate este stabilită precis următoarea ordine de elaborare a planurilor de perspectivă și a celor curente: — programul complex privind progresul tehnico-științific pe 20 de ani (cu defalcarea pe cincinale) ; — principalele direcții ale dezvoltării economice și sociale a U.R.S.S. pe 10 ani (pe cincinale) ; — planul cincinal de dezvoltare economică și socială a U.R.S.S. (cu repartizarea sarcinilor pe ani) ; — planul anual.

O asemenea organizare a activității asigură continuitatea acțiunii planurilor cincinale și stabilitatea necesară a acestora. Ceea ce se obține, indeosebi, prin faptul că la fiecare 5 ani se introduc corectivele necesare în programul complex privind progresul tehnico-științific și în principalele direcții ale dezvoltării economice și sociale a țării.

Un loc central în acest sistem îl ocupă planul cincinal, cu repartiția sarcinilor pe ani. El devine baza activității ministerelor, centralelor, întreprinderilor și organizațiilor. În conformitate cu sarcinile pe cincinal, se formează relații economice de lungă durată și se încheie contracte între uniunile de producție, întreprinderile și organizațiile de aprovizionare și desfacere, cele comerciale, de transporturi, de cercetări științifice.

O parte componentă importantă a planurilor de perspectivă o reprezintă programele complexe speciale — tehnico-științifice, economice și sociale, precum și programele de dezvoltare a diferitelor regiuni și complexe teritoriale de producție. Se prevede elaborarea cu prioritate a programelor privind economisirea combustibililor și metalului, dezvoltarea zonei magistralei feroviare Baical-Amur, reducerea folosirii muncii manuale, creșterea producției de noi mărfuri de larg consum.

Se modifică substanțial **sistemul indicatorilor de plan,** care se orientează într-o mai mare măsură decît în trecut către eficiență și calitate. Crește rolul indicatorilor naturali în planificarea producției și în aprecierea rezultatelor ei. Se extinde nomenclatorul de produse aprobat prin planuri, crește răspunderea întreprinderii pentru îndeplinirea angajamentelor sale în ceea ce privește livrarea de produse către consumatori în nomenclator (sortiment) concret, conform contractelor încheiate.

O altă modificare constă în trecerea la planificarea volumului producției, a productivității muncii și a fondurilor de retribuire în industrie, în principal în funcție de producția netă normativă sau valoarea rezultată din prelucrare (în locul indicatorului producția globală sau producția marfă). Producția netă normativă reflectă aportul colectivului de muncă la crearea venitului național al țării. Dinamica acestui indicator nu depinde de ponderea cheltuielilor materiale în prețul producției.

Crește, de asemenea, rolul indicatorilor muncii și ai dezvoltării sociale. Pentru prima dată va fi, de asemenea, aprobat indicatorul efectul economic obținut în urma aplicării măsurilor cu caracter tehnico-științific.

PRIN NOILE HOTĂRÎRI ale P.C.U.S. și ale guvernului sovietic **a sporit rolul colectivelor de muncă în elaborarea planurilor cincinale și anuale.** Formarea planurilor începe de jos — de la uniuni, întreprinderi și organizații, pe baza cifrelor de control stabilite de către ministere și departamente. În colectivele de muncă, ca urmare a prospectării rezervelor interne, a desfășurării întrecerii socialiste, se elaborează variante îmbunătățite de plan, cu indicatori de volum și calitativi, care depășesc sarcinile preliminare.

Aceste variante îmbunătățite de plan, corelate cu resursele materiale, se includ în componența planului anual supus aprobării. Cu cît nivelul sarcinilor de plan pe care și le asumă colectivul este mai ridicat, cu atît sporesc și proporțiile stimulării materiale a lucrătorilor. Prin aceasta se asigură o legătură mai strînsă între planificare și întrecerea socialistă, se extinde participarea reală a oamenilor muncii la conducerea producției.

S-a stabilit un cerc larg de măsuri pentru accelerarea progresului tehnico-științific. Pînă la finele anului 1980 se va efectua evaluarea nivelului tehnic al mașinilor, instalațiilor și altor utilaje cu destinație productivă, fabricate în prezent. În 1980 se va încheia trecerea organizațiilor de cercetare și de proiectare, a uniunilor (întreprinderilor) de producție la organizarea pe bază de hozrasciot a lucrărilor de creare și asimilare a tehnicii noi, realizate în cadrul comenzilor (contractelor).

Pînă la sfîrșitul anului 1980 se vor alcătui fișe pentru fiecare uniune (întreprindere) de producție. Ele vor cuprinde date cu privire la volumul capacităților de producție existente și utilizate, la nivelul tehnico-organizatoric al producției și la specializarea acesteia, precum și alți indicatori tehnico-economici necesari pentru întocmirea planurilor cincinale și anuale.

De mare însemnătate pentru îmbunătățirea situației în domeniul investițiilor este sistemul în curs de implementare privind alocarea fondurilor de investiții către ministere și departamente în legătură cu sporul de producție planificat. Dobîndește prioritate finanțarea reconstrucției și a reutilării tehnice a întreprinderilor aflate în funcțiune. Unul dintre principalii indicatori în planificarea și aprecierea activității organizațiilor de construcții-montaj devine indicatorul dării în folosință a capacităților și obiectivelor de producție. În anul 1981 se preconizează definitivarea trecerii la decontările dintre beneficiar și furnizor pe obiective de construcție definitiv terminate.

Întărirea relațiilor de hozrasciot, folosirea pîrghiilor și a stimulentelor economice sînt strîns legate de dezvoltarea continuă a inițiativei colectivelor de muncă. Prin măsurile aprobate se prevede ca în uniunile de producție și în întreprinderi fondurile de stimulare economică să se formeze pe baza normativelor stabilite pe cincinal, diferențiate pe anii cincinalului. Mărimea acestor fonduri este influentată în primul rînd de îndeplinirea planurilor de livrări pe bază de contracte, de ridicarea productivității muncii, de îmbunătățirea calității producției și creșterea beneficiului. Sporește rolul colectivelor de muncă în stabilirea destinațiilor în care sînt utilizate mijloacele din fondurile de stimulare.

Uniunile și întreprinderile au dobîndit drepturi mai mari în ceea ce privește plata — din economiile realizate la fondul de retribuire — a unor sporuri la retribuția de bază către muncitorii care cumulează cîteva profesiuni, precum și pentru îndeplinirea volumului de lucrări stabilit cu un efectiv mai mic de lucrători. Se intensifică stimularea muncitorilor care dau dovadă de inițiativă în introducerea de norme tehnic fundamentate și revizuirea lor la timp.

Se prevede, de asemenea, că în cel de-al unsprezecelea cincinal va deveni dominantă forma de organizare și de stimulare a muncii pe brigăzi, a cărei eficiență ridicată a fost demonstrată pe baza experienței îndelungate a unor întreprinderi fruntașe, ca de pildă, Uzina de automobile de pe Volga, Uzina de turbine din Kaluga și multe altele.

Acestea sînt cîteva direcții importante ale perfecționării continue a mecanismului economic în U.R.S.S., care vizează asigurarea dezvoltării permanente a economiei și a ridicării bunăstării materiale a oamenilor sovietici. Înfăptuirea acestor măsuri va influența, de asemenea, în mod favorabil dezvoltarea relațiilor economice externe ale U.R.S.S., adîncirea continuă a colaborării multilaterale, reciproc avantajoase și a integrării economice socialiste cu țările membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc.

Întîmpinînd cea de-a 62-a aniversare a Marelui Octombrie, oamenii muncii din Uniunea Sovietică depun eforturi pentru încheierea cu succes a celui de-al zecelea cincinal și pentru crearea de condiții favorabile următorului cincinal — al unsprezecelea. În întreaga această activitate de planificare, desfășurată pe multiple planuri, un loc important revine și traducerii în viață a recentelor hotărîri cu privire la perfecționarea continuă a mecanismului economic al societății socialismului dezvoltat.

V. BELIANOV

prim-adjunct al redactorului șef al revistei „Ekonomiceskaia gazeta"

Determinarea conceptului noii ordini internaționale

(Urmare din pag. 24)

imperios necesară creșterea participării țărilor în curs de dezvoltare la dezbaterea și elaborarea modelelor asupra viitorului. Ponderea relativ ridicată în prezent a studiilor și propunerilor provenind din țările capitaliste avansate ar putea face ca teoriile și metodologiile acestora să devină puncte de referință pentru activitatea de cercetare, să influențeze însăși alegerea temelor de studiu și cercetare. Pe de altă parte, se constată și un dezechilibru între numărul oamenilor de știință din țările dezvoltate care studiază problemele țărilor în curs de dezvoltare și numărul celor din Africa, America Latină și Asia care studiază evoluția din țările și regiunile respective sau din cele industrializate. Aceasta face, arată C. Moneta, ca țările rămase în urmă să aibă mai mult un rol de sursă de documentare pentru specialiștii din țările dezvoltate, pe baza căreia sînt elaborate studii din punctul de vedere al autorilor și al factorilor occidentali interesați, studii care apoi sînt „exportate" în țările în cauză.

Autorul își susține afirmațiile cu date statistice : doar 28,5% din grupul de cercetători care au contribuit la realizarea lucrării „Limits to Growth" proveneau din țările în curs de dezvoltare, iar în cazul studiului „Mankind at the Turning Point" participarea aceasta a fost de numai 0,6%. Întrucîtva mai favorabilă este situația participării specialiștilor din țările în curs de dezvoltare în cazul studiilor asupra noii ordini realizate în unele țări occidentale dezvoltate mai dispuse deschiderii către „lumea a treia", cum ar fi Suedia (Raportul Hammarskjöld) — 50% sau Olanda (Proiectul R.I.O.) — 35%.

Un alt exemplu : dacă se consideră în general literatura științifică în acest domeniu, numai S.U.A., Anglia, Franța și R.F.G. concentrează 66,9% din totalul publicațiilor. Desigur, multe din studiile, rapoartele, lucrările existente conțin o serie de elemente și propuneri pozitive, utile, de natură să contribuie la eforturile de dezvoltare ale țărilor rămase în urmă. O mare parte însă încearcă să ofere numai modificări — de intensitate și amploare ce pot varia — pe fondul menținerii actualelor raporturi de clasă, al actualului sistem social și economic. Se propune accentuarea — în politica de ansamblu a statului — a preocupărilor de ordin economic în detrimentul celor militare, intensificarea activității în domeniul științei și tehnologiei — idei și propuneri a căror valabilitate nu poate fi considerată decît parțial atîta timp cît nu se are în vedere eradicarea subdezvoltării și a exploatării, a dezechilibrelor și decalajelor în lume. De aceea, subliniază autorul, chiar negocierile în cadrul unor organizații internaționale sînt marcate de presiunile exercitate de țările dezvoltate sau de lipsa de voință în favoarea rezolvării problemelor acute care confruntă omenirea. Un exemplu recent îl constituie ultima sesiune UNCTAD, de la Manila, unde problemele de fond au fost din nou tratate de către reprezentanții occidentali sub nivelul așteptărilor.

Se impune astfel, după cum subliniază Carlos Juan Moneta o mai mare participare din partea țărilor în curs de dezvoltare la dezbaterea problemelor cu care ele însele sînt confruntate. Ar fi necesară în acest sens, creșterea activității unor instituții specializate, cum ar fi Forumul lumii a treia, Centrul pentru studii economice și sociale al lumii a treia (din Mexic), Comisia latino-americană pentru științe sociale, Comisia economiștilor din lumea a treia, Institutul african pentru dezvoltare economică și socială (de la Dakar) și altele, capabile să pună în valoare eforturile specialiștilor din țările în curs de dezvoltare în sprijinul propriei lor emancipări.

ROMÂNIA, ea însăși țară în curs de dezvoltare, pornește de la aprecierea că menținerea și adîncirea decalajelor între state este un factor de natură să determine instabilitatea economică perpetuarea și agravarea încordării internaționale, aceasta mai ales în actualele condiții de accentuare a tendințelor de reîmpărțire a zonelor de influență și dominație. Se impune, astfel, intensificarea eforturilor tuturor popoarelor pentru lichidarea în cît mai scurt timp a subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

În acest sens, România socialistă militează activ pentru realizarea unor raporturi echitabile între țări, pentru eliminarea politicii de dominare și pentru edificarea unei lumi mai drepte și mai bune. Această poziție este concretizată în multiple propuneri și inițiative românești, mesajele adresate de președintele R. S. România, tovarășul Nicolae Ceaușescu unor conferințe și reuniuni internaționale cu caracter economic — adevărate programe de acțiune în probleme și domenii de stringentă actualitate. Este de subliniat concepția țării noastre, exprimată strălucit de tovarășul Nicolae Ceaușescu asupra a ceea ce trebuie să însemne o nouă ordine în lume, concepție care se bucură de un larg ecou și aprecieri deosebite pe plan internațional, dovadă a recunoașterii poziției realiste și consecvente promovată de țara noastră. Acordînd o importanță deosebită sesiunii speciale a O.N.U. din 1980 consacrată noii ordini economice internaționale, România speră că acest larg for internațional în cadrul căruia și-a adus și își va aduce și în viitor un aport activ va acționa cu eforturi sporite pentru a grăbi lichidarea subdezvoltării, pentru a institui o ordine nouă, bazată pe echitate și egalitate care să favorizeze progresul tuturor țărilor și în special al celor rămase în urmă, să favorizeze accesul larg al acestora la cuceririle tehnicii și tehnologiei moderne.

România, țară în curs de dezvoltare și membră activă a „Grupului celor 77" consideră, de asemenea, de o deosebită importanță intensificarea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare pentru rezolvarea propriilor lor probleme. **„Noi considerăm** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că țările în curs de dezvoltare înseși trebuie să acționeze cu mai multă hotărîre, să-și întărească solidaritatea și colaborarea dintre ele, atît în vederea dezvoltării lor economico-sociale, cît și în tratativele cu țările dezvoltate pentru a se ajunge la soluții juste în problemele complexe ale vieții economice internaționale".** Sînt exprimate aici deziderate și opțiuni care pun în evidență angajarea deplină a țării noastre în eforturile pentru un viitor lipsit de griji și amenințări, pentru o lume mai bună și mai dreaptă.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Reorientări în construcțiile navale

POTRIVIT aprecierilor Conferinței naționale pentru construcții și reparații navale din Franța, producția mondială a șantierelor navale se ridică în 1979 la 16,9 mil. t. urmînd să se situeze constant la 9 mil. t. în perioada 1980—1982, pentru ca ulterior să crească la 21 mil. t în 1983 și 21,5 mil. t în 1985. Așadar, mari fluctuații pe fondul crizei care afectează această industrie, ceea ce a determinat și concluziile constructorilor francezi în legătură cu reorientarea activității în construcțiile navale. Se impune, apreciază specialiștii, ca în viitor accentul să se pună pe aprofundarea cercetărilor legate de realizarea de produse cu tehnologie avansată destinate în special exploatărilor și explorărilor submarine. Este de asemenea necesar ca o parte importantă a activității să se îndrepte către combaterea poluării mărilor și oceanelor, în sensul construirii și reamenajării navelor cu echipamente antipoluante sau pentru curățirea apelor poluate.

În context este de menționat faptul că și Federația europeană a metalurgiștilor se pronunță pentru orientarea activității către combaterea poluării, în condițiile scoaterii din uz a navelor învechite și a construirii altora noi astfel ca tonajul total în construcțiile navale să nu se diminueze.

Evoluții în industria suedeză

ÎN SUEDIA, industrie de construcții de mașini, utilaje și echipamente este așteptată să crească cu 7—9% în acest an față de o majorare de 6% proiectată pentru întreaga producție industrială a țării. Cele mai însemnate creșteri sînt prevăzute pentru mijloacele de transport — exclusiv navele — mașini unelte și mai puțin la echipamente energetice. Se apreciază că se vor reduce investițiile în construcții civile și industriale cu 1% față de 1978, în timp ce la mașini unelte ele se vor majora cu 20%, echivalent cu o creștere de 3% în totalul investițiilor în această industrie. În ciuda acestor creșteri, se așteaptă ca pînă la sfîrșitul anului circa 40% din firme să nu poată ajunge la utilizarea integrală a capacităților de producție.

Pentru 1980, previziunile indică o creștere de 4—5% pentru întreaga producție industrială a țării, rata de creștere în industria construcțiilor de mașini, utilajelor și echipamentelor fiind de asemenea diminuată la 4—5%. Potrivit specialiștilor, inflația accelerată care afectează piețele de export ale Suediei este de natură să ducă la reducerea investițiilor și a cererii, pe piețele respective, la nivelul anilor 1980 și 1981.

Excedent la zahăr în Piața comună

COMISIA C.E.E. apreciază că în sezonul 1979—80 pe ansamblul țărilor comunitare se va înregistra un surplus considerabil la zahărul destinat exportului pe piețele terțe. Creșterea este pusă pe seama majorării — la 1,77 mil. ha de la 1,56 mil. ha anul trecut — a suprafețelor cultivate cu sfeclă de zahăr. Aceasta va face ca producția de zahăr rafinat să ajungă la 10,6 mil. t la care se adaugă circa 400 mii t zahăr din trestie, produs în teritoriile franceze de peste mări. Potrivit ultimelor date, contractele de export vor acoperi puțin peste 3 mil. t zahăr din producția anului viitor.

În toamna acestui an se așteaptă să înceapă în cadrul țărilor comunitare negocierile privind viitorul regim al zahărului în C.E.E., în vederea renegocierii și eventual reașezării cotelor pentru sezonul care va începe la 1 iulie 1980.

Opțiunile includ atît menținerea cotelor cît și renunțarea la acest sistem și înlocuirea lui cu mecanismul pieței libere unde concurența va determina cantitatea de zahăr produs. O altă problemă aflată în atenție este studierea posibilității ca producătorii de înlocuitori pentru zahăr să participe la sprijinirea pieței în cazul apariției de surplusuri la sfecla de zahăr.

Orientări în dezvoltarea economică

R.P. Congo: atenție sporită producției petroliere

ȚIȚEIUL reprezintă una din resursele importante ale economiei congoleze, el jucînd un rol important în exporturile țării. În perioada 1974—1976, produsele miniere au reprezentat în medie 85% din exporturile acestei țări, din care 45% l-a constituit petrolul brut.

Programul trienal 1975—1977, care prevedea investiții de 75 miliarde franci CFA, nu a putut fi realizat integral, întrucît producția petrolieră, estimată inițial la 14 milioane tone, nu a putut atinge decît 5,4 milioane tone (37,9%) din previziuni, datorită în special dificultăților de exploatare a principalelor zăcăminte.

Programul de acțiune 1978—1979, care trebuie să servească drept bază pregătirilor viitorului plan de dezvoltare economică și socială a țării, prevede o serie de măsuri pe linia creșterii producției petroliere. În acest sens, se are în vedere continuarea exploatării de către ELF-CONGO, pînă în 1981, a zăcămîntului Eméraude Marine, a cărui producție s-a cifrat la 1.4 milioane tone în 1978. La sfîrșitul celui de-al treilea trimestru 1977 a demarat și exploatarea zăcămîntului de la Loango Marine, a cărui producție a fost de 980 000 tone în 1978. De asemenea, în 1980 va intra în exploatare zăcămîntul de la Likoala, a cărui producție anuală va ajunge la 630 000 tone.

În vederea inițierii unor noi acțiuni de prospectare, Consiliul de Miniștri al R. P. Congo, a adoptat la 19 martie 1979 un proiect de decret cu privire la atribuțiile ce revin pe această linie firmei Hydro-Congo. Se are în vedere un plan de prospectare pe durata a 5 ani și pe o suprafață de 1432 km².

În domeniul organizării generale a economiei, planul de acțiune 1978—1979 prevede exploatarea rezervelor de minereu de fier, cu conținut de 50% Fe, apreciate la 300 milioane tone, a fosfaților și a marmorei. În sectoarele agricol și agroindustrial, se are în vedere redresarea producției de zahăr, sector aflat în prezent sub controlul statului — și de cafea și cacao. Planul de acțiune 1978—1979 prevede dezvoltarea în continuare a sectorului forestier, a cărui producție a cunoscut o creștere sensibilă în ultimii 2 ani.

Relațiile comerciale dintre România și R. P. Congo au cunoscut o continuă dezvoltare. Exporturile românești au constatat în principal în mașini și utilaje, partea română furnizînd în același timp o serie de studii și proiecte legate de realizarea diferitelor obiective economice în Congo, în timp ce importurile au fost constituite în special din lemn de esență exotică. Totodată, o echipă de specialiști români a întocmit un studiu privind prospecțiunile de hidrocarburi, urmînd a fi inițiate noi acțiuni de cooperare în acest domeniu.

Narcis CRAIU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 22—26.X.1979 **dolarul S.U.A.** a continuat să evolueze pe o linie ascendentă față de majoritatea valutelor occidentale, influențat de creșterea la un nivel record de 15,25 % p.a. a dobînzii preferențiale „prime rate" de către principalele bănci nord-americane, anunțarea lansării de către autoritățile monetare americane a două noi emisiuni pe termen mediu în mărci vest-germane, totalizînd 4 miliarde mărci.

Lira sterlină a înregistrat cea mai accentuată depreciere față de dolar, fiind cotată la închiderea săptămînii la cca. 2.11 dolari/1 liră, față de 2.1475 dolari/1 liră pe 19.X.1979 (depreciere de 1,7%). Ridicarea, după 40 de ani, a restricțiilor valutare privind libera investire a rezidenților britanici în exterior, a determinat o conversie masivă de lire în alte valute, Banca Angliei fiind nevoită să intervină destul de masiv pe piață. Mari fluctuații de curs a înregistrat și **francul elvețian,** depreciindu-se pe 24.X. cu 2% față de dolar (1,6750 franci/1 dolar), cu o ușoară redresare la sfîrșitul intervalului de pînă la 1.6650 franci/1 dolar (o depreciere totuși de 1,4 % față de nivelul din 19.X. de 1,6425 franci/1 dolar). Publicarea cifrelor privind nivelul inflației, care s-ar putea situa în acest an la peste 4%, comparativ cu numai 1% în 1978, au influențat negativ situația francului.

În ciuda intervențiilor permanente și masive ale Băncii Japoniei pe piață, **yenul** a terminat acest interval la 234,50 yeni/ 1 dolar, în depreciere cu 1,3 % față de închiderea săptămînii precedente de 231,50 yeni/1 dolar. **Marca vest-germană** era tranzacționată pe 26.X. la circa 1,8025 mărci/1 dolar, cu 0,3% sub închiderea din 19.X. de 1,7975 mărci/1 dolar, procent de depreciere apropiat înregistrat și de **francul francez** (4,2250 franci/1 dolar, față de 4,2175 franci/1 dolar). **Lira italiană** a oscilat între 828,25 și 830,50 lire/1 dolar, fiind cotată la sfîrșitul perioadei analizate la 830 lire/1 dolar, față de închiderea de referință de 829 lire/1 dolar. **Francul belgian** a evoluat pe o linie de ușoară repreciere față de dolar, pe 26.X. fiind cotat la 29 franci/1 dolar, comparativ cu 29,05 franci/1 dolar cu o săptămînă în urmă.

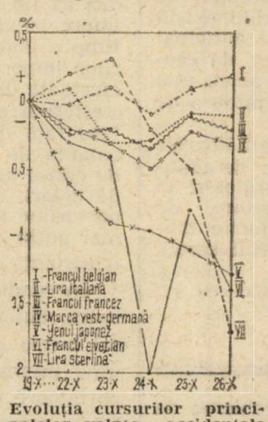

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 22—26.X. luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 19.X. a.c.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au fost cotate la cca. 15,75 % la cele în eurodolari, 8,75 % la cele în euromărci vest-germane și 3,625 % la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul **aurului** la Londra a înregistrat pe ansamblul săptămînii o scădere de 18 dolari, al doilea fixing din 26.X. fiind de 375 dolari/uncie, comparativ cu cel corespunzător din 19.X. de 393 dolari/uncie. Această tendință a prețului metalului galben a fost determinată în mare măsură de decizia autorităților nord-americane de a vinde o nouă cantitate de aur la licitație, la 1 noiembrie a.c., ceea ce a creat o ofertă sporită pe piață.

Paul DUMITRASCU
GH. MUNTEAN

SITUAȚIA ENERGETICĂ PRIN PRISMA RAPORTULUI B.I.R.D. ASUPRA DEZVOLTĂRII MONDIALE

AJUNS la al doilea an de apariție, Raportul asupra dezvoltării mondiale pe 1979 elaborat de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.) *), consacră, după cum era și de așteptat, un loc important situației și perspectivelor energetice pe ansamblul lumii și pe principalele grupuri de țări. O atenție specială este acordată problemelor care confruntă — și vor confrunta și în viitor — marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare, cele mai afectate de actuala criză energetică mondială.

Un grad considerabil de incertitudine

EXPERȚII Băncii mondiale pornesc de la constatarea unui grad considerabil de incertitudine privind perspectivele energetice în următoarele două decenii, incertitudine reflectată și de varietatea considerabilă a prognozelor cererii și ofertei viitoare de energie. Din această gamă neobișnuit de largă de evoluții posibile, autorii raportului se opresc la ipoteza că, deși după 1985 cererea mondială de energie va depăși probabil oferta majorînd presiunea în sus asupra prețurilor, creșterea prețului real al energiei, cel puțin în cursul următorului deceniu, ar putea să nu fie prea mare. Argumentele care îi determină pe experții B.I.R.D. să se oprească asupra acestei ipoteze sînt mai multe la număr. Este vorba mai întîi de posibilitățile sporite de utilizare a unor înlocuitori ai petrolului, în primul rînd cărbunele și energia nucleară, iar pe termen ceva mai lung, de potențialul oferit de resurse cum sînt șisturile bituminoase, nisipurile asfaltice și energia solară. Un alt factor avut în vedere îl constituie frînarea creșterii consumului ca rezultat al majorărilor de prețuri și al celorlalte măsuri de economisire adoptate în ultimii ani în țările industrializate, măsuri care au făcut ca după 1973 raportul dintre creșterea consumului de energie și creșterea produsului social să devină subunitar. În sfîrșit, majorarea prețului energiei pe piața internațională a determinat sporirea substanțială a gradului de rentabilitate a explorării și punerii în valoare a unor resurse energetice.

„Este probabil că balanța internațională a energiei va rămîne totuși încordată și că se vor menține motive substanțiale de preocupare", se consemnează în continuare în raport. Se amintește incertitudinea asigurării energiei din import (de care depind în mare măsură numeroase țări ale lumii) în cantitățile necesare, la prețuri rezonabile și în mod neîntrerupt: „o instabilitate pe termen scurt, caracterizată prin întreruperi în aprovizionare sau creșteri de prețuri se poate produce cu ușurință, așa cum au arătat evenimente recente". Această incertitudine este legată și de investițiile mari, cerînd mult timp, pe care le presupune valorificarea unor noi surse de energie și, în consecință, reducerea ponderii petrolului în consumul mondial de energie (care se va produce de aceea treptat, de la 45% în 1976 la circa 40% în 1990). Dar incertitudini există și de partea cererii, în legătură nu numai cu ritmul anticipat de creștere economică, ci și cu severitatea măsurilor de economisire (apreciată de experții Băncii ca fiind pînă acum mai redusă decît era de dorit în cîteva țări mari importatoare de petrol).

Din toate aceste motive, se arată în raport, următoarele două decenii trebuie văzute ca o perioadă de tranziție, de adaptare a țărilor lumii la prețuri mai ridicate ale energiei și la necesitatea acoperirii crescînde a cererii suplimentare de energie din alte surse decît petrolul (a cărui producție maximă ar urma să fie atinsă înainte de sfîrșitul acestui secol).

Semnificațiile diferite ale unei perioade de tranziție

FIECARE grup de țări are însă propriile sale probleme de tranziție. Pentru **țările industrializate**, care contează cu peste o treime în producția și cu mai mult de jumătate în consumul mondial de energie, unul din principalele obiective apare a fi frînarea creșterii cererii. Surse ale O.C.D.E. estimează că, cu tehnologiile existente, măsurile de economisire ar putea reduce consumul pînă în 1985 cu 16—20% față de nivelul care s-ar atinge în lipsa aplicării lor. 40% din acest potențial de economisire (care pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate este echivalat cu jumătate din actuala producție anuală de petrol a țărilor O.P.E.C.) se apreciază că există în transporturi, iar cîte 30% în industrie și în sectorul rezidențial și comercial. Ținînd seama că în S.U.A. se consumă cu circa 25% mai multă energie pe unitatea de produs intern brut decît în Europa occidentală, se apreciază că și potențialul de economisire este mai ridicat în această țară.

O contribuție de circa 40% din creșterea anticipată a producției de energie a acestor țări se așteaptă din partea cărbunelui și energiei nucleare, în condițiile unor preocupări sporite pentru siguranța în funcționare a centralelor și protecția mediului.

În cazul **țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare**, în care trăiește 52,2% din populația globului, dar care contează cu sub 14% în consumul de energie al lumii, experții B.I.R.D. consideră drept prioritare explorarea și dezvoltarea surselor comerciale interne de energie, sporirea eficienței utilizării surselor denumite necomerciale (deși adeseori ele fac obiect de vînzare-cumpărare) și neconvenționale și adaptarea la o energie mai scumpă, procurată în foarte mare parte din import. Se apreciază că în țările în curs de dezvoltare consumul de energie va spori mai rapid nu numai decît în țările industrializate, ci și față de propria producție industrială, reflectînd între altele substituirea crescîndă a surselor necomerciale (lemn de foc, mangal, reziduuri vegetale și animale, efortul uman și animal, energia solară, eoliană și a valurilor) cu cele comerciale. Ca urmare a tendințelor menționate, ponderea țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare în consumul mondial de energie ar urma să sporească întrucîtva, și anume la 17% în 1990.

Pentru **țările O.P.E.C.**, care produc circa un sfert din energia comercială a lumii, ca și pentru alte țări mari exportatoare de petrol, ca de pildă Mexicul, problemele care se pun sînt considerate a fi determinarea ritmului de exploatare a acestei resurse nereînnoibile care este petrolul (ritm care se apreciază că va fi mult mai lent în viitor) și elaborarea unei strategii de dezvoltare pe termen lung a sectorului nepetrolier al economiei, care să ușureze tranziția spre era post-petrolieră.

„Deși diferitele grupuri de țări au de făcut față unor probleme deosebite de tranziție, practic toate națiunile lumii au un puternic interes comun în a crea condițiile ca această tranziție să se facă lin", se arată în raport. El subliniază în continuare că în măsura în care echilibrul pieței mondiale a energiei va face necesare în următoarele decenii creșteri ale prețului real al petrolului, ar fi mai avantajos ca aceste majorări să fie treptate și previzibile, decît abrupte și la intervale imprevizibile. O asemenea evoluție ar facilita dezvoltarea din timp a unor surse alternative de energie și adaptarea țărilor importatoare de petrol la majorările de prețuri. Calcule efectuate de experții Băncii mondiale relevă că în ipoteza unei creșteri a prețului real al energiei importate cu 30% pînă în 1990 față de perioada 1975—1978, povara suplimentară pentru balanța de plăți a țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol ar fi la sfîrșitul deceniului viitor de circa 30 miliarde de dolari, reprezentînd circa 3% din valoarea estimată a exporturilor lor din acel an. În cazul unora dintre țările cel mai puțin dezvoltate ea ar fi însă deosebit de grea, necesitînd o asistență internațională specială.

În condițiile interdependențelor crescînde dintre toate țările lumii, autorii raportului constată existența unui interes general într-o „evoluție sănătoasă a economiei mondiale". Consemnînd interesul țărilor dezvoltate și în curs de dezvoltare importatoare de petrol într-o ofertă stabilă și previzibilă, raportul se referă în același timp la piața substanțială de bunuri și tehnologie pe care o reprezintă țările exportatoare de petrol în curs de dezvoltare.

*) World Development Report, 1979, The World Bank, Washington, D.C., august 1979, 183 p.

Evoluții în consumul mondial de energie

	Consumul de energie pe locuitor		Consumul de energie pe 1 dolar P.I.B.		Importul de energie ca % din încasările din exportul de mărfuri	
	în kg combustibil convențional					
	1960	1976	1960	1976	1960	1976
Țările în curs de dezvoltare						
— cel mai puțin dezvoltate	113	166	0,9	1,1	9	19
— cu dezvoltare medie	393	916	0,7	1,2	10	22
Țările capitaliste industrializate	4 462	7 079	1,2	1,1	11	24
Țările exportatoare de petrol cu excedente financiare *)	10 396	9 198	0,4	0,6	...	...
Țările socialiste	1 378	2 047	2,2	2,0	...	...

*) Datele se referă numai la Kuweit
Sursa : World Development Report, 1979, The World Bank, p. 138—139

Cazul țărilor în curs de dezvoltare

ÎN FAPT este greu de vorbit de țările în curs de dezvoltare în general, arată autorii, pentru că fiecare țară are condițiile sale specifice. Referindu-se totuși la ansamblul acestor țări, experții Băncii urmăresc în special trei aspecte : explorarea și valorificarea resurselor proprii de energie, posibilitățile de economisire a energiei și politica prețurilor în domeniul energetic.

Creșterea prețurilor la hidrocarburi, se arată în raport, a stimulat exploatarea unor zăcăminte de **petrol** și **gaze** a căror valorificare era pînă atunci considerată neeconomică. Un studiu pregătit pentru Banca mondială identifica 70 de țări în curs de dezvoltare cu un potențial de producție de petrol și gaze, din care în numai 22 aceste resurse erau deja exploatate sau pe cale de a fi. În foarte multe dintre 38 țări în care se apreciază că ar exista resurse capabile să acopere o parte suficient de mare din nevoile interne, explorările erau numai într-un stadiu incipient. Din acest motiv Banca mondială și-a lărgit în ultima vreme sprijinul financiar și tehnic acordat țărilor în cauză.

Spre deosebire de petrol, în cazul **cărbunelui** dificultățile țărilor în curs de dezvoltare țin nu atît de identificarea existenței resurselor, cît de determinarea calității și viabilității economice a exploatării lor, apreciază raportul B.I.R.D., menționînd că această grupă de țări deține aproape 15% din rezervele certe de cărbuni ale lumii. Din rezervele respective, peste jumătate se află în India, iar un sfert în Brazilia și Iugoslavia. În ciuda creșterii substanțiale a prețului petrolului, în circa 20 de țări în curs de dezvoltare — printre care Bangladesh, Bolivia, Camerun, Honduras și Madagascar — dispunînd de rezerve de cărbune, exploatarea acestora nu începuse încă în 1978, cauzele citate fiind insuficiența fondurilor de investiții și a cunoștințelor tehnice, lipsa unei rețele adecvate de transport și a unor date geologice mai amănunțite etc.

Hidroenergia contribuie cu circa 40% la producția de energie electrică a țărilor în curs de dezvoltare, dar potențialul valorificat rămîne încă infim în raport cu cel tehnic exploatabil (2% în Africa, 6% în America Latină și 12% în Asia). Insuficienței de capital i s-au adăugat într-o serie de cazuri neînțelegerile dintre țările riverane. Soluționarea pașnică a acestora ar avea un rol stimulator în valorificarea unei importante surse de energie, reînnoibile și nepoluante.

Cîteva țări în curs de dezvoltare posedă deja **centrale nucleare-electrice** (Argentina, India, Pakistan etc.), în vreme ce altele, ca Brazilia sau Mexic, au în construcție asemenea centrale. Este vorba în primul rînd de țări în curs de dezvoltare cu o dezvoltare medie sau foarte mari. În sfîrșit, în perspectivă urmează să fie valorificate pe scară largă și **șisturile bituminoase** și **nisipurile asfaltice** dintr-un șir de țări, sub impulsul creșterii în continuare a prețului la petrol și al perfecționării tehnologiilor de extracție.

O serie de posibilități oferă și **economisirea energiei**. Ele nu s-au bucurat de prea mare atenție pînă acum nu numai pentru că nivelul absolut al consumului este redus, ci și pentru că economisirea presupune o serie de investiții de capital și cunoștințe tehnice. În perspectivă însă, creșterea consumului de energie, legată de industrializare și urbanizare, va necesita o preocupare sporită în direcția economisirii, în primul rînd în industrie (inclusiv în cea a energiei electrice, prin producerea combinată de energie electrică și termică, recuperarea gazelor de sondă, trecerea termocentralelor de pe petrol pe cărbune, interconectarea unor sisteme energetice naționale etc.) și în transporturi (prin dezvoltarea prioritară a transportului în comun etc.). Cele două sectoare contează împreună cu 70—90% din consumul final al acestor țări. În sectorul rezidențial, potențialul de economisire apare ca fiind mult mai limitat, cu excepția unor țări din Orientul Mijlociu.

Experții B.I.R.D. apreciază că economisirea și valorificarea resurselor energetice proprii ar putea fi încurajate și prin apropierea în continuare — așa cum s-a întîmplat în ultimii ani sub impulsul creșterii prețului petrolului — a **nivelului prețurilor interne** ale diferitelor surse de energie de nivelul lor pe plan internațional, prin reducerea subvențiilor acum exagerate. Aceasta cu atît mai mult cu cît atît oferta viitoare de energie cît și prețurile internaționale se află sub semnul unei doze considerabile de incertitudine.

„A doua criză energetică"

ÎN CE PRIVEȘTE sursele de energie „necomerciale" menționate anterior, deși ele nu acoperă mai mult de 5% din consumul de energie pe plan mondial, au încă o importanță considerabilă în unele țări. Astfel, ele reprezintă circa jumătate din producția de energie a statelor în curs de dezvoltare importatoare de petrol, acoperind în numeroase țări mai mult de 85% din necesarul de energie al zonelor rurale. Se apreciază, de pildă, că circa jumătate din populația globului utilizează pentru gătit asemenea surse de energie. Cîteva țări slab dezvoltate cum sînt Mali, Nepal și Tanzania se bazează chiar în proporție de 90% pe asemenea surse necomerciale.

Pînă acum aceste surse s-au bucurat de puțină atenție pe plan internațional, însă o serie de consecințe de ordin economic și ecologic ale utilizării lor intensive le împing pe primul plan al actualității. Astfel, se apreciază că cel puțin 12 țări ale lumii folosesc lemnul de foc într-un ritm mult mai rapid decît permit pădurile de care dispun. Una dintre aceste țări este Nepalul, în care dacă ritmul actual al despăduririi va continua, dealurile vor fi complet pleșuve peste 15 ani. De pe acum exploatarea intensivă a provocat fenomene grave de eroziune a solului, cu toate consecințele lor negative pentru agricultură și echilibrul ecologic. În regiunea Sahelului exploatarea intensivă a lemnului de foc a grăbit extinderea deșertului. De aceea, despăduririle masive și consecințele lor au și fost denumite „a doua criză energetică". De aici și urgența, subliniată în raport, a unor programe naționale de împăduriri și reîmpăduriri, înainte ca situația să devină critică. Experiența unor țări care au lansat deja asemenea programe arată că păduri plantate cu specii rapid crescătoare pot asigura o producție de lemn de foc de cinci ori mai mare decît o pădure naturală.

„Deși utilizarea energiei comerciale tinde să sporească odată cu dezvoltarea și industrializarea, din cauza costului său ridicat largi sectoare din populația lumii vor continua să se bazeze pe surse necomerciale în viitorul previzibil", se arată în raport. O serie de tehnologii bazate pe surse necomerciale s-au dovedit practice și competitive chiar în condițiile prețurilor actuale, citîndu-se cazul utilizării pe scară largă a biogazului în R.P. Chineză, India și alte țări. Alcoolul etilic obținut prin fermentarea și distilarea unor produse agricole poate fi utilizat pentru gătit sau ca aditiv la benzina utilizată drept carburant pentru automobile sau chiar ca un substitut al ei. Energia eoliană poate fi foarte utilă în anumite gospodării izolate etc. De aceea, asemenea tehnologii ar merita să fie extinse, iar altele perfecționate în continuare, opinează experții B.I.R.D.

O aprovizionare normală cu energie, pe baza economisirii și a dezvoltării de noi surse, conchid autorii, ar favoriza o creștere rapidă și neinflaționistă a economiei mondiale, de pe urma căreia pe termen lung toate țările — inclusiv cele azi exportatoare de energie — ar avea de cîștigat. Dată fiind însă incertitudinea considerabilă a perspectivelor energetice în următoarele două decenii, conchid autorii, nici o măsură de economisire și investiție în dezvoltarea producției de energie nu ar putea fi considerată în mod întemeiat ca excesivă.

D. DRAGOMIRESCU

Iugoslavia: realizări în domeniul investițiilor

ÎN ECONOMIA IUGOSLAVĂ investițiile prevăzute pentru perioada actualului cincinal, urmăresc cu prioritate edificarea unei structuri mai intensive a economiei naționale, ridicarea nivelului tehnic al aparatului de producție, accelerarea procesului de creare a unor noi locuri de muncă, dezvoltarea în continuare și modernizarea infrastructurii, o mai bună soluționare a problemei locuințelor. Se apreciază că în primii trei ani ai cincinalului (1976—1978) sporul mediu anual al investițiilor (în prețuri curente) a fost de 9,3%, față de 8,5% cît s-a prevăzut prin plan. În ceea ce privește finanțarea investițiilor efectuate în acești ani, ea s-a făcut în proporție de 87% din surse interne și de 13% din fonduri atrase din străinătate (credite acordate pentru importul de utilaje, împrumuturi etc.).

Ponderea investițiilor productive a reprezentat, în medie pe perioada 1976—1978, circa 62% din ansamblul acestora în mijloace fixe, față de 61% cît s-a planificat. În ceea ce privește structura pe ramuri a investițiilor, se evaluează că aproape 60% din totalul lor au fost orientate în ramuri care prezintă o deosebită importanță pentru economia națională, cum sînt energetica, metalurgia, chimia, construcțiile de mașini, transporturile pe liniile magistrale, producția complexului agroindustrial, industria turistică. Se remarcă faptul că în primii trei ani ai cincinalului au fost depășite prevederile de plan la investițiile destinate extinderii producției de energie electrică și cărbune (pentru asigurarea alimentării cu combustibil a unei serii de centrale electrice aflate în construcție sau în proiect, precum și pentru lărgirea producției de cocs), a capacităților de prelucrare a petrolului, a celor din industria metalelor neferoase, precum și dintr-o serie de ramuri ale construcțiilor de mașini.

Programul utilizării conteinerelor

DATELE STATISTICE arată că producția mondială de conteinere și parcul mondial al acestora progresează vertiginos, fapt care ilustrează recunoașterea avantajelor folosirii conteinerelor pe plan internațional. Astfel din grafic rezultă că numai în primii opt ani ai actualului deceniu producția de conteinere a sporit de 3,7 ori, fiind concentrată în special în țările din Extremul Orient și din Europa occidentală. În ceea ce privește parcul mondial al conteinerelor se apreciază că acesta va ajunge la 3,5—5 milioane de unități în anul 1985, față de 2,5 milioane la începutul anului curent.

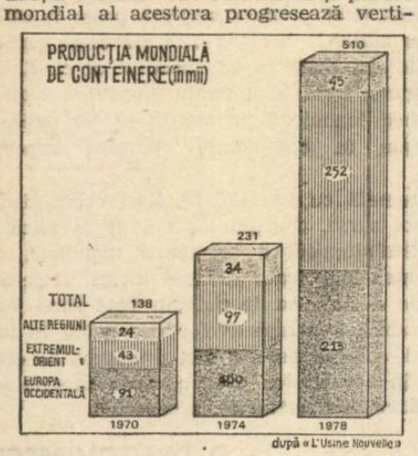

după «L'Usine Nouvelle»

Nodulii polimetalici: un nou pas spre exploatare

UNA DINTRE RESURSELE minerale de viitor pentru omenire o constituie aglomerațiile de nodule polimetalice (conținînd nichel, cobalt, cupru etc.), existente în unele zone de pe fundul mărilor și oceanelor. Întrucît exploatarea lor la adîncimi mergînd pînă la 4 000—5 000 m. ridică dificile probleme tehnice și financiare (de rentabilitate), transformarea ei dintr-o chestiune de viitor relativ îndepărtată într-una ținînd de o perspectivă apropiată este condiționată atît de perfecționarea tehnicii de extracție și prelucrare a nodulilor, cît și de prospectarea unor noi zăcăminte.

O astfel de descoperire, făcută recent de cercetători francezi — informează cotidianul „Le Monde" — extinde aria de răspîndire a zăcămintelor respective, localizată pînă în prezent îndeosebi în Oceanul Pacific. Zăcămintele de noduli descoperite în regiunea insulei Réunion (Oceanul Indian) se caracterizează printr-o densitate mult superioară (pînă la 100 kg/m²), fapt care — chiar în condițiile unui conținut de metal relativ mai redus — ar putea constitui premisa exploatării eficiente a unor asemenea zăcăminte.

O replică a multinaționalelor

COMPANIILE naționale și transnaționale americane întîmpină o concurență crescîndă pe diferite piețe din partea societăților de stat din diverse alte țări, îndeosebi din Europa occidentală — scrie revista „Harvard Business Review". Aceasta, ca urmare a dezvoltării sectorului de stat în economia a numeroase țări nesocialiste, fie prin naționalizări, fie prin construirea de noi întreprinderi, printre principalele scopuri vizate figurînd evitarea falimentelor, diversificarea structurală și menținerea unor producții cu un înalt nivel tehnico-științific, dar și cu un ridicat grad de risc economic.

Autorii unui articol publicat de revistă, care analizează fenomenul menționat, îndeosebi în domenii ca industria chimică, producția de oțel, cea de avioane și automobile ș.a., arată că — datorită sprijinului direct sau indirect primit din partea statului respectiv — societățile de stat nu sînt nevoite să lupte pentru obținerea profitului maxim, nu plătesc dividende, nu sînt amenințate de spectrul falimentului, ceea ce le sporește sensibil competitivitatea — în raport cu firmele americane — nu numai pe piața lor internă și pe terțe piețe, ci chiar pe piața S.U.A. Urmărind întărirea pozițiilor firmelor americane autorii propun, între altele — ca un fel de replică la cerința formulată pe plan internațional de a se institui un cod de conduită pentru companiile multinaționale — crearea unei instituții specializate care să studieze influența și comportamentul societăților de stat în cadrul luptei de concurență.

S.U.A.: secvențe ale crizei de-a lungul deceniilor

ÎN PREAJMA aniversării unei jumătăți de secol de la izbucnirea celei mai ample și profunde crize economice din istoria capitalismului, în presa de specialitate din diferite țări au apărut și apar diferite materiale — mergînd de la simple evocări pînă la analiza, de pe

„NOUĂ MANIFESTĂRI DE CRIZA ECONOMICĂ"

	Durata (în luni)	Scăderea producției industriale (%)	Sporirea procentului somajului	cel mai ridicat al
AUG '29 MAR '33	43	53.4	24.9	
MAI '37 IUN '38	13	32.4	20.0	
FEB '45 OCT '45	8	38.3	4.3	
NOIEM '48 OCT '49	11	9.9	7.9	
IUL '53 MAI '54	10	10.0	6.1	
AUG '57 APR '58	8	14.3	7.5	
APR '60 FEB '61	10	7.2	7.1	
DEC '69 NOIEM '70	11	8.1	6.1	
NOIEM '73 MAR '75	16	14.7	9.1	

poziții variate, a perenității fenomenului însuși. Un asemenea studiu, publicat de revista iugoslavă **Privredni vjesnik**, ilustrează — cu ajutorul graficului de mai jos — faptul că S.U.A., țară în care s-a declanșat mai întîi criza economică din 1929—1933, n-a fost „scutită", în nici unul din deceniile care s-au scurs de atunci, de fenomene de criză sau recesiune economică. Indicatorii din grafic evidențiază, de asemenea, că — lăsînd la o parte criza din 1937—1938, a cărei evoluție a fost stopată de impulsul pregătirilor pentru cel de-al doilea război mondial — criza economică din 1973—1975 se situează, ca durată și intensitate, imediat după cea din anii 1929—1933.

GLOSAR

Indicatori sintetici calculați în statistica O. N. U. [II]

PRODUSUL **intern net** este diferența dintre produsul interior brut sau valoarea adăugată brută și consumul de capital fix. Ca și produsul interior brut se calculează la prețurile pieței și la costul factorilor. Produsul intern net la costul factorilor exprimă veniturile rezultate din remunerarea factorilor folosiți în producția internă.

Faptul că în țările capitaliste cu economie de piață își desfășoară activitatea și agenții economici străini, după cum agenții economici naționali pot realiza venituri în străinătate, impune calcularea produsului net care se circumscrie națiunii respective. Acest indicator este produsul național net.

Produsul național net este suma dintre produsul intern net și veniturile realizate de agenții economici naționali în străinătate, diminuată cu acele venituri obținute în țară pentru care calculul se face de către agenții străini. Produsul național net la costul factorilor este denumit și venit național (în concepția S.C.N.).

Venitul național reprezintă principalul indicator sintetic macroeconomic calculat în S.C.N. El rezultă din agregarea veniturilor dobîndite de către factorii de producție naționali, în interiorul și în afara granițelor naționale, din participarea la producerea bunurilor și serviciilor. În S.C.N. calculul venitului național se fundamentează pe teoria economiei politice burgheze, potrivit căreia venitul național exprimă veniturile obținute de proprietarii factorilor de producție. Ca urmare poate fi calculat ca sumă a valorii nete a bunurilor și serviciilor obținute într-un an sau ca sumă a cheltuielilor făcute pentru consum și pentru mărirea avutiei. Cel mai frecvent se utilizează metoda însumării veniturilor factorilor de producție. După această metodă venitul național se obține însumînd în principal salariile brute și veniturile în bani și natură ce au revenit factorului „muncă", veniturile realizate de proprietarii unităților productive (definite în S.C.N.) individuale ; veniturile realizate de persoanele individuale și de unitățile care nu au ca scop obținerea de profit (rentă, dobîndă, dividende etc.) ; profiturile rămase la dispoziția societăților și taxele asupra veniturilor acestora ; veniturile statului realizate din proprietatea asupra unor întreprinderi.

Produsul național brut este un indicator statistic macroeconomic care cuprinde pe lîngă produsul intern brut diferența dintre valoarea bunurilor și serviciilor obținute de agenții economici naționali în străinătate și valoarea bunurilor și serviciilor realizate de agenții străini în țara pentru care se face calculul. Acest indicator calculat pe locuitor se folosește pe larg în compararea internațională a nivelului de dezvoltare.

Produsul național net este diferența dintre produsul național brut și alocațiile pentru consumul de capital fix (amortizare). Produsul național brut și net se pot calcula adăugînd la produsul intern brut (respectiv la produsul intern net) venitul exterior.

Venitul disponibil este un indicator sintetic, calculat în S.C.N. care exprimă veniturile de care dispun agenții economici. Venitul disponibil se poate calcula fie ca sumă a veniturilor disponibile ale agenților economici naționali, fie ca o sumă a cheltuielilor naționale și soldului balanței externe, fie însumînd : consumul privat, consumul public, alocațiile pentru formarea capitalului fix și soldul balanței externe.

Produsul disponibil se determină adunînd la produsul intern brut importurile și scăzînd exporturile, respectiv însumînd : consumul privat, consumul public, cheltuielile pentru formarea capitalului fix și cheltuielile pentru formarea stocurilor.

P. WAGNER
D. POROJAN

Vînzări de aur

I. Fekete, Tîrgu Mureș — 1) Potrivit declarațiilor făcute la recenta sesiune anuală a Fondului Monetar Internațional și Băncii Mondiale, desfășurată la Belgrad, de ministrul de finanțe sud-african O. Horwood, guvernul de la Pretoria au intenționează să-și sporească vînzările de aur pe piața internațională, acestea urmînd să cămînă aproximativ la nivelul actual, de 715 tone pe an. Țara sa este principalul furnizor occidental de aur pe piața internațională. 2) Despre mecanismul funcționării pieței londoneze a aurului, care a cunoscut o puternică efervescență în ultimele luni, am relatat pe larg în nr. 48/1978 al revistei noastre, la rubrica „Glosar", pe care vă sugerăm s-o consultați într-o colecție.

Gazeificarea cărbunelui

Teofil Bîlan, Sibiu — Creșterea cu circa 60% în acest an a prețului mondial al petrolului, ca și scumpirea gazelor naturale, au determinat într-adevăr o intensificare a cercetărilor în vederea obținerii de hidrocarburi sintetice (petrol și gaze). Una din țările care desfășoară cercetări foarte avansate în această direcție este R. F. Germania, țară în care numai automobilele consumă anual 23 milioane tone de benzină. În ce privește uzina experimentală „Ruhr 100" de gazeificare a huilei de la Dorsten, inaugurată în luna septembrie a.c., ea va produce anual circa 15 milioane mc gaze. Spre comparație, producția de gaze naturale a R.F.G. în 1978 a fost de 20 miliarde m.c.

Deocamdată prețul gazelor sintetice obținute pe bază de huilă autohtonă (care este foarte scumpă și a cărei extracție este greu de extins prea mult) este de circa trei ori mai ridicat decît al gazelor naturale extrase în R.F.G. sau importate. Pe bază de cărbuni din import, prețul gazelor sintetice devine numai de două ori mai ridicat decît al celor naturale. Prin creșterea prețurilor hidrocarburilor, aceste decalaje au avut o tendință de diminuare în ultimii ani. Dar, se întreabă experții (de pildă în **Die Zeit**, 13 iulie a.c.), recurgerea la un import masiv nu va însemna ca R.F.G. să devină din nou dependentă de furnizorii străini de energie ? Și, în plus, există oare certitudinea că acest necesar de import va fi realmente disponibil pe piața internațională ?

Pe termen mai lung, în R.F.G. predomină opinia că principalul domeniu de utilizare a cărbunilor ar trebui să fie — în condițiile țării respective — gazeificarea și lichefierea și nu utilizarea directă ca sursă de energie termică sau transformarea lor în energie electrică. Pe lîngă un randament mai ridicat, gazeificarea asigură și un grad mai înalt de protecție a mediului înconjurător. În plus, gazele sintetice pot fi larg utilizate ca materie primă în industria chimică.

Pe de altă parte, utilizarea masivă a producției de cărbune pentru obținerea de hidrocarburi sintetice ar necesita o intensificare a construcției de centrale nucleare-electrice care să compenseze producția de energie electrică furnizată altminteri de centralele funcționînd pe cărbune.

Semnificațiile unui acord

Victor Cremene, Medgidia — Nici un progres în lupta împotriva poluării Mării Mediterane — una din cele mai degradate mări ale globului — nu poate fi realizat fără semnarea unui tratat pentru combaterea poluării de origine telurică, respectiv a deșeurilor industriale și municipale, precum și a pesticidelor și îngrășămintelor chimice netratate sau insuficient tratate, deversate în mare din țările riverane. Recunoașterea generală a acestui fapt este unul din factorii principali care explică largul acord la care s-a ajuns privind textul viitorului tratat, care urmează să fie semnat cu ocazia conferinței diplomatice convocate în acest scop pentru 12-17 mai 1980, la Atena. Potrivit aprecierilor lui Peter S. Thacher, director executiv adjunct al **Programului Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător**, „ceea ce s-a realizat prezintă o importanță capitală nu numai pentru Marea Mediterană, ci și pentru restul lumii. S-a demonstrat că, în ciuda anumitor subiecte de litigiu, este posibil să se încheie un acord asupra unui tratat vital". Semnificația acordului derivă și din faptul că cele 18 țări mediteraneene cunosc niveluri diferite de dezvoltare, marea majoritate fiind însă țări în curs de dezvoltare. Combaterea poluării în zona Mării Mediterane prezintă o semnificație internațională mai largă și datorită faptului că plajele țărilor riverane sînt frecventate anual de peste 100 milioane de turiști din diverse colțuri ale lumii.

Preocupări energetice

Ioan Alexandru, Ploiești — Există o abundență de informații privind încercările de utilizare a unor forme denumite „noi" (dintre care în fapt unele sînt foarte vechi) de energie, făcute pe toate meridianele. Dintre ele am ales din revista **World Construction** trei, care ni s-au părut mai sugestive, mai ales prin aceea că cuprind și o serie de date tehnice.

Ventilatoare cu diametrul de 200 mm acționate de panouri fotovoltaice puse la punct în S.U.A. intră automat în funcțiune la un anumit nivel al intensității **luminii solare** și vehiculează pînă la 7 mc de aer pe minut. Ele sînt utilizate pentru ventilarea grajdurilor de animale, a silozurilor de cereale ș.a. Prețul unei instalații este de circa 300 dolari.

Utilizarea **resurselor geotermale** s-a dovedit, pînă în prezent, a fi cea mai viabilă din punct de vedere economic dintre noile forme de energie experimentate în Japonia. De aceea, s-a stabilit obiectivul ca în decurs de un deceniu să se ajungă la o putere instalată de 540 MW. Tehnologia, preluată de la o firmă americană, prevede forarea de puțuri adînci de 2-3 mii de metri în zone vulcanice, turnarea de apă în aceste puțuri și utilizarea aburului astfel produs pentru acționarea unor turbogeneratoare.

Un generator electric **eolian** cu turbină cu ax orizontal a fost testat în S.U.A. timp de aproape doi ani, dovedindu-și eficiența. Rotorul de 24 m diametru, cu trei pale, montat pe un catarg metalic de 24 m înălțime, începe să furnizeze energie electrică la o viteză a vîntului de numai 13 km/oră și produce la capacitate — 200 kW — cînd această viteză ajunge la 48 km/h. Cînd vîntul este prea puternic (peste 96 km/h), periclitînd instalația, aceasta se oprește automat. Viteza rotorului este menținută constantă, pentru ca frecvența energiei produse să se păstreze în limitele a 60 Hz. Generatorul, cu un cost de 210 mii dolari, are o durată de viață de 30 de ani.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 44 din 2 noiembrie 1979

— O concepție novatoare, profund științifică asupra conducerii economiei **(prof dr. Marin Popescu).** 1

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

— Dezbaterea proiectelor de documente ale Congresului al XII-lea al P.C.R. ale viitorului întregii națiuni

● O etapă calitativă, superioară în procesul de industrializare a României **(prof. dr. Ion Blaga)** 4

● Gospodărirea rațională a căldurii, sursă de economisire a energiei **(Nicolae Liciu)** 6

— Creșterea gradului de folosire a utilajelor de construcții **(Gh. Ruscanu)** 9

— Pregătirea planului pe anul 1980 **(Mircea Catrinoiu)** 11

— Arăturile de toamnă : Organizare și conducere de tip industrial, valorificare deplină a potențialului tehnic și uman **(Ion Bianu)** 13

— Dezvoltarea intensivă a exporturilor **(Petre A. Rădulescu)** 16

— Componenta organizatorică a progresului tehnic **(dr. Iosif Săndulescu)** 18

TEORII ● IDEI

— Învățământul — forță de producție a societății (V) **(prof. dr. Gheorghe P. Apostol)** 20

— Școli ● curente ● economiști. „Noii economiști" : abstracții sterile cu funcții apologetice (II) **(dr. Dan Popescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști. Pentru o participare largă și constructivă la edificarea noii ordini internaționale **(Em. Stancu)** 24

— Perfecționarea continuă a mecanismului economic în U.R.S.S. **(V. Belianov)** 25

— Tendințe-conjuncturi 27

— Situația energetică prin prisma Raportului B.I.R.D. asupra dezvoltării mondiale **(D. Dragomirescu)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale. România în schimburile economice internaționale.

IN THIS ISSUE

— An innovating, deeply scientific conception concerning the economy's management **(Prof. Dr. Marin Popescu)** 1

— A new qualitative and superior stage in Romania's industralisation process **(Prof. Dr. Ion Blaga)** 4

— Heat rational administration, an energy conservation source **(Nicolae Liciu)** 6

— Technological progress, one of its organising constituent **(Dr. Iosif Săndulescu)** 18

— Education — a productive force of the society (V) **(Prof. Dr. Gheorghe P. Apostol)** 20

— Schools — trends — economists. „New economists", sterile abstractions with apologetical functions (II) **(Dr. Dan Popescu)** 22

— For a large and constructive participation to set up a new international order **(Em Stancu)** 24

— Continous improvement of the economic mechanism in U.S.S.R. **(V. Belianov)** 25

— Energy situation reflected by the I.B.R.D. World Development Report **(D. Dragomirescu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Une conception novatrice, profondément scientifique sur la direction dé l'économie **(prof. dr. Marin Popescu)** 1

— Une étape supérieure, qualitative dans le processus d'industrialisation de la Roumanie **(prof. dr. Ion Blaga)** 4

— L'administration rationelle de la chaleur, source d'économie d'énergie **(Nicolae Liciu)** 6

— Composante organisatrice du progrès tehnique **(dr. Iosif Săndulescu)** 18

— L'enseignement — force productive de la société (V) **(prof. dr. Gheorghe P. Apostol)** 20

— Ecoles — courants — économistes. Les „nouvels économistes" : abstractions stériles à des fonctions apologétiques (II) **(dr. Dan Popescu)** 22

— Pour une participation large et constructive à l'édification d'un nouvel ordre international **(Em. Stancu)** 24

— Perfectionnement continu du mécanisme économique en U.R.S.S. **(V. Belianov)** 25

— La situation énergétique reflétée par le Rapport de la Banque Mondiale sur lé développement dans le monde **(D. Dragomirescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новаторская, глубоко научная концепция руководства экономикой **(проф. др. Марин Попеску)** 1

— Качественный, более высокий этап в процессе индустриализации Румынии **(проф. др. Ион Блага)** 4

— Рациональное хозяйствование теплоты, источник экономии энергии **(Николае Личиу)** 6

— Организационная составная часть технического прогресса **(др. Иосиф Сэндулеску)** 18

— Образование — производительная сила общества (V) **(проф. др. Георге П. Апостол)** 20

— Школы ● течения ● экономисты. «Новые экономисты»: бесплодные абстракции с апологетическими функциями (II) **(др. Дан Попеску)** 22

— Вопросы будущего и развития в предвидении некоторых специалистов. За широкое и конструктивное участие в созидании нового международного порядка **(Ем. Станку)** 24

— О дальнейшем совершенствовании хозяйственного механизма в СССР **(В. Белянов)** 25

— Энергетическое положение Доклада МБРР о мировом развитии светы **(Д. Драгомиреску)** 28

Amintim cititorilor noștri că în curînd va începe campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1980 la „Revista economică". Prețul abonamentului : 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de : 130 lei anual ; 65 lei semestrial ; 32,50 lei trimestrial.

Încheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate : „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice", „Curier economic-legislativ".

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Scînteii".

În anii edificării societății socialiste, municipiul Botoșani cunoaște o largă dezvoltare a comerțului socialist. Darea în funcțiune de către Direcția comercială Botoșani a celui mai modern și frumos magazin general — cu 4 nivele — a creat condiții pentru mai buna aprovizionare a populației orașului.

În raioanele de specialitate ale magazinului s-a pus în vînzare un bogat și diversificat sortiment de articole vestimentare, adecvate pentru toate vîrstele :

— costume, pantofi, sacouri ;

— rochițe, bluze, fuste, jachete — sarafane, pantaloni, compleuri ;

— pulovere și jachete tricotate ;

— încălțăminte ușoară, flexibilă, comodă și rezistentă — executată conform ultimelor tendințe ale modei.

Un alt raion al magazinului pune la dispoziția cumpărătorilor o gamă largă de produse electrice, televizoare, articole pentru sport, foto, muzică, articole cosmetice.

La subsolul magazinului funcționează un magazin alimentar general, cu toate sortimentele specifice sectorului alimentar și articole de uz casnic.

La etajul 2, magazinul general din Botoșani a deschis un raion special destinat copiilor, aprovizionat cu toate sortimentele de dulciuri și răcoritoare.

1979 NOV 1 3

REVELION 80

OFICIUL NAȚIONAL DE TURISM CARPAȚI–BUCUREȘTI
AGENȚIA DE EXCURSII CU TURIȘTI ROMÂNI ÎN STRĂINĂTATE
VĂ INVITĂ SĂ PETRECEȚI REVELIONUL '80
ÎN STRĂINĂTATE

ITINERARUL	Perioada	Localitatea unde se petrece revelionul	Mijloc de transport
R. P. BULGARIA			
1. București – Sofia – București	30.12–3.01.	Sofia	tren
R. S. CEHOSLOVACĂ			
1. București – Brno – Praga – Karlovy Vary – Budapesta – București	28.12–4.01.	Praga	tren
2. București – Praga – Karlovy Vary – București	28.12–2.01.	Praga	avion
3. București – Praga – Karlovy Vary – Budapesta – București	31.12–6.01.	Praga	avion + tren
R. D. GERMANĂ			
1. București – Berlin – Leipzig – Weimar – Dresda – Berlin – București	28.12–4.01.	Dresda	avion
2. București – Berlin – Leipzig – Weimar – Dresda – Berlin – București	31.12–7.01.	Berlin	avion
R. P. POLONĂ			
1. București – Varșovia – București	27.12–2.01.	Varșovia	tren
	28.12–3.01.	Varșovia	tren
	29.12–5.01.	Varșovia	tren
2. București – Cracovia – Varșovia – București	26.12–3.01.	Cracovia	tren
	28.12–5.01.	Cracovia	tren
R. P. UNGARĂ			
1. București – Budapesta – București	28.12–2.01.	Budapesta	tren
U.R.S.S.			
1. București – Kiev – Riga – Leningrad – Moscova – București	22.12–4.01.	Moscova	tren + avion
	29.12–11.01.	Kiev	tren + avion
2. București — Kiev — Minsk — Leningrad – Moscova – București	22.12–3.01.	Moscova	tren
	29.12–10.01.	Kiev	tren
3. București – Chișinău – Kiev – Leningrad – Moscova – București	22.12–4.01.	Moscova	tren
	24.12–6.01.	Leningrad	tren
4. București – Kiev – Leningrad – Moscova – București	26.12–6.01.	Leningrad	tren
	26.12–6.01.	Leningrad	tren spec
5. București – Chișinău – Kiev – Moscova – București	27.12–7.01.	Moscova	tren
	29.12–9.01.	Kiev	tren
	30.12–10.01.	Chișinău	tren
6. București – Chișinău – Kiev – București	27.12–4.01.	Kiev	tren
7. București – Chișinău – Odessa – București	26.12–2.01.	Odessa	tren
8. București – Cernăuți – Lwov – București	27.12–2.01	Lwov	tren

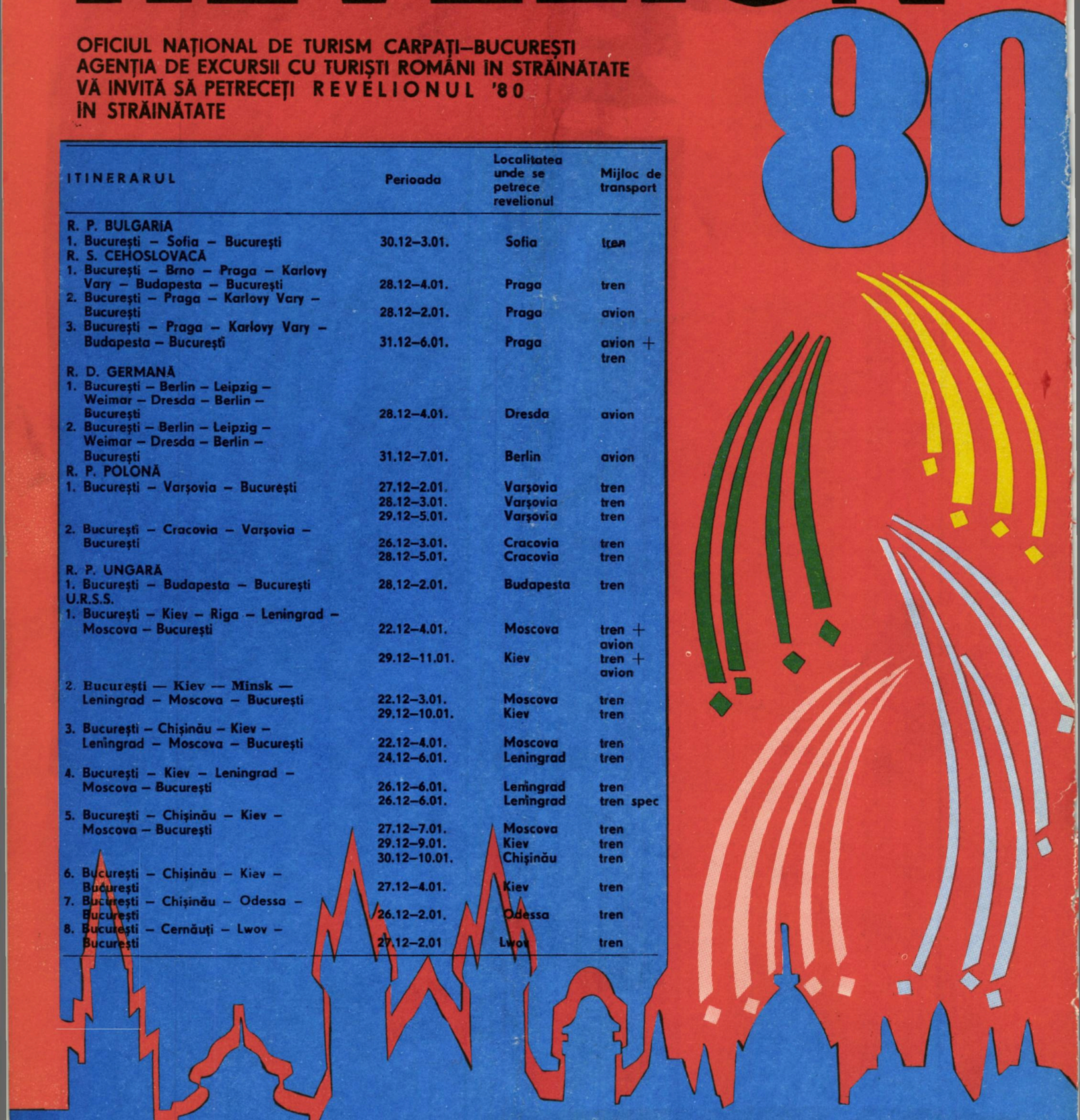

Informații suplimentare și înscrieri la ghișeele din București, str. Episcopiei nr. 2, telefon 16 44 31 și prin Oficiile județene de turism

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

În întîmpinarea marelui forum al partidului, al întregii țări

DEZBATEREA PROIECTELOR DE DOCUMENTE ALE CONGRESULUI XII AL P.C.R.

Numărul 45 ● Vineri 9 noiembrie 1979

Sub semnul caldei prietenii, al înţelegerii şi stimei reciproce

LA INVITAŢIA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU, VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂŞULUI IOSIP BROZ TITO ÎN ŢARA NOASTRĂ

D 646

1979 NOV 13

curier
economic legislativ

comerț exterior

Garantarea investițiilor străine

În cadrul principiilor generale ale politicii externe a Republicii Socialiste România de largă cooperare economică cu toate țările și în condițiile creșterii continue a potențialului economic, tehnic și științific al țării noastre se înscrie ca un factor pozitiv promovarea, sub diferite forme, atît a investițiilor străine în România, cît și a investițiilor române în alte state.

După cum se știe, modalitatea principală privind realizarea acestor investiții o reprezintă constituirea de societăți mixte. Potrivit Legii nr. 1/1971 cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică, organizațiile economice române pot constitui, cu aprobarea forurilor în drept, societăți mixte în străinătate și în Republica Socialistă România, în domeniul producției industriale și agricole, al activității de construcții, transporturi, comerț, cercetare tehnico-științifică și servicii. Modul de constituire, organizare și funcționare a societăților mixte în țara noastră, ca și regimul impozitelor asupra beneficiilor acestor societăți sînt reglementate prin Decretele Consiliului de Stat nr. 424 și 425 din 2 noiembrie 1972, în timp ce condițiile de participare a unităților economice române la societățile mixte din străinătate sînt prevăzute în Decretul Consiliului de Stat nr. 52 din 30 mai 1975.

Pînă în prezent, în România au fost constituite o serie de societăți mixte cu parteneri străini, precum : „RIFIL" ; „ROMCONTROL DATA" ; „RONIPROT" ; „Fabrica de reductoare REȘIȚA — RENK" ; „Electronica aplicată ROMÂNĂ — ELAROM" ; „OLTCIT" ; „ROLISHIP". În străinătate, de asemenea, unități economice române participă la numeroase societăți mixte ca și la alte forme de cooperare cu firme sau organizații economice.

Evident că pentru orice investitor, regimul juridic prin care se asigură drepturile acestuia într-o țară străină prezintă un interes deosebit. Practica generală în acest domeniu cunoaște, în principal, două modalități prin care statele înțeleg să ofere asemenea garanții investitorilor străini : a) garanții care se acordă în mod unilateral, pe baza legislației interne, de către statele unde se realizează investiția (coduri de investiții, legi sau alte acte normative) ; b) garanții care se acordă pe bază de reciprocitate, prin acorduri încheiate între țările interesate.

În practica Republicii Socialiste România sînt utilizate ambele modalități de garantare, fapt care dovedește o largă deschidere a politicii țării noastre în domeniul cooperării economice internaționale, interesul real de a asigura un cadru juridic cît mai stabil și eficient pentru investitorii străini cît și pentru protejarea investițiilor unităților române în străinătate.

a) **Garanții asigurate investitorilor străini de către statul român prin dispoziții legislative.** Dispoziții cadru în acest domeniu sînt cuprinse în Legea nr. 1/1971, care prevede că statul român asigură și garantează aportul financiar al organizațiilor economice române la societățile mixte din străinătate precum și funcționarea societăților mixte în România. De asemenea, în lege se precizează că statul român, prin instituții împuternicite, dă garanții partenerilor străini în legătură cu transferul în străinătate al cotelor de amortisment, al beneficiilor precum și al altor drepturi ce li se cuvin, după plata impozitelor legale și îndeplinirea celorlalte obligații prevăzute în contract (art. 60).

Dispozițiile Legii nr. 1/1971 și-au găsit, ulterior, dezvoltare în decretele Consiliului de Stat nr. 424 și 425/1972 Potrivit primului decret (art. 7) statul român garantează partenerilor străini transferul în străinătate, prin Banca Română de Comerț Exterior sau prin alte instituții împuternicite, a beneficiilor realizate, al valorii cotelor de participare transmise părții române, ori al drepturilor rezultate din repartiția activului social în urma dizolvării și lichidării și al altor drepturi ce li se cuvin, în condițiile prevăzute de contractul de societate și statut, după plata impozitelor, taxelor și contribuțiilor pentru asigurări sociale și îndeplinirea celorlalte obligații legale și contractuale.

Prin Decretul nr. 425/1972 se reglementează regimul impozitelor asupra beneficiilor societăților mixte create în România, stabilindu-se o serie de facilități de ordin fiscal. Astfel se prevede că beneficiile realizate de societățile mixte se impun anual cu o cotă de impozit de 30%. Consiliul de Miniștri putînd acorda scutire de impozit pe perioada pînă la finele anului în care începe realizarea venitului impozabil, iar pentru următorii doi ani calendaristici reducerea la jumătate a impozitului. În cazul în care societatea mixtă începe să realizeze venituri în cursul sem. II al anului, scutirea de impozit se poate acorda și pentru veniturile realizate în sem. I al anului următor (art. 3). De asemenea, se acordă o reducere de 20% pentru impozitul aferent părții din beneficiul ce se reinvestește pe un termen de cel puțin 5 ani, în aceeași societate sau în alte societăți mixte cu participare română (art. 4). Beneficiul rămas asociaților după plata impozitului se impune în cazul cînd se transferă în străinătate cu o cotă de 10% (art. 13).

Partenerii străini au în acest mod un maximum de securitate, asigurîndu-li-se garanții ferme de către statul român și o serie de facilități prevăzute de lege.

b) **Garanții ce se oferă investițiilor pe bază de convenții internaționale.** În practica internațională, inclusiv cea a țării noastre, este larg folosită, de asemenea, încheierea de convenții bilaterale privind protejarea și garantarea investițiilor, la nivel de state. În general, încheierea de convenții bilaterale în acest domeniu oferă avantajul, pe de o parte, că asigură o serie de garanții pentru investitorii din ambele state, pe bază de reciprocitate — spre deosebire de normele naționale care acordă garanții numai din partea statului unde au loc investițiile — iar, pe de altă parte, că oferă posibilitatea lărgirii sferei de garanții reciproce și la anumite situații specifice, cum sînt cele privind protecția în cazul exproprierilor, naționalizărilor, con-

flictelor armate ş.a. De asemenea, multe state recurg la încheierea de convenţii pornind şi de la aprehensiunea că normele naţionale ar putea fi modificate în mod unilateral, existînd deci riscul unor îngustări ale garanţiilor iniţial acordate.

Republica Socialistă România a încheiat pînă în prezent convenţii în acest domeniu cu : Marea Britanie (1976), Republica Arabă Egipt (1976), Austria (1976), Franţa (1976), Italia (1977), Republica Islamică Pakistan (1978), Uniunea Economică Belgo-Luxemburgheză (1978), Sudan (1978), Gabon (1979), Republica Federală Germania (1979), fiind în curs de negociere încheierea unor asemenea convenţii cu multe alte state.

Convenţiile încheiate de ţara noastră în domeniul promovării şi garantării investiţiilor se caracterizează prin următoarele principii şi trăsături mai importante :

— Angajamentul fiecărei părţi de a încuraja pe teritoriul său investiţiile de capital efectuate de investitori ai celeilalte părţi, precum şi de a admite aceste investiţii, în conformitate cu legislaţia sa ;

— Obligativitatea părţilor de a asigura ca exercitarea drepturilor recunoscute prin convenţii să nu fie împiedicată prin măsuri care ar fi restrictive sau discriminatorii în raport cu ceilalţi investitori străini. Se recunoaşte, în acest mod, acordarea reciprocă a regimului naţiunii cele mai favorizate în domeniul investiţiilor de capital, bineînţeles indiferent dacă un asemenea tratament ar fi acordat pe baza unei norme naţionale ori pe calea unei obligaţii asumate prin alte convenţii internaţionale. Totuşi, astfel cum s-a stipulat şi în mod expres în unele convenţii, acest regim nu se va extinde la privilegiile pe care o parte contractantă le acordă investitorilor unui stat terţ, în virtutea participării sau asocierii sale la o uniune economică, uniune vamală, piaţă comună, zonă de liber schimb sau o organizaţie economică regională ;

— Garantarea liberului transfer al capitalului investitorilor străini, beneficiilor derivînd din acesta şi, în caz de lichidare sau înstrăinare, al produsului lichidării sau înstrăinării, după îndeplinirea procedurilor legale în vigoare în ţara pe teritoriul căruia este realizată investiţia, ca şi a altor obligaţii ce rezultă din documentele de aprobare a investiţiei. Transferul se face în valuta utilizată pentru realizarea investiţiei sau într-o altă valută convertibilă convenită ;

— Investiţiile de capital efectuate de investitorii unei părţi pe teritoriul celeilalte părţi nu vor putea fi expropriate sau supuse altor măsuri cu efect similar decît în interes public, şi contra unei despăgubiri potrivit unei proceduri legale adecvate. Despăgubirea trebuie să corespundă investiţiei la data exproprierii, să fie efectiv realizabilă, liber transferabilă şi plătită fără întîrziere.

În ceea ce priveşte cuantumul despăgubirii, în unele convenţii s-a prevăzut că acesta poate fi supus revizuirii printr-o procedură legală adecvată, în alte convenţii stipulîndu-se expres posibilitatea reevaluării sale de către un tribunal competent din ţara unde a fost efectuată investiţia. Important de reţinut este faptul că ţara noastră a acceptat întotdeauna prin asemenea convenţii posibilitatea de reexaminare de către instanţele judecătoreşti numai a cuantumului despăgubirii, iar nu şi a legalităţii exproprierii, astfel cum se stipulează uzual în convenţiile statelor occidentale. Potrivit principiilor constituţionale ale ţării noastre, măsurile de expropriere — care întotdeauna se aprobă prin decret al Consiliului de Stat ori decret prezidenţial — sînt acte ale organelor supreme ale puterii de stat, legalitatea lor neputînd fi examinată de către instanţele judecătoreşti. Conform sistemului nostru de drept, organele judecătoreşti pot judeca cererile unei persoane vătămate în drepturile lor prin acte administrative, putînd să se pronunţe în condiţiile legii şi asupra legalităţii acestor acte (art. 103 din Constituţie, Legea nr. 1/1967 cu privire la judecarea de către tribunale a cererilor celor vătămaţi în drepturile lor prin acte administrative ilegale) ;

— Investitorii părţilor contractante ale căror investiţii au suferit pierderi pe teritoriul celeilalte părţi ca urmare a unui război sau altui conflict armat, unei revoluţii, unei stări de necesitate naţională von beneficia de la aceasta din urmă în ceea ce priveşte despăgubirile de un tratament nu mai puţin favorabil decît acela care este acordat investitorilor din terţe ţări. Sumele provenind din aceste despăgubiri sînt liber transferabile ;

— În cazul cînd una din părţi efectuează plăţi investitorilor săi în baza unei garanţii emise pentru o investiţie de capital realizată conform convenţiei, cealaltă parte este obligată să recunoască transmiterea drepturilor şi obligaţiilor investitorului asigurat părţii contractante care a efectuat aceste plăţi. Ne aflăm astfel în faţa unei aplicări a „principiului subrogării", cînd statul succese la drepturi şi obligaţii ale cetăţenilor săi, modalitate care asigură de această dată garantarea investitorilor prin statul de care aceştia aparţin. Dat fiind că statul se subrogă atît în drepturile cît şi în obligaţiile investitorilor săi, liberul transfer al sumelor în aceste cazuri trebuie să fie subordonat obligaţiei prealabile de plată a impozitelor şi taxelor care incumbă în mod legal investitorului ;

— Litigiile care pot apare în acest domeniu sînt supuse, de regulă, unor forme de soluţionare arbitrală. Astfel litigiile între un investitor şi partea contractantă pe teritoriul căreia s-a realizat investiţia cu privire la cuantumul despăgubirilor în cazuri de expropiere pot fi supuse pentru conciliere sau arbitraj Centrului internaţional pentru reglementarea diferendelor relative la investiţii creat prin Convenţia de la Washington din 18 martie 1965 (România a ratificat această Convenţie prin Decretul nr. 62/1975). O asemenea procedură nu poate fi antamată însă decît după epuizarea căilor de recurs interne ale ţării unde se efectuează investiţia. Orice alte diferende cu privire la interpretarea sau aplicarea convenţiilor în domeniul investiţiilor pot fi supuse de părţile contractante în cazul cînd nu este posibilă soluţionarea lor pe cale de negocieri directe, unor tribunale de arbitraj ad-hoc, care adoptă decizii pe baza prevederilor convenţiei în cauză, ale altor acorduri similare precum şi a principiilor şi normelor dreptului internaţional.

Faţă de proiectele nerealizate încă de adoptare a unei convenţii internaţionale multilaterale în acest domeniu, precum şi de condiţiile şi interesele specifice care se pot deosebi de la stat la stat, încheierea de convenţii bilaterale cu privire la promovarea şi garantarea investiţiilor apare a fi cea mai convenabilă.

Practica convenţională a ţării noastre în acest domeniu ca şi legislaţia naţională a Republicii Socialiste România, oferă, după cum se vede din cele prezentate mai sus, un sistem de protecţie adecvat atît pentru investitorii străini cît şi pentru unităţile române investitoare în străinătate, bazat pe principiile egalităţii şi avantajului reciproc, pe normele dreptului internaţional, de natură să stimuleze lărgirea continuă a cooperării economice cu toate ţările.

Dr. N. ANDRONE

contract economic

Cazuri de nulitate a contractului de furnizare

În dreptul nostru socialist, nulitatea nu mai constituie o stare organică a actului juridic, ci este concepută ca o sancţiune prin care se suprimă efectele care contrazic scopul dispoziţiei legale. În acest mod, sînt suprimate efectele care nesocotesc anumite prevederi legale, dar sînt lăsate neatinse celelalte efecte ale actului juridic care sînt în concordanţă cu legea.

Expresie a acestei concepţii, în raporturile dintre unităţile socialiste de regulă nulitatea este parţială ; nulitatea totală intervine numai în acele situaţii în care, clauzele contractului fiind contrare legii, nu se mai pune problema încheierii unui nou contract.

În practica arbitrală, s-a pus problema de a şti dacă, în situaţia în care părţile au stabilit obiectul tranzacţiei lor nesocotind prevederile actului de planificare, contractul respectiv poate să constituie un temei legal pentru antrenarea răspunderii furnizorului privind nelivrarea produselor către beneficiar.

Avînd a se pronunţa asupra acţiunii arbitrale a beneficiarului-reclamant, care a solicitat obligarea furnizorului-pîrît la plata de penalităţi pentru nelivrarea unor pompe pînă la finele anului de plan, Arbitrajul de stat al municipiului Bucureşti a respins acţiunea introdusă, cu motivarea că părţile au încheiat contractul de furnizare cu nesocotirea elementelor obligatorii ale actului de planificare.

Soluţia a fost desfiinţată prin Decizia P.A.S. din 30 aprilie 1979.

În exercitarea dreptului de control, s-a reţinut că, într-adevăr, în cazul contractului încheiat pe baza unui act de planificare, unităţile contractante sînt ţinute să stabilească clauzele contractului în strictă concordanţă cu elementele esenţiale ale sarcinii de plan aprobate prin repartiţie.

Dar, potrivit art. 25 din Legea nr. 5/1954, Arbitrajul de stat va înlătura, modifica sau înlocui clauzele contractuale găsite în neconcordanţă cu legile sau alte dispoziţii cu caracter normativ. Numai dacă adaptarea vreunui contract, potrivit prevederilor alineatului precedent, va fi cu neputinţă a se face, Arbitrajul de stat va constata nulitatea întregului contract.

Tot astfel, în virtutea art. 11 din Legea contractelor economice nr. 71/1969, clauzele prin care se încalcă prevederile legale sînt nule, urmînd a fi înlocuite cu prevederi corespunzătoare legii ; contractul va fi în întregime nul numai dacă înlocuirea clauzei nule nu va fi posibilă[1].

Din economia dispoziţiilor legale mai sus-reproduse — se reţine în decizia pre-citată — rezultă că nulitatea totală intervine numai cînd nu este posibilă constatarea nulităţii parţiale. În situaţia în care părţile au încheiat contractul de furnizare nesocotind, total sau parţial, elementele stabilite prin actul de planificare, nu intervine, aşadar, în mod automat nulitatea întregului contract.

Soluţia îşi găseşte motivarea în faptul că prevederile actului de planificare fac parte de drept din contract. În măsura în care contractul cuprinde clauze contrare elementelor stabilite prin repartiţie, respectivele clauze sînt nule şi se înlocuiesc de drept cu prevederile actului de planificare.

Drept urmare, s-a dispus rearbitrarea litigiului pentru ca Arbitrajul să analizeze răspunderea furnizorului-pîrît pentru nelivrarea pompelor care, potrivit repartiţiei ce face parte de drept din contract, trebuiau furnizate beneficiarului-reclamant la termenele prevăzute în contract.

Soluţia pronunţată este menită să sporească răspunderea unităţilor socialiste pentru îndeplinirea prevederilor înscrise în planul naţional unic de dezvoltare economico-socială şi întărirea disciplinei contractuale.

dr. Mircea MIHAIL

---

[1] Prevederile art. 11 din Legea nr. 71/1969 sînt reiterate în cuprinsul art. 23 din Legea nr. 3 din 14 iulie 1979 pentru modificarea şi completarea Legii contractelor economice, nr. 71/1969.

Livrarea utilajelor destinate investiţiilor

Legea finanţelor nr. 9/1972, în forma sa modificată şi completată prin Legea nr. 2/1979, prevede o serie de dispoziţii ce interesează în mod nemijlocit activitatea care se desfăşoară în unităţile socialiste pentru realizarea obiectivelor de investiţii.

Astfel, potrivit art. 96 din menţionata lege, „sînt interzise angajarea de cheltuieli, contractarea de lucrări ori de livrări pentru investiţii, înainte de includerea lor în planul naţional unic de dezvoltare economico-socială şi de aprobare a documentaţiei tehnico-economice, potrivit legii, precum şi începerea de lucrări înainte ca organele bancare să se fi pronunţat asupra legalităţii acestor cheltuieli, în afară de cazurile în care prin dispoziţiile legale se prevede altfel".

Se observă că textul anterior (art. 97 din Legea nr. 9/1972 — forma iniţială) a fost completat prin Legea nr. 2/1979 prin menţionarea expresă a interdicţiei de a se contracta atît livrările de produse, cît şi executările de lucrări înainte de includerea lor în plan şi de aprobarea documentaţiei tehnico-economice.

Completarea la care ne referim este bine venită, întrucît atrage — cu şi mai multă pregnanţă — atenţia factorilor de decizie din unităţile socialiste asupra necesităţii respectării acestei reguli de bază în disciplina investiţiilor.

Soluţiile practicii arbitrale se înscriu pe linia promovării unor atitudini conforme cu exigenţele de mai sus. Astfel, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1332/1979 s-a reţinut că „sînt interzise contractarea şi angajarea de cheltuieli pentru investiţii înainte de aprobarea indicatorilor tehnico-economici sau, după caz, a documentaţiei tehnico-economice a investiţiilor.

Ca atare, contractele de furnizare a utilajelor destinate investiţiilor sînt nule în lipsa aprobărilor menţionate, deoarece au fost încheiate cu nerespectarea dispoziţiilor normative la care s-a făcut referire".

Într-adevăr, nesocotirea interdicţiei de mai sus nu poate să aibă altă urmare, pe planul raporturilor contractuale dintre părţi, decît nulitatea.

Decizia la care ne-am referit, atrage, pe drept cuvînt, atenţia asupra faptului că — în ceea ce priveşte validitatea contractului de furnizare a utilajelor destinate investiţiilor — trebuie să se facă o distincţie între aprobarea investiţiei şi admiterea utilajelor la finanţare.

Astfel, admiterea utilajelor la finanţare constituie o operaţiune distinctă şi ulterioară aprobării investiţiei. Or, prevederile legale citate nu instituie nici o interdicţie în calea livrării utilajelor înainte de admiterea la finanţare.

„Ca atare — se arată în decizie — în măsura în care, la data livrării utilajelor, indicatorii tehnico-economici sau — după caz — documentaţia tehnico-economică era aprobată, unitatea beneficiară răspunde pentru întîrzierea în plata preţului datorită neadmiterii utilajelor la finanţare".

Este un aspect care merită să fie subliniat, deoarece organele din unităţile socialiste confundă frecvent cele două momente — al aprobării investiţiei şi al admiterii la finanţare — invocînd, fără temei, în justificarea întîrzierii în plata preţului utilajelor, data admiterii la finanţare.

Admiterea la finanţare se face la cererea şi stăruinţa unităţii beneficiare, în baza documentaţiei depuse la bancă şi a existenţei aprobării investiţiei.

Aşa fiind, întrucît admiterea la finanţare nu constituie o condiţie de validitate a contractului, unitatea beneficiară răspunde, în principiu, de consecinţele întîrzierii în plata preţului survenite ca urmare a neadmiterii utilajelor la finanţare.

O reglementare specială a fost introdusă în Legea nr. 9/1972, cu prilejul modificării şi completării ei, în ceea ce priveşte livrarea cu anticipaţie a utilajelor destinate investiţiilor.

Astfel, art. 97 din menţionata lege prevede următoarele :

„(1) Livrarea utilajelor, maşinilor şi instalaţiilor tehnologice, înainte de termenele contractuale, se poate face numai dacă furnizorul a obţinut acordul scris al unităţii beneficiare de investiţii, dat cu acordul băncii finanţatoare, prin care se atestă că achiziţionarea în devans a utilajelor este justificată economic, fiind asigurate condiţiile pentru montarea şi darea lor în exploatare înainte de termenele stabilite prin documentaţia tehnico-economică aprobată.

(2) În cazul în care furnizorul livrează anticipat utilajele, maşinile şi instalaţiile fără acordul prealabil al unităţii beneficiare, aceasta este obligată să refuze plata, pînă la termenul de livrare prevăzut în contract".

Din textul pe care l-am reprodus rezultă că utilajele destinate obiectivelor de investiţii se pot livra anticipat numai cu acordul unităţii beneficiare. Dar acest acord poate fi dat numai cu condiţia ca unitatea beneficiară, la rîndul său, să fi obţinut acordul băncii finanţatoare.

Rezultă deci, că în lipsa acordului băncii, unitatea beneficiară nu este îndreptăţită să-şi exprime acordul în privinţa livrării anticipate şi întrucît ar nesocoti această interdicţie, acordul său ar fi nul, fiind dat cu încălcarea unei dispoziţii normative imperative.

În grija de a asigura eficiența livrărilor de utilaje, legiuitorul a reglementat și situația care se produce atunci cînd unitatea furnizoare procedează la livrarea anticipată a utilajelor fără să obțină acordul prealabil al unității beneficiare. Și în această situație, prevede legea, unitatea beneficiară este obligată să refuze plata, pînă cînd ajunge la scadență termenul de livrare prevăzut în contract. Cu alte cuvinte, nu se admite nici acceptarea tacită a livrărilor făcute cu anticipație. Utilajele astfel livrate nu vor trece în administrarea directă sau în proprietatea unității beneficiare decît la ajungerea termenului de livrare la scadență. Pînă atunci, unitățile furnizoare nu vor obține prețul aferent utilajelor livrate.

I. ICZKOVITS

financiar

Angajament de plată și învoiala de plată

Unii cititori au cerut lămuriri cu privire la angajamentul de plată și învoiala de plată, în ce condiții se folosesc și care sînt deosebirile dintre ele.

● **Angajamentul de plată.** Instituit în baza Decretului nr. 145/1960, angajamentul de plată a constituit la început un titlu executor rezervat numai pentru recuperarea mai rapidă și mai lesnicioasă a pagubelor din gestiune. Legea nr. 22/1969 menține acest caracter limitat, considerînd în continuare, prin art. 32, că angajamentul de plată poate fi luat numai pentru acoperirea pagubelor provenite din gestiune, indiferent dacă cel în cauză are calitatea de gestionar sau îndeplinește o altă funcție dar este ținut răspunzător — potrivit art. 27-30 inclusiv din acest act normativ — pentru o pagubă derivînd exclusiv din gestionarea bunurilor sau valorilor.

Art. 107, alin. 2 din Codul muncii extinde aria de aplicabilitate a angajamentului de plată considerînd că poate fi asumat pentru orice fel de pagubă adusă unității.

Prevederea citată stabilind că „pentru acoperirea pagubelor aduse unității, precum și pentru restituirea sumelor sau plata contravalorii bunurilor ce nu mai pot fi restituite în natură, ori a serviciilor nedatorate, cel în cauză poate să-și ia un angajament de plată în scris, care constituie titlu executoriu", deși extinde aria de aplicabilitate asupra oricăror pagube — nu numai a celor din gestiune — totuși menține caracterul său limitat cu privire la persoanele ce-l pot asuma. Într-adevăr, Codul muncii reglementînd în capitolul III răspunderea disciplinară și răspunderea materială, este evident că instituie angajamentul de plată numai pentru pagubele generate în cadrul raporturilor de muncă, și deci nu poate fi asumat decît de o persoană autoare a pagubei, încadrată în baza unui contract de muncă încheiat cu unitatea prejudiciată.

Angajamentul de plată nu poate fi asumat de o altă persoană, ci numai de aceea care este autoare a pagubei și se află în raporturi de muncă cu unitatea creditoare.

Întrucît poate fi asumat — așa cum am arătat — numai pentru pagube provocate în cadrul raporturilor de muncă în baza contractului de muncă, la stabilirea valorii pagubei nu se vor include foloasele nerealizate de unitate (art. 103, alin. 2 din Codul muncii). Altfel spus, în cuprinsul valorii pagubei pentru care se asumă angajamentul de plată nu se va cuprinde dobînda. Și adăugăm — chiar dacă reținerile din retribuție nu au loc în mod continuu, lună de lună, sau sînt inegale — sumele incluse în angajamentul de plată nu produc dobîndă. (În acest sens Plen Tribunal Suprem decizia de îndrumare nr. 1/1976).

Pentru plata sumelor ce fac obiectul angajamentului de plată unitatea nu are dreptul să ia măsuri asiguratorii, întrucît executarea creanței are loc — atît timp cît debitorul emitent este încadrat în muncă — numai prin rețineri din retribuție. Aceasta rezultă din dispozițiile art. 109 din Codul muncii. De la regula de mai sus, potrivit art. 33 din Legea nr. 22/1969, există o singură excepție cu privire la pagubele cauzate în gestiune. Pentru aceste pagube chiar dacă debitorul își asumă un angajament de plată în scris, în cazul în care valoarea prejudiciului excede cuantumul garanției în numerar, unitatea socialistă creditoare este obligată a lua măsuri de asigurare.

În sfîrșit, angajamentul de plată poate fi contestat la organul de jurisdicție a muncii, potrivit prevederilor exprese din art. 32, alin. 2 din Legea nr. 22/1969, și art. 110 din Codul muncii.

Din cele de mai sus rezultă că angajamentul de plată în scris reprezintă un act unilateral de voință ce emană numai de la persoane autoare a unor pagube ce se află în raporturi de muncă cu unitatea prejudiciată, putînd fi asumat numai pentru pagubele efectiv produse, cu excluderea dobînzii, fiind susceptibil de a fi contestat de către emitent, unitatea neputînd proceda, de regulă, la luarea unor măsuri asiguratorii.

● **Invoiala de plată** luată în scris, este reglementată de H.C.M. nr. 792/1960 (modificată și republicată în 1969) fiind — așa cum arată și denumirea sa — un act multilateral, o convenție în care este implicată voința datornicului, a unității socialiste creditoare și a organului ierarhic superior (art. 61 alin. 2). Aceasta este prima deosebire față de angajamentul de plată care, fiind un act unilateral, implică numai voința emitentului.

A doua deosebire constă în faptul că învoiala de plată (în scris) poate fi asumată de persoane ce nu sînt încadrate la unitate, și deci pentru pagube ce nu-și au sorgintea în contractul de muncă. Învoiala de plată în scris poate fi asumată — potrivit art. 62 din hotărîrea citată — și de alte persoane decît cele debitoare, ceea ce nu este îngăduit în cazul angajamentului de plată.

În situația în care persoana în cauză nu plătește la termen ratele, sumele neachitate produc dobînzi, astfel cum prevede art. 63, alin. 2 din H.C.M. nr. 792/1960.

De asemenea, în toate cazurile — și aceasta constituie încă o trăsătură deosebită față de angajamentul de plată — pentru garantarea plății integrale a datoriei, prevăzută în învoiala de plată, unitatea creditoare este obligată să ia măsuri asiguratorii (art. 61, alin. final din hotărîre).

În fine, spre deosebire de angajamentul de plată, învoiala de plată luată în scris nu poate fi atacată de către cel ce și-a asumat plata creanței. Ea are caracterul unei tranzacții definitive, fiind considerată, prin efectul legii, un titlu executor.

Rezumînd deci, spre deosebire de angajamentul de plată, învoiala de plată constituie un act multilateral prin care persoane străine de unitate, care pot să fie sau nu autoare ale pagubelor, își asumă anumite obligații de plată definitive și irevocabile pentru garantarea cărora unitatea este datoare a lua măsuri asiguratorii și care, dacă nu sînt respectate la termen produc dobînzi.

Asemănările sînt următoarele :

— ambele reprezintă titluri executorii, prin efectul legii ;

— creditoare nu poate fi decît o unitate socialistă prejudiciată ;

— executarea obligațiilor se face în rate.

În cele de mai sus își vor afla răspunsul la întrebările adresate redacției tov. **Eugen Vasiliu, revizor-contabil București** și tov. **Roman Ioan, economist Vaslui.**

dr. C. JORNESCU

asigurări

Asigurarea facultativă de răspundere civilă a propriilor conducători auto ai organizațiilor socialiste

În condițiile creșterii continue a parcului de autovehicule și a intensificării circulației pe drumurile publice a apărut necesitatea protejării, pe de o parte, a victimelor accidentelor de circulație (prin repararea cu promptitudine a prejudiciilor suferite de acestea) iar, pe de altă parte, a intereselor materiale ale deținătorilor de autovehicule. După cum este cunoscut, pentru rezolvarea acestei probleme de larg interes social, prin „Decretul nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat", devenit Legea nr. 19/1972, s-a introdus asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă pentru pagubele produse prin accidente de autovehicule, în care sînt cuprinși toți deținătorii — persoane fizice și persoane juridice — de autovehicule, înmatriculate în țara noastră, cu o capacitate cilindrică de peste 69 cm³, precum și persoanele străine care circulă cu autovehicule înmatriculate în străinătate dar care nu au documente de asigurare internaționale cu valabilitate pe teritoriul țării noastre.

În baza acestei asigurări, Administrația Asigurărilor de Stat acordă despăgubiri pentru prejudiciile de care asiguraților răspund în baza legii, față de terțe persoane păgubite prin accidente de autovehicule care au loc pe teritoriul R.S. România, respectiv pentru sumele pe care asigurații sînt obligați să le plătească cu titlu de desdăunare și cheltuieli de judecată sau de arbitrare, persoanelor păgubite prin vătămări corporale sau deces, precum și prin avarierea ori distrugerea unor bunuri.

În conformitate cu prevederile art. 45 din Decretul nr. 471/1971, organizațiile socialiste recuperează despăgubirile plătite de Administrația Asigurărilor de Stat în cadrul asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto, de la proprii lor conducători auto răspunzători de producerea pagubelor, recuperarea făcîndu-se, în cazul personalului muncitor potrivit legislației muncii — prin rețineri din retribuțiile lunare efectuate de către unitățile la care aceștia sînt încadrați —, iar în cazul militarilor sau membrilor organizațiilor cooperatiste potrivit cu dispozițiile legilor specifice acestor sectoare.

La solicitarea unor conducători precum și a unor organizații socialiste, s-a aprobat introducerea asigurării facultative de răspundere civilă a propriilor conducători auto ai organizațiilor socialiste, pentru pagubele produse prin accidente cu autovehiculele aparținînd acestor organizații (condițiile speciale nr. 36/1976). Prin proprii conducători auto ai organizațiilor socialiste care pot contracta această asigurare se înțelege: persoanele încadrate în funcția de conducător auto la organizațiile socialiste (șofer ajutor de șofer, conducător motociclu, conducător de tractoare, șofer-taxator, șofer-primitor și distribuitor gestionar și alte funcții similare); persoanele încadrate în alte funcții decît aceea de conducător auto, dar care au, printre sarcinile permanente de serviciu, stabilite prin dispoziții ale conducerilor organizațiilor socialiste unde sînt încadrați, și pe aceea de a conduce autovehiculele aparținînd organizațiilor socialiste respective; militarii sau membrii cooperatori care îndeplinesc funcția de conducător auto ca principală sarcină de serviciu, sau care au printre sarcinile permanente de serviciu, stabilite prin dispoziții ale conducerilor unităților respective, și pe aceea de a conduce autovehiculele acestora.

În baza acestei asigurări, conducătorul auto care a contractat o astfel de asigurare, în cazul în care, conducînd un autovehicul aparținînd organizației socialiste a produs din vina sa un accident auto provocînd pagube unui terț, nu va mai fi obligat să restituie despăgubirea pe care ADAS a plătit-o terțului păgubit, în contul organizației socialiste asigurate deținătoare a autovehiculului cu care s-a produs accidentul.

Cum pagubele produse din asemenea accidente sînt adesea de valori însemnate, ceea ce creează dificultăți atît conducătorilor auto în cauză, care urmează a suporta despăgubirile plătite, cît și organizațiilor unde aceștia lucrează întrucît prin constituirea unor posturi de debitori le revin obligații în ceea ce privește urmărirea, în timp îndelungat, prin rețineri din retribuție, a sumelor respective, prin asigurarea facultativă introdusă s-a urmărit și eliminarea acestor dificultăți.

Asigurarea se poate încheia pe o perioadă de un an — costul asigurării fiind de 125 lei pentru toate felurile de autovehicule, cu excepția motociclurilor la care prima este de 28 lei — sau de 6 luni — costul asigurării fiind de 70 lei pentru toate felurile de autovehicule, cu excepția motociclurilor la care prima este de 16 lei.

La asigurările încheiate pe o perioadă de un an, la cererea asiguratului, plata primelor poate fi stabilită în două rate subanuale plătibile anticipat, la scadențele prevăzute în contractul de asigurare astfel : rata I 65 lei, de plată la încheierea asigurării, iar rata a II-a 60 lei, de plată la patru luni de la începutul asigurării.

Avînd în vedere avantajele acestei asigurări, îndeosebi datorită protecției ce se acordă și costului accesibil al acesteia, este deosebit de util ca toți conducătorii auto profesioniști să încheie asigurarea respectivă ca o măsură de protecție atît în interesul social cît și al fiecărui conducător auto în parte pe timpul în care își exercită atribuțiile de serviciu.

Eugenia DUMITRU

Întrebări și răspunsuri

● **ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ MÎRȘA (Sibiu)** solicită unele lămuriri în legătură cu partea care este îndreptățită și obligată să formuleze reclamație administrativă în condițiile Convenției S.M.G.S.

Este evident că acest drept revine numai părților din contractul de transport. Deci, interesează, sub acest aspect, unitatea care apare ca expeditor în scrisoarea de trăsură în trafic internațional, iar nu unitatea producătoare care, din dispoziția unității expeditoare, a încărcat produsele în mijlocul de transport. Ca atare, unitatea care figurează ca expeditor în scrisoarea de trăsură și nu unitatea care a efectuat operațiunile de încărcare, are obligația să introducă reclamația administrativă.

Dreptul de a reclama poate fi cesionat. În urma cesiunii, obligația de a introduce reclamația administrativă se transmite asupra unității în favoarea căreia s-a făcut cesiunea cu condiția ca aceasta — cesiunea — să fie acceptată și să se fi transmis unității respective actele necesare pentru susținerea reclamației, printre care și scrisoarea de trăsură în trafic internațional.

● **VALERIA PÎRLEA, comuna Panet, județul Mureș.** Față de faptul că printr-o hotărîre judecătorească vi s-au încredințat cele două fetițe spre creștere și îngrijire în măsura în care îndepliniți condițiile prevăzute de Decretul nr. 246/1977 puteți solicita alocația de stat pentru copii, chiar și în situația că nu sînteți divorțată de soțul dv.

● **DUMITRU LĂCĂTUȘU, Piatra Neamț** — Funcțiile de tehnician normator și tehnician principal normator sînt funcții tehnice și nu se includ

în vechimea în specialitate economică. Din relatările dv. rezultă că n-aveți vechimea minimă necesară de 3 ani în specialitate economică pentru a putea fi încadrat ca economist principal.

● **I. DANELIUC (București)** se interesează în legătură cu răspunderea contractuală a unității socialiste care, în mod nejustificat întîrzie achitarea valorii produselor importate în condiții de comision.

Pentru neachitarea comisionului propriu zis, se datorează penalitățile prevăzute de art. 47 pct. 5 din Legea nr. 71/1969, care în art. 80 prevede că întîrzierea în efectuarea plății comisionului se penalizează potrivit reglementărilor legale referitoare la neplata prețului.

Aferent valorii produselor importate, se datorează dobînda legală de 6% pe an, prevăzută de art. 1 din Decretul nr. 311/1954.

De asemenea, unitățile beneficiare răspund cu daune în măsura în care penalitățile și dobînzile nu acoperă prejudiciul încercat de întreprinderile de comerț exterior datorită întîrzierii în achitarea valorii produselor importate în condiții de comision.

● **G. HOSSU (București)** solicită unele lămuriri în legătură cu momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție în cazul viciilor ascunse.

Regula în materie este că termenul la care vă referiți începe să curgă de la data descoperirii viciilor. Este lipsită de temei opinia potrivit căreia prescripția ar începe să curgă abia de la finele perioadei de garanție.

Încercările de înlăturare a defecțiunilor care au determinat apariția viciilor ascunse nu modifică momentul începerii curgerii termenului de prescripție. Ele pot constitui motiv de repunere în termen în condițiile în care se constată, conform art. 19 din Decretul nr. 167/1958, existența unor împrejurări care justifică în mod temeinic depășirea termenului de prescripție.

● **R. NICOLAEVICI (Timiș)** se interesează de condițiile în care comanda urmată de confirmare are semnificația încheierii contractului economic în forma prevăzută de art. 24 din Legea nr. 71/1969.

Confirmarea emisă în termenul legal (30 zile), trebuie să cuprindă acordul unității furnizoare asupra tuturor elementelor comenzii. Lipsa unui asemenea acord total împiedică formarea raportului contractual și impune emiterea, de către unitatea furnizoare, a unui proiect de cotract.

● **R. COLCEAG (Galați)** solicită lămuriri cu privire la termenul de introducere a cererilor de rearbitrare.

Acest termen este de 30 zile, conform art. 31 din Legea nr. 5/1954 și începe să curgă de la pronunțarea hotărîrii, iar nu de la data comunicării.

În conformitate cu art. 32 din aceiași lege, primul arbitru de stat și arbitrii de stat șefi exercită din oficiu controlul asupra hotărîrilor arbitrale în termen de 3 luni de la pronunțarea lor.

Ca atare, o cerere de rearbitrare introdusă după 30 zile de la pronunțarea hotărîrii, dar în cadrul termenului de 3 luni amintit constituie o sesizare în vederea exercitării dreptului de control din oficiu.

● **I. NEDELEANU (București)** întreabă dacă sînt aplicabile penalități unității de antrepriză care întîrzie achitarea contravalorii materialelor care i-au fost puse la dispoziție de către unitatea beneficiară în cadrul contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj.

Asemenea penalități nu sînt stabilite pe cale normativă ; astfel, ele se aplică numai în măsura în care părțile le-au fixat convențional. În lipsa clauzei penale convenționale, sînt incidente dispozițiile Decretului nr. 311/1954 prin care s-a stabilit dobînda legală de 6% pe an.

● **S. KAUNITZ (Cluj)** solicită lămuriri cu privire la termenul de prescripție aplicabil acțiunii prin care unitatea beneficiară solicită restituirea sumelor plătite în plus pentru o cantitate de gaze care, în realitate, nu i-a fost livrată.

Termenul de prescripție aplicabil, în această situație, este de 18 luni, prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

Nu se pot aplica prevederile art. 4 lit. 4 din decretul amintit, în speță nefiind vorba de o livrare cu lipsuri cantitative, ci de încasarea unor sume nedatorate ca urmare citirii eronate a aparatelor de măsură, respectiv a folosirii greșite a elementelor componente ale calculului. (Decizia P.A.S. nr. 394/1974).

● **C. HURMUZESCU (București)** întreabă dacă arbitrajul este îndreptățit să calculeze și să acorde penalitățile pentru refuzul nejustificat de plată a prețului pînă la momentul pronunțării hotărîrii, deși reclamanta le-a calculat numai pînă la data introducerii acțiunii, iar ulterior nu și-a majorat pretențiile.

Răspunsul care se impune este afirmativ.

Penalitățile la care vă referiți se datorează pînă la data achitării sumei care a fost refuzată la plată în mod nejustificat. Arbitrajul este obligat să-și exercite rolul activ și ca atare, poate acorda penalitățile pînă la data pronunțării, chiar dacă nu au fost cerute de către unitatea reclamantă.

● **Z. STOENESCU (București)** întreabă dacă este valabilă și produce efecte juridice clauza convenită de părți în contract că produsele se pot livra cu anticipație, unitatea beneficiară avînd obligația de a achita prețul în raport cu data primirii lor.

Răspunsul care se impune este negativ, deoarece, potrivit art. 40 lit. a din Legea nr. 71/1969, modificată și completată, acordul trebuie dat prealabil fiecărei livrări. Menționăm că în acest sens este și practica arbitrală anterioară modificării Legii contractelor economice.

● **C. BALAURE (Constanța)** se interesează de condițiile pe care trebuie să le îndeplinească sesizările făcute căii ferate pentru a fi reținute ca reclamație administrativă.

Sesizarea adresată căii ferate în legătură cu neeliberarea transportului la destinație constituie o reclamație administrativă și produce efecte proprii acesteia, chiar dacă nu este intitulată astfel, dar conține toate elementele necesare pentru identificarea transportului.

● **I. COLCERIU (Cluj)** solicită lămuriri în legătură cu prescrierea dreptului la penalitățile aferente nerestituirii în termen a ambalajelor.

Contrar susținerilor dv., termenul de prescripție prevăzut de art. 4 lit. b din Decretul nr. 167/1968 nu se împlinește în 6 luni de la data cînd obligația de restituire trebuia să fie îndeplinită.

Pentru fiecare zi de întîrziere în îndeplinirea acestei obligații se naște un drept distinct la penalități care se stinge printr-o prescripție deosebită. Astfel, dacă ambalajele trebuiau restituite la 30 ianuarie 1979 și au fost restituite la 30 septembrie 1979, prin acțiunea introdusă la 30 octombrie 1979 s-au valorificat în termen penalitățile pentru care dreptul la acțiune s-a născut între 30 aprilie și 29 septembrie 1979.

● **M. ADRIAN (Brașov)** solicită lămuriri cu privire la termenul în care unitățile socialiste creditoare pot obține executarea hotărîrilor arbitrale prin decontare bancară.

Acest termen este de 1 an.

În cazul depășirii termenului, partea interesată se poate adresa arbitrajului cu o cerere de repunere în termen care va fi admisă — și deci, se va trece la executarea hotărîrii — numai dacă sînt întrunite condițiile prevăzute de art. 19 din Decretul nr. 167/1958.

● **C. PLĂMĂDEALĂ (Vrancea)** se interesează de condițiile în care unitățile furnizoare trebuie să procedeze la expedierea produselor contractate.

Unităților menționate le revine obligația de a utiliza, cu ocazia expedierii produselor, mijloacele de transport cele mai economicoase.

În acest sens, ele au îndatorirea de a expedia produsele pe calea ferată, fie în cantități vagonabile, fie în cantități nevagonabile, prin livrări în vagon comun sau prin coletărie.

Unitățile furnizoare vor folosi alte mijloace de transport numai în măsura în care natura produselor ori alte împrejurări impun acest lucru. Alegerea mijocului de transport trebuie reglementată prin clauze contractuale.

H. M.

ÎNTREPRINDEREA
„INDEPENDENȚA"-SIBIU
Str. Karl Marx, 33
Telefon 34100, int. 150 ; telex : 49275

Profile ușoare și mijlocii

— Bd. 50×3,5 OLC 55 X kg. 3062
— Idem 65×3,5 OLC 55 X kg. 1787
— Idem 70×4 OL 37.2 K kg. 2030
— Idem 80×3 OLC 55.X kg. 173
— Idem 80×4 OL 37.1 kg. 2424
— Idem 100×6 OL 37.1 K kg. 537
— Idem 35×3,5 OLC 55. X kg. 3535
— Cornier 40×32×2 OL 37.1 kg. 907
— Idem 40×32×3 OL 37.1 kg. 1499
— Idem 45×45×4 OL 37.1 kg. 1622
— Idem 50×50×7 OL 37.2K kg. 173
— Idem 50×50×7 OL 37.3K kg. 451
— ∅ 10 Rul 2 kg. 350
— ∅ 12 Arc 4 kg. 204
— ∅ 20 30 MOCN 20 kg. 356
— ∅ 22 Arc 1 kg. 700
— ∅ 23 50.VC.11 kg. 500
— ∅ 24 40.C.10 kg. 264
— ∅ 30 Arc 1 (60 Si 15 a) kg. 2968
— Lat 20×10 13 CN 30 kg. 124
— Lat 25×10 18 MC 10 kg. 623
— Idem 25×12 13 CN 30 kg. 1117
— Idem 40×10 41 MOC 11 kg. 632
— Idem 70×8 Arc 8 kg. 1099
— Idem 160×16 OL 37.3K kg. 3648

Profile grele carbon

— ∅ 350 K.5 kg. 643
— Cornier 140×140×15 OL 37.2 kg. 815
— Idem 150×100×14 OL 37.1 kg. 388
— Pătrat 180×180 50 VC 11 kg. 366
— Idem 350×350 41 CN 12 kg. 308

Profile inoxidabile și aliate

— Oțel rot. ∅ 16 kg. 500
— Patr. 25×25 kg. 276
— Bd. 50×3 kg. 3608
— Rot. ∅ 20 kg. 5000
— Patr. 14×14 kg. 350
— Rot. ∅ 32 kg. 300
— Idem ∅ 36 kg. 26
— Idem ∅ 36 kg. 510
— Idem ∅ 42 kg. 225
— Idem ∅ 45 kg. 160
— Idem ∅ 48 kg. 188
— Idem ∅ 48 kg. 218
— Idem∅ 50 kg. 1012
— Idem ∅ 55 kg. 487
— Idem ∅ 56 kg. 2191
— Idem ∅ 56 kg. 729
— Idem ∅ 65 kg. 2400
— Idem ∅ 70 kg. 462
— Idem ∅ 70 kg. 1001
— Idem ∅ 75 kg. 208
— Idem ∅ 80 kg. 1680
— Patr. 35×35 kg. 873
— Idem 50×50 kg. 385
— Idem 50×50 kg. 422
— Idem 50×50 kg. 115
— Idem 50×50 kg. 205
— Idem 60×60 kg. 480
— Idem 60×60 kg. 480
— Idem 80×80 kg. 400
— Bd. 90×14 kg. 285
— Rot. ∅ 85 kg. 593
— Idem ∅ 90 kg. 1570
— Idem ∅ 90 kg. 1693
— Idem ∅ 90 kg. 2508
— Idem ∅ 100 kg. 175
— Idem ∅ 100 kg. 480
— Idem ∅ 120 kg. 133
— Idem ∅ 130 kg. 450
— Idem ∅ 130 kg. 133
— Idem ∅ 130 kg. 118
— Idem ∅ 130 kg. 202
— Idem ∅ 150 kg. 550
— Idem ∅ 160 kg. 1610
— Idem ∅ 200 kg. 181
— Patr. 100×100 kg. 212
— Idem 130×130 kg. 817
— Idem 150×150 kg. 560
— Idem 250×250 kg. 3880
— Idem 300×300 kg. 3390
— Idem 200×200 kg. 232
— Idem 250×250 kg. 1496
— Idem 300×300 kg. 253
— Idem 300×300 kg. 2934

Oțel carbon de scule

— 50×50 Stas 334 OSL—1 kg. 2847
— 60×60 Stas 334 OSL—1 kg. 3229
— 140×50 W 2842 kg. 217,5
— 160×60 W 2842 kg. 173,5
— ∅ 16 R 18 M Gost kg. 65,44
— ∅ 55 W 3255 kg. 93,24
— 10×6 W 3355 kg. 239
— Tb Sc 2,5 W 3316 kg. 50
— ∅ 27 OSC 7 kg. 13800
— ∅ 27 OSC 7 recopt kg. 590
— Pătr. 50 OSL 1 kg. 2847
— Idem 60 OSC 1 kg. 3229,8
— ∅ 14 5 HV 2.S Gost kg. 24,3
— ∅ 14 Tenax NB-AN kg. 20
— ∅ 25 Poldy Stabil kg. 57,1
— 140×40 Poldy Tenax kg. 170

Tablă inoxidabilă și aliată

— Tb. 0,5 kg. 300
— Idem 1,2 kg. 520
— Idem 1,2 kg. 805
— Idem 1,5 kg. 3649
— Idem 3 kg. 1141
— Idem 3 kg. 290
— Idem 4 kg. 390
— Idem 4 kg. 507
— Idem 4 kg. 256
— Idem 4 kg. 390
— Idem 5 kg. 1599
— Idem 5 kg. 854
— Idem 6 kg. 363
— Idem 6 kg. 479
— Idem 8 kg. 395
— Idem 8 kg. 512
— Idem 10 kg. 1545
— Idem 10 kg. 152
— Idem 10 kg. 931
— Idem 12 kg. 2517
— Idem 12 kg. 4234
— Idem 12 kg. 1089
— Idem 12 kg. 866
— Idem 14 kg. 516
— Idem 15 kg. 928
— Idem 15 kg. 1070
— Idem 16 kg. 795
— Idem 16 kg. 577
— Idem 16 kg. 1808
— Idem 20 kg. 1920
— Idem 20 kg. 3129
— Idem 22 kg. 524
— Idem 24 kg. 235
— Idem 25 kg. 214
— Idem 25 kg. 3658
— Idem 30 kg. 1490
— Idem 34 kg. 1249
— Idem 30 kg. 3400
— Idem 50 kg. 7077
— Idem 55 kg. 870
— Idem 60 kg. 2581
— Tb. PL. 30+3 17 Mn 4+4541 kg. 11780
— Idem 30+2 17 Mu 4+4541 kg. 5930

Laminate alamă

— Tv. Am 63 1/2T ∅ 35×5 kg. 2121
— Idem 60 1/2T ∅ 35×5 kg. 3141
— Idem MS 71 F 33 ∅ 20×2 kg. 383
— Idem Am 58 1/2T 25×1 kg. 107
— Idem 63 1/2T ∅ 60×3 kg. 160
— Idem SOMSA ∅ 19×1 kg. 260

Laminate aluminiu

— Bare rot. AlMg 2,5 ∅ 175 kg. 360
— Tb. AlMg 3—6 mm kg. 1921
— Idem 2,5—30 mm kg. 250
— Tv. Al 99,5 ∅ 30×5 kg. 290

Laminate cupru

— Tb. 14 mm Cu 9 kg. 110
— Idem 2 mm CuS 1/2T kg. 500
— Idem 4 mm CuS 1/2T kg. 400
— Idem 60 mmCuSM kg. 400
— Bare ∅ 6 APC 64 kg. 8,7
— Idem exg. 17 CuS 1/2T kg. 48,00

Laminate plumb

— Tv. ∅ 28×4 Pb 3 kg. 1666 00
— Tv. ∅ 21×4 Pb 3 kg. 623 00
— Tb. 4 mm Pb 3 kg. 553 00

Laminate de bronz

— Tb. Bz FF 0,8 mm kg. 53,0

Bare trase carbon și aliat

— T. Rot. 2 OLC 35 kg. 500
— Idem 2,5 OL 50.1K kg. 200
— Idem 3 OLC 45 kg. 99
— T. Hex. 4 OL 50.1K kg. 206
— Idem 5 OLC 15 kg. 60
— Idem 6 OLC 25 kg. 71
— Idem 6 OL 50.1K kg. 145
— 36 OLC 15 kg. 219
— T. Rot. 4.5 41 MOC 11 kg. 57
— Idem 13 13 CN 35 kg. 96
— Idem 25 18 MC 10 kg. 253
— Idem 28 W 7362 kg. 622
— Idem 38 18 MC 10 kg. 107
— T. Hex. 36 41 MOC 11 kg. 496
— BT. 22.5×1,7 W 5732 kg. 37
— Lat 40×10 41 MOC 11 kg. 632

OFERTE

Țevi construcții

— 8×1,5 ST. 35 8. II DIN kg. 380,8
— 10×1,5 OLT 55 kg. 1984,4
— 10,2×1,5 ST. 35.8.II kg. 77,9
— 13×2 OLT 35 kg. 680,300
— 13,5×2 St. 35 kg. 460,2
— 13,5×2,9 St. 35 kg. 810,8
— 15×1,5 OLT 35 K.II kg. 306,799
— 16×1,5 OLT 35 K.II kg. 200
— 16,1×1,98 OLT 35 kg. 11540,400
— 18×1,5 St. 35 GBR kg. 2083,900
— 18×2 St. 35 kg. 1000
— 18×3 OLT 45 K kg. 765,600
— 18×3,5 OLT 45 K kg. 398
— 20×2 OLT 35 K kg. 3591
— 25×2,5 OLT 35 K kg. 3374
— 25×2,5 OLT 35 R kg. 921,400
— 25×4 OLT 35 K II kg. 1989,900
— 25×5 OLT 35 K II kg. 600
— 28×2 St. 35 GB Gost kg. 1024,800
— 28×7 OLT 35 kg. 2000
— 30×2 OLT 35 kg. 5074
— 31,8×26 St. 35 kg. 700
— 32×5 OLT 35 K.II kg. 2000
— 35×2,5 OLT 45 kg. 429,400
— 28×4,5 OLT 35 kg. 602,30
— 38×2 OLT 35 kg. 284,500
— 38×2,5 OLT 35 kg. 325,700
— 38×3 OLT 45 K.II kg. 300
— 40×2 OLT 35 K.II kg. 500
— 40×3 OLT 35 kg. 4000
— 40×4 OLT 45 kg. 980,900
— 44,5×4 OLT 35 K.II kg. 279,200
— 45×2,5 OLT 35 kg. 375,700
— 45×4 OLT 35.K kg. 898,680
— 45×6 OLT 45 kg. 1000
— 48×5 OLT 45 kg. 1640,600
— 48×5,5 OLT 45 kg. 387
— 50× 4 OLT 45 kg. 1964
— 51×2,9 St. 35 DIN kg. 106
— 54×10 OLT 35 kg. 400
— 57×3 OLT 35 R kg. 114,200
— 57×5 OLT 45 K kg. 714
— 57×8 OLT 45 kg. 524,400
— 57×8 OLT 45 R kg. 464,800
— 5,8×4 St. 35 kg. 2775
— 60×8 OLT 45 kg. 711,200
— 70×8 OLT 45.K.II kg. 1439,800
— 76×7 OLT 35 K.II kg. 23.400
— 76×4 OLT 35 R kg. 59.900
— 76,1×3.6 OLT 35 kg. 977,150
— 83×5 OLT 35 K.II 1289,400
— Idem OLT 45 K.II kg. 387
— 83×16 OLT 35 kg. 86
— 88,9×8 OLT 35 kg. 407
— St. 45.8 DIN kg. 1400
— 89×18 OLT 45 kg. 865
— 95×16 OLT 45 kg. 1125
— 108×8 OLT 35 kg. 430
— Idem OLT 35 K.I. kg. 3177
— Idem OLT 45 kg. 470
— 108×14 OLT 45 K.II kg. 0,400
— 114×14 OLT 35 kg. 755
— 127×10 OLT 45 kg. 431
— 127×14 OLT 35 kg. 3224
— 127×18 OLT 35 K.II kg. 3000
— 127×18 OLT 45 kg. 936
— 127×20 OLT 55 kg. 190
— 127×20 OLT 35 K.II kg. 1000
— 133×8 OLT 35 kg. 2000
— 133×8 OLT 65 kg. 1827
— 133×9 OLT 45 kg. 3324
— 133×10 OLT 35 kg. 507
— 133×10 OLT 35 K.II kg. 1069
— 133×10 St. 35.8.III kg. 692,8
— 133×12 OLT 45 kg. 400
— 133×12 OLT 35 kg. 1000
— 133×17,5 St. 35.8.I kg. 920
— 133×18 OLT 35 kg. 844
— 140×8 OLT 35.K.II kg. 2705
— OLT 35.K.II kg. 1116
— 146×8 OLT 45 kg. 1000
— 146×10 OLT 45 kg. 630
— 159×14 OLT 45 K.II kg. 812
— 159×25 OLT 35 kg. 2034
— 159×25 OLT 45 kg. 5000
— 168×9 OLT 45. K.II kg. 1290
— 168×10 St. 4 Gost kg. 1054
— 168×14 St. 4. A.II kg. 2213
— 168×20 OL T45 K kg. 216
— 168,3×6,35 GRD AN kg. 145
— 168×37,1 OLT 35 R kg. 10,3
— 168,3 ×10 W 7362 kg. 1257
— 168,3×22 St. 35.8.I.DIN kg. 855
— 194×10 St. 2 Gost kg. 1679
— 194×10 OLT 35 K.II kg. 1329
— 194×12 St. 2 Gost kg. 1000
— 219×8 OLT 45 R kg. 400
— 219×28 OLT 45 kg. 38,5
— 219,1×11 W 7362 kg. 564
— 245×7 St. 35.8 II kg. 13,8
— 245×9 St. 2 kg. 911
— 245×10 OLT 35 K.II kg. 18
— 245×12 OLT 35 kg. 318
— 245×16 OLT 45 kg. 684
— 245×18 OLT 45 kg. 4300
— 245×22 OLT 65 kg. 1592
— Idem OLT 45 kg. 7941
— 273×7 St. 3 kg. 120
— 273×7 St. 4 Al kg. 480
— 273×8 OLT 35 R kg. 989
— OLT 35 K kg. 373,2
— OLT 45 kg. 3277
— St. 4 kg. 149
— 10 KAN kg. 800
— 273×9 OLT 35 K kg. 16,7
— OLT 35 R kg. 454
— 273×10 10 KAN kg. 223
— OLT 35 R kg. 306
— 273×12 St. 35.8 DIN kg. 1050
— 273×30 OLT 65 kg. 39
— 273×32 OLT 35 K kg. 1500
— 299×14 St. 20 kg. 593
— 299×32 OLT 35 kg. 495
— OLT 45 kg. 945
— 41 CN kg. 1600
— 323,8×11,13 OLT 35 kg. 989
— 323×9×12,5 OLT 45 K.II kg. 1673
— 323,9×14,2 kg. 645
— 324×9 OLT 35 K.II kg. 603
— 324×11 OLT 35 R. kg. 497
— OLT 35 K.II kg. 1920
— 324×12 St. 20 kg. 410
— 324×14 OLT 35 K kg. 12,300
— 324×28 OLT 45 kg. 1390
— OLT 35 kg. 4997
— 324×36 OLT 35 kg. 31
— 325×8 St. 4 kg. 3111
— 325×11 St. 2 kg. 1582
— 351×18 St. 4 kg. 319
— 356×10 OLT 35 K.II kg. 1570
— St. 4 kg. 414
— OLT 35 R kg. 236
— 356×14 10 KAN kg. 722
— 356×20 OLT 45 kg. 4840
— 356×28 OLT 35 kg. 4500
— 377×24 OLT 45 kg. 262

Țevi pătrate

— 45×45×3,5 St. 7941 kg. 167,3
— 60×60×4 St. 7941 kg. 21
— 80×80×8 St. 6806 kg. 190
— 50×20×2 St. 7941 kg. 364,7
— 106×60×8 St. 7941 kg. 74

Țevi inoxidabile și aliate

— Tv. 20×1,5 kg. 100
— Idem 20×2 kg. 99
— Idem 21,9×6,3 kg. 100
— Idem 25×2,5 kg. 1384
— Idem 30×7 kg. 130
— Idem 32×3,5 kg. 1380
— Idem 34×3 kg. 613
— Idem 38×8 kg. 190
— Idem 40×3 kg. 104
— Idem 42×2,5 kg. 1965
— Idem 44,5×3 kg. 342
— Idem 45×3,5 kg. 371
— Idem 45×2,5 kg. 690
— Idem 48,3×2,6 kg. 111
— Idem 50×3 kg. 112
— Idem 50×3,5 kg. 129
— Idem 50×5 kg. 282
— Idem 53×3,5 kg. 92
— Idem 57×3,5 kg. 123
— Idem 60×3,5 kg. 820
— Idem 60×8 kg. 184
— Idem 70×7 kg. 327
— Idem 78×3 kg. 100
— Idem 83×4 kg. 88
— Idem 88,9×6,3 kg. 86
— Idem 88,9×7,1 kg. 252
— Idem 88,9×8 kg. 365
— Idem 89×4 kg. 246
— Idem 89×8 kg. 1000
— Idem 101,6×5,7 kg. 113
— Idem 101,6×5,7 kg. 562
— Idem 114×6 kg. 7485
— Idem 114×8 kg. 303
— Idem 114×9 kg. 3726
— Idem 114,3×4 kg. 208
— Idem 114,3×6 kg. 1730
— Idem 133×6 kg. 468
— Idem 133×6 kg. 198
— Idem 139,8×8 kg. 1593
— Idem 159×6,3 kg. 187
— Idem 159×4,5 kg. 104
— Idem 168,3×8 kg. 2290
— Idem 168,3×7,1 kg. 1340
— Idem 219×6 kg. 267
— Idem 219,1×5,9 kg. 1150
— Idem 219×8 kg. 820
— Idem 219,1×8,8 kg. 1077
— Idem 273×6,3 kg. 105
— Idem 50×11 kg. 282
— Idem 70×20 kg. 397
— Idem 82,5×11 kg. 156
— Idem 95×20 kg. 170
— Idem 100×16 kg. 87
— Idem 108,6×14,2 kg. 83
— Idem 127×12 kg. 1685
— Idem 127×22 kg. 180
— Idem 133×10 kg. 215
— Idem 159×28 kg. 1942
— Idem 159×11 kg. 262
— Idem 168×10 kg. 1126
— Idem 168×14 kg. 591
— Idem 168×10 kg. 447
— Idem 168,3×12,5 kg. 8237
— Idem 168,3×14,3 kg. 1570
— Idem 178×22 kg. 477
— Idem 194×14 kg. 196
— Idem 219×40 kg. 370

— Idem 273×12,5 kg. 406
— Idem 273×14,2 kg. 470
— Idem 273×32 kg. 437
— Idem 273×36 kg. 574
— Idem 273×14 kg. 1170
— Idem 299×32 kg. 1600
— Idem 299×36 kg. 1786
— Idem 323,9×14,2 kg. 1181
— Idem 355,6×16 kg. 2442

Electrozi sudură

— ∅ 2,5 Arcos Cromoly 55 kg. 261
— ∅ 3,2 idem 55 kg. 885
— ∅ 2,5 idem 21 kg. 1000
— ∅ 3,2 idem 21 kg. 347
— ∅ 4 idem 21 kg. 946
— ∅ 2,5 idem 15 kg. 136
— ∅ 3,2 idem 15 kg. 160
— ∅ 5 idem 15 kg. 500
— ∅ 4 Böhler Fox CM-Kb kg. 414
— ∅ 2,5 idem SKEAM kg. 49
— ∅ 2.5 idem EL-EUCR 17 MO kg. 200
— ∅ 4 idem kg. 40
— ∅ 3,2 EL-MO1 Cr 28 x kg. 681
— ∅ 4 EL-MO1 Cr. 2 B kg. 400
— ∅ 4 EL-VMO Cr. 5 B kg. 200
— Flux OK 10—91 kg. 1000
— ∅ 2 Böhler Fix CM 9 kg. 161
— ∅ 4 EL Cr 13 C kg. 342
— ∅ 4 EL M 13 C kg. 342
— Sîrmă sudură S 10 M1 Cu M ∅ 0,5 kg. 612
— ∅ 2,5 Böhler Fox CM 9 Kb kg. 1500
— ∅ 3,25 idem CM 5 Ti kg. 500
— ∅ 2 idem SKWA kg. 200

Șină îngustă

— 13,75 kg. 1113
— 18,30 kg. 1326
— 18,96 kg. 521
— 23,60 kg. 2012

Sîrmă oțel arc

— Sîrmă ∅ 8 arc 8 Stas 892 kg. 346
— Idem 8.5 kg. 428
— Idem 10 kg. 46
— Idem RS 0,5 Stas 893 kg. 213
— Idem RS 1,6 kg. 599
— Idem RM ∅ 1,6 kg. 88
— Idem RR ∅ 2 kg. 2023

Robineți

— Rob. trecere F 83,1 1/2 buc. 82
— Idem F 83,2 buc. 27
— Idem F 83,2 1/2 buc. 22
— Idem colț F 89 1/2 buc. 58
— Idem cu cep F 800 3 buc. 47
— Idem F 800 A 1 1/4 buc. 26
— Idem pt. abur D 4001 1 1/2 buc. 24
— Idem F 4001 2 buc. 66
— Idem F 4001 2 1/2 buc. 40
— Idem F 4001 4 buc. 12
— Idem reținere F 4005 1/2 buc. 48
— Idem F 4005 2 buc. 38
— Idem F 4005 3 buc. 18
— Idem F 4005 4 buc. 29
— Idem cu sertar F 4111 3/4 buc. 90
— Idem F 4111 1 buc. 7
— Idem F 4111 1 1/2 buc. 48
— Idem F 4111 4 buc. 23
— Idem cu ventil F 4121 1/2 buc. 170
— Idem F 4121 1 1/4 buc. 25
— Idem F 4123 3/4 buc. 100
— Idem rezervor F 271 3/8 buc. 91
— Idem cu sertar 100 mm cod 3 buc. 23
— Idem cu cutie 25 cod 15 buc. 15
— Idem 40 cod 15 buc. 10
— Idem 100 cod 15 buc. 3
— Idem cu sferă 32 cod 16 buc. 16
— Idem 50 cod 16 buc. 9
— Idem cu ventil 15 cod 08 buc. 39
— Idem 25 cod 08 buc. 19
— Idem cu tip RA—1/4 buc. 44
— Idem cu ventil ∅ 50 Stat 1516 buc. 1
— Idem reținere cu ventil ∅ 100 Stas 1516 buc. 8
— Idem ∅ 100 buc. 4
— Idem cu cep cu 2 căi ∅ 100 St. 1603 buc. 3
— Rob. cu sferă cu 2 căi ∅ 65 buc. 1
— Sorb cu ventil ∅ 70 St. 2309 buc. 2
— idem ∅ 80 buc. 2
— Rob. reținere cu ventil ∅ 50 Stas 2724 buc. 2
— Rob. cu ventil din oțel NID 3085 ∅ 80 buc. 4
— Clapetă ret. ∅ 250 St. 4631 buc. 3
— Rob. rotund St. 8090 ∅ 100 buc. 2

Fitinguri

— Mufă 3/4 Ng. F 1306 forj buc. 2
— idem 3 Ng. buc. 37
— Curbă Gy 1 Ng F 1 buc. 85
— idem Gy 1 1% Ng F 1 buc. 50
— Gy 2 Ng F 1 buc. 74
— idem Gi 1/4 Ng F 2 buc. 39
— Gi 3/8 Ng F 2 buc. 54
— Gi 3/4 Ng F 2 buc. 198
— Gi 1/2 Ng F 2 buc. 98
— Gi 2 Ng F 2 buc. 100
— Gi 2 1/2 Ng F 2 buc. 23
— Cot A1 2 1/2 Ng F 90 buc. 48
— 2 Zn F 90 buc. 72
— 3 Zn F 90 buc. 8
— A4 3 Ng F 92 buc. 15
— A4 2 Zn F 92 buc. 100
— A4 4 Zn F 92 buc 20
— UA1 2 Zn F 95 buc. 2
— Teu B1 1 1/2 Ng F 130 buc. 6
— B1 2 1/2 buc. 6
— B1 4 buc. 24
— B1 RD 3/4—3/8 Ng buc. 70
— B1 RD 3/4—1/2 Ng buc. 26
— BIRD 1 1/4—1/2Zn buc. 55
— idem 1 Zn buc. 10
— Cruce C1 1 Zn F/80 buc. 17
— Red. N4 A 1/2—3/8 Ng buc. 181
— idem N4 A 1—3/8 Zn buc. 50
— Na A 1 1/2—1 1/4 Zn buc. 25
— N4 B 1 1/2—3/8 Ng buc. 89
— N4 B 2—1 1/4 Ng buc. 33
— N4 B 2—1 1/2 Ng buc. 62
— Mufă M2 1 1/2 Ng F 270 buc. 5
— M2 2 Ng F 270 buc. 43
— M2 3 Ng F 270 buc. 12
— M2 4 Ng F 270 buc. 23
— Mufă M2 1 1/4 Zn F 270 buc. 50
— M2 S—d 3/8 Ng F 271 buc. 50
— M2 S—d 1 1/2 Ng F 271 buc. 24
— M2 S—d Ng F 271 buc. 11
— M2 S—d 2 1/2 Ng buc. 39
— M2 S—d 3 Ng buc. 6
— M2 S—d Ng F 271 buc. 20
— M2 S—d 4 Zn F 271 buc. 18
— Niplu N 8 4 Ng F 280 buc. 46
— idem N 8 2 Zn buc. 25
— N 8 2 1/2 Zn F 280 buc. 9
— N 8 SD 1/4 Ng F 281 buc. 50
— N 8 SD 1 1/2 Ng F 281 buc. 25
— N 8 SD 2 1/2 Ng F 281 buc. 25
— N 8 SD 3 Ng F 281 buc. 66
— N 8 SD 4 Ng F 281 buc. 32
— N 8 SD 3/8 Zn F 281 buc. 50
— N 8 SD 3/4 Zn F 281 buc. 200
— Dop T 9 1 1/2 Ng F 290 buc. 5
— Piuliță olandeză 1 1/4 330 P buc. 50
— idem 1 1/2 330 P buc. 25
— Niplu Zn 4" F 280 buc. 5

Artic. cauciuc, curele trapezoidale

— Covor cauciuc cu dungi kg. 806
— Plăci cauciuc tip B1-P6 mm kg. 100
— idem tip B1-P40 mm kg. 150
— idem cauciuc 8 mm, dif. forme kg. 193
— idem tehnice cauciuc kg. 84
— Placă tehnică cauciuc ptr. frîn. petr. 200
— idem 25 petr. 529,5
— Tub arm. met. IP. 32×51 ml. 50
— idem G 10/4 mm Stas 263 ml. 231
— idem 1 bor. IP 32×46 ml. 13
— idem A 10/38 mm Stas 263 ml. 147
— idem A 10/50 mm ml. 54
— Furtun cînepă 2" ml. 7,55
— Tub abs. apă D 150 stas 4998 ml. 179
— idem ref. apă D=125×8000 ml. 2,42
— Furtun alimentare D×40 ml. 106
— idem cauciuc D=6×10 atm. ml. 62
— idem SR D=38 ml. 82
— idem SR ∅ 45×10 ml. 147
— idem IP. D=38 ml. 200
— idem cauciuc IP 52×73 ml. 300
— idem ref. petrol D=35 ml. 100
— idem D=32 ml. 50
— idem ref. apă D=40 ml. 100
— idem ref. gaz D=45 ml. 77
— idem IP ∅ 52×73 ml. 548,5
— idem auto-camion ml. 40
— idem cu arm. ∅ 40×8000 buc. 4
— idem frînă ibs. D=8×12 kg. 19
— Curele trapez. 10×6×450 buc. 6
— idem 10×6×2120 buc. 25
— idem 13×8×1227 buc. 7
— idem 13×8×1450 buc. 1
— idem 17×11×710 buc. 5
— idem 17×11×900 buc. 25
— idem 17×11×1960 buc. 16
— idem 17×11×2360 buc. 29
— idem 17×11×3000 buc. 30
— idem 17×11×3550 buc. 17
— idem 17×11×4000 buc. 50
— idem 17×11×4150 buc. 7
— idem 17×11×4250 buc. 1
— idem 17×11×5000 buc. 50
— idem 17×11×5300 buc. 25
— idem 22×8×1400 buc. 9
— idem 22×12,5×1320 buc. 20
— idem 22×14×1000 buc. 2
— idem 22×14×1383 buc. 15
— idem 22×14×1800 buc. 15
— idem 22×14×2700 buc. 11
— idem 22×14×2800 buc. 45
— idem 22×14×3550 buc. 6
— idem 22×14×3750 buc. 25
— idem 22×14×6300 buc. 2
— idem 25×16×1310 buc. 15
— idem 32×19×3000 buc. 1
— idem 32×19×4000 buc. 1
— Curea tr. 22×18×2800 SPC buc. 25
— Curea mătase 560×50 kg. 25
— idem 620×50 kg. 10
— idem 740×40 kg. 18
— idem 1600×35 kg. 10
— idem 1600×75 kg. 15
— idem 2550×40 kg. 20
— Curea transm. lată 200×4 kg. 92
— idem 250×4 kg. 250

— idem 300×3 kg. 200
— Curea transm. sg. 4×8×340 PA kg. 800
— Garn. piele 71×48×20×4 buc. 996
— Șnur cauciuc 12 mm kg. 11
— Țesătură Am. 5×1,24 Stas 8285 kg. 2256,25

Reductoare, motoreductoare

— 3 BH×22,5 Drp buc. 1
— idem 3 CH-485×71-0 buc. 6
— idem 3 CH-485×71-o buc. 3
— idem 1 M 1-125×50-2 buc. 1
— idem 3 CV-570×35-0 buc. 2
— idem 2-I-A-9×2,2/1500-H 01 buc. 1
— idem 2-I-A-10 fără motor HO1 buc. 1
— idem 2-1-A-11,2×2,2/1500-H01 buc. 1
— idem 3-I-A-50×0,75/1500-H01 buc. 1
— idem 3-R-A-56×7,5/1500-H01 buc./1
— idem 3-R-A-71×5,5/1500-H03 buc. 1
— idem RSO-1 1/25 buc. 1
— idem FUL-3 1/50-1 (IMI-100×50-1) buc. 1
— idem FUI-4 1/50-3 (1M1-160×50-3) buc. 2
— idem RSV 1 1/50 (1M3-100×50-0) buc. 2

Clapete de reglare

— Dublă 3/4"-1 1/2" buc. 1
— idem 1"-1 1/2" buc. 2
— idem 1"1/4-1 1/2" buc. 4
— idem 1 1/2"-2 1/2" buc. 1
— idem 2"-2" buc. 2
— idem 2"-5" buc. 31
— idem 2 1/2-"6" buc. 24

Arzătoare

— Arzăt. 600 buc. 8
— idem 15 buc. 30
— idem 40 buc. 4
— idem 50 buc. 3
— idem ACLU 10 buc. 8

Dispozitive lipsă gaz

— aer D 80 500/100, 100 buc. 5
— idem Dn 100 500/125, 125 buc. 8
— Regulator uz casnic 3/4"-3/4" buc. 20
— idem 1"-1" buc. 5

Regulator industrial

— RPA 3 Dn 50 Pn 16 buc. 7
— Supapă blocare 1 1/4" buc. 50
— Supapă siguranță cu contact greutate 80/65, 6-10 atm. buc. 2
— idem 100/80 2-6 atm buc. 7

Cilindri hidraulici

— Cod 32, 60, 008 ∅ 110×240 buc. 3
— CHD 160, 63, 40, 111×600 buc. 1
— CHD 160, 80, 50, 133×310 buc. 1
— CHD 160, 90, 55, 133×200 buc. 1
— CHD 160, 110, 70, 133×300 buc. 1

Materiale electrice

— Aplice fără dulie 60 W buc. 12
— Bec BA 15-S cod 1412 12 V/5W buc. 22
— idem E 10/13 4020 2,5 V/0,2A buc. 75
— Bloc rel. TSA W 3678 400 A buc. 8
— Borne tablou 63A cod 2765 buc. 61
— idem 200 A buc. 30
— Comutator C 40.04.20.004 buc. 23
— Condens. hirtie E 470-047 MF buc. 40
— Contact fix AC 3 10A buc. 75
— idem AC 3 25 A buc. 55
— Contact mobil AC 3 404 buc. 169
— Contactor 3920 AC3-40 A/220 V buc. 34
— idem 40 A/380 V buc. 13
— idem AC 3-200 A/380 V buc. 6
— Cont. aut. DITA 500 200 A buc. 1
— Cot pantzer PVC 21 mm buc. 9
— Cuplă bipolară 6 A buc. 28
— Bază pantzer IPL 29 mm buc. 44
— Întrerup. III fișe 10 A-500 V buc. 116
— idem aux. TCA 250 buc. 1489
— idem pedală buc. 40
— Papuci cablu A 50 mp. buc. 197
— Patron mignon 0,54 buc. 400
— Releu RTPA-5 0,1-1,3 sec. buc. 88
— Subansamblu AC 3 (Rel.) 80 A buc. 10
— Suport sig. MPR 630 A buc. 65
— Tub PVC 14 buc. 364
— Cablu control buc. 22
— idem Cyy 1×16 ml. 2405
— idem Cyy 3×70 ml. 128
— Conductor Fy 35 mmp ml. 118
— idem Fy 120 mmp ml. 900
— idem Fy 240 mmp. ml. 90
— idem Fy 150 mmp ml. 459
— idem F 750-16 mmp ml. 1300
— idem FFF 750 6 mm ml. 1078
— Conductor My FF 35 mmp ml. 200
— Sirmă bobinaj BB 0,70 kg. 100
— idem BB 0,80 kg. 100
— idem BB 1,0 kg. 100
— idem BB 1,2 kg. 70,6
— idem BB 1,3 kg. 100
— idem BB 1,4 kg. 227
— idem BB 1,7 kg. 50
— idem BB 2,83×19,5 kg. 41
— Cablu ACy ABy 3×95 ml. 247
— Bec vapori cu mercur LVF 400/220 buc. 16
— Buzer sonerie 8 V buc. 13
— Cablu ZC 12 T 2,5 mm buc. 17
— Sirmă bobinaj Cu Em 0,60 buc. 11,5
— Conductor AFy 4 buc. 38
— idem 16 buc. 308
— Termorez. 2T 20023-282/40 buc. 53
— Înreg. 9 35 0-800 M3 buc. 2
— idem 9 352 0-800 CAM3 BI buc. 9
— idem R 352 0-20 H2 M3 buc. 1
— idem E 35 700-1400 M3 buc. 1
— Milivolt. MR 192 C+A 20-1200 buc. 17
— Autotransf. TPS 580/6 buc. 10
— Generator impulsuri buc. 7
— Semnalizator de curgere buc. 1
— Transformator călire buc. 1
— Transf. TPS 1000/6 pornire buc. 1
— Nivostat capacitiv buc. 45
— Indicator E 10 M 30-1400° C buc. 2
— idem E 10 M 30-1600° C buc. 9
— Programator temp. 20-1000° C buc. 4

Regulator galvan. —

— 50+50—5+5 MV
— Regulator temp. VI A 40 40-140 buc. 6
— Termoregulator 10—110 15 M 1 V buc. 7
— Traductor tensiom. SG 2/500 KP buc. 5
— Termocuplu Ni+Cr+Ni L = 1200 buc. 289
— Întrerup. ISOL 800 A cod 4200 buc. 1
— Colector GES 500 A buc. 5100
— Ventil electromag. EVD buc. 195
— Mecanism cdă. A 35 W 4—220V buc. 2
— Cablu compens. Ni Cr Ni ml. 400
— Colector PM 41609 350 A buc. 12
— Idem PM 46530 500 A buc. 1
— Idem GES 500 A buc. 5
— Idem PM 45407 buc. 3
— Releu RUG. 3 buc. 2
— Releu înc. acumul. RS 70412 buc. 3
— Idem tranzistoriz. WE 70/Ex buc. 24

Materiale din import II

— Rob. cod. 08 cu ventil 100 mm buc. 10
— Reg. gaz disp. sig. SV 20/III buc. 7
— Reg. gaz disp. SV 25/IIIC1 buc. 3
— Reg. ind. pres. NW 15 membrană buc. 1
— Reg. pres. DN 40—04 E ; SV3 buc. 3
— Idem aer-gaz 2 1/2 7218/5 buc. 3
— Idem 1 1/2 7218/3 buc. 3
— Idem. RMG—33 NW—40 buc. 4
— Idemgaz disp. sig. SVS 50/III buc. 3
— Idem aer-gaz 3/4—3/4 HAUK buc. 10
— Idem gaz-aer 3/4—3/4 RP 60707 buc. 14
— Idem pres. SVS 65 fără disp. buc. 7
— Idem temp. 1 110—140 G buc. 3
— Idem raport 1 LP—999 buc. 8
— Idem pres. SVS 502 fără disp. buc. 1
— Idem reg. pres. S.1000 GI—NW 50 buc. 2
— Vent. purjare și prob. DN 64 — DN 15 buc. 2
— Indic. nivel DN 22—722 PN 32 buc. 2
— Ventil purajre rapid DN 40 PN 40 buc. 2
— Disp. reglare cu plutitor DN 801 buc. 2
— Reg. pres. SVS 50 III 2 cu disp. buc. 20
— Amestecător gaz aer F 813424 buc. 2
— Cot ASTMA 234 WP 5 buc. 3
— Curbă 168×11 180° 35 K buc. 8
— Corp semifabr. 13.342.66 buc. 1
— Corp T 130 M 135 buc. 4
— Curbă 180° 1336706 buc. 13
— Reducție 16×12×17,4 WP 11 buc. 6
— Teu 16×21,4 WP 11 buc. 3
— Tub flex. 3 buc. 7
— Presetupă 203—85 buc. 2
— Arzător comb. lichid MFG 32 buc. 1
— Idem automat ulei buc. 2
— Amestec. gaz-aer N 5866 buc. 1
— Cot inox 76,1×2.5 55° buc. 14
— Regulator pres. cu disp. 1/2 buc. 1
— Regulator pres. disp. 60 WS SV 25/III buc. 3
— Ide meu dispoz. SV 25 III buc. 1
— Bandă Kanthal Al ∅ 20×2 kg. 315,5
— Debitmetru CH_4 0,03—0,35 Nm^3/h buc. 40
— Idem rot. 1,6 kg—m^3N buc. 1
— Idem 3 kg m^3h buc. 1
— Idem 30—300 Nm^3/h buc. 11
— Idem 75—1100 Nm^3/h buc. 1
— Idem Q1—1000 buc. 3
— Idem Q2—1600 buc. 2
— Idem Q2—2500 buc. 4
— Sticlă rez. fără plutitor (pt. debitmetru) buc. 3
— Idem rez. 2,5—25 Nm^3/h buc. 1

— Idem debitmetru 3—25 Nm^3/h buc. 6
— Idem rez. cu plutitor 4—40 Nm^3/h buc. 5
— Idem fără plutitor 4—40 Nm^3/h buc. 2
— Idem 3—45 Nm^3/h buc. 2
— Idem debitmetru 5—50 Nm^3/h buc. 2
— Idem rez. 6—60 Nm^3/h buc. 1
— Idem cu plutitor Nm^3/h buc. 1
— Idem fără plutitor Nm^3/h buc. 1

Motoare electrice

— ASIT 22/30×750/1500 B3 500V buc. 2
— MIB2 75×750 3/6 B3 60 Hz buc. 1
— MIB2 110×750 B3 buc. 2
— ASI 1,1×1000 2/3 B5 buc. 10
— Idem 4×1000 2/3 B3 buc. 7
— Idem 4×1000 2/3 B5 buc. 10
— Idem 15×1000 380V B5 buc. 2
— Idem 18,5×1000 3/6 B3 buc. 5
— Idem 22×1000 3/6 B3 buc. 20
— Idem 30×1000 3/6 B5 buc. 6
— AO2 40×1000 2/3 B3 buc. 1
— ASI 0,6×1500 500V B3 buc. 1
— ASIT 0,6/0,75×1500/3000 2/3 B3 buc. 1
— ASI 1,1×1500 2/3 B5 buc. 40
— ASID 1,1×1500 2/3 B5 2 axe buc. 14
— ASI 1,5×1710 60 Hz buc. 1
— Idem 2,2×1500 2/3 B5 buc. 20
— ASI 2,2×1500 2/3 B3+85 buc. 6
— Idem 7,5×1500 2/3 B3 buc. 5
— Idem 11×1500 3/6 B3+B5 buc. 1
— Idem 15×1500 3/6 B5 buc. 10
— Idem 18,5×1500 3/6 B3 buc. 6
— Idem 22×1500 3/6 B5 buc. 6
— AO2 55×1500 B3 buc. 5
— ASI 0,5×3000 2/3 B3 buc. 5
— ASI 1,5×3000 2/3 B3 buc. 5
— Idem 11×3000 3/6 B5 buc. 1
— Idem 15×3000 3/6 B3 buc. 12
— ASA 1,1×1500 B5 buc. 2
— CC. CI.12 0,45×1680 24V buc. 20
— LDE 16,17×2450 170V buc. 1
— AIM 5,5×750 2/3 B3 buc. 2
— ASM 5,5×750 2/3 B3 buc. 12
— ASFM 2×1500 2/3 B5 buc. 14
— ASFM 2,5×1500 2/3 B3 buc. 8
— ASFM 3,2×1500 2/3 B3 buc. 20
— Electropalan TU_2—T_2/0133 AM buc. 4
— Autotransf. TPS 580/6 buc. 10

Ventilatoare

— Vent. 432 Q=860 H=600 P 10 buc. 3
— Idem 560 Q=630 H=530 P 3 buc. 2
— Idem 432 Q=630 H=540 P 8 buc. 3
— Idem 432 Q=710 H=520 P 3 buc. 2
— Idem 472 Q=1000 H=220 P 3 buc. 2
— Idem 472 Q=1000 H=360 P 3 buc. 2
— Idem 710 Q=6300 H=345 P 3 buc. 1
— Idem 474 Q=7100 H=70 P 6 buc. 1
— Idem 426 Q=9000 H=25 P 5 buc. 3
— Idem 475 Q=10000 H=206 P 12 buc. 2
— Idem 414 Q=160000 H=155 P 3 buc. 1
— Idem 414 Q=20000 H=50 P 3 buc. 1
— 446 Q=25000 H=59 P 3 buc. 1
— Idem 494 Q=31500 H=438 P 12 buc. 2
— Idem 494 Q=35500 H=219 P 14 buc. 1
— Idem 432 Q=730 H=522 P 3 buc. 1
— Idem 432 Q=680 H=190 P 5 buc. 1
— Idem 454 Q=1800 H=955 P 12 buc. 1
— Idem 800 Q=1800 H=1250 P 1 buc. 1
— Idem 472 Q=2000 H=70 P 3 buc. 1
— Idem IRT Q=2500 P=40 buc. 1
— Idem 454 Q=2800 H=856 P 5 buc. 1
— Idem VRCH-400 Q=3150 P 20 buc. 1
— Idem 427 Q=4000 H=94 P 7 buc. 1
— Idem 474 Q=7100 H=105 P 16 buc. 1
— Idem 450 Q=250 H=370 P 14 buc. 1
— Idem 432 Q=355 H=425 P 12 buc. 1
— Idem 432 Q=355 H=427 P 12 buc. 1
— Idem 560 Q=355 H=600 P 1 buc. 1
— Idem 560 Q=355 H=600 P 14 buc. 1
— Idem 432 Q=380 H=425 P 12 buc. 1
— Idem 425 Q=400 H=38 P 3 buc. 1
— Idem 560 Q=400 H=620 P 3 buc. 1
— Idem 432 Q=440 H=420 P 4 buc. 1
— Idem 432 Q=450 H=380 P 5 buc. 1
— Idem 432 Q=450 H=420 P 11 buc. 1
— Idem 432 Q=455 H=420 P 3 buc. 2
— Idem 432 Q=455 H=420 P 12 buc. 3
— Idem 450 Q=500 H=295 P 5 buc. 1
— Idem 560 Q=500 H=540 P 12 buc. 1
— Idem 432 Q=500 H=545 P 5 buc. 1
— Idem 432 Q=500 H=550 P 3 buc. 2
— Idem 432 Q=500 H=600 P 3 buc. 2
— Idem 630 Q=560 H=790 P 5 buc. 1
— Idem 491 Q=560 H=347 P 3 buc. 2
— Idem 432 Q=560 H=540 P 3 buc. 2
— Idem 432 Q=560 H=541 P 3 buc. 4
— Idem 432 Q=560 H=600 P 3 buc. 6
— Idem 432 Q=560 H=600 P 1 buc. 3
— Idem 432 Q=560 H=600 P 14 buc. 2
— Idem 432 Q=570 H=400 P 12 buc. 2
— Idem 432 Q=570 H=400 P 14 buc. 1
— Idem 432 Q=588 H=600 P 12 buc. 3
— Idem 432 Q=600 H=540 P 1 buc. 3
— Idem 432 Q=600 H=540 P 10 buc. 9
— Idem 432 Q=600 H=545 P 10 buc. 1
— Idem 425 Q=630 H=65 P 16 buc. 1
— Idem 491 Q=630 H=148 P 3 buc. 1
— Idem 432 Q=630 H=385 P 1 buc. 1
— Idem 432 Q=630 H=535 P 1 buc. 2
— Idem 432 Q=630 H=540 P 12 buc. 2
— Idem 432 Q=630 H=540 P 8 buc. 3
— Idem 432 Q=650 H=534 P 10 buc. 1
— Idem 432 Q=650 H=538 P 10 buc. 1
— Idem 432 Q=680 H=190 P 5 buc. 1
— Idem 407 Q=710 H=88 P 3 buc. 3
— Idem 710 Q=710 H=900 P 14 buc. 1
— Ide m407 Q=1600 H=46 P 12 buc. 2
— Idem 433 Q=2250 H=510 P 3 buc. 1
— Idem 427 Q=4000 H=94 P 7 buc. 1
— Idem 710 Q=4000 H=870 P 5 buc. 1
— Idem 426 Q=4260 H=117 P 14 Exp. buc. 1
— Idem 427 Q=5000 H=83 P 13 Exp. buc. 1

Organe asamblare

— Şurub M 8×30 Stas 1474 buc. 72
— Idem M 8×35 Stas 1474 buc. 146
— Idem M 8×40 Stas 1474 buc. 189
— Idem M 6×40 Stas 2349 buc. 584
— Idem M 6×35 Stas 1470 buc. 630
— Idem M 8×60 Stas buc. 1000
— Idem M 10×45 Stas 1470 buc. 84
— Idem M 10×65 Stas 1470 buc. 180
— Idem M 16×50 Stas 1470 buc. 1094
— Idem M 16×50 Stas 1476 buc. 200
— Idem M 12×50 Stas 925 buc. 468
— Idem M 16×180 Stas 925 buc. 510
— Idem M 8×35 Stas 1472 buc. 612
— Idem M 8×45 Stas 1472 buc. 264
— Idem M 8×75 Stas 1472 buc. 415
— Idem M 12×60 Stas 1472 buc. 388
— Idem M 10×50 Stas 6444
— Idem M 10×60 Stas 6444 buc. 500
— Idem M 10×65 Stas 6444 buc. 349
— Idem M 12×50 Stas 6444 buc. 452
— Idem M 12×60 Stas 6444 buc. 700
— Idem M 12×70 Stas 6444 buc. 1000
— Idem M 12×80 Stas 6444 buc. 987
— Idem M 12×100 pas fin Stas 4272 buc. 50544
— Prezon M 12×40 Stas 3953 buc. 100

— Idem M 20×110 Stas 3952 buc. 100
— Nit 5×12 Stas 3165 buc. 370
— Idem 6×14 Stas 3165 buc. 2021
— Idem 6×20 Stas 3165 buc. 119
— Idem 6×30 Stas 3165 buc. 161
— Idem 6×40 Stas 3165 buc. 342
— Idem 5×12 Stas 797 buc. 1698
— Idem 5×20 Stas 797 buc. 68
— Idem 6×45 Stas 797 buc. 266
— Idem 8×22 Stas 797 buc. 69
— Idem 8×60 Stas 797 buc. 100
— Şurub 18×60 Stas 920 buc. 294
— Idem 18×75 Stas 920 buc. 1400
— Idem 18×80 Stas 920 buc. 500
— Idem 18×160 Stas 920 buc. 400
— Idem 22×90 Stas 920 buc. 500
— Idem 24×75 Stas 920 buc. 105
— Idem 24×90 Stas 920 buc. 30
— Idem 16×90 Stas 925 buc. 346
— Idem 12×50 Stas 7000 buc. 948
— Idem 12×80 Stas 7000 buc. 565
— Idem 12×90 Stas 7000 buc. 456
— Idem 16×80 Stas 7000 buc. 144
— Idem 8×16 Stas 6404 buc. 400
— Idem 10×16 Stas 6404 buc. 188
— Idem 6×25 Stas 3955 buc. 100
— Idem 5×20 Stas 1636 buc. 53911
— Piuliţe S. 4073 M 10 buc. 850
— Idem 7029 M 6 buc. 26
— Idem 4255 T 308 M 10 buc. 600
— Şaibe I ∅ 23 St. 2242 buc. 7000
— Idem ∅ 25 St. 2242 buc. 1235
— Idem U ∅ 33 St. 2242 buc. 682

Pinzeturi

— Strat izolant Latex F4 ml. 36,7
— Pînză filtru fosfat relon PE 105 ml. 174
— Corzi relon kg. 39,7
— Fire relon ml. 200
— Pînză filtru relot lat 90 cm N 30.355 ml. 720
— Pînză filtru PNA 110 cm ml. 599
— Doc Severin alb 140 cm ml. 900
— Pînză filtru fosfat bumbac 130 cm ml. 870
— Pînză filtru M 30—355 110 cm ml. 127

Vopsele, chimicale

— Chit de cuţit C 822—1 kg. 1000
— Întăritor pt. clei urelit rece kg. 700
— Vopsea galbenă ulei V—451—34 kg. 800
— Bicromat de sodiu kg. 100
— Sulfisol kg. 1000
— Catalizator NCl kg. 2000
— Azotat de sodiu kg. 2000
— Developant kg. 50
— Pastă diamantată PE 551—46 kg. 10
— Sulfat de nichel kg. 500

Lanţuri

— Lanţuri cu bolţuri TA—0908/80 ml. 16,56
— Idem spec. ansambl. TA—0972/2 ml. 10
— Idem C1—2×130 zale ml. 175,968
— Idem C1—24×30 zale ml. 79,268
— Idem C1—26×17 zale ml. 29,996
— Lanţ inox Nn. 2 D—7 ml. 311
— Idem nr. 3 D—7 ml. 463
— Idem Nr. 4 D—7 ml. 205
— Idem Nr. 5 D—7 ml. 786
— Eclisă specială H—H5 1 1/4 ml. 305
— Lanţ Flyer 1 Triplu ml. 12,065
— Lanţ cu role 1 3/4 Triplu ml. 3,023
— Idem 3 Triplu ml. 75,276
— Lanţ transportor M 112 pas 100 ml. 55,6
— Idem M 224 pas 100 ml. 20,0

Anvelope şi camere auto

— Anvelope auto 400×8 buc. 4
— Idem 350×10 buc. 152
— Bandă geantă Sr. 113 buc. 14
— Idem SR. 113 buc. 1
— Cameră auto 400×8 buc. 3
— Dinam comp. tip vechi SR. 113 131 buc. 13
— Semicasetă stg. SR. 113, 131 buc. 4
— Idem dr. SR. 113, 131 buc. 4

Imprimate — Materiale

— Bon limită materiale bloc 2000
— Bon restituire 026 bloc 200
— Fişă limită semifabricate buc. 1500
— Imp. abţibilduri buc. 26000
— Bon limită materiale buc. 800

Materiale protecţie
— Antifon tip AN buc. 200
— Bocanci elast. talpă sint. per. 30
— Căşti forestiere buc. 63
— Placă cobalt cuptorar buc. 1111
— Idem buc. 45
— Vizor cobalt buc. 100
— Idem buc. 143

Alezoare

— Alezoare St. 588A CM.3 buc. 11
— Idem CM.4 buc. 15
— Idem CM.5 buc. 9
— Idem CM.6 buc. 2
— Idem St. 588 B CM.3 buc. 15
— Idem CM. 5 buc. 6
— Idem CM.6 buc. 2
— Idem St. 588 C CM.5 buc. 3
— Idem CM.6 buc. 2

Oale de grafit

— Oale de grafit 300 kg. buc. 10

Rulmenţi

— 607 2Z buc. 222
— 609 2Z buc. 40
— EL.7 2Z P6 buc. 112
— 623 buc. 75
— E.10 buc. 1
— E.15 buc. 8
— 126 buc. 8
— 1205 buc. 5
— 1205K buc. 1
— 1208K buc. 5
— 1209 buc. 200
— 1209K buc. 60
— 1210 buc. 200
— 1210K buc. 20
— 1210K C4 buc. 2
— 1212K buc. 15
— 1213K buc. 30
— 1215K buc. 1
— 1218K buc. 16
— 1222 buc. 1
— 1300 buc. 6
— 1305 buc. 40
— 1305C4 buc. 1504
— 1306 buc. 160
— 1309K buc. 6
— 1311 buc. 6
— 1311KC5 buc. 1
— 1318 buc. 1
— 2204 buc. 2
— 2205 2RS buc. 16
— 2206 buc. 5
— 2208KC5 buc. 5
— 2209 buc. 100
— 2209K buc. 50
— 2302 buc. 3
— 2304 buc. 3
— 2305C3 buc. 3
— 2312 buc. 8
— 2326 buc. 8
— 3214 buc. 2
— 3220C5 buc. 4
— 3302 buc. 2
— 3315 buc. 2
— 6000 buc. 1000
— 6001 buc. 2000
— 6001P6 buc. 41
— 60032Z buc. 400
— 6004 buc. 900
— 6004RS buc. 34
— 6005 buc. 1000
— 6005Z buc. 286
— 6005C2 buc. 8
— 6006P4 buc. 4
— 60062Z buc. 95
— 60072RS buc. 126
— 6008 buc. 3000
— 6016 buc. 20
— 6018 buc. 20
— 6024 buc. 36
— 6032 buc. 10
— 6203 buc. 800
— 6204Z buc. 200
— 6208 buc. 300
— 6209 buc. 100
— 62182Z buc. 170
— 6222C3 buc. 5
— 6224 buc. 10
— 6224C3 buc. 8
— 6300 buc. 54
— 6302 buc. 1600
— 6313 buc. 50
— 6314 buc. 100
— 6320 buc. 19
— 6324 buc. 1
— 640i7C3 buc. 2
— 6412 buc. 6
— 7024 buc. 5
— 7200B buc. 10
— 7212B buc. 5
— 7213B buc. 179
— 7213BP6 buc. 3
— 7214CATP4 buc. 2
— 7312B buc. 10
— 16007 buc. 40
— 20803Z buc. 60
— 21313 buc. 4
— 22215 buc. 8
— 22217K buc. 20
— 22230K buc. 8
— 22238 buc. 2
— 22264 buc. 1
— 22309C3 buc. 90
— 22312K buc. 16
— 22312KC3 buc. 58
— 22312C4 buc. 5
— 22312KC5 buc. 2
— 22315 buc. 16
— 22315C3 buc. 2
— 22326C3 buc. 1
— 22326KC3 buc. 1
— 22330K buc. 10
— 23038 buc. 3
— 23052MBC4 buc. 1

— 23122 buc. 1
— 23138K buc. 3
— 23220 buc. 13
— 23220K buc. 1
— 30120 buc. 1
— 30208 buc. 100
— 30210 buc. 150
— 30218 buc. 4
— 30224 buc. 1
— 30312 buc. 25
— 30324 buc. 4
— 31307 buc. 2
— 31315 buc. 27
— 32006 (2007106) buc. 5
— 32208 buc. 50
— 32212 buc. 200
— 32213 buc. 100
— 32220 buc. 160
— 32305 buc. 10
— 32314 buc. 16
— 39018 buc. 1
— 51108 buc. 100
— 51126MP5 buc. 4
— 51132 buc. 2
— 51132P5 buc. 2
— 51138 buc. 2
— 51238 buc. 2
— 51315 buc. 5
— 51320 buc. 5
— 51336 buc. 2
— 52206 buc. 13
— 52208 buc. 14
— 52217 buc. 6
— 52220 buc. 1
— 52409 buc. 1
— 52411 buc. 2
— Q.204 buc. 10
— Q.205 buc. 3
— Q.208 buc. 42
— N.206 buc. 25
— 7728 buc. 4
— 64903 buc. 20
— 67714 buc. 1
— 77752 buc. 1
— 94908 buc. 2
— 100090 buc. 4
— 108711 buc. 2
— 391023 buc. 5
— 404705 buc. 2
— 455538 buc. 3
— 436206 buc. 2
— 436208 buc. 8
— 639018 buc. 1
— 808106 buc. 5
— 808108 buc. 4
— 852705 buc. 4
— 864705 buc. 8
— 864904 buc. 3
— 950118 buc. 3
— 994713 buc. 2
— 1000918K buc. 2
— 1000921 buc. 1
— 1000924 buc. 3
— 1032924K buc. 4
— 1032924K+4 buc. 2
— 2007106 buc. 10
— 4024107 buc. 6
— 4074108 buc. 1
— 4074115 buc. 8
— 4084104 buc. 4
— 109906 buc. 4
— 791312 buc. 5
— NA.4830 buc. 4
— NA.4905V buc. 3
— NA.4922 buc. 2
— NJ. 206 buc. 15
— NJ.209 buc. 100
— NJ.211 buc. 16
— NJ.215 buc. 7
— NJ.226 buc. 2
— NJ.252 buc. 2
— NJ.322 buc. 7
— NJ.1207 buc. 7
— NJ.2218 buc. 48
— NN.3044KP.51 buc. 1
— NN.3072KP51 buc. 1
— NNU.4928KP51 buc. 1
— NNU.4928MP5 buc. 1
— NU.208P63 buc. 30
— NU.214 buc. 7
— NU.217C3 buc. 1
— NU.326 buc. 4
— NU.1005 buc. 1
— NU.2207 buc. 1
— NU.2212P62 buc. 2
— NU.2228C3 buc. 4
— NU.2230 buc. 3
— NU.2312 buc. 20
— NU.2320 buc. 8
— NU.2324 buc. 2
— NUP.2206 buc. 15
— NUP.2216 buc. 6
— NUP.2311 buc. 4
— RNA4904 buc. 2
— RHNA222814 buc. 4
— 943/35 buc. 4
— 943/45 buc. 40
— NAK50NA buc. 7
— NAK55NA buc. 1
— NK30/20INA buc. 14
— NK25/20 buc. 3
— NK50/00 buc. 4
— NK65/25 (RNA657825) buc. 4
— NCX 40 B C2 HR buc. 2
— NKX70 buc. 8
— NKIS.20 buc. 10
— NKI.S.25 buc. 1
— NKI.42/20 buc. 2
— 74550/74850 buc. 5
— CS.81109 buc. 5
— GS.81109 buc. 2
— WS.1038 buc. 1
— WA.1045 buc. 9
— WA.1050 buc. 1
— WA.1060 buc. 1
— WA.1070 buc. 2
— WA.1085 buc. 1
— WA.1090 buc. 1
— K.25×35×30 buc. 1
— SB.22—63/22 buc. 3
— TAF253316 NK 25/16 buc. 8
— TAF 657835 NK 65/35 buc. 16
— NAR.110 NA.110 buc. 1
— H. 309 buc. 5
— H.2312 buc. 68
— H.2313 buc. 84
— H.3032 buc. 4
— H.3038 buc. 45
— H.3136 buc. 4

Rulmenți cu bile

— ∅ 9 buc. 1000
— ∅ 13/32 buc. 680
— ∅ 11,5 buc. 50
— ∅ 21/32 buc. 160
— ∅ 18 buc. 90
— ∅ 18,256 buc. 154
— ∅ 18,5 buc. 5000
— ∅ 19,844 buc. 176
— ∅ 21 buc. 13
— ∅ 22 buc. 422
— ∅ 22,225 buc. 54
— ∅ 25 buc. 165
— ∅ 31/32 26, 606 buc. 243
— 1 3/16 buc. 42
— ∅ 38 buc. 6
— 1,6×9,3 buc. 20
— 3,5×15,8 buc. 1900
— 3,5×29,8 buc. 58350

Cărămizi refractare

— Rc 71 UB—8/ST. 1—31 buc. 280
— Idem RCA 75 UB—8/ST. 131 buc. 13
— Idem RD—79 PT—2/ST 131 buc. 200
— Idem RD 77 PT—4/ST. 131 buc. 13
— Idem RD 82 PT—1/ST. 131 buc. 336
— Idem RD 82 PT—2/ST. 131 buc. 129
— Idem RD 82 PT—4/ST. 131 buc. 624
— Idem 58/4—4—11/RD 79 buc. 179
— Idem 58/3—4,35/RD 79 buc. 472
— 58/3—4,36/RD 79 buc. 106
— Idem 58/3—4, 37/RD 79 buc. 142
— Idem 58/3—4,38/RD 79 buc. 59
— Idem 58/3—4,41/SPS buc. 240
— Idem 58/3—4,7/RD 79 buc. 230
— Idem 58/3—4,8/RD 79 buc. 81
— Idem 58/3—4,12/RD 79 buc. 37
— Idem 58/3—4,15/RD 79 buc. 22
— Idem 58/3—4,26/3RD 79 buc. 157
— Idem 58/3—4,26,1/RD 79 buc. 198
— Idem 58/3—4,26,2/RD 79 buc. 202
— Idem 58/3—4,32 SAFIR buc. 25
— Idem 58/3—4,42 RD 79 buc. 698
— Idem 58/4—4,7 buc. 193
— Idem 58/4,4.12/RD 79 buc. 55
— Idem 58/4.4.15/RD 79 buc. 40
— Idem 58/4—4,25 buc. 26
— Idem 58/4,9/RD 82/IMP buc. 75
— 58/4,4.10/RD 82 IMP buc. 108
— Idem 58/4,4.11.RD 82/IMP buc. 38
— Idem 58/4.4.20.1 buc. 77
— Idem 58/4.4.39 RD 82 IMP buc. 33
— Idem 58/4.4.40 RD 82 IMP buc. 32
— Idem 113,8.2/RCA 75 buc. 7
— Idem 250×70×64 buc. 138
— Idem 360×132×82 RD 79 buc. 20
— Idem 225×130×75 RD 79 buc. 87
— Idem 250/RC 75 buc. 9
— Idem 250×72×15 RD 79 buc. 14
— 250×72×58 SAFIR buc. 6
— Idem 250×72×58 SAFIR buc. 6
— Idem 330×125×64 RD 82 buc. 85
— Idem 315×130×80 SAFIR buc. 156
— Idem 350×230×64 RD 77 buc. 61
— Idem 5268—18/RD 77 buc. 464
— Idem 5268—22 IMP buc. 90
— Idem 5268—23 IMP buc. 252
— Idem 5268—23 IMP buc. 120
— Idem 5268—30 RD 77 buc. 15
— Idem 5268—31 IMP buc. 28
— Idem 5268—34 RD 77 buc. 29
— Idem 5268—35 IMP buc. 28
— Idem 5271—7 ISRD 06 buc. 35
— Idem 5271—8 RC 71 buc. 45
— Idem 90/46—58/4,47 RD 82 buc. 70
— Idem 90/51—58/4,4.12/1 buc. 16
— Idem 90/54—58/4.4 26/3 buc. 14
— Idem 90/55—58/4,4 26/4 buc. 108
— Idem 90/57—58/4.4 36 RD 82 buc. 118
— Idem 9027.9.4 buc. 800
— Idem 13115 P.2 RD 75 buc. 50
— Idem 13113 P.4 RD 75 buc. 28
— Idem 13113 P.6 RCA 73 buc. 27
— Idem 13113 P.12 RCA 73 buc. 67
— Idem 13113 P.13 RCA 73 buc. 3
— Idem 13113 P.35 RCA 73 buc. 4
— Idem 13113/76RD 77 buc. 33
— Idem 13113.1.0/RD 79 buc. 25

OFERTE

— Idem 13113.5 buc. 556
— Idem 13113 7A/RC 73 buc. 6
— Idem 13113 8A—1/RC 71 buc. 71
— Idem 13113.9×9 RC 73 buc. 8
— Idem 13113.10 RD 77 buc. 216
— Idem 13.113.10×5.3 RC 73 buc 106
— Idem 13113.13×4,6 RC 73 buc. 6
— Idem 13113.11—2 RC 73 buc. 72
— Idem 13113.32×6,6 RC 73 buc. 65
— Idem 15661.1.2.0/8 RCA 75 buc. 70
— Idem 15.661.1.2.0/11 RCA 75 buc. 149
— Idem 15661.2.0/12 RCA 75 buc. 17
— Idem 15.661.1.2.0./13 RCA 75 buc. 27
— Idem 15661.2.0/18 RCA 75 buc. 48
— Idem 58/14.12 buc. 8
— Idem JM 23/IRB 0019 buc. 33
— Idem JM 23 (IRI—1,15) buc. 357
— Idem (124×64×50) buc. 134
— Idem JM/IRI 58.2.12 buc. 849
— Idem 23/IRI 58.1.75 buc. 171
— JM 23/IRI 58.2.31 buc. 1
— Idem JM 23.58.2.76 buc. 12
— Idem JM 27/58.2.3. buc. 1360
— Idem JM 27/5268,21 buc. 547
— Idem JM 27/5268,23 buc. 253
— Idem JM 27/5268,31 buc. 30
— Idem 27/5268,35 buc. 22
— Idem PL 10 buc. 446
— Idem PL 11 (250×64×50) SAF. buc. 6
— Idem PL 12 (250×64×32) SAF. buc. 1019
— Idem IRA—10 SAFIR buc. 810
— Idem IRA—19 SAFIR buc. 239
— Idem IRA—1,0007 IMP buc. 60
— Idem IRB—1,0017 IMP buc. 40
— Idem IRB—1—0018 IMP buc. 8
— Idem IRB—1.0030 RI 26 buc. 30
— Idem IRG 4A/RC 73 buc. 171
— Idem IRG 5/RC 71 buc. 192
— Idem IR G6/RC 73 buc. 44
— Idem 8/RC 71 buc. 63
— Idem IRG 8/RC 73 buc. 27
— Idem IRG 10/RC 73 buc. 8
— Idem IRG 10.A buc. 2
— Idem IRG 11.A buc. 12
— Idem IRG 48 buc. 19
— IRG 50/RC 71 buc. 10
— IRH 157/B SAFIR buc. 60
— IRH 158 ŞAMOT buc. 8
— IRH 250×72×15 SAFIR buc. 5
— IRH E 137 IMP buc. 1
— IRH E 138 A buc. 74
— IRH E 153 IMP buc. 81
— IRH E 159 ŞAMOT buc. 61
— IRI 1.100 A buc. 51
— IRI 48 A/ISRD IMP buc. 11
— IRM 35 (350×250×250) buc. 595
— IRO 8 IMP buc. 4
— IRO 104 IMP buc. 53
— LSB 1 IMP buc. 35
— LSB 10 IMP buc. 36
— LSB 12 IMP buc. 33
— LSB 13 IMP buc. 8
— LSB 14 IMP buc. 48
— LSE 2.47 RCA 75 buc. 391
— LSE 2.48 RCA 75 buc. 6
— LSE 2.49 RCA 75 buc. 6
— LSE 2.52/A buc. 20
— LSE 2.84 RCA 75 buc. 30
— LSE 2.51 buc. 38
— LSE 2.52 buc. 3
— LSR 1,49 buc. 8
— LSH 1,150 IMP buc. 15
— LSH 1,151/A SAFIR buc. 3
— LSH 1,153/A ŞAMOT buc. 111
— LSH 1,154/A SAFIR buc. 3
— LSJ 1,254 buc. 20
— LSJ 1,8 IMP buc. 40
— LSJ 1,9 IMP buc. 40
— LSJ 1,14 IMP buc. 100
— LSJ 1,15 IMP buc. 100
— LSJ 1,16 buc. 8
— LSJ 1,17 buc. 8
— LSJ 2/RD 77 buc. 5
— LSJ 3/RCA 75 buc. 33
— LSJ 4/RCA 75 buc. 20
— LSJ 6 IMP buc. 88
— LSJ 7 IMP buc. 137
— LSJ 12/RCA 75 buc. 21
— LSJ 13 IMP buc. 100
— LSJ 13 RCA 75 buc. 7
— LSJ 18 RCA 75 buc. 66
— LSJ 33 RCA 75 buc. 9
— MRP 3,1.16. BIS 13 buc. 7
— MRP 5/MRP 3.1.16 PB 75 buc. 27
— MRP 3,25.3 buc. 290
— MRP 7,154/ICRC 12 buc. 77
— MRP 7,151/ICRC 12 buc. 93
— OLP 2,2×5,2 RD buc. 10
— OLP 2,7 RCA 75 buc. 3
— OPL 2,19 RD 77 buc. 5
— OPL 2,19 RC9 75 buc. 6
— OPL 2,8×8 buc. 21
— OPL 2,9×2,5 buc. 8
— OPL 12×14 buc. 1
— OPL 13×6 buc. 7
— OLP 15/RD buc. 12
— OPL 15×9,5 buc. 13
— OPL 16×6 buc. 6
— OPL 17/RC 73 buc. 15
— OPL 18×8 buc. 14
— OPL 20×5.4 buc. 8
— OPL 22×3,2 buc. 14
— OPL 23 buc. 10
— OPL 25×7 buc. 8
— OPL 25×5 buc. 17
— OPL 27/RC—71 buc. 9
— PKW 7,6 buc. 16
— PKW 7,10 buc. 45
— PKW 7—11 buc. 8
— PKW 7—12 buc. 60
— PKW 7—13 buc. 30
— Izolator 20106 76 kw cap. ter. buc. 1
— idem 20039 IU 35 kw buc. 2
— 30298 buc. 23
— 40136 buc. 6
— 45133 buc. 47
— 45178 buc. 65610
— 45232 buc. 7
— 45366 buc. 572
— SC—315 (conici) buc. 83
— TC—550021 buc. 50400
— IFR buc. 1271
— IRI—45059 buc. 1402
— IBCN—55059 10A buc. 50385
— Masă refr. M 90 II/C buc. 9205
— Placă ceramică 5268—15 buc. 220
— Tub CD 8×34—130 buc. 16
— idem 10×24×315 buc. 221
— 10×30×350 buc. 131
— 10×30×355 buc. 98
— 10×30×360 buc. 29
— 10×35×270 buc. 90
— 10×35×345 buc. 240
— 10×35×380 buc. 37
— 15×285/373.36.2 buc. 68
— 15×30×355 buc. 52
— 16×40×150 buc. 77
— 16×40×260 buc. 20
— 20×48×400 buc. 6
— 22×45×330 buc. 7
— 24×44×390 buc. 9
— 30×60×250 buc. 5
— 30×60×330 buc. 4
— 36×44×465 RC. 73 buc. 216
— Căr. cilindru 3 RC 71 buc. 500
— Tub rezist. 58/24.2.18 buc. 469
— idem cubilou 4 RC 71 buc. 198
— idem UB9RD—77 buc. 64
— UB 2 RD 79 buc. 71
— PL 13 RCA 75 buc. 410
— idem des. 308/B—1 RC 71 buc. 401
— UB 2 RD 82 buc. 55
— 200×250×64 RD 77 buc. 20
— 250×200×64 RD 79 buc. 1162
— idem des. 282—2—4 RD 82 buc. 50
— idem 282—2—5 buc. 300
— des. 282—2—6 buc. 34
— 282.2—7 buc. 45
— 282—2—8 buc. 15
— 282—2—9 buc. 600
— 282—2—20 buc. 10
— 308—1 RC 71 buc. 43
— 308—2 RC 71 buc. 20
— 308—3 R C71 buc. 7
— Căr. des. 308—08—4 RC 75 buc. 7
— 308—3 RC 73 buc. 3
— idem 308—08—10 RC 75 buc. 67
— 308—08—4 RC 71 buc. 16
— 308—08—10 RC 71 buc. 8
— 308—08—14 RC 71 buc. 19
— 308—08—12 buc. 40
— 454—13—2—2 PB 75 buc. 6
— 454—13—2—6 buc. 6
— 5092—10/I 4 RCA 75 buc. 13
— 5092—10/I—B buc. 18
— 5113—6—1—24 IMP buc. 1
— 5113—8—12 buc. 4
— 5113—8—13 buc. 4
— 5113—4—011 buc. 80
— 5113—4—0—30 IMP buc. 16
— 5113—4—0—31 IMP buc. 2
— 5113—4—0—35 IMP buc. 2
— 5113—12—8 IMP buc. 4
— 5093—1—27 RC 71 buc. 2
— 5093—1—2—27 RCA 75 buc. 18
— 58/24—2—4 RC 71 buc. 23
— 58/24—2—5 RC 71 buc. 21
— 58/11—6—4 PB 90 buc. 5
— 58/3—1.27 RC 71 buc. 16
— 1029—13—10 R C71 buc. 2
— 1029—13—13 buc. 2
— 1029—13—14 buc. 2
— 2312—2—11 RCA 75 buc. 509
— 45626/11.77—169.4 IMP buc. 36
— 4526/11.77.170—4 IMP buc. 36
— F1—3.17 ICRC 12 buc. 18
— F1—3—18 buc. 19
— F1—3—22 buc. 4
— F1—3—23 buc. 4
— F1—3—24 buc. 103
— idem des. IR1—581—3 JM 23 buc. 9
— idem IRA—00—20 IMP buc. 138
— IRA—00—21 buc. 21
— IRA—00—22 IMP buc. 25
— IRA—00—23 buc. 11
— IRA—00—24 buc. 25
— OZU—10 IMP buc. 1340
— MPP—4—19 buc. 4
— M.S.J. 33—1—49 RC 71 buc. 1
— M.S.J. 33—1—52 buc. 4
— M.S.J. 33—1—54 buc. 1
— M.S.J. 33—1—66—2 buc. 1
— M.S.J. 33—1—66—3 buc. 3
— M.S.J. 33—1—66—4 buc. 3
— M.S.J. 33—1—66—5 buc. 4
— M.S.J. 35—1—70—4 buc. 1
— M.S.J. 35—1—84 buc. 2
— M.S.J. 35—1—87 buc. 1
— MSJ—53 buc. 2
— MSJ 72—70—1 buc. 1
— MSJ—72—70—2 buc. 3

— MSJ—72—70—3 buc. 1
— MSJ—72—70—5 buc. 2
— MSJ—72—70—37 buc. 2
— MSJ—72—86 buc. 2
— idem des. 1552—23—21 PBR 50 buc. 12
— idemOLC—1.97 IMP buc. 616
— OLC—1.98 IMP buc. 138
— OLC—11—63 IMP buc. 68
— Suport ceramic 1029/F.2.13—5 buc. 735
— idem 1029/F—1.3—31 buc. 60
— idem 1029/F—2—13—4 buc. 23

ÎNTREPRINDEREA ACE DE TRICOTAT
Str. Unității 79—91, sector 3

PROFILE GRELE
— OLC 35 ∅ 100 mm kg. 300
— OL 37 ∅ 140 mm kg. 600
— OLC 35 ∅ 140 mm kg. 217
— UNP ∅ 260 mm kg. 183

LAMINATE DE CUPRU
— Br. Cupru 80×10 mm kg. 50

SÎRME DIFERITE
— idem aluminiu ∅ 3,5 kg. 49
— idem OSC 9 ∅ 0,91 din import kg. 1438

OȚEL RAPID
— RP 3 ∅ 28 kg. 25
— RP 3 ∅ 70 kg. 80
— RP 3 ∅ 25×25 kg. 75
— RP 3 ∅ 30 kg. 100
— RP 3 ∅ 45 kg. 100

BENZI OȚEL ALIAT CARBON % 1,20 DIN IMPORT
— 23×0,14 mm kg. 75
— 22×0,15 mm kg. 150
— 22×0,16 mm kg. 120
— 22×0,18 mm kg. 75
— 22×0,20 mm kg. 75
— 25×0,20 mm kg. 20
— 22×0,22 mm kg. 100
— 22×0,25 mm kg. 100
— 25×0,25 mm kg. 30
— 25×0,30 mm kg. 100
— 25×0,35 mm kg. 200
— 22×0,40 mm kg. 200

PIETRE DE POLIZOR VERAL STAS 604/59 Tip. I.
— 175×18×20 — 16 K buc. 50

ELECTROCORINDON LIANT CERAMIC STAS 601
— 250×30×30 — 125 Q buc. 6
— 350×25×127 — 25 M buc. 10

RULMENȚI
— Nu 311 Na buc. 2
— Nu 209 buc. 7
— NU 305 Na buc. 2
— NU 310 Na buc. 3
— NU 310 buc. 2
— E 12 (16002) buc. 4
— 607 buc. 15
— 629 buc. 2
— 1205 buc. 10
— 1207 K buc. 10
— 1208 K buc. 6
— 1209 buc. 20
— 1209 K buc. 10
— 1215 buc. 2
— 1303 buc. 7
— 1304 buc. 10
— 1305 buc. 3
— 2203 buc. 4
— 2206 buc. 12
— 2207 buc. 7
— 2207 K buc. 5
— Nu 2209 buc. 5
— 2305 K buc. 25
— Nu 2305 buc. 3
— 2310 K buc. 2
— 3200 buc. 5
— 3201 buc. 3
— 3202 buc. 3
— 3203 buc. 1
— 3205 buc. 6
— 3211 buc. 10
— 3306 buc. 2
— 3308 buc. 16
— 6003 buc. 20
— 6008 buc. 5
— 6207 ZZ buc. 10
— 6306 buc. 15
— 6309 buc. 30
— 6310 buc. 10
— 30202 buc. 15
— 7209 buc. 6
— 30216 buc. 2
— 20217 buc. 3
— 30230 buc. 3
— 30304 buc. 5
— 30305 buc. 5
— 30306 buc. 5
— 31305 buc. 6
— 31307 buc. 6
— 32206 buc. 7
— 30211 buc. 2
— 30308 buc. 2
— 32210 buc. 2
— 32214 buc. 2
— 32215 buc. 2
— 32304 buc. 4
— 32305 buc. 5
— 32308 buc. 2
— 32309 buc. 2
— 51103 buc. 6
— 51105 buc. 35
— 51106 buc. 10
— 51109 buc. 4
— 51114 buc. 10
— 51115 buc. 3
— 51201 buc. 5
— 51202 buc. 30
— 51305 buc. 5
— 51307 buc. 4
— 51407 buc. 6
— 52202 buc. 5
— 4902 RNU buc. 6
— NK 5035 Z buc. 10

BUCȘE
— H 207 buc. 20
— H 305 buc. 15
— H 308 buc. 2

APARATAJ ELECTRIC DE JOASĂ TENSIUNE
— Relee TSA 10 A—1,3A Cod. 3670 buc. 10
— Butoni regim greu 2 A Cod. 551 buc. 92
— Butoni BDAD cod. 586 buc. 71

CONDUCTORI BOBINAJ EMAIL
— idem 1,55 kg. 29
— idem 1,90 kg. 13

CURELE TRAPEZOIDALE
— 10×6×1600 buc. 5
— 13×8×1180 buc. 25
— 13×8×1250 buc. 40
— 13×8×3000 buc. 20
— 17×11×710 buc. 5
— 17×11×800 buc. 3
— 17×11×1320 buc. 25
— 17×11×3550 buc. 5
— 17×11×3600 buc. 10
— 17×11×4500 buc. 2
— 22×14×2240 buc. 5

DIVERSE
— Condensatori ceramici B 3000 200 TGL 68—109 buc. 24
— Tub PVC 22 mm mtr. 66
— Tub PVC 24 mm mtr. 100
— Ceanură de zinc kg. 36
— Freze ciupercă ∅ 8×1,20×3 Nr. Z 25 65 buc. 2000

CHEI LĂCAȘ HEXAGON
— ∅ 6 mm buc. 20

PILE SEMIROTUNDE
— 100/2 buc. 200

PILE PĂTRATE
— 100/2 buc. 200

BURGHIE STAS 575
— ∅6,7 buc. 40
— ∅7,6 buc. 40
— ∅7,7 buc. 90
— ∅8,1 buc. 30
— ∅8,7 buc. 50
— ∅11,7 buc. 15
— ∅12,7 buc. 20
— ∅14,7 buc. 15
— ∅20,9 buc. 15
— Remorcă basculantă tip RM 2 5 To. prin transfer buc. 2

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC-Găești

MOTOARE ELECTRICE
— ASi B3 0,37 kw×1000 t/m buc. 5
— ASi B3 0,75 kw×1500 t/m buc. 2
— ASi B3 1,5 kw×1000 t/m buc. 5
— ASi B4 1,5 kw×1500 t/m buc. 4
— ASi B3 2,2 kw×1500 t/m buc. 4
— ASi B3 3 kw×1500 t/m buc. 6
— ASi B3 4 kw×1500 t/m buc. 3

OFERTE

— ASi B3 7,5 kw×1500 t/m buc. 5
— ASi B3 11 kw×1000 t/m buc. 1
— ASi B3 15 kw×1500 t/m buc. 1
— Idem cu flanșă,
— ASi B5 0,37 kw×3000 t/m buc. 8
— Idem 0,75 kw×100 t/m buc. 6
— Idem 1,1 kw×1000 t/m buc. 2
— Idem 1,1 kw×1500 t/m buc. 3
— Idem 1,5 kw×1000 t/m buc. 4
— Idem 1,5 kw×1500 t/m buc. 8
— Idem 2,2 kw×750 t/m buc. 3
— Idem 2,2 kw×1000 t/m buc. 7
— Idem 2,2 kw×1500 t/m buc. 3
— Idem 3 kw×1000 t/m buc. 2
— Idem 7,5 kw×1500 t/m buc. 4
— Idem 15 kw×1500 t/m buc. 1
— Idem 18,5 kw×750 t/m buc. 1
— ASA B5 0,55 kw×1500 t/m buc. 3
— ASA B5 2,2 kw×1000 t/m buc. 4

RULMENȚI :
— 6003 buc. 40
— 6005 buc. 20
— 6009 buc. 15
— 6014 buc. 5
— 6016 buc. 6
— 6017 buc. 8
— 6020 buc. 5
— 6026 buc. 10
— 6205 buc. 150
— 6206 buc. 20
— 6207 buc. 50
— 6208 buc. 30
— 6209 buc. 50
— 6210 buc. 30
— 6211 buc. 10
— 6215 buc. 20
— 6216 buc. 4
— 6219 buc. 4
— 6221 buc. 2
— 6224 buc. 2
— 6207 N buc. 50
— 6308 buc. 20
— 6309 buc. 25
— 6310 buc. 40
— 6315 buc. 56
— 6318 buc. 10
— 6322 buc. 3
— 6310 2 RS buc. 20
— 6409 buc. 70
— 16022 buc. 8
— 16013 buc. 6
— 4209 buc. 30
— 1208 buc. 20
— 1214 buc. 9
— 1215 K buc. 4
— 1302 buc. 19
— 1305 buc. 50
— 1310 buc. 50
— 1316 buc. 19
— 1306 K buc. 5
— 1308 K buc. 10
— 1312 K buc. 6
— 1318 K buc. 4
— 2203 buc. 10
— 2211 buc. 10
— 2212 buc. 8
— 2214 buc. 8
— 2215 buc. 7
— 2206 K buc. 10
— 2207 K buc. 5
— 2216 K buc. 6
— 2218 K buc. 16
— 2302 buc. 8
— 2303 buc. 6
— 2309 K buc. 20
— NU 1020 buc. 2
— Nu 1038 buc. 2
— NU 212 buc. 8
— NU 2216 buc. 6
— NU 2222 buc. 15
— NU 2307 buc. 3
— NU 2308 buc. 2
— NU 2311 buc. 7
— NU 2313 buc. 5
— NU 2316 buc. 2
— Nj 2308 buc. 4
— Na 4901 buc. 12
— Na 4902 buc. 26
— Na 4907 buc. 37
— Na 4908 buc. 16
— Na 4912 buc. 10
— NN 3011 K buc. 8
— NN 3012 K buc. 20
— NN 3016 K buc. 17
— NN 3030 K buc. 2
— NN 3038 K buc. 4
— NN 3044 K buc. 2
— NN 3048 K buc. 2
— 22210 buc. 6
— 22211 buc. 10
— 22228 buc. 3
— 22230 buc. 8
— 22206 K buc. 6
— 22208 K buc. 6
— 22224 K buc. 5
— 22315 buc. 3
— 22319 buc. 10
— 22309 K buc. 10
— 22315 K buc. 2
— 22320 K buc. 2
— 22324 K buc. 1
— 23024 buc. 2
— 23026 buc. 20
— 7202 buc. 26
— 7209 buc. 50
— 7218 buc. 5
— 3202 buc. 10
— 3203 buc. 10
— 3206 buc. 60
— 3212 buc. 10
— 7203 Sp. buc. 10
— 30203 buc. 50
— 30207 buc. 100
— 30209 buc. 20
— 30210 buc. 20
— 30213 buc. 30
— 30215 buc. 15
— 30218 buc. 20
— 30230 buc. 6
— 30302 buc. 20
— 30324 buc. 4
— 32206 buc. 60
— 32207 buc. 100
— 32218 buc. 30
— 32305 buc. 10
— 32312 buc. 20
— 31311 buc. 20
— 51108 buc. 30
— 51113 buc. 25
— 51114 buc. 20
— 51115 buc. 30
— 51116 buc. 3
— 51118 buc. 6
— 51124 buc. 8
— 51132 buc. 2
— 51136 buc. 2
— 51138 buc. 1
— 51140 buc. 1
— 51152 buc. 3
— 51214 buc. 4
— 51213 buc. 4
— 51216 buc. 64
— 51228 buc. 3
— 51238 buc. 2
— 51306 buc. 6
— 51308 buc. 24
— 51309 buc. 10
— 51311 buc. 10
— 51313 buc. 8
— 51316 buc. 2
— 51320 buc. 2
— 51326 buc. 4
— 51328 buc. 3
— 51336 buc. 1
— 52306 buc. 20
— 942/15 buc. 30
— 942/25 buc. 7
—804704 buc. 88
— 977909 buc. 11
— 588711 buc. 20
— 234418 buc. 5
— 234420 buc. 5
— 234422 buc. 1
— WS 3552—81107 buc. 20

1979 NOV 13

PCR XII CONGRES

Dezbaterea proiectelor de documente ale Congresului al XII-lea al P. C. R.

Direcții ale perfecționării societății românești în perspectiva următorului deceniu

CARACTERISTICA DOMINANTĂ a vastului proces de perfecționare a conducerii științifice a întregii vieți sociale care se desfășoară pe multiple planuri de peste un deceniu — premisele și direcțiile acestei ample acțiuni au fost dezbătute încă de către Congresul al IX-lea al P.C.R. — o reprezintă inovarea revoluționară a structurilor de conducere, promovarea unor noi modalități de manifestare a democrației socialiste, multe fără precedent în experiența revoluției socialiste, introducerea cu perseverență a metodelor și tehnicilor moderne de conducere.

Amploarea și continuitatea acestor eforturi, orientate de către Partidul Comunist Român în direcția constituirii unui sistem atotcuprinzător al participării întregului popor la conducerea societății, contribuie substanțial la îmbogățirea teoriei și practicii socialismului, la elaborarea unor mijloace adecvate pentru stăpînirea complexității dezvoltării economice și sociale.

Privind retrospectiv schimbările ce s-au produs în țara noastră în acești ultimi ani în domeniul conducerii social-politice și economice remarcăm spiritul creator în care conducerea de partid, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu abordează problematica nouă pe care a generat-o dezvoltarea rapidă a lumii contemporane, evoluția propriei noastre societăți socialiste în raport cu condițiile istorice concrete. Pe măsura dezvoltării puternice a forțelor de producție, ca și a schimbărilor ce s-au produs în relațiile de producție prin aplicarea în viață a programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, au fost create structuri inedite, care au permis creșterea rolului conducător al partidului în societate, evoluția în forme noi a raporturilor dintre partid și stat, perfecționarea funcțiilor statului, corespunzător legislației socialiste, amplificarea funcțiilor democrației socialiste pe diferite planuri ale vieții economice și sociale.

Ca urmare a ritmului rapid al dezvoltării economice s-au produs evoluții pozitive în structura socială, care și-au găsit expresia în accentuarea omogenizării societății și întărirea unității întregului popor. S-a lărgit, astfel, baza socială pentru dezvoltarea democrației, amplificarea formelor de manifestare a conducerii colective, creșterea atribuțiilor organismelor obștești. Conducerea colectivă, instituționalizată pe toate treptele conducerii sociale, a căpătat în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea ale P.C.R. o arie mai largă de exprimare și o eficacitate sporită în sfera de acțiune a organismelor de autoconducere și autogestiune muncitorească.

Dezbaterea largă, politică, a documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R., care se desfășoară în prezent, stimulează dialogul democratic cu privire la alegerea celor mai potrivite căi și metode pentru obținerea unei noi calități a activității pe toate planurile vieții sociale, deschizînd noi perspective perfecționării conducerii științifice a societății.

Atitudine activă față de viitor

O COMPONENTĂ esențială a dezvoltării societății românești contemporane o reprezintă concepția, cu ample rezonanțe teoretice și practice, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la conducerea științifică a întregii vieți sociale, la importanța științei conducerii societății și rolul conducător al partidului în dinamizarea tuturor activităților sociale. Concepția românească cu privire la căile și modalitățile desfășurării procesului revoluționar în România, la dialectica factorilor obiectivi și subiectivi, a factorilor interni și internaționali, la ritmurile dezvoltării, la interdependența tot mai puternică dintre fenomenele economice, tehnologice, social-politice și culturale poartă amprenta gîndirii profund revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. În cadrul efortului multilateral pentru perfecționarea conducerii și organizării tuturor domeniilor vieții sociale, în unitatea lor organică, se desfășoară o largă acțiune pentru inovarea conducerii, acțiune care își găsește expresia în concretizarea principiilor generale ale conducerii sociale corespunzător realităților societății românești, în fundamentarea politicilor și programelor de acțiune care traduc în viață strategiile capabile să contribuie la sporirea gradului de stăpînire și dirijare conștientă a dezvoltării societății, a complexității progresului social contemporan. Opera social-politică și economică a secretarului general al partidului nostru conține din acest punct de vedere idei revoluționare cu privire la principiile și mecanismele reglării întregului organism social, cu privire la dezvoltarea conducerii politice pe căi democratice inedite, cu privre la obiectul și sfera de cuprindere a științei conducerii societății.

Un loc important în cadrul acestor preocupări este acordat formării unei atitudini active față de viitor, atît pe planul gîndirii științifice, cît și al practicii revoluționare. Caracterul imperativ al necesității de a adopta o asemenea atitudine este determinat de multipli factori ai progresului contemporan, dar, în primul rînd, de creșterea complexității dezvoltării și, în același timp, de creșterea posibilității societății de a modifica realitățile sociale, ceea ce face ca deciziile pe care le luăm astăzi să influențeze nu numai viața generațiilor prezente ci și viața generațiilor următoare. În acest context, se relifează importanța amplei dezbateri democratice care se desfășoară în prezent în legătură cu Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. privind dezvoltarea economico-socială a României și programele-directivă care orientează activitățile în sfera cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, a energiei, a dezvoltării în profil teritorial și în ce privește creșterea nivelului de trai și ridicarea continuă a calității vieții. Obiectivele și măsurile cuprinse în aceste documente contribuie nu numai la găsirea unor soluții raționale multiplelor probleme ale progresului ci conturează politicile care vor ghida procesele decizionale în abordarea aspectelor concrete ale evoluției în perspectivă a vieții economice și sociale. Din tezele și cifrele acestor documente se degajă principalele linii de afirmare a unei atitudini, active și constructive față de viitorul societății românești :

— orientarea spre creativitate socială, spre inovarea îndrăzneață a structurilor sociale ca un mod eficace de a stăpîni complexitatea și ritmul rapid al dezvoltării ;

— opțiunea pentru ritmuri înalte de dezvoltare, ca strategie adecvată pentru depășirea dificultăților generate de moștenirea grea economică și socială lăsată de trecut și pentru a învinge decalajele economice actuale ;

— gîndirea pe termen lung a obiectivelor și mijloacelor de realizare a progresului pentru a evita soluțiile superficiale cu efecte de scurtă durată și costisitoare în perspectivă ;

— perfecționarea mecanismelor de reglare a dezvoltării economico-sociale prin îmbunătățirea instrumentelor de planificare și corelare mai bună a planificării macrosociale cu planificarea teritorială și la nivelul unităților economice și sociale ;

— inovarea structurilor democratice pentru a mobiliza energia creatoare a maselor și a spori responsabilitatea socială față de perspectivele patriei socialiste ;

— accentuarea caracterului științific al proceselor de conducere a societății pentru a spori eficacitatea și eficiența acțiunilor economice și sociale în raport cu noile cerințe ale progresului.

Strategiile de acțiune cuprinse în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. care pregătesc în mod deliberat premisele necesare făuririi viitorului dorit de poporul nostru sînt în același timp un puternic stimulent pentru ridicarea eficienței activităților economice și sociale, pentru sporirea competenței în acțiune și a responsabilității pentru perspectivele societății românești. O pîrghie puternică, în acest sens, o reprezintă implicarea mai directă a științelor sociale în fundamentarea, elaborarea și aplicarea deciziilor privind perfecționarea vieții sociale în ansamblul ei. Dezvoltarea cunoașterii științifice în corelație strînsă cu necesitățile conducerii politice a societății, creșterea rolului științelor sociale în abordarea problemelor dezvoltării

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

presupun direcționarea acestora către problemele de mare actualitate și sensibilitate, în vederea găsirii de soluții, pentru conceperea de noi direcții de dezvoltare în spiritul creativității sociale.

Dezvoltarea largă a creativității sociale în sfera conducerii, deschiderea unui cîmp larg inovației sociale și experimentării vor contribui, la rîndul lor, la ridicarea gradului de funcționalitate a structurilor de conducere social-politică și economică.

Progres economic și organizare socială

OBIECTIVUL FUNDAMENTAL al planului cincinal 1981—1985 îl constituie continuarea înfăptuirii prevederilor Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism. În realizarea acestui obiectiv, planul cincinal are în vedere atît nivelul atins în dezvoltarea internă, cît și fenomenele noi care își croiesc drum în economia mondială. Atrage atenția, în primul rînd, orientarea spre ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții materiale, efortul pentru lărgirea bazei proprii energetice și de materii prime, dezvoltarea în ritm susținut a industriei în condițiile unei anumite reorientări structurale, promovarea în continuare a criteriilor rționale de repartizare a forțelor de producție pe întregul teritoriu. În ansamblul lor aceste orientări urmăresc realizarea unei cotituri în ce privește calitatea activităților care trebuie să se exprime într-o creștere mai accentuată a productivității muncii, economisirea și utilizarea intensivă a resurselor, îmbunătățirea performanțelor produselor, în general a eficienței și competitivității economiei românești.

Puternica dezvoltare economică în următorii ani, care va duce la creșterea produsului social într-un ritm mediu anual de 6,0%—6,6% și a venitului național de 6,7%—7,4%, iar a producției globale industriale de 9,0%—10,0%, se va răsfrînge pozitiv și asupra structurii și dinamicii sociale. Va crește, astfel, rapid ponderea populației care va lucra în sectoarele neagricole, pînă la 78% din populația ocupată. Industria, construcțiile, transporturile vor cuprinde 74% din populația ocupată în sectoarele neagricole, învățămîntul, cultura, știința și sănătatea peste 10%, iar serviciile și alte activități circa 16%. Aceste deplasări pe fondul creșterii generale a nivelului de trai, al ridicării calității vieții vor duce la creșterea gradului de organizare socială, la întărirea unității întregului popor în jurul partidului. În mod deosebit va fi influențat acest proces de politică amplasării echilibrate a forțelor de producție pe teritoriu, a valorificării superioare a resurselor materiale și de muncă existente în fiecare zonă, de sistematizare și modernizare a rețelei de localități urbane și rurale. Introducerea unui nou indicator de dezvoltare și anume producția globală anuală pe locuitor va contribui într-un mod și mai eficace la procesul omogenizării sociale comparativ cu indicatorul utilizat pînă acum, al valorii minime, a producției industriale pe județ. Prin realizarea unei producții globale anuale de cel puțin 70 000 lei pe locuitor se vor micșora substanțial „decalajele interne" între județele țării. Astfel, în fiecare județ se va asigura un număr de cel puțin 400 persoane ocupate la mia de locuitori, creștere care are loc în condițiile cînd în numeroase țări capitaliste, datorită implicațiilor prelungirii crizei economice și mai ales adîncirii crizei energetice, are loc o restrîngere a capacității de folosire a forței de muncă. Se va modifica semnificativ structura ocupării forței de muncă prin faptul că circa 78% din persoane vor lucra în sectoarele neagricole și aproximativ 22% în agricultură. Procesul omogenizării sociale se va materializa și în apropierea tot mai marcată a condițiilor de viață. Îmbunătățirea structurii localităților urbane, sistematizarea localităților rurale și dotarea lor cu unități economice, ca și sporirea confortului prin dotări social-culturale, și asigurarea unor legături mai bune între zonele de locuit și locurile de muncă vor determina noi tendințe în dinamica socială, în special vor încuraja transferul unei părți din populație spre localitățile rurale și spre județele care în trecut erau înapoiate economic.

Dezvoltarea democrației, autoconducerii muncitorești și autogestiunii

MĂSURILE CONCRETE privind creșterea rolului conducător al partidului în societate, experimentarea unor noi căi de realizare a democrației directe alături de îmbunătățirea modalităților de lucru ale democrației reprezentative, dezvoltarea curajoasă a autoconducerii în forme specifice țării noastre, sînt expresia gîndirii revoluționare, refractară la inerție, la închistarea în forme de gîndire și de acțiune depășite de viață. Abordînd în spiritul marxismului creator problemele concrete ale înfăptuirii conducerii societății de către popor, Partidul Comunist Român n-a pășit pe drumuri bătătorite, ci a înțeles să-și aducă contribuția la dezvoltarea ideilor socialismului, la rezolvarea problemelor complexe, pe care le ridică edificarea noii societăți în condițiile proprii ultimelor decenii ale secolului XX. Dezvoltarea democrației socialiste în țara noastră reprezintă o dezvoltare a gîndirii marxiste privind destinul istoric al statului. Instituțiile democratice a căror viabilitate este verificată în confruntarea cu practica, formează treptat cadrul prin care masele populare, participînd activ la viața socială, își asumă răspunderea conducerii societății, pregătind în felul acesta trecerea în perspectivă la realizarea comunismului.

Dezvoltarea democrației directe în forme inedite și-a găsit expresia în extinderea practicii congreselor și conferințelor oamenilor muncii pe diferite domenii de activitate, forme care permit dezbaterea într-un larg cadru democratic a măsurilor necesare pentru îmbunătățirea muncii. În temeiul practicii pozitive a acestor largi instituții democratice s-au inițiat forme noi de lucru ale organelor democratice de stat pe plan național și local care îmbină participarea directă a cetățenilor la dezvoltarea și rezolvarea problemelor cu activitatea reprezentanților aleși de popor. Experiența obținută în acest domeniu va permite cîștigarea unei experiențe pozitive și în domeniul simplificării și ieftinirii aparatului de conducere socială în condițiile creșterii capacității sale de acțiune. Desigur, nu este vorba de o abordare simplificatoare, ci de căutarea de noi soluții organizatorice la scara întregii societăți.

Un rol important în această evoluție revine organizațiilor de masă și obștești care în țara noastră au fost angajate plenar în transformările aduse sistemului de conducere. Locul acestora în societate s-a modificat esențial, ele avînd de îndeplinit un rol din ce în ce mai important în conducerea social-politică și economică. Măsurile aplicate în ultimii ani au dus la împletirea activității organizațiilor obștești cu activitatea specifică instituțiilor de stat, la preluarea de către primele a unor obligații care în trecut reveneau doar instituțiilor de stat.

Un rol crescînd în sistemul democrației noastre socialiste revine organismelor de conducere colectivă a unităților economice și sociale, a instituțiilor, și, în general, la toate nivelele de conducere. După cum se știe s-au adus modificări componenței consiliilor oamenilor muncii din unitățile economice și sociale pentru a permite ca la lucrările lor să participe un număr mai mare de muncitori legați direct de producție. În același spirit s-au adus îmbunătățiri organelor colective ale altor instituții, centralelor industriale și ministerelor.

Experiența acumulată în activitatea organismelor de conducere colectivă a constituit baza dezvoltării autoconducerii muncitorești în forme specifice, concomitent cu adecvarea instrumentelor de gestiune financiară — la condițiile actuale ale economiei românești. Activitatea organismelor de autoconducere muncitorească contribuie la lărgirea cadrului prin care masele participă și își asumă răspunderea în conducerea economico-socială.

Prin îndeplinirea unor funcții importante în planificarea dezvoltării, în dezvoltarea progresului tehnic și gestiunea proprietății obștești, organismele de conducere colectivă constituie modalitatea de a realiza unitatea dialectică dintre conducerea macrosocială, pe baza centralismului democratic și conducerea pe plan local pe baza stimulării inițiativei și grijii fiecărui cetățean pentru dezvoltarea proprietății obștești. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, aceste organisme sînt prin formă și conținut superioare formelor democrației burgheze, ele dînd posibilitatea oamenilor muncii ca în calitatea lor de coproprietari ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari ai muncii lor, să răspundă de felul cum este administrată și gospodărită partea din avuția socialistă încredințată colectivului.

Dezvoltarea în perspectivă a autoconducerii în forme noi, adecvate conducerii teritoriale va accentua caracterul democratic al activității consiliilor populare și va duce la perfecționarea procesului de atragere a cetățenilor la rezolvarea problemelor de ordin local, la mobilizarea inițiativei, a capacității lor de inovare și a răspunderii pentru destinul obștei.

Stil revoluționar de muncă

ÎN MOMENTUL DE FAȚĂ s-a constituit în țara noastră un sistem original al democrației socialiste a cărui trăsătură dominantă este mobilitatea organizatorică, flexibilitatea instituțională în scopul obținerii unei mai mari sensibilități la dinamica accelerată a dezvoltării politice, economice, tehnologice și social-culturale a lumii contemporane. Creșterea capacității de

sesizare a fenomenelor noi, scurtarea timpului de reacție la cerințele generate de mutațiile prin care trece lumea contemporană reprezintă un imperativ al conducerii moderne și un obiectiv al eforturilor de perfecționare a instituțiilor și a metodelor de conducere.

Pentru a realiza aceste deziderate la nivelul cerut de actuala etapă a progresului social este necesar să fie găsite căile și metodele adecvate pentru a depăși fenomenele negative care pot distorsiona activitatea organismelor democratice de conducere. În acest sens negativ acționează atitudinile de formalism, superficialitatea, care golesc activitățile de conducere de conținutul lor viu și pozitiv prin mînuirea formală a instrumentelor democratice. Tolerarea acestor situații nu poate duce decît la încălcarea ordinii, disciplinei, la neîndeplinirea la timp și în bune condiții a obligațiilor de muncă. Dezbătînd deschis problemele — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — facem aceasta nu de dragul unei democrații în sine, ci din dorința de a obține rapid o îmbunătățire substanțială a activității noastre generale. Dacă nu vom proceda astfel, atunci democrația se va transforma în vorbărie goală, chiar într-o piedică în dezvoltarea economiei noastre, a societății.

În dezvoltarea democrației socialiste un rol pozitiv îl au preocupările pentru integrarea partidului în viața socială. Accentuarea vieții democratice de partid este chezășia dezvoltării democrației socialiste în ansamblul ei. Perioada de intensă activitate politică pentru pregătirea Congresului al XII-lea al P.C.R. s-a remarcat și prin adoptarea de noi criterii de participare a comuniștilor, a cadrelor în activitatea diferitelor organe de conducere ale partidului. Pe această linie se înscriu măsurile luate recent privind îmbunătățirea reprezentării în cadrul Comitetului Central al partidului, creșterea ponderii femeilor în organele de partid, îmbunătățirea compoziției Comitetului Politic Executiv și a modului său de lucru, îmbunătățirea activității comitetelor județene de partid printr-o mai bună reprezentare a cadrelor, prin rotația lor în diferite munci pe baza anumitor norme democratice. Ansamblul măsurilor în curs de aplicare urmăresc să îngrădească subiectivismul în munca de partid, statornicirea mai precisă a drepturilor și obligațiilor membrilor de partid.

Îmbunătățirea calitativă a muncii de conducere la toate nivelele obligă la promovarea intransigenței față de structurile lipsite de dinamism, contaminate de birocratism, incapabile să răspundă eficace cerințelor complexe ale dezvoltării economice și sociale ale actualei etape. Deși în ansamblul său, actualul sistem al democrației socialiste se dovedește apt să atragă masele la conducerea societății, se mai întîlnesc verigi organizaționale nesatisfăcătoare, anchilozate de practicile birocratice Uneori, chiar în cadrul unor structuri organizatorice viabile își pot face loc metode de lucru vechi care duc la frînarea mersului înainte.

Remediul eficace împotriva acestor obstacole în calea progresului socialist îl constituie introducerea în munca de conducere a mijloacelor caracteristice stilului revoluționar, strîngerea legăturilor cu oamenii muncii, creșterea receptivității față de nevoile acestora. În efortul de a înlătura stările inerțiale, formele organizatorice închistate, cu structuri capabile să încurajeze deschiderea spre nou, un rol de primă importanță îl are inițiativa cetățenilor, exercitarea de către aceștia a drepturilor și îndatoririlor democratice, cu răspundere, cu responsabilitate față de destinele țării, a patriei socialiste, și în acest sens o importanță deosebită au recentele măsuri, adoptate la propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind creșterea rolului Frontului Unității Socialiste. Desigur, preocuparea pentru promovarea unui stil revoluționar de muncă se întemeiază astăzi pe cuceririle avansate ale cunoașterii științifice. Introducerea perseverentă de metode și tehnici moderne capabile să ridice eficiența instituțiilor democratice, capabile să promoveze în activitatea de conducere competența în abordarea și rezolvarea problemelor complexe ale dezvoltării reprezintă, în acest contex, o sarcină primordială.

Calitatea vieții în perspectiva eticii și echității socialiste

ȚELUL SUPREM și constant al politicii P.C.R., așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu este ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor.

În condițiile dezvoltării planificate a societății socialiste se resimte necesitatea elaborării de instrumente capabile să pună în evidență și să măsoare pașii făcuți pe calea înfăptuirii acestui țel. Un asemenea instrument care oferă factorilor de conducere și întregii opinii publice tabloul cuprinzător al stării societății noastre, tablou care reunește în mod organic schimbările economice cu cele sociale și pune în evidență atît performanțele cantitative ca și realizările de ordin calitativ este programul-directivă de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții.

Capitolele sale principale ne permit să urmărim printr-un ansamblu de indicatori corelația dintre realizările economice și creșterea bunăstării poporului, ca și principalele orientări în creșterea veniturilor oamenilor muncii, cheltuielile social-culturale, desfacerile de mărfuri și prestările de servicii, construcția de locuințe, reducerea săptămînii de lucru, ameliorarea mediului înconjurător. Indicatorii cuprinși în acest document referitori la toate aceste aspecte exprimă cifric complexitatea și diversitatea dezvoltării sociale, permițînd cuprinderea în mod sintetic a ceea ce astăzi numim **calitatea vieții** în societatea noastră socialistă.

Introducerea în practica conducerii sociale a acestui instrument va avea numeroase consecințe pozitive pentru promovarea unei viziuni de ansamblu, echilibrată și rațională asupra dezvoltării complexe economice și sociale. Fixarea de obiective privind calitatea vieții și analiza prin indicatori specifici a modului în care ea evoluează va ameliora substanțial procesul măsurării și evaluării dezvoltării. Urmărirea modului de realizare a indicatorilor social complecși (care includ și pe cei economici) va oferi posibilitatea comparării continue a „imaginii-scop" a societății socialiste de mîine cu realizarea prezentă și va permite introducerea unui spirit de raționalitate și echitate în evoluția relațiilor sociale, în raport cu cerințele și nevoile oamenilor muncii.

În literatura economică și social-politică nemarxistă tema „calității vieții" este abordată abstract, în afara contextului concret de clasă al societății contemporane. Caracterul steril al acestei abordări a fost pus în evidență de chiar criticii moderați ai capitalismlui contemporan, care nu pot fi nici cel puțin bănuiți că au simpatii pentru marxism. Robert Jungle arăta, de pildă, că unele îmbunătățiri materiale obținute de masele muncitoare din țările capitaliste dezvoltate prin luptă socială îndelungată au drept complement agravarea condițiilor sociale, de viață, nesiguranță, deteriorarea gravă a raporturilor umane, poluarea.

Calitatea vieții se manifestă în aceste condiții în mod unilateral, prin abundență de bunuri de consum, dar într-un climat de însingurare, înstrăinare, de adîncire a exploatării. Calitatea proceselor sociale proprii unei societăți se exprimă astfel în manifestarea complexă a relațiilor de producție existente, în structurile social-politice, în modul în care sînt satisfăcute cerințele, așteptările membrilor societății. În acest sens, realizarea autentică a calității vieții, presupune eliberarea de exploatare, omogenizarea socială, egalitatea de clasă și condiții pentru dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Faptele arată că în perioada construcției relațiilor socialiste în ciuda dificultăților existente datorită moștenirii economice grele, care au impus un program intens de industrializare, s-au produs mutații care au permis realizarea de pași importanți în domeniul creșterii calității vieții, prin eliminarea exploatării, asigurarea dreptului la muncă, realizarea egalității în drepturi a femeilor, înfăptuirea revoluției în domeniul culturii. În actuala etapă a dezvoltării socialismului realizările economice și sociale permit abordarea calității vieții la un nivel mai înalt de exigență.

Un rol major în prefigurarea nevoilor și aspirațiilor oamenilor muncii îl au principiile de raționalitate socială promovate de partid în spiritul eticii și echității socialiste. În aceste principii se reflectă sistemul de valori ale societății noastre care plasează în centrul atenției respectul pentru muncă, egalitatea tuturor cetățenilor indiferent de naționalitate, dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Orînduirea socialistă, profund și real umanistă urmărește realizarea egalității și a echilibrului în toate aspectele vieții sociale și individuale. În această perspectivă programul-directivă privind calitatea vieții se întemeiază pe măsuri care asigură raționalitatea procesului de îmbunătățire continuă a condițiilor de viață ale populației evitîndu-se risipa, excesele, manifestările negative de individualism.

Idealul progresului socialist îl constituie nu „societatea de consum" ci societatea eliberată de exploatare, capabilă să asigure o viață decentă fiecărui cetățean, viață întemeiată pe respectarea demnității umane. Asigurarea bunăstării în aceste condiții presupune respectarea eticii socialiste capabilă să stimuleze rațională și echilibru în satisfacerea nevoilor umane — coordonate care stau, de altfel, la baza orientării programului dezvoltării țării noastre în următoarele decenii.

prof. dr. Sergiu TAMAȘ

IMPLICAȚII ECONOMICO-SOCIALE ALE POLITICII DE DEZVOLTARE ÎN PROFIL TERITORIAL

ÎN ANSAMBLUL documentelor pentru Congresul al XII-lea al P.C.R., Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 consemnează succesele de prestigiu obținute de poporul român în perioada construcției socialismului pe linia ridicării la o nouă viață economică a tuturor zonelor țării, cît și orientările și sarcinile de bază pentru următorul cincinal.

Este cunoscut faptul că România a moștenit de la regimul trecut un nivel scăzut de industrializare, mari disproporții în toate domeniile, dar mai ales în dezvoltarea economico-socială a diferitelor zone. Așa, bunăoară, județele din Moldova, care reprezentau în anul 1938 circa o treime din populația țării, realizau doar 5 la sută din producția industrială. Mai mult, dacă pe ansamblul țării 74 la sută din populația activă lucra în agricultură, media acestor județe depășea 85 la sută. Realizarea prevederilor primelor planuri cincinale, aplicarea consecventă a politicii de industrializare, de socializare și modernizare a agriculturii și a celorlalte ramuri au implicat redimensionări și în repartizarea teritorială a forțelor de producție. Cu toate acestea, anul 1965 mai consemna menținerea unor mari decalaje în nivele de dezvoltare economică a diferitelor zone.

Măsurile stabilite de Congresul al IX-lea al partidului, cursul înnoitor, dinamic imprimat întregii vieți economice și sociale din România s-au detașat și prin promovarea unei strategii originale, de lungă perspectivă, consacrate dezvoltării în profil teritorial, strategie capabilă să asigure progresul general al țării și al fiecărui județ. Potrivit măsurilor stabilite de Congresul al IX-lea și Conferința Națională din 1967 ale partidului, s-a realizat o nouă organizare administrativ-teritorială, prin care au fost eliminate verigile intermediare, constituindu-se zone echilibrate din multiple puncte de vedere, s-a trecut, pe baza unei legi unitare, la sistematizarea tuturor localităților, a fost stabilit pentru cincinalul în curs un nivel minim al producției industriale de cel puțin 10 miliarde lei în fiecare județ.

Îmbunătățirea organizării industriei și a tuturor ramurilor producției materiale, lărgirea și adîncirea democrației socialiste, introducerea unui nou mecanism economic menit să generalizeze autogestiunea și autoconducerea muncitorească, crearea consiliilor unice în agricultură, elaborarea planului național atît în profil de ramură, departamental, cît și teritorial, investirea organelor locale de partid și de stat cu obligativitatea fundamentării și realizării tuturor indicatorilor economico-sociali au determinat creșterea răspunderii și angajării clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității în înfăptuirea programelor de dezvoltare a tuturor zonelor țării.

Acționînd astfel asupra factorilor determinanți, partidul nostru a creat, pe măsura acumulărilor cantitative, un nou cadru organizatoric, administrativ, juridic și economic specific orînduirii socialiste și realităților contemporane, capabil să determine valorificarea potențialului uman și material de care dispunem, dezvoltarea echilibrată a tuturor localităților într-o concepție unitară și, pe aceste baze, TRECEREA LA O NOUĂ CALITATE în toate domeniile.

Principalele consecințe ale procesului de repartizare rațională a forțelor de producție

INDUSTRIALIZAREA țării, dezvoltarea ramurilor de bază și, în acest cadru, a subramurilor de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic, asimilarea rapidă a cuceririlor științei și tehnicii, modernizarea tuturor domeniilor și sectoarelor fac ca repartiția echilibrată, rațională a forțelor de producție în teritoriu să fie însoțită de numeroase implicații sociale favorabile.

În **primul** rînd, se înregistrează pe această cale o creștere an de an a locurilor de muncă în ramurile neagricole. Perioada 1950—1979 consemnează în acest sens crearea a peste 5 milioane de noi locuri de muncă, asigurînd atragerea a peste 50 la sută din populația activă a României. Statisticile mondiale nu evidențiază altundeva asemenea creșteri, într-un interval atît de scurt din punct de vedere istoric. Punerea în valoare a acestor noi locuri de muncă în ramurile neagricole, cu un nivel mai ridicat al productivității muncii, a asigurat sporirea sistematică a eficienței economice. Concludent este faptul că, în comparație cu nivelul anului 1938, potențialul industrial al țării noastre a crescut de 47 de ori, iar sporul producției a fost asigurat în proporție de circa două treimi pe seama creșterii productivității muncii. Drept urmare, în acest interval venitul național s-a amplificat de peste 14 ori. Acestea constituie de fapt căi esențiale de valorificare superioară a competenței și capacității poporului nostru, de sporire sistematică a valorilor materiale și spirituale, de îmbunătățire a calității vieții.

În al **doilea** rînd, amplasarea unui număr de obiective industriale în interiorul zonelor și, mai ales, în localitățile rurale care urmează să devină centre de polarizare urbană, determină atenuarea mobilității forței de muncă, localizarea unei părți din populație în acest mediu, îmbinarea activităților din sectorul primar cu cele din secundar și terțiar, creșterea gradului de folosire a timpului de lucru și, pe aceste baze, sporirea veniturilor. Existența în prezent a unei treimi din familii cu surse mixte de venituri de tipul : agricultură — industrie — construcții — servicii atestă tendința de amplificare a acestui proces.

În al **treilea** rînd, crearea unui mare număr de nuclee industriale pe raza județelor, creșterea densității acestora pe întreg teritoriul țării determină, odată cu localizarea forței de muncă, evitarea procesului de îmbătrînire și feminizare a forței de muncă din agricultură. Mai mult, echiparea industrială modernă, crearea unui mare număr de locuri de muncă a asigurat formarea în toate județele țării a unor puternice detașamente muncitorești. Astfel, în perioada 1950—1979 numărul mediu al muncitorilor a crescut de 4,8 ori, ajungînd astăzi la circa 5,7 milioane, adică mai mult de 50 la sută din populația activă a țării. În aceeași perioadă, la nivelul zonei Iași, numărul muncitorilor a crescut de 3,5 ori, ridicîndu-se în prezent la 160 de mii. Constituirea unor puternice nuclee la nivelul fiecărui județ și în interiorul acestora pe localități determină un spirit nou, muncitoresc de activitate, o poziție combativă, revoluționară, asigură climatul și structurile specifice noii orînduiri. În același timp, capătă noi dimensiuni omogenizarea economică — temelia omogenizării sociale, proces specific și necesar edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la construcția comunismului ca obiectiv fundamental al Programului adoptat de Congresul al XI-lea al partidului. Indicator sintetic al creării condițiilor pentru ca egalitatea tuturor cetățenilor patriei să se concretizeze în posibilitatea materială de a beneficia în mod egal de binefacerile noii orînduiri, omogenizarea economică și, principala sa consecință, omogenizarea socială constituie una din căile esențiale pentru evidențierea superiorității societății noastre socialiste, al cărui scop fundamental îl constituie creșterea nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii, afirmarea personalității umane.

În al **patrulea** rînd, dezvoltarea economică, creșterea veniturilor gospodăriilor populației este însoțită de o amplă activitate edilitar-gospodărească, construcția unui mare număr de locuințe și echiparea acestora, sporirea gradului de dotare a localităților cu școli, spații comerciale, instituții culturale, sportive și de agrement, ceea ce se repercutează, în final, în îmbunătățirea sistematică a condițiilor de muncă și de trai, în creșterea calității vieții.

Toate aceste considerații sînt cu atît mai importante acum cînd întregul

popor întîmpină cel de-al XII-lea forum al comuniștilor cu fapte de muncă pe măsura politicii științifice clarvăzătoare promovate de partidul nostru și cînd hotărîtor este modul în care factorii de decizie de la nivelul comunelor și orașelor vor adopta măsuri concrete, capabile să asigure valorificarea tot mai bună a resurselor umane și materiale, fundamentarea temeinică a tuturor indicatorilor, realizarea integrală a acestui minunat și însuflețitor program de muncă și creație.

Modificări fundamentale în structura economico-socială a județului Iași

RECUNOSCUT drept centru de seamă al științei și culturii — pe raza acestui județ trece triunghiul culturii românești, cu o vechime de peste 5000 de ani ; în aceste locuri s-a înființat, la Cotnari, încă la începutul secolului al XVII-lea, prima instituție de învățămînt cu caracter academic, căreia i-au urmat Academia Vasiliană, Academia Mihăileană și, apoi, în secolul al XIX-lea, prima universitate modernă, cunoscută printr-un trecut istoric glorios și prin ample contribuții la formarea poporului și a națiunii, la afirmarea valorilor spirituale românești, Iașul a moștenit de la regimul trecut o stare modestă de industrializare. Adevărata vocație în această direcție și-a descoperit-o abia în anii socialismului și, în mod deosebit, în ultimele decenii. Edificator în acest sens este faptul că producția industrială pe un locuitor a crescut de la 900 lei în 1950 la 35 000 lei în 1979, urmînd să ajungă la 40 000 lei în 1980.

La mijlocul acestui cincinal Iașul realiza o producție industrială echivalentă cu cea obținută de întreaga Românie în anul 1938. Drept urmare a sporit, an de an numărul locurilor de muncă în ramurile neagricole, ajungînd în prezent la circa 200 000 ; s-au dezvoltat și modernizat celelalte ramuri și sectoare ; a avut loc o amplă creștere a dotării edilitar-gospodărești. Personalitatea Iașului de azi este dată atît de zestrea industrială, de puternicul centru universitar în care se pregătesc aproape 30 000 de studenți, de efervescența științifică ce antrenează circa 2 500 cadre didactice din învățămîntul superior și cercetători, cît și de viața cultural-artistică și de creație ce se face tot mai mult remarcată.

De remarcat este că indicatorii de valoare ai politicii de repartizare rațională a forțelor de producție găsesc în județul Iași condiții favorabile de acțiune cu atît mai mult cu cît zona prezintă anumite elemente de specificitate. Astfel, în această parte a țării subsolul este lipsit de resurse minerale puse în valoare ; sînt sărace resursele hidrologice și energetice ; peste 50 la sută din suprafața agricolă este supusă eroziunii, iar circa 1/5 inundațiilor. Iașul înregistrează în schimb un ritm superior mediei naționale de creștere a sporului natural, al populației, ceea ce face ca aici să se mențină un excedent de forță de muncă activă.

Amplasarea, în primele două decenii și jumătate de construcție socialistă, a celui mai mare număr din obiectivele economice nou construite în municipiul Iași, unde se găsesc astăzi aproape 90 la sută din capacitățile industriale ale județului, concentrarea aici a celor mai multe activități sociale, culturale și științifice au făcut ca între centrul de reședință și restul zonei să apară unele discrepanțe. Totodată, în județ s-a înregistrat o puternică mobilitate socio-profesională. Concludent în acest sens este faptul că populația muncipiului Iași a crescut de circa 3,5 ori în 35 de ani, de la 98 000 de locuitori în 1948 la aproape 350 000 în prezent. Peste două treimi din locuitorii acestui oraș și mai bine de 60 la sută din forța de muncă în activitate nu s-au născut aici, ci provin din mediul rural, fiind la prima generație de urbani și, deci, încă la începutul contactului cu activitatea industrială, cu universul vieții orășenești. În același timp, profesii vechi, „clasice" au fost înlocuite cu meserii noi, moderne. După ce am parcurs un proces de proliferare a profesiilor, ca urmare a lărgirii și adîncirii diviziunii sociale a muncii, înregistrăm în prezent o tendință de concentrare și centralizare a meseriilor. Mai mult, odată cu reducerea efortului fizic și creșterea potențialului intelectual se conturează o atenuare generală a longevității profesiilor, dar o existență de termen lung a meseriilor de reglor, ajustor, mecanici de întreținere. Toate acestea au loc pe fondul creșterii sistematice a instrucției, a pregătirii profesionale, a creșterii gradului de cultură tehnică. Faptul că la Iași nivelul productivității muncii este superior mediei naționale, că mai mult de 20 la sută din întreaga producție este exportată, că aici se realizează aparate electronice, țevi sudate, mașini și instalații, antibiotice, produse din mase plastice apreciate atît în țară, cît și pe piețele externe, demonstrează realismul politicii economice românești, atestă capacitatea de adaptare la viața modernă, inteligența și spiritul creator al oamenilor muncii din țara noastră.

Pornind de la aceste considerații și realități, încă la începutul actualului cincinal factorii de decizie de la nivelul județului, acționînd în spiritul obiectivelor cuprinse în Programul partidului, al indicațiilor date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** cu prilejul vizitelor de lucru efectuate în zonă, au trecut la elaborarea unei noi strategii de dezvoltare. Potrivit acestei concepții, odată cu modernizarea unităților existente în municipiul Iași, creării unei noi platforme industriale prin Combinatul de utilaj greu, au fost amplasate importante obiective industriale în orașele Pașcani, Tg. Frumos, Hîrlău, în localitățile care urmează să devină centre de polarizare urbană, ceea ce este de natură să amelioreze structurile economice din partea de nord și de vest a județului, să determine o reducere a mobilității populației, cît și o mai bună folosire a forței de muncă.

Creșterea capacității industriale a întregii țări și, în acest cadru, a județului Iași este rodul unei politici ferme de acumulare socialistă, reflectată în alocarea din venitul național a circa o treime fondului de dezvoltare. Drept urmare, de la un cincinal la altul volumul de investiții alocat județului Iași s-a dublat, așa cum rezultă și din tabelul nr. 1, devansînd creșterile naționale.

Tabelul nr. 1

Dinamica investițiilor alocate județului Iași în perioada 1950—1980 pentru sectorul socialist, comparativ cu ansamblul țării

— milioane lei —

	1951—1955	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980
România	57 713	88 152	187 653	314 479	516 602	1 000 000
Județul Iași	1 135	1 440	4 216	7 111	13 254	26 000
Ponderea zonei în ansamblul țării, în %	2	1,6	2,2	2,3	2,6	2,6

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1979, pag. 397 și Anuarul statistic al județului Iași 1978, pag. 111

De la 1,1 miliarde lei alocați sectorului socialist din județul Iași în perioada 1951—1955, s-a ajuns la un volum de 24 de ori mai mare în actualul cincinal. Acest important volum de investiții, ca și creșterile spectaculoase, înregistrate îndeosebi după anul 1965, evidențiază realismul măsurilor întreprinse de conducerea partidului pe linia alocării unei importante cote din venitul național pentru fondul de dezvoltare. Repartizarea către industrie a peste 50 la sută din totalul investițiilor a asigurat sporirea capacității de producție în această ramură, atît pe ansamblul țării, cît și la nivelul zonei Iași, așa cum rezultă din tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Evoluția volumului capacităților industriale din județul Iași comparativ cu ansamblul României

— milioane lei —

	Anii					
	1950	1960	1965	1970	1975	1978
România	28 178 *)	97 700 *)	185 700 *)	307 229	586 878	817 163
Județul Iași	391	698	3 893	8 495	19 113	21 926
Proporția județului Iași față de total țară în %	1,4	0,7	2,1	2,8	3,2	2,7**)

*) Recalculat în prețurile anului 1973
**) Reducerea este determinată de efectul reașezării prețurilor
Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1979, pag. 145

Producția industrială a sporit în perioada 1950—1978 de 56 de ori la nivelul județului Iași, față de 29 de ori pe ansamblul țării, adică aproape dublu. Cu toate acestea, prin structurile economice, producția industrială pe un locuitor, numărul de oameni ai muncii care lucrează în ramurile neagricole raportat la populație, județul Iași se înscrie sub media națională și în urma altor zone așa cum se exprimă sintetic prin nivelele indicatorilor din tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Situația unor indicatori din județul Iași comparativ cu alte zone și media națională, în anul 1978

		Județele					
		România	Iași	Brașov	Timiș	Harghita	Covasna
Populația	mii	21 855	745	600	700	332	205
Producția globală industrială	total mil. lei	817 163	21 926	54 271	31 761	9 720	5 919
	pe locuitor lei	37 390	29 430	90 459	45 370	29 280	28 873
Numărul personalului	total mii	5 585	200	287	274	109	63
	la 1000 de locuitori	255	265	478	391	328	306

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1979, pag. 46, 116, 145.

Se observă că județe de mărime apropiată realizează o producție pe locuitor mai mare de peste 3 ori în cazul Brașovului și de 1,5 ori în cazul Timișului. Pe de altă parte, județe care urmează să ajungă, la finele actualului cincinal, la o producție de 10 miliarde lei au deja indicatorii raportați la populație echivalenți zonei Iași.

Analiza unor asemenea stări de lucruri a determinat conducerea partidului să stabilească pentru viitorul cincinal un nou indicator de raportare în alocarea investițiilor și a obiectivelor economice — producția totală și pe ramuri raportată la populație. Pornind de la mărimea diferită a populației pe județe spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu „am considerat necesar să stabilim obiectivul producției globale pe locuitor. Aceasta va asigura o repartizare mai justă a forțelor de producție și o ridicare generală a nivelului economic și a gradului de civilizație al tuturor zonelor"**. Asemenea măsuri corespund politicii generale a partidului nostru, atît sociale cît și naționale, de dezvoltare echilibrată a tuturor zonelor, de asigurare a unor condiții de muncă și de viață egale pentru toți cetățenii patriei, fără desebire de naționalitate.

Potrivit proiectului de Directive, la nivelul anului 1985 se prevede obținerea, pe un locuitor, a unei producții totale de cel puțin 70 000 lei, din care 50 000 lei în industrie, 10 000 lei în agricultură și 10 000 lei în celelalte ramuri și sectoare.

Coordonate ale viitorului

APLICAREA prevederilor Programului-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial în perioada 1981—1985 va determina accelerarea proceselor începute în județul Iași, asigurînd apropierea tot mai puternică și chiar devansarea la unii indicatori a nivelelor medii naționale. Astfel, potrivit prevederilor, pe seama unui volum de investiții de peste 29 miliarde lei, producția globală totală urmează să ajungă în anul 1985 la 68,5 miliarde lei. În acest cadru, producția industrială urmează să crească de la 30 miliarde lei în 1980 la peste 51 miliarde în 1985. În același timp, preocupări majore sînt consacrate dezvoltării și modernizării agriculturii, ameliorării solului, combaterii eroziunii, regularizării rîurilor interioare și realizării unor noi acumulări de apă — toate la un loc favorizînd creșterea producției din această ramură cu peste 70 la sută industrie.

Pe aceste baze este prevăzut ca în anul 1985 să se asigure în ansamblul zonei noi structuri favorabile pe plan economic și social, ridicarea nivelelor de producție și calitative ale acestora. Astfel, proporția producției industriale obținute în afara municipiului Iași urmează să crească de la 9 la sută în 1955 la peste 25 la sută în 1985. De asemenea, proporția zootehniei în volumul producției agricole se va ridica la circa 45 la sută. În anul 1985 se va obține pe un locuitor un produs global de 79.000 lei, din care 59 000 lei producție globală industrială, 10 000 lei în alte ramuri și sectoare ale producției materiale și 10 000 lei în agricultură.

Transformările economice din zonă generează în mod firesc adevărate mutații cu caracter social. În primul rînd este de evidențiat faptul că a crescut și urmează să crească în continuare potențialul muncitoresc al zonei, s-a redus sistematic și se va reduce ponderea populației din agricultură în condițiile triplării producției agricole ; totodată, a sporit atît numeric, cît și calitativ intelectualitatea, s-au produs schimbări esențiale pe planul instrucției ; în condițiile cînd, din totalul populației, aproape o treime o formează elevii și studenții, stocul de învățămînt sau numărul de ani de școlarizare pe un locuitor s-a mărit în anii socialismului de circa 6 ori.

Analiza atentă a transformărilor care se înregistrează în această zonă pune în valoare numeroase legități, o bună parte din ele cu caracter de noutate. Astfel, studiile interdisciplinare efectuate de specialiștii din această zonă evidențiază interdependențele demo — economice, faptul că forța de muncă se îndreaptă nu atît din sectorul primar spre cel secundar pînă la saturare și de aici spre terțiar și quaternar — cum s-a petrecut în actualele țări și zone industrializate, ci direct și simultan, funcție de cerințe, spre toate sectoarele. Evident, în această direcție un rol hotărîtor îl are caracterul planificat al întregii economii. Apoi, așa după cum arată cercetările întreprinse, se evidențiază o tendință fermă de profesionalizare a muncii din agricultură, ca și conturarea unui proces de creștere mai rapidă a productivității în această ramură comparativ cu ritmurile înregistrate în industrie. Interesant de observat este și faptul că cea mai mare parte a forței de muncă se înscrie pe rutele mobilității nu atît prin recrutarea directă, ci indirectă, prin sistemul de învățămînt, al rețelei școlilor profesionale și de calificare, tinerii ajungînd în producție după parcurgerea acestei trepte. Așa se și explică faptul că, în prezent, aproape 80% din clasa muncitoare ieșeană are calificare corespunzătoare meseriei îndeplinite. În același timp, însă, tinerețea forței de muncă face ca o bună parte din muncitori să aibă o categorie de încadrare inferioară gradului de dificultate al lucrărilor executate. De asemenea, în procesul forjării noilor caractere, se înregistrează încă nivele ridicate ale fluctuației forței de muncă. Cu toate acestea, umanismul și superioritatea procesului pe care îl parcurgem este reflectat și de reducerea perioadei de adaptare la viața urbană și de integrare la cerințele statutului de muncitor de la 1—2 generații, cît dura în trecut, la 1—2 decenii în prezent.

Evidențierea legilor care guvernează mobilitatea socioprofesională a populației, îmbunătățirea structurilor economice ale zonei, a organizării rețelelor sociale, școlare, comerciale, de servicii determină substanțiale îmbunătățiri în stabilirea și perfecționarea concepției unitare de conducere pe baze științifice a proceselor complexe de construcție economică.

Parcurgem, așadar, un proces complex de transformări esențiale pe toate planurile, asupra căruia o amprentă dominantă și-o pune politica rațională, științifică, de repartiție rațională a forțelor de producție, de dezvoltare economico-socială în profil teritorial. Esența acestor transformări, a mișcării proceselor și fenomenelor noi se traduce în viața oamenilor, în satisfacțiile lor, generate de tripla calitate de proprietari, producători și beneficiari ai bunurilor materiale, ai tuturor realizărilor. Astfel se și explică maturitatea cu care au fost dezbătute proiectele de documente pentru Congresul al XII-lea, adeziunea deplină și hotărîrea de a acționa în sensul programat, ceea ce va redimensiona întreaga viață materială și spirituală din această parte a țării.

Alecu Al. FLOAREȘ
Iași

SPORIREA RETRIBUȚIEI OAMENILOR MUNCII — ORIENTARE FUNDAMENTALĂ ÎN CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI

● Progrese susținute pe calea bunăstării materiale și spirituale ● Efecte însemnate ale mutațiilor în structura forței de muncă ● Fundamentarea multilaterală a ridicării randamentului în activitate ● Legătură indisolubilă între nivelul dezvoltării și eficienței în economie și cel al îmbunătățirii vieții

DOCUMENTELE Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român stabilesc, printre sarcinile fundamentale ale viitorului cincinal, asigurarea condițiilor pentru creșterea continuă a nivelului de trai material și cultural, a bunăstării întregului popor. Întregul complex de orientări, direcții și nivele care caracterizează evoluția veniturilor populației în perioada 1981—1985 sînt cuprinse în Programul-Directivă pentru creșterea nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții. Document de o deosebită importanță, menit să detalieze căile și măsurile pentru înfăptuirea scopului suprem al politicii partidului — sporirea susținută a bunăstării materiale și spirituale a tuturor oamenilor muncii, acest program însoțește — pentru prima dată — proiectul planului cincinal, punînd astfel mai semnificativ în lumină atenția acordată de partid fundamentării tot mai largi și temeinice a ridicării nivelului de viață al maselor.

În cincinalul următor o creștere de 43% la fondul de retribuire asigură sporirea retribuției nominale cu 25,1%, retribuția reală urmînd să crească cu 16—18%. Dinamici ridicate înregistrează și veniturile celorlalte categorii de populație. Măsurile și modalitățile concrete pentru sporirea veniturilor, a celorlalți indicatori ai nivelului de trai, au la bază o analiză aprofundată a corelațiilor de bază ale cincinalului următor, menite să asigure toate resursele necesare în acest sens.

Din program se degajă corelația de bază care există între rata fondului de dezvoltare și dinamica fondului de consum (indicator sintetic al bunăstării) ; așa cum rezultă din tabelul nr. 1,

Tabelul nr. 1

Corelația între rata fondului de dezvoltare și dinamica fondului de consum

	Rata fondului de dezvoltare	Ritm mediu anual de creștere a fondului de consum
1966—1970	28,8	6,3
1971—1975	34,1	7,6
1976—1980	33—34	circa 8

stabilirea unei rate mai înalte, determinată științific, a fondului de dezvoltare, a permis creșterea importantă a fondului de consum. O asemenea orientare se menține și pentru cincinalul viitor, creșterea venitului național cu un ritm mediu anual de 6,7—7,4%, în condițiile destinării pentru dezvoltare a unei rate de circa 30%, asigurînd același spor susținut al fondului de consum.

Consecința directă a acestei evoluții, sub aspectul creșterii generale a veniturilor și îndeosebi a retribuției personalului muncitor, se reflectă în două direcții principale :

a) Amplificarea în cincinalul următor a numărului locurilor de muncă în economie. Se vor crea astfel 930 mii locuri de muncă, ceea ce va asigura sporirea veniturilor permanente din retribuție a unui număr mai mare de oameni ai muncii, și astfel creșterea veniturile pe o familie. Trebuie, de asemenea, ținut seama că sporirea numărului de personal muncitor va fi însoțită de continuarea mutațiilor calitative în structura forței de muncă — marcate în principal de diminuarea populației ocupate în agricultură și sporirea corespunzătoare a celei ocupate în ramuri neagricole și îndeosebi în industrie și construcții — ceea ce determină alte importante efecte economico-sociale, între care creșterea gradului de cultură și profesionalizare a populației se înscrie pe un loc însemnat.

b) Creșterea veniturilor directe din muncă, concretizate prin sporuri însemnate ale retribuției. Aceasta urmează să se realizeze prin majorarea retribuției tarifare — acțiune eșalonată pe ramuri în anii 1982—1983 și 1984—1985, prin efectul extinderii la un an întreg a majorării din anii 1979—1980, precum și prin acordarea de trepte, gradații, creșterea sporului de vechime și a altor drepturi prevăzute de lege.

Bază sigură a realizării prevederilor de creștere generală a veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii o constituie, așa cum se subliniază în Proiectul de Directive, **creșterea în ritmuri ridicate a productivității muncii sociale și în principalele ramuri ale producției materiale, sporirea eficienței întregii activități economice și sociale.** Din acest punct de vedere, trebuie subliniat că modificările însemnate în structura pe ramuri a forței de muncă — și în primul rînd în structura acesteia pe ramurile producției materiale — reflectate prin creșterea ponderii populației ocupate în industrie, au influențe favorabile asupra productivității muncii sociale, asupra creșterii venitului național și implicit asupra sporirii fondului de consum. Ne-o demonstrează neîndoielnic o succintă analiză retrospectivă, care relevă că în perioada 1950-1980 populația ocupată în ramurile producției materiale crește de circa 1,2 ori, în timp ce schimbările favorabile în structura acesteia au condus la creșteri însemnate ale venitului național, respectiv de 17 ori (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Repere privind influența modificării structurii populației ocupate asupra creșterii venitului național

	1980/1950 în %
Populația ocupată în ramurile producției materiale	119,8
Populația ocupată în industrie	362,2
Venitul național	17 ori

În corelație cu continuarea în cincinalul următor a procesului de industrializare socialistă a țării într-o etapă calitativ nouă, cu o accentuată acțiune a factorilor intensivi, proiectul de Directive stabilește că în centrul eforturilor trebuie să se situeze realizarea unei creșteri mai accentuate a productivității muncii sociale, pe această bază urmînd să se obțină circa 80 la sută din sporul venitului național. Iată dar concret marcat rolul sporirii eficienței sociale ca un factor esențial, ca o condiție hotărîtoare pentru creșterea producției materiale și a venitului național și pe această bază, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai material și cultural, a bunăstării întregului popor. Este important de remarcat și faptul că analiza gradului de participare a productivității muncii sociale la creșterea venitului național marchează cel puțin două elemente calitativ superioare :

În primul rînd, fiecare procent de creștere a venitului național și ca ur-

mare a productivității muncii sociale este mult superior celui realizat pînă acum (vezi tabelul nr. 3) :

Tabelul nr. 3

Valoarea creșterii cu un procent a venitului național și productivității muncii sociale

	venitul național în mld. lei	productivitatea muncii sociale (dinamică în %)
1976—1980	3,5	100
1981—1985	circa 6	circa 130

În al **doilea** rînd perioada cincinalului 1981—1985 se caracterizează printr-o creștere mare a gradului de ocupare a populației — de aproape un milion, ceea ce ridică ponderea acesteia în populația totală de la 46% în 1980 la 48% în anul 1985. Acest element cu largi semnificații economice și sociale are consecințe favorabile asupra eficienței generale a economiei și prin aceasta asupra nivelului de trai general al populației. O asemenea apreciere își are explicația și în faptul că sporirea amintită de aproape un milion de persoane se acoperă mai ales pe seama atragerii în activități economice și sociale a unor categorii ale populației neocupate, dar potențial active, dintre care cea mai importantă este alcătuită din femeile casnice.

EVIDENT că prevederile pentru perioada 1981—1985 în domeniul creșterii veniturilor personalului muncitor sînt puternic legate de necesitatea ridicării productivității muncii în fiecare sector de activitate, în fiecare unitate de producție, la fiecare loc de muncă. Astfel, în proiectul de Directive se prevede că pe ansamblul industriei, productivitatea muncii, calculată pe baza producției nete, să crească cu un ritm mediu anual de 7,0—7,5%, iar în construcții-montaj cu 5,4—6,2%. Ritmurile prevăzute asigură ca cea mai mare parte a sporului de producție industrială să se obțină pe seama creșterii productivității muncii, un procent de creștere a acesteia reprezentînd în 1985 în industrie circa 14,7 miliarde lei, față de 9,3 miliarde lei în anul 1980.

Trebuie de asemenea amintit că o influență favorabilă importantă asupra nivelului productivității muncii o vor avea schimbările ce urmează să aibă loc în structura industriei determinate de dezvoltarea intensivă a ramurilor industriei prelucrătoare, de îmbunătățirea structurii producției în ramura construcțiilor de mașini prin dezvoltarea prioritară a subramurilor moderne : electronica, mecanica fină, mașinile-unelte, utilajele tehnologice complexe ș.a. Orientarea de a asigura în economie structuri industriale moderne și de eficiență ridicată, capabile să valorifice superior potențialului de materii prime, de energie cît și potențialul uman al țării este însoțită de promovarea largă în cadrul fiecărei ramuri industriale a tehnicii și tehnologiilor moderne, a mecanizării și automatizării, de perfecționarea continuă a producției și a muncii, de creșterea gradului de calificare, de ridicarea calității forței de muncă — ceea ce constituie tot atîtea condiții esențiale pentru creșterea productivității.

Se cuvine să amintim în acest cadru că promovarea progresului tehnic în industrie se va reflecta sintetic în creșterea cu peste 33 la sută a gradului de dotare tehnică a muncii exprimată prin valoarea fondurilor fixe productive ce revin pe o persoană. Vor fi intensificate preocupările pentru asimilarea de noi produse și reproiectarea celor existente, eforturile fiind concentrate spre crearea, într-o concepție proprie, a unor mașini-unelte, mașini-agregat de mare productivitate, aparate și instalații cu caracteristici tehnice și economice la nivelul celor mai bune performanțe pe plan mondial. Deosebit de importante sînt sarcinile stabilite pentru introducerea și extinderea sistemelor și mijloacelor avansate de mecanizare și automatizare a proceselor de producție prin crearea de noi tipuri și familii de componente electronice, echipamente de calcul și prelucrare a datelor, intensificarea cercetărilor în domeniul microprocesoarelor, al cibernetizării proceselor tehnologice, al utilizării roboților industriali.

AȘA CUM SE subliniază în Proiectul de Directive, aportul **organizării producției și a muncii la creșterea productivității muncii** va trebui să fie substanțial, acesta constituind unul din factorii deosebit de importanți pentru sporirea eficienței întregii activități economice și sociale. Principalele direcții pentru perioada cincinalului următor sînt orientate spre generalizarea în toate unitățile a metodelor moderne de conducere, utilizarea intensivă și îmbunătățirea încărcării tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor prin funcționarea continuă a acestora, organizarea activității de întreținere și reparații pe bază de programe corelate cu planul de producție, raționalizarea transportului intern, creșterea randamentului în activitatea de manipulare, ambalare, depozitare, încărcare-descărcare și expediere a materiilor prime, materialelor și produselor. În acest sens de o deosebită importanță este aplicarea strictă în practica unităților a sarcinii trasate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** privind trecerea rapidă la lucrul la mai multe mașini, care va trebui să fie generalizat în cincinalul următor în toate unitățile industriale.

O influență hotărîtoare asupra creșterii productivității muncii, urmărind utilizarea cît mai deplină și eficientă a mijloacelor moderne de mare tehnicitate și complexitate cu care este dotată economia națională, o are **asigurarea cadrelor calificate, pregătirea și împrospătarea permanentă a cunoștințelor întregului personal.** Măsurile luate în ultimii ani de conducerea partidului cu privire la legarea mai strînsă a învățămîntului cu producția, perfecționarea permanentă a pregătirii personalului prin diverse forme de reciclare profesională, au creat condiții pentru asigurarea cadrelor calificate necesare tuturor ramurilor economiei naționale. În perspectivă, în perioada 1981—1985, se va asigura formarea profesională a unui număr de 1 750 mii muncitori calificați și 300 mii tehnicieni, maiștri, ingineri și alte cadre de specialitate, precum și a circa 700 mii persoane menite să asigure extinderea activităților industriale de construcții și prestări de servicii la sate. Mai trebuie remarcat că în domeniul calificării profesionale se va urmări cu prioritate asigurarea necesarului de personal pentru ramurile de bază ale economiei, industria extractivă, metalurgică, construcții de mașini, chimie, activității de construcții-montaj, transporturi, agricultură, punîndu-se accentul pe creșterea nivelului calitativ al pregătirii forței de muncă.

Toate aceste măsuri ce urmează să fie concretizate în programe speciale de măsuri la nivelul fiecărui minister, centrală, întreprindere și în cadrul acestora pe secții, ateliere și chiar pe locuri de muncă vor avea o influență deosebit de favorabilă asupra creșterii productivității muncii, asupra sporirii venitului național și, ca atare, asupra creșterii bunăstării poporului. Realizarea întregului ansamblu de măsuri de creștere a productivității muncii, cerință primordială a dezvoltării noastre în viitorul cincinal, va asigura condițiile necesare pentru ca și din acest punct de vedere țara noastră să se situeze cît mai rapid la nivelul țărilor dezvoltate.

O altă principală corelație prin care se fundamentează resursele economice și financiare necesare pentru creșterea veniturilor personalului, și în speță consolidarea rentabilității economice și asigurarea unei circulații monetare corespunzătoare, o constituie asigurarea unor ritmuri superioare de creștere a producției nete și a productivității muncii față de cel al fondului de retribuire, respectiv al retribuției medii. Pornind de la nivelele prevăzute în economie pentru cincinalul următor în industrie — ca și în celelalte ramuri precum și pe ansamblul întregii economii — corelația principalilor indicatori amintiți este judicios desfășurată (vezi tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Corelația unor principali indicatori ai dezvoltării economico-sociale (în industrie)

	1985/1980 %
Valoarea producției nete	158,9
Fond de retribuire a muncii	138,4*)
Productivitatea muncii calculată pe baza producției nete	143,5
Retribuția medie	125,1

*) Nivel 1980 cuprinzînd extinderea pe întregul an a efectului majorării retribuției.

Se pune astfel în lumină, o dată mai mult cu acest prilej, caracterul științific și echilibrat din punct de vedere economic și financiar al dezvoltării economiei în perspectiva viitorului cincinal, etapă hotărîtoare pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării țării spre comunism.

Octavian PARTENIE
din Comitetul de Stat al Planificării

Opinii şi propuneri pentru realizarea unui salt calitativ şi pentru creşterea eficienţei

TEMELII SOLIDE CREŞTERII CALITATIVE A PRODUCŢIEI MATERIALELOR DE CONSTRUCŢII

PROBLEMELE care se ridică azi în faţa industriei materialelor de construcţii, în lumina documentelor Congresului al XII-lea al partidului, sînt sensibil deosebite de cele care se puneau în urmă cu cinci ani, zece sau mai mulţi ani. Dacă în trecut sarcina principală o constituia sporirea cantitativă a producţiei, pentru a putea face faţă solicitărilor pe care le adresa ramurii în special programul de investiţii, acum problemele sînt de natură substanţial deosebită. Fără a se putea spune că volumul producţiei nu a rămas important, începe să capete o dimensiune din ce în ce mai mare efortul făcut pentru obţinerea acestei producţii, preţul plătit — măsurat nu numai valoric — pentru efectul obţinut, aspecte de natură calitativă specifice ce se cuprind în preocuparea generală pentru o nouă calitate în întreaga sferă a producţiei materiale şi spirituale a societăţii noastre.

Dacă marea nevoie de materiale de construcţii şi importanţa deosebită — din punct de vedere economic — a asigurării acestora în cel mai scurt timp şi în volumele necesare în toate judeţele ţării, justifica în anii anteriori multiplicarea unor fabrici identice, care realizau aceleaşi produse nediferenţiate fără a se pune atunci un preţ deosebit pe consumurile de resurse materiale, de forţă de muncă şi mai ales pe cele energetice, fără a mai vorbi de transporturi, azi situaţia este cu totul alta. Şi această modificare de situaţie are la bază cel puţin două aspecte.

În primul rînd, creşterea noastră economică, am spune maturizarea noastră ca producători şi proprietari, ne determină a fi mai exigenţi cu modalităţile, mijloacele şi costurile cu care obţinem producţia, să fim competitori cu producătorii din alte ţări. În al doilea rînd, nu trebuie să uităm că dezvoltarea noastră economică nu se face independent de factorii externi, că aceştia intervin cu impulsuri şi restricţii care trebuie luate în considerare. În acest context amintim că industria materialelor de construcţii este ramura care consumă în jur de 10% din energia şi combustibilul consumate de întreaga economie naţională, iar diferitele materiale şi elemente de construcţii ce se produc în prezent înglobează o serie de materiale ce se importă — cum este azbestul, unii pigmenţi, alte materiale etc., sau care se pot valorifica mai bine în alte sectoare — cum sînt oţelurile, unele mase plastice, combustibili şi energie, lemnul etc. Înţelegem astfel mai bine importanţa hotărîtoare, imperativă a preocupărilor pentru aspectele calitative ale producţiei, pentru o nouă calitate în producţia materialelor de construcţii.

Efectele tipizării şi standardizării produselor şi tehnologiilor

O PRIMĂ ACŢIUNE, de o importanţă deosebită în finalizarea obiectivelor stabilite pentru viitorul cincinal, o constituie tipizarea şi standardizarea produselor şi tehnologiilor existente în ramura materialelor de construcţii. În cadrul acestei acţiuni, care se va relua periodic în viitor, s-a urmărit, în colaborare cu beneficiarii, ca prin tipizarea şi modularea materialelor şi elementelor de construcţii să se acopere, în condiţii de economicitate maximă, necesităţile reale ale beneficiarilor cu un număr minim de tipodimensiuni de astfel de materiale şi elemente. Ca principiu general, **a fost propusă scoaterea din fabricaţie a produselor care încorporează consumuri energetice importante, conduc la pierderi tehnologice sau implică cheltuieli materiale nejustificate de funcţiunea lor.** De asemenea, s-a propus scoaterea din fabricaţie a produselor care necesită cheltuieli ridicate pentru organizarea producţiei sau sînt cerute sporadic şi în cantităţi mici de beneficiari şi au putut fi înlocuite avantajos. Cu prilejul acestei acţiuni **au fost inventariate peste 6 800 tipodimensiuni de produse — materiale sau elemente de construcţii — aflate încă în fabricaţie sau în diferite faze de cercetare şi proiectare, propunîndu-se pentru eliminare peste 2 000.** Dintre produsele propuse a fi scoase din fabricaţie menţionăm: unele sortimente de piloţi din beton armat sau beton precomprimat, undele paraboloid hiperbolic şi elementele aferente de susţinere, produse prefabricate din beton armat pentru pereţi exteriori cu termoizolaţii de calitate slabă sau care înglobau cantităţi importante de energie şi combustibil, unele sortimente de cărămizi, blocuri şi corpuri ceramice sau blocuri cu agregate uşoare a căror fabricaţie necesita cantităţi nejustificat de mari de ciment, unele sortimente de obiecte sanitare, ca şi unele tipuri de saltele, pîsle şi plăci din vată minerală sau unele materiale pentru hidroizolaţii bituminoase a căror funcţiune poate fi satisfăcută de alte produse mai eficiente etc.

Considerăm necesar să arătăm că în domeniul producţiei pentru construcţii, preocuparea pentru tipizare, modulare şi standardizare la noi în ţară are o vechime de aproape trei decenii. Această preocupare a fost însoţită de instituirea, încă de pe atunci, a practicii de a elabora proiecte tip pentru toate categoriile de clădiri ce se repetă în procesul investiţional, proiecte care se revăd şi se modernizează cu un ciclu apropiat de o perioadă cincinală şi care fundamentează şi determină în mare măsură producţia industriei materialelor de construcţii.

În domeniul tehnologiilor de producţie, s-a pornit de la schiţa viitorului plan cincinal, propunîndu-se pentru tipizare numai secţiile de producţie şi tehnologiile prevăzute în programul de investiţii. Au fost păstrate organizări tehnologice şi instalaţii — fabricate în ţară — care au obţinut performanţele şi indicatorii tehnologici cei mai favorabili în practică. Aceste instalaţii urmează a înlocui şi instalaţiile uzate moral din întreprinderile existente care se vor moderniza. În cazurile cînd acelaşi produs — material sau element — era realizat de două tipuri de utilaje, a fost propusă tipizarea utilajului sau instalaţiei care realiza produsul în condiţiile cele mai eficiente.

În acest cadru, o atenţie deosebită a fost acordată şi tipizării clădirilor de producţie care adăpostesc aceste tehnologii, propunîndu-se alcătuiri constructive simple şi economice, cu volume şi gabarite minime, strict necesare desfăşurării în bune condiţii a proceselor şi activităţilor productive. Ca o caracteristică generală, s-a acţionat pentru tipizarea unor alcătuiri constructive ieftine şi uşor de realizat, care să conducă la minimizarea consumurilor de oţel şi ciment, a energiei înglobate. O atenţie specială a fost acordată minimizării consumurilor energetice în perioada de exploatare la clădirile încălzite atît prin dozarea cu grijă a suprafeţelor şi alcătuirile constructive ce vin în contact cu exteriorul şi au rezistenţe reduse la transmisia căldurii, cît şi prin îmbunătăţirea etanşării şi creşterea termoizolării acoperişurilor şi pereţilor în special. Pe aceeaşi linie sînt de semnalat noi soluţionări ale specialiştilor din I.P.C.T. pentru luminatoare, cu noi şi ingenioase rezolvări care permit activarea ventilaţiei naturale organizate, eliminînd în acest fel în multe cazuri instalaţiile de ventilaţie artificială. De asemenea, prezintă interes noile tipuri de luminatoare orientate, în alcătuiri care asigură un confort vizual ridicat şi micşorează substanţial pierderile de căldură.

Îmbunătăţirea izolaţiilor termice — mijloc de economisire a energiei

O A DOUA ACŢIUNE iniţiată, de o importanţă deosebită în fundamentarea modului în care vom construi în viitor o constituie studiul — program privind execuţia construcţiilor de locuinţe, social-culturale şi industriale în noile soluţii de izolare termică, finalizat de curînd. Pornindu-se de la pierderile medii de energie înregistrate în prezent la clădirile încălzite, pe care le prezentăm în tabel, studiul face o serie de propuneri judicioase pentru reducerea necesarului de combustibil în două variante principale.

Marele merit al acestui studiu considerăm a fi acela de a analiza pentru prima dată şi cu multă atenţie atît diversele materiale termoizolatoare, cît şi domeniile în care uti-

Ponderi medii ale pierderilor de căldură la clădirile încălzite

Categoria clădirii încălzite și tipul elementului	Ponderi medii ale pierderilor de căldură (%)
A. CLĂDIRI DE LOCUIT ȘI SOCIAL-CULTURALE	
Total	100
din care :	
— pierderi prin acoperiș	10
— pierderi prin ferestre și uși-balcon	43
— pierderi prin partea plină a pereților	41
— pierderi prin planșeul peste subsol	6
B. CLĂDIRI INDUSTRIALE (HALE PARTER)	
Total	100
din care :	
— pierderi prin partea plină (opacă) a acoperișului	20
— pierderi prin luminatoare (pentru un grad de vitrare de 30%)	58
— pierderi prin partea plină a pereților	7
— pierderi prin partea vitrală a pereților	15

lizarea acestora este optimă, propunînd o serie de soluționări și rezolvări de înalt nivel tehnic. De asemenea, trebuie subliniată abordarea realistă a problemei izolațiilor termice la clădiri în funcție de resurse și de posibilitățile practice de a satisface progresiv în timp necesitățile, propunînd un complex de măsuri — pentru fiecare din cele două variante analizate — care să ducă la o semnificativă reducere a necesarului de combustibil și energie care se pierde în anotimpul rece. În legătură cu studierea diferențiată a materialelor termoizolatoare, ținînd seama de proprietățile lor și aptitudinea de utilizare specifică, precum și de efortul pe care îl reprezintă fabricația și energia înglobată raportată la exigențele diferitelor domenii de utilizare, subliniem o serie de aspecte desprinse din studiu pe care le considerăm mai importante.

Astfel, remarcăm propunerea **de extindere a utilizării materialelor termoizolatoare ușoare la acoperișurile cu deschideri mari,** la care reducerea de greutate se repercutează favorabil în reducerea consumurilor de oțel și ciment în elementele structurale ale clădirii, ca și pentru alcătuiri termoizolatoare noi, specifice panourilor mari prefabricate pentru fațade. Pentru această din urmă categorie de elemente de construcții, folosirea materialelor respective permite eliminarea așa-numitelor punți termice — zone cu rezistențe reduse la transmisia căldurii — care conduc în prezent la multe insatisfacții pentru locuințele din zone sau localități expuse rigorilor vîntului și gerului. În legătură cu aceste noi alcătuiri, este de semnalat și faptul că activitatea de fabricație este simplificată.

În aceeași ordine de idei, studiul propune extinderea utilizării și a unor materiale cu calități termoizolatoare mai slabe și cu densități mai ridicate, în domenii în care performanțele acestora nu impietează — sau impietează puțin — asupra consumurilor de materiale principale, în special oțel și ciment, necesare pentru realizarea elemetelor structurale. În această situație sînt, de exemplu, propunerile de **extindere a utilizării unor deșeuri industriale și a unor materiale locale cum sînt zgurile, scoria bazaltică și cenușile de termocentrală,** eliminînd, prin folosirea acestora materiale termoizolatoare, produse fabricate din hidrocarburi sau în compoziția cărora intră relativ mult ciment.

Desigur, acest prim studiu nu putea să rezolve în mod exhaustiv toate problemele ; o serie de aspecte, mai ales de detaliu, urmează a se preciza și fundamenta în timp, în funcție de posibilitățile în creștere ale industriei noastre. Un domeniu mai puțin reușit al studiului pare a fi o oarecare lipsă de fermitate în propunerile ce se fac și în susținerea acestora. Astfel, pentru a exemplifica, studiul manifestă o preferință exagerată pentru vata minerală — material cu calități deosebite, dar și cu unele deficiențe care o fac în unele cazuri greu de abordat. În același sens se poate înscrie și o oarecare neîncredere sau plafonare a cercetării pentru noi tipuri de materiale cu densități reduse, apte de a fi fabricate sub forma unor plăci prin asocierea cu diverși lianți, ca și tratarea mai puțin adîncită a întregii problematici a materialelor asociate.

Valorificarea deplină și eficientă a resurselor indigene

ÎN CONTURAREA producției de materiale ce vor fi utilizate în construcțiile viitorului, menționăm și studiile de finalizare a unor preocupări și indicații subliniate în repetate rînduri de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la întîlnirile cu specialiștii în construcții, proiectare și, recent, cu cadre din conducerea M.E.F.M.C. vizînd mai buna gospodărire a resurselor țării, afirmarea cu hotărîre a puterii de creație și a spiritului gospodăresc. În cadrul acestor preocupări generale, se înscriu o serie de direcții concrete de acțiune din care subliniem :

1 **Creșterea gradului de utilizare al resurselor existente pe plan local și a celor rezultate din diferite procese industriale pentru care trebuie găsite forme eficiente de valorificare în industria materialelor de construcții.** În cadrul acestor resurse noi, puțin sau de loc folosite pînă în prezent, se înscriu zgurile de furnal cu proprietăți de liant — deci care într-o măsură destul de importantă pot înlocui cimentul, cenușile de termocentrală, deșeurile de la industria de îngrășăminte azotoase, sterile de mină etc. Pentru toate aceste categorii de resurse au fost întocmite programe de acțiune fiind găsite posibilități importante de valorificare. Cercetările în curs de derulare, în colaborare cu furnizorii, vor amplifica eforturile de valorificare, obținîndu-se în final efecte deosebite, atît prin atragerea unor noi resurse, cît și prin faptul că prin utilizarea deșeurilor se aduc servicii însemnate în domeniul ecologic. Elementul important de la care trebuie pornit considerăm a fi depășirea practicii înguste de a imita din alte resurse produsele tradiționale. Trebuie ca, pornind de la proprietățile specifice ale resurselor disponibile și exigențele domeniilor de utilizare în construcții, să fie imaginate produse noi, netradiționale și tehnologii neconvenționale simple de fabricație, care să valorifice eficient resursele existente.

2 **Mărirea ponderii în care se utilizează unul din materialele de prestigiu ale construcțiilor : produsele ceramice, și în primul rînd țigla, atît în mediul rural cît și urban.** Remarcăm că sporirea utilizării țiglei, material cu o durabilitate de secole, va permite înlocuirea, mai ales la locuințe, a hidroizolațiilor bituminuoase, care înglobează multă energie și combustibil, avînd însă o durabilitate mult inferioară, fără a mai vorbi de îmbunătățirea aspectului arhitectural, de personalizarea și localizarea clădirilor sau de sporul de confort termic oferit de o clădire cu pod. Pe de altă parte, extinderea utilizării materialelor ceramice la zidării, mai ales în cazul lucrărilor cu volume mici va simplifica mult lucrările pe șantiere, permițînd renunțarea la mijloacele de ridicat care în aceste situații se folosesc neeficient.

3 **Extinderea utilizării pietrei la construcții, atît sub formă brută, existentă și exploatată pe plan local și folosită la zidării și betoane ciclopiene** de fundații, cît și ca material de zidărie prelucrat sub formă de blocheți, din tufuri și calcare cu densități reduse — și deci proprietăți termotehnice ameliorate — sau moloane, produse care vor contribui cu siguranță la afirmarea specificului arhitectural local ;

4 **Organizarea în teritoriu, pe lîngă fiecare complex agroindustrial, a unor secții de producție pentru materiale de construcții, dimensionate pentru a satisface necesitățile pe plan local.** Considerăm deosebit de importantă această indicație ce repune în drepturi spiritul gospodăresc și inițiativa locală, cu efecte deosebite în reducerea volumului de transporturi și simplificarea organizărilor de șantiere pentru volumele mici de lucrări. În această ordine de idei, speciaștii din Centrala materialelor de construcții au pus la punct utilaje simple și eficiente pentru producerea cărămizilor care își așteaptă beneficiarii.

5 **Manifestarea aceluiași spirit gospodăresc și în privința utilizării surselor de energie și combustibili, atît pentru noile secții de producție cu capacități mici, cît și pentru marea industrie acționînd atît în direcția generalizării recuperării căldurii degajate de utilaje, a extinderii folosirii cărbunilor, cît și pentru sporirea preocupărilor pentru care există deja unele rezultate pozitive — cît și a forței motrice a apei și vîntului.** În perioada de timp imediat următoare se va acorda o atenție deosebită organizării — și în unele cazuri a redeschiderii — unor unități mici de producție cu funcționare sezonieră de tip poligon, care să funcționeze în perioada caldă a anului (intervalul martie-octombrie), tip în care poate fi folosită în bune condiții uscarea naturală a cărămizilor sau se poate renunța la consumul energetic necesar pentru tratamentul termic al betoanelor mărind, în limitele strict necesare, timpul de menținere în tipare a produselor.

Înțelegînd mai bine, mai profund, că producția de materiale și elemente de construcții reprezintă un mijloc și nu un scop în valorificarea la un nivel din ce în ce mai înalt a potențialului de resurse umane, de creație și materiale ale țării, va trebui să acționăm continuu pentru maximizarea raportului efect-efort, pentru îmbunătățirea activității pe șantiere și în exploatarea fondurilor fixe.

dr. arh. Gheorghe POLIZU

O rezervă importantă de economisire a energiei

MODERNIZAREA UTILAJULUI ENERGETIC ÎN FUNCȚIE DE SCHIMBAREA STRUCTURII RESURSELOR ENERGETICE

ÎN ȚARA NOASTRĂ, așa cum se precizează în proiectul Programului-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, în asigurarea bazei energetice se va pune accentul pe extinderea surselor hidroenergetice, pe utilizarea combustibililor solizi, a celor nucleari, pe folosirea resurselor noi de energie — solară, geotermică, eoliană, a celor oferite de valuri, a biogazului etc. — restrîngîndu-se concomitent consumul de hidrocarburi în procesele de ardere. În lumina acestor obiective, sînt preconizate și măsuri importante pentru adaptarea producției de echipament energetic greu cerințelor impuse de modificarea structurii producției de energie.

Exigențe ale trecerii de la echipamente funcționînd cu hidrocarburi la cele cu combustibili solizi

REALIZAREA obiectivelor politicii energetice în anii viitorului cincinal și în perspectivă este direct condiționată de conceperea și executarea unor utilaje care să permită creșterea gradului de economisire și valorificare a energiei.

Evoluția în perspectivă a structurii resurselor pentru producția de energie electrică (tabelul) pune în evidență faptul că ponderea producției de energie a centralelor viitoare bazate pe surse noi va crește de la 2,7 la sută la 27—28 la sută, adică de circa 10 ori între anii 1980—1990, ceea ce indică ritmul rapid în care vor trebui să fie asimilate în fabricație echipamentele necesare. În ceea ce privește producția în centralele bazate pe surse clasice, adică pe combustibili fosili și pe resurse hidroenergetice, trebuie arătat că, deși ponderea lor scade în mod substanțial — rămînînd însă preponderentă cel puțin pînă în anul 2000 — echiparea acestora ridică o serie de probleme dificile a căror rezolvare necesită preocupări susținute din partea specialiștilor.

Structura producției de energie electrică

(%)

Producția de energie electrică din care :	Anii : 1980		1985		1990		2000	
În centrale cu surse clasice								
— hidroelectrice	17,6		20		24			
— pe cărbuni și șisturi combustibile	40,0	97,3	35	95	44	72—73	55—60	
— pe hidrocarburi	39.7		20		5—4			
În centrale cu surse noi								
— nucleare-electrice								
— pe energie solară, alte surse noi de energie și resurse energetice recuperate	— 2,7	2,7	— 5	5	17—18 10	27—28	40—45	

1 În primul rînd, este **vorba de necesitatea trecerii de la echipamente funcționînd pe bază de hidrocarburi, la echipamente bazate pe combustibili solizi inferiori.** Or, se știe că în acest caz nu sînt disponibile pentru a fi folosite în instalațiile de ardere decît ligniți și șisturi bituminoase de puteri calorice reduse și cu conținut ridicat de balast, ceea ce creează probleme dificile, care trebuie depășite printr-o muncă susținută de cercetare-proiectare, precum și de execuție și exploatare.

După cum se știe, în prezent sînt în curs de punere în funcțiune și de atingere a parametrilor funcționali, în cele două centrale mari pe ligniți de Oltenia, ultimele blocuri de 330MW fabricate în întregime în țară. În cincinalul următor vor intra în producție două centrale electrice pe șisturi bituminoase de Anina și Doman, realizate în urma unor lucrări de cercetare și inginerie tehnologică ale specialiștilor noștri, concepție ce urmează a fi folosită și la comenzile de asistență tehnică și de livrări de utilaje în străinătate. Pe această cale se prevede că se va economisi circa 1 150 000 tone păcură pe an la Anina și 767 000 tone pe an la Doman. Eforturi considerabile se depun și în vederea asimilării gamei de cazane energetice de la 30 tone/oră la 525 tone/oră pe combustibil lignit, echipamente ce vor înlocui treptat actualele cazane pe hidrocarburi. Atît la cazanele existente cît și la cele noi se are în vedere concomitent reducerea procentului de adaos de păcură pentru întreținerea flăcării la cazanele pe lignit.

2 O altă cerință în modernizarea producției de cazane constă în **trecerea la metode de ardere intensificată a combustibililor inferiori.** Între acestea cea mai promițătoare este arderea în strat fluidizat a combustibililor solizi inferiori, sub formă de particule antrenate de flux de aer și formînd un fluid cu proprietăți de lichid. Recent s-a omologat un cazan de apă fierbinte pe ligniți de 1,5 Gcal/h. În cincinalul următor se vor realiza primele tipuri din familia de cazane de abur și apă fierbinte cu debite pînă la 100 t/h și 50 Gcal/h din care pot fi menționate : cazanul de apă fierbinte pentru mixte de Valea Jiului, cazanul de abur pe lignit, iar în 1986—1990 cel pe șisturi bituminoase de Doman. Prin această metodă se reduce consumul de metal cu peste 25 la sută și se estimează, de exemplu, la un cazan de 100 tone abur/oră, o economie anuală de 50 000 tcc din import.

3 Actualele centrale termoelectrice au randamente globale plafonate la cca. 40 la sută, chiar la unități foarte mari funcționînd pe hidrocarburi. Căile de **ridicare substanțială a randamentului centralelor** se referă sau la ridicarea temperaturii sursei calde, sau la evacuarea căldurii la o temperatură cît mai joasă. În prima direcție există următoarele sisteme mai importante :

— introducerea de cicluri mixte abur-gaz, adică folosirea unei turbine de gaz pe lîngă turbina de abur, ceea ce conduce la un randament de 50—55 la sută; sau

— folosirea ciclului magnetohidrodinamic (M.H.D.), adică a unui generator MHD drept ciclu înaintaș față de ciclul termodinamic obișnuit. De cîțiva ani se execută lucrări de laborator și se colaborează cu institute din străinătate (în primul rînd din U.R.S.S.) pentru punerea la punct a acestei metode de transformare directă a căldurii în energie electrică (fără organe de mașini rotative, deci fără intermediul energiei mecanice), în felul acesta sperîndu-se să se ridice randamentul centralelor termoelectrice la 50—60 la sută. În prezent este în curs de elaborare un studiu tehnico-economic cu privire la oportunitatea construirii unei centrale experimentale de putere industrială M.H.D.

4 Creșterea rolului cărbunelui ca sursă energetică prin înlocuirea treptată a hidrocarburilor pune **problema realizării unor agregate care să nu polueze mediul ambiant.** În acest context revine în atenție problema proiectării și execuțării instalațiilor de desprăfuire cu electrofiltre. Acestea au fost executate în primul rînd pentru cazane din C.T.E. și industrie, dar în același timp s-au construit și pentru nevoile unor agregate industriale cum sînt cuptoarele din industria cimentului, industria metalurgică etc., care emit particule solide în atmosferă. Preocupările de această natură — inclusiv contribuția la desulfurarea gazelor de ardere — vor trebui însă mult intensificate în viitor prin soluționarea mai operativă a unor probleme care în prezent îngreunează prevederea în proiecte și respectiv utiliza-

rea unor astfel de instalații depoluante, cum ar fi faptul că utilizarea lor încarcă costurile la beneficiar, că însăși funcționarea lor necesită un consum suplimentar de energie, că exploatarea și întreținerea lor necesită personal policalificat, a cărui formare implică un efort sporit.

5 O altă problemă esențială la care va trebui să se răspundă mai operativ și eficient este aceea **a punerii în funcțiune a unor instalații de fabricație de subproduse gazoase și lichide de cărbune, înlocuitoare de combustibili, respectiv carburanți naturali** (denumiți și carburanți sintetici). În țara noastră pînă în prezent s-au făcut experimentări în vederea asimilării în producție a unei gazogen la presiune normală care produce gaz de putere calorică redusă pentru diferite utilizări, dar preocupările ar trebui să cunoască un ritm considerabil mai mare.

6 Trecerea la folosirea energiei nucleare, presupune în primul rînd înlocuirea gospodăriei de combustibili fosili și cazanul cu un reactor. Dar, totodată, înseamnă și fabricația de turbine mari, de 600 MWe, care, spre deosebire de cele din C.T.E. clasice, folosesc abur saturat. Fabricația acestora va fi asimilată în țară, primul tip pe bază de licență, iar fabricația instalațiilor din reactor va fi preluată treptat.

În privința celorlalte surse noi de energie, este de arătat că există, în mai multe institute, preocupări susținute pentru folosirea energiei solare. La ICSITEEMR preocupările actuale se referă la încălzirea apei tehnologice și sanitare și a spațiilor din hale în întreprinderi din industria hîrtiei-celulozei, industria textilă și industria alimentară, la încălzirea aerului pentru uscătoriile de cherestea și cereale, fabricarea gheții în întreprinderi de conserve, cum și pentru încălzitul apei menajere și a spațiilor în locuințe.

Sporirea randamentelor energetice prin recuperarea resurselor secundare

POSIBILITĂȚILE de ridicare a randamentului prin recuperarea căldurii evacuate sînt valorificate în țara noastră prin producerea combinată de electricitate și de căldură, acțiune care a luat o dezvoltare destul de mare și este prevăzut ca în următorii ani să fie extinsă și mai mult. În acest scop, una din principalele probleme ale proiectării de turbine este realizarea turbinelor cu contrapresiune, respectiv cu prelevare de abur folosite în termoficare. De curînd s-a pus în funcțiune un tip avansat de turbină de termoficare de 150 MW și se studiază tipurile necesare pentru trecerea la termoficarea completă a marilor orașe și platforme industriale. Randamentul centralei de termoficare se poate ridica în acest fel la 65—80 la sută și chiar mai mult.

Practic, nu numai recuperarea căldurii ci și a resurselor secundare din industrie în general este condiționată de existența unor instalații termoenergetice adecvate, a căror asimilare a început abia în ultimii ani. O principală dificultate a constat în faptul că resursele secundare de multe ori nu prezintă un debit continuu, au parametrii foarte variați și este necesar să se studieze de la caz la caz găsirea unui consumator. În prezent există ateliere de proiectare pentru cazane și turbine recuperatoare. Trebuie arătat că au fost executate și sînt în curs de execuție proiecte de cazane recuperatoare pentru diferite cuptoare industriale în industria chimică, metalurgică, a sticlei, lemnului și materialelor de construcții, în sectoarele calde ale întreprinderilor constructoare de mașini. În general este vorba de recuperarea căldurii din gazele fierbinți rezultate din diferite procese tehnologice, pirometalurgice etc. și producerea de abur sau de apă caldă pentru diferite scopuri. Pentru anii 1979—1980 există un program prioritar în care sînt prevăzute o serie de obiective pentru care se proiectează, respectiv se asimilează, instalații de recuperare cum ar fi : cuptoare de propulsie pentru laminor de semifabricate, cuptoare de normalizare a tablei groase (la C. S. Galați) ; cuptoare adînci — laminor bluming, cuptor SM de 125 t (la C. S. Hunedoara) ; cuptoare de vatră rotative și păsitoare (la I. T. Roman), cuptoare de încălzire pentru forjă grea și tratament termic (I.U.G. Iași) etc. În total, pe baza instalațiilor ce se vor construi în cadrul acestui program se vor obține economii anuale de circa 1 000 000 tone cc.

În ceea ce privește programul de dezvoltare a turbinelor recuperatoare de resurse energetice, acesta prevede drept obiective principale pentru anii 1979—1980 :

— utilizarea energiei de suprapresiune a gazelor naturale și a gazelor de furnal cu ajutorul unor turbine de detentă ;

— recuperarea energiei disipate prin laminare în stațiile de reducere —răcire a aburului în întreprinderi din industria chimică, metalurgie, petrolieră, a lemnului etc., prin folosirea unor turbine recuperatoare cu contrapresiune ;

— recuperarea aburului secundar de joasă presiune rezultat din procese tehnologice din siderurgie prin producere combinată de energie electrică și căldură concomitent cu reglarea presiunii din magistralele combinatelor siderurgice (economii de cca. 55 000 tcc pe an și pe grup).

dr. ing. Nicolae LEMNEAN
dr. ing. Alexandru SZMUK
Institutul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru echipamente energetice și mașini de ridicat

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Strungul S. G.-160 D

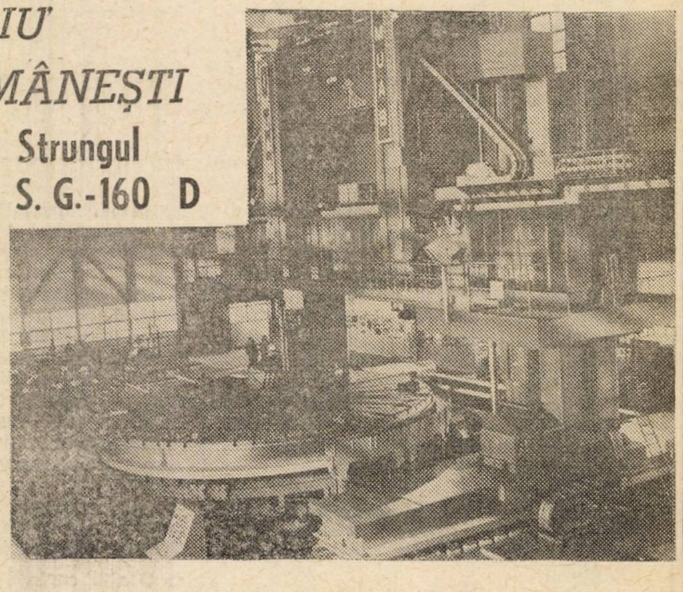

LA ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI GRELE DIN BUCUREȘTI au fost încheiate cu succes lucrările de montaj și se fac pregătiri pentru trecerea probelor de funcționare a uneia din cele mai moderne și complexe mașini-unelte : strungul Carusel cu diametrul platoului de 10 000 mm. Executat de Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București, după proiectele elaborate de specialiștii I.C.P.M.U.A., acest strung poate prelucra piese de 400 tone.

Montat în hala turbinelor strungul poate prelucra orice fel de piese cu diametrul maxim de 16 metri, înalte de 3 500 mm. Prelucrările acestor piese — care vor fi realizate pe această mașină de numai un strungar și doi ajutori — sînt dintre cele mai diferite : strunjiri cilindrice, curbilinii și plane ; alezări, găuriri și rectificări, filtrări centrice și excentrice, toate într-o gamă de viteze între 0,125 și 12,5 turații ale platoului pe minut. Pentru executarea acestor lucrări de foarte mare precizie, mașina este echipată cu traductoare ultramoderne „Inductosyn" liniar și circular, precum și cu comenzi numerice pentru 2+3 axe (două axe — suport vertical dreapta și trei axe-suport vertical stînga) și cu rotirea platoului. Această mașină colos are greutatea totală de 830 tone, este acționată de nu mai puțin 52 de motoare electrice și înglobează peste 6 400 de repere, rod al colaborării fructuoase statornicite între 28 de întreprinderi din întreaga țară și a nouă institute de cercetări, proiectări și de învățămînt superior.

TURISMUL — FACTOR ACTIV DE CREȘTERE A CALITĂȚII VIEȚII

REPARTIZAREA rațională, armonioasă a forțelor de producție în teritoriu constituie o coordonată majoră în strategia Partidului Comunist Român de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, constant oglindită în programul de dezvoltare economico-socială a țării.

Repartizarea teritorială modernă și eficientă este un proces istoric, de durată, înscriindu-se ca o activitate permanentă, fundamentată științific, cu obiective caracteristice fiecărei etape de dezvoltare a societății noastre socialiste, dar și cu obiective permanente, ce se proiectează peste decenii. În acest proces — ce urmărește dezvoltarea armonioasă și echilibrată a întregii economii naționale, prin fiecare unitate administrativ-teritorială, în spiritul umanismului socialist, al deplinei egalități în drepturi între toți membrii societății, indiferent de poziția geografică a localităților în care aceștia trăiesc și muncesc — este integrat și **turismul.** El tinde să devină azi o ramură importantă a economiei naționale, ce contribuie la ridicarea economică a unor localități și zone ale țării, mai puțin dotate cu resurse materiale, dar cu bogate și variate resurse turistice.

Un efort investițional important pentru dezvoltarea dinamică a bazei materiale

ÎN ULTIMELE DOUĂ DECENII, și mai ales după anul 1965, baza materială a turismului românesc a cunoscut o continuă dezvoltare, modernizare și diversificare, la fel ca și organizarea activității turistice, în raport cu creșterea fluxurilor turistice. În cadrul planurilor naționale de dezvoltare economico-socială, statul nostru a prevăzut în acest scop, sume din ce în ce mai importante. Astfel, în cincinalul 1966—1970 investițiile pentru turism s-au ridicat la suma de 3,45 miliarde lei, în timp ce în cincinalul 1971—1975 s-au investit circa 5 miliarde lei, în special pentru dezvoltarea bazei materiale și modernizarea echipamentului hotelier, de alimentație publică și agrement — la care se adaugă 1,5 miliarde lei investiți de alte instituții și întreprinderi din alte ramuri, a căror activitate are tangență cu turismul (căi de comunicație, unități comerciale, obiective culturale, poștă și telecomunicații etc.).

Dintre principalele orientări ale proiectului **„Programului-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții"**, care vădesc preocupările de dezvoltare continuă a turismului, ca ramură importantă a economiei naționale, amintim : **„va continua acțiunea de reducere a săptămînii de lucru, prin trecerea la etapa a II-a astfel încît, pînă în anul 1985, să se generalizeze săptămîna de lucru de 44 ore" ; „se va dezvolta activitatea turistică și de agrement, pentru petrecerea plăcută și instructivă a timpului liber, concediilor și vacanțelor, în vederea menținerii și refacerii capacității de muncă" ; „se vor accentua preocupările privind protejarea mediului înconjurător, păstrarea echilibrului ecologic, utilizarea rațională a resurselor naturale, urmărindu-se îmbunătățirea calității vieții".** De asemenea, în legătură cu creșterea desfacerilor de mărfuri și a prestărilor de servicii, în proiectul Programului-directivă se menționează : **„Activitatea de turism și agrement se va amplifica în perioada 1981—1985 ținînd seama de posibilitățile sporite pe care le are populația, ca urmare a creșterii veniturilor, de a-și petrece concediile și vacanțele în stațiunile balneoclimaterice de pe tot cuprinsul țării. La sporirea activității turistice va contribui și reducerea săptămînii de lucru, care permite creșterea timpului liber pentru toate categoriile de oameni ai muncii. În acest scop, se vor crea condiții pentru extinderea transporturilor la sfîrșit de săptămînă ; se va pune accentul pe folosirea mijloacelor de transport în comun, care asigură scurtarea duratei de deplasare și care sînt avantajoase din punct de vedere al tarifelor".**

Numărul oamenilor muncii care vor beneficia de odihnă și tratament în stațiunile balneoclimaterice va crește în anul 1985 cu 36 la sută față de anul 1980.

Pentru asigurarea condițiilor necesare realizării acestor obiective se prevede ca în cincinalul 1981—1985 să se dea în folosință noi capacități de cazare. Repartizarea teritorială a investițiilor va fi orientată cu prioritate spre asigurarea cu capacități de cazare în zonele și localitățile solicitate intens în turismul intern și internațional.

În stațiunile balneare și montane se prevede realizarea a peste 30 la sută din noile capacități de cazare, urmărindu-se construirea de obiective dotate cu aparatură de tratament la nivelul cerințelor sporite. În localitățile de circulație turistică dezvoltată de pe principalele trasee turistice urmează a fi realizate capacități de cazare și alimentație publică la nivelul de confort solicitat atît pentru turismul intern, cît și pentru cel internațional.

Înfăptuirea prevederilor proiectului de program va crea condiții pentru diversificarea formelor de agrement, creșterea nivelului calitativ al serviciilor și, totodată, premisele pentru creșterea eficienței economice, valorificarea superioară a potențialului de care dispune în acest domeniu țara noastră, dezvoltarea unui turism intensiv și de bună calitate, punerea în valoare în mai mare măsură a obiectivelor turistice. De asemenea, se vor extinde zonele de agrement ale Capitalei, ale marilor centre urbane și altor localități ale țării, în vederea petrecerii cît mai plăcute și instructive a timpului liber și se vor lua măsuri de dotare corespunzătoare a acestor zone nou create. De altfel, încă pentru 1980 se prevede a se asigura servicii pentru 12,5 milioane de turiști interni, adică mai mult de jumătate din populația țării.

Un sprijin substanțial în valorificarea potențialului turistic al țării l-a avut crearea unei puternice rețele de căi de comunicație. În legătură cu aceasta menționăm modernizarea rețelei feroviare, precum și faptul că în prezent toate orașele și marea majoritate a centrelor comunale sînt legate între ele printr-o rețea de drumuri rutiere modernizate. S-au dezvoltat transporturile navale (fluviale și maritime), aeriene, pe cablu etc. S-a creat, practic, un nou sistem național de transporturi, la care sînt racordate toate zonele turistice ale țării, condiție necesară grefării bazei materiale a turismului, ajunsă azi la dimensiuni impresionante.

Opinii și propuneri în sprijinul creșterii eficienței

DEZVOLTAREA circulației turistice în țara noastră, ca rezultat al folosirii, de către un număr tot mai mare de oameni ai muncii, a unei părți din timpul liber pentru practicarea turismului, precum și ca urmare a creșterii numărului de turiști sosiți din străinătate implică îmbunătățirea folosirii bazei materiale existente, precum și extinderea și adaptarea acesteia la cerințele și preferințele în continuă modificare, ale clientelei turistice.

Deși nu rezolvă decît parțial problema solicitărilor suplimentare, creșterea activității turistice în lunile mai puțin călduroase și reci va răspunde, cel puțin parțial, cererii de spații de cazare și de alimentație publică. După cum se știe, România se înscrie, în ceea ce privește turismul internațional, printre țările europene cu un ridicat grad de sezonalitate, ceea ce se explică — într-o oarecare măsură — prin ponderea mare a turismului de litoral și prin durata relativ mică a sezonului de vîrf în stațiunile profilate pe această formă de turism.

Dezvoltarea turismului intern

Dezvoltarea activității de turism, în general, și a celei de turism internațional, în special, în extrasezon este, așa cum rezultă din experiența internațională și din propria noastră experiență, o sarcină extrem de dificilă. Dificultățile sînt provocate de două categorii de factori: factori obiectivi, constînd, în principal, în aceea că în lunile de vară — cele mai călduroase — sînt întrunite, sub toate aspectele, cele mai bune condiții naturale pentru efectuarea concediilor de odihnă și chiar pentru tratamentul balnear; și factori subiectivi — și anume, înclinația unui număr mare din populație de a merge în concediu în lunile mai călduroase ale anului. Îmbunătățirea poziției turismului balnear, a turismului de munte și, în cadrul acestuia, a celui legat de practicarea sporturilor de iarnă, precum și creșterea numărului participanților la turismul cultural vor avea un anumit rol în modificarea actualei curbe a sezonului, dar nu vor schimba substanțial situația.

În consecință, activitatea turistică cea mai intensă se va desfășura tot în sezonul de vară și mai ales în lunile iulie și august.

Ținînd seama de această perspectivă, în aproximarea necesarului suplimentar de bază materială pentru turismul din anii 1981—1985 este necesar să se ia în considerare presiunea exercitată asupra bazei materiale în cea mai solicitată perioadă a anului.

După cum rezultă din unele prognoze, în 1985, în România urmează să se realizeze 35—42 milioane zile-turist la turismul intern și 17,3—20,0 milioane zile-turist la turismul internațional. Pe ansamblu, ar însemna ca în capacitățile de cazare să existe un număr de locuri care să satisfacă un total de 52—62 milioane de zile-turist.

Dacă se ia în calcul coeficientul de utilizare realizat în anul 1978 (75,7%), rezultă că în 1985 vor fi necesare 321—380 de mii de locuri, ceea ce ar însemna mărirea numărului de locuri de cazare (fără a le socoti pe cele aflate în spații complementare — circa 45 mii în anul trecut) cu 85—135 mii față de cîte existau în 1978. În condițiile creșterii coeficientului de utilizare la 80%, ar fi necesare în plus 65—115 mii locuri, iar dacă coeficientul de utilizare ar ajunge la 85% s-ar impune construirea a 45—90 mii de locuri.

Avînd în vedere unele posibilități în direcția îmbunătățirii coeficientului de utilizare, apreciem ca valabilă ultima variantă: 45—90 mii locuri. La aceste estimări se impun însă anumite corecturi determinate, pe de o parte, de numărul aproape dublu de zile-turist prevăzut a se realiza la turismul intern, iar pe de altă parte, de gradul scăzut de folosire a capacităților destinate turismului internațional.

Ținînd seama că în turismul intern pot fi utilizate, fără restricții, spațiile existente la cetățeni, înseamnă că o parte din necesarul suplimentar rezultat din calculul efectuat poate fi satisfăcut de aceste spații. Parțial, solicitările în plus din partea turiștilor străini ar avea acoperire cu spațiile deja existente (care implică o anumită modernizare). În consecință, apreciem că, pentru a se face față cererii turistice ce se va manifesta în prima jumătate a deceniului următor ar fi necesară adăugarea unui număr de locuri corespunzător limitei minime a estimărilor făcute: 45,3—53 mii de locuri, ceea ce va permite realizarea unor însemnate economii de investiții față de celelalte variante, concomitent cu o creștere corespunzătoare a capacității și calității serviciilor turistice.

Printre problemele care se ridică în legătură cu construirea de noi capacități de cazare, în condițiile creșterii eficienței activității de turism, se înscriu în principal următoarele: structura pe tipuri și structura pe principalele destinații turistice. În determinarea ambelor structuri rolul esențial îl are, desigur, luarea în considerare a mutațiilor ce se produc în preferințele clientelei turistice interne și externe.

Din analiza dinamicilor turismului internațional rezultă că evoluția cea mai rapidă, fără a atinge (sub aspectul numărului de zile-turist) cele mai mari dimensiuni, o va cunoaște **turismul cultural**, care se caracterizează prin deplasarea itinerantă a turistului pentru a vizita, a se informa, a cunoaște. De aici se desprinde concluzia că cererea de cazare va cunoaște creșteri însemnate atît în centrele urbane și în special în orașele cu un bogat potențial cultural-istoric și cu activitate economică, științifică și culturală variată, cît și pe arterele cu o intensă circulație rutieră.

Reiese că una din direcțiile importante de orientare a investițiilor destinate dezvoltării bazei materiale a turismului în cincinalul 1981—1985 o va constitui mărirea capacităților de cazare din centrele urbane și de pe anumite tronsoane rutiere. Corespunzător acestor opțiuni se impune construirea de noi hoteluri (în orașe) — preponderente urmînd să fie cele cu tarife accesibile unui număr mare de turiști, de hanuri și popasuri turistice (pe planșee), cele din urmă trebuind să dețină un rol tot mai mare.

Deoarece **litoralul** va continua să dețină primul loc în ceea ce privește numărul de zile-turist, avînd în vedere sezonalitatea sa caracteristică și poziția în oferta turistică românească, va fi necesar să se adauge și aici noi locuri de cazare, concomitent cu modernizarea celor existente. În cadrul noilor construcții, preponderente ar urma să fie hotelurile, acestea putînd să satisfacă la un nivel corespunzător exigențele turistului sosit pentru un sejur de mai multe zile; în același timp, este necesar să se mărească numărul de locuri în căsuțe, avînd în vedere și creșterea, în viitorul apropiat, a numărului celor ce vor veni pe litoral în cadrul turismului de sfîrșit de săptămînă*).

Turismul montan, cu tot ce-l caracterizează — stațiuni de munte, trasee pentru drumeții etc. — va implica, în vederea valorificării sale, o intensificare a eforturilor pentru mărirea capacităților de cazare și a amenajărilor specifice sporturilor de iarnă (pîrtii de schi, mijloace de transport pe cablu, centre de închiriat echipament sportiv etc.). În ceea ce privește capacitățile de cazare în stațiuni montane, accentul ar urma să fie pus pe hoteluri și în speciale pe cele accesibile — sub aspectul tarifului — și turismului intern. Pentru a răspunde interesului manifestat de tot mai mulți oameni pentru practicarea drumeției montane, în următorii ani va trebui acționat mai insistent în direcția măririi numărului de locuri în cabane și de refugii. Asemenea necesități decurg și din rolul pe care îl vor avea zonele montane în turismul de sfîrșit de săptămînă, în condițiile reducerii duratei săptămînii de lucru.

Accelerarea ritmului de creștere a capacităților de cazare este o necesitate și pentru **stațiunile balneoclimaterice**. Hotelul, și în special, hotelul combinat, cu bază de tratament proprie, răspunde cel mai bine nevoilor celor care apelează la asemenea stațiuni.

Ținînd seama de aspectele evidențiate pe plan mondial în ceea ce privește tendințele de modificare a structurii bazei materiale de cazare, precum și de rolul pe care îl vor avea diversele atracții turistice românești asupra dezvoltării turismului intern și internațional al țării noastre, pentru perioada 1981—1985 putem considera următoarea repartizare și structură a spațiilor de cazare nou construite:

Gen de turism	Număr de locuri (minim și maxim)	În % față de total
Litoral	9 800—10 500	21,6— 20,0
Stațiuni balneare	7 350— 9 400	16,4— 17,6
Stațiuni montane	6 550— 7 550	14,4— 14,2
Alte localități	9 700—11 150	21,5— 21,2
Hanuri	1 700— 2 350	3,7— 4,4
Cabane	650— 1 050	1,3— 2,0
Popasuri turistice	9 350—10 950	20,6— 20,6
Total	45 300—52 950	100,0—100,0

Pentru litoral, stațiuni balneare, stațiuni montane și alte localități, forma de cazare avută în vedere este hotelul și, în consecință, așa cum rezultă din datele prezentate în tabel, ponderea acestuia în noile capacități va fi de 73—74%. În ceea ce privește popasurile ele vor deține o pondere de 20,6%, în ansamblul noilor capacități propuse a fi construite, față de 17,2% din total spații în 1978 (fără a lua în considerare locurile din case particulare, din cămine și internate).

Așa cum este firesc, creșterea capacităților de cazare urmează să fie însoțită de sporirea numărului locurilor în alimentația publică și de o îmbunătățire a structurii acesteia, precum și de crearea de condiții tot mai bune pentru agrement.

În cincinalul care urmează, satisfacerea necesităților de mijloace de agrement va trebui să constituie una din preocupările de bază în acțiunea de dotare a stațiunilor de pe litoral, montane și balneare, a zonelor destinate turismului de sfîrșit de săptămînă și a fiecărei unități de cazare, constituind o condiție esențială în asigurarea competitivității ofertei turistice românești pe piața externă. Rezolvarea cît mai eficientă a unei asemenea probleme se poate realiza însă numai pe baza unui program clar și atotcuprinzător, în care să-și găsească locul, formele concrete și specifice de bază materială, cît și termenele de intrare în funcțiune.

I. ISTRATE
T. SÎRBU

*) După unele date, numai în București se înregistrează anual 30 000 de noi posesori de autoturisme.

Dezbateri în mari unități industriale

MOBILIZAREA REZERVELOR DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

ÎN AMPLA ACTIVITATE ce o desfășoară în cinstea Congresului al XII-lea al partidului, colectivele de muncă ale unităților industriale au obținut succese deosebite în realizarea sarcinilor de plan la toți indicatorii, în ridicarea pe o treaptă superioară a calității muncii. În acest cadru sînt de remarcat realizările pe linia creșterii productivității muncii, cale eficientă de sporire a producției fizice, fără cheltuieli suplimentare.

Tocmai ținîndu-se seama de rolul important al sporirii productivității muncii în dezvoltarea social-economică a țării, proiectul de Directive al celui de al XII-lea Congres al P.C.R. prevede că **„în centrul eforturilor trebuie să se situeze realizarea unei creșteri mai accentuate a productivității muncii sociale, pe această bază urmînd să se obțină** (în cincinalul 1981—1985) **circa 80 la sută din sporul venitului național. Pe ansamblul industriei, productivitatea muncii calculată pe baza producției nete, va trebui să crească cu un ritm mediu anual de 7,0—7,5 la sută, iar în construcții- montaj cu 5,4—6,2 la sută".**

Numeroase unități industriale au acumulat o bogată experiență în valorificarea rezervelor pentru sporirea mai rapidă a productivității muncii, pentru îmbunătățirea în general a rezultatelor economico-financiare. Pentru a face cunoscută experiența întreprinderilor din Ploiești în acest domeniu, „Revista economică" a organizat recent, cu sprijinul Comitetului municipal Ploiești al P.C.R., o dezbatere cu participarea reprezentanților unor unități reprezentative. Publicăm, în sinteză, conținutul și propunerile desprinse.

Teren fertil pentru afirmarea creativității, pentru promovarea tehnicii înaintate

ANALIZATE, atît în dinamică cît și față de prevederile de plan, rezultatele întreprinderilor ploieștene în domeniul creșterii productivității muncii sînt deosebit de importante. Se remarcă, în acest context, cele ale Rafinăriei nr. 1 (depășire cu 12,1% a realizărilor din cincinalul trecut și cu 15% a planului pe 9 luni a.c.), Întreprinderii de materiale de construcții Bucov (depășire cu 121,2% și respectiv 16,8%), Întreprinderii de produse refractare Pleașa (depășire cu 22,5% și respectiv 9,3%), precum și ale Întreprinderii de utilaj petrolier și reparații Teleajen, întreprinderii „1 Mai", întreprinderii „Dorobanțul". La baza acestor realizări au stat **programele speciale de măsuri pentru creșterea productivității muncii,** cuprinzînd acțiuni temeinic fundamentate, sarcini și responsabilități bine definite, programe care au acționat ca **adevărate instrumente de conducere și organizare** în vederea maximizării producției obținute în condiții de eficiență sporită cu un efort fizic minim.

Participanții la dezbatere au evidențiat faptul că, în anii cincinalului revoluției tehnico-științifice, au fost create condiții mai bune pentru promovarea pe scară largă a tehnicii înaintate, ca factor de bază pentru sporirea accentuată a productivității muncii. Principalele direcții de concentrare a eforturilor au fost următoarele :

1 realizarea în 1979 și, în general, în întregul cincinal actual, a unui însemnat volum de investiții, materializat în punerea în funcțiune a numeroase noi capacități de producție și modernizarea celor existente. La Rafinăria nr. 1, de exemplu, productivitatea muncii a fost sensibil amplificată datorită punerii în funcțiune a unor noi capacități de cocsarea și hidrofinarea uleiurilor, care au condus la creșterea gradului de valorificare a materiei prime și producției obținute în unitatea de timp, ceea ce s-a concretizat și în depășirea indicatorilor producției fizică și netă cu 8 și respectiv 7% ;

2 extinderea tehnologiilor noi și perfecționarea celor existente. Este vorba, printre altele, de tehnologiile de fabricație a unor serii de subansamble de la instalațiile de foraj (trolii, pompe de noroi, mese rotative, capete hidraulice, masturi etc.), la întreprinderea „1 Mai", care au condus la creșterea productivității muncii cu 14% față de trecut ; totodată, s-a acționat pe linia extinderii gamei de repere matrițate, a sudurii prin puncte, a turnării în cochile metalice în cadrul I.U.P.R. Teleajen etc. — tehnologii care au permis ridicarea randamentelor între 10—15% etc. ;

3 mecanizarea largă și automatizarea proceselor de muncă, extinderea autoutilării. Au fost realizate sporuri sensibile ale producției fizice și productivității muncii prin extinderea la Rafinăria nr. 1 a automatizării și folosirea buclelor de reglaj electronic pe fluxul fabricației, iar la Întreprinderea de materiale de construcții Bucov prin mecanizarea transportului torcretului la secția de tuburi premo, la Întreprinderea de utilaj chimic prin execuția unei instalații complexe de placare cu bandă în special a plăcilor tubulare groase și a unei linii tehnologice de asamblare etc. Dealtfel, la această din urmă întreprindere, realizarea prin autoutilare a unei linii tehnologice pentru sudare cap la cap, sudură colț și placări, a redus volumul de manoperă de la o medie de 36,4 ore/t la numai 13,6 ore/t, ceea ce înseamnă o economie de 1,8 mil. lei/an. De asemenea, la Întreprinderea de produse refractare Pleașa autoutilarea a contribuit la eliminarea unor locuri înguste prin execuția unui alimentator tip paletizor și a 2 mori de impact, determinînd sporirea producției fizice cu 4% ;

4 asimilarea în fabricație a unor produse noi care satisfac o gamă mai largă de cerințe ale beneficiarilor și pot fi fabricate mai ușor, cu productivitate sporită. Este vorba, printre altele, de rolele cu labirinți, de podurile de tubaj mobil, realizate la I.U.P.R. Teleajen, de produsele scruber și striper realizate la I.U.C. Ploiești ș.a.

Cu toate aceste realizări valoroase, participanții au subliniat, pe parcursul dezbaterii că, în unele cazuri, **măsurile vizînd introducerea progresului tehnic nu au fost în toate unitățile integral și la vreme aplicate** datorită existenței unor probleme încă nesoluționate, printre care :

● **fundamentarea neriguroasă a unora dintre măsurile prevăzute.** În întreprinderea „1 Mai", de pildă, gradul de mecanizare a unor lucrări (realizarea uscătorului de nisip în pat fluidizant, a unor mașini de manevrat cochile pentru alezaje, a unor utilaje de injectat mase plastice) nu a atins nivelul prevederilor, deoarece ulterior elaborării programului de măsuri s-a constatat că lipseau capacitățile de concepție și de proiectare sau de execuție necesare. Iată, deci, că pentru sporirea efectivă a productivității muncii nu este suficientă elaborarea și înscrierea pe hîrtie a unor măsuri, ci este necesar ca la baza elaborării fiecăreia dintre ele să stea studii și analize aprofundate asupra posibilităților efective de aplicare. Această apreciere este dealtfel valabilă și pentru anumite măsuri elaborate în cadrul I.U.C. Ploiești (privind controlul nedistructiv) și I.M.C. Bucov (la care unele utilaje noi de mecanizare încă nu funcționează corespunzător) ;

● **grad uneori redus de dotare cu aparatură de măsură și control automatizat, cu instalații de transport tehnologic și depozitare.** Că înlăturarea acestui neajuns reprezintă o sursă valoroasă de sporire și mai însemnată a productivității muncii, o atestă faptul că la unele dintre rafinăriile din Ploiești se folosesc pentru acțiunile amintite 5—6 oameni pe schimb, pe cînd la alte-

---

La dezbatere au participat tovarășii : dr. **Vasile ILIE,** din partea Comitetului municipal Ploiești al P.C.R., **Constantin BUCHERU,** director tehnic — Rafinăria nr. 1, **Gheorghe DUMITRACHE,** șef serviciu organizare — Întreprinderea de utilaj chimic, **Niculae CONSTANTIN,** șef serviciu personal — întreprinderea „1 Mai", **Ion VÎLCU,** inginer-șef — Rafinăria „Vega", **Petre TUHAR,** director tehnic — întreprinderea „Dorobanțul", **Johann KONNERK,** economist principal — întreprinderea „Cablul românesc" Ploiești, **Emil PETRESCU,** inginer-șef — Întreprinderea de utilaj petrolier și reparații Teleajen, **Mihai RĂMNEANȚU,** inginer-șef — întreprinderea de materiale de construcții „1 Mai" Bucov, **Nicolae BURTAN,** inginer-șef — Întreprinderea de produse refractare Pleașa.

le la o instalație similară se folosesc numai 3—4 oameni, că circa ¼ din personalul muncitor e folosit pentru operațiuni de întreținere „Service" (A.M.C.-uri, rampe de încărcare), că sute de oameni sînt încă afectați operațiunilor de măsurare a rezervoarelor, deși acestea s-ar preta foarte bine la automatizare etc.

Forța de muncă o resursă ce se cere bine valorificată

ÎN CE PRIVEȘTE CALIFICAREA, perfecționarea pregătirii profesionale a personalului muncitor ca factor de sporire a productivității muncii, din opiniile participanților la dezbatere a reieșit că, în întreprinderile analizate, s-a acumulat o experiență valoroasă. La întreprinderea „1 Mai" în anul 1979 a fost perfecționată calificarea unui număr de 3 550 oameni ai muncii, din care 3 165 muncitori. Aceasta înseamnă că, practic, întreaga masă a muncitorilor a fost cuprinsă în acțiunea de perfecționare cel puțin odată la 5 ani. Pentru perfecționarea pregătirii profesionale a muncitorilor au fost folosite diferite forme : **instruirea la locul de muncă** sub conducerea șefului direct, **cursuri organizate fără scoatere din producție**, programe personale cu verificarea periodică a cunoștințelor, forme **de perfecționare după încadrarea pe post** (învățămînt seral și fără frecvență), forme de perfecționare organizate în întreprindere pentru maiștri, șefi de ateliere și șefi de secții și altele.

Dotarea acestei întreprinderi cu mașini și utilaje de înalt randament, organizarea mai bună a fabricației, modernizarea producției și a muncii, măsurile adoptate în vederea creșterii productivității muncii au pus în fața acțiunii de perfecționare a calificării sarcini deosebite. Au fost deschise și au funcționat cursuri de perfecționare în secția turnătoria de oțel, unde s-a introdus metoda utilizării amestecurilor pe bază de rășini furanice, ceea ce a determinat creșterea productivității muncii cu peste 162% în sectoarele dezbaterea formelor și curățătorie, la secția montaj general, unde a fost introdusă mecanizarea lucrării de montaj care se executau manual, fapt care a condus la creșterea productivității muncii cu aproximativ 2% peste prevederi. De asemneea, au fost inițiate cursuri de perfecționare ca urmare a organizării unor fluxuri și linii de fabricație pentru execuția reperelor cu stabilitate mare în plan (realizarea robinetilor cu sertar drept, a reperelor de la instalația de comandă hidraulică), a centralizării execuției unor subansamble și produse într-o singură secție, introducerii prelucrării unor repere pe mașini cu comandă numerică și altele.

La întreprinderea de utilaj chimic s-au desfășurat acțiuni susținute în vederea **policalificării** cazangiilor atît pentru efectuarea operațiilor de prindere prin sudură a diferitelor subansamble la montaj, cît și pentru execuția unor decupări cu flacără oxigen la utilajul chimic. De asemenea, s-a acționat pentru însușirea de către cazangii a operațiilor de mandrinare, frezare a capetelor de țevi, iar la sudori a operațiilor de crățuire arc aer. Acțiunile întreprinse în domeniile menționate au condus la realizarea unei economii relative de 1 242 oameni, ceea ce a însemnat creșterea producției cu circa 195 milioane lei.

Și în domeniul creșterii productivității muncii pe seama utilizării în grad înalt a forței de muncă, inclusiv prin calificare, există — așa cum au subliniat participanții la dezbateri — însemnate rezerve ce se cer utilizate mai bine. Pentru aceasta este însă necesară **amplificarea eforturilor în vederea reducerii fluctuației cadrelor existente** (la I.U.C. Ploiești indicele de fluctuație este de peste 13 la sută în meseriile cazangii, strungari, sudori, iar la Întreprinderea de produse refractare Pleașa acest indice este de peste 10 la sută), **întărirea disciplinei în muncă** pentru utilizarea cu randamente înalte a întregului timp productiv. Iată cîteva direcții în care se cere acționat :

● **asigurarea condițiilor de calificare în meseriile deficitare** (strungari, sudori) **și crearea laboratoarelor necesare pentru atestarea lor într-un număr sporit de unități, care să nu mai aștepte „de-a gata" formarea cadrelor în alte unități.** S-ar putea în acest fel diminua considerabil fluctuația din întreprinderile care au în prezent centre de atestare și care depun eforturi serioase și cheltuiesc fonduri însemnate pentru calificarea cadrelor. Tot atît de adevărat este însă și faptul că unitățile care au în prezent condiții mai dificile pentru desfășurarea lucrului în anumite meserii, trebuie să depună eforturi mai mari pentru aplicarea de soluții care să ușureze efortul fizic și anume mecanizarea și automatizarea mai largă a anumitor operațiuni ;

● **extinderea policalificării prin promovarea experienței bune acumulate în acest sens în multe unități,** cum este I.U.C. Ploiești unde, un cazangiu de exemplu, poate executa și prinderea subansamblului pe corpurile utilajelor, nemaifiind necesară menținerea unui sudor pe lîngă echipa de montare ;

● **completarea nomenclatorului de meserii cu cele noi apărute sub influența progresului tehnic,** pentru — că există în momentul de față în unele întreprinderi anumite categorii de meserii care nu sînt descrise în nomenclator. La Întreprinderea de produse refractare Pleașa, de pildă, există asemenea meserii, și anume cea de operator produse refractare, care este de fapt supraveghetor de fluxuri, meserie care reprezintă 80 la sută din muncitorii direct productivi. Înscrierea acestei meserii în nomenclator ar contribui la creșterea productivității muncii, dat fiind că în atribuțiile ei intră și efectuarea de către personalul respectiv a micilor reparații și a întreținerii utilajelor, operațiuni care, în prezent, cînd respectivele cadre sînt încadrate ca operatori-formatori refractari, nu se execută destul de operativ și la nivelul exigențelor tehnologiei ; aceasta pentru că nu există o descriere clară și completă a sarcinilor și atribuțiilor care trebuie îndeplinite la un asemenea loc de muncă complex.

Perfecționarea organizării producției — realizări și cerințe

ORGANIZAREA RAȚIONALĂ a producției și a muncii aduce o contribuție substanțială la creșterea productivității muncii. Extinderea metodei de polidiversificare a utilajelor a ocupat un loc de frunte în cadrul preocupărilor de această natură la întreprinderea „Dorobanțul", unde creșterea zonei de deservire la mașinile de repieptănat de la 8 la 10 mașini pe un muncitor a condus la creșterea productivității fizice cu circa 15 la sută ; creșterea zonei de deservire la mașinile de spălat cu duze, de la 2 la 3 mașini pe un muncitor, a determinat sporirea productivității cu circa 20 la sută, iar trecerea la deservirea de către un muncitor, de la 13 fuse la 20 fuse la mașinile de dublat tip „Savio", a permis sporirea producției cu circa 15 la sută.

Raționalizarea **sistemului de evidență primară, introducerea pe calculator a lansării manoperei și materialului** după tehnologii tip, analiza sistemului informațional al fabricației de utilaj complex în vederea obținerii unui flux informațional continuu și rațional, perfecționarea lansării în producție și a programării fabricației, școlarizarea permanentă a cadrelor afectate sistemului informațional al întreprinderii, utilizarea unor metode moderne de urmărire preventivă a producției au determinat însemnate sporuri de productivitate la I.U.C. Ploiești. De multă atenție s-a bucurat și reducerea întreruperilor în funcționarea utilajelor îmbunătățirea calității reviziilor și reparațiilor la mașinile-unelte, asigurarea pieselor de schimb necesare, obținîndu-se în această direcție realizări deosebite la Rafinăria nr. 1 și întreprinderea „1 Mai". În fine, s-a acționat consecvent pentru **reducerea numărului de muncitori indirect productivi și de deservire generală.** La I.U.P.R. Teleajen, de pildă, s-au obținut în acest fel reduceri însemnate de personal (circa 3 la sută) prin analiza locurilor de muncă și redistribuirea personalului auxiliar în activitatea direct productivă, prin aplicarea de normative unificate și realizarea măsurilor din programul de extindere a normării și de reexaminare a normelor de muncă etc. Pentru amplificarea contribuției factorului organizatoric la sporirea productivității, din dezbatere a reieșit necesitatea :

● **eliminării întîrzierilor în aprovizionarea locurilor de muncă cu materii prime și materiale sau semifabricate în cooperare** (țevi, tablă, oțeluri speciale și semifabricate) la I.U.C. Ploiești — furnizori întreprinderile „Republica"-București, Întreprinderea de țevi Roman, C. S. Galați și I.U.C.F. Rîmnicu Vîlcea, I.M.G.B. și „23 August"-București — feldspat, silicați etc. la I.M.C. Bucov ș.a.). În acest context, specialiștii au arătat că, după părerea lor, **întîrzierile în cooperare s-ar diminua considerabil dacă și întreprinderile furnizoare ar răspunde solidar cu unitatea care asamblează aceste furnituri pentru respectarea termenului final de livrare,** mai ales cînd este vorba de

B. VASILE
P. BOGDAN

(Continuare în pag. 22)

ABORDARE COMPLEXĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE
LA NIVELUL CONSILIULUI UNIC AGROINDUSTRIAL

AȘA CUM SE SUBLINIAZĂ în Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. **„în perioada 1981—1985 se va asigura accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și de modernizare a agriculturii — ca una dintre cele mai importante priorități ale planului cincinal, de care depinde însăși dezvoltarea industriei, a întregii economii naționale, ridicarea bunăstării întregului popor".**

Creșterea accentuată (cu 24,5—27,5%) a producției agricole a țării în 1985 față de 1980 va fi rezultanta creșterilor diversificate la nivelul județelor, cele rămase mai în urmă urmînd să înregistreze sporuri mult mai mari ; între acestea, județul Bacău are programată o creștere a producției sale agricole de 190,9%, pentru a intra, în anul 1985, în rîndul județelor cu o producție agricolă pe locuitor între 10 000 și 12 000 lei, mult mai ridicată decît în prezent (4 400 lei, în 1978).

Și în județul nostru hotăritoare pentru accelerarea creșterii agricole se dovedește noua formă de organizare, concretizată în înființarea consiliilor unice agroindustriale, care oferă un cadru deosebit de favorabil pentru o dezvoltare complexă și intensă a a agriculturii și a ruralului în ansamblul său.

Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist Hemeiuș constituie o unitate reprezentativă în rîndul celor 16 consilii unice din județul Bacău, avînd în componența sa 9 cooperative agricole de producție, 4 asociații economice intercooperatiste, 9 ferme și subunități I.A.S., o stațiune de cercetări legumicole și un centru de producere a răsadurilor.

Preocuparea esențială în etapa actuală o constituie atît depistarea tuturor posibilităților reale privind creșterea producției și a eficienței economice în fiecare unitate componentă a consiliului, cît și soluționarea problemelor legate de valorificarea integrală a avantajelor ce rezultă din noua formă de organizare și conducere a agriculturii.

O primă direcție de angajare a competenței și eforturilor privește folosirea cît mai rațională a pămîntului, a bazei tehnico-materiale și generalizarea experienței pozitive din unitățile fruntașe, la toate unitățile care compun consiliul unic.

Din compararea rezultatelor obținute în anul 1978 de către unitățile agricole ale consiliului rezultă mari diferențieri ale randamentelor la hectar sau pe cap de animal, atît între cooperativele agricole de producție, cît și între asociații intercooperatiste sau ferme I.A.S.

Astfel, la grîu, C.A.P. Letea Veche a obținut o producție medie de 2 920 kg la ha, iar C.A.P. Buhuși numai 2 100 ; la porumb, față de 4 289 kg la ha, obținute de cooperativa Luizi-Călugăra, C.A.P. Blăgești a realizat doar 2 311 ; la in pentru fibră, față de media de 4 612 kg la hectar obținută la C.A.P. Racova, o unitate vecină — C.A.P. Buhuși — a avut o producție medie de numai 3 000 kg la ha ; la lapte, față de 2 410 litri pe cap de vacă furajată, cît s-a obținut la C.A.P. Letea Veche, C.A.P. Gîrleni a realizat doar 840 litri, iar C.A.P. Buhuși 900 litri.

Aceste variații importante ale producțiilor, în care cifrele superioare nu reprezintă nici ele posibilitățile maxime ale unităților respective, nu au explicații simple ; ele sînt rezultatul combinării în diferite cantități și moduri a factorilor de producție, între care un rol hotărîtor îl deține aportul specialiștilor și al tuturor lucrătorilor din unitățile agricole citate.

Pornind de la aceste realități, încă de la constituire, consiliul agroindustrial Hemeiuș a stabilit măsuri clare pentru eliminarea factorilor care blocau obținerea unor rezultate de producție superioare, conforme cu resursele disponibile în unități.

Specialiștii din consiliu au fost organizați în colective bine individualizate, avînd sarcina expresă de a studia și propune măsuri ca la toate unitățile componente să se producă un salt radical în ce privește creșterea producției, reducerea cheltuielilor și creșterea eficienței în fiecare sector. Hotărîrile adoptate pentru fiecare sector se transmit, de către conducerea consiliului, ca sarcini proprii ale specialiștilor, brigadierilor, președinților din cadrul unităților și se preiau în planurile lunare de muncă, în funcție de realizarea cărora se achită retribuția cadrelor respective.

Se realizează pe această cale o **stimulare a responsabilității cadrelor de conducere și specialiștilor în aplicarea efectivă a măsurilor care vizează creșterea producției și a eficienței în fiecare unitate.**

Pentru folosirea mai rațională a terenurilor și mijloacelor de care dispun cooperativele agricole de producție, apreciem că **este necesar să se îmbunătățească și metodologia de planificare a suprafețelor care urmează să fie însămînțate cu diverse plante** în cadrul feicărei unități.

Practica, uzuală pînă în prezent, de a se stabili de la nivelul D.G.A.I.A. suprafețele ce trebuiau cultivate cu diverse plante în fiecare cooperativă comporta riscul de a implanta structuri de plan care nu valorificau satisfăcător particularitățile solului, de a nu se aplica un asolament rațional, determină uneori o folosire incompletă și defectuoasă a forței de muncă disponibile, afecta posibilitățile de menținere a echilibrului financiar al fiecărei unități etc.

Stabilizarea tot mai accentuată a specialiștilor în unități și cunoașterea de către aceștia a particularităților pămîntului și a celorlalți factori de producție din fiecare cooperativă pledează pentru **o planificare „în trepte", de la nivelul județului către consilii și de la acestea către unități,** consiliile cunoscînd mult mai bine posibilitățile reale de care dispun unitățile agricole.

O altă preocupare de bază a consiliului Hemeiuș vizează folosirea mai completă a forței de muncă, prin dezvoltarea activităților de industrializare și semiindustrializare a producției agricole, construcții, prestări de servicii, cooperare cu gospodăriile personale ale cooperatorilor etc.

În anul 1978, numărul mediu de norme de categoria I ce a revenit pe un cooperator care a lucrat în cooperativă, la nivelul consiliului Hemeiuș, a fost de 88,26, cu o variație foarte mare, mergînd de la un minim de 45 (C.A.P. Măgura) pînă la un maxim de 132 (C.A.P. Buhuși) norme realizate în medie de un cooperator.

Poziția limitrofă a consiliului Hemeiuș cu municipiul Bacău și orașul Buhuși explică numai parțial numărul redus de norme realizate în medie pe un cooperator, deoarece numărul așa-zișilor „țărani-muncitori" încadrați în unități socialiste de stat, care participă la lucru în cooperative în numele lor, este restrîns ; cei mai mulți „țărani-muncitori", dacă lucrează în anumite perioade în C.A.P., execută lucrări pentru ceilalți membri ai familiei, care nu sînt încadrați în alte sectoare.

Media de 88,26 norme anual realizate de un cooperator scoate în evidență faptul că în cadrul consiliului Hemeiuș există forță de muncă disponibilă care poate fi atrasă pentru dezvoltarea producției industriale, a construcțiilor, prestărilor de servicii și pentru alte activități.

Care este, în prezent, stadiul de dezvoltare al acestor activități în cadrul consiliului ? Din cele 9 cooperative agricole, 8 au organizate activități industriale și de prestări de servicii, dar la dimensiuni minore, apreciere argumentată de faptul că în trim I a.c. în asemenea activități au fost cuprinși numai 143 de cooperatori, care au realizat un total de 7 946 norme și o producție globală de 261 mii lei.

Cele 55 norme realizate în medie de un cooperator, față de numărul mediu posibil (75 norme) scoate în evidență folosirea incompletă a timpului, în principal, ca urmare a fluctuațiilor din cauza plecării meseriașilor prin încadrare în întreprinderile de stat.

Principala cauză a fluctuației o constituie atît productivitatea mică și cîștigul redus realizate de meseriași în cooperative, în condițiile unei organizări și dotări încă rudimentare, cît și dorința de a dobîndi unele avantaje materiale specifice statutului de lucrător în unitățile de stat.

Totodată, trebuie subliniat și faptul că lipsa unor activități organizate pentru construcțiile proprii care se planifică la C.A.P. din fondurile de investiții, ca și pentru construcțiile de locuințe în mediul rural, se reflectă negativ atît în volumul și calitatea construcțiilor ce se execută la cooperative, la alte unități socialiste din mediul rural, cît și în lipsa de capacitate pentru construcția de locuințe în multe localități rurale.

Concomitent, se accentuează tendința de migrare a tineretului la orașe, proces care poate periclita interesele agriculturii și ale echilibrului economico-social dintre urban și rural.

Este de reținut și faptul că populația rămasă în mediul rural și care participă la muncă în agricultură se încadrează, majoritatea sa, la grupele de vîrstă ce depășesc 40-45 de ani, deci avem de-a face cu o „îmbătrînire" a forței de muncă.

În comunele limitrofe centrelor industriale, deși există o populație tînără mai numeroasă, de regulă unul din cei doi soți lucrează permanent în industrie sau construcții, avînd o participare doar sporadică la muncile agricole.

O bună parte din locuitorii din mediul rural au doar reședința în aceste comune, activînd în fapt în alte județe, la unitățile de construcții sau pe platformele industriale pînă cînd, singuri sau împreună cu familiile, se mută definitiv în acele localități.

Iată de ce apreciem absolut necesară

folosirea, în comune, a unor forme de organizare a activităților industriale și prestărilor de servicii, care să ofere avantaje similare celor care decurg din statutul celor încadrați la unitățile de stat.

Existînd deja cadrul juridic corespunzător pentru organizarea activităților industriale și de prestări de servicii (Legea nr. 7/1971), opinăm pentru **organizarea adecvată a acestor activități pe lîngă stațiunile pentru mecanizarea agriculturii,** pentru nevoile tuturor unităților din cadrul consiliului respectiv. În acest scop ar trebui incluse în legea respectivă și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, ca unități în cadrul cărora să poată funcționa secții industriale și prestatoare de servicii.

Într-o primă etapă, în județul Bacău, ar putea fi transferate la stațiune pentru mecanizarea agriculturii și morile prestatoare de servicii — inclusiv morile mobile (tractate și puse în funcțiune de tractoare), ce pot fi cu ușurință întreținute și reparate în cadrul S.M.A. ,evitîndu-se deplasarea la sediul întreprinderii județene pentru alimentare cu carburanți, reparații, întreținere etc.

De altfel, o asemenea soluție se impune cu atît mai mult, cu cît funcționarea acestor mori în cadrul întreprinderilor județene de gospodărie comunală și locativă este neadecvată obiectului principal de activitate al acestor întreprinderi, iar Hotărîrea C.C. al P.C.R. din 1 februarie a.c. prevede dezvoltarea activității de morărit în cadrul consiliilor agroindustriale.

O prevedere importantă din hotărîrea menționată, dar încă nepusă în aplicare în cadrul consiliului Hemeiuș, este cea care stabilește sarcina consiliului unic agroindustrial de a extinde, prin unitățile sale componente, activitățile de **cooperare cu gospodăriile personale ale cooperatorilor și ale celorlalți locuitori ai satelor,** în activitățile de creștere și îngrășare a bovinelor, porcinelor, ovinelor și păsărilor, animalelor mici de blană și a viermilor de mătase.

Elaborarea unor norme clare și operaționale privind asigurarea furajelor, modul de retribuire etc., ca și elaborarea unor proiecte de contracte-tip pentru aplicarea acestor prevederi poate să conducă la o mai bună folosire a forței de muncă existente la sate.

Considerăm că activitatea de contractare cu populația ar putea fi mai puternic impulsionată dacă grupul de tehnicieni din aparatul de contractări și achiziții — care funcționează actualmente pe lîngă consiliile agroindustriale, dar au rămas încadrați la unitățile beneficiare — ar trece în rîndul personalului efectiv al consiliului, urmînd ca retribuția acestui personal, ci să achite o unitățile beneficiare să nu mai plătească ele cotă calculată la valoarea animalelor sau produselor preluate pe baza contractelor, din care consiliile să suporte cheltuielile de contractare. S-ar pune astfel în evidență un nou stimulent financiar pentru creșterea volumului predărilor pe bază de contracte de către fiecare consiliu unic.

Fără îndoială că dezvoltarea activităților organizate pe baza prevederilor legii amintite va pune problema suplimentării personalului de specialitate pentru această activitate în cadrul S.M.A., problemă care poate fi foarte bine rezolvată prin redistribuire de personal de la unitățile degrevate de sarcini (și numai în cazuri cu totul excepționale prin noi încadrări).

Pe baza experienței ce se va acumula, s-ar putea concepe ca, în viitor, **consiliul unic agroindustrial să devină unitate cu personalitate juridică în cadrul căreia să se rezolve o parte din sarcinile care revin în prezent altor unități** (D.G.A.I.A., Trust I.A.S., Trust S.M.A. etc.).

O problemă, — mai mult chiar, o sarcină — foarte actuală a tuturor cooperativelor din cadrul Consiliului agroindustrial Hemeiuș constă în refacerea și menținerea echilibrului financiar, prin măsuri hotărîte pentru creșterea eficienței economice în toate sectoarele de activitate.

La 1 ianuarie 1979, cooperativele din cadrul consiliului aveau o datorie restantă de peste 60 milioane lei, reprezentînd credite bancare, prime ADAS și impozite. Aceste datorii s-au acumulat, în primul rînd, pe seama împrumuturilor pentru investiții și producție, care nu au putut fi restituite din rezultatele obținute, nici după unele amînări.

Conform măsurilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R., s-a stabilit ca din totalul datoriilor restante, o parte însemnată să fie anulate, diferența fiind reeșalonată, urmînd a fi achitată după 1 ianuarie 1981.

Considerăm că refacerea echilibrului financiar al cooperativelor agricole analizate este strîns legată de creșterea eficienței economice în toate sectoarele, scop în care trebuie să se acționeze decis și competent pe următoarele căi :

a) eliminarea cheltuielilor cu **investițiile** nu suficient de oportune sau foarte costisitoare, care nu sînt urmate de efecte economice pozitive certe și de dimensiuni corespunzătoare. De exemplu, organizarea activităților de construcții în regie proprie, folosirea cu prioritate a materialelor locale pot asigura reducerea costurilor și restrîngerea necesarului de credite pentru investiții, consolidînd unitățile respective ;

b) reducerea **consumului de carburanți** prin dezvoltarea transportului hipo, în care scop în cadrul consiliului să se procure iepe de prăsilă și să se organizeze ateliere pentru confecționarea și repararea atelajelor necesare tuturor cooperativelor ;

c) reducerea cheltuielilor cu **îngrășămintele chimice,** prin mai intensa folosire a gunoiului de grajd și a dejecțiilor rezultate de la fermele de păsări din cadrul consiliului. Pentru nevoile unităților agricole din consiliul Hemeiuș, urmează să se întocmească balanța îngrășămintelor naturale provenite de la păsări, să se eșaloneze ridicarea acestora de către cooperative în funcție de costul transportului și de necesarul stabilit pe fiecare unitate ;

d) folosirea mai completă a posibilităților existente în zonă, de **valorificare a produselor secundare din pădurile comunale** (care însumează în județ peste 30 mii ha), prin cooperare, pe baza unor contracte pentru culegerea și valorificarea fructelor de pădure, producerea materialului dendrologic etc.

În sfîrșit — dar nu cel mai puțin important — un salt către o nouă calitate, superioară, în activitatea din agricultură poate și trebuie să fie obținut prin adoptarea de către consiliile unice agroindustriale a unui **stil de muncă dinamic, operativ,** accentuarea preocupărilor pentru **finalizarea în rezultate superioare a măsurilor elaborate,** perfecționarea în continuare a metodelor pentru creșterea producției și a eficienței economice, creșterea aportului organelor agricole județene și al consiliilor populare la realizarea sarcinilor din agricultură.

Prin înființarea consiliilor unice agroindustriale, aceste noi organe au preluat atît unele atribuții care înainte reveneau unor organe agricole județene, cît și atribuții noi, menite să asigure : conducerea unitară a tuturor sectoarelor agriculturii ; accentuarea procesului de concentrare, specializare și integrare a producției agricole ; folosirea rațională a bazei materiale ;

Pentru îndeplinirea cu succes a tuturor acestor sarcini, din activitatea desfășurată pînă în prezent în consiliul Hemeiuș se desprind cîteva observații ce pot avea o anumită forță generalizatoare.

● Organele agricole județene trebuie să-și modeleze stilul de muncă potrivit cu noua organizare, urmînd ca **toate deciziile importante care privesc dezvoltarea și activitatea unităților agricole din componența unui consiliu să se adopte numai după consultarea acestuia.** În acest sens, organele agricole județene să promoveze și să stimuleze în mod continuu antrenarea nemijlocită a consiliilor unice la acțiuni concrete de realizare a planului de către unitățile componente, la întărirea disciplinei în toate unitățile, la realizarea efectivă a măsurilor stabilite pentru creșterea producției și a eficienței.

● Actualul statut al unor specialiști care, potrivit hotărîrii, au obligația să lucreze permanent la consiliu (economistul șef, grupul de tehnicieni din aparatul de contractări și achiziții), dar sînt încadrați și plătiți de alte instituții (B.A.I.A., unitățile beneficiare) generează perturbări în activitatea acestor cadre, întrucît cel puțin interesele specifice, juste prin natura lor, ale celor două organe de care ei depind concomitent, nu coincid neapărat. Propunem ca **acest personal să fie încadrat exclusiv la consiliu,** iar retribuția sa să fie plătită prin S.M.A.

● Considerăm că plata, și în viitor, a retribuției specialiștilor din cooperativele agricole, ca și a indemnizațiilor cuvenite președinților și brigadierilor, din fondurile aprobate prin bugetul de stat — și nu de către unitățile la care lucrează, pe baza rezultatelor pe care le obțin acestea — nu stimulează cadrele de conducere și pe specialiștii din acest sector să dea întreaga măsură a responsabilității lor de profesioniști. Pentru a menține echilibrul financiar al cooperativelor și după eventuala preluare a plății retribuțiilor respective din fondurile proprii (măsură pe care o apreciem necesară), s-ar putea adopta, ca modalitate tranzitorie de sprijin financiar al cooperativelor, plata unei subvenții de la buget, diferențiată pe zone de fertilitate, **pentru fiecare tonă suplimentară de produs predată la fondul de stat,** stimulîndu-se și pe această cale creșterea producției agricole și depășirea cantităților planificate a fi predate la fondul de stat.

Fără îndoială că aceste căi de îmbunătățire „din mers" a activității consiliului unic agroindustrial Hemeiuș și în general, a tuturor consiliilor agroindustriale, care se află la început de drum, vor trebui completate sau corectate atît pe baza experienței ce se acumulează în activitatea curentă desfășurată de organele și organizațiile de partid, organele agricole, specialiștii și toți oamenii muncii din agricultura țării noastre, cît mai ales cu prevederile, soluțiile și orientările din Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R.

Emilian DREHUȚA
Bacău

ELEMENTE DE FUNDAMENTARE A CREȘTERII PRODUCȚIEI NETE PE PRODUS

PROBLEMELE pe care le evidențiază experiența practică a folosirii indicatorului producția netă, ale perfecționării metodologiei de calcul, planificare și analiză a acestui indicator suscită un interes deosebit în unitățile economice.

Pe această linie, am studiat, la o întreprindere constructoare de mașini problemele informațional-decizionale pe care le pune utilizarea indicatorului valoarea producției nete în procesul de conducere și reglare a activității întreprinderii, care trebuie orientată permanent — ca funcție obiectiv — spre maximizarea producției nete.

Din observațiile făcute a rezultat că este necesar și posibil ca **valoarea producției nete să se determine pe fiecare produs.** Aceasta întrucît valoarea producției globale (marfă) și valoarea producției nete pe întreprindere se formează din producția fizică purtătoare de valoare de întrebuințare și valoare, iar prin prețul net pe produs (valoarea producției nete pe unitate de produs) se asigură stabilirea și controlul corelației dintre producția fizică și producția netă, ca doi parametri fundamentali ai activității economice. Totodată, nivelurile specifice ale prețurilor de producție și ale valorii nou create la fiecare sortiment, determinate de caracteristicile tehnico-economice ale acestora, diferențiază gradul de participare al produselor la formarea valorii producției nete. Ca urmare, studierea structurii producției, ca factor de influențare a dimensiunii valorii producției nete, constituie o cerință în planificarea și reglarea activității, problemă care nu poate fi rezolvată în bune condițiuni decît prin cunoașterea producției nete pe unitatea de produs.

Indicatorul producția netă pe unitate de produs, folosit la planificarea valorii producției nete, pune la dispoziția factorilor de conducere de la toate nivelurile informații utile pentru orientarea deciziilor și acțiunilor operaționale cu privire la gradul de participare a secțiilor de producție (la secțiile cu producție integrată, ca în cazul întreprinderii studiate), la formarea valorii producției nete pe întreprindere, prin calcularea structurii producției nete pe secții, raportată la structura producției globale (coeficientul raportului structural). Din analiza datelor prezentate în tabelul nr. 1 rezultă, prin compararea structurii pe secții, ponderi diferite ale

*) pn = producția netă pe unitate de produs ; pp = prețul de producție ; Cmv = costuri cu munca vie ; b = beneficiu pe unitatea de produs.

Tabelul nr. 1

Secția	Structura producției globale	Structura producției nete	Coeficientul raportului structural
I	70,54	64,48	0,914
II.	22,99	25,93	1,128
III	6,47	9,59	1,482
Total întreprindere	100,00	100,00	

valorii producției nete față de ponderea producției globale. Această situație rezultă și din nivelul coeficienților raportului structural care, prin valorile supraunitare, indică secțiile cu un aport mai mare la producția netă pe unitate de producție globală.

Mărimea caracteristică a coeficientului raportului structural poate servi la **orientarea tactică a așezării programelor de măsuri pentru depășirea planului de producție,** care în limita capacităților de producție și al resurselor disponibile, a comenzilor primite de la clienți, pot fi dirijate cu prioritate spre secțiile și produsele cu coeficienți ai raportului structural superiori. În același timp, se poate determina aportul produselor din programul de producție al fiecărei secții la valoarea producției nete, prin calculul structurii producției nete și al coeficienților raportului structural pe produs (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Produsul	Structura pe sortimente a producției globale	Structura pe sortimente a producției nete	Coeficientul raportului structural pe produs
P_1	5,67	7,05	1,243
P_2	7,69	8,17	1,062
P_3	4,18	4,00	0,957
P_4	1,82	2,07	1,137
P_5	2,22	2,12	0,955
P_6	3,06	2,93	0,957
P_7	3,65	3,17	0,868
P_8	1,34	1,26	0,940
P_9	8,46	8,27	0,977
P_{10}	0,34	0,40	1,176
P_{11}	1,11	1,56	1,405
P_{12}	31,14	28,10	0,902
P_{13}	3,74	3,02	0,807
P_{14}	9,07	10,07	1,110
P_{15}	12,46	13,79	1,106
P_{16}	4,09	4,02	0,982

Studierea aranjamentului structural al produselor secției prin coeficientul raportului structural specific fiecărui produs scoate în evidență produsele secției care la o unitate de producție globală dau o valoare de producție netă mai ridicată (produsele p_1. p_4, p_{11}, p_{14}). Aceste produse, în procesul de elaborare a deciziei pentru realizarea unei producții suplimentare, considerînd că toate celelalte condiții sînt asigurate, vor lua coeficienți de importanță care le indică cu prioritate în ordinea de preferință.

EFICIENȚA produselor în obținerea valorii producției nete, precum și compoziția specifică a producției nete pe produs se pot determina prin calcularea pentru fiecare produs a : **ratei specifice a producției nete** $\left(\frac{pn}{pp} \cdot 100\right)$* ; **ratei specifice a valorii nou create de munca pentru sine** $\left(\frac{Cmv}{pp} \cdot 100\right)$; **ratei specifice a valorii create pentru societate** $\left(\frac{b}{pp} \cdot 100\right)$; **structura specifică a producției nete pe produs** $\left(\frac{Cmv}{pn} \cdot 100 ; \frac{b}{pn} \cdot 100\right)$.

În tabelul nr. 3 sînt prezentați acești indicatori de eficiență pentru produsele din secția I-a. (Țesături metalice, împletituri, table perforate). Rata specifică a producției nete a produselor secției are o dispersie mare, fiind de 67,3% la limita superioară (produsul p_{11}) și de 38,5% la limita inferioară (produsul p_{13}). În tabel, produsele au fost așezate după criteriul eficienței lor în crearea valorii producției nete, în ordine descrescătoare.

Indicatorii de eficiență ai producției nete pe produs pot fi folosiți cu rezultate bune în lucrările pentru încărcarea capacităților de producție și de așezare structurală a planului de producție, atunci cînd cererea clienților cunoaște o oarecare elasticitate și ca urmare cantitatea ce urmează a se înscrie în programul de producție se înscrie între un minim și un maxim. De asemenea, în toate cazurile de elaborare a programelor suplimentare de producție, cînd cererea suplimentară este mai mare decît capacitatea disponibilă a întreprinderii. La fundamentarea planului suplimentar de producție în general, se va da prioritate produselor cu rată a producției nete mai ridicată. La sortimentele cu rată a producției nete egală sau relativ egală vor fi alese cele care au rata valorii pentru societate mai mare. Astfel, produsele p_4 și p_{14} au rate ale producției nete relativ egale (54%), dar p_4 are rata valorii pentru societate 16%, iar p_{14} de 43%. Cunoscînd aceste

Tabelul nr. 3

Produsele	Rata specifică a producției nete	Rata specifică a valorii nou create de munca pentru sine	Rata specifică a valorii nou create de munca pentru societate	Structura producției nete pe produs	
				Valoarea creată de munca pentru sine	Valoarea creată de munca pentru societate
P_{11}	67,3	34,25	33,05	50,89	49,11
P_1	59,3	11,07	48,23	18,67	81,33
P_{10}	58,9	20,64	38,26	35,04	64,96
P_4	54,4	38,28	16,12	70,37	29,63
P_{14}	53,1	10,09	43,01	19,00	81,00
P_{15}	52,9	9,52	43,38	18,00	82,00
P_2	50,7	24,22	26,48	47,77	52,23
P_{16}	47,0	12,02	34,98	25,68	74,42
P_9	46,7	9,16	37,54	19,62	80,38
P_5	46,0	14,47	31,53	31,46	68,54
P_6	45,8	13,53	32,27	29,54	70,46
P_3	45,7	13,89	31,81	30,39	69,61
P_{18}	45,1	7,36	37,74	16,32	83,68
P_{12}	43,1	9,63	33,47	22,34	77,66
P_7	41,6	6,54	35,06	15,72	84,28
P_{13}	38,5	7,07	31,43	18,36	81,64

elemente, desigur că în decizia de fundamentare a planului de producție se va opta pentru produsul p_{14}.

Informațiile referitoare la producția netă pe produs și rata specifică pot servi deci pentru studierea producției în interesul optimizării mărimii valorii producției nete, a beneficiului. Dar folosirea empirică a acestor reguli de prioritate nu este, totdeauna, suficientă. Structura optimă a producției fizice poate fi obținută numai cu ajutorul modelării matematice. Astfel, după cum vom arăta mai jos, este posibil ca un produs cu o rată specifică a producției nete mare să nu intre în structura optimă a producției fizice sau să intre cu o cantitate mai mică decît cererea, iar altul cu o rată specifică a producției nete mai mică să intre în soluția optimă la nivelul maxim al cererii.

Luînd în considerare indicatorii care definesc aportul produselor din programul de producție al fiecărei secții la valoarea producției nete pe întreprindere, precum și coeficienții de eficiență ai fiecărui produs am luat în studiu posibilitățile și rezultatele ce se pot obține prin aplicarea programării liniare la optimizarea producției nete.

Avînd în vedere cele prezentate, pe baza datelor culese din evidența tehnico-economică a întreprinderii, am aplicat un model de optimizare secvențială pentru determinarea indicatorilor planului suplimentar de producție la un atelier. Pentru optimizarea secvențială am ales următoarele criterii : **maximizarea producției fizice, maximizarea valorii producției nete** și **maximizarea beneficiului.**

În prima etapă, pentru maximizarea producției fizice, trebuie rezolvată următoarea problemă de programare liniară. **)

Pentru atelierul luat în studiu comenzile suplimentare primite de la beneficiari însumează 1780 tone. În limita capacităților de producție disponibile, se ridică problema onorării comenzilor, astfel încît întreprinderea producătoare să realizeze suplimentar un volum maxim al producției fizice, care să asigure apoi o valoare optimă a producției nete și un beneficiu suplimentar maxim.

COMPARÎND fondul de timp necesar pentru onorarea comenzilor suplimentare cu fondul de timp disponibil, din datele prezentate în tabelul nr. 4, rezultă că la mașinile

Tabelul nr. 4

Postul de lucru	Produsul				Fondul de timp disponibil peste plan (în ore) Ti	Fondul de timp necesar pentru onorarea comenzilor suplimentare
	p_1	p_2	p_3	p_4		
Mașini de confecționat spire	19	7	13	29	50 090	28 740
Mașini de confecționat bobine	20	6	10	20	31 150	27 800
Mașini de împletit	18	8	15	260	34 870	52 450
Cantitatea solicitată suplimentar față de plan (to) qj	1 000	250	430	100	—	—

de împletit nu există capacitate suficientă pentru realizarea tuturor produselor cerute peste plan.

Trecînd la optimizarea producției fizice cu ajutorul modelului menționat se obține următoarea soluție : $x_1 = 1\,000$; $x_2 = 250$; $x_3 = 430$; și $x_4 = 32{,}38$, care conduce la un volum suplimentar al producției fizice de 1 712, 38 tone. Volumul producției fizice nu mai poate crește decît prin suplimentarea capacității mașinilor de împletit sau prin modificarea structurii de plan, optimizînd-o după criteriul încărcării optime a posturilor de lucru, dacă aceasta nu a avut loc.

Pentru ca producție fizică suplimentară de 1 712,38 tone să asigure o valoare optimă a producției nete, trebuie găsită acea structură a producției fizice care, pe lîngă relațiile (2) și (3), să satisfacă și următoarea relație ***).

Cînd α este mai mic decît 1, volumul producției fizice în noua structură este mai mic decît maximul inițial. În exemplul considerat valorile vj (j = 1, 2, 3, 4) sînt 5897, 3 937, 4 409 și respectiv 14 169 lei pe unitatea de produs.

Aplicînd acest model, în **a doua etapă** a optimizării secvențiale, se obține aceeași structură a producției nete ca în prima etapă (și anume : $x_1 = 1\,000$; $x_2 = 250$; $x_3 = 430$ și $x_4 = 32{,}38$), asigurînd o valoare a producției nete de 9 240 mii lei.

Deși produsul P_4, potențial, conține cea mai mare valoare netă pe unitatea de produs, în soluția optimă, el apare sub nivelul comenzilor suplimentare. Dacă comenzile suplimentare care au însumat 1 780 de tone, ar fi fost onorate empiric, de exemplu după principiul satisfacerii mai întîi a cererilor mici, atunci am fi avut soluția : $x_1 = 23$, $x_2 = 250$, $x_3 = 430$ și $x_4 = 100$. Această soluție însumează o producție fizică mai mică cu 53% față de cea optimă și asigură o producție netă de numai 4 445 mii lei, adică 48% față de soluția optimă.

Ultima fază a optimizării secvențiale constă în determinarea structurii producției fizice. Optimizarea structurii producției fizice după criteriul valorii producției nete și criteriul beneficiului este impusă de necesitatea creșterii valorii producției nete concomitent cu asigurarea unui ritm de creștere mai accelerat al masei beneficiului. Prin realizarea acestor obiective planul de producție este orientat spre o structură sortimentală care asigură o mai bună valorificare a materiilor prime și pe această bază o valoare nouă mai ridicată.

Pentru continuarea exemplului considerat, mai avem nevoie de beneficiile unitare pe produs, care sînt : 4 579, 3 360, 3544 și respectiv 6 947.

În cea de **a treia etapă** a optimizării structurii producției fizice, aplicînd relațiile mai sus-amintite, se obțin valorile optimizate ale celor trei indicatori ai planului suplimentar, care au fost luați în discuție. Aceste valori sînt : **volumul producției fizice** — 1 712,38 tone **valoarea producției nete** — 9 248 mii **lei ; masa beneficiului** — 7 152 mii lei.

Menționăm că nivelul acestor indicatori corespunde aceleiași structuri sortimentale, care a fost obținută la optimizarea producției fizice (prima etapă). Acest rezultat apare ca un caz particular datorită și faptului că exemplul considerat a fost simplificat (ca număr de sorto-tipodimensiuni și ca posturi de lucru) pentru a ușura prezentarea problemei.

conf. dr. Mihail EPURAN
lector univ. dr. Ion D. RESA
Timișoara

**) Max. $f_1 = \sum_{j=1}^{n} x_j$ (1)

în condițiile: $\sum_{j=1}^{n} t_{ij} x_j \leqslant T_i, \quad i = 1,2....k$ (2)

$0 \leqslant x_j \leqslant q_j, \quad j = 1,2....n$ (3)

în care :

xj — este cantitatea din produsul j care trebuie produsă suplimentar față de plan ; tij — reprezintă timpul normat pentru a executa o unitate din produsul j la postul de lucru i ; Ti — este fondul de timp disponibil peste sarcinile de plan la postul de lucru i ; qj — cantitatea din produsul j solicitată de beneficiari suplimentar față de plan.

***) $\sum_{j=1}^{n} x_j \geqslant \overline{f}_1 (1-\alpha)$ (4)

astfel încît să avem

(Max) $f_2 = \sum_{j=1}^{n} v_j x_j$ (5)

unde v reprezintă valoarea producției nete pe unitatea de produs, $\overline{f}_1$, este volumul maxim al producției fizice determinat în prima etapă, iar & este un parametru care poate lua valori între 1 și 0.

OM — TEHNICĂ — MEDIU

CALCULATOARELE ELECTRONICE ÎN SLUJBA MEDIULUI AMBIANT

PROGRAMUL-DIRECTIVĂ de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică pe perioada 1981—1985 şi orientările principale pînă în anul 2000, supus dezbaterii publice, indică dezvoltarea în ritm susţinut a industriei, construcţiilor transporturilor, agriculturii, a tuturor sectoarelor de activitate, în consens cu cerinţele protecţiei mediului ambiant, utilizînd cele mai noi mijloace, tehnici şi metode de lucru. Societatea noastră socialistă situează omul cu necesităţile sale materiale şi spirituale în centrul politicii de dezvoltare economică, în acest cadru acordînd o maximă importanţă şi mediului înconjurător, considerat componentă intrinsecă a strategiilor de dezvoltare economico-socială.

Protecţia mediului ambiant a devenit, astfel, o problemă de stat, responsabilităţile în acest domeniu fiind stipulate în mai multe acte normative. Înfiinţarea Consiliului Naţional pentru Protecţia Mediului Înconjurător, subordonat Consiliului de Miniştri, elaborarea de programe naţionale de cercetare privind poluarea, demonstrează importanţa care se acordă problemelor privind protecţia mediului.

În condiţiile contemporane dezvoltarea în ritm intens şi convieţuirea în aglomerările urbane devin surse puternice şi permanente de poluare atunci cînd includerea lor în circuitul ecologic general nu este bine corelată. Cu cît se va înţelege mai bine unitatea naturii, inclusiv legăturile intime dintre toţi factorii ei, cu atît mai simplu vom putea introduce în acest complex de structuri şi fenomene obiective efectele activităţii sociale, folosind, dar şi căutînd să respectăm o lege preexistentă. Cum există „un singur pămînt", poluarea neţinînd seama de „graniţele" statelor, eradicarea factorilor de poluare şi păstrarea echilibrului din sistemul ecologic intră în responsabilitatea

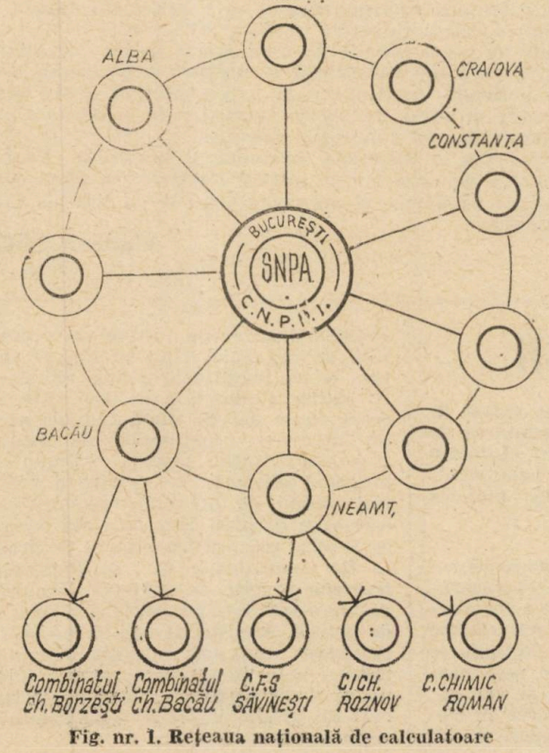

Fig. nr. 1. Reţeaua naţională de calculatoare

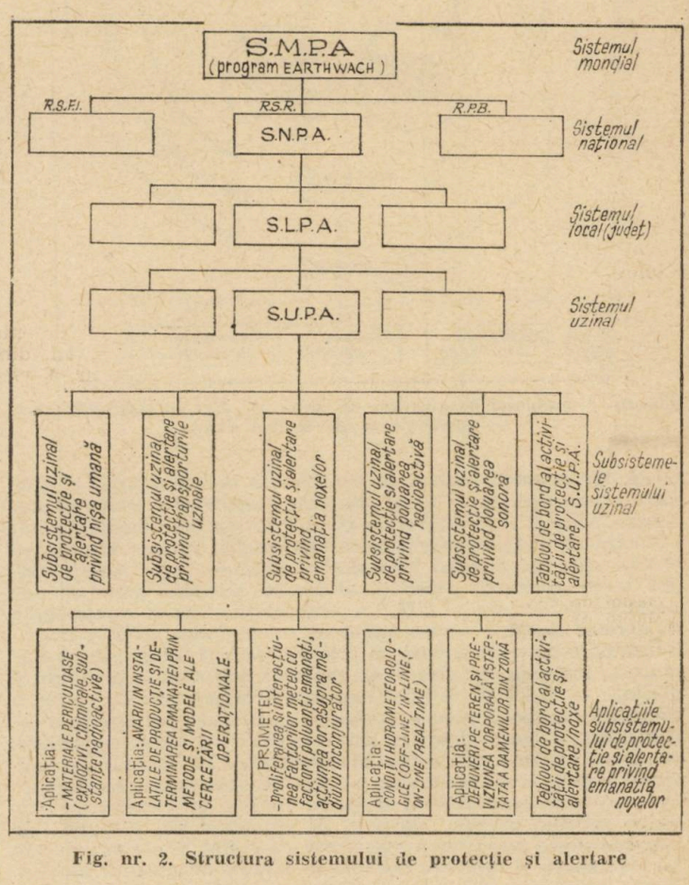

Fig. nr. 2. Structura sistemului de protecţie şi alertare

şi obligaţia morală a tuturor, a guvernelor şi a opiniei publice mondiale.

Evident, la nivelul întregului sistem este necesară aplicarea unei strategii sistemice corespunzătoare, care să poată să contracareze efectele distrugătoare ale poluării, impunîndu-se deci adoptarea unei strategii de protecţie a mediului ambiant, care să ţină seama de corelaţiile la nivel microecologic, macroecologic şi mondoecologic.

Dar pentru a fi posibilă îndeplinirea măsurilor de prevenire a cazurilor de poluare este necesară mai întîi o bună bază informativ-ştiinţifică. Este larg acceptat în prezent că pagubele ce pot fi ocazionate prin evenimentele de poluare justifică eforturile materiale şi financiare pentru documentarea ştiinţifică, prin experimentarea şi finalizarea lucrărilor prin prelucrarea pe calculatoare electronice, iar pentru obţinerea unei eficienţe cît mai ridicate se impun forme noi de colaborare între specialişti din diferite domenii ca biologi, economişti, informaticieni etc., în vederea abordării multidisciplinare a acestor fenomene complexe.

Un asemenea experiment a avut loc între Centrul Teritorial de Calcul Electronic Piatra Neamţ şi Staţiunea de cercetări biologice „Stejarul" Pîngăraţi, avînd ca obiect realizarea unui sistem de prelucrare automată a datelor în vederea studierii interacţiunii factorilor climatici cu factorii poluanţi — influenţa acestora asupra mediului înconjurător. Tema de cercetare a avut ca beneficiar direct o unitate reprezentativă a industriei chimice, Combinatul petrochimic Borzeşti, fiind considerată ca o experienţă reuşită în acest domeniu. Concluzia la care s-a ajuns se referă la necesitatea de a se acţiona eficient, în primul rînd, la nivelul unităţilor industriale în consens cu legislaţia in-

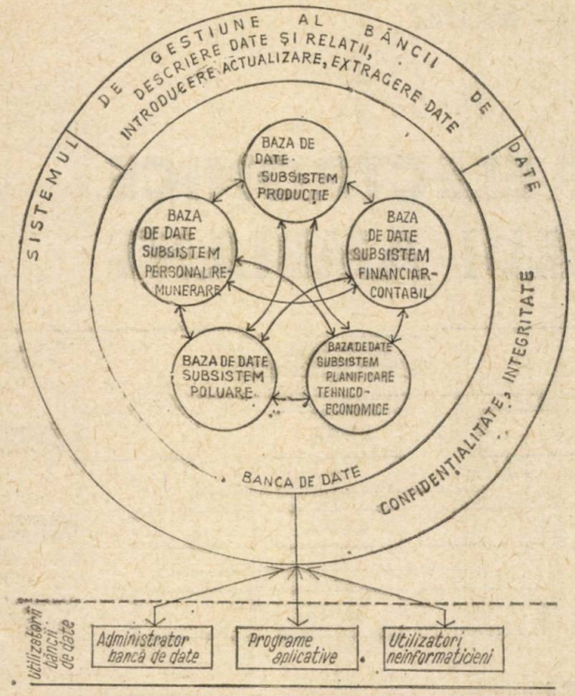

Fig. nr. 3. Sistemul de gestiune al băncii de date în sistemul uzinal de protecţie şi alertă (S.U.P.A.)

ternă, iar la nivel central în consens cu recomandările şi normele internaţionale cît şi cu situaţiile efective din teritoriu. Recomandările şi informările cu privire la normele internaţionale urmează a fi realizat prin proiectul Eartwatch, proiect finanţat de O.N.U. care va furniza informaţii obţinute prin satelit asupra unor parametri stabiliţi, alcătuind sistemul mondial de protecţie şi alertare — S.M.P.A. Informaţiile vor fi recepţionate la nivelul fiecărui sistem naţional cu mijloace tehnice corespunzătoare care, împreună cu alte mijloace şi tehnici de prelucrare şi transmitere, alcătuiesc sistemul naţional de protecţie şi alertare — S.N.P.A. S.N.P.A. ca formă organizatorică poate fi Consiliul Naţional pentru protecţia mediului înconjurător — C.N.P.M.I. — care, dotat cu un calculator de mare capacitate, ar deveni elementul central al sistemului. La rîndul său, sistemul naţional va subordona o serie de sisteme locale (judeţene) care activează într-un teritoriu limitat, structurate pe mai multe sisteme uzinale, agricole, de cercetare etc, sisteme de cea mai mare importanţă operativă, care sînt şi ele structurate pe subsisteme şi aplicaţii definite în funcţie de profilul unităţii. Într-o asemenea viziune subsistemele sistemului uzinal pot fi cele privind nişa umană ; transporturile uzinale ; emanaţia noxelor ; poluarea radioactivă ; poluarea sonoră ; tabloul de bord al activităţii de protecţie şi alertare. Continuînd detalierea, subsistemul uzinal de protecţie şi alertare privind emanaţia noxelor poate cuprinde următoarele aplicaţii : materiale periculoase (explozivi, chimicale, substanţe radioactive etc.) ; avarii în instalaţiile de producţie şi determinarea emanaţiei de noxe prin metode şi modele ale cercetării operaţionale ; proliferarea şi interacţiunea factorilor meteorologici cu factorii poluanţi emanaţi şi acţiunea lor asupra mediului înconjurător ; condiţii hidrometeorologice ; depuneri pe teren : tabloul de bord al activităţii de protecţie şi alertare noxe. Funcţionalitatea sistemului trebuie asigurată în timp prin intermediul unor mijloace rapide de analiză, măsurare, transmitere într-un sens şi altul.

În acest mod S.N.P.A. va primi o serie de informaţii de la sistemul mondial (S.M.P.A.) şi o altă serie de informaţii de la sistemele locale (privind emanaţia noxelor etc). Sistemul local va avea o serie de informaţii meteorologice de pe întreaga suprafaţă a judeţului, pe care le analizează în corelaţie cu datele (noxele) primite de la sistemele uzinale care deţin toate informaţiile privind poluarea la nivelul obiectivului economic, implicit posibilitatea de control şi protecţie locală prin aparatură de control şi intervenţie rapidă.

Transmiterea datelor, informaţiilor şi a deciziei spre şi de la un sistem la altul se poate efectua iniţial prin mijloace tradiţionale, urmînd ca într-o etapă următoare să devină operaţională reţeaua naţională de calculatoare R.E.N.A.C. (Un asemenea sistem de transmitere este prezentat partial în fig. 1).

Sistemul uzinal S.U.P.A., organizat la nivelul uzinei, combinatului, centrului de cercetări, este necesar să dispună de o bază de date proprie care, prin integrare în banca de date a obiectivului, devine subsistem ca structură şi bază de date — specifică problemelor de poluare — o componentă logică a băncii de date, funcţionînd în strînsă corelaţie cu celelalte subsisteme din cadrul sistemului informatic. Legătura bazei de date specifice problemelor de poluare — POLUARE — cu subsistemul cercetare-dezvoltare urmează a se realiza prin intermediul componentelor din Banca de date, consultîndu-le în procesul de concepere şi proiectare ale noilor produse, ţinînd cont de consumul de combustibil, gradul de poluare al procesului tehnologic şi al produsului rezultat. Legătura cu subsistemul producţie urmează a se realiza prin intermediul componentelor CAPACITĂŢI, ARTICOLE, CONTRACTE, TEHNOLOGII, mergîndu-se pînă la decizii asupra procesului tehnologic. Legătura cu subsistemul personal-remunerare urmează a se realiza prin intermediul componentei PERSONAL privind analizele fizico-chimice şi biologice ale personalului ce îşi desfăşoară activitatea în secţiile productive, precum şi a celor din zonă. Legătura cu subsistemul financiar-contabil se realizează prin intermediul componentelor ARTICOLE, STOCURI, AMENZI, privind nerespectarea normelor de protecţie a mediului înconjurător. Utilizarea modelului Leontieff în problemele de poluare simplifică extrem de mult întreaga activitate de simulare a unor variante multiple în vederea găsirii variantei optime privind emanaţia de noxe înainte de derularea procesului de producţie etc.

Avînd în vedere procesul de rapidă industrializare şi trecerea la tehnologii intensive, cu parametri înalţi, considerăm că măsurile de prevenire a fenomenelor de poluare prin organizare şi dotare tehnică corespunzătoare se justifică din plin. Cu atît mai mult cu cît accidentele produse într-o serie de ţări industrializate au atras atenţia în mod foarte serios cercetătorilor asupra importanţei menţinerii şi apărării echilibrului ecologic atît în perioada imediată cît şi în perspectiva unei perioade îndelungate de timp. Aplicarea măsurilor de protecţie a mediului înconjurător în concepţie sistemică credem că se află în deplin consens şi răspunde sarcinilor şi spiritului Programului-directivă de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică ce va fi supus dezbaterii şi aprobării celui de al XII-lea Congres al partidului.

Vladimir GEORGE
Piatra Neamţ

PRODUCTIVITATEA MUNCII

(Urmare din pag. 16)

utilaje tehnologice complexe care condiţionează punerile în funcţiune ;

● **sporirii efortului de creativitate pentru ca şi atunci cînd, din anumite motive, nu se livrează materia primă întreprinderea să-şi poată realiza sarcina de productivitate planificată, executînd alte produse solicitate de beneficiari, la care baza materială este asigurată.** Exemplul întreprinderii „Cablul românesc" este elocvent în acest sens. Ea a reuşit să-şi realizeze şi depăşească planul la productivitatea muncii, deşi furnizorul său principal, I.S.P.S. Cîmpia Turzii, nu i-a livrat sîrmă de oţel necesară, trecînd la executarea de sortimente electrotehnice din aluminiu şi cupru, larg solicitate de beneficiari, pentru care a avut asigurată materia primă necesară.

DEZBATEREA a pus în evidenţă rolul deosebit care revine, în desfăşurarea acţiunilor de valorificare a rezervelor disponibile, **programelor de creştere a productivităţii muncii.** Acolo unde se întocmesc cu maximum de responsabilitate, pe bază de studii şi calcule, acolo unde finalizarea fiecărei prevederi constituie o sarcină primordială, efectele pozitive nu întîrzie să se arate. Iată de ce, acum cînd în fiecare unitate se fac pregătirile pentru realizarea cu succes a planului pe 1980, este necesar să se acorde maximum de atenţie întocmirii programelor de creştere a productivităţii muncii, ca una din pîrghiile eficiente de sporire a rodniciei muncii, de îndeplinire exemplară a sarcinilor de plan. Este totodată necesar ca fiecare măsură înscrisă în programe să fie cuantificată, să i se stabilească termene precise de materializare, răspundere concretă pe oameni şi sectoare de muncă. Aceasta va asigura nu numai realizarea unui salt calitativ în valorificarea unor importante rezerve interne, ci şi obţinerea unor însemnate sporuri de producţie fizică fără cheltuieli suplimentare.

OPTIMUL ECONOMIEI SOCIALISTE

EDITURA Academiei Republicii Socialiste România, care manifestă cu consecvență o lăudabilă inițiativă în editarea, în limbi de largă circulație internațională, a unor lucrări reprezentative ale spiritualității românești, a publicat recent, **în limba engleză, ediția revizuită și îmbunătățită a prestigioasei lucrări „Optimul economiei socialiste"**, de prof. dr. **Emilian Dobrescu**" *). Punerea la îndemîna cititorilor de limbă engleză a acestei lucrări remarcabile, de elevată ținută științifică, consacrată problemelor fundamentale ale economiei socialiste în general și ale economiei românești în particular, constituie nu numai un eveniment editorial deosebit pentru cunoașterea în străinătate a literaturii economice românești originale, ci și un prilej în plus de a face cunoscută concepția românească referitoare la ampla problematică a dezvoltării economiei socialiste, precum și relevarea contribuției partidului nostru, a secretarului său general la dezvoltarea teoriei economice.

Autorul, prin modul personal de investigare și tratare a numeroaselor probleme cuprinse în volum — începînd cu cele referitoare la criteriile și formele optimului macroeconomic și încheind cu cele referitoare la tendințele generale în evoluția mecanismului de funcționare a economiei socialiste — reușește să aducă contribuții de valoare la analiza unor probleme economico-sociale care se manifestă în procesul construcției socialiste din țara noastră în etapa actuală și în perspectivă. Astfel, sînt prezentate concepțiile și categoriile cu privire la: criteriul și formele optimului macroeconomic — absolut și relativ; corelația fundamentală a creșterii economice (cu referiri la produsul social final și venitul național, activitățile creatoare de produs social și venit național, principalele probleme teoretice ale modelării corelației dintre acumularea productivă și fondul bunăstării sociale); nevoile sociale (clasificarea nevoilor sociale și factorii lor determinanți, cererea asociată și măsurarea elasticității, legitățile cererii, contradicțiile dintre creșterea nevoilor sociale și resursele primare); dinamica resurselor primare (populația și resursele de muncă, investițiile în fonduri fixe productive, resursele de materii prime și energie); progresul calitativ al factorilor de producție (cu referiri speciale la inovarea tehnologică și calificarea forței de muncă, accentuarea caracterului unitar al forțelor de producție, măsurarea influenței progresului calitativ al factorilor de producție asupra creșterii economice, căile creșterii economice, resursele primare și creșterea economică); echilibrul dinamic etc. În legătură cu echilibrul dinamic subliniem idei originale ale autorului, care contribuie la elucidarea problemelor referitoare la echilibrul structural, la reglarea structurii economiei naționale, la accentuarea interdependenței dintre economiile naționale, tendința generală a evoluției structurii economiei naționale, elementele de compensare ale creșterii economice, ciclurile în economia socialistă.

Aprofundînd problema ciclurilor, prof. Emilian Dobrescu arată că, dacă existența ciclurilor de tip capitalist este exclusă într-o economie socialistă, totuși nu este exclusă posibilitatea existenței unor forme de cicluri specifice economiei socialiste. Autorul are în vedere în acest cadru patru categorii de cicluri cu caracter parțial: cicluri legate de formarea și reproducția resurselor primare (fonduri fixe, forță de muncă, resurse energetice și de materii prime); cicluri caracteristice dezvoltării cercetării științifice și inovării tehnologice; cicluri ale schimbării structurii economiei naționale — determinate de efectul propagat al legăturilor dintre ramuri; cicluri legate de acțiunea elementelor de compensare (stocurile materiale, investițiile neterminate, disponibilitățile bănești ale populației, soldul balanței de plăți externe) și chiar cicluri cu caracter global, care țin de dezvoltarea oscilatorie a unor indicatori sintetici ai economiei naționale. În continuare, potrivit părerii autorului, se disting cicluri moderate, abrupte și combinate pentru echilibrul pe termen lung. Atrag atenția concluziile potrivit cărora ciclurile nu sînt întotdeauna fenomene negative impuse de mersul spontan al economiei. Dacă sînt luate în considerație la elaborarea unei strategii de echilibru dinamic pe termen lung, ciclurile nu numai că nu limitează și nu dereglează procesul creșterii economice, ci, dimpotrivă, îl stimulează, imprimîndu-i un ritm mai accentuat.

În lucrare sînt examinate o serie de aspecte cu privire la optimul microeconomic (combinarea factorilor de producție în unitățile economice, circuitul unităților economice, criteriul optimului microeconomic) precum și cu privire la contradicțiile dintre optimul macroeconomic și optimul microeconomic. Se desprinde ideea că maximizarea valorii producției nete poate fi considerată drept criteriu al optimului microeconomic. Este relevantă, totodată, concluzia compatibilității optimului macroeconomic și optimului microeconomic ca urmare a faptului că fiecare unitate economică se integrează în sistemul productivității sociale, pentru fiziunea lor într-un optim general. Mecanismului de funcționare a economiei socialiste îi revine rolul de a asigura soluționarea acestei probleme de mare complexitate a teoriei și practicii moderne.

În volum se analizează elementele de funcționare ale mecanismului economico-financiar, în legătură cu cerințele optimului macroeconomic și optimului microeconomic; gestiunea economică (organizarea activității economice, producția și circulația de mărfuri și formele legăturilor economice, tipurile gestiunii economice); planificarea economiei naționale (conținutul planificării, sistemul lucrărilor de plan — prognozele normative, programele pe termen lung, planurile executorii —, continuitatea planificării, indicatorii de plan și normative economice), remunerarea muncii (diferențierea stimulativă a remunerării, stimulenții materiali și extraeconomici, normativul social al decalajului dintre veniturile maxime și minime, structura generală a modului remunerării socialiste, corelația dintre partea relativ constantă și partea variabilă a retribuției); prețurile (determinarea cheltuielilor de muncă socialmente necesare, prețul normativ, prețul efectiv); circulația monetară; tendințe generale în evoluția mecanismului de funcționare a economiei socialiste. Autorul analizează aceste probleme în mod complex, ținînd seama de interdependențele care există între planificarea economică și cea financiară.

Este de remarcat că anexele prezentate în ultima parte a lucrării întregesc și îmbogățesc capitolele întregii lucrări cu elementele necesare și este de subliniat faptul că ele nu reprezintă doar niște instrumente auxiliare ale capitolelor, ci reprezintă contribuții meritorii și evidente ale autorului la analiza și modelarea unor procese de sinteză: un model trisectorial al economiei românești, funcțiile cererii, multiplicatorii legăturilor dintre ramuri în economia românească, structura bugetului de stat și sistemul de credit.

Vrem să subliniem că volumul în limba engleză, pe lîngă faptul că este o versiune revizuită și îmbunătățită a ediției românești, aduce contribuții noi în lumina complexului de măsuri adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Nu putem încheia această succintă prezentare a cărții fără a arăta că lucrarea, prin conținutul său și modul de investigare și tratare a problemelor, constituie un valoros tratat de economie politică a socialismului. Un volum care răspunde celor mai pretențioase exigențe pe care le reclamă apariția cărții științifice economice în actuala etapă de dezvoltare economico-socială a României.

Toma MELINTE

*) The Optimum of the Socialist Economy, by Emilian Dobrescu, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1979.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

PREMIUL NOBEL PENTRU ECONOMIE 1979

ÎN GÎNDIREA economică postbelică, problematica dezvoltării s-a bucurat de o atenție deosebită. Aceasta ar putea constitui o explicație a faptului că mai mulți dintre economiștii laureați ai Premiului Nobel au contribuit, într-un fel sau altul, la cunoașterea și interpretarea procesului creșterii economice și a implicațiilor fenomenului. În acest context este de relevat opțiunea Academiei de Științe din Stockholm pentru premierea cunoscuților profesori de economie politică : **Arthur W. Lewis** *) de la Universitatea Princeton din New Jersey și Theodore W. Schultz **) de la Universitatea din Chicago ; preocupările științifice ale noilor laureați se înscriu nu numai în domeniul creșterii economice, ci și al modalităților de înfăptuire a acesteia în țările rămase în urmă.

Problema creșterii este abordată de cei doi savanți din puncte de vedere aparent diferite — A. Lewis concepe creșterea în mod global, ca o sinteză a unor aspecte nu numai economice, ci și sociologice, juridice, istorice, geografice ș.a. iar Th. Schultz tratează analitic două domenii de activitate a căror contribuție economică o relevă și o aprofundează : agricultura și educația. Ei au însă comun fundamentul teoretic al analizelor întreprinse — relevarea importanței comportamentului și factorului uman în procesul creșterii economice, inclusiv a instituționalizării sub forma unor riguroase politici de stat ; natura rezultatelor studiilor lor și a soluțiilor preconizate, care se încadrează în necesitatea implacabilă a unor mutații semnificative din punct de vedere economic și social pentru realizarea progresului oricărei societăți, și, în special, al celor aflate în curs de dezvoltare.

Prof. **Arthur Lewis,** unul dintre noii laureați, s-a făcut remarcat în gîndirea economică contemporană prin lucrarea „Teoria creșterii economice" — o analiză de ansamblu a dezvoltării care pornește de la elucidarea și studierea factorilor („cauzelor") care impulsionează creșterea, pentru a ajunge la relevarea avantajelor și susținerea necesității accelerării acestui proces.

După cum mărturisește însuși autorul, această lucrare a fost consacrată strict problemei creșterii producției de bunuri și servicii pe locuitor, în concepția lui A. Lewis considerată obiectivul esențial ce trebuie urmărit, ținînd seama de consecințele sale determinante asupra progresului general al oricărei comunități omenești. În acest cadru raporturile dintre producție, pe de o parte, și distribuție, consum, acumulare, activitatea statului ș.a. pe de altă parte, sînt examinate prin prisma în care ele facilitează sau dimpotrivă împietează creșterea economică.

Totodată, A. Lewis, după cum însuși subliniază, se ocupă de comportamentul oamenilor în și față de procesul creșterii, de influența și rațiunile acestui proces, exprimat prin „efortul de a economisi", „instituțiile economice" (regimurile juridice ale proprietății și remunerării, comerțul și specializarea, ca și religia, organizarea familială și statutul femeii, structurile de clasă și de castă ș.a.) „progresul cunoștințelor și aplicarea lor în practică", „mărirea volumului capitalului" și a altor resurse pe locuitor [1]). Aceste aspecte socio-economice sînt studiate de A. Lewis prin optica evoluției și a compatibilităților lor cu exigențele creșterii economice. Și, numai prin această optică, autorul își argumentează concluzia fundamentală a cărții sale : promovarea de către puteriile publice a creșterii economice constituie unica soluție de abolire a sărăciei, analfabetismului și mizeriilor în „societățile care de secole cunosc mai mult sau mai puțin stagnarea".

Adoptarea unei asemenea soluții presupune însă, după cum apreciază prof. Lewis, schimbări profunde, atît de ordin economic, în structurile și tehnicile de producție, cît și în concepțiile, instituțiile și obiceiurile economico-sociale, adică „transformarea întregului mod de viață al societății". În acest cadru un rol însemnat sînt chemate să-l joace evoluția progresivă a ratei economiilor (n.n. a acumulării) și implicit sporirea producției peste ritmul de creștere a populației. Concluzie corectă și de pionierat dacă ținem seama de faptul că lucrarea a fost scrisă în anii '50, cînd problemele creșterii economice în țările sărace nu căpătaseră o recunoaștere de amploare și nu constituiau încă un subiect de actualitate.

Lucrarea „Teoria creșterii economice" a lui A. Lewis, cu multe nuanțe filozofico-economice și în pofida unor abordări contradictorii și chiar potrivnice uneori propriilor teze, ale autorului, reprezintă, în fond, o pledoarie pentru urgentarea accelerării creșterii economice. După opinia lui Lewis această accelerare se justifică prin faptul că „lărgește cîmpul opțiunilor omului", „întărește controlul acestuia asupra mediului său înconjurător", lărgindu-i libertatea, asigură real „eliberarea femeii" și, în esență, „permite să se meargă în întîmpinarea revendicărilor și aspirațiilor" [2]). A. Lewis subliniază că „frustrarea aspirațiilor" prin renunțarea la o asemenea strategie economică ar putea avea „pentru sistemele existente consecințe mult mai periculoase decît accelerarea producției".

Evitarea deliberată a specificării sistemului economic și social la care s-ar ajunge prin această expansiune, prin excelență economică, în societățile în curs de dezvoltare, și neexprimarea nici unei opțiuni politico-sociale relevă însă plasarea economistului menționat în spațiul gîndirii economice burgheze, fapt dovedit în mai mare măsură de o altă lucrare a sa — „Planificarea dezvoltării". Susținător al necesității elaborării unei strategii de dezvoltare planificate și atribuind un rol important politicii economice naționale, în cartea amintită A. Lewis analizează o serie de aspecte ale realizării creșterii economice în țările în curs de dezvoltare : investițiile de capital, implicațiile comerțului exterior, echilibrul regional, folosirea forței de muncă etc. În acest cadru el este însă adeptul teoriei condiționării transformărilor structurale și a alegerii tehnicii de producție în funcție de talia țării, insistînd asupra insuficienței pieței interne, care ar face improbabilă eficiența dezvoltării industriale a economiilor în curs de dezvol-

FIȘE

Manifestări științifice dedicate Congresului partidului

● *La sfîrșitul lunii octombrie s-a desfășurat sub egida Academiei „Ștefan Gheorghiu" o sesiune științifică dedicată celui de al XII-lea Congres al partidului. Comunicările prezentate de cadre didactice, cercetători, specialiști din economie investighează o arie problematică diversă în domeniile economiei, istoriei, sociologiei, filozofiei. Au fost astfel analizate probleme însemnate ale conducerii științifice a societății, ale exercitării rolului conducător al partidului; probleme privind accentuarea factorilor intensivi ai creșterii economice în cincinalul viitor; dialectica materialistă în condițiile etapei actuale de dezvoltare a societății românești; pregătirea și perfecționarea profesională a forței de muncă; libertatea de conștiință și educația materialist-științifică a maselor etc. Un loc important în cadrul comunicărilor amintite este acordat relevării contribuției secretarului general al partidului, tovarășul* Nicolae Ceaușescu, *la îmbogățirea gîndirii și practicii economice.*

● *Întreprinderea bucureșteană „Autobuzul" a găzduit, de curînd, o sesiune de comunicări pe tema „Creativitatea și ingineria tehnologică în scopul economisirii resurselor și energiilor la I.A.B." Au fost abordate teme privind posibilitățile de reducere a consumurilor materiale, utilizarea în mai mare măsură a resurselor secundare, economisirea energiei electrice și a combustibililor prin perfecționarea tehnologiilor de fabricație, toate aceste comunicări încadrîndu-se în documentele programatice elaborate de partid, ce urmează să fie supuse spre aprobare celui de al XII-lea Congres.*

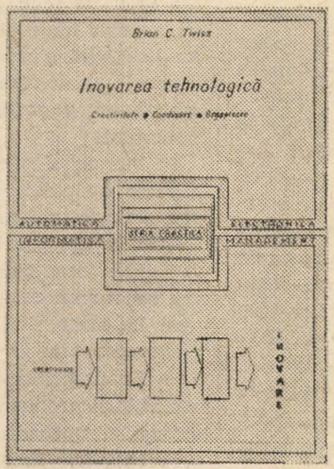

● *Recent Editura Tehnică a publicat în traducere lucrarea cercetătorului englez* Brian G. Twiss "Managing Tehnological Innovation" *(Inovarea tehnologică) Conceput să se adreseze unui public larg de cititori, volumul tratează, deopotrivă, problemele generale ale procesului de inovare tehnologică cît și modalitățile de aplicare a cunoștințelor științifice noi în activitatea economică. Sînt elaborate concepte fundamentale pentru analiza procesului de inovare tehnologică, sînt delimitate locul și rolul prognozei tehnologice în actul decizional, sînt abordate aspectele privind planificarea și evaluarea financiară a proiectelor de cercetare și dezvoltare. Un spațiu însemnat este acordat în lucrare metodelor de stimulare și orientare a procesului de creație, odată cu aprofundarea aspectelor organizaționale ale inovării. Un interes deosebit prezintă considerațiile autorului privitoare la ciclul de viață al produselor și impactul acestuia cu elementele de apreciere a eficienței economice.*

tare. Minimizarea semnificației dezvoltării industriale a țărilor sărace se concretizează chiar în recomandarea aminării industrializării și a realizării numai a unui anumit tip de activități, puțin determinante pentru restructurarea economică. Susținerea acestor teze este cu atît mai de neînțeles cu cît profesorul laureat acordă un rol primordial comerțului exterior în dezvoltarea țărilor rămase în urmă. Dar, și în acest domeniu, A. Lewis rămîne tributar ideologiei capitaliste, încercînd, de exemplu, să justifice barierele vamale impuse de țările dezvoltate exporturilor de bunuri industriale ale țărilor sărace.

Prof. **Theodore W. Schultz,** și-a îndreptat inițial cercetările spre domeniul agricol, dedicîndu-se, în special, crizelor din agricultura S.U.A., pentru ca mai tîrziu, în anii postbelici, să se preocupe și de studierea problemelor agricole din țările în curs de dezvoltare. De asemenea, relevînd rolul și importanța calității forței de muncă în procesul creșterii economice, inclusiv în agricultură, scrierile sale din anii 1960 au fost consacrate în mare măsură relației dintre creșterea economică, pe de o parte, și educația, pregătirea profesională și cercetarea științifică, pe de altă parte ; în acest cadru Schultz s-a remarcat mai ales prin teoria sa asupra „factorului uman" („human factor"), a costului și a investițiilor legate de acesta.

În lucrările sale Th. Schultz tratează agricultura ca parte integrantă a întregii economii naționale și în legătură organică cu tema creșterii economice, relevînd astfel o gîndire macroanalitică sistemică asupra agriculturii. El scria că „deși economics-ul poate să contribuie mult la arta gospodăririi naționale, pentru a face aceasta, va fi oricum necesar să se redescopere economia politică" [3]). În acest cadru concluziile cercetătorului american urmăresc să sublinieze contribuția mai largă a agriculturii la dezvoltare, care, după cum afirma Th. Schultz, depășește în țările sărace îndeplinirea scopului imediat de reducere a foametei. Dar, pentru ca agricultura să-și descătușeze potențialitățile sînt necesare ajustări majore, trecerea de la agricultura tradițională la cea modernă nefăcîndu-se „nici ușor, nici rapid, nici automat", ci printr-un „proces de ameliorare a organizării economice", de eliminare sau reducere a instabilității, de ridicare a performanțelor „factorilor de producție" și în special ale celui „uman" (îmbunătățirea educațională și ușurarea sărăciei) ș.a., procese integrînd implicit funcții sociale și politice.

Considerațiile critice ale lui Th. Schultz la adresa unor politici economice care, după opinia sa, au neglijat și chiar defavorizat agricultura, ca și multe dintre soluțiile preconizate, deși atrag atenția asupra unor probleme economice reale, ajung uneori pînă la exagerarea rolului agriculturii în comparație cu rolul industriei în procesul dezvoltării țărilor rămase în urmă. Dealtfel, Th. Schultz, analizînd experiența economică pe plan mondial, și mai ales a S.U.A. apreciază că „în țările dezvoltate, sectorul agricol este cel care a premers modernizarea" [4]). Afirmarea și reafirmarea posibilităților și avantajelor industrializării pentru dezvoltare, demonstrate nu numai teoretic, ci și prin practica istorică a țărilor socialiste, prin acțiunile unor foruri internaționale ca O.N.U., sînt edificatoare pentru sublinierea acestei exagerări.

Atributul de „capital" acordat resurselor de muncă, fundamentat conceptual și argumentat economic de către Th. Schultz — idee regăsită și la Adam Smith, H. von Thünen, Irving Fisher și A. Marshall — nu a fost deplin acceptat în teoria economică actuală. În ceea ce ne privește, teza „capitalului uman", explicată printr-o generalizare a categoriei de capital la orice factor de creștere, în concretizarea de „input", reprezintă de fapt o expresie a formației sale, Th. Schultz nevăzînd în capital o relație socială și considerînd orice element al producției drept capital. Apoi se cere menționat faptul că Th. Schultz insistînd asupra rolului „capitalului uman" discută de fapt doar un singur aspect, acela al „calității forței de muncă".

După opinia prof. Th. Schultz, o sursă majoră a creșterii productivității muncii — anume a acelei părți din creștere rămasă neexplicată prin acțiunea capitalului și forței de muncă ca atare — o reprezintă ameliorarea capacităților cîștigate de agenții umani prin educație, cunoaștere și informare, cultură, menținerea sănătății ș.a., capacități folosite în activitatea economică. În argumentarea relației dintre creșterea economică, pe de o parte, și factorul uman și cercetare, pe de altă parte — relație de altfel complexă și profundă — Th. Schultz supraestimează însă consecințele utilizării acestui ultim factor, scăpînd din vedere contribuțiile importante ale factorilor tehnici și materiali. Fără îndoială, incidențele asupra producției și productivității muncii ale participanților la creștere nu pot fi contrapuse, întrucît însăși eficiența folosirii celor două mari tipuri de resurse, materiale și umane, depinde și de gradul de înzestrare tehnică a unei economii.

dr. Sorica SAVA
Eufrosina IONESCU

*) Prof. **Arthur Lewis** (n. 1915 în Insula Santa Lucia, Marea Britanie). A predat pe rînd, la London School of Economics, Universitățile din Manchester, Indiile Occidentale și New Jersey. A îndeplinit unele misiuni în țările slab dezvoltate ca expert al Națiunilor Unite. Între lucrările sale menționăm : „Economic Survey", 1918—1939 (1949), „The Principles of planning" (1949), „The Theory of Economic Growth (1955), „Secondary education and economic structure" (1964), „Development Planning. The Essential of Economic Policy" (1966) ș.a.

) Prof. **Theodore W. Schultz (n. 1902, S.U.A.). Fost președinte al Asociației Americane de Economie. Profesor la Universitatea din Chicago. A îndeplinit funcții pe plan național, ca și la nivelul organismelor O.N.U., în calitate de consultant științific. Printre lucrările sale : „Transforming Traditional Agriculture" (1964), „Economic crisis in World agriculture" (1965), „Economic growth and agriculture" (1968), „Education and economic growth" (1961), „Investment in human capital (1971) etc. Prima și ultima dintre lucrările menționate au reținut în mod deosebit atenția economiștilor.

[1]) A. Lewis : „La théorie de la croissance economique", Ed. Payot, Paris, 1971, p. 15.

[2]) Op. cit. p. 435—438.

[3]) Th. Schultz : „The Economic Organization of Agriculture", McGraw Hill Book Co., New York, 1953, p. VII.

[4]) Ibidem, „The Economic Growth and Agriculture", McGraw-Hill Book Co., New York, 1968, p. VI.

Generalizarea rezultatelor cercetării

• *Difuzarea, transferul în producție a rezultatelor cercetării tehnico-științifice constituie o problemă deosebit de importantă, ținîndu-se seama, de pildă, de faptul că în Uniunea Sovietică pierderile rezultate din utilizarea incompletă a experienței științifico-tehnice este estimată la 40–70% din totalul cheltuielilor pentru știință — scrie I. S. Nehoroșev în articolul* Naucino-proizvodstvennîi opît i mehanizm ego rasprostranenia *(Experiența științifico-tehnică și mecanismul difuzării sale), publicat în nr. 7/1979 al revistei „Ekonomika i organizația promîșlennogo proizvodstva".*

Semnalînd că în reglarea difuzării experienței științifico-tehnice și de producție au căpătat o putere deosebită pîrghiile și stimulentele bazate pe hozrasciot, autorul pledează în favoarea introducerii unui principiu unic de formare a prețurilor pentru întreaga producție științifico-tehnică (în locul celor două baze de calcul folosite în prezent — costul de deviz și efectul economic obținut), care să fie aplicabil atît în circuitul intern, cît și în cazul realizării producției respective pe piața internațională. După opinia autorului, la stabilirea prețurilor menționate este necesar să se ia în considerare efectul economic obținut pe întreaga economie națională (și nu numai cel realizat de organizația sau întreprinderea beneficiară), precum și alți factori care determină valoarea unei invenții sau descoperiri pentru economia națională. Aceasta ar constitui un element important al perfecționării mecanismului care asigură legătura dintre știință și producție.

Politica economică și nutriția populației

• *Dacă în aproape toate țările lumii factorul politic intervine pentru reglementarea prețurilor bunurilor alimentare, măsura în care această intervenție se reflectă în situația nutrițională a populației nu este cunoscut decît în mică măsură. Formularea temelor principale pentru a investiga această relație a constituit obiectul unui seminar organizat de Universitatea Națiunilor Unite în Mexic, în anul 1978, ale cărei concluzii sînt expuse de* Detlef Schiwefel *în studiul său* Nahrungsmittelpreispolitiken und Ernährung. *(Politica prețurilor alimentare și alimentația) inserat în revista* Viertel Jahres Benchte, *nr. 77/septembrie 1979. Potrivit studiului, cîteva elemente caracterizează situația actuală: proporțiile însemnate ale malnutriției; accentuarea sărăciei unei părți considerabile a populației din America Latină cu toate că se înregistrează anumite creșteri ale venitului nominal; ignorarea, în analizele privind subalimentația, a risipei de energie pe care le implică realizarea bunurilor alimentare solicitate de tipul de consum specific păturilor avute ale societății, etc.*

FIȘE

Se detașează, în acest context, subliniază D.S., cîteva concluzii importante pentru corelarea politicii de prețuri la bunurile alimentare și calitatea alimentației populației. În primul rînd, creșterea economică nu conduce automat la satisfacerea cerințelor nutriționale elementare ale populației; piața liberă la aceste produse afectează posibilitățile de asigurare cu hrană pentru toate păturile populației fapt care impune intervenția susținută a statului; subalimentarea și malnutriția sînt în primul rînd, fenomene de distribuție etc. Se relevă astfel — arată D.S. — că rezolvarea problemelor nutriționale necesită o abordare complexă, multidisciplinară.

În atenţia celei de-a 20-a sesiuni a Conferinţei generale F.A.O.

ELABORAREA UNEI STRATEGII PRIVIND DEZVOLTAREA AGRICULTURII ŞI SOLUŢIONAREA PROBLEMELOR ALIMENTAŢIEI

ÎNCEPÎND de la 10 noiembrie a.c., pe parcursul a trei săptămîni se vor desfăşura în capitala Italiei lucrările celei de a 20-a sesiuni a Conferinţei generale a Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Alimentaţie şi Agricultură (F.A.O.). Convocată din doi în doi ani, conferinţa generală — forul suprem al F.A.O., în care sînt reprezentate, la nivel ministerial, toate statele membre ale acestei instituţii specializate din sistemul O.N.U. — are ca sarcină principală stabilirea, pe baza analizei situaţiei alimentare mondiale, a politicii şi liniilor directoare de acţiune ale F.A.O. în vederea dezvoltării cooperării internaţionale în domeniul agriculturii şi al alimentaţiei.

Însemnătatea pe care partidul şi statul nostru o acordă acestui domeniu este ilustrată convingător de prevederile **Proiectului de directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.** potrivit cărora în perioada 1981—1985 se va asigura accelerarea procesului de dezvoltare intensivă şi de modernizare a agriculturii — ca una din cele mai importante priorităţi ale planului cincinal, de care depinde însăşi dezvoltarea industriei, a întregii economii naţionale, ridicarea bunăstării întregului popor.

Atît perioada în care are loc cît şi problemele pe care le va dezbate fac ca această reuniune să capete o deosebită importanţă, ea fiind aşteptată cu un viu interes de marea majoritate a statelor. Una dintre problemele complexe care confruntă astăzi omenirea şi a cărei soluţionare se impune fără întîrziere este problema alimentaţiei, persistenţa fenomenului de foamete şi malnutriţie, el însuşi consecinţă directă a stării de subdezvoltare în care se află încă întinse zone ale globului. Evoluţiile din economia mondială confirmă că această gravă rămînere în urmă nu poate fi eliminată decît în condiţiile instaurării în lume a unor relaţii noi, juste şi echitabile, a unei noi ordini economice internaţionale. **„Trebuie să fie bine înţeles** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — că este în interesul atît al ţărilor în curs de dezvoltare, cît şi al ţărilor dezvoltate să se ajungă la o înţelegere corespunzătoare pentru ajutorarea ţărilor rămase în urmă, pentru a se realiza progresul lor cît mai rapid".**

Aşa cum reiese şi dintr-un studiu al Secretariatului F.A.O., pregătit pentru cea de-a 20-a Conferinţă generală a organizaţiei, situaţia agriculturii şi a alimentaţiei pe plan mondial, şi în primul rînd în ţările în curs de dezvoltare, nu numai că nu s-a îmbunătăţit, ci a manifestat în ultimul timp tendinţe de înrăutăţire. După ultimele estimări ale F.A.O., producţia mondială de cereale a anului 1979 se va situa sensibil sub nivelul anului precedent. Este semnificativ, de asemenea, faptul că ritmul anual de creştere de 4% al producţiei agricole în ţările în curs de dezvoltare, fixat ca obiectiv minim pentru cel de-al doilea Deceniu al Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare (1971—1980), nu a fost nici pe departe atins realizările fiind în medie de numai 2,8%; în ţări dintre cele mai puţin dezvoltate, situaţia este şi mai critică.

Deşi Conferinţa Mondială a Alimentaţiei din 1974 şi apoi Consiliul Mondial al Alimentaţiei au subliniat că pentru accelerarea procesului de dezvoltare a agriculturii în ţările în curs de dezvoltare sînt necesare în fiecare an, pe lîngă eforturile proprii, resurse financiare externe de cel puţin 8,3 miliarde dolari (la preţurile din 1975), acest obiectiv nu a fost realizat decît pe jumătate. În asemenea condiţii, nu constituie o surpriză faptul că numărul celor subnutriţi a crescut în lume cu mult peste cifra de 400 milioane, caracteristică perioadei 1974—1976 care a urmat crizei alimentare deosebit de puternice din anii 1972—1974. Eliminarea unei astfel de situaţii impune fără îndoială întreprinderea de măsuri hotărîte şi urgente atît pe plan naţional, cît şi internaţional, în primul rînd în vederea creşterii substanţiale şi diversificării producţiei agricole în ţările în curs de dezvoltare.

Este tot mai evident că rolul decisiv în realizarea acestui obiectiv este chemat să-l aibă efortul propriu al fiecărei ţări, mobilizarea la maximum a resurselor naţionale, materiale şi umane. Este la fel de evident însă că o contribuţie însemnată în această direcţie poate şi trebuie să o aducă cooperarea internaţională, sprijinul acordat ţărilor în curs de dezvoltare în eforturile lor de a-şi moderniza agricultura, de către statele dezvoltate şi de către organizaţiile internaţionale de profil, în primul rînd F.A.O., Fondul Internaţional de Dezvoltare Agricolă (F.I.D.A.) şi altele. Cea de-a 20-a sesiune a Conferinţei generale F.A.O. poate constitui un pas decisiv în această direcţie, tematica pe care urmează să o abordeze şi în legătură cu care este de aşteptat să adopte decizii oferind un cadru deosebit de adecvat în acest sens.

Este de relevat astfel că una din principalele probleme de pe agenda apropiatei reuniuni o constituie elaborarea **strategiei în domeniul agroalimentar** pentru următorii 10 ani şi în perspectivă pînă la sfîrşitul secolului, ca parte integrantă a noii strategii internaţionale a dezvoltării ce urmează să fie adoptată la sesiunea extraordinară din 1980 a Adunării Generale a O.N.U. consacrată problemelor dezvoltării şi noii ordini economice internaţionale. Elaborarea acestei strategii urmează să se facă pe baza unei analize aprofundate a cauzelor care au dus la nepunerea în aplicare a recomandărilor anterioare ale diferitelor foruri internaţionale şi în primul rînd ale Conferinţei Mondiale a Alimentaţiei şi ale sesiunilor a 6-a şi a 7-a speciale ale Adunării Generale a O.N.U.

Strîns legat de problema strategiei, participanţii la Conferinţă urmează să abordeze şi o altă temă, şi anume aceea a realizării **securităţii alimentare mondiale,** în legătură cu care directorul general al F.A.O. va supune spre dezbatere şi adoptare propuneri de instituire a unui plan concret de acţiune. În cadrul acestui plan o atenţie deosebită ar urma să se acorde creşterii producţiei agricole şi alimentare în ţările în curs de dezvoltare, aceasta constituind o premisă fundamentală a asigurării securităţii alimentare mondiale, precum şi comerţului internaţional cu produse agroalimentare şi constituirii de rezerve de cereale pentru situaţii de criză.

Pe aceeaşi linie, ţinîndu-se seama, pe de o parte de necesităţile crescînde ale consumului alimentar pe plan mondial, iar pe de altă parte de potenţialul deosebit pe care îl reprezintă mările şi oceanele şi din acest punct de vedere, Conferinţa F.A.O. va dezbate şi unele aspecte privind elaborarea unui **program de ansamblu pentru dezvoltarea pescuitului.**

În altă ordine de idei, conferinţa va consacra un punct special **cooperării dintre ţările în curs de dezvoltare în domeniul agriculturii,** recunoscîndu-se importanţa crescîndă ce revine acestei cooperări, în cadrul colaborării internaţionale, la rezolvarea problemelor cu care sînt confruntate pe plan agroalimentar ţările în curs de dezvoltare. Introducerea unui asemenea punct pe agenda conferinţei este o reflectare a necesităţii identificării de noi posibilităţi şi domenii de dezvoltare a cooperării dintre ţările în curs de dezvoltare.

Pornind de la concluziile ce se vor degaja din dezbaterea acestor probleme, Conferinţa generală urmează să adopte programul şi bugetul F.A.O. pe următorii doi ani, precum şi obiectivele pe termen mediu ale organizaţiei. O deosebită atenţie se va acorda în acest context dezvoltării activităţilor în cadrul Programului Alimentar Mondial, atragerii într-o măsură sporită la acţiunile pe plan internaţional în domeniul agriculturii şi a celorlalte organizaţii internaţionale cu preocupări în această direcţie, în primul rînd F.I.D.A. Participanţii la reuniune îşi propun, de asemenea, să dezbată şi să adopte noi măsuri vizînd intensificarea participării F.A.O. la sprijinirea acţiunilor la nivel regional de dezvoltare a cooperării agricole.

Pe lîngă aceste aspecte de o largă cuprindere, cea de-a 20-a sesiune a Conferinţei generale F.A.O. va dezbate şi unele subiecte cu caracter mai restrîns sau cu un anumit specific, cum sînt iniţierea unui program de luptă contra tripanosomiazei animale africane; probleme legate de normele sanitare în domeniul alimentar şi colaborarea în acest domeniu cu Organizaţia Mondială a Sănătăţii etc.

Aşa cum este alcătuită, ordinea de zi a Conferinţei generale a F.A.O., oferă un cadru propice pentru abordări şi discuţii de substanţă asupra problemelor agriculturii şi alimentaţiei. Esenţial este ca la această conferinţă să se convină asupra unor măsuri şi acţiuni concrete, de amploare, atît din partea F.A.O. cît şi a statelor membre, prin a căror punere în aplicare să se contribuie efectiv la dezvoltarea agriculturii ţărilor în curs de dezvoltare, la eliminarea pe această cale, pentru totdeauna, a spectrului foametei şi malnutriţiei, ca unul din obiectivele centrale ale instaurării noii ordini economice internaţionale.

Lazăr COMĂNESCU

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Necesitatea unui sprijin pentru „lumea a treia"

ULTIMUL RAPORT al Băncii Mondiale subliniază faptul că o continuare a creșterii actuale a țărilor în curs de dezvoltare este pusă sub semnul întrebării datorită incertitudinilor din politica economică a țărilor industrializate care constituie principalul debușeu al țărilor „lumii a treia". Deși în ultimii ani s-au înregistrat creșteri considerabile în veniturile din exporturi realizate în țările în curs de dezvoltare, acestea vor avea nevoie de capitaluri externe sporite chiar și numai pentru menținerea actualelor rate de creștere (4,49% față de 3,6% în țările industrializate).

În ultimul an, Banca Mondială a acordat țărilor în curs de dezvoltare credite însumînd 6,989 mlrd. dolari (cu 891 mil. dolari peste nivelul anului anterior). Agenția pentru dezvoltare industrială (I.D.A.) a acordat numai celor mai sărace țări 3,022 mlrd. dolari (709 mil. dolari peste nivelul anterior), patru cincimi din această sumă revenind țărilor cu cel mult 300 dolari venit național anual pe locuitor. Creditele Băncii Mondiale și I.D.A. au fost îndreptate cu precădere către proiecte de dezvoltare a agriculturii și rurală (25%), 19% pentru transporturi, 10% pentru aprovizionare cu apă și canalizare și 9% pentru dezvoltarea industriei.

Prognoza C.E.E. pentru 1980

COMISIA Pieței comune apreciază că anul 1980 va fi dificil pentru economia țărilor comunitare. Pe ansamblu, se prevede ca producția să crească cu numai 2% față 3,1% cît se anticipează pentru anul în curs. Numărul șomerilor va depăși 6 mil., ponderea acestora în totalul populației active, urmînd să crească de la 5,6% la 6,2% în 1980.

În analiza pe țări, se apreciază că R.F.G. va fi mai puțin afectată, P.N.B. urmînd să crească cu 3%, respectiv peste media de 2% avută în vedere pe ansamblul Pieței comune ; de asemenea, creșterea prețurilor — 4,5% — va rămîne mult în urma mediei de 9% pentru C.E.E. În Franța, deși creșterea P.N.B.-ului va fi peste nivelul comunitar (2,25%) se așteaptă ca șomajul să crească la 6,8%, deci peste media comunitară ; la fel, inflația va depăși cu 0,5 puncte media de 9% pe ansamblul comunității. O situație dificilă se anticipează pentru Anglia: creșterea inflației — 13% ; a P.N.B. — minus 1% ; a șomajului — 6,6% ; Și în Italia creșterea P.N.B. (2,35%) va depășit media „celor nouă", urmînd să crească însă vertiginos prețurile (14%) și șomajul (8,4%). Una dintre cele mai ridicate rate a șomajului este prognozată în cazul Belgiei (8,8%) iar la prețuri nivelul de creștere așteptat este de circa 7%.

America Latină — opțiuni energetice

PENURIA mondială de petrol a făcut ca și țările latino-americane să se îndrepte către substituirea unei părți însemnate a consumului de hidrocarburi cu alte surse de energie. În ce privește „aurul alb", potrivit revistei mexicane Comercio Exterior, *America Latină dispune de resurse abundente în cea mai mare parte a țărilor cuprinse în această regiune. Energia electrică produsă pe această cale în prezent reprezintă o creștere de 25 ori față de anul 1973. Tot mai multe țări se orientează către construirea de centrale de mare capacitate, între acestea fiind de menționat Brazilia, Argentina, Paraguay și Mexic.*

Rezervele de energie geotermică cunoscute sînt estimate la 4 000 MW. Primele generatoare pe baze geotermice au fost realizate în Mexic, iar în 1980 va începe în această țară construcția a două centrale cu capacitate instalată de 220 și respectiv 50 mii kW.

În ce privește energia furnizată de soare, actualmente este utilizată energia termică și se speră ca în 1980 să se construiască o primă centrală care va genera 400 kW folosind metoda fotovoltaică.

Orientări în dezvoltarea economică

Niger : valorificarea bogățiilor minerale

ȚARĂ ÎN CURS DE DEZVOLTARE (1 267 mii km², fără ieșire la ocean, cu numai 4,9 mil. locuitori și cu un produs național brut de 160 dolari pe locuitor în 1977). Nigerul a intrat recent într-un proces de modificare a situației economice în contextul descoperirii și începerii exploatării unor zăcăminte de uraniu. Astfel, dintr-o țară tradițional exportatoare de semințe oleaginoase și animale vii, Nigerul devine, în prezent, un important exportator de uraniu. La începerea crizei petroliere, care a atras și creșterea de peste 4 ori a prețului uraniului, exploatarea acestuia a crescut vertiginos, plasînd Nigerul în 1978, cu o producție de 2 000 tone (conținut uraniu) pe locul al 5-lea în ierarhia producătorilor mondiali (exclusiv țările socialiste) după S.U.A., Canada, Africa de Sud și Franța — și pe primul loc între țările în curs de dezvoltare — înaintea Gabonului. Veniturile de pe urma exploatării uraniului au sporit de la 4 miliarde franci CFA (1 dolar = 215 fr. CFA) în 1974 la circa 18 miliarde în 1978. În următorii ani, producția va crește puternic prin mărirea cantităților extrase de actualele două firme producătoare (SOMAIR la 2 300 tone în 1982 și COMINAK la 2 000 tone în 1980) și prin intrarea în producție a unor noi proiecte : Tassa — N'Taghalgue (1 000—2 000 tone/an în 1980—81), Immouraren (în prezent cel mai bogat zăcămînt cunoscut din Niger cu rezerve de 70 000 tone și care va da o producție anuală de 2 500 tone în 1982—83), Afasto-Vest și Afasto-Est (începînd cu 1985), In-Adrar (începînd cu 1985—86), Djado, Akokan etc. Paralel cu dezvoltarea producției de uraniu, în vederea diminuării dependenței de extracția acestuia (în prezent peste 35% din venitul național al țării), se intenționează exploatarea zăcămintelor de cărbune de la Anou Araren (rezerve 5 milioane tone) și a unor zăcăminte de fosfați (rezerve 250 milioane tone) situate în apropierea granițelor cu Benin și Volta Superioară. De asemenea, prospecțiunile în zona lacului Ciad au indicat existența unor zăcăminte petroliere.

Veniturile sporite din exporturi a făcut ca balanța comercială să treacă de la un deficit de 10,2 miliarde fr. CFA în 1974 la un excedent de 2,9 miliarde fr. CFA în 1978, permițînd realizarea unor investiții pentru dezvoltarea economiei în perioada 1974—1979 de 174,7 miliarde fr. CFA printr-o sporire a cheltuielilor alocate prin bugetul național de la 15 miliarde fr. CFA în 1974 la 59 miliarde 1979.

Schimburile comerciale dintre România și Niger sînt de dată recentă, livrările românești fiind, deocamdată constituite, în principal, din produse ale industriei textile și industriei chimice. Există însă posibilități de cooperare, recunoscute, de altfel, de specialiștii din ambele țări, în sectoare de importanță hotărîtoare, pentru dezvoltarea economiei Nigerului cum ar fi industria minieră, agricultură, industria energiei electrice etc.

Marin FRĂNCU

EVOLUȚII MONETARE

IN SĂPTĂMÎNA 29 X — 2 XI 1979 cursul **dolarului** S.U.A. a înregistrat o evoluție contradictorie față de restul valutelor occidentale. Astfel, în prima parte a intervalului dolarul s-a repreciat, iar ulterior creșterea nivelului dobînzilor la intern în majoritatea țărilor occidentale a determinat o scădere a ecartului dintre dobînzile la dolar și la restul valutelor, creînd noi presiuni asupra dolarului.

Francul elvețian a fost influențat de creșterea taxei oficiale a scontului și a taxei de lombard cu 1% p.a. la 2% și respectiv 3%, precum și de reducerea dobînzilor negative percepute la depozitele nerezidenților de la —10% pe trimestru la —2,5% ; nivelul de la 1,6525 franci/1 dolar de pe 2 XI era cu 0,8% peste cel din 26 X de 1,6650 franci/1 dolar. Creșterea dobînzilor în Franța au determinat o repreciere a **francului francez** în relația cu dolarul pe ansamblul perioadei analizate, la sfîrșitul săptămînii situîndu-se la 4,2150 franci/1 dolar (4,2250 franci/1 dolar nivelul de referință). Reacția pieții la creșterea cu 1% a taxei oficiale a scontului și a taxei de lombard, la 6% și respectiv 7%, în R.F.G., a fost moderată, mai ales că această mișcare a fost previzionată cu mult înainte, astfel că **marca vest-germană** se situa la închiderea perioadei la cca. 1,80 mărci/1 dolar, comparativ cu nivelul de 1,8025 mărci/1 dolar pe 26 X 1979. După o depreciere de 0,7% pe 30 X (29,20 franci/1 dolar), **francul belgian** termină acest interval la un nivel foarte apropiat de cel de referință, respectiv la 29 franci/1 dolar. **Lira italiană** s-a situat la închiderea săptămînii la 831,50 lire/1 dolar, cu 0,2% sub închiderea săptămînii trecute.

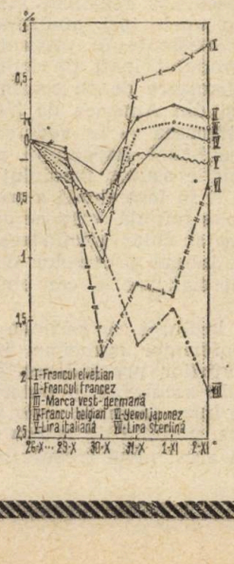

Efectul favorabil al creșterii taxei oficiale a scontului în Japonia de la 5,25% la 6,25% s-a materializat în redresarea cursului **yenului** de la 238,75 yeni/1 dolar pe 30 X (depreciere cu 1,8%), la 235,50 yeni/1 dolar pe 2 XI, nivel situat totuși la 0,4% sub cel din 26 X de 234,50 yeni/1 dolar. Trendul descendent al **lirei sterline** a continuat și în acest interval, presiunea „à la baisse" manifestîndu-se cu destulă intensitate, astfel că nivelul acesteia se situa la sfîrșitul săptămînii cu peste 2% sub cel de referință (2,0650 dolari/1 liră, față de 2,11 dolari/1 liră.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni s-au situat la cca. 15,5% la cele în eurodolari, 9% la cele în euromărci vest-germane și 3,875% la cele în eurofranci elvețieni.

Vînzarea a 1.25 mil. uncii aur de către Trezoreria S.U.A. pe data de 1 XI la un preț mediu de 365,50 dolari/uncie a creat o presiune „à la baisse" și asupra prețului pieții libere, al doilea fixing de la Londra din 2 XI fiind de 372,80 dolari/uncie comparativ cu cel corespunzător din 26 X 1979 de 375 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
GH. MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 29 X—2 XI, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 26.X a.c.

Un nou pas pe calea dezvoltării cooperării internaţionale

CONFERINŢA GENERAL EUROPEANĂ ASUPRA PROTECŢIEI MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

SĂ OCROTIM şi să îmbunătăţim climatul european. Aceasta este deviza sub care reprezentanţii statelor semnatare ale Actului final al Conferinţei pentru securitate şi cooperare în Europa de la Helsinki se vor reuni între 13 şi 16 noiembrie a.c. la Geneva, sub cupola transparentă a Palatului Naţiunilor. Este vorba de prima conferinţă general europeană la nivel ministerial asupra protecţiei mediului înconjurător, menită să pună bazele unei cooperări în acest domeniu între ţările membre ale Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa, între care şi România, ţară în care protecţia şi ameliorarea mediului înconjurător constituie un element esenţial al politicii economice şi sociale a partidului şi statului. Încă în anul 1973 a fost adoptată o lege privind protecţia mediului înconjurător. La rîndul lor, **Proiectul de directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. şi Proiectul programului-directivă de creştere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 şi de ridicare continuă a calităţii vieţii** prevăd că în domeniul protecţiei mediului înconjurător vor fi întreprinse noi măsuri pentru respectarea strictă a limitelor admisibile în procesele generatoare de noxe, precum şi pentru recuperarea substanţelor reziduale, construirea de staţii de epurare a aerului şi apelor, prevenirea degradării fondului funciar, protecţia faunei, a pădurilor şi vegetaţiei din rezervaţii, parcuri şi locuri de agrement, introducerea unor mijloace de transport nepoluante. În acest scop, baza tehnico-materială pentru protecţia şi supravegherea mediului înconjurător va creşte în ritm accelerat.

ROD al unor reuniuni pregătitoare începute în 1977, conferinţa de la Geneva va examina şi adopta proiectele convenţiei şi rezoluţiei privind poluarea aeriană transfrontiere pe distanţe lungi şi proiectul de declaraţie referitoare la tehnicile puţin poluante sau fără deşeuri, reutilizarea şi reciclarea deşeurilor.

Alegerea acestor două probleme drept tematică a primei Conferinţe europene asupra protecţiei mediului înconjurător a constituit chestiunea cea mai spinoasă, care a monopolizat aproape jumătate din timpul reuniunilor pregătitoare care au avut loc de-a lungul a aproape trei ani. Vom menţiona aici doar faptul că, la solicitarea secretarului executiv al C.E.E./O.N.U. privind temele cele mai importante pe care statele membre le consideră oportun a fi înscrise pe agenda viitoarei reuniuni general europene, au fost propuse peste 15 subiecte.

După cum menţionau o serie de participanţi, referindu-se la încercările reprezentanţilor unor ţări vest-europene de a-şi asuma în cadrul convenţiei referitoare la poluarea la mare distanţă angajamente cît mai diluate, rareori s-a putut vedea în ultimii ani un conflict de interese atît de aspru între ţările Europei occidentale, adeseori chiar şi în sînul Pieţei comune.

Cea de a doua temă a reuniunii, privind tehnologiile puţin poluante sau fără deşeuri, reutilizarea şi reciclarea deşeurilor, propusă de mai multe ţări, între care şi România, nu a întîmpinat practic dificultăţi. Dar şi în acest domeniu, ţările occidentale industrializate au acţionat pentru ca documentul care urma să fie supus conferinţei spre adoptare să nu depăşească forma şi conţinutul unei declaraţii de intenţii, motivînd această poziţie prin aceea că conceptul de tehnologii puţin poluante sau fără deşeuri este relativ nou, fiind prin urmare necesar să fie aprofundate cercetările.

Accentuarea crizei materiilor prime şi combustibililor a scos în evidenţă, totodată, actualitatea abordării acestor probleme, una din cerinţele esenţiale pentru utilizarea tehnicilor puţin poluante şi fără deşeuri fiind, după cum au subliniat experţii chemaţi să elaboreze declaraţia menţionată, necesitatea asigurării unei cît mai bune gospodăriri a resurselor umane şi materiale. Din punctul de vedere al organizării proceselor de producţie, se pune problema lărgirii gamei criteriilor de apreciere a tehnologiilor, celor pur economice trebuind să li se adauge şi altele, cum ar fi, spre exemplu, gradul de poluare, nivelul deşeurilor rezultate etc. Studii făcute în unele ţări, analizînd cauzele situaţiei existente în prezent în condiţiile gradului înalt de industrializare şi urbanizare de pe continentul european şi din America de Nord, recomandă trecerea — în vederea soluţionării problemei impactului proceselor de producţie asupra mediului — de la atacarea ei în faza finală a acestor procese la cea iniţială, ceea ce ar permite reducerea şi chiar eliminarea deşeurilor de-a lungul proceselor de producţie, comercializare şi consum.

ÎN legătură cu ordinea de zi a Conferinţei europene, în cadrul lucrărilor pregătitoare s-a înregistrat, de asemenea, o puternică confruntare între tendinţa unor ţări europene care, pornind de la teza că o reuniune la acest nivel trebuie să abordeze un evantai cît mai larg de probleme, au acţionat pentru o ordine de zi cît mai cuprinzătoare şi tendinţa celorlalte state, constituind majoritatea, care, din dorinţa de a asigura succes conferinţei, s-au pronunţat pentru o agendă mai restrînsă, care să permită în final adoptarea unor măsuri de cooperare cît mai concrete. De un deosebit interes s-a bucurat şi ideea, susţinută şi de delegaţia română, că această conferinţă, fiind prima de acest fel în Europa, ar trebui urmată de alte reuniuni asemănătoare la anumite intervale de timp, creîndu-se astfel posibilitatea ca pornind de la experinţa realizată, să fie abordate şi alte probleme din acest vast domeniu.

ÎNCHEIND aici aceste cîteva consideraţii introductive, vom încerca în continuare să schiţăm succint principalele prevederi ale documentelor ce urmează a fi adoptate la conferinţă.

A) Proiectul de Convenţie asupra poluării aeriene transfrontiere pe distanţe lungi reprezintă, după cum se subliniază în preambulul său, un pas în direcţia traducerii în viaţă a apelului din Actul final al C.S.C.E. de la Helsinki (capitolul privind protecţia mediului înconjurător) referitor la instaurarea şi dezvoltarea cooperării în domeniul combaterii poluării aerului, în special a transportului de poluanţi atmosferici la distanţe lungi şi elaborarea, pe calea cooperării internaţionale, a unui program vast de supraveghere şi de evaluare a transportului pe distanţe lungi a poluanţilor atmosferici, începînd cu bioxidul de sulf şi trecînd apoi şi la alţi poluanţi.

De o deosebită însemnătate pentru maniera în care este abordată problema care face obiectul convenţiei este reafirmarea în cadrul părţii introductive a proiectului de convenţie a dreptului statelor de a exploata în mod suveran propriile lor resurse conform politicilor lor în domeniul protecţiei mediului înconjurător, precum şi a obligaţiei acestora de a evita prejudicierea mediului înconjurător al altor state prin activităţile pe care le desfăşoară pe teritoriile aflate sub jurisdicţia lor.

Proiectul de Convenţie consacră drept obiective principale următoarele: limitarea şi, în măsura posibilului, reducerea treptată a poluării atmosferice, inclusiv a celei transfrontiere pe distanţe lungi ; elaborarea de către fiecare stat participant a unor politici şi strategii cu privire la combaterea poluării aeriene ; schimbul de informaţii asupra politicilor din acest domeniu, acti-

vităților științifice și măsurilor tehnice luate în scopul combaterii poluării aeriene ; asumarea de către statele participante a angajamentului de a se consulta cu alte state interesate în cazurile în care prin activitățile întreprinse se constată sau se întrevede posibilitatea afectării unor factori ai mediului înconjurător în afara frontierelor statelor.

Capitolul referitor la căile de acțiune pentru realizarea obiectivelor urmărite prevede printre altele : activități de cercetare și dezvoltare cu privire la tehnologiile existente și cauzatoare de emisiuni de poluanți ; realizarea de tehnici de măsură și control a emisiunilor de poluanți ; studierea efectelor poluanților, începînd cu cei sulfuroși, asupra sănătății omului și mediului înconjurător ; elaborarea de programe de învățămînt și de formare profesională în domeniul poluării mediului.

Reafirmînd însemnătatea Programului european de supraveghere continuă și de evaluare a transportului la distanțe mari a poluanților, menționat mai sus, convenția subliniază importanța participării tuturor statelor europene la înfăptuirea lui atît prin acțiuni cu caracter național cît și internațional. Urmărind în principal să asigure o supraveghere permanentă a calității aerului de pe continent, Programul preconizează ca mijloace de realizare instalarea unei rețele de stații de supraveghere și de colectare a datelor, care, așa după cum se prevede în convenție, se vor afla sub jurisdicția și controlul statelor pe al căror teritoriu se află.

În vederea examinării modului în care dispozițiile convenției sînt aplicate, în textul acesteia se prevede constituirea unui organ executiv, alcătuit din reprezentanții tuturor părților la convenție și care să acționeze în cadrul consilierilor guvernamentali ai C.E.E./O.N.U. pentru mediul înconjurător.

Partea finală a Convenției este rezervată procedurilor de amendare, semnare, acceptare și aderare la aceasta, prevăzîndu-se, totodată că, în caz de diferende cu privire la aplicarea sau interpretarea dispozițiilor ei, părțile contractante vor căuta soluționarea lor prin negocieri sau prin orice alt mod care le este acceptabil.

B) **Proiectul de rezoluție privind poluarea aeriană transfrontiere pe distanțe lungi,** care însoțește convenția cu același titlu, vizează în esență punerea în aplicare, cît mai rapid posibil, a dispozițiilor Convenției, ținînd seama de faptul că intrarea acesteia în vigoare va avea loc numai după ratificarea ei de către cel puțin 24 state.

În acest scop, Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa și secretarul său executiv vor fi investiți cu competențele necesare pentru a asigura începerea activităților prevăzute de Convenție, iar statele participante își asumă, totodată, angajamentul de a îndeplini obligațiile care le revin din Convenție, în special în ceea ce privește apropierea politicilor și strategiilor de luptă contra poluării aeriene.

C) **Proiectul de Declarație asupra tehnicilor puțin poluante sau fără deșeuri, reutilizarea și reciclarea deșeurilor,** după ce în partea introductivă enunță importanța punerii la punct a tehnicilor puțin poluante sau fără deșeuri, a reutilizării și reciclării deșeurilor, care ar contribui la însănătoșirea mediului înconjurător, ar permite utilizarea rațională a resurselor de energie și a materiilor prime, exprimă hotărîrea statelor membre ale C.E.E./O.N.U. de a încuraja utilizarea acestor tehnici, precum și necesitatea adoptării de măsuri în vederea reutilizării și reciclării deșeurilor prin: ● reducerea producției de deșeuri și a emisiunilor de poluanți în diversele cicluri ale producției și consumului; ● întrebuințarea unor procedee industriale îmbunătățite, conceperea unor produse cu o durată de folosire mai îndelungată, ușor de reparat și de refolosit; ● recuperarea, reutilizarea și valorificarea deșeurilor prin: recuperarea substanțelor și materialelor utilizabile; mai buna utilizare a energiei încorporate în deșeuri și reziduuri; reutilizarea unei cantități cît mai mari de deșeuri ca produse secundare pentru alte procese de producție; utilizarea mai bună a materiilor prime și înlocuirea celor în curs de epuizare cu altele mai ușor de găsit ; utilizarea mai bună a energiei, reutilizarea energiei pierdute; ● luarea unor măsuri naționale și internaționale în vederea facilitării aplicării tehnicilor puțin poluante sau fără deșeuri, în special prin lucrări de cercetare-dezvoltare, programe de învățămînt, schimburi de informații și transferul de tehnici.

Declarația recomandă realizarea următoarelor acțiuni **pe plan național**: ● punerea la punct a metodelor de evaluare a incidențelor economice și sociale și din punct de vedere al mediului înconjurător ale tehnicilor puțin poluante sau fără deșeuri, ce pot fi aplicate în țări cu sisteme economice și sociale diferite; ● îmbunătățirea tehnicilor puțin poluante sau fără deșeuri, a tehnicilor de reutilizare și reciclare a deșeurilor cu prioritate în următoarele sectoare: celuloză și hîrtie, siderurgie, industria chimică, industriile extractive, industria metalelor neferoase, îmbrăcăminți și tratamente metalice, îngrășăminte, industria alimentară; ● studiul sectoarelor industriale generatoare de deșeuri susceptibile să fie toxice ; ● introducerea în programele de învățămînt la toate nivelele a noțiunilor de tehnici puțin poluante sau fără deșeuri și reutilizarea și reciclarea deșeurilor și în special evidențierea rolului acestor tehnici pentru economisirea resurselor și protecția mediului înconjurător.

Pe plan internațional, Declarația recomandă următoarele: ● sprijinirea activităților de cercetare-dezvoltare legate de proiectele pilot internaționale; impulsionarea activităților în curs în legătură cu punerea la punct a metodelor de comparare și de evaluare a diverselor tehnici; elaborarea unei clasificări unificate a deșeurilor; ● schimbul de informații științifice și tehnice, cooperarea internațională prin următoarele mijloace : impulsionarea stabilirii unei culegeri de documente consacrate tehnicilor puțin poluante și fără deșeuri în vederea constituirii unei bănci internaționale de date în acest domeniu : organizarea de seminarii internaționale asupra diverselor aspecte ale tehnicilor puțin poluante sau fără deșeuri, reutilizării și reciclării deșeurilor; ● încurajarea transferului de tehnici prin măsuri economice de tip clasic și pe căile comerciale existente; ● schimbul de informații asupra experienței dobîndite de țări; ● schimbul internațional de deșeuri, studierea posibilităților de lărgire a rețelei subregionale de schimburi de deșeuri și cooperarea în domeniul schimbului pe plan internațional și subregional; ● organizarea de cursuri internaționale de înaltă specializare asupra tehnicilor puțin poluante sau fără deșeuri care ar trebui să se autofinanțeze.

Declarația recomandă crearea în cadrul C.E.E./O.N.U. a unui organism format din experți naționali pentru tehnicile puțin poluante sau fără deșeuri, reutilizarea și reciclarea deșeurilor, care ar urma să se ocupe de probleme de organizare, știință, tehnici puțin poluante sau fără deșeuri.

LUÎND PARTE ACTIVĂ la pregătirea conferinței, țara noastră apreciază că această reuniune, care face parte din suita de acțiuni menite să promoveze procesul de cooperare multilaterală inițiat de Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, va putea aduce o contribuție importantă la îmbunătățirea climatului politic din Europa. În concepția țării noastre, complexitatea problemelor pe care le ridică în prezent protecția mediului înconjurător face ca cooperarea internațională să devină o necesitate care nu poate fi ignorată, căci poluarea este un fenomen care face abstracție atît de frontiere cît și de sistemele social-politice diferite.

Pronunțîndu-se în favoarea intensificării acțiunilor de cooperare, România pornește de la teza că în acest domeniu, parte integrantă a procesului de dezvoltare, factorul hotărîtor în menținerea unui climat sănătos îl constituie efortul propriu, național, al fiecărei țări.

Sprijinind măsurile destinate combaterii poluării, țara noastră se situează totodată pe poziția că acțiunile internaționale ce se vor întreprinde nu trebuie să constituie o frînă în calea dezvoltării economico-sociale a țărilor europene, îndeosebi a celor angajate pe calea creării și dezvoltării unei economii naționale moderne pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. Intensificarea acțiunilor de cooperare trebuie dimpotrivă să faciliteze accesul tuturor țărilor la tehnologiile avansate, de folosirea acestora pe scară cît mai largă depinzînd în ultimă instanță și situația mediului înconjurător.

În condițiile interdependențelor tot mai strînse ce caracterizează dezvoltarea contemporană, amplificarea cooperării multilaterale între state trebuie în mod imperios să țină seama de necesitatea respectării intereselor tuturor țărilor, să fie în deplină concordanță cu principiile unanim admise ale dreptului internațional privind relațiile dintre state.

Ioan MAXIM

MONDORAMA

Din nou în confruntare cu inflația

UNA DIN PROBLEMELE actuale ale economiei țărilor capitaliste dezvoltate o constituie intensificarea creșterii inflaționiste a prețurilor la bunurile de consum și servicii. După cum se vede din graficul alăturat, în principalele țări capitaliste asistăm — după o oarecare atenuare a ritmului creșterii prețurilor cu amănuntul la produsele finite în sem. II. 1978 (exceptînd S.U.A.) — la un salt spectaculos al acestora în cursul primului semestru a.c. Recalculat în ritm anual, nivelul inflației s-a ridicat în mod deosebit în Japonia, S.U.A., R.F.G. și Anglia în sem. I. a.c. față de semestrul corespunzător al anului trecut, iar ultimele luni au fost marcate, de asemenea, printr-o evoluție ascendentă a prețurilor.

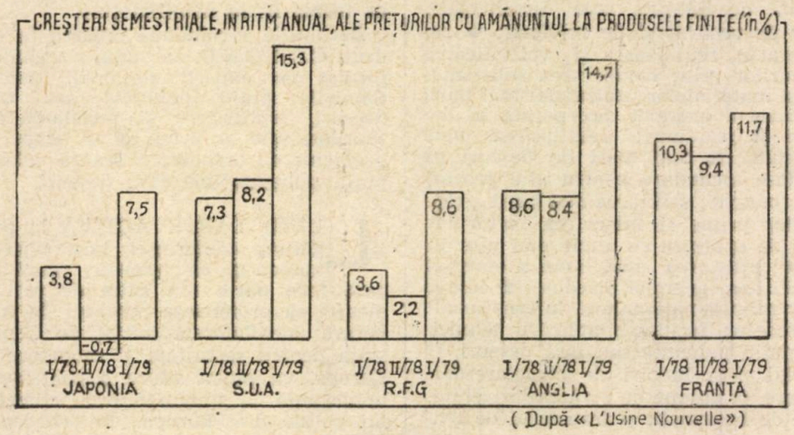

(După «L'Usine Nouvelle»)

Ateliere flexibile: cîștig de productivitate

ÎN INDUSTRIA construcțiilor de mașini din S.U.A., Japonia și țările vest-europene capătă o răspîndire crescîndă organizarea prelucrării diferitelor piese sau subansamble după sistemul așa-numitelor ateliere flexibile. Într-un asemenea atelier sînt grupate mașini-unelte cu comandă numerică, funcționînd pe baza schimbării automate a uneltelor prelucrătoare — element fundamental al supleței sistemului. Legătura dintre diferite mașini se realizează cu ajutorul unor transportoare cu palete, care asigură desfășurarea rapidă a operațiunilor. Activitatea întregului atelier este dirijată de un calculator, care reglează fluxul optim al pieselor și adaptează procesul de prelucrare la cerințe.

După aprecierea specialiștilor firmei Renault-Machine-outil, care realizează un atelier de acest gen, destinat prelucrării de piese-prototip de preserie, de sfîrșit de serie sau de piese de schimb, cîștigul de productivitate care poate fi obținut este de ordinul a 60 la sută, în comparație cu organizarea clasică a producției de piese, în loturi.

Mexic — orientări în valorificarea hidrocarburilor

DESCOPERIREA, în ultimii ani a unor importante zăcăminte de petrol și gaze pe teritoriul Mexicului și în zona corespunzătoare a platoului continental, l-a plasat printre țările cu cel mai înalt potențial de hidrocarburi din lume. La sfîrșitul anului trecut resursele certe de hidrocarburi lichide și gazoase erau evaluate, de către compania de stat Pemex, la circa 6,3 miliarde metri cubi, echivalent petrol, iar cele potențiale — la aproape 32 miliarde metri cubi ; din acestea petrolul reprezintă aproximativ două-treimi. Se apreciază că, după ce va depăși anul viitor nivelul de 100 milioane tone, producția mexicană de petrol ar putea ajunge la 200—250 milioane tone în 1985.

Deși pînă în prezent nu a fost dat publicității un program pe termen lung privind valorificarea resurselor de petrol și gaze, în cercurile de specialitate se apreciază că factorii de decizie vor promova o politică de utilizare rațională a acestei bogății. Se consideră, astfel, că extracția de petrol va crește în ritmuri relativ moderate, fiind condiționată — între altele — de posibilitățile de valorificare, în cadrul intern și la export, a gazelor de sondă. Totodată, se estimează că se va aplica o linie prudentă de extindere a exporturilor de petrol, în vederea prevenirii apariției unor presiuni inflaționiste în economie. În al treilea rînd, se apreciază că fondurile crescînde care se vor obține din exportul petrolului și gazelor naturale vor fi utilizate cu prioritate pentru dezvoltarea economiei naționale, crearea de noi locuri de muncă și reducerea șomajului. Se află deja în curs de aplicare un amplu program de dezvoltare a industriei petrochimice (inclusiv prin participarea capitalului străin la crearea unor societăți mixte), urmărindu-se ca în 1982 Mexicul să producă circa 22 milioane tone de produse petrochimice de bază.

Economii de energie cu investiții reduse

POLITICA DE ECONOMISIRE în producția de energie electrică se axează nemijlocit pe doi factori esențiali : reducerea consumurilor specifice de combustibil în centralele electrice și micșorarea pierderilor în rețelele de transport al energiei electrice. În timp ce la consumul specific de combustibil în centralele electrice din Uniunea Sovietică s-au realizat reduceri substanțiale (de la 471 g per kWh în 1960 la 336,8 g în 1976), arată revista **Energhetik**, pierderile de energie în rețelele de transport pendinte de Ministerul Energiei au sporit în același interval (de la 6,1 la sută la 9,15 la sută).

Analizînd diferitele cauze care influențează asupra pierderilor în rețea, specialiștii recomandă o serie de măsuri care permit, cu investiții mici, reducerea acestora, și anume : optimizarea regimurilor de funcționare a rețelei, prin generalizarea aplicării unor sisteme automate de conducere ; renunțarea la funcționarea paralelă a unor rețele neomogene (în condițiile unei sarcini neraționale) ; deconectarea transformatoarelor cu o sarcină redusă și înlocuirea celor fără sarcină (inclusiv deconectarea transformatoarelor care deservesc consumatorii sezonieri de energie) ; uniformizarea sarcinii pe faze în rețelele de 380 V. Se evaluează că promovarea măsurilor menționate ar permite ca pierderile de energie electrică în rețeaua Ministerului Energiei al U.R.S.S. să fie micșorate în 1980 cu 3,5 mlrd. kWh.

R. P. Mongolă: inventarierea resurselor subsolului

R. P. MONGOLĂ este o țară bogată în resurse de minerale utile, însă studierea sistematică a structurilor geologice ale subsolului, organizarea pe scară largă a lucrărilor de prospecțiuni datează abia din a doua jumătate a deceniului trecut, pe baza colaborării bilaterale și multilaterale cu alte țări socialiste. Ca urmare a acestei activități au fost puse în evidență o serie de zăcăminte de materii prime și combustibili de valoare, cum sînt cuprul, metale rare, fosfați, fluorină, cărbune brun și cărbune cocsificabil ș.a., unele dintre ele fiind date în exploatare (de pildă, la Tolgoit, Ih-Altat, Dzun-Țagandel, Baganuur și Erdenet).

În prezent, se desfășoară prospecțiuni geologice în zona rîului Kerulen, unde există indicii asupra prezenței unor zăcăminte de cositor, nichel, zinc, wolfram, aur și fluorină, iar în deceniul următor urmează a fi explorate un șir de zone din partea de sud a țării, bogate în resurse de metale neferoase și cărbuni cocsificabili.

CURIER

GLOSAR

Comisia independentă pentru problemele dezvoltării internaționale

UNA din problemele fundamentale ale lumii contemporane este necesitatea stringentă a lichidării subdezvoltării, a împărțirii lumii în țări bogate și sărace, moștenire a îndelungatei dominații imperialiste și colonialiste.

În decembrie 1976, președintele Băncii Mondiale, Robert McNamara a lansat ideea constituirii unei Comisii internaționale neguvernamentale, sub președinția lui Willy Brandt, care să examineze problemele economice internaționale. Un an mai tîrziu avea loc la Bonn ședința de constituire a Comisiei.

Scopul principal al Comisiei este ca, într-o perioadă determinată de timp, să analizeze și să elaboreze soluții și recomandări în problemele care confruntă țările industrializate și cele în curs de dezvoltare, de natură să reprezinte un compromis între „cererile maximale ale țărilor în curs de dezvoltare și ceea ce pot oferi statele industrializate în condițiile menținerii economiei de piață". Comisia este formată din 17 personalități din care 9 din țări în curs de dezvoltare și 8 din țări industrializate și are un secretariat permanent la Geneva.

Constituirea Comisiei în condițiile insuccesului Conferinței de la Paris (așa-numitul dialog „Nord-Sud") a fost întîmpinată cu prudență de țările în curs de dezvoltare. Din partea reprezentanților occidentali se subliniază constant caracterul independent al Comisiei, faptul că propunerile acesteia au un caracter neangajant, nelegat de decizii care țin de competența guvernelor sau organizațiilor internaționale specializate.

Indiferent de deosebirile de fond sau de formă care privesc modalitățile de soluționare a problemei lichidării subdezvoltării, Comisia Brandt se înscrie în cadrul preocupărilor internaționale de a găsi soluții menite să ducă la înlăturarea inechităților și anomaliilor ce caracterizează economia mondială, la măsuri concrete de natură să asigure progresul mai rapid al țărilor slab dezvoltate.

Pînă în prezent Comisia a ținut o serie de ședințe, atît în țări în curs de dezvoltare cît și în țări dezvoltate. Ultima ședință a comisiei a avut loc la Viena în luna iulie a.c., cu care ocazie s-a adoptat un document în care se subliniază prioritatea absolută a problemelor dezvoltării asupra înarmărilor, precum și actualitatea deosebită pe care o prezintă aspectele legate de energie și materiile prime, ca și lupta împotriva foametei și protecționismului. Raportul Comisiei, după completarea lui cu elementele ce s-au desprins din dezbaterile reuniunii de la Viena, urmează să fie supus O.N.U., înainte de a fi dat publicității.

Vasile TUDORAN

Raportul Saint-Geours

Pompiliu Diplan, București — Denumirea de „Raportul Saint-Geours" se referă la studiul intitulat „Energie — creștere eficientă", elaborat de un grup de experți din țările membre ale C.E.E. (energeticieni, economiști, oameni politici, reprezentanți ai sindicatelor, ecologi) la cererea Comisiei acestui organism vest-european. Grupul de experți, prezidat de cunoscutul economist francez Jean Saint-Geours, apreciază ca posibile, pînă în anul 2000, economii de energie, în proporție de 20—35% în transporturi, de 15—35% în industrie și agricultură și de pînă la 50% în sectorul locuințe și servicii, cu condiția unui grad sporit de inițiativă și responsabilitate din partea tuturor factorilor implicați.

La capitolul transporturi raportul se referă în primul rînd la cele rutiere (care în țările C.E.E. contează cu două treimi în consumul total al acestui sector), consemnînd că „economii enorme se pot obține prin simpla substituire a transportului individual prin transportul în comun". În transportul feroviar se menționează întrebuințarea unor materiale mai ușoare, a unor forme mai aerodinamice și recuperarea energiei eliberate prin frînare, iar în transportul aerian — utilizarea unor structuri mai ușoare și reproiectarea aripilor. În sectorul casnic și servicii 80% din consumul de energie se face pentru încălzit. De aceea, alături de o disciplină sporită în direcția evitării risipei, studiul subliniază necesitatea îmbunătățirii proiectării și izolării construcțiilor, a extinderii termoficării și a utilizării aparaturii electronice de reglare și control al temperaturii, a perfecționării pompelor de căldură și a folosirii energiei solare etc.

Pentru industrie, studiul propune declinul relativ al unor ramuri mari consumatoare de energie, cum sînt siderurgia (care contează cu un sfert în totalul consumului industrial de energie în Franța și în Anglia), industria chimică, a celulozei, hîrtiei, a unor materiale de construcție etc. O resursă importantă o reprezintă și recuperarea energiei secundare, utilizabilă cu bune rezultate în termoficare. Studiul recomandă de asemenea înnoirea producției, utilizînd drept criteriu consumul de energie și posibilitatea reciclării materialelor componente.

Una din concluziile raportului menționat este că dezvoltarea unei societăți eficiente din punct de vedere energetic nu poate fi numai rezultatul preocupării științei și tehnologiei. „Un număr de frîne economice, culturale și instituționale trebuie eliberate și, finalmente, modelele noastre de producție și consum vor trebui probabil să se modifice", conchid autorii.

Tratarea resturilor menajere

Viorel Șarpe, Iași — În viitorul apropiat orașul francez Nancy va dispune de o uzină de tratare a resturilor menajere, considerată drept prima din lume care face parte din „cea de-a doua generație" de asemenea instalații. Avînd o capacitate optimă de tratament de 100 000 tone de resturi menajere pe an („producția" unui oraș de pînă la 400 000 de locuitori), uzina asigură extragerea, prin operații distincte, într-o proporție de circa 20% din tonajul total prelucrat, a unor materii prime prețioase pentru industrie, ca deșeuri textile, hîrtie și carton, fier vechi (inclusiv aluminiu), sticlă, ambalaje din mase plastice. Se consideră că la un total de 13 mil. tone de resturi menajere, care se formează anual în zonele urbane din Franța, extragerea acestor materii prime secundare ar permite realizarea unor însemnate economii la import.

După estimații considerate drept prudente, din vînzarea materiilor prime recuperate se vor putea acoperi nu numai cheltuielile de funcționare a uzinei, ci și cel puțin un sfert din cele de amortizare a investiției. Aceasta, fără a se mai lua în considerare căldura obținută prin incinerarea restului gunoaielor și îngrășămîntul rezultat de pe urma incinerării.

Convenția de la Lomé

Anca Preda, Brașov — Prima convenție de la Lomé, semnată de cele nouă țări vest-europene membre ale Pieței comune și 46 țări africane, din zona Caraibilor și Pacificului (A.C.P.) expiră în februarie 1980. Noua convenție a fost semnată în capitala togoleză la 31 octombrie a.c. de 57 țări în curs de dezvoltare. Ea prevede accesul scutit de vamă, în Piața comună pentru 99,5% din exporturile țărilor A.C.P. Restul de 0,5% reprezintă în special produse făcînd obiectul politicii agricole comune a C.E.E. În cazul lor se prevede un tratament mai favorabil decît în cazul țărilor terțe. Sistemul de stabilizare a încasărilor din export, cunoscut sub numele de STABEX, include acum 44 de produse, față de 34 prevăzute în prima convenție. Este vorba, în afară de produse agricole, și de produse minerale cum sînt cuprul, fosfații, bauxita, minereul de fier etc., ținînd seama de dependența multor țări în curs de dezvoltare de exportul a unu sau două asemenea produse și de fluctuațiile mari ale prețurilor tuturor acestor produse pe piața mondială.

Surse neconvenționale de energie

Aftenie Bostan, Tulcea — Reuniunea țărilor latino-americane consacrată studierii modalităților de colaborare în punerea în valoare a resurselor neconvenționale de energie (energie solară și eoliană, deșeuri vegetale, energie geotermică și alcool) va avea loc spre sfîrșitul acestui an sub egida Organizației latino-americane pentru energie (O.L.A.D.E.) și a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.).

Organizarea acestei reuniuni a fost inspirată de un studiu al Fundației argentiniene Bariloche potrivit căruia sursele neconvenționale de energie ar putea acoperi 11% din necesarul de energie al Americii Latine în 1995, față de 0,8% în prezent. În zonele rurale, sursele neconvenționale ar putea satisface chiar peste 40% din necesarul de energie. În prezent, în zonele rurale ale Americii Latine — relatează buletinul **C.T.P.D. Informations** — circa 90 milioane de locuitori nu dispun de energia adecvată necesară pentru acoperirea nevoilor lor de încălzit, de gătit și de iluminat.

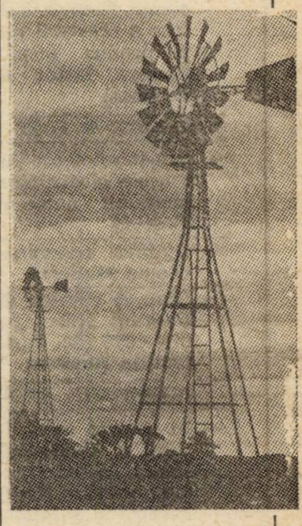

Reuniunea menționată va dezbate concluziile unui alt studiu finanțat de P.N.U.D. privind posibilitățile existente pentru producerea de echipament energetic în țările participante.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 45 din 9 noiembrie 1979

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

— **Dezbaterea proiectelor de documente ale Congresului al XII-lea al P.C.R.**

● Direcții ale perfecționării societății românești în perspectiva următorului deceniu **(prof. dr. Sergiu Tămaș)** 1

● Implicații economico-sociale ale politicii de dezvoltare în profil teritorial **(Alecu Al. Florești)**. 4

● Sporirea retribuției oamenilor muncii — orientare fundamentală în creșterea nivelului de trai **(Octavian Partenie)** 7

● Temelii solide creșterii calitative a producției materialelor de construcții **(dr. arh. Gheorghe Polizu)** 9

● Modernizarea utilajului energetic în funcție de schimbarea structurii resurselor energetice **(dr. ing. Nicolae Lemnean, dr. ing. Alexandru Szmuk)** 11

● Turismul — factor activ de creștere a calității vieții **(I. Istrate, T. Sîrbu)** 13

— Mobilizarea rezervelor de creștere a productivității muncii **(B. Vasile, P. Bogdan)** 15

— Abordare complexă a dezvoltării economico-sociale la nivelul consiliului unic agroindustrial **(Emilian Drehuță)** 17

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate — eficiență. Elemente de fundamentare a creșterii producției nete pe produs **(conf. dr. Mihail Epuran, lector univ. dr. Ion D. Resa)** 19

TEORII ● IDEI

— Om-tehnică-mediu. Calculatoarele electronice în slujba mediului ambiant **(Vladimir George)** 21

— Optimul economiei socialiste **(Toma Melinte)** 23

— Școli ● curente ● economiști. Premiul Nobel pentru economie 1979 **(dr. Sorica Sava, Eufrosina Ionescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— În atenția celei de a 20-a sesiuni a Conferinței generale F.A.O. Elaborarea unei strategii privind dezvoltarea agriculturii și soluționarea problemelor alimentației **(Lazăr Comănescu)** 26

— Tendințe-conjuncturi 27

— Un nou pas pe calea dezvoltării cooperării internaționale. Conferința general europeană asupra protecției mediului înconjurător **(Ioan Maxim)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economico-legislativ

IN THIS ISSUE

— Directions in improving the Romanian society in the prospect of the next decade **(Prof. Dr. Sergiu Tamaș)** 1

— Territorial development policy, its economic and social implications **(Alecu Al. Floareș)** 4

— Tourism — an active factor for a growing life quality **(I. Istrate, T. Sirbu)** 13

— Computers for environment **(Vladimir George)** 21

— Schools-trends-economists. The 1979 Nobel prize in economics **(Dr. Sorica Sava, Eufrosina Ionescu)** 24

— In the view of the 20th session of the F.A.O. Conference. Working out the strategy for the agriculture development and food problem solving **(Lazăr Comănescu)** 26

— A new step in the international cooperation development. The European general Conference on environment protection **(Ioan Maxim)** 28

DANS LE NUMÉRO

— Directions du perfectionnement de l'économie roumaine dans la perspective de la prochaine décennie **(prof. dr. Sergiu Tămaș)** 1

— Implications économiques et sociales de la politique d'aménagement du territoire **(Alecu Al. Floareș)** 4

— Le tourisme — facteur actif de l'amélioration de la qualité de la vie **(I. Istrate, T. Sîrbu)** 13

— Les ordinateurs au service de l'environnement **(Vladimir George)** 21

— Ecoles — courants — économistes. Le Prix Nobel pour l'économie 1979 **(dr. Sorica Sava, Eufrosina Ionescu)** 24

— La 20-ème session de la Conférence de la F.A.O. L'élaboration d'une stratégie pour le développement de l'agriculture et la solution du problème alimentaire **(Lazăr Comănescu)** 26

— Un nouveau pas sur la voie du développement de la coopération internationale. La conférence générale européenne sur la protection de l'environnement **(Ioan Maxim)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Направления в совершенствовании румынского общества на перспективу следующего десятилетия **(проф. др. Серджиу Тэмаш)** 1

— Экономико-социальные следствия политики развития в территориальном разрезе **(Алеку Ал. Флореш)** 4

— Туризм — активный фактор повышения качества жизни **(И. Истрате, Т. Сырбу)** 13

— Электронно-вычислительные машины на службе окружающей среды **(Владимир Джордже)** 21

— Школы ● течения ● экономисты. Нобелевская премия по экономике на 1979 год **(др. Сорика Сава, Еуфросина Ионеску)** 24

— К вниманию 20-ой сесии Конференции ФАО. Разработка стратегии развития сельского хозяйства и разрешения вопросов питания **(Лазэр Комэнеску)** 26

— Новый шаг по пути развития международного кооперирования. Общеевропейская конференция по охране окружающей среды **(Иоан Максим)** 28

Amintim cititorilor noștri că în curînd va începe campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1980 la „Revista economică". Prețul abonamentului : 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de : 130 lei anual ; 65 lei semestrial ; 32,50 lei trimestrial.

Incheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate : „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice", „Curier economic-legislativ".

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Scînteii".

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

DE LA ADAS.

Printre asigurările pe care ADAS le pune la dispoziția cetățenilor este și „asigurarea mixtă de viață".

Această asigurare constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează sau pentru familia sa în cazul survenirii unor evenimente asigurate, neprevăzute și nedorite. Totodată, dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea poliței.

Asigurarea mixtă de viață se mai practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor ADAS. Astfel, în „asigurarea familială mixtă de viață" se pot cuprinde toți membrii familiei în vîrstă de la 5 ani la 65 de ani, oricare dintre aceștia putînd încasa suma asigurată.

La „asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente" suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

Prin „asigurarea mixtă de viață cu pensie pentru urmași" se garantează primirea eșalonată a unor sume de bani de către urmașii asiguratului.

Asigurările menționate prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm :

- **Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 ani pînă la 65 de ani**
- **Se pot contracta pe termene de la 5 ani la 15 ani.**
- **Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliței și de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate și în rate**
- **La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizație de 10%**
- **Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare și speciale**

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

ADAS

ÎN ORICE ANOTIMP, PETRECEȚI UN CONCEDIU PLĂCUT LA UNITĂȚILE TURISTICE ALE COOPERAȚIEI DE CONSUM!

Hotelul „Heniu" — Prundul Bîrgăului

Pe cele mai frumoase trasee turistice ale țării, în vecinătatea unor interesante monumente istorice sau ale naturii precum și în unele stațiuni balneoclimaterice, cooperația de consum a construit, în ultimii ani, numeroase hanuri, hoteluri, cabane, care oferă condiții bune de reconfortare și odihnă.

La organizarea lor s-a avut în vedere — pe lîngă punerea în valoare a cadrului natural — reliefarea tradițiilor și a specificului local.

Hotelul „Moara cu noroc" din Ineu

Printre cele mai noi unități, pe care cooperația de consum vă recomandă să le vizitați, se numără :

— Hotelul din Ineu „Moara cu noroc" din județul Arad ;

— Hotelul din Agnita, județul Sibiu ;

— Hotelul „Heniu" din Prundul Bîrgăului, județul Bistrița Năsăud ;

— Hanul „Valea Tismanei" din Tismana, județul Gorj ;

— Hotelul „Turist" din Lacul Sărat, la 8 km de Brăila.

Aceste unități dispun de camere confortabile, cu încălzire centrală și de restaurante cu gustoase preparate culinare.

COOP

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CONGRESUL XII AL P.C.R. EVENIMENT ISTORIC CU PROFUNDE SEMNIFICAȚII ÎN VIAȚA ÎNTREGULUI POPOR

Numărul 46 ● Vineri 16 noiembrie 1979

CU ENTUZIASM ŞI ÎN DEPLINĂ UNANIMITATE, PARTIDUL ŞI POPORUL SUSŢIN PROPUNEREA REALEGERII TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU ÎN ÎNALTA FUNCŢIE DE SECRETAR GENERAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

În aceste zile de puternică efervescență politică, premergătoare Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, poporul nostru, toți fiii patriei, fără deosebire de naționalitate, își manifestă adeziunea deplină, atașamentul neclintit față de politica internă și externă a partidului, recunoștința și dragostea fierbinte față de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, exponentul strălucit al năzuințelor celor mai nobile ale întregii națiuni. Într-o deplină și impresionantă unanimitate, într-un singur gînd și cuget, partidul, întregul popor au hotărît să susțină propunerea ca tovarășul Nicolae Ceaușescu, care și-a închinat întreaga activitate revoluționară împlinirii idealurilor de libertate, independență și suveranitate ale poporului român, înfloririi patriei socialiste, să fie reinvestit în funcția supremă de secretar general al partidului. În această alegere, dorită cu ardoare de toți comuniștii, de toți cetățenii României socialiste, o întreagă națiune își pune nădejdea unor și mai mărețe împliniri în viitor, vede garanția supremă a realizării Programului Partidului Comunist Român, a întăririi independenței și prosperității țării, a mersului ei victorios spre comunism.

D646

1979 NOV 21

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

AUTOCONDUCEREA MUNCITOREASCĂ ÎN ACȚIUNE

„Dezvoltarea continuă a democrației socialiste, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice vor deschide un larg cîmp de manifestare a inițiativei oamenilor muncii, a capacităților creatoare ale întregului popor, de afirmare plenară a personalității umane".

(Din proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român)

Un concept original, cu profunde implicații în dezvoltarea democrației noastre socialiste

CONSTRUCȚIA societății socialiste multilateral dezvoltate impune, datorită complexității procesului de dezvoltare, **perfecționarea continuă a conducerii vieții economice și sociale.** Aceasta constituie un mijloc prin intermediul căruia se fundamentează — etapă cu etapă — strategia și tactica evoluției sistemului social, se precizează obiectivele, ritmurile și proporțiile dezvoltării, se materializează în fapt concepțiile și mecanismele care au fost luate în considerare la stabilirea orientărilor strategice.

Bilanțul pe care-l va face în următoarele zile marele forum al comuniștilor, privind realizările dobîndite de poporul nostru sub conducerea partidului, se înscrie ca o realizare de însemnătate istorică desfășurarea unui intens proces de perfecționare a relațiilor de producție și sociale, de organizare pe baze științifice a conducerii societății, de dezvoltare a democrației socialiste, creîndu-se — după cum se subliniază în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. — un cadru organizatoric larg pentru participarea nemijlocită a întregului popor la edificarea noii orînduiri, la făurirea conștientă a propriului destin.

Autoconducerea în contextul noului mecanism economico-financiar

CERINȚELE trecerii la o nouă calitate a activității economice, determinate de nivelul de dezvoltare la care am ajuns, au făcut necesară perfecționarea mecanismului economico-financiar, astfel încît unitățile economice, organele de conducere colectivă să dispună de **pîrghii corespunzătoare pentru îndeplinirea în cît mai bune condiții a rolului și atribuțiilor ce le revin,** pentru stimularea creșterii eficienței economice, cointeresarea oamenilor muncii la valorificarea superioară a resurselor existente și obținerea de rezultate economice superioare. O importanță decisivă a avut în acest sens Plenara Comitetului Central al P.C.R. din martie 1978, care a adoptat importantele măsuri, bine cunoscute, privitoare la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare.

O idee centrală care s-a urmărit în perfecționarea mecanismului economico-financiar a fost **introducerea autoconducerii muncitorești ca principiu de bază în organizarea și funcționarea tuturor unităților economice** — concept profund original, de mare valoare pentru teoria și practica construcției socialiste, formulat de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

Sensul măsurilor adoptate de Plenară — și care, în perioada ce s-a scurs de atunci, au fost aplicate consecvent, dovedindu-și pe deplin viabilitatea — a fost din nou definit cu claritate de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în Cuvîntarea la Conferința organizației municipale de partid București, din 8 noiembrie a.c.:

„Trebuie să se acționeze cu toată fermitatea pentru aplicarea neabătută a noului mecanism economic în totalitatea sa, luîndu-se din acest mecanism nu numai ceea ce apare avantajos pentru anumite conduceri de întreprinderi; esențialul este, totodată, ca întreaga activitate să funcționeze pe principiile economice, pe bugete proprii, ca fiecare întreprindere să răspundă realmente de felul în care gospodărește mijloacele încredințate de societate și asigură o valorificare maximă, un maximum de randament, un maximum de economii și, desigur, o creștere maximă a beneficiilor, precum și vărsarea la buget a unei părți cît mai însemnate pentru interesele generale ale dezvoltării societății, ale ridicării bunăstării poporului nostru. Autoconducerea muncitorească, autogestiunea, prevăzute în noul mecanism economic, trebuie să se realizeze în toate sectoarele, să ducă la creșterea răspunderii organismelor colective, a adunărilor generale, a tuturor oamenilor muncii pentru buna desfășurare a activității".

Fiind vorba de o categorie principial nouă, a apărut în mod firesc întrebarea: ce este autoconducerea muncitorească? care îi sînt particularitățile? cum trebuie să înțelegem aplicarea ei în cadrul relațiilor de producție socialiste, în condițiile guvernării principiului centralismului democratic și a principiului conducerii unitare a economiei naționale?*)

*) Aceasta a fost, de fapt, prima problemă pe care au ridicat-o spre clarificare secretarii de partid, președinți ai consiliilor oamenilor muncii, la cursul ținut la Academia „Ștefan Gheorghiu" în iunie a.c.

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 46, 1979

Simpla enunțare a principiului autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării, fără a se înțelege conceptul teoretic din care derivă și particularitatea aplicării lui în condițiile existenței proprietății socialiste a întregului popor asupra mijloacelor de producție, poate da naștere la confuzii.

Pentru a înțelege sistemul românesc al autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării, cu semnificațiile lui distincte care-i conferă particularitățile specifice, trebuie de la început să precizăm că **autoconducerea muncitorească este o metodă de conducere colectivă pe bază de plan a activității unităților economice** și care trebuie înțeleasă din două unghiuri de vedere : a) **cadrul conceptual proiectat și aprobat** în care se desfășoară ; b) **formele organizatorice instituționalizate** pentru aplicare.

Rolul sporit al planului, al conducerii unitare a economiei

REFERINDU-NE la aspectul conceptual, și în viitor va trebui să concepem dezvoltarea societății românești luînd în considerare **cerințele legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale** ca lege specifică societății socialiste și să asigurăm, prin intermediul planurilor cincinale și anuale, progresul economico-social accelerat. Deci, autoconducerea muncitorească trebuie să se dezvolte și să acționeze în condițiile amplificării rolului planului și al conducerii unitare a economiei naționale, în condițiile aplicării centralismului democratic.

Planul — ca latura cea mai importantă a mecanismului economic — **cunoaște, în condițiile autoconducerii muncitorești, o serie de îmbunătățiri de ordin calitativ.** Ele urmăresc, în principal, o nouă organizare a fluxului activităților de planificare, menită să asigure **participarea directă a unităților economice la întocmirea planului ;** o mobilizare mai bună a mijloacelor și resurselor de care dispune societatea la un moment dat, printr-o cuprindere mai bună, în spațiu și conținut, a **planului în profil teritorial ;** o fundamentare bazată pe elemente calitativ noi, în sensul **legăturii planurilor cu prognozele ;** o lărgire a democratizării activității de planificare, prin **contribuția oamenilor muncii la pregătirea și fundamentarea deciziilor de plan ;** afirmarea mai puternică a principiului muncii și conducerii colective în toate sectoarele de activitate, prin **trecerea obligatorie a avizării planului la toate organele de conducere colectivă instituționalizate** etc.

Indicatorii economici prin intermediul cărora se stabilesc modelul și corelațiile planului suferă și ei modificări, în sensul că **se accentuează rolul indicatorilor — îndeosebi al celor fizici — care măsoară rezultatele finale și de efort propriu al unității economice, crește importanța acordată normelor și normativelor de plan.**

De asemenea, planul se îmbunătățește în sens calitativ și prin faptul că drept criteriu de bază al aprecierii activității productive, în locul indicatorului producția globală (care dădea o imagine eronată a efortului propriu al unităților economice, rezultată adesea din artificii de calcul, din plimbarea inutilă și înregistrarea repetată a unor piese și subansamble de la o întreprindere la alta) s-a introdus indicatorul **producția netă,** care prin conținutul său oferă posibilitatea de a pune mai bine în evidență contribuția unității economice la realizarea venitului național. Totodată, construirea planului avînd la bază sporirea rolului indicatorului **producția fizică** obligă la elaborarea corectă a tehnologiilor de fabricație, la stabilirea judicioasă a consumurilor de materiale și manoperă, la inițierea unor măsuri tehnico-organizatorice menite să contribuie la reducerea consumurilor materiale, la introducerea unor tehnici noi de proiectare și de evidență a rezultatelor, la căutări și cercetări mai largi pentru găsirea soluțiilor de încadrare în nivelurile planificate.

Metodologia întocmirii planului de jos în sus, pe baza nivelurilor orientative și normativelor de plan, oferă unităților economice posibilitatea de a cunoaște cerințele societății și antrenează participarea reală a tuturor oamenilor muncii la actul de conducere, prin căutarea de soluții tehnice și organizatorice în vederea unei **fundamentări reale** a indicatorilor de plan.

În această etapă a elaborării planului apare un element esențial, care trebuie înțeles de către toți cei chemați să realizeze autoconducerea muncitorească. Anume, **nivelurile orientative și normativele de plan trebuie defalcate la nivel de secție, atelier și loc de muncă,** urmărindu-se, pe cît posibil, **nominalizarea lor în produse fizice.** Acest lucru cere din partea organelor de conducere colectivă un efort suplimentar de gîndire pentru determinarea soluțiilor specifice, oferind în schimb oamenilor muncii cunoașterea concretă a ceea ce au de făcut în anul de plan.

Al doilea moment important, care scoate în evidență caracterul larg democratic al participării oamenilor muncii la actul de conducere, îl reprezintă **atragerea lor la descoperirea tuturor resurselor și aplicarea metodelor și soluțiilor care să asigure realizarea nivelurilor orientative și normativelor de plan la locul de muncă, atelier sau secție,** acolo unde ei își desfășoară zilnic activitatea. Prin acest sistem se asigură cunoașterea în detaliu a cerințelor de plan de către toți decidenții situați pe diferite trepte ierarhice, ceea ce este un fapt deosebit de pozitiv, deoarece asigură definitivarea planului pe baza unei motivări reale, ce are la bază mobilizări de noi resurse, schimbări de soluții și tehnologii de lucru, la care au luat parte toți oamenii muncii din zona respectivă de activitate.

Adunările generale ale oamenilor muncii, ce au avut loc în aceste zile în întreprinderi, institute și centrale, au scos puternic în evidență valoarea acestei participări, exprimată în elaborarea și aprobarea unor programe de măsuri capabile să garanteze îndeplinirea indicatorilor de plan și a angajamentelor în întrecere pe anul 1980.

Procesul de fundamentare a planului, ce are loc în lanț pe toate treptele ierarhice, pune în evidență **forța de manifestare reală a autoconducerii muncitorești în acțiune.**

Acestui moment se cuvine să-i acordăm cea mai mare importanță, cu ocazia fundamentării planului de jos în sus, deoarece se scot în evidență toate eventualele necorelări cuprinse în modelul de plan primit de întreprindere. Necorelările acceptate — în discuția de fundamentare — ca reale trebuie să constituie tabloul de bord al fiecărui conducător situat pe o anumită treaptă ierarhică, o sursă de precizare a răspunderilor în legătură cu nevoile urgente ce trebuie soluționate pentru asigurarea mersului normal al realizării planului.

S-a creat astfel, prin mecanismul nou de fundamentare a planului de jos în sus, tabloul de bord al abaterilor față de plan, pe trepte ierarhice — ceea ce oferă posibilitatea introducerii unei **conduceri prin excepție,** orientată direct spre rezolvarea obiectivelor majore de care depinde desfășurarea normală a planului național unic de dezvoltare.

Acțiunea pîrghiilor economico-financiare

O ALTĂ IDEE care trebuie bine înțeleasă se referă la faptul că, așa după cum este cunoscut, planul național unic, prin indicatorii săi, nu trebuie și nici nu poate să cuprindă în amănunt toate aspectele activității economico-sociale. De aceea, în înfăptuirea conceptului românesc de **autoconducere muncitorească bazată pe autogestiune și autofinanțare** trebuie să înțelegem că ceea ce nu este pus în mișcare prin plan, este pus în mișcare prin **acțiunea pîrghiilor economice și financiare** — care trebuie astfel sincronizate, încît să conducă în permanență la înfăptuirea obiectivelor și sarcinilor de plan. Totodată, trebuie avut în vedere că fiecare pîrghie economico-financiară trebuie să susțină acțiunea celorlalte. Astfel, de pildă, nu se pot accepta concomitent conceptul de dezvoltare economico-socială pe baza planului unic și formarea prețurilor pe piață pe baza cererii și ofertei ; un astfel de mecanism ar conduce, pînă la urmă, la anularea efectelor conducerii planificate a economiei naționale. Rezultă deci că autoconducerea muncitorească trebuie să se realizeze în condițiile de restricții impuse de felul cum au fost reglementate și sincronizate sistemul de retribuire, sistemul de prețuri, sistemul de finanțare și sistemul de creditare, care reprezintă cele mai importante pîrghii economice și financiare. Adău-

gînd la acestea **sistemul contractelor economice** — care trebuie, potrivit noilor prevederi, să stea la baza fundamentării planului, iar odată cu adoptarea fiecărui plan anual clauzele din contractele cu durată de pînă la 5 ani să fie adaptate şi detaliate, concomitent cu actualizarea sarcinilor de plan pentru anul imediat următor, ceea ce dă posibilitatea emiterii din timp a repartiţiilor şi aducerii precizărilor necesare în contractele încheiate — avem imaginea completă a cadrului conceptual în care trebuie să se desfăşoare autoconducerea muncitorească.

De asemenea, fiecare unitate economică trebuie să-şi organizeze activitatea productivă de aşa natură, încît prin realizarea prevederilor cuprinse în **bugetul de venituri şi cheltuieli** să-şi acopere cheltuielile, fără să aştepte finanţare de la bugetul statului. Aceasta va determina organele de conducere colectivă să respecte cu rigurozitate contractele economice, să introducă metode noi, mai eficiente de proiectare şi reproiectare a produselor, de programare şi urmărire a producţiei, de cercetare continuă a cererii pieţei interne şi externe, asigurînd o producţie competitivă şi venituri sporite.

Creşterea rolului **beneficiului** ca indicator de exprimare a eficienţei economice şi ca principală sursă de alimentare a fondurilor ce se creează la nivelul unităţii economice intensifică mobilizarea colectivelor de muncă pentru realizarea şi depăşirea sarcinilor de plan, întrucît în acest mod interesele generale ale societăţii se împletesc organic cu interesele fiecărui om al muncii, concretizate în mărimea avantajelor ce le pot obţine din fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii, din fondul pentru acţiuni sociale şi din cel pentru construcţii de locuinţe şi alte obiective cu caracter social.

În legătură cu înţelegerea autoconducerii muncitoreşti în funcţie de **cadrul organizatoric** creat, amintim că prin Legea nr. 5/1978 au fost legiferate competenţa şi atribuţiile adunării generale, ale consiliului oamenilor munii, ale biroului executiv în executarea actului de conducere în unitatea economică, s-a nominalizat şi precizat rolul consiliilor pe domenii în pregătirea deciziei colective. Dreptul atribuit celui mai înalt organ de conducere colectivă din unităţile socialiste de stat — adunarea generală a oamenilor muncii — de a aproba planul de producţie, a alege reprezentanţii în organele colective, a exercita controlul asupra organelor de conducere ale unităţii, pe lîngă atribuţiile ce vizează mobilizarea oamenilor muncii la realizarea sarcinilor de plan, evidenţiază caracterul larg democratic al organismelor de conducere chemate să realizeze în fapt autoconducerea muncitorească.

Un proces în continuă dezvoltare

ÎN PREZENT există creat un cadru larg, un întreg sistem de instituţii democratice care asigură condiţii pentru participarea oamenilor muncii, a tuturor cetăţenilor, fără deosebire de naţionalitate, la conducerea întregii vieţi economice şi sociale. Dar procesul este departe de a fi încheiat ; se pune problema, pe de o parte, de **a face să funcţioneze cît mai eficace formele existente,** iar pe de altă parte de **a le completa, îmbogăţi continuu, potrivit cerinţelor fiecărei etape şi posibilităţilor pe care le oferă ridicarea nivelului conştiinţei socialiste a maselor, mărirea gradului lor de activizare.** Un exemplu elocvent îl constituie, de pildă, măsurile adoptate la propunerea tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** privind creşterea rolului Frontului Unităţii Socialiste în viaţa social-politică a ţării şi îmbunătăţirea organizării sale ; fără îndoială că viitoarele organizaţii proprii ale Frontului Unităţii Socialiste din întreprinderi şi instituţii, acţionînd pentru mobilizarea tuturor oamenilor muncii la înfăptuirea sarcinilor stabilite de partid, vor găsi şi exploata un teren fertil de colaborare cu organele de conducere colectivă.

După cum se arată în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R., în conformitate cu obiectivul fundamental al planului cincinal 1981—1985 va continua procesul de **perfecţionare a tuturor raporturilor sociale, adîncirea democraţiei socialiste, mobilizarea tot mai activă a maselor largi de oameni ai muncii la conducerea unităţilor în care lucrează şi a întregii vieţi economico-sociale, afirmarea plenară a personalităţii umane.**

În legătură cu aceasta, în spiritul prevederilor din proiectul de Directive referitoare la perfecţionarea în continuare a conducerii şi planificării economico-financiare, supunem atenţiei consiliilor oamenilor muncii şi forurilor de resort unele propuneri**) vizînd **mărirea operativităţii şi eficienţei acţiunii organelor de conducere colectivă, potrivit atribuţiilor şi răspunderilor ce le revin.**

● Elaborarea planului în expresie fizică şi nominalizarea producţiei, pornind de la contracte ferme, să se bazeze pe cunoaşterea pieţei, creîndu-se astfel premise pentru fundamentarea producţiei nete.

● Continuarea procesului de perfecţionare a sistemului de indicatori, în sensul introducerii de noi criterii de măsură care să exprime şi să determine mai bine relaţia economică ce se naşte.

● Deoarece în timpul aplicării noului mecanism economico-financiar apar, în unităţile economice, o seamă de aspecte care ar trebui luate în seamă la perfecţionarea şi sincronizarea pîrghiilor financiare, ar fi utilă organizarea unor comisii metodologice la nivel de ramură, care să cerceteze toate aceste implicaţii şi să caute să le rezolve cu forurile ierarhice competente. Asemenea rezolvări presupun, totodată, o mai mare elasticitate şi operativitate în adaptarea unor reglementări la cerinţele izvorîte din evoluţia fenomenelor economice.

● Însuşirea în mod unitar, de către toţi conducătorii şi membrii organelor de conducere colectivă, a concepţiei — reflectată în prezent prin legi —, ce stă la baza noului mecanism economico-financiar. Pentru aceasta se impune şi organizarea unor forme de verificare a însuşirii acestei concepţii de către toţi cei ce trebuie să le aplice în activitatea practică.

● Organizarea unei evidenţe eficiente şi operative, începînd de la formaţia de lucru, atelier, secţie, care să asigure, pe baza unor indicatori bine dimensionaţi şi fundamentaţi ştiinţific, urmărirea realizării planului şi relevarea rezervelor existente.

● Atribuirea unui rol crescînd conducerilor colective în organizarea şi dimensionarea diferitelor compartimente funcţionale, secţii de producţie şi ateliere, în concordanţă cu specificul şi necesităţile reale ale întreprinderilor respective. Actualele delimitări stricte în acest domeniu impun o aliniere a tuturor unităţilor la acelaşi şablon, deşi necesităţile şi posibilităţile reale de încadrare ar permite adoptarea altor soluţii de organizare, mai eficiente în condiţiile date.

● Asigurarea posibilităţii ca organele de conducere colectivă să utilizeze mai elastic pîrghia de cointeresare materială, care să stimuleze şi mai puternic acţiunile oamenilor muncii în îmbunătăţirea laturilor calitative ale activităţii de producţie.

● Editarea unor materiale metodologice şi de schimb de experienţă care, în completarea regulamentelor de funcţionare a C.O.M., să explice şi exemplifice procedeul de lucru în colectiv, nominalizarea sarcinilor şi răspunderilor pe fiecare din membrii consiliului oamenilor muncii etc.

AFIRMAREA deplină a autoconducerii muncitoreşti în acţiune, îmbogăţirea continuă a dimensiunilor ei, aprofundarea investigaţiei teoretice a aspectelor noi ce vor rezulta din practica aplicării acestui concept vor constitui factori de cea mai mare însemnătate pentru **dinamizarea la un nivel superior a energiilor umane în direcţia realizării obiectivelor majore ale dezvoltării societăţii noastre, prefigurate în proiectele documentelor Congresului partidului, pentru ridicarea calităţii conducerii prin participarea efectivă, la realizarea ei, a tuturor oamenilor muncii.**

Niţă CARAGEA
Academia „Ştefan Gheorghiu"

** Rezultate, în principal, din discuţiile purtate cu unele categorii de participanţi la cursurile de perfecţionare de la Academia „Ştefan Gheorghiu".

Stilul și metodele de muncă: exemple din practică și valoarea lor de principiu

SISTEMUL instituțional și cadrul normativ create pentru exercitatea colectivă a conducerii unităților economice, cu o largă participare a oamenilor muncii, au generat în proporții de masă inițiativă și responsabilitate, au lărgit baza relațiilor de colaborare în muncă dincolo de parametrii obligați sub raport tehnologic și organizatoric-funcțional, determinînd **o nouă optică asupra potențialului tehnic și uman, asupra posibilităților de a-i valorifica rezervele.** Experiența acumulată de către consiliile oamenilor muncii din întreprinderi și centrale, în activitatea lor curentă pentru rezolvarea problemelor economice și sociale, începe totodată să definească **trăsăturile specifice ale unui stil și unor metode ale conducerii colective,** care, îmbrăcînd o varietate de forme firesc influențată de condițiile locale și de personalitatea participanților la actul de decizie, se disting prin conținutul unitar — **democrația gîndirii și acțiunii.**

Consolidarea acestui conținut, selectarea formelor cu putere de generalizare, eliminarea unor erori de interpretare și de comportament care pe alocuri încă dau o tentă de formalism activității, adaptarea metodelor moderne de conducere la cerințele organelor colective reprezintă terenul unor preocupări necesare ale consiliilor oamenilor muncii, în exercitarea atribuțiilor și răspunderilor cu care sînt investite.

INIȚIATIVE, EXPERIENȚE — **OPINII, PROPUNERI**

În cele ce urmează consemăn unele experiențe și opinii privind stilul și metodele de muncă ale conducerii colective.

ANALIZĂ, DECIZIE, REZOLVARE COLECTIVĂ

CONSULTAREA oamenilor muncii s-a dovedit a fi pentru aceștia o puternică motivație în participarea la rezolvarea problemelor majore ale întreprinderilor. Cînd, confruntat cu greutăți și neajunsuri, consiliul oamenilor muncii nu caută să le camufleze ori să le scuze, ci le pune pe tapet, cu toată probitatea, **în fața întregului colectiv,** fiecare lucrător se simte îndemnat să-și autoanalizeze partea proprie de răspundere și să se gîndească la soluții.

Consumurile energetice relativ ridicate cu care se realizează producția au constituit una din principalele probleme analizate în primele două adunări generale din acest an ale oamenilor muncii de la Întreprinderea textilă „Moldova" — Botoșani. Participanții la dezbateri au contribuit, cu observațiile și propunerile lor, la identificarea unor canale de risipă ; ca o concluzie generală a rezultat necesitatea de a se acționa cu precădere asupra modernizării tehnologiilor de fabricație.

Consiliul oamenilor muncii a stabilit în acest sens sarcini concrete atît pentru secția mecano-energetică și compartimentele funcționale implicate, cît și pentru comisia de resort ; a fost, de asemenea, constituit un larg colectiv de muncitori, maiștri și ingineri pentru studierea soluțiilor concrete. Introducerea bilanțurilor energetice pe utilaje și ateliere-secții a indicat în ce direcții trebuie să se acționeze prioritar.

Ca urmare, în planul unic de măsuri aprobat de recenta conducere generală a oamenilor muncii pentru dezbaterea sarcinilor pe anul 1980 au fost incluse, printre altele : realizarea într-o singură operație și în aceeași baie a vopsirii și tratării cu reactivi pentru unele articole din fire poliesterice ; întărirea controlului interfazic pentru evitarea murdăririi produselor, astfel încît să se reducă durata proceselor de spălat-termofixat și, deci, consumul de energie ; extinderea iluminatului local ; respectarea graficelor de întreținere, curățire, ungere a utilajelor ; îmbunătățirea izolării conductelor termice.

FUNDAMENTAREA ȘTIINȚIFICĂ A DIRECȚIILOR DE ACȚIUNE

REGULAMENTUL de funcționare a consiliilor oamenilor muncii recomandă ca materialele supuse dezbaterii organului de conducere colectivă să fie elaborate, cînd este cazul, în mai multe variante fundamentate. Acesta este un moment în care trebuie să intervină **utilizarea metodelor științifice de analiză,** pentru probleme de însemnătate deosebită făcîndu-se eventual apel la consultanți-specialiști de la cabinetele teritoriale de organizare, de la instituțiile de perfecționare a pregătirii profesionale, din învățămîntul superior.

Colaboratorul nostru **Cristea Ioniță,** de la Școala interjudețeană de partid Brașov, ne relatează modul în care s-a făcut, într-o întreprindere constructoare de mașini din localitate, analiza îndeplinirii planului producției fizice pe sortimente. Colectivul însărcinat cu pregătirea materialului, asistat de un consultant, a prezentat consiliului oamenilor muncii nu numai situația realizărilor pe categorii de semifabricate și produse finite (plus producția de S.D.V.-uri, reparații capitale, lucrări cu caracter industrial), ci și o apreciere globală, bazată pe calculul coeficientului mediu de îndeplinire a planului la producția fizică pe sortimente. Acest coeficient se obține împărțind suma procentelor (valorilor) fiecărei poziții recalculate în limitele planului, la numărul total al pozițiilor de plan × 100 (sau la valoarea producției planificate). Valoarea procentului recalculat (obținut) în limitele planului rezultă, pentru fiecare poziție, din comparația între realizări efective și plan, considerîndu-se 100% (respectiv valoarea planificată) în cazul depășirilor și procentul (valoarea) efectiv realizat în situația neîndeplinirii planului. S-a constatat astfel o situație aparent paradoxală : planul producției marfă era îndeplinit, dar față de cel al producției fizice se înregistra o rămînere în urmă de cîteva procente — și s-a găsit explicația : depășiri la unele sortimente în dauna altora (la care nu s-au respectat integral obligațiile contractuale), existența în plan a unui volum de producție nenominalizată și modificarea planului pe parcursul realizării lui.

Pornind de la asemenea informații pertinente, C.O.M. a avut temei pentru o orientare asupra punctelor nevralgice. Decizia adoptată a avut în vedere acoperirea parțială a restanțelor prin livrări din stoc, creșterea ritmului producției la sortimentele cu planul nerealizat, verificarea asigurării desfacerii la cele cu depășiri etc. S-au tras, totodată, învățăminte de esență : **tendința de a fabrica, cu precădere, produse care asigură creșterea producției nete și a rentabilității trebuie în orice caz să fie subordonată respectării integrale a sortimentației stabilite și a contractelor încheiate cu beneficiarii,** pentru a nu produce dereglări în aprovizionarea economiei naționale și în propria activitate a întreprinderii.

INFORMARE, CONVINGERE, MOBILIZARE

DECIZIA — act de autoritate și responsabilitate cu caracter obligatoriu, normativ, prin care organismele și cadrele de conducere stabilesc direcția unei acțiuni și modul de realizare a acesteia — devine operațională în momentul în care ajunge la toți factorii responsabili și la factorii de sprijin ; în această ultimă categorie se include, în cazul deciziilor de importanță deosebită, întregul colectiv de muncă, fără aportul căruia acțiunile stabilite nu-și află o materializare eficace.

Există două modalități de **informare a oamenilor muncii asupra deciziilor :** una pe care am numi-o **pasivă** (prin stația de radioficare, afișare, foi

volante ș.a.) — și alta **activă**, întrucît armărește nu numai simpla luare la cunoștință, ci **înțelegerea și însușirea** hotărîrilor organului colectiv de conducere.

La aceasta din urmă ne vom opri, printr-o exemplificare pe care ne-o furnizează președintele consiliului oamenilor muncii de la Întreprinderea de confecții și tricotaje București, **Elena Burtea.**

După fiecare ședință, secretarul C.O.M. se îngrijește de multiplicarea deciziilor adoptate și de difuzarea lor atît la membrii organului de conducere colectivă, cît și la persoanele din afara acestuia, pentru care sînt nominalizate răspunderi și sarcini. Există însă și un sistem care asigură ca miile de oameni ai muncii din această mare unitate să fie informați operativ asupra principalelor hotărîri — și, deci, mobilizați pentru a contribui la înfăptuirea lor. Anume: membrii C.O.M. întrunesc imediat, la nivelul secțiilor de care răspund sau din care provin, pe secretarul organizației de bază a P.C.R., șeful secției, președintele comitetului sindical, secretarul organizației U.T.C., expunîndu-le motivarea și conținutul deciziilor, măsurile ce trebuie luate pentru aducerea lor la îndeplinire. Acești factori de răspundere le prelucrează la rîndul lor, pe schimburi de lucru, cu ajutorii de maiștri și organizatorii grupelor sindicale, care, în timpul pauzei de masă, organizează scurte, întîlniri (de circa 10 minute) cu toți oamenii muncii, punîndu-i în temă.

În flux invers, pentru cunoașterea problemelor care frămîntă colectivele secțiilor, pentru găsirea de soluții izvorîte din inițiativa lucrătorilor și pentru mai buna fundamentare a deciziilor, reprezentanții oamenilor muncii poartă individual discuții cu muncitorii și maiștrii, culeg propunerile lor și le susțin în cadrul unor întîlniri (ce au loc în afara ședințelor de lucru ale organului colectiv) cu președintele C.O.M., prim-vicepreședintele și vicepreședintele — președinte al comitetului sindicatului.

Întreg acest proces de concentrare a ideilor și de difuzare a măsurilor luate pe baza lor reprezintă pulsul viu al autoconducerii muncitorești, oferind colectivului întreprinderii o puternică motivație care explică rezultatele bune obținute în realizarea planului și a angajamentelor.

O DETERMINANTĂ SUBIECTIVĂ A CALITĂȚII HOTĂRÎRILOR

GREȘEȘTE fundamental acel președinte de C.O.M. sau de birou executiv care apreciază că o ședință a organului colectiv a fost „bună" pentru că punctul de vedere exprimat de el însuși a fost adoptat fără discuție, fără rezerve sau completări, cu alte cuvinte **fără interes.** Și mai grav, o astfel de lipsă de interes este uneori **provocată** de către cel ce conduce ședința, prin neanunțarea din vreme a ordinei de zi sau modificarea ei în ultimul moment, prin neacordarea, întreruperea sau retragerea cuvîntului unor participanți, prin intrarea în „criză de timp" sau chiar printr-un ton autoritar. Respectarea cu strictețe a spiritului democratic, **analiza obiectivă a tuturor aspectelor problemei, adoptarea acelei variante de decizie care este cel mai solid fundamentată** — indiferent de pozițiile izolate contrare ale unor participanți și de poziția ierarhică a acestora; așa trebuie înțeles și înfăptuit actul colectiv de conducere.

Calitatea ședințelor influențează intens calitatea hotărîrilor; aceasta a fost concluzia rezultată dintr-o dezbatere organizată la Centrul de perfecționare a personalului din Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, cu participanții la un curs pentru reprezentanții oamenilor muncii în C.O.M. Plasarea „punctelor nevralgice" la sfîrșitul ordinei de zi, cînd oboseala diminuează puterea de concentrare, nerespectarea orei de începere, plecarea din ședință a unor participanți, convocați la alte acțiuni, întocmirea superficială a unor materiale, din care nu se pot trage concluzii, sau prezentarea unilaterală a problemelor (numai cu argumentele care pledează în favoarea deciziei pe care o propun, ignorînd argumentele contra); pînă și asemenea amănunte cum sînt condițiile de confort ale sălii — toate aceste elemente de **climat psihic și fizic al ședinței** au fost relevate ca factori inhibitori în participarea activă la analiza fenomenelor și la formularea direcțiilor de acțiune.

Eficacitatea ședințelor de lucru ale consiliilor oamenilor muncii mai este, în destul de multe cazuri, diminuată de faptul că pe lîngă problemele de analiză și decizie legate de activitatea economico-socială curentă și de perspectivă a unității, ordinea de zi se aglomerează cu încă 4—5 teme ce trebuie dezbătute nu pentru că ele ar răspunde întotdeauna unor **necesități imediate,** ci pentru că așa o cer diferite organe de sinteză. Președintele C.O.M. de la Întreprinderea siderurgică Oțelul Roșu, **Iulian Mustață,** consideră pe bună dreptate că **organele de conducere colectivă au acumulat suficientă maturitate și experiență pentru a aborda unele din aceste teme** nu neapărat la termenele sau cu periodicitatea impuse mai mult sau mai puțin formal, ci **atunci cînd apreciază că ele au devenit actuale.** Analiza lor periodică ar putea fi transferată în competența birourilor executive, care, de la caz la caz, să informeze C.O.M. asupra modului în care le-au rezolvat.

Consiliul oamenilor muncii de la Schela de extracție Boldești a avut prilejul să învețe **importanța unei bune pregătiri a ședințelor, în sensul calității materialelor prezentate și al situării judicioase pe ordinea de zi a chestiunilor prioritare.** La una din ședințe, primul punct l-a constituit o informare de rutină asupra situației producției muncii — în legătură cu care nu se ridicau probleme deosebite. Totuși ea a dat loc la discuții prelungite, fie asupra unor aspecte minore, de resortul șefilor de secții și ateliere, al maiștrilor, fie lipsite de legătură cu tema. Abia apoi s-a trecut la punctul de analiză: activitatea comisiei pentru calitatea producției și eficiența economică. Nesistematizat, eludînd esența, neoferind substanță pentru concluzii utile îmbunătățirii muncii și pentru orientări de viitor, raportul comisiei n-a trezit interes: puține luări de cuvînt, propuneri care nu vizau decît indirect obiectul dezbaterii. Este meritul președintelui C.O.M. că a reușit totuși să desprindă elemente pentru o hotărîre care să nu fie formală: însărcinarea membrilor comisiei cu efectuarea de analize la fiecare secție și atelier (pînă atunci atenția se concentrase aproape exclusiv asupra sectorului în care lucrează responsabilul comisiei), cooptarea unui inginer care să se ocupe de valorificarea aportului tehnicii noi la creșterea calității și eficienței producției, convocarea unei consfătuiri cu toți maiștrii din secții pentru examinarea concretă a relației disciplină-calitate.

DIMENSIUNEA SOCIALĂ A ACȚIUNILOR C.O.M.

PROGRAMUL partidului de creștere a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii se înfăptuiește nu numai prin măsuri și acțiuni la nivel centralizat, ci și prin **materializarea lor la nivelul fiecărei unități** — ceea ce face parte din atribuțiile principale ale organelor de conducere colectivă.

Trustul de construcții industriale și agrozootehnice București are avantajul unei relative concentrări teritoriale a activității, volumul important de lucrări pe care-l execută fiind amplasat pe diferite platforme din București, la Giurgiu, Urziceni și în cîteva comune ilfovene. Consiliile oamenilor muncii valorifică acest avantaj și pe planul rezolvării problemelor sociale, utilizînd judicios resursele financiare într-o **concepție organizatorico-gospodărească** ce ține seama de asigurarea unui trai confortabil pentru constructori.

După cum ne relatează **Mihai Platon,** vicepreședinte al C.O.M. și președinte al comitetului sindicatului, organul colectiv de conducere colaborează îndeaproape cu organizația sindicală în rezolvarea problemelor de ordin social. Controlul permanent și analiza trimestrială comună a realizării prevederilor contractului colectiv au făcut ca angajamentele în acest domeniu, scadente pînă în prezent, să fie integral realizate. Consiliul de control muncitoresc, comisia de pensii și asigurări sociale a C.O.M. și comisia socială a sindicatului și-au distribuit activitățile și (în funcție de locul de muncă al membrilor) acoperirea teritoriului, într-o formulă elastică prin care, evitîndu-se paralelismul, să se poată totuși cumula eforturile atunci cînd e nevoie. De pildă, în prezent se desfășoară o amplă acțiune de descentralizare a servirii mesei pentru cei peste 3500 de abonați, prin înființarea de cantine, microcan-

tine, săli de mese (cu transportul mîncării calde în marmite), la cît mai multe puncte de lucru. Lunar se analizează în biroul executiv al C.O.M. mersul execuției investițiilor proprii, între care se numără 3 cămine și un bloc cu apartamente și garsoniere, ce se vor adăuga fondului de aproape 3000 de locuri în cămine și locuințe de serviciu, aflat la dispoziția lucrătorilor trustului.

Secretarul cu probleme economice al Comitetului județean Prahova al P.C.R., **Vasile Grozea**, pînă nu de mult director al uneia din marile întreprinderi prahovene, face apel la argumente din propria experiență pentru a sublinia însemnătatea rolului pe care trebuie să-l dețină în acțiunea C.O.M., în stilul de muncă al conducătorilor **dimensiunea socială a problematicii curente și de perspectivă, contactul permanent cu oamenii, cunoașterea preocupărilor lor la locul de muncă și în afara acestuia, strădania de a-i ajuta.** Plus întreținerea unor **relații de lucru destinse**, cu tentă personală în limitele unei discipline și principialități bine înțelese — relații prelungite în mod organizat și în afara programului (întîlniri cu absolvenții cursurilor de calificare, discuții libere săptămînale cu întregul personal ingineresc, sărbătorirea „fiilor de onoare ai întreprinderii", a celor ce ies la pensie, excursii ș.a.). Din mii de oameni se formează astfel **o echipă sudată**, capabilă nu numai de dăruire în munca de fiecare zi, dar și de eforturi incredibile în împrejurări excepționale.

INVESTIGAȚIA sumară făcută de redacție nu și-a propus decît să sugereze, prin cîteva exemple, larga varietate a modalităților concrete de desfășurare a activității C.O.M., trăsături și manifestări ale stilului și metodelor de muncă practicate de acestea. Fără îndoială că o selecție mai cuprinzătoare și mai reprezentativă a cazurilor ar permite reliefarea mai pregnantă a ceea ce este de reținut și de asimilat.

Există însă statuată necesitatea unei astfel de preocupări. Potrivit atribuțiilor unitare ale compartimentelor de muncă din unitățile economice, compartimentului organizare, control, protecția muncii (la centrale), respectiv compartimentului organizarea producției, muncii — protecția muncii (la întreprinderi) le revine, printre răspunderile legate de sporirea eficienței muncii de conducere, și obligația astfel formulată : **„propune măsuri pentru perfecționarea activității organelor de conducere colectivă și de generalizare a experienței pozitive a acestora".**

Ne-am interesat la o serie de centrale și întreprinderi, dacă și ce s-a făcut în această privință. Și n-am aflat mai nimic. Fie că respectivele C.O.M. nu au intuit nevoia unei astfel de contribuții, fie că perfecționarea profesională a cadrelor din compartimentele de organizare nu a abordat și problematica specifică a conducerii colective, fie că sub presiunea rezolvării problemelor curente s-a neglijat însușirea metodelor optime tocmai pentru această rezolvare, fie că nu există încă o formă de contact direct între experiențele consiliilor oamenilor muncii pe plan local sau în cadrul aceleiași centrale.

Democrația muncitorească, autoconducerea se dezvoltă, din esența lor conceptuală, prin practica manifestării lor de zi cu zi. Stilul și metodele muncii și conducerii colective se construiesc pe baza principiilor generale, prin însumarea, distilarea și cristalizarea contribuțiilor provenite din toate unitățile. Generalizarea experienței pozitive este, de aceea, indispensabilă pentru perfecționarea întregii activități.

Adrian RUSU

Modalități eficiente de instruire a președinților C. O. M.

PRIMUL CICLU de perfecționare a pregătirii președinților C.O.M., vicepreședinților (președinți ai comitetelor sindicale și secretari ai organizațiilor U.T.C.) și reprezentanților oamenilor muncii în organele colective de conducere din economie, desfășurat în acest an, reprezintă numai începutul unui **proces continuu de instruire** a acestor cadre învestite cu înalte răspunderi în rezolvarea problemelor activității economico-sociale, în exercitarea autoconducerii muncitorești. Atît creșterea complexității sarcinilor, în condițiile înfăptuirii obiectivelor de ordin calitativ înscrise în proiectele documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R., cît și previzibila modificare a componenței consiliilor oamenilor muncii, ținînd seamă de caracterul eligibil al funcțiilor politice și al reprezentării, vor face necesară reluarea cursurilor, fie pe plan teritorial, fie prin programe organizate chiar în unități și conduse de participanții la cursurile ce au avut loc pînă acum.

Din acest punct de vedere prezintă un deosebit interes generalizarea experienței acumulate de Centrul de perfecționare a pregătirii cadrelor de partid și ale organizațiilor de masă, din Academia „Ștefan Gheorghiu", în desfășurarea cursului pentru secretari de partid, președinți ai consiliilor oamenilor muncii dintr-un număr important de unități economice, institute de cercetare și proiectare din Capitală. Temele din program — adaptate la interesele cursanților în funcție de ramura și domeniul în care aceștia își desfășoară activitatea — au fost rezolvate prin modalități diverse, inspirate din metodele moderne de transmitere și însușire a cunoștințelor, specifice educației adultului.

● Temele de orientare generală au fost tratate prin **expuneri făcute de către specialiști și însoțite de dezbateri.** Conferențiarii fiind selectați din rîndul cadrelor cu o viziune cuprinzătoare asupra problematicii respective, s-a reușit ca prezentarea teoretică să fie completată cu referiri concrete la practica construcției noastre economice și sociale, iar răspunsurile la întrebările cursanților au clarificat unele elemente de detaliu.

● Deosebit de apreciată a fost forma de instruire constînd din dezbateri și schimburi de experiență pe bază de **referate întocmite de către cursanți.** Ea a fost aplicată îndeosebi la teme legate de activitatea concretă, de stilul și metodele de muncă ale consiliilor oamenilor muncii în îndeplinirea atribuțiilor ce le revin. Eficiența acestei modalități a rezultat, pe de o parte, din valoarea ei de instruire (autorii unor referate — de pildă, cu privire la conducerea activității financiare a întreprinderii pe baza bugetului de venituri și cheltuieli — au fost secondați de specialiști din unități, care au explicat în amănunt mecanismul de rezolvare a problemei respective), iar pe de altă parte, din confruntarea unei întregi game de soluții practice utilizate, punînd în evidență aspecte care, selecționate în funcție de rezultatele ce s-au obținut, însumate și modelate potrivit condițiilor fiecărei unități, capătă putere de generalizare. În plus, punerea în paralel a autoevaluării metodelor aplicate cu evaluarea lor colectivă în cadrul dezbaterii s-a dovedit capabilă să schimbe cu folos optica unor președinți de C.O.M., să le sugereze posibilități pe care nu le intuiseră.

● Recurgîndu-se la situații concrete din viața economică și socială a unităților, cursanții au fost invitați **să analizeze și să interpreteze problemele ce se puneau și să elaboreze împreună decizii fundamentale.** Această metodă a solicitat direct atenția și capacitatea de judecată a participanților ; studiul de caz, exercițiul practic i-au înarmat pentru a recunoaște și a soluționa în mod adecvat fenomene similare din propriile lor unități, pentru a sesiza momentele cînd este necesară fundamentarea în colectiv a deciziilor.

● Includerea în programul cursului a unor **vizite documentare și schimburi de experiență în unități reprezentative** a oferit participanților posibilitatea de a cunoaște tehnologii noi, diferite moduri de organizare a activității productive, efectele unor măsuri vizînd îmbunătățirea indicatorilor calitativi etc.

Dan CONDREA

Climatul relațiilor la locul de muncă și influența sa asupra comportamentului colectiv

CONDIȚIILE de producție în economia noastră au produs transformări esențiale nu numai în natura muncii ca atare, ci și în aspectul ei social, antrenînd o profundă dezvoltare a factorului uman, manifestarea unei noi atitudini față de muncă. Dar oamenii, creatori de bunuri materiale, se prezintă ca o forță de muncă complexă și eterogenă, cu interese individuale, aspirații, grade de calificare și poziții ierarhice diferite. Pentru a se obține o eficiență înaltă a activității productive se impune abordarea unităților economice sub raport tehnico-economic, dar și social și psihosocial. **Sezizarea și studierea multiplelor manifestări ale subsistemului uman al întreprinderii oferă consiliilor oamenilor muncii condiții suplimentare pentru acțiuni menite să ofere, tuturor participanților la producție, satisfacția în muncă, năzuința de autoperfecționare și de contribuție la îmbunătățirea activității colective, sentimentul de a fi implicați în rezolvarea unei game largi de probleme ce depășesc sfera imediată a locului de muncă.**

Industria noastră socialistă, continuîndu-și dezvoltarea vertiginoasă, își pune astăzi importante probleme de ordin calitativ. Rezolvarea lor presupune din partea organelor de conducere colectivă din unitățile economice o mai atentă studiere și orientare a fenomenelor și proceselor care au loc pe palierul cel mai jos al piramidei organizaționale: **echipele de muncă.** Aceasta cu atît mai mult, cu cît subordonarea intereselor individuale celor generale ale societății nu se face în mod direct, ci prin intermediul intereselor de grup, iar participarea oamenilor muncii la conducere trebuie să se manifeste nu numai cu prilejul actului de decizie, ci și în buna funcționare a sistemului autocondus.

Integrarea completă a intereselor astfel considerate, regăsită și în nivelul productivității muncii, este o problemă complexă și necesită crearea în permanență a unor premise care să favorizeze manifestarea voinței de a acționa, caracteristică autoconducerii. Aici intervin o serie de factori, printre care: politica de personal și de retribuire, relațiile interpersonale, relația de conducere și satisfacția în muncă, satisfacția de a exprima opinia, de a o vedea primită cu atenție și de a constata efectul ei pozitiv.

Un studiu întreprins în mai multe întreprinderi industriale clujene ne-a oferit constatările pe care le prezentăm în continuare, în legătură cu **relațiile interpersonale și fenomenul conducerii din formațiile de muncă.** Metodele folosite în cercetare au fost: analiza datelor obiective, observația, ancheta pe bază de chestionar, interviul cu membrii grupurilor și personalul de conducere.

Dimensiunea psihosocială a procesului de producție

RELAȚIILE care se stabilesc între oameni la locul de muncă nu se reduc numai la cele funcționale, necesare îndeplinirii sarcinilor de producție. Cooperînd în vederea realizării scopului comun, oamenii — ființe sociale și raționale — nu pot limita contactul la simple acte de recepție și execuție. Apropierea lor spațială și temporală, dar mai ales interacțiunea lor conduc la apariția unor fenomene de percepție, apreciere, evaluare, comunicare etc. Totalitatea acestor relații care se stabilesc între oameni fără să fie cerute direct de sarcinile de producție se numesc relații interpersonale. Particularitatea lor constă în faptul că sînt **directe,** implică cel mai adesea o **încărcătură afectiv-emoțională** și privesc **aspecte particulare ale vieții oamenilor.**

Deci, paralel cu organizarea reglementată a colectivelor de muncă există o structură de relații de natură psihosocială, neprevăzută în normele de organizare a întreprinderii, dar care **influențează asupra producției și productivității muncii.** Ea apare ca o nouă dimensiune a procesului de producție, care permite sau nu valorificarea deplină a factorilor economici. În condițiile ritmului impresionant al dinamicii sociale, ale spectaculoaselor schimbări în forțele de producție, nici cei direct implicați, nici societatea nu mai acceptă metode perimate de organizare și conducere. **Mutațiile din mentalitatea muncitorilor, sensibilizarea lor la factori motivaționali care țin de afirmarea personalității proprii și colective, adîncirea democratismului vieții sociale cer să se cunoască relațiile interpersonale în fiecare echipă de muncă și, acolo unde ele constituie o frînă, să fie transformate în motor al dezvoltării.**

Munca desfășurată într-o echipă este mai plăcută și mai rodnică dacă membrii ei găsesc cît mai mulți colegi care să corespundă criteriilor lor de selecție și, ca atare, să reprezinte o atracție unii pentru alții. Dacă însă această atracție se constituie pe cupluri, pe părți din formația de lucru sau este orientată spre exterior, echipa este mai puțin productivă, preocupările care predomină sînt cele personale, împingînd pe un plan secundar realizarea obiectivelor colective. Totodată, s-a constatat că echipele în care preferințele se formează după alte criterii decît cele profesionale sau în legătură cu munca — spre exemplu după rudenie, locul de naștere sau de domiciliu, modul de petrecere a timpului liber — sînt mai puțin productive și mai instabile decît cele ai căror membri se atrag reciproc fiindcă sînt pregătiți profesional, disciplinați și conștiincioși.

Spiritul de echipă, ferment al unei activități eficiente

NATURA raporturilor interindividuale dintre cei care produc bunurile materiale, concretizată în coeziunea de grup, este de cele mai multe ori un factor principal de frînare sau de stimulare a creșterii productivității muncii. În întreprinderile în care se manifestă interes pentru **crearea și menținerea spiritului de echipă,** forțele centripete sînt mai puternice decît cele centrifuge. Aceste întreprinderi se consideră și apar, ele însele, ca o echipă, încrederea reciprocă pe care o instaurează îndreptînd într-o măsură mai mare forțele spre țelul comun: a produce, cu randamente și eficiență ridicate.

În activitatea colectivelor din întreprinderi apar uneori elemente întîmplătoare și cu rezultate imprevizibile: grupuri formate din indivizi aparent competenți obțin rezultate slabe, echipe cu aptitudini mediocre au rezultate deosebite. Pentru a înțelege performanțele unui colectiv trebuie examinate relațiile dintre toți membrii săi dar mai ales, cele dintre **conducător și executanți.**

Modalitatea de înfăptuire a conducerii — adică organizarea, divizarea și coordonarea activităților individuale sau colective — depinde atît de caracteristicile persoanei conducător, cît și de situația concretă în care se realizează ea. În investigațiile menționate, folosind un chestionar referitor la personalitate, am putut identifica metodele de comportament și maniera de conducere a șefilor de echipă cercetați, corelîndu-le ulterior cu productivitatea muncii realizată de fiecare echipă.

Stilul de luare a deciziilor este variabila cheie a conducerii, determinînd toate celelalte variabile. Prelucrarea datelor ne-a permis să constatăm că procedeele pe care le folosesc șefii de echipă și raporturile pe care ei le stabilesc, în luarea deciziilor, cu lucrătorii aflați în subordine favorizează într-o măsură mai mare sau mai mică interacțiunea dintre subiect și sarcină, permit sau nu manifestarea inițiativei individuale. Comportamentul caracterizat prin consultarea echipei, și interes față de părerile subordonaților, prin stimularea participării tuturor muncitorilor la luarea deciziei este specific stilului democratic. El induce comportamente pozitive, stimulează inventivitatea, autoconducerea, folosește motivații interne.

Determinante ale calității conducerii la nivelul formației de lucru

STILUL democratic este asociat, pe de o parte, cu valori pozitive ale șefilor: bună pregătire profesională, apropiere față de muncitori, orientare spre sarcină, exemplu de hărnicie în muncă, comportament mobilizator prin recompensele morale pe care le acordă; pe de altă parte, cu o ridicată coeziune a echipei, absenteism foarte scăzut, fluctuație doar ca tendință înspre echipă și cu o productivitate colectivă constant ridicată.

Dimpotrivă, emiterea de ordine și dispoziții fără a explica rațiunea lor și fără a solicita acordul asupra lor face ca participarea subordonaților să fie minimă și doar în condiții de supraveghere. Conducătorii care procedează astfel au fost numiți autoritari. Nu putem spune că acest stil este însoțit numai de modele de comportament negativ, cum se susține uneori. Am întîlnit șefi de echipă autoritari, percepuți de muncitorii din formația de lucru ca bine pregătiți profesional, apreciați ca buni organizatori — dar și distanți, conformiști, foarte puțin preocupați de starea sufletească și pregătirea subordonaților, interesați mai mult de relațiile cu superiorii, decît de producție. Din această îmbinare de variabile contradictorii rezultă adesea o atmosferă de tensiune și nemulțumire, o productivitate scăzută și tendințe centrifuge.

Nu am putut încadra comportamentul tuturor șefilor echipelor studiate în stilurile amintite mai sus. Unele formații de muncă fiind divizate, apartenența șefului la unul din subgrupurile existente făcea ca stilul adoptat să fie „participativ" față de colegii de subgrup, în timp ce pentru cealaltă fracțiune a echipei apărea ca „exclusivist", „neconsultativ". În aceste cazuri părerile erau convergente: productivitatea redusă se datorește calității conducerii.

Formarea comportamentului în mediul muncii

ACTIVITATEA educativă pentru muncă trebuie să urmărească, desigur, formarea comportamentului în mediul muncii ca o latură a unei personalități complexe. Principalele orientări ale acestei activități constau în stabilirea formelor juste de a proceda în problemele profesionale și în relațiile dintre oameni, în capacitatea de a crea situații care să determine un comportament pozitiv.

Din observații rezultă că principalele deficiențe în această direcție se regăsesc în:

— dificultăți în formarea deprinderilor, atitudinilor și comportamentelor dorite la lucrători;

— aplicarea neechitabilă a sistemului de sancțiuni și evidențieri morale și economice;

— lipsa de experiență și de cunoștințe necesare pentru interpretarea justă a comportamentelor și a atitudinilor.

Pentru îmbunătățirea relațiilor interumane din colectivele de muncă este necesar **ca la nivelul conducerii acestora să se recurgă mai des la ajutorul elementelor de acțiune socială.** Condiția și mijlocul pentru aceasta le constituie, în primul rînd, popularizarea cunoștințelor sociale și priceperea de a le aplica în colectivul de muncă, iar în al doilea rînd, conducerea prin sarcini. Astfel se creează posibilitatea perceperii mai temeinice a fenomenelor sociale care apar în diferite verigi organizatorice și, cu ajutorul conducerii prin sarcini, se concentrează efortul **asupra obiectivului ce urmează a fi realizat** — și nu asupra rolului sau poziției în ierarhia unității. Autonomia inițiativei ca principiu de acțiune găsește, în acest caz, un cîmp larg pentru generalizare, iar controlul se transformă în autocontrol sau, cel puțin, în control preventiv.

Înfăptuirea sarcinii trasate de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretar general al partidului, președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii, privind întărirea colaborării și contractelor C.O.M. cu secțiile, cu personalul muncitor din secții și ateliere, realizarea unirii eforturilor acestora în înfăptuirea programelor și a planurilor din toate unitățile presupune o atenție sporită și față de climatul din microcolectivele de lucru. Este o îndatorire ce revine în primul rînd reprezentanților oamenilor muncii în C.O.M., care au posibilitatea să cunoască direct și permanent componența formațiilor de lucru, nivelul spiritului de colaborare statornicit în cadrul acestora, stilul și metodele de conducere ale șefilor de echipă și să intervină pentru generalizarea celor mai bune experiențe, a spiritului de întrajutorare.

Petru PRUNEA
Institutul politehnic Cluj-Napoca

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

● Horea NAP, *directorul Întreprinderii Electrocentrale, Cluj-Napoca:*

Regulamentele de funcționare a consiliilor oamenilor muncii ale întreprinderilor și centralelor din industrie, construcții și transporturi se află sub tipar și vor fi difuzate unităților prin grija ministerelor de resort. Prezentări și comentari ale acestor regulamente au fost publicate în „Revista economică" (nr. 29/1979; suplimentele nr. 31, 33/1979).

● Vasile ROȘCA, *com. Zau de Cîmpie, jud. Mureș:*

Sînt, într-adevăr, cazuri cînd președintele C.O.M., secretar al organizației de partid pe întreprindere, este — prin efectul legii, datorită funcției pe care o deține (în cazul citat de dv. — contabil șef) — membru al biroului executiv. Aici nu intervine nici un conflict de competențe; persoana respectivă face parte din ambele organe de conducere colectivă, potrivit funcției sale politice, respectiv administrative. (De altfel, legea prevede că secretarul organizației de partid participă, de regulă, la ședințele biroului executiv.).

— Legea nr. 5/1978 (art. 34) prevede că la întreprinderile care își desfășoară activitatea pe raza mai multor județe, unul din vicepreședinții consiliului oamenilor muncii este un director adjunct sau — acolo unde nu există această funcție — inginerul șef al întreprinderii; deci, persoana (sau una din persoanele) a cărei funcție o situează ierarhic imediat după director. Rezolvarea situațiilor particulare se face în spiritul acestei reglementări; deci, dacă o întreprindere nu are în organigramă nici postul de director adjunct, nici pe cel de inginer șef, iar a doua funcție ierarhică (după director) este contabilul șef, acesta va fi desemnat ca vicepreședinte al C.O.M.

● Vasile BĂLĂEȘU, *Drobeta-Turnu Severin:*

Comisiile pe domenii, care funcționează în întreprinderile de producție ca organisme obștești sub conducerea consiliului oamenilor muncii, se constituie fiecare din 3—11 membri. Numărul membrilor poate varia — între aceste limite — în funcție de mărimea întreprinderii și de importanța pe care o prezintă în activitatea acesteia domeniile specifice ale comisiilor. Situația la care vă referiți este avută în vedere în Legea nr. 5/1978, care prevede (art. 96) că la unitățile cu număr mic de oameni ai muncii se pot organiza, în funcție de specificul de activitate, numai unele din cele 6 comisii; este însă necesar acordul organului ierarhic superior.

Redactor coordonator: **Dorin CONSTANTINESCU**

contract economic

Consecințele lipsei omologării și a prețului

Dispozițiile legale în vigoare interzic livrarea produselor neomologate, ca și a acelora care nu au prețul stabilit. În asemenea situații, s-a considerat că existența acestor impedimente legale apără unitățile furnizoare de suportarea penalităților aferente nelivrării produselor contractate.

În acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1324/1979, s-au reținut următoarele :

„Motivul nelivrării produselor la scadența termenului de livrare este că, existînd unele probleme tehnice de rezolvat privind siguranța în exploatare, nu s-a aprobat omologarea.

Dealtfel, petiționara nu contestă lipsa de omologare și lipsa prețului legal aprobat, ci susține că fiind obligațiile pîrîtei, răspunderea acesteia urmează să fie angajată pentru nelivrarea în termen a produselor contractate.

Această susținere nu poate fi reținută, deoarece pentru produsele neomologate și fără preț legal fixat, nu se pot pretinde penalități de întîrziere în livrare sau de nelivrare, fiind un impediment legal".

Că aceste împrejurări înlătură și în prezent răspunderea cu penalități rezultă, cu pregnanță, din dispozițiile Legii nr. 71/1969, modificate și completate.

Astfel, în ceea ce privește produsele neomologate, potrivit art. 18 alin. 2 din legea menționată, nu se încheie contracte de furnizare obișnuite, ci contracte cadru. Legea prevede că „părțile vor detalia și concretiza prevederile acestor contracte după aprobarea omologării și introducerii în fabricație a produselor contractate".

Desigur că întîrzierea în aprobarea omologării, survenită din vina unității furnizoare, nu poate să rămînă fără consecințe pe planul răspunderii. Se răspunde, în acest caz, după părerea noastră, cu daune, iar nu cu penalitățile amintite mai sus. Această soluție se impune datorită faptului că în ipoteza avută în vedere, răspunderea se angajează pentru neîndeplinirea faptelor de care este condiționată aprobarea omologării și nu pentru nelivrarea produselor care este consecința existenței unui impediment legal în calea livrării. De altfel, ar fi foarte dificil să se admită că, în lipsa detalierii și concretizării contractelor cadru, s-ar putea acorda, pe baza acestor contracte, penalitățile la care s-a făcut referire mai sus. Or, detalierea și concretizarea intervine, potrivit legii, abia „după aprobarea omologării și introducerii în fabricație a produselor contractate".

Situația este similară în ceea ce privește lipsa prețului aferent produselor contractate. Cu excepția cazurilor prevăzute de dispozițiile normative în vigoare, este prohibită livrarea produselor fără preț legal aprobat.

Spre deosebire însă, de lipsa omologării, se pot încheia contracte de livrare obișnuite chiar și în condițiile nefixării prețului legal.

Această concluzie rezultă din dispozițiile art. 22 lit. d din Legea nr. 71/1969, modificată și completată, care, după ce stabilește obligativitatea înscrierii prețurilor și tarifelor în vigoare la data încheierii contractului, prevede următoarele: „Prețurile și tarifele se vor putea stabili, în condițiile legii, și la o dată ulterioară încheierii contractului, urmînd ca prima livrare sau prestare să se facă pe baza prețului sau tarifului aprobat".

Din partea finală a textului reprodus rezultă încă o dată că lipsa prețului legal constituie un impediment legal în calea îndeplinirii obligațiilor contractuale de livrare.

I. ICZKOVITS

Prescripția daunelor

Potrivit art. 39, alin. 2 din Legea nr. 3/1979 pentru modificarea și completarea Legii contractelor economice nr. 71/1969, în perioada de garanție, unitatea furnizoare răspunde pentru calitatea produselor, iar după expirarea acesteia, pentru vicii ascunse, constatate potrivit legii.

În virtutea art. 31 din Legea nr. 7/1977, unitățile producătoare răspund pentru orice deficiență de calitate apărută în termenul de garanție, precum și de eventualele vicii ascunse rezultate din fabricație, apărute în perioada de utilizare normată.

În practica arbitrală s-a pus problema de a ști care este momentul începerii cursului prescripției în cazul cauzării unor daune prin livrarea unor produse cu vicii ascunse, localizate în patrimoniul unor terțe unități socialiste.

Astfel, într-un litigiu pîrîtul a livrat reclamantului, în temeiul unui contract economic de furnizare, o autocisternă pentru transportarea de substanțe lichide. Cu cisterna livrată de către pîrîtul 1, reclamantul a transportat pentru pîrîtul 2 o cantitate nouil fenol. Datorită faptului că cisterna prezenta o serie de vicii ascunse, pe parcursul efectuării transportului, s-a scurs o mare cantitate de nouil fenol.

Drept urmare, reclamantul a despăgubit pe pîrîtul 2 cu contravaloarea cantității de nouil fenol scursă cu prilejul efectuării transportului.

Soluționînd pretențiile reclamantului-beneficiar, prin care a solicitat obligarea pîrîtului 1-furnizor la plata de daune reprezentînd contravaloarea mărfii scurse, plătită pîrîtului 2, organul arbitral a respins ca prescrisă acțiunea introdusă — excepție pe care a ridicat-o din oficiu.

Prin Decizia nr. 1226/1979, primul arbitru de stat a desființat hotărîrea de respingere a acțiunii pronunțate. În exercitarea dreptului de control, s-a reținut că, prin acțiunea formulată de reclamant, nu s-a solicitat contravaloarea ori costul remedierii deficiențelor cisternei cu vicii ascunse livrate de pîrîtul 1 — situație în care daunele puteau fi evaluate chiar la data descoperirii viciilor — ci repararea unui prejudiciu distinct, cauzat în patrimoniul unei terțe unități socialiste în raport cu contractul de furnizare intervenit între reclamant și pîrîtul 1. Cuantumul prejudiciului cauzat nu a putut fi în mod obiectiv determinat decît la o dată ulterioară descoperirii viciilor ascunse. Prevederile art. 11, alin. 1 din Decretul nr. 167/1958, în virtutea cărora termenul de prescripție a dreptului la acțiune decurgînd din descoperirea unor vicii ascunse ale unui lucru transmis curge de la data descoperirii viciilor, vizează situația în care beneficiarul solicită obligarea furnizorului la plata contravalorii lucrului livrat cu vicii ascunse ori a costului recondiționării acestuia.

Întrucît în speță, se solicită repararea unei daune distincte, produse — potrivit susținerilor reclamantului — datorită livrării unei cisterne cu vicii ascunse — al cărei cuantum a putut fi obiectiv determinat la o dată ulterioară descoperirii viciilor lucrului, prin decizia sus-citată s-a reținut că prescripția dreptului la acțiune curge la data determinării de către reclamant și terța unitate păgubită a cuantumului prejudiciului efectiv cauzat — cînd s-a făcut și plata despăgubirii.

Considerăm că soluția la care s-a oprit primul arbitru de stat este judicioasă, întrucît potrivit principiilor răspunderii contractuale aplicabile în raporturile dintre unitățile socialiste este susceptibil de reparație numai prejudiciul patrimonial cert și efectiv. Ținînd seama de prevederile art. 1886 C. civ. și art. 7, alin 1 din Decr. nr. 167/1958 privind prescripția extinctivă, termenul de prescripție pentru repararea prejudiciului încercat de reclamant prin despăgubirea terței unități socialiste prejudiciate nu putea curge anterior nașterii dreptului la acțiune privind dauna respectivă.

Dr. M. MIHAIL

comerț exterior

Riscul în comerțul internațional (IV)

Riscul privind neexecutarea obligațiilor contractuale

Evenimente diferite determină ca unele contracte să nu fie executate întocmai, așa cum părțile au hotărît la data perfectării lor. În unele situații neexecutarea obligațiilor asumate se datorează uneia din părțile contractante, iar în alte cazuri unor împrejurări extranee voinței lor.

Cu toate că majoritatea contractelor comerciale internaționale prevăd penalizări pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor pe care și le-au asumat părțile, precum și plata unor daune-interese, punerea în aplicare a acestor prevederi se soldează numai cu despăgubiri bănești care, în unele situații nu satisfac interesele creditorului contractual. Pe de altă parte, în unele cazuri neexecutarea obligațiilor de plată a prețului sînt independente de voința debitorului, iar ca urmare, creditorul este obligat să recurgă la unele procedee tehnico-juridice pentru a-și putea valorifica creanța sa.

Dintre modalitățile de înlăturare a urmărilor neexecutării obligațiilor contractuale asumate de către părți, în secțiunea de față vom înfățișa două, care prezintă o importanță practică deosebită : executarea coactivă și procedura falimentului.

EXECUTAREA COACTIVĂ — MODALITATE DE EVITAREA RISCULUI DE A NU SE PRIMI SAU DE A NU SE LIVRA MARFA CONTRACTATĂ

În unele situații conjuncturale partenerii comerciali nu mai sînt interesați în executarea obligațiilor contractuale asumate, fără însă să se poată evoca vreo împrejurare de natură să-i exonereze de răspundere. În asemenea situații, întreprinderile de comerț exterior au ca modalitate de înlăturare a urmărilor unor asemenea evenimente executarea coactivă.

Față de importanța practică a acestei căi de executare silită menită să înlăture necesitatea unei executări prin echivalent bănesc, considerăm util ca în legătură directă cu răspunderea patrimonială a debitorului din a cărui culpă executarea în natură a devenit imposibilă să facem unele precizări de ordin procedural ce apar necesare în cadrul desfășurării raporturilor de comerț exterior.

În esență, executarea coactivă constă în organizarea unei proceduri de executare mai rapidă și mai simplificată față de aceea a dreptului comun, prin care partea contractantă care nu este în culpă poate să obțină executarea reală a obligației prevăzută în contract, fără să fie necesar, pentru aceasta, să se adreseze instanțelor judecătorești sau comisiei de arbitraj. Este de la sine înțeles că existența acestei reglementări speciale în materie comercială, nu decade partea care nu este în culpă de dreptul de a cere desființarea contractului cu daune-interese, ca o consecință a neexecutării lui. Procedura executării coactive constituie numai o facultate oferită părții contractante care nu este în culpă de a obține îndeplinirea reală a obligației debitorului, dacă preferă executarea reală aceleia prin echivalent bănesc. Or, dată fiind natura și funcțiile contractului de comerț exterior, întreprinderea română de comerț exterior se găsește aproape întotdeauna într-o asemenea situație. În cazul în care cumpărătorul mărfurilor nu-și îndeplinește obligația sa de a lua în primire și plăti aceste mărfuri la termenul stabilit prin contract, întreprinderea română de comerț exterior vînzătoare — dacă nu are interes să ceară rezoluțiunea contractului cu daune-interese — poate recurge la procedura executării coactive avînd, astfel, două posibilități : să depună mărfurile într-o magazie generală, sau, să le vîndă prin licitație publică.

Magaziile generale sînt antrepozite în care se pot depozita de către vînzător spre conservare, mărfurile la dispoziția cumpărătorului, pe riscul și socoteala acestuia. Ele sînt întreprinderi comerciale, care se bucură de creditul necesar spre a primi asemenea depozite, liberînd în schimb vînzătorului o recipisă-varant, care-i permite acestuia fie să vîndă marfa depozitată, fie s-o dea în gaj.

Depozitarea mărfurilor se face pe socoteala și riscul cumpărătorului, în sensul că magazia generală i le va preda la prezentare, după achitarea prețului datorat precum și a cheltuielilor de depozit.

Trebuie menționat că numai depunerea mărfurilor într-o magazie generală — autorizată a face asemenea operațiuni — este de natură să transfere riscul pierderii lor prin caz fortuit sau de forță majoră asupra cumpărătorului. O depozitare făcută în orice alt loc nu poate produce un asemenea efect.

În legătură cu acest mod de a vedea, constant afirmat în jurisprudență, se pune problema de a ști care este soluția în cazul în care potrivit normei conflictuale aplicabile legea care cîrmuiește contractul de comerț exterior este legea română. Într-un asemenea caz, soluția trebuie căutată în dispozițiile Codului comercial român, care la art. 63 dispune că depozitarea mărfurilor pe socoteala și riscul cumpărătorului se va face la „o casă acreditată de comerț". Noțiunea „casă acreditată de comerț" care avea conținutul ei în condițiile elaborării Codului comercial din 1887 nu mai poate avea astăzi, în orînduirea noastră social-economică, nici același conținut, nici același sens. De aceea, credem că prin „casă acreditată de comerț" în noul conținut ce dăm acestei noțiuni trebuie să se înțeleagă o întreprindere de stat (de exemplu, docuri sau antrepozite) în a cărei sferă de activitate intră depozitarea de mărfuri

Locul depunerii mărfurilor este acela în care, potrivit clauzelor din contract, trebuie să se facă luarea lor în primire de către cumpărător. Depozitarea mărfurilor apare astfel ca un mijloc de executare reală a obligației vînzătorului, în ipoteza în care cumpărătorul nu vine să le ridice.

În cazul procedurii executării coactive, vînzătorul are la dispoziție și o a doua cale cu ajutorul căreia poate obține prețul mărfurilor contractate, anume vînzarea lor prin licitație publică ; dacă la această vînzare se obține un preț inferior celui stabilit prin contract, vînzătorul este îndrituit să ceară cumpărătorului diferența, acesta rămînînd răspunzător și pentru pagubele suferite, pentru repararea cărora poate fi obligat la plata de daune-interese ; dacă dimpotrivă, la această vînzare s-a obținut un preț mai mare, diferența trebuie predată cumpărătorului ; în fine, dacă la încheierea contractului cumpărătorul a plătit un acont, acesta se va imputa sumei obținută prin executarea coactivă.

Procedura executării coactive poate fi folosită și de cumpărător, care va putea să obțină, prin intermediul ei, executarea în natură a obligației vînzătorului de a-i livra marfa, în cazul în care acesta refuză să o facă de bună voie. Cumpărătorul are drept să achiziționeze mărfurile de pe piața comercială, prin mijlocirea unui agent de comerț, împuternicit să facă asemenea operațiuni. Menționăm că în situația în care obiectul contractului de comerț exterior îl constituie un lucru fungibil aplicarea procedurii de executare coactivă poate fi împiedicată de vînzător, care are posibilitatea de a se elibera valabil de obligația sa de predare, livrînd mărfuri de același gen, de calitate mijlocie. Dacă la cumpărarea făcută printr-un agent de comerț abilitat, cumpărătorul a plătit un preț superior față de cel stabilit prin contract, el este îndrituit să ceară și să obțină de la primul vînzător, această diferență, plus daune-interese pentru acoperirea pagubelor suferite prin nelivrare.

Chestiunea de a ști care este locul unde trebuie cumpărate mărfurile pe calea executării coactive, este discutată și controversată. Cum practic problema prezintă importanță în raporturile de comerț exterior, atît sub raportul determinării competenței agentului de comerț cît și a legii care se aplică, întrucît fiind vorba de norme de procedură este aplicabilă întotdeauna legea forului (care în unele state

capitaliste face trimitere și la uzanțele comerciale locale), facem cîteva precizări și în această privință, socotindu-le necesare în practica raporturilor de comerț exterior.

O parte din literatura de specialitate profesează părerea potrivit căreia cumpărarea prin executare coactivă urmează să fie făcută pe piața comercială a locului în care vînzătorul trebuie să-și îndeplinească obligația sa de livrare a mărfurilor. În practica raporturilor de comerț exterior, aplicarea acestui mod de a vedea duce la soluția că dacă mărfurile care formează obiectul contractului de vînzare-cumpărare trebuie transportate dintr-un loc în altul, cumpărarea prin executare coactivă urmează a fi făcută în localitatea în care mărfurile se predau spre încărcare împreună cu documentele vamale și de transport, întreprinderii care le transportă. O asemenea soluție ar duce după sine obligația pentru cumpărător de a face el transportul pe cheltuiala și răspunderea sa, ceea ce ar fi contrar însăși esenței procedurii executării coactive, care urmărește să asigure cumpărătorului obținerea mărfurilor cumpărate, în condițiile contractate și fără nici o altă obligație în plus de sarcina sa. Considerăm de aceea că locul luării în primire a mărfurilor de către cumpărător este acela în care urmează a se face, în cazul nelivrării lor de vînzător, cumpărarea prin executare coactivă.

Executarea coactivă trebuie să fie precedată de o înștiințare scrisă pe care partea care o exercită o adresează părții în culpă de neexecutare ; lipsa înștiințării nu atrage însă anularea vînzării ori cumpărării prin executare coactivă, ci — acestea rămînînd valabile — dă drept părții, eventual păgubită — la intentarea unei acțiuni în daune-interese. În adevăr, scopul înștiințării (a cărei formă, în raporturile de comerț exterior, socotim că trebuie să fie scrisă) este acela de a lăsa părții contractante împotriva căreia se face executarea coactivă posibilitatea de a-și lua toate măsurile necesare spre a nu fi păgubită prin ea.

În practica raporturilor de comerț exterior se pune problema de a ști dacă partea contractantă care a făcut executarea coactivă — de exemplu, vînzătorul care a depus mărfurile într-o magazie generală întrucît cumpărătorul nu s-a prezentat la locul livrării spre a le lua în primire — poate reveni ulterior asupra acestei executări, optînd pentru rezoluțiunea contractului. Deși s-a susținut părerea că, într-o asemenea situație, prin depozitarea mărfurilor, vînzătorul a pierdut dreptul său de opțiune între executarea reală a contractului și desființarea lui cu daune-interese, credem totuși că vînzătorul poate reveni oricînd asupra depozitului făcut, retrăgîndu-și mărfurile depuse, pentru a cere rezoluțiunea vînzării. În adevăr, dreptul de opțiune este acordat părților în materie comercială cu titlu de principiu general, așa încît ele nu-l pot pierde decît dacă o dispoziție expresă a legii ar prevede această soluție. Pe de altă parte, procedura executării coactive este legiferată ca o măsură de natură să asigure părții contractante care este gata să-și îndeplinească obligația sa executarea reală a obligației celeilalte părți ; ea este deci singura în măsură să aprecieze dacă interesele sale sînt satisfăcute integral prin această executare ori, dimpotrivă, prin desființarea contractului. Rămîne, bineînțeles, deschisă problema dreptului părții la despăgubiri în situația în care exercitarea opțiunii în aceste condiții i-ar cauza pagube. Credem că partea contractantă eventual păgubită are drept la despăgubiri în situația în care dreptul de opțiune a fost exercitat în mod abuziv, constituind un abuz de drept.

Acțiunea în răspunderea civilă exercitată într-o asemenea situația este însă nu de natură contractuală, ci de natură delictuală, administrarea dovezii culpei celui ținut răspunzător fiind deci în sarcina reclamantului. Oricît de dificilă ar fi în practică administrarea acestei dovezi, ea nu poate fi evitată, întrucît, în materie delictuală, cazurile de culpă prezumată sînt exclusiv acelea limitativ arătate de lege ; ceea ce trebuie dovedit în speță este abuzul de drept, a cărui existență o dată stabilită este de natură să evidențieze culpa părții care l-a săvîrșit.

În fine, o ultimă problemă care se ridică în practica raporturilor de comerț exterior dintre întreprinderile române de comerț exterior și firmele comerciale din statele capitaliste, în cazul în care legea aplicabilă contractului este legea română, este aceea a termenului în care se poate exercita executarea coactivă, față de dispozițiile cuprinse în art. 69 din Codul comercial român. Potrivit acestor dispoziții dacă termenul stipulat într-un contract de vînzare a unui lucru mobil (deci și într-un contract de vînzare de mărfuri din comerțul exterior) este esențial naturii operațiunii, partea care vrea să obțină executarea reală a acelui contract fără să țină seama că termenul stipulat în favoarea sa a expirat, trebuie să încunoștiințeze despre aceasta partea care nu și-a îndeplinit obligația sa, în timp de 24 ore de la expirarea termenului.

Potrivit acestor dispoziții deci, în cazul în care termenul stipulat în contract este esențial și totuși partea care nu este în culpă și în favoarea căreia a fost stabilit are interes să obțină executarea chiar după expirarea acestui termen, ea poate recurge la o executare coactivă ; dreptul ei de a cere și obține executarea coactivă a contractului este însă restrîns, fiind supus următoarelor condiții : să încunoștiințeze în scris în timp de 24 ore de la expirarea termenului pe contractantul ce nu și-a îndeplinit obligația sa, că voiește executarea reală a contractului și să nu recurgă la această procedură decît a doua zi după trimiterea încunoștiințării. Rațiunea acestei restrîngeri rezidă în dorința legii de a întări securitatea tranzacțiilor comerciale, nelăsînd pe debitorul unei obligații cu termen esențial în nesiguranță, iar pe de altă parte, în dorința de a se împiedica specula la care ar putea da naștere fluctuațiile de prețuri, posibile într-un timp mai îndelungat pe piața comercială. Ținînd seama de aceste considerațiuni, lipsa încunoștiințării este sancționată cu decăderea părții din dreptul său de opțiune ; ca atare, ea nu va mai putea cere executarea coactivă a contractului, nemaiavînd altă posibilitate decît desființarea lui printr-o acțiune în rezoluțiune, cu daune-interese, pentru pagubele provocate prin neexecutare.

PUNEREA ÎN EXECUTARE A GARANȚIILOR DE PLATĂ — ÎNSCRIEREA LA MASA CREDALĂ

Tergiversarea plății sau refuzul de plată, în condițiile în care creditorul contractual și-a îndeplinit întocmai obligațiile sale, se soluționează diferit, în funcție de modalitatea de garantare a plății adoptate prin contract și anume :

— în cazul în care plata este asigurată prin scrisoare de garanție bancară vînzătorul are calea directă de a solicita băncii garante plata, situație în care nu are decît să dovedească îndeplinirea întocmai a obligațiilor asumate prin contract și refuzul de plată al partenerului, devenit debitor;

— în ipoteza în care garantarea plății a fost realizată pe calea unei cambii acceptate și avalizate, exportatorului român îi revine obligația să dispună protestul de neplată și să acționeze pentru executare potrivit dreptului cambial;

— dacă plata a fost garantată prin ipotecă, imobilul ipotecat urmează a fi urmărit de creditorul-vînzător potrivit procedurii locului unde este situat imobilul.

În situația în care vînzătorul este numai creditor chirografar, adică nu are nici un instrument juridic de garantarea plății de către o bancă comercială sau care să-i acorde gradul unui creditor privilegiat, singura cale care îi rămîne este aceea de a se înscrie la masa credală, în ipoteza în care debitorul este declarat în stare de faliment. Constituind un mijloc de a atenua efectele încetării de plăți pentru debitor si de a repartiza riscul între creditori printr-o proporțională despăgubire din activul patrimonial al firmei, instituția falimentului este reglementată în dreptul național al tuturor statelor capitaliste. Prin aceasta se ocrotesc interesele creditului, instrument esențial în mecanismul complex al afacerilor comerciale. În general, noțiunea de faliment este cunoscută ca fiind starea de încetare a plăților unui comerciant către creditorii săi și care se constată la cererea proprie a debitorului — comerciant (persoană fizică sau societate comercială), la cererea creditorilor, sau, uneori, din oficiu, de către organul competent, de regulă tribunalul comercial.

În practica raporturilor de comerț exterior au fost însă situații — și ele se mai pot ivi — în care întreprinderile române de comerț exterior, în calitate de creditoare, au trebuit să suporte efectele declarării în stare de faliment a partenerului lor străin, cu firmă socială sau individuală.

Din punct de vedere al răspunderii, efectele sentinței declarative de faliment nu se manifestă, bineînțeles, în sensul de a înlătura răspunderea civilă a firmei comerciale partenere în contractul de comerț exterior, ci numai de a imprima o reglementare specială stabilirii sau valorificării creanței de daune-interese a întreprinderii române de comerț exterior și care este menită să repare paguba suferită de ea prin neexecutarea contractului. Aceasta, întrucît toate legislațiile statelor capitaliste reglementează falimentul, conceput ca mijloc legal de repartizare a activului unui debitor aflat în stare de încetare de plăți, între toți creditorii săi ; tocmai acesta este înțelesul în care falimentul este considerat a fi o cale de executare silită concursuală asupra tuturor bunurilor debitorului comun, desesizat de ele și care sînt afectate spre satisfacerea creanțelor creditorilor săi constituiți în masă credală, prin repartiție proporțională.

Trebuie reținut că hotărîrea prin care tribunalul declară falimentul fixează data la care comerciantul a încetat plățile referitor la datoriile sale comerciale. Fixarea acestei date constituie o problemă esențială în raporturile de comerț exterior întrucît există prezumția că începînd de la această dată terțele persoane care au contractat cu falitul — cunoscîndu-i situația sa reală — au profitat, creîndu-și o poziție mai bună decît a celorlalți creditori, în paguba acestora. Pe de altă parte, chiar debitorul a putut să încheie cu terțe persoane diferite contracte frauduloase sau simulate, în scop de a-și pune la adăpost o parte din bunurile sale. Pe aceste temeiuri se consideră că toate contractele pe care comerciantul falit le-a încheiat din ziua încetării plăților și pînă la pronunțarea sentinței declarative sînt suspecte de a fi făcute în frauda creditorilor și pot fi deci anulate la cererea sindicului în calitate de reprezentant al lor. O asemenea acțiune de anulare interesînd și întreprinderile române de comerț exterior creditoare, ceea ce trebuie reținut în practica raporturilor de comerț exterior este că nulitatea acestor acte se întemeiază — fără necesitatea de a se administra dovada vreunei fraude — pe starea de încetare a plății și pe consecința acestei stări, indisponibilitatea bunurilor falitului față de toți creditorii săi. Legislațiile comerciale ale statelor capitaliste reglementează, plecînd de la acest principiu, nulitățile de drept, în care tribunalul declară automat nulitatea actului făcut de falit, și nulități facultative în care declararea nulității este lăsată la aprecierea sa.

Sînt astfel lovite de nulitate de drept și deci n-au nici un efect față de creditori donațiunile, plățile anticipate, cesiunile de creanță, plățile făcute prin transmiterea unui varant, ipoteca sau gajul constituit de comerciant pentru datorii contractate anterior. Se poate spune că aceste acte sînt lovite de o prezumție de fraudă, împotriva căreia nu se poate face nici o dovadă. Dimpotrivă, sînt lovite de o prezumție **juris tantum** de fraudă înstrăinările consimțite de falit cu titlu oneros, plățile făcute de falit pentru datoriile ajunse la scadență, însă altfel decît în numerar, constituirile de gajuri sau ipoteci făcute de falit pentru datorii atunci contractate, părțile aduse într-o societate comercială, sau inscripțiunile ipotecare luate pentru datorii contractate anterior.

În practica raporturilor de comerț exterior dintre întreprinderile române de comerț exterior și firmele comerciale din R.F.G. trebuie ținut seama că legislația comercială R.F.G. nu legiferează instituția perioadei suspecte. De aceea, readucerea în activul falimentar a bunurilor ieșite din patrimoniul creditorilor, se face ținîndu-se seama atît de epoca în care a fost încheiat actul, cît și de natura sau obiectul acestui act.

Sînt considerate fără nici un efect față de creditori toate actele cu titlu gratuit și toate plățile anticipate făcute de falit în timpul exercițiului comerțului său, ori cu cinci ani înaintea zilei declarării falimentului. Sînt o altă serie de acte, precum contractele cu titlu oneros, actele de dare în plată și ipoteca sau gajurile pentru datorii anterioare lor, care sînt anulabile la cererea creditorilor cu condiția însă de a se face dovadă că terța persoană cu care a încheiat falitul actul, a cunoscut starea de insolvabilitate a falitului ; în practică, trebuie reținut că simpla dovadă că terța persoană trebuia să cunoască această stare (care, de exemplu, era notorie) este suficientă pentru a servi ca temei cererii de anulare. Dacă se administrează chiar dovada fraudei falitului sînt anulabile toate actele făcute de el în aceste condiții, în prejudiciul drepturilor creditorilor săi.

În raporturile de comerț exterior cu parteneri din statele capitaliste, ceea ce este esențial a fi reținut este că din momentul pronunțării falimentului comerciantul falit este desesizat de administrarea tuturor bunurilor sale. Administrarea bunurilor falitului trece asupra sindicului.

Desesizarea își produce efectele sale și asupra tuturor creditorilor chirografari ai falitului (deci afară de cei ipotecari) care nu mai pot începe sau continua împotriva lui urmăriri individuale, toate aceste urmăriri concentrîndu-se în mîna unei singure persoane, anume sindicul. Pentru lămurirea problemei precizăm că înțelegem prin creditori cherografari pe toți aceia a căror creanță împotriva debitorului lor nu este garantată decît prin așa-numitul drept de gaj general și consum al tuturor creditorilor prevăzut de art. 1718 Cod civil român ; în virtutea acestui drept de gaj general și comun, creditorii au dreptul să se despăgubească pentru creanța lor din masa generală de bunuri a debitorului.

Creditorii ipotecari sînt aceia a căror creanță a fost garantată prin constituirea unei ipoteci, adică prin afectarea unui bun imobil anume determinat pentru asigurarea plății ei. Ipoteca conferă creditorului ipotecar un drept de preferință și un drept de urmărire ; dacă debitorul nu plătește la termen, creditorul are drept să urmărească bunul ipotecat în mîinile oricărei persoane s-ar găsi, despăgubindu-se cu preferință, înaintea celorlalți creditori chirografari. Dacă sînt mai mulți creditori ipotecari asupra aceluiași imobil, preferința între ei se determină după data la care s-a făcut inscripția ipotecii.

În practica raporturilor de comerț internațional, întreprinderile noastre pentru comerț exterior care au încheiat un contract cu o firmă comercială declarată ulterior în stare de faliment trebuie să țină seama că prin efectul sentinței declarative, întregul patrimoniu al firmei comerciale debitoare este afectat creditorilor săi, care sînt uniți în scopul realizării acestui patrimoniu. Trebuie, de asemenea, ținut seamă că această unire, interzice posibilitatea oricărei urmăriri individuale împotriva firmei comerciale falite, inclusiv pentru despăgubirile destinate să acopere prejudiciul cauzat prin neexecutarea contractului de comerț exterior. Creditorii astfel uniți, constituie **masa credală**, care n-are personalitate juridică, dar în schimb are o individualitate proprie, cu scopul de a asigura repartizarea activului firmei comerciale falite între toți creditorii ei ; numai prin intermediul acestei mase credale creditorii pot să-și valorifice creanțele lor, asupra tuturor bunurilor firmei. Aceasta este singura cale de urmărire împotriva firmei comerciale falite ; creditorul unei creanțe de despăgubiri civile pentru neexecutarea contractului nu are nici o altă cale de valorificare a acestei creanțe. Întreprinderea română de comerț exterior, fiind creditoare a firmei cu o creanță anterioară declarării acesteia în stare de faliment, face parte și ea din masa credală. Masa creditorilor lucrează printr-un reprezentant numit sindic și se consideră definitiv constituită cu toți creditorii ale căror creanțe au fost verificate și admise la pasivul firmei declarată în faliment. În vederea constituirii masei creditorilor, toți creditorii firmei comerciale declarată în faliment trebuie să depună creanțele lor în 15 zile de la publicarea hotărîrii declarative la grefa tribunalului care a declarat falimentul. Depunerea și verificarea creanțelor sînt esențiale pentru însăși exercitarea urmăririi concursuale și de aceea întreprinderile române de comerț exterior creditoare trebuie să respecte întocmai prevederile legii aplicabile falimentului în această privință. Sindicul verifică creanțele depuse și după admiterea lor pasivul firmei falite este stabilit.

Activul firmei falite se compune din bunurile aflate în patrimoniul ei în momentul declarării stării de faliment. În practica raporturilor de comerț exterior trebuie reținut că din acest activ se pot revendica de către proprietarii lor bunurile mobile, administrîndu-se dovada identității lor. O întreprindere de comerț exterior poate astfel revendica — de exemplu — mărfurile depozitate de ea într-o maga-

zie generală, în caz de faliment al depozitului, sau un titlu de credit în caz de faliment al bancherului la care a fost depus. În situația în care o întreprindere română de comerț exterior a vîndut mărfurile unei firme comerciale declarată în stare de faliment iar mărfurile nu au fost plătite, ea poate să refuze livrarea acestor mărfuri prin invocarea excepției **non adimpleti contractus.** Dacă mărfurile vîndute de întreprinderea română de comerț exterior n-au intrat încă în posesia firmei respective, ea le poate revendica, oprindu-le chiar în cursul transportului (stoppage in transitu). De asemenea, întreprinderea română de comerț exterior poate folosi și dreptul recunoscut expeditorului în contractul de transport de mărfuri, cerînd ca ele să revină la bază sau să fie livrate unui alt cumpărător.

O atenție deosebită trebuie acordată, în cazul în care partenerii comerciali intră în stare de faliment, vînzărilor pe credit cu clauza rezervării dreptului de proprietate. În asemenea situații bunurile vîndute sub această condiție, la demersul operativ al întreprinderii de comerț exterior vînzătoare (creditoare) sînt deduse din activul societății falimentare, iar valorificarea lor, pînă la nivelul creanței se poate realiza prin licitație.

După admiterea creanțelor (condițiile de fond fiind cîrmuite de lex contractus iar cele procedurale de lex fori) se procedează la lichidarea activului falimentului, prin vînzarea bunurilor firmei comerciale la licitație publică. Suma rezultată din această vînzare se repartizează între creditori conform tabloului de creanțe verificate și admise, fiecărui creditor atribuindu-i-se o cotă proporțională cu creanța sa. Din punct de vedere al stabilirii răspunderii și reparării prejudiciului suferit de întreprinderea română de comerț exterior este de mare importanță faptul că falimentul unei societăți comerciale constituită în nume colectiv sau în comandită are ca efect și falimentul asociaților cu răspundere nelimitiată adică a tuturor asociațiilor în societatea în nume colectiv și a asociaților comanditați în societatea de comandită. Trebuie reținut deci că — sub raportul urmăririlor concursuale pe calea cărora se poate realiza creanța întreprinderii române de comerț exterior creditoare — vor fi în practică atîtea falimente cîți asociați sau comanditați sînt, plus falimentul societății.

În sistemul dreptului R.F.G. dacă o societate în nume colectiv sau în comandită este declarată în stare de faliment, falimentul se poate declara și împotriva asociaților, numai dacă este cerut expres și numai dacă sînt întrunite condițiile falimentului comercial față de ei. Situația este însă alta cînd societatea comercială falită este o societate pe acțiuni ori una cu răspundere limitată ; în acest caz urmărirea concursuală nu se poate îndrepta decît împotriva patrimoniului societății întrucît asociații — răspunzători în limita acțiunilor subscrise sau cotelor aduse — n-au calitatea de comercianți și nu suportă personal efectele falimentului.

Dacă însă, potrivit normei conflictuale aplicabile, falimentul este cîrmuit de normele dreptului comercial francez, întreprinderea română de comerț exterior creditoare are posibilități mai largi de recuperare a creanței sale de despăgubiri, întrucît în sistemul acestui drept două legi speciale (Legea din 16 decembrie 1940 și Decretul lege din 9 august 1953) au dispus că președintele și directorul general al societăților anonime, precum și geranții societăților cu răspundere limitată sînt supuși rigorilor procedurii falimentului, sentința declarativă de faliment putînd stabili și suma la care acești geranți sînt ținuți personal răspunzători de plata datoriilor societății.

În situația în care norma conflictuală aplicabilă trimite la dreptul englez, întreprinderea română de comerț exterior creditoare are posibilitatea de a cere repararea prejudiciului ce a suferit de pe urma insolvabilității societății și de la directorul ori membrii consiliului ei de conducere, care, în sistemul acestui drept, răspund cu patrimoniul lor pentru datoriile acestora.

Deși Codul comercial român este în vigoare, considerăm că atît cartea a treia din acest cod, cît și legiuirile următoare privind falimentul trebuie privite ca neaplicabile în raporturile noastre comerciale internaționale, datorită faptului că în condițiile unei economii planificate, în care asemenea operațiuni sînt monopol de stat, este imposibil ca o întreprindere de comerț exterior să ajungă în încetare de plăți, în raport cu partenerii externi.

dr. **Al. DETEȘAN**
dr. **D. POROJAN**

financiar

Răspunderea materială pentru nesolicitarea penalităților

În condițiile întăririi continue a autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, neplata și neîncasarea penalităților derivînd din executarea necorespunzătoare sau neexecutarea contractelor economice reprezintă nu numai o omisiune de a aduce la îndeplinire o obligație contractuală, ci și o încălcare a îndatoririlor ce le are fiecare membru al unui colectiv de muncă „pentru gospodărirea eficientă a bunurilor ce sînt încredințate de stat spre administrare" (preambulul Legii nr. 5/1978 și art. 1 din lege).

În cele ce urmează ne propunem a analiza dacă, și în ce limite, are a răspunde material o persoană încadrată care — deși avînd astfel de atribuții — nu ia măsuri pentru încasarea penalităților de la cealaltă parte din contractul economic, dacă aceasta din urmă le datorează, în condițiile legii.

Întrucît răspunderea materială nu poate fi atrasă decît în cazul în care există un prejudiciu al unității, problema centrală care se pune în situația de care ne ocupăm, constă în aceea de a ști dacă prin nesolicitarea de penalități patrimoniul unității a fost sau nu păgubit.

Este admis aproape în unanimitate în literatura juridică de specialitate că prejudiciul se poate prezenta sub două forme : diminuarea activului sau mărirea pasivului unei unități socialiste (citățm numai : Sanda Ghimpu, Ion Traian Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, Gheorghe Mohanu, Dreptul muncii, tratat vol. II, Editura științifică și enciclopedică, București 1979, p. 129, și C. Jornescu, Gh. Țigăeru, Cartea întreprinderii vol. IV, Viața Economică, București 1973).

Această primă precizare conduce în mod necesar la o alta — pe cale de silogism — și anume : nesolicitarea unor penalități de la partenerul de contract economic, care se cuvin unității conform legii, reprezintă o diminuare a activului acesteia — ale fondurilor sale proprii — și deci constituie un prejudiciu care se suportă din rezultatele financiare ale unității socialiste.

Într-adevăr, prin art. 1 din Decretul Consiliului de Stat nr. 144/1979 se stabilește că „amenzile și penalitățile provenite din activitatea anului 1978, care nu se datoresc vinovăției unei persoane, în măsura în care nu s-au acoperit din sumele încasate cu același titlu, se suportă de către unitățile economice de stat din rezultatele financiare ale anului 1979". Această prevedere — deși cu aplicabilitate restrînsă în timp — conține un important principiu care stă și la baza actualei reglementări a activității financiare a unităților economice de stat, astfel cum a fost stabilită prin Legea finanțelor modificată și completată prin Legea nr. 3/1979. Potrivit acestor principii și prevederi, conjugate cu cele ale Codului muncii, penalitățile care se datoresc vinovăției unor persoane se impută și se plătesc de către acestea ; celelalte penalități care se plătesc și care se încasează se compensează reciproc și soldul acestora (pozitiv sau negativ) se resfrînge asupra beneficiilor unității, mărindu-le sau diminuîndu-le în mod corespunzător.

Înlăturăm penalitățile ce se impută celor vinovați și care deci nu afectează în nici un fel patrimoniul unității, deoarece se recuperează de la datornici, întrucît nu intră în sfera

discuției de față și arătăm că personalul încadrat trebuie să ia măsuri pentru încasarea tuturor penalităților ce se cuvin unității creditoare pentru ca după scăderea penalităților datorate de aceasta din urmă, să se asigure un sold pozitiv al penalităților, afectînd astfel în mod favorabil cuantumul beneficiului.

În acest mod trebuie înțeleasă prejudicierea unităților socialiste prin nesolicitarea penalităților ce li se cuvin, și nu în sensul că o penalitate derivînd din contractele economice nu are în toate cazurile destinația de a acoperi un prejudiciu suferit de contractant prin executarea necorespunzătoare sau neexecutarea obligațiilor de către cealaltă parte. Într-adevăr, sînt unele cazuri — foarte rare — cînd activitatea unei părți din contract nu este prejudiciată prin neexecutarea întocmai și la termen a obligațiilor asumate de către partener și deci nu suportă în mod direct o pagubă. Aceasta nu justifică însă nesolicitarea penalităților și nici apărarea de răspundere materială a celor ce au omis a le solicita, deoarece unitatea creditoare, deși nu este păgubită în legătură cu această cauză, ea este totuși prejudiciată prin diminuarea fondurilor sale proprii.

Un argument ce ni se pare deosebit de convingător în sensul celor mai sus arătate, este faptul că în cazul în care unitatea creditoare solicită penalitățile pe cale arbitrală, după expirarea termenului de 6 luni, prevăzut de lege, iar acțiunea este respinsă ca prescrisă, persoana vinovată de a fi solicitat penalitățile tardiv va răspunde material pentru întreaga sumă respectivă.

Într-un eventual litigiu de muncă declanșat prin contestarea deciziei de imputare, nu se va putea apăra arătînd că unitatea, deși a pretins penalități din cauza nerespectării obligațiilor de către contractant, nu a suferit în realitate nici un prejudiciu sau în orice caz unul inferior cuantumului penalităților prevăzute de lege.

Dr. **C. JORNESCU**

practică arbitrală

Executarea contractelor economice încheiate cu unitățile C. A. P.

Potrivit art. 163 din Legea finanțelor nr. 9/1972, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, livrările de mărfuri, executările de lucrări și prestările de servicii pentru cooperativele agricole de producție și asociațiile economice intercooperatiste se fac numai după ce unitățile în cauză s-au asigurat de posibilitățile de plată ale acestor cooperative și asociații.

Fără să reprezinte deci, o cauză de nulitate a contractelor economice, lipsa posibilităților de plată ale unităților beneficiare menționate constituie un impediment în calea executării obligațiilor contractuale.

Cu alte cuvinte, nu numai unitățile beneficiare sînt în imposibilitatea de a îndeplini obligația de plată a prețului, dar și unitățile furnizoare, executante și prestatoare sînt împiedicate să execute ceea ce s-au obligat prin contract. Acest aspect este relevat mai rar, deși efectele neasigurării posibilităților de plată se răsfrîng, de pildă, asupra răspunderii unităților furnizoare pentru nelivrarea la termen a produselor contractate.

Într-adevăr, existînd un impediment legal în calea îndeplinirii obligațiilor de livrare — impediment constînd în interdicția prevăzută de art. 163 din legea citată — nu ar putea fi ținută să răspundă, după părerea noastră, unitatea furnizoare care, din această cauză, este în imposibilitatea de a-și îndeplini obligațiile contractuale de livrare. Ca atare, unitățile C.A.P. beneficiare care nu au comunicat unităților furnizoare dovezi privind asigurarea posibilităților de plată, nu vor putea obține penalitățile și daunele aferente nelivrării produselor respective.

S-a pus, de asemenea, problema dacă se pot efectua transporturi, cu plata taxelor aferente din contul unităților C.A.P., fără ca unitățile de transport să se asigure, în prealabil, de posibilitățile de plată ale unităților C.A.P.

După cum rezultă din Decizia primului arbitru de stat nr. 266/1979, în speță, stațiile C.F.R. de expediere au primit la transport mărfuri pentru unități C.A.P., acceptînd ca taxa de transport să se încaseze la destinație de la aceste unități, fără a pretinde însă, furnizorilor — expeditori, să dovedească că menționatele unități C.A.P. destinatare aveau posibilitatea să achite taxele.

S-a considerat nejustificată susținerea cărăușului că stațiile C.F.R. de expediere erau obligate să efectueze transportul din moment ce li s-au prezentat vagoanele pentru expediție cu mențiunea, „transmis" în scrisorile de trăsură.

În conformitate cu art. 63 din Regulamentul de transport C.F.R., stația de expediere poate pretinde avansarea cheltuielilor de transport în anumite condiții. Ca atare, existînd această posibilitate și ținînd seama de dispozițiile citate ale Legii nr. 9/1972, transporturile nu trebuiau să fie efectuate decît cu condiția achitării taxelor la expediere ori prezentării dovezii privind posibilitățile de plată ale unităților C.A.P. beneficiare. Întrucîti, cărăușul nu a procedat astfel, au fost respinse pretențiile sale privind penalitățile pentru întîrzierea în achitarea taxelor de transport.

În încheiere relevăm că interdicția stabilită prin art. 163 din legea citată operează nu numai față de unitatea furnizoare, dar și în raport cu unitățile C.A.P. beneficiare. Ca atare, în ipoteza livrării produselor cu nesocotirea acestei interdicții, unitățile C.A.P. beneficiare, primind produse al căror preț nu-l pot achita, trebuie să păstreze produsele respective la dispoziția unităților furnizoare, nefiind permis să consume produse care au fost livrate cu încălcarea dispozițiilor legale și a căror contravaloare nu este plătită. Socotim că nerespectarea acestei îndatoriri poate determina angajarea răspunderii unităților C.A.P.

H. MATEI

Întrebări și răspunsuri

● **IOAN BARDAC** — Instrucțiunile comune ale Ministerului Finanțelor și Primului Arbitru de Stat nr. 7/1964 și-au încetat aplicarea prin Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 320 din 26 septembrie 1979. Așteptăm de la Arbitrajul de Stat Central deciziile arbitrale prin care s-a promovat, ca practică arbitrală, soluția din instrucțiunea în discuție.

● **TITUS TANTAN, Timișoara** — Conform prevederilor instrucțiunilor privind emiterea, gestionarea și circulația bonurilor cu cantități fixe pentru benzină și motorină aprobate prin ordinul Ministerului Industriei Chimice nr. 1579/1973 (art. 30), conducătorii auto sînt obligați să deconteze bonurile cantități fixe primite în termen de 48 ore de la consumarea lor sau de la înapoierea din deplasare. În cazul în care nu se respectă termenul de mai sus se vor aplica penalizări de întîrziere de 0,5 la sută pentru fiecare zi. Nu se vor elibera alte bonuri decît după justificarea de către gestionar a bonurilor cantități fixe primite anterior.

Pentru bonurile cantități fixe nejustificate se întocmește o situație. În acest sens, **în mod obligatoriu,** conducătorii auto vor preda gestionarului cotoarele cu bonuri cantități fixe ștampilate de stațiile „Peco" la care s-a făcut alimentarea, vizate de șeful compartimentului transporturi (garaj), în sensul că stațiile „Peco" respective corespund traseului indicat în foile de parcurs.

Lunar, gestionarii de bonuri cantități fixe vor întocmi situația centralizatoare, pe care împreună cu cotoarele anulate de stațiile „Peco" o vor

preda serviciului contabilității pentru înregistrarea în evidențele contabile.

Modificarea situațiilor centralizatoare și a fișelor de justificare a bonurilor cantități fixe a fost efectuată de comisia guvernamentală pe baza unor propuneri primite din partea centralei și a unor beneficiari.

● **TOMA DRAGOMIR, Apoldu de Jos, Sibiu** — Potrivit prevederilor art. 16 din Legea nr. 1/1977, impozitul pe fondul total de retribuire se suportă de unitățile economice de stat, după caz, din costurile de producție sau cheltuielile de circulație, iar de instituțiile de stat, din fondurile prevăzute în planurile de venituri și cheltuieli.

● **VENDEL BALOGH, Sighetu Marmației** — În conformitate cu Legea 7/1977, materialele chimice recepționate ca fiind corespunzătoare de către comisia de recepție, atunci cînd sînt livrate unităților subordonate, trebuie să fie însoțite de copii ale buletinelor de analiză emise de laboratorul central al Combinatului. Pentru aceasta este necesar ca materiile prime chimice să fie depozitate pe loturi de fabricație, măsură necesară de altfel și pentru rezolvarea corectă a probelor de laborator; laboratorul central al combinatului să predea gestionarului depozitului de materii prime chimice mai multe copii ale buletinelor emise (pentru același lot de material), iar eliberarea materialelor către subunități să se efectueze în loturi omogene și în ordinea datei de fabricație.

Unitățile subordonate, prin comisia proprie de recepție, vor lua cunoștință de datele înscrise în buletinele de analiză, urmînd ca la nivelul laboratorului de secție să se execute, de la caz la caz, verificări mai cu seamă pentru materialele cu termen scurt de garanție. În cazul unor materii prime chimice cu comportare necorespunzătoare în procesul de producție (chiar dacă acestea au corespuns la analiza de laborator), subunitatea va sesiza organele CTC și laboratorul central.

● **ADRIANA FRĂȚILĂ, Cîmpina** — Penalitățile pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contractele economice, prevăzute în art. 47, pct. 1 din Legea contractelor economice, se calculează pe tranșe de întîrziere și anume: pentru primele 10 zile din perioada întîrziată se aplică o penalitate de 0,1 la sută, pentru următoarele 20 zile 0,2, iar pentru ceea ce depășește 30 zile, se aplică penalitatea de 0,3 la sută.

Penalitatea de 8 la sută, prevăzută la art. 47, pct. 3 din lege, se calculează și se aplică la data expirării duratei corespunzătoare îndeplinirii sarcinii din planul anual respectiv. Contractele încheiate în baza unor repartiții emise semestrial, care însă sînt date în cadrul sarcinilor din planul anual, pot fi executate — în condițiile legii — pînă la sfîrșitul anului de plan și, ca atare, și în această situație penalitățile de 80 la sută pot fi pretinse numai la sfîrșitul anului de plan.

● **ION DRAGOMIR, Rîmnicu-Vîlcea** — În legătură cu modul de aplicare a prevederilor art. 68 și următoarele din H.C.M. nr. 792/1960, republicată la 15 decembrie 1969, vă comunicăm următoarele:

1) Dacă au fost îndeplinite prevederile textelor menționate și în cursul termenului de prescripție s-a constatat că debitorii respectivi sînt insolvabili ori au decedat fără a lăsa nici un fel de bunuri, creanțele respective pot fi date la scădere, după împlinirea acestui termen.

2) Faptul că debitorul este plecat de la adresa cunoscută, fără a i se cunoaște noul domiciliu sau noul loc de muncă, nu poate duce la darea la scădere a debitului.

3) Trimiterea titlului executoriu la Executorul judecătoresc nu are efectul ultimului act de executare, chiar dacă debitorul nu posedă bunuri care pot fi urmărite și valorificate. Această operațiune de trimitere constituie un act începător în executarea în sensul dispozițiilor art. 16, lit. c din Decretul nr. 167/1958, dacă au fost urmate de acte efective de executare.

● **G. BRALAȘTEANU, Rîmnicu Vîlcea** — Perioadele lucrate ca manipulant, recepționer, lucrător comercial, primitor-distribuitor și calculator nu se includ în calculul vechimii minim necesare în funcții economice medii.

Potrivit art. 68 din Legea nr. 12/1971, persoana încadrată în muncă — cu respectarea reglementărilor în vigoare la data respectivă — fără îndeplinirea condiției de studii, poate fi trecută într-o funcție de execuție inferioară.

● **M. SEVER, București** — Nici Codul muncii și nici Regulamentul de ordine interioară nu interzic încadrarea în același compartiment de muncă a mai multor membri de familie. În toate cazurile trebuie respectate cu strictețe disciplina muncii și obligațiile de serviciu.

● **CSABA TORJINI, Miercurea Ciuc** — În prezent, absolvenții facultății de matematică nu mai pot fi încadrați în funcții economice. Muncitorul absolvent al școlii profesionale în meseria de lăcătuș mecanic, poate fi promovat ca ajutor de maistru. Maiștrii sînt promovați dintre muncitorii care au absolvit școli profesionale în meseria respectivă.

● **IOAN ALEXANDRU FILOTI, Ploiești** — Pensionarii care lucrează ca administratori și primesc îndemnizație, sînt încadrați în prevederile art. 6 (alin. 2) din Legea nr. 3/1977, Hotărîrea Comisiei centrale de pensii. Pensia suplimentară li se plătește separat.

● **ADAM GHEORGHE, Timișoara** — În perioada în care lucrează, pensionarii militari au calitatea de personal muncitor. În această calitate ei au obligația să contribuie la fondul destinat pensiei suplimentare care se constituie pe baza principiului mutualității între persoanele asigurate. Legea nr. 3/1977 (art. 64) nu prevede exceptarea de la obligația de a contribui cu 2 la sută a pensionarilor militari, aflați în muncă.

● **MIRCEA TAHNIC, Bacău** — Transferarea dv. ca urmare a stării sănătății, într-o funcție cu nivèluri de retribuție mai mici, permite stabilirea retribuției la un nivel apropiat sau cel mult egal cu cea avută (Decretul nr. 100/1979, anexa 6). În nici un caz însă nu este posibil ca noua încadrare să depășească limita maximă a retribuției prevăzute pentru funcția în care ați fost transferat (ultima gradație).

● **IOAN TOMA, Piatra Neamț** — Din scrisoarea dv. rezultă că aflîndu-vă în concediu medical a trebuit să reluați activitatea înainte de data prevăzută în certficatul medical. În această perioadă, după reluarea activității, trebuia să fiți retribuit integral și nu cu 85 la sută din retribuție. Nu aveți dreptul la timp liber corespunzător, deoarece reluarea activității nu s-a făcut prin revenirea din concediul de odihnă. Aveți dreptul ca prin regularizarea plăților făcute din fondul asigurărilor sociale în locul fondului de retribuire, să primiți diferența de 15 la sută din retribuție, precum și — dacă e cazul — cota parte din indemnizația de conducere.

Potrivit art. 123 din Codul muncii, personalul cu funcții de conducere n-are drept la timp liber corespunzător pentru zilele prestate în scopul asigurării serviciului pe unitate.

● **CORNELIU POPESCU, București** — Încadrarea personalului muncitor se poate face numai cu respectarea prevederilor Legii nr. 12/1971. Potrivit art. 63 din această lege este posibilă — în condițiile stabilite în această dispoziție — reducerea cu doi ani a vechimii minim necesare pentru promovarea cadrelor tinere în funcții de conducere.

Tehnicianul principal care a ocupat, prin delegație, o funcție de conducere, la încetarea delegării și la revenirea în funcție își menține încadrarea avută anterior.

Codul muncii prevede la art. 176, alin. 2 că pentru orice pretenții bănești ale persoanelor încadrate în muncă față de unitate — prejudicii suferite sau drepturi neacordate — termenul de sesizare este de trei ani de la data producerii pagubelor, sau de la data cînd drepturile trebuiau să le fie acordate.

Funcția de secretar al comitetului oamenilor muncii poate fi ocupată de orice persoană încadrată în muncă în unitatea respectivă și nu numai de persoanele încadrate la compartimentele planificare sau contabilitate.

Vă prezentăm

INTREPRINDEREA DE MAȘINI GRELE DIN BUCUREȘTI

1964 este anul de naștere al Intreprinderii de mașini grele din București. După doi ani de la începutul construcției a intrat în funcțiune secția de oțelărie electrică, care în prima etapă a produs 8 sortimente de oțeluri speciale și lingouri.

A urmat punerea în funcțiune a unei forje și a unei turnătorii de mare capacitate, precum și a celei mai mari prese din țară, de 6 000 tone forță. Aceste trei secții au ridicat rapid ștacheta performanțelor întreprinderii. Astfel, de la 30 tone piese turnate s-a ajuns la 200 tone piese turnate și 125 tone piese forjate

Din anul 1969 începe a doua etapă de dezvoltare, în care s-au pus bazele sectoarelor prelucrătoare ; au intrat în funcțiune fabricile de turbine — alternatoare și mecano-sudură. O dată cu aceasta a început fabricarea turboagregatelor la 330 MW. Paralel, s-a trecut și la executarea utilajelor tehnologice pentru industria metalurgică și anume : convertizoare și cuptoare electrice pentru elaborarea oțelului, aparate și blindaje de furnal, caje de laminor etc.

Pentru industria chimică se fabrică coloane de sinteză a amoniacului, reactoare de uree și coloane refracționale.

Industria materialelor de construcții are, în Întreprinderea de mașini grele București un furnizor deosebit. Liniile de ciment cu o capacitate de 3 mii tone pe zi sînt cunoscute și peste hotare.

Intreprinderea de mașini grele București este furnizorul principal și pentru unitățile constructoare de mașini piese grele. A livrat, de pildă, mașini și utilaje de mari performanțe pentru realizarea petrolierelor de 150 mii tdw, precum și a strungului Carusel de 16 m. În prezent se construiește aici, printre altele, prin autodotare, o presă de 12 mii tone forță.

Prezentăm cîteva caracteristici tehnice ale preselor hidraulice tip I.M.G.B. :

— Forța de presare
1 000 tf ; 845/1890/2335 tf
— Presiunea de lucru
320 320
— Înălțimea
2450 mm 3500 mm
— Spațiull de lucru
1000 mm 1800 mm
— Ritmul de lucru
100/min. 20 ... 80/min.
— Înălțimea totală
4230 mm 9340 mm

Convertizoarele produse de I.M.G.B. au diametrul interior de ∅ 5100 mm ; diametrul la gura convertizorului este de ∅ 2500 mm ; unghiul de rotație 360° ; rotirea convertizorului 0,1—1 rot/min, iar raportul total de reducție i=580:1.

Turbinele fabricate la I.M.G.B. se remarcă prin robustețe, calitate superioară a execuției și prin marea fidelitate a parametrilor garantați.

Pentru destinație exclusiv energetică, I.M.G.B. fabrică grupuri turbine-alternatoare cu condensare, de la 50 la 330 MW, cu parametri superiori în ce privește aburul, și cu randamente la nivel internațional.

Principalele caracteristici ale turbinelor energetice sînt :

Tip	Putere MW	Presiunea vaporilor atm.	Temperatu vaporilor C°
FIL-150	150	186	535
FIC-330	330	186	535
NIC-220	220	44	289
NIC-650	650	44	289
NIC-650	650	186	535

Dotarea cu utilaje moderne, de mare productivitate, adaptarea tehnologiilor de vîrf cunoscute pe plan internațional și personal cu înaltă calificare — sînt premisele care fac din I.M.G.B. un furnizor competitiv.

Ion VASILESC'

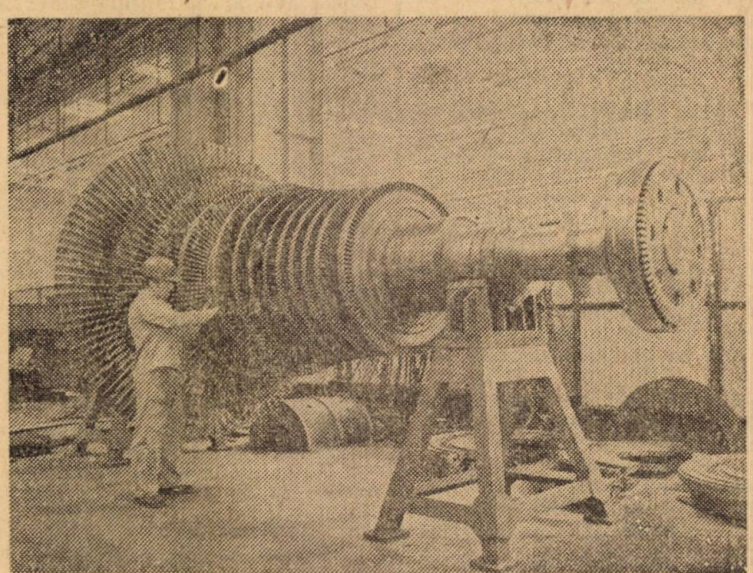

Rotor de joasă presiune pentru turbinele de 330 MW

1979 NOV 21

PCR XII CONGRES

EVENIMENT ISTORIC CU PROFUNDE SEMNIFICAŢII ÎN VIAŢA ÎNTREGULUI POPOR

EVENIMENT de o deosebită însemnătate istorică în viaţa partidului, precum şi a întregii noastre naţiuni, cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român deschide o nouă perioadă, de largi şi strălucite perspective în înfăptuirea vastei opere de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare spre comunism pe pămîntul României, perspective întemeiate trainic pe succesele istorice dobîndite pînă acum.

„Îndeplinind cu succes Programul partidului de dezvoltare economico-socială a patriei, sublinia secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** în cuvîntarea rostită la Adunarea festivă consacrată celei de a XXXV-a aniversări a revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă din ţara noastră, **poporul român îşi aduce contribuţia la victoria forţelor socialismului, la cauza prieteniei şi colaborării între toate naţiunile lumii, la pacea şi progresul internaţional. Măreţele realizări obţinute în toate domeniile în anii construcţiei socialiste, politica de pace şi înţelegere, de contacte şi cooperare activă cu toate statele lumii, au făcut ca România să se bucure de un binemeritat prestigiu pe plan mondial, de stima şi preţuirea tuturor popoarelor, să aibă prieteni pe toate meridianele".** Aceste succese istorice, indisolubil legate de conducerea de către Partidul Comunist Român a întregii opere de edificare a socialismului pe pămîntul patriei noastre, constituie o vie ilustrare a justeţei politicii sale ştiinţifice, a capacităţii şi forţei sale mobilizatoare de a uni elanul, hărnicia şi abnegaţia în muncă a clasei noastre muncitoare, ţărănimii şi intelectualităţii, a tuturor cetăţenilor patriei, fără deosebire de naţionalitate.

Tocmai de aceea, rolul conducător al partidului, accentuarea lui, au un caracter logic şi legic. El se manifestă în chip atotcuprinzător ; practic nu există domeniu, începînd cu activitatea economică şi terminînd cu sfera politico-educativă, în care prezenţa partidului, cuvîntul său înaripat, spiritul revoluţionar de iniţiativă şi de decizie pe care-l emană să nu exercite o înrîurire determinantă în direcţia progresului neîntrerupt.

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN se prezintă la cel de-al XII-lea Congres al său mai puternic decît oricînd, reunind în rîndurile sale peste 2 900 000 membri, dintre cei mai valoroşi şi înaintaţi oameni ai muncii din toate domeniile vieţii economico-sociale, în care muncitorii şi ţăranii reprezintă marea majoritate, demonstrîndu-şi înalta capacitate de a conduce destinele întregului popor, istorica operă de zidire a celei mai măreţe orînduiri din lume — orînduirea comunistă.

Conferinţele de dare de seamă şi de alegeri ale organizaţiilor judeţene şi a municipiului Bucureşti ale partidului, premergătoare Congresului, au analizat cu profund spirit critic şi autocritic activitatea desfăşurată pînă acum şi cu înaltă răspundere comunistă, au dezbătut şi au aprobat proiectele documentelor Congresului al XII-lea. Comuniştii, şi prin ei întregul nostru popor, au dat cea mai înaltă apreciere muncii neobosite a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, activitate pusă în slujba binelui poporului său, a independenţei şi bunăstării patriei, a păcii şi înţelegerii între popoare, contribuţiei sale directe, de o inestimabilă valoare, la elaborarea documentelor Congresului în care este prefigurat cu deosebită claritate viitorul luminos al României socialiste. În atmosfera de efervescenţă revoluţionară caracteristică marilor evenimente, conferinţele au reafirmat voinţa nestrămutată a întregului partid, a întregii noastre naţiuni ca tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cel mai iubit şi mai respectat fiu al poporului nostru să fie reales, la cel de al XII-lea Congres, în înalta funcţie de secretar general al Partidului Comunist Român. **„Unanimitatea şi entuziasmul cu care comuniştii din Capitală, într-un gînd şi un cuget cu întregul nostru partid şi popor, sînt hotăriţi să susţină propunerea ca tovarăşul Nicolae Ceauşescu să fie reinvestit în această funcţie supremă, afirmă, cu deosebită vigoare, coeziunea indestructibilă, unitatea în voinţă şi faptă a întregii naţiuni în jurul partidului, al secretarului său general, care, prin întreaga sa activitate clocotitoare, de revoluţionar cutezător, dedicată încă din fragedă tinereţe împlinirii idealurilor de libertate, independenţă şi suveranitate ale poporului, înfloririi patriei noastre socialiste, a marcat în hronicul de aur al istoriei României perioada inaugurată de Congresul al IX-lea drept cea mai fertilă şi bogată în realizări din multimilenara istorie a patriei noastre"** — se spune în Hotărîrea Conferinţei municipale de partid Bucureşti privind susţinerea propunerii ca tovarăşul Nicolae Ceauşescu să fie reales secretar general al partidului.

Amploarea şi complexitatea sarcinilor ce-i revin partidului comunist în calitatea sa de forţă politică conducătoare, presupune ca odată cu procesul de perfecţionare a societăţii, partidul însuşi să se dezvolte şi să se perfecţioneze ca organism a cărui maturitate şi capacitate de acţiune trebuie să crească continuu. Promotor al concepţiei şi practicii înnoirii diferitelor structuri ale societăţii atunci cînd acestea nu mai corespund condiţiilor noi, partidul îşi perfecţionează el însuşi activitatea, formele şi metodele de lucru. Una din direcţiile principale ale acestui proces, conceput de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, o constituie aplicarea consecventă a principiului conducerii şi muncii colective, dezvoltarea continuă a democraţiei interne de partid. Însăşi întărirea continuă a partidului cere să nu se admită, sub nici o formă, încălcarea sau ştirbirea principiului muncii şi al conducerii colective, să se promoveze cu tot mai multă consecvenţă răspunderea în muncă a fiecărui activist şi membru de partid, dezbaterea tuturor problemelor cu masa activiştilor şi membrilor de partid, sporirea forţei combative şi eficienţei activităţii fiecărei organizaţii a partidului nostru, promovarea cu curaj în întreaga viaţă socială a noului, a tot ceea ce contribuie la accelerarea mersului înainte pe drumul socialismului şi comunismului.

IN perioada care a trecut de la Congresul al XI-lea s-a dezvoltat practica încetăţenită în partidul nostru, de către secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de a consulta permanent activul de partid, comuniştii, toţi oamenii muncii în elaborarea hotărîrilor. S-a lărgit cadrul organizatoric şi instituţional al congreselor, conferinţelor şi consfătuirilor cu activul de partid, de stat, cu diferite categorii de oameni ai muncii. În acest timp s-a creat un cadru organizatoric unic în felul său, care asigură participarea ne-

CONGRESUL PARTIDULUI, CONGRESUL POPORULUI

mijlocită a tuturor oamenilor muncii la conducerea economiei, a întregii vieți a societății.

Amploarea rolului conducător al partidului în toate compartimentele vieții sociale este strîns legată de competența, priceperea și elanul revoluționar ale cadrelor cu munci de răspundere, de puterea acestora de a pătrunde în esența fenomenelor și a descifra semnificația lor, pentru a lua la timp măsurile necesare în vederea sprijinirii noului și lichidării în faza incipientă a neajunsurilor. În spiritul acestei cerințe a existat o preocupare continuă pentru formarea de cadre cu o temeinică pregătire politico-ideologică, profesională, profund devotate patriei noastre socialiste capabile să aducă o contribuție tot mai importantă la soluționarea problemelor complexe ale dezvoltării societății socialiste.

Noile sarcini privind continuarea înfăptuirii programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea țării spre comunism, care izvorăsc din magistralele documente elaborate pentru cel de al XII-lea Congres al partidului, intrarea societății românești într-o fază nouă, superioară, a dezvoltării sale în care vor avea loc afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice contemporane în toate domeniile, accelerarea trecerii la o nouă calitate, ridicarea pe o treaptă și mai înaltă a gradului de bunăstare și civilizație a întregului popor, pun în continuare exigențe și responsabilități sporite în fața partidului, determină creșterea în continuare a rolului său conducător, impun cerințe și aspecte noi în conținutul și formele de exercitare a rolului de forță conducătoare. Toate acestea presupun ca odată cu schimbările calitative, revoluționare ce se produc în mersul ascendent al societății noastre, partidul însuși să se dezvolte ca un organism dinamic, perfecționîndu-și continuu activitatea, metodele, stilul de muncă, viața sa internă, legăturile cu masa oamenilor muncii, în pas cu cerințele obiective ale dezvoltării întregii societăți. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, trebuie să trecem la o nouă calitate atît în economie cît și în domeniul conducerii politice a societății, ceea ce presupune creșterea calitativă a exercitării rolului conducător al partidului, cît și perfecționarea funcțiilor organizatorice ale statului socialist, sporirea contribuției și rolului organizațiilor de masă și obștești reunite sub conducerea Partidului Comunist Român în cadrul Frontului Unității Socialiste, a însuși rolului F.U.S. în viața politică a țării — așa cum a propus recent tovarășul Nicolae Ceaușescu.

ÎN NOUA ETAPĂ, de profunde schimbări calitative în toate domeniile vieții economico-sociale, creșterea rolului conducător al partidului a presupus și presupune un continuu efort spre a deplasa centrul de greutate al activității organelor și activiștilor de partid în mijlocul colectivelor de oameni ai muncii, ancorarea întregii activități de partid în realitatea vieții, legînd-o organic de practica economico-socială, de preocupările și eforturile oamenilor muncii, astfel încît pătrunzînd în toate celulele societății partidul să-și exercite în fapt rolul de forță dinamizatoare a mersului României spre comunism. Cu un profund spirit revoluționar, cu o înaltă capacitate de interpretare și aplicare a materialismului dialectic și istoric, cu un înalt simț al realităților și al perspectivei, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a conceput și direcționat cu consecvență evoluția rolului conducător al partidului ca un proces de integrare tot mai organică a partidului în viața și activitatea socială, ca un proces de împletire tot mai strînsă a activității sale cu activitatea statului și celorlalte organisme sociale. Integrarea tot mai organică a partidului în viața și activitatea societății constituie un proces obiectiv dinamic, istoric, concret, prin care partidul își intensifică interdependențele cu societatea, cu toate organismele, de la toate nivelele.

Pornind de la teza formulată cu deplină claritate de tovarășul Nicolae Ceaușescu potrivit căreia creșterea rolului politic conducător al partidului nu înseamnă monopolizarea activității politice, ci dimpotrivă aceasta duce și trebuie să ducă la accentuarea participării întregului popor la viața politică a societății, la conducerea democratică a statului, Partidul Comunist Român a acționat permanent pentru perfecționarea cadrului organizatoric care asigură în mod real creșterea gradului de participare conștientă a maselor la actul conducerii — ca expresie a dezvoltării și adîncirii democrației socialiste.

O componentă organică a întregii activități a partidului, a stilului său de conducere este analiza critică și autocritică aprofundată a muncii, dezvăluirea curajoasă a lipsurilor și greșelilor, introducerea și cultivarea perseverentă a spiritului revoluționar, ceea ce demonstrează forța partidului, a clasei muncitoare, a societății socialiste românești în cadrul căreia politica partidului se elaborează împreună cu poporul și pentru popor.

Situîndu-se mereu în frunte, dînd dovadă de un înalt simț al responsabilității și al inițiativei, de fermitate și exigență revoluționară, comuniștii nu se mulțumesc și nu trebuie să se mulțumească niciodată cu rezultatele dobîndite, oricît de bune ar fi ele. În această privință sînt sugestive și pline de conținut exigențele și cerințele formulate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, față de membrii de partid: **„Comuniștii nu au și nu pot avea nici un fel de avantaje față de ceilalți oameni ai muncii. Dimpotrivă au obligația de a munci mai bine, de a manifesta răspundere față de felul în care se realizează Programul partidului. În aceasta constă rolul partidului de avangardă, de forță politică conducătoare a societății noastre socialiste".**

TREBUIE SĂ SUBLINIEM în mod deosebit meritul secretarului general al partidului nostru de a fi studiat cu toată consecvența problematica vastă și complexă a creșterii rolului conducător al partidului, de a fi acționat ferm pentru întărirea organizatorico-ideologică a partidului și perfecționarea metodelor sale de muncă, pentru strîngerea legăturilor cu masele, toate acestea reprezentînd condiții fundamentale pentru creșterea capacității comuniștilor de a rezolva cu succes problemele cu care se confruntă societatea noastră, de a face mai rodnică întreaga muncă dedicată construcției socialiste și comuniste. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la aniversarea a 55 de ani de la făurirea partidului, în această nouă etapă cînd crește și mai mult rolul Partidului Comunist Român, misiunea sa este tocmai **„unirea tuturor eforturilor națiunii într-o direcție unică, dinamizarea întregii activități sociale, conducerea științifică a procesului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, pe baza legităților universal valabile aplicate creator la condițiile social-istorice concrete ale țării noastre".** Ideile novatoare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, concepția sa revoluționară despre partid, despre misiunea lui într-o societate modernă, în continuă ascensiune pe scara valorilor materiale și spirituale, cum este societatea românească de azi,înlăturînd orice anacronisme și imobilisme, deschizînd drum larg spiritului creator, dau relief și un valoros conținut teoretic și practic documentelor partidului nostru, așa cum sînt, în prezent, cele ale Congresului al XII-lea, forum al partidului, al întregului popor. Vasta și neobosita activitate pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a desfășurat-o și o desfășoară își pune din plin amprenta asupra trăsăturilor care caracterizează partidul nostru: politică realistă, vizionară, spirit revoluționar incandescent, principialitate comunistă, deschidere spre nou, devotament nețărmurit față de interesele supreme ale națiunii.

Perioada străbătută de la Congresul al XI-lea pînă în prezent, extrem de fecundă în toate planurile vieții sociale, a determinat ridicarea României spre noi culmi ale civilizației socialiste. Cursul mereu ascendent al dezvoltării economice, marile succese dobîndite în extinderea și modernizarea forțelor de producție, progresele în perfecționarea relațiilor de producție și a relațiilor sociale în general, a organizării și activității tuturor elementelor componente ale suprastructurii, în dezvoltarea învățămîntului, științei, artei și culturii, în ridicarea calității vieții întregului popor, exprimă cu deosebită elocvență justețea politicii partidului care se bazează pe aplicarea creatoare a socialismului științific al condițiile concrete ale României, pe înfăptuirea neabătută a mărețului Program al partidului adoptat de Congresul al XI-lea.

Dezvoltarea impetuoasă a orînduirii noastre socialiste, pe baza creșterii și modernizării rapide a forțelor de producție determină profunde mutații și în structura socială, mutații care converg spre accentuarea procesului de omogenizare a societății, de ștergere a deosebirilor dintre clase și categorii sociale, dintre condițiile de muncă și de trai ale tuturor locuitorilor țării. Este desigur un proces care se desfășoară treptat, odată cu crearea premiselor obiective materiale, dar în același timp un proces dirijat conștient de partid prin măsuri de politică economică, culturală și socială.

REZULTATELE obținute în ultimii cinci ani scot în evidență caracterul științific, realismul hotărîrilor luate de partid la Congresul al XI-lea și la Conferința sa Națională din 1977. Toate aceste rezultate ilustrează activitatea plină de cutezanță și perspectivă revoluțio-

CONGRESUL PARTIDULUI, CONGRESUL POPORULUI

Amplul program de investiții pe care se sprijină dezvoltarea economico-socială a țării antrenează o cotă însemnată din venitul național, importante resurse financiare și materiale. O preocupare constantă a conducerii partidului și statului nostru este cheltuirea cît mai rațională, mai eficientă a acestor resurse. În numeroase consfătuiri, vizite de lucru întîlniri cu specialiștii, tovarășul Nicolae Ceaușescu *a dat indicații care s-au constituit într-un program concret vizînd amplasarea judicioasă a noilor obiective, crearea de platforme industriale și ansambluri urbanistice închegate, eliminarea exagerărilor în proiectare, creșterea gradului de tipizare și industrializare a construcțiilor, utilizarea largă a materialelor noi, a celor din surse locale și a înlocuitorilor, realizarea cu forțe proprii a echipamentului tehnologic, creșterea productivității muncii și scurtarea duratei de execuție pe șantiere.*

nară a partidului nostru, activitatea neobosită a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, care-și făuresc prin efortul brațelor și minții lor o viață nouă, demnă și tot mai înfloritoare. Toate acestea confirmă pe deplin în aceste zile sărbătorești cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu : **„...partidul nostru s-a dovedit singurul partid din istoria zbuciumată a României care s-a identificat întrutotul cu năzuințele și interesele maselor largi populare, a pus mai presus de orice independența, bunăstarea și fericirea întregului nostru popor".**

Stadiul atins în dezvoltarea și structurarea modernă a economiei noastre naționale constituie fundamentul trainic pe care au fost proiectate de către partid noile obiective și sarcini economico-sociale cuprinse în documentele proiect pentru cel de-al XII-lea Congres al P.C.R. Aceste proiecte de documente stabilesc ca obiectiv fundamental intrarea procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate într-o fază nouă în care laturile calitative ale întregii noastre dezvoltări capătă o importanță covîrșitoare. Într-un asemenea cadru vor avea loc dezvoltarea într-o viziune unitară a economiei, științei, învățămîntului, culturii, perfecționarea organizării și conducerii societății, a relațiilor de producție și sociale, ridicarea nivelului de trai, dezvoltarea și perfecționarea democrației, crearea condițiilor pentru înflorirea multilaterală a personalității umane, asigurarea unei înalte civilizații materiale și spirituale pentru întregul nostru popor.

În această perspectivă, cincinalului 1980—1985 îi revine un rol hotărîtor în reducerea în continuare a decalajelor față de țările avansate economic, ridicarea României de la o țară în curs de dezvoltare la o țară cu un nivel mediu al dezvoltării. Acesta este un salt calitativ nou în evoluția țării noastre, salt pregătit cu atenție de partid și care va fi realizat în perspectiva lui 1985 de către întregul popor sub conducerea înțeleaptă a partidului. Scopul fundamental al politicii partidului nostru continuă să fie ridicarea neîncetată a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, iar mărturia cea mai concludentă o reprezintă prezentarea pentru prima dată în forumul cel mai înalt al partidului, a unui Program-Directivă de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții.

ARHITECT al perspectivelor unui viitor mai apropiat sau mai îndepărtat ale evoluției societății românești în contextul proceselor și tendințelor din viața internațională, P.C.R. a elaborat, a dezbătut cu întregul popor și va adopta la cel de al XII-lea Congres documentele Program-Directivă de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică și Programul-Directivă privind energetica, combustibilii și materiile prime, documente care proiectează sarcinile imediate, ale planului 1981—1985, în aceste domenii și prospectează direcțiile majore de care depinde progresul României la cotele anului 2000. De o deosebită importanță este faptul că partidul, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu pierd nici o clipă din vedere contextul internațional în care trăim, chestiunile atît de complexe ce frămîntă lumea contemporană. Ca și în politica internă, în domeniul relațiilor externe, partidul, țara noastră, se remarcă prin același dinamism, prin același spirit creator pus în slujba progresului, al apărării valorilor perene pe care le-a creat în timp umanitatea. În acest sens, partidul, statul nostru, se numără printre cele mai active forțe ale contemporaneității, care militează pentru triumful ideilor nobile ale socialismului, ale democrației, ale înțelegerii între popoare, pentru pace, pentru edificarea pe planeta noastră a unei lumi mai bune și mai drepte.

În mod deosebit în asemenea momente de cea mai mare densitate politică, trebuie relevat cu toată tăria rolul excepțional, determinant, al stilului de muncă partinic, revoluționar al tovarășului Nicolae Ceaușescu, atît în ceea ce privește activitatea practică de conducere, prin marile acțiuni inițiate, prin dinamismul nestăvilit și simțul viu al realităților, prin perspectiva și sensibilitatea față de nou, intransigență revoluționară și intoleranță în fața rutinei, cît și pe planul activității teoretice, prin cutezanța gîndirii și exemplul strălucit de aplicare creatoare a adevărurilor fundamentale ale socialismului științific la condițiile concrete și particularitățile specifice ale României, prin capacitatea profundă de analiză și sinteză a fenomenelor din societatea noastră și din viața internațională.

Într-o atmosferă de puternic entuziasm, de fermă unitate în jurul partidului, întreaga noastră națiune și-a exprimat voința de nezdruncinat ca tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, strălucit conducător de partid și de stat, luminoasă figură a contemporaneității, exponent fidel al năzuințelor și idealurilor întregii națiuni, să fie reales la cel de-al XII-lea Congres al partidului în înalta funcție de secretar general al Partidului Comunist Român, garanție sigură a înfăptuirii neabătute a măreților obiective ce prefigurează viitorul dinamic și luminos al României socialiste, înaintarea ei viguroasă spre comunism.

Exprimînd această hotărîre, comuniștii, toți oamenii muncii din întreaga țară, români, maghiari, germani și de alte naționalități, sînt profund convinși că prin aceasta dau glas unei opțiuni istorice cu adînci semnificații politice și patriotice, că înfăptuiesc un act de excepțională însemnătate pentru viitorul țării, pentru întreaga activitate a partidului nostru, pentru continuarea politicii sale interne și externe științifice, pregnant novatoare, în a cărei elaborare și zidire rolul decisiv revine secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit și mai respectat fiu al poporului român.

prof. dr. Mihail CHIOREANU

Dialog permanent cu masele, activitate dinamică, neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu în slujba edificării socialismului, a înfloririi patriei

PERIOADA care a trecut de la cel de-al XI-lea Congres al partidului se definește ca una dintre cele mai rodnice, dintre cele mai bogate în realizări din istoria patriei noastre. Economia românească s-a ridicat pe noi trepte ale dezvoltării, iar prestigiul internațional al României a atins cote fără precedent. Toate aceste rezultate sînt legate indisolubil de activitatea neobosită, închinată zi de zi de secretarul general al partidului, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, patriei și poporului său, de contribuția sa de o inestimabilă valoare teoretică și practică la definirea priorităților și a direcțiilor de acțiune pentru perfecționarea activității în toate domeniile vieții economico-sociale, pentru realizarea saltului la o nouă calitate.

Ampla activitate pe care secretarul general al partidului o desfășoară pentru propășirea patriei noastre socialiste se întemeiază pe cunoașterea profundă a realităților, pe contactul viu, nemijlocit cu masele de oameni ai muncii — izvor nesecat de idei, de progres economic și social. Definitoriu pentru stilul de muncă al tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU sînt numeroasele întîlniri de lucru, participarea la congrese, conferințe, consfătuiri cu oamenii muncii din economie și din alte sectoare de activitate. Parcurgerea listei cuprinzînd selecțiuni din multitudinea acestor întîlniri ne dă o imagine cuprinzătoare referitoare la activitatea dinamică a secretarului general al partidului, la munca sa neobosită dedicată înfloririi României socialiste.

Congrese, consfătuiri, conferințe, ședințe de lucru, analize pe ramuri și domenii de activitate

— **Consfătuirea activului de partid și de stat din agricultură, din cercetare științifică agricolă, din domeniul îmbunătățirilor funciare, din piscicultură** (5—7 februarie 1975)
— **Consfătuirea cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale** (13—14 februarie 1975)
— **Ședință de lucru privind sistematizarea Capitalei** (24 februarie 1975)
— **Analiza proiectelor de sistematizare a municipiului Constanța și stațiunilor de pe litoral, a altor orașe și platforme industriale prevăzute în cincinalul 1976—1980** (14 august 1975)
— **Consfătuire de lucru privind măsurile legate de campania agricolă de toamnă** (1 septembrie 1975)
— **Examinarea a noi sisteme de mașini și echipamente destinate agriculturii** (20 septembrie 1975)
— **Întîlnire de lucru cu cadre de conducere din ministere economice și Consiliul popular al Capitalei la care s-au dezbătut problemele aprovizionării** (15 octombrie 1975)
— **Consfătuire de lucru cu primii secretari ai comitetelor județene de partid, cu șefii direcțiilor județene agricole și comerciale** (17 octombrie 1975)
— **Consfătuirea Consiliului Sanitar superior** (25 octombrie 1975)
— **Congresul al X-lea al U.T.C., a X-a conferință a A.S.C. și a treia Conferință Națională a Organizației pionierilor** (3 noiembrie 1975)
— **Ședința comună a Consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană** (3 decembrie 1975)
— **Ședință de lucru la C.C. al P.C.R. consacrată îndeplinirii planului cincinal în perioada 1971—1975** (3 februarie 1976)
— **Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale** (4 februarie 1976)
— **Ședință de lucru la C.C. al P.C.R. privind stadiul pregătirii lucrărilor agricole de primăvară** (28 februarie 1976)
— **Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor** (26 aprilie 1976)
— **Ședință de lucru la C.C. al P.C.R. privind probleme ale activității de realizare a planului** (12—13 mai 1976)
— **Congresul educației politice și culturii socialiste** (2 iunie 1976)
— **Ședință de lucru la C.C. al P.C.R. cu cadre din M.M.P.G., cu specialiști în explorări geologice și industria extractivă** (19 iunie 1976)
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R. consacrată activității în domeniul proiectării și construcțiilor industriale** (21 septembrie 1976)
— **Consfătuire de lucru consacrată activității în domeniul cercetării științifice și proiectării tehnologice** (30 septembrie 1976)
— **Consfătuirea cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic** (6 octombrie 1976)
— **Analizarea rezultatelor obținute și sarcinile de perspectivă ale industriei ușoare** (22 decembrie 1976)
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R. în care s-a analizat realizarea planului pe 1976** (28 decembrie 1976)
— **Consfătuirea pe țară a unităților de control a oamenilor muncii** (17 februarie 1977)
— **Consfătuire consacrată problemelor legate de reconstrucția, sistematizarea și modernizarea Capitalei** (22 martie 1977)
— **Congresul consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi** (18 aprilie 1977)
— **Conferința națională a scriitorilor** (26 mai 1977)
— **Congresul consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi** (11 iulie 1977)
— **Consfătuire de lucru cu activiștii și cadrele din domeniul educației politice, al propagandei și ideologiei** (9 septembrie 1977)
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R. în care au fost dezbătute problemele organizării și conducerii științifice a activității economico-sociale, ale creșterii rolului conducător al partidului** (23 septembrie 1977)
— **Ședința de constituire a Consiliului Național al Oamenilor Muncii** (13 octombrie 1977)
— **Conferința Națională a Partidului Comunist Român** (7—9 decembrie 1977)
— **Consfătuire cu primii secretari și secretarii cu probleme agricole ai comitetelor județene de partid** (1—2 februarie 1978)
— **A XI-a Conferință a U.A.S.C. din România** (24 februarie 1978)
— **Plenara comună a Consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană** (14 martie 1978)
— **Conferința pe țară a președinților consiliilor populare** (31 martie 1978)
— **Conferința Națională a Femeilor** (21 aprilie 1978)
— **Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii** (26 aprilie 1978)
— **Ședința de lucru la C.C. al P.C.R. privind măsurile necesare în domeniul aprovizionării tehnico-materiale și îndeplinirea planului** (10 mai 1978)
— **Conferința Națională a Uniunii Artiștilor Plastici** (22 iunie 1978)
— **Consfătuirea pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist** (28 iunie 1978)
— **Ședința activului central de partid și de stat în legătură cu evoluția vieții internaționale și poziția României față de evenimentele intervenite** (3 august 1978)
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R. privind modul de realizare a planului** (28 septembrie 1978)
— **Întîlnirea cu reprezentanți ai clasei muncitoare** (25 noiembrie 1978)
— **Întîlnire cu reprezentanți ai țărănimii, intelectualității și tineretului** (25 noiembrie 1978)
— **Plenara Consiliului Național al oamenilor muncii** (20 decembrie 1978)
— **Consfătuire cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură** (6 martie 1979)
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R. cu primii secretari, secretarii cu probleme economice, agrare ai comitetelor județene de partid, cadre din agricultură și industrializarea produselor agricole** (16—17 mai 1979)
— **Consfătuire de lucru cu proiectanți tehnologi și de construcții** (16 iulie 1979)
— **Consfătuire de lucru cu cadrele de bază din industria ușoară** (17 iulie 1979)
— **Întîlnire de lucru cu consiliul de conducere al M.I.C.M.** (11 august 1979)
— **Consfătuire pe țară cu cadrele de conducere din unitățile agricole socialiste** (10—11 august 1979)
— **Ședință de lucru consacrată perfecționării activității în industria siderurgică** (29 august 1979)
— **Ședință de lucru consacrată examinării problemelor privind îndeplinirea în condiții de eficiență superioară a planului în industria chimică** (30 august 1979)

CONGRESUL PARTIDULUI, CONGRESUL POPORULUI

— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R. referitoare la probleme organizatorice și de propagandă** (5—7 septembrie 1979).
— **Ședință de lucru consacrată perfecționării activității în domeniul economiei forestiere și materialelor de construcții** (12 septembrie 1979)
— **Ședință de lucru consacrată perfecționării activității în domeniul industriei extractive** (3 octombrie 1979)

VIZITE DE LUCRU

— **Vizită de lucru la întreprinderea „23 August" din Capitală** (4 ianuarie 1975)
— **Vizită în unități industriale, de cercetare și cartiere din București** (25 februarie 1975)
— **Vizită de lucru în întreprinderi industriale și institute de cercetare din Capitală** (28 februarie 1975)
— **Vizită la CEPECA și la Academia „Ștefan Gheorghiu" cu prilejul aniversării a 30 de ani de existență** (28 martie 1975)
— **Vizită la obiective principale ale industriei navale românești din jud. Constanța** (29 aprilie 1975)
— **Vizită de lucru în jud. Tulcea** (15 mai 1975)
— **Vizite de lucru în județele Alba și Timiș** (28 mai 1975)
— **Analiză a amplasării marelui combinat siderurgic de la Călărași** (28 iunie 1975)
— **Vizite de lucru în jud. Bacău, Vaslui și Iași** (18 iulie 1975)
— **Vizite de lucru în jud. Iași, Botoșani, Suceava și Neamț** (19 iulie 1975)
— **A analizat proiectele de sistematizare și dezvoltare a unor municipii și zone industriale și a făcut o vizită de lucru la Combinatul chimic Năvodari** (14 august 1975).
— **Vizită de lucru la Craiova și participare la deschiderea noului an școlar** (15 septembrie 1975)
— **Vizită de lucru în jud. Argeș** (24 septembrie 1975)
— **Vizită de lucru în jud. Brașov** (26 septembrie 1975)
— **Vizită de lucru la Tg. Mureș** (29 septembrie 1975)
— **Vizită de lucru în unități industriale și agricole din jud. Prahova** (8 octombrie 1975)
— **Vizită în mari magazine și piețe din Capitală** (15 octombrie 1975)
— **Participare la sărbătorirea „Zilei recoltei" la Alexandria, jud. Teleorman** (26 octombrie 1975)
— **Vizită de lucru în jud. Brașov** (22 ianuarie 1976)
— **Vizită de lucru în mari unități de cercetare, proiectare și dezvoltare tehnologică din Capitală** (18 martie 1976)
— **Vizită de lucru în jud. Teleorman** (16 iunie 1976).
— **Vizite de lucru în jud. Cluj și Bihor** (18 iunie 1976)
— **Vizită de lucru în municipiul Galați** (3 iulie 1976)
— **Vizită de lucru în jud. Constanța** (9 iulie 1976)
— **Vizită de lucru în jud. Iași** (31 iulie 1976)
— **Vizitarea Tîrgului de mostre din Capitală** (19 august 1976)
— **Vizită de lucru în jud. Tulcea** (27—28 august 1976)
— **Vizită de lucru în Capitală cu prilejul deschiderii noului an de învățămînt** (15 septembrie 1976)
— **Vizite de lucru în jud. Constanța și Ialomița** (16 septembrie 1976)
— **Vizite de lucru în jud. Argeș și Vîlcea** (17 septembrie 1976)
— **Vizită de lucru în orașul Buzău** (24 septembrie 1976)
— **Vizită de lucru în jud. Harghita** (5 octombrie 1976)
— **Vizite de lucru în jud. Teleorman, Olt și Argeș** (19 octombrie 1976)
— **Vizite de lucru în jud. Alba și Sălaj** (21 octombrie 1976)
— **Vizite de lucru în jud. Satu Mare și Bistrița-Năsăud** (22 octombrie 1976)
— **Participare la sărbătorirea „Zilei recoltei" în județul Olt** (31 octombrie 1976)
— **Vizitarea unei expoziții în Capitală consacrată noutăților în domeniul tehnologiilor și materialelor de construcții** (9 decembrie 1976)
— **Vizită de lucru la o expoziție consacrată noutăților în domeniul construcțiilor și materialelor de construcții** (21 decembrie 1976)
— **Vizită de lucru în Capitală** (22 decembrie 1976)
— **Vizită de lucru în municipiul Craiova** (3 ianuarie 1977)
— **Vizită de lucru în municipiul Arad** 11 ianuarie 1977)
— **A analizat la complexul expozițional din Piața Scînteii importante aspecte ale muncii pentru înfăptuirea măsurilor stabilite de conducerea partidului privind creșterea eficienței producției și investițiilor în unele ramuri ale economiei naționale** (28 ianuarie 1977)
— **Vizită în unități industriale și expoziții economice din Capitală** (2 februarie 1977)
— **Vizită de lucru la Complexul expozițional din Piața Scînteii unde s-au examinat rezultatele obținute în micșorarea consumurilor la producția de ambalaje** (11 februarie 1977)
— **Vizită de lucru în bazinul superior al riului Tîrnava Mare** (2 aprilie 1977)
— **Vizită de lucru la expoziția din Capitală consacrată realizărilor obținute în domeniul cercetării științifice, ingineriei tehnologice, progresului tehnic** (5 mai 1977)
— **Vizită de lucru în județul Constanța** (28—29 mai 1977)
— **Vizită de lucru în județul Bihor** (14 iunie 1977)
— **Vizită de lucru la Expoziția de tehnologii moderne pentru manipularea mărfurilor** (15 iulie 1977)
— **Vizită de lucru în Valea Jiului** (3 august 1977)
— **Vizită de lucru în Capitală pentru examinarea modului cum se acționează în vederea îndeplinirii măsurilor privind acțiunea de refacere și consolidare a unor imobile, de modernizare și înfrumusețare a Capitalei** (17 august 1977)
— **Vizitarea Tîrgului de mostre de bunuri de consum din Capitală** (20 august 1977)
— **Vizită de lucru în județul Brașov** (1 sept. 1977).
— **Vizite de lucru în județele Iași, Botoșani, Suceava** (14—17 septembrie 1977)
— **Vizită de lucru pe șantierul metroului bucureștean** (19 oct. 1977)
— **Participare la manifestările prilejuite de „Ziua recoltei" în județul Argeș** (23 oct. 1977)
— **Vizită de lucru în centrele miniere din jud. Hunedoara** (9—10 nov. 1977)
— **Participare la adunarea generală a oamenilor muncii de la I.M.G.B.** (16 febr. 1978)
— **Participare la deschiderea Expoziției Naționale a creației științifice și tehnice** (3 aprilie 1978)
— **Vizită de lucru în întreprinderi din Capitală** (5 mai 1978).
— **Vizite de lucru în întreprinderi din județele Harghita, Mureș, Sălaj, Satu Mare** (20—21 iunie 1978)
— **Vizită de lucru în unități economice și institute de cercetare și proiectare din Capitală** (24 iunie 1978)
— **Vizită de lucru în unități economice în județul Tulcea** (29—30 iulie 1978)
— **Vizită de lucru în județul Constanța** (9 august 1978)
— **Vizită la Tîrgul de mostre de bunuri de consum** (19 august 1978)
— **Vizite de lucru în județele Vrancea, Brăila și Galați** (6—8 sept. 1978)
— **Vizite de lucru în jud. Caraș-Severin și Cluj** (13—15 sept. 1978)
— **Vizită de lucru la Expoziția organizată pe platforma industrială Militari** (13 oct. 1978)
— **Vizită de lucru în unități industriale ale Capitalei** (26 oct. 1978).
— **Participarea la sărbătorirea „Zilei recoltei" în jud. Argeș** (29 oct. 1978)
— **Vizită de lucru la Expoziția de prezentare a soluțiilor care asigură reducerea în continuare a consumurilor materiale și energetice** (8 dec. 1978)
— **Vizită de lucru și participare la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August" București** (13 febr. 1979).
— **Vizită de lucru în jud. Arad** (27—28 martie 1979).
— **Inaugurarea Tîrgului internațional de primăvară și a Salonului internațional al chimiei** (4 mai 1979)
— **Vizită în mari unități și obiective edilitare din centrul Capitalei** (31 mai 1979).
— **Vizită în institute de cercetări științifice și proiectări tehnologice din Capitală** (7 iunie 1979)
— **Vizită de lucru în unități economice din jud. Constanța** (20 iunie 1979)
— **Vizită de lucru la Complexul expozițional din Piața Scînteii unde au fost analizate măsurile și soluțiile prevăzute pentru reducerea mai accentuată a consumurilor normate de materii prime, materiale, combustibili și energie.** (23 iunie 1979).
— **Vizită de lucru în jud. Constanța** (29 iunie 1979).
— **Vizită de lucru pe șantierul Canalului Dunăre — Marea Neagră, noul port Constanța.** (13 iulie 1979)
— **Vizită la expoziția din stațiunea Neptun și consfătuire de lucru cu cadrele de bază din industria ușoară** (17 iulie 1979)
— **Vizită de lucru în Capitală** (25 iulie 1979).
— **Vizită de lucru pe șantierul Canalului Dunăre — Marea Neagră** (6 august 1979).
— **Vizite de lucru în jud. Gorj, Hunedoara, Dolj** (9—10 august 1979)
— **Vizite de lucru în jud. Timiș, Bihor, Maramureș** (14—18 sept. 1979).
— **Vizite de lucru în jud. Ilfov și Ialomița** (6 oct. 1979).
— **Inaugurarea EREN '79 și Tehnoexpo '79 din Capitală** (4 oct. 1979).
— **Vizită de lucru în jud. Ilfov** (11 noiembrie 1979).

ÎNALT PRESTIGIU ŞI AMPLU ECOU INTERNAŢIONAL AL OPEREI ŞI PERSONALITĂŢII PREŞEDINTELUI NICOLAE CEAUŞESCU

ÎNALT PRESTIGIU ȘI AMPLU ECOU INTERNAȚIONAL AL OPEREI ȘI PERSONALITĂȚII PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU

TRĂSĂTURI NOI ALE ACTUALEI ETAPE DE FĂURIRE A SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

OPERA VASTĂ și complexă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, începută odată cu cincinalul 1971—1975, a intrat într-o fază nouă prin adoptarea Programului partidului la Congresul al XI-lea al P.C.R. Expresie a marxismului creator în țara noastră, Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism concretizează o concepție teoretică și politică unitară și de lungă perspectivă care ține seama de legitățile obiective ale dezvoltării economico-sociale în socialism, de cerințele ridicării orînduirii noastre sociale pe trepte tot mai înalte de maturizare, precum și de tendințele și procesele care au loc pe plan mondial. În concepția partidului nostru însă, teoria și practica edificării noii orînduiri, unitare în substanța lor, trebuie să țină seama de dinamica proceselor economico-sociale, interne și internaționale, de transformările revoluționare ce se produc în societatea socialistă românească și în viața internațională, trăgîndu-se concluziile corespunzătoare din aceste schimbări pentru activitatea practică din fiecare etapă de dezvoltare. **„Nu trebuie să uităm nici un moment** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la adoptarea acestui document de însemnătate cardinală — **că Programul nu dă și nu poate da decît orientarea științifică generală ; concluziile și prevederile sale nu sînt dogme date odată pentru totdeauna. Va trebui să avem permanent în vedere îmbogățirea Programului cu noi teze teoretice reieșite din activitatea de transformare revoluționară a societății".**

Perioada care a trecut de la Congresul al XI-lea al partidului pune în evidență, pe de o parte, consecvența și fermitatea cu care acționează partidul nostru, întregul popor român, pentru traducerea în viață a prevederilor Programului, atît în domeniul economic, cît și cel social, politic, cultural etc. În cei aproape patru ani care au trecut din cincinalul 1976—1980, cel de-al doilea cincinal al etapei strategice de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism — poporul nostru, desfășurînd o amplă activitate creatoare în toate domeniile economice și sociale, a asigurat înfăptuirea și depășirea obiectivelor stabilite de Congresul al XI-lea și Conferința Națională din decembrie 1977, realizîndu-se ritmuri medii anuale de creștere de peste 11% la producția industrială, circa 7% la producția agricolă și de 10% la venitul național. Realizările de pînă în prezent și previziunile pentru anul 1980 creează posibilitatea ca la finele cincinalului actual să se obțină o producție industrială suplimentară de 100 miliarde lei.

Suplimentarea prevederilor inițiale ale planului la o serie de indicatori de bază ai dezvoltării a făcut posibilă depășirea obiectivelor stabilite și în domeniul creșterii nivelului de trai al populației. Pe de altă parte, perioada care s-a scurs de la Congresul al XI-lea este marcată de afirmarea tot mai largă a caracterului creator și a originalității politicii partidului nostru, de dezvoltarea, în continuare, a teoriei și practicii de edificare a noii orînduiri sociale, toate realizările de seamă în acest domeniu fiind nemijlocit legate de spiritul novator afirmat cu putere în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R., de activitatea neobosită desfășurată cu pasiune revoluționară și înaltă răspundere pentru destinele patriei, de secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Realismul profund și cutezanța revoluționară, preocuparea continuă pentru evaluarea obiectivă a posibilităților și necesităților societății noastre și afirmarea celor mai înalte idealuri și aspirații ale poporului, larga deschidere spre studierea vieții și promovarea noului — trăsături definitorii pentru gîndirea teoretică și acțiunea practică a secretarului general al partidului — și-au pus din plin amprenta pe documentele elaborate de partid în domeniul dezvoltării economico-sociale, pe măsurile adoptate cu privire la perfecționarea conducerii vieții economico-sociale, asupra soluțiilor și rezolvărilor originale, deplin adecvate condițiilor actuale ale societății noastre și consacrate afirmării mai puternice a trăsăturilor noii orînduiri sociale. Sînt edificatoare în acest sens, hotărîrile adoptate de Conferința națională a partidului din decembrie 1977, de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, precum și Documentele supuse dezbaterii celui de-al XII-lea Congres al partidului.

Fără îndoială, trăsătura dominantă a întregii activități teoretice, ideologice, politice și organizatorice desfășurată în această perioadă ca și a documentelor supuse aprobării Congresului al XII-lea cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990 o reprezintă **continuitatea și consecvența cu care acționează partidul nostru pentru înfăptuirea neabătută a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.** Dar adevăratele dimensiuni valorice ale acestui concept în centrul căruia stau ideile de multilateralitate și dezvoltare susținută, se relevă numai în acțiunea practică, iar aceasta se desfășoară în condițiile unei realități economico-sociale care de la un an la altul devine tot mai bogată. Concepera și realizarea măsurilor practice, adoptarea planurilor și deciziilor concrete prin care se urmărește traducerea în viață a prevederilor programatice pentru această etapă strategică nu reprezintă în concepția partidului nostru o simplă transpunere mecanică în măsuri practice, ci sînt precedate și însoțite în permanență de un mare efort de gîndire și regîndire teoretică, de modelare și remodelare a tuturor componentelor conceptului.

De vreme ce multilateralitatea, ca trăsătură definitorie a etapei actuale a construcției socialiste în țara noastră, nu este și nu poate fi dată de o însumare aritmetică a unor opțiuni și direcții de acțiune, înțelese ca procese paralele, ci de funcționarea lor ca un mare sistem sau, mai exact, ca un proces unitar în care economicul, politicul, științificul, juridicul, eticul, ideologicul, culturalul etc. funcționează armonios și interdependent, atunci asigurarea raporturilor de proporționalitate și echilibru, a dinamicii științific fundamentate pentru toate aceste componente se poate realiza numai printr-un permanent efort de modelare a dezvoltării economico-sociale în cadrul unui proces integrat condus de partid. Din analiza a ceea ce are mai caracteristic perioada actuală se poate desprinde ca o trăsătură dominantă faptul că activitatea teoretică și practică desfășurată de partidul nostru, de secretarul său general, a condus la îmbogățirea a însuși conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată, la creșterea gradului de adecvare a diferitelor sale componente la condițiile deosebit de dinamice ale vieții și, mai ales, la cerințele unei funcționalități social-politice superioare a întregului nostru sistem social. În acest fel, edificarea noii orînduiri sociale, prin aplicarea principiilor generale ale socialismului științific la condițiile concrete ale României se realizează ca un act creator, de înaltă răspundere istorică și de un profund patriotism, demonstrînd, în același timp, în practică superioritatea socialismului, a înaltelor și nobilelor idealuri care au caracterizat și caracterizează socialismul și comunismul.

La baza întregii activități teoretice și practice a partidului de conducere a vieții economico-sociale stă concepția că procesul revoluționar nu s-a încheiat odată cu făurirea economiei socialiste unitare, iar realizarea transformărilor profunde pe care le implică făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate nu este posibilă decît pe baza unei înalte exigențe comuniste și a unui spirit revoluționar în întreaga activitate organizatorică și politico-educativă, ghidate de o gîndire științifică nouă, îndrăzneață, revoluționară.

ÎN DOMENIUL economico-social, creșterea economică proiectată pentru perioada 1981—1985, cel de-al treilea cincinal al etapei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, are în vedere intrarea României într-o fază nouă, superioară, a dezvoltării sale, în care vor avea loc, așa cum se subliniază în proiectul Directivelor celui de-al XII-lea

CONGRESUL PARTIDULUI, CONGRESUL POPORULUI

Prin înfăptuirea Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R., la elaborarea cărora o contribuție de excepțională însemnătate a avut secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în actualul cincinal economia țării se îmbogățește cu circa 2700 de noi capacități industriale și agrozootehnice importante. Numai în intervalul 1976–1978 au fost puse în funcțiune, în industrie, fonduri fixe în valoare de aproape 200 miliarde de lei. Anul celui de-al XII-lea Congres al partidului este marcat de racordarea la circuitul economiei naționale a unui număr însemnat de obiective productive, înzestrate cu tehnică modernă. În fotografie : tovarășul **Nicolae Ceaușescu** inaugurează primele capacități la marea rafinărie Midia-Năvodari.

Congres, **afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice contemporane în toate domeniile, accelerarea trecerii, pe baza acumulărilor cantitative obținute în cincinalele precedente, la o nouă calitate a activității economico-sociale, ridicarea pe o treaptă și mai înaltă a gradului de bunăstare și civilizație al întregului popor, întărirea independenței și suveranității patriei noastre socialiste.** Se poate spune că în această formulare sintetică găsim exprimate trăsătura fundamentală a viitorului plan cincinal, mijlocul hotărîtor prin care urmează să se realizeze accelerarea trecerii la o nouă calitate și finalitatea social-umană și politică a creșterii economice în țara noastră.

Formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, pe baza unei analize ample a actualului stadiu de dezvoltare și a legităților obiective de dezvoltare a societății noastre, teza trecerii la o nouă calitate polarizează astăzi toate acțiunile și măsurile întreprinse la nivel macro și microsocial și își găsește o concretizare strălucită în orientările de bază și sarcinile prioritare formulate pentru viitorul plan cincinal. Sarcina realizării acestor schimbări, care înseamnă preponderența laturilor calitative, este concepută de partidul nostru nu ca un obiectiv conjunctural și nici nu se limitează la un sector sau altul de activitate. Trecerea la noua calitate se impune, așa cum a subliniat secretarul general al partidului la Plenara din iulie a.c. ca o necesitate obiectivă pentru realizarea Programului elaborat de Congresul al XI-lea, avînd o condiționare profundă și multilaterală în stadiul atins și în obiectivele mari pe care și le propune societatea noastră. În același timp, ca expresie a unei concepții revoluționare despre dezvoltarea economico-socială, **trecerea la o nouă calitate definește o trăsătură esențială a dezvoltării economico-sociale în etapa actuală și are un caracter atotcuprinzător**, ea referindu-se atît la dezvoltarea industriei, agriculturii, a întregii economii, cît și a științei, învățămîntului, culturii, educației, la conducerea vieții economico-sociale, condițiile de muncă și de viață ale populației. Ea este concepută ca un ansamblu de direcții de acțiune și de transformări care, în concordanță cu schimbările intervenite în baza materială, în nivelul și structura forțelor de producție, în structura socială și economică urmează să modifice stilul de muncă al cadrelor de conducere și caracterul întregii activități productive, de organizare și conducere, trebuind să conducă, în ultimă instanță, la schimbarea interacțiunii componentelor creșterii economice și a caracterului procesului de reproducție.

Creșterea mai rapidă a indicatorilor calitativi — venitul național față de produsul social, producția industrială netă față de cea globală etc. —, ridicarea mai intensă a eficienței economice, noua concepție în care sînt abordate problemele industrializării, noua corelație dintre creșterea venitului național și creșterea investițiilor sînt o ilustrare elocventă a acestor schimbări. Cerințele tot mai complexe ale progresului multilateral și susținut al societății noastre socialiste — baza formulării strategiei dezvoltării economico-sociale — exigențele impetuoasei revoluții tehnico-științifice, precum și interdependențele economice intense și rolul crescînd al cooperării economice și tehnico-științifice pe plan internațional, în condițiile prelungirii crizei economice și mai ales ale adîncirii crizei energetice în economia mondială reprezintă principalii factori, pe baza cărora partidul nostru își fundamentează strategia creșterii economice în etapa actuală.

TEMELIA TRAINICĂ a realizării obiectivelor pe care și le propune poporul nostru în etapa actuală — și una dintre trăsăturile de bază ale procesului de dezvoltare economico-socială, o reprezintă consolidarea și modernizarea continuă a bazei tehnico-materiale a societății. Astfel, valoarea totală a fondurilor fixe aflate în funcțiune în economia națională a crescut în perioada 1951—1978 de 7,6 ori, ridicîndu-se de la 24,6 mii lei pe o persoană ocupată în 1950 la 53,3 mii lei în 1965 și la aproape 154 mii lei în 1978. Pînă în 1980, valoarea fondurilor fixe va ajunge la aproape 2 000 miliarde lei, iar în cincinalul 1981—1985 ea va spori cu încă aproape 1 000 miliarde lei — spor care este egal cu cel realizat în deceniul 1971—1980 — ceea ce înseamnă că, pe o persoană ocupată în economia națională va reveni, în medie, o zestre tehnică de circa 260 mii lei. Este important de relevat că peste 70% din valoarea fondurilor fixe existente în economie la sfîrșitul acestui cincinal sînt puse în funcțiune în ultimul deceniu. Edificatoare în această privință sînt și nivelurile exprimate în indicatori naturali, care arată o creștere însemnată a înzestrării tehnice și electroenergetice a muncii în toate ramurile producției materiale. Au loc totodată transformări înnoitoare în baza tehnologică a producției prin extinderea procedeelor noi, de mare eficiență economică, toate acestea exprimînd gradul ridicat de modernizare a aparatului de producție în economia noastră și creînd largi posibilități de progres.

CONGRESUL PARTIDULUI, CONGRESUL POPORULUI

Una dintre problemele de bază şi în acelaşi timp o trăsătură esenţială a procesului de ridicare a ţării noastre pe noi trepte de progres o reprezintă asigurarea unor ritmuri susţinute de creştere, în condiţiile dezvoltării echilibrate a economiei naţionale. Pentru continuarea dinamismului economic poporul român a făcut şi face eforturi însemnate prin alocarea unei părţi importante din venitul naţional pentru acumulare, prin dezvoltarea puternică a cercetării şi promovarea accentuată a eficienţei economice şi prin dezvoltarea continuă a cooperării economice internaţionale. În acest context, una din trăsăturile de bază ale actualei etape a construcţiei socialiste în ţara noastră o reprezintă dinamismul procesului de modernizare a structurii producţiei sociale, atît la nivelul întregului proces de reproducţie, cît mai ales în interiorul ramurilor mari ale economiei naţionale. Odată cu accentuarea caracterului industrial al procesului de reproducţie, prin creşterea contribuţiei industriei la formarea venitului naţional de la 60% în 1930 la 65% în 1985 şi a produsului social de la 66% în 1930 la aproape 70% în 1985, precum şi la asigurarea dinamismului economic — în industrie se va obţine circa 75% din sporul venitului naţional în 1985 faţă de 1980 — au loc importante mutaţii în structura internă a producţiei industriale. Acestea conferă industriei, şi în general întregii economii, un caracter modern şi intensiv, cu reflectare directă în eficienţa economică şi în competitivitatea produselor. În acest context se impune relevată noua concepţie care stă la baza modernizării structurii economiei naţionale, **concepţie care cuprinde într-o determinare unitară dezvoltarea în ritm înalt a ramurilor de vîrf, ridicarea gradului de tehnicitate a tuturor ramurilor şi a calităţii produselor şi accentuarea procesului de restructurare a industriei, prin impulsionarea mai puternică a ramurilor mici consumatoare de energie şi materii prime.** Această orientare, împreună cu revoluţionarea bazei tehnice şi tehnologice, în vederea trecerii producţiei produselor energointensive pe noi tehnologii, mai economice din punct de vedere energetic, marchează o etapă nouă, calitativ superioară în opera de industrializare a ţării. Totodată, concepţia cu privire la modernizarea structurii economiei naţionale ţine seama şi de cerinţele asigurării bazei materiale a creşterii nivelului de trai al populaţiei, concretizîndu-se în proiectarea unor ritmuri de creştere mai mari decît media pe ansamblul industriei la unele subramuri sau grupe de produse ale industriei prelucrătoare care realizează bunuri de consum.

Realizarea acestor orientări şi în general a mutaţiilor care vor avea loc în economie se reflectă şi în sistemul de proporţii şi priorităţi economice de care depinde dezvoltarea echilibrată a economiei. Astfel, potrivit Directivelor Congresului al XII-lea al partidului principalele priorităţi economice în viitorul cincinal sînt dezvoltarea bazei de materii prime, a bazei energetice şi a agriculturii, aceste trei sectoare constituind, aşa cum arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **factori esenţiali pentru întreaga dezvoltare viitoare a economiei româneşti.**

ÎNSEMNATE TRĂSĂTURI novatoare ale procesului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în etapa actuală, decurg şi din aplicarea concepţiei în care este orientată dezvoltarea economico-socială în profil teritorial a ţării.

Viitorul plan cincinal va marca şi din acest punct de vedere o etapă calitativ superioară, etapă caracterizată prin aplicarea în viaţă a Programului-directivă de dezvoltare economico-socială. Cele mai importante trăsături care-i definesc profilul şi originalitatea în ansamblul construcţiei noastre socialiste sînt următoarele : folosirea ca indicator de bază de măsurare a nivelului de dezvoltare şi de orientare a activităţii de investiţii a producţiei globale rezultate din industrie, agricultură, construcţii, transporturi şi servicii, pe locuitor ; apropierea nivelului de dezvoltare a judeţelor, caracteristic fiind faptul că faţă de anul 1965, cînd producţia pe locuitor minimă (8 657 lei) era de peste 2,1 ori mai redusă faţă de media pe ţară (18 328 lei) în 1980 decalajul va fi de 1,8 ori, iar în 1985 această diferenţă va fi numai de 23% ; îmbogăţirea criteriilor economice şi sociale de amplasare a forţelor de producţie în profil teritorial ; creşterea gradului de ocupare a forţei de muncă în toate judeţele,apropierea nivelului dotărilor tehnico-edilitare şi creşterea gradului de omogenizare economică şi socială a judeţelor.

În viitorul cincinal un loc deosebit îl vor ocupa problemele adîncirii procesului de dezvoltare armonioasă, echilibrată nu numai a judeţelor, ci şi în cadrul fiecărui judeţ, între localităţile urbane şi rurale ale acestora. Este elocvent în această privinţă faptul că în viitoarele centre urbane şi comunale — reşedinţă a consiliilor unice agroindustriale — se vor realiza peste 700 unităţi cu caracter industrial, de interes republican şi local. Un asemenea proces de omogenizare economică şi socială va fi însoţit de intensificarea fluxurilor economice între toate zonele şi judeţele patriei, precum şi în interiorul acestora, va conduce la o mai echitabilă repartizare a locurilor de muncă pe teritoriu şi la apropierea condiţiilor de viaţă ale populaţiei, fapt care va contribui la întărirea coeziunii naţiunii noastre socialiste.

ÎN SPIRITUL prevederilor Programului adoptat de Congresul al XI-lea, partidul nostru porneşte de la premisa că afirmarea tot mai puternică a trăsăturilor noii orînduiri sociale, însăşi dezvoltarea forţelor de producţie, ca bază materială a progresului economico-social nu se pot realiza fără perfecţionarea continuă a relaţiilor de producţie, a formelor şi metodelor de organizare şi conducere a vieţii economico-sociale, a democraţiei socialiste, fără înlăturarea fenomenelor de birocratism, deopotrivă cu creşterea responsabilităţii sociale a tuturor membrilor societăţii. **„Concordanţa între relaţiile de producţie şi sociale şi forţele de producţie, lărgirea continuă a orizontului cunoaşterii, înţelegerea legităţilor dezvoltării sociale, ridicarea nivelului politic şi cultural al oamenilor** — a subliniat tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — exercită, la rîndul lor, o puternică influenţă dinamizatoare asupra progresului forţelor de producţie, asupra creşterii bunăstării materiale a oamenilor. Ideile, nivelul de cunoaştere şi cultură, gradul de dezvoltare a conştiinţei se manifestă astfel ca o puternică forţă materială în transformarea revoluţionară a societăţii, în asigurarea progresului general al umanităţii".**

Perioada care s-a scurs de la Congresul al XI-lea al partidului este puternic marcată de promovarea unor măsuri ample, deosebit de importante atît din punctul de vedere al concepţiei teoretice, cît şi din cel al practicii sociale. În domeniul conducerii şi planificării activităţii economico-sociale elementele novatoare privesc cu deosebire **promovarea largă a autoconducerii muncitoreşti şi a autogestiunii economico-financiare, instituţionalizarea participării oamenilor muncii la beneficii, îmbunătăţirea organizării, conducerii şi planificării unitare a agriculturii şi înfiinţarea consiliilor unice agroindustriale de stat şi cooperatiste.**

Măsurile care concretizează noul mecanism economic au izvorît nu din vreo schemă abstractă şi nici din copierea unor experienţe din alte părţi, ci din cerinţele şi condiţiile concrete ale României, din experienţa celor trei decenii de economie planificată în ţara noastră, bazîndu-se pe abordări teoretice originale cu privire la democraţia socialistă. Proiectele de documente ale celui de-al XII-lea Congres al partidului reflectă şi ele pregnant preocuparea constantă a partidului pentru creşterea gradului de funcţionalitate a întregului sistem de instituţii democratice, pentru perfecţionarea stilului conducerii colective, pentru realizarea şi în acest domeniu a unei noi calităţi. Toate acestea sînt dublate de o vastă activitate pentru cultivarea în rîndul oamenilor muncii a celor mai înaintate valori morale, pentru dezvoltarea spiritului de întrajutorare, pentru promovarea principiilor şi normelor de conduită proprii noii orînduiri, pentru formarea omului nou cu larg orizont politico-ideologic. Programul-directivă de creştere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 şi de ridicare continuă a calităţii vieţii subliniază că grija pentru sporirea avuţiei naţionale, pentru gospodărirea cît mai eficientă a resurselor materiale şi umane, spiritul cutezător în gîndire şi muncă, îndrăzneala şi fermitatea în promovarea noului, ridicarea gradului de pregătire profesională şi politică, lărgirea continuă a orizontului ştiinţific şi cultural trebuie să reprezinte atributele fundamentale care să caracterizeze pe toţi oamenii muncii din ţara noastră. Pe o asemenea temelie, relaţiile sociale, economice şi politice în întregul lor dobîndesc noi dimensiuni, în concordanţă deplină cu exigenţele societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi ale trecerii la comunism.

prof. dr. Gheorghe CREŢOIU

EFICIENȚA ECONOMICĂ — OBIECTIV CENTRAL AL DEZVOLTĂRII ÎN CINCINALUL VIITOR

ÎN STRATEGIA edificării bazei tehnico-materiale a societății socialiste, în înfăptuirea politicii de industrializare socialistă a țării, partidul și statul nostru au acordat o atenție crescîndă problemelor eficienței economice, așezării întregii vieți economice pe principii de eficiență și rentabilitate. Marcînd un moment cu profunde semnificații pentru dezvoltarea societății românești, Congresul al IX-lea al P.C.R. a sintetizat o concepție nouă, originală cu privire la rolul și locul eficienței economice în progresul multilateral al societății noastre: **„O preocupare centrală pentru organele noastre de partid și de stat —** a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în raportul prezentat atunci congresului — **va trebui să fie creșterea eficienței economice a investițiilor, a întregii activități din economie — factor esențial al realizării ritmului de creștere prevăzut în economia noastră și al îmbunătățirii condițiilor de viață ale oamenilor muncii".**

Trebuie însă spus că în gîndirea și practica construcției socialiste, au existat și perioade cînd problemele eficienței economice au fost subapreciate, uneori chiar negate, fiind considerate drept reminiscențe ale economiei capitaliste. Asemenea tendințe s-au înregistrat și în țara noastră în perioada creării bazei tehnico-materiale a societății socialiste, a făuririi economiei socialiste unitare. Ca o consecință, în procesul de industrializare socialistă a țării au fost neglijate unele ramuri de vîrf, purtătoare ale revoluției tehnico-științifice contemporane, ramuri de mare eficiență economică. Între eficiență, rentabilitate și socialism nu există nicidecum o incompatibilitate, ci, am spune, o legătură organică, indisolubilă. Deosebirea dintre capitalism și socialism nu constă în nici un caz — așa cum s-a mai considerat uneori în trecut — în faptul că în timp ce mobilul economiei capitaliste îl constituie profitul, pentru economia socialistă plusprodusul, respectiv beneficiul, și-ar fi pierdut din importanță. Deosebirea constă de fapt în modul de repartiție a rezultatelor muncii, în favoarea unei clase, a unui grup restrîns al acesteia, sau în favoarea întregului popor, dar și în economia socialistă plusprodusul, în cadrul căruia beneficiul joacă un rol important, rămîne singura sursă a dezvoltării, a reproducției socialiste lărgite.

Fără îndoială că în fiecare etapă de dezvoltare economică, stadiul atins în dezvoltarea forțelor de producție, complexitatea și structura pe ramuri a economiei naționale, pe de o parte, și capacitatea, posibilitatea economiei de a realiza acumulări cît mai mari, de a-și spori productivitatea și deci maximiza eficiența, respectiv venitul net al societății, pe de altă parte, există o corelație directă. În țara noastră în ultimii 15 ani, prin contribuția esențială a secretarului general al partidului, s-a cristalizat un concept modern privind eficiența economică în societatea socialistă, întemeiat pe criterii științifice. Ținînd seama de legile generale ale progresului, de legile economice specifice societății socialiste, de faptul că acumularea reprezintă unica sursă a reproducției socialiste, creșterea continuă a eficienței economice, reducerea cheltuielilor materiale, folosirea cît mai judicioasă a mijloacelor materiale și a forței de muncă reprezintă în concepția partidului nostru direcții principale de acțiune în procesul făuririi societății socialiste mulilateral dezvoltate.

Este evident că societatea socialistă dispune de potențe și resurse de a mobiliza și coordona efortul întregii națiuni spre eliminarea risipei și maximizarea economisirii muncii vii și trecute, net superioare orînduirii capitaliste. Creșterea nivelului de trai, obiectiv fundamental al societății socialiste, nu se poate realiza decît în condițiile maximizării venitului net al societății, al beneficiului și a celorlalte componente ale plusprodusului. Analizînd evoluția indicatorilor de eficiență în anii construcției socialiste, în țara noastră, se remarcă o intensificare continuă a preocupărilor în acest domeniu, actualul cincinal reprezentînd un moment de referință în ce privește efortul de mobilizare pentru accelerarea sporirii tuturor indicatorilor de eficiență. Un impuls deosebit în această direcție a fost dat de Conferința Națională din 1977, care a adoptat un program suplimentar de creștere a producției industriale și de accelerare a creșterii productivității muncii și reducere a cheltuielilor de producție, de sporire a eficienței investițiilor și fondurilor fixe.

Accentuarea laturilor intensive ale reproducției socialiste, proces care se înregistrează în anii 1971—1979 și mai ales în actualul cincinal pe baza promovării mai susținute a progresului tehnic, prin accelerarea ritmului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei deopotrivă cu utilizarea mai bună a mașinilor și utilajelor, a influențat favorabil ridicarea eficienței întregii activități economice. Semnificativ în această direcție este faptul că, potrivit estimărilor, în actualul cincinal se va realiza un ritm mediu anual de creștere a productivității muncii în industrie și construcții-montaj de circa 9% — unul dintre cele mai ridicate realizate pînă acum. Reducerea costurilor totale la 1 000 lei producție marfă în industrie, alt indicator important al eficienței economice, va fi pe întregul cincinal de peste 7%, fapt care va determina scăderea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social de la 59,5%, în anul 1975, la 57,1% în anul 1980. Ca urmare a măsurilor energice luate în ultimii ani s-au obținut progrese importante în diminuarea consumurilor materiale, reducerea greutății produselor, în folosirea mai rațională a combustibililor și energiei, după cum, prin aplicarea noului mecanism economico-financiar a crescut rolul beneficiului în stimularea activității economice a unităților productive. Creșterea mai rapidă a producției nete industriale față de producția globală, — devansare care pentru prima dată se realizează în acest cincinal — precum și sporirea mai rapidă a venitului național față de produsul social sînt expresii concludente ale accentuării laturilor calitative, ale ridicării eficienței economice.

Oamenii muncii din toate ramurile și sectoarele de activitate se prezintă la Congresul al XII-lea al P.C.R. cu mari realizări în îndeplinirea și depășirea Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. În același timp ei sînt pe deplin conștienți că rezultatele obținute nu reflectă pe deplin posibilitățile și condițiile create, că mai persistă încă neajunsuri, care afectează nivelul eficienței economice. De aceea, în perioada care a mai rămas pînă la sfîrșitul cincinalului, se impune ca toate colectivele de oameni ai muncii să acționeze cu și mai mare fermitate pentru îndeplinirea integrală a prevederilor din planul cincinal și din programul suplimentar, pentru realizarea sarcinilor în domeniul eficienței economice.

Rezultatele obținute pînă în prezent în procesul făuririi bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate, în afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice în toate ramurile economiei naționale, permit intrarea economiei românești, așa cum reiese din proiectele documentelor Congresului al XII-lea, într-o fază nouă, superioară a dezvoltării sale. Preocuparea pentru ridicarea eficienței economice în toate ramurile economiei naționale, străbate ca un fir roșu întreaga concepție materializată atît în Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în anul 1990, cît și în Programele-directivă cu privire la cercetarea științifică, dezvoltarea în domeniul energiei, dezvoltarea economico-socială în profil teritorial și de creștere a nivelului de trai. În acest sens, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia la Conferința organizației municipale de partid București că **„trebuie să avem cu toată claritatea în vedere că problemele eficienței, reducerea consumurilor de materiale și de energie, recuperarea materialelor și refolosirea lor — constituie obiective foarte importante cuprinse în documentele ce sînt supuse spre dezbatere Congresului al XII-lea, care vor constitui sarcini concrete pentru activitatea organizației de partid, a oamenilor muncii, a tuturor consiliilor de conducere".**

Sporirea mai accentuată a eficienței economice în cincinalul

următor constituie o condiție de bază, dar și o rezultantă a realizării în fapt a saltului calitativ, a trecerii la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială. Accentuarea elementelor calitative ale activității economice și sociale, proces început după Conferința Națională a partidului din 1977 și așezat la baza întregii concepții de dezvoltare a economiei noastre naționale în perioada 1981—1985 și în perspectivă presupune, în principal: calitate, parametri tehnico-economici la nivel mondial, productivitate înaltă, competitivitate internațională, costuri de producție cît mai reduse, valorificarea cu randament maxim a resurselor materiale, financiare și de muncă, creșterea maximă a beneficiilor, toate acestea reflectîndu-se în ultimă instanță în eficiența economică a producției, întreprinderii, ramurii și economiei naționale.

Pornindu-se de la sarcina trasată de hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 cu privire la perfecționarea mecanismului economico-financiar, în acțiunea de elaborare și fundamentare a propunerilor pentru noul cincinal s-a extins utilizarea indicatorilor de eficiență economică. Pe acest temei se poate aprecia că dispunem în prezent de un sistem de indicatori, atît la nivel microeconomic cît și macroeconomic, care reflectă principalele laturi ale eficienței economice. În afară de indicatorii privind productivitatea muncii și venitul național pe o persoană s-au introdus și generalizat unii indicatori semnificativi ai eficienței, printre care menționăm: gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei; producția la 1 000 lei fonduri fixe; reducerea costurilor totale la 1 000 lei producție; reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție, venitul net la 1 000 lei fonduri fixe, beneficii la 1 000 lei fonduri fixe sau la 1 000 lei producție, gradul de recuperare a materiilor prime și materialelor refolosibile etc. Aceasta permite o determinare mai exactă a eficienței economice, evidențiind totodată, necesitatea elaborării în practică a noi indicatori care să caracterizeze mai complex eficiența valorificării resurselor materiale, financiare și de muncă cum ar fi: consumul cumulat de resurse pe produs, competitivitatea produselor românești pe piața mondială, calcule pentru măsurarea eficienței structurii producției și a fondului național de dezvoltare.

Direcția principală de realizare a sarcinilor prevăzute în noul cincinal în domeniul eficienței economice o constituie creșterea mai accentuată a productivității muncii. În nivelul productivității muncii se reflectă, într-o formă sau alta, începînd cu progresul tehnic și terminînd cu forța de muncă, aproape toți factorii care influențează direct sau indirect asupra eficienței economice, asupra rentabilității activității tuturor unităților economice. Din ce în ce mai mult în accepțiunea contemporană lichidarea decalajelor economice presupune nu numai cantitate pe locuitor ci, și poate în primul rînd, calitate, iar în cadrul acesteia pe primul loc se situează productivitatea muncii. Pentru că atît timp cît se mențin decalaje în nivelul productivității este imposibil să nu persiste și decalaje în ceea ce privește nivelul dezvoltării generale al țărilor, implicit și al nivelului de trai. Tocmai de aceea, ridicarea productivității muncii la nivelul atins de țările avansate reprezintă principala cerință a trecerii României în rîndul țărilor dezvoltate, în realizarea obiectivelor stabilite în Programul P.C.R. pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor pentru edificarea comunismului în România. Referindu-se la saltul calitativ care trebuie să aibă loc în timpul cel mai scurt pe toate planurile vieții economice și sociale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia în raportul la Conferința Națională a partidului din 1977 că adevărata forță capabilă să propulseze puternic economia noastră națională pe calea progresului accelerat este creșterea productivității muncii pe care o definea drept **„o cerință primordială a dezvoltării noastre în următorii ani"**.

Ținînd seama de posibilitățile reale ale economiei naționale, de rezervele existente în toate ramurile producției materiale, productivitatea muncii va contribui în cincinalul viitor cu peste 80% la sporirea venitului național. Un procent de creștere a productivității va reprezenta în anul 1985 un spor de producție de 14,7 miliarde lei față de 9,3 miliarde lei în anul 1980. Se prevăd, de asemenea, ritmuri susținute de creștere a productivității muncii pentru toate ramurile economiei naționale. Pe ansamblul industriei productivitatea muncii, calculată pe baza producției nete, va crește într-un ritm mediu anual de 7,0—7,5%, în ramurile de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic, fiind prevăzute ritmuri mai mari, iar în agricultura de stat de 3,7—5,6%.

Prin realizarea prevederilor de creștere a productivității pe cincinal se va reduce în medie consumul total pe timp de muncă în unitate de produs cu 30—35% în industrie ceea ce marchează un salt important în direcția creșterii rodniciei muncii, valorificării cu eficiență sporită a principalei forțe de producție a țării, forța de muncă. La determinarea și dimensionarea ritmurilor de creștere a productivității muncii pe ramuri, subramuri și produse în cincinalul viitor, s-a luat în considerare aportul sporit al cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și progresului tehnic, care vor trebui să asigure peste 50% din creșterea productivității muncii; perfecționarea în continuare a organizării producției și a muncii în toate unitățile, așezarea științei conducerii la baza întregii activități economice, transformarea calificării și perfecționării cadrelor în factor efectiv de economisire a muncii și de realizare a unor produse de calitate. Deși realizarea acestor ritmuri de creștere a productivității muncii presupune eforturi reale, ele trebuie totuși considerate ca sarcini minime, urmînd să fie găsite în continuare noi rezerve și posibilități pentru accelerarea creșterii productivității muncii în perioada 1981—1985 și pe mai departe, în așa fel încît pînă în 1990, cel tîrziu pînă în anul 2000, nivelul productivității muncii din România să ajungă la nivelurile realizate de majoritatea țărilor industrializate.

O altă cale importantă de ridicare a eficienței economice o constituie valorificarea superioară a materiilor și materialelor, a resurselor energetice, gospodărirea acestora cu înalt simț de răspundere. Realizarea unor produse cu valoare economică tot mai înaltă, dar cu consumuri de materii prime, materiale, combustibil și energie cît mai mici constituie, în etapa finală a industrializării pe care țara noastră urmează să o parcurgă în deceniul următor, una din cele mai importante surse de dezvoltare a economiei naționale, de sporire a eficienței tuturor proceselor industriale.

Avînd în vedere stadiul atins în valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor și energiei, decalajele existente încă în acest domeniu față de statele industrializate, se estimează că există posibilități reale în economia națională — și, în primul rînd, în industrie — ca în 1985 valoarea produselor, realizate din aceeași cantitate de resurse naturale să crească, pe seama creșterii gradului de valorificare, cu cel puțin o treime. Pentru atingerea acestui obiectiv se prevede ca în siderurgie să se îmbunătățească coeficientul de scoatere a metalului în producția de laminate pînă la 86% în anul 1985; reducerea consumurilor normate de metal, pe cincinal, cu cel puțin 20—23%; reducerea cu minimum 21—23% a indicelui de consum de energie primară și majorarea cu 32—34% a indicelui de valorificare a materiilor prime de bază și energiei; realizarea din materiile prime importate numai de produse de înaltă valoare economică și tehnică etc. „În această etapă, se arată în proiectul de Directive — dezvoltarea în continuare a țării pe plan economico-social depinde într-o tot mai mare măsură de valorificarea intensivă, superioară a tuturor resurselor de care dispunem, impunîndu-se să obținem pe tona de materii prime o valoare economică echivalentă cu cea realizată de țările dezvoltate. Aceasta este o condiție esențială pentru depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare în care se găsește România".

În vederea realizării acestui obiectiv de importanță majoră pentru economia noastră națională este prevăzută prin Programul-directivă privind cercetarea științifică o creștere substanțială a aportului cercetării științifice proprii la stabilirea unor tehnologii de înaltă eficiență, în măsură să determine sporirea gradului de valorificare a resurselor materiale în toate ramurile și subramurile industriei noastre. Totodată, în Programul-directivă în domeniul energiei în vederea atingerii în cît mai scurt timp a celor mai bune realizări pe plan mondial în privința consumului energetic pe unitatea de venit național este prevăzută găsirea de noi surse de energie mai ieftine, schimbări în structura balanței energetice pentru asigurarea utilizării cît mai economice a combustibililor și energiei. Prin aceste măsuri urmează să se asigure în deceniul următor o diminuare cu minimum 40% a indicelui mediu de consum energetic la 1 000 lei producție industrială. Fără îndoială că realizarea acestui obiectiv va determina creșterea întregii eficiențe economice a economiei naționale, deoarece evident orice produs conceput și realizat la parametri calitativi ridicați, cu cheltuieli cît mai mici, determină un spor de beneficiu, de producție netă, de venit național. Orientarea spre reducerea costurilor de producție și în primul rînd a cheltuielilor materiale, decurge în mod obiectiv din faptul că ritmurile și proporțiile dezvoltării ramurilor producției materiale, așa cum sînt prevăzute în proiectul de Directive, sînt condiționate nu numai de volumul investițiilor ci, în primul rînd, de laturile calitative. De aceea orice nerealizare de ordin calitativ afectează echilibrul de ansamblu al economiei naționale, influențează asupra dinamismului acesteia și asupra mărimii venitului național. Diminuarea cheltuielilor și reducerea costurilor de producție în viitorul cincinal, îndeplinirea de către fiecare unitate economică a sarcinilor ce le revin atît la indicatorul cheltuieli totale la 1 000 lei producție marfă, cît și

CONGRESUL PARTIDULUI, CONGRESUL POPORULUI

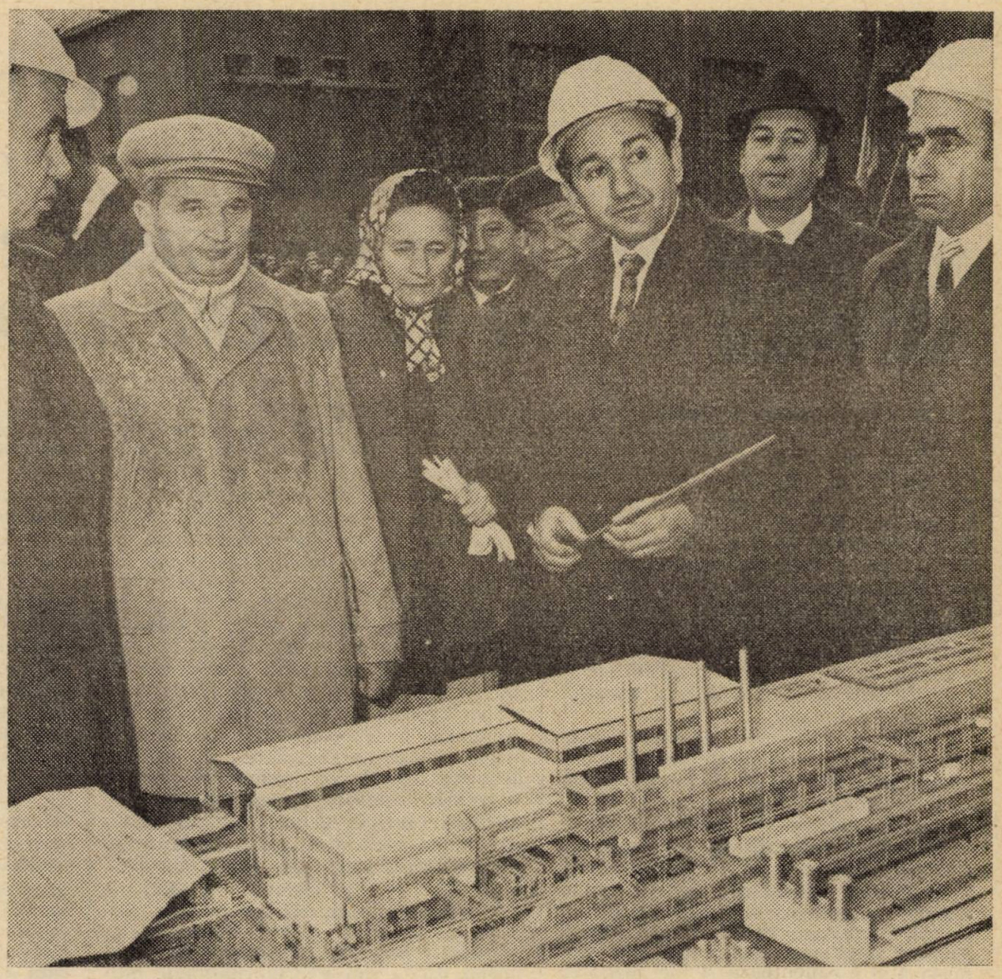

La baza concepției strategice a dezvoltării industriei noastre socialiste, partidul, secretarul său general pun creșterea prioritară a ramurilor de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic, capabile să valorifice la cel mai înalt nivel atît resursele materiale, cît și gîndirea și munca oamenilor. Aceasta are un rol esențial în introducerea și generalizarea tehnologiilor moderne, a cuceririlor științei, în reducerea dependenței de importuri, în promovarea acțiunilor de cooperare economică în producție cu alte țări și mărirea eficienței exporturilor, în ridicarea calității tuturor produselor. În fotografie : cu prilejul uneia din vizitele de lucru pe platformele industriale din Capitală, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** *trasează specialiștilor orientări cu privire la dezvoltarea Întreprinderii de avioane, viitoare unitate reprezentativă a industriei aeronautice românești.*

la cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă, vor permite realizarea unor economii importante, vor crea noi resurse și posibilități pentru dezvoltarea economiei naționale și pentru creșterea rentabilității și a beneficiilor.

Totodată, trebuie precizat că reducerea consumurilor materiale și energetice nu trebuie să afecteze calitatea produselor, ci, dimpotrivă, să devină un factor activ de realizare a unor produse cu parametri tehnico-economici competitivi pe plan mondial. În acest scop, desigur, un rol hotărîtor revine cercetării științifice și tehnologice, deoarece ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții constituie una din cerințele primordiale ale realizării unei economii moderne, de înaltă eficiență economică.

Creșterea eficienței fondurilor fixe constituie o altă latură esențială a eficienței economice, exprimînd gradul de folosire a capacităților de producție și randamentele utilajelor aflate în dotare. Mult timp în teoria și practica construcției socialiste, în definirea conceptului de eficiență, a fost subapreciat rolul și importanța hotărîtoare a eficienței fondurilor fixe. S-a considerat că acest indicator este valabil mai ales pentru economia capitalistă unde problema valorificării capitalului și termenul de recuperare al acestuia reprezintă criteriul fundamental în luarea unei decizii de investiții, în timp ce pentru socialism, criteriile economice, de eficiență ar trece pe planul al doilea. Drept consecință, nu întotdeauna în politica de investiții s-a acordat atenția cuvenită adoptării celor mai moderne și economicoase soluții privind construcțiile și procesele tehnologice, folosirii intensive a capacităților existente, ceea ce a făcut ca în acest domeniu să se înregistreze serioase rămîneri în urmă. Pe baza indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a sesizat importanța covîrșitoare a acestui aspect pentru asigurarea ridicării eficienței întregii economii, pentru valorificarea cu rezultate maxime a eforturilor poporului nostru, a fost introdus și în practica noastră economică indicatorul eficiența fondurilor fixe, iar în concepția viitorului cincinal creșterea eficienței fondurilor fixe este considerată o problemă de bază, o condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea în ritm rapid a economiei, pentru creșterea avuției naționale a țării.

Ținînd seama că realizarea amplului program de investiții prevăzut pentru cincinalul 1981—1985 va determina o masivă creștere, modernizare și reînnoire a fondurilor fixe, cît și de faptul că majoritatea fondurilor fixe aflate deja în funcție sînt relativ noi, este necesar ca în anii 1981—1985 să aibă loc o creștere substanțială a eficienței fondurilor fixe. Astfel în 1985 în industrie se va ajunge la o producție globală de 1 800 lei la 1 000 lei fonduri fixe și la o producție netă de peste 600 lei. Creșteri importante se prevăd și pentru construcții-montaj, agricultură, transporturi și telecomunicații.

Pentru asigurarea cadrului optim creșterii eficienței economice, o atenție deosebită se acordă în proiectele documentelor Congresului al XII-lea, perfecționării în continuare a conducerii și planificării economico-financiare, consolidării autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice, asigurării aplicării ferme a principiilor noului mecanism economico-financiar.

Ridicarea eficienței economice, creșterea mai accentuată a productivității muncii, sporirea rentabilității economice, asigurarea gradului de competitivitate al produselor la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, presupun adoptarea la toate nivelurile economiei naționale — așa cum se arată în proiectul de Directive — a unor „măsuri energice pentru aplicarea unui regim sever de economii, cheltuirea cu maximă eficiență a fiecărui leu, desfășurarea unei activități rentabile, în interesul creșterii veniturilor fiecărui colectiv, ale progresului și propășirii întregii societăți". Este sintetizată în această succintă indicație un adevărat program de acțiune pentru fiecare întreprindere din țară, pentru fiecare om al muncii, pentru fiecare tehnician, inginer sau economist, program de a cărui realizare depinde în mod hotărîtor ridicarea țării noastre în rîndurile statelor avansate, afirmarea în toată plenitudinea a forței creatoare a poporului nostru, condus cu înțelepciune de partidul său comunist.

prof. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

CONCEPȚIA PARTIDULUI REFERITOARE LA ACCENTUAREA ROLULUI FACTORILOR INTENSIVI AI CREȘTERII ECONOMICE

ÎN STRATEGIA dezvoltării României, creșterea economică ocupă un loc prioritar decurgînd organic din faptul că înfăptuirea Programului P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism presupune, înainte de toate, realizarea unei economii moderne, de înalt nivel tehnic, de mare productivitate și eficiență, bazată pe o industrie puternică și o agricultură intensivă, pe folosirea cuceririlor revoluției tehnico-științifice și valorificarea superioară a resurselor materiale și umane.

Creșterea economică, al cărei conținut principal îl constituie sporirea venitului național pe locuitor, este rezultatul acțiunii simultane a factorilor extensivi și intensivi. În concepția partidului nostru valorificarea la maximum a tuturor factorilor creșterii economice este absolut necesară pentru toate etapele construcției socialiste, inclusiv pentru actuala etapă de dezvoltare. Analiza datelor statistice privind țara noastră și a celor din alte țări arată că preponderența factorilor extensivi sau intensivi oglindește stadiul de dezvoltare economică a unei țări. În țările slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare preponderentă este contribuția factorilor extensivi. Pe măsura dezvoltării economice, contribuția factorilor intensivi capătă o pondere tot mai mare. Pe această bază accentuarea rolului factorilor intensivi ai creșterii economice poate fi considerată ca o legitate economică cu caracter general. În țara noastră această legitate găsește condiții obiective și subiective favorabile de manifestare, fapt reflectat cu prisosință atît de rezultatele obținute cît și de prevederile cuprinse în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R.

Evoluția factorilor extensivi este pusă în evidență de modificările care au avut loc în volumul factorilor de producție care reprezintă sursele primare ale creșterii economice : populația ocupată, fondurile fixe și materiile prime consumate în procesul de producție. Populația ocupată a sporit de la 8,4 milioane în 1950 la 10,3 milioane în 1978 (cu 22,6%), din care populația ocupată în sfera productivă — de la 7,8 milioane la 8,9 milioane (cu 14,1%). Volumul fondurilor fixe a fost în 1978 de 7,0 ori mai mare decît în 1950, ponderea fondurilor fixe existente în sfera productivă ridicîndu-se de la 66,3% la 78,3%. A sporit, de asemenea, volumul materiilor prime consumate în procesul de producție, al combustibilului și al altor valori de întrebuințare primare.

Concomitent cu creșterea volumului factorilor de producție a avut loc progresul calitativ al acestora, reflectat în indicatorii de eficiență economică. Astfel, în perioada 1950—1978 productivitatea muncii sociale, respectiv volumul fizic al venitului național pe o persoană ocupată în sfera productivă a sporit de 11,4 ori (vezi tabelul).

Deosebit de important, creșterea productivității muncii s-a manifestat în toate ramurile economiei naționale. În industrie, ca rezultat al creșterii producției nete de 32 ori în 1978 față de 1950, în condițiile sporirii populației ocupate în această ramură de 3,45 ori, productivitatea muncii a crescut de 9,1 ori. În agricultură, unde producția netă a sporit de 2,7 ori, în condițiile reducerii populației ocupate cu 47%, productivitatea muncii a crescut de 5,1 ori. În procesul dezvoltării economiei naționale s-au modificat deci raporturile dintre ramuri în privința productivității muncii sociale. Eficiența muncii în agricultură manifestă o tendință de apropiere — în termeni relativi — de eficiența muncii depuse în industrie. Dacă în 1950 un procent din populația ocupată în agricultură producea 0,35% din venitul național față de 3,4% cît producea un procent din populația ocupată în industrie, în 1978, un procent din populația ocupată în agricultură a produs aproape 0,50% din venitul național față de 1,5% cît a produs un procent din populația ocupată în industrie.

Deși tendințe pozitive au început să se înregistreze, cu deosebire în ultimii ani, și în ceea ce privește eficiența utilizării fondurilor fixe, a materiilor prime și a materialelor, a combustibililor și energiei, totuși, așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, în aceste privințe rămîn încă serioase rezerve care trebuiesc puse grabnic și cu toată fermitatea în valoare. Este suficient să reamintim aici că în țara noastră un procent de creștere a venitului național se realizează cu consumuri energetice net superioare celor din țările avansate, pentru a evidenția stringența sarcinii de a economisi și a consuma cît mai rațional resursele de care dispunem.

Ca rezultat al acțiunii concomitente a factorilor cantitativi și calitativi, respectiv al sporirii volumului factorilor de producție și al ridicării eficienței utilizării lor, venitul național pe locuitor a sporit de 9,91 ori în 1978 față de 1950, deși trebuie să subliniem că dacă factorii calitativi ar fi acționat mai intens, această creștere ar fi putut fi și mai înaltă.

În anii viitorului cincinal ca și în perioadele precedente se urmărește antrenarea la nivel maxim posibil a tuturor factorilor extensivi și intensivi la creșterea economică. Ceea ce particularizează însă cincinalul următor este faptul că **factorii extensivi devin tot mai restrictivi în raport cu nevoile economiei naționale.** Astfel, populația ocupată și mai ales volumul de muncă prestată vor fi influențate de ieșirea din activitate a contingentelor mari, născute după primul război mondial și intrarea în activitate a contingentelor mici născute în perioada 1959—1960 cînd indicele de natalitate a fost scăzut, de sporirea în continuare a perioadei de școlarizare și reducerea duratei săptămînii de lucru, de scăderea relativă a disponibilului de forță de muncă eliberată din agricultură și greutățile mai mari de atragere a acesteia în activitățile neagricole față de perioadele precedente, de apariția unor zone în care chiar și agricultura resimte lipsa forței de muncă.

ÎN CINCINALUL URMĂTOR putem aprecia că economia noastră națională va fi confruntată cu greutăți mai serioase decît în trecut în aprovizionarea cu materii prime, materiale, combustibil și energie, datorită, pe de o parte, sporirii restricțiilor la import și a prețurilor de cumpărare, fenomene determinate de criza energetică și petrolieră, iar, pe de altă parte, datorită creșterii dificultăților producerii lor în interior (explorări și exploatări la adîncimi mai mari, conținut mai sărac în substanțe utile) și sporirea costurilor etc.

Deși factorii extensivi devin din ce în ce mai restrictivi, ritmul creșterii economice pentru perioada 1981—1985 este stabilit la un nivel ridicat, condiție hotărîtoare pentru înfăptuirea prevederilor Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre

Dinamica productivității muncii sociale în %

	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1978
Venit național (calculat în prețuri comparabile)	100	192	268	413	599	10 ori	13 ori
Populația ocupată în ramurile productive*	100	112	112	112	112	113	114
Indicele productivității muncii sociale (1950 = 100)	100	171	239	369	535	885	11,4 ori
Indicele productivității muncii sociale (în lanț)	100	171	140	154	145	165	128

*) Cuprinde ramurile : industrie, construcții, agricultură, silvicultură, transporturi, telecomunicații, circulația mărfurilor.
Sursa : Anuarul statistic al R. S. România, D.C.S., 1979, p. 87 ; 111

CONGRESUL PARTIDULUI, CONGRESUL POPORULUI

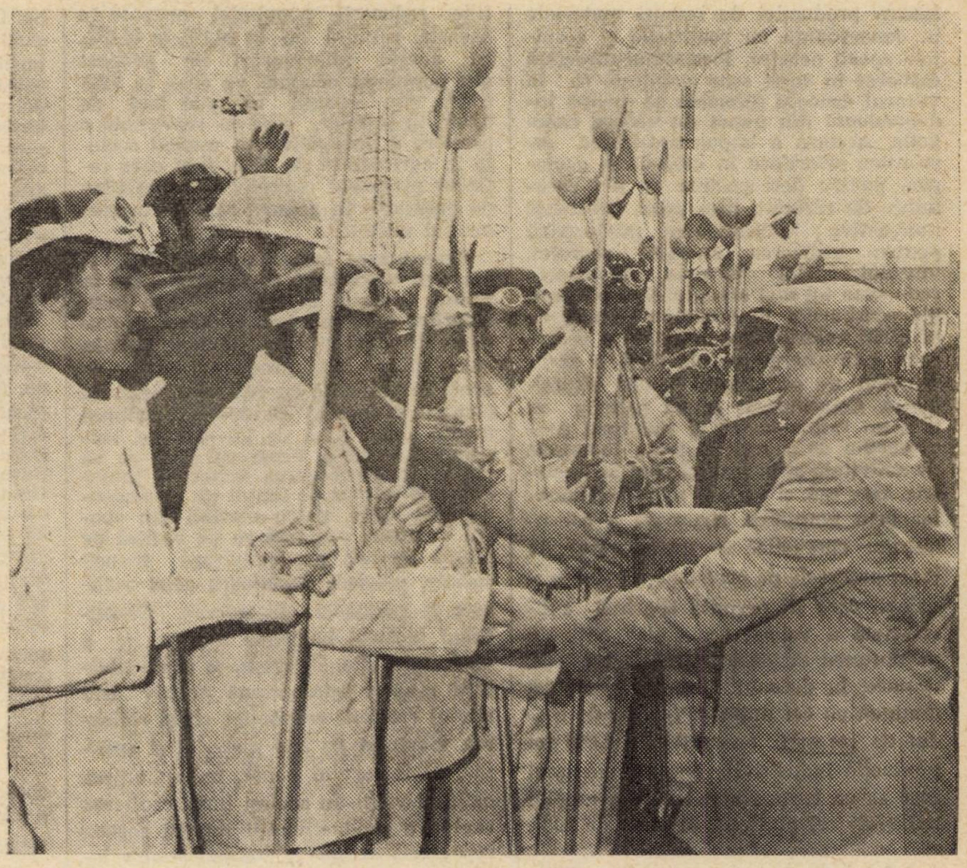

Clasa muncitoare, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, au fost chemați la conducerea societății noastre noi. Elaborînd conceptul democrației economice și sociale reale, al autoconducerii muncitorești, inițiind amplul și complexul ei sistem de forme instituționalizate, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** promovează în toate prilejurile consultarea largă a celor ce muncesc în toate chestiunile majore ale dezvoltării economico-sociale, pe toate planurile și la toate nivelurile. Vizitele sale de lucru în județe, în întreprinderi industriale, unități agricole și instituții social-culturale se înscriu în permanentul său dialog cu națiunea (în fotografie : întîlnire cu oțelarii de la Hunedoara).

comunism, de depășire a stadiului de țară în curs de dezvoltare și înscrierea țării noastre în rîndul țărilor cu dezvoltare medie.

În aceste împrejurări se accentuează și este absolut necesar să se accentueze acțiunea factorilor intensivi ai creșterii economice, accentuare care reprezintă o legitate a construcției socialiste în țara noastră. **„În mod deosebit** — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — în următorii cinci ani se va accentua afirmarea revoluției tehnico-științifice și realizarea unei noi calități în toate domeniile de activitate... Trecerea la o nouă calitate, pe baza acumulărilor cantitative din toate domeniile, se impune acum ca o necesitate obiectivă pentru realizarea Programului elaborat de Congresul al XI-lea, pentru crearea condițiilor de înfăptuire a societății comuniste în România“** [1]).

Accentuarea factorilor calitativi ai creșterii economice se sprijină, înainte de toate, pe faptul că în perioada construcției socialiste parcurse pînă acum s-a acumulat o bază tehnico-materială puternică, obținîndu-se în același timp realizări însemnate în dezvoltarea clasei muncitoare, atît numericește cît și din punct de vedere al pregătirii profesionale și politice, a țărănimii și intelectualității. Modul în care au evoluat în ultimii ani o serie de indicatori fundamentali, ca de pildă, productivitatea muncii, cheltuielile materiale, eficiența economică deși, așa cum am văzut pozitiv, arată însă și marile rezerve existente încă în utilizarea mai bună a aparatului de producție.

Tocmai întemeindu-se pe o analiză profundă a realității, documentele Congresului al XII-lea conțin un ansamblu de măsuri care **vizează în mod deosebit progresul calitativ al factorilor de producție.** În această ordine de idei pe primul plan se situează introducerea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Avîndu-se în vedere rolul hotărîtor al științei în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, a fost elaborat Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, program care prevede ca cercetarea științifică să contribuie nemijlocit și mult mai activ la rezolvarea tuturor problemelor legate de înfăptuirea în bune condiții a planului de dezvoltare economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, să ofere soluțiile tehnice necesare transpunerii în viață a orientărilor pentru cincinalul 1986—1990, să pregătească rezerva de descoperiri științifice și soluții tehnologice necesare dezvoltării în perspectivă a țării noastre pînă în anul 2000. Cercetarea științifică trebuie să soluționeze problemele dezvoltării economico-sociale, devansînd cu cel puțin 5 ani activitatea economică. Realizarea prevederilor Programului-directivă în care știința este concepută ca un factor prioritar al reproducției socialiste va contribui la accelerarea dezvoltării economico-sociale a țării noastre în perioada următoare.

ACCENTUAREA factorilor calitativi ai creșterii economice este **indisolubil legată și condiționată de perfecționarea structurii economiei naționale.** Rolul hotărîtor în perfecționarea structurii economiei naționale îl are asigurarea în continuare a unui ritm înalt de dezvoltare a industriei. În perioada 1981—1985 industria se va dezvolta cu ritmuri medii anuale de 9—10% la producția netă și de 8—9% la producția globală. Ca urmare, industria își va accentua rolul de ramură conducătoare a economiei nu numai prin sporirea ponderii în crearea venitului național de la 61% în 1980 la 65% în 1985, dar și prin pătrunderea produselor de tip industrial în toate celelalte ramuri ale economiei naționale.

Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. prevăd modernizarea structurii industriei mai ales prin prisma unui nou criteriu, și anume, al economiei de energie. Criteriul economiei de energie sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — va trebui să guverneze însăși concepția generală a dezvoltării în perspectivă a economiei noastre naționale, principiile pe baza cărora vom acționa pentru pro-

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României. Ed. politică, București, 1979, p. 6.

filarea producției de bunuri materiale în concordanță cu realitățile și cerințele epocii noastre. Programul-directivă elaborat în acest sens stabilește ca în viitorul deceniu **România să devină independentă din punct de vedere energetic.** Aceasta a impus precizarea direcțiilor prioritare în cercetarea geologică pentru descoperirea de noi zăcăminte de cărbuni, țiței, gaze, substanțe radioactive ; intensificarea preocupării pentru utilizarea energiei soarelui, vîntului, apelor termale, biomasei ; reducerea tot mai accentuată a ponderii hidrocarburilor în consumul energetic al țării, valorificarea maximă a resurselor hidroenergetice ale țării, a zăcămintelor de cărbune și șisturi bituminoase. Concomitent se va acționa în direcția raționalizării și reducerii consumurilor de energie în toate domeniile de activitate și în primul rînd în industrie, care este și cel mai mare consumator prin normarea riguroasă a consumurilor energetice — introducerea, în toate procesele de producție, de noi tehnologii care să permită sporirea substanțială a valorii economice obținute pe unitatea de energie cheltuită. Ca urmare, în deceniul 1981—1990 se va diminua cu cel puțin 40% indicele mediu de consum energetic la 1 000 lei producție industrială, iar pînă în anul 2000 se va realiza o reducere a acestui indice de cel puțin 2,6 ori față de 1980.

ÎN CADRUL modernizării economiei românești o atenție deosebită se acordă agriculturii, ramură de bază a economiei. În cincinalul viitor **va fi accelerat procesul de dezvoltare intensivă și modernizare a acestei ramuri** — ca una din cele mai importante priorități ale planului cincinal, de care depinde însăși dezvoltarea industriei, a întregii economii naționale, ridicarea bunăstării întregului popor. Așa cum a indicat secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** trebuie să se acționeze cu fermitate pentru a realiza **o nouă revoluționare a activităților agricole,** pentru aplicarea cuceririlor științei agrozootehnice înaintate în vederea obținerii de producții înalte în toate sectoarele vegetale și animale.

În perioada 1981—1985, producția agricolă globală urmează să sporească într-un ritm mediu anual de 4,5—5,0% față de perioada 1976—1980, accentul principal punîndu-se pe obținerea unor producții superioare. Se continuă îmbunătățirea structurii de ramură a agriculturii, ponderea producției animale ridicîndu-se, pînă în 1985, la 45—46%. Pentru accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și modernizare a agriculturii se va extinde și perfecționa considerabil baza sa tehnică materială. Deși ponderea agriculturii în crearea venitului național se va diminua de la 14,2% în 1980 la 12,7% în 1985 venitul național produs în agricultură va continua să crească. Această creștere va avea loc în condițiile reducerii populației ocupate în această ramură de la 29,1% la 21,6%. În aceste împrejurări un procent din populația ocupată va crea în 1985 0,59% din venitul național față de 0,50% în prezent, ceea ce reprezintă o creștere a productivității muncii sociale în agricultură de 20%, fapt care reflectă progresul calitativ al factorilor de producție în această ramură în cincinalul următor.

Accentuarea factorilor intensivi ai creșterii economice se concretizează în ultimă instanță în îmbunătățirea indicatorilor care exprimă eficiența economică. Productivitatea muncii sociale, calculată pe baza producției nete, va spori în industrie cu 40,0—43,0% iar în construcții-montaj cu 30—35%, ritmul mediu anual fiind de 7,0—7,5% și respectiv 5,4—6,2%. Progresul care se va obține în accentuarea factorilor intensivi este relevat de faptul că, în perioada 1981—1985, patru cincimi din sporul venitului național se va realiza pe seama sporirii productivității muncii sociale, pondere superioară celei realizate în perioadele precedente. Constituind factorul hotărîtor de sporire a venitului național, **creșterea productivității muncii influențează decisiv atît ritmul creșterii economice cît și ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor,** îmbunătățirea calității vieții. În același timp, creșterea rapidă a productivității muncii sociale reprezintă un factor esențial pentru înlăturarea decalajelor ce ne despart de țările dezvoltate din punct de vedere economic. În această ordine de idei, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Noi spunem teoretic — și nu o dată — că socialismul trebuie să se afirme printr-o productivitate a muncii mai înaltă decît cea obținută de capitalism. Or, trebuie să recunoaștem deschis că la noi productivitatea muncii este de cîteva ori mai mică... Fără a realiza o productivitate a muncii la nivelul țărilor dezvoltate nu vom putea spune că am depășit stadiul de țară în curs de dezvoltare ! Productivitatea muncii nu este o problemă de cursuri, de economie politică generală predată la catedră, ci o problemă de viață — aș spune — o cerință vitală a însăși afirmării superiorității socialismului, a victoriei comunismului în lume".**

În același sens, **creșterea eficienței utilizării fondurilor fixe** reprezintă una din problemele de bază ale viitorului plan cincinal, o condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea în ritm înalt a economiei naționale. În 1985 în industrie, la 1 000 lei fonduri fixe — valoare neamortizată — va trebui să se realizeze o producție globală de 1 800 lei și o producție netă de peste 600 lei. Realizarea acestui indice de eficiență economică presupune utilizarea la maximum a mașinilor și instalațiilor, a tuturor mijloacelor tehnice, buna întreținere și exploatare a acestora, folosirea completă a suprafețelor de producție. O dată cu aceasta, **eficiența utilizării materiilor prime, energiei și combustibilului va trebui să înregistreze o substanțială creștere.** Sporirea gradului de prelucrare a materiilor prime, orientarea fabricației spre sortimentele mai puțin energointensive vor conduce, în cincinalul 1981—1985, la sporirea indicelui de valorificare a materiilor prime cu 32—34%, la reducerea indicelui de consum de energie primară cu 21—23%, iar a consumurilor normate de metal în construcția de mașini cu minimum 20—23%.

Accentuarea factorilor intensivi ai creșterii economice se oglindește și în **modificarea corelațiilor macroeconomice.** Astfel, ca urmare a devansării produsului social de către venitul național crește ponderea acestuia și se reduce ponderea cheltuielilor materiale în produsul social cu peste 1,5% (aceasta fiind echivalentă la nivelul anului 1985 cu un spor de venit național de peste 30 miliarde lei, adică aproape tot atît cît întregul venit național în anul 1950). Se modifică, de asemenea, corelația dintre ramurile extractive și cele prelucrătoare, în favoarea celei din urmă, precum și corelația dintre industrie și agricultură etc. Ca rezultat al dezvoltării producției materiale în condițiile accentuării factorilor intensivi ai creșterii economice, venitul național va spori cu 38,0—43,0% (ritm mediu anual 6,7—7,4%). Devansarea creșterii populației de către indicele de creștere al venitului național va avea ca urmare sporirea venitului național pe locuitor. Astfel, în 1985 venitul național pe locuitor va ajunge la 34 600—35 900 lei (2 400—2 500 dolari), realizarea acestui obiectiv constituind o condiție esențială pentru trecerea României în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare.

PROIECTUL DE DIRECTIVE cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990, ca și celelalte documente ce s-au dat publicității și care se află pe ordinea de zi a Congresului al XII-lea al partidului, prefigurează realist, cu o deosebită forță de convingere, înfățișarea României în cincinalul și deceniul următor, asigurînd înfăptuirea neabătută a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism. Aceste documente, de o covîrșitoare însemnătate pentru destinele poporului nostru, constituie o strălucită sinteză a politicii revoluționare a partidului comunist de ridicare a României pe noi culmi de civilizație materială și spirituală, poartă în substanța lor gîndirea social-politică îndrăzneață, înnoitoare și dinamică a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** sub a cărui îndrumare permanentă și cu a cărui contribuție hotărîtoare au fost elaborate și fundamentate.

prof. dr. Marin POPESCU

Accelerarea procesului de modernizare a agriculturii

FACTOR PRIMORDIAL, fundamental în politica agrară a Partidului Comunist Român, de făurire a unei agriculturi moderne, la nivelul celei din țările dezvoltate din punct de vedere economic, **intensificarea producției agricole** intră actualmente într-o nouă etapă, calitativ superioară, de accelerare a sa. Accentuarea procesului de dezvoltare intensivă, modernă a agriculturii este înscrisă ca una din orientările de bază în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985.

Trecerea la această nouă etapă superioară în politica de intensificare și modernizare a agriculturii românești este determinată și totodată facilitată de :

a) locul și rolul agriculturii în economia națională, mai ales într-o țară cu condiții pedoclimatice și economice favorabile practicării unei agriculturi intensive, rol ce se amplifică în condițiile actualei crize a energiei ;

b) nevoile crescînde de produse agroalimentare, pe piața internă și externă, nevoi determinate atît de creșterea consumului alimentar și îmbunătățirea structurii lui pe plan național, cît și de sporirea cererii de produse agroalimentare pe plan mondial ;

c) posibilitățile sporite — financiare, materiale și umane — de dezvoltare intensivă a agriculturii, reprezentate atît prin acumulările cantitative realizate de-a lungul a 30 de ani de transformare socialistă a agriculturii, cît și de dimensiunea și calitatea mijloacelor de investiții ce vor fi puse la dispoziția agriculturii în cincinalul ce urmează.

Ramură de producție cu vechi tradiții în viața poporului român, agricultura rămîne prima industrie transformatoare, cu ajutorul căreia sînt folosite cele mai ieftine resurse de producție ale naturii. Totodată, deși consumă și ea energie, totuși este singura ramură a producției materiale care produce energie nouă, în timp ce toate celelalte nu fac altceva decît să consume și să transforme energia deja existentă. Pînă în prezent, nici o altă ramură de producție nu are drept principală sursă de energie pe cea mai ieftină — energia solară. În același timp, în nici o altă ramură, masa produsului finit nu este mai mare decît cea a materiilor prime consumate (în agricultură, dintr-un bob de porumb se pot obține 600—1 000 de boabe). De aceea, întotdeauna în agricultură ponderea cheltuielilor materiale este mai redusă, iar posibilitățile de sporire a producției nete, deci a venitului național, mai mari. Dacă la acestea adăugăm cea mai importantă funcție a agriculturii — aceea de unică furnizoare de hrană pentru omenire, funcție prin care condiționează dezvoltarea societății omenești, atunci reiese clar de ce, așa cum se subliniază în Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., **„în perioada 1981—1985 se va asigura accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și de modernizare a agriculturii — ca una din cele mai importante priorități ale planului cincinal, de care depinde însăși dezvoltarea industriei, a întregii economii naționale, ridicarea bunăstării întregului popor".** Îmbinarea în cadrul agriculturii a două funcții esențiale pentru creșterea economică a țării — acumulatoare de energie și producătoare de materii prime — o situează, alături de asigurarea bazei de materii prime și de energie, ca principală prioritate a următorului plan cincinal.

Promovarea politicii de dezvoltare intensivă și multilaterală a agriculturii a permis sporirea permanentă, într-un ritm mediu anual deosebit de dinamic (4,5% în perioada 1950—1978) a producției globale agricole, ritm prin care România se situează pe unul din primele locuri din lume. Satisfăcîndu-și integral consumul alimentar din producție proprie, țara noastră a ajuns la 3 240 calorii pe locuitor și pe zi, nivel foarte apropiat de consumul considerat optim pe plan mondial (3 250 cal.). Dar sporirea absolută a populației și mai ales îmbunătățirea consumului alimentar pe seama produselor agroalimentare (carne, lapte, ouă etc.) care necesită consumuri mai mari de materii prime vegetale impun creșterea în continuare a producției agricole. Or, suprafețele care mai pot fi atrase în circuitul agricol fiind limitate, singura modalitate certă de sporire a producției rămîne **creșterea randamentului la hectar prin accelerarea procesului de dezvoltare intensivă.** Această orientare este deosebit de actuală dacă avem în vedere că, cu toate ritmurile foarte rapide de sporire a randamentului la hectar (avînd în vedere și nivelul extrem de scăzut de la care s-a pornit), totuși, la majoritatea culturilor agricole și speciilor de animale, față de nivelurile realizate de țările cu agricultură dezvoltată, randamentele noastre sînt încă de aproape două ori mai mici. De aceea, creșterea randamentului la hectar rămîne o mare rezervă nu numai pentru îmbunătățirea consumului alimentar intern, ci și pentru creșterea disponibilităților pentru export.

Progresul tehnic-accelerator al dezvoltării agricole

ACCELERAREA procesului de dezvoltare intensivă a agriculturii este determinată și de investițiile efectuate pînă acum (deoarece multe din ele își arată roadele abia după o anumită perioadă de timp), care au permis reconstruirea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii. Numai în perioada 1966—1978 investițiile destinate agriculturii au însumat aproape 200 mld. lei, de 3,6 ori mai mult decît în cele trei cincinale precedente. Actualul parc de tractoare (astăzi revin 71 ha arabil pe tractor) a permis mecanizarea, în linii mari, a principalelor lucrări din producția vegetală. Cele 1,9 mil. ha teren arabil irigat (19,6% din suprafața arabilă a țării) situează România pe unul din primele locuri în Europa, tot așa cum prin cele 120 kg s. a. îngrășăminte chimice la ha teren arabil, România a făcut un pas însemnat spre atingerea nivelului la care se află consumul de îngrășăminte chimice în țările dezvoltate. La acestea se adaugă realizările în domeniul creării de noi soiuri și hibrizi de plante, precum și creșterea puterii de gestiune și conducere a activității.

Tocmai de aceea, cincinalul 1981—1985 va trebui să marcheze **trecerea hotărîtă de la importantele acumulări cantitative realizate în cincinalele anterioare** — în dezvoltarea mecanizării, chimizării, irigațiilor și altor lucrări de îmbunătățiri funciare, în formarea specialiștilor — **la o nouă calitate, materializată într-o creștere substanțială a recoltelor și a producțiilor zootehnice, în ridicarea la un nivel superior a eficienței activității economice** desfășurate în această ramură de bază a economiei naționale. Agricultura va asigura astfel satisfacerea deplină a necesităților de consum, științific fundamentate, ale întregii populații, aprovizionarea industriei cu materiile prime necesare, precum și cantități sporite de produse destinate exportului.

Pentru înfăptuirea acestui vast program de accelerare a procesului de dezvoltare intensivă, modernă a agriculturii românești, din fondurile de stat și ale cooperativelor agricole vor fi alocate în cincinalul următor, investiții de 133 mld. lei. Această nouă acumulare cantitativă va determina o nouă calitate și în **structura fondurilor fixe** care caracterizează o agricultură modernă, intensivă, prin înseși **direcțiile principale de orientare a investițiilor.**

O primă direcție o constituie **creșterea capacității de producție** a principalului mijloc de producție din agri-

CONGRESUL PARTIDULUI, CONGRESUL POPORULUI

Înscriindu-se pe linia preocupării permanente a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** privind modernizarea agriculturii noastre, recenta sa vizită de lucru la I.A.S. Afumați (Ilfov) a avut drept scop analiza sistemei îmbunătățite de mașini de recoltat porumbul și a organizării lucrărilor agricole în sistem industrial.

Apreciind pozitiv performanțele utilajelor prezentate — combine de mare capacitate pentru recoltarea porumbului știuleți și boabe, mașina pentru strîngerea și tocarea cocenilor, mașina de încărcat și transportat coceni — tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a recomandat reprezentanților Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini să acționeze în continuare pentru perfecționarea utilajelor respective, inclusiv sub raportul reducerii consumurilor de metal, să le îmbunătățească parametrii funcționali, fiabilitatea, să asigure în exploatarea lor importante economii de carburanți și lubrifianți.

Totodată, secretarul general al partidului a trasat sarcina ca, începînd din 1980, să se organizeze formații mari, complexe pentru executarea mecanizată a lucrărilor de recoltare pe principiul fluxului de tip industrial.

Dialogul purtat de secretarul general al partidului cu oamenii muncii din agricultură s-a bucurat și de această dată de caldă primire și apreciere, de înaltă prețuire a preocupării constante a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** pentru destinele agriculturii românești, pentru propășirea patriei pe noi culmi de progres și civilizație.

---

cultură — **pămîntul,** atît printr-o anumită extindere a suprafețelor, cît mai ales prin ameliorarea însușirilor de producție ale terenurilor aflate în cultură.

Astfel, suprafața arabilă a țării va crește cu 154 mii hectare (ajungînd în 1985 la 10 mil. ha), prin recuperarea unor terenuri din Delta Dunării, sudul Olteniei, bazinul inferior al Siretului și zona Carei—Valea lui Mihai. În toate județele se va intensifica preocuparea pentru **sporirea suprafeței arabile și agricole,** asigurîndu-se concentrarea și restrîngerea perimetrului satelor și comunelor, raționalizarea rețelei de drumuri. Terenurile eliberate vor fi redate agriculturii prin amenajări simple, cu cheltuieli minime.

O contribuție de seamă la accelerarea procesului de intensificare a agriculturii o va aduce **amplificarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare.** Astfel, se va amenaja pentru irigații o suprafață de încă 700—1 000 mii hectare, ajungîndu-se la sfîrșitul cincinalului viitor la 3,7—4,0 mil. hectare irigate. În acest sens, vor fi realizate mari sisteme de irigații în județele Ilfov, Galați, Argeș, Teleorman, Botoșani și altele ; totodată, se vor executa lucrări pe suprafețe mai mici, din surse locale de apă. Lucrările de desecări vor cuprinde o suprafață de 800—850 mii hectare, la care se vor adăuga lucrări de combatere a eroziunii solului pe 950—1000 mii hectare.

O a doua direcție principală a procesului de accelerare a dezvoltării intensive a agriculturii se va concretiza în **creșterea gradului de mecanizare complexă a lucrărilor agricole.** Ca atare, se va intensifica procesul de mecanizare a lucrărilor, asigurîndu-se sisteme de mașini adecvate diferitelor condiții de relief și care să permită aplicarea tehnologiilor avansate atît în producția vegetală, cît și în zootehnie. Pentru aceasta, în 1985 agricultura va deține 140—145 mii tractoare de puteri sporite, 40—42 mii combine autopropulsate, precum și o gamă diversificată de mașini și utilaje cu un grad ridicat de universalitate.

Chimizarea agriculturii — ca principală direcție de accelerare a procesului de dezvoltare intensivă a producției vegetale — va atinge asemenea dimensiuni încît, prin consumul de îngrășăminte la hectar, să ne apropiem decisiv de nivelul țărilor cu agricultură dezvoltată. Cantitatea de îngrășăminte ce va fi utilizată în agricultură în 1985 va ajunge la 3,8—4 mil. tone substanță activă, revenind circa 255 kg pe un hectar teren agricol, respectiv 325 kg pe un hectar de teren cultivat (arabil + vii + livezi). La o asemenea producție se vor asigura, pentru toate județele, cantități corespunzătoare de îngrășăminte chimice, corelat cu nivelul producțiilor planificate. O deosebită atenție se va acorda fertilizării și creșterii potențialului de producție al pășunilor și fînețelor naturale.

Prioritate sectoarelor intensive

CARACTERISTICA dominantă a unei agriculturi intensive, în condițiile modernizării bazei ei tehnico-materiale, o constituie **dezvoltarea mai accelerată a creșterii animalelor,** precum și **orientarea mai fermă spre ramurile și culturile vegetale care, prin specificul lor, contribuie la accentuarea dezvoltării intensive.** Ca atare, în țara noastră, creșterea animalelor va cunoaște o deosebită extindere prin sporirea însemnată a efectivelor de animale, care vor ajunge în 1985 la peste 8 milioane bovine, 14—15 milioane porcine, 20—22 milioane ovine și peste 60 milioane păsări ouătoare. Atrage atenția și dezvoltarea pe care o vor cunoaște unele ramuri animaliere considerate de obicei minore (piscicultura, sericicultura, apicultura etc.), chemate să valorifice integral potențialul de producție al agriculturii. Perfecționarea structurii de producție în ramurile vegetale se bazează pe atenția deosebită ce se acordă în continuare culturilor cerealiere, prin realizarea suprafețelor prevăzute la grîu și porumb și prin extinderea culturii orzului. Totodată, în ce privește plantele tehnice, se va pune accentul pe creșterea producției de soia, floarea soarelui, sfeclă de zahăr, in și cînepă ; legumicultura se va dezvolta pe cale intensivă, urmărindu-se sporirea simțitoare a randamentului la hectar și realizarea tuturor sortimentelor necesare unui consum rațional ; în viticultură și pomicultură se va urmări crearea de noi plantații intensive și, totodată, ridicarea potențialului productiv al plantațiilor existente, prin modernizarea acestora.

Întrucît eficiența tuturor măsurilor de accelerare a dezvoltării intensive a agriculturii depinde de capacitatea de

prof. dr. O. PARPALĂ

(Continuare în pag. 25)

ASIGURAREA INDEPENDENȚEI ENERGETICE — prioritate a dezvoltării de perspectivă a României

DOCUMENTELE programatice ale Congresului al XII-lea al partidului promovează pentru țara noastră o politică energetică menită să asigure stabilitatea dezvoltării economice, reducerea în cît mai mare măsură a riscurilor care pot apărea în condițiile unor importuri ridicate de combustibil și energie. Orientările în acest cadru țin seama de criza mondială de materii prime și energie, de costurile tot mai mari de producere a energiei în general și a energiei electrice în special, de cerințele de progres și dezvoltare calitativă ale economiei românești.

Obiectivul strategic al deceniului următor de a realiza independența energetică a României, formulat la indicația expresă a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** trebuie apreciat astfel ca avînd o mare semnificație politică și o importanță economică fundamentală pentru țara noastră. Realizarea acestui obiectiv înseamnă afirmarea unor noi trăsături în politica energetică a țării — care au fost deja elaborate și temeinic fundamentate : schimbarea structurii balanței de combustibil în favoarea valorificării cărbunelui și energiei nucleare, atragerea, cu o pondere însemnată în asigurarea necesarului energetic, a unor forme noi de energie — energia solară, eoliană, geotermală, a biogazului, energia valurilor etc., energii așa numite neconvenționale, mai puțin utilizate pînă în prezent ș. a.

În același timp, viitorul cincinal, prin ritmurile și proporțiile stabilite pentru creșterea economică, urmărește modernizarea structurilor economice, schimbarea ponderii diferitelor ramuri și produse în economia națională, în funcție tocmai de măsura în care diferitele domenii consumă sau nu consumă, valorifică superior sau nu valorifică astfel energia ; aceasta va influența pozitiv procesul de economisire a energiei și combustibililor. În acest sens, trebuie arătat că secretarul general al partidului consideră problema reducerii consumului de combustibil și energie, a economisirii acestora ca prima prioritate a dezvoltării țării în perspectiva următorilor ani. Dar să analizăm mai pe larg unele din căile menite să permită asigurarea independenței energetice a României.

Fig. nr. 1

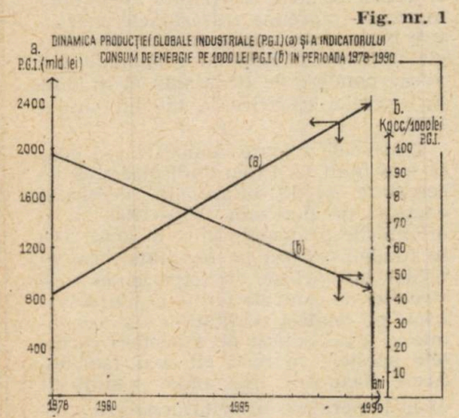

Un perimetru larg pentru acțiunile de economisire a energiei

AȘA CUM ESTE cunoscut, pentru viitor se preconizează o reducere sensibilă a ritmurilor medii anuale de creștere a consumului de energie primară și de energie electrică. În acest cadru sarcina menționată în Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei ca pe întreg deceniul 1981—1990 să se asigure o diminuare cu minimum 40% a indicelui mediu de consum energetic la 1 000 lei producție industrială, iar pînă în anul 2 000 să se realizeze o reducere a acestui indice de cel puțin 2,6 ori față de 1980, necesită **intensificarea preocupărilor pentru economisirea combustibilului și energiei.** Aceasta constituie principala cale de obținere a independenței energetice a țării. Sporirea producției industriale — ca de altfel și în alte sectoare de activitate — este concepută să se realizeze numai în condițiile valorificării superioare a combustibilului și energiei, numai în condițiile obținerii unor consumuri energetice specifice mult mai reduse față de trecut (vezi fig. 1 și 2).

Creșterea costului energiei primare, al celui al energiei electrice, caracterul neregenerabil al multor din resursele de energie impun orientarea fermă spre acele variante de dezvoltare care presupun consumuri energetice mult mai mici decît în trecut, ceea ce implicit duce la ameliorarea indicatorului kgcc la unitatea de producție industrială. Asemenea măsuri se impun cu atît mai mult cu cît în țara noastră consumurile respective sînt încă de cîteva ori mai mari decît în țările dezvoltate ale lumii.

În concepția partidului nostru economia de energie urmează să se realizeze în toate fazele de circulație a energiei, începînd cu extracția și terminînd cu utilizarea acesteia, respectiv în sfera structurilor macro și microeconomice ale țării. Multiplele studii elaborate — este de menționat că concluziile unora dintre acestea au fost publicate în Revista economică — demonstrează existența a numeroase posibilități de economisire a energiei și combustibilului în toate aceste etape ale lanțului energetic.

O cale eficientă de valorificare a combustibililor, în domeniul producției energiei electrice și căldurii, o constituie **extinderea termoficării.** În prezent există la noi 23 sisteme de termoficare publice, alimentate din 26 centrale electrice de termoficare puternice, precum și peste 80 C.E.T. în profil industrial. Puterea instalată în centrale electrice de termoficare este de circa 30 la sută din puterea totală a sistemului electroenergetic național, participarea în acoperirea producției de energie electrică fiind, de asemenea, de circa 30 la sută din producția întregii țări. În aceste condiții economia de combustibil obținută prin termoficare ajunge la nivelul anului 1978 la circa 2,7 mil. tone combustibil convențional, avînd o tendință de creștere puternică în continuare.

În acest cadru urmează să acționeze sporirea efectului termoficării în C.E.T., prin utilizarea căldurii evacuate la condensator. Procesul amintit are la bază folosirea condensatoarelor cu fascicol înglobat, ca primă treaptă de preîncălzire, în cazul turboagregatelor cu priză de termoficare urbană (folosire deja realizată la C.E.T. București Sud, urmînd să se extindă la C.E.T. București Vest și la alte centrale) ; transformarea sau adaptarea turbogeneratoarelor cu condensație pentru livrarea de căldură consumatorilor din zonele învecinate (de exemplu, la Paroșeni, Deva) etc.

Fig. nr. 2

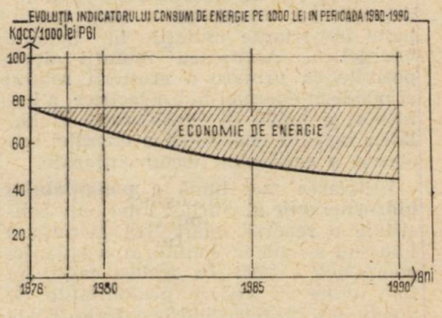

În vederea creșterii în continuare a participării termoficării la acțiunea de

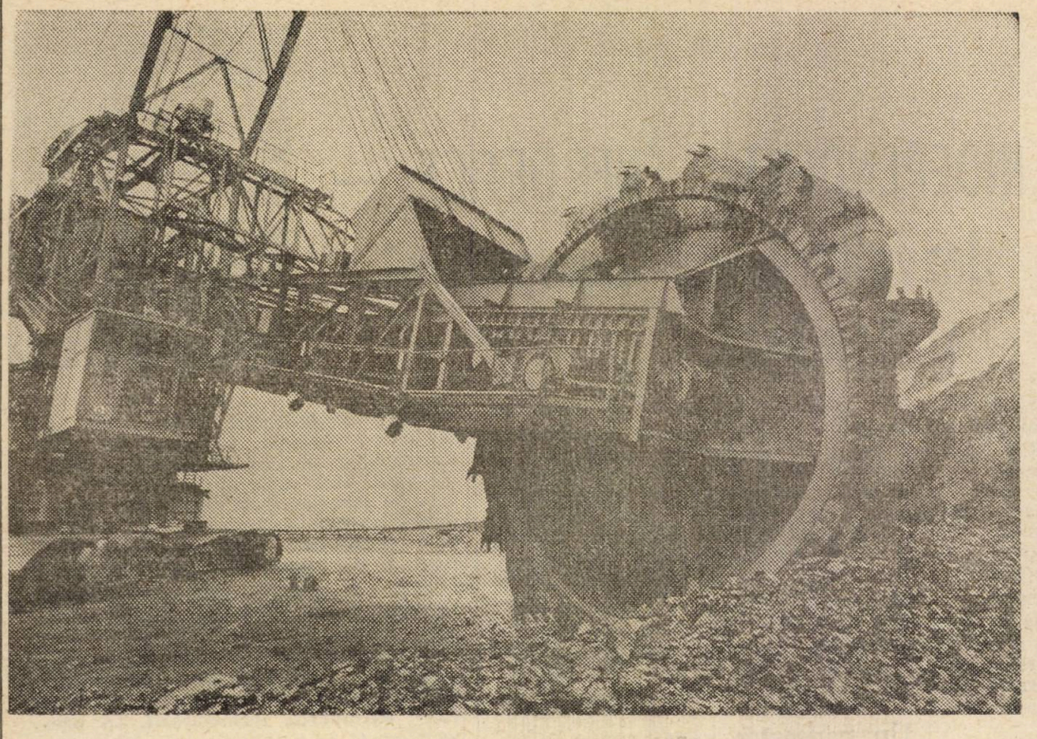

Producția de lignit obținută anul trecut a fost cu circa 2,1 milioane de tone mai mare decît cea din 1975 – spor ce echivalează cu intreaga cantitate extrasă în anul 1950. Totodată, ponderea lignitului a crescut la 73% din totalul producției de cărbune net. Potrivit Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R., dezvoltarea producției de lignit s-a realizat în principal prin punerea în funcțiune a noi cariere în Oltenia, dotate cu echipamente de mare productivitate (în fotografie: cariera Poiana, din complexul Rovinari – jud. Gorj). Se prevede ca în anul 1985, extracția de cărbune net să ajungă la 85–88,3 milioane de tone (din care circa 85% lignit), devenind principala resursă primară pentru producția de energie electrică.

economisire a combustibililor s-au propus programe de studii și cercetări avînd ca scop introducerea de noi materiale cu proprietăți avantajoase și costuri reduse pentru izolarea termică a conductelor și reducerea pierderilor în transportul căldurii, punerea la punct a unor soluții de amplasare subterană a rețelelor de termoficare fără canal, în vederea ieftinirii acestora și măririi distanței pînă la care este economică preluarea consumatorilor etc.

Direcții ale dezvoltării bazei energetice

PE UN PLAN sintetic realizarea independenței energetice a țării presupune importante mutații în balanța energetică. Asemenea mutații devin posibile ca urmare a creșterii rolului și ponderii energiei hidroelectrice, a lignitilor, a luării în considerație în balanța noastră energetică a energiei nucleare, a energiilor neconvenționale.

Utilizarea mai bună a **potențialului hidroenergetic** al rîurilor interioare constituie o resursă energetică însemnată luată în seamă în echilibrarea balanței energetice a țării. În același cadru au fost avute în vedere posibilitățile de amenajare de microhidrocentrale. Toate aceste posibilități de amenajare hidroenergetică, ca și folosirea căderilor de apă ce se creează prin realizarea acumulărilor sau pe derivații cu scop complex (care nu au fost incluse în schemele hidroenergetice), totalizează un potențial tehnic amenajabil de circa 5—6 TWh/an, care mărește valoarea totală a potențialului hidroenergetic tehnic amenajabil al cursurilor de apă din România de la circa 38 TWh/an, la circa 42—44 TWh/an.

Însemnătatea **cărbunelui** ca furnizor de energie și ca atare în echilibrarea balanței energetice a țării crește considerabil. Împreună cu șisturile bituminoase, acesta va avea în 1990 o pondere de 44 la sută la producerea energiei electrice. În legătură cu valorificarea cărbunelui și crearea resurselor necesare în această direcție, secretarul general al partidului subliniază : **„Eșalonul pentru perioada următoare îl reprezintă însă producția de cărbune. Avem chiar în vedere ca față de ceea ce am prevăzut în Directivele publicate, să luăm măsuri pentru o devansare a planului producției de cărbune în cincinalul 1981—1985".**

În cadrul producției de cărbune lignitul ocupă o pondere tot mai importantă. Experiența mondială arată că tehnologiile valorificării lignitului au cunoscut un progres mare, ceea ce permite creșterea gradului de încorporare a acestuia ca purtător de energie. Dezvoltarea pe termen lung a producției energetice și de materii prime pornind de la lignit se bazează pe gazeificarea și lichefierea cărbunelui ; gazeificarea lignitului va juca un rol important în securitatea aprovizionării viitoare cu energie. Gazul rezultat are multiple utilizări : în industria chimică, în siderurgie, în sectorul casnic și al micilor consumatori, în producerea energiei electrice etc., sectoare în care nu se poate folosi energia nucleară. În cadrul metodelor clasice se caută să se pună la punct metoda avansată a gazeificării sub presiune (11 bars), metoda Winkler la înaltă temperatură (HTW) (1100°C) — gazeificare în pat fluidizat. Aburul consumat în gazeificare poate fi furnizat de o centrală termică pe lignit, de la un reactor cu apă ușoară sau pentru viitor de reactoare nucleare de înaltă temperatură. Metoda de gazeificare cu aport de căldură nucleară prezintă avantaje certe datorită reducerii poluării mediului creată prin combustia lignitului și oferă o posibilitate de utilizare simultană optimă a lignitului și energiei nucleare.

Energia nucleară, al cărei aport în echilibrarea balanței energetice a țării crește de asemenea, are meritul de a atrage în circuitul economic un nou combustibil. Produsă în această etapă în reactoare termice, apoi în reactoare rapide, iar mai tîrziu, probabil în primul deceniu al milenului următor, în instalații bazate pe principiul fuziunii nucleare, energia nucleară urmează să ocupe o pondere tot mai mare în producția de energie ; de exemplu, aceasta va fi de 17—18 la sută la nivelul anului 1990.

Sursele neconvenționale de energie sînt chemate să aibă un rol considerabil sporit în programul viitor de producere a energiei. Însemnătatea lor decurge în primul rînd din faptul că ele constituie surse de energie primară practic gratuite și veșnice. Energia soarelui, a vîntului, a valurilor, energia geotermică și a biogazului se pot capta și utiliza în instalații relativ mici și numeroase. Împreună cu resursele energetice recuperate, aceste resurse de energie utilizate în scheme combinate vor avea o pondere de 10 la sută în producția energiei electrice la nivelul anului 1990.

Toate cele arătate demonstrează odată mai mult că Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990, ca și orientările principale pînă în anul 2000 se fundamentează pe rezultatele cercetărilor întreprinse, ale experienței construcției de centrale termo și hidroelectrice, pe analiza realităților din economie și a necesității de a acoperi cerințele acesteia în mod cît mai judicios. Acest document răspunde nemijlocit unor imperative prioritare pentru realizarea dezvoltării economiei în etapa următoare, mobilizînd practic toate resursele energetice de care dispune țara noastră.

prof. dr. docent Vasile NITU

AUTOCONDUCEREA MUNCITOREASCĂ — EXPRESIE A POLITICII PARTIDULUI DE ADÎNCIRE A DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE

UNA DIN COORDONATELE de bază ale activității Partidului Comunist Român de edificare a societății socialiste, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, a fost perfecționarea neîncetată a organizării și conducerii economico-sociale în pas cu schimbările ce au loc în nivelul și structura forțelor de producție și cu evoluția relațiilor de producție, cu exigențele progresului. Măsurile întreprinse de partid în acest domeniu au avut drept rezultat lărgirea considerabilă a democrației socialiste în țara noastră, a participării active a oamenilor muncii la conducerea societății.

Dezvoltarea democrației economice, ca o componentă a democrației socialiste a constituit premisa ridicării acesteia pe o treaptă superioară — autoconducerea muncitorească. Trecerea la autoconducerea muncitorească a fost pregătită, mai ales în ultimii ani printr-o serie de măsuri politice, sociale, economice și organizatorice, inițiate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, care prin activitatea sa teoretică și practică a fundamentat însuși conceptul românesc de autoconducere muncitorească și a instituționalizat forme, metode, pîrghii economice și mecanisme menite să asigure participarea directă a celor ce muncesc la conducerea economico-socială a țării. **„Noi pornim — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — de la concepția revoluționară că socialismul se înfăptuiește cu poporul și pentru popor, că numai asigurînd participarea nemijlocită a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la elaborarea politicii interne și externe, la înfăptuirea ei, la conducerea tuturor sectoarelor, dezvoltînd democrația socialistă, creăm condițiile pentru edificarea orînduirii noi în mod conștient, de către întregul popor, stăpîn pe destinele sale, hotărît să-și făurească viața în mod liber, așa cum o dorește“** [1]).

În cadrul măsurilor care au premers și, în același timp, au pregătit trecerea la autoconducerea muncitorească în țara noastră se disting, pe de o parte, măsurile prin care s-au instituționalizat unele principii de conducere și organizare cum ar fi cel al apropierii conducerii de producție, al muncii și conducerii colective, al creșterii rolului clasei muncitoare etc., iar pe de altă parte, măsurile prin care s-a creat sistemul organizatoric adecvat. În cadrul acestor din urmă măsuri se înscriu cele care au condus la înființarea adunărilor generale și a consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi și centrale, a consiliilor de conducere în C.A.P. și în ministere, la crearea unor noi organe și organisme la scară națională cum sînt Frontul Unității Socialiste, Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, Consiliul Național al Oamenilor Muncii și altele. S-a creat astfel, după cum sublinia secretarul general al partidului, un cadru organizatoric — atît la nivelul unităților economico-sociale, al orașelor și comunelor, cît și la nivel național — unic în felul său, care asigură participarea nemijlocită a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea economiei, a vieții sociale, a întregii societăți.

Măsurile politice, sociale și organizatorice adoptate, au dat naștere unei anumite discrepanțe între cadrul organizatoric creat și formele democratice de conducere, pe de o parte, și structurile mecanismului economico-financiar pe de altă parte. Or, cerința trecerii la o nouă calitate a activității economice, asumarea și exercitarea plenară a funcțiilor autoconducerii necesitau, în mod firesc, perfecționarea mecanismului economico-financiar, astfel încît unitățile economice, organele lor de conducere colectivă să dispună de pîrghiile corespunzătoare pentru îndeplinirea în cît mai bune condiții a rolului și atribuțiilor ce le revin în activitatea economică. Acest decalaj a fost însă înlăturat la un moment optim prin măsurile de perfecționare a mecanismului economico-financiar, adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 *), care au pus la îndemîna organelor de conducere colectivă instituționalizate, mijloacele necesare pentru îndeplinirea rolului lor în conducerea activității economico-sociale, au avut menirea de a pune de acord mecanismul economico-financiar cu cadrul organizatoric larg democratic creat anterior, asigurînd o mai bună concordanță între democrația socialistă muncitorească și mecanismul economico-financiar. Au fost astfel create, la dispoziția organelor de conducere colectivă din întreprinderi și centrale, instrumente corespunzătoare pentru organizarea superioară a producției, creșterea eficienței economice, cointeresarea oamenilor muncii în valorificarea superioară a resurselor și obținerea unor rezultate cît mai bune, în îndeplinirea programelor de dezvoltare, de creștere a venitului național, de ridicare a nivelului de trai.

Trecerea la autoconducerea muncitorească în țara noastră reprezintă o modalitate specifică, profund originală, în care se materializează modul creator, revoluționar prin care partidul nostru, secretarul său general abordează și rezolvă problematica complexă a perfecționării conducerii democratice a țării, marcînd trecerea la o nouă calitate în domeniul conducerii societății. **„Noua calitate în conducerea societății** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — presupune creșterea și mai mult a rolului clasei muncitoare, prin participarea mai largă în toate organismele de stat, a reprezentanților ei și prin participarea ei directă la buna gospodărire a unităților economice, a întregii țări“** [2]).

CONCEPTUL ROMÂNESC cu privire la autoconducere se întemeiază pe aplicarea creatoare, corespunzător condițiilor specifice ale României, a adevărurilor generale ale construcției socialiste privind proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, rolul conducător al partidului comunist și al clasei muncitoare, conducerea pe bază de plan a întregii activități social-economice, pe dialectica evoluției funcțiilor statului.

Pornind de la aceste considerațiuni, **autoconducerea muncitorească reprezintă, în accepțiunea partidului nostru, un principiu de organizare, funcționare și conducere a societății socialiste în ansamblul ei și a unităților economice de către producătorii socialiști uniți, o formă de realizare a democrației, în virtutea căreia oamenii muncii iau parte direct sau prin reprezentare la elaborarea, adoptarea și înfăptuirea deciziilor care privesc mersul înainte al societății, și poartă răspunderea deplină pentru buna funcționare și gospodărire a unităților economice și sociale date în autogestiunea colectivului respectiv, în vederea sporirii eficienței economice și sociale.** Prin urmare, **autoconducerea muncitorească, ca principiu de organizare, funcționare și conducere a societății socialiste și deci a economiei,** acționează îndeosebi la nivel microeconomic, dar și la nivel macroeconomic.

La nivel microeconomic, autoconducerea muncitorească reflectă un asemenea grad de dezvoltare democratică a societății care face posibilă și necesară gospodărirea planificată nemijlocită de către colectivele de oameni ai muncii a bunurilor încredințate de societate, astfel încît să se înfăptuiască reproducția lărgită la nivelul fiecărei unități economice și, pe această

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu** — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 16, Ed. politică, București, 1979, p. 404.

[2]) **Nicolae Ceaușescu** — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, Ed. politică, București, 1978, p. 421.

* Sub o formă incipientă, autoconducerea a apărut în cadrul cooperativelor de producție unde **„veniturile cooperatorilor** — după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — sînt rezultatul muncii — și există după cum se știe o diferențiere destul de mare între cooperative. Aceasta este calea de a ajunge la autogestiune, la autoconducerea reală, și acest lucru trebuie să fie bine lămurit, încît să fie clar înțeles de fiecare“ (Nicolae Ceaușescu** — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 14, Ed. politică, București, 1977, p. 751).

bază, să se asigure acumularea mijloacelor necesare atît creşterii nivelului de trai al colectivului respectiv cît şi participării la dezvoltarea generală a societăţii. Prin urmare, în virtutea autoconducerii muncitoreşti, oamenii muncii, în calitate de proprietari socialişti uniţi, dispun şi hotărăsc în comun asupra utilizării produsului pentru societate * *).

La nivel macroeconomic, autoconducerea muncitorească se concretizează în asigurarea participării active a tuturor oamenilor muncii la conducerea tuturor eşaloanelor organizatorice ale societăţii, la elaborarea şi înfăptuirea politicii partidului şi statului, deschizînd cîmp larg pentru valorificarea din plin a energiei creatoare a poporului şi afirmarea personalităţii umane în perspectiva trecerii la comunism. Realizarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea spre comunism — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu — nu se poate concepe fără o transformare continuă a structurii statului, fără creşterea continuă a participării maselor la conducerea societăţii.

Atributul *muncitoresc* acordat principiului autoconducerii subliniază creşterea ponderii şi rolului clasei muncitoare în conducerea societăţii româneşti. Astfel, dacă în anul 1950 la un număr total al populaţiei ocupate de 8 377 200 reveneau 1 222 900 muncitori, în anul 1978 unei populaţii ocupate de 10 290 900 i-au corespuns 5 583 900 muncitori, ceea ce înseamnă o creştere numerică substanţială a clasei muncitoare. În acelaşi timp, clasa muncitoare a dobîndit un grad înalt de pregătire profesională ştiinţifică şi culturală care ridică pe noi trepte contribuţia sa la progresul general al patriei noastre, impunînd participarea directă a muncitorilor la conducerea vieţii economice şi sociale.

Pornindu-se de la această situaţie obiectivă şi de la cerinţele îmbunătăţirii activităţii organelor de conducere colectivă din unităţile economice, la iniţiativa secretarului general al partidului, Congresul Consiliilor Oamenilor Muncii a hotărît sporirea numărului membrilor C.O.M. prin creşterea numărului celor care lucrează nemijlocit în producţia materială. Ca urmare, în organele colective de conducere din întreprinderi peste 50% sînt muncitori şi maiştri, care lucrează nemijlocit în producţie, iar la nivelul centralelor, în consiliul oamenilor muncii sînt cuprinşi, în funcţie de mărimea consiliului, între 5 şi 15 muncitori şi maiştri. Totodată, s-a stabilit ca la ministerele economice 2/3 din numărul reprezentanţilor oamenilor muncii să fie muncitori şi maiştri din principalele întreprinderi şi centrale subordonate.

TOATE ACESTE MĂSURI sporesc în continuare rolul conducător al clasei muncitoare în întreaga activitate de conducere colectivă, şi, în acelaşi timp, stimulează activitatea oamenilor muncii în exercitarea atribuţiilor şi competenţelor ce le revin.

Autoconducerea muncitorească reprezintă, în acelaşi timp, **o formă de realizare a democraţiei socialiste,** forma principală prin care se aplică, în actuala etapă, latura democratică a centralismului în ţara noastră. Ca formă de realizare a democraţiei socialiste, autoconducerea muncitorească conduce la : sporirea autonomiei unităţilor economice prin lărgirea competenţei lor (în domeniul planificării, cercetării ştiinţifice şi tehnologice, investiţiilor, aprovizionării şi desfacerii, pregătirii personalului) ; participarea directă la actul decizional în procesul conducerii ; stimularea iniţiativei şi sporirea responsabilităţii faţă de consecinţele decizionale pentru colectivitate ; realizarea unui climat optim de muncă, ordine şi disciplină în vederea punerii în valoare a potenţialului material şi uman al colectivităţii şi a obţinerii unor rezultate de performanţă, generatoare de eficienţă ridicată ; asigurarea condiţiilor pentru ca personalul muncitor să-şi poată exercita nestingherit dreptul de a-şi spune părerea în privinţa tuturor măsurilor economico-sociale preconizate de partidul şi statul nostru socialist.

Participarea maselor la conducerea vieţii sociale la toate eşaloanele presupune, însă, o tot mai amplă angajare şi responsabilitate socială ; ea implică obligaţia fiecărui membru al societăţii socialiste de a răspunde individual şi împreună cu colectivul din care face parte pentru buna funcţionare şi folosire a mijloacelor de producţie încredinţate de societate. Potrivit Legii cu privire la organizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat „personalul muncitor din fiecare unitate socialistă de stat poartă răspunderea pentru gospodărirea patrimoniului încredinţat şi pentru rezultatele economice obţinute în unitate. Fiecare om al muncii, în calitatea sa de participant la administrarea avuţiei naţionale, răspunde în faţa colectivului din care face parte pentru îndeplinirea sarcinilor proprii de muncă şi împreună cu întregul colectiv, pentru bunul mers al activităţii generale a unităţii [3]).

În condiţiile autoconducerii, gestiunea şi finanţarea îşi schimbă conţinutul, devenind autogestiune şi respectiv autofinanţare. Autoconducerea, autogestiunea şi autofinanţarea sînt componentele fundamentale ale sistemului de organizare şi conducere a activităţii economice, între care există intercondiţionări strînse, alcătuind un tot unitar. În cadrul acestui sistem, autogestiunea şi autofinanţarea constituie tocmai suportul economic de realizare a autoconducerii. **„În definitiv** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu —, autoconducerea muncitorească presupune ca fiecare colectiv să desfăşoare o asemenea activitate, să realizeze o asemenea rentabilitate, încît să se poată asigura şi retribuţia şi beneficiu pentru dezvoltarea societăţii, întreţinerea statului, forţelor armate, pentru desfăşurarea întregii vieţi sociale“** [4]).

Principiul autoconducerii muncitoreşti se îmbină în mod organic cu principiul sporirii eficienţei economico-sociale la toate nivelele şi treptele organizatorice. Organelor colective de conducere, cărora le-au fost încredinţate atribuţii, competenţe, drepturi şi posibilităţi noi de acţiune le revin şi sarcini privind gospodărirea cu toată răspunderea a părţii din avuţia naţională, încredinţate spre administrare, de a acorda o atenţie prioritară problemelor legate de creşterea eficienţei economico-sociale în vederea asigurării mijloacelor necesare reproducţiei lărgite şi creşterii nivelului material şi spiritual al poporului, **„Principiul autoconducerii şi autogestiunii economico-financiare** — arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — trebuie să conducă la mai buna gospodărire a mijloacelor de producţie, a părţii din proprietatea comună dată în administraţia fiecărei unităţi, a fiecărui colectiv de oameni ai muncii. Consiliile oamenilor muncii, adunările generale, toţi oamenii muncii poartă răspunderea directă pentru păstrarea şi punerea în valoare, cu rezultate maxime, a acestor bunuri, asigurînd creşterea continuă a producţiei, ridicarea nivelului ei tehnico-calitativ, sporirea productivităţii muncii, reducerea cheltuielilor materiale în creşterea eficienţei economice...“** [5]).

Afirmarea autoconducerii muncitoreşti, care implică sporirea rolului şi a iniţiativei organelor colective de conducere, nu înseamnă însă fărîmiţarea proprietăţii socialiste şi separarea producătorilor socialişti uniţi ci, dimpotrivă, presupune **„întărirea conducerii unitare, aplicarea şi înfăptuirea unitară a legilor şi hotărîrilor, a planului naţional de dezvoltare economico-socială — obligatoriu pentru toţi, în aceeaşi măsură, de sus pînă jos, de jos pînă sus“** [6]).

APĂRUTĂ pe o anumită treaptă a dezvoltării relaţiilor de producţie socialiste, ca rezultat legic al unui proces obiectiv de adîncire a democraţiei socialiste, autoconducerea muncitorească, aşa cum este concepută şi aplicată de Partidul Comunist Român, ocupă un loc important în procesul de perfecţionare a relaţiilor socialiste de producţie, în înfăptuirea deziderateului trecerii de la acumulările cantitative la o nouă calitate în toate compartimentele vieţii economico-sociale.

Astfel, sporirea atribuţiilor întreprinderilor şi centralelor în domeniile planificării, finanţării, constituirii şi dirijării beneficiului etc., determină perfecţionarea funcţiei economico-organizatorice a statului socialist, noi raporturi între unităţile socialiste şi organele statului, împletirea activităţii acestora cu activitatea unităţilor socialiste. În concepţia partidului nostru, toate organismele colective largi, în care oamenii muncii participă nemijlocit, trebuie să îşi împletească strîns activitatea cu cea a organelor de stat, să devină parte inseparabilă a structurii statului nostru socialist. Aşa cum sublinia secretarul general al partidului, trebuie pe deplin înţeles că teza cu privire la dispariţia statului presupune nu desfiinţarea lui într-un anumit moment, ci crearea cadrului prin care masele populare participă la viaţa socială, îşi asumă răspunderea în conducerea societăţii.

Evident că, pe măsura dezvoltării economico-sociale a ţării noastre, procesul autoconducerii muncitoreşti se va amplifica şi perfecţiona. De altfel, ansamblul documentelor ce sînt supuse dezbaterii şi aprobării Congresului al XII-lea al partidului pornesc de la ideea că realizarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea spre comunism nu se pot concepe fără o perfecţionare continuă a structurii statului, fără creşterea continuă a participării maselor la conducerea societăţii.

prof. dr. C. MANOLESCU
lector univ. dr. G. PĂRĂIAN

** Asupra produsului necesar, oamenii muncii dispun şi hotărăsc în mod individual, în calitatea lor de producători.

[3]) Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat, ediţia a II-a, 1978, p. 14.

[4]) **Nicolae Ceauşescu** — România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate vol. 14, Ed. politică, Bucureşti, 1977, p. 664—665.

[5]) **Nicolae Ceauşescu** — Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 23 martie 1978, Ed. politică, Bucureşti, p. II.

[6]) **Nicolae Ceauşescu** — Cuvîntare la consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. — 17 mai 1979, Ed. politică, Bucureşti, 1979, p. 29—30.

„În concordanță cu creșterea și modernizarea forțelor de producție, se va asigura perfecționarea continuă a relațiilor sociale, a conducerii și organizării vieții economico-sociale, în vederea unei dezvoltări armonioase a întregii societăți, a creării unui nivel înalt de civilizație materială și spirituală a întregului popor".

(Din proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român)

MUTAȚII SEMNIFICATIVE, CALITATIV NOI ÎN STRUCTURILE DE ORGANIZARE ȘI CONDUCERE ALE ECONOMIEI

PREOCUPAREA susținută și constantă a conducerii partidului și statului nostru pentru perfecționarea continuă a structurilor organizatorice, atît la scara economiei cît și la cea a unităților economice, potrivit necesităților de adaptare rapidă la schimbările ce survin în activitatea practică, a avut și are un rol de însemnătate deosebită în dezvoltarea rapidă a economiei românești, în folosirea cît mai completă a potențialului existent.

Acționîndu-se în direcțiile și pe baza orientărilor stabilite prin documentele de partid și de stat, unele cu incidență nemijlocită asupra concepției și detalierii structurilor organizatorice ale economiei și unităților economice, s-au obținut rezultate deosebite, validate de viață, de mersul nostru înainte pe drumul construcției socialiste și comuniste.

Corelat cu evoluția social-economică, s-au înregistrat progrese importante și în domeniul organizării și conducerii, al perfecționării principiilor, formelor și metodelor de conducere, al asigurării unui cadru organizatoric adecvat etapei și obiectivelor avute în vedere.

Structurile organizatorice au fost concepute și dezvoltate în funcție de necesitățile formulate și se vor perfecționa în continuare, pe baza elementelor de strategie cuprinse în programele și orientările stabilite.

Un moment de deosebită semnificație în acest sens l-a marcat Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie-2 martie 1973, care a hotărît aplicarea în întreaga economie a unor **norme unitare de structură**, urmărindu-se : asigurarea unei mai raționale utilizări a cadrelor de conducere și de execuție, prin dimensionarea judicioasă a structurilor în raport cu activitățile ce trebuie desfășurate ; întărirea sectoarelor de producție și concepție, prin orientarea încadrării specialiștilor, cu precădere, în cadrul acestora ; realizarea unor structuri suple, capabile să asigure satisfacerea mai profundă a cerinței apropierii conducerii de locul de execuție ; tratarea dinamică a procesului de structurare, urmărindu-se atent regăsirea, la orice nivel structural, a concordanței depline între **sarcină, competență și răspundere.**

Efectele ample, cu rezonanță în întreaga economie, ale aplicării normelor unitare de structură au evidențiat deplina lor oportunitate, necesitatea lor obiectivă în actualul stadiu de dezvoltare a economiei românești, determinînd elaborarea și generalizarea atribuțiilor-cadru ce revin fiecărui component al structurilor organizatorice — ceea ce a condus la îmbunătățirea modului de organizare și funcționare a fiecărei unități, pe bază de regulamente concrete, cu sarcini și răspunderi precise pentru fiecare om al muncii din cadrul acestora. În continuare, regulamentele respective trebuie să fie îmbunătățite cu sarcinile și răspunderile concrete ce revin organelor de conducere colectivă din cadrul unităților, precum și membrilor din componența acestora, potrivit regulamentelor-cadru de funcționare a consiliilor oamenilor muncii, respectiv a consiliilor de conducere, aprobate în cursul acestui an de plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii.

O organizare adecvată cerințelor noii etape de dezvoltare economico-socială

PREVEDERILE proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al partidului fundamentează o nouă concepție în structurarea economiei și unităților economice, concepție care — ținînd seama de obiectivul fundamental al ridicării pe o treaptă calitativ superioară a întregii economii — ia în considerare în mod realist atît posibilitățile și nevoile proprii, cît și fenomenele noi apărute în economia mondială.

Urmărind afirmarea tot mai puternică a revoluției tehnico-științifice și realizarea unei noi calități în toate domeniile de activitate, noua concepție vizează **intensificarea procesului de structurare modernă a întregii producții materiale și în primul rînd a industriei.**

Această orientare accentuează necesitatea **organizării superioare** și a **conducerii științifice,** obligă la acțiuni eficiente și măsuri severe care să concretizeze marile comandamente în acest domeniu : organizarea corespunzătoare și asigurarea funcționării ireproșabile a tuturor sectoarelor de activitate ; reducerea treptată — pe măsura introducerii metodelor moderne de conducere și calcul în viața economică și socială — a personalului administrativ-funcționăresc ; repartizarea corespunzătoare a cadrelor, precizarea clară a răspunderilor și îndatoririlor pe toate treptele organizatorice [1]).

Cerințele de suplețe și adaptabilitate rapidă a structurilor organizatorice, ca urmare a dezvoltării accentuate a tuturor domeniilor vieții economico-sociale, impun în continuare măsuri de perfecționare a structurilor respective, avînd în vedere următoarele considerente :

— **progresul tehnico-științific contemporan,** care determină și va conduce în continuare la apariția în ritm accelerat a unor noi activități, profesii și specialități, tot mai diversificate și mai complexe ;

— **dinamismul transformărilor interne și externe unității economice,** care fac din organizare un proces continuu perfectibil, avînd ca obiectiv eficiența maximă ;

— **mecanismul relațiilor unității în plan departamental și teritorial,** complexitatea acestor relații, care obligă la perfecționări calitative importante ;

— **perfecționarea și dezvoltarea principiilor, metodelor și tehnicilor de organizare și conducere,** care reclamă un cadru organizatoric adecvat ;

— **perfecționarea relațiilor socialiste de producție,** unitatea de interese a tuturor oamenilor muncii din țara noastră, care creează premisele optime pentru conturarea unor structuri normative adecvate unităților socialiste și obiectivelor lor, reprezentînd un mod de ordonare a desfășurării activităților, ca rezultat al unui amplu efort de cunoaștere și generalizare a celor mai avansate experiențe. În acest fel, **structura de organizare a unității socialiste reprezintă instrumentul de armonizare a cerințelor funcționale sociale** (la nivelul societății, la nivelul organizațiilor) **cu cele individuale** [2]) ; realizarea acestei armonizări la nivelul fiecărei unități ilustrează, pe de o parte, atributul de organizare al conducerii acesteia, iar pe de altă parte sarcina de a aproba structura organizatorică a propriei unități, în conformitate cu structurile normative ;

— **creșterea continuă a eficienței economice a activității fiecărei unități,** care reclamă, printre altele, utilizarea rațională, cît mai completă a personalului ei. Asigurarea acestei utilizări eficiente, aflată într-un permanent dinamism (ca urmare a creșterii continue a nivelului de pregătire și experiență a ca-

[1]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, București, 1975, p. 108—109.

[2]) Haralambie Ene — Organizarea în procesul conducerii sociale. În : Introducere în știința conducerii societății socialiste. Ed. politică, București, 1974.

drelor) și realizabilă mai ales prin definirea riguroasă a funcțiilor și prin descrierea posturilor, înlăturarea paralelismelor, delegarea autorității etc., au ca scop eliminarea cazurilor cînd apar o supradimensionare a structurilor de organizare, centralizare excesivă, lipsă de suplețe, creșterea cheltuielilor administrative ;

— **dezvoltarea unor activități economico-sociale pe mari platforme industriale,** a căror organizare și conducere reclamă o armonizare structurală a tuturor activităților din cadrul platformei, pentru a asigura desfășurarea acestora cu maximum de eficiență ;

— **perfecționarea organizării și conducerii activităților social-economice atît la nivel macro, cît și microeconomic,** care determină, de asemenea, mutații în structurile organizatorice ale unităților economice (de pildă, mecanismul perfecționat de planificare și economico-financiar al unităților influențează în mod direct definirea și repartizarea sarcinilor, a competențelor și responsabilităților pe diferite niveluri structurale).

Tendințe în evoluția structurilor organizatorice

SINTETIZÎND **tendințele** ce se fac simțite pe plan mondial și în țara noastră, **în domeniul evoluției structurilor organizatorice ale unității economice,** rezultă că cele mai importante — evidențiate de practică și subliniate și în literatura de specialitate — sînt cele menționate mai jos.

● **Promovarea conceptului de conducere previzională,** care are o influență din ce în ce mai marcantă asupra structurilor organizatorice, permițînd conturarea principalelor direcții de perfecționare a acestora și anticiparea modificărilor ce trebuie operate.

● **Creșterea rolului activităților funcționale,** în special a celor de **cercetare** și **proiectare** și a celor **de stat-major al conducerii** (de cercetări operaționale, studii previzionale, analize, proiectarea sistemelor etc.), ceea ce face ca activitățile operaționale să se limiteze din ce în ce mai mult la simpla aplicare a ceea ce a fost în prealabil minuțios conceput, pregătit și detaliat de specialiștii din compartimentele funcționale.

● **Sporirea importanței organizării neformale și a influenței acesteia asupra structurilor organizatorice** [3]) promovarea stilurilor de conducere participativă și a structurilor de tip organic, în care comanda și controlul cadrelor sînt înlocuite cu integrarea și larga participare a acestora la conducere.

● **Reducerea diferențelor existente între unii parametri constructivi ai structurilor organizatorice** (ponderile ierarhice, mărimea compartimentelor); principalii factori care imprimă această tendință sînt creșterea nivelului profesional și cultural al tuturor oamenilor muncii, atenuarea deosebirilor dintre munca fizică și cea intelectuală, mecanizarea și automatizarea accelerată a proceselor de producție.

● **Dezvoltarea introducerii sistemelor de prelucrare automată a datelor,** care va determina cele mai ample modificări și tendințe de evoluție a structurilor organizatorice, „revoluția informatică", imprimînd noi concepte și modalități de rezolvare practică a problemelor structurale. Promovarea puternică a calculatoarelor electronice în cadrul proceselor, precum și în conducere va determina, fără îndoială, perfecționări notabile în structurile organizatorice ale unităților economice. Încă din această etapă, în toate sectoarele de activitate se dezvoltă, potrivit cerințelor inter și pluridisciplinarității, nuclee organizatorice bazate pe colective constituite pe criterii corespunzătoare.

● Cerințele muncii de conducere în cadrul sistemului nostru social-economic și trăsăturile specifice fiecărui conducător, ca specialist și om politic, vor determina **o corelație mai bună a structurilor de organizare în domeniul economic cu cel social-politic.** Această corelație se va produce și datorită unor mutații calitativ superioare în conducerea în profil departamental și teritorial, accentul punîndu-se din ce în ce mai mult pe aceasta din urmă.

Elemente caracteristice ale perspectivei

IN CONCLUZIA, analizei acestor tendințe, se poate spune că perspectiva perfecționării organizării structurale a unităților economice, rezultată atît din evoluția de pînă acum a conceptelor și experiențelor, cît mai ales din necesitatea ca obiectivele de dezvoltare economico-socială să fie realizate într-un cadru organizatoric adecvat, poate fi apreciată în măsura în care se va interveni asupra următoarelor elemente :

a) **reevaluarea rolului omului în structura organizatorică** — ceea ce impune : definirea precisă a **atribuțiilor, sarcinilor, responsabilităților, competenței** și **autorității** la nivelul fiecărei funcții și **selecționarea personalului** care să satisfacă aceste cerințe ; stabilirea unui program de **pregătire și perfecționare a pregătirii,** care să favorizeze satisfacerea deplină a concordanței dintre cerințele funcției (postului), calitățile și capacitățile persoanei care o ocupă ; promovarea pe scară largă a principiului **delegării de autoritate,** care să permită confruntarea unui număr mare de cadre cu dificultatea și complexitatea procesului decizional. Asemenea măsuri vor răspunde necesității stringente formulate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Cuvîntarea la ședința de constituire a Consiliului Național al Oamenilor Muncii : **„Nici nu se poate concepe viața unei uzine, a unei unități economice, fără ca fiecare om al muncii să-și îndeplinească în cele mai bune condiții atribuțiile ce-i revin" ;**

b) **asigurarea dinamismului și supleții structurii organizatorice, a organizării unităților —**
ceea ce presupune un ansamblu de căutări dincolo de prevederile minime ale unor normative, investigații care să țină seama de specificul activității diferitelor unități și să contureze acțiuni de valorificare superioară a avantajelor structurilor tip. În acest cadru, dinamismul și suplețea structurii organizatorice, care să asigure totdeauna „tinerețea" și competitivitatea unității economice, se pot realiza și pe calea punerii în valoare a ceea ce unii specialiști numesc „ad-hocrație". Este vorba, în esență, de evitarea creării unui număr prea mare de compartimente de muncă, mai ales la apariția unor noi activități nepermanente, pentru rezolvarea problemelor legate de aceste activități urmînd să se constituie în mai largă măsură **colective de lucru ad-hoc,** la terminarea intervenției cărora componenții lor să revină în cadrul colectivelor inițiale. Dinamismul și suplețea unei structuri organizatorice se cer însă echilibrate cu **stabilitatea** acesteia. Mecanismul de echilibrare este foarte complex și se stăpînește printr-o corelare, la nivel micro și macroeconomic, cu perspectivele de dezvoltare. Perfecționarea structurilor organizatorice trebuie să aibă **obiective** precise, să nu constituie o acțiune în sine, pentru că în această ultimă situație se pot înregistra modificări păgubitoare pe toate planurile ;

c) **corelarea dintre structura organizatorică, stilul și metodele de muncă ale cadrelor de conducere —**
ceea ce presupune perfecționarea simultană a acestora, acționîndu-se în următoarele direcții : structura organizatorică să reflecte **accentuarea umanizării raporturilor dintre centrele de decizie și cele de aplicare a deciziilor,** favorizată de dimensiunile tot mai ample pe care le are procesul autoconducerii muncitorești socialiste ; realizarea unei structuri organizatorice avînd **cît mai puțini „șefi",** care să reflecte dezvoltarea personalității individuale și a colectivelor de muncă, a spiritului de inițiativă și de creativitate ; perfecționarea structurii organizatorice prin trecerea raporturilor conducător-subordonat pe planul **raporturilor conducător-colaborator,** ceea ce va permite manifestarea cu precădere a **autorității autentice.**

Din cele arătate, rezultă cerința de a se investiga atent **modul în care vor arăta întreprinderea viitorului și structura acesteia.** Conturarea acestei imagini este imperios necesară pentru a ști **unde** trebuie ajuns și **cum,** pentru a acționa pe baza unei orientări clare de perspectivă.

În sprijinul conturării acestor direcții vin și orientările elaborate de Plenara C.C. al P.C.R. din 4—5 iulie 1979 și prevederile proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al partidului privind dezvoltarea economico-socială pînă în anul 1985 și în perspectivă pînă în 1990.

Structurile organizatorice ale economiei și unităților economice urmează să fie puse în concordanță cu obiectivele programului de dezvoltare economico-socială și integrate în procesul de dimensiuni naționale ce vizează ca, în etapa viitoare, baza tehnico-materială a societății să fie asigurată și dezvoltată prin forțe proprii.

Elementele de referință trebuie legate de opțiunea privind ritmurile înalte de dezvoltare economică și restructurarea economiei, care să asigure în principal : ● dezvoltarea ramurilor industriale cu un consum de combustibil și energie mai redus ; ● dezvoltarea substanțială a bazei de materii prime și energetice ; ● valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor ; ● creșterea echilibrată a potențialului economic din toate județele țării și asigurarea unor transformări profunde nu numai pe plan economic, dar și social ; ● asigurarea bunurilor materiale necesare ridicării nivelului de trai al oamenilor muncii, inclusiv prin accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și modernizare a agriculturii ; ● asigurarea unei noi calități în toate domeniile și accentuarea rezultatelor de eficiență, productivitate și rentabilitate a utilizării resurselor existente și care se vor crea ; ● promovarea largă a schimbului de valori materiale și spirituale, pe plan mondial.

[3]) O. Nicolescu — Funcția de organizare în întreprinderea modernă. Ed. politică, București, 1975, p. 43—51.

Principalele direcții de acțiune

ȚINÎND SEAMA de cele menționate, apreciem că, pentru viitor, **direcțiile de acțiune vizînd perfecționarea structurilor de organizare și conducere ale economiei și unităților economice** vor fi multiple și diverse, dar în principal, următoarele :

1) **continuarea acțiunii de îmbunătățire a structurilor de organizare și conducere pentru marile unități economice, cu procese de producție complexe, volum mare al producției și număr important al forței de muncă,** urmărindu-se apropierea conducerii de execuție și folosirea cît mai eficientă a personalului de specialitate atît la nivelul centrelor de decizie și de concepție, cît și pentru asigurarea asistenței tehnice și economice în procesul de producție, pe schimburi de lucru ; totodată, este necesară îmbunătățirea structurilor de organizare și conducere pentru unitățile **mici,** astfel încît să se evite paralelismele, să se reducă activitățile birocratice și să se apropie conducerea de producție, prin eliminarea unor verigi organizatorice inutile ;

2) **continuarea acțiunii de îmbunătățire a cadrului organizatoric al conducerii participative,** prin perfecționarea formelor de adîncire a democrației socialiste, corelarea mai bună a structurilor de organizare și conducere a unităților cu cele ale organismelor social-politice din cadrul acestora, urmărindu-se, totodată, aplicarea cu fermitate a principiului că orice conducător trebuie să fie în același timp om politic și specialist ;

3) **îmbinarea acțiunii de perfecționare a structurilor de organizare și conducere a unităților economice cu dezvoltarea și organizarea platformelor industriale, a complexelor social-economice mari,** urmărindu-se integrarea cercetării cu producția și învățămîntul, prin crearea unor baze unice de concepție și de formare și perfecționare a pregătirii profesionale, unor baze unice de întreținere și reparații și a unor centre unice de informatică, precum și prin folosirea în comun a utilităților necesare oricărei unități economice (căi de acces, alimentări cu energie, apă etc.) ;

4) **îmbinarea acțiunii de perfecționare a structurilor de organizare și conducere a unităților economice din agricultură și industrializarea produselor agricole cu integrarea cercetării, învățămîntului și producției,** prin dimensionarea rațională a consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, care să asigure folosirea cu maximum de eficiență atît a mijloacelor de producție, cît și a forței de muncă necesare, precum și valorificarea superioară a produselor agricole ;

5) **perfecționarea metodelor, tehnicilor și procedeelor de structurare și funcționare a întreprinderii,** prin promovarea mai activă a metodelor de prelucrare automată a datelor și a unor instrumente eficiente de lucru, asigurarea unei baze tehnice a conducerii care să-i asigure eficacitatea. Aceasta va obliga la o reașezare a activităților social-economice în sistemul unității respective, cu reconsiderarea activităților și lucrărilor de concepție care se cer stăpînite și efectuate în avans față de activitățile de rutină, de execuție. Se înțelege că este necesar să se trateze cu mai multă atenție procedurile și instrumentele de lucru, apreciindu-se corect facilitățile oferite de calculatoarele electronice. Cercetările din ultimul timp au confirmat că există mari posibilități de promovare a prelucrării automate a datelor, de utilizare a calculatoarelor în foarte multe domenii, printre care și în analiza, evaluarea și perfecționarea structurilor de organizare.

Petre ISAC
Nicolae OPREA

Modernizarea agriculturii

(Urmare din pag. 18)

producție, de calitatea mijloacelor de producție specifice agriculturii — plantele și animalele —, o deosebită atenție se acordă **asigurării cu semințe și material săditor de mare randament** pentru toate sectoarele producției vegetale, precum și **îmbunătățirii raselor existente și creării de rase noi în zootehnie.** În acest context, întreaga activitate de cercetare științifică din agricultură este orientată spre crearea de noi soiuri și hibrizi de plante sau noi rase de animale care, cu consumuri energetice mai reduse, să dea un randament util mai mare.

Atît în prezent cît și în viitor, rolul hotărîtor în organizarea și desfășurarea unitară a întregii activități din agricultură în vederea accentuării caracterului său intensiv, prin folosirea cu maximum de randament a forțelor de producție de care va dispune, îl au **consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste.** Prin integrarea economică în cadrul căreia sectoarele de stat și cooperatist își păstrează proprietatea și autonomia, se realizează **unificarea bazei tehnico-materiale și egalizarea la nivel superior, nu numai a condițiilor, ci și a rezultatelor de producție.** Prin integrarea economică **pe orizontală,** consiliile unice organizează în mod unitar activitatea în toate ramurile de producție, asigurînd cadrul necesar concentrării, zonării și specializării producției, în vederea consolidării economico-organizatorice a fiecărei unități agricole. Prin integrarea economică **pe verticală,** consiliile unice organizează întreprinderi industriale, precum și unități prestatoare de servicii, care să asigure utilizarea mai completă și mai productivă a resurselor materiale și a forței de muncă de la sate. Trebuie reținut că în centrele reședință ale consiliilor unice agroindustriale se vor realiza peste 700 de unități cu caracter industrial, de interes republican sau local. Un rol important în modernizarea agriculturii revine S.M.A.-urilor, ca factor principal de organizare a producției agricole, inclusiv pe loturile deținute în folosință de către cooperatori.

Mutații sociale de amplă rezonanță

ACCELERAREA procesului de dezvoltare intensivă, modernă a agriculturii va avea ca urmare **accentuarea tendinței de transformare a muncii agricole în variantă a muncii industriale,** concretizată în primul rînd în **creșterea înzestrării tehnice a muncii.** Dacă în 1950, raportul dintre agricultură și industrie în ceea ce privește investițiile pe o persoană ocupată era de 1 : 25,45, iar după fondurile fixe de 1 : 6,4, în 1978 el se reduce la 1 : 3,57 în primul caz și la 1 : 3,78 în al doilea caz. Creșterea investițiilor alocate agriculturii, în condițiile reducerii ponderii populației ocupate în această ramură la 21,6% în 1985 (față de 32,5% în 1978), va avea ca urmare o nouă creștere a înzestrării tehnice a muncii.

Bineînțeles că aceasta va duce la creșterea productivității muncii și a producției agricole. În condițiile în care producția globală agricolă va crește cu 24,5—27,5% (într-un ritm mediu anual de 4,5—5,0%), iar populația ocupată în agricultură se va reduce la cca. 2,5 mil. persoane, se va reduce și decalajul de productivitate a muncii dintre industrie și agricultură.

Accelerarea procesului de dezvoltare intensivă a agriculturii va duce la **uniformizarea condițiilor de producție în profil teritorial.** În acest sens, se prevede ca în 1985, să se ajungă, în toate județele țării, la o valoare minimă a producției globale agricole de 10 mii lei pe locuitor, asigurîndu-se o mai bună echilibrare teritorială a dezvoltării acestei importante ramuri. Față de sporul mediu pe țară al producției globale agricole, acesta va fi mai mare în județele Argeș (66%), Bacău (90,9%), Brașov (62,2%), Cluj (67%), Gorj (64,2%), Hunedoara (77%), Iași (74,3%), Maramureș (87%), Neamț (61,2%), Prahova (111%), Sibiu (91,5%), Vîlcea (60,7%).

Un alt rezultat al accelerării procesului de dezvoltare intensivă va fi **creșterea mai rapidă a producției zootehnice** — un obiectiv central al planului cincinal —, ponderea acesteia în totalul producției agricole urmînd să reprezinte în 1985 46—47%. În unele județe (Bistrița-Năsăud, Brașov, Caraș-Severin, Cluj, Dîmbovița, Harghita, Hunedoara, Maramureș, Mureș, Neamț, Sibiu și Suceava), unde există condiții mai favorabile, ponderea zootehniei în producția agricolă va ajunge la 50—60%.

Pe plan general social-economic, sporirea producției, va permite, mai întîi, creșterea consumului mediu pe locuitor la produsele alimentare și nealimentare (de natură agricolă) pînă la nivelul înregistrat în țările dezvoltate, iar în al doilea rînd, creșterea exportului de produse agroalimentare. În același timp, mărirea producției agricole, inclusiv a celei marfă, va determina **creșterea mai accentuată a veniturilor țărănimii** (cu 20—23%, într-un ritm mediu anual de 3,7—4,2%). Creșterea mai rapidă a veniturilor reale ale țărănimii provenite din munca în C.A.P. și gospodăriile personale (pe persoană activă) față de retribuția medie reală va duce și la o nouă apropiere a veniturilor medii reale lunare (1 725 lei) ale țărănimii de retribuția medie reală lunară a personalului muncitor. Toate acestea se vor răsfrînge asupra condițiilor generale de trai material și spiritual ale țărănimii, care se vor apropia tot mai mult de cele de la orașe.

Președintele României socialiste, personalitate proeminentă a lumii contemporane

„Activitatea dumneavoastră este strîns legată de lupta poporului român, a comuniștilor români pentru înfăptuirea unor transformări social-economice radicale, pentru triumful cauzei socialismului pe pămîntul românesc. În țara noastră este apreciată contribuția dumneavoastră la dezvoltarea prieteniei tradiționale și colaborării dintre popoarele Uniunii Sovietice și României".

L. I. BREJNEV
secretar general al C.C. al P.C.U.S.
președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S.

„Popoarele noastre dau o înaltă apreciere eforturilor permanente depuse de dumneavoastră, tovarășe Nicolae Ceaușescu, activității susținute pe care o desfășurați pentru consolidarea cauzei păcii și colaborării internaționale pe baza egalității în drepturi. De asemenea, în persoana dumneavoastră noi prețuim pe conducătorul suprem al Partidului Comunist Român și al Republicii Socialiste România, conducător ce depune toate eforturile pentru dezvoltarea multilaterală și prosperitatea țării sale socialiste".

IOSIP BROZ TITO
președintele R.S.F. Iugoslavia, președintele U.C.I.

„Eminent om politic român, v-ați consacrat, de-a lungul deceniilor, toată energia și înțelepciunea cauzei revoluției proletare din România. Sub conducerea dumneavoastră, poporul român își apără cu vitejie independența națională și suveranitatea de stat, luptă cu fermitate împotriva imperialismului și hegemonismului și obține importante succese în opera de construire a socialismului".

HUA GUOFENG
președintele C.C. al P.C. Chinez,
premierul Consiliului de Stat al R.P. Chineze

„Rolul și participarea României în problemele internaționale sînt, în mod eminent, ilustrate de activitatea dinamică a prestigiosului său conducător, președintele Nicolae Ceaușescu. Întreaga lume este conștientă de contribuția sa unică la normalizarea relațiilor dintre state, la reglementarea conflictelor și disputelor internaționale prin negocieri între părțile implicate și instaurarea unui nou tip de relații între state".

KURT WALDHEIM
secretarul general al O.N.U.

PCR XII CONGRES

POLITICA ACTIVĂ A ROMÂNIEI CONSACRATĂ PĂCII ȘI PRIETENIEI ÎNTRE POPOARE

PRESTIGIUL și aprecierea fără precedent de care se bucură astăzi România în lume sînt indisolubil legate de uriașele prefaceri social-economice înfăptuite de poporul nostru sub conducerea Partidului Comunist Român, în cei 35 ani care au trecut de la eliberarea țării. Ele sînt în același timp o expresie a justeței și clarviziunii, confirmate de viață, a analizei științifice făcută de partidul nostru purtînd puternic amprenta gîndirii revoluționare a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu — asupra esenței fenomenelor lumii contemporane, a căilor de soluționare a principalelor probleme care confruntă omenirea, analiză care stă la baza politicii externe realiste și constructive a României socialiste.

Elaborată sub impulsul creator și sub conducerea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, politica externă românească este călăuzită de un spirit de înaltă principialitate, de un profund atașament față de cauza libertății, independenței, securității și colaborării popoarelor, pentru făurirea unor relații internaționale de tip nou, a unei lumi a păcii și progresului pe planeta noastră. Ea se află de aceea în deplină consonanță nu numai cu interesele fundamentale ale poporului român, ci și cu adevăratele interese ale tuturor popoarelor, cu realitățile și cerințele vieții internaționale contemporane.

Pronunțîndu-se cu fermitate pentru o politică nouă, de egalitate și respect între națiuni, de colaborare multilaterală într-un climat de încredere și securitate, România socialistă se manifestă totodată ca o prezență dinamică pe arena internațională. Rolul său activ în direcția soluționării într-un mod nou, democratic a marilor probleme ale contemporaneității se întemeiază pe dezvoltarea largă a relațiilor de prietenie și colaborare cu toate statele lumii. Un rol hotărîtor în dezvoltarea amplă și fructuoasă a acestor raporturi îl are vastul dialog purtat de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu conducători de state și guverne, cu șefi de partide, cu reprezentanți ai celor mai diferite forțe politice de pe toate meridianele globului, cunoașterea directă a realităților din cele mai diferite țări ale lumii. Prin justețea ideilor și a principiilor pe care le promovează, prin contribuția sa prețioasă la lupta pentru făurirea unei lumi a păcii și progresului pe planeta noastră, secretarul general al partidului, președintele României socialiste, este pe bună dreptate considerat ca una dintre cele mai proeminente personalități ale epocii contemporane, iar politica externă a României socialiste se bucură de o largă forță de înrîurire. Pornind de la necesitatea dezvoltării relațiilor cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială și punînd la baza acestor relații principiile deplinei egalități în drepturi, respectării riguroase a independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, România aduce o contribuție însemnată la generalizarea și aplicarea lor în întreaga viață internațională. Aceste principii, prin a căror promovare România și-a cîștigat prieteni pe toate meridianele lumii, sînt astăzi tot mai larg — practic aproape unanim —

recunoscute pe plan internațional ca singura bază pe care se poate realiza o securitate autentică pentru toate națiunile, o politică de destindere și colaborare între state. De aceea, așa cum declara recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „România va continua să promoveze cu fermitate această politică și aceste principii, fiind convinsă că numai în măsura în care fiecare popor se va putea dezvolta în mod liber, se vor asigura o destindere reală, pacea și progresul economico-social al fiecărei națiuni"**.

În centrul politicii sale externe România socialistă situează neabătut adîncirea prieteniei, colaborării multilaterale și solidarității cu toate țările socialiste. Partidul și statul nostru pornesc de la convingerea că realizarea unor raporturi cu adevărat noi, care să asigure unitatea și colaborarea tuturor țărilor socialiste, este un factor de mare importanță în dezvoltarea fiecărei țări și în același timp o contribuție la triumful cauzei generale a socialismului și păcii, la abolirea politicii de dominație și dictat și afirmarea ideilor de independență și libertate. De aceea, partidul și statul nostru se pronunță cu fermitate — și acționează — ca în relațiile dintre aceste țări problemele existente, indiferent de cauzele care le-au generat, să nu impietezе asupra prieteniei și solidarității dintre ele, să fie soluționate exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, în spiritul înțelegerii și respectului reciproc.

Devenită una din orientările de bază ale politicii externe a României, extinderea și diversificarea relațiilor de colaborare cu statele în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, în domeniul economic, tehnico-științific, cultural, în formarea de cadre naționale, și-a dovedit pe deplin rodnicia, mai ales după cel de al X-lea Congres al partidului. Colaborarea României cu aceste țări, care au pășit pe calea dezvoltării economice și sociale independente, reprezintă o parte componentă a luptei generale pentru promovarea cauzei libertății popoarelor, un factor important al politicii antiimperialiste și anticolonialiste.

În spiritul coexistenței pașnice, al respectării principiilor universal valabile ale relațiilor între state, se dezvoltă colaborarea României cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială, ca o cerință obiectivă a contemporaneității.

Ca țară europeană profund interesată în edificarea unui sistem trainic de securitate și cooperare pe continentul nostru, România și președintele său au adus o contribuție substanțială — larg recunoscută astăzi pe plan internațional — la întreaga activitate de pregătire și de desfășurare cu succes a Conferinței general-europene, la însăși cristalizarea conceptului de securitate europeană. Pornind de la convingerea că reuniunea de la Helsinki nu constituie decît un început în direcția creării unui sistem trainic de securitate pe continent și că după Helsinki nu s-au realizat pași prea importanți în direcția înfăptuirii prevederilor Actului final, astfel încît în Europa continuă să existe numeroase probleme nesoluționate, România apreciază că se impune un efort sporit în vederea pregătirii temeinice a reuniunii de la Madrid din 1980. După părerea țării noastre, ar trebui ca încă în acest an reprezentanții statelor participante să înceapă pregătirile pentru reuniune, care ar fi de dorit să se desfășoare la nivelul miniștrilor de externe și de la care se așteaptă să dea un nou impuls procesului inițiat prin Conferința de la Helsinki.

Un loc deosebit ar trebui să-l ocupe la reuniunea de la Madrid problemele de ordin militar — trecerea la dezangajarea militară, la măsuri concrete de dezarmare, în primul rînd nucleară, domenii în care pînă în momentul de față nu s-a realizat nici o înțelegere efectivă. Este suficient să menționăm că pe continentul nostru se mențin cele mai mari arsenale militare, inclusiv cele mai mari cantități de armament nuclear și alte arme moderne, și că statele participante la Conferința de la Helsinki efectuează peste trei sferturi din cheltuielile militare mondiale, care au depășit pragul a 400 miliarde de dolari anual.

Este clar că destinderea și securitatea europeană nu pot avea o bază trainică decît în măsura în care se sprijină pe

→

Președintele României socialiste, personalitate proeminentă a lumii contemporane

„În calitate de conducător al măreței sale țări, președintele Nicolae Ceaușescu nu numai că a asigurat un uriaș progres al României, dar și-a cucerit un rol de lider în întreaga comunitate internațională, ceea ce este remarcabil. El s-a dedicat conceptului potrivit căruia o națiune trebuie să fie suverană, integritatea sa teritorială trebuie să fie apărată, poporul său trebuie să fie independent".

JIMMY CARTER
președintele S.U.A.

„Hotărîrea unanimă a Prezidiului Consiliului Mondial al Păcii de a se conferi tovarășului Nicolae Ceaușescu Medalia de aur a păcii a fost determinată de prețuirea de care se bucură în cadrul mișcării mondiale pentru pace contribuția deosebită pe care secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a adus-o de-a lungul întregii sale vieți la promovarea cauzei păcii și securității internaționale, de recunoașterea activității neobosite pe care a desfășurat-o în slujba progresului țării și construirii socialismului în România, a asigurării unei vieți noi, libere, independente și prospere pentru poporul român."

ROMESH CHANDRA
președintele Consiliului Mondial al Păcii

„Clasa muncitoare din România a obținut mari succese, sub conducerea Partidului Comunist Român, a secretarului său general, președintele Republicii Socialiste România, prietenul și tovarășul nostru Nicolae Ceaușescu. Ați construit o industrie socialistă modernă, cu care se mîndrește pe drept fiecare cetățean român. Și noi ne bucurăm foarte mult de aceste succese și vă felicităm din toată inima pe dumneavoastră, dragă tovarășe Ceaușescu, dragi tovarăși români, pentru aceste mari succese".

ERICH HONECKER
secretar general al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R.D. Germane

„Vă salutăm pe dumneavoastră, tovarășe Ceaușescu, ca pe conducătorul Partidului Comunist Român frățesc și al poporului român, ca pe un militant de seamă al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, promotor fierbinte al colaborării prietenești dintre popoarele noastre. Urmărim cu bucurie realizările dumneavoastră, îmbogățirea permanentă a măreților realizări pe care poporul român le-a obținut sub conducerea Partidului Comunist Român, sub conducerea dumneavoastră personală, tovarășe Ceaușescu".

EDWARD GIEREK
prim-secretar al C.C. al Partidului Muncitoresc Unit Polonez

Președintele României socialiste, personalitate proeminentă a lumii contemporane

„Sub conducerea Partidului Comunist Român, în frunte cu dumneavoastră, poporul frate român a dobîndit mari progrese în lupta pentru construirea societății socialiste multilateral dezvoltate și dezvoltarea independentă a țării. România, în trecut înapoiată, s-a transformat într-un stat socialist, independent și suveran, înfloritor, în care se dezvoltă industria și agricultura, știința și tehnica, sporește pe zi ce trece nivelul de trai al poporului; a crescut considerabil prestigiul internațional al Republicii Socialiste România...

Poporul coreean se bucură sincer de toate succesele care au fost obținute în țara dumneavoastră datorită activității energice pe care o desfășurați în calitate de eminent conducător al poporului român".

KIM IR SEN
secretar general al Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea președintele Republicii Populare Democrate Coreene

„Comuniștii bulgari, poporul bulgar cunosc bine viața dumneavoastră de fiu credincios al poporului român și al Partidului Comunist Român. Comuniștii bulgari, oamenii muncii bulgari vă cunosc ca pe un renumit militant al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, unul din marii prieteni ai țării noastre".

TODOR JIVKOV
prim-secretar al C.C. al P.C. Bulgar, președintele Consiliului de stat al R.P. Bulgaria

„Vă rog să-mi permiteți, cu acest prilej, să vă prezint un prieten drag al poporului sudanez, al națiunii sudaneze, să cunoașteți un luptător al țării sale, care, pe baza unor principii pe care le-a elaborat, în care crede cu toată convingerea, a făcut pentru patria sa totul cu multă dăruire și credință, devenind un conducător încercat al țării pe care de fapt a clădit-o și căreia i-a creat prieteni sinceri și un loc de cinste între națiunile lumii".

GAAFAR MOHAMMED EL NIMEIRI
președintele Republicii Democrate Sudan

„Am rămas pe deplin satisfăcut de convorbirile substanțiale pe care le-am avut cu președintele Nicolae Ceaușescu, atît asupra chestiunilor privind colaborarea bilaterală, cît și asupra chestiunilor internaționale mai generale... Apreciez foarte mult maniera curajoasă și realistă în care președintele Nicolae Ceaușescu abordează aceste probleme, într-un moment în care relațiile internaționale sînt caracterizate de confuzie și fluiditate".

CONSTANTIN KARAMANLIS
primul ministru al Republicii Elene

→

acțiuni efective de dezangajare militară. De aceea, România, s-a pronunțat în mod constant pentru adoptarea de către toate țările care au trupe și dispozitive militare în Europa a unor inițiative, chiar și unilaterale, pe linia dezangajării militare și dezarmării, de natură să impulsioneze declanșarea unui proces mai amplu în această direcție. Din dorința de a se ajunge la o înțelegere între statele participante pentru a se trece la măsuri concrete de reducere a cheltuielilor militare, a armamentelor, de sporire a încrederii și de accentuare a cursului destinderii, colaborării și păcii în Europa și implicit în întreaga lume, țara noastră are intenția de a reînnoi sau reformula unele din propunerile pe care le-a prezentat pe această temă.

O atenție deosebită acordă România dezvoltării colaborării bi și multilaterale cu toate statele din Balcani, statornicirii în această parte a lumii a unui climat de pace, înțelegere și bună vecinătate, ca o contribuție concretă, efectivă, la consolidarea destinderii în Europa și în întreaga lume.

Evoluția vieții internaționale confirmă aprecierile cuprinse în documentele partidului nostru, în analizele tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind caracterul complex și contradictoriu al situației mondiale actuale, ampla înfruntare între două tendințe fundamentale care se desfășoară în prezent în lume și cu privire la mutațiile petrecute în raportul mondial de forțe. Asistăm, pe de o parte, la o accentuare a luptei pentru o nouă reîmpărțire a lumii, a sferelor și zonelor de influență și dominație, agravate și mai mult de fenomenele de criză din domeniul materiilor prime și energiei, de escaladarea cursei înarmărilor, de perpetuarea practicilor anacronice ale vechii politici imperialiste de forță și dictat, ceea ce creează grave pericole pentru pacea și securitatea mondială. Pe de altă parte, se afirmă tot mai puternic voința și hotărîrea popoarelor de a pune capăt pentru totdeauna politicii imperialiste de dominație și asuprire, de a se dezvolta libere, deplin stăpîne pe soarta lor, de a promova o politică nouă, de egalitate și respect între națiuni, de colaborare multilaterală, într-un climat de încredere și securitate.

Concluzia cu înaltă valoare practică, concretă pe care partidul nostru o desprinde din această analiză este convingerea că stă în puterea popoarelor, a forțelor înaintate de pretutindeni ca, acționînd unite, să determine o cotitură radicală în lupta pentru soluționarea într-un mod nou, democratic, a marilor probleme ale lumii contemporane.

În spiritul acestei poziții de principiu, țara noastră sprijină eforturile întreprinse pe plan internațional pentru soluționarea pe cale politică, pașnică, pe calea tratativelor, pe baza echității și justiției, renunțîndu-se la forță și la confruntări armate, a situațiilor conflictuale și diferendelor existente sau apărute în diverse părți ale lumii, indiferent de natura lor. În acest spirit, România s-a pronunțat întotdeauna pentru o soluționare globală, politică, justă și durabilă a conflictului din Orientul Apropiat, pornind de la faptul că orice război, orice conflict în această zonă, ca dealtfel în orice parte a lumii, nu poate decît să înrăutățească condițiile de viață și de muncă ale popoarelor, agravînd, în același timp, situația internațională. Elocventă pentru această poziție de principiu susținută cu consecvență este și înscrierea la propunerea țării noastre pe ordinea de zi a sesiunii în curs a Adunării Generale a O.N.U. a punctului privind „Reglementarea prin mijloace pașnice a diferendelor dintre state". Această inițiativă a României este pe bună dreptate considerată ca vizînd una din cele mai importante probleme politice aflate în acest an în atenția O.N.U., adeziunea largă de care ea se bucură atestînd faptul că răspunde unei cerințe primordiale a actualității.

Necesitate vitală a întregii omeniri, făurirea unei lumi fără arme și fără războaie se conturează ca un obiectiv esențial în documentele partidului nostru, în gîndirea politică și acțiunile internaționale ale tovarășului Nicolae Ceaușescu. În abordarea acestei probleme, România pornește de la concepția că realizarea unei lumi a păcii, securității și progresului impune în

primul rînd abolirea completă a politicii de forță și amenințarea cu forța, a oricăror ingerințe sau presiuni, înarmările reprezentînd principalul instrument al politicii de forță și dictat.

Orientările principiale ale partidului nostru în această problemă și-au găsit concretizarea în amplul program de dezarmare prezentat de România la sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. Propunerile cuprinse în acest document își păstrează și astăzi actualitatea și valabilitatea, confirmînd justețea pozițiilor pe care se situează România în problema dezarmării. Țara noastră consideră că, fiind vorba de o problemă care privește în mod direct toate popoarele lumii, aplicarea unor măsuri concrete de dezarmare nu poate fi realizată decît cu participarea tuturor statelor și că ele trebuie să cuprindă deopotrivă atît armamentul clasic cît și armamentul nuclear. Ea acționează cu consecvență pentru ca în acest domeniu să se treacă de la declarații la întreprinderea unor măsuri efective de oprire a cursei înarmărilor și de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară.

Ansamblul propunerilor promovate de România de-a lungul anilor relevă o concepție unitară, profund umanistă și realistă în același timp asupra dezarmării, — calea sigură de înfăptuire a dreptului la pace, ca drept fundamental al tuturor popoarelor.

Un obiectiv central al Programului Partidului Comunist Român în sfera relațiilor externe îl reprezintă făurirea unei noi ordini economice și politice, concept la elaborarea și aplicarea căruia țara noastră, președintele Nicolae Ceaușescu, au adus o contribuție deosebit de valoroasă, larg apreciată pe arena mondială.

In concepția României, soluționarea problemelor complexe ale noii ordini economice constituie un factor esențial nu numai pentru progresul țărilor slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare, ci și pentru asigurarea stabilității economice mondiale, pentru progresul întregii omeniri. De aceea țara noastră acordă o mare însemnătate pregătirii cît mai temeinice a sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. din 1980 consacrată noii ordini economice internaționale, astfel încît aceasta să marcheze o etapă cu adevărat decisivă pe calea realizării acestui obiectiv prioritar al comunității internaționale în etapa actuală.

Țara noastră consideră că acționînd solidare, unite, țările în curs de dezvoltare pot privi cu încredere perspectiva înfăptuirii unei noi ordini economice, bazată pe egalitate și echitate. Un factor important în această direcție îl reprezintă de aceea întărirea continuă a solidarității și conlucrării României cu țările în curs de dezvoltare în cadrul Grupului celor 77 și sporirea participării țării noastre, în calitate de invitată, la activitățile statelor nealiniate, ca unul din obiectivele esențiale ale întregii politici externe a României socialiste.

Imperativul soluționării tuturor problemelor complexe care confruntă astăzi omenirea prin participarea activă, pe bază de egalitate, a tuturor statelor conferă în mod obiectiv un loc important și unic Organizației Națiunilor Unite, ca instrument de asigurare a păcii și securității generale, de afirmare cu putere în lume a principiilor dreptului internațional. De aceea România a întreprins în cursul anilor multiple inițiative vizînd întărirea organizației și sporirea aportului său la rezolvarea durabilă a problemelor internaționale.

Increderea partidului și statului nostru în posibilitatea reală a făuririi unei lumi mai bune și mai drepte este exprimată și de activitatea susținută pentru întărirea solidarității și realizarea unității de acțiune a tuturor forțelor revoluționare, democratice și progresiste, a tuturor celor care se pronunță pentru pace, destindere și independență națională, pentru dezvoltarea pe o cale democratică a vieții internaționale.

Bilanțul rodnic cu care România se prezintă la marele for al comuniștilor, al întregului popor român și în ceea ce privește politica sa internațională, ca și generoasa deschidere spre viitor a proiectelor de documente ale celui de al XII-lea Congres constituie un prilej de mîndrie patriotică pentru toți oamenii muncii din țara noastră.

Vestind continuarea participării active a României socialiste la soluționarea democratică și echitabilă a marilor probleme ale contemporaneității, la lupta pentru crearea unei lumi mai bune și mai drepte, mesajul nobil al poporului român este primit cu satisfacție pe toate meridianele, pe care România are astăzi mai mulți prieteni ca oricînd.

Președintele României socialiste, personalitate proeminentă a lumii contemporane

„Menționăm plini de bucurie ajutoarele neprețuite pe care le dă poporului palestinian România, poporul român, sub conducerea președintelui Nicolae Ceaușescu. Urmărim întotdeauna cu interes rolul constructiv al celui mai drag prieten al nostru, pentru o pace trainică în lume, în special în Orientul Mijlociu".

YASSER ARAFAT
președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei

„Vă rog să-mi permiteți să-mi exprim admirația noastră pentru politica României, desfășurată sub conducerea dv. Această politică v-a adus mult respect în lume ; această politică de independență a constituit, practic, baza pentru o colaborare cu Austria, Acest lucru a fost exprimat nu numai în cadrul Organizației Națiunilor Unite, ci și în cadrul european, în politica europeană".

BRUNO KREISKI
cancelar federal al Republicii Austria

„Aș dori să exprim respectul meu profund față de dezvoltarea remarcabilă din ultimii ani a țării dumneavoastră în domeniul politic, economic, industrial, precum și în cel cultural, pentru eforturile depuse de Excelența Voastră, domnule președinte, împreună cu întregul dumneavoastră popor, în vederea propășirii României".

HIROHITO
împăratul Japoniei

„Președintele Nicolae Ceaușescu este unul dintre șefii de stat cei mai cunoscuți. El aparține trup și suflet poporului român, întreaga sa personalitate fiind puternic marcată de aceasta. Este un om politic de o foarte mare luciditate și de un impresionant curaj, care trezește în mod constant admirația. Apoi, președintele Ceaușescu este interesat de toate problemele cu care sînt confruntate țările lumii a treia — probleme pe care le cunoaște în aprofunzime — și este unul dintre oamenii de stat care colaborează în modul cel mai eficace cu aceste state".

LEOPOLD SÉDAR SENGHOR
președintele Republicii Senegal

„Excelența Sa președintele Republicii Socialiste România este un om cu o mare putere de înțelegere a celuilalt în toate problemele care se discută, atît în privința problemelor economice, cît și a celor politice sau sociale.

Președintele Republicii Socialiste România și-a cîștigat un deosebit prestigiu internațional, arătînd calea care trebuie să ducă la construirea unui pod peste distanțele care despart națiunile dezvoltate de țările în curs de dezvoltare".

FERDINAND MARCOS
președintele Republicii Filipine

ROMÂNIA, PARTICIPANTĂ ACTIVĂ LA SCHIMBUL MONDIAL DE VALORI, LA VIAȚA POLITICĂ INTERNAȚIONALĂ

PROGRAMUL *Partidului Comunist Român, adoptat de cel de-al XI-lea Congres definește ca o principală orientare a politicii internaționale a României socialiste extinderea pe multiple planuri a relațiilor sale cu toate țările lumii, pe baza principiilor respectării suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne ale altor state, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța. Fundamentată pe concepția președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, personalitate politică ilustră a lumii contemporane, militant activ pentru cauza socialismului și a păcii, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai echitabile, politica externă a României s-a făcut tot mai cunoscută în lume în perioada care s-a scurs de la Congresul al XI-lea ridicînd la un nivel fără precedent prestigiul de care se bucură țara noastră pe plan internațional.*

● *Numărul țărilor cu care România are relații diplomatice a sporit cu încă 16, totalul acestora ajungînd în prezent la 134.*

● *România face parte din 80 organizații internaționale guvernamentale și participă la activitatea a peste 700 organizații neguvernamentale.*

● *În 1976 țara noastră a devenit membră a Grupului celor 77 (care cuprinde 119 țări în curs de dezvoltare) și participă ca invitată la activitatea mișcării țărilor nealiniate.*

ÎNALT MESAGER DE PRIETENIE AL POPORULUI NOSTRU, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A DESFĂȘURAT O VASTĂ ȘI STRĂLUCITĂ ACTIVITATE INTERNAȚIONALĂ

– 48 de vizite oficiale și întîlniri prietenești efectuate în țări din Europa, Africa, Asia, America de Nord și America de Sud (din 1965, tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat 120 de vizite de prietenie în peste 80 de țări ale lumii) ;

– 16 convorbiri bilaterale la nivel înalt cu ocazia unor reuniuni internaționale, sau scurte vizite ;

– 90 de întîlniri, cu ocazia vizitelor oficiale ale unor șefi de stat și guvern în țara noastră ;

– peste 60 de întîlniri cu conducători de partid și de stat din țările socialiste.

DEZVOLTAREA CONTINUĂ A COLABORĂRII ECONOMICE

● România întreține în prezent relații economice cu peste 140 de țări. Cu țările socialiste au fost încheiate, în ultimii cinci ani, circa 50 de acorduri interguvernamentale de colaborare și cooperare economică și tehnică, relațiile cu aceste țări fiind marcate de :

– creșterea cu peste 70% a comerțului nostru exterior cu aceste țări ;

– dublarea, la sfîrșitul acestui cincinal, față de cel anterior, a volumului schimburilor economice ;

– participarea României la peste 50 convenții multilaterale de specializare și cooperare în producție, pe linie C.A.E.R. ;

– derularea, în prezent, a 149 acțiuni de cooperare și specializare în producție.

● Ea însăși țară socialistă în curs de dezvoltare, România acordă sprijin tinerelor state pentru dezvoltarea lor economică, expresie a solidarității cu aceste țări în lupta pentru afirmare de sine stătătoare și a hotărîrii de a milita împreună pentru o nouă ordine economică și politică în lume.

– Țările în curs de dezvoltare dețin în totalul relațiilor economice ale României o pondere de 21%, aceasta urmînd să ajungă la 25–30% în 1980.

– România participă la realizarea a circa 80 de obiective economice, în țări din Africa (combinate de industrializare a lemnului, o linie de montaj tractoare, fabrici textile), Asia (rafinării, instalații pentru rafinării și termocentrale, fabrici textile și de industrializarea lemnului), în America Latină (asamblarea de tractoare, o unitate de calcinare a cocsului) și Orientul Mijlociu (fabrici chimice, rafinării, porturi, baraje și altele).

– 15 000 de specialiști români acordă asistență tehnică în aproape 60 de țări în curs de dezvoltare.

– 12 000 de tineri din diferite țări în curs de dezvoltare învață în România.

● Relațiile cu țările capitaliste dezvoltate cunosc un curs ascendent, cu majoritatea acestor state fiind încheiate acorduri de colaborare pe termen lung :

– se acordă atenție deosebită cooperării și specializării în producție, în cadrul unor schimburi echilibrate ;

– numeroase acțiuni de cooperare industrială și tehnico-științifică au fost deja realizate sau se află în curs de realizare ;

– s-au creat societăți mixte de producție și desfacere ;

– au fost inițiate acțiuni vizînd construirea, în comun, de obiective industriale în terțe țări.

– În perioada 1975–1979, cu țările capitaliste dezvoltate au fost încheiate 16 acorduri de cooperare economică, 11 acorduri comerciale și de plăți, 3 acorduri de cooperare tehnică, științifică și tehnologică.

– Comerțul exterior cu țările capitaliste dezvoltate reprezintă ca volum circa 30% din totalul schimburilor noastre economice și a crescut cu 21% în această perioadă.

PENTRU O LUME A PĂCII, MAI BUNĂ ȘI MAI DREAPTĂ

În contextul preocupărilor pentru securitate în Europa și în lume :

– în 1975 la O.N.U. a fost prezentat oficial, documentul „Poziția României în problemele dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, și în instaurarea unei păci trainice în lume".

– România a avut inițiativa elaborării unui document prezentat Adunării Generale și aprobat de aceasta : „Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și ale cheltuielilor militare".

– în Comitetul pregătitor al sesiunii speciale O.N.U. consacrată dezarmării, țara noastră a prezentat proiecte de documente referitoare la Declarația, Programul de acțiune și structurile de negociere ;

– România a prezentat la sesiunea specială consacrată dezarmării orientări de principiu și un ansamblu de propuneri concrete ;

– la Geneva, România a înaintat propuneri de îmbunătățire și democratizare a fostului Comitet pentru dezarmare, propuneri pentru adoptarea unei strategii globale de dezarmare, elaborarea, pe această bază, a unui program corespunzător și trecerea cu hotărîre la realizarea lui ; în Comitetul de dezarmare a contribuit la elaborarea regulilor de procedură, a ordinii de zi și a programului de lucru al acestui organism ;

– în noiembrie 1978, România a anunțat hotărîrea sa de a nu spori cheltuielile militare, afectînd unor scopuri sociale fonduri suplimentare pe seama reducerii cheltuielilor militare.

PENTRU INSTAURAREA UNEI NOI ORDINI ECONOMICE INTERNAȚIONALE

– La sesiunea extraordinară din 1975 a Adunării Generale a O.N.U. țara noastră a prezentat documentul „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale".

– Din inițiativa României împreună cu alte state membre ale „Grupului celor 77" va fi convocată, în 1980, o sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată noii ordini în lume.

– Mesajele adresate de președintele Nicolae Ceaușescu celei de a V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, celei de-a VI-a Conferințe la nivel înalt a țărilor nealiniate de la Havana, precum și Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării propun măsuri și programe de acțiuni concrete, realiste, în spiritul cerințelor edificării unei noi ordini, propuneri care s-au bucurat de largi aprecieri pe plan internațional.

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE DEDICATE ÎNALTULUI FORUM AL COMUNIȘTILOR

Salonul Național de Invenții — București 1979

O manifestare științifică de prestigiu dedicată apropiatului Congres al partidului o constituie „Salonul Național de Invenții – București '79", organizat în Capitală din inițiativa Oficiului Național pentru Invenții și Mărci U.T.C.-ului Consiliului Municipal al sindicatelor împreună cu ministerele. Reunind peste o mie de invenții românești din diferite domenii ale științei și tehnicii Salonul Național de Invenții reprezintă totodată un cadru adecvat schimbului de opinii între specialiști, permite o mai bună cunoaștere de către factorii responsabili din ministere a realizărilor obținute în acest domeniu, în celelalte ramuri ale economiei. Valoarea invențiilor prezentate, efectele economice și sociale obținute prin aplicarea lor constituie dovezi elocvente ale capacității creatoare a poporului nostru, inscriindu-se deopotrivă ca o contribuție însemnată la afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice în țara noastră.

Sesiune la Academia de Studii Economice

La Academia de Studii Economice din București, s-au desfășurat recent lucrările sesiunii științifice „Teoria unității economice socialiste. Democratismul economic socialist. Autoconducerea și perfecționarea acesteia în Republica Socialistă România", sesiune organizată de Catedra de economie politică a A.S.E. și dedicată celui de al XII-lea Congres al partidului. La această manifestare au participat numeroase cadre didactice, specialiști din unități economice și cadre din institute de cercetare. Au fost prezentate comunicări științifice privind cadrul general al teoriei unității economice socialiste, raportul dintre conducerea centrală și autonomia unităților economice, principiile organizării unităților economice, teoria autogestiunii economice a unităților socialiste, democratismul economic socialist și autoconducerea muncitorească, teoria sistemului de indicatori și cea a deciziei la nivel microeconomic, probleme ale mecanismului democratic de adoptare a deciziei și sporirea eficienței economice, perspectivele de dezvoltare-consolidare a Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist, relațiile Consiliului unic agroindustrial cu unitățile economice componente, criterile de apreciere a eficienței conducerii în unitățile din economie etc. Comunicările au fost urmate de discuții. Îmbinarea în comunicări a aspectelor teoretice cu relevarea unor elemente de ordin practic – în mod deosebit cercetări economice concrete în unități din industrie, construcții, agricultură – a stîrnit un real interes științific și un viu schimb de opinii între participanții la sesiune.

Soluții de îmbunătățire a activității practice de planificare a producției nete

„Producția netă – indicator de bază al activității economice" a constituit tematica unei sesiuni științifice organizată de Institutul de planificare și prognoză a C.S.P. dedicată apropiatului Congres al partidului. La sesiune au participat specialiști din instituții de sinteză, ministere, centrale, din domeniul cercetării etc. Abordînd o problematică de mare actualitate a gîndirii și practicii economice românești – indicatorul producției nete, la a cărei elaborare și fundamentare secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a adus o contribuție de cea mai mare însemnătate, comunicările au adîncit analiza unor aspecte dintre cele mai importante ale perfecționării în practică a planificării indicatorului producție netă. S-a urmărit, totodată, relevarea de noi soluții pentru îmbunătățirea planificării acestui indicator deopotrivă cu creșterea contribuției cercetării științifice în acest domeniu.

Comunicări ale tinerilor cercetători

Institutul de Economie Industrială, Institutul de Economie Socialistă împreună cu Comitetul U.T.C. al Sectorului 1 au organizat în aceste zile premergătoare Congresului al XII-lea al P.C.R., o sesiune de comunicări dedicată mărețului eveniment din viața partidului și poporului nostru. Participanții – tineri cercetători din institutele amintite – au abordat o problematică complexă, de maximă actualitate, izvorînd din proiectele de documente ce vor fi dezbătute și aprobate la Congresul partidului : orientări în evoluția structurii industriei românești ; mutații calitative în agricultură ; reducerea consumului de materii prime, materiale, combustibil și energie – condiție esențială a sporirii eficienței ; aspecte ale creșterii aportului cercetării științifice fundamentale în etapa următoare de dezvoltare a țării ; optimizarea activității de producție în cadrul unui consiliu unic agroindustrial ; probleme actuale în organizarea activității de recuperare a bunurilor scoase din uz etc.

Sesiunea a constituit un prilej de afirmare a forței creatoare a tinerilor cercetători economiști, a angajării lor plenare în opera istorică de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate prefigurată magistral în Documentele Program ale celui de al XII-lea Congres al partidului.

Probleme ale creșterii producției agricole în dezbaterea specialiștilor

Facultatea de contabilitate și economie agrară din cadrul Academiei de Studii Economice a organizat o sesiune științifică dedicată Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, omagiu pe care cadrele didactice din acest forum al învățămîntului nostru economic superior îl aduc remarcabilului eveniment din viața politică a țării. Comunicările au fost concepute să aprofundeze, în spiritul documentelor programatice elaborate, noi aspecte ale creșterii agriculturii, prioritate esențială, așa cum a subliniat secretarul general al partidului, în dezvoltarea de perspectivă a economiei noastre.

Au fost relevate în acest cadru contribuția agriculturii la transformarea României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare ; importanța și căile de perfecționare a sistemului de indicatori ai producției agroalimentare ; factorii și metodele de organizare a teritoriului agricol ; proiectarea unui sistem microeconomic agroindustrial ; căile de reducere a consumului de combustibil și energie în activitatea agricolă, realizările în acest domeniu ca și rezervele încă existente, etc.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 46 din 16 noiembrie 1979

— Eveniment istoric cu profunde semnificații în viața întregului popor **(prof. dr. Mihail Chioreanu)** 1

— Dialog permanent cu masele, activitate dinamică, neobosită a tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** în slujba edificării socialismului, a înfloririi patriei 4

— Înalt prestigiu și amplu ecou internațional al operei și personalității președintelui **NICOLAE CEAUȘESCU** 6

— Trăsături noi ale actualei etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate **(prof. dr. Gheorghe Crețoiu)** 8

— Eficiența economică — obiectiv central al dezvoltării în cincinalul viitor **(prof. dr. Mihai Părăluță)** 11

— Concepția partidului referitoare la accentuarea rolului factorilor intensivi ai creșterii economice **(prof. dr. Marin Popescu)** 14

— Accelerarea procesului de modernizare a agriculturii **(prof. dr. O. Parpală)** 17

— Asigurarea independenței energetice — prioritate a dezvoltării de perspectivă a României **(prof. dr. docent Vasile Nitu)** 19

— Autoconducerea muncitorească — expresie a politicii partidului de adîncire a democrației socialiste **(prof. dr. C. Manolescu, lector univ. dr. G. Părăian)** 21

— Mutații semnificative, calitativ noi în structurile de organizare și conducere ale economiei **(Petre Isac, Nicolae Oprea)** 23

— Politica activă a României consacrată păcii și prieteniei între popoare. 26

— Manifestări științifice dedicate înaltului forum al comuniștilor 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. Autoconducerea muncitorească în acțiune

IN THIS ISSUE

— Historical event with deepsignifications in the life of the whole people **(Prof. Dr. Mihail Chioreanu)** 1

— New characteristics of the present stage of building up the many-sidedly developed socialist society in Romania **(Prof. Dr. Gheorghe Crețoiu)** 8

— The economic efficiency — central objective of the next Five-year Plan **(Prof. Dr. Mihai Părăluță)** 11

— Party's conception on strengthening the role of the intresive elements of the economic growth **(Prof. Dr. Marin Popescu)** 14

— Insuring the energy independence — basic goal of Romania's long term development **(Prof. Dr. Vasile Nitu)** 19

— Workers self — management — expression of party's policy on deepening the socialist democracy **(Prof. Dr. C. Manolescu, Reader Dr. G. Părăian)** 21

— Significant changes of a new quality, in the structures of economy's organisation and management **(Petre Isac, Nicolae Oprea)** 23

— Romania'active policy of peace and friendship among peoples 26

DANS LE NUMÊRO

— Evenement historique dans la vie du peuple entier **(prof. dr. Mihail Chioreanu)** 1

— Des traits nouveaux de l'étape actuelle de la construction de la société socialiste multilatéralement dévelopée **(prof. dr. Gheorghe Crețoiu)** 8

— L'efficience économique — un objectif central du futur quinquennat **(prof. dr. Mihai Părăluță)** 11

— La conception du parti sur l'accentuation du rôle des facteurs intensifs de la croissance économique **(prof. dr. Marin Popescu)** 14

— L'indépendance énergétique — un objectif fondamental du développement en perspective de la Roumanie **(prof. dr. Vasile Nitu)** 19

— L'autogestion ouvrière — une expression de la politique du parti d'approfondissement de la démocratie socialiste **(prof. dr. C. Manolescu, chargé de ecurs dr. G. Părăian)** 21

— Mutations significatives, nouvelles du point de vue qualitatif, dans les structures de l'organisation et de la direction de l'économie **(Petre Isac, Nicolae Oprea)** 23

— La politique active de la Roumanie au service de la paix et de l'amitié entre les peuples 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Историческое событие с глубоким значением в жизни всего народа **(проф. др. Михаил Киоряну)** .. 1

— Новые черты нынешнего этапа созидания многогранно развитого социалистического общества **(проф. др. Георге Крецою)** 8

— Экономическая эффективность, центральное задание развития в будущей пятилетке **(проф. др. Михай Пэрэлуцэ)** 11

— Концепция партии относительно усиления роли интенсивных факторов экономического роста **(проф. др. Марин Попеску)** 14

— Обеспечение энергетической независимости, основная цель перспективного развития Румынии **(проф. др. доц. Василе Ниту)** 19

— Рабочее самоуправление, выражение политики партии по углублению социалистической демократии **(проф. др. К. Манолеску, преп. выс. шк. др. Г. Пэрэян)** 21

— Знаменательные, качественно новые сдвиги в организационных и управленческих структурах экономики **(Петре Исак, Николае Опря)** 23

— Активная политика Румынии, посвящённая миру и дружбе между народами 26

A început campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1980 la „Revista economică". Prețul abonamentului : 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de : 130 lei anual ; 65 lei semestrial ; 32,50 lei trimestrial. Comenzile pentru abonamente se primesc de către oficiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții, pînă la 15 decembrie a.c. Pînă la aceeași dată se primesc, la administrația revistei, comenzi din partea întreprinderilor și instituțiilor, pentru revistă și pentru volumele de legislație economică comentată pe care aceasta le editează în anul 1980.

Incheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate : „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice", „Curier economic-legislativ.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. (Intreprinderea de stat pentru Imprimate și administrarea publicațiilor) Cod nr. 6 451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București. Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scinteii".

DE LA ADAS

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Printre asigurările pe care ADAS le pune la dispoziția cetățenilor este și „asigurarea mixtă de viață". Această asigurare constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează sau pentru familia sa în cazul survenirii unor evenimente asigurate, neprevăzute și nedorite. Totodată, dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea poliței.

Asigurarea mixtă de viață se mai practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor ADAS.

Astfel, în „asigurarea familială mixtă de viață" se pot cuprinde toți membrii familiei în vîrstă de la 5 ani la 65 de ani, oricare dintre aceștia putînd încasa suma asigurată.

La „asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente" suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

Prin „asigurarea mixtă de viață cu pensie pentru urmași" se garantează primirea eșalonată a unor sume de bani de către urmașii asiguratului.

Asigurările menționate prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm :

- **Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 ani pînă la 65 de ani**
- **Se pot contracta pe termene de la 5 ani la 15 ani**
- **Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliței și de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate și în rate.**
- **La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizație de 10%**
- **Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare și speciale**

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

DACIA 1300

CUNOSCUTUL AUTOTURISM FABRICAT DE INTREPRINDEREA DE AUTOTURISME DIN PITESTI, A CUCERIT MARELE PREMIU SI LOCUL 1 IN RALLY-URILE INTERNATIONALE

TOUR D'EUROPE – 1978
ȘI
TOUR D'EUROPE – 1979

DACIA 1300 INTRUNESTE CALITATI UNANIM RECUNOSCUTE PE PIATA MONDIALA:

- VITEZA
- MANIABILITATE
- ELEGANTA
- CONFORT
- CONSUM REDUS DE CARBURANT.

1300 · 1300 BREAK · 1301 · 1302 · 1310 ·

EXPORTATOR: INTREPRINDEREA DE COMERT EXTERIOR

AUTO DACIA

ROMANIA

PITESTI - STR. MIRCEA VODA Nr. 42

Tel. 976/36316, Telex 18296

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Numărul 47 ● Simbătă 24 noiembrie 1979

Congresul al XII-lea, moment epocal în istoria României socialiste

Realegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în înalta funcţie de secretar general al partidului – chezăşia viitorului luminos al patriei noastre

1979 MÁJ 29

PCR
CONGRESUL XII

CU PUTERNIC ELAN REVOLUȚIONAR, ANGAJAȚI ÎN GRANDIOASA COMPETIȚIE A PROGRESULUI

A FOST pentru poporul român o săptămînă cu adevărat înălțătoare, zile care rămîn înscrise cu litere de aur în istoria unei țări. Au fost zile care ne-au făcut să simțim cu mai multă putere acea justificată mîndrie patriotică pe care o dă sentimentul împlinirii, al datoriei împlinite față de patrie. Și care ne-au făcut, mai mult, mult mai mult ca în alte dăți, să privim cu ochii minții România socialistă a zilei de mîine, mai prosperă, mai înfloritoare, mai luminoasă și mai respectată în lume, ne-au întărit voința de a munci cît mai bine, fără preget, pentru înfăptuirea măreților obiective pe care ni le-am stabilit prin documentele adoptate de Congres. Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, Congresul întregului popor, așa cum a intrat în conștiința fiecăruia dintre noi a deliberat și, în realitate, odată cu el și prin el întreaga noastră națiune a deliberat și a hotărît asupra propriului său viitor.

Realegîndu-l pe tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în suprema funcție de secretar general al partidului, Congresul a exprimat în act solemn voința unanimă a comuniștilor români, a întregului popor, a tuturor fiilor României socialiste, români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități. Pentru că toți cetățenii acestor istorice meleaguri românești — fără nici o deosebire de naționalitate — văd în tovarășul **Nicolae Ceaușescu** exponentul cel mai demn și mai hotărît al idealurilor celor mai înalte de dreptate și libertate națională pentru care au luptat ei înșiși, pentru care au luptat moșii și strămoșii lor. În împlinirea acestui act de voință națională aflăm chezășia cea mai trainică a necontenitului nostru progres spre orizonturile cele mai luminoase ale civilizației comuniste, a făuririi societății celei mai depline demnități și afirmări a omului, certitudinea apărării neclintite și întăririi continue a independenței și suveranității patriei, de atîtea ori amenințată în decursul zbuciumatei sale istorii.

Istoria unei țări este geografia țării aceleia și toate marile evenimente politice din viața poporului român s-au repercutat, într-un fel sau altul, asupra geografiei țării. Iar dacă acest lucru este adevărat, istoria ultimelor decenii, istoria socialistă a patriei și poporului nostru și-a pus puternic amprenta, a creat de fapt o nouă geografie economică a României. Căci ce poate fi oare mai elocvent decît faptul că la sfîrșitul acestui cincinal producția industrială a țării va fi de 53 de ori mai mare decît în anul 1938, că România, care importa pînă și sapele, are astăzi o industrie modernă, capabilă să rezolve cele mai complexe probleme ale progresului tehnic contemporan.

Acum, în aceste zile ale Congresului, trăim mai viu decît oricînd sentimentele demnității și independenței naționale. I le datorăm unuia dintre cei mai mari oameni de stat ai României, aceluia care, devenind cel mai autorizat purtător de cuvînt al oamenilor acestei țări, fiul cel mai iubit al oamenilor acestui pămînt, le-a redat ființa și demnitatea națională și spirituală. Sîntem uniți prin cuvîntul tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, prin partidul nostru comunist, în gîndurile noastre cele mai nobile. Sîntem uniți și ferm hotărîți să ne ridicăm țara — România noastră — pe acel loc ce i se cuvine prin nepieritoarele merite ale poporului care, înfruntînd nenumărate vifore ale istoriei, a dăinuit peste veacuri pe aceste meleaguri, aflate la cumpănă de Europă.

Poate că niciînd noi, cei care prin munca noastră am dăltuit noua înfățișare a țării, nu am simțit mai puternic mîndria de a fi părtași direcți la măreața operă care se înfăptuiește, nu am avut mai deplin sensul și sentimentul trăirii noastre, al răspunderii noastre în fața istoriei, al forței noastre, al capacității de a ne făuri viitorul ca atunci cînd l-am auzit pe secretarul general al partidului nostru comunist rostind de la înalta tribună a Congresului, cu adînc patos revoluționar, aceste memorabile cuvinte ce ne vor rămîne adînc întipărite în inimă și în gînd :

„Generația noastră are marea fericire de a fi făuritoarea tuturor acestor mari transformări revoluționare din România și de a putea spune, cu satisfacția datoriei împlinite :

Am înfăptuit revoluția de eliberare națională și socială. Am asigurat dezvoltarea democratică a țării, înfăptuirea revoluției și victoria socialismului, edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și deschiderea căilor spre comunism. Am schimbat radical condițiile de muncă și de viață ale întregului nostru popor.

Am învins multe greutăți, de tot felul, dar am mers neabătut înainte, în frunte cu Partidul nostru Comunist — forța politică conducătoare a națiunii care își îndeplinește cu cinste misiunea istorică de a asigura dezvoltarea continuă, independentă a patriei, de a asigura victoria comunismului în România".

NE-AM PREZENTAT la Congres cu un bilanț bogat de care putem să fim mîndri. Și deși progresul României s-a realizat în ultimii cinci ani în condiții deosebit de complexe, deși a trebuit să ținem seama de implicațiile crizei economice mondiale, agravată de criza energetică și de materii prime, însoțită de o creștere exagerată a prețurilor acestor produse, de amplificarea crizei valutar-financiare și adîncirea decalajelor pe plan internațional, avem succese remarcabile în dezvoltarea economico-socială a patriei, succese care generează un profund optimism în rîndurile poporului, sînt un izvor de adîncă încredere în justețea drumului pe care

Partidul Comunist Român călăuzește întreaga națiune. **„Realizările obținute în acest cincinal în toate domeniile de activitate** — sublinia secretarul general al partidului în Raportul prezentat Congresului — **situează în continuare România printre puținele țări din lume a căror dezvoltare economică urmează o linie ascendentă, dinamică și echilibrată, asigurînd un nivel de trai tot mai înalt oamenilor muncii".** Marile realizări obținute în toate domeniile construcției socialiste sînt rodul activității pline de abnegație a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, care, atunci cînd a fost cazul, au știut să învingă orice greutăți, fără să se lase abătuți de la drumul pe care și l-au ales, al ridicării continue a României pe noi trepte de progres și bunăstare. Ele demonstrează, în același timp, cu deosebită vigoare, justețea politicii și activității practice a partidului nostru comunist, care a asigurat și asigură aplicarea creatoare a legilor obiective la condițiile concrete ale României, mobilizînd larg energiile întregii națiuni pentru transpunerea în viață a Programului partidului.

SÎNTEM generații pe ai cărei umeri apasă o mare responsabilitate. Am urmărit, toți cetățenii țării, cu acel interes pe care îl dă sentimentul participării directe la adoptarea deciziilor de importanță istorică, magistralul Raport prezentat celui de al XII-lea Congres de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** Este un document a cărui valoare teoretică și practică este inestimabilă, care ne depășește cu mult posibilitățile de apreciere, și pe care va trebui să îl studiem în profunzime, cu atît mai mult cei care lucrează în domeniul cercetării, pentru a-i pătrunde multiplele valențe științifice, pentru a-i înțelege spiritul și a-l urma în întreaga activitate. Pentru că, așa cum spunea secretarul general al partidului, **„O cerință obiectivă a înaintării spre comunism este aprofundarea teoretică a problemelor dezvoltării orînduirii noastre, prefigurarea evoluției în perspectivă a societății socialiste... Să facem ca teoria noastră revoluționară să constituie flacăra vie ce luminează permanent activitatea partidului, a comuniștilor, a întregului popor în uriașa operă de edificare a societății comuniste".**

În întregul său, Raportul poartă profund marcată amprenta personalității eminente a secretarului general al partidului, este rodul gîndirii sale creatoare, cutezătoare, al viziunii sale științifice, realiste asupra fenomenelor, proceselor și tendințelor lumii contemporane, este o operă puternic străbătută de spiritul viu revoluționar al tovarășului **Nicolae Ceaușescu.** Spirit revoluționar care trebuie să însuflețească pe fiecare comunist, pe fiecare om al acestui pămînt, deoarece însăși realitatea demonstrează că procesul de transformare revoluționară a societății nu se încheie odată cu înfăptuirea socialismului, că transformările revoluționare continuă să fie factorul activ, dinamizator al progresului multilateral al societății. **„Trebuie să fim conștienți,** sublinia secretarul general al partidului, **că mai avem încă destul de multe de făcut pentru a asigura poporului nostru nivelul de viață și de civilizație pe care și-l dorește și pe care-l merită. Iată de ce trebuie să menținem și să accentuăm permanent elanul revoluționar al poporului, hotărîrea sa de a înfăptui neabătut măreața operă de edificare a socialismului și comunismului pe pămîntul României".**

Am urmărit și am înțeles cu toții din frazele măsurate, calme, ferme, ale secretarului general al partidului, care sînt direcțiile principale ale devenirii noastre în viitorul cincinal și deceniu, care sînt obiectivele, sectoarele, domeniile asupra cărora va trebui să ne concentrăm eforturile — clasa muncitoare în primul rînd, clasa conducătoare a societății, țărănimea, ea însăși o clasă nouă, intelectualitatea, al cărei rol crește în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane — pentru ca România să depășească stadiul de țară în curs de dezvoltare și să devină o țară socialistă mediu dezvoltată, parcurgînd astfel o etapă de cea mai mare însemnătate în înfăptuirea Programului partidului pe drumul spre societatea comunistă.

FORMULÎND sintetic obiectivul fundamental al viitorului cincinal, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea Congresului că acesta este **„continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale. Pe această bază se asigură consolidarea și mai puternică a modului de producție socialist, ridicarea gradului de civilizație a întregului popor, întărirea forței materiale și spirituale a țării, a independenței și suveranității României socialiste".**

Ceea ce caracterizează și impresionează în mod deosebit este concepția de o deosebită profunzime științifică, viziunea amplu prospectivă, realistă, extrem de complexă pe care tovarășul **Nicolae Ceaușescu** o are asupra dezvoltării economico-sociale a României. O concepție în care legitățile generale ale construcției socialiste sînt aplicate în mod creator în raport cu condițiile concrete ale țării noastre, o concepție care integrează organic și se fundamentează pe toate noile cuceriri ale științei, care evaluează și ia în considerație, prin posibile alternative, toate evoluțiile și tendințele, atît de contradictorii în prezent, ale fenomenelor lumii contemporane.

Opțiunile pentru eficiență, pentru independența energetică, pentru creșterea continuă a rolului științei, pentru o restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, pentru lărgirea bazei proprii de materii prime, pentru înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, pentru o dezvoltare echilibrată, armonioasă a economiei în teritoriu, pentru ridicarea competitivității și participarea tot mai activă la circuitul economic mondial sînt cîteva dintre ideile forță în jurul cărora se structurează concepția economică de largă perspectivă a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** și întreaga politică a partidului nostru. Iar toate aceste opțiuni, transformate în acțiuni, își vor găsi rezultatul firesc, pentru că acesta este și scopul pe care îl vizează, în creșterea venitului național al țării, a avuției sale naționale și, pe această bază, în ridicarea pe o treaptă superioară a bunăstării poporului și asigurarea unei noi calități a vieții, în dezvoltarea generală a civilizației materiale și spirituale a societății noastre. Desigur că la realizarea acestor nobile idealuri creșterea bunăstării materiale se întrepătrunde organic cu acțiunea perseverentă a partidului, a secretarului său general, pentru lărgirea și perfecționarea democrației socialiste, a condițiilor de participare a oamenilor muncii la conducerea societății, de afirmare neîngrădită a personalității lor. Așa cum arăta secretarul general al partidului în Raportul prezentat Congresului, organismele democrației noastre socialiste trebuie să capete un conținut tot mai profund pentru că prevederile viitorului cincinal vor determina noi schimbări calitative în structura socială, vor accentua omogenizarea crescîndă a orînduirii socialiste, creșterea rolului maselor în conducerea conștientă a societății, în făurirea propriului lor destin. Odată cu aceasta va crește și mai puternic rolul conducător al partidului în societate, se va întări continuu legătura sa cu masele. **„Partidul,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, se afirmă tot mai puternic ca centrul vital al întregii națiuni, de la care emană gîndirea cutezătoare menită să asigure transformarea revoluționară a societății, forța ce însuflețește toate energiile creatoare și pune în valoare geniul întregului popor român, deschizînd patriei minunate perspective de progres și civilizație".**

TRĂIM ÎNTR-O LUME frămîntată de tendințe și interese contradictorii, împărțită în blocuri militare, opuse, caracterizată prin uriașe decalaje economice între state, o lume în care s-au acumulat aberante cantități de arme și muniții și care încă nu a fost eliberată de politica imperialistă, de forță și dictat, de spectrul războiului. Evoluția vieții politice internaționale în perioada care a trecut de la cel de al XI-lea Congres a confirmat pe deplin realismul și justețea aprecierilor partidului nostru asupra situației raporturilor de forțe din lume și a elaborării, pe această bază, a orientărilor politicii sale externe. În viața internațională s-au conturat tot mai puternic cele două tendințe diametral opuse : pe de o parte de menținere a sferelor de influență și dominație și de reîmpărțire a acestora, pe de altă parte, tendința de a se pune capăt politicii imperialiste, de forță și dictat, și de afirmare independentă a tuturor națiunilor lumii, de realizare a destinderii și păcii. Pe acest fond a continuat să se amplifice criza economică, petrolieră și financiară și pe această bază criza socială și politică a lumii capitaliste, s-au intensificat și au apărut noi contradicții între diferite state și grupări de state, s-au agravat sau au apărut noi conflicte, s-au ivit momente de încordare și de instabilitate în viața internațională.

Este firească în aceste condiții preocuparea României socialiste, ca și a altor țări și popoare, a tuturor forțelor progresiste din lume de a se găsi căile pentru soluționarea echitabilă, pe cale pașnică a problemelor existente, pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale, pentru crearea unei lumi mai bune și mai drepte, în care, fiecare popor, deplin stăpîn pe soarta sa, să își poată desfășura în liniște viața și munca sa pașnică.

Tocmai plecînd de la această situație în Raportul prezentat celui de al XII-lea Congres al partidului tovarășul **Nicolae Ceaușescu** face o extrem de aprofundată analiză asupra evoluției situației internaționale, demonstrează o dată mai mult clarviziunea sa politică, profunda sa preocupare pentru interesele supreme ale poporului nostru, ale tuturor popoarelor lumii. În concepția secretarului general al partidului, există strînse conexiuni între marile probleme cu care se confruntă lumea contemporană — cerința vitală a opririi cursei înarmărilor și dezarmării, crearea resurselor pentru o dezvoltare echitabilă în vederea atenuării și lichidării decalajelor, asigurarea unui climat de securitate și pace, instaurarea unei noi ordini economice mondiale, democratizarea relațiilor internaționale etc. — iar pentru a îndepărta pericolele care amenință omenirea a devenit imperios necesar să se treacă de la declarații de intenții frumoase la măsuri practice.

Pornind de la realitățile lumii contemporane, subliniază secretarul general al partidului **„concluzia logică ce se poate trage este că trebuie făcut totul pentru a se renunța cu desăvîrșire la politica de forță și dictat în viața internațională, la amestecul în treburile interne ale altor state, la politica sferelor de influență, la hegemonie, că trebuie să se pună capăt cu hotărîre dominației imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, promovîndu-se o politică bazată pe respectul independenței și suveranității naționale, pe colaborare egală, reciproc avantajoasă între state. Instaurarea unei politici internaționale noi, democratice și echitabile, oprirea cursei înarmărilor și orientarea resurselor tuturor popoarelor spre progres economico-social, intensificarea eforturilor pentru destindere, colaborare și, pace, constituie singura alternativă la agravarea continuă a crizei mondiale, singura cale ce poate deschide o perspectivă luminoasă de pace viitorului omenirii“.**

De la înalta tribună a Congresului, secretarul general al partidului a reafirmat principalele orientări ale politicii internaționale de pace a Partidului Comunist Român și a României socialiste, politică activă, consecventă, de dezvoltare a relațiilor de prietenie și colaborare cu țările socialiste, cu statele în curs de dezvoltare și nealiniate, de intensificare a conlucrării cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială, politică ce corespunde în cel mai înalt grad intereselor supreme ale popoarelor lumii. Politică profund principială, care și-a cîștigat stima și respectul popoarelor, al forțelor înaintate de pe toate meridianele lumii, fapt reflectat și în mesajele primite din partea a 165 de partide revoluționare, democratice și mișcări de eliberare națională, emoționantă manifestare de solidaritate și prietenie cu partidul nostru comunist, a hotărîrii comune de a întări conlucrarea activă pentru o politică nouă, de egalitate și respect între națiuni, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

CONGRESUL al XII-lea, a adoptat un complex de documente de o hotărîtoare însemnătate pentru evoluția economico-socială a țării pe o treaptă superioară, pentru continuarea procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Raportul prezentat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** Directivele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990, celelalte Programe-directivă, reprezintă o creatoare dezvoltare a Programului partidului adoptat de cel de al XI-lea Congres al partidului, în consens cu progresele economico-sociale ale țării noastre și cu noile evoluții manifestate pe plan mondial. Dispunem deci, în prezent, de obiective clare, certe, științific determinate, spre care trebuie să ne direcționăm activitatea. Esențial este, desigur, ca acum să nu precupețim nici un efort, pentru înfăptuirea măreților obiective stabilite de cel de al XII-lea Congres, în primul rînd pentru îndeplinirea exemplară și depășirea planului pe acest an și pe întregul cincinal.

Dealtfel, în cuvîntările delegaților la Congres, în nenumăratele mesaje, scrisori și telegrame adresate Congresului, personal tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** este exprimată cu emoție, căldură și fermitate de milioane și milioane de oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul țării, adeziunea deplină față de documentele adoptate, unitatea de neclintit în jurul partidului, al secretarului general, hotărîrea lor de a obține cele mai rodnice rezultate în munca pentru realizarea obiectivelor stabilite de Congres.

Fiecare comunist, fiecare cetățean al țării, fără deosebire de naționalitate, a simțit profund în cuget și în inimă, patriotica chemare, adresată națiunii de la înalta tribună a Congresului de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu „Privind cutezători la viitorul comunist al României, să ne angajăm că și în continuare, într-o deplină unitate, vom face totul pentru gloria poporului nostru, pentru măreția patriei noastre socialiste, pentru ridicarea ei pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație, pentru demnitatea, independența ei, pentru a trăi egală în rîndul națiunilor lumii“.**

Și fiecare comunist, fiecare cetățean al țării, va face totul pentru a răspunde cu puternic elan revoluționar, prin nobile fapte de muncă, acestei vibrante chemări de a ne angaja cu toate forțele în grandioasa competiție a progresului.

Nicoară IONESCU

OPERA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Contribuții de mare valoare la îmbogățirea gîndirii și practicii revoluționare contemporane

RAPORTUL DE ACTIVITATE al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prezentat celui de al XII-lea Congres de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** constituie un document-program de excepțională importanță teoretică și practică, care face bilanțul măreților realizări obținute în toate domeniile construcției socialiste în actualul cincinal și totodată stabilește cu deosebită profunzime, în spirit revoluționar, creator, principalele direcții ale edificării în continuare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism.

Prin realismul și înalta principialitate, prin profunzimea viziunii teoretice, desprinsă dintr-o pătrunzătoare înțelegere a celor mai acute imperative ale vieții, ale practicii social-politice, prin stilul și metodele sale de muncă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** s-a afirmat în anii construcției socialiste ca om politic remarcabil, revoluționar și patriot înflăcărat, înscriind pagini nepieritoare în istoria contemporană a României. **Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de secretar general al partidului,** încununează eforturile sale neobosite, depuse spre binele și înălțarea patriei noastre socialiste, înaltele sale calități de conducător comunist, reflectă stima și deosebita prețuire de care se bucură în rîndurile membrilor partidului și ale întregului nostru popor, constituie chezășia de neclintit a viitoarelor noastre victorii.

Perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului delimitează în istoria contemporană a României o epocă de mare avînt economic și, în același timp, de înflorire spirituală, de puternică efervescență creatoare, de largă și neîngrădită dezvoltare a personalității umane. Este unul dintre meritele nepieritoare ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** ilustru gînditor al epocii și omul acțiunilor revoluționare ferme, că a deschis orizonturi nelimitate de progres societății noastre, că a descătușat spiritele de dogmatism și închistare, că s-a opus cu hotărîre inerției, mentalităților înapoiate și ideilor retrograde oriunde s-ar manifesta ele.

Așa cum au arătat cei care au participat la dezbaterj în cadrul lucrărilor Congresului al XII-lea, trebuie în mod deosebit subliniată bogata activitate teoretică și aportul considerabil al secretarului general al partidului, președintele țării, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la elaborarea unor teze și concepte noi care au stat la baza definirii strategiei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România, precum și ampla activitate depusă pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului, a principiilor revoluționare ale clasei muncitoare și în general contribuția sa la dezvoltarea socialismului științific.

Originalitate, cutezanță, spirit novator, revoluționar

FIECARE EPOCĂ și fiecare societate au o dimensiune proprie în ceea ce privește progresele și caracterul gîndirii, al concepțiilor filozofice și economico-sociale. De la acest adevăr istoric nu face excepție nici țara noastră, care, în etapa pe care o parcurgem, s-a bucurat de șansa de a avea în frunte un conducător care a înțeles și a știut să dea viață aspirațiilor seculare ale maselor de oameni ai muncii, să definească strategia capabilă să înscrie țara noastră pe calea socialistă a făuririi unei lumi a progresului și bunăstării.

Ceea ce caracterizează în mod deosebit modul în care secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** abordează problemele teoretice și practice ale construirii socialismului, ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism este spiritul creator, cutezanța revoluționară în gîndire, respingerea hotărîtă a oricăror tendințe de a privi marxismul ca pe o colecție de adevăruri imuabile, ca pe o dogmă rigidă, valabilă oricînd și în orice condiții.

In Raportul prezentat Congresului, secretarul general al partidului sublinia că **„O cerință obiectivă a înaintării spre comunism este aprofundarea teoretică a problemelor dezvoltării orînduirii noastre, prefigurarea evoluției în perspectivă a societății socialiste. În acest scop, se impune o preocupare mult mai mare pentru studierea temeinică a schimbărilor ce au loc în domeniul forțelor de producție și al relațiilor sociale, în fizionomia și structura claselor sociale, în raporturile dintre ele, în viața statului. Trebuie, de asemenea, să se aprofundeze mai mult în lucrări teoretice fenomenele care au loc în lume, contradicțiile internaționale și modificările în raportul de forțe pe plan mondial. La baza întregii activități ideologice trebuie să stea materialismul dialectic și istoric, socialismul științific, Programul partidului – Carta noastră fundamentală ideologică, teoretică și politică, expresia marxism-leninismului creator în România"**. Și tocmai într-o asemenea viziune științifică, materialist-istorică și dialectică, al cărei promotor hotărît este tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a conceput partidul nostru comunist întreaga sa teorie revoluționară, întreaga sa politică de edificare a socialismului, cărora li se datoresc succesele istorice al căror bilanț a fost făcut la cel de al XII-lea Congres, precum și concepția tuturor marilor obiective pe care acum ni le propunem pentru cincinalul următor și în perspectiva deceniului viitor.

Economia fiind factorul hotărîtor al dezvoltării vieții sociale, al înfloririi națiunii și evoluției ei pe treptele cele mai înalte de cultură și civilizație, în cadrul multiplelor contribuții ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la dezvoltarea socialismului științific, a teoriei revoluționare a clasei muncitoare, se disting în mod deosebit cele referitoare la **gîndirea economică contemporană**. Într-o perioadă cînd viața economică este confruntată în toate țările lumii cu probleme dintre cele mai complexe – uneori dificile și foarte complicate – constituie un merit cu totul deosebit al secretarului general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea originală și cutezătoare a teoriei economice marxiste, în raport cu condițiile concrete ale României și cu evoluțiile și tendințele lumii contemporane.**

Din Raportul de activitate al C.C. al P.C.R. prezentat la Congresul al XII-lea, rezultă viziunea amplă, atotcuprinzătoare și unitară a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** asupra economiei societății socialiste multilateral dezvoltate, în care toate compartimentele se armonizează și se află într-o strînsă corelație : **„Obiectivul fundamental al viitorului plan cincinal îl constituie continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale"**. De o deosebită importanță este concepția secretarului general al partidului cu privire la necesitatea dezvoltării echitabile a economiei în profil teritorial, care și-a găsit concretizarea în amplul program de ridicare mai rapidă a județelor rămase în urmă, aceasta fiind una din formele principale de manifestare pe plan economic a umanismului partidului nostru care își propune să asigure șanse egale pentru toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, de a-și afirma posibilitățile creatoare.

În ceea ce privește gîndirea economică novatoare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** considerăm că trebuie să relevăm concepția sa, de o deosebită valoare teoretică și practică, cu privire **la raportul și interacțiunea dialectică dintre factorul intern și factorul extern în dezvoltarea social-economică.** Vasta operă a secretarului general al partidului nostru, demonstrează convingător că orice țară, în eforturile sale de progres, trebuie să se bazeze înainte de toate pe propriile forțe și că numai în acest fel cooperarea în producție și tehnico-științifică – întemeiată pe avantajul reciproc, pe respectarea independenței și suveranității naționale – poate să dea rezultate eficiente. Pe o asemenea concepție a fost construită dealtfel însăși politica economică a Partidului Comunist Român, care pune în centrul preocupărilor sale făurirea unei economii moderne, de înaltă productivitate și eficiență, capabilă să realizeze cerințele revoluției tehnico-științifice contemporane și să contribuie din plin la ridicarea nivelului de trai al poporului – țelul suprem al politicii partidului.

Pornind tocmai de la nucleul conceptual cu privire la rolul hotărîtor al factorului intern, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a fundamentat științific necesitatea lărgirii bazei proprii de materii prime și energie, a accelerării procesului de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată.

O concepție clară și originală găsim în opera tovarășului **Nicolae Ceaușescu** și în ceea ce privește **rolul hotărîtor al dezvoltării moderne a forțelor de producție** în procesul construcției socialiste, incidențele din ce în ce mai puternice pe care revoluția tehnico-științifică contemporană le are asupra acestora. Politica consecventă a Partidului Comunist Român de industrializare socialistă a țării, de dezvoltare intensivă a agriculturii, de promovare susținută a tehnicii și tehnologiilor avansate, a mecanizării și automatizării, de realizare a unei cotituri radicale în domeniul calității produselor prin îmbunătățirea performanțelor tehnice ale acestora – orientări și sarcini de bază pe care le găsim precizate și în Directivele Congresului al XII-lea al partidului – constituie o expresie elocventă a imensei valori a concepției secretarului general al partidului nostru cu privire la dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, într-o viziune unitară, de largă perspectivă, întemeiată pe principiile valorificării superioare a resurselor și ale echității economice.

Profund originală, puternic novatoare este și concepția tovarășului **Nicolae Ceaușescu** cu privire la **relațiile de producție socialiste caracteristice etapei actuale, asupra necesității conducerii științifice a societății și a făuririi unei largi democrații economice.** Relațiile de producție sînt văzute în amplul proces al perfecționării lor continue, în strînsă legătură cu dezvoltarea forțelor de producție, cu schimbările ce au loc în structura socială a țării, avînd ele însele un rol activ asupra acestei dezvoltări. O expresie elocventă a acestei perfecționări o constituie **autoconducerea muncitorească** care, așa cum se știe, este atît din punct de vedere conceptual, cît și al formelor concrete, rodul activității teoretice și practice a secretarului general al partidului, reprezentînd o modalitate originală de materializare a triplei calități a tuturor oamenilor muncii, de proprietari, de producători și beneficiari.

În strînsă legătură cu aceasta, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a pus în evidență, într-un mod original, plin de patos revoluționar, rolul factorului conștient, **rolul conducător al Partidului Comunist Român în făurirea noii economii moderne și în dirijarea științifică a activității în toate domeniile.** În concepția secretarului general al partidului nu contravine, ci se întemeiază și constituie însăși **garanția extinderii și adîncirii democrației socialiste**, a atragerii maselor de oameni ai muncii la conducerea treburilor obștești, ale statului.

„Noi pornim, arăta secretarul general al partidului, **de la concepția revoluționară că socialismul se înfăptuiește cu poporul și pentru popor, că numai asigurînd participarea nemijlocită a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la elaborarea politicii interne și externe, la înfăptuirea ei, la conducerea tuturor sectoarelor, dezvoltînd democrația socialistă, creăm condițiile pentru edificarea orînduirii noi în mod conștient, de către întregul popor, stăpîn pe destinele sale, hotărît să-și făurească viața în mod liber, așa cum o dorește"**. [1])

O dovadă incontestabilă că în centrul politicii partidului și statului nostru, al preocupărilor teoretice și practice ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu** se află omul, grija neobosită pentru crearea tuturor condițiilor ca oamenii muncii să participe activ și eficient la întreaga operă de construcție a noii societăți, să își afirme cît mai larg personalitatea creatoare.

Creativitate politică și acțiune dinamică

ESTE INESTIMABILĂ, și apreciată ca atare de întregul nostru partid și popor, contribuția adusă de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la dezvoltarea gîndirii economice contemporane, la elaborarea unor teze și concepte noi. Dar, secretarul general al partidului nostru, este totodată omul acțiunii practice, **militantul revoluționar care își manifestă puternica sa personalitate politică nu numai prin aportul la îmbogățirea teoriei ci și prin acțiunea directă, fermă, pentru transpunerea ideilor valoroase în viață.** Acesta este actul creativității politice.

Este poate suficient să amintim, pentru a releva această înaltă calitate de om politic a secretarului general al partidului nostru, definirea stadiului de dezvoltare a României ca „țară socialistă în curs de dezvoltare". În afară de caracterul științific novator al acestei aprecieri, de realismul și luciditatea ei – deoarece prin ea ne-au fost definite nu numai adevăratul nivel la care ne găsim, înlăturînd orice formă sau manifestare de automulțumire, ci și dimensiunile obiectivelor pe care le avem de atins – din punct de vedere practic, ea se constituie ca un adevărat act de creativitate politică, fiind **fundamentate concomitent căile și soluțiile concrete pentru depășirea decalajelor ce ne despart de țările avansate,** pentru ridicarea României socialiste în rîndul statelor cu o dezvoltare medie într-o perioadă istorică scurtă.

În acest context trebuie subliniată și preocuparea permanentă a secretarului general al partidului pentru perfecționarea continuă a mecanismului economico-financiar și a planificării, pentru găsirea unor forme originale, pe deplin corespunzătore condițiilor economiei noastre. **„Trebuie asigurate** – a spus tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în raportul prezentat la congres – **aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar în toate sectoarele, a principiilor autoconducerii muncitorești, autogestiunii și participării oamenilor muncii la beneficii, sporirea rolului bugetelor de venituri și cheltuieli în activitatea întreprinderilor, punîndu-se accentul pe realizarea producției nete și a producției fizice – indicatori fundamentali ai planului economic"**. Așa cum a rezultat și din raportul prezentat Congresului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** apreciază cu deplin temei că teoria își manifestă măsura eficienței ei numai în raport cu cerințele practice ale vieții și producției. De aici **conștiința necesității continuei perfecționări și autoperfecționări,** care a devenit, practic, un principiu al activității eficiente în toate domeniile, spiritul critic, combativ, uneori necruțător, față de neajunsuri și față de fetișizarea experienței dintr-o anumită perioadă și dintr-un anumit loc.

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 16, Ed. politică, București, 1979, p. 404.

Intreaga evoluție a vieții politice internaționale, procesele și tendințele noi ce se manifestă pe plan mondial confirmă realismul și justețea aprecierilor partidului nostru, a orientărilor politicii externe a României. Condusă cu măiestrie de președintele său, țara noastră desfășoară o politică activă, consecventă de dezvoltare a relațiilor de prietenie și colaborare cu țările socialiste, cu statele în curs de dezvoltare și nealiniate, de intensificare a conlucrării cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** președintele României socialiste, și-a cîștigat un înalt prestigiu internațional prin modul principial de abordare a problemelor complexe ale lumii contemporane, prin subliniereа necesității democratizării relațiilor internaționale și a realizării unei colaborări și cooperări economice bazată pe echitate și avantaj reciproc, pe respectarea independenței și suveranității naționale a statelor, pe neamestecul în treburile interne, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța. Spiritul realist, larg anticipativ, al secretarului general al partidului nostru în legătură cu imaginea și evoluția raportului de forțe pe plan internațional, aprecierile profunde, de mare perspicacitate cu privire la economia mondială, contribuția sa deosebită la elaborarea principiilor care trebuie să guverneze relațiile dintre state, își găsesc o amplă și elocventă expresie în concepția sa cu privire la **instaurarea unei noi ordini economice internaționale,** necesitatea obiectivă a lichidării subdezvoltării pentru progresul omenirii, pentru menținerea și consolidarea păcii.

În gîndirea președintelui **Nicolae Ceaușescu** instaurarea unei noi ordini economice internaționale este concepută în strînsă legătură cu o serie de procese de o amploare fără precedent ; revoluția tehnico-științifică, accentuarea interdependențelor dintre state, coexistența unor sisteme social-economice diferite, criza sistemului mondial capitalist, crizele energetice, financiare și de materii prime, criza alimentară. Edificarea unei ordini economice internaționale apare astfel ca o alternativă, obiectiv necesară, prin care omenirea să poată face față actualelor sale confruntări. În același timp, noua ordine economică internațională apare ca un proces cu un conținut specific, ca o continuare firească a luptei pentru lichidarea tuturor vestigiilor colonialismului și neocolonialismului, pentru abolirea definitivă a politicii imperialiste de forță, dictat și de ingerințe în treburile interne.

Înfăptuirea noii ordini economice mondiale înseamnă o restructuare constructivă, echitabilă, a lumii, și tocmai în acest sens de la înalta tribună a Congresului, secretarul general al partidului a adresat un apel solemn către toate țările lumii de a-și uni eforturile și a conlucra tot mai strîns, într-o atmosferă de înțelegere și colaborare, pentru a se pune capăt cît mai curînd stării de subdezvoltare, pentru a se deschide tuturor popoarelor perspectiva progresului economic și social tot mai rapid, a bunăstării și fericirii.

Așa cum a subliniat președintele României socialiste în nenumărate rînduri, progresul omenirii, însăși existența sa sînt indisolubil condiționate de înlăturarea pericolului războiului, de sistarea hotărîtă a cursei înarmărilor. În diferite cuvîntări și mesaje este evidențiată legătura indisolubilă dintre dezarmare și dezvoltare, sînt surprinse implicațiile pe termen lung ale intensificării cursei înarmărilor care frînează dezvoltarea, progresul general al societății, constituie o gravă amenințare la adresa viitorului popoarelor.

Prin contribuțiile de mare valoare teoretică și practică ale secretarului general al Partidului Comunist Român la îmbogățirea teoriei și acțiunii revoluționare, la soluționarea unor mari și complexe probleme ale lumii contemporane, gîndirea economică și politică a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** a intrat în patrimoniul național și internațional de cunoștințe prin care omenirea devine tot mai conștientă de marile ei îndatoriri, de marile obligații pe care le au toate țările de a milita ferm pentru o lume mai dreaptă și mai bună.

ODATĂ CU REMARCABILELE SUCCESE dobîndite de poporul nostru pe drumul construirii orînduirii socialiste, al dezvoltării economiei și creșterii bunăstării națiunii, cu promovarea consecventă a unei politici internaționale echitabile, juste, al cărei scop este făurirea unei lumi a păcii, a dreptății sociale și naționale, România socialistă, președintele său, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului, și-au cîștigat un înalt și binemeritat prestigiu, pe toate meridianele globului. Conștienți pe deplin că toate acestea sînt rezultatul aplicării politicii profund științifice a Partidului Comunist Român, la a cărei elaborare tovarășul **Nicolae Ceaușescu** are principala contribuție, de o inestimabilă valoare teoretică și practică, Congresul al XII-lea al partidului — Congresul întregului popor a hotărît realegerea sa în suprema funcție de secretar general al partidului. Realegerea celui mai iubit și mai stimat fiu al poporului nostru, remarcabilă personalitate politică a mișcării muncitorești și comuniste, a vieții contemporane internaționale, larg recunoscută ca atare pe plan mondial, gînditor profund și original, constituie cea mai trainică chezășie a înfăptuirii cu deplin succes a măreților hotărîri ale celui de al XII-lea Congres, a ascensiunii neîntrerupte a patriei noastre spre culmile bunăstării și civilizației comuniste.

Nețărmuritul entuziasm revoluționar cu care oamenii muncii din întreaga țară, români, maghiari, germani și de alte naționalități, au primit vestea realegerii tovarășului **Nicolae Ceaușescu** ca secretar general al partidului, sentimentele de profundă dragoste și stimă cărora le-au dat glas cu acest prilej, constituie o puternică manifestare a unității întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, a hotăririi de neclintit de a face totul, de a nu precupeți nici un efort, pentru traducerea în viață a politicii sale interne și internaționale, de a înfăptui plenar sarcinile stabilite de Congres.

prof. dr. Gheorghe P. APOSTOL

Contribuții de mare valoare la îmbogățirea gîndirii și practicii revoluționare contemporane

NICOLAE CEAUȘESCU

ROMÂNIA
PE DRUMUL CONSTRUIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

Din gîndirea economică a președintelui României
NICOLAE CEAUȘESCU

ECONOMIA ROMÂNIEI SOCIALISTE
în opera președintelui
NICOLAE CEAUȘESCU

Economia națională a României

Conducerea unitară a economiei

Procese și tendințe fundamentale ale dezvoltării mondiale contemporane

DIN GÎNDIREA SOCIAL-POLITICĂ A PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI
NICOLAE CEAUȘESCU

Dezvoltarea și modernizarea bazei tehnice-materiale a socialismului în România

EDITURA POLITICĂ

Politica internațională a României de pace, prietenie și colaborare cu toate popoarele

Contribuția României la realizarea unui sistem trainic de securitate și cooperare în Europa

Umanismul socialist

Dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii în România

Dezarmarea — necesitate vitală a întregii omeniri

Democratizarea relațiilor internaționale

Bunăstarea poporului — obiectivul suprem al politicii Partidului Comunist Român

Lichidarea subdezvoltării, a decalajelor dintre state, făurirea noii ordini economice internaționale — probleme cardinale ale zilelor noastre

PCR
CONGRESUL XII

Strategia partidului cu privire la dezvoltarea armonioasă a economiei naţionale

AMPLUL RAPORT prezentat Congresului al XII-lea de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, secretarul general al partidului, sintetizează — pe baza unei analize aprofundate — realizările remarcabile obţinute în înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XI-lea şi ale Conferinţei Naţionale din 1977, înfăţişînd, în acelaşi timp, într-o viziune ştiinţifică obiectivele şi sarcinile de prim ordin ale dezvoltării economico-sociale în perspectiva viitorului deceniu, intrarea patriei noastre într-o fază nouă, hotărîtoare pentru edificarea socialismului multilateral dezvoltat. Raportul, Directivele, programele-directivă din domeniile cercetării, energiei, dezvoltării în profil teritorial, ridicării continue a nivelului de trai şi calităţii vieţii — documente marcate puternic de gîndirea creatoare, revoluţionară a secretarului general al partidului — aduc o contribuţie de valoare covîrşitoare la îmbogăţirea teoriei şi practicii dezvoltării economice şi social-politice a ţării, proiectează magistral procesul original al înaintării României spre comunism. **„Obiectivul fundamental al viitorului plan cincinal** — arăta la Congres tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — îl constituie continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creşterea în ritm susţinut a economiei naţionale, afirmarea cu putere a revoluţiei tehnico-ştiinţifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activităţi economico-sociale. Pe această bază se asigură consolidarea şi mai puternică a modului de producţie socialist, ridicarea gradului de civilizaţie a întregului popor, întărirea forţei materiale şi spirituale a ţării, a independenţei şi suveranităţii României socialiste".**

În contextul prevederilor care asigură accelerarea dezvoltării bazei tehnico-materiale a societăţii noastre în general, o poziţie centrală ocupă cele privind modificarea calitativă a structurilor economice, menite să asigure sporirea simţitoare a productivităţii muncii, reducerea substanţială a costurilor de producţie, în principal a cheltuielilor materiale, utilizarea cu randamente cît mai ridicate a fondurilor fixe, materiilor prime, materialelor, combustibilului şi energiei. Procesul de structurare modernă a întregii producţii materiale şi în primul rînd a industriei — proces care în concepţia partidului nostru este gîndit ca un complex larg de acţiuni pentru formarea unei economii moderne, în cadrul căreia se îmbină armonios industria, agricultura, transporturile şi celelalte activităţi economice şi sociale — capătă noi valenţe în cincinalul 1981—1985. Mutaţiile preconizate, de un dinamism susţinut (vezi şi tabelul nr. 1) sînt tot mai pronunţate din punct de vedere calitativ, integrîndu-se organic în sistemul transformărilor economico-sociale care asigură făurirea cu succes a noii orînduiri.

Realizarea obiectivelor primului cincinal al **deceniului ştiinţei, tehnicii, calităţii şi eficienţei** va marca în 1985, prin realizarea unui venit naţional pe locuitor de 2 400—2 500 dolari, depăşirea de către România a stadiului de ţară în curs de dezvoltare şi înscrierea ei în rîndul ţărilor cu o dezvoltare economică medie. Ne vom opri în continuare asupra unor coordonate mai însemnate ale dezvoltării economiei româneşti în viitor, aşa cum sînt conturate în documentele Congresului al XII-lea al partidului.

Tabelul nr. 1

Indicatori sintetici ai dezvoltării României în cincinalul 1981—1985

	dinamică 1985 / 1980 — în %
Produsul social	133,5—137,5
Venitul naţional	138,0—143,0
Volumul investiţiilor în economia naţională	130,0—135,0*)
Valoarea producţiei nete industriale	154,0—161,0
Valoarea producţiei globale industriale	147,0—154,0
Valoarea producţiei globale agricole (media anuală pe perioada de 5 ani)	124,5—127,5
Volumul comerţului exterior	150,0—157,5*)
Numărul total de personal	110,5—112,5
Productivitatea muncii în industrie	140,0—143,5**)
Veniturile totale reale ale populaţiei	123,0—125,0

*) Pe perioade de 5 ani.
**) Calculată pe baza producţiei nete.

Industria într-o etapă superioară a dezvoltării sale calitative

ÎNTRE obiectivele importante ale viitorului cincinal se înscrie dezvoltarea în ritm susţinut şi modernizarea **industriei.** Acest proces este menit să asigure creşterea continuă a productivităţii muncii sociale, atragerea şi valorificarea superioară a resurselor naturale şi de muncă, introducerea sistematică în producţie a rezultatelor cercetării ştiinţifice, creşterea eficienţei în toate domeniile, ridicarea continuă a bunăstării maselor. În următorii cinci ani, industria românească — orientată spre realizarea de produse de calitate înaltă, cu caracteristici tehnico-funcţionale competitive — îşi va spori producţia netă într-un ritm mediu de 10%, iar producţia globală cu 9%, amplificîndu-şi în continuare participarea la crearea venitului naţional şi în ocuparea populaţiei ţării (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Ponderea industriei în formarea venitului naţional şi gradul de ocupare a populaţiei ţării

în %

	1950	1965	1975	1985
Ponderea industriei în :				
— venitul naţional	44	48,9	56,2	65
— Populaţia ocupată	12	19,2	30,6	40

Realizarea ritmurilor susţinute de creştere a economiei, precum şi protejarea resurselor naturale epuizabile impun producerea unor însemnate translaţii cantitative şi calitative între elementele componente ale structurii industriale. Se are astfel în vedere dezvoltarea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, cu rol hotărîtor în înzestrarea tehnică a muncii, în propagarea progresului tehnic, în asigurarea unei producţii superioare de bunuri de larg consum, precum şi temporizarea creşterii ramurilor energointensive, situaţie care se reliefează mai bine prin compararea nivelurilor pe perioade mai mari de timp.

În 1985 chimia şi construcţia de maşini vor asigura circa 50% din producţia industrială faţă de 44% în 1980, urmărindu-se în acelaşi timp transformări calitative în însăşi structura acestor ramuri ; prin aceasta se va conferi subramurilor şi grupelor de produse un caracter modern, de tehnicitate în creştere şi de eficienţă economică sporită, condiţie esenţială pentru pătrunderea, menţinerea şi lărgirea poziţiilor pe pieţele internaţionale.

Prin creşterile prevăzute producţia la unele din principa-

lele produse de bază se va situa în 1985 la nivelul actual sau chiar va depăși nivelul din unele țări dezvoltate. Asemenea creșteri semnificative se vor înregistra la oțel, ciment, acid sulfuric, sodă caustică, cauciuc sintetic și alte produse chimice, țesături, carne și alte produse importante din cadrul industriei alimentare. În aceste condiții, în anul 1985, producția industrială a anului 1950 se va realiza în mai puțin de 6 zile, producția construcțiilor de mașini și a chimiei în 1—2 zile, a materialelor de construcții în 7 zile.

Ritmul ridicat al creșterii producției industriale este mai evident în situația comparării în timp a nivelurilor de producție. Astfel, producția din anul 1985 la oțel și energie electrică este egală cu întreaga producție a perioadei 1950—1964 ; la mașini-unelte cu cea din 1950—1976 ; la motoare electrice cu cea din 1950—1970 ; la transformatoare și autotransformatoare de putere cu cea pe 15,5 ani, începînd din 1950 ; la cazane de abur industriale și pentru termocentrale cu cea pe 12 ani ; la vagoane de marfă — 9 ani ; la rulmenți — 18 ani ; la acid sulfuric — 17 ani ; la fire și fibre chimice — 22 ani ; la mase plastice și rășini sintetice — 14 ani ; la îngrășăminte chimice — 20 ani. Asemenea creșteri spectaculoase vor fi însoțite de măsuri corespunzătoare pentru ridicarea continuă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, asigurîndu-se satisfacerea în condiții cît mai bune a cerințelor economiei, sporirea continuă a competitivității mărfurilor românești pe piețele externe.

Dezvoltarea economiei în etapa următoare se sprijină pe asigurarea bazei energetice și materiale corespunzătoare. Așa cum sublinia secretarul general al partidului în Raportul la Congres, pentru a asigura înfăptuirea prevederilor de creștere a industriei și economiei **„situăm pe primul plan lărgirea bazei proprii de materii prime, sporirea gradului de asigurare din resurse interne a necesităților economiei naționale și reducerea substanțială a importurilor“**. Realizarea acestor cerințe are loc în condițiile gospodăririi și economisirii în grad înalt a resurselor energetice și a combustibililor, restrîngerii substanțiale a consumului de hidrocarburi. În acest scop, urmează să se extindă masiv construcția de hidrocentrale, să se amplifice utilizarea cărbunilor și a șisturilor bituminoase în centrale termoelectrice, extracția de lignit trebuind să se dezvolte în ritm rapid pentru a ajunge în anul 1985 la o producție de peste 3 ori mai mare decît în anul 1978. Se va dezvolta energetica nucleară, acordîndu-se o atenție specială pentru găsirea și punerea în valoare de noi surse și tehnologii energetice, geotermale, solare, eoliene, biologice etc.

Pentru înfăptuirea tuturor acestor obiective, pentru modernizarea industriei, a economiei naționale în general, înzestrarea lor cu tehnica cea mai modernă — știința și tehnologia se vor dezvolta într-un ritm care să le permită devansarea cerințelor dezvoltării economice și sociale cu cel puțin un cincinal, în condițiile integrării organice între știință și producție și a reducerii continue a perioadelor de materializare a rezultatelor cercetării științifice. Vor fi destinate resurse deosebit de însemnate în acest sens ; astfel, activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică îi vor fi alocate fonduri cu cca. 50 la sută mai mari decît în anii 1976—1980, ponderea acestora în venitul național fiind asemănătoare celor din țări ca Belgia, Franța, Italia, Anglia, R. F. Germania.

O altă orientare menită să asigure caracterul modern și competitiv al industriei și economiei românești o constituie accentuarea procesului de înnoire a producției, ceea ce se va concretiza în majorarea substanțială a numărului obiectivelor și temelor de cercetare și dezvoltare tehnologică, al noilor tehnologii, mașini, utilaje, instalații asimilate, al noilor materiale și bunuri de consum ; este semnificativă în această direcție realizarea la nivelul anului 1985 a unei producții industriale în care 45 la sută va fi reprezentată de produse noi și reproiectate puse în fabricație în viitorul cincinal, pondere care în industria construcțiilor de mașini se ridică la peste 70 la sută.

Prin realizarea sarcinilor de introducere a progresului tehnic și științific va deveni posibilă înzestrarea economiei cu mașini, echipamente, agregate și instalații moderne, introducerea și extinderea largă a tehnologiilor cu conținut bogat de noutate tehnică, accentuarea în tot mai mare măsură a caracterului intensiv al dezvoltării economice, creșterea rapidă a venitului național.

Structuri moderne, eficiente

PREVEDERILE Directivelor în domeniul dezvoltării industriale demonstrează clar orientarea spre modernizarea producției, spre creșterea competitivității producției. În acest cadru, o contribuție substanțială va avea construcția de mașini, principala forță dinamică a industriei, ramură cu poziție centrală în strategia generală a dezvoltării economiei. În cincinalul următor, industria construcțiilor de mașini va cunoaște o dezvoltare într-un ritm de 10,7—11,7 la sută, unul din cele mai înalte ritmuri din industrie, ceea ce va conduce la majorarea importantă a ponderii sale în totalul industriei. Atenția de care beneficiază această ramură în continuare, eforturile susținute de investiții și creșterea continuă a numărului și nivelului tehnic al cadrelor de specialiști, fac posibile schimbări importante în structura producției, prin creșterea mai rapidă a subramurilor de înaltă tehnicitate, purtătoare ale progresului tehnic. Pe fondul extinderii tipizării și perfecționării standardizării precum și a reducerii continue a ciclurilor de asimilare, industria construcțiilor de mașini va realiza, în cincinalul 1981—1985, produse cu performanțe înalte, cu mare densitate de cercetare științifică și inginerie tehnologică, înscrise în domeniul tehnicilor de vîrf, determinînd modificări structurale într-o unitate organică cu echilibrarea dinamică a întregii economii, în cadrul acțiunilor generale de modernizare a sistemului economic și social al țării.

Prevederîle programelor speciale elaborate pe subramuri, grupe de produse și produse, odată aplicate vor asigura ridicarea generală a nivelului tehnic și creșterea prioritară a electronicii, mecanicii fine, mașinilor-unelte, instalațiilor tehnologice complexe — domenii din ramura construcțiilor de mașini care condiționează modernizarea și extinderea tehnologiilor avansate în întreaga economie.

Ritmurile mai rapide de dezvoltare prevăzute vor determina creșterea subramurilor și grupelor de produse de înaltă tehnicitate. Astfel, în cadrul industriei electronice, în cincinalul 1981—1985, se va mări substanțial ponderea echipamentelor de electronică industrială — creșteri mai mari urmînd să aibă aparatele de măsură și control, echipamentele de bord pentru nave, aparatele și instrumentele medicale — (indicele de devansare de către acestea a electronicii pe ansamblu fiind de 1,3), mijloacele tehnicii de calcul și de automatizare (indice de devansare = 1,1), componentele electronice active și pasive (indice de devansare = 1,2). La fel, în industria eleectrotehnică se vor dezvolta mai rapid mijloacele de automatizare, aparatajul electric de joasă tensiune, mașinile și aparatele electrocasnice.

În industria de mecanică fină, modernizările și în special înnoirile vor fi de mare anvergură, punîndu-se accent deosebit pe toate subramurile și grupele de produse, și mai ales pe echipamente și elemente hidropneumatice pentru comenzi și acționări la utilaje petroliere și tehnologice, mașini și utilaje pentru construcții și drumuri, mijloace de transport, mașini-unelte, precum și pe aparate de măsură și control cu clase de precizie ridicate, aparatură medicală și pentru laboratoare de cercetări științifice.

În domeniul mașinilor-unelte se urmărește mutarea centrului de greutate de la fabricația de mașini relativ simple, universale, la mașini grele și agregate, multifuncționale, cu grad înalt de automatizare, centre de prelucrare și sisteme de mașini, precum și la mașini-unelte de prelucrat metale prin procedee neconvenționale, la care, spre exemplu, producția se va mări de peste 4 ori. De asemenea va spori prioritar fabricația mașinilor-unelte de prelucrat metale prin deformare plastică, urmînd ca aceasta să realizeze un indice de devansare a mașinilor așchietoare de aproape 2. Ponderea mașinilor și utila-

jelor de prelucrat metale prin deformare plastică — care asigură creşterea productivităţii muncii prin reducerea timpilor de uzinare cu 30—60% (în situaţiile cu grad mare de specializare, pînă la 90%), scurtarea ciclurilor de fabricaţie, uniformitatea calităţii, excluderea aproape integrală a dispozitivelor de prelucrare şi mărirea versatilităţii fabricaţiei — în producţia totală de maşini-unelte va creşte pînă la o valoare apropiată de cea obţinută în ţările cu industrie a construcţiilor de maşini dezvoltată, sprijinindu-se astfel acţiunea de reducere a consumurilor specifice de metal cu cel puţin 20—23 la sută pe cincinal precum şi a manoperei în prelucrarea reperelor cu grad ridicat de precizie.

Toate aceste acţiuni sînt menite să contribuie la realizarea sarcinii de creştere a productivităţii muncii în ansamblul ramurilor producţiei materiale. În acelaşi scop, de asemenea, vor fi realizate noi elemente componente şi sisteme electronice, electrotehnice, pneumatice şi hidraulice pentru reglarea automată a proceselor de fabricaţie ; se vor realiza echipamente de telemecanică, de transmitere de date, dispecerizare şi conducere centralizată a proceselor tehnologice ; de asigurare a comenzii maşinilor-unelte prin calculator şi asigurarea elementelor şi echipamentelor care să permită creşterea tehnotronicităţii industriilor prelucrătoare etc.

Dezvoltările prevăzute în industria construcţiilor de maşini vor fi susţinute de creşterea producţiei de oţel la un nivel de 20—20,4 mil. tone în 1985 şi de modificări profunde în structura industriei metalurgice, unde accentul se va pune pe creşterea ponderii oţelului obţinut în convertizoare cu insuflare de oxigen, pe îndreptarea fermă spre utilizarea tehnologiilor cu cele mai mari avantaje economice, cu consumurile energetice cele mai reduse. Modificări sensibile sînt de remarcat şi în structura sortotipurilor de oţel, caracterizate prin faptul că peste jumătate din producţia anului 1985 va fi reprezentată de oţelurile de calitate superioară destinate realizării maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor tehnologice, care vor lucra cu parametrii fizico-chimici înalţi, realizării echipamentelor pentru centrale atomoelectrice, industriei aeronautice, construcţiilor de nave cu performanţe tehnico-funcţionale ridicate, forajului de mare adîncime şi pe platforma continentală a Mării Negre etc. Înfăptuirile calitative preconizate au în vedere, totodată, îmbunătăţirea în continuare a coeficientului de scoatere în producţia de laminate.

O altă ramură care integrează în timp scurt rezultatele cercetării ştiinţifice, care asigură un conţinut ridicat de noutate tehnologică şi sporirea eficienţei economice în construcţii de maşini, industria textilă, industria bunurilor de consum, agricultură, transporturi, construcţii etc. şi care în cincinalul viitor are o creştere deosebit de accentuată este chimia. Ponderea acestei însemnate industrii în totalul producţiei industriale va spori în continuare în perspectiva anului 1985. Factorul dinamic al dezvoltării în acest sector, rămîne pe mai departe petrochimia, concretizată prin ritmuri prioritare în sectoarele cu un număr ridicat de trepte de prelucrare : industria de fibre şi fire sintetice, mase plastice, cauciuc sintetic ; o creştere accelerată va înregistra totodată chimia anorganică, precum şi industria produselor chimiei de sinteză fină şi de mic tonaj, producţia de coloranţi şi pigmenţi organici, de auxiliari pentru industrie etc.

O atenţie specială se va acorda în viitor extinderii ariei de cuprindere a industriei mici, care intim încorporată în desfăşurarea producţiei industriale, va fi organizată mai bine, în unităţi mici, cu producţii larg diversificate şi cu grad înalt de flexibilitate. Dezvoltarea acesteia de cel puţin 2 ori va urmări prelucrarea materiilor prime locale, a resurselor agricole, subproduselor industriale şi — nu în ultimul rînd — acţiuni de cooperare care să sprijine eficient industria republicană. Procesul restructurării industriei traversează, de asemenea, subramurile cu grad înalt de prelucrare din industria materialelor de construcţii, lemnului, din cea uşoară şi alimentară, urmînd a răspunde mai bine necesităţilor dezvoltării economice proiectate şi cerinţelor populaţiei.

Înfăptuirea măsurilor de creştere a eficienţei economice va asigura trecerea de la faza acumulărilor cantitative la aceea a unei calităţi tot mai ridicate, accentuarea rolului factorilor calitativi în toate sectoarele vieţii economice şi sociale. În acest context sînt de relevat sarcinile prevăzute pentru sporirea permanentă a eficienţei fondurilor fixe mai ales că vom asista, pe cincinal, la o majorare substanţială a acestora pe baza alocării a cca 1 000 mld. lei dezvoltării ramurilor productive, în care ponderea covîrşitoare o are industria. Eforturi importante vor trebui depuse pentru valorificarea la înalt nivel economic a întregului potenţial de resurse materiale de care va dispune economia, pentru diminuarea continuă a consumurilor specifice în fabricaţia produselor prin asigurarea unor perfecţionări constructive şi tehnologice ale produselor şi orientarea spre produse care valorifică superior materiile prime, materialele, combustibilii şi energia. Astfel, în deceniul 1981—1990 se va asigura o diminuare cu circa 40% a indicelui mediu de consum energetic la 1000 lei producţie industrială.

Dinamismul prefacerilor structurale va caracteriza, de asemenea, **agricultura** — ramură de bază a economiei naţionale. În cadrul acesteia se va accelera procesul de dezvoltare intensivă şi de modernizare în continuare a producţiei vegetale şi animale în scopul satisfacerii — în condiţii optime — a cerinţelor de consum ale populaţiei, asigurării materiilor prime pentru industrie şi creării de disponibilităţi pentru export. **„Un obiectiv esenţial al cincinalului viitor** — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în Raportul Comitetului Central prezentat la Congres, **este înfăptuirea unei profunde revoluţii agrare cuprinzînd atît baza tehnico-materială cît şi organizarea producţiei. În acest scop se vor asigura folosirea raţională a întregului fond funciar, încheierea procesului de raionare a culturilor şi stabilirea asolamentelor, mecanizarea complexă a lucrărilor şi chimizarea producţiei, modernizarea integrală a patrimoniului pomiviticol, creşterea în continuare a efectivelor şi ameliorarea raselor de animale, rezolvarea radicală a problemei furajelor".**

Semnificativ pentru grija purtată dezvoltării acestei ramuri atît de însemnate este propunerea secretarului general al partidului supusă aprobării Congresului pentru majorarea fondurilor de investiţii prevăzute în proiectul de Directive, de la 133 mld. lei la 155 mld. lei pe cincinal. Destinarea acestor fonduri pentru agricultură este menită să asigure : realizarea lucrărilor agricole în condiţii optime şi în termene cît mai scurte ; condiţiile pentru creşterea ponderii sectorului zootehnic în totalul producţiei agricole, pentru mecanizarea complexă a lucrărilor din acest sector ; alocarea a peste 320 kg substanţă activă de îngrăşăminte chimice pe un hectar de teren arabil, vii şi livezi etc.

În condiţiile tuturor acestor măsuri, producţia agricolă va spori faţă de perioada 1976—1980 cu 24,5—27,5%, va creşte producţia anuală de cereale la 27—28 mil. tone şi se va încheia în primii 2—3 ani ai cincinalului programul de modernizare a plantaţiilor existente şi de creare a noi plantaţii intensive şi superintensive. Prevederi de importanţă majoră se referă la continuarea înfăptuirii programelor naţionale de conservare şi dezvoltare a fondului forestier şi pentru amenajarea şi folosirea potenţialului hidrologic, la ocrotirea mediului înconjurător, asigurarea echilibrului naturii şi unei ambianţe corespunzătoare pentru viaţa noastră în viitor.

Sarcini majore prin realizarea cărora se vor satisface cerinţele de bază ale dezvoltării economice şi sociale revin în cincinalul viitor sistemului unitar de transport — calea ferată, auto, transportul naval şi aerian — telecomunicaţiilor, construcţiilor, celorlalte ramuri ale economiei naţionale.

SCHIMBĂRILE CALITATIVE proiectate, dezvoltarea forţelor de producţie şi creşterea venitului naţional vor asigura ridicarea calităţii vieţii tuturor oamenilor muncii, a nivelului general de civilizaţie al societăţii noastre. Perspectivele luminoase ale ţării dinamizează voinţa întregului popor pentru înfăptuirea neabătută a hotărîrilor adoptate de Congresul al XII-lea al partidului, pentru ridicarea patriei noastre socialiste pe cele mai înalte culmi de civilizaţie şi progres.

dr. Leonard CAZAN
director adjunct în Comitetul de Stat al Planificării

CONGRESUL XIII

O POLITICĂ ENERGETICĂ ÎN CONCORDANȚĂ CU CERINȚELE PROGRESULUI ECONOMIEI

PROGRAMUL-DIRECTIVĂ de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000, document de o excepțională însemnătate pentru progresul economic și social al țării urmărește să creeze toate condițiile pentru ca dinamismul dezvoltării României, propășirea sa spre noi culmi de civilizație și progres, să fie asigurate cu energia necesară; se are astfel în vedere puternica dezvoltare a bazei energetice proprii, gospodărirea mai judicioasă a tuturor resurselor de combustibili și energie. Pornind de la necesitatea ca în viitorul deceniu țara noastră să devină independentă din punctul de vedere al combustibililor și energiei, Programul-directivă caracterizează liniile fundamentale ale politicii energetice a României, ținînd seama de obiectivele actuale și de perspectivă ale dezvoltării economiei naționale, de potențialul limitat de rezerve geologice de care dispunem, în contextul dificultăților tot mai mari ce se întîmpină la achiziționarea purtătorilor de energie pe piața mondială.

În acest cadru, al realităților naționale și internaționale, este elaborat Programul-directivă în domeniul energiei. În spiritul consecvenței ce caracterizează politica noastră energetică, întreaga politică economică a țării, în documentul menționat se stabilesc sarcinile de bază pentru cercetarea geologică, descoperirea și valorificarea de noi resurse energetice, dezvoltarea și perfecționarea organizării sistemului electroenergetic național, gospodărirea cu maximă eficiență a întregului potențial energetic, raționalizarea și reducerea continuă a consumurilor de energie, creșterea substanțială a valorii economice obținute pe unitatea de energie consumată.

Acțiuni riguroase de economisire a energiei cu caracter de pionierat pe plan mondial

ELABORAREA Programului-directivă se înscrie în șirul unui ansamblu de măsuri inițiate în ultimul deceniu în țara noastră, urmărind să asigure dezvoltarea rațională a bazei energetice, în strînsă concordanță cu necesitățile economiei, concomitent cu instituirea unui regim sever de economisire a combustibililor și energiei în toate sectoarele de activitate. Se cuvine să amintim că **încă din 1973** a fost emis Decretul Consiliului de Stat cu privire la măsurile de dezvoltare a bazei energetice și de folosire mai judicioasă a energiei și combustibililor, devenit ulterior Legea nr. 140, declanșîndu-se astfel o importantă acțiune de politică energetică, cu caracter de pionierat pe plan mondial, menită să creeze un cadru propice asigurării unei valențe energetice capabile să garanteze și pe mai departe dezvoltarea în ritmuri înalte a întregii economii naționale.

În vederea realizării acestui obiectiv, ca o cale de importanță majoră, se sublinia necesitatea perfecționării continue a structurilor economiei cu considerarea criteriului energetic la loc de frunte în ansamblul considerentelor și principiilor de politică economică așezate la baza strategiei de dezvoltare a economiei țării. **„Criteriul economiei de combustibil** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara Comună a C.C. al P.C.R. și C.S.D.E.S. din 28 octombrie 1973 — **va trebui să guverneze însăși concepția generală a dezvoltării în perspectivă a economiei noastre naționale, principiile pe baza cărora vom acționa pentru profilarea producției de bunuri materiale în concordanță cu realitățile și cerințele epocii noastre"**. În acest cadru, o atenție deosebită a fost și este acordată în continuare modernizării și perfecționării structurilor industriei, care deține cea mai mare pondere — peste 80% — în consumul de energie primară al țării. **„În procesul îmbunătățirii permanente a structurii ramurilor și subramurilor industriale** — arăta cu același prilej tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — este evident că în viitor va trebui să dezvoltăm cu precădere industriile cu consumuri energetice reduse, cu produse de înaltă valoare, ce încorporează muncă complexă, calificare tehnică superioară, reducînd continuu producția ce înglobează un mare consum de materii prime și energie și cu o valoare mică, precum și tehnologiile învechite, care determină consumuri ridicate de combustibil și energie". Aceste linii directoare, trasate în urmă cu șase ani pe fundalul frămîntărilor ce au generat ceea ce îndeobște s-a numit criza mondială a petrolului, își păstrează întreaga lor valabilitate și astăzi, demonstrînd încă o dată excepționala clarviziune, caracterul științific al evaluărilor ce stau la baza politicii noastre energetice.

Puternică dezvoltare a bazei energetice

AȘA CUM SE ARATĂ în Programul-directivă, în perioada viitoare, dezvoltarea bazei energetice va pune accentul pe extinderea construirii de hidrocentrale, utilizarea combustibililor solizi, trecerea la realizarea programului de construire a centralelor nuclearo-electrice și folosirea unor forme noi de energie, **diminuîndu-se substanțial consumul de hidrocarburi.** Aceste orientări se materializează în prevederi de o excepțională însemnătate, vizînd dezvoltarea producției de energie într-o structură menită să fructifice toate posibilitățile de asigurare a resurselor energetice primare de care dispunem. Se are în vedere intensificarea amenajării de **hidrocentrale** pe Dunăre și rîurile interioare, cît și de **microhidrocentrale**, sporind valorificarea potențialului hidroenergetic național de la 30% în 1980 la 45% în 1985, 65% în 1990 și 100% în anul 2000.

Corelat cu creșterea rapidă a producției de **lignit**, care va ajunge la 75 mil. tone în 1985, a extracției de șisturi combustibile, va fi extinsă utilizarea acestor combustibili în termocentrale, atît prin construirea unor centrale noi, cît și prin trecerea pe combustibili solizi a centralelor care funcționează în prezent cu hidrocarburi. Pentru satisfacerea în mai bune condiții a industriei siderurgice, se va dezvolta **producția de huilă pentru cocs și semicocs,** care în anul 1985 va crește de peste 2 ori față de 1978. Înfăptuirea programului construirii de **centrale nuclearo-electrice** prevede instalarea unei puteri de 660 MW în 1985, de 3 960 MW în 1990 și circa 10 000 MW în anul 2 000, în condițiile asimilării — într-o măsură tot mai importantă pe bază de concepție proprie — a fabricației de echipamente, pregătirii combustibilului și producerii apei grele.

O atenție deosebită acordă Programul-directivă **valorificării noilor surse și tehnologii energetice,** elaborării de soluții pentru

Tabelul nr. 1

Evoluția structurii producției de energie electrică
— în procente —

	1980	1985	1990
Producția de energie electrică	100,0	100,0	100,0
din care :			
— hidroelectrică	17,6	20	24
— nuclearoelectrică	—	—	17—18
— pe cărbune și șisturi combustibile	40,0	55	44
— pe hidrocarburi	39,7	20	5—4
— pe energie solară, alte surse noi de energie și resurse energetice recuperate	2,7	55	10

utilizarea energiei apelor geotermale, captarea și folosirea energiei soarelui, a vîntului, pentru transformarea pe cale biologică a deșeurilor organice și biomasei în combustibil, pentru stabilirea tehnologiilor optime de gazeificare subterană a cărbunilor, de recuperare a energiei cu ajutorul pompelor de căldură etc. În vederea menținerii unui grad corespunzător de asigurare cu rezerve geologice, extracția de țiței și gaze va fi limitată, **sporind simțitor însă factorul final** de recuperare țițeiului din zăcăminte. Toate aceste direcții de acțiune se reflectă și în prevederile privind producția de energie electrică, care urmează să sporească la 88—90 mild. kWh în 1985 și 105—110 mild. kWh în 1990, într-o structură adecvată resurselor de energie primară disponibile. (vezi tabelul nr. 1).

Îmbunătățirea structurii balanței de energie primară

ANALIZÎND pentru România, comparativ cu țările dezvoltate, incidența pe care o are structura ramurilor economiei naționale asupra consumului energetic total se remarcă ponderea foarte ridicată în acest consum pe care o deține industria în țara noastră și, corespunzător, participarea mai redusă a ramurii transporturilor și telecomunicațiilor, a sectorului casnic, comercial și de servicii (vezi tabelul nr. 2). Această structură reflectă ponderea mai ridicată pentru țara noastră a transportului de călători și mărfuri pe calea ferată, a transportului în comun în mediul urban, dezvoltarea mai redusă a serviciilor, un consum de energie în locuințe mai scăzut în comparație cu țările dezvoltate, precum și o utilizare mai puțin eficientă a energiei în industrie. Este de așteptat însă ca tendințele care se manifestă pe plan internațional, politica de folosire mai judicioasă a resurselor energetice în România, de perfecționare a structurilor economice corespunzător trecerii de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la cel de țară cu dezvoltare medie, în contextul creșterii accentuate a nivelului de trai al populației, să conducă la o apropiere a structurii consumului de energie de la noi față de cea a țărilor dezvoltate industrial.

Analiza evoluției consumului de energie primară din țara noastră (tabelul nr. 3) evidențiază semnificative modificări ale ponderii principalelor categorii de consumatori în consumul total, ca urmare a măsurilor adoptate pentru gospodărirea mai judicioasă a resurselor energetice, pentru utilizarea lor cu eficiență sporită. Principalele mutații intervenite în structura consumului de energie primară din țara noastră au avut în vedere : accentuarea ponderii resurselor energetice utilizate sub formă de materii prime în consumul total de energie (de la 8,8% în 1970 la 17,9% în 1980) ; diminuarea cotei părți a consumurilor energetice industriale pentru ardere și consumuri tehnologice de la 44,6% în 1970 la 38,5% în 1980 ; raționalizarea consumurilor de energie în transporturi, agricultură și consumul populației, ceea ce a condus la reducerea ponderii acestora în consumul energetic total. Așa cum rezultă din Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990, tendințele evidențiate mai sus se mențin în linii generale și în cincinalul viitor, îmbunătățindu-se în continuare proporțiile din cadrul consumului total de energie primară. De asemenea, în perioada viitoare va trebui să crească aportul la

Tabelul nr. 2

Structura consumului de energie

(procente)

Țări sau grupe de țări	Industria inclusiv agricultura	Transporturi și telecomunicații	Sector casnic, comercial și servicii
România	83,4	4,7	11,9
S.U.A.	51,5	24,4	24,1
Canada	47,1	22,1	30,8
C.E.E.	55,4	17,5	27,1
O.C.D.E.	54,6	18,3	27,1
Japonia	69,8	15,9	14,2
Australia	61,3	26,3	12,5
Noua Zeelandă	50,0	31,1	18,9

Sursa : United Nations, World Energy Supplies

Tabelul nr. 3

Evoluția structurii consumului intern de energie primară

Destinația resurselor de energie primară pe principalele categorii de consumuri	1970	1975	1980
Materie primă	8,8	14,0	17,9
Producția de energie hidroelectrică	1,7	3,4	4,0
Producția de energie termoelectrică	23,3	24,5	24,1
Consumuri industriale (ardere + tehnologie)	44,6	40,7	38,5
Transporturi	6,1	4,3	3,9
Agricultură	3,7	3,4	2,9
Fondul pieței-populație	11,0	9,0	8,1
Alte consumuri	0,8	0,7	0,6
Total	100,0	100,0	100,0

Sursa : date statistice și de plan.

crearea venitului național a unor sectoare cu consumuri reduse de energie, cum ar fi comerțul exterior, turismul, activitatea financiar-bancară ș.a.

Criteriul energetic – criteriu fundamental pentru perfecționarea structurilor industriale

O TRĂSĂTURĂ definitorie pentru noua etapă pe care o străbate țara noastră o constituie dezvoltarea în continuare, în ritm susținut, a industriei, asigurarea unor structuri industriale moderne și de eficiență ridicată, prin creșterea mai accentuată a ramurilor de prelucrare superioară, realizarea de produse de înaltă tehnicitate, limitarea la strictul necesar a produselor mari consumatoare de materii prime și energie. În acest cadru se prevede o anumită restructurare a dezvoltării industriei, punîndu-se un accent mai puternic pe acele ramuri industriale care consumă mai puțină energie și combustibili. Astfel, întrucît pentru o unitate de energie consumată în industria construcțiilor de mașini se realizează o producție de 11 ori mai mare decît în metalurgie și de circa 9 ori mai mare ca în industria materialelor de construcții, se are în vedere ca, în timp ce industria constructoare de mașini să se dezvolte într-un ritm mediu anual de 10,7—11,7%, cea a metalurgiei feroase să crească cu 7,5—8% pe an iar industria materialelor de construcții cu 5 la sută anual. Ținîndu-se seama și de consumul lor redus de energie, în viitorul cincinal se va acorda o atenție deosebită extinderii industriei mici și artizanatului, a căror producție urmează să crească de cel puțin 2 ori.

Între ramurile industriei, creșteri mai importante au fost proiectate pentru subramurile, grupele de produse și produsele cu un consum mai redus de resurse energetice. De exemplu, în timp ce industria constructoare de mașini va înregistra o creștere a producției în cincinalul viitor de 1,6—1,7 ori, industria electronică se va dezvolta de 2,3—2,4 ori, mecanică fină de 2,7—3 ori, producția de utilaj minier și petrolier de peste 2 ori, iar fabricația de mașini-unelte așchietoare de 2—2,2 ori. În industria chimică, creșteri de producție peste media de dezvoltare a ramurii se prevăd la medicamente pentru uz uman (2—2,2 ori), coloranți și pigmenți organici (1,6—1,8 ori), lacuri și vopsele (1,5—1,7 ori), articole cosmetice și de parfumerie (2,4—2,8 ori), fire de mătase din vîscoză (2,4—2,6 ori), comparativ cu alte produse cu consumuri energetice mai ridicate, ca de exemplu îngrășăminte chimice, negru de fum, la care se înregistrează sporuri de producție sub media ramurii.

Așa cum rezultă din Programul-directivă amintit, sînt de remarcat și modificări favorabile de structură intervenite în cadrul unor grupe de produse energointensive — cum ar fi laminatele din oțel, îngrășămintele chimice, produsele din aluminiu, masele plastice ș.a. La aceste poziții de plan, în condițiile unor creșteri de producție relativ modeste, sînt avute în vedere sporuri substanțiale pentru sortimentele cu eficiență economică ridicată. O atenție deosebită va trebui acordată și structurii exportului, în sensul limitării exportului unor produse mari consumatoare de energie și înlocuirii lor cu alte produse care au o valoare economică similară și necesită consumuri energetice

mai reduse. Exportul de energie prin produsele în care se înglobează aceasta va face în continuare obiectul unor analize economice complexe, menite să determine oportunitatea realizării unui asemenea export, avantajele economice ce urmează a fi obținute în acest caz. Trebuie avut în vedere că unele produse se realizează cu consumuri specifice mari (aluminiu electrolitic 4,7 tone comb. conv./t, legume de seră 7,1 tone comb. conv./t, fire sintetice 3,69 tone comb. conv./t, celuloză și semiceluloză 1,11 tone comb. conv./t etc.) și în consecință exportul de energie corespunzător exportului acestor produse este deosebit de ridicat.

Contribuție sporită a tehnologiilor noi, modernizate la creșterea producției

CONTINUÎNDU-SE direcțiile majore ale perfecționării tehnologiilor de fabricație promovate în acest cincinal, în Programul-directivă privind energia se jalonează obținerea unor noi înfăptuiri privind creșterea nivelului tehnic al realizării producției în țara noastră, apropierii acestuia de stadiul atins în țările dezvoltate industrial. Importantele obiective puse în fața tuturor oamenilor muncii pe planul progresului tehnic asigură și din acest punct de vedere condiții optime pentru crearea unor structuri moderne, de eficiență energetică sporită în toate ramurile industriale, acționîndu-se astfel un factor fundamental pentru asigurarea trecerii la o nouă calitate în economie.

În acest cadru, menționăm cîteva din principalele modificări structurale ce se vor înfăptui în industria noastră în viitorul cincinal, ca urmare a introducerii unor tehnologii noi și modernizate, cu consumuri energetice mai reduse. De exemplu, în siderurgie va spori la aproximativ 60% în 1985 producția de oțel obținută în convertizoare cu insuflare de oxigen — se va extinde turnarea continuă ale cărei consumuri sînt mai mici față de turnarea discontinuă cu 80% la combustibil și cu 65% la energie electrică ; va spori la circa 95% ponderea procedeului uscat în producția de ciment din 1985 (circa 72% în acest an), ținînd seama că la fabricarea cimentului pe linii moderne de 3 000 tone/ore, consumul de combustibil este, în cazul procedeului uscat, cu 25% mai mic față de procedeul umed ; este de semnalat, totodată, că îmbunătățirea structurii de producție a materialelor de zidărie prin scăderea ponderii sortimentelor energointensive și creșterea utilizării materialelor locale și resurselor secundare, asigură realizarea producției de materiale de zidărie din anul 1985 cu 17 la sută mai puțină energie față de anul 1978 etc.

DETERMINAREA CARACTERULUI energointensiv al producției unei ramuri sau subramuri implică îmbunătățirea continuă a mijloacelor de investigare economică, întrucît indicatorii actuali ca, de exemplu, ponderea cheltuielilor cu combustibilul și energia în costul efectiv al producției marfă realizate, nu reflectă pe deplin efortul pe care îl face economia națională pentru asigurarea consumului energetic al ramurii sau subramurii respective, importanța economisirii energiei în procesele de fabricație, preocuparea care trebuie să existe pentru perfecționarea structurilor de producție și export. De o importanță majoră în determinarea energointensivității ramurilor și subramurilor industriei, a grupelor de produse și produselor sînt lucrările Institutului central de cercetări economice privind consumul cumulat de resurse energetice pentru obținerea unui anumit produs, consum ce ia în considerare atît energia utilizată în ultima fază a procesului de fabricație, cît și cheltuielile care au loc în ramurile conexe și în cele situate în aval (vezi și „Consumul energetic și structura producției", sub redacția dr. Aurel Iancu, Ed. Academiei R.S.R. 1979). Este necesar, însă, să se perfecționeze metodologia elaborată, să se continue experimentările la nivelul centralelor industriale, al institutelor de proiectări și cercetări, în vederea transformării acestei metode într-un instrument operațional, menit ca — împreună cu alte modalități moderne de analiză energoeconomică — să servească la fundamentarea deciziilor de perfecționare a structurilor economice, la asigurarea unei eficiențe maxime pentru fiecare unitate de energie consumată în țara noastră, așa cum subliniază Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei.

ing. Nicolae LICIU
Comitetul de Stat al Planificării

PCR
CONGRESUL XII

„Dispunem de o bază materială corespunzătoare, de o puternică rețea de unități și de oameni de știință de o valoare deosebită, avem deci toate condițiile ca marile probleme ce se pun în fața științei să poată fi rezolvate cu deplin succes".

(din Raportul prezentat
de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU
la Congresul al XII-lea al P.C.R.)

AMPLIFICAREA ROLULUI ȘTIINȚEI ÎN ACCELERAREA PROGRESULUI GENERAL AL SOCIETĂȚII

ASEMENEA celorlalte documente supuse aprobării celui de al XII-lea Congres al partidului, Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000 are calitatea — prin justețea, profunzimea și deplina coerență a principiilor, orientărilor și sarcinilor pe care le cuprinde, ca prim program românesc în domeniul creației tehnico-științifice și progresului tehnic — de a mobiliza și stimula gîndirea tuturor specialiștilor, indiferent de locul în care își desfășoară activitatea. Și, la fel ca celelalte documente, programul este un document concret, detaliind toate orientările sau principiile pe care le cuprinde. Acesta este un indiciu concludent al capacității Partidului Comunist Român de a determina dezvoltarea tuturor compartimentelor vieții noastre economico-sociale, în funcție de specificul și sarcinile particulare ce revin fiecăruia dintre acestea, într-o coordonare și corelare armonioasă.

Programul partidului subliniază că numai pe baza aplicării celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale gîndirii umane, se vor putea realiza mărețele obiective ale făuririi societății comuniste pe pămîntul românesc. Pentru aceasta este necesar ca întreaga activitate științifică și tehnică — inclusiv cea din electrotehnică, am spune chiar mai ales aceasta — să se dezvolte intens accentuîndu-se, totodată, preocupările pentru elaborarea unor tehnologii moderne.

O altă idee pe care o subliniem se referă la faptul că acest document de excepțională însemnătate pentru prezentul și, mai ales, viitorul patriei noastre s-a bucurat de o unanimă aprobare, deoarece prin conținutul său stimulează dezvoltarea tuturor domeniilor cercetării, impulsionează punerea în valoare a gîndirii și forței creatoare a poporului nostru. Aceasta înseamnă că procesul de creație este realizat într-o armonioasă comuniune atît de specialiști, de oamenii de știință, cît și de alți oameni ai muncii.

Soluții eficiente pentru cerințele producției

PROGRAMUL cercetării este structurat pe mai multe etape — prima este pînă în anul 1985, corespunzînd duratei cincinalului viitor, alta pînă în anul 1990, corespunzînd celui de al doilea cincinal următor, iar alta privește deceniul 1991—2000. Această periodizare nu este întîmplătoare, ci are, între altele, menirea de a permite o asemenea eșalonare a sarcinilor de perspectivă, încît chiar în cadrul cincinalului următor să se realizeze de către cercetarea din toate domeniile o sarcină esențială pentru continuarea dezvoltării noastre pe mai departe : **sarcina ca cercetarea să devanseze producția cu cel puțin cinci ani, oferind în timp util soluțiile gata elaborate, gata de a fi aplicate, atunci cînd producția va resimți efectiv nevoile respective.**

Calea pe care va trebui să pășim, pentru atingerea acestui obiectiv, a fost precizată clar de secretarul general al partidului cînd spunea că este necesar **să promovăm o gîndire mai îndrăzneață, mai revoluționară în știință, pentru că numai așa vom putea ține pasul cu uriașele descoperiri care au loc în lume, vom putea face să crească contribuția științei și tehnicii românești, atît la progresul societății noastre socialiste cît și la știința și civilizația mondială.** Potrivit acestei concepții, **nu trebuie să ne limităm la cît și ce se face pe plan mondial, ci trebuie să vizăm mai mult, să tindem să depășim plafoanele statornicite în anumite etape chiar în realizările de pe plan mondial.**

Programul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic vizează o evoluție armonioasă concomitentă în domeniul fundamental al cunoașterii tainelor naturii — care permite crearea rezervei de cunoștințe în măsură să conducă la viitoare mari aplicații, cît și în domeniul cercetării cu caracter aplicativ imediat. Sub acest aspect este de arătat că în program își află o aplicare și rezolvare exemplară **raportul dintre fundamental și aplicativ**, dintre **imediat și perspectivă** în creația științifică și tehnică contemporană.

Un element important îl constituie faptul că vor fi continuate eforturile de **integrare** tot mai strînsă a cercetării cu învățămîntul și cu producția. O asemenea orientare se întemeiază pe înțelegerea faptului că astăzi creația științifică și tehnică creatoare de valoare este mai ales o rezultantă, un sumum al unor contribuții multilaterale și complexe, nu numai ale unui singur om, sau ale unei unități de cercetare izolate, ci a mai multor unități din știință, învățămînt, producție. Numai prin contopirea eforturilor celor ce participă la procesul de creație se pot realiza obiectivele mobilizatoare planificate.

După cum se știe, în ultimii ani au fost obținute o serie de realizări de seamă în activitatea de cercetare și promovare a progresului tehnic, ca urmare a orientării cercetării spre cuceririle avansate, spre domeniile prioritare ale economiei naționale, concomitent cu ameliorarea organizării rețelei științifice și tehnice și legarea tot mai strînsă a cercetării de producție, de nevoile economiei naționale, ale dezvoltării țării. Un indiciu al acestor realizări îl constituie, de exemplu, faptul că produsele noi și reproiectate intrate în fabricație vor reprezenta în 1980 circa 44% din valoarea producției industriale, asimilîndu-se prin cercetarea proprie în cincinalul actual 5000 mașini, utilaje și instalații noi și reproiectate, 3000 materiale și bunuri de consum noi și aplicîndu-se 3900 tehnologii moderne. Astfel că, pe cincinal, cercetarea științifică națională asigură circa 90% din materialele noi introduse în fabricație și din tehnologiile noi. Concomitent s-a dezvoltat și baza materială a cercetării, paralel cu formarea cadrelor și îmbunătățirea structurii organizatorice a institutelor.

Toate acestea reprezintă temelii solide pentru abordarea unor noi obiective, de mai mare amploare, care să ofere soluții pentru dezvoltarea econo-

DOCUMENTELE CONGRESULUI – IMAGINEA VIITORULUI ROMÂNIEI

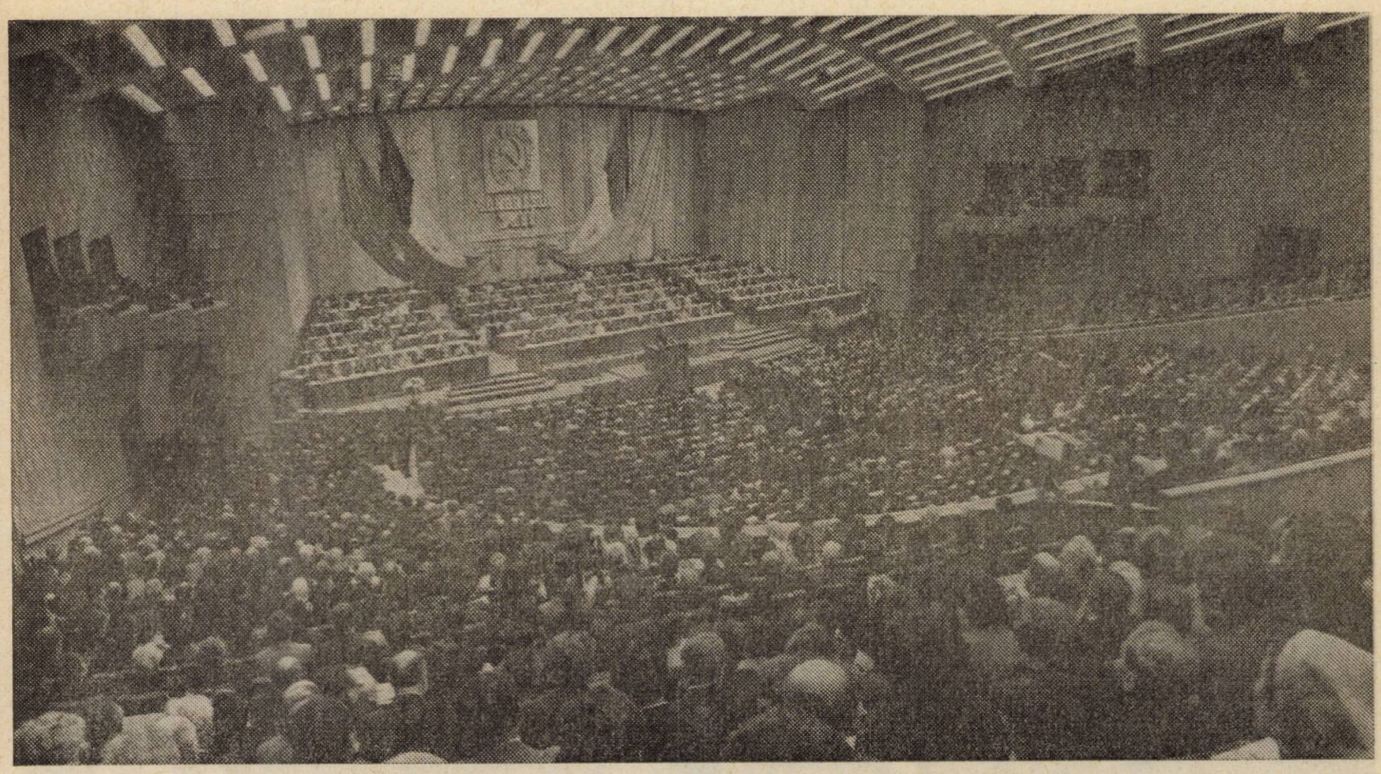

miei românești în condiții de înaltă eficiență. De altfel, orientarea de bază a Programului-directivă o constituie, după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Congres, **„afirmarea revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, creșterea rolului științei în modernizarea economiei naționale, a întregii vieți sociale, în conducerea societății, legarea tot mai strînsă a cercetării de producție, accentuarea contribuției creației științifice românești la progresul multilateral și dinamic al țării noastre, la îmbogățirea tezaurului cunoașterii universale, astfel incit deceniul următor să devină cu adevărat deceniul științei, tehnicii, calității și eficienței".**

Priorități ale cercetării în domeniul tehnicii de vîrf

PROGRAMUL enumeră pentru fiecare domeniu de bază, principalele sarcini și orientări. În cele ce urmează ne vom opri la cîteva probleme care privesc cercetarea și dezvoltarea tehnologică cu specific electrotehnic din țara noastră.

Unul din domeniile în care electrotehnica trebuie să aibă un rol activ tot mai substanțial este acela al identificării și exploatării resurselor de materii prime și energetice. În domeniul investigațiilor cu specific **geologic**, cercetarea din electrotehnică și, în primul rînd, Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică poate participa pe mai multe căi.

1 Prima se referă la **aparatura și echipamentele cu specific electric utilizate în mod curent în activitatea geologică.** Sub acest aspect, cercetarea electrotehnică trebuie să-și continue eforturile de perfecționare a aparaturii de acest gen, de modernizare și înnoire a utilajelor cu specific electrotehnic. În acest sens, trebuie avute în vedere principalele categorii de echipamente și tehnologii, mergînd de la cele prin care se asigură producerea de energie electrică, la cele de transformare, transport și utilizare a acesteia. Astfel, pe lîngă realizarea unor aparate și mașini care să funcționeze în condiții specifice, I.C.P.E. a conceput în ultimii doi ani cîteva echipamente care vor permite o modernizare a procesului de muncă în industria minerității. Este vorba de separatoarele de minereuri funcționînd pe bază electromagnetică și electrostatică care, pe lîngă o productivitate sporită, vor asigura o separare mai bună a minereurilor. De asemenea, se vor elabora o serie de echipamente și sisteme de comandă care să funcționeze în condiții de microclimat specific acestor exploatări.

În mod concret se pune problema, în primul rînd, de a se studia din timp, cu ajutorul metodelor specifice marketingului (sondaje, anchete), situația și nevoile actuale privind echipamentele electrice de uz curent din activitatea unităților de cercetare geologică.

O asemenea prospectare, desfășurată sistematic în majoritatea domeniilor de activitate, ar permite cercetării cu specific electrotehnic să-și alcătuiască un „portofoliu" de teme de studiu referitoare la posibile direcții de ameliorare și înnoire a echipamentelor și tehnologiilor specifice. O astfel de acțiune este cu atît mai utilă astăzi pentru electrotehnică, cu cît există opinia — destul de răspîndită de altfel și în bună măsură justificată — că în anumite sectoare (cum este cel al generatoarelor de curent alternativ, de exemplu) nu se mai văd posibilități de ameliorare importante de la orizonturile cunoașterii actuale. În aceste condiții, este firesc să se sconteze pe **depistarea unor căi de soluționare cu totul noi.** Acestea ar putea să apară sau să fie sugerate și prin prospectarea cît mai largă a aplicațiilor și „simptomaticii" utilizării unor astfel de instalații și echipamente cu specific electrotehnic în diferitele domenii și sectoare de activitate ale economiei naționale. Firește, aceasta nu exclude și urmărirea celorlalte căi de studiu și cercetare, inclusiv a analizării din acest punct de vedere a logicii interne de desfășurare a cercetărilor din domeniu, de unde ar putea, de asemenea, să apară noi idei de soluționare a problemelor respective.

2 O a doua mare direcție de intervenție a electrotehnicii în sfera activității de cercetare geologică se referă la **utilaje și echipamente, tehnologii cu specific electric care sînt folosite în aplicații speciale.** În acest sens, trebuie avute în vedere atît cerințe specifice de tradiție în acest domeniu, pentru care există echipamentul electric necesar, dar care trebuie ameliorat, modernizat și înnoit în continuare, diversificat, cît și cerințe specifice noi, reieșite din însăși evoluția recentă a domeniului cercetării geologice și a cercetării electrotehnice actuale.

Prin specificul lor, inevitabil mai complex, asemenea utilizări speciale ale echipamentului și tehnologiilor de profil electrotehnic presupun, inerent, ca, după o prospectare de la distanță a nevoilor beneficiarilor potențiali, să se treacă la contacte și documentări, consultări directe între specialiștii din cercetarea electrotehnică și cei din activitatea geologică.

De altfel, în acest domeniu, I.C.P.E.,

DOCUMENTELE CONGRESULUI – IMAGINEA VIITORULUI ROMÂNIEI

în mod special, a creat și folosit, în ultimele două decenii mai ales, piste de colaborare utile pentru echiparea unor instalații cu echipamente electrice de foraj, inclusiv pentru forajul de mare adîncime și cel marin, din platforma continentală a Mării Negre, cu echipamente complexe de acționare și panouri de conducere-control și supraveghere automatizate. De asemenea, de mare însemnătate pentru modernizarea și creșterea eficienței activității din domeniul geologic s-au dovedit și cercetările realizate la Centrul de calcul al I.C.P.E., pentru soluționarea cu ajutorul calculatorului electronic a unor probe specifice și, în general, pentru extinderea utilizării acestuia în efortul de cercetare și depistare a bogățiilor de minerale utile ale țării și în general de resurse geologice. Ne propunem, spre exemplu, înzestrarea echipamentelor de carotaj, de foraj cu calculatoare care permit nu numai realizarea unor parametri, dar și interpretarea și prelucrarea datelor, a rezultatelor în procesul de lucru.

Documentele Congresului al XII-lea ridică în fața cercetării științifice și alte probleme ; ne vom referi în continuare la cîteva dintre acestea, care ne reținîn mod deosebit atenția.

Programul de trecere la **crearea și exploatarea centralelor nuclearo-electrice în țara noastră** cuprinde cîteva etape distincte. Prima este situată chiar în următorul cincinal, perioadă în care se va realiza cea dintîi unitate energetică de acest gen. Apoi se va intra într-o nouă etapă, cea a exploatării primei centrale nucleare și a trecerii la asimilarea instalațiilor de acest fel în vederea realizării prin mijloace și concepție proprii a obiectivelor următoare. În această perspectivă, cercetarea cu specific electrotehnic este chemată să sprijine în mod multilateral eforturile din acest domeniu.

O primă direcție a unei posibile contribuții privește **aportul la echiparea mijloacelor folosite de cercetarea geologică** chemată să identifice și să pună în evidență resurse de substanțe radioactive, inclusiv dintre acelea cu conținut mai sărac. Firește, participarea cercetării electrotehnice se referă atît la echipamentele și aparatura electrică de uz normal, cît și la cele cu aplicații speciale. Dintre cele de uz normal ne referim la gama largă de motoare electrice, transformatoare, întrerupătoare, condensatoare etc., precum și la echipamentele complexe de foraj sau utilizate în domeniul lucrărilor miniere. Dintre cele speciale menționăm eventualele mijloace moderne de separare a minereurilor sau de înnobilare a acelora cu conținut mai redus de substanțe utile, în cazul de față cu un grad mai scăzut de elemente radioactive.

Desigur, mai sînt și alte aspecte ale participării, dar sarcina importantă a cercetării științifice și ingineriei tehnologice cu profil electrotehnic constă mai ales **în asimilarea din timp a echipamentelor specifice,** care vor permite preluarea energiei produse pe această cale. Cu toate caracteristicile lor particulare, aceste echipamente de profil electrotehnic, utilizate în centralele nuclearo-electrice, vor trebui încadrate armonios în sistemul electroenergetic național, ceea ce impune, concomitent, acordarea unei mari atenții încadrării lor în normativele specifice domeniului, precum și în eforturile unitare de tipizare și standardizare.

Iată, pe scurt, cîteva din sarcinile mai importante care revin cercetării în domeniul electrotehnicii în anii următori, a căror realizare va permite sporirea contribuției cercetării științifice la progresul economiei naționale.

dr. ing. Florin Teodor TĂNĂSESCU
director, Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică

RAPORTUL

Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului

PREZENTAT DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

— EXTRASE —

Stimați tovarăși,

Cel de-al XII-lea Congres al partidului va analiza activitatea desfășurată de Comitetul Central, de întregul nostru partid și popor, în perioada ultimilor cinci ani, pentru dezvoltarea economico-socială a patriei, pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale, a civilizației întregului nostru popor. Totodată, Congresul are înalta răspundere de a stabili linia politică generală și orientările fundamentale ale dezvoltării societății noastre în următoarea etapă, ale ridicării pe o treaptă calitativ nouă a planificării și conducerii științifice a vieții economico-sociale, a dezvoltării democrației socialiste și înfăptuirii neabătute a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. **(Aplauze puternice).** Clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți cei ce muncesc, fără deosebire de naționalitate, întregul popor întîmpină Congresul cu noi și importante victorii în toate domeniile de activitate, în înfăptuirea prevederilor planului cincinal, în transpunerea fermă în viață a politicii interne și externe a partidului și statului nostru, politică ce corespunde pe deplin intereselor vitale ale întregii noastre națiuni. **(Aplauze puternice, prelungite ; se scandează „Ceaușescu — P.C.R. !").**

Lucrările Congresului se desfășoară în anul cînd întregul nostru partid și popor au sărbătorit cea de-a 35-a aniversare a revoluției de eliberare națională și socială, care a deschis o epocă nouă în istoria patriei — epoca împlinirii idealurilor de dreptate și libertate pentru care au luptat și s-au jertfit numeroase generații de înaintași, a afirmării depline a dreptului sacru al poporului român de a fi liber și suveran în țara sa, stăpîn deplin pe bogățiile naționale, făuritor conștient al propriului său destin socialist și comunist. **(Aplauze puternice).**

În cele trei decenii și jumătate care au trecut de la revoluția de eliberare, România a parcurs mai multe etape istorice, jalonate de uriașe prefaceri revoluționare, de măreție realizări în toate domeniile de activitate. Dînd dovadă de înaltă abnegație și devotament pentru cauza socialismului, a înfloririi patriei, învingînd greutăți de tot felul, clasa muncitoare, țărănimea și intelectualitatea, întregul nostru popor, urmînd cu încredere partidul, au înfăptuit revoluția democratică și revoluția socialistă, au desfășurat cu succes opera istorică de construcție socialistă, lichidînd pentru totdeauna exploatarea omului de către om, consolidînd noua orînduire și trecînd cu succes la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Progresul României s-a realizat în ultimii cinci ani în condiții internaționale deosebit de complexe și contradictorii. După cum este cunoscut, pe plan internațional această perioadă a fost marcată de noi victorii ale forțelor socialismului și progresului social, ale luptei popoarelor pentru dezvoltare liberă, independentă, pentru relații internaționale noi — și, în același timp, de intensificarea politicii imperialiste de forță și dictat, de reîmpărțire a zonelor de influență și dominație. A trebuit să ținem seama de implicațiile crizei economice mondiale, agravată de criza energetică și de materii prime, de creșterea exagerată a prețurilor petrolului și altor materii prime de bază, de amplificarea crizei valutar-financiare și adîncirea decalajelor tehnologice și economice pe plan internațional.

Uriașele realizări și succese dobîndite în dezvoltarea economico-socială multilaterală a patriei noastre în ultimii cinci

ani generează un profund optimism în rîndurile poporului, sînt un izvor de adîncă încredere în justețea drumului pe care Partidul Comunist Român călăuzește întreaga națiune. **(Aplauze puternice, prelungite).**

În aceste zile, întregul popor privește cu încredere spre cel mai înalt forum al partidului nostru, chemat să dezbată și să ia hotărîri de uriașă însemnătate pentru mersul înainte al patriei, pentru destinele României socialiste. Cred că sînt în asentimentul tuturor participanților la Congres asigurînd partidul și întregul popor că vom face totul pentru a fi la înălțimea acestei mari răspunderi, pentru ca documentele și hotărîrile ce vor fi adoptate să corespundă pe deplin năzuințelor și aspirațiilor vitale de progres, bunăstare și pace ale națiunii noastre, să asigure întărirea independenței și suveranității țării, înaintarea neabătută a României pe calea socialismului și comunismului. **(Aplauze și urale puternice ; se scandează „Ceaușescu — P.C.R. !").**

MARILE REALIZĂRI OBȚINUTE DE POPORUL NOSTRU, SUB CONDUCEREA PARTIDULUI, ÎN ÎNFĂPTUIREA PLANULUI CINCINAL 1976-1980 — PRIMA ETAPĂ A PROGRAMULUI DE FĂURIRE A SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE ÎN PATRIA NOASTRĂ

Stimați tovarăși,

În perioada care a trecut de la Congresul al XI-lea al partidului au fost obținute realizări remarcabile în înfăptuirea planului de dezvoltare economico-socială a țării pe perioada 1976—1980, prima etapă a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Succesele obținute în îndeplinirea cincinalului, inclusiv a programului suplimentar elaborat de Conferința Națională din decembrie 1977, au asigurat dezvoltarea puternică a forțelor de producție, creșterea susținută a avuției naționale, au dus la profunde transformări în întreaga societate, la ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Tabloul realizărilor dobîndite în înfăptuirea Directivelor Congresului al XI-lea la indicatorii de bază ai dezvoltării economiei naționale se prezintă astfel :

	Ritmul mediu anual pe perioada 1976—1980	
	Directivele Congresului al XI-lea	Prelimînări pe 5 ani
1. Producția globală industrială	9 —10	11,0
2. Producția globală agricolă	4,6 — 6,0	5,4— 6,0
3. Investițiile totale în economia națională — miliarde lei	920 —960	circa 970
4. Volumul comerțului exterior	11,5— 12,5	15,0
5. Productivitatea muncii în industria socialistă	6,7— 7,2	8,8
6. Produsul social	8 — 9	9,5
7. Venitul național	9 — 10	10,4
8. Retribuția reală, creștere pe cincinal	18 — 20	30,0—32,0
9. Veniturile reale ale țărănimii provenite din producția agricolă, creștere pe cincinal	20 — 25	circa 30,0

După cum rezultă din aceste date, la principalii indicatori, prevederile Directivelor Congresului al XI-lea se realizează cu depășiri importante. În mod deosebit trebuie subliniate succesele obținute în dezvoltarea producției industriale, al cărei volum se prelimină să crească pe întregul cincinal cu circa 70 la sută, într-un ritm mediu anual de 11 la sută, superior prevederilor inițiale ; se asigură astfel o producție suplimentară de circa 100 miliarde lei. Un ritm mai dinamic au cunoscut construcțiile de mașini, — de peste 13 la sută — precum și industria chimică — de circa 14 la sută — ponderea acestor ramuri în ansamblul industriei sporind de la 42 la sută, în 1975, la 47 la sută, în 1980. Totodată, industria bunurilor de consum va înregistra o creștere de circa 60 la sută pe întregul cincinal, asigurînd o tot mai largă diversitate de produse în vederea satisfacerii la un nivel superior a necesităților populației. În acești ani s-a intensificat procesul de înnoire și modernizare a producției industriale, introducîndu-se în fabricație circa 10 000 de mașini, utilaje și instalații, precum și 5 500 noi materiale și bunuri de consum. Ca urmare, produsele noi și reproiectate, introduse în fabricație în perioada 1976—1980, vor reprezenta 44 la sută din valoarea producției industriale a anului 1980.

Dimensiunile dezvoltării industriei noastre în acest cincinal sînt reliefate cu putere de faptul că în anul 1980 producția globală industrială va fi de 53 ori mai mare decît cea obținută în 1938. Dispunem astăzi de o industrie modernă, dotată cu mijloace de producție avansate, capabilă să rezolve cele mai complexe probleme ale progresului tehnic contemporan, să asigure înzestrarea tuturor ramurilor cu mașini și utilaje de înalt randament. **(Aplauze puternice).** Industria participă cu 60 la sută la formarea venitului național și cu peste 75 la sută la acoperirea cerințelor de mașini și utilaje ale economiei, cuprinde circa 35 la sută din totalul populației ocupate, manifestîndu-se ca factor hotărîtor al progresului economic și social al societății noastre.

Însemnate realizări s-au obținut în agricultură, asigurîndu-se o creștere a producției medii anuale de circa 5 milioane tone cereale, 2 milioane tone sfeclă de zahăr și peste un milion tone legume față de cincinalul 1971—1975. Au sporit, de asemenea, efectivele de animale, precum și producția animalieră. Producția globală a agriculturii depășește în acest cincinal cu peste 30 la sută nivelul cincinalului trecut, asigurînd îmbunătățirea continuă a aprovizionării populației cu produse agroindustriale și a industriei cu materii prime.

O mare amploare au cunoscut investițiile. În perioada 1976—1980 se realizează lucrări de investiții în valoare de circa 970 miliarde lei, practic egale cu volumul total al investițiilor din cele 3 cincinale precedente. Prin adoptarea unor soluții constructive mai economice, costurile investițiilor s-au redus pe cincinal cu peste 100 miliarde lei. Pînă

în 1980 se asigură punerea în funcțiune a peste 2 800 capacități noi industriale și agrozootehnice mai importante, modernizarea și reutilarea a numeroase întreprinderi și secții, realizarea unui important număr de obiective social-culturale.

Ca rezultat al activității depuse de organizațiile de partid, de conducerile întreprinderilor și centralelor, de colectivele de oameni ai muncii, succese importante au fost obținute în domeniul creșterii productivității muncii. În industrie, productivitatea crește în actualul cincinal într-un ritm mediu anual de aproape 9 la sută, superior prevederilor din Directivele Congresului al XI-lea, contribuind cu peste 80 la sută la realizarea sporului de producție. A crescut preocuparea pentru ridicarea mai accentuată a eficienței activității economice, asigurîndu-se sporirea pe cincinal a gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor cu 22 la sută, reducerea costurilor totale de producție cu 7,3 la sută și diminuarea cheltuielilor materiale cu 4,7 la sută.

Introducerea noului mecanism economico-financiar — bazat pe autoconducerea muncitorească și autogestiunea unităților economice, pe participarea oamenilor muncii la beneficii — a avut un rol deosebit de important în așezarea pe noi principii a planificării și desfășurării activității economice, a stimulat eforturile întreprinderilor pentru realizarea prevederilor de plan, atît la indicatorii cantitativi, cît și la cei calitativi, a determinat creșterea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii în administrarea eficientă a părții din avuția națională încredințate de societate.

Succese remarcabile au fost obținute și în înfăptuirea programului de dezvoltare teritorială a țării, pe baza repartizării raționale, într-o concepție unitară și armonioasă, a forțelor de producție, a accelerării progresului economico-social al județelor și localităților rămase în urmă.

Dacă în anul 1965 numai Capitala și trei județe realizau o producție industrială de 10 miliarde lei, în 1980 în toate județele se creează capacități pentru realizarea acestui nivel; în 24 de județe se va asigura o producție industrială de peste 15 miliarde lei. Pînă la sfîrșitul actualului cincinal, circa 700 de localități vor dispune de unități industriale republicane. Intensificarea procesului de industrializare a tuturor județelor țării a fost însoțită de extinderea rețelei localităților urbane ; ca urmare, ponderea populației orășenești în totalul populației va fi în anul 1980 de circa 52 la sută, față de 33,7 la sută în 1965.

În conformitate cu obiectivele stabilite de Congresul al XI-lea al partidului, în acest cincinal s-a acționat mai hotărît pentru afirmarea largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate. A fost perfecționată rețeaua unităților de cercetare și inginerie tehnologică, s-au dezvoltat capacități puternice de microproducție. Ca urmare a legării tot mai strînse a cercetării de cerințele concrete ale economiei, a crescut rolul științei în promovarea progresului tehnic ; cercetarea națională asigură, pe cincinal, circa 90 la sută din tehnologiile și materialele noi puse în fabricație. Totodată, au fost extinse cercetările fundamentale, de perspectivă — în matematică, fizică, chimie, biologie, științele tehnice.

Succese importante s-au obținut în domeniul învățămîntului și pregătirii cadrelor, încheindu-se în linii mari procesul de organizare și așezare pe baze noi a școlii de toate gradele. S-a realizat generalizarea învățămîntului de 10 ani, extinderea învățămîntului liceal — îndeosebi tehnic — profilarea mai bună a învățămîntului superior, corespunzător necesităților societății, integrarea învățămîntului cu cercetarea științifică și producția. S-a acționat mai ferm pentru îmbunătățirea activității de reciclare profesională a cadrelor, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

Ca urmare a dezvoltării economiei naționale, volumul comerțului exterior crește, în acest cincinal, într-un ritm mediu anual de peste 15 la sută, amplificîndu-se relațiile comerciale și de cooperare cu țările socialiste, cu statele în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. În structura exporturilor, construcțiile de mașini și industria chimică dețin o pondere de 45 la sută. S-a acționat mai ferm și cu rezultate mai bune pentru ridicarea eficienței schimburilor economice, creșterea gradului de valorificare a produselor românești pe piețele internaționale, îmbunătățirea cursului de revenire și a raporturilor dintre moneda românească și alte valute.

Dezvoltarea în ritm înalt a producției materiale și sporirea mai accentuată a eficienței economice au făcut ca venitul național să devanseze dinamica produsului social, crescînd pe întregul cincinal cu 64 la sută. Politica partidului de repartizare a venitului național pentru dezvoltare și consum a asigurat întărirea continuă a potențialului economic al țării, concomitent cu ridicarea generală a nivelului de trai al oamenilor muncii. Comparativ cu anul 1938, venitul național va fi în 1980 de 16 ori mai mare, iar avuția națională a țării a crescut în anii construcției socialiste de circa 7,6 ori. Dispunem astăzi de o puternică bază tehnico-materială, fondurile fixe ale economiei naționale reprezentînd circa 1 800 de miliarde lei, din care peste 60 la sută puse în funcțiune în ultimul deceniu. Acesta este rezultatul înfăptuirii programului de investiții, al politicii de acumulare și folosire a fondurilor pentru dezvoltarea forțelor de producție, pentru creșterea bogăției naționale a întregului nostru popor, pentru ridicarea bunăstării și fericirii sale. **(Aplauze puternice).**

Marile realizări obținute în anii socialismului în dezvoltarea forței economice a țării sînt rodul activității neobosite, pline de abnegație a clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, al eforturilor considerabile, materiale și umane, ale întregului popor pentru ridicarea economico-socială a patriei. Nimic nu am primit din afară în mod gratuit, nimic nu a căzut din cer ! Stadiul la care am ajuns este expresia muncii eroice a poporului nostru, a hotărîrii și încrederii cu care toți oamenii muncii urmează și înfăptuiesc neabătut politica partidului, a țării și forței socialismului, a capacității noii orînduiri de a asigura întregii națiuni un înalt nivel de civilizație materială și spirituală. **(Aplauze și urale puternice ; se scandează „Ceaușescu și poporul !").**

Stimați tovarăși,

Comitetul Central al partidului a acționat cu toată fermitatea pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale cu privire la creșterea nivelului de trai și ridicarea calității vieții. Ca urmare a succeselor obținute în dezvoltarea generală a economiei naționale se asigură creșterea veniturilor populației peste prevederile inițiale. Putem afirma cu satisfacție că actualul cincinal se caracterizează prin cele mai mari realizări în domeniul ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor.

Principalii indicatori ai creșterii nivelului de trai în perioada 1976—1980

	U.M.	1975	1980
Retribuția medie netă a personalului muncitor	lei lunar	1 595	2 267
Retribuția reală — total personal muncitor			
Dinamică, anul 1975=100	%	100	130—132
Veniturile nete ale țăranilor obținute din munca în C.A.P. și gospodăriile personale, pe o persoană activă	lei lunar	990	1 380
Veniturile reale ale țăranilor obținute din munca în C.A.P. și gospodăriile personale, pe o persoană activă			
Dinamică, anul 1975=100	%	100	130
Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum	miliarde lei	57,4	82,7
Dinamică, anul 1975=100	%	100	144

	U.M.	1975	1980
Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum ce revin în medie pe o familie	lei anual	8 780	12 000
Dinamică, anul 1975=100	%	100	137
Desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	miliarde lei	144	219
Dinamică, anul 1975=100	%	100	152
Consumul mediu anual pe un locuitor :			
— carne și produse din carne, în echivalent carne proaspătă	kg	45,7	62
— lapte și produse din lapte, în echivalent lapte (exclusiv untul)	litri	132,6	220
— zahăr și produse din zahăr, în echivalent zahăr	kg	20,3	30
— legume și produse din legume, în echivalent legume proaspete	kg	112,6	160
— țesături (inclusiv confecții)	mp	24,19	29
— încălțăminte	perechi	3,06	4
Volumul serviciilor prestate populației de către unitățile socialiste	miliarde lei	31	50,5
Dinamică, anul 1975=100	%	100	163

Aceste date oglindesc marile progrese obținute în creșterea veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, precum și în îmbunătățirea aprovizionării populației.

În domeniul retribuțiilor, ca urmare a aplicării primei etape de majorare generală, s-a realizat încă din 1978 nivelul stabilit pentru ultimul an al cincinalului. Începînd cu luna august 1979, s-a trecut la aplicarea celei de-a doua etape, astfel încît retribuția reală va fi în anul 1980 cu 30—32 la sută mai mare decît în 1975, cu mult peste prevederile inițiale — de 18—20 la sută. De asemenea, în cursul acestui cincinal s-au adus îmbunătățiri în ierarhizarea retribuției pe ramuri și stabilirea coeficienților de încadrare a acestora. Totodată, a fost desființat impozitul pe retribuție. Partidul nostru a acționat cu fermitate pentru realizarea raportului stabilit de Congresul al XI-lea între retribuțiile mari și mici de 5,5 la 1, raport pe deplin corespunzător în actuala etapă principiilor eticii și echității socialiste, cerințelor diferențierii stimulative a veniturilor in funcție de cantitatea și calitatea muncii depuse.

Corespunzător creșterii producției agricole, s-a majorat venitul garantat al țăranilor cooperatori. Veniturile reale ale țărănimii, pe o persoană activă, sporesc pe întregul cincinal cu 30 la sută, față de 20—25 la sută cît era prevăzut inițial în plan.

Veniturile totale obținute de populație din fondurile sociale de consum cresc, de asemenea, pe cincinal, cu 44 la sută, reprezentînd pe o familie 12 000 lei, față de 8 780 lei în 1975.

Pensiile pentru asigurări sociale au crescut în medie cu peste 23 la sută, sporuri cu mult mai mari, de 30—40 la sută, realizîndu-se la pensiile mici. Au fost majorate cu pînă la 40 la sută pensiile invalizilor de război. De asemenea, au fost mărite pensiile militarilor, precum și ale pensionarilor din cooperația meșteșugărească. Au sporit cu peste 20 la sută pensiile țăranilor cooperatori și s-a instituit sistemul de pensionare pentru țăranii din zonele necooperativizate.

Alocația de stat pentru copii s-a majorat cu peste 30 la sută, acordîndu-se în prezent la 4,6 milioane copii — de 3,8 ori mai mulți decît în 1956. De asemenea, în acest cincinal ajutoarele pentru mamele cu mulți copii au crescut cu 150—200 lei lunar.

Corespunzător veniturilor sporite ale populației, desfacerea de mărfuri prin comerțul socialist va fi în 1980 cu 52 la sută mai mare decît în 1975, asigurîndu-se o bună aprovizionare cu mărfuri alimentare și industriale. Volumul prestațiilor de servicii sporește în acest cincinal cu circa 63 la sută, satisfăcîndu-se mai bine necesitățile populației în acest domeniu.

Dezvoltarea economico-socială a țării a asigurat condițiile necesare pentru evoluția normală a prețurilor mărfurilor și tarifelor pentru servicii, aceasta constituind o elocventă ilustrare a stabilității economiei noastre, a dezvoltării ei sănătoase — în condițiile în care pe plan internațional se accentuează tot mai mult tendințele inflaționiste.

O puternică dezvoltare a cunoscut construcția de locuințe, preliminîndu-se realizarea a circa 900 mii de apartamente, urmînd ca diferența pînă la 1 000 000 de apartamente prevăzute în programul suplimentar să fie asigurată cu front de lucru pentru a putea fi date în funcțiune în cincinalul următor. De asemenea, în perioada 1976—1980 se realizează peste 240 mii de locuri în cămine muncitorești. A fost extinsă și modernizată baza materială a sectorului social-cultural, asigurîndu-se darea în folosință a 13 400 săli de clasă, 32 400 locuri în creșe, 118 000 locuri în grădinițe de copii, 121 000 locuri în internate, 23 100 paturi în spitale, a noi policlinici și dispensare.

Începînd cu 1 ianuarie 1978 s-a trecut la reducerea treptată a săptămînii de lucru, urmînd ca pînă la sfîrșitul anului 1980 întregul personal muncitor să beneficieze de săptămîna redusă de lucru de 46 ore.

Toate aceste importante realizări în domeniul creșterii nivelului de trai demonstrează cu putere că orînduirea noastră, politica partidului de construcție socialistă nu cunosc țel mai înalt decît bunăstarea și fericirea poporului, că tot ceea ce realizăm în România este destinat omului, creșterii nivelului general de civilizație al întregii noastre națiuni socialiste. **(Aplauze și urale puternice, îndelungate ; se scandează „Ceaușescu — România, stima noastră și mîndria !“)**

Tovarăși,

Succesele obținute de poporul român în actualul cincinal apar și mai pregnant în evidență dacă ținem seama de influența calamităților naturale abătute asupra țării noastre în această perioadă — seceta din unii ani și, cu deosebire, cutremurul din martie 1977 care a provocat dispariția unui număr însemnat de vieți omenești și distrugeri materiale în valoare de peste două miliarde de dolari. Repunerea în funcțiune a celor peste 760 unități economice avariate și refacerea a peste 230 000 de locuințe și clădiri social-culturale au cerut eforturi susținute din punct de vedere material, investiții suplimentare și o activitate intensă din partea clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii care, înfăptuind neabătut măsurile stabilite de partid și guvern și acționînd cu înalt spirit de răspundere și devotament, au înlăturat într-o perioadă relativ scurtă urmările cutremurului.

După cum este cunoscut, unele cercuri din străinătate, inclusiv unii prieteni, considerau că această mare catastrofă va împinge România cu mulți ani în urmă, că, practic, nu se vor mai putea realiza prevederile actualului plan cincinal. Realitatea a demonstrat însă că, unindu-și strîns forțele în jurul partidului, muncind zi și noapte, renunțînd la zile de odihnă, poporul nostru a învins greutățile, readucînd grabnic la normal întreaga viață economico-socială, asigurînd înfăptuirea integrală a planului de dezvoltare a țării, demonstrînd forța unui popor stăpîn pe destinele sale, care își făurește în mod conștient propriul său viitor, tăria socialismului pe care îl edificăm în România. **(Aplauze puternice, urale ; se scandează „Ceaușescu ! P.C.R. !“, „Ceaușescu și poporul !“).**

Realizările obținute în acest cincinal în toate domeniile de activitate situează în continuare România printre puținele țări din lume a căror dezvoltare economică urmează o linie ascendentă, dinamică și echilibrată, asigurînd un nivel de trai tot mai înalt oamenilor muncii. Aceste măreț succese de-

monstrează forța și capacitatea clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, care, stăpîn pe destinele sale și într-o strînsă unitate, sub conducerea partidului, acționează cu fermitate și elan revoluționar pentru progresul multilateral al orînduirii noastre socialiste. Marile realizări obținute în toate domeniile construcției socialiste ilustrează, încă o dată, cu putere justețea politicii și activității practice a partidului, a Comitetului nostru Central, care au asigurat și asigură aplicarea creatoare a legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale la condițiile concrete ale României, mobilizînd larg energiile întregii națiuni pentru înfăptuirea neabătută în viață a hotărîrilor Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale. Putem spune că remarcabilele realizări ale actualului cincinal reprezintă o importantă etapă în transpunerea în viață a Programului partidului și ne dau garanția înaintării ferme și în ritm susținut a țării pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și comunismului ! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Pentru toate marile realizări dobîndite în înfăptuirea Programului partidului, în îndeplinirea cincinalului, doresc ca, de la această înaltă tribună, în numele întregului Congres, să adresez clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, cele mai calde felicitări și urări de noi succese în dezvoltarea economiei naționale, în ridicarea României pe noi culmi de progres și civilizație. **(Aplauze și urale puternice ; se scandează îndelung „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu și poporul !").**

Stimați tovarăși,

Realizările obținute în dezvoltarea economico-socială a țării sînt, fără îndoială, un izvor de profundă încredere și îndreptățită mîndrie pentru întregul nostru popor ; dar ele nu trebuie să ducă la automulțumire. Nu trebuie să uităm nici un moment lipsurile, greutățile, precum și unele greșeli manifestate în această perioadă, și care au făcut ca rezultatele să nu fie pe măsura eforturilor depuse, a posibilităților de care dispune economia noastră. Avem încă rămîneri în urmă în realizarea producției fizice — îndeosebi în industria extractivă, în metalurgie, chimie, în construcții de mașini, precum și în alte ramuri industriale. Trebuie să arătăm că, în unele ramuri, s-a trecut cu întîrziere la realizarea investițiilor, pierzîndu-se timpul cu discuții și tot felul de avizări. Unele cadre, în loc să treacă la soluționarea problemelor cu forțe proprii, au întîrziat realizarea investițiilor așteptînd importuri suplimentare de utilaje și tehnologii. Din această cauză, o serie de capacități nu au fost date la timp în funcțiune, iar altele au înregistrat serioase întîrzieri în atingerea parametrilor proiectați. Nu se acordă încă peste tot întreaga atenție problemelor eficienței economice, reducerii consumurilor de materiale și de combustibil. Aprovizionarea tehnico-materială prezintă încă necorelări și defecțiuni care împietează buna desfășurare a activității economice. S-au manifestat, de asemenea, lipsuri serioase în organizarea lucrărilor din agricultură, producțiile vegetale și animale obținute nefiind încă la nivelul dotării tehnico-materiale a acestui sector. Se mențin deficiențe importante în folosirea rațională a mijloacelor de transport. Neajunsurile existente în asigurarea producției destinate pieței externe, precum și carențele din activitatea organismelor de comerț exterior au făcut ca prevederile planului de comerț exterior să nu fie îndeplinite integral.

S-a acționat și se acționează încă timid pentru aplicarea practică a noului mecanism economico-financiar, pentru așezarea fermă a întregii activități de conducere pe principii economice, pentru afirmarea plenară a autoconducerii și autogestiunii economice. Nu s-a asigurat, întotdeauna, un control eficient asupra activității economice în vederea înfăptuirii neabătute a prevederilor planului de stat. Se fac încă simțite puternice manifestări de birocratism în dauna muncii de îndrumare și sprijinire concretă a întreprinderilor, de soluționare la fața locului a problemelor practice ale activității economico-sociale. Trebuie să adoptăm o atitudine mult mai fermă față de lipsuri și neajunsuri, să luăm toate măsurile pentru creșterea răspunderii în conducerea și buna desfășurare a întregii activități economice.

Trebuie să crească răspunderea consiliilor oamenilor muncii, a maselor largi populare, adevărații stăpîni ai tuturor bunurilor materiale și care trebuie să exercite controlul asupra tuturor organismelor și cadrelor de conducere. **(Aplauze puternice).**

Dezvăluirea deschisă a lipsurilor nu diminuează și nu poate diminua cu nimic realizările, succesele obținute. Dimpotrivă, aceasta constituie o dovadă a forței partidului nostru, care acționează cu fermitate împotriva vechiului, a tot ceea ce este negativ, pentru accelerarea mersului înainte al societății. Dispunem de tot ceea ce este necesar pentru a asigura îndeplinirea în bune condiții a sarcinilor de plan pe acest an, precum și pe anul 1980 — și îmi exprim convingerea că eroica noastră clasă muncitoare, țărănimea și intelectualitatea, întregul nostru popor vor face totul pentru înfăptuirea integrală a actualului cincinal, asigurînd astfel consolidarea și mai puternică a economiei naționale, creșterea continuă a forței patriei noastre, întărirea independenței și suveranității naționale a României socialiste. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

OBIECTIVUL FUNDAMENTAL ȘI LINIILE DIRECTOARE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI ÎN PERIOADA CINCINALULUI 1981-1985

Stimați tovarăși,

Congresul al XII-lea al partidului este chemat să stabilească obiectivul fundamental și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a țării în perioada 1981—1985, în vederea înfăptuirii neabătute a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. În acest scop, Congresul va dezbate și adopta directivele pentru noul cincinal, precum și programele-directivă cu privire la cercetarea științifică și progresul tehnic, asigurarea resurselor energetice, dezvoltarea economico-socială în profil teritorial, creșterea nivelului de trai și ridicarea calității vieții întregului popor.

Obiectivul fundamental al viitorului plan cincinal îl constituie continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale. Pe această bază se asigură consolidarea și mai puternică a modului de producție socialist, ridicarea gradului de civilizație a întregului popor, întărirea forței materiale și spirituale a țării, a independenței și suveranității României socialiste. **(Aplauze puternice).** Principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale a țării în următorul cincinal se prezintă astfel:

	Prevederi din 1985 față de 1980 în %	Ritm mediu anual 1981—1985 în %
Valoarea producției nete industriale	154,0—161,0	9,0—10,0
Valoarea producției globale industriale	147,0—154,0	8,0— 9,0
Valoarea producției globale agricole (media anuală pe perioada de cinci ani)	124,5—127,5	4,5— 5,0
Volumul investițiilor în economia națională (pe perioada de 5 ani)	130,0—135,0	5,4— 6,2
Volumul comerțului exterior (pe perioada de 5 ani)	150,0—157,5	8,5— 9,5
Număr de personal total	110,5—112,5	2,0— 2,4
Productivitatea muncii (calculată pe baza producției nete)		
— în industrie	140,0—143,5	7,0— 7,5
— în construcții-montaj	130,0—135,0	5,4— 6,2
Produsul social	133,5—137,5	6,0— 6,6
Venitul național	138,0—143,0	6,7— 7,4
Retribuția medie reală	116,0—118,0	3,0— 3,4
Veniturile reale ale țărănimii, pe o persoană activă	120,0—123,0	3,7— 4,2
Veniturile totale reale ale populației	123,0—125,0	4,2— 4,6

Înfăptuirea prevederilor noului cincinal va accelera dezvoltarea țării atît în domeniul bazei tehnico-materiale, cît și al organizării societății, asigurîndu-se creșterea venitului național pe locuitor, îmbunătățirea condițiilor de trai ale maselor, ridicarea nivelului învățămîntului, științei și culturii, a gradului general de civilizație al poporului nostru. România va depăși, astfel, stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare și va deveni o țară socialistă mediu dezvoltată, parcurgînd o etapă de cea mai mare însemnătate în înfăptuirea Programului partidului, pe drumul spre societatea comunistă. **(Aplauze puternice, prelungite).**

1. Lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, accelerarea procesului de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată

Stimați tovarăși,

Corespunzător obiectivului fundamental al viitorului cincinal, se va asigura creșterea proporțională și armonioasă a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor economiei naționale, realizarea unui echilibru optim între diferite sectoare, în vederea satisfacerii într-o tot mai mare măsură a necesităților progresului general al societății și ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor.

În perioada 1981—1985, industria va înregistra un ritm de creștere de 10 la sută la producția netă și de 9 la sută la producția globală, ceea ce va permite ca pe întregul cincinal să se obțină un spor egal cu întreaga producție a anului 1975 și de 3 ori mai mare decît cea a anului 1965.

Pentru realizarea acestor prevederi situăm pe primul plan lărgirea bazei proprii de materii prime, sporirea gradului de asigurare din resurse interne a necesităților economiei naționale și reducerea substanțială a importurilor. În acest scop se va intensifica activitatea de descoperire și punere în valoare a noi zăcăminte de substanțe minerale utile și se va accentua creșterea industriei extractive, precum și a agriculturii — una din ramurile hotărîtoare ale producției de materii prime.

Va trebui să realizăm o intensificare a cercetării și cunoașterii rezervelor de substanțe minerale utile de pe întreg teritoriul țării, inclusiv a minereurilor sărace, extinzînd tehnicile moderne de prospecțiuni și explorare. Pentru anul 1985 se prevede realizarea unei producții de 72—75 milioane tone lignit, mai mare de aproape 4 ori decît în 1975 și de peste 13 ori față de 1965. Se vor extinde cercetările pentru petrol și gaze, forajele de mare adîncime, precum și pe platforma continentală a Mării Negre.

Aș dori să anunț Congresul că cei care lucrează pe prima platformă din Marea Neagră au reușit să găsească surse de petrol. **(Vii aplauze).** Sperăm că ele vor fi așa de mari încît să poată fi exploatate industrial și să ne ajute în realizarea prevederilor programului nostru de a ne satisface complet necesitățile de combustibil și energie, asigurînd din acest punct de vedere o independență deplină a țării în următorul deceniu. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Se va acționa pentru creșterea factorului final de recuperare a țițeiului și sporirea extracției la zăcămintele în exploatare. Mult mai activ trebuie să se desfășoare lucrările de exploatare a minereurilor de fier, plumb, zinc, cupru, mangan, metale rare, resurse bauxitice, precum și a substanțelor nemetalifere necesare economiei.

O altă orientare principală a viitorului cincinal este creșterea bazei energetice, punîndu-se accentul pe utilizarea cărbunilor în producția de energie electrică și termică, valorificarea potențialului hidroenergetic, construcția de centrale nuclearo-electrice, folosirea noilor surse de energie, îmbunătățirea continuă a organizării și exploatării sistemului electro-energetic național, aplicarea unui regim sever de economisire a petrolului și gazelor, a tuturor combustibililor și energiei electrice. Se vor crea noi centrale pe cărbuni și șisturi bituminoase — a căror pondere în balanța de energie electrică va ajunge la sfîrșitul cincinalului viitor la cel puțin 55 la sută față de 40 la sută în 1980 — asigurîndu-se amplasarea lor rațională, creșterea randamentului de utilizare a combustibilului, extinderea termoficării industriale și urbane. Va fi dată în funcțiune centrala „Porțile de Fier II" și se va realiza centrala Turnu Măgurele — Nicopole, va începe construirea de noi hidrocentrale pe Dunăre și rîurile interioare ; se va asigura extinderea microhidrocentralelor. Pînă la sfîrșitul cincinalului va intra în funcțiune prima centrală atomoelectrică cu 660 MW. Va trebui să se treacă, de asemenea, mai rapid la utilizarea energiei soarelui, vîntului, biomasei, biogazului și a altor surse de energie. Se va restrînge folosirea țițeiului și gazelor în procesele de ardere, acordîndu-se prioritate valorificării lor superioare prin chimizare.

În perioada 1981—1985 va trebui continuat procesul de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, realizarea de produse de înaltă tehnicitate și mici consumatoare de energie.

Siderurgia și metalurgia neferoasă se vor dezvolta într-un ritm de peste 7 la sută. În 1985 producția de oțel va fi de peste 20 milioane tone. În această perioadă se vor încheia lucrările de dezvoltare a Combinatului de la Galați, care va ajunge la 10 milioane tone oțel, asigurîndu-se, totodată, intrarea în funcțiune, într-o primă etapă, a noului Combinat de la Călărași cu o capacitate de peste 3 milioane tone. Aș dori, de asemenea, să informez Congresul că deja la Călărași — e adevărat pe un cuptor electric — ieri am obținut prima șarjă de oțel. **(Aplauze).** Vor începe să producă, de asemenea, un mare număr de laminoare, vom realiza o largă gamă de laminate, noi mărci de oțeluri, profile și țevi din oțeluri speciale și aliate, asigurîndu-se integral necesitățile industriei construcțiilor de mașini, ale economiei.

Construcția de mașini va continua să fie ramura cu cea mai dinamică dezvoltare, crescînd într-un ritm de aproape 12 la sută anual. Industriile electronică și electrotehnică vor cunoaște o creștere de circa 13 la sută anual, iar producția de mașini-unelte va spori, pe cincinal, de 2,2 ori. Producția industriei de mecanică fină va crește de aproape 3 ori, asigurînd, practic, întregul necesar de echipamente hidraulice și pneumatice, precum și elementele pentru cibernetizarea întregii producții. Se va extinde producția utilajelor tehnologice de mare complexitate, cu grad ridicat de automatizare. În domeniul mijloacelor de transport vor fi realizate autobasculante grele de pînă la 100 tone, vagoane și nave specializate de mare tonaj. Se va trece la reproiectarea întregii game de motoare cu combustie internă pentru reducerea consumului de carburanți. Un deosebit accent se va pune pe dezvoltarea industriei aeronautice și de utilaje pentru centrale atomoelectrice. Va fi asigurată producerea bunurilor de consum de folosință îndelungată într-o structură sortimentală modernă, care să satisfacă tot mai deplin cerințele întregii populații.

Industria chimică va înregistra un ritm anual de dezvoltare de aproape 10 la sută — fiind orientată mai hotărît spre valorificarea superioară a materiilor prime și energiei. Menținînd cantitatea de țiței supusă prelucrării la nivelul anului 1980, vom ridica substanțial gradul de chimizare, asigurînd o creștere a producției de mase plastice de aproape 1,7 ori, a fibrelor și firelor sintetice de 1,8 ori, iar a cauciucului sintetic de circa 1,6 ori. În 1985 producția de îngrășăminte va ajunge la 5 milioane tone și se vor asigura integral cantitățile de pesticide necesare agriculturii. O mare atenție trebuie acordată dezvoltării chimiei de sinteză fină și mic tonaj, a producției de medicamente, coloranți, pigmenți organici, produse cosmetice și detergenți. Într-un ritm mai rapid va trebui să se dezvolte chimia anorganică, pe baza resurselor interne, creîndu-se noi materiale necesare economiei naționale.

Industria materialelor de construcții și prelucrării lemnului se va dezvolta într-un ritm anual de 5,7 la sută, acoperind cerințele programului de investiții și nevoile populației. Producția de ciment se va realiza în proporție de 95 la sută prin procedeul uscat, mai economic din punct de vedere energetic, iar în cadrul materialelor de zidărie va spori de 2 ori producția de blocuri ceramice ușoare. Vor trebui folosite pe scară largă zgurile metalurgice, cenușile de termocentrale, calcarele moi, tufurile vulcanice și alte materiale locale. Va spori cu cel puțin 30 la sută gradul de valorificare a masei lemnoase, dezvoltîndu-se îndeosebi industria de mobilă și hîrtie.

Industria ușoară va crește cu un ritm mediu de circa 8 la sută, fiind orientată îndeosebi spre îmbunătățirea structurii sortimentale și calității produselor, valorificarea superioară a resurselor de materii prime naturale și sintetice din țară. Se va realiza o gamă variată de țesături, tricotaje, confecții, încălțăminte, articole de blănărie și marochinărie, cu un grad ridicat de finisaj. În același timp, va spori producția de articole de uz casnic, sticlărie, porțelan și faianță, precum și de ceramică populară, corespunzător cerințelor populației.

Industria alimentară se va dezvolta într-un ritm mediu de peste 8 la sută anual. În cadrul subramurilor producătoare de alimente de bază — carne, pește, lactate, uleiuri, zahăr, conserve — se va pune accentul pe asimilarea de noi sortimente cu un conținut nutritiv ridicat. Producția de preparate și semipreparate culinare va crește pe cincinal de 2,5—2,8 ori.

În industria bunurilor de consum va trebui extinsă producția de serie mică în unități de dimensiuni reduse. Cooperația meșteșugărească, alte organizații cooperatiste și unități de industrie locală vor asigura creșterea de cel puțin două ori a producției industriei mici și artizanale.

O problemă centrală a întregii industrii este înfăptuirea unei cotituri radicale în domeniul calității produselor, al îmbunătățirii performanțelor lor tehnice. Trebuie să se asigure perfecționarea standardelor în pas cu noile tendințe ale progresului tehnic, dotarea unităților cu echipamente de măsură și testare, întărirea controlului tehnic pe toate fazele procesului de producție.

O deosebită atenție se va acorda îmbunătățirii aprovizionării tehnico-materiale a producției, asigurîndu-se normarea tehnică a consumurilor materiale și energetice, extinderea tipizării produselor, desfășurarea ritmică a cooperării în producție, dimensionarea corespunzătoare a stocurilor, gospodărirea rațională a materiilor prime și materialelor, organizarea recuperării și refolosirii integrale a acestora. Prin recuperare trebuie să se acopere cel puțin 40—50 la sută din nevoile interne de fier, metale neferoase, fibre și fire textile, uleiuri minerale și altele, punîndu-se capăt cu desăvîrșire oricărei risipe.

Organizațiile de partid, Consiliul Național al Oamenilor Muncii, organele de conducere colectivă din ministere, centrale și întreprinderi trebuie să ia toate măsurile pentru înfăptuirea exemplară a prevederilor de creștere și modernizare a producției industriale, punînd pe primul plan realizarea producției fizice și nete. Îmi exprim convingerea că oamenii muncii, cadrele tehnice, de conducere vor face totul pentru a-și îndeplini sarcinile de mare răspundere ce le revin, aducînd astfel o contribuție de cea mai mare importanță la progresul impetuos al întregii economii naționale, la ridicarea bunăstării poporului, la sporirea avuției naționale și întărirea independenței și suveranității țării. **(Aplauze puternice, prelungite).**

2. Înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, dezvoltarea și modernizarea susținută a producției agricole

Tovarăși,

Un obiectiv esențial al cincinalului viitor este înfăptuirea unei profunde revoluții agrare cuprinzînd atît baza tehnico-materială, cît și organizarea producției. În acest scop se vor asigura folosirea rațională a întregului fond funciar, înche-

ierea procesului de raionare a culturilor și stabilire a asolamentelor, mecanizarea complexă a lucrărilor și chimizarea producției, modernizarea integrală a patrimoniului pomivitícol, creșterea în continuare a efectivelor și ameliorarea raselor de animale, rezolvarea radicală a problemei furajelor.

Pentru realizarea obiectivelor din agricultură se vor aloca investiții în valoare de circa 155 miliarde lei, cu 22 miliarde lei peste prevederile din Directive. Sper că Congresul va fi de acord să majorăm această cifră. **(Aplauze puternice).**

Dotarea cu tractoare, combine și alte mașini agricole va permite realizarea lucrărilor de însămînțat în 15 zile, recoltarea grîului în 8 zile și a porumbului în cel mult 25—30 de zile, executarea în bune condiții a lucrărilor în legumicultură, pomicultură, viticultură, a strîngerii furajelor. Vor fi create, de asemenea, condiții pentru mecanizarea complexă a lucrărilor în zootehnie. La sfîrșitul cincinalului vom dispune de peste 320 kg substanță activă de îngrășăminte chimice la hectarul de teren arabil, vii și livezi.

Prin realizarea integrală a programului de îmbunătățiri funciare, suprafața totală irigată va ajunge în 1985 la aproape 4 milioane hectare. Vor fi efectuate importante lucrări de desecări, combatere a eroziunii solului, vor fi atrase în circuitul agricol noi terenuri neproductive. O deosebită atenție trebuie acordată organizării unitare a teritoriului, în vederea valorificării maxime a capacității productive a tuturor terenurilor. Culturile duble se vor extinde la cel puțin 2 milioane hectare.

În perioada 1981—1985, producția agricolă va spori cu 24,5—27,5 la sută față de cincinalul anterior.

Se va pune în continuare accentul principal pe sporirea producției de cereale — care trebuie să ajungă la 27—28 milioane tone anual. O atenție mai mare se va acorda plantelor tehnice, și în mod deosebit sfeclei de zahăr, floriisoarelui, inului și cînepei. În legumicultură se vor introduce în cultură soiuri bogate în substanțe nutritive și vitamine, asigurîndu-se toate sortimentele necesare consumului populației. În pomicultură și viticultură, programul de modernizare a plantațiilor existente și de înființare a plantațiilor intensive și superintensive va trebui să se încheie în primii 2—3 ani ai cincinalului, pentru ca acestea să intre pe rod pînă în anul 1985. O importanță deosebită va trebui acordată asigurării semințelor și materialului săditor de înaltă productivitate și în cantități suficiente.

Ca rezultat al tuturor acestor măsuri, pînă la sfîrșitul cincinalului se prevede realizarea următoarelor niveluri de producție anuală :

Cultura	Producție totală mii tone	Producție medie kg/ha
Grîu-secară	7 300— 7 500	3 500— 3 600
Porumb boabe	14 800—15 300	4 500— 5 000
Floarea-soarelui	1 200— 1 300	2 300— 2 400
Sfeclă de zahăr	10 000—10 400	38 000—40 000
Soia	920— 950	2 400
In pentru fibre	400— 420	5 800
Cînepă pentru fibre	260— 280	7 000
Cartofi de toamnă	6 000— 6 400	25 000
Legume de cîmp	5 400— 5 700	17 000
Fructe	3 000— 3 200	11 600
Struguri	2 400— 2 500	8 000

În zootehnie, efectivele vor ajunge în 1985 la 8 milioane bovine, 14—15 milioane porcine, 20—22 milioane ovine și caprine, 60 milioane păsări ouătoare. Se va continua, totodată, acțiunea de îmbunătățire a raselor de animale.

Pe această bază se prevede realizarea următoarelor niveluri de producție :

Produsul	U.M.	Cantitatea
carne în viu	mii tone	4 000—4 100
lapte vacă	mii hl	85 000—88 700
lînă	tone	58 000—61 100
ouă	mil. buc.	8 000— 8 200

În domeniul bazei furajere trebuie să se acorde prioritate plantelor de mare randament, extinderii culturilor duble, utilizării furajelor grosiere, valorificării mai bune a zonelor colinare și montane. Pentru realizarea producțiilor zootehnice prevăzute în perioada 1981—1985 va trebui să producem anual circa 120—130 milioane tone masă verde și siloz, inclusiv furaje grosiere.

Un rol deosebit de important în noua organizare a agriculturii revine consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, care au datoria să asigure concentrarea și specializarea producției, folosirea eficientă a fondului funciar, a mijloacelor materiale, financiare și a forței de muncă, întărirea economică a fiecărei unități componente.

Întreprinderile agricole de stat trebuie să asigure aplicarea rapidă, în toate sectoarele de producție, a celor mai avansate tehnologii și metode de organizare, contribuind activ la așezarea pe baze moderne și creșterea eficienței întregii noastre agriculturi.

Cooperativele agricole de producție trebuie să ia măsuri ferme pentru îmbunătățirea organizării muncii și instaurarea unui spirit de deplină ordine și disciplină în producție. Se impune perfecționarea muncii consiliilor de conducere și creșterea rolului adunărilor generale, dezvoltarea democrației cooperatiste și asigurarea condițiilor ca toți membrii cooperatori să participe efectiv la activitatea de producție și la munca de conducere.

Sarcini importante revin S.M.A.-urilor, ca sectoare unice de mecanizare, care trebuie să asigure folosirea judicioasă a parcului de mașini și tractoare, mecanizarea tuturor lucrărilor din sectoarele de producție vegetală și zootehnică, executarea în perioade optime și la înalt nivel calitativ a lucrărilor agricole, răspunzînd nemijlocit de realizarea producției stabilite.

Se impune, de asemenea, să fie sprijinite mai activ gospodăriile membrilor cooperatori, ale țăranilor individuali, asociațiile pomicole și ale crescătorilor de animale, în vederea valorificării mai largi a potențialului lor de producție.

Răspunderi deosebit de mari revin Consiliului Național al Agriculturii, Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole, ministerului și celorlalte organe agricole în dezvoltarea bazei tehnico-materiale și creșterea producției, în așezarea pe baze moderne a întregii agriculturi.

De asemenea, comitetele județene de partid, toate organele și organizațiile de partid din agricultură trebuie să situeze pe prim plan ridicarea generală a muncii de organizare și conducere a activității agricole, să mobilizeze comuniștii, pe toți oamenii muncii de la sate în vederea înfăptuirii prevederilor de dezvoltare a agriculturii în viitorul cincinal. Îmi exprim convingerea că țărănimea cooperatistă, specialiștii, toți lucrătorii din agricultură se vor achita cu cinste de sarcinile ce le revin, sporind contribuția acestei importante ramuri economice la progresul multilateral al patriei noastre. **(Aplauze puternice).**

În domeniul silviculturii vor fi înfăptuite în continuare prevederile programului național de conservare și dezvoltare a fondului forestier. Va trebui să fie intensificat ritmul împăduririlor, îndeosebi cu specii repede crescătoare, asigu-

rîndu-se completarea golurilor existente în păduri și compensarea tăierilor anuale.

Este necesar, totodată, să se înfăptuiască în continuare prevederile programului național pentru amenajarea și folosirea potențialului hidrologic, în scopul acoperirii cerințelor de apă ale populației, industriei și agriculturii, al apărării împotriva inundațiilor și gospodăririi unitare a resurselor de apă. O mai mare atenție trebuie acordată folosirii rationale a apei în procesele tehnologice, diminuării pierderilor și consumurilor specifice, reducerii poluării și păstrării calității apei, ca factor esențial al echilibrului ecologic. Vor trebui aplicate în mod riguros prevederile legii cu privire la ocrotirea mediului înconjurător, asigurînd echilibrul naturii și ambianța corespunzătoare vieții poporului nostru în prezent și în viitor.

Un obiectiv important în viitorul cincinal îl constituie perfecționarea activității în domeniul transporturilor, care trebuie să satisfacă în tot mai bune condiții cerințele dezvoltării economico-sociale a țării. Este necesar să se asigure utilizarea mai eficientă a mijloacelor și optimizarea transporturilor, aplicarea largă în acest sector a tehnologiilor moderne, îndeosebi a paletizării și containerizării mărfurilor.

Calea ferată va constitui în continuare principalul mijloc de transport, asigurîndu-se dotarea ei cu locomotive și vagoane de mare capacitate, dublarea și electrificarea liniilor cu trafic intens. În transportul rutier se va mări dotarea cu autovehicule de capacități sporite și se va acționa pentru eliminarea hotărîtă a transporturilor la mari distanțe. Transportul fluvial va crește de 2,0—2,2 ori prin dotarea cu nave de puteri mai mari și specializate, precum și prin intrarea în funcțiune a canalului Dunărea — Marea Neagră. Va începe, de asemenea, construcția canalului navigabil București — Dunăre, care va asigura o legătură directă pe apă între Capitala țării, porturile de la Marea Neagră și țările Europei centrale. Creșterea capacității flotei maritime va asigura sporirea de 2,2—2,5 ori a traficului. Se vor mări capacitățile portuare, se va da în funcțiune noul port Constanța-Sud — Agigea și se vor dezvolta prin amenajări simple și ieftine noi porturi dunărene. De asemenea, transportul aerian va fi dotat cu noi avioane și va crește în cincinalul viitor cu 30 la sută.

În întregul transport trebuie să se acorde mai multă atenție întăririi ordinii și disciplinei, funcționării exemplare a tuturor mijloacelor din dotare.

3. Dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale a societății, continuarea fermă a politicii de amplasare rațională pe teritoriu a forțelor de producție

Tovarăși,

Pentru a asigura îndeplinirea sarcinilor de dezvoltare economico-socială a țării, în viitorul cincinal urmează să se realizeze un volum de investiții de 1 300—1 350 miliarde lei, superior întregului volum efectuat între anii 1951—1975, și de peste 20 de ori mai mare decît cel realizat în perioada 1951—1955. Vor fi construite peste 1 200 noi capacități și modernizate circa 1 100 unități industriale importante. În același timp, vor fi create 375 noi capacități în agricultură, precum și numeroase alte obiective economice, științifice, sociale și culturale.

În 1985, ca urmare a înfăptuirii programului de investiții, fondurile fixe totale vor ajunge la 3 000 miliarde lei, din care 77 la sută productive. Dacă am repartiza aceste fonduri pe fiecare proprietar, deci pe cei peste 23 milioane de locuitori din 1985, înseamnă că fiecare va fi de fapt proprietarul a unor mijloace fixe de circa 120 000 lei. Aceasta impune fiecăruia răspunderea de a le gospodări cum trebuie, ca proprietate comună, asigurînd creșterea continuă a forței societății noastre socialiste, baza societății comuniste. **(Aplauze puternice, prelungite; urale; se scandează „Ceaușescu—P.C.R.!").**

Un program de construcții de o asemenea amploare presupune aplicarea pe scară largă a unor soluții constructive superioare, pregătirea temeinică a lucrărilor, mecanizarea și industrializarea într-o proporție mult mai mare a construcțiilor-montaj, folosirea mai eficientă a utilajelor și mijloacelor de transport, a forței de muncă.

Trăgînd toate învățămintele din lipsurile manifestate în acest cincinal, este necesar să fie luate toate măsurile pentru pregătirea temeinică a lucrărilor de investiții, astfel ca nici o lucrare să nu mai înceapă decît după aprobarea studiilor tehnico-economice și a proiectelor de execuție.

O atenție deosebită trebuie acordată realizării la timp și de calitate corespunzătoare a tuturor investițiilor, intrării în producție la termenele stabilite a noilor obiective și funcționării lor la parametrii proiectați. Trebuie să urmărim permanent creșterea eficienței economice a investițiilor, una din cerințele esențiale pentru dezvoltarea continuă a economiei naționale, pentru creșterea avuției întregului popor.

Planul cincinal 1981—1985 prevede continuarea politicii de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, asigurîndu-se dezvoltarea echilibrată în perspectivă a tuturor zonelor, apropierea județelor în ce privește nivelul producției globale pe locuitor și folosirea resurselor de muncă, sistematizarea și modernizarea rețelei de localități urbane și rurale, ridicarea gradului general de civilizație al tuturor regiunilor țării. Se va urmări realizarea în cadrul fiecărui județ a unui raport corespunzător în dezvoltarea sectoarelor de bază — industrie, agricultură, construcții, transporturi, prestări de servicii. Programul-directivă în profil teritorial stabilește ca pînă în anul 1985 fiecare județ să ajungă la o producție globală de cel puțin 70 000 lei pe locuitor și la un grad de ocupare a forței de muncă de minimum 400 persoane la o mie de locuitori. În viitorul cincinal vor fi transformate în orașe agroindustriale încă 140 centre comunale. Înfăptuirea acestor prevederi va accelera procesul dispariției deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre activitatea agricolă și industrială, va determina omogenizarea crescîndă a societății noastre, crearea unui fundament trainic pentru afirmarea deplinei egalități între toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului general de civilizație al întregului nostru popor. **(Aplauze puternice, prelungite).**

4. Pentru o calitate nouă, superioară în întreaga activitate economică, pentru creșterea puternică a productivității muncii și gospodărirea cu maximă eficiență a resurselor materiale și financiare

Stimați tovarăși,

O orientare principală a viitorului cincinal este creșterea mai rapidă a productivității sociale, prin organizarea științifică a producției și muncii în toate ramurile economiei. Productivitatea în industrie va trebui să crească în cincinalul viitor într-un ritm mediu anual de 7—7,5 la sută, contribuind cu circa 80 la sută la realizarea sporului de producție. Un rol însemnat vor avea în acest scop extinderea mecanizării și automatizării, realizarea de linii complet automatizate, îndeosebi în turnătorii, forje, secții de tratamente termice și alte sectoare cu muncă grea, folosirea mașinilor-agregat multifuncționale, a roboților industriali și microprocesoarelor. Va trebui acționat pentru conducerea cibernetizată a proceselor tehnologice, generalizarea muncii la mai multe mașini, utilizarea rațională a timpului de lucru, folosirea tehnicii electronice în programarea producției, în lucrările de calcul și evidență și, pe această bază, reducerea la strictul necesar a personalului funcționăresc. Calificarea muncitorilor trebuie ridicată în toate unitățile la nivelul de complexitate al producției moderne, asigurîndu-se, totodată, normarea științifică a muncii.

În acest scop, sînt necesare măsuri organizatorice corespunzătoare în toate unitățile, creșterea răspunderii consiliilor oamenilor muncii, a conducerilor ministerelor, precum și perfecționarea activității Consiliului Organizării Economico-Sociale.

Un alt obiectiv important este sporirea mai accentuată a eficienței activității economice prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, folosirea intensivă a mașinilor și utilajelor, reducerea costurilor, îndeosebi a cheltuielilor materiale, și creșterea beneficiilor. Pentru viitorul cincinal se prevede sporirea gradului de valorificare a materiilor prime cu cel puțin 34 la sută, precum și obținerea unei producții globale de cel puțin 1 800 lei și a unei producții nete de peste 600 lei la fiecare mie de lei fonduri fixe, valoare neamortizată. Cheltuielile totale la o mie lei producție-marfă industrială vor trebui să scadă cu 7—8 la sută, iar cheltuielile materiale cu 5,5—6 la sută.

Pe ansamblul economiei, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social va trebui să se reducă de la 57,7 la sută, preliminat pentru 1980, la 55,5 la sută în 1985, realizîndu-se creșterea venitului național într-un ritm anual de 6,7—7,4 la sută. Rata acumulării prevăzută pentru cincinalul următor, de 30 la sută, se situează la nivelul optim pentru această etapă, asigurînd dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale, concomitent cu ridicarea bunăstării întregului popor.

Trebuie asigurate aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar în toate sectoarele, a principiilor autoconducerii muncitorești, autogestiunii și participării oamenilor muncii la beneficii, sporirea rolului bugetelor de venituri și cheltuieli în activitatea întreprinderilor, punîndu-se accentul pe realizarea producției nete și a producției fizice — indicatori fundamentali ai planului economic.

În actuala etapă se impune creșterea în continuare a rolului finanțelor și creditului. Ministerul Finanțelor, toate organele financiar-bancare au obligația să asigure buna funcționare a mecanismului economic, creșterea eficienței economice, a beneficiilor și rentabilității, consolidarea echilibrului financiar al economiei, administrarea cu înalt simț de răspundere a banului public, accelerarea vitezei de rotație a fondurilor, instaurarea unui regim strict de economii și a unei discipline financiare desăvîrșite în toate unitățile. Trebuie asigurate o circulație monetară sănătoasă, întărirea puterii de cumpărare a monedei naționale, îmbunătățirea raportului dintre leu și alte valute.

Este necesar să se asigure în continuare stabilitatea prețurilor de producție și livrare, pe baza reducerii costurilor de producție și circulație. În același timp, va trebui să se asigure o mai bună fundamentare a corelațiilor dintre prețurile produselor de bază și ale mărfurilor finite, pornind de la cheltuielile socialmente necesare și prețurile pieței mondiale, de la necesitatea valorificării superioare a materiilor prime, materialelor și energiei.

O importanță deosebită pentru realizarea cu succes a viitorului cincinal are folosirea tot mai judicioasă a legităților economice obiective în scopul dezvoltării susținute, pe baze sănătoase, a întregii economii naționale, creșterii calității și eficienței în toate sectoarele producției materiale.

Este necesar ca toți oamenii muncii, toate organizațiile de partid să facă totul pentru ca întreaga noastră activitate economică să se desfășoare cu cea mai înaltă eficiență, asigurînd creșterea continuă a bogăției naționale, baza sigură — și singura bază — pentru dezvoltarea continuă a patriei, ridicarea bunăstării poporului. **(Aplauze puternice).**

5. Afirmarea revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, creșterea rolului științei în modernizarea economiei naționale, în asigurarea progresului multilateral al patriei

Dragi tovarăși,

În cincinalul viitor, un rol tot mai important revine științei — factor determinant al dezvoltării societății. Orientarea de bază a programului-directivă o constituie afirmarea revolu-

ției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, creșterea rolului științei în modernizarea economiei naționale, a întregii vieți sociale, în conducerea societății, legarea tot mai strînsă a cercetării de producție, accentuarea contribuției creației științifice românești la progresul multilateral și dinamic al țării noastre, la îmbogățirea tezaurului cunoașterii universale, astfel încît deceniul următor să devină cu adevărat deceniul științei, tehnicii, calității și eficienței. **(Aplauze puternice, prelungite).**

În industrie, cercetarea trebuie să asigure dezvoltarea mai rapidă a bazei proprii de materii prime și energie, valorificarea complexă a rezervelor interne de substanțe minerale, utilizarea intensă a noilor surse de energie, asimilarea de noi produse cu caracteristici superioare, generalizarea mecanizării, automatizării și cibernetizării producției, introducerea de noi tehnologii avansate în toate ramurile producției, care să permită reducerea mai accentuată a consumurilor materiale și energetice, recuperarea și refolosirea materiilor prime și materialelor.

Cercetarea agricolă, biologia modernă, ingineria genetică și bioenergetica trebuie să acționeze mai ferm pentru crearea de noi soiuri și hibrizi cu un înalt potențial productiv, îmbunătățirea raselor de animale și promovarea celor mai eficiente tehnologii de producție în agricultură. Trebuie extinse noile principii de genetică și bioinginerie pentru obținerea unor specii forestiere care să producă mari cantități de masă lemnoasă și biomasă.

Cercetarea românească trebuie să-și aducă o contribuție sporită la aprofundarea cunoașterii legilor naturii și ale societății, pe baza concepției materialist-dialectice și istorice, la investigarea structurii interne a materiei, a legilor ei de mișcare și transformare, a caracteristicilor biologice ale plantelor și animalelor. Se impune, de asemenea, o angajare mai activă a cercetării în studierea proceselor care au loc în univers, în vederea identificării modalităților de valorificare în practică, în folosul întregii umanități, a resurselor infinite ale acestuia. Știința românească trebuie să participe activ la cunoașterea și valorificarea potențialului geologic și biologic al Mării Negre și al oceanului mondial. O atenție deosebită trebuie acordată dezvoltării cercetărilor în domeniile matematicii, fizicii, chimiei, biologiei, care exercită un rol esențial în progresul general al științei și tehnicii contemporane.

Sarcini importante revin cercetării științifice în analiza proceselor economice și sociale, inclusiv a celor care se manifestă pe plan mondial, în elaborarea celor mai eficiente soluții de modernizare a economiei naționale, de perfecționare a relațiilor de producție, a organizării societății corespunzător condițiilor istorice și necesităților progresului României.

Este necesar să se acționeze mai ferm pentru legarea cercetării cu învățămîntul și producția și întărirea conlucrării oamenilor de știință cu masele largi ale celor ce muncesc — făuritorii bunurilor materiale.

Trebuie să acordăm întreaga atenție dezvoltării cercetării de perspectivă, a cercetării fundamentale pentru a asigura condițiile progresului multilateral al științei și al societății noastre.

Dispunem de o bază materială corespunzătoare, de o puternică rețea de unități și de oameni de știință de o valoare deosebită, avem deci toate condițiile ca marile probleme ce se pun în fața științei să poată fi rezolvate cu deplin succes. Îmi exprim convingerea că oamenii de știință, conlucrînd strîns cu eroica noastră clasă muncitoare, cu toți cei ce muncesc, vor îmbogăți continuu patrimoniul științei și tehnicii românești, sporindu-și contribuția la progresul României socialiste, la știința universală. **(Aplauze puternice).**

6. Politica demografică, asigurarea și pregătirea forței de muncă, dezvoltarea învățămîntului de toate gradele

Stimați tovarăși,

Partidul va urmări în continuare promovarea și întărirea sănătății poporului, stimularea natalității și asigurarea unui spor demografic normal, ocrotirea mamei și copilului, întărirea familiei, realizarea unor proporții juste în structura de vîrstă a populației, creșterea viguroasă, fizică și intelectuală, a noilor generații. Pe această bază se estimează că populația țării va ajunge la 23,4—23,7 milioane persoane în anul 1985, asigurîndu-se totodată, în continuare, un echilibru corespunzător între generații. Durata medie a vieții s-a prevăzut să fie de circa 71 de ani. Corespunzător dezvoltării economico-sociale a țării, populația ocupată va spori de la 10,4 milioane persoane, în 1980, la 11,4 milioane persoane în 1985, din care peste 78 la sută vor lucra în industrie și în ramurile neagricole.

Un obiectiv esențial al cincinalului este dezvoltarea în continuare a învățămîntului pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, a politehnizării și integrării strînse cu producția și cercetarea, organizarea temeinică a calificării forței de muncă, generalizarea procesului de reciclare a cadrelor, perfecționarea pregătirii profesionale a tuturor oamenilor muncii.

Populația școlară va reprezenta în 1985 circa 27 la sută. Sistemul de învățămînt creat în țara noastră asigură școlarizarea corespunzătoare a întregului tineret, formarea cadrelor necesare tuturor sectoarelor activității economico-sociale. Se vor crea condiții ca pînă în anul 1990 să fie generalizat învățămîntul de 12 ani. Se va dezvolta în continuare învățămîntul superior — cu deosebire cel tehnic — care la sfîrșitul anului 1985 va cuprinde peste 200 mii studenți. Se va asigura o creștere mai accentuată a învățămîntului seral și fără frecvență pentru a da posibilitatea oamenilor muncii care lucrează direct în producție să obțină o calificare tot mai înaltă. Învățămîntul profesional va continua să constituie o formă importantă de pregătire a muncitorilor calificați, cuprinzînd circa 20 la sută din numărul absolvenților învățămîntului de 10 ani. Cheltuielile statului pentru dezvoltarea bazei materiale, finanțarea procesului de învățămînt, acordarea de burse și alte forme de sprijin material elevilor și studenților vor depăși 128 miliarde lei.

O atenție deosebită trebuie acordată practicii în producție, care va reprezenta circa o treime din totalul programului de învățămînt, asigurînd însușirea de către tinerele generații a

deprinderilor necesare exercitării unor profesii utile, care să le permită încadrarea rapidă în producție.

Concomitent cu dezvoltarea învățămîntului, se va extinde acțiunea de reciclare profesională a oamenilor muncii, inclusiv a țărănimii. Se prevede cuprinderea în programele de reciclare a peste 2 milioane de persoane anual, astfel ca în cursul unui cincinal fiecare om al muncii să participe cel puțin o dată la o formă organizată de perfecționare a pregătirii profesionale și tehnice.

Dispunem în învățămînt de o bază materială modernă și un puternic detașament de cadre didactice și trebuie să facem totul pentru a folosi în cele mai bune condiții acest potențial, ridicînd pe o treaptă calitativ superioară întregul învățămînt — important factor de cultură și civilizație, de dezvoltare multilaterală a societății noastre socialiste. **(Aplauze puternice, prelungite).**

7. Participarea activă și eficientă a României la diviziunea internațională a muncii, accentuarea cooperării cu alte state în domeniul producției, științei și tehnologiei

Tovarăși,

O orientare de bază a viitorului cincinal o constituie participarea activă și eficientă a României la diviziunea internațională a muncii, accentuarea cooperării în domeniul producției, al științei și tehnologiei, asigurarea unei balanțe de plăți externe echilibrate și consolidarea rezervelor valutare ale țării.

Volumul comerțului exterior va crește în perioada cincinalului următor cu 50—57 la sută, într-un ritm mediu de 8,5—9,5 la sută anual. În acest cadru, exporturile vor trebui să sporească mai accentuat, asigurînd mijloacele necesare importurilor și rambursării plăților scadente pentru creditele angajate în trecut, în vederea realizării unei balanțe de plăți externe echilibrate.

O problemă principală a viitorului cincinal este creșterea substanțială a eficienței exporturilor. În acest scop, se impune limitarea și eliminarea produselor cu aport valutar scăzut, sporirea mai accentuată a ponderii mărfurilor care valorifică superior materiile prime, energia și munca socială, îndeosebi din domeniile construcției de mașini, metalurgiei, industriei chimice, prelucrării lemnului și industriei ușoare. Trebuie luate, de asemenea, măsuri pentru studierea mai temeinică a tendințelor pieței externe, vînzarea produselor noastre la prețuri corespunzătoare și îmbunătățirea continuă a cursurilor de revenire, asigurîndu-se un comerț echilibrat, echitabil. Planul cincinal prevede, totodată, fondurile valutare pentru achiziționarea materiilor prime de bază în vederea realizării unei aprovizionări sigure a economiei.

O extensiune tot mai mare trebuie să capete cooperarea economică și tehnico-științifică, atît pentru asigurarea pe termen lung și în condiții reciproc avanajoase a necesarului de materii prime al economiei, cît și pentru dezvoltarea construcțiilor de mașini, în cadrul unor schimburi echivalente. Trebuie lărgite formele superioare de cooperare economică, cum ar fi construirea, conducerea și exploatarea în comun a unor unități industriale, crearea de societăți mixte pentru exportul unor produse, executarea în comun a unor obiective economice pe terțe piețe și altele.

România va dezvolta în cotinuare relațiile economice cu statele membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, acestea urmînd să aibă o pondere de circa 48 la sută în comerțul nostru exterior. Vom acorda, ca și pînă acum, o atenție deosebită extinderii schimburilor comerciale și cooperării în producție cu țările în curs de dezvoltare, estimînd o creștere a ponderii acestora la peste 25 la sută. Vor fi amplificate relațiile economice cu statele capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, în spiritul avantajului reciproc, deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, excluderii oricărui amestec în treburile interne. **(Aplauze puternice).**

În activitatea de comerț și cooperare internațională va trebui să ținem permanent seama de fenomenele de instabilitate și criză care se manifestă pe plan mondial și care impun intensificarea conlucrării și colaborării între state în vederea soluționării în comun a problemelor pe baze echitabile. Vom acționa și în viitor pentru eliminarea obstacolelor din comerțul internațional, așezarea mai justă a prețurilor, instaurarea noii ordini economice internaționale.

8. Creșterea continuă a bunăstării întregului popor și crearea unei noi calități a vieții — scopul fundamental al politicii partidului nostru

Stimați tovarăși,

Înfăptuirea prevederilor planului cincinal de dezvoltare economico-socială a țării va permite creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor — scopul fundamental al politicii partidului nostru, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România. **(Aplauze puternice).**

În conformitate cu Programul-directivă de creștere a nivelului de trai, veniturile totale reale ale populației vor spori în anul 1985 cu 23—25 la sută față de anul 1980, retribuția medie reală mărindu-se cu 16—18 la sută și menținîndu-se raportul de 1 la 5,5 între retribuția minimă și maximă din economie, considerînd, așa cum am menționat deja, că acest raport este pe deplin corespunzător actualei etape de dezvoltare și el trebuie să fie păstrat încă multă, multă vreme. Retribuția minimă va spori de la 1 425 lei lunar în 1980 la 1 630 lei în 1985, la care se vor adăuga alocația pen-

tru copii și celelalte venituri obținute din fondurile sociale de consum. Se va urmări, de asemenea, realizarea unei corelații mai echilibrate între veniturile oamenilor muncii de la orașe și sate. Veniturile reale ale țărănimii vor crește cu 20—25 la sută. Pensiile nominale de asigurări sociale de stat se vor majora în medie cu 23 la sută, iar alocația de stat pentru copii cu 27 la sută. Se vor mări pensiile militare și I.O.V.R., pensiile membrilor organizațiilor cooperatiste, precum și ale altor categorii de pensionari.

Cheltuielile finanțate din bugetul de stat, precum și din veniturile întreprinderilor, organizațiilor cooperatiste și obștești pentru dezvoltarea învățămîntului, ocrotirii sănătății, asistenței sociale, culturii și sportului vor crește cu circa 37 la sută în 1985, ajungînd să reprezinte 14 200 lei pe o familie.

Volumul desfacerilor de mărfuri va spori într-un ritm de 5,4—6,4 la sută anual, asigurîndu-se la principalele produse următorul consum mediu pe locuitor :

	U.M.	1980	1985
Carne și produse din carne	kg	62	68 — 72
Lapte și produse din lapte (exclusiv unt)	litri	220	230 —240
Grăsimi total	kg	19	20,5— 21,5
Zahăr și produse din zahăr	kg	30	33,0— 35
Ouă	buc.	270	275 —280
Legume și produse din legume	kg	160	190 —200
Fructe și produse din fructe	kg	63	75 — 85
Țesături (inclusiv confecții)	mp	29	36
Încălțăminte	perechi	4	4,1

Volumul prestărilor de servicii va crește cu peste 54 la sută, față de anul 1980.

O deosebită atenție va acorda partidul nostru menținerii în limite strict controlate a dinamicii prețurilor la bunurile de consum și a tarifelor la prestațiile de servicii, prevăzîndu-se o creștere medie anuală de 1—1,2 la sută, corelat cu prevederile de sporire a veniturilor reale ale populației.

În cincinalul viitor se vor construi 1 100 000 apartamente din fondurile de investiții ale statului, din care cel puțin 450 000 destinate vînzării către populație. Suprafața medie locuibilă pe un locuitor va ajunge, în mediul urban, la 10,6 mp în anul 1985, la nivelul normelor prevăzute în țara noastră, precum și în alte țări. În 1985, în București se va rezolva, în linii generale, problema locuințelor, asigurîndu-se condiții corespunzătoare de locuit pentru întreaga populație a Capitalei. **(Vii aplauze).** În municipii și orașe va spori capacitatea instalațiilor de alimentare și distribuire a apei, a celor de canalizare, a stațiilor de epurare, se va îmbunătăți rețeaua de străzi, iar transportul în comun va fi extins prin dotarea cu vehicule de mare capacitate. În București, în următorii doi ani se va rezolva definitiv problema transportului în bune condiții și, după cum cunoașteți, de cîteva zile prima linie a metroului a început să funcționeze, urmînd ca pînă în 1985 rețeaua metroului să ajungă la peste 35 km. **(Aplauze puternice).**

Se va trece la realizarea etapei a doua a programului de reducere a săptămînii de lucru, astfel ca pînă la sfîrșitul cincinalului să se generalizeze săptămîna de lucru de 44 ore. Înfăptuirea acestor obiective va determina ridicarea pe o treaptă superioară a bunăstării poporului și realizarea unei noi calități a vieții, dezvoltarea generală a civilizației materiale și spirituale a societății noastre socialiste, afirmarea tot mai puternică a umanismului revoluționar, în centrul căruia se află demnitatea, libertatea și fericirea omului. **(Aplauze și urale puternice ; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul !").**

9. Deceniul 1981 — 1990 — deceniul realizării în linii mari a sarcinilor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate

Stimați tovarăși,

În conformitate cu prevederile Programului partidului și pentru a asigura înfăptuirea obiectivelor generale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale a țării în deceniul următor se prezintă astfel :

	Dinamica în 1990 față de 1980 în %	Ritm mediu anual în %
1. Produsul social	184—193	6,3—6,8
2 Venitul național	200—210	7,2—7,7
3. Valoarea producției globale industriale	217—227	8,1—8,5
4. Valoarea producției agricole globale (medie anuală pe perioada de 10 ani)	155—165	4,5—5,1
5. Volumul investițiilor în economia națională (pe perioada de 10 ani)	191—200	6,7—7,2
6. Productivitatea muncii sociale	176—185	5,8—6,4
7. Ponderea fondului de acumulare în venitul național repartizat (în % — medie pe 10 ani)	29,5—30,0	
8. Veniturile totale reale pe locuitor.	140—143	3,4—3,7

După cum rezultă, industria se va dezvolta în deceniul următor într-un ritm mediu anual de 8,1—8,5 la sută, acordîndu-se în continuare prioritate lărgirii bazei proprii de materii prime și asigurării independenței energetice a țării, creșterii accelerate a ramurilor prelucrătoare. Se va accentua transformarea agriculturii într-o variantă a activității industriale, pe baza mecanizării și chimizării producției, a aplicării celor mai noi cuceriri ale geneticii și științei agrotehnice. Va continua în ritm intens programul de industrializare a tuturor județelor, asigurîndu-se ridicarea tuturor zonelor țării la un înalt nivel de civilizație materială și spirituală. Structura socială a țării va cunoaște noi schimbări calitative ; se estimează că în anul 1990 populația României va ajunge la circa 25 milioane de locuitori, iar populația ocupată la circa 12 milioane, ponderea hotărîtoare revenind industriei și celorlalte ramuri neagricole. Creșterea forței economice va asigura participarea tot mai amplă a României la diviziunea internațională a muncii, ducînd la dublarea volumului comerțului exterior. Dezvoltarea dinamică a economiei va determina creșterea de peste 2 ori a

venitului național, asigurîndu-se un nivel pe locuitor de 47—50 mii lei. Retribuția reală a personalului muncitor va spori în deceniul următor cu 37—39 la sută, veniturile reale ale țărănimii pe o persoană activă cu 48—50 la sută, iar fondurile sociale de consum pe locuitor cu circa 40 la sută. În perioada 1981—1990 se prevede realizarea a 2 350—2 450 mii apartamente, ceea ce va permite rezolvarea în întreaga țară a problemei locuințelor, asigurarea condițiilor de locuit corespunzătoare pentru toți oamenii muncii. **(Aplauze puternice).**

Pentru a asigura în continuare o perspectivă clară a dezvoltării economico-sociale a țării, apare necesar ca în cursul viitorului cincinal să se elaboreze Programul partidului pînă în anul 2000 sau 2010. De aceea, propun Congresului nostru să împuternicească noul Comitet Central al partidului să întocmească acest program pînă la Congresul al XIII-lea. Pornind de la faptul că în deceniul următor vom asigura realizarea în linii mari a sarcinilor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, noul Program va trebui să traseze căile și direcțiile consolidării în continuare a acesteia, ale trecerii treptate la înfăptuirea principiilor comuniste de muncă și viață în țara noastră. **(Aplauze puternice, urale ; se scandează „Ceaușescu — P.C.R. !").**

Un deosebit accent se va pune pe încheierea procesului de organizare și sistematizare a teritoriului, a orașelor și comunelor, pe apropierea tot mai mare a condițiilor de muncă și viață de la oraș și sat. De asemenea, un obiectiv important îl va constitui eliminarea deosebirilor esențiale între munca fizică și intelectuală, ca rezultat al generalizării mecanizării complexe și automatizării în toate ramurile, al ridicării nivelului de pregătire tehnică și culturală al oamenilor muncii, toți cetățenii urmînd să aibă cel puțin pregătire liceală.

Dezvoltarea producției materiale și creșterea în ritm susținut a productivității muncii sociale vor crea condițiile pentru satisfacerea deplină a necesităților de consum științific fundamentate ale tuturor membrilor societății. Aceste transformări vor determina o tot mai accentuată apropiere între clasele și categoriile sociale, omogenizarea crescîndă a societății noastre. Dezvoltarea continuă a democrației socialiste, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice vor deschide un cîmp tot mai larg de manifestare a inițiativei oamenilor muncii, a capacităților creatoare ale întregului popor, de afirmare plenară a personalității umane, a afirmării principiilor comuniste în toate domeniile. **(Aplauze puternice).**

Aceasta va însemna că, într-o perioadă de circa o jumătate de secol de la revoluția de eliberare socială și națională, se va produce un uriaș salt în istoria României, în destinele poporului nostru, confirmîndu-se în fapt superioritatea noii orînduiri sociale care asigură punerea deplină în valoare a bogățiilor naționale în folosul întregii societăți, crearea unei vieți libere și fericite pentru toți cei ce muncesc, împlinirea celor mai nobile idealuri de dreptate și echitate socială ale întregului nostru popor. **(Aplauze puternice și urale ; se scandează „Ceaușescu și poporul !").**

Minunate sînt realizările poporului nostru în anii construcției socialiste, măreț sînt perspectivele înaintării României spre comunism — societatea dreptății, egalității, a frăției și păcii.

Generația noastră are marea fericire de a fi făuritoarea tuturor acestor mari transformări revoluționare din România și de a putea spune, cu satisfacția datoriei împlinite :

Am înfăptuit revoluția de eliberare națională și socială. Am asigurat dezvoltarea democratică a țării, înfăptuirea revoluției și victoria socialismului, edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și deschiderea căilor spre comunism. Am schimbat radical condițiile de muncă și de viață ale întregului nostru popor.

Am învins multe greutăți, de tot felul, dar am mers neabătut înainte, în frunte cu Partidul nostru Comunist — forța politică conducătoare a națiunii, care își îndeplinește cu cinste misiunea istorică de a asigura dezvoltarea continuă, independentă a patriei, de a asigura victoria comunismului în România. **(Aplauze puternice, urale ; se scandează „Ceaușescu — P.C.R. !").**

Privind cutezători la viitorul comunist al României, să ne angajăm că și în continuare, într-o deplină unitate, vom face totul pentru gloria poporului nostru, pentru măreția patriei noastre socialiste, pentru ridicarea ei pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație, pentru demnitatea, independența ei, pentru a trăi egală în rîndul națiunilor lumii. **(Aplauze puternice, urale ; se scandează „Ceaușescu reales la al XII-lea Congres !").**

MARILE SCHIMBĂRI PETRECUTE ÎN STRUCTURA SOCIALĂ A ȚĂRII, PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII STATULUI, PROMOVAREA LARGĂ A FORMELOR COLECTIVE DE CONDUCERE, A DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE ÎN TOATE SFERELE DE ACTIVITATE, ÎNTĂRIREA AUTOCONDUCERII MUNCITOREȘTI

Stimați tovarăși,

Ca rezultat al dezvoltării susținute a forțelor de producție, al întregii politici a partidului de construcție socialistă, în perioada care a trecut de la Congresul al XI-lea au continuat să se producă noi schimbări în structura societății, în fizionomia claselor și în raporturile dintre ele, în direcția întăririi alianței clasei muncitoare și țărănimii, a unității în-

tregului popor, a afirmării tot mai puternice a coeziunii naţiunii noastre socialiste.

Au continuat să se afirme tot mai puternic, în întreaga viaţă politico-socială, rolul şi concepţia revoluţionară a clasei muncitoare — clasa conducătoare a societăţii. Semnificativ pentru creşterea numerică a clasei muncitoare este faptul că ponderea forţei de muncă ocupate în industrie, transporturi, construcţii şi celelalte sectoare neagricole a crescut de la 60,2 la sută în 1974, la 69 la sută în prezent. Ridicîndu-şi nivelul politic şi ideologic, lărgindu-şi orizontul ştiinţific şi tehnic, clasa muncitoare îşi îndeplineşte cu cinste misiunea istorică în conducerea întregului popor pe calea socialismului şi comunismului. **(Aplauze puternice).**

Importante procese calitative s-au petrecut, de asemenea, în rîndurile ţărănimii. Modernizarea agriculturii, precum şi trecerea unei părţi a forţei de muncă din acest sector în industrie şi construcţii au determinat diminuarea ponderii numerice a ţărănimii în totalul populaţiei ocupate, dar, în acelaşi timp, a crescut nivelul ei de pregătire politică, agrotehnică şi culturală. Acţionînd în strînsă alianţă cu clasa muncitoare, ţărănimea ocupă un loc important în producţia materială, în activitatea generală de construcţie a societăţii socialiste.

A sporit, de asemenea, rolul intelectualităţii, îndeosebi al celei tehnice, ca urmare a desfăşurării tot mai largi a revoluţiei tehnico-ştiinţifice. Intelectualitatea aduce o contribuţie importantă la afirmarea gîndirii şi creaţiei româneşti pe toate planurile, la progresul general al societăţii.

Societatea noastră este alcătuită din clase şi categorii sociale prietene, participante active la producţia de bunuri materiale şi spirituale, între care se realizează o apropiere continuă în ce priveşte condiţiile de muncă, orizontul tehnico-profesional şi de cultură generală, modul de viaţă material şi spiritual.

Dezvoltarea şi modernizarea mijloacelor de producţie, a forţelor de producţie în general, perfecţionarea relaţiilor sociale au asigurat creşterea amplorii şi ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a modului de producţie socialist din ţara noastră. S-a dezvoltat tot mai puternic proprietatea socialistă de stat şi cooperatistă, exercitîndu-se la un nivel tot mai înalt rolul oamenilor muncii de proprietari, producători şi beneficiari ai bunurilor materiale şi spirituale ale societăţii.

Pornind de la realitatea care demonstrează că unitatea şi lupta contrariilor constituie o lege obiectivă a dezvoltării sociale, partidul a acţionat în mod conştient, sistematic, pentru realizarea concordanţei dintre noile schimbări şi cerinţe obiective ale mersului înainte şi formele de organizare şi conducere a societăţii. Soluţionarea contradicţiilor şi dezvoltarea continuă a orînduirii socialiste impun amplificarea şi perfecţionarea conducerii colective, renunţarea la principiul conducerii unipersonale, participarea tot mai largă a maselor de oameni ai muncii la conducerea tuturor domeniilor de activitate. Aceasta cere, totodată, perfecţionarea repartiţiei socialiste în concordanţă cu normele eticii şi echităţii.

Pornind de la aceste considerente, de la prevederile Programului Partidului Comunist Român şi ţinînd seama de legităţile obiective, au fost luate o serie de măsuri pentru realizarea concordanţei între dezvoltarea impetuoasă a forţelor de producţie şi relaţiile sociale, pentru perfecţionarea organizării şi conducerii democratice a societăţii. În sistemul de repartiţie s-au adus noi îmbunătăţiri, asigurîndu-se o creştere mai accentuată a veniturilor mici şi diminuarea veniturilor prea mari, realizarea unui raport echitabil.

Prevederile viitorului cincinal vor determina noi schimbări calitative în structura socială, omogenizarea crescîndă a orînduirii socialiste, creşterea rolului maselor în conducerea conştientă a societăţii, în făurirea propriului lor destin.

În cadrul activităţii generale de organizare şi conducere ştiinţifică a societăţii s-a întărit continuu statul nostru socialist, s-au perfecţionat funcţiile sale în concordanţă cu cerinţele actualei etape. Au fost luate noi măsuri pe linia adîncirii caracterului democratic al statului prin afirmarea şi mai puternică a principiului conducerii colective, crearea de noi organe colective de conducere, participarea şi mai largă a poporului la conducerea treburilor obşteşti, s-au întărit legăturile statului cu masele de oameni ai muncii. Toate acestea au sporit capacitatea organelor de stat, atît la nivel central, cît şi local, de a administra şi gospodări resursele societăţii, de a soluţiona problemele de muncă şi viaţă ale cetăţenilor, de a organiza activitatea pentru îndeplinirea politicii partidului.

În această perioadă au fost aplicate o serie de măsuri de dimensionare mai justă şi reducere a aparatului de stat, asigurîndu-se un grad sporit de competenţă şi operativitate în soluţionarea problemelor. Au fost create noi organisme de conducere colectivă, cu caracter permanent, la nivel naţional. S-au instituţionalizat congresele naţionale, conferinţele şi consfătuirile centrale pe ramuri şi sectoare de activitate, în cadrul cărora oamenii muncii dezbat şi hotărăsc problemele mersului înainte al societăţii.

Obiectivele şi sarcinile perioadei următoare impun perfecţionarea în continuare a activităţii statului, întărirea disciplinei, exigenţei şi răspunderii tuturor organelor centrale şi locale în aplicarea legilor, a hotărîrilor de partid şi de stat. Se impun înfăptuirea consecventă a principiului centralismului democratic, îmbinarea tot mai strînsă a conducerii centrale, pe baza planului unic de dezvoltare economico-socială, cu accentuarea iniţiativei şi autonomiei organelor locale ale puterii şi administraţiei.

S-a perfecţionat, în continuare, în spiritul Constituţiei, legislaţia socialistă. Marea Adunare Naţională a dezbătut şi adoptat — pe lîngă planurile de dezvoltare economică şi socială şi bugetele anuale — o serie de legi de cea mai mare importanţă pentru reglementarea activităţii economico-sociale, întărirea spiritului de ordine şi disciplină şi perfecţionarea conducerii ştiinţifice a societăţii. Odată cu perfecţionarea în continuare a activităţii legislative, în spiritul noilor principii de drept, inclusiv cu elaborarea noului Cod penal, se impune să se asigure respectarea riguroasă, în toate domeniile, a legilor adoptate.

O bogată activitate a desfăşurat Consiliul de Stat în direcţia reglementării juridice a unor aspecte importante ale vieţii sociale, ale organizării şi controlului diferitelor domenii ale societăţii.

De asemenea, guvernul a depus o activitate intensă în organizarea şi conducerea administraţiei, în buna funcţionare a aparatului de stat, în soluţionarea problemelor tot mai complexe ale dezvoltării economice şi sociale. Ţinînd seama de răspunderile sporite încredinţate, de noile sarcini şi obiective pe care le avem de înfăptuit, este necesar ca guvernul să acţioneze tot mai ferm pentru întărirea ordinii şi disciplinei în toate sectoarele, pentru îmbunătăţirea controlului şi organizarea ştiinţifică a muncii, pentru înfăptuirea neabătută, în cele mai bune condiţii, a politicii interne şi externe a ţării.

Aceasta impune buna funcţionare a consiliilor de conducere ale ministerelor şi celorlalte organe centrale — care trebuie să se bazeze, în activitatea lor, pe participarea activă a maselor de oameni ai muncii, a specialiştilor — lichidarea manifestărilor de centralism excesiv şi birocratism în munca aparatului de stat. În spiritul Legii planificării, este necesar să fie întărită şi perfecţionată continuu conducerea unitară, pe baza planului naţional unic, a dezvoltării economico-sociale şi, totodată, corespunzător lărgirii atribuţiilor unităţilor economice, să sporească rolul şi răspunderea centralelor, judeţelor şi întreprinderilor în elaborarea şi înfăptuirea tuturor prevederilor de plan, în întărirea autoconducerii şi autogestiunii economice.

Va trebui, de asemenea, să se ridice la un nivel superior activitatea consiliilor populare, cărora le revin atribuţii noi, de cea mai mare importanţă, în elaborarea planurilor dez-

voltării economico-sociale în profil teritorial. Drepturile tot mai largi de care se bucură le impun acestora și mari obligații, o înaltă răspundere în înfăptuirea obiectivelor planului economic, în dezvoltarea și înflorirea localităților, în aplicarea programului de sistematizare urbană și rurală, în respectarea fermă a legilor țării, a hotărîrilor de partid și de stat.

Toate organele noastre de stat, centralele, conducerile întreprinderilor, consiliile populare trebuie să-și bazeze întreaga activitate pe consultarea largă a maselor, pornind de la faptul că socialismul se construiește cu poporul și pentru popor. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Partidul nostru a acordat și acordă o atenție de prim ordin dezvoltării democrației socialiste, ca latură esențială a operei de construcție socialistă și comunistă. Am realizat — după cum am arătat mai înainte — un sistem unitar de conducere a țării de către popor, o democrație economică și socială de tip nou, care ne permite să valorificăm larg inițiativa, experiența și capacitatea de creație a maselor în înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Acum, esențial este să asigurăm buna funcționare a acestui cadru democratic, folosirea deplină a posibilităților pe care el le oferă. Organismele democrației noastre socialiste — consiliile oamenilor muncii, adunările generale, consiliile populare, organele de conducere democratică la nivel național — trebuie să capete un conținut tot mai profund, să acționeze efectiv ca foruri de dezbatere responsabilă și soluționare justă, operativă a tuturor problemelor.

Partidul nostru va promova larg și în viitor practica dezbaterii nemijlocite cu oamenii muncii, cu întregul popor a politicii interne și externe, a hotărîrilor de importanță majoră pentru destinele României. Vom organiza în continuare. sistematic, congrese, conferințe, consfătuiri de lucru — atît la nivel central și pe ramuri, cît și pe plan local — pentru analizarea și soluționarea celor mai importante probleme ale dezvoltării societății.

Pornind de la unitatea dialectică dintre munca și conducerea colectivă și răspunderea personală, va trebui să perfecționăm continuu cadrul organizatoric, democratic, de participare a maselor de oameni ai muncii, a întregului popor la făurirea conștientă a propriului său destin comunist, demonstrînd în fapt că numai în socialism, numai în condițiile cînd întreaga putere politică este în mîna maselor populare de oameni ai muncii se poate realiza o adevărată democrație. **(Aplauze prelungite, se scandează „Ceaușescu și poporul !").**

Stimați tovarăși,

Aplicînd în viață Directivele Congresului al XI-lea, Comitetul Central a acționat cu toată fermitatea în direcția îmbunătățirii în continuare a activității organelor de justiție, miliție și securitate, a întăririi legalității socialiste. A sporit rolul opiniei publice în aplicarea și respectarea legilor țării, în prevenirea și combaterea încălcării normelor de conviețuire socială. Va trebui tot mai larg valorificată experiența acumulată de consiliile muncitorești de judecată din unitățile economico-sociale și de pe lîngă comitetele executive ale consiliilor populare. De asemenea, organele de justiție, tribunalele, procuratura trebuie să-și sporească exigența, fermitatea, spiritul de dreptate, manifestînd, totodată, cea mai mare grijă față de oameni, astfel ca cei ce au comis anumite abateri să se poată îndrepta, să poată fi redați societății.

Sarcini importante au, de asemenea, organele Ministerului de Interne — ale miliției și securității — chemate să vegheze la liniștea publică, la apărarea proprietății socialiste și a proprietății personale, a cuceririlor revoluționare ale întregului nostru popor. Îndeplinindu-și răspunderile încredințate, întemeindu-și activitatea pe sprijinul și participarea maselor, aceste organe trebuie să asigure ca nici o încălcare a legilor socialiste să nu rămînă nepedepsită și, în același timp, ca nimeni să nu fie sancționat pe nedrept !

În această perioadă, Comitetul Central a acordat o atenție deosebită întăririi capacității de apărare a patriei. Pornind de la realitățile lumii contemporane, care demonstrează că pericolul unor noi războaie n-a fost încă înlăturat, precum și de la răspunderea apărării cuceririlor revoluționare, a independenței și suveranității patriei, partidul nostru va acorda și în viitor toată atenția întăririi forțelor armate, instruirii și echipării acestora cu mijloacele corespunzătoare, ridicării nivelului lor de pregătire militară și politică. Pornind de la principiul că apărarea patriei este sarcina întregului popor, vom întări în continuare activitatea gărzilor patriotice, pregătirea militară a tineretului, a tuturor oamenilor muncii. Preocupindu-ne de edificarea socialismului în patria noastră, vom face totul pentru a asigura munca pașnică a poporului, pentru a apăra cuceririle revoluționare, independența și suveranitatea națională a țării. **(Aplauze furtunoase, ovații).**

Stimați tovarăși,

Una din marile cuceriri ale construcției socialiste din patria noastră, ale politicii partidului nostru este rezolvarea justă, în spiritul concepției revoluționare marxist-leniniste, a problemei naționale, asigurarea unor condiții egale de muncă și viață pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate. Această politică își găsește expresie în ritmul înalt de dezvoltare economico-socială a tuturor județelor, inclusiv a celor în care, alături de români, trăiesc și oameni ai muncii aparținînd altor naționalități. Odată cu aceasta au fost asigurate dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului și lărgirea bazei materiale a activității cultural-artistice în limbile naționalităților din țara noastră. Este concludent în acest sens faptul că din circa 29 000 de unități școlare, cîte există în România, în peste 3 300 se predă în limbile naționalităților. În aceste limbi funcționează, de asemenea, un număr de 14 teatre, se tipăresc 61 de publicații de tot felul. Naționalitățile conlocuitoare participă activ la viața politică, la activitatea de conducere a societății, în organele partidului, în Marea Adunare Națională, în organismele centrale de stat, în consiliile populare, în toate nivelurile. Un rol important în acest sens îl au consiliile oamenilor muncii maghiare, germane și ale altor naționalități. Partidul nostru consideră rezolvarea problemei naționale, lichidarea oricărei inegalități și discriminări de ordin național și asigurarea deplinei egalități în drepturi între toți cetățenii ca parte integrantă, organică, a întregii politici de construcție socialistă și comunistă.

În conformitate cu înaltele sale idealuri umaniste, partidul va combate cu tărie propaganda naționalist-șovină a cercurilor reacționare din afară, denaturarea realităților din țara noastră, încercările de dezorientare a oamenilor muncii de alte naționalități. Interesele supreme ale celor ce muncesc, aspirațiile lor de progres, bunăstare și fericire se pot împlini numai printr-un efort unit pentru înălțarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație. **(Aplauze puternice).**

Și în viitor partidul nostru va acționa neabătut în vederea asigurării deplinei egalități în drepturi, în toate domeniile, a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, pentru întărirea continuă a unității și colaborării lor în munca și lupta pentru făurirea socialismului și comunismului pe pămîntul patriei comune — România. **(Aplauze și urale puternice ; se scandează „Ceaușescu și poporul !").**

DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ ECHILIBRATĂ ÎN PROFIL TERITORIAL

CONGRESUL al XII-lea al partidului, congresul întregului nostru popor, deschide o nouă și însemnată etapă pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării României spre comunism, etapă care se va desfășura sub semnul calității, al promovării largi a științei și tehnicii în toate domeniile, al creșterii eficienței.

Sînt trăsături care se degajă pregnant din strălucitul raport prezentat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de al XII-lea Congres, care se constituie într-un program clar de acțiune pentru toți oamenii muncii. Realegerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** în înalta funcție de secretar general al partidului ne dă nouă, tuturor, garanția înfăptuirii neabătute a Programului partidului, program al progresului și civilizației socialiste în România.

Documentele aprobate de Congresul al XII-lea reflectă în mod unitar întreaga complexitate a dezvoltării noastre pe mai departe. În acest context, una din trăsăturile esențiale ale cincinalului 1981—1985 o constituie continuarea repartizării raționale a forțelor de producție pe întregul teritoriu. Această orientare este amplu fundamentată și desfășurată în Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial, document elaborat sub conducerea nemijlocită și cu aportul determinant al secretarului general al partidului.

Înainte de toate trebuie arătat că Programul de dezvoltare în profil teritorial reflectă consecvența revoluționară cu care partidul nostru urmărește înfăptuirea neabătută a politicii de dezvoltare echilibrată a tuturor județelor și zonelor țării, acționînd cu fermitate pentru amplasarea rațională a forțelor de producție pe întregul teritoriu, pentru afirmarea accentuată a factorilor calitativi în procesul de valorificare superioară, cu eficiență înaltă, a tuturor resurselor umane și materiale din județe, pentru sistematizarea și modernizarea rețelei de localități urbane și rurale.

După cum sublinia secretarul general al partidului în raportul prezentat Congresului, realizarea acestor însemnate obiective **„va accelera procesul dispariției deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre activitatea agricolă și industrială, va determina omogenizarea crescîndă a societății noastre, crearea unui fundament trainic pentru afirmarea deplinei egalități între toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului general de civilizație al întregului nostru popor"**.

Coordonate ale înfloririi economico-sociale a județelor

OBIECTIVUL major al Programului-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial îl constituie realizarea pînă în anul 1985, în fiecare județ, a unei producții globale pe locuitor de cel puțin 70 000 lei. Indicator sintetic calitativ nou, superior, care se va introduce în fundamentarea și practica repartizării forțelor de producție pe teritoriu odată cu cincinalul viitor, producția globală pe locuitor însumează rezultatele activității din industrie, agricultură, construcții, transporturi, servicii și alte ramuri. Ținînd seama că din produsul global menționat 50 000 lei reprezintă producția industrială, cel puțin 10 000 lei producția agricolă, iar 10 000 lei producția în alte ramuri, acest indicator este în măsură să stimuleze, alături de creșterea industrială și dezvoltarea celorlalte ramuri — a agriculturii, transporturilor, construcțiilor, serviciilor etc. ; totodată, indicatorul este în măsură să constituie un criteriu mai exact și mai complex de stabilire a stadiului dezvoltării economico-sociale atins la un moment dat de un județ sau altul. Comparativ cu anul 1965, cînd producția globală minimă pe locuitor era de 8 657 lei, adică de peste 2,1 ori mai redusă față de media pe țară, la sfîrșitul viitorului cincinal această diferență va reprezenta numai 23%, nivel care reflectă evident procesul de apropiere a județelor în ce privește gradul dezvoltării lor economice.

O altă expresie a obiectivului urmărit de partid, de dezvoltare multilaterală a economiei județelor, de valorificare superioară a oricăror rezerve materiale și umane din județe, o constituie modul complex de elaborare a planului pe județe. Astfel, planul fiecărei unități administrativ-teritoriale (județ, municipiu, oraș și comună) este conceput să cuprindă, pentru toate unitățile economice din raza sa, indicatorii privind producția industrială, fizică și valorică, volumul activităților din agricultură, din transporturi, construcții și alte ramuri ; deopotrivă sînt elaborați indicatorii privind creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție și circulație, introducerea progresului tehnic, dezvoltarea activității de comerț exterior, aprovizionarea tehnico-materială, recuperarea și refolosirea materiilor prime și materialelor. Mai trebuie amintit că o atenție deosebită se acordă indicatorilor sociali și de nivel de trai: desfacerile de mărfuri și prestările de servicii către populație, construcția de locuințe, dezvoltarea bazei materiale a activităților social-culturale, echiparea tehnico-edilitară a localităților, extinderea procesului de urbanizare, apărarea mediului înconjurător etc.

În acest cadru, în concordanță cu prevederile Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism, dezvoltarea economico-socială a țării în profil teritorial în cincinalul următor se va realiza potrivit unor orientări și sarcini cu efecte puternice pentru creșterea economico-socială a țării. Între acestea valorificarea deplină a resurselor din fiecare zonă și

dezvoltarea astfel a industriei, agriculturii şi a celorlalte ramuri ; amplasarea în zonele şi localităţile mai puţin dezvoltate a unor unităţi de dimensiuni mai reduse, îndeosebi din ramurile industriei prelucrătoare, în vederea repartizării mai raţionale a locurilor de muncă pe întregul teritoriu ; dezvoltarea mai intensă şi în condiţii de eficienţă sporită a agriculturii în toate judeţele ; accentuarea dezvoltării industriei mici şi artizanale ; extinderea şi diversificarea prestărilor de servicii ; continuarea realizării programelor de amenajare a bazinelor hidrografice şi de dezvoltare a fondului forestier ; asigurarea condiţiilor pentru îmbunătăţirea transportului de mărfuri şi de persoane ; promovarea fermă a cercetării ştiinţifice, dezvoltării tehnologice şi introducerii progresului tehnic în vederea creşterii mai accentuate a eficienţei activităţii economice în toate judeţele. Ca urmare a unor asemenea orientări, avînd cu precădere efecte intensive în procesul dezvoltării, se va obţine creşterea gradului de ocupare a forţei de muncă (în anul 1985 în toate judeţele se va asigura un număr de cel puţin 400 persoane ocupate la 1000 locuitori), ridicarea susţinută în continuare a nivelului de trai material şi spiritual al populaţiei din toate zonele. Să ne referim mai pe larg la unele din aceste probleme.

Valorificarea complexă a tuturor resurselor

ÎNFĂPTUIREA politicii partidului de dezvoltare armonioasă a întregului teritoriu, cu deosebire în actualul cincinal, a determinat mutaţii esenţiale în geografia economică a României, asigurîndu-se condiţii ca, în anul 1980, fiecare judeţ să dispună de capacităţi industriale pentru o producţie de cel puţin 10

Tabelul nr. 1

Gruparea judeţelor după valoarea producţiei industriale

Valoarea producţiei industriale — mld. lei —	Numărul judeţelor			
	1965	1970	1975	1980
pînă la 2	14	5	1	—
2,1– 4	13	11	4	—
4,1–10	9	15	14	—
10,1–15	3	3	7	16
15,1–25	—	3	10	12
peste 25	1	1	4	12

miliarde lei. Principalele transformări în gruparea judeţelor, după valoarea producţiei industriale, sînt prezentate în tabelul nr. 1. Este de remarcat că dezvoltarea industrială a judeţelor, realizarea practic a unor paşi însemnaţi pe drumul creşterii industriale a întregului teritoriu s-a caracterizat prin accentuarea rolului ramurilor de bază, al subramurilor moderne — toate acestea punînd în evidenţă parcurgerea unei importante etape pe drumul dezvoltării armonioase a forţelor de producţie.

În Programul-directivă se prevede asigurarea în continuare a dezvoltării echilibrate a industriei pe teritoriu, în mod deosebit a ramurilor şi subramurilor moderne, de înaltă tehnicitate, care promovează larg progresul tehnico-ştiinţific, urmărindu-se utilizarea raţională a resurselor de muncă şi naturale din fiecare zonă. O deosebită atenţie se acordă, de asemenea, dezvoltării industriei mici şi artizanale, care în perioada 1981—1985 va creşte de cel puţin 2 ori (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Repere ale dezvoltării industriei mici şi artizanale în cincinalul 1981—1985

— milioane lei —

	1980	1985	Ritm mediu anual 1981—1985 %
Industria mică — total	18 200	37 000	15,3
din care în :			
— unităţi agricole	3 300	7 300	17,2
— unităţi ale consiliilor populare	1 550	2 870	13,1
— unităţi ale cooperaţiei de consum	2 350	4 160	12,1
— unităţi ale cooperaţiei meşteşugăreşti	11 000	22 670	15,6

Creşteri ale industriei mici şi artizanale superioare mediei pe ţară — între 2,2—2,4 ori — se prevăd în judeţe ca Arad, Caraş-Severin, Covasna, Dîmboviţa, Gorj, Hunedoara, Iaşi, Mehedinţi, Sălaj, Teleorman, Vaslui, ceea ce pune în lumină repere însemnate ale gradului de complexitate şi multilateralitate a dezvoltării industriei din aceste judeţe, cele mai multe dintre ele avînd deja un grad ridicat de creştere industrială.

Este de remarcat creşterea contribuţiei industriei mici şi artizanale la îmbunătăţirea aprovizionării populaţiei cu articole de uz casnic şi gospodăresc, materiale de construcţii, ţesături şi cusături populare, covoare manuale, produse de ceramică, împletituri, semiconserve de legume şi fructe, unele produse lactate ; de asemenea, industria mică şi artizanală va trebui să-şi sporească aportul la creşterea exporturilor — toate acestea vădind însemnătatea industriilor respective în procesul de dezvoltare eficientă a industriei în ansamblu. Este de menţionat că industria în general, şi în mod deosebit industriile mici şi artizanale, urmează să se dezvolte pe baza folosirii în mai mare măsură a unor resurse locale de materii prime ; totodată, producţia de capacitate mică şi artizanală va utiliza produse agricole disponibile la producători după îndeplinirea sarcinilor de livrări către fondul de stat şi va beneficia de cooperarea în producţie cu alte întreprinderi industriale realizîndu-se astfel un impuls puternic pentru amplificarea şi mai buna valorificare a bazei proprii de materii prime.

În domeniul agriculturii, se prevăd sarcini importante de creştere a producţiei vegetale şi animale, urmînd ca în anul 1985, aşa cum arătam, să se ajungă în toate judeţele la o valoare a activităţii din această ramură de cel puţin 10 000 lei pe locuitor. După cum se subliniază în Programul-directivă menţionat, în creşterea producţiei agricole trebuie avute în vedere intensificarea preocupărilor în toate judeţele în vederea sporirii suprafeţei arabile şi de gospodărire mai judicioasă a fondului funciar ; utilizarea tuturor rezervelor existente încă în acţiunea de zonare mai raţională a producţiei vegetale în funcţie de condiţiile pedoclimatice ; posibilităţile şi rezervele de creştere a bazei tehnico-materiale din agricultură ca şi de utilizare superioară a acesteia. Orientarea privind dezvoltarea agriculturii în toate judeţele ţării constituie un puternic fundament de susţinere a creşterii intensive a agriculturii româneşti, prioritate esenţială a întregului nostru proces de dezvoltare.

În vederea dezvoltării economico-sociale a judeţelor, în Programul-directivă se acordă o importanţă deosebită repartizării investiţiilor cu prioritate în zonele cu un nivel mai redus de dezvoltare. Se va urmări amplasarea de capacităţi productive mai mici în industriile alimentară, uşoară, a materialelor de construcţii, prelucrarea lemnului, precum şi în unele sectoare ale construcţiilor de maşini şi industriei chimice — pentru a asigura stabilitatea forţei de muncă şi creşterea diversităţii sortimentale a producţiei. În acest cadru trebuie subliniat că pînă la sfîrşitul cincinalului viitor, practic toate oraşele şi comunele vor dispune de unităţi cu activitate industrială.

Sistematizarea teritoriului – obiectiv cu însemnate efecte sociale

ÎN CINCINALUL 1981—1985 vor fi înfăptuite în continuare prevederile „Programului naţional de sistematizare

DOCUMENTELE CONGRESULUI – IMAGINEA VIITORULUI ROMÂNIEI

a teritoriului și localităților urbane și rurale". Urmează ca în această perioadă să fie transformate în orașe agroindustriale încă 140 centre comunale, asigurîndu-se astfel condiții pentru înfăptuirea prevederilor potrivit cărora pînă la sfîrșitul anului 1990 să se creeze circa 300—400 de noi centre orășenești. Pînă la finele anului 1985, în fiecare județ vor exista cel puțin 9 centre urbane, ceea ce exprimă o repartizare echilibrată a acestora pe întreg teritoriul național. De asemenea, va avea loc o intensificare a legăturilor dintre orașe și sate, fiecărui oraș revenindu-i în medie un număr de 4—6 comune înconjurătoare pe o zonă de 15—20 km. Va crește astfel gradul de urbanizare al populației țării la aproape 55% față de 52,2% în 1980 și 33,7% în 1965.

Dezvoltarea economică armonioasă a întregului teritoriu va asigura condiții pentru creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor — țelul suprem al politicii partidului. În acest cadru un loc central îl va ocupa realizarea de către stat în perioada 1981—1985 a 1,1 milioane apartamente la care se vor adăuga încă aproximativ 100 000 locuințe care se vor realiza de către populație în regie proprie. Ca urmare, la sfîrșitul anului 1985, suprafața medie locuibilă pe locuitor în mediul urban va fi de 10,6 metri pătrați, față de 7,6 metri pătrați realizați în 1966, asigurîndu-se în toate județele o suprafață medie de minimum 9 metri pătrați pe locuitor.

În mod corespunzător urmează să se extindă echiparea tehnico-edilitară a localităților și să se dezvolte în continuare baza materială a sectorului social-cultural. În aceste domenii se va asigura o apropiere a nivelelor de dotare pe județe, ca o expresie concludentă a politicii partidului și statului nostru de ridicare generală a gradului de bunăstare și civilizație a tuturor cetățenilor, în spiritul profundului umanism al societății noastre socialiste. În realizarea acțiunilor de sistematizare teritorială și urbanizare, de înfrumusețare a localităților, de păstrare și punere în valoare a locurilor și monumentelor de valoare istorică deosebită, vor fi antrenați toți cetățenii — beneficiarii direcți ai condițiilor tot mai bune de trai și de civilizație.

REALIZAREA EXEMPLARĂ a Programului-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial se înscrie ca o sarcină de mare răspundere pentru organele și organizațiile de partid locale. Răspunderi deosebite revin organelor centrale, care vor trebui să asigure integrarea organică a planului în profil teritorial în cadrul dezvoltării echilibrate, proporționale a întregii economii naționale, să sprijine și să urmărească realizarea acestui plan în fiecare județ la toți indicatorii fizici, valorici și calitativi. Așa cum se subliniază în Programul-directivă în profil teritorial, consiliile populare județene, municipale, orășenești și comunale au răspunderea pentru elaborarea și realizarea planurilor în profil teritorial, au obligația să controleze și să sprijine unitățile economico-sociale din raza lor în adoptarea măsurilor necesare pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor prevăzute.

Dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție în toate județele, transformarea în continuare a întregii structuri economico-sociale a acestora va acționa în mod direct pentru creșterea gradului de civilizație a tuturor localităților și lichidarea migrației populației spre orașele mari, pentru ridicarea generală a calității activităților și dispariția deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală. Se asigură, astfel, în tot mai mare măsură înfăptuirea unuia din cele mai însemnate obiective ale politicii umaniste a partidului nostru: **făurirea deplinei egalități în ceea ce privește condițiile de muncă și de viață, exercitarea drepturilor de afirmare plenară în sfera vieții sociale a tuturor cetățenilor patriei noastre.**

dr. ing. Barbu PETRESCU
director general-adjunct al Institutului Central de Cercetări Economice

PCR
CONGRESUL XII

RIDICAREA BUNĂSTĂRII OAMENILOR MUNCII — SCOPUL SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI

MARELE FORUM al comuniștilor, al întregului nostru popor, cel de al XII-lea Congres al partidului, a dezbătut și aprobat documente de cardinală însemnătate pentru evoluția ulterioară a patriei noastre, pentru viitorul luminos și fericit al tuturor cetățenilor României Socialiste. Prin semnificațiile pe care le are pentru reliefarea esenței întregii politici economice a partidului nostru, a orientărilor, măsurilor și eforturilor privind perfecționarea activității economice și creșterea eficienței acesteia, Programul — directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții — unul din principalele documente aprobate de Congres — reprezintă dovada incontestabilă că scopul suprem al întregii politici a partidului de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate îl constituie omul, asigurarea bunăstării materiale și spirituale a poporului, sporirea gradului de civilizație, ridicarea continuă a calității vieții lui.

Programul — directivă de creștere a nivelului de trai are la bază marile realizări în domeniul ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului popor obținute în actualul cincinal, realizări care — așa cum subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în raportul prezentat la Congres **„demonstrează cu putere că orînduirea noastră, politica partidului de construcție socialistă nu cunosc țel mai înalt decît bunăstarea și fericirea poporului, că tot ceea ce realizăm în România este destinat omului, creșterii nivelului general de civilizație al întregii noastre națiuni“.**

Elaborat din inițiativa și sub îndrumarea directă a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului, președintele republicii — ca de altfel și celelalte documente supuse dezbaterii și aprobării Congresului — Programul — directivă de creștere a nivelului de trai este conceput astfel încît cincinalul 1981—1985 să constituie o nouă etapă de ridicare a nivelului de civilizație a societății noastre, de sporire a bunăstării întregului popor și de afirmare deplină a personalității umane în țara noastră. Acest fapt este de altfel confirmat de adeziunea deplină a întregului popor la orientările și prevederile programului, adeziune însoțită totodată de angajamente ferme, de măsuri concrete și rezultate obținute pe linia creșterii eficienței și calității activității desfășurate de fiecare la locul său de muncă, drept răspuns la grija deosebită acordată de partid, de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** creșterii nivelului de trai și de civilizație al poporului.

Amploarea prevederilor Programului — directivă de creștere a nivelului de trai, complexitatea și aria largă a elementelor la care acesta se referă, măsurile preconizate pentru traducerea în viață a prevederilor, amplu dezbătute în perioada premergătoare Congresului și în coloanele prezentei reviste, ne determină să reliefăm în cele ce urmează doar cîteva elemente, considerate de noi esențiale, care caracterizează acest document de însemnătate istorică, în ascensiunea poporului român pe noi trepte de civilizație și bunăstare.

Trăsături esențiale ale Programului-directivă de creștere a nivelului de trai

ALĂTURI DE CELELALTE DOCUMENTE aprobate de Congresul partidului, Programul-directivă de creștere a nivelului de trai, prin prevederile sale fără precedent în istoria țării noastre, se constituie într-un **tot unitar,** care îmbrățișează întreaga viață economică, politică și social-culturală a țării, prefigurînd treapta nouă, superioară, pe care va urca România în următorul cincinal pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism. El reprezintă totodată încununarea eforturilor și aspirațiilor poporului nostru spre un trai civilizat, rezultatul concret al dezvoltării economice a României socialiste obținute după Congresul al IX-lea al partidului, precum și al politicii științifice și clarviziunii secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** cu privire la ritmurile superioare de dezvoltare și rata înaltă de acumulare socialistă.

Prevederile pe care le cuprinde, aria și complexitatea acestora, scot în evidență o altă caracteristică esențială a Programului- directivă și anume aceea că el **reflectă** cu elocvență **continuitatea strategiei politicii partidului nostru de creștere a nivelului de trai.** Măsurile luate de partid în anii construcției socialiste și cu deosebire după Congresul al IX-lea, care a marcat începutul unei perioade de reînnoiri pe toate planurile, în vederea creșterii nivelului de trai, au fost tot mai ample de la o etapă la alta. De o semnificație excepțională în această direcție au fost hotărîrile programatice aprobate la cel de-al XI-lea Congres, continuate și îmbogățite de Conferința Națională a partidului din decembrie 1977, care a adoptat pentru prima dată un program special, cuprinzător, de creștere mai rapidă a nivelului de trai al populației, ca urmare a realizărilor tot mai mari obținute în economie. **Programul-directivă pentru perioada 1981—1985 duce mai departe și îmbogățește prevederile anterioare, ridicînd pe o treaptă superioară elementele calitative ale bunăstării materiale și spirituale astfel încît în cincinalul următor să fie asigurate condițiile necesare pentru ridicarea în continuare a nivelului de trai al maselor pentru realizarea unei calități noi, superioare, a vieții materiale și spirituale a întregului popor român.**

De aici decurge o altă caracteristică a Programului-directivă și anume **realismul** prevederilor sale. Este un lucru confirmat de viață că toate programele elaborate de partid, din inițiativa și sub directa îndrumare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** — dezbătute și însușite de întregul popor — au o bază **profund științifică,** fiind îndeplinite de regulă înainte de termen. Acest lucru a fost confirmat de toate programele și cu deosebire în cazul celor privind creșterea nivelului de trai, realitățile demonstrînd faptul că într-o perioadă istorică scurtă s-au realizat progrese considerabile pe calea apropierii standardului nostru de viață de nivelurile de trai ale țărilor dezvoltate industrial. Mărturie în această direcție este și modul în care se realizează prevederile programului de creștere a nivelului de trai adoptat la Conferința Națională din 1977 pentru cincinalul 1976—1980.

Realismul prevederilor programelor de creștere a nivelului de trai este determinat de faptul că politica partidului nostru în acest domeniu are la bază cel puțin cîteva caracteristici principale : în primul rînd este vorba de faptul că măsurile de creștere a nivelului de trai se stabilesc pe baza cunoașterii prealabile, aprofundate a posibilităților și rezervelor pe care le oferă nivelul dezvoltării economice precum și a necesităților de trai ale oamenilor ; în al doilea rînd avem în vedere faptul că ritmul creșterii nivelului de trai a fost și este întotdeauna corelat cu ritmul general de dezvoltare economică a țării ; în al treilea rînd menționăm că sarcinile și prevederile în domeniul nivelului de trai sînt inseparabile și coordonate cu cele privind dezvoltarea forțelor de producție, a productivității muncii și eficienței producției, a mărimii venitului național și a ponderii destinate fondului de consum ; în al patrulea rînd, dar nu ultimul ca importanță, menționăm că în cadrul strategiei generale a partidului de satisfacere a nevoilor populației, a creșterii nivelului de trai, se stabilesc priorități în funcție de obiectivele social-umane și de posibilitățile existente în economie de satisfacere a acestora. În acest context, de la o etapă la alta, obiectivele stabilite de partid au fost mereu mai mari ca dimensiuni și tot mai ample ca sferă de cuprindere, cu accente tot mai pronunțate pe laturile calitative ale satisfacerii nevoilor populației și formării personalității umane.

Din acest ultim aspect la care ne-am referit decurge o altă caracteristică esențială a Programului-directivă, strîns legată de etapa la care se referă prevederile sale și pe care o va parcurge dezvoltarea economiei românești, și anume caracterul său **atotcuprinzător și complex.** Această caracteristică a programului, în completarea prevederilor anterioare în acest domeniu, se referă atît la aspectele de profunzime ale prevederilor, de universalitate a acestora, cît și la cele privind asigurarea condițiilor de realizare a lor.

Desigur elementele creșterii nivelului de trai și calității vieții sînt complexe și ele diferă de la o etapă la alta pe care o parcurge dezvoltarea economiei. Prevederile Programului — directivă pentru perioada 1981—1985 cuprind practic **toate elementele esențiale, cantitative și calitative, ale creșterii nivelului de trai, începînd cu cele referitoare la sporirea veniturilor din muncă și din fondurile sociale, asigurarea fondului de bunuri și servicii pentru crearea unor condiții tot mai bune de viață, de instruire și asistență socială. etc. și terminînd cu măsuri concrete de creștere a timpului liber, de protecție și ameliorare a mediului ambiant.** Caracterul atotcuprinzător al programului este determinat și de faptul că fiecare din ritmurile de creștere precum și prevederile în ansamblul lor sînt pătrunse de grija statornică a partidului și statului nostru față de toți membrii societății, indiferent de vîrstă, sex, naționalitate, din toate zonele țării. O atenție specială se acordă în acest context generațiilor vîrstnice, familiei și mai ales constructorilor de mîine ai patriei noastre, copiilor. Din caracterul atotcuprinzător al programului nu poate fi desigur omis faptul că pe lîngă prevederile de creștere a nivelului de trai el înmănunchează și direcțiile de realizare a acestora ca și măsurile ce vor fi întreprinse pentru asigurarea bazei economice pentru traducerea lor în viață.

În sfîrșit, o altă caracteristică esențială a programului, dar nu și ultima, o reprezintă faptul că prin prevederile sale se **înaintează cu consecvență în realizarea principiilor echității socialiste în repartiție,** acordîndu-se o atenție deosebită sporirii într-un ritm mai rapid a retribuțiilor mici și realizării pe această bază a unui raport just, stimulativ între veniturile mari și cele mici. Urmare a aplicării ferme a acestui principiu se vor asigura și în continuare corelații stimulative între retribuțiile diferitelor categorii de persoane, va fi ridicat nivelul retribuției minime pe economie și se va menține raportul de 1 : 5,5 între retribuția netă minimă și maximă din economia țării noastre.

În complexul de indicatori și direcții al Programului-Directivă pentru creșterea în continuare a nivelului de trai al populației în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții, pe prim plan se situează măsurile prevăzute pentru creșterea continuă a veniturilor. În acest fel, una din principalele orientări ale programului vizează majorarea veniturilor tuturor categoriilor populației și în mod deosebit a celor provenite din retribuirea muncii — **„munca reprezentînd criteriul fundamental de apreciere a contribuției fiecărei persoane la progresul societății și o necesitate pentru formarea, afirmarea și dezvoltarea multilaterală a personalității umane".**

Direcții ale sporirii bunăstării în perioada 1981–1985

DETERMINATE de dezvoltarea complexă și multilaterală a economiei naționale care va asigura încă 930 000 noi locuri de muncă, o creștere a ponderii personalului muncitor în totalul populației ocupate (care va ajunge la 73,2% în anul 1985), precum și unele schimbări calitative în structura acesteia, pe principalele ramuri ale producției materiale, dimensiunile creșterii veniturilor din majorarea retribuțiilor sînt deosebit de semnificative (25,1% pentru retribuția medie nominală și 16—18% pentru retribuția medie reală a personalului muncitor și respectiv 25,4%, 23,1% și 25% pentru veniturile reale ale țăranilor cooperatori, țăranilor cu gospodărie individuală și ale întregii țărănimi). Aceste dimensiuni și semnificația sporirii veniturilor pentru asigurarea creșterii în continuare a nivelului de trai în perioada 1981—1985, poate fi ilustrată mai bine dacă se are în vedere că ele urmează după alte creșteri substanțiale realizate pe această linie, prin îndeplinirea integrală a prevederilor programului adoptat de Conferința Națională din 1977. Astfel, retribuția reală a personalului muncitor și veniturile reale ale țărănimii vor fi mai mari în 1985 de aproape 1,6 ori și respectiv aproape 1,7 ori, față de 1975, de 2,25 ori și respectiv de aproape 2,9 ori față de 1965 și de peste 5 ori și respectiv de aproape 5,5 ori față de 1950. Este de menționat, de asemenea fapult că, corespunzător eficienței activității depuse de personalul muncitor din unitățile economice urmează ca acesta să beneficieze treptat pînă în 1985 și de majorarea sumelor repartizate pentru fondul de participare la beneficii.

O a doua direcție principală în care se va acționa pentru creșterea în continuare a nivelului de trai și calității vieții, căreia Programul-directivă îi acordă o însemnătate deosebită pentru satisfacerea echitabilă a unor nevoi fundamentale ale populației, o constituie sporirea în continuare a cheltuielilor social-culturale, al căror cuantum va fi în cincinalul viitor, cu 37% respectiv, cu 129 miliarde lei, mai mare decît în cincinalul actual, ceea ce face ca în medie pe o familie să se ajungă la 14.200 lei în 1985 față de 12 000 lei în 1980 și 722 lei în 1950.

Vor fi majorate, pe această bază, toate categoriile de pensii, ca o recunoaștere de către societate a contribuției aduse de

oamenii muncii în perioada lor de activitate la dezvoltarea economico-socială a țării. Pensiile nominale de asigurări sociale de stat și ale membrilor cooperativelor agricole de producție vor fi mai mari în 1985 față de 1980 în medie cu 23%, iar pensia medie nominală pentru limită de vîrstă cu 20%.

O atenție deosebită acordă Programul-directivă politicii de sprijinire activă în continuare a familiei și de ocrotire a mamei și copilului, sumele prevăzute în acest scop fiind cu 45% mai mari decît în actualul cincinal. Aceasta va crea condițiile pentru majorarea cu 27% a alocației de stat pentru copii, precum și creșterea indemnizațiilor pentru familiile cu copii din cooperativele agricole de producție.

În conformitate cu politica consecventă a partidului nostru de utilizare a fondurilor sociale de consum pentru crearea premiselor necesare dezvoltării armonioase, multilaterale a tuturor membrilor societății și de înlăturare a posibilităților de apariție a unor inegalități în nivelul de trai al diferitelor categorii ale populației, programul cuprinde măsuri ample pentru ca întreaga populație să beneficieze de bunuri și servicii gratuite (învățămînt, cultură, artă, ocrotirea sănătății etc.), creîndu-se în acest fel condiții egale tot mai bune pentru toți membrii societății să-și satisfacă această categorie de nevoi devenite fundamentale și vitale pentru omul nou al societății socialiste multilateral dezvoltate. Pe această linie se înscrie și creșterea cheltuielilor pentru învățămînt, cu peste 36% în cincinalul viitor față de perioada 1976—1980, ceea ce va permite creșterea gradului de cuprindere în învățămînt și dezvoltarea bazei materiale a acestuia, precum și a cheltuielilor pentru ocrotirea sănătății populației cu aproape 32% în aceeași perioadă.

În strategia creșterii nivelului de trai și a calității vieții un loc important se acordă realizării în practică a amplului program de construcții de locuințe, de amenajare urbană a localităților țării. Construirea din fondurile de investiții ale statului a încă 1.100.000 apartamente și a 100.000 de locuințe din fondurile populației și cu sprijinul statului, va determina creșterea înzestrării edilitare a orașelor și comunelor patriei noastre ceea ce va permite ca în perioada 1981—1985 să se mute în locuințe noi încă aproape 4 milioane persoane.

Urmare a dezvoltării continue, echilibrate și în ritm susținut a forțelor de producție, a producției bunurilor de consum și a bazei materiale a serviciilor, Programul-directivă prevede creșterea și îmbunătățirea permanentă a volumului, structurii și calității fondului de mărfuri, asigurîndu-se satisfacerea în condiții tot mai bune a cererii populației.

Volumul desfacerilor de mărfuri în perioada 1981—1985

	1980	1985	1985/1980 — %	ritm mediu anual de creștere
	plan propuneri — miliarde lei —		dinamică	
Desfaceri de mărfuri cu amănuntul — total	216,5	295,5	136,5	6,4
din care :				
— produse alimentare	69,5	88,4	127,2	4,9
— alimentație publică	36,0	49,0	136,1	6,4
— produse nealimentare	111,0	158,1	142,4	7,3

Dincolo de însemnătatea creșterii cantitative a volumului desfacerilor de mărfuri în anul 1985 față de 1980 (27,2 la sută a produselor alimentare, 36,5 la sută a alimentației publice și 42,4 la sută a produselor nealimentare) prevederile programului au în vedere accentuarea în continuare a laturilor calitative ale consumului.

În domeniul consumului alimentar, pe lîngă creșterile cantitative prevăzute, care vor asigura la principalele produse alimentare eliminarea decalajelor care ne mai despart de țările avansate, și atingerea unui nivel al consumului potrivit cerințelor științific fundamentate, se va pune accentul pe îmbunătățirea structurii și ridicarea calității produselor, asigurîndu-se sporirea consumului de alimente cu valoare nutritivă ridicată.

Pe lîngă creșterea cantitativă prevăzută a consumului de articole de îmbrăcăminte și încălțăminte, al cărui nivel va fi comparabil cu cel realizat în unele țări avansate din punct de vedere economic, o atenție deosebită se acordă în program creșterii volumului și ponderii vînzărilor de bunuri de folosință îndelungată, îndeosebi celor destinate înzestrării și întreținerii locuinței și gospodăriei, ușurării muncii casnice, petrecerii utile și civilizate a timpului liber. O mare extindere se va acorda în viitorul cincinal dezvoltării serviciilor, un accent deosebit punîndu-se pe acelea la care cererea populației nu este satisfăcută integral, îndeosebi cele pentru întreținerea și repararea locuinței, bunurilor de folosință îndelungată, a autoturismelor, spălătorii și curățătorii etc.

Sintetizînd astfel evoluția și modificările de ordin cantitativ structural și calitativ ce vor interveni în consumul populației ca urmare a prevederilor cuprinse în Programul-directivă, se dovedește că acesta reprezintă expresia unei concepții științifice umaniste, fundamentată pe cunoașterea dimensiunii și evoluției nevoilor populației privite ca un complex dinamic, pe stabilirea priorităților în satisfacerea trebuințelor în raport cu nivelul de trai atins și cu obiectivele pe plan social-uman propuse a fi realizate în fiecare etapă de dezvoltare economico-socială a țării, toate acestea avînd la bază concepția științifică despre corelația dezvoltare-bunăstare aplicată în condițiile țării noastre.

CREȘTEREA nivelului de trai în ritmul și nivelurile prevăzute în Programul-directivă se sprijină pe temeiul puternic al realizărilor cantitative și mai ales calitative ce vor fi obținute în dezvoltarea economico-socială a țării în viitorul cincinal prin realizarea Directivelor Congresului al XII-lea al partidului cu privire la planul cincinal 1981—1985 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pînă în 1990.

Pornind de la obiectivul fundamental stabilit în Programul partidului și anume de a asigura baza tehnico-materială și înfăptuirea celorlalte cerințe ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, în viitorul cincinal va continua activitatea de dezvoltare în ritm înalt a întregii economii naționale, a produsului social, producției nete și venitului național.

Perioada următoare se va caracteriza de asemenea, prin consolidarea complexului economic național, amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu, perfecționarea structurii de ramură a economiei naționale, accentuarea procesului de perfecționare a relațiilor economico-sociale, a democrației socialiste, a autoconducerii vieții economico-sociale la toate nivelurile. În anii 1981—1985 venitul național va spori într-un ritm mediu anual de 6,7—7,4 la sută. Ritmul mediu anual de creștere a producției nete industriale va fi de 9—10 la sută, a producției globale agricole de 4,5—5 la sută, a volumului comerțului exterior de 8,5—9,5 la sută, iar a productivității muncii în industrie, calculată pe baza producției nete, de 7—7,5 la sută. Într-un ritm înalt se vor dezvolta de asemenea, ramurile și subramurile purtătoare ale progresului tehnic și tehnologic contemporan. În ansamblul lor toate creșterile stabilite, au în vedere intrarea României socialiste într-o fază nouă, superioară, a dezvoltării economice și sociale, realizarea unei noi calități în toate sectoarele de activitate.

Nu mai puțină importanță pentru garanția realizării obiectivelor creșterii nivelului de trai al populației vor avea accentele principale care se pun în viitorul cincinal pe folosirea cu eficiență maximă a întregului potențial economic al țării, pe gospodărirea și valorificarea eficientă a tuturor resurselor tehnice, materiale și umane de care dispune societatea. Calitatea și competența mai înalte ale oamenilor, urmare a creșterii continue a nivelului de pregătire profesională și de conștiință, capacitatea lor de a stăpîni potențialul tehnic mereu mai perfecționat, de a recepționa ceea ce este nou și înaintat, de a ține pasul cu progresul mondial, vor avea în această privință un rol de prim ordin.

Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în raportul prezentat la Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, **„Înfăptuirea prevederilor planului cincinal de dezvoltare economico-socială a țării va permite creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor — scopul fundamental al politicii partidului nostru, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România".**

Noua etapă de înflorire a patriei, de ridicare a nivelului de civilizație a societății noastre, de sporire a bunăstării și de afirmare deplină a personalității umane în țara noastră deschisă de cel de al XII-lea Congres al partidului nu poate fi decît opera muncii poporului nostru, strîns unit în jurul partidului, a secretarului său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** Tocmai de aceea, în ultimă instanță, hotărîtoare atît pentru realizarea prevederilor Programului-directivă de creștere a nivelului de trai cît și a celorlalte programe adoptate de Congres sînt munca, efortul și spiritul de bun gospodar al poporului nostru.

Grigore VÎLCEANU
Institutul de economie socialistă

„O orientare de bază a viitorului cincinal o constituie participarea activă și eficientă a României la diviziunea internațională a muncii, accentuarea cooperării în domeniul producției, al științei și tehnologiei, asigurarea unei balanțe de plăți externe echilibrate și consolidarea rezervelor valutare ale țării".

(Din Raportul prezentat
de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU
la Congresul al XII-lea al P.C.R.)

Perspective noi de participare activă și eficientă a României la diviziunea internațională a muncii

AȘA CUM S-A APRECIAT în Raportul prezentat de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, poporul român, sub conducerea partidului a obținut importante succese în dezvoltarea economico-socială a țării, în înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român.

Dezvoltarea multilaterală a economiei, diversificarea structurii sortimentale și îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al producției au contribuit la participarea activă a țării noastre la circuitul economic mondial, la amplificarea schimburilor comerciale cu alte state. Volumul comerțului exterior al României crește, în acest cincinal, într-un ritm mediu anual de peste 15%, amplificîndu-se relațiile comerciale și de cooperare cu țările socialiste, cu statele în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. S-a acționat mai ferm și cu rezultate mai bune pentru ridicarea eficienței schimburilor economice, creșterea gradului de valorificare a produselor românești pe piețele internaționale, îmbunătățirea cursului de revenire și a raporturilor dintre moneda românească și alte valute.

Pornind de la considerentul că participarea activă la circuitul economic mondial constituie un factor determinant al dezvoltării economico-sociale a fiecărei țări, precum și o necesitate obiectivă pentru realizarea unei noi ordini economice internaționale, pentru instaurarea colaborării și păcii în lume, partidul și statul nostru desfășoară o politică internațională activă, caracterizată printr-o largă deschidere spre toate statele lumii, printr-un aport deosebit la restructurarea relațiilor economice mondiale.

România așează în mod ferm, la baza relațiilor cu toate statele, principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, respectării dreptului fiecărui popor de a-și hotărî dezvoltarea economică și socială corespunzător voinței sale, fără nici un amestec din afară, a dreptului de a-și făuri o viață liberă, independentă.

Tabelul nr. 1

Dinamica unor indicatori principali ai dezvoltării economiei naționale a României
— % —

	1978/77	1978/75
Venitul național	107,6	130,0
Producția globală industrială	108,4	137,0
Comerțul exterior	110,9	146,0

În procesul de amplificare continuă a participării României la viața economică internațională, un rol esențial îl au activitatea multilaterală, internă și internațională a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, vizitele efectuate, documentele semnate la cel mai înalt nivel, precum și conducerea concretă, îndrumarea, de zi cu zi, a activității în sectorul comerțului exterior. Corespunzător dezvoltării economiei naționale, schimbărilor calitative și structurale și sporirii competitivității produselor românești pe piața internațională, volumul comerțului exterior al României a înregistrat o permanentă intensificare în primii trei ani ai cincinalului 1976—1980, ritmul mediu anual de creștere fiind de 13,4%. Semnificativ pentru antrenarea tot mai largă a țării noastre în circuitul economic mondial și contribuția sporită a comerțului exterior la creșterea economică este faptul că în această perioadă, schimburile economice externe s-au dezvoltat într-un ritm mai înalt atît față de producția industrială (11%) cît și față de venitul național (9,1%), ceea ce înscrie evoluțiile economice românești în tendințele calitative înregistrate pe plan mondial.

În anul 1978, volumul total al comerțului exterior a fost de 77,4 miliarde lei valută, înregistrînd o creștere de peste 28 ori față de anul 1950.

Tabelul nr. 2

Creșterea comerțului exterior al României în perioada 1950—1958 (%)

1950	1960	1965	1970	1975	1978
100,0	299	478	836	19 ori	28 ori

Ca urmare a acestei dezvoltări, ponderea comerțului exterior al României în comerțul mondial a reprezentat 0,62% în anul 1978, față de 0,37% în 1950 — evoluție determinată și de faptul că ponderea țării noastre în producția mondială depășește 1,5%. Dinamica accelerată a schimburilor economice externe ale României este însoțită de îmbunătățirea continuă a structurii exportului și importului.

Schimbările calitative înregistrate în dezvoltarea industrială a României socialiste s-au reflectat din plin și în structura exporturilor. O tendință de bază o constituie creșterea ponderii, în exportul românesc, a produselor ce înglobează o cantitate mare de cercetare, tehnicitate și muncă complexă, pentru a asigura o valorificare superioară a resurselor de materii prime și reducerea consumului de energie. Astfel, dacă în anul 1950 mașinile, utilajele și produsele chimice reprezentau 5,9% din totalul exporturilor, în prezent construcțiile de mașini și industria chimică dețin o pondere de 45% în structura exporturilor.

DOCUMENTELE CONGRESULUI – IMAGINEA VIITORULUI ROMÂNIEI

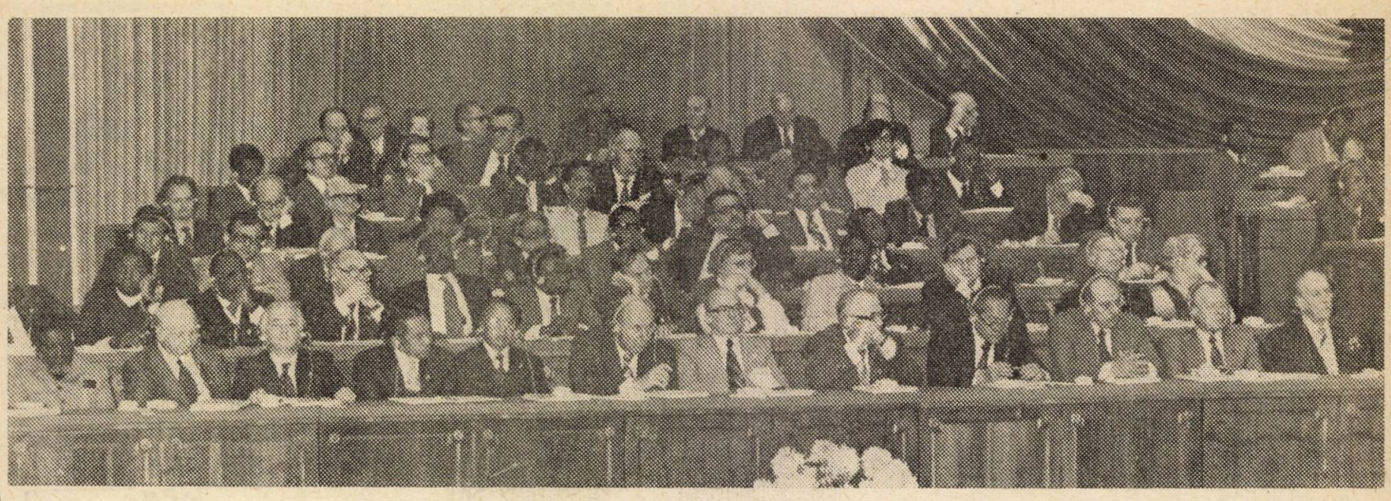

Alături de schimbarea configurației exportului românesc la nivelul grupelor mari de produse, a avut loc, și în cadrul fiecărei grupe de produse prelucrate, o continuă creștere a ponderii produselor care încorporează un aport mai mare de creație proprie, a produselor noi și modernizate, aliniate la parametrii tehnici și de calitate ai pieților externe. Au devenit tradiționale la export produse industriale cu tehnicitate ridicată ca : utilaj petrolier, tractoare și autovehicule, instalații chimice, fabrici de ciment, motoare electrice, receptoare radio și TV, mașini-unelte, excavatoare, fire și fibre sintetice, mase plastice, cauciuc sintetic ș.a. În cadrul grupei mașini, utilaje și mijloace de transport, un loc important revine utilajelor tehnologice, pe care industria și cercetarea românească le pot oferi în cele mai diferite domenii. Ponderea acestei subgrupe, purtătoare a progresului tehnic, a fost în anul 1978 de 22% în totalul exportului de mașini, utilaje și mijloace de transport. Printre produsele noi, introduse la export în cursul anului 1978, figurează : tractoare pe roți cu alezaj mărit U 520, U 530, U 640, tractoare pe șenile S-500, S-600, noi tipuri de mașini-unelte, vagoane tip Hopper, noi tipuri de rulmenți, radioreceptoare cu ceas, televizoare cu circuite integrate, mașini de facturat și contabilizat, centrale telefonice rurale, noi tipuri de mobilă, confecții, tricotaje etc.

Tabelul nr. 3

Structura importului în anul 1978 (%)

Mașini, utilaje și mijloace de transport	37,1
Combustibili, materii prime și metale	49,0
Produse chimice, îngrășăminte, cauciuc	6,7
Materiale de construcții	1,2
Mărfuri alimentare, inclusiv animale vii	2,3
Mărfuri industriale de larg consum	3,7

Cradul ridicat de participare a industriei românești la circuitul economic mondial se reflectă și în ponderea mare a exportului în producția totală a unor serii de mărfuri ca : tractoare (62%), autocamioane și autotractoare (56%), aparate de radio (40%), anvelope (30%), încălțăminte (23%). De asemenea, trebuie menționat că fiecare al treilea muncitor este antrenat în producția pentru export, prelucrarea mărfurilor din import și la acțiuni de cooperare economică internațională. Importul este destinat, în principal, satisfacerii nevoilor economiei naționale cu materii prime, asigurării programului de investiții cu unele mașini, utilaje și instalații de înaltă tehnicitate, precum și aprovizionării populației cu unele bunuri de consum.

Necesitatea obiectivă a participării României la schimburile economice externe se reflectă și în gradul ridicat de asigurare din import a necesarului economiei naționale, la unele materii prime ca țițeiul — 45%, minereu de fier — 84%, cauciuc natural — 100% și mașini și utilaje pentru investiții.

COMPLEXITATEA relațiilor economice internaționale a impus înscrierea României în circuitul economic mondial pe coordonate structurale calitativ noi, prin promovarea unor forme reciproc avantajoase de cooperare în producție, știință și tehnică, care să permită circuitul valorilor materiale, transferul de tehnologie și asistență tehnică, asigurarea unor lichidități prin influxuri de capital și credite. În anul 1978 au fost în derulare 300 de acțiuni de cooperare economică internațională, dintre care 125 cu țări socialiste, 122 cu țări în curs de dezvoltare și 53 cu țări capitaliste dezvoltate.

În cadrul acțiunilor de cooperare, în anul 1978 au fost terminate livrările și lucrările la un număr de 11 obiective în străinătate și au fost încheiate 54 de noi acțiuni, între care o societate mixtă de comercializare, 9 cooperări și specializări în producție și 44 de obiective complexe în străinătate. Recent au fost puse în funcțiune obiective economice importante, rod al colaborării fructuoase dintre România și țările partenere, cum sînt rafinăria Banias (Siria), complexul petrochimic Pancevo (Iugoslavia), portul maritim Nador (Maroc) ș.a.

Tabelul nr. 4

Forme ale acțiunilor de cooperare aflate în derulare în cursul anului 1978

Societăți mixte de producție în România	8
Societăți mixte de producție în străinătate	28
Societăți mixte de comercializare și bancare, în străinătate	34
Cooperare și specializare în producție	73
Realizarea de obiective în România	7
Cooperare pentru obținerea de materii prime	17
Realizarea de obiective în străinătate	129
Alte forme	4

Activitatea de cooperare economică internațională a contribuit, în 1978, cu 17,5% la realizarea exportului românesc și cu o pondere crescută la importuri.

Consecventă principiilor politicii sale externe, România promovează permanent o politică de dezvoltare amplă a relațiilor sale economice cu țările socialiste, cu statele în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, indiferent de mărime, potențial economic, situare geografică sau sistem politico-social, pornind în acest sens de la însești cerințele progresului în lumea contemporană. În prezent, România întreține relații economice, comerciale și de cooperare economică cu 140 de state, față de numai 29 în anul 1950.

O importanță excepțională pentru extinderea și diversificarea ariei geografice, pentru intensificarea relațiilor noastre externe au avut-o vizitele și întîlnirile la nivel înalt, convorbirile tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al P.C.R., președintele Republicii, cu un mare număr de conducători de state și ai unor organisme economice internaționale, cu prilejul cărora au fost convenite noi acțiuni de colaborare și extindere a schimburilor economice.

DOCUMENTELE Congresului al XII-lea al partidului au reafirmat încă odată faptul că România așează, în mod firesc, la loc de frunte extinderea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste, de care

DOCUMENTELE CONGRESULUI – IMAGINEA VIITORULUI ROMÂNIEI

țara noastră este legată prin aceeași orînduire socială, prin unitatea țelurilor și aspirațiilor fundamentale, prin idealurile socialismului și păcii în lume. În acest sens s-a remarcat faptul că țara noastră aduce o contribuție activă în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, acționînd în spiritul hotărîrilor adoptate în comun și al prevederilor „Programului complex". S-a lărgit și aprofundat participarea țării noastre — în cadrul unor forme de colaborare bi și multilaterale — la activitatea de coordonare a planurilor de dezvoltare a economiilor naționale, la adîncirea specializării în producție, la construirea prin investiții comune a unor obiective industriale, la colaborarea în domeniul relațiilor valutar-financiare și de credit, la cercetarea științifică în comun, precum și la crearea de organizații și uniuni economice internaționale, cu sediul pe teritoriul unor țări partenere sau al țării noastre. În anul 1978, schimburile economice cu țările membre ale C.A.E.R. reprezentau 39% din volumul total al comerțului nostru exterior. Se dezvoltă, totodată, cooperarea economică cu toate celelalte state socialiste, în interesul accelerării edificării noii orînduiri, pentru binele și prosperitatea popoarelor noastre. Se prevede ca la nivelul anului 1985, relațiile economice cu țările socialiste să aibă o pondere de circa 48% în comerțul nostru exterior.

România socialistă — ea însăși țară în curs de dezvoltare — acordă o atenție deosebită amplificării și diversificării relațiilor economice cu celelalte țări în curs de dezvoltare, ca o expresie a solidarității cu lupta lor pentru emancipare economică, socială și națională, a sprijinirii dezvoltării lor pe calea progresului. Dacă ponderea celor peste 100 de țări în curs de dezvoltare partenere a fost în 1978 de 20%, acordurile comerciale și de cooperare încheiate cu aceste state creează premise favorabile pentru ca ponderea lor în comerțul nostru exterior să crească în continuare. Totodată, țara noastră desfășoară o conlucrare tot mai activă cu aceste țări în cadrul „Grupului celor 77", în cadrul GATT, precum și cu grupul țărilor nealiniate.

Consecventă politicii sale realiste, care consideră că în actualele condiții internaționale, colaborarea cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, constituie o cerință obiectivă a participării la diviziunea internațională a muncii, țara noastră a continuat să amplifice schimburile comerciale și cooperarea cu țările capitaliste dezvoltate.

Tabelul nr. 5

Orientarea schimburilor economice ale României în anul 1978 (în %)

Țări socialiste	46,0
Țări în curs de dezvoltare	20,0
Țări capitaliste dezvoltate	34,0

Atît Raportul prezentat Congresului, cît și Directivele subliniază cu tărie faptul că, concomitent cu acțiunile întreprinse pe linia dezvoltării schimburilor economice și cooperării pe plan bilateral, România desfășoară o amplă activitate în cadru multilateral, în direcția promovării și realizării unei noi ordini economice internaționale.

România este membră a peste 40 de principale organisme internaționale cu caracter economic și financiar, între care Comisia Economică O.N.U. pentru Europa, UNCTAD, GATT, FAO, FMI și BIRD. În cursul „rundei Tokyo", recent încheiată în cadrul GATT, țara noastră a militat activ pentru înlăturarea din calea comerțului internațional a discriminărilor și obstacolelor de orice gen, pentru liberalizarea într-o măsură tot mai mare a schimburilor comerciale, tratament preferențial pentru țările în curs de dezvoltare, accelerarea transferului de tehnologie din țările dezvoltate.

Propunerile cuprinse în mesajul adresat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** celei de-a 5-a Sesiuni a UNCTAD (Manila, 1979) reprezintă o sinteză a concepției României privind necesitatea așezării relațiilor economice internaționale pe baze echitabile, constituind totodată o variantă de program concret de acțiune, care ar trebui adoptat la viitoarea sesiune specială a O.N.U. din anul 1980, consacrată noii ordini economice internaționale. Propunerile reprezintă o contribuție de seamă la edificarea unei noi ordini economice internaționale, care să permită lichidarea subdezvoltării, progresul mai rapid al țărilor rămase în urmă, accesul lor neîngrădit la cuceririle științei și tehnologiei.

ORIENTĂRILE privind dezvoltarea și perfecționarea în continuare a participării României la diviziunea internațională a muncii, cuprinse în Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., în Raportul prezentat de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** vizează realizarea unor mutații profunde care să asigure ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a relațiilor economice externe ale țării noastre și sporirea aportului comerțului exterior la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră. Directivele prevăd creșterea volumului comerțului exterior al Republicii Socialiste România în cincinalul 1981—1985, cu 50—57,5% față de realizările cincinalului actual. Ritmul mediu anual de creștere a comerțului exterior, de 8,5—9,5%, va marca în continuare tendința de a devansa ritmul creșterii producției industriale globale (8,0—9,0%) și a venitului național (6,7—7,4%).

Dezvoltarea în ritm susținut a exportului românesc, pentru care se prevede o creștere de 60—71%, va fi asigurată în special pe seama sporirii gradului de valorificare a produselor exportate, prin antrenarea într-o măsură tot mai mare a tuturor factorilor care participă la realizarea producției pentru export, inclusiv a cercetării și proiectării destinată introducerii de tehnologii moderne și reînnoirii continue a produselor destinate exportului. Ca principală mutație de ordin structural, Directivele pun un accent deosebit pe creșterea exportului industriei construcțiilor de mașini, industriei chimice și industriei ușoare, a căror pondere va atinge în anul 1985 peste 65% din volumul total al exportului. Va spori mai accentuat exportul de produse superior prelucrate din cadrul ramurilor de vîrf, cum sînt : electronica, electrotehnica, tehnica de calcul, chimia de mic tonaj, precum și exportul altor mărfuri care valorifică superior materiile prime, energia și munca socială.

Documentele Congresului prevăd ca în cincinalul viitor comerțul exterior să îndeplinească un rol important în aprovizionarea economiei naționale cu materii prime de bază, precum și cu instalații tehnologice necesare vastului program de investiții. Aceasta implică responsabilități sporite pentru promovarea largă a cooperării economice, care este menită să ocupe un loc tot mai important în relațiile economice externe ale țării noastre, nu numai în domeniul asigurării pe termen lung și în condiții reciproc avantajoase a necesarului sporit de materii prime, ci într-o măsură tot mai mare și în promovarea unor exporturi de mașini și utilaje, mijloace de transport, bunuri industriale de larg consum și altele.

Atenția deosebită ce va fi acordată promovării exportului românesc prin acțiuni de cooperare și prin contracte pe termen lung, atît în domeniul aprovizionării cu materii prime cît și al desfacerii producției, este menită să contribuie în cît mai mare măsură la prevenirea și la diminuarea efectelor negative ale fenomenelor de criză și de instabilitate ce se manifestă în economia mondială.

De la înalta tribună a Congresului al XII-lea al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, a trasat sarcina — ce revine în primul rînd lucrătorilor din sistemul comerțului exterior — de a se lua măsuri pentru studierea mai temeinică a tendințelor pieței externe, vînzarea produselor noastre la prețuri corespunzătoare și îmbunătățirea continuă a cursurilor de revenire, asigurîndu-se un comerț echilibrat, echitabil.

În fața cadrelor care lucrează în domeniul comerțului exterior stau sarcini de mare complexitate și înaltă responsabilitate. Documentele Congresului constituie un îndreptar prețios în întreaga activitate desfășurată pe arena economiei mondiale, un îndemn la întărirea competenței și străduinței pentru îmbunătățirea activității de comercializare a produselor românești în străinătate, printr-o mai bună cunoaștere a situației conjuncturale de pe piețele diferitelor produse, pentru eliminarea verigilor intermediare în lanțul distribuției, pentru dezvoltarea propagandei comerciale (inclusiv prin participarea la tîrguri și expoziții internaționale) și îmbunătățirea serviciilor post-vînzare, ceea ce va contribui la asigurarea stabilității mărfurilor pe piețele externe și la creșterea prestigiului mărcilor de fabrică românești.

Hotărîrile Congresului al XII-lea al P.C.R. — documente de lucru și amplă perspectivă pentru destinele României — orientează întreaga activitate de comerț exterior spre creșterea substanțială a eficienței economice, a rentabilității valutare a operațiunilor comerciale, punînd această sarcină majoră în centrul preocupărilor și eforturilor generale ale colectivelor de oameni ai muncii, în vederea valorificării cu maximum de randament a potențialului nostru material și uman.

Ansamblul documentelor adoptate la cel de al XII-lea Congres al P.C.R. deschid perspective de amplă înflorire economico-socială a României, conturează înscrierea ei pe coordonatele majore ale participării tot mai intense la circuitul mondial de valori materiale și reafirmă cu consecvență hotărîrea fermă de a milita pentru promovarea și instaurarea în lume a unor relații stabile, democratice și pentru realizarea unei noi ordini economice internaționale.

Marin TRAISTARU
adjunct al ministrului comerțului exterior și cooperării economice internaționale

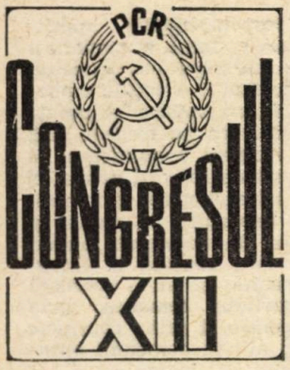

COORDONATE CALITATIVE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

EVENIMENT DE EXCEPȚIONALĂ ÎNSEMNĂTATE, cu profunde rezonanțe istorice pentru destinele poporului român, Congresul al XII-lea al partidului proiectează, prin documentele sale programatice care au fost elaborate și fundamentate cu contribuția esențială și sub permanenta îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, perspectivele generoase ale dezvoltării României în cincinalul 1981—1985, cît și la orizontul anului 1990, și prin aceasta chipul tot mai înfloritor al patriei noastre socialiste. Realegerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** în înalta funcție de secretar general al partidului, expresie a voinței unanime a întregului nostru partid și popor, dă cea mai temeinică garanție unor noi și remarcabile progrese pe care România le va obține pe drumul luminos al făuririi socialismului multilateral dezvoltat, dă cea mai temeinică garanție afirmării în continuare a țării și creșterii prestigiului ei în lume.

Ampla retrospectivă a măreților realizări obținute de poporul nostru în acest cincinal, coordonatele accentuat calitative care vor conferi pe mai departe societății românești noi și însemnate atribute ale progresului și civilizației, prezentate de secretarul general al partidului în strălucitul raport la Congres, pun cu putere în evidență caracterul unitar al dezvoltării economico-sociale a țării, concepția științifică — manifestată cu deosebire după 1965 — care fundamentează vasta, complexa operă de conducere a societății, de făurire a noii orînduiri. După cum subliniază secretarul general al partidului, realizările obținute în acest cincinal **„demonstrează forța și capacitatea clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, care, stăpîn pe destinele sale și într-o strînsă unitate, sub conducerea partidului, acționează cu fermitate și elan revoluționar pentru progresul multilateral al orînduirii noastre socialiste"**.

Eforturile teoretice și practice inițiate de secretarul general al partidului pentru a fundamenta o strategie proprie, a alege căile și metodele optime de rezolvare a problemelor dezvoltării economice și sociale a țării, în concordanță cu realitățile naționale și ținînd continuu seama de evoluțiile noi intervenite pe plan mondial, își găsesc o strălucită concretizare în documentele Congresului al XII-lea al partidului, la a căror elaborare și fundamentare tovarășul **Nicolae Ceaușescu** și-a adus o contribuție hotărîtoare. Rod al unor analize și studii de o mare complexitate, aceste documente se integrează organic în orientările stabilite de Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism ; ele conferă noi atribute și deschid ample perspective procesului dezvoltării multilaterale a țării — în plan economic, social, politic, cultural, moral, spiritual.

Directivele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările pînă în 1990, Programele directivă privind cercetarea științifică, energia, dezvoltarea economico-socială în profil teritorial, creșterea nivelului de trai și ridicarea calității vieții, vădesc, alături de marea lor însemnătate practică, o deosebită semnificație teoretică și științifică. Ele aprofundează, îmbogățesc și concretizează concepția partidului nostru cu privire la dialectica dezvoltării economico-sociale în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și al pregătirii condițiilor trecerii treptate la societatea comunistă.

Documentele programatice la care ne-am referit constituie expresia unui model de dezvoltare care integrează în mod armonios, pornind de la interdependențele lor profunde, factorii fundamentali care interacționează în procesul general al dezvoltării economico-sociale : creșterea în ritm înalt și modernizarea continuă a economiei ; dimensiunea ecologică (resursele materiale și energetice, protecția mediului înconjurător) ; știința și tehnologia — factori a căror acțiune devansează și accelerează dinamica dezvoltării ; dimensiunile social-umane ale procesului de dezvoltare — ridicarea calității vieții, a gradului de civilizație pentru toate categoriile sociale și în toate județele și zonele țării. Însăși elaborarea corelată a acestui ansamblu de documente, una dintre cele mai relevante întruchipări ale gîndirii social-politice și contribuțiilor creatoare ale partidului nostru, ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, are valoarea unui act politic, ideologic și științific de o deosebită importanță, evidențiind o cunoaștere profundă a realităților complexe ale dezvoltării țării, a posibilităților și cerințelor în acest sens, o cunoaștere profundă a condițiilor de creștere a competitivității economiei, a eficienței sale și de afirmare în tot mai mare măsură a acesteia în diviziunea mondială a muncii.

DIRECTIVELE CONGRESULUI AL XII-lea, la ale căror semnificații de mare însemnătate ne vom opri în cele ce urmează, reflectă în mod strălucit concepția nouă, originală care stă la baza dezvoltării și modernizării economiei naționale în perioada 1981—1985 marcînd totodată, intrarea țării noastre într-o etapă nouă, calitativ superioară. Elementul de referință pentru dezvoltarea economico-socială a țării în cincinalul următor îl constituie **continuarea dezvoltării în ritm înalt a întregii economii naționale.** Amploarea și pregnanța calitativă a acestui proces este ilustrată pe un plan general de dinamica principalilor indicatori sintetici : produsul social va spori, în perioada amintită, cu un ritm mediu anual de 6,0—6,6% iar venitul național va înregistra un ritm de 6,7—7,4%, superior celui al produsului social ; de asemenea, o creștere mai mare, de 9,0—10,0% va înregistra producția netă industrială față de cea a producției globale industriale de 8,0—9,0% — fiecare din aceste două raporturi evidențiind creșterea mai accentuată a valorii nou create pe ansamblul economiei și respectiv industriei, sporirea eficienței muncii sociale, coordonată definitorie a viitorului cincinal.

Ritmul înalt de dezvoltare a **industriei** — în unele ramuri de înaltă tehnicitate, cu deosebire cele de prelucrare avansată, se vor înregistra valori superioare mediei pe întreaga industrie — este o consecință nemijlocită a rolului însemnat pe care această ramură îl va deține în ansamblul factorilor creșterii economice, a consolidării, în viitorul cincinal, a rolului său de ramură conducătoare a economiei naționale. Relevante pentru concepția nouă în care este proiectat procesul de dezvoltare al

țării în perioada 1981—1985 și în perspectivă, pînă în anul 1990, sînt însemnatele mutații calitative prevăzute să aibă loc în industrie, în întreaga economie. Astfel, o sporire considerabilă va cunoaște gradul de tehnicitate a tuturor ramurilor industriale : va dobîndi noi dimensiuni procesul încorporării în economie a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii ; se va accentua procesul de restructurare a industriei prin dezvoltarea mai accelerată a ramurilor și subramurilor de vîrf deopotrivă cu extinderea producției în sectoarele mici consumatoare de energie și materii prime etc. Trebuie remarcat că întreaga dezvoltare a economiei și industriei este structurată, în măsură importantă, potrivit acestui criteriu.

Potrivit Directivelor celui de al XII-lea Congres al partidului, în susținerea dezvoltării economico-sociale în perspectiva cincinalului viitor, un rol hotărîtor va avea asigurarea resurselor energetice corespunzătoare. Realizarea acestei condiții hotărîtoare a progresului economico-social al țării, în contextul implicațiilor profunde și de durată ale crizei energetice mondiale, are la bază o concepție nouă privind structura bazei energetice. Direcțiile principale în care se va acționa privesc cu deosebire intensificarea activității de cercetare geologică în vederea descoperirii de noi rezerve ; restructurarea producției de energie prin creșterea ponderii energiei hidroelectrice — de la 17,6 la sută în anul 1980 la 20 la sută în 1985 —, a ponderii cărbunilor și a șisturilor combustibile cu circa 15 puncte în același interval, a energiei nucleare, a energiei solare, a surselor noi de energie comparativ cu o diminuare substanțială a utilizării hidrocarburilor în producerea de energie electrică a cărei pondere va scădea, în 1985, cu circa 20 puncte ; reducerea consumurilor și utilizarea energiei cu înaltă eficiență economică. Toate aceste importante măsuri sînt menite să conducă la asigurarea, în deceniul viitor, a independenței României din punct de vedere al combustibilului și energiei, sarcină cardinală a asigurării dezvoltării economiei românești.

Continuînd pe un plan superior progresele înregistrate pînă în prezent, în dezvoltarea intensivă a **agriculturii** — ramură de bază a economiei a cărei producție este astăzi de aproape 3,5 ori mai mare decît în anul 1950 — Directivele celui de al XII-lea Congres înscriu dezvoltarea și modernizarea acestei ramuri ca pe o prioritate de cel mai înalt rang. Caracteristica agriculturii în perspectiva viitorului cincinal, ca de altfel a întregii economii naționale, o constituie accentuarea creșterii calitative și amplificarea procesului de modernizare. Cu o sporire a producției de 24,5—27,5 la sută față de cincinalul actual, agricultura anilor 1981—1985 va marca trecerea de la stadiul acumulărilor cantitative la o nouă calitate, proces care va crea condiții mai bune ca această ramură, atît de importantă, să asigure materiile prime pentru industrie, aprovizionarea corespunzătoare a populației, precum și disponibilități necesare pentru export.

După cum se subliniază în Directivele celui de al XII-lea Congres al partidului, un obiectiv central al dezvoltării viitoare îl reprezintă continuarea susținută a politicii de **dezvoltare și modernizare a economiei tuturor județelor**, ridicarea gradului de civilizație materială și spirituală a întregului popor. Elementul calitativ nou în concepția privind dezvoltarea economico-socială în profil teritorial în viitorul cincinal îl constituie introducerea producției globale pe locuitor drept criteriu de bază de apreciere. Reflectînd mai adecvat, mai complet nivelul de dezvoltare al fiecărui județ în funcție de varietatea resurselor materiale și de muncă existente, producția globală pe locuitor, respectiv nivelul minim stabilit a fi realizat pentru toate județele — de 70 000 lei, permite dezvoltarea echilibrată, în cadrul fiecărei unități teritoriale, a mai multor ramuri și, în mod deosebit a industriei și agriculturii.

Astfel, în cincinalul 1981—1985 se va realiza, în fiecare județ, o producție industrială pe locuitor de cel puțin 50 000 de lei, o producție agricolă de minimum 10 000 de lei precum și aproximativ aceeași valoare în transporturi, construcții, circulația mărfurilor, turism, prestări servicii și alte activități, luate împreună. Dezvoltarea prevăzută a economiei județelor va determina schimbări importante în structura populației reflectată în nivelul minim de 400 de persoane ocupate la mia de locuitori. Vor avea loc, de asemenea, însemnate prefaceri în structura pe medii a populației ca urmare a dezvoltării rețelei de orașe, cu deosebire a orașelor mici, reflectate în creșterea ponderii populației urbane de la 33,7% în anul 1965 la 54,5% la sfîrșitul cincinalului următor.

Un rol de primă însemnătate care vădește însăși orientarea nouă, spre accentuarea laturilor calitative în toate domeniile vieții economico-sociale, îl va avea atît în cincinalul viitor dar și pe o perioadă mai lungă de timp, pînă în anul 2000, **cercetarea științifică,** dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic. Potrivit direcțiilor de dezvoltare înscrise în Directivele recent dezbătute și aprobate de Congres, știința, cercetarea, inventica națională sînt concepute să aibă contribuții de cea mai mare însemnătate în întregul proces de evoluție dinamică, echilibrată a țării. Menită să contribuie hotărîtor la rezolvarea unor probleme de maximă importanță pentru progresul economic și social al țării, în cincinalul 1981—1985 cercetarea este chemată să ofere noi soluții privind asigurarea bazei de materii prime și energie, elaborarea de tehnologii perfecționate cu consumuri reduse de materii prime, materiale și energie, sporirea mai accentuată a productivității muncii etc. Rolul științei și tehnologiei în dezvoltare este reliefat atît de perspectiva largă în care este conceput cît și din sarcina ca activitățile din aceste domenii să devanseze cu un cincinal pe cele din economie, creîndu-se astfel posibilitatea ca economia națională să dispună de tehnologii perfecționate care să poată fi asimilate operativ în producție. Acest fapt va contribui la valorificarea superioară a muncii și capacității creatoare a poporului nostru, la creșterea competitivității economiei, oferind deopotrivă temeiul amplificării rolului economiei românești în diviziunea internațională a muncii.

Urmărindu-se, ca obiectiv de bază, realizarea unei balanțe comerciale excedentare, în perioada 1981—1985 volumul **comerțului exterior** va spori cu 50—57% față de realizările actualului cincinal. În acest cadru, o dinamică mai susținută va înregistra exportul, care va crește cu 60—71%, un loc tot mai însemnat fiind conceput să-l ocupe mărfurile cu un grad înalt de prelucrare care asigură o mai mare eficiență activității de comerț exterior.

OBIECTIVELE DE MARE IMPORTANȚĂ înscrise în Directivele Congresului al XII-lea al partidului pun puternic în lumină înalta finalitate social-umană pe care o are, în concepția Partidului Comunist Român, procesul de dezvoltare a țării. Creșterea venitului național și a produsului social — indicatori sintetici ai dezvoltării — în ritmurile menționate de 6,7—7,4% pentru primul indicator și 6,0—6,6% pentru cel de al doilea creează baza realizării prevederilor pentru 1985 privind obținerea unui venit național de 2400—2500 dolari pe locuitor, ceea ce va asigura trecerea României în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică. Stabilirea unui raport just între partea destinată dezvoltării — de circa 30% — și consumului oferă deopotrivă resursele atît pentru asigurarea necesarului creșterii susținute și pregnant calitative a economiei cît și pentru **sporirea continuă a nivelului de trai al populației,** pentru realizarea unei calități noi a vieții materiale și spirituale a poporului nostru. Expresie a acestei concepții, în documentele aprobate de Congres se prevede ca veniturile totale reale ale populației să sporească, în anul 1985, cu 23—25% față de 1980, în condițiile creșterii menționate retribuția medie reală a personalului muncitor urmînd să sporească cu 16—18% iar veniturile reale ale țărănimii cu 20—25%.

Dezvoltarea impetuoasă a economiei românești în cincinalul 1981—1985 determină, pe plan social, perfecționarea continuă a relațiilor sociale, adîncirea procesului de omogenizare a socie-

DOCUMENTELE CONGRESULUI – IMAGINEA VIITORULUI ROMÂNIEI

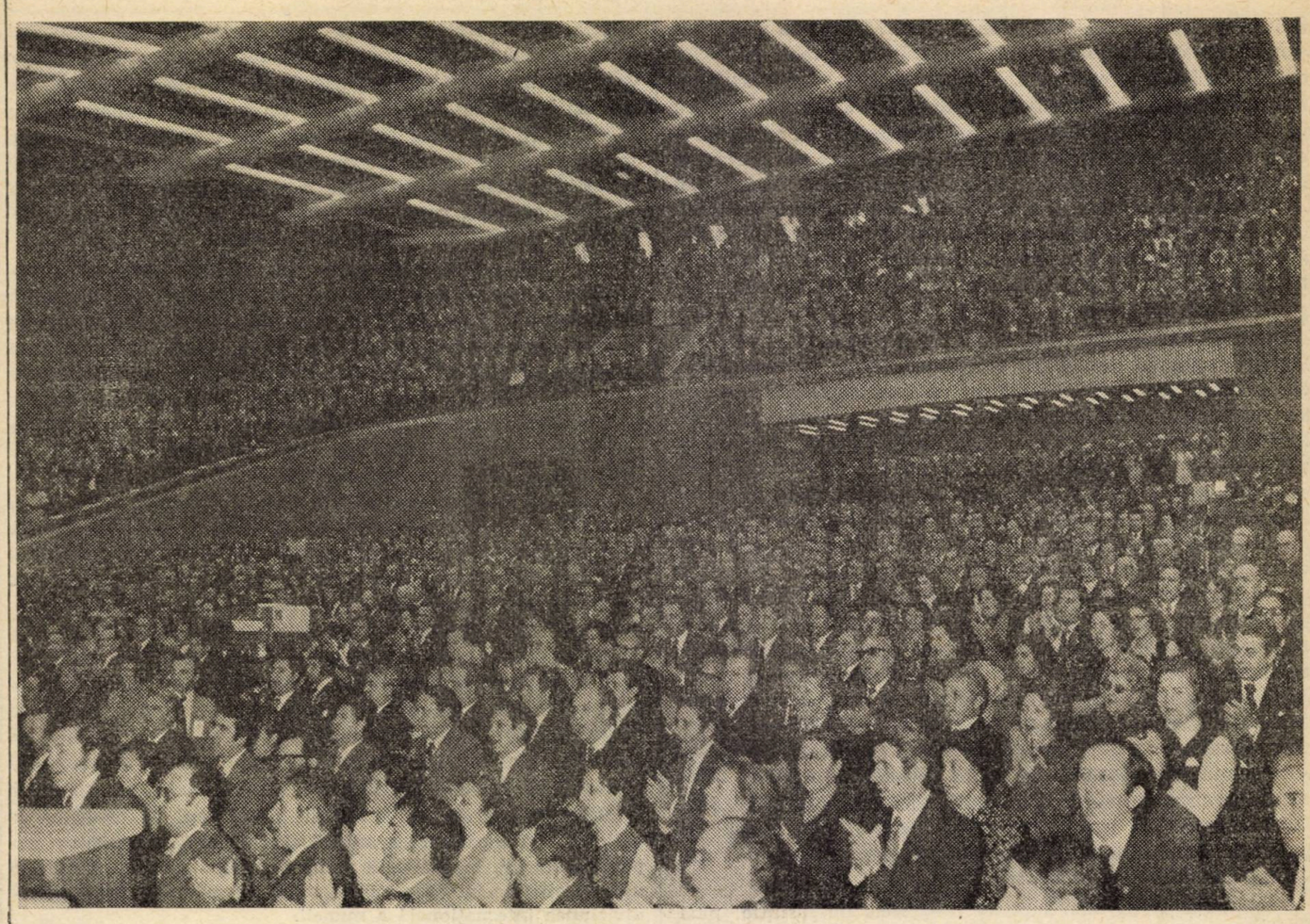

tății românești, realizîndu-se tot mai mult acel cadru fertil de înflorire a civilizației și culturii noastre socialiste, de manifestare largă a inițiativei și capacităților creatoare ale întregului popor, de transformare a conștiinței sociale și afirmare multilaterală a personalității umane. **„Prevederile viitorului cincinal** — subliniază secretarul general al partidului în raportul la Congres — **vor determina noi schimbări calitative în structura socială, omogenizarea crescîndă a orînduirii socialiste, creșterea rolului maselor în conducerea conștientă a societății, în făurirea propriului lor destin".** În evidențierea finalității social-umane a dezvoltării, a sporirii bunăstării și fericirii omului ca scop fundamental al orînduirii socialiste, partidul nostru vădește o înțelegere superioară a unității și întrepătrunderii armonioase a criteriilor **economice și sociale** ca o trăsătură caracteristică a procesului de dezvoltare a societății noastre.

Relevînd multitudinea factorilor, a relațiilor complexe ce se stabilesc în acest proces, în Documentele Congresului al XII-lea se evidențiază însemnătatea hotărîtoare pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate a formării omului nou, a afirmării unui model superior de personalitate umană, a dezvoltării conștiinței socialiste a întregului popor. Corelarea într-un cadru armonios a acestui complex de factori constituie o preocupare permanentă pentru partid, care se concretizează într-o serie de măsuri privind îmbinarea echilibrată a stimulentelor materiale și morale ale creșterii economice : stabilirea unei proporții stimulative sub raportul valorii și rațională din punct de vedere etic între veniturile obținute din muncă în economie (1—5,5 în prezent și în viitorul cincinal) ; realizarea unei proporții stimulative și echilibrate între veniturile provenite direct din repartiția după cantitatea și calitatea muncii personale și cele din fondurile sociale de consum ; promovarea principiilor și normelor eticii și echității socialiste în toate sectoarele de activitate, în întregul complex al relațiilor sociale.

Stabilind direcțiile principale ale politicii de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în etapa următoare — elaborate magistral în Directivele Congresului al XII-lea, în toate celelalte documente programatice ale Congresului — partidul are în vedere condiționarea realizării unei calități superioare în toate domeniile activității economice și sociale, de creșterea participării conștiente a maselor la elaborarea și înfăptuirea politicii de dezvoltare economico-socială a României, de ridicarea nivelului de conștiință și responsabilitate socialistă a fiecărui om al muncii, de îmbunătățirea calității umane a tuturor membrilor societății.

DOCUMENTELE CONGRESULUI AL XII-LEA al partidului ne dau imaginea unei concepții și politici armonioase, care integrează judicios multiplele laturi ce se intercondiționează în procesul complex al dezvoltării economice și sociale. Constituind însuși fundamentul strategiei dezvoltării economico-sociale a României în cincinalul 1981—1985 cît și în perspectiva anului 1990, Directivele Congresului, Programele-directivă privind energia, cercetarea științifică, dezvoltarea economico-socială în profil teritorial și creșterea nivelului de trai proiectează, într-un cadru unitar și armonios, perspectivele de progres ale societății noastre socialiste, dau garanția unor noi și minunate realizări pe drumul construirii socialismului și comunismului.

prof. dr. Ion DRĂGAN
directorul Centrului de cercetări sociologice

„Pacea și colaborarea nu se pot realiza fără lichidarea subdezvoltării, fără instaurarea noii ordini economice internaționale".

(Din Raportul prezentat
de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU
la Congresul al XII-lea al P.C.R.)

România — militantă activă pentru edificarea unei noi ordini internaționale

TRĂIM O EPOCĂ de afirmare crescîndă a națiunilor libere și independente. După cel de al doilea război mondial în lume au avut loc schimbări radicale, circa 80% din populația globului trăind în condiții politice modificate față de perioada antebelică. Mutații profunde au intervenit în raportul internațional de forțe social-politice și economice. Țările socialiste, țările în curs de dezvoltare, forțele avansate din lume, exercită o înrîurire tot mai accentuată asupra cursului politicii mondiale. A sporit preocuparea pentru întărirea unității tuturor forțelor revoluționare, progresiste și democratice în eforturile lor pentru instaurarea în viața internațională a unei politici noi, de egalitate, colaborare și pace. De aceea se poate afirma că întreaga evoluție a vieții politice internaționale confirmă realismul și justețea aprecierilor partidului nostru, a orientărilor politicii externe a României. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la Congres, **„Deși situația politică internațională este destul de complexă și se caracterizează prin contradicții puternice, se poate afirma cu deplină răspundere că există forțe care — acționînd unite — pot împiedica războiul, pot asigura o politică de independență și destindere, o pace trainică în lume".**

O cerință obiectivă a progresului general

ÎMPĂRȚIREA lumii în țări bogate și sărace, nu permite și nu poate asigura o dezvoltare echilibrată și echitabilă a economiei mondiale, favorizează apariția și dezvoltarea unor grave fenomene de criză în relațiile economice internaționale, nu conduce la eliminarea inegalităților ci, dimpotrivă, are ca urmare adîncirea decalajelor dintre țări, nu favorizează eforturile de lichidare a subdezvoltării, ci perpetuarea acesteia.

Tendințele și fenomenele negative care continuă să se manifeste pe plan mondial, consecințele grave pe care ele le generează pentru toate națiunile și în primul rînd pentru țările în curs de dezvoltare, demonstrează în mod concludent caracterul perimat, dăunător pe care îl are actuala ordine economică internațională, incompatibilitatea dintre aceasta și cerințele obiective ale progresului general al umanității. Totuși, nu se poate spune că s-a conturat deja o recunoaștere universală a imperativului transformării radicale a economiei mondiale. Rezistențele față de modificările de structură și înlocuirea actualei ordini economice cu una nouă sînt încă puternice. Dovadă sînt și rezultatele marginale ale negocierilor internaționale în principalele probleme economice internaționale. Or, o recunoaștere universală a necesității edificării unei noi ordini este o premisă esențială pentru trecerea la acțiuni concrete de realizare a acestui obiectiv major al lumii contemporane. Această recunoaștere este indispensabilă întrucît **edificarea noii ordini presupune angajarea fermă în această operă complexă a tuturor țărilor, atît în curs de dezvoltare cît și dezvoltate, indiferent de regimul lor social-politic. Înfăptuirea ei corespunde intereselor tuturor popoarelor.** Instabilitatea și crizele frecvente caracteristice actualei ordini se repercutează, într-o formă sau alta, asupra tuturor țărilor, datorită interdependențelor crescînde între economiile naționale, adîncirii diviziunii mondiale a muncii și extinderii continue a cooperării dintre state în domeniul producției, științei și tehnologiei.

În România preocuparea pentru făurirea unei noi ordini economice și politice internaționale este o latură esențială a politicii externe a partidului și statului. România, sub conducerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** secretarul general al Partidului și președintele țării, s-a angajat încă de la început în prima linie a frontului de acțiune pentru noua ordine. **Președintele Nicolae Ceaușescu a elaborat o concepție închegată, teoretică și practică, referitoare la necesitatea, obiectivele, principiile, căile concrete și mecanismele de edificare a unei lumi mai bune și mai drepte, bazate pe egalitate, echitate și cooperare în folosul tuturor națiunilor și desfășoară personal o activitate intensă pe plan internațional în vederea realizării ei.**

În concepția sa, făurirea noii ordini economice și politice internaționale implică **o întreagă etapă istorică de transformări radicale în sistemul relațiilor internaționale.** În acest proces urmează a se realiza lichidarea fenomenului subdezvoltării, înfăptuirea unei diviziuni mondiale a muncii raționale și echitabile, ceea ce permite și o repartiție justă și echitabilă a produsului mondial între națiunile lumii, stabilirea de noi raporturi între state, bazate pe principii și norme de conduită adoptate în în mod liber de către toate statele și respectate cu strictețe, adaptarea mecanismelor de colaborare și a cadrului instituțional la noile cerințe ale progresului economiei mondiale, democratizarea întregii vieți internaționale, formarea unei noi etici internaționale.

România consideră că problema subdezvoltării privește toate statele, nesoluționarea sa prezentînd serioase pericole pe multiple planuri pentru întreaga umanitate. Persistența ei va genera o creștere continuă a tensiunii între statele dezvoltate și cele rămase în urmă, va accentua instabilitatea politică și va duce la creșterea încordării internaționale, va înmulți germenii conflictelor, determinînd astfel mari primejdii pentru pacea întregii omeniri. **Lichidarea subdezvoltării este o cerință fundamentală pentru progresul economic general al umanității.** Este limpede că, privind actualele procese în perspectiva evoluției lor, menținerea în stare de subdezvoltare a majorității considerabile a statelor lumii va duce la îngustarea pieței mondiale, ceea ce, în ultimă instanță, se va repercuta și asupra statelor avansate industrial. Se creează astfel pericolul unor noi și profunde zguduiri economice pe plan mondial. Eliminarea subdezvoltării este în concepția României o problemă fundamentală a societății contemporane în care sînt vital interesate toate statele lumii. De aceea, așa cum arăta la Congres tovarășul **Nicolae Ceaușescu problema subdezvoltării și instaurării noii ordini trebuie să facă obiectul unor tratative la care să participe țările în curs de dezvoltare, țările capitaliste dezvoltate, precum și țările socialiste, care să elaboreze împreună un program concret pentru a fi supus sesiunii speciale a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite din 1980.**

DOCUMENTELE CONGRESULUI – IMAGINEA VIITORULUI ROMÂNIEI

În procesul eliminării subdezvoltării și al dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare va avea loc o egalizare relativă a nivelurilor de dezvoltare economică a statelor. Ar fi însă greșit să se interpreteze egalizarea nivelurilor de dezvoltare a economiilor naționale ca o imitare de către țările în curs de dezvoltare a modelului de dezvoltare al țărilor capitaliste dezvoltate, sau ca o uniformizare a cerințelor de consum ale populației din diferite țări, care în realitate au condiții și tradiții diferite de viață. Egalizarea va ține seama tocmai de aceste deosebiri și presupune dezvoltarea ca pe un proces bazat pe realitățile fiecărei țări. Ea nu va însemna neapărat structuri identice ale economiilor naționale și cu atît mai puțin că toată lumea va produce și consuma la fel. **Numai ca nivel general de dezvoltare și condiții de egalitate pentru fiecare, în relațiile dintre ele, economiile statelor vor dobîndi caracteristici de omogenitate în acest proces.**

Repartiția justă și echitabilă a produsului între toate națiunile lumii este, după opinia României, un obiectiv și rezultat firesc pe care noua ordine trebuie să-l aducă, și care firește, ar corecta nedreptatea actuală.

Esențialul este să se creeze tuturor țărilor, inclusiv celor în curs de dezvoltare condiții optime de participare la diviziunea mondială a muncii și la comerțul mondial, astfel încît partea lor în venitul mondial nou creat să fie proporțională cu contribuția acestora la producerea lui. Noua ordine, pentru a cărei înfăptuire România militează cu hotărîre ar putea asigura, prin urmare, înfăptuirea drepturilor fundamentale ale statelor, precum **dreptul la existență liberă și independentă, dreptul la dezvoltare, progres și bunăstare, dreptul de a decide de sine stătător asupra propriilor destine, dreptul la pace și securitate, dreptul asupra bogățiilor și resurselor naturale, dreptul de acces la cuceririle științei și tehnologici moderne.** Ea ar duce la democratizarea vieții internaționale, promovarea dreptății și echității internaționale, abolirea oricăror forme de dominație și asuprire, o nouă solidaritate internațională, ale cărei reguli de bază să fie egalitatea, dreptatea și echitatea.

Promovînd consecvent o politică activă de prietenie și conlucrare cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială, România se bucură de un binemeritat prestigiu pe arena mondială, politica sa fiind recunoscută ca o contribuție de seamă la cauza independenței popoarelor, a destinderii și păcii în lume.

Țara noastră este cunoscută și mult apreciată pe plan internațional pentru inițiativele și activitățile sale de promovare a cooperării internaționale în vederea edificării unei noi ordini economice mondiale. Lista propunerilor românești în această direcție impresionează prin amploare și semnificație.

Inițiative și propuneri cu un larg ecou

INIȚIATIVE cu larg ecou în organizațiile internaționale ca cele privind principiile cooperării economice internaționale, rolul științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea națiunilor și necesitatea cooperării economice și tehnico-științifice între state, consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și efectele sale profund dăunătoare asupra păcii și securității în lume, punerea în valoare a resurselor umane și formarea personalului național, cooperarea economică, industrială și tehnico-științifică europeană, cooperarea internațională în domeniul energiei atomice și altele au proiectat imaginea României în conștiința lumii ca un participant activ la soluționarea marilor probleme economice internaționale, ca un factor important, devotat cauzei păcii și înțelegerii internaționale, edificării unei lumi noi bazate pe dreptate și egalitate între toate națiunile.

Președintele **Nicolae Ceaușescu** desfășoară o activitate neobosită în cadrul întîlnirilor pe care le are cu ceilalți șefi de state, consemnează în documente de o deosebită importanță internațională (tratate de prietenie și cooperare, declarații solemne comune, comunicate și alte înțelegeri) căile și mijloacele care în concepția României, trebuie folosite pentru edificarea noii ordini economice și politice internaționale, ca necesitate imperioasă a zilelor noastre.

Din analiza domeniilor relațiilor economice internaționale acoperite de inițiativele românești rezultă că s-a acordat prioritate tocmai problemelor celor mai stringente ale economiei mondiale. Rezultatele pozitive ale inițiativelor țării noastre pot fi ilustrate prin însușirea lor în organizațiile internaționale și întreprinderea de acțiuni concrete pe baza rezoluțiilor adoptate. Trezirea interesului și obținerea angajamentului politic constituie deja rezultate semnificative. Cînd la aceasta se adaugă acțiuni concrete sau înțelegeri pentru acțiuni concrete în perspectivă rezultatul și importanța inițiativelor crește și mai mult.

Este știut cu cîtă consecvență și stăruință promovează partidul și statul nostru principiile noi și normele pe care trebuie să fie așezate raporturile dintre state, concepția potrivit căreia trebuie să se facă totul pentru soluționarea oricărui conflict numai pe calea tratativelor, pentru dezvoltarea colaborării între toate popoarele. Se poate spune cu satisfacție că eforturile României în această direcție, conjugate cu ale celorlalte țări, s-au concretizat în unele documente internaționale importante, ca Declarația privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, adoptată de cea de a șasea sesiune specială a Adunării generale a O.N.U., Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa și altele. Unele rezultate concrete ale inițiativelor României și ale sprijinului său pentru pozițiile și propunerile țărilor în curs de dezvoltare au fost obținute în legătură cu creșterea volumului și îmbunătățirea condițiilor de acordare a asistenței tehnice externe, încheierea de acorduri internaționale pentru produsele de bază, facilitarea exporturilor de produse semi-fabricate și manufacturate ale țărilor angajate în procesul de industrializare, acordarea de preferințe generalizate, nereciproce și nediscriminatorii, lichidarea barierelor artificiale din comerțul internațional și altele. Desigur, rezultatele obținute sînt departe de a satisface cerințele țărilor în curs de dezvoltare și n-au schimbat structurile de bază ale economiei mondiale, dar s-au făcut unele începuturi.

Odată cu intrarea în Grupul celor 77 al țărilor în curs de dezvoltare, România a dobîndit posibilități noi de a promova cu mai multă eficacitate pozițiile sale avansate în problemele concrete ale negocierilor legate de edificarea noii ordini economice internaționale. Țara noastră acționează consecvent pentru întărirea unității de acțiune și a solidarității țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce constituie o condiție esențială a succesului luptei acestor țări pentru lichidarea vechilor raporturi inechitabile, pentru promovarea intereselor fundamentale comune privind înlăturarea subdezvoltării, asigurarea unei colaborări internaționale pe bază de egalitate și echitate. Așa cum declara la Congres tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „pornind de la necesitatea întăririi unității de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare pentru promovarea intereselor lor vitale, România consideră de cea mai mare însemnătate să se creeze un organism permanent al acestora pentru a se trata cu țările dezvoltate în mod organizat și în condiții de deplină egalitate, pe baza unei platforme comune".**

O serie de teze și poziții românești au fost deja însușite de țările în curs de dezvoltare și promovate în negocierile cu țările dezvoltate. Un rezultat important obținut pe această linie este înțelegerea realizată ca toate negocierile privind edificarea noii ordini economice internaționale să se desfășoare numai în cadrul O.N.U., cu participarea pe bază de egalitate a tuturor statelor lumii. Această înțelegere corespunde pozițiilor României privind democratizarea vieții internaționale, creșterea rolului O.N.U. și perfecționarea activității sale.

În atenția O.N.U. și a organismelor din sistemul său se află, în prezent, mai multe inițiative românești. Consolidarea rezultatelor obținute și concretizarea acestor inițiative în acțiuni practice internaționale este una din preocupările principale ale țării noastre. Totodată, **în lumina documentelor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, urmează a fi elaborate, fundamentate și introduse în circuitul negocierilor internaționale noi inițiative, care să facă în continuare și mai efectivă participarea României la edificarea noii ordini economice internaționale.**

Conceptul negocierilor globale

ROMÂNIA consideră că edificarea unei noi ordini economice internaționale este un proces complex, cu multiple laturi, organic legate între ele. De aceea, negocierile trebuie să acopere toate laturile procesului. Nu pot să rămînă în afara negocierilor unele fluxuri ale relațiilor economice internaționale în timp ce se discută altele de care acestea sînt de fapt strîns legate. Cu atît mai mult cînd este vorba de domenii deosebit de importante ale economiei mondiale.

Conceptul „negocierilor globale" pentru noua ordine economică internațională este susținut de țările în curs de dezvoltare. El a fost însușit și de a șasea conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate desfășurată în septembrie 1979 la Havana. Abordarea globală urmărește analiza problemelor de interes major pentru țările în curs de dezvoltare, cum sînt cele privind materiile prime, energia, comerțul, finanțarea dezvoltării, adaptarea sistemului monetar internațional la nevoile acestor țări și altele. Ea are în vedere desfășurarea negocierilor potrivit unui

DOCUMENTELE CONGRESULUI – IMAGINEA VIITORULUI ROMÂNIEI

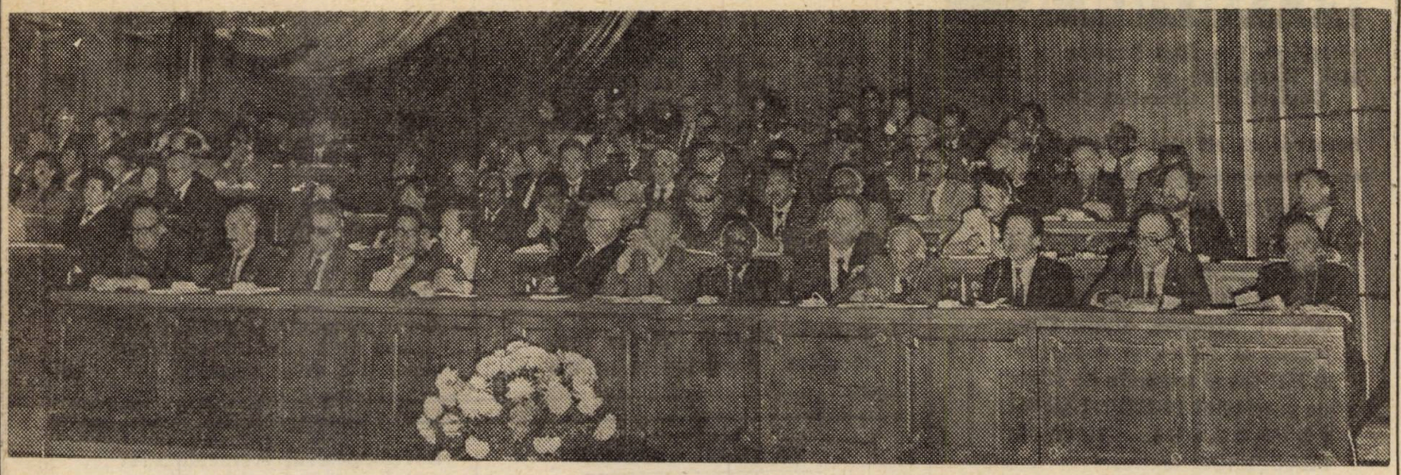

calendar bine definit, în cadrul sistemului O.N.U., cu participarea tuturor țărilor, urmărește să determine statele dezvoltate să-și asume anumite angajamente și să orienteze negocierile viitoare spre acțiuni concrete, să determine, deci, obiectivele de urmărit prin noua strategie internațională.

Toate laturile procesului de făurire a noii ordini economice sînt importante, dar printre ele un loc deosebit ocupă energia. **Problemele resurselor energetice, ale producției, distribuției, consumului și economisirii energiei constituie în prezent una din preocupările majore ale tuturor statelor,** luate individual, precum și ale comunității internaționale, în ansamblul său. Criza energetică declanșată în ultimii ani a pus și mai mult în lumină necesitatea concentrării eforturilor tuturor statelor pentru soluționarea dificilelor probleme energetice cu care este confruntată economia mondială.

În procesul mutațiilor profunde care au loc pe plan internațional, al eforturilor țărilor în curs de dezvoltare pentru înlăturarea subdezvoltării, pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale, un fenomen nou, cu implicații deosebite pentru viitorul economiei mondiale este cooperarea dintre țările în curs de dezvoltare. România consideră că această cooperare este dictată de legități obiective ale economiei mondiale, de contradicțiile generate de actuala împărțire a lumii în țări bogate și țări sărace, de necesitatea unității de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare pentru a-și apăra interesele comune în raport cu țările dezvoltate. Pornind de la aceste legități obiective, țara noastră a salutat concepția și strategia „autosusținerii colective" promovată de țările în curs de dezvoltare. Avem o poziție clar exprimată în documentele partidului nostru în favoarea acestei strategii. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** care a elaborat și reafirmat de multe ori această poziție, este promotorul ideii de solidaritate și întărire a unității de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare în vederea negocierilor pentru noua ordine economică internațională. Sprijinirea de către România a cooperării economice între țările în curs de dezvoltare exprimă poziția sa politică favorabilă progresului și dezvoltării acestor țări, îmbunătățirii situației lor în relațiile internaționale.

Una din marile probleme ale relațiilor economice internaționale și totodată unul din obiectivele strategiei internaționale a dezvoltării este stabilirea de raporturi echitabile între prețurile materiilor prime și prețurile produselor industriale. O oarecare reglementare a prețurilor la unele materii prime se încearcă a se face prin acordurile internaționale pe produse. Nu există însă un mecanism universal de reglementare echitabilă a raporturilor dintre prețurile materiilor prime și prețurile produselor industriale. Aceste raporturi sînt determinate de mecanismul pieței mondiale, care, după cum se știe, funcționează acum în favoarea țărilor dezvoltate. Este adevărat că nu s-a găsit pînă acum nici o alternativă la mecanismul actual al pieței mondiale. Dar tot atît de adevărat este că în relațiile internaționale reglementările bazate pe intervenția statului determină din ce în ce mai mult schimburile comerciale.

Crearea de resurse financiare internaționale pentru sprijinirea procesului dezvoltării este viu dezbătută. Pe bună dreptate țările în curs de dezvoltare acuză țările dezvoltate de insuficienta lor contribuție la acest proces. Nu numai că acestor țări nu li se recunoaște, pe baza unor elementare principii de echitate internațională, dreptul la restituire și compensație pentru îndelungata exploatare la care au fost supuse, dar nu li se recunoaște nici dreptul la o redistribuție echitabilă în viitor a avuției mondiale. Datorită avansului lor științific și tehnologic față de țările în curs de dezvoltare, țările dezvoltate beneficiază de realizările tehnico-științifice cele mai moderne, sînt în măsură să folosească resursele mondiale neexploatate în propriul lor avantaj. Deși costul patentelor și licențelor de care dispun a fost de mult timp amortizat, aceste țări continuă să împiedice transferul lor către țările în curs de dezvoltare stabilindu-le prețuri practic inaccesibile. Date fiind aceste evoluții, apare din ce în ce mai realistă și necesară constituirea Fondului internațional pentru dezvoltare, așa cum a propus tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în mesajul său către UNCTAD V, care să fie format din contribuțiile țărilor dezvoltate, dintr-o parte a economiilor realizate prin dezarmare. **Dezarmarea generală, și în primul rînd dezarmarea nucleară, reprezintă și din acest motiv o sarcină prioritară a epocii noastre, de rezolvarea căreia depinde nu numai progresul, ci însăși existența întregii umanități.**

Din caracterul integrat al procesului de edificare a noii ordini decurge, așa cum am arătat, necesitatea dezvoltării cooperării internaționale în toate sectoarele, dar aceasta nu exclude, ci presupune o ordine de priorități în funcție de rolul fiecărui sector în angrenajul complex al procesului dezvoltării, de acuitatea problemelor și posibilitățile de a realiza progrese reale în soluționarea lor. Din programul de măsuri sugerat de președintele **Nicolae Ceaușescu,** se pot desprinde următoarele priorități :

— restructurarea producției mondiale cu ajutorul unei noi diviziuni mondiale a muncii, industrializarea țărilor în curs de dezvoltare ;

— modernizarea agriculturii și pe baza ei soluționarea problemei alimentației, în special în țările în curs de dezvoltare ;

— accesul țărilor în curs de dezvoltare la cuceririle științei și tehnicii moderne ;

— creșterea, stabilizarea și protejarea puterii de cumpărare a țărilor în curs de dezvoltare, restructurarea pieței mondiale de materii prime, promovarea cooperării internaționale pentru prelucrarea, diversificarea și desfacerea produselor primare ;

— stabilirea unui nou sistem comercial internațional, care să reglementeze pe baze noi accesul pe piețele de bunuri și servicii al produselor țărilor în curs de dezvoltare pe bază de tratament preferențial ;

— instituirea unui sistem monetar internațional care să reglementeze relațiile monetare între țări pe baze echitabile și cu tratament preferențial pentru țările în curs de dezvoltare.

Propunînd și luînd parte la numeroase acțiuni pe baza acestor priorități, țara noastră aduce o contribuție de seamă la eforturile care se desfășoară pe plan internațional pentru a se ajunge la o nouă ordine economică mondială. Pronunțîndu-se pentru o largă cooperare economică internațională, care poate potența eforturile fiecărei națiuni pentru dezvoltare, România prezintă și experiența propriei sale construcții socialiste ca aport la acțiunea de edificare a noii ordini economice internaționale. Dezvoltarea sa economică și socială dinamică și echilibrată, bazată pe efortul național propriu ilustrează că pe această cale se poate ajunge la progresul rapid al țărilor în curs de dezvoltare, la reducerea decalajelor față de țările dezvoltate, la ridicarea standardului de viață al poporului.

Determinînd direcțiile fundamentale ale programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate într-o nouă etapă istorică, Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român a prilejuit totodată **reafirmarea angajamentului ferm al partidului și statului nostru de a acționa — ca și pînă acum — cu întreaga forță, împreună cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate popoarele și forțele progresiste pentru o politică nouă, democratică, pentru soluționarea în interesul progresului și păcii a tuturor problemelor complexe ale vieții internaționale.**

dr. Petre TĂNĂSIE

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 47 din 24 noiembrie 1979

În pag. I—XVI

— **RAPORTUL COMITETULUI CENTRAL cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului PREZENTAT DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU** (extrase)

— Cu puternic elan revoluționar, angajați în grandioasa competiție a progresului **(Nicoară Ionescu)** 1

— Opera tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU.** Contribuții de mare valoare la îmbogățirea gîndirii și practicii revoluționare contemporane **(prof. dr. Gheorghe P. Apostol)** 4

— Strategia partidului cu privire la dezvoltarea armonioasă a economiei naționale **(dr. Leonard Cazan)** 8

— O politică energetică în concordanță cu cerințele progresului economiei **(ing. Nicolae Liciu)** 11

— Amplificarea rolului științei în accelerarea progresului general al societății **(dr. ing. Florin Teodor Tănăsescu)** 14

— Dezvoltarea economico-socială echilibrată în profil teritorial **(dr. ing. Barbu Petrescu)** 17

— Ridicarea bunăstării oamenilor muncii — scopul suprem al politicii partidului **(Grigore Vîlceanu)** 20

— Perspective noi de participare activă și eficientă a României la diviziunea internațională a muncii **(Marin Trăistaru)** 23

— Coordonate calitative ale dezvoltării economico-sociale **(prof. dr. Ion Drăgan)** 26

— România — militantă activă pentru edificarea unei noi ordini internaționale **(dr. Petre Tănăsie)** 29

IN THIS ISSUE

— **The Central Committee's Report** on Romanian Communist Party's activity between the eleventh and the twelfth Congress and the future tasks of the party, **presented by comrade Nicolae Ceaușescu** (excerpts) I—XVI

— Comrade Nicolae Ceaușescu's works. Highly valuable contributions to enriching the contemporary revolutionary thought and practice. **(Prof. Dr. Gheorghe P. Apostol).** 4

— Party's strategy on the harmonious development of the national economy **(Dr. Leonard Cazan)** 8

— The economic and social balanced development in territorial profile **(Dr. Eng. Barbu Petrescu).** 17

— Upgrading working people's welfare — supreme goal of the party's policy **(Dr. Grigore Vilceanu)** 20

— New prospectives for Romania taking an active and efficient part in the international labour division **(Marin Trăistaru)** 23

— Romania — active militant for setting up a new international order **(Dr. Petre Tănăsie)** 29

DANS LE NUMÉRO

— **Le Rapport du Comité Central** sur l'activité du Parti Communiste Roumain entre le XIe et le XIIe Congrès et les tâches d'avenir du parti, **présenté par le camarade Nicolae Ceaușescu** (extraits) I—XVI

— L'oeuvre du camarade **Nicolae Ceaușescu.** Contributions de grande valeur à l'enrichissement de la pensée et de la pratique révolutionnaires contemporaines **(prof. dr. Gheorghe P. Apostol)** 4

— La stratégie du parti concernant le développement harmonieux de l'economie nationale **(dr. Leonard Cazan)** 8

— Développement économique et social équilibré, en profil territorial **(dr. ing. Barbu Petrescu)** 17

— L'élévation du bien-être des travailleurs — but suprême de la politique du parti **(dr. Grigore Vilceanu)** 20

— Nouvelles perspectives d'encadrement actif et efficient de la Roumanie dans la division internationale du travail **(Marin Trăistaru)** 23

— La Roumanie — militante active pour l'édification d'un nouvel ordre international **(dr. Petre Tănăsie)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— **Доклад Центрального Комитета** о деятельности Румынской Коммунистической Партии в периоде между XI и XII Съездом и задания партии на будущее, представленный товарищем **Николае Чаушеску** (выдержки) ..... I-XV

— Труды товарища **Николая Чаушеску.** Высокоценный вклад в обогащение современной революционной теории и практики **(проф. др. Георге Н. Апостол)** 4

— Стратегия партии относительно гармонического развития народного хозяйства **(др. Леонард Казан)** 8

— Уравновешенное в территориальном разрезе экономико-социальное развитие **(др. инж. Барбу Петреску)** 17

— Повышение благосостояния трудящихся — высшая цель политики партии **(Григоре Вылчану)** 20

— Новые перспективы для активного и действенного участия Румынии в международном разделение труда **(Марин Трэйстару)** 23

— Румыния, активный борец за созидание нового международного порядка **(др. Петре Тэнэсе)** 29

Continuă campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1980 la „Revista economică". Prețul abonamentului : 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de : 130 lei anual ; 65 lei semestrial ; 32,50 lei trimestrial. Comenzile pentru abonamente se primesc de către oficiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții, pînă la 15 decembrie a.c. Pînă la aceeași dată se primesc, la administrația revistei, comenzi din partea întreprinderilor și instituțiilor, pentru revistă și pentru volumele de legislație economică comentată pe care aceasta le editează în anul 1980.

Incheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate : „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice", „Curier economic-legislativ.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. (Întreprinderea de stat pentru Imprimate și administrarea publicațiilor) nr. 6 451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București. Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

Recom

PRIMII FULGI DE NEA AU CĂZUT.
Nu aşteptaţi să se aştearnă zăpada !

Cumpăraţi acum copiilor dv. cizmuliţe din cauciuc — un bun mijloc de protecţie împotriva umezelii.

În magazinele comerţului de stat, specializate în vînzarea articolelor pentru copii, veţi găsi şi „scurte şapte-optimi" din materiale impermeabile, cu un colorit viu, cu glugă (fixă sau detaşabilă) şi căptuşeală (detaşabilă) executată din blană sintetică ; sînt călduroase, comode, uşoare şi practice.

COMBINATUL SIDERURGIC GALAȚI

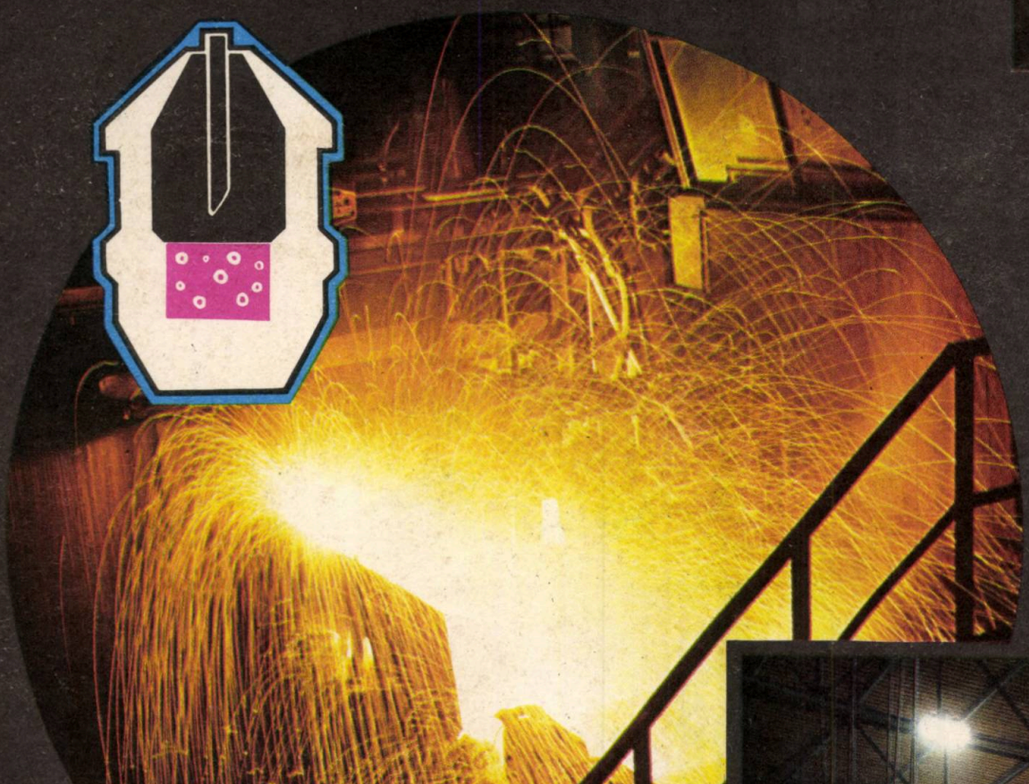

Combinatul siderurgic Galați produce și livrează :

— Tablă groasă și mijlocie — din oțeluri calmate, semicalmate, necalmate, slab aliate și aliate conform normelor românești și străine — pentru construcții mecanice, metalice, navale, de mașini, de cazane și recipiente sub presiune etc.
— Benzi și table laminate la rece — neacoperite și zincate conform normelor românești și străine pentru construcții metalice, țevi sudate, profile îndoite, aparataj electric, caroserii, articole de uz casnic etc.

— Sulfat feros heptahidrat pentru purificarea apei ;
— Sulfat de amoniu pentru agricultură ;
— Benzen brut de huilă și gudron pentru industria chimică ;
— Smoală tip „B" conform STAS 3 360/1969 sub formă lichidă și granulată ;
— Creozet de huilă pentru negru de fum ;
— Zgură granulată de furnal pentru construcții civile, industriale, rutiere ;
— Oxigen îmbuteliat ;

Pentru informații detaliate asupra produselor, adresați-vă la telefon 3 04 38 sau prin centrală 3 19 00 interior 1 560 — Serviciul desfacere C.I.S. Galați.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CONGRESUL AL XII-LEA AL P. C. R.

Unanimă şi entuziastă aprobare şi participare la înfăptuirea hotărîrilor adoptate de marele forum al comuniştilor români

Numărul 48 ● Vineri 30 noiembrie 1979

„Pentru mine nu există țel mai nobil, suprem decît acela de a servi interesele partidului, care corespund pe deplin intereselor și năzuințelor întregului nostru popor, de a servi cauza socialismului și comunismului, de a asigura ridicarea continuă a bunăstării și fericirii poporului, întărirea independenței și suveranității patriei noastre socialiste!“

NICOLAE CEAUȘESCU

D 646

1979 DEC

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

drept și uzanțe internaționale

Costurile bancare privind plățile internaționale

În complexul de activități dezvoltate de-a lungul timpului pentru a mijloci, facilita sau impulsiona schimburile economice internaționale, serviciile bancare se disting prin rolul important pe care îl dețin în buna derulare a operațiunilor de comerț exterior și cooperare economică internațională.

Dacă ne gîndim, spre exemplu, la circulația bunurilor materiale pe plan internațional, așa cum nu putem concepe un comerț fără existența unor servicii de transport corespunzătoare, la fel nu putem disocia circulația în sens invers a valorilor bănești, de existența unui sistem bancar capabil să pună la dispoziția lumii comerciale mijloacele specifice pentru efectuarea decontărilor. Mergînd mai departe, comerțul modern nu poate fi imaginat independent de sistemele de credit și de garantare puse la dispoziția clienților lor, de către bănci.

Așa cum este normal, serviciile bancare se oferă participanților la schimburile economice internaționale la anumite prețuri, stabilite prin tarifele de comisioane și speze bancare, elaborate de către fiecare bancă comercială în parte și puse la dispoziția clienților, pentru cunoaștere.

Dacă în cazul altor servicii legate de derularea comerțului internațional, cum ar fi cele de transport și manipulare a mărfurilor, de asigurare sau control, părțile contractante manifestă o grijă deosebită în estimarea costurilor în vederea evaluării cît mai exacte a volumului de cheltuieli reale și eficienței economice a fiecărei operațiuni, nu se poate spune același lucru despre serviciile bancare, în legătură cu care atenția este concentrată de cele mai multe ori asupra elementelor privind tehnica decontării și condițiile de garantare, costurile acestora fiind frecvent neglijate în mod nejustificat. Această stare de fapt își găsește explicația în două aspecte specifice modului în care se utilizează serviciile bancare și anume :

a. — Serviciile bancare nu constituie un element de natură să condiționeze sau să împiedice încheierea unei anumite tranzacții, ele intrînd în discuție, de cele mai multe ori, pe parcursul derulării contractului, atenția principală în faza contractării fiind îndreptată asupra acelor elemente fără de care operațiunea preconizată nu poate exista.

b. — Prețul serviciilor bancare și toate spezele legate de acestea sînt percepute, de regulă, ulterior acordării serviciilor respective, mai mult chiar, în faza în care operațiunea comercială se apropie de final ; astfel încît există tendința de a lua în considerare aceste costuri ca elemente de postcalcul, de natura cheltuielilor neprevăzute sau a cheltuielilor generale ale întreprinderii, legate de derularea activității comerciale în general.

La acestea mai putem adăuga valoarea relativ minoră a acestor costuri în comparație cu costul altor servicii complementare operațiunilor comerciale, valoare care poate fi de cele mai multe ori absorbită fără dificultăți în totalul cheltuielilor legate de activitatea întreprinderii.

Un asemenea punct de vedere este pe cît de comod, pe atît de păgubitor și este cu atît mai dificil de justificat dacă avem în vedere pe de o parte faptul că estimarea relativ exactă a costurilor bancare nu necesită mai mult decît cunoașterea condițiilor de plată din contract și consultarea tarifelor bancare, iar pe de altă parte aspectul financiar-valutar, în legătură cu care este de la sine înțeles că, chiar dacă bugetul de cheltuieli al întreprinderii de comerț exterior poate suporta fără consecințe vizibile o serie de costuri bancare la un nivel normal, o asemenea justificare nu intră în discuție atunci cînd prelucrarea acestor costuri are loc în detrimentul balanței de plăți externe, fie prin suportarea unor cheltuieli externe în valută, fie prin renunțarea la încasarea unei anumite cantități de valută.

Ca un prim aspect legat de estimarea și modul în care trebuie tratată problema plății costurilor bancare, se desprinde necesitatea absolută ca aceste costuri să fie luate în considerare la stabilirea prețului și analiza indicatorilor de eficiență în mod individual, la fiecare operațiune de comerț exterior sau cooperare economică internațională în parte, ca elemente financiare componente ale operațiunii respective.

Principalul argument care pledează pentru tratarea costurilor bancare ca element constitutiv al laturii financiar-valutare a fiecărei operațiuni în parte, este nivelul total al costurilor bancare pe ansamblul fiecărei operațiuni, nivel care diferă în funcție de genul și gradul de complexitate ale tranzacției, de volum valoric și durata derulării, de zona geografică în care activează partenerul de contract etc.

Pentru exemplificare, dacă luăm cazul ipotetic al unui export de marfă curentă care se derulează pe o perioadă de doi ani, costurile bancare pentru serviciile de efectuare a decontărilor pot atinge următoarele valori :

a. — maximum 0,3% în cazul plăților la incaso, luînd în considerare comisionul de incaso a două bănci care intervin în derulare, plus cheltuielile de poștă, telegraf, telex ;

b. — cca. 2,0% în cazul plăților prin acreditiv documentar irevocabil deschis pentru întreaga perioadă de derulare a contractului, incluzînd comisioanele de emitere (notificare a acreditivului, comisioanele de negociere) plată ale celor două bănci, precum și eventualele cheltuieli de modificare a condițiilor, poșta, telegraf, telex.

Dacă în locul mărfurilor curente presupunem același contract pentru livrări complexe sau executare de lucrări în străinătate de valoare egală, nivelul costurilor bancare se poate ridica la :

c. — cca. 2,5% în cazul plăților garantate, incluzînd comisioanele de plată, de garantare a plății și costul celorlalte garanții uzuale pentru asemenea operațiuni ;

d. — min. 4,0% în cazul în care, în aceleași condiții ca mai sus, plata s-ar efectua în condiții de credit garantat, cu o durată medie de doi ani ;

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 48, 1979

e. — min. 5,5% în cazul în care exemplul de la pct. d. de mai sus se aplică unui contract cu un partener dintr-o ţară în care legislaţia financiar-valutară impune plata de taxe de timbru, impozite etc. pentru garantarea diferitelor obligaţii de natură comercială.

Exemplele de mai sus, departe de a epuiza gama posibilităţilor concrete de condiţii de plată uzuale în contractele de comerţ exterior şi cooperare economică internaţională, sînt menite să ilustreze numai, marea „sensibilitate" a nivelului total pe care cheltuielile pentru servicii bancare îl poate atinge în cadrul fiecărei tranzacţii economice internaţionale în parte, în funcţie de elementele specifice ale acesteia.

Admiţînd deci ca premisă de bază ideea tratării costurilor bancare ca element component al totalului costurilor asociate perfectării şi derulării fiecărei operaţiuni comerciale în parte, aspectele ce se impun atenţiei în vederea abordării şi soluţionării corecte a problemei comisioanelor şi spezelor bancare, sînt cele legate de nivelul costurilor bancare şi evaluarea exactă a acestuia şi de modul de aplicare a tarifelor bancare, implicit de repartizarea cheltuielilor respective între partenerii de contract.

Nivelul comisioanelor diferă de la un serviciu bancar la altul, în funcţie de natura serviciilor şi de costurile implicate de realizarea acestora. Din punctul de vedere al modului de stabilire al nivelului costurilor, serviciilor (operaţiunile) bancare pot fi clasificate în două categorii şi anume, servicii de intermediere a decontării, menite să asigure desfăşurarea fluxului de valori băneşti între partenerii de contract şi servicii care implică în operaţiuni patrimoniul băncilor, în speţă servicii de garantare şi de creditare pe termene foarte scurte (aşa-numitele „credite de curier"). Diferenţa care ne interesează aici între cele două categorii de servicii este aceea că ele sînt taxate în moduri diferite, în practică cunoscîndu-se trei categorii de comisioane (din punct de vedere structural) după cum urmează :

a. — comisioane pentru servicii simple, cum sînt cele de intermediere a plăţilor simple, schimburile de notificări între partenerii de contract prin intermediul băncilor sau alte servicii uzuale, care se percep la valori calculate de bănci pe baza costurilor efective ale prestaţiilor ; din această categorie se pot enumera comisioanele de preavizare, notificare, modificare sau anulare a acreditivelor, manipularea unor anumite categorii de documente în cadrul acreditivelor sau incasourilor, notificări de refuzuri de plată şi prezentări repetate la plată a documentelor în cadrul incasourilor, modificări de condiţii ale garanţiilor bancare, decontări de cecuri, diverse operaţiuni în cont, etc. ; de regulă aceste comisioane au valori fixe.

b. — comisioane ce presupun gestiunea bancară asupra valorilor vehiculate, al căror nivel se stabileşte pe baza costurilor efective ale băncii, la care se adaugă anumite marje destinate acoperirii eventualelor costuri suplimentare necesitate de derularea în condiţii de deplină securitate a operaţiunilor, prin asigurarea unor condiţii speciale de depozitare, prelucrare şi urmărire a valorilor gestionate de bancă pentru contul clienţilor ; dintre acestea, cele mai frecvent întîlnite sînt comisioanele pentru plată/rambursare la incasouri sau ordine de plată, manipulările sau negocierile de documente de expediţie la acreditive şi incasouri etc. ; în mod curent, nivelul acestor comisioane este exprimat procentual faţă de mărimea valorilor vehiculate ;

c. — comisioane pentru servicii care angajează patrimonial banca, fiind stabilite pe baza costurilor operaţiunii la care se adaugă marje suplimentare capabile să acopere riscurile asumate de bancă şi costurile de natură financiară legate de administrarea şi fructificarea fondurilor aflate la dispoziţia băncii ; asemenea comisioane se percep pentru operaţiunile de emitere / confirmare de acreditive, plăţi în cadrul acreditivelor proprii sau în mandat, emiteri de garanţii în acoperirea unor obligaţii contractuale ale clienţilor, acceptări sau garantări de efecte de comerţ etc. : aceste comisioane sînt stabilite procentual faţă de valoarea tranzacţiilor, iar acelea dintre ele care se referă la servicii de angajament patrimonial (emiteri / confirmări de acreditive, garanţii, accepturi) se calculează pe unitatea de timp, mărimea lor absolută fiind direct proporţională cu durata de valabilitate a angajamentului bancar.

Desigur că în practică este dificil a se stabili demarcaţii nete între cele trei categorii de comisioane şi, în funcţie de politica şi uzanţa fiecărei bănci, ţări sau zone geografice, categoriile de operaţiuni bancare enumerate pot fi încadrate, din punct de vedere al tarifelor practicate şi altfel decît se arăta mai sus, exemplificările avînd în contextul prezentei o valoare de principiu, pur teoretică.

Din acest motiv, orientarea pe care încercăm să o creionăm cu privire la modul de stabilire a diferitelor tipuri de comisioane nu serveşte decît pentru o evaluare generală a costurilor bancare şi pentru înţelegerea criteriilor care stau la baza formării comisioanelor bancare. În cazurile concrete, de evaluare practică a nivelului real al cheltuielilor pentru servicii bancare aferente fiecărei operaţiuni de comerţ exterior, singura cale corectă şi sigură este cea a consultării directe a tarifelor băncilor ce urmează să intervină în derularea operaţiunii.

Date fiind limitele relativ largi în care variază comisioanele percepute de băncile străine pentru diferitele operaţiuni bancare, prezentarea detaliată a tarifelor băncilor corespondente ale B.R.C.E. nu este posibilă în cadrul prezent. Considerăm totuşi utilă o orientare a lucrătorilor de comerţ exterior prin prezentarea succintă a unei analize comparative a nivelurilor comisioanelor practicate de bănci pe diferite zone geografice, faţă de cele practicate de B.R.C.E. la cele mai frecvente dintre operaţiunile bancare curente. În linii generale, situaţia nivelurilor comisioanelor bancare se prezintă după cum urmează :

a. — La acreditive, comisioanele B.R.C.E. sînt sensibil egale cu cele practicate de băncile din majoritatea ţărilor europene şi sînt mai mari cu 25—75% faţă de băncile din Asia şi Africa, cu 50—100% la emitere / confirmare şi cu 25—50% la negociere / plată faţă de băncile din S.U.A. şi Canada şi cu cca. 25% faţă de băncile din America Latină.

b. — La incaso, uniformitatea se păstrează între comisioanele B.R.C.E. şi cele ale băncilor europene. Faţă de băncile din S.U.A. şi Canada comisioanele B.R.C.E. sînt mai ridicate cu 25—50%, iar faţă de băncile din alte zone geografice este dificil a face o comparaţie datorită diferenţelor mari de tarife (în ţările din Asia, Africa şi America de Sud comisioanele de incaso variază în limite de la 0,05% la 0,25%), dar se poate spune că media tarifelor practicate se apropie de nivelul de 0,15% practicat de B.R.C.E.

c. — La garanţiile bancare, întrucît nivelul minim practicat de B.R.C.E. este mai scăzut faţă de nivelurile practicate în majoritatea ţărilor din Europa, Asia, Africa, şi America de Sud, în prezent B.R.C.E. a instituit practica comisionului variabil, pe bază de reciprocitate cu nivel minim de 0,2% / trimestru.

În opinia noastră, cunoaşterea tarifului de comisioane şi utilizarea paralelă a datelor de mai sus, oferă informaţii suficiente pentru estimarea corectă a costurilor bancare în faza precontractuală. Pentru aceasta trebuie luate în considerare următoarele elemente :

— tariful B.R.C.E. pe fiecare operaţiune ;

— tariful băncii corespondente a B.R.C.E. care intervine în operaţiune (recomandăm luarea în calcul a limitei maxime indicată mai sus pe fiecare zonă geografică) ;

— marja suplimentară de acoperire a costului altor servicii minore, imprevizibile, legate de operaţiunile bancare respective, costurile de poştă, telegraf, telex (recomandăm adăugarea a 10—20% peste totalul comisioanelor de bază ale celor două bănci) ;

Modul de percepere şi repartizare a comisioanelor şi spezelor bancare între partenerii de contract, sînt două aspecte strîns legate între ele, care complică oarecum munca lucrătorului de comerţ exterior în faza de antecalcul asupra cheltuielilor legate de operaţiunea comercială şi negocierea condiţiilor comerciale ale contractelor.

Factorii principali care contribuie la disocierea dintre antecalculul operaţiunii şi ideea introducerii în calcul a costurilor bancare sînt legaţi de modul în care băncile îşi percep comisioanele şi anume :

a. — momentul în care costul operaţiunilor bancare devine cunoscut partenerilor de contract şi trebuie achitat, se situează în timp pe parcursul derulării contractului, la un interval apropiat de cel al livrării şi, de cele mai multe ori, înainte de plata / încasarea preţului de contract ;

b. — în funcţie de categoria de servicii prestate, băncile se adresează fie exportatorului fie importatorului pentru plata comisioanelor, fapt care creează impresia absenţei unei reguli stabilite, producînd confuzie între partenerii de contract.

Pentru adoptarea unei atitudini corecte faţă de problema costurilor bancare, două reguli trebuie cunoscute de către lucrătorul de comerţ exterior :

1. În materie de costuri bancare, voinţa părţilor la contractul comercial este cea care impune modul în care băncile vor solicita comisioanele bancare (de la exportator sau de la importator). Pentru aplicarea acestei reguli, condiţia este ca, în primul rînd, înţelegerea contractuală să prevadă în mod expres proporţiile în care fiecare dintre părţi va suporta costurile bancare şi, în al doilea rînd, ca partea la contract care se adresează unei bănci pentru un anumit serviciu, să facă cunoscută băncii înţelegerea contractuală, dîndu-i instrucţiuni precise asupra modului de percepere a spezelor şi comisioanelor bancare.

2. În lipsa unei înţelegeri exprese sau în lipsa unor instrucţiuni clare date băncii în această materie, băncile aplică automat regula potrivit căreia plata serviciilor bancare se face de către solicitatorul de servicii. În domeniul operaţiunilor bancare curente, această regulă a ajuns la o aplicare automată considerîndu-se că lipsa unor instrucţiuni contrare date băncilor presupune lipsa unei înţelegeri exprese între părţi, acestea fiind de acord cu suportarea costurilor bancare conform uzanţei.

Se înţelege din cele arătate mai sus că indicaţiile asupra părţii la contract care suportă costurile bancare, au un caracter general şi se aplică la toate serviciile uzuale, legate de operaţiunile bancare respective. În cazurile în care una dintre părţi solicită condiţii deosebite sau suplimentare, acestea se taxează separat de la solicitator (exemplu : la un acreditiv domiciliat în străinătate care permite rambursarea telegrafică, costul rambursării şi transferului telegrafic se suportă de către exportator).

Cunoscînd aceste reguli, se pune problema modului corect de tratare a chestiunii costurilor bancare în raport cu cerinţele de asigurare a unei eficienţe optime a operaţiunilor de comerţ exterior şi cooperare economică internaţională.

Din analiza decontărilor externe privind activitatea întreprinderilor române de comerţ exterior, a rezultat în repetate rînduri faptul că sumele plătite băncilor străine sub formă de comisioane şi speze bancare se ridica la valori nejustificat de mari în raport cu structura pe modalităţi de decontare şi faţă de uzanţa bancară, ceea ce a permis concluzia că, de foarte multe ori, întreprinderile noastre de comerţ exterior, acceptă cu prea mare uşurinţă să preia costurile bancare care în mod normal ar fi trebuit suportate de partenerii externi. Pornind de la această concluzie a fost elaborat un complex de măsuri menite să determine întreprinderile române să acorde o atenţie sporită problemei comisioanelor, în sensul tratării în contracte a unor clauze care să prevadă plata costurilor bancare în condiţii de echitate pentru ambii parteneri. (Dintre aceste măsuri amintim pe aceea ca B.R.C.E. să perceapă de la întreprinderile de comerţ exterior comisioane în valută, atunci cînd acestea preiau în sarcina lor comisioanele care, în mod uzual, ar trebui să fi fost suportate de partenerii externi.).

Un asemenea mod de gîndire, însoţit de măsurile persuasive corespunzătoare, se întîlneşte, de altfel, în multe dintre ţările cu sisteme de conducere economică centralizate sau în care comerţul exterior şi problemele privind plăţile externe şi balanţa valutară se află sub controlul centralizat al organelor de stat. Cu certitudinea că nu greşim, putem afirma despre asemenea măsuri că ele îşi au o contribuţie însemnată în rezolvarea de moment a problemei, determinînd în momentul respectiv importante economii de valută, socotind la nivelul total al balanţei. Totuşi, asemenea măsuri nu aduc o soluţionare de fond, efectul lor temporar amortizîndu-se în scurt timp şi putînd duce chiar la rezultate contrare, chiar dacă mai puţin vizibile.

Ca argument în favoarea acestei opinii personale, pledează însuşi simţul comercial care ne arată că nici un fel de cheltuială aferentă unei operaţiuni comerciale care este transformată artificial în sarcina unei părţi în favoarea celeilalte, nu poate decît să se regăsească compensată în altul dintre capitolele respectivei tranzacţii. Mai explicit, este greu de presupus ca un partener de contract care este nevoit să preia la un moment dat nişte cheltuieli care pînă atunci nu au intrat în calculele sale, să nu la în considerare pierderea respectivă atunci cînd acesta va aborda cu proxima ocazie problema preţului.

Dacă privim problema costurilor bancare şi din acest unghi de vedere, observăm că esenţial, nu este a trece aceste costuri în sarcina partenerului, ci de a asigura o acoperire financiară a acestora prin convenirea unui preţ echitabil, care să ia în considerare comisioanele şi spezele bancare, în funcţie de partea care urmează a le suporta. Teoretic vorbind, dacă costurile bancare care cad în mod uzual în sarcina importatorului sînt preluate de exportator, acesta nu va fi cu nimic păgubit, cu condiţia ca preţul total din contract să includă şi cheltuielile respective. În mod similar, dacă importatorul consimte să suporte costuri bancare care în mod normal nu îi aparţin, acesta trebuie să negocieze preţul de o asemenea manieră încît să îşi asigure surse de acoperire financiară a cheltuielilor suplimentare în condiţii optime de eficienţă a operaţiunii.

Din aceste consideraţiuni, care nu credem că mai este necesar a fi explicate sau argumentate, rezultă singurul lucru cert în materie de speze şi comisioane bancare, anume acela că problema unor asemenea cheltuieli nu este nici problema exportatorului, nici problema importatorului, ci este o problemă a competitivităţii condiţiilor comerciale şi a eficienţei economice a operaţiunii comerciale în ansamblu.

Ceea ce lucrătorul de comerţ exterior trebuie să reţină sînt — în opinia noastră — următoarele aspecte :

a. — Totalul comisioanelor şi spezelor bancare legate de operaţiunea comercială trebuie luat în considerare de către exportator, la limita maximă, în momentul formării preţului de ofertă de la care vor începe negocierile.

b. — Repartizarea costurilor bancare între partenerii de contract nu este o problemă de uzanţă, sau de a cîştiga în detrimentul partenerului, orice modalitate de împărţire a acestor costuri între parteneri şi orice concesie în materie fiind normală şi corectă, în măsura în care aceasta este privită în raport cu preţul contractual. Chiar dacă în cazuri concrete faptul nu este vizibil pentru una, sau pentru ambele părţi la contract, costurile bancare reprezintă un factor important al formării preţului contractului comercial.

c. — Problema volumului total al costurilor bancare aferente unei anumite operaţiuni comerciale, este o problemă a ambilor parteneri care trebuie să conlucreze în vederea găsirii soluţiilor celor mai avantajoase de asigurare a serviciilor bancare în condiţii de cost cît mai reduse. În acest mod, ambele părţi pot contribui la diminuarea costurilor totale ale operaţiunii comerciale, asigurîndu-şi ridicarea eficienţei economice.

Alexandru PUŞCARCIUC

plăți internaționale

Noțiunea de schimburi economice și de plăți comerciale internaționale

Definirea conceptului de schimburi și plăți comerciale internaționale implică explicarea conținutului celor două noțiuni — schimburi și plăți internaționale —, precum și prezentarea, chiar și succintă, a instrumentelor juridice de realizare — tratatele și contractele comerciale internaționale.

Schimbul regulat de produse este legat strîns de prima mare diviziune socială a muncii, fiind rezultatul acesteia. Practicat inițial sub forma de troc sau trampă, schimbul în natură servea satisfacerii nevoilor individuale și sociale ale omului primitiv și a colectivității limitate în cadrul căreia își ducea existența.

a) Odată cu înlocuirea celorlalte echivalente generale prin banii de metal, deci odată cu apariția formei bănești a schimbului, acesta s-a descompus în cele două acte interdependente : vînzarea (transformarea produselor în bani) și cumpărarea (transformarea banilor în produse) după formula clasică : **marfă — bani — marfă** și **bani — marfă bani.** Trecerea la această fază a schimburilor determină consolidarea și perfecționarea sistemelor monetare, moneda îndeplinind prima sa funcție economică de **mijloc de plată** (23 ; 61).

Pe planul dreptului, din cele mai vechi timpuri se prefigurează instituția juridică a contractelor, dezvoltată de jurisconsulții romani ; contractele nenumite din dreptul roman, sintetizate în categoriile : **do ut des, do ut facias, facio ut des, facio ut facias,** exprimă tot atîtea forme ale schimbului.

Apariția statelor și odată cu ele dezvoltarea diviziunii internaționale a muncii a avut ca rezultat intensificarea schimburilor economice interstatale și lărgirea sferei de cuprindere a acestei noțiuni.

Conceptul contemporan de schimburi economice internaționale cuprinde ansamblul relațiilor comerciale și financiare, de toate genurile, pe care un stat le poate avea cu alte state ; astfel, relațiile comerciale și financiare ale statelor lumii se pot materializa sub multiple forme, cum sînt :

— **schimb de mărfuri,** care se realizează prin operațiuni clasice de export și import și ca urmare a diverselor forme de cooperare economică internațională ;

— **schimb de servicii,** care îmbracă cele mai diversificate forme, privind domenii diferite : transporturi maritime, terestre și aeriene, turism, servicii bancare, de asigurări, servicii tehnice, servicii poștale și de telecomunicații etc. ;

— **transferuri de fonduri :** credite guvernamentale și comerciale, investiții străine etc. ;

— **transferuri necomerciale** privind satisfacerea unor nevoi reciproce cum sînt : întreținerea reprezentanților diplomatice, cheltuieli de călătorie, ajutoare etc.

b) Toate aceste schimburi economice între state implică necondiționat **plăți sau decontări internaționale,** operațiuni la care, alături de subiecții raporturilor juridice fundamentale de schimb, iau parte și alți participanți, printre care figura centrală a reprezintă băncile comerciale și, uneori, băncile centrale (28 ; 30).

Prin plăți internaționale, respectiv externe — potrivit Dicționarului diplomatic, 1979 — se înțeleg „operațiile de stingere a obligațiilor materiale ale părților contractului de comerț exterior, constituind, în fapt, finalizarea activității de export și de import". Dicționarul de economie politică, 1974, referindu-se la decontări, arată că acestea reprezintă „efectuarea de încasări și plăți pe bază de viramente, prin intermediul conturilor deschise la bănci, fără folosirea banilor în numerar". Definițiile de specialitate, ne îngăduie să facem unele precizări :

— noțiunea de plăți comerciale internaționale, în limbajul comercial și în accepțiunea literaturii în materie, cuprinde toate activitățile pe care le desfășoară partenerii din contractele comerciale internaționale și organizațiile financiar-bancare mijlocitoare, în vederea transferării contravalorii mărfurilor livrate sau a serviciilor prestate, de la beneficiar, devenit debitor, la furnizorul — creditor ; cu alte cuvinte, oricare ar fi mijloacele — valute, devize, credite etc. — sau modalitățile de plată — numerar, credit documentar, incaso, transfer bancar etc. —, utilizate pentru stingerea creanței născute din executarea obligațiilor ce i-au revenit uneia din ele — acestea se cuprind în noțiunea generică de plată comercială internațională ;

— noțiunea de decontări comerciale internaționale, deși uneori considerată ca sinonimă cu aceea de plăți, credem că are un înțeles mai restrîns și anume de stingerea unei creanțe numai pe cale scripturală, prin transferarea valorii acesteia din contul debitorului aflat într-o țară, în contul creditorului aflat în altă țară, pe calea viramentului efectuat prin intermediul a două bănci comerciale la care părțile din contractul comercial internațional își au deschise conturi.

c) Plățile comerciale internaționale pot fi supuse unor **clasificări multiple ;** o primă clasificare o facem plecînd de la natura faptelor și actelor care le generează, respectiv în :

— **plăți comerciale,** categorie în care sînt incluse plățile care servesc la lichidarea obligațiilor internaționale sau subsecvente acestora (sume datorate ca urmare a importurilor, exporturilor, sau pentru acoperirea cheltuielilor de transport, recepție, asigurare, transfer de tehnologii, instalații-montaj etc.) ;

— **plăți necomerciale,** categorie în care sînt incluse plățile care nu au legătură directă cu schimbul internațional de valori materiale ; printre acestea se numără plățile pentru întreținerea reprezentanțelor diplomatice, cheltuieli de deplasare în străinătate, cu caracter comercial sau numai de studii, plata unor datorii de stat vechi sau noi etc. ; unor anumite plăți, din categoria celor necomerciale, cum ar fi : împrumuturile între state, dobînzile, cupoanele sau anuitățile, dividendele la investițiile sub formă de acțiuni, precum și altor plăți de natură pur financiară, se obișnuiește să li se spună și **plăți financiare.**

Clasificarea plăților externe în comerciale și necomerciale prezintă importanță din mai multe puncte de vedere. Astfel, în cadrul acordurilor de cliring se caută să se stabilească, pe cale convențională, o delimitare între aceste două categorii de plăți ; o astfel de delimitare poate varia însă de la țară la țară, fiind dictată de anumite necesități practice sau de considerații de ordin administrativ sau pur tehnic. Problema rămîne deci încă deschisă. Tot astfel, această delimitare are și o valoare practică, deoarece ea se răsfrînge și asupra modalității sau instrumentului de plată la care se recurge de la caz la caz. Într-adevăr, este lesne de înțeles că atunci cînd se va face o plată comercială, adică o plată prin care se achiziționează o marfă, cel care plătește va avea grijă ca plata să se facă în anumite condiții și la anumite termene, în așa fel încît să fie asigurat că partenerul nu va intra în posesia banilor, decît cu condiția livrării mărfii. În schimb, pentru plățile necomerciale, se aleg însă modalități de plată mai simple, necondiționate, deoarece plata se face, de obicei, cu deplină încredere celui căruia îi este destinată suma ; nefiind cazul unei plăți comerciale nu este necesar ca plata să se lege de condiția livrării unor mărfuri, ci achitarea sumei se face de cele mai multe ori contra chitanță, fără nici o altă

formalitate. Totuși, caracterul necomercial al unei plăți nu înseamnă că în mod automat orice plată efectuată cu discernămînt, analizîndu-se judicios condițiile în care ea va putea fi făcută.

Privite din punctul de vedere al modalităților de plată folosite, plățile comerciale internaționale pot fi :

— **plăți efective în numerar,** modalitate care aparține trecutului, cînd se întîlneau cumpărătorii cu vînzătorii și cînd aurul era principalul mijloc de plată ;

— **plăți scripturale în valute convertibile** în care se utilizează diferite forme de plată — credit documentar, incaso, ordin de plată etc. ; grație tehnicilor bancare o datorie exprimată într-o anumită valută convertibilă se stinge prin transferarea în contul creditorului a sumei respective, în valuta convenită ;

— **plăți scripturale în valută de cliring** în care debitorul plătește, iar creditorul încasează, în moneda lor națională ; evidența plăților și a încasărilor în valuta de cliring se ține la nivelul băncilor centrale ale celor două state, operînd între totalul acestora o compensație globală.

Clasificarea de mai sus prezintă importanță pentru mai multe considerente : plățile în valută convertibilă impun crearea disponibilului în valuta plății, la data cînd urmează a fi efectuată, transferul acesteia din locul unde se află disponibilul la locul de plată, ceea ce implică complexe operații valutare de vînzare-cumpărare și de tehnică bancară ; dacă aceste aspecte nu se regăsesc în cazul plăților în valută de cliring, în schimb, disponibilul creat în asemenea valute prezintă dezavantajul că nu poate fi utilizat pentru alte plăți, iar ca urmare politica de export-import trebuie reorientată.

d) Între plățile comerciale și credite **există o strînsă interdependență ;** în comerțul internațional contemporan creditul este omniprezent, chiar și în cele mai rapide modalități de plată. Într-adevăr, în cazurile în care cumpărătorul plătește printr-un ordin de plată o anumită sumă care constituie cu aproximație valoarea mărfurilor expediate de vînzător, el devine creditorul acestuia din urmă pînă la primirea mărfurilor și preluarea lor efectivă ; tot astfel, în cazul în care mărfurile au fost expediate, modalitatea de plată fiind incaso documentar, vînzătorul finanțează valoarea tranzacției pe tot timpul circulației documentelor pînă la încasarea lor — timp de curier, care poate fi de 30—90 zile — devenind astfel creditorul cumpărătorului ; creditul și funcțiile sale economice sînt și mai evidente în cazul exporturilor complexe cînd, potrivit modalității de plată stabilite, cumpărătorul plătește un avans de 10—15% din valoarea furniturii, devenind astfel creditorul vînzătorului, iar după livrare creditul acordat de acesta din urmă se rambursează în 3—5 ani (perioadă în care vînzătorul este creditorul cumpărătorului).

Evident, creditul se interferează cu plățile internaționale și prin interpunerea între partenerii din contractul comercial a unui terț, respectiv una sau mai multe bănci comerciale ; astfel, banca cumpărătorului prin deschiderea creditului documentar (sub formă de acreditiv sau scrisoare de credit comercial) fără acoperire prealabilă îl creditează pe acesta din momentul plății și pînă la rambursarea sumei plătite ; tot astfel, creditul bancar (credit cumpărător) acordat direct cumpărătorului este o modalitate curentă de finanțare a comerțului internațional, care facilitează plata **cash** de către acesta a mărfurilor livrate de vînzător (47 ; 203).

dr. AL. DETEȘAN

conjunctura pe piața valutară și de capital

Evoluții în funcționarea Sistemului Monetar European

Au trecut aproape opt luni de la intrarea în vigoare a Sistemului Monetar European, la 13 martie 1979, la care participă aproape toate valutele țărilor membre ale Comunității Economice Europene, cu excepția lirei sterline. O bună perioadă, se părea că noua construcție monetară vest-europeană evoluează fără a fi supusă la presiuni divergente din partea valutelor participante.

Cu începere însă, din partea a doua a anului francul belgian și coroana daneză au început să demonstreze dificultățile evoluției în interiorul intervalelor de intervenție, determinate în cadrul sistemului și în special, în interiorul punctelor de intervenție stabilite în raport cu marca vest-germană. Dificultățile întîmpinate de cele două valute menționate în respectarea regulilor de funcționare ale Sistemului Monetar European au determinat miniștrii de finanțe și guvernatorii băncilor centrale ai celor opt țări membre ale Pieței comune, participante la sistem, întruniți la 24 septembrie 1979, deci la șase luni de la intrarea în vigoare a sistemului monetar, să decidă prima modificare a grilei de cursuri „pivot". Element central al mecanismului de intervenție valutară a sistemului grila se modifică prin reevaluarea cursului „pivot" al valutei vest-germane cu 2% și devalorizarea cursului „pivot" al coroanei daneze cu 3%, în raport cu unitatea monetară europeană (E.C.U. — European Currency Unit). Această decizie a declanșat modificarea întregului mecanism de cursuri „pivot" în unități monetare europene ale celorlalte valute participante la sistem, precum și a grilei de cursuri „pivot" bilaterale și a cursurilor limită bilaterale sau punctelor de intervenție.

Experiența de pînă în prezent demonstrează necesitatea unor intervenții valutare serioase din partea băncilor centrale ale țărilor membre participante la sistem, în vederea menținerii chiar și a valutelor unor țări mici în interiorul intervalelor determinate de punctele de intervenție. Cercurile financiare internaționale, precum și presa de specialitate indică deja intervenții de amploare pe piețele valutare, determinate de amplitudinea dezechilibrelor monetare care se manifestă între cursurile țărilor participante. Nu trebuie uitat, în acest context, că scopul declarat al punerii în funcțiune a Sistemului Monetar European a fost crearea în Piața comună a unei „zone de stabilitate monetară".

Conceptul de „zonă de stabilitate monetară", deși nu a fost definit clar, implică în principiu dezvoltarea și menținerea unor raporturi de schimb stabile între valutele țărilor Pieței comune participante, modificarea acestora urmînd să constituie mai curînd o excepție. Trebuie, de asemenea, menționat că această nouă construcție monetară se înscrie în evoluția procesului integrării economice și monetare, care are loc în Piața comună, și ale cărei mecanisme au fost și sînt greu afectate de instabilitatea relațiilor valutare internaționale. Funcționarea însești a structurilor și mecanismelor de bază ale integrării economice vest-europene, create într-o perioadă în care stabilitatea cursurilor de schimb era regula, cere cu necesitate reducerea pe cît posibil a gradului instabilității monetare cel puțin în zona geografică a economiilor țărilor membre ale Pieței comune. Altfel spus, viitorul integrării economice și monetare în Piața comună, crearea „uniunii economice și monetare", fază considerată în literatura de specialitate, superioară fazei actuale de „piață comună" trece printr-o

„stare de instabilitate monetară". În acest context, trebuie considerată noua încercare, întruchipată de Sistemul Monetar European, cu tot insuccesul înregistrat de sistemul anterior de flotare concertat („şarpele valutar").

Evident, ne putem pune întrebarea dacă şi această nouă iniţiativă va fi încoronată de acelaşi „succes" ca şi încercările anterioare în direcţia, mărturisită sau nemărturisită, a realizării unei zone de stabilitate monetară, atît de dorită între economiile ţărilor participante la procesul de integrare economică vest-europeană. Aşa cum o demonstrează experienţa ultimelor luni aceasta va depinde, în primul rînd, de măsura în care, în cadrul Sistemului Monetar European, se vor putea lua măsuri care să abordeze rezolvarea cauzelor de fond care stau la baza fluctuaţiilor cursurilor de schimb, determinate de tendinţele divergente în evoluţia ţărilor membre ale Pieţei comune participante la Sistemul Monetar European, şi nu doar a variaţiilor acestora.

Fondatorii Sistemului Monetar European au încercat să creeze un mecanism monetar complex care avînd drept scop crearea unei zone de stabilitate monetară, să conţină elemente originale distincte de cele ale vechilor încercări „şarpele în tunel" şi „şarpele valutar". În acest sens au fost introduse : Unitatea Monetară Europeană, cu funcţiile sale, facilităţile lărgite de credit, precum şi noi dispoziţii în legătură cu reglementarea soldurilor din intervenţii prin intermediul Fondului European de Cooperare Monetară (FECOM).

Cu toate îmbunătăţirile aduse, sistemul de intervenţie pus în funcţiune şi-a manifestat deja parte din efectele sale nefavorabile.

Astfel, dacă una din valutele participante ameninţă să depăşească limitele intervalului de intervenţie în raport cu o altă valută, intervenţiile realizate pe pieţele valutare vor produce modificări ale maselor monetare din cele două ţări. Clauza potrivit căreia băncile centrale ale ţărilor participante au obligaţia de a-şi acorda credite nelimitate pe termen scurt conduce la posibilitatea majorării sau reducerii simultane a masei monetare din ţările implicate într-o operaţie substanţială de intervenţie. Experienţa a demonstrat că aceste modificări nu sînt afectate de reglementarea ulterioară a soldurilor prin intermediul FECOM. Reducerea masei monetare în cazul ţării cu valută „slabă" şi majorarea masei monetare în ţara cu valută „forte" conduce de fapt, la un proces de redistribuire a masei monetare pe ansamblul economiilor ţărilor participante la Sistemul Monetar European. Încercarea unei bănci centrale dintr-o ţară cu valută „slabă" de a se opune reducerii masei sale monetare prin măsuri de politică economică expansionistă, ca rezultat al unor intervenţii substanţiale în sprijinul valutei proprii, conduce, pe lîngă redistribuirea masei monetare între ţările participante, la un proces suplimentar şi anume la o creştere a volumului global al masei monetare obţinute de băncile centrale ale ţărilor membre participante la sistem. Pe termen lung, o asemenea politică ar putea conduce la aducerea la cel mai înalt nivel a ratei inflaţiei pe ansamblul zonei sistemului. Invers acţiunile de frînare a creşterii masei monetare luate de o ţară cu valută forte în urma unor intervenţii masive ar putea avea drept efect suplimentar o reducere a volumului masei monetare deţinute de ansamblul băncilor centrale participante, impunînd, în funcţie de dimensiunea şi potenţialul economic al ţării, în cauză, o restricţie asupra ritmului de creştere economică în celelalte ţări membre. Întrucît Sistemul Monetar European nu prevede nici o reglementare care să interzică asemenea acţiuni compensatorii, tendinţa evidentă de a practica politici monetare autonome în funcţie de interesele economice şi politice specifice ar putea supune în viitor, întregul complex al sistemului la puternice presiuni divergente. Din acest punct de vedere, Sistemul Monetar European este similar celorlalte aranjamente anterioare care vizau realizarea unor raporturi de schimb fixe sau stabile — sistemul monetar creat la Bretton Woods şi precedentele încercări în cadrul Pieţei comune, afectînd posibilitatea ţărilor participante de a adopta o politică monetară autonomă.

Elementul central al noului sistem monetar european este Unitatea Monetară Europeană (ECU). Este evident că această unitate monetară nu este un element cu adevărat independent şi autonom, aşa cum au încercat să demonstreze arhitecţii Sistemului Monetar European ; lipsa de autonomie a Unităţii Monetare Europene care este definită ca sumă a cantităţilor ponderate ale valutelor participante, nu face decît să sublinieze insuficienţa şi incapacitatea funcţiei sale de „referinţă" în procesul de intervenţie, aceasta nefiind de fapt decît un intermediar superfluu. Este posibil şi suficient să se fixeze cursurile pivot şi intervalele bilaterale de fluctuaţie directe în oricare dintre valutele participante, pentru a demonstra că oricare altă valută poate îndeplini rolul de „valută de referinţă".

Totodată, Unitatea Monetară Europeană a demonstrat deja insuficienţe în calitatea sa de „indicator de divergenţă". S-a demonstrat că o valută participantă poate să atingă punctele de intervenţie bilaterale faţă de mai multe valute participante la sistem, înainte ca Unitatea Monetară Europeană să atingă „pragul său de divergenţă" care este presupus a declanşa o intervenţie pe piaţă şi care trebuie să demareze, în acelaşi timp, procedura de „consultări concertate" între băncile centrale ale ţărilor interesate.

Tot în acest sens se poate ridica întrebarea : dacă o singură valută îşi atinge pragul de divergenţă în Unitatea Monetară Europeană, caz care este teoretic posibil, în ce valută îşi va efectua intervenţiile banca centrală respectivă ; recurgerea la dolarul american este adevărat că n-ar antrena procesul de redistribuire al masei monetare pe ansamblul ţărilor Pieţei comune, dar în schimb i-ar modifica volumul.

Deficienţele deja manifestate în funcţionarea elementului central al Sistemului Monetar European îl indică drept sursă potenţială a unor viitoare presiuni divergente şi crize în relaţiile valutare interoccidentale.

Clauzele complexe ale acordului cu privire la Sistemul Monetar European, mecanismele complicate de intervenţie, facilităţile dezvoltate de creditare, indicatoarele de divergenţă, marjele bilaterale de fluctuaţie minuţios elaborate nu schimbă prea mult din realitatea caracterizată de puternice contradicţii a evoluţiei cursurilor de schimb ale valutelor ţărilor Pieţei comune. Această construcţie instituţională complexă pe plan monetar vest-european nu abordează în fapt, decît simptomele şi nu cauzele reale ale fluctuaţiei cursurilor de schimb, ridicînd prin aceasta un mare semn de întrebare în ceea ce priveşte perspectivele de reuşită pe termen lung ale Sistemului Monetar European. Multitudinea de detalii tehnice în legătură cu procesul şi mecanismele de intervenţie nu pot ascunde faptul că nu au fost elaborate criterii precise pentru punerea în funcţiune a măsurilor adecvate. Definirea vagă a unor elemente şi situaţii s-a demonstrat deosebit de periculoasă, dînd naştere la discuţii interminabile, între reprezentanţii ţărilor participante, la „consultări concertate", la manifestarea cu putere a tot felul de litigii şi învinuiri între participanţi.

Departe de a constitui, aşa cum s-a declarat iniţial, un pas înainte în procesul creării uniunii economice şi monetare, proces blocat de aproape un deceniu, în care, în ciuda a numeroase încercări şi planuri se bate pasul pe loc, noul Sistem Monetar European ar putea, prin contradicţiile pe care le poate în mod potenţial dezvolta, pune în pericol şi alte domenii şi realizări ale procesului integrării economice vest-europene în Piaţa comună.

Petru RAREŞ
I. E. M.

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Metode de comparare a prețurilor de comerț exterior ale mașinilor și utilajelor

Determinarea prețului de comerț exterior al mașinilor și utilajelor în corelație cu variația unui singur parametru funcțional (vezi Viața Economică nr. 2, 3 și 4/1974 și Informații de Comerț Exterior nr. 52, 53/1972) este pe deplin posibilă cu ajutorul formulei $P=aC^m$ care reprezintă de fapt, o funcție de regresie de tipul $f(x)=ax^m$

În activitatea de comerț exterior, sînt foarte numeroase cazurile în care prețul echipamentelor tehnice, îndeosebi în sectorul instalațiilor complexe, variază în funcție de mai mulți parametri ; de pildă în domeniul instalațiilor din industria chimică prețul flanșelor și al racordurilor este influențat în mod direct de doi parametri (diametru și presiunea), prețul virolelor cilindrice este determinat de mărimea a trei parametri (lungimea, grosimea și diametrul), iar prețul plăcilor tubulare se poate schimba în funcție de patru parametri funcționali (diametrul plăcii, grosimea plăcii, numărul găurilor, diametrul găurilor).

În „Problemele metodologice ale determinării prețurilor de comerț exterior ale mașinilor și utilajelor" (supliment BIKI 14/1968) A.I. Kirilov precizează că în cazul navelor prețul poate fi determinat luînd în considerație doi parametri : greutatea corpului navei (inclusiv utilajele) și puterea debitată de principalele motoare. Prețul unei instalații de turnare în vid este determinat de variația a patru parametri : sarcina electrică efectivă, puterea de absorbție în spațiul de topire, capacitatea de topire, mărimea șarjei.

Pentru toate aceste cazuri în care numărul parametrilor funcționali ce influențează prețul nu permite utilizarea funcției de regresie $f(x)=ax^m$ pentru antecalcularea prețurilor de comerț exterior sînt necesare alte procedee de calcul, cel mai des fiind citat în literatura de specialitate **metoda regresiei liniare multiple** conform căreia ecuația generală a prețului are următoarea formă :

$$y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + \dots + b_nx_n \quad (1)$$

în care :

y = prețul

$x_1, x_2, x_3 \dots x_n$ = parametrii funcționali

$a, b_1, b_2, \dots b_n$ = constanta ce urmează a fi determinată cu documentația de prețuri

Vom încerca pe baza unui exemplu pur ipotetic din activitatea de comerț exterior să ilustrăm modalitatea de determinare anticipată a prețului pentru un pod rulant ce urmează să-l importăm de la o firmă „Z" din Japonia. Menționăm că prețul podurilor rulante este influențat concomitent — și într-o măsură importantă — de următorii parametri funcționali :

a) puterea de ridicare (după care se dimensionează elementele de preluare a sarcinii, angrenajele etc.).

b) deschiderea (care determină mărimea podului rulant).

c) greutatea (care determină cantitatea de oțel folosită).

Celelalte caracteristici tehnice (felul construcției, calitatea oțelului, viteza pisicii, viteza de deplasare a podului, viteza de ridicare etc.) pot fi considerate ca avînd o influență neînsemnată asupra prețului.

În cazul nostru, avînd trei parametri funcționali, ecuația (1) devine :

$$y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 \quad (2)$$

în care :

x_1 = puterea de ridicare

x_2 = deschiderea

x_3 = greutatea

a, b_1, b_2, b_3 = constante ce urmează a fi determinate

Întrucît este un lucru esențial ca dreapta din spațiul tridimensional, ce o calculăm să prezinte abateri minime față de cele „n" valori efective (reprezentînd prețuri de tranzacție ce le avem în documentație) trebuie îndeplinită — conform metodei celor mai mici pătrate — condiția :

$$\sum_{i=1}^{n}(y_i - Y_i)^2 = (y - a - b_1x_1 - b_2x_2 - b_3x_3)^2 = \min. \quad (3)$$

Derivînd expresia $\sum (y - a - b_1x_1 - b_2x_3 - b_3x_3)^2$

după a, b_1, b_2, b_3 și efectuînd o serie de calcule intermediare, se obțin următoarele expresii matematice cu ajutorul cărora determinăm valorile constantelor :

$$a = \frac{\sum y}{n} - b_1\frac{\sum x_1}{n} - b_2\frac{\sum x_2}{n} - b_3\frac{\sum x_3}{n} \quad (4)$$

$$\sum (y-\bar{y})(x_1-\bar{x}) = b_1\sum (x_1-\bar{x}_1)^2 + b_2\sum (x_2-\bar{x}_2)(x_1-\bar{x}_1) + b_3\sum (x_3-\bar{x}_3)(x_1-\bar{x}_1) \quad (5)$$

$$\sum (y-\bar{y})(x_2-\bar{x}_2) = b_1\sum (x_1-\bar{x}_1)(x_2-\bar{x}_2) + b_2\sum (x_2-\bar{x}_2)^2 + b_3\sum (x_3-\bar{x}_3)(x_2-\bar{x}_2) \quad (6)$$

$$\sum (y-\bar{y})(x_3-\bar{x}_3) = b_1\sum (x_1-\bar{x}_1)(x_3-\bar{x}_3) + b_2\sum (x_2-\bar{x}_2)(x_3-\bar{x}_3) + b_3\sum (x_3-\bar{x}_3)^2 \quad (7)$$

Utilizînd notațiile Δx_1, Δx_2, Δx_3 și Δy în locul parantezelor putem scrie ecuațiile (5), (6) și (7) sub formă matricială :

$$\begin{pmatrix} \sum(\Delta x_1)^2 & \sum(\Delta x_2\Delta x_1) & \sum(\Delta x_3\Delta x_1) \\ \sum(\Delta x_1\Delta x_2) & \sum(\Delta x_2)^2 & \sum(\Delta x_3\Delta x_2) \\ \sum(\Delta x_1\Delta x_2) & \sum(\Delta x_2\Delta x_3) & \sum(\Delta x_3)^2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} b_1 \\ b_2 \\ b_3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \sum(\Delta y\Delta x_1) \\ \sum(\Delta y\Delta x_2) \\ \sum(\Delta y\Delta x_3) \end{pmatrix} \quad (8)$$

Pentru a afla valorile constantelor b_1, b_2 și b_3 vom utiliza regula lui Kramer, în care scop vom introduce în calcul determinantul A :

$$|A| = \begin{vmatrix} \sum(\Delta x_1)^2 & \sum(\Delta x_2\Delta x_1) & \sum(\Delta x_3\Delta x_1) \\ \sum(\Delta x_1\Delta x_2) & \sum(\Delta x_2)^2 & \sum(\Delta x_3\Delta x_2) \\ \sum(\Delta x_1\Delta x_3) & \sum(\Delta x_3\Delta x_2) & \sum(\Delta x_3)^2 \end{vmatrix} \quad (9)$$

cu ajutorul căruia putem determina mărimea constantelor :

$$b_1 = \frac{\begin{vmatrix} \Sigma(\Delta y \Delta x_1) & \Sigma(\Delta x_2 \Delta x_1) & \Sigma(\Delta x_3 \Delta x_1) \\ \Sigma(\Delta y \Delta x_2) & \Sigma(\Delta x_2)^2 & \Sigma(\Delta x_3 \Delta x_2) \\ \Sigma(\Delta y \Delta x_3) & \Sigma(\Delta x_2 \Delta x_3) & \Sigma(\Delta x_3)^2 \end{vmatrix}}{|A|} \quad (10)$$

$$b_2 = \frac{\begin{vmatrix} \Sigma(\Delta x_1)^2 & \Sigma(\Delta y \Delta x_1) & \Sigma(\Delta x_3 \Delta x_1) \\ \Sigma(\Delta x_1 \Delta x_2) & \Sigma(\Delta y \Delta x_2) & \Sigma(\Delta x_3 \Delta x_2) \\ \Sigma(\Delta x_1 \Delta x_3) & \Sigma(\Delta y \Delta x_3) & \Sigma(\Delta x_3)^2 \end{vmatrix}}{|A|} \quad (11)$$

$$b_3 = \frac{\begin{vmatrix} \Sigma(\Delta x_1)^2 & \Sigma(\Delta x_2 \Delta x_1) & \Sigma(\Delta y \Delta x_1) \\ \Sigma(\Delta x_1 \Delta x_2) & \Sigma(\Delta x_2)^2 & \Sigma(\Delta y \Delta x_2) \\ \Sigma(\Delta x_1 \Delta x_3) & \Sigma(\Delta x_2 \Delta x_3) & \Sigma(\Delta y \Delta x_3) \end{vmatrix}}{|A|} \quad (12)$$

Revenind la datele efective pe care le vom utiliza, arătăm că pe baza documentaţiei de preţuri pe care o avem la dispoziţie se poate întocmi o serie de preţuri externe în funcţie de parametrii funcţionali pentru un număr de 18 variante de poduri rulante. Pentru calcularea valorilor cerute de expresiile matematice prezentate (4, 9, 10, 11, 12) dispunem de seria de date sub forma unui tabel cu 18 linii şi 18 coloane (vezi tabelul nr. 1). După efectuarea tuturor operaţiilor matematice necesare, rezultatele finale ale coloanelor din acest tabel sînt introduse mai întîi în expresiile 9, 10, 11, 12 şi apoi în expresia 4.

În final se vor obţine următoarele valori :

$a = -6.065,1$
$b_1 = 3.399,6$
$b_2 = 3.010,0$
$b_3 = 1.413,9$

pe baza cărora expresia (2) capătă următoarea formă :

$$y = -6.065,1 + 3.399,6x_1 + 3.010,0x_2 + 1.413,9x_3 \quad (13)$$

Facem menţiunea că valorile aflate şi introduse în expresie (13) sînt valabile numai în intervalele analizate :

de la 5 . . . . 16 t putere de ridicare
de la 10 . . . . 24 m deschidere
de la 12 . . . . 40 t greutate

Din acest moment antecalcularea preţului de import pentru un pod rulant oferit de firma „Z" din „J" devine o operaţie relativ uşoară. Spre exemplu am dori să aflăm preţul de import (preţ orientativ) pentru un pod rulant cu următoarele caracteristici tehnico-funcţionale (ce lipsesc din seria de date efective de care dispunem) :

$x_1 = 7$ t putere de ridicare
$x_2 = 12$ m deschidere
$x_3 = 15$ t greutate

Introducînd aceste date în expresia (13) obţinem un nivel al preţului de import (C.I.F.) calculat teoretic :

$$y = 75.060,6 \text{ dolari}$$

ce poate fi luat în consideraţie cu suficientă siguranţă în analizele de preţ şi în tratativele ce le purtăm cu firmele furnizoare.

TABELUL Nr. 1

n	Puterea de ridicare în tone x_1	Deschiderea în m x_2	Greutatea în tone x_3	Preţul de import (c.i.f.) în dolari/buc.	Δy $(y-\bar{y})$	Δx_1 $(x_1-\bar{x}_1)$	$\Delta y \cdot \Delta x_1$ $(y-\bar{y})(x_1-\bar{x}_1)$	$(\Delta x_1)^2$ $(x_1-\bar{x}_1)^2$	Δx_2 $(x_2-\bar{x}_2)$	$\Delta y \cdot \Delta x_2$ $(y-\bar{y})(x_2-\bar{x}_2)$	$(\Delta x_2)^2$ $(x_2-\bar{x}_2)^2$	Δx $(x_3-\bar{x}$
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	5	16,0	11,9	42500	-58079	-3,9	$+226,5 \cdot 10^3$	15,2	-6,5	$+377,5 \cdot 10^3$	42,3	-7,
2	5	11,3	11,2	58200	-42379	-3,9	$+165,3 \cdot 10^3$	15,2	-5,2	$+220,4 \cdot 10^3$	27,0	-7,
3	5	12,7	13,5	48825	-51754	-3,9	$+201,8 \cdot 10^3$	15,2	-3,8	$+196,7 \cdot 10^3$	14,4	-5,
4.	5	15,0	14,9	89300	-11279	-3,9	$+44,0 \cdot 10^3$	15,2	-1,5	$+18,9 \cdot 10^3$	2,2	-4,
5	5	18,3	18,2	94200	-6379	-3,9	$+24,9 \cdot 10^3$	15,2	+1,8	$-11,5 \cdot 10^3$	3,2	-0,
6	8	11,1	13,0	84400	-16179	-0,9	$+14,6 \cdot 10^3$	0,8	-5,4	$-87,4 \cdot 10^3$	29,2	-5,
7	8	13,0	11,3	82900	-17679	-0,9	$+15,9 \cdot 10^3$	0,8	-3,5	$+61,9 \cdot 10^3$	12,2	-7,
8	8	15,8	18,0	97800	-2779	-0,9	$+2,5 \cdot 10^3$	0,8	-0,7	$+1,9 \cdot 10^3$	0,5	-0,
9	8	15,9	20,0	112800	+12221	-0,9	$-11,0 \cdot 10^3$	0,8	-0,6	$-7,3 \cdot 10^3$	0,4	+1,
10.	8	22,6	22,0	124400	+23821	-0,9	$-21,4 \cdot 10^3$	0,8	+6,1	$+145,8 \cdot 10^3$	37,2	+3,
11	8	23,4	29,0	139700	+39121	-0,9	$-35,2 \cdot 10^3$	0,8	+6,9	$+269,9 \cdot 10^3$	47,6	+10,
12	8	28,4	31,2	148000	+47421	-0,9	$-42,7 \cdot 10^3$	0,8	+11,9	$+564,3 \cdot 10^3$	141,5	+12,
13	10	24,0	27,0	116300	+15721	+1,1	$+17,3 \cdot 10^3$	1,2	+7,5	$+117,9 \cdot 10^3$	56,2	+8,
14	12,5	12,0	12,0	80000	-20579	+3,6	$-74,0 \cdot 10^3$	13,0	-4,5	$+92,6 \cdot 10^3$	20,2	-6,
15	12,5	13,5	15,0	102800	+2221	+3,6	$+8,0 \cdot 10^3$	13,0	-3,0	$-6,7 \cdot 10^3$	9,0	-3,
16.	12,5	16,2	17,0	112300	+11721	+3,6	$+42,2 \cdot 10^3$	13,0	-0,3	$-3,5 \cdot 10^3$	0,1	-1,
17	16,0	11,0	15,7	104000	+3421	+7,1	$+24,3 \cdot 10^3$	50,4	-5,5	$-18,8 \cdot 10^3$	30,2	-3,
18	16,0	23,2	38,6	172000	+71421	+7,1	$+507,0 \cdot 10^3$	50,4	+6,7	$+478,5 \cdot 10^3$	44,9	+19,
n=18	160,5	297,4	339,5	1810425	-	-	$+1110,10^3$	+226,6	-	$+2585,9 \cdot 10^3$	518,4	-
	$\bar{x}_1=8,9$	$\bar{x}_2=16,5$	$\bar{x}_3=18,9$	$\bar{y}=100579$								

Dacă vom încerca să calculăm abaterea medie a prețurilor calculate față de cele efective vom constata că ele nu depășesc pragul de încredere admis de literatura de specialitate : ±25%.

În tabelul nr. 2 prezentăm în mod selectiv situația pentru patru poduri rulante. În cazul în care la una din poziții abaterea depășește ±25% această deviere se datorește lipsei de reprezentativitate a prețului efectiv luat în calcul (ca urmare a încheierii unei tranzacții în condiții tehnico-comerciale anormale).

TABELUL NR. 2

Nr.	Puterea (în to)	Deschiderea (în m)	Greutatea (în to)	Prețul de import (cif) în $/buc	Prețul calculat în $/buc	Abatere preț calculat/ preț efectiv %
2	5	11,3	11,2	58200	60780	+4,4
4	5	15,0	14,8	89300	77150	−13,6
12	8	28,4	31,2	148 000	150729	+1,7
13	8	23,4	29,0	139 000	132569	−5,1
17	16	11,0	15,7	104000	103 637	−0,3

În încheiere ținem să precizăm că determinarea ponderii (a importanței) ce o deține fiecare din cei trei parametri tehnico-funcționali în atingerea unui anumit nivel de preț poate fi efectuată cu ajutorul următoarelor expresii matematice :

$$x_1 \longrightarrow \frac{n(\Sigma x_1 y) - \Sigma x_1 \Sigma y}{n\Sigma(x_1)^2 - (\Sigma x_1)^2} = K \qquad (14)$$

$$x_2 \longrightarrow \frac{n(\Sigma x_2 y) - \Sigma x_2 \Sigma y}{n\Sigma(x_2)^2 - (\Sigma x_2)^2} = l \qquad (15)$$

$$x_3 \longrightarrow \frac{n(\Sigma x_3 y) - \Sigma x_3 \Sigma y}{n\Sigma(x_3)^2 - (\Sigma x_3)^2} = m \qquad (16)$$

În cazul în care $k > l > m$ se poate spune că prețul depinde în primul rînd de x_1, în al doilea rînd de x_2 și în ultimă instanță de x_3. Dacă valoarea lui „m", spre exemplu, este foarte mică în comparație cu „l" și „k" se deduce că în calcule am putea face abstracție de mărimea x_1 fără ca acuratețea rezultatelor să aibă de suferit.

În cazul nostru, pe baza formulelor de mai sus am ajuns la concluzia că prețul depinde în primul rînd de x_3 (greutatea în tone), apoi de x_2 (deschiderea în metri) și abia la urmă de x_1 (puterea de ridicare în tone), parametru ce poate lipsi din calcul.

Gheorghe NISTOR
Mugur ISĂRESCU
Petre CONSTANTIN

$\Delta y \cdot \Delta x_3$	$(\Delta x_3)^2$	$\Delta x_1 \cdot \Delta x_2$	$\Delta x_1 \cdot \Delta x_3$	$\Delta x_2 \cdot \Delta x_3$
$(y-\bar{y})(x_3-\bar{x}_3)$	$(x_3-\bar{x}_3)^2$	$(x_1-\bar{x}_1)(x_2-\bar{x}_2)$	$(x_1-\bar{x}_1)(x_3-\bar{x}_3)$	$(x_2-\bar{x}_2)(x_3-\bar{x}_3)$
14	15	16	17	18
$+406,6 \cdot 10^3$	49,0	+ 25,3	+27,3	+45,5
$+326,3 \cdot 10^3$	59,3	+ 20,3	+30,0	+40,0
$+279,4 \cdot 10^3$	29,2	+ 14,9	+21,0	+20,5
$+ 45,1 \cdot 10^3$	16,0	+ 5,9	+15,6	+ 6,0
$+ 4,5 \cdot 10^3$	4,9	− 7,0	+ 2,7	− 1,3
$+ 95,4 \cdot 10^3$	34,8	+ 4,9	+ 5,3	+31,9
$+134,3 \cdot 10^3$	57,7	+ 3,1	+ 6,8	+26,6
$+ 2,5 \cdot 10^3$	0,8	+ 0,6	+ 0,8	+ 0,6
$+ 13,4 \cdot 10^3$	1,2	+ 0,5	− 1,0	− 0,7
$+ 73,8 \cdot 10^3$	9,6	− 5,5	− 2,8	+18,9
$+395,1 \cdot 10^3$	102,0	− 6,2	− 9,0	+69,7
$+583,3 \cdot 10^3$	151,3	−10,7	−11,0	+146,4
$+127,3 \cdot 10^3$	65,8	+ 8,2	+ 8,9	+60,7
$+142,0 \cdot 10^3$	47,6	− 16,2	−24,8	+31,0
$- 8,7 \cdot 10^3$	15,2	− 10,8	−14,0	+11,7
$- 22,3 \cdot 10^3$	3,6	− 1,0	− 6,8	+ 0,6
$- 11,0 \cdot 10^3$	10,2	− 39,0	−22,7	+16,6
$+1407,7 \cdot 10^3$	388,0	+ 47,6	+139,9	+132,0
$+3994,7 \cdot 10^3$	+1046,2	+ 34,9	+166,2	+657,7

VADEMECUM

Promovarea exportului de inteligență

NOVEX

Societatea cu răspundere limitată pentru dezvoltarea și comercializarea invențiilor „NOVEX"-Budapesta funcționează ca societate pe acțiuni, avînd ca acționari întreprinderi de stat ungare, interesate în activități de cercetare-dezvoltare și transfer de tehnologii, din și spre Ungaria.

Trecerea începînd din 1976 a întreprinderii „NOVEX" la autogestiune a ridicat, după aprecierea directorului său general, Judith Salusinszky, economist, probleme legate de contradicția aparentă între statutul de agenție de stat și independența de mișcare necesară unei societăți cu autogestiune.

Succesul activității întreprinderii a fost asigurat, în primul rînd, prin recrutarea cu grijă a personalului — nu mai mult de 40 de lucrători permanenți — cunoscînd una sau două limbi străine, din care însă mai mult de jumătate au una sau două licențe universitare. Personalul poate astfel răspunde foarte bine variatelor sarcini ce-i revin, avînd cunoștințele științifice și tehnice pe care le implică natura activității. În același timp întreprinderea colaborează cu o amplă rețea de experți pe domenii, care sînt consultați permanent.

Obiectivul principal al întreprinderii îl constituie accelerarea inovației industriale prin : 1) înlesnirea contractului dintre produsele activității de cercetare-dezvoltare din diferite ramuri și beneficiarii săi potențiali din țară sau străinătate ; 2) preluarea de pe umerii creatorilor a sarcinii dificile privind afirmarea drepturilor de proprietate industrială, canalizîndu-le energia exclusiv spre activități de creație tehnico-științifică. În acest scop unitățile economice respective semnează cu Novex contracte privind un singur proiect sau un contract de cooperare pe termen lung privind valorificarea rezultatelor cercetării-dezvoltării. În același timp prin Novex sînt procurate de pe piața externă licențele solicitate de întreprinderile ungare. Printre partenerii externi ai în-

treprinderii atît la export, cît și la import, se numără țările socialiste membre CAER, multe țări capitaliste dezvoltate și țări în curs de dezvoltare.

Deși activitatea sa se bazează pe autogestiune, scopul principal al întreprinderii nu este creșterea beneficiilor proprii, ci promovarea realizării industriale a invențiilor, transpunerea lor practică cît mai rapidă prin profesionalism în organizarea atestării, selecției și îmbunătățirii invențiilor, patentelor și proceselor tehnologice noi din domeniul construcțiilor de mașini. Desigur ultima sarcină, dar nu și cea din urmă o constituie aprecierea financiară a colectivului de creație sau a inventatorului individual.

Sfera de activitate a Novex este foarte largă, începînd cu proiecte de dezvoltare a unor noi medicamente și pînă la invenții în domeniul aparaturii de precizie sau metode de creștere intensivă a animalelor.

Din oferta de export pot fi menționate : sistem complex de ameliorare a solurilor nisipoase bazat pe utilizarea lignitului ca fertilizant pentru terenuri nefertile ; în domeniul medicinii lansarea cu succes a mărcilor Bioplast și Biethium; izolatorii pentru construcții subterane (metro), izolatori pentru prevenirea incendiilor etc.

LICENCIA

O altă firmă ungară angajată în import-export de produse intelectuale este „Licencia". Firma creată în anul 1949, a deținut pînă în 1968 un rol de expert în probleme de licențe, patente, know-how.

După 1968 realizarea de tranzacții în legătură cu drepturile de proprietatea industrială a devenit sarcina principală a întreprinderii, vizînd pe de o parte protecția drepturilor de proprietate industrială a inventatorilor ungari, prin patente obținute în străinătate, iar pe de altă parte reprezentînd interesele unor clienți externi în Ungaria.

Un alt domeniu de activitate al întreprinderii îl constituie vînzarea-cumpărarea de licențe care, de regulă, nu sînt legate de tranzacții cu marfă, pentru diferite ramuri ale economiei.

Transferul unei licențe îmbracă de cele mai multe ori forma unei cooperări cu beneficiarul, în special în cazurile în care licența nu este încă aplicată în țara vînzătoare, cooperare ce se extinde în medie pe 2 ani, perioadă în care inventatorul își aduce contribuția la aplicarea în condițiile concrete ale beneficiarului a invenției.

În 1977 cifra de afaceri a întreprinderii era de 5,5 milioane dolari, cu o creștere de 20% față de anul precedent. Personalul întreprinderii — circa 200 — include numerosi experți, a căror opinie este de importanță decisivă în selecția invențiilor ce întrunesc condițiile pentru a fi patentate.

Din circa 600—800 de invenții create anual, se selecționează în medie 100—200, care necesită patente. Desigur că numai un număr limitat din acestea au aplicabilitate imediată în industrie și ca urmare pot fi oferite pe piața externă. Într-o primă etapă o invenție de acest gen este oferită spre dezvoltare și eventual fabricare de produse pentru export întreprinderilor ungare. Oferta unei licențe însoțită de garanția aplicabilității sale practice este de natură să-i sporească substanțial atractivitatea la export. Anual prin intermediul firmei Licencia se vînd în medie 10—15 licențe, ceea ce raportat la numărul total de 100—120 înregistrate dă o rată ridicată de valorificare. În țările industriale dezvoltate rata de export este de 5—7 la sută. Cu toate acestea balanța tehnologică este încă deficitară, importul fiind încă superior exportului, tendință, de altfel caracteristică oricărei economii dinamice.

Dintre partenerii comerciali ai întreprinderii — peste 40 de țări — pot fi amintiți R.F. Germania, Austria, Franța, piețe spre care se îndreaptă, în general, vînzările de licențe ce urmează a fi aplicate industrial.

I. GEORGESCU

Proiecte de dezvoltare

Columbia — un proiect de hidroameliorații, incluzînd aprovizionarea cu apă, drenaj și irigații destinat ameliorării condițiilor sanitare în zona Bogota va fi finanțat dintr-un credit acordat de Asociația Internațională pentru Dezvoltare, din grupul Băncii Mondiale în sumă de 30 milioane dolari.

Indonezia — un proiect privind construcția unei autostrăzi, incluzînd înlocuirea de poduri și îmbunătățiri rutiere realizat prin administrația provincială a lucrărilor publice va fi finanțat printr-un împrumut acordat de Banca Mondială.

Coasta de Fildeș — un al doilea proiect de dezvoltare a turismului, incluzînd construcții hoteliere și un program de vizitare a animalelor sălbatice va fi sprijinit printr-un credit al Băncii Mondiale de 14,2 milioane dolari.

Senegal — un proiect în domeniul educației vizînd pregătirea de tehnicieni și cadre de conducere necesari agriculturii moderne și industriei va fi sprijinit printr-un credit al Asociației Internaționale pentru Dezvoltare în valoare de 22 milioane dolari.

Bolivia — constituirea unui fond privind dezvoltarea cercetării în sectorul minier, avînd ca beneficiari întreprinderile miniere mici și mijlocii, ca și Bolivian Mining Corporation va fi creditat de Asociația Internațională pentru Dezvoltare, un prim credit acordat prin grupul Băncii Mondiale pentru o astfel de utilizare.

Turcia — un proiect de luptă împotriva poluării atmosferice prin studierea metodelor de fabricare din lignit a unui carburant fără fum și dezvoltarea altor tehnologii ce pot furniza carburanți nepoluanți va primi ajutorul Băncii Mondiale, printr-un împrumut de 6 milioane dolari. Acest împrumut se va acorda în condiții de dobîndă de 7,95 la sută, nivel ce a intrat în vigoare începînd din luna septembrie a.c.

Volta Superioară — un proiect privind dezvoltarea învățămîntului în mediul rural, al doilea destinat educației, va fi sprijinit printr-un credit de 14 milioane dolari acordat de Asociația Internațională pentru Dezvoltare, filială a Băncii Mondiale ce acordă credite în condiții preferențiale.

Botswana — un al doilea proiect de aducțiune a apei avînd ca beneficiari circa 27 000 de locuitori din Francistown și pentru executarea unui studiu de consultanță privind fezabilitatea realizării unui baraj pe Gaborane vizînd satisfacerea în viitor a nevoilor de apă în zona Gaborone-Lobatse va fi realizat printr-un împrumut de 4,4 milioane dolari acordat de Banca Mondială.

COOPERARE

Cea de-a 20-a firmă americană care și-a deschis reprezentanță la Moscova este Abbott Laboratories, specializată în producția de „baby food" și produse medicale.

În 1975 firma americană a încheiat cu centrala de comerț exterior Technopromimport, un contract privind construcția în U.R.S.S. a unei uzine pentru fabricarea de alimente pentru sugari. În cadrul contractului, societatea americană a furnizat echipamentele și procesele tehnologice. Uzina va avea o capacitate de producție zilnică de 40 tone de produse alimentare, respectiv 14 000 tone producție anuală. Uzina se construiește în orașul Balta, regiunea Odessa și va fi pusă în funcțiune în 1980.

Societatea, pe lîngă tranzacțiile comerciale încheiate cu centralele sovietice de comerț exterior cooperează activ cu Comitetul de stat al U.R.S.S. pentru Știință și Tehnică, Ministerul Sănătății Publice al U.R.S.S. și alte organizații sovietice.

Redactor coordonator dr. IOAN GEORGESCU

contract economic

Reclamarea viciilor ascunse

Intrarea în vigoare a Legii nr. 7/1977 a avut consecinţe dintre cele mai importante asupra răspunderii unităţilor furnizoare pentru calitatea produselor livrate. Aceste consecinţe s-au produs şi în privinţa unora dintre reglementările privind prescripţia extinctivă.

Aşa cum s-a reţinut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 421/1979, „potrivit art. 31 din Legea nr. 7/1977, unităţile furnizoare răspund pentru orice deficienţe de calitate apărute în termenul de garanţie, precum şi pentru eventualele vicii ascunse rezultate din fabricaţie, apărute în perioada de utilizare normată.

Ca atare, în lumina acestei reglementări, răspunderea unităţii furnizoare pentru vicii ascunse nu mai este limitată la termenul de un an de la livrare prevăzut de art. 11 din Decretul nr. 167/1958 sau de termenele legale ori convenţionale.

Aceste unităţi răspund şi pentru viciile ascunse apărute după împlinirea termenelor de mai sus, pe toată durata de utilizare normată, în măsura în care viciile se datorează fabricaţiei.

Potrivit prevederilor art. 5 din decretul citat, dreptul la acţiune pentru viciile ascunse se prescrie prin împlinirea unui termen de 6 luni, ce, potrivit art. 11, începe să curgă de la data descoperirii viciilor".

Reţinem din cele de mai sus că dispoziţiile Legii nr. 7/1977 nu au abrogat prevederile Decretului nr. 167/1958 privind termenul de prescripţie de 6 luni, aplicabil în cazul viciilor ascunse şi nici regula statornicită de art. 11 din menţionatul decret, potrivit căreia prescripţia începe să curgă din momentul descoperirii viciilor, iar nu de la o dată ulterioară.

Acest din urmă aspect merită să fie analizat privitor la situaţia în care prejudiciul datorat livrării unor produse cu vicii ascunse nu se produce — în totalitate — la data descoperirii viciilor. Cu alte cuvinte, este vorba de momentul începerii curgerii termenului de prescripţie pentru daunele ivite ulterior descoperirii viciilor.

În cauza asupra căreia primul arbitru de stat s-a pronunţat prin Decizia nr. 3603/1977, viciile au fost descoperite la 6 mai 1976, cînd s-au întocmit notele de rebut. În legătură cu costul analizelor pe baza cărora s-au întocmit aceste note — cost care s-a achitat la 12 iunie 1976 şi care s-a pretins de la unitatea furnizoare cu titlu de daune — s-a apreciat că termenul de prescripţie a început să curgă de la data descoperirii viciilor, 6 mai 1976, iar nu de la data plăţii costului analizelor. În motivarea deciziei, s-a reţinut că respectivele costuri reprezintă unul dintre elementele care constituie dauna încercată de către unitatea beneficiară ca urmare a primirii unor produse cu vicii ascunse. Fiind vorba de un prejudiciu unic, format din sume parţiale diferite, nu se putea admite ca, pentru fiecare din aceste sume, prescripţia să înceapă a curge din momente diferite.

Considerăm că soluţia adoptată prin decizia de mai sus corespunde întru totul dispoziţiilor normative, fiind, în acelaşi timp, singura soluţie legală posibilă.

Într-adevăr, deoarece legea leagă momentul începerii curgerii termenului de prescripţie exclusiv de data descoperirii viciilor, nu există temei pentru stabilirea altui moment.

Pentru cazul daunelor care apar succesiv, în timp, chiar Decretul nr. 167/1958 oferă posibilitatea practică de conciliere a acestei situaţii cu faptul că termenul de prescripţie începe să curgă de la data descoperirii viciilor ascunse.

Ne referim la instituţia repunerii în termen prevăzută de art. 19 din decretul menţionat. Considerăm că, în măsura în care daunele produse ulterior sînt valorificate prin acţiune în 30 de zile de la producerea lor, unitatea reclamantă poate beneficia de repunerea în termenul de prescripţie.

Prin producerea daunei se înţelege nu numai data cînd a avut loc plata unei anumite sume de bani, ci şi alte împrejurări care afectează patrimoniul unităţii reclamante. Semnificative sînt, în această privinţă, următoarele considerente ale Deciziei primului arbitru de stat nr. 520/1978:

„Organul arbitrul a reţinut întemeiat — privitor la repunerea în termen — că I.S.C.E. exportatoare nu a fost în măsură să-şi precizeze pretenţiile la daune faţă de furnizorul intern decît la data la care s-a conciliat pe plan extern cuantumul bonificaţiilor.

Susţinerea petiţionarei în sensul că recunoaşterea reclamaţiei externe a survenit încă de la 12 iunie 1975, astfel încît repunerea în termen putea fi admisă numai în raport de această dată, nu poate fi reţinută, întrucît pretenţiile partenerului extern au fost formulate iniţial pentru 50 la sută din valoarea meselor şi scaunelor reclamate, pentru ca ulterior, prin telegrama 5327, să solicite livrarea a 180 scaune în contul reclamaţiei, deci numai la data acestei telegrame valoarea daunei a putut fi precizată.

Ca urmare, repunerea în termen în raport cu telegrama 5327 din 26 mai 1977, primită... la 27 mai 1977, a fost întemeiată".

Observăm că şi în această situaţie, s-a ţinut seama de faptul că data descoperirii viciilor ascunse este singurul moment relevant în ceea ce priveşte începerea curgerii termenului de prescripţie, însă s-a apelat, în mod judicios, la instituţia repunerii în termen.

I. ICZKOVITS

agricultură

Repararea pagubelor produse terenurilor agricole

Fondul funciar, fără a distinge dacă formează obiectul proprietăţii de stat, cooperatiste sau particulare, reprezintă un bun naţional care trebuie folosit în conformitate cu prevederile legilor, corespunzător intereselor dezvoltării economiei naţionale.

Prin Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar s-a asigurat reglementare unitară a folosirii pămîntului, în concordanţă cu directivele din documentele de partid referitoare la apărarea şi ameliorarea terenurilor agricole, precum şi pentru luarea în cultură de noi suprafeţe şi folosirea intensivă a terenurilor agricole existente.

Astfel, într-un litigiu, soluţionîndu-se pretenţiile unităţii reclamante de a fi despăgubită de către unitatea pîrîtă pentru lipsa de folosinţă a unui teren agricol pe care a fost depozitată o cantitate de pămînt excavată cu prilejul execuţiei în antrepriză a unui siloz de cereale, Arbitrajul de Stat interjudeţean Galaţi (hotărîrea nr. 144 din 24 ianuarie 1978) a respins acţiunea. A fost respinsă, pe cale de consecinţă şi cererea de chemare în garanţie introdusă de pîrît împotriva unităţii de antrepriză care a executat lucrările de construcţii-montaj.

Hotărîrea pre-citată a fost menţinută prin Decizia P.A.S. nr. 1318 din 30 mai 1978. În exercitarea dreptului de control, primul arbitru de stat a reţinut că, pentru a se asigura compensarea suprafeţelor de teren ce se scot definitiv din producţia agricolă vegetală, precum şi amenajarea şi ameliorarea unor terenuri agricole cu productivitate redusă, s-a constituit „Fondul de dezvoltare şi ameliorare a fondului financiar". Taxele de protecţie se virează de către unităţile socialiste beneficiare de investiţii în acest fond creat la Banca pentru Agricultură şi Industrie Alimentară şi, ca atare, nu sînt datorate unităţilor socialiste care au fost lipsite temporar de folosinţa terenurilor ce le aparţin.

Într-un alt litigiu recent, soluţionat, organul arbitral a respins — pe baza unei motivări similare — acţiunea re-

clamantului, prin care a solicitat obligarea pîrîtului la plata de daune reprezentînd contravaloarea producției agricole vegetale nerealizate datorită depozitării unor materiale de construcții pe un teren agricol — proprietate de stat. Hotărîrea pronunțată a fost, de asemenea, menținută prin Decizia P.A.S. nr. 2314 din 30 septembrie 1979.

În acest sens, primul arbitru de stat a reținut, pe de o parte, că reclamantul nu se afla în vreuna din situațiile în care era îndreptățit să obțină, peste valoarea tarifelor stabilite prin lege, despăgubiri în condițiile dreptului comun al răspunderii civile, iar pe de altă parte, că pîrîtul este obligat să verse taxele de protecție a fondului funciar, inclusiv partea din tarif cuvenită, potrivit Legii nr. 59/1974, proprietarului, în fondul special înființat la Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară.

Rezolvarea din cele două decizii sus-citate se întemeiază pe interpretarea corectă a unor prevederi din Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar.

Astfel, conform art. 54 din lege, pentru folosirea terenurilor agricole, în mod definitiv sau temporar, în alte scopuri decît producția agricolă vegetală, unitățile socialiste beneficiare sînt obligate să includă în valoarea de deviz a lucrărilor de investiții sau de producție, ce urmează a se executa, sumele rezultate din aplicarea tarifelor de deviz prevăzute în anexa nr. 3 din lege. Trebuie relevat că tarifele de deviz pentru folosirea terenurîlor agricole, în alte scopuri decît producția agricolă vegetală, sînt stabilite, prin anexa 3 la lege, diferențiat în funcție de categoria de folosință și calitatea terenului agricol.

Tarifele de deviz reprezintă, conform art. 56 din Lege, taxele de protecție, precum și sumele cuvenite deținătorilor de terenuri agricole, cu titlu de despăgubire.

Prevederile legale la care ne-am referit vizează situația în care — singura admisibilă potrivit Legii nr. 59/1974 — schimbarea destinației terenurilor agricole, ca urmare a realizării unor obiective de investiții prevăzute în planul național unic, a fost aprobată cu respectarea prevederilor legale.

Se poate conchide că unitățile beneficiare de investiții nu pot fi obligate la plata de despăgubiri, pentru lipsa de folosință a terenurilor agricole, decît în cazurile cînd, potrivit Legii nr. 59/1974, aceste despăgubiri se datorează peste tarifele legale. Taxele de protecție a terenurilor se virează de către unitățile beneficiare în contul înființat în acest scop la Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară și, deci, unitățile deținătoare ale terenurilor a căror destinație a fost temporar modificată nu pot formula acțiuni avînd ca obiect plata unor astfel de taxe la Arbitrajul de Stat.

Dr. Mircea MIHAIL

transporturi

Prescripția în contractul de transport

În conformitate cu art. 87 din Regulamentul de transport C.F.R. acțiunea contra căii ferate rezultînd din contractul de transport se prescrie pentru un an, termen care a fost modificat însă prin Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, care la art. 4 lit. e prevede că dreptul la orice acțiune izvorîtă dintr-un contract de transport îndreptată împotriva unei organizații socialiste de transport se prescrie în termen de 6 luni.

În cazul unui transport în trafic internațional, care a fost redirijat de la graniță, circulînd cu scrisoare de trăsură locală în regim de coletărie, se aplică tot prescripția de 6 luni.

În cazul cînd contractul de transport a fost încheiat spre a fi executat succesiv, cu mijloace de transport feluri te, termenul de prescripție este de un an.

Același termen de 6 luni se aplică și în cazul acțiunilor pentru restituirea taxelor de transport, Arbitrajul de Stat considerînd că temeiul acestor acțiuni rezidă în contractul de transport și nu în încasarea nejustificată a unei sume.

Tot termenul de 6 luni se aplică și în acțiunile de regres formulate de o întreprindere de transport împotriva altei întreprinderi de transport, ca urmare a unor prejudicii create prin plata de despăgubiri.

În afară de aceste situații constant stabilite de practica arbitrală, menționăm alte două situații reținute mai recent și anume:

1. S-a pus problema dacă în litigiile izvorîte dintr-un contract de transport, avînd ca obiect mărfuri destinate exportului ori provenind din import, în care una din părți este o întreprindere de comerț exterior, se aplică termenul de 6 luni sau de 18 luni?

Prin Decizia P.A.S. nr. 2292/1978 s-a hotărît că în această situație termenul este de 18 luni întrucît prin prevederile de la lit. c a art. 4 din Decretul nr. 167/1958, privitor la prescripția extinctivă, adăugată prin Decretul nr. 218/1960, termenul de prescripție de 6 luni prevăzut de art. 4 nu este aplicabil în raporturile dintre întreprinderile de stat pentru comerțul exterior și organizațiile socialiste furnizoare de mărfuri pentru export sau beneficiare ale produselor importate.

Aceeași problemă s-a pus și în alte dosare, ex. 3558, 3559, 3560 ale Arbitrajului de Stat Central.

Este necesar a se face o precizare și anume: transporturile care se efectuează pentru export sau import sînt transporturi internaționale și deci sînt reglementate de Convențiile internaționale S.M.G.S. în care prescripția este de 9 luni și de C.I.M. în care prescripția este de un an.

Acestor transporturi nu li se aplică deci prevederile Decretului nr. 167/1958, care se aplică numai în transporturile locale (interne).

Atunci cînd însă este vorba (ca în spețele de mai sus) de ex. de un import pe mare urmat de un transport pe calea ferată de la port, sau de un export efectuat pe calea ferată pînă la port în vederea exportului, se aplică termenul de 18 luni în vederile deciziei sus menționate.

2. Lit. c din art. 13 al Decretului nr. 167/1958, introdusă prin Decretul nr. 218/1960 prevede că „cursul prescripției se suspendă pînă la rezolvarea reclamației administrative făcută de cel îndreptățit, cu privire la despăgubiri, în temeiul unui contract de trasport, însă cel mai tîrziu pînă la expirarea unui termen de 3 luni socotit de la înregistrarea reclamației".

Alin. 2 al art. 15 din același Decret, prevede: „prescripția nu se va împlini totuși înainte de expirarea unui termen de 6 luni, socotit de la încetarea cauzei de suspendare, cu excepția prescripțiilor mai mari de 6 luni, care nu se vor împlini decît după expirarea unui termen de o lună de la suspendare".

S-a pus problema dacă acest aliniat se aplică și în cazul suspendării ca urmare a unei reclamații administrative?

Prin Decizia nr. 324/1979 P.A.S. a hotărît că față de intenția vădită a legiuitorului de a limita durata suspendării în cazul reclamației administrative, în această situație nu se aplică alin 2 din art. 15 al Decretului nr. 167/1958.

Menționăm de asemenea că nu se aplică prescripția de 6 luni cînd întreprinderea de transport pîrîtă nu este parte într-un contract de transport, ci într-un contract de altă natură, ca de ex. un contract pentru exploatarea unei linii de garaj, ori pentru manevrarea vagoanelor pe o linie de garaj, situație în care se aplică prescripția de 18 luni.

Tot termenul de 18 luni se aplică cînd s-a încasat de două ori prețul transportului sau o penalitate ca urmare a încălcării unei obligații derivînd din contractul de transport și atunci cînd prejudiciul a fost provocat de o culpă gravă sau dol al prepușilor căii ferate, în aceste cazuri fiind vorba de o acțiune în repararea pagubelor provocate prin fapte ilicite.

Lucian THEODORU

practică judecătorească

● **SCHIMBAREA DE CĂTRE INSTANȚĂ A TEMEIULUI JURIDIC AL DESFACERII CONTRACTULUI DE MUNCĂ.** Prin decizia civilă nr. 29/1977, Tribunalul județean Ilfov, confirmă practica îndelungată a instanței supreme potrivit căreia instanțele judecătorești pot schimba temeiul juridic care a stat la baza desfacerii unui contract de muncă (în acest sens citām numai decizia secției civile nr. 9/1974). Tribunalul județean, prin decizia la care ne referim, aduce însă o precizare interesantă în sensul că instanța poate modifica temeiul de drept — altul decît cel reținut de către unitate — numai în măsura în care situația de fapt (motivele de fapt) rămîne neschimbată.

Altfel spus, instanța de judecată poate schimba temeiul de drept fără însă să schimbe temeiul de fapt. Într-adevăr, este de principiu că părțile sînt obligate să înfățișeze instanțelor faptele și împrejurările pe care se întemeiază pretențiile ce le aleg, caracterizarea, în drept, a acestora sau temeiul lor juridic, aparținînd logic judecătorului. Este aplicarea cunoscutului principiu din dreptul roman : da mihi factus, dabo tibi jus.

● **INADMISIBILITATEA UNEI CERERI DE DESPĂGUBIRI DACĂ NU SE CONTESTĂ ÎNSĂȘI DESFACEREA CONTRACTULUI DE MUNCĂ.** Persoana care nu contestă desfacerea contractului de muncă în termenul prevăzut de lege, măsura respectivă rămînînd astfel definitivă, nu poate ulterior pune în discuție legalitatea deciziei unității în cadrul unei acțiuni în despăgubiri. Prin decizia civilă nr. 216/1978, Tribunalul județean Tulcea consideră, în mod justificat, că în astfel de cazuri cererea de despăgubiri este inadmisibilă căci, în situație contrară, s-ar ocoli o prevedere legislativă cu privire la termenul de prescripție, făcînd-o inoperantă.

● **NECESITATEA MOTIVĂRII DECIZIEI DE DESFACERE DISCIPLINARĂ A CONTRACTULUI DE MUNCĂ.** Tribunalul județean Maramureș, prin decizia civilă nr. 201/1978, a considerat că decizia de desfacere disciplinară a contractului de muncă trebuie să indice în mod concret și exact încălcările săvîrșite cu vinovăție de către cel încadrat a obligațiilor de serviciu. Faptele trebuie indicate cu suficientă claritate și chiar individualizate, nefiind suficientă afirmarea lor în mod generic. O asemenea cerință este necesară din următoarele considerente :

— pentru a se putea stabili dacă sancțiunea a fost aplicată înăuntrul termenelor de o lună și de 6 luni prevăzute de art. 130 alin. 2 din Codul muncii ;

— pentru a se înlătura posibilitatea unității de a invoca în fața instanței alte temeiuri de fapt ;

— spre a se da posibilitate contestatorului de a contesta măsura în cunoștință de cauză și a-și face contraprobele necesare.

● **NERESTITUIREA CHELTUIELILOR DE ȘCOLARIZARE DACĂ INTERVINE UN CAZ FORTUIT SAU DE FORȚĂ MAJORĂ.** Este știut că potrivit prevederilor art. 21 din Legea nr. 1/1970, persoanele încadrate în muncă trimise la cursuri de specializare sau de calificare sînt obligate a lucra timp de cel puțin 5 ani în cadrul unității care a suportat cheltuielile de școlarizare. Acestea trebuie restituite de persoana care înainte de acest termen părăsește unitatea, restituirea făcîndu-se proporțional cu perioada nelucrată.

În aplicarea acestei prevederi, Tribunalul Suprem, secția civilă, prin decizia nr. 1920/1978, aduce o interesantă și importantă precizare. Prin decizia sus arătată, s-a decis că în cazul în care neprestarea muncii de către persoana școlarizată s-a datorat decesului acesteia, cheltuielile de școlarizare nu se mai pot recupera nici de la succesori și nici de la persoana care, s-a obligat alături de ea, prin contract. Făcînd aplicarea prevederilor art. 1083 Cod civil, instanța a considerat că nu poate fi obligat la despăgubiri debitorul care nu a putut să-și îndeplinească obligația datorită unui caz de forță majoră sau a unui caz fortuit.

● **SUPORTAREA CHELTUIELILOR DE ȘCOLARIZARE ÎN CAZUL TRANSFERULUI ÎN INTERESUL SERVICIULUI.** Făcînd aplicarea principalelor „accesorium sequitur principale" și considerînd transferul în interesul serviciului ca o cesiune a contractului de muncă fără clauza retrocesiunii, Tribunalul Suprem, secția civilă, prin decizia nr. 1940/1978, a decis că în cazul în care persoana școlarizată se transferă în interesul serviciului înăuntrul perioadei de 5 ani, ea nu va fi obligată la restituirea cotei părți din cheltuielile de școlarizare către unitatea inițială care a suportat aceste cheltuieli.

Într-adevăr, avînd loc o cesiune a contractului de muncă, operează implicit și o cesiune a actului adițional prin care cel în cauză se obligă a suporta cheltuielile, dacă părăsește unitatea înainte de împlinirea perioadei fixată de lege.

● **EFECTELE NECOMUNICĂRII DECIZIEI DE IMPUTARE.** Potrivit art. 108 alin. 3 din Codul muncii decizia de imputare constituie titlu executoriu din momentul comunicării. Necomunicarea unei decizii de imputare în termen de 3 ani de la emitere are drept efect, în baza art. 6 din Decretul nr. 167/1957, pierderea dreptului de a cere executarea ei. În acest sens practica instanței noastre supreme a fost constantă. Judecătoria Botoșani prin sentința civilă nr. 506/1978 mai relevă unul din efectele posibile ale necomunicării deciziei de imputare, stabilind că ea nu poate fi trecută în evidența separată înainte de comunicare conform art. 71 alin. 2 din H.C.M. nr. 792/1960 (republicată în 1969), întrucît acest text se referă exclusiv la „datoriile constatate prin titluri executorii".

● **RĂSPUNDEREA MATERIALĂ A MEMBRILOR COMIEI DE PRIMIRE ÎN CAZUL RECEPȚIEI DEFECTUOASE.** Evidențiem două decizii civile ale Tribunalului județean Teleorman privind răspunderea materială generată de fapte ilicite derivînd din primirea și recepționarea de produse.

Astfel, prin decizia nr. 648/1978, s-a stabilit răspunderea materială a membrilor comisiei de primire a mărfurilor, constituită în baza prevederilor Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, pentru faptul că nu au întocmit acte opozabile cărăușului, făcînd astfel imposibilă recuperarea pagubelor de la organizația de transport. Membrii comisiei sînt în culpă și au a răspunde material pentru prejudiciul creat în acest mod unității la care funcționează. De asemenea, prin decizia civilă nr. 422/1978, s-a decis că personalul unității beneficiare care recepționează animale fără certificat de sănătate, urmează a răspunde material pentru paguba produsă prin moartea acestora. Datorită faptului că recepționarea animalelor făcîndu-se defectuos, în condiții care nu au permis stabilirea răspunderii unității furnizoare, persoanele vinovate își angrenează propria lor răspundere materială.

● **POSTURI DE ACEEAȘI NATURĂ.** Instanța noastră supremă, prin decizia nr. 68/1979 a secției civile, aduce o importantă precizare cu privire la înțelesul noțiunii de posturi de aceeași natură, folosită de art. 130 alin. 1 lit. a din Codul muncii. Prin decizia sus arătată, s-a considerat că nu este suficient ca retribuirea și condițiile de studii să fie aceleași pentru ambele posturi, fiind esențial ca și atribuțiile de serviciu să fie identice. În cazul în care deși retribuirea și condițiile de studii necesare sînt identice, dar atribuțiile de serviciu diferă, posturile nu pot fi considerate de aceeași natură.

● **RECUPERAREA PAGUBELOR PRODUSE PRIN FAPTE INFRACȚIONALE AMNISTIATE.** În conformitate cu prevederile art. 103 alin. 2 din Codul muncii, cînd pagubele au fost cauzate unității printr-o faptă ce constituie infracțiune, răspunderea se stabilește potrivit legii penale. Dispoziția legală de mai sus se aplică și în cazul în care infracțiunea a fost amnistiată. Într-o atare situație deci, pentru recuperarea pagubei pricinuite, nu se vor aplica prevederile Codului muncii cu privire la răspunderea materială și la deciziile de imputare, ci acelea ale legii civile. În cazul unei infracțiuni amnistiate, instanța sesizată cu acțiunea pentru recuperarea pagubei este îndreptățită să soluționeze cererea în temeiul art. 998 și art. 999 Cod civil, obligînd și la plata foloaselor nerealizate.

În acest sens citām o decizie recentă a secției civile a Tribunalului Suprem nr. 2011/1978.

C. J.

Întrebări și răspunsuri

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI STR. COBĂLCESCU NR. 1, SECTOR 1, BUCUREȘTI,** întreabă care este indemnizația și retribuția legală a administratorului și a fochistului în cazul în care asociația de locatari are 25 de membrii, titulari de contracte de închiriere, clădirea fiind proprietate de stat.

În conformitate cu tabelul privind limitele maxime ale retribuției și indemnizațiilor ce se pot acorda personalului de la asociația de locatari, prevăzut în statutul aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977, administratorul care îndeplinește activități de administrație, contabilitate și casierie are drept la o indemnizație maximă de 440 lei lunar, iar fochistul are drept fie la o indemnizație de 745 lei lunar, fie la o retribuție tarifară lunară (categoria 5) de lei 1 938, în cazul cînd este încadrat cu contract de muncă.

Asociația de locatari are, de asemenea, obligația de a vărsa la bugetul statului impozitul aferent retribuției și indemnizației calculate cu cota de 15,5 la sută. De asemenea, are obligația de a vărsa la bugetul statului contribuția prevăzută la cap. III din Legea nr. 1/1977, pentru personalul fără copii, încadrat cu contract de muncă.

Limitele maxime de mai sus se vor majora odată cu majorarea generală a retribuțiilor în unitățile de gospodărie comunală în aceeași proporție.

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI, ȘOS. COLENTINA, NR. 34, BLOC 68, BUCUREȘTI,** întreabă dacă o asociație de locatari mică (numai 36 membri), are obligația ca pentru materialele consumabile (mături, becuri, detergenți, rechizite etc.) să țină evidența în registrul de inventar și dacă pentru scăderea lor, comitetul este obligat a întocmi proces de scoatere din uz.

În conformitate cu Metodologia aprobată, toate asociațiile de locatari — indiferent de mărimea lor — au obligația ca în partea a II-a a registrului pentru evidența bunurilor asociației, să evidențieze toate bunurile ce intră în patrimoniul lor, inclusiv materialele consumabile. Pentru scoaterea lor din evidență, după consumare, nu vedem nici un impediment — în lipsa unei prevederi legale — ca să se întocmească un proces verbal, document care va sta la baza înregistrării.

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI — BL OC 15, CARTIER VITROMETAN — MEDIAȘ,** înfățișează o serie de neajunsuri (prestarea necorespunzătoare a unor servicii de către E.G.C.L. Mediaș, facturarea exagerată etc.) și întreabă care este calea de urmat pentru intrarea în legalitate.

În primul rînd trebuie sesizată conducerea Întreprinderii de gospodărire comunală și locativă a județului Sibiu cu arătarea că, în cazul în care nu se vor lua măsuri pentru instaurarea legalității în raporturile dintre asociație și E.G.C.L. Mediaș, veți reclama situația forului tutelar.

În conformitate cu prevederile art. 24, alin. 3 din statutul asociației, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare sînt obligate a lua măsuri pentru asigurarea rezolvării cererilor asociațiilor de locatari.

În cazul în care considerați că facturile emise de E.G.C.L. Mediaș conțin date ireale, majorînd costurile în mod nelegal, aveți posibilitatea de a vă adresa Justiției.

● **PANDURU VIRGIL — CRAIOVA,** sesizînd că printre obligațiile chiriașilor ce dețin suprafețe locative cu destinație de locuință, prevăzute în anexa nr. 3 a H.C.M. 860/1973, nu figurează preocuparea sau achitarea costului recipienților necesari colectării gunoaielor, în timp ce în anexa 4 a aceluiași act normativ, o asemenea obligație figurează în sarcina chiriașilor ce dețin spații cu alte destinații, ne întreabă dacă față de această diferențiere de regim, chiriașii ce fac parte din prima categorie au sau nu o asemenea obligație.

Răspunsul este afirmativ. Într-adevăr, prevederile cuprinse la pct. 3 a din Normele nr. 2/1973 ale C.P.C.P. precizează că cheltuielile pentru procurarea, întreținerea și dezinfectarea recipienților de colectare a gunoaielor... se repartizează în raport cu numărul persoanelor care locuiesc în fiecare locuință.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR, STR. VALEA ARGEȘULUI NR. 11, BUCUREȘTI,** întreabă care este criteriul de repartizare a cheltuielilor privind lucrări de zugrăveli și vopsitorii la părțile comune într-o clădire în care toate apartamentele proprietate personală sînt locuite de proprietari și familiile acestora.

În conformitate cu prevederile art. 50 din H.C.M. nr. 880/1973, dreptul de proprietate implică și proprietatea în indiviziune asupra părților și instalațiilor comune. Corelativ acestui drept, cheltuielile efectuate se suportă de fiecare titular al dreptului de proprietate în indiviziune, în raport cu cota parte de proprietate indiviză asupra părților și instalațiilor comune.

Prevederile din Hotărîrea nr. 2/1973, a C.P.C.P. se referă la altă categorie de cheltuieli.

● **I. GEORGESCU și M. COMAN — PLOIEȘTI,** întreabă dacă în cazul contractelor interne pentru realizarea operațiunilor de export este sau nu necesară repartiția, atunci cînd produsele sînt prevăzute în nomenclatorul aprobat prin H.C.M. nr. 1270/1975.

Răspunsul este afirmativ. Repartițiile se emit de către unitățile socialiste competente nu în funcție de natura contractelor, ci de natura produselor.

● **I. PARASCHIVESCU (București)** întreabă dacă obligațiile unității furnizoare pot fi considerate îndeplinite prin simplul fapt al livrării utilajelor, atunci cînd prin contract această unitate s-a obligat și la montarea respectivelor utilaje.

În situația pe care o relatați, faptul livrării utilajelor cu respectarea condițiilor de calitate, nu are semnificația îndeplinirii integrale a obligațiilor asumate prin contract.

În consecință, urmează să fie angajată răspunderea unității furnizoare pentru neefectuarea în termen a montării.

● **R. DÎMBOIANU (Sibiu)** întreabă dacă aferent produselor ce nu s-au putut livra din cauza neintrării în funcțiune a unui obiectiv de investiții, unitatea furnizoare poate să fie exonerată de răspunderea pentru neîndeplinirea obligațiilor asumate prin contracte economice.

Răspunsul este negativ, exceptînd situația în care nerespectarea termenului de punere în funcțiune s-a datorat unui caz de forță majoră. În această ipoteză, forța majoră trebuie dovedită în condițiile art. 46 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată.

C. J.

RAFINĂRIA DĂRMĂNEȘTI

județul Bacău, Cod 5477

Are disponibile următoarele utilaje electrice, păstrate în condiții corespunzătoare :

TRANSFORMATOR TTUS-NS-AL = 2 buc.
10 MVA 110/20 KV, conexiuni ICD
U.Sv. — 11% cu linie de fugă normală (1.633.852 lei)

M.I.C.M. — D.I.M.M. — C.I.T.M.

ÎNTREPRINDEREA DE TRADUCTOARE ȘI REGULATOARE DIRECTE

P A Ș C A N I

Str. Moldovei nr.17, telef. 980/61414, telex 22723

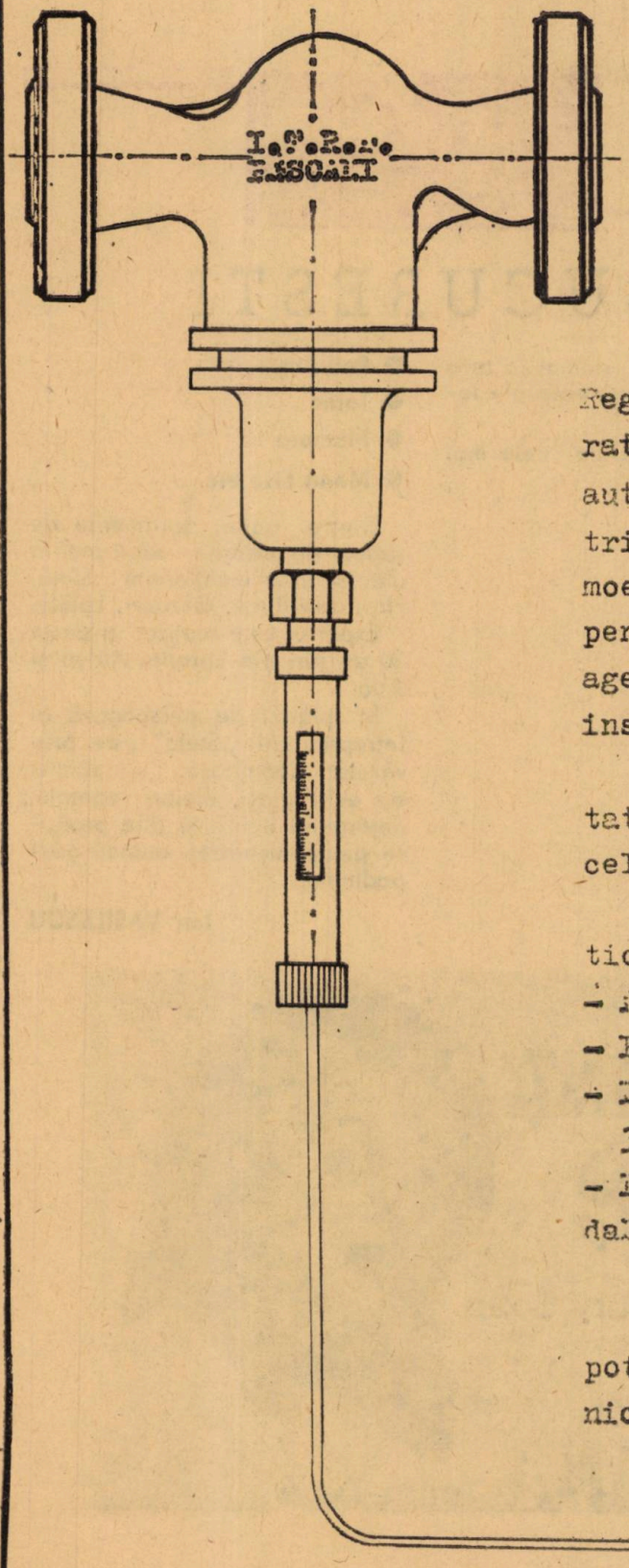

I.T.R.D.Pașcani vă oferă Regulatoare Directe de Temperatură, aparate ce servesc la automatizări locale în industria chimică, petrolieră, termoenergetică, fiind destinate pentru reglarea temperaturii agenților termici din rezervoare instalații de termoficare, etc.

Produsele sînt proiectate și realizate la nivelul celor mai bune pe plan mondial.

Principalele caracteristici tehnice:

- Diametrul nominal: 15-150 mm
- Presiunea nominală: 16-25-40 bar
- Domeniul de reglare: 0-60°C, 30-90°C, 60-120°C, 140-230°C.
- Forța termostatului: 20, 40, 80, daN.

Preț mediu: 9.500 lei

Relații suplimentare se pot obține de la serviciul tehnic al întreprinderii noastre.

Vă prezentăm

PRODUSELE ÎNTREPRINDERII

STELA

BUCUREȘTI

Înființată în urmă cu 95 de ani, sub forma unui mic atelier care producea lumînări, săpun de rufe, cremă de ghete și cerneluri, întreprinderea „Stela" a devenit astăzi o unitate modernă, cu un proces complex de prelucrare, cu un bogat nomenclator de produse. Intreprinderea are în componența sa trei secții. În Capitală — secția de săpun (platforma Colentina), de chimizare a grăsimilor (platforma Dudești) și secția SIN în Splaiul Independenței, iar la Sibiu un atelier de fabricare a săpunului.

În actualul cincinal întreprinderea și-a dublat producția prin punerea în funcțiune a celei mai moderne secții de chimizare a grăsimilor. Prin dotarea cu utilaje de înalt nivel tehtic, de mare productivitate și utilizarea celor mai noi tehnologii de fabricație s-a obținut și o creștere considerabilă a producției de săpun, iar prin darea în exploatare a secției de chimizare a grăsimilor și modernizarea secțiilor existente, dintr-o fabrică de săpun, „Stela" a devenit o puternică unitate economică de produse chimice, unică în țară, specializată în fabricarea **de alcooli și acizi grași naturali, stearină, oleină, trioleină, glicerină, lubrifianți pentru industria metalurgică, diverse tipuri de auxiliari de pielărie etc.** Toate aceste produse constituie materii prime care pînă nu de mult se importau.

Intreprinderea „Stela" este cea mai mare producătoare de săpunuri din țară și, totodată, cea mai mare exportatoare de astfel de produse. Săpunurile de toaletă, fine, extrafine și obișnuite sau săpunurile 72%, 60% de rufe cu marca „STELA" sînt apreciate nu numai în țară ci, și pe alte continente ale lumii.

Dintre săpunurile cele mai căutate amintim :

- **București**
- **Oana**
- **Margareta**
- **Lavanda**
- **Darcleé**
- **Roua**
- **Iasomia**
- **Tenofin**
- **Catifelin**
- **Carpatin**
- **Chypre**
- **Jubileu**
- **Pell Amar**
- **Tonic**
- **Mamaia**
- **Mona Lisa etc.**

Dintre noile sortimente de săpun tip extrafin realizate în ultimul timp menționăm : Stela, Flori de Munte, Giuvaer, Lalele.

Exportul este realizat în peste 30 de țări din Europa, Africa și Asia.

În planul de perspectivă al Întreprinderii „Stela" este prevăzută dezvoltarea producției de acizi grași, uleiuri vegetale, detergenți lichizi și alte produse pentru ușurarea muncii gospodinelor.

Ion VASILESCU

„Îmi exprim convingerea că toți participanții la Congres, toate organele și organizațiile de partid, toți comuniștii, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, întregul nostru popor își vor uni eforturile și vor acționa neabătut pentru înfăptuirea hotărîrilor și documentelor adoptate de Congresul al XII-lea, pentru realizarea în noua etapă a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism".

NICOLAE CEAUȘESCU

Unitatea indestructibilă a întregului popor în jurul partidului, a secretarului său general TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

Chezășia înfăptuirii hotărîrilor adoptate de marele forum al comuniștilor români

ISTORIA ȚĂRII NOASTRE a înregistrat nu o dată evenimente de puternică rezonanță, care și-au dezvăluit încă de la început uriașa lor forță de înriurire asupra conștiinței oamenilor, asupra destinelor patriei. Din categoria unor astfel de evenimente de însemnătate covîrșitoare în viața partidului și a țării, pentru dezvoltarea societății noastre socialiste, pentru noua istorie a României face parte Congresul al XII-lea al P.C.R., pe care pe bună dreptate, în mod legitim l-am numit Congresul întregului popor.

Marele forum al comuniștilor, întîmpinat cu un impresionant avînt politic și o uriașă efervescență creatoare, a fost trăit intens, cu un înalt sentiment al răspunderii civice și politice, patriotice, nu numai de cei peste 2 600 de delegați, ci de toți membrii partidului de întregul popor — participant colectiv, prezent permanent cu inima și cu gîndul la lucrări. Și aceasta pentru că la Congres s-au dezbătut și aprobat hotărîri care vin în întîmpinarea celor mai fierbinți idealuri de progres, bunăstare și pace ale poporului, care conturează cu clarviziune chipul de mîine al României — o țară socialistă cu un înalt grad de civilizație materială și spirituală, în care omul este unitatea de măsură a tuturor împlinirilor. Iată pentru ce toți oamenii muncii își exprimă adeziunea totală față de politica internă și externă a partidului, față de conținutul documentelor adoptate, hotărîrea nestrămutată de a munci fără preget pentru traducerea lor exemplară în viață.

Congresul al XII-lea a dat vieții politice, sociale și economice din țara noastră dimensiunile marilor evenimente istorice. Prin amploarea, importanța problemelor dezbătute, profunzimea analizei științifice a activității politice, economice și social-culturale, prin bogăția de idei adusă în tezaurul gîndirii teoretice a partidului în strînsă legătură cu munca practică de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, prin spiritul viu, novator al abordării problemelor fundamentale și prin orientările clare trasate în toate domeniile — care se regăsesc în Raportul Comitetului Central al partidului și în celelalte documente adoptate — Congresul al XII-lea va rămîne pentru totdeauna gravat în cartea de aur a națiunii noastre ca un moment de referință în dezvoltarea economico-socială a țării, de reafirmare a potențialului de devenire al societății românești contemporane.

DÎND GLAS voinței ferme și entuziaste a partidului, așa cum a fost exprimată în conferințele județene și împlinind dorința înflăcărată a întregului popor, a muncitorilor, țăranilor și intelectualilor români, maghiari germani și de alte naționalități, **Congresul a ales în unanimitate în funcția de secretar general al partidului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu.** Omagiu vibrant al celor douăzeci și două de milioane de cetățeni ai patriei adus omului care de aproape o jumătate de secol s-a identificat cu lupta eroică a poporului pentru libertate și progres social, care a dat atît de mult patriei, cauzei socialismului, realegerea s-a transformat într-o adevărată sărbătoare, într-o sărbătoare a mîndriei și demnității poporului nostru.

Această realegere constituie o expresie a deplinei încrederi de care se bucură secretarul general al partidului în rîndurile întregii națiuni, o recunoaștere a contribuției inestimabile pe care cel mai iubit fiu al poporului român a adus-o la lupta pentru promovarea intereselor fundamentale de progres și prosperitate ale patriei noastre. În același timp, după cum se subliniază în Rezoluția Congresului, acest act politic, de înaltă responsabilitate comunistă, reprezintă cea mai sigură garanție a înfăptuirii ferme a Programului partidului, a ridicării patriei noastre pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație, a întăririi independenței și suverani-

tății naționale a țării, a afirmării idealurilor nobile de pace, libertate și colaborare internațională ale poporului român.

Poporul nostru este pe deplin conștient de adevărul că realismul politicii noastre interne și externe, aplicate cu fermitate de partid, orientarea dezvoltării generale a țării, mai ales după Congresul al IX-lea, mersul ascendent al societății noastre sînt nemijlocit legate de personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu. Gîndirea profundă, pătrunzătoare a secretarului general al partidului și-a pus o amprentă hotărîtoare în elaborarea și fundamentarea politicii partidului și statului, a strategiei dezvoltării economiei românești, în găsirea unor soluții eficiente pentru perfecționarea conducerii și organizării vieții economico-sociale, adîncirea democrației socialiste, promovarea principiilor eticii și echității. Tot astfel cum prestigiul de care se bucură astăzi România în lume reprezintă o consecință firească a politicii externe juste a partidului, un rezultat nemijlocit al activității neobosite a președintelui țării, pentru dezvoltarea și întărirea relațiilor cu statele socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, pentru intensificarea conlucrării cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială, pentru soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

Lucrările Congresului au constituit o nouă și puternică manifestare a **forței și unității** Partidului Comunist Român, a coeziunii indestructibile a întregului popor în jurul partidului, a secretarului său general. **„Întreaga desfășurare a Congresului,** spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu, a relietat unitatea de nezdruncinat între partid și popor, faptul că partidul nostru își îndeplinește cu cinste misiunea sa istorică de a conduce întregul popor pe calea luminoasă a socialismului și comunismului, a bunăstării și fericirii, a independenței și suveranității patriei".** Este unitatea de ideal și conștiință a tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate, cimentată prin voința unanimă de a-și clădi prin munca pașnică o viață tot mai fericită. Grandioasa manifestație populară organizată în Piața Republicii cu prilejul încheierii lucrărilor forumului comuniștilor, ca și miile de telegrame adresate Comitetului Central, tovarășului Nicolae Ceaușescu cu prilejul realegerii sale în înalta funcție de secretar general al partidului constituie o mărturie grăitoare a acestei unități, a sentimentelor de nețărmurită dragoste și profund devotament față de conducătorul partidului și statului, a hotărîrii ferme de a înfăptui neabătut mărețul program comunist.

Participarea largă a poporului la realizarea acestui program, la făurirea propriului destin, la rezolvarea problemelor fundamentale pe care le ridică procesul construcției socialiste, stimulată de măsurile de **adîncire continuă a democratismului,** va cunoaște noi dimensiuni. De altfel, întreaga pregătire și desfășurare a Congresului a demonstrat în mod convingător largul democratism al partidului, al orînduirii noastre socialiste, Congresul însuși constituindu-se în forumul democratic cel mai reprezentativ al întregii țări. Dezbaterea, timp de cîteva luni, a documentelor de către masa largă a cetățenilor a oferit nu numai prilejuri de exprimare a adeziunii, ci și de examinare multilaterală a acestora, determinînd nu-

Stere GIOGA

(Continuare în pag. 4)

Realegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în funcţia de secretar general al partidului – garanţia viitorului luminos al patriei

Telegrama Institutului Central de Cercetări Economice

MULT IUBITE ŞI STIMATE TOVARĂŞE NICOLAE CEAUŞESCU
Secretar general al Partidului Comunist Român

Pătrunşi de adîncă emoţie, însufleţire şi entuziasm, comuniştii, toţi cercetătorii şi cadrele didactice din Institutul Central de Cercetări Economice au primit cu nespusă bucurie hotărîrea celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, privind realegerea Dumneavoastră în înalta funcţie de secretar general al partidului. Faptul că forumul suprem al comuniştilor din România a împlinit voinţa întregii naţiuni de a Vi se încredinţa în continuare conducerea partidului şi poporului nostru constituie chezăşia înfăptuirii neabătute a Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării României spre comunism, de întărire necontenită a independenţei şi suveranităţii naţionale.

Opera Dumnevoastră, de o inestimabilă valoare teoretică şi practică, contribuţiile remarcabile pe care le aveţi la îmbogăţirea tezaurului gîndirii economice contemporane, viziunea profund ştiinţifică pe care o imprimaţi practicii construcţiei socialiste, gîndirea novatoare, consecvent revoluţionară, pusă în slujba dezvoltării impetuoase economico-sociale a ţării constituie pentru noi, cercetători şi cadre didactice care activăm în domeniul ştiinţelor economice, un exemplu strălucit de muncă şi dăruire comunistă, un imbold pentru ridicarea activităţii noastre la nivelul înaltelor exigenţe formulate de Dumneavoastră cu atîta claritate.

Magistralul Dumneavoastră Raport şi celelalte documente programatice ale Congresului al XII-lea stabilesc orientări şi sarcini importante pentru cercetarea economică privind sporirea contribuţiei acesteia la aprofundarea gîndirii economice originale a partidului nostru, analiza proceselor economice şi elaborarea celor mai eficiente soluţii de modernizare a economiei, trecerea la o nouă calitate, pentru înaintarea fermă a societăţii româneşti spre noi culmi de civilizaţie şi progres.

Mobilizaţi de măreţul Dumneavoastră exemplu de abnegaţie şi dăruire în activitatea neobosită pe care o desfăşuraţi în fruntea partidului şi a ţării, ne angajăm să nu precupeţim nici un efort în îndeplinirea sarcinilor ce ne revin pentru înfăptuirea marilor obiective stabilite de cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român.

Vă asigurăm mult stimate şi iubite tovarăşe secretar general al partidului că vom fi întotdeauna împreună cu Dumneavoastră în lupta pentru edificarea socialismului şi comunismului de omenie în patria noastră, pentru apărarea şi întărirea independenţei şi suveranităţii României.

Vă dorim din inimă viaţă îndelungată, să fiţi ani mulţi în fruntea partidului şi statului nostru pentru ca măreaţa Dumneavoastră operă pe care aţi conceput-o să se realizeze pe deplin în scumpa noastră patrie România socialistă.

INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

→

meroase propuneri și sugestii, dezbaterea acționînd ca un factor de îmbunătățire a programelor. Apare astfel pe deplin justificată aprecierea că documentele adoptate sînt emanația gîndirii creatoare a tuturor comuniștilor, expresia contribuției colective a întregii națiuni. Conștienți de faptul că sînt participanți direcți la elaborarea politicii partidului, a programelor de dezvoltare a țării, oamenii muncii capătă tot mai mult conștiința responsabilității lor pentru realizarea acestei politici, pentru făurirea mai rapidă a viitorului luminos al patriei.

EXERCITÎNDU-ȘI în mod plenar funcția de prospectare și de proiectare a evoluției societății noastre, **partidul a elaborat modelul structurilor economice și sociale,** conturînd imaginea certă a României socialiste în următorul deceniu. Documentele programatice adoptate la Congres – directivele pentru noul cincinal, precum și programele-directivă cu privire la cercetarea științifică și progresul tehnic, asigurarea resurselor energetice, dezvoltarea în profil teritorial, creșterea nivelului de trai și ridicarea calității vieții întregului popor – au ca trăsătură caracteristică faptul că pornesc de la cunoașterea temeinică a realităților concrete și condițiilor specifice ale României, de la cerințele de funcționare mai bună a întregului mecanism economic și social, impuse de stadiul actual de dezvoltare a țării și luînd în considerație fenomenele și tendințele ce se manifestă pe plan mondial. O astfel de abordare a problemelor, în care se îmbină realismul riguros, simțul noului și cutezanța în gîndire este menită să contribuie la găsirea soluțiilor celor mai potrivite pentru dezvoltarea ascendentă, eficientă a tuturor sectoarelor de activitate.

În acest context formularea obiectivului fundamental al viitorului cincinal – continuarea pe o treaptă superioară a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnice și științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economice și sociale – are nu numai o valoare general-teoretică, ci una practică, pentru că orientează eforturile oamenilor muncii spre atingerea obiectivului strategic al perioadei următoare – făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Realizarea prevederilor cincinalului va contribui la accelerarea dezvoltării țării atît în domeniul bazei tehnico-materiale, cît și al organizării societății, România urmînd să depășească stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare și să devină o țară socialistă cu dezvoltare medie.

Programul științific de înflorire a societății românești definește prioritățile dezvoltării, posibilitățile reale de îndeplinire, căile concrete de acțiune pentru atingerea obiectivelor propuse. Este de remarcat că aceste priorități se înregistrează înainte de toate în interiorul ramurilor ; la nivelul economiei naționale se va asigura, după cum sublinia secretarul general al partidului, creșterea proporțională și armonioasă a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor, realizarea unui echilibru optim între diferite sectoare, în vederea satisfacerii într-o măsură sporită a cerințelor progresului general al societății și ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului.

În perioada noului cincinal, prima etapă a deceniului științei, tehnicii, calității și eficienței, **se vor accentua elementele caracteristice trecerii la o nouă calitate, superioară în întreaga activitate.** Avem în vedere, în primul rînd, intensificarea procesului de modernizare a structurilor producției materiale în conformitate cu tendințele generale, proprii epocii pe care o trăim. În industrie orientarea spre o structură modernă și eficientă a producției se materializează în dezvoltarea prioritară a subramurilor și sectoarelor cu un consum redus de materii prime și energie, în dezvoltarea intensivă și creșterea rolului industriei prelucrătoare – în vederea ridicării substanțiale a nivelului tehnic și calitativ al produselor, realizării unui grad superior de valorificare a resurselor materiale – în diversificarea producției în domeniile tehnicii de vîrf. Este o concepție cu solide rațiuni economice, care are în vedere caracterul neregenerabil al resurselor minerale de materii prime și energie, prețurile în continuă creștere ale acestora, necesitatea participării eficiente la schimbul mondial de valori.

De altfel, în general, creșterea eficienței economice este privită ca o problemă fundamentală a construcției socialiste în etapa actuală. În condițiile edificării unei puternice baze tehnice-materiale, ale acumulării unor importante forțe și mijloace, problema care se pune este de a realiza nu orice creștere economică, ci numai una intensivă, de înaltă eficiență, care să confere economiei românești atributele unei economii moderne. Este și rațiunea pentru care la Congres a fost evidențiată necesitatea de a se acționa asupra întregului ansamblu de pîrghii cu rol determinant în ridicarea eficienței – creșterea accentuată a productivității muncii sociale, majorarea gradului de valorificare a materiilor prime și energiei, mărirea randamentului fondurilor fixe, micșorarea cheltuielilor de producție, în primul rînd a celor materiale.

Putem afirma cu toată certitudinea că documentele adoptate de Congres răspund dezideratului fundamental ca obiectivele pe care și le propune societatea noastră să se realizeze nu numai cu cheltuieli cît mai mici, dar și în condiții cît mai demne pentru cei ce muncesc. Edificăm o civilizație în care omul să se poată manifesta din plin în sfera vieții materiale și spirituale, să devină participant activ la întreaga activitate economico-socială a țării, să se simtă cu adevărat stăpîn pe destinele sale. **Finalitatea social-umană** a dezvoltării va căpăta noi valențe în cincinalul următor, cînd cerințele membrilor societății noastre vor fi satisfăcute în condiții superioare, în concordanță cu un consum științific fundamentat, prin sporirea veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, îmbunătățirea condițiilor de locuit și de instrucție, reducerea în continuare a săptămînii de lucru.

PROFUND implicat într-o operă de mari proporții, conștient de justețea drumului ales, de forța pe care o dă unitatea de voință, acțiune și idealuri, poporul nostru este pe deplin încrezător în viitorul pe care îl proiectează documentele aprobate de Congres, încredere întemeiată pe identitatea dintre cuvîntul și fapta partidului, dintre planurile de azi și realitățile de mîine. Este o încredere la ale cărei temelii stă convingerea că uriașele prefaceri revoluționare care au transformat în mod radical înfățișarea țării și au proiectat România pe traiectoria progresului și civilizației socialiste sînt rodul politicii înțelepte a partidului, a înaltei responsabilități cu care își exercită rolul de forță politică conducătoare în societatea noastră. Răspunzînd chemării înflăcărate a secretarului general al partidului de la înalta tribună a Congresului, întregul popor este hotărît să muncească cu abnegație pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, să acționeze fără preget pentru transpunerea în viață a documentelor programatice adoptate.

ELEMENTE CALITATIVE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ROMÂNIEI

EVENIMENT istoric de importanță covîrșitoare în viața partidului și a întregului nostru popor, Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român marchează o largă deschidere spre strălucitele perspective ale dezvoltării economice și sociale a României în cincinalul viitor și în perioada pînă în anul 1990. În întreaga lor desfășurare, lucrările Congresului au purtat amprenta puternicei personalități a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminent revoluționar, patriot înflăcărat, care a înfățișat tabloul realizărilor de importanță istorică obținute de poporul nostru în cincinalul actual și a conturat cu clarviziune principalele orientări, direcții și sarcini pentru înfăptuirea neabătută a măreților obiective înscrise în Programul partidului, prefigurînd evoluția ascendentă a patriei noastre spre noi culmi de civilizație și progres.

Cel de-al VI-lea plan cincinal, al doilea din perioada istorică de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, precum și programul suplimentar elaborat de Conferința Națională a partidului din 1977, se realizează și se depășesc cu succes, asigurînd o puternică dezvoltare a forțelor de producție, transformări înnoitoare și progrese de însemnătate covîrșitoare în toate domeniile economiei și vieții sociale, creșterea nivelului de trai al întregului nostru popor. Dinamismul viguros imprimat dezvoltării economiei situează în continuare România printre țările cu cele mai înalte ritmuri de creștere, reflectate în sporirea venitului național — indicatorul cel mai sintetic care caracterizează rezultatele utilizării eficiente a potențialului productiv — cu 10,4% în medie anual, ceea ce a permis cele mai mari realizări în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Realizarea principalilor indicatori sintetici, comparativ cu prevederile din Directivele Congresului al XI-lea al partidului este prezentată în tabel.

Așa cum rezultă din tabelul prezentat, producția industrială înregistrează un ritm mediu anual de 11%, superior prevederilor inițiale, asigurîndu-se un spor față de planul cincinal de circa 100 mld. lei, ceea ce echivalează cu întreaga producție industrială a țării din anul 1960 , ponderea industriei în crearea venitului național ajungînd la 60% în 1980 ,ar în structura populației ocupate la circa 35%. În cadrul industriei ritmuri mult mai dinamice cunosc ramurile tehnicii de vîrf, cum sînt construcțiile de mașini și chimia, care împreună dețin 47% din totalul producției industriale. Realizări însemnate sînt de remarcat de asemenea în agricultură — ramură de bază a economiei românești — a cărei producție globală se va majora cu peste 30% față de cincinalul anterior, în condițiile unor sporuri însemnate ale producției vegetale și îndeosebi cerealiere, precum și a producției animaliere. Un ritm mai ridicat decît cel al producției industriale și venitului național înregistrează comerțul exterior al țării (peste 15%), ceea ce ilustrează elocvent participarea tot mai activă și în condiții de eficiență sporită a României la diviziunea internațională a muncii.

Un obiectiv de însemnătate majoră al cincinalului 1976—1980 îl constituie sporirea eficienței producției, ridicarea la un nivel calitativ înalt a întregii activități economico-sociale, creșterea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii în gospodărirea rațională a părții din avuția națională încredințată de societate. În acest cadru, în industrie de exemplu, creșterea productivității muncii cu aproape 9% anual conduce la realizarea a peste 80% din sporul de producție, iar gradul de valorificare a materiilor prime și materialelor crește cu 22%, contribuind substanțial la reducerea costurilor totale de producție cu 7,3% și a celor materiale cu 4,7%.

În aplicarea politicii partidului de repartizare optimă a venitului național s-a urmărit asigurarea resurselor necesare pentru înfăptuirea unui amplu program de investiții și creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii. Semnificativ pentru forța dinamică a economiei noastre este faptul că în acest cincinal se realizează un volum de investiții de 970 mld. lei, aproape egal cu cel din întreaga perioadă 1961—1975, iar ridicarea bunăstării întregului popor — țelul suprem al politicii partidului — își găsește deplină ilustrare în creșterea retribuției reale cu 30—32% (18—20% prevăzut inițial), în sporirea cu 30% a veniturilor reale ale țărănimii, în îmbunătățirea condițiilor de locuit, de muncă și odihnă, a stării de sănătate și a nivelului cultural al populației. Realizările obținute în actualul cincinal reprezintă un suport temeinic pentru continuarea, în perioada 1981—1985 a dezvoltării economico-sociale în ritmuri înalte, în condiții de calitate și eficiență sporite.

Realizări în dezvoltarea economico socială a României în pericada 1976—1980
— în procente —

	Dinamica în anul 1980 față de anul 1975	
	Prevederi Directive — limita maximă —	Realizări preliminate
Produsul social	154	157
Venitul național	161	164
Producția globală industrială	161	168,5
Producția globală agricolă (medie anuală pe perioada de 5 ani)	134	134
Investițiile totale în economie (pe perioada de 5 ani) — mld. lei	960	cca 970
Volumul comerțului exterior	180	201
Productivitatea muncii în industria socialistă	142	152,5
Retribuția reală	120	130—132
Veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în C.A.P. și gospodăriile personale pe o persoană activă	125	cca 130
Desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	145	152

HOTĂRÎRILE de importanță istorică adoptate de Congresul al XII-lea prefigurează profundele transformări calitative care vor avea loc în România în cincinalul 1981—1985 și în perspectivă, pe linia propășirii patriei noastre pe coordonatele contemporaneității. **„Obiectivul fundamental al viitorului plan cincinal** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, la Congresul al XII-lea — **îl constituie continuarea, pe o treaptă superioară, a înfăptuirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale. Pe această bază se asigură consolidarea și mai puternică a modului de producție socialist, ridicarea gradului de civilizație a întregului popor, întărirea forței materiale și spirituale a țării, a independenței și suveranității României socialiste".**

În concordanță cu direcțiile fundamentale înscrise în Programul partidului, se prevede o puternică dezvoltare a forțelor de producție, ceea ce va determina profunde schimbări în structurile economice și sociale ale țării, trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate, sporirea continuă a producției materiale și satisfacerea în condiții superioare a necesităților de consum ale populației, dezvoltarea multilaterală a societății noastre socialiste.

Dezvoltarea economică în viitorul cincinal va fi susținută în continuare, cu consecvență, de **adîncirea procesului de industrializare socialistă a țării**, factor determinant al valorificării superioare a tuturor resurselor materiale și umane de care dispunem. Industria își va consolida rolul său conducător în economie atît prin ritmul înalt de dezvoltare prevăzut (9—10% la valoarea producției nete industriale și 8—9% la producția globală), cît și prin creșterea substanțială a ponderii ramurilor purtătoare de progres tehnic — construcția de mașini, chimia, metalurgia — care asigură folosirea eficientă a materiilor prime și materialelor, combustibililor și energiei și ridicarea permanentă a nivelului tehnic al tuturor ramurilor economiei naționale.

Principalul obiectiv al strategiei economice în domeniul dezvoltării industriale îl constituie intensificarea procesului de structurare modernă, accentul fiind pus pe creșterea prioritară a ramurilor și subramurilor de prelucrare avansată. Se prevede astfel devansarea ritmului de creștere a industriei prelucrătoare (9,6%) față de ansamblul industriei (9%) precum și realizarea de produse de înaltă tehnicitate și cu consumuri reduse de energie. Această orientare definitorie pentru politica partidului nostru în domeniul industriei este motivată de necesitatea economisirii la maximum a resurselor energetice și de materii prime, în contextul general al situației economice internaționale, al implicațiilor crizei petrolului.

DEZVOLTAREA ÎN RITMURI ÎNALTE a întregii economii impune lărgirea și gospodărirea cu maximă atenție a **bazei proprii de materii prime și energie.** Pornind de la situația obiectivă că resursele minerale ale subsolului țării, exploatate irațional în trecut, sînt limitate, documentele Congresului al XII-lea situează pe prim plan **lărgirea bazei interne de materii prime minerale** și sporirea gradului de asigurare cu rezerve a extracției. Ținînd seama de necesitatea gospodăririi judicioase a rezervelor de petrol și gaze naturale, se va acorda o atenție specială extinderii producției de lignit (la 72—75 mil. tone) și de șisturi bituminoase (la 15—16,5 mil. tone) în 1985.

Importante mutații sînt prevăzute în structura producției de **energie electrică** prin axarea acesteia cu precădere pe utilizarea combustibililor inferiori, a energiei hidro, resurselor noi de energie și resurselor recuperate, diminuînd astfel la minimum consumul de hidrocarburi. Se are în vedere intensificarea valorificării potențialului hidroenergetic național prin amenajarea pentru folosințe complexe a apelor țării, construirea unor puternice hidrocentrale pe Dunăre și rîurile interioare, ca și a unor microhidrocentrale pentru utilizare locală, astfel încît gradul de folosire a potențialului hidroenergetic al României să sporească de la circa 30% în 1980 la 45% în 1985 și 65% în anul 1990, urmînd ca pînă în anul 2000 să fie valorificat întregul potențial al țării; energia electrică produsă pe cărbuni și șisturi va reprezenta 55% în 1985 comparativ cu 40% în 1980. În asigurarea resurselor energetice, un accent important va fi pus pe dezvoltarea energeticii nucleare. Programul construirii de centrale nuclearoelectrice prevede instalarea unei puteri de 660 MW în 1985 și de 3 960 MW în 1990, asigurîndu-se astfel la nivelul acestui an o pondere de 17—18% a centralelor nucleare în producția de energie electrică a țării. Balanța energetică este concepută în condițiile unui regim sever de economisire a combustibililor și energiei în toate sectoarele de activitate, consumul mediu de energie al industriei, spre exemplu, urmînd să se diminueze cu minimum 40% în deceniul viitor, pe baza folosirii cît mai eficiente a tuturor resurselor de energie și combustibilii de care dispunem. Prevederile din domeniul energetic și întregul complex de acțiuni pentru dezvoltarea producției și gospodărirea cît mai judicioasă a resurselor vizează **asigurarea independenței României din punct de vedere al combustibilului și energiei în deceniul următor**, obiectiv fundamental stabilit de recentul Congres al partidului.

Ce modificări se petrec pe fondul restructurării și modernizării producției, în ramurile industriei prelucrătoare? În industria **metalurgiei feroase** nivelul producției de oțel în 1985 de peste 20 mil. tone, de două ori mai mare decît realizările din 1975, va asigura circa 850 kg/locuitor, ceea ce va situa țara noastră printre țările cu industrie siderurgică dezvoltată. La sfîrșitul cincinalului viitor ponderea oțelului de convertizor obținut cu consumuri energetice mai reduse va fi de aproape 60%, iar jumătate din producția de laminate va fi reprezentată de oțelurile de calitate superioară necesare realizării utilajelor tehnologice complexe și de înaltă tehnicitate, industriei aeronautice, echipamentelor pentru centrale atomoelectrice și altor ramuri. Mutații deosebite se urmăresc în interiorul ramurii **construcții de mașini**, ponderea subramurilor de vîrf cunoscînd dinamici ridicate de dezvoltare, situate mult peste media de creștere pe ansamblul ramurii. În acest cadru, prevederile din cincinalul viitor asigură un ritm mediu anual de creștere de peste 19% pentru industria electronică și a mașinilor unelte de prelucrat metale și de peste 25% în industria de mecanică fină, optică, echipamente și elemente hidraulice și pneumatice, ceea ce conferă o structură tot mai modernă și eficientă în ramura construcțiilor de mașini. Va fi acordată o atenție deosebită noilor capacități de producție ce se vor construi astfel ca acestea să asigure un înalt grad de flexibilitate a fabricației și adaptarea rapidă la cerințele beneficiarilor interni și externi.

O altă ramură dinamică care asimilează rapid rezultatele cercetării și ingineriei tehnologice este **industria chimică**, care va fi orientată spre valorificarea superioară a resurselor de materii prime prin diversificarea și modificarea profundă a structurii, cu accent special pe creșterea producției cu grad ridicat de prelucrare, a chimiei de sinteză fină și de mic tonaj. În condițiile menținerii cantităților de țiței supus prelucrării la nivelul din 1980, va fi adîncită prelucrarea și se va ridica substanțial gradul de chimizare al acestuia. Pentru a scoate în evidență aspectul deosebit de important al ridicării gradului de prelucrare al materiilor prime pentru economia națională este suficient de arătat că prin aplicarea unor procese tehnologice moderne în industria petrochimică țițeiul își sporește valoarea inițială de 16—25 ori prin monomeri, polimeri și fibre sintetice și de peste 80 ori în cazul maselor plastice prelucrate. Va fi limitată la strictul necesar producția produselor mari consumatoare de energie și vor fi extinse sortimentele ce valorifică superior materiile prime, cu deosebire în industria materialelor de construcții, prelucrarea lemnului, industria ușoară și alimentară.

Structurarea industriei prelucrătoare spre domeniile tehnicii de vîrf va contribui la creșterea gradului de valorificare a materiilor prime de bază și energiei cu 32—34% pe cincinal, iar din sporul de producție globală ce se va obține în 1985 față de 1980 circa o treime se va asigura pe baza sporirii valorificării materiilor prime.

UNA DIN CELE MAI IMPORTANTE priorități ale viitorului plan cincinal o constituie **înfăptuirea unei profunde revoluții agrare**, menite să sporească contribuția acestei ramuri de bază la progresul multilateral al țării noastre. Agricultura va dispune, la sfîrșitul viitorului cincinal, de o suprafață amenajată pentru irigații de aproape 4 mil. ha, iar sistema de mașini agricole ce urmează a se realiza — la indicația expresă a secretarului general al partidului — va asigura în bune condițiuni și într-un timp scurt însămînțatul și recoltarea cerealelor, precum și lucrările în legumicultură, viticultură și pomicultură. Fondurile de investiții alocate agriculturii de 155 mld. lei, cu 22 mld. lei mai mari decît s-a prevăzut în proiectul de Directive, vor asigura dezvoltarea și modernizarea în continuare a bazei tehnico-materiale a acestei importante ramuri a economiei.

Sporuri însemnate vor fi obținute la toate produsele vegetale, urmînd să se realizeze o producție de cereale de 27—28 mil. tone în 1985; creșterea efectivelor și a producției animaliere va conduce la majorarea în continuare a ponderii zootehniei în totalul producției agricole la 46—47%. În acest fel vor putea fi mai bine satisfăcute necesitățile de consum științific fundamentate ale întregii populații, aprovizionarea industriei cu materiile prime necesare, precum și cantități sporite de produse prelucrate la nivel superior destinate exportului.

Corespunzător cerințelor de dezvoltare complexă a economiei naționale se prevăd sarcini deosebite pentru activitatea de transporturi, care vor trebui să satisfacă în condiții superioare necesitățile în continuă creștere ale tuturor sectoarelor vieții economice și sociale. Se va pune accentul pe aplicarea largă a tehnologiilor moderne (paletizarea și containerizarea mărfurilor), dotarea cu mijloace de transport de mare capacitate, dublarea și electrificarea liniilor cu trafic intens, creșterea capacității flotei maritime și a celei portuare prin dotarea cu nave de puteri mari și specializate, darea în funcțiune a noului port maritim și amenajarea unor noi porturi pe Dunăre.

În cincinalul viitor, în deplină concordanță cu orientările fundamentale ale politicii externe a țării noastre **vor fi amplificate relațiile economice cu celelalte state și extinsă cooperarea internațională în producție și tehnico-științifică.** Această cerință este reflectată de ritmul ridicat de 8,5—9,5% al volumului comerțului exterior, un ritm în cadrul căruia exportul va marca o creștere și mai accentuată (9,9—11,3%). Industria urmează să-și sporească substanțial aportul la echilibrarea și consolidarea balanței de plăți externe, produsele industriei constructoare de mașini, chimiei și ale industriei ușoare reprezentînd în 1985 peste 65% din volumul total al exportului. În vederea sporirii eficienței comerțului exterior este necesar să se acționeze cu hotărîre pentru îmbunătățirea continuă a structurii exportului, valorificarea în condiții cît mai bune a produselor românești pe piețele externe, creșterea rapidă a volumului de produse cu grad ridicat de prelucrare și eliminarea celor cu aport valutar scăzut, care înglobează cantități mari de energie și materii prime.

Afirmarea puternică a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate reprezintă una din orientările de bază ale dezvoltării viitoare a societății noastre. Programul-directivă aprobat de Congresul al XII-lea al P.C.R. stabilește etapele de lucru ce urmează a fi parcurse în acest domeniu pînă la sfîrșitul anului 2000, reliefînd rolul deosebit ce revine cercetării științifice la rezolvarea tuturor problemelor legate de înfăptuirea prevederilor planului de dezvoltare economică și socială pe perioada 1981—1985. Cercetarea românească, care dispune de o bază materială corespunzătoare și de oameni de știință de valoare deosebită, capabili să rezolve cu succes marile probleme ce se pun în fața științei, are misiunea de înaltă răspundere de a îndeplini importantele sarcini din acest domeniu, participînd activ la asigurarea mersului continuu ascendent al societății noastre socialiste.

Ritmurile înalte de creștere ale producției materiale și accentuarea procesului de ridicare a eficienței economice, asigură sporirea venitului național cu un ritm mediu anual de 6,7—7,4%, care devansează creșterea produsului social. Nivelurile prevăzute ale venitului național asigură premisele, ca pe locuitor, acesta să ajungă în anul 1985 la 34 600—35 900 lei, față de cca 27 000 lei în 1980 și 17 000 lei în 1975. Prin realizarea acestui nivel, **România anului 1985 va ajunge la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată,** parcurgînd o etapă de cea mai mare importanță în înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Creșterea susținută a economiei naționale este strîns legată de sporirea în continuare a productivității muncii sociale pe baza căreia urmează să se obțină în cincinalul viitor circa 80% din sporul venitului național. Aflată sub influența directă a unui complex de factori tehnici, economici și sociali, sporirea productivității muncii în viitorul cincinal este puternic ancorată de prevederile înscrise privind modernizarea intensă a structurii ramurilor și subramurilor economiei naționale, accentuarea ridicării nivelului tehnic al întregii activități productive. Pe ansamblul industriei, productivitatea muncii calculată pe baza producției nete va crește cu 40—43,5% în 1985 față de 1980, sporuri importante prevăzîndu-se și în celelalte ramuri ale producției materiale.

Opțiunea pentru o eficiență înaltă este nemijlocit legată de reducerea în continuare a cheltuielilor de producție și îndeosebi a celor materiale. Prin ridicarea substanțială a gradului de valorificare a principalelor materii prime și materiale, concomitent cu diminuarea consumurilor și în primul rînd a celor de combustibili și energie, se prevede ca în viitorul cincinal cheltuielile la 1 000 lei producție marfă industrială să se reducă cu 7—8%, iar cele materiale cu 5,5—6%.

În același timp Directivele Congresului al XII-lea situează pe prim plan creșterea eficienței fondurilor fixe, urmînd ca în anul 1985 în industrie să se obțină o producție globală la 1 000 lei fonduri fixe de 1 800 lei și o producție netă de 600 lei.

O însemnătate primordială pentru activarea ritmurilor de creștere a producției materiale, pentru sporirea bogăției sociale o are opțiunea constantă a partidului și statului nostru pentru pregătirea și structurarea calitativă a forței de muncă, în condițiile noilor exigențe cerute de avîntul puternic al revoluției tehnico-științifice în toate sectoarele activității productive. Pe această bază Directivele înscriu **noi mutații calitative în dimensiunile și structura potențialului uman al țării.** Din populația ocupată circa 78% va lucra în sectoarele neagricole, îndeosebi în industrie, cu efecte favorabile în sporirea productivității muncii sociale ; potrivit unor calcule aproape un sfert din creșterea prevăzută a productivității muncii sociale în viitorul cincinal se va realiza pe seama promovării acestor mutații.

OBIECTIVELE ȘI SARCINILE economico-sociale prevăzute pentru perioada 1981—1985 se sprijină și au la bază politica justă de **repartizare a venitului național pentru dezvoltare și consum,** în vederea întăririi continue a potențialului economic al țării și ridicării permanente a nivelului de trai al poporului. Pe întregul cincinal, din venitul național repartizat s-a alocat cca 30% pentru fondul național de dezvoltare economico-socială, asigurîndu-se realizarea unui program de investiții în valoare de 1 300—1 350 mld. lei, de 20 ori mai mare decît cel realizat în perioada 1951—1955. Pe această bază, se vor da în funcțiune în viitorul cincinal 1 200 noi capacități industriale și 375 capacități agricole mai importante, fondurile fixe — componentă de bază a avuției noastre naționale — urmînd să ajungă în anul 1985 la aproape 3 000 mld. lei, fiind mai mari cu cca 60% decît cele de la finele anului 1980.

Pe seama programului de investiții se va înfăptui **dezvoltarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării,** accelerarea progresului economic și social al tuturor județelor și localităților. În această privință Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial prevede ca pînă în 1985 fiecare județ să ajungă la o producție globală de cel puțin 70 000 lei pe locuitor și la un grad de ocupare a forței de muncă de minim 400 persoane la 1 000 locuitori.

ÎN STRATEGIA PARTIDULUI de repartizare optimă a venitului național, o atenție deosebită se acordă **alocării unor resurse sporite pentru fondul de consum,** care permit creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor. În cincinalul viitor se vor majora în continuare veniturile tuturor categoriilor populației, veniturile din retribuirea muncii urmînd să dețină partea preponderentă. Retribuția reală va spori cu 16—18%, iar veniturile reale ale țărănimii din munca în C.A.P. și gospodăriile populației, pe o persoană activă, cu 20—25%, realizîndu-se astfel o corelație mai echilibrată între veniturile oamenilor muncii de la orașe și sate. Se vor majora toate categoriile de pensii și se vor aplica noi măsuri pentru sprijinirea familiilor cu copii. Populația va beneficia totodată de sume importante ce se alocă din cheltuielile social-culturale finanțate de la bugetul de stat, din fondurile pentru acțiuni sociale ale întreprinderilor și din fondurile proprii ale organizațiilor cooperatiste și obștești, al căror nivel va fi în 1985 cu 37% mai mare decît în 1980, revenind pe o familie 14 200 lei. În acest scop din bugetul statului se vor repartiza în perioada 1981—1985 circa 440 mld. lei pentru acțiuni social-culturale, sumă apropiată de cheltuielile realizate în deceniul 1971—1980.

Modificări structurale vor interveni în utilizarea veniturilor populației ; vînzarea de mărfuri va crește într-un ritm mediu anual de 6,4% iar prestările de servicii cu 9,1%.

Volumul de mărfuri destinat populației în anul 1985 va ajunge la o dimensiune egală cu aceea realizată în întregul cincinal 1961—1965. La o serie de produse alimentare se va asigura, încă la sfîrșitul actualului cincinal, din punct de vedere al caloriilor, satisfacerea necesităților științific fundamentate, urmînd ca în 1981—1985 să se consolideze acest nivel și să se pună accentul pe îmbunătățirea structurii și ridicarea calității produselor. La produsele nealimentare se va lărgi structura sortimentală și se va îmbunătăți continuu finisajul și calitatea. În cincinalul viitor va spori gradul de înzestrare cu produse de folosință îndelungată. La 1 000 de locuitori vor reveni 300 aparate de radio în 1985 (247 în 1980), 245 televizoare (203 în 1980), 220 frigidere (157 în 1980), 153 mașini de spălat rufe (100 în 1980) și 57 autoturisme (28 în 1980). Un factor esențial al creșterii nivelului de trai material al populației cu consecințe profunde asupra întregului mod de viață, îl constituie locuința și gradul de confort al acesteia. În cincinalul viitor se vor construi 1 100 mii apartamente.

„Înfăptuirea prevederilor noului cincinal — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului, — **va accelera dezvoltarea țării atît în domeniul bazei tehnico-materiale, cît și al organizării societății, asigurîndu-se creșterea venitului național pe locuitor, îmbunătățirea condițiilor de trai ale maselor, ridicarea nivelului învățămîntului, științei și culturii, a gradului general de civilizație al poporului nostru".**

Prevederile cincinalului viitor și orientările adoptate de Congresul al XII-lea deschid o perspectivă măreață de dezvoltare a patriei noastre, de înfăptuire a unor mari succese pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a țării spre comunism.

Ion TULPAN
prim-vicepreședinte
al Comitetului de Stat
al Planificării

MOBILIZAREA EFORTURILOR CREATOARE PENTRU REALIZAREA EXEMPLARĂ A HOTĂRÎRILOR CONGRESULUI AL XII-lea AL P.C.R.

IN UZINE ȘI FABRICI, în exploatările miniere, pe șantierele de construcții-montaj, în transporturi și pe ogoare întregul popor își exprimă deplina aprobare față de hotărîrile adoptate de Congresul al XII-lea, față de realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al partidului. Puternic mobilizați de hotărîrile Congresului care au dat strălucire bilanțului de înfăptuiri de pînă acum și au deschis drum larg spre o etapă superioară în ridicarea țării pe noi culmi de civilizație — oamenii muncii acționează ferm și neabătut pentru îndeplinirea exemplară a planului pe 1979 punînd, totodată, temelii solide trecerii la realizarea prevederilor pe ultimul an al cincinalului. În centrul atenției sînt puse în permanență obiective majore — realizarea producției fizice și nete, sporirea mai accentuată a productivității muncii și a eficienței economice prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, folosirea intensivă a mașinilor și utilajelor, reducerea cosșturilor, îndeosebi a cheltuielilor materiale, sporirea beneficiilor, surse de bază ale creșterii avuției naționale, ale dezvoltării viguroase a economiei patriei.

„Organizațiile de partid, Consiliul Național al Oamenilor Muncii, organele de conducere colectivă din ministere, centrale și întreprinderi, spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu, trebuie să ia toate măsurile pentru înfăptuirea exemplară a prevederilor de creștere și modernizare a producției industriale, punînd pe primul plan realizarea producției fizice și nete. Îmi exprim convingerea că oamenii muncii, cadrele tehnice, de conducere vor face totul pentru a-și îndeplini sarcinile de mare răspundere ce le revin, aducînd astfel o contribuție de cea mai mare importanță la progresul impetuos al întregii economii naționale, la ridicarea bunăstării poporului, la sporirea avuției naționale și întărirea independenței și suveranității țării".**

Activitatea creatoare din toate unitățile productive constituie răspunsul concret pe care poporul îl dă acestei vibrante chemări a secretarului general al partidului.

Valorificarea superioară a potențialului productiv pentru realizarea producției nete

HOTĂRÎRILE Congresului al XII-lea al partidului au generat o puternică mobilizare a forțelor din cele 50 de unități ale Centralei de prelucrare a lemnului, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal. Planul pe primii patru ani ai cincinalului va fi îndeplinit cu 9 zile mai devreme la producția industrială, dîndu-se astfel peste prevederi la fondul pieței și pentru export produse în valoare de cîteva zeci de milioane lei.

O analiză a datelor prezentate în tabel ne arată creșterile importante ce se realizează la principalii indicatori ai planului. În centrul atenției se situează reducerea costurilor de producție în general, a cheltuielilor cu materiile prime, combustibilul și energia în special, precum și creșterea gradului de valorificare a masei lemnoase.

Volum sporit de producție netă cu costuri reduse

REDUCEREA cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale, a reprezentat o direcție principală de orientare a preocupărilor în toate întreprinderile. În acest sens, în anul 1979 și în continuare se urmărește cu perseverență :

● **îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație** la unitățile producătoare de plăci din așchii și fibre din lemn, în vederea reducerii consumurilor specifice și creșterii producției, din aceeași cantitate de material lemnos. Pe această cale, pînă în anul 1985, vor fi introduse în circuitul industrial circa 9% din resursele lemnoase neutilizate pînă în prezent, respectiv circa 85—90 mii mc din resursele proprii și aproxima-

tiv 11%, respectiv 105—110 mii mc din afara centralei. În programele de fabricație a mobilierului cu elemente de tapițerie se urmărește introducerea cu prioritate a structurilor care cuprind saltele detașabile tip RELAXA, cu eliminarea completă a somierelor și divanelor cu tapițerie clasică și a elementelor cu miez elasta la canapele și fotolii, realizîndu-se astfel reducerea consumului de spume poliuretanice ;

● **reproiectarea unor produse pe baza extinderii și perfecționării metodei analizei valorii,** în vederea realizării unor fluxuri tehnologice omogene pe sector pentru produsele respective, cu consumuri reduse de materiale ;

● **înlocuirea unor materiale deficitare** cu altele disponibile (nitrolac la interioare — cu poliesteri ; lac carbamidic — cu lac nitro, carton sul — cu carton confecții ; hîrtie gumată — cu fir abraziv ; vată netex — cu ephiloce ; poliuretan — cu perne Arad etc.) ;

● **respectarea,** pe cît posibil, **a structurii sortimentale** a producției care a stat la baza fundamentării planului de aprovizionare, iar eventualele modificări care intervin pe parcurs să fie comunicate în timp util serviciului de aprovizionare din centrală ;

● **urmărirea încadrării în indicii medii de consum normat** pentru materialele deficitare repartizate centralizat, începînd cu proiectarea produselor ; ,

● **reducerea consumului de combustibil și energie** și, totodată, asigurarea într-o proporție sporită a volumului de cherestea uscată destinată producției de mobilă. În acest scop se vor aplica măsuri de exploatare rațională a uscătoriilor prin : introducerea în uscătorii a cherestelei zvîntate, reducerea la strictul necesar a duratelor de încărcare și descărcare a șarjelor de material pentru uscat, folosirea integrală a capacităților de uscare, întreținerea perfectă a instalațiilor din camerele de uscare, dotarea camerelor de uscare cu aparatură de măsură și control, respectarea cu strictețe a regimurilor de uscare specifice pe sorturi de material lemnos, grosime, umiditate inițială etc.

Concomitent vor fi luate măsuri de încadrare în cotele alocate, cum ar fi generalizarea instalării agregatelor de filtrare pentru industria lemnului la toate fabricile de mobilă, placaje și binale ; recuperarea căldurii din gazele arse și folosirea în scopuri tehnologice la fabricile de PAL și PFL ; introducerea aschietoarelor de capacitate ridicată la fabricile de PAL pentru eliminarea operației de tocare a lobdelor ; reactualizarea balanțelor energetice la toate unitățile și în special la întreprinderile mari consumatoare de energie ; extinderea uscării naturale a cherestelei și utilizarea energiei solare pentru uscare ; continuarea modificării cazanelor de pe combustibil lichid ușor pe cărbune și deșeuri din lemn.

Creșterea valorii pe unitatea de materie primă prelucrată

VALORIFICAREA superioară a resurselor materiale constituie o altă modalitate deosebit de eficientă de diminuare — e adevărat indirectă — a costurilor fabricației. Pentru aceasta, în unitățile centralei se acționează cu eforturi sporite, în primul rînd, în direcția **asigurării condițiilor necesare în vederea punerii în funcțiune la termenele planificate a capacităților noi de investiții și atingerii la termenele fixate a parametrilor proiectați.** Au fost luate măsuri hotărîte pentru reducerea restanțelor la toate capacitățile întîrziate, acordîndu-se sprijin direct la montaj și la remedierea eventualelor defecțiuni de la utilaje. În scopul asigurării realizării obiectivelor de investiții ale centralei, cu termene de punere în funcțiune în 1980, cu mașini și utilaje prin autodotare, se va urmări realizarea integrală a planului de construcții de mașini ce se execută de I.M.L. Craiova și celelalte unități proprii, asigurîndu-se la vreme baza tehnico-materială necesară. Pentru pregătirea în condiții mai bune a planului de investiții pe 1981, se va urmări elaborarea la timp a documentației necesare ținîndu-se seama de reducerea consumurilor de combustibil și energie și de posibilitățile de asigurare cu utilaje necesare noilor obiective.

Principalii indicatori de plan pe 1980 față de realizări preliminate pe 1979

Producția net	%	109,4
Producția marfă	%	109,7
Cheltuieli totale la 1 000 lei producție marfă	lei	—5,34
— cheltuieli materiale	lei	—6,34
Beneficii	%	124,2
Nr. mediu personal	%	100,2
Productivitatea muncii (la producția netă)	%	103,6

Ridicarea gradului de valorificare a masei lemnoase (cu circa 30% în cincinalul următor) a făcut și face necesară, în continuare, o permanentă preocupare pentru îmbunătățirea producției mobilierului stil și a micului mobilier ; creșterea ponderii celui alcătuit din elemente masive și a celui demontabil ; creșterea producției de mobilier cu finisaj mat ; crearea de produse noi de concepție proprie ținînd seama de resursele materiale de care dispunem și înnoirea producției de mobilă într-un timp relativ scurt.

Colectivele de creație, împreună cu secțiile de fabricație se preocupă permanent de asimilarea de noi modele de mobilier de concepție proprie, care să corespundă atît cerințelor pieței interne, cît și celei externe, urmărindu-se folosirea tehnologiilor specifice, încadrarea în disponibilitățile de materii prime și materiale proprii, precum și realizarea principalilor indicatori tehnico-economici. O atenție deosebită se va acorda și în viitor extinderii sistemului de demontabilitate a mobilierului și folosirii pe scară largă a înlocuitorilor din lemn. Pentru popularizarea sortimentelor noi de mobilier, în anul 1980 se va realiza un nou volum al catalogului de mobilă românească.

Transpunerea în fapte a acestor măsuri pentru care se depun în aceste zile ample străduințe în toate unitățile centralei, asigură premizele necesare realizării în acest an și pe întregul cincinal a producției nete planificate, satisfacerea în măsură mai mare a cerințelor beneficiarilor din țară și străinătate.

Titi PARASCHIV

director economic, Centrala de prelucrare a lemnului

Planul producției fizice îndeplinit ritmic, integral

ÎN LUMINA DOCUMENTELOR Congresului al XII-lea, în perioada cincinalului viitor se va realiza o **extindere puternică a producției de utilaje tehnologice de mare complexitate, cu grad ridicat de automatizare.**

În înfăptuirea acestor obiective de deosebită importanță, sarcini mari revin și **întreprinderii de utilaj chimic „Grivița Roșie" din București.** În prezent eforturile colectivului nostru sînt îndreptate atît în direcția realizării exemplare a sarcinilor din planul de producție pe 1979, cît și a înfăptuirii integrale a prevederilor pe întregul cincinal actual. Sporirea producției fizice este concepută să se realizeze atît pe seama lărgirii gamei sortimentale — prin asimilarea în fabricație a unor utilaje tehnologice de mare complexitate

tehnică pentru instalațiile de cracare catalitică, piroliză, oxid de etilenă și glicoli, cocsare, dimetiltereftalat de la Combinatul petrochimic Midia, instalațiile de acetilenă, acetat de vinil, oxid de carbon de la Combinatul chimic Craiova, instalația de benzen de la Combinatul petrochimic Teleajen, instalațiile de hidrofinare motorină, paraxileni, izomerizare, hidrodistilare-vid de la Combinatul petrochimic Brazi și Combinatul petrochimic Borzești, fermentatoare pentru întreprinderea „Biosinteza" — Calafat ș.a. — cît și prin creșterea accelerată a productivității muncii.

Creșterea spiritului de creativitate în dezvoltarea bazei tehnice

SARCINILE DE PLAN pe acest an au vizat realizarea unor însemnate volume fizice de utilaje tehnologice necesare noilor obiective de investiții. Ele se amplifică în 1980, cînd prin plan se prevăd creșteri de 17,2% la producția netă și de 16,4% la producția marfă, sporuri care vor trebui realizate pe seama creșterii productivității muncii cu 17,2% față de realizările din 1979. Și nu trebuie omis faptul că pînă la sfîrșitul acestui cincinal, pe lîngă un volum de 26 500 t de utilaje tehnologice, vor trebui realizate 5000 tone piese turnate din oțel, 1200 tone piese turnate din fontă, 10 000 mii. tone piese forjate și matrițate, piese de schimb în valoare de 9 milioane lei pentru utilaje chimice, mașini de prelucrat metale prin deformare plastică la cald și la rece, autoutilări de circa 10 milioane lei și altele.

În contextul acestor preocupări un accent deosebit se pune pe **sporirea producției fizice și nete prin introducerea accelerată a progresului tehnic, care asigură în medie 70% din sarcina de sporire a productivității muncii.** Au fost depuse pe parcursul acestui an și se vor depune în continuare eforturi deosebite pentru asimilarea unor **tehnologii de vîrf** — extinderea sudurii în baie de zgură, a sudurii automate în gaze protectoare și înlocuirea pe această cale a sudurii automate sub strat de flux, debitarea cu jet de plasmă sub apă, mandrinarea țevilor în placă tubulară prin explozie și altele.

Pentru sporirea producției fizice în anul viitor se acționează în vederea **creșterii gradului de dotare, de mecanizare și automatizare a muncii** în cadrul unor sectoare de muncă „cheie" pentru sporirea operativității fluxului de producție. Este vorba printre altele de dotarea atelierului forjă cu un fierăstrău circular pentru debitat laminate, de dotarea secțiilor de producție cu dispozitive pentru sudarea automată, de execuția unor dispozitive de prindere pneumatică a pieselor pe mașini-unelte și de extinderea folosirii polizoarelor electrice cu turație mare pentru lustruirea suprafețelor etc. Vor spori eforturile pentru autodotarea cu mașini pentru sudat racorduri, îndoit coturi la cald, polizat capete de țeavă, dotarea cu AMC-uri necesare în vederea verificării parametrilor prevăzuți în documentațiile tehnice ș.a.

Eficiența acestor măsuri este ridicată și se va materializa în anul 1980 în obținerea unui spor de productivitate echivalent cu o economie relativă de personal de circa 560 de persoane.

Perfecționarea organizării — sursă intens valorificată

ALĂTURI de introducerea progresului tehnic, **perfecționarea organizării** constituie în acest an și va constitui în continuare o sursă intens valorificată în întreprindere de sporire a producției fizice și respectiv a productivității muncii. Direcțiile de acțiune care se au în vedere în prezent și care vor fi continuate, pe scară mai largă în anul următor, se referă în principal la :

- perfecționarea sistemului de culegere, prelucrare și transmitere a datelor în cadrul sistemului informațional al întreprinderii prin programarea pe calculator a balanței încărcării capacităților de producție, a execuției SDV-urilor și evidențierea cheltuielilor de producție pe produse prin postcalcul, folosind calculatorul ;
- reorganizarea și îmbunătățirea fluxurilor tehnologice pentru execuția fermentatoarelor, a SDV-urilor agabaritice și depozitarea acestora ;
- creșterea gradului de specializare a activității în cadrul atelierului de sudură, a unor locuri de muncă de montaj, organizarea debitării centralizate a tuturor reperelor și a SDV-urilor din întreprindere ș.a. ;
- aplicarea unor norme și normative de muncă sistematic îmbunătățite, în special la sectorul de prelucrări mecanice și de lucrări de cazangerie.

Măsurile de natura perfecționării organizării producției și a muncii vor conduce, la nivelul anului 1980, la obținerea unui spor de productivitate echivalent cu o economie relativă de personal de circa 140 de persoane.

Trebuie subliniat însă că realizarea integrală și eficientă a perfecționărilor arătate în domeniul tehnologiilor de fabricație și organizare face necesară punerea unui accent deosebit pe **formarea și ridicarea continuă a nivelului de calificare și pregătire profesională a cadrelor.** În acest an și în continuare în 1980 sporesc sensibil ponderea muncitorilor calificați în totalul muncitorilor, precum și preocupările de organizare a cursurilor de specializare în vederea autorizării sudorilor etc. De altfel, trebuie spus că pentru ridicarea calificării și perfecționarea pregătirii profesionale există încă din acest an cadrul organizatoric creat, însă o parte din acțiunile întreprinse au avut pînă în prezent o eficiență redusă. Este de datoria fiecărei brigăzi de producție, a maiștrilor, a șefilor de ateliere și a șefilor de secții de a se preocupa mai intens, cu rezultate mai bune de perfecționarea pregătirii tehnice și profesionale a întregului personal muncitor. Acțiunile privind ridicarea calificării se cer însoțite de un amplu program de acțiuni pentru întărirea ordinei și disciplinei în secții și ateliere, de respectarea programului de muncă și a disciplinei tehnologice.

Analizînd condițiile tehnico-materiale necesare pregătirii producției anului viitor se poate afirma că sînt create principalele premise, desfacerea fiind asigurată în prezent pentru 85% din valoarea producției marfă, iar la utilajele tehnologice pentru industria chimică și prelucrarea țițeiului există contracte și comenzi pentru întreaga producție. De asemenea, pentru întreaga cantitate de utilaj tehnologic sînt specificate consumurile de materiale, o bună parte din ele avînd asigurată documentația de execuție a SDV-urilor. Esențial este ca în perioada imediat următoare să intensificăm eforturile în vederea asigurării acelorași condiții privind desfacerea și pregătirea fabricației pentru celelalte sortimente din plan și în special pentru producția sectorului cald.

În întreaga întreprindere, ca urmare a amplelor acțiuni desășurate de oamenii muncii sub conducerea organizației de partid, se înregistrează în aceste zile o puternică și amplă mobilizare de forțe în vederea creșterii productivității muncii, a sporirii pe această cale a producției fizice, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă.

Ilie BOLOGA
președintele Consiliului oamenilor muncii de la Întreprinderea „Grivița roșie" București

SPORIREA CONTRIBUȚIEI CERCETĂRII GEOLOGICE LA LĂRGIREA BAZEI DE MATERII PRIME

PENTRU REALIZAREA dinamismului accelerat al dezvoltării întregii economii naționale, în Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. se acordă o deosebită importanță lărgirii bazei proprii de materii prime și energetice, sporirii gradului de asigurare din resurse interne a necesităților economiei naționale, intensificării activității de descoperire și punere în valoare a noi rezerve de combustibili minerali — hidrocarburi, cărbuni, șisturi combustibile —, de resurse geotermice, minereuri, feroase, neferoase, metale rare și disperse, precum și de substanțe nemetalifere — sulf, caolin, dolomită, săruri de potasiu etc. — și de roci utile. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Congres, **„va trebui să realizăm o intensificare a cercetării și cunoașterii resurselor de substanțe minerale utile de pe întreg teritoriul țării, inclusiv a minereurilor sărace, extinzînd tehnicile moderne de prospecțiune și explorare. Pentru anul 1985 se prevede realizarea unei producții de 72—75 milioane tone de lignit, mai mare de aproape 4 ori decît în 1975 și de peste 13 ori față de 1965. Se vor extinde cercetările pentru petrol și gaze, forajele de mare adîncime precum și pe platforma continentală a Mării Negre".**

În înfăptuirea unor asemenea obiective se depun eforturi sporite pentru ridicarea activității de cercetare geologică pe o nouă treaptă calitativă, prin utilizarea unor metode moderne de investigare complexă, inclusiv a teledetecției, prin folosirea de noi tipuri de aparatură de înaltă tehnicitate, a mijloacelor automate de prelucrare și interpretare a datelor, în vederea creșterii substanțiale a eficienței lucrărilor de prospectare. Pentru un asemenea salt calitativ în perioada 1981—1985 sînt alocate pentru activitatea de cercetare geologică, fonduri de 1,5—1,6 ori mai mari decît în actualul cincinal. Utilizarea lor cu o eficiență sporită trebuie să se reflecte într-o creștere mai accentuată a rezervelor de substanțe utile descoperite și predate spre exploatare : sporirea rezervelor exploatabile la 1000 lei fonduri cheltuite trebuie să constituie criteriul fundamental al eficienței și calității lucrărilor geologice.

Intensificarea cercetării spațiilor geologice noi sau mai puțin explorate

ÎN ANII CONSTRUCȚIEI SOCIALISTE geologia românească a avut o contribuție deosebită la dezvoltarea industriei de petrol și gaze prin descoperirea și introducerea în exploatare a unui număr mare de zăcăminte, atît în zonele vechi productive cît, mai ales, în alte zone noi. Prin creșterea fondului național de rezerve de petrol și gaze extracția a atins niveluri ridicate, nu însă pe măsura acoperirii în întregime a nevoilor economiei naționale. Iată de ce cercetarea geologică pentru petrol și gaze se găsește în fața unei noi etape, care ridică probleme foarte complexe. Cerința de bază a acestei etape — subliniată în documentele Congresului — o constituie intensificarea cercetării spațiilor noi sau mai puțin explorate, în această categorie intrînd în primul rînd treapta de adîncime mai mare de 3 500 m, pe uscat, și platforma continentală a Mării Negre, în paralel cu perfecționarea concepției și a metodicilor de investigare a obiectivelor cu explorare avansată, situate pînă la 3 500 m, în vederea descoperirii unor acumulări de țiței legate de alte condiții geologice decît cele ce au putut fi descifrate prin metodele utilizate pînă în prezent.

Înfăptuirea acestor obiective, deosebite, de cele din etapele anterioare prin complexitatea pe care o prezintă, determină o amplificare a eforturilor în vederea introducerii și aplicării pe scară largă a unor noi tehnologii moderne de prospecțiuni și explorare, conduce în unitățile economice de profil la o mobilizare amplă a eforturilor proprii pentru îmbunătățirea activității de cercetare.

În perioada 1979—1985, activitatea se desfășoară pe baza unui **program de cercetare geologică**, cuprinzînd **obiectivele majore și măsuri de îmbunătățire și modernizare a dotării tehnice — materiale, în concordanță cu condițiile geologice tot mai dificile în care se găsesc noile zăcăminte.** Corespunzător acestor condiții, programul prevede pentru cincinalul următor, la petrol și gaze, fonduri de 1,57 ori mai mari față de cele din actualul cincinal (tabelul).

Conform prevederilor din program se realizează în prezent o amplă concentrare a eforturilor în următoarele **direcții :**

Dinamica volumului fondurilor de finanțare a lucrărilor geologice pentru țiței și gaze în perioada 1966—1985

Perioada	Indicele de creștere Față de 1961—1965	În lanț
1966—1970	125	125
1971—1975	139	112
1976—1980	165	118
1981—1985	259	157

● **În cercetarea științifică și proiectarea geologică pentru îmbunătățirea concepțiilor și a tehnicilor de investigare și de evaluare a potențialului petrogazeifier al formațiunilor geologice mai puțin explorate,** în vederea perfecționării căilor de fundamentare a lucrărilor de prospecțiune și explorare, capabile să conducă la creșterea eficienței lucrărilor prin diminuarea neconfirmării ipotezelor de lucru (neconfirmări care apar peste tot în lume în activitatea geologică, determinate în cea mai mare parte de imperfecțiunea sau puterea redusă de rezoluție a aparaturii și metodicilor geofizice utilizate).

Cercetarea științifică a determinat unele progrese care se reflectă în îmbunătățirea activităților de prospecțiune, explorare și foraj. Cu toate acestea, **față**

de situația existentă pe plan mondial, unele direcții au fost abordate insuficient. Avem în vedere activitatea la mare adîncime și în domeniul marin, pregătirea fluidelor de sonde, aparatura de măsură și control și aparatura geofizică de cîmp și de sondă. Cercetarea fundamentală va trebui să abordeze și să rezolve o serie de obiective principale, între care : asimilarea de aparatură geofizică de teren de mare tehnicitate și sensibilitate și elaborarea unor metode directe de punere în evidență și conturare a zăcămintelor de petrol și gaze ;

● **În prospecțiunea seismică, se intensifică cercetarea zonelor cu alcătuire geologică complicată și relief accidentat, precum și a obiectivelor situate la mare adîncime, pe uscat și pe platforma continentală a Mării Negre.** În acest scop se va acționa asupra perfecționării tehnologiilor de investigare în teren și de prelucrare a datelor la calculator, urmărindu-se, cu precădere, creșterea puterii de rezoluție a metodelor de investigare și a gradului de extragere a informațiilor geologice din înregistrările seismice.

Pentru obținerea datelor necesare, volumul de prospecțiuni seismice se va dubla în cincinalul 1981—1985 față de 1976—1980.

● În activitatea de foraj este în curs de realizare o amplă mobilizare de forțe pentru ca forajul geologic să se desfășoare în toate zonele cu perspective de hidrocarburi de pe uscat și de pe platforma continentală a Mării Negre, avînd ca **obiective principale :**

— cercetarea după concepții noi a zonelor vechi productive, în vederea localizării unor noi obiective și suprafețe cu rezerve legate atît de capcane structurale (blocuri noi în extinderea celor cunoscute), cît mai ales de cele litostratigrafice sau combinate ;

— intensificarea cercetării formațiunilor situate la mare și foarte mare adîncime ;

— elucidarea perspectivelor petrogazeifiere ale platformei continentale românești a Mării Negre.

Forajul geologic prevăzut pentru etapa 1981—1985 se caracterizează prin **creșterea volumelor de lucrări la mare adîncime, cu circa 230% față de preliminările perioadei 1976—1980.** În scopul verificării posibilităților de geneză, acumulare și conservare a hidrocarburilor în formațiuni situate la foarte mare adîncime, în perioada 1981—1985 s-a prevăzut și forarea unor sonde de 7 000 —8 000 m adîncime.

În domeniul investigării geologice și geofizice a sondelor de cercetare sînt inițiate acțiuni în vederea : extinderii metodelor geofizice de investigare complexă, care permit determinări cantitative privind proprietățile fizico-geologice și conținutul în fluide al stratelor ; stabilirii și aplicării unor programe complexe de investigare geologică și geofizică a sondelor, în scopul identificării tuturor substanțelor minerale utile legate de formațiunile sedimentare străbătute ; extinderii utilizării echipamentelor de gaz carotaj cu cromatografie, în vederea detectării intervalelor care conțin hidrocarburi ; extinderii utilizării în timpul forajului a probatoarelor de strat pentru grăbirea cunoașterii conținutului în fluide al stratelor traversate de sonde.

Elemente de amplificare a eficienței activității geologice

INDICATORUL SINTETIC care reflectă eficiența lucrărilor de cercetare geologică pentru petrol și gaze este investiția specifică exprimată prin raportul dintre volumul de finanțare și volumul creșterilor de rezerve. Datele statistice arată că investiția specifică are atît în țara noastră cît și pe plan mondial, tendința de creștere de la etapă la etapă, ca urmare a stadiului avansat de cunoaștere și exploatare a zăcămintelor din zonele și adîncimile ușor accesibile și orientării lucrărilor către adîncimi tot mai mari și zone cu condiții de lucru dificile.

În condițiile de lucru preconizate pentru cincinalul 1981—1985 se estimează că investiția specifică va fi majorată. Desigur, această creștere ar putea fi compensată în eventualitatea că zăcămintele noi ce vor fi descoperite vor avea dimensiuni și caracteristici superioare celor ale zăcămintelor cunoscute pînă în prezent. Mărimea investiției specifice este influențată de o serie de factori a căror luare în considerare ar putea contribui la **o mai rațională utilizare a fondurilor alocate.**

Dintre **factorii obiectivi,** care influențează nefavorabil eficiența, menționăm: necesitatea orientării lucrărilor către adîncimi din ce în ce mai mari ca urmare a restrîngerii zonelor cu perspective la adîncimi mai mici. Este de menționat că costurile unitare cresc într-un ritm mult mai mare decît ritmul creșterii adîncimilor de lucru ; dimensiunile zăcămintelor și caracteristicile fizice ale acestora, precum și repartizarea lor neuniformă în scoarța pămîntului. Acestea fac să varieze cantitatea de rezerve descoperită pe sondă și respectiv productivitatea zăcămintelor ; creșterea volumului lucrărilor de cercetare în zone izolate, mai greu accesibile, necesitînd lucrări costisitoare de organizare și pregătire a șantierelor ; necesitatea amplificării lucrărilor de verificare a unor zone de prognoză, pentru fundamentarea lucrărilor viitoare, care, în general, nu au aport imediat de rezerve.

Dintre **factorii subiectivi,** asupra că-

Dinamica forajului de cercetare geologică pentru țiței și gaze în perioada anilor 1950—1985

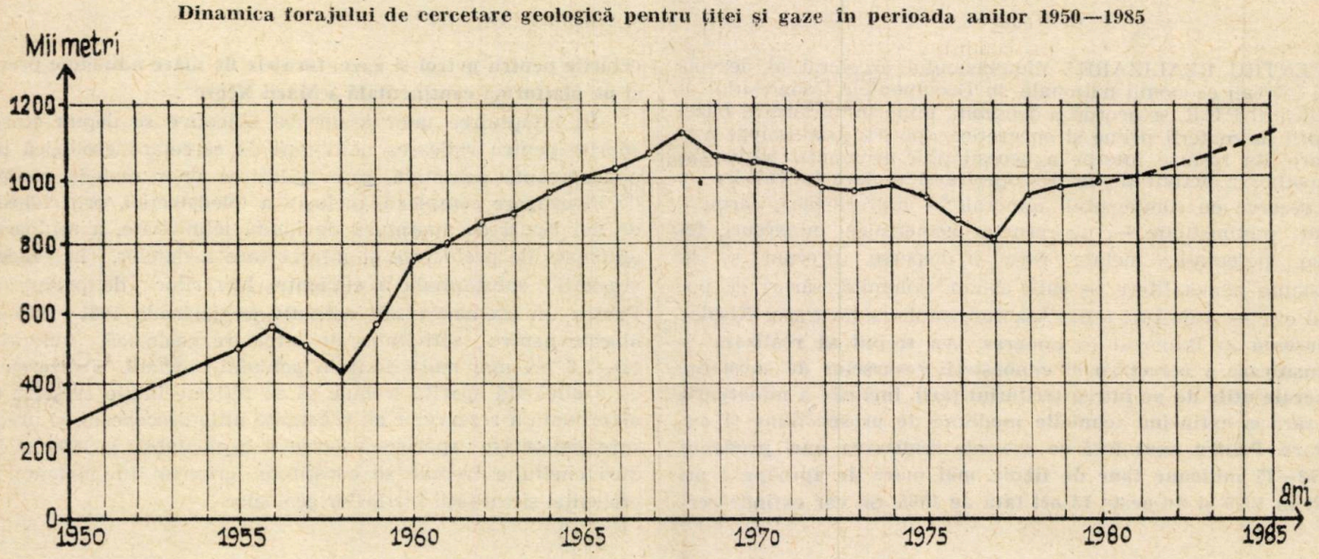

DOCUMENTELE CONGRESULUI — AMPLU PROGRAM DE ACȚIUNE

rora se poate și trebuie să se acționeze pentru obținerea unei eficiențe sporite a activității geologice menționăm : calitatea dotării tehnico-materiale ; vitezele de lucru la sonde ; tehnologiile de lucru aplicate și calitatea lucrărilor executate ; modul de organizare a activității de execuție a lucrărilor geologice, disciplina și gradul de pregătire profesională a forței de muncă ; calitatea și cantitatea elementelor de fundamentare a lucrărilor ; durata lucrărilor de forat și a probelor de producție.

Pornindu-se de la cerințele care se ridică în aceste domenii, au fost stabilite măsuri și organizate acțiuni de reducere a costurilor unitare la forajul cu sonde și de creștere a vitezelor de lucru. **Efortul propriu de reducere a cheltuielilor suplimentare,** în condițiile de lucru menționate, pentru elementele care se pot cuantifica în prezent, **se ridică, la cca 10% pe întreaga perioadă 1979—1985.**

Pentru identificarea de noi căi de reducere a cheltuielilor în perioada următoare au fost elaborate și se intensifică preocuparea pentru aplicarea unor studii privind îmbunătățirea eficienței în activitatea geologică Se urmărește **ca vitezele de lucru să crească, în funcție de adîncime, cu 33—70% în 1985 față de 1979** prin perfecționarea organizării activității, ridicarea calificării și specializarea personalului operativ, întărirea asistenței tehnice și extinderea tehnologiilor de foraj perfecționate, iar prin asigurarea dotării tehnico-materiale cu utilaje și scule la nivelul tehnic existent pe plan mondial, **vitezele de foraj vor putea crește pînă la de două ori în 1985.** În acest scop, în programul cercetării geologice se prevede elaborarea unui **program privind îmbunătățirea calității aparaturii și utilajelor** pentru a se asigura obținerea unor performanțe similare cu cele realizate în țări cu industrie petroliferă dezvoltată. Programul va fi elaborat de către Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, în colaborare cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Industriei Metalurgice și Ministerul Industriei Chimice. De asemenea, se acționează pentru **înființarea unei unități specializate pentru proiectarea și construirea de aparatură geofizică și geologică,** în scopul reducerii importului și realizării unui volum mai mare de utilaje și echipamente în țară.

Pentru realizarea exemplară a obiectivelor majore ce stau în fața activității geologice, este realizată o amplă mobilizare de forțe în vederea sporirii rezervelor de petrol și gaze, **a utilizării cu maximă eficiență a bazei tehnico-materiale și a forței de muncă** din unitățile din acest sector de activitate. La toate acestea se cere adăugată o preocupare sporită în industria metalurgică pentru asigurarea prăjinilor de foraj din oțeluri superioare, a burlanelor de tubaj și a țevilor de extracție de calități superioare și anticorozive. Concomitent, industria construcțiilor de mașini urmează să realizeze aparatură, instalații, scule și echipamente de înaltă productivitate, în mod special sape și pompe de fund cu durată mare de funcționare, prevenitoare de înaltă presiune, rezistente la temperaturi ridicate și anticorozive etc. Alături de acestea, se impune ca industria chimică, să asigure produsele necesare preparării și întreținerii fluidelor de foraj speciale și de greutate specifică ridicată, iar industria materialelor de construcții — cimenturile de sondă adecvate presiunilor și temperaturilor ridicate, atît pentru sondele de mare adîncime, cît și pentru sondele necesare proceselor termice.

Pe toate aceste căi, activitatea geologică și cea extractivă de petrol și gaze își sporește eforturile pentru a aduce o contribuție substanțială în dezvoltarea potențialului energetic național, la statisfacerea dezideratului ca, în viitorul deceniu, țara noastră să devină independentă din punct de vedere al combustibilului și energiei.

Petru COJEAN
director general adjunct
Gogu DRAGNE
Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Motoare electrice cu performanțe unice în lume

REALIZATE într-o concepție originală, constructivă și tehnologică, brevetată atît în țară cît și în străinătate, motoarele de curent continuu cu întrefier axial și cu rotor disc prezintă față de motoarele fabricate pe plan mondial avantajul esențial al unui colector separat, astfel încît durata lor de viață și siguranța în funcționare sînt mult mărite. Ca avantaje majore față de motoarele clasice de curent continuu mai pot fi amintite : cîmpul magnetic de excitație care este creat de magneți permanenți metalici sau ceramici, fără a mai fi astfel necesară excitația electromagnetică care conduce la consumuri suplimentare de energie ; reglajul foarte precis datorită caracteristicilor electrice — cuplul, turația, curentul — liniare ; posibilitatea lor de a se roti în ambele sensuri, păstrînd aceleași caracteristici ; funcționare în același cuplu (nominal) la orice turație, chiar și la turații mici apropiate de viteza nulă ; cuplu de pornire mărit de 4—8 ori față de cuplul nominal ; gamă de turații extrem de largă, cuprinsă între 1 rot/min și 3 000 rot/min !; dimensiuni de gabarit reduse, ceea ce conduce la importante economii de metal. Și enumerarea avantajelor pe care le prezintă aceste motoare ar putea fi continuată.

Interesant de arătat că industria noastră lărgește mereu gama tipurilor constructive, astfel că, în prezent, sînt fabricate asemenea motoare pentru acționări electrice, acționări de vane, acționări automate a avansurilor mașinilor-unelte, acționarea aerotermelor folosite în construcția autovehiculelor, acționări reversibile de precizie cu mare viteză de răspuns, acționări de tipul celor de la mecanismele de avans la mașinile-unelte cu comandă program etc.

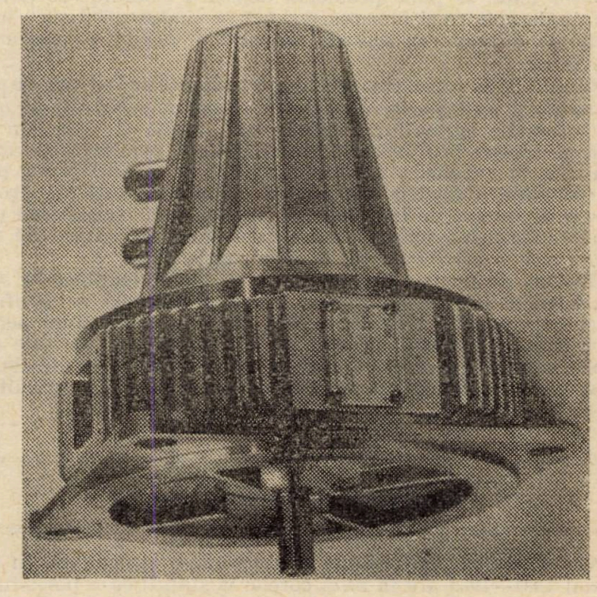

„Un obiectiv esențial al cincinalului viitor este înfăptuirea unei profunde revoluții agrare cuprinzînd atît baza tehnico-materială cît și organizarea producției".

(din Raportul prezentat
de tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**,
la Congresul al XII-lea al P.C.R.)

ROLUL MAJOR AL AGRICULTURII ÎN PROCESUL DE DEZVOLTARE A ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

AGRICULTURA ROMÂNEASCĂ se găsește în fața unor mutații calitative esențiale, mutații cerute în mod obiectiv de rolul și importanța acestei ramuri în procesul dezvoltării economico-sociale a țării în prezent și în viitor. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la Congresul al XII-lea al P.C.R., se impune trecerea la **„înfăptuirea unei profunde revoluții agrare"**, pentru a accelera procesul de dezvoltare intensivă și de modernizare a agriculturii — aceasta fiind una din prioritățile de bază ale planului cincinal 1981—1985 — de care depinde însăși dezvoltarea industriei, a întregii economii naționale și în ultimă instanță ridicarea bunăstării întregului popor.

Este meritul incontestabil al secretarului general al partidului că, încă de la Congresul al IX-lea, printr-o analiză științifică, profund vizionară, a pus noi baze în aprecierea rolului și importanței agriculturii pentru dezvoltarea economico-socială a țării, practic reconsiderînd-o, în raport cu teoria și politica agrară din perioada primelor 3 cincinale. Azi, accentuînd și nuanțînd și mai puternic importanța crescîndă a agriculturii și imperativul dezvoltării sale în ritmuri și mai înalte, în structuri fundamental moderne, orientările date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, documentele Congresului al XII-lea ne oferă și în acest domeniu exemplul unei gîndiri revoluționare, științifice și înalt patriotice totodată, care impune, la modul superior, preluarea și nuanțarea analitică a problematicii complexe a dezvoltării agrare și mai ales traducerea neîntîrziată în practică a prevederilor stabilite.

Deși contribuția agriculturii la dezvoltarea economico-socială de ansamblu a țării a fost și pînă în prezent esențială, acum și în viitor (cînd se pune problema depășirii stadiului de țară în curs de dezvoltare și intrarea noastră în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare) această contribuție trebuie să sporească substanțial.

Fiind a doua mare ramură (după industrie) creatoare de produs social și venit național, deținînd elemente esențiale ale avuției naționale, agricultura trebuie considerată și apreciată la reala sa valoare prin natura, dimensiunile și ponderea bunurilor furnizate, în întreita sa calitate : resursă de materii prime pentru economie (industria alimentară și industria ușoară), producătoare de bunuri de larg consum și furnizoare directă sau participantă (prin intermediul industriilor transformatoare ale materiilor prime oferite de ea) la exporturile țării.

Grevată de unele rămîneri în urmă reale (explicabile atît prin cauze de ordin social-istoric, dar și prin esența sa specifică), agricultura noastră trebuie să facă un efort substanțial pentru a recupera, la nivelul maxim posibil, atît decalajele sale față de alte ramuri (în special industria) ale economiei naționale, cît și față de nivelurile și structurile de dezvoltare ale agriculturii din țările avansate.

Posibilități și cerințe sporite

AMBIȚIOSUL PROGRAM al dezvoltării agriculturii în cincinalul 1981—1985 are la bază corelarea științifică a posibilităților tot mai mari de care va dispune această ramură, cu cerințele economiei naționale pentru produse agricole în cantități continuu sporite și de calitate superioară.

Ca urmare a acumulărilor cantitative de pînă acum și a celor ce vor urma, activitatea din agricultură trebuie și poate să facă un radical salt calitativ în toate compartimentele sale : **sporirea substanțială a producțiilor fizice totale, creșterea mai accentuată a producțiilor medii la hectar și pe cap de animal, reducerea cheltuielilor materiale, obținerea de beneficii ridicate care să permită autofinanțarea integrală a dezvoltării viitoare.**

Realizarea concomitentă, intercorelată a acestor obiective va fi singura garanție solidă a îndeplinirii cu succes a sarcinii trasate de Congres, ca la nivelul anului 1985 producția globală a agriculturii să atingă circa 270 miliarde lei (mai mare cu 60—65% față de 1980 și de aproape 3 ori față de 1975).

Desigur că o asemenea creștere trebuie să aibă la bază alocări tot mai mari de factori de producție (mecanizare, îngrășăminte chimice, irigații etc.), dar centrul nodal va consta în **modul superior cum vor fi folosiți acești factori, în priceperea și hotărîrea de a organiza cît mai bine producția și munca** în fiecare unitate de producție. Trebuie subliniat acest lucru, deoarece și pînă în prezent, alocărilor superioare de factori (uneori rari și totdeauna costisitori) nu le-au corespuns întotdeauna creșteri de producție la nivelul celor așteptate, tocmai datorită unor carențe în organizarea producției și a muncii în multe unități de producție.

Marilor eforturi materiale și financiare pe care societatea le face, agricultura, oamenii muncii din această ramură nu le pot răspunde mulțumitor decît prin sporirea continuă și substanțială a producțiilor la toate culturile și categoriile de animale, prin ridicarea eficienței economice la cele mai înalte cote.

Producția agricolă vegetală, ca bază indispensabilă a întregii producții agricole, are de îndeplinit sarcini de mare importanță în cincinalul următor. Atingerea, în 1985, a unei producții de cereale de 27—28 mil. tone (1 200 kg/locuitor) și stabilizarea acestei producții vor marca un adevărat salt calitativ. Cheia de boltă a producției cerealiere o reprezintă creșterea mai intensă a producției de porumb boabe (14,8—15,3 mil. tone în 1985), dată fiind importanța sa capitală în creșterea animalelor. Pînă în prezent, neasigurarea nivelurilor prevăzute pentru această importantă parte a bazei furajere frînează dezvoltarea în mod corespunzător a producției zootehnice sau, așa cum s-a întîmplat uneori, am fost nevoiți să recurgem la importuri de furaje concentrate (care, oricum, sînt mai scumpe decît cele din producția internă), cu consecințele logic nefavorabile atît pentru agricultură, cît și pentru economia națională în ansamblu.

Tot pe linia asigurării unei baze furajere îndestulătoare și de calitate superioară, se are în vedere creșterea spectaculoasă a producției de soia (920—950 mii tone în 1985), care va fi mai mare de peste 4,4 ori decît media producției anuale din primii 3 ani ai actualului cincinal.

Intensificarea producției plantelor tehnice pentru producția alimentară (sfecla de zahăr și floarea soarelui), ca și a producției de plante textile (inul și cînepa pentru fibră) constituie, de asemenea, o coordonată de bază a viitorului cincinal (față de nivelurile prezente ale producțiilor respective, în 1985 producțiile vor fi mai mari cu 55—65% la sfeclă și floarea soarelui și cu 100—150% la plantele textile).

Creșteri însemnate de producție se prevăd și la culturile ce asigură aprovizionarea directă a populației cu produse agricole de primă necesitate (cartofi și legume, fructe și struguri).

Rolul esențial în realizarea nivelurilor preconizate ale producțiilor agricole vegetale îl deține procesul intensificării, respectiv sporirea în ritm susținut a randamentelor la hectar, dat fiind că suprafața agricolă a țării este quasi constantă. Așa cum se precizează în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XII-lea al P.C.R., producțiile medii la hectar, pe total țară, trebuie să atingă în 1985 niveluri de

4 500—5 000 kg/ha la porumb boabe, 3 500—3 600 kg/ha la grîu, 38—40 t/ha la sfecla de zahăr, 25 t/ha, la cartofii de toamnă, 17 t/ha la legume de cîmp, 11,6 t/ha la fructe etc. Pe această linie, eforturile trebuie multiplicate rapid și constant, creșterea susținută a randamentelor la hectar fiind unica soluție fundamentală a sporirii producției agricole în ansamblul său. Trebuie spus că măsurile aplicate pînă în prezent nu au fost suficiente pentru a ne permite să depășim situația necorespunzătoare a nivelurilor randamentelor la hectar, actualele rezultate plasîndu-ne în ultima treime a unui clasament al țărilor europene — lucru valabil pentru majoritatea culturilor vegetale.

Trebuie acționat mult mai hotărît pe linia introducerii rezultatelor cercetării științifice agrobiologice (soiuri și hibrizi noi, productivi, rezistenți la variații de climă și la boli, compatibili cu tehnologiile agricole moderne bazate pe mașinism, chimizare și irigații) ; totuși, esențiale rămîn **executarea corespunzătoare a tuturor lucrărilor agricole** (în timpul optim și la un nivel calitativ superior), **pregătirea lor din timp și optimizarea fluxurilor în cadrul campaniilor.**

Zootehnia prezintă o importanță deosebită prin natura și calitatea produselor ce le furnizează ; dezvoltarea sa constituie o prioritate în cadrul planului dezvoltării agricole globale în cincinalul următor. Ritmul mai intens de creștere a producției zootehnice decît cel al producției vegetale trebuie să asigure sporirea ponderii sale în totalul producției agricole (46—47% în 1985).

Obținerea a 4—4,1 mil. tone de carne în viu, a 85—88,7 mil. hl. de lapte, 58—61,1 mii tone de lînă și a 8—8,2 mld. de ouă la nivelul anului 1985 va fi rezultanta atît a sporirii efectivelor de animale (8 mil. bovine, 14—15 mil. porcine, 20—22 mil. ovine și caprine, 60 mil. păsări ouătoare), cît și a creșterii producțiilor medii pe cap de animal. Pentru realizarea efectivelor și producțiilor amintite, o atenție deosebită trebuie dată asigurării bazei furajere la nivel optim (cantitativ și calitativ), cultivîndu-se plante furajere de mare randament, dar venind în completare și cu extinderea culturilor duble, utilizarea furajelor grosiere, valorificarea mai bună a suprafețelor de producere a masei verzi pe zonele colinare și montane. Pentru realizarea producțiilor animaliere prevăzute, volumul anual al acestor furaje complementare trebuie să ajungă la 120—130 mil. tone.

Extinderea în continuare a sistemului de tip industrial în creșterea animalelor prin înființarea de noi unități, introducerea în procesul de producție a unor rase ameliorate, accelerarea procesului de mecanizare a lucrărilor din zootehnie vor fi, de asemenea, măsuri importante ce vizează ridicarea la o nouă calitate și a activității din acest sector important al agriculturii.

O atenție deosebită trebuie să capete orientarea către îmbunătățirea eficienței economice a producției zootehnice (în special la sistemul gospodăresc — clasic de creștere a animalelor), unde neajunsurile în acest domeniu sînt mai mari chiar decît în sectorul producției vegetale.

O ecuație dinamică : dotare — organizare

PENTRU ASIGURAREA realizării obiectivelor dezvoltării agricole în viitorul cincinal, se vor aloca investiții în valoare de 155 miliarde lei(12,1% din volumul investițiilor pe întreaga economie națională), mai mult cu aproape 30% față de suma alocată agriculturii în cincinalul 1976—1980.

Dimensiunile mereu sporite ale procesului investițional din ramura agriculturii vor face ca la nivelul anilor 1985—1990 această ramură să dispună de o puternică bază tehnico-materială, modernă și eficace, temelie a obținerii de producții la nivelul țărilor cu agricultură avansată, în condițiile unei înalte eficiențe economice și sociale.

În cincinalul 1981—1985 va continua procesul de exindere a mecanizării lucrărilor agricole (agricultura va dispune, în 1985, de 140—145 mii tractoare, 40—42 mii combine autopropulsate etc.), ceea ce va permite scurtarea substanțială a duratei lucrărilor de mare anvergură (însămînțatul în 15 zile, recoltarea grîului în 8 zile și a porumbului în 25—30 de zile) și executarea în bune condiții a lucrărilor în legumicultură, pomicultră și viticultură.

Pentru a realiza randamente cît mai înalte la hectar, agricultura va primi cantități din ce în ce mai mari de îngrășăminte chimice, ajungînd ca la finele cincinalului viitor să utilizeze 320 kg substanță activă la hectarul cultivat (arabil+vii+livezi), de 3 ori mai mult față de cantitățile ce le administrăm în prezent.

O parte din investițiile alocate privesc amenajarea pentru irigații a unei noi suprafețe de 700—1 000 mii hectare, urmînd ca în 1985 să dispunem de aproape 4 milioane de hectare irigate (80% din totalul suprafeței irigabile la noi în țară).

Folosirea rațională, integrală și conservarea fondului funciar vor trebui să stea în centrul atenției și în cincinalul următor : vor fi executate importante lucrări de desecări (pe 800—850 mii hectare), combatere a eroziunii solului (pe 950—1 000 mii hectare).

Ion SOARE

(Continuare în pag. 22)

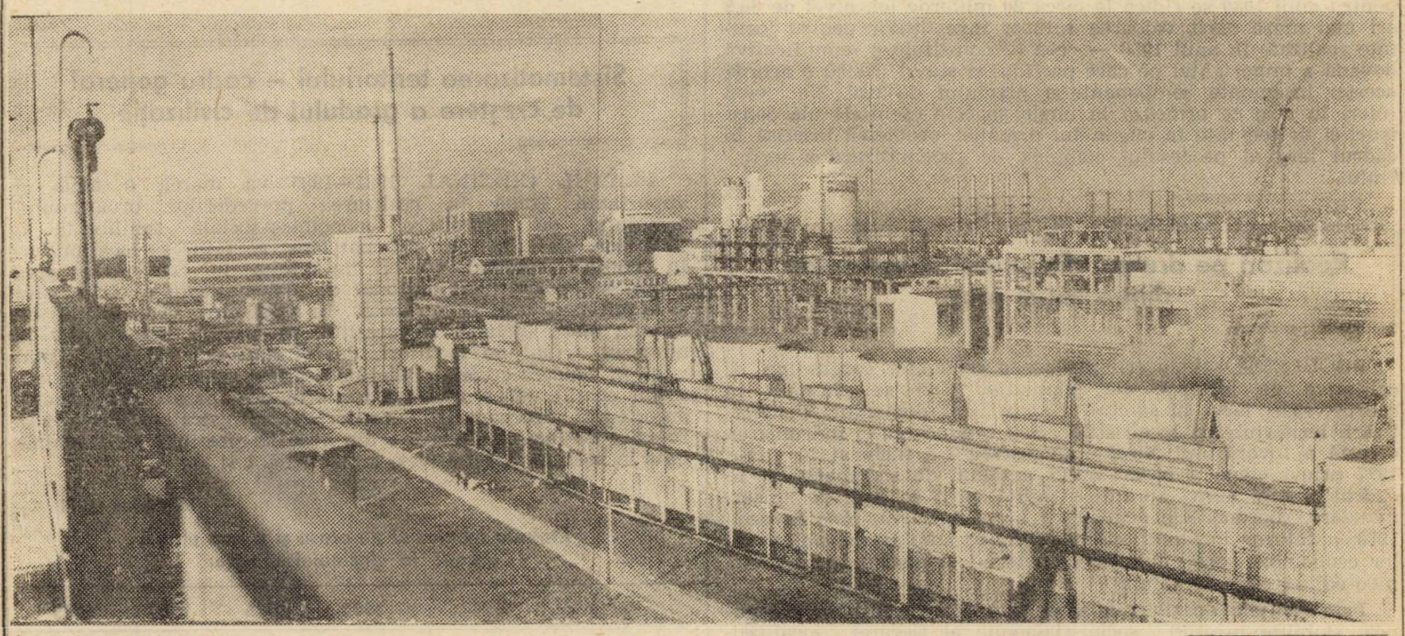

Combinatul de îngrășăminte chimice Bacău (în fotografie — vedere parțială) reprezintă una din principalele investiții din acest cincinal ale industriei chimice; capacitățile puse în funcțiune la acest mare obiectiv au contribuit la creșterea producției globale a ramurii, în primii trei ani ai cincinalului, într-un ritm mediu de 13,3%.

Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. prevăd că în 1985 producția de îngrășăminte chimice să atingă 5 milioane de tone, cu 15—21% mai mult decît nivelul stabilit pentru anul viitor, ceea ce va permite ca agricultura să dispună de peste 320 kg. substanță activă de îngrășăminte chimice hectarul de teren arabil, vii și livezi, ; se vor asigura, totodată, integral cantitățile de pesticide necesare.

Ridicarea continuă a nivelului de trai și a calității vieții

PROGRESE ÎNSEMNATE ÎN DOMENIUL CONSTRUCȚIILOR DE LOCUINȚE

DIRECȚIILE dezvoltării economico-sociale a României în cincinalul viitor, expuse în chip magistral de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în raportul prezentat Congresului al XII-lea, marchează o nouă etapă, calitativ superioară pe linia progresului neîntrerupt al patriei socialiste. Supremă garanție a traducerii în viață a obiectivelor de însemnătate istorică cuprinse în documentele programatice aprobate de cel de al XII-lea Congres, realegerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** în înalta funcție de secretar general al partidului, prin voința unanimă a întregului partid și popor, constituie, deopotrivă, chezășia unor noi și minunate realizări, a înaintării consecvente a țării pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și al comunismului.

În ansamblul marilor probleme ale dezvoltării economico-sociale a țării, un loc deosebit este acordat de partid construcției de locuințe. Multiplele aspecte ale amplului program de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale și de accelerare a ritmului construcției de locuințe în cincinalul următor își găsesc expresie atît în Directivele Congresului al XII-lea al partidului, cît și în programele directivă care prefigurează liniile generale de dezvoltare economico-socială a României. Construcția de locuințe se plasează pe al doilea loc ca importanță în ceea ce privește volumul de investiții alocate, mărimea fondurilor destinate acestui sector în cincinalul viitor, urmînd îndeaproape eforturile mari în domeniul investițiilor industriale. Și trebuie ținut seama de baza de pornire superioară : investițiile în ce privește construcția de locuințe pentru anul 1980 se ridică la circa 26 miliarde lei, nivel de 36,9 ori mai mare decît valoarea tuturor investițiilor pentru locuințe realizate în anul 1950 — ceea ce constituie o semnificativă dovadă a importanței pe care partidul și statul nostru o acordă acestei însemnate componente a nivelului de trai. Ne vom referi în cele ce urmează la unele aspecte esențiale ale construcției de locuințe în cincinalul următor, problemă înscrisă în cadrul larg al procesului complex de sistematizare a teritoriului.

Realizări pe drumul diminuării deosebirilor dintre sat și oraș

PROBLEMA satisfacerii plenare a cerințelor cantitative și calitative de locuințe ale populației țării se plasează în cadrul mai larg al sarcinilor puse în domeniul sistematizării teritoriului și localităților. Sub conducerea și îndrumarea directă a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** s-a încheiat în anul 1977 prima etapă a programului național de sistematizare. În cadrul acestei etape au fost stabilite, prin schițele de sistematizare, coordonatele dezvoltării în perspectivă, pînă în anul 1980, a tuturor localităților, marcîndu-se amplasarea obiectivelor economice, social-culturale, de locuit și pentru lucrări tehnico-edilitare ale actualului cincinal.

Prin schițele de sistematizare aprobate au fost, de asemenea, stabilite profilul social-economic al fiecărei localități, dezvoltarea armonioasă a acestora în corelare cu teritoriul înconjurător și cu sistemul rețelei de localități existente, urmărindu-se și pe această cale crearea de condiții de viață egale pentru toți cetățenii țării, în spiritul principiilor eticii și echității socialiste, diminuarea treptată a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, prin ridicarea satului la nivelul de dezvoltare, echipare și dotare tehnico-edilitară al orașului. Este semnificativ și faptul că, pînă la sfîrșitul anului viitor, în fiecare județ va exista un număr de cel puțin 6—7 orașe, repartizate judicios în teritoriu, astfel încît de dotările și serviciile acestora să se folosească un număr cît mai mare de cetățeni din comunele învecinate pînă la o distanță de 10—15 km.

Se impune totodată remarcată preliminarea construirii în acest cincinal a unui număr de cel puțin 900 000 apartamente, urmînd ca diferența pînă la 1 000 000 apartamente — nivel prevăzut în programul suplimentar — să fie asigurată ca front de lucru pentru ca aceste apartamente să poată fi date în funcțiune la începutul cincinalului următor. La elaborarea detaliilor de sistematizare ale zonelor de locuințe se aplică, în condiții de creștere a exigenței pentru calitatea soluțiilor și folosirea terenurilor, indicațiile privind comasarea clădirilor, gruparea mai bună a acestora, reducerea distanțelor dintre clădiri concomitent cu reducerea înălțimilor și a lungirii fronturilor clădirilor, folosirea de tipuri de clădiri cu arhitectură specifică. Toate acestea sînt menite să asigure o utilizare mai bună a terenurilor, să îmbunătățească estetica arhitecturală a localităților, condițiile de locuit, folosirea utilităților comerciale, culturale etc.

Este de remarcat, de asemenea că, din apartamentele prevăzute a se realiza în acest cincinal, circa o treime se realizează în zonele centrale sau pe arterele centrale de circulație, contribuind prin arhitectura blocurilor, spațiilor comerciale și de servicii, precum și prin dotările aferente la creșterea gradului de echipare și la transformarea zonelor centrale în ansambluri moderne, reprezentative.

Sistematizarea teritoriului — cadru general de creștere a gradului de civilizație

PLANUL CINCINAL 1981—1985 va marca o nouă și importantă etapă în realizarea prevederilor programului partidului de dezvoltare economico-socială echilibrată a județelor țării și de sistematizare a tuturor localităților. În viitorul cincinal vor fi înfăptuite în continuare prevederile „Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale". În acest sens, se va urmări ca orașele mari, inclusiv Bucureștiul, să rămînă aproximativ la numărul actual de locuitori, dezvoltîndu-se localitățile mai mici, în vederea creării rețelei de orașe și centre urbane, repartizate echilibrat pe întregul teritoriu. Comparativ cu situația anterioară reorganizării teritorial-administrative din 1968, rețeaua de localități urbane din 1985 se prezintă mult schimbată în această direcție (vezi tabelele nr. 1 și 2).

Tabelul nr. 1

Evoluția numărului de orașe și a populației urbane în cincinalul următor

	1965	1975	1980	1985
Număr orașe	184	236	265	505
Populația urbană (milioane locuitori)	6,4	9,2	11,7	12,9
Ponderea populației urbane în totalul populației (%)	33,7	43,2	52,2	54,5

Așa cum rezultă din datele tabelelor nr. 1 și 2, urmează să se petreacă mutații în ce privește gruparea orașelor după nu-

Tabelul nr. 2

Gruparea orașelor după numărul populației

	Numărul de orașe	
	1980	1985
Orașe mici, sub 20 000 locuitori	269	393
Orașe mijlocii, între 20 și 100 000 locuitori	77	90
Orașe mari, peste 100 000 locuitori	19	22

mărul de locuitori, punîndu-se un accent deosebit pe creșterea numărului de orașe cu o populație sub 20 000 locuitori. Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 prevede, de asemenea, ca, pînă la finele cincinalului viitor, în fiecare județ să existe cel puțin 9 centre urbane, ceea ce exprimă o repartizare echilibrată a acestora pe întreg teritoriul țării ; se va realiza o intensificare a legăturilor dintre orașe și sate, fiecărui oraș revenindu-i în medie un număr de 4—6 comune înconjurătoare, pe o rază de 15—20 km.

Se are în vedere transformarea în orașe agroindustriale în cursul cincinalului următor a încă 140 centre comunale, ceea ce va conduce la creșterea ponderii populației din mediul urban la aproape 55 la sută. Orașele și comunele țării noastre se vor transforma în unități teritoriale puternice, capabile să ofere condiții tot mai bune de muncă și de viață tuturor cetățenilor, să asigure participarea tot mai intensă a acestora la viața publică, la rezolvarea problemelor economice și sociale ale localităților în care trăiesc, la conducerea întregii societăți. Înfăptuirea tuturor acestor prevederi va accelera și mai mult procesul dispariției deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre activitatea agricolă și industrială, va determina omogenizarea crescîndă a societății noastre, crearea unui fundament trainic pentru afirmarea deplinei egalități între toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și culturale, a gradului general de civilizație al întregului nostru popor.

Perspectivele rezolvării problemei locuințelor în țara noastră

ÎN ANII construcției socialiste, ca urmare a dezvoltării rapide a tuturor ramurilor economiei naționale, s-a creat baza materială necesară pentru creșterea continuă a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii. **Ritmul construcțiilor de locuințe din țara noastră s-a înscris și se înscrie ca unul dintre cele mai înalte pe plan mondial,** asigurîndu-se îmbunătățirea continuă a condițiilor de locuit ale populației, modernizarea și înflorirea localităților patriei. De la 333 000 apartamente construite în cincinalul 1966—1970, în cincinalul 1971—1975 s-au realizat 510 000 apartamente, iar în actualul cincinal se vor construi — așa cum am mai arătat — circa 900 mii de apartamente din fondurile statului. În prezent, peste 15 milioane de cetățeni de la orașe și sate locuiesc în case construite în ultimii 30 de ani. Au crescut în mod simțitor ponderea apartamentelor cu mai multe camere, precum și suprafața utilă ce revine în medie pe o persoană ; s-au îmbunătățit finisarea și dotarea interioară a locuințelor.

Proiectul programului-directivă de creștere a nivelului de trai prevede construirea în perioada cincinalului 1981—1985 a 1 100 000 apartamente din fondurile de investiții ale statului, din care 450 000 destinate vînzării către populație, față de 380 000 în cincinalul 1976—1980. Statul va sprijini construirea de către populație a unor locuințe din fonduri proprii — circa 100 000 locuințe ; de asemenea, o mare parte a locuințelor ce se vor construi — circa 1 000 000 apartamente — urmează să se realizeze în municipii și orașe, precum și în **centrele muncitorești** unde cerințele de locuințe sînt mai mari. Numărul mediu de camere pe un apartament la locuințele de stat urmează să fie de 2,52. Situația locativă se va îmbunătăți și ea prin creșterea suprafeței medii locuibile pe un locuitor, de exemplu în mediul urban de la 9,7 mp în anul 1980 la 10,6 mp în anul 1985, precum și prin scăderea numărului de persoane pe cameră, de la 1,41 în anul 1980, la 1,29 în anul 1985. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului, în raportul prezentat la Congresul al XII-lea, în condițiile amplului program pentru construcția de locuințe **„În 1985 în București se va rezolva în linii generale problema locuințelor, asigurîndu-se condiții corespunzătoare de locuit pentru întreaga populație a Capitalei".** Se vor îmbunătăți, de asemenea, condițiile de locuit ale populației din întreaga țară.

Această apreciere a secretarului general al partidului are la bază cele mai evidente realități. Iată, corelînd prevederile generale de construcții de locuințe în perspectivă cu creșterea populației și a numărului de gospodării și ținînd seama de programele de dezvoltare social-economică a țării și localităților, de creșterea ponderii populației urbane și a populației active din industrie, se va ajunge ca la sfîrșitul anului 1985 numărul total al apartamentelor să se apropie de numărul gospodăriilor, iar în 1990 să fie mai mare cu cîteva procente, ceea ce va asigura cazarea fiecărei gospodării într-un apartament, posibilitatea strămutării gospodăriilor în apartamente corespunzătoare structurii familiilor și evacuarea temporară a unor locuințe în vederea executării lucrărilor de modernizare a fondului locativ vechi. Prin realizarea prevederilor programului național de locuințe, se va ajunge ca în 1985 circa 70% din populație să locuiască în apartamente noi construite după 1945, în timp ce în 1990 această pondere va depăși 90%.

Numărul total de apartamente noi se repartizează pe județe în funcție de situația fondului existent de locuințe, de creșterea populației și a numărului de gospodării, de mărimea gospodăriilor, corelat cu dezvoltarea socială și economică a județelor și localităților, urmărindu-se rezolvarea problemei locuințelor **în mod echilibrat** pentru toate județele și categoriile de localități. Procesul general de urbanizare, necesitatea reducerii navetismului și cea a dezvoltării armonioase a tuturor zonelor și localităților țării, fac imperioasă construcția de locuințe și în localitățile mici și mijlocii, precum și în localitățile suburbane, micșorînd în același timp ponderea locuințelor construite în orașele reședință de județ.

Este prevăzută îmbunătățirea condițiilor de locuit pentru întreaga diversitate a situațiilor familiale. De exemplu, pentru cazarea gospodăriilor cu mai mult de 7 membri, care în 1966 aveau o pondere de 2% din totalul gospodăriilor, este prevăzut ca, începînd din 1981, să se construiască un anumit număr de apartamente de 6 camere. În aceste condiții se prefigurează că numărul de persoane pe cameră va scădea de la 1,54 în 1976 la circa 1,2 în 1990, în timp ce suprafața locuibilă crește corespunzător în aceeași perioadă de la 8,8 mp la circa 12 mp. Prin scăderea densității de locuire pe apartament, ridicarea confortului se va face atît prin mărirea apartamentului, a numărului de camere, cît și prin îmbunătățirea unor finisaje și prevederea unor dotări suplimentare.

Știința și tehnologiile implicate fundamental

REALIZAREA programului de locuințe din perioada 1981—1990 duce la creșterea volumului anual de construcții-montaj al întreprinderilor de construcții ale consiliilor populare, de peste 2 ori în 1990 față de 1975. Această creștere considerabilă ridică în mod implicit necesitatea dezvoltării gradului de industrializare și prefabricare de la 50% în 1980 la circa 90% în 1990, prin mărirea ponderii construcțiilor integral prefabricate (panouri mari și celule spațiale) de la 30% în 1975 la circa 80% în 1990, prin perfecționarea sistemelor constructive și mărirea productivității muncii pe șantiere de peste două ori în aceeași perioadă, reducîndu-se corespunzător consumul de manoperă pe mp construit. Realizarea acestui volum de prefabricate și mărirea gradului de mecanizare a lucrărilor de șantier nu se pot face decît printr-o dezvoltare importantă a bazelor de producție pentru construcții și dotarea cu utilaje de construcții. Este prevăzut să se asigure șantierelor necesarul de materiale și elemente de construcție și instalații eficiente cu un grad avansat de prefabricare și finisare în fabrici.

DOCUMENTELE CONGRESULUI — AMPLU PROGRAM DE ACȚIUNE

Toate aceste aspecte solicită intensificarea activității de cercetare în domeniul construcțiilor și arhitecturii. Așa cum se arată în Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 — activitatea de cercetare în construcții va fi orientată spre dezvoltarea industrializării lucrărilor, adoptarea unor soluții constructive eficiente care să asigure **reducerea consumului de materiale energo-intensive, extinderea utilizării energiei solare în instalațiile de încălzire și sanitare ale clădirilor ș.a.** În construcțiile de locuințe se prevede elaborarea unor soluții pentru extinderea sistemelor constructive din panouri mari și elemente spațiale finisate, îmbunătățirea funcționalității clădirilor, asigurarea unor izolații termice superioare.

Cercetarea din domeniul industriei materialelor de construcții trebuie să ducă la **realizarea de materiale cu consumuri energetice reduse**, la diversificarea producției de prefabricate în vederea accelerării procesului de industrializare a lucrărilor de construcții, valorificarea maximă a masei lemnoase. Se vor urmări asimilarea de materiale și elemente de construcții cu grad ridicat de echipare și finisare, crearea de tehnologii pentru utilizarea resurselor naturale și secundare — piatra naturală, tufuri vulcanice, zgură de furnal, cenuși de termocentrală și sterile de mină — în fabricarea materialelor de zidărie și de izolații. Se prevede, de asemenea, elaborarea de tehnologii îmbunătățite pentru producerea de materiale izolante și elemente de închidere a construcțiilor, în scopul creșterii gradului de izolare termică a clădirilor.

Reducerea consumurilor energetice în exploatarea locuințelor este evidențiată ca o sarcină de deosebită importanță în perspectiva următorului deceniu. Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981-1990 accentuează necesitatea intensificării cercetărilor pentru elaborarea de noi materiale izolante și tehnologii de construcții, de noi tipuri de instalații de încălzire, de aparate de contorizare și reglaj a temperaturii în spațiile încălzite. De asemenea, se cer studiate noi soluții arhitecturale și constructive pentru valorificarea la maximum a căldurii și luminii naturale. Pe șantierele de locuințe trebuie să se acționeze în vederea reducerii consumului de carburanți, exploatării intensive a utilajelor, eliminării consumului de combustibil pentru încălziri, asigurîndu-se o astfel de eșalonare a lucrărilor în cursul anului care să permită folosirea în cît mai mare măsură a avantajelor anotimpurilor mai calde. Legat de consumurile energetice, se impune, de asemenea, studierea necesităților reale de combustibil și energie pentru încălzirea clădirilor, asigurarea apei menajere, pregătirea hranei, iluminat, și stabilirea unor normative optime de consum.

Folosirea în construcții a noi materiale și elemente ușoare și eficiente, precum și adoptarea unor prefabricate ușoare pot permite îmbunătățirea soluțiilor constructive și ușurarea construcțiilor, cu consecința reducerii consumului specific de oțel-beton cu 10—15% și de ciment cu circa 5%, ceea ce se traduce în mari economii de oțel beton și ciment în cincinalele viitoare.

O sarcină deosebit de importantă care stă în fața arhitecților și constructorilor în etapele care urmează este aceea a diversificării construcțiilor de locuințe. Programul directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial trasează sarcini Consiliilor populare județene de a lua măsuri ca în orașele mici cetățenii să-și construiască locuințe cu 1—2 etaje, iar pe anumite străzi, în raport cu detaliile de sistematizare, să se realizeze și clădiri cu pînă la 4 niveluri. În comune, cetățenii vor fi stimulați să-și construiască locuințe potrivit proiectelor tip, adaptate modului de viață și specificului local. Fără realizarea unui specific al cartierelor de locuințe nu se poate realiza o integrare socială reală a locuitorilor acelui cartier. Tocmai de aceea una din sarcinile cercetării în domeniul arhitecturii este evitarea uniformității și realizarea unor cartiere de locuințe cu specific, în condițiile utilizării unor tehnici constructive de mare productivitate. Așa cum arăta secretarul general al partidului, **„promovînd intens practica elaborării de proiecte tip, trebuie combătută, totodată, mentalitatea că tipizarea proiectelor, introducerea metodelor moderne, industriale, în construcții trebuie să ducă în mod fatal la monotonie și uniformitate".**

IATĂ DOAR CÎTEVA COORDONATE ale programului de construcții de locuințe în perspectivă, realizarea acestuia însemnînd un mare și decisiv progres în rezolvarea generală de către partid a problemei locuințelor în țara noastră. Însemnatele realizări în construcția de locuințe, în asigurarea fiecărei familii cu o locuință corespunzătoare, ca și perspectivele luminoase deschise în acest cadru vădesc, o dată mai mult, că tot ceea ce se înfăptuiește în România socialistă este destinat omului, creșterii bunăstării materiale și spirituale.

dr. arh. Mircea ENACHE

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Autocamionul DAC — 665 T

PRINTRE noile tipuri de autovehicule produse la cunoscuta întreprindere „Steagul roșu" din Brașov se numără autocamionul DAC-665T. Datorită caracteristicilor tehnice de vîrf, autocamionul se bucură de o deosebită apreciere din partea specialiștilor români și străini, fiind distins la Tîrgul internațional de la Plovdiv 1979 cu Medalia de aur.

Autocamionul poate efectua transporturi pe toate categoriile de drumuri (amenajate și neamenajate), la sarcina utilă — de 5 000 kg — adăugîndu-se, după imprejurări, tractarea de remorci de 5 000 kg — 10 000 kg.

Rampa maximă pe care o poate ataca : 30° rampa de înaintare și 20° rampa laterală, aceasta din urmă cu mai bine de 10° superioară celei abordate la autovehiculele obișnuite. Autocamionul dispune, de asemenea, de mari resurse în a traversa vaduri cu adîncimea de 1 200 mm, de a parcurge terenuri mocirloase cu adîncimea de 400 mm, de a trece șanțuri cu lățimea de 700 mm.

Autocamionul DAC-665T se impune, totodată, printr-o cabină care are o înfățișare deosebită : mult mai scundă, protejată în față cu o bară foarte puternică, parbriz drept cu geam securit plat, care face ca vizibilitatea să fie foarte bună, iar înlocuirea lui deosebit de facilă. Spre deosebire de cabinele utilizate în construcția celorlalte vehicule destinate rutelor lungi, noua cabină dispune de un loc pentru conducător și cinci pentru însoțitori. Mai trebuie evidențiate viteza pe care o dezvoltă — 85 km/oră — ca și consumul redus de combustibil de 33 litri la 100 km după normele DIN 70030.

La realizarea acestui autocamion constructorii brașoveni utilizează în cea mai mare parte ansamble din fabricația de serie — motorul, transmisia cardanică, direcția, punțile motoare — fapt care conduce la diminuarea substanțială a cheltuielilor de fabricație.

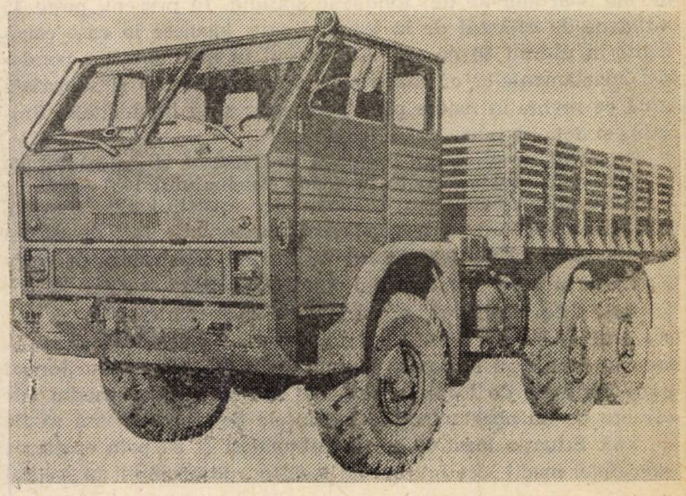

De la 1 decembrie a.c.

NOI CATEGORII DE OAMENI AI MUNCII BENEFICIAZĂ DE MAJORAREA RETRIBUȚIEI

MAJORAREA retribuțiilor unor categorii de oameni ai muncii este o expresie grăitoare a întregii politici a partidului și statului nostru, a faptului că ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului este scopul suprem căruia îi sînt subordonate toate rezultatele dezvoltării economice a țării.

Înfăptuirea consecventă a prevederilor Programului de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980, elaborat din inițiativa și sub îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, va determina cea mai mare sporire a veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii și, în primul rînd, a retribuțiilor, din istoria socialistă a patriei noastre. Științific fundamentat pe realizările cantitative și calitative din sfera producției materiale, pe baza corelațiilor inseparabile dintre sporirea productivității muncii, a eficienței economice și cea a venitului național, în condițiile asigurării unui raport optim între ponderea fondului de consum și cea a fondului de dezvoltare, Programul prevede o majorare a retribuției reale a personalului muncitor la nivelul întregului cincinal, de 30—32% față de 18—20% cît erau prevederile inițiale.

Cea de-a doua etapă de majorare a retribuției, care a început la 1 august 1979, continuă, urmînd ca pînă la sfîrșitul anului să beneficieze de retribuții majorate circa 2,4 milioane de persoane. La încheierea actualei etape, retribuția medie netă a întregului personal muncitor va fi mai mare cu 672 lei lunar, ceea ce înseamnă realizarea unui nivel al acesteia de 2 267 lei în 1980 față de 1 595 lei în 1975.

Așa cum prevede Hotărîrea Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii privind înfăptuirea programului de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980, începînd cu 1 decembrie a.c., un nou detașament al clasei muncitoare — lucrătorii din industria confecțiilor — beneficiază de creșterea retribuțiilor.

Ramură importantă, cu un însemnat rol în asigurarea populației cu bunuri de uz personal, industria confecțiilor a cunoscut în actualul cincinal o dezvoltare accelerată. În concordanță cu sarcinile ce-i revin în înfăptuirea politicii partidului de atingere a unui nivel ridicat al consumului de confecții, producția globală a acestei ramuri a crescut în perioada 1976—1978 cu un ritm mediu anual de 8,6%, iar productivitatea muncii cu circa 6%, concomitent cu crearea a peste 12 mii noi locuri de muncă. Ca urmare a acestor realizări, se prevede și majorarea retribuțiilor personalului muncitor. Cei ce sînt producătorii bunurilor materiale, fiind totodată și beneficiari ai roadelor muncii lor, se vor bucura din plin de ele, majorarea retribuțiilor tarifare nete în această etapă fiind de 13,6%, după ce în etapa I-a a fost de 17,2%.

În acest cadru, reflectînd principiile eticii și echității promovate consecvent în societatea noastră, noile și importantele majorări au în vedere, în primul rînd, pe cei care lucrează direct în producția materială. Astfel, în industria confecțiilor muncitorii calificați vor beneficia de o majorare de 12,0—18,8% față de 9,3—11,6% la celelalte categorii de personal. De menționat și faptul că, pentru asigurarea unei diferențieri stimulative a retribuțiilor, actuala majorare se realizează concomitent cu aplicarea unor măsuri de perfecționare a sistemului de retribuire a personalului muncitor. Astfel, prin introducerea în rețeaua tarifară a încă unei categorii pentru muncitorii calificați și reducerea numărului de trepte în cadrul fiecărei categorii se creează condiții mai bune de stimulare și de perfecționare a calificării oamenilor muncii, de diferențiere stimulativă a acestora în funcție de complexitatea muncii. De asemenea, prin introducerea funcției de maistru principal specialist și acordarea unei gradații suplimentare la retribuțiile personalului tehnic, economic și de altă specialitate, se asigură o mai bună corelare a retribuțiilor diferitelor categorii de oameni ai muncii.

În consecință, sporurile de retribuție, ca urmare a majorării, vor fi substanțiale. În acest sens, cîteva exemple privind cîștigurile suplimentare obținute de oamenii muncii din această ramură sînt edificatoare :

Categoria de personal	Retribuția tarifară netă (lei/lună) după 1975	după etapa I-a de majorare	după etapa a II-a de majorare	Diferențe în plus lunar (lei) după majorarea etapa I-a	etapa II-a	totală Total
Muncitor confecționer categoria I-a bază	1 303	1 520	1 703	217	183	400
Muncitor confecționer categoria a 4-a bază	1 492	1 765	2 071	273	306	579
Maistru încadrat la bază, clasa 18	1 790	2 070	2 310	280	240	520
Maistru principal, gradația a 4-a, clasa 23	2 179	2 520	2 780	341	260	601
Subinginer principal, gradația 4, clasa 24	2 284	2 640	2 910	356	270	626
Economist principal, gradația 4, clasa 25	2 389	2 760	3 050	371	290	661
Inginer principal, gradația 4, clasa 26	2 503	2 895	3 200	392	305	697

Cifrele sînt elocvente în ce privește creșterile de retribuție de care beneficiază toate categoriile de personal. Astfel, în condițiile în care retribuția tarifară netă medie

Ovidiu NANEȘ
Institutul de Economie Socialistă

(Continuare în pag. 25)

CREȘTEREA GRADULUI DE OCUPARE A POPULAȚIEI PE FONDUL DEZVOLTĂRII MULTILATERALE A ECONOMIEI NAȚIONALE

DOCUMENTELE istoricului Congres al XII-lea al partidului prevăd, printre altele, ca în anul 1985 populația ocupată în industrie și celelalte sectoare neagricole să reprezinte mai mult de trei pătrimi (78%), în timp ce populația ocupată în agricultură ar urma să se reducă în continuare, ajungînd la aproximativ o cincime (21,6%) din populația ocupată a țării. Să amintim că în urmă cu aproape trei decenii populația ocupată în sectoarele neagricole reprezenta doar un sfert (25,7%), iar în prezent (69%). Evoluția este și mai expresiv redată de cifrele absolute : în 1950, numărul populației ocupate în sectoarele neagricole a fost de 2 150 900, în 1978 de 6 915 100, pentru a ajunge la circa 9 milioane în anul 1985. Prin urmare, în trei decenii și jumătate populația ocupată în industrie, construcții, transporturi și alte sectoare neagricole va crește cu peste 6 milioane persoane, sau de aproximativ 4,2 ori. Cu alte cuvinte, ritmul mediu anual de creștere a populației ocupate în sectoarele neagricole în perioada 1950—1985 este de (4,2%) anual, în timp ce rata de creștere a populației totale a țării, în aceeași perioadă, este de 1,1%, iar a populației ocupate totale de 0,9% anual.

Aceste cifre, în limbajul lor sobru, jalonează în mod elocvent — împreună cu alți indicatori — drumul României de la stadiul de țară în curs de dezvoltare spre cel cu dezvoltare medie [1]), redau dimensiunea unor procese demo-economice de o amploare deosebită, cuprinzînd în ele semnificația unor schimbări calitative, a unor profunde mutații de structură. Într-adevăr, creșterea proporției populației ocupate în sectoarele neagricole de la 25,7% la 78% în decurs de 35 de ani atestă nu numai o transformare calitativă, ci și ritmul deosebit de rapid al acestei schimbări, care situează România printre țările cu cel mai accentuat dinamism economic și social.

Pornind așadar de la cifrele de mai sus privind populația ocupată, să încercăm să reiterăm evoluția ei și să-i conturăm mai detaliat perspectivele, în contextul general al dezvoltării economico-sociale, să punem în lumină forțele motrice ale acestor schimbări.

IN CONCEPȚIA Partidului Comunist Român populația — omul la plural — este bunul cel mai de preț. Acest principiu își găsește concretizarea în strategiile și politicile dezvoltării economico-sociale : **afirmarea creșterii bunăstării populației** ca țel suprem al întregii politici a Partidului Comunist Român și **crearea condițiilor** pentru ocuparea resurselor de muncă. Ca în orice proces, vom identifica o fază în care predomină preocuparea cantitativă și o alta, mai tîrzie, în care se afirmă tot mai pregnant aspectele calitative. Dacă pentru nivelul de trai aceasta înseamnă satisfacerea nevoilor vitale de alimentație, îmbrăcăminte, locuință — și trecerea la creșterea sistematică a bunăstării și nivelului cultural, cu implicarea tot mai accentuată a aspectelor calitative, în domeniul ocupării resurselor de muncă s-a pus problema, mai întîi, de a asigura ocuparea tuturor cetățenilor țării, în condițiile unei economii de tip extensiv, ale unei structurli marcate inițial de înapoiere și apoi, treptat, de a crea locuri de muncă la un nivel de înzestrare tehnică tot mai înalt, concomitent cu schimbarea structurii economiei naționale, printr-un energic proces de modernizare, avînd drept motor industrializarea țării. Este un merit deosebit al partidului și statului nostru de a fi asigurat într-un răstimp istoric relativ scurt ocuparea resurselor de muncă și de a fi lichidat pentru totdeauna șomajul, diferitele forme de subutilizare a populației, realizînd astfel o sarcină istorică. Numai după înfăptuirea acestui obiectiv, a fost cu putință aplicarea unor strategii care să modifice structura populației ocupate, îmbunătățirea sistematică a caracteristicilor calitative ale acesteia, proces în care, așa cum reiese din documentele Congresului al XII-lea, cincinalul 1981—1985 are un rol hotărîtor.

Este locul să reamintim că populația activă (populația ocupată) este principala forță de producție, făuritoarea bunurilor materiale și valorilor spirituale, creatoarea produsului social și a venitului național. Dar eficacitatea activității sale depinde de **calitatea ei**, determinată, la rîndu-i, de nivelul de instruire și de calificarea profesională — într-un cuvînt de stocul de învățămînt de care dispune. În acest sens, în Raportul prezentat celui de al XII-lea Congres al partidului de către secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** se arată că **„Un obiectiv esențial al cincinalului este dezvoltarea în continuare a învățămîntului pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, a politehnizării și integrării strînse cu producția și cercetarea, organizarea temeinică a calificării forței de muncă, generalizarea procesului de reciclare a cadrelor, perfecționarea pregătirii profesionale a tuturor oamenilor muncii"**. De asemenea eficacitatea muncii este influențată și de calitatea mijloacelor de muncă, de nivelul de înzestrare tehnică, ceea ce își găsește expresia sintetică în nivelul productivității muncii individuale și sociale.

Nu se poate face însă abstracție de faptul elementar că **populația activă este determinată de numărul și structura populației totale**, de regimul de natalitate și mortalitate. Pe de altă parte, ocuparea resurselor potențiale de muncă este asigurată de sistemul economic, prin oferta de locuri de muncă. Or, trebuie subliniat că resursa de muncă sau potențialul de muncă este o **resursă limitată** atît la nivel național cît și la cel teritorial, al județelor și zonelor țării. Teoretic vorbind, o populație

Tabelul nr. 1

Structura populației ocupate pe sectoarele primar, secundar și terțiar (%)

Sectoare	1950	1970	1975	1978	1980	1985
TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Sectorul primar (agricultură) *)	74,1	49,1	37,8	32,5	29,1	21,6
Sectorul industrial (industria și construcțiile)	14,2	30,8	38,7	42,5	44,3	51,6
Sectorul terțiar (celelalte ramuri)	11,7	20,1	23,5	25,0	26,6	26,8

*) Fără silvicultură, inclusă în „celelalte ramuri", reprezentînd circa 0,2—0,3%.

[1]) Caracteristici esențiale pentru încadrarea unei țări în categoria țărilor în curs de dezvoltare, cu dezvoltare medie și dezvoltate sînt : venitul național pe un locuitor, proporția populației ocupate în agricultură, știința de carte și nivelul de instruire al populației, proporția populației urbane și durata medie de viață. Sub raportul nivelului de instruire și al duratei medii de viață România se încadrează în categoria țărilor dezvoltate ; cu un venit național de 2400—2500 dolari în 1985, cu o populație ocupată în agricultură de 21,6% și cu o proporție a populației urbane de 54,5%, România va fi dobîndit din aceste puncte de vedere caracteristicile unei țări cu dezvoltare medie.

națională care crește anual cu 1—1,1% — cazul țării noastre — nu poate furniza o creștere a resurselor potențiale de muncă decît tot cu un ritm de 1—1,1%. În realitate însă acest ritm este mai redus fiind influiențat de efectivele variabile ale generațiilor care intră succesiv în populația de vîrstă de muncă. Dacă mai adăugăm că an de an se extinde gradul de cuprindere a tinerelor generații în sistemul de învățămînt și deci se întîrzie intrarea acestora în cadrul populației ocupate se va înțelege lesne de ce ritmul de creștere a populației ocupate este inferior celui de creștere a populației totale. Prin urmare, populația ocupată are o dublă determinare : **demografică și economică**, ceea ce o definește ca cel mai important sistem demo-economic din societate. În condițiile amintite, preocuparea pentru calitatea populației ocupate ca și pentru calitatea locurilor de muncă, pentru calitatea organizării muncii și a producției devine fundamentală, încadrîndu-se în preocuparea generală pentru afirmarea calității în toate domeniile de activitate, caracteristică actualului cincinal și cu atît mai mult viitorului cincinal.

TOCMAI în această perspectivă și ținînd seama de caracterul limitat al resurselor de forță de muncă și de ritmul intens al dezvoltării noastre economice, secretarul general al partidului sublinia că **„Va trebui acționat pentru conducerea cibernetizată a proceselor tehnologice, generalizarea muncii la mai multe mașini, utilizarea rațională a timpului de lucru, folosirea tehnicii electronice în programarea producției, în lucrările de calcul și evidență și, pe această bază, reducerea la strictul necesar a personalului funcționăresc. Calificarea muncitorilor trebuie ridicată în toate ramurile la nivelul de complexitate al producției moderne, asigurîndu-se totodată, normarea științifică a muncii"**, toate acestea evident pentru a face ca munca fiecăruia să devină cît mai rodnică.

Considerînd că populația în vîrstă de muncă este cuprinsă între limitele 16—61 ani, pentru bărbați, și 16—56 ani, pentru femei [2]), proporția sau ponderea ei în populația totală este de circa 51—52%, în timp ce ponderea populației ocupate în populația totală este de 46—47%. Rezultă că gradul de ocupare a populației în vîrstă de muncă este de circa 90% [3]). Diferența o reprezintă tinerii cuprinși în sistemul de învățămînt, o parte relativ redusă a femeilor care sînt casnice și un anumit număr de persoane inapte de muncă. **Vom spune că avînd o proporție a populației ocupate de 46—47% în populația totală și o proporție a populației ocupate de circa 90% în populația de vîrstă de muncă** România are un grad de ocupare a populației din cele mai ridicate din lume. **Dreptul la muncă în România, consfințit prin legea fundamentală a țării, este o realitate garantată de întreaga dezvoltare economică.**

După datele O.N.U. și ale Biroului Internațional al Muncii proporția populației ocupate în populația totală oscilează între 25 și 45%. Acest nivel redus se datorează în măsură apreciabilă proporției ridicate a șomerilor [4]), posibilităților reduse de participare a femeilor la munca socială.

Consemnînd dreptul real la muncă al tuturor cetățenilor României socialiste, trebuie să înscriem pe același plan și **egalitatea reală în drepturi a femeii**, în primul rînd, **egalitatea în muncă**, înfăptuită în procesul dezvoltării economico-sociale.

Gradul de ocupare a populației României urmează să crească în cincinalul 1981—1985: în anul 1980 numărul de persoane ocupate la 1000 locuitori va fi de 464, ajungînd la 481 în anul 1985. Creșterea se va asigura nu numai printr-o intensă încadrare a femeilor casnice în populația ocupată, ci și prin intrarea în populația ocupată a unor generații cu efective numerice mai mari, cu alte cuvinte, datorită unui regim demografic mai favorabil.

Dacă creșterea numerică a populației ocupate este și va fi de proporții modeste și aceasta, așa cum spuneam, ca urmare a creșterii populației țării cu 1—1,1% anual, în schimb **momentele cele mai semnificative sînt cele de ordin calitativ, anume schimbările de structură.** Aceasta se vede, în primul rînd, în schimbările repartiției populației ocupate pe ramurile economiei naționale, în al doilea rînd, în creșterea ponderii personalului muncitor în populația ocupată și, în sfîrșit, în creșterea gradului de calificare. Într-o formă sintetică, procesul poate fi urmărit pe baza datelor de mai jos :

Modernizarea structurii populației ocupate, sub efectul industrializării și, mai general, al dezvoltării economiei naționale, se vădește în **creșterea ponderii populației ocupate în sectorul secundar** de la 14,2% (1950) la 51,6% (1985). Nu poate scăpa atenției faptul că ponderea populației ocupate în sectorul terțiar a crescut, în special după 1970, acordîndu-se o atenție deosebită problemei sectorului serviciilor pentru populație. După cum se arată în Programul-Directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții se va intensifica ritmul de creștere a prestărilor de servicii, cu prioritate a celor de reparații, precum și a serviciilor care ușurează munca în familie.

SĂ EXAMINĂM mai detaliat aceste schimbări de structură, recurgînd la numărul absolut al populației ocupate. În anul 1950, numărul populației ocupate în industrie și construcții era de 1 187 000, în 1970 a ajuns la 3 045 000, pentru a se cifra, în 1985, la circa 5 934 000. Cu alte cuvinte, ea va crește de aproape 5 ori, în timp ce populația ocupată totală va înregistra o creștere de 1,4 ori în perioada 1950—1985.

În totalul populației ocupate, a crescut numărul și ponderea personalului muncitor. Dacă în anul 1950 numărul personalului muncitor a fost de 2 123 000, reprezentînd aproximativ un sfert (25,3%) din populația ocupată, în anul 1978 a ajuns la 9 656 300, cu o pondere de 67,7% în populația ocupată ; în 1980 ponderea acesteia va fi de 71,3%, iar în 1985, de 73,2%. În principal, creșterea se va datora scăderii populației ocupate în agricultură, mai precis scăderii numărului țăranilor cooperatori și țăranilor individuali [5]).

Deși populația ocupată totală crește în perioada 1950—1985 cu 3 122 300 sau circa 89 000 persoane anual, necesarul de noi locuri de muncă este mult mai mare. De pildă, în perioada 1950—1978 numărul populației ocupate a crescut cu 1 912 800 sau 68 300 anual ; în aceeași perioadă numărul locurilor de muncă create a fost de 4 833 300 sau 172 600 anual. Explicația rezidă în faptul că transferul de populație ocupată din agricultură — principalul transfer — în sectoarele neagricole presupune desființarea unui număr de locuri din agricultură și crearea de locuri noi în sectoarele neagricole, în special în industrie și construcții. Într-adevăr, din cele peste 4,8 milioane locuri de muncă create, circa 2,9 milioane au fost create în industrie și construcții (peste 60% din total). În aceeași perioadă, 1950—1978, numărul populației ocupate în agricultură a scăzut cu 2 864 100 persoane. Rezultă limpede că pentru crearea de noi locuri de muncă sînt necesare eforturi însemnate, mai cu seamă ținînd cont de faptul că în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane costul unui nou loc de muncă crește considerabil.

Totodată, ca urmare a procesului de modernizare accelerată a economiei naționale socială a populației a fost însoțită de o **mobilitate profesională de o amploare deosebită**, la care o contribuție esențială a adus strategia educațională.

TENDINȚELE pozitive care s-au înregistrat pînă acum în evoluția populației ocupate, în structura ei, în înzestrarea tehnică a muncii vor fi continuate cu și mai multă fermitate în cincinalul 1981—1985 și în deceniul 1981—1990, definit drept „deceniul științei, tehnologiei, calității și eficienței".

Să ne oprim asupra cîtorva aspecte caracteristice precizate în documentele Congresului al XII-lea al partidului. Creșterea numărului populației ocupate, a numărului personalului muncitor,

---

[2]) Aceste limite, stabilite de legislația muncii, diferă în unele cazuri ; pentru agricultură, limita de pensionare este mai mare, pentru unele ramuri și profesii, este mai mică.

[3]) Dacă luăm în considerare că în populația ocupată figurează persoane active peste limita de pensionare, gradul de ocupare este ceva mai redus.

[4]) După cotidianul vestgerman „Frankfurter Rundschau" proporția șomerilor în totalul forței de muncă din țările Pieței Comune variază între 4% și aproape 9%; în cifre absolute, aceasta înseamnă pentru 8 țări ale Pieței Comune, aproape 6 milioane de șomeri.

[5]) Sînt necesare unele precizări în legătură cu noțiunea de populație ocupată și personal muncitor. În 1978, de exemplu, diferența dintre populația ocupată și personalul muncitor a fost de 3 333 700, adică 10 290 000 — 6 956 300, fiind reprezentată de țăranii cooperatori, meseriași cooperatori, țărani cu gospodărie individuală, meseriași necooperativizați.

a numărului de noi locuri de muncă, ca și schimbările structurii populației ocupate, prevăzute în cincinalul 1981—1985, vor fi însoțite de **schimbări în repartiția teritorială a populației ocupate, în repartiția acesteia pe ramurile economiei naționale, ca urmare a strategiei dezvoltării economice.** Se prevede, printre altele, amplasarea în zonele și localitățile mai puțin dezvoltate a unor unități de dimensiuni mai reduse, îndeosebi din ramurile industriei prelucrătoare, în vederea repartizării mai raționale a locurilor de muncă pe întregul teritoriu. De asemenea se va accentua dezvoltarea industriei mici și artizanale, se vor extinde și se vor diversifica prestările de servicii în vederea valorificării pe scară largă a resurselor locale de materii prime și utilizării forței de muncă. Cît privește creșterea producției în orașele și municipiile cu industrie dezvoltată aceasta se va realiza în principal prin sporirea productivității muncii, pe baza mecanizării și automatizării proceselor de fabricație. În ansamblul acestor obiective, de mare importanță este creșterea gradului de ocupare a populației nu numai pe întreaga țară — de la 46,4% (1980) la 48,1% (1985) — ci și pe județe. Numărul de persoane ocupate la 1 000 de locuitori [6]) în 1985, va varia pe județe între 409 (județul Sălaj) și 564 (județul Brașov), reducîndu-se mult decalajul dintre județele cele mai dezvoltate și urbanizate și cele mai puțin dezvoltate ; se vor înfăptui astfel pași importanți în procesul omogenizării sociale și economice.

Printre aspectele calitative trebuie amintite măsurile privind **creșterea gradului de instruire și a calificării profesionale.** În cincinalul 1981—1985 va fi continuată dezvoltarea și modernizarea învățămîntului de toate gradele, la sfîrșitul cincinalului populația școlară reprezentînd circa 27% din total. În treapta I de liceu va fi cuprinsă întreaga generație de absolvenți ai clasei a VIII-a, asigurîndu-se ca aproape 90% din elevii treptei I să fie cuprinși în liceele industriale și agro-industriale ; va crește gradul de cuprindere în treapta a II-a de liceu la circa 70 la sută, creîndu-se condiții pentru pregătirea generalizării învățămîntului liceal. O măsură de mare importanță este cea referitoare la învățămîntul profesional : se va acorda o atenție deosebită pregătirii de muncitori calificați în meseriile de bază pentru construcția de mașini, industria metalurgică, minieră, petrolieră, chimică, materiale de construcții, construcții-montaj, precum și în meseriile specifice agriculturii. Să adăugăm la aceste măsuri acțiunea de reciclare a oamenilor muncii care va cuprinde anual peste 2 milioane persoane.

Va crește simțitor stocul de învățămînt al populației ocupate. Ponderea personalului calificat în totalul personalului muncitor va crește de la 82% în 1980 la 86% în 1985, a muncitorilor calificați de la 85% la circa 90%. Va crește de asemenea importanța femeilor în populația ocupată și în numărul personalului muncitor. Dacă în 1978 femeile reprezentau 36,2% în personalul muncitor, ponderea lor va ajunge, la sfîrșitul viitorului cincinal, la circa 40%.

Printre schimbările calitative, cu largi semnificații politice și sociale, se înscrie și **creșterea numerică a clasei muncitoare,** a ponderii ei în populația ocupată și în populația țării. Dacă în 1965 muncitorii reprezentau 72,2% în numărul personalului muncitor, ponderea lor a crescut la circa 80%, în 1978. Va crește, în continuare, rolul clasei muncitoare care și-a afirmat pe deplin calitățile de clasă conducătoare a României socialiste, capacitatea de organizare a economiei moderne a țării noastre.

Dacă schimbările care vor însoți creșterea numerică a populației ocupată, cele mai multe cu caracter calitativ, vor avea loc în condițiile unei puternice dezvoltări economice, nu mai puțin semnificativă este creșterea nivelului ei de trai, a bunăstării întregii populații, prevăzută în viitorul cincinal. Viitorul prefigurat în documentele Congresului al XII-lea al partidului este garantat prin realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de secretar general al partidului, de certitudinile prezentului și hotărîrea unanimă a poporului de a înfăptui în întregime obiectivele stabilite de Congres.

prof. dr. Vl. TREBICI

[6]) Indicatorul este același cu proporția populației ocupate în populația totală, cu deosebire că este exprimat la 1 000 de locuitori.

ROLUL MAJOR AL AGRICULTURII

(Urmare din pag. 15)

se vor atrage în circuitul agricol noi terenuri neproductive, se vor limita cît mai strict scoaterile de teren agricol pentru alte nevoi decît producția agricolă.

Toate aceste noi și substanțiale investiții, dotări și alocări de factori de producție trebuie să intre într-o strînsă corelație cu o organizare și conducere superioară, științifică a producției și a muncii, pentru a fi valorificate la maximum, concretizate în producții mari, cu beneficii notabile, la toate unitățile de producție agricolă.

Rolul central în realizarea acestei corelări revine **consiliilor unice agroindustriale,** structură organizatorică ce se va perfecționa și consolida continuu, putînd să dea întreaga măsură a capacității lor organizatorice și de conducere încă în cincinalul următor, cînd agriculturii îi revin sarcini atît de importante.

Consiliile unice trebuie să acționeze pentru a asigura concentrarea și specializarea producției, a găsi căile cele mai potrivite în vederea unei utilizări depline și economicoase a mijloacelor materiale, a celor financiare și a forței de muncă, astfel ca să rezulte întărirea economică a fiecărei unități componente.

Înseși unitățile agricole, specialiștii și cadrele de conducere ale acestora trebuie să-și accentueze preocupările și să găsească soluțiile optime de organizare a producției și a muncii, să realizeze faptul că consiliul unic este exclusiv un coordonator și un sprijin, nicidecum un înlocuitor, chiar și numai parțial, al muncii de organizare și conducere de care au nevoie unitățile.

Reducerea decalajelor, sporirea contribuției la dezvoltare și bunăstare

AFLATĂ deja în curs de recuperare a decalajelor ce o despart de alte ramuri ale producției materiale din economia noastră națională, ca și a celor față de agricultura țărilor avansate, agricultura noastră va putea face un pas uriaș înainte prin îndeplinirea și depășirea sarcinilor pe care Congresul al XII-lea al partidului i le-a încredințat pentru cincinalul 1981—1985, reducînd și mai mult decalajele amintite. Astfel, dacă o persoană ocupată în agricultură „hrănea" în 1975 doar 5 persoane din populația țării, în 1985 acest indicator va deveni 10 și în 1990 va fi 14, ceea ce înseamnă că munca agricultorului va deveni tot mai productivă. În aceeași ordine de idei, dacă în 1970 decalajul dintre productivitatea muncii în industrie și cea din agricultură era de aproape 10 : 1, în 1978 scăzuse la 6 : 1, iar în 1985 acest decalaj va fi doar de 3—4 : 1.

De asemenea, agricultura participă încă substanțial la formarea produsului social (13,4% în 1978) și a venitului național (15,3%) și, deși această participare va scădea relativ în continuare pînă în 1985, volumul său absolut va crește substanțial.

Agricultura noastră are o pondere de 14,7% în exporturile totale ale țării (în 1978) și își va menține și în viitor o pondere notabilă, dar mai mică decît pînă acum ; însă trebuie subliniat că noi, ca țară, sîntem un exportator net de produse agroalimentare — de altfel, însăși agricultura este dintotdeauna exportator net.

Contribuția esențială a agriculturii noastre la dezvoltarea economică constă tocmai în gradul deplin de asigurare a consumului alimentar al întregii populații. Pentru 1985, Programul-directivă privind creșterea nivelului de trai prevede un consum mediu anual pe locuitor pe 68—72 kg carne și produse din carne, 230—240 litri de lapte și produse din lapte, 275—280 bucăți ouă, 150—160 kg legume și produse din legume etc. ; furnizorul de bază al acestor produse este tocmai agricultura noastră.

Producînd mai mult și mai eficient, agricultura își îndeplinește o datorie nu numai față de societate în ansamblul său, ci și față de sine însăși, față de lucrătorii săi, dîndu-le posibilitatea de a-și spori veniturile (veniturile reale ale țăranilor cooperatori vor crește în 1985, față de 1980, cu 25,4%) și, implicit, de a-și ridica nivelul de trai.

ADÎNCIREA PROCESULUI DE OMOGENIZARE A SOCIETĂȚII NOASTRE SOCIALISTE

CONGRESUL AL XII-LEA al partidului se înscrie ca un eveniment de importanță excepțională pentru propășirea României socialiste. Raportul prezentat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie o magistrală analiză asupra marilor realizări obținute de țara noastră în perioada ultimilor cinci ani, precum și asupra perspectivelor strălucite pe care România le are pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării spre comunism.

Sub impulsul dezvoltării intense a economiei românești în anii următori, se vor produce în continuare mutații înnoitoare în structura socială a țării. Așa cum este cunoscut edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate — operă vastă, de mare complexitate, asigură amplificarea și adîncirea procesului de omogenizare a societății noastre. După cum subliniază secretarul general al partidului, acest proces presupune dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală, apropierea dintre munca industrială și cea agricolă, accentuarea formării poporului muncitor unic ; se va făuri astfel societatea unitară a oamenilor muncii — proprietari de mijloace de producție și producători ai bunurilor materiale și spirituale, care își bazează existența pe munca pentru sine și pentru societate.

Reflectare a unor ample mutații calitative

APROPIEREA între clasele și categoriile sociale reprezintă o reflectare în plan social a schimbărilor fundamentale ce au intervenit, odată cu dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție ale țării, în structura relațiilor de producție. În acest cadru **omogenizarea constituie consecința nemijlocită a dezvoltării și maturizării relațiilor socialiste de proprietate, a accentuării laturilor calitative ale dezvoltării proprietății socialiste.** Acest proces își află resorturile în concepția partidului despre natura proprietății socialiste a întregului popor, despre unitatea și direcțiile de maturizare a celor două forme de proprietate, despre conlucrarea dintre ele, concepție la a cărei fundamentare și continuă îmbogățire și-a adus o contribuție de mare însemnătate tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului.

Dezvoltarea proprietății socialiste creează cadrul adecvat afirmării autoconducerii muncitorești, conferă noi dimensiuni dublei calități a oamenilor muncii, de proprietari și producători. În același timp dezvoltarea proprietății socialiste determină trăsături superioare procesului de apropiere a poziției membrilor societății față de mijloacele de producție și a locului ocupat de ei în producția socială și în societate, adîncește democratizarea vieții economice și politice și, mai departe, contribuie la apropierea nivelului de pregătire profesională, culturală și politică a oamenilor muncii, la ștergerea deosebirilor esențiale în sfera veniturilor și condițiilor de trai etc.

Adîncirea democrației socialiste pe temelia dezvoltării calitative și a maturizării proprietății socialiste a întregului popor, dar și a celei cooperatiste, amplifică rolul celor ce muncesc, al clasei muncitoare, al țărănimii cooperatiste și al celorlalte pături și categorii sociale în conducerea societății și a producției socialiste ; se modifică totodată raporturile dintre clasele și grupurile sociale, realizîndu-se o apropiere pe plan politic, fapt care conferă trăsături noi și distincte procesului de omogenizare a societății noastre. În acest context, trecerea la autoconducerea muncitorească, extinderea autogestiunii economico-financiare și a autofinanțării, adîncirea democrației cooperatiste, creșterea rolului cooperativelor în elaborarea planului național unic în condițiile cuprinderii în acest plan a întregii activități economico-sociale trebuie considerate nu numai ca înnoiri foarte importante ale mecanismului economico-financiar al țării, dar și ca momente esențiale în dezvoltarea raporturilor economice-sociale și politice dintre membrii societății, dintre grupurile sociale, dintre clasele și categoriile sociale.

Cu efecte similare asupra omogenizării se înscrie și dezvoltarea sistemului de consfătuiri, conferințe și congrese naționale pe domenii de activitate — noi foruri de consultare, dezbatere și decizie create după Congresul al IX-lea al partidului, care pot fi considerate drept o extindere a autoconducerii muncitorești în sfera și la nivelurile superioare de conducere a societății — ca și multiplele acțiuni vădind continua perfecționare a formelor democrației societății noastre. Apropierea pe plan politic a membrilor societății, ca și activizarea politică a maselor reprezintă un factor de primă însemnătate în extinderea, la inițiativa secretarului general al partidului, a rolului politic al Frontului Unității Socialiste. Acest front este, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Raportul la Congresul al XII-lea, un **„organism politic reprezentativ, care exprimă unitatea de voință și acțiune a tuturor claselor și categoriilor sociale, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor"**. El reunește pe membrii săi în virtutea calității de proprietar social al mijloacelor de producție, pe care au dobîndit-o toți cetățenii țării fără excepție și își sporește esențial semnificațiile.

Omogenizarea socială se află, de asemenea, sub semnul **forțelor de producție** ; progresul acestora o determină indirect, prin intermediul dezvoltării și maturizării relațiilor socialiste de producție, dar și nemijlocit, ca urmare a noilor exigențe față de cei ce muncesc, din punctul de vedere al pregătirii și participării lor în activitatea economico-socială. Ca urmare a progresului susținut al economiei naționale, ritmurile procesului de omogenizare în țara noastră sînt foarte rapide, iar transformările în structurile sociale, care-l pun în evidență, din ce în ce mai profunde. Analiza obiectivelor dezvoltării economice în viitor — cuprinse în documentele aprobate de Congresul al XII-lea al partidului — pune în lumină intensificarea acestui proces în cincinalul 1981—1985 și în anii următori. Noile transformări sînt determinate de trecerea țării noastre la o nouă etapă a industrializării, de modificarea în continuare a structurilor de ramură ale economiei și industriei, de amplele progrese obținute pe tărîmul repartizării teritoriale a forțelor de producție, al urbanizării și apropierii condițiilor de trai de la sate de cele de la orașe, de ridicarea generală a nivelului de trai.

Elementul de referință pentru procesul omogenizării societății noastre socialiste îl reprezintă **continuarea deplasărilor în structura de clasă a țării**, în sensurile și direcțiile pe care progresul industrial le determină în general : creșterea numărului și a ponderii clasei muncitoare în totalul populației și în totalul populației active, reducerea absolută și relativă a numărului țărănimii cooperatiste, odată cu creșterea numărului și a ponderii intelectualității — și cu deosebire a intelectualității tehnice ; creșterea numerică a celorlalte categorii de oameni ai muncii ocupați în sfera serviciilor, reducerea ponderii celor ocupați în administrație. A doua trăsătură a omogenizării sociale în viitorii ani o constituie **accentuarea transformărilor progresiste ce se petrec în sînul fiecărei clase și categorii sociale**, sensul general al acestora fiind eliminarea treptată a deosebirilor și apropierea oamenilor muncii pe toate planurile, accentuarea formării poporului muncitor unic. În sfîrșit, a treia trăsătură a omogenizării sociale trebuie căutată pe plan teritorial, în **ștergerea accentuată a deosebirilor dintre județe**, din punctul de vedere al nivelului de dezvoltare, al structurilor economice și, bineînțeles, sociale, al nivelului veniturilor și, în general, al condițiilor de trai.

Dezvoltarea clasei muncitoare, factor de bază al omogenizării

PRIMA CARACTERISTICĂ a dezvoltării clasei muncitoare și, în această perspectivă a însuși procesului de omogenizare a societății noastre în viitorul cincinal, este **creșterea rapidă a numărului muncitorilor.** Importanța aces-

tei caracteristici decurge atît din faptul că muncitorii reprezintă clasa fundamentală a societății noastre, idealurile și interesele sale aflîndu-se în deplin acord cu exigențele progresului multilateral al socialismului, cît și pentru că trăsăturile acestei clase sînt cel mai mult apropiate de trăsăturile poporului muncitor unic, de configurația societății unitare specifică comunismului. Numărul muncitorilor, care ajunsese în anul 1978 la 5,6 milioane — circa jumătate din numărul populației ocupate — va depăși în anul viitor 5,9 milioane, pentru ca la sfîrșitul viitorului cincinal, conform Directivelor Congresului al XII-lea al partidului, să reprezinte circa 6,7 milioane persoane. Muncitorii vor reprezenta astfel aproape 3/5 din numărul total al populației ocupate, împreună cu membrii familiilor lor urmînd să constituie marea majoritate a populației țării. Structura socială a României va putea fi astfel caracterizată ca o structură socială specifică unei societăți socialiste avansate.

Cele mai importante sporuri vor avea loc în industrie, în transporturi, în alte ramuri neagricole ale economiei naționale. În industrie, numărul muncitorilor, care în 1978 atingea 2 843 mii, va continua să crească pînă la circa 3 100 mii în 1980 și cu încă 4—500 mii în viitorul cincinal. Muncitorii din industrie vor reprezenta majoritatea clasei muncitoare, constituind primul detașament al muncitorimii din țara noastră. Importantă este și creșterea numărului muncitorilor din transporturi și telecomunicații, gospodărie comunală, comerț și servicii pentru populație etc.

În ansamblul măririi numărului muncitorilor, cea mai spectaculoasă creștere o va cunoaște numărul muncitoarelor. Ca urmare a trecerii, pe măsura noilor cerințe și a noilor posibilități ale economiei noastre, la atragerea mai accentuată decît pînă acum a resurselor feminine de muncă în activitatea economico-socială, circa 2/3 din totalul noilor muncitori în perioada 1981—1985 vor fi femei, ponderea acestora în numărul muncitorilor ridicîndu-se de la aproape 33% în 1978, la circa 37—38% în 1985. Creșterea considerabilă a numărului femeilor muncitoare în viitorul cincinal este o condiție absolută a progresului industrializării țării, a dezvoltării ramurilor neagricole, ca și a agriculturii, aceasta reprezentînd deopotrivă o premisă a adîncirii democrației socialiste, cît și un progres esențial în emanciparea femeii, în creșterea rolului ei în viața societății noastre.

Afluxul de noi muncitori în perioada următoare va menține în linii mari actualele structuri de vîrstă ale clasei muncitoare, care, în prezent, se caracterizează printr-o pondere ridicată a generațiilor tinere. Dezvoltarea clasei muncitoare în cincinalul viitor cuprinde însă, ca o latură esențială, ridicarea nivelului ei de pregătire profesională și culturală, a conștiinței politice. Prin integrarea în activitatea productivă a tinerilor muncitori pregătiți în școală timp de 10 și 12 ani (gradul de cuprindere a tineretului în treapta a doua a liceului se va ridica între anii 1981—1985 la 70%) și ieșirea din muncă prin pensionare a generațiilor vîrstnice, mai puțin pregătite în școală, nivelul general de instruire a muncitorilor va cunoaște o mărire substanțială. În acest context trebuie precizat că ponderea muncitorilor calificați va depăși 90%.

La pregătirea prin școală și liceu, adăugăm pregătirea profesională propriu-zisă. Impresionantă este în această privință prevederea din Directivele Congresului al XII-lea, ca între anii 1981—1985 să se asigure formarea profesională a unui număr de 1 750 mii de muncitori calificați, precum și a unui număr mare de maiștri și tehnicieni. În același cadru se înscrie obiectivul perfecționării continue a cunoștințelor profesionale ale oamenilor muncii, reciclarea tuturor categoriilor de personal — acțiune care va cuprinde anual peste 2 milioane oameni ai muncii. Ridicarea nivelului de instruire generală, de pregătire profesională a muncitorilor reprezintă, totodată, un factor de reducere a deosebirilor, esențiale încă, dintre munca fizică și cea intelectuală, de omogenizare a clasei muncitoare, de amplificare a activității ei pe plan social și politic, a participării la organizarea și conducerea societății. Va continua să se afirme tot mai puternic rolul și concepția revoluționară a clasei muncitoare, clasă conducătoare a societății noastre.

Alături de muncitori vor spori, în continuare, numărul, ponderea și nivelul de pregătire ale intelectualilor. Corespunzător, se va extinde în continuare învățămîntul superior, îndeosebi învățămîntul tehnic pentru ramurile cu cea mai puternică dezvoltare. Importante, în viitorul cincinal, sînt, în același timp, ridicarea generală a nivelului de pregătire a intelectualității, îmbunătățirea repartizării intelectualilor pe ramuri și sectoare, ca și pe teritoriu, creșterea numărului celor care lucrează în cercetare, dezvoltare tehnologică și proiectare etc.

Mărirea numărului muncitorilor, intelectualilor și a celor care lucrează în sfera serviciilor va determina și în viitorii ani creșterea foarte rapidă, cu aproape 200 mii anual, a personalului muncitor. Acesta va reprezenta în 1985 peste 8,2 milioane persoane, adică aproape 3/4 din totalul celor ce muncesc, față de numai 3/5 în 1965. Creșterea ponderii personalului muncitor în ansamblul populației ocupate constituie un aspect important al omogenizării societății noastre, întrucît oamenii muncii care lucrează în unitățile socialiste de stat ocupă, prin calitatea lor de proprietari egali, aceeași poziție față de mijloacele de producție. Nivelul lor de pregătire profesională, ca și veniturile obținute din muncă sînt, în comparație cu țărănimea, substanțial mai apropiate.

Transformarea țărănimii în pas cu dezvoltarea economico-socială a țării

CONSECINȚĂ nemijlocită a procesului de modernizare a forțelor de producție, a schimbărilor de ordin calitativ din întreaga economie națională, numărul țărănimii a scăzut și va continua să se diminueze și în viitor ; în cincinalul următor acest proces de descreștere va fi mai lent decît cel din ultimii 10 ani. Astfel, în perioada 1981—1985, numărul țăranilor cooperatori (al celor apți de muncă și care lucrează efectiv în cooperative) se va micșora cu numai 400 mii persoane, în comparație cu circa 800 mii în cincinalul actual și cu peste 1 milion în cel precedent. Acest fapt se explică, pe de o parte, prin reducerea progresivă a posibilităților cooperativelor agricole de producție de a elibera brațe de muncă pentru dezvoltarea celorlalte ramuri, iar pe de altă parte, prin faptul, la rîndul său foarte important, că plecările din cooperative, inclusiv ieșirile din muncă pentru limită de vîrstă, vor fi într-o măsură însemnată compensate prin atragerea în muncă și reactivarea unor cooperatoare, care în prezent nu mai lucrează sau lucrează numai sporadic în cooperative ; numărul acestora s-ar putea ridica la circa 300 mii, pe lîngă alte circa 400 mii femei inactive, atît din mediul rural cît și din cel urban, care vor fi atrase în unitățile neagricole.

Ca urmare a măsurilor de creștere a productivității muncii în gospodăriile țăranilor necooperativizați — dezvoltarea unor forme cooperatiste, ajutorarea de către stat cu semințe selecționate, material pomiviticol superior, reproducători de rasă etc. — este posibilă o reducere mai importantă (chiar pînă la 100 mii) a numărului acestei categorii sociale. Scăderea amintită, probabil cea mai rapidă din cincinalele care au urmat încheierii cooperativizării, alături de cuprinderea gospodăriilor necooperativizate în sistemul conducerii unitare și planificate a economiei naționale, pune în evidență un aspect semnificativ al omogenizării rîndurilor țărănimii.

Însemnate prefaceri s-au produs și în sfera relațiilor de proprietate exprimate cu deosebire prin accentuarea procesului de trecere la folosirea de către țăranii cooperatori a altor mijloace de producție decît cele aflate în proprietatea propriu-zisă a cooperativei în care s-au unit ; or, nu trebuie uitat că proprietatea socialist-cooperatistă de grup, proprietatea cooperativei agricole de producție determină condiția țărănimii cooperatiste. Este vorba, în **primul rînd**, de creșterea tot mai puternică a rolului statului în agricultura cooperatistă, pe calea investițiilor de care beneficiază într-o măsură mai mare cooperativele, de organizarea de unități și forme de cooperare mixte — cu mijloace de stat și cooperatiste —, de rolul creditelor de stat în formarea fondurilor proprii ale cooperativelor etc. În al **doilea rînd**, avem în vedere organizarea de unități, proprietate a mai multor cooperative, care au ca obiect producția agricolă, valorificarea ei superioară, industrializarea produselor agricole etc. Un al **treilea** element se referă la crearea consiliilor agroindustriale unice, cărora le revine un rol deosebit în progresul agriculturii, inclusiv în dezvoltarea și omogenizarea relațiilor de proprietate.

Pentru evoluția viitoare a țărănimii cooperatiste importante sînt și prefacerile determinate de obiectivul intensificării în cooperative a unor activități neagricole și, în mod deosebit, a industriei mici, chemate să valorifice resursele locale de materii prime, inclusiv pe cele secundare rezultate din producția agricolă. Aceste activități, împreună cu cele de servicii pentru agricultură, vor ridica în 1985 volumul valoric al producției din unitățile agriculturii la 11 500 lei în medie pe un locuitor, din care numai circa 2/3 va fi reprezentată de producția agricolă propriu-zisă. Extinderea producției neagricole și, în primul rînd, a celei industriale în cooperativele agricole de producție, inclusiv

în cadrul unităților organizate de consiliile agroindustriale unice, modifică substanțial caracterul muncii țărănimii cooperatiste. O pondere din ce în ce mai mare o vor căpăta activitățile industriale. Se va lărgi gama profesiilor industriale practicate de țăranii cooperatori, în continuarea celorlalte profesii cu caracter industrial dezvoltate în agricultură ca urmare a mecanizării producției, a irigațiilor, a prelucrării produselor agricole etc. Țăranii vor căpăta calificări apropiate de ale muncitorilor industriali, fapt care va contribui la utilizarea superioară a timpului de muncă în decursul unui an, la ridicarea veniturilor acestei însemnate clase sociale din țara noastră. Pe baza creșterii productivității muncii agricole care, în viitorul cincinal, va fi mai mare decît în celelalte ramuri ale economiei naționale, adică de peste 1,5 ori, față de 1,4—1,43 ori în industrie, veniturile provenite din muncă ale țărănimii vor spori considerabil. Astfel, veniturile reale ale țărănimii obținute din munca în C.A.P. și gospodăriile personale, pe o persoană activă, vor fi în 1985 de 1,2—1,25 ori mai mari ca în 1980. Se va intensifica de asemenea ritmul de apropiere a veniturilor țărănimii de cele ale personalului muncitor. Corespunzător, nivelul și structurile consumului alimentar, de bunuri industriale și de servicii ale țărănimii se vor apropia esențial de cele ale muncitorilor, ceea ce va accentua, în mai mare măsură, procesul de apropiere a celor două clase principale ale societății noastre.

Progrese pe calea omogenizării dezvoltării în profil teritorial

UN FACTOR însemnat al accentuării procesului de omogenizare îl constituie **dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre județe** — sub raportul nivelului de dezvoltare al forțelor de producție din toate ramurile economiei, al creării posibilităților de satisfacere cît mai completă a cerințelor populației. — și care în ultimă analiză sînt deosebiri între oamenii muncii. Preocuparea constantă a partidului nostru pentru asigurarea unei dezvoltări echilibrate a tuturor zonelor țării își găsește o nouă și cuprinzătoare expresie în Programul Directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial.

Realizarea obiectivelor acestui program va ridica pe o treaptă superioară procesul de omogenizare, prin apropierea substanțială a condițiilor economice, de muncă și de trai ale populației din județele și din localitățile țării. Un accent deosebit se va pune pe creșterea rapidă a producției globale — din industrie, construcții, agricultură și alte ramuri — în toate județele, urmărindu-se ca în anul 1985 să se obțină în fiecare județ un volum minim de 70 mii lei producție globală (din care aproape 50 mii lei producție industrială) pe locuitor — față de 91 mii lei cît reprezintă producția globală pe locuitor în medie pe țară — ceea ce va constitui un temei real de apropiere a nivelului de dezvoltare economică a județelor. Pe această bază se vor realiza progrese importante în creșterea numărului muncitorilor și intelectualilor, a celorlalte categorii de personal muncitor în județele mai puțin dezvoltate, se va amplifica rolul clasei muncitoare în cadrul societății deopotrivă cu apropierea structurilor sociale ale județelor. Nivelul de pregătire profesionale, culturală a populației va fi la sfîrșitul viitorului cincinal sensibil mai apropiat în plan teritorial, decît în prezent. Totodată, apropierea ponderii personalului muncitor în totalul populației active în județele țării va contribui esențial la reducerea diferențelor, încă importante, între nivelurile veniturilor din muncă ale celor ce muncesc.

Progrese însemnate în domeniul omogenizării pe plan teritorial va determina înfăptuirea obiectivelor privitoare la sistematizarea teritoriului și localităților rurale. Crearea pînă în 1985 a celor aproape 270 de orașe și centre agroindustriale noi va structura o rețea rațională, eficientă și democratică de localități urbane. Pe această bază se vor dezvolta noi raporturi între orașe și comunele învecinate care gravitează în jurul lor ; vor fi satisfăcute mai înalt și mai egal cerințele sociale și culturale ale tuturor locuitorilor, inclusiv ale celor din comune.

Sistematizarea orașelor și comunelor va crea condițiile necesare pentru dezvoltarea obiectivelor industriale și din alte ramuri, alături de cele cu caracter social-cultural, în toate localitățile țării. Hotărîtoare în viitorul cincinal pentru dezvoltarea tuturor localităților este de asemenea intensificarea amplasării de obiective industriale în orașele mici, în noile centre agroindustriale, precum și dezvoltarea industriei în comune (începută masiv în actualul cincinal). Astfel, cincinalul 1981—1985 va crea condițiile afirmării plenare a trăsăturilor modului de viață urban în comunele și satele românești, după cum vor crește substanțial numărul și ponderea muncitorilor și intelectualilor în totalul populației din mediul rural, atît a celor care lucrează în propriile comune, cît și a celor care au locuri de muncă în localitățile apropiate.

PROCESUL DEZVOLTĂRII ROMÂNIEI în cincinalul 1981—1985, ca și cel al dezvoltării țării într-o perspectivă mai largă de timp, pînă la sfîrșitul viitorului deceniu, surprins în toată amploarea sa în documentele programatice ale celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, va cunoaște o etapă nouă, superioară, caracterizată prin mutații profunde în economie, în întreaga viață socială. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la Congresul al XII-lea : **„Prevederile viitorului cincinal vor determina noi schimbări calitative în structura socială, omogenizarea crescîndă a orînduirii socialiste, creșterea rolului maselor în conducerea conștientă a societății, în făurirea propriului lor destin".**

prof. dr. Ion BLAGA

Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuțiilor

(Urmare din pag. 19)

din această ramură va fi cu 33,1% mai mare decît în 1975, nivel superior celui prevăzut a se realiza pentru întregul personal muncitor din economia națională, în cazul muncitorilor calificați luați ca exemplu creșterile sînt de 30,7—38,8%, iar pentru celelalte categorii de personal de 27,4—29,1%.

Este de reținut și faptul că, pe lîngă venitul suplimentar obținut ca urmare a majorării retribuției nete, acesta va spori și pe baza depășirii normelor pentru muncitorii care lucrează în acord, precum și a altor sporuri. Totodată, la familiile cu copii se adaugă și alocația de stat pentru copii care s-a majorat de la 1 octombrie a.c. În condițiile menționate, retribuția lunară a unui muncitor confecționer încadrat la categoria a 4-a bază și cu o vechime neîntreruptă în aceeași întreprindere de 7 ani, va crește, de la 1 decembrie a.c., de la 1 765 lei pe lună la 2 071 lei. La aceasta se adaugă diferențele în plus ale sporului de vechime și alocația de stat pentru copii (în situația în care are 2 copii), care la un loc însumează un cîștig suplimentar la nivelul unui an de zile de aproape 4 100 lei. Sînt calcule simple, dar convingătoare dacă avem în vedere că această sumă reprezintă mai mult decît contravaloarea unui televizor, sau a unei mașini de spălat, a 4 costume de haine bărbătești sau peste 100 kg de carne etc., adică posibilități sporite de creștere a nivelului de viață și de confort a muncitorilor și familiilor lor.

Evident că aceste realizări în domeniul creșterii veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii din industria confecțiilor ridică exigențe sporite față de modul în care fiecare lucrător, la locul său de muncă, acționează în direcția obținerii unor producții suplimentare și calitativ superioare printr-o mai bună utilizare a timpului de muncă, printr-o mai bună organizare a muncii proprii și a colectivului din care face parte, prin accentuarea preocupărilor pentru ridicarea nivelului său profesional, într-un cuvînt, prin creșterea productivității muncii.

Patriotismul — componentă de seamă a tradițiilor progresiste în gîndirea românească [I]

SIMȚĂMÎNTUL IUBIRII DE ȚARĂ

SENTIMENTUL nobil al dragostei de patrie străbate ca un fir roșu opera gînditorilor înaintați din îndelungata și zbuciumata istorie a țării noastre. Aceștia au creat, s-au manifestat pe tărîmul gîndirii economice animați înainte de toate de simțămîntul ales, profund și firesc deopotrivă, al dragostei de glia strămoșească, față de poporul al cărui produs erau. Așa cum sublinia Mihail Kogălniceanu în cuvîntul său la deschiderea cursului de istorie națională la Academia mihăileană în 1843, „Omul, totdeauna... înainte de lume și-a iubit neamul și partea de pămînt, fie mare, fie mică, în care părinții săi au trăit și s-au îngropat, în care el s-a născut... Acest simțămînt sfînt nu cunosc încă nici un neam, nici o semințe cît de brută, cît de sălbatică care să nu-l aibă" [1]).

Încă din sec. al XVI-lea și al XVII-lea personalități proeminente ale culturii românești au fost preocupate de originea, locul și rolul propriului popor în circuitul valorilor universale, de viitorul acestuia în concertul popoarelor lumii. Nicolae Olahus, Miron Costin, stolnicul Constantin Cantacuzino, Grigore Ureche și alți cronicari s-au aplecat cu dăruirea și competența lor remarcabilă asupra istoriei patriei, descifrîndu-i geneza, sensurile și semnificațiile social-politice, prefigurîndu-i viitorul luminos ce i se cuvine. Dezvăluind mobilul cercetărilor sale istorice Miron Costin sublinia : „Biruit-au gîndul să mă apuc de această trudă, să scoț lumii la vedere felul neamului, din ce izvor și semințe sînt locuitorii țării noastre, Moldovei și Țării Munțenești și românii din țările ungurești". La rîndul său Dimitrie Contemir, cărturar de notorietate mondială, întreprinde în „Hronicul" său o amplă analiză a etnogenezei poporului român, relevînd „izvorul și începătura numelui Dachiii (pre care acum țările Moldovii, Țara Munteneasca și Ardealul stau), de unde au izvorît și au purces" [2]).

Dar nu numai originea comună a poporului român pe teritoriul vechii Dacii i-a preocupat pe acești deschizători de drumuri ai culturii românești ci și viața social-economică și politică, condițiile de trai, perspectivele de dezvoltare ale țării. În opera lor sînt stigmatizate abuzurile și fărădelegile săvîrșite de boieri, „strîmbătățile" unor domni a căror lăcomie „depășea marginile", este supus unei critici virulente jugul străin care condamna țara la înapoiere economică și mizerie morală. Din scrierile și activitatea lui Dimitrie Cantemir rezultă că el era conștient de faptul că adevărata iubire de glie nu poate să fie desprinsă de dragostea față de masele truditoare de a căror tărie și capacitate de rezistență depindea însăși forța țării. Marele cărturar român arăta că este un act de o strigătoare nedreptate ca obligațiile față de boieri, dările către stat și birurile către turci să le plătească numai țăranii. „Și tot acest bănet — sublinia gînditorul — trebuie smuls și stors de la bieții supuși numai să sature lăcomia fără margini a curții turcești" și a marii boierimi.

Sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea este marcat de procesul de descompunere a feudalismului și apariția relațiilor de producție capitaliste. Gînditori și militanți de prestigiu din perioada respectivă, prin scrisul și faptele lor, au slujit cu abnegație idealurile țării domnică de progres și civilizație. Gheorghe Șincai, Petru Maior, Ionică Tăutul, Theodor Diamant, Dinicu Golescu, C. M. Hodocin sînt doar cîteva din personalitățile gîndirii economice românești care în zorii secolului trecut subliniau necesitatea înscrierii țării pe traiectoria propășirii economice și sociale. I. Tăutul, încă în 1827 își exprima regretul că bogățiile țării rămîn „fără a fi prefăcute de mîna omului, ca aiurea", că munții noștri „nu au fost încă atinși de nici o mînă de metalurgist". În același an D. Golescu în „Însemnare a călătoriei mele..." deplîngea starea de înapoiere economică a țării în comparație cu Occidentul european, atrăgînd atenția guvernanților că e „mare pagubă la o țară de a-și scoate tot materialul nefabricarisit". Asemenea idei nu constituie dezideratele pioase ale unor sentimentaliști idilici ci ele exprimă dorința fierbinte a unor gînditori patrioți care, așa cum se exprimă D. Golescu, „prin fapte să ne cunoaștem că am vrut... să slujim Patriei" [3]). În lumina faptelor apare cu totul îndreptățită sublinierea secretarului general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** care arăta că **„încă din secolul trecut, numeroși patrioți s-au preocupat să găsească soluțiile care să schimbe situația social-economică deosebit de grea a României din vremea lor...".**

Conștienți de rămînerea în urmă a economiei țării noastre față de țările avansate ale Europei, patrioții români erau

FIȘE

● *Sub egida Institutului de științe politice și de studiere a problemei naționale din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu" a fost publicat la Editura Politică volumul* „Democratizarea relațiilor dintre state și noua ordine internațională *(coordonator : dr. Nicolae Ecobescu). Studiile reunite în lucrare aprofundează din unghiuri diferite, problemele de bază ale democratizării relațiilor internaționale, ale făuririi unei ordini internaționale noi, care să corespundă în mai mare măsură idealurilor de libertate și dreptate ale popoarelor. Astfel, în volum se evidențiază necesitatea respectării și promovării ferme a principiilor dreptului și echității ca o premisă a democratizării internaționale ; este de asemenea analizat locul și rolul valorilor social-umane fundamentale în acest proces ; se subliniază necesitatea participării tuturor statelor la viața internațională. Alte studii aduc în prim plan relațiile complexe ce se stabilesc între democratizarea informațiilor și procesul democratizării relațiilor internaționale ; rolul educației și al culturii deopotrivă cu creșterea responsabilităților ce revin organizațiilor internaționale în democratizarea raporturilor dintre state. Constituind o pledoarie pentru instaurarea unor relații internaționale echitabile pe măsura dorințelor și aspirațiilor popoarelor din întreaga lume, volumul reprezintă totodată un nou prilej de afirmare a justeței concepției și politicii externe românești, a prezenței sale active pe arena mondială, întruchipînd însuși spiritul militant și consecvent revoluționar al tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului.*

● *Editura clujeană „Dacia" a publicat recent volumul* „Studii de istorie a economiei și gîndirii economice românești", *rod al investigațiilor întreprinse de un grup de cercetători economiști, de cadre didactice de la Facultatea de științe economice a Universității „Babeș-Bolyai" din localitate. Îmbrățișînd un cîmp tematic larg, studiile înserate în lucrare formează două secțiuni distincte. Prima secțiune vizează aspecte ale economiei și gîndirii economice din țara noastră în perioada anterioară celui de al doilea război mondial iar cea de a doua se referă la perioada construcției socialiste în România. Între studiile cuprinse în volum se înscriu cele privind evoluția populației din Transilvania între anii 1910 și 1930, nivelul de dezvoltare a industriei și agriculturii românești în perioada interbelică ș.a. ; de asemenea cele privind raționalitatea economică în condițiile socialismului, semnificații și trăsături ale creșterii economice în socialism, problema repartizării armonioase a industriei pe teritoriu, problema formării agriculturii socialiste și dezvoltarea ei intensivă. Investigațiile autorilor pun, cel mai adesea, față în față nivelul scăzut al dezvoltării economico-so-*

convinşi că această stare de lucruri nu putea fi eradicată atîta timp cît provinciile româneşti nu se unesc într-un singur stat. În concepţia lor eliminarea înapoierii economice — problemă cheie de care depindea însuşi viitorul ţării era funciar legată de făurirea statului naţional unitar. „Nu poate fi fericire fără libertate, nu poate fi libertate fără putere — remarca Nicolae Bălcescu — şi noi românii nu vom putea fi puternici pînă cînd nu ne vom uni cu toţii într-unul şi acelaşi corp politic". Pentru gînditorii şi militanţii patrioţi ideea unirii nu avea nimic comun cu abordarea abstractă a unei probleme strict teoretice, ci reprezenta o chestiune practică de prim ordin de care depindea însuşi viitorul economic şi social-politic al ţării. Pe drept cuvînt Costache Negri, unul din ctitorii României moderne, alături de A. I. Cuza şi M. Kogălniceanu, considera că ancora de salvare a românilor o constituia unirea. În toastul ţinut la Paris în ziua de 27 decembrie 1848 el sublinia că trebuie „să ne dăm mîna împreună, frăţească, ajutătoarea mînă de unire şi să zicem cu toţi. Trăiască Moldova ! Trăiască Valahia" şi „să putem striga într-o zi Trăiască România unită ! Atunci, fraţilor, soarele luminei va pătrunde şi va împrăştia adîncul întuneric în care zacem. Atunci numai vom fi ceea ce trebuie să fim, adică fiii unei singure şi puternice moşii". [1])

Deşi întrunea adeziunea majorităţii populaţiei lupta pentru unire mai avea încă paşi grei de parcurs. În viltoarea încrîncenării cu forţele antiunioniste interne şi externe Nicolae Bălcescu, Costache Negri, Mihail Kogălniceanu, şi alţii au reuşit să îmbine tactul şi înţelepciunea politică cu energia şi fermitatea acţiunilor practice. Ca urmare a luptei maselor, a eforturilor constante şi pline de abnegaţie ale marilor personalităţi, actul unirii a fost înfăptuit şi recunoscut chiar de către cei cărora nu le era pe plac. Unirea în sine cu toată importanţa şi semnificaţia sa rămînea însă doar un pas spre înălţarea patriei. Dar aşa cum sublinia A. D. Xenopol : „Eram slabi ca putere materială, dar eram mari şi puternici ca idee, aveam credinţa în dreptatea cauzei noastre ; aveam încredere în steaua ce ne călăuzea". [2])

Oricît de nobilă ar fi însă o idee, dacă ea nu este transpusă în viaţă, cu timpul îşi pierde din valoarea mesajului său şi cade în desuetudine. De aceasta şi-au dat seama, cu tot realismul, înflăcăraţii luptători pentru unire. În context ni se par demne de remarcat cuvintele lui Kogălniceanu rostite după înfăptuirea unirii : „de multe ori s-a întîmplat ca vorbele cum se făgăduiau nu s-au prefăcut în fapte ; astăzi a sosit timpul ca faptele să ia locul vorbelor. Acum, cînd s-a proclamat Unirea, trebuie să facem ca actul acesta mare să nu mai fie o simplă vorbă".

Cum arătam mai sus, în optica patrioţilor români unirea era doar începutul care prevestea noi prefaceri în viaţa economică şi socială a ţării sau, cum se exprimă plastic C. Negri, unirea era planul minimal „ce poate fi temelia a mari izbînzi în viitorime". Dintre problemele majore cu care se confrunta ţara noastră după săvîrşirea actului unirii la loc de frunte se situa necesitatea cîştigării independenţei de stat şi soluţionarea problemei agrare în favoarea celor mulţi şi oropsiţi. Cît de actuale erau cuvintele lui N. Bălcescu din „Precuvîntarea la Cîntarea României" a lui A Russo prin care atrăgea atenţia că „furtuna mîntuirii" care cuprinsese aproape toată Europa s-a întins şi în Principatele române deoarece acestea suportau un dublu jug intern al boierilor „care-şi întemeiau fericirea lor pe robirea poporului", şi altul extern, cel otoman, tot atît de copleşitor şi apăsător pentru popor, care îl făcea „pribeag în coliba părintească şi străin în pămîntul său de naştere".

Ca urmare a luptei pline de jertfe desfăşurată de poporul român a fost înfăptuită reforma agrară din 1864 şi a fost cîştigată independenţa de stat a României în 1877. Aceste evenimente constituiau totodată încununarea eforturilor depuse de gînditorii şi militanţii patrioţi ale căror idealuri s-au identificat cu cele ale maselor. Cu sentimentul datoriei împlinite M. Kogălniceanu declara solemn la 9 mai 1877 : „Sîntem naţiune de sine stătătoare", dezlegată de servituţiile apăsătoare ale dependenţei seculare faţă de imperiul otoman. Desigur cucerirea independenţei politice constituia un act de largă rezonanţă pe plan intern precum şi dincolo de hotarele ţării. Dar pentru ca independenţa politică să devină reală, autentică, ea trebuia să fie însoţită de independenţa economică. Altfel independenţa politică rămînea o iluzie, o tristă dezamăgire. Cu deplin temei P. S. Aurelian remarca la un deceniu după proclamarea actului independenţei de stat : „Independenţa politică cîştigată de ţara noastră cu atîtea sacrificii de bani şi de sînge, fără independenţă economică este iluzorie. Acestea sînt două lucrări corelative, care nu au bază solidă unul fără altul : mai mult încă, singurul fundament puternic al independenţei politice a unei ţări este emanciparea sa economică". [6])

Partidul Comunist Român se înscrie drept continuatorul tradiţiilor de gîndire economică românească progresistă, drept acela care a preluat şi ridicat pe planuri superioare ideile şi tezele valoroase ale înaintaşilor, dînd noi şi generoase deschideri gîndirii economice româneşti, în concordanţă cu condiţiile timpului pe care îl trăim. Îmbogăţită şi dinamizată de personalitatea strălucitoare a secretarului general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, această gîndire se bucură astăzi de largi recunoaşteri, de un bine meritat prestigiu în lume.

prof. dr. Ion BULBOREA

1) Mihail Kogălniceanu, Opere, tom. I, Buc. 1946, Ed. A. Oţetea, p. 640

2) Dimitrie Cantemir, Hronicul vechimii a romano-moldo-vlahilor, Buc. 1901, Ed. Gr. Tocilescu, p. 57

3) Texte din literatura economică în România, sec. XIX, vol. I, Buc. Ed. Gh. Zane, p. 24

4) Vezi D. Teleor, Oameni mari ai României, Buc., 1909, p. 28—29

5) Adevărul, 25 ian. 1909

6) Economie naţională nr. 12/1337

PROF. UNIV. DR. ALEXANDRU D. ALBU

cooperarea economică internaţională a republicii socialiste românia

• *A apărut de curînd, în Editura „Scrisul românesc" din Craiova volumul „Cooperarea economică internaţională a Republicii Socialiste România", semnat de prof. dr.* Alexandru D. Albu. *Aşa cum se arată în lucrare, cooperarea economică internaţională — factor de bază al circuitului economic mondial şi principală modalitate de înfăptuire a noii ordini economice internaţionale — cuprinde domenii diverse, forme variate de realizare. Acestea privesc cooperarea în producţie, care include specializarea, coproducţia, subproducţia, livrarea de echipamente şi utilaje pe credit rambursabil în produse etc. ; cooperarea tehnico-ştiinţifică ; cooperarea în acţiuni de marketing, în domeniul bancar şi al creditelor etc. Autorul acordă o atenţie deosebită elementelor de sporire a eficienţei în acţiunile de cooperare economică cu alte state ; este relevată importanţa evaluării eficienţei globale a acţiunilor de specializare şi cooperare în producţie, a eficienţei investiţiilor, a eficienţei operaţiunilor comerciale şi tehnico-ştiinţifice. Investigînd un domeniu prioritar în cadrul politicii economice externe a ţării noastre, în volum se evidenţiază elementele originale ce caracterizează concepţia românească privind cooperarea economică internaţională, metodele şi formele noi de cooperare iniţiate şi practicate în relaţiile cu partenerii străini.*

ECONOMIA MONDIALĂ | ECONOMIA MONDIALĂ

Căi şi strategii de lichidare a subdezvoltării

• *Subdezvoltarea, implicaţiile sale politice, economice, sociale, culturale, atît la nivelul ţărilor rămase în urmă cît şi asupra sistemului mondial în ansamblul său, constituie o preocupare prioritară a factorilor politici, a specialiştilor din domeniul ştiinţelor economice şi sociale. Pe aceste coordonate se înscrie şi volumul „Căi şi strategii de lichidare a subdezvoltării", elaborat de un colectiv de cercetători din cadrul Institutului de economie socialistă (coordonator dr.* Sorica Sava), *tipărit de curînd la* Editura Politică. *Studiile înmănunchiate în lucrare, relevînd contribuţia valoroasă a partidului nostru, a secretarului său general, tovarăşul* Nicolae Ceauşescu *la analiza şi interpretarea fenomenelor complexe cu care se confruntă lumea contemporană, aprofundează aspecte diverse ale fenomenului subdezvoltării între care : necesitatea lichidării subdezvoltării pentru edificarea unei noi ordini economice internaţionale ; creşterea economică şi subdezvoltarea ; rolul statului naţional, strategia dezvoltării schimburilor comerciale externe, cooperarea economică dintre ţările în curs de dezvoltare în perspectiva lichidării subdezvoltării ; căi de echilibrare a balanţelor de plăţi în procesul dezvoltării economice, aspecte ale asistenţei financiare externe pentru dezvoltare etc. Prin diversitatea tematică şi ţinuta analizelor volumul urmăreşte să releve resorturile complexe ale eradicării subdezvoltării.*

FIŞE

„Țara noastră va participa activ și în viitor la viața internațională și, împreună cu celelalte țări iubitoare de pace, va milita cu toată energia pentru rezolvarea constructivă a problemelor care confruntă omenirea contemporană, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră".

(din Raportul prezentat
de tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**
la Congresul al XII-lea al P.C.R.)

INSTAURAREA NOII ORDINI ECONOMICE INTERNAȚIONALE – COORDONATĂ MAJORĂ A POLITICII EXTERNE A PARTIDULUI ȘI STATULUI NOSTRU

ABORDÎND problemele majore ale vieții internaționale contemporane în spiritul caracteristic întregii activități a Partidului Comunist Român, a secretarului său general, de înaltă responsabilitate față de destinele poporului, ale întregii omeniri, cel de al XII-lea Congres al comuniștilor români a adus o nouă contribuție la analiza situației economice internaționale, la fundamentarea imperativului edificării unei noi ordini economice, la definirea de căi și mijloace practice pentru realizarea acestui deziderat vital al omenirii.

În Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu Congresului, problematica vieții economice internaționale ocupă un loc însemnat, reflectînd atenția deosebită acordată în politica externă a partidului și statului român, stabilirii unor relații juste și echitabile între statele lumii.

Analiza aprofundată a unor realități în continuă schimbare

DOCUMENT analitic și programatic care demonstrează o dată în plus capacitatea partidului nostru, a secretarului său general, de a elucida esența fenomenelor și proceselor economice mondiale, de a defini concluzii de largă cuprindere și perspectivă cu privire la acțiunile ce trebuie întreprinse, Raportul Comitetului Central al partidului conține aprofundări și dezvoltări prețioase și în ce privește lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice internaționale.

Realitatea, întreaga evoluție a vieții politice și economice mondiale după Congresul al XI-lea au confirmat pe deplin justețea tezei partidului nostru privind necesitatea soluționării grabnice a problemei subdezvoltării, a edificării unei noi ordini economice internaționale.

Rezultat al vechii politici imperialiste și colonialiste, care a dus la împărțirea lumii în țări sărace și bogate, fenomenul subdezvoltării — anacronism flagrant al epocii contemporane — privează o mare parte din omenire de cele mai elementare condiții de viață civilizată, de posibilitatea de a se afirma creator și de a participa plenar la cuceririle progresului, la viața internațională. Totodată, această stare de lucruri impietează direct asupra instaurării unui climat internațional de încredere, colaborare și pace, generează instabilitate în economia mondială, constituie un factor permanent al agravării crizei economice, energetice și financiare, avînd astfel efecte negative asupra tuturor statelor.

Încercările țărilor occidentale de a depăși criza economică prin măsuri parțiale, fără o restructurare fundamentală a mecanismelor și relațiilor economice internaționale, în conformitate cu cerințele noii ordini, nu au dat rezultatele scontate. S-a manifestat tendința țărilor capitaliste dezvoltate de a-și rezolva problemele într-un cadru restrîns, în izolare de contextul dezvoltării economico-sociale generale și de a le soluționa pe seama țărilor în curs de dezvoltare și a maselor largi populare. Condițiile de viață ale maselor de oameni ai muncii se deteriorează, în timp ce veniturile societăților supranaționale sporesc continuu. Cheltuielile militare cresc în proporții uriașe, depășind în multe state dinamica veniturilor lor naționale și contribuind la amplificarea crizei economice. În condițiile inflației în numeroase țări nivelul economic stagnează sau înregistrează scăderi. Devine de aceea tot mai evident că lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice răspunde intereselor tuturor statelor, constituie o necesitate vitală a progresului, păcii și civilizației omenirii.

Din păcate, în ciuda numeroaselor rezoluții și recomandări adoptate în cadrul O.N.U., negocierile internaționale desfășurate în ultimii ani pe linia noii ordini economice, de a cărei instaurare este legată și lichidarea subdezvoltării, nu au înregistrat rezultate de substanță. Stadiul negocierilor în diferite foruri internaționale, în domenii de importanță majoră pentru toate statele lumii cum sînt materiile prime, comerțul internațional, transferul de tehnologie, sistemul monetar și finanțarea dezvoltării, industrializarea, alimentația, agricultura, este nesatisfăcător. Unele din aceste negocieri s-au soldat cu eșecuri, altele au fost suspendate sau amînate și se găsesc în impas, iar altele se desfășoară într-un ritm foarte lent. Inegalitățile și inechitățile din sistemul economic internațional persistă și continuă să se agraveze, afectînd negativ țările în curs de dezvoltare și economia mondială în ansamblu. Această situație are implicații deosebit de serioase asupra progresului și civilizației întregii omeniri, asupra păcii și securității internaționale.

Absența de progrese reale în tratativele vizînd instaurarea noii ordini se datorează în primul rînd poziției țărilor bogate, care nu manifestă înțelegerea corespunzătoare față de problemele grave cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare. Un exemplu edificator în această privință îl oferă rezultatele nesatisfăcătoare ale sesiunii a V-a a U.N.C.T.A.D., desfășurată în acest an, care era chemată să constituie o etapă importantă în negocierile pe linia noii ordini economice internaționale.

Animată de dorința de a avea o contribuție utilă, constructivă la eforturile pentru punerea în aplicare a unei noi ordini economice internaționale, România a prezentat în ultimii ani numeroase idei și propuneri concrete privind așezarea pe baze noi, echitabile a relațiilor economice internaționale, eradicarea fenomenului subdezvoltării și propășirea economico-socială a țărilor în curs de dezvoltare. Pe această linie s-a înscris și mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu reuniunii UNCTAD V de la Manila, care a prezentat propuneri practice ce constituie un program cuprinzător de acțiune, de natură să contribuie la soluționarea problemelor majore ale vieții economice internaționale și la accelerarea dezvoltării economice și sociale a țărilor în curs de dezvoltare.

De la tribuna celui de al XII-lea Congres al partidului s-a reafirmat în mod clar că lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice internaționale se vor înscrie și în viitor între coordonatele majore ale politicii externe a partidului și statului nostru. În acest spirit, țara noastră a adresat și cu ocazia Congresului un apel solemn către toate țările lumii de a-și uni eforturile pentru a se pune capăt cît mai curînd stării de subdezvoltare, pentru a se deschide tuturor popoarelor

perspectiva progresului economic și social tot mai rapid, a bunăstării și fericirii.

Semnificația profundă a acestui apel este reliefată și mai mult de faptul că în 1980 va avea loc sesiunea specială a Adunării generale a O.N.U., consacrată problemelor noii ordini economice internaționale, sesiune convocată în urma unei inițiative a României și a altor țări în curs de dezvoltare.

Necesitatea unor pași concreți pentru instaurarea noii ordini economice internaționale

ÎNTR-O ÎNFĂȚIȘARE SINTETICĂ a sensurilor și semnificației apelului solemn adresat de România se cuvine să subliniem că rezolvarea grabnică a problemelor subdezvoltării și noii ordini se impune cu tot mai multă acuitate. Omenirea, popoarele nu vor mai putea suporta adîncirea în continuare a decalajelor, asimetriile care caracterizează economia mondială, generate de acumularea în unele țări a bogăției și în celelalte țări, în care trăiește majoritatea populației planetei, a mizeriei și sărăciei.

Sesiunea specială din 1980 oferă prilejul reînnoirii eforturilor tuturor popoarelor pentru a ajunge, în strînsă conlucrare, într-o atmosferă de înțelegere și colaborare, la soluții eficiente și general acceptabile pentru problemele economice complexe ale vieții contemporane. Sesiunea trebuie să marcheze un moment hotărîtor în adoptarea de măsuri practice în direcția lichidării subdezvoltării, a asigurării unui progres mai rapid al țărilor în curs de dezvoltare, a înfăptuirii noii ordini economice internaționale.

Urmînd să aibă loc în forul internațional cel mai reprezentativ — Adunarea generală a O.N.U. — lucrările sesiunii permit participarea activă și nemijlocită a tuturor statelor la dezbaterea și soluționarea problemelor complexe ale vieții internaționale, beneficiind astfel de cadrul cel mai adecvat pentru îndeplinirea cu succes a sarcinilor ce îi stau în față.

Avînd în vedere importanța cu totul deosebită a sesiunii speciale, ar fi desigur, de dorit, ca statele să fie reprezentate la un nivel politic cît mai înalt, astfel încît să se faciliteze luarea unor decizii majore pentru dezvoltarea și stabilitatea economiei mondiale precum și pentru accelerarea creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare.

Sesiunea din 1980 este chemată să evalueze progresele realizate în procesul instaurării noii ordini, să adopte măsuri corespunzătoare pentru impulsionarea acestui proces, să definească strategia internațională a dezvoltării pentru viitorul deceniu. Pentru aceasta, sesiunea va trebui să abordeze, în strînsa lor interconexiune, toate marile probleme ale vieții economice internaționale, astfel încît să poată adopta un program cuprinzător de acțiuni vizînd dezvoltarea industriei, a agriculturii, a transportului, soluționarea problemelor materiilor prime și energiei, stimularea comerțului, asigurarea unui acces larg al țărilor în curs de dezvoltare la cuceririle științei și tehnicii moderne, restructurarea relațiilor valutar-financiare, sporirea și îmbunătățirea condițiilor asistenței financiare și tehnice internaționale, reglementarea activității societăților transnaționale în țările în curs de dezvoltare.

În contextul soluționării problemelor economice internaționale o atenție prioritară se cuvine a fi acordată trecerii urgente la stabilirea unor raporturi juste între prețurile materiilor prime și ale produselor industrializate, între costurile combustibililor și energiei și ale celorlalte produse, asigurîndu-se accesul tuturor țărilor în condiții echitabile la materiile prime și la sursele de energie. Ca și în celelalte probleme ale vieții internaționale, soluțiile în domeniul materiilor prime și energiei trebuie să fie rezultatul unor înțelegeri negociate cu participarea tuturor statelor și nu al unor acțiuni de forță, care nu vor putea conduce în nici un caz la rezolvarea problemelor în interesul popoarelor, al stabilității economiei mondiale, al păcii.

În perspectiva sesiunii din 1980 se impune totodată intensificarea lucrărilor din cadrul O.N.U. pentru elaborarea strategiei internaționale a dezvoltării pentru deceniul 1981—1990. Noua strategie trebuie să fie concepută ca un ansamblu unitar de măsuri pentru dezvoltarea mai rapidă a țărilor în curs de dezvoltare. Desigur că în lichidarea subdezvoltării rolul esențial îl au eforturile proprii ale țărilor în curs de dezvoltare, mobilizarea și angajarea plenară a resurselor materiale și umane de care dispun. Viitoarea strategie trebuie să reflecte în același timp răspunderea care revine țărilor dezvoltate în ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare, cuprinzînd angajamente clare și ferme ale țărilor dezvoltate în această privință.

Asigurarea succesului sesiunii speciale din 1980 presupune în primul rînd ca țările dezvoltate să își reconsidere atitudinea adoptată pînă acum în negocierile cu țările în curs de dezvoltare, să adopte poziții constructive, care să permită realizarea de progrese rapide în direcția eliminării subdezvoltării și înfăptuirii noii ordini economice.

Este de asemenea necesară întărirea colaborării solidarității țărilor în curs de dezvoltare, în scopul desfășurării unor acțiuni unite, peste orice deosebiri de păreri, în scopul instaurării noii ordini, ca parte integrantă a luptei lor împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului. De aceea, așa cum sublinia la Congres tovarășul Nicolae Ceaușescu, crearea unui organism permanent al acestor țări pentru a trata organizat cu țările dezvoltate, pe bază de deplină egalitate și a unei platforme comune de acțiune ar avea o însemnătate deosebită. Perioada rămasă pînă la sesiunea din 1980 trebuie intens folosită de țările în curs de dezvoltare pentru a-și întări coeziunea și unitatea de acțiune, pentru a dezvolta cooperarea economică dintre ele.

Pentru a se atinge obiectivele sesiunii este necesară o pregătire temeinică a acesteia. Problematica subdezvoltării și a noii ordini trebuie să facă obiectul unor tratative la care să participe toate statele — țările în curs de dezvoltare, țările capitaliste dezvoltate, țările socialiste — pentru a elabora în comun un program concret care să fie supus sesiunii speciale.

Pornind de la necesitatea abordării globale a problemelor, cu participarea tuturor statelor, a relansării eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini, precum și a unei pregătiri corespunzătoare a sesiunii, Grupul celor 77 a elaborat, cu participarea activă a României, noi propuneri în vederea sesiunii din 1980. Aflate în dezbaterea actualelor lucrări ale Adunării generale a O.N.U., aceste propuneri vizează, în esență, lansarea de către sesiunea specială a unei noi runde de negocieri globale între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate și asigurarea unei pregătiri temeinice a lucrărilor de către Comitetul plenar al O.N.U. pentru noua ordine economică internațională.

În contextul pregătirilor pentru sesiunea specială trebuie avut în vedere că în lunile următoare vor avea loc o serie de activități importante în diverse organisme aparținînd sistemului Națiunilor Unite. Este convocată cea de-a III-a Conferință generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (ONUDI III), în cadrul mecanismului curent al UNCTAD vor continua negocierile pe problemele nesoluționate la Manila, precum și pentru crearea Programului integrat de materii prime și a Fondului comun de finanțare a acestuia, vor avea loc reuniuni ale țărilor în curs de dezvoltare consacrate dezvoltării cooperării economice dintre ele. Toate aceste activități și negocieri trebuie să se înscrie ca aport de substanță la pregătirea și desfășurarea cu succes a sesiunii din 1980.

Analizînd problemele dezvoltării nu putem trece cu vederea consecințele deosebit de nocive ale cursei înarmărilor, uriașele resurse care ar putea fi folosite, în urma măsurilor de dezarmare, pentru propășirea economică și socială a tuturor popoarelor, pentru asigurarea unui sprijin mai activ în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Acțiunile și inițiativele României pe această linie sînt cunoscute și s-au bucurat de un larg ecou internațional. Mai mult ca oricînd astăzi este pe deplin clar că singura cale de depășire a crizei economice mondiale constă în schimbarea radicală a raporturilor dintre cheltuielile pentru dezvoltare și cele pentru înarmare, în folosirea cu preponderență a venitului național pentru accelerarea progresului economico-social al popoarelor, pentru creșterea nivelului lor de viață material și spiritual.

Angajată ferm în lupta pentru lichidarea subdezvoltării și edificarea noii ordini economice internaționale, țara noastră și-a exprimat, prin glasul comuniștilor români întruniți la cel de al XII-lea Congres al Partidului, voința de a milita în continuare cu hotărîre pentru soluționarea acestor probleme, aducîndu-și și în viitor contribuția sa constructivă, alături de celelalte state iubitoare de pace și progres.

Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al partidului oferă garanția că această opțiune politică a Congresului va fi urmată neabătut, că participarea României la rezolvarea gravelor probleme economice internaționale va fi caracterizată în continuare de o viziune revoluționară, realistă și lucidă asupra realităților lumii de azi, de abordări constructive și practice, caracteristici care fac parte integrantă din personalitatea politică proeminentă a conducătorului țării noastre, larg recunoscută și prețuită pe plan internațional.

Constantin FLITAN

robotron 1720

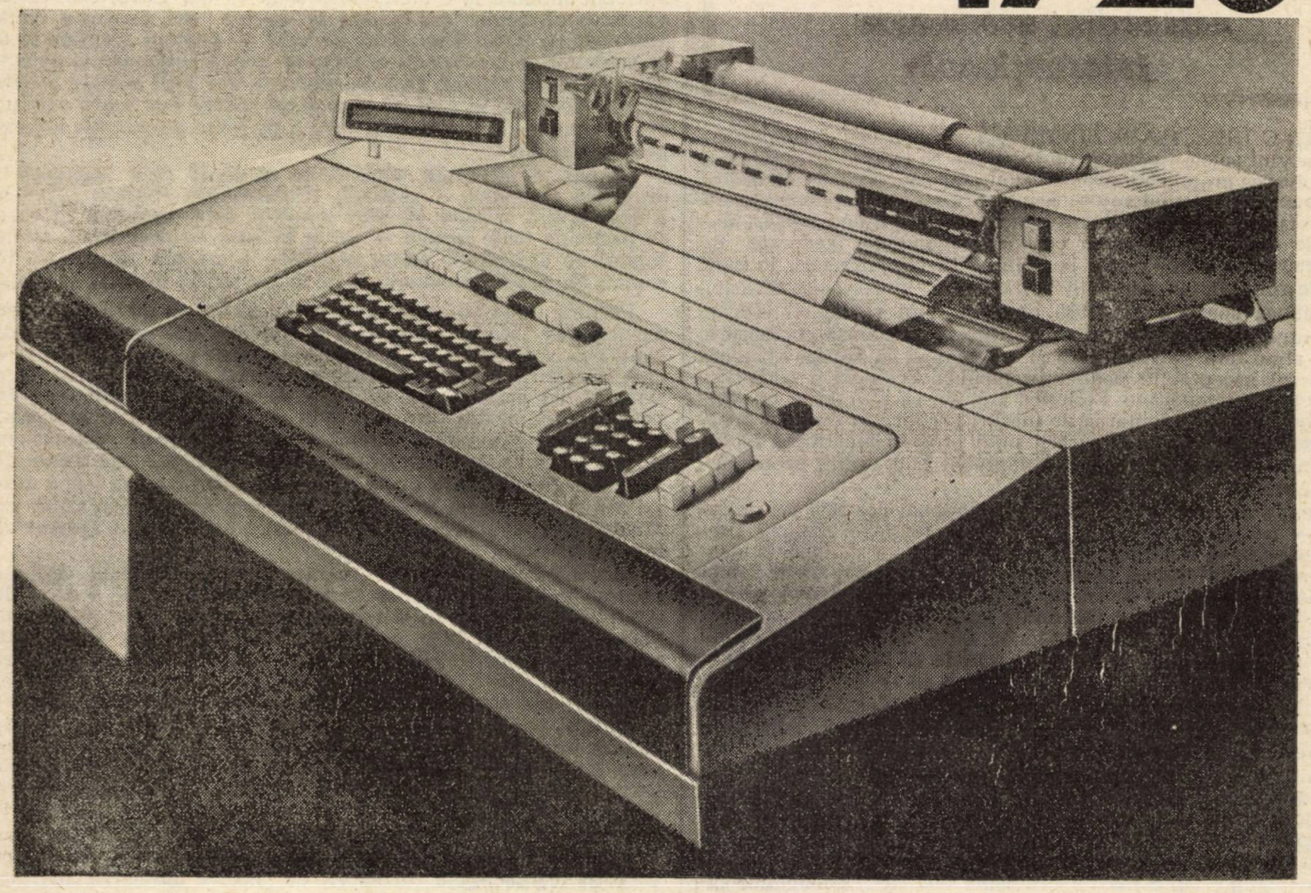

REDUCEREA TIMPULUI ȘI A CHELTUIELILOR

De acum înainte puteți conta pe aceste avantaje prețioase și în stăpînirea avalanșei cotidiene a datelor. Vă stă la dispoziție robotron 1 720. Un automat de facturat și contabilizat ce execută fără efort decontările zilnice ale unei întreprinderi. Adaptabil oricăror necesități, datorită construcției modulare și diversității formularelor.

robotron 1 720 – cea mai economică soluție pentru rezolvarea lucrărilor dumneavoastră de facturat, contabilizat și decontat.
La cerere puteți obține informații detailate care vă vor convinge

Vă rugăm să ne vizitați cu ocazia expoziției de specialitate „Tehnică de calcul din R.D.G.", ce va avea loc la Sibiu – Casa de cultură – în perioada 3.12–7.12.1979.

Ambasada R.D.G. în R.S.R.
Secția Comercială
Sector Büromaschinen/
Rechentechnik
Calea Dorobanților 14
71132 București

robotron

Robotron Export-**Import**
Volkseigner Außenhandelsbetrieb der
Deutschen Demokratischen
Republik
R.D.G. 108 Berlin,
Fdriedrichstraße 61

PUBLICOV

R. S. F. IUGOSLAVIA

Opțiuni majore de transformare calitativă a activității economice

PROCESUL DINAMIC de creștere economică, ce caracterizează în ansamblu perioada de dezvoltare socialistă a Iugoslaviei, are ca suport în actuala etapă, alături de amplul efort de extindere a capacității productive a țării și de creare de noi locuri de muncă, îmbunătățirea calitativă continuă a activității în toate fazele procesului de reproducție lărgită.

În atingerea parametrilor cantitativi și calitativi ai creșterii economice, un rol esențial revine și perfecționării sistemului de raporturi socio-economice prin consolidarea autoconducerii muncii asociate. Pentru prima dată planul social pe 1976—1980 este fundamentat larg prin acorduri de autoconducere și de contracte sociale, care reflectă răspunderea asumată de organizațiile economice și de comunitățile social-politice pentru încadrarea programelor lor de dezvoltare în limitele necesităților și posibilităților de ansamblu ale economiei naționale. Noile trăsături ale activității de planificare s-au consolidat în procesul elaborării și implementării planurilor anuale de dezvoltare din 1977—1979 și se regăsesc pregnant în activitatea de pregătire a planului pe perioada 1981—1985 pentru a cărui definitivare se procedează la armonizarea unui număr de 55 000 programe de dezvoltare ale întreprinderilor, băncilor și comunităților social-politice.

În sfera raporturilor de colaborare economică cu străinătatea, un element important, introdus prin aplicarea noilor principii, rezidă în aceea că organizațiile de comerț exterior, distincte prin statutul lor, de întreprinderile producătoare, trec la stabilirea de relații de asociere cu acestea din urmă, constituindu-se astfel legături nemijlocite, de durată și pe bază de egalitate între producție și comerțul exterior.

Întreaga perioadă 1977—1979 este marcată de o intensă activitate vizînd transpunerea în viață a noilor legi adoptate, în prezent raporturile socio-economice fondate pe autoconducere fiind practic instituționalizate pe ansamblul procesului de reproducție lărgită. Se concretizează astfel un efort de durată întreprins în economia iugoslavă în direcția asigurării condițiilor necesare pentru înfăptuirea eficientă a obiectivelor de creștere și, mai ales, de transformare structurală a producției sociale.

ÎN perioada 1976—1978 produsul social al țării a sporit în medie cu circa 6% pe an, iar dacă se ia în considerare evoluția proiectată a acestui indicator în 1979, ritmul mediu anual de creștere pe ansamblul primilor patru ani ai cincinalului este de 6,2%. A[illegible] principal suport o puternică activizare a efortului investițional. Se apreciază că în primii patru ani ai cincinalului volumul investițiilor în fonduri fixe a sporit, în medie cu 8,9% pe an, respectiv într-un ritm superior celui prevăzut în planul pe 1976—1980 (8,5%). Odată cu aceasta s-a înregistrat și o creștere a numărului lucrătorilor angajați care s-a majorat între anii 1976—1978 în medie cu 4,2% pe an.

Opțiunile actuale și de perspectivă în orientarea procesului de creștere economică se îndreaptă în special spre stimularea laturilor sale calitative. În activitatea investițională, care s-a manifestat ca factor preponderent de susținere a creșterii economice, de sporire a gradului de ocupare a forței de muncă în primii ani ai cincinalului, accentul se pune pe creșterea eficienței unui volum de investiții mai bine încadrat în posibilitățile efectiv oferite de complexul economic național. Concomitent, este vizată o accelerare a ritmului de creștere a productivității muncii, care a atins, în intervalul 1976—1978, o medie de 2,2% pe an. Îmbunătățirea laturilor calitative ale activității investiționale și productive este considerată esențială și din punctul de vedere al asigurării echilibrului balanței schimburilor externe ale țării, al ameliorării încă din anul viitor a poziției economiei iugoslave în comerțul internațional.

ÎN SCOPUL așezării procesului de creștere pe baze stabile, eforturi deosebite sînt întreprinse în etapa actuală în direcția perfecționării structurale a producției sociale, prin dezvoltarea prioritară a domeniilor prezentînd interes comun pentru întreaga Iugoslavie (industria energetică și a combustibililor, siderurgia, metalurgia neferoaselor, chimia de bază, anumite subramuri ale construcției de mașini, capabile să contribuie în măsură sporită la dotarea economiei naționale, complexul agro-industrial, transporturile și turismul internațional), cărora — potrivit planului pe termen mediu — le sînt destinate aproape două treimi din volumul total al investițiilor. Datele disponibile pentru primii trei ani ai cincinalului evidențiază dezvoltarea mai rapidă a industriilor electroenergetică, de preparare a cărbunelui, de prelucrare a țițeiului și gazelor naturale, a chimiei de bază și a construcțiilor de mașini.

În cadrul îmbunătățirii activității complexului agro-industrial, un loc important revine preocupărilor legate de asocierea eficientă a forței de muncă și a mijloacelor tehnice, de adîncirea specializării și extinderea cooperării în producție, ele concretizîndu-se în rezultate semnificative, cum sînt cele obținute în 1977 cînd, de exemplu, recolta medie la hectar a atins la porumb 4250 kg, iar la grîu 3490 kg. Producția industriei alimentare cunoaște, de asemenea, o dezvoltare în avans față de sectorul industrial în ansamblu, înregistrîndu-se, totodată, îmbunătățiri sensibile sub raportul calității și diversității produselor oferite.

Preocupările pentru perfecționarea structurală a producției sociale, pentru valorificarea sporită a resurselor naționale și adaptarea la situația actuală din economia mondială vizează nu numai raporturile inter-ramuri, ci și cele intra-ramură. Un exemplu îl constituie industria energiei electrice a cărei dezvoltare urmează să fie asigurată prioritar prin construcția de termocentrale, în condițiile valorificării celor 20 miliarde tone de cărbune inferior de care dispune țara, prin construcția de hidrocentrale (potențialul hidroenergetic național fiind valorificat pînă în prezent în proporție de 50%) și de centrale nucleare. Concomitent, se renunță la dezvoltarea capacităților care utilizează hidrocarburi lichide.

Efortul de perfecționare structurală a economiei iugoslave are nu numai o componentă sectorială, dar și una regională, la fel de importantă, care-și găsește expresia în dezvoltarea cu prioritate a regiunilor rămase în urmă din punct de vedere economic. În acest scop, în actualul cincinal republicile insuficient dezvoltate din punct de vedere economic și provincia socialistă autonomă Kosovo beneficiază, prin intermediul Fondului federației, de un ajutor echivalent cu 2,6% din produsul social al țării, precum și de resurse suplimentare de la bugetul federației. Totodată, se urmărește ca investițiile efectuate în regiunile rămase în urmă din punct de vedere economic să fie orientate nu numai spre extracția, dar și spre prelucrarea superioară a materiilor prime disponibile în plan regional.

OPȚIUNEA pentru o creștere dinamică a economiei, fondată pe îmbunătățirea laturilor calitative ale activității investiționale și productive, pe transformarea structurală a producției sociale, se regăsește și în proiectele formulate în acest an la nivelul organelor executive republicane și federale și supuse dezbaterii în vederea elaborării planului social pe 1981—1985. Se proiectează ca, în prima jumătate a deceniului următor, atingerea unui ritm mediu anual de creștere a produsului social al țării de 6,0—6,5% să fie asigurată prin sporirea relativ mai puțin pronunțată a volumului de investiții în fonduri fixe (cu 7,0—7,5% în medie pe an) și prin ridicarea mai rapidă a productivității muncii sociale (ritm de 3,2—3,7%, în medie anuală), numărul lucrătorilor angajați majorîndu-se într-un ritm similar celui convenit prin planul pe 1976—1980 (3,5%). Ca domenii cu dezvoltare prioritară se mențin producția de energie și de combustibili, extracția de materii prime, complexul agroindustrial și transporturile. Investițiile destinate lărgirii bazei energetice și de materii prime a țării urmează, potrivit proiectelor, să fie orientate cu precădere spre regiunile mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic. Perfecționarea structural-calitativă a activității economice va permite, potrivit proiecțiilor, asigurarea unui echilibru extern corespunzător, exportul urmînd să sporească cu 6,5—7,5% în medie pe an, în avans față de importuri (3,5—4,5%).

În cadrul participării tot mai largi a Iugoslaviei la diviziunea internațională a muncii o dezvoltare continuă cunoaște colaborarea economică româno-iugoslavă, fondată în mod tradițional pe relații prietenești, de bună vecinătate între cele două țări și popoare, colaborare al cărei curs ascendent este evidențiat de amplificarea volumului schimburilor reciproce și diversificarea lor structurală, de lărgirea frontului și multiplicarea formelor activității de cooperare. Evoluția rodnică a acestor raporturi a primit un nou impuls prin convorbirile care au avut loc între tovarășii Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito, în cursul recentei vizite efectuate în țara noastră de președintele R.S.F. Iugoslavia, președintele Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, prin hotărîrile adoptate cu această ocazie. Printre principalele obiective convenite figurează extinderea cooperării și specializării în producție, în conformitate cu ritmul susținut de dezvoltare a economiilor României și Iugoslaviei, perfecționarea în continuare a formelor de colaborare, elaborarea de programe de lungă durată pentru cercetări și investiții în comun în domeniul energetic și al materiilor prime, al agriculturii, intensificarea cooperării pe terțe piețe ș. a.

Alexandru OLTEANU

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 48 din 30 noiembrie 1979

— Unitatea indestructibilă a întregului popor în jurul partidului, a secretarului său general, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, chezășia înfăptuirii hotărîrilor adoptate de marele forum al comuniștilor români **(Stere Gioga)** 1

— Elemente calitative în dezvoltarea economico-socială a României **(Ion Tulpan)** 5

— Mobilizarea eforturilor creatoare pentru realizarea exemplară a hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R.

- Valorificarea superioară a potențialului productiv pentru realizarea producției nete **(Titi Paraschiv)** 8
- Planul producției fizice îndeplinit ritmic, integral **(Ilie Bologa)** 9
- Sporirea contribuției cercetării geologice la lărgirea bazei de materii prime **(Petru Cojean, Gogu Dragne)** 11
- Rolul major al agriculturii în procesul de dezvoltare a economiei românești **(Ion Soare)** 14
- Ridicarea continuă a nivelului de trai și a calității vieții. Progrese însemnate în domeniul construcției de locuințe **(dr. arh. Mircea Enache)** 16

— De la 1 decembrie a.c. Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției **(Ovidiu Nanes)** 19

TEORII • IDEI

— Creșterea gradului de ocupare a populației pe fondul dezvoltării multilaterale a economiei naționale **(prof. dr. Vl. Trebici)** 20

— Adîncirea procesului de omogenizare a societății noastre socialiste **(prof. dr. Ion Blaga)** 23

— Școli • curente • economiști. Patriotismul — componentă de seamă a tradițiilor progresiste în gîndirea românească (I) Simțămîntul iubirii de țară **(prof. dr. Ion Bulborea)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Instaurarea noii ordini economice internaționale — coordonată majoră a politicii externe a partidului și statului nostru **(Constantin Flitan)** 28

— R.S.F. Iugoslavia. Opțiuni majore de transformare calitativă a activității economice **(Alexandru Olteanu)** 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Indestructible unity of all our people around the party, its secretary general, comrade Nicolae Ceaușescu, garantee for carrying out the decisions passed by the great forum of the Romanian communists **(Stere Gioga)** 1

— Continuous upgrading of the living standard and life quality. Significant progress in building construction **(Dr. Arch. Mircea Enache)** 16

— Increasing the employment rate in the context of the multilateral development of the national economy **(Prof. Dr. Vl. Trebici)** 20

— Making homogenous our socialist society — a deepening process **(Prof. Dr. Ion Blaga)** 23

— Setting up the new international economic order — a major direction of our state and party's foreign policy **(Constantin Flitan)** 28

— SFR of Yougoslavia. Major options for a qualitative change in the economic activity **(Alexandru Olteanu)** 31

DANS LE NUMÉRO

— L'unité indestructible du notre peuple autour du parti, de son secrétaire général, camarade Nicolae Ceaușescu, garantie de l'accomplissement des décisions adoptées par le grand forum des communistes roumains **(Stere Gioga)** 1

— L'élévations continue du niveau de vie et de la qualité de la vie. Progrès significatif dans le domaine de la construction des habitations **(dr. arch. Mircea Enache)** 16

— L'augmentation du degré d'occupation de la population sur le fond du développement multilatérale de l'économie nationale **(prof. dr. Vl. Trebici)** 20

— L'approfondissement du processus d'homogénéisation de notre société socialiste **(prof. dr. Ion Blaga)** 23

— L'instauration d'un nouvel ordre économique international — direction majeure de la politique étrangère du parti et de l'état **(Constantin Flitan)** 28

— La R.S.F. de Yougoslavie. Options majeures pour transformer qualitativement l'activité économique **(Alexandru Olteanu)** 31

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Неразрушимое единство всего народа вокруг партии, вокруг ее генерального секретаря товарища Николае Чаушеску, залог претворения в жизнь решений великого форума румынских коммунистов **(Стере Джога)** 1

— Непрерывное повышение жизненного уровня и качества жизни. Крупные достижения в области жилищного строительства **(др. арх. Мирча Енаке)** 16

— Рост занятости населения на фоне многогранного развития народного хозяйства **(проф. др. Вл. Требич)** 20

— Углубление процесса реализации однородности нашего социалистического общества **(проф. др. Ион Блага)** 23

— Введение нового международного экономического порядка — первостепенная координата внешней политики нашей партии и правительства **(Константин Флитан)** 28

— С.Ф.Р. Югославия. Главные оптации на качественное преобразование экономической деятельности **(Александру Олтяну)** 31

Continuă campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1980 la „Revista economică". Prețul abonamentului: 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de: 130 lei anual; 65 lei semestrial; 32,50 lei trimestrial. Comenzile pentru abonamente se primesc de către oficiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții, pînă la 15 decembrie a.c. Pînă la aceeași dată se primesc, la administrația revistei, comenzi din partea întreprinderilor și instituțiilor, pentru revistă și pentru volumele de legislație economică comentată pe care aceasta le editează în anul 1980.

Incheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate: „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice", „Curier economic-legislativ.

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. (Intreprinderea de stat pentru Imprimate și administrarea publicațiilor) nr. 6 451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București. Tiparul: Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

Recom

LA MUNTE, LA AER CURAT CU ECHIPAMENT ADECVAT !

Numai îmbrăcaţi în echipamentul corespunzător pentru schi sau săniuş puteţi petrece cîteva ore de plăcută destindere !

Cu prilejul LUNII CADOURILOR, la toate magazinele specializate în desfacerea articolelor sportive şi în marile magazine universale veţi găsi costume din relon comode, impermeabile, hanorace, pulovere călduroase, fulare şi căciuliţe tricotate, precum şi încălţăminte adecvată

LUNA DECEMBRIE ESTE O LUNĂ A CADOURILOR ŞI PENTRU COPIII DV.!

Magazinele de confecţii, tricotaje şi încălţăminte pentru copii, precum şi raioanele respective din marile magazine universale ale comerţului de stat vă recomandă să dăruiţi :

- „scurte şapte-optimi" călduroase, uşoare, executate din materiale impermeabile, divers colorate, cu glugă fixă sau detaşabilă şi căptuşeală detaşabilă din blană sintetică ;
- pulovere, costumaşe, fulare, mănuşi şi căciuliţe tricotate din melana, un înlocuitor de succes al lînii ;
- cizmuliţe din cauciuc viu colorat, care nu absorb umezeala

1979 DEC 1

Lei 5

Recom

LUNA ❄ CADOURILOR

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

MOBILIZAREA ENERGIILOR CREATOARE ALE ÎNTREGULUI POPOR PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

Numărul 49 ● Vineri 7 decembrie 1979

În cadrul unui amplu dialog de lucru la Complexul expoziţional din Piaţa „Scînteii“

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU a analizat probleme ale realizării programului de tipizare în construcţii

D.646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Considerente privind metodologia determinării eficienței exporturilor de instalații complexe

Un rol important în îmbunătățirea structurii exporturilor românești, în conformitate cu sarcinile prevăzute în documentele de partid și de stat pentru perioada 1976—1980 și în perspectiva viitorului plan cincinal 1981—1985, revine livrărilor de instalații complexe în străinătate. Astfel de livrări pot constitui atît obiectul unor exporturi directe, cît și obiectul unor operațiuni de cooperare de anvergură, bilaterale sau pe terțe piețe.

În același timp, creșterea livrărilor de instalații complexe în străinătate trebuie să se alinieze cerințelor privind dezvoltarea unui comerț exterior echilibrat și eficient. Încadrarea unor astfel de livrări în aceste cerințe este posibilă în măsura în care exportatorul (sau producătorul), prin diverse judecăți sau metodologii, poate să stabilească, cu o anumită aproximație, încă din momentul intenției sau apariției unei oportunități de export în domeniu, care va fi rentabilitatea financiar-valutară și eficiența acestuia.

Determinarea eficienței economice a comerțului exterior, proces care încă rămîne controversat la nivel teoretic, oferă, totuși, metodologii practice, însă cu un caracter parțial și individualizate pe domenii de operațiuni, ceea ce face imposibilă aplicarea ei generalizată. Caracterul parțial și individual al acestor metodologii este imprimat de specificitatea operațiunilor de comerț exterior a căror eficiență urmează să fie cuantificată.

Luînd în considerație exporturile de instalații complexe, acestea definesc o operațiune la rîndul ei complexă. În mod logic, o eventuală metodologie de stabilire a eficienței acestei categorii de exporturi trebuie să permită referiri la toate aspectele. Complexitatea exporturilor de instalații și implicațiile asupra metodologiei de determinare a eficienței acestora derivă din :

a) — exportul de instalații complexe presupune operațiuni cu străinătatea multiple, simultane sau etapizate, după cum urmează :

— livrări de instalații propriu-zise ;
— lucrări de construcții-montaj ;
— importuri de completare ;
— credite și garanții.

b) — exportul de instalații complexe se consideră realizat după un interval de timp măsurat în 1 pînă la 5 și chiar mai mulți ani ; ca urmare a acestei perioade îndelungate de timp o serie întreagă de elemente convenite inițial în contractul cu beneficiarul pot suferi modificări, care nu pot lăsa părțile contractante indiferente și mai ales pe exportator ;

c) — contractul principal poate să cuprindă subcontracte cu alți furnizori și în alți termeni ; avem în vedere în special următoarele aspecte :

— lucrările de construcții-montaj pot fi executate cu materiale și forță de muncă locale (ale beneficiarului), caz în care o serie de elemente ale contractului principal, corelate cu elemente de piață internațională, devin influențate de factori locali (inflația locală, remunerarea personalului, costul vieții, prețul materialelor etc.).

— în funcție de tipul de instalație și de cerințele specifice ale beneficiarului stabilite prin caietul de sarcini, (ce transformă obiectul exportului în unicat), sînt necesare subcontractări pentru importuri de completare pe perioade de timp mai îndelungate, ceea ce implică noi variabile și riscuri pentru furnizorul principal.

d) — metodologia singură se dovedește insuficientă pentru evaluarea eficienței unei viitoare livrări de instalații complexe în condițiile în care riscurile inerente unei operațiuni în termen nu sînt atenuate prin clauze asiguratorii împotriva acestora, negociabile cu partenerul; prin urmare, metodologia trebuie să permită evaluări de trepte de eficiență în funcție de clauzele asigurării pe care și le propune exportatorul și care se vor putea conveni în final.

Un element deosebit de important, care complică calculele de eficiență, este acela legat de faptul că livrările de instalații complexe comportă în cele mai multe cazuri credite furnizor și condiții de creditare ; alături de parametrii tehnico-economici și calitativi ai instalației propriu-zise, condițiile de creditare concură la competitivitatea de export, ceea ce asigură adjudecarea licitațiilor în favoarea furnizorului român.

Evaluarea eficienței exportului de instalații complexe trebuie făcută în baza unei metodologii care să valorifice maximal datele inițiale ale operației în termen de costuri de producție, comercializare și creditare și cuantumurile încasărilor finale în valută într-un moment suficient de îndepărtat față de momentul încheierii contractului. Considerînd rezultatele acestei evaluări (care sînt apriori determinate operației de export) o bază de decizie, este necesar ca elementele de calcul să includă variantele de recuperare a contravalorii în funcție de clauzele asiguratorii posibile : în principal cele de acoperire a riscului modificării prețurilor sau a riscului valutar. În același timp, elementele de calcul completate cu majorările decurgînd din acoperirea riscurilor menționate trebuie să mențină instalația complexă ce urmează să fie livrată în limitele competitivității internaționale. Prin urmare, dimensionarea sumelor (prin diverse metode), care acoperă riscurile trebuie argumentată foarte bine cu statistici internaționale atunci cînd partenerul acceptă clauze asiguratorii sau făcută cu mult discernămînt în situația inversă și cînd furnizorul român își stabilește singur (prin calcule interne și separate) acea rezervă inclusă de la început în prețul de ofertă.

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 49, 1979

Rezultatele evaluării eficienței exportului de instalații complexe trebuie privite prin prisma celor două elemente mobile de stabilire a valorii ce urmează să fie încasată de exportator, cu atît mai mult cu cît această mobilitate este accentuată de situația actuală a economiei mondiale: prețul (costul instalației, costul creditului etc.) și cursul de schimb al monedei în care se va face plata valorii de ansamblu prevăzută în contractul principal și a valorii prevăzute în celelalte subcontracte.

Legat de elementele mobile ale plății contractului de livrare a instalației complexe trebuie menționate, în contextul evoluției actuale a economiei mondiale, tendințele net ascendente, ale prețurilor internaționale la materiile prime și energie (care se repercutează asupra costurilor de producție la produsele manufacturate) și permanentizarea fluctuării cursurilor de schimb la monede care pot constitui mijloace de plată internaționale. Manifestarea fenomenului de erodare a valorii sau cursului fac ca prețurile și moneda convenite la încheierea unui contract, în lipsa unor clauze asiguratorii, să determine recuperări, la termen a contravalorii care în final nu asigură exportatorului bunurile și serviciile pe care le-ar fi obținut printr-o plată pe loc, în numerar.

Prin prisma tuturor acestor considerente rezultă că **metodologia de determinare a eficienței** exportului de instalații complexe trebuie să îmbrace următoarele aspecte:

a) cuantificarea rentabilității financiar-valutare a exportului instalației propriu-zise;

b) cuantificarea rentabilității financiar-valutare a operațiunilor de construcții-montaj în străinătate prin considerarea variantelor:

— materialele și cadrele de specialitate ale țării exportatoare și forța de muncă locală;

— cadrele de specialitate ale exportatorului, materialele și forța de muncă locală;

c) cuantificarea rentabilității financiar-valutare a importurilor de completare pentru instalația propriu-zisă;

d) cuantificarea costului creditului furnizor acordat și a avantajelor și dezavantajelor pentru exportator;

e) cuantificarea rentabilității livrărilor anuale în contrapartidă (atunci cînd se convine cu beneficiarul) în contul contravalorii instalației complexe, în cadrul unor sume fixe sau cu clauză de escaladare a prețului.

Rezultă de aici că metodologia de determinare a eficienței exporturilor de instalații complexe face apel la un sistem de indicatori. Multitudinea aspectelor ce trebuie avute în vedere în evaluarea eficienței exclude de la bun început o formulă unică de cuantificare. O astfel de formulă, dealtfel, nu poate să includă toate informațiile și datele despre operațiunea analizată, acestea nefiind comparabile. De asemenea, o formulă unică se dovedește în general simplistă, cu o capacitate de a reflecta rentabilitatea financiar-valutară a operațiunii analizate redusă, incompletă și deci nu poate fundamenta o decizie.

Sistemul de indicatori, chiar dacă presupune mai multe formule de calcul care reușesc să valorifice toate datele și informațiile legate de operație — condiție sine qua non pentru o metodologie cît mai corectă — el trebuie să se prezinte unitar în concepție. Criteriile care pot asigura această unitate de concepție sînt următoarele:

— definiția eficienței comerțului exterior: activitate prin care să se realizeze o economisire a muncii sociale naționale, să contribuie la creșterea venitului național utilizat;

— principiul de construire a indicatorilor bazat pe definiția cantitativă a eficienței comerțului exterior: un raport între efectele participării economiei naționale la circuitul internațional de valori și eforturile pe care le implică această participare;

— pragul unic de rentabilitate financiar-valutară a exportului stabilit prin normativele în vigoare: respectiv cursul comercial unic.

Napoleon POP
I.E.M.

drept și uzanțe internaționale

Valutele în plățile internaționale

În exprimare curentă, prin valută se înțelege moneda națională a unui stat deținută de o persoană fizică sau juridică străină; indiferent de forma în care se prezintă — numerar sau disponibil în cont — valutele dețin ponderea principală în plățile privind schimburile economice internaționale.

La fel ca oricare monedă națională, valutele se prezintă sub două forme: **valuta efectivă,** sub formă de numerar — bancnote și monede divizionare — care are o utilizare restrînsă în plățile internaționale, folosindu-se aproape numai pentru cheltuieli de deplasare și altele similare; **valuta de cont,** care se prezintă sub forma de disponibil la o bancă cu sediul fie în țara deținătorului, fie în oricare altă țară, așa cum vom vedea, această formă a valutei are cea mai largă utilizare ca mijloc de plată internațional, pe calea viramentului bancar. Prin depunerea în depozit bancar a valutei efective, ea se transformă în valută de cont (și invers în cazul ridicării unor sume din cont).

Valutele, privind după criteriul posibilității preschimbării unele cu altele, se împart în două mari categorii: **valute convertibile** și **valute neconvertibile;** din prima categorie fac parte acele valute care pot fi schimbate într-o altă valută, în mod liber, la un curs fix sau cunoscut.

În sfîrșit, monedele naționale ale unor țări care au un grad ridicat de stabilitate valorică și siguranță utilizate ca instrumente de rezervă de alte țări poartă denumirea de **valute de rezervă. Acestea** fac parte, deci, din rezervele monetare internaționale menite să acopere deficitele eventuale ale balanței de plăți a statelor care le dețin; această funcție le conferă calitatea de elemente componente ale lichidității internaționale, adică de posibilitățile de a face față angajamentelor de plată externe. Așa cum se subliniază în literatura de specialitate „pe timpul cînd Marea Britanie era puterea dominantă a lumii capitaliste, valuta de rezervă era lira sterlină. După declinul acestei țări, locul lirei sterline a fost luat de dolarul S.U.A. În ultima vreme, rezervele de dolari au devenit principalul element constitutiv al rezervelor monetare internaționale și al lichidității internaționale". (1; 36).

În literatura de specialitate se atribuie sfere de înțelegere diferite noțiunii de devize, dintre care reținem ca uzuale următoarele două înțelesuri:

— într-o primă accepțiune sînt incluse în noțiunea de devize toate titlurile de credit exprimate într-o valută convertibilă, pe termen scurt — cambiile, biletele la ordin, cecurile, obligațiunile, acțiunile etc. —, mai puțin valutele efective și cele aflate în cont;

— în cel de-al doilea înțeles, mai larg, devizele cuprind titlurile de credit arătate mai sus, valutele convertibile, precum și metalele prețioase sau orice alte instrumente de plată internațională (2; 139).

VALUTE CONVERTIBILE

În schimburile economice între state — atîta vreme cît nu există o monedă internațională — valutele convertibile, în special cele cu un grad ridicat de stabilitate, au un rol determinant în plățile comerciale externe.

a) **Convertibilitate.** Această noțiune, în decursul timpului, a avut mai multe înțelesuri, prima fiind aceea larg deschisă, din perioada etalonului aur, cînd oricare deținător al unor bacnote avea dreptul să le prezinte la ghișeele băncii emitente solicitînd în schimb cantitatea de aur pe care acestea le reprezentau.

Noțiunea de convertibilitate în perioada etalonului aur-devize a primit un înțeles mult mai restrîns; în primul rînd, a fost exclus dreptul de a pretinde convertibilitatea bancnotelor în aur, care puteau fi preschimbate numai în alte valute convertibile; de la acest principiu făcea excepție dolarul, care era convertibil în aur numai la cererea băncilor centrale deținătoare, adresată direct Trezoreriei S.U.A. Cu alte cuvinte, conținutul noțiunii de convertibilitate s-a modificat, în noua accepțiune rezumîndu-se numai la **dreptul limitat al deținătorului de bancnote de a cere băncii de emisiune preschimbarea acestora într-o valută,** la cursul oficial; așadar, odată cu adoptarea etalonului aur-devize convertibilitatea a devenit un mijloc prin care debitorii își pot procura la scadență, în schimbul sumei corespunzătoare în moneda națională, la cursul oficial sau cel puțin la un curs cunoscut, valuta necesară pentru plata datoriei față de un creditor extern (1; 97).

Odată cu declarația S.U.A. din 15 august 1971 că nu mai cumpără și vinde aur în mod liber pentru reglarea tranzacțiilor internaționale, stabilitatea dolarului în raport cu aurul a încetat; alături de alte monede naționale, și dolarul a trecut la flotare. Din acest moment nu se mai poate vorbi de o convertibilitate oficială, ci de o convertibilitate de piață ; evident, băncile centrale continuă să intervină prin cumpărarea sau vînzarea monedelor proprii pentru a le susține cursul conform politicii lor monetare, dar asemenea tranzacții trebuie privite tot ca o convertibilitate de piață.

Subliniem că în prezent, față de trecerea la flotare a valutelor convertibile, deci în noile condiții create, convertibilitatea se efectuează la cursul pieței.

Statutul F.M.I., modificat în 1976, prin art. 8, menține interdicția generală cu privire la impunerea de restricții privind efectuarea plăților; textul menționat prevede expres că: „nici un membru nu va impune, fără aprobarea Fondului, restricții asupra efectuării plăților și transferurilor pentru tranzacții internaționale curente".

În prezent, convertibilitatea se aplină de 42 state, dintre care cele cu economie capitalistă dezvoltată practică convertibilitatea generală (integrală), schimbul monedelor naționale cu alte valute făcîndu-se fără restricții, indiferent de natura plăților, de conținutul lor economic.

b) **Valoarea paritară — paritatea monetară.** Conținutul valoric al unităților monetare naționale sau al instrumentelor monetare internaționale (D.S.T., rubla transferabilă ș.a.), stabilit prin legi naționale sau convenții internaționale poartă denumirea de **valoare paritară.** Etalonul comun de exprimare a valorii paritare poate fi aurul, o altă monedă națională de referință, D.S.T. sau un alt coș de valute. Dacă, în condițiile etalonului aur, valoarea paritară a monedelor naționale era exprimată numai printr-o anumită cantitate de aur, odată cu declanșarea crizei valutare occidentale, tendința a fost de renunțare la valorile paritare, unele state trecînd la stabilirea valorii monedei naționale pe piața valutară, în raport cu valoarea altor valute, în funcție de oscilațiile dintre cerere și ofertă (3 ; 318).

Așadar, valoarea paritară a monedelor naționale este definită pe mai multe căi și cu referire la etaloane diferite. Redăm în continuare, după o recentă lucrare de specialitate (4; 34), modul de definire a valorii paritare a unor grupe de monede naționale:

— valoarea paritară a unui mare număr de monede naționale — dolarul S.U.A., francul elvețian, lira sterlină, Yenul japonez etc. — se determină în funcție de cursul lor pe piețele valutare (nu am cuprins în această grupă monedele naționale ale statelor care fac parte din sistemul monetar european);

— valoarea paritară a monedelor naționale ale unor state — printre care Egipt, Ghana, Peru, Sudan, Mexic, Turcia, Venezuela, Zambia — este definită printr-un raport fix, pe o anumită perioadă de timp, față de dolarul S.U.A.;

— valoarea paritară a monedelor naționale ale altor state — Argentina, Brazilia, Chile, Columbia, Uruguay ș.a. — este definită în raport cu dolarul S.U.A., cursul acestora modificîndu-se frecvent;

— valoarea paritară a monedei naționale a statelor care constituie Uniunea Monetară vest-africană — Benin, Coasta de Fildeș, Niger, Senegal, Togo și Volta Superioară — este definită în raport cu francul francez;

— valoarea paritară a monedelor naționale ale unor state — Irlanda, Sri-Lanka, Sierra-Leone ș.a. — este definită în raport cu lira sterlină;

— valoarea paritară a monedelor naționale a Guineii, Iranului, Keniei, Tanzaniei, Zairului ș.a., este determinată în raport cu D.S.T., iar dolarul australian și lira israeliană în raport cu un alt coș de valute.

Dacă **valoarea paritară** indică conținutul valoric al unei unități monetare stabilit prin legea monetară a țării respective, **paritatea monetară** este raportul valoric dintre două monede, respectiv dintre valorile paritare ale acestora. În situația în care valorile paritare ale celor două monede sînt exprimate în aur, raportul respectiv se numește **paritate aur** sau **paritate metalică,** iar în cazul în care valorile respective sînt exprimate într-o valută, paritatea poartă denumirea de **paritate valutară;** în cazul în care paritatea se stabilește în raport cu drepturile speciale de tragere, se va numi **paritate D.S.T.**

Așa cum se subliniază în literatura de specialitate (33; 55), criza sistemului monetar internațional a pus sub semnul întrebării posibilitatea și utilitatea menținerii **părții fixe,** iar pe măsură ce principalele valute au trecut la flotare, acestea au fost înlocuite cu **parități mobile,** rezultate din valori paritare stabilite ca urmare a cotațiilor piețelor valutare, ceea ce echivalează cu cuantificarea valorii monedelor prin intermediul cursurilor valutare.

c) **Cursul valutar.** Preschimbarea în moneră națională a valutelor încasate de exportatori și procurarea de către importatori a valutelor necesare plăților externe se realizează prin vînzare-cumpărare, de la băncile autorizate, care operează pe piețele financiar-valutare din statele cu economie capitalistă. Prețul unei valute exprimat într-o monedă națională, respectiv într-o altă valută se numește **curs valutar,** care poate fi oficial sau de piață.

Cursul valutar oficial este stabilit de autoritatea monetară pe cale unilaterală sau convențională, care poate să fie, sau nu, apropiat de raportul valoric real dintre două monede (exemplu: cursul valutar oficial al leului față de dolar, potrivit listei de cursuri publicate la 10 XI 1979 este de 4,47 lei); acest gen de curs nu se mai practică de țările capitaliste dezvoltate ca urmare a fenomenelor inflaționiste care fac să fie depășită paritatea aur a monedelor naționale.

În unele țări, printre care și România, se stabilește, alături de cursul oficial, și **cursul valutar oficial cu primă** care se utilizează pentru operațiuni necomerciale. Potrivit legislației noastre, se consideră operații necomerciale toate încasările și plățile din contul curent al balanței de plăți care nu privesc activitatea de comerț exterior. Pentru asemenea operațiuni efectuate cu țări capitaliste prima este de 168,46% calculată la cursul oficial de 4,47 lei dolarul revine în cazul cursului oficial cu pînă la 12 lei dolarul.

Cursul valutar de piață se determină pe piețele valutare, în baza cererii și a ofertei, putîndu-se astfel modifica zilnic, sau, așa cum se întîmplă în perioada de agitație bursieră, de la oră la oră (33; 56); ca urmare, nivelul cursului valutar de piață (cursul liber) se poate situa: la paritate (la nivelul cursului oficial), sub paritate și supra paritate. Determinarea cursului se realizează prin:

— **cotație directă** (incertă), în care suma variabilă se determină în moneda națională care urmează a fi plătită pentru o unitate (100 unități) de valută (exemplu: La bursa din . . . . . la data de . . . s-au înregistrat următoarele cotări: 1,6325 franci elvețieni/1 dolari; 1,81 mărci vest-germane/1 dolar; 4,2250 franci francezi/1 dolar etc.);

— **cotația indirectă** (certă), în care se determină suma variabilă în valută, respectiv cîte unități din moneda străină se plătesc pentru obținerea unei unități monetare naționale (exemplu: 1 £/2,2475 dolari); cotația indirectă se folosește numai în Anglia.

d) **Eurovalutele.** În încheierea considerațiilor noastre asupra valutelor convertibile, credem util să prezentăm noțiunea de eurovalute și a componentelor sale.

Eurovalutele, în înțelesul larg al practicii financiar-valutare și doctrinare, reprezintă depunerile în cont ale oricărei valute convertibile (dolari, mărci vest-germane, franci francezi, elvețieni etc.) la bănci comerciale care își au sediul în afara țării emitente.

Eurodolarii reprezintă depunerile în cont exprimate în dolari, la bănci comerciale care au sediul în afara teritoriului S.U.A., respectiv în orice centru comercial din lume. Așadar, eurodolarii, care dețin ponderea mare în cadrul eurovalutelor nu reprezintă o localizare geografică a conturilor respective — putînd fi deținuți de orice bancă în afară de S.U.A. nu numai de cele europene —, ci reprezintă o categorie financiară, avînd avantajul că operațiile cu această valută nu sînt supuse reglementărilor interne privind circuitele monetare naționale. Ca urmare, pentru ca un depozit să fie calificat ca o operație cu eurodolari este necesar ca nici una din părțile contractante să nu fie rezidente ale S.U.A. (1; 89).

Petrodolarii reprezintă valutele exprimate în dolari provenite din exporturile de petrol care, depășind nevoile proprii ale exportatorilor (alții decît producătorii de petrol din S.U.A.), sînt depuși în conturile de depozit la băncile comerciale care operează pe piața financiară și care generează astfel dobînzi.

RUBLA TRANSFERABILĂ

Creată prin Convenția din 22 octombrie 1963 privind decontările multilaterale și organizarea Băncii Internaționale de Colaborare Economică, rubla transferabilă este o monedă convențională (internațională) de calcul, de rezervă și de plată, folosită exclusiv în circuitul decontărilor efectuate prin B.I.C.E. de către țările membre ale C.A.E.R. Este definită printr-un conținut de 4,987412 g aur fin, la fel ca cel al monedei naționale sovietice (rubla sovietică, cu care nu trebuie să fie confundată), fără însă a fi convertibilă.

Rubla transferabilă, așa cum denumirea o arată, este transferabilă dintr-un cont în altul al țărilor membre ale Băncii Internaționale de Colaborare Economică, îndeplinindu-și astfel funcția principală de mijloc de plată; soldul creditor al unui cont indică faptul că țara respectivă a livrat mărfuri sau a prestat servicii de o valoare superioară celor de care a beneficiat la import, în raport cu o altă țară. În principiu, a fost creată pentru înlăturarea blocajelor soldurilor creditoare, care apar frecvent în cazul conturilor bilaterale de cliring. În practică, „transferabilitatea rublei transferabile întîmpină unele dificultăți, care urmează să fie înlăturate prin aplicarea Programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R." (1; 108). Aceste dificultăți constau în principal în faptul că utilizarea soldului creditor de către o țară nu poate fi realizată, în prezent, decît pentru plăți către țara care au excedat exporturile generatoare a soldului respectiv. Ca urmare a faptului că acest bilateralism în fapt, contravine principiului multilateralismului preconizat prin convenția amintită. Programul complex prevede înfăptuirea măsurilor economice și organizatorice pentru întărirea și intensificarea rolului valutei colective (rublei transferabile), astfel încît aceasta să îndeplinească în deplină măsură funcțiile de bază ale valutei internaționale socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R. (măsurător al valorii, mijloc de plată și mijloc de acumulare...) și, de asemenea, va asigura **transferabilitatea efectivă** (subl. ns.), caracterul real al cursului și al conținutului în aur al acesteia" (Cap. XXII: Organizarea valutar-financiară a țărilor membre ale C.A.E.R.).

dr. Al. DETEȘAN

1. **Costin C. Kiritescu,** Relații valutare financiare internaționale, Editura științifică și enciclopedică, 1978.

2. **P. Goreniuc** ș.a., Schimburile cu străinătatea și tehnica plăților externe, Editura științifică, 1957.

3. Drept și tehnică comercială internațională, editată de „Viața economică", vol. II, 1973.

4. Bolchiș Teofil, Relații valutare și plăți internaționale, A.S.E., 1979.

noțiuni, termeni, operațiuni

Merchandising

Definiția franceză a merchandisingului substituie acestei activități „ansamblul mijloacelor utilizate la punctul de vînzare în scopul desfășurării procesului de comercializare, inclusiv prelungirea în magazin a campaniei publicitare generale". Comitetul pentru definiții al Asociației americane de marketing definește merchandisingul ca „planificarea și supravegherea implicată de desfășurarea comercializării unui produs sau serviciu la locul, timpul, prețul și în cantitățile care servesc cel mai bine la realizarea obiectivelor de marketing ale întreprinderii.

Există tendința de a asimila merchandisingul cu marketingul, identitate ce se face în mod impropriu deoarece merchandisingul nu este un simplu accesoriu al marketingului. În realitate el intervine într-un moment dificil al vieții oricărui produs : acela în care produsul întîlnește clientela. O clientelă care va demonstra cu atît mai mult interes pentru produs cu cît acesta va fi mai atrăgător, și tocmai merchandisingului îi revine rolul de a conferi produsului caracterul atrăgător cu ajutorul tehnicilor legate de condiționarea produsului, de fracționarea lui, de expunerea lui pe locul de vînzare.

Merchandisigul își are deci locul la capătul unui proces care cunoaște mai multe etape : marketingul concepe producția, îl realizează, publicitatea face cunoscut. Acestora li se adaugă astăzi merchandisingul, care face să se vîndă. Marketingul se află în amonte, merchandisingul în aval, însă între aceste două funcțiuni există o legătură foarte strînsă, merchandisingul fiind continuarea marketingului la punctul de vînzare.

Din punct de vederé istoric, necesitatea unor tehnici specifice de prezentare a produsului la punctul de vînzare a coincis cu dezvoltarea autoservirii. Rațiunea este simplă : prin definiție autoservirea exclude vînzătorul. Nu mai există așadar o persoană care să „aranjeze articolul". Lipsit de vînzător, produsul trebuie să se vîndă singur, să procedeze astfel încît să fie ales. Din pasiv, el trebuie să devină în cele din urmă „activ".

Pe de altă parte, odată cu introducerea autoservirii, distribuția a căpătat dimensiuni industriale, adică a devenit o vînzare de masă. De atunci a devenit posibil să se întreprindă studii statistice la punctul de vînzare. Studii care au ca obiect comportarea publicului (analiza fluxurilor clientelei, de exemplu) sau imaginea produsului, în funcție de modul său de prezentare în cadrul magazinului.

Plecînd de la rezultatele acestor studii, merchandisingul a degajat principiile care inspiră arhitectura interioară a magazinului, structura sortimentelor și profilul raioanelor de vînzare. Dacă se spune în mod frecvent că managementul învață cum trebuie pus „omul potrivit la locul potrivit", se poate relua formula și spune că merchandisingul constă în a pune produsul potrivit la un loc potrivit.

Abordînd vînzarea ca o industrie a distribuției, merchandiserul nu se mai mulțumește să vîndă doar produsele. Se poate spune că el construiește piața.

Prin însuși obiectul său, merchandising-ul interesează în special pe distribuitor. Dar interesul fabricantului este în strînsă solidaritate cu cel al distribuitorului. Prin urmare producătorul este interesat să se inițieze în merchandising și, eventual, să colaboreze cu distribuitorii săi în prezentarea și lansarea produselor pe care le furnizează.

Este vorba de interesul fabricantului unor produse de larg consum, deoarece — după cum s-a văzut — autoservirea și marile magazine constituie locurile privilegiate de aplicare a merchandising-ului. Dar acest interes se menține și în cazul produselor destinate consumului productiv, deoarece domeniul merchandising-ului nu se limitează la produsele de larg consum.

În cadrul industriei, între producătorul de materii prime și consumatorii săi se pot distinge mai multe etape de

transformări succesive a materiei prime, care se încheie cu produsul finit. Acțiunile de sprijinire a vînzării, studiul pieței constituie în aval domeniul marketingului industrial. Dincolo de ultimul fabricant care elaborează produsul finit, intrăm în domeniul distribuției. Tocmai la acest nivel marketingul industrial se transformă în merchandising (distribuția en-gros, en detail și comerțul integrat).

Aveam de a face cu aceeași filozofie ca și în cazul produselor de larg consum : nu mai este suficient să se vîndă ce se poate vinde : este necesar de a face să se vîndă, deci de a ajuta stadiul următor să desfacă mai mult și mai bine.

Pentru a ilustra această orientare, se poate lua exemplul utilizării reziduurilor provenite de la petrolul brut. Utilizarea acestor reziduuri pentru fabricarea de produse chimice, bitum etc. ține de marketingul industrial, dar imediat ce aceste reziduuri sînt transformate în produse destinate pieței de larg consum devine necesar să se introducă în studiul de marketing industrial parametrii descriind masa consumatorilor. Merchandising-ul modifică concepția de utilizare a acestor reziduuri. Exemplu : piața lacurilor de unghii, a vopselelor, a substanțelor desinfectante și a gazului lichefiat este o piață de larg consum, foarte deosebită de piața bitumurilor. Analiza pe planul merchandising-ului este o analiză complimentară la studiul de marketing industrial. Complementară, dar indispensabilă.

Merchandising-ul aplicat la domeniul industriei interesează în aceeași măsură produsele destinate dotării gospodăriei.

Spre exemplu, dacă luăm grupa uneltelor, care, ținînd seama de dimensiunile lor reduse, pot fi ușor expuse într-un magazin, trebuie avut în vedere că — la nivel calitativ tehnic egal — utilizatorul nu rămîne insensibil în fața aspectului mai mult sau mai puțin plăcut al unui instrument destinat muncii cotidiene, aspect pe care merchandising-ul permite să-l punem în valoare. Așa se face că și producătorii industriali au început să acorde atenție acestui factor.

O altă încercare de a face să pătrundă merchandising-ul în sectorul consumului productiv se referă la materialele de construcție. Centre de distribuție le prezintă clientelei profesionale într-o manieră vie și concretă, și nu pur și simplu prin intermediul unor note tehnice. Exemple similare pot fi găsite în sectoare atît de deosebite ca industria vopselelor sau distribuția produselor siderurgice.

Producătorul în măsura în care studiază — în scopul optimizării — condițiile de comercializare sau de utilizare a produsului său depășește postura de producător tradițional, pentru a se integra în procesul de distribuție, în dorința de a se interesa și cunoaște tot ceea ce privește viața produsului său. Nu este vorba deci de „slăbiciuni" ale distribuitorului ci în realitate — se manifestă o nevoie bilaterală de comunicare, ca urmare a faptului că tehnicile de marketing au căpătat precizie, devenind chiar sofisticate. Producătorul are nevoie din ce în ce mai mult, pentru a putea lua decizii de marketing, să cunoască condițiile precise de comercializare, criteriile care determină randamentul distribuitorului, mediul economic înconjurător și consecințele sale (concurenți, ierarhie, grad de penetrare etc.), rezultatele vînzării pe categorii de magazine, punctele sezoniere de vînzare, diverse incidențe economice.

Distribuitorul are nevoie în același timp de studiile de piață ale producătorilor pentru confruntarea criteriilor adoptate de diferiți producători pentru elaborarea sortimentului, pentru programarea vînzărilor, pentru le putea prevedea evoluțiile, a fixa cîteodată prețurile, a se implanta și chiar de a face o antecalculație a activității sale.

Acest schimb de informații dă un stil nou colaborării între producători și distribuitori. Eterna discuție asupra rabaturilor, comisioane etc., la sfîrșitul anului, poate în sfîrșit să capete o turnură diferită. Cunoașterea criteriilor care determină randamentul distribuitorului devine un imperativ pentru producător întrucît la acest nivel vor avea loc în curînd negocierile. Viceversa, merchandising-ul are nevoie de datele marketingului, în special de nivelul la care evoluează piețele, de repartiția circuitelor de distribuție pe piețe, de obișnuințele cumpărătorilor, de motivațiile consumatorului, de poziția regionale și naționale și de tendințele ce se manifestă la nivelul fiecărui produs.

Merchandising-ul devine o „știință", la fel ca și marketingul. El se supune unor legi generale, dar înainte de toate reprezintă — ca și marketingul — o stare de spirit. Dacă marketingul constituie orientarea întreprinderii către nevoile consumatorilor, merchandising-ul reprezintă luarea în considerare a problemelor distribuției. Și cîți producători nu au încă nici o idee asupra condițiilor și problemelor distribuției ? Spre regretul general al distribuitorilor, care au impresia de a fi oarecum în dificultate de „comunicare" cu anumiți furnizori. Însă nu e un lucru ușor să transformi reprezentanții în merchandiseri.

Concentrarea distribuției, apariția calculatorului electronic în rețeaua comercială fac ca meseria de reprezentant tradițional să fie condamnată în viitorul apropiat. Reprezentantul nu are decît un obiectiv comercial : să vîndă cît mai mult posibil, fără a prevedea că, dacă el vinde prea „tare", detailistul va elimina produsul respectiv din comanda sa viitoare deoarece el nu-l va putea desface ; mai mult el va avea necazuri pentru că stocurile sale vor fi prea mari.

Reprezentantul-merchandiser de mîine va învăța să analizeze problemele clientului său, să propună soluții ; el va fi capabil să negocieze anual realizările prevăzute, să le urmărească și să ajute la atingerea obiectivelor stabilite, împreună. Dacă el contribuie la o mutație considerabilă la nivelul argumentării și al politicii comerciale, reprezentantul-merchandiser este în curs de a transforma fundamental funcția de reprezentant.

Iată motivele pentru care reprezentantul clasic va deveni inutil. El nu va putea nici cel puțin să coexiste cu merchandiserul, deoarece va apăra o concepție de vînzare totalmente opusă filozofiei merchandising-ului. Nu mai este suficient să vinzi : în aceasta constă toată diferența : este vorba de a continua eforturile promoționale ale producătorului.

Merchandising înseamnă, de asemenea, a vinde „o formulă de vînzare" : serviciul, alegerea, prețul, asistența tehnică și chiar o imagine de prestigiu.

Merchandiserul nu vinde — la drept vorbind — produsul, ci vinde un ansamblu de servicii, de o anume calitate. El trebuie mai întîi să ajute pe detaliștii săi să vîndă mai bine și mai mult rămînînd totodată obiectiv. Astfel, într-un raion de cărți și discuri nu este vorba de a vinde cărți și discuri, ci de a propune un mediu social și intelectual propice alegerii, de a găsi formule care conciliază exigențele clientelei în ceea ce privește varietatea produselor cu necesitatea rotației unui stoc dificil de gestionat. Merchandiserul realizează, dacă se poate spune așa, vînzarea cu anticipație.

Nu ne aflăm decît în faza de început a evoluției sectorului de distribuție. Distribuitorii care vor supraviețui sînt cei care vor înfăptui cel mai bun merchandising și care vor avea astfel asigurată rentabilitatea. Producătorilor le revine rolul de a ști și a putea să-i ajute : ei vor avea totul de cîștigat.

P. NICOLAE

Societăți mixte în străinătate create de țări socialiste

Una din cele mai dinamice forme de cooperare între întreprinderile din țări socialiste și firme din țări capitaliste o constituie în prezent societățile mixte de producție și comercializare. Expansiunea rapidă a acestei forme de cooperare se explică prin efectele economice specifice, care nu pot fi atinse prin formele tradiționale ale schimburilor economice internaționale. Între acestea sînt de remarcat :

— creșterea posibilităților de finanțare a investițiilor de capital ;

— atenuarea și depășirea unor bariere tarifare și netarifare din comerțul internațional ;

— diminuarea riscului de producție și comercializare în străinătate etc.

O dovadă incontestabilă a eficienței societăților mixte o constituie expansiunea numerică a acestora. Statistici recente CAER arată că la începutul anului 1977 existau 283 întreprinderi și societăți mixte active, inclusiv 22 bănci și organizații financiare avînd un capital estimat la 400—500 milioane dolari. Repartizarea acestora în funcție de piața pe care acționau era următoarea: R.F. Germania 54, Anglia 47, Franța 33, Austria 25, Italia 20, Belgia și Luxemburg 19, Olanda 14. Suedia 13, S.U.A. 11, Canada 11, Finlanda 11, Elveția 9, Japonia 9, Norvegia 3, Danemarca 2.

Spre exemplu, în R.F. Germania și Anglia, țări care concentrează cel mai mare număr de societăți mixte, participarea era următoarea :

— în R.F. Germania : Ungaria cu 13 societăți, Polonia cu 12, Bulgaria cu 11, U.R.S.S. cu 10, România cu 7 și Cehoslovacia cu una.

— în Anglia : U.R.S.S. 10, Cehoslovacia 10, Ungaria 8, Polonia 7, R. D. Germană 5, Bulgaria 4, România 3.

Pe total numărul de societăți mixte înființate în străinătate se prezintă astfel : U.R.S.S. 83, Ungaria 53, Polonia 51, România 29. Potențialul organizatoric-financiar de care dispun țările socialiste pe terțe piețe este reprezentat în mod semnificativ de activitatea unor bănci mixte. Între acestea sînt de amintit spre exemplu, cele cu capital sovietic : Moscova, Narodny Bank — Londra, înființată în 1919, Vashohandelsbank — Zurich, înființată în 1968, Donaubank — Viena, înființată în 1974, East West Bank, înființată în Luxemburg, și cu capital polonez : Mitteleuropaische Handelsbank AG — Frankfurt, înființată în 1973, Bank Handlowy for the Middle East SAL Beiruth, înființată în 1974 și Bank Polska Kasa Opieki — Paris înființată în 1929, toate cu capital polonez.

Constituirea de societăți mixte este legată de soluționarea unor probleme de o deosebită complexitate, corespunzînd cunoașterii legislației țării respective referitoare la drepturile și obligațiile societății, legislația vamală și structurile financiare, precum și cercetarea capacității de absorbție actuale și de perspectivă a pieței. Pentru soluționarea acestor probleme complexe s-au creat, într-o serie de țări socialiste întreprinderi avînd departamente specializate în organizarea și funcționarea de societăți mixte cu participare de capital propriu în străinătate. Exemple în acest sens le constituie întreprinderile : Transacta în Cehoslovacia, Intercommerce în Bulgaria, Interexport în Iugoslavia, DAL în Polonia etc.

Aceste întreprinderi au rolul ca în funcție de solicitările unor întreprinderi din țară sau din străinătate să întocmească studii tehnico-economice de fezabilitate însoțite de memorii de fundamentare în cazul oportunității constituirii de societăți mixte. Ele desfășoară, de asemenea, operații privind primirea licențelor străine pentru corelarea activității economice cu forma legală a viitoarei societăți, pun la dispoziție informații privind impozitele, legile vamale, precum și posibilitatea de trimitere să lucreze la societate de personal propriu. Întreprinderile amintite pun la dispoziție studii în probleme de organizare a societății mixte și asupra formelor de conducere. Ele elaborează aprecieri și expertize privind organizarea și efectele economice ale societății mixte deja înființate. Un exemplu tipic în acest caz îl constituie societatea de comerț internațional „DAL" din R. P. Polonia (vezi prezentarea din Suplimentul R.E. nr. 40/1979).

Răspunzînd unor sarcini similare, întreprinderile specializate din Iugoslavia prezintă totuși particularitatea încercării de a răspunde în primul rînd necesității creării de societăți mixte destinate să servească grupuri determinate de unități economice. În acest sens un exemplu este asociația de afaceri de genul firmei Interexport — Belgrad, care reprezintă interesele unui grup industrial cu un volum de exporturi de la înființare în (1948) și pînă în prezent ce se ridică la 26 miliarde dolari și un volum de investiții numai în capacități de producție noi de 3 miliarde dinari.

Interexport și grupul Inex reunesc în prezent un număr de 19 840 lucrători, repartizați în 32 întreprinderi productive, 149 întreprinderi comerciale, 15 organizații turistice, o companie de transporturi aeriene deținînd 8 avioane D.C.-8 etc.

Tot acest grup economic, a dezvoltat o vastă rețea de reprezentanțe și societăți mixte în străinătate, cu rol de promovare a exportului produselor proprii și dezvoltare a cooperării economice, în primul rînd, cu țările în curs de dezvoltare. Realizarea unor astfel de rețele de societăți mixte este rezultatul avantajelor reciproce care decurg din activitatea lor care influențează asupra reducerii cheltuielilor de comercializare și producție în străinătate.

FLORIN POGONARU

vademecum

Marketingul produselor noi

Verificarea valorii unei idei trebuie să constituie prima sarcină a marketingului, întrucît realizarea unui produs costă prea mult pentru a risca o angajare pe o cale fără rezultat. Într-adevăr, posibilitatea de a concretiza orice idee, oricît ar fi ea de excepțională, depinde întotdeauna de existența unei piețe, a unei necesități a publicului. Acest prim pas pare foarte simplu și de o logică elementară. Chiar dacă necesitatea există, se poate întîmpla ca ideea nouă să fie cu greu admisă de către consumator. Să luăm exemplul Firma Vittel. Dorea să introducă ambalaje din plastic pentru ape minerale.

Desigur, nevoia unei ape minerale într-un ambalaj nerecuperabil era — pentru motive evidente de pură comoditate — puternic resimțită. Totuși, ideea de a bea apa dintr-un recipient din material plastic, nu era, un lucru general admis. Firma Vittel făcuse un test. Publicul nu a reacționat bine : apa este un produs pur care, sub nici un motiv, nu trebuie să se altereze. Publicul prefera încă butelia de sticlă. S-a luat atunci decizia de a se amîna lansarea cu toate că, din punct de vedere tehnic, totul a fost pregătit. Astăzi, atitudinea consumatorului este alta. El a fost obișnuit treptat să vadă produse ca : ulei, apoi vin în butelii de material plastic. În sfîrșit, produsul „maxi-Vittel" a fost introdus pe piață în 1968. Probabil că lansarea sa în 1965 ar fi constituit un eșec.

Întreprinderea care studiază valoarea unei idei noi, nu trebuie să se mărginească în a observa mediul exterior, adică piața. O privire asupra produselor existente — asupra produselor proprii și ale concurenței — i-ar putea aduce informații utile. A redescoperi un produs care se află deja în vînzare este un lucru care nu folosește la nimic. Astfel, o întreprindere, care fabrica un injector cu păcură utilizat la instalațiile de încălzire colectivă, avea intenția să exploreze piața injectoarelor pentru instalații individuale. Ea a întreprins studii îndelungate și costisitoare, cu toate că produsul destinat colectivităților — făcîndu-i-se doar unele mici modificări — putea foarte bine să-l satisfacă pe consumatorul individual.

CONCEPEREA PRODUSULUI — ÎN DIALOG CU BENEFICIARII

Dacă verificarea unei idei se dovedește a fi pozitivă, dacă primul examen, al pieței potențiale, este concludent, rămîne ca produsul nou să fie conceput, adică să se treacă de la etapa de simplă idee, la aceea a realizării concrete Sînt încă mulți acei care cred că aceasta este treaba inginerilor care ar trebui să gîndească și să execute cu minuțiozitate prototipul ideal. Un asemenea mod de a proceda duce, în general, la realizarea unui produs avînd calități tehnice excepționale, dar absolut nevandabil. De ce ? Pentru că biroul de proiectare nu cunoaște decît unul din aspectele problemei, anume aspectul pur tehnic al fabricației. El nu este în măsură să ia în considerare toate elementele care pot contribui la viitorul succes al produsului.

Aceste elemente nu pot fi percepute corect decît dacă biroul de proiectare păstrează legătura cu responsabilii comerciali care cunosc bine cerințele clientelei în materie de prețuri, estetică etc.

În realitate, caietul de sarcini al unui produs nou nu poate fi elaborat decît prin participarea tuturor acelora care sînt interesați de existența acestui produs. Trebuie să existe o perfectă coordonare între diferitele compartimente ale întreprinderii. Fiecare dintre acestea va aduce și susține punctul său de vedere. Se va putea astfel fabrica un produs care să corespundă condițiilor tehnice (ceea ce, evident, este imposibil de neglijat), dar care totodată se va apropia și mai mult de exigențele clientelei.

Spre a cunoaște mai bine cerințele clientelei, marketingul este de un mare ajutor. Într-adevăr, sondajele și controalele permit să se descopere gusturile reale ale publicului. Evident, cel ce fabrică un produs care se apropie de gusturile și solicitările consumatorului are de partea sa cele mai multe șanse de succes.

Sînt cazuri cînd produsul nou se impune cu o asemenea forță încît celelalte produse ale gamei nu se mai vînd. Această situație este dăunătoare, deoarece tocmai din produsele aflate la apogeu întreprinderea își realizează beneficiile care îi permit să finanțeze punerea la punct și lansarea de noi produse. Aceasta este o experiență pe care firma Ford a avut-o cu modelul Ford Mustang, a cărui lansare a contribuit desigur la declinul unor modele „sport" ale firmei din Detroit.

În cursul anchetelor care urmăresc să depisteze dorințele clientelei nu trebuie lăsat nimic la o parte. În afară de calitățile intrinseci, trebuie să ne interesăm, de asemenea, și de aspectul exterior al produsului : prezentarea, ambalarea etc. S-a întîmplat de mai multe ori ca desfacerea unui produs să eșueze din cauza unui ambalaj necorespunzător. Într-adevăr, nu se poate nega că anumite ambalaje atrag atenția, în timp ce altele, pentru motive de culoare sau prezentare grafică, lasă publicul total indiferent.

Concepera produsului nou nu constituie decît o etapă pe drumul succesului. Faza următoare, aceea a lansării, este tot atît de importantă. Și aici, anchetele și sondajele vor permite să se evite erorile de politică comercială susceptibile să ducă la eșuarea inovării.

ALEGEREA CANALULUI DE DISTRIBUIRE

Canalul de distribuire este unul din elementele cele mai importante care hotărăsc viața sau moartea unui produs, deoarece el este acela care stabilește legătura necesară între ofertă și cerere. În general, conducerile întreprinderilor au încredere în canalele tradiționale. Problema este rezolvată rapid : „dacă noul produs se aseamănă cu altul care se vinde prin canalul X, atunci canalul X este cel bun".

Utilizînd un asemenea raționament pentru geamul său „Securit", firma Saint-Gobain n-a repurtat succesul deplin pe care-l putea aștepta de la un produs de o asemenea calitate. Noul geam a fost introdus pe piață prin rețeaua clasică a geamurilor. În realitate, era vorba mai ales de un material de construcție decît de un simplu geam. Trebuia să se fi ales canalele-tip pentru materialele de construcție. Într-adevăr, acestea se află permanent în contact cu specialiștii din domeniul construcțiilor și care sînt în măsură să utilizeze geamul „Securit-lemn". În schimb, geamul „Securit-beton" care a fost de la început lansat prin canalele materialelor prefabricate nu a pus aceleași probleme de distribuire.

Decizia privitoare la rețeaua de distribuire nu trebuie să fie luată în mod ușuratic. Pentru fiecare caz în parte trebuie gîndit la o soluție adaptată produsului ce urmează să fie lansat. Aceasta va depinde de diferiți factori : marca, rolul celor care recomandă produsul etc.

Datorită vechimii sau notorietății sale, o marcă poate cere un circuit de distribuire special. Produsele de o anumită marcă nu se vor vinde, de exemplu, în magazinele cu sucursale multiple. În anumite cazuri, vom fi nevoiți să creăm chiar mărci noi pentru același produs, în funcție de desfacerea sa printr-un canal sau altul. Astfel magazinele Prisunic au creat marca Forza pentru a vinde produse alimentare tradiționale.

Evident că producătorii vor avea tot interesul să privilegieze canalele de distribuire care au tangență cu „liderii de opinie", adică cu persoanele care, prin profesiunea lor, ar putea să recomande utilizarea produselor. Acesta este rolul jucat de arhitecți, cabinetele de consultanță, firmele de engineering. O categorie bine cunoscută de „lideri de opinie" este aceea a medicilor. Uneori nu este ușor de stabilit care sînt „liderii de opinie", cei mai indicați.

De exemplu, un renumit laborator de produse farmaceutice a lansat pe piață un produs ireproșabil din toate punctele de vedere. Produsul avea, îndeosebi, un avantaj hotărîtor față de concurență, acela de a nu da loc la nici o contra-indicație. S-a decis ca lansarea să se facă prin intermediul medicilor care practică medicina generală. Or, s-a constatat repede că aceștia nu-l prescriau numai din motivul că specialiștii, ignorînd existența acestui nou medicament, continuau să recomande produsele vechi. Multor medici care practică medicina generală nu le place să inoveze, fără să aibă avizul specialistului. În cazul de față, laboratorul s-a înșelat în privința liderilor de opinie utilizați.

Dacă alegerea unei rețele de distribuire este un element important al politicii comerciale, ea nu constituie singurul element. Mulți alți factori trebuie să fie luați în considerare pentru a se favoriza lansarea unui nou produs. Și aici trebuie evitate erorile care ar îndepărta clientul de produs. În materie de prețuri o firmă este legată prin imaginea mărcii sale. Firma Braun, de exemplu, posedă în domeniul „aparatelor electrice de uz casnic cu funcționare perfectă" o asemenea reputație cu privire la calitate, încît comercializarea unei game de articole ieftine ar necesita o acțiune de promovare cu totul nouă. Alt exemplu : dorind să mărească ponderea sa pe piața apelor gazoase, firma Schweppes a încercat o acțiune de promovare în marile magazine practicînd vînzarea cu rabat. Volumul vînzărilor a scăzut. Explicația : pentru majoritatea cumpărătorilor, Schweppes înseamnă un produs de lux al cărui preț ridicat nu se reduce. „Dacă Schweppes se lansează într-o asemenea acțiune — spuneau cumpărătorii — motivul este că vrea să desfacă un produs care trebuie să fie mai puțin bun". Îndată ce prețul normal a fost restabilit, vînzările și-au reluat ritmul.

LANSAREA PUBLICITARĂ

Pentru a familiariza publicul cu un produs nou este de mare importanță alegerea temei publicitare. A aduce elogii produsului este adesea fără efect. Mai mult contează demonstrația și explicația decît simplele afirmații. Desigur, demonstrația și explicația constituie cele mai bune mijloace de învingere a reținerii clientului și de a veni în întîmpinarea obiecțiilor sale, mai ales pentru bunurile de uz îndelungat pentru care decizia de cumpărare este rezultatul unei gîndiri mai îndelungate.

Chiar și pentru produsele de larg consum, conținutul sloganului publicitar va avea o mare influență asupra cifrei de afaceri a produsului. Astfel, Gibbs a comercializat pasta sa de dinți „Signal" cu două lozinci diferite prima „Signal, pasta de dinți amurgantă cu dungi roșii" pentru S.U.A., iar a doua „Signal cu dungile sale roșii, care vă protejează dinții" pentru Franța. Rezultatele au fost, de asemenea, foarte diferite : în S.U.A., după o rapidă expansiune, vînzările au înregistrat foarte repede un declin. În Franța, după o demarare destul de lentă, s-a produs o creștere constantă și regulată a cifrei de afaceri, încît marca Signal a cucerit o treime din piața franceză a pastelor de dinți. Astfel, se explică interesul pe care-l poate prezenta măsurarea printr-un test prealabil, a influenței uneia sau alteia din lozinci.

Un alt aspect al strategiei comerciale este data lansării. Aceasta trebuie să corespundă perioadelor de vîrf ale pieței. Desigur, nimănui nu i-ar veni ideea să lanseze un aparat de încălzit la începutul lunii mai. Totuși așa ceva s-a mai văzut și erori atît de grosolane sînt mult mai frecvente decît se crede.

În general, unii conducători de întreprinderi au tendința să neglijeze acțiunile de promovare care adesea sînt considerate ca secundare. Totuși unele produse, mai ales produsele industriale, nu se pot lipsi de ele. Într-adevăr, se întîmplă rar ca un cumpărător să se decidă să cumpere o mașină fără să fi fost informat în mod precis asupra calității, prețului, performanțelor, termenelor de livrare (eventual asupra condițiilor de credit). Pentru a satisface această necesitate este indispensabil ca noul produs să ajungă pe piață însoțit de instrumentele sale de vînzare (catalog, listă de prețuri, instrucțiuni de utilizare). Esențialul nu constă a interesa pe eventualul client pentru produsul nou, ci în a-l convinge ca să cumpere. În acest scop, va fi foarte utilă o documentare completă și precisă. A încerca să vinzi un produs fără documentație este întrucîtva ca și cum ai dori să vinzi un produs incomplet.

Existența unei documentații nu este însă elementul hotărîtor. Orice produs are de asemenea, nevoie de o echipă puternică și eficace de vînzători, pentru a trece cu succes examenul pieței. Acest examen fiind și mai dificil pentru produsele noi decît pentru celelalte, se cuvine să se acorde cea mai mare grijă pregătirii vînzătorilor însărcinați cu promovarea lor.

Dacă este folosită echipa de vînzare care există deja în întreprindere, este absolut necesar să se dea un răspuns la toate obiecțiile pe care le vor prezenta vînzătorii : „De ce se lansează un nou produs, de vreme ce celelalte se vînd încă bine ? Ce avantaj prezintă pentru client noul produs, față de alt model ?" etc. Este vorba de o acțiune psihologică de motivație a cărei dozare trebuie supravegheată. Dacă au o motivație prea puternică, vînzătorii se vor dezinteresa de vechile produse. Or, tocmai cu acestea întreprinderea își realizează viabilitatea. Dacă au o motivație insuficientă, ei vor refuza să-și aducă acea contribuție care adesea duce la transformarea cifrelor mediocre în rezultate strălucite.

Citeodată chiar, dacă produsul nou este foarte diferit de gama existentă, va fi nevoie să se angajeze noi reprezentanți. Oricum, motivația reclamă de la sine stimularea. Unele întreprinderi utilizează cu succes metoda obiectivelor. Fiecare șef de grupă de vînzători, agent sau reprezentant știe cu precizie ceea ce trebuie să facă, astfel că toți sînt interesați și acest lucru are un efect stimulator.

Punerea la punct a argumentelor de vînzare este o sarcină care merită cea mai mare atenție pentru produsele noi. Reprezentanții cunosc perfect reacțiile clienților și obiecțiile lor vor oglindi de cele mai multe ori preocupările consumatorilor. Este deci important să se elaboreze împreună cu ei o argumentație adaptată la caracteristicile specifice ale noului produs care urmează să fie lansat. Astfel, dacă se introduce la un aparat un nou dispozitiv de funcționare electronică, care să înlocuiască pe cele electromecanice, va fi nevoie să se elaboreze argumente noi și complete pentru a interesa clientela.

În sfîrșit, campania promoțională nu va fi încununată de succes decît dacă ansamblul acțiunilor este bine coordonat. Nimic nu trebuie considerat ca ceva secundar. Pentru a evita aceasta, se impune elaborarea unui plan complet de lansare care urmează să fie respectat în mod riguros dacă vrem să evităm cele mai grosolane greșeli : stocuri insuficiente, termene prea lungi de reaprovizionare, termene inacceptabile de livrare. Într-adevăr, nu este suficient doar să se propună un produs ; este necesar ca și cumpărătorul să-l poată găsi repede și lesne.

Cînd un produs anunțat cu o publicitate puternică nu este disponibil la magazinul care vinde cu amănuntul, clientul va fi desigur nemulțumit. Este suficient să vizitezi expozițiile specializate unde producătorii își prezintă noile produse, pentru a constata că, adesea, documentația respectivă se află încă la tipografie și că va mai trebui așteptat cîteva zile pentru ca ea să fie disponibilă. O asemenea situație nu s-ar întîmpla dacă ar exista un program al acțiunilor și dacă el ar fi riguros respectat.

C. MIRCESCU

fișier

Structuri competitive în exportul de mașini și utilaje

Din exportul mondial de armături peste 78% se efectuează de R.F.G., S.U.A., Anglia, Italia și Franța, din care 60—80% în țările dezvoltate industrial.

Atît prin condițiile de calitate deosebite impuse furnizorilor pe de o parte, iar pe de altă parte, numărul redus de producători, conferă comerțului cu armături un caracter special, piața fiind largă pentru producătorul care a avut o perspectivă cu orizont îndepărtat asupra tendințelor tehnologice și respectiv de consum.

Datorită caracteristicilor intrinseci ale produsului, cît și ale tehnologiilor consumatorilor, în ultimele două decenii s-a remarcat o creștere aproape explozivă a numărului fabricanților, însoțită de apariția din ce în ce mai frecventă a convențiilor de comercializare prin firme de stocare-desfacere, cum sînt cele din R.F.G., Austria, Olanda, Italia ș.a. Se prognozează o creștere vertiginoasă a cererii de armături, mai ales speciale (ori standard însă cu exigențe de calitate-fiabilitate după norme specifice cumpărătorului).

Concomitent au apărut organizații de subramură care coordonează dezvoltarea tehnologică și economică a fabricanților de armături, în Anglia British Manufacturers Association (B.M.A.), în R.F.G. Verein Deutscher Maschinenbav — Anstalten (V.D.M.A.), în Franța, „Syndicat national des industries de la robinetterie" — (S.N.I.R.) Paris fondat în martie 1899, grupînd uzine cu o producție de peste 120 000 t în 1973 ; „Comitetul European al industriilor de robinete" — C.E.M. — cu sediul la Bruxelles ; Asociația Europeană a fabricanților de contoare de apă — Bruxelles, Uniunea Europeană a fabricanților de reglatoare de presiune din Paris ; Asociația Europeană a constructorilor de aparate de control pentru gaze — cu sediul în Belgia (Groot — Bijgaarden) ș.a. Tot din anii '60 în Europa se produc și exportă armături strict specializate de firme avînd alt profil, însă cu recunoscută experiență în proiectarea instalațiilor tehnologice moderne ca V.H.D.E. și B.A.S.F. din R.F.G.

Astfel, firma NELES — Finlanda, specializată numai pe producția de robineți cu obturator fluture și robineți cu obturator sferic a realizat prin intense modernizări, în intervalul 1964—1974 o creștere a cifrei de afaceri de peste zece ori. În mod similar s-au afirmat pe piață firmele japoneze de armături (Kytamura ș.a.).

Numărul mediu de personal al firmelor strict specializate pe piața vestică este de 300, însă într-un sindicat ca S.N.I.R. din Franța sînt reunite cca. 200 întreprinderi cu un personal total de cca. 20.000, care produceau în 1973 circa 120.000 t armături, din care circa 40% pentru export ; Asociația V.D.M.A. din R.F.G., semnala în 1975 o cotă de export de 35% din totalul producției de 4,2 mil. DM din care 700 milioane DM armături sanitare.

Tendințele previzibile ale pieței armăturilor industriale decurg pe de o parte din prognoza tehnologică, iar pe de altă parte, din evoluția previzibilă a preocupărilor de urbanizare și confort domestic. Cantitativ, armăturile nefiind produse sezoniere, media ponderată a observațiilor din trecut stă la baza calculării unei previziuni a mediei distribuției efective, folosind astfel metoda Brown.

În ceea ce privește tendințele calitative, de evoluție structurală pe sortimente de armături, pe baza prognozelor privind tendințele tehnologice, demografice și a cunoașterii în detaliu a retrospectivei și diagnozei acestor domenii de investigație, care mă preocupări de cca. douăzeci de ani, se pot afirma următoarele :

— ponderea armăturilor de reglare va crește vertiginos, prin extinderea automatizării în servicii, urbanizare, agricultură, protecția mediului, siguranța utilităților domestice etc.

— ponderea armăturilor de tip închis-deschis ca și cele de reglare (parțial) va crește în favoarea celor cu obturator rotitor-fluture, cep, sferă etc. — în 1990 putînd ajunge la peste 70% din totalul producției de armături, azi fiind 25—30% în țările cu tradiție.

— armăturile destinate scopurilor hiperspeciale (centrale nuclearo-electrice, instalații cosmice, instalații de securitate etc.) vor deveni o componentă mai reprezentativă în comerțul mondial cu armături, însă cu valori mari, în special după avariile de tipul celei din India sau a centralei nucleare Three Mile Island 2 Pensylvania ș.a.

— volumul comerțului cu armături nucleare și de petrochimie cu grad înalt de periculozitate va crește în următorul deceniu de cel puțin două ori. Deja numărul fabricanților în acest domeniu a sporit în cinci ani de peste trei ori.

— consumul mondial de oțel pînă în anul 2000 va crește de 2,5 ori, în timp ce consumul de mase plastice în același răstimp va spori de peste 16 ori (cca. 1700 t în 2000), ceea ce va conduce la o sporire a consumului mondial de armături și fitinguri realizate integral din mase plastice mai accelerat crescînd utilizarea reperelor din mase plastice ca : bucșe, lagăre, inele de etanșare, roți de manevră, fitinguri etc.

— Se prevede („Ressources energetique mondiales 1985—2020" — Techip Paris) că în 2020 consumul mondial de energie în m.t.e.p. — milioane tone echivalent petrol — va fi de cca. 39.400 m.t.e.p. din care în industrie și domeniul casnic, public, comunal 19.000 m.t.e.p. Avînd în vedere că în aceste domenii se utilizează peste 70% din armăturile și fitingurile produse în lume, rezultă tendința obligatorie a dezvoltării pieței armăturilor cu consum minim intern de energie (robinete în obturatoare rotitoare, cu suprafețe netede cu consum minim de lucru mecanic de acționare etc.). Acest obiectiv impune organizarea unei puternice cercetări, deoarece se suprapune cu tendința de sporire a armăturilor telecomandate ca urmare a extinderii automatizării.

— refolosirea reziduurilor urbane, extinderea transportului hidraulic sau pneumatic cu solide în suspensie, va dezvolta construcția armăturilor destinate fluidelor abrazive, ceea ce conduce la implementarea industriei acoperirilor de protecție (cauciuc, teflon, rilsan, hostafon etc.) în industria de armături, în proporție mult superioară celei existente azi în lume.

Se construiesc conducte de transport a cărbunelui (4000 km în U.R.S.S. în cincinalul 1980—1985).

— o extindere semnificativă va avea în următorul deceniu, producția și comerțul cu armături speciale pentru conductele de transport gaze lichefiate LPG, a hidrogenului, oxigen lichid, heliu ș.a., ceea ce va conduce la o deosebită extindere a tehnicilor de calitate nucleară, cu înalt grad de siguranță și responsabilitate, antrenînd valori mari.

De asemenea, este de atenționat, că tendința mondială actuală se menține și amplifică, privind execuția armăturilor forjate și sudate în detrimentul celor turnate.

Se poate conchide că, tendințele tehnologice și de piață, vor promova tendința organizării desfacerii în organizații specializate, iar fabricației și cercetării în unități restrînse de mare ținută, tehnică și științifică.

Petre A. RĂDULESCU

Rolul camerei de comerț în diseminarea informațiilor de piață

Una din sarcinile esențiale ale Camerei de comerț din R.D.G. constă, în sprijinirea ducerii la îndeplinire a sarcinilor de comerț exterior, a tuturor întreprinderilor ce participă la această activitate. În acest sens, Camera de comerț desfășoară o vastă activitate publicitară și de informare.

Prin posibilitățile și mijloacele de care dispune transmite informațiile culese, după ce au fost selectate, prelucrate și sintetizate în conformitate cu conținutul specific al informației și cerințele întreprinderilor beneficiare.

Programul său de informare cuprinde seria documentară „Informații de economie externă privind țările socialiste", realizată în colaborare cu camerele de comerț exterior ale țărilor C.A.E.R. Informații mai amănunțite asupra acestui domeniu oferă broșura : „Oferta de servicii a Camerei de comerț exterior a R.D.G.".

În cooperare cu Institutul de cercetări de pe lîngă Ministerul de Comerț Exterior, camera de comerț exterior editează „Informații rapide pentru economia externă", cuprinzînd informații privind juridicprudența, tehnica și practica comercială, precum și literatura și documentația de specialitate. Publicația are un supliment : „Actualizarea informațiilor de economie externă privind țările socialiste".

Camera de comerț participă și la realizarea săptămînalului „Informații de comerț pentru industrie și comerț exterior". De asemenea, editează cataloage și o colecție de broșuri de informare pe cicluri de probleme — de pildă : „Informatorul serviciului juridic al Camerei de comerț exterior" broșuri speciale privind livrările și condițiile de plată ș.a.

Camera dispune de un serviciu de documentare și de o bogată bibliotecă al cărei fond documentar numără aproximativ 5000 de fișe-referate și un catalog cu aproximativ 4000 de titluri care se îmbogățesc continuu.

Transmiterea informațiilor se realizează și prin organizarea de consfătuiri și de cursuri de instructaj ca și de zile ale diferitelor țări cu care ocazie se dezbat problemele de politică economică și comercială privind țara respectivă. Camera oferă de asemenea consultații pe diferite probleme de tehnică comercială, de calcul, de prețuri etc. fiind astfel un ajutor eficient pentru lucrătorii de comerț exterior.

C. M.

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Precizări privind aplicarea penalităților

În cele ce urmează, vom încerca să lămurim unele probleme ivite în legătură cu valorificarea dreptului la penalități, probleme care necesită unele explicații mai ales în lumina recentei modificări și completări a Legii nr. 71/1969.

1. Art. 47, pct. 1 și 5 din legea menționată prevede aplicarea unor penalități progresive — pe tranșe — în cazul întîrzierii în îndeplinirea unor obligații contractuale. Subliniem caracterul novator al Legii nr. 3/1979 sub acest aspect, deoarece textele corespunzătoare din reglementarea anterioară (H.C.M. nr. 306/1970) nu permiteau aplicarea unor coeficiente diferite de penalități dacă întîrzierea în îndeplinirea obligațiilor contractuale depășea o anumită perioadă.

Problema care se pune este aceea a modului de calcul al penalităților dacă la data introducerii acțiunii parte din pretențiile la penalități sînt prescrise.

Un exemplu concret va fi edificator atît în ceea ce privește datele problemei, cît și cu privire la soluțiile posibile.

La 30 noiembrie 1979 unitatea reclamantă, beneficiară în contractul de furnizare, intenționează să introducă acțiune prin care să solicite penalitățile de întîrziere în predare a produselor cu termen de livrare la 30 aprilie 1979. Pretențiile urmau să fie formulate pentru intervalul de întîrziere 1 mai 1979 — 25 noiembrie 1979.

În conformitate cu art. 4, lit. b din Decretul nr. 167/1958, dreptul la acțiune privind penalitățile se prescrie în termen de 6 luni. Deci, în exemplul de mai sus, penalitățile pentru care dreptul la acțiune s-a născut anterior datei de 31 mai 1979 sînt prescrise. Prin urmare, la 30 noiembrie 1979, unitatea reclamantă va formula pretenții numai cu privire la penalitățile aferente perioadei 31 mai — 25 noiembrie 1979, fiind evident că pentru penalitățile din intervalul 1—30 mai 1979 dreptul la acțiune s-a stins prin prescripție.

Începînd cu 31 mai 1979, penalitățile se vor calcula pe tranșe, adică coeficientul de 0,1 la sută, pentru primele 10 zile, de 0,2 la sută pentru următoarele 20 zile și de 0,3 la sută pentru perioada ce depășește 30 zile, ori pe întreaga perioadă (de la 31 mai la 25 noiembrie 1979) se va aplica un singur coeficient de penalitate, cel de 0,3 la sută pe zi ? Aceasta este întrebarea care cuprinde, în același timp cele două răspunsuri posibile.

În rezolvarea problemei, trebuie să avem în vedere faptul că, potrivit Decretului nr. 167/1958, ceea ce se stinge prin prescripție este dreptul la acțiune, iar nu dreptul însuși. Deci, în opinia noastră, înainte de a se aplica prevederile legale referitoare la prescripția extinctivă, trebuie să stabilim întinderea dreptului în raport cu care se va pune problema prescripției.

Așadar, în exemplul citat trebuie să raționăm în felul următor : Dreptul la penalități s-a născut începînd cu 1 mai 1979. Conform art. 47, pct. 1, lit. a din Legea nr. 71/1969, pentru primele 10 zile, adică de la 1 la 10 mai 1979 inclusiv, se aplică coeficientul de penalitate de 0,1 la sută, pentru următoarele 20 zile, adică de la 11 pînă la 30 mai 1979 inclusiv, se aplică coeficientul de penalitate de 0,2 la sută, iar pentru zilele din intervalul 31 mai — 25 noiembrie 1979, se aplică coeficientul de penalitate de 0,3 la sută.

Ajungem, în acest fel, la concluzia că pentru întreaga perioadă neprescrisă (31 mai — 25 noiembrie 1979) se aplică coeficientul de penalitate de 0,3 la sută.

Într-o soluție contrară, coeficientul progresiv de penalitate s-ar aplica abia de la 31 mai 1979, pe tranșe, în așa fel încît s-ar ajunge la aplicarea coeficientului maxim de 0,3 la sută, abia de la 30 iunie 1979. Socotim însă, că această soluție nu este corectă, întrucît, în litera legii, coeficientul de penalitate se aplică în raport cu durata întîrzierii, fără considerare la faptul că parte din penalitățile datorate pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale sînt prescrise. Cu alte cuvinte, întîi se stabilește dreptul aferent nerespectării obligațiilor contractuale și, abia după aceea se aplică prevederile legale privind prescripția extinctivă.

2. În materia neîndeplinirii conforme a obligației de plată a prețului, Legea nr. 71/1969, modificată și completată, face distincție între întîrzierea plății prețului (art. 47, pct. 5) și refuzul nejustificat al plății prețului (art. 47, pct. 6).

Pentru primul caz — al întîrzierii în plată — sînt prevăzute penalități în coeficient progresiv (0,1, 0,2 și 0,3 la sută), în raport cu durata întîrzierii, pe cînd în cazul refuzului nejustificat de plată există un coeficient unic (0,3 la sută) care se aplică indiferent de durata refuzului.

Din cele învederate rezultă că prezintă relevanță calificarea situațiilor litigioase drept întîrzieri în plata prețului ori refuzuri în achitarea prețului.

Distincția dintre cele două situații nu este ușor de făcut. În orice caz, credem că dacă plata prețului a avut loc anterior sesizării arbitrajului, ceea ce se poate reclama prin acțiune este doar întîrzierea nejustificată în plata prețului cu consecința corespunzătoare în ceea ce privește coeficientul de penalitate aplicabil.

Dacă însă refuzul de plată se menține și în condițiile unui litigiu angajat, unitatea debitoare opunîndu-se, în mod neîntemeiat, și în fața arbitrajului, la achitarea sumei datorate cu titlu de preț, considerăm că sînt întrunite toate condițiile pentru a se aplica coeficientul de penalitate prevăzut pentru refuzul nejustificat al plății prețului.

Între cele două situații extreme învederate vor exista, desigur o multitudine de situații intermediare care se cer corect încadrate în raport cu ipoteza normelor juridice prin care s-au stabilit penalitățile la care ne-am referit.

I. ICZKOVITS

financiar

Restituirea cheltuielilor de școlarizare

Potrivit prevederilor art. 21 din Legea nr. 1/1970, unitatea care trimite o persoană încadrată în muncă la o școală, curs de perfecționare sau la specializare, cu scoaterea din producție sau organizează cursuri de pregătire ori de ridicare a calificării la locul de muncă, va încheia cu cel în cauză un act adițional la contractul de muncă în care va trebui să se înscrie următoarele clauze obligatorii :

— unitatea va suporta total sau parțial, în condițiile legii, cheltuielile necesare școlarizării persoanei încadrate în muncă ;

— îndatorirea celui în cauză de a lucra în unitatea respectivă cel puțin 5 ani de la terminarea formei de instruire ;

— obligația celui școlarizat ca, în cazul nerespectării acestei îndatoriri, să plătească o despăgubire reprezentînd cheltuielile făcute pentru pregătirea sa profesională.

● În aplicarea acestor prevederi legale, Plenul Tribunalului Suprem, prin decizia de îndrumare nr. 1/1976 a statuat următoarele :

— în cazul cînd persoana care a absolvit o formă de instruire nu se prezintă la unitate, va trebui să restituie integral cheltuielile de școlarizare făcute de respectiva unitate ;

— dacă după absolvirea formei de instruire persoana se prezintă la unitate, dar apoi o părăsește, înainte de împlinirea termenului pînă la care s-a obligat să presteze munca, restituirea cheltuielilor se va face parțial, proporțional cu timpul nelucrat ;

— celor ce li s-a desfăcut contractul din motive ce le sînt imputabile li se aplică aceeași regulă de mai sus, în sensul că sînt obligați a restitui cheltuielile de școlarizare proporțional cu timpul nelucrat;

— recuperarea se va face pe baza deciziei de imputare numai dacă la data trimiterii în școli sau cursuri de calificare sau perfecționare, persoana respectivă se află în raporturi de muncă cu unitatea sau dacă, deși nu se afla încadrată la acea dată, au semnat totuși un act de școlarizare:

— dacă, după constituirea titlului executoriu, cel în cauză se prezintă la unitate, termenul de prescriere a dreptului la executare silită se întrerupe pe tot timpul cît lucrează:

— cuantumul sumei datorate, în ipoteza de mai sus, urmează să fie recalculat în raport de timpul rămas nelucrat după obținerea titlului.

În afara acestor situații prevăzute de instanța supremă, în activitatea unităților socialiste se întîlnesc, în mod frecvent, și alte cazuri sau împrejurări la care ne referim în continuare și le vom analiza.

● În conformitate cu art. 66, alin. 2 din Codul muncii, persoanele încadrate în muncă pot fi delegate în interesul altei unități socialiste pe o durată de încă 60 zile, pe lîngă perioada inițială de 60 zile. Deși activitatea pe care o prestează persoana delegată este în folosul altei unități decît a celeia care a dispus delegarea, totuși, datorită faptului că cel în cauză se află în raporturi de muncă tot cu unitatea delegată, este de la sine înțeles că nu va fi obligat a suporta cheltuielile de școlarizare pro rata temporis.

Aceeași situație se impune și în cazul detașării, deși în această situație cel în cauză este retribuit de noua unitate și efectuează lucrări din planul de producție al acesteia. Nu este de admis ideea ca persoana detașată să fie obligată la restituirea parțială a cheltuielilor de școlarizare proporțional cu durata detașării (maximum două perioade de cîte 6 luni fiecare, în baza unor singure ordine de detașare) deoarece, deși cel în cauză lucrează pentru o altă unitate decît aceea care a suportat cheltuielile de școlarizare, totuși el se află în continuare în raporturi de muncă cu unitatea care a dispus detașarea.

● În cazul în care are loc un transfer în interesul serviciului înăuntrul perioadei de 5 ani, persoana transferată nu poate fi obligată la restituirea cheltuielilor de școlarizare nerecuperate, deoarece pe de o parte, părăsirea unității nu are loc pentru un motiv care să-i fie imputabil, iar pe de altă parte, potrivit principiului „accesorium sequitur principale", unitatea care preia contractul de muncă (cesionara) preia în mod implicit și actul adițional la acest contract. Este cunoscut că, în mod covîrșitor, literatura de specialitate consideră transferul în interesul serviciului ca o cesiune a contractului de muncă fără clauza retrocesiunii. Și ca un argument peremptoriu cu privire la inadmisibilitatea suportării cheltuielilor de școlarizare nerecuperate pînă la data transferului de către cel transferat o constituie faptul că, potrivit art. 69 din Codul muncii, pentru legalitatea transferului în interesul serviciului nu este necesar consimțămîntul persoanei încadrate. Or, ni se pare inacceptabil a fi obligat la daune cel care nici nu și-a dat asentimentul cu privire la transfer.

Cheltuielile nerecuperate vor fi suportate de noua unitate (cesionară a contractului de muncă) pentru două considerente și anume:

— preluînd contractul de muncă preia implicit și drepturile și obligațiile cuprinse în actul adițional la contractul de muncă;

— nu se poate îmbogăți fără just temei în detrimentul unei alte unități socialiste, utilizînd forță de muncă, specializată sau calificată fără a suporta cheltuielile aferente. În acest sens s-a pronunțat Tribunalul Suprem, secția civilă, dec. nr. 1940/1978 (R.R.D. nr. 4/1979 p. 56). Nu putem fi de acord cu soluția adoptată în decizia P.A.S. nr. 1614/1975 (R.R.D. nr. 2/1976, p. 71), potrivit căreia unitatea cesionară nu poate fi obligată la restituirea cheltuielilor de școlarizare către unitatea cedentă deoarece o asemenea convenție nu este prevăzută de nici o dispoziție legală. Considerăm, dimpotrivă, că este permis tot ceea ce legea nu interzice. Or, cum o asemenea interdicție legală nu există, nu vedem nici un argument care să constituie o piedică pentru restituirea cheltuielilor de școlarizare către unitatea care le-a suportat, proporțional cu perioada nelucrată la aceasta din urmă.

● În cazul cînd are loc un transfer la cerere, soluția este diferită. Unitatea care aprobă un asemenea transfer — numai în cazul în care cel în cauză nu-i mai este necesar — va fi despăgubită de persoana care se transferă la cerere în raport cu perioada nelucrată. În situația dată, nici unitatea care aprobă transferul la cerere nu poate renunța la despăgubirile ce i se cuvin și nici unitatea unde va lucra cel transferat nu poate suporta aceste cheltuieli, dat fiind că transferul însuși nu s-a făcut în interesul său, ci al persoanei transferate la cerere.

● În situația cînd neprestarea muncii de către persoana școlarizată este urmarea decesului acesteia, unitatea nu mai poate recupera cheltuielile de școlarizare efectuate cu de cujus, deoarece potrivit art. 1083, Cod civil, nu poate fi obligat la despăgubiri, debitorul care nu-și îndeplinește obligațiile dintr-o cauză de forță majoră sau datorită unui caz fortuit. În acest sens, Tribunalul Suprem, secția civilă, decizia nr. 1920/1978 (în R.R.D. nr. 4/1979, p. 55).

dr. C. JORNESCU

investiții

Reprogramarea termenelor de predare

În domeniul reproducției lărgite a mijloacelor de producție, prin legea privind organizarea, planificarea și executarea investițiilor, s-a urmărit crearea unui cadru legal unitar pentru planificarea, pregătirea și realizarea investițiilor, stabilirea concretă a obligațiilor și răspunderilor organelor centrale ale administrației de stat și unităților economice pentru realizarea la termen și de o calitate corespunzătoare a obiectivelor de investiții.

Se știe că, potrivit noii metodologii de planificare a investițiilor, consacrată prin. Decr. nr. 420/1976 privind elaborarea, avizarea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice pentru investiții, Consiliul de Miniștri nu mai figurează printre organele competente să aprobe indicatorii tehnico-economici ai investițiilor, competența de a aproba investițiile cele mai importante pentru economia națională revenind Președintelui Republicii Socialiste România. Drept urmare, în ultimii ani, reprogramarea obiectivelor de investiții restante, productive și neproductive, a fost dispusă prin decrete ale Consiliului de Stat (Decr. nr. 45/1977 privind reprogramarea punerii în funcțiune în anul 1977 a capacităților restante din anul 1976, precum și a sarcinilor de plan de investiții nerealizate în anul 1976, Decr. nr. 110/1978 privind reprogramarea punerii în funcțiune în anul 1978 a capacităților restante din anul 1977, a sarcinilor de investiții nerealizate în anul 1977, precum și amînarea începerii punerii în execuție a unor obiective de investiții din anul 1978 etc.).

În virtutea art. 15 lit. b din Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964, în cazul nerespectării termenelor finale pentru predarea obiectivelor contractate, antreprenorul va plăti beneficiarului o penalitate de 0,05% pe fiecare zi de întîrziere, calculată la valoarea de deviz a obiectului nepredat, fără ca penalitatea să poată depăși 5% din valoarea de deviz a obiectului.

În practica arbitrală, s-a pus problema de a stabili incidența reprogramării obiectivelor de investiții restante asupra răspunderii unităților de construcții-montaj pentru nerespectarea termenelor de predare a obiectivelor respective convenite prin contract. Adică, se ridică întrebarea dacă reprogramarea termenelor de predare a obiectivelor de investiții restante, dispusă prin decret al Consiliului de

Stat, are ca efect, pe calea influenței directe, scutirea de răspundere a unității de execuție în întîrziere față de termenul contractual inițial ori dacă, dimpotrivă, răspunderea sa urmează a fi antrenată conform art. 15 lit. b din Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj.

Printr-o serie de decizii (Dec. P.A.S. nr. 3906 din 30 decembrie 1977, Dec. P.A.S. nr. 840 din 31 martie 1978, Dec. P.A.S. nr. 2127 din 29 septembrie 1979) s-a reținut că, prin fixarea unor noi termene de predare a obiectivelor de investiții restante, ca urmare a nerealizării unor sarcini din planul de investiții din anii precedenți, s-a urmărit, pe de o parte, asigurarea condițiilor de plan pentru terminarea respectivelor obiective, iar, pe de altă parte, limitarea întîrzierilor în îndeplinirea planului cincinal de investiții. Drept urmare, s-a statuat că, în cazul cînd prin act de planificare emis de către organul competent, s-a fixat un nou termen de predare a obiectivului de investiții, părțile contractante rămîn răspunzătoare pentru neîndeplinirea obligațiilor rezultînd din contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj pînă la data emiterii actului de planificare respectiv, dacă aceasta nu prevede o altă dată pentru intrarea sa în vigoare. Exonerarea de răspundere cu efecte retroactive a constructorului pentru nepredarea la termenul contractual a obiectivului de investiții s-ar putea justifica numai în măsura în care a fost dispusă expres prin decretul de reprogramare.

Drept urmare, unitățile de construcții-montaj în culpă pentru nerespectarea termenelor contractuale de predare a construcțiilor au fost sancționate cu penalități conform art. 15 lit. b din regulament.

În legătură cu rezolvarea la care s-a oprit primul arbitru de stat în deciziile sus-citate sînt necesare o serie de explicații.

Din capul locului trebuie subliniat că, în virtutea metodologiei de planificare în vigoare, aplicabilă pentru toate secțiunile planului național unic, sarcinile fizice nerealizate la produsele industriale necesare economiei și cu baza materială asigurată, asimilarea de noi produse, investiții, punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții și export, se reportează ca sarcini suplimentare pe anul următor, reprogramarea restanțelor aprobîndu-se prin Decret al Consiliului de Stat (art. 2 din Decr. nr. 445/1977 privind desfășurarea pe titluri a indicatorilor din planul național unic și bugetul de stat, pe 1978).

Dar soluția antrenării răspunderii unităților de construcții-montaj pentru nepredarea la termenele contractuale a obiectivelor de investiții restante se întemeiază și pe dispozițiile decretelor de reprogramare.

Astfel, prin art. 1 din Decr. nr. 45/1977, s-a aprobat reprogramarea punerii în funcțiune în anul 1977, a obiectivelor de investiții, productive și neproductive, „restante din anul 1976" (art. 1), altfel zis „a sarcinilor din planul de investiții nerealizate în anul 1976", după cum rezultă în mod expres din formularea legii.

Corespunzător reprogramării capacităților și obiectivelor restante, s-a majorat volumul fondurilor fixe ce se pun în funcțiune în anul 1977 (art. 3).

Prevederile art. 4 din Decr. nr. 45/1977 indică scopul dispoziției de reprogramare în anul 1977 a obiectivelor restante din anul 1976 : asigurarea punerii în funcțiune a capacităților și obiectivelor restante la noile termene stabilite, în care sens a fost majorat planul de investiții, inclusiv planul de construcții-montaj pe anul 1977.

În anul următor de plan, prin Decr. nr. 110/1978, s-a aprobat reprogramarea punerii în funcțiune a capacităților și obiectivelor restante din anul 1977, în anul 1978, care au devenit sarcini de plan (art. 1).

Pentru asigurarea punerii în funcțiune a capacităților și obiectivelor la termenele reprogramate, prin art. 4 și art. 7 din Decr. nr. 110/1978, s-a aprobat majorarea planului de investiții, inclusiv a planului de construcții-montaj pe anul 1978 și respectiv a fondului de retribuire. De asemenea, a fost majorat în mod corespunzător volumul fondurilor fixe ce se pun în funcțiune în anul 1978 (art. 6).

Tot astfel, prin Decr. nr. 150/1979, au fost reprogramate obiectivele de investiții restante din anul 1978.

Din interpretarea gramaticală, rațională și sistematică a decretelor Consiliului de Stat sus-menționate, rezultă cu claritate că, prin fixarea unor noi termene de predare pentru obiectivele de investiții restante, ca urmare a nerealizării unor sarcini din planul de investiții pe anii 1976, 1977 și 1978, s-a urmărit, pe de o parte, asigurarea condițiilor legale — de plan și financiare — pentru terminarea obiectivelor respective, iar, pe de altă parte, limitarea întîrzierilor în îndeplinirea planului cincinal de investiții, mobilizarea unităților socialiste în vederea finalizării investițiilor începute.

Reprogramarea obiectivelor de investiții restante nu putea fi dispusă, în lipsa unei mențiuni exprese în lege, cu exonerarea de răspundere a unităților economice în întîrziere privind îndeplinirea unor sarcini de plan obligatorii, potrivit art. 22 din Legea nr. 1/1979 pentru modificarea și completarea Legii nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, din moment ce din economia textelor analizate nu rezultă că această măsură a fost dispusă în considerarea unor împrejurări obiective care să fi împiedicat realizarea la termen a tuturor investițiilor restante din planul anual.

În aceeași ordine de idei, menționăm că Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj și Instrucțiunile comune CSCAS—MF nr. 7/1967, reglementează cîteva cazuri de modificare a contractului economic de antrepriză prin efectul modificărilor de sarcini de plan și anume :

— dispoziția de a nu se mai executa o anumită sarcină ce trebuia îndeplinită anterior (pct. 76 din Instrucțiuni) ;

— fixarea unui nou termen de predare a lucrărilor de investiții (pct. 8 alin. 2 din instrucțiuni).

Dispoziția de a nu se mai executa o sarcină din planul de investiții ce trebuia îndeplinită anterior conduce la consecința că unitatea socialistă creditoare nu mai poate pretinde unității socialiste debitoare îndeplinirea acestei sarcini de plan ; ea nu înlătură răspunderea unității socialiste debitoare pentru neîndeplinirea obligațiilor decurgînd din contractul de antrepriză pînă la data emiterii ori intrării în vigoare, după caz, a actului de planificare prin care s-a dispus această modificare a sarcinii de plan. Este ceea ce rezultă în mod expres din ultima parte a pct. 76 din instrucțiuni, care prevede că „părțile contractante rămîn totuși răspunzătoare pentru executarea contractului pînă la data încetării contractului dacă actul respectiv de planificare nu prevede altfel".

Pentru identitate de rațiune juridică, în cazul fixării unui nou termen de predare a obiectivului de investiții prin act de planificare, părțile contractante rămîn răspunzătoare pentru neexecutarea obligațiilor rezultînd din contract pînă la data actului de planificare, dacă acesta nu prevede o altă dată pentru intrarea sa în vigoare.

Într-adevăr, modificarea sarcinii de plan, prin reprogramarea termenului de predare a obiectivului de investiții, nu trebuie confundată cu anularea sarcinii de plan. În cazul anulării sarcinii de plan, aceasta este socotită că nu a existat vreodată și conduce, dată fiind unitatea dintre plan și contract, la desființarea cu efecte retroactive a contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj. Modificarea sarcinii de plan, prin fixarea unui nou termen de predare a obiectivului de investiții, nu poate avea efecte retroactive pe planul înlăturării răspunderii pentru neîndeplinirea obligațiilor generate prin contract ; ea produce efecte variate în sfera raporturilor contractuale, dar numai pentru viitor.

Pe aceste temeiuri, se poate conchide că atît în cazul dispoziției de a nu se mai executa o anumită sarcină de plan ce trebuia îndeplinită anterior, cît și în ipoteza în care s-a fixat, de către organul de planificare competent, un nou termen de predare a lucrărilor de investiții, părțile contractante rămîn răspunzătoare pentru neexecutarea obligațiilor rezultînd din contract pînă la data emiterii actului de planificare respectiv, dacă acesta nu prevede o altă dată pentru intrarea sa în vigoare.

Dr. Mircea MIHAIL

Întrebări și răspunsuri

● **DUMITRU VASILACHE, Vatra Dornei** — Potrivit Ordinului nr. 966/1964 al ministrului învățămîntului, diploma de absolvire a școlii medii tehnice de cooperație cu durata de 4 ani — înființată prin legea pentru reforma învățămîntului din anul 1948, care a funcționat pînă în anul 1955 — se echivalează cu studiile școlii tehnice de grad mediu pentru încadrare și promovare în funcție în specialitatea absolvită sau înrudită cu aceasta.

Încadrarea și promovarea în funcții este de competența întreprinderilor și instituțiilor, care au încadrate sau încadrează în muncă asemenea persoane, pe baza actelor de studii în original (duplicat) prezentate de acestea.

Diploma de absolvire a unei școli poate fi eliberată numai de către școala la care cei în cauză au frecventat cursurile, sau de către școala care deține arhiva respectivă. Foaia matricolă nu constituie act de studii în baza căruia să se facă încadrarea în muncă a unei persoane.

În cazul pierderii sau distrugerii actului de studii, liceul poate elibera duplicat, pe baza datelor aflate în arhiva școlii. Aprobarea pentru eliberarea duplicatului de pe diplomă se dă de către organul tutelar al școlii respective.

● **GRIGORE DANCIU, Sînpetru Mare, Timiș** — Potrivit instrucțiunilor de evidență contabilă, în unitățile agricole cooperatiste pagubele, prejudiciile și cheltuielile neeconomicoase în dauna avutului obștesc, stabilite prin acte întocmite de către comisia de revizie sub îndrumarea organelor Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară, se înregistrează, în contul 498 „Debitori", după ce actul de revizie a fost discutat și aprobat de către adunarea generală a cooperatorilor și s-a emis decizie de imputație, în vederea urmăririi recuperării prejudiciului.

● **ÎNTREPRINDEREA „ELECTROCENTRALE", Anina** — Nedecontarea în termen, de către șoferi a bonurilor cantitate fixe primite pentru alimentarea autovehiculelor (ele îndeplinesc și funcția de instrument de plată la stațiile „Peco" în locul numeralului) se penalizează ca și nedecontarea avansurilor în numerar, în condițiile prevăzute de dispozițiile legale pentru acestea.

Centrala pentru desfacerea produselor petroliere consideră că problema eliberării, folosirii și justificarea bonurilor cantități fixe trebuie tratată de beneficiari cu toată atenția, urmărind consumul și justificarea cu cea mai mare strictețe, pentru a se împiedica traficarea lor sau consumuri necontrolate de benzine.

● **PETRU PRODAN, Cluj-Napoca** — Documentațiile tehnico-economice pentru realizarea obiectivelor de investiții se pot elabora numai de către organizațiile de proiectare în al căror profil intră, așa cum sînt aprobate prin Decretul nr. 139/1974, sau de către cele prevăzute de H.C.M. nr. 191/1963 și H.C.M. nr. 547/1970. Decontarea proiectelor se efectuează de băncile finanțatoare potrivit circularei Băncii de Investiții nr. 1451/C2/1971, după aprobarea acestora de către organul colectiv de conducere al titularului de investiții sau al unităților economice subordonate acestuia, în funcție de competențe, potrivit art. 22 din Decretul nr. 78/1973. Decontarea proiectelor de execuție, care se supun aprobării prin decret prezidențial, se face după însușirea documentațiilor de către organul colectiv de conducere al titularului, pe baza avizului C.T.E., potrivit art. 21 și 22 din Decretul nr. 78/1973, după obținerea avizului de la organele centrale de avizare.

Detaliile și devizele de execuție se decontează din fondurile de investiții după aprobarea documentației respective de către organele colective de conducere ale beneficiarilor de investiții, potrivit pct. 5 din anexa nr. 5 la Decretul nr. 420/1976. Pentru a determina beneficiarul proiectului să achite contravaloarea acestuia, se pot aplica prevederile Regulamentului privind contractul de proiectare aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964, în sensul că se pot solicita, prin organele de arbitraj, penalizările legale. Pe de altă parte, potrivit circularei B.I., menționată mai sus, în cazul în care, în acțiunea de clarificare a problemelor pe care le ridică contravaloarea proiectării nedecontate, se constată o insuficientă preocupare din partea beneficiarilor de investiții și unităților de proiectare, unitățile băncii vor aplica cu strictețe prevederile Legii nr. 5/1970 și alte sancțiuni prevăzute de dispozițiile legale.

În consecință, dacă lucrarea respectivă întrunește condițiile arătate mai sus, solicitantul se poate adresa și băncii finanțatoare pentru a primi reglementarea situației.

● **VASILE DIMA, Mediaș** — În cazul cînd un angajat a fost trimis în delegare într-o localitate urbană care nu are hotel sau spațiu de găzduire, se poate caza într-o altă localitate urbană învecinată. În acest caz se decontează numai cheltuielile de cazare la hotel, costul transportului pe distanța dintre localitatea unde s-a cazat și localitatea în care se execută delegarea urmînd să fie suportat de persoana respectivă.

Cazul menționat nu se încadrează în prevederile de mai sus, iar oprirea în localitatea Sinaia în condițiile în care localitatea de delegare era municipiul București reprezintă o abatere de la reglementările legale în vigoare privind delegarea și disciplina muncii.

● **ION R. FLOREA, Craiova** — În baza art. 49 din Regulamentul operațiilor de casă, organele de control ale băncilor au dreptul să verifice, potrivit normelor proprii, la unitățile socialiste, disciplina de casă cu privire la respectarea termenelor și condițiilor de depunere a numeralului la bănci și la celelalte instituții de credite, a limitei soldului de casă și a normelor de efectuare a plăților în numerar. De asemenea, la art. 10 din Regulamentul operațiilor de casă se prevede că: „normele pe baza cărora unitățile socialiste pot efectua plăți direct din încasări și pot reține numerarul în casierii, de la o zi la alta, termenele și condițiile de depunere a numerarului la bănci și la celelalte instituții de credit, eliberarea și utilizarea numerarului, precum și efectuarea controlului bancar asupra acestor operații, se stabilesc de către Banca Națională a R.S. România împreună cu băncile specializate".

În baza acestor prevederi în Normele nr. 33/1977 ale Băncii Naționale privind organizarea și controlul bancar asupra operațiilor cu numerar — la pct. 49, litera „g" — se prevede că organele bancare verifică la unitățile socialiste „respectarea dispozițiilor cu privire la acordarea de avansuri în numerar pentru contractări și achiziții de produse agricole la fondul de stat și la efectuarea plăților în acest scop.

Necesitatea verificării acestor avansuri este determinată și de faptul că, potrivit normelor metodologice ale Băncii Naționale nr. 1 și 3, unitățile care efectuează operații de achiziții și contractări primesc de regulă credite pentru astfel de plăți.

Menționăm că, potrivit Normelor nr. 33/1977 ale Băncii Naționale, penalizările ce se aplică de organele bancare se preiau din cont și se virează la buget pe măsura aprobării lor. Unitățile socialiste pot face contestații în termen de 10 zile, împotriva penalizărilor aplicate, la unitatea bancară de care aparține organul care a aplicat sancțiunea, aceasta avînd obligația să analizeze situația, iar în caz că penalizările au fost greșit aplicate, să restituie sumele încasate la buget.

● **ȘERBAN MOISE, Grindu, Ialomița, TRAIAN STĂNILOAIE, Rupea** — În legătură cu aplicarea prevederilor Decretului nr. 113/1979 (art. 1) în unitățile agricole de stat și asociațiile economice intercooperatiste precizăm că în anul 1979 nu se vor aplica prevederile art. 44, 47 și 173 din Legea retribuirii, referitoare la diminuarea retribuției personalului muncitor la care acordarea retribuției este condiționată de realizarea a 2—4 indicatori de plan. Ținînd seama că, în agricultura de stat și asociațiile economice intercooperatiste este generalizată forma de retribuire în acord global, prevederile decretului respectiv nu se aplică în aceste unități.

CURIER

● **ANA POP, Cluj-Napoca** — „Funcționarul economic", face parte din categoria personalului administrativ. Perioada cît ați lucrat în această funcție nu se include în vechimea în specialitatea economică.

● **FLOAREA CHERECHEȘ, București** — Prevederile art. 34(3) din Legea nr. 57/1974 se pot aplica și la retribuirea personalului din ministere și alte organe centrale. Menționăm că legea prevede o posibilitate și nu o obligație pentru conducerile ministerelor de a stabili retribuția pentru economiști similară cu aceea a inginerilor.

● **GRUPUL DE ȘANTIERE NR. 3 INSTALAȚII, Constanța** — Trecerea personalului care ocupă — prin derogare — unele funcții pentru care este prevăzută cerința studiilor superioare, fără să îndeplinească această condiție, în alte funcții, se poate face numai cu respectarea prevederilor art. 68 din Legea nr. 12/1971. Nici Hotărîrea nr. 1053/1960 nu prevedea posibilitatea promovării în funcții superioare a personalului care nu îndeplinea condițiile de studii. În cel de-al doilea caz semnalat de dv. trebuie verificat dacă, la timpul său, pentru funcția de șef serviciu financiar erau prevăzute condiții alternative de studii. În acest caz diminuarea retribuției se face cu două clase de retribuire.

● **COOPERATIVA „DRUM NOU", Hunedoara** — Unitățile cooperativei meșteșugărești completează, în baza „Normelor tehnice" nr. 260/1978 ale D.C.S., darea de seamă statistică de stat LV Prod. 3, privind livrările la export efectuate. La întocmire se ține seama de următoarele precizări :

Valoarea realizărilor se determină pe fiecare marfă în parte pe baza cantităților efectiv livrate, prevăzute în facturile interne depuse la filiala B.N.R.S.R. și a prețurilor externe F.O.B. efective în lei valută, comunicate de întreprinderile de comerț exterior în baza contractelor externe.

În paralel cu realizările la export raportate de uniuni prin darea de seamă LV Prod. 3, și întreprinderile de comerț exterior raportează realizările lor la export pe furnizori, prin dări de seamă separate, realizări ce au la bază facturile externe introduse la Banca Română de Comerț Exterior.

Întrucît cooperativa dv. nu a îndeplinit condițiile arătate mai sus (neavînd un contract încheiat cu o întreprindere de comerț exterior care să vă comunice prețul în valută și care să raporteze la M.C.E.C.E.I. și D.C.S. livrările menționate ca realizări la export în controlul cooperativei respective), unitatea nu era în situația de a raporta covoarele vîndute la Comturist și hotelul Intercontinental ca realizări la export.

● **ÎNTREPRINDEREA „UNIREA", Cluj-Napoca** — Potrivit prevederilor H.C.M. nr. 79/1963 valabil pentru perioada pînă la 11.8.1978 și Decretului nr. 162/1978 valabil de la această dată, metodologia de repartizare a contravalorii asistenței tehnice încasată de la partenerul extern, transformată în lei CID, este următoarea :

— întreprinderea română prestatatoare de servicii facturează întreprinderii de comerț exterior contravaloarea retribuției medii pentru specialiștii săi care prestează serviciile respective, echivalentă cu retribuția medie realizată de specialiști pe timpul efectiv lucrat în ultimele 12 luni premergătoare plecării în străinătate (documentele de bază sînt adeverințele eliberate de întreprinderea prestatoare), precum și impozitul asupra fondului de retribuție, cota parte de asigurări sociale și cota parte de drepturi pentru concediul de odihnă;

— întreprinderea de comerț exterior recuperează cheltuielile în valută efectuate pentru specialiștii întreprinderii prestatoare ;

— întreprinderea de comerț exterior primește o cotă legală de adaos, aprobată de Ministerul de Finanțe.

Diferența între cheltuielile efective enumerate mai sus (adică costul în lei al serviciilor prestate și valoarea CID (18 lei $) încasată de întreprinderea de comerț exterior constituie diferența de preț favorabilă sau nefavorabilă ce se regularizează de întreprinderea de comerț exterior cu bugetul statului (Decret 23/1977 art. 18 și Instrucțiunile M.F. nr. 58541/11.3.77).

● **LUCA VICTOR, Iași** — 1. Potrivit prevederilor pct. 14 din normativul „privind modul de încadrare în devize a utilajelor, echipamentelor, aparaturilor, mecanismelor și aparatelor din instalațiile complexe, liniile tehnologice de fabricație și alte instalații" aprobat prin Ordinul nr. 29/1973, elaborat de Inspectoratul General de Stat pentru Directivare și Control în Proiectarea și Executarea Construcțiilor, „La întocmirea devizelor pe categorii de lucrări, încadrarea ca utilaje sau ca materiale se face de proiectant, pe baza listei anexă cu utilaje tehnologice care necesită montaj și a precizărilor ce se dau în normative. La încadrare nu se vor lua în considerare eventualele interpretări rezultate din cuprinsul altor acte normative care reglementează diverse activități în ramura de construcții-montaj".

2. Potrivit prevederilor Legii finanțelor nr. 9/1972 art. 96 (2) contractarea și achiziționarea utilajelor tehnologice necesare realizării investițiilor revine beneficiarilor de investiții care au obligația să asigure aducerea acestora pe șantier la termene corelate cu cele pentru montaj, să nu se depășească normativele de stocare pe șantiere, stabilite potrivit dispozițiilor legale și să se evite formarea de stocuri de utilaje disponibile. De asemenea, tot potrivit prevederilor Legii finanțelor art. 98 (2) utilajele și instalațiile tehnologice se finanțează pe măsura achiziționării sau efectuării lor, în cadrul fondurilor prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli al beneficiarilor.

3. În lista de utilaje tehnologice care necesită montaj, anexă la normativ în categoria I „Utilaje de uz general comune mai multor categorii de lucrări, utilaje montate în lucrări de construcții sociale, culturale, pentru servirea ansamblurilor de locuințe, în lucrările de instalații edilitare și în instalații „diverse", sînt prevăzute ca utilaje „ventilatoarele fixe de toate tipurile".

4. Avînd în vedere cele de mai sus, în cazul în care în documentație un utilaj a fost eronat trecut la materiale, proiectantul este obligat să refacă documentația în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare, finanțarea și decontarea urmînd a se face potrivit documentației refăcute și aprobate din fondurile prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli al beneficiarului.

În cazul în speță, pentru stabilirea structurii noi a devizului general trebuie reconsiderat devizul de execuție, finanțarea și decontarea urmînd a se face în condițiile încadrării în devizul de execuție a ventilatorului, ca utilaj.

● **MIRCEA DINULESCU, Craiova** — Decretul nr. 106/1975 nu prevede posibilitatea folosirii fondurilor obținute din valorificarea deșeurilor metalice, pentru organizarea unor activități sportive sau de altă natură.

● **DIRECȚIA DE POȘTĂ ȘI TELECOMUNICAȚII, Dolj** — Organizațiile de tineret și sindicale care inițiază acțiuni de colectare a materialelor recuperabile, le pot preda unităților specializate de colectare în contul sarcinilor de plan ale unităților economice în care își desfășoară activitatea. Decontarea se poate face către organizațiile care au realizat aceste acțiuni.

● **N. DOGNECEANU (Caraș-Severin)** întreabă dacă aferent cheltuielilor de transport, prevăzute în factura unității furnizoare alături de contravaloarea produselor livrate, unitatea beneficiară poate să fie obligată la plata penalităților prevăzute de art. 47 pct. 5 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată, în cazul achitării facturii cu întîrziere.

Din scrisoarea dv. am înțeles că factura a fost emisă de unitatea producătoare care a expediat produsele printr-o unitate I.T.A., achitînd acesteia costul transportului efectuat.

Prin urmare, obiectul contractului dintre părți l-a constituit livrarea produselor, iar nu efectuarea transportului. Așa fiind, în cazul întîrzierii nejustificate în achitarea facturii, unității furnizoare nu i se cuvin penalitățile de mai sus, ci dobînda legală de 6% pe an, conform Decretului nr. 311/1954.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

VĂ RECOMANDĂ:

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie și care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziția cetățenilor „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;

— asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;

— asigurarea de răspundere civilă legală.

● ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimente, combustibil, materiale de construcții și multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — și bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață ; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție cauzate de riscurile asigurate ; furt prin efracție și altele.

● ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soția acestuia, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură, intoxicație subită și altele.

● ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat și de soția acestuia sau de persoane care se află în întreținerea asiguratului, în calitate de locatar, față de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum și pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagubele la bunurile asigurabile ori la pereții, planșeele, tavanele și pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

★

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 25 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA CHIMICĂ „VICTORIA" TÎRGOVIŞTE

Situată pe platforma industrială a oraşului Tîrgovişte, întreprinderea „Victoria" este în plină transformare şi modernizare. Noile capacităţi, aflate în construcţie, vor contribui la sporirea volumului producţiei şi la îmbunătăţirea calităţii acesteia.

Nomenclatorul actual al întreprinderii este format din următoarele produse :

Vopsele pe bază de ulei
Nitroemailuri
Chituri pe bază de ulei
Grunduri pe bază de ulei
Grunduri alchidice anticorozive
Firnis artificial
Brunolină
Lac expres
Diluanţi pentru lacuri şi emailuri pe bază de derivaţi celulozici
Lac de polizat
Inhibitori de coroziune
Produse din sticlă
Produse prelucrate din polietilenă
Pigmenţi anorganici
Albastru ultramarin
Anvelope şi camere pentru biciclete
Piese de schimb auto şi articole tehnice din cauciuc
Răşini dure
Factis brun
Anhidridă cromică
Creolină
Esenţe şi arome alimentare
Insecticide lichide
Săpun rufe 60%
Aurolac
Lac pentru bronz
Aracetin, lumînări, raticide, apret pentru textile, Frigodor şi Molitox

Vopsele pe bază de ulei se folosesc la protejarea obiectelor din metal, lemn etc., pentru a da produselor un aspect exterior plăcut. La utilizarea lor este necesar ca în prealabil obiectele să fie acoperite cu un strat de grund anticoroziv.

Nitroemailurile sînt produse pe bază de nitroceluloză dizolvată în solvenţi organici cu adaus de plastifianţi şi pigmenţi. Pentru un luciu intens şi rezistenţă la întreruperi, li se adaugă răşini naturale sau sintetice. Se aplică pe lemn sau metal pentru luciu şi rezistenţă.

Chiturile pe bază de ulei sînt produse sub formă de pastă consistentă şi se folosesc la etanşarea geamurilor pe suporturi de lemn (chitul alb) sau pentru etanşarea şi fixarea geamurilor în cercevele de fier (chitul roşu).

Grundurile alchidice anticorozive sînt fabricate în trei variante, fiecare pe bază de răşini sintetice alchidice, avînd un conţinut de pigment anticoroziv (minium de plumb). Prin aplicarea acestor grunduri, metalele prezintă o peliculă mată, dură, care are un rol de protecţie împotriva coroziunii. Se aplică pentru realizarea unei legături rezistente între metal şi straturile următoare de acoperire.

Brunolina este un produs obţinut din colofoniu indigen, witespirt, var hidratat şi naftonat de mangan. Avînd o culoare brun închis, se utilizează la acoperirea obiectelor de metal sau lemn, în interior, pentru a se obţine un luciu puternic.

Firnisul artificial se obţine, de asemenea, din colofoniu indigen, witespirt, uleiuri sicative sau semisicative şi compuşi organo-metalici. Se utilizează la diluarea vopselelor şi a lacurilor pe bază de ulei. Se adaugă în momentul folosirii vopselelor.

Diluanţii pentru lacuri şi emailuri pe bază de derivaţi celulozici sînt produşi în două variante. Fiind amestecuri de solvenţi organici, se livrează pentru diluarea nitroemailurilor aplicate prin stropire în condiţii normale de lucru sau pentru diluarea nitrolacurilor incolore aplicate prin stropire.

Lacul de polizat lemn este un produs fabricat pe bază de nitroceluloză dizolvată în solvenţi organici ca : acetonă, toluen, butanol, acetat de butil. Pentru a i se îmbunătăţi luciul şi rezistenţa la întreruperi, i se adaugă în componenţă diferite răşini naturale sau sintetice. Se utilizează la finisarea lucioasă a lemnului. Produsul se aplică prin turnare sau stropire numai după acoperirea prealabilă a suprafeţelor cu un strat de grund de îmbibare pe bază de răşini alchidice sau de ulei. Diluarea lacului de polizat se face în funcţie de scopul urmărit.

Inhibitorii de coroziune sînt produse pulverulente pe bază de tripolifosfat de sodiu, sulfat de zinc, azotat de sodiu, hexametafosfat de sodiu, urotropină şi dispersil. Se realizează în trei tipuri :

– polidiazur 6121
– trizin 523, 532 şi 7111
– hexazin 523 şi 532.

Se folosesc pentru combaterea coroziunii din circuitele de răcire cu apă recirculată.

Poliadizur se utilizează pentru circuitele cu ape dedurizate prin schimbători cationici în domeniul de duritate 0,1–2 grade şi în cazuri speciale cu ape netratate cu duritate pînă la 7 grade.

Inhibitorii trizin se folosesc la circuitele de răcire alimentate cu ape industriale decarbonatate cu acizi minerali în domeniul de pH 6,8–7,5 sau cu lapte de var. Aceeaşi utilizare o au şi inhibitorii hexazin.

E. ZAMFIRESCU

Prin înfăptuirea indicațiilor secretarului general al partidului

O ETAPĂ CALITATIV NOUĂ ÎN ACTIVITATEA DE TIPIZARE A CONSTRUCȚIILOR

CONGRESUL AL XII-LEA AL P.C.R., stabilind prin Directivele adoptate, orientările și proporțiile dezvoltării bazei tehnico-materiale a societății românești în perioada următoare, a prevăzut pentru viitorul cincinal un volum de investiții de 1 300—1 350 miliarde lei, superior celui realizat în întregul pătrar de secol 1951—1975.

În magistralul Raport prezentat Congresului, subliniind că **„un program de construcții de o asemenea amploare presupune aplicarea pe scară largă a unor soluții constructive superioare"**, secretarul general al partidului tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a atras atenția : **„Trebuie să urmărim permanent creșterea eficienței economice a investițiilor, una din cerințele esențiale pentru dezvoltarea continuă a economiei naționale, pentru creșterea avuției întregului popor".**

Relația calitate-eficiență în acest domeniu este detaliată concret în orientările și sarcinile cuprinse în Directivele Congresului al XII-lea: reducerea în continuare a ponderii cheltuielilor de construcții montaj, aplicarea de soluții constructive îmbunătățite, extinderea tipizării acestora și utilizarea proiectelor tip.

Vizita pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut-o zilele trecute la expoziția organizată la Complexul expozițional din Piața Scînteii, amplul dialog pe care conducătorul partidului și statului nostru l-a purtat cu acest prilej cu cadre de conducere din ministere și din alte instituții centrale, cu specialiști din unități de cercetare și proiectare tehnologică, din centrale industriale și întreprinderi s-au constituit într-o aprofundată analiză a modului cum se înfăptuiește programul de tipizare în construcții, acțiune ce se desfășoară la nivelul întregii economii naționale, în vederea reducerii mai accentuate a consumurilor de materiale, energie și combustibili. S-a confirmat astfel o dată mai mult grija permanentă pe care partidul și statul nostru o poartă utilizării cu maximă eficiență a resurselor alocate, în cadrul programului de investiții, pentru realizarea lucrărilor de construcții-montaj, inclusiv pe calea tipizării construcțiilor.

Într-adevăr, **tipizarea constituie una din principalele pîrghii pentru afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice și trecerea la o nouă calitate în activitatea din ramura construcțiilor.**

Desigur, tipizarea elementelor, subansamblelor și chiar a unor obiecte întregi este o metodă de mult aplicată și verificată în practica proiectării construcțiilor din țara noastră. Planul de tipizare în construcții, care se elaborează anual de peste două decenii, este inclus, începînd din 1975, în planul național unic de dezvoltare economico-socială a României, ca una din anexele acestuia și conține prevederi prin care în activitatea de tipizare sînt antrenate marea majoritate a institutelor și centrelor de proiectare ale ministerelor și consiliilor populare județene ; un rol deosebit de important în promovarea conceptului de tipizare și în sprijinirea pe această cale a industrializării construcțiilor are Institutul de proiectare pentru construcții tipizate, care în cei peste 23 de ani de existență a acumulat o bogată și valoroasă experiență.

Atribute ale eficienței tehnice și economice a tipizării

CARE SÎNT TRĂSĂTURILE caracteristice — sau cel puțin cele mai importante dintre ele — care fac ca tipizarea să reprezinte astăzi una dintre măsurile determinante ale progresului în construcții ?

● Tipizarea constituie o premisă indispensabilă pentru continuarea procesului de industrializare a construcțiilor, pentru transformarea treptată a activității pe șantiere într-un lanț de procese mecanizate, cu precădere procese de montaj al unor elemente și subansamble modulate, confecționate în prealabil în condiții uzinale.

● Extinderea utilizării soluțiilor constructive tipizate are drept corolar reducerea consumului de resurse antrenate în activitatea de construcții. Spre deosebire de modalitatea curentă de proiectare a obiectelor de investiții, la care deseori termenele foarte strînse de elaborare a proiectelor nu permit studierea mai multor variante și găsirea soluțiilor optimale, tipizarea conține în esența sa obligativitatea unei analize aprofundate a tuturor alternativelor posibile, cu evidențierea avantajelor și inconvenientelor fiecăreia și selectarea celor ce întrunesc condițiile unor performanțe superioare, unor consumuri minime de materiale.

● Larga utilizare a elementelor, părților de obiecte și obiectelor întregi tipizate permite totodată, o importantă economisire a muncii valoroase de concepție, asigură creșterea simțitoare a capacității organizațiilor de proiectare.

● Adoptarea unei soluții tipizate determină o siguranță sporită în exploatare a construcției. Aceasta nu numai pentru că în elaborarea proiectelor tip se utilizează cele mai rafinate procedee de calcul, cu folosirea mijloacelor automatizate de prelucrare a datelor, ci și datorită faptului că în

producția de serie nu sînt introduse decît elementele, subansamblele și structurile care au fost atent testate în laboratoare de specialitate și cărora, în urma acestei verificări, li s-au adus perfecționările necesare.

● În fine, tipizarea contribuie la creșterea productivității muncii pe șantiere, prin reducerea varietății tipurilor de elemente ce concură la edificarea obiectului și prin simplificarea îmbinărilor între ele.

Toate aceste trăsături ale tipizării sînt de mult cunoscute și valabilitatea lor nu ar mai trebui, poate, subliniată. Cu toate acestea, tipizarea construcțiilor, deși a înregistrat succese certe în special în ultimii trei ani, trecea totuși, pînă recent, printr-o stare de stagnare, care nu permitea exploatarea tuturor resurselor de eficiență pe care ea le conține.

Factori care au frînat dezvoltarea utilizării proiectelor tip

CONSIDER că printre cauzele acestei situații trebuie menționate cel puțin două.

În construcțiile de locuințe, gradul de utilizare al proiectelor tip a atins mai de mult cca. 90%, iar pentru clădirile social-culturale — 75—80%. Aceste procente ridicate își au explicația în faptul că la proiectele acestor genuri de clădiri, cerințele și exigențele funcționale sau cele ce decurg din adaptarea proiectului la condițiile de amplasament nu implică recurgerea la modificări frecvente ale proiectului în timp sau la refacerea lui esențială. Arhitecții au recunoscut de mult că tipizarea în aceste domenii nu conduce la monotonie, ci din contră, oferă vaste posibilități pentru diversificare, pentru diferențierea ansamblurilor, pentru crearea de forme și spații capabile să exprime, cu mijloacele arhitecturii, ceea ce este caracteristic spiritului și sensibilității românești.

Cu totul alta este însă situația construcțiilor industriale sau a celor inginerești. În aceste cazuri întîlnim două categorii de construcții, ce trebuie abordate diferit din punctul de vedere al temei ce ne interesează.

O primă categorie este cea a obiectelor de mare amploare, la care condițiile de teren sînt decisive în alegerea soluției constructive, întrucît de acestea depind atît stabilitatea, cît și gradul de eficiență economică a investiției. Se cuprind aici, de pildă, barajele, canalele navigabile, sistemele de irigații, marile lucrări portuare ș.a., adică lucrări avînd prin însăși esența lor caracter de unicate și care deci, în mod obiectiv, nu se pretează tipizării decît prin unele detalii sau părți componente care întîmplător pot avea caracter repetitiv. (În acest sens ar fi absurd să se vorbească despre tipizarea Canalului Dunăre—Marea Neagră sau a complexului hidroenergetic Porțile de Fier II, deși este indiscutabil că, de exemplu, soluțiile de căptușire a taluzelor canalului sau unele soluții constructive ale sălii generatoarelor la baraj sînt perfect tipizabile). Tot în această categorie intră și lucrările de montaj — operații tehnologice care sînt nemijlocit legate de caracteristicile utilajului ce se montează.

O a doua categorie este cea a clădirilor industriale propriu-zise, construcția cărora se găsește, într-o proporție mai mare sau mai mică, în dependență de tehnologia de producție pe care o adăpostește.

Această categorie de lucrări determină, de regulă, gradul de utilizare al proiectelor tip. La institutele de proiectare industrială, acest grad (care exprimă raportul dintre valoarea lucrărilor elaborate pe bază de proiecte tip și valoarea totală a lucrărilor proiectate) varia în ultimii ani — în funcție de specificul fiecărui institut — între 25 și 40% (aceste valori raportate le apreciem chiar că erau sensibil supraestimate la acea dată). Explicația furnizată asupra acestui nivel redus al utilizării proiectelor tip era, de regulă, aceea că tehnologiile sînt în permanentă perfecționare și că, deci, nu ar fi existat posibilitatea reutilizării — fără modificări esențiale — a aceluiași proiect pentru un alt obiectiv de investiții, chiar dacă materiile prime, produsul finit și capacitatea de producție erau identice. Aflat sub constrîngerea tehnologului — mai bine zis, protejat de libertatea de concepție conferită acestuia — proiectantul constructor „îmbrăca" de fiecare dată tehnologia într-o construcție unicat, în care erau tipizate, în cel mai bun caz, doar unele elemente constructive. Apărea evident că ruperea acestui cerc vicios trebuie să înceapă cu tipizarea tehnologiilor. Încercările făcute în anii trecuți, de a convinge institutele de proiectare industrială să treacă la o nouă concepție de tipizare, în care subiect al proiectului tip să fie nu numai partea de construcții, ci obiectivul de investiții în întreaga sa complexitate (deci : construcții + instalații + tehnologie), nu s-au soldat cu rezultate.

Această situație constituie prima dintre cauzele amintite ale stagnării în care se afla pînă recent tipizarea în construcții.

A doua cauză ține pe deoparte de sfera tipizării, iar pe de altă parte de conținutul noțiunii de tipizare.

În lista proiectelor tip aflate în valabilitate la începutul anului 1979, ministere importante, titulare ale unor volume anuale de investiții de miliarde de lei, nu aveau proiecte tip decît pentru cîteva obiecte nesemnificative (posturi de transformare în hale, stații de încărcat acumulatori, fundații de utilaje pentru prelucrări la rece, laboratoare de analize chimice uzinale, depozite de acid azotic, sulfuric și fosforic, centrale de aer comprimat, instalații de oxigen ș.a.).

Totodată, pentru proiectele tip de hale industriale parter, care prin variatea de deschideri și travei modulate sînt destinate să acopere cerințele a numeroase ramuri industriale, erau tipizate — în sensul propriu al cuvîntului — doar elementele și unele detalii de arhitectură și instalații. Existau așa-zisele soluții exemplificative, dar lipsea proiectul tip al halei întregi, elaborat pînă la ultimul detaliu de execuție, care să fie preluat ca atare spre utilizare de proiectantul de investiții și apoi transmis pe șantier, fără a i se mai aduce nici o completare sau modificare.

Acești factori au reprezentat și ei elemente importante de frînare în dezvoltarea creatoare a tipizării în construcții în țara noastră.

Un moment de cotitură, o concepție înnoitoare

ÎN ACESTE CONDIȚII, **analiza făcută și indicațiile date de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu,** la Consfătuirea de lucru ce a avut loc la 16 iulie a.c. în stațiunea Neptun — ca întreaga activitate de tipizare și standardizare să fie organizată într-o concepție unitară pe întreaga economie, astfel încît, să asigure perfecționarea activității de concepție și proiectare, folosirea optimă a capacităților de producție, economisirea mijloacelor materiale și financiare ale societății, creșterea productivității muncii și promovarea largă a progresului tehnico-științific în economia națională — au marcat **un adevărat moment de cotitură în munca de proiectare a construcțiilor, o mutație de esență, cu repercusiuni calitative de lungă durată și de excepțională valoare.**

După cum se știe, prin Decretul Consiliului de Stat nr. 274/1979 a fost creată **Comisia de partid și de stat pentru problemele de tipizare și standardizare pe economie,** avînd în frunte pe tovarășa acad. dr. ing. Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Această comisie coordonează, îndrumă și controlează întreaga activitate de tipizare și standardizare desfășurată de ministere, celelalte organe centrale, institutele centrale și academiile de profil. Totodată s-au înființat 10 comisii de tipizare și standardizare pe ramuri, între care și cea pentru construcții civile și industriale.

Sub îndrumarea Comisiei de partid și de stat, Comisia de tipizare și standardizare pentru construcții civile și industriale a luat imediat măsurile necesare pentru ca principalele organizații de proiectare să fie antrenate în acțiunea de tipizare a construcțiilor ; totodată, a stabilit legături permanente cu comisiile de ramură din

IN TOAMNA ACESTUI AN s-a încheiat **prima etapă a acțiunii de tipizare a construcțiilor pe baza noilor orientări.** Rezultatele, a căror imagine sintetică a fost prezentată în expoziție, sînt elocvente :

● La elaborarea de proiecte tip au participat 25 de organizații de proiectare ale consiliilor populare județene și al municipiului București și 33 de institute și centre de proiectare ale ministerelor și organelor centrale.

● Au fost prezentate spre aprobare 707 proiecte tip de obiecte, pentru realizarea cărora ar fi fost necesare, înaintea acțiunii, 1541 proiecte. Între acestea se înscriu 144 module și proiecte tip pentru obiecte comune mai multor ramuri — care, în vechea concepție, ar fi necesitat 314 proiecte.

● Proiectele elaborate în această etapă vor acoperi necesarul pentru circa 72% din lucrările de construcții și cele de instalații aferente care se vor executa după proiecte tip în perioada 1981—1985, restul de 28% urmînd să se realizeze pe baza proiectelor tip ce vor fi întocmite în următoarele etape anuale. În total, 65% din lucrările de construcții-montaj din cincinalul următor se vor executa după proiecte tip, restul (obiecte unicat și montaje de utilaje tehnologice) fiind netipizabile.

● Potrivit unei evaluări preliminare, eficiența aplicării în viitorul cincinal, a proiectelor tip elaborate în etapa I-a se va concretiza în următoarele reduceri, comparativ cu soluțiile avute în vedere anterior :

— aproape 600 mii tone la consumul de ciment,

— peste 130 mii tone la consumul de oțel,

— peste 0,6 milioane tone de combustibil convențional la consumul de energie,

— circa 4,8 miliarde lei la volumul lucrărilor de construcții-instalații.

industria producătoare de materiale și utilaje tipizate folosite în construcții.

Ea a acționat pe două linii principale, avînd drept obiectiv extinderea la maximum a tipizării. În primul rînd s-a urmărit **restrîngerea numărului soluțiilor de proiecte** elaborate sau în curs de elaborare, în conținutul cărora în numeroase cazuri se constatau flagrante paralelisme. Această restrîngere a implicat o analiză amănunțită a întreg fondului de proiecte destinate a fi utilizate pentru lucrările incluse în programul de investiții pe 1980 și pe cincinalul viitor și selectarea, dintre acestea, a celor mai bune din punctul de vedere al indicilor tehnico-economici. În cazurile în care nici una din soluțiile proiectelor existente nu era corespunzătoare, se dădeau indicații privind elaborarea unui nou proiect tip, ai cărui parametri să se înscrie în cerințele comisiei.

În al doilea rînd, s-a căutat să **se extindă sfera tipizării la noi domenii ale construcțiilor**, pentru care în trecut nu se elaboraseră proiecte tip sau - unde proiectele existente nu acopereau decît o plajă foarte redusă din necesitățile economiei.

O atenție deosebită s-a acordat **tipizării obiectelor și părților de obiecte de construcții comune mai multor ramuri.**

Activitatea în acest domeniu, desfășurată în principal în cadrul Institutului de proiectare pentru construcții tipizate, a implicat o analiză detaliată a cerințelor tehnologice ale diferitelor ramuri industriale, astfel încît unificarea și restrîngerea tipurilor de construcții să nu priveze investițiile de acele categorii de obiecte ce s-au dovedit strict necesare sau să le reducă eficiența economică. În același timp, eforturile au fost concentrate și asupra îmbunătățirii soluțiilor constructive ale proiectelor tip existente, în vederea reducerii maxime a consumurilor de materiale.

Acțiune coordonată, rezultate elocvente

ESTE IMPORTANT de subliniat faptul că acțiunea de tipizare a construcțiilor s-a desfășurat concomitent cu o altă acțiune, inițiată de Institutul central de cercetare, proiectare și directivare în construcții și Inspectoratul general de stat pentru investiții-construcții, vizînd **reducerea consumurilor de combustibil și energie în exploatarea clădirilor prin îmbunătățirea protecției termice a acestora.** Se impunea cu necesitate o corelare a soluțiilor preconizate în acest domeniu, cu soluțiile constructive ce se tipizau sau se selectau în vederea tipizării ; aceasta s-a efectuat, în special, în ceea ce privește obiectele de construcții comune mai multor ramuri.

În cursul procesului de elaborare a proiectelor tip pentru lucrările de construcții comune mai multor ramuri, s-a conturat concepția că, cel puțin în actuala etapă, această categorie este alcătuită din două grupe distincte: module tip și proiecte tip.

Modulele tip sînt părți componente ale unui obiect, care prin repetare în numărul necesar de ori constituie obiectul la mărimea dorită. Astfel, modulele tip pentru clădirile de producție etajate sînt constituite dintr-o tramă tip (clădirea pe întreaga lățime, dar numai o travee din lungime) ce exprimă esența structurii constructive și cu ajutorul căreia, prin repetare, se pot compune clădiri de orice lungime. S-au elaborat modul tip pentru: clădiri industriale etajate ; acoperișuri de hale industriale parter ; pereți exteriori și interiori la clădiri industriale; anexe sociale pentru clădiri de producție ; clădiri de depozitare ; estacade pentru benzi transportoare.

Pentru obiectele comune mai multor ramuri, care prin natura construcției lor nu au posibilitatea de a fi defalcate în părți componente, s-au elaborat **proiecte tip ale obiectului în întregime** — de pildă : rezervoare de apă și decantoare ; săli de cazane la centrale termice și puncte termice cu combustibil solid pentru încălzirea ansamblelor de locuit ; turnuri de răcire (cu tiraj forțat și cu tiraj natural) ; lucrări de alimentări cu apă și canalizări ; clădiri pentru formații civile de pompieri ; casă de poartă pentru unități industriale ; lucrări de organizare de șantier ș.a.

Modulele și proiectele tip menționate acoperă aproape în totalitate necesitățile de proiectare a lucrărilor de construcții respective în industrie. Trebuie subliniat și faptul că ele se bazează în principal pe integrarea de elemente prefabricate tipizate al căror nomenclator a fost convenit în prealabil cu producătorii de materiale și prefabricate.

În ceea ce privește activitatea de tipizare a lucrărilor de construcții specifice diferitelor ramuri, aceasta a cuprins o sferă extrem de vastă de obiecte, în domenii care includ construcțiile industriale, agrozootehnice, hidrotehnice, de transporturi, clădirile de locuit, cele pentru învățămînt, ocrotirea sănătății, cultură, comerț, turism, sport, prestări de servicii ale cooperației meșteșugărești și de consum. Pentru prima oară, pe lista proiectelor tip au intrat obiecte de mare importanță pentru economia națională, cum sînt : baterii de cocsificare, laminoare de profile și de țevi, turnătorii, hale de fabricație pentru polimerizarea izoprenului, centrale termoelectrice cu cazane de apă fierbinte de pînă la 100 Gcal/h , microhidrocentrale cu turbine elicoidale Francis și Kaplan, secții pentru producția de elemente prefabricate din beton armat și beton celular autoclavizat, filaturi de bumbac și lînă, silozuri de cereale de 45 mii tone capacitate, fabrici de nutrețuri combinate de 60 mii tone/an s.a.

ing. Radu NEGRU
director general al Institutului central de cercetare, proiectare și directivare în construcții

(Continuare în pag. 15)

Mobilizarea energiilor creatoare ale întregului popor pentru realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale

REALIZAREA RITMICĂ, EXEMPLARĂ A PLANULUI DE PRODUCȚIE

CONGRESUL AL XII-LEA AL PARTIDULUI a adoptat Directivele pentru noul cincinal, care prevăd creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale. În acest context sarcini mari sînt prevăzute și pentru industria siderurgică, care în 1985 urmează să realizeze o producție de peste 20 milioane tone oțel.

În lumina sarcinilor rezultate din documentele Congresului, siderurgiștii hunedoreni și-au intensificat eforturile hotărîți să înfăptuiască neabătut în viață sarcinile ce le revin, contribuind tot mai mult la sporirea producției de metal a țării, la dezvoltarea tot mai puternică a economiei patriei. Realizările dobîndite în perioada ce a trecut din actualul cincinal atestă cu putere de convingere capacitatea organelor de conducere colectivă de a mobiliza toate eforturile în vederea traducerii în viață a sarcinilor trasate de partid, vizînd valorificarea cît mai deplină a întregului potențial tehnic și uman de care dispune marele combinat hunedorean pentru sporirea continuă a producției. Pe cele 11 luni ale anului în curs au fost produse peste prevederile planului 16 000 tone cocs, 35 500 tone fontă, 13 300 tone oțel, 50 000 tone laminate finite și importante cantități de utilaj siderurgic și piese de schimb, care s-au concretizat într-o producție industrială suplimentară de peste 55 milioane lei. Au fost livrate la export în primele 10 luni, peste plan, produse în valoare de 62 milioane lei valută. De asemenea, au fost depășite prevederile planului de investiții cu 7 milioane lei, din care la activitatea construcții-montaj cu 3 milioane lei.

Eficiența utilizării depline a capacităților de producție

DEPĂȘIREA PRODUCȚIEI FIZICE s-a obținut în mod deosebit pe seama **creșterii fondului de timp disponibil și a intensității exploatării agregatelor la limitele permise de construcția instalațiilor,** executării reparațiilor în termenele planificate și reducerii la minimum a opririlor accidentale. Gradul de utilizare a capacităților, față de nivelele proiectate, este prezentat în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Gradul de utilizare a capacităților de producție
nivel proiectat = 100

Capacitate de producție	Realizări 1979 (11 luni)
Baterii de cocsificare	101,70
Benzi de aglomerare	106,25
Furnale	108,95
Cuptoare Martin	108,54
Cuptoare electrice	108,50
Laminoare	101,82

La aceste realizări de ordin cantitativ se adaugă și saltul calitativ înregistrat în toată perioada actualului cincinal. Avem în vedere **utilizarea mai bună a metalului,** concretizată în creșterea coeficientului de scoatere de laminate de la 81,56 la sută în 1977, la peste 83 la sută în acest an, asimilarea tehnologiilor de producere a oțelurilor cu înaltă puritate prin procedeul de degazare în vid, fabricarea unor grupe de oțeluri care să elimine importul, cum ar fi oțelul pentru rulmenți după licențe străine, a celor destinate prelucrării prin refulare la rece necesare fabricării de șuruburi, oțeluri pentru osiile locomotivelor diesel electrice, precum și un mare număr de profile noi de laminate, ca șenila de tractor, armătura de mină, oțel beton periodic PC 60 etc. Pentru realizarea producției s-a consumat mai puțin cărbune, cocs și metal, după cum rezultă și din tabelul nr. 2

Tabelul nr. 2

Dinamica consumurilor specifice
1976 = 100

Materii prime și materiale	1977	1978	1979 (11 luni)
Cărbuni și semicocs	100,33	99,20	99,14
Cocs metalurgic	96,55	95,89	95,89
Metal în șarje la oțeluri	99,91	99,73	99,72
Lingou pentru laminat finit	98,02	96,04	95,01

Ținînd seama de cantitățile mari de materiale cu care se lucrează în combinat, fiecare procent de reducere reprezintă valori importante. Dacă luăm, de pildă, numai **reducerea consumului de oțel lingou la tona de laminate în 1979 rezultă, comparativ cu consumul anului 1976, o economie de 180 000 tone, ceea ce echivalează cu capacitatea oțelăriei electrice nr. 1 pe 11 luni.** Totodată, activitatea intensă desfășurată pe linie de cercetare și promovare a progresului tehnic a condus la importante economii de metal, combustibil și energie, la obținerea unor

beneficii care se ridică, numai în primele trei **trimestre ale anului în curs, la peste 412 milioane lei.**

Elemente ale saltului la o nouă calitate

OBȚINEREA ACESTOR SUCCESE este urmarea aplicării indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** pe linia transformării cantității într-o nouă calitate a muncii, a mobilizării întregului personal de exploatare și de concepție spre perfecționarea continuă a organizării și conducerii activității productive, a utilizării depline a avantajelor generate de perfecționarea mecanismului economico-financiar. Au fost experimentate și introduse noi sisteme informaționale în cele mai importante domenii de activitate și sectoare de muncă, ceea ce a permis elaborarea unor decizii fundamentate, ca urmare a cunoașterii în orice moment și fază a producției, a realității.

O dinamică corespunzătoare se înregistrează și comparativ cu nivelele obținute la sfîrșitul cincinalului 1971—1975, în toți cei patru ani ai actualului cincinal (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Dinamica principalilor indicatori
1975 = 100

Indicatorul	1976	1977	1978	1979 (prelim.)
Producția marfă	105,18	109,34	112,72	114,00
Nr. mediu scriptic	98,85	97,14	90,03	91,93
Productivitatea muncii	105,74	114,58	124,49	126,21
Beneficii	123,92	132,58	153,21	118,05

Semnificativ pentru această întreagă perioadă este **îmbunătățirea permanentă a structurii producției** combinatului, astfel încît să se realizeze la nivelul economiei naționale o reducere a importului de metal. Expresia cea mai concludentă a diversificării producției și îmbunătățirii structurii acesteia o regăsim în numărul tot mai mare de mărci de oțeluri asimilate și îndeosebi în modificările survenite în totalul producției, în favoarea oțelurilor de calitate. Dinamica ponderii acestor oțeluri este prezentată în tabelul nr. 4.

Tabelul nr. 4

Creșterea calitativă a producției

	U.M.	1976	1977	1978	1979
Oțel de calitate și aliat	%	58,97	62,25	61,41	65,92
Creșterea valorii laminatelor finite față de 1976	lei/t	—	+42	+62	+79

Desigur, în activitatea ce o desfășurăm s-au manifestat și unele neajunsuri — o parte în exclusivitate din cauza noastră, iar altele datorită unor factori independenți de noi. Referindu-ne la activitatea proprie, avem în vedere neajunsurile existente în organizarea și conducerea unor procese de producție cu efecte negative asupra utilizării integrale a capacităților de producție, a calității unor sortimente și consumurilor specifice de materii prime și materiale încă ridicate. Nu am reușit să ne încadrăm în cotele de energie electrică și gaz metan, cu toate că am avut întocmite bilanțuri energetice pe secții, locuri de muncă și agregate, programe de valorificare a resurselor secundare și de înlocuire a unor agregate cu randament scăzut și mari consumatoare de energie.

Printre factorii ce nu depind de noi, dar care ne-au produs greutăți în realizarea planului fizic și sortimental, a indicatorilor sintetici — producția netă, costurile de producție și beneficii — trebuie amintite întîrzierile înregistrate la punerea în funcțiune a noilor obiective, cantitatea și calitatea unor materii prime, refractare, electrozi de grafit și alte materiale intrate în combinat. Considerăm că acestea sînt rezerve potențiale importante în realizarea sarcinilor viitoare stabilite prin plan.

Atragerea largă în circuitul economic a rezervelor disponibile

PLANUL ECONOMIC PE ANUL 1980 are la bază proporțiile și ritmurile dezvoltării economico-sociale ale României stabilite pentru anii 1976—1980 și recentele orientări subliniate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congres al partidului. Aceste sarcini prevăd atingerea unor nivele superioare în ceea ce privește calitatea producției, gospodărirea materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, utilizarea eficientă a fondurilor fixe, creșterea productivității muncii și reducerea mai accentuată a cheltuielilor de producție. Astfel, **indicatorii de plan pe anul 1980 marchează o creștere a producției globale de 220 milioane lei și a producției nete industriale de peste 40 milioane lei.** Întreaga valoare a producției marfă este materializată în sarcini fizice (cocs, fontă, oțel, laminate, piese și utilaje), care în conformitate cu balanțele aprobate au asigurată desfacerea în tot cursul anului.

● Realizarea sarcinilor sporite face necesară intensificarea preocupărilor pe linia **utilizării tot mai depline a capacităților de producție.** În acest sens, alături de măsurile ce le întreprindem pentru menținerea gradului înalt de utilizare a capacităților de producție, acționăm multilateral în vederea realizării indicatorilor de funcționare a capacităților proiectate la oțelăria electrică nr. 2 și la laminoarele de sîrmă nr. 3 și semifabricate nr. 2.

● Concomitent cu preocupările colectivului pentru creșterea continuă a producției de metal, **desfășurăm o largă activitate pe linia perfecționării tehnologiilor de fabricație și introducerea progresului tehnic.** Am întreprins o largă campanie pentru utilizarea instalației de degazare sub vid la întreaga capacitate printr-o organizare adecvată a procesului de producție. Odată cu aceasta, au fost luate măsuri în vederea construcției unei noi instalații de mare capacitate, concepută la un nivel comparativ cu cele mai moderne instalații din lume. Prin punerea în funcțiune a acestei instalații, capacitatea de producție pentru oțeluri speciale se va dubla.

● O atenție deosebită se acordă **extinderii fabricației oțelurilor de înaltă puritate** prin trecerea la exploatarea industrială a instalației existente de retopire electrică sub zgură. Pentru îmbunătățirea performanțelor unor oțeluri de construcții am luat măsuri concrete de finalizare în 1980 a secției de tratamente termice a profilelor. În vederea creșterii valorii producției avem prevăzută asimilarea în fabricație a oțelurilor destinate industriei aeronautice. Se va extinde producția de oțeluri inoxidabile și refractare, a oțelurilor pentru rulmenți, autovehicole, foraj adînc, etc.

● Pentru înscrierea în coeficientul de scoatere de metal, sarcină din nou subliniată de secretarul general al partidului la cel de-al XII-lea Congres al partidului, au fost stabilite măsuri pentru **extinderea procesului de turnare a oțelului calmat în lingotiere invers conice, a tehnologiei de turnare sub presiune,** generalizarea închizătorului cu sertar, îmbunătățirea calibrării unor profile de laminate, sudarea scurtăturilor de țagle cap la cap și laminarea lor în continuare, construirea unei instalații de recuperare a metalului din zgurile de la cuptoarele Martin etc. În același scop se va trece la experimentarea, în scopul valorificării zgurilor lichide, la fabricarea de produse de izolare.

● În vederea reducerii în continuare a consumurilor de combustibil și energie, **am stabilit acțiuni concrete pentru descoperirea de noi rezerve interne și de valorificare superioară a resurselor secundare.** În acest sens continuăm acțiunea începută în acest an de transformare a cuptoarelor adînci de la laminorul Bluming 1 000, de instalare a unor cazane recuperatoare la laminoarele 800 și profile mijlocii, de găsire a unor soluții originale de recuperare și utilizare a căldurii din sectoarele laminoarelor.

Anul 1980 constituie pentru noi, ca de altfel pentru toate colectivele de muncă din economie, nu numai cel ce încheie cincinalul revoluției tehnico-științifice, ci și anul care pregătește condițiile necesare traducerii în viață a Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul următor. În acest context se impune găsirea unor soluții optime care să asigure realizarea sporurilor cantitative și calitative prevăzute pentru această etapă. Avem în vedere modernizarea unor agregate pentru a asigura — pe lîngă creșterea producției și îmbunătățirea calității produselor — și reducerea consumurilor specifice de cocs, metal, energie și hidrocarburi.

Analizînd cu responsabilitate posibilitățile de îndeplinire a prevederilor de plan pe 1980, metalurgiștii din combinatul hunedorean sînt hotărîți ca prin valorificarea mai deplină a rezervelor interne de care dispun să producă suplimentar 10 000 tone cocs metalurgic, 16 000 tone fontă, 12 000 tone oțel și 10 000 tone laminate finite. Iată angajamentul și răspunsul nostru ferm la înflăcărata chemare adresată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la înaltul forum al comuniștilor, de a face totul ca patria noastră să devină în curînd o țară cu dezvoltare medie, un stat al omeniei și bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Sabin FAUR
director general
Combinatul siderurgic Hunedoara

O cerință esențială pentru realizarea planului de producție

PUNEREA LA TERMEN ÎN FUNCȚIUNE A OBIECTIVELOR DE INVESTIȚII

REALIZAREA LA TIMP și în condiții calitative corespunzătoare a tuturor investițiilor, intrarea în producție la termenele stabilite a noilor capacități și funcționarea lor la parametrii proiectați, constituie o sarcină primordială a tuturor factorilor investiționali. De punerea la timp în exploatare a fiecărui obiectiv planificat este strîns legată posibilitatea realizării unor producții suplimentare cu cheltuieli reduse și, în multe cazuri, a unor sortimente noi care, din lipsă de capacități specializate, se mai aduc din import. Iată de ce se cer depuse maximum de eforturi, pentru accelerarea activității pe toate șantierele de construcții-montaj, pentru recuperarea cît mai grabnică a restanțelor, astfel ca rezultatele să se situeze la nivelul sarcinilor de plan și, în același timp, să se asigure toate condițiile necesare pentru înfăptuirea exemplară a programului pe 1980.

Trăgînd toate învățămintele din lipsurile manifestate în perioada ce a trecut din acest cincinal, spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al XII-lea Congres al partidului, **să fie luate toate măsurile pentru pregătirea temeinică a fiecărei investiții, astfel ca nici o lucrare să nu mai înceapă decît după aprobarea studiilor tehnico-economice și a proiectelor de execuție.** Pornind de la aceste imperative prezentăm în cele ce urmează unele aspecte și probleme rezultate dintr-o analiză a activității recent întreprinsă pe cîteva mari șantiere de construcții-montaj.

Accelerarea ritmului de lucru, pregătiri intense pentru 1980

APROPIEREA încheierii anului de plan, timpul prielnic, au determinat pe toate șantierele de construcții-montaj accelerarea lucrărilor, concentrarea eforturilor la obiectivele scadente, îndeosebi asupra acelora care au condiții de punere în funcțiune cît mai repede. O asemenea mobilizare de forțe există și pe majoritatea șantierelor din județul Prahova. Analiza de față, care de fapt constituie o revenire asupra modului de realizare a planului de investiții într-o serie de întreprinderi beneficiare din județul Prahova (vezi R.E. nr. 41/1979), pune în evidență faptul că pe întreaga filieră de realizare a noilor capacități de producție — de la proiectare la execuție — s-au intensificat eforturile, s-au aplicat o serie de soluții noi pentru scurtarea duratei de punere în funcțiune a diferitelor obiective cu termen în acest an, pentru recuperarea restanțelor față de datele planificate și pregătirea în bune condițiuni a planului pe anul 1980.

În comandamentele complexe formate din toți factorii implicați se desfășoară o activitate intensă de mobilizare a forțelor spre obiective majore vizînd înlăturarea unor neajunsuri mai ales în direcția montajului utilajelor, asigurării din vreme a documentațiilor pentru continuarea unor investiții, pentru promovarea de metode industriale de execuție etc.

● **Au fost intensificate preocupările în vederea accelerării fabricației, în cadrul întreprinderilor specializate din cadrul M.I.C.M. și M.I.Ch., a instalațiilor tehnologice restante și a celor care condiționează punerile în funcțiune,** s-au intensificat acțiunile de urmărire și urgentare prin firmele importatoare, a livrării instalațiilor din import. A fost sporită, de asemenea, și contribuția beneficiarilor (Brazi, Teleajen, întreprinderea „1 Mai" Bucov, Rafinăria nr. 1, Combinatul de îngrășăminte chimice Valea Călugărească etc.) la asigurarea primirii la termen și de bună calitate a utilajelor tehnologice pe șantiere, prin urmărirea consecventă, în unitățile furnizoare, a stadiului execuției și a calității lor. Tot ca urmare a acestor preocupări, contractele de livrare pentru utilajele tehnologice necesare investițiilor din programele anului viitor au fost încheiate din vreme cu furnizorii, pe baza unei documentații de execuție elaborate în totalitate și predate din timp.

● S-au depus eforturi considerabile pentru **asigurarea integrală a documentației de execuție la nivelul cerințelor planului pe anul viitor.** Asigurarea la Combinatul Brazi în proporție de 100% cu documentație a lucrărilor de plan, va permite eliminarea unei cauze care a produs multe deficiențe și în 1979. Și la Combinatul Teleajen, marea majoritate a documentațiilor de execuție pe 1979 cît și pe anul viitor este asigurată. Pentru accelerarea elaborării (în special de către Institutul de cercetări, inginerie tehnologică și proiectări de rafinării Ploiești) a proiectelor sau părților de proiect care mai sînt necesare în 1980 pentru investițiile petrochimiei, a fost sporită operativitatea cu care au fost puse la dispoziția proiectanților o serie de date referitoare la montajul unor utilaje complexe, la anumite construcții și instalații electrice și de automatizare de la producător și constructor.

Concomitent, în vederea desfășurării operative a proiectării s-a acționat pe multiple căi pentru asigurarea mai completă a datelor necesare proiectării privind caracteristicile unor utilaje și aparate (compresoare, pompe, ventilatoare ș.a.) la care s-au înregistrat pînă acum anumite discontinuități în informare. În acest sens, la Institutul de cercetări și proiectări „Faur" se depun eforturi sensibile care se cer în continuare și mai mult amplificate pentru obținerea datelor pentru motoarele de antrenare (din import), la întreprinderea „Aversa"-București pentru noile pompe în curs de asimilare ș.a. necesare dezvoltării din anul 1980 a Rafinăriei Brazi etc. La toate acestea se adaugă amplificarea preocupărilor proiectantului vizînd acordarea asistenței tehnice pe șantier la materializarea prevederilor din proiecte.

● Pentru **sporirea capacității de lucru a constructorilor,** în cadrul Trustului de construcții industriale Prahova au fost introduse și larg extinse o serie de metode moderne, de mare productivitate, de industrializare a lucrărilor de construcții, a crescut gradul de mecanizare a lucrărilor grele și cu volum mare de muncă, a sporit dotarea parcului disponibil cu utilaje de construcții de mare randament. În acest scop, constructorii din județ sînt sprijiniți de cinci trusturi de construcții (din București, Tîrgoviște, Brașov etc.) care au preluat un volum însemnat de lucrări.

La rîndul lor, unitățile beneficiare participă și vor participa în continuare cu efective sporite la preluarea și exe-

cutarea prin forțe proprii a unui volum sporit de construcții-montaj. La Combinatul petrochimic Teleajen beneficiarul preia o cotă importantă din sarcina de montaj a talerelor la coloane, de centrări și verificări a unor utilaje, de efectuare a diverse probe etc. Combinatul petrochimic Brazi execută montarea interioarelor de la coloane, probele de presiune a unor utilaje, reviziile la utilajele dinamice etc. În atelierele unităților beneficiare se realizează, totodată, un volum sporit de materiale necesare la montaj (flanșe, coturi, nipluri, prezoane ș.a.).

În unitățile beneficiare (C.P. Teleajen, Rafinăria „Vega") se acționează de asemenea pentru pregătirea din vreme și perfecționarea pregătirii personalului muncitor de exploatare al noilor obiective de investiții, pentru a contribui pe această cale și la scurtarea perioadei de probe tehnologice a capacităților de producție puse în funcțiune.

Ca urmare a tuturor acestor măsuri, **s-a reușit în ultimele două luni din 1979 să fie puse în funcțiune noi capacități de producție** (pentru utilaj minier și piese de schimb la întreprinderea „1 Mai" Ploiești — executate în regie proprie, pentru pompe de injecție la Întreprinderea de mecanică fină Sinaia), **să înceapă probele tehnologice la importante instalații** (hidrofinare, sulfurare gaze și recuperare sulf la Combinatul petrochimic Teleajen), **să fie înaintate mult lucrările la unele obiective mari** (piroliză la C.P. Teleajen și diferite capacități la C.P. Brazi) care vor intra în probe tehnologice în trimestrul I 1980 etc. Evident, se cer, în continuare, depuse eforturi tot mai mari, întrucît nivelul realizărilor este încă sub cel al sarcinilor de plan, îndeosebi pe marile șantiere de pe platformele petrochimice Teleajen, Brazi și Rafinăria Vega.

Sugestii pentru scurtarea duratelor de execuție

DESIGUR, acțiunile de natura celor prezentate au contribuit substanțial la accelerarea punerii în functiune a unor importante obiective de investiții. Totuși, pentru a determina, în următorii ani, scurtarea mai accentuată a duratelor de execuție, se impune ca eforturile de perfecționare să se concentreze cu prioritate în **faza de pregătire a investiției.** Îmbunătățirea activității desfășurate în această perioadă, luarea tuturor măsurilor pentru pregătirea temeinică a lucrărilor de investiții, astfel ca la nici o nouă capacitate să nu mai înceapă execuția decît după aprobarea S.T.E.-urilor și P.E.-urilor și pe baza unor condiții asigurate de desfășurare a activității de construcții-montaj, sînt elemente esențiale ale sarcinii de maximă responsabilitate, de sporire a eficienței investițiilor. În contextul preocupărilor de perfecționare a activității de pregătire a investițiilor, din anii următori — așa cum au sugerat numeroși specialiști din unitățile analizate — se cer întreprinse cu mai multă consecvență, de către toți factorii implicați, o serie de studii și acțiuni privind posibilitatea ca :

— **înainte de aprobarea investițiilor,** pe baza capacităților de producție prevăzute în planul cincinal, **să se lanseze comenzile de utilaje, comenzile de importuri, să se asigure contractele pentru utilaje din țară și din import, contractele pentru documentația de execuție.** Aceste schimbări în derularea investițiilor ar permite într-adevăr ca atunci cînd se începe o investiție să existe toate condițiile de realizare bine pregătite din vreme. Revenim la această propunere, pe care am făcut-o și cu alte prilejuri, dat fiind gradul ridicat de eficiență care se poate obține în acest fel ;

— **să se înlăture practica de includere în proiecte a unor utilaje care nu sînt omologate la data aprobării investiției.** Nefiind omologate, ele nu pot fi deci nici contractate, nici livrate efectiv la data prevăzută, determinînd necesitatea unor provizorate, care dacă permit începerea producției, în nici un caz nu o asigură la capacitatea proiectată ;

— **să se realizeze o mai mare operativitate în realizarea integrală a sortimentelor de materiale cuprinse în cataloagele pe care le editează producătorii sau pentru informarea beneficiarului și a proiectanților în cazurile în care nu mai fabrică anumite sortimente.** Pentru înlăturarea unor asemenea neajunsuri apare necesară, pe de o parte, o mai bună documentare la întocmirea proiectelor asupra programelor de asimilare în special la pompe, compresoare, armături, fitinguri etc. încît să se evite asemenea situații care afectează punerile în funcțiune. Pe de altă parte, apare necesară statuarea obligativității ministerelor care realizează aceste produse ca odată ce le-au prevăzut în cataloage, STAS-uri, norme interne, sortimentele să le și realizeze, sau să elaboreze liste prin care să comunice beneficiarilor și institutelor de proiectări produsele care nu se mai fabrică.

Și un alt aspect al problemei. De multe ori materiale prevăzute în catalog se fabrică într-adevăr, dar posibilitățile de producție ale unor fabricanți din țară sînt mult depășite de cereri. Faptul că nu se cunoaște din vreme acest lucru face ca, în unele cazuri, să se apeleze cu întîrziere la importuri. Furnizorii străini, în asemenea situații însă, nu se mai pot alinia la termenul util de contractare, în afară de faptul că respectivele utilaje au alte calibre, alte motoare, alt consum de energie, ceea ce implică modificări în amplasamente și în documentații care periclitează termenul de punere în funcțiune și scumpesc investiția. Pentru a evita neajunsul amintit **apare necesar ca centrala industrială coordonatoare care întocmește balanța acestor produse să centralizeze tot necesarul pe ani, trimestre, perioade și să răspundă de asigurarea cu eventuale importuri de completare pe bază de cooperare cu alte țări pentru tipurile de produse pe care le are în programul de fabricație la nivelul cererilor beneficiarilor ;**

— **să se obțină o îmbunătățire a sistemului de aprovizionare care în prezent este scindat în două** — responsabilități revin atît constructorului care nu aprovizionează decît materialele mari ca dimensiuni și valoare din frabricația curentă a producătorilor, cît și beneficiarului pentru restul materialelor care în general sînt mai greu de aprovizionat. Specialiștii au propus **să se studieze posibilitatea ca să rămînă în sarcina beneficiarului numai importul și utilajele tehnologice, iar asigurarea materialelor de montaj din țară să revină în totalitate în sarcina constructorului ;**

— **să sporească contribuția mecanismului de contractare a importurilor la scurtarea duratei de asigurare a utilajelor tehnologice.** Pentru, că în prezent, se elaborează un număr mare de fișe de import care se fac în șase exemplare. se trimit la 6 furnizori, vin înapoi, se trimit la avizare, se face un circuit masiv de hîrtii.

Cu ani în urmă era un sistem mai simplu : se centralizau pe anumite ramuri și se trata cu un singur furnizor, ceea ce aducea un plus de operativitate și o reducere de prețuri la producător, dat fiind volumul mare al contractării. Avînd în vedere aceste considerente ar fi util să se experimenteze la 1—2 obiective ambele sisteme, comparînd sistemul inițial cu sistemul aplicat în momentul de față pentru a putea vedea care este mai eficient din punctul de vedere al scurtării ciclului de contractare, cît și din punctul de vedere al eficienței economice ;

— **între momentul aprobării investițiilor și valorii importurilor și momentul realizării acestora trec 1—2—3 ani, prețurile pe piață variază, de obicei cresc și atunci valorile stabilite inițial la studiile tehnico-economice nu mai sînt suficiente.** În H.C.M. 900 era stabilită posibilitatea ca în cazul în care valoarea prevăzută în studiul tehnico-economic pentru structura C + M se depășește dintr-un motiv bine justificat, să existe posibilitatea ca, pe baza unei aprobări a forului tutelar, să se poată folosi 3 la sută din valoarea C + M aprobată, respectiv maximum 10 milioane, pentru acoperirea acestor depășiri în structura de construcții-montaje. Reglementări ulterioare au anulat această posibilitate. Specialiștii apreciază util **să se analizeze posibilitatea ca forul tutelor al beneficiarului de investiții (ministere, C.S.P.) să poată să asigure depășirea cu 3 la sută a structurii de construcții și montaj,** pentru a nu mai fi nevoie să se meargă la aprobări la un nivel mai înalt, cu atît mai mult cu cît solicitările de această natură, bine justificate, sînt în cele din urmă aprobate, dar după o considerabilă pierdere de timp. La fel de necesar este însă ca beneficiarii de investiții să-și dezvolte substanțial, mai mult ca pînă acum, calculele și aparatul de prognoză și marketing pentru a putea aprecia mai eficient, încă din fața inițială de elaborare a S.T.E. și să prevadă în documentații evoluțiile viitoare ale costurilor investiției.

V. BOESCU
B. PADURE

Orientări fundamentale ale Congresului al XII-lea:

valorificarea amplă a potențialului creativ

EXTINDEREA AUTOMATIZĂRII PRODUCȚIEI

DOCUMENTELE celui de-al XII-lea Congres al partidului subliniază pregnant necesitatea extinderii în continuare a mecanizării și automatizării producției, acțiune ce trebuie să contribuie din plin în viitorul cincinal la creșterea productivității muncii într-un ritm mediu anual de 7—7,5 la sută. Se are în vedere realizarea de linii complet automatizate îndeosebi în turnătorii, forje, secții de tratamente termice și alte sectoare cu muncă grea, folosirea de mașini agregat multifuncționale, a roboților industriali și microprocesoarelor etc.

Atenția care se acordă automatizării este pe deplin justificată, cu atît mai mult cu cît, prin stadiul la care a ajuns pe plan mondial dezvoltarea automatizării, se pune din ce în ce mai mult problema reconsiderării complete a multor procese de producție, realizării acestora la un nivel calitativ și de precizie superior, fără intervenția sau participarea directă a omului. Se poate afirma cu certitudine că în prezent automatizarea a pătruns practic în toate domeniile activității productive, preluînd treptat o întreagă gamă de activități ale personalului direct productiv și auxiliar, ale personalului administrativ, de concepție și chiar de conducere.

În toate țările avansate și dotate cu o industrie modernă se acordă o importanță deosebită automatizării proceselor de producție. Ritmuri accelerate de introducere a automatizării în aceste țări au fost posibile numai datorită atenției care s-a dat formării unor importante centre de concepție a sistemelor și echipamentelor de automatizare pentru studiul proceselor tehnologice care urmează să se automatizeze, dezvoltării unei industrii producătoare de elemente și echipamente de automatizare, precum și pregătirii unui personal competent pentru punerea în funcțiune și exploatarea instalațiilor automatizate. Extinderea automatizării și conducerii ierarhizate de mari complexe industriale (combinate, platforme industriale etc.) pune probleme deosebit de importante automatizării. Devine stringentă creșterea productivității în toate sectoarele de activitate. Se pune acut de asemenea problema nu numai de creștere a productivității muncii, dar și de utilizare mai eficientă a energiei și combustibililor, a materiilor prime, transporturilor etc. Fiecare ramură industrială face eforturi deosebite pentru creșterea productivității prin dezvoltarea și perfecționarea tehnologiilor specifice și a proceselor de producție proprii, dar toate, indiferent de domeniu, trebuie să urmărească în acest scop și utilizarea unor sisteme și mijloace de automatizare mai perfecționate, care să permită conducerea și mai eficientă a proceselor de producție.

În ansamblul măsurilor stabilite în țara noastră de conducerea de partid și de stat au figurat în ultimii zece ani sarcini deosebite privind diversificarea liniilor de promovare a progresului tehnic, ținîndu-se seama în principal de mecanizarea și automatizarea proceselor de producție și trecerea treptată la conducerea producției cu ajutorul calculatoarelor electronice. Atenția deosebită acordată de conducerea de partid și de stat dezvoltării potențialului industrial al țării se îmbină organic cu automatizarea pe scară tot mai largă a proceselor de producție în întreaga economie națională, factor caracteristic etapei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

O bază modernă de mijloace de automatizare și de tehincă de calcul

PORNIND DE LA FAPTUL bine cunoscut că introducerea pe scară largă a automatizării și cibernetizării proceselor de producție reprezintă un factor esențial al unei economii moderne, că automatizarea creează baza tehnico-materială indispensabilă pentru creșterea impetuoasă a productivității muncii sociale, partidul și statul nostru au pus un accent deosebit pe dezvoltarea accelerată a industriei de mijloace de automatizare și de tehnică de calcul. Astfel, **producția de mijloace de automatizare și de tehnică de calcul s-a dezvoltat într-un ritm anual susținut, de peste 25% în perioada 1965—1980.** În decursul actualului cincinal producția în acest domeniu s-a diversificat și modernizat considerabil prin introducerea în fabricație a unui important număr de produse noi realizate în special prin concepție proprie. Nomenclatorul produselor destinate automatizării și cibernetizării proceselor de producție acoperă în prezent în mare măsură necesitățile economiei noastre naționale, ponderea importurilor în acest domeniu scăzînd continuu.

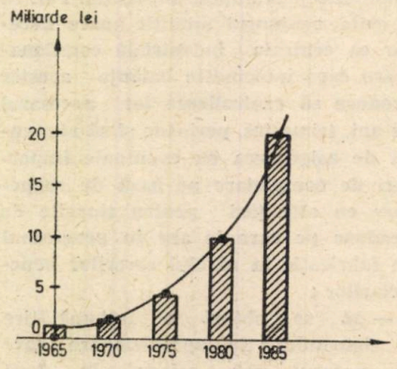

Fig. 1. **Dinamica producției de mijloace de automatizare și de tehnică de calcul**

În această perioadă s-a format în țară, în cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini o **puternică industrie de mijloace de automatizare și de tehnică de calcul,** concentrată în cadrul a 2 centrale industriale: Centrala industrială de echipamente de telecomunicații și automatizări (CIETA) și Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul (CIETC). Aceste centrale au în componența lor întreprinderi specializate, bine dotate, care dispun de tehnologii moderne și cadre cu o calificare superioară. Concepția echipamentelor și sistemelor de automatizare și cibernetizare a proceselor se materializează în mod unitar prin Institutul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru automatizări, tehnică de calcul și telecomunicații (IPA-TC-T).

Pe baza concepției proprii se realizează și aplică în industrie sisteme de automatizare și cibernetizare a proceselor de producție utilizînd aparate și echipamente din țară în proporție de 85—90%. Astfel, s-au livrat și pus în funcțiune în această perioadă, sub formă de livrare complexă prin CIETA, instalațiile de automatizare pentru obiective importante din industria chimică — instalații componente ale marilor combinate de la Pitești, Rm. Vîlcea, Borzești, Slobozia, Tg. Mureș, Midia, din industria energetică — centrale termice, blocuri energetice, centrale de termoficare, la Rovinari, Turceni, Palas, Brăila, din industria metalurgică — echipamente de acționări electrice reglabile pentru combinatele siderurgice din Galați și Hunedoara, din industria materialelor de construcții — fabrici de ciment de mare capacitate la Fieni, Hoghiz, Deva, Tașca, Medgidia.

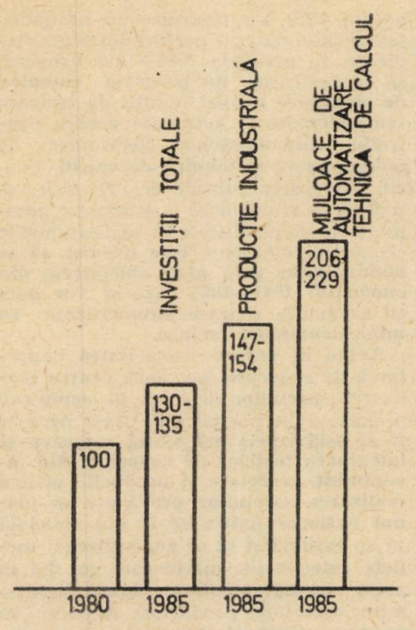

Fig. 2. Creșterea producției de mijloace de automatizare și de tehnică de calcul în cincinalul 1981—1985

S-au realizat instalații de automatizare pentru industria constructoare de mașini, extractivă, ușoară, alimentară, agricultură, servicii. S-au oferit și livrat la export din ce în ce mai multe instalații de automatizare sub formă de livrări complexe pentru fabrici de ciment, agregate termice, instalații petrochimice și diverse instalații de automatizare în R.D.G., R.P. Chineză, U.R.S.S., R.S.C., Cuba, R.A. Egipt, Iran, R.S.F.I., Tunisia, Pakistan, Siria, Iordania etc. Au fost extinse colaborările în proiectarea și livrarea unor echipamente la export pentru terțe piețe cu R.D.G. pentru fabrici de ciment în R.S.F.I. și R.P.B. etc.

Asigurarea necesarului economiei naționale în mod eficient cu mijloace de automatizare produse în țară pentru toate ramurile economiei naționale a pus problema realizării, pe de o parte, a unei game foarte variate de elemente și echipamente care să funcționeze în mod optim la condițiile specifice cerute de procesul tehnologic respectiv, iar pe de altă parte realizarea într-o concepție unitară și cu un înalt grad de tipizare a acestor mijloace, pentru asigurarea unei fabricații și a unei exploatări eficiente, rentabile. În acest sens întreaga concepție s-a concentrat pe **realizarea de sisteme unificate și familii unitare, concepute în mod modular, care permit cuplarea ușoară a elementelor componente între ele și formarea cu aceleași elemente a unor echipamente și sisteme destinate diverselor aplicații industriale.** Mijloacele de automatizare aflate în producție și în curs de asimilare în cincinalul 1976—1980 au fost organizate în „Sistema pentru elemente și echipamente de automatizare", aprobată de Consiliul de coordonare a ramurilor constructoare de mașini și metalurgiei. Sistema asigură un avansat grad de unificare și tipizare a mijloacelor de automatizare fabricate în țară, stabilește principalii parametrii tehnici comparativi cu ai altor produse similare pe plan mondial, producătorii acestor mijloace de automatizare și anii de începere a fabricației produselor noi.

Pentru asigurarea prevederilor sistemei în actualul cincinal s-au inițiat și s-au realizat o serie de **programe prioritare în domeniul asimilării de noi mijloace de automatizare,** dintre care menționăm : sisteme noi unificate de reglare automată electronice și pneumatice cu siguranță mărită în funcționare și utilizări în medii normale și speciale, introduse în fabricație de serie la Întreprinderea de elemente de automatizare (IEA) București și Întreprinderea de elemente pneumatice de automatizare (IEPA) din Bîrlad, echipamente de automatizare, variatoare electronice de turație și echipamente de comandă numerică pentru mașini unelte, introduse în fabricație la „Automatica", Electrotehnica și IEA, din București, serii unitare de echipamente de acționări electrice reglabile cu tiristoare pentru metalurgie și construcții de mașini, introduse în fabricație la „Electrotehnica", realizarea de sisteme unificate de conducere a producției cu calculatoare și minicalculatoare de proces, precum și echipamente de teleprelucrare, introduse în fabricație la IEA în colaborare cu Întreprinderea de calculatoare electronice și Întreprinderea de echipamente periferice.

Programul de asimilare : orientări și priorități

ÎN DIRECTIVELE CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 se prevede ca primă orientare și sarcină de bază : **ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții materiale prin promovarea largă a mecanizării, automatizării și cibernetizării producției, introducerea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.** Astfel, la o creștere a producției industriale în cincinalul 1981—1985 de 147—154% și a investițiilor totale în economie de 130—135%, se prevede o creștere mai ridicată a producției de mijloace de automatizare și tehnică de calcul, de 206—229%.

Industria electronică se va orienta cu precădere spre dezvoltarea producției de mijloace de automatizare și tehnică de calcul, a microprocesoarelor, echipamentelor de electronică industrială și componentelor electronice. Avînd în vedere tendințele dezvoltării automatizării și cibernetizării producției preconizate în Programul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, precum și sarcinile pentru viitorul cincinal privind dotarea economiei naționale cu mijloace de automatizare, rezultă următoarele orientări de bază :

— creșterea în continuare a gradului de automatizare în toate ramurile economiei naționale, punînd-se un accent deosebit pe introducerea sistemelor automatizate de conducere cu minicalculatoare și microcalculatoare, inclusiv a sistemelor ierarhizate de conducere în principalele ramuri industriale și continuarea introducerii accentuate a automatizării în ramurile cu un grad scăzut de automatizare ;

— ridicarea în continuare a calității siguranței în funcționare a echipamentelor și sistemelor de automatizare, prin utilizarea numai a componentelor și subansamblelor cu fiabilitate ridicată. Se va intensifica tehnologia de control pe toate fazele procesului tehnologic de la componente la echipamente finale, prin introducerea echipamentelor de test automat. Se vor crea noi sisteme moderne de automatizare și conducere a proceselor de producție, bazate pe ultimele descoperiri pe plan mondial, capabile să funcționeze în medii grele de lucru și în condiții speciale ;

— sporirea exportului de echipamente și sisteme de automatizare în cadrul livrărilor de instalații tehnologice complexe pe care le va realiza țara noastră precum și a cooperărilor internaționale reciproc avantajoase în concepția și producția mijloacelor de automatizare. Aceasta va permite creșterea gradului de competitivitate al produselor fabricate în țară, asigurarea unei balanțe de plăți externe echilibrate în profil.

Pentru perioada 1981—1985 este prevăzut un amplu program de asimilare de echipamente și sisteme noi de automatizare și cibernetizare a proceselor de producție. Astfel, se prevede realizarea unor **tipuri complet noi de echipamente de automatizare, care schimbă radical concepția de pînă acum.** Este vorba de realizarea „sistemelor distribuite de conducere a proceselor tehnologice" care se compun din mai multe tipuri de echipamente modulare. Principala unitate a sistemului este unitatea de reglare numerică, de fapt un microcalculator realizat cu microprocesoare și care se poate monta local, la agregatul sau utilajul ai cărui parametrii trebuie menținuți în anumite limite impuse de procesul tehnologic. Spre deosebire de regulatoarele analogice, existente în prezent în fabricație, care necesită un regulator independent, pentru fiecare parametru reglat, regulatorul numeric poate asigura, utilizînd principiile de funcționare ale calculatorului numeric, reglarea simultană a mai multor parametri cu același aparat. De asemenea, unitatea de reglare numerică poate înlocui mai multe regulatoare analogice, asigurînd o importantă economie de aparatură și totodată o flexibilitate mai mare de funcționare prin programe care pot fi ușor schimbate.

Apariția acestor noi sisteme ierarhizate de automatizare schimbă concepția camerelor de comandă, asigurînd o reducere substanțială a spațiilor necesare pentru amplasarea echipamentelor, dispariția panourilor ancombrate cu scheme sinoptice luminoase, reducerea importantă a cantității de cabluri de legătură între camera de comandă și procesul tehnologic, grad de modularitate ridicat, fiabilitate mult crescută (determinată de gradul ridicat de integrare al componentelor utilizate). Se obține în ansamblu și un grad crescut de operativitate în conducerea procesului tehnologic. Tehnologiile noi utilizate la realizarea acestor sisteme moderne vor aduce importante economii de materiale deficitare și consumuri energetice, atît la furnizor cît și la utilizator. Asemenea sisteme vor fi eficiente în toate ramurile economiei naționale, în primul rînd în marile platforme industriale.

În perioada 1981—1985 se vor elabora de asemenea **noi tipuri de sisteme moderne de automatizare pentru comanda numerică a mașinilor unelte agregatelor și liniilor tehnologice de prelucrare, dotate cu roboți industriali, specifici în primul rînd proceselor tehnologice cu caracter discontinuu din industria construcțiilor de mașini.** Aplicarea acestor sisteme va permite extinderea unor

tehnologii avansate și de mare productivitate în acest domeniu de o importanță deosebită pentru economia națională. Aceste sisteme vor avea la bază automate programabile miniaturizate și microcalculatoare specifice, utilizînd, de asemenea, componente electronice cu grad ridicat de integrare — microprocesoare și memorii semiconductoare. Se vor dezvolta în mod treptat, în perioada de perspectivă, sisteme informatice pe ramuri. Totodată, astfel de sisteme se vor crea pentru conducerea producției în marile platforme din chimie, construcții de mașini, metalurgie, energetică, ușoară, extracția și prelucrarea materiilor prime, transporturi etc.

Pînă în prezent **s-au realizat și pus în funcțiune pe baza concepției proprii și avînd la bază mijloacele tehnicii de calcul fabricate în țară, o serie de sisteme automatizate de conducere a proceselor tehnologice cu calculatorul de proces FELIX C 32P, introdus în fabricație de serie în 1976 la IEA.** Noile sisteme care se proiectează în prezent și care se vor livra începînd din anul 1980, vor avea la bază minicalculatoare și microcalculatoare din generația 4, elaborate și introduse în fabricație, sau în curs de asimilare pe bază de concepție proprie la ICE. (Independent 100, MC8, M18, CORAL) și echipamente pentru controlul automat al proceselor tehnologice din familia ECAROM, realizate cu microprocesoare pe bază de concepție proprie și care au intrat în fabricație la IEA. Aceste noi tipuri de echipamente, care vor sta la baza sistemelor ce se vor livra în cincinalul 1981—1985, nu mai necesită încăperi special amenajate și climatizate, au un grad ridicat de disponibilitate, iar la funcțiuni similare au un preț mai scăzut. În consecință se vor obține și importante efecte economice suplimentare atît la fabricant cît și la utilizatori.

TREBUIE MENȚIONAT însă faptul că extinderea aplicării sistemelor automatizate de conducere cu calculatoare în industrie impune funcționarea ireproșabilă a utilajelor, instalațiilor tehnologice și echipamentelor de automatizare convențională existente, o întreținere și exploatare competentă din partea beneficiarilor și o disciplină tehnologică adecvată. Numai în asemenea condiții se pot obține efectele economice scontate. Pentru a se realiza acest deziderat **este necesară o activitate intensă de școlarizare și pregătire a personalului de întreținere și exploatare, asigurarea unui service bine organizat și prompt.** Pentru a se putea asigura de către furnizor condițiile de fiabilitate și de calitate impuse sistemelor de conducere, **este necesar să se asigure în țară baza de componente electronice larg integrate cu caracteristici profesionale, echipamente periferice cu disponibilitate crescută și un control riguros pe toate fazele procesului tehnologic de realizare a echipamentelor.**

Ținînd seama de importanța deosebită pe care o are în procesul tehnologic de fabricație sistemele automatizate de conducere, testare și control riguros pe toate fazele procesului tehnologic, se vor elabora echipamente de testare specializate și universale, inclusiv sisteme de test automat cu minicalculatoare și microcalculatoare incluse. Aceste sisteme, din ce în ce mai rapide și mai sigure în funcționare, asigură o economie importantă de manoperă calificată, reduc substanțial timpul de testare și control și în final costul produsului. În cursul anului 1979 s-a aplicat în producție, în procesul tehnologic de control al plachetelor echipate cu circuite integrate din fabricația echipamentelor de comandă numerică de la DEA, primul testor automat cu microcalculator inclus, realizat de IPA-TC-T, filiala din Cluj-Napoca. Tot în cursul anului 1979 s-a realizat un al doilea testor automat, cu performanțe mai ridicate. În perioada 1980—1985 urmează să se realizeze **un program complex de elaborare a unei familii de testoare semiautomate și automate pentru controlul echipamentelor electronice de automatizare și tehnică de calcul.** Pentru asigurarea introducerii cît mai rapide și pe scară largă a sistemelor automatizate de conducere în toate ramurile economiei naționale **este necesar să se nominalizeze prin plan obiectivele din cincinalul 1981—1985 care se vor dota cu asemenea sisteme automatizate cu minicalculatoare incluse.**

Avînd în vedere capacitatea importantă de concepție necesară pentru realizarea sarcinilor deosebit de complexe prevăzute în perspectivă **este necesar să se asigure cu mai multă consecvență integrarea forțelor de concepție din învățămînt, cercetare și producție pentru realizarea sarcinilor prevăzute în planul național unic ; ar fi util totodată să se extindă și să se generalizeze metoda colectivelor mixte care au dat în acest cincinal rezultate bune** (învățămînt, cercetare, producție). Aceasta va permite scurtarea termenelor de asimilare în fabricație a produselor noi. În același cadru, **este necesară dezvoltarea capacităților de elaborare a programelor de bază și aplicative pentru sisteme automatizate de conducere cu minicalculatoare și microcalculatoare.** În acest domeniu trebuie să se organizeze și în continuare o strînsă colaborare între IPA-TC-T, Institutul Central de Informatică și celelalte institute tehnologice de ramură pentru a se putea realiza sisteme de programe tipizate cu un grad cît mai ridicat de refolosire.

ing. M. SÎRBU
director adjunct științific
IPA-TC-T

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Escavator mecanic-electric gigant

BINECUNOSCUTA familie a excavatoarelor PROMEX, pe pneuri și pe șenile — distinse pe plan internațional cu diferite diplome și cu medalii de aur — a fost completată în acest an cu un excavator mecanic-electric gigant, pe șenile (simbolizat ESE 8001), care poate fi dotat cu cupe ale căror capacități maxime sînt cuprinse între 8 m³ și 12 m³. Primul exemplar realizat de către întreprinderea de utilaj greu „Progresul" Brăila a fost livrat Întreprinderii de minereuri și șisturi bituminoase din Anina și este utilizat la decopertarea de zăcăminte de șisturi bituminoase cu care va fi alimentată noua termocentrală ce se construiește aici. Alte două exemplare se află în fază de montaj pe șantierul Canalului Dunăre-Marea Neagră, unde vor fi folosite la excavările de rocă calcaroasă din zona Basarabi.

Excavatoarele, atît cel de la Anina cît și cele de la Basarabi, sînt dotate cu cupe de 8 000 l, deoarece excavează în terenuri grele, dure. În cazul solurilor mai puțin dure capacitatea cupei poate fi și mai mare : de 10 000 l și, respectiv, 12 000 l.

Conceput de specialiștii brăileni acest excavator este acționat de un motor electric sincron tip MSA — DE 520 kW, 60 A, 1 000 rot/min și cu grup de acționare Ward-Leonard. Instalația de automatizare a întregii instalații electrice poartă girul specialiștilor de la Institutul de proiectări-automatizări din București. Cîteva date tehnice care pot contribui în cunoașterea mai completă a acestui excavator gigant : greutatea totală în stare de lucru 371 tone (inclusiv contragreutățile de 30 tone), înălțimea cu cabină — 8 665 mm, înclinarea maximă 12° longitudinal și 2° transversal, presiunea exercitată asupra solului 2,05 daN/cm², raza maximă de excavare 18,5 metri și înălțimea maximă de excavare 14 metri.

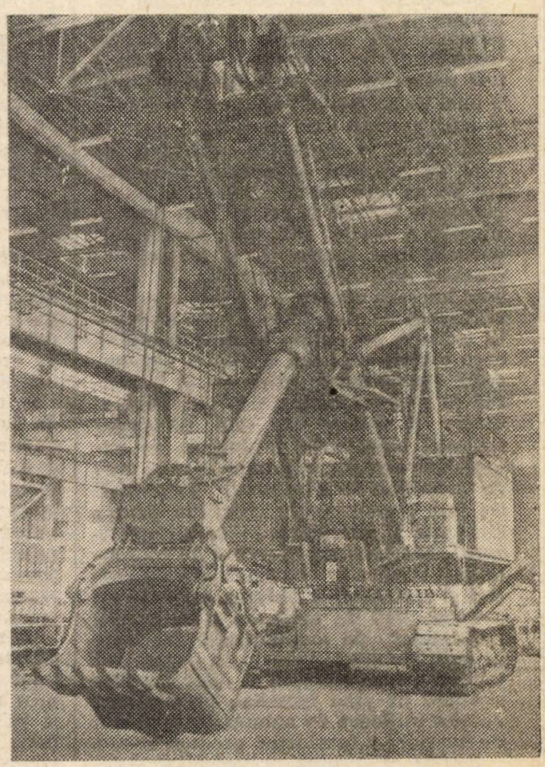

O componentă de bază a saltului la o nouă calitate

CERINȚE ALE CREȘTERII MAI RAPIDE A EFICIENȚEI ECONOMICE ÎN VIITORUL CINCINAL

ÎN RAPORTUL prezentat la Congresul al XII-lea, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„O importanță deosebită pentru realizarea cu succes a viitorului cincinal are folosirea tot mai judicioasă a legităților economice obiective, în scopul dezvoltării susținute, pe baze sănătoase, a întregii economii naționale, creșterii calității și eficienței în toate sectoarele producției materiale"**. În cele ce urmează aș dori să mă refer la semnificația unei asemenea prevederi, în condițiile în care, în etapa edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, legile economice obiective își intensifică acțiunea lor de reflectare și de determinare a direcției fenomenelor și proceselor economico-sociale, iar interconexiunea din sistemul legilor economice devine tot mai intensă.

Optimizarea raportului cauză — efect

ESTE EVIDENT că drumul către o economie dezvoltată este acela de îmbunătățire continuă a relației **cauză-efect**, dintre dezvoltarea forțelor de producție și mișcarea cheltuielilor pe unitatea de produs. Aceasta este o cerință a legii generale a economiei de timp care acționează peste tot în lume. Dar pentru o țară ca a noastră, care își propune să dubleze volumul venitului național într-un singur deceniu, atît prin ritmuri anuale susținute de creștere a produsului social, cît și prin sporirea continuă a ponderii venitului național în produsul social, legea economiei de timp își impune cerințele nu numai cu necesitatea primei legi a dezvoltării, dar și cu o intensitate mult mai mare decît pînă în prezent.

Prevederile noului plan cincinal atestă că partidul nostru, cunoscînd aceste cerințe, acționează ferm în direcția satisfacerii lor. Ca punct de pornire în exemplificarea acestui adevăr ar putea fi aleasă examinarea evoluției următorilor indicatori, rezultați din documentele Congresului al XII-lea (tabelul).

	— % — 1985/1980
Fondurile fixe	150
Produsul social	133 —137,5
Venitul național	138 —143
Venitul național pe locuitor	135,6—137,4

Suportul principal al acestor evoluții constă în mai multe prevederi esențiale ale planului, între care aici ne vom referi la cele privind sporirea eforturilor de investiții, pe de o parte și creșterea productivității muncii sociale, pe de altă parte. Creșterea cu 50% a volumului fondurilor fixe va fi rezultatul unui amplu program de investiții pentru înzestrarea economiei cu mijloace de muncă de un nivel tehnic și calitativ ridicat.

Congresul a stabilit realizarea, în perioada 1981—1985, a unui program de investiții de 1 300—1 350 miliarde lei, care depășește ca amploare pe cel realizat în întreaga perioadă 1951—1975. Totodată, a aprobat un Program-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, a cărui orientare de bază o constituie — așa cum rezultă din Raport și din Rezoluția Congresului — afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate. Conjugînd acest aspect cu prevederile potrivit cărora în 1981—1985 vor fi construite peste 1 200 de capacități noi și modernizate cca. 1 100 de unități industriale importante, rezultă că structura celor 3 000 miliarde lei fonduri fixe ce vor exista la finele viitorului cincinal va fi mult îmbunătățită în conținut din punctul de vedere al performanțelor tehnice. Un asemenea program de investiții este corelat cu prevederile de modernizare a structurii producției. Industria se va dezvolta într-un ritm mediu anual de 8—9%, iar în cadrul ei o creștere prioritară vor cunoaște în continuare ramurile de prelucrare avansată (construcții de mașini, industria chimică), adică acele ramuri care sînt și principale purtătoare ale progresului tehnic. În procesul de restructurare a industriei se va accelera în special ritmul de dezvoltare a acelor subramuri care realizează produse de înaltă tehnicitate și sînt mici consumatoare de energie.

Eforturile prevăzute pentru viitorii ani în dezvoltarea forțelor de producție privesc și forța de muncă. Populația ocupată va crește de la 10,4 milioane în 1980 la 11,4 milioane în 1985; calificarea forței de muncă va fi organizată mai temeinic ; se va generaliza procesul de reciclare a cadrelor (în această acțiune vor fi cuprinși peste 2 milioane de persoane, anual) ; populația școlară va reprezenta în 1985 cca. 27% ; pînă în anul 1990 va fi generalizat învățămîntul de 12 ani ; la finele anului 1985 vor frecventa diferite facultăți peste 200 mii studenți (accentul punîndu-se pe creșterea numărului acestora în facultăți tehnice) ; învățămîntul seral va cunoaște o creștere mai accentuată, pentru a da posibilitatea unui număr cît mai mare de oameni ai muncii care lucrează direct în producție să obțină o calificare înaltă. Realizarea programului de învățămînt va necesita fonduri de peste 128 miliarde de lei în viitorul cincinal.

Este evident că față de asemenea eforturi mari privind dezvoltarea forțelor de producție, se cer și efecte sporite, de rezultatele activității economice depinzînd în final asigurarea cu mijloace materiale și bănești a realizării obiectivelor prevăzute în domeniul investițiilor, producției și creșterii nivelului de trai.

Un indicator pozitiv de maximă sinteză îl reprezintă, în domeniul efectelor, **productivitatea muncii sociale**, care la nivelul economiei naționale este exprimată prin venitul național obținut pe o persoană ocupată în sfera productivă. Cunoscînd tendințele pozitive în creșterea ponderii populației ocupate în sfera productivă și din cauza unor dificultăți de calcul, evoluția produsului social și a venitului național pe o persoană ocupată este prezentat mai jos făcînd abstracție de sfera de ocupație.

în % 1935/1980	
Produsul social	125,5
Venitul național	130,5

Creșterea venitului național pe o persoană ocupată, într-o proporție mai mare decît creșterea produsului social, este o dovadă că documentele Congresului al XII-lea situează ferm în centrul eforturilor din viitorul cincinal realizarea unor creșteri mai accentuate ale productivității muncii sociale. După cum este cunoscut, pe această bază urmează să se obțină cca. 80% din sporul de venit național. În acest domeniu, eforturile principale vor reveni și în continuare industriei, ramură în care productivitatea muncii, calculată pe baza producției nete, va trebui să crească într-un ritm anual de 7,0—7,5%, precum și ramurii construcții-montaj, unde ritmul de creștere va fi de 5,4—6,2% anual.

Realizarea sarcinilor privind creșterea productivității muncii sociale necesită trecerea la o nouă calitate a întregii activități economice. În această privință are o semnificație deosebită pentru activitatea din cincinalul următor indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu potrivit căreia sarcinile care privesc, în special, laturile calitative ale planului trebuie considerate minime. La exemplul sarcinilor din perioada 1981—1985, aceasta se impune cu

o necesitate sporită, cel puțin din două puncte de vedere :

— **optimizarea** în mai mare măsură a **relației eforturi-efecte** rămîne și în continuare un domeniu spre care economia noastră are nevoie să tindă în mod ferm în vederea depășirii stadiului de țară în curs de dezvoltare și edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate ;

— o astfel de optimizare trebuie să aibă în vedere în **mai mare măsură** înlăturarea unor rămîneri în urmă care se mai manifestă în activitatea economică.

Ambele aspecte au în vedere faptul că statul face în continuare eforturi sporite pentru înzestrarea forței de muncă cu fonduri fixe perfecționate calitativ și că efectele ce se preconizează a fi obținute să fie la nivelul acestor eforturi. Cu toate că fondurile fixe care vor intra în funcțiune în ultimul an al cincinalului vor influența în mai mică măsură asupra efectelor din anul respectiv și fără a ignora unele greutăți în sporirea eficienței economice, legate de începutul procesului de restructurare a industriei și continuarea lărgirii bazei de materii prime și energie, se impune valorificarea oricăror rezerve care mai există în organizarea mai bună a forțelor de producție, pentru a apropia și mai mult creșterea venitului național pe o persoană ocupată, de creșterea înzestrării cu fonduri fixe a forței de muncă.

Folosirea mai eficientă a fondurilor fixe

ÎN PRIMUL RÎND, este necesar, așa cum a rezultat din lucrările Congresului, **să fie pregătite mai temeinic lucrările de investiții pentru construirea de noi fonduri fixe,** astfel ca nici o lucrare să nu mai înceapă în condiții derogatorii, ci numai pe baza documentațiilor tehnico-economice legal aprobate. Aceasta va asigura o fundamentare mai bună a necesității, oportunității și eficienței fiecărui nou obiectiv. Practica de pînă în prezent a arătat că, deși numărul obiectivelor de investiții la care lucrările încep în condiții derogatorii este mai redus, se menține tendința de a întîrzia elaborarea documentațiilor, de a utiliza fondurile aprobate la lucrări costisitoare de organizare a șantierelor în dauna altor lucrări aprobate în condiții derogatorii ; de a se solicita noi termene de depunere a documentațiilor față de cele aprobate etc., ceea ce întîrzie realizarea investițiilor și le afectează eficiența economică.

În al doilea rînd, este necesară **îmbunătățirea** în continuare a **nivelului tehnic și calitativ al utilajelor, instalațiilor, echipamentelor, mașinilor unelte** etc. furnizate de industria noastră constructoare de mașini, care devin fonduri fixe în diferite ramuri ale economiei naționale.

Congresul al XII-lea al partidului a acordat o atenție specială soluționării în condiții mai bune a problemei **întreținerii și reparării fondurilor fixe.** Dacă ținem seama că parcul de mașini, utilaje și instalații din dotarea unităților economice constituie o imensă avuție națională, care va crește continuu în viitor și asociem aceasta cu neajunsurile care există în prezent în activitatea de reparații, în special din cauza lipsei pieselor de schimb, rezultă în mod clar necesitatea și justețea măsurilor stabilite de Congres, care în esență privesc : perfecționarea organizării activității de reparații în unitățile care le execută ; nominalizarea concretă a lucrărilor de reparații capitale prin planurile anuale ; sporirea producției de piese de schimb de 1,9 ori în 1985 față de 1980.

Creșterea eficienței muncii sociale la nivelele stabilite impune **o mai bună organizare a producției și a muncii.** În Raport se pune un accent deosebit pe măsurile organizatorice corespunzătoare ce vor trebui luate în toate unitățile pentru creșterea răspunderii în realizarea unui amplu complex de măsuri care să permită o folosire mai eficientă a forțelor de producție și — în final — o mai mare productivitate socială a muncii (extinderea mecanizării și automatizării, realizarea de linii complet automatizate în sectoarele cu muncă grea, a roboților industriali și microprocesoarelor, conducerea cibernetică a proceselor tehnologice, generalizarea muncii la mai multe mașini, utilizarea rațională a timpului de lucru, folosirea tehnicii electronice în programarea producției și în alte operații ; ridicarea calificării muncitorilor la nivelul de complexitate al producției moderne ; normarea științifică a muncii etc.).

Astfel de aspecte sugerează și ideea unei acționări mai hotărîte pentru întărirea disciplinei în muncă, factorul de care depinde cel mai adesea gradul de utilizare a timpului maxim disponibil, al indicilor de utilizare a instalațiilor, realizarea sarcinilor de plan cantitative și calitative. Aș exemplifica aceasta cu unele aspecte din industria cărbunelui, sector important, cu o mare concentrare de forță de muncă, cu perspective deosebite de dezvoltare în cincinalul viitor, dar în care sînt în prezent rămîneri în urmă în realizarea sarcinilor fizice de plan, localizate în special la Combinatul minier Oltenia. Pe semestrul I 1979 la acest combinat timpul neutilizat a crescut cu peste 19% față de perioada corespunzătoare a anului precedent (absențele nemotivate au contribuit cel mai mult la această creștere) ; în unele unități există o mare fluctuație a forței de muncă ; tăierea și încărcarea mecanizată în abataje s-a realizat numai în proporție de 82% față de sarcina de plan etc. Este evidentă necesitatea acționării mult mai hotărîte pentru organizarea mai bună a producției și muncii în acest sector, în special a întării disciplinei în muncă, în vederea realizării saltului substanțial prevăzut în extracția cărbunelui, care în 1985 va trebui să depășească 85 milioane tone.

Aplicarea mai hotărîtă a măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar

CERINȚE obiective impun aplicarea mai hotărîtă în viitor a măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar stabilite în cursul actualului cincinal. Semnificația și scopul acestor măsuri constau în perfecționarea activității în fiecare unitate economică, cu scopul de a produce mai bine, mai ieftin, la un nivel tehnic și calitativ ridicat, sporind venitul național.

De aceea, realizarea întocmai a sarcinilor stabilite de Congres, de natura celor arătate pînă aici, va contribui la funcționarea în mai bune condițiuni a noului mecanism economico-financiar, deoarece obținerea de rezultate financiare mereu mai bune — suportul real al întăririi autogestiunii economico-financiare — depinde în final de realizarea producției fizice și a unei producții nete cît mai ridicate. Totodată, menirea mecanismului economico-financiar constă în a influența cît mai puternic în direcția obținerii unor astfel de rezultate.

Nu se poate spune că această cerință se realizează pe deplin, cu toate rezultatele pozitive obținute pînă în prezent. În unele unități economice ar trebui să crească răspunderea pentru elaborarea și realizarea planurilor, pentru creștere a productivității muncii calculată pe baza producției nete, pentru reducerea cheltuielilor materiale. Sînt întreprinderi (din industria construcțiilor de mașini, extractivă și din alte ramuri) care la elaborarea planului precum și în cursul anului 1979 au arătat că nu se pot încadra cu valori însemnate în sarcina de reducere a costurilor de producție, dar către finele anului se constată că obțin rezultate mult mai bune decît au prevăzut în propriile programe de fundamentare a reducerii costurilor.

Rămîneri în urmă se constată și în modul de constituire a resurselor proprii pentru formarea fondurilor ce se constituie potrivit legii la dispoziția unităților economice ca urmare a nerealizării beneficiilor planificate. Una din cauze o constituie și faptul că bugetul de venituri și cheltuieli, care permite o cunoaștere complexă asupra situației financiare a fiecărei unități, nu este urmărit în execuție la perioade mai scurte și, ca urmare, organele de conducere colectivă din unele unități economice se lipsesc singure de instrumentul care le-ar putea indica la timp căile de acționat pentru realizarea veniturilor și încadrarea în cheltuielile planificate.

Aplicarea noului mecanism economico-financiar în mod mai ferm impune și o intervenție din partea organelor Ministerului Finanțelor și ale băncilor centrale, a tuturor organelor financiar-bancare din economie, care au obligația să asigure buna funcționare a mecanismului, creșterea eficienței economice, a beneficiilor și rentabilității. După părerea noastră, ajutorul acestor organe este necesar, în primul rînd, pentru aplicarea corectă în economie, de către fiecare întreprindere, a reglementărilor legale adoptate în aplicarea noului mecanism și, în al doilea rînd, în studierea fenomenelor și tendințelor ce se desprind din aplicarea acestuia în vederea perfecționării lui în continuare, în cazurile în care aceasta va fi impusă de necesități.

N. SĂVOIU
Ministerul Finanțelor

Studii și analize în sprijinul sporirii eficienței

VALORIFICAREA INTEGRALĂ, EFICIENTĂ A RESURSELOR AGRICOLE ÎN FIECARE JUDEȚ

DUPĂ CUM se evidențiază în documentele Congresului al XII-lea al partidului, în cadrul procesului complex de modernizare și dezvoltare multilaterală a agriculturii, o atenție deosebită trebuie acordată dezvoltării și ridicării la un nivel calitativ superior a activității din **zootehnie.**

Chemată ca — valorificînd complet și eficient resursele vegetale — să contribuie la satisfacerea cantitativ și calitativ superioară a necesităților de consum ale populației și industriei, la utilizarea uniformă în timp și completă a forței de muncă de la sate, precum și la sporirea veniturilor unităților agricole, zootehnia se afirmă astăzi tot mai mult ca o forță motrice de bază a sporirii producției agricole.

De altfel, acest lucru este sugestiv confirmat și de obiectivul stabilit în Directivele Congresului al XII-lea, privind ridicarea ponderii sectorului zootehnic în totalul producției agricole la circa 45—46% pînă în anul 1985 și la aproape 50% în perspectiva anului 1990. Realizarea acestei sarcini cu profunde implicații economice și sociale impune ca dezvoltarea zootehniei să se facă printr-o îmbinare armonioasă a factorilor intensivi și extensivi.

Sporirea în ritm mai rapid a producției zootehnice atît pe total țară cît și pe fiecare județ în parte va contribui și la obținerea în fiecare județ, așa cum prevede Programul-directivă al dezvoltării în profil teritorial, a unei producții globale agricole pe locuitor de cel puțin 10 mii de lei.

Una din problemele-cheie ale dezvoltării zootehniei în țara noastră, paralel cu îmbunătățirea structurii de rase și de vîrstă a șeptelului, este **valorificarea optimă a resurselor furajere ale fiecărui județ.** Astfel, structura potențialului furajer al județelor trebuie să se regăsească într-o structură corespunzătoare a efectivelor de animale. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la Congres, **„În domeniul bazei furajere trebuie să se acorde prioritate plantelor de mare randament, extinderii culturilor duble, utilizării furajelor grosiere, valorificării mai bune a zonelor colinare și montane"**, deci întregului potențial de resurse furajere de pe teritoriul țării. Așa cum se arată în Raportul prezentat la Congresul XII, pentru a realiza producțiile zootehnice prevăzute în cincinalul 1981—1985, trebuie să producem anual 120—130 mil. tone masă verde și siloz, inclusiv furaje grosiere.

Concordanța dintre baza furajeră și efectivele de animale

STUDIUL de față își propune să releve gradul de concordanță dintre mărimea suprafețelor furajere și mărimea efectivelor de animale, respectiv în ce măsură, la nivelul județelor, structura și mărimea efectivelor de animale reflectă potențialul furajer de care dispun județele. De asemenea, s-a urmărit să se constate dacă s-a realizat sau nu o îmbunătățire în timp a acestui proces. În acest scop, s-au calculat **coeficienții de asociere dintre mărimea suprafețelor furajere și mărirea efectivelor de animale,** pe specii de animale, în anii 1968 și 1978, pornindu-se de la repartizarea acestora pe județe.

Coeficientul de asociere exprimă existența și intensitatea legăturii dintre două caracteristici alternative asociate și ia valori între —1 și +1. Pentru calculul coeficienților de asociere s-a pornit de la tabelul de asociere (tabelul nr. 1), utilizîndu-se formula propusă de Yulle :

$$Q = \frac{ad-bc}{ad+bc}$$

în care simbolurile **a, b, c,** și **d** reprezintă frecvențele comune combinării succesive ale valorilor celor două variante.

Tabelul nr. 1

Tabelul de asociere

		Specia de animale		
		sub medie	peste medie	Total
Suprafața	Sub medie	a	b	a + b
	Peste medie	c	d	c + d
Total :		a + c	b + d	N

Astfel, nivelul coeficienților de asociere dintre mărimea suprafețelor (arabil + pășuni + fînețe pentru bovine și ovine, arabil pentru porcine și cereale pentru păsări) și mărimea efectivelor de animale pe specii, calculați pentru anii 1968 și 1978, scot în evidență diferențe sensibile între specii, în ceea ce privește gradul de valorificare a potențialului furajer al județelor.

Coeficienții de asociere dintre mărimea suprafețelor furajere și mărimea efectivelor de animale sînt dați în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Anii	Specia de animale			
	Bovine	Ovine	Porcine	Păsări
1968	0,51	0,88	0,83	—
1978	0,67	0,94	0,93	0,61

Nivelul mai scăzut al coeficienților de asociere la bovine și păsări se datorează faptului că față de media pe țară, în foarte multe județe fie că mărimea suprafețelor furajere este inferioară, iar cea a efectivelor de animale superioară, fie că situația este inversă. De exemplu, județele Alba, Argeș, Suceava ș.a. au o suprafață furajeră sub media pe județe, dar numărul de bovine pe care îl dețin depășește media, în schimb în Vaslui, Olt, Caraș-Severin ș.a., chiar dacă mărimea suprafeței lor furajere depășește media pe județe, efectivele sînt sub medie.

Semnificativ este faptul că într-o perioadă relativ scurtă de timp, un deceniu, mărimea coeficienților de asociere a crescut la toate speciile.

Aceasta reflectă preocuparea factorilor responsabili și unităților agricole din majoritatea județelor pentru asigurarea unui raport mai bun, ca mărime

și structură între baza furajeră și efectivele de animale.

Adîncind analiza pentru a putea surprinde mai bine procesul de valorificare a potențialului furajer al fiecărui județ, respectiv latura calitativă a acestui proces, este necesar să urmărim și evoluția densității efectivelor de animale (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Anul	Specia de animale			
	Bovine	Ovine	Porcine	Păsări
1968	36	101	60	660
1978	46	110	105	1559

Ce indică densitatea animalelor la 100 hectare ?

ȘI DE ACEASTĂ DATĂ putem să remarcăm, ca un aspect pozitiv, faptul că în medie, densitatea animalelor la toate speciile a crescut simțitor. Cele mai mari creșteri s-au realizat la porcine (cu 74%) și păsări (cu 136%), specii crescute cu precădere în sistem industrial. Sporuri cu mult peste creșterea medie a densității în perioada analizată au înregistrat la bovine județele Suceava, Argeș, Covasna ș.a., la ovine județele Buzău, Neamț, Suceava, Satu Mare ș.a., iar la porcine județele Brăila, Brașov, Bacău, Ilfov ș.a.

Cu toate acestea, trebuie arătat că nu în toate județele potențialul furajer este valorificat în mod corespunzător. Astfel, la toate speciile se mențin încă diferențe foarte mari între județe în ceea ce privește densitatea animalelor ; la bovine această diferență este de peste patru ori între județele Suceava și Tulcea, la ovine de peste trei ori între Tulcea și Harghita, iar la porcine de peste cinci ori între Brăila și Botoșani. Nu lipsit de semnificație este și faptul că în perioada analizată, densitatea la bovine s-a menținut aproape aceeași în județele Caraș-Severin și Gorj, a scăzut la ovine în Brăila, Harghita și Hunedoara, același lucru întîmplîndu-se și la porcine în Botoșani, Covasna, Sălaj și Harghita.

Aceste situații scot în evidență foarte sugestiv deficiențele care se mai mențin în folosirea intensivă a potențialului furajer în unele județe, respectiv rezervele de care ele dispun pentru sporirea efectivelor de animale.

Deosebit de semnificativ în ceea ce privește rezervele de creștere a efectivelor de animale este și faptul că o serie de județe cu suprafețe furajere mari au cea mai mică densitate a animalelor. Astfel, la bovine, în aceste județe, densitatea animalelor este mai mică cu peste 40%, iar la ovine cu peste 50% față de medie.

Tabelul nr. 4

Grupe de județe după mărimea suprafețelor (arabil + pășuni + fînețe) (mii ha)	Număr de județe	Număr de bovine la 100 ha	Număr de ovine la 100 ha
pînă la 280	10	51	109
280—380	14	49	114
380—480	8	45	95
480—580	5	33	99
peste 580	2	36	70

Densitatea bovinelor și ovinelor după mărimea potențialului furajer, la începutul anului 1978, pe grupe de județe, este prezentată în tabelul nr. 4.

Apreciem că descreșterea densității bovinelor și ovinelor de la grupele de județe cu potențial furajer mai redus către cele cu potențial mai mare are la bază în principal cauze de ordin subiectiv, de natură organizatorică, concretizate într-o insuficientă valorificare a suprafețelor furajere mai mari pe care le dețin ; județele cu potențial furajer mai mare, de regulă au și efective de animale mai mari decît în celelalte județe și decît necesarul pentru populația proprie. Astfel, în aceste județe revin în medie aproximativ 320 bovine la 1 000 locuitori față de 297 în prima grupă. Din aceste motive ele nu sînt interesate în a-și lărgi efectivele pînă la limita care să asigure o valorificare maximă a potențialului furajer de care dispun.

Aceeași tendință, dar nu tot atît de accentuată, se poate remarca și în ceea ce privește densitatea porcinelor și a păsărilor (tabelele nr. 5 și 6 — date referitoare la începutul anului 1978).

Tabelul nr. 5

Grupe de județe după mărimea suprafeței arabile (mii ha)	Număr de județe	Număr de porcine la 100 hectare
pînă la 200	20	94
200—300	8	85
300—400	5	110
400—500	2	72
peste 500	4	124

Tabelul nr. 6

Grupe de județe după mărimea suprafeței cultivate cu cereale (mii ha)	Număr de județe	Număr de păsări la 100 hectare
pînă la 100	13	1920
100—175	12	1828
175—250	7	1175
250—325	3	1110
peste 325	4	1394

Valorificare superioară pentru realizarea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea

ÎN ACESTE CONDIȚII, valorificarea la maximum a potențialului furajer al fiecărui județ, prin creșterea densității animalelor la nivelul realizărilor din județele fruntașe (cu cele mai mari densități) se conturează ca o sarcină prioritară pentru organele agricole județene, ea reprezentînd în același timp garanția realizării obiectivelor prevăzute în documentele Congresului al XII-lea, partea privind dezvoltarea zootehniei.

În acest context, considerăm că nu este lipsit de interes să prezentăm sporurile efectivelor de animale — pe specii, față de cel actuale — ce se pot realiza în cîteva variante de creștere a densității animalelor, menținînd același potențial al bazei furajere (tabelul nr. 7).

Tabelul nr. 7

Varianta	Specia de animale			
	Bovine	Ovine	Porcine	Păsări
I Crește densitatea, în toate județele, cel puțin la nivelul densității medii actuale	700	1 600	1 500	×
II Crește densitatea, în toate județele la nivelul celei din grupa de județe cu densitatea cea mai mare	940	1 720	2 350	33 100
III Crește densitatea, la nivelul celei realizate în medie de primele trei județe fruntașe	3 700	8 800	5 100	×
IV Crește densitatea, la nivelul celei realizate în județul cu densitatea cea mai mare	5 700	14 600	5 500	×

Creșterea densității animalelor la nivelul celei realizate în medie de primele trei județe fruntașe (varianta a III-a) poate asigura îndeplinirea sarcinilor trasate agriculturii prin Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., privind creșterea efectivelor de animale. Astfel, în condițiile bazei furajere actuale și prin creșterea densității, în această variantă efectivele pot ajunge la 9,9 milioane bovine, 22 milioane ovine și peste 14,8 milioane porcine.

Deci în această ipoteză, nivelul efectivelor de animale, pe specii, s-ar încadra în limita superioară a sarcinilor trasate prin Directive. Acest lucru scoate în evidență faptul că îndeplinirea și depășirea acestor sarcini este posibilă și depinde de grija pe care fiecare județ, fiecare unitate în parte o au pentru valorificarea la un nivel cît mai ridicat a potențialului furajer de care dispun.

Corelînd creșterea efectivelor de animale cu alte măsuri privind îmbunătățirea structurii de vîrstă și rasă a animalelor, reducerea mortalităților și a numărului de animale neproductive, creșterea prolificității etc., măsuri ce vizează sporirea producțiilor medii pe cap de animal, se va obține sporirea ponderii zootehniei în totalul producției agricole, la nivelul stabilit în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R.

Gheorghe FRĂȚILĂ
Arghir NĂSTASE
Tiberiu TITEA
Gheorghe IOSIF

TIPIZAREA CONSTRUCȚIILOR

(Urmare din pag. 3)

În cele mai multe cazuri, tipizarea clădirilor și celorlalte construcții industriale și agrozootehnice nu s-a putut face fără **o tipizare corespunzătoare a însuși procesului tehnologic și a utilajelor adăpostite în construcție.** Obiectul investiției economice trebuie privit în complexitatea sa, interdependența între tehnologie și construcție obligînd la o tipizare de tip nou. Desigur că ori de cîte ori a fost posibil, în elaborarea proiectelor tip specifice acestor ramuri s-au utilizat modulele tip de clădiri și construcții comune.

În caseta din pag. 3 sînt prezentate principalele rezultate ale primei etape — încheiate de curînd — a acțiunii de tipizare în noua conrietății tipurilor de elemente ce primă decît în parte eficiența unui fenomen a cărui complexitate antrenează și condiționează o multitudine de factori tehnici și economici. Ele dau însă o imagine a **rezervelor ce pot fi declanșate de aplicarea cu consecvență, în ramura construcții, a principiilor tipizării și standardizării, potrivit indicațiilor secretarului general al partidului.** Ne este clar că avem încă în față un drum lung pentru a valorifica pe deplin posibilitățile pe care această concepție le conține.

Soluțiile constructive tipizate trebuie permanent reanalizate și perfecționate, pentru ca în proiectele tip să se reflecte cele mai noi realizări științifice și tehnice din țară și de peste hotare, să se țină seama de noile materiale de construcții eficiente, introduse în fabricație. Totodată, domeniul de aplicare al tipizării trebuie constant extins, pentru a cuprinde tot mai multe din categoriile de construcții care astăzi sînt considerate că fac parte din cele netipizabile. Sfera tipizării poate fi, totodată, lărgită și prin includerea în rîndul soluțiilor tipizate, alături de obiecte și elemente constructive, și a unor procedee tehnologice de execuție a lucrărilor de construcții pe șantiere, cu folosirea utilajelor de construcții tipizate.

Toate acestea implică sarcini noi, cu dificultate sporită, în desfășurarea pe mai departe a procesului de tipizare a construcțiilor. Aceste sarcini sînt însă pe măsura capacității tehnice a corpului ingineresc de construcții din țara noastră, mobilizat de importantele perspective și răspunsuri rezultate din documentele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român.

Cu prilejul vizitei la expoziție, tovarășul Nicolae Ceaușescu, apreciind eforturile depuse de ministere, departamente, centrale industriale, institute de cercetare și proiectare, de specialiștii în domeniul tipizării construcțiilor, a dat indicații deosebit de prețioase pentru îmbunătățirea unora dintre proiectele prezentate, a unor tehnologii de fabricație, pentru realizarea, în unele ramuri industriale, de hale bine dimensionate, mai simple și mai ușoare, pentru realizarea de prefabricate cu consum redus de ciment. Totodată au fost formulate obiective ce privesc întreaga activitate de tipizare, de proiectare în general. Secretarul general al partidului a cerut să se acționeze în continuare cu toată fermitatea pentru obținerea de reduceri substanțiale la consumul unor materiale de bază, în primul rînd metal și ciment, pe metrul pătrat de construcție ; să se găsească soluții cît mai simple și eficiente care să ducă la realizarea, în condiții de maximă eficiență și calitate, a tuturor construcțiilor industriale și social-culturale ; să se definitiveze, încă în cursul acestei luni, măsurile de îmbunătățire a proiectelor tip pentru ca ele să poată fi aplicate începînd chiar din prima lună a anului 1980.

Specialiștii din cercetare și proiectare sînt mobilizați să depună în continuare toate eforturile, întreaga lor capacitate creatoare pentru îndeplinirea exemplară a indicațiilor și recomandărilor ce le-au fost făcute a tuturor sarcinilor ce le revin din hotărîrile și documentele Congresului al XII-lea pentru înfăptuirea vastului program de investiții din următorii ani.

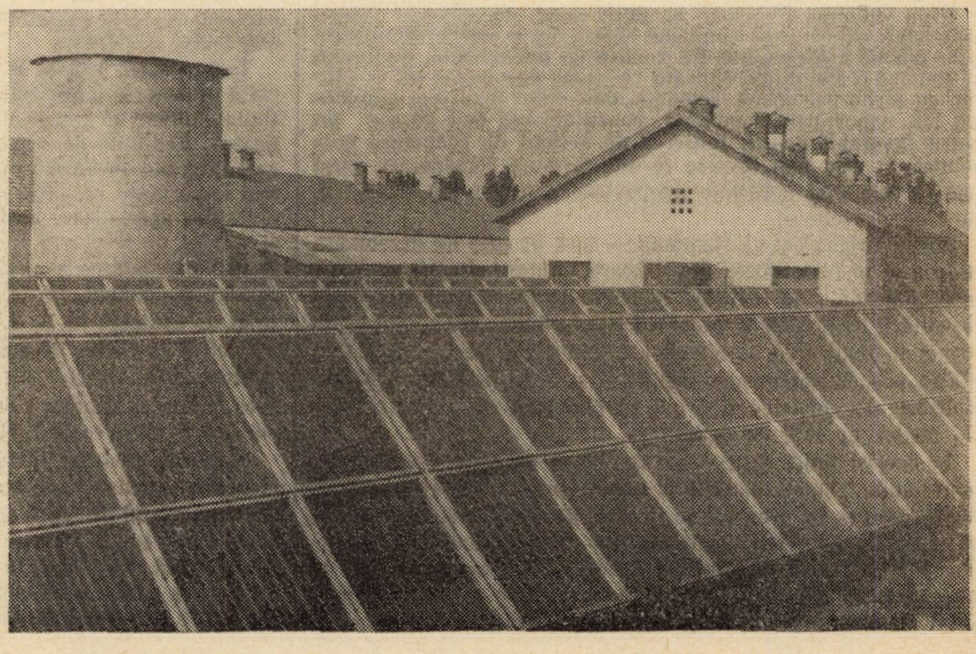

Direcțiile principale de dezvoltare a energeticii românești pînă la finele secolului, prefigurate în documentele Congresului partidului rezervă un rol însemnat folosirii formelor noi de energie, capabile să contribuie la restringerea consumului de hidrocarburi. De pe acum, o serie de experimentări și rezultate demonstrează posibilitatea unor variate utilizări ale energiei solare (în fotografie: instalație de captare a căldurii solare la o fermă zootehnică).

Sarcini, obiective și direcții de acțiune

în lumina documentelor

Congresului al XII-lea al P.C.R.

UN PUTERNIC IMPULS PROMOVĂRII EXPORTURILOR COMPLEXE

CORESPUNZĂTOR sarcinilor reieșite din Directivele celui de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, privind perfecționarea activității de comerț exterior și cooperare economică internațională a țării noastre, se impune, ca un obiectiv major, **promovarea exporturilor complexe de obiective economice „la cheie", a executării de lucrări și prestării de servicii inginerești în străinătate.**

Atenția ce trebuie acordată acestui sector al exporturilor românești reiese din cîteva caracteristici de bază ale acestor operațiuni. Este vorba, în primul rînd, de rolul activ al exporturilor complexe în **promovarea exporturilor românești de mașini, utilaje și echipamente.** Considerăm necesar să insistăm asupra avantajelor specifice ale antreprizei internaționale în promovarea exportului de utilaje de construcții (buldozere, screpere, ruloruri compactoare, excavatoare, stații de concasare, stații de betoane, autobasculante etc.), de materiale de construcții (ciment, oțel-beton etc.), precum și de unele furnituri specifice șantierelor de construcții, neexportabile ca atare ; exportul acestora, prin înglobarea lor în lucrările executate sau prin utilizarea lor la execuția lucrărilor, este realizat în condiții de **eficiență mult sporită în raport cu exportul direct.** Practica internațională arată că în cele mai multe cazuri, valorificarea acestora se face la prețuri care depășesc cu 50—100% prețurile externe obținute la exportul direct de materiale, mașini și utilaje de construcții. În al doilea rînd, exportul complex, presupune implicit și înglobează livrări de licențe, engineering, know-how, tehnologie și lucrări inginerești, activități de cercetare și proiectare, asistență tehnică etc. — o „marfă" deosebit de apreciată pe piața internațională și care uneori poate reprezenta pînă la 25% din valoarea totală a unui proiect.

Prin volumul livrărilor și importanța obiectivelor pentru beneficiar, exporturile complexe determină **o colaborare strînsă între părțile contractante, pe o perioadă îndelungată,** de natură să confere o stabilitate ridicată relațiilor economice ale României cu țările partenere. Totodată, date fiind natura și amploarea lor, exporturile complexe constituie cel mai adesea **un cadru favorabil pentru inițierea de acțiuni de cooperare economică în cele mai diverse forme,** formula românească fiind printre cele mai apreciate de partenerii noștri din țările în curs de dezvoltare.

Este de remarcat că România — țară în curs de dezvoltare, ce se află în plin proces de edificare a unei industrii moderne — dispune deja de realizări remarcabile în ramurile-cheie ale dezvoltării economice și promovării industriale, are o experiență bogată în realizarea obiectivelor de investiții, precum și capacitatea economică, tehnico-științifică și organizatorică necesară realizării de obiective figurînd în planurile de industrializare ale țărilor în curs de dezvoltare.

În același timp, exporturile complexe prezintă avantaje incontestabile pentru partenerii noștri, prin realizarea obiectivelor stabilite în programele proprii de dezvoltare economică, în condițiile unei tehnologii avansate și ale unui efort financiar atenuat, grație formulelor de cooperare suple propuse de partenerii români ; formarea corespunzătoare a cadrelor proprii necesare exploatării și dezvoltării tehnologiilor puse în funcțiune ; asigurarea desfacerii unei părți a producției realizate în noile obiective, precum și antrenarea la export a unor articole tradiționale în comerțul exterior al țării partenere etc.

Cel mai dinamic sector al cooperării economice internaționale

PUNÎND la baza activității de exporturi complexe principii bine cunoscute ale politicii externe românești de respectare a independenței și suveranității naționale, egalitate în drepturi, neamestec în treburile interne și avantaj reciproc, țara noastră este un partener interesant și prin cadrul economic-juridic constituit, ce vine în întîmpinarea oricărei forme de cooperare, dacă aceasta este în avantajul părților și în spiritul normelor eticii și echității internaționale.

În acest cadru, exporturile complexe românești — în esență realizarea de obiective economice în străinătate — s-au dezvoltat impetuos în ultimii ani, înregistrînd o creștere de peste 6 ori în 1979 față de 1974 și identificîndu-se drept unul dintre sectoarele cele mai dinamice ale schimburilor noastre internaționale, marcînd totodată profunde mutații structurale în condițiile unei diversificări crescînde. O examinare sintetică a repartiției geografice și pe relații a acestor exporturi indică orientarea lor preponderentă spre țările în curs de dezvoltare, deținînd totodată importanță și în cadrul celorlalte fluxuri ale exportului românesc.

Expansiunea rapidă a exporturilor complexe își are explicația economică sintetizată în valorificarea superioară a potențialului uman și material de care dispune economia românească. Acțiunile de exporturi complexe aflate în derulare în cursul anului 1978 erau în număr de circa 100. Dintre acțiunile mai importante realizate sau în curs de realizare cu concursul unităților specializate românești menționăm : linii de asamblat și fabrici de tractoare în India și Iran ; complexe industriale pentru exploatarea și prelucrarea lemnului în Iran și Ghana ; fabrici de ciment în Irak, Liban și Siria ; filaturi și fabrici de confecții în R. P. Congo, Sudan și Tanzania ; rafinării de petrol în Siria, Iordania, India și Pakistan ; lucrări hidroenergetice în Algeria și Iran ; porturi și aeroporturi în Maroc, Iran, Libia și Senegal ; drumuri în Libia și Irak ; lucrări de construcții publice în Libia, Irak și Sudan etc.

O formă eficientă și relativ nouă de realizare a exporturilor complexe românești, care a înregistrat un ritm rapid de dezvoltare în ultimul deceniu, este activitatea de construcții-montaj în străinătate, cunoscută mai ales sub denumirea de antrepriză internațională. Încadrată în structura comerțului nostru exterior alături de exporturile complexe și respectiv în activitatea de cooperare economică internațională, antrepriza internațională are

o serie de trăsături proprii, care o individualizează ca o formă specifică de realizare a schimburilor economice între state.

Antrepriza internațională*) se individualizează, în cadrul exporturilor complexe, în primul rînd prin obiectul său — constituit din proiectarea și execuția unor lucrări cum ar fi : porturi, aeroporturi, căi ferate, autostrăzi, tunele, poduri și viaducte, baraje hidrotehnice, construcții industriale și civile etc. În cadrul acestei activități, elementul ce deține ponderea principală este execuția obiectivului în sine, care se desfășoară în totalitate în țara parteneră, livrările de echipamente, instalații etc., avînd caracterul unui export antrenat.

Pornind de la experiența acumulată în procesul de realizare a investițiilor interne, de la posibilitatea valorificării superioare a unor capacități și cadre specializate în construcții-montaj și ținînd seama de avantajele incontestabile ale acestui sector al exporturilor complexe, România a promovat și promovează în continuare o politică de dezvoltare continuă a activității de antrepriză internațională.

În demararea și dezvoltarea acestei activități un rol important l-au avut acordurile, protocoalele, convențiile și înțelegerile de cooperare economică și tehnico-științifică. Numai în ultimii 5 ani au fost încheiate circa 60 de astfel de documente, care dezvoltînd un cadru bilateral favorabil, au nominalizat totodată o serie de acțiuni concrete, ale căror condiții de realizare au fost convenite între unitățile specializate din țările partenere.

Totodată, acțiunile desfășurate de întreprinderile românești specializate, contactul permanent și ofertarea directă în cadrul licitațiilor internaționale au dat prilejul să se remarce competitivitatea ofertei românești, capacitatea tehnică a întreprinderilor noastre, elemente determinante în alegerea antreprenorului.

Activitatea de antrepriză internațională a unităților românești a înregistrat creșteri substanțiale, dezvoltîndu-se într-un ritm mediu anual de circa 20% — superior ritmului mediu al exportului românesc — și aceasta, în condițiile unei piețe caracterizate printr-o concurență ridicată.

Cum se construiește renumele de exportator ?

EXAMINÎND experiența unei singure unități — I.C.E. „CONTRANSIMEX" din cadrul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, specializată în proiectarea și execuția obiectivelor din domeniul infra și suprastructurii transporturilor — se constată că, pe măsura angajării de lucrări în diverse țări în curs de dezvoltare, aceasta și-a organizat activitatea în forme specifice și diferite de la țară la țară, în funcție de obiectivele stabilite, de reglementările juridice ale statelor pe teritoriul cărora se acționează : au fost create asociații în participație cu firme locale, în vederea execuției unui anumit obiectiv, de exemplu : asociația „joint-venture" Contransimex — Mamadou Sylla, în Senegal, pentru lucrările de extindere a aeroportului Dakar—Yoff ; asociația SET-CONTRANSIMEX, în Iran, pentru execuția portului de șlepuri Bandar-Shahpour și a altor lucrări ; s-a acționat cu sprijinul unor firme locale specializate în furnizarea de servicii (de ex. : activitatea de engineering desfășurată în Grecia, respectiv elaborarea studiilor și proiectelor complexe pentru un tronson de cale ferată) ; s-a acționat direct, pe cont propriu, în calitate de partener contractual al statului respectiv și titular de contract internațional de antrepriză (de ex. : execuția lucrării Port Nador, în Maroc) ; s-a procedat la crearea unui grup de șantiere, acționîndu-se direct pe piață (de ex. : grupul de șantiere Tripoli, care reunește 4 șantiere specializate în execuția de drumuri).

În unele cazuri au fost inițiate acțiuni de cooperare economică propriu-zisă, mai ales în formula românească (de ex. : portul pescăresc Ras Kebdana, în curs de execuție în Maroc, este plătit în contrapartidă prin livrări de fosfați de către statul marocan).

Ca o consecință firească a acțiunilor directe întreprinse pe piața externă și a modului în care s-a acționat atît pentru angajarea execuției de noi obiective cît și pentru perfecționarea organizării execuției obiectivelor prin folosirea tuturor căilor de limitare a cheltuielilor externe și interne de la începutul actualului cincinal, „Contransimex" a reușit să-și depășească sistematic, în medie cu circa 20% sarcinile anuale de plan (în condițiile creșterii permanente a acestora), și să obțină, totodată, indicatori superiori de eficiență economică.

Impactul noilor obiective asupra dezvoltării unor întregi sectoare economice sau regiuni în țările partenere

ILUSTRAREA a ceea ce înseamnă aceste creșteri în domeniul exporturilor complexe poate fi făcută mai sugestiv cu cîteva exemple care semnifică problematica reală a unor asemenea livrări și, totodată, înțelegerea impactului economic și efectului de antrenare a dezvoltării, pe care îl exercită execuția obiectivelor din domeniul infrastructurii transporturilor etc., asupra economiilor naționale ale țărilor partenere. Ca un prim exemplu poate servi evoluția ascendentă a relațiilor de cooperare cu Marocul. În cursul acestui an a fost încheiată execuția obiectivului Port Nador, dat parțial în exploatare încă de la începutul anului 1978 — cel de-al doilea mare port al Marocului (după Casablanca) și primul la Mediterană. Dispunînd de un dig în lungime de 2 600 m, de cheiuri în lungime totală de cca. 1 600 m, la adîncimi variind între 6 m și 13 m și de o platformă portuară de circa 76 ha, va deservi întregul export și import al zonei de nord a țării, urmînd să concentreze cea mai mare parte a activității de pescuit marocan din Mediterana, să deservească viitorul complex siderurgic a cărui execuție a început în zona limitrofă, să realizeze o mare parte din exportul de produse agricole, sector important în structura exporturilor țării. Eliminînd frînele create de actuala dispersare a activităților respective (care cauzează cheltuieli ridicate, legate de manipulările succesive, de operațiunile de transport și de tranzitare a produselor de export, de exemplu tranzitul la export al minereului de fier din munții Rifului și a produselor agricole, în principal citrice, prin portul spaniol Melilla), noul complex portuar Nador va contribui la o transformare radicală a zonei Orientalului marocan prin impulsionarea dezvoltării economice a regiunii, de natură să determine un impact profund asupra progresului economico-social al țării.

Efecte similare de antrenare la dezvoltarea economică, prin racordarea unor regiuni vaste la noile facilități de infrastruc-

*) Înregistrînd un avînt deosebit imediat după cel de-al doilea război mondial, ca urmare a nevoilor tinerelor state independente privind promovarea unor industrii naționale, s-a format o adevărată „piață" foarte specializată a antreprizei internaționale ; a avut loc desprinderea masivă a societăților de engineering și constituirea acestora în puternice asociații naționale (de exemplu : I.H.O., în R. F. Germania ; Syntec-Incofrance, în Franța) și internaționale specializate, reunite apoi în Federația internațională a inginerilor consultanți — F.I.D.I.C. ; au fost adoptate prin consens, în cadrul F.I.D.I.C., contracte-tip stabilind întinderea răspunderii tehnice a inginerului și a antreprenorului, precum și toate celelalte clauze specifice unui contract de antrepriză ; antreprenorii s-au reunit în asociații naționale, în scopul evitării concurenței reciproce ; s-a produs o specializare a antreprizelor internaționale, însoțită simultan de un fenomen de structurare și ierarhizare a acestora. În prezent se înregistrează o tendință contrară, de unificare a funcțiilor inginerului și antreprenorului într-o singură mînă, prin oferirea livrării „la cheie" a obiectivelor.

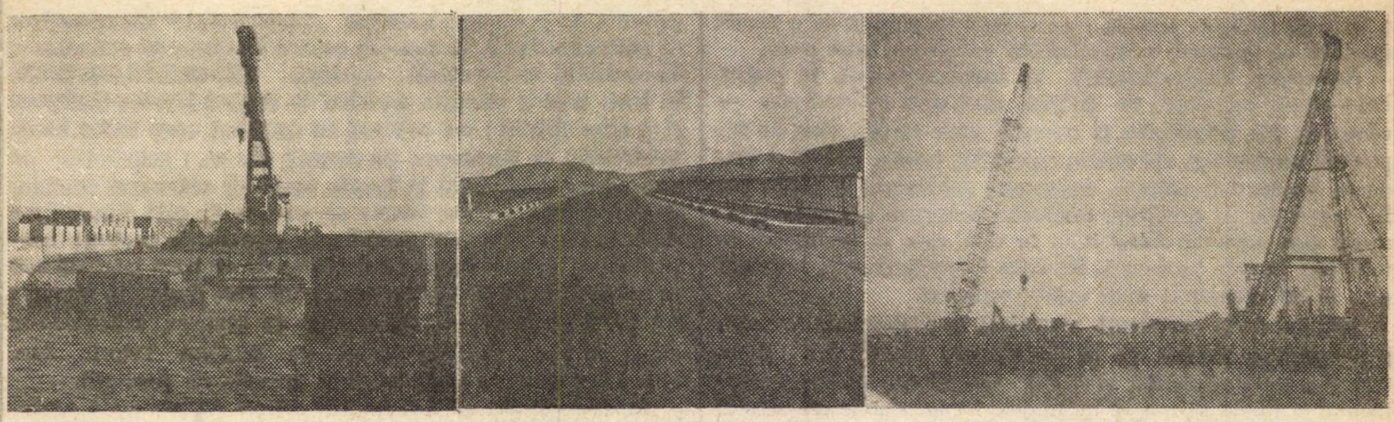

Aspecte de pe șantierele I.C.E. Constransimex din străinătate. De la stînga la dreapta : portul Al Hocheima din Maroc, șoseaua Tarhuna — Beni Walid din Libia și portul de șlepuri Bandar Khomeiny din Iran.

tură au și alte obiective executate de Contransimex în țări în curs de dezvoltare cum ar fi : portul de șlepuri Bandar Khomeiny din Iran, șoseaua Tarhuna — Beni Walid și portul pescăresc Tripoli din Libia ș.a.

Orientări și condiții pentru o dezvoltare eficientă a activității

DOCUMENTELE adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R. prevăd, ca o orientare de bază a viitorului cincinal, participarea activă și eficientă a României la diviziunea internațională a muncii, accentuarea cooperării cu alte state în domeniul producției, științei și tehnologiei. După cum a indicat la Congres secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „trebuie lărgite formele superioare de cooperare economică, cum ar fi constituirea, conducerea și exploatarea în comun a unor unități industriale, crearea de societăți mixte pentru exportul unor produse, executarea în comun a unor obiective economice pe terțe piețe și altele".**

Aplicînd aceste orientări la specificul activității sale, CONTRANSIMEX își orientează obiectivele de perspectivă spre :

— menținerea și dezvoltarea activității pe relațiile unde are deja experiență, ceea ce va permite o ofertare competitivă și reduceri importante ale cheltuielilor.

— dezvoltarea activității pe piețe noi (de pildă Gabon, Siria) însă fără o dispersare prea mare a efectivelor, care ar reduce eficiența activității de ansamblu ;

— diversificarea activității în țările în care se acționează deja, prin preluarea de lucrări de alt gen, ceea ce este de natură să permită o utilizare mai eficientă a capacității de lucru.

Pornind de la realizările obținute, de la experiența acumulată pînă în prezent, precum și de la dificultățile întîmpinate în desfășurarea exporturilor complexe românești, se impune o îmbunătățire permanentă a întregului mecanism de desfășurare a acestora.

Să pregătim de azi îndeplinirea exemplară a planului pe 1980

ÎN CE PRIVEȘTE cadrul juridic și organizatoric, considerăm necesară perfecționarea acestuia în următoarele direcții principale :

— concentrarea într-un singur centru decizional a coordonării realizării obiectivelor, eliminîndu-se dualitățile furnizor general intern — furnizor general extern, antreprenor general intern — antreprenor general extern etc. ;

— lărgirea competențelor și responsabilităților întreprinderilor specializate, de natură să permită o mai mare operativitate în decizii și folosirea judicioasă a posibilităților de repartizare între obiective a mijloacelor de producție, financiare și umane ;

— lărgirea computerelor și răspunderii centralelor industriale privind atît execuția cît și realizarea indicatorilor de eficiență economică a operațiunilor externe, ținînd seama de capacitatea lor organizatorică și de producție ;

— creșterea gradului de suplețe în finanțarea execuției obiectivelor, în crearea posibilității de folosire eficientă a disponibilităților financiare temporare de către înseși unitățile specializate ;

— luarea unor măsuri de natură economică menite să determine cointeresarea unităților specializate în creșterea importanței indicatorului producției nete, în reducerea cheltuielilor externe și interne ;

— perfecționarea indicatorilor economici de apreciere a eficienței economice a exporturilor complexe și unificarea lor într-un sistem cu aplicare unitară în toate unitățile specializate.

În al doilea rînd se impune o perfecționare continuă a activității întreprinderilor specializate, în următoarele direcții :

— cunoașterea mai aprofundată a pieței externe și a metodelor de acțiune specifice ;

— perfecționarea tehnicii de negociere a acestor acțiuni (licitații) și stăpînirea aspectelor comerciale, inclusiv aprofundarea cunoașterii legislației țărilor partenere ;

— aplicarea unor metode moderne și eficiente de organizare și conducere a activității, începînd cu forma de organizare juridică și terminînd cu aplicarea graficelor-rețea, a metodei drumului critic, a graficelor Gantt, a metodei grafelor etc. în programarea, desfășurarea și urmărirea execuției ;

— raționalizarea activității de transporturi externe și realizarea acesteia în condiții de eficiență (dirijarea și repartiția lor pe căi de transport, constituirea corespunzătoare a loturilor de mărfuri etc.) ;

— urmărirea operativă și permanentă a indicatorilor de eficiență realizați pe parcursul construirii unui obiectiv, prin calcule de actualizare, care să conducă la ridicarea nivelului calitativ al deciziilor.

Dezvoltarea activității de exporturi complexe în concordanță cu sarcinile de ansamblu ale economiei în cincinalul 1981—1985 — cincinalul calității și eficienței economice, apare ca o necesitate obiectivă, ținînd seama de avantajele evidente ale acestui sector al exporturilor românești, precum și de necesitatea valorificării superioare a potențialului economiei țării noastre.

Gheorghe STĂVARU
I.C.E. CONTRANSIMEX

CREŞTEREA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII — ORIENTARE PRINCIPALĂ A UNEI CALITĂŢI NOI, SUPERIOARE (I)

Priorităţi, obiective şi direcţii în cincinalul 1981 — 1985

CREŞTEREA în ritmuri înalte a productivităţii muncii constituie o condiţie esenţială a progresului economic şi social a sporirii producţiei materiale şi a venitului naţional şi, pe această bază, a creşterii bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor — obiectiv central al politicii partidului şi statului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

Aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în Raportul la Congresul al XII-lea al P.C.R., **„O orientare principală a viitorului cincinal este creşterea mai rapidă a productivităţii sociale, prin organizarea ştiinţifică a producţiei şi muncii în toate ramurile economiei"**.

Pentru înfăptuirea neabătută a obiectivului sporirii mai accentuate a productivităţii muncii, cerinţă primordială pentru creşterea nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii, pentru trecerea României în rîndul ţărilor cu un nivel mediu de dezvoltare economică, se impun acţiuni hotărîte şi perseverente vizînd perfecţionarea tehnicii şi tehnologiilor, înnoirea şi modernizarea produselor, organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii, pregătirea temeinică şi ridicarea calificării cadrelor, întărirea disciplinei în muncă şi afirmarea spiritului gospodăresc în toate unităţile productive, în întreaga economie.

Stadiu şi rezultate

ÎN CADRUL POLITICII de industrializare socialistă a ţării şi îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, s-a realizat un amplu program de **investiţii** destinat cu precădere **dezvoltării ramurilor industriale, modernizării acestora, introducerii pe scară largă a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii,** bază sigură de creştere a productivităţii muncii în toate unităţile economice.

Au fost date în exploatare obiective industriale şi capacităţi de producţie cu un înalt nivel tehnic şi tehnologic, cu randamente şi productivităţi ridicate ; s-au luat măsuri pentru dotarea întreprinderilor existente cu maşini şi utilaje moderne, cu aparatură de măsură şi control pentru conducerea ştiinţifică a proceselor de producţie ; **a crescut substanţial gradul de înzestrare tehnică a muncii.**

Fondurile fixe şi gradul de înzestrare a muncii au cunoscut în anii construcţiei socialiste o evoluţie continuu ascendentă.

Este semnificativ faptul că aproape 70% din totalul fondurilor fixe de care dispune în prezent economia naţională au fost puse în funcţiune în ultimul deceniu.

S-a înfăptuit **o amplasare echilibrată a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării,** ceea ce a asigurat atît creşterea economico-socială a fiecărui judeţ, cît şi a producţiei industriale pe ansamblul economiei naţionale, în condiţiile unei productivităţi a muncii sporite.

Potrivit politicii juste a partidului nostru, **a crescut ponderea ramurilor hotărîtoare pentru dezvoltarea progresului tehnic,** factor de maximă importanţă în atingerea unor niveluri ridicate ale productivităţii muncii în întreaga economie şi care se reflectă în ritmurile superioare de creştere a producţiei globale în aceste ramuri, faţă de cele medii pe ansamblul industriei :

Ritm mediu anual de creştere — %

	1951-1965	1966-1975	1976-1980
— Industrie — total	13,3	12,4	11,3
din care :			
— metalurgia feroasă	13,4	11,9	14,7
— construcţii de maşini şi prelucrarea metalelor	18,7	16,9	13,0
— chimie	22,5	18,5	17,0
— materiale de construcţii	15,4	11,5	12,5

Ca rezultat al dezvoltării accelerate a mijloacelor de producţie s-a format un puternic contingent al clasei muncitoare, cu un înalt grad de pregătire profesională, capabilă să mînuiască cu pricepere şi devotament tot ceea ce ştiinţa şi tehnica au creat pentru om şi nevoile sale în toate domeniile de activitate. Astfel, în actualul cincinal au fost asimilate şi introduse în fabricaţie peste 2300 tipuri de maşini, utilaje, instalaţii şi aparate cu performanţe superioare, majoritatea de concepţie proprie. În anul 1980, valoarea produselor noi şi reproiectate va reprezenta peste 43% din producţia marfă realizată în ramurile prelucrătoare ale industriei.

Dezvoltarea pe baze moderne a producţiei materiale, mai buna utilizare a forţei de muncă, organizarea superioară a producţiei şi a muncii au determinat obţinerea unor ritmuri înalte de creştere a productivităţii muncii.

În ultimii 30 de ani, productivitatea muncii în industria ţării noastre a crescut într-un ritm mediu de 8% pe an, iar în construcţii-montaj de 6,6%. Nivelul ridicat al acestor ritmuri, menţinerea lui în mod remarcabil constant pe o perioadă aşa de lungă constituie o expresie a politicii profund ştiinţifice şi realiste a partidului nostru, o mărturie de necontestat a marilor posibilităţi de care dispune economia socialistă românească în drumul ei spre făurirea bazei tehnico-materiale a societăţii comuniste.

Creşterea productivităţii muncii în principalele ramuri ale industriei, care au cunoscut o dezvoltare mai accentuată, este superioară nivelului mediu pe economie :

	1930/1950	1951—1980
	nivel de creştere	ritm mediu anual (în %)
— energie electrică	21,0 ori	10,6
— construcţii de maşini şi prelucrarea metalelor	21,2 ori	10,7
— chimie	21,4 ori	10,8
— metalurgie feroasă	11,3 ori	8,4
— materiale de construcţii	13,7 ori	9,1

Sporirea an de an a productivităţii muncii sociale şi obţinerea pe această cale a peste 90% din sporul venitului naţional au determinat creşterea nivelului de trai material şi cultural al întregului popor. Veniturile nete obţinute din fondul de retribuire a muncii vor fi în 1980 de peste 21 ori mai mari faţă de 1950, iar retribuţia medie creşte în aceeaşi perioadă de aproape 7 ori.

În ultimii ani au fost adoptate un şir de măsuri deosebit de importante pentru perfecţionarea organizării şi conducerii economiei şi vieţii sociale. S-a acţionat ferm pentru întărirea democraţiei şi afirmarea autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare, pentru perfecţionarea formelor şi metodelor de conducere colectivă, pentru aplicarea în cît mai bune condiţii a noului mecanism economico-financiar, punîndu-se pe prim plan trecerea la o nouă calitate, superioară, obţinerea unei eficienţe înalte în întreaga activitate economico-socială.

Rolul important atribuit indicatorilor de plan producţie netă şi producţie fizică a stimulat spiritul gospodăresc al colectivelor de oameni ai muncii pentru valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor, pentru utilizarea cu înaltă eficienţă a potenţialului material şi uman.

Realizările obţinute în anii construcţiei socialiste privind dezvoltarea şi perfecţionarea bazei tehnico-materiale a societăţii noastre au determinat un proces constant de reducere a decalajelor între nivelul productivităţii muncii atins în România şi cel din statele avansate din punct de vedere economic. Tabloul general al economiei româneşti este, astfel, acela al unei economii viguroase şi în plin avînt, cu ramuri armonios dezvoltate, înzestrate tot mai larg cu cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ceea ce creează o bază trainică pentru sporirea în ritmuri susţinute a productivităţii muncii în perioada 1981—1985.

Orientări prioritare

POTRIVIT PREVEDERILOR Directivelor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, în cincinalul viitor, economia românească va intra într-o nouă fază a dezvoltării sale. Afirmarea cu putere a revoluţiei tehnico-ştiinţifice, promovarea largă a mecanizării, automatizării şi cibernetizării producţiei, accelerarea trecerii — pe baza acumulărilor cantitative — la o nouă calitate în toate domeniile de activitate economico-socială vor asigura creşterea accentuată a productivităţii muncii sociale.

Perioada 1981—1985 se va caracteriza prin ritmuri înalte de creştere a productivităţii muncii, în expresie valorică şi fizică, în toate ramurile producţiei materiale.

Productivitatea muncii în expresie valorică (calculată pe baza producţiei nete) va înregistra următoarele evoluţii :

	1985 faţă de 1980 (%)	Ritm mediu anual de creştere (%)
— în industrie	140,0—143,5*	7,0—7,5**
— în construcţii-montaj	130,0—135,0	5,4—6,2

* Calculata pe baza producţiei globale : 138,8.
** Calculat pe baza producţiei globale : 6,8.

Ritmurile prevăzute asigură condiţii ca pe seama creşterii productivităţii muncii să se obţină cea mai mare parte (82%) a sporului de producţie industrială şi întregul spor al volumului de activitate în construcţii-montaj. **La nivelul anului 1985, creşterea cu un procent a productivităţii muncii în industrie va echivala cu un spor de producţie de 14,7 miliarde lei, faţă de 9,3 miliarde lei în anul 1980.**

Prevederile din Directive în legătură cu creşterea productivităţii muncii în cincinalul 1981—1985 trebuie considerate ca sarcini minime. Oamenii muncii au înalta îndatorire patriotică de a acţiona permanent pentru îndeplinirea şi depăşirea acestor prevederi, cunoscut fiind că de sporirea productivităţii muncii în toate ramurile producţiei materiale este nemijlocit legată ridicarea generală a nivelului de trai.

Din documentele programatice ale Congresului se desprind îndeosebi următoarele orientări şi premise principale, care vor asigura, ca efect direct sau implicat, creşterea necontenită a productivităţii muncii sociale :

● **dezvoltarea prioritară a ramurilor de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic, care asigură un grad superior de prelucrare şi valorificare a resurselor materiale şi energiei.** Se are în vedere creşterea în ritmuri înalte a producţiei de mijloace de automatizare şi tehnică de calcul, produse ale industriei de mecanică fină, optică, echipamente şi elemente hidraulice şi pneumatice, maşini-unelte, utilaje tehnologice — corespunzător concepţiilor tehnologice moderne şi gradului înalt de calificare a forţei de muncă. La sfîrşitul cincinalului viitor, cca. 45% din valoarea producţiei în industria republicană prelucrătoare se va obţine pe seama produselor noi şi modernizate ce vor fi puse în fabricaţie. Productivitatea muncii va fi legată în mai mare măsură de **ridicarea parametrilor tehnici şi funcţionali ai produselor,** de **creşterea ponderii muncii de creaţie** în ansamblul muncii sociale ;

● **utilizarea intensivă a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor, a tuturor fondurilor fixe din economie.** Se vor urmări perfecţionarea activităţii de întreţinere şi reparaţii, asigurarea pieselor de schimb, a forţei de muncă calificate şi a altor mijloace materiale necesare desfăşurării normale a acestei activităţi ;

● **dezvoltarea puternică a bazei proprii de materii prime, creşterea bazei energetice,** prin mai larga punere în valoare a resurselor naţionale, concomitent cu promovarea unei politici ferme de **gospodărire raţională** a materiilor prime şi de economisire strictă a combustibilului şi energiei, ceea ce va avea efecte pozitive asupra economisirii muncii sociale ;

● **optimizarea relaţiilor de transport, precum şi extinderea tehnologiilor moderne** — paletizare, pachetizare, containerizare, transcontainerizare ;

● **îmbunătăţirea utilizării forţei de muncă,** prin creşterea gradului de ocupare şi repartizare raţională a acesteia pe ramurile economiei naţionale. Astfel, la nivelul anului 1985, din totalul populaţiei ocupate în economia naţională, de aproape 11,4 milioane persoane, 78,4% vor lucra în ramuri neagricole, faţă de 70,9% în anul 1980 ;

● **utilizarea mai eficientă a resurselor disponibile de muncă în toate judeţele,** urmărindu-se micşorarea decalajelor dintre acestea în privinţa gradului de ocupare a forţei de muncă. Pentru aceasta vor fi realizate o serie de noi capacităţi de producţie în **unităţi economice mai mici,** care oferă posibilitatea amplasării mai judicioase a locurilor de muncă în zonele şi localităţile cu activitate industrială mai puţin dezvoltată, precum şi a unor **unităţi-satelit** în localităţi din apropierea marilor centre industriale ;

● **creşterea rolului activităţii de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii în sporirea mai accentuată a productivităţii muncii.** Se vor urmări sporirea gradului de concentrare şi specializare a producţiei, tipizarea pieselor, subansamblelor şi produselor, organizarea raţională a fluxurilor tehnologice, extinderea cooperării în producţie, perfecţionarea normării muncii şi utilizarea eficientă a timpului de muncă. Va continua procesul de **îmbunătăţire a raportului între actualele categorii de personal,** în funcţie de gradul de mecanizare, automatizare şi cibernetizare a producţiei ;

● **va spori rolul noului mecanism economico-financiar, al autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare,** asigurîndu-se creşterea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii în elaborarea şi realizarea planurilor de producţie, de dezvoltare a activităţii economice, a bugetelor de venituri şi cheltuieli, în gospodărirea eficientă a părţii din avuţia naţională care le-a fost încredinţată de societate spre administrare.

dr. Petre FRUJINĂ

Partea a doua a articolului, care va prezenta căi şi direcţii de creştere a productivităţii muncii în cincinalul viitor, va fi publicată în numărul următor al revistei.

ROLUL CRESCÎND AL CLASEI MUNCITOARE ÎN CONDIȚIILE ADÎNCIRII DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE

CARACTERISTICA esențială, proprie tuturor transformărilor revoluționare pe care le-a cunoscut România în anii socialismului constă în afirmarea și manifestarea clasei muncitoare ca forță socială conducătoare a societății, ea aflîndu-se în centrul tuturor prefacerilor înnoitoare. Ridicarea clasei muncitoare la rangul de clasă conducătoare a societății noastre — rol multilateral și atotcuprinzător — ce implică participarea ei atît la stabilirea direcțiilor dezvoltării social-economice cît și o contribuție hotărîtoare la toate acțiunile de înfăptuire a acestora — reprezintă o realitate social-politică fundamentală. Acestei clase îi revine misiunea de a fi forța socială care decide — avînd în fruntea sa partidul comunist și acționînd în strînsă colaborare și unitate cu celelalte clase și categorii sociale prietene — asupra destinelor națiunii române, și concomitent, de a fi principala propulsoare a progresului social și a noului în toate domeniile.

În anii socialismului, clasa muncitoare a fost promotorul tuturor transformărilor radicale din societatea noastră, iar prin faptul că a știut să-și îndeplinească în mod strălucit rolul de forță socială conducătoare ea a asigurat procesului revoluționar, amplu și complex, continuitatea și ascendența neîntreruptă. **„Dînd dovadă de înaltă abnegație și devotament pentru cauza socialismului, a înfloririi patriei, învingînd greutăți de tot felul, clasa muncitoare, țărănimea și intelectualitatea, întregul nostru popor, urmînd cu încredere partidul, au desfășurat cu succes opera istorică de construcție socialistă, lichidînd pentru totdeauna exploatarea omului de către om, consolidînd noua orînduire și trecînd cu succes la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România".**[1])

În același timp, schimbarea statutului acestei clase, care din dominată și asuprită devine conducătoarea procesului de edificare a unei societăți noi, respectiv politica partidului în această privință, au contribuit la îmbogățirea teoriei revoluționare a socialismului științific cu teze originale și prețioase atît prin modul în care a fost înfăptuit — sub conducerea nemijlocită a partidului — acest amplu proces cît și prin rezolvările principiale inedite ale unor probleme majore din principalele compartimente ale societății. Rolul hotărîtor în stabilirea direcțiilor de acțiune, în clarificarea unor importante probleme teoretice precum și în fundamentarea locului clasei muncitoare în procesele revoluționare care caracterizează diferitele etape ale construcției socialiste, îi revine, începînd cu perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru. În ansamblul operei teoretice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, dominată de suflul înnoitor al viziunii sale revoluționare, profund umaniste, un loc important îl ocupă demonstrarea rolului crescînd al clasei muncitoare, al întregului popor, al conștiinței sociale în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, în relație directă cu dinamica accelerată a întregii societăți românești.

În prezent poporul nostru, clasa muncitoare, țărănimea cooperatistă, intelectualitatea, celelalte categorii sociale, se află în fața unui salt calitativ, a cărui esență revoluționară constă în trecerea de la acumulările cantitative la o calitate superioară în toate domeniile vieții economice, sociale și politice. Imperativul realizării acestei transformări calitative caracterizează și conținutul documentelor adoptate de cel de al XII-lea Congres al partidului care pornesc de la necesitatea de a continua pe o treaptă superioară procesul revoluționar definit în Programul partidului.

1. Rolul și locul clasei muncitoare în modernizarea economiei socialiste

ÎN MOMENTUL în care clasa muncitoare devenea proprietara principalelor mijloace de producție, sarcina industrializării rapide se impunea ca o condiție sine qua non a progresului general. Principiul călăuzitor, conceput ca factor vital al evoluției întregii națiuni, urmărit neabătut și aplicat cu consecvență a fost acela că **„întotdeauna partidul a pus în centrul politicii generale de edificare a societății socialiste în România industrializarea, ca singura cale de lichidare a înapoierii economice, de valorificare superioară a bogățiilor naționale și ridicare a standardului de viață al maselor, de întărire a independenței naționale".**[2]). Trăsătura distinctivă a acestui proces o reprezintă creșterea contribuției industriei la realizarea venitului național și, prin aceasta, întărirea permanentă a poziției sale de ramură conducătoare în ansamblul economiei naționale. Desfășurîndu-se, îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., pe baza unei concepții științific fundamentate și verificate de viață, rod al contribuției nemijlocite a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, politica în acest domeniu, avînd ca scop îmbinarea într-un organism funcțional a industriei, agriculturii, transporturilor și celorlalte ramuri de activitate cu știința, cu creația tehnologică, urmărește și asigură : dinamismul accelerat și echilibrul economiei noastre ; corelațiile optime dintre ramurile producătoare de mijloace de producție și cele producătoare de bunuri de consum, dintre ramurile industriale extractive și cele prelucrătoare în vederea valorificării superioare a resurselor naturale ; dezvoltarea armonioasă, unitară a tuturor zonelor și județelor țării ; dezvoltarea prioritară a ramurilor generatoare de progres tehnic, de prelucrare superioară pentru a realiza produse de înaltă tehnicitate, obiective la care s-a adăugat pe parcurs, imperativul, subliniat la Congresul al XII-lea, limitării la strictul necesar a producțiilor mari consumatoare de materii prime și energie.

Accentuarea caracterului intensiv, de înalt randament al dezvoltării noastre industriale se va înfăptui în cincinalul viitor — al cărui obiectiv istoric pe plan economic este transformarea României într-o țară cu un nivel de dezvoltare medie — prin valorificarea superioară a resurselor materiale, prin adîncirea și diversificarea gradului lor de prelucrare, prin creșterea creativității muncii, concomitent cu regîndirea radicală, calitativă a actualei structuri a industriei, în sensul orientării ei spre ramuri și sectoare moderne și de perspectivă. Astfel, ritmurile de dezvoltare pentru fiecare ramură au fost stabilite ținîndu-se seama de nevoile generale ale dezvoltării armonioase a economiei naționale, de corelațiile necesare dintre sectoare și, în același timp, au fost optimizate cu ajutorul altor cîțiva parametri : 1) valorificarea superioară a materiilor prime ; 2) realizarea de produse de înaltă tehnicitate ; 3) trecerea cu hotărîre la atingerea unor consumuri energetice minime.

În raport cu această situație trebuie să crească și responsabilitatea clasei muncitoare față de gospodărirea eficientă, cu randament superior, a mijloacelor de producție și a materiilor su-

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului, București, Ed. politică, 1979, p. 6.

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 14, București, Ed. politică 1977, p. 553.

puse prelucrării, față de modul direct în care își exercită misiunea de a conduce această ramură a economiei naționale, caracterizată prin forma cea mai dezvoltată a proprietății sociale, cu gradul cel mai înalt de concentrare și socializare, purtătoarea celor mai înaintate relații de producție. În acest sens, plenara Comitetului Central al P.C.R., din martie 1978 analizînd — în spiritul Programului partidului — profundele mutații care au avut loc în societate a hotărît instituirea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii și autofinanțării ca principală formă de exercitare a rolului social conducător al clasei muncitoare în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Rezolvarea sarcinilor pe care le-a ridicat și le ridică dezvoltarea industriei moderne, de înaltă eficiență s-a împletit și se îmbină într-o concepție unică și într-o acțiune de largă perspectivă istorică, cu cerințele specifice unui alt obiectiv strategic, de stringentă prioritate — care confirmă și întărește rolul și poziția conducătoare a clasei muncitoare în opera de edificare a socialismului — și anume soluționarea problemei agrare, organizarea socialistă a agriculturii, dezvoltarea intensivă și multilaterală a acesteia, perfecționarea organizării acestui sector economic. Dotarea tehnico-materială și modernizarea acestei importante ramuri a economiei naționale prin extinderea mecanizării și chimizării, prin dezvoltarea sistemelor de irigații, prin folosirea cît mai rațională a pămîntului, prin organizarea producției și a muncii pe baze științifice sporește an de an contribuția ei la realizarea venitului național.

Analizînd progresele înregistrate de agricultura țării noastre în anii socialismului, Congresul al XII-lea al partidului a stabilit că înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, care să cuprindă atît baza tehnico-materială, cît și organizarea producției va constitui obiectivul prioritar al cincinalului viitor pentru acest sector al economiei naționale. În spiritul acestei hotărîri, trecerea la o nouă calitate impune atît dezvoltarea și modernizarea susținută a producției agricole cît și valorificarea deplină a avantajelor noului sistem de organizare și conducere a agriculturii, instituit la începutul acestui an. Necesitatea creării consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, menite să asigure conducerea și planificarea unitară a întregii activități de producție din agricultură, izvorăște din cerințele dezvoltării forțelor de producție, din adîncirea gradului de socializare a relațiilor sociale, din stadiul de evoluție a societății românești, din adîncile mutații cantitative și calitative care au impus depășirea unor modalități de organizare și conducere a sectoarelor socialiste, de stat și cooperatist. Întemeiate pe unitatea de tip a proprietății socialiste din agricultură, care diferă doar prin gradul de socializare, consiliile unice agroindustriale favorizează integrarea cooperativelor în forme organizatorice mai ample, adîncesc simbioza dintre munca din agricultură și din industrie, apropierea dintre oraș și sat, exprimă sintetic, sensul tuturor prefacerilor de mare perspectivă și cu profunde semnificații din societatea noastră.

În anii socialismului, cînd destinele economiei naționale se află în mîinile clasei muncitoare, ale poporului, odată cu transformările radicale,, fără precedent, din toate compartimentele, au fost înregistrate succese care situează țara noastră în rîndul națiunilor cu cea mai dinamică dezvoltare. Pe linia victoriilor epocale, care confirmă capacitatea de dăruire a clasei muncitoare și vocația ei constructivă, se înscrie trecerea României de la stadiul de țară înapoiată la acela de țară în curs de dezvoltare, aflată în evoluție rapidă, spre stadiul, ce va fi atins în cincinalul viitor, de țară cu un nivel mediu de dezvoltare.

Documentele celui de-al XII-lea Congres al partidului accentuează, prin conținutul și prevederile lor, locul clasei muncitoare în societate, poziția ei de forță socială conducătoare, acestei clase revenindu-i principala răspundere pentru traducerea în viață a cerințelor pe care le implică obiectivul fundamental al cincinalului viitor și sarcinile de bază ale perioadei următoare, și anume : să asigure creșterea proporțională și armonioasă, în ritmuri înalte, a tuturor ramurilor economiei naționale și să accelereze procesul de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a industriilor de prelucrare avansată ; să realizeze un echilibru optim între diferite sectoare încît să stimuleze progresul general al societății și ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a populației ; să transforme, într-o măsură tot mai mare, într-o forță nemijlocită de producție prin afirmarea puternică a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, a creației științifice și tehnologice naționale valoroase ; să continue amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu prin îmbinarea, într-o concepție unică și de largă perspectivă, a criteriilor economice, sociale, demografice culturale, politice, astfel încît să echilibreze nivelul de dezvoltare industrială a tuturor zonelor și județelor patriei ; să consolideze pe mai departe modul de producție socialist prin întărirea concordanței dintre nivelul și structura forțelor de producție și formele și metodele de utilizare conștientă a relațiilor de producție. Prin urmare, sînt responsabilități deosebite legate de înfăptuirea unor adînci schimbări calitative în structura economică, de clasă, în viața cultural-științifică a țării noastre, care vor conduce, la sfîrșitul deceniului viitor, la împlinirea obiectivelor generale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

2. Transformarea clasei muncitoare în clasă fundamentală a societății — factor și premisă a mutațiilor radicale din structura socială și ale perfecționării relațiilor sociale

STRUCTURA socială din țara noastră, ținînd pasul cu marile prefaceri revoluționare ce au avut loc în anii construirii socialismului, în special economice — deja prezentate —, dar și politice — cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea și cu celelalte categorii sociale prietene, —, a înregistrat mutații de o asemenea profunzime încît trăsătura esențială, distinctivă, a actualei structuri de clasă o constituie concordanța dintre interesele de durată ale societății, în ansamblu, cu cele ale claselor, grupurilor sociale și indivizilor.

Modificarea structurii sociale a avut și are un caracter obiectiv, strîns împletit cu acțiunea factorului subiectiv, a partidului comunist înainte de toate, care a condus mișcarea din acest important domeniu al vieții sociale pe baza cunoașterii cerințelor legilor sociale, conferindu-i atributele unui proces conștient, planificat și programatic, caracteristic întregii dezvoltări economico-sociale.

Modernizarea structurii economiei naționale a generat o mare mobilitate socială și profesională, a produs deplasări spectaculoase ale populației ocupate dinspre sectorul agricol spre cel industrial. Această intensă mobilitate socială, ce se concretizează în creșterea numerică a clasei muncitoare și a intelectualității, prioritară fiind prima, concomitent cu reducerea numerică și a ponderii țărănimii, se înscrie în tendința legică de apropiere între clase, tendință ce coincide cu mobilurile socialismului, cu aspirațiile tuturor celor ce muncesc.

Caracteristica esențială a amplului proces de continuare a operei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, căruia documentele Congresului al XII-lea i-au imprimat un ritm mai rapid și trăsături noi, este aceea că transformările ce au fost preconizate în societatea noastră, deși cer fără îndoială eforturi serioase din partea clasei muncitoare, a întregului popor, sînt astfel concepute, încît ele se vor realiza prin înfăptuirea unor adînci mutații de ordin calitativ în profilul cultural — spiritual și moral-politic al fiecărui om al muncii, în întreaga sa activitate productivă. Practic, acest program pune accentul nu pe eforturile fizice, ci pe stimularea gîndirii, a spiritului novator, pe lupta necruțătoare împotriva a tot ce este vechi și perimat pentru triumful noului, pentru supremația și prioritatea calității activității sociale. Astfel, în condițiile automatizării și cibernetizării proceselor de producție, perfecționarea pregătirii profesionale, ridicarea nivelului de cultură și de înțelegere, a capacității de judecată încetează cu desăvîrșire de a mai fi simplă dorință sau „ambiție" a individului și devine o cerință obiectivă, egală deopotrivă pentru toți cei ce muncesc, indiferent de profil, concretizată în procesul pregătirii permanente,

desfășurată mai ales prin programe de reciclare. Eficiența economică este o problemă care nu mai ține strict și exclusiv de tehnică, ci și, în egală măsură, de factorul uman, de gradul de inițiativă creatoare, de gîndirea economică a oamenilor, de talentul și pasiunea lor.

Evoluția structurii de clasă, proces dialectic amplu, realizează armonizarea intereselor fundamentale ale oamenilor muncii și permite, totodată, existența unui larg evantai de interese proprii diferitelor categorii sociale, care se manifestă și se realizează în cadrul unității tipologico-istorice a intereselor clasei muncitoare. Obiectivul fundamental consfințit de Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de documentele Congresului al XII-lea, și înfăptuit cu perseverență de clasa muncitoare, de întregul nostru popor, îl reprezintă asigurarea unor condiții egale de existență în fiecare sferă de activitate socială pentru a crea o situație socială echitabilă, efectiv egală tuturor oamenilor muncii.

Evoluția structurii sociale în direcția făuririi poporului muncitor unic constituie un fenomen obiectiv ce decurge din dezvoltarea puternică a forțelor de producție, din întărirea bazei tehnico-materiale a societății încît să asigure ritmuri înalte de creștere a producției de bunuri materiale, de satisfacere optimă a trebuințelor materiale și spirituale ale tuturor categoriilor de oameni ai muncii. Apropierea treptată dintre clase, dintre toți oamenii muncii, — necesitate istorică a cărui perspectivă o constituie poporul muncitor omogen — este concepută de partidul nostru și înfăptuită nu ca un act ce se realizează „de la sine", în virtutea caracterului său legic, ci ca tendință și proces de durată, ce implică profunde schimbări de ordin economic, social, ideologic în vederea omogenizării statutului oamenilor muncii la nivelul parametrilor înalți ai progresului social, tehnic și științific pe măsura dezvoltării proprietății sociale.

3. Creșterea și perfecționarea rolului conducător al clasei muncitoare — relație social-politică fundamentală a societății

PROBLEMELE fundamentale ale construcției socialiste în sfera relațiilor și puterii politice au fost rezolvate de Partidul Comunist Român prin abordarea lor în strînsă și directă legătură cu toate celelalte prefaceri revoluționare. Profundele transformări economice și sociale au reclamat, pe plan politic, adîncirea permanentă a democrației, măsuri și forme organizatorice, activități educative, de natură să asigure participarea clasei muncitoare, a celorlalte clase și categorii sociale la elaborarea și înfăptuirea obiectivelor programatice ale partidului, în conformitate cu interesele întregului popor. În acest sens, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, apreciind că în cadrul marilor prefaceri care au avut loc în România, rolul conducător al clasei muncitoare a fost decisiv, sublinia, totodată, că **„în toate măsurile de perfecționare a conducerii societății noastre pe prim plan stă clasa muncitoare, clasa cea mai înaintată a societății noastre, principala forță productivă care a dovedit că știe să-și îndeplinească în mod minunat rolul său conducător al întregii noastre națiuni"**[3]).

[3]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 6, Ed. politică, 1972 pp. 212—213 — București.

În actuala etapă istorică își intensifică acțiunea factorii obiectivi și subiectivi care determină rolul clasei muncitoare de forță socială conducătoare și, totodată, apar alții noi, care îi amplifică activitatea socială, afirmînd-o tot mai pregnant, în toate domeniile, ca principal factor al luptei pentru progresul continuu al României, ce pune în mișcare imensele energii ale poporului. Autoconducerea muncitorească întărește exercitarea rolului clasei muncitoare de forță socială conducătoare în toate sferele de activitate, atribuțiile și funcțiile organelor sale oferindu-i posibilitatea unei conduceri efective, directe și larg cuprinzătoare, prin satisfacerea optimă a intereselor sociale și celor individuale. De asemenea, îmbinarea tot mai organică a instituțiilor autoconducerii, de la toate nivelele, cu sistemul de organizații ale democrației reprezentative de stat constituie trăsătura definitorie a evoluției sistemului și a instituțiilor politice din țara noastră în prezent și în perspectivă.

Dezvoltarea democrației în România se desfășoară din inițiativa și sub conducerea Partidului Comunist Român, partid care exprimă voința și interesele întregii națiuni. Acest proces asigură — în condițiile partidului unic și ale unicității puterii, principiu izvorînd din natura relațiilor dintre clase și categorii sociale, din unitatea socialistă, moral-politică a poporului, din existența consensului asupra intereselor și aspirațiilor fundamentale ale membrilor societății — dezbaterea reală a tuturor problemelor dezvoltării sociale și găsirea celor mai bune forme și modalități pentru participarea fiecărei categorii de oameni ai muncii la activitatea de conducere socială.

De o deosebită importanță pentru adîncirea continuă a democrației noastre socialiste este transpunerea în viață a propunerilor tovarășului Nicolae Ceaușescu privind **creșterea rolului Frontului Unității Socialiste în viața social-politică a țării** și îmbunătățirea organizării sale, ceea ce marchează trecerea la o etapă calitativ superioară în întreaga activitate a F.U.S. Prin crearea organizațiilor proprii ale Frontului Unității Socialiste în fabrici, secții, sectoare, ateliere, în instituții, la sate, în cartiere ale orașelor, în care sînt cuprinși membri individuali din rîndul tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, se va asigura **polarizarea și mai puternică a tuturor energiilor poporului, valorificarea și mai largă a inițiativei maselor de oameni ai muncii.** Faptul că din organizațiile proprii ale F.U.S., care își desfășoară întreaga activitate sub conducerea partidului, fac parte, de regulă, oameni ai muncii care nu sînt în rîndurile Partidului Comunist Român, înseamnă și o mai intensă activizare politică a unei părți considerabile din populația țării, care în felul acesta își va aduce o contribuție sporită la înfăptuirea politicii interne și externe a partidului. În același timp, întrucît o mare parte a membrilor individuali ai F.U.S., provin din rîndurile clasei muncitoare, creșterea participării muncitorimii, și pe această cale, la viața politică, socială și economică a țării, înseamnă implicit și o sporire a rolului conducător al clasei muncitoare în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, de înfăptuire a hotărîrilor celui de-al XII-lea Congres al partidului.

Perfecționarea democrației reprezintă însăși posibilitatea exprimării nestingherite asupra tuturor fenomenelor vieții social-politice, exprimare care, în societatea noastră, se manifestă prin confruntarea liberă de idei, de soluții, de opinii pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare și progres încît întreaga politică a partidului — inspirată din experiența maselor largi — devine rezultatul voinței poporului și asigură desfășurarea dinamică a procesului de transformare revoluționară a societății. Prin justețea și clarviziunea liniei sale politice, partidul își reconfirmă permanent încrederea poporului, recîștigîndu-și — de fiecare dată pe un plan superior — mandatul său, de forță politică conducătoare în societate. Activitatea sa de edificare a socialismului demonstrează că a știut și știe să reprezinte și să îndeplinească aspirațiile vitale ale poporului.

În același timp, toate marile realizări precum și perspectivele conturate de documentele celui de al XII-lea Congres al partidului pun în evidență înaltele virtuți ale clasei muncitoare, care, ca forță socială conducătoare, își dovedește permanent spiritul ei de abnegație și de sacrificiu, deosebita răspundere pe care o implică misiunea sa istorică, revoluționarismul ei consecvent, capacitatea organizatorică, de înfăptuire a unității de interese și acțiune a întregului popor.

Constantin NICA

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Patriotismul – componentă de seamă a tradițiilor progresiste în gîndirea românească (II)

EMANCIPAREA ECONOMICĂ A ȚĂRII – CONDIȚIE VITALĂ A INDEPENDENȚEI SALE POLITICE

AȘA CUM ARĂTAM în numărul anterior al revistei, gînditorii progresiști români din secolul trecut considerau că independența politică a țării putea fi dobîndită efectiv numai în condițiile în care era însoțită de emanciparea economică ; or, aceasta nu putea fi posibilă fără industrializarea țării, fără crearea unei industrii autohtone puternice ca pîrghie principală a progresului ei social-economic. Secole de-a rîndul România a fost sursă de cîștiguri exorbitante pentru puterile „protectoare" și „suzerane", cînd sub semnul stăpînirii otomane, cînd sub cel al ocrotirii „binevoitoare" ; iar în condițiile dezvoltării capitaliste țara a cunoscut din plin „binefacerile" capitalului străin. [1]) O asemenea situație nu mai putea să constituie condiția de existență a unei țări care de mai multe secole lupta pentru propria emancipare și înălțare, pentru o dezvoltare de sine stătătoare.

Ar fi greșit să se creadă că starea de lucruri precară din țară și necesitatea înscrierii sale pe magistrala industrializării era înțeleasă și recunoscută de întreaga gîndire economică și politică a vremii. Din păcate, au existat cercetători și oameni politici care sfidînd realitățile românești, încercau să convingă pe contemporanii lor că efortul în direcția industrializării ar constitui o „vanitate puerilă", lipsită de sens și rațiune (cum susținea de pe poziții conservatoare I. Strat). Această neîncredere în capacitatea țării de a depăși starea de înapoiere economică se făcea ecoul opiniei unor cercuri străine care rezervau României și în viitor rolul de țară agricolă. Așa, de exemplu, consulul austro-ungar Boscio afirma insidios că „românul n-are plăcere și atragere pentru alte industrii decît pentru agricultură" [2]).

Prosternarea conservatoare în fața unor ocupații tradiționale și lipsa de receptivitate față de modernizarea economiei prin industrializarea țării a fost virulent criticată de personalități marcante ale culturii românești nu numai din domeniul economic, ci și din alte domenii, personalități preocupate de progresul material și spiritual al țării. În acest context, deosebit de semnificativă este replica lui B. Petriceicu-Hașdeu dată acelora care, chiar cu bune intenții, doreau să sădească în inima cetățenilor ideea că „România a fost, este și trebuie să fie o țeară agricolă !". Cu deplină îndreptățire el arată că o țară agricolă suferă în mod fatal o triplă consecință : despotism înăuntrul său, umilire în afară și o extremă rămînere în urmă chiar în sfera agriculturii.

Sfaturile date țării din interior sau din afară de a rămîne în continuare agricolă sînt respinse de gînditorii și oamenii politici progresiști cu argumente științifice și social-politice temeinic susținute. „Pentru ce sfaturi numai la adresa noastră – scria P. S. Aurelian ; pentru ce ni se zice mereu : căutați-vă de pămînt și lăsați industria pe seama altora. Arate-ni-se un alt neam din Europa care să fie numai agricultor și vom pleca capul. Apoi, cînd toate țările lucrează din răsputeri pentru înflorirea industriei, numai noi să stăm nepăsători ? Aceasta nu este cu putință, afară numai dacă neamul românesc nu dorește să ajungă o adevărată colonie economică, colonie supusă și devotată. Una ca asta nu se poate ; un popor nu poate să se sinucidă numai pentru a face pe placul altora" [3]).

În optica gîndirii progresiste din țara noastră, opțiunea pentru industrializare nu înseamnă sancționarea dilemei – ori industrie ori agricultură, ci dezvoltarea amîndurora într-un echilibru armonios și rațional în care agricultura însăși să devină beneficiara dezvoltării industriale. De fapt, politica de industrializare se identifica, în mare măsură, cu orientarea preocupărilor spre activitatea productivă, spre dezvoltarea producției materiale în diferite compartimente economice și, evident, în primul rînd, al producției industriale. Absolutizarea prelucrării primitive a pămîntului ca și irosirea capacității și talentului în zone de activitate speculative erau considerate, pe drept cuvînt, dăunătoare pentru dezvoltarea economico-socială a țării. Ținînd seama că izvoarele bogăției naționale erau resursele naturale și umane, „reazimul nostru nu poate fi decît în țară, în întărirea ei, în dezvoltarea aptitudinilor ei" [4]). Această precizare a lui Mihai Eminescu, regăsită și la alte personalități proeminente ale vremii, scoate în evidență ideea valoroasă potrivit căreia politica de industrializare a țării trebuia înfăptuită nu prin subjugarea economică față de capitalul străin, ci prin atragerea în sfera activității productive, și, în general utile, a întregului potențial al economiei naționale.

În cadul mișcării de idei progresiste privind necesitatea și posibilitatea industriali-

FIȘE

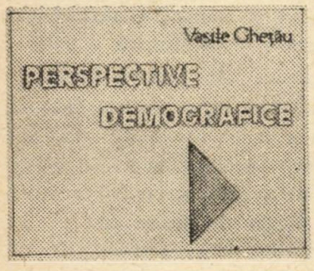

● *Sub semnătura lui* Vasile Ghețău *a apărut de curînd în* Editura Științifică și Enciclopedică *lucrarea* „Perspective demografice", *consacrată principalelor aspecte metodologice privind studiul evoluției fenomenelor demografice. În volum se relevă că utilizarea pe scară largă a prognozelor demografice în prognozele social-economice – reflectare conceptuală a interdependențelor reale ce iau naștere între variabilele demografice și procesele economice și sociale –, contribuie nemijlocit la fundamentarea mai riguroasă a deciziilor în conducerea societăților moderne și, cu deosebire, a celor cu economie planificată. Situîndu-se, din punct de vedere istoric, în avangarda investigațiilor privind viața socială, demografia dispune, totodată, de numeroase metode și tehnici de prognoză. Folosirea lor adecvată permite proiectarea dinamicii complexe a populației : mortalitate, fertilitate, migrație, repartiția pe grupe de vîrstă etc., precum și unele proiectări demografice derivate privind populația activă și numărul de gospodării. Problemele menționate sînt abordate pe larg în cel de-al doilea capitol al lucrării. Autorul consacră ultima parte a volumului relevării caracteristicilor evoluției populației României pînă la sfîrșitul acestui secol, amplelor progrese înregistrate de aceasta pe planul reducerii mortalității și creșterii duratei medii de viață la nivelul țărilor dezvoltate ale lumii ; în același capitol s-a urmărit elaborarea unei proiectări explorative pe termen foarte lung – perioada 1976–2176.*

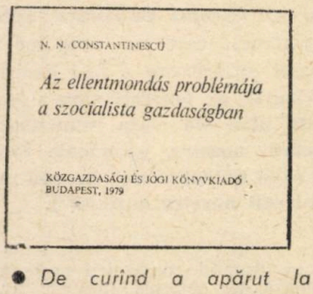

● *De curînd a apărut la Budapesta în editura* Közgazdasági és jogi könyvkiado, *traducerea în limba maghiară a lucrării profesorului universitar dr. N. N. Constantinescu – „Problema contradicției în economia socialistă". Traducerea volumului aparține lui Lupan Ana-Maria și Prohammer László. Introducerea la carte, prezentată din partea editurii, scoate în relief valoarea științifică a volumului ca și utilitatea sa atît pentru economiști cît și pentru filozofi.*

Dezbatere științifică

● *În cadrul dezbaterilor științifice lunare organizate de Institutul Central de Cercetări Economice, săptămîna trecută, a avut loc un larg schimb de păreri asupra rezultatelor unor cercetări efectuate de Institutul de Planificare și Prognoză cu privire la*

zării țării ca factor de progres și civilizație un loc deosebit îl ocupă gîndirea economică socialistă. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „de la primele sale începuturi mișcarea muncitorească și socialistă din România, reprezentanții ei de seamă au văzut în industrie condiția vitală a dezvoltării țării noastre".** Teza industrializării ca pîrghie principală a progresului social, ca garanție a independenței economice și politice a țării nu constituie un episod sporadic în scrierile socialiștilor români. Dimpotrivă, ea este funciar integrată în concepția lor de ansamblu privind prefacerea pe baze noi, socialiste, a societății românești. De remarcat că problema încurajării industriei naționale este inserată și în programul partidului social-democrat al muncitorilor din România adoptat la Congresul din 1893 care în articolul 13 prevedea „proteguirea industriei prin vămi, întrucît (în măsura în care – I.B.) nu vatămă interesele consumatorilor muncitori" [5]).

Sînt numeroase studiile și articolele militanților socialiști consacrate industrializării. Această constantă a gîndirii lor se explică atît prin starea de înapoiere la nivel macroeconomic cît și prin condițiile de viață mizere ale maselor, probleme majore cu care se confrunta țara noastră în epoca respectivă și la care ei căutau un răspuns cît mai fundamentat. Aceste stări de lucruri nu se puteau soluționa de la sine, pe temelia unei societăți agrar-țărănești, cum preconizau poporaniștii sau, în forme mai brutale, conservatorii. Răspunzînd lui C. Stere care încerca să demonstreze că idealul României trebuie să fie o societate poporanisto-țărănească, C. Dobrogeanu-Gherea arăta că, dacă acesta ar fi viitorul țării, ea ar fi fără viitor, întrucît o țară eminamente agricolă este săracă și înapoiată atît sub raport economic, cît și sub raport cultural.

De aceea, sublinia gînditorul socialist, pentru România dezvoltarea industriei „e posibilă și nu numai posibilă dar și necesară și nu numai necesară, dar e chiar o condiție de existență a țării, o condiție de a fi ori a nu fi". [6]) Idei asemănătoare întîlnim și în scrierile lui R. Ionescu-Rion, Ștefan Stîncă, C. Racovski, Al. Ionescu și ale altor socialiști.

Sublinierea de către gînditorii socialiști a rolului industriei în viața economică a țării nu însemna ignorarea sau desconsiderarea de către ei a importanței și rolului agriculturii în cadrul complexului economic național. Dimpotrivă, reprezentanții clasei muncitoare acordau o atenție deosebită și acestei ramuri, arătînd că de nivelul ei de creștere depindea, în mare măsură, aprovizionarea industriei cu materii prime și a populației cu bunuri de consum. Dacă industria dezvoltată era privită ca o condiție de existență a unei agriculturi intensive, de productivitate ridicată, la rîndul său agricultura modernă era considerată ca un factor major al dezvoltării echilibrate a întregului organism social-economic al țării ; cu alte cuvinte socialiștii români arătau că dacă viitorul satului depindea de dezvoltarea industrială a țării, viitorul industriei însești era condiționat de gradul de dezvoltare a agriculturii.

Socialiștii erau conștienți că dezvoltarea industrială a țării în contextul unor relații de producție clădite pe proprietatea privat-capitalistă era însoțită de exploatarea sub diverse forme a maselor muncitoare. Totuși ei susțineau constant încurajarea dezvoltării industriei naționale, a promovării progresului tehnic ; socialiștii vedeau astfel dezvoltarea clasei muncitoare, ceea ce pregătea premisele trecerii la o nouă orînduire socială, precum și condițiile ridicării țării pe noi trepte ale civilizației materiale și spirituale. Așa cum releva socialistul Fanait Mușoiu, stimularea industriei, „dezvoltarea mașinilor nu aduce numai sărăcirea și istovirea proletariatului", ci conține în sine și „elementul dezrobirii lui, cuprinde germenii din care va naște societatea socialistă". Iar în această societate, industrializarea, dezvoltarea în ansamblu a țării nu va mai fi un factor de satisfacere a intereselor unui grup social minoritar, ci va deveni un mijloc de asigurare a nevoilor întregii populații, condiția primordială a emancipării sale economice și sociale. Ideolurile socialiștilor, aspirațiile clasei muncitoare se identificau astfel cu cele ale maselor de oameni ai muncii, cu interesele națiunii angajate pe calea ireversibilă a progresului și prosperității. „Socialiștii – sublinia cu deplin temei un organ de presă muncitoresc – sînt dar cu marea majoritatea a norodului român și deci patriotismul lor se aplică la cea mai mare parte a națiunii. A apăra dar interesele acestei clase, a lupta pentru fericirea poporului român, a căuta a-i da ce este al lui, iată care este ținta socialiștilor, și țintă mai patriotică nu poate fi". [7])

Aceste tradiții progresiste din gîndirea economică românească au fost prelute și dezvoltate pe un plan superior de către reprezentanții clasei muncitoare, în noile condiții istorice. Uniți în cadrul Partidului Comunist Român (înființat în 1921) și îndrumați de partid, ei au ridicat pe culmi tot mai înalte gîndirea revoluționară din țara noastră, îmbinînd-o cu acțiunea practică, în scopul făuririi unei lumi mai bune și mai drepte, a lumii socialiste și comuniste pe pămîntul României. Obiectivele stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. dau expresie celor mai nobile năzuințe patriotice pentru care au luptat generații și generații de înaintași, iar înfăptuirea lor practică va permite înflorirea civilizației socialiste în țara noastră, va face ca România să ocupe locul ce i se cuvine în diviziunea internațională a muncii, în circuitul valorilor economice și culturale ale lumii contemporane.

prof. dr. Ion BULBOREA

---

[1]) Din gîndirea economică progresistă românească, Ed. științifică, 1968, p. 515—521.
[2]) Vezi O. Constantinescu, Critica teoriei „România, țară eminamente agricolă", Ed. Acad. R.S.R., 1975, p. 63—64.
[3]) P.S. Aurelian, Opere economice, Ed. Acad. R.S.R., 1967, p. 233.
[4]) M. Eminescu, Opera politică, vol. II, Ed. I. Crețu, Buc. 1941, p. 402.
[5]) „Munca" nr. 7/1893.
[6]) „Viitorul social" nr. 10/1908.
[7]) „Drepturile omului" nr. 39/1885.

„Perfecționarea planificării și urmăririi realizării producției nete în industrie" și „Modele economico-matematice de prognoză pe termen lung, elaborate și utilizate pentru studierea unor variante ale evoluției principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale". Dezbaterea s-a bucurat de participarea unor cadre de specialitate din întreprinderi și instituții specializate, din învățămînt și cercetare.

Dezvoltare teritorială

● *Primul dintr-o serie consacrată problemelor teoretice și practice ale repartiției teritoriale a industriei, volumul Spatial Analysis, Industry and the Industrial Environment (Analiza spațială, industria și mediul industrial), John Wiley and Sons, Ltd. 1979, 289 p., sub redacția profesorilor F. E. Ian Hamilton (Londra) și G.H.R. Linge (Canberra), abordează complexitatea relațiilor care se stabilesc între industrie și mediul în care aceasta își desfășoară activitatea. Grupînd contribuții ale unor autori din mai multe țări dezvoltate ale lumii cu sisteme social-economice diferite (Anglia, Suedia, U.R.S.S., S.U.A., Australia), editorii urmăresc să cuprindă nu numai o tematică variată, ci și o diversitate de abordări a problemei menționate, cu deosebire din unghiul de vedere al teoriei sistemelor. Industrializarea rapidă a țărilor în curs de dezvoltare – se constată în volum – oferă noi stimulente celor care se interesează de teoria și practica amplasării teritoriale a industriei. Deocamdată însă, notează ei, studierea problematicii speciale a acestor țări rămîne încă într-un stadiu incipient.*

Perspective însemnate de afirmare a industriei mici

● *La rubrica „Revista presei" publicația „Perspectives Polonaises" (nr. 9/1979) inserează sinteza mai multor articole apărute în presa din această țară consacrate perspectivelor de dezvoltare ale industriei mici. Tendința, tot mai accentuată în ultima vreme, a revitalizării industriei mici, a sporirii importanței sale în cadrul economiei, se evidențiază în articol, ar avea drept cauze mai multe tipuri de factori. Pe de o parte este vorba de dezvoltarea consumului care generează noi cerințe ale populației, mai individualizate și mai diversificate, iar pe de altă parte de însuși nivelul atins de marea industrie, care determină noi sarcini pentru producția întreprinderilor mici ; se are astfel în vedere degrevarea întreprinderilor mari de obligația realizării unor produse care, din punct de vedere tehnic și organizațional, nu sînt rentabile. Totodată industria mică este concepută ca o însemnată verigă de cooperare pentru marile unități de producție. În studiu se arată că dezvoltarea industriei mici este concepută ca un factor de armonizare a structurii industriale în ansamblul său, aceasta urmînd să joace un rol esențial în consolidarea echilibrului în numeroase sectoare importante ale economiei. Se subliniază că realizarea sarcinilor de mai sus este condiționată de creșterea și perfecționarea dotării tehnice, a unităților de industrie mică, de îmbunătățiri în plan organizatoric etc.*

FIȘE

RELAŢIILE ECONOMICE EXTERNE ŞI DEZVOLTAREA ECONOMICĂ

IN DEZVOLTAREA economico-socială a oricărei ţări, în înaintarea sa pe drumul progresului şi civilizaţiei, rolul hotărîtor revine **factorului intern,** mobilizării depline şi utilizării eficiente a resurselor proprii materiale, financiare şi umane. Dezvoltarea autentică reprezintă, dincolo de opţiunile politice diferite, de caracterul relaţiilor de producţie şi nivelul forţelor de producţie dintr-o ţară sau alta, un proces **endogen,** care îşi trage resursele principale şi se realizează în proporţie covîrşitoare în cadrul economiilor naţionale.

În acelaşi timp, în condiţiile actuale, ale creşterii interdependenţelor economice, politice, culturale dintre naţiuni, ale adîncirii diviziunii internaţionale a muncii sub impactul determinant al revoluţiei ştiinţifico-tehnice, promovarea relaţiilor economice externe, pe principii de egalitate şi echitate, a devenit o necesitate obiectivă pentru fiecare ţară, o condiţie tot mai importantă a desfăşurării reproducţiei naţionale lărgite. După cum se arată în Programul Partidului Comunist Român, lărgirea schimburilor economice şi cooperarea în producţie cu alte state, participarea activă la diviziunea internaţională a muncii reprezintă o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei naţiuni. Urmînd consecvent această orientare programatică, România întreţine astăzi relaţii de colaborare economică cu 140 de ţări de pe toate continentele, faţă de 29 de ţări în 1950. Aşa cum declara tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** de la înalta tribună a celui de al XII-lea Congres al partidului, **„România va face totul pentru amplificarea continuă a raporturilor politice, economice, tehnico-ştiinţifice şi în alte domenii cu toate ţările, fără deosebire de orînduire socială, avînd convingerea că aceasta corespunde atît intereselor progresului economic şi social multilateral al poporului nostru, cît şi propăşirii celorlalte popoare, cauzei generale a progresului şi păcii în întreaga lume".**

Adîncirea diviziunii internaţionale a muncii

ÎN PERIOADA ACTUALĂ, se evidenţiază cu pregnanţă creşterea rolului relaţiilor economice externe în dezvoltarea economică a ţărilor lumii. Astfel, conform datelor din statisticile O.N.U., ponderea exportului (în preţuri curente) în produsul intern brut a crescut în ţările occidentale industrializate de la circa 12% în 1960 la 16-17% în prezent, în ţările în curs de dezvoltare de la 16% la peste 25%, iar în ţările socialiste de la sub 5% la peste 8%. Această evoluţie este rezultatul dinamicii deosebit de susţinute a comerţului exterior al statelor lumii şi implicit a comerţului internaţional, dinamică ce a devansat pe ansamblu creşterea produsului intern brut şi creşterea producţiei industriale : în perioada 1950—1978 exporturile mondiale au crescut în expresie valorică de circa 21 de ori, faţă de creşterea de circa 4 ori a P.I.B. şi de aproximativ 6 ori a producţiei industriale. Coeficientul de elasticitate al exporturilor (în volum fizic) în raport cu producţia mondială este pentru perioada 1960—1978 de 1,42, ceea ce denotă o pronunţată orientare spre amplificarea relaţiilor economice internaţionale. Criza economică mondială din ultimii ani s-a repercutat şi asupra comerţului internaţional : dinamica acestuia a înregistrat o anumită decelerare după 1974, în 1975 volumul fizic al exporturilor mondiale scăzînd cu 3 puncte procentuale, faţă de anul anterior, situaţie fără precedent în perioada postbelică. Aceste fenomene nu pot însă pune în discuţie realitatea fundamentală a creşterii interdependenţelor economice internaţionale, a extinderii şi adîncirii diviziunii internaţionale a muncii.

Tabelul nr. 1
Ponderea exportului în P.N.B. în unele ţări nesocialiste
— în % —

Ţări dezvoltate			Ţări în curs de dezvoltare		
Ţara	1960	1977	Ţara	1960	1977
S.U.A.	3,0	6,3	India	3,0	6,3
Japonia	5,5	12,5	Brazilia	5,3	7,6
R.F. Germania	9,9	23,5	Bangladesh	3,4	5,9
Italia	6,3	23,1	Nigeria	10,0	35,4
M. Britanie	10,1	23,2	Mexic	4,4	5,8
Franţa	7,3	16,9	Pakistan	6,7	8,00
Canada	11,2	21,6	Filipine	11,3	15,6
Olanda	20,3	44,6	Thailanda	11,8	19,0
Belgia — Luxemburg	21,1	49.	Egipt	12,2	14,1
Suedia	11,9	24 6	Iran	16,6	32,2

Surse : World Bank Atlas, 1978 ; U. N. Monthly Bulletin of Statistics, nr. 8, 1979 ; Tipologia economiilor naţionale. Ed. politică, Bucureşti, 1977.

Datele din tabelul 1, care pun în evidenţă ponderea exportului în P.N.B. al unor ţări nesocialiste, dezvoltate şi în curs de dezvoltare evidenţiază caracterul general şi accentuat al tendinţei creşterii locului sectorului extern în sistemul economic naţional. În toate ţările incluse în tabel, ca şi în majoritatea ţărilor lumii, raportul export-P.N.B. a cunoscut o evoluţie ascendentă, indicele de devansare a dinamicii producţiei naţionale de către ritmul comerţului exterior avînd valori ridicate. Aceeaşi tendinţă se constată şi în cazul ţărilor socialiste. Astfel, raportul dintre export şi P.N.B. a crescut din 1960 pînă în 1977 de la 18,6% la 27,8% în Bulgaria, de la 8,3% la 14,5% în R.D. Germană, de la 6,8% la 12,3% în Iugoslavia, de la 5,8% la 11,2% în Polonia, de la 12,1% la 20,5% în România, de la 12,7% la 21,3% în Ungaria, de la 3,4% la 5,8% în U.R.S.S. etc.

Dispersia accentuată a indicatorilor prezenţi în tabelul de mai sus relevă marea diversitate de condiţii naţionale concrete — de potenţial economic, nivel de dezvoltare, situare geografică — care determină locul diferenţiat al relaţiilor economice externe în fiecare economie naţională în parte. În literatura de specialitate se demonstrează statistic existenţa unor corelaţii semnificative, pe de o parte, între gradul de specializare şi potenţialul economic (corelaţie negativă), iar pe de altă parte, între ponderea comerţului exterior şi nivelul de dezvoltare (corelaţie pozitivă). Aranjarea ţărilor în tabelul nr. 1, în ordinea descrescîndă a numărului populaţiei sugerează, deşi destul de imperfect, aceste corelaţii.

Desigur, cifrele prezentate mai sus au numai valoare indicativă în ceea ce priveşte importanţa relaţiilor economice externe în economia naţională a ţărilor respective. Într-adevăr, în zilele noastre, participarea la circuitul economic mondial nu poate fi redusă la exportul şi importul clasic, ea se realizează printr-o mare diversitate de forme şi căi noi, avansate : tranzacţii comerciale complexe, cooperare industrială, colaborare în domeniul ştiinţifico-tehnic, specializare şi cooperare multilaterală, etc.

În aceste condiţii, demersul teoretic în vederea evidenţierii rolului activităţii de comerţ exterior — aşezate pe baze juste şi echitabile în cadrul procesului instaurării unei noi ordini economice internaţionale — în dezvoltarea economică naţională trebuie să fie condus pe două direcţii complementare : cea a efectelor **indirecte,** de amplificare şi intensificare a procesului reproducţiei lărgite, efecte care în general nu pot fi cuantificate nemijlocit, şi cea a aportului **direct** al sectorului extern la creşterea venitului naţional.

Comerţul exterior, cooperarea economică internaţională pot aduce o importantă contribuţie la desfăşurarea şi creşterea pro-

porțiilor proceselor naționale de reproducție, se includ în primul rînd în factorii extensivi de creștere economică.

Astfel, pe de o parte, participarea la diviziunea internațională a muncii permite procurarea și suplimentarea unor elemente esențiale ale procesului de producție modern (materii prime, combustibili, tehnologie, etc.), precum și a altor produse care, fie că nu se găsesc, fie sînt insuficiente în spațiul economic național. În acest sens în literatura de specialitate se vorbește despre o funcție **complementară** a comerțului exterior — de a soluționa contradicția dintre caracterul obiectiv limitat al resurselor în fiecare țară și necesitatea unei game foarte diversificate de factori pentru satisfacerea consumului productiv și individual.

Într-adevăr, importul de factori primari de producție, îndeosebi combustibili a fost un corelat constant al procesului de dezvoltare economică. Astfel, în cadrul țărilor capitaliste dezvoltate coeficientul de elasticitate al importului de combustibili, în raport cu producția industrială, a fost de 1,50 în perioada de creștere economică susținută 1960-1970, scăzînd la 1,05 în perioada 1971-1975 și la 1,01 în perioada 1975-1977. În țara noastră indicele de devansare a producției industriale de către importul de combustibili și materii prime (în prețuri curente) a fost de 1,54 în perioada 1971—1975 și a scăzut la 1,03 în perioada 1975—1977.

Desigur aprovizionarea cu factori primari de producție pe calea importului rămîne în general o **sursă secundară**, derivată de asigurare a necesarului de elemente materiale pentru procesul intern de reproducție. Principala cale de procurare a acestora o reprezintă valorificarea deplină a resurselor proprii, a materiilor prime și combustibililor naționali, punerea în valoare a tuturor zăcămintelor existente în țară. Este semnificativ în acest sens faptul că, în ultimul timp, în condițiile fenomenelor de criză care caracterizează circuitul economic mondial, o serie de țări, printre care și România, au adoptat măsuri hotărîte de limitare a dependenței față de sursele externe de energie și alte produse primare. Totodată, în Programul-Directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R., se arată că țara noastră va continua să adîncească cooperarea și colaborarea în domeniul energetic cu toate țările lumii, acordîndu-se prioritate soluționării problemelor legate de lărgirea și valorificarea superioară a bazei proprii de energie și combustibili.

În condițiile afirmării tot mai puternice a unor principii și forme noi de relații economice internaționale, cooperarea industrială devine tot mai mult un mijloc prioritar de aprovizionare a economiilor naționale cu materii prime și combustibil, de înfăptuire a cerințelor decurgînd din accentuarea interdependențelor tehnologice și economice dintre țările lumii.

Pe de altă parte factorul extern — în condițiile afirmării noilor principii de echitate și justiție — este de natură să contribuie la amplificarea proporțiilor reproducției lărgite și accelerarea ritmului de creștere economică, exercitînd o funcție dinamizatoare asupra sistemelor economice naționale. Această funcție se realizează prin asigurarea de debușee externe pentru producția națională și îndeosebi prin desfacerea la export a unei părți tot mai importante a producției industriale. Datele statistice relevă într-adevăr, în cazul multor state, o strînsă corelație între procesul industrializării — componentă fundamentală a dezvoltării economice în epoca contemporană — și creșterea exporturilor, în special a celor de produse manufacturate.

Pentru evidențierea acestei interdependențe am calculat linia de regresie a exporturilor țărilor socialiste europene (Y) față de producția industrială a acestora (X) cu datele din perioada 1950-1978, obținînd :

$$Y = -3{,}023 + 1{,}990\ X$$

cu un coeficient de corelație de 0,9626. Cu alte cuvinte în cazul acestor țări, caracterizate în general printr-o puternică dezvoltare industrială, fiecare procent de creștere a industriei a antrenat o creștere de aproape două procente a exportului.

După cum rezultă din Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., indicele de devansare a ritmului de creștere a producției globale industriale de către ritmul exportului va fi în perioada 1981-1985 de 1,09-1,11, ceea ce arată că piața externă va continua să constituie un debușeu important pentru industria națională. În prezent, peste o cincime din producția industrială este destinată exportului.

Acționînd asupra laturilor extensive ale procesului reproducției, relațiile economice externe pot favoriza creșterea gradului de diversificare a economiei naționale, orientarea spre dezvoltarea multilaterală a sistemului economic, spre crearea unor structuri complexe și avansate, în conformitate cu cerințele actuale ale progresului economic și social.

Factorul extern poate juca — în condițiile instaurării unei noi ordini economice internaționale — un rol considerabil și în perfecționarea procesului reproducției lărgite, în accentuarea laturilor intensive ale creșterii economice. Acesta se manifestă prin impactul activității comerciale și de cooperare asupra productivității muncii vii, a eficienței utilizării fondurilor fixe, prin contribuția sa la sporirea eficienței generale a economiei naționale.

Astfel, participarea la diviziunea internațională a muncii trebuie să permită fiecărei țări orientarea prioritară spre acele domenii productive care asigură cea mai bună volorificare a resurselor naturale și a muncii sociale naționale. Concentrarea producției pe anumite produse și grupe de produse, tipodimensiuni, piese și subansambluri este de natură să permită creșterea productivității muncii în întreprinderi specializate, utilizarea avantajelor specifice de care dispune fiecare economie națională, promovarea progresului tehnic la nivelul cel mai înalt și mai eficient al realizărilor actuale.

Desigur, în acest sens trebuie să se aibă în vedere stabilirea unui raport just între diversificare și specializare. Extrema specializare a economiei naționale, reducerea numerică excesivă a ramurilor și subramurilor, pot avea ca urmare schimburi externe lipsite de elasticitate și implică o dependență accentuată față de piața externă. Pe de altă parte, o diversificare economică exagerată, tendințele spre autarhie intră în contradicție cu cerințele obiective ale creșterii interdependențelor economice și tehnologice dintre state, au consecințe negative asupra eficienței utilizării forțelor de producție naționale.

În condițiile actuale această funcție substitutivă a comerțului exterior este tot mai mult folosită de către țările lumii, inclusiv de către țara noastră, în sensul adaptării tot mai depline a structurii economiei naționale, a aparatului productiv, la noile exigențe ale progresului economic. În acest sens documentele programatice ale Congresului al XII-lea al P.C.R. fundamentează cu rigurozitate orientarea spre ramurile și subramurile industriale cele mai moderne, necesitatea trecerii de la producții energofage la producții care economisesc combustibilul și alți factori primari, imperativul reducerii costurilor materiale și al sporirii valorii nou create.

Totodată, participarea la piața mondială poate permite crearea și funcționarea în spațiul național a unor întreprinderi și obiective de proporții capabile să genereze economii de serie mare, să valorifice superior mijloacele materiale și forța de muncă din țară. Se știe că în fiecare domeniu productiv există un nivel optim al producției pentru care valoarea nou creată în întreprinderea respectivă atinge maximul ; în multe cazuri acest nivel optim este atins tocmai prin incidența factorului extern, prin dezvoltarea producției pentru export.

Pe de altă parte, sub impactul revoluției științifico-tehnice, necesarul de investiții în diferite domenii economice a crescut considerabil. În acest sens acțiunile de cooperare în producție sînt tot mai mult chemate să-și aducă aportul la soluționarea contradicției dintre cerințele sporite de acumulare și caracterul limitat al resurselor naționale.

Țara noastră are o bună experiență în acest domeniu, reflectată atît de acțiunile de cooperare industrială cu țările socialiste pentru construirea de obiective economice sau întreprinderi comune (Porțile de Fier I și II cu Iugoslavia, Întreprinderea comună româno-bulgară pentru producerea de mașini și utilaje grele Giurgiu-Ruse etc.), precum și de societăți mixte constituite în țara noastră cu participarea unor parteneri din țările dezvoltate (Rifil, Reșița-Renk, Rom Control Data, Roniprot, Oltcit etc.).

Relaţiile economice externe îndeplinesc astfel, o funcţie directă de creştere a eficienţei pe plan microeconomic, care se cumulează la scara întregii economii naţionale.

Factorul extern poate exercita de asemenea asupra sistemului naţional o importantă funcţie de promovare a progresului tehnic, încurajînd cercetarea ştiinţifică şi inovaţia tehnologică, contribuind la situarea performanţelor tehnico-economice naţionale la standardele internaţionale. Astfel, producţia, pusă în mod direct în faţa competiţiei internaţionale, este stimulată în sensul creşterii performanţelor tehnico-funcţionale, al ridicării continue a calităţii şi fiabilităţii bunurilor şi serviciilor, al prezentării în forme atractive, penetrante, în conformitate cu cerinţele marketingului modern.

Rolul cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice

UN ROL DEOSEBIT în această direcţie revine cooperării economice şi ştiinţifico-tehnice internaţionale. Acţiunile de cooperare industrială (coproducţia şi subproducţia, formula românească de cooperare etc.) precum cele de cooperare în ştiinţă şi tehnică la nivel guvernamental şi de intreprindere, se dovedesc importante căi de perfecţionare a structurii economice, în sensul promovării ramurilor, subramurilor şi producţiilor purtătoare ale progresului tehnic. Este semnificativ în acest sens faptul că din totalul acţiunilor de cooperare încheiate de România în ultimii ani circa 40% se referă la domenii cum sînt : construcţia de maşini şi maşini-unelte, industria electrotehnică şi electronică, industria utilajelor de transport.

Totodată, cooperarea industrială şi ştiinţifico-tehnică contribuie la accentuarea laturilor calitative ale procesului reproducţiei prin mijloace cum sînt : perfecţionarea calificării şi creşterea productivităţii muncii ; introducerea metodelor moderne de conducere şi organizare a întreprinderilor, cunoscute în practica internaţională ; ocazionarea unui larg schimb de experienţă şi informaţii tehnico-economice şi ştiinţifice.

Pe lîngă efectele indirecte, de amplificare şi intensificare a procesului reproducţiei lărgite, comerţul exterior poate exercita şi o influenţă directă asupra creşterii venitului naţional prin intermediul funcţiei sale de acumulare.

Astfel, în condiţiile unei balanţe comerciale echilibrate comerţul exterior poate constitui o sursă directă pentru sporirea venitului naţional disponibil, ca urmare a ecartului dintre valoarea naţională şi valoarea internaţională a mărfurilor importate şi exportate. Aceste cîştiguri directe apar în mod practic ca diferenţă între preţurile interne şi cele externe la exportul şi importul de bunuri şi servicii. Maximizarea lor poate fi realizată pe două căi, şi anume : prin asigurarea de avantaje absolute în producţie sau prin realizarea unor avantaje relative din schimb.

Este vorba mai întîi de producerea şi exportul unor bunuri şi servicii în condiţii de productivitate a muncii superioare faţă de străinătate, şi care, în conformitate cu teoria marxistă a valorii-muncă, au o valoare naţională inferioară valorii internaţionale. Ca atare, ţara respectivă, exportînd mărfurile sale la preţuri determinate de valoarea internaţională ,deci superioare valorii naţionale, va obţine un cîştig direct şi imediat din schimbul pe piaţa mondială.

În aceste condiţii, specializarea internaţională în producţie trebuie să vizeze acele domenii care sînt caracterizate printr-un nivel ridicat şi o tendinţă de creştere a productivităţii muncii. Este vorba în primul rînd de ramurile industriale de vîrf, de industriile moderne, caracterizate prin efectele directe şi de antrenare cele mai pronunţate. Aceste producţii care joacă un rol esenţial în constituirea şi dezvoltarea unui sistem economic naţional puternic şi de sine stătător, au beneficiat şi de condiţii comerciale favorabile pe piaţa mondială, exprimate de evoluţia ascendentă a preţurilor externe.

Din tabelul nr. 2 rezultă neta predominare, în exportul ţărilor dezvoltate, a produselor manufacturate şi în cadrul acestora a maşinilor şi produselor chimice, care deţin în schimb ponderi foarte reduse în exportul ţărilor în curs de dezvoltare.

Tabelul nr. 2
Ponderea maşinilor şi produselor chimice în export în 1977

— în % —

	Ţări cu P.N.B./loc. peste 5 000 dolari			Ţări cu P.N.B./loc. între 2 000 şi 4 999 dolari		
	Japonia	R.F. Germania	S.U.A.	R.S. Ceh.	M. Britanie	Italia
Maşini	55,60	47,92	43,26	49,75 *)	37,50	33,85
Produse chimice	5,34	12,03	9,18	5,00 *)	11,74	7,00

	Ţări cu P.N.B./loc. între 200 şi 499 dolari			Ţări cu P.N.B./loc. sub 200 dolari		
	Senegal	Thailanda	Egipt	Pakistan	Etiopia	Afganistan
Maşini	7,70 **)	2,45	0,24	1,45	0,00	0,00
Produse chimice	3,31 **)	0,24	3,36	1,12	0,87	0,04

*) Anul 1976 ; **) Anul 1975. **Sursa :** Handbook of International Trade and Development Statistics, 1979, New York.

În exporturile României grupa de maşini, utilaje şi mijloace de transport şi-a sporit ponderea de la circa 4% în 1950 la peste 28% în prezent, în timp ce grupa de produse chimice a crescut de la 1,7% la peste 9%. În Directivele Congresului al XII-lea se arată că produsele industriei construcţiilor de maşini, industriei chimice şi industriei uşoare vor reprezenta peste 65% din totalul exportului, asigurîndu-se astfel concordanţa necesară dintre dezvoltarea şi modernizarea economiei în ansamblu şi perfecţionarea structurii comerţului exterior.

Obţinerea de cîştiguri directe din comerţul exterior se poate realiza şi pe calea avantajelor relative. Aceasta presupune exportul acelor bunuri şi servicii care la un nivel dat al productivităţii muncii naţionale permite procurarea din import a unor mărfuri pentru producerea cărora pe plan intern ar fi fost nevoie de un consum mai mare de muncă socială decît cel solicitat de fabricarea mărfurilor exportate. De data aceasta desfacerea mărfurilor respective pe piaţa externă, în condiţii conjuncturale favorabile, este o alternativă la realizarea costisitoare a altor produse în ţară.

În condiţiile unei game date de mărfuri care pot fi oferite la export şi cerute la import, utilizarea avantajelor relative înseamnă orientarea spre acele produse ce se caracterizează prin preţuri care maximizează diferenţa dintre preţul extern şi valoarea internă, la export, şi dintre preţul intern şi valoarea externă la import. Obţinerea de cîştiguri relative presupune astfel luarea de măsuri de perfecţionare a strategiei comerţului exterior în direcţia optimizării structurii pe mărfuri a comerţului exterior în ansamblu, a comercializării rentabile a produselor pe piaţa externă, a negocierii profitabile a preţurilor şi limitării riscurilor ce decurg din tranzacţiile externe. Aceste cîştiguri poartă puternic amprenta evoluţiei conjuncturii internaţionale, a mişcării comparative a preţurilor de import şi export şi a fenomenelor financiar-valutare.

În promovarea relaţiilor economice externe criteriul avantajelor absolute şi criteriul avantajelor relative se cer a fi îmbinate în mod organic, într-o viziune complementară. Într-adevăr în primul caz ne situăm într-o perspectivă diacronică, luînd în considerare rolul determinant al progresului tehnic în procesul dezvoltării economice ; în al doilea caz, perspectiva este esenţialmente sincronică, plecîndu-se de la condiţiile de producţie şi schimb existente la un moment dat.

Desigur, principiul avantajului naţional absolut care exprimă cerinţele dezvoltării multilaterale şi eficientizării sistemului economic naţional răspunde cel mai direct intereselor majorităţii statelor lumii, şi în primul rînd ale ţărilor în curs de dezvoltare, angajate ferm pe drumul lichidării decalajelor care le despart de ţările dezvoltate, pentru ocuparea unui loc demn în concertul mondial al naţiunilor.

În acelaşi timp, participarea la diviziunea internaţională a muncii, strategia şi tactica relaţiilor economice externe trebuie să fie fundamentate pe un sistem mai larg de criterii, să fie rezultatul unei analize atente şi diferenţiate, bazată pe o concepţie ştiinţifică asupra dezvoltării economico-sociale. În acest sens, în promovarea comerţului exterior şi a cooperării economice internaţionale, ţara noastră pleacă de la cerinţe cum sînt : perfecţionarea structurii şi modernizarea economiei naţionale ; accelerarea ritmului de creştere economică ; maximizarea eficienţei producţiei şi a schimburilor ; integrarea optimă a economiei naţionale în circuitul economic mondial ; întărirea independenţei naţionale.

Ioan POPA

Piața materiilor prime în 1980

SEDEIS a dat publicității raportul său asupra conjuncturii și evoluției materiilor prime în 1980, apreciind că, în afara petrolului, la celelalte materii prime nu se vor înregistra evoluții care să ducă, pe ansamblu, la creșteri masive ale prețurilor. Specialiștii institutului francez menționat apreciază că majorările de prețuri vor fi, în mare parte, efectul inflației care va continua să progreseze rapid și în viitorul an. Creșterea economică redusă prevăzută pentru țările O.C.D.E. cel puțin în semestrul I 1980 ar urma să atragă după sine o creștere lentă — dacă va exista o creștere, apreciază SEDEIS — a cererii de materii prime, eventual în condițiile reducerii stocurilor la consumatori în caz că nu vor apare semne de înviorare a pieței la mărfurile prelucrate. Achizițiile în scopul stocării sînt puțin probabile, inclusiv datorită nivelului evasigeneral ridicat al dobînzilor acordate de bănci.

MINEREURI, METALE. *La* cupru, *se așteaptă reducerea și echilibrarea cererii și a ofertei. Țările dezvoltate își vor reduce producția, iar acestora le vor urma producătorii din țările membre ale C.I.P.E.C. Prețul se va diminua ușor în semestrul I după care va reveni aproximativ la nivelul actual. Eventualele creșteri bruște, determinate de acțiunile speculative, nu vor modifica previziunile pe ansamblul anului viitor. Cursul la* plumb *va fi marcat de menținerea în continuare a unei cereri superioare ofertei, deși nu la nivelul înregistrat în ultimii ani. La aceasta vor contribui și reducerile prevăzute în industria automobilelor, unul din principalii consumatori. Actualul nivel de preț se va menține pînă în primăvară, în continuare așteptîndu-se diminuări mai însemnate.*

După aprecierile specialiștilor, producția excedentară de zinc *din acest an va face ca prețurile să se mențină scăzute sau chiar să scadă și mai mult în 1980. O situație similară este prognozată la* staniu *unde se așteaptă ca prețul să scadă cu 10% pînă la sfîrșitul anului viitor, menținîndu-se însă, prin apelarea la stocul regulator, în limitele prevăzute de membrii Acordului internațional al staniului. Prețul* aluminiului *se opinează că va crește datorită scumpirii energiei electrice, dar spre mijlocul anului 1980 se prevede o stagnare datorită reducerii comenzilor la principalii producători și în special în S.U.A.*

Piața oțelului se consideră că va fi marcată de : creșterea producției cu cel puțin 6% față de nivelul actual ; majorarea gradului de utilizare a capacităților de producție (în prezent 75% în medie în țările capitaliste industrializate și 90% în S.U.A.); creșterea cu circa 30% a prețului la bare și ceva mai scăzut la tablă groasă. Diminuările prevăzute pe ansamblu pentru sem. I. 1980 se așteaptă să fie echilibrate de creșterile din perioada următoare. După creșterea din acest an (+30% față de 1978), prețul la minereu de fier *se pare că se va menține constant în tot cursul anului viitor.*

La nichel *și* tungsten *se apreciază că prețurile se vor menține aproape la nivelul actual, pentru tungsten existînd și posibilitatea unor anumite creșteri în funcție de intervențiile pe piață ale unuia din principalii furnizori — R. P. Chineză. Vor rămîne, de asemenea, neschimbate și la un nivel scăzut prețurile la* fosfați.

MATERII PRIME AGRICOLE

Piața bumbacului *se pare că nu va înregistra modificări sensibile de prețuri dat fiind echilibrul ce se va crea între efectul unor factori cu acțiune contrarie. Deși producția de* lînă *brută va crește (+2%), nivelul scăzut al stocurilor și lipsa unor indicii asupra creșterii consumului vor face, după părerile analiștilor, ca prețurile să rămînă constante în viitorul sezon. Și la piele* prețurile *vor fluctua în jurul nivelului actual, în perspectiva reducerii cererii și ridicării de către Argentina a interdicției exportului la piei. Prețurile la* cauciuc natural *după o creștere cu 55% în acest an vor scădea în perioada următoare datorită unei oferte mult peste nivelul cererii. Menținerea ridicată a prețului la cauciuc sintetic și poziția consolidată a producătorilor vor face, însă, ca diminuarea prețurilor să nu ducă la o prăbușire a pieței. La* lemn, *exclusiv categoria „esențe dure și tropicale", anul viitor va aduce probabil o stagnare a cererii față de creșterile însemnate din 1978. Cererea ridicată la pasta de lemn a dus la creșterea cu 30% a prețurilor în 1979, astfel că în 1980 nu se mai așteaptă o nouă creștere, dar nici scăderi sensibile, dat fiind intenția producătorilor de a menține oferta în limite acceptabile prin majorarea stocurilor și reducerea producției.*

PRODUSE ALIMENTARE

Piața grîului se așteaptă să fie confruntată cu influențe diferite (vor crește producția și suprafețele în S.U.A., se va reduce recolta canadiană, producătorii americani intenționează să-și majoreze stocurile), astfel că se așteaptă o fluctuație în jurul actualelor prețuri. La porumb *se preconizează menținerea tendinței de creștere a prețurilor, înregistrată în acest an. Prețurile la* zahăr, *în ciuda recentelor majorări rămîn sub nivelul costurilor de producție la unii producători și sub nivelul minim stabilit de Acordul internațional al zahărului (11 cenți pe livră). Acest nivel va fi atins în anul viitor, dar prețul nu va urca mai sus, ultima recoltă din acest an aducînd un plus considerabil al producției. La* cafea *— de asemenea influențe contradictorii în perspectivă : producție ridicată în S.U.A., recoltă mai slabă în Brazilia, stocuri descompletate. O producție în creștere este așteptată la* cacao, *în condițiile prețurilor actuale ridicate. La* ceai *se așteaptă prețuri aproape stabile la nivelul actual. Pentru* carnea de vită, *majorarea prețurilor ar urma să atingă circa 10—15% pînă la sfîrșitul anului 1980.*

EVOLUȚII MONETARE

LUNA NOIEMBRIE s-a caracterizat, pe ansamblu, printr-o evoluție descendentă **a dolarului S.U.A.** pe piețele valutare, față de majoritatea valutelor occidentale (cu excepția yenului). Dintre factorii care au contribuit, pe plan intern la această mișcare menționăm : inversarea tendinței de mișcare a dobînzilor — dobînda preferențială „prime rate" fiind redusă de marile bănci nord-americane de la 15,75% p.a. la 15,5% p.a. și chiar 15,25% p.a. ; publicarea indicelui sintetic al principalilor indicatori economici, care a prezentat o scădere cu 0,9% în octombrie a.c. față de septembrie a.c. Pe plan extern, influențele au fost determinate de : incertitudinile privind situația ofertei și a prețului țițeiului pe plan mondial ; temerile privind convertirea de către unele țări OPEC a disponibilităților lor în dolari în alte valute, precum și încetarea acceptării de plăți pentru exportul lor de țiței în dolari S.U.A. ; continua reducere a ecartului dintre dobînzile la depozitele în dolari și cele în alte valute occidentale.

Presiunile create ca urmare a acțiunii acestor factori au anihilat în totalitate efectele favorabile ale reducerii deficitului balanței comerciale nord-americane pe luna octombrie a.c. la 2,02 miliarde dolari, față de 2,33 miliarde dolari cu o lună în urmă.

Lira sterlină a înregistrat procentul cel mai ridicat de repreciere față de dolar în această lună — 6% — fiind cotată pe 30 XI la 2,19 dolari/1 lră. comparativ cu 2,0650 dolari/1 lră pe 2 XI. Principalul element pozitiv în determinarea acestei mișcări l-a constituit ridicarea, pe 15 XI, a dobînzii minime de împrumut de la 14% la 17 % (nivel record, necunoscut de la primul război mondial, depășind și recordul de 15% stabilit în 1976 în cursul ultimei mari crize a lirei, ceea ce situează Anglia pe primul loc în privința nivelului ridicat al dobînzilor), mișcare urmată și de dobînda de bază a băncilor engleze, care a fost ridicată de la 14% la 17% începînd cu 19.XI.1979. Această măsură a fost necesară ca urmare a agravării presiunilor inflaționiste, ea vizînd în principal frînarea expansiunii mult prea rapide a creditului ; în plus, autoritățile au comunicat că creșterea masei monetare în circulație cu 2% în luna octombrie creează mari greutăți în menținerea limitelor prestabilite de creștere cu 7—11% anual. Se mai consideră, de asemenea, că reprecierea lirei a fost accentuată și de conversia masivă a unor fonduri în dolari deținute de unele țări OPEC.

Marca vest-germană a fost una din principalele beneficiare a schimbării unor fonduri deținute de țările OPEC în dolari S.U.A., reprecindu-se în această lună cu 4,2% în relația sa cu dolarul (1,7275 mărci/1 dolar pe 30 XI, față de 1,80 mărci/1 dolar pe 2 XI 1979). **Francul francez** — beneficiind atît de tendința de creștere a dobînzilor, cît și de utilizarea lui în diversificarea disponibilităților în valută ale țărilor OPEC, a evoluat pe o linie permanent, ascendentă, astfel că pe 30 XI era cotat la 4,0650 franci/1 dolar, cu 3,7% peste nivelul din 2 XI de 4,2150 franci/1 dolar. **Francul belgian** a urmat tendința partenerilor din sistemul valutar vest-european, înregistrînd pe ansamblul perioadei 2—30 XI o repreciere de 3% (28,15 franci/1 dolar, comparativ cu 29 franci /1 dolar).

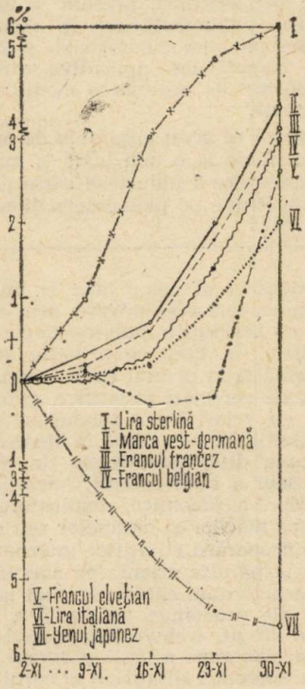

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 9—30.XI, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 2.XI. a.c.

După o depreciere de 0,3% pe 16 XI (1,6575 franci/1 dolar), **francul elvețian** se redresează destul de accentuat față de dolar, urmare mai ales a anulării de către autoritățile elvețiene a dobînzii negative percepute asupra depozitelor nerezidenților, constituite în franci elvețieni și a creșterii dobînzilor la termen de către băncile elvețiene, astfel că pe 30 XI francul era tranzacționat la 1,61 franci/1 dolar, cu 2,6% peste nivelul din 2 XI de 1,6525 franci/1 dolar.

Lira italiană a înregistrat redresarea cea mai redusă față de dolar (2% pe ansamblul perioadei), situîndu-se la sfîrșitul lunii la 815 lire/1 dolar, față de 831,50 lire/1 dolar inițial. **Yenul japonez** s-a depreciat continuu față de dolar. Principalul factor de influență l-a constituit, și continuă să-l constituie, dependența totală a Japoniei, de importul de țiței, ea fiind afectată imediat de orice eveniment mai deosebit din țările din care se aprovizionează. Măsurile luate de autoritățile nipone (promovarea afluxului de capital străin în Japonia, control mai strîns asupra ieșirilor de capital din țară, intervenții masive pe piețele valutare prin vînzarea de dolari — numai pe 28 XI Banca Japoniei a vîndut 400 mil. dolari) n-au reușit să redreseze hotărîtor situația yenului, care continuă să rămînă una dintre valutele cele mai „volatile".

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe termen de 6 luni au avut o evoluție diferită : scădere de la 15,625% la 13,75% la cele în eurodolari, menținerea în jur de 9% la cele în euromărci vest-germane și creșterea de la 4,25% la 5,25% p.a. la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul **aurului** la Londra a înregistrat o nouă creștere spectaculoasă, al doilea fixing din ziua de 30 XI fiind de 415,65 dolari/uncie, față de 372,80 dolari/uncie cel corespunzător din 2 XI. De menționat că pe 7 XI la licitația lunară a F.M.I., cele 444.000 uncii au fost alocate la un preț mediu de 393,55 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

MONDORAMA

Energia: consum și economii

AMPLUL decalaj existent între consumul de energie primară din țările capitaliste dezvoltate și cel din țările nesocialiste în curs de dezvoltare este pregnant ilustrat de graficul de mai jos. Astfel, de pildă, exprimat în tone echivalent petrol pe un locuitor, consumul mediu de energie din Canada sau Statele Unite depășea în 1977 de 32—33 ori pe cel din țările Africii, de circa 12 ori pe cel din America Latină.

Pe de altă parte, din grafic rezultă că măsurile de economisire a energiei, adoptate în perioada 1974—1977, au dat unele roade în țări ca Anglia, Franța, R.F.G., Belgia sau Canada, în timp ce în altele — de exemplu, în Suedia — indicatorul menționat a continuat să înregistreze o creștere moderată. Cele mai mari rezerve de economisire a energiei există în țările cu cel mai ridicat nivel al consumului pe locuitor, cum sînt Statele Unite și Canada.

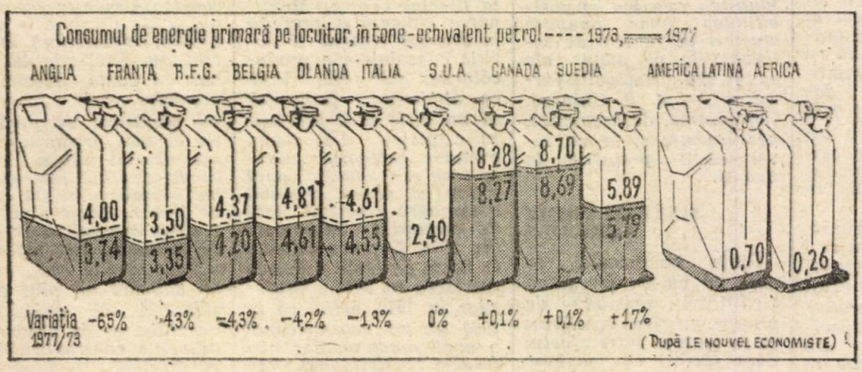

S. U. A.: măsuri de promovare a științei și tehnologiei

RECENT a fost anunțat în S.U.A. un nou program de stimulare a inovațiilor cu aplicații industriale, program care va beneficia de sprijin financiar din partea guvernului federal. Printre măsurile preconizate se numără : îmbunătățirea dezvoltării tehnologice, în acest scop urmînd să fie create patru centre industriale specializate în cercetare și producție ; impulsionarea promovării de către Fundația Națională de Științe a cercetării tehnologice în institute de învățămînt superior ; îmbunătățirea activității de transpunere în practică a rezultatelor cercetărilor realizate în laboratoarele federale. Sînt prevăzute, de asemenea, măsuri în vederea unei mai eficiente utilizări a rezultatelor obținute în străinătate în domeniul tehnic (îmbunătățirea fluxului informațional, o mai bună documentare asupra literaturii de specialitate din străinătate, obligația departamentelor federale de profil — de externe și al comerțului — de a contacta pe specialiștii americani întorși din străinătate pentru a se informa asupra noutăților tehnice aflate cu ocazia deplasărilor), precum și uniformizarea reglementărilor în domeniul utilizării patentelor industriale și stimularea cercetărilor aplicative care țin cont efectiv de protejarea mediului înconjurător.

Se speră ca acest ansamblu de măsuri să contribuie la o mai bună și mai rapidă orientare a industriei către produse competitive pe plan internațional.

Conectarea cercetării cu industria

O SERIE de măsuri în curs de aplicare sau anunțate în Franța evidențiază preocuparea factorilor de răspundere din această țară pentru realizarea unei apropieri între cercetarea științifico-tehnică și cerințele industriei, pentru întărirea legăturilor cercetătorilor cu industria, pentru crearea condițiilor optime de transfer al rezultatelor obținute în cercetările de laborator către fabrici și uzine.

Între altele, pînă la sfîrșitul acestui an urmează să se încheie implantarea centrelor regionale ale Agenției naționale pentru valorificarea cercetării (în franceză — Anvar), menite să stimuleze interesul întreprinderilor industriale, îndeosebi al celor mici și mijlocii, față de cercetare și inovare, prin cooperarea cu instituțiile publice de cercetări științifice. În ceea ce privește acestea din urmă și în primul rînd Centrul național de cercetări științifice, prin alocarea cu prioritate a fondurilor bugetare destinate cercetării în domenii ca utilizarea diferitelor forme de energie (îndeosebi a celei solare), dezvoltarea științelor agronomice, exploatarea resurselor mărilor și oceanelor sau extinderea cooperării științifice internaționale, se urmărește orientarea acestui sector de activitate către cele mai actuale nevoi ale economiei naționale a Franței. În sfîrșit, trebuie menționată decizia de elaborare a unui program decenal de cercetări științifice, al cărui anteproiect urmează să fie publicat în primăvara viitoare și care va servi drept cadru pentru o mai strînsă colaborare dintre această activitate și cea industrială.

R. D. G.: priorități în cercetarea științifică

ALOCAȚIILE de la bugetul statului pentru dezvoltarea științei și tehnicii înregistrează o creștere continuă în R.D. Germană, respectiv de la 15 miliarde mărci în cincinalul 1966—1970, la 25 miliarde în 1971—1975 și la 35 miliarde mărci în actualul cincinal (circa 4% din venitul național). Aproximativ o treime din temele de cercetare, prezentînd importanță pentru economia națională, sînt incluse în planul anual de stat pentru știință și tehnică, în anul în curs fiind prevăzut, de pildă, ca cel puțin 550 de produse, procedee sau tehnologii noi sau perfecționate să fie introduse în producție.

Printre problemele prioritare de care se ocupă cercetarea științifică în R.D.G. figurează : dezvoltarea bazei energetice și utilizarea rațională a energiei electrice ; extinderea bazei de materii prime prin prospectarea geologică sistematică a teritoriului și prin utilizarea complexă a resurselor țării, inclusiv prin perfecționarea proceselor de prelucrare în vederea folosirii economicoase a materiilor prime și materialelor ; ridicarea nivelului tehnic al produselor și a potențialului de export al țării ; introducerea de procedee noi sau perfecționate în producția agricolă și industria alimentară, punerea la punct și fabricarea de articole de consum moderne și de înaltă calitate ș.a.

Premise ale valorificării deșeurilor

SUBLINIIND importanța activității de reciclare a deșeurilor și reziduurilor industriale, menajere și de altă natură, presa poloneză de specialitate analizează premisele organizării lor eficiente, în condiții de rentabilitate pe plan național. Printre ideile lansate în acest sens figurează crearea unui institut interramuri de cercetări științifice, care să se ocupe de ansamblul problemelor legate de utilizarea deșeurilor industriale și menajere. Un rol important are în acest sens concentrarea eforturilor tehnico-organizatorice și economice ale organizațiilor și organismelor interesate, inclusiv prin înființarea unor organizații de stat specializate în colectarea, de pildă, a fierului vechi și a altor deșeuri metalice, prin crearea de întreprinderi profilate pe degajarea — în scopul valorificării — metalului din mașinile casate, din nave și alte mijloace de transport scoase din circulație, prin intensificarea exportului acelor deșeuri metalice care nu pot fi prelucrate în țară.

Se opinează de asemenea, că nu mai puțin însemnată este elaborarea și aplicarea unei politici a prețurilor și a altor indicatori economici care să stimuleze folosirea deșeurilor în procesele de producție, paralel cu elaborarea și aplicarea fermă în întreprinderile industriale a unor scheme tehnologice menite să determine nu numai reducerea la minimum a cantității deșeurilor, dar și utilizarea lor pe cît posibil în cadrul aceleiași întreprinderi.

GLOSAR

Relația cursuri valutare — balanța de plăți [I]

ÎN CADRUL oricărei economii naționale, plățile se efectuează în monedă națională. Ca urmare, în tranzacțiile externe se confruntă două monede : cea proprie și cea primită din străinătate pentru marfa vîndută sau cea necesară pentru plăți în străinătate, adică valută străină. Cine primește valută străină este în principiu decis să o preschimbe în monedă națională, iar cel care are de făcut o plată în străinătate caută să cumpere valută străină, dînd în schimb monedă națională. Aceste operații se efectuează în țările capitaliste de către bănci sau la bursă. Prețul unei valute străine exprimat în moneda națională se numește curs valutar.

Cursul valutar se formează pe piață în funcție de cerere și ofertă. Valuta oferită este cea primită din străinătate, iar valuta cerută este destinată străinătății. Toate tranzacțiile cu străinătatea sînt înregistrate în balanța de plăți. De modul în care se desfășoară balanța de plăți depind prin urmare cursurile valutare: atunci cînd se primește mai multă valută din străinătate decît se trimite, balanța de plăți este activă, iar pe piață se va oferi mai multă valută, ceea ce va determina o scădere a cursurilor valutare. Invers : dacă se trimite în străinătate mai multă valută decît s-a primit, balanța de plăți este pasivă, ceea ce va determina o creștere a cererii de valută, deci o creștere a cursurilor valutare. De aici rezultă că aceiași factori influențează deopotrivă balanța de plăți, piața valutară, cursurile valutare.

Factorii care influențează balanța de plăți și, implicit, cursurile valutare sînt numeroși. Acești factori explică nu numai fluctuația cursurilor, ci și dacă aceste cursuri sînt „corecte" sau nu. Unul din acești factori îl constituie **nivelul prețurilor** din cele două țări. Dacă în țara A nivelul prețurilor este de două ori mai ridicat decît în țara B, cursul „corect" va fi : 1 unitate monetară B = 2 unități monetare A. Dacă cursul va fi altul, el va fi un curs „incorect". Nivelul prețurilor dintr-o țară și alta determină situația balanței de plăți, mai precis a balanței comerciale și balanței serviciilor. Să presupunem că este vorba despre S.U.A. și R.F.G., și că raportul dintre monedele respective este: 2 mărci vest-germane (DM) = 1 dolar S.U.A. Să mai presupunem că marfa X se vinde în R.F.G. cu 170 DM, iar în S.U.A. cu 100 dolari. În acest caz, R.F.G. va importa foarte puțină marfă din S.U.A., iar S.U.A. va cumpăra foarte multă marfă din R.F.G. Prin urmare, în cazul în care nivelul prețurilor este mai ridicat într-o țară decît în alta (cursul valutar rămînînd neschimbat), țara cu nivelul mai ridicat al prețurilor va importa în principiu mai mult decît țara cu un nivel de prețuri mai scăzut.

Același lucru se va întîmpla dacă ne referim la dinamică. În cazul în care prețurile interne cresc mai încet decît cele din străinătate, sau dacă prețurile din străinătate cresc în timp ce prețurile interne rămîn staționare, importul va scădea, în condițiile rămînerii neschimbate a cursurilor valutare.

Influența pe care prețurile o exercită asupra cursurilor valutare este exprimată de teoria parității puterilor de cumpărare : nivelul dintr-o țară al cursurilor valutare se stabilește în funcție de diferențele de nivel al prețurilor dintre țara respectivă și străinătate. Într-o variantă modernă, aceeași teorie susține că modificarea cursurilor valutare este determinată de evoluția diferită a nivelului prețurilor interne și a nivelului prețurilor din străinătate. Calculul parității puterilor de cumpărare dă însă rareori rezultate satisfăcătoare.

C. K.

Oțel

Victor Andreescu, Iași — Între primele zece societăți siderurgice din lume, patru sînt japoneze, trei americane și trei europene. În perioada 1920—1978 ponderea Japoniei în producția mondială de oțel a sporit de la 1,1% la 14,3% (în 1956 ea era încă de numai 3,9%). Nu dispunem de datele pe care le solicitați privind producția anuală a celor mai mari oțelării din lume. Statisticile relevă însă, de pildă, că sub aspectul capacității anuale de producție cele mai mari 20 de oțelării din S.U.A. totalizează 85 mil.t, în vreme ce primele 20 de oțelării japoneze însumează peste 120 mil.t. Caracterizată printr-un grad ridicat de automatizare a producției, industria siderurgică japoneză înregistrează un nivel record al productivității muncii (440 tone de oțel pe lucrător anual).

Potrivit datelor Institutului internațional al fierului și oțelului, cu sediul la Bruxelles, în vreme ce țările capitaliste dezvoltate și-au redus ponderea în producția mondială de oțel de la 79% în 1950 la 59% anul trecut, țările socialiste și-au sporit-o în același interval de la 19,3% la 34,4%, iar țările nesocialiste în curs de dezvoltare de la circa 1,5% la 6,6%. Ținînd seama de importantele fonduri de investiții necesare, construirea noilor capacități (în ritm de circa 10 mil.t pe an) în industria siderurgică din țările în curs de dezvoltare este efectuată de societăți de stat sau de organisme beneficiind de participarea statului. Dată fiind relativa stagnare a investițiilor în siderurgia occidentală, furnizarea echipamentelor necesare acestui sector dinamic al economiei țărilor în curs de dezvoltare formează obiectul unei intense concurențe pe plan internațional.

Mașini agricole

Ilie Bari, Lugoj — Principalele țări în curs de dezvoltare producătoare de tractoare sînt, în ordinea alfabetică, Argentina, Brazilia, R.P. Chineză, India, Iran, Iugoslavia, Mexic, România și Turcia. Ponderea țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială de mașini agricole de toate genurile este estimată de Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (ONUDI) la circa 5%, iar în consumul mondial la aproximativ 12%. Către țările în curs de dezvoltare se îndreaptă circa 22% din exporturile mondiale de mașini agricole, în vreme ce numai 1% din exporturile mondiale respective provin din aceste țări.

Deși agricultura este principala ramură de activitate economică din țările „lumii a treia", aprovizionarea cu produse agroalimentare a populației acestor țări cunoaște însemnate dificultăți, una din cauze fiind productivitatea redusă a muncii în agricultură ca urmare a insuficientei mecanizări. Cei 1 300 milioane de agricultori ai „lumii a treia" utilizează mai puține mașini agricole decît cei 5 milioane de agricultori din S.U.A.

În efortul de a obține sprijinul țărilor dezvoltate pentru dezvoltarea industriei constructoare de mașini agricole în țările în curs de dezvoltare, ONUDI a organizat în luna octombrie a.c. la Stresa, în Italia, o reuniune mondială consultativă. Ea se înscrie în seria de acțiuni inițiate de ONUDI avînd ca obiectiv sporirea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială a lumii la cel puțin 25% pînă în anul 2000, față de 9% în prezent.

Eradicarea variolei

Mircea Floareș, Botoșani — Variola este prima maladie contagioasă declarată de Organizația Mondială a Sănătății ca fiind eradicată la scara întregului glob. Ratificarea constatării că în ultimii doi ani nu s-a mai înregistrat nici un caz de variolă în lume, urmează să fie făcută la proxima reuniune anuală a O.M.S., din luna mai 1980. Programul pentru eradicarea acestei maladii care era responsabilă la începutul deceniului trecut de decesul sau desfigurarea a 2,5 milioane de oameni pe an a fost lansat de O.M.S. în anul 1967.

În schimb, programul lansat tot în deceniul trecut de O.M.S. pentru combaterea malariei s-a soldat cu un insucces datorită, între altele, sporirii rezistenței țînțarilor la pesticidele folosite împotriva lor. În prezent se estimează că există în lume circa 150 milioane de oameni suferind de malarie, în 89 de țări.

Telefonie automată

G. Drăghici, Fireluești — În cei peste 100 de ani care au trecut de la inventarea sa, telefonul — și odată cu el comunicațiile telefonice — s-a perfecționat considerabil. Generalizarea la scară națională a telefoniei automate este astăzi un fapt împlinit în peste zece țări ale lumii, între care R.F. Germania, Anglia, R.D. Germană, Italia, Suedia, Olanda, Elveția, Belgia, Australia, Israel și Japonia. Și în țara noastră telefonia automată s-a extins considerabil, pentru cincinalul viitor prevăzîndu-se punerea în funcțiune a noi centrale telefonice automate. În ce privește numărul abonaților telefonici, el a crescut în România de la 69 mii în 1938 și 103 mii în 1950 la 1 300 mii în 1978.

Căile ferate la 150 de ani

Ioan Dan, Tecuci — O copie fidelă a primei locomotive cu aburi construite de Stephenson a străbătut centrul Londrei, pe o linie special amenajată, în drum spre Muzeul Național al Căilor Ferate, unde va fi expusă cu ocazia comemorării, anul viitor, a 150 de ani de la inaugurarea celei mai vechi linii ferate din Anglia și din lume, cea dintre Liverpool și Manchester.

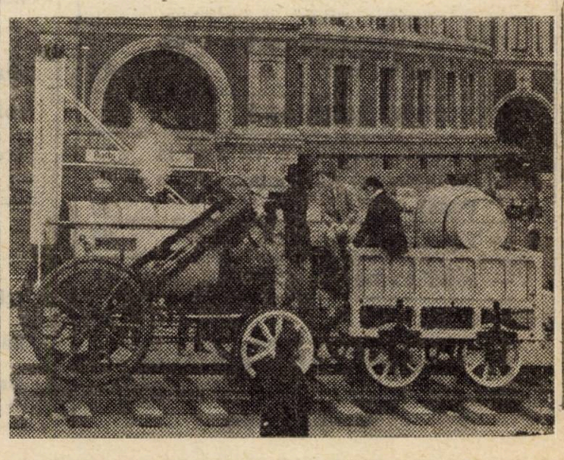

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 49 din 7 decembrie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— O etapă calitativ nouă în activitatea de tipizare a construcțiilor **(ing. Radu Negru)** 1

— Mobilizarea energiilor creatoare ale întregului popor pentru realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale
● Realizarea ritmică, exemplară a planului de producție **(Sabin Faur)** 4
● Punerea la termen în funcțiune a obiectivelor de investiții **(V. Boescu, B. Pădure)** 6

— Extinderea automatizării producției **(ing. M. Sîrbu)** 8

— Cerințe ale creșterii mai rapide a eficienței economice în viitorul cincinal **(N. Săvoiu)** 11

— Valorificarea integrală, eficientă a resurselor agricole din fiecare județ **(Gheorghe Frățilă, Arghir Năstase, Tiberiu Titea, Gheorghe Iosif)** 13

— Un puternic impuls promovării exporturilor complexe **(Gheorghe Stăvaru)** 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Creșterea productivității muncii — orientare principală a unei calități noi, superioare (I) **(dr. Petre Frujină)** 19

TEORII ● IDEI

— Rolul crescînd al clasei muncitoare în condițiile adîncirii democrației socialiste **(Constantin Nica)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Patriotismul — componentă de seamă a tradițiilor progresiste în gîndirea românească (II) Emanciparea economică a țării — condiție vitală a independenței sale politice **(prof. dr. Ion Bulborea)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Relațiile economice externe și dezvoltarea economică **(Ioan Popa).** 26

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI
Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Extension of the automatic production **(Eng. M. Sîrbu)** 8
— Requirements of the more rapid increase of the economic efficiency in the next five-year-plan **(N. Săvoiu)** 11
— A great stimulus for complex exports promoting **(Gheorghe Stăvaru)** 16
— Growing role of the working class in the context of deepening the socialist democracy **(Constantin Nica)** 21
— Foreign economic relations and the economic development **(Ioan Popa)** 26

DANS LE NUMÉRO

— L'extension de l'automation de la production **(ing. M. Sîrbu)** 8
— Exigences de l'accroissement plus rapide de l'efficience économique dans le futur quinquennat **(N. Săvoiu)** 11
— Une forte impulsion pour promouvoir les exportations complexes **(Gheorghe Stăvaru)** 16
— Le rôle croissant de la classe ouvrière dans les conditions de l'approfondissement de la démocratie socialiste **(Constantin Nica)** 21
— Les rélations économiques etrangères et le développement économique **(Ioan Popa).** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Расширение автоматизации производства **(инж. М. Сырбу)** .. 8
— Потребности ускоренного роста экономической эффективности в будущей пятилетке **(Н. Савою)** .. 11
— Сильное побуждение для увеличения комплексного экспорта **(Георге Стэвару)** 16
— Растущая роль рабочего класса в условиях углубления социалистической демократии **(Константин Ника)** 21
— Внешние экономические отношения и экономическое развитие **(Ион Попа)** 26

Continuă campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1980 la „Revista economică". Prețul abonamentului: 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de: 130 lei anual; 65 lei semestrial; 32,50 lei trimestrial. Comenzile pentru abonamente se primesc de către oficiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții, pînă la 15 decembrie a.c. Pînă la aceeași dată se primesc, la administrația revistei, comenzi din partea întreprinderilor și instituțiilor, pentru revistă și pentru volumele de legislație economică comentată pe care aceasta le editează în anul 1980.

Incheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate: „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice", „Curier economic-legislativ".

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. (Întreprinderea de stat pentru Imprimate și administrarea publicațiilor) nr. 6 451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București. Tiparul: Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

OFICIILE JUDEȚENE DE TURISM

VĂ RECOMANDĂ

O PERIOADĂ OPTIMĂ PENTRU CURA BALNEARĂ ȘI ODIHNĂ

Condițiile de cazare, tratament și agrement oferite de rețeaua de hoteluri, vile și restaurante ale Ministerului Turismului asigură în această perioadă o cură balneară eficace și odihnă.

Precizăm că în multe stațiuni de cură balneară, accesul spre bazele de tratament se face direct din hotel, prin culoare acoperite și încălzite.

Iată cîteva recomandări care vă vor ușura alegerea stațiunilor pentru tratarea afecțiunilor de care suferiți :

pentru afecțiuni reumatismale : **Amara, Bazna, Călimănești-Căciulata, Eforie Nord, Geoagiu Băi, Govora, Herculane, Mangalia, Moneasa, Ocna Sibiului, Slănic, Pucioasa, Slănic Moldova, Sovata, Săcelu.**

pentru afecțiuni ale aparatului cardiovascular : **Balvanios, Borsec, Buziaș, Lipova, Vatra Dornei, Tușnad ;**

pentru afecțiuni ginecologice : **Bazna, Eforie Nord, Mangalia, Ocna Sibiului, Sovata ;**

pentru afecțiuni ale aparatului respirator : **Slănic (Prahova), Govora, Slănic Moldova ;**

pentru afecțiuni ale tubului digestiv, glandelor anexe, boli de nutriție : **Borsec, Călimănești, Căciulata, Olănești, Singeorz, Slănic Moldova, Vîlcele.**

În sezonul alb vă recomandăm cîteva stațiuni pentru odihnă în multe din acestea putîndu-se practica sporturile de iarnă : **Bușteni, Borsec, Breaza, Borșa, Cheia, Izvoarele, Lacu Roșu, Păltiniș, Predeal, Stîna de Vale, Sinaia, Tușnad. Crivaia, Durău, Poiana Brașov, Sovata, Călimănești-Căciulata, Slănic Moldova.**

Bilete pentru cura balneară sau odihnă, precum și informații suplimentare obțineți la agențiile și filialele oficiilor județene de turism din întreaga țară.

PUBLITURISM

Încă o sugestie în alegerea cadoului...
Parfumul IDILA, cu miros citrat proaspăt
Medalie de aur la concursul internațional Bratislava 1979
Întreprinderea de produse cosmetice MIRAJ – București
1979 DEC 14
IDILA
parfum de toaleta
MR
Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CERINŢE MAJORE ALE SALTULUI LA O NOUĂ CALITATE

Numărul 50 ● Vineri 14 decembrie 1979

DINAMISMUL ECONOMIEI ROMÂNEŞTI ÎN CINCINALUL 1981-1985

PRODUCŢIA INDUSTRIALĂ
- în procente -

DINAMICA PRODUCŢIEI GLOBALE

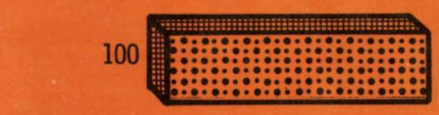

VALOAREA PRODUCŢIEI NETE

În cincinalul 1981-1985, valoarea producţiei nete industriale va creşte într-un ritm mediu anual de 9-10%, superior celui al producţiei globale pentru care se prevede o creştere de 8-9%.

DINAMICA PRODUCŢIEI GLOBALE AGRICOLE
(media anuală pe perioada de 5 ani)
- în procente -

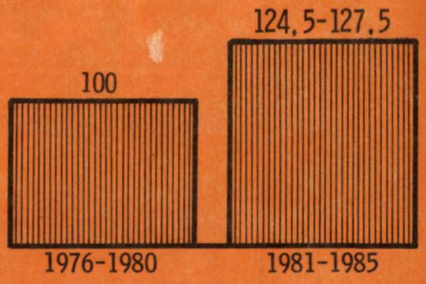

În perioada 1981-1985, se va pune în continuare accentul principal pe sporirea producţiei de cereale - care trebuie să ajungă la 27-28 milioane tone anual.

VOLUMUL INVESTIŢIILOR ÎN ECONOMIA NAŢIONALĂ
(pe perioada de 5 ani)
- în procente -

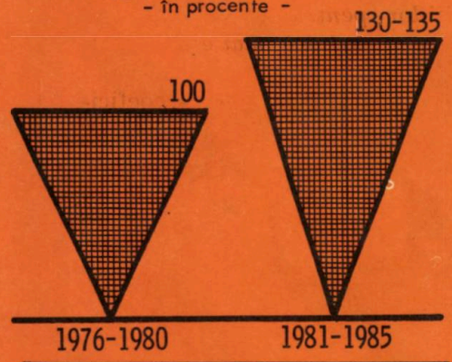

În viitorul cincinal se va realiza un volum de investiţii de 1300-1350 miliarde lei, superior întregului volum efectuat între anii 1951-1975 şi de peste 20 ori mai mare decît cel realizat în perioada 1951-1955.

DINAMICA VOLUMULUI COMERŢULUI EXTERIOR
(pe perioada de 5 ani)
- în procente -

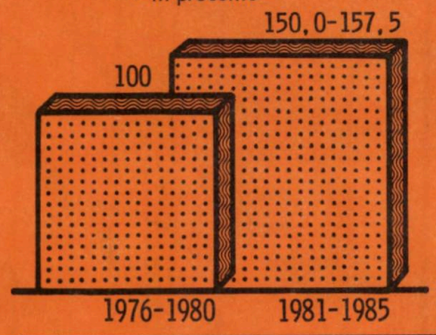

Volumul comerţului exterior va creşte în cincinalul următor într-un ritm mediu anual de 8,5-9,5%, urmărindu-se creşterea substanţială a eficienţei exporturilor prin sporirea mai accentuată a mărfurilor care valorifică superior materiile prime, energia şi munca socială.

CREŞTEREA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII
(calculată pe baza producţiei nete)
- în procente -

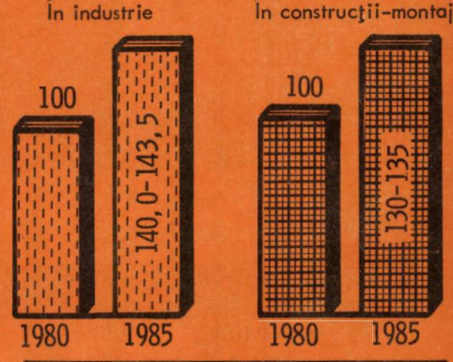

Productivitatea muncii va creşte în cincinalul viitor într-un ritm mediu anual de 7-7,5%, contribuind cu circa 80% la realizarea sporului de producţie.

DINAMICA VENITULUI NAŢIONAL
- în procente -

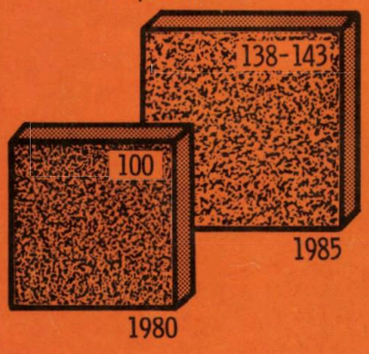

Ritmul mediu anual de creştere a venitului naţional, în perioada 1981-1985, va fi de 6,7-7,4% superior celui al produsului social prevăzut a fi de 6,0-6,6%.

VENITURILE REALE ALE ŢĂRĂNIMII, PE O PERSOANĂ ACTIVĂ
- în procente -

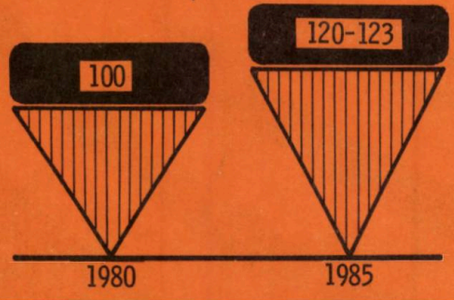

Prin înfăptuirea prevederilor noului cincinal, România va depăşi stadiul de ţară socialistă în curs de dezvoltare şi va deveni o ţară socialistă mediu dezvoltată.

RETRIBUŢIA MEDIE REALĂ
- în procente -

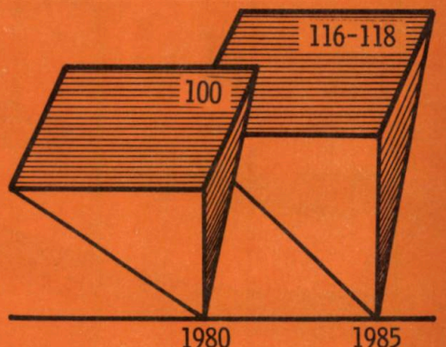

Se va menţine, în continuare, raportul de 1 la 5,5 între retribuţia minimă şi maximă din economie.

D 646

1979 DEC 22

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

TRANSPORTUL INTERN ŞI DEPOZITAREA: TEHNICĂ, ORGANIZARE

ÎN RAPORTUL la Congresul al XII-lea al P.C.R., document de excepțională însemnătate teoretică și practică pentru viitoarea dezvoltare economică și socială a României, **secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a indicat, printre sarcinile și răspunderile tot mai mari ce revin presei în perioada următoare, promovarea fermă a noului în toate domeniile de activitate, a experienței înaintate a constructorilor socialismului.**

Numărul de față al suplimentului revistei abordează elemente de principiu și soluții concrete într-un domeniu direct legat de gospodărirea cu maximă eficiență a resurselor materiale, umane și financiare în industrie: **transportul intern și depozitarea.** Articolele și informațiile au fost redactate pe baza unor intervenții la dezbaterea pe această temă, organizată în cinstea Congresului al XII-lea al partidului de către Consiliul Național al Inginerilor și Tehnicienilor (Comisia de organizare superioară a producției) și Institutul de proiectări tehnologice pentru industria ușoară (I.P.I.U.).

Transportul intern și depozitarea, deși nu participă direct la transformarea materiilor prime și materialelor în produse, fac parte inseparabilă din procesul de producție, de modul în care sînt rezolvate depinzînd direct fluiditatea acestuia. În procesul de modernizare și eficientizare a industriei, problematica transportului intern a căpătat noi dimensiuni, aspectului pur funcțional alăturîndu-i-se, în interconditionare, comandamente legate de **economisirea muncii vii, a materialelor, a energiei, a spațiului construit** la efectuarea operațiilor de deplasare și depozitare a materialelor, semifabricatelor, produselor. Comandamente puternic accentuate prin obiectivele stabilite de Congresul partidului în vederea **realizării unei calități noi, superioare în întreaga activitate economică.**

Materialele dezbaterii C.N.I.T.–I.P.I.U., subliniind relația mijloace–scop între tehnică, organizare și eficiență, sugerează – dincolo de localizări specifice – o modalitate de gîndire și intervenție ce poate fi profitabilă în toate ramurile industriei, în toate unitățile acesteia.

Importante rezerve de reducere a cheltuielilor de producție

PENTRU OBȚINEREA unei unități fizice de produs finit sînt necesare multiple mișcări de materii prime, materiale și semifabricate — care, de exemplu în cazul siderurgiei și al metalurgiei neferoase, echivalează cu manipularea a 146 tone la tona de produs.

Principiile raționalizării lor au fost prezentate, în cadrul dezbaterii, de către economiștii **Eugen Pungulescu** și **Aurel Ciudin,** de la Secția de studii și cercetări pentru ambalaje și manipulări a Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe.

În interiorul unei întreprinderi au loc în principal următoarele categorii de mișcări de această natură:

● MIȘCAREA MATERIILOR PRIME ȘI MATERIALELOR DE LA PUNCTUL DE RECEPȚIE CĂTRE SPAȚIUL DE DEPOZITARE

Acest moment constituie un prim pas în organizarea mișcării materiilor prime și materialelor, de nivelul și amploarea sa depinzînd toate momentele următoare, volumul cheltuielilor de producție pe care ele le determină.

Dimensionarea acestui moment poate fi condiționată de o serie de elemente, în a căror selecționare este oportun să se țină seama de:

— corelarea mărimii loturilor de materii prime și materiale de aprovizionat, cu nevoile producției și cu capacitățile de depozitare;

— stabilirea unui grafic al ritmicității intrării de materii prime și materiale, pe baza balanței de aprovizionare.

● MIȘCAREA MATERIILOR PRIME ȘI MATERIALELOR ÎN INTERIORUL DEPOZITELOR, ÎN VEDEREA PREGĂTIRII PENTRU PRELUCRARE

Etapa depozitării temporare și a pregătirii materiilor prime și materialelor în vederea prelucrării presupune asigurarea unei mișcări fluide a acestora între punctele de recepție și secția de producție, cu condiția obligatorie ca operația în sine să nu includă o staționare îndelungată a obiectelor muncii, ceea ce ar duce la repetarea mișcării.

Pentru aceasta este necesar ca la organizarea activității respective să se aibă în vedere, înainte de toate, soluționarea următoarelor probleme:

— identificarea tipului de depozit, în funcție de natura materiilor prime și a materialelor de depozitat;

— amplasarea optimă a depozitelor de materii prime și materiale, sub aspectul distanțelor față de secțiile de producție;

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 50, 1979

— organizarea internă a activității de depozitare și de pregătire în vederea prelucrării.

● MIȘCAREA MATERIILOR PRIME ȘI MATERIALELOR DIN DEPOZIT CĂTRE SECȚIILE PRELUCRĂTOARE

Fluiditatea mișcării materiilor prime și materialelor este în strînsă interdependență cu mărimea intervalului de timp necesar trecerii din depozit în secțiile de producție. Pentru asigurarea unei mișcări optim dimensionate între depozit și secțiile de producție, trebuie studiate datele legate de :

— stabilirea distanțelor optime între depozit și secțiile de producție, pe baza alegerii unor trasee judicioase de transport ;

— dimensionarea corespunzătoare a loturilor de materii prime și materiale ce circulă între depozit și secțiile de producție.

● MIȘCAREA MATERIILOR PRIME, MATERIALELOR ȘI SEMIFABRICATELOR PE PARCURSUL PROCESULUI DE PRODUCȚIE

Principalele cerințe de organizare în acest domeniu sînt:

— amplasarea locurilor de muncă pe baza înlănțuirii logice a activităților și operațiilor procesului de producție;

— identificarea produselor la fabricarea cărora concură mai multe semifabricate, în vederea organizării judicioase a mișcării acestora între diferite locuri de muncă ;

— dimensionarea locurilor de muncă în vederea creării unui spațiu necesar și suficient depozitării temporare a materiilor prime și materialelor, precum și semifabricatelor sau produselor finite rezultate ;

— repartizarea materiilor prime și materialelor pe posturile de producție, asigurîndu-se totodată și mărimea optimă a loturilor, pentru desfășurarea continuă a procesului de producție.

● MIȘCAREA PRODUSELOR FINITE DE LA LOCUL DE FABRICARE LA LOCUL DE DEPOZITARE ȘI PREGĂTIRE ÎN VEDEREA EXPEDIȚIEI

Această ultimă etapă, ulterioară obținerii produsului finit, influențează și ea indicatorii de eficiență ai întreprinderii. Pentru rezolvarea ei este necesar, în primul rînd, să se procedeze la o condensare a operațiilor specifice, pentru reducerea distanțelor de transport intern și a costurilor.

Analizîndu-se specificul procesului de producție și natura produselor finite, este necesar să se asigure :

— studierea posibilităților ca odată cu executarea produsului finit să aibă loc și pregătirea acestuia în vederea expediției (condiționare, ambalare), pentru a înlătura o dublă manipulare pe traseele : secție de fabricație — sector de ambalare și sector de ambalare — depozit ;

— organizarea spațiilor de depozitare a produselor finite și dimensionarea lor optimă, în concordanță cu volumul producției și itinerarul produsului finit, determinat de momentul și locul condiționării ;

— imprimarea unei viteze de circulație corespunzătoare, prin : reducerea timpului de staționare a mărfurilor în depozit ; crearea unor loturi de excepție adecvate mijloacelor de transport folosite și clauzelor contractuale ; realizarea unei evidențe cu adevărat operative, care să „prelia" produsul, în vederea expedierii sale, încă din secția de producție.

MIȘCAREA MATERIILOR PRIME, materialelor și semifabricatelor **pe parcursul procesului de producție** reprezintă elementul de pondere al ciclului. Din totalul cheltuielilor de producție pe care le necesită mișcarea materiilor prime, materialelor, semifabricatelor și produselor finite, cca. 47% sînt ocazionate tocmai de mișcarea întreținută cu fluxul tehnologic.

Pentru a putea interveni în sensul diminuării acestor cheltuieli, este necesar să se ia în considerare :

— amplasarea locurilor de muncă, a utilajelor prelucrătoare, în sensul logic al procesului tehnologic ;

— stabilirea suprafețelor de deservire a utilajelor, corelată cu mărimea loturilor de materii prime și materiale necesare alimentării acestora, precum și cu mărimea suprafețelor necesare depozitării produselor finite rezultate din prelucrare ;

— dimensionarea optimă a spațiilor de circulație între locurile de producție, pentru a permite accesul utilajelor de transport intern.

Cheltuielile de mișcare din această categorie au ca variabile principale : **timpul** consacrat deplasării materiilor și materialelor pe durata procesului de producție și **spațiul** aferent desfășurării în bune condiții a procesului de producție — mărimi aflate în strînsă interdependență.

● **Factorul timp** cuprinde : timpii destinați alimentării locurilor de muncă, depozitării temporare în imediata apropiere a acestora pentru a asigura o productivitate a muncii corespunzătoare, timpul de alimentare a mașinilor și instalațiilor prelucrătoare, timpul de depozitare a produselor finite sau semifabricatelor rezultate în urma prelucrării, în vederea constituirii loturilor de expediție sau a unor loturi care să asigure utilizarea eficientă a mijloacelor de transport intern. Mărimea factorului timp se poate determina printr-o relație care nu este altceva decît însumarea tuturor acestor timpi.

● **Factorul spațiu** cuprinde : spațiul destinat instalării utilajelor ; suprafața utilizată de fiecare muncitor, la locul de muncă, pentru deservirea utilajului — mărime corelată cu suprafața necesară depozitării materialelor și semifabricatelor și cu numărul de operații pe care trebuie să le execute muncitorul pentru obținerea semifabricatului sau produsului finit ; suprafața de evoluție — respectiv suprafața destinată deplasării personalului și pentru efectuarea transporturilor ; suprafața necesară circulației între locurile de muncă. Determinarea mărimii factorului spațiu se face prin însumarea tuturor acestor elemente.

Organizarea rațională a spațiului de producție, respectiv a locurilor de muncă, precum și dimensionarea corectă a suprafețelor de deplasare între locurile de muncă, pentru o manevrare lesnicioasă a utilajelor de transport intern, **contribuie la reducerea factorului timp,** ceea ce creează premisele pentru creșterea productivității muncii și, implicit, pentru reducerea cheltuielilor cu manipularea.

● O deosebită importanță prezintă și **alegerea mijloacelor de transport și manipulare.** În general, în vederea determinării necesarului de mijloace de transport pentru mișcarea pe parcursul procesului de producție trebuie să se țină seama de :

— volumul manipulărilor și al încărcărilor de transport, precum și frecvența acestora, determinată de ritmul de fabricație din fiecare secție de producție ;

— natura încărcărilor și modul de formare a unităților de transport ;

— caracteristicile mijloacelor de transport alese pentru fiecare circuit de transport ;

— caracteristicile traseelor de parcurs ;

— normele de timp privind executarea operațiilor de manipulare, încărcare, transport și descărcare a unităților de transport :

— regimul de lucru al mijloacelor de transport și coeficientul de utilizare a capacității acestora, precum și timpii de imobilizare în revizii și reparații.

Studiile de optimizare a transportului intern și manipulărilor trebuie să antreneze — alături de tehnologi și specialiști în organizarea producției și a muncii — și cadre de economiști din întreprinderi, pentru ca **soluțiile, concepute pe baza unei abordări complexe a aspectelor tehnice, organizatorice, ergonomice, economice ș.a., să prezinte cei mai înalți parametri de eficiență în condițiile specifice unității respective.**

Implicații organizatorice ale logisticii industriale

PENTRU REZOLVAREA PROBLEMELOR generate de transportul intern, manipularea, depozitarea de materii prime, materiale, semifabricate și produse finite în întreprinderile industriei ușoare, în cadrul I.P.I.U. s-a făcut apel la **logistică** — metodă de cercetare și operare prin care **se consideră că un ansamblu de activități se regru-**

pează în jurul unui pol unic : **fluxul de materiale** și care permite o abordare globală a unor elemente diverse ca : manipularea, transportul, depozitarea (M.T.D.), gestiunea stocurilor, ambalarea, distribuția etc. Această disciplină foarte largă reunește specialiști în organizarea M.T.D., în procese de producție, cercetare operațională, construcții de mașini, matematicieni, psihologi, economiști, specialiști în ergonomie ș.a.

Intervenția la dezbatere pregătită de inginerii **Marcel Stein, Nicolae Șoaită** și **Ioana Marinache** a abordat unele elemente de principiu și un studiu de caz care introduce o nouă concepție de organizare.

Activitatea logistică are o mare sferă de acțiune și, prin transformările pe care le declanșează, influențează în mod necesar funcțiile de bază ale întreprinderii.

Întreprinderea industrială, considerată ca sistem, este structurată în mai multe subsisteme, printre care și **subsistemul logistic.** Aflat în relații de interdependență cu subsistemele : aprovizionare, tehnologie, forță de muncă, conducerea operativă a producției, pregătirea tehnică a fabricației, desfacere, el cuprinde **totalitatea mijloacelor umane și materiale, a metodelor și concepțiilor ce contribuie la rezolvarea problemelor din domeniul M.T.D.**

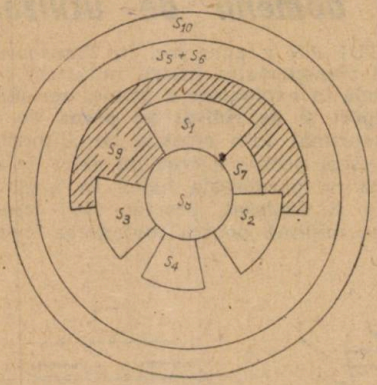

Structura sistemică a unei întreprinderi industriale.

S_1 — subsistemul aprovizionare tehnico-materială ; S_2 — subsistemul tehnologic ; S_3 — subsistemul forței de muncă ; S_4 — subsistemul tehnic ; S_5 — subsistemul conducerii operative a producției ; S_6 — subsistemul pregătirii tehnice a fabricației ; S_7 — subsistemul desfacerea producției ; S_8 — subsistemul planificare tehnico-economică și investiții ; S_9 — subsistemul logistic ; S_{10} — subsistemul financiar-contabil.

Abordarea logistică implică existența unui fond material, utilizarea unor mijloace și metode — fiecare factor determinînd, la rîndul său, o problematică și niște întrebări care se pot constitui sub forma unei ecuații a logisticii :

Subsistemul logistic astfel constituit are o serie de funcții :

- integrarea activității M.T.D. în întreprindere, avînd la dispoziție totalitatea mijloacelor materiale și umane existente în aceste scopuri ;
- posibilitatea și autoritatea de a face schimbări în activitatea M.T.D., la momentul oportun, acolo unde este necesar ;
- oficiul de consultanță în probleme de manipulare.

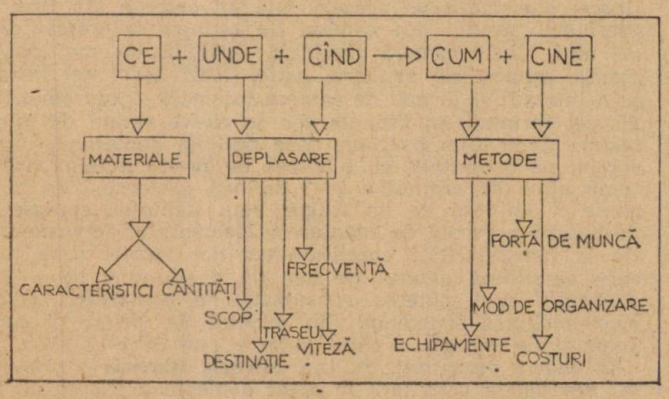

STUDIUL EFECTUAT la Filatura de lînă pieptănată București a relevat că, așa cum se întîmplă încă în majoritatea unităților industriale, actuala structură organizatorică nu include o activitate logistică propriu-zisă ; mijloacele și răspunderile în operațiile M.T.D. sînt fragmentate, aparținînd unor sectoare diferite ; resursele materiale și umane existente în acest scop nu sînt întrebuințate uneori decît parțial ; în unele cazuri operațiile M.T.D. sînt efectuate de către muncitorii direct productivi, ceea ce le diminuează productivitatea.

Pentru a elimina necorelările determinate de disiparea responsabilităților și a regrupa domeniile care țin de logistică, s-a propus constituirea în întreprindere a unui **organ specializat,** numit **„grup logistic"**, investit cu putere de decizie și competențe. Implementarea propunerii ar urma să fie etapizată astfel :

— în etapa I — constituirea unui **grup logistic funcțional** (în care funcțiile logistice să fie, în continuare, asumate de diversele compartimente), cu sarcina de a selecta și dezvolta metode, de a aborda previziuni și a planifica funcționarea ansamblului sistemului. Acestui grup nu i-ar reveni responsabilități ierarhice, ci doar rolul de consultant;

— în etapa a II-a — crearea unui **grup logistic integrat** — integrarea constînd din regruparea, sub o conducere unică, a responsabilităților logistice funcționale și operaționale. Activitatea sa ar urma să cuprindă :

- **previziunea și planificarea** — ansamblul de studii, analize și lucrări ce se efectuează în scopul de a determina necesarul de mijloace materiale, financiare și de muncă, pentru dimensionarea cantitativă și calitativă a activității. Acestea servesc la definitivarea indicatorilor planului anual al întreprinderii ;
- **programarea,** în scopul dirijării în timp și spațiu a mijloacelor de transport pentru a asigura integrarea rațională a operațiilor M.T.D. în ansamblul general de activități din întreprindere, în special în fluxul de producție, realizînd sincronizarea deplină între elementele determinante ale acestuia — materii prime și materiale, utilaje, forță de muncă ;
- **desfășurarea operațională** a circulației interne, a aprovizionării și desfacerii. Operarea are ca obiectiv rezolvarea practică și operativă a necesităților de transport al obiectelor și mijloacelor de muncă pe traseele și la locurile stabilite, în funcție de necesități și la timp, în corelare cu programul de activitate stabilit pentru fiecare mijloc de transport. Acest domeniu cuprinde, de asemenea, studiul și selecția metodelor, materialelor, echipamentelor utilizate, precum și perfecționarea circuitelor de transport și controlul stocurilor ;
- **urmărirea și raportarea rezultatelor,** pentru a preîntîmpina apariția unor dereglări în procesul M.T.D., precum și pentru a da posibilitatea luării unor măsuri și decizii impuse de desfășurarea activității. Aici sînt cuprinse : urmărirea gradului de utilizare a mijloacelor M.T.D. ; centralizarea și analiza periodică a informațiilor furnizate de desfășurarea activității ; raportarea activității prin dări de seamă statistice.

În organigrama întreprinderii, grupul logistic ar urma să fie subordonat inginerului șef și să lucreze în cooperare cu compartimentele de la care a preluat competențele respective. S-a propus ca în componența grupului, condus de un inginer, să intre : cîte un logistician (economist) pentru aprovizionare-desfacere și control stocuri, un logistician (inginer) pentru planificare, doi logisticieni (tehnicieni) pentru programare și urmărire, un contabil și un statistician. În subordinea șefului grupului logistic ar intra și personal muncitoresc din întreprindere, ca : transportori și manipulanți, cantaragii, sortatori, ambulatori ș.a.

ÎN OPINIA AUTORILOR studiului, prin introducerea acestui nou concept de organizare s-ar realiza o serie de ameliorări :

— concentrarea competențelor și responsabilităților oferă posibilitatea a se stabili, în cadrul întreprinderii, **o concepție și metode unitare privind modul de desfășurare a mișcării materialelor,** putîndu-se ști în orice moment care sînt necesitățile și ce mijloace trebuie alocate pentru satisfacerea lor ;

— se asigură **o utilizare mai rațională a mijloacelor umane și materiale** alocate ;
— **situațiile critice pot fi cunoscute și înlăturate rapid ;**
— **se pot planifica și programa toate mișcările ;**
— **se pot controla mai eficient stocurile.**

O demonstrație concretă a calității rezolvărilor ce se obțin prin abordarea complexă a problemelor logistice a oferit-o, în cadrul studiului amintit, soluția pentru îmbunătățirea transportului interoperațional (flyere — mașini de filat — mașini de dublat, răsucit, scuiuit) la F.L.P.B. Se prevăd, în principal : introducerea unui transportor suspendat (13 cărucioare electrice cu funcționare automată, pe o cale de rulare de 625 m cu 59 puncte fixe de încărcare-descărcare), care să elimine manipulările manuale ; programarea mișcării materialelor, pe baza unor diagrame zilnice pentru urmărirea utilajelor aflate în lucru, ori în perioada de alimentare sau de debitare — ceea ce permite cunoașterea anticipată a momentului de sosire a cărucioarelor.

Optimizarea circuitelor de transport de la producător la beneficiar

SUBSISTEMUL LOGISTIC al centralei industriale înglobează și transportul de la producători la beneficiari. Asupra acestuia s-au oprit, în intervenția lor la dezbatere, ing. **Marcel Stein** și proiectant **Todor Novac**, din I.P.I.U.

Optimizarea la nivel de centrală a circuitelor de transport între întreprinderile producătoare și beneficiari atrage după sine o serie de **avantaje cu caracter economic** cum ar fi :

— scurtarea distanțelor și zonarea desfacerii,
— livrarea loturilor în termenul stabilit, fără întîrzieri și păstrînd ritmicitatea cerută,
— economie de timp,
— economie de combustibil,
— reducerea cheltuielilor de transport,
— profilarea întreprinderilor,
— elaborarea unui plan optim de contractare.

ÎN CADRUL centrului de calcul al I.P.I.U. a fost elaborat programul **TRANS** pe baza căruia, transpunînd datele reale de analiză a circuitelor de transport pe relațiile de calcul ale algoritmului problemei de transport, se realizează pe calculator optimizarea funcției-obiectiv — **determinarea unui plan optim de transport pe circuite cunoscute între punctele de origine și cele de destinație, cu scopul reducerii la minimum a cheltuielilor aferente.** Programul poate fi utilizat și pentru îmbunătățirea transportului semifabricatelor între întreprinderi, în cadrul aprovizionării și al cooperării în producție.

Folosind ca date de intrare denumirile și cantitățile disponibile în punctele de origine, cele necesare în punctele de destinație, ponderile între origini și destinații (costuri, distanțe etc.), se pot prelucra probleme de transport cu maximum 35 puncte de origine și 85 puncte de destinație, în oricîte variante. Totodată, rezultă (cînd este cazul) și listele cu cantitățile rămase nesatisfăcute, sau disponibile.

Problema optimizării cheltuielilor de transport reprezintă un caz tipic de programare liniară, considerîndu-se ca pondere distanța, în km, parcursă pentru a transporta o cantitate de materie primă sau dintr-un sortiment de produse, de la un punct **i**, numit origine la un punct **j** numit destinație.

Pe parcursul aplicării algoritmului de rezolvare, este posibil să apară situația de degenerare, care poate conduce la fenomene de ciclaj ; tratarea problemei pe calculatorul electronic a permis să se aplice tehnica perturbării, dar nu la apariția degenerării, ci la începutul rezolvării.

Rezolvarea problemei transporturilor se face parcurgînd următoarele etape, fiecare posedînd algoritmi specifici : determinarea soluției admisibile de bază ; testarea optimalității acesteia ; îmbunătățirea soluției, în sensul micșorării cheltuielilor de transport ; calcularea valorii funcției-obiectiv.

Asupra datelor introduse sînt prevăzute verificări formale, care produc mesaje în situațiile depistate ca eronate. Erorile constatate produc oprirea imediată a lucrului.

ELABORAREA UNUI STUDIU cu privire la îmbunătățirea transportului confecțiilor pe umerașe, studiu inițiat de Centrala industriei confecțiilor și realizat în colaborare de Institutul politehnic București și I.P.I.U., prilejuiește aplicarea programului **TRANS** în cadrul unei soluții care urmărește să rezolve, printre altele : determinarea volumului și distanțelor optime de transport al confecțiilor pe umerașe de la producător la beneficiar, precum și zonarea desfacerii ; organizarea și amenajarea depozitelor ; determinarea necesarului de mijloace de transport.

minarea volumului și distanțelor optime de transport al confecțiilor pe umerașe de la producător la beneficiar, precum și zonarea desfacerii ; organizarea și amenajarea depozitelor ; determinarea necesarului de mijloace de transport (vezi și articolul din pag. 7).

Aeropaleta — o instalație cu largi domenii de utilizare

ÎN CURSUL ACESTUI AN a avut loc, la Timișoara, o premieră în domeniul transportului intern industrial ; introducerea experimentală în exploatare a primei aeropalete — **instalație de transport și de ridicat pe pernă de aer,** care folosește aer comprimat (din rețeaua de alimentare a întreprinderii respective) pentru a crea un efect de sustentație a sarcinii față de pardoseala halei. În acest fel, corpul sustentat poate fi deplasat, practic, fără frecare, fiind suficientă o forță minimă pentru învingerea inerției sale.

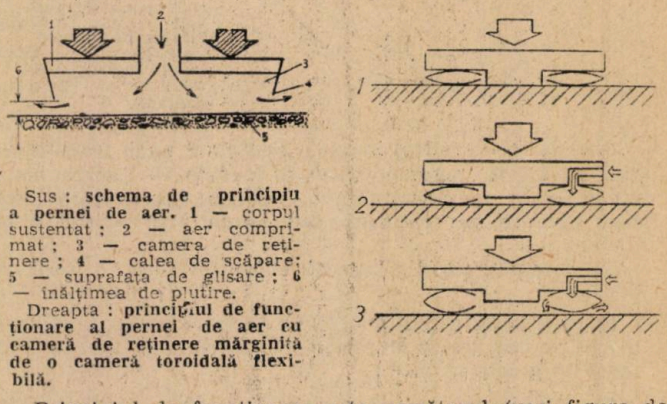

Sus : **schema de principiu a pernei de aer.** 1 — corpul sustentat ; 2 — aer comprimat ; 3 — camera de reținere ; 4 — calea de scăpare ; 5 — suprafața de glisare ; 6 — înălțimea de plutire.
Dreapta : **principiul de funcționare al pernei de aer cu cameră de reținere mărginită de o cameră toroidală flexibilă.**

Principiul de funcționare este următorul (vezi figura de sus) : în faza **1** sarcina se sprijină, prin intermediul suportului elementului de sustentație, pe suprafața de glisare. În faza **2** aerul comprimat umflă camera toroidală (fusta) din material plastic, ce mărginește camera de reținere, etanșînd-o pe aceasta față de exterior. În faza **3** presiunea aerului din camera de reținere a crescut așa de mult, încît camera toroidală flexibilă nu mai poate etanșa camera de reținere, astfel încît aerul se scurge prin interstițiul format de camera toroidală și suprafața de glisare, formînd un film de aer de cîteva sutimi de milimetru. Acest film continuu face posibilă deplasarea unor sarcini pe orizontală, cu o viteză de 10—15 m/min., printr-un efort de ordinul a 1—3 kg/tonă (o sarcină de 20 t poate fi împinsă de un singur om). Calitatea suprafeței de glisare și modul de adaptare a elementului de sustentație la neregularități constituie cei doi factori principali care determină debitul de aer (la o presiune de 1—3,5 daN/cm^2), deci puterea consumată de compresor, adică economicitatea sistemului din punctul de vedere al consumului de energie, a cărui valoare este de 1—2 kW/t.

În cadrul dezbaterii, dr. ing. **Michels Hartwig** a prezentat rezultatele activității în acest domeniu a Centrului de

cercetări şi inginerie tehnologică pentru maşini de ridicat şi transport uzinal din Timişoara, care a cercetat, proiectat şi realizat 4 tipuri de elemente de sustentaţie, cu o capacitate de ridicare de la 250 daN pînă la 3000 daN, deja omologate. În curs de realizare şi încercare sînt 8 tipodimensiuni, pînă la o capacitate de 22 600 daN. Elementele de sustentaţie sînt soluţii constructive de concepţie originală, fiind în curs de brevetare. Utilizînd cîte 4 elemente de sustentaţie, s-au realizat cinci aeropalete — de 1250, 2500, 4000, 6000 şi 11 000 daN.

Pe bază de comenzi ferme s-au realizat aeropalete tehnologice pentru montajul de tractoare şi motocare, montajul de caroserii auto speciale (3000 şi 7000 daN), pentru prelucrarea batiului de strunguri — cu care s-au obţinut performanţe tehnice similare cu cele cunoscute din literatura de specialitate; în curs de execuţie sînt diverse aeropalete tehnologice — pentru manipularea tamburilor de 12 t, pentru montajul transformatoarelor de înaltă tensiune (300 000 daN), de montaj (12 000 daN), precum şi pentru transferul diferitelor subansamble (8 000 daN).

În perspectivă se prevede realizarea de elemente de sustentaţie multicelulare; elemente de sustentaţie pentru transportul sarcinilor de pînă la 3 000 t; macarale-portal pe pernă de aer; aeropalete cu sursă proprie de aer comprimat.

EFICIENŢA ECONOMICĂ a noului sistem de transport intern rezultă din comparaţia făcută, pentru o linie de fabricaţie şi montaj de tractoare şi motoare, între soluţia pe perna de aer şi soluţia clasică; s-a constatat că prima dintre ele are aproximativ acelaşi consum de energie, **costul şi consumul de metal fiind însă de cca. 2 ori mai reduse.**

Trebuie să se ţină seama şi de **economiile importante la costul investiţiei:** capacitatea de ridicare a instalaţiilor de transport intern pe pernă de aer nu depinde de rezistenţa stîlpilor de susţinere a halei, ca în cazul podurilor rulante; nefiind necesare grinzi de rulare, se poate reduce înălţimea halei; distribuirea egală a sarcinii permite utilizarea unor pardoseli subţiri, neconsolidate. Notăm, printre alte **avantaje:** utilizarea unui personal nespecializat; întreţinere şi uzură foarte reduse; economii de forţă de muncă, de timp de montare; asigurarea transportului în siguranţă al încărcăturilor, în orice direcţie pe orizontală, fără şocuri, trepidaţii şi vibraţii, într-un gabarit foarte redus.

Principalele **domenii în care utilizarea instalaţiilor de transport intern pe perna de aer este avantajoasă** şi recomandată sînt: linii tehnologice de prelucrare şi montaj în industria constructoare de maşini; deplasarea sarcinilor independente, în cele mai variate condiţii din diverse domenii de activitate industrială (deplasarea maşinilor-unelte pentru modificarea rapidă a liniei tehnologice; aşezarea matriţelor sub prese; deplasarea şi poziţionarea precisă a roboţilor industriali; poziţionarea unor subansamble sau secţiuni foarte grele de nave; construcţia, întreţinerea şi repararea avioanelor; deplasarea unor instalaţii nucleare; lucrări de întreţinere în hidrocentrale; deplasarea unor transformatoare electrice foarte mari; reamplasarea unor construcţii existente; plăci turnante pentru locomotive, vagoane; transferul tablelor de oţel groase pentru poziţionare şi sudare etc.).

ÎNTR-O ALTĂ INTERVENŢIE la dezbatere (inginerii **Pamfilie Brîndușoiu** şi **Cornel Vanca**, de la Institutul de cercetări tehnologice pentru construcţia de maşini; prof. dr. doc. ing. **V.N. Constantinescu** şi conf. dr. ing. **St. Găletuşă**, de la Institutul politehnic Bucureşti) a fost prezentat **sistemul de organizare cu paletă tehnologică pe pernă de aer, conceput pentru transportul interoperaţii pe liniile tehnologice de prelucrat batiuri de la Întreprinderea de strunguri din Arad.** Se utilizează mese pentru paletizare, deplasabile pe pernă de aer, pe care se fixează şi centrează piesa de prelucrat; astfel, masa de lucru împreună cu piesa se deplasează la diferitele masini-unelte, ceea ce reduce timpul de aşteptare şi de pregătire a acestora şi, deci, le îmbunătăţeşte gradul de utilizare. Alte avantaje: autonomia deservirii fiecărui post de lucru; înlocuirea unor mijloace de ridicat şi transportat mai puţin maniabile; posibilităţi lărgite pentru polideservirea maşinilor.

Mijloace speciale pentru deplasarea sarcinilor cu greutăţi mari

● ÎN CONSTRUCŢIA utilajelor şi instalaţiilor de gabarite mari o problemă dificilă o constituie manipularea şi transportul pieselor şi subansamblurilor componente ale acestora, care şi ele au dimensiuni şi mase considerabile (în construcţia de nave, utilaj chimic, echipamente nucleare — de pildă — se realizează subansambluri de sute de tone). Dezavantajele sau caracterul inadecvat al mijloacelor clasice i-au determinat pe specialiştii din Institutul de cercetări tehnologice pentru construcţia de maşini să studieze noi soluţii, prezentate în cadrul dezbaterii de către inginerii **Teodor Mihăilescu** şi **Ion Bălănescu.**

Figura de mai jos redă soluţia de principiu a unui **utilaj destinat tragerii sau împingerii sarcinilor,** care pot fi aşezate pe cărucioare, sănii, platforme cu roţi de rulare. El

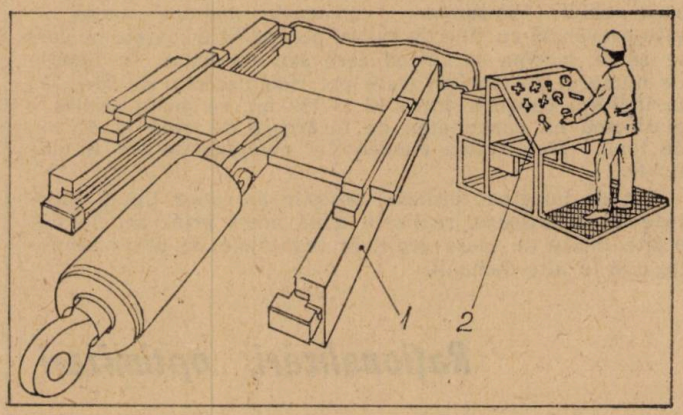

este alcătuit dintr-un dispozitiv de tragere-împingere **(1)** — deplasabil pe o şină fixată în fundaţie — şi un grup hidraulic de acţionare **(2).** Asemenea utilaje pot fi realizate în diferite variante constructive şi tipodimensiuni, folosind elemente (staţii hidraulice, cilindri hidraulici) tipizate, aflate în fabricaţie în ţara noastră. În comparaţie cu transportoarele cu lanţuri sau cu cabluri, se obţine o importantă economie de metal, se elimină necesitatea unor amenajări speciale în construcie, se creează posibilitatea mutării fără dificultate a utilajului de pe o şină pe alta.

Pe baza acestui principiu de funcţionare, I.C.T.C.M. a proiectat un **vehicul autopropulsat destinat tragerii navelor pe calele de transfer** ale şantierelor navale (figura de mai jos), care a fost realizat şi funcţionează în bune condiţii la Ş. N. Tulcea. Utilajul, acţionat cu motor Diesel de 100 CP, este prevăzut cu 4 dispozitive de tragere-împingere, depla-

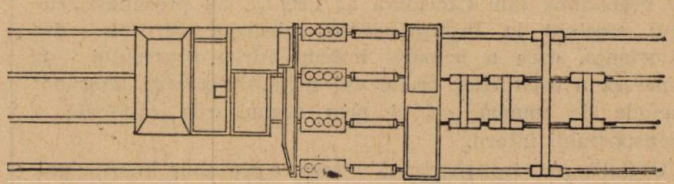

sîndu-se şi fixîndu-se pe şinele de rulare ale cărucioarelor care susţin sarcina. Caracteristici tehnice: forţă maximă de tracţiune 160 000 daN, viteză medie de deplasare 1,5 m/min., sarcină maximă tractată 8000 t.

● La Şantierul naval Tulcea a fost instalată şi o **platformă de transfer** de 136 x 18 m, cu deplasare transversală, acţionată hidraulic prin mecanism cu cremaliere, care serveşte la deplasarea pe cale a navelor în greutate maximă de 8000 t.

● La același institut se lucrează la realizarea unui utilaj de mare capacitate, destinat ridicării din apă și lansării navelor. Este vorba de un **ascensor cu care se pot ridica sarcini de mii de tone la înălțimi de zeci de metri.**

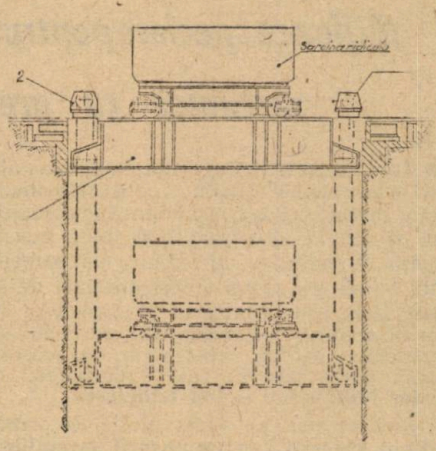

În figura alăturată este prezentat schematic un asemenea ascensor, avînd ca părți principale platforma (1) și vinciurile (2) — acționate electromecanic sau electrohidraulic — ce ridică platforma prin intermediul unor cabluri. Platforma — construcție metalică sudată — este prevăzută cu șine de rulare pentru cărucioarele pe care se așază sarcina la introducere sau evacuare. În funcție de numărul de vinciuri (care pot ridica sarcini de 30—250 t la înălțimi cuprinse între 18 și 100 m), se poate realiza o platformă cu capacitatea de încărcare de pînă la 10 mii de tone. Majoritatea elementelor componente pot fi unificate.

Sînt de imaginat utilizări posibile ale unor tipuri adecvate de ascensoare, realizate după acest principiu, în depozite înalte de piese grele, la montajele de utilaj tehnologic și în alte domenii.

Raționalizări, optimizări

● STUDIUL transportului intern constă din înregistrarea, analizarea și examinarea sistematică și critică a circulației materialelor în cadrul procesului de producție, precum și din proiectarea unor parcursuri de circulație rațională și eficiente, urmărindu-se adoptarea unor metode de transport și manipulare mai bune și mai economice, care să necesite un timp mai scurt și un efort mai mic, să asigure obținerea de economii, creșterea productivității muncii, micșorarea efortului muncitorilor.

Direcțiile principale de orientare a unui astfel de studiu sînt: **eliminarea transporturilor și manipulărilor inutile; încorporarea transporturilor și manipulărilor în operațiile productive; simplificarea lor; mecanizarea și automatizarea transporturilor.**

Inginerii **Liviu Todor** și **Georgeta Pop**, de la Laboratorul de ergonomie din Timișoara al I.P.I.U., au prezentat studiul efectuat la Întreprinderea integrată de lînă din Constanța, care a urmărit îmbunătățirea procesului de repasare a țesăturilor crude atît prin proiectarea unor noi metode de muncă, cît și prin organizarea rațională a transportului intern.

Organizarea transportului intern a presupus, în principal, organizarea manipulărilor și transporturilor la locul de muncă și între locurile de muncă ce se succed în procesul tehnologic.

Situația existentă a fost înregistrată prin graficul detaliat al desfășurării procesului de producție și graficul circulației, pe de o parte, precum și prin observări instantanee, pe de altă parte. Din analiza ei a rezultat că pe o mare parte din trasee, deplasarea obiectului muncii (țesătura crudă), se face manual, de către executanți.

Scopul urmărit în organizarea rațională a transportului intern al țesăturii crude l-au constituit reducerea distanței de transport și mecanizarea, ceea ce reduce durata timpilor neproductivi — mărind astfel productivitatea muncii — și dă posibilitatea ca forța de muncă să fie îndreptată în măsură și mai mare spre activitățile de transformare a obiectelor muncii.

În urma raționalizării, lungimea traseului la cele 3 tipuri de țesături crude s-a redus cu 22%, respectiv 10% și 13%, iar a distanțelor pe care transportul se face manual — cu 85%, 82% și 84%.

Efectul economic estimat a se obține ca urmare a **reducerii numărului de executanți cu 9 și a creșterii productivității muncii la repasat cu 2%** este de **peste 675 mii lei pe an**; durata de recuperare, din beneficiul obținut, a cheltuielilor determinate de introducerea a noi metode de muncă, raționalizarea transportului intern și amenajări ergonomice este de 0,9 ani.

● O ALTĂ APLICAȚIE practică a teoriei și metodelor de amplasare și transport intern a fost prezentată de inginerele **Ileana Nițulescu** și **Tatiana Kiss**, de la aceeași subunitate a I.P.I.U. Ea s-a făcut la un atelier de control și ambalare a obiectelor lucioase de uz casnic, unde au fost puși în evidență factorii perturbatori ai organizării locurilor de muncă. Metodele de investigare care au direcționat noua organizare au fost de natură fiziologică (punînd în evidență gradul de oboseală al executanților), psihologică și tehnici specifice studiului muncii.

Față de situația existentă, în care operația de control final al produselor se efectua în două încăperi (separat pentru controlul cuțitelor și al tacîmurilor), ceea ce presupune transport pe trasee mari, efectuat manual, s-au propus unificarea tuturor activităților de control și ambalare într-o singură încăpere, sub forma a 5 microgrupe de producție, introducerea unei benzi transportoare de la atelierul anterior în flux și transportul obiectelor muncii în cadrul fiecărei microgrupe tot pe benzi transportoare, jgheaburi sau pe mesele de lucru.

Ca urmare, a fost eliminat transportul manual la cuțite (pe 134 m, timpul aferent fiind de 35 min.) și la tacîmuri (46 m, 55 min.).

Noua amplasare a locurilor de muncă a fost însoțită de dotarea cu mobilier ergonomic, care să îmbunătățească iluminatul și să reducă efortul fizic al executanților la manipulare.

Ca urmare a îmbunătățirii transportului intern și a metodelor de muncă se obține **o economie relativă de 3 muncitori.**

● FABRICA de mase plastice din cadrul Întreprinderii „Victoria"-Timișoara utilizează zilnic 60 tone de materii prime (PVC praf, pînzeturi, hîrtie specială, plastifianți), ce se transportă pe distanțe variind între 50 și 300 m, cu ajutorul a 12 electrocare, 5 motostivuitoare, 500 boxpalete, 100 cărucioare.

Consumul de manoperă este important: numai la transportul de aprovizionare din depozit a secțiilor lucrează 75 de oameni — la care se adaugă cei ce efectuează manipulările în interiorul secțiilor de producție, pe trei etaje (fiecare secție avînd un atelier de preparare distinct).

Studiul de reorganizare, elaborat de către secția de cercetare-proiectare pentru organizarea conducerii producției, studiul muncii și ergonomie din cadrul Centralei industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei — prezentat de ing. **Ștefan Orfanu** — cuprinde măsuri pentru transportul pneumatic al materiilor prime pulverulente și centralizarea preparării. Se va obține o economie relativă de personal de 60 oameni, iar introducerea transportului pneumatic va avea ca efect și micșorarea pierderilor (de la 0,5% la 0,1%), diminuînd importul de materii prime cu 3,5 milioane lei valută/an.

Proiectul urmează să fie implementat pînă la jumătatea anului viitor.

Depozit automatizat de produse finite

ANUL TRECUT, în depozitul Întreprinderii de confecții Focșani au intrat în total aproape 2,4 milioane de produse, în zeci de grupe sortimentale, destinate unui număr mare de beneficiari interni și externi. Cantitatea de produse aflată în depozit la un moment dat a variat între 5000 și 123 000 bucăți, iar perioada de stocaj — între 2 și 20 de zile. Gestiunea, deja dificilă datorită acestor parametri cantitativi, era defectuoasă și ineficientă ca urmare a mai multor factori : sistem de evidență greoi și incomplet, care nu permitea urmărirea și controlul în condiții bune ; folosirea unui număr mare de muncitori pentru sortare, ambalare, depozitare, încărcare-descărcare ; moduri diferite de depozitare (pe umerașe sau în cutii).

O rezolvare a acestei situații, în condițiile unei eficiențe ridicate, devine posibilă prin aplicarea cercetării întreprinse de Institutul politehnic București, cu concursul Institutului de proiectări tehnologice pentru industria ușoară, pentru realizarea unei **instalații automate de depozitare a confecțiilor pe umerașe, cu comanda, evidența și gestiunea stocurilor pe calculator.** Amănunte au fost furnizate de ing. **Marcel Stein**, ing. **Nicolae Șoaită** și proiectant **Todor Novac**, din I.P.I.U.

Informațiile culese în întreprindere (pentru fiecare produs în parte : durata de la lansare pînă la intrarea în depozit, durata de staționare în depozit, modul de ambalare la expediție, valorile imobilizate prin depozitare, durata medie de stocare pe produse distincte și sortimente, mărimea loturilor de produse) au servit la o **analiză matematică a funcției lansare-depozitare-desfacere, asistată de calculator.** Pe această bază s-au determinat dimensiunile **depozitului automatizat.**

SOLUȚIA PREVEDE o construcție cu suprafața de 756 m² și înălțimea de 35 m (10 nivele de stocare), avînd o anexă cu două nivele pentru expediție și instalația de comandă și automatizare. Instalația de transport și depozitare se compune din conveiere cu cale simplă și lanț cardanic și este prevăzută cu un grup de acționare. O ramură a conveierului trece prin secția finisaj, unde se agață umerașele cu confecții, însoțite de cîte o cartelă magnetică ; aceasta trece, în depozit, printr-un cititor magnetic, care, prin intermediul calculatorului, transmite comenzile de indexare a produsului respectiv pe barele de stocare ale conveierului (cîte 140 la fiecare nivel — ceea ce permite o gamă sortimentală de pînă la 1400 produse distincte pe perioada de stocaj) În vederea formării loturilor și expedierii produselor, se introduc în calculator codurile produselor ce formează lotul, pe baza cărora se transmit comenzi la elementele de execuție de la capătul barelor de stocare.

Instalația rezolvă : transportul automat al produselor de la secția finisaj la depozitul de produse finite ; depozitarea automată cu indexare a confecțiilor și furnizarea pe calculator a datelor privind stocurile existente în depozit ; formarea automată a loturilor în vederea expedierii ; transportarea automată a mărfii lotizate la locul de încărcare în mijlocul de transport.

INFORMAȚIILE privind gestiunea depozitului de produse finite sînt furnizate de **sistemul de programare GEDEPO**, a cărui concepție generală este redată în schema-bloc alăturată.

Sistemul **GEDEPO** conține următoarele programe (în limbaj COBOL și FORTRAN) :

● **LOGOVEC 1** — pentru verificarea datelor generale, comune produselor de pe fiecare notă de predare, pentru crearea și actualizarea fișierului **FISLOG 1** cu aceste date ;

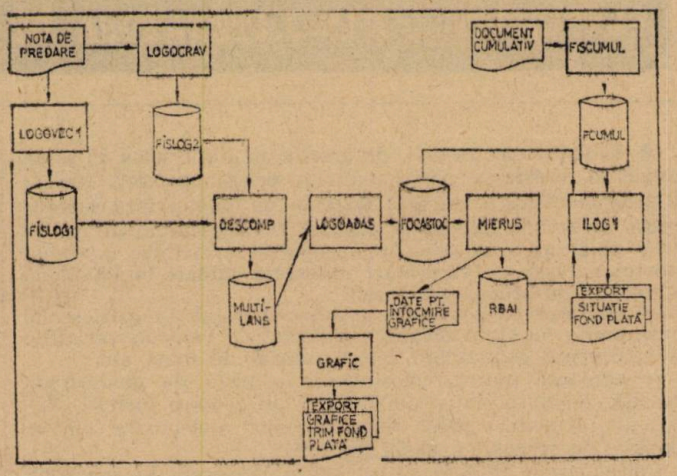

● **LOGOCRAV** — pentru verificarea datelor variabile, specifice fiecărei grosimi, de pe o notă de predare și pentru crearea și actualizarea fișierului **FISLOG 2** cu aceste date ;

● **DESCOMP** — pentru crearea, pe baza datelor din **FISLOG 1** și **FISLOG 2**, a fișierului **MULTILANS**, care conține cîte o înregistrare pentru fiecare produs distinct dintr-o notă de predare ;

● **LOGOADAS** — care realizează sortarea fișierului **MULTILANS** pe produs. Din fișierul sortat se creează fișierul **FOCASTOC**, în care fiecărei înregistrări i se atașează numărul de secvență al produsului în cadrul sortimentului și numărul de secvență al înregistrării în cadrul produsului ;

● **MIERUS** — cu următoarele funcțiuni : realizează sortarea producției întreprinderii pe produse distincte (caracterizate prin : articol, model, desen, culoare, grosime, talie specifică) ; calculează, pentru fiecare produs distinct, cantitatea existentă în magazie în fiecare zi ; calculează numărul de zile de stocaj pentru fiecare produs distinct, în funcție de data de intrare și cea de ieșire ; calculează cantitatea maximă stocată ; determină numărul mediu de zile de stocaj pentru fiecare sortiment și cumulat pe total ; determină stocul zilnic, pe sortimente și total, întocmind și graficele de variație a acestora ; determină stocul zilnic de produse distincte din fiecare sortiment și total, întocmind și graficele de variație a acestora ;

● **FISCUMUL** — pentru crearea și actualizarea fișierului **FCUMUL**, care conține cantitatea și date corespunzătoare fiecărei dispoziții de lansare;

● **ILOG 1** — pentru întocmirea situațiilor pentru fondul pieței și export. Prin acest program se consultă fișierele **FOCASTOC, FCUMUL** și **RBAI**, din care se preiau informațiile necesare atît pentru tipărirea fiecărei linii din situație, cît și pentru totalurile pe produse și sortimente ;

● **GRAFIC** — pentru întocmirea graficelor pe baza datelor centralizate prin programul **MIERUS.**

Sistemul poate fi aplicat cu ușurință la orice întreprindere de confecții.

Efectul urmărit prin perfecționarea activității de transport și depozitare îl constituie **păstrarea calităților funcționale și estetice ale produselor, din momentul finisării pînă la desfacerea în magazin**, ceea ce oferă — pe lîngă satisfacerea cerințelor beneficiarilor — reduceri de cheltuieli la producător și la organizațiile comerciale de desfacere cu ridicata și cu amănuntul.

INFORMAȚII DIN LITERATURA DE SPECIALITATE DE PESTE HOTARE

● Evoluția electronicii, progresele miniaturizării în acest domeniu, creșterea performanțelor echipamentelor, posibilitatea combinării cu alte sisteme de manipulare (ascensoare, roboți), suplețea în exploatare determină, în industria modernă, utilizarea în proporție crescîndă a transportului intern cu **cărucioare automate ghidate la sol.** Două sisteme s-au afirmat îndeosebi :

— ghidarea cu conductor electric îngropat în pardoseală, care emite un cîmp magnetic detectat de vehicul, variațiile de frecvență comandînd viteza, sensul de mers etc. ;

— ghidarea optică, folosindu-se o pistă de ghidare de culoare deschisă, între două benzi de culoare închisă. Vehiculul urmează pista, datorită unor detectoare optice, cuplate cu servomotorul de ghidare.

Cărucioarele ghidate se utilizează îndeosebi în industria automobilelor, dar în ultima vreme pătrund și în industriile electrotehnică, farmaceutică ș.a.

● **Conveierul suspendat** rezolvă eficient numeroase probleme ale manipulării continue. O noutate în domeniu o constituie **monorailul electric automotor,** într-o versiune mai ușoară, simplificată, standardizată și care, lucrînd la tensiune joasă (24—48 V), oferă condiții mai bune pentru securitatea muncii. Fiecare dintre cărucioarele care circulă pe monorai are propriul motor electric pentru deplasare și pentru ridicarea sarcinii. Pentru avantajele principale se numără viteza mare de deplasare (pînă la 150 m/min), posibilitatea de a reduce această viteză în zonele curbe ale traseului, fiabilitatea sporită (defectarea unui cărucior nu afectează funcționarea ansamblului instalației).

● Pentru deplasarea sarcinilor de 170—2 500 kg între cele 5 posturi de lucru ale liniei de montaj de 90 m lungime, o fabrică de utilaj textil din Franța, cu o capacitate zilnică de 10 mașini de tipuri diferite, a recurs la **platforme cu pernă de aer** tip Bertin — calculele de eficiență dînd preferință acestui sistem în comparație cu diferite soluții de transport cu cărucioare (pe pneuri, pe șine, elevatoare, tractate), ținînd seama de avantajele sale specifice : suplețe, necesar redus de spațiu, manipulare lesnicioasă și nepericuloasă, evitarea unei infrastructuri complicate la nivelul solului.

Se utilizează, pe întreaga linie, 12 platforme cu capacitatea de cîte 3 000 kg, fiecare fiind alcătuită din două perne de aer cu diametrul de 450 mm, alăturate. Transportul unui război de țesut se face cu ajutorul a două platforme care, dacă sînt bine reglate, permit deplasarea sarcinii cu o împingere de numai 5 kg ; presiunea aerului comprimat este prereglată între fiecare post, în funcție de sarcină.

Nivelarea corectă și finisarea pardoselii halei cu un strat de 5 mm de rășini sintetice, tratarea fustelor cu hypalon (pentru a le îmbunătăți rezistența și alunecarea) asigură buna funcționare, practic fără întreținere, a platformelor cu pernă de aer.

● În Uniunea Sovietică au fost elaborate proiecte tip de **depozite pentru mărfuri în bucăți, ambalate,** cu o înălțime de depozitare de 12—16 m (față de 8,4 m la tipurile existente), la care se utilizează unități de încărcătură mărite și utilaje speciale — linii de elevatoare cu rafturi, translatoare pentru umplerea pe două rînduri a stelajelor ș.a. — ce asigură un grad de mecanizare de 86—88%. S-a calculat că pentru depozitarea unei tone de produse industriale, în cazul executării manuale a operațiilor este necesară construirea unui spațiu de 10 m^3, la utilizarea electrostivuitoarelor — 4—5 m^3, iar a translatoarelor — 2,3—2,9 m^3. Principalii indicatori economici pentru depozite cu capacitatea anuală de 10, 20, 40, 60 mii tone sînt : valoarea de deviz pentru o tonă capacitate — respectiv 792,8 ; 700,0 ; 683,0 ; 438,0 ruble ; costul investiției pe o tonă rulată — respectiv 79,28 ; 70,00 ; 63,30 ; 43,90 ruble ; costul prelucrării unei tone — respectiv 11,35; 9,81; 8,70; 7,16 ruble ; număr de lucrători — respectiv 14 ; 24 ; 48 ; 67.

● Al XXII-lea congres în domeniul manipulării, organizat recent de Institutul francez de pregătire în tehnicile de manipulare, a luat în dezbatere problema **eficienței economice a depozitelor înalte automatizate.** Astfel de depozite se utilizează tot mai larg pentru cele mai diverse materii prime, semifabricate, produse finite (de pildă, o fabrică de mașini textile din Elveția stochează războaiele de țesut într-un depozit automatizat pe 11 nivele, cu 412 alveole de 7 m adîncime).

Dezbaterile au relevat complexitatea criteriilor de determinare a eficienței. Un exemplu : pentru depozitarea a 4000 de palete, cu 160 de intrări și 160 de ieșiri pe oră, diferența de cost al investiției între soluția automatizată (cu translatoare) și cea cu cărucioare tridirecționale este de —25% la construcție, +30% la echipament și +13% pe total. Ținînd seama și de modul diferit de amortizare a clădirii și a echipamentului, costul final al depozitului automatizat revine cu circa 15% mai mare ; în schimb exploatarea este mai ieftină (după 1—2 ani de la punerea în funcțiune, adică după ce s-a pus la punct programul informatic), prin economiile la personal, la încălzire (datorită legăturilor reduse cu exteriorul) și la întreținere (cu condiția ca aceasta să fie corect executată. Piesele de schimb pentru translatoare sînt mai scumpe decît cele pentru cărucioarele electrostivuitoare, dar durata de serviciu a celor două mijloace de manipulare este de 25 mii ore, respectiv 8 mii ore). La aceasta se adaugă avantajele în ce privește mai buna cunoaștere a stocului (prin folosirea minicalculatoarelor) și, deci, posibilitatea de a diminua volumul acestuia, reducerea numărului de funcționari, eliminarea inventarelor, îmbunătățirea condițiilor de lucru.

Opinia predominantă la congres a fost că dacă, în general, este rentabil să se recurgă la depozitele automatizate pentru produse (piese) cu rotație rapidă, totuși este necesar să se facă în fiecare caz în parte studii de oportunitate.

● Bazele de aprovizionare tehnico-materială și depozitele cu ridicata pot fi interesate în **aplicarea cunoscutei metode ABC în optimizarea stocurilor de diferite materiale și produse.** Aplicația specifică a metodei constă, în analiza consumurilor (desfacere) și a imobilizărilor (stocuri), pentru a stabili ce produse să fie gestionate. Articolele se clasifică în funcție de valoarea descrescîndă a desfacerilor anuale, determinîndu-se cu acest prilej destinația lor pe categorii de consumatori. Totodată se stabilește o ierarhie a produselor după durata medie de menținere în stoc și, de asemenea, după costul imobilizării. Confruntînd aceste analize, se pot trage concluzii în ce privește nivelul optim al stocurilor, programarea comenzilor, dimensionarea judicioasă a spațiilor de depozitare, organizarea de depozite direct la consumator etc., ceea ce permite să se ia măsuri bine fundamentate pentru reducerea cheltuielilor de gestiune.

Redactor coordonator : Dorin CONSTANTINESCU

contract economic

Modificarea contractului de antrepriză

Potrivit articolului 15, lit., b din Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcții de montaj, aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964, antreprenorul va plăti beneficiarului penalități în cazul nerespectării termenelor finale pentru predarea obiectelor prevăzute în contract.

Trăsătura distinctivă a stabilirii termenelor în contractul economic de antrepriză este determinată de obligativitatea respectării termenelor fixate prin actul de planificare pentru realizarea căreia s-a încheiat contractul.

În practica arbitrală, s-a pus problema de a ști în ce condiții poate fi modificat contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj.

Avînd a se pronunța asupra pretențiilor reclamantului-beneficiar de obligare a pîrîtului-antreprenor la plata de penalități pentru nepredarea la termen a unui bloc proprietate personală, organul arbitral a respins acțiunea introdusă.

În motivarea soluției pronunțate, s-a reținut că, ulterior încheierii de către părți a contractului de antrepriză, antreprenorul a emis un act adițional prin care a propus declararea termenului de predare a construcției. Beneficiarul, deși nu a fost de acord cu noul termen propus prin actul adițional, nu a urmărit rezolvarea de către organul competent a neînțelegii formulate. Drept urmare, organul arbitral a considerat actul adițional perfectat în condițiile în care a fost executat și-a înlăturat răspunderea antreprenorului pentru nerespectarea termenului final de predare a construcției stabilit prin contract.

Hotărîrea pronunțată a fost desființată prin Decizia nr. 572 din 28 februarie 1978. În exercitarea dreptului de control, primul arbitru de stat a reținut că, potrivit art. 17 din Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj, părțile nu pot conveni astfel de modificări prin care s-ar nesocoti elementele obligatorii ale sarcinii de plan stabilite prin act de planificare. Astfel fiind, nu se poate considera că, prin actul adițional emis în mod unilateral de către constructor, a avut loc o modificare valabilă a termenului planificat de predare a obiectivului de investiții — decalare cu care, de altfel, beneficiarul nici nu a fost de acord.

Drept urmare, s-a dispus rearbitrarea litigiului pentru ca Arbitrajul să examineze răspunderea antreprenorului privind nepredarea construcției la termenul din contractul încheiat cu beneficiarul de investiții — care a fost stabilit în concordanță atît cu termenul de dare în folosință a blocului din actul de planificare, cît și cu termenele convenite în contractele de construire a locuințelor proprietate personală.

Temeiurile de drept ale rezolvării din decizia sus menționată nu fac, credem, nici o îndoială.

Contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj trebuie încheiat în riguroasă concordanță cu sarcina de plan, care a stat la baza sa.

Părțile contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj sînt îndreptățite să modifice, prin acordul lor de voință, clauzele pe care le-au stabilit prin simplul lor consimțămînt la încheierea contractului, precum și clauzele pe care, deși au fost stabilite de către organele competente să soluționeze neînțelegerile precontractuale conform dispozițiilor legale, părțile le-ar fi putut conveni dacă n-ar fi fost în divergență. Din împrejurările speței nu rezultă, însă, că actul adițional emis de către constructor a avut la bază o replanificare a termenului de predare a obiectivului de investiții, dispusă prin act de planificare în condițiile legii.

Prin actul adițional emis, antreprenorul a încercat în mod unilateral să obțină o decalare a termenului final de predare a construcției. Dar, în virtutea art. 17 din regulament, contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj nu poate fi modificat în mod unilateral, ci numai prin consimțămîntul concordant al părților în ceea ce privește clauzele pe care ele erau îndreptățite să le stabilească prin simplul lor acord.

Totodată, actul adițional a intervenit după expirarea termenului de predare a blocului de locuințe proprietate personală. Desigur, modificarea termenului de predare a obiectivului de investiții după împlinirea scadenței contractuale este inadmisibilă, chiar prin acordul comun al părților, fiindcă are semnificația unei renunțări a creditorului la penalitățile datorate în condițiile legii de debitor pentru neexecutarea contractului economic.

Prin urmare, părțile nu puteau conveni în mod valabil schimbarea termenului de predare a construcției, astfel cum a fost stabilit prin contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj încheiat pe baza actului de planificare.

Trebuie adăugat că, întrucît în cauză nu a fost dispusă o modificare a sarcinei de plan, nu se pune problema adaptării contractului și a aplicării — în caz de divergență a părților — a dispozițiilor legale privind neînțelegerile ivite cu prilejul încheierii contractului economic. Pe de altă parte, nerezolvarea neînțelegerilor precontractuale de către organele competente nu are nici o semnificație pe planul raporturilor contractuale, pentru a se putea considera actul adițional perfectat în condițiile în care a fost executat.

În concluzie, contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj nu poate fi denunțat în mod unilateral și poate fi modificat numai în cazurile și în condițiile prevăzute de lege.

Soluția dată de către primul arbitru de stat este de natură să mobilizeze părțile la darea în funcțiune a obiectivelor de investiții cu respectarea termenelor prevăzute prin planul unic al economiei naționale.

Dr. Mircea MIHAIL

comerț exterior

Creditul documentar — elemente definitorii

Cu toate că modalitatea de plată prin credit documentar este cea mai costisitoare și se situează pe treapta superioară pe scara complexității mecanismului de realizare, totuși această modalitate este cea mai frecvent utilizată. Pe bună dreptate se arată într-o lucrare de specialitate că predilecția pentru această modalitate complicată și scumpă „este un semn al timpului, un reflex al dezvoltării impetuoase a schimburilor economice internaționale, al desfășurării lor în mare măsură între părți care nu se cunosc, al crizei valutare occidentale, al dezechilibrului și incertitudinilor care sporesc riscurile atît pentru vînzător, cît și pentru cumpărător" (33: 136). Așadar, creditul documentar este modalitatea de plată cea mai frecvent folosită în relațiile de plăți internaționale. Din punct de vedere istoric, creditul a apărut ca urmare a dificultăților de comunicare între partenerii aflați la distanțe foarte mari, a lipsei de informații privind bonitatea acestor și chiar a unei neîncrederi reciproce.

Am arătat mai sus că pe plan internațional această modalitate de plată este reglementată prin Regulile și uzanțele uniforme privitoare la creditele documentare, elabo-

rate de Camera de Comerț Internațional de la Paris, lucrare prin care s-a adus o importantă contribuție la realizarea unui drept uniform în acest domeniu și care dealtfel cunoaște cea mai largă răspîndire, facilitînd dezvoltarea comerțului internațional.

Așa cum se remarcă în literatura de specialitate (1; 325), revizuirea din 1962 a Regulilor și uzanțelor uniforme privind creditele documentare prezintă o importanță deosebită deoarece datorită acesteia au fost realizate modificări, ajustări și precizări care au făcut posibilă o cvasiuniversalizare a aplicării lor în cadrul comunității bancare internaționale. Sfera de aplicare a ediției anterioare (1929, 1933, 1951) a fost cu mult mai restrînsă prin faptul că Anglia, cu puternicul ei sistem bancar, inclusiv cele ale țărilor din Commonwealth nu au aderat la ele, iar ca urmare la orice utilizare a unui credit documentar trebuia să se țină seama de excepțiile pe care le prezentau uzanțele bancare britanice. Ca urmare a revizuirii Regulilor și uzanțele privind creditele documentare din 1962 acestea sînt adoptate în practica bancară și de Anglia și țările membre ale Commonwealth; această generalizare a aplicării ei a fost posibilă datorită faptului că în forma revizuită în 1962 aceste reguli sînt de fapt rezultatul unei adaptări reciproce, a unui compromis între punctele de vedere ale țărilor care aderaseră inițial și cele ale Angliei și ale țărilor al căror sistem bancar este influențat de sistemul metropolei.

Constituind uzanțe internaționale, Regulile uniforme (în continuare vom utiliza denumirea prescurtată de Reguli uniforme) nu se aplică automat; pentru deplina lor generalizare, prin condițiile generale tip ale unor asociații bancare naționale se stipulează aplicarea obligatorie a Regulilor în toate cazurile de deschidere a unor credite documentare.

Caracterul de uzanțe rezultă însăși din primul aliniat care prevede că prevederile înscrise în Reguli se aplică „în măsura în care nu s-a convenit altfel în mod expres".

Datorită **Regulilor uniforme** menționate, creditul documentar se caracterizează prin unele trăsături proprii — pe lîngă securitatea ridicată a operațiunilor de plată — care sînt comune tuturor formelor și tipurilor de credite documentare; acest lucru rezultă din „dispozițiile generale și definiții" cu care încep Regulile elaborate de Camera de Comerț Internațional și anume:" a) Dispozițiile generale, definițiile și articolele care urmează se aplică tuturor creditelor documentare și sînt obligatorii pentru toate părțile participante la acestea, în măsura în care nu s-a convenit altfel în mod expres".

a) **Prezența creditului, de o factură specială,** alături de modalitatea de plată propriu-zisă, este prima trăsătură proprie a creditului documentar, caracteristic fiind împletirea elementelor de credit cu cele ale mecanismului de plată internațională. În literatura de specialitate (2 ; 136) se relevă, că în schimburile economice internaționale în cadrul cărora exporturile și importurilor dețin un loc de frunte, datorită unei anumite perioade de timp care se scurge între executarea prestațiilor reciproce de către părțile dintr-un contract **apare creditul.** Spre deosebire de creditul în forma sa simplă, negarantat, acordat de vînzător cumpărătorului, cum ar fi perioada de timp de la expedierea mărfurilor și pînă la încasarea prețului pe calea incasoului, **creditul documentar** este în primul rînd o modalitate eficace de plată internațională, reprezentînd pentru exportator **o garanție de plată,** care, însă, se sprijină pe un credit de o factură proprie.

În primul rînd, în cazul în care banca comercială emite creditul documentar, deschide acreditivul sau remite scrisoarea de credit comercial, fără acoperire prealabilă din partea ordonatorului (cumpărătorul din contractul de vînzare) aceasta acordă un angajament ferm de credit, care se va transforma în **credit bancar documentar** din momentul în care plata a fost făcută în contul ei, sau a efectuat plata la ghișeele sale și pînă la rambursarea valorii plătite de către clientul său ordonator (care pe toată această perioadă este debitorul băncii emitente a creditului documentar).

Toate aceste situații în care creditul poate să apară sub diferite forme, sînt dominate de trăsătura esențială a creditului documentar — garanția pe care o prezintă că angajamentul de plată luat de banca emitentă va fi respectat, indiferent de modul în care este acoperit acest angajament. Într-o lucrare de specialitate, pe bună dreptate, se dă următoarea definiție creditului documentar, cu directă referire la operațiunile de vînzare-cumpărare: „Bancherul acționînd în contul cumpărătorului, direct sau prin intermediul unui bancher din țara vînzătorului își asumă responsabilitatea de a plăti prețul în virtutea siguranței pe care i-o dă gajul reprezentat de documentele cu titlu de proprietate ale mărfurilor, sau în baza fondurilor care i-au fost remise, ori pentru că și-a luat obligația de a-l rambursa, în vederea obținerii unui comision" (2; 136). Așadar, acoperirea unui credit documentar poate fi realizată pe mai multe căi și nu numai prin imobilizarea prealabilă a fondurilor, la nivelul viitoarelor plăți, așa cum eronat s-a împămîntenit credința în modul de a gîndi al unor comercialiști; printre aceste căi de acoperire a angajamentului ferm de plată se numără, potrivit textului reprodus mai sus; creditul acordat de banca emitentă, garantat cu gajul documentelor cu titlu de proprietate asupra mărfurilor (de pildă, conosamentul girat la ordinul băncii); depunerea în depozit bancar de către ordonatorul creditului a fondurilor necesare plăților; contractarea de către ordonator cu banca emitentă a unui credit care va fi rambursat potrivit înțelegerii consemnate în contractul încheiat.

b) **Creditul documentar este o madalitate de plată care poate îmbrăca multiple forme.** Regulile uniforme în cadrul „dispozițiilor generale și definiții", la lit. b, stabilesc următoarele:

„În aceste dispoziții, definiții și articole, expresiile „credit(-e) documentar(-e)" și „credit(-e)" înseamnă orice aranjament, indiferent de modul în care este definit sau descris, prin care o bancă (banca emitentă), acționînd la cererea și în conformitate cu instrucțiunile unui client (ordonator), se obligă:

— să efectueze plata în favoarea unui terț (beneficiar) sau la ordinul acestuia, sau să plătească, accepte sau negocieze efecte de comerț (cambii) trase de beneficiar, sau

— să autorizeze ca astfel de plăți să fie efectuate sau ca astfel de cambii să fie plătite, acceptate sau negociate de o altă bancă, contra remiterii documentelor, cu condiția ca termenii și condițiile creditului să fie respectate".

Din textul citat rezultă deci că prin credit documentar se înțelege orice aranjament, indiferent de denumirea pe care o poartă, prin care o bancă — denumită bancă emitentă — se obligă în numele unui client — denumit ordonator — să a) efectueze plata direct sau să autorizeze efectuarea de plăți de către o altă bancă, către un beneficiar indicat de ordonator, sau, b) să accepte sau să negocieze cambii trase asupra sa de către terțul indicat (beneficiar). Așadar, creditul documentar se poate prezenta sub mai multe forme, cele uzitate pe plan internațional fiind **acreditivul documentar și scrisoarea de credit comercial,** notată prescurtat prin inițialele **L/C,** de al căror mecanism ne vom ocupa într-o altă secțiune. Caracteristic acreditivului documentar este efectuarea plății de către banca emitentă, de regulă, printr-o altă bancă din țara beneficiarului (a), iar scrisorii de credit comercial, obligația pe care și-o ia să accepte sau să autorizeze negocierea cambiilor documentare, respectiv a acelor cambii care au anexate documentele de plată (b). Evident, în această formă a creditului documentar, dacă cambiile sînt trase asupra băncii emitente a scrisorii de credit, la vedere acceptarea se suprimă, și se înlocuiește cu plata imediată a valorii ei.

Menționăm că utilizarea cambiei nu este de esența exclusivă a scrisorii de credit comercial; ea poate să fie utilizată și în cadrul unui acreditiv documentar în situațiile în care, așa cum vom vedea, este prevăzută în mod expres prin instrucțiunile de deschidere.

c) **Creditul documentar este o tranzacție distinctă de contractul comercial internațional care îl generează.** Această caracteristică, cu importante consecințe practice, rezultă din Regulile uniforme, lit. c, capitolul „dispoziții generale și definiții", unde se prevede că „creditele, prin natura lor, sînt tranzacții comerciale separate de vînzări sau alte contracte care pot sta la baza lor, iar băncile nu sînt în nici un fel legate sau angajate de astfel de contracte". Și în continuare, la lit. f, se precizează: „Beneficiarul unui credit nu se poate prevala în nici un caz de relațiile contractuale existente între bănci sau între ordonator și banca emitentă". Din faptul că creditul documentar constituie **tranzacții comerciale separate** de contractele care stau la baza lor, rezultă, așa cum am arătat, o importantă consecință de interes practic pentru comercialiști: în derularea plăților, fie prin acreditiv sau prin scrisoare de credit comercial, nu pot fi invocate prevederile din contractul de vînzare-cumpărare internațională sau din oricare alt contract comercial. Așa cum vom vedea în continuare, băncile sînt ținute răspunzătoare numai de executarea întocmai a prevederilor din documentul de deschidere a creditului documentar.

Deși cu o frecvență mai mică, se observă în practică faptul că ordonatorii (cumpărătorul, importatorul, debitorul) cred foarte frecvent că pot împiedica banca lor de a onora angajamentele pe care le au sub pretextul că mărfurile nu au fost conforme cu condițiile stipulate în contracte sau că una sau alta din clauzele contractuale nu au fost respectate. O asemenea atitudine demonstrează că nu este înțeleasă autonomia, independența creditului documentar în raport cu contractul comercial care a determinat emiterea lui; banca plătitoare este ținută să respecte prevederile din documentul de deschidere a creditului documentar.

Principiul fundamental instituit prin Regulile uniforme este acela de a stabili o separare riguroasă între prevederile contractului de vînzare-cumpărare internațională și contractul comercial de credit documentar, băncile nefiind legate, sub nici o formă, de primul contract. Ca urmare, exportatorul, în faza negocierilor privind vînzarea-cumpărarea trebuie să aibă ca preocupare principală promovarea acelei forme de credit documentar (de care ne vom ocupa în continuare), care să prezinte gradul cel mai înalt de eficacitate, iar la data avizării privind deschiderea și confirmarea creditului să urmărească transpunerea din contractul de vînzare, în cel privind creditul documentar a clauzelor de plată stabilite, aceasta fiind singura cale de asigurare a unei normale derulări a plății prețului.

In cazul în care beneficiarul creditului constată că clauzele înscrise în documentul remis de banca emitentă nu coincid cu cele convenite cu cumpărătorul, respectiv cu prevederile contractului, el poate să refuze folosirea creditului și să ceară ordonatorului modificările corespunzătoare, fără a căror acceptare nu va expedia marfa.

In virtutea faptului că un credit documentar ia naștere prin contractul comercial încheiat de ordonator cu banca sa comercială (emitentă), raport juridic în care beneficiarul nu este parte, Regulile uniforme prevăd că acesta din urmă „nu se poate prevala în nici un caz de relațiile contractuale existente între bănci sau între ordonator și banca emitentă".

Autonomia creditului documentar, prin importanța pe care o prezintă, a determinat pe unii autori să fundamenteze așa-numita **doctrină a strictei conformități.** Potrivit acestei doctrine, fundamentată pe principiile generale ale Regulilor uniforme, banca plătitoare este obligată să refuze documentele prezentate de beneficiar dacă nu corespund întocmai condițiilor prevăzute de credit, deoarece această bancă este un mandatar special al ordonatorului, cînd face direct ea plata, sau al băncii emitente care, la rîndul ei, este mandatara ordonatorului-cumpărător. Nerespectarea acestui principiu poate duce la răspunderea civilă a băncii aflate în culpă. Într-o lucrare de specialitate (3 ; 333) se dă următorul exemplu, pe care îl găsim deosebit de concludent.

Un importator a încheiat un contract de cumpărare a unei cantități de vanilie, promovînd printr-o clauză ambiguă că plata se face prin credit documentar și că printre documentele de plată trebuie să figureze și un certificat de calitate emis de experți (par **des** experts). În lumina ambiguității datorate acestui cuvînt de legătură — **des** — banca corespondentă l-a avizat pe vînzător că plata va fi efectuată la prezentarea, pe lîngă celelalte documente și a unui „certificat de expert" (d'expert). Vînzătorul avînd intenție frauduloasă, a profitat de această situație și a livrat numai rebuturi, pe care expertul unic nu a reușit să le descopere, încasînd astfel prețul. Organul de arbitraj a stabilit că banca emitentă nu era în drept să fie rambursată de către ordonatorul-cumpărător (să pretindă suma achitată vînzătorului), deoarece nu s-a conformat, prin mandatara sa bancă corespondentă, condițiilor de credit, respectiv nu trebuia să accepte certificatul semnat de un singur expert, în loc de doi sau mai mulți experți, așa cum prevedeau instrucțiunile de deschidere a creditului documentar.

Un alt caz. Un importator italian a cumpărat o cantitate de făină pură de pește de la un vînzător american ; contractul, care a fost făcut după modelul Asociației producătorilor de hrană pentru animale, din Londra, urma să fie executat în condiția de livrare C and F și prevedea că prin creditul documentar ce urma să fie deschis se va onora plata dacă vor fi prezentate, alături de factură, un conosament la ordin cu mențiunea „Navlu plătit" și un certificat de analiză din care să rezulte că lotul de marfă conține minimum 70% proteine. Deși creditul era supus modalității de plată reglementată prin Reguli, la plată a fost prezentat un conosament care nu era la ordin, cu mențiunea „navlu se va plăti", iar din certificat rezulta că marfa conținea numai 67% proteine. În aceste condiții, cumpărătorul nu a acceptat documentele, iar ca urmare, vînzătorul, după expirarea perioadei de validitate a creditului, le-a completat, în lumina prevederilor din documentul de deschidere-avizare, în sensul că a prezentat o recipisă din care rezulta că a plătit navlul și un certificat care atesta că marfa conținea 70% proteine. Cumpărătorul a refuzat și de această dată documentele, iar ca urmare cazul a fost supus arbitrării, care i-a dat cîștig de cauză cu următoarea motivare : a doua prezentare a documentelor de plată era inoperantă ; prima prezentare a documentelor băncii plătitoare a fost defectuoasă pentru că : a) conosamentul nu era negociabil, nefiind la ordin, b) analiza demonstra un conținut insuficient de proteine.

Prin hotărîre s-a reținut, de asemenea, că, totuși, descrierea produsului, așa cum figura în conosament, în termeni generici — făină de pește — era suficientă pentru că produsul era bine descris în factură comercială. Acest ultim aspect al hotărîrii date vine să confirme o atenuare, în practică, a doctrinei strictei conformități, în sensul că unii termeni generici din conosament privind nominalizarea mărfurilor pot fi întregiți prin descrierea lor precisă în cadrul facturii comerciale. Această uzanță este clar formulată de art. 32, lit. c din Reguli, care prevede „descrierea mărfurilor în facturile comerciale trebuie să corespundă cu descrierea din credit. Pe toate celelalte documente mărfurile pot fi descrise în termeni generali, care să nu fie incompatibili cu descrierea mărfurilor din credit".

d) **Creditul documentar trebuie să fie clar, complet şi precis.** Această trăsătură definitorie a oricărui credit documentar este statuată prin Regulile uniforme, lit. d, din capitolul „dispoziţii generale şi definiţii", care prevede că „instrucţiunile referitoare la creditele documentare şi creditele însăşi trebuie să fie complete şi precise. Pentru a evita orice confuzie şi neînţelegere, banca emitentă va descuraja orice încercare a ordonatorului de a include detalii excesive".

Pe bună dreptate se arată în literatura de specialitate că revine băncii comerciale a ordonatorului — cumpărător în contractul comercial internaţional —, ca instituţie specializată în plăţi externe, sarcina de a îndruma pe ordonator să elimine din condiţiile de plată, din descrierea documentelor, din stabilirea termenului de valabilitate a creditului documentar, din modul de rambursare a băncii delegate cu executarea acestora, a tot ce este confuz, incomplet, echivoc sau care depăşeşte posibilitatea de îndeplinire ori încalcă dreptul naţional al statelor de reşedinţă a părţilor participante la plata respectivă (4; 326).

Cu alte cuvinte, în lumina Regulilor uniforme, banca emitentă a creditului documentar este obligată să cenzureze modul în care ordonatorul întocmeşte instrucţiunile de derulare a creditului, să-l descurajeze de orice încercare de a include detalii excesive. Dacă acest lucru este valabil pentru toate creditele documentare, el prezintă o importanţă şi mai mare în cazul celor transmise prin telex.

e) **Elementele esenţiale ale creditului documentar.** Pentru a-şi îndeplini funcţia fundamentală de modalitate de plată internaţională, un credit documentar conţine o serie de elemente pe care le vom expune pe scurt, în cele ce urmează :

— **denumirea şi sediul băncii comerciale care deschide acreditivul,** care trebuie verificată sub un dublu aspect : dacă este o bancă corespondentă a Băncii Române de Comerţ Exterior sau dacă prin poziţia pe care o are pe piaţa financiară unde activează se bucură de prestigiu, respectiv dacă se poate avea încredere în angajamentul de plată pe care l-a luat ; în al doilea rînd, se verifică autenticitatea semnăturilor, prin intermediul B.R.C.E. ;

— **denumirea şi sediul băncii delegate să plătească, să confirme, să negocieze documentele sau să accepte cambiile,** care, în cazul exporturilor noastre, este Banca Română de Comerţ Exterior ;

— **denumirea şi sediul ordonatorului,** care este, de regulă, cumpărătorul din contractul comercial de vînzare internaţională ; în cazul în care cumpărătorul nu este şi destinatarul mărfii, acesta este arătat în documentul de deschidere a creditului documentar, cu indicarea tuturor elementelor necesare (adresa, portul, staţia de cale ferată etc.) ;

— **denumirea şi sediul beneficiarului** căruia i se avizează deschiderea acreditivului de către banca plătitoare sau i se remite direct scrisoarea de credit comercial ;

— **numărul de ordine** care facilitează nominalizarea creditului documentar şi care se indică pe toate documentele de derulare ale acestora ;

— **data deschiderii creditului** prezintă importanţă pentru exportator, deoarece numai după deschiderea lui are certitudinea că vor fi plătite mărfurile care urmează să se livreze. Aşa fiind, se impun a fi înscrise în contract clauze exprese, în lipsa cărora nu operează condiţia suspensivă de executare a obligaţiilor ce revin vînzătorului. Pentru ca angajamentul de deschidere a creditului să fie respectat de cumpărător, în practica internaţională se foloseşte calea înscrierii în contracte a unor penalităţi de întîrziere sau dreptul vînzătorului de a cere daune interese, constînd din diferenţa între preţul din contract şi preţul comercial al pieţei la data cînd livrarea ar fi avut loc, dacă creditul ar fi fost deschis la timp.

— **natura economico-juridică a creditului documentar,** (care trebuie să rezulte din clauze exprese sau implicite) ; irevocabil, confirmat, transferabil, utilizabil total sau parţial, domiciliul, respectiv locul de plată etc. ;

— **valoarea creditului documentar,** care poate fi înscrisă printr-o sumă fixă, în cazul în care se utilizează total, sau cu arătarea aproximativă prin sinonime cu cuvîntul circa (environ, about — care potrivit Regulilor uniforme admit un ecart în plus-minus de 10%) ; valoarea creditului documentar se exprimă în valuta de plată stabilită prin contractul comercial care l-a generat, respectiv în valuta de facturare ;

— **termenul de valabilitate** fiind termenul limită pînă la care se pot prezenta documentele pentru plată, sau cambii spre acceptare, trebuie să se situeze după ultimul termen de livrare ; el expiră fie în ţara ordonatorului (cumpărătorului), fie în aceea a beneficiarului (vînzătorului), fiind determinat, de regulă, de locul de plată ; faţă de importanţa pe care o prezintă — după expirare neputîndu-se face nici o plată — este indicat ca şi în cazurile în care creditele sînt domiciliate în străinătate, exportatorii români să promoveze prin contractele comerciale o clauză potrivit căreia cumpărătorul să fie obligat să prevadă în creditul documentar ca termenul de valabilitate să expire la Bucureşti ; potrivit art. 38 din Regulile uniforme „cuvîntul «pînă la» (to, until, till, jusqu'au) sau expresii similare folosite pentru a defini data extremă de valabilitate stipulată pentru prezentarea documentelor pentru plată, acceptare sau negociere, sau data limită stipulată pentru expediere, vor fi interpretate ca incluzînd data menţionată" ; şi, în continuare, la art. 39 se stabileşte că în cazul în care data valabilităţii stipulate cade într-o zi în care băncile sînt închise pentru motive legale, cum sînt zilele de sărbătoare, data valabilităţii va fi prelungită pînă la prima zi lucrătoare care urmează ; considerăm util să menţionăm şi prevederile art. 41 din Regulile uniforme care stabilesc că „în afară de cele prevăzute în articolul 37, potrivit căruia orice creditor trebuie să aibă o dată extremă de valabilitate pentru prezentarea documentelor, creditele trebuie să prevadă, de asemenea, o **perioadă expres definită după data emiterii conosamentului sau a altor documente de expediere,** în timpul căreia documentele trebuie prezentate pentru plată, acceptare sau negociere ;

— **marfa care urmează a fi plătită** se indică în creditul documentar prin parametri care să permită identificarea cu uşurinţă după documente ; natura, cantitatea, preţul unitar, condiţia de livrare (FOB, CIF etc.), modul de efectuare a controlului etc. ; în funcţie de natura mărfii se utilizează sau nu expresii similare cu circa (environ, about), care permit diferenţe în plus-minus de 10% la expediere ;

— **termenul de expediere a mărfii** se stabileşte prin indicarea unei date finale ; prelungirea termenului de valabilitate a creditului nu operează asupra termenului de expediere ; de asemenea, dacă data limită de expediere cade într-o zi legală de sărbătoare aceasta nu se va prelungi pînă în prima zi lucrătoare, ca în cazul datei de plată ; dovada încărcării pe mijlocul de transport se face prin conosament, fraht internaţional etc. ;

— **documentele de expediere şi de plată** sînt expres arătate în creditul documentar, lipsa lor de conformitate cu prevederile din credit avînd drept consecinţă refuzul de plată ;

Creditele documentare mai cuprind o serie de clauze cu privire la modalitatea de acoperire a băncii plătitoare acceptante sau negociatoare, care interesează mai puţin pe beneficiari şi pe ordonatori — întreprinderi române de comerţ exterior.

dr. Al. DETEŞAN

---

[1]. **P. Goreniuc** — Relaţii de plăţi cu străinătatea, Editura ştiinţifică, 1971.
[2]. **Al. Deteşan, D. Porojan** — Export, probleme şi soluţii, editate de „Revista economică", 1977.
[3]. **Clive M. Schmithoff** — L'exportation, Paris, 1975.
[4]. **P. Goreniuc ş.a.** — Schimburile cu străinătatea şi tehnica plăţilor externe, Editura ştiinţifică, 1957.

Întrebări și răspunsuri

● **CENTRALA INDUSTRIALĂ DE CELULOZĂ ȘI HÎRTIE, Brăila** — Decretul nr. 246/1977 nu prevede posibilitatea acordării alocației de stat pentru copii, atunci cînd mama susține că a fost părăsită și nu cunoaște domiciliul soțului. Numai în baza unei hotărîri judecătorești, prin care copilul este încredințat mamei spre creștere și îngrijire, aceasta poate deveni, dacă îndeplinește condițiile prevăzute de art. 5 din decretul susmenționat, titulara acestui drept.

● **ȘTEFAN L. RUNCU, Hunedoara** — Personalul detașat primește drepturile de retribuție de la unitatea unde a fost detașat. Drept urmare, acest personal beneficiază de majorarea retribuției (etapa a II-a) odată cu personalul unității unde lucrează în detașare.

● **MARIA CROITORU, Tg. Jiu** — Absolvenții liceului economic pot ocupa — cu acordul Institutului central de informatică — funcția de operatori mașini de calcul. Trebuie însă să promoveze cursurile organizate de institutul respectiv și numai în măsura în care asemenea posturi nu sînt acoperite de absolvenți ai învățămîntului de specialitate. Funcția de operator la mașini de calcul este considerată o funcție economică.

● **ELENA ARMĂȘELU, Tîrgoviște** — Funcția de funcționar economic poate fi ocupată numai de absolvenții învățămîntului mediu. Funcția de calculator principal pe care ați ocupat-o pînă la 1 martie 1971 era o funcție administrativă.

● **TRIFU ALMĂJAN, Timișoara** — Conform prevederilor al. 2 al art. 5 Decretul nr. 246/1977, alocația de stat pentru copii se acordă soțului și în cazul în care mama are un copil din prima căsătorie, care i-a fost încredințat spre creștere și îngrijire. Soțul care are o retribuție mai mare decît aceea prevăzută prin Decretul susmenționat, nu poate beneficia de alocație.

● **ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCERE A NUTREȚURILOR COMBINATE, Periș, Ilfov** — Posibilitatea promovării cadrelor tinere, absolvenți ai învățămîntului superior de specialitate, în funcția de șef de fermă, constituie o derogare de la prevederile Legii nr. 12/1971. Atunci cînd un tînăr șef de fermă revine la funcția de inginer zootehnist, el este retribuit la nivelul de bază. Dacă în periada de la data cît a fost încadrat ca șef de fermă a trecut o perioadă în care i se putea da un număr de gradații, la trecerea în funcția de inginer i se pot acorda gradațiile respective. Această posibilitate nu constituie o obligație pentru conducerea unității.

● **ION PREOTEASA, Sighișoara** — Inginerul (absolvent al unei facultăți cu profil tehnic) poate fi numit în funcția de șef al unui birou tehnico-economic, dacă are vechimea în specialitate minim necesară. Persoana care este absolventă a unei facultăți cu profil tehnic nu poate ocupa funcția de șef birou economic.

● **ION VOINA, com. Semlec, Arad** — Întrucît în anexa la Decretul nr. 246/1977 privind categoriile de persoane care beneficiază de alocația de stat pentru copii în cuantumuri corespunzătoare mediului urban, indiferent de mediul în care domiciliază, nu figurează și asociațiile economice intercooperatiste, alocația se acordă în raport cu mediul urban sau rural în care domiciliază beneficiarul acestui drept. Prevederile art. 35 lit. c. din Legea nr. 57/1974 se aplică exclusiv absolvenților învățămîntului superior, cursuri de zi.

Legea nr. 26/1967 privind concediul de odihnă prevede — în mod limitativ — situațiile în care o persoană este obligată să restituie unității partea din indemnizația de concediu corespunzătoare perioadei nelucrate (art. 19 alin. 5). Între situațiile prevăzute la art. 11 din legea susmenționată nu figurează și plecarea din unitate în vederea satisfacerii serviciului militar. Conform Codului muncii, în acest caz, contractul de muncă se menține, astfel că nu se pune problema restituirii indemnizației de concediu.

● **ALMAȘI IOAN, Oradea** — În anul 1973, la aplicarea Decretului nr. 162 puteați fi reîncadrat la o gradație care să vă asigure o retribuție apropiată sau cel mult egală cu aceea avută la funcția de șef de serviciu, desființată ca urmare a aplicării decretului sus-menționat. Această posibilitate n-a constituit o obligație pentru conducerea unității. După trecerea a șase ani de la reîncadrarea dv. nu există posibilitatea unei reveniri.

● **DAN POPA, Făgăraș** — Absolvenții cursurilor școlii postliceale de comerț exterior pot fi încadrați ca merceologi, respectiv în funcții economice medii și nu în funcții de tehnician. Din scrisoarea dv. rezultă că în cadrul biroului export din cadrul unității, n-a fost vacant un post pentru care era prevăzută condiția studiilor medii de specialitate, economice.

● **MARIA IONIȚĂ, București** — Pentru a putea ocupa funcția de programator ajutor este necesar să urmați cursurile de specializare organizate de Institutul central de informatică. Asemenea posturi se ocupă de absolvenții liceelor economice numai în măsura în care cererile nu sînt acoperite de absolvenți ai învățămîntului de specialitate.

● **GHEORGHE MITULESCU, Brăila** — Conform reglementărilor în vigoare, de regulă — dată fiind mobilitatea forței de muncă — personalul din unitățile de construcții-montaj este trimis pe șantiere, fără a se dispune transferarea. Sînt însă și unele situații de excepție cînd personalul urmează să lucreze o perioadă mai îndelungată, în care caz se poate dispune transferarea în interesul serviciului. Drepturile prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974 se acordă, în asemenea cazuri, numai personalului care s-a mutat efectiv în localitatea unde a fost transferat, făcîndu-se în acest sens mențiunea de domiciliu pe buletinul de identitate. Din scrisoarea dv. rezultă că o anumită perioadă ați primit și spor de șantier ; apare evident că nu se punea problema transferării, personalul transferat neavînd drept la acest spor.

Înainte de emiterea deciziei de sancționare disciplinară este obligatorie cercetarea prealabilă și ascultarea persoanei în cauză, conform prevederilor Legii nr. 1/1970. În acest sens s-a pronunțat recent și Tribunalul Suprem, care a considerat că o decizie emisă fără respectarea acestei cerințe este lovită de nulitate.

În ce privește competența de sancționare disciplinară a persoanelor încadrate s-au emis două opinii. Într-o primă opinie, cuprinsă și în vol. II al Tratatului de drept muncitoresc, autori Sanda Ghimpu, St. Ștefănescu și alții se consideră că numai biroul executiv al C.O.M. ar fi competent să decidă sancțiunile disciplinare. În a doua opinie se consideră că, cu excepția desfacerii contractului de muncă, directorul unității — care are răspunderea asigurării bunei funcționări a unității și a respectării disciplinei — are și competența de a decide asupra sancțiunilor disciplinare ale personalului vinovat de încălcarea prevederilor Regulamentului de ordine interioară, a Legii nr. 1/197 și a Codului muncii.

● **HORIA DUMITRESCU, București** — Absolvenții Facultăți de drept economic și administrativ cu examen de diplomă, care au lucrat înainte de absolvire mai mult de 12 luni, sînt retribuiți ca și ceilalți absolvenți aflați în aceeași situație cu retribuția prevăzută pentru cel de-al doilea an de activitate. După trecerea unui an vor fi încadrați la nivelul de bază al retribuției funcției ocupate.

ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ
DE CONSTRUCȚII-MONTAJ
Str. Babadag nr. 142 Telefon 12946

INSTALAȚII SANITARE

— Brățări 2 1/2" — 3" buc. 150
— Boiler 250 l. buc. 4
— idem 630 l. buc. 1
— idem 800 l. buc. 3
— idem 400 l. buc. 3
— idem 3150 l. buc. 1
— Cot Olandez nr. 2 1" buc. 83
— Baterii încălzile ICMA buc. 1
— idem nr. 2 1 1/2" buc. 96
— Curbe 61 3/8 buc. 339
— idem nr. 2 1 1/2" buc. 112
— idem nr. 2 2" buc. 262
— Cot PVC simplu 16 buc. 158
— idem 50 buc. 183
— idem 63 buc. 28
— Cot PVC cu filet 50 buc. 259
— Clapet reținere 50 buc. 16
— idem 125 buc. 2
— idem 150 buc. 5
— Cazan presiune 315 l. buc. 1
— Etajeră semicristal 600×500 buc. 106
— Corp încălzire tablă import 5 elemenți buc. 200
— idem 3 elemenți buc. 347
— idem 10 elemenți buc. 91
— idem 12 elemenți buc. 85
— Mufe PVC cu filet 50 buc. 667
— Mufe PVC cu filet 63 buc. 210
— Manșon tip B crepină buc. 940
— Piese Jiboult 125 buc. 64
— idem 400 buc. 37
— Piesă RSM 80-80-90 buc. 4
— idem 125-80-90 buc. 1
— idem 200-100-90 buc. 3
— Piesă MT 80 buc. 38
— idem 400 buc. 1
— idem CM 400 buc. 3
— Idem CM oțel 300 buc. 1
— Piesă îmbinare 1000 buc. 10
— Piulițe crepine buc. 900
— Piesă îmbinare 600 buc. 2
— Pompă AER 50-32 buc. 1
— Robinet trecere îngropat 1/2 buc. 57
— idem FE+Pb 3/4 buc. 74
— Robinet cu pîrghie 1 1/4 buc. 5
— idem ventil presiune 25A/80 buc. 2
— Racord olandez nr. 1 1/2 buc. 113
— Racord holandez m 2 1/4" buc. 22
— Reducții PVC tip G 20/16 buc. 1700
— idem 25/16 buc. 460
— idem 63/40 buc. 148
— idem 63/50 buc. 50
— Ramificații PVC tip U 125—5—45 buc. 40
— idem 125—100—45 buc. 33
— idem 125—125—45 buc. 44
— Receptor plintă PVC buc. 46
— Registru încălzire buc. 1
— Site crepine buc. 900
— Sifon țeavă nichelat 1 1/4" buc. 17
— Supapă suprapresiune buc. 35
— Țeavă PVC tip M 210 ml. 252
— Teuri PVC cu filet tip G diametru 50 buc. 240
— Tub fontă presiune 125×4000 buc. 28
— idem 250×4000 buc. 9
— idem 250×5000 buc. 23
— idem 400×4000 buc. 2
— Tijă crepine MD2 buc. 900
— Tăvi spălare buc. 8
— Vană cu mufă diam. 250 buc. 2
— Ventil reținere ∅50 buc. 18
— idem 125 buc. 1
— idem 150 buc. 1
— Ventilator centr. ∅8000 H 660, 75 kw buc. 1
— idem Q 6400 H 503 kw buc. 2
— idem axial Q 9000 H 15 buc. 4
— idem VS ALA buc. 15

MATERIALE PENTRU INSTALAȚII ELECTRICE

— Bane siguranță aeriene bucl 896
— Capac cutie terminală interior buc. 30
— Cleme derivație tip ∅ 16 buc. 30
— idem tip capac ∅ 25 buc. 282
— idem ∅ 70 buc. 40
— idem ∅ 95 buc. 123
— Cleme leg. 3 buloane ∅ 16 buc. 444
— idem ∅ 25 buc. 199
— idem ∅ 35 buc. 105
— idem ∅ 50 buc. 99
— idem ∅ 95 buc. 159
— idem ∅ 120 buc. 99
— Cleme antigron buc. 540
— Cutii terminale interior ∅ 16/35 buc. 35
— idem ∅ 50/70 buc. 34
— idem ∅ 95/120 buc. 41
— Furcă cu tijă 315 A buc. 372

MATERIALE PENTRU INSTALAȚII ELECTRICE

— Soclu siguranță LS 63 A buc. 490
— Tub bergman ∅ 23 buc. 1956

MATERIALE PENTRU CONSTRUCȚII

— Bandă transportoare 650×12×3 kg. 70
— idem 550×8×2 kg. 400
— Cîrlige macara buc. 29
— Marmoroc kg. 300
— Nituri kg. 127
— idem 45,500
— idem kg. 84
— Pămînt colorat albastru kg. 100
— idem violet kg. 200
— idem roșu kg. 100
— idem oranj kg. 400
— Porți metalice kg. 102
— Tablă perforată kg. 29,10
— Tablă alamă kg. 66
— Ciocane lipit 0,400 kg. buc. 11
— Clește suedez 1" buc. 50
— Clește mops tip A buc. 45
— Clește mops tip B buc. 28
— Cuțite rindele buc. 530
— Distanțiere pentru poziționat mustăți de armături kg. 4000
— Fir cu plumb buc. 28
— Furci fier buc. 99

ȚIGLINGURI

— Bocanci talpă lemn per. 25
— Căști din oțel buc. 20
— Măști vopsitor buc. 40
— Ochelari tip A per. 150
— Șorțuri doc buc. 75
— idem buc. 68
— Uși metalice kg. 450
— Uși tablă pentru coșuri buc. 342
— Burghie CFR buc. 809
— Rame fontă cu capac 77 kg buc. 2
— idem 210 kg. buc. 5
— Becuri vapori Hg 250 W buc. 36
— Rozete tablă ptr. aerisire buc. 120
— Cărămidă glazurată buc. 2500
— Profile PVC kg. 120
— Plăci travertin mp. 55
— Ventilator VAFT — 630, 1500 buc. 1
— Cuie 2,5×40 mm. kg. 1319
— Dale Nevada buc. 2246
— Combinezoane doc buc. 15
— Șorțuri prelată buc. 10
— Șorțuri doc buc. 20

PIESE SCHIMB

— Manșon cauciuc protector DAC buc. 15
— Pinion ciilndric DAC buc. 4
— idem buc. 6
— Pinion mers înapoi DAC buc. 1
— Pinion cilindru DAC buc. 10
— Placă intermediară DAC buc. 2
— Rulment R.NU 218 buc. 4
— idem 318 buc. 1
— idem 32 352 buc. 2
— idem 943/45 buc. 1
— idem 1207 buc. 3
— idem 1605 buc. 1
— idem (208) 51120 buc. 2
— idem 6313 buc. 27
— idem 7307 buc. 8
— idem 2211 buc. 2
— idem 6409 buc. 4
— idem 1211 buc. 1
— idem 22222 buc. 3
— idem 22228 buc. 2
— idem 22326 buc. 2
— idem 50308 buc. 8
— idem 32020 buc. 10
— idem 32201 buc. 3
— idem 51112 buc. 1
— idem 51216 buc. 1
— idem 92208 buc. 2
— idem 98206 buc. 6
— idem 3903117 buc. 1
— idem 390609 buc. 4
— idem 530206 buc. 7
— idem 904700 buc. 5
— idem 977904 buc. 1
— idem 1209 buc. 1
— Plutitor carburator buc. 6

— Pinion planetar DACIA buc. 2
— Motor ştergăt. parbriz Dacia buc. 1
— Port far Dacia buc. 4
— Racord cu trei căi DACIA buc. 5
— Sită carburator DACIA buc. 2
— Rezervor benzină Dacia buc. 1
— Telescoape DACIA buc. 2
— Uşă faţă-spate Dacia buc. 3
— Bare faţă-spate Dacia buc. 2
— Bobină rotor (MOLOTOV) buc. 1
— Capotă faţă spate Dacia buc. 1
— Cutie viteză Dacia buc. 1
— Carburator molotov buc. 1
— Cărbuni capac Delcou Dacia buc. 5
— Culbutori motor Dacia buc. 4
— Electromotor Dacia buc. 1
— Filtru Aer Dacia buc. 1
— Dinam Dacia buc. 1
— Fulie arbore motor Dacia buc. 1
— Ghid supapă Dacia buc. 16
— Ax cane utilaje buc. 1
— Axă intermediar cu pinion util. buc. 1
— Arbore intermediar esc. 05 buc. 1
— Arc refulare utilaje buc. 3
— Bucşe esc. 03 utilaje buc. 2
— Anticamere utilaje buc. 5
— Arc D 32 utilaje buc. 1
— Butuc sincron utilaje buc. 4
— Braţ articulaţie utilaje buc. 1
— Braţ utilaje buc. 8
— Bielă auxiliar utilaje buc. 2
— Capete bară arc utilaje buc. 2
— Cap butelie utilaj buc. 2
— Carter disp angrenaj utilaj buc. 5
— Bielă utilaje buc. 1
— Cilindru pneumatic util. buc. 1
— Cuţit mijloc buldoexcv. util. buc. 1
— Cilindru hidraulic utilaje buc. 1
— Camă ambreiaj utilaje buc. 3
— Contact spate utilaje buc. 4
— Cuzineţi palier utilaje buc. 2
— idem buc. 1
— Cameră frînare esc. utilaje buc. 2
— Cuzineţi 2 buc. utilaje buc. 1
— Cruce cardan utilaje buc. 1
— Bolţ piston cilindru compresor buc. 2
— Cuzineţi palier utilaje buc. 7
— Cuzineţi palier utilaje buc. 7
— Cuplă betonieră utilaje buc. 1
— idem pompă utilaje buc. 2
— Chiuloasă multic. utilaje buc. 2
— Carcasă cuplare utilaje buc. 1
— Carcasă satelit esc. utilaje buc. 5
— Cremalieră utilaje buc. 1
— Disc 115 — utilaje buc. 2
— Cap interior automacara util. buc. 4
— Distribuitor automacara — util. buc. 1
— Filtru combustibil utilaje buc. 2
— Fulie utilaje buc. 2
— Disc 16/306 buc. 10
— Disc. proiectat-mortar buc. 2
— Garnitură C5 809 utilaje buc. 33
— Furtun frînă spate utilaje buc. 245
— Furcă utilaj buc. 1
— Garnitură chiuloasă U 650 buc. 3
— Inel etanşare C5 3004 utilaj buc. 1
— Inel ferodou utilaje buc. 1
— Inel etanşare 11 utilaje buc. 1
— idem C52905 utilaj buc. 2
— Piston etajal utilaje buc. 5
— Pompă ulei UTOS utilaje buc. 2
— Pompă ulei multicar buc. 1
— Papuci şenilă 3650 utilaj buc. 14
— Piston compresor utilaje buc. 1
— Pinion distribuitor utilaj buc. 1
— Pinion diesel utilaj buc. 1
— Pinion 3II.IV — utilaje buc. 1
— idem vit. I — diesel buc. 1
— Pinion intermed. utilaje buc. 1
— Pinion nit. II — utilaje buc. 1
— Pinion multicar. utilaje buc. 2
— Piston utilaje buc. 1
— Pinion cuplare electromotor buc. 1
— Pistoane mari 1500 utilaje buc. 1
— Pinion 300 30 13 utilaje buc. 4
— Pompă ulei C90 30 20 utilaj buc. 2
— Pompă apă utilaje buc. 1
— Pompă apă utilaje buc. 2
— Pinion aparat zugrăvit util. buc. 4
— Pinion aparat zugrăvit utilaje buc. 4
— Pinion utilaje buc. 1
— Plăcuţe duză aparat zugrăv. util buc. 30
— Pinion 113 207 utilaje buc. 1
— Pinion vit. 1—2 utilaje buc. 1
— idem 3—4 utilaje buc. 1
— Pinion ESC 03 utilaje buc. 2
— Pinion ESC — utilaje buc. 1
— Pinion C5 utilaje buc. 1
— Pompă alimentator-multicar buc. 2
— Supapă 157000 utilaje buc. 2
— Regulator Dilo utilaje buc. 1
— Racord direct U650 utilaje buc. 4
— Roată esc. utilaje buc. 1
— Roată lanţ gal utilaje buc. 2
— Roată lanţ bet. utilaje buc. 1
— Sabot ansamblat utilaje buc. 8
— Sertar acţionare utilaje buc. 2
— Supapă trecere 0,4 utilaje buc. 1
— Supapă motocompresor utilaje buc. 1
— Tambur de presiune utilaje buc. 2
— Tambur CSC 0,5 utilaje buc. 1
— Trompă sprachet utilaje buc. 2
— Scaun supapă utilaje buc. 1
— Bielă motor TATRA buc. 1
— Pinion vit. I sec. TATRA buc. 1
— Pinion vit. II sec. buc. 1
— Piston motor TATRA buc. 1
— Pastile cruce cardanică TATRA buc. 4
— Rezervor ulei TATRA buc. 1
— Stator electromotor TATRA buc. 1
— Segment cromat TATRA buc. 22
— idem ungere TATRA buc. 10
— Ax cu came KRAZ buc. 1
— Pinion distrib. KRAZ buc. 1
— idem buc. 2
— idem regulator KRAZ buc. 1
— Semicuplaj pompă injecţie KRAZ buc. 1
— Supapă pompă alim. KRAZ buc. 2
— Cuzineţi palier KRAZ buc. 2
— idem bielă KRAZ buc. 1
— idem ax compresor KRAZ buc. 2
— Ansamblu regulator KRAZ buc. 1
— Ax tren fix SR 116 buc. 45
— Aripă cabină IMS—SR buc. 1
— Bobină stator dinam SR buc. 13
— Capac pinion mers înapoi buc. 14
— idem C/V tren fix faţă SR buc. 3
— Corp pompă ulei S R211 buc. 6
— Cilindru servo SR buc. 30
— Cuzineţi cu guler SR buc. 9
— Carcasă casetă dir. SR buc. 2
— Culisanta arbore direcţie buc. 8
— Capac placă presiune SR buc. 2
— Dinam buc. 2
— Dispozitiv blocare-automacara buc. 2
— Dispozitiv 4 căi automacara buc. 2
— Ecuson SR buc= 24
— Flanşe ex direcţie SR buc. 4
— idem cu nituri Pinion atac buc. 2
— Ghid tachet SR buc. 114
— Inel cuzineţi — palier buc. 8
— Indicator nivel benzină SR buc. 27
— Levier fuzetă buc. 25
— Piston cilindru SR buc. 78
— Pinion ax intermediar — mers înapoi buc. 4
— Pirghie fuzetă TU SR buc. 1
— Set fişe bujii M461—SR buc. 1
— Bucşe culbutor SR buc. 20
— Carcasă pompă inj. DAC buc. 1
— Pinion mers înapoi DAC buc. 10
— Razem arc spate DAC buc. 6
— Suport prt. braţ asamblat buc. 4
— Suport ax DAC buc. 5
— Articul. axă plutitoare faţă U 650 buc. 2
— Ax sec. CV. U650 buc. 2
— Bielă motor U 650 buc. 1
— Corp U 650 — 100 buc. 1
— Cruce cardan U 650 buc. 3
— Carcasă sateliţi U650 buc. 2
— idem canică U650 buc. 2
— Cilindru presiune U650 buc. 1
— Furcă cardan direcţie U650 buc. 2
— Grup conic U650 buc. 2
— Geantă roată U650 buc. 2
— Manşon cuplare U650 buc. 2
— Pinion planetar U650 buc. 4
— Pastile cardan U650 buc. 8
— Reductori U650 buc. 1
— Şurub U650 buc. 13
— Şurub întindere U650 buc. 1
— Semicuzineţi cu guler U650 buc. 12
— Ax conductă pompă ulei S80 buc. 1
— Arc supapă S80 — 100 buc. 2
— Opritor ulei S 80—100 buc. 1
— Bloc S 80—100 buc. 1
— Pinion 0335 6880—100 buc. 1
— Pinion 09241 S 80—100 buc. 1
— Segmenţi compresor S 100 buc. 12
— Şaibă fulie arbore motor S 80—40 buc. 1
— Siguranţă 0411—9 S 80—100 buc. 4
— Ax 12—752 S 80—100 buc. 1
— Ax 01463 S 80—100 buc. 1
— Ax furcă S 80—100 buc. 1
— Taler supapă S 80—100 buc. 4
— Corp rulment 12—442—S 80—100 buc. 1
— Corp rulment S 80—100 buc. 1
— Disc 739 S 80—100 buc. 1
— Disc apărare S 80—100 buc. 1
— Garnitură colector S 80—100 buc. 1
— Garnitură colector S 80—100 buc. 2
— Ambreiaj complet S 1500 buc. 6
— Bazin radiator S 1300—1500 buc. 1
— Capac rolă S 1300—1500 buc. 9
— Coroană dinţată S 1300—1500 buc. 1
— Conducte S 1300—1500 buc. 4
— Distribuitor S 1300—1500 buc. 1
— Coroană dif. exn. S 1300—1500 buc. 1
— Foi arc S 1300—1500 buc. 2

— Disc cuplare mic S 1300—1500 buc. 1
— Garnitură dif. S 1300—1500 buc. 12
— Filtru S 1300—1500 buc. 9
— Pompă ulei S 1300—1500 buc. 1
— Rotor PP apă S 1300—1500 buc. 1

IMPRIMATE CU REGIM SPECIAL

— Facturi fără disp. (scurte) carnete 11
— Bon flotant pentru cantină carnete 100
— Foi parcurs autoturisme carnete 127
— idem carnete 4
— Facturi cu talon carnete 7

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC GĂEȘTI

RULMENȚI :

— 6004 buc. 40
— 6005 buc. 49
— 6006 buc. 30
— 6008 buc. 30
— 6009 buc. 30
— 6010 buc. 10
— 6013 buc. 10
— 6014 buc. 6
— 6016 buc. 8
— 6017 buc. 6
— 6020 buc. 4
— 6205 buc. 50
— 6207 buc. 60
— 6212 buc. 30
— 6214 buc. 10
— 16008 buc. 8
— 16013 buc. 4
— 16022 buc. 8
— 4209—3209 buc. 36
— 1208 buc. 10
— 1211 buc. 10
— 1212 buc. 6
— 1209K buc. 8
— 1210K buc. 10
— 1211K buc. 20
— 1213K buc. 20
— 1215K buc. 4
— 1310 buc. 10
— 2206K buc. 10
— 2218K buc. 6
— 2302 buc. 8
— 2303 buc. 6
— 2309K buc. 10
— 2310K buc. 10
— Nu 1038 buc. 1
— NU 212 buc. 8
— N U2311 buc. 7
— Nj 210 buc. 8
— Nj 215 buc. 2
— NUP 2212 buc. 3
— Na 4901 buc. 10
— Na 4902 buc. 20
— Na 4908 buc. 10
— NN 3011K buc. 8
— NN 3012K buc. 8
— NN 3021K buc. 2
— NN 3022K buc. 2
— NN 3030K buc .2
— NN 3030K buc. 2
— NN 3044K buc. 2
— NN 3048K buc. 2
— 21311 buc. 1
— 21312 buc. 1
— 21308K buc. 3
— 22211 buc. 10
— 22212 buc. 6
— 22217 buc. 10
— 22230 buc. 6
— 22217K buc. 8
— 22220K buc. 10
— 22222K buc. 20
— 22224K buc. 6
— 22232K buc. 3
— 22319 buc. 10
— 23026 buc. 20
— 7202 buc. 26
— 3202 buc. 10
— 3203 buc. 8
— 3206 buc. 80
— 3212 buc. 10
— 30215 buc. 10
— 30216 buc. 10
— 30218 buc. 10
— 30230 buc. 3
— 32207 buc. 100
— 32208 buc. 20
— 32211 buc. 10
— 32212 buc. 20
— 32218 buc. 20
— 32315 buc. 4
— 31311 buc. 20
— 51104 buc. 50
— 51105 buc. 100
— 51106 buc. 40
— 51108 buc. 60
— 51112 buc. 20
— 51113 buc. 20
— 5114 buc. 20
— 51132 buc. 4
— 51136 buc. 2
— 51138 buc. 2
— 51216 buc. 13
— 51222 buc. 2
— 51224 buc. 3
— 51228 buc. 3
— 51238 buc. 2
— 51306 buc. 10
— 51308 buc. 20
— 51309 buc. 10
— 51311 buc. 10
— 51313 buc. 10
— 51414 buc. 6
— 942/15 buc. 30
— 804704 buc. 60
— 234418 buc. 6
— 234420 buc. 6
— 234422 buc. 2
— 3552 — W 81107 buc. 20

REDUCTOARE DE TURAȚIE

— 2H 1130×28—1 buc. 1
— 2H 1130×35,5—1 buc. 1
— 2H — 900×22,4—1 buc. 1
— 2 GA 18×0,37/750—V05 buc. 2
— LA 16×4/1500—V05 buc. 2
— 2 SA 16×22/1000—V05 buc. 1
— 3 RA 50×7,5/1500—V05 buc. 2

MOTOARE

— ASi B3 0,37 kw×1000 t/m buc. 8
— ASi B3 0,55 kw×1000 t/m buc. 5
— ASi B3 0,55 kw×1500 t/m buc. 2
— ASi B3 0,75 kw×1500 t/m buc. 2
— ASi B3 1,5 kw×1500 t/m buc. 5
— ASi B3 1,5 kw×1500 t/m buc. 4
— ASi B3 11 kw×1000 t/m buc. 1
— ASi B3 15 kw×1000 t/m buc. 2
— ASi B3 15 kw×1500 t/m buc. 2
— ASi B3 22 kw×1000 t/m buc. 2
— ASi B3 22 kw×1500 t/m buc. 4
— ASi B5 0,37 kw×300 t/m buc. 8
— ASi B5 1,5kw×1500 t/m buc. 4
— ASi B5 2,2 kw×750 t/m buc. 3
— ASi B5 2,2 kw×1000 t/m buc. 4
— ASi B5 2,2 kw×1500 t/m buc. 3
— ASi B5 3 kw×1000 t/m buc. 2
— ASi B5 11 kw×750 t/m buc. 1
— ASi B5 18,5 kw×1500 t/m buc. 2

ÎNTREPRINDEREA DE STAT PENTRU IMPRIMATE ȘI ADMINISTRAREA PUBLICAȚIILOR
Piața Scînteii nr. 1

— hîrtie foto 18×24/B.N.1. — 65 cutii a 100 file ;
— idem 24×30/B.N.1. — 44 plicuri a 25 file ;
— idem 30×40/B.N.1. — 8 plicuri a 25 file ;
— idem 50×60/B.N.1. — 42 plicuri a 25 file ;
— idem 18×24/B.C.1. — 72 cutii a 100 file ;
— idem 24×30/B.C.1. — 19 plicuri a 25 file ;
— idem 30×40/B.C.1. — 30 plicuri a 25 file ;
— idem 50×60/B.C.1. — 28 plicuri a 25 file ;
— carton foto 30×40/10.BN.111 — 20 plicuri a 10 file ;
— idem 18×24/10.BN.111 — 165 plicuri a 10 file.
— Rolfilme 6×9 ORWO 27 500 buc.

ÎNTREPRINDEREA „ACE DE TRICOTAT"
Str. Unității nr. 79—91 București

— Sîrmă sudură ∅ 1,20 kg. 50
— Idem 3,25 kg. 94

1979 nr. 22

Cerințe majore ale saltului la o nouă calitate

SPORIREA ÎN RITM ÎNALT A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII — FACTOR DE EFICIENȚĂ ȘI PROGRES

CREȘTEREA ÎN RITM ÎNALT a productivității muncii, componentă esențială a saltului la o nouă calitate, reprezintă un obiectiv major pentru a cărui îndeplinire se depun, în toate întreprinderile, eforturi deosebite pe planuri multiple. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., productivitatea în industrie va trebui să crească într-un ritm mediu anual de 7—7,5 la sută, contribuind cu circa 80 la sută la realizarea sporului de producție. Dinamica accelerată a acestui indicator va fi realizată prin organizarea științifică a producției și a muncii. Un rol însemnat va avea extinderea mecanizării și automatizării, folosirea mașinilor — agregat multifuncționale, a roboților industriali și micro-procesoarelor, conducerea cibernetizată a proceselor tehnologice, generalizarea muncii la mai multe mașini, creșterea calificării, policalificării și perfecționarea pregătirii cadrelor ș.a.

O analiză efectuată în cîteva întreprinderi din județul Sibiu evidențiază faptul că există preocupări consecvente pentru îndeplinirea integrală a prevederilor de plan pe 1979 la indicatorul productivitatea muncii, că se depun eforturi considerabile în vederea asigurării tuturor condițiilor pentru ca, în noul an, munca productivă să fie mai rodnică, mai eficientă.

Introducerea progresului tehnic — factorul de creștere esențial

ÎNVESTIGAȚIA întreprinsă în întreprinderile sibiene „Independența, „Mecanica", de Piese auto și la „Automecanica"-Mediaș a pus în evidență faptul că, în acest cincinal, *realizările obținute la indicatorul productivitatea muncii au o dinamică viguroasă* (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Dinamica productivității muncii

1975 = 100

Întreprinderea	1976	1978	1979 (realizat pe 9 luni față de plan) *
Piese auto Sibiu	101,8	118,9	101,3
„Automecanica"-Mediaș	107,9	128,9	101,0
„Independența"-Sibiu	109.1	134,1	101,9
„Mecanica"-Sibiu	117,8	189,7	103,2

*) Calculat pe baza producției nete

Factorul principal de creștere a rodniciei muncii l-a constituit și îl constituie în continuare introducerea accelerată a progresului tehnic în producție. Se extinde puternic mecaniazrea lucrărilor grele și cu volum mare de muncă, se aplică în fabricație tehnologii noi și modernizate. Printre realizările mai importante se numără montarea la Întreprinderea de piese auto, în secția cardan, a mașinii de executat caneluri prin deformare plastică, prin care operația respectivă ce se executa pînă acum în 45 minute, se realizează în prezent în numai trei minute. Rezultă deci că productivitatea muncii crește de 15 ori dar, în afară de aceasta, se face o economie relativă de 14 muncitori. Cele 12 mașini de frezat și rectificat, pe care se executau vechile operații, devenind disponibile, sînt redistribuite pe alte linii tehnologice, obținîndu-se producții suplimentare și în alte secții. La întreprinderea „Independența" introducerea în fabricație a unui nou procedeu tehnologic de rulare a bucșilor din bandă pentru lanțurile cu role a determinat, pe lîngă un spor de productivitate de peste 15%, și o creștere a coeficientului de utilizare a metalului de la 0,70 la 0,92.

În continuare, *în anii următori, introducerea progresului tehnic va urmări obiective calitativ superioare față de prezent*, cînd o bună parte a eforturilor în acest domeniu au fost orientate cu prioritate spre mecanizarea muncii brute. În sectoarele productive, unde asemenea probleme au fost depășite, eforturile de înnoire și modernizare sînt direcționate pentru ca în paralel cu ușurarea muncii să se realizeze și o eficiență sporită prin : stabilirea mai exigentă a obiectivelor planurilor de cercetare științifică și proiectare tehnologică, urmărindu-se cu precădere amplificarea acestor activități, creșterea calității soluțiilor noi elaborate, precum și valorificarea rapidă a rezultatelor obținute, integrarea mai pronunțată a cercetării aplicative cu activitatea de proiectare și producție, analiza sistematică a parametrilor tehnico-economici ai producției în vederea îmbunătățirii lor, amplificarea mișcării de inovații și invenții ș.a. Pe această bază la Întreprinderea de piese auto Sibiu, de pildă, se acționează în vederea asigurării condițiilor pentru *tipizarea* servodirecțiilor din fabricația cu-

rentă și introducerea în producție a unei noi familii de servodirecții pentru autovehicole și tractoare. La aceste noi categorii de produse productivitatea în fabricație este mai mare, iar cheltuielile de producție se reduc pe această cale cu aproape 28 milioane lei pe an.

Amplificarea în continuare a progresului tehnic în producție se va materializa cu eficiență sporită la Întreprinderea mecanică Sibiu, printre altele și prin introducerea în fabricație a opt produse noi (mașini de injecție și extrudere de mase plastice), introducerea prelucrării a încă 20 de noi repere pe mașini cu comandă program ș.a., conducînd nu numai la o economie relativă de 78 muncitori, ci și la creșterea calității și competitivității produselor fabricate.

Organizarea și efortul propriu — contribuție în creștere la sporul de productivitate

ÎN PARALEL cu preocuparea permanentă de introducere a tehnicii noi și a tehnologiilor avansate în respectivele întreprinderi se are în vedere și *perfecționarea continuă a organizării și conducerii producției și a muncii*. Se urmărește crearea condițiilor organizatorice pentru realizarea unui volum sporit de producție pe linii tehnologice în flux, asigurarea montajului pe bandă, folosirea utilajelor agregat ș.a. La întreprinderea „Balanța" secția de elemente hidropneumatice este reorganizată potrivit unor principii ergonomice, ceea ce conduce la creșterea productivității cu 2000 lei/om al muncii. La Întreprinderea de piese auto secția de arcuri spirale înfășurate la rece este reorganizată în întregime pe baze noi, ținîndu-se seama pe toate liniile de fabricație de fluxul tehnologic, eliminîndu-se în totalitate încrucișările în sistemul de transport de la un loc de muncă la altul. Efectul realizat : creșterea productivității cu circa 30 la sută.

Preocupările pentru perfecționarea conducerii și organizării producției nu se opresc însă aici. Avînd în vedere că, *în anii următori, organizarea trece* — după aprecierile specialiștilor din aceste unități — *pe primul loc în ierarhia factorilor de creștere a productivității* (fig. nr. 1) *și că se va intensifica, devenind preponderent efortul propriu în ansamblul surselor de amplificare a rodniciei muncii* (fig. nr. 2), preocupările în acest domeniu sporesc considerabil. Practic, organizarea și respectiv efortul propriu capătă o nouă dimensiune în creșterea productivității ca resurse de mare eficiență pentru a căror valorificare au fost create pînă în prezent premisele necesare prin calificarea înaltă a personalului, prin specializarea adecvată a producției, prin introducerea largă, eficientă a tehnologiilor noi necesare, de mare randament. Ele sînt direcționate în principal spre asigurarea condițiilor organizatorice care să permită :

Tabelul nr. 2

Coeficientul de utilizare a fondului de timp al mașinilor și utilajelor în secțiile de bază

— % —

Întreprinderea	1976	1977	1978	1979 realizat pe 9 luni
Piese auto Sibiu	73,3	83,7	85,2	86,2
„Automecanica" Mediaș	85,0	87,1	90,5	89,1
„Independența"-Sibiu	74,9	81,9	85,7	85,9
„Mecanica"-Sibiu	74,8	85,8	88,5	85,9

Figura nr 1

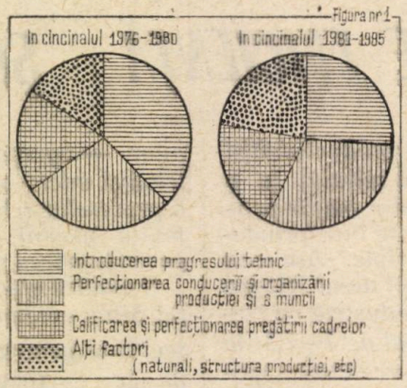

Structura productivității muncii pe factori de creștere (în medie în întreprinderile analizate)

Figura nr 2

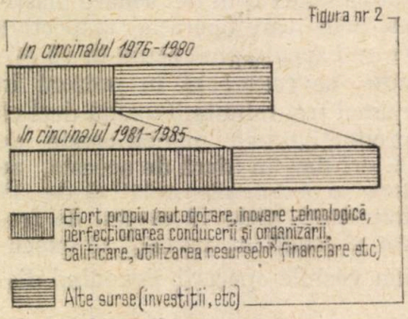

Evoluția eforturilor proprii în structura surselor de creștere a productivității muncii în întreprinderile analizate)

● *sporirea producției printr-o utilizare în grad mai înalt a fondurilor fixe și a suprafețelor de producție* față de realizările obținute pînă în prezent (tabelul nr. 2). Pentru aceasta, o atenție sporită se acordă la Întreprinderea mecanică diminuării și eliminării întreruperilor neplanificate din timpul de funcționare al mașinilor și utilajelor. Măsurile adoptate urmăresc să determine : respectarea termenelor de reparații a mașinilor și utilajelor, îndeplinirea normelor de întreținere și exploatare, eliminarea muncii în asalt la sfîrșit de perioadă (decadă, lună, trimestru etc.), creșterea calității reparațiilor, perfecționarea pregătirii profesionale a celor care exploatează și întrețin fondurile fixe ;

● *sporirea ritmicității fabricației* prin eliminarea întîrzierilor în aprovizionarea locurilor de muncă cu materii prime și materiale sau semifabricate în cooperare, prin programarea mai riguroasă a producției, desfășurarea din vreme a activităților precontractuale, inclusiv predarea la termenul prevăzut către furnizori a unor documentații de execuție complete și de calitate (la întreprinderea „Automecanica", de exemplu). Este de menționat cu acest prilej opinia specialiștilor din respectivele unități că anumite întîrzieri ale livrărilor în cooperare ar putea fi pe viitor mult diminuate dacă și întreprinderile furnizoare ar răspunde solidar cu unitatea care asamblează aceste furnituri pentru respectarea termenului final ;

● *sporirea operativității și eficienței sistemului informațional și a deciziilor* elaborate prin raționalizarea sistemelor de evidență primară, mecanizarea și automatizarea operațiunilor privind lansarea

drd. Nicolae BLAGA
Sibiu

(Continuare în pag. 16)

Reducerea cheltuielilor la 1000 lei producție marfă — condiție a creșterii eficienței economice

DUPĂ CUM SE ȘTIE, venitul național crește direct proporțional cu creșterea ponderii muncii vii în produsul social ; în aceste condiții diminuarea cheltuielilor cu munca trecută se constituie într-una din principalele căi de creștere a eficienței activității economice.

La nivelul unităților producătoare diminuarea cheltuielilor materiale în cadrul cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă permite creșterea corespunzătoare a beneficiilor în general cît și realizarea unor indicatori economici ca, de exemplu, producția netă. Analizînd în această lumină rezultatele obținute la Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic și rafinării (tabelul nr. 1) rezultă o serie de concluzii interesante.

Nivelul cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă pe ansamblul centralei a fost depășit cu 1,2%, iar cheltuielile materiale cu 1,3%, în timp ce volumul producției marfă fabricată a fost realizat numai în proporție de 99,7%. La această situație s-a ajuns ca urmare a

Tabelul nr. 1
— în % —

Producția globală	101,2
Productivitatea muncii	109,5
Producția marfă fabricată	99,7
Producția marfă vîndută și încasată	100,6

nerealizării prevederilor de plan la unele poziții sortimentale, utilizării incomplete a fondului de timp disponibil al mașinilor, (realizat 83,3 față de 86,6 planificat) ; de asemenea, s-a înregistrat un important volum de rebuturi, care în fapt reprezintă 5,1 lei la 1 000 lei producție marfă.

Analiza modului de realizare a cheltuielilor (totale și în special materiale) la 1 000 lei producție marfă la producția de utilaj tehnologic, la principalele întreprinderi producătoare de utilaj tehnologic din cadrul centralei, relevă faptul că la cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă s-a înregistrat o depășire de 1,4%, iar la cele materiale de 1,6%, superioare celor înregistrate pe total activitate la nivel de centrală (tabelul nr. 2). Cu o singură excepție (Întreprinderea de utilaj chimic București), toate celelalte 5 întreprinderi înregistrează depășiri ale cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă atît pe total cît și la materiale.

În cazul întreprinderilor mecanice de utilaj tehnologic din Moreni și Buzău se observă că nivelul depășirilor înregistrate la cheltuielile materiale este inferior depășirilor înregistrate pe total cheltuieli, fenomen care, analizat mai în profunzime, conduce la concluzia că a fost generat de înregistrarea unor depășiri superioare la cheltuielile cu munca vie.

Datele din tabelul nr. 3 reliefează de fapt cauzele care au generat realizarea sau nerealizarea nivelului de eficiență exprimat prin indicatorul cheltuieli la 1 000 lei producție marfă totale și materiale, după cum urmează : — depășirea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă pe seama cheltuielilor materiale ca urmare a utilizării unui volum superior de semifabricate din cooperare, concomitent cu înregistrarea de economii cu munca vie, care însă nu au reușit să compenseze depășirile de la cheltuielile materiale (Întreprinderea mecanică de utilaj chimic București, Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești) ;

— depășirea atît a cheltuielilor materiale cît și a cheltuielilor cu munca vie (Întreprinderea de utilaj chimic și forje Rm. Vîlcea) ;

— realizarea unui nivel sub cel planificat al producției marfă fabricate (Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni) ;

— depășirea nivelului producției marfă fabricate a anulat depășirile înregistrate la unele elemente de cheltuieli, antrenînd realizarea indicatorului cheltuieli la 1 000 lei producție marfă (Întreprinderea de utilaj chimic București) ;

— depășirea cheltuielilor cu munca vie concomitent cu nerealizarea producției marfă, fabricate (Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Buzău).

TOATE ACESTE ASPECTE cu acțiune diferită de la întreprindere la întreprindere au făcut ca ponderea cheltuielilor materiale în total cheltuieli să se depășească în faza de

Tabelul nr. 3
— în % —

Întreprinderi	Realizări elemente de cheltuieli			Realizări producție marfă
	Total chelt.	Chelt. mater.	Chelt. muncă vie	
I.M.U.C. București	101,3	102,9	97,2	100,5
I.U.C.F. Rm. Vîlcea	105,6	101,3	100,8	100,1
I.M.U.T. Moreni	89,2	87,7	98,5	89,4
I.U.C. Ploiești	96,3	100,6	93,5	98,3
I.U.C. București	102,1	102,1	102,1	102,1
I.M.U.T. Buzău	103,2	100,7	109,1	99,7

realizare numai cu 0,1% față de plan, la nivelul celor 6 unități luate în analiză, ca urmare a înregistrării unor creșteri superioare a elementelor de cheltuieli cu munca vie (0,8%) față de elementele de cheltuieli materiale (0,7%). Această concluzie este susținută și de constatările prezentate mai sus, cazurile cele mai semnificative înregistrîndu-se la I.M.U.T. Moreni și I.M.U.T. Buzău, unde deși cheltuielile la 1 000 lei producție marfă totale și materiale nu au fost realizate, totuși ponderea cheltuielilor materiale în total cheltuieli (costuri) a scăzut de la 71,3% cît era planificat la 70,08% în primul caz și respectiv de la 70,4% la 68,7% în al doilea caz.

Efectuarea unei analize a rezultatelor de la finele tr. III a.c. prin prisma costurilor pe unitatea de produs (ca indicator introdus în vederea aprecierii eficienței activității, alături de cheltuielile la 1 000 lei producție marfă) s-a impus, deoarece una din principalele cauze care au influențat realizarea producției marfă fabricate sub nivelul planificat la unele din unitățile analizate sau cu o depășire inferioară celei cu care au fost realizate cheltuielile (costurile) a constituit-o nerealizarea producției sortimentale planificate.

Folosind ca unitate de raportare tona de utilaj tehnologic pentru unitățile analizate, (tabelul nr. 4), rezultă că, exceptînd Întreprinderea de utilaj chimic București, la care procentul de depășire a costurilor totale și respectiv materiale este corelat cu gradul de realizare a producției de utilaj tehnologic exprimat în unități fizice (tone), la ce-

Tabelul nr. 2
— în % —

Întreprinderi	Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă			
	Totale		Materiale	
	Plan	Realizat	Plan	Realizat
I.M.U.C. București	100	100,6	100	102,2
I.U.C.F. Rm. Vîlcea	100	101,1	100	101,2
I.M.U.T. Moreni	100	105,5	100	108,7
I.U.C. Ploiești	100	100,6	100	102,4
I.U.C. București	100	99,7	100	99,7
I.M.U.T. Buzău	100	103,5	100	101,1
Total :	100	101,4	100	101,6

Tabelul nr. 4

%

Întreprindere	Tonaj	Costuri totale	Cost total/tonă	Cheltuieli materiale	Costuri materiale/tonă
I.M.U.C. București	78,5	101,3	129,1	102,9	131,1
I.U.C.F. Rm. Vîlcea	73,8	99,6	135,1	99,7	135,2
I.M.U.T. Moreni	56,1	89,2	158,9	87,7	156,3
I.U.C. Ploiești	93,6	89,5	106,2	101,1	108,1
I.U.C. București	100,1	100,2	100,1	100,2	100,1
I.M.U.T. Buzău	100,6	116,3	115,6	113,6	112,9

lelalte unități se înregistrează o mare disproporție între nivelele de realizare a producției fizice și a costurilor (totale și materiale) pe unitate de măsură.

Alături de nerealizarea producției fizice, situația prezentată în tabelul de mai sus a fost generată și de schimbarea structurii producției de utilaj tehnologic realizată efectiv în comparație cu cea planificată ; înregistrarea unui important volum de rebuturi, nerealizarea sarcinii de recuperare a deșeurilor conform planului, depășirea cheltuielilor planificate pentru realizarea S.D.V.-urilor speciale, depășirea cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajelor, depășirea cheltuielilor generale ale secției și cele generale ale întreprinderii etc., depășiri ce au fost reliefate de comparația articolelor de cheltuieli realizate cu cele planificate.

Un aspect asupra căruia credem că trebuie să ne oprim este cel referitor la modul de determinare a prețurilor la lucrările ce se efectuează în colaborare, deoarece în producția de utilaj tehnologic depășirea cheltuielilor materiale se datorează îndeosebi acestor factori. Astfel, cheltuielile efectuate cu lucrările în colaborare variază între 23% din întreaga depășire înregistrată la cheltuielile materiale în cazul Întreprinderii de utilaj chimic Ploiești și pînă la peste 100% în cazul Întreprinderii de utilaj chimic București. Soluția folosită în prezent, și anume planificarea unui nivel de preț la lucrările ce se efectuează în colaborare cît mai aproape de cel efectiv realizat nu este cea mai economică, întrucît atrage majorarea prețurilor de livrare a produselor finite (utilajului tehnologic).

AVÎND ÎN VEDERE și faptul că la Congresul al XII-lea al partidului s-a subliniat necesitatea asigurării stabilității prețurilor de producție și livrare, cît și a unei mai bune fundamentări a corelațiilor dintre prețurile produselor de bază și ale mărfurilor finite pornind de la cheltuielile socialmente necesare, **se impune abordarea de principiu a modului de determinare a prețurilor, înlocuindu-se, pe cît posibil, criteriile existente în prezent** — valoarea materialelor din baza de calcul și procentul exagerat de mare al acumulărilor ce se aplică la astfel de lucrări prin cuprinderea acestora la poziția „diverse" în cadrul activității unității executante. Susținem aceasta întrucît nivelul exagerat de mare al prețurilor care pentru furnizor rezolvă unele sarcini în ce privește indicatorii de eficiență, se transformă la consumatorul productiv în efort, asupra căruia de regulă nu se mai poate acționa.

Pe aceeași linie, a modului de determinare a prețurilor de producție și livrare, credem că este necesar a se interveni pentru **a se preveni actuala tendință de creștere a prețurilor în producția de utilaj tehnologic,** prin adoptarea unor măsuri care să limiteze posibilitatea de creștere de la o perioadă la alta a nivelului acumulărilor ce se includ în calculațiile de preț. În prezent, acest nivel este mai mare cu 2—2,5 ori decît nivelul stabilit la ultima reașezare de prețuri, fapt ce influențează direct asupra competitivității produselor destinate pieței externe.

Realizarea indicatorilor de eficiență în producția de utilaj tehnologic face necesar ca, pe lîngă eliminarea cauzelor care au generat depășirea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă, să se procedeze la **tipizarea unor repere** ce se cuprind în utilajul tehnologic, fapt ce ar diminua perioada de realizare a proiectării, eliminînd multitudinea soluțiilor practicate în prezent pentru același reper, determinînd în același timp și o creștere a productivității muncii la producător.

Apreciem că activitatea desfășurată de bazele de aprovizionare trebuie îmbunătățită în sensul că **bazele să nu mai reprezinte un simplu mijlocitor între producător și consumator ci să preia, ca organ de specialitate în planificarea rezervelor, derularea efectivă a aprovizionărilor,** asigurînd preluarea și redistribuirea stocurilor din economie. Acest fapt ar conduce la degrevarea unităților de imobilizări și la o cunoaștere și utilizare eficientă a resurselor de care dispune economia națională.

A. BRAN

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cînd economiile realizate într-un domeniu se risipesc în altul

ANUAL, întreprinderile Ministerului Industriei Chimice consumă cantități importante de materiale metalurgice pentru diverse activități. Acționînd pentru diminuarea continuă a consumului specific, acestea au obținut în 1979 însemnate economii, reprezentînd pe trim. I—III circa 3 la sută din cantitatea totală de metal necesară conform normelor de consum. Astfel, la consumurile normate prin planul național unic, economiile însumează aproape 1 500 tone metal ; la consumurile normate prin planul MATMCGFF, economiile reprezintă 200 tone ; la consumurile normate prin planul departamental, economiile se ridică la peste 3 000 tone. În total, economiile sînt de circa 4 800 tone, din care aproape 1 400 tone laminate finite pline de oțel. Din datele informative pe lunile octombrie și noiembrie a.c., reiese că rezultatele prezentate au fost consolidate, obținîndu-se economii suplimentare de încă circa 200 tone de metal precum și de alte materii prime.

Aceste rezultate au fost obținute prin promovarea unor noi măsuri de raționalizare și gospodărire judicioasă a metalului, eliminarea supradimensionărilor, elaborarea unor planuri de croire cît mai rațională, diminuarea pierderilor de prelucrare, recirculareа metalului ș.a. Dar, la eforturile întreprinderilor consumatoare privind încadrarea în normele de consum trebuie să contribuie și unitățile furnizoare.

Un sprijin efectiv poate fi dat prin respectarea la livrări a dimensiunilor și calităților sortimentelor comandate. Ignorarea acestei cerințe duce la înregistrarea unor depășiri a normelor de consum. Astfel, prin livrarea unor table mai groase de către Combinatul siderurgic Galați (0,5 m/m în loc de 0,35 — 0,45 m/m), s-au depășit consumurile normate la producția de butoaie cu circa 1 500 tone laminate. În acest fel, economiile realizate la unele întreprinderi, s-au diminuat prin depășirile înregistrate la altele.

Asemenea situații ar putea fi evitate prin colaborarea mai strînsă între beneficiari și furnizori, prin respectarea strictă a prevederilor din contractele economice. Întrucît cazul prezentat nu este unic, se impun măsuri urgente, deoarece consumurile suplimentare de metal în unele întreprinderi reduc considerabil posibilitățile de aprovizionare ale altora, afectînd realizarea prevederilor de plan ritmic și la costurile planificate.

REALIZAREA PRINCIPALELOR NORME DE CONSUM DE METAL LA UNITĂȚILE MINISTERULUI INDUSTRIEI CHIMICE (Trimestrul I-III/1979)

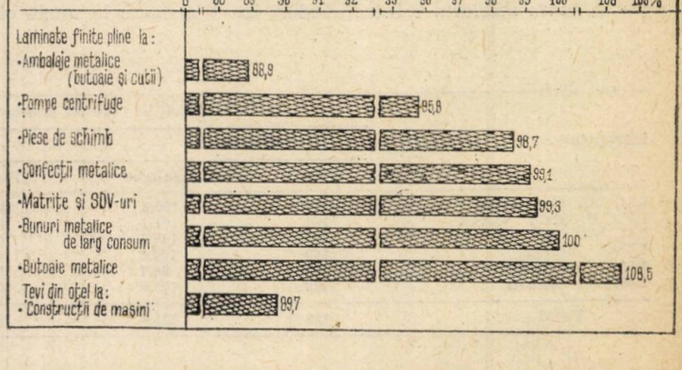

Orientări fundamentale ale Congresului al XII-lea:

creșterea eficienței economice

TIPIZAREA ȘI STANDARDIZAREA PRODUSELOR (I)

DIRECTIVELE CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R. privind dezvoltarea economico-socială a României și Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic adoptat recent de forumul suprem al comuniștilor înscriu, pentru prima dată în documente programatice de o asemenea însemnătate, prevederi referitoare la rolul deosebit al standardizării și tipizării în economie și anume : **Un accent deosebit se va pune pe reducerea la strictul necesar a sortotipodimensiunilor de materiale, piese, subansamble și produse, îndeosebi în metalurgie, construcția de mașini și industria chimică. Se vor introduce pe scară largă metodele moderne de proiectare pe bază de materiale și elemente tipizate, de subansamble, dispozitive și agregate interșanjabile care să asigure creșterea eficienței atît în ramurile furnizoare de materiale și echipamente, cît și în cele care le utilizează, concomitent cu satisfacerea cerințelor tot mai diversificate de mașini, utilaje și instalații ale economiei interne și ale pieței externe .**

Îmbunătățirea activității de tipizare și standardizare corespunde unor cerințe obiective și fenomene prezente astăzi în sfera producției materiale, printre care creșterea vertiginoasă sub influența revoluției tehnico-științifice contemporane, a nomenclaturii de produse, accelerarea diversificării producției și creșterea gradului de complexitate al mașinilor, utilajelor și proceselor tehnologice. Toate acestea impun promovarea unor metode noi în domeniul concepției, proiectării și execuției pentru a se asigura asimilarea sistemelor tehnice necesare în timp util, de calitate și fiabilitate corespunzătoare, în condițiile unei fabricații specializate, cu eficiență economică înaltă.

În același timp, ca urmare a procesului de modernizare și dotare intensivă a principalelor ramuri economice cu mijloace tehnice produse în țară sau importate, majoritatea reflectînd ultimul cuvînt al științei și tehnicii, în întreprinderile și institutele noastre de concepție s-a acumulat în decursul anilor un valoros potențial de tipuri constructive, soluții, concepții și experiență, care poate fi materializat eficient numai prin aplicarea metodelor de tipizare și standardizare și, în special, a principiului preluării selective de soluții existente, verificate în practică. O imagine de ansamblu asupra amplorii și importanței problemei o putem avea subliniind faptul că numai într-o singură ramură, cea a construcției de mașini, se află în fabricație astăzi aproape 300 000 tipodimensiuni de produse diferite — începînd de la obiecte simple de metal, pînă la aparate și mijloace de automatizare, la care se adaugă în fiecare an alte cîteva mii de mașini, aparate și procese tehnologice noi ce se asimilează în fabricație.

Rolul important rezervat în prezent standardizării și tipizării în societatea noastră și complexitatea problemelor cu care sînt confruntate aceste activități, impun clarificarea pentru cercurile largi de ingineri, tehnicieni și alți factori interesați a unor aspecte de ordin teoretic și practic referitoare la esența științifică a standardizării și tipizării, delimitarea sferelor lor de acțiune, perspectivele de dezvoltare în viitor etc.

Propulsarea progresului tehnic

STANDARDIZAREA are ca obiect soluționarea prin intermediul Standardelor a unui complex de probleme privind determinarea formelor celor mai eficiente de organizare a progresului tehnic, de îmbunătățire a calității produselor, de economisire a resurselor materiale și forței de muncă. Aria de acțiune a standardizării este așa de vastă încît se poate spune fără exagerare că în prezent progresul științific, tehnic și industrial nu sînt posibile fără dezvoltarea corespunzătoare a acestei activități și aplicarea pe scară largă a standardelor și normelor tehnice.

Supusă unui amplu proces de legicizare și matematizare și aflată într-o strînsă interacțiune cu alte discipline de graniță ca tehnologia materialelor și construcțiilor de mașini, rezistența materialelor, sociologia, disciplinele economice și știința conducerii producției, standardizarea își lărgește continuu aria investigației științifice și-și obiectivizează metodele și aparatul de lucru. Apărută ca rezultat al experienței acumulate în sfera producției industriale și din necesitatea unei uniformizări raționale a produselor, documentațiilor, soluțiilor și proceselor tehnologice, standardizarea a devenit astăzi o forță de producție transformatoare chemată să păsească înaintea producției și să contribuie la introducerea în practica industrială a celor mai recente descoperiri din știință și tehnică.

La studierea naturii standardizării și delimitarea sferei ei de acțiune, aspectele de ordin terminologic joacă un rol important, elucidarea și definirea în mod unitar a unor noțiuni operaționale de bază înlesnind colaborarea factorilor cu preocupări și sarcini în acest domeniu și direcționarea activității la nivelul ramurilor industriale și al economiei naționale în ansamblu. Utilizarea folosirii unei terminologii precise și univoce este evidentă în toate ramurile științei și tehnicii ; în standardizare însă acest lucru este cu atît mai necesar cu cît prin însăși esența și accepțiunea sa generală standardizarea înseamnă ordine, organizare, reglementare. Urmărind asigurarea unor pierderi minime de efort și materiale prin simplificarea proceselor de lucru și ameliorarea metodelor de transport și de punere în vînzare, standardizarea realizează, o mărire a potențialului națiunii sub toate formele : **științific, tehnic, intelectual și folosirea mai eficientă a acestuia.**

De o atenție aparte s-a bucurat în ultimii ani în viața noastră economică **activitatea de tipizare.** În literatura existentă sînt multiple definiții ale acesteia, fără însă ca vreuna dintre ele să capete o consacrare oficială pe plan intern sau internațional, după cum nu sînt elucidate îndeajuns raporturile dintre această activitate și cea de standardizare, respectiv dacă ea poate fi privită ca o disciplină de sine stătătoare, ca metodologia și principiile ei proprii, sau reprezintă parte integrantă a standardizării. **Considerăm că tipizarea este o latură a standardizării, care are ca obiectiv reducerea rațională a diversității tipurilor, aspectelor constructive, dimensiunilor mașinilor, utilajelor și elementelor lor componente, în vederea fabricării acestora centralizat în condiții de eficiență ridicată.** Tipizarea privește mai ales configurația obiectelor, subansamblurilor și pieselor complexe, proceselor tehnologice și soluțiile de pregătire a fabricației care sînt aduse la forme, norme și dimensiuni raționale în concordanță cu destinația lor funcțională.

În practica industrială tipizarea îmbracă un evantai larg de forme — simplificare, unificare, agregatizare, modulare, fiecare dintre acestea acceptînd una sau alta dintre laturile sale. Principiul de bază în efectuarea simplificării îl constituie reducerea sortimentului producției, care are ca urmare scăderea prețului de cost, datele literaturii de specialitate indicînd că la o dublare a seriei de subansambluri și piese uzinate, costul lor se micșorează cu circa 15%, ca urmare a optimizării proceselor de fabricație, utilizării mai eficiente a mașinilor și creșterii dexterității muncitorilor.

Posibilitățile mari de aplicare a simplificării producției în economia noastră au fost relevate mai ales în cursul ultimei acțiuni de acest gen inițiată după Consfătuirea de la Neptun cu proiectanții tehnologi și de construcții în probleme de tipizare (iulie 1979) și încheiată recent ; acțiunea a evidențiat că există

posibilități ca **dintr-un număr de circa 736 000 tipodimensiuni produse aflate în prezent în fabricație în metalurgie, construcții de mașini, chimie, materiale de construcții, ușoară etc., să se reducă peste 370 000 tipodimensiuni** (aproape 50%), **economiile scontate reprezentînd circa 1 099 milioane lei în 1980 și peste 5 100 milioane lei în perioada viitorului cincinal 1981—1985.** Ponderea principală (85% din nomenclatura inventariată și analizată) o deține construcția de mașini și metalurgia, unde se propun a fi eliminate din fabricație 124 800 și respectiv 204 000 tipodimensiuni (circa 53%) de mașini, utilaje, instalații, produse laminate și trase, țevi, mărci de oțeluri etc. Propunerile de reducere vizează, între altele, tipuri de mașini și sortimente de materiale asemănătoare între ele, care deși destinate aceluiași scop, au în mod inutil caracteristici constructive diferite, sînt fabricate după o concepție mai veche, cu parametri tehnico-economici depășiți și tipodimensiuni solicitate rar de beneficiari, care pot fi substituite cu sortimente uzuale. S-au relevat posibilități de punere în fabricație internă a unui număr apreciabil de produse care în prezent se importă.

Specialiștii în domeniu știu însă că acțiunea de tipizare are consecințe și influențe pozitive mult mai complexe nereducîndu-se numai la simplificarea producției și diminuarea cheltuielilor de fabricație pe unitatea de produs, ci constînd și în conceperea de noi tipodimensiuni, sisteme și familii de produse cu performanțe ridicate prin folosirea celorlalte forme avansate ale tipizării și în primul rînd unificarea constructivă, agregatizarea și modularea.

Instrumente de ridicare continuă a calității

TIPIZAREA ȘI STANDARDIZAREA se afirmă tot mai mult ca unele dintre căile principale de îmbunătățire a calității produselor și asigurarea competitivității acestora în timp. Caracteristicile de funcționalitate și fiabilitate ale produselor obținute la încheierea fabricației și verificate pe standurile de probă, precum și menținerea acestora în timp, sînt o rezultantă directă a procesului de tipizare și standardizare.

Funcționalitatea — condiție calitativă de bază a utilajelor tehnologice — se află cuprinsă în însuși principiul de bază al tipizării dimensionale, aplicat la determinarea seriilor parametrice optime prin care se urmărește ca soluția nouă tipizată să asocieze și sintetizeze la maximum cerința de exploatare cît mai diversă a utilajelor în cauză. Trecerea la treapta următoare de tipizare — **unificarea constructivă,** completează și amplifică în mod fericit procesul de concepere a unor produse articulate cît mai fidel condițiilor de funcționare. Apărută ca urmare a dezvoltării lucrărilor de cercetare științifică în domeniul construcțiilor de mașini, **unificarea** are ca scop crearea de piese și subansamble comune (unificate) într-o stare relativ nouă, care să poată fi folosite prin agregare și interschimbabilitate în mașini și utilaje diferite ca destinație, putere, dimensiuni etc. Un subansamblu se consideră **unificat** dacă poate fi utilizat fără modificări în cel puțin două produse diferite ca mărime sau destinație. La Simpozionul internațional de tipizare, ținut la începutul acestui an la Moscova, specialiștii cunoscutei firme vest-germane Mercedes-Benz au informat că aplicînd unificarea constructivă a producției de autocamioane și autobuze, firma a reușit să creeze dintr-un număr redus de subansamble și piese complexe, atîtea variante constructive cîte au fost necesare pentru a asigura competitiv nu numai mijloacele de transport interne, dar și cele solicitate pe piața externă, în condiții extrem de variate sub aspectul climei, geotopografiei și al legislației statelor unde s-au vîndut autovehicule.

Lucrări similare de unificare constructivă și agregatizare, caracterizate printr-un nivel tehnico-științific în continuă creștere și eficiență economică înaltă realizează multe din întreprinderile și institutele noastre de cercetări științifice și inginerie tehnologică, fapt constatat de toți cei care urmăresc cu atenție, an de an, evoluția activității în acest domeniu prin expozițiile de tehnică nouă și tipizare, simpozioanele anuale de tipizare în construcția de mașini și alte manifestări de acest gen organizate cu diferite ocazii. Numai în ultimii ani, de pildă, Institutul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru automobile și tractoare (I.C.P.A.P.) în colaborare cu întreprinderile de tractoare și de autocamioane din Brașov, au conceput diferite familii și serii unitare de punți, motoare nedirectoare destinate echipării tractoarelor industriale și agricole, utilajelor de construcții, utilajelor din industria forestieră și autocamioanelor de

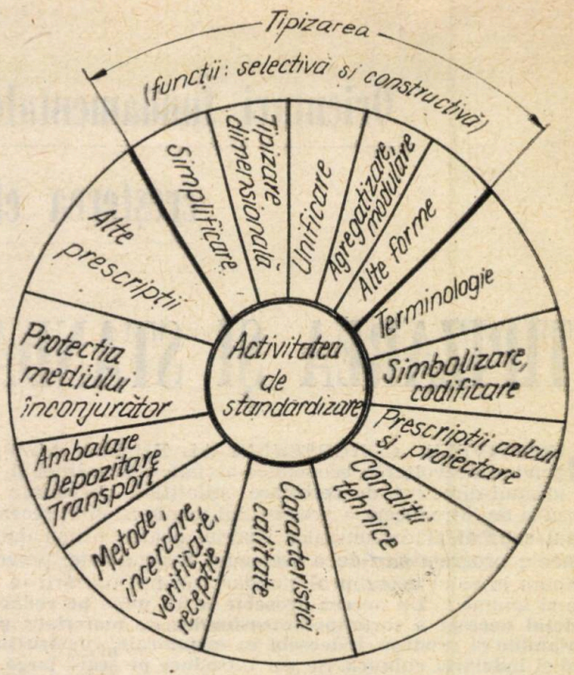

Fig. 1 SCHEMA PRINCIPIALĂ A CONȚINUTULUI STANDARDIZĂRII

diferite capacități. Compuse dintr-un număr redus de tipodimensiuni (14 în cazul tractoarelor industriale) punțile conțin soluții constructive care satisfac întreaga gamă de tractoare și autocamioane necesare economiei naționale cu astfel de subansamble cheie. Metodele de calcul și proiectare adoptate au la bază cercetarea regimurilor de solicitări la care sînt supuse punțile, exploatate în condiții rutiere și de încercare dintre cele mai diverse, scopul urmărit fiind acela ca unul și același ansamblu, cu modificări minime de adaptare să intre în construcția unui mare număr de echipamente, diferite ca destinație tehnologică, însă apropiate din punct de vedere al regimului de lucru.

Întrucît pentru confecționarea a 14 tipodimensiuni de punți motoare au fost necesare un număr de 1 635 repere, dintre care însă numai 18% sînt originale (specializate), restul fiind unificate constructiv (deci comune), a devenit posibil ca unificarea constructivă să fie completată cu cea tehnologică, reducîndu-se substanțial numărul de mașini-unelte și de scule, iar prelucrarea a o serie de repere să fie trecută pe mașini unelte agregate de mare productivitate.

De un deosebit interes în rîndul specialiștilor s-au bucurat realizările Centrului de cercetări și inginerie tehnologică de la întreprinderea „Unirea" din Cluj-Napoca, comunicate în mai mulți ani consecutiv la simpozioanele de tipizare de la Brașov, privind unificarea constructivă și modularea mașinilor textile multipost pentru fire sintetice. Pornindu-se de la cercetarea procesului tehnologic de răsucire a firelor și optimizarea geometriei de răsucire s-a ajuns la conceperea de familii și sisteme de mașini cu un foarte mare număr de variante specifice, derivate însă din numai cîteva mașini de bază. În mod practic s-a demonstrat astfel posibilitatea armonizării contradicției dintre necesitatea diversificării echipamentelor tehnologice și reducerea în același timp a nomenclaturii subansamblelor, agregatelor și pieselor complexe originale. Prin concepția tehnologică de abordare a problemei tipizării, aparatul matematic și tehnica electronică de calcul folosite în procesul de optimizare a variantelor de mașini, lucrările prezentate reprezintă rezolvări de vîrf nu numai pe plan național ci și mondial.

Fiabilitatea este al doilea parametru al calității susceptibil de îmbunătățiri majore prin tipizare. Aceasta rezultă din faptul că elementele structurale tipizate — ansambluri, subansambluri, module, piese componente complexe cu utilizarea repetată — permit, în comparație cu cele concepute a fi folosite odată sau de două ori, nu numai o proiectare mai atentă și execuție mai îngrijită în întreprinderi specializate, ci și experimentarea lor în regim de anduranță pe standuri de probă, înainte de a fi introduse în componența mașinilor pentru a se verifica dacă rodajul, interschimbabilitatea, coeficienții de siguranță și durabili-

REFLECȚII

Selecție bazată pe optimizare în procesul tipizare-standardizare

IMPORTANȚA atribuită de conducerea partidului și statului nostru problemelor de tipizare și standardizare *dovedește odată în plus modul științific de selecționare a priorităților și de fundamentare a programelor de acțiune. Valoarea nouă a acestor binecunoscute instrumente ale gîndirii tehnice raționale rezultă din abordarea lucidă a unei contradicții caracteristice a evoluției tehnologice contemporane : pe de-o parte, tendința obiectivă spre diversificarea tehnologiilor și produselor, ca urmare a cuceririlor noi ale științei, dar și constrîngerilor impuse de restrîngerea resurselor de energie și materii prime ; pe de altă parte, cerința menținerii unei diversități limitate în sfera producției de bunuri materiale, pentru a putea reduce costurile și spori productivitatea muncii. Un calcul simplu, bazat pe o relație cunoscută, arată că un produs care ar costa 100 unități de valoare dacă ar fi fabricat în 10 000 exemplare, va costa numai 76 unități dacă ar fi produs în 30 000 exemplare și numai circa 56 unități dacă producția se va ridica la 100 000 bucăți. La acest nivel, trecerea nejustificată la producerea a 2 sortimente în loc de unul ar aduce pierderi de 19% sau de 1 900 000 unități de valoare.*

Exponenții societății de consum atribuie diversificării valențe absolute. Unii autori de prognoze văd apropiindu-se „sfîrșitul standardizării" în perspectiva unei lumi dominată de „tranziență" și de „libertatea de opțiune". Ca unică alternativă se oferă imaginea „superstandardizării", a „omului uniformizat", alimentat cu hrană uniformizată, cu ambianță uniformizată, cu cultură și veleități uniformizate.

A fost necesar ca o gîndire mai lucidă să atragă atenția asupra risipei provocate de excesul de opțiuni, să se recunoască necesitatea stabilirii unor limite științific fundamentate ale diversificării în producția bunurilor materiale, în condițiile satisfacerii integrale a cerințelor tehnologice contemporane. Logica ușuratică a „libertății de opțiune", care stimulează risipa de resurse materiale și umane, tinde să fie înlocuită cu deviza „selecție bazată pe optimizare", care pune consumul de resurse sub controlul riguros al raționamentului științific.

La noi, acțiunea de tipizare și unificare, care se desfășoară în prezent la nivel național, are drept scop crearea unui astfel de cadru rațional de diversificare a tehnologiilor și produselor. În desfășurarea acestei acțiuni, un rol deosebit de important revine cercetării

Ion CRIȘAN

(Continuare în pag. 23)

tatea sînt corespunzătoare. Creșterea fiabilității produselor concepute pe bază de module mai este și rezultatul utilizării în aceeași mașină a unor elemente interșantajabile, de tipodimensiuni diferite, ușor înlocuibile cu altele în funcție de modificarea parametrilor mediului exterior care acționează asupra utilajului în cauză, spre exemplu categoria terenului săpat pentru utilaje terasiere, starea drumului pentru autovehicule rutiere ș.a.

Din păcate, **concepția avansată care stă la baza ideii de unificare constructivă și modulare este afectată într-o serie de cazuri, cînd premisele organizatorice, tehnice și de execuție pe care trebuie să se sprijine, nu sînt îndeplinite.** Execuția de slabă calitate în întreprinderi nespecializate a unor utilaje din sectoarele calde are drept rezultat imposibilitatea înlocuirii modulelor de la o mașină la alta după cum cere procesul de exploatare, deși familiile de mașini respective au fost proiectate folosind tocmai concepția modulelor interschimbabile. Din lipsă de capactiate la o întreprindere specializată, produsele modernizate prin tipizare nu pot fi asimilate, continuîndu-se fabricația celor demodate, de slabă productivitate și fiabilitate, sau se recurge la import. Sînt numeroase cazurile cînd întreprinderea specializată a asimilat noul produs, însă tocmai în faza cînd trebuie să treacă la producția de serie, utilajul se transferă pe diferite considerente la alte întreprinderi.

Exemplul întreprinderilor din străinătate specializate în producția unor utilaje și subansambluri relativ simple (cuplaje, lagăre, arzătoare pentru cuptoare, organe de asamblare, garnituri etc.) arată că ateliere mici compuse din cîțiva muncitori și dotate cu o tehnică modestă, pot soluționa probleme de mare importanță economică tocmai datorită faptului că și-au menținut profilul o perioadă îndelungată, specializîndu-se în domeniile respective. Această experiență merită a fi studiată și preluată, **o serie de ateliere trecute în ultimii ani de la cooperația meșteșugărească la construcția de mașini pretîndu-se la o specializare și fabricație centralizată de cuplaje** (cu roți dințate, de cuplu reglabil, cu fricțiune, bile), **lagăre de diferite tipuri, roți de lanț, întinzătoare și alte elemente.**

Practica institutelor de cercetări și inginerie tehnologică cu realizări substanțiale în domeniul tipizării arată că **promovarea unei gîndiri unitare în tipizare este asigurată atunci cînd aceste lucrări se realizează pe fondul centralizat de tehnică nouă, ceea ce permite abordarea de la început a tuturor utilajelor din componența seriei unitare, familiei sau sistemelor de mașini.** O oarecare tipizare este posibilă însă și atunci cînd utilajele se execută pe fonduri de investiții, cu condiția însă ca încă din faza de întocmire a notelor de comandă și temelor de proiectare să se grupeze comenzile diverșilor beneficiari, creîndu-se astfel posibilitatea ca proiectantul de utilaje să aibă în față perspectiva întregului complex de produse, care trebuie concepute și executate pe o perioadă mai îndelungată. **S-ar impune, în acest caz, introducerea unui sistem de evidență centralizat — eventual pe bază de cartele perforate sau benzi — a utilajelor de același tip, necesare diferitelor sectoare ale economiei naționale, a căror proiectare și asimilare să fie menținută la aceleași colective de concepție și unități de execuție.**

Omologarea produselor sau mai precis lipsa omologării acestora în timp util, este de asemenea unul dintre factorii care anulează în bună parte efectul pozitiv al activității de tipizare asupra calității producției. Sînt sectoare de activitate unde în prezent se produc mai multe mașini decît pot fi omologate, decalajul crește continuu și deseori apare situația de a se executa un tip de utilaj în sute de exemplare (cuptoare industriale de încălzire pentru forje) fără ca prototipul sau seria zero să fi fost verificate în exploatare și omologate. **Adoptarea unor măsuri care să stimuleze și să cointereseze fabricantul, beneficiarul și proiectantul produselor în realizarea actului de omologare a devenit de stringentă actualitate în industria constructoare de mașini.** În acest sens este de subliniat faptul că reglementările în vigoare, care permit executarea unor mașini, utilaje și instalații în „regim de unicat" și de care se abuzează deseori, întrucît permit mărirea pe cale artificială a prețului de facturare al produsului, au devenit în prezent o frînă serioasă în calea îmbunătățirii calității produselor. Iată de ce se impun studii și analize ale specialiștilor pentru eludarea tuturor factorilor negativi care frînează efectele favorabile ale tipizării.

dr. ing. Ion HERA BUCUR

STIMULAREA PRIN PLAN A ÎNNOIRII ȘI MODERNIZĂRII PRODUCȚIEI

UNUL DIN OBIECTIVELE însemnate, în lumina orientărilor Congresului al XII-lea al partidului în dezvoltarea economiei, îl constituie accentuarea procesului de înnoire și modernizare a producției. Prin efectele de ordin calitativ pe care le are și mai cu seamă în ce privește creșterea nivelului general de eficiență și competitivitate al produselor, înfăptuirea acestui obiectiv, cu deosebire în domeniile cu tehnicitate ridicată din industrie, are o importanță primordială pentru progresul economiei românești, pentru promovarea largă, în ritm susținut, a progresului tehnic și asigurarea condițiilor de sporire a productivității muncii sociale, pentru înfăptuirea saltului de la acumulările cantitative la o nouă calitate în activitatea economică și socială. În cele ce urmează ne vom referi la unele probleme legate de stimularea prin plan a îndeplinirii obiectivului menționat.

Este știut că dirijarea proceselor de înnoire și modernizare a producției se realizează în economie prin intermediul a doi indicatori de plan. **Primul** este cel al ponderii produselor noi și a celor modernizate în valoarea producției marfă din ramurile prelucrătoare ale industriei, iar cel de **al doilea** — derivat, practic, din cel dintîi — este ponderea produselor noi și modernizate pe bază de concepție proprie, în valoarea totală a producției aferentă produselor noi și modernizate. Indicatorii sînt concepuți să cuprindă produsele a căror fabricație debutează în cursul aceluiași cincinal, ceea ce face ca, indiferent de natura și tipurile produselor, perioadele de timp pe parcursul cărora acestea poartă caracterul de produse noi sau modernizate să fie de maximum 5 ani, cînd introducerea în fabricație are loc în primul an al cincinalului, respectiv de mai puțin de un an, dacă fabricația începe în ultimul an al cincinalului.

Considerăm această stare de lucruri mai puțin concludentă, întrucît produse de același gen, de aceeași categorie și chiar de același tip contează ca produse noi sau modernizate în unele cazuri pe parcursul a 3—4 ani și chiar mai mult, iar altele doar în decursul unei perioade de timp de un an și chiar de mai puțin. Trebuie ținut seama și de faptul că spre sfîrșitul cincinalului îndeosebi, mărimile indicatorilor menționați depind, în principal, de produsele ce au fost introduse în fabricație în primii ani ai perioadei respective, producția pe seama acestora fiind substanțial mai mare decît cea obținută pe seama produselor ce se pun în fabricație în anul ce încheie cincinalul ; aceste aspecte contrastează cu faptul că produsele puse în fabricație în anul ce încheie cincinalul sînt incontestabil mai noi, mai moderne decît cele introduse în primul an al aceleiași periode cincinale.

INDICATORII respectivi exprimă deci, în bună măsură, mai curînd proporțiile în care producția se realizează pe bază de produse a căror fabricație își are începutul în limitele aceluiași cincinal și abia în al doilea rînd, oarecum relativ și convențional, procesul de atare de înnoire și modernizare a producției. Cu toate acestea, indicatorii practicați în prezent apreciem că își conservă valabilitatea, deoarece, dincolo de ușurința relativă cu care pot fi determinați — avantaj deloc neglijabil — utilizarea lor implică asigurarea unor ritmuri susținute de punere în fabricație a produselor noi și a celor modernizate, precum și asigurarea unor ritmuri intense de dezvoltare a fabricației acestor produse — condiții de bază pentru înnoirea și modernizarea producției. Trebuie pusă însă problema atenuării deficiențelor arătate cu privire la acești indicatori, în acest scop fiind necesară dimensionarea lor pe baza unor criterii mai riguroase, cu caracter unitar în economie. *)

Un criteriu în acest sens l-ar putea constitui **luarea în considerație a producției totale aferente tuturor produselor ce urmează să facă obiectul fabricației** în perioada de plan pentru care se dimensionează indicatorii de înnoire și modernizare a producției. Avem în vedere, astfel, atît produsele cu punere în fabricație în cursul cincinalului la care se referă indicatorii, cît și produsele ce s-au introdus în fabricația curentă în perioade anterioare cincinalului menționat. Producția totală înnoită și modernizată ar include, deci, în mare parte, sau uneori în totalitate, valoarea produselor introduse în fabricație în cincinalul imediat anterior celui pentru care se dimensionează indicatorii de înnoire și modernizare a producției, continuarea fabricației lor fiind evident certă și după încheierea cincinalului în care a debutat.

Pe baza acestui criteriu s-ar crea condiții pentru atenuarea inconvenientelor menționate ce decurg din conceperea indicatorilor de înnoire și modernizare a producției în exclusivitate pe seama produselor a căror fabricație își are începutul în cursul aceluiași cincinal. În ce privește valorile concrete ale criteriului de mai sus, determi-

*) La dimensionarea indicatorilor de înnoire și modernizare a producției s-a ținut și se ține seama de tendința manifestată în țările cu economie dezvoltată de a se asigura înnoirea producției la intervale de timp de 10—15 ani, respectiv de 6—8 ani în domeniile din industrie purtătoare ale progresului tehnic. În concordanță cu această tendință, în țara noastră s-a urmărit ca înnoirea completă a producției să se asigure în decursul a cca. două cincinale, în scopul creării pe această cale a unor importante condiții de reducere și lichidare a decalajelor ce separă economia națională de economiile țărilor dezvoltate. Ca urmare, la nivelul ultimului an al cincinalelor, mărimile indicatorului de înnoire și modernizare a producției au fost dimensionate la valori de cca. 45%, cele efectiv planificate fiind de cca. 44% pe anul 1980 și 45% pe anul 1985. Semnificația acestor valori este aceea că producția marfă totală din ramurile prelucrătoare ale industriei urmează a fi realizată în anul 1980 în proporție de 44% pe bază de produse ce nu se aflau în fabricație în anul 1975, iar în anul 1985 de 45% pe baza altor produse decît cele ce se vor fabrica în anul 1980. În mod corespunzător, pentru industria construcțiilor de mașini, considerată pe bună dreptate ramură principală purtătoare a progresului tehnic, valorile indicatorului au fost planificate la nivelul de 71% pe anul 1980 și 72% pe anul 1985. Aceste valori se ating prin creșterea treptată a indicatorilor de la mărimi de ordinul 13—15% în primul an al cincinalelor pe ansamblul ramurilor prelucrătoare ale industriei și de 17—19% în industria construcțiilor de mașini. Evident că un asemenea criteriu, de dimensionare a indicatorilor de înnoire și modernizare a producției își păstrează valabilitatea în continuare.

narea lor nu comportă dificultăți, valoarea producției totale fiind identică cu valoarea totală a producției marfă din ramurile prelucrătoare ale industriei, în perioadele de plan pentru care se dimensionează indicatorii de înnoire și modernizare a producției.

Un alt criteriu ar putea să-l constituie luarea în considerare a vîrstelor produselor ce urmează a fi fabricate în perioadele de plan pentru care se dimensionează indicatorii de înnoire și modernizare a producției. Este vorba de **vîrstele efective,** ce reprezintă pentru fiecare produs intervalul de timp dintre anul punerii acestuia în fabricație și anul pentru care se dimensionează indicatorii, respectiv **vîrstele critice,** adică acele vîrste dincolo de care intervine diminuarea și pierderea competitivității produselor, datorită apariției pe piață, în țară sau străinătate, a unor variante sau tipuri noi ori modernizate, cu performanțe superioare, precum și datorită dezvoltării fabricației acestora, însoțită de reducerea prețurilor de desfacere.

Vîrstele critice trebuie să corespundă conceptului cunoscut ca **durată de viață economică a produselor,** ceea ce înseamnă că ele ar avea valori foarte diverse, în dependență de produsele la care se referă. Practic, aceste vîrste ar trebui concepute pe grupe sau familii omogene de produse, luîndu-se în considerare în acest scop o clasificare adecvată a acestora, cu caracter unitar în economie, în baza celei existente deja (CUPS) în țara noastră. Mărimile concrete ale vîrstelor critice ale produselor trebuie stabilite în mod judicios, de către specialiști, ținîndu-se seama de particularitățile specifice fiecărei grupe de produse în ceea ce privește „îmbătrînirea" acestora sub influența revoluției tehnico-științifice contemporane, de informațiile oferite de piața mondială. Trebuie ținut seama că supraevaluarea vîrstelor critice ale produselor implică încetinirea ritmurilor de înnoire și modernizare a producției și, dimpotrivă, subevaluarea lor conduce la creșterea acestora. Odată definitivate, vîrstele critice trebuie oficializate, valorile lor urmînd a fi revizuite periodic (la intervale de 3—5 ani), spre a se ține seama de schimbările ce intervin pe plan mondial în ceea ce privește vitezele de „îmbătrînire" a produselor.

CELE DOUĂ CRITERII prezentate au un caracter relativ primar, ele servind la constituirea criteriului propriu-zis, final, de dimensionare a indicatorilor de înnoire și modernizare a producției. Este vorba de **coeficientul stării de noutate a producției,** conceput ca raport între producția aferentă produselor cu vîrste efective ce nu depășesc vîrstele critice și producția pe seama tuturor produselor ce fac obiectul fabricației în perioadele de plan pentru care se dimensionează indicatorii de înnoire și modernizare a producției. Notînd acest coeficient cu N, iar producțiile menționate, în expresie valorică, cu Pk, respectiv Pt (producția totală amintită), putem obține formula coeficientului stării de noutate a producției și anume:

$$N = \frac{Pk}{Pt}$$

Cunoscînd coeficienții stării de noutate a producției pe grupe de produse, pot fi determinați și coeficienții la nivelul întreprinderilor, centralelor și ministerelor, adică la aceleași niveluri la care se planifică și indicatorii de înnoire și modernizare a producției. Astfel, la nivelul întreprinderilor, coeficienții se pot determina ca medie ponderată a coeficienților pe grupe de produse, folosindu-se ca element de ponderare valorile Pk. Coeficienții la nivelul centralelor pot fi determinați ca medie ponderată a coeficienților pe întreprinderi, iar la nivelul ministerelor ca medie ponderată a coeficienților pe centrale.

DIN RELAȚIA DE DETERMINARE a coeficienților stării de noutate a producției rezultă că valorile acestora ar putea fi egale cel mult cu unitatea (Nmax = 1), fiind de așteptat ca, în multe cazuri, ele să fie sensibil inferioare unității. O problemă de bază cu privire la valorile acestor coeficienți constă în definirea domeniilor de fabricație și a grupelor de produse din cadrul acestora pentru care — din considerente economice — este necesar să se tindă spre valori cît mai apropiate de unitate sau egale cu aceasta. Astfel de valori ar semnifica necesitatea menținerii producției într-o stare cvasipermanentă de noutate în domeniile de fabricație și grupele respective de produse. Prin diferență, ar rezulta toate celelalte domenii de fabricație din ramurile prelucrătoare ale industriei pentru care valorile coeficienților stării de noutate a producției se justifică să aibă mărimi subunitare, unele esențial diferite de unitate, ca urmare a faptului că pentru produse mai mult sau mai puțin numeroase din cadrul diferitelor grupe ale acestora nu se pune problema înnoirii sau a modernizării lor, ci numai a perfecționării tehnologiilor de fabricație.

O asemenea problemă poate fi soluționată recurgîndu-se la valori normative ale coeficienților stării de noutate a producției, stabilite pe baza calculării valorilor efective ale acestora la un moment dat. Față de normativele stabilite, coeficienții stării de noutate a producției pe grupe de produse, calculați pentru diferitele perioade de plan, pot prezenta discrepanțe în plus (mai rar), respectiv în minus (de regulă). Discrepanțele mari în minus pun în evidență grupele de produse ce trebuie avute cu prioritate în vedere pentru asimilarea în fabricație a produselor noi și a celor modernizate.

Aducerea valorilor calculate cu discrepanțe negative față de normative la nivelul sau cît mai aproape de nivelul acestora presupune creșterea producției pe seama produselor cu vîrste efective inferioare sau egale vîrstelor critice. În acest scop, trebuie să se acorde atenție dezvoltării cu precădere a producției pe seama produselor ce condiționează dimensionarea indicatorilor de înnoire și modernizare a producției. Este vorba, desigur, atît de produsele introduse deja în fabricație, cît și de cele ce abia urmează a fi introduse în fabricație în anul de plan pentru care se dimensionează indicatorii de înnoire și modernizare a producției. Numărul acestora din urmă poate fi suplimentat prin luarea de măsuri corespunzătoare pentru scurtarea duratei lucrărilor strict necesare, premergătoare punerii în fabricație, dacă astfel de lucrări se află într-un stadiu al execuției lor suficient de avansat.

În cazurile în care valorile calculate ale coeficienților stării de noutate a producției se dovedesc superioare normativelor fixate pentru aceștia, aducerea lor la nivelul necesar poate fi realizată tot pe căile arătate mai sus, procedîndu-se însă în mod invers.

Considerentele amintite privind amplificarea criteriilor de apreciere a înnoirii și modernizării producției, credem că sînt de natură să determine punerea mai riguroasă în concordanță a înnoirii și modernizării acesteia cu cerințele ce decurg din particuaritățile specifice dezvoltării economico-sociale a țării noastre. În acest cadru apare obligatorie analizarea aprofundată a unor aspecte de mare importanță ale producției, la cel mai concludent nivel — acela al grupelor de produse. În sistemul de lucru menționat există posibilitatea de a se determina însăși mărimea indicatorilor de înnoire și modernizare a producției la nivelul grupelor de produse, asigurîndu-se astfel o fundamentare mai riguroasă a valorilor agregate ale acestor indicatori ce se planifică pe întreprinderi, centrale și ministere ; s-ar mai putea constitui astfel importante elemente de referință pentru estimarea eficienței economice a asimilării în fabricație a produselor noi și a celor modernizate.

Aurel BÎRSAN
Comitetul de Stat al Planificării

PUNCTE DE VEDERE

ORIENTĂRI NECESARE ÎN DINAMICA ÎMBUNĂTĂȚIRII ACTIVITĂȚII CONSILIILOR UNICE AGROINDUSTRIALE

CREAREA, la începutul acestui an, a consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste a inaugurat în mod indiscutabil o nouă etapă, calitativ superioară în procesul de perfecționare a formelor organizatorice din agricultură, de realizare a unei armonizări structurale a întregii noastre economii naționale. Noua organizare a agriculturii are la bază cerințele obiective ale realizării unui optim social în domeniul larg al utilizării mai complete a resurselor materiale și umane de care dispune țara noastră, prin sporirea tot mai accentuată a producției materiale, reducerea continuă a costurilor și creșterea eficienței.

Înființarea consiliilor unice în agricultură, urmînd măsurii de creare a centralelor în industrie și în alte sectoare ale economiei, încheie, în principiu, omogenizarea sistemului național de organizare și conducere a producției, bineînțeles respectîndu-se particularitățile ce decurg din esența însăși a agriculturii.

Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la Congresul al XII-lea, **„Un rol deosebit de important în noua organizare a agriculturii revine consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, care au datoria să asigure concentrarea și specializarea producției, folosirea eficientă a fondului funciar, a mijloacelor materiale, financiare și a forței de muncă, întărirea economică a fiecărei unități componente".**

Ca și centralele industriale, consiliile unice agroindustriale includ în componența lor mai multe unități economice (agricole, agroindustriale, de construcții, comerciale), la care se adaugă și unități de învățămînt, cercetare științifică etc. La fel ca centralele industriale, consiliile unice agroindustriale sînt concepute ca unități economice autonome de producție, bazate pe gestiune economică proprie și avînd statutul de personalitate juridică, însă se organizează exclusiv după criteriul proximității teritoriale a unităților componente. De asemenea, ca și în cazul centralelor industriale, consiliile unice agroindustriale se centrează pe structura unei întreprinderi, care în cazul lor este stațiunea de mecanizare a agriculturii.

Se pot releva și alte trăsături asemănătoare ale concepției organizatorice ce stă la baza celor două entități economice complexe, dar nu este mai puțin adevărat că sînt și unele deosebiri, ridicînd probleme specifice, de a căror justă rezolvare depinde funcționarea în strictă corespondență cu parametrii scontați.

Una din cele mai importante deosebiri ce apar în structura consiliilor unice agroindustriale este aceea că ele reunesc atît unitățile agricole care realizează produsele finite agricole de consum, cît și unitățile industriale ce prelucrează materia primă agricolă — caracteristică ce nu apare în structura centralelor industriale, decît în mod excepțional. Această soluție dată structurii consiliilor unice este firească, de vreme ce ea trebuie și poate într-adevăr să rezolve în mod eficient nu numai problemele de ordin economic ale mediului rural, ci și pe cele de ordin social ale unei populații active ce se cere fixată în mediul respectiv, în proporții determinate de cerințele realizării unei dezvoltări armonioase între mediul urban și cel rural.

Trebuie semnalată și deosebirea ce apare în structurarea patrimonială a unităților componente, consiliul cuprinzînd atît unități agricole de stat, cît și cooperatiste. Includerea în același organism economic coordonator a unor întreprinderi agricole bazate pe forme deosebite de proprietate reprezintă, fără îndoială, o măsură eficientă de înlăturare a disparităților economico-productive dintre unitățile de stat și cele cooperatiste, prin ridicarea nivelului economico-organizatoric al acestora din urmă la nivelul celor din prima categorie, dar și o cale de utilizare mai eficientă și omogenă a resurselor materiale și umane din perimetrul teritorial al consiliilor unice. De asemenea, nu trebuie minimalizată perspectiva ca într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat să se realizeze, pe această cale, și dispariția deosebirilor ce se mențin încă între cele două forme de proprietate în agricultură.

Dat fiind faptul că îmbunătățirea organizatorică a agriculturii, ca efect al creării consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, este recentă și că ea va face obiectul unui proces continuu de rezolvare a multiplelor probleme ce se vor ivi, de perfecționare permanentă a activității lor, în continuare vom insista asupra unor aspecte și soluții de natură practică, care, după părerea noastră, ar putea preveni sau înlătura unele dificultăți existente sau care ar putea interveni. Un asemenea demers va putea crea condiții mai favorabile pentru asigurarea unei eficiențe ridicate a noii forme de organizare structurală a agriculturii.

Exigențe ale unei organizări de tip industrial

DUPĂ CUM SE ȘTIE, consiliile unice agroindustriale, potrivit statutului lor, sînt titulare de plan, exercitînd funcția de planificare pe ansamblul activității economice ce se desfășoară în cadrul unităților agricole subordonate. Cu toate acestea, spre deosebire de centralele industriale care, investite fiind să exercite această funcție în mod unitar, stabilesc sarcini de plan numai pentru întreprinderi de stat, consiliile unice au aceeași funcție de exercitat, dar avînd a fixa sarcini de plan nu numai unităților agricole de stat, ci și celor cooperatiste. Această particularitate, încă esențială, trebuie să conducă la modalități diferite de soluționare a problemelor de planificare, ținîndu-se seama de deosebirile induse de formele diferite de proprietate în agricultură. Astfel, considerăm că este necesar să se acționeze preponderent prin metode de cointeresare economică a cooperativelor agricole în creșterea participării lor la asigurarea nevoilor sociale de produse agricole. Este de asemenea indispensabil ca autogestiunea economică să fie pusă integral de acord cu planul, deoarece în caz contrar — așa cum a arătat experiența — fie planul, fie autogestiunea economică ar căpăta un caracter formal. Punerea în concordanță a gestiunii economice proprii cu planul poate fi considerată, pe drept cuvînt, un criteriu fundamental al perfecționării sistemului de organizare și conducere economică atît pe plan local, cît și național.

Odată planurile elaborate și aprobate, execuția lor trebuie urmărită în mod obligatoriu pe consiliul unic, asigurîndu-se realizarea ritmică și integrală a tuturor sarcinilor fixate, atît la nivelul consiliului cît și al fiecărei unități componente, căutîndu-se rezolvarea operativă a tuturor problemelor ce apar în procesul executării lucrărilor din producția agricolă vegetală și animală, precum și a celor din unitățile de industrie agroalimentară. În acest domeniu, subliniem că există încă numeroase aspecte ce se cer perfecționate în sistemul de organizare și conducere operativă a lucrărilor din agricultură. În timp ce în întreprinderile industriale, ale căror procese tehnologice se desfășoară pe spații relativ restrînse, funcționează servicii de dispecerat cu toată dotarea tehnică de comunicații necesară, în întreprinderile agricole — cu foarte rare excepții — deși procesele de producție agricolă se desfășoară pe spații mari, dimensiuni care acum cresc la nivelul consiliilor unice, nu există așa ceva. Ar trebui analizată oportunitatea unor dispecerate în întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole de producție, conectate la un serviciu central de dispecerat al consiliului unic, dotat cu mijloace de comunicații și de urmărire operativă a lucrărilor, spre a se putea interveni prompt și organizat. Este de la sine înțeles că și planificarea operativă trebuie să facă obiectul unei perfecționări metodologice,

mergîndu-se pînă la elaborarea de programe operaționale bazate pe utilizarea calculului electronic.

ÎN DOMENIUL FUNCȚIEI de organizare a producției, consiliile unice sînt investite cu atribute largi legate de organizarea și folosirea rațională a fondului funciar, de organizarea producției agricole în cadrul unor asolamente unice și tehnologii unitare. Această funcție este, totuși, dificil de exercitat în plenitudinea sa, în condițiile coexistenței celor două forme de proprietate în agricultură și a intereselor nu întotdeauna convergente ale unităților respective. Din această cauză se impun soluțiile care pot asigura o cointeresare a ambelor categorii de unități agricole.

În ceea ce privește crearea unor asolamente unice pe consiliu, considerăm că problema este mult prea complexă pentru a se putea aplica soluții-tip. Accelerarea introducerii progresului tehnic în agricultură, în special extinderea mecanizării proceselor tehnologice, impune în mod firesc și extinderea spațiului de utilizare a respectivelor resurse tehnice. Însă această extindere are limitele ei, determinate de efectele economiei dimensionale. Chiar dacă se vor realiza asolamente în care dimensiunea solelor va fi sporită pînă la suprafețe de 1 000 ha, așa cum se recomandă în ultimul timp, folosirea efectivă a mijloacelor tehnice se va realiza tot la nivelul parcelelor de lucru, a căror dimensiune nu poate să depășească limitele tehnologice care asigură calitatea și eficiența economică optimă a lucrărilor executate. Or, sporirea dimensiunii suprafețelor cultivate cu o anumită plantă, bineînțeles pînă la nivelul anumitor limite, are în mod legic ca efect sporirea eficienței economice a utilizării resurselor — dar nu reprezintă o cale specifică esențială de creștere a recoltelor. Mai mult, s-ar putea ca în practică, economiile realizate prin organizarea unor sole mai mari, ca urmare a reducerii consumurilor energetice, să fie anulate de efectul negativ al scăderii calității lucrărilor executate pe spații prea mari. Aceasta nu înseamnă că nu sîntem de acord cu o organizare mai rațională a asolamentelor, ci sîntem doar împotriva exagerărilor ce pot avea loc în acest domeniu, mai ales că adeziunea cooperatorilor de a lucra în cadrul unor asolamente unice va depinde foarte mult de avantajele ce vor decurge de aici, atît pentru unitatea lor cît și pentru ei înșiși.

Problema semnalată se extinde și în domeniul larg al profilării și specializării producției agricole pe teritoriul consiliului unic, capabile a realiza o mai judicioasă amplasare a ramurilor de producție la nivelul acestuia. Însă o asemenea opțiune va putea fi pusă în aplicare cu rezultate pozitive numai dacă vor fi folosite și pîrghii economice specifice, care să cointereseze unitățile agricole la înfăptuirea obiectivelor ce vor fi stabilite. O asemenea sarcină a figurat și în statutul fostelor consilii intercooperatiste, fără a se fi reușit în toate cazurile să se obțină rezultate satisfăcătoare. În mod legic, redistribuirea de activități productive nu se poate înfăptui fără compensații financiare corespunzătoare din partea societății.

În documentele de partid se precizează că Departamentul industrializării produselor agricole va organiza acțiuni de cooperare și asociere cu consiliile unice, dezvoltînd secții în cadrul întreprinderilor agricole. Însă trebuie văzut cu ce mijloace financiare se poate rezolva această problemă; după cum se știe, la nivelul centralelor industriale sînt constituite fonduri de investiții proprii, provenite de la bugetul statului, pentru crearea de noi capacități de producție. Pînă în prezent nu este precizat dacă și consiliile unice agroindustriale vor beneficia de asemenea fonduri în această direcție. În cazul în care cooperativele agricole vor primi credite în acest scop, ele probabil vor opta mai curînd pentru crearea de instalații proprii de industrializare a produselor agricole — și tocmai de aceea se impun prevederi exprese care să stabilească că respectivele credite se acordă exclusiv pentru participarea la crearea de noi capacități de producție ce vor fi administrate în comun, la nivelul consiliilor unice.

Trebuie convenit că îmbunătățirea situației economice a cooperativelor agricole, ce se așteaptă prin includerea lor în consiliile unice agroindustriale, poate fi realizată doar în condițiile în care extinderea activităților de industrializare a produselor agricole va permite cooperativelor să obțină venituri din muncă la un nivel apropiat celorlalte sectoare ale economiei naționale. În caz contrar, chiar dacă cooperatorii își vor menține domiciliul în mediul rural, ei se vor orienta într-o măsură tot mai mare spre alte ocupații decît agricultura.

Factorul hotărîtor: calitatea muncii oamenilor

ODATĂ CU CREAREA consiliilor unice agroindustriale, este momentul de a se pune bazele unei noi politici față de forța de muncă din agricultură și în special din sectorul cooperatist. Creșterea în continuare a nivelului de trai al membrilor cooperatori este condiționată de sporirea mai rapidă a productivității muncii. Pentru a asigura cooperatorilor un venit anual apropiat de nivelul mediu realizat pe economie, este necesar ca fiecărui membru cooperator să-i revină, în medie, cu aproximație, o suprafață de 10—15 ha, adică de 2—3 ori mai mare decît în momentul de față. Numai avînd această premiză asigurată, se vor putea crea condițiile participării active și permanente a acelei părți dintre membrii cooperatori care va munci exclusiv în agricultură. Totodată, este necesar să se cunoască și calitatea forței de muncă ce va rămîne în cooperativele agricole — luîndu-se măsuri pentru asigurarea unei structuri normale a forței de muncă pe vîrste și sexe.

Crearea consiliilor unice agroindustriale trebuie să prilejuiască începutul unui proces cert de permanentizare a forței de muncă din cooperative, prioritar din rîndul celor ce participă acum activ la producție, adică cei care efectuează minim 100—150 zile de lucru pe an. Va trebui să se proiecteze cu exactitate necesarul total de forță de muncă al cooperativelor agricole și în acest context, să se determine, pe de o parte, forța de muncă permanentă, iar pe de altă parte, forța de muncă temporară recrutată din sînul familiilor ce lucrează parțial în agricultură. Vor trebui, cu această ocazie, modificate și prevederile statutare privitoare la loturile personale, în sensul corelării mărimii lor cu gradul de participare a membrilor C.A.P. la activitatea de producție din cooperative și cu numărul membrilor familiilor respective.

ÎN VEDEREA ATINGERII tuturor obiectivelor ce au fost stabilite, consiliile unice agroindustriale vor trebui ca în scurtă vreme să-și exercite toate atribuțiile ce sînt conferite unei unități economice bazată pe autogestiunea economică. În acest scop, consiliul unic, ca și centrala industrială, trebuie înzestrat cu mijloacele de producție necesare desfășurării activității proprii. În primul rînd, el trebuie să preia în totalitate sarcinile și resursele stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii, să dispună de fonduri proprii de investiții, să-și creeze treptat unități agricole și industriale proprii sau în cooperare cu unitățile agricole de stat și cooperatiste, care să aibă ca obiect producerea semințelor de soi și a animalelor de rasă capabile să servească la îmbunătățirea mijloacelor de producție în unitățile agricole componente, să asigure capacități noi de prelucrare a materiei prime furnizate de unitățile agricole. Procesul de producție integrat pe consiliu este necesar să fie însoțit și de asigurarea capacităților de depozitare și valorificare a produselor finite.

Menționăm îndeosebi necesitatea dirijării unor importante investiții spre construirea de depozite în toate unitățile agricole, cu ajutorul statului, pentru a se evita complet pierderi de produse, prilejuite de extrema centralizare a operațiilor de transport și de depozitare în silozuri și întreprinderile de industrializare a produselor agricole. S-a calculat că, la producția anului 1978, o pierdere de numai 1% din totalul cantităților produse echivala cu sume de ordinul a 400—500 milioane de lei. Investind 1—2 miliarde de lei în construcții de depozite în unitățile agricole, aceste investiții ar fi recuperate în 2—4 ani. În plus, unele pierderi pot fi, de asemenea, evitate introducîndu-se un mecanism mai simplu în preluarea și valorificarea legumelor, fructelor și strugurilor la nivelul întreprinderilor agricole producătoare. Consiliile unice trebuie să dirijeze ele însele o anumită parte din produsele obținute pentru valorificarea lor pe plan local, adică toate acele cantități ce depășesc strictul necesar ce trebuie să facă obiectul redistribuirilor de produse între diferitele regiuni ale țării. Pentru toate aceste sarcini, consiliile unice agroindustriale au nevoie de resurse și de suficiente cadre capabile, de competență în organizarea activității lor, ca și de voința fermă pentru trecerea radicală la o calitate superioară în întreaga activitate agricolă.

prof. dr. V. V. TOPOR

CRITERIUL CONSUMULUI ENERGETIC ÎN ORGANIZAREA ȘI AMPLASAREA ASOLAMENTULUI

ÎN CADRUL eforturilor generale care se fac pentru reducerea consumului de resurse energetice, fiecare acțiune care se întreprinde în această direcție, oricît de neînsemnată ar părea la prima vedere, poate contribui, prin multiplicarea ei, la realizarea unor importante economii.

În acest context, una dintre modalitățile care apreciem că poate contribui la reducerea consumului energetic în agricultură este cea referitoare la **organizarea unor asolamente în funcție de consumul energetic al culturilor.**

Punctul de plecare în susținerea acestei afirmații îl constituie faptul că între culturi sînt diferențe sensibile în ceea ce privește consumul de carburant la hectar, diferențe care se accentuează în funcție de rezistența diferitelor tipuri de sol (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Consumul de motorină la hectar pe culturi și categorii de sol (litri)

Cultura	Categorii de soluri		
	Ușoare	Medii	Grele
Grîu	60	64	72
Soia	62	72	83
Floarea soarelui	72	77	83
Lucernă	81	85	87
Porumb	80	91	100
Sfeclă	158	164	180

Există posibilitatea reducerii consumului energetic, deoarece consumul de carburant nu crește uniform pentru toate culturile de la o categorie de sol la alta. Valorificarea prin asolamente a

Tabelul nr. 2

Asolament pentru soluri grele

Cultura	Suprafața (ha)	Consumul de carburanți (l)		Diferențe (B—A)
		Soluri ușoare (A)	Soluri ușoare (B)	
Grîu	60	3600	4320	+ 720
Floarea soarelui	18	1296	1494	+ 198
Lucernă	22	1782	1914	+ 132
Total	100	6678	7728	+ 1050

posibilității de reducere a consumului de energie cere organizarea acestora în mod specific pentru diferite categorii de soluri. Astfel, repartizarea pe solurile ușoare a culturilor cu un consum mare de energie și, respectiv, pe solurile grele a culturilor cu un consum mai redus de energie permite realizarea unor importante economii de carburant.

Pentru sublinierea avantajelor pe care le poate aduce această metodă prezentăm două tipuri de asolamente — organizate pe baza culturilor prezentate — și consumurile pe care acestea le determină, pentru două module de 100 hectare fiecare (tabelele nr. 2 și 3).

Așa cum rezultă din datele tabelelor, organizarea unor asolamente specifice pe diferite categorii de soluri permite reducerea substanțială a consumului de carburanți la hectar. Astfel, reorientarea amplasării unui asolament format din culturi cum sînt porumbul, sfecla și soia, de pe solurile grele pe solurile ușoare, asigură obținerea la asolamentul respectiv a unei economii de 2 100 litri de motorină (21 litri la hectar). Dacă avem în vedere faptul că pentru culturile asolamentului anterior (tabelul nr. 1) s-au preferat terenurile grele, unde consumul de motorină este mai mare cu 1 050 litri, rezultă în final, pe totalul celor două asolamente, o economie de peste 1 000 litri de motorină.

Tabelul nr. 3

Asolament pentru soluri ușoare

Cultura	Suprafața (ha)	Consum de carburanți (l)		Diferențe (A—B)
		Soluri ușoare (A)	Soluri grele (B)	
Porumb	60	4800	6060	— 1260
Sfeclă	20	3160	3620	— 460
Soia	20	1240	1660	— 420
Total	100	9200	11340	— 2140

Desigur, în funcție de planul de cultură al fiecărei unități, de condițiile pedologice concrete, avantajele oferite de metoda propusă pot fi mai mari sau mai mici. Însă, ținînd seama de faptul că cele șase culturi analizate ocupă circa 85% din suprafața arabilă a țării, apreciem că este oportun ca în fundamentarea organizării și amplasării asolamentelor în cadrul consiliilor unice agroindustriale să se aibă în vedere și criteriul consumurilor energetice, respectiv posibilitatea reducerii acestora. Valorificarea tuturor rezervelor existente în acest domeniu, inclusiv a celor evidențiate prin metoda prezentată, constituie o îndatorire pentru toți cei care activează în această importantă ramură a producției materiale.

lector univ. dr. Gh. FRĂȚILĂ

Înnoirea și diversificarea producției de bunuri electrocasnice

FACTORI INTENSIVI DE CREȘTERE A CONSUMULUI

UNUL din obiectivele de mare actualitate pentru teoria și practica economică socialistă este elaborarea unui model de consum adecvat obiectivelor orînduirii noastre socialiste, țelurilor sale profund umaniste de a crea pentru fiecare membru al societății condițiile economico-sociale, materiale și spirituale necesare dezvoltării sale multilaterale.

Documentele adoptate de cel de-al XII-lea Congres al partidului, îndeosebi Programul-directivă privind creșterea nivelului de trai în perioada 1981—1985 și ridicarea continuă a calității vieții, situează în continuare în centrul atenției omul cu nevoile sale, satisfacerea în cît mai bune condiții a cerințelor tuturor membrilor societății noastre, în concordanță cu un consum fundamentat științific. Contribuția pe care cercetarea economică o poate aduce la conturarea unui model de consum științific fundamentat, propriu orînduirii noastre și diametral opus societății de consum, se referă la identificarea elementelor necesare unei planificări dinamice a unei asemenea structuri a consumului care, pornind de la resursele pe care societatea le poate aloca la un moment dat în acest scop, să asigure maximum de satisfacere a necesităților populației.

În acest sens, alături de evoluția pe termen lung a raportului acumulare-consum, care determină aspectul cantitativ al consumului, un alt factor de natură să contribuie la realizarea obiectivului fundamental al socialismului îl constituie eficiența utilizării resurselor angajate în producția de bunuri de consum și a investițiilor noi în acest sector. Trebuie arătat că progresul înregistrat în structura modelului de consum — în favoarea produselor de calitate superioară, ce valorifică superior resursele și înregistrează o productivitate ridicată a muncii în fabricație constituie în sine o cale de sporire suplimentară a consumului.

Rezultă de aici rolul important ce revine industriei și comerțului — de a orienta, printr-o structură bine fundamentată a ofertei, consumul populației spre bunuri de consum de calitate superioară, durabile, funcționale, realizate pe bază de concepție și tehnologii moderne, ca factori suplimentari, intensivi de creștere a nivelului de trai.

Practic, aceasta se transpune într-o capacitate sporită a fiecărui om al muncii de a-și procura cu veniturile realizate o diversitate mai mare de bunuri de consum, reducîndu-se frecvența înlocuirii unora dintre ele din motive de fiabilitate, concomitent cu posibilitatea achiziționării lor la prețuri tot mai accesibile ca efect al creșterii productivității muncii și utilizării mai judicioase a materialelor în fabricație. Realizarea unei producții rentabile, eficiente de bunuri de consum înseamnă în același timp, la nivelul economiei naționale, asigurarea unei baze solide pentru reproducția socialistă lărgită a acestor bunuri în ritmul progresului tehnico-științific, obținerea unor economii importante de materii prime, energie și muncă socială.

Analiza unui singur sector al producției de bunuri de consum — anume, cel al articolelor electro-casnice — evidențiază existența a numeroase căi de acțiune ce converg spre realizarea, pornind de la aceleași resurse, a unei noi calități în satisfacerea cerințelor populației.

Dintre principalele direcții pe care ne propunem să le analizăm în continuare amintim : **unirea eforturilor de înnoire tehnică a produselor în întreprindere cu cercetările de marketing, analiza valorii, design ; sensibilitatea sporită a prețului de vînzare față de calitatea produselor ; potențarea activităților de creație tehnică și producție prin structuri organizatorice performante.**

Cerințele reale ale consumatorilor

EXPRESIE sintetică a preocupărilor pe linia înnoirii și diversificării producției de bunuri electro-casnice, „Programul privind producția și desfacerea aparatelor electrocasnice în perioada 1976-1980" a constituit, la data elaborării sale, o prognoză realistă privind orientarea unui sector important al producției de bunuri de consum din industria constructoare de mașini, industria ușoară, cooperație. Revederea recentă a acestui program prin prisma evoluției conjuncturii internaționale privind prețul energiei, prin prisma evoluției tehnicii în ultimii ani a impus unele restructurări în legătură cu parametrii tehnici ce vor fi asigurați produselor (de exemplu : randamentul termic minim admis la aparatele electrice de preparare a hranei va fi de 0,7 ; elementele încălzitoare cu mărgele ceramice vor fi înlocuite cu discuri încălzitoare pastate, cu randament termic superior ; se va generaliza reglarea prin termostat a funcționării unor aparate electrice ; se va renunța la radiatoarele de încălzit statice, în favoarea celor dinamice, ș.a.m.d. S-a renunțat, totodată, la asimilarea unor tipuri de aparate care pe piața mondială intraseră în faza de declin. În același timp, lista produselor a fost îmbogățită cu o serie de produse noi, ce nu figurau inițial în program, dar care și-au dovedit viabilitatea pe piața internă și externă. Pentru unele produse cum este oala de fiert sub presiune, care conduce la o mare economie de energie în gospodărie, dar a cărei asimilare nu se justifică, se poate avea în vedere alternativa importului pentru o perioadă. Necesitatea testării prealabile a pieței înainte de introducerea în fabricație a unui nou produs poate fi exemplificată de lansarea unui tip de minirobot casnic care nu a fost însă solicitat de cumpărători. Iată numai cîteva din deciziile cu referire la dezvoltarea acestui sector, fundamentate pe informații de piață. Creșterea continuă a gradului de dotare a populației cu bunuri electrocasnice (vezi tabelul nr. 1) face ca treptat, o parte tot mai mare a cererii să nu se mai refere la prima dotare, ci la înlocuire, ceea ce dovedește o sporire considerabilă și a exigențelor consumatorilor.

În aceste condiții, întîrzierile în asimilarea unor produse — cum ar fi : mașina de spălat rufe cu program, picupurile mono și stereo, ventilatoarele cu baleiaj, aspiratoarele de praf pe tijă și cele pentru autoturisme, radiocasetofonul, congelatorul și frigiderul (3 stele), fierul de călcat cu rulou — fac ca ritmul de înnoire a parcului de aparate din dotarea populației să nu fie la potențialul real al pieței interne. În același timp, continuarea producției la unele tipuri de aparate pentru care piața dă semne de saturare poate crea probleme atît producătorilor, cît și comerțului.

În vederea antrenării cît mai largi a consumatorilor în luarea deciziilor de înnoire a producției, ar fi utilă consultarea sistematică de către producători a consiliilor reprezentanților consumatorilor, formate la nivel de județ, municipii, care să funcționeze ca veritabile panele de sondaj.

În condițiile accentuării dificultăților de procurare de pe piața externă a unor materii prime necesare producției de aparate electrotehnice, (fier, neferoase, etc.) se pune cu deosebită pregnanță problema aplicării analizei valorii la o gamă cît mai largă de astfel de articole, în vederea optimizării tuturor funcțiilor și a corespondentului lor material (reducerea greutății, introducerea de înlocuitori etc.), contribuind astfel la creșterea eficienței economice a producției, la mai buna satisfacere a exigențelor populației.

Corelat cu studiile motivaționale de teren privind intenționalitatea de cumpărare a acestor bunuri, se evidențiază tot mai mult necesitatea intervenției specialistului în design, alături de inginer, în proiectarea articolelor electrocasnice. Rolul acestuia crește pe măsură ce pe piață se înregistrează o evoluție de la cererea primară, de primă dotare, către satisfacerea unei cereri selective,

Tabelul nr. 1

Dotarea populației cu bunuri electrocasnice

Produsul	1955	1965	1975	1980	1985	Indice 1985/1980
Aparate de radio	37,4	123,9	206,5	247	300	121,5
Televizoare	—	28,8	144,9	203	245	120,7
Frigidere	0,4	21,3	94,5	157	220	140,1
Mașini de spălat rufe	0,5	22,9	67,9	100	153	153,0
Aspiratoare de praf	0,7	11,6	34,2	5,02	—	—

Sursa date : „Programul directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții". Editura Politică, Buc. 1979 ; Scînteia — 13 iunie 1978.

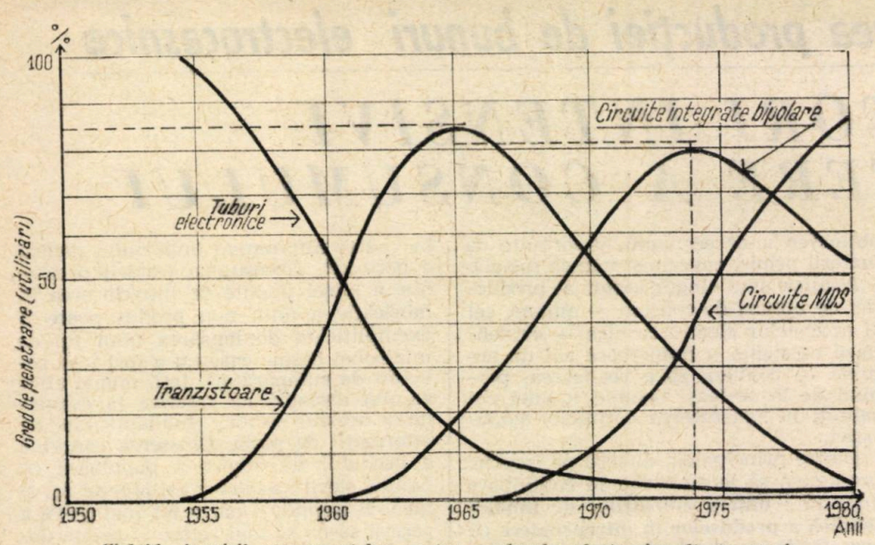

Cicloida înnoirii componentelor pentru produsele electronice de uz casnic

tot mai exigente. Ceea ce poate oferi în plus designul este acea viziune integratoare asupra sistemului de obiecte din care face parte produsul respectiv, integrarea lui armonioasă în mediu, rezolvarea conflictului tot mai stresant dintre om și mașină prin preocuparea de „umanizare" a mediului. Este, azi, general acceptat faptul că necesitatea intervenției designului în proiectarea unui produs este cu atît mai mare, cu cît el se adresează mai direct omului.

Un exemplu pozitiv privind contribuția reală pe care designul o poate aduce în perfecționarea concepției bunurilor electrocasnice îl oferă Centrala industrială de electronică, care, după primele experimente în proiectarea unor carcase moderne de televizoare împreună cu Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu" — secția design, a simțit necesitatea angajării permanente a unor absolvenți ai institutului, care să se ocupe de remodelarea produselor sale pe baza principiilor designului.

În concluzie putem spune că luarea deciziei de producere și livrare către populație a bunurilor de folosință îndelungată — prin particularitățile evidente ce le caracterizează, legate de valoarea acestor articole, de ansamblul de servicii pe care-l oferă, sau nu, dintre care nu trebuie omise : linia de design reușind să atenueze agresivitatea „mașinii" ce repungă în general omului, service-ul, asigurarea pieselor de schimb, modul de integrare în ansamblul de obiecte (de exemplu : mașina de gătit sau frigiderul în ansamblul bucătăriei) etc. — impun fundamentarea politicii de înnoire pe o informare multilaterală, multidisciplinară.

Sensibilitatea prețului față de calitate

PÎRGHIA ECONOMICĂ ce se dovedește a delimita cel mai bine etapele ciclului de viață ale unui produs, influențînd astfel realizarea unui proces ritmic de înnoire (cicloida înnoirii — vezi graficul), este politica prețurilor.

Începînd cu elaborarea standardului de calitate pentru un nou produs, categoriile distincte de calitate trebuie să se regăsească într-o diferențiere corespunzătoare a prețurilor pe calități. În spiritul respectului pentru consumator, aprobările de derogări de la standarde trebuie însoțite de reduceri corespunzătoare de preț, proporționale cu gradul de diminuare a calității, provocat de abaterea de la standard.

O politică activă de standarde, în sensul revizuirilor periodice și aducerii la parametrii pieței mondiale, va genera în mod corespunzător și o politică activă de prețuri.

În cazul produselor pentru care standardele prevăd o singură calitate a produsului — cum este cazul articolelor electrocasnice — diferențierea prețurilor poate fi făcută prin raportarea nivelului tehnic al produsului la nivelul normelor tehnice de pe piața mondială, stabilind în consecință bonificații sau reduceri de prețuri, în funcție de abaterile în plus sau în minus față de parametrii mondiali. Aceasta conduce nemijlocit și la o preocupare sporită pentru înlăturarea din nomenclatorul de fabricație a produselor depășite.

Folosirea adecvată a acestui instrument puternic de stimulare a progresului tehnic, pe care-l reprezintă standardele, în ridicarea calității produselor contribuie, alături de factorii analizați în capitolul precedent, la reducerea consumurilor de materii prime și energie, la unificarea și tipizarea pe subansamble a produselor, la eliminarea tuturor elementelor inutile și, în acest fel, la creșterea eficienței producției. De aceea se poate avea în vedere și posibilitatea stimulării unei politici active de standardizare, prin intermediul prețului sensibil la calitatea produselor realizate după un standard actualizat. Sincronizarea în timp între modificările de standarde și modificările de preț va fi decisivă pentru funcționarea efectivă a acestei pîrghii economice.

Structuri performante

UN AL TREILEA factor, esențial pentru creșterea eficienței în creația și producția de bunuri de consum, este sporirea preocupărilor pe linia organizării acestei producții la nivel de ramură.

Analiza modului în care se desfășoară în prezent producția de aparate electrocasnice, dispersată pe mai multe ministere și organizații centrale : construcții de mașini — circa 80%, industrie ușoară — 5%, restul revenind cooperației și altor unități economice, ridică în mod firesc problema specializării și profilării în producția de bunuri de consum. Dificultatea urmăririi și coordonării acestui sector este amplificată de faptul că în majoritatea lor, unitățile principalului furnizor — construcțiile de mașini — nu sînt specializate pe fabricația respectivelor bunuri de consum, care nu constituie produsele de bază din nomenclatorul de fabricație al întreprinderilor respective.

Dispersarea preocupărilor și responsabilităților în cadrul acestor unități conduce, așa cum a arătat o analiză recentă făcută de Consiliul pentru coordonarea producției de bunuri de consum, la dificultăți în asigurarea capacităților de proiectare de produse, în asigurarea proiectării și execuției de scule, dispozitive și verificatoare, frînînd astfel ritmul înnoirii producției.

Faptul că, spre exemplu, în cadrul industriei ușoare bunurile de consum de folosință îndelungată constituie produsele cu valorile unitare cele mai mari, în timp ce în cadrul construcției de mașini aceste articole sînt dintre produsele cu valorile unitare cele mai mici face ca ele să se bucure de o atenție proporțională atît în proiectare, cît și în producție.

Pornind de la specificul producției și destinației acestor produse (pentru fondul pieței, și nu pentru aprovizionare tehnico-materială), considerăm oportună specializarea în unități distincte, cu responsabilități exclusive, atît a proiectării cît și a producției acestei grupe de bunuri de consum, măsuri de natură să contribuie, așa cum arătam, la creșterea eficienței economice în acest sector și astfel la creșterea intensivă, a consumului, fără solicitarea de noi resurse.

După cum exigențele producției pentru export au reclamat specializarea de unități pentru export, exigențele realizării obiectivului fundamental al orînduirii noastre — satisfacerea cît mai bună a cerințelor populației — justifică introducerea unor asemenea măsuri de organizare superioară a producției de bunuri de consum. S-ar crea astfel posibilitatea lărgirii preocupărilor pe linia promovării designului și analizei valorii în conceperea bunurilor de consum, a studiilor privind creșterea randamentului motoarelor electrice și a raporturilor de transformare a energiei asigurate de aparate, extinderii utilizării energiei solare și hidroenergiei în scopuri casnice, preocupări cu incidență favorabilă și asupra potențialului de export în acest sector.

Pe linia intensificării cooperării în cadrul aceluiași minister — construcții de mașini se impune accelerarea preocupărilor pentru asimilarea și asigurarea producției de bunuri electrocasnice cu toate genurile de termostate necesare, elemente de automatizare pentru programare, asimilarea tehnologiei și execuția în volumul necesar a discurilor pastate.

Un aport hotărîtor în realizarea sarcinilor programului special pot aduce și industria metalurgică și industria chimică prin asigurarea materialelor necesare articolelor electrotehnice.

dr. Ioan GEORGESCU

Integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția

METODOLOGIILE DE CERCETARE – O NOUĂ FORMULĂ DE PERFECȚIONARE A PROCESULUI DE ÎNVĂȚARE

ÎNTEGRAREA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI cu cercetarea și producția este un proces complex, pentru a cărui bună desfășurare este necesar un efort creativ considerabil, consecvent, de găsire a celor mai oportune, operative și eficiente căi și mijloace de acțiune. În contextul instrumentarului valoros elaborat și utilizat în prezent în țara noastră pentru îndeplinirea în cele mai bune condițiuni a acestei sarcini de maximă responsabilitate pe care partidul o pune în fața învățămîntului din România, **elaborarea și aplicarea metodologiilor de cercetare reprezintă un recent experiment** realizat de către Laboratorul de conducere și organizare a întreprinderilor industriale de pe lîngă Facultatea de economia industriei și transporturilor din cadrul Academiei de studii economice din București.

Ele s-au impus în practică ca o formulă nouă în cadrul procesului integrării învățămîntului cu cercetarea, proiectarea și producția, în noile condiții ale autoconducerii și autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor.

Aceste metodologii **reprezintă în fapt o modalitate de perfecționare substanțială a procesului de învățare,** constituind o metodă eficace de conectare — activă și creativă — a masei de studenți la realitatea din unitățile economice. Ele au funcționalitate multiplă determinînd simultan : aprofundarea cunoașterii nemijlocite de către studenți a celor mai actuale probleme ale producției, stimularea creativității și a participării acestora și a cadrelor didactice la soluționarea lor eficientă, antrenarea largă a specialiștilor din producție la formarea viitoarelor cadre în strînsă legătură cu cerințele activității practice din întreprindere, stabilirea unui flux continuu plurivalent de cunoștințe între teorie și practică, între fabrică, atelier de cercetare și proiectare și facultate.

De la acumularea de cunoștințe teoretice — la rezolvarea unor probleme ale producției

PUNCTUL DE PLECARE în concepe-rea metodologiilor de cercetare îl constituie teza că integrarea eficientă cu practica impune **o regîndire a întregului proces de învățare prin punerea accentului pe acele forme care pot contribui cel mai mult la creșterea ponderii activității de cercetare și proiectare studențească în ansamblul acțiunilor** pe care le presupune însușirea problemelor specifice profesiunii pentru care studentul se pregătește, privită ca aport direct la creșterea eficienței și competitivității unităților economice. Această viziune are la bază două teze :

1 În noile condiții ale integrării, întregul proces de învățare trebuie să aibă la bază realizarea unui permanent ciclu tristadial de trecere de la **învățămîntul reproiectiv** caracterizat prin acumularea de cunoștințe teoretice (care în prezent continuă să fie preponderent), la **învățămîntul productiv** (pe care îl realizăm acum și în cadrul căruia studenții învață cum se aplică în practică cunoștințele teoretice dobîndite) și de aici la **învățămîntul creativ** (spre care se tinde, în care studentul însuși trebuie să găsească soluții mai eficiente la problemele cu care este confruntată practica — producția, chiar dacă nu le-a învățat la cursuri sau seminarii. Menționăm că pentru edificarea unui proces de învățare modern nici unul din cele trei stadii ale ciclului nu trebuie să lipsească, unul condiționînd pe celălalt.

2 Învățămîntul, mai ales în condițiile actuale ale revoluției științifico-tehnice contemporane, nu se poate limita numai la a reflecta practica actuală. Funcția lui este de a oferi practicii noi modele, noi soluții mai eficiente procesului dezvoltării, pe care de asemenea trebuie să le elaboreze. După părerea noastră metodologiile de cercetare, prin modul lor de concepere și aplicare, răspund bine cerințelor amintite și deci integrării învățămîntului cu cercetarea, proiectarea și producția. Și nu numai atît. Ele sînt o formulă nouă în procesul de învățare constituind pentru student un ghid practic de acțiune care îl ajută să-și desfășoare cu eficiență sporită investigarea unei anumite probleme sau domeniu de cercetare, îi stimulează creativitatea pentru găsirea de soluții noi și eficiente.

O tematică de larg interes, în sprijinul creșterii eficienței și competitivității întreprinderilor

TEMATICA acestor metodologii are în vedere problemele majore ale creșterii eficienței și a competitivității întreprinderii socialiste moderne :

● stimularea creativității în întreprinderi, care cuprind : **sistemul creativ-inovativ al întreprinderii** și modalități concrete de perfecționare a climatului de creativitate, perfecționarea conducerii și gestiunii transferului de tehnologie din state avansate în țara noastră și viceversa, conducerea și organizarea eficientă a schimbărilor în întreprinderi pentru a mări capacitatea competitivă a acestora, conducerea și **gestiunea calității produselor** în scopul creșterii calității și al reducerii costurilor de fabricație, **aplicarea analizei valorii pe produs, procese și investiții,** evaluarea și diagnosticarea activității unor unități social-economice pentru depistarea rezervelor interne valorificabile ;

---

* **Metodologiile** reprezintă un ghid concret pentru studenți de cunoaștere (de învățare creativă) a problematicii caracteristice diverselor domenii ale conducerii întreprinderii, format din :

● o parte teoretică, care prezintă structura logică, principalele aspecte care trebuie abordate, precum și instrumentarul de investigație economică specific care se cere utilizat în cunoașterea și însușirea problematicii dintr-un domeniu sau altul al conducerii ;

● o parte practică, care cuprinde modul concret în care se cere acționat pentru elaborarea unui studiu practic (într-o întreprindere) pe o anumită problematică, și care este formată din : definirea scopului investigației, analiza situației existente în întreprindere și identificarea unor argumente referitoare la necesitatea întocmirii unui asemenea studiu, modul și locul în care poate fi aplicat, concret în întreprindere, instrumentarul de investigație economică pentru depistarea punctelor forte și a celor slabe existente în desfășurarea procesului productiv, precum și unele direcții de efectuare a raționamentelor economice de evaluare capabile să contribuie la perfecționarea situației existente, inclusiv modalitățile de evidențiere a efectelor economice ale măsurilor de îmbunătățire ce pot fi propuse. Evident, modul de desfășurare al analizei și de efectuare a propunerilor de perfecționare sînt prezentate ca modalități deschise, nelimitate de acțiune ;

● un glosar de termeni specifici ;

● bibliografia necesară ;

● un minicaz (sau minijoc), care reprezintă un exemplu de aplicație practică cu date convenționale a studiului, precum și baterii de teste pentru verificarea cunoștințelor ;

● un grafic de coordonare al activității : cadru didactic — student — specialist din producție în desfășurarea investigației ;

● o anexă cu criteriile și modul de apreciere al studiului întocmit de studenți și cu alte lucrări ce trebuie întocmite în cazul în care studentul dorește să preia această lucrare pentru examenul de diplomă ș.a.

● **perfecționarea structurilor organizatorice de conducere, a sistemelor informațional-decizionale și conducerii colective a întreprinderilor în condițiile noului mecanism economico-financiar ;**

● creșterea eficienței activității întreprinderilor prin utilizarea de sisteme, **metode și tehnici de gestiune modernă** cum sînt : sistemul de gestiune cost-orăproducție, conducerea previzională a întreprinderii și modalitățile de perfecționare a strategiei de dezvoltare, inclusiv elaborarea unor studii de marketing pe produse sau grupe de produse etc.

Trebuie arătat că forma actuală a metodologiilor este rezultatul unui îndelungat și continuu proces de perfecționare, de elaborare și îmbunătățire a unor instrumente de investigare menite să ofere soluții de valorificare a importantelor resurse interne de sporire a eficienței și competitivității în întreprinderi. Laboratorul a militat pentru implementarea metodei analizei valorii (din anul 1968), a sistemului cost-orăproducție (pentru realizarea unei conduceri operative și preventive a gestiunii costurilor), pentru promovarea metodologiilor de cercetare privind gestiunea calității produselor și creativității, conducerea transferului de tehnologii, ulterior sute de studenți făcînd aplicații ale acestei metode într-un număr mare de întreprinderi. Pe baza experienței acumulate, eforturile de perfecționare continuă și în prezent în direcția lărgirii aplicabilității acestor metodologii, a îmbunătățirii lor ca instrument de diagnoză și terapeutică a problematicii majore cu care se confruntă economia națională, unitățile ei, în procesul dezvoltării.

Finalitate consecvent urmărită, valorificare în practică a rezultatelor obținute

CA METODĂ NOUĂ în cadrul învățămîntului integrat, aplicarea acestor metodologii constă în două mari etape : 1) de însușire de către studenți a etapelor de investigare și 2) de aplicare a fiecăruia dintre ele la condițiile concrete din întreprinderi.

În **prima** etapă metodologiile sînt puse la dispoziția fiecărui student pentru a fi studiate individual. După aceasta se organizează, pentru fiecare metodologie, instructaje de aplicare, efectuate de către autorii acestora, pe grupe sau serii de studenți. În final se organizează discuții și se susțin probe de verificare pe grupe mici de studenți pentru a se constata nivelul de însușire al metodologiilor studiate. Această etapă se desfășoară de regulă în cadrul școlii.

A **doua** etapă se desfășoară în principal în întreprinderi și presupune următoarea succesiune de activități : stabilirea tematicii împreună cu întreprinderile unde se vor desfășura investigațiile studenților folosind ca ghid metodologia de cercetare specifică și sub îndrumarea cadrelor didactice, în special a celor asociate, a autorilor metodologiilor, precum și a specialiștilor din întreprinderi. Concluziile investigațiilor sînt prezentate conducerii întreprinderii, care urmează să decidă asupra valorii propunerilor făcute, a oportunității și condițiilor aplicării acestora în întreprindere. Cele mai bune rezultate ale investigațiilor se valorifică în cadrul secțiunilor și simpozioanelor organizate de Laboratorul de conducere sau în cadrul A.S.E., precum și prin diverse publicații.

La experimentul organizat de laboratorul de conducere au participat în anul universitar 1978—1979, studenții anului IV (circa 360), cei din cercurile experimentale interdisciplinare de cercetare studențească din anii mici (organizate de laboratorul de conducere) precum și studenții din facultățile politehnice ale Universității din Brașov. Experimentul a cuprins un număr de 40 de întreprinderi din București, Brașov și alte orașe ale țării. În prealabil a fost organizat un seminar experimental în cadrul căruia s-a realizat perfectarea metodologiilor de către autorii lor sau de către absolvenți recenți ai facultății, care au devenit și ei conducători ai metodologiilor la care s-au referit propriile lor lucrări de diplomă. Noutatea experimentului nostru constă din desfășurarea practicii economice cu participarea studenților politehniști din Brașov, prin constituirea de echipe complexe de studii și aplicarea metodologiilor de cercetare în probleme comune celor două specialități (ingineri și economiști) : aplicarea analizei valorii pe produs, conducerea și gestiunea transferului de tehnologie, conducerea și gestiunea calității produselor.

Așadar, metodologiile de cercetare care și-au dovedit eficiența căpătînd un drept de existență de sine stătător, se impun ca o nouă metodă în acțiunea de integrare a învățămîntului cu cercetarea, proiectarea și producția, ca o nouă formă în procesul de învățare.

prof. dr. Constantin PINTILIE

Sporirea în ritm înalt a productivității muncii

(Urmare din pag. 2)

manoperei și a materialului după tehnologii tip, utilizarea unor metode moderne de urmărire preventivă a producției (standard cost, normativă etc). La „Independența" pe această cale fluxurile informaționale și respectiv circuitul informației s-au redus cu circa 15%, contribuind la creșterea „productivității" în elaborarea deciziilor ;

● *reducerea numărului de muncitori indirect productivi și de servire generală și extinderea polideservirii mașinilor.* Determinarea unor norme de muncă adecvate, mecanizarea unor procese de încărcare-descărcare și manipulare, adaptarea fluxului producției la noile cerințe, conduc , în întreprinderile investigate, la extinderea polideservirii cu circa 15—20%, la realizarea, în acest fel, a unor reduceri (relative) însemnate de personal.

Trecerea elementului „organizare" pe primul loc în ierarhia factorilor de creștere a productivității, precum și intensificarea rolului efortului propriu ca sursă de sporire a producției obținute în unitatea de timp — cerințe ale realizării saltului la o nouă calitate — au determinat și o sporire a acțiunilor menite să contribuie la *creșterea calificării și policalificării cadrelor.* În întreprinderile analizate, se poate aprecia că, practic, întreaga masă a muncitorilor este cuprinsă în acțiunea de perfecționare a pregătirii profesionale cel puțin o dată la 5 ani. Formele folosite îmbracă o gamă diversificată, care include, printre altele, instruirea la locul de muncă sub conducerea șefului direct, cursuri organizate fără scoaterea din producție, diferite forme de perfecționare după încadrarea pe post (învățămîntul seral și fără frecvență) ș.a. Nu este neglijată nici pregătirea și reciclarea specialiștilor în cadrul unor programe care urmăresc cu prioritate formarea și perfecționarea de cadre în domeniul informaticii, al promovării metodelor moderne active și prospective de organizare și urmărire a fabricației, al elaborării unor soluții organizatorice noi, cu grad ridicat de creativitate și productivitate înaltă.

Toate aceste acțiuni și măsuri, precum și celelalte înscrise în cadrul programelor de creștere a productivității muncii elaborate pe 1980 și cincinalul viitor, temeinic fundamentate, cu termene și responsabilități precise, reprezintă pîrghii eficiente de sporire a rodniciei muncii, de îndeplinire integrală în respectivele unități a sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate.

Dezbatere „R,E.". INFORMATICA — sarcini calitativ noi

O TEHNICĂ DE CONDUCERE CARE GENEREAZĂ EFICIENȚĂ ECONOMICĂ

Optimizarea multicriterială a modelelor matematice pentru conducerea activităților economice orientează deciziile strategice către maximizarea indicatorilor economici în condițiile minimizării consumului de resurse.

REFERINDU-SE la principalele căi ce vor asigura, în viitorul cincinal, o calitate nouă, superioară în întreaga activitate economică, creșterea puternică a productivității muncii și gospodărirea cu maximă eficiență a resurselor materiale și financiare, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** sublinia, în Raportul la Congresul al XII-lea, necesitatea de a se acționa pentru conducerea cibernetizată a proceselor tehnologice, folosirea tehnicii electronice în programarea producției, în lucrările de calcul și evidență.

Conducerea proceselor economico-sociale pe baza utilizării largi a metodelor cibernetice și a tehnicilor moderne de calcul, obiectiv stabilit în documentele Congresului, implică perfecționarea continuă a modului de elaborare și rezolvare a modelelor matematice ale proceselor conduse.

Conducerea economică pe baza modelelor matematice

ÎN PRIVINȚA elaborării modelului liniar al unei activități economice — cum ar fi : planificare, programarea fabricației, alocarea bugetelor în activitatea de investiții sau în cercetarea științifică etc. — aceasta ar fi atribuția conducerii unității economice, care cunoaște cel mai bine, din realitate, problemele ce trebuie soluționate. În mod tradițional, aceste activități sînt rezolvate pe baza propriei experiențe, care cuprinde o seamă de cunoștințe de tip cauză-efect acumulate în timp. Experiența unor conducători din unitățile economice reprezintă, de fapt, un model după care aceștia acționează în rezolvarea problemelor de conducere — de exemplu, întocmirea planului. Dar această practică este foarte laborioasă și lentă în execuție, ceea ce duce la dese refaceri de plan — pentru că atît modelul nematematic, cît și modul lent de rezolvare nu țin pasul cu realitatea în continuă schimbare. În acest fel se pierde din efectul economic pe care trebuie să-l aibă planificarea, aceasta semănînd uneori mai mult cu o statistică a schimbărilor.

Reținem, deci, că **modelul există, dar nu este formalizat matematic.**

În ce privește formalizarea matematică a modelelor liniare pentru conducerea activităților economice,*) aceasta întîmpină unele dificultăți care sînt mai mult de natură subiectivă.

În primul rînd, modelele liniare sînt cele mai simple, pentru că folosesc ecuații liniare de gradul I (care se învață în clasa a șaptea elementară), iar cînd apare un număr mare de necunoscute se poate recurge la ajutorul calculatorului electronic. Cît privește teama de nou, ea va fi învinsă după scrierea primului model ; odată trecută această barieră, modelele necesare altor activități economice sau modificările necesare unor modele vechi vor putea fi elaborate în timp foarte scurt, iar reținerii îi va lua locul un entuziasm generat de creșterea eficienței gestiunii economice, datorită caracterului matematic, riguros al conducerii proceselor economice.

Conducerea economică pe baza modelelor matematice reprezintă, deci, saltul calitativ necesar în domeniul tehnicilor de conducere. Problema constă în **scrierea modelului matematic** al procesului condus.

Necesitatea optimizărilor multicriteriale

EXISTĂ MULTE METODE de modelare, dar metodele de rezolvare sînt fie puțin cunoscute, fie ineficace. În metoda de modelare bazată pe programarea liniară există deja numeroase realizări tehnice sub formă de pachete de programe, unele perfecționate ; acum capătă interes folosirea posibilităților oferite de acestea pentru rezolvarea unor probleme mai complicate. În acest sens, considerarea **modelelor de programare liniară la care se introduc mai multe obiective** reprezintă o cale nouă, de mare actualitate, în modelare.

Pentru a explica necesitatea considerării mai multor obiective în rezolvarea optimă a problemelor complexe, recurgem la două exemple.

● În activitatea economică rezultatele se măsoară prin mai mulți indicatori ; deci, este normal ca în activitatea de planificare, în prognoze să se urmărească mai multe obiective. Obiectivele cel mai des întîlnite, în special de cînd s-a declanșat criza energetică în lume, sînt legate de **eficacitatea maximă a procesului economic** (producție netă, fizică beneficii, productivitate, utilizarea capacităților de producție), **în condițiile unui consum minim de resurse** (energie, combustibili, materii prime, materiale, forță de muncă, utilaje). În cadrul unui proces economic organizat eficace, este necesar ca modelul matematic să aibă **criterii de optimizare** care cer maximizarea indicatorilor economici și minimizarea consumului de resurse. Celelalte condiții în care se desfășoară procesul economic vor fi prevăzute ca **restricții :** dinamica sistemului — care este o replică economică a principiului conservării materiei și energiei, particularizat aici în sensul că ceea ce intră în proces materii prime, energie, muncă etc.) trebuie să se regăsească în ceea ce iese (produse finite, servicii, asistență tehnică etc.) ; și condițiile de continuitate a fluxului productiv — adică eliminarea, pe de o parte, a ruperilor de flux, iar pe de altă parte, a stocurilor mari de producție neterminată (pentru modelul de programarea fabricației), sau suprapunerea comenzilor (pentru modelul de planificare). Deci, în economie modelul liniar multicriterial leagă în mod riguros, matematic, toți factorii ce intră în proces, cu satisfacerea tuturor condițiilor de eficiență. În condițiile situației actuale a materiilor prime, combustibililor și energiei, **modelarea multicriterială este o adevărată resursă economică.**

● În activitatea de conducere a științei și tehnologiei se pune problema alocării rationale a fondurilor bănești între cele 27 de ramuri ale acestei activități, iar în cadrul fiecărei ramuri, a defalcării între fondurile afectate personalului și cele pentru dotarea materială cu tehnică de cercetare. Criteriile alocării fondurilor ar fi : eficiență maximă, risc minim și prioritatea care este dirijată prin anumiți coeficienți, în raport cu preferințele din programele prioritare de dezvoltare economico-socială.

Din aceste două exemple rezultă următoarele concluzii :

— este normal ca în orice activitate umană să existe **mai multe criterii de optimizare,** deci **aplicabilitatea modelelor multicriteriale este universală ;**

— a considera un singur criteriu de optimizare înseamnă a denatura problema, deoarece se pot încălca grav alte obiective ;

— **fiecare obiectiv nou adăugat reprezintă o perfecționare a unui model,** o apropiere a acestuia de realitate ;

— devine necesară **elaborarea unui pachet de programe specializat, pentru rezolvarea cu calculatorul electronic a acestui tip de probleme.**

*) **N. red. :** În linii mari, un sistem este liniar dacă suma cauzelor care acționează în cadrul lui dă suma efectelor lor. Un sistem neliniar este acela în care diferitele influențe ce se exercită nu pot fi simplu însumate, în care există discontinuități în funcționare sau „feedback"-uri, așa încît se produc în mod colectiv efecte care individual sînt absente. Ecuațiile care descriu relațiile neliniare sînt extrem de greu de rezolvat.

După cum remarcă revista britanică „Economist" (27 oct. 1979), fenomenele din economia neplanificată sînt, de cele mai multe ori și într-un grad înalt, neliniare, ceea ce explică incertitudinea previziunilor asupra evoluției lor. Chiar folosirea unor tehnici cum este statistica are neajunsuri ; statisticile nu pot confirma o ipoteză, ci doar să arate că datele sînt compatibile cu ipoteza. De asemenea, încercările de a aplica în științele sociale unele idei din științele fizice (de exemplu tipologia, iar recent teoria catastrofei) s-au soldat cu eșec total.

În acest mod tehnica electronică de calcul va aduce un important aport economic, justificînd într-un grad înalt investițiile făcute pentru procurarea ei. [1])

Metoda de rezolvare

MULTIFOB este **o metodă și un sistem de calcul în două faze pentru determinarea celei mai bune strategii de urmat în cazul rezolvării unei probleme de decizie cu mai multe criterii de optimizare.** Se determină o soluție care ține seama de fiecare criteriu în mod echilibrat.

Metoda MULTIFOB are două etape :

1. Se rezolvă succesiv **p** probleme (criterii) de programare liniară și anume :

$$\textcircled{1}\begin{cases}\min \\ \max\end{cases}\sum_{j=1}^{n} c_{ij}x_j \quad 1\leq i\leq p \quad \begin{matrix}\text{-obiectivele}\\ \text{-restricțiile}\end{matrix}$$
$$Ax=b$$
$$x\geq 0$$

Considerăm cazul că soluțiile, după fiecare criteriu, nu coincid — ceea ce este real, datorită criteriilor care sînt contradictorii. În acest caz, după această etapă, se reține numai valorile optimale după fiecare obiectiv :

$$\textcircled{2}\ f_i^0 \text{ pentru } 1\leq i\leq p$$

2. Deoarece după prima etapă, soluțiile după fiecare criteriu sînt diferite, în această a doua etapă se caută o soluție care să satisfacă în mod ponderat toate criteriile — de fapt o soluție care face o sinteză a tuturor criteriilor, printr-o derogare ponderată minimă a optimului fiecărui criteriu față de optimul ideal, satisfăcînd în aceeași măsură toate criteriile.

În această etapă se rezolvă tot o problemă de programare liniară, care se formulează astfel :

unde :

$$\textcircled{3}\begin{cases}\min x_{n+1} \\ f_i(x)-g_i x_{n+1}\leq f_i^0 \quad 1\leq i\leq p \\ Ax=b \\ x\geq 0,\ x_{n+1}\geq 0\end{cases} \qquad \textcircled{4}\ g_i=\left(\sum_{j=1}^{n} c_{ij}^2\right)^{1/2} \quad 1\leq i\leq p$$

sînt ponderile fiecărui criteriu,

x_{n+1} este distanța de punctul ideal

$$f_i^0\left(f_1^0, f_2^0, \ldots, f_n^0\right)$$

care trebuie minimizată, iar $f_{i(x)}$ sînt criteriile formulate în prima etapă.

După cum se vede, atît în prima etapă, cît și în cea de-a doua se rezolvă probleme de programare liniară pentru care, datorită complexității și volumului mare de calcule, au fost elaborate produse informatice specializate. Cele mai cunoscute și folosite la noi sînt OPALINE și PROGEN, bazate pe algoritmul SIMPLEX. [2])

Pentru a putea calcula soluția multicriterială am elaborat un algoritm (vezi figura) care unifică cele două faze de calcul. Programul MULTIFOB pentru calculatorul electronic se bazează pe modulul PROGEN, datorită căruia produsul va fi de înaltă performanță.

Datele se introduc după structura cerută de produsul PROGEN, cu explicitarea tuturor criteriilor de optimizare. Ele se trec pe un disc magnetic, calculîndu-se ponderile criteriilor după formula **(4)** ; de asemenea, pe același disc se plasează condițiile de optim pentru fiecare criteriu, adică maximizare sau minimizare. În prima etapă se rezolvă o serie de probleme de optim individual, pentru fiecare criteriu, potrivit formulelor **(1)**, iar rezultatele obținute — formulele **(2)** — se salvează pe același disc magnetic. După terminarea acestei etape se verifică rezultatele obținute, în sensul că pentru a obține soluția globală, sintetică, este necesar ca după fiecare criteriu să se obțină o soluție optimă. Etapa a doua, esența algoritmului de calcul, are ca obiectiv generarea datelor pentru problema finală multicriterială **(3)**. Această generare se face considerînd diferențele dintre problemele **(1)** și **(3)** și ținînd seama de structura datelor de intrare în produsul PROGEN.

[1]) În lucrarea „Industrial Dynamics" (1961), J. Forrester arăta că utilizarea eficientă a tehnicii electronice de calcul se realizează numai rezolvînd modele de optimizare. În acest sens citățm și articolul „Organizare și informatică", de dr. C. V. Negoiță, din „Revista economică", nr. 17, 1979.

[2]) Elaborat în 1948, de către G.B. Dantzig. La extinderea folosirii lui la noi, în sensul celor arătate aici, a lucrat cu bune rezultate dr. C. Zidăroiu.

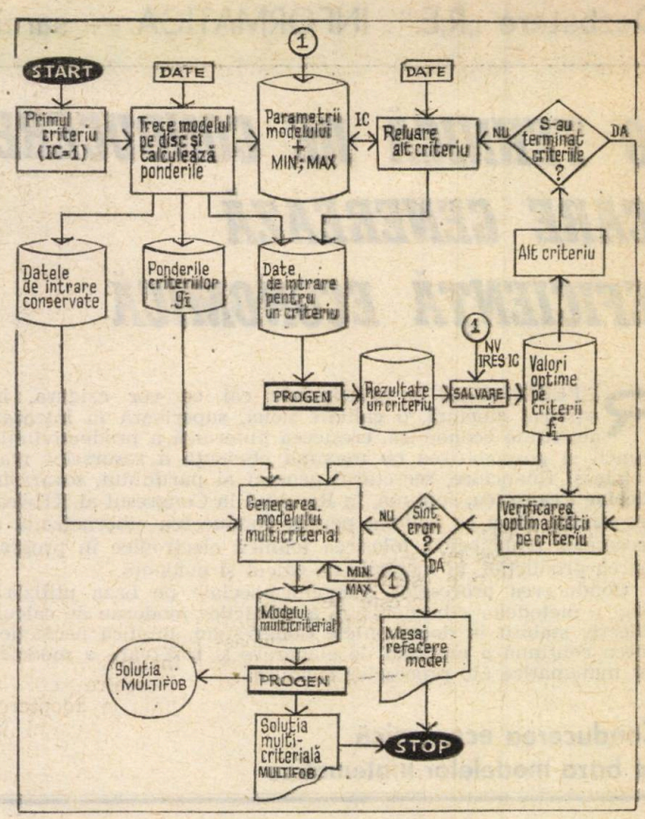

Schema soluției multicriteriale

Avantaje

1 Produsul informatic descris poate rezolva problemele (modelele) de programare liniară cu maximum 100 de criterii, de optimizare. Dacă va fi nevoie de mai multe criterii se poate mări cu ușurință numărul lor.

2 Performanțele ridicate ale produsului se bazează pe utilizarea pachetului PROGEN (cunoscut de către utilizatori), perfecționat.

3 Soluționarea globală după toate criteriile poate fi obținută numai dacă există soluție optimă după fiecare criteriu în parte. Dacă această condiție nu este îndeplinită, există posibilitatea de elaborare a unor modele mai eficace, în sensul obținerii mai sigure și mai rapide a soluției. În acest caz, acele restricții care au împiedicat rezolvarea optimă a modelului pot fi trecute, într-o altă formulare a modelului, în cadrul criteriilor de optimizare. Deci, în cazul scrierii unor modele cu mai multe criterii de optimizare, se pot obține modele perfecționate și mai eficiente în rezolvare.

4 Interschimbarea dintre criteriile de optimizare, pe de o parte, și restricțiile la care este supus un sistem economic (întreprindere, centrală industrială, minister, economia națională) pe de altă parte reprezintă o nouă și autentică resursă economică, un salt calitativ în tehnicile de conducere.

5 Acest produs poate fi utilizat în planificarea producției, programarea investițiilor, alocarea resurselor și oriunde se poate scrie un model liniar multicriterial, deoarece la o analiză aprofundată a oricărui domeniu de activitate se pot formula mai multe obiective de atins în conducerea activității respective.

Pentru a putea conduce sisteme complexe (știință, industrie, teritoriu, planificare, finanțe etc.), cadrele din compartimentele cărora li s-a delegat răspundere de conducere și care fundamentează propunerile de decizii trebuie să-și însușească cunoștințele de programare liniară și apoi, ca specialiști în domeniul de resort, să poată formula matematic modelul de programare liniară (de conducere), la care să evidențieze matematic toate criteriile de optimizare (obiectivele de atins).

Conducătorii au astfel la dispoziție o metodă de calcul care să determine o soluție capabilă a satisface cît mai bine toate criteriile de optimizare și nici unul în defavoarea altuia.

Dan DRAFTA

Constituirea organizațiilor proprii ale Frontului Unității Socialiste

NOI MODALITĂȚI ORIGINALE DE ADÎNCIRE A DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE

PARTE INTEGRANTĂ a construcției noii noastre orînduiri, democrația socialistă, precum și formele prin care ea se exprimă, constituie un proces cu etape și trepte ce reflectă mutațiile esențiale din cadrul societății și se adîncește pe măsura dezvoltării relațiilor și forțelor de producție, lărgirii orizontului de cunoaștere, creșterii gradului de pregătire politico-ideologică și competență profesională, sporirii responsabilității sociale a oamenilor muncii.

Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, eveniment de uriașă importanță în viața partidului, a întregului popor, constituie o strălucită expresie a democratismului autentic ce caracterizează orînduirea noastră; **modul profund democratic în care a fost pregătit și s-a desfășurat se înscrie ca o treaptă calitativ nouă în procesul dezvoltării democrației noastre socialiste**, al participării active, nemijlocite a maselor populare, a tuturor categoriilor sociale la elaborarea politicii interne și externe a țării, precum și la activitatea de înfăptuire a ei.

> Creșterea rolului Frontului Unității Socialiste — moment calitativ nou în procesul de adîncire a democrației noastre revoluționare

ÎNFĂPTUIREA marilor sarcini ale etapei inaugurată de cel de-al XII-lea Congres al P.C.R. impune participarea tot mai largă și mai activă a maselor populare, perfecționarea neîntreruptă a cadrului organizatoric de participare a acestora la conducerea societății. Acestui imperativ istoric îi răspund recentele măsuri privind creșterea rolului F.U.S. în viața social-politică a țării, propuse de conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

Constituirea de organizații proprii ale Frontului Unității Socialiste în sate, orașe și cartiere, precum și în întreprinderi și instituții, primirea de către acestea de membri individuali din rîndurile cetățenilor care nu fac parte din Partidul Comunist Român, se înscrie ca un moment înnoitor, revoluționar, în viața politică a țării, asigură cadrul propice de manifestare și fructificare a gîndirii, înțelepciunii și experienței înaintate a tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate, la dezbaterea și adoptarea deciziilor care privesc progresul întregii țări, al fiecărei localități.

Propunerile secretarului general al partidului cu privire la creșterea rolului F.U.S. au o puternică determinare obiectivă. Sporirea considerabilă a complexității vieții economice, îndeosebi înfăptuirea prevederilor Programului-directivă de dezvoltare în profil teritorial, care urmărește ridicarea economică și mai puternică a fiecărui județ, municipiu, oraș sau comună, repartizarea mai echitabilă a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării implică necondiționat ca fiecare cetățean să participe la efortul constructiv general, să-și aducă din plin contribuția de gîndire creatoare și de acțiune directă la progresul țării. În aceste condiții, perfecționarea activității Frontului Unității Socialiste, remodelarea structurii sale organizatorice, creșterea rolului său în edificarea socialismului vor permite valorificarea deplină a potențialului uman al țării în interesul înaintării sigure pe calea spre comunism. **„Adoptarea acestor măsuri corespunzătoare noii etape istorice în care se află România**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al XII-lea Congres al partidului, **va duce la îmbunătățirea activității Frontului Unității Socialiste, la creșterea rolului său în unirea sub conducerea partidului, a tuturor forțelor națiunii noastre, la întărirea orînduirii socialiste, a independenței și suveranității patriei“** [1]. Organism politic reprezentativ, Frontul Unității Socialiste semnifică prin actuala sa configurare o treaptă calitativă nouă a unității social-politice a societății noastre, exprimă unitatea de voință și de acțiune a tuturor claselor și categoriilor sociale, a întregului nostru popor.

Perfecționarea activității F.U.S. se înscrie organic în viziunea președintelui Nicolae Ceaușescu privind corelația indisolubilă dintre democrație și socialism, îi conferă democrației socialiste o și mai înaltă eficiență socială, **asigurînd participarea directă, într-un cadru organizatoric adecvat, a absolut tuturor cetățenilor țării**, fără deosebire de naționalitate, la elaborarea politicii interne și externe a partidului și statului, la făurirea conștientă a propriului destin. Modalitate originală de antrenare a întregului popor la conducerea societății, noul cadru al Frontului Unității Socialiste definește în același timp un climat politic de deplină încredere, de exprimare sinceră a opiniilor în legătură cu problemele construcției socialiste din patria noastră.

> Participarea oamenilor muncii la conducerea societății — esența democrației noii noastre orînduiri

DUPĂ CUM ESTE ȘTIUT, partidul nostru consideră că esența democrației socialiste constă în **participarea poporului la conducerea societății. „Participarea directă, activă și efectivă a maselor muncitoare la conducerea întreprinderilor și instituțiilor, a tuturor unităților socialiste, a întregului popor**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, constituie o necesitate legică a construcției socialiste, esența însăși a noii noastre orînduiri“** [2].

Participarea, ca și democrația, are un caracter multidimensional. Aceasta înseamnă că obiectul participării îl constituie toate domeniile de activitate ale vieții noastre sociale (domeniul politic, economic, cultural și ideologic). Totodată, participarea cuprinde atît sfera conducerii de partid și de stat, cît și aria largă a problemelor de competență specifică obștească. Participarea vizează deopotrivă problemele de interes general, național, cît și problemele de la fiecare loc de muncă. Socialismul creează condiții, oferă posibilități ca participarea să nu se limiteze doar la sfera problemelor prezentului, ci să se extindă și la modelarea viitorului, la formularea proiectelor de evoluție a societății pe termen lung. **Participarea**

[1] **Nicolae Ceaușescu**, Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R. Ed. politică, București, 1979, p. 78.

[2] **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 17 Ed. politică, București, 1979, p. 294.

oamenilor muncii la conducerea societății are loc pe toate treptele actului conducerii, adică atît la elaborarea și adoptarea deciziilor, la aplicarea în viață a acestora, cît și la controlul îndeplinirii lor. Reliefînd faptul că participarea exprimă tocmai deținerea puterii politice și economice de către oamenii muncii, ridicarea lor la demnitatea și responsabilitatea conducerii propriului stat, făuririi propriului destin, unii politologi o denumesc, cu deplin temei, participare de apartenență, spre deosebire și în opoziție cu așa-numita participare „paritară", de care fac atîta caz reprezentanții ideologici ai orînduirii capitaliste.

Ca și democrația, **participarea trebuie înțeleasă ca un proces de largă perspectivă, proces ce se dezvoltă și se adîncește pe măsura înaintării întregii societăți pe calea socialismului și în cadrul căruia se modifică permanent atît formele organizatorice, instituționale, cît și subiectul activ : oamenii muncii.**

Preocupat de perfecționarea necontenită a întregului mecanism al conducerii societății, Partidul Comunist Român a examinat minuțios, în spirit critic, cu larga consultare a oamenilor muncii, toate domeniile vieții noastre economico-sociale, instituționalizînd forme noi, originale, menite să asigure participarea maselor largi ale celor ce muncesc la conducerea țării. Activitatea practică și teoretică a partidului nostru a demonstrat și demonstrează nu numai posibilitatea **democrației directe** în socialism, ci și necesitatea dezvoltării continue a acesteia, pentru ca împreună cu democrația reprezentativă, care, la rîndul ei, trebuie permanent perfecționată, să asigure cadrul adecvat pentru stimularea activității politice a întregului popor. **„Viața,** preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu, confirmă pe deplin că numai în acest mod, cu participarea directă a clasei muncitoare, a tuturor maselor populare la conducerea societății, îmbinînd activitatea organelor reprezentative cu aceea a organelor de participare directă a oamenilor muncii la conducere, se asigură o democrație reală, superioară, cum nu a existat niciodată în trecut"** [3]).

În ultimii 15 ani, din inițiativa și cu aportul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu, pe lîngă perfecționarea democrației reprezentative, s-a creat un adevărat sistem de forme și structuri ale participării directe, nemijlocite la guvernarea societății. Definitoriu pentru concepția și practica politică românească este faptul că democrația se înfăptuiește nu în numele unui umanism abstract ci, îmbogățindu-și mereu conținutul de valori profund umane, **democrația noastră socialistă răspunde în același timp cerințelor eficienței și creativității muncii sociale, celorlalte caracteristici definitorii pentru o activitate socială modernă : operativității, funcționalității, responsabilității, competenței.** Democrația se dezvăluie astfel nu ca o simplă lozincă propagandistică, ci ca o adevărată funcție activă multidimensională ce propulsează spre comunism întregul nostru organism social.

În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, democrația socialistă poate și trebuie să se manifeste în toate celelalte societăți, în practica de zi cu zi, la fiecare loc de muncă, în fiecare domeniu de activitate. În acest sens, o importanță deosebită prezintă stilul și metodele de muncă ale cadrelor de conducere ale organelor colective de conducere. Cunoașterea realității în mod direct, nemijlocit, printr-o permanentă legătură cu masele, stimularea inițiativei creatoare a acestora constituie o condiție capitală a unei conduceri cu adevărat democratice, pentru că socialismul este construit cu oameni și pentru oameni și ei sînt, deci, cei ce hotărăsc asupra felului cum trebuie să fie înfăptuit.

Întreaga activitate a secretarului general al partidului ne oferă un admirabil exemplu a ceea ce înseamnă legătura cu masele, încrederea în capacitățile creatoare ale celor ce muncesc. Prezența permanentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu în rîndul oamenilor muncii, dialogul continuu pe care-l poartă cu făuritorii bunurilor materiale și spirituale a devenit o componentă definitorie a construcției socialiste din țara noastră.

> Autoconducerea muncitorească — expresie a creșterii rolului conducător al clasei muncitoare

UNA din direcțiile de bază ale dezvoltării democrației socialiste este afirmarea crescîndă a clasei muncitoare în calitatea sa de clasă conducătoare în societate. În aceste condiții, o deosebită însemnătate principială și practică o are teza formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia **creșterea rolului conducător al clasei muncitoare în societatea noastră trebuie să se realizeze nu numai prin reprezentanții ei în diferite foruri, ci și direct în organele de decizie în întregul organism social.** Ca urmare a măsurilor luate, aproximativ 30% din membrii organismelor colective de conducere, atît pe plan central cît și local, sînt muncitori care lucrează nemijlocit în producție. Aceasta are o adîncă semnificație social-politică : prezența nemijlocită a muncitorilor în organele de conducere a dat un puternic suflu înnoitor, revoluționar activității economico-sociale, a dus la îmbinarea mai armonioasă a experienței maselor cu cea a cadrelor de conducere, a dezvoltat și mai mult unitatea dintre masele muncitoare și organele conducătoare.

O vie expresie a creșterii rolului conducător al clasei muncitoare este **autoconducerea muncitorească** și, în strînsă legătură cu ea, **autogestiunea economico-financiară.** În concepția partidului nostru, autoconducerea muncitorească este forma cea mai potrivită pentru realizarea în practică a triplei calități a oamenilor muncii : de proprietari, producători și beneficiari. Autoconducerea constituie o expresie a ridicării pe o treaptă superioară a democrației muncitorești, direcția definitorie a dezvoltării democrației noastre socialiste.

În elaborarea conceptului românesc de autoconducere muncitorească, în stabilirea formelor concrete ale autoconducerii, s-a pornit de la experiența acumulată pînă în prezent în domeniul organizării și conducerii, de la propriile noastre realități și cerințe. Trecerea la autoconducerea muncitorească a fost pregătită de întregul complex de măsuri de democratizare a vieții economice și sociale luate în ultimii ani, este rezultatul legic al unui proces obiectiv și de acumulări cantitative care conduc la un **salt calitativ și în domeniul sistemului de conducere și organizare,** al mecanismului economico-financiar.

Organismele care asigură participarea directă și efectivă a clasei muncitoare la conducerea întreprinderilor și centralelor sînt **consiliile oamenilor muncii și adunările generale, modalități originale de realizare a autoconducerii muncitorești,** de manifestare a răspunderii fiecărui colectiv pentru buna gospodărire a mijloacelor financiare și materiale ce-i sînt încredințate, ca parte a avuției generale a întregului popor. În acest context, autoconducerea implică ridicarea pe un plan mai înalt a activității consiliilor oamenilor muncii, perfecționarea stilului și metodelor lor de muncă. Sensul major al întăririi răspunderii și perfecționării activității consiliilor oamenilor muncii îl constituie continua democratizare a actului de conducere. Așa cum pe planul activității economico-productive mecanismele autogestiunii impun participarea și răspunderea directă a oamenilor muncii, tot astfel, o asemenea participare largă, generală se impune și pe planul practicilor și formelor de conducere.

ÎN PREZENT multiplele forme și structuri ale democrației noastre socialiste s-au îmbogățit prin crearea organizațiilor proprii ale Frontului Unității Socialiste. Odată cu aceasta se activizează și mai puternic — din punct de vedere politic — mase largi de oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate, care dispun, astfel, de un nou instrument eficient de participare la conducerea activității economice și sociale, la adoptarea deciziilor care interesează viitorul țării.

Atmosfera de emulație creatoare, de entuziasm și angajare politică pentru transpunerea în viață a istoricelor hotărîri ale celui de-al XII-lea Congres al partidului, în care se desfășoară primirea de membri individuali și adunările de constituire a organizațiilor proprii ale F.U.S., constituie mărturia cea mai elocventă a faptului că întregul popor aprobă cu entuziasm propunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu privind creșterea rolului F.U.S. Însușirea deplină a acestor măsuri reflectă înțelegerea profundă de către oamenii muncii din patria noastră a faptului că ele sînt expresia unei concepții noi, revoluționare, care asigură realizarea unui mare pas înainte pe linia adîncirii democrației socialiste, constituie coordonatele unei etape superioare în dezvoltarea întregului nostru sistem democratic.

dr. Marin NEAGU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

[3]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, Edit. politică, București, 1978, p. 336.

OM — TEHNICĂ — MEDIU

ENERGIA SOLARĂ — O IMENSĂ RESURSĂ

UTILIZAREA ENERGIEI SOLARE ca sursă alternativă de energie pentru încălzirea clădirilor și pentru asigurarea apei calde de consum a fost abordată de mai mulți ani în țara noastră, investindu-se pentru efectuarea cercetărilor fonduri importante. S-a trecut la asemenea acțiuni concrete ținîndu-se seama de faptul că mai mult de jumătate din suprafața țării beneficiază de un număr de ore de însorire mai mare de 1 800 pe an, cifră care astăzi este considerată ca limită inferioară absolut necesară de luat în considerație, atît pentru tipurile actuale de instalații propuse a fi realizate la scară industrială, cît și pentru actualele tehnologii de realizare a echipamentelor de captare și stocare a energiei soarelui.

Condiții favorabile de utilizare a energiei solare

O SERIE de regiuni ale României pornesc de la început ca imediat amenajabile pentru captarea energiei solare. Dintre acestea se pot cita : Cîmpia de sud, Bărăganul și Dobrogea, Cîmpia de vest și Banatul, cea mai mare parte a Podișului Transilvaniei, Podișul Moldovei etc. O trăsătură caracteristică aparte o prezintă litoralul românesc și Delta Dunării, unde soarele strălucește în medie 2 400 ore/an, ceea ce depășește 50% din numărul maxim posibil de ore de însorire anuală. Evident, între numărul mediu de ore de însorire într-o anumită zonă a țării și potențialul energetic posibil de a fi utilizat există o legătură direct proporțională exprimată numeric prin datele din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Numărul mediu anual de ore de însorire într-o anumită zonă a țării	Potențialul energetic amenajabil, exprimat în economia specifică de combustibil (kg cc) m^3/an)
peste 2 400	peste 88
2 200 — 2 400	30 — 88
2 000 — 2 200	72 — 80
1 800 — 2 000	65 — 72
sub — 1 800	sub 65

Dacă, pe de o parte, se ține seama de aceste date, iar, pe de altă parte, de posibilitățile tehnice actuale de realizare la noi în țară a echipamentului de captare a energiei solare se poate afirma că, în medie, cu ajutorul unui captator solar se poate obține o economie de combustibil echivalentă cu 70 kg cc/m^2/an. Acest indice este unanim acceptat în calculele referitoare la noile investiții cu caracter industrial și social-administrativ aflate pe planșetele institutelor de proiectare ale ministerelor economice și ale celor județene, investiții ce au început a se realiza încă din acest an.

Posibilitatea de a se putea utiliza încă de pe acum date certe în procesul de proiectare a noilor instalații solare de preparare a apei calde de consum a apărut ca urmare firească a finalizării cu succes a lucrărilor de cercetare în acest domeniu, începute încă din 1972. Astfel, în vara anului 1976 a fost dată în funcțiune prima stație solară de preparare a apei calde de consum, cu scop experimental, la dușurile Șantierului naval din Mangalia, muncitorii de aici fiind primii beneficiari ai apei încălzită cu energie solară. Tot în 1976, la Cîmpina, s-a executat, după concepția INCERC, prima casă solară în sistem pasiv (CS 1), iar în 1977 a fost pusă în funcțiune prima casă solară în sistem activ (CS 2), care au permis începutul unui șir de experimente în ceea ce privește utilizarea energiei solare la încălzirea clădirilor. În vara lui 1978 a fost pusă în funcțiune prima stație pilot demonstrativ experimentală de la Saturn — Mangalia, care alimentează zilnic, în sezonul estival, cu circa 120—140 m^3/zi apă caldă, trei hoteluri din stațiune, realizînd o economie de circa 84 tcc/an.

Totodată, experimentele de la Cîmpina au dovedit că în domeniul încălzirii locuințelor o casă solară — sistem pasiv — aduce o economie de circa 40—50% din consumul de combustibil folosit într-un sezon, iar o casă solară — sistem activ — economisește pînă la 60% din consumul hibernal de combustibil. De asemenea, experimentul de la Saturn — Mangalia a arătat că circa 65—75% din necesarul de apă caldă de consum al unor hoteluri pentru 1 200 persoane poate fi acoperit cu o stație solară avînd circa 1 000 m^2 captatori solari.

Experimentele efectuate de-a lungul acestor ani, ca și rezultatele obținute în diferite instalații au permis să se decidă ca, începînd cu anul 1979, să fie diseminate rapid în economia națională instalațiile solare de preparare a apei calde de consum. Se poate astfel vorbi astăzi de mai multe tipuri de instalații, și anume :

— instalații care prepară apă caldă de consum pentru anexele sociale ale clădirilor industriale, la care captatorii solari sînt înglobați în structura luminatoarelor, pe fațada orientată spre Sud-Est-Sud sau Sud-Vest ;

— instalații care prepară apă caldă de consum pentru ansambluri de locuințe (blocuri tip P+4 cu pînă la 500 apartamente sau mai mult), **la care captatorii solari sînt așezați pe terasa blocurilor de locuințe** (în 1980 un număr de 3 742 apartamente aflate în blocurile tip P+4 ce se construiesc în cvartale de locuințe din 8 județe ale țării — Constanța, Ialomița Dîmbovița, Timiș, Ilfov, Teleorman, Prahova și Argeș — vor beneficia de apă caldă menajeră preparată pe această cale) ;

— instalații care prepară apa caldă de consum pentru ansambluri hoteliere aflate pe litoral (în 1980 începe construcția unei instalații solare ce prepară apă caldă pentru un grup de hoteluri cu capacitate de circa 3 750 locuri în stațiunea Neptun) ;

— instalații de preparare a apei calde de consum la clădiri aparținînd unor instituții (din vara anului 1979 clădirea Inspectoratului General al Miliției Capitalei a fost dotată cu prima instalație de preparare a apei calde cu ajutorul soarelui).

Desigur, aceste tipuri pot și trebuie să fie diversificate, pe măsură ce experiența de cercetare, proiectare, execuție și exploatare se va îmbogăți în viitorul imediat. Este însă necesar ca toți factorii de decizie tehnică și economică implicați să acționeze în mod armonios și unitar.

Costurile instalațiilor : o frînă... De ce ?

NECESITATEA ȘI OPORTUNITATEA utilizării energiei solare ca sursă alternativă de energie nu mai trebuie astăzi să fie demonstrată. De aceea, vor trebui să fie puse cît mai repede în evidență toate domeniile în care instalațiile solare de preparare a apei calde pentru consum pot fi realizate. Există totuși și unele obiecții. Una din cele mai frecvente este **costul relativ mare al investițiilor și, respectiv, costul ridicat al energiei obținute.** Este foarte adevărat că după calculele făcute pentru diferite tipuri de instalații rezultă că unitatea de energie produsă

Structura costurilor specifice a instalațiilor solare pentru prepararea apei calde de consum.

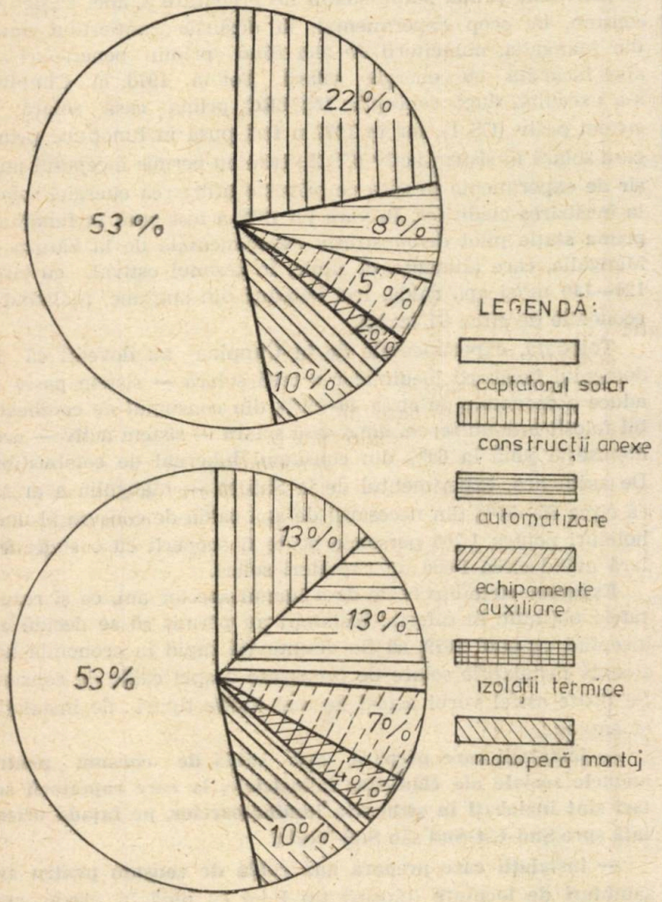

Structura costurilor la nivelul anului 1980 (sus). Structura costurilor la nivelul anilor 1982... 1984 (jos).

solar poate fi pînă la de 3 ori mai scumpă decît unitatea de energie produsă prin utilizarea combustibililor convenționali. Astfel, pentru primele patru soluții tipizate de instalații de preparare a apei calde de consum cu capacități de 8 000, 25 000 60 000 și 80 000 litri/zi. costul energiei produse este de circa 2 ori mai ridicat decît pentru energia clasică. Dacă se ține seama de faptul că prețul actual al combustibilului nu este fix și că în viitorul apropiat acesta se va mări într-un mod de pe acum previzibil, va trebui să se accepte ideea că instalațiile solare vor deveni și ele competitive.

Este totuși important să se facă o analiză a costurilor de investiție pentru a putea fi scoase în evidență căile de reducere a acestora. În tabelul nr. 2 se prezintă reducerea costului elementelor componente ale investiției necesare pentru o instalație de preparare a apei calde de consum cu ajutorul energiei solare în perspectivele următorilor 3—5 ani.

O dată cu acest tabel, este prezentată și structura procentuală a costului unitar, în 1980 și în perioada următoare. Analiza acestora se face în situația în care valorile absolute ale

Tabelul nr. 2

Element component al investiției specifice	Cost specific actual %	Cost specific de atins în 1982—1984 %
Costul captatorului solar	100	50
Construcții anexe (susțineri, rigidizări, etc.)	100	30
Instalații de automatizare	100	80
Echipamente auxiliare (pompe, rezervoare etc.)	100	66
Izolații termice	100	100
Manoperă montaj	100	50
Total :	100	50

prețurilor scad la jumătate. Se poate constata că în valoarea globală a costului unitar se reduce ponderea costurilor anexe (scăzînd consumul de metal și ciment pentru susțineri), și crește ponderea instalațiilor de automatizare conexe instalațiilor solare, îmbunătățindu-se în același timp izolarea termică a conductelor, fenomene care sînt necesare și firești.

Variante ale realizării de instalații specifice mai ieftine

ESTE DE ASEMENEA important să arătăm căile prin care este absolut necesar ca în decurs de maximum 5 ani, costurile specifice ale instalațiilor solare să fie scăzute la cel puțin 50% din actualul cost specific, în principal pe calea :

- **îmbunătățirii performanțelor captatorului solar** prin : înlocuirea aluminiului (actualul material de fabricație), cu materiale mai ieftine (oțel, mase plastice etc) ; utilizarea unor materiale izolatoare termice mai ieftine ; mărirea eficienței termice (randamentului) captatorului prin diminuarea pierderilor energiei captate ;
- **reducerii sistemelor construcțiilor** anexe prin : utilizarea construcțiilor existente pentru pozarea captatorilor ; folosirea ca elemente de susținere a înseși conductelor de transport a agentului care preia energia solară ; folosirea captatorilor înglobați în elementele constructive ale clădirilor, înlocuindu-se în acest fel materialele de construcție pe care le dislocă ;
- **perfecționării instalațiilor de automatizare,** în sensul simplificării constructive a schemelor utilizate și înlocuirea materialelor neeconomice ;
- **utilizării unor echipamente auxiliare ale instalațiilor solare** (schimbătoare de căldură, pompe, rezervoare verticale etc.) special concepute și cercetate în acest scop ;
- **reducerii manoperei de montaj** prin : ridicarea calificării executanților instalațiilor solare ; mecanizarea operațiilor de montaj ,etc.

Un aspect esențial al reducerii costurilor instalațiilor solare se referă la **practica greșit înțeleasă de actualele întreprinderi furnizoare de echipamente solare** (captatori solari etc.), de **a aplica la costurile acestora beneficii care sînt mult prea mari în raport cu interesul național de promovare a noilor sisteme care utilizează energia oferită gratis de către astrul zilei. Credem că ar trebui studiată posibilitatea ca organele competente (Ministerul Finanțelor și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini) să aplice în acest caz o politică economică de natură a favoriza producerea acestor echipamente la costuri care să includă beneficii strict limitate.**

Evident, costul energiei produse este direct legat de valoarea investiției. Se poate admite, de exemplu, ca relație simplificată de calcul a costului energiei produse (C) relația :

$$C = \frac{1}{E}\left(\frac{I}{n} + C_{an}\right) \qquad (1)$$

în care E — este economia anuală de combustibil realizată de instalație, în tcc/an ; I — valoarea totală a investiției în lei ; n — durată de viață a instalației în ani ; Can — cheltuielile anuale de exploatare ale instalației.

Așadar, costul energiei scade odată cu micșorarea valorii investiției (I) și cu creșterea cantității de energie captată (E) prin mărirea performanței de captare a panoului solar. În același timp, mărirea duratei de viață a instalației solare, și în

special a captatorilor solari oferă încă o posibilitate de diminuare a prețului energiei furnizate.

În fine, o altă soluție pentru realizarea unor costuri reduse ale energiei produse de instalațiile solare constă în **scăderea costului captatorilor solari prin realizarea acestora în regie proprie de către însiși viitori beneficiari ai instalațiilor solare.** Astfel, față de actualul tip de captator solar produs de I.F. Găiești, INCERC-București a conceput și realizat documentația tehnică pentru producerea altor patru tipuri de captatori solari, între care o variantă nu conține nici un subansamblu din profile speciale extrudate din aluminiu (proiectul de normă externă a fost predat la I. F. Găiești). Deși aceștia sînt mai ieftini cu circa 5—10% și au performanțe termice cu 3—5% mai ridicate decît captatorii din aluminiu produși la I.F. Găiești, prezintă avantajul că pot fi executați local, în ateliere cu dotare tehnică minimă, folosind materiale uzuale (tablă neagră de 0,8 mm, țeavă neagră sau zincată de 3/8" sau 1/2", izolație termică obișnuită și sticlă securizată sau obișnuită).

ÎN ANSAMBLU se poate afirma că, încă de pe acum, costul energiei obținute prin utilizarea instalațiilor solare poate fi micșorat prin măsuri tehnico-organizatorice care stau la îndemîna oricărei organizații economice. În acest fel sarcina trasată și asumată la nivel național de a se obține, pînă la sfîrșitul următorului cincinal, o economie de combustibil de circa 750 000 tcc cu ajutorul instalațiilor solare, este întru totul realizabilă.

ing. Teodor Ștefan TERETEAN
INCERC — București

Selecție bazată pe optimizare în procesul tipizare-standardizare

(Urmare din pag. 7)

științifice și proiectării tehnologice. Sarcina principală constă în determinarea acelor soluții de tipizare și standardizare care să asigure soluționări optimizate *ale cerințelor tehnologice. Restrîngerea sortimentelor de materiale semifabricate, mașini, aparate și alte produse trebuie să conducă la creșterea eficienței economice a producției în industria metalurgică, chimică, în industria construcțiilor de mașini. Dar, în același timp, trebuie să se asigure satisfacerea cît mai eficientă a cerințelor acelor ramuri ale economiei naționale care* utilizează *oțelurile, produsele chimice, mașinile și aparatele. Există cel puțin două condiții necesare pentru a putea ajunge efectiv la* soluționarea optimizată *a diferitelor aspecte concrete ale dilemei diversificare — unificare, și anume :*

1. Abordarea *științifică a problemelor de concepție tehnică. Accentul trebuie pus nu pe determinarea unei soluții individuale, ci pe o cuprindere de ansamblu a soluțiilor posibile, pe sistematizarea lor și pe determinarea pe această cale a unor rezolvări individuale unitare.*

2. Îmbinarea armonioasă a experienței cîștigate cu inițiativa creatoare ; *tipizarea și unificarea nu înseamnă în nici un caz repetarea stereotipă a unor modele preluate de la ce a fost înainte și ce este la alții, ci o muncă curajoasă de creație. Există întotdeauna modalități de a concepe astfel arhitectura și structura unor produse încît* unificarea să nu însemneze uniformizare.

Aceste condiții sînt pe deplin respectate în modul de abordare a unor programe de dezvoltare tehnică cu caracter prioritar ale industriei constructoare de mașini. Aceste programe prevăd nu concepereа unor mașini industriale destinate unor anumite utilizări, ci a unor familii *de mașini, ai căror membri — înrudiți din punct de vedere constructiv și tehnologic — prezintă o mare varietate de utilizări posibile și totodată un grad mare de unificare în structură. Așa, de exemplu, întreg programul de acoperire a cerințelor de motoare termice cu consum redus de carburant pentru toți beneficiarii prezumtivi se realizează la institutul de specialitate prin crearea unui număr restrîns de familii de motoare, caracterizată fiecare prin adoptarea unor dimensiuni și forme constructive care le asigură un grad mare de unificare a pieselor de bază (pistoane, chiulase, biele), precum și posibilitatea prelucrării tuturor blocurilor motoare pe o linie automată unică. Același mod de lucru se aplică de alte institute, la crearea noilor familii de echipamente hidraulice și pneumatice, mecanisme de acționare, motoare electrice ș.a.*

Concepția modulară *este o altă cale care asigură unificarea avansată a mașinilor, fără a restrînge diversitatea lor. Mașinile realizate pe baza acestei concepții sînt alcătuite din elemente componente cu caracter independent, care îndeplinesc fiecare o anumită funcțiune și care sînt combinate în diferite feluri, astfel încît dintr-un număr relativ redus de module tipizate se pot obține numeroase mașini diferite, adaptate cerințelor specifice ale beneficiarilor. În prezent acest mod avansat de gîndire constructivă se aplică în tot mai multe domenii, de la mașini unelte la aparatură electronică. Deosebit de eficientă se dovedește concepția modulară în proiectarea instalațiilor tehnologice complexe, ca de exemplu linii de galvanizare, de vopsire, sisteme complexe de prelucrare sau de montaj, care prin natura utilizării lor au caracter de unicate. Prin realizarea lor din elemente componente tipizate, verificate din punct de vedere funcțional și al fiabilității, se realizează nu numai o scurtare accentuate a ciclurilor de proiectare și execuție, ci și o diminuare a muncii de punere la punct în vederea dării în funcțiune. Extinderea concepției modulare la echipamentele de acționare și comandă ale acestor sisteme (acționări electrice cu reglaj continuu de viteză, automate programabile, minicalculatoare ș.a.) contribuie la creșterea apreciabilă a siguranței în funcționare a sistemelor tehnologice complexe.*

În construcția de mașini, tipizarea și unificarea constructivă de amănunt, dusă pînă la subansamblu și reper, oferă mari posibilități de raționalizare a producției prin creșterea seriilor de fabricație a pieselor, *în condițiile unor posibilități remarcabile de „individualizare" a produselor finale. Așa, de exemplu, familiile noi de mecanisme de acționare cu roți dințate proiectate de institutul de specialitate și intrate recent în fabricație de serie, sînt astfel concepute încît, prin combinarea în diferite moduri a unor game restrînse de repere de bază, se poate asambla o mare varietate de reductoare, diferite prin putere în raport de transmisie. În medie, raportul între numărul total de repere diferite și numărul total de tipodimensiuni de produse este de ordinul 0,2...0,3, ceea ce cu alte cuvinte arată că numărul combinațiilor realmente posibile, deci numărul soluțiilor disponibile pentru a rezolva o problemă concretă de acționare, este de 3...5 ori mai mare decît numărul reperelor diferite care trebuie fabricate.*

O astfel de abordare a problemelor concrete de creație tehnică presupune o contribuție de înalt nivel a activității proprii de cercetare la rezolvarea tuturor problemelor de dezvoltare tehnică, precum și un accent suplimentar asupra gîndirii originale, capabile să construiască aici și acum tehnologia propriului nostru viitor.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Patriotismul — componentă de seamă a tradițiilor progresiste în gîndirea românească (III)

Idealuri identificate cu aspirațiile legitime ale poporului

DEZVOLTAREA mișcării socialiste și muncitorești în țara noastră, lărgirea și diversificarea activității pe plan politico-ideologic după desăvîrșirea statului național unitar făceau necesară și posibilă crearea partidului comunist ca detașament de avangardă al clasei muncitoare. Expresia unei asemenea cerințe obiective o constituie înființarea la 8 mai 1921 a Partidului Comunist Român, eveniment de cea mai mare însemnătate în istoria țării, pentru viitorul ei. Continuator fidel al tradițiilor mișcării revoluționare, Partidul Comunist Român și-a închinat întreaga activitate emancipării economice și sociale a națiunii, identificîndu-și idealurile cu nevoile și aspirațiile maselor largi de oameni ai muncii. Istoria încercată a țării noastre nu cunoaște un alt partid care să se fi dăruit cu atîta abnegație și spirit de sacrificiu ridicării poporului român pe treptele civilizației materiale și spirituale ca Partidul Comunist. În lumina adevărului istoric trebuie spus că realizările majore ale României contemporane sînt funciar legate de mișcarea revoluționară a clasei muncitoare, de activitatea prodigioasă a comuniștilor. **„Bogată în fapte măreție și evenimente politice remarcabile, exprimînd devotamentul neclintit al comuniștilor pentru cauza poporului, înaltul lor patriotism** — sublinia cu îndreptățire secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — istoria partidului nostru reprezintă un puternic mijloc de educare a membrilor săi, a întregului popor, în spiritul glorioaselor tradiții ale mișcării revoluționare din România, ale luptei eroice duse de clasa muncitoare, de toate forțele patriotice, pentru democrație și socialism".**

Cum am arătat în articolele prezentate anterior, curentele și orientările progresiste și revoluționare dinainte s-au preocupat de situația economică și socială a țării, formulînd teze teoretice prin care au înălțat pe trepte superioare tezaurul gîndirii economice, precum și soluții prin care au îmbogățit experiența practică și au contribuit la dezvoltarea țării. Cu atît mai mult comuniștii, reprezentanții clasei muncitoare, păstrătorii legitimi ai acestor tradiții înaintate, erau chemați să dea răspuns problemelor majore cu care se confrunta țara în noile condiții istorice. Între cele două războaie mondiale, România era o țară slab dezvoltată din punct de vedere industrial și cu o agricultură înapoiată, cu o economie afectată periodic de crize și subordonată, în bună măsură, capitalului străin, ceea ce îi accentua starea de dependență economică și politică. Cu alte cuvinte era o țară care se confrunta cu grave probleme social-economice. Din multitudinea acestor probleme care au constituit obiectul analizei și acțiunilor practice ale comuniștilor, menționăm problema agrară, industrializarea și condițiile de viață ale maselor muncitoare, definirea stadiului și perspectivelor de dezvoltare economico-socială a țării precum și a rolului diferitelor clase și categorii sociale în procesul prefacerilor revoluționare imediate și de perspectivă.

În acest context trebuie să menționăm că, deși de-a lungul anilor problema agrar-țărănească a constituit obiectul multor dispute teoretice și al unor acțiuni practice — prin efectuarea reformelor agrare din 1864 și 1921, ea continua să rămînă nesoluționată, generînd mizerie pentru însemnate părți ale populației și grave conflicte sociale. Partidul comunist, gînditorii vremii situați pe pozițiile clasei muncitoare s-au aplecat cu grijă și competență asupra acestei probleme, ea deținînd un loc prioritar în preocupările lor teoretice și practice. O asemenea atenție este firească dacă ținem seama de faptul că în optica partidului comunist alianța muncitorească-țărănească constituie temelia noii puteri, principiul suprem al forței politice a noului regim social-economic ce trebuia instaurat — regimul socialist. Încă în proiectul de program ce trebuia supus dezbaterii primului Congres în 1921 se consemna că partidul clasei muncitoare privește cu atenție încordată spre populația agricolă deoarece „fără revoluționarea unei părți și fără neutralizarea altei părți nu se poate lua puterea politică"[1]). Iar organul de presă al partidului „Socialismul" sublinia în coloanele sale că „într-o țară agrară ca România, în care majoritatea populației o formează pătura țărănească, țărănimea săracă și mijlocașă este un aliat firesc al proletariatului", precizînd că „masele muncitorești și țărănești sînt legate prin aceleași interese economice, avînd același dușman. Și e firesc ca lupta lor să fie comună"[2]). O idee asemănătoare este

FIȘE

● Dicționarul de marketing *tipărit la editura ieșeană* Junimea *și prefațat de profesorul* Iosif Constantin Drăgan *(redactor responsabil* Petre Mâlcomete), *primul de acest fel din țara noastră, constituie un util instrument de lucru pus deopotrivă la îndemîna specialiștilor în marketing cît și a altor economiști, a publicului larg. Autorii au căutat să ofere explicații cît mai nuanțate noțiunilor, fenomenelor, expresiilor uzuale cu care operează această disciplină economică, să releve, acolo unde se impune, pluralitatea sensurilor sau accepțiunilor fiecărui concept. Prin bogăția materialului informațional sintetizat în articolele sale. dicționarul poate fi utilizat și în activitatea practică a lucrătorilor din economie, dovedindu-se un îndreptar util în alegerea celor mai adecvate metode și tehnici de marketing, în elaborarea de prognoze și programe curente de producție și desfacere.*

În cuprinsul lucrării, numeroase articole relevă dezvoltarea și afirmarea puternică a marketingului în țara noastră, contribuția cercetătorilor români la îmbogățirea acestei tinere discipline economice care se dovedește a fi, în tot mai mare măsură, un atribut inseparabil al unei economii moderne, competitive.

Manifestare științifică

● *Înscriindu-se în suita acțiunilor ce caracterizează climatul de muncă și de puternică angajare patriotică generat de desfășurarea lucrărilor celui de al XII-lea Congres al partidului, săptămîna trecută s-a desfășurat în cadrul Facultății de științe economice a Universității din Craiova, simpozionul „Probleme ale organizării producției și muncii. Metode și tehnici moderne de calcul în economie", la care au participat cadre didactice și studenți din mai multe centre universitare, cercetători științifici etc. Cele peste 130 de referate prezentate în cadrul a cinci secțiuni (organizarea producției și a muncii ; perfecționarea mecanismului economico-financiar ; progres și dezvoltare; metode moderne de calcul și analiză ; tehnici de prelucrare electronică a informației) ca și dezbaterile purtate s-au axat, în special, pe aspecte însemnate ale activității productive cum sînt posibilitățile de utilizare rațională și eficientă a potențialului productiv în profil teritorial și în cadrul unor întreprinderi industriale, agricole, de transporturi și construcții ; fundamentarea și determinarea căilor și rezervelor de reducere a costurilor de producție, cu precădere a celor materiale, de creștere a producției nete concomitent cu îmbunătățirea metodologiei de calcul a acestora în diverse unități economice ; metode evoluate de proiectare a sistemelor informaționale și posibilități de prelucrare automată a datelor în cadrul unor activități economice etc.*

Mecanism economic

● *Funcționarea mecanismului economic asigură trecerea nemijlocită a teoriei în practică ; în acest cadru se încrucișează firele ce pornesc de la cercetările teoretice la practica dezvoltării economiei naționale, se arată în articolul* Structura i puti sovershenstvovania hozeaistvennogo mehanizma razvitogo sotialisticeskogo obșcestva *(Structura și căile de perfecționare a mecanismului economic al societății socialiste dezvoltate), apărut în revista sovietică EKONOMICESKIE NAUKI (nr. 10/1979). Înfățișînd sinteza unei ample dezbateri desfășurate pe această temă în paginile revistei, articolul evidențiază diversitatea opiniilor în legătură cu cele mai importante probleme ale mecanismului economic : cele metodologice și teoretice generale ca și cele privind*

ŞCOLI • CURENTE • ECONOMIŞTI

exprimată şi de Eugen Rozvan, unul dintre gînditorii comunişti, bun cunoscător al problemei agrare. Potrivit opiniei sale, într-o ţară cu o populaţie agrară de 75–80% cum era ţara noastră, nu era posibilă înfăptuirea revoluţiei fără participarea activă a ţărănimii. „Aşadar – precizează el – cine este pătruns de convingerea că numai pe cale revoluţionară poate să se cucerească puterea politică şi economică, acela trebuie să dorească şi organizarea oamenilor săraci, de la sate, revoluţionarea lor sau măcar garantarea din partea lor a unei neutralităţi binevoitoare"[3]).

Pe parcursul anilor interbelici în mişcarea comunistă din ţara noastră au existat diverse puncte de vedere privind problema agrară. Alături de teze, care izvorau din „inima realităţilor româneşti" au fost vehiculate şi teze împrumutate din doctrine străine de situaţia concret istorică a ţării, cum ar fi : „naţionalizarea pămîntului", colectivizarea agriculturii prin „obşti săteşti" în condiţiile regimului burghezo-moşieresc ş.a. Treptat, pe măsura clarificării ideologice şi a cunoaşterii mai profunde a realităţilor româneşti, aceste teze greşite au fost abandonate.

După cum se ştie, problema industrializării ţării a avut o largă rezonanţă în confruntarea de idei din perioada interbelică. Sub diferite aspecte şi cu o notă de specificitate evidentă, această problemă este abordată şi de către purtătorii de cuvînt ai clasei muncitoare. Este adevărat că în această pericadă referirile la industrializare, la căile, metodele şi posibilităţile de industrializare a ţării sînt mai sporadice în comparaţie cu investigarea problemei agrare. Totuşi nu se poate spune că această problemă a scăpat orizontului de cunoaştere şi acţiune al clasei muncitoare. În numeroase organe de presă ale partidului sau îndrumate de partid ca **„Socialismul", „Lupta de clasă", Era nouă, Dacia nouă, Societatea de mîine, Facla,** ş.a., în publicaţii elaborate de pe poziţiile clasei muncitoare, sînt inserate studii şi articole privind rolul industriei în cadrul complexului economic naţional, influenţa capitalului străin asupra perspectivelor de dezvoltare industrială a ţării, locul României în circuitul economic mondial, procesul de industrializare şi situaţia clasei muncitoare, industrializarea şi viitorul socialist al ţării etc.

Fără îndoială că în ceea ce priveşte promovarea ideii industrializării ţării comuniştii nu sînt singurii care o susţin. Reprezentanţii burgheziei industriale şi financiare aparţinînd curentului neoliberal au adus şi ei argumente temeinice în susţinerea politicii de industrializare. Printre aceştia menţionăm pe Mitiţă Constantinescu, I.N. Angelescu, Vintilă Brătianu, St. Zeletin şi desigur lista ar putea fi completată şi cu alte nume. Deosebirea esenţială constă în faptul că în timp ce gînditorii marxişti doreau industrializarea în favoarea bunăstării maselor, reprezentanţii capitalului promovau ideea industrializării în favoarea profitului pentru o minoritate exploatatoare. Cu deplin temei în coloanele ziarului Socialismul se sublinia că, în opoziţie cu burghezia, clasa muncitoare cînd va ajunge la putere „va lăsa drum liber", „nu pentru profitul unora, ci pentru bunăstarea tuturor"[4]). Şi nu întîmplător socialiştii şi comuniştii, comparînd tezele teoretice ale gînditorilor burghezi cu acţiunile lor practice în direcţia industrializării, îşi exprimau neîncrederea în capacitatea burgheziei din România de a soluţiona această problemă. Ei aveau convingerea că industrializarea ţării, fiind o operă de mare anvergură putea fi înfăptuită numai în condiţiile în care clasa muncitoare va deveni clasă conducătoare în stat şi acestea nu erau simple afirmaţii propagandistice, ci concluzii care izvorau din analiza faptelor, din compararea fondului ideatic al curentului industrialist burghez cu acţiunea practică a burgheziei industriale şi financiare ale cărei interese le exprima curentul respectiv. În acest sens, încă din anii de început ai secolului, socialiştii susţineau că „dezvoltarea industrială este în viitor, cînd toată politica economică şi socială a ţării va fi schimbată, cînd în locul unei oligarhii parazitare.... va domni la noi democraţia"[5]). Faptele demonstrînd tot mai mult această realitate, purtătorii de cuvînt ai clasei muncitoare au scos pregnant în relief incapacitatea burgheziei române de a da curs dezvoltării industriale a ţării. „România – sublinia Lupta de clasă – nu poate ajunge la nivelul unei mari ţări industriale, o ţară mare fericită, pe calea capitalistă, ci numai prin industrializare socialistă"[6]).

Se ştie că practica este criteriul adevărului şi tocmai practica a dovedit că dezvoltarea industrială a ţării, modernizarea şi dezvoltarea în ansamblu a economiei pe temelia trainică a industrializării nu a fost opera burgheziei ci rezultatul eforturilor clasei muncitoare, al eforturilor tuturor oamenilor muncii conduşi de comunişti ale căror idealuri au corespuns şi corespund aspiraţiilor legitime de progres şi prosperitate, de pace şi dreptate ale poporului român.

prof. dr. Ion BULBOREA

[1]) Documente din istoria mişcării muncitoreşti din România 1916—1921, Ed. Politică, 1966, p. 670.
[2]) „Socialismul", 26 martie 1924.
[3]) Documente din istoria partidului comunist şi a mişcării muncitoreşti revoluţionare din România 1921—1924, Ed. politică, 1970, p. 393.
[4]) „Socialismul", 29 octombrie 1922.
[5]) „Viitorul social" nr. 11—12/1908 p. 360.
[6]) „Lupta de clasă" nr. 5/1938.

căile concrete de perfecţionare a acestuia.

Referindu-se la părerea lui P. G. Bunici, care consideră că ar fi două mecanisme economice – unul existent în mod obiectiv, în afara conştiinţei noastre, şi un mecanism de conducere creat de oameni, în revistă se subliniază că majoritatea participanţilor la dezbaterea pe această temă afirmă existenţa unui singur mecanism economic, referitor la care trebuie evidenţiate însă două aspecte – obiectiv şi subiectiv. Fiind riguros condiţionat obiectiv şi avînd o puternică bază obiectivă, mecanismul economic se formează şi se perfecţionează totodată ca rezultat al activităţii conştiente a oamenilor. În articol se subliniază că mecanismul economic trebuie comparat nu cu „anatomia" economiei, ci cu „fiziologia" ei.

Economia Indiei

• *Articolul publicat de François Guvergal în revista Chroniques d'actualité de la SEDEIS (1 oct. a.c.) L'Economie de l'Inde (Economia Indiei) evidenţiază o serie de elemente reprezentative pentru evoluţia economiei indiene, urmărită pe parcursul ultimelor trei decenii. F. G. subliniază că în economia indiană agricultura ocupă un loc central, creşterea producţiei agricole la un nivel superior creşterii demografice fiind singura în măsură să contribuie la îmbunătăţirea susţinută a alimentaţiei locuitorilor; totodată, prin ponderea sa de circa 40% din P.N.B., agricultura constituie elementul determinant în realizarea echilibrelor macroeconomice. Preocuparea pentru dezvoltarea şi modernizarea agriculturii, ilustrată prin alocarea de însemnate fonduri în acest sector al economiei, s-a materializat, printre altele, în creşterea suprafeţei irigate – de exemplu între anii 1966–1978 cu 17,4 milioane de hectare, în creşterea susţinută a producţiei de îngrăşăminte care, în anul 1976 cu o valoare de 2,4 milioane de tone asigura peste 70% din necesităţi.*

La rîndul său industria, caracterizată prin coexistenţa sectoarelor public şi particular, a cunoscut în perioada considerată un accentuat proces de creştere şi modernizare. Repartizarea echilibrată în teritoriu, continua diversificare a producţiei industriale, dezvoltarea industriei mici şi mijlocii în zonele rurale sînt prezentate ca elemente de referinţă pentru progresul industriei indiene.

Impactul tehnologic în ţările lumii a treia

• *În numărul din septembrie a.c., revista „L'économiste du tiers monde" inserează, sub titlul „Quelles technologies pour le tiers monde", un articol semnat de Jean Riotard. Relevînd aspectele complexe pe care le determină impacul dintre tehnologiile moderne şi economia ţărilor în curs de dezvoltare, autorul constată că în acest domeniu se confruntă două orientări.*

O primă orientare susţine necesitatea introducerii în aceste economii a tehnologiilor avansate, cu toate implicaţiile ce decurg din această opţiune pentru ţările din lumea a treia: un însemnat efort valutar determinant de costul ridicat al tehnologiilor; dificultatea asigurării cu personal calificat care să aplice aceste tehnologii; dezvoltarea inegală a economiilor naţionale prin implantarea unor tehnologii moderne faţă de neglijarea celorlalte elemente, fapte care adîncesc dependenţa de ţările dezvoltate.

Cea de a doua orientare militează pentru menţinerea tehnologiilor tradiţionale, decizie ce ar condamna însă ţările lumii a treia la o perpetuă subdezvoltare. Aşa cum se arată în articol, faţă de aceste poziţii extreme dobîndeşte o circulaţie tot mai largă ideea realizării de tehnologii intermediare, ca model de industrializare adaptat specificului economiilor din ţările lumii a treia. Pentru a reprezenta un factor real de progres, consideră J.R., se impune ca tehnologiile respective să fie competitive şi să ţină seama de resursele fiecărei ţări, după cum se dovedeşte imperios necesară liberalizarea accesului tuturor statelor, indiferent de nivelul lor de dezvoltare, la tehnologiile avansate existente pe plan mondial.

FIŞE

TENDINŢE PROTECŢIONISTE ÎN ŢĂRILE CAPITALISTE DEZVOLTATE

ANALIZA evoluţiei relaţiilor economice internaţionale în ultimii ani relevă că majoritatea ţărilor capitaliste dezvoltate au apelat tot mai frecvent la măsuri destinate să limiteze sau să reducă, direct sau indirect, importurile. În acest sens, ultimele rapoarte anuale ale Fondului Monetar Internaţional semnalează că, după criza economică din anii 1974—1975, un număr sporit de ţări s-au orientat spre măsuri de politică restrictiv-protecţionistă în domeniul schimburilor economice externe. Subliniind aceeaşi tendinţă protecţionistă, un studiu elaborat de G.A.T.T. ajunge la concluzia că, începînd cu anul 1974 circa 5% din comerţul mondial, adică peste 60 miliarde dolari la nivelul anului 1978, a fost afectat de noile măsuri restrictive introduse de ţările capitaliste dezvoltate.

Asistăm, în consecinţă, la o recrudescenţă a protecţionismului în comerţul internaţional, în ciuda numeroaselor declaraţii şi angajamente formale luate de reprezentanţii diferitelor ţări, sau grupuri de ţări, de a nu se recurge la astfel de măsuri (de exemplu, Angajamentul în acest sens al ţărilor membre ale O.C.D.E. din 1974, reînnoit anual în 1975—1978 sau comunicatele comune ale întîlnirilor şefilor de stat sau de guvern ai principalelor ţări capitaliste, de la Rambouillet, San Juan, Londra, Bonn sau Tokio).

Cu toate că măsurile restrictive la care s-a apelat în ultimii ani au un caracter eterogen şi că ele sînt într-o continuă evoluţie, se pot schiţa unele trăsături definitorii ale tendinţelor protecţioniste din ţările capitaliste dezvoltate.

Trăsături definitorii

1 Dacă pînă acum fricţiunile protecţioniste din comerţul internaţional se manifestau în special între ţările capitaliste dezvoltate şi ţările în curs de dezvoltare, în ultimii ani se remarcă o accentuare a protecţionismului şi în relaţiile dintre ţările capitaliste dezvoltate. Acest aspect nu a diminuat însă cu nimic protecţia comercială a ţărilor capitaliste dezvoltate faţă de exporturile ţărilor în curs de dezvoltare, ci a pus-o şi mai mult în evidenţă în cadrul tendinţei generale de recrudescenţă a protecţionismului occidental. Semnificativ pentru această primă trăsătură este, de asemenea, faptul că tensiunile protecţioniste s-au manifestat, cu reciprocitate şi acuitate, în special în triunghiul format de C.E.E., S.U.A. şi Japonia, principala cauză fiind numeroasele dezechilibre interne şi externe cu care sînt confruntate economiile acestor ţări în perioada postcriză.

Printre măsurile protecţioniste concrete adoptate de Comunitatea Economică Europeană se numără aplicarea unor scheme de ţinere sub observaţie a importurilor de produse textile şi produse electronice din Japonia, impuneri de autolimitări cantitative exporturilor japoneze de oţeluri speciale şi motociclete, majorarea taxelor fiscale percepute la importurile de uleiuri vegetale din S.U.A. ş.a. S.U.A. au apelat, la rîndul lor, la investigaţii antidumping şi limitări directe sau autolimitări la exporturile japoneze de autoturisme, televizoare color, oţeluri speciale, aparatură foto şi produse textile; faţă de ţările C.E.E. au prevalat măsurile antidumping la adresa exporturilor de brînzeturi, conserve de şuncă, încălţăminte, invocîndu-se drept justificare practicarea în ţările exportatoare a subvenţiilor de export.

2 Natura şi sensul de acţiune ale măsurilor protecţioniste adoptate în ultimii ani de ţările capitaliste dezvoltate poartă amprenta complexului de dificultăţi în care se află economiile acestor ţări începînd cu criza din 1974—1975. Astfel se enumeră: redresarea economică incertă, însoţită de oscilaţii şi transformată în ultimă instanţă într-o relansare necorespunzătoare, mai ales pentru ţările vest-europene şi Japonia, în timp ce S.U.A. vor trece chiar în acest an printr-o minirecesiune; nivelul ridicat al şomajului, practic fără soluţie atît timp cît nu se va atinge o creştere economică de peste 4,5% în ţările capitaliste dezvoltate; persistenţa inflaţiei, în combaterea căreia „succesele" de stăvilire spre sfîrşitul anului 1978 au fost urmate în 1979 de răbufniri mai violente; dezechilibrele balanţelor de plăţi, în continuă agravare sub influenţa în special a crizei energetice.

În contextul unei evoluţii nefavorabile a cererii interne de consum, majoritatea ţărilor capitaliste dezvoltate (Japonia, R.F. Germania, Franţa, Italia, Anglia) au încercat o relansare economică şi implicit o ieşire din criză pe seama expansiunii exporturilor. Această orientare explică de ce volumul valoric al exporturilor ţărilor capitaliste dezvoltate a înregistrat o creştere susţinută (+ 11% în 1976), după care revirimentul protecţionismului a redus această creştere la jumătate (5—6%) în 1977 şi 1978.

În vederea lărgirii zonelor de acces pentru produsele naţionale, unele ţări capitaliste dezvoltate (R.F. Germania, Japonia, Franţa) au intensificat exporturile spre acele ţări în curs de dezvoltare care se află într-o expansiune economică susţinută. Astfel, ca urmare a amplificării puternice a cererii ţărilor producătoare de petrol membre ale O.P.E.C., schimburile internaţionale de utilaje pentru industria chimică s-au dublat în ultimii ani, depăşind în prezent 4 000 milioane dolari; ponderea exportului către ţările Orientului Apropiat şi Mijlociu în totalul exportului de utilaj chimic al Japoniei s-a majorat de la 2,5% în 1970 la peste 25% în prezent.

Unele ţări capitaliste dezvoltate au reuşit să realizeze o expansiune sensibilă a exporturilor şi spre parteneri comerciali cu acelaşi potenţial economic, avînd capacităţi de absorbţie relativ mari (Japonia spre S.U.A. şi ţările C.E.E.; ţările C.E.E. spre S.U.A.; ţările C.E.E. între ele). Un accent deosebit s-a pus pe exportul produselor cu valoare unitară ridicată (tehnică de calcul, produse şi echipamente electronice, aparatură de măsură şi control etc.) sau pe cele de serie mare (automobile, produse electrocasnice). În cazul S.U.A., exporturile de armament au rămas un capitol important. Unele ţări capitaliste dezvoltate (Franţa, Anglia) au recurs la măsuri de stimulare a exporturilor, în rîndul cărora menţionăm majorarea plafoanelor creditelor pentru export şi facilităţi sporite de credit.

3 Tendinţele protecţioniste din economiile occidentale sînt indisolubil legate de impasul în care se află în prezent conlucrarea economică interoccidentală, impas reflectat în mod sintetic de amploarea dezechilibrelor în balanţele de plăţi interoccidentale. Este de menţionat că, în ciuda angajamentului redistribuirii excedentelor extrem de mari ale unor ţări ca Japonia şi R.F. Germania, în special prin stimularea cererii interne în aceste ţări, amplitudinea dezechilibrelor în plăţile interoccidentale s-a menţinut în anii 1977 şi 1978 la nivel deosebit de ridicat. În prezent, chiar dacă aceste ţări cunosc o relansare modestă, bazată pe efectele stimulării cererii interne, nu se poate vorbi decît despre o posibilă redistribuire a dezechilibrelor de plăţi, avînd în vedere majorările preţului la ţiţei.

4 Accentuarea tendinţelor protecţioniste a fost legată de presiunile exercitate în majoritatea ţărilor capitaliste dezvoltate de unele cercuri politice, de afaceri şi reprezentanţi ai sindicatelor, exprimînd îngrijorarea în legătură cu creşterea puternică a şomajului. Sub presiunea nivelului record al numărului de şomeri din ţările membre O.C.D.E. — peste 17 milioane persoane — tot mai multe ţări capitaliste dezvoltate, în special cele aparţinînd C.E.E. au trecut treptat de la acceptarea fără condiţii a conceptului de comerţ liber, spre propunerea de diferite aranjamente între ţări, pentru a combate şomajul. Reorientarea se observă nu numai în ţări care şi pînă acum au manifestat tendinţe protecţioniste, ca Anglia şi Franţa, dar chiar şi în R.F. Germania. Înclinaţia ţărilor membre C.E.E. spre mai multe forme de control al schimburilor externe este de maximă importanţă pentru viitorul economiei mondiale: acest grup de ţări deţine ponderea cea mai mare, circa 1/3, din totalul comerţului mondial. Reorientarea spre măsuri protecţioniste în S.U.A., celălalt centru important al comerţului mondial, are ca lozincă principală tot protejarea locurilor de muncă (din economia americană).

5 Proliferarea măsurilor protecționiste în tot mai multe țări capitaliste nu a fost însoțită decît în puține cazuri de introducerea unor restricții globale, pentru toate categoriile de importuri. De cele mai multe ori s-a procedat la măsuri de protejare selectivă a anumitor ramuri sau sectoare ale economiei care au fost afectate puternic de criză și care trebuie să facă față modificărilor structurale din economiile occidentale.

Este vorba, în primul rînd, de ramurile economice care utilizează multă forță de muncă (de exemplu, industria textilă și a încălțămintei), dar, de la țară la țară, și de alte ramuri care necesită investiții de modernizare pentru a face față concurenței externe (de exemplu, siderurgia în S.U.A. și unele țări vest-europene, șantierele navale în Europa occidentală și Japonia etc.). Astfel, țările membre ale C.E.E. au cerut înghețarea importurilor la mai multe sortimente de îmbrăcăminte din țările în curs de dezvoltare, motivînd că, datorită concurenței externe, industria textilă comunitară a trebuit să-și restrîngă activitatea, ceea ce a dus la pierderea a peste 500 000 locuri de muncă în ultimii trei ani.

6 În ceea ce privește formele concrete ale restricțiilor impuse în calea importurilor de către țările capitaliste dezvoltate, se pot semnala următoarele trăsături:

— ca urmare a regulamentelor G.A.T.T. țările capitaliste dezvoltate nu au putut apela la forma clasică de protecție, respectiv majorarea taxelor vamale; totuși, unele țări au majorat temporar taxele vamale la importul unor produse (de exemplu, Australia pentru îmbrăcăminte, încălțăminte și produse textile) și chiar în unele țări mari importatoare s-au făcut demersuri în acest sens (este semnificativă cererea sindicatelor americane din industria textilă);

— limitările cantitative ale importurilor au constituit măsurile cele mai frecvent utilizate; ele au îmbrăcat de mai puține ori forma „brutală" a contingentărilor directe (permise numai în anumite situații de regulile G.A.T.T.), dar s-au manifestat prin alte proceduri „voalate" (proceduri complicate de acordare a autorizațiilor de import pe baze selective; acorduri de „autolimitare voluntară" a exporturilor etc.);

— o metodă frecvent folosită, atît în S.U.A. cît și în țările C.E.E. în special împotriva exporturilor japoneze, a fost procedura antidumping;

— în țările cu deficite serioase ale balanțelor de plăți (de exemplu Italia) s-a apelat la restricții generale în domeniul plăților externe (depozite prealabile la import, limitarea cantității de devize la dispoziția importatorului etc.);

— s-a intensificat utilizarea standardelor tehnice, de securitate, de sănătate, de protecție a mediului înconjurător ca metode protecționiste.

Din acest punct de vedere — al formelor utilizate — actualele tendințe protecționiste se deosebesc sensibil de protecționismul perioadei interbelice care s-a caracterizat prin restricții directe la import (majorarea taxelor vamale, contingentarea strictă a importurilor, control valutar sever).

Elemente în dispută

În prezent există tot mai numeroase aprecieri că evoluția actualelor tendințe protecționiste și, în consecință, evoluția în următorii ani a comerțului mondial, depind de rezultatele pe care le vor obține țările capitaliste dezvoltate în depășirea propriilor greutăți, dar tot mai mulți specialiști consideră că recrudescența protecționismului se va înscrie într-o tendință pe termen lung.

Orientarea, în această problemă, este prin excelență de natură politică; ea este rezultatul disputei care există în prezent în principalele țări capitaliste între partizanii comerțului liber și cei ai protecționismului. În cazul economiei americane problema care se pune este dacă trebuie să se reconsidere principiul „comerțului liber", ca principiu fundamental al politicii economice externe a S.U.A. în perioada postbelică. O decizie în acest sens este împiedicată însă de faptul că tendințele protecționiste din fiecare ramură sau sector al economiei americane sînt influențate de o multitudine de interese politice, sociale și economice specifice.

Astfel, în siderurgia S.U.A., creșterea de peste trei ori a importurilor de oțel a afectat serios vînzările și profiturile companiilor americane care activează în ramură, determinînd reducerea relativă a personalului angajat. Patronatul din industria siderurgică americană susține că produsele siderurgice importate sînt vîndute cu 30% sub prețul celor americane, în multe cazuri datorită faptului că guvernele țărilor exportatoare subvenționează firmele care exportă pe piața americană. Mai mulți exportatori de produse siderurgice, în special firmele japoneze, au fost acuzați că practică dumpingul pe piața americană.

Partizanii comerțului liber consideră, însă, că siderurgia americană și-a creat singură multe din problemele cu care este confruntată în prezent. Deși investițiile în noi capacități siderurgice, moderne, au totalizat, din 1970, substanțiala sumă de 23 miliarde dolari, există încă destule uzine vechi, neeficiente. În plus, firmele siderurgice sînt acuzate că profită de conjunctură, finanțînd o campanie publicitară de blamare a importurilor, pentru a masca adevăratele cauze ale dificultăților. Semnificativă în acest sens este hotărîrea firmei „Youngstown Steel and Tube" din septembrie 1977 de a închide porțile unei vechi uzine siderurgice, concediind circa 5 000 salariați. Firma dorea de fapt de mult să închidă această uzină ineficientă — au apreciat oficialitățile Departamentului Comerțului al S.U.A. — dar a aruncat întreaga vină pe importuri și pe guvernul S.U.A. care nu ar proteja industriile autohtone. Totuși, presiunile cercurilor de afaceri din acest sector important de activitate asupra autorităților americane au dus la formarea unui grup de lucru al Administrației S.U.A. cu sarcina de a studia problema protejării siderurgiei americane. După ce au fost considerate mai multe variante de măsuri, în 1978 a fost instituit sistemul de „trigger prices" la importurile de produse siderurgice, respectiv stabilirea unor „prețuri de referință", sub care exportatorii străini să nu poată desface produse siderurgice pe piața S.U.A.

Disputele în legătură cu „Legea privind preferarea vaselor maritime sub pavilion american" au fost, de asemenea, semnificative. Legea — în esență de natură protecționistă — urmărea ca pînă în 1982, cel puțin 9,5% din petrolul importat de S.U.A. să fie transportat în tancuri petroliere americane, față de 3,9% în prezent. Totuși ea a fost respinsă în octombrie 1977 în Camera Reprezentanților pe motiv că adoptarea ei ar fi majorat costurile importurilor de țiței ale S.U.A. cu 610 milioane dolari pe an (un tanc petrolier de 90 000 tone înregistrat în S.U.A. are costuri de funcționare de 14 300 dolari pe zi, față de 9 700 dolari pe zi în cazul unui tanc similar înregistrat sub pavilion de complezență în Liberia). În ceea ce privește argumentul că legea în discuție ar întări securitatea S.U.A. în situații de forță majoră, acesta a fost considerat fals : majoritatea tancurilor care transportă țiței către S.U.A. sînt în realitate în proprietatea companiilor petroliere americane, dar înregistrate sub pavilion străin.

Avînd în vedere împletirea de interese diferite care se manifestă încă în disputa comerț liber-protecționism, este dificil de prevăzut care vor fi formulele concrete ce vor fi adoptate. În schimb, pare puțin probabil ca țările capitaliste dezvoltate să se orienteze spre legislații și măsuri protecționiste de tipul celor din perioada interbelică. Experiența nefastă de atunci este convingătoare. Pentru majoritatea statelor dezvoltate comerțul exterior a devenit o problemă de supraviețuire economică. În prezent, unu din cinci angajați din Franța lucrează pentru export; înainte de război raportul era unu din opt. Același lucru este valabil și pentru celelalte țări capitaliste dezvoltate; chiar S.U.A. au devenit, în ultimii ani mai dependente de comerțul exterior, în special prin importurile masive de țiței.

x

PROTECȚIONISMUL prezent conține în el aceleași limite ca și armele nucleare : în momentul în care pare cel mai amenințător, utilizarea lui devine o problemă pe motivul că duce la distrugere reciprocă — se aprecia într-un editorial al revistei americane **Newsweek** (3 octombrie 1977). Totuși, tendințele protecționiste există și rămîn. Deși guvernele occidentale vor evita un război comercial ca în deceniul 1930—1939, ele vor apela în continuare la restricții.

Ceea ce rămîne important de reținut, chiar dacă una din trăsăturile actuale ale protecționismului este aceea a accentuării lui în relațiile comerciale dintre țările capitaliste dezvoltate, este că el afectează și chiar baricadează accesul la o mai echitabilă diviziune internațională a muncii țărilor în curs de dezvoltare, reprezentînd un pericol pentru creșterea lor economică, pentru capacitatea lor de a-și consolida independența economică și politică.

Ținînd seama de fenomenele de criză și instabilitate care se manifestă pe plan mondial și care impun intensificarea conlucrării și colaborării între state în vederea soluționării în comun a problemelor pe baze echitabile, România va acționa și în viitor în spiritul politicii sale consecvente — reafirmate cu hotărîre la Congresul al XII-lea al partidului — pentru eliminarea obstacolelor din comerțul internațional, așezarea mai justă a prețurilor și instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Mugur ISĂRESCU
Napoleon POP
I.E.M.

Agricultura în „lumea a treia"

ÎN ȚĂRILE în curs de dezvoltare agricultura nu a avut o creștere corespunzătoare cerințelor în ultimii 15 ani, subliniază concluzia unui studiu recent elaborat de F.A.O. În această perioadă, creșterea producției — 2,6% ritm anual — nu a fost pe măsura creșterii necesităților de hrană. Din cele 94 de țări analizate, în 53 sporirea producției alimentare a rămas sub nivelul creșterii populației, în mai mult de jumătate din acestea din urmă majorarea fiind de sub 1% pe an (la o medie de creștere a populației de 2,4% pe an).

În țările unde sporul producției de bunuri alimentare a depășit pe cel al populației, creșterea s-a făcut pe seama extinderii suprafețelor pe care se practică mai multe culturi în același sezon agricol, precum și ca urmare a introducerii de noi tehnologii de producție, a unor soiuri selecționate de semințe, îngrășăminte și folosirii irigațiilor.

O altă concluzie a studiului relevă că, o mare parte a sporurilor pe ansamblu, s-au datorat creșterii ponderii culturilor netradiționale în diferite țări în curs de dezvoltare analizate.

Porumbul a contribuit cel mai mult la sporurile de producție, urmat fiind de grîu, orez și sorg. În ce privește orezul, se constată o intensificare a preocupărilor pe plan mondial — finanțări masive prin intermediul Băncii Mondiale destinate ameliorării soiurilor și dezvoltării culturilor intensive — pentru această cultură care poate contribui substanțial la atenuarea problemei alimentare în țările cu populație subnutrită.

C.E.E.: economisirea energiei

POTRIVIT Agenției Internaționale pentru Energie, țările Pieței Comune, nu a reușit să obțină decît rezultate minore în economisirea energiei și îmbunătățirea utilizării resurselor energetice. A.I.E. apreciază că pînă în 1985 aceste țări trebuie să-și reducă cu 10—15 la sută consumul de petrol pentru a evita epuizarea rezervelor. Revista Euroforum, care prezintă aceste concluzii, redă și principalele măsuri de conservare a energiei inițiate sau preconizate de țările comunitare: Olanda — revizuirea, la un interval de 12 ani, a construcțiilor sub aspectul pierderilor de căldură; Danemarca — introducerea obligatorie a standardizării sistemelor de încălzire, întreruperea iluminatului reclamelor pe timpul nopții; Franța — taxe suplimentare la vehiculele cu consum ridicat de carburant, R.F.G. — folosirea cărbunelui indigen cu prioritate față de cel din import, dezvoltarea energiei nucleare și a noilor tehnologii (exemplu: carburant în amestec cu 6 la sută metanol), extinderea folosirii pompelor de căldură; Anglia — subvenții acordate industriei pentru producerea de echipamente capabile să economisească energia; Irlanda — reciclarea căldurii; Italia — trecerea de la electricitate la gaz metan în anumite zone, aplicarea săptămînii de lucru de 5 zile în instituții și școli, suspendarea cupoanelor de benzină cu preț redus pentru turiști; Belgia — dezvoltarea automobilelor electrice; Luxemburg — dezvoltarea resurselor alternative de energie (în special gazeificarea cărbunelui).

Orientări în dezvoltarea economică

Danemarca: specializarea în dezvoltarea industrială

DISPUNÎND de puține materii prime proprii, Danemarca și-a orientat dezvoltarea industriei spre ramurile înalt prelucrătoare, însoțind-o de o puternică dezvoltare a cercetării. Peste 2 miliarde coroane (aproximativ 400 milioane dolari) sînt consacrate anual activității de cercetare. A fost înființată, totodată, Fundația pentru încurajarea dezvoltării industriale, care finanțează proiecte noi în domeniul industriei și comerțului, fondurile fiind rambursate numai dacă proiectul reușește.

O caracteristică a dezvoltării industriale este specializarea fiecărei întreprinderi pe o gamă foarte limitată de produse, suficient de amplă, însă, pe ansamblu pentru a asigura un grad mare de autoaprovizionare cu semifabricate și componente.

Una din ramurile care au cunoscut un ritm deosebit de dezvoltare este industria electronică. Această ramură furnizează anual produse în valoare de 900 milioane dolari, din care 30% sînt exportate, constituind o importantă sursă de valută. Acest succes este rezultatul specializării în produse de înaltă tehnologie, care se adresează unor segmente de piață restrînse, foarte specializate: aparate auditive (20% din ochelarii auditivi folosiți în lume sînt fabricați în Danemarca), echipament medical pentru analiza sîngelui; instrumente de precizie, elemente automatizate pentru pick-up-uri, componente pentru aparate radio și televizoare.

Reducerea dependenței de petrol, care constituie astăzi 81% din sursele energetice utilizate, provenind aproape în totalitate din import, este unul din obiectivele centrale ale Danemarcei. Programului energetic pentru perioada 1973—1985, care urmează să reducă participarea petrolului la producerea energiei la 48% în 1995, îi sînt alocate fonduri totalizînd 38 miliarde coroane (7,6 miliarde dolari). Alte obiective sînt reducerea șomajului, care cuprinde 200 mii persoane (8% din populația activă), stăvilirea inflației, a cărei rată anuală se ridică la 11% și stimularea investițiilor, care în 1978 au sporit cu numai 0,5% față de 1977.

Schimburile de mărfuri dintre România și Danemarca au crescut de 4 ori între 1970 și 1978, cifrîndu-se, în ultimul an, la 36 milioane dolari; din 1971 se înregistrează continuu solduri active pentru țara noastră. Printre produsele exportate de România se numără tractoare, rulmenți, anvelope, produse siderurgice, mobilă, iar printre cele importate, utilaje și instalații diverse.

Rodica GHEORGHIȚA

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 3—7. XII. 79 s-a caracterizat printr-o evoluție contradictorie a **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare. După ce în prima parte a intervalului dolarul a continuat să piardă teren față de restul valutelor occidentale, începînd cu 4.XII.79 asistăm la o inversare de tendință, mai ales sub influența intervențiilor masive ale băncilor centrale.

După un nou record istoric de repreciere față de dolar — 1,7076 mărci/1 dolar pe 4.XII.79 — **marca vest-germană** cunoaște o depreciere destul de accentuată față de dolar, astfel că la sfîrșitul perioadei se situa la1,75 mărci/1 dolar, comparativ cu nivelul de 1,7275 mărci/1 dolar pe 30.XI.79. (depreciere de 1,3%). **Francul belgian** a urmat îndeaproape evoluția mărcii depreciindu-se pe ansamblul intervalului analizat cu 1,1% (28,45 franci/1 dolar pe 7.XII.79, față de 28,15 franci/1 dolar pe 30 XI. 79).

Lira sterlină, după un maxim al săptămînii de 2,2125 dolari/1 liră pe 3.XII.79, a înregistrat un recul de 0,7% la sfîrșitul săptămînii (2,1750 dolari/1 liră, comparativ cu nivelul de 2,19 dolari/1 liră pe 30.XII.79), în special ca urmare a publicării indicelui prețurilor cu ridicata pe luna noiembrie a.c. (creștere de 0,5%) și a perspectivelor unor noi conflicte de muncă în economia britanică. Efectul favorabil al ridicării obligației perceperii de dobînzi negative la depozitele nerezidenților constituite la băncile elvețiene s-a materializat în reprecierea **francului elvețian** pînă la 1,5685 franci/1 dolar pe 4.XII.79, pentru ca apoi să intre într-un proces de depreciere destul de accentuat, fiind tranzacționat pe 7.XII.79 la 1,6175 franci/1 dolar (depreciere de 0,5%, față de nivelul din 30.XI.79 de 1,61 franci/1 dolar). Un procent apropiat de depreciere — 0,6% — a înregistrat și **francul francez**, al cărui nivel de închidere de pe 7.XII.79 se situa la 4,0675 franci/1 dolar, comparativ cu 4,0650 franci/1 dolar cu o săptămînă în urmă. **Lira italiană** a beneficiat de efectul favorabil al creșterii cu 3% a taxei oficiale a scontului (începînd cu 6.XII.79 nivelul acesteia este de 15%), astfel

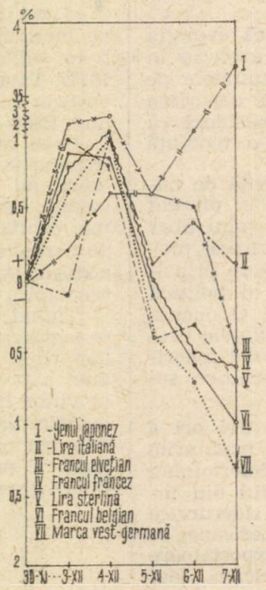

că la sfîrșitul intervalului cotația sa se situa la cca. 815 lire/1 dolar, față de 815 lire/1 dolar pe 30.XI.79 (repreciere de 0,1%). **Yenul japonez** a evoluat permanent pe o linie ascendentă față de dolar. Intervențiile masive ale Băncii Japoniei precum și perspectivele luării de măsuri mai drastice de către autoritățile centrale nipone (în special pe linia creșterii dobînzilor) au determinat o redresare a yenului față de dolar pînă la nivelul de 240,50 yeni/1 dolar pe 7.XII.79, comparativ cu închiderea de referință de 249,5 yeni/1 dolar (repreciere de 3,7%).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 14,375% la cele în eurodolari, 8,875% la cele în euromărci vest-germane și 5,375% la cele în eurofranci elvețieni.

Prețul aurului la Londra a continuat să se situeze pe o linie ascendentă, al doilea fixing din 7.XII.79 de 430,40 dolari/uncie fiind cu 14,5 dolari/uncie peste cel corespunzător din 30.XI.79.

De menționat că în acest interval a avut loc licitația lunară a F.M.I., cele 444 000 uncii fiind alocate la cel mai ridicat preț mediu de pînă în prezent, respectiv la 426,3 dolari/uncie. În urma acestei licitații, fondul creat ca urmare a diferenței dintre prețul oficial al aurului depus la F.M.I. și cel al vînzării pe piața liberă se cifrează la 3,4 miliarde dolari S.U.A., sumă care urmează a fi utilizată de Fond pentru ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare cele mai sărace.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 3—7 XII, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 30 XI a.c.

DOCUMENTAR

Restructurări în industrie și ocuparea forței de muncă

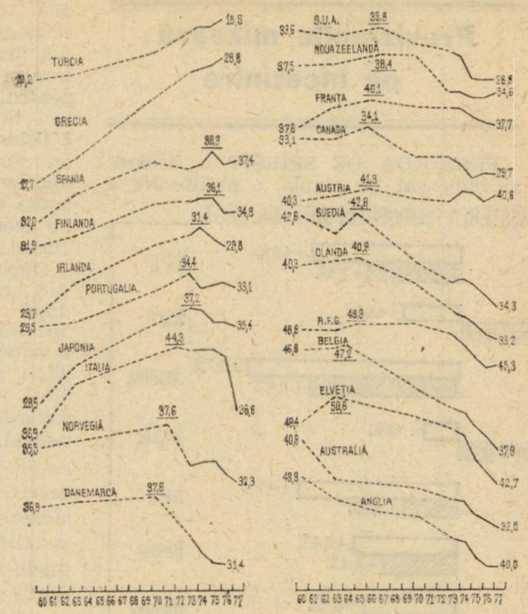

Experiența ultimelor decenii a evidențiat că, pe măsura industrializării unei țări, ponderea forței de muncă ocupate în această ramură crește (în total forță de muncă din economia națională), apoi creșterea amintită se încetinește și — odată atins un punct maxim — apar o serie de restructurări interne în cadrul industriei și între ramurile economiei naționale.

Un studiu elaborat nu demult sub egida O.C.D.E. remarcă, în legătură cu această problemă, existența unor sensibile deosebiri între țările membre ale organizației în ceea ce privește nivelul maxim al ponderii forței de muncă ocupate în industrie, precum și stadiul atins în evoluția indicatorului menționat. După opinia experților O.C.D.E., deosebirile în cauză se datoresc unor condiții specifice uneia sau alteia dintre țările examinate, cum sînt dotarea cu resurse naturale, factorii demografici, nivelul atins în privința competitivității pe plan internațional, efortul de investire urmărind ridicarea productivității muncii în industrie și reducerea efectivului forței de muncă ocupate în această ramură, fenomenele conjuncturale ș.a.

Astfel, în majoritatea țărilor membre ale O.C.D.E. nivelul maxim al ponderii forței de muncă ocupate în industrie a fost atins între anii 1960—1973 (vezi graficul). În ceea ce privește Spania, Finlanda și Irlanda, se apreciază că evoluția descendentă sau oscilantă în perioada ulterioară are la bază cauze conjuncturale, în timp ce în Turcia și Grecia — țări mai puțin dezvoltate din punct de vedere industrial — ponderea forței de muncă ocupate în industrie crește în continuare, chiar și în condițiile recesiunii economice.

Totodată, studiul O.C.D.E. examinează modificările intervenite în perioada 1963—1977 în repartiția forței de muncă pe diferite subramuri ale industriei prelucrătoare. După cum se vede din datele tabelului alăturat, care cuprinde cifre comparabile pentru zece țări membre ale O.C.D.E., se constată o deplasare a forței de muncă îndeosebi din industria ușoară către construcțiile de mașini și diverse bunuri de echipament, precum și către industria chimică, ultimele două subramuri sporindu-și ponderea — și așa ridicată — în majoritatea țărilor examinate (de la 51,3% în 1963 la 55,1% în cazul Angliei, de la 47,1% în 1963, la 54,2% în 1976 în cazul Franței, de la 48,6% în 1963 la 53,7% în 1977 în cazul Japoniei, de la 46,8% la 51,1% în cel al S.U.A., de la 37,3% la 45,3% în cel al Norvegiei, de la 40,2% la 42,6% în cel al Italiei etc.). Numai în cazul Australiei se înregistrează o reducere a ponderii forței de muncă ocupate în producția de mașini și bunuri de echipament și în industria chimică (față de total forță de muncă din industrie), în condițiile creșterii ponderii respective pentru industria alimentară și a băuturilor, producția metalelor de bază, pentru sectorul hîrtie, poligrafie, edituri, precum și pentru grupa „alte produse prelucrate".

Autorii studiului relevă că modificările structurale în industria țărilor membre ale O.C.D.E. au fost mai pronunțate în deceniul al șaptelea, cînd și nivelul relativ de ocupare a forței de muncă în această ramură era în creștere în majoritatea țărilor, structura pe subramuri a forței de muncă devenind mai rigidă după anul 1973. Concomitent, pe ansamblul perioadei au avut loc schimbări mai accentuate privind repartiția forței de muncă în cadrul fiecăreia din cele nouă subramuri industriale cuprinse în tabel, precum și restructurări teritoriale și profesionale ale forței de muncă în toate țările examinate.

N. P.

Repartiția, pe principalele subramuri, a personalului ocupat în industria prelucrătoare (în % din total)

Subramura	Anul	Anglia	Australia	Canada	Danemarca[1]	Finlanda	Franța[1,2]	Italia[2]	Japonia	Norvegia	SUA
Produse din minerale nemetalice	1963	3,9	4,5	3,2	5,9	4,4	4,1	7,3	4,7	3,5	3,5
	1977	3,6	4,1	3,2	6,4	4,1	4,6	7,6	4,6	3,6	3,3
Metale de bază	1963	6,7	7,1[3]	7,2	1,9[3]	2,3	6,5	4,9	8,7	6,7	6,9
	1977	6,5	7,7	7,3	2,1	4,2	5,8	5,8	7,9	5,3	6,2
Mașini și bunuri de echipament	1963	42,7	42,8	27,6	38,9	26,8	38,1	31,1	38,5	30,6	38,1
	1977	44,9	35,6	30,2	38,0	31,6	43,1	32,5	44,6	36,4	41,2
Produse chimice	1963	8,6	7,7	7,8	8,7	6,0	9,0	9,1	10,1	6,7	8,7
	1977	10,2	5,4	8,9	9,3	7,4	11,1	10,1	9,1	8,9	9,9
Lemn și mobilă	1963	3,2	6,1	8,0	6,6	12,5	4,3	6,5	4,0	7,6	5,8
	1977	3,3	6,4	8,2	5,9	10,2	4,2	6,9	3,7	10,2	5,9
Hîrtie, poligrafie, edituri	1963	7,1	7,8	12,4	9,2	17,1	6,4	2,0	7,0	14,6	9,1
	1977	7,4	8,4	12,6	9,3	16,2	6,4	4,8	6,5	13,2	9,2
Textile, îmbrăcăminte piele	1963	16,4	14,0	15,4	14,3	17,1	20,3	25,2	15,5	13,4	14,8
	1977	12,8	10,3	12,8	9,6	12,5	14,0	22,5	10,7	7,6	13,0
Produse alimentare, băuturi	1963	10,0	13,2	15,0	14,6	13,0	9,5	9,5	7,7	14,9	10,8
	1977	9,9	16,5	13,5	17,8	12,2	8,9	7,7	9,1	13,5	9,2
Alte produse prelucrate	1963	1,3	3,9	3,4	1,8	0,8	1,8	4,4	3,8	2,0	2,3
	1977	1,3	5,6	3,3	1,6	1,0	1,8	2,1	3,7	1,0	2,1
Total indus. prelucrătoare		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

1 Anii 1963 și 1976. 2 Datele pe ultimul an nu sînt perfect comparabile cu cele din primul an menționat 3 Anul 1970.

Sursa: O.C.D.E., "L'Incidence des nouveaux pays industriels sur la production et les échanges des produits manufacturés" Paris, 1979

MONDORAMA

Previziunile mizează pe încetinire

PERIOADA DE SFÎRȘIT a fiecărui an cunoaște, de regulă, o proliferare a bilanțurilor provizorii asupra evoluției economiei — pe plan național și internațional — în anul care se încheie, precum și a previziunilor corespunzătoare pentru anul ce vine. O asemenea analiză bitemporală, publicată de revista **L'Usine Nouvelle,** referitor la principalele țări vest-europene, S.U.A. și Japonia, se înscrie în tendința net dominantă de prognozare a scăderii tonusului economiilor naționale occidentale în cursul anului 1980.

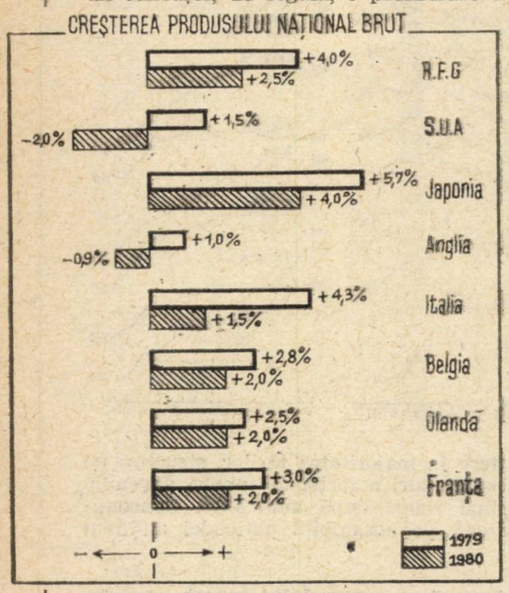

După cum rezultă din graficul alăturat, analiștii occidentali prevăd că — după o creștere în anul în curs a produsului național brut al țărilor menționate, variind între 1% (în cazul Angliei) și 5,7% (în cel al Japoniei) — anul viitor se va manifesta în toate cazurile, o încetinire a dezvoltării economiei, culminînd cu fenomene de recesiune în S.U.A. și Anglia. Și aceasta, precizează revista, fără să se ia în considerare posibilul impact negativ al instabilității prețurilor sau a livrărilor pe unele piețe importante, ca — de pildă — cea a petrolului. Previziuni similare, publicate în **Le Monde** privitor la evoluția economiei țărilor membre ale Pieței comune vest-europene, opinează pentru un ritm mediu de creștere de 2% în 1980, față de 3,1% (preliminat) în acest an.

A doua tinerețe a aluminiului

AFECTATĂ sensibil de „criza energiei" industria de aluminiu din țările capitaliste se află în prezent într-un proces de reconsiderări și reorganizări, care să-i asigure perspective favorabile în viitor. Companiile occidentale producătoare de aluminiu urmăresc atenuarea impactului sporirii prețurilor la petrol și în general la energie prin reorientarea geografică a noilor uzine, respectiv amplasarea lor în țările cu curse comparativ mai ieftine și abundente de energie electrică, precum și situate în zone de perspectivă în ceea ce privește dinamica consumului de aluminiu. Totodată, se lucrează la perfecționarea instalațiilor și tehnologiilor din industria aluminiului, în Franța de pildă obținîndu-se reducerea consumului de energie electrică per tona de aluminiu la 13,7 mii kWh. față de circa 15 mii kWh în medie pentru țările capitaliste dezvoltate.

Pe de altă parte, în cercurile de specialitate din Occident se apreciază că, în competiția cu alte materiale, de asemenea marcate de scumpirea energiei (cum sînt masele plastice, oțelul ș.a.), aluminiul deține o serie de atuuri. Ca atare, se consideră că în deceniul următor acest metal se va bucura de o cerere destul de susținută și amplu diversificată în sectorul construcțiilor și în industria mijloacelor de transport (cărora la revine — la un loc — în jur de 50% din consumul total de aluminiu, în țări ca Japonia, S.U.A., R.F.G., Franța, Italia ș.a.), în domeniul ambalajelor, în producția de cabluri etc.

R. P. Chineză: orientarea selectivă a investițiilor

ÎN CADRUL actualei politici promovate de Partidul Comunist Chinez și de către stat vizînd reechilibrarea și modernizarea economiei naționale un rol important revine măsurilor de reorientare a investițiilor. În siderurgie, de pildă, în următorii trei ani accentul urmează să se pună nu atît pe extinderea producției de oțel, cît pe îmbunătățirea calității și lărgirea gamei produselor fabricate. De fapt, pe ansamblul industriei se va aplica orientarea către sistarea activității întreprinderilor deficitare sau a celor care nu găsesc debușee pentru produsele lor, în scopul de a se asigura concomitent funcționarea din plin și în condiții optime a întreprinderilor mici consumatoare de materii prime și energie, care furnizează produse de calitate superioară și realizează beneficii importante.

O tendință similară se manifestă în domeniul infrastructurii, respectiv de a se sista lucrările de realizare a proiectelor care nu sînt de primă necesitate pentru economia națională în etapa actuală sau care nu întrunesc condițiile pentru organizarea eficientă a șantierelor, în vederea accelerării construcției acelor obiective de care se simte o nevoie urgentă. Se prevede ca efortul de modernizare să se realizeze și pe seama importului de mașini, utilaje și tehnologii avansate, dar într-o strînsă îmbinare cu acțiunile urmărind reorganizarea și perfecționarea întreprinderilor existente, întărirea capacităților naționale de producere a diferitelor echipamente.

Eficientizarea cercetării științifice

EXAMINÎND posibilitățile de eficientizare a lucrărilor de cercetare științifică și dezvoltare, desfășurate de companiile industriale din S.U.A., o serie de specialiști evidențiază rolul pe care-l poate juca în acest sens utilizarea adecvată a pîrghiilor financiare. Exprimîndu-și preferința pentru finanțarea lucrărilor respective pe baza suportării cheltuielilor aferente de către beneficiarul rezultatelor cercetării, specialiștii relevă următoarele avantaje oferite de această metodă : a) se realizează o planificare rațională a fondurilor necesare, deoarece nivelul cheltuielilor începe să fie optimizat sub influența raportului dintre cererea și oferta pentru inovația în cauză ; b) crește cointeresarea beneficiarului și sporește controlul acestuia asupra desfășurării lucrărilor de cercetare și a rezultatelor obținute ; c) se accelerează aplicarea în practică a rezultatelor cercetării, sporește probabilitatea implementării lor cu succes ; d) se îmbunătățește modul de conducere a lucrărilor de cercetare și dezvoltare, se accentuează concordanța dintre cheltuielile efective și cele proiectate inițial, cresc posibilitățile de utilizare rațională a stimulentelor materiale ; e) sporește corespondența dintre obiectivele cercetării și necesitățile reale ale companiei beneficiare.

Interdependența producție — comerț în construcțiile de mașini

ADÎNCIREA diviziunii sociale a muncii, intensificată de revoluția tehnico-științifică contemporană, se manifestă deosebit de pregnant în industria construcțiilor de mașini, avînd drept efect — între altele — accelerarea ritmurilor de creștere a comerțului dintre țările capitaliste dezvoltate cu produsele acestei ramuri, în comparație cu ritmurile extinderii producției înseși. Astfel, în timp ce în perioada 1966—1970 pentru fiecare procent de creștere (medie anuală) a producției construcțiilor de mașini în țările capitaliste dezvoltate reveneau 2,2 procente de creștere a comerțului cu mașini și instalații, în anii 1971—1978 raportul respectiv a ajuns de circa 3,8% la 1%. Pe de altă parte, aceasta se exprimă în sporirea — pe termen lung — a ponderii mașinilor și instalațiilor în comerțul exterior al țărilor respective, ritmul de creștere a schimburilor cu produsele acestei grupe de mărfuri depășind pe cel al tuturor celorlalte grupe, cu excepția produselor chimice.

Evoluția menționată a determinat accentuarea dependenței producției construcțiilor de mașini de exportul acestora, iar a pieței interne de consum la produsele respective — de importul lor; ambele dependențe au un caracter mai pronunțat în cazul țărilor dezvoltate mai mici, ca Belgia, Danemarca, Elveția, Olanda sau Suedia, unde necesarul de consum intern de mașini și instalații este satisfăcut în proporție de 40—70% din import, în timp ce exportul acestor produse reprezintă aproximativ 40—60% din producția industriei naționale constructoare de mașini.

GLOSAR

Relația cursuri valutare — balanță de plăți (II)

UN ALT FACTOR care influențează balanța de plăți și, odată cu ea, cursurile valutare este **nivelul veniturilor și evoluția acestuia.** Ca și prețurile și modificările de prețuri (așa cum a rezultat din prima parte a acestui „glosar", apărută în nr. 49/1979 al revistei), veniturile influențează în primul rînd tranzacțiile comerciale și prestările de servicii. În esență, relația venituri — balanță de plăți — cursuri valutare poate fi definită astfel : exportul țării A depinde de nivelul veniturilor din țara B ; corespunzător, importul țării A depinde de nivelul veniturilor din țara A. Așadar, modificările intervenite în export și import și implicit modificările soldului balanței de plăți curente (balanța comercială și balanța prestărilor de servicii) se datoresc modificării veniturilor, dacă prețurile, masa banilor în circulație și dobînda rămîn constante.

În ipoteza unui sold activ al balanței de plăți curente, acesta se va reflecta într-o creștere a ofertei de valută pe piață, iar cursurile valutare vor avea o tendință de scădere — și invers. Prin urmare : existența și mărimea soldului balanței de plăți curente depind pe de o parte de raportul dintre veniturile din țara respectivă și cele dintr-o altă țară, iar pe de altă parte de raportul dintre înclinația spre import a țării respective și aceea din străinătate. În cazul în care veniturile și înclinația spre import sînt egale în țara analizată și în străinătate, fluxurile de mărfuri și servicii sînt echilibrate. Dacă veniturile sînt mai mari în străinătate, iar înclinația spre import este mai mică în țara respectivă, balanța de plăți curente va fi excedentară. În ipoteza inversă, importul de mărfuri și prestările de servicii din străinătate vor depăși exportul de mărfuri și prestările de servicii pentru străinătate ale țării respective. Cu cît schimburile sînt mai echilibrate, ca urmare a echilibrului veniturilor din țară și din străinătate, cu atît cererea și oferta de valută pe piețe, deci cursurile valutare, sînt mai stabile. Modificarea veniturilor în străinătate față de cele din interior îmbunătățește, respectiv înrăutățește soldul balanței de plăți curente.

Situația balanței de plăți curente influențează veniturile din țara respectivă. Atunci cînd exportul crește, veniturile cresc și ele ; atunci cînd importul crește, veniturile scad. Sensibilitatea veniturilor este superioară creșterii sau scăderii exportului și importului ; ea este exprimată prin multiplicatorul venitului, determinat la rîndul său de înclinația spre economisire și import : cu cît aceste înclinații sînt mai slabe, cu atît multiplicatorul este mai ridicat, cu atît creșterea venitului este mai intensă.

Creșterea sau scăderea venitului ca urmare a modificării balanței de plăți curente influențează la rîndul său această balanță. În cazul creșterii venitului se poate conta pe o creștere a importului. În final, modificarea balanței de plăți curente este în funcție de diferența dintre creșterea (scăderea) exportului și creșterea (scăderea) importului, determinată de modificarea venitului și a înclinației spre import. În general, creșterea exportului îmbunătățește balanța de plăți curente, chiar dacă se ține seama de influența secundară asupra veniturilor a creșterii exportului. Este adevărat că o creștere a veniturilor duce la importuri suplimentare, deci la o influență negativă asupra balanței de plăți curente, însă aceste importuri suplimentare nu sînt atît de mari încît să anihileze sau chiar să depășească creșterea exportului.

C. K.

Energie electrică

Sorin Șerbănescu, București — Pe continentul nostru consumul de energie electrică pe locuitor și an variază între 476 kWh în Turcia și 17 907 kWh în Norvegia, principalii consumatori fiind industria, urmată de sectorul casnic și de transporturi.

Pe ansamblul regiunii Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa (care include și S.U.A. și Canada) 72,8% din producția de energie electrică este obținută în centrale termoelectrice, hidroenergia contează cu 18,8%, iar centralele nucleare și alte tipuri de centrale cu 8,4%. Aceste proporții de ansamblu cunosc însă variații considerabile de la o țară la alta. Astfel, în Belgia energiei nucleare îi revine un sfert din totalul producției de energie electrică, în vreme ce în Canada hidrocentralele contează cu 69,5% în acest total. O analiză întreprinsă de C.E.E./O.N.U. referitor la anii 1977—1978 scoate în evidență o tendință de diminuare relativă a ponderii energiei hidroelectrice, deși puterea instalată a amenajărilor respective a cunoscut o creștere. Creșterea prețului combustibililor clasici acționează în prezent în sensul reevaluării rentabilității unor proiecte de construire a unor centrale hidroelectrice.

Ponderea energiei de origine nucleară a crescut, prin intrarea în funcțiune în perioada analizată, în țările membre ale C.E.E./O.N.U. a 34 reactori nucleari (13 în S.U.A., 4 în U.R.S.S., 4 în Franța, cîte 3 în Canada și R.F.G., 2 în Anglia și cîte 1 în Finlanda, Italia, R.D.G., Suedia și Cehoslovacia), cu o putere instalată totală de 27 381 MW.

Reciclarea deșeurilor

Aftenie Bostan, Tulcea — În privința reciclării deșeurilor în țările dezvoltate dispunem de date relativ recente, publicate de revista **Euroforum,** privind cele nouă țări membre ale Pieței comune. În aceste țări rezultă pe zi circa 4,2 mil. t deșeuri (ceea ce pe an înseamnă 1 500 milioane t), a căror reciclare se impune atît din cauza creșterii cantităților respective cu circa 3 la sută pe an, cît și mai ales din cauza valorii lor economice tot mai ridicate în condițiile majorării prețurilor materiilor prime și energiei. Principalul „producător" de deșeuri sînt în țările C.E.E. agricultorii. Fiind vorba în acest caz în majoritate de deșeuri organice, reciclarea lor nu ridică dificultăți importante. Mai multe probleme ridică reciclarea deșeurilor industriale, inclusiv a celor din industria extractivă.

În vederea îmbunătățirii activității de reciclare a deșeurilor urbane și industriale, țările membre ale C.E.E. au adoptat recent un program de patru ani, în valoare de 6 milioane lire sterline, vizînd în special : îmbunătățirea sortării deșeurilor pentru recuperarea materialelor cele mai utile ca surse de materii prime sau energie, arderea sau fermentarea deșeurilor, recuperarea deșeurilor din cauciuc. Un alt program urmărește sporirea gradului de recuperare a deșeurilor de hîrtie și carton.

Maricultură

Emil Stanciu, com. Afumați — Una dintre țările cu o tradiție veche de secole în cultura de plante și animale marine (iarbă de mare, alge, pești, creveți, stridii etc.) — așa-numita maricultură — este Japonia. În cazul acestei țări, ale cărei coaste foarte neregulate se întind pe o lungime de peste 29 000 kilometri, peștele și celelalte resurse alimentare obținute din mare prin „pescuitul" clasic și prin maricultură furnizează actualmente aproape 50 la sută din nevoile de proteine animale ale populației. Spre 1940 produsele alimentare obținute din culturi marine însumau deja aproape 100 000 t pe an. În ultimii ani nivelul producției a depășit 840 000 t, adică aproape 10 la sută din totalul resurselor furnizate de mare. Creșterea necesarului de proteine obținute din mare a stimulat preocupările, sprijinite de stat, în vederea intensificării și modernizării mariculturii, de altminteri foarte eficientă din punct de vedere economic. Unul din studiile mai recente prevede utilizarea apei calde provenind din centralele termoelectrice și nucleare pentru a putea „cultiva" anghile și creveți în mare și în timpul iernii.

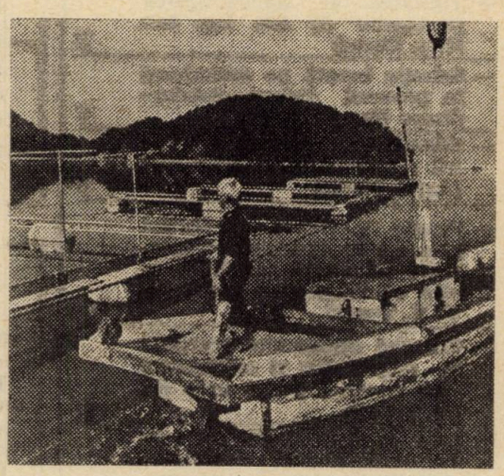

Cercetarea spațiului cosmic

Radu Lungulescu, Iași — 1) Colocviul internațional pe tema efectelor economice ale tehnologiilor spațiale, care se va desfășura la Strasbourg, în Franța, între 28 și 30 aprilie 1980, va reuni economiști, viitorologi, ingineri din industrie, unități de cercetare și institute de învățămînt superior pentru a evalua progresele realizate în acest domeniu. Organizatorii colocviului — care reprezintă prima manifestare științifică de acest gen din Europa occidentală — sînt Agenția spațială (vest)-europeană, Universitatea „Louis Pasteur" din Strasbourg, sub egida Adunării parlamentare a Consiliului Europei (occidentale).

2) Cea mai mare hidrocentrală a lumii se anunță a fi cea de la Itaipu, pe fluviul Paraná, la granița dintre Brazilia și Paraguay. Ea va avea o putere instalată de 12 600 MW (18 turbine a 700 MW fiecare). Construcția presupune amenajarea unui canal lung de 2 km și cu o adîncime de 90 metri, prin care vor fi deviate apele marelui fluviu sud-american. Costul proiectului, realizat în comun de cele două țări, se ridică la aproape 9 miliarde dolari.

Revista ECONOMICĂ

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 50 din 14 dec. 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Cerințe majore ale saltului la o nouă calitate

— Sporirea în ritm înalt a productivității muncii — factor de eficiență și progres **(drd. Nicolae Blaga)** 1

— Reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă — condiție a creșterii eficienței economice **(A. Bran)** 3

— Tipizarea și standardizarea produselor (I) **(dr. ing. Ion Hera Bucur)** 5

— Selecție bazată pe optimizare în procesul tipizare-standardizare **(Ion Crișan)** 7

— Stimularea prin plan a înnoirii și modernizării producției **(Aurel Birsan)** 8

— Puncte de vedere. Orientări necesare în dinamica îmbunătățirii activității consiliilor unice agroindustriale **(prof. dr. V. V. Topor)** 10

— Criteriul consumului energetic în organizarea și amplasarea asolamentului **(lector univ. dr. Gh. Frățilă)** 12

— Înnoirea și diversificarea producției de bunuri electrocasnice. Factori intensivi de creștere a consumului **(dr. Ioan Georgescu)** 13

— Metodologiile de cercetare — o nouă formulă de perfecționare a procesului de învățare **(prof. dr. Constantin Pintilie)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Dezbatere „R.E." : Informatica — sarcini calitativ noi. O tehnică de conducere care generează eficiență economică **(Dan Drafta)** 17

TEORII ● IDEI

— Noi modalități originale de adîncire a democrației socialiste **(dr. Marin Neagu)** 19

— Om — tehnică — mediu. Energia solară, o imensă resursă **(ing. Teodor Ștefan Teretean)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Patriotismul — componentă de seamă a tradițiilor progresiste în gîndirea românească (III). Idealuri identificate cu aspirațiile legitime ale poporului **(prof. dr. Ion Bulborea)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Tendințe protecționiste în țările capitaliste dezvoltate **(Mugur Isărescu, Napolean Pop)** 26

— Documentar. Restructurări în industrie și ocuparea forței de muncă **(N. P.)** 29

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Products standardization (I) **(Dr. Eng. Ion Hera Bucur)** 5

— Planning-by incentive for renewing and modernising production **(Aurel Birsan)** 8

— Research methodologies — a new formula for a better educational process **(Dr. C. Pintilie)** 15

— A production technique generating economic eficiency **(Dan Drafta)** 17

— Protectionist trends in the capitalist countries **(Mugur Isărescu, Napoleon Pop)** 26

DANS LE NUMÉRO

— La standardisation des produits (I) **(dr. ing. Ion Hera Bucur)** 5

— La stimulation par le plan du renouvellement et de la modernisation de la production **(Aurel Birsan)** 8

— Les méthodologies de recherche — une nouvelle formule pour perfectionner les processus d'enseignement **(dr. C. Pintilie)** 15

— Une technique de production génératrice d'efficience économique **(Dan Drafta)** 17

— Tendances protectionistes dans les pays capitalistes **(Mugur Isărescu, Napoleon Pop)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Типизация и стандартизация изделий (I) **(др. инж. Ион Хера Букур)** 5

— Стимулирование, посредством плана, обновления и модернизации производства **(Аурел Бырсан)** 8

— Интегрирование образования с исследовательской деятельностью и производством. Методологии исследования — новая формула совершенствования процесса обучения **(проф. др. К. Пынтилие)** 15

— Техника производства, порождающая экономическую эффективность **(Дан Драфта)** 17

— Ориентация на протекционизм в капиталистических странах **(Мугур Исэреску, Наполеон Поп)** 26

Continuă campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1980 la „Revista economică". Prețul abonamentului : 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de : 130 lei anual ; 65 lei semestrial ; 32,50 lei trimestrial. Comenzile pentru abonamente se primesc de către oficiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții. De asemenea, la administrația revistei se primesc comenzi din partea întreprinderilor și instituțiilor, pentru revistă și pentru volumele de legislație economică comentată pe care aceasta le editează în anul 1980.

Incheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate : „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice", „Curier economic-legislativ".

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor) nr. 6 451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București. Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE = PREVEDERE + ECONOMIE

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este utilă oricărei persoane în vîrstă de la 16 la 65 de ani.

DE CE ?

Pentru că :

- **Oferă posibilitatea îmbinării prevederii cu economia, constituind un sprijin material pentru cel ce se asigură sau pentru familia sa, întrucît suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare, iar la expirarea asigurării se plătește atît suma asigurată (economisită), cît și o indemnizație de 10 la sută.**
- **Dă posibilitatea asiguratului să încaseze, pe parcursul duratei asigurării, cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile de amortizare lunare și speciale.**

CE RISCURI SÎNT ASIGURATE ?

- **Sînt acoperite cazurile de invaliditate permanentă totală sau parțială și de deces din accidente, produse de evenimente neprevăzute și nedorite, cum ar fi : explozia, prăbușirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acțiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăsnetul, acțiunea curentului electric, arsura, înecul, intoxicarea subită sau asfixierea din cauze subite și multe altele, precum și decesul din alte cauze decît cele de accidente.**

PE CE DURATĂ SE POATE ÎNCHEIA ASIGURAREA ȘI CARE ESTE NIVELUL PRIMELOR DE PLATĂ ?

- **Se poate încheia pe durate de la 5 la 15 ani.**
- **Primele de plată se stabilesc în funcție de mărimea sumei asigurate, de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării, fiind pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, între 7,75 și 21,50 lei lunar.**

Pentru ca Administrația Asigurărilor de Stat să-și onoreze prompt obligațiile din contractul de asigurare, dv., stimați asigurați, aveți datoria să achitați la termen primele de asigurare. Această obligație vă cere prea mult timp ? Nu, deoarece puteți plăti primele de asigurare folosind „consimțămîntul scris", prin împuternicirea ce o dați lucrătorilor care vă efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele, atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care le veți încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

ADAS

UN CADOU PLĂCUT ŞI UTIL, E G R E T A !

1979 DEC 28

Lei 5

- Pudra compactă EGRETA, **realizată în 10 nuanţe naturale, se etalează foarte uşor datorită fineţii pulberii**
- Roşul de buze EGRETA, **realizat în 15 nuanţe, conţine extracte vegetale, hrăneşte, protejează şi dă strălucire**
- Apa de colonie şi parfumul EGRETA **au un miros plăcut, rafinat.**
- Lac de unghii EGRETA **(sidefat sau pastă), realizat în 36 de nuanţe.**

În magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat veţi găsi şi trusa de machiaj EGRETA, **prezentată într-o casetă deosebit de elegantă ce conţine : pudră compactă roşu de buze, parfum, fard de pleoape.**

Nu uitaţi !

Luna decembire este LUNA CADOURILOR pentru cei dragi !

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

1980 - O NOUĂ TREAPTĂ ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ŢĂRII

Numărul 51 ● Vineri 21 decembrie 1979

Sesiunea Marii Adunări Naționale

Înaltul for legislativ a votat:

- **Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1980**
- **Legea pentru adoptarea Bugetului de stat pe anul 1980**

D 646

1979 DEC 27

curierul economic legislativ

contract economic

Precizări privind regimul ambalajelor

În actuala reglementare, ambalajele circulă — în relaţiile dintre unităţile socialiste — în două sisteme. În cadrul primului sistem, al vînzării-cumpărării, odată cu produsele ce formează obiectul contractului de furnizare se transmite asupra unităţii beneficiare şi dreptul de administrare directă sau de proprietate asupra ambalajelor respective. Drept urmare, în acest sistem, ambalajele se transmit în patrimoniul unităţii beneficiare care are obligaţia de a achita valoarea acestora.

În legătură cu ambalajele recuperabile care circulă în acest sistem se pune problema reîntroducerii lor în circuitul economic, ceea ce se realizează, printre altele, prin contractele pe care unităţile comerciale le încheie cu întreprinderile producătoare ale căror mărfuri necesită ambalaje.

Aceste contracte întrunesc elementele ce caracterizează contractul de furnizare, iar unităţile care şi-au asumat obligaţia de a livra ambalaje recuperate răspund patrimonial în cazul în care nu-şi îndeplinesc obligaţiile.

Pentru că posibilităţile de îndeplinire a acestor obligaţii sînt dependente de realizarea contractelor privind furnizarea produselor de la care se obţin ambalajele respective, potrivit art. 48 din instrucţiunile aprobate prin Ordinul nr. 108/1975 al Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, astfel cum a fost modificat prin Ordinul nr. 655/1976 al aceluiaşi minister, în caz de modificare a contractelor de mărfuri se vor modifica, în condiţiile Legii nr. 71/1969, şi contractele pentru ambalajele recuperate specifice mărfurilor respective.

Aşa cum s-a reţinut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1294/1979, „intervenind o asemenea împrejurare cu efecte asupra contractelor de livrare, se putea ajunge într-adevăr la concluzia că această situaţie este în acelaşi timp de natură să exonereze de răspundere pentru nelivrarea la termen a cantităţilor de ambalaje din recuperare corespunzătoare mărfurilor restructurate din plan, fiind astfel asimilabilă forţei majore, în cazul nemodificării contractului pentru livrarea de ambalaje".

Desigur că efectele exoneratoare de răspundere se produc numai în situaţia în care diminuarea resurselor de recuperare a ambalajelor a intervenit în condiţiile modificării sarcinii de plan care a stat la baza contractelor de livrare a produselor.

Ni se pare că, în acest caz, soluţia de exonerare de răspundere s-ar putea întemeia pe modificarea contractului de livrarea ambalajelor prin influenţă indirectă. Adică, modificarea sarcinii de plan privind furnizarea produselor determină modificarea sarcinii de plan care stă la baza contractului de livrarea ambalajelor. Prin efectul acestei din urmă modificări, se modifică contractul de livrare a ambalajelor la nivelul posibilităţilor de recuperare determinate de cantitatea de produse pe care le obţine unitatea respectivă în temeiul contractului de furnizare modificat. In acest fel, răspunderea se analizează în raport cu obligaţiile contractuale modificate.

În cadrul celui de al doilea sistem de circulaţie al ambalajelor, acestea se restituie unităţilor furnizoare, în cotele şi la termenele stabilite prin dispoziţiile normative.

Pentru întîrzierea în restituirea ambalajelor sînt aplicabile penalităţile de întîrziere prevăzute de art. 47, pct. 1, lit. c din Legea nr. 71/1969.

S-a pus problema dacă, în cazul primirii ambalajelor în stare complet deteriorată, unitatea beneficiară are obligaţia de a le restitui si dacă datorează penalităţi pentru neîndeplinirea la termen a acestei obligaţii.

Răspunsul care s-a dat prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1289/1979 este negativ.

S-a reţinut, în această privinţă, că „ambalajul fiind... complet deteriorat, s-a putut conchide că nu mai putea fi restituit în natură, neîndeplinind, dealtfel, condiţiile de calitate ce sînt prevăzute pentru a fi restituit furnizorului de marfă, conform anexei nr. 5 la Instrucţiunile aprobate prin Ordinul M.A.T.M.G.C.F.F. nr. 108/1975.

În consecinţă, unitatea reclamantă care a pus în circulaţie un asemenea ambalaj, nu mai era îndreptăţită să pretindă penalităţi de întîrziere pentru nerestituirea ambalajului, aşa cum a stabilit organul arbitral prin hotărîrea pronunţată în cauză".

Soluţia corespunde şi criteriului eficienţei economice, fiind cu totul inutil, din acest punct de vedere, să se restituie ambalajele complet deteriorate care deci, nu pot fi refolosite. Aşa cum prevăd dispoziţiile normative la care s-a făcut referire, ambalajele în cauză au fost valorificate, în folosul unităţii furnizoare, la cea mai apropiată unitate I.C.V.A.

H. MATEI

Plata asistenţei tehnice în cercetarea ştiinţifică

În contractul de cercetare ştiinţifică, una din părţi — unitate de cercetare — se obligă ca, în schimbul plăţii unui preţ, să execute o anumită lucrare de cercetare pentru o altă unitate — denumită beneficiar.

În practica arbitrală, s-a pus problema de a stabili dacă contravaloarea asistenţei tehnice prestate în temeiul unui contract de cercetare ştiinţifică se decontează conform valorii stabilite prin contract ori avîndu-se în vedere lucrările efectiv realizate de către unitatea de cercetare.

Astfel, în temeiul contractului de cercetare ştiinţifică intervenit între două unităţi socialiste, unitatea de cercetare s-a obligat să presteze pentru beneficiar asistenţa teh-

Supliment la REVISTA ECONOMICĂ, nr. 51, 1979

nică la executarea tencuielilor anticondens la apartamentele unor blocuri proprietate personală. Prin devizul general, anexa nr. 2 la contract, s-a stabilit de către părţi atît asistenţa tehnică ce urma a fi prestată, cît şi preţul acestei asistenţe.

Soluţionînd pretenţiile reclamantului — unitate de cercetare —, privind obligarea pîrîtului-beneficiar la plata contravalorii asistenţei tehnice prestate în baza contractului încheiat, organul arbitral a admis integral acţiunea, cu motivarea că, potrivit art. 6 din HCM nr. 77/1970 privind aplicarea sistemului contractual în activitatea de cercetare ştiinţifică, decontarea lucrărilor executate de unităţile de cercetare ştiinţifică se face conform valorii stabilite prin contract.

Hotărîrea pronunţată a fost desfiinţată prin Decizia P.A.S. nr. 2321 din 30 septembrie 1979. În exercitarea dreptului de control, s-a reţinut că, în virtutea contractului de cercetare ştiinţifică intervenit între părţi, reclamantul avea obligaţia să acorde asistenţă tehnică pîrîtului în condiţiile devizului ce face parte integrantă din contract. Organul arbitral nu s-a preocupat, însă, să stabilească dacă unitatea de cercetare a prestat asistenţă tehnică la executarea tencuielilor anticondens potrivit programului pe care l-a convenit cu beneficiarul prin contract.

Drept urmare, s-a dispus rearbitrarea litigiului pentru ca Arbitrajul să stabilească preţul asistenţei tehnice prestate, nu în raport cu valoarea stabilită prin controlul de cercetare ştiinţifică, ci avîndu-se în vedere modul în care acest contract a fost în fapt executat.

Soluţia se întemeiază pe interpretarea corectă a prevederilor care reglementează modul de stabilire a preţului în contractul economic de cercetare ştiinţifică.

Astfel, conform art. 11 alin. 1 din Legea nr. 28/1969 privind organizarea activităţii de cercetare ştiinţifică în Republica Socialistă România, contravaloarea lucrărilor de cercetare ştiinţifică prevăzute în contract se determină pe bază de deviz, în care se include şi o cotă de beneficiu.

De asemenea, potrivit art. 6 din H.C.M. nr. 77/1976 privind aplicarea sistemului contractual în activitatea de cercetare ştiinţifică, decontarea lucrărilor executate de unităţile de cercetare ştiinţifică se face conform valorii stabilite prin contract. Valoarea se stabileşte pe bază de deviz în care se pot folosi şi tarife.

Evident, dispoziţiile mai sus-reproduse nu pot fi interpretate în sensul că beneficiarul datorează unităţii de cercetare preţul stabilit prin contractul de cercetare ştiinţifică independent de modul în care contractul a fost în fapt executat. Astfel zis, beneficiarul datorează preţul anteevaluat al asistenţei tehnice prin contractul de cercetare ştiinţifică numai dacă a executat obligaţiile asumate în cantitatea stabilită prin contract.

Desigur, în cazul în care unitatea de cercetare nu a prestat asistenţa tehnică în volumul prevăzut prin contract — situaţia din speţă — beneficiarul nu mai poate fi obligat să plătească valoarea stabilită prin contract.

Într-adevăr, caracterul aleatoriu al contractului de cercetare ştiinţifică — configurat în principal de împrejurarea că are ca obiect o operă viitoare — nu scuteşte pe debitor de a-şi executa întocmai obligaţiile asumate, inclusiv din punctul de vedere al cantităţii. Deşi prezintă o serie de particularităţi în raport cu dreptul comun al contractelor economice, contractul de cercetare ştiinţifică intervine între unităţile socialiste cu titlu oneros şi îi este aplicabil, în principiu, regula echivalenţei prestaţiilor caarcteristică dreptului economic.

Rezolvarea dată este menită să întărească răspunderea unităţilor de cercetare în executarea contractelor de cercetare ştiinţifică.

Dr. Mircea MIHAIL

transporturi

Răspunderea limitată a cărăuşului. Consecinţe.

Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, prevede, — în cuprinsul art. 46 şi 47 — răspunderea limitată a căii ferate pentru pierderea totală sau parţială, precum şi pentru avarierea mărfurilor în timpul transportului.

Asemenea reglementări prin care se limitează răspunderea cărăuşului feroviar se regăsesc şi în convenţiile privind executarea transportului de mărfuri în trafic internaţional.

Astfel, referitor la cvantumul despăgubirilor în caz de avarie a mărfii, art. 33 din Convenţia C.I.M. prevede că calea ferată trebuie să plătească o sumă egală cu scăderea din valoare suferită de marfă, fără alte daune interese.

În această privinţă, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1585/1979, s-au reţinut următoarele :

„Susţinerea petiţionarei în sensul că aceste prevederi legale stabilesc răspunderea cu valoarea integrală a mărfii depreciate, iar nu a daunelor echivalente cu cheltuielile de recondiţionare ale produselor, nu poate fi reţinută, întrucît textul se referă la scăderea din valoare suferită de marfă, scădere care poate fi desigur şi integrală, dar şi parţială.

Dealtfel, art. 33 stabileşte, ca o limită maximă, plata despăgubirii echivalente cu pierderea totală sau a unei părţi din marfă, dar în speţă nu a fost cazul unei deprecieri totale, întrucît marfa poate fi recondiţionată astfel că arbitrajul întemeiat a obligat cărăuşul la plata daunelor echivalente cu cheltuielile de recondiţionare, precum şi cheltuielile de transport.

Este adevărat că realmente — întreprinderea de comerţ exterior — nu are posibilitatea recondiţionării mărfii, dar această recondiţionare poate fi făcută prin C.P.L. Caransebeş, în temeiul unei comenzi, urmînd ca, prin valorificarea ulterioară a produselor, să-şi recupereze preţul achitat furnizorului la data livrării la export".

Reţinem, din cele de mai sus, că regula limitării despăgubirilor la suma reprezentînd costul înlăturării deficienţelor produse prin avarierea mărfurilor în timpul transportului se aplică şi în situaţia în care beneficiarul despăgubirii nu poate înlătura, cu mijloacele proprii, deficienţele. Deci, această împrejurare nu poate determina obligarea căii ferate la suportarea cu titlu de daune a întregii valori a mărfurilor, în condiţiile avarierii lor parţiale.

În acest sens s-a statuat şi în speţă, deşi reclamanta — întreprinderea de comerţ exterior se afla în imposibilitatea de a exporta mărfurile în cauză pînă la înlăturarea deficienţelor, în care scop urma să se adreseze producătorului mărfurilor cu o comandă specială.

Aşa cum se motivează în cuprinsul deciziei, reclamanta — întreprindere de comerţ exterior, urma să suporte consecinţele acestei situaţii, deoarece se afla cu unitatea producătoare în raporturi de furnizare. „condiţia de livrare fiind franco vagon frontiera R.S.R., astfel că după expedierea mărfii, aceasta a trecut din proprietatea furnizorului, situaţie în care nu-i mai pot fi opuse acestuia riscurile şi daunele survenite ulterior".

Soluţia, ca şi motivarea, este în perfectă concordanţă cu regulile care guvernează executarea şi răspunderea părţilor în cadrul contractului de furnizare a produselor destinate exportului.

Situaţia se schimbă în cazul contractului economic de comerţ exterior pe bază de comision. Relevante sînt, în această privinţă, următoarele considerente din cuprinsul Deciziei primului arbitru de stat nr. 1328/1978 :

„În aceste condiţii, reţinînd că culpabil în producerea daunelor este M.T.Tc., avînd în vedere că răspunderea acestuia este limitată, arbitrajul urmează să analizeze cine răspunde de dobînzile neacoperite în sumă de 78 024 lei, iar în condiţiile în care se va constata că nu rezultă o culpă a comisionarei în îndeplinirea obligaţiilor ce-i reveneau să vadă dacă nu este cazul considerării daunei ca un risc de comerţ exterior şi suportării ei de către beneficiara de

import, față de condițiile încheierii raporturilor contractuale în condiții de comision".

În speță, daunele au constat în dobînzile percepute de bancă de la întreprinderea de comerț exterior comisionară în condițiile în care aceasta achitase valoarea mărfii către furnizorul extern, dar, din culpa cărăușului feroviar, marfa, în loc să ajungă la beneficiarul de import, a fost eliberată unei persoane juridice din altă țară care a reținut marfa, dar a transmis cu întîrziere valoarea ei.

Într-o asemenea situație, raporturile juridice fiind de comision, atîta vreme cît întreprinderea de comerț exterior a îndeplinit în mod corespunzător obligațiile care i-au revenit în calitate de unitate comisionară, nu existau motive ca să suporte, în mod definitiv, daunele constînd în dobînzile bancare pe care nu le poate obține de la calea ferată datorită răspunderii limitate a acesteia.

Întreprinderea de comerț exterior comisionară, acționînd în contul unității comitente, este justificată în localizarea pagubei în patrimoniul acesteia a daunelor care, în condițiile arătate, nu au putut fi recuperate de la cărăușul feroviar.

I. ICZKOVITZ

comerț exterior

Categorii de credite documentare

Condițiile proprii ale fiecărei tranzacții comerciale internaționale au impus pe parcursul timpului adaptarea creditului documentar acestor condiții, pentru ca astfel să răspundă mai bine funcției economice pentru care a fost creat acest mecanism — facilitarea plăților internaționale în condiții de maximă siguranță pentru exportator și cu cheltuieli cît mai reduse pentru importator. Ca urmare, ținînd seama de realitățile pieței comerciale, au fost create mai multe tipuri de credite comerciale, prin fiecare urmărindu-se să se răspundă exigențelor arătate mai sus. Pentru studierea sistematică a diferitelor tipuri de credite documentare, astfel create de spiritul practic și inventiv al bancherilor și al comercialiștilor, cu concursul juriștilor, am considerat util să întocmim tabelul alăturat (fig. 6), care cuprinde o clasificare a acestora, privite din mai multe unghiuri de vedere, care țin seama de unele criterii de ordin aplicativ.

Urmînd clasificarea prezentată, în continuare vom face unele comentarii, limitate strict la aspectele practice ale fiecărei categorii de credit documentar.

a) **Credite documentare revocabile.** Regulile uniforme, la art. 1, prevăd : „a) Creditele pot fi : revocabile ; irevocabile. b) Toate creditele trebuie deci să indice clar dacă sînt revocabile sau irevocabile. c) În lipsa unei astfel de indicații creditul va fi considerat drept revocabil".

Caracteristic creditelor documentare revocabile — potrivit art. 2 din Regulile uniforme — este faptul că pot fi modificate sau anulate, în orice moment, dar pînă la prezentarea documentelor de export la banca însărcinată cu executarea acestuia, indiferent de termenul lor de valabilitate și fără acordul prealabil al beneficiarului. Așadar, un asemenea acreditiv nu creează nici o legătură juridică fermă între bancă și beneficiar, iar ca urmare el nu poate constitui o bază necesară pentru o livrare viitoare ; așa fiind, acest tip de acreditive nu este indicat să fie adoptat prin contracte de către întreprinderile noastre de comerț exterior.

Subliniem faptul că în practica bancară din Statele Unite termenul de credit documentar revocabil a fost eliminat, fiind înlocuit cu un alt termen — **authority to pay** sau **to negotiate** — respectiv cu „autorizare de a plăti sau a negocia" (1 ; 203).

CREDITE DOCUMENTARE
clasificare :

- **după mecanismul de deschidere și de derulare**
  — creditiv documentar (Documentary credit ; acreditif (crédit documentaire)
  — scrisoare de credit comercial (Commercial Letter of Credit — L/C ; Lettre de crédit commerciale)
- **după gradul de asigurare a efectuării plăților**
  — revocabile (Revocable ; révocable)
  — irevocabile (Irrevocable ; irrévocable)
  — irevocabile-confirmate (Confirmed irrevocable ; irrévocable confirmé).
- **după natura operațiunilor asigurate de bancă** (modul de utilizare de către beneficiar)
  — de plată
  — de acceptare
  — de negociere
- **după locul de domiciliere**
  — domiciliate în țara ordonatorului (cumpărătorului)
  — domiciliate în țara beneficiarului (vînzătorului)
  — domiciliate într-o țară terță
- **după modul de executare (livrare — încasare)**
  — transferabile și netransferabile
  — utilizabil total sau parțial
  — cu livrări eșalonate (în tranșe)
  — cu acoperire după fiecare plată (revolving)
  — cu „clauză roșie" (red clause)
- **folosite pentru operațiuni comerciale conexe (import-export)**
  — interconditionate (back to back)
- **folosite de banca ordonatoare pentru acoperirea la terță bancă a unui credit pe care l-a deschis**
  — de rambursare

În cazul acceptării prin contractul comercial de vînzare internațională a unei asemenea modalități de plată se impune să se prevadă toate măsurile asiguratorii ca și în cazul utilizării incasoului documentar (cu care poate fi comparat creditul documentar revocabil) ; în cazul unui asemenea credit documentar, esențial este ca expedierea mărfurilor și prezentarea documentelor să se facă cu o asemenea operativitate încît să preceadă revocarea lui.

b) **Credite documentare irevocabile,** reprezintă tipul unanim agreat de acreditiv pentru toți beneficiarii datorită faptului că prin natura angajamentului pe care îl conține, prin funcția sa economică și baza sa juridică constituie o garanție iar clauzele de plată, acceptare (negociate) vor fi îndeplinite întocmai ; un asemenea acreditiv nu poate fi modificat sau anulat în timpul valabilității lui decît cu acordul tuturor părților interesate.

Regulile, la art. 3, prevăd următoarele cu privire la creditul irevocabil : „a) Cu condiția ca termenii și condițiile creditului să fie îndeplinite, **un credit irevocabil constituie, pentru banca emitentă, un angajament ferm :**

— de a plăti sau de a face plătibil creditul, dacă creditul este utilizabil prin plată, contra remiterii unei cambii sau nu ;

— de a accepta cambii, dacă creditul este utilizabil prin acceptarea de către banca emitentă, sau de a-și asuma responsabilitatea acceptării cambiilor și a plății lor la scadență, dacă creditul este utilizabil prin acceptarea cambiilor trase asupra ordonatorului sau altui tras indicat în credit ;

— de a cumpăra/negocia, fără recurs împotriva trăgătorilor și/sau a deținătorilor de bună credință, cambiile trase de către beneficiar, la vedere sau la termen asupra ordonatorului creditului sau a oricărui alt tras menționat în credit, sau de a asigura cumpărarea/negocierea de către altă bancă, dacă creditul este utilizabil prin cumpărare-negociere".

Aşadar, angajamentul luat de banca emitentă a creditului documentar irevocabil este ferm, în sensul că, aşa cum prevede art. 3, lit. c, din Regulile uniforme „aceste angajamente nu pot fi modficate, nici anulate fără acordul tuturor părţilor interesate în aceasta. Acceptarea parţială a unei modificări nu va avea efect fără acordul tuturor părţilor interesate în aceasta".

c) **Credit documentar irevocabil confirmat.** Un credit documentar irevocabil poate îmbrăca, la rîndul lui, două forme : neconfirmat şi confirmat. Cel neconfirmat se caracterizează prin aceea că raportul juridic ferm se stabileşte direct între banca care îl deschide şi beneficiarul acestuia ; banca beneficiarului, în cazul unui credit documentar irevocabil neconfirmat, se rezumă să avizeze (să-i notifice) deschiderea creditului, fără să-şi ia vreun angajament de plată, deoarece nu ia fiinţă nici un raport juridic între această bancă şi beneficiar.

Creditul documentar irevocabil se caracterizează prin aceea că alături de angajamentul băncii emitente a creditului se alătura un al doilea angajament de plată, negociere sau acceptare al unei alte bănci comerciale, împuternicită de prima bancă. Iată cum sînt reglementate prin art. 3, lit. b din Regulile uniforme asemenea credite : „Un credit irevocabil poate fi notificat beneficiarului prin intermediul unei alte bănci (banca notificatoare), fără angajament din partea acesteia, dar cînd o bancă emitentă autoriză sau solicită altei bănci să confirme creditul său irevocabil şi acesta acţionează în consecinţă, o astfel de confirmare constituie un angajament ferm al băncii care confirmă, care se adaugă la angajamentul băncii emitente, cu condiţia ca termenii şi condiţiile creditului să fie îndeplinite :

— de a plăti, dacă creditul este plătibil la propriile sale ghişee, contra unei cambii sau nu, sau de a asigura plata, dacă creditul prevede că plata se va face în altă parte ;

— de a accepta cambii, dacă creditul este utilizabil prin acceptare de către banca ce confirmă la ghişeele sale, sau de a-şi asuma responsabilitatea acceptării cambiilor şi plăţii lor la scadenţă dacă creditul este utilizabil prin acceptarea cambiilor trase asupra ordonatorului sau a altui tras menţionat în credit ;

— de a cumpăra/negocia, fără recurs împotriva trăgătorului, sau a deţinătorilor de bună credinţă, cambiile trase de beneficiar, la vedere sau la termen, asupra băncii emitente sau a altui tras menţionat în credit, dacă creditul este utilizabil prin cumpărare/negociere".

Utilizarea creditului irevocabil confirmat are loc în cazul în care beneficiarul creditului (exportatorul), sau banca sa, nu au suficientă încredere în banca străină care l-a deschis. La cererea importatorului (potrivit clauzei contractuale promovate de beneficiarul-exportator), banca ordonatoare dă instrucţiuni băncii din ţara exportatorului (sau dintr-o terţă ţară) să confirme acreditivul. Banca care a dat confirmarea devine direct şi ferm angajată faţă de beneficiar, de a executa clauzele de plată sau de acceptare, iar în cazul unui credit realizabil prin negocieri de cambii, de a negocia (sconta) acele titluri, fără drept de recurs asupra trăgătorului.

Facem precizarea că confirmarea sau neconfirmarea unui credit documentar nu are legătură directă cu locul plăţii. Aşa cum vom vedea, un credit documentar irevocabil neconfirmat poate fi perfect plătit fie la ghişeele băncii emitente, fie la cele ale băncii comerciale din ţara exportatorului. În ultima ipoteză ne aflăm în faţa unui mandat dat de banca emitentă a creditului, băncii din ţara beneficiarului ; ca urmare a mandatului dat de banca care a deschis creditul, ea rămîne irevocabil angajată faţă de banca plătitoare, urmînd să-i ramburseze sumele debursate. În mod similar se petrec lucrurile, stabilindu-se acelaşi raport juridic între banca emitentă a unei scrisori de credit comercial şi banca negociatoare a cambiilor trase de beneficiar asupra primei bănci (emitente) şi prezentate la negociere la orice bancă străină pe care nici nu o cunoaşte decît în momentul prezentării cambiei şi a documentelor de livrare, spre plată ; este o aplicare a regulei potrivit căreia, o scrisoare de credit comercial fiind domiciliată în toate cazurile la banca emitentă, angajamentul de plată irevocabil luat de această bancă este privit ca un mandat în alb dat oricărei alte bănci de a negocia cambiile, evident, în strictă conformitate cu condiţiile stabilite prin scrisoare, documentele astfel negociate fiind onorate indubitabil la prezentarea lor la banca emitentă a L/C.

În literatura de specialitate cu drept cuvînt se subliniază că în cazul în care banca negociatoare, fără să fi confirmat scrisoarea de credit comercial, sau acreditivul utilizat prin cambii, acceptă la cererea beneficiarului să negocieze cambiile prezentate de către acesta, fără drept de recurs, creditul documentar produce faţă de beneficiar aceleaşi efecte ca şi unul confirmat, fără însă ca prin aceasta poziţia băncii respective faţă de banca care a deschis creditul să devină mai fermă, deoarece aceasta din urmă ar putea să nici nu aibă cunoştinţă de aranjamentul intervenit între banca negociatoare şi beneficiarul creditului (1 ; 209).

Privită problema din punctul de vedere al întreprinderilor noastre de comerţ exterior, faptul că un credit documentar este irevocabil neconfirmat sau confirmat prezintă importanţă numai în cazurile în care banca comercială care deschide creditul nu este corespondentă sau nu este agreată de Banca Română de Comerţ Exterior ; în asemenea situaţii se impune ca în cadrul contractelor comerciale de vînzare internaţională pe care le încheie exportatorii români să promoveze, sub forma unei clauze distincte, obligaţia cumpărătorului să înscrie în documentul de deschidere a creditului documentar confirmarea lui de către o altă bancă, corespondentă a acesteia.

d) **Credite documentare de plată, de acceptare, de negociere.** Regulile uniforme se referă în repetate rînduri la modalitatea de utilizare a creditelor documentare, respectiv al conţinutului angajamentului luat de banca comercială emitentă ; sub acest aspect creditele documentare pot fi de plată, de acceptare şi de negociere.

Creditul documentar de plată, potrivit art. 3, lit. a, alin. 1, din Regulile uniforme constituie un angajament al băncii emitente „de a plăti sau de a face plătibil creditul, **dacă creditul este utilizabil prin plată,** contra remiterii unei cambii sau nu".

Din modul de formulare a textului de mai sus rezultă că atît creditul documentar, sub formă de acreditiv, cît şi cel sub formă de scrisoare de credit comercial se utilizează prin plată sub condiţia ca în documentul de emitere să se prevadă în mod expres acest lucru ; prezentarea la plată, odată cu documentele de livrare, a unei cambii este în funcţie de forma creditului : în cazul acreditivului documentar, de regulă, acestea se prezintă fără să fie însoţite de titluri de credit : în cazul scrisorii de credit comercial documentele de livrare se prezintă împreună cu o cambie trasă la vedere asupra băncii emitente ; deci este de esenţa acestei forme de credit prezenţa cambiei documentare, în cazul acreditivului fiind facultativă.

Subliniem faptul că în practica întreprinderilor române de comerţ exterior ca regulă generală se utilizează credite documentare de plată irevocabile, sub forma acreditivului documentar şi numai în raporturile cu parteneri din ţări cu influenţă anglo-americană, sub forma scrisorii de credit comercial.

creditul documentelor de acceptare este prevăzut de Regulile uniforme, prin art. 3, lit. a, alin. 2, reprezentînd un angajament „de a accepta cambii, **dacă creditul este utilizabil prin acceptarea de către banca emitentă,** sau de a-şi asuma responsabilitatea **acceptării cambiilor şi a plăţii lor la scadenţă** dacă creditul este utilizabil prin acceptarea cambiilor trase asupra ordonatorului sau altui tras indicat în credit".

Textul reprodus ne permite să reliefăm caracteristicile proprii acestui tip de credit care se prezintă, de regulă, sub forma scrisorii de credit comercial : cambia documentară (care trebuie să fie însoţită de documente de livrare în strictă conformitate cu conţinutul scrisorii) este trasă în principiu asupra băncii emitente care se obligă să o accepte şi să o plătească la scadenţă ; ca urmare, un asemenea credit priveşte vînzări pe credit comercial, între momentul acceptării şi cel al plăţii intervenind factorul

timp ; în cazul în care prin credit se prevede în mod expres că titlul de credit, respectiv cambia va fi trasă asupra „ordonatorului sau altui tras" banca emitentă își „asumă responsabilitatea acceptării cambiilor și a plății lor la scadență".

Creditul documentar de acceptare se utilizează atunci cînd exportatorul unor mărfuri livrate pe credit comercial neavînd suficientă încredere în cumpărător, vrea ca titlurile de credit (cambiile) să nu fie trase asupra acestuia, ci asupra unei bănci, fie din țara sa, fie din țara cumpărătorului și să fie totodată asigurat că banca respectivă le va accepta. Printr-un asemenea credit se obține un titlu de credit bancar care poate fi negociat cu mai multă ușurință și la un curs superior, mai ales dacă banca acceptantă este o bancă de primul rang, cunoscută, cu o solvabilitate reputată.

Creditul documentar de negociere este reglementat de art. 3, lit. a, alin. 3, din Regulile uniforme, fiind un angajament bancar **„de a cumpăra (negocia), fără recurs împotriva trăgătorilor** și/sau a deținătorilor de bună credință, cambii trase de către beneficiar, la vedere sau la termen, asupra ordonatorului creditului sau a oricărui alt tras menționat în credit, sau **de a asigura cumpărarea** (negocierea) de către altă bancă, dacă creditul este utilizabil prin vînzare (negociere)".

Caracteristicile proprii ale acestui tip de credit documentar, așa cum se desprind din textul reprodus, sînt următoarele : angajamentul bancar constă în cumpărarea, respectiv negocierea sau de a asigura cumpărarea cambiilor trase în condițiile creditului, asupra ordonatorului sau asupra unei alte persoane nominalizate prin credit ; cambiile pot fi trase la vedere sau la termen, împrejurare care face ca un astfel de credit documentar să poată fi folosit atît pentru vînzările cash, cît și pentru cele pe credit comercial.

O aplicare a acestui tip de credit documentar o constituie creditul cunoscut sub denumirea de **Authority to purchase** (autorizare de a cumpăra) ; în cazul unui asemenea credit cambiile nu sînt trase asupra băncii emitente, ca în cazul scrisorilor de credit comerciale clasice, ci asupra cumpărătorului din raportul fundamental comercial. Așa cum se arată într-o lucrare de specialitate (1 ; 238) autorizațiile de a negocia sînt folosite, cu precădere, în Extremul Orient, avînd la origine vînzările pe credit comercial garantate cu cambii trase asupra cumpărătorului și acceptate de către acesta ; cum bonitatea cumpărătorului nu este totdeauna cunoscută, firmele importatoare neavînd o reputație notorie pe piața financiar-valutară, vînzătorul nu poate să sconteze asemenea cambii, deoarece nu sînt acceptate la negociere de băncile locale ; pentru a surmonta acest impediment, cumpărătorul obține o **authority to purchase** emisă de o bancă comercială de pe piața sa, pe care o remite vînzătorului și cu ajutorul căreia acesta poate să-și mobilizeze creditele prin scontarea cu ușurință a cambiilor astfel autorizate spre negociere. Asemenea credite (autorizații) pot fi emise revocabile, irevocabile, cu sau fără drept de regres (recurs) împotriva trăgătorului (vînzător în raportul fundamental).

Autorizarea de negociere — **authority to purchase** — emisă de o bancă cu privire la o cambie trasă asupra unui cumpărător de mărfuri pe credit, practicată în țările cu influență anglo-americană, se aseamănă cu avalul din dreptul cambial continental european ; prin această autorizație se întărește creditul trasului-cumpărător, alăturîndu-se acceptului dat de acesta, angajamentul băncii emitente de a rambursa, la cerere, băncii comerciale care a negociat cambia în baza autorizației emise, valoarea acesteia.

e) Crelit documentar domiciliat în țara ordonatorului (cumpărătorului). Prin noțiunea de domiciliere a unui credit documentar se înțelege locul unde se efectuează plata definitivă a contravalorii documentelor de livrare, însoțite sau nu de o cambie ! locul de domiciliere se determină prin arătarea țării, localității și a sediului băncii la ghișeele căreia se face plata.

Locul plății prezintă importanță sub aspectul eficienței tranzacției comerciale în cauză ; astfel, se cunoaște că un beneficiar poate să încaseze în moneda sa națională valoarea unui lot de marfă imediat după expediere, chiar dacă creditul documentar este domiciliat în țara cumpărătorului, pe calea negocierii cambiei emise la care sînt anexate documentele care trebuie să fie conforme cu creditul deschis ; în asemenea situații cheltuielile de negociere sînt suportate de către vînzător, sumă cu care eficiența tranzacției este diminuată ; tot astfel, dacă vînzătorul prezintă la banca sa documentele de plată fără să le negocieze, el va încasa prețul peste 20—30 zile, timpul de curier necesar pentru ca acestea să ajungă la ghișeele băncii din străinătate, unde sînt controlate, după care se face plata, prin creditarea contului băncii vînzătorului sau prin transferul contravalorii în valuta de decontare. Evident, încasarea prețului cu 20—30 zile mai tîrziu față de data livrării conduce tot la o diminuare a eficienței tranzacției egală cu dobînda corespunzătoare timpului de curier, care operează în favoarea cumpărătorului (timpul de curier nefiind purtător de dobînzi).

Cum în sistemul nostru bancar, cambiile documentare nu pot fi scontate de Banca Română de Comerț Exterior și chiar dacă s-ar putea, contul acestei bănci ar fi creditat tot numai la sosirea documentelor de plată la ghișeele băncii din străinătate unde este domiciliat creditul documentar, rezultă că timpul de curier este în toate cazurile nepurtător de dobînzi în valută și, deci, prin pierderea acestor dobînzi la nivel macroeconomic eficiența tranzacției este implicit diminuată. În același timp întîrzierea în încasarea contravalorii mărfurilor livrate se repercutează negativ asupra balanței de plăți. La acestea, datorită faptului că creditul documentar este domiciliat la ghișeele băncii emitente se adaugă riscul ca această bancă sau, în special, cumpărătorul să formuleze diverse obiecțiuni neîntemeiate asupra conformității documentelor cu condițiile instrucțiunilor de deschidere a creditului, pentru elucidarea cărora se consumă alte zile nepurtătoare de dobînzi și se efectuează cheltuieli suplimentare cu telexuri, convorbiri telefonice etc. Alte dezavantaje pe care dorim să le semnalăm : decizia conformității documentelor cu conținutul creditului o ia banca plătitoare, care în acest caz este banca din țara cumpărătorului ; de asemenea, eventualele litigii se judecă în țara băncii plătitoare.

Dacă datorită unor anumite împrejurări nu poate fi promovat, în cazul exporturilor noastre, creditul domiciliat la București, comercialistul care negociază vînzarea-cumpărarea trebuie să se preocupe pentru înscrierea în contract a clauzei de ramburs telegrafic ; prin această clauză se înțelege dreptul pentru banca exportatorului (B.R.C.E.) de a fi rambursată, de către banca ordonatoare, pe baza unui aviz telegrafic prin care prima (B.R.C.E.) îi confirmă acesteia din urmă că a primit și a expediat (de regulă prin avion) documentele prevăzute de credit, în strictă concordanță cu prevederile acestuia (2 ; 145).

Dacă în cazul exporturilor românești se recomandă creditul documentar irevocabil domiciliat la București, cu totul altfel se pune problema în cazul importurilor ; domicilierea creditelor documentare în țara cumpărătorului, respectiv la București, cînd cumpărător este o întreprindere română de comerț exterior, permite controlul documentelor de către Banca Română de Comerț Exterior și plata lor într-un moment mult mai apropiat celui în care se realizează preluarea efectivă a mărfurilor de către importator.

Legat de domicilierea unui credit documentar în țara cumpărătorului se pune problema modului de confirmare a unui asemenea credit ; aplicînd principiile generale privind confirmarea creditelor documentare irevocabile vom conchide că un credit domicilat în țara ordonatorului, respectiv a cumpărătorului, poate fi confirmat fie de către o bancă comercială din țara beneficiarului (care îl avizează), fie de către una din țara cumpărătorului, alta decît aceea care l-a deschis ; el poate fi confirmat tot așa de bine de către o bancă comercială dintr-o țară terță. Cu privire la comisionul de confirmare arătăm că acesta este supor-

ta, ca regulă generală, de cel care a ordonat confirmarea, respectiv de către cumpărător.

f) **Credit documentar domiciliat în țara beneficiarului (vînzătorului)** prezintă avantajul pentru exportator că poate încasa contravaloarea mărfurilor livrate, în principiu, imediat după ce documentele de export au fost depuse la banca sa și aceasta a controlat și a găsit documentele în strictă concordanță cu prevederile acreditivului ; exportatorul mai are și avantajul că nu va avea de suportat nici un fel de cheltuială sub formă de comisioane sau speze bancare, acestea fiind suportate (dacă contractele nu prevăd altfel) de către cumpărător.

Datorită faptului că creditul documentar domiciliat în țara vînzătorului permite ca acesta să încaseze contravaloarea mărfurilor livrate în momentul prezentării documentelor la ghișeele băncii sale comerciale (respectiv băncii care i-a avizat creditul), acest gen de credit documentar se mai numește în practica bancară **credit la vedere**, respectiv **sight documentary credit**, în engleză și **crédit documentaire à vue**, în franceză. Cînd un asemenea credit este domiciliat la Banca Română de Comerț Exterior, întreprinderea română exportatoare încasează contravaloarea în lei la prezentarea documentelor de livrare la ghișeele acestei bănci, care le decontează numai după controlul bancar privind stricta conformitate a acestora cu conținutul creditului transmis de banca emitentă (ordonatoare). Încasarea efectivă a valutei de către B.R.C.E. urmează reguli diferite, în funcție de raporturile în care se află această bancă cu banca emitentă.

Reamintim că și în cazul creditelor documentare irevocabile domiciliate în țara vînzătorului și confirmate de o terță bancă, spezele bancare — comisioane de avizare, de plată, cheltuieli de remitere a documentelor, de rambursare telegrafică etc. — sînt în sarcina cumpărătorului, respectiv al ordonatorului, dacă prin contractul comercial nu se prevede altfel.

g) **Credit documentar transferabil.** Regulile uniforme, la art. 46, lit. a, prevăd că „un credit transferabil este un credit în virtutea căruia beneficiarul are dreptul de a da băncii însărcinate să efectueze plata sau acceptarea, sau oricărei alte bănci abilitate să efectueze negocierea, instrucțiuni cu scopul de a permite utilizarea creditului, total sau parțial, de către unul sau mai mulți terți (beneficiari secundari)" ; în continuare, Regulile uniforme, la lit. e, stabilesc că „un credit transferabil nu poate fi transferat decît o singură dată. Fracțiuni ale unui credit transferabil (nedepășind în total valoarea creditului) pot fi transferate separat, cu condiția ca expedierile parțiale să nu fie interzise, iar ansamblul acestor transferuri va fi considerat ca neconstituind decît un singur transfer al creditului. Creditul nu poate fi transferat decît în condițiile specifice de creditul de origine cu excepția valorii creditului, a prețurilor unitare, indicate și a perioadei de valabilitate sau de expediere, care pot fi reduse, împreună sau separat. În plus, numele primului beneficiar poate fi substituit aceluia al ordonatorului, dar dacă, conform creditului de origine, numele acestuia din urmă trebuie să apară pe un document, altul decît factura, această cerință trebuie respectată".

Din textele citate rezultă elementele definitorii ale unui credit documentar cu clauză de transferabilitate : dreptul beneficiarului de a substitui un alt beneficiar care să prezinte documentele de plată, deci să-l utilizeze ; transferul creditului nu poate fi efectuat decît o singură dată. Cu privire la cheltuielile privind efectuarea transferului, Regulile uniforme, la art. 46, lit. b și c dau următoarele soluții: „banca solicitată să efectueze transferul, fie că a confirmat sau nu creditul, nu va avea nici o obligație de a efectua un astfel de transfer, decît în limitele și în maniera în care ea a consimțit expres și cu condiția ca spezele aferente transferului să-i fie plătite ; c) În lipsa unei stipulații contrare, spezele bancare aferente transferului sînt în sarcina primului beneficiar".

Față de importanța pe care o prezintă transferul unui credit documentar și consecințele pe care le poate produce, Regulile uniforme, la lit. d din citatul articol prevăd că „un credit nu poate fi transferat decît dacă este expres desemnat de către banca emitentă ca „transferabil". Termeni ca „divizibil", „fracționabil", „cesionabil (assignable") și „transmisibil" nu adaugă nimic la înțelesul termenului „transferabil" și nu vor trebui utilizați".

Creditul documentar transferabil nu poate fi întîlnit decît foarte rar în cazul exporturilor efectuate de întreprinderile române de comerț exterior, dată fiind specializarea acestora pe grupe de mărfuri ; cu toate acestea, în cazul unor contracte de export perfectate de I.C.E Terra s-ar putea să se înscrie această clauză în situația în care exportatorul efectiv ar fi o altă întreprindere de comerț exterior, de exemplu, Românoexport. În schimb la importurile noastre, întreprinderile române de comerț exterior importatoare sînt solicitate uneori să accepte în contractele comerciale pe care le încheie înscrierea alături de modalitatea de plată prin credit documentar și clauza de transferabilitate a acestuia. Asemenea clauze trebuie privite cu circumspecție și bine analizate pentru a nu se ajunge la situația ca prin substituire importatorul să fie pus în fața unui subfurnizor pe care nu-l cunoaște și care în executarea obligației sale de livrare s-ar putea să nu depună același interes ca vînzătorul cu care a tratat și a cărui bonitate o cunoaște.

În practica bancară transferabilitatea unui credit documentar poate fi realizată și în sensul substituirii băncii plătitoare printr-o altă bancă din țara primului beneficiar sau dintr-o altă țară. Acest lucru nu este prevăzut expres în Regulile uniforme, dar rezultă implicit din textul art. 46, lit. g, care prevede că „primul beneficiar al unui credit transferabil poate să-l transfere unui beneficiar secund, în aceeași țară sau într-o altă țară, în măsura în care creditul nu conține expres instrucțiuni contrare. Primul beneficiar va avea dreptul de a cere ca plata sau negocierea să fie efectuate beneficiarului secund la locul unde creditul a fost transferat, pînă la și inclusiv data de expirare a creditului de origine și aceasta fără prejudiciu asupra dreptului primului beneficiar de a remite ulterior propriile sale facturi în substituirea celor ale beneficiarului secund și de a reclama orice diferență ce i s-ar cuveni". Asemenea transferuri, respectiv substituirea unei bănci plătitoare cu alta, datorită implicațiilor pe care le-ar putea crea (cea de-a doua bancă s-ar putea să nu fie corespondentă sau să nu fie agreată de B.R.C.E.) nu pot fi acceptate de întreprinderea română de comerț exterior importatoare, fără avizul prealabil al Băncii Române de Comerț Exterior.

Pentru a se evita interpretarea largă a unei clauze de transferabilitate, respectiv pentru a opri banca plătitoare de a-l transfera unei alte bănci, Banca Română de Comerț Exterior la deschiderea creditului documentar cu clauză de transferabilitate face precizarea potrivit căreia „creditul este utilizabil numai la ghișeele băncii dv.".

h) **Credit documentar utilizabil total sau parțial — credit cu livrări eșalonate.** Este de principiu, potrivit art. 35 din Regulile uniforme că „expedierile parțiale sînt permise, dacă creditul nu indică expres altfel" ; așadar, un credit documentar este utilizabil parțial, deci fracționat, în atîtea părți cîte livrări au fost efectuate, evident, în interiorul termenului de livrare și fără ca valoarea totală a acestora să poată depăși plafonul valoric al creditului. Pentru ca banca plătitoare să poată ține evidența și să controleze plățile pe care le face este indicat ca în cazul livrărilor parțiale să se specifice în credit prețul unitar al mărfurilor de livrat. În cazul în care în instrucțiunile de deschidere a unui credit documentar nu se indică prețul unitar, banca va plăti facturile pînă la valoarea totală a creditului, fără să aibă obligația să controleze dacă cantitatea totală a fost sau nu livrată (acest risc revenindu-i cumpărătorului, care a ordonat deschiderea incompletă a creditului documentar).

Un credit documentar poate fi utilizat numai total dacă instrucțiunile de deschidere prevăd că utilizările parțiale sînt interzise ; așa fiind, este important de reținut că în situațiile în care întreprinderile române de comerț exterior importatoare au interesul ca creditul deschis, să fie

utilizat numai total, potrivit art. 35 din Regulile uniforme, trebuie să prevadă acest lucru în mod explicit în documentul de deschidere al creditului documentar în cauză.

Legat de utilizarea parțială a unui credit documentar, Regulile uniforme, la art. 35, lit, b, fac următoarea precizare : „Expedierile efectuate cu același vas și pentru aceeași călătorie nu vor fi considerate drept expedieri parțiale, chiar dacă conosamentele atestînd îmbarcarea „on board" poartă date diferite și/sau indică porturi de îmbarcare diferite".

Spre deosebire de creditele plătibile parțial, în **creditele plătibile în tranșe**, se stabilește de la început pentru fiecare livrare atît cantitatea, cît și termenul de livrare ; ca urmare, în asemenea cazuri trebuie avut în vedere că neefectuarea livrărilor prevăzute într-un anume termen sau perioadă nu dă posibilitatea reportării automate a livrării pentru perioada următoare, ci dimpotrivă, duce la pierderea creditului pentru tranșele următoare ; dacă interesul din partea cumpărătorului străin, pentru preluarea mărfii scade, exportatorul român nu va mai putea obține acordul acestuia pentru efectuarea în continuare a exportului.

i) **Creditul documentar „revolving"** se deschide numai pentru o anumită valoare inițială, care poate să fie 10—20% din valoarea totală a creditului și reprezintă suma necesară pentru acoperirea primei tranșe de mărfuri ce se livrează ; pe măsura efectuării livrărilor se „încarcă automat", respectiv se reîntregește cu valoarea mărfurilor livrate astfel încît valoarea creditului să fie din nou cea inițială, sub condiția ca totalul utilizărilor să nu depășească plafonul stabilit la deschiderea creditului.

Pentru ca părțile din tranșele de credit neutilizate să nu fie anulate, este indicat ca prin instrucțiunile de deschidere a unui asemenea credit să se prevadă expres că creditul este cumulativ.

j) **Credite documentare cu clauză roșie** (red clause credit) pot fi adesea întîlnite în practică ; prin această clauză, banca vînzătorului, este autorizată să-i avanseze beneficiarului în contul viitoarei facturi, o parte din valoarea livrării sau valoarea integrală a acesteia pentru a-i permite să angajeze marfa la producători (în general de produse agricole). În practica întreprinderilor noastre de comerț exterior aproape nu poate fi întîlnit un asemenea credit (3 ; 297).

k) **Credit documentar back-to-back**, denumit în practică credit ajutător, subsidiar, sau sprijinit spate în spate, este în fapt un credit de import deschis pe baza unui credit de export. Exportatorul nefiind el însuși producătorul mărfurilor cerute de cumpărătorul străin, deschide, prin banca la care s-a deschis acreditivul extern, în favoarea sa, sau prin altă bancă, un alt acreditiv bazat (sprijinit) pe acesta, în favoarea furnizorului real. Banca importatorului, care are garanția acreditivului de export, își va recupera suma plătită furnizorului real, din contravaloarea valutei încasate pe baza documentelor ce vor fi prezentate de beneficiarul acreditivului de export, întocmite de acesta pentru marfa ce i-a fost pusă la dispoziție de furnizorul real.

Asemenea credite intercondiționate prezintă importanță în activitatea întreprinderilor române de comerț exterior în cazul operațiunilor comerciale complexe pentru aport valutar, sub forma de import— reexport. Reamintim că o operațiune comercială complexă de import, urmată de reexport are ca scop principal realizarea de beneficii în valute convertibile.

dr. Al. DETEȘAN

---

1. *P. Goreniuc* — Relațiile de plăți cu străinătatea, Editura științifică, 1971.

2. *Al. Deteșan, D. Porojan* — Export, probleme și soluții, editată de „Revista economică", 1977.

3. *Clive M. Schmithoff* — L'exportation, Paris, 1975.

4. *P. Goreniuc* ș.a. — Schimburile cu străinătatea și tehnica plăților externe, Editura științifică, 1957.

Obligarea la plata contrastaliilor

Potrivit cazului supus prezentei analize, reclamanta în persoana vînzătorului din contractul de vînzare-cumpărare a cerut ca pîrîta, respectiv cumpărătorul din cadrul aceluiași contract, să fie obligată la plata unei sume cu titlu de contrastalii produse în portul de descărcare.

În contractul de vînzare-cumpărare este înscrisă condiția de livrare C and F, port de descărcare, potrivit căreia vînzătorului în calitatea sa de navlasitor îi revine obligația de a angaja pe cheltuiala sa o navă pentru transportul mărfii, toate cheltuielile de descărcare din hambarele navei fiind în contul cumpărătorului. Vînzătorul este deci obligat să asigure ca nava navlosită să încarce cantitatea cuvenită, răspunzînd de îndeplinirea condițiilor din contractul de navlosire în portul de încărcare. În mod corespunzător, cumpărătorul este obligat să răspundă de îndeplinirea condițiilor din contractul de navlosire în portul de descărcare. Ca atare, vînzătorul nu are obligația de a răspunde de nici un fel de întîrzieri ale navei în portul de descărcare, deci nici de timpul folosit pentru descărcarea mărfurilor de pe navă după expirarea perioadei de stalii.

Reclamanta a comunicat în scris pîrîtei că a primit **time sheet-ul** emis în portul de descărcare, prin care sînt stabilite contrastaliile înregistrate, cerînd să i se remită contravaloarea acestora spre a reglementa pe această cale pretențiile formulate de armatorul navei. Pîrîta nu a dat însă nici un răspuns. Ulterior, reclamanta a revenit asupra cererii sale pentru plata valorii contrastaliilor, atrăgînd atenția pîrîtei că armatorul a acționat-o pe cale arbitrală pentru plata acestora. Contrastaliile odată calculate, principiul este că navlositorul urmează să plătească armatorului o indemnizație care să-i acopere prejudiciul suferit prin staționarea navei în portul de descărcare. În virtutea principiului astfel formulat armatorul naval a acționat și obținut la Arbitrajul Maritim de la Londra o hotărîre care obligă reclamanta să-i plătească valoarea contrastaliilor înregistrate la descărcare.

Din cuprinsul contractului de vînzare-cumpărare rezultă că în vederea asigurării plății contrastaliilor, precum și a altor cheltuieli derivate din reținerea navei în portul de descărcare, firma pîrîtă în calitate de cumpărător va deschide un acreditiv în favoarea vînzătorului, care în temeiul calității sale de navlositor, are dreptul de a reglementa plata contrastaliilor pe această cale. Tratativele între părți referitoare la plata contrastaliilor au început însă după expirarea valabilității acreditivului. Subliniem că această împrejurare de ordin faptic — deschiderea acreditivului de către cumpărător, debitorul contractual al contrastaliilor — nu reprezenta altceva decît constituirea unei garanții pentru asigurarea plății acestora. Constituirea acestei garanții era făcută în favoarea vînzătorului, creditorul contractual al acestor contrastalii în calitatea sa de navlositor. Prin urmare, deschiderea acreditivului nici nu exonerează pe cumpărător de obligația sa contractuală de a plăti contrastaliile și nici nu decade pe vînzătorul-navlositor din dreptul de a-și valorifica creanța sa pe calea unei acțiuni arbitrale.

În această situație, apare evident faptul că reclamanta este îndreptățită să obțină plata sumei, obiect al litigiului, cu atît mai mult cu cît firma pîrîtă nu a contestat niciodată obligația sa de a plăti contrastaliile. Din aceste motive, Comisia de Arbitraj de pe lîngă Camera de comerț și Industrie a R.S.R. — prin hotărîrea nr. 110/1978 — a considerat acțiunea reclamantei ca fiind pe deplin întemeiată.

Florin ALEXANDRU

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE SÎRMĂ ȘI PRODUSE DIN SÎRMĂ BUZĂU

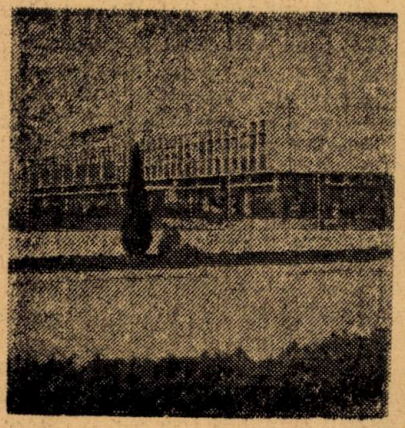

Harta industrială a Buzăului cuprinde și această clădire modernă a Întreprinderii de sîrmă și produse din sîrmă.

În peisajul industrial al Buzăului un loc important îl ocupă Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă. Înființată în anul 1965, întreprinderea produce astăzi peste 40 de produse principale față de patru sortimente de sîrmă și patru electrozi ce se fabricau la început.

Prin realizarea unui important program de investiții, de la înființare și pînă în prezent întreprinderea și-a triplat capacitatea de trefilare, urmînd ca în anul 1980 aceasta să fie de 4 ori mai mare. De la prima secție TATO, în urmă cu 14 ani, au apărut noi secții ca: electrozi, plase sudate, cord metalic și laminare — a căror capacitate a crescut considerabil. Astăzi se realizează o cantitate de electrozi de sudură de 4 ori mai mare decît cea obținută inițial. De subliniat este faptul că în momentul de față se acoperă, la nivelul economiei naționale, întregul necesar de plase sudate, 65% din nevoile de electrozi de sudură și circa 45% din producția de sîrmă trasă obținută din oțel cu conținut redus de carbon.

Primele produse au fost electrozii de sudură sau sîrma zincată în strat gros de zinc, inserții metalice, inserții metalice pentru anvelope etc.; de curînd au fost asimilate sîrme din oțeluri microaliate destinate fabricării organelor de asamblare, precum și noi tipuri de electrozi. Este vorba de Rezist-B-70, CORTEN îmbunătățit, EB-3 electrod pentru sudură vertical-descendentă, electrod tubular DUR-CM, electrod tubular EXTRADUR. Recent, a fost omologat, de asemenea, electrodul tubular pentru încărcări dure, rezistent la șocuri violente și abraziune severă. În afară de electrozii de sudură destinați sudurii oțelurilor de construcții metalice, rezervoarelor construcțiilor navale și platformelor de foraj, întreprinderea produce și livrează:

sîrmă pentru armarea betoanelor, cu diametre de la 3-10 mm,

sîrmă moale albă, utilizată în special la armarea geamurilor,

sîrmă moale (neagră și zincată),

sîrmă tare (mată și lucioasă),

plase sudate pentru armarea betoanelor

cord metalic etc.

Produsele I.S.P.S.-Buzău se bucură de o mare apreciere în țări din Europa, Asia sau Africa.

Pentru a satisface necesarul de sîrmă și produse din sîrmă și pentru introducerea pe scară largă a tehnologiilor cele mai înaintate (ca trefilarea cu ungere hidromecanică) vor fi introduse în fluxul producției peste 300 tone de noi utilaje de înalt randament realizat cu forțe proprii.

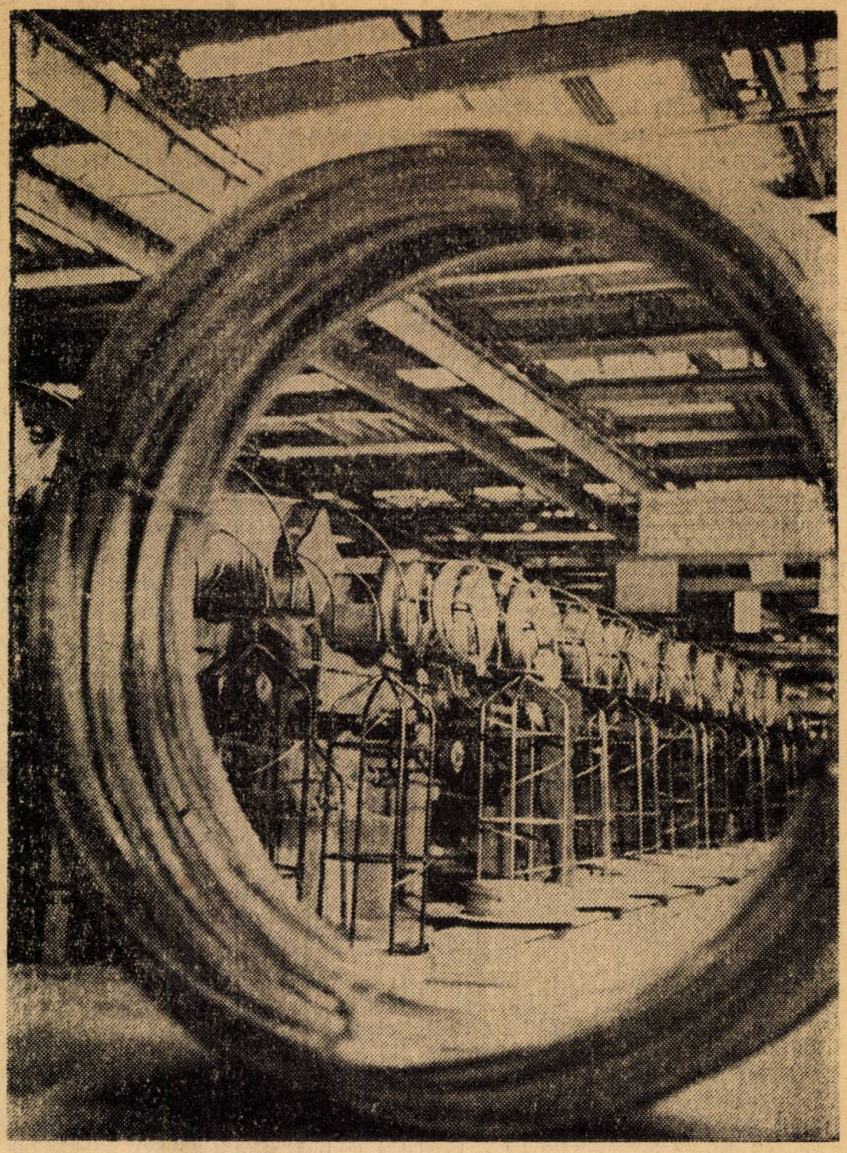

În secția de fabricație a sîrmei.

VĂ PREZENTĂM:

COMBINATUL DE PRELUCRARE A LEMNULUI — ARAD

Printre întreprinderile cu vechi tradiții în fabricarea mobilei, se numără și Combinatul de prelucrare a lemnului din Arad. Primele produse fabricate din lemn în mod organizat la Arad datează, conform documentelor, din anul 1890, cînd a fost deschis un atelier de tîmplărie.

Dezvoltarea industriei de mobilă într-un ritm rapid în țara noastră după 23 August 1944, prin construirea unor întreprinderi ultra moderne, cu tehnologii care permit o înaltă productivitate și în același timp o calitate deosebită a determinat apariția combinatelor de prelucrare a lemnului. La intrarea în funcțiune a Combinatului de prelucrare a lemnului de la Arad se executa o singură garnitură de mobilă-corp (în serie) și cîteva tipuri de scaune curbate. Datorită dezvoltării combinatului, diversificării producției, dării în funcțiune a noilor obiective și lărgirii capacităților existente, s-a ajuns în prezent la realizarea a peste 230 sortimente de mobilier pe an. Aceasta înseamnă numeroase garnituri și piese separate de mobilă: stil clasic, rustic, colonial și modern. Dintre produsele reprezentative de mobilier proiectate și executate la Arad, amintim programele de fabricație pentru garniturile stil Regency, Ludovic al XVI-lea, Nina și 623.

În centrul atenției harnicului colectiv de oameni ai muncii de la Combinatul de prelucrare a lemnului din Arad se află creșterea gradului de valorificare a masei lemnoase și a eficienței economice, introducerea de noi tehnologii de fabricație și folosire pe scară largă a înlocuitorilor. Astfel, amintim de înlocuirea cherestelelor la fabricarea mobilierului prin utilizarea semifabricatelor de PAL, PFL, PAF, precum și pentru elementele decorative și de rezistență.

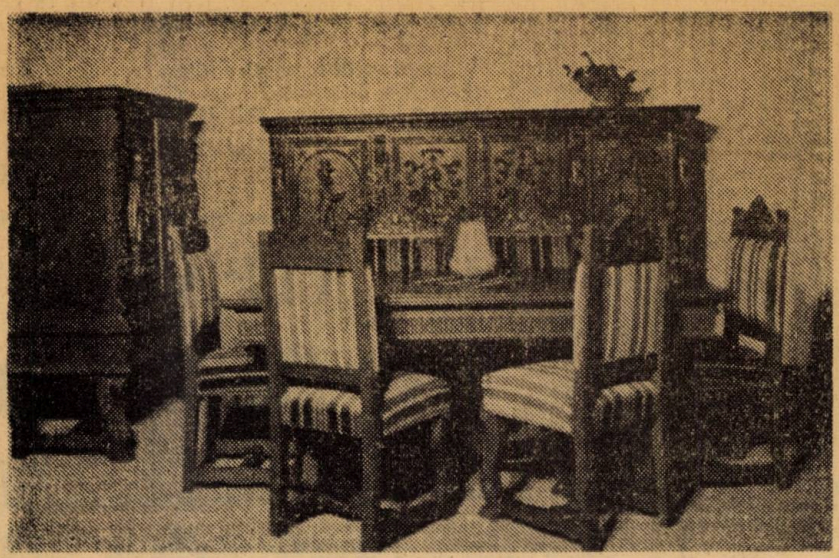

Sufrageria Cordoba.

Pentru îmbunătățirea aspectului comercial al produselor în condițiile creșterii productivității muncii, există preocupări permanente pentru introducerea și extinderea tehnologiilor avansate de prelucrări mecanice, finisarea în flux continuu, introducerea lacurilor cu aspect estetic și caracteristici tehnice de rezistență superioară etc. Datorită nivelului tehnic și calitativ ridicat de execuție și a gamei diversificate, peste 90% din producția de mobilier a Combinatului de prelucrare a lemnului din Arad se livrează la export. Sînt realizate contracte economice cu peste 30 de țări, respectiv cu 70 de firme comerciale. Printre principalele piețe de desfacere amintim pe cele din U.R.S.S., S.U.A., Franța, Olanda, Belgia etc.

În perspectivă se prevede darea în funcțiune de noi unități productive în raza județului, precum și modernizarea secțiilor existente.

La cel de al nouălea pavilion de mostre din anul acesta standul de mobilă al țării noastre a ocupat o suprafață de 14 000 mp, cu zece mii mai mult decît în anii trecuți. Este și aceasta o dovadă concludentă a dezvoltării producției de mobilă din țara noastră.

Pagini realizate de
Ion VASILESCU

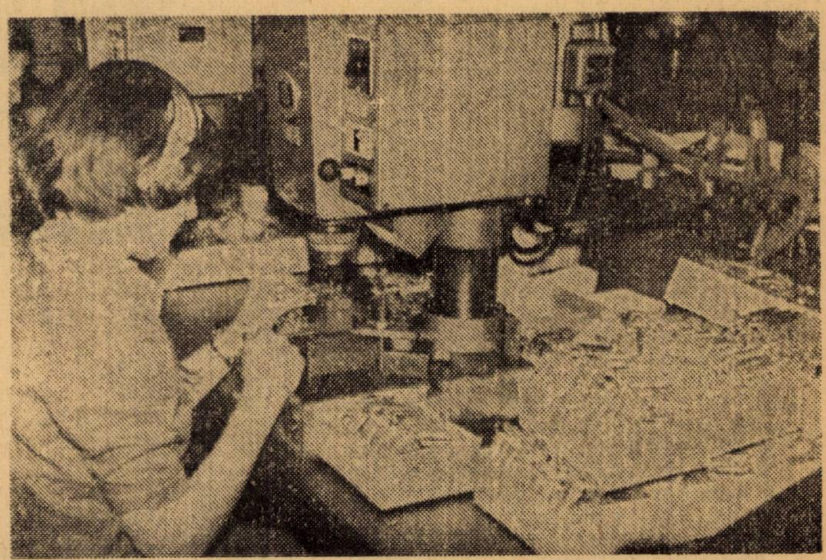

Produsele de feronerie fabricate la Arad au înlocuit pe cele din import. Sînt folosite de toate fabricile de mobilă din țară.

practică arbitrală

Penalizarea depăşirilor de consum la energia electrică.

Dispoziţiile normative sancţionează prin plata de penalităţi depăşirea prin consum de către unităţile socialiste a cantităţilor de energie electrică repartizate şi contractate.

Existenţa contractului încheiat în forma prevăzută de lege constituie, aşa cum s-a mai subliniat, o condiţie pentru obligarea unităţilor consumatoare la plata penalităţilor.

Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2182/1979 s-a făcut precizarea că peste a constitui temeiul acordării penalităţilor, contractele de furnizare a energiei electrice trebuie să fie semnate de persoane competente să angajeze răspunderea unităţilor socialiste contractante: „Din verificarea probelor administrate în cauză se constată că nu s-a făcut dovada existenţei raporturilor contractuale între reclamantă şi pîrîtele în litigiu pentru furnizarea energiei electrice în trim. I şi II/1978.

Cele trei contracte aflate la dosar, pe lîngă faptul că nu cuprind cantitatea de energie electrică repartizată, nici nu sînt semnate de persoanele care pot angaja în mod legal răspunderea pîrîtei II".

Soluţia se explică prin nulitatea contractului economic încheiat de persoane necompetente a angaja unităţile socialiste contractante.

Reamintim, în această privinţă, că potrivit art. 90 din Legea nr. 71/1969, modificată şi completată, contractele economice dintre unităţile socialiste se semnează de către directorul unităţii. În condiţiile legii, contractul poate fi semnat de către o altă persoană împuternicită în acest scop.

O situaţie particulară este aceea a trusturilor sau centralelor care încheie contractecu întreprinderile furnizoare de energie electrică pentru aprovizionarea unităţilor în subordine. Problema care s-a pus este, în primul rînd, aceea a legalităţii acestor contracte în raport cu dispoziţiile art. 9 din Regulamentul de furnizare şi utilizare a energiei electrice aprobat prin H.C.M. nr. 2763/1978.

În conformitate cu aceste dispoziţii legale, contractele de furnizare a energiei electrice se încheie pe puncte de consum. Ca atare, contractele de furnizare încheiate de trusturi şi centrale pentru aprovizionarea unităţilor componente dotate cu personalitate juridică ar fi nule pe motivul că au fost încheiate cu încălcarea dispoziţiilor art. 9 din regulamentul citat.

Avînd de rezolvat această problemă, primul arbitrul de stat, prin Decizia nr. 2183/1979, a reţinut următoarele: „Din moment ce repartiţia a fost emisă pe numele Trustului S.M.A. Timiş şi contractul s-a încheiat cu această unitate, aprecierea consumului trebuie făcută în raport cu aceasta...

Această concluzie se desprinde şi din caracterul deosebit al penalizării de 200% de a sancţiona deopotrivă ceea ce este depăşit în raport de repartiţie şi contract.

Este adevărat că la art. 9 din Regulamentul de furnizare şi utilizare a energiei electrice aprobat prin H.C.M. nr. 2763/1968 s-a prevăzut că încheierea contractelor de furnizare a energiei electrice se face pe puncte de consum.

Acest text a avut însă în vedere situaţia anului 1968, cînd energia electrică nu era un produs supus repartizării centralizate, iar consumatorul putea depăşi cantitatea contractată care reprezenta o obligaţie minimă a furnizorului.

În prezent, cînd s-au stabilit de către conducerea superioară sarcini concrete pentru economisirea combustibililor şi energiei, iar energia electrică a devenit un produs care se repartizează centralizat, unităţile beneficiare, titulare de repartiţii, sînt obligate să contracteze cantitatea repartizată şi să o respecte sub sancţiunea aplicării penalizării de 200%.

Aşa fiind, organul arbitral a stabilit în mod întemeiat că pîrîtul (trust) are a răspunde pentru depăşirea cantităţii de energie electrică repartizată şi contractată.

Împrejurarea că pîrîtul a defalcat repartiţia primită pe unităţile în subordine este nerelevantă, întrucît desfăşurătorul respectiv nu are caracterul unei repartiţii, ci are drept scop urmărirea consumului pe aceste unităţi."

Observăm că soluţia se întemeiază, în principal, pe faptul stabilirii sarcinii de plan — prin repartiţie — pe trust astfel că relaţia specifică care există între sarcina de plan şi contract impune prezenţa trustului ca parte în contractul pe care îl încheie unitatea furnizoare de energie electrică pe baza repartiţiei respective. Nu este de admis ca în repartiţie să apară ca beneficiară o anume unitate socialistă, iar în contract să figureze — în această calitate — o altă unitate socialistă.

Aparenta contradicţie între repartiţie şi dispoziţiile Regulamentului de furnizare şi utilizare a energiei electrice care prevăd încheierea contractelor de furnizare pe puncte de consum nu putea fi rezolvată decît ţinînd seama de efectele pe care le produce repartiţia. Aceasta — cu atît mai mult, cu cît, dispoziţiile la care s-a făcut referire au fost adoptate la o dată cînd energia electrică nu forma planificării prin repartiţii.

În speţă la care ne-am referit, trustul a defalcat cantitatea de energie electrică ce i s-a repartizat pe consumatori efectivi. Această defalcare nu putea determina stabilirea de raporturi contractuale între întreprinderea furnizoare de energie electrică şi acei consumatori, din moment ce contractele se încheie pe baza şi în concordanţă cu repartiţia emisă de coordonator.

Desigur că, ulterior plăţii penalităţilor, trustul le poate recupera, în condiţiile legii, de la unităţile în subordine care prin consumul realizat au determinat depăşirea cantităţii de energie electrică repartizată şi contractată.

I. IVAN

SUB TIPAR!

PLĂŢILE, RISCURILE, EFICIENŢA

în contractele comerciale internaţionale

Se mai primesc comenzi pînă la 10 ianuarie 1980, cu plata ramburs

Întrebări și răspunsuri

● **V. CUZMINSCHI** (Suceava) întreabă dacă în cazul nedescărcării în termen a vagoanelor de către E.C. — C.F.R., stația de destinație este în drept să perceapă taxe de locații unității destinatare, beneficiară a mărfurilor sosite cu vagoanele respective.

Stația de destinație și unitatea E.C. — C.F.R. care deservește unitatea destinatară — beneficiară făcînd parte din aceeași regională de căi ferate, se poate pune problema exonerării de plata taxelor de locații în ipoteza în care nedescărcarea vagoanelor în termenul liber tarifar s-a datorat neîndeplinirii obligațiilor care reveneau E.C. — C.F.R.

În acest scop, unitatea destinatară — beneficiară trebuie să prezinte contractul de prestații încheiat cu E.C. — C.F.R. și să dovedească că mărfurile în cauză s-au încadrat în obligația de descărcare a unității amintite.

● **A. RONA** (Bihor) se interesează de condițiile în care se pot practica refuzurile de plată în cazul în care părțile au convenit ca livrarea și decontarea unei instalații să se facă pe subansamble.

Menționăm că o atare înțelegere a părților poate fi socotită valabilă numai în măsura în care există prețuri legal stabilite pentru fiecare subansamblu.

Într-o asemenea ipoteză, refuzurile de plată se pot exercita în raport cu livrarea și facturarea fiecărui subansamblu în parte, în cazurile prevăzute de lege pentru practicarea refuzurilor de plată.

Cu toate acestea, efectuarea unor refuzuri ulterioare pentru lipsuri constatate la subansambluri livrate anterior și care au fost acceptate inițial la plată nu constituie o compensație inadmisibilă în raporturile dintre unitățile socialiste.

● **M. POPESCU** (București) întreabă dacă, împotriva unei hotărîri arbitrale, aceeași parte poate folosi de două ori calea de atac a reexaminării pe bază de acte noi.

În principiu, răspunsul este negativ.

Totuși, dacă se dovedește că, la data formulării primei cereri de reexaminare, partea s-a aflat în imposibilitatea de a folosi unele acte noi — pe care a reușit să le procure abia ulterior — este admisibilă, în mod excepțional, introducerea unei a doua cereri de reexaminare.

● **M. HARALAMB** (Prahova) se interesează de calea pe care trebuie s-o urmeze unitățile furnizoare pentru a preîntîmpina consecințele economice negative care se produc datorită unităților beneficiare care întîrzie în mod repetat să achite contravaloarea produselor livrate.

Potrivit art. 159 din Legea nr. 9/1972, modificată și completată, unitățile furnizoare sînt în drept să pretindă celor beneficiare care întîrzie în mod repetat plata prețului și le creează greutăți financiare, să le asigure anticipat sumele necesare efectuării plăților, prin instrumente de decontare bancare, prin care să se ateste, în prealabil, existența posibilităților de plată.

● **T. DEMA** (Timișoara) solicită lămuriri în ceea ce privește condiția franco depozit furnizor a prețului aplicabil produselor contractante între două unități socialiste.

Această condiție a prețului nu poate fi interpretată decît în sensul că toate cheltuielile de transport sînt suportate de unitatea beneficiară. Ea nu are nici o implicație asupra obligației unității furnizoare de a expedia produse ori a unității beneficiare de a le ridica.

● **I. STRATULAT** (București) întreabă dacă în cazul încasării unei sume fără îndreptățire se datorează penalități și pentru perioada anterioară datei cînd s-a cerut restituirea sumei încasate.

Răspunsul care se impune este afirmativ.

Potrivit art. 47, pct. 6, din Legea nr. 71/1969, modificată și completată, în situația dată, penalitățile se datorează de la data încasării sumei nedatorate.

Față de această prevedere legală, nu prezintă relevanță momentul cînd s-a solicitat restituirea sumei.

● **I. BIRO** (Cluj) se interesează de împrejurările în care unitatea beneficiară poate refuza achitarea valorii produselor importate în condiții de comision, pe motivul constatării unor deficiențe calitative.

Din scrisoarea dvs. rezultă că produsele au parvenit unității beneficiare prin calea ferată, din actul de constatare rezultînd că deficiențele calitative s-au produs în timpul transportului, pe parcursul intern.

Așa fiind și întrucît la frontiera română produsele nu prezentau nici un viciu, unitatea beneficiară nu era îndreptățită să refuze achitarea valorii produselor importate în condiții de comision. În schimb, ea trebuia să se îndrepte împotriva cărăușului, în condițiile legii, pentru a obține despăgubirile cuvenite.

● **M. PLOEȘTEANU** (Ilfov) solicită lămuriri cu privire la condițiile în care prețurile care se practică între unitățile socialiste pot fi stabilite pe bază de postcalculație.

Art. 25 din Legea nr. 19/1971 prevede că stabilirea de prețuri pe bază de postcalculație poate avea loc numai în cazuri excepționale în care, datorită tehnologiilor noi de producție, nu se pot determina cu anticipație cheltuielile de producție sau la care stabilirea prețurilor nu se poate face prin comparare cu alte produse.

Pentru adoptarea acestei modalități de stabilire a prețurilor este nevoie de acordul prealabil al unității beneficiare.

● **C. GABRIEL** (București) se interesează de condițiile în care răspunde poșta pentru nepredarea la destinație a trimiterilor interne.

Termenul de reclamare este de 6 luni pentru trimiterile poștale și de 3 luni pentru cele de telecomunicații.

Potrivit art. 8 din Decretul nr. 197/1955, expeditorul sau destinatarul poate acționa unitățile poștale în fața arbitrajului, în termenele de mai sus, numai în următoarele cazuri :

a) Cînd unitatea poștală nu a rezolvat reclamația ;

b) Cînd nu s-au acordat despăgubirile legale ;

c) Cînd, după părerea sa, rezolvarea negativă a reclamației este neîntemeiată.

● **T. IONESCU (București)** se interesează de consecințele patrimoniale care se produc în cazul cînd unitatea beneficiară nu prezintă, la termenele stabilite în contract, specificațiile ori detaliile tehnice necesare executării produselor.

În asemenea situații, unitatea furnizoare este în drept să pretindă plata penalităților prevăzute de art. 47 pct. 1 lit. b din Legea nr. 71/1969, modificată și completată.

Întîrzierea unității beneficiare în îndeplinirea obligațiilor menționate poate pune unitatea furnizoare în imposibilitatea de a realiza și livra la termen produsele contractate. În mod corespunzător, unitatea furnizoare va fi exonerată de răspunderea pentru nerespectarea termenului contractual de livrare.

● **M. TRIFĂNESCU (Olt)** soicită unele lămuriri în legătură cu calculul penalităților datorate de unitățile furnizoare pentru nelivrarea la termen a produselor contractate.

Conform celor stabilite de practica arbitrală, nu se cuprind în calculul penalităților nici ziua în care obligația de livrare a devenit scadentă și nici ziua în care obligația de livrare a fost îndeplinită.

Pentru produsele livrate comerțului care au stabilite prețul cu amănuntul, din acest preț se scade rabatul legal, după care se aplică coeficientul legal de penalitate, iar rezultatul se înmulțește cu numărul zilelor întîrziate.

● **G. HARALAMB (Prahova)** se interesează de condițiile în care unitățile beneficiare pot prelua unele obiective de investiții neterminate.

Potrivit art. 30 din Regulamentul de efectuare a recepției obiectivelor de investiții, în cazuri excepționale, în care beneficiarul de investiții este în-

teresat să preia un obiect sau numai o parte din obiect cu unele lucrări de construcții-montaj neterminate, pentru ca, după caz, să-l predea în folosință, să-l pună în funcționare sau să înceapă probele tehnologice, aceasta se poate face numai cu aprobarea organelor care au în subordine pe beneficiarul de investiții și pe antreprenor.

● **R. MIHĂILESCU (București)** se interesează de calea pe care trebuie să o urmeze unitățile socialiste pentru a obține confirmarea cazului de forță majoră de către organele competente potrivit art. 46 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată.

În acest scop, unitățile socialiste interesate se vor adresa organului tutelar (minister, uniune centrală sau națională de cooperative, comitet executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București) care, pe baza documentației transmise vor sesiza organele competente în vederea analizării și confirmării cazului de forță majoră.

● **M. GYÖRGY (Mureș)** întreabă dacă poate fi obligată unitatea beneficiară să achite prețul unor produse livrate care nu au fost contractate și nici comandate.

Întrucît obligația de plată a prețului este condiționată de existența raportului contractual într-una din formele prevăzute de lege, pentru produsele livrate în afara unui raport contractual valabil stabilit, unitatea beneficiară nu poate fi obligată la plata prețului.

Produsele astfel livrate trebuie ținute la dispoziția unității furnizoare. Dacă această îndatorire nu este respectată — produsele fiind consumate sau înstrăinate — unitatea beneficiară este îndatorată să achite contravaloarea acelor produse.

● **I. ZAMBILĂ (Iași)** se interesează de modul în care pot fi valorificate, într-o situație concretă, pretențiile față de calea ferată.

Unitatea beneficiară a primit scrisoarea de trăsură și, constatînd lipsurile cantitative cu participarea delegatului cărăușului, trebuie să reclame lipsurile căii ferate și să o acționeze în termenul de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. c din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă.

Fiind vorba de pretențiile unității destinatare, reclamația, ca și acțiunea, trebuie introdusă față de regionala de căi ferate pe a cărei rază de activitate se află stația de destinație care a eliberat transportul.

● **G. CSUBOR (Harghita)** solicită lămuriri cu privire la momentul în care începe să curgă prescripția acțiunii prin care se solicită valoarea produselor neeliberate din custodie.

În cazul la care vă referiți, termenul de prescripție începe să curgă de la data pînă la care trebuiau păstrate produsele în custodie, potrivit convenției părților. În lipsa unei asemenea date, sînt aplicabile dispozițiile art. 7 din Decretul nr. 167/1958, potrivit cu care, în cazul obligațiilor care urmează să se execute la cererea creditorului și în acelea al căror termen de executare nu este stabilit, prescripția începe să curgă de la data nașterii raportului de drept, adică pe data constituirii custodiei.

H. M.

● **I. IOAN SIMION, Miercurea Ciuc** — Din dispozițiile legale citate de dv. rezultă că unitatea are posibilitatea să încadreze o persoană cu o retribuție apropiată sau cel mult egală cu aceea avută anterior transferării. Această posibilitate nu constituie o obligație pentru conducerea unității unde v-ați transferat.

● **GHERGHINA CORIOLAN, Sibiu** Pentru personalul care lucrează în unitățile unde se aplică săptămîna de lucru redusă, îndemnizația de concediu se calculează pe baza venitului mediu lunar împărțit la 24,4 zile (în loc de 25,5 zile), rezultatul înmulțindu-se cu numărul zilelor de concediu cuvenite. Concediul de odihnă fiind acordat pe zile lucrătoare (Legea nr. 27/1967), în cazul în care în perioada de concediu intră și ziua de simbătă nelucrătoare (liberă) aceasta nu se ia în considerare (ca și zilele de duminică și de sărbători legale).

● **VASILE NIERGES, Cluj-Napoca** — Peroada cît ați fost încadrat ca tehnician se ia în considerare ca vechime în funcții tehnice. Neavînd vechime în funcții economice nu este posibil să fiți încadrat într-o funcție de conducere pentru care este prevăzută condiția vechimei în asemenea funcții.

● **DAN FIROIU, Drobeta-Tr. Severin** — Din scrisoarea dv. rezultă că în luna februarie 1977 ați fost încadrat la nivelul de bază, iar în luna ianuarie 1979, fiind transferat în interesul serviciului, la o unitate cu nivel de retribuție mai mic, vi s-a menținut retribuția avută, prin acordarea unei clase de retribuire în plus (gradația I). Trecerea dv. la gradația II-a conform prevederilor Decretului nr. 100/1979 se poate face în condițiile art. 33 din Legea nr. 57/1979, deoarece termenul de la care se calculează acordarea gradației este februarie 1977 — dată cînd ați fost încadrat la nivelul de bază.

CITITORI!

Vreți să vă asigurați primirea cu regularitate a revistei, a suplimentului și a lucrărilor pe care le vom edita în anul 1980 ?

Decupați, completați și expediați de îndată comanda de mai jos.

(numele abonatului) [1] **DATA.** . . . . . .
Nr. . . . . . .

Către
„REVISTA ECONOMICĂ" — București
Calea Dorobanților nr. 11—25 — cod. 71131

În baza ofertei dv. nr. 250/1979 dorim să încheiem următoarele abonamente :

— „Revista economică" . . × . . **lei**[2] = ...

De asemenea, în calitate de abonați ai revistei, vă rugăm ca la apariția cărților pe care le editați să ne expediați numărul de exemplare înscris în dreptul fiecărei lucrări ;

— Legea contractelor economice — comentată și adnotată cu practica arbitrală . . × **20 lei** = ... ;

— Transporturile de mărfuri — reglementări interne și internaționale . . × **20 lei** = ... ;

— Legislația muncii de la A la Z . . × **20 lei** = ... ;

Total =

Facem precizarea că v-am expediat suma de mai sus în contul dv. I.S.I.A.P. nr. 64 51 502 28 B.N.R.S.R. — filiala sect 1, București, cu mandatul poștal din ziua de . . . . . .

Director, **Contabil șef,**

[1] Abonații persoane fizice vor trece numele și adresa la care doresc să primească abonamentul.

[2] La prețul unui abonament se va trece 260 lei de către organizațiile socialiste și 130 lei de către persoanele fizice încadrate în orice formă de învățămînt.

OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE

UZINA MECANICĂ CLUJ-NAPOCA

Calea Baciului, 2 — telefon 25453

— TV 168×12 ml. 110
— TV 168×14 ml 60
— Vopsea email gri kg. 1000
— Ventilator VAM 1250 buc. 3
— Ventilator 250 mc/h buc. 3
— Tablă ZN 0,8 kg. 5800
— Tablă Al 2 mm kg. 500

RULMENȚI

— NJ 232 MAN buc. 343
— 6302 buc. 1090
— NJ 306 buc. 43
— NU 306 N buc. 3
— 6324 J buc. 2
— NU 328 MNA buc. 3
— 6407 buc. 10,00
— 6411 buc. 1
— NA 50 buc. 20
— 7519 buc. 1
— 7718 buc. 1
— 1213 K buc. 4
— NU 2205 buc. 18
— 2213 buc. 14
— 2218 buc. 7
— 807—813 buc. 8
— 390—509 buc. 12
— 402—310 buc. 11
— 234—418 buc. 6

ELECTRICE

— Bobine 220 v—50 HZ buc. 30
— Idem 220 v—50 HZ buc. 30
— Bloc releu term 15A buc. 26
— Conductor FY 10 buc. 780
— Idem fy 16 buc. 160
— Cond. ET ∅ 0,40 kg. 150
— Idem 0,20 kg. 33
— Idem 2.10 kg. 265
— Idem sticlat 1,15 kg. 330
— Cond. BB ∅ 0,75 kg. 90
— Idem PE2S 1×5,45 kg. 106
— Idem PE2S 1,9×6,4 kg. 100
— Idem 1,45×3,28 kg. 776
— Idem P2S 2×9 kg. 60
— Idem PE2S 3,28×13,5 kg. 211
— Idem 1×4,65 kg. 117
— Idem 1,35×7,6 kg. 50
— Idem E2S 1,55 kg. 17
— Idem PE2S 2,5×6,9 kg. 98
— Idem 1,4×3,15 kg. 95
— Idem P2S 1,4×8,5 kg. 181
— Idem E+M 0,30 kg. 40
— Contactor 25 A buc. 39
— Cont. AC3 mobil 60 A buc. 13
— Idem DITU 160 A buc. 100
— Contactor leg. 2,5 buc. 160
— Cont. mobil AC3 100 A buc. 5
— Idem fix AC3 100 A buc. 142
— Idem fix TCA 125 A buc. 133
— Inversor de sens 32 A buc. 28
— Limitator 4481 buc. 10
— Motor Mobră 7,5 buc. 12
— Micafoliu 0,10 kg. 274
— Micanită P 782 kg. 38
— Ampermetru 50—20 buc. 3
— Armătură fintină aramă DIANA buc. 3
— Aluminiu AS buc. 612
— Arcuri buc. 2
— Idem 4×47 buc. 36
— Arcuri buc. 50
— Curele trap. 1320×11×7 buc. 17
— Idem 670 buc. 3
— Bielă fereastră mecanic buc. 2
— Bidinele zugrav buc. 16
— Bloc Zn kg. 1051
— Cap divizor CUD 125 buc. 2
— Cuțit strung 12×12×K20 buc. 7
— Idem P20 buc. 140
— Idem 40×25 K10 buc. 3
— Idem 32×20 P20 buc. 10
— Idem P10 buc. 20
— Idem 20×12 K10 buc. 15
— Idem 32×32 K20 buc. 21
— Idem 16×16 K10 buc. 6
— Idem P30 buc. 22
— Cot Al 1/2 buc. 6
— Cot Al Zn 3/4 buc. 7
— Cozi ciocan buc. 25
— Idem buc. 273
— Cureluțe cu cataramă buc. 44
— Console pt. lavoare buc. 21
— Cablu naval 4×2,5 ml. 220
— Clapete reținere buc. 1
— Cuțit strung 16×16 K30 buc. 2
— Curele 13×8×875 buc. 10
— Idem 8×10×1210 buc. 21
— Idem 11×17×1040 buc. 14
— Idem 13×8×1227 buc. 19
— Idem 13×8×1210 buc. 17
— 10×6×1250 curele trapez, buc. 15
— Curele trapez 14×22×1384 buc. 18
— Idem 17×11×2150 buc. 60
— Idem 13×8×2100 buc. 81
— Idem 17×13×2240 buc. 38
— Curele poliamidice 2340/100 buc. 7
— Curele trapez. 17×11×1060 buc. 1
— Idem 22×14×1443 buc. 3
— Idem 17×11×3000 buc. 20
— Idem 17×11×4500 buc. 30
— Idem 22×14×4000 buc. 22
— Cană gaz 3/9 buc. 1
— Curele trapez. 10×8×950 buc. 70
— Capac KH 2008 A buc. 512
— Idem 3BFS 41—11 buc. 200
— Cuplaj cauciuc 27×27 buc. 252
— Cartușe vopsitor buc. 5
— Curele trapez. 18×22×4750 buc. 11
— Idem 22×14×4900 buc. 10
— Druchere cu șild buc. 9
— Distribuitor hidraulic 10—06—5—10 buc. 43
— Idem buc. 1
— Etichete met. graifăr buc. 117
— Etichete metalice buc. 325
— Elemente burduf 7438 buc. 6
— Furtun PCJ 3 ml. 25
— Fuior cînepă kg. 45
— Filtru pînză ml. 133,5
— Frînghie ∅50 ml. 144
— Garnituri manșetă buc. 160
— Idem ∅ 32 buc. 200
— Idem ∅ 38 buc. 100
— Garnituri cu reținere ∅ 32 buc. 150
— Idem ∅ 30 buc. 100
— Hidrant portativ buc. 1
— Inel sem. 80×63 buc. 40
— Idem 124×110×3 buc. 90
— Idem 55×80×10 buc. 1
— Idem 80×70×5 buc. 30
— Idem 17×33 buc. 6
— Idem 100×12×75 buc. 12
— Idem 94×66×12 buc. 24
— Semering fuzetă buc. 11
— Idem 95×120×13 buc. 6
— Idem 52×25×5 buc. 185
— Idem 75×100×10 buc. 64
— Idem 75×100×12 buc. 12
— Idem 55×70 buc. 48
— Inel sem. 50×70×12 buc. 12
— Idem 62×93×13 buc. 2
— Idem 90×115×12 buc. 63
— Idem 25×52×10 buc. 16
— Inimă cauciuc kg. 14
— Inel semering 190×60 buc. 50
— Idem 65×50 buc. 47
— Idem 80×55 buc. 50
— Idem 35×20 buc. 50
— Idem 47×30 buc. 42
— Idem 55×35 buc. 75
— Idem 52×36 buc. 40
— Idem 52×40 buc. 50
— Idem 32×22 buc. 50
— Idem 40×20 buc. 293
— Idem 40×27 buc. 419
— Idem 90×70 buc. 81
— Idem 40×62×10 buc. 25
— Idem 25×40×10 buc. 199
— Idem 15×35×28 buc. 48
— Idem 170×150×12 buc. 25
— Idem 42×65×12 buc. 50
— Piatră polizor 150×15×20 buc. 4
— Idem 250×30×30 buc. 16
— Idem 150×15×20 buc. 56
— Idem 150×8×20 buc. 198
— Platon buc. 6
— Plăci tablă NTS buc. 113
— Piatră poliz. 175×8×20 buc. 2
— Idem 350×40×40 buc. 15
— Pînză lame 450×40×2 buc. 141
— Idem 400×50×50 buc. 4
— Piedestal, vază de mașină de cusut buc. 10
— Pînză disc 510×4 buc. 4
— Perii circ. sîrmă buc. 36
— Pînză lame 500×40×2 buc. 175
— Mufe Zn 3/8 buc. 20
— Niplu 3/4 buc. 13
— Niplu Zn 2 buc. 2
— Niplu 3/4 buc. 4
— Olandez Zn 2 1/2 buc. 38
— Oale grafit 50 1 buc. 16
— Olandez neagră 1 1/4 buc. 1854
— Opritor de flăcări buc. 1
— Olandez L 1/2 buc. 789
— Robinet 4008 11/4 buc. 2
— Robinet trecere 1 1/2 buc. 15
— Robinet sertar 3/4 buc. 24
— Robinet sertar 1 buc. 1
— Idem 5/4 buc. 14
— Idem 6/4 buc. 7
— Idem 1/2 buc. 1
— Robinet ventil ∅ 20 buc. 3
— Robinet trecere 3 buc. 2
— Robinet trecere 1/2 buc. 6
— Robinet RV15 PN 16 buc. 6
— Robinet colțar 3/8 buc. 4
— Racord refular B buc. 15
— Racord sorb WC buc. 8
— Reducții 1 1/4—1/2 buc. 10
— Reducții 1 buc. 2

OFERTE

— Reducţii neag. 4—3 buc. 1
— Reducţii neg. 2 1/2—2 buc. 2
— Roată lanţ buc. 300
— Motor reductor 1,1×1500 buc. 4
— Reductor SRO 3 1—15 buc. 1
— Robinet apă buc. 2
— Robinet trecere 2 buc. 10
— Robinet colţi 3/8 ventil buc. 27
— Robinet colţi ventil 1/2 buc. 13
— Robinet abur 1/2 buc. 13
— Idem 2 buc. 12
— Robinet retribuitor 2 buc. 12
— Robinet cu cep 3/8 buc. 12
— Reductor 3 H 485×63—2 buc. 1
— Reductor RSU 1—50 buc. 1
— Reductor 2 CH 535×14×1 buc. 1
— Reductor 2 RA—20 buc. 1
— Motoreductor 2IA 2,2×1500 buc. 1
— Motor reduc. 2NA 18×3×1000 buc. 2
— Motor reduc. 2IA 7,1×1500 buc. 3
— Reductor 1N—125 IMI buc. 2
— Şaibă textilă buc. 10
— Siluminiu bloc buc. 5
— Suport canel cupuleţi buc. 56
— Sifon 448—1 buc. 6
— Supapă hidraulic buc. 1
— Teuri 3/4—2 buc. 2
— Teuri 2 buc. 2
— Teuri 3/8 buc. 71
— Teu galvanizat buc. 1
— Termometru buc. 2
— Termometru buc. 1
— Termometru 1—100 buc. 11
— Termometru 1—100 buc. 10
— Tub capex 36∅ buc. 100
— Faianţă WC m 1
— Vase WC buc. 1

RULMENŢI

— NJ232 MANA buc. 343
— 6302 buc. 1099
— NJ 306 buc. 25
— NU306 NA buc. 3
— 6324 j buc. 2
— NU328 MANA buc. 3
— 6407 buc. 10
— 6411 buc. 1
— QA120 M buc. 3
— Q211 buc. 1
— NA 50 buc. 20
— 7203 buc. 1
— 7519 buc. 1
— 7718 buc. 1
— 1213 K buc. 5
— 1216 buc. 1
— 1610 buc. 1
— 2204 buc. 1
— NU 2205 buc. 18
— 2213 buc. 14
— 2218 buc. 7
— 2305 buc. 1
— 42215 buc. 3
— 22215 BJ buc. 2
— 986—711 buc. 2
— 807—813 buc. 8
— 390—509 buc. 12
— 402—310 buc. 11
— 402—715 buc. 4
— 113—517 buc. 1
— 234—418 buc. 6
— bile oţel dif. buc. 98
— bile oţel 9 buc. 104
— bile oţel 16 buc. 1600
— bile oţel dif. buc. 253
— role rulment buc. 124
— bucşe rul. 217 buc. 10
— bile 2,5 buc. 3000
— bile 55 buc. 590
— colier cu bile buc. 4
— rulment 943—25 buc. 2
— Alezor ∅ 4 buc. 4
— Idem ∅ 10 buc. 2
— Alez. cil. mînă buc. 4
— Ac trasaj ∅ 6 buc. 50
— Alezor ∅ 3 buc. 10
— Ac trasaj ∅ 4 buc. 50
— Burghiu 13,5 buc. 15
— Idem 17 buc. 45
— Idem 12 buc. 42
— Idem 11 buc. 150
— Idem 20 buc. 6
— Idem 3,15 buc. 30
— Idem 10,5 buc. 24
— Idem 15,4 buc. 12
— Idem 25 buc. 3
— Idem cent. 6,3 buc. 30
— Idem 1,6 buc. 20
— Idem 4,8 buc. 45
— Idem 14,7 buc. 50
— Idem 8,3 buc. 6
— Idem 5,6 buc. 1
— Idem conic 10,5 buc. 6
— Idem cent. 6,3 buc. 14
— Idem 22 buc. 20
— Idem 23 buc. 17
— Con morse 6,4 buc. 1
— Cângi f. coadă buc. 2
— Idem I buc. 7
— Camere stringere buc. 7
— Cângi PCI buc. 3
— Echer F. talpă 90% buc. 6
— Freze 125—4 buc. 4
— Freze ∅ 90 buc. 1
— Greblă fier buc. 10
— Linetă fixă buc. 6
— Linetă mobilă buc. 6
— Liniar sinus buc. 2
— engh. ţev 1/2,4 buc. 1
— Masă rotativă buc. 4
— Manometru 60—2,5 buc. 5
— Idem 60—16 buc. 5
— Idem 100—6 buc. 5
— Pile de groşat 400 buc. 125
— Pile late 350 buc. 80
— Pile late 350 buc. 19
— Rigole rigide buc. 10
— Trusă oxiacet. de tăiere redusă buc. 19
— Ampermetru 60 A buc. 2
— Apărător bec buc. 7
— Transformator 90 V, 0,2 A buc. 20
— Armătură cu braţ buc. 5
— Lampă pt. siloz buc. 112
— Armătură 200 W buc. 15
— Armătură cu braţ 200 W buc. 4
— Acumulator 6 V buc. 4
— Ampermetru 0—40 buc. 2
— Ampermetru M 60 buc. 1
— Bec 12/15 B 15 buc. 18
— Idem sofit 12×3 buc. 17
— Bobină 20 W buc. 18
— Baterii 1,5 buc. 44
— Baterii anodice 22,5 buc. 29
— Bandă sticlată 15 mm buc. 1000
— Bandă sticlată 15 mm ml 1000
— Idem 25 mm ml 750
— Bandă veget. 15 mm ml 550
— Bandă veget. 30 mm ml 800
— Bandă terilină ml 2300
— Bandă mătase 0,10×25 ml 999,5
— Bobine 380 V buc. 10
— Bobină 220—50 HZ buc. 28
— Bobine 220 V — 50 HZ buc. 30
— Bloc releu termic 15 A buc. 14
— Cond. FY 10 ml 788
— Cond FY 16 ml 80
— Conduc. bob. sticlat 1,15 kg. 310,5
— Cond. E + Mătase 0,30 kg. 36,15
— Corp iluminat buc. 2
— Corp FIA 2×65 buc. 3
— Contact. AC3 buc. 2
— Condensator 380 V—50 HZ buc. 5
— Cuplaj electromagnet buc. 1
— Cleme de şir buc. 2535
— Cărbune convertizor 50×20×20 buc. 55
— Cilindru de ridicare buc. 2
— Capac ventilator buc. 38
— Capace laterală buc. 411
— Comutator 63 A buc. 5
— Comutator maşini unelte buc. 34
— Contact. K1 10 A buc. 19
— Clapete 100 A buc. 2
— Cleme mobile 2,5 buc. 55
— Cleme universale 70 A buc. 182
— Contact 25 A buc. 25
— Cont. AC3 mobil 60 A buc. 13
— Cont. alamă ditu buc. 100
— Cont. fix. DITU 25 A buc. 45
— Cond de legătură 2,5 buc. 160
— Cont. mobil AC3 100 A buc. 4
— Cont. fix. 100 A AC3 buc. 127
— Cont. fix TCA 125 A buc. 133
— Cruce port perii buc. 8
— Carcasă pt. agitator buc. 2
— Cond. PE 2 S 1×5,45 kg. 106
— Idem 1,9×6,4 kg. 100
— Idem 1,45×3,28 kg. 776
— Idem 2×9 kg. 60
— Idem 3,28×13,5 kg. 211
— Idem 1×4,65 kg. 117
— Idem 1,35×7,6 kg. 50
— Idem 1,55 kg. 17,5
— Idem 2,5×6,9 kg. 98
— Idem 1,4×3,15 kg. 95
— Idem 1,4×8,5 kg. 181
— Dulii tub buc. 8
— Elice pt. sită buc. 2
— Fişe tripolare plate buc. 1
— Folie polietilenă ml 132,5
— Garnitură sub capac buc. 140
— Izolator DTF 25 KW buc. 6
— Inversor de sens 32 A buc. 17
— Întrerupător cu pîrg. 63 A buc. 11
— Limitator cursă 6110 buc. 3
— Limitator translaţie 60 A buc. 1
— Lămpi port. f. cablu buc. 1
— Lămpi semnal elba buc. 9
— Lămpi monobloc buc. 8
— Lămpi port. cu cablu buc. 4
— Limitator 4481 buc. 6
— Motor electric cu talpă 5×1000 buc. 1
— Idem cu fl. 7,5×3000 buc. 1
— Idem piese de schimb buc. 10
— Motor mobră 75 buc. 12
— Motor electric 0,75×1000 buc. 2
— Motor electric 11×1500 buc. 1
— Micafoliu 0,10 buc. 254,3
— Micafoliu 701, 0,20 buc. 18,5
— Micanită p 782 buc. 35
— Micanită 782 1,0 buc. 141
— Micapinză PHH S 103 buc. 15,5
— Micanită format mare 0,5 buc. 87,5
— Micabandă sticlată 0,10×25 buc. 87
— Micabandă albă s2 mh buc. 12
— Micabandă albă s2HĂ„ÎqhS6=(p
— Micabandă pe hîrtie 0,10 buc. 50
— Micabandă s2 M S1 87,5
— Micanită colector P 787—0,6 buc. 69
— Micabandă pe hîrtie 0,13×15 buc. 4

— Micabandă neagră pe hîrtie 25 buc. 85
— Micabandă neagră 25 kg. 22
— Microlimitator 6131 buc. 357
— Manometru 0—6 buc. 8
— Manometru ind. 0—25 buc. 2
— Manipulator la 4 poz. ne reg. buc. 2
— Manometru oxigen 25 buc. 4
— Manometru 0—25 buc. 5
— Manometru 0—16 buc. 11
— Microîntrerupător 590 buc. 10
— Micanită 1,5 buc. 60
— Micanită 782 0,8 buc. 112,6
— Micanită CN3 1 buc. 55
— Micabandă albă 0,10×15 buc. 203
— Patroane mig. 25 A buc. 255
— Patroane mig. 10 A buc. 353
— Patroane MPR 400 A buc. 2
— Prize CS 16 buc. 39
— Prize 24 V buc. 91
— Prize S. buc. 27
— Priză contact 6 A buc. 300
— Prize contact 10 A buc. 290
— Priză contact 15 A buc. 283
— Priză contact 25 A buc. 290
— Priză contact 35 A buc. 55
— Priză contact 60 A buc. 25
— Priză electrocontractor protect. buc. 11
— Priză electroc., protecție st. buc. 54
— Priză CP 9186 buc. 18
— Perii colectoare 35×20×16 buc. 137
— Plăci seleniu 40×40 buc. 80
— Placă teh. buc. 13,15
— Placă presată buc. 638
— Placă electropoz. buc. 35,5
— Punte cont. DITU 100 A buc. 4
— Platforme electroiz. buc. 3
— Papuci cablu 12×16,5 buc. 35
— Papuci Al. 50 buc. 65
— Papuci Cu 4×1,8 buc. 4500
— Papuci cablu cab. 10×6,8 buc. 1800
— Perii grafit 46×32×25 buc. 210
— Idem 45×30×18 buc. 44
— Idem 50×22×16 buc. 62
— Idem 8,80×30×18 buc. 99
— Idem 35×20×10 buc. 23
— Idem 40×12×10 buc. 10
— Idem 32×25×12 buc. 158
— Idem 32×25×15 buc. 116
— Idem 56×14×11 buc. 165
— Perii bronz 56×20×20 buc. 150
— Racord far pompier buc. 12
— Releu fluorescent buc. 9
— Rondele sub placă buc. 10
— Sîrmă Cu recuperabilă 1,5 buc. 200
— Idem 1,6 buc. 200
— Sonerie buc. 5
— Soclu sig. LS 63 A buc. 263
— Idem LS 100 A buc. 28
— Idem UR 100 A buc. 2
— Suport perii colector dif. buc. 58
— Suport cont. DITU 25 A buc. 2

INSTITUTUL DE CERCETĂRI METALURGICE BUCUREȘTI,
Str. Mehadiei nr. 39, sector 6
Telefon 49 33 80 — telex 11 369

FIERĂRIE

— Electrozi sudură FMB ∅ 4 kg. 108
— Idem 3,5 kg. 100
— Tablă inox 10×2000×1000 kg. 161
— Idem 10×1000×2000 kg. 320
— Țevi zincate 4 m.l. 38
— Tablă zincată 0,5 kg. 3759
— Sîrmă alamă ∅5 kg. 126

CERCETARE

Curele trapezoidale
— 22×14×1000 buc. 10
— 22×14×1800 buc. 10
— 22×14×5600 buc. 4
— Pietre polizor 250×30×75 buc. 12
— Idem 400×40×127 buc. 11
— Idem 40×40×127 buc. 3
— Ferowolfram 76% kg. 2150
— Idem 83% kg. 3000
— Ferovanadiu 48% kg. 216
— Carbură wolfram granule 50 u kg. 430
— Materiale RANK XEROX buc. 62
— Lits 6005—90329 buc. 12
— Tonner 6 R 90005 buc. 15
— Cilindri IR—9001 buc. 58
— Suluri ștergare buc. 298
— Developer 660 buc. 15
— Transportor 502—5900 buc. 133
— Set întreținere buc. 15
— Idem buc. 30
—Cilindri IR 9001 buc. 19
— Drums buc. 30
— Developer 720 buc. 33
— Tonner 720 buc. 13
— Idem 660 buc. 96
— Developer 660 buc. 20
— PMKIT buc. 60

● REACTIVI

— Acetat de cadmiu p.a. kg. 1,750
— Pentaoxid de fosfor p.a. kg. 35
— Eskamixtură p.a. kg. 70
— Sulfat feros p.a. kg. 79
—Acetat de butil p.a. kg. 5
— Hexametilentetramină p.a. kg. 52

COMBINATUL APICOL BUCUREȘTI

PIESE AUTO

— Segmenți IMS set 5
— Termostat buc. 5
— Pinion planetar IMS buc. 5
— Capete bară IMS buc. 30
— Cuzineți Volga palier set 4
— Cuzineți Volga lagăr set 4
— Cămăși cilindru tractor W4 buc. 6
— Placă presiune Carpați buc. 1
— Pompă apă SR 101 buc. 1
— Grup diferențial complet TV buc. 2
— Radiator apă TV buc. 1
— Radiator apă IMS buc. 2
— Întrerupător semnalizare buc. 20
— Filtre ulei Bucegi SR 113 buc. 2

● AGRO-ALIMENTARE
— Agaragar kg. 54

● DIVERSE MATERIALE
— Corzi relon ∅ 0.22 kg. 40
— Cot sticlă ∅ 100 buc. 16
— Cot sticlă ∅ 50 buc. 2
— Cianură de sodiu kg. 67
— Coturi sticlă ∅ 40 buc. 11
— Etichete fragil buc. 200.000
— Flacoane stică Lady buc. 4000
— Pastă șlefuit verde kg. 118
— Pergamoid zefir mp. 1700
— Tub sticlă ∅ 50 buc. 67
— Teu sticlă ∅ 100 buc. 4
— Teu sticlă ∅ 40 buc. 8

● METALURGICE

Tablă perforată diverse grosimi foi — 250

Materialele disponibile se pot ridica imediat prin comandă fermă și CEC, de la depozitul Combinatului Apicol București, Bd. Ficusului nr. 42 sect. 1, telefon 33.20.50/178 sau 33.28.32.

ÎNTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII INDUSTRIALE ȘI MONTAJE — BRAȘOV
strada Carpaților nr. 9, telefon 2.26.00 sau 3.03.57,

vinde din stoc următoarele :

— Tapet lavabil m2. 15.000
— Motoare electrice ASI-St. tr. MB2 380/660 V (315-S-80-8) 90 KV×750 ture buc. 1
— Idem 75 KW×750 ture buc. 2
— Idem ASI-St. tr. (E.M-2-216) 380/660 V 60 KW/976 ture buc. 2
— Funduri bombate din tablă neagră OL. 37-2 K ∅ 159×8 mm buc. 24
— Idem 273× 6 buc. 30
— Idem 480×5—6 buc. 6
— Idem 600×6 buc. 28
— Idem 700×6 buc. 2
— Idem 800×6—8 buc. 19
— Idem 1000×10 buc. 4
— Idem 1100×6—12 buc. 38
— Idem 1200×5—12 buc. 55
— Idem 1290×12 buc. 2
— Idem 1300×8—10 buc. 7
— Ide m1400×10—12 buc. 8
— Robinet reglare servomotor Dn. 100/40 Atm. buc. 2
— Idem Dn. 32 buc. 2
— Șurub cu ventil Dn. 80 buc. 36
— Supape respirație Dn. 80 buc. 44
— Idem hidraulice Dn. 80 buc. 21
— Robinet dublu reglaj 1 1/4 buc. 180
— Compensatori dilatație LSF Dn. 250 buc. 3
— Robinet reglare electrică RAE ∅ 80 buc. 1
— Compensatori LSF Dn. 150 mm buc. 4
— Ungător prin pulverizare tip UP-1 buc. 26
— Mire indicatoare nivel H = 3000 ml buc. 12
— Anemostate cu ecran buc. 25
— Dispozitiv siguranță gaz Dn. 50 mm buc. 6
— Termocuple TLC, UPP buc. 15
— Termorezistențe cameră buc. 22
— Termorezistențe 123, 242, 281/400 buc. 20
— Nivostate capacitative cu tije buc. 10
— Cablu NAYYBY 3×120+70 ml. 190
— Cablu ACYABY 3×120—6 KV ml. 710
— Cablu ACYABY 3×6 ml. 1465

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

VĂ RECOMANDĂ:

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

Asigurarea de accidente poate fi contractată de orice persoană în vîrstă de la 16 ani împliniți, indiferent de profesie și de locul de muncă. Dintre evenimentele neprevăzute pentru urmările cărora se plătesc sumele asigurate corespunzătoare, amintim : lovirea, căderea, alunecarea, prăbușirea de teren, explozia, trăsnetul, acțiunea curentului electric, înecul, degerarea, intoxicația subită, arsura, accidentele produse de funcționarea sau folosirea mașinilor, instrumentelor, sculelor sau armelor, cele întîmplate ca urmare a circulației mijloacelor de transport sau din cauza accidentelor întîmplate acestora etc.

Această asigurare se practică în următoarele variante :

● Asigurarea de accidente pentru sume fixe, **totale, de 19.000 de lei, se contractează pe durata de 3 luni, sau pe durate constituind multiplul acesteia, pînă la 2 ani.**

Pe aceeași perioadă se pot încheia una, două sau trei asigurări pentru sume fixe.

● Asigurarea de accidente pentru sume convenite **se contractează pe durate de la 1 an la 5 ani. La această asigurare primele se pot achita și în rate.**

Primele de plată, la ambele variante, se stabilesc în funcție de mărimea sumei pentru care solicitantul dorește să se asigure, precum și de durata contractului (de exemplu : la asigurarea pentru sume fixe, prima de plată este de 15 lei pe 3 luni, iar la asigurarea pentru sume convenite prima de plată este de 3,20 lei pe an pentru fiecare 1.000 de lei din sumele asigurate prevăzute în poliță).

● Asigurarea familială de accidene **cuprinde, pe lîngă asiguratul principal, pe soția acestuia și pe toți copiii, în vîrstă de 5 pînă la 16 ani, la sume totale de 15.000 de lei pentru fiecare persoană.**

Prima de plată, pentru o durată a asigurării de 3 luni, eset de 25 de lei, pentru toate persoanele cuprinse în asigurare.

● Asigurarea de accidente „Turist" **se recomandă a se contracta cu ocazia efectuării unor deplasări. Această asigurare cuprinde atît cazurile de accidente ale asiguratului, cît și cele de deteriorare sau distrugere a bunurilor casnice și gospodărești ale acestuia lăsate la domiciliu sau luate în deplasare.**

Sumele asigurate sînt între 15.000 de lei și 40.000 de lei pentru cazurile de vătămări corporale (în funcție de natura accidentului) și de 20.000 de lei pentru pagubele la bunurile casnice și gospodărești.

La această asigurare, prima de plată este de 15 lei pentru o lună.

Asigurările de accidente pentru sume fixe, pentru sume convenite și cele familiale cuprind și pagubele la bunurile casnice și gospodărești, pentru o sumă asigurată de 5.000 de lei de fiecare poliță.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

1979 DEC. 27

Planul pe anul 1980

O NOUĂ ȘI ÎNSEMNATĂ ETAPĂ ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ȚĂRII

PLANUL NAȚIONAL UNIC de dezvoltare economico-socială a țării pe anul 1980, elaborat în climatul de efervescență creatoare generat de Congresul al XII-lea al partidului, a fost dezbătut și adoptat recent de Marea Adunare Națională, devenind prin aceasta programul de activitate pentru anul viitor al întregii națiuni. Prin prevederile sale, planul asigură condițiile pentru realizarea sarcinilor înscrise pentru anul 1980 în actualul cincinal, pentru înfăptuirea obiectivelor din această etapă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

Întreaga activitate de elaborare și fundamentare a planului pe anul viitor s-a efectuat sub îndrumarea directă a tovarășului **Nicolae Ceaușescu.** Secretarul general al partidului a examinat în repetate rînduri prevederile de dezvoltare pe ansamblul economiei, pe ramuri, ministere și județe, orientînd lucrările de plan spre soluții care să asigure dezvoltarea în continuare în ritmuri înalte a economiei, în condițiile valorificării superioare a materiilor prime și materialelor, gospodăririi mai judicioase a surselor energetice, intensificării recuperării și refolosirii materialelor rezultate din procesele de producție și consum, ieftinirii lucrărilor de investiții, sporirii mai accentuate a eficienței producției și exportului și consolidării echilibrului material, financiar și valutar al planului, urmărindu-se înfăptuirea programului de creștere continuă a nivelului de trai al întregului popor.

Planul pe anul viitor asigură condițiile extinderii acțiunii noului mecanism economico-financiar în toate sectoarele de activitate, întărirea procesului de autoconducere și autogestiune la nivelul tuturor treptelor organizatorice. În acest context, sarcinile de plan au fost fundamentate pornind de la propunerile unităților, într-o strînsă conlucrare cu centralele, ministerele și județele, ceea ce le conferă un grad superior de realism.

Prin prevederile planului pe 1980, sprijinite pe realizările din anii precedenți, se va asigura consolidarea și mai puternică a economiei naționale, realizarea unor ritmuri de dezvoltare în perioada 1976—1980 superioare prevederilor inițiale și astfel un nou și important pas înainte pentru o creștere economico-socială superioară în viitorul cincinal.

ELEMENTUL ESENȚIAL al dinamismului economic al planului pe anul 1980 îl constituie continuarea în ritm susținut și în condițiile accentuării laturilor calitative a procesului de **industrializare.** Această orientare este ilustrată de faptul că în anul 1980 industria va participa cu 60% la formarea venitului național, va asigura peste 75% din necesarul de mașini și utilaje al economiei și va deține o pondere de 35% din totalul populației ocupate. Producția netă industrială va fi în anul 1980 de 331,6 mld. lei, iar producția globală industrială va ajunge la 1004,3 mld. lei, nivele cu 11,5%, respectiv 11,4% mai mari, decît în acest an.

Pentru realizarea nivelurilor prevăzute se acționează de către întreprinderi, centrale și ministere pentru stabilirea de măsuri în vederea creșterii indicelui de utilizare a parcului de mașini unelte, pentru folosirea la capacitatea stabilită prin proiecte a utilajelor și instalațiilor complexe și încărcarea corespunzătoare a schimburilor, ridicarea calității lucrărilor de întreținere, revizie și reparații și valorificarea maximă a tuturor rezervelor existente în domeniul capacităților de producție. O deosebită importanță prezintă, de asemenea, punerea în funcțiune la termenele planificate a noilor capacități de producție, care în 1980 vor trebui să asigure circa **două treimi** din sporul de producție globală industrială prevăzut în 1980 față de 1979.

Dezvoltarea accentuată a industriei este susținută de sporirea ponderii ramurilor și subramurilor care valorifică superior resursele materiale, acordîndu-se prioritate sectoarelor tehnicii de vîrf cu consumuri de energie reduse. Industria **construcțiilor de mașini,** care se prevede să se dezvolte cu un ritm de 13%, va deține în continuare un loc important în ansamblul industriei ; planul orientează eforturile în direcția modernizării fabricației, sporuri importante fiind avute în vedere mai ales la utilaje de înaltă tehnicitate, produse ale industriei electronice și electrotehnice, mașini-unelte grele, mecanică fină, optică și altele. O sarcină prioritară o reprezintă ridicarea nivelului tehnic și calitativ al tuturor produselor prin accelerarea procesului de asimilare de noi tipuri de mașini, utilaje și instalații, de înaltă productivitate, în anul 1980 peste 70% din producția marfă a acestei ramuri urmînd să fie constituită din produse noi și reproiectate care sînt puse în fabricație în actualul cincinal.

Asigurarea necesarului de metal al economiei, îndeosebi pentru industria construcțiilor de mașini, este susținută de **dezvoltarea industriei siderurgice ;** producția de oțel urmează să atingă un nivel de cca. 15,6 mil. tone, prevăzîndu-se creșterea ponderii oțelurilor care se realizează prin procedeul convertizoarelor cu insuflare de oxigen — procedeu tehnologic mai economic din punct de vedere energetic. De asemenea, pentru acoperirea nevoilor ramurilor și subramurilor de vîrf ale industriei se prevede creșterea mai accentuată a producției oțelurilor speciale aliate și înalt aliate, precum și a sortimentelor valoroase de laminate și alte produse metalurgice cu un grad ridicat de prelucrare.

Sarcini deosebite au fost proiectate în legătură cu dezvoltarea intensivă **a bazei energetice și de materii prime** — condiție vitală a creșterii economiei, cadru în care se urmărește accelerarea descoperirii de noi rezerve exploatabile de țiței, gaze naturale, cărbuni și alte substanțe minerale utile care să asigure acoperirea nevoilor economiei naționale în mai mare măsură pe baza resurselor proprii. În dezvoltarea bazei energetice, concomitent cu prevederea de a se utiliza în mai mare măsură combustibilii solizi, a căror producție va atinge

54 mil. tone cărbune net în 1980, se are în vedere continuarea programului de construcții de hidrocentrale și restrîngerea consumului de hidrocarburi. Prin aplicarea fermă a politicii energetice a partidului, urmează ca în anul 1980 consumul intern de energie primară să fie acoperit în proporție de 80% din resurse proprii — toate acestea constituind premise însemnate pentru ca în viitorul deceniu țara noastră să devină independentă din punct de vedere al combustibilului și energiei. Producția de energie electrică, de 72 mld. kWh, se va realiza în principal prin creșterea cu 21% a energiei produsă pe cărbuni și cu 16% a celei hidroelectrice și asigură nevoile economiei în condițiile promovării în continuare în toate domeniile de activitate a unui regim sever de economisire a resurselor energetice.

Un ritm înalt de dezvoltare — 12,8%, va înregistra în continuare **industria chimică,** ramură care valorifică superior resursele interne de materii prime. În anul 1980 urmează să se realizeze niveluri ridicate de producție la principalele produse de bază : 3,8 mil. tone îngrășăminte chimice, 754 mii tone produse macromoleculare de bază, 250 mii tone cauciuc sintetic, 6,8 mil. buc. anvelope, 254 mii tone fibre și fire artificiale și sintetice. De asemenea, sporuri importante sînt prevăzute la produsele de sinteză fină și mic tonaj, produse prelucrate din mase plastice, medicamente, coloranți și altele. În industria petrochimică un accent deosebit se pune pe prelucrarea superioară a țițeiului în vederea obținerii de produse rafinate într-o structură care să asigure o valorificare cu eficiență înaltă a resurselor. În concordanță cu programul de investiții, planul prevede dezvoltarea în continuare a industriei **materialelor de construcții,** urmărindu-se creșterea mai accentuată a produselor cu consumuri energetice reduse. În industria de prelucrare a **lemnului,** în condițiile menținerii constante a volumului de masă lemnoasă exploatată de 20 mil. m.c., sporurile de producție urmează a se obține prin creșterea gradului de valorificare a resurselor, concomitent cu diversificarea fabricării de produse prelucrate din lemn.

Creșterea preconizată pentru **industria ușoară** — de 9,3%, și **industria alimentară** — de 6,4%, are în vedere accentuarea gradului de valorificare a materiilor prime, lărgirea gamei sortimentale și îmbunătățirea calității produselor. Sînt prevăzute sporuri importante de producție la țesături, produse tricotate, confecții, ceramică fină de menaj, carne și preparate din carne, pește, lapte de consum, ulei comestibil, zahăr și altele.

AȘA CUM REZULTĂ și din cele prezentate, planul pe anul viitor pune un accent deosebit pe **utilizarea cu maximă eficiență a resurselor materiale de care dispune economia națională.** Baza materială este asigurată în condițiile realizării producției prevăzute și respectării cu stricteță a normelor și normativelor de materii prime, materiale, energie și combustibili. Aceste prevederi sînt susținute de un ansamblu de măsuri stabilite pentru fiecare ramură a industriei, în construcții, precum și în celelalte domenii de activitate. În asigurarea bazei materiale a planului un aport însemnat se prevede să-l aducă recuperarea și refolosirea materialelor rezultate din procesul de producție și de consum. În anul viitor această activitate urmează să fie cu mult amplificată, fiind prevăzute măsuri pentru extinderea colectării tuturor produselor uzate, a recuperării și recondiționării materialelor, pieselor, subansamblelor, echipamentelor și agregatelor refolosibile. Este proiectat ca prin recuperări să se asigure din necesarul intern 43% la fier, 40% la cupru și plumb, 30% la benzi de transport și articole tehnice de cauciuc, circa 40% la lemn, maculatură, textile. În conformitate cu indicațiile conducerii de partid **sînt stabilite măsuri pentru trecerea la organizarea unei adevărate industrii de reciclare a materiilor prime, materialelor, pieselor și subansamblelor.**

Un obiectiv major al planului pe anul 1980 îl constituie creșterea rolului **agriculturii,** prevăzîndu-se mijloacele necesare pentru dezvoltarea intensivă și modernizarea acestei ramuri de bază a economiei naționale. În anul viitor se alocă fonduri de investiții de cca. 30 mld. lei, avîndu-se în vedere îmbunătățirea substanțială a bazei tehnico-materiale prin dotarea cu 14.800 tractoare, 6 400 combine autopropulsate, echipamente de recoltat floarea soarelui, combine pentru recoltat sfeclă de zahăr, cartofi și alte mașini și utilaje agricole, ceea ce va crea condiții pentru executarea lucrărilor și în principal a celor de recoltat într-o perioadă mai scurtă de timp. În același timp se prevede livrarea a peste 2,1 mil. tone îngrășăminte chimice, revenind 170 kg pe hectarul de teren arabil, vii și livezi, precum și a 59 mii tone pesticide. Se va continua cu intensitate sporită programul de irigații, urmînd ca suprafața agricolă irigată în cultură să atingă 2,5 mil. hectare și vor fi executate importante lucrări de desecări și de combatere a eroziunii solului.

Măsurile stabilite pentru creșterea producției agricole asigură obținerea unor producții superioare atît la produsele vegetale, cît și la cele animaliere ; producția de cereale va ajunge la 26 mil. tone, la sfecla de zahăr — cca. 9,4 mil. tone, la floarea-soarelui — aproape 1,2 mil. tone, la legume de cîmp și cartofi de toamnă — circa 10,3 mil. tone, la fructe și struguri — aproape 4,4 mil. tone, la carne în viu — peste 3 mil. tone, la lapte de vacă — 71 mil. hl. etc. Se va asigura astfel satisfacerea necesităților de consum ale populației și aprovizionarea cu materii prime a industriei. În condițiile unui an agricol normal producția globală agricolă va fi de 148,3—163,8 mld. lei, cu o creștere de 4,7—6,0% față de 1979.

În domeniul **cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic,** planul pe anul viitor prevede amplificarea concepției proprii la soluționarea problemelor pe care le ridică dezvoltarea economică și socială și aplicarea în producție în termen cît mai scurt a rezultatelor acestei activități. Vor fi executate 624 obiective de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, circa 70% din acestea fiind destinate ramurilor producției materiale, orientate spre valorificarea superioară a materiilor prime, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor materiale. Prin introducerea în fabricație a mașinilor, utilajelor, materialelor și bunurilor de consum prevăzute în planul de asimilare, ponderea produselor noi și modernizate va reprezenta 44% din producția marfă realizată în industria prelucrătoare.

Corespunzător cerințelor progresului tehnic, planul pune accent în același timp pe **extinderea tipizării produselor și perfecționarea standardelor** prin reducerea la strictul necesar a numărului de tipodimensiuni de materiale, subansamble, mașini, instalații de utilaje, precum și a tipurilor de linii de fabricație și de construcții industriale și civile ce se realizează în țară.

ÎN ANUL 1980 va continua realizarea programului de **investiții** prevăzut în planul cincinal, volumul de 244,5 mld. lei fiind orientat în cea mai mare parte pentru punerea în funcțiune a celor 670 capacități noi industriale și agrozootehnice mai importante, precum și continuarea lucrărilor care fac legătura cu pe-

rioada 1981—1985. Aproximativ 85% din fondurile de investiții sînt destinate ramurilor producției materiale și îndeosebi industriei și agriculturii (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Repartizarea investițiilor pe principalele ramuri în 1980

Ramura	Miliarde lei
Industrie (inclusiv dotarea organizațiilor de foraj și gospodărirea apelor)	133,1
Construcții	8,0
Agricultură, silvicultură	29,9
Cercetare științifică și dezvoltare tehnologică	2,1
Transporturi și telecomunicații	27,4
Comerț, alimentație publică, turism, silozuri și baze de depozitare	5,9
Învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății	6,1
Construcții de locuințe (inclusiv cămine pentru nefamiliști)	23,7
Gospodărie comunală	6,7

În vederea asigurării condițiilor de îndeplinire a planului de investiții, de punere în funcțiune a capacităților la termenele planificate și de atingere a parametrilor proiectați, planul stabilește măsuri pentru reducerea costului investițiilor și a consumurilor materiale prin aplicarea de soluții tehnologice și constructive eficiente, extinderea proiectelor tip și refolosibile, dimensionarea strictă a construcțiilor potrivit cerințelor proceselor tehnologice, reducerea materialelor de construcții mari consumatoare de energie și extinderea utilizării tufurilor vulcanice, a pietrei de construcții și a altor materiale locale. În același timp se acționează pentru pregătirea documentațiilor necesare noilor obiective, executarea lucrărilor de construcții-montaj și asigurarea livrării utilajelor în concordanță cu graficele de eșalonare a investițiilor, pentru pregătirea tuturor condițiilor de înfăptuire a programului adoptat la termenele planificate și în condiții de eficiență sporită. Programul de investiții, prevederile planului în ansamblul său, asigură **îmbunătățirea în continuare a repartizării forțelor de producție pe teritoriu.** Este de remarcat faptul că în anul 1990 toate județele vor dispune de capacități pentru o producție industrială de circa 10 mld. lei.

Creșterea economică prevăzută face posibilă sporirea în continuare a **schimburilor comerciale externe, precum și extinderea acțiunilor de cooperare internațională în producție, știință și tehnică.** Volumul comerțului exterior va spori în anul viitor cu 14,8% ; prin plan sînt asigurate condiții pentru îmbunătățirea în continuare a structurii, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al mărfurilor, precum și pentru creșterea eficienței comerțului exterior prin valorificarea la prețuri avantajoase a produselor românești pe piețele externe, folosirea cu maximă eficiență a fondurilor valutare destinate importurilor.

Planul pe anul viitor acordă o atenție deosebită **intensificării acțiunii factorilor calitativi** în procesul de dezvoltare a economiei românești. Alături de modificările structurale prezentate, și tocmai în condițiile acestor modificări se prevede ca în 1980 productivitatea muncii să sporească în industria republicană cu 8,7% pe baza producției nete, asigurîndu-se pe această cale realizarea a 79% din sporul de producție prevăzut. În construcții-montaj creșterea **productivității** muncii calculată pe seama producției nete va fi cu 8,4% mai mare decît în 1979. Sarcinile din acest domeniu sînt fundamentate pe bază de program de măsuri, acționîndu-se în continuare în centrale și întreprinderi pentru concretizarea acestora pe secții și ateliere, extinderea mecanizării și automatizării, folosirea eficientă a fondului total de timp de muncă, introducerea în mai mare măsură a metodelor moderne de conducere și organizare a producției.

Mai buna gospodărire a resurselor materiale, a potențialului productiv, este reliefată de prevederea planului ca și în anul viitor **costurile de producție** și în cadrul acestora cheltuielile materiale să fie reduse în continuare în toate ramurile ; pe această cale urmează să se obțină un volum de economii de peste 14 mld. lei, din care 55% pe seama reducerii cheltuielilor materiale. Aceste prevederi țin seama de acțiunile întreprinse pentru folosirea eficientă a fondurilor, aplicarea unui regim strict de economii, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale, încadrarea în normativele de stoc și în normativele mijloacelor circulante, respectarea riguroasă a disciplinei financiare și de plan.

DEZVOLTAREA ÎN RITMURI ÎNALTE a ramurilor economiei și creșterea eficienței întregii activități determină sporirea venitului național cu 8,8%, ritm superior celui prevăzut pentru produsul social — 7,8%. Pe această bază se asigură desfășurarea prevederilor planului cincinal în domeniul **creșterii nivelului de trai,** ceea ce constituie o elocventă expresie a grijii partidului și statului nostru pentru înfăptuirea neabătută a politicii de ridicare permanentă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Tabelul nr. 2

Principalii indicatori care caracterizează creșterea nivelului de trai în anul 1980

	1975	1980
Retribuția medie netă a personalului muncitor — lei lunar	1 595	2 267
Retribuția reală — total personal muncitor, dinamică, anul 1975 = 100, în %	100	130—132
Veniturile nete ale țăranilor obținute din munca în C.A.P. și gospodăriile personale, pe a persoană activă, lei lunar	990	1 380
Veniturile reale ale țăranilor obținute din munca în C.A.P. și gospodăriile personale, pe o persoană activă, dinamică, anul 1975 = 100, în %	100	130
Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum, miliarde lei	57,4	82,7
— dinamică, anul 1975 = 100, în %	100	144
Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum ce revin în medie pe o familie, lei anual	8 780	12 000
— dinamică, anul 1975 = 100, în %	100	137
Desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist, miliarde lei	144	219,4
— dinamică, anul 1975 = 100, în %	100	152
Volumul serviciilor prestate populației de către unitățile socialiste, miliarde lei	31	50,5
— dinamică, anul 1975 = 100, în %	100	163

Prevederile din acest domeniu asigură resursele necesare pentru sporirea veniturilor oamenilor muncii, creșterea volumului desfacerilor de mărfuri și a prestărilor de servicii, dezvoltarea în continuare a bazei tehnico-materiale, a activităților social-culturale, crearea

Petre CRISTESCU
Stelian CIURARU
Comitetul de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 20)

CARACTERISTICI NOI ALE BUGETULUI DE STAT ÎN CONTEXTUL AUTOGESTIUNII ȘI AUTOFINANȚĂRII

BUGETUL de stat pe anul 1980 se prezintă echilibrat, fiind stabilit, la venituri și la cheltuieli, în sumă de 315,9 miliarde lei. Veniturile bugetului de stat provenite din : prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, beneficii, impozit pe circulația mărfurilor și taxa pentru folosirea terenurilor proprietate de stat însumează 211,4 miliarde ; cheltuielile pentru finanțarea economiei naționale au fost prevăzute la suma de 195,1 miliarde lei, iar cheltuielile pentru finanțarea acțiunilor social-culturale la suma de 74,3 miliarde lei.

Prin bugetul de stat pe anul 1980 se asigură resurse pentru finanțarea obiectivelor și acțiunilor prevăzute în planul național unic de dezvoltare economico-socială. Prevederile de la venituri și de la cheltuieli sînt stabilite în strînsă concordanță cu indicatorii economici și sociali aprobați pe anul viitor. Realizările remarcabile obținute de poporul nostru sub conducerea partidului în înfăptuirea actualului cincinal și creșterea în anul viitor, față de acest an, a produsului social cu 7,8 la sută, a venitului național cu 8,8 la sută, a investițiilor cu 4,9 la sută, a volumului comerțului exterior cu 14,8 la sută, a productivității muncii pe baza valorii producției nete cu 8,7 la sută, a volumului desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist cu 9,3 la sută și a prestărilor de servicii pentru populație cu 11,6 la sută, constituie elementele esențiale de fundamentare a bugetului de stat pe anul următor.

Prevederile planului și bugetului pe anul următor asigură finanțarea integrală a programului de măsuri pentru creșterea nivelului de trai și ridicarea calității vieții întregului popor. Fondul de retribuire a personalului muncitor a fost planificat în anul următor la suma de 219,9 miliarde lei, asigurîndu-se sumele necesare pentru încheierea acțiunii de majorare a retribuțiilor tarifare din a doua etapă ; retribuția medie nominală va fi în anul 1980 de 2 267 lei, veniturile nominale ale țărănimii, calculate pe o persoană activă, vor ajunge la 1 380 lei lunar. Pensia medie nominală pentru munca depusă și limită de vîrstă va ajunge în anul 1980, la 1 265 lei lunar. Se va extinde baza materială a învățămîntului, precum și cea în domeniul ocrotirii sănătății, asistenței sociale și culturii. În anul 1980 se vor da în folosință 244,7 mii de apartamente și 5,3 mii garsoniere.

Planul financiar centralizat — principala balanță financiară de sinteză a economiei naționale

PRIN ÎMBUNĂTĂȚIRILE recent aduse Legii finanțelor s-a asigurat cadrul juridic necesar pentru aplicarea măsurilor de perfecționare a mecanismului financiar, bugetul de stat pe anul următor reflectînd consecvent aceste măsuri.

În domeniul planificării financiare, Legea finanțelor a statuat că pe toate treptele organizatorice ale economiei naționale (întreprinderi, centrale, instituții, ministere, alte organe centrale sau locale), conducerea activității financiare se desfășoară pe baza bugetului de venituri și cheltuieli. În acest context, bugetul de venituri și cheltuieli constituie un instrument de conducere, control și echilibru financiar la îndemîna organelor de conducere din fiecare unitate sau organ central. Elaborarea bugetului de stat a avut la bază bugetele de venituri și cheltuieli ale întreprinderilor, centralelor, instituțiilor, ministerelor și consiliilor populare.

Analiza aprofundată a bugetelor de venituri și cheltuieli ale centralelor industriale a asigurat o fundamentare mai temeinică a indicatorilor financiari pe anul 1980. Pe această bază se trece, începînd cu anul viitor, la **stabilirea directă pe centrale a unor indicatori financiari cum sînt : beneficiul, prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, amortizarea fondurilor fixe, impozitul pe circulația mărfurilor, creșterea mijloacelor circulante.**

Începînd cu planificarea financiară pe anul 1980 s-a acordat un rol sporit **planului financiar centralizat al economiei naționale,** ca principală balanță financiară de sinteză a economiei, urmărindu-se îndeosebi creșterea rolului acestuia în asigurarea echilibrului financiar de ansamblu. Legea finanțelor a prevăzut sarcini pentru organele centrale de a lua măsuri pentru realizarea în bune condiții a planului financiar centralizat și de a se urmări executarea acestuia.

Planul financiar centralizat cuprinde resursele financiare ale economiei naționale și destinația acestora, activitățile financiare ale unităților de stat, cît și a celor cooperatiste. Ca urmare a sporirii gradului de autofinanțare a unităților, un volum important de fonduri nu se mai prevăd în bugetul de stat, ci numai în bugetele de venituri și cheltuieli ale unităților.

La nivelul economiei naționale, aceste resurse, cît și cheltuielile aferente se prevăd însă în planul financiar centralizat, pentru a se asigura repartizarea planificată a acestora și pentru a se urmări folosirea lor eficientă și în conformitate cu prevederile legii.

Dimensionarea fondurilor unităților economice pe baza bugetului de venituri și cheltuieli

ÎN CADRUL măsurilor de perfecționare a finanțelor unităților economice, plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a pus un accent deosebit pe întărirea autogestiunii economico-financiare a unităților, creșterea gradului de

autofinanțare a acestora. Unitățile economice sînt obligate ca, prin activitatea desfășurată, să asigure acoperirea cheltuielilor din venituri proprii, să restituie din rezultatele obținute, într-un termen cît mai scurt, fondurile bănești primite de la societate, să contribuie la formarea fondurilor generale ale societății și să-și constituie fondurile pentru propria dezvoltare, precum și fondurile destinate cointeresării materiale a colectivelor de oameni ai muncii.

Potrivit Legii finanțelor, **fondurile proprii ale unităților economice de stat se constituie pe seama beneficiului și amortizării fondurilor fixe. Întreprinderile** constituie următoarele fonduri : **fondul de dezvoltare economică, fondul mijloacelor circulante, fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii și fondul pentru acțiuni sociale.**

În anul 1980, gradul de autofinanțare al întreprinderilor sporește. Acestea își vor acoperi din resurse proprii, într-o măsură sporită, cheltuielile pentru investiții și necesarul de mijloace circulante. Astfel, fondul de dezvoltare economică va crește în anul 1980 cu 57 la sută față de anul 1979, fondul mijloacelor circulante cu 29 la sută, iar fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social va fi mai mare cu 14 la sută.

Fondurile destinate cointeresării materiale a colectivelor de oameni ai muncii vor înregistra de asemenea o creștere. Astfel, fondul pentru acțiuni sociale va crește cu aproape 12 la sută, iar fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii va crește, în condiții comparabile, cu 14 la sută.

Centralele își constituie : **fondul pentru finanțarea investițiilor la întreprinderile noi și pentru finanțarea dezvoltărilor importante ; fondul de rezervă pentru mijloace circulante. Resursele proprii alocate de întreprinderile subordonate centralelor pentru primul fond sporesc în anul 1980 cu aproape 9 la sută față de anul 1979, iar la cel de al doilea fond cu aproape 13 la sută.**

Beneficiul, ca parte din valoarea nou creată în activitatea productivă a unităților economice, dobîndește valențe sporite în cointersarea colectivelor din fiecare unitate economică pentru desfășurarea unei activități eficiente, cu rezultate maxime. În anul 1980, **din volumul total al beneficiilor planificate se vor lăsa la întreprinderi și centrale, pentru fondurile acestora, 34 la sută, comparativ cu circa 28% din acest an.**

Lărgirea autofinanțării unităților economice prin lăsarea la dispoziția acestora a unei părți mai mari din beneficii în comparație cu anul precedent, precum și extinderea principiului autofinanțării la unele activități și unități, pentru care se reflectau în trecut, în buget, atît veniturile cît și cheltuielile, a influențat volumul bugetului de stat pe anul 1980. Astfel, volumul absolut al acestuia scade față de anul 1979 ; în condiții comparabile, veniturile și cheltuielile bugetului de stat cresc cu 11,6 la sută.

Sporirea rolului creditului bancar

LEGEA FINANȚELOR a stabilit că **investițiile întreprinderilor, care nu se încadrează în categoria celor pentru întreprinderi noi și dezvoltări importante se finanțează din fondurile proprii de dezvoltare economico-socială ale fiecărei întreprinderi și în completare din credite bancare.** Creditarea investițiilor unităților socialiste se face pe termen de pînă la 15 ani ; în agricultură acest termen poate fi de pînă la 25 ani. Creditele pentru investiții acordate întreprinderilor se rambursează din fondurile proprii ale acestora, ce se constituie în perioadele următoare. Băncile acordă credite pentru investiții, dacă se constată, în urma analizei, că sînt asigurate condiții de rambursare în termenele stabilite de lege, desfacerea producției este asigurată potrivit documentației aprobate, obiectivele și cheltuielile de investiții se încadrează în prevederile de plan. Legea prevede că, în cazurile în care nu sînt create condiții de utilizare eficientă a fondurilor, băncile vor refuza acordarea creditelor.

În bugetele de venituri și cheltuieli ale unităților economice pe anul 1980 și la întocmirea bugetului de stat pe același an s-a avut în vedere ca în completarea fondurilor de dezvoltare ale întreprinderilor să intervină — într-o măsură sporită — creditul bancar, ceea ce va contribui la întărirea controlului asupra cheltuielilor respective, asupra eficienței utilizării fondurilor alocate. Astfel, creditul bancar va participa la finanțarea investițiilor întreprinderilor în proporție de peste 34 la sută, comparativ cu circa 27 la sută în anul curent.

Un rol sporit se acordă și creditării mijloacelor circulante ale unităților economice, necesare producției și circulației mărfurilor, asigurîndu-se atît lărgirea autofinanțării în acest domeniu, cît și participarea, în completare, a creditului bancar la asigurarea resurselor necesare.

Legea prevede că necesarul total de mijloace circulante se determină prin bugetul de venituri și cheltuieli al fiecărei unități economice, pe baza stocurilor și altor cheltuieli de natura mijloacelor circulante, dimensionate în funcție de sarcinile de plan, normele de stoc și normativele de mijloace circulante. **Finanțarea mijloacelor circulante se asigură din fondul mijloacelor circulante, alte resurse aflate temporar la dispoziția unității și în completare din credite bancare.**

Creditele pentru mijloacele circulante se acordă de către bănci pe baza analizei efectuate, în prealabil, asupra situației economico-financiare a unității creditate, a asigurării rambursării acestora la termen și în condiții de utilizare eficientă a fondurilor.

În bugetele de venituri și cheltuieli ale întreprinderilor pe anul 1980, creșterea necesarului total de mijloace circulante, comparativ cu anul 1979, se acoperă, de regulă, în proporție de 60 la sută din beneficii proprii, iar restul din credite bancare. În aceste condiții, ca urmare a creșterii sarcinilor de producție, volumul absolut al creditelor bancare ce se vor primi de întreprinderi va crește, deși ponderea acestora în totalul mijloacelor circulante va scade, marcînd sporirea gradului de autofinanțare.

Prin sporirea rolului creditului bancar în finanțarea activității unităților economice, atît în domeniul investițiilor, cît și în cel al mijloacelor circulante se creează premise pentru lărgirea în continuare, în viitor, a autofinanțării, deoarece creditele se vor rambursa din resurse proprii. Totodată, se asigură folosirea, pe calea creditului bancar, pentru finanțarea economiei naționale, a disponibilităților temporar existente la bănci.

În acest context, **începînd cu anul 1980, odată cu planul finan-**

ciar centralizat al economiei socialiste, ca instrument de echilibru financiar de ansamblu, dobîndesc un rol sporit atît planul de credite pe termen scurt, cît și planul de credite pe termen mijlociu și lung. Prin aceste planuri se stabilesc volumul creditelor necesare pentru dezvoltarea producției, serviciilor și circulației mărfurilor, realizarea obiectivelor de investiții, în completarea fondurilor proprii ale unităților, precum și resursele de acoperire. Mecanismul de întocmire a bugetelor de venituri și cheltuieli în unitățile economice în condiții de echilibru financiar reclamă o strictă corelare între prevederile planurilor de credite și plafoanele de credite înscrise în bugetele respective.

Desfășurarea activității fiecărei unități economice, în condiții de echilibru financiar și de încadrare în nivelul aprobat de cheltuieli și de resurse constituie o cerință de justă gospodărire a mijloacelor bănești alocate, de creștere a eficienței economice.

Autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale

BUGETELE LOCALE, cuprinse în bugetul de stat pe 1980, însumează 57,4 miliarde lei, reprezentînd circa 18 la sută din volumul bugetului de stat. Potrivit Legii finanțelor, **cheltuielile bugetelor locale se acoperă din venituri proprii realizate de consiliile populare, sume defalcate din veniturile provenite de la unitățile republicane de pe teritoriul respectiv și din subvenții de la bugetul republican.**

Veniturile proprii prevăzute în bugetele locale pe anul 1980, împreună cu sumele defalcate din veniturile bugetului republican care se realizează pe teritoriul fiecărei unități administrativ-teritoriale, asigură circa 92 la sută din cheltuielile acestor bugete. Pentru diferență se acordă subvenții de la bugetul republican.

În bugetul pe anul 1980 se reflectă **creșterea gradului de autofinanțare a unităților administrativ-teritoriale.** Numărul consiliilor populare — județene, municipale, orășenești și comunale — care își acoperă cheltuielile din venituri proprii și din sume defalcate din veniturile întreprinderilor republicane crește în anul 1980 de peste două ori față de anul 1978.

Legea pentru adoptarea bugetului de stat pe anul 1980 prevede sarcina, pentru consiliile populare ale căror bugete se echilibrează cu subvenții, să elaboreze programe de măsuri pentru reducerea sau eliminarea subvențiilor respective.

Direcția principală de acțiune pentru înfăptuirea autofinanțării tuturor unităților administrativ-teritoriale o constituie sporirea bazei de venituri proprii prin dezvoltarea activităților industriale, a prestărilor de servicii și a altor activități producătoare de venituri. De asemenea, trebuie acordată o atenție sporită utilizării cu eficiență ridicată a fondurilor materiale și bănești.

Cerințe pentru executarea prevederilor bugetului de stat

REALIZAREA veniturilor prevăzute și îndeplinirea acțiunilor în cadrul cheltuielilor planificate în condiții de maximă eficiență economică și socială constituie esența cerințelor pentru realizarea în cît mai bune condiții a prevederilor bugetare pe anul următor.

Direcția principală de acțiune pentru realizarea veniturilor înscrise în bugetul de stat și în bugetele de venituri și cheltuieli ale unităților pentru toți factorii trebuie să o constituie : îndeplinirea sarcinilor de producție netă, a producției fizice și sortimentale și asigurarea desfacerii integrale a acestora pe bază de contracte sau comenzi ferme ; încadrarea strictă în nivelul planificat al costurilor de producție și al cheltuielilor de circulație ; economisirea materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei ; creșterea mai accentuată a productivității muncii ; ridicarea gradului de rentabilitate al fiecărei unități economice și al fiecărui produs ; realizarea de către fiecare unitate economică a resurselor planificate pentru restituirea fondurilor primite de la societate și pentru constituirea fondurilor proprii ; asigurarea unui echilibru permanent între încasări și plăți prin : încadrarea în normele de stoc și normativele mijloacelor circulante stabilite, lichidarea și prevenirea imobilizărilor de fonduri în stocuri de valori materiale, accelerarea vitezei de rotație.

Îndeplinirea acțiunilor planificate în domeniul investițiilor necesită acțiuni din timp din partea beneficiarilor de investiții, a proiectanților, constructorilor și organelor centrale și locale pentru asigurarea la timp a documentației tehnico-economice ; organizarea șantierelor ; asigurarea constituirii integrale a fondurilor proprii destinate investițiilor ; utilizarea cu eficiență sporită a fondurilor destinate investițiilor prin : reducerea costului obiectivelor de investiții ; realizarea de economii la consumurile de materiale, obținerea unei producții maxime pentru fiecare leu cheltuit ; reducerea și prevenirea imobilizărilor de fonduri în investiții neterminate și în utilaje cu durate depășite de staționare pe șantiere ; întărirea ordinei și disciplinei în gospodărirea mijloacelor materiale și bănești la șantiere, în folosirea utilajelor de construcții și a forței de muncă.

În utilizarea fondurilor alocate prin bugetul de stat pentru finanțarea acțiunilor social-culturale, fiecare instituție în al cărei buget de venituri și cheltuieli s-au prevăzut asemenea cheltuieli are sarcina de a urmări ca realizarea acțiunilor social-culturale stabilite prin plan să se facă în condițiile utilizării cu spirit gospodăresc a bazei materiale existente, aplicării unui regim sever de economii și obținerii unei eficiențe sociale maxime.

Întocmit în condiții de echilibru general economic prevăzut în planul național unic de dezvoltare economico-socială, în condiții de echilibru financiar și monetar, realizarea bugetului de stat pe anul următor reclamă ca organele financiar-bancare, împreună cu organele din ministere, centrale, întreprinderi și instituții să acționeze continuu pentru realizarea prevederilor din bugetele de venituri și cheltuieli ale tuturor unităților din economie.

Gheorghe BOULESCU
Ministerul Finanțelor

Pregătirea realizării planului pe ultimul an al actualului cincinal

CONDIȚII OPTIME PENTRU O ACTIVITATE RITMICĂ ÎN INDUSTRIE

CONCOMITENT cu eforturile ce se depun în fiecare întreprindere și centrală industrială pentru îndeplinirea și depășirea planului pe 1979, o atenție deosebită este acordată finalizării pregătirilor pentru producția anului viitor. Practica a dovedit că realizarea în bune condițiuni a planului este determinată de asigurarea, din timp, a tuturor condițiilor tehnico-materiale. De aceea, înfăptuirea în perioada scurtă care a mai rămas pînă la sfîrșitul anului, a măsurilor tehnico-organizatorice preconizate este de natură să permită un start bun, viguros în anul următor — ultimul din cadrul actualului cincinal.

Un rol esențial în acest sens îl dețin prevederile referitoare la dezvoltarea și asigurarea bazei de materii prime și materiale utilizarea cu înaltă eficiență a resurselor materiale și a fondurilor fixe. **„Dispunem de tot ceea ce este necesar pentru a asigura îndeplinirea în bune condițiuni a sarcinilor de plan pe acest an — precum și pe anul 1980,** se subliniază în raportul prezentat Congresului al XII-lea al P.C.R. de secretarul general al partidului, **și îmi exprim convingerea că eroica noastră clasă muncitoare, țărănimea și intelectualitatea, întregul nostru popor vor face totul pentru înfăptuirea integrală a actualului cincinal, asigurînd astfel consolidarea și mai puternică a economiei naționale, creșterea continuă a forței patriei noastre, întărirea independenței și suveranității naționale a României socialiste".**

Pornind de la imperativele impuse de o bună pregătire a planului pe 1980 și ținînd seama de activitățile desfășurate pe această linie pînă acum, considerăm necesar a pune în centrul atenției cadrelor din economie cîteva probleme prioritare, ce se cer rezolvate pînă la încheierea anului în curs cît și în procesul derulării activității în primul trimestru din noul an de plan.

Contracte economice la nivelul întregii producții

UN ROL HOTĂRÎTOR în buna derulare a activității îl are asigurarea continuității livrărilor de materii prime, materiale, subansamble, piese, fără nici o întrerupere, din prima zi a anului. După cum este cunoscut, încă din vara acestui an, pe baza cifrelor de plan, au fost stabilite cotele de materiale pe ministere, centrale, întreprinderi și, pe această bază, au fost determinate relațiile între furnizori și beneficiari, s-au întocmit la marea majoritate a materialelor specificațiile sortimentale. În acest cadru este deosebit de important ca fiecare unitate să ia toate măsurile ce se impun în vederea livrării pe luna ianuarie și pe ansamblul trimestrului I 1980 a întregii producții fizice planificate. Este necesar pentru aceasta ca :

- fiecare furnizor să-și asigure de pe acum programarea mijloacelor de transport necesare în luna ianuarie 1980 și în primul rînd a vagoanelor pentru transporturile de masă ;
- să se constituie în bazele județene de aprovizionare tehnico-materiale ca și în cele specializate, stocuri asortate, care să permită continuarea livrărilor din primele zile ale anului viitor. La laminate și alte materiale metalurgice trebuie să se acorde prioritate, în primele zile și săptămîni ale anului viitor, livrării în primul rînd a restanțelor din 1979, care condiționează finalizarea unor produse în curs de fabricație, acordîndu-se prioritate absolută asortimentelor destinate executării utilajelor tehnologice pentru obiectivele de investiții cu termen de punere în funcțiune în prima parte a anului 1980 ;
- **finalizarea tuturor acțiunilor de definitivare a contractelor economice pentru anul 1980.** În ultimele luni au fost reexaminați și îmbunătățiți o serie de parametri ai planului, pornind de la necesitatea de a asigura mai bine nevoile interne și pentru export, de a redimensiona unele importuri ținînd seama de evoluțiile de pe piața mondială. Evident că asemenea măsuri se reflectă în mod necesar în balanțele materiale, în resursele și destinațiile planificate, și aceasta implică unele corecturi în contractele economice încheiate. Care este în prezent situația retușării și așezării definitive a relațiilor contractuale la acele produse la care apar modificările amintite ?

Dacă pentru un număr important de produse și sortotipodimensiuni lucrările se află într-un stadiu avansat și pregătirile pentru anul următor — inclusiv perfectarea contractelor — sînt încheiate, mai sînt totuși unele domenii care prezintă rămîneri în urmă, asupra cărora ministerele, centralele, întreprinderile trebuie să își concentreze toate eforturile.

— La materialele metalurgice repartițiile au fost emise în general și au început contractările de laminate feroase și neferoase în combinatele și întreprinderile siderurgice. Totuși, acțiunea trebuie impulsionată, astfel ca în decurs de cel mult o săptămînă să fie încheiate toate contractele. Se impune ca Ministerul Industriei Metalurgice să rezolve în aceeași perioadă de timp problemele încă incomplet soluționate privitoare la asigurarea cu țagle de relaminare și alte semifabricate necesare unor întreprinderi, precum și programarea în producția internă a unor sortimente care în anul următor nu se vor mai importa.

— Revederea și definitivarea contractelor cît mai operativ, deoarece sînt întîrzieri mari la unele produse chimice, îndeosebi lacuri și vopsele, anvelope, articole tehnice de cauciuc, silicat de sodiu și altele, la hîrtii-cartoane, materiale și produse electrotehnice. De fapt în aceste domenii problema este de a se definitiva și aduce precizările necesare în balanțele materiale, ținînd seama de modificările apărute atît în structura producției, cît și în destinațiile acesteia. Totodată, vor trebui revăzute repartizările pe centrale și întreprinderi consumatoare, ținînd seama de sarcinile de reducere mai intensă a normelor de consum, de a destina resursele numai pentru produsele cu desfacere asigurată.

— O mare importanță și urgență o prezintă **încheierea programelor de cooperare și colaborare interuzinală,** mai ales în industriile constructoare de mașini, chimică și ușoară. Exemplificăm cu situația încă nesatisfăcătoare a asigurării cu rulmenți, motoare electrice, reductoare, piese forjate și alte asemenea produse și semifabricate care au un rol hotărîtor pentru activitatea industriei construcțiilor de mașini. Întrucît în anii anteriori, ca și în 1979 dealtfel, o serie de neajunsuri au fost provocate de transferul fabricației unor produse de la o unitate la alta, fără o temeinică pregătire prealabilă, se impune ca M.I.C.M. și centralele din subordinea sa — în primul rînd Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul și Centrala industrială de motoare și materiale electrotehnice din București — să asigure ca nici un transfer de produs sau semifabricat să nu se facă decît după ce asimilarea, tehnologia și fabricația de serie sînt puse la punct.

— Încheierea în timp util a relațiilor de **transport optimizat** pentru materialele de masă necesare realizării programului de investiții. Ne referim, în primul rînd la ciment, produse de carieră și de balastieră, cărămizi ceramice, b.c.a., prefabricate din profilul de activitate al unităților M.E.F.M.C., dar și la produsele miniere, chimice, din siderurgie ș.a. Stadiul actual al lucrărilor permite, cu un efort concentrat, să se definitiveze în cîteva zile calculele și să se stabilească fluxurile respective, de către fiecare centrală coordonatoare de balanță. Esențial la toate aceste operații de definitivare a contractelor

este faptul că ele nu trebuie să producă nici un fel de perturbații în asigurarea ritmică a aprovizionării, fiecare furnizor fiind obligat să asigure livrarea în continuare, către beneficiarii săi, a cantităților necesare continuității producției în luna ianuarie și în trimestrul I 1980, chiar dacă unele detalii contractuale nu sînt încă complet elucidate.

Nivelul stocurilor : în concordanță cu cerințele producției

O ÎNSEMNĂTATE deosebită prezintă asigurarea la un nivel corespunzător a stocurilor de trecere pentru anul următor, constituirea, conform prevederilor de plan, a stocurilor de iarnă la materiile prime și materialele care pun probleme dificile de încărcare, transport și descărcare. Ca urmare a măsurilor luate încă de acum cîteva luni, în multe întreprinderi aceste pregătiri au decurs în mod corespunzător și au fost asigurate stocurile normate la materiile prime și materialele de bază pentru producție, construcții-montaj, transporturi etc. Cu toate acestea, mai sînt încă probleme nerezolvate, pentru care se cer depuse eforturi în continuare.

O atenție specială trebuie acordată în aceste zile livrărilor de materii prime și materiale destinate industriei siderurgice — cocs, cărbuni cocsificabili, minereu de fier, feroaliaje, calcar — la care ritmul încărcărilor și expedierilor de la producători și din porturi trebuie să se desfășoare strict în conformitate cu graficele zilnice. Aceasta depinde de asigurarea funcționării continue a tuturor macaralelor, de asigurarea continuă a vagoanelor și vaselor necesare, prin măsuri de descărcare imediată a acestora la beneficiari. În mod deosebit trebuie mărit ritmul livrărilor de calcar de la exploatarea minieră Mahmudia, spre a se constitui stocurile necesare la Combinatul siderurgic din Galați în perioada cît Dunărea mai este navigabilă. Probleme se pun și în ce privește accelerarea livrărilor de nisipuri de turnătorie, de la întreprinderile producătoare din Anghireș (jud. Cluj) și Văleni (jud. Prahova), astfel încît stocurile la marii consumatori să se asigure la nivelul normat. De asemenea, intensificarea livrărilor de sodă către fabricile de celuloză și hîrtie, precum și pentru fabricile de geamuri și pentru producția de alumină au o importanță mare. Iată de ce întreprinderile producătoare din Borzești, Govora, Ocna Mureș trebuie să ia măsurile necesare ca livrările zilnice să se situeze la cotele planificate.

Resursele secundare — în totalitate în circuitul productiv

ASIGURAREA bazei materiale pe 1980, echilibrul material al planului, sînt concepute în condițiile unei creșteri susținute a aportului pe care trebuie să îl aducă materiile prime și materialele recuperabile și refolosibile. O asemenea opțiune este pe deplin justificată, date fiind problemele tot mai grele și mai complexe pe care le pune asigurarea materiilor prime pe piața mondială, și în condițiile prelungirii și intensificării crizei energetice și de materii prime.

Importanța deosebită a prevederilor în acest domeniu este reflectată de faptul că în anul viitor recuperările și refolosirea resurselor materiale rezultate din procesele de producție și de consum urmează să participe într-o măsură sporită la acoperirea necesarului intern.

> **În 1980 volumul recuperării și refolosirii materialelor va reprezenta 43% la oțel, 40% la cupru și plumb, 30% la articole tehnice din cauciuc și benzi transportoare din cauciuc, circa 40% la lemn, materiale fibrocelulozice, maculatură, textile ș.a. La aceste resurse, în 1980 urmează să se colecteze și să se valorifice cantități cu 15—30% mai mari decît cele din anul 1979.**

Cîteva elemente calitativ noi, caracterizează sarcinile privind recuperarea și reciclarea acestor resurse începînd cu anul 1980 :

● **Sarcinile de recuperare și de valorificare nu vor mai fi stabilite global, ci se vor preciza cantitățile de materiale care urmează a fi valorificate ca atare, fără modificarea prealabilă a caracteristicilor fizico-chimice structurale ale respectivului material.** La laminate, de pildă, se vor stabili pe fiecare întreprindere consumatoare cantitățile de șraifuri, capete etc. care se cer recuperate ca atare și livrate, pe bază de repartiții, altor beneficiari, în cazul în care aceste resturi nu își găsesc utilizarea în întreprinderea din care rezultă. O mare parte din nevoile de consum ale cooperației, ale industrie locale, ale unor unități care produc repere mici urmează a fi asigurate pe această cale, și nu prin debitarea pieselor respective din materiale noi. Asemenea sarcini nu se pun numai pentru metalele feroase, ci și la metale neferoase, materiale textile, pielărie, unele mase plastice, resturi de material lemnos etc.

● **Măsuri energice de organizare în fiecare întreprindere a activității de colectare și valorificare.** Este vorba de **crearea unor formații, ateliere, secții de sortare, predebitare, efectuarea unor operațiuni simple de prelucrare, de preindustrializare a tuturor categoriilor de materiale recuperabile.** Cu alte cuvinte, se cere organizată o adevărată industrie a recuperării și valorificării materialelor, cu indicatori de plan și parametri de lucru specifici, diferențiați de cei ai industriilor de bază, tocmai pentru a se crea condițiile cele mai favorabile dezvoltării la maximum a unor asemenea activități.

● **Recuperarea și valorificarea în ritm intens a resurselor secundare energetice,** în scopul economisirii substanțiale a combustibililor și îndeosebi a hidrocarburilor. Mai sînt în economia națională aproximativ 4 mil. t.c.c. de astfel de resurse care încă nu se recuperează. În conformitate cu prevederile din programele privind valorificarea acestora, toate eforturile se cer concentrate spre fabricarea, livrarea și instalarea cazanelor recuperatoare, preîncălzitoarelor de aer și altor utilaje specifice. Totodată, vor trebui finalizate în cursul anului viitor cercetările și realizată proiectarea mijloacelor pentru recuperarea unor cantități de căldură din surse neconvenționale, cum ar fi căldura din laminate, zguri și cenuși calde, ape de răcire de temperatură joasă și multe altele.

● Măsuri hotărîte se impun luate și în ceea ce privește **recuperarea anvelopelor uzate pentru reșapare.** În mod paradoxal multe întreprinderi reclamă lipsa anvelopelor noi, deși ele nu predau anvelopele uzate spre reșapare sau nu le livrează în condiții tehnice corespunzătoare pentru a fi recuperate. Experimentările industriale făcute recent la întreprinderea „Victoria" din București au confirmat posibilități de reșapare a anvelopelor de autocamioane cu cord metalic. Sarcina de primă urgență o constituie fabricarea de către M.I.Ch., respectiv de către centrala industrială de profil, a unui număr de astfel de matrițe pentru dotarea la nivelul necesar a tuturor celor 6 unități de reșapare existente în funcțiune.

Parametri înalți de folosire a fondurilor fixe

O CONDIȚIE HOTĂRÎTOARE a îndeplinirii prevederilor de plan pentru anul viitor o constituie **creșterea eficienței folosirii fondurilor fixe și îndeplinirea indicilor de utilizare planificați.** Trebuie arătat că sînt încă mari rezerve în ce privește folosirea mai bună a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, inclusiv în reintroducerea în circuitul economic a celor nefolosite. Astfel, la mașinile unelte gradul de utilizare planificat nu se realizează cu mai mult de 2 procente în anul acesta. **Creșterea cu numai un procent a indicilor de folosire a mașinilor de prelucrare a metalelor ar permite obținerea pe aceleași capacități a unui spor anual de producție în valoare de circa 3 mld. lei.** Care sînt problemele actuale cele mai presante în acest domeniu pentru a se obține parametri înalți la fiecare mașină, utilaj și instalație ?

● **sporirea exigenței în ceea ce privește dotarea cu noi utilaje.** Acestea să nu fie repartizate decît acolo unde și atunci cînd se ating indicii de folosire planificați la toate fondurile fixe din dotare ;

● **perfecționarea organizării activităților de întreținere și reparații, a respectării cu rigurozitate a programelor de revizii și reparații periodice și capitale,** astfel încît toate utilajele și mașinile din dotare să funcționeze neîntrerupt pe toată perioada planificată ;

● **asigurarea din timp a pieselor de schimb.** Problema se cere abordată într-o viziune nouă, în sensul că **piesele uzate să fie recuperate integral și supuse recondiționării în scopul refolosirii lor.** Orice reper sau piesă rezultată din dezasamblarea utilajelor casate sau cele ce se scot din uz cu ocazia reparațiilor trebuie să fie în totalitate reintroduse în circuitul economic, fapt ce va asigura un aport suplimentar de piese în valoare de cîteva sute de milioane de lei anual.

Mircea PÎRJOL
director în M.A.T.M.C.G.F.F.

PE ȘANTIERELE INDUSTRIALE

ÎN CENTRUL ATENȚIEI: ASIGURAREA INTRĂRII ÎN FUNCȚIUNE LA TERMEN A NOILOR OBIECTIVE

OPERATIVITATEA cu care au fost transpuse în viață, la unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale, unele măsuri stabilite în adunările generale ale reprezentanților oamenilor muncii de la începutul lunii trecute, întărirea disciplinei în realizarea programelor de lucru, ca și condițiile atmosferice favorabile s-au numărat printre factorii ce au determinat realizarea planului pe noiembrie al producției de construcții-montaj pe ansamblul ministerului și depășirea lui, îndeosebi la lucrările pentru industria chimică, agricultură și industria alimentară. Trusturile de construcții industriale din Cluj, Brăila și Oradea, Trustul de izolații pentru lucrări industriale din București fac parte dintre unitățile care și-au creat condiții pentru îndeplinirea sarcinii anuale. Din planul punerilor în funcțiune pe 1979 au fost realizate, în 11 luni, 344 de capacități de producție importante, dintre care 32 au fost racordate în devans la circuitul economiei naționale ; la alte 115 capacități lucrările de construcții-montaj au fost terminate și predate beneficiarilor, 45 dintre ele aflîndu-se în probe tehnologice.

Aceste rezultate parțiale nu atenuează însă situația globală nesatisfăcătoare. Potrivit preliminărilor, ministerul va încheia anul cu rămîneri în urmă atît la planul valoric, cît și la cel fizic.

Pornind de la indicația dată, în Raportul la Congresul al XII-lea al P.C.R., de către secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, care a subliniat că **„o atenție deosebită trebuie acordată realizării la timp și de calitate corespunzătoare a tuturor investițiilor, intrării în producție la termenele stabilite a noilor obiective și funcționării lor la parametrii proiectați"**, consiliul de conducere al M.C. Ind. a analizat, într-o recentă ședință, stadiul pregătirilor și măsurile ce trebuie luate în vederea realizării exemplare a sarcinilor din 1980, tocmai prin prisma învățămintelor trase din lipsurile manifestate și greutățile ivite pînă acum.

Urgențele etapei actuale

ÎN ULTIMUL AN al cincinalului, din cele 670 de capacități industriale și agrozootehnice mai importante, a căror punere în funcțiune este prevăzută în Planul național unic de dezvoltare economico-socială, o parte însemnată revine spre execuție Ministerului Construcțiilor Industriale, care va trebui de asemenea să realizeze un mare număr de alte obiective cu caracter productiv.

Din analiza făcută au rezultat posibilitatea și necesitatea de **a se menține ritmul de lucru la nivelul programului din această lună** ; principalele condiții există fie efectiv, fie potențial, urmînd să fie materializate prin acțiunea energică și operativă a factorilor de conducere de la toate nivelele sistemului ministerului.

● ÎNTRUCÎT dimensiunile planului și repartizarea în teritoriu a investițiilor determină o încărcare neechilibrată a capacității diferitelor unități, prima măsură ce se impune este o **redistribuire de lucrări** care să aplatizeze curba de efort ; cu cît faza formală și cea organizatorică ale acestei acțiuni se vor rezolva mai repede, cu atît se vor diminua volumul și durata efectelor perturbatoare pe care le implică predarea-preluarea, deplasările de mijloace și efective, intrarea în dispozitivul de lucru etc.

● MODUL în care se localizează rămînerile în urmă din acest an cere ca în utilizarea capacității de producție a trusturilor să se aibă în vedere, pentru perioada imediat următoare, cîteva priorități :

— încheierea lucrărilor de construcții la capacitățile care n-au fost puse în funcțiune la termen în acest an, astfel încît utilajele tehnologice restante să poată fi montate îndată după sosirea pe șantier și obiectivele respective să fie predate cît mai grabnic ;

— concentrarea forțelor și resurselor de producție necesare la investițiile industriei chimice, care dețin o pondere de 27% în nerealizările prezumate pe 1979 și de 33% în planul producției de construcții-montaj pe anul viitor ;

— respectarea, de către unitățile de construcții, **a graficelor privind termenele de deschidere a fronturilor de lucru pentru subantreprizele de montaje și instalații tehnologice,** în vederea consumării stocului de utilaje existent pe șantiere. Notăm că, deși pe luna în curs programul de montaje marchează un vîrf — cu atît mai mult cu cît livrările de utilaje în noiembrie au depășit cu aproape 50% (ca valoare) nivelul prevăzut — la 1 decembrie nu erau realizate fronturi de lucru, cu termene scadente, pentru un volum de montaje echivalent cu 58% din sarcina lunară a trusturilor de specialitate. Cu cele mai mari obligații neonorate la acest capitol se înscriu trusturile de construcții industriale din Iași, Craiova, București.

Hotărîrea adoptată de consiliul de conducere al ministerului, ca în această decadă să se definitiveze între unitățile de construcții, montaje, instalații, izolații, lucrări speciale programul fronturilor de lucru reciproce pe primul trimestru, trebuie îndeplinită necondiționat, dîndu-se prioritate acelor fronturi ce pot asigura nu numai un volum de producție cît mai mare pe ansamblu, ci și montarea unui volum maxim de utilaje, în vederea punerii în funcțiune a obiectivelor respective.

● DEȘI ne aflăm în plină iarnă, la unele șantiere încă nu s-au încheiat toate lucrările prevăzute în programele pentru asigurarea condițiilor normale de lucru pe timp friguros, ceea ce limitează posibilitatea de desfășurare a efectivelor existente. Urgentarea închiderii halelor (chiar în soluții provizorii, acolo unde nu e posibil altfel), izolarea lor, încălzirea spațiilor vor permite ca lucrările de fundații și montaje de utilaje, pardoseli, instalații, finisaje să se execute nestingherit. Aspecte de sezon intervin și în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, începînd cu completarea la nivelul necesarului a rezervelor de ciment, agregate pentru betoane, combustibil, lubrifianți, continuînd cu redistribuirea în cadrul unităților și între unități a materialelor din stoc în funcție de cerințele lucrărilor și încheind cu amenajarea corespunzătoare a drumurilor din șantiere, în vederea deplasării lesnicioase a utilajelor mobile și mijloacelor de transport.

Organizare și disciplină

LIPSURILE ce mai persistă în organizarea, supravegherea și controlul activității pe șantiere au fost, pe bună dreptate, identificate de către organul colectiv de conducere al ministerului, printre cauzele actualelor rămîneri în urmă ale unor unități.

Realitatea este că **s-au creat și investit cu autoritate instrumente de conducere care stimulează, chiar obligă la o mai bună organizare, dar nu totdeauna și nu pretutindeni s-a instaurat și disciplina riguroasă în aplicarea lor.**

Ne referim, de pildă, la sistemul de programare, lansare și urmărire a producției, conceput științific, dar încă neasimilat la o serie de șantiere, iar la altele introdus și apoi abandonat.

Mai elocvent încă este exemplul programelor pe categorii de lucrări. Prin această metodă — pornind de la stadiile fizice care trebuie atinse, pe etape, pentru a asigura respectarea termenelor de punere în funcțiune și corelîndu-le în linii mari cu volumul planificat al producției, cu posibilitățile reale de execuție și cu necesitățile de front de lucru ale diferitelor specialități — se dimensionează și se urmăresc pe decade, luni și trimestru, la nivel de șantier, grup, trust și centralizat pe mi-

nister, sarcinile fizice în sectoare-cheie ale fluxului tehnologic : terasamente și fundații speciale executate mecanizat, turnări de betoane, montaje de prefabricate din beton armat, de construcții metalice, de utilaj tehnologic. Apreciind just valoarea unei asemenea ordonări a activității, care garantează totodată o folosire judicioasă a mașinilor de construcții și a muncitorilor din principalele meserii, Trustul de construcții industriale Brașov și-a stabilit programe mobilizatoare, a organizat și controlat îndeplinirea lor (la betoane, de pildă, în octombrie-noiembrie s-a executat o cantitate cu 5% superioară celei prevăzute) ; ca urmare, se preliminează pe acest trimestru o producție cu 1/4 mai mare decît volumul planificat, recuperîndu-se aproape în totalitate nerealizările din perioada anterioară. La polul opus, Trustul de construcții industriale și agrozootehnice București a rămas considerabil în urmă — îndeosebi la platforma Giurgiu — în comparație cu programele de terasamente, betoane, construcții metalice, creînd dificultăți și subantreprizei de montaje tehnologice, astfel încît activitatea din trimestrul IV, în loc să atenueze restanțele pe 9 luni, le accentuează.

Se impune, logic, concluzia că în organizarea și desfășurarea producției din 1980, planul operativ și programele fizice care-l fundamentează trebuie considerate nu ca un ghid cu aplicabilitate benevolă, ci ca **normă obligatorie, din care să derive sarcinile concrete pînă la nivelul formațiilor de lucru și angajamentele din contractele de acord global.**

Utilizarea judicioasă a potențialului

PE PRIMELE 9 luni din 1979, **productivitatea muncii** a marcat o creștere de numai 2% în comparație cu perioada corespunzătoare din anul precedent, rămînînd cu cîteva procente sub plan. La activitatea de construcții-montaj, din cele 21 de unități ale ministerului, numai 9 și-au îndeplinit și depășit acest indicator, raportat la producția netă (iar raportat la producția globală — 5).

În valori absolute, diferența între trustul cu cele mai slabe rezultate (T.C.I. Pitești) și cel din fruntea listei (T.C.I. Brăila) se ridică la 40%, nefiind justificată decît într-o măsură neînsemnată de structura lucrărilor.

Cauzele acestei situații trebuie bine aprofundate, pentru ca **în 1980 să se asigure o valorificare deplină a potențialului tehnic și material** în vederea înfăptuirii celui mai exigent parametru calitativ al planului.

La finele lunii trecute, din totalul măsurilor scadente, prevăzute în programele de creștere a productivității muncii pe 1979 ale unităților, doar 2% nu erau aplicate. O asemenea statistică nu spune însă nimic, dacă nu analizăm **calitatea** realizării lor.

Nivelul programat pe 1979 și cel realizat de unitățile M.C.Ind. pe primele 9 luni în aplicarea unor măsuri de progres tehnic

Prevederi de progres tehnic	Program 1979	Realizări pe unități în 9 luni		
		minim	maxim	mediu
● Prepararea betonului în stații centralizate (% din volumul total de beton preparat)	95,0	89,4 (T.C.I. Timișoara)	100 (T.C.I. Craiova, Ploiești, ; T.C.I.Az. București)	98,5
● Transportul betonului cu autobetoniere și automalaxoare (% din volumul total de beton preparat)	90,0	69,6 (T.C.I. Iași)	100 (T.C.I. Brăila, Oradea)	86,7
● Punerea în operă a betonului cu pompe și autopompe (% din total).	40,0	4,8 (T.C.I. Brăila)	41,7 (T.C.I. Timișoara)	15,6
● Folosirea cofrajelor industrializate (% din suprafața totală cofrată)	70,0	25,0 (T.C.I. Cluj)	95,0 (T.C.I. Iași)	54,8
● Utilizarea plaselor sudate din oțel-beton (% din volumul total de armături)	10,0	0,5 (T.C.I. Cluj)	16,0 (T.C.Ch. Midia)	5,2

Tabelul de mai sus ilustrează modul în care s-a acționat pentru exploatarea principalului factor de creștere a productivității : **progresul tehnic.** Cifrele se referă la nivelul atins de unitățile cu cele mai slabe, respectiv cele mai bune rezultate și la realizările medii pe minister, în extinderea metodelor de industrializare a lucrărilor de beton monolit. Menționăm că nici una din măsurile citate nu reprezintă, în activitatea ministerului, o noutate de ultima oră, cu probleme deosebite de asimilare ; că n-au lipsit resursele tehnice (de pildă, producția medie pe unitatea de capacitate la autopompele de beton a reprezentat doar 70% din cea prevăzută) ; că media obținută pe minister se situează, la unele măsuri, sub cea din anul trecut. Judecînd după datele din tabel, după risipa de forță de muncă înregistrată de unele unități (menținerea de efective peste necesar, corelarea nejudicioasă a dimensiunii și structurii formațiilor de lucru cu categoria de încadrare a lucrărilor de executat, abateri de la metodologia de retribuire în acord global), după încetineala cu care insuficiența numărului de muncitori în unele profesii de bază este soluționată prin organizarea calificării, după atitudinea pasivă față de calitatea soluțiilor tehnice din proiecte (ponderea betoanelor prefabricate în volumul total de beton pus în operă a scăzut, de la 17,2% în 1978, la 15,8% în primele trei trimestre din acest an), apare ca o obligație de prim ordin pentru consiliile oamenilor muncii de la trusturi **urmărirea strictă a îndeplinirii integrale și la termen a tuturor prevederilor din programele unice de măsuri pe anul 1980, referitoare la creșterea productivității muncii.**

Condiții care depind de beneficiari

ÎN DOCUMENTELE Congresului al XII-lea al partidului se subliniază că pentru realizarea programului de investiții din cincinalul viitor, o premisă indispensabilă o reprezintă **pregătirea temeinică a lucrărilor,** astfel ca nici o investiție să nu mai înceapă decît după aprobarea studiilor tehnico-economice și a proiectelor de execuție.

Întrucît anul 1980 va marca finalizarea investițiilor din actualul cincinal și începerea multor obiective cu termen de punere în funcțiune în perioada 1981—1985, este necesar ca factorii responsabili — în primul rînd titularii și beneficiarii direcți — să acționeze de pe acum pentru rezolvarea tuturor problemelor ce condiționează activitatea ritmică a șantierelor.

La începutul acestei luni, documentațiile executabile, primite de unitățile M.C.Ind., acopereau doar 65,7% din valoarea de plan pentru 1980, sub această medie aflîndu-se lucrările pentru agricultură și industria alimentară, industria ușoară, metalurgică, a lemnului și materialelor de construcții. La aceeași dată nu erau încă aprobate o parte însemnată (46% ca valoare, 72% ca număr) din investițiile noi ce urmează a fi atacate în anul viitor și care însumează o pătrime din planul de construcții-montaj al ministerului.

Nu trebuie uitat că pentru constructor, primirea proiectelor și deschiderea finanțării marchează declanșarea numărătorii inverse care, pînă la începerea efectivă a execuției, include studierea documentației tehnice și economice, formularea și rezolvarea eventualelor obiecții (implicînd uneori și îmbunătățiri de soluții), comandarea la furnizori a mijloacelor materiale necesare, programarea și organizarea lucrărilor, organizarea șantierului, asigurarea la fața locului a utilajelor și forței de muncă. Condensarea în timp a acestor faze nu se poate face dincolo de o „limită de siguranță" de care depinde **calitatea pregătirii** și, în consecință, **calitatea activității de producție.** Problema se pune în aceiași termeni și pentru asigurarea cu proiecte a utilajelor tehnologice și comandarea lor la uzinele constructoare de mașini. Cu ritmul de montaj din noiembrie, stocul de utilaje existent pe șantiere la începutul acestei luni ar putea fi lichidat în 56 zile de lucru — or, acest ritm este acum considerabil mai intens și în curînd va cere să fie alimentat în continuare.

FĂURITORII noilor uzine și fabrici au posibilitatea și datoria de a se înscrie în efortul general al națiunii pentru realizarea exemplară a cincinalului în curs și pentru pregătirea celui viitor, pe coordonatele stabilite de recentul forum al comuniștilor. Folosind cît mai gospodărește resursele ce le stau la dispoziție, constructorii, conducerile colective ale unităților trebuie să asigure materializarea planului pe 1980 în **capacități de producție industrială și agrozootehnică realizate în termene scurte și de o calitate corespunzătoare cerințelor unei funcționări la nivelul parametrilor proiectați.**

Dan CONDREA

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și a energiei implică:

RECICLAREA INTEGRALĂ A RESURSELOR ÎNCORPORATE ÎN BUNURILE MATERIALE SCOASE DIN UZ

VALORIFICAREA superioară a tuturor resurselor materiale și de muncă constituie un obiectiv esențial al politicii economice a partidului și statului nostru. Realizarea acestuia este privită ca rezultatul unui ansamblu de acțiuni coordonate care vizează în egală măsură reducerea consumurilor specifice la strictul necesar executării produselor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, modernizarea structurii economiei naționale și reintroducerea în circuitul economic a unor resurse încorporate în bunurile scoase din uz din sfera producției materiale și a consumului, indiferent că este vorba de mijloacele de muncă sau de bunurile de consum uzate, ori de deșeurile, reziduurile, materialele secundare etc., rezultate din procesele tehnologice și de consum.

În contextul cerințelor realizării saltului la o nouă calitate, așa cum s-a subliniat în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., apare necesară amplificarea preocupărilor pe această linie, care să includă în prim plan valorificarea integrală a tuturor resurselor încorporate în bunurile materiale scoase din uz, refolosirea cît și recondiționarea subansamblelor din mijloacele fixe, casate, recuperarea tuturor substanțelor utile cît și a deșeurilor. Se conturează, deci, o concepție cu caracter integrator, care presupune reconsiderarea locului și rolului activității de recuperare și utilizare a tuturor resurselor în ansamblul complexului economic național. **„Să punem capăt cu hotărire risipei, lipsei de răspundere în folosirea materiilor prime și a materialelor,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Se cere schimbată radical concepția cu privire la materialele secundare și la deșeuri".**

Cu toată importanța deosebită pe care o prezintă în ansamblul economiei unei țări, activitatea de recuperare și valorificare a resurselor a făcut într-o mai mică măsură, din punct de vedere conceptual, obiectul cercetărilor economice. În paginile literaturii de specialitate din ultimii ani a fost abordată îndeosebi în contextul protecției mediului înconjurător, sau ca sursă de materii prime și de energie[1]) fără ca pe primul plan să se situeze rolul acesteia în reducerea presiunii exercitate de creșterea economică asupra resurselor materiale și de muncă.

În cele ce urmează ne propunem să abordăm unele aspecte privind rolul și conținutul conceptului de reciclare complexă, precum și unele considerații privind modalități posibile de accelerare și eficientizare a acestui proces.

Reciclarea — mijloc de economisire a muncii sociale

PE PLAN CONCEPTUAL, preocupările mai reduse referitoare la activitatea de recuperare și reintroducere în circuitul economic a resurselor se explică, după părerea noastră, și printr-o anumită interpretare oarecum simplistă, atemporală, a acțiunii legii valorii, potrivit căreia efortul social depus pentru procurarea unei resurse în vederea producerii unui bun oarecare „se recuperează" integral prin însuși faptul că bunul respectiv satisface o cerință socială, indiferent ce se întîmplă ulterior cu resursele de materii prime, de energie și de muncă încorporate și care nu și-au pierdut în întregime proprietățile inițiale. Această interpretare limitează efortul social la timpul socialmente necesar la un moment dat pentru realizarea unui bun oarecare, fără să se ia în considerare influența consumării resurselor în momentul respectiv asupra efortului social din perioadele următoare.

În condițiile accelerării proceselor economico-sociale, sub influența revoluției tehnico-științifice, devine tot mai necesară luarea în considerare, în aprecierea efortului social dintr-o anumită etapă, a influenței pe care o exercită producția și consumul unui bun oarecare asupra timpului socialmente necesar satisfacerii unei cerințe sociale similare în etapele următoare. Nu este vorba de o reconsiderare a acțiunii legii valorii, ci de necesitatea interpretării corecte a acesteia în condițiile actuale și a celor previzibile de desfășurare a activității productive. Recuperarea și valorificarea resurselor apare ca un mijloc de diminuare a diferențelor evidente dintre efortul social implicat de satisfacerea unor cerințe în etape diferite. De altfel, pe măsură ce crește gradul de complexitate și evoluează durata de viață a produselor, recuperarea efortului social real depus pentru realizarea lor este posibilă nu numai prin satisfacerea unor cerințe sociale (în cadrul unui singur ciclu producție — distribuție — consum), ci într-o măsură tot mai însemnată și prin recuperarea resurselor încorporate, indiferent de natura acestora (materie primă, energie sau muncă omenească).

Pe de altă parte, activitatea de recuperare și valorificare a resurselor s-a dezvoltat și în țara noastră în corelație directă cu creșterea potențialului productiv și cu acumularea unor bunuri materiale destinate să satisfacă cerințele producției sau ale consumului individual. Evident că în primele etape ale procesului de creștere economică, caracterizate printr-un nivel mai redus de acumulare a bunurilor materiale a fost preponderentă recuperarea și reintroducerea în circuitul productiv a materialelor secundare, a deșeurilor și reziduurilor generate de procesele de producție și de consum. Era vorba deci de recuperarea unor substanțe utile pentru a alimenta baza de materii prime. Pe măsură însă ce a apărut și s-a intensificat procesul de scoatere din uz a bunurilor materiale, atît în sfera producției cît și în cea a consumului, se lărgește aria de cuprindere a activității de recuperare și valorificare, incluzîndu-se noi categorii de resurse. Nu este vorba exclusiv de recuperarea substanțelor utile ca sursă de alimentare a bazei de materii prime pentru producție ci, în egală măsură, de valorificarea resurselor de energie și de muncă încorporate în astfel de bunuri. De altfel, resursele materiale originare, energia și munca, se încorporează treptat într-un bun oarecare, pe măsură ce se parcurg diferite faze de prelucrare[2]). Dacă materialele recuperate sînt reintroduse în circuitul economic în primele faze de prelucrare, atunci primordială este reciclarea substanțelor reutilizabile ca materii prime. **Cu cît gradul de prelucrare este mai înalt în faza de reintrare în circuit, cu atît crește importanța valorificării resurselor de energie și a muncii încorporate.**

Într-o asemenea accepțiune, sfera de cuprindere a activității la care ne referim este incompatibilă cu noțiuni ca cele utilizate în prezent, adică : materiale secundare, resurse secundare, deșeuri etc. Așa se explică de ce în paginile literaturii de specialitate din ultimii ani se utilizează din ce în ce mai mult conceptul de reciclare a resurselor, incluzînd în sfera sa de referință totalitatea situațiilor în care o resursă oarecare revine în diferite faze ale circuitului economic pe care l-a parcurs anterior, indiferent că această revenire se face sub formă de substanță utilă, piese și subansamble reutilizabile, sau sub formă de produs recondiționat. Din această perspectivă activitatea de reciclare a resurselor constituie în primul rînd un mijloc de economisire a muncii sociale.

Activitatea de reciclare trebuie să participe la satisfacerea unor cerințe sociale (de producție și consum individual) prin forme variate, care să permită valorificarea complexă a tuturor resurselor încorporate în bunurile materiale scoase din uz, adică :

[1]) Remarcăm în această privință ideile lansate în dezbaterea „Procesului circular activ", de Revista economică.

[2]) A se vedea în acest sens accepțiunea atribuită noțiunii de consum cumulat în studiile efectuate de către Institutul de economie industrială, reflectată în paginile „Revistei economice" printr-o serie de articole publicate în nr. 10/1978, 21/1978, 16/1979 etc.

Principalele fluxuri de resurse în cadrul complexului economic național

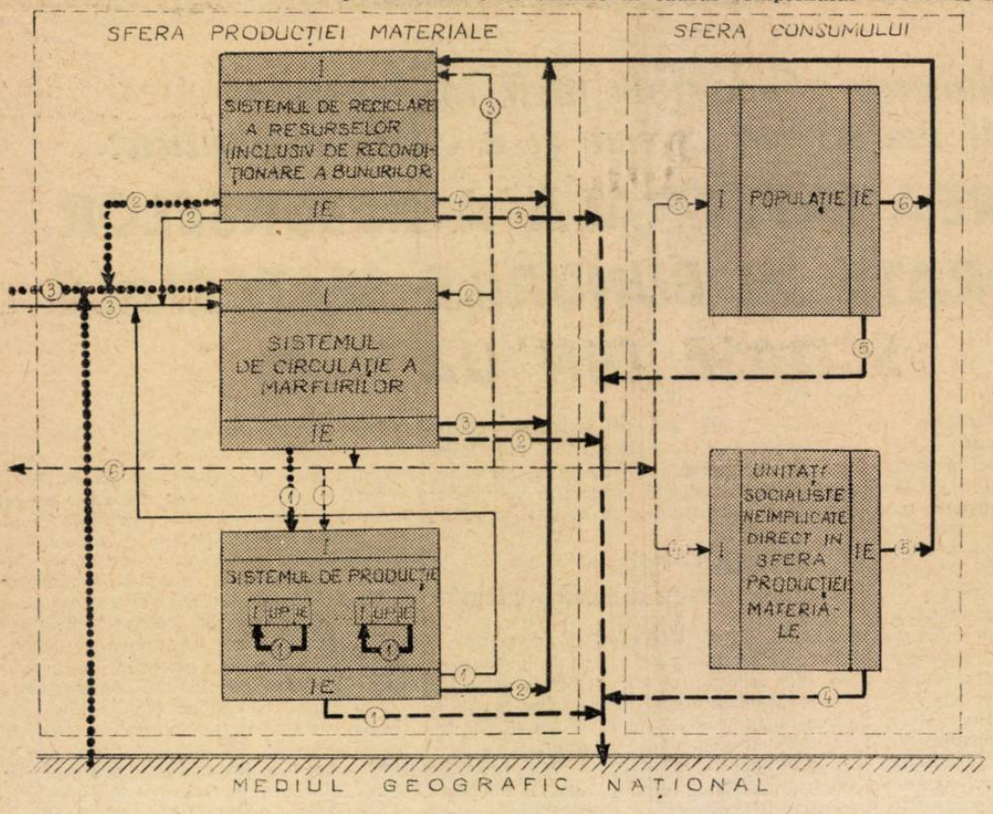

— recondiționarea bunurilor uzate și refolosirea acestora ;

— recuperarea și refolosirea unor piese sau subansamble din bunurile uzate (ca atare sau prin recondiționare) ;

— recuperarea și utilizarea unor materiale pentru producerea altor tipuri de bunuri decît cele scoase din uz ;

— recuperarea substanțelor utile ca sursă de asigurare a bazei de materii prime.

Sfera de cuprindere a conceptului de reciclare

ACCEPȚIUNEA ATRIBUITĂ conceptului de reciclare a resurselor poate fi mai bine conturată dacă se au în vedere principalele fluxuri de resurse în cadrul complexului economic național prefigurate sintetic în schema prezentată. Reciclarea resurselor trebuie considerată deci ca o activitate din sfera producției de bunuri materiale, prin intermediul căreia se realizează desfășurarea optimă a relațiilor mediu ambiant — producție — circulație — consum — mediu ambiant, avînd drept obiectiv esențial minimizarea eforturilor implicate de satisfacerea unor cerințe sociale.

În raport cu accepțiunea atribuită conceptului de reciclare a resurselor, trebuie adoptate și utilizate noțiuni adecvate, adică :

a) **Resurse reciclabile,** prin care se subînțelege totalitatea substanțelor și a bunurilor (sau componentelor) uzate care ies din sfera producției și din cea a consumului dar care, în limitele tehnologiilor existente într-o anumită etapă, pot fi reintroduse în circuitul economic, implicînd sau nu o anumită prelucrare (recondiționare) prealabilă. Din această categorie fac parte :

— resursele reciclate, adică cele recuperate și utilizate efectiv pentru satisfacerea unor cerințe sociale ;

— resurse nereciclate, care din punct de vedere economic reprezintă o irosire de muncă socială și factori de poluare a mediului ambiant ;

b) **Resurse nereciclabile într-o anumită etapă,** adică totalitatea substanțelor și a bunurilor uzate care ies din sfera producției și din cea a consumului pentru care societatea nu dispune de tehnologiile necesare reciclării, acestea fiind deversate în mediul ambiant.

Prin prisma principalelor fluxuri de resurse din cadrul complexului economic național și în contextul accepțiunilor unitare atribuite conceptului de reciclare a resurselor și, respectiv, noțiunilor aferente acestuia, se poate contura un sistem de indicatori ai acestei activități. În acest scop, se impune utilizarea unor simboluri pentru o exprimare sintetică, adică :

RR — total resurse reciclabile :
1 — în cadrul unităților productive ;
2 — provenite din unitățile direct productive (sistemul producției) ;
3 — provenite din sistemul circulației mărfurilor ;
4 — din sistemul de reciclare (recondiționare) ;
5,6 — din sfera consumului ;
RC — total resurse reciclate (cu aceeași semnificație pentru 1, 2, 3, 4, 5 și 6 ca și în cazul RR) ;
RD — total resurse nereciclabile (1 — din sistemul de producție ; 2 — din sistemul circulației mărfurilor ; 3 — din sistemul de reciclare ; 4 și 5 din sfera consumului) ;
RM — total surse de materii prime și de energie consumate în sistemul de producție (1 — provenite din producția internă ; 2 — provenite din reciclare ; 3 — importate) ;
RP — total resurse de mijloace de muncă și bunuri de consum (1 — din producție indigenă ; 2 — din reciclare ; 3 — din import) ;
DP — total produse destinate pentru satisfacerea cerințelor de mijloace de producție și de bunuri de consum (1 — pentru sistemul de producție ; 2 — pentru circulația mărfurilor ; 3 — pentru sistemul de reciclare ; 4 — pentru sfera consumului ; 5 — exportate).

Dacă toate tipurile de fluxuri prefigurate sînt reflectate corespunzător în sistemul informațional economico-social, atunci pot fi determinați o serie de indicatori care caracterizează cantitativ și caltiativ activitatea de reciclare a resurselor, calculați atît la nivelul întregului sistem de reciclare[3]), cît și pentru fiecare tip de resursă în parte[4]). Dintre aceștia enumerăm cîțiva considerați esențiali, adică :

Gradul de reciclabilitate a resurselor $= \frac{RR}{RD+RR}$

Gradul de reciclare a resurselor $= \frac{RC}{RR}$

Gradul de participare a resurselor reciclate la asigurarea bazei de materii prime și energetice $\frac{RM_2}{RM}$

Gradul de participare a recuperării și recondiționării bunurilor (componentelor) uzate la satisfacerea unor cerințe de consum $= \frac{RP_2 \text{ pentru consum intern neprod.}}{DP_4}$

Gradul de autonomie a economiei naționale în asigurarea bazei de materii prime și energetice $\frac{RM_1+RM_2}{RM}$

Gradul de participare a produselor (componentelor) reutilizabile la satisfacerea unor cerințe sociale $= \frac{RP_2}{DP}$

Gradul de participare a activității de reciclare a resurselor la echilibrarea balanței de plăți în comerțul exterior de bunuri materiale $= \frac{RM_2+RP_2 \text{ (ptr. export)}}{DP_5-(RP_3+RM_3)}$

Unii din acești indicatori sînt utilizați în practica economică dintr-o se-

dr. Vasilie BOGDAN
Ecaterina DEACONESCU
Institutul de economie industrială

(Continuare în pag. 15)

[3]) Pentru determinarea lor se utilizează, de regulă elemente valorice.
[4]) Se pot utiliza elemente de calcul în unități fizice numai în condițiile omogenității resurselor.

Orientări fundamentale ale Congresului al XII-lea: creșterea eficienței economice

TIPIZAREA ȘI STANDARDIZAREA PRODUSELOR (II)

PE LÎNGĂ ATRIBUTELE de factor al progresului tehnic și de ridicare continuă a calității produselor, tipizarea și standardizarea constituie pîrghii puternice de creștere a eficienței economice în toate verigile procesului de producție — de la faza de concepție și proiectare pînă la realizarea materială a produselor. În fapt, ideea principală care stă la baza introducerii metodelor de raționalizare prin tipizare și standardizare este tocmai obținerea unei eficiențe economice ridicate atît în cazul producției cu caracter de masă și serie mare, cît și al celei individuale sau de serii reduse. Este de menționat că în ultimii ani s-au creat instrumente tehnico-științifice ca tipizarea și standardizarea să acționeze eficient și în cazul producției individuale sau de serii restrînse, unde înainte se considera lipsit de importanță economică și deosebit de dificil sub aspect tehnic a se promova asemenea principii.

Eficiență ridicată : la producător și la beneficiar

DIMINUAREA DIVERSITĂȚII nejustificate de tipuri de produse și organizarea fabricației de masă și serie mare în întreprinderi specializate, după tehnologii de fabricație avansate, permit creșterea accentuată a eficienței economice. De asemenea, ridicarea calității și fiabilității produselor înseamnă în final, eficiență ridicată prin reducerea numărului de mașini instalate, a suprafeței halelor și a cheltuielilor de investiții. Tipizarea și standardizarea produselor permit realizarea de economii importante și la cheltuielile din sfera concepției produselor unificate constructiv sau modulate ; deși inițial aceste cheltuieli au un volum mai mare, pe parcurs curba costurilor de cercetare și proiectare descrește, înregistrînd o scădere continuă pe măsura executării în serie a produselor. Datele din literatura de specialitate, precum și evidențele Institutului de cercetări științifice, inginerie tehnologică și proiectări pentru sectoarele calde din construcția de mașini, privind eficiența proiectării în concepție modulară a unor familii de instalații pentru încălzire prin inducție, cuptoare industriale, utilaje de turnătorie etc., ca să dăm numai un exemplu, arată că prin tipizarea constructivă volumul documentației de proiectare se reduce de 5—7 ori, durata de proiectare a noilor produse scade de 4—5 ori, în timp ce valoarea manoperei se diminuează cu aproape 40—50%.

Odată cu evidențierea efectelor pozitive ale tipizării, nu pot fi neglijate nici unele aspecte contradictorii specifice acestei activități, al căror efect psihologic generează deseori o oponență fățișa sau voalată în aplicarea și extinderea principiilor ei. Fără a avea posibilitatea de a stărui pe larg în acest cadru asupra fenomenului pe care-l putem numii **dilema diversificare-unificare** a industriei de mașini contemporane, vom preciza că prin optimizarea structurii seriilor tipodimensionale de produse, apelînd la metodele moderne de calcul se urmărește soluționarea problemei astfel încît sortimentul stabilit să fie optim din punct de vedere al economiei naționale în ansamblu și nu al uneia sau alteia dintre ramurile economice interesate în produsul respectiv. Acest mod de elaborare pune sub semnul întrebării și legitimitatea folosirii obligatorii a numerelor normale — preferențiale, în concepera șirurilor tipodimensionale (parametrice) de produse, existînd multiple cazuri cînd devine rațional a construi seriile după datele rezultate din calculele de optimizare și nu după criterii stabilite apriori. Este evident că rația șirurilor tipodimensionale va fi cu atît mai mică, deci seria cu atît mai densă, cu cît necesarul de produse este mai mare și invers.

Printre alți factori care influențează densitatea seriilor, **frecvența exploatării puterii instalate** joacă un rol important, nefiind indiferent dacă o mașină este construită pentru o folosire permanentă la plină sarcină sau numai pentru o utilizare ocazională. În același sens nu pot fi omise nici cheltuielile necesare reparării sau întreținerii echipamentelor tehnologice în cursul exploatării, probabilitatea de defectare și respectiv de reparare a acestora fiind mult mai mare atunci cînd sînt exploatate intens și la sarcini apropiate de capacitatea lor de rezistență sau pe care o depășesc. În această ultimă ipoteză nu sînt rare cazurile cînd cheltuielile de reparare și întreținere în stare de funcționare a utilajului suprasolicitat depășesc de cîteva ori costul inițial al acestuia.

Așadar, **tipizarea produselor în condițiile actuale impune stăpînirea întregului complex al problemei, calcule unitare și o muncă mult mai sistematizată în comparație cu proiectarea produselor individuale, pentru ca procesul de optimizare să aibă drept rezultat determinarea variantei avantajoase.** Posibilitățile pe care le oferă tipizarea modernă, practicată pe baza considerentelor prezentate, pot fi ilustrate referindu-ne din nou la unele lucrări de acest gen realizate. Spre exemplu, prin tipizarea în mai multe etape (de la tipizarea dimensională la unificarea constructivă în concepție modulară și agregatizare, de către Filiala I.C.S.T.T.P.S.C.-Sibiu) a patru grupe de cuptoare pentru tratamente termice de calitate în intervalul de temperaturi de la 650—1 100°C, s-au obținut reduceri de circa 60% la greutatea totală a cuptoarelor, de circa 80% la căldura acumulată în zidărie și cea necesară pentru încălzirea cuptorului, timpul de încălzire al cuptorului gol reducîndu-se cu circa 70%, iar suprafața halelor ocupată de utilaj cu 30% (fig. 2).

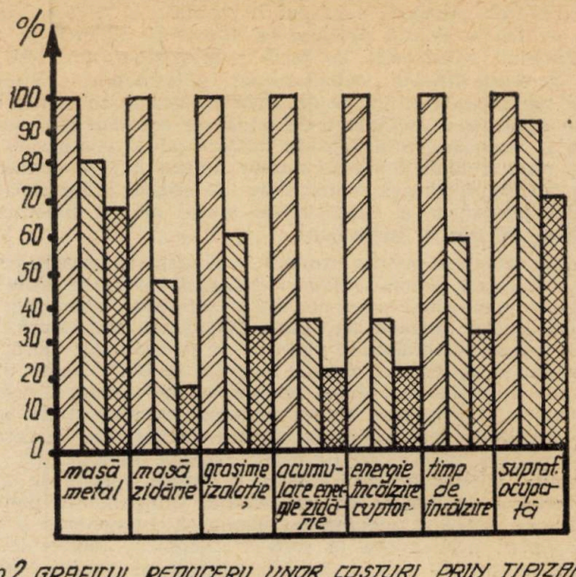

Fig. 2 GRAFICUL REDUCERII UNOR COSTURI PRIN TIPIZAREA CUPTOARELOR INDUSTRIALE

proiectare după metode clasice
tipizare dimensională (etapa I)
unificare constructivă (etapa II)

Și întrucît tipizarea, întocmai ca și calitatea producției, sînt concepte dinamice cu posibilități de îmbunătățire care ni se dezvăluie pe măsura aprofundării soluțiilor tehnice și tehnologice, căutările în domeniul perfecționării echipamentelor pentru sectoarele calde continuă. Se constată, bunăoară, că prin reproiectarea cuptoarelor cu flacără de topit metale neferoase, în vederea diminuării consumului de energie și al dotării lor cu arzătoare de debit corespunzător consumului real, se pot evita consumuri suplimentare generate de supradimensionarea acestora și forțarea procesului de topire ca urmare a existenței unui surplus de capacitate termică. Revederea documentațiilor pentru familiile de cuptoare electrice tipizate dimensional, cu vatră mobilă, destinate tratamentelor termice poate asigura : creșterea funcționalității acestora și diversificarea condițiilor de montaj — un singur sistem de ușă adoptat în diferite situații de exploatare, diminuarea puterii motoarelor electrice prin îmbunătățirea soluțiilor de acționare a vetrei și ușilor, reducerea substanțială a grosimii căptușelilor pereților și consumului de energie acumulat de zidărie prin extinderea fibrelor ceramice cu rezistență și elasticitate ridicată. Printr-o mai rațională modulare a cuptoarelor verticale se pot îmbunătăți condițiile de execuție și montaj ale acestor instalații termice, funcționalitatea lor și gradul de uniformitate al încălzirii.

Spre o nouă calitate a standardizării și tipizării produselor românești

SOLUȚIONAREA COMPLEXELOR PROBLEME cu care sînt confruntate astăzi cele două activități, la care am mai putea adăuga contradicția dintre tendința producătorilor de a fabrica dimensiuni și tipuri puține de-a lungul unor intervale mai lungi de timp și interesul beneficiarilor de a primi un produs realizat în mod special pentru necesitățile lor de folosință, implică satisfacerea concomitentă atît a dezideratului de reducere la strictul necesar a sortotipodimensiunilor de materiale și produse, în vederea creșterii eficienței economice a fabricației, cît și cel al diversificării gamelor de mașini, utilaje și instalații pentru satisfacerea cît mai completă a cerințelor pieței interne și externe. Imperativul menționat impune din partea tuturor factorilor cu preocupări și sarcini în acest domeniu **adoptarea unor metode de tipizare și standardizare calitativ superioare sub aspectul conținutului lor științific în comparație cu cele aplicate pînă acum, centrul de greutate deplasîndu-se spre agregatizare cu corolarul ei firesc — specializarea organologică a întreprinderilor constructoare de mașini.**

Agregatizarea, cunoscută și sub formă de **concepție modulară,** se bazează pe folosirea modulelor (blocurilor) interschimbabile funcțional și geometric cu proprietăți de convertibilitate și reversibilitate repetată care pot fi montate în diverse combinații, pentru a alcătui produse cu forme și dimensiuni variate. Păstrînd construcția de bază a mașinii și montînd, în funcție de scop, diferite subansamble schimbabile, obținem multiple variante de echipamente. Prin aceasta în concepția actuală de aplicare a metodelor de unificare constructivă, agregatizare și modulare, procesele de tipizare pot fi comparate cu cele din natură, unde dintr-un număr limitat de 106 elemente chimice, natura formează o infinitate de creații originale (individuale) perfectate și repetate de multe ori în generațiile următoare, în forme superioare.

Condiții obiective pentru trecerea în prezent la această nouă calitate a tipizării și standardizării există, deoarece în decursul cincinalelor precedente s-au acumulat suficiente elemente de bază care permit intrarea lor într-o fază nouă, superioară. Pe lîngă un potențial industrial puternic și o concepție clară pe linie de partid și de stat asupra scopului și obiectivelor tipizării și standardizării în etapa actuală de dezvoltare a economiei românești, dispunem de un numeros contingent de specialiști în diferite domenii și de o rețea de institute de cercetare și inginerie tehnologică de profil care de aproape trei decenii creează și dezvoltă serii unitare și familii tipizate de aparate și organe de mașini de uz general, echipamente pentru acționări hidraulice și pneumatice, elemente componente și instalații pentru prelucrarea la cald a metalului, autovehicule, tractoare, mașini de ridicat, mașini agricole și mașini-unelte, scheme de automatizare, măsurare și control, game tipizate de utilaje componente pentru instalații tehnologice chimice, metalurgice și de materiale de construcții, alte linii tehnologice cu utilizare multifuncțională etc. Pornindu-se de la forme incipiente de tipizare cuprinzînd organe de asamblare, seule simple și elemente disparate de mașini, procesul de tipizare s-a extins asupra unor game și familii de echipamente tehnologice complexe necesare dotării celor mai diverse sectoare economice.

Experiența practică acumulată pînă acum în acest domeniu, ca și datele din literatura de specialitate ale altor țări, permit a desprinde unele concluzii cu valabilitate mai generală pentru creșterea nivelului calitativ și a eficienței tipizării și standardizării în economia noastră.

● Considerăm necesar ca **activitatea de tipizare să îmbrace un caracter mai metodic, sistematizat și să aibă continuitate,** întreruperea periodică a acțiunilor promovate și reluarea lor sub forma unor etape de concentrare maximă a forțelor de concepție putînd conduce nu numai la adoptarea în pripă de soluții insuficient fundamentate tehnic și economic, ci și la nefinalizarea unor idei deosebit de valoroase care apar în procesul de concepție. Urmărirea **pe bază de plan** a sarcinilor de tipizare și **permanentizarea** colectivelor de tipizare pe produse și grupe de produse, recent înființate sau reactivizate în întreprinderi și institute ar putea să constituie măsuri eficiente pentru realizarea dezideratului enunțat.

● Întrucît tipizarea se bazează pe principiul preluării și refolosirii unor soluții anterioare verificate de practică, iar actualele normative de tarifare a lucrărilor de proiectare și inginerie tehnologică nu stimulează promovarea acestor metode, **sugerăm revizuirea concepției care stă la baza documentelor de normare a proiectării,** astfel ca cercetătorii și proiectanții să fie stimulați și pe această cale a aplica soluții de tipizare și unificare constructivă. Trebuie înțeles că în actualul stadiu de dezvoltare și diversificare a tehnicii, produsele noi concepute rațional reprezintă creații originale nu prin construcția pieselor, subansamblelor și altor elemente structurale, acestea existînd deja asimilate în fabricație în proporție de pînă la 80% și înglobate în structura altor produse, **ci prin modul nou de sinteză, combinare și dotare a lor cu echipamente și capete de forță** care le mărește eficiența în exploatare și le articulează cît mai fidel condițiilor de lucru.

● Atenția care se acordă în prezent tipizării utilajelor, instalațiilor și construcțiilor trebuie extinsă în aceeași măsură și asupra tipizării proceselor tehnologice, care pînă acum sînt abordate în economia noastră destul de timid. Din această cauză, pentru aceleași produse, se practică în diferite întreprinderi tehnologii diferite, chiar și în cazul unor produse de serie mare (organe de asamblare, axe în trepte, inele, structuri de uz general etc.), rezultînd consumuri mari de materiale, energie, manoperă.

● Ținînd seama de specificul activității de tipizare și standardizare, unde în mod frecvent se impune armonizarea unor interese contrare — ale furnizorului de materiale, laminate, semifabricate cu cele ale fabricanților de utilaje și ale acestora din urmă cu ale beneficiarilor de mașini și instalații — obiectivizarea și optimizarea soluțiilor adoptate prin modelarea lor matematică va face parte integrantă din orice lucrare cu acest specific, executată în viitor ; aceasta implică **elaborarea aparatului matematic și tehnicii adecvate de calcul, precum și utilizarea mașinilor electronice pentru determinarea variantei optime.** Apare desigur rațional ca astfel de probleme, care necesită cheltuieli oneroase, să nu fie soluționate individual de fiecare unitate economică sau institut în parte, ci centralizat pe economie și specific de lucrări, realizările unora devenind bunuri ale tuturora prin intermediul unei bănci centralizate de date și modele de calcul.

● **Corelarea mai strînsă a lucrărilor de standardizare și tipizare, delimitarea mai precisă a sarcinilor care revin organelor ce se ocupă cu aceste activități, centralizarea numeroaselor norme interne și departamentale pentru diverse produse și subansamble** (despre a căror existență proiectanții află uneori cu totul accidental) **și execuția centralizată a pieselor și subansamblelor de uz general vor elimina paralelismul existent în prezent în concepție și execuție și vor contribui la îmbunătățirea calității produselor și la reducerea costurilor de producție.**

● Toate măsurile preconizate impun, după părerea noastră, **înființarea** în cadrul institutului român de standardizare a unui **compartiment specializat de tipizare** care să direcționeze sub aspect metodologic și științific această activitate, centralizînd și materializînd prin generalizare la scara întregii economii naționale, eforturile intelectuale ce se depun în acest domeniu.

● În același sens, de o deosebită oportunitate și actualitate ni se pare **adoptarea într-un viitor apropiat a legii standardizării și tipizării din R.S.R.,** prin care să se reglementeze, în strînsă corelare cu legea calității produselor, sarcinile acestei activități, categoriile de documente tehnico-normative cu care urmează a se opera, criteriile pe baza cărora se stabilesc produsele pentru care se elaborează standarde de stat, norme tehnice de ramură și norme de întreprindere, obligativitatea respectării tipizării atribuțiile organelor care răspund de promovarea acestei activități, organizarea compartimentelor de standardizare-tipizare în cadrul unităților socialiste etc.

● În sfîrșit, printre măsurile de perfecționare și continuă extindere a activității de tipizare și standardizare în economia noastră considerăm că s-ar înscrie și **familiarizarea viitorilor specialiști din producție — ingineri și tehnicieni— încă de pe băncile facultății și liceului** (în special cu profil tehnic) **cu cunoștințe privind teoria și practica tipizării și standardizării.** Aceasta prezintă o importanță deosebită prin faptul că viitorii specialiști vor fi orientați încă dintr-o fază incipientă a formării lor să gîndească soluționarea tuturor problemelor legate de producția materială prin prisma raționalului tehnic și economic. Această tendință se face simțită în prezent în toate țările avansate din punct de vedere industrial, unde există manuale speciale de standardizare și s-au introdus cursuri și prelegeri cu o asemenea tematică.

dr. ing. Ion HERA-BUCUR

EXIGENȚE ÎN FOLOSIREA DEPLINĂ A FORȚEI DE MUNCĂ

DEZVOLTAREA economico-socială a tuturor județelor țării a produs însemnate modificări în structura populației și a forței de muncă pe zone și localități. Una din cele mai importante mutații a constituit-o deplasarea populației din mediul rural în cel urban, din agricultură în sfera neagricolă, proces care s-a accentuat după anul 1965 și, îndeosebi, în actualul deceniu. Aceste deplasări ridică probleme importante de natură economico-socială, impunînd adoptarea unor măsuri care să permită folosirea deplină a forței de muncă, prin calificarea ei corespunzătoare. În acest proces un rol însemnat este chemată să-l joace **repartizarea rațională și echilibrată a forțelor de producție,** bazată pe studii tehnico-economice și demografice, pe elaborarea unor modele optime de dezvoltare economico-socială a județelor.

ANALIZÎND problemele respective în zona Galați, trebuie evidențiat înainte de toate faptul că în anii edificării socialismului aceasta a cunoscut o puternică dezvoltare social-economică. Este suficient de amintit faptul că producția industrială a județului la sfîrșitul anului 1978 era de 59,4 ori mai mare decît în 1950, pe un locuitor revenind un volum de producție de 59,2 mii lei în 1977, ceea ce înseamnă cu 23,4 mii lei mai mult decît media pe țară.

O cerință esențială a realizării la timp și a funcționării în condițiile stabilite a obiectivelor care se vor pune în funcțiune pînă la sfîrșitul actualului cincinal și în cel viitor, constă în elaborarea de noi măsuri care să adîncească procesul de perfecționare a pregătirii forței de muncă și de utilizare rațională a acesteia. În acest sens, în Directivele Congresului al XII-lea privind dezvoltarea economico-socială a țării se prevede că **„corelat cu programele de dezvoltare economico-socială a județelor, vor interveni schimbări importante în utilizarea forței de muncă, asigurîndu-se în fiecare județ în 1985, un număr de cel puțin 400 de persoane ocupate la 1 000 de locuitori".**

Studiile efectuate în legătură cu dezvoltarea industriei municipiului Galați evidențiază faptul că investițiile au fost orientate în măsură hotărîtoare spre siderurgie și construcții de mașini, aceste ramuri solicitînd prin excelență forță de muncă masculină. Pentru asigurarea cu forță de muncă a locurilor de muncă, procesul de migrare a populației s-a intensificat puternic în ultimii 10—12 ani. În același timp, deplasarea populației masculine a atras după sine venirea la oraș a unui însemnat număr de femei (soții, fiice), care pot contribui în bună măsură la satisfacerea necesarului de forță de muncă în sectoarele neagricole. Dealtfel, la nivelul municipiului, inclusiv al localităților rurale din zonele de influență, calculele estimative arată că pentru 1980 ponderea femeilor în totalul forței de muncă disponibile se ridică la peste 97%. În consecință, solicitările pentru diferite activități (care necesită forță de muncă masculină), îndeosebi din industria grea și construcții, vor putea fi satisfăcute numai pe calea atragerii de noi

Gruparea opțiunilor pentru o calificare în industrie, în funcție de pregătirea școlară

Studii	Vor să se califice în industrie	Nu vor să se califice în industrie
Școala generală neterminată	21	79
Școala generală terminată	66	34
Absolvenți a 10 clase	87	13
Absolvenți de liceu	60	40
Total	55,3	44,7

brațe de muncă din mediul rural, ceea ce va spori concomitent și volumul de forță de muncă feminină. Este de înțeles că nici acum și nici în perspectivă nu toată populația feminină stabilită în municipiu va solicita locuri de muncă, dar o bună parte a acesteia își manifestă intenția de a se încadra în producție.

O investigație — efectuată pe baza unui test aplicat unui eșantion format din 200 de persoane de toate vîrstele și cu studii diferențiate (28,6% din subiecți nu aveau școala generală terminată, 54,8% erau absolvenți ai școlii generale, 11,6% absolvenți a 10 clase și 5,6% cu studii liceale terminate) — arată că pentru obținerea unei calificări cu caracter industrial au optat 44,7%. Sub raportul vîrstei, 56,7% din populația anchetată pînă la 30 de ani și-a manifestat dorința de a se califica într-o muncă industrială.

Asupra alegerii domeniului de activitate și a profesiei acționează cu intensitate nivelul de pregătire școlară. În tabelul prezentat sînt grupate persoanele chestionate, folosind drept criteriu de bază pregătirea școlară. De la început apare o frecvență mai ridicată a opțiunilor pentru o calificare industrială la persoanele cu studii mai mari. Este suficient să comparăm două elemente și anume : procentul opțiunilor subiecților cu școala generală neterminată (21%) cu cel al absolvenților a 10 clase (87%). Semnificativ este și faptul că marea majoritate a persoanelor care au optat pentru calificare doresc să lucreze în cele mai mari unități industriale din municipiu.

Asupra opțiunii pentru o calificare industrială mai acționează și starea civilă, precum și numărul copiilor din familie. Studiul nostru evidențiază faptul că 74,3% din persoanele necăsătorite și 71,4% din cele căsătorite, fără copii, doresc să se califice.

PENTRU FOLOSIREA cît mai deplină și rațională a forței de muncă feminine, cît și pentru stabilizarea acesteia în localitățile rurale în limitele necesare, apreciem că un rol deosebit îl va avea realizarea orientărilor stabilite în Directivele Congresului al XII-lea cu privire la programul de investiții în perioada 1981—1985, în cadrul căruia se prevăd construirea în Galați și în unele comune (Liești, Ivești, Pechea, Cudalbi, Nicorești, Corod și Cuca) **a unor întreprinderi de confecții și tricotaje, precum și dirijarea unei părți însemnate de forță de muncă disponibilă spre calificare în domeniile deficitare,** concomitent cu perfecționarea pregătirii acesteia, în funcție de cerințele actuale.

În aceeași ordine de idei, ar fi necesar, credem, **să se studieze și posibilitatea dirijării și redistribuirii forței de muncă pe domenii de activitate, ținîndu-se seama, în primul rînd, de gradul de dificultate a muncii ;** în acest sens locurile de muncă care nu solicită eforturi fizice deosebite și care în prezent sînt ocupate de bărbați să fie eliberate (prin transfer de forță de muncă) și **repartizate cu prioritate sau chiar în exclusivitate femeilor.** Considerăm, în același timp, că ar fi binevenită și măsura potrivit căreia în întreprinderile unde se creează locuri de muncă de genul celor arătate, acestea să fie repartizate cu prioritate persoanelor ai căror soți își desfășoară activitatea în întreprinderile respective.

În contextul sarcinilor actuale și de perspectivă, ocuparea populației feminine apte de muncă, în funcție de aptitudini și posibilități, paralel cu pregătirea profesională și perfecționarea acesteia ar conduce, în mod firesc, la acoperirea unor necesități stringente ale economiei naționale și, în acest fel, la creșterea venitului național.

dr. Petre PANȚIRU
Universitatea din Galați

Reciclarea integrală a resurselor

(Urmare din pag. 12)

rie de țări, îndeosebi cei referitori la autonomia și dependența economiei naționale în raport cu importul de materii prime și de combustibili, constituind elemente informaționale utile. Trebuie precizat însă că utilizarea unor asemenea indicatori implică adaptarea corespunzătoare a sistemului informațional economico-social curent, precum și utilizarea unor metode adecvate de estimare a unor cantități de resurse reciclabile sau nereciclabile, îndeosebi pentru cele provenite din sfera consumului. Introducerea în practica economică a acestui sistem de indicatori ar permite — în contextul unificării accepțiunilor atribuite diferitelor noțiuni cu care se operează în acest domeniu — o comensurare mai precisă a participării activității de reciclare a resurselor la satisfacerea unor cerințe sociale, dînd, totodată, posibilitatea fundamentării riguroase a deciziilor care vizează dezvoltarea acestei activități.

ÎN ABORDAREA cadrului conceptual al reciclării resurselor s-a acordat prioritate prezentării esenței economice a acestei activități, precum și accepțiunilor de maximă generalitate atribuite noțiunilor care, după părerea noastră, trebuie să fie utilizate în acest domeniu de activitate. În fond, numai în raport cu asemenea accepțiuni poate fi înțeles conținutul unor noțiuni utilizate neadecvat (deșeuri, materiale secundare, reziduuri, resurse secundare)atît în literatura de specialitate, cît și în practica economică.

PUNCTE DE VEDERE

Agricultura — saltul la o nouă calitate prin organizare de tip industrial

ECONOMIA DE MUNCĂ SOCIALĂ ÎN ORGANIZAREA UNITARĂ A CHIMIZĂRII AGRICULTURII

PE BAZA Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979, în cadrul complexului de măsuri privind organizarea, conducerea și planificarea unitară a agriculturii, s-a prevăzut și înființarea **centrelor de chimizare** la nivelul consiliilor unice agro-industriale, în subordinea stațiunilor pentru mecanizare. Se creează astfel cadrul economico-organizatoric pentru conducerea unitară a chimizării, în scopul îmbunătățirii activității de fertilizare, amendare și de protecție a plantelor, al utilizării raționale a tuturor mijloacelor de chimizare.

Înființarea și funcționarea acestor centre ridică o serie de probleme cu privire la : statutul lor economic și juridic ; funcțiile ce le revin ; organizarea punctelor de chimizare și a formațiilor de lucru în interiorul zonei de activitate a centrului ; profilul și compoziția formațiilor de lucru pentru activitatea de chimizare ; tehnologiile privind procesele de fertilizare, amendare și protecția plantelor ; amplasarea și dimensionarea depozitelor de produse chimice ; organizarea economico-financiară a centrului de chimizare ; relațiile centrului cu diferite instituții și întreprinderi. Din multitudinea acestor aspecte ne vom opri asupra problemei **amplasării și dimensionării depozitelor de produse chimice**, dat fiind faptul că în cadrul procesului de organizare a centrelor de chimizare, spațiile de depozitare a îngrășămintelor chimice, a pesticidelor și erbicidelor solicită cele mai mari dimensiuni ale efortului de muncă socială (investiții, cheltuieli).

Amplasarea și dimensionarea depozitului centrului de chimizare impune în chip necesar să se determine, în prealabil, unele elemente conceptuale cu privire la organizarea procesului de chimizare, parametrii tehnico-economici care fundamentează raționalitatea locului de așezare, mărimea arealului deservit, capacitatea spațiilor de depozitare, dotarea cu utilaje specifice, organizarea producției și a muncii.

În prezent, din necesitatea economisirii volumului mare de investiții, se preconizează depozitarea substanțelor chimice destinate agriculturii în spațiile deja existente. Datorită condițiilor de depozitare nu se poate elimina în toate cazurile risipa și deteriorarea acestor produse. În acest sens, specialiștii apreciază că păstrarea substanțelor chimice pentru agricultură în depozite special amenajate ar conduce la reducerea pierderilor prin degradare și risipă, de la 8—10% în condițiile în care acestea ar fi depozitate în cîmp sau în șoproane improvizate, la 1—2% — ceea ce, la cantitatea anuală de 4—5 milioane tone de îngrășăminte chimice substanță activă, cît se preconizează în perspectivă, reprezintă o economie de mari proporții. Din acest motiv, ca și din necesitatea gestionării științifice a produselor chimice de către centrele de chimizare, a preparării amestecurilor și a soluțiilor, s-a început deja construirea unor depozite moderne, dotate cu întreg utilajul necesar. În aceste condiții, fundamentarea economică a amplasării și dimensionării depozitelor centrelor de chimizare se dovedește a fi de mare actualitate.

Pe această linie este necesar să se contureze parametrii tehnico-economici ai problemei, criteriile și indicatorii de apreciere a mărimii și densității optime pe teritoriu a rețelei de depozitare a centrelor de chimizare.

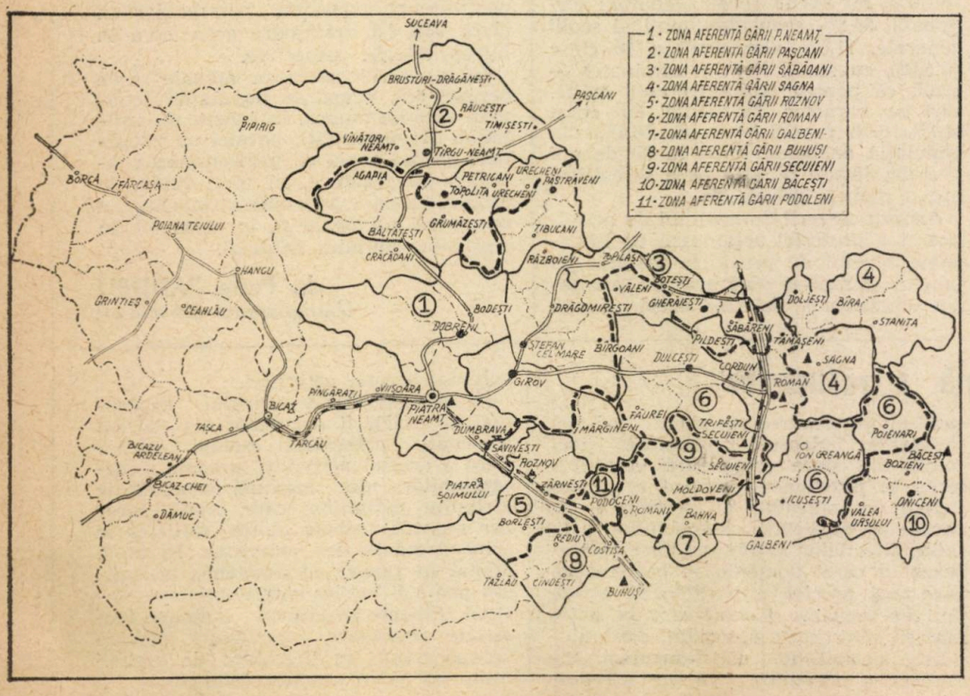

Fundamentarea amplasării și dimensionării depozitelor

DAT FIIND faptul că multe dintre consiliile agroindustriale s-au constituit în perimetre însumînd suprafețe cu mult sub 20 mii ha — dimensiune care se consideră optimă sub aspectul funcționalității și economicității centrelor de chimizare — și ținîndu-se, de asemenea, cont de faptul că nu toate consiliile dispun de cale ferată (condiție prealabilă restrictivă pentru amplasarea depozitelor de produse chimice), devine în mod obiectiv necesar să se ia în considerație locul de amplasare, mărimea și densitatea depozitelor pe teritoriu, la nivelul de ansamblu al județului. Mai mult chiar, în condițiile în care căile de comunicație de pe teritoriul județelor vecine favorizează sub aspectul facilitării transporturilor, unele teritorii limitrofe din cadrul unui județ dat, se pune problema ca proiecția amplasării și dimensionării depozitelor de produse chimice să se facă luîndu-se în considerare și județele vecine. De exemplu, se constată că, în cursul anului trecut, unitățile agricole din județul Neamț s-au constituit în 11 zone de aprovizionare cu îngrășăminte chimice, zone aferente stațiilor de cale ferată, din care trei — Buhuși, Galbeni și Băcești — se situează pe teritoriul unor județe vecine (vezi harta). De menționat că, dintre cele 14 consilii agroindustriale, 7 nu dispun de cale ferată.

În această situație, trebuie clarificat dacă este oportună și economică amplasarea depozitelor la nivelul fiecărui consiliu agroindustrial, respectiv la fiecare centru de chimizare — sau numai pe teritoriul consiliilor care beneficiază de cale ferată, urmînd ca acestea să depoziteze și produsele chimice ale unor

consilii care nu dispun de asemenea căi de comunicație.

Considerăm restrictivă condiția amplasării depozitelor în funcție de rețeaua căilor ferate, dat fiind faptul că transportul, de mare volum, al produselor chimice și amendamentelor de la furnizor este cu mult mai economic pe calea ferată, decît transportul cu autocamioanele.

Criterii și indicatori de raționalitate economică

ÎN ACEST cadru de abordare a problemei este necesar să se dimensioneze unii parametri tehnico-economici principali, și anume :

a) **plafoanele de fertilizare ;** s-a considerat, pentru perspectivă, un nivel de fertilizare cu îngrășăminte chimice de 300 kg substanță activă la hectarul agricol, ceea ce revine la aproximativ 1 tonă substanță brută/ha ;

b) **mărimea depozitului ;** se preconizează că depozitele pentru îngrășăminte să fie amplasate în gările cele mai apropiate, avînd o capacitate modulară de 500 t — urmînd a se construi o familie de depozite tip cu variante de 500, 1 000, 1 500 t etc. în funcție de suprafața și structura de producție din zona de activitate a sectoarelor de chimizare ;

c) **stocajul produselor chimice ;** sub acest aspect, se apreciază drept capacitate optimă a depozitelor o proporție de 45—50% din rulajul total anual. În scopul fundamentării acestui coeficient s-au determinat exemplificativ intrările, ieșirile și stocurile de îngrășăminte chimice, pe luni, în anul 1978 la sectorul de chimizare al I.A.S. Lehliu. A rezultat că la un rulaj anual marcat de valorile reprezentînd 1 031 tone stoc la începutul anului, 4 656 tone intrări și 4 092 tone ieșiri, stocajul maxim a avut loc în luna septembrie (1 611 tone), ceea ce reprezintă circa 40% din totalul îngrășămintelor administrate anual. Rezultatele la care s-a ajuns confirmă veridicitatea coeficienților menționați, privind ponderea solicitărilor de depozitare a îngrășămintelor în perioadele de vîrf ;

d) **cheltuielile de muncă socială ;** economicitatea amplasării și a dimensiunii capacității de depozitare se poate exprima cu ajutorul indicatorilor : investiția specifică și cheltuielile de exploatare, din care, diferențiat, cheltuielile pentru transport.

La nivelul a două variante privind mărimea depozitelor, aceste cheltuieli comportă valorile din tabelul nr. 1.

Se constată că investiția specifică — calculată la un rulaj de 10 000 t (V-I), respectiv 20 000 t (V-II) — este mai redusă în varianta centrului de chimizare mai mare. Aceasta, deoarece unele obiective de investiții conexe (alimentarea cu apă, cu curent electric și utilaje tehnologice încorporate) comportă aceleași cheltuieli, indiferent de mărimea depozitului, iar investițiile necesare construcției propriu-zise nu sînt direct proporționale cu mărimea depozitului, avantajînd construcția de capacitate superioară.

Și cheltuielile de exploatare pe tona de produse chimice rulată sînt mai reduse la depozitul cu capacitate de 10 000 tone, întrucît cheltuielile pentru unitățile agricole aprovizionîndu-se de aici :

V II-1 : 7 depozite pe ansamblul județului, incluzînd cele 3 depozite menționate anterior, plus încă 4 la nivelul unor consilii, îngrășămintele chimice fiind transportate direct de la cele 7 depozite la unitățile agricole deservite ;

V II-2 : 7 depozite pe teritoriul consiliilor ce au în perimetrul lor și stații de cale ferată, plus 7 subdepozite la nivelul celorlalte consilii (total 14 depozite).

Eficiența comparativă a variantelor de amplasare a centrelor (depozitelor) de chimizare pe ansamblul județului analizat este prezentată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 1

Antecalculul cheltuielilor de investiții și de exploatare în două variante de mărime a depozitelor

	U/M	Capacitatea depozitului 5000 t*	10000 t**
Total investiții	mii lei	4 441	6 912
Investiție specifică	lei/t anual	44	34,6
Cheltuieli de exploatare	lei/t anual	138	129
din care : — cheltuieli cu transportul prod. chimice	lei/t	13,6	25,3

*) Rulaj de 10 000 tone anual
**) Rulaj de 20 000 tone anual

Tabelul nr. 2

Variante de amplasare a centrelor (depozitelor) de chimizare studiate pentru cazul județului Neamț

	U/M	Variante V I—1	V I—2	V II—1	V II—2
Investiții (total)	mil. lei	53,5	84,8	60.6	80,8
Distanța totală de transport	km	1 535	1 965	1 271	1 496
Cheltuieli totale cu transportul	mil. lei	4,03	4,84	3,47	3,95
Costul transportului unei tone	lei/t	22,27	26,75	19,20	21,84

Elemente de calcul și variante de soluții în sprijinul eficienței economice

PRIN PRISMA criteriilor și a indicatorilor menționați, s-a analizat economicitatea amplasării și dimensionării depozitelor de produse chimice pentru cele 14 consilii unice agroindustriale din jud. Neamț, conturîndu-se următoarele soluții :

V I-1 : 3 depozite de proporții mari la gările cu o poziție centrală față de teritoriul județului (Piatra Neamț, Tg. Neamț și Roman), de la fiecare urmînd să se aprovizioneze mai multe consilii, îngrășămintele chimice fiind transportate direct de la aceste depozite la beneficiari (unitățile agricole) ;

V I-2 : aceleași depozite mari în cele 3 centre, dar cu subdepozite la nivelul fiecărui consiliu unic agroindustrial, amestecat, încărcat mașina de administrat și împrăștiat îngrășăminte sînt cvasiconstante în ambele soluții, în timp ce cheltuielile pe tonă pentru descărcat îngrășămintele din vagon, încărcat în depozit și sfărîmat îngrășăminte sînt mai mici la depozitul de dimensiune mai mare. Totodată, cheltuielile de transport pe tona rulată sînt aproape de două ori mai mari în cazul depozitului de 10 000 tone, date fiind distanțele pînă la cîmp, mai mari în acest caz.

Amplasarea depozitelor în cadrul fiecărui centru de chimizare presupune o rețea mai densă de depozite, cu spații mai reduse decît în varianta cu un număr restrîns de depozite, situate numai pe traseul căilor ferate. Comparativ, în prima variantă este mai mare investiția specifică, iar în cea de a doua, cheltuielile de transport. În această situație, zona de optimalitate a amplasării și mărimii depozitelor se situează în intervalul înscris între valorile celor doi parametri economici — investițiile și cheltuielile de transport și manipulare.

Dacă sub aspectul investițiilor, soluția cea mai convenabilă s-ar dovedi cea dată de V I-1, respectiv amplasarea a 3 depozite zonale lîngă gările orașelor cu poziție centrală față de teritoriile potențial deservite, prin prisma cheltuielilor cu transportul se evidențiază mai economică varianta V II-1, care presupune organizarea unei rețele relativ mai dense de depozite (7) amplasate atît la stațiile de cale ferată cu o așezare favorabilă sub aspectul distanței de beneficiar (3) cît și între respectivele gări (4). Confruntînd cele două criterii economice (investițiile și economia de cheltuieli de transport), rezultă că în soluția organizării a 7 depozite zonale în cuprinsul județului, unei diferențe în plus la investiții de 7,1 milioane lei îi corespunde o economie anuală a cheltuielilor cu transportul de 557 150 lei, ceea ce înseamnă, cumulat pe o perioadă de cca. 40 de ani, considerată durata normală de serviciu a unui depozit, 22,3 milioane lei. Variantele V I-2 și V II-2, presupunînd transferarea produselor chimice de la depozitele centrale la depozitele consiliilor, se dovedesc neeconomicoase atît sub aspectul investițiilor, cît și al cheltuielilor cu transportul. La aceasta se mai adaugă cheltuielile suplimentare cerute de o încărcare și o descărcare în plus a produselor chimice, în condițiile depozitelor intermediare. Așadar, amplasarea depozitelor în afara traseului de cale ferată, la sediul consiliilor agroindustriale, dublează cheltuielile de manipulare, încarcă simțitor cheltuielile de transport și favorizează risipa și degradarea produselor chimice.

În concluzie, considerăm că în general trebuie optat pentru organizarea depozitelor centrelor de chimizare conform variantei V II-1, cu o rețea relativ densă de depozite, prioritar amplasate în localități cu gări, soluție care conduce la o economisire de ansamblu a cheltuielilor de muncă socială, dar și a consumului de energie (carburanți) ce devine un criteriu hotărîtor atît în prezent, cît și în viitor.

dr. N. BRAȘOVEANU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Simplificare

CONTABILITATEA analitică a valorilor materiale, cît și evidența gestionară necesită un important volum de muncă, adică lucrători care să le conducă corect și la termen. Ordinul M.F. nr. 595/1971 prevede la art. 68, 69, 70 modalitatea conducerii acestor evidențe în mod curent. Aceste metode au devenit greoaie și costisitoare, chiar și prin mecanizarea acestora (metoda „gestoc").

Consider necesar o analiză a acestei situații și eliminarea dublei evidențe, în sensul simplificării evidenței gestionare și al reducerii evidenței contabile analitice numai la o evidență valorică. La primirea mărfurilor de la furnizori să se debiteze gestiunea cu totalul valorii facturii, iar la eliberare cu valoarea centralizată a documentelor (taxate), creditînd cu totalul gestiunea respectivă. În aceste condiții contabilitatea analitică a valorilor materiale se reduce cu circa 90 la sută ca volum și fond de timp necesar evidenței și similar și costul evidenței. La aceasta se adaugă avantajul scurtării duratei la închiderea lunară.

Gheorghe LAZANU
Cluj-Napoca

Reglementare

PE marginea articolului „Urgentarea decontării onorariilor cuvenite experților contabili", publicat în suplimentul revistei nr. 41, se impun cîteva observații. Astfel, pare paradoxală practica organelor bancare de a nu executa o hotărîre judecătorească sau arbitrală, pe simplul considerent că titularul contului bancar respectiv nu are creat fondul de retribuție specială. O hotărîre judecătorească investită cu formulă executorie are putere de lege, care trebuie executată indiferent de existența sau inexistența unui anume fond.

Rămîne fără explicație faptul că o normă de lucru (act administrativ — Normele nr. 2/1977 ale B.N.R.S.R.) poate împiedica sau amîna executarea unei sentințe judecătorești definitive. Organul bancar nu-și poate asuma autoritatea de drept ca prin norme interne de lucru să decidă asupra suspendării executării, sau neexecutării unei sentințe judecătorești.

Ca atare, în interesul unui circuit normal și legal al operațiunilor de decontare prin bancă a hotărîrilor judecătorești și arbitrale, precum și a altor diverse operațiuni, se impune revizuirea actualei reglementări bancare în speță, care creează greutăți sistemului de decontări.

Dan IOAN
expert contabil Satu Mare

Viză

ÎNCEPÎND cu anul 1969 s-a stabilit ca plata ajutoarelor materiale în baza certificatelor de concediu medical să se facă numai pe baza aprobării ordinului de plată de către conducerea administrativă și cu viza controlului financiar preventiv.

După opinia mea viza controlului financiar preventiv pe ordinul de plată nu-și mai are rostul după aplicarea Legii nr. 9/1974, deoarece aceasta se dă pe „Lista de plată a ajutoarelor materiale", document ce este supus controlului financiar preventiv obligatoriu. Procedînd în acest fel vom reduce din volumul de muncă al personalului.

Mircea NICOLAE
Coop. „Meșteșugarul" Mediaș

ECOURI

Investiții

ÎN articolul „Concentrarea eforturilor pe obiectivele principale — o cerință a scurtării duratelor de execuție, a creșterii eficienței investițiilor", (nr. 27) Combinatul siderurgic din Galați este vizat pentru imobilizarea cu anticipație a fondurilor de investiții, pentru creșterea costului investițiilor datorită cheltuielilor suplimentare ocazionate de depozitarea și conservarea instalațiilor tehnologice pe șantiere.

Așa cum se arată și în articol, în prezent avem în depozit un volum mare de utilaje. Cauzele care au condus la această situație își au originea în modul de pregătire și realizare a investițiilor. Este vorba de neasigurarea documentației de execuție pentru utilaje în corelare cu necesitățile pe șantier ; emiterea de repartiții de către coordonatorii de balanțe (și acceptarea de beneficiar) care nu sînt corelate cu termenele de punere în funcțiune ; restanțe foarte mari înregistrate în livrarea unor utilaje conducătoare, care țin în loc desfășurarea montajului ; lipsa capacității constructorului în asigurarea fronturilor de montaj.

Pentru reducerea stocului de utilaje am luat măsuri de întocmire a unor programe lunare de montaj cu urmărire zilnică. În paralel, toate intrările de utilaje sînt anunțate la constructori, iar cea mai mare parte se descarcă direct pe șantier.

I. VEȘTEMEANU
inginer șef investiții C. S. Galați

★

UTILAJELE tehnologice ce le mai avem în stoc sînt contractate și livrate de furnizorii externi corelat cu termenul de punere în funcțiune al obiectivelor, dar nemontate datorită nerespectării de către constructor a graficelor de lucrări și a restanțelor la livrarea utilajelor de completare. Avînd în vedere situația reală existentă pe teren, organele de partid împreună cu conducerea combinatului și conducerea întreprinderii constructoare au refăcut graficele de lucrări, astfel încît să se scurteze la maximum durata de staționare a utilajelor în depozit. Împreună cu furnizorii de utilaje din țară s-au stabilit noi termene de livrare, iar pentru utilajele care urmează a fi livrate din import și nu au condiții de montaj au fost făcute intervenții la forurile competente pentru decalarea livrării.

Condiționat de respectarea noilor termene pentru lucrările de construcții-montaj, de livrare a utilajelor din țară și de decalare a unor utilaje de import care nu au create condiții de montaj, putem aprecia că pînă la sfîrșitul anului vom ajunge la un stoc normal cu o valoare de sub 50 milioane lei.

Dan CONSTANTIN
director, Combinatul de oțeluri speciale — Tîrgoviște

Piese de schimb

ÎN legătură cu articolul intitulat „Soluții pentru îmbunătățirea aprovizionării cu piese de schimb" publicat în nr. 22 menționăm că Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, în calitate de coordonator de balanță pe economie, și-a dezvoltat continuu fabricația de piese de schimb auto, preluînd an de an noi repere, în special din cele de la autovehiculele ROMAN-Diesel neasigurate de principalii producători din subordinea M.I.C.M.

După părerea noastră, în prezent, piesele de schimb auto sînt asigurate în bună măsură din punct de vedere valoric, însă se mențin deficitare an de an unele repere din producția unităților subordonate M.I.C.M. și M.I.C.h., cum sînt : arbori cotiți, arbori cu came, blocuri motor, bucși cilindru, cutii de viteze, punți motoare, segmenți, unele repere de la echipamentul de injecție, de la instalația electrică, etc. Aceste repere se execută pe linii tehnologice specializate și nu pot fi preluate de alți producători.

Pentru folosirea economicoasă a pieselor de schimb auto și în vederea realizării unui fond de rulaj corespunzător al acestora, este necesar ca bazele județene de aprovizionare să sprijine unitățile economice în sensul stimulării activității de recondiționare prin colectarea pieselor de schimb auto uzate în vederea reparării acestora.

Împărtășim propunerile privind îmbunătățirea recepției calitative a pieselor de schimb în baze și la producători, precum și practicarea unor prețuri unitare.

D. SIMIONESCU
director general adjunct în Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor

Prețuri

PRIVITOR la materialele publicate în „R.E." la rubrica „Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență" pe tema prețului ca instrument de stimulare a tehnicii noi arătăm că opiniile privind posibilitatea perfecționării unor aspecte ale metodologiei de formare a prețurilor, în vederea stimulării tehnicii noi, au un caracter general și de primă abordare din partea autorilor, întemeindu-se numai pe constatări la nivelul cîtorva întreprinderi. Menționăm că sporirea aportului prețurilor la accelerarea introducerii progresului tehnic în economie constituie o problemă extrem de complexă, care se află în atenția conducerii C.S.P.

Reglementările actuale din domeniul prețurilor asigură posibilitatea stimulării economice a produselor noi de înaltă eficiență. Ținînd însă seama de ritmul ridicat al diversificării și modernizării produselor, este necesar să se stabilească criterii mai precise privind eficiența produselor noi și modernizate. În ce privește formarea prețurilor la produsele de tehnică nouă, esențial pentru perfecționarea metodologiei actuale este precizarea pentru fiecare grupă de produse a parametrilor tehnico-funcționali care determină în mod hotărîtor eficiența lor economică, precum și elaborarea unor metode pentru cuantificarea parametrilor și reflectarea acestora în prețuri.

Considerăm că ar fi extrem de utilă organizarea de către revistă a unui amplu schimb de opinii în această problemă.

Comitetul de Stat pentru Prețuri

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII — ORIENTARE PRINCIPALĂ A UNEI CALITĂȚI NOI, SUPERIOARE (II)

LA CREȘTEREA accentuată a productivității muncii în perioada 1981—1985 vor contribui promovarea și introducerea pe scară largă a progresului tehnic, a mecanizării, automatizării și cibernetizării producției, îmbunătățirea în continuare a organizării producției și a muncii, ridicarea calificării și perfecționarea pregătirii cadrelor.

Factorii principali de creștere a productivității muncii	Ponderea în creșterea totală (%)	
	În industrie	În construcții-montaj
Introducerea progresului tehnic	51	56
Calificarea și perfecționarea pregătirii cadrelor	10	8
Organizarea superioară a producției și a muncii	38	33

În ansamblul metodelor de conducere a proceselor economice, un rol de seamă revine **programelor speciale de creștere a productivității muncii,** instrument eficient de punere în valoare a tuturor măsurilor inițiate de partid, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru asigurarea dezvoltării economico-sociale a țării noastre în ritmurile și proporțiile stabilite de Congresul al XII-lea. La nivelul ministerelor, centralelor industriale și al întreprinderilor, programele de creștere a productivității muncii cuprind măsuri concrete și stabilesc responsabilități precise de valorificare a rezervelor interne, orientînd în permanență eforturile colectivelor de oameni ai muncii spre cele mai raționale și eficiente acțiuni pentru realizarea obiectivelor planificate.

Direcții ale progresului tehnic

ASTFEL, prevederile pentru cincinalul viitor din Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, aprobat de Congresul al XII-lea al P.C.R., asigură premisele creșterii susținute a productivității muncii, prin măsurile pe linia **introducerii de tehnologii noi, creșterii gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție.**

Promovarea progresului tehnic în industrie în viitorul cincinal se va reflecta sintetic în **creșterea susținută a gradului de dotare tehnică a muncii,** exprimat prin valoarea fondurilor fixe productive ce revin pe o persoană. **Vor fi intensificate măsurile de elaborare a noi tehnologii și de perfecționare a celor existente.** Astfel, în industrie vor fi introduse peste 1 200 de tehnologii noi și modernizate, în cea mai mare parte de concepție românească.

ÎN INDUSTRIE, aplicarea intensă a cuceririlor progresului tehnic va trebui să asigure modernizarea continuă a proceselor de producție, accelerarea procesului de înnoire a producției, generalizarea mecanizării complexe și automatizării, a standardizării și tipizării produselor și tehnologiilor de fabricație, în scopul reducerii mai accentuate a consumurilor de muncă vie și materializată la nivelul fiecărui produs în parte.

Iată cîteva din căile și direcțiile concrete în care va fi orientat programul tehnic :

● **industria extractivă** : se vor elabora tehnologii și metode moderne pentru exploatarea intensivă a tuturor rezervelor de substanțe minerale utile ; vor fi dezvoltate și modernizate procesele de tăiere și încărcare mecanizată a cărbunelui în abataje frontale, cu mijloace mecanice de performanță. Totodată, se vor raționaliza și automatiza circuitele de transport în subteran ;

● **industria metalurgică** : modernizarea tehnologiilor va avea în vedere obținerea unor sortimente superioare de oțeluri, metale neferoase și aliaje speciale, materiale semiconductoare etc., corespunzător necesităților de creștere a calității producției și a productivității muncii din alte ramuri ale industriei — îndeosebi industria aeronautică, energetica nucleară, electrotehnica și electronica. De asemenea, vor fi introduse noi tehnologii în cocserii, furnale, în fabricația profilelor și produselor plate, a țevilor de precizie și a materialului tubular pentru foraj adînc. Se vor lua măsuri de perfecționare a agregatelor siderurgice și de mărire a randamentelor acestora ;

● **industria construcțiilor de mașini** : se va acorda prioritate asimilării unor sisteme de utilaje și tehnologii complexe, aplicării pe scară largă a mașinilor, utilajelor și proceselor standardizate, tipizate și unificate. **Industriile electronică, electrotehnică și mecanică fină** se vor concentra asupra realizării de componente și produse cu performanțe ridicate, care să asigure în toate ramurile economiei naționale extinderea mecanizării, automatizării complexe și cibernetizării ;

● **industria chimică** : un accent deosebit se va pune pe valorificarea superioară a bazei de materii prime — țiței, gaz metan, sare și altele, pe realizarea de noi materiale și înlocuitori, precum și pe elaborarea de tehnologii cu consumuri minime de materii prime și energie, de înaltă productivitate și eficiență. Se vor moderniza tehnologiile existente și se vor introduce tehnologii noi la prelucrarea cauciucului și materialelor plastice, în producția de medicamente, coloranți, îngrășăminte chimice ; va fi extinsă conducerea proceselor tehnologice cu ajutorul calculatoarelor de proces ;

● **industria materialelor de construcții** : se va acționa pentru perfecționarea tehnologiilor de ardere în cuptoare (în vederea reducerii consumurilor de combustibil) și a operațiilor de transport al materiilor prime și produselor finite, precum și pentru diversificarea producției și realizarea de produse de eficiență superioară, cu un grad înalt de finisare și echipare din fabrică. Se vor introduce instalații și utilaje cu performanțe ridicate, care să asigure mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, în special în industria prefabricatelor pentru construcții și a ceramicii.

ÎN CONSTRUCȚII-MONTAJ se vor urmări, încă din faza de proiectare, extinderea gradului de prefabricare a elementelor de construcții și instalații, tipizarea construcțiilor, reducerea numărului tipurilor de elemente prefabricate de construcții și instalații pe obiect, introducerea de materiale și elemente de construcții noi, care să conducă la eliminarea proceselor umede și a lucrărilor mari consumatoare de manoperă de pe șantiere. Se va generaliza mecanizarea complexă a lucrărilor de pămînt și betoane, prin introducerea unor utilaje de înaltă productivitate. Va fi dezvoltată activitatea de confecționare a cofrajelor moderne în ateliere centralizate.

Calitatea profesională a cadrelor

O INFLUENȚĂ hotărîtoare asupra creșterii productivității muncii, a utilizării depline și eficiente a mijloacelor moderne, de mare tehnicitate și complexitate cu care este dotată economia națională au **asigurarea cadrelor calificate, pregătirea și improspătarea permanentă a cunoștințelor profesionale tehnice ale tuturor oamenilor muncii.**

În perioada 1981—1985 se va asigura formarea profesională a unui număr de 1 750 mii de muncitori calificați și 300 mii de tehnicieni, maiștri, ingineri și alte cadre de specialitate, precum și a circa 700 mii de persoane pentru extinderea activităților industriale, de construcții și prestări de servicii la sate.

O prioritate în domeniul calificării profesionale o va constitui asigurarea necesarului de personal pentru ramurile de bază — industria extractivă, metalurgia, construcțiile de mașini, chimia, activitatea de construcții-montaj, transporturile, agricultura, punîndu-se accentul pe creșterea nivelului calitativ al pregătirii forței de muncă. Astfel, pentru industrie vor fi calificate circa 1 100 mii persoane, pentru construcții-montaj peste 370 mii, pentru transporturi peste 130 mii, pentru agricultura de stat aproape 110 mii.

În cadrul acțiunii de perfecționare continuă a cunoștințelor profesionale ale oamenilor muncii se va asigura reciclarea tu-

Prima parte a articolului a fost publicată în nr. 49, din 7 decembrie a.c.

turor cadrelor din economie, știință, cultură, din întreaga activitate socială, la toate nivelurile. Anual vor fi cuprinși în forme de reciclare peste 2 milioane de persoane, astfel încît și în cincinalul viitor fiecare om al muncii să participe cel puțin odată la o formă de perfecționare. Se va urmări însușirea cunoștințelor necesare pentru utilizarea tehnicilor moderne, perfecționarea organizării producției și a muncii, folosirea rațională a forței de muncă și creșterea productivității muncii.

Organizarea — la noi cote de eficiență

O CALE IMPORTANTĂ de valorificare cu randament superior a potențialului nostru economic și de creștere în ritm rapid a productivității muncii o constituie perfecționarea continuă a organizării producției și a muncii.

Aceasta trebuie să fie concepută ca **o activitate permanentă**, ca **un proces continuu**, determinat de schimbările care au loc în calitatea și structura mijloacelor de producție, în calificarea și perfecționarea forței de muncă, ca urmare a revoluției tehnico-științifice contemporane.

O direcție principală de desfășurare a acțiunilor de perfecționare a organizării producției și a muncii o va constitui **folosirea eficientă, de către toate unitățile socialiste, a capacităților de producție** prin optimizarea fluxurilor de materiale, amplasarea judicioasă a secțiilor, atelierelor, utilajelor, locurilor de muncă, spațiilor de depozitare, în funcție de tipul și caracterul producției, astfel încît să se obțină niveluri maxime de producție și productivitate a muncii. Este necesar să se asigure utilizarea intensivă a tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor existente, prin funcționarea continuă a acestora, la nivelul parametrilor tehnico-economici proiectați și al coeficienților de folosire prevăzuți în planul de stat. O sarcină deosebit de importantă a industriei în cincinalul viitor o constituie **extinderea lucrului la mai multe mașini**, astfel ca numărul mașinilor servite de către un muncitor să atingă nivelul realizat în țările dezvoltate economic, în condiții tehnice și organizatorice similare. Pînă la sfîrșitul anului 1985 se va asigura generalizarea, în unitățile industriale, a lucrului la mai multe mașini.

Apare necesitatea ca încă din fazele de proiectare a obiectivelor de investiții să se introducă metode și tehnici moderne de organizare a producției și a muncii, norme sau normative de muncă pentru toate produsele, lucrările și serviciile, în vederea obținerii unor niveluri înalte ale productivității muncii. Studiile și soluțiile privind **organizarea producției și a muncii pentru noile obiective de investiții**, pentru dezvoltări și modernizări ale unităților existente vor trebui să fie parte integrantă din proiectele de investiții.

Organizarea activității de **revizii și reparații curente și capitale ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor** trebuie făcută pe bază de programe judicios elaborate, asigurîndu-se piesele de schimb necesare, inclusiv prin recuperarea și recondiționarea acestora, în așa fel ca timpul de imobilizare pentru reparații să fie cît mai scurt, iar lucrările să fie executate la un înalt nivel calitativ, care să garanteze creșterea timpului productiv prin funcționarea corespunzătoare, la parametrii prevăzuți a mașinilor, între două reparații planificate. Odată cu efectuarea acestor lucrări se va acționa sistematic pentru modernizarea mașinilor și utilajelor, în sensul creșterii parametrilor tehnici, reducerii consumurilor de energie electrică și combustibil. Acțiunile pentru folosirea corespunzătoare și dezvoltarea sectoarelor de întreținere existente în unitățile economice vor fi însoțite de măsuri pentru extinderea și diversificarea rețelei de întreprinderi specializate în repararea diverselor categorii de utilaje. Reparațiile de mașini-unelte și utilaje de uz general vor fi efectuate centralizat, pe zone geografice, ministere, centrale industriale sau grupe de întreprinderi.

Se impune intensificarea **acțiunii de raționalizare a activității de transport intern, manipulare, ambalare, depozitare, încărcare-descărcare și expediere a materiilor prime, materialelor și produselor**, prin folosirea celor mai moderne și operative metode, care să asigure utilizarea optimă a spațiilor de circulație și depozitare, extinderea pachetizării, paletizării, containerizării și transcontainerizării. Măsurile de modernizare a depozitelor vor urmări amplasarea judicioasă a acestora față de fluxul de fabricație, concentrarea lor, creșterea capacității prin depozitarea pe verticală și mecanizarea deservirii.

Se vor stabili proporții optime între principalele categorii de personal muncitor, asigurîndu-se pe această cale **creșterea ponderii muncitorilor — și îndeosebi a muncitorilor direct productivi — în totalul personalului muncitor**, ținînd seama de mutațiile calitative ce au loc în structura forței de muncă, ca urmare a introducerii progresului tehnic, a creșterii gradului de mecanizare și automatizare — și care modifică esențial conținutul muncii și modul de participare a personalului muncitor la transformarea obiectelor muncii în bunuri materiale, la funcționarea mașinilor și instalațiilor complexe, cu un grad înalt de tehnicitate, aflate în dotarea întreprinderilor. Sporul anual al forței de muncă urmează să fie folosit, în cea mai mare parte, în activități direct productive. În același timp, personalul de deservire va fi dimensionat la strictul necesar, în raport cu nivelul de mecanizare și automatizare a proceselor de muncă, de organizare superioară a muncii.

La gruparea personalului tehnic și de altă specialitate trebuie să se aibă în vedere modul în care acesta participă, direct sau indirect, la crearea de bunuri materiale și spirituale, de venit național, la creșterea avuției naționale.

Sistemul informațional economico-social va fi perfecționat, pentru a deveni un instrument eficient de conducere la toate nivelurile. Se va accelera procesul de dotare cu tehnică de calcul a unităților din ramurile de bază ale economiei, de realizare a sistemelor informatice pentru gestiune, precum și pentru conducerea proceselor tehnologice și a producției.

O atenție deosebită va fi acordată problemelor legate de **îmbunătățirea condițiilor de lucru**, de promovarea largă a măsurilor de **protecție și securitate a muncii**. La nivelul locurilor de muncă se vor urmări eliminarea surselor de noxe, înlăturarea zgomotului și a celorlalți factori poluanți ai mediului, asigurarea unor condiții normale de muncă în toate secțiile și atelierele de producție.

Gradul înalt de dotare tehnică a întreprinderilor, dimensiunile și complexitatea proceselor de producție impun **elaborarea, la nivelul fiecărei ramuri, centrale, unități a unei strategii și tactici care să asigure un nivel superior al productivității muncii**. Este de datoria organelor de conducere colectivă ca, în cadrul pregătirii planului pe 1980 și a cincinalului viitor — în spiritul sarcinilor rezultate din documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., îndeosebi din Raportul prezentat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — să completeze propriile programe de creștere a productivității muncii și să organizeze îndeplinirea lor riguroasă, cu spirit de răspundere, astfel încît economia noastră să atingă ritmurile de dezvoltare și nivelul de eficiență stabilite de Congres.

dr. Petre FRUJINĂ

PLANUL PE 1980

(Urmare din pag. 3)

unor condiții cît mai bune de locuit. Principalii indicatori care caracterizează creșterea nivelului de trai se prezintă în tabelul nr. 2 (vezi pag. 3). La aceste cifre trebuie adăugat faptul că în anul 1980, prin fondul de retribuire a personalului muncitor de 219,9 mld. lei se asigură sumele necesare pentru încheierea acțiunii de majorare a retribuțiilor tarifare din a doua etapă din actualul cincinal. O puternică dezvoltare va cunoaște baza materială a învățămîntului, ocrotirii sănătății, culturii fizice și sportului. Vor fi date în folosință 20 700 locuri în grădinițe, 3 300 săli de clasă, aproape 30 500 locuri în internate, 87 de dispensare, 31 dispensare policlinici și 14 835 paturi de spital. În anul 1980 se vor da în folosință aproape 245 mii apartamente și peste 5 mii garsoniere, îmbunătățindu-se în continuare condițiile de viață ale populației.

PLANUL PE ANUL 1980 demonstrează încă o dată că politica partidului și statului nostru este ferm orientată spre dezvoltarea accelerată și modernizarea continuă a economiei și ridicarea, pe această bază, a bunăstării întregului popor. Înfăptuirea prevederilor acestui plan de încheiere a cincinalului în curs și de legătură cu cincinalul următor, ca și ale întregului cincinal constituie o bază puternică pentru continuarea dezvoltării economico-sociale în ritm susținut, o importantă etapă în transpunerea în viață a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

ESENȚA ȘI OBIECTIVELE CREȘTERII ECONOMICE ÎN SOCIALISM

ATENȚIA CRESCÎNDĂ pe care gîndirea și cercetarea economică contemporană o acordă procesului de creștere economică decurge din puternice rațiuni de ordin practic, iar în mod deosebit, în ceea ce ne privește din înseși multiplele sarcini cuprinse în documentele celui de al XII-lea Congres al partidului. Astfel, problemele complexe ce trebuie soluționate în procesul conducerii planificate de către statul socialist a dezvoltării economico-sociale, în prezent și în perspectivă, reclamă cu acuitate existența unui sistem de criterii, de instrumente și metode apte să permită efectuarea de analize macroeconomice aprofundate și, pe această bază, fundamentarea științifică a unor strategii de creștere economică pe termen lung, care să armonizeze necesitățile și resursele societății într-un sistem optim de decizii.

Caracterul restrictiv — mai mult sau mai puțin pronunțat — al unor resurse, amplificarea și diversificarea fără precedent a nevoii sociale, complexitatea problemelor pe care le ridică realizarea unor structuri economice echilibrate, optime, în profil de ramură și teritorial, asigurarea participării intense și eficiente a fiecărei țări la diviziunea internațională a muncii, implicațiile negative ale crizei energetice și ale altor fenomene ce au loc la nivelul mondoeconomic reprezintă numai cîteva din aspectele actuale ale dezvoltării în legătură cu care știința economică trebuie să ofere nu numai explicații, ci și soluții și direcții concrete de acțiune. Ca un reflex al adaptării științei economice a socialismului la cerințele practice privind dirijarea procesului reproducției lărgite, capătă o pondere tot mai însemnată problematica creșterii economice.

Prin aprofundarea acestei problematici se urmărește așezarea pe o bază științifică nouă și mai solidă a activității de planificare și prognozare a dezvoltării economico-sociale, orientarea către o planificare optimă, care să aibă capacitatea de a proiecta în viitor, pe baza studiului analitic al seriilor de date statistice, ritmurile, structurile și proporțiile optime ale creșterii economice. Însuși conceptul de optim macroeconomic și elaborarea criteriilor de optimizare a procesului de creștere se situează în centrul preocupărilor la care ne referim.

Prin natura misiunii pe care și-o asumă, legată în ultimă instanță de fundamentarea științifică, economico-matematică a modelului de previziune macroeconomică și de definirea, pe baza unui sistem de criterii, a variantei optime de dezvoltare, teoria creșterii economice are un caracter prin excelență **operațional** și **aplicativ.** Afirmîndu-se ca un sistem de fundamentare a deciziilor macroeconomice pe termen lung, ea este în măsură să ofere instrumentele necesare elaborării unei politici economice și sociale realmente științifice.

Studierea mecanismului reproducției socialiste lărgite, din unghiuri noi și cu instrumente analitice perfecționate face ca adevărurile obținute cu privire la procesul de creștere economică — înțeles ca „ax central" și componentă esențială a reproducției socialiste — să se sistematizeze într-un mod adecvat cerințelor practicii. Rezultă, deci, că studiul creșterii economice, avînd o tematică de cercetare proprie, nu se identifică cu teoria reproducției lărgite, din care a luat naștere.

Considerăm că, operînd cu categoriile macroeconomice și cu mărimile agregate pe care le cuantifică, studiul creșterii economice cuprinde în spațiul său problematic următoarele elemente mai importante de ordin conceptual :

a) definirea esenței creșterii economice în socialism și precizarea locului său în sistemul categorial al economiei politice ;

b) stabilirea și cuantificarea principalilor parametri ce caracterizează orice traiectorie de creștere economică în spațiul economiei naționale ; asemenea parametri pot fi : ritmul mediu anual de creștere a venitului național pe total și pe locuitor, rata fondului de acumulare și eficiența folosirii acestuia, mărimile relative ce descriu structura economiei naționale și proporțiile din cadrul acesteia, etc. ;

c) identificarea și delimitarea factorilor materiali și umani ce acționează în procesul creșterii economice și determinarea influenței lor conjugate ; în acest sens, se impune ierarhizarea factorilor pe trepte de influență și analiza interdependențelor dintre factori de pe trepte diferite prin prisma efectului de antrenare multiplu (efect propagat) ;

d) analiza și cuantificarea corelației dintre evoluția volumului și structurii nevoii sociale, a volumului și structurii resurselor de muncă socială, pe de o parte, și mecanismul economic, pe de altă parte ; această problemă se referă, de fapt, la optimizarea proporțiilor economice și ea face parte integrantă din teoria creșterii ;

e) formalizarea economico-matematică a evoluției trecute, prezente și viitoare, a interdependențelor dintre factorii creșterii economice și dintre parametrii macroeconomici ce definesc procesul de creștere și, pe această bază, elaborarea unor schițe (variante) ale modelului previzional al dezvoltării ; elaborarea de mai multe asemenea variante decurge în mod obiectiv din faptul că, sub acțiunea factorilor de creștere economică, în timp, parametrii menționați variază între o limită maximă și una minimă ;

f) alegerea, folosind un sistem de criterii economico-sociale, a variantei optime de dezvoltare ; legat de aceasta, teoria creșterii economice trebuie nu numai să formuleze criterii coerente de optimizare a dezvoltării, ci să precizeze și modul de asamblare și corelare a acestora, în așa fel încît ele să exprime cerințele legilor economice, corespunzînd, totodată, condițiilor concret-istorice din fiecare etapă.

În mod deosebit, prin elaborarea modelului de creștere economică asociat fiecărui orizont de previziune se dau, în mod implicit, răspunsuri la întrebări de însemnătate cardinală pentru fundamentarea politicii economice. Iată cîteva dintre acestea :

— care sînt ramurile de vîrf ale producției materiale ce trebuie dezvoltate prioritar în fiecare etapă a construcției socialiste ?

— cum trebuie alocate și utilizate resursele natural-materiale și umane pentru a întreține, pe o perioadă îndelungată de timp, un proces de creștere economică într-un ritm considerat optim ?

— care este mărimea optimă a devansării dinamicii producției sectorului II de către dinamica producției sectorului I ?

— care este nivelul optim al ratei acumulării, al ritmului de creștere a venitului național sau al altor parametri macroeconomici, avînd în vedere variația acestora între limitele lor maxime și minime și influența conjugată a factorilor de creștere economică ?

Sub aspectul sistemului său metodologic, studiului creșterii economice în socialism îi este proprie tendința spre **interdisciplinaritate,** spre **integrarea** unor metode, modele și tehnici de analiză și previziune elaborate în cadrul altor științe economice. Încorporarea de asemenea instrumente de diagnoză și previziune macroeconomică, determinată de cerința efectuării unei analize calitativ-cantitative profunde asupra procesului de creștere economică, marchează atingerea de către economia politică a stadiului în care formularea legităților sale se realizează sub forma expresiilor matematice, funcționale. Din acest motiv, putem afirma că studiul creșterii economice se situează în zona contactului economiei politice cu discipline de graniță și speciale, componente ale sistemului științelor economice. Vom menționa, în acest context, că **cibernetica economică,** îi oferă instrumentul său cel mai eficace — metoda modelării, precum și tehnici perfecționate de optimizare a proceselor macroeconomice. De asemenea, trebuie menționate **statistica,** în cadrul căreia, se fundamentează conținutul și metodologia de **calcul** ale indicatorilor sintetici și din care provin metodele de analiză dinamică și factorială, precum și **știința prognozei și planificării,** care oferă o gamă largă de metode și tehnici previzionale, necesare proiectării traiectoriilor de creștere în spațiul economiei naționale într-un anumit orizont de timp.

PRINCIPALELE PREOCUPĂRI în cadrul studierii creșterii economice în socialism sînt, în prezent, orientate în direcția definirii riguroase a **esenței** creșterii economice, a **obiectivelor, factorilor** și **tipurilor** creșterii economice în socialism, precum și a construirii unui **sistem de indicatori** și **modele economico-matematice,** menite să asigure cuantificarea acestui proces.

lector univ. Constantin POPESCU
A.S.E.
Horațiu DRAGOMIRESCU
Institutul central pentru conducere și informatică

(Continuare în pag. 24)

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

ENTROPIA ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ (I)

IN contactul cu literatura din domeniul științelor sociale – ce apare în Occident – ne-am obișnuit să constatăm că o tot mai mare parte a acesteia are ca tematică analiza fenomenelor și proceselor legate de adîncirea manifestărilor de criză social-economică, de ascuțirea contracțiilor din societatea capitalistă contemporană. Se procedează de obicei la inventarierea – după metode și în funcție de criterii raționale – a laturilor negative și concomitent se fac propuneri de posibile remedieri. Cel mai adesea aceste remedieri sînt concepute numai în cadrul sistemului social-economic existent. Uneori însă și în afara acestuia, respectiv – în acest caz – se argumentează necesitatea de schimbări sociale, politice și economice radicale, mergînd pînă la înlocuirea sistemului social capitalist sau neocapitalist. În mod firesc un loc central în această literatură ocupă lucrările din științele sociale, predominînd cele din economia politică, politologie și sociologie.

Dacă analizăm opiniile prof. N. Georgescu-Roegen, privind legea entropiei și procesul creșterii economice prezente îndeosebi așa cum sînt ele formulate în lucrarea „Legea entropiei și procesul economic" și dacă avem în vedere funcția socială pe care trebuie să o îndeplinească orice elaborat științific, putem conclu ziona că autorul a reușit în eforturile sale de om de știință, să lărgească cunoașterea unor legi și legități din natură și societatea omenească. Totodată el reușește să contureze unele trăsături ale comportamentului uman și să formuleze concomitent concluzii.

Privit în interiorul conținutului său, sistemul de judecăți al autorului, așa cum se prezintă el în lucrarea citată, poate fi caracterizat drept **bogat, cuprinzător** și **original.** Conținutul este bogat și cuprinzător atît prin obiect – sînt implicate disciplinele științifice privind natura, societatea și omul: fizica, matematica, biologia, antropologia, filozofia, sociologia, economia politică, psihologia etc., cît și prin metodă. În sistem se definesc cu claritate conceptele folosite, și se apreciază rezultatele experimentelor; se operează cu instrumentarul matematic, cu logica matematică și logica formală, se au în vedere faptele, fenomenele și procesele din natură și societate, urmărindu-se un contact permanent cu realitățile vieții.

În ceea ce privește originalitatea sistemului de judecăți menționat, aceasta ni se evidențiază de asemenea prin obiect și metodă, dar – mai ales – prin ideea centrală a acestei cercetări științifice, prin firul său roșu : implicarea Legii Entropiei în desfășurarea procesului economic. În concepția lui Georgescu-Roegen, Legea Entropiei este o lege a vieții și a naturii și prin aceasta în mod necesar și a procesului economic. Această lege – în viziunea autorului despre mișcarea universului și evoluția vieții – ocupă primul loc, îndeplinește rolul central.

Să urmărim mai larg concepția lui Georgescu-Roegen asupra legii entropiei, asupra conținutului și delimitării acțiunilor acestei legi. Termenul – ne indică reputatul economist – are multe sensuri [1]), dar noi vom reda explicațiile și accepțiunea pe care acesta o dă Legii Entropiei, proceselor entropice, nu în general, ci în particular, ținînd seama de implicațiile sale asupra obiectului științei și activității economice. Georgescu-Roegen recurge la exemplul unei locomotive cu aburi încălzită cu cărbune. Prin arderea cărbunelui se produce căldura care încălzește cazanul și prin evacuarea aburului aceasta se pierde în atmosferă. Se obțin două rezultate: deplasarea trenului – un lucru mecanic – și transformarea cărbunilor în cenușă. Dar cantitatea totală de materie și energie nu s-a modificat. În aceste condiții, spune el, „modificarea suferită de materie și de energie trebuie să fie o schimbare calitativă". Energia chimică – sub formă de cărbune – este o energie liberă care ne stă la dispoziție pentru a efectua cu ajutorul ei lucrul mecanic. Cînd ardem cărbunele și deci o folosim, ea devine o *energie legată* pe care nu o mai putem folosi în același scop, fiind complet răspîndită în sistemul întreg. „Entropia – arată autorul acestor considerații – este un indice al cantității relative de energie legată direct, o structură izolată sau, mai exact, un indice al gradului de uniformitate cu care energia este repartizată într-o astfel de structură" [2]) În univers entropia este în continuă și irevocabilă creștere, căci, după părerea profesorului N.G.R., „există o degradare calitativă contină *și irevocabilă a* energiei libere în energie legată. [3]). Această degradare entropică se produce de la sine, așa cum o dovedește exemplul energiei solare „indiferent că energia liberă este folosită sau nu pentru a produce lucru mecanic".

Procesul economic prin însăși natura sa este considerat de profesorul Georgescu-Roegen ca o componentă organică a acestei degradări entropice, căci prin prelucrările și transformările resurselor naturale pe care le implică activitatea economică, el contribuie la transformarea energiei libere în energie legată, fiind deci un generator de „Entropie înaltă". Procesul economic desfășurîndu-se sub imperiul și puterea condițiilor și manifestărilor Legii Entropiei, economiștii ar trebui să tragă toate concluziile atît pentru definirea și îmbogățirea obiectului și metodei științei lor cît și pentru acțiunile pe care ei le sugerează sau recomandă factorilor de decizie. Nu este permis ca economiștii să piardă din vedere – în oricare din aceste două preocupări – mărimea și durata relativă, posibilitățile în timp și loc, ca zestre naturală de care poate dispune omul [4]).

Schematic și simplificat – sperăm că nu și deformat – am încercat să redăm în cele de mai sus, conținutul esențial ale ideilor lui Georgescu-Roegen. Ne propunem în continuare să evidențiem aportul pe care îl aduc aceste idei la îmbogățirea științei economice, să relevăm unele puncte de vedere formulate de reputatul economist, în mod direct sau indirect, sub forma de critici la adresa neoclasicilor și a neokeynesienilor.

Avem astfel, în primul rînd, în vedere, ideea locului și rolului deosebit de important pe care trebuie să-l ocupe resursele naturale în teoria și în practica economică [5]). Criticînd pe neoclasici, pe neokeynesiști și pe epigonii lor contemporani pentru greșeala capitală de a fi tratat problemele economice izolat, rupt de resursele naturale și de condițiile de mediu ambiant – amintindu-ne concepția lui William Petty, enunțată

FIȘE

colecția «creșterea economică»

Alecsandru Babe

Echilibrul financiar în socialism

● *O recentă apariție în colecția „Creșterea Economică" a Editurii Politice este lucrarea lui Alecsandru Babe – „Echilibrul financiar în socialism". În prima parte a volumului, autorul abordează probleme fundamentale ale echilibrului financiar în condițiile economiei socialiste. Sînt astfel analizate sfera și conținutul echilibrului economic și al echilibrului financiar ; relațiile funcționale specifice echilibrului financiar și monetar ; modalitățile de asigurare a echilibrului financiar planificat deopotrivă cu rolul pîrghiilor economico-financiare și al autogestiunii în acest proces. Cea de a doua parte a lucrării se referă la principalele instrumente de planificare financiară și metode de analiză : conținutul balanței financiare de sinteză și căile de perfecționare a acesteia ; raporturile ce se stabilesc între balanța financiară de sinteză și principalele planuri financiare executorii ; soldurile bănești înregistrate în execuția planurilor financiare executorii ; excedentele bugetare etc. Volumul mai cuprinde trei anexe care detaliază unele probleme mai însemnate ale domeniului supus investigării.*

Străini în propria țară

● *În ultimul său număr pe anul în curs publicația Revue Internationale du Travail include, printre alte materiale, un studiu :* „Reflections sur la situation des migrants de la deuxième génération en Europe occidentale" *(Reflecții asupra situației migranților din a doua generație în Europa occidentală) semnat de* Carlos Castro Almeida. *Autorul își propune să ofere cîteva puncte de reper în analiza complexelor probleme pe care le ridică copiii imigranților, născuți în țările Pieței comune. Un aspect însemnat în acest sens îl constituie situația școlară. Nivelul ridicat al analfabetismului, al eșecului școlar este determinat, deopotrivă, de barierele lingvistice și de dificultăți de adaptare socio-culturală ; consecințele acestei stări se reflectă în pregătirea profesională scăzută, ca și în situația defavorizată pe piața forței de muncă (în R.F.G., de exemplu, numărul migranților din generația a doua afectați de șomaj este de 60 000 de persoane). Se apreciază, de asemenea, că dificultățile de adaptare profesională, socială și culturală*

plastic încă acum mai bine de 300 de ani: „munca este tatăl, iar natura muma valorii" — N. Georgescu-Roegen argumentează și fundamentează teoretic disciplina „Bioeconomie"[6]). Potrivit părerii sale aceasta sintetizează și explică pe de o parte „relația dintre natură și specia umană", iar pe de altă parte interdependențele existente între „evoluție în general și procesul economic în particular" și „Legea Entropiei".

Avem, de asemenea, în vedere valoarea și originalitatea contribuției cunoscutului economist, enunțînd necesitatea eliminării din știința economică a lui „homo-oeconomicus" — această abstracțiune, creație a imaginației, cu care se încearcă substituirea faptelor reale, a vieții. N.G.R. arată că pe baza principiilor așa-zisul „comportament" al lui „homo-oeconomicus", este construită economia politică neoclasică. De aici, în mod firesc, însuși procesul economic este privit de acești economiști neoclasici ca un mecanism, în loc să fie considerat ca desfășurarea în timp și spațiu — așa cum este în realitate — a unor fapte de viață. Conceptul de utilitate folosit adesea de economiști neoclasici este de asemenea criticat, fiind caracterizat ca „o noțiune ultra abstractă", „un fel de nevoie generală, abstractă și structural indiferentă".

Remarcăm, totodată, capacitatea de formulare sintetică — și astfel contribuția adusă de autor la istoria gîndirii economice — cînd acesta se ocupă de caracterizarea școlii clasice de gîndire economică burgheză și a marginaliștilor, cînd definește concepția acestora privind esența legilor care guvernează activitatea pe care o desfășoară oamenii în domeniul economic. N.G.R. arată ca pentru clasici există, de regulă, două legi: 1) „un cîștig mai mare este de preferat unuia mai mic"; 2) „cea mai mare cantitate de avere, cu cît mai puțină muncă și abnegație". La aceste legi marginaliștii au adoptat două principii: cel al „utilității marginale descrescătoare" și cel al „randamentului descrescător" (p. 518).

Ca o concluzie firească a punctelor de vedere evocate, prof. N. Georgescu-Roegen formulează o altă idee în care critică economiștii neoclasici — ca și pe cei contemporani — gîndirea acestora fiind apreciată ca „standard". Ei consideră că în această economie politică nici nu se poate pomeni de „evoluție", ea fiind construită după „modelul mecanicii newtoniene și a rămas pînă astăzi o știință soră cu cea mecanică". „Științele sociale, toate științele de fapt, nu au nevoie de un nou Galileo sau un nou Newton, cît de un nou Aristotel, care să le prescrie reguli noi de utilizare a noțiunilor cu care Logica nu poate opera" — spune el.

Reputatul profesor extinde critica economiei contemporane la încercările de caracterizare statică și dinamică a fenomenelor și proceselor din economie prin mijlocirea modelelor matematice. Este drept, N.G.R. recunoaște unele virtuți ale eforturilor în acest sens, dar după opinia sa modul acesta de lucru prezintă un mare viciu, el fiind lipsit de „factorii calitativi care provoacă variabilitatea endogenă". Noi ne permitem să adăugăm că și în ceea ce privește valabilitatea exogenă, aceasta pe de o parte este selectată și adoptată subiectiv de creatorii modelului, iar pe de altă parte acționează mecanic, predominant liniar asupra și în model.

Prof. N. Georgescu-Roegen își definește mai clar poziția atunci cînd precizează că un model economic nu constituie un „tipar exact", ci o „schiță analitică"[7]).

Trebuie să subliniem, de asemenea, părerea potrivit căreia pe planul metodelor și procedeelor de investigare, metoda inductivă și-a pierdut treptat poziția, deducția devenind predominantă — accentuarea acestor tendințe mergînd chiar pînă la stadiul de la care economia trebuie să fie clasificată în grupa științelor logico-matematice; N.G.R. consideră că manifestarea și accentuarea acestor tendințe a izolat știința și gîndirea economică de faptele, fenomenele și procesele realității, adică tocmai pe ceea ce constituie obiectul său de analiză.

prof. Roman MOLDOVAN

---

[1]) Reproducem aceste sensuri după Dicționarul de filozofie apărut în 1979 în Editura Politică (pag. 233): în fizică entropia este o mărime fizică ce indică gradul de ireversibilitate al proceselor fizice, în special al transformărilor energiei; în matematică este o funcție matematică a stării unui corp sau a unui sistem de corpuri, definind partea de energie inutilizabilă, adică netransformabilă în legea mecanică; filozofia este expresia fizică a evoluției ireversibile sau continue în timp a universului.

[2]) Continuînd definirea noțiunilor cu care operează N.G.R. subliniază: „Cu alte cuvinte entropia înaltă înseamnă o structură în care toată energia sau majoritatea ei este legată, iar entropia joasă, o structură în care opusul este valabil" (Legea entropiei și procesul economic, Ed. Politică, 1979, p. 54).

[3]) Această degradare judecată în alte implicații ale sale — în cele sociale mai ales — înseamnă „transformarea continuă a ordinii în dezordine", deoarece energia legată este o repartizare dezordonată, haotică (pag. 54).

[4]) „Zestrea naturală a omului — afirmă N.G.R. — constă din două elemente complet deosebite: 1) fondul de entropie de pe glob sau din interiorul lui și 2) fluxul de energie solară a cărui intensitate scade încet din conținut odată cu degradarea entropică a soarelui"...

[5]) „Dat fiind că din punct de vedere material procesul economic constă în transformarea entropiei joase în entropie înaltă, adică în deșeuri și dat fiind că această transformare este ireversibilă, resursele naturale trebuie neapărat să reprezinte parte a noțiunii de valoare economică" (p. 73). „Procesul economic constă dintr-o entropie înaltă, adică din deșeuri nerecuperabile sau, într-un termen actual, poluare" (pag. 458).

[6]) Vorbind de biologi, spune că aceștia au interpretat economic biologia, dar că din contră: „pentru mine procesul economic cu toate aspectele lui, trebuie interpretat biologic". Observînd multe evenimente din lume, contemplînd „cum apele vijelioase ale Oltului, cărau cu ele pîinea noastră cea de mîine" și constatînd epuizarea zăcămintelor de petrol de pe Valea Prahovei" N.G.R. a ajuns la concluzia și formularea: „Rezultatul a fost o sinteză în care procesul economic apare ca o continuare a evoluției biologice, de fapt o extindere transcedentală a acestei evoluții" (pag. 9).

[7]) Tipare exacte putem avea în fizică, deoarece „un model trebuie să fie exact în raport cu cel mai fin instrument de măsură existent în acel moment"; în științele sociale este însă necesară o „schiță analitică, deoarece în aceste științe „nu există o asemenea normă obiectivă a exactității".

---

se manifestă cu aceeași vigoare atît în țările în care tinerii s-au născut — cele occidentale, cît și în țara lor de origine pe care nu o cunosc și în care, în eventualitatea reîntoarcerii, riscă să aibă practic un statut de străini.

Eficiența reparației locuințelor

• *Într-un articol consacrat întreținerii și reparării locuințelor proprietate de stat din Budapesta, publicat de curînd în revista ECONOMICS OF PLANNING (vol. 14, nr. 2), autorul — Péter Mihály, de la Institutul de cercetări economice al Academiei Ungare de Științe — pornește de la atenția relativ redusă acordată pînă acum acestei probleme. O explicație a acestei atenții insuficiente este considerată prioritatea absolută de care s-a bucurat construcția de locuințe noi.*

Urmărind să determine care este intervalul de timp optim între două reparații, autorul consideră ca fiind mai economicos stabilirea acestuia la 15 ani și nu la 20-25 ani, cît se ia în calcul, în prezent, fără a se respecta însă realizarea reparațiilor chiar și în acest termen. P. M. remarcă că, potrivit statisticilor, în practică, pe ansamblul Budapestei, durata intervalului respectiv ajunge adeseori la circa 55 ani, iar în anumite sectoare ale orașului la 160 de ani. Prelungirea duratei acestui interval are ca efecte, între altele, o majorare substanțială a costului reparațiilor. În studiu se arată că în cazul structurilor principale ale locuinței, un interval de 30 de ani în loc de 20 de ani majorează cu 100% costul renovării; în cazul tencuielilor, ferestrelor și ușilor majorarea costurilor în acest caz este de ordinul a 200—250%; costul unei renovări complete efectuate după 30 de ani, s-ar ridica la peste un sfert din valoarea unei construcții noi; acesta însă ar reprezenta numai 10% în cazul unui interval de 20 de ani.

În atenția candidaților la admiterea în învățămîntul economic superior

Cu începere din luna ianuarie 1980 va fi reluată publicarea consultațiilor de economie politică în sprijinul candidaților la admiterea în învățămîntul economic superior.

CREȘTEREA ECONOMICĂ ÎN SOCIALISM

(Urmare din pag. 21)

În definirea esenței creșterii economice în socialism apar, în principiu, două genuri de dificultăți. O primă dificultate ce se cere depășită este aceea ca, în surprinderea esenței creșterii, să se țină seama exclusiv de elementele definitorii, de conținut ale acesteia, evitînd definirea procesului respectiv prin intermediul formelor sale de exprimare și manifestare. Este vorba, cu alte cuvinte, de a face o distincție clară între **„ce este"** și **„cum se exprimă"** creșterea economică. În acest context, nu pot fi considerate corespunzătoare încercările unor economiști de a reduce conținutul creșterii economice la anumiți indicatori sintetici, care caracterizează diferite laturi ale acesteia. De exemplu, ritmul de creștere a venitului național pe locuitor este un indicator cu care se măsoară creșterea economică, exprimă forma concentrată a intensității procesului de creștere, dar nu poate fi în nici un caz identificat cu însuși conținutul creșterii economice. În realitate, creșterea venitului național, cu toate că poate exprima sintetic creșterea economică, nu constituie singura sa expresie.

Un al doilea gen de dificultăți privind precizarea esenței creșterii economice constă în necesitatea ca din multitudinea trăsăturilor sale de conținut să se rețină, în definirea ei, numai aspectele fundamentale, tipice, care — în conexiunea lor — conferă individualitate acestui proces. Considerăm că din definiția riguros științifică a creșterii nu trebuie să lipsească trei elemente de referință, și anume : **finalitatea social-umană, caracteristica fundamentală** și **modalitățile practice de înfăptuire a creșterii economice.** Pe această bază, se poate afirma că, în esență, **creșterea economiei socialiste este un proces complex, planificat, de ridicare a nivelului de trai și îmbunătățire continuă a calității vieții membrilor societății, pe baza sporirii sistematice a venitului național pe locuitor, în condițiile modernizării economiei naționale în profil de ramură și teritorial, prin corelarea și combinarea optimă a factorilor interni și externi potrivit criteriilor de raționalitate economică și tehnico-științifică.**

Categoria „creștere economică" prezintă multiple contingențe cu categoria mai amplă, mai complexă, „dezvoltare economică". Ambele categorii desemnează procese obiective ale evoluției economiei naționale, a căror finalitate social-umană o constituie înfăptuirea exigențelor legii economice fundamentale a socialismului : maximizarea nivelului bunăstării materiale și spirituale a națiunii, precum și afirmarea multilaterală a personalității umane. **Unitare** din punctul de vedere al scopului urmărit și bazîndu-se pe conlucrarea acelorași factori, creșterea și dezvoltarea nu pot fi, totuși, considerate identice. Astfel, prin efectele sale, atît directe cît și mediate și de conexiune inversă, legate de afirmarea cadrului social-politic ca o condiție a creșterii economice, de influența suprastructurii societății și a schimbărilor instituționale asupra acestui proces, de condiționarea ritmului și amploarei creșterii economice de către procesele din sfera neproductivă, dezvoltarea economică favorizează creșterea economică și contribuie la progres. Sintetic, putem afirma că procesul dezvoltării are ca orientare fundamentală evoluția economiei naționale, a întregii societăți, către starea de optim economico-social. Atingerea stării optimale de dezvoltare economico-socială necesită repartizarea rațională pe sfere, ramuri și subramuri de activitate, precum și pe teritoriu a resurselor materiale, financiare și umane, utilizarea acestora cu maximum de eficiență economică posibilă, în condițiile echilibrului economic general dinamic, ale concordanței dintre nevoia socială și resursele de muncă socială de care dispune societatea în fiecare etapă. Totodată, aceasta presupune antrenarea activă, eficientă a economiei naționale la diviziunea internațională a muncii, utilizarea unui mecanism corespunzător de funcționare a economiei, prezența unui sistem informațional și decizional adecvat cerințelor fiecărei etape de dezvoltare economico-socială. În cadrul procesului reproducției socialiste lărgite se reproduc, odată cu produsul social, forța de muncă și relațiile de producție, și premisele obiective și subiective, factorii interni și externi, materiali și umani ai dezvoltării și creșterii economice.

ÎN STRÎNSĂ LEGĂTURĂ cu definirea conceptului de creștere economică se află și sarcina definirii și delimitării obiectivelor procesului de creștere economică în socialism. Formularea obiectivelor creșterii economice trebuie făcută în concordanță cu cerințele legilor economice ce acționează în socialism, cu condițiile concret istorice caracteristice fiecărei etape a construcției socialiste, rezultînd de aici un sistem coerent de obiective, unele **permanente,** altele **specifice.** Însăși formularea obiectivelor creșterii economice este expresia cunoașterii aprofundate și folosirii conștiente de către societate a acțiunii legilor economice obiective, corespunzător intereselor sale generale. O asemenea viziune caracterizează și Directivele celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990, care formulează atît obiectivul fundamental al acestei perioade, cît și orientările și sarcinile de bază îndreptate spre traducerea în viață a acestuia.

Așa cum se subliniază în Raportul prezentat la Congresul al XII-lea al partidului de tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „obiectivul fundamental al viitorului plan cincinal îl constituie continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale".**

Pe lîngă definirea propriu-zisă a sistemului de obiective menționat, este evident necesară și elaborarea unui sistem de **criterii economico-sociale,** care să permită să se aprecieze cu precizie **dacă** și **în ce măsură** a fost atins fiecare din obiectivele respective.

Trecînd la o abordare analitică, se poate afirma că pe primul plan în cadrul sistemului de obiective permanente se situează însăși finalitatea social-umană a creșterii economiei socialiste, care decurge din exigențele **legii economice fundamentale** de mișcare a acestui mod de producție. Ca prim obiectiv permanent al creșterii economice, ridicarea sistematică a bunăstării națiunii și îmbunătățirea continuă a calității vieții polarizează cu intensitate maximă interesele întregii societăți, dar înfăptuirea acestei cerințe obiective capătă dimensiuni concret-istorice, în conformitate cu condițiile proprii fiecărui stadiu de dezvoltare. Criteriul sintetic de apreciere a gradului de atingere a acestui obiectiv îl constituie nivelul **fondului național de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale societății,** care cumulează fondul de consum (individual și social) precum și efectele cuantificabile ale activităților din sfera neproductivă. De aceea, în modelele de creștere economică se urmărește maximizarea funcției-obiectiv reprezentată de acest fond.

Asigurarea la niveluri optime, rațional determinate, a ridicării bunăstării națiunii considerăm că presupune realizarea, în dezvoltarea potențialului productiv al societății, a următoarelor obiective derivate :

a) dimensionarea corectă a efortului de dezvoltare economico-socială, ca expresie a cerințelor **legii acumulării socialiste ;** gradul îndeplinirii acestui obiectiv poate fi apreciat pe baza evoluției coeficienților intensității și eficienței efortului de dezvoltare economico-socială.

b) maximizarea atragerii populației apte de muncă în desfășurarea unei activități social-utile, în primul rînd în sfera producției materiale ;

c) repartizarea și utilizarea resurselor de muncă socială în mod planificat în concordanță cu necesitățile reale ale societății, conform cerințelor **legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale ;** înfăptuirea corespunzătoare a acestui obiectiv este dovedită prin respectarea echilibrului fizico-valoric al planului național unic în profil de ramură și teritorial ;

d) încadrarea cheltuielilor de producție efective în limita maximă admisibilă, reprezentată de timpul de muncă socialmente necesar, ca expresie a exigențelor ce decurg din acțiunea și folosirea specifică a **legii valorii** în economia socialistă, și, în sfîrșit, dar pe primul loc ca importanță :

e) maximizarea eficienței cu care se cheltuiește munca socială (vie și materializată), ca o cerință obiectivă a **legii economiei de timp,** ce reflectă sintetic mijlocul principal de accelerare a creșterii economice în condițiile actuale ; îndeplinirea acestui obiectiv poate fi pusă, în evidență analizînd aspecte parțiale, cum sînt : gradul de valorificare a resurselor natural-materiale de care dispune societatea (urmărindu-se maximizarea sa — în general, dar, în primul rînd, în cazul resurselor cele mai deficitare) ; minimizarea costurilor de producție implicate de obținerea fiecărei unități de efect economico-social util, gradul de eficacitate în structura economiei naționale, care sporește prin dezvoltarea prioritară a ramurilor purtătoare de progres tehnic, capabile să asigure cea mai înaltă eficiență în prelucrarea resurselor.

Atingerea la dimensiuni optime a finalității social-umane a creșterii economice este condiționată în mod nemijlocit de existența și funcționarea unui **mecanism economico-financiar** adecvat, continuu perfectibil, cu funcții bine determinate de **susținere, dirijare** și **reglare** a procesului de creștere economică. Acest mecanism se definește ca un sistem de structuri și forme de funcționare, principii, metode și pîrghii de conducere a ansamblului economiei naționale, a verigilor și celulelor sale interdependente, orientîndu-le spre creșterea sistematică a eficienței economice și — pe această bază — a nivelului de trai material și spiritual al tuturor membrilor societății. Mecanismul economic înnoit oferă societății un complex de mijloace prin care se pun în funcțiune și se armonizează interesele economice generale, colective și personale, în concordanță cu exigențele impuse de trecerea la o calitate nouă, superioară în întreaga activitate economico-socială.

Calendarul evenimentelor internaţionale 1979 (I)

ROMÂNIA — O POLITICĂ ACTIVĂ ÎN SLUJBA PĂCII ŞI COOPERĂRII

În anul care se apropie de sfîrşit, România socialistă a acţionat ca şi în anii trecuţi cu fermitate pentru lărgirea, în spiritul coexistenţei paşnice, a colaborării cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, transpunînd astfel în practică unul din obiectivele programatice ale Partidului Comunist Român. Consecventă politicii sale, România s-a afirmat şi se afirmă în continuare ca un promotor activ al eforturilor pentru instaurarea unei noi ordini economice şi politice internaţionale, pentru o lume mai bună şi mai dreaptă.

Aşa cum sublinia în raportul la Congresul al XII-lea tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, viaţa internaţională a confirmat pe deplin justeţea şi realismul aprecierilor partidului nostru, a orientărilor politicii externe a României, fapt demonstrat şi de evoluţia evenimentelor internaţionale în cursul anului 1979. Congresul al XII-lea al partidului, eveniment de importanţă deosebită în viaţa poporului nostru, avea să prilejuiască — prin prezenţa la marele forum al comuniştilor români a 162 delegaţii din 105 ţări, prin mesajele transmise de diferite partide comuniste şi muncitoreşti, mişcări progresiste şi de eliberare naţională — încă o manifestare strălucită a prestigiului şi înaltei aprecieri de care se bucură pe toate meridianele globului România socialistă, politica sa externă, activă, consacrată păcii şi progresului omenirii.

În elaborarea şi aplicarea consecventă a politicii externe a României un rol hotărîtor, esenţial, l-a avut şi îl are secretarul general al partidului, preşedintele Nicolae Ceauşescu. *Prin gîndirea sa, prin capacitatea de analiză profundă, realistă a fenomenelor şi tendinţelor din viaţa politică mondială, cel mai iubit fiu al naţiunii noastre a dobîndit stima şi înalta preţuire a popoarelor, ridicînd la un nivel fără precedent prestigiul internaţional al României socialiste.*

5—7 ianuarie. **Anul 1979 debutează sub semnul incertitudinii pentru economia occidentală.** În Guadelupa are loc o reuniune la nivel înalt a Franţei, S.U.A., Angliei, R.F.G., pentru a analiza situaţia internaţională la acest început de an plin de dificultăţi pentru ţările dezvoltate. Întîlnirea, caracterizată de participanţi drept „neoficială şi prietenească", desfăşurată cu uşile închise, **nu a dus la concluzii de natură să amelioreze situaţia economiei occidentale.** Într-adevăr, anul 1979 a fost confruntat cu serioase dificultăţi — şomaj, inflaţie, probleme financiare, fluctuaţii monetare, creştere economică scăzută etc. — care nu numai că nu au fost rezolvate, dar s-au accentuat continuu, pe fondul crizei economiei capitaliste.

11—15 ianuarie. **NOUA ORDINE ECONOMICĂ INTERNAŢIONALĂ** căreia îi va fi dedicată sesiunea specială, din 1980, a Adunării Generale a O.N.U. a concentrat atenţia experţilor din diferite ţări, inclusiv **România,** participanţi la reuniunea pregătitoare din Ciudad de Mexico, sub egida C.E.E.S.T.E.M. şi U.N.I.T.A.R. Documentul elaborat — „Progrese în edificarea unei noi ordini economice internaţionale: obstacole şi oportunităţi" — subliniază necesitatea înlăturării barierelor din calea instaurării unei noi ordini în lume, propune măsuri pentru valorificarea resurselor naturale, pentru intensificarea cooperării internaţionale pe baze juste şi echitabile.

12 ianuarie. În cadrul acţiunilor prilejuite de **Anul Internaţional al Copilului,** are loc în Franţa, sub auspiciile U.N.E.S.C.O., Conferinţa internaţională a organizaţiilor familiale, care îşi propune să participe mai intens la eforturile de asistenţă pentru copiii lumii. Conferinţa a subliniat că în lume

500 MILIOANE DE COPII SÎNT SUBNUTRIŢI

U.N.C.T.A.D. dă publicităţii un raport asupra situaţiei comerţului exterior în „lumea a treia" :

■ **Pentru ameliorarea comerţului exterior al celor mai sărace 30 de ţări este nevoie de mai multe decenii de eforturi.**

■ Aceste ţări, care însumează 13% din totalul populaţiei din ţările în curs de dezvoltare, au o valoare a exportului pe locuitor de numai 19,1 dolari faţă de 75,4 dolari pe locuitor, media pe ansamblul ţărilor lumii a treia.

15 ianuarie. La O.N.U. au fost difuzate ca documente oficiale ale Adunării Generale **Expunerea tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU la sesiunea solemnă a C.C. al P.C.R., Consiliului Naţional al Frontului Unităţii Socialiste şi Marii Adunări Naţionale de la 1 decembrie 1978 şi Apelul Marii Adunări Naţionale.**

Documentele au fost publicate în toate limbile oficiale ale O.N.U. la punctul intitulat „Aplicarea Declaraţiei privind întărirea securităţii internaţionale".

16—31 ianuarie. Reuniunea de la Geneva a grupului de experţi guvernamentali în probleme privind raportul **DEZARMARE-DEZVOLTARE,** soldată cu elaborarea unui studiu asupra modului cum dezarmarea poate contribui la îmbunătăţirea condiţiilor economico-sociale ale omenirii. Din grupul celor 25 de experţi, numiţi de secretarul general al O.N.U. face parte şi un reprezentant al **României.**

25 ianuarie. S-au împlinit 30 de ani de la înfiinţarea Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (C.A.E.R.).

Pe fundalul crizei economice occidentale în ţările capitaliste dezvoltate se declanşează, încă de la începutul anului, **ample mişcări sociale :**

■ greva metalurgiştilor din R.F.G. — apreciată ca cea mai mare din perioada postbelică ;

■ greva prelungită din Anglia, în sectorul transporturilor.

1 februarie. Comitetul plenar al O.N.U. pentru noua ordine economică internaţională (creat în 1971), a adoptat prin consens o declaraţie care cheamă la sporirea asistenţei pentru dezvoltare acordată de statele industrializate ţărilor în curs de dezvoltare.

Procentul mediu de asistenţă din P.N.B. alocat de majoritatea ţărilor industrializate este de numai 0,31% faţă de obiectivul de 0,7% stabilit de Adunarea Generală a O.N.U.

6—16 februarie. Reuniunea **Grupului celor 77,** de la Arusha. **Delegaţia României a propus o serie de măsuri concrete vizînd promovarea cooperării şi a comerţului între ţările grupului, reducerea cheltuielilor militare pe glob în favoarea dezvoltării ţărilor rămase în urmă.**

„Programul de la Arusha", elaborat în final, constituie poziţia ţărilor în curs de dezvoltare la viitoarea sesiune a U.N.C.T.A.D., de la Manila.

13 februarie. La Valetta (Malta). **Conform Actului final de la Helsinki şi pentru pregătirea reuniunii de la Madrid din 1980,** a început reuniunea consacrată dezvoltării economice, ştiinţifice şi culturale în bazinul Mării Mediterane care a convenit o serie de domenii de cooperare (mediu înconjurător, energie, turism, statistică) de interes pentru ţările participante.

Calendarul evenimentelor internaţionale

A apărut **Atlasul '78 al Băncii Mondiale** care subliniază că bogăţia lumii este distribuită inegal :

■ **un sfert din populaţia lumii se află în ţări cu un venit pe locuitor sub 200 dolari;**

■ **ţările bogate, reprezentînd 1/7 din totalul populaţiei mondiale au un venit mediu pe locuitor de 7 070 dolari.**

Un studiu al U.N.C.T.A.D. despre **„brain-drain"** şi agravarea decalajelor economice relevă :

305 000 CADRE CU ÎNALTĂ CALIFICARE AU FOST RACOLATE ÎN ULTIMII 15 ANI DIN ŢĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE.

22 februarie. Începe sesiunea Consiliului guvernatorilor al A.I.E.A. la care participă delegaţiile celor 34 de state membre, între care şi **România.**

9 martie. La O.N.U., în Comisia dezvoltării sociale a fost adoptat **un proiect de rezoluţie iniţiat de România referitor la probleme ale tineretului, care exprimă necesitatea orientării acestuia către sarcinile dezvoltării economice, sociale şi culturale a popoarelor, pentru statornicirea unei noi ordini economice internaţionale.**

10 martie. La Geneva şi-a încheiat lucrările sesiunea (reluată) a Conferinţei Naţiunilor Unite pentru elaborarea **Codului de conduită în domeniul transferului de tehnologie.** Rezultatele au fost nesatisfăcătoare, la proiectul de cod (elaborat în perioada 1976—1980) rămînînd încă în suspensie o serie de prevederi fundamentale, în special referitoare la caracterul juridic al acestuia, asupra cărora poziţiile grupurilor de negociere sînt total divergente.

12—13 martie. La Paris s-a întrunit Consiliul Pieţei comune care a anunţat intrarea în vigoare a noului **sistem monetar vest-european,** fondat pe rate de schimb stabile, cu o nouă monedă comunitară — ECU.

15 martie. Începe sesiunea Grupului interguvernamental pentru elaborarea **Codului de conduită a societăţilor transnaţionale.** Grupul — organ de lucru al ECOSOC este compus din reprezentanţii a 48 de state, între care şi **România.**

19 martie. Au fost reluate la Geneva lucrările **Conferinţei O.N.U. asupra dreptului mării.** Conferinţa, iniţiată în 1973, îşi propune să elaboreze un **cod internaţional de conduită privind utilizarea resurselor marine — una din alternativele importante pentru resursele naturale deficitare.**

9 aprilie. La Bruxelles s-au încheiat lucrările **Comitetului Internaţional pentru Securitate şi Cooperare în Europa (C.I.S.C.E.).** Reuniunea — la care **propunerile României au găsit un larg ecou** — a luat în discuţie, printre altele, organizarea unui forum european consacrat dezarmării şi securităţii.

10 aprilie. **O.N.U.D.I. a devenit agenţie specializată a O.N.U.** Obiectivul prioritar: Sprijinirea eforturilor de industrializare ale ţărilor în curs de dezvoltare, astfel ca **ponderea lor în producţia industrială a lumii să ajungă de la 7—8% în prezent la cel puţin 21% în anul 2000.**

12 aprilie. A luat sfîrşit faza operativă a negocierilor comerciale din cadrul G.A.T.T., încheiată cu parafarea a o serie de acorduri vizînd reducerea — cu 20-30% — a taxelor vamale şi a obstacolelor netarifare. „Runda Tokio" nu a luat însă sfîrşit, acordurile nefiind încă la nivelul obiectivelor asumate de G.A.T.T.

Protecţionismul şi alte măsuri restrictive practicate de ţările industrializate au făcut ca numai în 1978 lumea a treia să sufere pierderi comerciale de 30 miliarde dolari = o cincime din totalul investiţiilor lor în economie.

27 aprilie. S-au încheiat lucrările celei de-a 34-a sesiuni a C.E.E.—O.N.U., Comisia adoptînd o serie de importante hotărîri :

- convocarea Conferinţei general-europene pentru mediul înconjurător ;
- crearea unui nou organ de lucru însărcinat cu dezvoltarea cooperării europene în probleme energetice ;
- examinarea problemei convocării unei conferinţe general-europene la nivel înalt, în domeniul energiei.

România a asigurat vicepreşedinţia sesiunii, act apreciat de participanţi ca o recunoaştere a contribuţiei concrete pe care ţara noastră, tovarăşul Nicolae Ceauşescu au adus-o şi o aduc la cauza destinderii şi cooperării în Europa.

3 MAI. La O.N.U. a fost difuzat ca document oficial Decretul Consiliului de Stat al României privind majorarea alocaţiei de stat pentru copii pe seama reducerii cheltuielilor militare.

7 mai. S-au deschis **lucrările sesiunii a V-a U.N.C.T.A.D.,** la Manila. **Mesajul preşedintelui NICOLAE CEAUŞESCU, adresat conferinţei, care s-a bucurat de un larg ecou internaţional, constituie un amplu program de acţiune pentru făurirea unei noi ordini economice în lume.** Lipsa de înţelegere manifestată de ţările dezvoltate a făcut ca reuniunea să nu poată rezolva, însă, problemele majore ridicate de ţările în curs de dezvoltare.

21—22 mai. Sub egida Agenţiei Internaţionale pentru Energie a avut loc o reuniune a miniştrilor de resort din 20 de ţări industrializate. Printre obiectivele convenite — reducerea cu 5% a consumului de petrol al acestor ţări în 1979, măsuri de reducere în continuare a consumului în 1980, intensificarea eforturilor pentru utilizarea de surse alternative de energie.

13—14 iunie. Are loc la Paris, **sesiunea anuală a Consiliului ministerial al O.C.D.E.,** în condiţii economice dificile pentru cele 24 ţări membre :

- rata medie de creştere a P.N.B. : 2,5–3% (faţă de 3,5% în 1978) ;
- şomajul afectează peste 17 mil. persoane, peste 5% din totalul forţei de muncă;
- se adînceşte criza din unele industrii – construcţii, nave, siderurgie, textile ;
- dificultăţi energetice, tulburări monetare etc.

18 iunie. La Viena, a fost semnat Tratatul dintre U.R.S.S. şi S.U.A. privind limitarea armamentelor strategice ofensive, **S.A.L.T.-II.**

22 iunie. Problema energetică a dominat **întîlnirea la nivel înalt a Pieţei Comune.** Documentul final prevede ca **în perioada 1980—85 importurile de petrol ale ţărilor comunitare să fie menţinute la nivelul anului 1973 sau chiar sub acest nivel.**

28 iunie. **MAJORAREA PREŢULUI PETROLULUI BRUT.** Comunicatul Conferinţei ministeriale a O.P.E.C., precizează că participanţii au convenit **o nouă majorare,** la 18 dolari barilul, faţă de preţul orientativ de 14,5 dolari stabilit la 27 martie a.c. Conferinţa mai hotărăşte : stabilirea unui plafon maxim de 23,50 dolari (care a fost însă, ulterior depăşit); crearea în cazul erodării în continuare a preţului petrolului „a unui coş de devize" ca mijloc de compensare a ţărilor din O.P.E.C. pentru pierderile suferite prin devalorizarea dolarului.

26 iunie. **Reuniunea economică la nivel înalt a principalelor ţări industrializate** debutează la Tokio sub semnul crizei energetice în faţa căreia cele şapte ţări încearcă să găsească o strategie comună. Ţările C.E.E. au hotărît să-şi restrîngă consumul de petrol în 1979 la 500 mil. t şi să menţină importurile anuale de petrol, în anii 1980—85, la un nivel cel mult egal cu cel din 1978. S.U.A., Japonia şi Canada au decis de asemenea, să-şi ajusteze importurile în 1980.

Participanţii au apreciat că „majorările de preţuri la petrol vor avea consecinţe economice şi sociale foarte serioase".

Noul anuar statistic „Armamentele în lume şi dezarmarea – 1979", editat de **S.I.P.R.I.,** aduce noi date privind escaladarea ireţională a înarmării în lume :

■ **cheltuielile militare au depăşit 400 miliarde dolari ;**

■ **comerţul cu arme a atins 20 miliarde dolari ;**

■ **arsenalele nucleare existente pe glob au cumulat o putere explozivă depăşind echivalentul unui milion de bombe de tip Hiroşima.**

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna noiembrie 1979

IN LUNA NOIEMBRIE a.c., potrivit indicelui agregat I.E.M., prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de import-export al Republicii Socialiste România au crescut cu 3,0%.

Interesul sporit de cumpărare din partea consumatorilor și a unor firme comerciale, au determinat creșterea prețurilor la produse alimentare *cu 1,8% față de luna precedentă.*

Astfel, prețurile la zahăr și produse tropicale au înregistrat creșteri însemnate (+9,3%), la zahăr fiind influențate de balanța producție-consum deficitară în sezonul 1979/1980 iar la cacao — ca rezultat al disponibilităților limitate ale exportatorilor din Coasta de Fildeș. Creșteri de prețuri s-au mai înregistrat la animale, carne și produse animaliere (+3,4%) datorită menținerii unei oferte limitate de carne de vită. În cadrul grupei de produse alimentare prețurile au scăzut în noiembrie a.c. față de luna precedentă la cereale (—2,1%) și la semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale (—1,4%), la acestea din urmă sub influența unor estimări de majorare a producției de semințe de floarea-soarelui (în U.R.S.S. și Spania).

Creșterea prețurilor înregistrată la combustibili *(+5,8%) a fost determinată de dinamica ascendentă a prețurilor la produsele petroliere (+8,3%) datorită majorării prețului țițeiului, în luna octombrie a.c. pe piețele la disponibil, de către unele țări membre O.P.E.C., la care s-au adăugat și perspectivele de majorare a prețurilor la reuniunea țărilor membre O.P.E.C. din decembrie a.c.*

Cererea mai slabă, datorită diminuării ritmului de creștere economică în țările capitaliste dezvoltate, a dus la o oarecare stabilitate a prețurilor la materii prime industriale *care au crescut cu numai 0,8%. O influență mai mare a avut-o majorarea prețurilor la metale (+1,1%) datorită evoluției prețurilor la cositor și aluminiu, determinate de intensificarea tranzacțiilor speculative și de reducerea stocurilor existente la bursă. Creșteri de prețuri au mai înregistrat fibrele animale și vegetale (+1,9%), lemn și produse din lemn (+0,5%), cauciuc (+0,2%) și minereuri (+0,2%). Prețurile la piei s-au redus (—5,6%) sub influența nivelului scăzut al sacrificărilor.*

INDICELE SINTETIC I.E.M. ÎN ANII 1977-1978 ȘI ÎN NOIEMBRIE 1979

— 1970-1972=100 —

Categoria de produse	Anul	Indici anuali.	Oct.	Nov.
INDICE GENERAL	1977	230,1	224,0	227,1
	1978	247,7	267,4	273,1
	1979		358,6a)	369,4a)
1. Produse alimentare	1977	180,7	170,6	176,5
	1978	191,8	203,0a)	202,1a)
	1979		234,8a)	239,1a)
- cereale	1977	161,6	150,2	167,0
	1978	187,7	193,5	203,4
	1979		250,7	245,4
- semințe oleag., prod. deriv., grăs.anim. și veg.	1977	189,1	166,0	167,1
	1978	201,6	220,3	216,8
	1979		231,7	228,4
- animale, carne și prod.anim.	1977	158,7	164,8	165,1
	1978	175,5	184,9	181,2a)
	1979		207,6a)	214,8a)
- zahăr și produse tropicale	1977	263,3	231,4	240,0
	1978	228,8	243,2	233,9a)
	1979		283,9	310,2a)
2. Combustibili	1977	398,4	399,3	403,1
	1978	442,0	469,1	498,9a)
	1979		831,7a)	880,0a)
- cărbuni și cocs	1977	289,1	295,1	300,1
	1978	356,2	388,7	375,8a)
	1979		424,4a)	428,4a)
- țiței	1977	553,9	557,2	557,2
	1978	548,0	547,0	547,0
	1979		1024,9	1024,9
- produse petroliere	1977	439,1	434,6	438,7
	1978	479,6	511,8	589,0
	1979		1128,1	1221,3
3. Materii prime industriale	1977	199,2	192,4	194,3
	1978	211,5	232,1a)	233,2a)
	1979		266,5a)	268,5a)
- minereuri	1977	149,4	145,4	146,1
	1978	137,1	146,5	145,4a)
	1979		156,2a)	156,5a)
- metale	1977	192,1	190,2	190,1
	1978	202,8	222,9	226,2a)
	1979		257,7a)	260,6a)
- cauciuc	1977	231,0	246,1	242,7
	1978	279,2	329,8	322,9
	1979		369,2	370,1
- lemn și prod.din lemn	1977	227,9	220,9	230,3
	1978	249,9	274,6	267,2a)
	1979		329,8a)	331,6a)
- fibre animale și vegetale	1977	212,3	179,4	176,2
	1978	215,1	228,1	235,4
	1979		236,6	241,2a)
- piei	1977	186,6	170,2	182,6
	1978	247,7	293,1	303,1
	1979		336,4	317,6

a) Date provizorii pentru: porci vii, carne de vită, miere, huilă, cocs de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, sârmă neagră, țevi din oțel, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, celuloză, hârtie, iută.

Sectorul conjunctură economică internațională și marketing — I.E.M.

Orientări în dezvoltarea economică

Malta: eforturi pentru diversificare economică

MALTA, unul dintre cele mai mici (316 kmp și 325 mii locuitori) state independente ale lumii, a început imediat după obținerea independenței (1964) să-și concentreze eforturile către construirea unei structuri economice proprii, capabile să-i asigure și o independență economică.

Planurile cincinale (1964—1969, 1970—1974, 1975—1979) au pus accentul pe industrializare, investițiile fiind încurajate prin alocarea unor importante fonduri de la buget și printr-o politică fiscală și financiară stimulativă. Investițiile în capital fix (mijloace fixe) au absorbit anual între 25 și 27% din P.I.B.; numai între 1973 și 1975 această cotă s-a redus la 19—23%. Acest lucru s-a reflectat, în mod firesc, într-o creștere reală înaltă a P.I.B.: 6% în 1972, 8% în 1973, 12% în 1975, 17% în 1976, 12% în 1977. În același timp, P.I.B./loc. s-a majorat de la 795 dolari în 1971 la 1 870 dolari în 1977. O expansiune deosebită au cunoscut și schimburile de mărfuri, al căror volum a sporit între 1971 și 1977 de 4 ori, situîndu-se la 802 milioane dolari în ultimul an menționat. Peste 90% din export se datorește industriei; la import 70% din plăți revin materiilor prime (inclusiv combustibili), bunurilor de investiție și semifabricatelor, iar 30% bunurilor de consum.

O importanță specială se acordă șantierelor navale, favorizate de poziția geografică a Maltei de punct de legătură între Europa, Africa de Nord și Orientul Apropiat. O mare extindere a cunoscut acest sector după redeschiderea Canalului de Suez, constituind principala sursă de noi locuri de muncă. În prezent în acest sector lucrează 15% din forța de muncă ocupată în industrie. Șantierele execută în special reparații (navele a peste 60 de țări utilizează serviciile șantierelor malteze) dar se construiesc și nave de capacitate mijlocie, docuri plutitoare, remorchere. Posibilitățile proprii reduse de finanțare au determinat Malta să caute cooperări cu alte state. Pe această cale șantierele navale vor fi extinse și modernizate, pentru a putea construi nave de pînă la 120 000 tdw și să sporească volumul reparațiilor.

Turismul este, după industrie, a doua principală activitate aducătoare de venit, cu o contribuție de 15% în P.I.B., numărul vizitatorilor străini ridicîndu-se în 1978 la 470 mii.

În cadrul schimburilor de mărfuri dintre România și Malta, țara noastră exportă ciment, semifabricate din lemn, uleiuri minerale, conserve de legume și fructe, produse textile. În același timp nave românești au beneficiat de serviciile de reparații ale șantierelor navale ale Maltei.

Rodica GHEORGHIȚĂ

EVOLUȚII MONETARE

IN SAPTAMINA 10—14 decembrie 1979 **dolarul S.U.A.** a fost supus unor noi presiuni înregistrînd pe ansamblu o depreciere față de restul valutelor occidentale, în pofida intervențiilor băncilor centrale și a Sistemului Federal de Rezervă al S.U.A. Principala cauză a acestor presiuni a fost datorată prețului petrolului brut, precum și hotărîrii unor țări exportatoare de petrol de a cere ca plata exporturilor lor să se facă în valutele țărilor cumpărătoare și nu în dolari S.U.A. În plus, pe fondul unei tendințe recesioniste care caracterizează economia S.U.A. s-a înregistrat o nouă scădere a dobînzilor la intern, nivelul dobînzii preferențiale „prime rate" fiind diminuat de o serie de bănci la 15 %.

Lira sterlină a înregistrat o repreciere maximă în cadrul intervalului de 1,4%, cotînd la închidere la un nivel de circa 2,1990 dolari/1 liră. **Francul elvețian** a înregistrat un maxim al intervalului de circa 1,5930 franci/1 dolar, cotînd la închidere la circa 1,0 % peste nivelul de referință. **Marca vest-germană** a oscilat între valori cuprinse în intervalul de 1,7465—1,7310 mărci/1 dolar, cu un cîștig săptămînal de circa 0,8 %. **Francul belgian,** după ce a înregistrat în prima parte a intervalului un recul sub nivelul de referință de 28,47 franci/1 dolar a revenit încheind cu circa 0,8 % peste închiderea precedentă la circa 28,21 franci/1 dolar.

Francul francez a marcat un recul mai accentuat în prima parte a intervalului la un curs de circa 4,1065 franci/1 dolar, după care, pe fondul general al unor tendințe favorabile în economia țării a înregistrat o revenire de peste 1 %, cotînd în final la aproximativ 4,0725 franci/1 dolar. **Lira italiană** a avut pe ansamblu o evoluție sub nivelul săptămînii precedente cotînd la închidere la circa 812,90 lire/1 dolar. **Yenul japonez** a avut o mișcare foarte amplă atingînd în prima parte a intervalului o repreciere de peste 3 % la un curs de 233 yeni/1 dolar. Ulterior, sub efectul datelor privitoare la impactul nefavorabil asupra economiei japoneze datorat noii majorări a petrolului brut și ca urmare a înrăutățirii cifrelor balanței comerciale a Japoniei pe luna noiembrie yenul a înregistrat un recul accentuat cotînd la închidere la circa 242,90 yeni/1 dolar, cu 1,0 % sub închiderea de referință de 240,50 yeni/1 dolar.

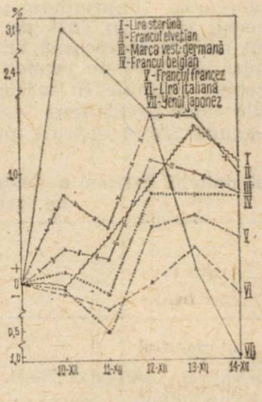

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A., în perioada 10—14 XII, luîndu-se ca bază cursurile din 7 XII a.c.

Nivelul dobînzilor la eurodepozitele la șase luni s-a situat la circa 14 % la eurodolari, 5¾ % la eurofrancii elvețieni și 8,7 % la euromărcile vest-germane.

Prețul aurului a depășit pe piața internațională recordurile anterioare, în acest interval fiind înregistrat nivelul maxim istoric atins de acest metal pînă în prezent — 468 dolari/uncie — precum și cel mai ridicat fixing la Londra, de 459,50 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
GH. MUNTEAN

DATORIA EXTERNĂ A ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

EFORTURILE țărilor în curs de dezvoltare pentru accelerarea creșterii potențialului lor economic, în vederea lichidării subdezvoltării — imperativ major al zilelor noastre — întîmpină, între alte obstacole, și pe acela al insuficienței fondurilor pe care ele le pot aloca în acest scop. Printre factorii care explică această situație se numără și amploarea fără precedent a volumului datoriei externe. Totalul acestei datorii — care a sporit de trei ori după 1973 — se ridică în prezent, pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, la aproape 400 miliarde dolari, cu perspectiva de a depăși acest nivel în cursul anului viitor (vezi gra-

Volumul datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare

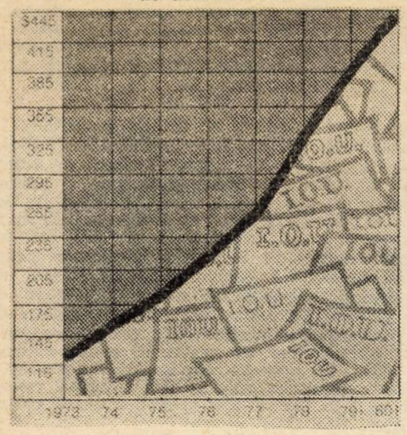

(după Newsweek)

ficul), ceea ce constituie o serioasă ipotecă asupra veniturilor lor viitoare.

Paralel cu creșterea volumului datoriei externe, s-a produs și o modificare însemnată în direcția a ceea ce publicația franceză **Chroniques d'actualité de la S.E.D.E.I.S.** (nr. 10/1979) numește „privatizarea relațiilor financiare internaționale" : dacă în deceniul trecut creditele bancare particulare — acordate țărilor în curs de dezvoltare la condițiile pieței, mai puțin favorabile decît cele ale organismelor publice — reprezentau încă un fenomen sporadic, marginal, proporția datoriei față de aceste bănci în totalul datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare a sporit între 1970 și 1977 de la 47% la 60%. Este adevărat că marea majoritate a datoriei către sursele particulare (94%) era deținută la sfîrșitul anului 1977 de țările în curs de dezvoltare cu un venit național pe locuitor de peste 300 dolari, ale căror perspective de creștere economică sînt ceva mai favorabile.

Una din consecințele acestei tendințe de privatizare a împrumuturilor, ca urmare a reducerii relative a aportului asistenței financiare acordate de organizațiile internaționale, este înrăutățirea în cursul actualului deceniu a structurii datoriei externe din punct de vedere al perioadei în care ea devine scadentă. Aceasta deoarece, așa cum se știe, fiind mai puțin riguroase în privința condițiilor ce trebuie îndeplinite pentru acordarea de împrumuturi, în schimb băncile particulare acordă de regulă aceste împrumuturi pe perioade mai scurte și cu dobînzi mai ridicate. Potrivit Raportului din acest an asupra dezvoltării mondiale, publicat de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare **(World Development Report, 1979),** din totalul datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare existente la sfîrșitul anului 1977 aproape 50% deveneau scadentă în intervalul 1978—1982. Proporția datoriei către băncile particulare ce urmează a fi rambursată pînă în 1982 se ridică la 70%, în vreme ce din datoria către agențiile internaționale cota respectivă este de mai puțin de un sfert. Concluzia care se desprinde din prezentarea acestor cifre este că în următorii cîțiva ani țările în curs de dezvoltare vor fi supuse unui intens efort financiar în vederea rambursării datoriei devenite scadente.

Un element suplimentar de incertitudine îl constituie gradul ridicat de concentrare a datoriei particulare atît în ce privește debitorii (șapte țări dețineau la sfîrșitul anului 1977 peste jumătate din totalul datoriei țărilor în curs de dezvoltare către sursele particulare de capital), cît și în ce privește debitorii (de pildă, în S.U.A. trei sferturi din creanțele băncilor asupra țărilor în curs de dezvoltare erau deținute de zece mari bănci). Această dublă concentrare evidențiază gradul pronunțat de interdependență la care s-a ajuns și în domeniul financiar între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate, faptul că statele creditoare depind tot mai mult de solvabilitatea debitorilor lor, după cum și cele debitoare depind în mai mare măsură decît în trecut de evoluția economiei țărilor dezvoltate. În aceste condiții, este evident că orice perturbare mai importantă în una din aceste țări riscă să zdruncine ansamblul relațiilor financiare internaționale. De aceea, subliniază experții B.I.R.D., „prelungirea perioadei în care datoria devine exigibilă și mai marea diversificare a creditorilor și debitorilor rămîn obiective de dorit în efortul de întărire a sistemului financiar internațional".

ÎN PREZENT, pentru a putea rambursa împrumuturile mai vechi, țările în curs de dezvoltare sînt nevoite să recurgă la noi împrumuturi, adeseori pe termen scurt, care trebuie obținute în măsură crescîndă din surse particulare. Iar în condițiile actuale ale accelerării inflației în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate, scumpirea creditului a devenit inevitabilă : pe piața londoneză, care fixează practic nivelul general al dobînzilor pe piața internațională, acesta a sporit în medie de la 6,2% în anii 1976—1977 la peste 15% în prezent. Ca urmare a scadențelor mai apropiate și a condițiilor mai oneroase de acordare a creditelor, serviciul datoriei externe contractate față de băncile particulare a început să sporească mai rapid decît datoria însăși. Datorită acestei evoluții devine tot mai dificil, iar în unele cazuri chiar imposibil, pentru cel mai puțin avansate dintre țările în curs de dezvoltare să obțină credite pe piața particulară a capitalurilor. În aceste împrejurări, așa cum subliniază Raportul menționat al B.I.R.D., este importantă asigurarea unei accesibilități sporite în primul rînd a țărilor cel mai puțin dezvoltate la resursele Fondului Monetar Internațional, fie sub forma unui acces mai larg la diferitele facilități ale Fondului, fie prin alocații mai largi de drepturi speciale de tragere. Sporirea fluxurilor financiare pe termen lung din partea instituțiilor multilaterale și a organismelor oficiale din țările dezvoltate care acordă credite de export ar îmbunătăți structura după scadențe a datoriei și ar întări stabilitatea ansamblului fluxurilor de capital, compensînd întrucîtva nesiguranța legată de amploarea viitoare a împrumuturilor particulare.

Așa cum sublinia directorul general al F.M.I., Jacques de Larosière în cadrul celei de a V-a sesiuni a UNCTAD de la Manila, sporirea transferurilor financiare din țările industrializate spre cele în curs de dezvoltare ar spori cererea globală și ar facilita reactivarea schimburilor mondiale și relansarea producției, fiind cu alte cuvinte în interesul tuturor statelor, inclusiv al celor dezvoltate. În ultimele două decenii însă, deși a crescut în mod absolut, fluxul asistenței oficiale pentru dezvoltare acordată de țările industrializate membre ale O.C.D.E. în ansamblu ca proporție din produsul lor național brut a scăzut de la 0,52% în 1960 la circa 0,3% în prezent, puține fiind țările care au realizat obiectivul asumat în cadrul celui de-al doilea Deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare.

Dar înrăutățirea menționată a condițiilor de acordare a împrumuturilor — în măsură crescîndă particulare — către țările în curs de dezvoltare are și o altă consecință negativă asupra acestor țări și anume creșterea poverii serviciului datoriei externe (ratele scadente plus dobînzile aferente), exprimată în raport cu valoarea exportului sau cu produsul național brut, cu deosebire în cazul țărilor latino-

Serviciul datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare cu un produs național brut pe locuitor de peste 300 dolari *

	În % din exportul de bunuri și servicii			În % din P.N.B.		
	1970	1977	1985 **	1970	1977	1985 **
Total	10,2	11,8	18,3	2,0	3,3	5,0
America Latină	15,9	20,9	24,1	2,5	4,3	4,8
Orientul Mijlociu și Africa de Nord	10,3	6,7	12,7	2,0	2,7	4,9
Africa subsahariană	5,9	8,5	19,9	1,5	2,9	6,1
Asia de Est și Pacific	6,5	5,7	11,6	2,5	3,1	5,6
Europa de Sud	8,2	13,1	23,6	1,1	2,5	4,7

*) Datele se referă la 55 țări **) Prognoză
Sursa : World Development Report, 1979. The World Bank, August 1979, p. 29

americane (vezi tabelul). Pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare, serviciul datoriei externe se estimează că a ajuns în prezent la circa 15% din valoarea anuală a exporturilor, reflectînd faptul că în special după 1973 creşterea datoriei externe a depăşit-o pe cea a exportului lor de bunuri şi servicii. În cazul extrem al Sudanului, de pildă, exportul a sporit în ultimii cinci ani cu 60%, în vreme ce creşterea datoriei externe a fost de 425%.

EVOLUŢIA comparativă prezentată situează problema datoriei externe în adevăratul său cadru, mult mai larg, şi anume în cel al ansamblului relaţiilor economice şi financiare dintre ţările în curs de dezvoltare şi ţările dezvoltate. „Cît de eficiente ar fi ele, pieţele financiare nu pot, prin natura lor, să finanţeze dezvoltarea, nici să compenseze durabil dezechilibrele structurale din economia mondială", constată „Chroniques d'actualitaté". Pentru că sporirea datoriei externe şi mai ales a dificultăţilor de a o rambursa poate fi — şi este în practică — determinată nu numai de factori interni, ci şi de o reducere sau o încetinire a creşterii încasărilor în valută, datorită de pildă fluctuaţiilor preţurilor sau ale volumului exportului lor de mărfuri sau unor bariere sporite în calea acestor exporturi. În acelaşi sens poate acţiona sporirea masivă a cheltuielilor valutare, ca urmare de exemplu a majorării preţului sau a volumului importului unor produse esenţiale ca cele agroalimentare sau combustibilii, rambursarea concomitentă a mai multor împrumuturi sau fluctuaţiile dobînzilor unor împrumuturi.

Aşa cum arătam, în ultimii ani creşterea exporturilor ţărilor în curs de dezvoltare a devenit din nou insuficientă pentru a putea susţine sporirea datoriei. De la 19% în 1976, ritmul de creştere a exporturilor ţărilor nepetroliere în curs de dezvoltare s-a diminuat la 15% în 1977 şi 8% anul trecut.

Gradul sporit de interdependenţă din economia mondială contemporană se face simţit şi în această privinţă. După unele calcule, o variaţie cu numai 0,5 puncte procentuale a ritmului de creştere anuală a produsului naţional brut al ţărilor dezvoltate poate avea ca efect o variaţie cu 70 miliarde de dolari a încasărilor din export ale ţărilor în curs de dezvoltare în anul 1985, cu alte cuvinte mai mult decît ar putea ele obţine de pe pieţele financiare în ipoteza cea mai optimistă.

Pe de altă parte, creşterea substanţială a preţurilor la o serie de produse esenţiale, cum este petrolul, a afectat puternic economia ţărilor în curs de dezvoltare. În cazul ţărilor africane, de pildă, costul „notei petroliere" a sporit numai în acest an de peste două ori. Totuşi, datoria externă a crescut, din diferite cauze, chiar şi în cazul unor ţări mari producătoare de petrol cum sînt Mexicul, Venezuela şi Ecuadorul.

Evoluţiile prezentate întăresc concluzia — exprimată de altfel în tot mai multe foruri internaţionale — că soluţionarea aspectelor pe care le ridică datoria externă a ţărilor în curs de dezvoltare nu este de conceput în afara soluţionării problemelor complexe care confruntă lumea contemporană, a instaurării unei noi ordini economice internaţionale, a stăvilirii cursei înarmărilor şi lichidării stării de subdezvoltare în care se mai află încă o mare parte a omenirii.

În acest cadru, prezintă o deosebită importanţă apelul solemn adresat de ţara noastră, prin glasul preşedintelui său, de la înalta tribună a celui de al XII-lea Congres al partidului către toate ţările lumii, de a-şi uni eforturile şi a conlucra tot mai strîns, într-o atmosferă de înţelegere şi colaborare, pentru a se deschide tuturor popoarelor perspectiva progresului economic şi social tot mai rapid, creînd în acelaşi timp condiţii pentru o evoluţie echilibrată a tuturor zonelor lumii şi a economiei mondiale în ansamblul său.

Dinu DRAGOMIRESCU

Statistică internaţională

EVOLUŢII ÎN PRODUCŢIA INDUSTRIALĂ

DATELE statistice publicate de O.N.U. cu privire la evoluţia producţiei industriale mondiale în perioada 1960—1978 confirmă tendinţa ascendentă manifestată din 1976, după reducerea cu două puncte procentuale înregistrată în 1975, faţă de nivelul anului precedent. Faţă de o creştere medie pe plan mondial de 8 la sută în 1978, ţările nesocialiste în curs de dezvoltare au înregistrat o creştere de 9 la sută, iar ţările capitaliste dezvoltate — de numai 6 la sută (vezi tabelul). Discrepanţe apreciabile se manifestă în sînul acestor două grupuri de ţări, ritmul de creştere a producţiei industriale în S.U.A. şi Canada, de pildă, devansînd sensibil pe cel din Australia şi Noua Zeelandă; o evoluţie similară a cunoscut producţia industrială din ţările Orientului Mijlociu şi Asiei de Sud şi Sud-Est, comparativ cu producţia industrială din ţările Americii Latine.

Analiza structurală a creşterii producţiei industriale în întreaga perioadă examinată relevă — pe plan mondial — devansarea continuă a ritmului de dezvoltare al producţiei industriei extractive de către cel al producţiei industriei prelucrătoare. Se observă, totodată, că tendinţa de devansare a creşterii întregii producţii industriale de către producţia de energie electrică, gaze şi apă s-a atenuat ori chiar s-a inversat în ultimii ani (ca urmare a „crizei energiei"), orientare care se manifestă de mai mult timp în cazul ţărilor socialiste. În ceea ce priveşte dinamica comparativă a evoluţiei industriei uşoare (care — în clasificarea utilizată în statisticile O.N.U. — cuprinde de asemenea industria alimentară şi subramurile producătoare de bunuri de consum din cadrul industriei grele) şi a celei grele, se constată o devansare a ritmului de creştere a producţiei primei ramuri de către cea de-a doua. Tendinţa s-a manifestat deosebit de accentuat în cazul ţărilor nesocialiste în curs de dezvoltare, antrenate într-un efort continuu de industrializare, determinînd îmbunătăţirea structurii industriei acestora, în cadrul căreia ponderea producţiei bunurilor de consum era, în 1970, superioară celei a industriei grele (37,1% faţă de 34% din total producţie industrială).

N.P.

Dinamica producţiei industriale mondiale, pe principalele ramuri şi regiuni (1970=100)

Regiunea sau grupul de ţări	Anul	Total producţie industrială	Industria extractivă (total)	Industria prelucrătoare (total)	Din care: industria uşoară	Din care: industria grea	Electricitate, gaze combustibile şi apă
Total mondial x)	1960	54	60	53	61	49	44
	1973	123	114	124	118	126	125
Din care:	1978	150	129	151	137	158	157
Ţările capitaliste dezvoltate	1960	57	77	57	65	53	47
	1973	120	105	120	116	123	124
	1978	132	113	132	126	134	147
- America de Nord	1960	62	69	61	66	60	49
	1973	122	107	123	118	126	118
	1978	137	110	140	134	142	133
- Europa occidentală	1960	60	91	60	67	56	49
	1973	116	101	116	115	116	129
	1978	125	116	123	122	124	160
- Piaţa comună	1960	63	95	62	71	58	50
	1973	115	99	114	113	115	130
	1978	121	116	118	116	119	160
- Australia, Noua Zeelandă	1960	60	54	62	66	60	44
	1973	119	136	115	14	116	134
	1978	122	150	113	116	110	180
Ţările în curs de dezvoltare	1960	61	45	56	64	45	34
	1973	128	122	129	124	135	138
	1978	166	135	172	154	192	216
- America Centrală şi de Sud	1960	54	66	52	63	43	39
	1973	128	104	131	119	142	134
	1978	157	116	160	136	182	195
- Orientul Mijlociu, Asia de Est şi de Sud-Est	1960	55	42	61	66	48	26
	1973	133	145	126	129	122	143
	1978	186	160	193	177	213	236

x) Fără Albania şi ţările socialiste din Asia. Notă: pentru 1978-date provizorii.

Sursa: United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, august 1979.

MONDORAMA

Aurul — barometru al instabilității

CRIZA economică și instabilitatea monetară din țările nesocialiste, fluctuațiile prețurilor pe piețele internaționale de materii prime și purtători de energie au determinat, în actualul deceniu, tendința de deplasare a capitalurilor — uneori în scopuri speculative — către valori „mai sigure", în primul rînd spre aur. Fenomenul s-a accentuat în ultimii ani, în pofida masivelor vînzări de aur efectuate periodic de F.M.I., precum și de S.U.A. și alte țări.

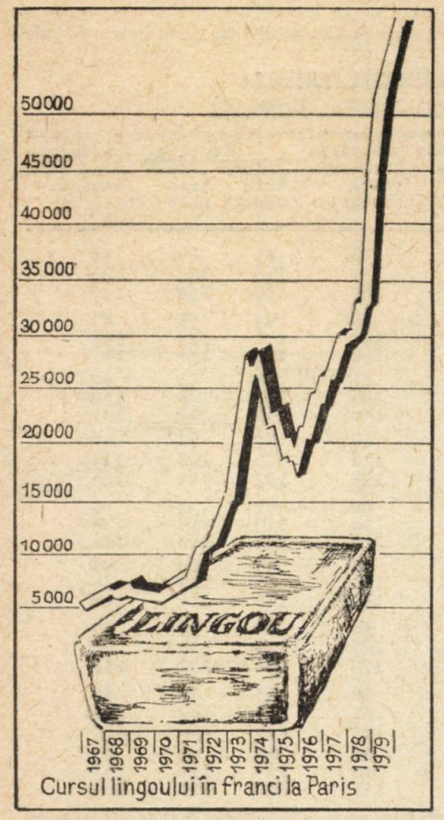

Cursul lingoului în franci la Paris

Graficul de mai sus, publicat la începutul lunii octombrie a.c. de revista **Le Nouvel Economiste**, sub titlul „În curînd la 60 000 de franci", ilustrează ascensiunea cursului lingoului de aur la Paris. După ce între anii 1967—1978 cursul aurului a crescut de 10 ori, în anul curent el și-a continuat, cu unele oscilații, ascensiunea ; la începutul acestei săptămîni cursul lingoului a ajuns în jur de 63 mii de franci, depășind astfel previziunea menționată.

U.R.S.S. — amenajarea Niprului

LA INIȚIATIVA Academiei de Științe a R.S.S. Ucrainene, în Uniunea Sovietică se elaborează un program complex de cercetare și proiectare privind amenajarea Niprului, urmărind în principal folosirea rațională a apelor acestui fluviu, al treilea ca mărime din Europa. Despre importanța acestei probleme vorbește faptul că în bazinul Niprului — care curge pe teritoriul a trei republici unionale (Bielorusă, Rusă și Ucraineană) — trăiesc peste 40 milioane de oameni, că pe malurile sale sînt situate 246 de orașe mari și mijlocii, mii de întreprinderi, iar în zona învecinată se dezvoltă intens agricultura.

Pentru a face față creșterii consumului de apă în bazinul Niprului (de treizeci de ori în ultimele patru decenii) au fost construite o serie de baraje și hidrocentrale, formîndu-se o cascadă din șase lacuri de acumulare, iar în perspectivă se prevede edificarea a încă opt hidrocentrale. Pentru a se reduce pierderea de teren agricol următoarele lacuri de acumulare vor fi prevăzute cu diguri, iar unele deja existente (ca cele de la Kahovka și Kremenciug) vor fi reconstruite prin îndiguire, astfel încît vor putea rămîne în circuitul agricol sau vor fi redate acestuia terenuri însumînd o sută de mii de hectare, în condițiile reducerii concomitente a evaporării apei din lacurile respective.

Știința — factor multiplicator al resurselor agriculturii

O CONFERINȚĂ internațională în domeniul agriculturii, care s-a ținut recent în R.F.G. cu participarea a 65 de experți din 17 țări, și-a încheiat dezbaterile cu concluzia că problemele asigurării alimentației mondiale pot fi rezolvate cu condiția intensificării cercetărilor științifice în vederea utilizării tuturor resurselor aferente acestui sector de activitate și sporirii cu 50% a producției agricole în următorul sfert de veac. Or, chestiunea este urgentă, deoarece — după cum s-a relevat la conferință — în prezent pe glob 1,2 miliarde de oameni trăiesc în condiții de alimentație deosebit de precare, iar conform estimațiilor publicate de International Food Policy Research Institute în anul 1990 deficitul alimentar mondial se va ridica la 185 milioane de tone.

Amploarea potențialului nevalorificat încă rezultă, între altele, din faptul că din cele 350 000 de specii vegetale existente pe pămînt, doar circa 3 000 sînt în prezent folosite în alimentație, iar dintre acestea numai 300 sînt cultivate. Printre recomandările formulate de participanții la conferință figurează extinderea activității de selecționare a plantelor rezistente la secetă, la temperaturi extreme, la salinitatea și toxicitatea solului, la poluarea atmosferică, la dăunători etc (prin folosirea cuceririlor geneticii), utilizarea mai largă a energiei solare (de exemplu în procesele de fotosinteză), a bacteriilor pentru sporirea conținutului de azot în sol, îmbunătățirea gestiunii resurselor de apă în agricultură, reducerea pierderilor de recoltă, obținerea energiei din deșeuri agricole ș.a.

Cercetarea în fața opiniei publice

DUPĂ CUM RELATEAZĂ revista **L'Usine Nouvelle**, o anchetă efectuată sub auspiciile Comisiei Pieței comune vest-europene în rîndurile a 9 000 de persoane din țările membre cu privire la opinia lor asupra a opt orientări actuale ale cercetării tehnico-științifice a relevat poziții sensibil diferențiate.

Astfel, din răspunsuri s-a degajat o largă majoritate care aprobă cercetările referitoare la grefarea de organe omului, la utilizarea de noi energii (în primul rînd a celei solare), la realizarea unor materiale de sinteză și la folosirea sateliților pentru detectarea resurselor minerale. O aprobare mai nuanțată, mai rezervată a întîmpinat problema dezvoltării energeticii nucleare. În sfîrșit, o majoritate de poziții negative s-a conturat față de experiențele genetice, față de centralizarea cu ajutorul informaticii a datelor referitoare la indivizi, precum și față de cercetările privind alimentele sintetice. Răspunsurile și motivațiile furnizate de persoanele chestionate au evidențiat — se arată în concluziile anchetei — o puternică încredere a oamenilor în potențialul binefăcător al științei, dar și luciditatea lor în privința riscurilor pe care le poate genera o orientare greșită în aplicarea unora dintre descoperirile sale.

Ofensiva semiconductorilor japonezi

ECOURI care răzbat în presa occidentală de specialitate asupra concurenței tot mai strînse pe piața mondială a produselor electronice, îndeosebi între producătorii de semiconductori (reprezentînd unul din sectoarele-cheie ale industriei electronice) din S.U.A. și Japonia, evidențiază progresul realizat în ultimii ani de aceștia din urmă. Astfel, în timp ce în 1974 doar 5% din producția japoneză de circuite integrate era destinată exportului, în 1978 ponderea exportului era de 15% ; după ce timp de peste un sfert de secol industria americană de componente electronice s-a bucurat de o superioritate aproape totală, anul trecut ponderea producătorilor americani de semiconductori pe piața mondială depășea întrucîtva 60%, pe cînd cea a producătorilor japonezi a ajuns la 24%.

Se apreciază că prin investiții masive destinate eliminării decalajelor tehnologice față de concurenții americani, prin realizarea unei organizări superioare a procesului de producție, îndeosebi pe calea ridicării gradului său de automatizare și asigurării unui control eficient, pe etape, al calității producției (mergînd pînă la participarea creatoare a întregului personal în vederea înlăturării cauzelor unor defecțiuni posibile), firmele japoneze au ridicat substanțial competitivitatea produselor lor. Avînd ca principalele atuuri o fiabilitate mai înaltă și un preț de cost mai scăzut, semiconductorii japonezi își sporesc prezența chiar și pe piața americană, valoarea exporturilor respective fiind evaluată anul trecut la 100 milioane de dolari.

CURIER

GLOSAR

Relația cursuri valutare — balanță de plăți [III]

PRINTRE factorii care influențează balanța de plăți și implicit cursurile valutare se numără și **masa banilor în circulație** și, bineînțeles, **modificarea acesteia.** Există chiar o tendință în economia politică burgheză de a se atribui masei banilor în circulație și modificării ei răspunderea exclusivă pentru modul în care se soldează balanța de plăți curente („teoria monetaristă a balanței de plăți"). Această tendință are ca punct de plecare ideea că balanța de plăți este expresia **monetară** a fluxurilor de mărfuri și servicii, precum și a tranzacțiilor internaționale de capital, iar soldul balanței de plăți este un sold în **valută.** Evoluția acestui sold arată în ce măsură și în ce sens s-au modificat **rezervele valutare** ale băncii centrale sau ale autorității corespunzătoare.

Teoria monetaristă a balanței de plăți se bazează pe considerente de comportament. Unitățile economice (întreprinderi, persoane fizice) sînt obișnuite să aibă întotdeauna la dispoziție o anumită sumă lichidă. În cazul în care masa banilor în circulație depășește totalul acestor sume, unitățile economice cheltuiesc surplusul fie în interiorul țării, fie în străinătate. În al doilea caz, importul de mărfuri sau exportul de capital crește, astfel încît balanța de plăți se va dezechilibra, devenind pasivă. Invers, dacă masa banilor în circulație este prea mică, sumele lichide pe care le dețin unitățile economice din țara respectivă vor fi mai reduse decît cele cu care erau obișnuite. Ele vor fi completate prin export de mărfuri sau import de capital. În ambele cazuri se va realiza un excedent al balanței de plăți.

Se pune întrebarea : pentru care motiv unitățile economice nu cheltuiesc surplusul de bani numai în interior, ci și în străinătate ? Teoria monetaristă a balanței de plăți răspunde că surplusul de bani nu poate fi cheltuit în interior decît atunci cînd capacitățile de producție nu sînt deplin utilizate. În cazul în care există o utilizare deplină a acestor capacități, unitățile economice nu-și pot cheltui banii în interior și se vor adresa străinătății.

Atunci cînd capacitățile de producție sînt deplin utilizate într-o țară, creșterea masei banilor în circulație poate duce la creșterea prețurilor. Și în acest caz apare un deficit al balanței de plăți, dar nu din cauza valutelor cheltuite în străinătate de către unitățile economice, ci pentru că prețurile în creștere determină importuri sporite. Teoria monetaristă a balanței de plăți consideră că există o strînsă legătură internațională între prețuri și dobînzi și că politica economică nu poate influența durabil această legătură.

Într-o variantă a sa, teoria monetaristă a balanței de plăți susține că modificările masei banilor în circulație pot fi utilizate ca indicatori ai evoluției cursurilor valutare și prețurilor, că cele se ce petrec pe piețele monetare determină situația balanței de plăți și nivelul cursurilor valutare. Astfel, atunci cînd masa banilor în circulație dintr-o țară crește mai repede decît într-o altă țară, este posibil ca prețurile din prima țară să crească mai mult decît în cea de a doua. Ca urmare va apărea un sold pasiv al balanței de plăți. Această posibilitate se reflectă și pe piețele valutare, în sensul modificării corespunzătoare a cursului de schimb.

C. K.

Economisirea energiei

Vartan Spandarian, Slobozia — 1) Prognozele indică pentru anul viitor o reducere a importului net de petrol al țărilor industrializate din Occident, prima din perioada postbelică. În ceea ce privește consumul de petrol al țărilor respective, potrivit datelor Agenției Internaționale pentru Energie acesta s-a redus în perioada de după 1973—1974 cu numai 7%, adică mult sub previziunile inițiale. Amploarea economisirii realizate diferă de la o țară la alta. În Franța, de pildă, se apreciază că măsurile de economisire au redus consumul, la nivelul anului curent, cu circa 16 milioane t de petrol, respectiv cu echivalentul valoric al unei treimi din producția anuală de energie electrică a țării sau cu încasările de pe urma exportului a 500 000 automobile. Circa jumătate din această economisire a fost realizată în industrie.

2) Un program ambițios în domeniul îmbunătățirii izolării locuințelor — ca mijloc esențial de economisire a energiei în sectorul casnic — a fost adoptat în Olanda. Acest program prevede izolarea termică a circa 4 milioane de locuințe, pînă la sfîrșitul anului viitor, aproape 80% din spațiul locativ existent în acea țară. Programe similare, beneficiind de sprijin guvernamental, au fost adoptate în R.F. Germania și Suedia. Una din dificultățile principale legate de realizarea acestor programe este reținerea proprietarilor care nu locuiesc în casele respective, pe care le închiriază, în a efectua investiții pentru îmbunătățiri de care vor beneficia în fond chiriașii, sub forma unor taxe mai reduse pentru încălzit. În Franța, de pildă, locuințele închiriate reprezintă peste jumătate din suprafața locativă a țării.

Deprecierea yenului

Gh. Băieșu, Fetești — Așa cum am avut ocazia să arătăm la rubrica noastră „Evoluții monetare", scăderea masivă din ultima vreme a cursului yenului — care a atins cel mai redus nivel din ultimii trei ani față de dolarul american, el însuși o monedă nu prea fermă, ca de altfel și față de alte monede occidentale, de pildă francul francez — se explică prin dependența totală a Japoniei de petrolul importat.

Această dependență este accentuată de ponderea încă deosebit de ridicată a petrolului în structura consumului nipon de energie primară (72%, față de 48% pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate). Din totalul petrolului brut importat, circa 13% provine din Iran, iar 11% de pe așa numita „piață liberă", pe care prețurile sînt mult mai ridicate.

În plus, pentru prima oară, după 1974, balanța de plăți curente a Japoniei se va încheia în actualul an financiar, care expiră la 31 martie 1980, cu un deficit estimat la cel puțin 8 miliarde dolari. Deprecierea yenului mărește costul numeroaselor materii prime importate de Japonia, stimulînd inflația. În același timp, ea oferă un avantaj exportatorilor, sporind competitivitatea produselor japoneze pe piața internațională. Se reamintește cu acest prilej că Japonia a avut nevoie de numai un an după puternica majorare a prețului petrolului din iarna 1973—1974, pentru a-și acoperi deficitul de balanță cauzat de aceasta.

Pentru a frîna totuși deprecierea yenului (care a fost de 40% față de dolar, în ultimul an) banca centrală a Japoniei a intervenit de la începutul anului tot mai intens pe piețele valutare, vînzînd în total circa 12 miliarde de dolari.

Dobîndă negativă

Radu Flavian, Brașov — 1) Renunțarea de către Banca Națională a Elveției, la 1 decembrie a.c., la aplicarea unei dobînzi negative (similare unei taxe) asupra noilor depuneri de capital străin în această țară se explică prin dorința de a întări cursul monedei naționale, care manifestase în ultima vreme anumite semne de slăbiciune, în special în raport cu marca vest-germană.

Dobînda negativă fusese instituită în anul 1974, cu scopul de a frîna afluxul de capital străin în Elveția. Fixată inițial la 2% pe trimestru, dobînda a fost treptat majorată pînă la 10%, pentru ca la 1 noiembrie a.c. să coboare la 2,5%. Se apreciază că valoarea acestei măsuri a fost totuși mai mult psihologică, sumele obținute în baza aplicării ei nedepășind 50 milioane de franci elvețieni, date fiind posibilitățile existente în practică de a o ocoli.

Pe de altă parte, autoritățile monetare depun eforturi pentru a stăvili tendințele inflaționiste : față de mai puțin de 1% anul trecut, creșterea prețurilor ar putea atinge în acest an în Elveția aproape 5%.

2) Și în acest an avem în vedere, publicarea sumarului anual al revistei, ca de obicei, în ultimul număr al lunii decembrie ; sumarul Suplimentului revistei va fi publicat în Suplimentul nr. 1 din luna ianuarie 1980.

Vînzări prin corespondență

Ioan Alexandru, Ploiești — 1) Fenomenul pe care îl semnalați nu este singular. În numeroase țări dezvoltate vînzările prin corespondență sporesc mai rapid decît cele efectuate prin rețeaua comercială cu amănuntul. În Olanda, de pildă, în primul semestru a.c. vînzările prin corespondență au sporit cu 14%, față de 2% vînzările pe ansamblul comerțului. Avansul vînzărilor prin corespondență apare de obicei mai evident în al doilea semestru al anului. 2) Din suprafața agricolă a S.U.A., 60% se află în proprietate particulară. Gradul de concentrare a acestei proprietăți este foarte ridicat : 1% din cei 28,8 milioane de proprietari particulari de terenuri dețin jumătate din respectiva suprafață agricolă, aflată în proprietate particulară. De notat că numai 15% din terenurile particulare nu și-au schimbat proprietarul după anul 1940. Restul de 40% din suprafața agricolă a S.U.A. se află în proprietatea statului federal, a statelor și a colectivităților locale. Statul federal deține 310 milioane hectare, respectiv o treime din totalul suprafeței agricole a țării.

Cooperare

Mircea Mihăilă, București — 1) Date statistice publicate de Agenția China Nouă relevă că în primele șapte luni ale acestui an exporturile chineze au atins suma de 6 960 milioane dolari, înregistrînd o creștere de 40 la sută față de aceeași perioadă a anului trecut, iar importurile au însumat 8 400 milioane dolari, în creștere cu 70 la sută. Veniturile realizate de pe urma turismului, transporturilor maritime și asigurărilor au o pondere foarte redusă în ansamblul veniturilor în valută ale țării, care provin cu precădere din exportul de mărfuri.

2) Potrivit unei declarații a vicepremierului Gu Mu, reluate de Agenția „China Nouă", în momentul de față în China este în curs de negociere crearea a peste 30 întreprinderi mixte cu firme partenere din străinătate. În aceeași ordine de idei, vicepremierul chinez a declarat că țara sa este gata să adere la organizațiile financiare ale O.N.U. și să accepte împrumuturi de la Banca mondială și de la alte organizații financiare internaționale.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 51 din 21 dec. 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul pe 1980. O nouă și însemnată etapă în dezvoltarea economico-socială a țării **(Petre Cristescu, Stelian Ciuraru)** 1

— Caracteristici noi ale bugetului de stat în contextul autogestiunii și autofinanțării **(Gheorghe Boulescu)** 4

— Pregătirea realizării planului pe ultimul an al actualului cincinal
● Condiții optime pentru o activitate ritmică în industrie **(Mircea Pîrjol)** 7
● În centrul atenției : asigurarea intrării în funcțiune la termen a noilor obiective **(Dan Condrea)** 9

— Reciclarea integrală a resurselor încorporate în bunurile materiale scoase din uz **(dr. Vasile Bogdan, Ecaterina Deaconescu)** 11

— Tipizarea și standardizarea produselor (II) **(dr. ing. Ion Hera Bucur)** 13

— Exigențe în folosirea deplină a forței de muncă **(dr. Petre Panțiru)** 15

— Economia de muncă socială în organizarea unitară a chimizării agriculturii **(dr. N. Brașoveanu)** 16

— Cititorii au cuvîntul 18

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Creșterea productivității muncii — orientare principală a unei calități noi, superioare (II) **(dr. Petre Frujină)** 19

TEORII ● IDEI

— Esența și obiectivele creșterii economice în socialism **(lector univ. Constantin Popescu, Horațiu Dragomirescu)** 21

— Scoli ● curente ● economiști. Entropia și creșterea economică (I) **(prof. Roman Moldovan)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Calendarul evenimentelor internaționale 1979 (I) România — o politică activă în slujba păcii și cooperării 25

— Tendințe — conjuncturi 27

— Datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare **(Dinu Dragomirescu)** 28

— Statistica internațională 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic legislativ

IN THIS ISSUE

— Products standardization (II) **(Dr. Eng. Ion Hera Bucur)** 13

— Content and objectives of the economic growth in socialism **(Reader Constantin Popescu, Horațiu Dragomirescu)** 21

— Schools ● trends ● economists. Entropy and economic growth (I) **(Prof. Roman Moldovan)** 22

— The 1979 calendar of international events (I). România — an active policy for peace and cooperation 25

— The external debt of the developing countries **(Dinu Dragomirescu)** 28

DANS LE NUMÉRO

— La standardisation des produits (II) **(dr. ing. Ion Hera Bucur)** 13

— Essence et objectifs de la croissance économique en socialisme **(lecteur Constantin Popescu, Horațiu Dragomirescu)** 21

— Ecoles ● courants ● économistes. L'entropie et la croissance économique (I) **(prof. Roman Moldovan)** 22

— Le calendrier 1979 des événements internationaux. La Roumanie — une politique active pour la paix et la coopération 25

— La dette extérieure des pays en voie de développement **(Dinu Dragomirescu)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Типизация и стандартизация изделий (II) **(др. инж. Ион Хера Букур)** 13

— Сущность и цели экономического роста при социализме **(преп. выс. инк. Константин Попеску. Хорациу Драгомиреску)** 21

— Школы ● течения ● экономисты. Энтропия и экономический рост (I) **(проф. Роман Молдован)** 22

— Календарь международных событий 1979 (I). Румыния — активная политика на службе мира и сотрудничества 25

— Внешняя задолженность развивающихся стран **(Дину Драгомиреску)** 28

Continuă campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1980 la „Revista economică". Prețul abonamentului : 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de : 130 lei anual ; 65 lei semestrial ; 32,50 lei trimestrial. Comenzile pentru abonamente se primesc de către oficiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții. De asemenea, la administrația revistei se primesc comenzi din partea întreprinderilor și instituțiilor, pentru revistă și pentru volumele de legislație economică comentată pe care aceasta le editează în anul 1980.

Incheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate : „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice", „Curier economic-legislativ".

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. (Întreprinderea de stat pentru Imprimate și administrarea publicațiilor) nr. 6 451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București. Tiparul : Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

UN CADOU FRUMOS ȘI UTIL

LUNA CADOURILOR

albe
colorate
sport

3 GENURI DE CĂMĂȘI, FIECARE CU NOTA SA PARTICULARĂ DE ELEGANȚĂ, CONFERITĂ DE CROIALĂ ȘI COLORIT

Magazinele comerțului de stat vă oferă o foarte bogată gamă de mărimi, modele și culori de cămăși. Nu uitați! Un cadou frumos și util este întotdeauna bine primit.

Recom

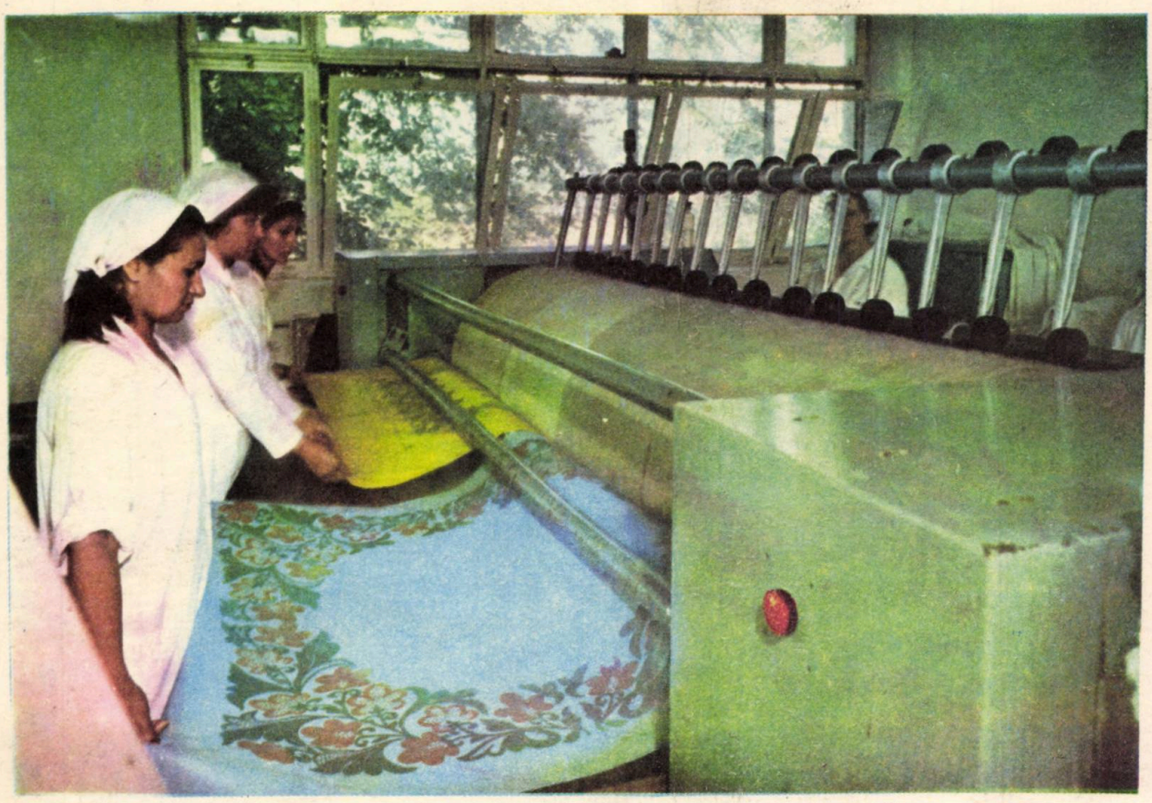

1979 DEC 28

Cooperația de consum dispune de o rețea dezvoltată și diversificată de unități de prestări, în toate comunele țării, unități care asigură servicii prompte și de bună calitate.

Adresați-vă cu încredere unităților de prestări servicii ale cooperației de consum, gata oricînd să execute pe bază de comandă individuală lucrări și servicii de confecții de îmbrăcăminte și încălțăminte, cojocărie, marochinărie, mobilă, tîmplărie, dulgherie, instalații electrice și tehnice-sanitare, frizerie și coafură, servicii de spălătorie și curățătorie.

De asemenea, în aceste unități se execută lucrări de reparații la îmbrăcăminte, încălțăminte, mobilă, auto-motociclete, biciclete, precum și lucrări de întreținere și reparații la aparate de radio, televizoare și alte bunuri de folosință îndelungată.

Apelînd la serviciile unităților de prestări ale cooperației de consum, realizați economii de timp și obțineți servicii prompte și de calitate.

COOP

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

ROMÂNIA SOCIALISTĂ DECENIUL 9

DEZVOLTARE, BUNĂSTARE, PROGRES

❋ LA MULŢI ANI! ❋

Numărul 52 ● Vineri 28 decembrie 1979

ROMÂNIA SOCIALISTĂ
un amplu și dinamic proces de
CREȘTERE – DEZVOLTARE – PROGRES

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE INDUSTRIALE
- în procente -

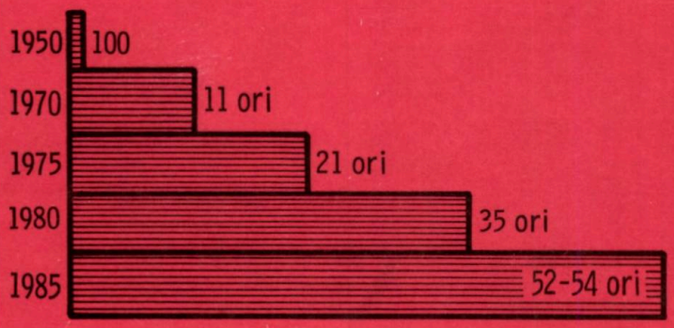

• Pe întregul cincinal 1981 - 1985 se va obține un spor egal cu întreaga producție a anului 1975 și de 3 ori mai mare decît cea a anului 1965.

PONDEREA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI ȘI CHIMIEI ÎN ANSAMBLUL INDUSTRIEI
- în procente -

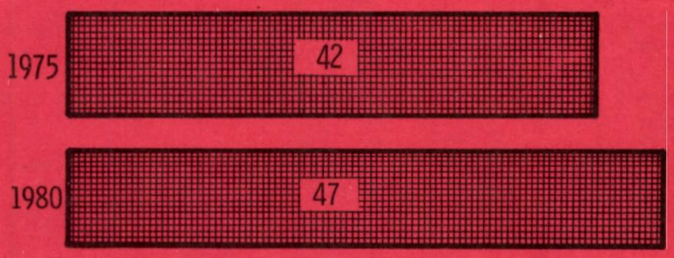

• În cincinalul 1981 - 1985, construcția de mașini va continua să fie ramura cu cea mai dinamică dezvoltare, crescînd într-un ritm de aproape 12 % anual, iar industria chimică va înregistra un ritm anual de dezvoltare de aproape 10 %.

VENITUL NAȚIONAL
- în procente -

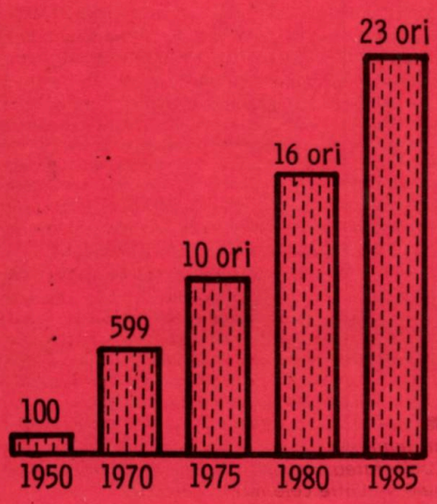

VOLUMUL DE INVESTIȚII
- miliarde lei -

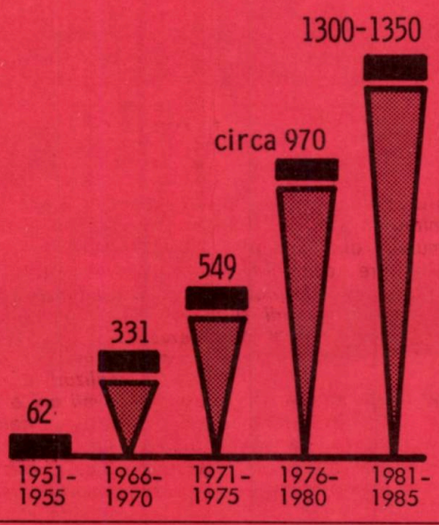

CREȘTEREA PRODUCȚIEI DE CEREALE BOABE
(în medie anual)
- milioane tone -

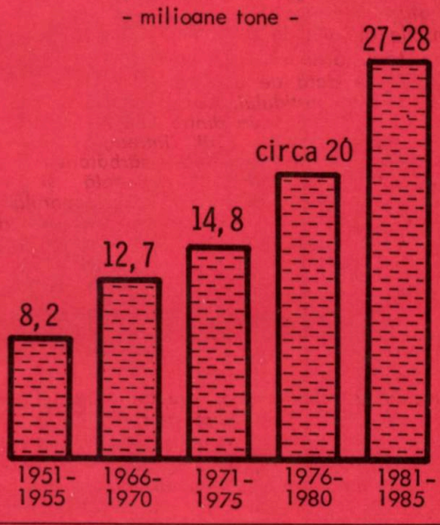

VÎNZĂRILE DE MĂRFURI PRIN COMERȚUL SOCIALIST
- în procente -

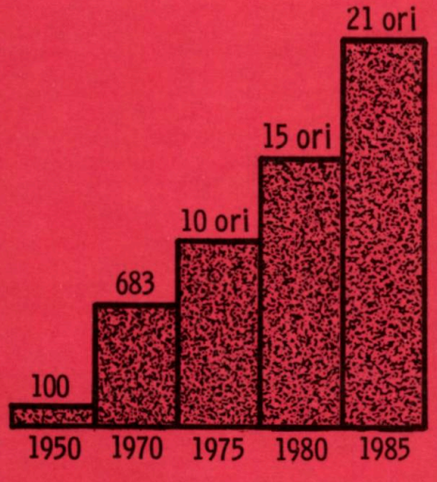

RETRIBUȚIA MEDIE NOMINALĂ NETĂ
- lei lunar -

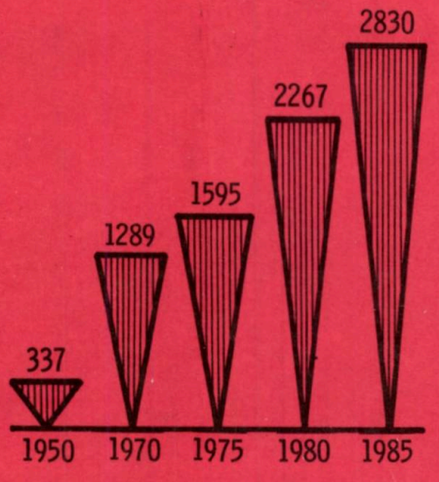

LOCUINȚE CONSTRUITE DIN FONDURILE STATULUI
- mii apartamente -

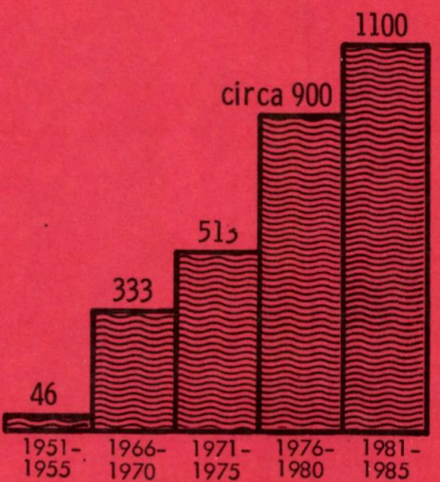

1980 JAN 4

ÎNSEMNE ALE UNEI VIGUROASE DEVENIRI

DE PESTE TREI DECENII sfîrșitul fiecărui an poartă cu sine însemnele unei sărbători iubite de întreaga națiune: aniversarea Republicii. O formă de stat democratică, progresistă, care asigură libertate și dreptate socială, neatîrnarea și înflorirea țării, dreptul sacru al poporului de a fi stăpîn în patria sa strămoșească ; o minunată năzuință a luptei multor generații de patrioți luminați, a luptei maselor populare conduse de partidul clasei muncitoare pentru libertate și socialism – iată semnificații ale idealului republican în atît de zbuciumata noastră istorie. Cu cîtă strălucire Nicolae Bălcescu îi ilustra, cu peste 125 de ani în urmă, legitimitatea împlinirii : „Patria, această ființă ideală, scria ilustrul revoluționar, pe care locuitorii ei sînt gata a o apăra cu viața, este identitatea intereselor, ideilor, pasiunilor ce-i strînge și unește în apărarea unui bine comun... Așadar, de nevoie e ca românii să se întocmească în republică democratică... stat în care oamenii adunați îngrijesc ei singuri de soarta lor, fără a-și pune stăpîn pe cap, avînd în lucrarea lor drept regulă dreptatea și drept țintă frăția".

I-a fost dat poporului român, condus de partidul său comunist, ca la 30 Decembrie 1947 să înfăptuiască acest istoric țel. Memorabilul eveniment a înrîurit puternic evoluția ulterioară a României, marcînd începutul unei etape de mare însemnătate în istoria noastră contemporană. „Instaurarea Republicii, sublinia secretarul general al partidului, în condițiile cînd rolul decisiv în conducerea țării îl avea clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea și intelectualitatea, cu celelalte mase muncitoare, în frunte cu partidul comunist, a marcat trecerea la revoluția proletară și la edificarea societății socialiste în România".

Sfîrșitul anului 1979 poartă însă și un însemn aparte, care îl înscrie definitiv în galeria celor mai remarcabile momente din istoria țării. Strălucirea acestui însemn, luminîndu-ne puternic destinele, este dată de desfășurarea în acest an a celui de al XII-lea Congres al partidului, Congresul întregului popor, așa cum a intrat în conștiința fiecăruia dintre noi. Acest măreț eveniment, care a decis asupra viitorului țării, întreaga națiune hotărîndu-și propriul destin, pus alături de jubileul sărbătorit tot în 1979, a 35 de ani de la revoluția de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă – care a deschis poporului nostru o eră nouă, de dreptate și civilizație – proiectează devenirea viguroasă a țării și poporului român pe drumul socialismului, al edificării socialismului multilateral dezvoltat și înaintării spre comunism. O epocă ale cărei dimensiuni înălțătoare, de progres, dreptate și omenie se identifică în activitatea neobosită – dedicată țării și poporului, cauzei socialismului și păcii, a secretarului general al partidului și președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Acestui mare om și bărbat de stat îi datorăm trăirea mai vie decît oricînd a sentimentelor dreptății, demnității și independenței naționale. În această mare personalitate a istoriei se întruchipează exponentul cel mai demn și hotărît al idealurilor noastre de progres și libertate – idealuri în care se regăsesc cele ale moșilor și strămoșilor noștri și din care vor prinde viață cele ale urmașilor noștri. Faptul că prin voință unanimă tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost investit de Congresul al XII-lea al partidului să conducă și pe mai departe partidul și poporul român constituie însăși chezășia împlinirilor noastre de mîine.

Ce repere prezintă dezvoltarea țării realizată în această măreață epocă, marcată cu strălucire, între alte mari evenimente, de Congresul al XII-lea al partidului? Unde s-a aflat și se află România, ce dimensiuni are progresul ei de mîine?

Să dăm înapoi filele anilor și să ne amintim... „Sînt încă în țară sute de mii sau poate milioane de oameni care umblă rău îmbrăcați și fără încălțăminte, sînt nenumărate familii din casele cărora lipsește aproape orice mobilier" – Sănătatea populației se degradează mereu, ea este măcinată de condițiile cu totul necorespunzătoare de hrană și locuit, la care se adaugă flagelul neștiinței de carte întîns pe aproape un sfert din populația țării, ravagiile bolilor sociale; „aceasta nu reprezintă o situație trecătoare, ci o tendință permanentă". Sînt imagini ale României vechiului regim desprinse nu din publicațiile revoluționare ale vremii, ci din lucrări ale unor economiști burghezi ca Victor Slăvescu și Sabin Manuilă, relevînd incapacitatea industriei și economiei noastre capitaliste de a acoperi cerințe de trai cu totul minime ale populației, chiar în anul considerat „de vîrf" – 1938 – pentru dezvoltarea trecută a țării.

DE ATUNCI s-a scurs un timp istoric scurt, de circa 40 de ani. Și iată România de astăzi, rod al unor uriașe prefaceri revoluționare înfăptuite de popor sub conducerea partidului – o țară socialistă industrial-agrară, cu un prestigiu în lume fără precedent în întreaga sa existență, o țară cu măreațe realizări în toate domeniile de activitate. O țară cu o industrie de circa 53 de ori mai mare decît cea din 1938, cu o agricultură dînd o producție de 3 ori și jumătate mai mare decît în trecut, cu un comerț exterior tot mai eficient structurat și desfășurat, asigurîndu-se, în ansamblu, obținerea unui venit național – la sfîrșitul anului viitor – de 16 ori mai mare decît cel din 1938.

Asemenea însemnate înfăptuiri, printre cele mai prestigioase din lume, constituie repere notabile ale vigorii și dimensiunilor creșterii economiei noastre. Pe dinamismul și amploarea dezvoltării economiei se sprijină trezirea la viață a tuturor zonelor și județelor României, venituri reale ale populației de circa 6 ori mai mari decît cele din 1950, un consum al oamenilor muncii tot mai modern structurat și o medie a vieții de cca. 70 de ani, foarte aproape de cea înregistrată în țările dezvoltate ale lumii, o omogenizare socială dintre cele mai remarcabile – valoroasă componentă a împlinirii multilaterale a omului de astăzi.

Raportul prezentat de secretarul general al partidului la cel de-al XII-lea Congres, documentele programatice adoptate oferă imaginea vie a devenirii României în viitor. Obiectivul esențial al cincinalului și deceniului următor îl constituie depășirea de către țara noastră a stadiului „în curs de dezvoltare" și înscrierea ei în rîndul țărilor cu un nivel mediu de dezvoltare, respectiv dezvoltate ale lumii. Sînt țeluri de o mare însemnătate, marcînd îndeplinirea în linii mari, pînă în 1990 a sarcinilor de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, parcurgerea unei etape de o deosebită importanță pe drumul spre comunism. Creăm o societate nouă, cu structuri economico-sociale moderne, eficiente, o societate dinamică, cu largă deschidere spre învățare, creativitate, înnoiri, o societate democratică, de participare activă și responsabilitate ridicată a tuturor cetățenilor față de problemele dezvoltării, ale țării, o societate dedicată, în toate componentele ei, înfloririi personalității umane. Ne putem mîndri față de oricine cu înfăptuirile și prevederile noastre; cîte sînt oare țările care realizează într-un timp de circa patru decenii și jumătate un asemenea salt în dezvoltare?

Formularea orientărilor și direcțiilor, a priorităților de creștere a economiei are la bază concepția secretarului general al partidului asupra dezvoltării economico-sociale a țării – concepție de profunzime științifică, amplu prospectivă, realistă și tocmai de aceea extrem de complexă. Ea integrează organic în modelul românesc al creșterii cerința adaptabilității economiei față de tendințele noi ale dezvoltării pe plan mondial, față de rigorile competitivității, ea integrează cuceririle cele mai noi ale științei și tehnicii, ține seama de evoluțiile atît de contradictorii în prezent, ale fenomenelor lumii contemporane. Tocmai o asemenea viziune asupra dezvoltării, de o excepțională valoare, a făcut posibile succese fără precedent în întreaga istorie a țării obținute în anii de după 1965, marile realizări consemnate și preliminate pentru acest cincinal – deși în ultimii ani a trebuit să ținem seama de implicațiile crizei economice mondiale, agravate de criza energetică și de materii prime, de adîncirea decalajelor tehnologice și economice pe plan mondial; a făcut posibilă proiectarea saltului la o nouă calitate, proiectarea unor țeluri și obiective dintre cele mai luminoase.

Întreaga dezvoltare de perspectivă a României poartă puternic însemnele calității și eficienței, aflate la baza dinamismului, a întregului nostru progres economico-social. Ele se identifică în sarcinile complexe de restructurare a industriei și a întregii economii, prin creșterea prioritară a ramurilor și produselor de prelucrare avansată, cu consumuri mici de materii prime și energie, dar încorporînd un volum ridicat de creativitate și inteligență; în asigurarea independenței energetice a țării, lărgirea bazei de materii prime și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor; în înfăptuirea unei profunde revoluții agrare ca prioritate esențială a următorului cincinal; în dezvoltarea multilaterală și echilibrată a economiei în teritoriu ca și în participarea tot mai activă a țării la circuitul economic mondial. Sînt obiective ce constituie componente esențiale ale creșterii susținute a avuției țării și venitului național, ale amplificării accentuate în continuare a bunăstării materiale și spirituale a tuturor cetățenilor.

GENERAȚIA NOASTRĂ – arăta secretarul general al partidului are marea fericire de a fi făuritoarea marilor transformări revoluționare ale țării de a putea spune cu satisfacția datoriei împlinite: conduși de partid am înfăptuit revoluția de eliberare națională și socială, am asigurat dezvoltarea democratică a țării, înfăptuirea revoluției și victoria socialismului, edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și deschiderea căilor spre comunism. Iată cu adevărat o minunată misiune, pentru a cărei înfăptuire exemplară pe mai departe trebuie să consacrăm fără preget, tot elanul și capacitatea noastră creatoare.

dr. Dan POPESCU

TRANSFORMAREA ROMÂNIEI ÎNTR-O ŢARĂ SOCIALISTĂ MEDIU DEZVOLTATĂ (I)

POPORUL ROMÂN păşeşte în noul an, 1980 — care încheie actualul deceniu şi un cincinal cu semnificaţii deosebite în evoluţia economico-socială a României — avînd în faţă o perspectivă clară şi însufleţitoare nu numai pentru anul care vine, ci şi pentru următoarea perioadă de cinci ani, 1981—1985, practic, pentru întreg deceniul care urmează. Documentele adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R. reprezintă un vast program de dezvoltare economică şi socială a ţării, cu o fundamentare ştiinţifică temeinică şi multilaterală, bazată pe cunoaşterea profundă a stadiului şi posibilităţilor actuale, ca şi a cerinţelor etapei viitoare de progres al patriei, precum şi pe luarea în seamă a condiţiilor internaţionale actuale, a implicaţiilor pe care le au fenomenele noi din economia mondială şi de pe piaţa internaţională.

În lumina raportului prezentat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a celorlalte documente adoptate, Congresul a stabilit — aşa cum se subliniază în rezoluţia adoptată la încheierea sa — „ca obiectivul fundamental al viitorului plan cincinal să fie continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creşterea în ritm susţinut a economiei naţionale, afirmarea cu putere a revoluţiei tehnico-ştiinţifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activităţi economico-sociale". Pe această bază se asigură consolidarea şi mai puternică a modului de producţie socialist, ridicarea gradului de civilizaţie a întregului popor, întărirea forţei materiale şi spirituale a ţării, a independenţei şi suveranităţii României socialiste.

Prefigurînd transformările de largă amplitudine pe care le va cunoaşte ţara noastră în perioada 1981—1985, tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia în Raportul prezentat celui de al XII-lea Congres că : **„Înfăptuirea prevederilor noului cincinal va accelera dezvoltarea ţării atît în domeniul bazei tehnico-materiale, cît şi al organizării societăţii, asigurîndu-se creşterea venitului naţional pe locuitor, îmbunătăţirea condiţiilor de trai ale maselor, ridicarea nivelului învăţămîntului, ştiinţei şi culturii, a gradului general de civilizaţie al poporului nostru. România va depăşi, astfel, stadiul de ţară socialistă în curs de dezvoltare şi va deveni o ţară socialistă mediu dezvoltată, parcurgînd o etapă de cea mai mare însemnătate în înfăptuirea Programului partidului, pe drumul spre societatea comunistă".** Sînt edificatoare pentru evoluţia economiei şi societăţii noastre datele referitoare la principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale (vezi tabelul nr. 1). Pe un plan mai larg, orientările dezvoltării economico-sociale a României sînt astfel stabilite încît în **deceniul următor să se realizeze, în linii mari, sarcinile făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, înaintarea ţării noastre spre comunism.**

FORMULAREA TEZEI cu privire la depăşirea stadiului de ţară în curs de dezvoltare şi trecerea României în rîndul ţărilor cu o dezvoltare economică medie — teză bogată în conţinut, cu multiple valenţe atît pe planul teoriei economice, cît şi al practicii sociale — constituie expresia concretă a stadiului de progres economico-social pe care îl va atinge ţara noastră la mijlocul deceniului viitor. Această orientare teoretică pune totodată în faţa poporului român un obiectiv mobilizator care antrenează plenar energia şi voinţa întregii naţiuni în valorificarea deplină a tuturor resurselor şi posibilităţilor în vederea ridicării patriei pe trepte tot mai înalte ale civilizaţiei socialiste.

Formularea acestui obiectiv esenţial, ca şi a celorlalte obiective şi prevederi, are la bază o apreciere realistă nu numai a cerinţelor actualei etape a construcţiei socialiste, ci şi a posibilităţilor economiei româneşti, rezultate în primul rînd din nivelul la care a ajuns ea ca urmare a promovării consecvente, de către partidul nostru comunist, a politicii de dezvoltare şi modernizare a forţelor de producţie. La baza înfăptuirilor s-au situat opţiunile pentru industrializarea socialistă şi alocarea, mai ales în ultimele trei cincinale, a unei părţi importante din venitul naţional pentru acumulare, mobilizarea şi folosirea raţională a tuturor resurselor umane, materiale şi financiare. Sînt edificatoare în această privinţă cel puţin următoarele aspecte : 1) pe baza dezvoltării susţinute a producţiei sociale, venitul naţional pe locuitor a crescut de la 2,2 mii lei pe locuitor în 1950 la peste 21,1 mii lei la sfîrşitul anului trecut ; 2) în condiţiile realizării unor programe tot mai ample de investiţii, valoarea fondurilor fixe puse în funcţiune — şi, deci, gradul de înzestrare tehnică a muncii ca bază a creşterii susţinute a productivităţii — a crescut neîntrerupt, de la 24,6 mii lei pe o persoană ocupată în 1950 la aproape 154 mii lei în 1978, urmînd să se ridice pînă la circa 260 mii lei în 1985 ; 3) ca urmare a promovării consecvente a politicii de industrializare socialistă a ţării, la o serie de produse industriale România s-a apropiat sensibil sau la unele chiar a egalat nivelul atins astăzi de multe ţări dezvoltate.

Realismul obiectivelor stabilite de documentele Congresului al XII-lea se fundamentează pe ritmurile susţinute pe care ţara noastră le-a realizat pînă în prezent, precum şi în cele propuse pentru viitor. Potrivit datelor Băncii Mondiale, în perioada 1960—1976 ritmul mediu anual de creştere a produsului naţional brut pe locuitor a fost de 2,3% în Elveţia, 3,0% în Suedia, 3,7% în Canada, 2,4% în S.U.A., 3,9% în Norvegia, 3,3% în Danemarca şi în R.F.G., 4,1% în Belgia, 4,3% în Franţa, 3,8% în Olanda, 4,3% în Austria, 3,2% în R.D.G., 8,5% în Japonia, 3,8% în Italia şi de 8,4% în România[1]).

Fără îndoială că ritmul creşterii economice are, în fiecare etapă, dată a dezvoltării economice, o condiţionare multiplă, care ţine seama de un complex de factori, de ordin economic, tehnic şi social-politic. În legătură cu această problemă în literatura internaţională s-au exprimat păreri diferite. În literatura occidentală economiştii de orientare neokeynesistă au pus accentul pe un aşa-zis ritm natural de creştere, caracteristic perioadelor de maturitate economică, cînd se ajunge la o saturaţie cantitativă în înzestrarea cu fonduri per capita ; radicalii şi pesimiştii au preconizat o „creştere zero", aplicată nediferenţiat faţă de nivelul de dezvoltare, iar instituţionaliştii au preconizat ritmuri stadiale de creştere, din care unii au susţinut inevitabilitatea diminuării ritmurilor de creştere. În teoria economică socialistă, problema ritmurilor a fost de multe ori abordată mai ales prin prisma competiţiei dintre socialism şi capitalism.

În concepţia partidului nostru ritmul creşterii economice are o condiţionare multiplă şi îndeplineşte funcţii complexe, situîndu-se la baza rezolvării unor probleme economice şi sociale esenţiale ale construcţiei socialiste : depăşirea stadiului de ţară în curs de dezvoltare şi ridicarea României la nivelul ţărilor dezvoltate din punct de vedere economic ; modelarea şi remodelarea structurii economiei şi a sistemului de proporţii economice în funcţie de cerinţele asigurării unei economii moderne, de înaltă tehnicitate şi eficienţă ; ocuparea deplină şi la un nivel calitativ corespunzător a forţei de muncă, folosirea întregului potenţial creativ al poporului ; creşterea gradului de participare la diviziunea internaţională a muncii, îmbunătăţirea poziţiei ţării în economia mondială şi ridicarea eficienţei schimburilor economice externe. Potrivit acestei concepţii, soluţionarea problemelor creşterii economice a intrat, în prezent, într-o etapă nouă care se caracterizează prin situarea în centrul preocupărilor de politică economică a optimizării proporţiilor în cadrul unui program de largă perspectivă care vizează promovarea mai intensă a progresului tehnico-ştiinţific şi accentuarea laturilor calitative, care exprimă nemijlocit creşterea rezultatelor finale, a valorilor de întrebuinţare finite, reducerea consumurilor materiale şi sporirea valorii nou create.

Contrar previziunilor unor comentatori străini, potrivit cărora România şi-ar încetini mult dezvoltarea, şi viitoarea etapă a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate se remarcă prin continuarea dinamismului dezvoltării economiei naţionale. Noile orizonturi ale creşterii economice pe care le deschid Directivele Congresului al XII-lea în cel de-al şaptelea plan cincinal, sînt caracterizate foarte elocvent de faptul că, pe baza

[1]) World Bank Atlas, 1978, p. 6.

creşterii în ritmuri susţinute a producţiei sociale, sporul venitului naţional (ritmul mediu anual de creştere va fi de 6,7—7,4%) în cei cinci ani viitori va fi egal cu sporul realizat în opt ani ai actualului deceniu, (în 1978 faţă de 1970). În domeniul activităţii industriale, pentru perioada 1981—1985, s-a prevăzut o creştere medie anuală de 9% la producţia globală şi de 10% la producţia netă, ceea ce va permite ca, pe întregul cincinal, la producţia globală să se obţină un spor egal cu întreaga producţie a anului 1975 şi de trei ori mai mare decît cea din 1965.

Fără îndoială că în unele ramuri industriale, mari consumatoare de energie, dimensionarea ritmurilor de creştere s-a făcut pornind de la cerinţele economisirii resurselor energetice, nivelurile prevăzute fiind limitate la strictul necesar. Se impune totodată menţionat faptul că în condiţiile în care accentul principal al preocupărilor cade pe laturile calitative, unii indicatori cantitativi nu mai au aceeaşi semnificaţie ca înainte. La aceasta se adaugă şi fenomenele care au loc în economia mondială şi pe piaţa mondială, a căror influenţă se reflectă într-o măsură mai mare sau mai mică şi în dezvoltarea economiilor planificate, cu toate că ele nu pot stăvili progresul economiei româneşti. Aşa cum a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu în intervalul acordat săptămînalului olandez Nieuws Met, ţinînd seama de adîncirea decalajelor dintre ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare, România este hotărîtă să facă, în continuare, eforturi susţinute, în vederea apropierii de ţările dezvoltate din punct de vedere economic, pentru ca, cu toate dificultăţile existente pe plan mondial, să realizeze obiectivele pe care şi le-a propus pentru viitorii cinci ani.

Principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale în perioada 1976—1985

Indicatori	1975	1980	1985
Populaţia ocupată (milioane persoane)	10,2	10,5	aproape 11,5
Fonduri fixe (miliarde lei)	1 203,3	aproape 2 000	3 000
Investiţii totale în economie (mld. lei pe 5 ani)	548,9	circa 970	1 300—1 350
Producţia globală industrială (mld. lei)	586,9	1 004,3	1 476—*) 1 546
Venitul naţional pe locuitor (mii lei)	17	27	34,6—35,9
Productivitatea muncii sociale (mii lei)	35,0	58	circa 84
Retribuţie medie reală (lei lunar)	1 595	2 261	2 670
Veniturile reale ale ţăranilor cooperatori (lei lunar)	990	1 388	1 741
Veniturile populaţiei din fondurile sociale de consum (lei anual pe o familie)	8 780	12 000	14 200
Ponderea populaţiei urbane (%)	43,2	52,2	54,5

*) Nivel estimativ calculat de autor.

ALOCAREA ÎN VIITORUL CINCINAL a circa 30% din venitul naţional pentru dezvoltarea economico-socială, preocupările susţinute şi mai intense pentru promovarea largă a progresului tehnic şi folosirea eficientă a tuturor resurselor, amploarea procesului de formare şi perfecţionare a pregătirii forţei de muncă, aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar în toate sectoarele, accentuarea laturilor calitative ale activităţii — sînt principalii factori pe care se sprijină prevederile Congresului al XII-lea pentru susţinerea dinamismului economic în viitorul cincinal. Cu toate că la unii indicatori ritmurile de creştere în viitorul plan cincinal sînt mai mici în comparaţie cu actualul cincinal, creşterile prevăzute la producţia industrială şi la venitul naţional asigură dezvoltarea economiei româneşti în ritmuri care depăşesc de 1,5—2 ori pe cele înregistrate pe plan mondial sau în ţările dezvoltate.

Sînt edificatoare în acest sens prevederile de creştere la o cotă ridicată a produsului social şi venitului naţional comparativ cu ritmurile medii anuale de creştere a produsului intern brut în ţările capitaliste dezvoltate (n.n. avem în vedere date evaluate de Banca Mondială pentru viitorul deceniu). Astfel, în timp ce venitul naţional al ţării noastre a crescut în perioada 1970—1978 într-un ritm mediu anual de 10,8, iar pentru deceniul 1981—1990 se prevede o creştere medie anuală de 7,2—7,7%, pe ansamblul ţărilor capitaliste dezvoltate ritmurile la produsul intern brut sînt de 3,4% pentru anii 1970—1978 şi 4,2% pentru viitorul deceniu [2]). Desigur că în această perioadă va avea loc şi o creştere a populaţiei, dar, potrivit calculelor, în cincinalul 1981—1985 venitul nostru naţional pe locuitor care se va mări de la 27 000 lei la sfîrşitul acestui cincinal la 34 600—35 900 lei în 1985 (tabelul) — va spori într-un ritm mediu anual care este de 1,8 ori superior creşterii medii anuale a produsului naţional brut pe locuitor înregistrată în ultimul deceniu în majoritatea ţărilor care au acum un produs intern brut de peste 2500 dolari pe locuitor. Pe această bază, în anul 1985 se va putea realiza, aşa cum subliniază Directivele Congresului al XII-lea, un venit naţional pe locuitor de 2400—2500 dolari, condiţie esenţială pentru trecerea României în rîndul ţărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică.

Caracterizarea nivelului de dezvoltare economică nu se poate sprijini numai pe un singur indicator, mai ales în condiţiile în care gradul de expresivitate al produsului naţional brut este serios afectat nu numai din cauza deosebirilor în conţinutul şi metodologia de calcul, ci mai ales din cauza influenţelor tot mai puternice pe care le au fenomenele inflaţioniste şi creşterea puternică a preţurilor în ţările capitaliste dezvoltate [3]). Un rol de seamă în această privinţă îl au nivelurile absolute ale producţiei pe locuitor în exprimare fizică, structura producţiei sociale, şi mai ales a industriei prelucrătoare, baza materială şi infrastructura socială, productivitatea muncii sociale etc.

Depăşirea stadiului de ţară socialistă în curs de dezvoltare şi trecerea în rîndul ţărilor cu nivel mediu de dezvoltare înseamnă şi o creştere importantă a nivelului producţiei industriale pe locuitor. Deja de pe acum la unele produse România s-a apropiat de unele ţări dezvoltate iar pînă la mijlocul deceniului viitor va creşte sensibil numărul produselor industriale la care ţara noastră a realizat nivelul producţiei pe locuitor din ţările dezvoltate. Este edificator faptul că la producţia de energie electrică, de exemplu, raportul dintre producţia pe locuitor în ţările dezvoltate şi producţia ţării noastre considerată egală cu 1,00, era în 1950 de 7,1 pentru Anglia şi Austria, 6,1 pentru Franţa, 5,7 pentru Cehoslovacia şi 20 pentru Suedia şi S.U.A.; în 1977 el se redusese la — în ordine — 1,83, 1,81, 1.44, 1,6, 3,65 şi 3,83. La alte produse, cum sînt oţelul, firele şi fibrele sintetice, cauciucul sintetic, acidul sulfuric, carnea şi zahărul prevederile pentru 1985 situează ţara noastră la nivelul celor dezvoltate. La zahăr acest raport era în 1977 de 0.57 în cazul Angliei, 2.00 în cel al Austriei, 1,75 pentru Cehoslovacia, 2,42 pentru Franţa, 1,27 pentru R.D.G., 1,45 pentru Ungaria şi R.F.G.

POTRIVIT CU OBIECTIVUL fundamental al viitorului cincinal, în centrul procesului de transformare a României într-o ţară socialistă mediu dezvoltată din punct de vedere economic stau **transformările de ordin calitativ**, menite a asigura ridicarea pe o treaptă superioară gradul de modernitate a economiei naţionale, eficienţa activităţii economice şi participarea ţării la circuitul economic mondial. Actuala etapă de realizare a acestor transformări se remarcă prin sfera largă de cuprindere, care se extinde la scara întregului proces al reproducţiei socialiste lărgite şi în general a întregului nostru organism economico-social, prin creşterea interdependenţelor dintre laturile tehnică, materială, economică, organizatorică şi socială ale dezvoltării şi prin coordonarea unitară a mijloacelor şi măsurilor menite a asigura realizarea obiectivelor prevăzute.

Realităţile lumii contemporane arată că un parametru de prim ordin al nivelului de dezvoltare economico-socială îl reprezintă capacitatea de adaptare a economiei naţionale la schimbările care au loc în nivelul ştiinţei, tehnicii şi tehnologiei, la solicitările foarte variate, în continuă creştere şi de multe ori contradictorii ale pieţei mondiale. Iar această capacitate este în mod hotărîtor legată de nivelul şi structura forţelor de producţie, de nivelul tehnic şi tehnologic al bazei tehnice-materiale şi de calitatea principalei forţe de producţie a societăţii — forţa de muncă. De aceea, accentuarea proceselor calitative în economie are ca premisă dominantă afirmarea cu putere a revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane în toate domeniile de activitate şi se sprijină pe un vast program de înnoire şi modernizare a aparatului de producţie, precum şi a tehnologiilor de producţie.

prof. dr. Gheorghe CREŢOIU

---

[2]) Vezi : Rapport sur le developpement dans le monde, 1979, Banque mondiale, août, 1979, p. 4.

[3]) Rezervele cu care trebuie privite datele publicate referitoare la produsul naţional brut în preţurile pieţei au fost analizate mai pe larg în articolul „Evoluţia României spre stadiul de ţară cu dezvoltare economică medie", publicat în analele de istorie nr. 4/1978. Ni se par foarte importante consideraţiile cunoscutului economist american F. Denison, care considera că pentru evaluarea produsului naţional brut trebuie utilizate nu preţurile pieţei, ci costul factorilor de producţie sau că pentru analiza comparativă a creşterii economice trebuie eliminată influenţa majorării preţurilor prin raportarea dinamicii P.N.B. în preţurile pieţei la indicele de creştere a preţurilor. Pentru a releva cît de mare este influenţa creşterii preţurilor menţionăm că, potrivit unor calcule, produsul intern brut mediu al ţărilor capitaliste dezvoltate, în diferite metode de evaluare avea următoarea mărime : 3 420 dolari în preţurile şi la cursurile oficiale ale anului 1970, 3 965 în cazul utilizării preţurilor şi paităţilor puterii de cumpărare ale anului 1970 şi 5 785 în preţurile şi paităţile anului 1976.

Semnificaţii social-umane ale dezvoltării echilibrate în profil teritorial

PERSPECTIVELE LUMINOASE ce se deschid în faţa poporului nostru în anul 1980, în orizontul unui nou deceniu de istorie socialistă, de însemnate prefaceri calitative în întreaga noastră viaţă economico-socială — perspective ce au fost prefigurate cu o deosebită claritate ştiinţifică şi cutezanţă revoluţionară în documentele celui de-al XII-lea Congres al partidului — îşi găsesc temeiul în concepţia originală privind dezvoltarea economico-socială armonioasă a ţării la a cărei fundamentare secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a avut un aport determinant. Cursul înnoitor, dinamic imprimat vieţii economice şi sociale româneşti după anul 1965 s-a reflectat şi se reflectă puternic şi în domeniul dezvoltării teritoriale — componentă de seamă a politicii partidului nostru de asigurare a progresului multilateral al patriei — **prin elaborarea şi aplicarea unei strategii unitare şi de largă perspectivă de înflorire a tuturor zonelor şi localităţilor.**

Potrivit concepţiei partidului nostru, dezvoltarea în profil teritorial se identifică cu materializarea, la nivelul întregului teritoriu al ţării, a unor ample prefaceri economice şi sociale determinate de procesul edificării societăţii socialiste, organic integrate în dezvoltarea de ansamblu a patriei. Amplificarea participării tuturor zonelor, localităţilor şi judeţelor la progresul general al economiei — acţiune de largă respiraţie, care subsumează o serie de opţiuni privind valorificarea completă şi complexă a resurselor materiale ; determinarea corespunzătoare a ponderii diverselor ramuri în economia fiecărui judeţ complex dezvoltată ; utilizarea mai bună a forţei de muncă etc. — va contribui nemijlocit la sporirea avuţiei naţionale, la creşterea eficienţei şi competitivităţii economiei româneşti. În acelaşi timp, procesul amintit creează condiţii superioare de întărire a potenţialului economic al fiecărei unităţi administrative şi, pe această bază, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai şi a calităţii vieţii. Pentru că asemeni întregii activităţi de concepere, conducere şi materializare a procesului vast al edificării noii orînduiri pe pămîntul României, dezvoltarea în profil teritorial este subordonată ţelului suprem al politicii partidului — ridicarea continuă a bunăstării oamenilor muncii.

Omul, ca individ şi ca parte a unui ansamblu, devine elementul polarizator al acţiunilor de restructurare a teritoriului, devine inspiratorul şi beneficiarul acestora ; omul reprezintă scopul şi măsura tuturor acţiunilor de remodelare a teritoriului. Dezvoltarea economică complexă a tuturor zonelor ţării prin amplasarea raţională a forţelor de producţie pe teritoriu, prin accentuarea factorilor calitativi în utilizarea resurselor umane şi materiale, prin extinderea acţiunii de sistematizare şi modernizare a reţelei de localităţi urbane şi rurale — asigură ca egalitatea în drepturi de care se bucură toţi cetăţenii patriei noastre socialiste să se întemeieze pe un fundament real, viguros.

Instituindu-se încă din primii ani ai conducerii planificate a economiei — fiecare etapă de dezvoltare consemnînd noi şi substanţiale prefaceri în modul de repartizare a forţelor de producţie în teritoriu, în armonizarea acţiunii factorilor ce interacţionează în acest proces — dezvoltarea în profil teritorial în perspectiva cincinalului viitor a fost ridicată pe un plan superior prin adoptarea la Congresul al XII-lea a Programului-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985. Documentul amintit, prin evoluţia prevăzută a unei serii de indicatori sociali însemnaţi cum sînt producţia şi venitul pe locuitor, volumul desfacerilor de mărfuri, construcţia de locuinţe, dezvoltarea bazei materiale a învăţămîntului, culturii, ocrotirii sănătăţii etc., reliefează pregnant finalitatea social-umană care stă la baza dezvoltării societăţii noastre socialiste.

IN PERSPECTIVA următorului cincinal, rolul hotărîtor în creşterea bazei tehnico-materiale a societăţii noastre, în asigurarea repartizării echilibrate a forţelor de producţie în teritoriu — deopotrivă cu afirmarea plenară a factorilor de eficienţă în toate sectoarele activităţii economico-sociale — urmează să-l deţină, ca şi pînă acum, industria. În acest cadru accentul se va pune şi pe mai departe pe dezvoltarea mai accelerată a zonelor rămase în urmă şi care dispun de forţă de muncă, producţia industrială a unor judeţe cum sînt Ialomiţa, Botoşani, Suceava, Vrancea, Vîlcea, Teleorman, Maramureş sporind de 1,8—2,6 ori, valoare superioară creşterii prevăzute pe ansamblul economiei de 1,5 ori.

O semnificaţie aparte pentru progresul zonelor şi localităţilor patriei relevă totodată modificările în structura industriei care, alături de ramurile industriale de prelucrare avansată, de cele generatoare şi purtătoare de progres tehnic vor consemna revitalizarea industriei mici şi artizanale. Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial conferă astfel noi valenţe de eficienţă industriei mici, acea industrie care a valorificat din cele mai vechi timpuri hărnicia şi creativitatea poporului nostru, capacitatea acestuia de a folosi eficient şi creator resursele locale cele mai diferite. În acest sens se prevede ca producţia globală a industriei mici să se situeze în 1985 la valoarea de 37 miliarde lei, ceea ce corespunde unei creşteri de cel puţin două ori într-o perioadă de cinci ani.

Un rol de primă însemnătate în asigurarea caracterului armonios al dezvoltării teritoriale a forţelor de producţie îl are agricultura, ramură pentru care se prevăd îmbunătăţiri structurale importante, adaptate posibilităţilor reale ale fiecărei zone geografice. Modernizarea agriculturii judeţelor, creşterea producţiei agricole şi ridicarea tuturor parametrilor calitativi din acest important sector economic — de exemplu, în anul 1985 pe ansamablul agriculturii se va ajunge la un volum de activitate de circa 11 500 lei pe locuitor — urmează să fie realizată în condiţiile unei mai bune şi mai complete utilizări a suprafeţei agricole, a mijloacelor tehnice cît şi a forţei de muncă. Proces de mare amplitudine, modernizarea agriculturii va contribui în mod hotărîtor la modernizarea însăşi a satului românesc, la revitalizarea şi remodelarea acestuia.

Dezvoltarea echilibrată teritorială a ţării noastre se realizează prin dezvoltarea armonioasă a fiecărui judeţ sau zone geografice, dar nu după scheme rigide, izolate, ci ca părţi integrate într-un ansamblu naţional unitar, ca premisă a intensificării şi diversificării legăturilor de cooperare între localităţile unui judeţ şi dintre judeţe vecine, asigurînd deopotrivă o mai deplină funcţionalitate a aşezărilor umane. Asemenea legături influenţează favorabil gradul de stabilitate al populaţiei, diminuează migraţiile, creînd condiţii pentru folosirea cît mai eficientă a forţei de muncă în fiecare zonă geografică.

Neîndoielnic, cerinţa dezvoltării echilibrate teritoriale a României nu exclude, ci dimpotrivă presupune — pe fondul larg al dezvoltării lor complexe — specializarea diverselor zone, dezvoltarea lor potrivit specificului. Se asigură în acest fel îmbinarea activităţii unităţilor de producţie din domeniile de vîrf ale tehnicii moderne, cu activitatea întreprinderilor locale ce utilizează anumite resurse existente în zonă. Înfăptuirea politicii de dezvoltare raţională, echilibrată şi armonioasă a tuturor zonelor geografice ale ţării constituie astfel o expresie însemnată a procesului de optimizare a valorificării resurselor materiale şi umane necesare dezvoltării.

Edificarea societății socialiste în patria noastră demonstrează că procesul de dezvoltare echilibrată a țării în profil teritorial, proces de mare amploare și complexitate, nu poate fi lăsat să se desfășoare de la sine. Aceasta trebuie să fie — și este — o acțiune conștientă, dirijată și cu o finalitate corespunzător unor imperative majore ale ansamblului național. În acest context, o semnificație deosebită vădește perfecționarea continuă a democrației noastre socialiste, a cadrului și modalităților de participare a maselor largi de oameni ai muncii la planificarea și conducerea activității economico-sociale în ansamblu, obiectiv izvorînd din însăși esența orînduirii noastre socialiste. Măsurile inițiate de partidul nostru, la a căror elaborare secretarul general al partidului a contribuit cu toată originalitatea și spontaneitatea gîndirii sale, vizează îmbinarea cît mai eficientă a conducerii unitare a economiei cu stimularea inițiativei locale. Potrivit acestei concepții un rol hotărîtor urmează să-l aibă sporirea competențelor și atribuțiilor organelor locale deopotrivă în elaborarea planurilor și în realizarea obiectivelor în profil teritorial.

ÎNFĂPTUIREA POLITICII PARTIDULUI nostru de dezvoltare armonioasă a întregului teritoriu, cu deosebire în actualul cincinal, a determinat mutații esențiale în geografia economică a țării. După cum este cunoscut, eforturile tuturor județelor țării au fost orientate astfel ca în 1980 fiecare să dispună de capacități industriale pentru o producție de cel puțin 10 miliarde lei. Comparîndu-le cu nivelul anului 1965, realizările în acest sens apar elocvente. Astfel, în 1965 nu mai puțin de 27 județe aveau o producție globală industrială sub 4 miliarde lei și doar în 4 județe se consemna o producție industrială de peste 10 miliarde lei. Iată că după numai 15 ani, la sfîrșitul anului 1979, în toate județele există capacități industriale în măsură să asigure o producție industrială de 10 miliarde lei, în 14 județe chiar de peste 15 miliarde lei.

Evident că acest indicator a reflectat în mod corespunzător dinamica dezvoltării județelor în perioada actualului cincinal. În viitor, după cum se subliniază în Programul-directivă de dezvoltare în profil teritorial, aprecierea dezvoltării județelor se desfășoară potrivit unui indicator nou, mai expresiv pentru planificarea și comensurarea activității lor economice : producția globală pe locuitor. Prevăzînd realizarea, pînă în anul 1985, a unei producții globale anuale de cel puțin 70 000 de lei pe locuitor, în care sînt incluse activități din industrie, agricultură, construcții, transporturi, servicii și din alte ramuri, indicatorul menționat stimulează dezvoltarea echilibrată a forțelor de producție în cadrul județelor, determinînd nemijlocit ridicarea gradului de civilizație a tuturor zonelor țării.

Dacă în anul 1965 valoarea medie pe țară a indicatorului respectiv era de 18 328 lei, unele județe avînd sub 2 000 lei locuitor, iar mai multe sub 5 000 lei/locuitor, în 1975 valoarea medie pe țară a acestui indicator s-a ridicat la 42 682 lei, urmînd ca în 1980 să atingă

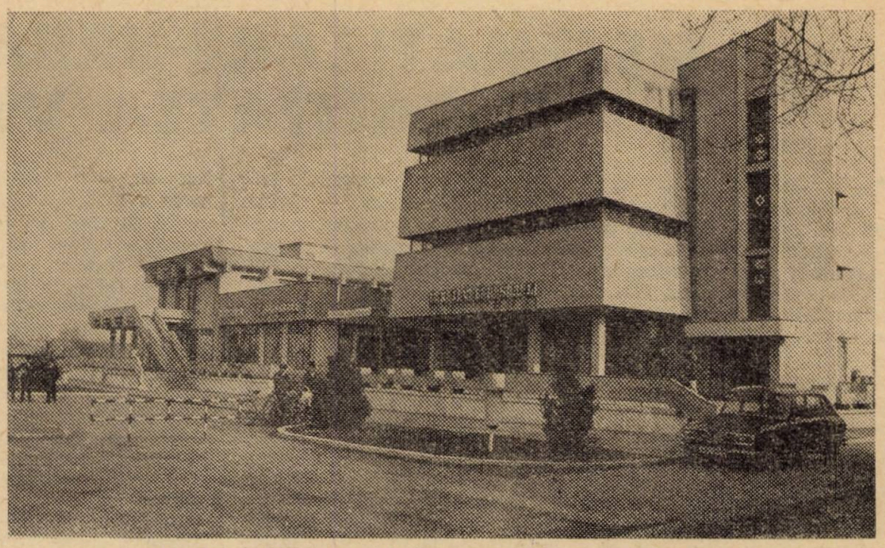

Noul complex comercial din comuna Piatra — Teleorman

65 344 lei/locuitor. Orientările și sarcinile de bază prevăd ca în perioada 1981—1985 în fiecare județ să se realizeze o producție globală anuală de cel puțin 70 000 lei/locuitor (din care 50 000 lei în industrie și 10 000 lei în agricultură pentru a ne referi numai la aceste două ramuri de bază ale economiei); să se asigure un număr de cel puțin 400 persoane ocupate la 1 000 de locuitori ; se prevede, de asemenea, creșterea volumului de activitate pe ansamblul agriculturii, astfel încît acesta să ajungă în 1985 la aproape 11 500 lei/locuitor etc. Toate aceste elemente relevă corelația obiectivă ce se stabilește între creșterea economică — dezvoltarea multilaterală — creșterea populației și sporirea bunăstării oamenilor. Dobîndește astfel o nouă și cuprinzătoare expresie concepția partidului nostru potrivit căreia populația este un factor esențial al progresului, a dinamismului și al forței productive a societății.

Elementele novatoare integrate în conceptul de dezvoltare echilibrată a teritoriului țării determină schimbări cantitative în structura populației și în repartiția acesteia în rețeaua de localități. Pe de altă parte, dezvoltarea, în dimensiunile la care ne referim, determină mutații esențiale calitative în modul de viață și în calitatea vieții oamenilor. Sub raportul schimbărilor cantitative se înregistrează o creștere a numărului populației ocupate în toate județele țării — de exemplu, în anul 1985 numărul județelor cu peste 500 de persoane la mia de locuitori va fi de două ori mai mare, zece județe, față de anul 1980 — îmbunătățirea structurii acesteia pe ramuri de activități deopotrivă cu creșterea populației ocupate în activități neagricole și în servicii, o ocupare mai largă a femeilor etc. De asemenea, se prevăd schimbări esențiale în ceea ce privește rolul unor categorii de orașe în cadrul rețelei urbane naționale. În această perspectivă, documentele Congresului al XII-lea al partidului ridică pe o treaptă superioară rolul orașelor în dezvoltarea social-economică a țării specificîndu-se tendințele din cadrul fiecărei categorii de mărime a acestora și cu deosebire sporirea rolului economic și social al orașelor mici și mijlocii.

Dezvoltarea armonioasă, echilibrată a tuturor zonelor țării determină mutații de amploare și în domeniul bunăstării populației și creșterii calității vieții locuitorilor din toate orașele și satele noastre. Pe fondul amplificării procesului de modernizare și urbanizare a localităților rurale, a diminuării diferențelor esențiale dintre rural și urban, dintre modul de viață orășenesc și cel de la sate se creează premisele satisfacerii în măsură tot mai însemnată a unor nevoi fundamentale materiale și culturale ale populației din toate județele țării, asigurării creșterii susținute a bunăstării oamenilor muncii. În același timp, conturarea unor noi cerințe materiale și culturale ale populației decurgînd dintr-o nouă situare a unor grupuri sau a ansamblului pe scara perfecționării social-culturale, conduce la materializarea treptată a unei noi calități a vieții. Tocmai în acest sens trebuie privită realizarea unor importante obiective social-culturale cu deosebire în centre muncitorești cum sînt Hunedoara, Brăila, Dej, Turda, Năvodari etc.

PREFIGURATĂ cutezător de documentele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, izvorînd dintr-un înalt simț de răspundere față de destinele patriei noastre socialiste, proiectarea dezvoltării în profil teritorial în cincinalul viitor adîncește procesul complex al perfecționării economiei naționale : prind totodată contur dimensiunile noi, continuu îmbogățite ale civilizației socialiste care atestă convingător, prin înseși realizările noastre, forța și autenticitatea idealurilor umaniste ale unei societăți eliberate de exploatare, finalitatea social-umană tot mai puternic afirmată în evoluția continuă spre comunism.

prof. dr. Vasile S. CUCU

SISTEMATIZARE-URBANIZARE ŞI CALITATEA VIEŢII

CONGRESUL al XII-lea al partidului, în documentele sale programatice, afirmă ca obiectiv fundamental — alături de creşterea nivelului de trai — ridicarea continuă a calităţii vieţii. În mod corespunzător, strategiile dezvoltării economico-sociale sînt subordonate realizării acestui obiectiv. Mai mult, afirmarea calităţii vieţii în toate domeniile, în toate compartimentele societăţii noastre devine — trebuie să devină — preocuparea conştientă, statornică a tuturor cetăţenilor ţării. Această fază nouă în istoria ţării noastre a devenit cu putinţă pe baza acumulărilor cantitative pe planurile politic, social, economic şi cultural, ca şi pe cel al nivelului de trai, rezultat al unor imense eforturi care definesc cele trei decenii şi jumătate ale construcţiei socialiste.

În cele ce urmează, vom examina obiectivele strategiei sistematizării teritoriului naţional şi urbanizării — una din cele mai ample strategii — prin prisma imperativului îmbunătăţirii calităţii vieţii în perspectiva cincinalului 1981—1985. Unele comparaţii cu trecutul propriu, ca şi raportările la tendinţele internaţionale ne vor ajuta să punem mai bine în lumină noile caracteristici ale procesului ce urmează să se desfăşoare în viitor.

Premise teoretice

SE ADMITE, în general, că între bunăstare şi calitatea vieţii, între nivel de trai şi fericire, raportul dialectic este cel dintre condiţiile sau premisele pe care le creează societatea — condiţii obiective — şi perceperea acestora în conştiinţa individuală şi colectivă, reprezentînd condiţiile subiective. Pe de altă parte, în ierarhia nevoilor distingem necesităţi fizice sau materiale, intelectuale sau spirituale, pe cel mai înalt loc situîndu-se nevoile sociale ale omului — nevoi de comunicare, de solidaritate interumană, de afirmare pe plan politic şi social. Satisfacerea acestor nevoi se realizează în proporţii diferite, în fiecare etapă, în raport cu gradul de dezvoltare atins. Hotărîtoare este, în acest proces complex, asigurarea condiţiilor materiale ; **fără o dezvoltare economică susţinută**, fără atingerea unui anumit nivel, nu este cu putinţă satisfacerea nevoilor primare şi, în mod corespunzător, nu se poate trece la împlinirea celorlalte nevoi, la afirmarea calităţii vieţii. Procesul este similar cu trecerea de la extensiv la intensiv, de la cantitativ la calitativ. În procesul de îmbunătăţire a calităţii vieţii se sintetizează bunăstarea — ca statut creat şi oferit de societate — cu aspiraţiile şi năzuinţele superioare ale oamenilor, se „armonizează" interesele colective cu cele individuale. Şi întrucît raţiunea supremă a tuturor strategiilor şi activităţilor din societatea noastră este dezvoltarea multilaterală a personalităţii umane, apare cu toată claritatea că ridicarea calităţii vieţii presupune o înaltă conştiinţă politică şi socială a tuturor cetăţenilor, o participare statornică, organizată a tuturor la realizarea acestui obiectiv fundamental.

Modernizarea localităţilor urbane şi rurale, construirea de locuinţe cu caracteristici îmbunătăţite — şi pentru care societatea noastră face eforturi considerabile — nu înseamnă realizarea automată a calităţii vieţii. Convertirea acestor condiţii obiective într-o nouă calitate a vieţii presupune, cum am mai spus, participarea activă în acest sens a tuturor beneficiarilor acestei zestre sociale.

Urbanizarea — între cantitativ şi calitativ

PREOCUPAREA pentru îmbunătăţirea calităţii vieţii trebuie să fie prezentă pe toate planurile. Avem astfel în vedere calitatea condiţiilor materiale de viaţă, a bunurilor materiale şi a serviciilor, calitatea habitatului — a oraşelor şi satelor, a locuinţelor, calitatea sănătăţii, a educaţiei, a culturii, pentru a ajunge în final la calitatea vieţii sociale, a relaţiilor dintre oameni, în spiritul unui autentic umanism.

În acest cadru, sistematizarea teritoriului şi urbanizarea deţin un loc de importanţă deosebită. Să remarcăm de la început că habitatul urban şi rural sînt medii de viaţă socială, cu caracteristicile lor distinctive, cuprinzînd un mediu construit, un mediu social-economic, integrat într-un mediu ecologic, cu o reţea foarte diversificată de localităţi în care milioane de oameni trăiesc, îşi desfăşoară activităţile, participă la viaţa politică, socială şi culturală, se afirmă, îşi împlinesc năzuinţele şi aspiraţiile lor. Istoriceşte vorbind, mediile urban şi rural favorizează, prin condiţiile lor obiective, un grad diferit de realizare a calităţii vieţii. Potrivit specificului său mediul urban a creat un mod de viaţă, mai mult, un „model cultural" în care anumite valori erau superioare celor din mediul rural, în special în ceea ce priveşte civilizaţia materială. Pe de altă parte, mediul rural, în speţă, satul românesc a fost creatorul şi păstrătorul valorilor culturale, a unui mod de viaţă care s-a identificat cu însăşi esenţa poporului român. Secole de-a rîndul în opoziţie antagonistă, satul şi oraşul au intrat într-un proces energic de transformare în condiţiile construcţiei socialiste, în concordanţă cu noile relaţii sociale, proces a cărui finalitate este ridicarea continuă a oraşului şi satului, „reconcilierea" celor două medii de viaţă, apropierea dintre ele, remodelarea tuturor localităţilor după criteriile eficienţei economice şi sociale.

Aceste obiective stau în faţa strategiei sistematizării teritoriului naţional, parte integrantă din strategia generală a dezvoltării economico-sociale a ţării şi căreia îi sînt afectate mijloace considerabile, eşalonate în timp, dată fiind amploarea neobişnuită a acestei acţiuni. În acest cadru general, urbanizarea trebuie văzută ca o componentă — cea mai importantă prin condiţionările sale social-economice şi prin consecinţele sale.

Urbanizarea ţării noastre a fost şi este o necesitate obiectivă, în strînsă legătură cu creşterea economică, fiind condiţionată de industrializarea socialistă. Legităţile acestui proces sînt însă specifice în condiţiile ţării noastre, aşa cum va rezulta din examinarea fazelor procesului în cele trei decenii şi jumătate ale construcţiei socialiste şi a perspectivelor pentru deceniul 1981—1990. În condiţiile istorice ale dezvoltării economico-sociale a României, deci în condiţiile trecutului regim, urbanizarea avea cîteva trăsături caracteristice. Gradul de urbanizare (proporţia populaţiei urbane în populaţia ţării) era scăzut, mărimea medie a unui oraş era redusă, urbanizarea în teritoriu era marcată de evidente disparităţi. Această situaţie este consemnată şi de recensămîntul din 1948 (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Numărul oraşelor, proporţia populaţiei urbane şi mărimea medie a unui oraş la recensămintele din 1912, 1930 şi 1948

	1912	1930	1948
Numărul oraşelor	128	142	152
Populaţia urbană (%)	16,2	21,4	23,4
Număr mediu de locuitori pe un oraş	16 917	21 487	24 547

Practic, creşterea între 1930 şi 1948 este nesemnificativă. Cît priveşte înzestrarea edilitară, spaţiul construit, locuinţele, ocupaţia locuitorilor urbani, diferenţele dintre oraş şi sat erau, în numeroase cazuri, foarte mici. Dar chiar în aceste condiţii ale urbanizării, se poate remarca o concentrare — simetrică cu concentrarea industrială — la care se adaugă o urbanizare disproporţionată în teritoriu. De pildă, în anul 1930, la un grad mediu de urbanizare a ţării de 21,4%, judeţul cel mai puţin urbanizat avea o populaţie urbană de 2,1% în populaţia totală a judeţului, iar cel mai urbanizat 36,2% ; în anul 1948, judeţul cu urbanizarea minimă avea 6,3%, iar cel cu urbanizarea maximă 35,2%.

Odată cu industrializarea socialistă a ţării, urbanizarea cunoaşte progrese pe mai multe planuri : creşte numărul oraşelor, se ridică proporţia populaţiei urbane în populaţia totală, treptat se îmbunătăţeşte repartizarea teritorială a urbanizării. La creşterile pe care le atestă datele din tabelul nr. 2, trebuie adăugate

Tabelul nr. 2

Numărul oraşelor şi municipiilor, proporţia populaţiei urbane, mărimea medie a unui oraş şi urbanizarea în teritoriu

	Recensămîntul din			Estimaţia la
	1956	1966	1977	1 iulie 1979
Numărul oraşelor şi municipiilor	171	236	236	236
Populaţia urbană (%)	31,3	36,2	47,5	48,6
Număr mediu de locuitori pe oraş	27 758	28 576	39 805	41 437
Judeţul cu proporţia minimă a populaţiei urbane (%)	10,4	11,5	23,8	25,5
Judeţul cu proporţia maximă a populaţiei urbane (%)	60,3	67,8	71,8	72,8

condiţiile de locuit şi înzestrările edilitare, proces deosebit de energic după anul 1965. Dacă în cincinalul 1961—1965 au fost date în folosinţă în mediul urban 348 999 de locuinţe, numărul lor în cincinalul 1966—1970 s-a ridicat la 386 934, în cincinalul

1971—1975 la 562.437, pentru ca în anii 1976—1978 să ajungă la 394 033, o medie anuală de 131 344 locuințe, cu 88% mai ridicată ca în cincinalul 1961—1965, cînd media a fost de circa 70 000 locuințe anual [1]). Pentru ilustrarea caracteristicilor calitative ar trebui menționate progresele în domeniul înzestrării edilitare. Dacă în anul 1950 existau 88 orașe și municipii cu alimentare cu apă, în anul 1978 numărul acestora a ajuns la 231, iar numărul orașelor cu transport urban a crescut, în aceeași perioadă de timp, de la 27 la 217 [2]). Evident, ar trebui trecute în acest inventar succint și progresul pe tărîmul construcției de școli, spitale, instituții de cultură.

Vom putea conchide că urbanizarea a cunoscut inițial o creștere dominată de caracteristici cantitative, treptat au început să se afirme caracteristicile calitative, urmînd ca deceniul 1981—1990 să acorde prioritate acestor caracteristici în concordanță cu imperativul ridicării continue a calității vieții.

Echilibrul planului urban

ÎNAINTE ÎNSĂ de a analiza prespectivele, așa cum sînt ele conturate în documentele Congresului al XII-lea, și pentru a le înțelege mai bine semnificația, se cuvine să inventariem cîteva trăsături ale urbanizării și sistematizării teritoriului, stăruind asupra creșterii urbane și a concentrării urbane [3]).

Sporirea popuulației urbane și, în consecință, creșterea proporției populației urbane în populația totală s-a realizat pe trei căi : creșterea naturală a populației urbane, aportul migrației sat-oraș și declararea unor localități rurale drept localități urbane. Întrucît ritmul de creștere a populației urbane a fost, în general, de trei ori mai ridicat de cît al populației totale, iar pe de altă parte, natalitatea de la orase a fost mai scăzută decît la sate, factorul principal al creșterii urbane a fost migrația sat-oraș, la care se adaugă efectul schimbării statutului unor localități rurale. De pildă, între recensămintele 1966 și 1977 populația urbană a crescut cu 2 931 152 locuitori, din care 34,2% revine creșterii naturale, 60,5% migrației interne nete și 5,3% modificărilor administrative. Contribuția migrației interne cu circa 60% la creșterea urbană totală este aproximativ aceeași care este consemnată în ultimul deceniu pentru țările dezvoltate și ceva mai mare decît în țările în curs de dezvoltare. Mai trebuie arătat că aportul migrației interne este diferit în funcție de mărimea orașului ; cu cît orașul este mai mare, cu atît „atracția" sa față de sat și chiar față de orașele mai mici este mai puternică. În acest cadru, cele 19 orașe și municipii, care au peste 100 000 locuitori, au absorbit cea mai mare parte din migrația sat-oraș.

Mai trebuie precizat că migrația sat-oraș, așa cum s-a manifestat pînă acum, a însemnat „transplantarea" unei populații de cîteva milioane de la sate la orașe : în perioada 1948—1977 satul a „dat" orașului peste 5 000 000 persoane care s-au adăugat populației urbane. Între 1966 și 1977 cele mai mari fluxuri migratorii au dat județele mai slab industrializate și urbanizate, beneficiarele cele mai însemnate fiind județele cele mai industrializate și urbanizate. Migrația sat-oraș s-a desfășurat și pe distanțe mari și chiar foarte mari, în funcție de particularitățile etapei economice respective.

Ajungem astfel la o constatare importantă care explică unele din măsurile preconizate pentru deceniul 1981—1990. Fiind vorba de o deplasare a populației de la sat la oraș — în cea mai mare măsură justificată economic — s-au creat anumite disproporții demografice atît în populația rurală cît și în cea urbană. În ce privește repartiția pe vîrste și pe sexe populația rurală apare mai îmbătrînită și mai feminizată decît populația urbană. Mai departe, unele județe. slab industrializate dar cu o natalitate ridicată, au început să piardă chiar din substanța lor demografică, „cedînd" în ultimul timp nu numai întregul lor spor natural, ci o parte din numărul populației. Astfel, populația județului Vaslui scade de la 474 691 (în 1973) la 440 000 (1978) ; a județului Botoșani, de la 485 714 la 454 425 ; a județului Ialomița de la 391 665 la 374 842 ; a județului Ilfov, de la 810 884 la 778 900. Să precizăm că în toate cazurile este vorba de tineret care se îndreaptă spre orașe, avînd totodată un nivel de instruire mai ridicat. Deci la un anume dezechilibru demografic în sînul populației rurale, în ansamblu, se adaugă o anume disparitate teritorială, fenomene negative, a căror atenuare și lichidare sînt prevăzute în directivele și programele pentru anii 1981—1990 ale partidului nostru.

Proces pozitiv în esența sa, urbazinarea poate avea, în anumite condiții, unele aspecte negative, din care cel mai important este concentrarea urbană excesivă. Sînt cunoscute asemenea tendințe pe plan internațional — atît în țările dezvoltate, cît și în cele în curs de dezvoltare — sub denumirea de megalopolis-uri, superconurbații etc., generînd grave consecințe. Procesele au fost examinate, în toată amploarea lor, la Conferința Națiunilor Unite pentru Așezările Umane (Vancouver, 1976) Există oare o concentrare urbană excesivă în România ? O anumită concentrare urbană a avut loc, fără îndoială, așa cum atestă cifrele statistice (tabelul nr. 3). Un fenomen caracteristic în acest cadru

Tabelul nr. 3

Gruparea municipiilor și orașelor României și proporția populației lor (%) în anii 1956, 1966 și 1978

	1956	1966	1978
TOTAL	100,0	100,0	100,0
I. ORAȘE MICI	27,8	25,5	15,1
Sub 3 000 locuitori	0,3	0,2	0,1
3 000—4 999 „	1,2	0,8	0,4
5 000—9 999 „	7,8	8,4	4,6
10 000—19 999 „	18,5	16,1	10,0
II. ORAȘE MIJLOCII	29,3	27,8	30,2
20 000—49 999 loc.	15,5	13,9	17,3
50 000—99 999 „	13,8	8,9	12,9
III. ORAȘE MARI	42,9	46,7	54,7
100 000—199 999 loc.	18,1	26,4	12,6
200 000—299 999 „	—	—	23,1
Municipiul București	24,8	20,3	19,0

este scăderea ponderei populației orașelor mici — numărul lor este de 142 sau 60% din numărul total al oraselor și municipiilor României — aceasta ajungînd la 15,1% (1978) și creșterea ponderii populației orașelor mari, de la 42,9% la 54,7% (1978). Dacă o asemenea concentrare urbană, ca și apariția orașelor cu peste 200 000 locuitori, poate apare justificată atît din punct de vedere economic, cît și edilitar și social („costuri externale"), în schimb continuarea tendinței ar putea genera consecințe negative. Strategia viitoare are în vedere prevenirea unor asemenea fenomene.

Să mai amintim că în rîndul orașelor și municipiilor mai există o anumită disproporție între capitala țării și celelalte orașe mari, ca și între orașele mari și cele mici. Municipiul București deține o cincime din populația totală a municipiilor și orașelor, numărul de locuitori din acest municipiu fiind de aproape 6,7 ori mai mare decît cel din municipiul Iași, următorul ca mărime. Tocmai de aceea, în strategia urbanizării țării se consideră ca necesară o repartiție echilibrată a orașelor mari, după cum este absolut indispensabilă dezvoltarea mai accelerată a orașelor mici și mijlocii. Cele 142 orașe mici (sub 20 000 locuitori) au o mărime medie de aproximativ 10 000 locuitori ; cele 75 orașe mijlocii (20 000—100 000) au o mărime medie de circa 39 000 locuitori, în timp ce orașele mari (fără municipiul București) au o mărime medie de 194 000 locuitori.

Cît privește repartizarea urbanizării în teritoriu, cu toate progresele înregistrate, diferențele dintre județe sînt încă mari. Sînt județe în care numărul orașelor se ridică la 4, în timp ce în altele ajung la 14 ; în județul cel mai urbanizat, proporția populației urbane este de aproape 73%, în cel mai puțin, urbanizat, de circa 26% — toate acestea dovedind posibilități notabile pentru realizarea unor noi progrese în planul urbanizării.

Spre o calitate mai ridicată a urbanizării

ANALIZA aprofundată a documentelor programatice ale Congresului al XII-lea al partidului ne pune în fața unor principii și orientări în domeniul sistematizării teritoriului și al urbanizării de deosebită valoare nu numai practică, ci și teoretică. Preocupările calitative sînt cele dominante atît în sensul îmbunătățirii calității strategiilor amintite, cît și sub aspectul ridicării calității vieții. În primul rînd este de subliniat că urbanizarea se va continua în viitor, în ritm însă diferit față de trecut, cu modalități specifice noii etape. Proporția populației urbane va crește în cincinalul 1981—1985 într-un ritm mai lent față de cincinalul 1976—1980. Accentul va cădea, în cadrul sistematizării teritoriale, pe acțiunea de pregătire a unor localități rurale pentru a deveni localități urbane. La cele 236 municipii și orașe

Tabelul nr. 4

Numărul municipiilor și orașelor, numărul populației urbane și proporția populației urbane în anii 1965, 1975, 1980 și 1985

	1965	1975	1980	1985
Numărul orașelor	184	236	365	505
Numărul populației urbane (mil.)	6,4	9,2	11,7	12,9
Proporția populației urbane (%)	33,7	43,2	52,2	54,5

existente, se adaugă pînă la sfîrșitul actualului cincinal 129 localități, iar în cursul viitorului cincinal încă 140 localități rurale vor trece în categoria celor urbane. Proporția populației urbane în totalul populației va fi în 1980 de 52,2%, iar în 1985 de 54,5%. (tabelul nr. 4). Mai multe concluzii se desprind din această

prof. dr. Vladimir TREBICI

(Continuare în pag. 10)

[1]) Anuarul statistic al R.S.R. 1979, p. 434.

[2]) Anuarul statistic al R.S.R. 1979, p. 600 și 612.

[3]) A se vedea și Vl. Trebici : **Dinamizarea corelației dezvoltare-urbanizare** (I) și (II), Revista economică nr. 1 și 2/1979.

SATUL ROMÂNESC PE TRAIECTORIA CIVILIZAŢIEI SOCIALISTE

POATE, pentru foarte mulţi analişti compararea unei perioade de numai 30 de ani, cîţi au trecut de la începerea procesului de transformare socialistă a agriculturii şi a satului, cu o perioadă anterioară de cîteva secole ar părea o întreprindere hazardată. Însă, evoluţia şi progresele decisive ale satului românesc ne obligă la o asemenea comparaţie, atît din punctul de vedere al indicatorilor statistici, cît şi, mai ales, din punctul de vedere al realităţilor concrete. Partidul Comunist Român s-a dovedit a fi singura forţă politică capabilă să învingă toate greutăţile, să mobilizeze întens masele la realizarea tuturor obiectivelor stabilite. Apreciind în mod deosebit rolul jucat de ţărănime în întreaga noastră istorie, partidul a căutat şi a reuşit să potenţeze acest rol în procesul înfăptuirii revoluţiei socialiste. Aşa cum se subliniază în Programul Partidului Comunist Român, **„Multă vreme, de-a lungul milenarei existenţe a poporului român, ţărănimea a reprezentat cea mai importantă forţă socială a progresului".**

Salt în istorie

CU TOATĂ CONTRIBUŢIA esenţială adusă de-a lungul secolelor la propăşirea economică şi social-politică a României, clasele conducătoare burghezo-moşiereşti i-au hărăzit ţărănimii, satului românesc o soartă grea. În 1930, 48% din populaţia rurală era analfabetă, iar 73% din locuinţele rurale (din 1938) nu aveau decît 1—2 camere, 71% erau din chirpici şi cu pămînt în loc de duşumea, 27% erau acoperite cu paie şi stuf; prezenţa medicilor în mediul rural era o raritate, durata medie de viaţă se ridica la numai 40 de ani în 1932. Agricultura dispunea în 1939 de numai 4 000 tractoare, revenind circa 2 500 ha pe un tractor, 37% din gospodării nu aveau nici un animal de muncă şi numai 50% din gospodăriile ţărăneşti aveau pluguri din care o parte erau de lemn. La toate acestea trebuie să adăugăm faptul că în 1930 existau 900 000 de familii ţărăneşti fără nici un fel de pămînt agricol. În anul 1949 situaţia era aproape asemănătoare, în unele cazuri chiar mult înrăutăţită, datorită pierderilor provocate de război, a anilor de secetă etc.

De la această stare de fapt şi de la cauzele profunde care au generat-o a pornit Partidul Comunist Român la rezolvarea problemei agrare, la revoluţionarea structurilor social-economice ale satului, care să ducă la ridicarea ţărănimii şi satului românesc pe cele mai înalte trepte de bunăstare şi civilizaţie. Pentru realizarea unor schimbări profunde în viaţa ţărănimii şi a întregului popor, alături de alte procese fundamentale (industrializarea socialistă), singura cale posibilă şi ştiinţifică se dovedea a fi **transformarea socialistă a agriculturii,** proces care şi-a propus şi a realizat **un model specific românesc de societate socialistă în mediul rural.**

Rezultatele pozitive ale politicii agrare promovate de partid nu au întîrziat să apară. În primul rînd s-a consolidat puternic baza tehnico-materială a întregii agriculturi: în 1978 lucrau în agricultură aproape 139 000 tractoare şi peste 31 700 combine autopropulsate, se utilizau peste 1,1 mil. tone îngrăşăminte chimice, existau peste 2 mil. ha irigate, fondurile fixe ale agriculturii sporiseră de circa 4,3 ori faţă de 1950. Numărul specialiştilor agricoli depăşeşte 41 000, din care aproape 22 000 cu studii superioare. Ca răspuns la un asemenea efort de investiţii şi dotări, agricultura satisface în condiţii mereu sporite atît nevoile alimentare ale populaţiei, cît şi industria prelucrătoare, creindu-se şi disponibilităţi pentru export. Producţia de cereale a sporit de la circa 8,9 mil. tone în 1938 la aproape 19 mil. tone în 1978, numărul de bovine s-a dublat, cel de porcine a crescut de peste 4 ori, cel de păsări ouătoare de peste 3 ori etc. De la 315 kg de cereale pe locuitor în 1950, s-a ajuns la 868 kg în 1978 producţia de carne pe locuitor a sporit de 2,8 ori, cea de ouă de peste 4,5 ori, iar cea de lapte aproape s-a dublat în aceeaşi perioadă.

Toate aceste realizări obţinute la nivelul anului 1978, cu o populaţie agricolă redusă la mai puţin de jumătate faţă de cea existentă în 1950, se datorează marilor progrese înregistrate în dimensiunile şi calitatea bazei tehnico-materiale a agriculturii, în nivelul de instruire şi calificare a ţărănimii. Rezultatele obţinute în creşterea continuă a producţiei agricole s-au reflectat şi în creşterea substanţială a veniturilor ţărănimii muncitoare. În perioada următoare încheierii cooperativizării, dinamica înregistrată de veniturile cooperatorilor depăşeşte pe cea a retribuţiilor personalului muncitor (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Dinamica veniturilor medii ale ţăranilor cooperatori pe o persoană activă comparativ cu dinamica retribuţiei medii a personalului din economia naţională în perioada 1960—1980 [1])

%

	1960	1965	1970	1976	1980
Venitul mediu al ţăranilor cooperatori	100	122	142	244	344
		100	116	201	283
			100	172	243
Retribuţia medie a personalului din economia naţională	100	131	163	212	279
		100	129	163	218
			100	126	176

[1]) Economia României socialiste în opera preşedintelui Nicolae Ceauşescu, Bucureşti, Ed. politică, 1978, p. 282.

Ca şi veniturile provenite din muncă şi din gospodăria personală, un spor substanţial înregistrează şi pensiile ţăranilor cooperatori, dinamica lor fiind mai accentuată, decît cea a pensiilor celorlalte categorii de oameni ai muncii (tabelul nr. 2). De la 1 iulie 1977 pensiile cooperatorilor au sporit cu încă 20%, şi, pentru prima dată în istoria satului nostru, beneficiază de pensii şi ţăranii din zonele necooperativizate.

Creşterea veniturilor tuturor categoriilor de lucrători şi de locuitori ai satelor a dus la sporirea permanentă a volumului desfacerilor de mărfuri şi a prestărilor de servicii din mediul rural. (tabelul nr. 3).

Abstracţie făcînd de faptul că populaţia rurală efectuează importante cumpărături şi din mediul urban, aceste cifre analizate ca atare — fără a mai ţine seama că numărul populaţiei rurale a scăzut şi va continua să se reducă şi în în viitor — reflectă progrese rapide, structural superioare ale consumului sătesc de bunuri şi servicii, deci implicit ale nivelului de trai al ţărănimii.

Tabelul nr. 2

Dinamica pensiei medii a ţăranilor cooperatori comparativ cu cea a lucrătorilor din alte sectoare social-economice, în perioada 1970—1976

%

	1960	1965	1970	1976
Pensiile cooperatorilor agricoli (U.N.C.A.P.	—	—	100	246,8
Pensii ale lucrătorilor din economia naţională	100	103,8	143,7	170,3
Pensii ale cooperatorilor din cooperaţia meşteşugărească	100	...	130,4	162,7

La unele produse nealimentare volumul desfacerilor de mărfuri în mediul rural (considerînd aceeaşi perioadă) a crescut mult mai rapid: de 50 de ori la televizoare, 4,5 ori la aparatele de radio, 18,3 ori la maşinile de spălat, 5,2 ori la maşinile de gătit, 10 ori la frigidere etc.

Totodată, a fost transformat radical aspectul edilitar al satului românesc. În afara reţelelor de transport, a şoselelor asfaltate, au apărut sute de mii de locuinţe noi, moderne, cu aspect urban. Din numărul total al locuinţelor construite în ţara noastră în perioada 1951—1975, mai mult de jumătate (52%) s-au construit în mediul rural. Numai în ultimele două cincinale s-au construit în mediul rural 450 000 locuinţe, iar în cincinalul actual se vor construi încă 300 000. Pe lîngă creşterea continuă a dotărilor din gospodăria familială, avînd ca izvor veniturile rezultate din muncă, s-au construit

la sate o serie de obiective de interes social, aici funcționînd actualmente peste 12 000 școli și 1000 de maternități. În mediul rural lucrează astăzi peste 7 700 de medici, 25 000 cadre sanitare medii, 92.490 cadre didactice etc.

Un rol covîrșitor în ameliorarea condițiilor de muncă și de trai ale țărănimii, în dotarea tehnică a producției, în ușurarea muncii, în mărirea gradului de confort al locuințelor rurale, în accesul populației rurale la consumul unor bunuri industriale și servicii culturale, într-un cuvînt, la schimbarea radicală a înfățișării satului românesc, l-a avut înfăptuirea consecventă a politicii P.C.R. de electrificare a satelor de pe întreg cuprinsul țării.

Tabelul nr. 3

Dinamica desfacerilor de mărfuri și a prestărilor de servicii în mediul rural, în perioada 1960—1975 și previziunile pentru anul 1980

1960 = 100,0

	1965	1970	1975	1980
Volumul total al desfacerilor de mărfuri, din care :	159,8	200,4	268,2	391,8
— vînzări de bunuri alimentare	184,5	230,8	275,6	390,1
— vînzări prin alimentația publică	208,8	306,9	479,0	744,3
— vînzări de mărfuri nealimentare	139,7	168,2	227,0	335,5
— prestări de servicii	100,0	322,4	651,9	1 337,5

Electrificarea satelor a constituit un obiectiv central, permanent al politicii de ridicare a producției agricole și a nivelului de civilizație în localitățile rurale din țara noastră. În etapa 1965—1978, numărul satelor electrificate s-a dublat, crescînd de la 6 506 la 12 136. Dacă în 1970 energia electrică pătrunsese în 80,5% din numărul comunităților rurale și era folosită în 48,4% din totalul gospodăriilor din satele electrificate, în 1978 cifrele respective s-au ridicat la 92,5% și respectiv 74,2%. În mai mult de jumătate din numărul județelor, ponderea satelor electrificate și ponderea gospodăriilor care utilizează energia electrică este mai mare decît media pe întreaga țară a indicatorilor respectivi.

Un concept de largă perspectivă : dezvoltarea complexă a zonelor rurale

ÎN REALIZAREA marilor progrese ale satului românesc, care s-au accelerat puternic după anul 1965, un merit de o excepțională însemnătate revine secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu, care, cu spiritul său clarvăzător a înțeles pe deplin locul și rolul agriculturii în ansamblul unitar al dezvoltării economice, al statuării unei concepții de largă abordare a problemelor complexe ale satului.

Această nouă concepție s-a materializat, în primul rînd, în sporirea volumului de investiții acordate agriculturii: în perioada 1966—1978, acestea au reprezentat aproape 200 miliarde lei, de 3,6 ori mai mult decît în primele trei cincinale. Decalajul dintre industrie și agricultură în privința investițiilor pe o persoană activă s-a redus astfel de la 10,4 ori în 1960 la doar 4 ori în 1975.

Pentru prima dată în istoria țării noastre s-a adoptat o lege a sistematizării tuturor localităților urbane și rurale, care are la bază o concepție unitară, menită să apropie cele două tipuri de așezări umane. Încă la Conferința Națională a P.C.R. din 1972, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia: **„Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea treptată la comunism presupun apropierea nivelului de viață al satelor de cel al orașelor. În sistematizarea satelor și comunelor trebuie să se țină seama de această orientare acționîndu-se în mod organizat, conștient pentru realizarea unor puternice centre rurale, înfloritoare, adevărate orașe agricole, în care toți locuitorii să poată beneficia din plin de binefacerile socialismului“.**

Sistematizarea devenise o necesitate obiectivă a înnoirii satelor noastre, dat fiind că peste 60% din localitățile rurale aveau sub 1 000 locuitori, iar 30% chiar sub 500 locuitori, multe localități erau întinse liniar sau răsfirate, ocupînd mari suprafețe agricole. Împrăștierea caselor, numărul mic de locuitori, frînau atît dezvoltarea agriculturii, cît și înflorirea unor localități puternice. Astfel, un număr de sate mici urmează să fie dezafectate prin atracție locală sau urbană. Dintre comunele existente se apreciază că 1 220 au condiții deosebite de dezvoltare, 400 dintre acestea urmînd a se transforma pînă în 1990 în centre urbane, care vor deservi 4—5 comune apropiate, aflate la 15—20 km distanță. În acest fel, în 1990 vor mai rămîne circa 9 811 sate față de 13 149 în 1975. În cincinalul actual 120 comune vor deveni centre urbane, iar în perioada 1981—1985 alte 140 vor urma același drum. Deja, în 1976 peste 200 sate dispuneau de rețele de alimentare cu apă, 51 aveau canalizare, peste 300 erau racordate la rețeaua de distribuire a gazelor. Pentru cele 120 comune ce vor deveni orășele agroindustriale în actualul cincinal, s-a prevăzut un volum total de investiții (din fondurile statului, ale organizațiilor cooperatiste și din contribuția bănească și în muncă a populației) de circa 25 miliarde lei. Din această sumă se vor realiza 150 obiective industriale, 70 obiective agrozootehnice, 600 săli de clasă, capacități spitalicești cu 900 paturi, 8 000 locuri în grădinițe, 6 000 locuri în creșe și circa 32 000 apartamente.

Datorită specificului demografic al satelor noastre, unde rata natalității este mai înaltă față de cea din mediul urban, accelerarea construirii de grădinițe și creșe apare de deplin justificată. O serie de procese care au loc în societatea noastră (urbanizare, industrializare, mobilitate teritorială și socială, extinderea învățămîntului și accesul larg al femeii la activitatea economico-socială) reclamă și pe mai departe depunerea de eforturi pentru degrevarea femeii din mediul rural de o parte din activitățile casnice.

Numărul de locuitori din mediul rural se va reduce atît pe căi directe, cît și indirecte; cu toate acestea, în perspectiva 1990 în mediul rural vor continua să locuiască cel puțin 6—8 mil. locuitori. Partidul nostru a adoptat măsuri de ridicare a satului la nivelul urbanului, mergîndu-se nu pe calea „migrărilor“, ci pe calea dezvoltării unor comune puternice, sistematizate, dotate cu infrastructură și confort cît mai apropiate de cele ale urbanului.

Transformările cantitative și calitative care au avut loc în producția agricolă, în nivelul ei de dotare tehnică și de organizare, în nivelul de pregătire și instruire al populației rurale au determinat intense procese de omogenizare socială a satului românesc și odată cu aceasta a societății noastre socialiste în ansamblul ei. Realizarea acestui proces extrem de complex și important pentru desăvîrșirea operei de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism se îndeplinește efectiv prin perfecționarea și dezvoltarea condițiilor economice și sociale ale satului, între care un rol esențial îl joacă investițiile și progresul tehnic, mijloacele de trai ale populației, dezvoltarea învățămîntului și culturii, adîncirea democrației economice și politice etc. Acționînd pe aceste căi se urmărește ștergerea treptată a deosebirilor dintre munca din industrie și cea din agricultură (este vorba între altele și de apropierea nivelului de productivitate ca bază a egalizării veniturilor; în acest sens, din 1970 ritmul mediu de creștere a productivității muncii din agricultură îl depășește pe cel din industrie, fapt ce a permis reducerea decalajului de productivitate între cele două ramuri de la 10 : 1 în 1970 la 6 : 1 în 1978, pentru 1985 prevăzîndu-se un decalaj de numai 3—4 : 1).

Procesul complex de omogenizare economico-socială presupune, conform concepției partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, transformări radicale de ordin tehnic, organizatoric, demografic, economic și cultural, transformări care constituie una din principalele condiții ale unității societății.

Înnoirile care au avut loc și cele ce urmează să se realizeze în viitor vizînd progresul satului românesc, cereau în mod obiectiv mutații esențiale în structura organizatorică a agriculturii. Secretarul general al Partidului Comunist Român a arătat de nenumărate ori că cele două forme de proprietate din agricultura noastră socialistă nu trebuie contrapuse, între ele trebuie să existe o colaborare și o întrajutorare permanentă. Forma organizatorică de realizare a acestei unități o constituie Consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste. Aceste organisme vin să întregească și să potențeze eforturile ce s-au făcut și se vor face pe linia dezvoltării producției agricole, a industriilor rurale, a sistematizării unitare atît a localităților, cît și a teritoriului agricol.

Așa cum reiese clar din gîndirea președintelui țării, consiliile unice vor trebui să joace **„un rol important în apropierea dintre cele două sectoare principale din agricultură, în ridicarea nivelului general al agriculturii și în realizarea apropierii treptate dintre oraș și sat, în ridicarea nivelului general de civilizație al satelor noastre, a gradului lor de dezvoltare“.**

Sarcini majore revin consiliilor unice pe linia asigurării concentrării și specializării producției agricole, a folosirii eficiente a fondului funciar și a mijloacelor materiale, financiare și a forței de muncă, a întăririi economice a fiecărei unități componente. Totodată ele devin un puternic factor integrator al activității agricole și al celei industriale din spațiul rural, practic, al tuturor activităților de pe raza lor de activitate. Se asigură astfel un cadru unitar, corelat pentru prelucrarea materiilor prime agricole, în implantarea industriilor mici la sate, în sporirea rolului întreprinderilor zootehnice de tip industrial.

Activitatea acestor consilii se leagă organic de prevederile primului program-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial al țării noastre, document recent adoptat de Congresul al XII-lea, al P.C.R.

Perspectivele unei profunde revoluții agrare

MUTAȚIILE calitative și cantitative — prevăzute a se realiza în agricultura noastră — sînt menite să confere noi dimensiuni producției agricole și calității vieții lucrătorilor și locuitorilor din mediul rural. Așa cum spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la Congresul al XII-lea, **„Un obiectiv esențial al cincinalului viitor este înfăptuirea unei profunde revoluții agrare cuprinzînd atît baza tehnico-materială, cît și organizarea producției".**

Dezvoltarea producției agricole în viitorul cincinal se bazează pe un important volum de investiții (155 miliarde lei) ce se vor materializa în cantități tot mai sporite ale factorilor materiali cei mai activi (mecanizare, îngrășăminte chimice, irigații, etc.) ai producției agricole. Dezvoltarea unei agriculturi moderne și intensive constituie una din cele mai importante priorități ale perioadei 1981—1985, de ea depinzînd însăși dezvoltarea industriei, a întregii economii naționale și implicit ridicarea bunăstării poporului.

Această înțelegere superioară a rolului agriculturii în economia națională obligă pe toți lucrătorii din producția agricolă, din cercetare și din învățămîntul agricol la o conștientizare superioară a exigențelor muncii și rezultatelor din această ramură. Agricultura noastră poate și trebuie să aducă o contribuție esențială la transformarea, în viitorii ani, a României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare economică.

Consiliile unice agroindustriale vor acționa pentru asigurarea folosirii raționale a fondului funciar, încheierea proceselor de raionare a culturilor și stabilirea asolamentelor, în mecanizarea și chimizarea producției, în modernizarea integrală a patrimoniului pomi-viticol, în creșterea efectivelor de animale și rezolvarea radicală a problemei furajelor.

Utilizarea unui număr sporit de tractoare, combine și alte mașini agricole, folosirea a circa 320 kg îngrășăminte substanță activă la hectarul de teren arabil, vii și livezi, va presupune un efort sporit de cheltuieli materiale. Pentru a nu se diminua producția netă și eficiența activității agricole este mai necesară ca oricînd sporirea substanțială a producțiilor medii la hectar și a randamentelor pe cap de animal, ca laturi calitative esențiale. Producția agricolă va spori cu 5,4—6% pe an, ceea ce înseamnă o depășire cu 30% a nivelului cincinalului actual, dar nu poate fi indiferent cu ce costuri se va obține această creștere de producție. Pentru a obține o producție de cereale de 27—28 mil. tone la nivelul anului 1985, se va realiza o organizare superioară a muncii, cu unele elemente ale organizării de tip indusrial, în așa fel încît realizarea lucrărilor de însămînțat să nu dureze mai mult de 15 zile, recoltarea grîului să se realizeze în 8 zile și a porumbului în cel mult 25—30. Acest efort organizatoric va fi cu atît mai necesar cu cît populația din agricultură va scădea pînă în 1985 la o pondere de numai 22% din populația activă a țării.

Participarea plenară a țărănimii la realizarea acestor obiective reprezintă garanția că în cincinalul următor producția agricoltă va susține și mai puternic ridicarea bunăstării țărănimii, a satului românesc sub toate aspectele sale.

Realizarea producțiilor prevăzute va fi singura cale ce va asigura sporirea veniturilor nominale și reale ale țărănimii, creșterea și continua modernizare a consumului, ridicarea social-edilitară a satelor, marcîndu-se o etapă nouă în procesul de reducere treptată a deosebirilor care mai există între sat și oraș.

dr. Maria STĂNESCU
Constantin CIUTACU
Institutul de economie socialistă

Sistematizare — urbanizare

(Urmare din pag. 7)

orientare, cu largi implicații pentru calitatea vieții : **urbanizarea va deveni tot mai mult o urbanizare a ruralului la „domiciliu"** ; migrația sat-oraș își va reduce considerabil intensitatea și, în mod corespunzător, consecințele negative.

Ritmul cel mai rapid de creștere a populației urbane revine perioadei 1975—1980, ca urmare a efectului combinat al unei migrații intense sat-oraș și al declarării unui număr de 129 localități rurale drept urbane. În perioada 1980—1985 ritmul este mult mai redus (tabelul nr. 5) creșterea se va asigura prin sporul natural al orașelor și prin declararea ca urbane a lui 140 localități rurale. Faptul că — deja sprijinit pe o bază superioară — ritmul de creștere a populației urbane devine mai lent, are o semnificație net pozitivă ; experiența internațională evidențiază, dealtfel, că și în țările dezvoltate de la un anumit nivel — de circa 50% — creșterea respectivă este tot mai mică. De pildă, după informațiile O.N.U. [4]), proporția populației urbane pe glob a fost de 28,3% în anul 1950, de 39,3% în 1975 și va ajunge la 49,4% în anul 2000. În țările dezvoltate, proporția a fost de 69,8% în 1975 și se estimează că va ajunge la 81,3% în anul 2000, în timp ce în țările în curs de dezvoltare ea a fost de 27,2% în 1975 și va fi de 40,4% în anul 2000. Ca țară în curs de dezvoltare, România este în situația de a avea o proporție ridicată a populației urbane ; cu 54,5% în 1985 ea va avea un grad de urbanizare caracteristic țărilor cu dezvoltare medie.

Cu acest prilej trebuie amintite situația actuală și perspectivele satului. Cele 2 705 comune (din care 147 suburbane), cu 13 124 sate, fac și ele obiectul unor mari transformări în cadrul sistematizării satului. Desigur, ele vor fi comasate, reorganizate și dezvoltate ; unele din ele vor fi pregătite să devină localități urbane, toate celelalte vor cunoaste un energic proces de modernizare, vor dobîndi caracteristici ale civilizației urbane, păstrîndu-și însă specificul de habitat rural. Echilibrul național cere menținerea și dezvoltarea satului, chiar dacă numărul populației rurale va scădea, în limite raționale, bineînțeles. Structura socio-profesională a populației va continua să se modifice ; — un argument în acest sens este, de exemplu, faptul că în 1980, la o populație rurală reprezentînd 47,8% din populație, populația activă din agricultură va reprezenta 29,1% din populația activă a țării. Mai mult, satului i se vor atribui și alte roluri importante, în legătură cu echilibrul ecologic și cu folosirea timpului liber al întregii populații. Preluarea celor mai valoroase elemente din modelul cultural țărănesc, transferul lor asupra populației urbane, cultivarea prin toate mijloacele, inclusiv prin arhitectură, a ceea ce se numește „identitatea națională" vor constitui preocupări de importanță majoră în perioada de perspectivă.

O altă orientare în strategia dezvoltării și urbanizării este sporirea rolului economic și social al orașelor mici și mijlocii, urmărindu-se ca orașele mari, inclusiv Bucureștiul, să rămînă aproximativ la numărul actual de locuitori. Măsura este de importanță deosebită. În numeroase documente O.N.U., inclusiv în Planul mondial de acțiune în domeniul populației, adoptat de Conferința Mondială a Populației de la București (1974), se face recomandarea ca țările, prin strategii specifice, să impulsioneze dezvoltarea orașelor mici și mijlocii, să descongestioneze marile aglomerări urbane și să asigure o mai rațională distribuire a populației în teritoriu. Desigur, în vederea realizării acestui obiectiv, sînt necesare mari eforturi, în special economice. Este ușor de presupus că această măsură va limita migrația internă și în același timp va preveni concentrarea urbană excesivă.

Să mai amintim în același sens măsura ca urbanizarea să se realizeze mai rațional din punct de vedere teritorial : la sfîrșitul cincinalului 1981—1985 în fiecare județ vor exista cel puțin 9 centre urbane. Amplitudinea urbanizării din punct de vedere teritorial se va reduce, contribuind la procesul de omogenizare socială, economică și demografică a țării. Să ne amintim că în viitorul cincinal se vor face pași importanți în ce privește atenuarea deosebirilor dintre sat și oraș, dintre munca fizică și intelectuală, dintre munca industrială și cea agricolă, tot atîtea obiective care țin de afirmarea calității vieții.

Tabelul nr. 5 *)

Ritmurile și creșterile medii anuale ale populației urbane în perioada 1965—1985

Perioada	Ritmul mediu anual de creștere (%)	Creșterile medii anuale (locuitori)	Creșterea medie anuală a ponderii populației urbane (%)
1965—1975	3,7	280 000	0,95
1975—1980	5,0	500 000	1,80
1980—1985	2,0	240 000	0,46

*) Date calculate pe baza informațiilor din : Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985. Ed. politică, 1979, p. 25.

Obiectivele și orientările statornicite de Congresul al XII-lea al partidului în domeniul sistematizării teritoriului și al urbanizării poartă însemnele luptei pentru ridicarea calității. Înfăptuirea acestora va avea drept rezultat, printre altele, reechilibrarea socială și demografică între mediile de viață, urban și rural, între zonele și localitățile țării, o mai rațională structură economică și demografică a populației urbane și rurale, atenuarea unor tendințe negative și, în ultimă analiză, un pas important pe drumul afirmării calității vieții — obiectiv fundamental

[4]) O.N.U. Concise report on the world population situation in 1977. New beginnings and uncertain ends (Population studies, nr. 63) New York, 1979.

RIDICAREA CALITĂȚII VIEȚII – FINALITATE PROFUND UMANISTĂ A ÎNTREGII NOASTRE DEZVOLTĂRI

RIDICAREA continuă a nivelului de trai al întregului popor, îmbunătățirea permanentă a condițiilor de viață ale tuturor oamenilor muncii, formarea și dezvoltarea complexă a personalității umane, creșterea gradului de civilizație a societății noastre, într-un cuvînt, îmbunătățirea continuă a calității vieții constituie o coordonată de bază a politicii Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. În societatea noastră, dezvoltarea forțelor de producție și sporirea pe această bază a venitului național, constituie unica sursă de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a întregului personal muncitor. Creșterii continui a bunăstării întregului popor și creării unei noi calități a vieții îi sînt subordonate toate eforturile pentru dezvoltarea în ritm intens a economiei naționale, pentru creșterea venitului național. În perioada 1965—1980, ca urmare a accelerării ritmului de dezvoltare a economiei naționale și creșterii productivității muncii, a venitului național, partidul și statul au înfăptuit un amplu program de măsuri în vederea ridicării nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. Au crescut veniturile oamenilor muncii, precum și cheltuielile social-culturale ale statului, s-a îmbunătățit aprovizionarea populației, s-a asigurat în condiții mai bune satisfacerea cerințelor de viață ale tuturor celor ce muncesc.

Această orientare spre creșterea susținută a nivelului de trai, spre îmbunătățirea permanentă a calității vieții, promovată cu fermitate de partidul nostru, va continua și în cincinalul viitor. Ridicarea pe o treaptă și mai înaltă a gradului de bunăstare și civilizație a întregului popor, figurează ca o componentă de bază în definirea obiectivului fundamental al planului cincinal 1981—1985. În raportul la Congresul al XII-lea al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta în legătură cu aceasta : **„Înfăptuirea planului cincinal de dezvoltare economico-socială a țării va permite creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor — scopul fundamental al politicii partidului nostru, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România".**

ÎN RAPORTUL secretarului general al partidului la Congresul al XII-lea, în Directive și Programul-directivă de creștere a nivelului de trai se utilizează, pentru a defini mai expres finalitatea întregii dezvoltări economico-sociale a societății noastre, o nouă categorie, respectiv calitatea vieții. Această nouă categorie cuprinde atît caracteristicile cantitative exprimate de indicatorii nivelului de trai, cît și elementele calitative, necuantificabile ale condițiilor de viață, privind cadrul social în care își desfășoară activitatea oamenii muncii, mediul înconjurător, precum și efectele indirecte pe care le au asupra modului de viață o serie de bunuri materiale care aparțin societății. Calitatea vieții vizează deci omul în toată complexitatea sa.

Nivelul de trai, respectiv veniturile directe sub formă de retribuție și cele indirecte provenind din cheltuielile sociale, reprezintă suportul economic, elementul principal, al calității vieții. În politica partidului nostru de ridicare a nivelului de trai al întregului popor creșterea veniturilor directe ocupă un loc central. Se remarcă preocuparea partidului și statului de a se asigura un echilibru optim, între veniturile directe obținute de fiecare om al muncii, în funcție de cantitatea și calitatea muncii prestate, și cele de care beneficiază întregul popor, respectiv cheltuielile social-culturale, prin programul de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980 realizîndu-se un raport rațional, fundamentat economic, între cele două componente de bază ale nivelului de trai. De asemenea, experiența țării noastre, infirmă teza susținută de o serie de economiști și publiciști occidentali după care o rată înaltă de acumulare conduce la o diminuare a posibilităților de creștere a nivelului de trai. Semnificativ, în ceea ce privește superioritatea noii orînduiri, este și faptul că în acest cincinal, în condițiile agravării fenomenelor de criză și instabilitate în economia mondială, a accentuării inflației și șomajului în țările capitaliste dezvoltate, România asigură o creștere cu peste 40 la sută a veniturilor nete nominale și cu circa 30—32 la sută a veniturilor reale. În proporții apropiate au sporit și veniturile țărănimii cooperatiste. Această creștere substanțială a veniturilor directe determină o accelerare a ridicării nivelului calității vieții tuturor categoriilor de oameni ai muncii.

Acest proces va continua cu intensitate și în cincinalul următor. Așa cum se arată, în Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în anii 1981—1985, în această perioadă „vor continua să crească veniturile din muncă ale populației, munca reprezentînd criteriul fundamental de apreciere a contribuției fiecărei persoane la progresul societății". Astfel, veniturile personalului muncitor din retribuții vor crește după cum urmează : fondul total destinat retribuției cu 43,3 la sută față de perioada 1976—1980, retribuția medie nominală cu 25,1 la sută, iar cea reală cu 16—18 la sută ; în aceeași perioadă, veniturile reale ale țărănimii provenite din munca prestată în agricultură vor spori cu 20—25 la sută în anul 1985, față de 1980. Totodată, retribuirea tarifară minimă netă va ajunge în 1985 la 1 630 lei, față de 1 426 lei în 1980.

O formă complementară de retribuție directă, care se afirmă tot mai puternic în condițiile întăririi autoconducerii muncitorești și autgestiunii economico-financiare, o constituie participarea personalului muncitor din unitățile economice la beneficiile realizate de întreprinderea în care își desfășoară activitatea, în raport direct cu contribuția adusă și rezultatele concrete obținute în muncă. Se prevede ca în cincinalul 1981—1985 să crească substanțial cota din beneficiile planificate, care va putea să fie alocată pentru fondul de participare la beneficii. Avînd în vedere faptul că în cincinalul viitor se vor crea 930 000 noi locuri de muncă, precum și creșterea la 82 la sută a ponderii personalului calificat în totalul personalului muncitor, se va realiza creșterea într-un ritm mai rapid a veniturilor pe o familie, în raport cu retribuția medie, condiție esențială a ridicării bunăstării generale, a îmbunătățirii continue a calității vieții.

A DOUA componentă importantă a nivelului de trai, care trebuie avută în vedere, la aprecierea calității vieții, o reprezintă dimensiunea fondurilor sociale. În programul partidului se arată că „Odată cu creșterea veniturilor directe vor spori cheltuielile sociale care vor ocupa o pondere tot mai importantă în satisfacerea cerințelor generale ale populației. Societatea va urmări satisfacerea în tot mai bune condiții — pentru toți cetățenii — a necesităților de învățămînt, ocrotire a sănătății, odihnă, cultură, asumîndu-și într-o măsură tot mai mare sarcina creșterii și îngrijirii tinerei generații, asigurării unor condiții de viață demne pentru bătrîni". În actualul cincinal, prin îndeplinirea prevederilor din programul de creștere a nivelului de trai pentru perioada 1976—1980 privind majorarea pensiilor, alocației de stat pentru copii, precum și a fondurilor destinate dezvoltării învățămîntului, ocrotirii sănătății, culturii și sportului, se creează premisele necesare pentru realizarea în cincinalul și deceniul viitor a acestor deziderate pătrunse de un înalt umanism și grijă față de om. În perioada 1981—1985, arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la Congresul al XII-lea al P.C.R., **„cheltuielile finanțate din bugetul de stat, precum și din veniturile întreprinderilor, organizațiilor cooperatiste și obștești pentru dezvoltarea învățămîntului, ocrotirii sănătății, asistenței sociale, culturii și sportului vor crește cu circa 37 la sută în 1985, ajungînd să reprezinte 14 200 lei pe o familie".** Pe calea fondurilor sociale, se asigură acoperirea unitară a unor nevoi generale, nu în funcție de venituri, ci de cerințele fiecărui individ, de necesitățile concrete, diferențiate ale dezvoltării omului, ale înfloririi personalității umane. Aceasta, este, de asemenea, un domeniu unde socialismul oferă avantaje nete. Așa se explică faptul, de exemplu, că țara noastră, cu un venit național pe locuitor de cîteva ori mai mic decît al țărilor capitaliste dezvoltate, în ceea ce privește învățămîntul și pregătirea generală a oamenilor muncii, asistența medicală, cultura și asistența socială are nivele apropiate, dacă nu chiar superioare comparativ cu acestea.

Concomitent cu creșterea veniturilor și cu dezvoltarea de

ansamblu a economiei naţionale, cu dezvoltarea industriei, agriculturii şi celorlalte ramuri ale producţiei materiale, a crescut continuu consumul populaţiei noastre de mărfuri şi servicii, a fost satisfăcută în condiţii tot mai bune cererea populaţiei de produse alimentare şi nealimentare. În perioada 1981—1985, volumul desfacerilor de produse alimentare va creşte cu 27,2 la sută faţă de 1980, iar volumul desfacerilor prin unităţile de alimentaţie publică cu peste 36 la sută. În ceea ce priveşte consumul mediu anual pe locuitor, România a făcut în anii construcţiei socialiste un salt spectaculos, urmînd ca în cincinalul 1981—1985 acesta să crească în continuare.

Are loc o apropiere în ceea ce priveşte consumul mediu pe locuitor al diferitelor produse faţă de ţările dezvoltate, urmînd ca la sfîrşitul deceniului următor, să se lichideze în linii generale decalajele existente. Trebuie subliniat însă că în determinarea nivelului de trai, a calităţii vieţii, indicatorul privind consumul pe locuitor nu trebuie absolutizat întrucît el poate conţine în sine şi elemente inutile, fenomene de risipă. Nu orice societate cu un consum ridicat pe locuitor, are şi o calitate a vieţii în concordanţă cu aceasta. De aceea noi nu ne propunem să iniţiem o societate care să preia modelul „societăţii de consum", ci să realizăm un model propriu care să reţină numai elementele raţionale, legate nemijlocit de atingerea unui nivel de trai superior şi raţional. În cincinalul viitor se prevăd creşteri importante ale consumului populaţiei şi la produsele nealimentare, la bunurile de folosinţă îndelungată, la servicii, la activitatea de turism şi agrement. Prin urmare, în deceniul următor România se va apropia de ţările cu o dezvoltare medie, nu numai din punct de vedere al dezvoltării forţelor de producţie, al producţiei industriale pe locuitor ci şi din punct de vedere al consumului pe locuitor la principalele produse alimentare şi bunuri de consum.

Un alt factor important care influenţează indirect, dar puternic, calitatea vieţii, îl reprezintă gradul de urbanizare. Partidul nostru dispune în prezent de o concepţie temeinic fundamentată privind sistematizarea localităţilor urbane şi rurale, repartizarea în teritoriu a forţelor de producţie, crearea şi dezvoltarea unei infrastructuri edilitare moderne în toate localităţile ţării. Concomitent cu dezvoltarea şi lărgirea continuă a bazei tehnico-materiale a societăţii socialiste s-a accentuat în permanenţă procesul de urbanizare, fapt ilustrat de creşterea continuă a ponderii populaţiei urbane, de extinderea şi modernizarea reţelei de localităţi urbane. Aşa cum rezultă din Directivele Congresului al XII-lea al partidului şi în deceniul viitor se va produce un adevărat salt calitativ în direcţia accentuării procesului de urbanizare, se va asigura, încheierea în linii generale a acţiunii de sistematizare a tuturor localităţilor, se va crea o întreagă reţea de oraşe şi centre urbane, repartizate echilibrat pe întregul teritoriu, va avea loc o evidentă apropiere şi o ridicare generală a nivelului economic şi de civilizaţie a tuturor zonelor şi judeţelor ţării, „În cursul viitorului cincinal — se arată în Directive — se vor transforma în oraşe agroindustriale încă 140 centre comunale, ceea ce va conduce la creşterea ponderii populaţiei din mediul urban la aproape 55 la sută. Oraşele şi comunele ţării noastre trebuie să se transforme în unităţi teritoriale puternice, capabile să ofere condiţii tot mai bune de muncă şi de viaţă tuturor cetăţenilor, să asigure participarea la rezolvarea problemelor economice şi sociale ale localităţilor în care trăiesc, la conducerea întregii societăţi". Semnificativ este faptul că pînă în 1990 se va extinde în continuare reţeaua de localităţi urbane prin trecerea în categoria oraşelor, în deceniul viitor, a peste 270 localităţi rurale, iar ponderea populaţiei urbane va ajunge în 1990 la circa 65 la sută. Se estimează că în acea perioadă prin asigurarea unui apartament pentru fiecare gospodărie va fi rezolvată în linii generale problema locuinţelor, element deosebit de important în definirea calităţii vieţii, problemă nesoluţionată radical nici de cele mai dezvoltate ţări. Totodată, se vor asigura dotările social-culturale, comerciale şi de servicii, necesare unui mod de viaţă superior. În deceniul viitor se vor realiza 2 600 000 mp spaţii comerciale : 82 000 locuri în unităţi culturale ; 184 000 locuri în hoteluri ; 33 200 000 mp săli de sport ; va creşte numărul localităţilor cu reţea de alimentaţie cu apă de la 365 la 636, al localităţilor cu canalizare de la 325 la 636, al localităţilor cu transport în comun de la 198 la 236.

OPUTERNICĂ influenţă asupra calităţii vieţii tuturor categoriilor de oameni ai muncii, o va avea continuarea acţiunii, începută în acest cincinal, de reducere a duratei săptămînii de lucru. Prin accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării economice — în speţă creşterea productivităţii muncii, se creează condiţiile necesare pentru generalizarea, pînă în 1985, a săptămînii de lucru de 44 ore. Această reducere care se înfăptuieşte în condiţiile unui înalt dinamism al economiei naţionale şi nu sub presiunea şomajului, nu numai că nu afectează în nici un fel nivelul veniturilor, ci dimpotrivă, se realizează concomitent cu creşterea substanţială a nivelului retribuţiei.

Protecţia şi ameliorarea mediului înconjurător, devine din ce în ce mai mult, o componentă organică a calităţii vieţii. După cum se ştie, poluarea mediului ambiant, constituie o problemă de importanţă vitală pentru numeroase ţări industrializate, afectînd într-o măsură crescîndă starea de sănătate şi capacitatea de muncă a milioane de oameni. Pentru preîntîmpinarea unor asemenea fenomene negative, care însoţesc procesul de industrializare şi pornind de la locul central pe care îl ocupă omul în societatea socialistă, încă din acest cincinal au fost luate o serie de măsuri pentru protecţia şi ameliorarea mediului ambiant, pentru îmbunătăţirea calităţii aerului, apelor, solului, florei şi faunei, a calităţii mediului din aşezările umane în care sînt amplasate obiective industriale poluante. Totodată, s-au alocat importante fonduri de investiţii pentru realizarea unor tehnologii nepoluante, dotate cu sisteme avansate de protecţie a mediului înconjurător.

Aşa cum se arată în Directive se prevede creşterea în ritm accelerat a bazei tehnico-materiale pentru protecţia şi supravegherea mediului înconjurător, urmărindu-se păstrarea echilibrului biologic natural, utilizarea raţională a resurselor naturale, valorificarea substanţelor reziduale poluante utilizabile, diminuarea şi eliminarea pericolelor pentru sănătatea oamenilor şi a pagubelor materiale provocate economiei naţionale în prezent, şi mai ales în perspectivă, de pe urma degradării mediului. Realizarea acestor obiective necesită însemnate investiţii, consum suplimentar de venit naţional, fără eficienţă economică imediată. În aceasta constă, de fapt, unul din avantajele societăţii noastre care ţine seama, într-o măsură incomparabil mai mare, de cerinţele de perspectivă, urmărind îmbunătăţirea continuă a calităţii vieţii nu unilateral, ci sub toate aspectele.

CERINŢELE omului contemporan nu se reduc, aşa cum încearcă să prezinte lucrurile unii publicişti occidentali, numai la gradul de satisfacţie materială. Venitul naţional pe locuitor, consumul de bunuri de consum şi servicii pe locuitor, nu exprimă în toată complexitatea sa calitatea vieţii. De aceea, cînd vorbim de calitatea vieţii, nu trebuie să facem abstracţie de avantajele pe care le oferă pentru toţi oamenii muncii, relaţiile sociale, în ansamblul lor, care stau la baza societăţii noastre. Avem în vedere o serie de elemente nemateriale ca lipsa exploatării şi a claselor antagoniste, colaborarea şi întrajutorarea tovărăşească între producătorii socialişti uniţi, generată de proprietatea socialistă, asigurarea unor venituri echitabile care să stimuleze şi să recompenseze pe fiecare membru al societăţii în funcţie de contribuţia sa efectivă la progresul societăţii ; garantarea dreptului la muncă şi lipsa şomajului ; egalitatea deplină între toţi cetăţenii, întemeiată pe capacitatea şi contribuţia personală şi nu pe proprietate şi avere ca în lumea capitalistă ; accesul neîngrădit la învăţămînt şi cultură ; securitatea individuală, starea de salubritate morală şi acurateţea străzii ; existenţa unei democraţii reale, cu suport economic şi nu formală, de suprafaţă, ca cea burgheză ; aşezarea la baza societăţii a principiilor eticii şi echităţii etc. Aceste elemente necomensurabile prin indicatori statistici întregesc cadrul de afirmare a personalităţii umane în toată complexitatea sa, exercită o puternică influenţă asupra stării morale psihice sau chiar fizice a fiecărui individ.

Calitatea vieţii, ca expresie a tuturor factorilor şi elementelor materiale şi nemateriale, este deci rezultanta finală a întregului progres economic. Trebuie să precizăm că dacă din punct de vedere strict material, ca urmare a decalajelor existente între venitul naţional pe locuitor şi nivelul productivităţii muncii, România este încă în urma ţărilor capitaliste industrializate, sub aspectul indicatorilor sociali, al relaţiilor sociale, este în mod evident superioară, ceea ce creează condiţiile necesare şi pentru atenuarea şi lichidarea primei categorii de decalaje.

În deceniul următor România va parcurge o etapă decisivă în realizarea prevederii din programul partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, de transformare într-o ţară industrială socialistă, cu o agricultură modernă, cu un nivel de civilizaţie materială şi spirituală ridicat, capabilă să satisfacă necesităţile stabilite în mod raţional, ale tuturor cetăţenilor, fără deosebire de naţionalitate, iar înfăţişarea oraşelor şi satelor, a întregii ţări, se va schimba radical, purtînd amprenta unui standard de viaţă şi de civilizaţie ridicat, a bunăstării şi echităţii.

prof. dr. Mihai PĂRĂLUŢA

Un deceniu în care vor spori substanţial confortul şi civilizaţia urbană

ORIENTĂRILE ŞI OBIECTIVELE stabilite de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român vor face din deceniul 1981—1990, deceniul realizării în linii mari a sarcinilor făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate ; ca rezultat al dezvoltării şi perfecţionării bazei tehnico-materiale a societăţii se va accelera procesul de apropiere a României de nivelul statelor avansate, ajungîndu-se la un grad de dezvoltare economică, care să asigure satisfacerea tot mai deplină a necesităţilor tuturor cetăţenilor ţării.

Pe măsura accentuării progresului economico-social, ne putem da tot mai bine seama de clarviziunea şi realismul opţiunii strategice fundamentale a partidului nostru, întemeiată pe relaţiile dezvoltare-bunăstare, calitatea muncii-calitatea vieţii. Dacă actualul cincinal se caracterizează prin cele mai mari realizări de pînă acum în domeniul ridicării bunăstării materiale şi spirituale a întregului nostru popor, perioada 1981—1985 va accelera încă acest proces, punînd o trainică temelie creării unei noi calităţi a vieţii. Aşa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, în Raportul la Congres, **„Înfăptuirea prevederilor planului cincinal de dezvoltare economico-socială a ţării va permite creşterea continuă a bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor — scopul fundamental al politicii partidului nostru, esenţa societăţii socialiste multilateral dezvoltate, pe care o edificăm cu succes în România"**.

Referindu-ne la unul din elementele de prim ordin ale bunăstării — satisfacerea cerinţelor de consum ale populaţiei, trebuie să remarcăm că este vorba de cerinţe tot mai elevate, corespunzătoare dezvoltării vieţii moderne şi creşterii puterii de cumpărare ; de nevoi determinate ştiinţific, care, fără a admite risipa aberantă a societăţii de consum (neadmiţînd nici inegalităţile, inechităţile flagrante ale acesteia), să se însumeze într-un model de consum adecvat omului şi colectivităţii cu deplină sănătate fizică şi morală.

În deceniul viitor, volumul desfacerilor de mărfuri prin comerţul socialist va spori într-un ritm mediu anual de 5,9—6 la sută. Această dinamică va fi asigurată prin acţiunea conjugată a trei factori :

— creşterea veniturilor totale reale pe locuitor cu 40—43 la sută ;

— dezvoltarea agriculturii, a industriilor alimentară, uşoară şi a producţiei bunurilor de consum în alte ramuri, diversificarea largă a sortimentelor, ridicarea calităţii produselor ;

— extinderea, modernizarea şi, în general, structurarea după criterii ştiinţifice a bazei tehnico-materiale a comerţului socialist, paralel cu aplicarea pe scară largă a unor forme de servire de mare productivitate.

Amplificarea infrastructurii comerciale a oraşelor

ASUPRA ACESTUI din urmă aspect vom insista în cele ce urmează, pornind de la formularea din Directivele Congresului al XII-lea: „Se va dezvolta reţeaua comercială prin înfiinţarea de noi unităţi comerciale în toate localităţile, acordîndu-se o atenţie deosebită asigurării spaţiilor comerciale în noile cartiere de locuinţe ; vor fi utilizate mai bine magazinele existente şi se vor introduce forme moderne de comerţ, extinzîndu-se vînzările prin automate".

Datele din tabelul nr. 1 caracterizează evoluţia din actualul cincinal şi cea prevăzută pentru deceniul următor, a unor indicatori macroeconomici privind activitatea comercială.

Tabelul nr. 1

Dinamica unor indicatori macroeconomici privind activitatea comercială

Indicatori	1975	1980	1990
— Volumul desfacerilor de mărfuri pe locuitor (lei)	6 867	9 794	15 716
— Suprafaţa comercială la 1000 de locuitori (mp)	425	510	600—625
din care, pe sectoare :			
— mărfuri nealimentare	165	200	250—265
— mărfuri alimentare	120	160	180—185
— alimentaţie publică	140	150	170—180
— Vînzări medii pe 1 mp suprafaţă de desfacere (lei)			
din care, pe sectoare :			
— mărfuri nealimentare	30 000	36 000	52 000
— mărfuri alimentare	32 690	29 000	32 000
— alimentaţie publică	11 600	17 000	29 000

Materializarea creşterii cantitative pe care o prefigurează aceste cifre va fi însoţită de mutaţii calitative ce se vor înscrie în ridicarea gradului de civilizaţie materială. Astfel, mergînd de la dotarea şi organizarea unităţilor comerciale pînă la concepţia funcţiei comerciale a localităţilor, în domeniul dezvoltării urbane este vorba de a asigura confortul colectiv, pe de o parte prin apropierea serviciilor, inclusiv cel comercial, de locuinţa consumatorului, iar pe de altă parte prin scurtarea timpului de servire în cadrul unităţilor, prin utilizarea mai largă a formelor de autoservire, pentru produse alimentare şi alimentaţie publică, alegerea liberă a mărfurilor nealimentare, ca şi case de comenzi cu asigurarea livrării mărfurilor la domiciliu etc.

Aplicarea acestor principii în remodelarea dotărilor comerciale şi de servicii ale localităţilor urbane va conduce la o nouă zonare, în inele concentrice, a reţelei, net superioară faţă de structurile vechi, care concentrează în cea mai mare măsură dotările de acest gen în centrul civic al oraşului.

Desigur că o problemă de complexitatea celei pe care o reprezintă urmărirea relaţiilor structurale între elementele şi funcţiunile unui oraş, a cauzalităţilor profunde de apariţie a unor dezechilibre presupune un instrumentar adecvat, incluzînd simularea matematică cu ajutorul calculatorului electronic, care să elimine pericolul luării unor decizii eronate, practic ireversibile.

Implicaţiile unor tendinţe în dezvoltarea urbană

CONSIDERÎND prin această prismă aportul pe care urbanismul comercial trebuie să-l aducă, alături de alte discipline, la remodelarea funcţiilor unei localităţi şi mergînd de la general spre particular, trebuie observată mai întîi existenţa unor tendinţe în dezvoltarea urbană, cu incidenţă asupra dotărilor comerciale şi de servicii.

● Procesul de urbanizare, însoţit inevitabil de o denaturalizare treptată a consumului, determină creşterea cererii de servicii, inclusiv comerciale — şi, ca urmare, creşterea ponderii populaţiei ocupate în sectorul terţiar : de la 11,7 la sută în anul 1950 la 26,6 la sută în 1980, urmînd ca la nivelul anului 1990 să atingă circa 32—35 la sută din populaţia activă.

● În cadrul dezvoltării urbane se manifestă tendinţe de **concentrare, cooperare şi specializare în realizarea unor funcţii ale localităţilor urbane.** Formele uzuale de concentrare a funcţiei comerciale sînt, în ţara noastră : magazinele alimentare cu autoservire, BIG-uri (băcănie, mărfuri industriale, semipreparate tip „Gospodina"), magazine generale şi universale, precum şi complexe comerciale. Spre exemplu, la sfîrşitul anului 1978 ponderea magazinelor alimentare era de 65 la sută, iar în sectorul mărfurilor nealimentare, magazinele universale, generale şi combinate deţineau peste 50 la sută din totalul suprafeţei comerciale respective. În domeniul prestărilor de servicii, tendinţa de concentrare a diferitelor profile este evidenţiată de realizarea, în numeroase localităţi şi cartiere, a unor complexe de servire ale cooperaţiei meşteşugăreşti.

Sporirea rolului comerţului pe mari suprafeţe „sub acelaşi acoperiş" nu anulează importanţa micilor magazine specializate, care au funcţia de a prezenta fie un sortiment complet din cadrul unei grupe sau subgrupe de mărfuri, fie produse din diverse grupe, corespunzînd cerinţelor unui segment de cumpărători — cum sînt magazinele pentru tineret, cele tip „Materna", magazine de produse alimentare dietetice ş.a.

● **Revitalizarea vechilor vaduri comerciale,** ca formă de concentrare în aceeaşi zonă a unor unităţi specializate — uneori chiar străzi comerciale specializate pe grupe de mărfuri — este întîlnită azi în numeroase oraşe din ţară (zona Lipscani — în Bucureşti ; zona străzii Republicii — în Braşov ; pasajul Vulturul Negru — în

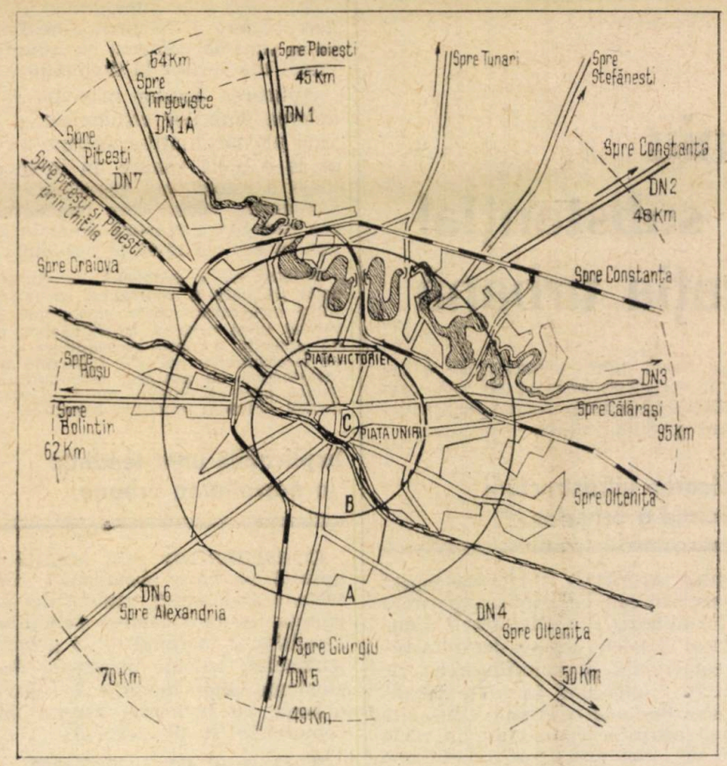

Fig. 1 — Zonarea comercială a Capitalei și schimbarea atracției comerciale în zona învecinată

Oradea ; zona străzilor Tecuci—Brăila — în Galați ; zona Corso — în Timișoara). Alături de eficiența economico-socială a acestor zone, prin situarea lor în vecinătatea centrului civic ele contribuie la realizarea polului de atracție tradițional al vieții colective, care este centrul orașului.

● **Repartizarea echilibrată a noilor centre urbane** pe întreg teritoriul țării (în fiecare județ urmînd ca în deceniul viitor să fie trecute în categoria orașelor, în medie 9 localități rurale) este însoțită de o puternică tendință spre omogenizarea între județe a dotărilor sociale, inclusiv în ce privește distribuția suprafeței comerciale ce revine la 1 000 de locuitori din mediul urban. Calculele indică o restrîngere continuă a amplitudinii abaterii medii pătratice*) a acestui indicator la nivelul fiecărui județ față de media normată pe țară, ca și față de normele de organizare a rețelei ; astfel, abaterea față de suprafața medie de 510 mp la 1 000 de locuitori, prevăzută în norma de organizare a rețelei în mediul urban, a evoluat, în actualul deceniu, după cum urmează :

1970	1975	1976	1978
30 %	16,6 %	10,7 %	7,4 %

Această evoluție exprimă ritmul rapid de realizare a unor dotări comerciale moderne, integrate armonios în dezvoltarea economică generală a tuturor județelor țării.

O zonare adecvată cerințelor consumatorului

SEPARAREA SPAȚIALĂ în țesutul urban, a funcției economice (platforme industriale, zone de depozitare), de cea de locuințe (cartierele noi), a condus, pe planul urbanismului comercial, la diferențierea în orașe a 3 zone comerciale cu profil distinct, dispuse în inele concentrice — și anume :

A — centrele comerciale ale ansamblurilor de locuințe, deservind fiecare o populație de peste 6 000 de locuitori și incluzînd unități comerciale profilate pe mărfuri de cerere curentă (zilnică) ;

B — centre comerciale ce deservesc fiecare mai multe ansambluri de locuințe, cu o populație totală de peste 3 000 de locuitori ; ele includ unități comerciale profilate pe mărfuri de cerere periodică și curentă, care atrag, de regulă, populația unui cartier ;

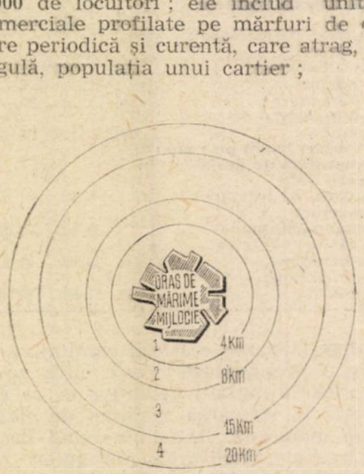

Fig. 2 — Atracția rețelei comerciale urbane asupra zonei periurbane

C — centrul comercial din zona centrală a orașului, care se adresează cu o ofertă amplă — incluzînd toate grupele de produse — întregii populații a localității, atrăgînd, de asemenea, o parte a cererii din zonele limitrofe și, în același timp, și cererea turiștilor.

Zonarea pe 3 trepte a rețelei comerciale urbane se poate aplica în orașe cu peste 70—80 mii de locuitori, pentru orașele mici și mijlocii fiind mai adecvată zonarea în două trepte.

Pe lîngă caracterul cererii de mărfuri (zilnică, periodică și rară), la zonarea rețelei comerciale mai sînt avute în vedere și distanțele de parcurs, modul de asigurare a circulației, timpul necesar deplasării de la domiciliul cumpărătorilor la magazin etc. Astfel, se apreciază ca distanțe raționale în aprovizionarea populației, ce trebuie asigurate prin zonare, următoarele : 200—500 metri pentru mărfuri de cerere zilnică și curentă (respectiv 10—12 minute de mers pe jos), 700—2 000 metri pentru mărfuri de cerere periodică (20—30 minute) și întregul teritoriu al localităților pentru mărfuri de cerere rară și ocazională. Această formulă de zonare și distribuire a rețelei este acceptată de un număr tot mai mare de specialiști în urbanismul comercial, avînd în vedere atît confortul în aprovizionarea populației, cît și diminuarea încărcării transportului în comun, deci economia de energie și combustibil.

Concepția teritorială de repartizare a suprafețelor comerciale potrivit condițiilor noastre specifice de urbanism comercial conduce la distribuția pe sectoare comerciale și zone teritoriale a rețelei (redată în tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2
Distribuția pe sectoare comerciale și zone urbane a rețelei comerciale
(în % din total)

Sectorul comercial	Centre economice		
	Zona A	Zona B	Zona C
Magazine alimentare	60—65	15—20	15—25
Magazine nealimentare	20—25	25—30	45—55
Unități de alimentație publică	25—30	15—25	45—60

Un factor cu incidență asupra desfășurării aprovizionării populației, ce trebuie luat în considerație la distribuirea pe zone a dotărilor comerciale, este atracția rețelei comerciale orășenești pentru zonele rurale limitrofe.

În fig. 2 este prezentată, pe exemplul municipiului București, distribuția spațială a 4 zone distincte, prin atracția comercială specifică : de la marginea orașului pînă la 4 km ; între 4 și 8 km ; între 8 și 15 km ; între 15 și 20 km. Gradul de intensitate al atracției comerciale a fost caracterizat pentru zona I ca foarte mare (coeficient 3 și peste 3), pentru zona a II-a ca mare (coeficient 2 și peste 2), pentru zona a III-a ca mediu (coeficient 1 și peste 1), pentru zona a IV-a ca mic (coeficient sub 1).

Saltul la noua calitate în dezvoltarea comerțului și serviciilor presupune, deci, existența unei solide baze informaționale privind modul de manifestare în spațiu a cererii populației (densitatea cererii, structura ei fizică, gravitația, nivelul dezvoltării celorlalte funcții urbane etc.), astfel încît să se poată evalua cît mai exact modul de rezolvare a necesităților viitoare ale populației.

Perfecționarea continuă a confortului și civilizației urbane, expresie în plan social a progresului României socialiste, angajată în măreața operă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism, va contribui la realizarea, și în această latură a calității vieții, a obiectivului programatic privind depășirea stadiului de țară socialistă în curs de dezvoltare și înscrierea patriei noastre printre țările socialiste cu nivel de dezvoltare mediu.

dr. Gheorghe TEODORAȘCU
dr. Ioan GEORGESCU

*) Calculată sub formă de coeficient de variație

Imperativul adaptării la restricțiile economice

NOI ORIENTĂRI CONCEPTUALE ȘI MUTAȚII STRUCTURALE

IN VOCABULARUL lumii contemporane revin cu tot mai multă frecvență cuvintele „restricții economice". Restricțiile economice decurgînd din fenomene cu profunde implicații asupra întregii vieți economico-sociale cum sînt : criza de resurse energetice și de materii prime naturale, perturbările monetare și valutare, inflația etc., etc., au contribuit nu numai la accelerarea ritmului schimbărilor, ci și la dereglări și la transformări esențiale ale ansamblului economiei mondiale.

Aprecierea corectă și înțelegerea dimensiunilor restricțiilor cu care se confruntă economia mondială, a caracterului lor implacabil, este de o deosebită importanță pentru formarea conștiinței necesității adaptării conceptelor și aparatului economic ca și a comportamentului oamenilor la aceste noi condiții obiective. În acest sens ne propunem să semnalăm, din multitudinea de probleme pe care le conțin documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., un aspect cu profunde semnificații și anume realismul evaluării situației lumii contemporane și preocuparea evidentă pentru adaptarea politicii economice românești la noile condiții restrictive. Tocmai printr-o asemenea viziune, documentele Congresului, Raportul prezentat de secretarul general al partidului deschid orizonturi noi dezvoltării economico-sociale a țării noastre, trasează jaloanele unor profunde modificări în structura economiei, în vederea adaptării acesteia la restricțiile energetice și la noile condiții ale economiei mondiale. Reiese cu claritate conștiința faptului că restricțiile economice sînt iminente și persistente, precum și înalta responsabilitate pentru găsirea soluțiilor optime pentru a evita impactul lor negativ asupra dezvoltării țării. Adaptarea cu suplețe la evoluțiile economice, cîteodată brutale și imprevizibile, face necesară valorificarea tuturor potențialităților de resurse, de creativitate și inventivitate. În acest sens sînt necesare eforturi deosebite pentru a lichida carențele serioase ce se manifestă în domeniul științelor sociale, pentru care cu deplin temei a fost criticat frontul nostru ideologic în Raportul prezentat Congresului.

Pentru științele economice gîndirea originală a partidului nostru constituie un îndemn la reflexie, un exemplu de inovare continuă. Contribuțiile sale la explicarea și interpretarea fenomenelor noi ale contemporaneității, îndemnul pe care-l adresează cercetării științifice de a regîndi conceptele și adevărurile cu care operează ținînd seama de schimbările produse în lume fac necesar ca și gîndirea economică să revadă în ce măsură ideile, conceptele, modelele sale corespund cerințelor și mai ales restricțiilor pe care viața economică le prezintă. În ce măsură ideile, conceptele, indicatorii, modelele creșterii economice la care se recurge încă în practică îmbogățesc sau concretizează viziunea pe care o avem asupra perspectivelor de dezvoltare viitoare economico-socială ? Care sînt principalele adaptări și restricționări ce se cer realizate ? Ce noi opțiuni se cer făcute ?

În această privință nu e lipsit de interes să amintim aprecierea unui autor care susținea că dificultățile oamenilor nu vin atît de la lucrurile pe care ei nu le știu, ci de la cele pe care le știu și... nu mai sînt adevărate. Ar trebui poate să ne întrebăm dacă unele modalități acceptate ale creșterii economice, orientările structurilor economice, criteriile specializării etc., etc. mai sînt ori nu adecuate unor situații radical modificate ale circuitului economic mondial. Dacă adaptarea a constituit întotdeauna însuși mecanismul vieții, în zilele noastre ritmul schimbărilor, direcțiile adesea contradictorii ale acestora impun, mai mult ca oricînd, formarea unui reflex de adaptare deosebit de prompt. Adaptarea este un comandament stringent care implică o gamă diversă de opțiuni și orientări. Este evident că orice necesitate generează — pînă la urmă — o posibilitate, o soluție. Dar întrebarea este **la ce trebuie să ne adaptăm** și la ce este necesar să refuzăm să ne adaptăm, pentru că nu este indiferent **prețul cu care se plătește adaptarea** iar dacă adaptarea la anumite condiții implică pierderi ale unui potențial economic poate să apară necesitatea găsirii altor soluții. Ceea ce este evident este faptul că accelerarea ritmului în care se schimbă lucrurile în viața economică aduce pe prim plan criteriul operativității (a cîștiga timp, a veni la timp pe piață cu anumite produse, a valorifica o conjunctură), dar nu mai puțin însemnat apare criteriul selectivității, al exigenței în evaluarea unei mari diversități de soluții. Adaptarea rapidă la schimbări apare — tot mai evident — în zilele noastre ca soluție singulară de supraviețuire economică și mai ales de depășire a decalajelor. Poate că de aceea a sosit și timpul să se fundamenteze chiar o disciplină a adaptării, care să privească în ansamblul și în dinamismul ei lumea în care nimic nu există în mod izolat și static.

Pentru științele economice moderne care s-au consacrat studiului fiecărei părți a economiei, a fiecărui constituent al său, ca o entitate de sine stătătoare, apare credem necesitatea de a depăși această fază (care la timpul ei a fost utilă, dar limitată), pentru că nimic nu există în realitate, și cu atît mai mult în realitatea economică — decît în relație cu tot ansamblul. Cu numeroase din instrumentele economice, statistice, financiare cunoscute pot fi studiate fenomene separate, dar nicidecum viața economică a unei societăți complexe cu toate corelațiile și multiplele ei determinări. Viața economică

nu poate exista decît în măsura în care diferite organisme economico-sociale trăiesc într-o adevărată simbioză, iar ştiinţele economice sînt chemate să studieze tocmai modul în care condiţiile mediului economic mondial, condiţiile mediului natural şi ale celui social-naţional influenţează organismul economic, potenţialităţile şi funcţiile lui.

ADAPTAREA economiei la restricţii depinde, de aceea, de **o redefinire a proceselor economice, a aparatului economic şi a funcţiilor lui** pornind de la necesitatea maximizării funcţionalităţii sale. În fond este necesar ca aparatul economic naţional cu structura lui să fie integrat armonios în sistemul natural, şi social în care este chemat să funcţioneze. Şi, poate că unul din imperativele adaptării este acela de **a învăţa să cunoaştem potenţialităţile aparatului economic,** potenţialităţile mediilor în care acţionează (resurse naturale, aşezare geografică, resurse de forţă de muncă etc.) şi a le valorifica optim — de preferinţă — în mediul lor specific. În acest spirit ştiinţele economice moderne vor trebui să devină tot mai mult ştiinţe ale interacţiunilor economice, sociale, naturale, ştiinţe menite **să formeze capacitatea oamenilor de a gîndi global şi aptitudinea lor de a acţiona adecvat condiţiilor locale.**

În raport cu acest comandament instrumentarul economic istoriceşte constituit se vădeşte a fi tot mai puţin apt să ofere soluţii eficiente pentru rezolvarea problemelor acute ale economiei contemporane. Nici factorii creşterii economice fundamentaţi în condiţii total diferite, nici modelele şi maniera de concepere a structurii aparatului economic nu mai sînt de natură să satisfacă exigenţele şi să ţină seama de restricţiile energetice şi materiale ce se impun cu acuitate. Tocmai de aceea **se cer aprofundate orientările originale ale politicii partidului nostru şi concepute pe baza lor soluţii economice adecvate noilor condiţii,** se cer formulate concepte economice corespunzătoare realităţilor noi ale lumii economice, precum şi modele şi indicatori apţi să contribuie la buna desfăşurare a activităţii şi la creşterea eficienţei economice.

O încercare de a da curs acestui comandament al epocii şi acestei cerinţe pe care partidul o impune disciplinelor economice o constituie formularea propunerii de concepere şi organizare a platformelor industriale pe baza procesului circular activ*). Platformele industriale integrate bazate pe principiul procesului circular activ se deosebesc de marile platforme industriale strict specializate sau care concentrează cîteva industrii diferite fără vreo legătură tehnologică între ele, prin aceea că sînt concepute ca unităţi productive cu fluxuri tehnologice ce se înlănţuiesc şi se completează reciproc. Indiferent de domeniile sau ramurile de producţie în care s-ar putea încadra tehnologiile prelucrătoare, acestea sînt asamblate pe firul logic al fluxurilor tehnologice de transformare a aceleiaşi materii prime într-o diversitate de produse, **criteriul esenţial fiind cel al economiei de materiale, de energie, al valorificării superioare,** pe cît posibil integrale **a tuturor valenţelor materiilor prime şi energiilor.**

Platformele industriale astfel concepute ar putea constitui un mod de adaptare la restricţiile economice previzibile în viitor. Acest concept conferă o viziune globală, integratoare asupra proceselor economice şi asupra organismului economic în general. Vizînd proiectarea platformelor industriale în funcţie de resursele naturale pe care le prelucrează şi urmărind ca fluxurile tehnologice să fie astfel concepute încît să asigure transformarea în produse utile şi în servicii a tuturor componentelor materiilor prime, procesul circular activ permite :

a) ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime (toate componentele transformate în produse noi, prelucrarea tuturor materiilor secundare, reciclarea şi recuperarea subproduselor) ; b) folosirea raţională a energiei (atragerea energiei secundare şi terţiare în procesul productiv respectiv sau prestarea de servicii energetice pentru terţi) ; c) evitarea cheltuielilor de transport, ca şi a unor cheltuieli de depozitare şi inactivare pentru materiale secundare şi reziduuri ; d) înlăturarea poluării mediului ; e) evitarea scoaterii din circuitul agricol a terenurilor în care se depozitau reziduuri etc.

Poate că evitarea poluării ar putea să pară un argument care nu este de natură strict economică şi ca atare s-ar putea considera că nu ar avea pondere în aprecierea eficienţei economice. **Poluarea, însă, afectează organic potenţialităţile economice,** efectele ei desfăşurîndu-se adesea în orizonturi largi de timp. De aceea trebuie să ţinem seama de faptul **că pierderea unei potenţialităţi economico-sociale** este necesar să constituie **un criteriu** important **în adoptarea deciziilor economice.** Cu atît mai mult în condiţii de criză de materii prime şi de energie apare imperios necesitatea de a se dezvolta şi valorifica toate potenţialităţile economice.

AŞA CUM SE ŞTIE, o mare industrie specializată prin emisiunile de reziduuri în atmosferă, pe lîngă pierderile efective de particule de substanţă activă poate contribui în timp (aceste efecte nu sînt imediat perceptibile) la accelerarea procesului de coroziune a instalaţiilor proprii, a maşinilor care circulă în apropiere, poate degrada terenurile agricole din zonă. poate provoca maladii profesionale etc., etc. Toate acestea conduc, pe lîngă deteriorarea mediului ambiant, la pierderea unor potenţialităţi economice, la reducerea duratei de viaţă a utilajelor şi maşinilor, la scoaterea unor terenuri din circuitul agricol sau la diminuarea recoltelor, la creşterea cheltuielilor sociale, iar pentru evitarea lor apar necesare cheltuieli pentru investiţii în utilaje speciale antipoluare. În contrast cu asemenea situaţii, proiectarea platformelor industriale pe baza principiului de proces circular activ apare ca o soluţie deosebit de eficienţă. Este cunoscut faptul că bilanţurile energetice din fabrici şi uzine au demonstrat ce mari cantităţi de energie se pierd în desfăşurarea fluxurilor tehnologice în metalurgie, energetică şi aproape în toate domeniile. Prin conceperea platformelor industriale pe baza principiului procesului circular activ se evită aceste pierderi, întregul potenţial energetic putînd fi valorificat în direcţiile în care se pretează. Decurge deci faptul că platformele industriale bazate pe conceptul de proces circular activ nu ţin seama atît de criterii exclusive de specializare, ci **se structurează mai ales în funcţie de condiţiile concrete ale mediului** în care sînt amplasate **şi de materiile prime şi materialele** pe care urmează să le transforme. Bunăoară, dacă se porneşte de la anumite produse agricole ce urmează a fi transformate, se face o analiză anterioară a componentelor materiilor prime respective şi se urmăreşte ca în aceeaşi platformă să fie amplasate utilaje şi tehnologii care asigură valorificarea superioară a tuturor acestora, indiferent dacă se obţin produse alimentare, chimice, textile, etc., etc. Concomitent, încă din proiectare se urmăreşte ca energia secundară şi terţiară să fie utilizată pe loc în procesul de producţie respectiv sau să se ofere

*) Concepţia platformelor industriale integrate bazate pe procesul circular activ a fost expusă în articole şi dezbateri publicate în numerele din 1978 şi nr. 1, 20, 21, 22 din 1979 ale Revistei economice.

servicii — abur, apă caldă etc. — unităților agricole din apropiere sau pentru încălzitul locuințelor. În felul acesta platforma industrială poate furniza o gamă de produse și servicii diversificate, asigurînd valorificarea optimă a resurselor naturale și a potențialităților economico-sociale locale.

Datorită faptului că cere tehnologii pentru prelucrarea părților din materiile prime care în industriile strict specializate se elimină sub formă de produse secundare, reziduuri etc. și tehnologii de folosire a energiei secundare și terțiare, procesul circular activ favorizează aplicarea rapidă în producție a tehnicilor și tehnologiilor celor mai noi și mai economicoase și în același timp orientează progresul tehnic spre crearea de tehnologii de folosire și refolosire a materiilor secundare și a celor uzate, spre tehnologii care consumă cantități reduse de energie și care permit evitarea oricărei pierderi de energie.

Aplicarea conceptului procesului circular activ la proiectarea platformelor industriale și agroindustriale favorizează totodată o mai rațională valorificare a resurselor și avantajelor pe care le oferă mediul geografic și permite totodată menținerea echilibrului ecologic, evitarea unor multiple căi de poluare a mediului. În aceste condiții relația dintre aparatul productiv și mediul înconjurător se optimizează, creîndu-se o ambianță favorabilă dezvoltării vieții sociale.

În același timp procesul circular activ poate contribui la armonizarea relațiilor din cadrul aparatului productiv al țării, la o mai rațională și economicoasă structurare a sa. Implicînd o viziune coerentă generalizată, asupra potențialului de resurse naturale, a potențialului industrial și de forță de muncă, conceperea platformelor industriale integrate pe bază de proces circular activ asigură realizarea unor complexe de producție cu fluxuri tehnologice coerente și economicoase, care își pot valorifica optim complementaritățile, pot evita importante cheltuieli de transport și de manipulare a subproduselor și produselor secundare.

RĂSPUNZÎND direct orientărilor de dezvoltare teritorială armonioasă a forțelor de producție pe ansamblul țării, conceptul de proces circular activ permite crearea unor platforme industriale în zonele mai puțin dezvoltate în care nu au fost atrase în circuitul economic toate potențialele de resurse naturale și de forță de muncă. De asemenea, acest concept răspunde preocupărilor și orientărilor ce reies din documentele Congresului al XII-lea al partidului, referitoare la necesitatea dezvoltării unor industrii mici și mijlocii menite să descopere și să pună în valoare cît mai mult resursele locale din toate zonele țării. Platformele industriale integrate pot polariza o mare diversitate de industrii de prelucrare a resurselor locale, asigurînd fluxuri tehnologice raționale și eficiente.

Preocuparea de realizare a unor platforme industriale integrate a fost încununată de rezultate deosebit de eficiente în industria extractivă — de exemplu la combinatul de produse neferoase din Baia Mare, unde s-a trecut de la obținerea a 3—4 produse la realizarea a 8—10 produse din același minereu, deopotrivă evitîndu-se astfel poluarea și reducîndu-se cantitatea de steril a cărui depozitare, așa cum se știe, sustrage an de an terenuri din circuitul agricol.

Adaptarea la restricțiile energetice și de materii prime impune cu stringență necesitatea promovării creativității tehnico-științifice originale și mai ales introducerea cît mai rapidă în producție a progresului tehnic și tehnologic. Cuceririle științei în domeniul tehnicii electronice, al automatizării și cibernetizării proceselor de producție, progresele miniaturizării produselor, ale bioingineriei, ale biochimiei și chimiei de sinteză se înscriu cu performanțe remarcabile, tocmai în direcția valorificării superioare a materiilor prime naturale și a energiei, în direcția recuperării energiei și materialelor, a realizării de înlocuitori și a folosirii surselor neclasice de energie.

Prin aceasta se produc schimbări radicale în însuși modul și criteriile de evaluare a gradului de dezvoltare economică a țărilor. Criteriile de pînă acum — cu care se mai operează încă în cercetarea și statistica economică, chiar și în statisticile utilizate de organismele economice ale O.N.U. — nu mai sînt pertinente. În unele țări remarcîndu-se acest lucru se observă preocupări susținute pentru supraviețuirea economică, pentru menținerea unui grad înalt de dezvoltare economică îndeosebi pe calea introducerii rapide în producție a noilor cuceriri din biogenetică, microelectronică, microprocesoare, automatizare și robotizare. S-au elaborat programe de restructurare a aparatului economic, de reducere și restrîngere a unor industrii considerate altădată prioritare, ca metalurgia, industria îngrășămintelor chimice, a sodei, cimentului, în general a industriei energofage și mari consumatoare de materii prime, concomitent cu elaborarea unor programe de dezvoltare a industriei și agroindustriei bazate pe noutatea tehnico-științifică.

Și în această privință o misiune importantă revine științelor economice moderne, care vor trebui să dezvăluie interacțiunile dintre diferitele domenii tehnico-științifice și să contribuie la introducerea operativă în aparatul productiv a tuturor cuceririlor acestora, să contribuie la stimularea și valorificarea întregului potențial de creativitate tehnico-științifică de care dispune țara noastră. Sesizînd ceea ce este nou în cele mai diverse domenii ale științei, selectînd ceea ce corespunde cel mai bine exigențelor și comandamentelor de economicitate ale timpurilor noastre, economiștii pot contribui mai mult, atît la dezvoltarea teoriei economice și adaptarea ei la nou, cît și mai ales la polarizarea celor mai eficiente performanțe tehnice în cadrul aparatului economic și productiv al țării.

Prin extinderea experiențelor pozitive dobîndite pînă acum în conceperea platformelor industriale integrate se poate obține creșterea considerabilă a randamentului activității productive, productivitatea și eficiența acesteia se pot înzeci. Dar adaptarea la restricțiile economice și energetice este o acțiune amplă și complexă, care necesită eforturi susținute atît în domeniul teoriei — pentru schimbarea ideilor, conceptelor și mentalităților, cît și în domeniul practic, în domeniul comportamentului general uman. Și, din păcate, lucrul acesta nu este realizabil de la sine, în mod automat. Modificarea ideilor și concepțiilor, modificarea legislației economice își poate vădi efectele pozitive numai în măsura în care se imprimă în conștiința oamenilor — a tuturor agenților economici — responsabilitatea față de restricțiile economice, convingerea că acestea constituie o sfidare căreia nu i se poate răspunde decît printr-o modificare profundă a comportamentului, a atitudinii față de muncă și față de avuția națională a întregului popor.

Documentele Congresului al XII-lea al partidului aduc, în această privință, o contribuție hotărîtoare, ele constituie model de gîndire creatoare, originală, adecvată cerințelor vremii și în același timp amplu program de acțiune practică pentru adaptarea structurilor economiei naționale la restricțiile și exigențele viitorului.

dr. Maria D. POPESCU

ENERGIILE NECONVENŢIONALE ÎN COMPETIŢIE CU CELE CLASICE

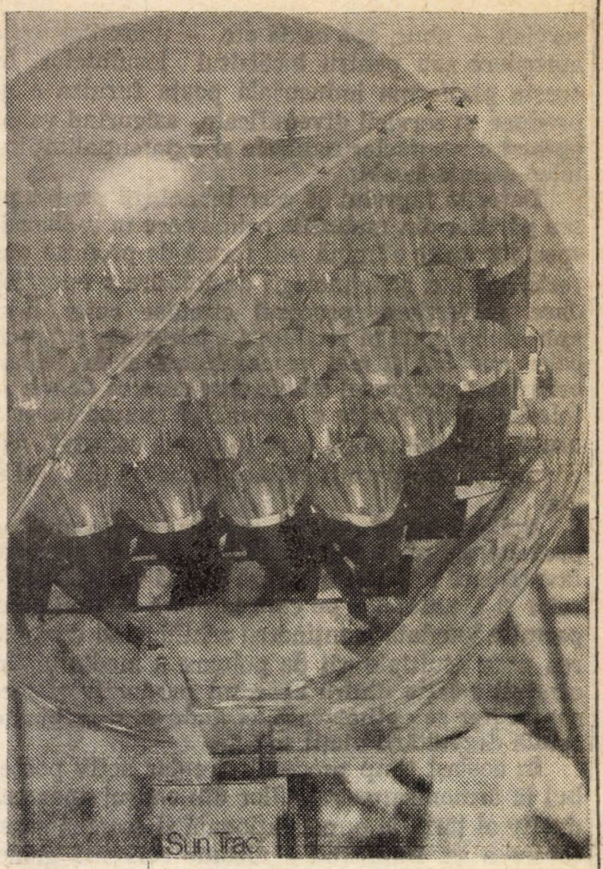

Baterie de celule fotovoltaice

ÎN CADRUL preocupărilor privind satisfacerea necesităţilor energetice ale omenirii într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat, problema „energiilor neconvenţionale" capătă o pondere din ce în ce mai mare, în numeroase ţări ale lumii punîndu-se multe speranţe în acestea. Desigur însă că modul în care pot şi trebuie să fie abordate poziţiile energeticii neconvenţionale într-o anumită ţară depinde în primul rînd de şansele de competitivitate sau de viabilitate ale fiecărei soluţii neconvenţionale în ansamblul energetic al ţării respective, ţinînd cont de condiţiile geografice, climaterice, tehnologice şi sociale din ţara respectivă. Rezultă deci că problema competitivităţii surselor neconvenţionale este o chestiune specifică fiecărei ţări, dar şi că pentru a trage o concluzie valabilă este necesar ca în momentul de faţă fiecare soluţie să fie în mod egal încurajată şi perfecţionată.

Acest raţionament a stat şi la baza programelor româneşti de dezvoltare a surselor neconvenţionale, demarate cu 4—5 ani în urmă şi care au cristalizat soluţii româneşti specifice pentru fiecare dintre sursele neconvenţionale de energie de care dispunem şi care vor trebui perfecţionate în anii următori.

În principiu se consideră că investiţia specifică şi costul specific de exploatare a surselor neconvenţionale vor trebui reduse în următorii 10 ani de 3—4 ori pentru a putea avea în anul 1990 un ansamblu de soluţii neconvenţionale viabile din punct de vedere economic în contextul probabil al situaţiei energetice din acei ani.

Aceasta nu înseamnă însă că toate sursele noi se caracterizează prin aceiaşi indici economici, de altfel fiind şi stabilită la noi în ţară o ordine de prioritate în vederea valorificării lor după cum urmează : energia geotermică ; energia solară ; energia vîntului ; energia biogazului ; energie din deşeuri urbane ; energia surselor de căldură deşeu de joasă temperatură.

Chiar şi în cadrul aceleiaşi surse de energie există tehnologii de valorificare diferite care măresc şi mai mult diferenţele economice între utilizarea uneia sau alteia dintre sursele noi pentru o anumită aplicaţie, influenţînd astfel şi competitivitatea lor faţă de sursele clasice utilizate la noi : cărbunele, hidrocarburile şi energia hidraulică.

În privinţa **energiei solare** ţara noastră este situată într-o zonă cu o insolaţie medie anuală de 1 400 kWh/m² an şi cu un grad mediu de nebulozitate (40—55% din cantitatea de energie solară anuală este recepţionată în zilele cu cer senin). Soluţiile tehnologice pentru valorificarea ei, care şi-au dovedit utilitatea imediată sînt acelea vizînd realizarea de temperaturi sub 100°C pentru obţinerea de apă caldă.

Din calcule reiese că, teoretic, cu o energie incidentă de 1 Kw/m² (situaţia noastră) se poate ridica temperatura unui corp negru în aer liber la 91° C. Această temperatură poate ajunge la 160° dacă se introduce efectul de seră. Aceste două fenomene sînt de altfel utilizate simultan în construcţia de colectoare solare plane ce permit încălzirea unui fluid cu randamente de 50—60% la temperaturi sub 100°C. Printre primele utilizări ale acestui tip de colector pot fi citate o serie de obiective care sînt, de altfel, în curs de realizare între care : camere de uscare a lemnului la care se vor obţine economii anuale de 40 tcc/an şi instalaţie ; staţii pentru încălzirea spaţiilor şi prepararea apei calde la complexele zootehnice, generalizarea soluţiei conducînd la economii estimate de pînă la 7 000 tcc/an ; instalaţii pentru producerea apei calde la construcţii social-culturale cu economii estimate la 3 000 tcc/an în 1980 şi circa 360 000 tcc/an în preajma anului 1990. Echipînd pînă în 1985 cu captatoare solare echivalentul a 100 000 apartamente convenţionale se vor putea realiza economii anuale de cca. 145 000 tcc.

Iată deci că prin simpla multiplicare a unui procedeu tehnologic foarte simplu se pot obţine economii substanţiale de combustibil, chiar dacă pentru început costul energiei obţinută printr-o astfel de sursă, ca şi investiţia specifică este dublă sau chiar triplă în comparaţie cu sursele clasice epuizabile de combustibil.

Printre realizările concrete de pînă în prezent menţionăm casele solare de la Cîmpina, Complexul hotelier de la Saturn — Mangalia, uscătoriile de lemn, de la Piteşti şi de cărămidă de la Jimbolia, alimentarea cu apă caldă a complexelor zootehnice de la Bărcăneşti şi Săftica. La aceste instalaţii s-a acumulat experienţa necesară exploatării unor cîmpuri de captatoare mari (1 000—10 000 m²) precum şi aceea necesară proiectării cu succes şi în condiţii economice mult mai avantajoase ca în cazul primelor instalaţii a altor instalaţii mult mai complexe. Lista aplicaţiilor la noi în ţară nu se limitează numai la încălzirea sau producerea de apă caldă, cercetările fiind orientate şi în alte direcţii şi anume a centralelor solare electrice cu puteri pînă la 100 kW cu ciclul termic clasic. Trebuie însă menţionat că utilizarea în condiţiile ţării noastre a captatoarelor solare plane pentru astfel de aplicaţii prezintă indici economici foarte defavorabili faţă de cei obţinuţi în centralele termoelectrice clasice. Tocmai de aceea, paralel cu preocupările pentru perfecţionarea tehnologiilor acestor instalaţii experimentale, se în-

DESCHIDERI SPRE VIITOR

cearcă și utilizarea unor sisteme de captatoare cu concentrații moderate a radiației solare sau chiar cu concentrații mari (de ordinul a 200—300 de ori) care ne conduc la concepția centralelor solare de tip turn.

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE **conversia directă a energiei solare în energie electrică** aceasta se face prin utilizarea efectelor fotovoltaice sau efectelor termoelectrice considerate astăzi printre cele mai promițătoare mijloace de captare directă a radiației solare și transformare a ei în energie electrică. Cercetările întreprinse atît la noi în țară cît și pe plan mondial au arătat că celulele fotovoltaice de tipul siliciu monocristal, siliciu policristalin sau cele cu joncțiuni multiple de tipul Galiu—Arseniu vor permite o reducere substanțială a prețului watului instalat de la 20—25$/W în 1975 la 8—9$/W în 1982 și 0,5$/W în 1990. Punctul de inflexiune în reducerea substanțială a prețului se așteaptă să fie anul 1983 cînd se apreciază că se va obține acea străpungere tehnologică care este neapărat necesară pentru atingerea prețurilor prognozate pentru 1990, apreciindu-se că la jumătatea deceniului următor sistemele fotovoltaice vor putea deveni competitive din punct de vedere economic cu cele clasice.

O dată cu perfecționarea acestei tehnici se va putea spera și în realizarea unor soluții corespunzătoare pentru centralele solaro-electrice cu conversie directă, soluții care prezumtiv vor putea deveni mult mai ieftine decît cele utilizînd energia solară prin ciclu termic.

În ceea ce privește utilizarea **energiei eoliene** aceasta se consideră astăzi favorabilă din punct de vedere economic pe amplasamente cu un potențial specific eolian de cca. 3 000 kWh/m²an și competitivă cu unele surse alternative pe amplasamente care oferă peste 5 000 kWh/m²an. La o energie eoliană medie anuală de cca. 1 400 kWh/m²an care reprezintă media anuală din România se consideră că principalele utilizări ale energiei eoliene vor fi la noi legate de antrenarea diverselor tipuri de pompe pentru vehicularea apei în instalații de irigații, în scheme de centrale hidroelectrice cu acumulare prin pompaj, în alimentarea cu apă a unor localități izolate sau în antrenarea pompelor pentru desecarea terenurilor inundabile.

A DOUA ETAPĂ de utilizare a energiei eoliene în unități de puteri mai mari, pînă la 100 kW, urmează să se concretizeze în cel mult doi ani avînd în vedere realizarea încă de pe acum a unor instalații de 20 kW (de către ICEMENERG), urmînd ca într-o a treia etapă, de perspectivă, să se construiască instalații cu puteri de 1—5 MW, amplasate în zone montane cu viteze favorabile ale vîntului, folosite în special pentru acumularea energiei prin pomparea apei în lacuri de acumulare. Motoarele eoliene mici au o mare răspundire într-o serie de țări dezvoltate ca de exemplu S.U.A. (circa 500 000 unități) ,U.R.S.S. (circa 100 000 unități) etc. În ceea ce privește instalațiile mari, sînt realizări interesante în Danemarca de 45 kWe și 200 kWe și în R.F. Germania — o centrală eoliană de 100 kWe cu diamentrul rotorului dublu de 37 m. Cea mai mare instalație realizată pînă acum a fost aerogeneratorul de la Grandpa's Knob din Vermont (S.U.A.) în care s-a obținut o putere nominală de 1 300 kW cu o viteză a vîntului de 13 m/s. Aceasta a funcționat în perioada 1941—1945.

În domeniul instalațiilor de mică putere, în multe țări acestea au început să fie construite pe scară industrială așa cum este cazul Elveției (eoliene de 5 kW) cu diametrul de 5 m (costînd circa 1 900$), R. F. Germania — eoliene de 0,5 kW sau Italia — eoliene de 1 kW.

ÎN ROMÂNIA investigațiile cu privire la folosirea forței mecanice a valurilor în scop energetic au fost declanșate oficial în anul 1921 odată cu depunerea la Oficiul de stat pentru invenții a primului dosar revendicativ în această direcție. Spre deosebire de factorii naturali favorabili amplasării hidrocentralelor marine întîlnite pe alte mări și oceane ale globului, pe Marea Neagră într-un an mijlociu, frecvența vînturilor puternice e de 38%, iar a celor cu viteză mai mare de 1 m/s este doar de 0,5%. Datorită acestui regim calm, în comparație cu alte zone geografice, valoarea potențialului energetic brut al valurilor este relativ redusă. Merită subliniat în aceste condiții aportul specialiștilor români din cadrul ISPE-București care au proiectat și realizat un model de instalație original, adaptat condițiilor dinamice ale valurilor Mării Negre pentru care s-a și emis deja un brevet de invenție în anul 1977. Acest model reprezintă de fapt una din cele 4 soluții avansate pe plan mondial și care prezintă un real interes pentru viitor în valorificarea acestei noi surse de energie.

BIOCONVERSIA este de asemenea un domeniu de perspectivă în care s-au obținut rezultate interesante la noi în țară în urma finalizării stației pilot semiindustriale de fermentare anaerobă de la Periș. Rezultatele de pînă acum au evidențiat posibilitatea obținerii unei cantități de pînă la 600 dcm³ biogaz (cu conținut predominant în metan) pe kg. de substanță organică cu o putere calorică de pînă la 6 500 kcal/m³ În scopul realizării temperaturii necesare bioconversiei (circa 40° C) au fost utilizate la instalația de la Periș și colectoare solare plane pentru a furniza căldura necesară întreținerii active a acestui procedeu.

Această utilizare a bioconversiei pentru obținerea de combustibili lichizi (etanol, metanol) sau de gaze combustibile (hidrogen, metan) prin descompunerea bacteriană a biomasei sau a deșeurilor animaliere și menajere este secondată, cu mai puțină amploare însă, de preocupările pentru găsirea unor metode de obținere în cantități mari a biomasei. Se apreciază că majorarea cu un ordin de mărime a producției „plantelor energetice" față de producțiile cunoscute astăzi ar putea conduce la un interes deosebit în utilizarea acestora chiar în centrale termoelectrice de tip clasic.

ENERGIA GEOTERMICĂ se află în situația cea mai favorabilă din punctul de vedere al posibilităților de valorificare la scară industrială, imediată, cu mijloace tehnice relativ simple și cu cheltuieli relativ scăzute. În România prospecțiunile geologice efectuate au evidențiat existența unor surse importante de ape geotermale în zona de vest a țării și au identificat numeroase anomalii geotermice în Carpații Meridionali, Valea Oltului, Dobrogea și alte zone ale țării, ceea ce face previzibilă prezența unor surse geotermice în aceste zone. Pînă în prezent valorificarea apelor termale cu temperaturi între 60°—100° C s-a concretizat în special în vestul țării, pentru încălzirea locuințelor și a altor construcții în orașul Oradea, în județul Bihor precum și în alte realizări la Satu Mare, Carei, Sînnicolau de Munte, Arad, Timișoara, Herculane, Călimănești.

În afara cercetărilor geologice pentru identificarea de noi surse, stabilirea rezervelor și perfecționarea metodelor de extracție a agentului geotermal trebuie menționate și cercetările în curs la ICEMENERG pentru perfecționarea tehnologiilor de valorificare în scopul creșterii gradului de utilizare a căldurii conținută de apele geotermale. În condițiile specifice țării noastre sistemele considerate optime pentru folosirea apelor geotermale în scopul încălzirii spațiilor sînt sisteme combinate, cuprinzînd trei tipuri de surse : căldura geotermală folosită direct, pompa de căldură și cazanul de vîrf (adițională).

REZULTĂ din cele expuse pînă acum că ordinea de merit a tehnologiilor de valorificare a surselor noi, stabilită pe baza criteriilor economice referitoare la costul energiei produse, investiții specifice, durata de recuperare a investiției și potențialul anual disponibil al resursei respective este la noi în țară următoarea :

— valorificarea energiei geotermice ;

— valorificarea energiei recuperate din sursele de căldură de potențial termic scăzut cu ajutorul pompelor de căldură ;

— valorificarea energiei deșeurilor urbane ;

— valorificarea deșeurilor agrozootehnice (biogaz) ;

— valorificarea energiei solare.

De fapt, această ordine de merit se regăsește ca structură și în evalurările făcute în alte țări europene — Franța, R.F.G. etc. și ea reflectă, evident, gradul de maturitate actual al tehnologiei de utilizare a sursei respective față de procedeele clasice de utilizare a energiei. În orice caz, date fiind condițiile specifice țării noastre, nu este de așteptat ca într-un viitor apropiat sursele neconvenționale de energie să ajungă la o pondere prea mare în producția noastră de energie. Dar, la fel de evident este că fiecare procent din consumul de energie acoperit prin utilizarea unor astfel de resurse reprezintă o contribuție la asigurarea independenței energetice a țării și, de aceea, se impune ca energeticii neconvenționale să i se acorde întreaga atenție.

dr. Mihai G. M. POP

Tendințe noi în conducerea automată a proceselor de producție

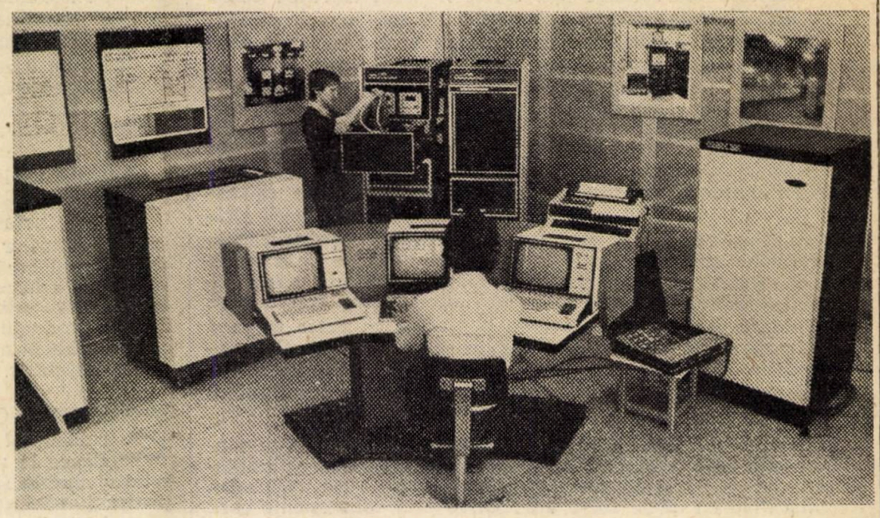

Sistemul informațional destinat conducerii și supravegherii procesului de fabricație a autoturismului OLTCIT, realizat de Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări, tehnică de calcul și telecomunicații (I.P.A.T.C.), în colaborare cu firma franceză CEREI

ESTE BINECUNOSCUTĂ preocuparea permanentă și consecventă a partidului și statului nostru pentru dezvoltarea industrială, singura cale care poate ridica țara noastră în rîndul acelora avansate economic și creșterea permanentă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. În acest efort de industrializare, automatizării îi revine unul dintre cele mai importante roluri prin efectele pe care le produce în toate ramurile industriale, în care prin automatizarea controlului și supravegherii funcționării utilajelor și proceselor tehnologice se asigură reducerea efortului fizic, îmbunătățirea randamentelor, creșterea deosebită a productivității muncii, gospodărirea cu maximă eficiență a resurselor materiale și financiare. În Raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu** se arată că va trebui să se acționeze pentru **„conducerea cibernetizată a proceselor tehnologice, generalizarea muncii la mai multe mașini, utilizarea rațională a timpului de lucru, folosirea tehnicii electronice în programarea producției, în lucrările de calcul și evidență și pe această bază, reducerea la strictul necesar a personalului funcționăresc".**

În general dezvoltarea industrială contemporană este de neconceput fără aportul automatizării. Înseși ritmurile de dezvoltare ale producției ramurii automaticii și electronicii în general sînt superioare ritmurilor de dezvoltare din celelalte ramuri, întrucît progresul lor este cel care determină progresul tehnic în toate domeniile de activitate industrială, economică și socială. Producția de mijloace de automatizare, electronică, tehnică de calcul și telecomunicații valorifică în gradul cel mai înalt materialele, metalul, munca și inteligența, permițînd realizarea de produse de valori foarte ridicate cu consumuri de materiale și energie minime. În același timp echipamentele de automatizare, electronice și de tehnică de calcul incorporate în utilajele tehnologice adaugă acestora o valoare însemnată, prin aceea că le sporesc randamentele, le fac mai maleabile și elastice în conducere, sporesc capacitatea de conducere de către operatorul uman. Ținînd seama de proporțiile dimensionale și geometrice care uneori ating limite de giganți, de precizîile cu care trebuie să se deplaseze, de valorile obiectelor pe care le transformă în produse finite, s-a ajuns la situația în care posibilitățile umane de manevrare sînt depășite, iar stăpînirea lor de către operatori este posibilă numai cu ajutorul echipamentelor de automatizare cu grad înalt de inteligență.

Lucrări de specialitate recente evidențiază ce valori se realizează în prezent pe piața mondială de către diferite produse industriale precum urmează:

— aparatura electronică pentru automatizarea mijloacelor de tehnică medicală 35 000 dolari/tonă ;

— aparatura de automatizare și tehnică de calcul 30 000 dolari/tonă ;

— echipamentele de telecomunicații 22 000 dolari/tonă ;

— aparatele receptoare radio și televizoare circa 11 000 dolari/tonă.

— mașini unelte circa 4 000 dolari/tonă ;

— materialul rulant de cale ferată 1 700 dolari/tonă ;

— navele comerciale circa 1 900 dolari/tonă.

Din aceste date rezultă atît gradul ridicat de valorificare a resurselor materiale prin producția mijloacelor de automatizare cît și aportul automatizării la creșterea valorii utilajelor și, evident, la sporirea randamentelor și eficienței în exploatare, la creșterea siguranței în funcționare, la reducerea efortului uman și la creșterea securității acestora în complexul funcțional general.

Stadiul actual al dezvoltării automatizării proceselor

NIVELUL AUTOMATIZĂRILOR de procese este profund marcat de impactul calculatoarelor de proces. Specialiștii contemporani afirmă că există multe rațiuni pentru a denumi etapa actuală drept **epoca tehnicii de calcul,** în domeniul căreia **microcalculatoarele și microreceptoarele reprezintă elementul și evenimentul revoluționar** similar cu evenimentul și elementul revoluționar pe care l-a reprezentat apariția tranzistorului în 1955. Și astfel, continuînd comparațiile realizărilor epocale trebuie să recunoaștem că revoluția tranzistorului care a reușit să controleze prin semnale de ordinul miliamperilor utilaje cu puteri de ordinul megawaților, este astăzi înlocuită prin revoluția a doua a microprocesorului care realizează aceleași operații prin impulsuri de ordinul microamperilor, deschizînd, astfel, o eră nouă în tehnica actuală, **era microelectronicii.**

Se apreciază că, pe plan mondial, încă, la nivelul anului 1980 microprocesoarele vor avea un impact deosebit în industria bunurilor de consum, în proporție de 15 la sută ; în automatică (tehnica de calcul și electronică indus-

trială) în proporție de 25 la sută ; în instituții și administrație 30 la sută, în telecomunicații 17 la sută, iar în alte domenii 13 la sută. Există o unanimitate de opinii că industria mijloacelor de automatizare va fi dominată de microelectronică prin microprocesoare, memorii, circuite larg integrate și circuite foarte larg integrate, cu precizarea că este greu de făcut o delimitare între microprocesor (care este o componentă) și microcalculator (care este un set asamblat pe un circuit imprimat, cuprinzînd mai multe microprocesoare și componente adiționale cum sînt memoriile). Microcalculatoarele și microprocesoarele vor invada întreaga industrie — în procese tehnologice și utilaje — cît și domeniul bunurilor de consum. Deși inițial conducerea automată a proceselor industriale a avut un start lent, de la prima aplicație a unui calculator de proces în 1960, treptat introducerea calculatoarelor a devenit explozivă (desigur nu numai în procese) ritmul atingînd o creștere de 67 la sută pe an. Din anumite statistici și date preliminare rezultă că în 1978 s-au introdus 240 000 unități, iar la finele anului 1979 cifra va fi majorată cu încă circa 340 000. La stadiul actual de dezvoltare un microcalculator este de 300 000 de ori mai mic decît primul calculator, consumă o putere de 56 000 ori mai mică, este de 10 000 ori mai fiabil și are o greutate mai mică de 0,5 kg, față de 30 tone cît avea primul.

Impactul microelectronicii asupra sistemelor de aparatură electronică de control și reglare a proceselor tehnologice s-a manifestat efectiv pentru **transformarea acestora în sisteme radical noi,** care sînt mai degrabă sisteme de calcul, respectiv au un evident caracter constructiv (hardware) și programatic (software), similar cu cel al sistemelor de calcul, bazîndu-se efectiv pe tehnica microprocesoarelor și microcalculatoarelor. În mod concret aplicațiile microelectronicii în domeniul tehnicii de control, reglare și măsură vor avea implicații în următoarele domenii :

— **Transmiterea de date :** semnale multiplexate de la traductoare în scopul simplificării cablajelor cît și interogarea de control a traductoarelor canalelor de date ;

— **Expunerea datelor :** prelucrarea și controlul unităților de vizualizare a datelor și a altor display-uri ;

— **Alarmării :** controlul priorităților, realizarea logicii de alarmare, controlul dispozitivelor de alarmare ;

— **Reglarea și controlul automat :** încorporare în regulatoare automate digitale discrete, încorporarea în sisteme de control distribuite, asigurarea acordării automate a regulatoarelor, regulatoare programabile flexibile, diagnosticare, semnale de condiționare ;

— **Acționărilor :** reglaj viteze, poziționări și prestații de siguranță, caracterizări variabile și ajustări de raport de amplificare ;

— **Traductorilor:** autoetalonări, diagnoze de greșeli, ajustare derive, liniarizări, îmbunătățiri de precizii și repetabilități prin eliminarea erorilor sistematice, convertirea datelor din analogice în digitale și vice-versa, controlul analizoarelor, în particular al spectometrelor și cromatografelor de gaze.

Încă o implicație a microelectronicii asupra sistemelor de reglare automată constă și în faptul că actualele sisteme de cameră de comandă cu scheme sinoptice de dimensiuni mari, cîmp foarte mare, greu de cuprins de către operator, sînt înlocuite **prin sisteme de vizualizare tip display** cu avantaje deosebite, concretizate prin economii de materiale, energie și spațiu și ușor de cuprins în unghiul vizual al operatorului.

Aspecte specifice noi ale concepției de automatizare

PROGRESUL realizat în ultimii ani în domeniul unor materiale și procedee tehnologice neconvenționale, au determinat soluții deosebite, evoluate, radicale în sistemele de automatizare și de conducere a proceselor și utilajelor complexe. În grupa acestor procedee și elemente se menționează **fibrele optice, elementele de tip laser și elementele semiconductoare optoelectronice.**

Aplicarea unor asemenea procedee și elemente revoluționează total procesele de automatizare, asigurînd proprietăți deosebite de siguranță în funcționare pentru medii unde elementele convenționale prezintă limitări sau chiar imposibilitatea utilizării implicînd soluții costisitoare și greu de întreținut.

Concret, **fibrele optice** reprezintă elementul de legătură care înlocuiește cu succes cablajele din cupru (material deja socotit strategic), asigurînd protecție totală la perturbații de ordin electric, electromagnetic, termic, cît și din punct de vedere al tehnicii securității. Fibra optică constituie element de transmitere de date și în același timp de semnalizare, pentru locuri greu sau imposibile pentru accesul omului, oferind astfel elementul cel mai eficace de comandă, semnalizare și supraveghere la distanță.

Elementul laser poate fi folosit atît ca element detector de temperatură sau alți parametri cît și pentru control dimensional, în aceleași condiții ca și fibra optică, pentru utilaje, zone și domenii greu accesibile altor tipuri de elemente traductoare sau pentru operatorul uman. În ceea ce privește **elementele semiconductoare optoelectronice** impactul lor se manifestă în special din punct de vedere al creșterii nivelului calitativ și fiabilității cît și al economisirii de materiale și energie. Fiabilitatea este asigurată de elementele izolatoare optoelectronice, care asigură securitatea față de semnale parazite și alte tipuri de perturbații (radio, electromagnetice etc.). Durata de viață a acestor componente este similară cu a componentelor semiconductoare, care oricum este superioară în raport cu elementele tradiționale.

Progrese în domeniul proceselor de fabricație ale mijloacelor de conducere automată

MIJLOACELE DE AUTOMATIZARE, electronice și din domeniul tehnicii de calcul se realizează la rîndul lor prin procese și procedee asupra cărora se manifestă impactul automatizării și microelectronicii. În general, așa cum s-a remarcat din cele prezentate, elementele și echipamentele de automatizare și de tehnică de calcul pentru conducerea proceselor reprezintă elemente „inteligente". De asemenea, aceste mijloace reprezintă echipamente electronice care încorporează componente electronice semiconductoare în cantități mari și de nivel calitativ ridicat. Față de aceste aspecte, industria producătoare de mijloace de automatizare, pentru a realiza parametri calitativi și de eficiență ridicată, necesită, în afară de procesele curente, tradiționale, procese, echipamente și utilaje de control de calitate începînd cu verificarea și tratarea de stabilizare a componentelor, materialelor și subansamblelor lor și încheind cu verificarea produselor finite. De aceea, plecînd de la principiul transformării cantității într-o calitate nouă se impune ca toate aceste controale și verificări să fie realizate cu aparatură, echipamente și utilaje mult mai inteligente decît cele care constituie obiectul propriu-zis al verificării. Apar astfel echipamentele de test automat, care, la rîndul lor, conțin calculatoare, cu programe speciale de test, întocmite pentru fiecare subansamblu sau produs. Dar fiindcă asemenea mijloace de control și de test sînt legate într-un fel de specificul activității unităților de producție pentru mijloace de automatizare și tehnică de calcul, ele se dezvoltă la un asemenea nivel de automatizare și în asemenea cantități încît au dat naștere unei noi subramuri de producție de echipamente automate, denumită **testomatică.** Testomatica de regulă își concepe și își dezvoltă produsele odată cu realizarea sau conceperea produselor noi cărora le sînt destinate, echipamentele și utilajele de test și simulare constituind echipamente aferente pregătirii tehnologice și, în unele cazuri, ajungînd să reprezinte o pondere de circa 50% din totalul utilajului tehnologic.

Tot pentru a se asigura un grad calitativ uniform și un nivel de productivitate corespunzător în procesele de fabricație a aparaturii de automatizare se folosesc pe scară din ce în ce mai largă mijloacele de montaj și implementare automată a componentelor pe plachete cu circuite imprimate, echipamente de asemenea cu grad ridicat de automatizare.

Desigur, cele arătate mai sus nu epuizează preocupările actuale ale oamenilor de știință. Dar realitățile demonstrează că, în orice caz, automatica, tehnica de calcul, electronica, testomatica sînt sau devin tot mai pregnant caracteristici ale industriilor și țărilor avansate din punct de vedere economic și tehnologic, tendință în care se încadrează și preocupările specialiștilor români. La fel de adevărat este și faptul că posibilitățile cunoașterii umane nu au limite și că ne putem aștepta ca viitorul, chiar nu prea îndepărtat, să ne aducă alte noi și revoluționare realizări în domeniul tehnicii conducerii automate a proceselor de producție.

A. PREDOI

directorul Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări, tehnică de calcul și telecomunicații

MINIATURIZAREA ŞI ROBOTIZAREA – CARACTERISTICI ALE PRODUCŢIEI MODERNE

Roboţii — un ajutor eficient al omului în efectuarea unor operaţii grele sau în medii neprielnice

CONGRESUL al XII-lea al Partidului Comunist Român, eveniment de importanţă istorică în viaţa partidului şi întregului popor, a adoptat documente de o hotărîtoare însemnătate pentru destinele economiei naţionale, ale întregii societăţi româneşti. Aceste documente subliniază şi direcţionează liniile principale ale amplului proces de edificare şi modernizare a structurilor industriale din ţara noastră, de ridicare a lor pe o treaptă calitativ superioară sub aspectul eficienţei şi calităţii.

În Raportul prezentat Congresului al XII-lea al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** evidenţia principalele căi de modernizare a producţiei industriale, făcînd referiri directe la automatizarea şi cibernetizarea proceselor de producţie : **„Productivitatea muncii în industrie va trebui să crească în cincinalul viitor într-un ritm mediu anual de 7—7,5%, contribuind cu circa 80% la realizarea sporului de producţie. Un rol însemnat vor avea în acest scop extinderea mecanizării şi automatizării, realizarea de linii complet automatizate, îndeosebi în turnătorii, forje, secţii de tratamente termice şi alte sectoare cu muncă grea, folosirea maşinilor-agregat multifuncţionale, a roboţilor industriali şi microprocesoarelor".**

Documentele adoptate de Congres reflectă măsurile luate pentru înfăptuirea acestor linii directoare, industriile de electronică, automatizări, tehnică de calcul, mecanică fină, maşini-unelte, cunoscînd ritmuri de dezvoltare mai rapide decît alte ramuri industriale.

Contextul mondial în care are loc acest proces de dezvoltare şi modernizare al industriei este determinat atît de factori pozitivi printre care cel mai remarcabil este progresul accelerat al microelectronicii cît şi de factori cu influenţă negativă în ansamblu printre care acela al crizei de materii prime şi energetice.

Revoluţia ştiinţifică şi tehnică la care sîntem martori şi participanţi face ca, datorită ritmului înalt de schimbare a structurilor şi tehnologiilor industriale, orice prognozare pe termen lung în acest domeniu să fie supusă la numeroase riscuri şi incertitudini. Se desprind însă suficiente elemente pentru a încerca să ne imaginăm cum va arăta uzina anului 2000 [1]).

Ea va fi o structură ierarhizată de celule de maşini-unelte cu comandă numerică, alimentate de roboţi industriali, sub controlul minicalculatoarelor. Operaţiile esenţiale de asigurare a calităţii şi de întreţinere vor fi asigurate tot de roboţi industriali. Întreaga funcţionare este condusă de o reţea de calculatoare şi minicalculatoare, care după o schemă extrem de flexibilă optimizează fluxul de fabricaţie. Operaţiile de pregătire a fabricaţiei sînt şi ele automatizate. Nu se prevede în nici un caz excluderea omului din aceste linii de producţie ale viitorului, dar rolul său creşte, cerîndu-i-se un nivel de pregătire superior în special la nivelul atelierelor. Muncitorul anului 2000 va semăna mai mult cu operatorul de calculator de azi, el urmînd să conducă procesul de producţie de la terminale de calculator, în interacţiune directă cu procesul respectiv. Desigur apariţia unor astfel de uzine ale viitorului va avea o serie de efecte directe asupra structurilor şi a caracterului muncii industriale :

> — se va produce o schimbare radicală a interacţiunii om-maşină care devine mai complexă fiind caracterizată de posibilităţile largi de dialogare pe care le oferă calculatoarele electronice ;
> — se va manifesta o mai mare mobilitate în profesii şi meserii, fiind de aşteptat ca un muncitor să-şi schimbe specificul muncii de 3—4 ori în perioada de viaţă activă, în comparaţie cu cifra de 1—2 ori caracteristică momentului prezent ;
> — se va reduce numărul de şefi de echipe, ateliere, secţii şi alte nivele intermediare ; personalul administrativ nu va mai fi practic necesar în sfera directă a proceselor de producţie ;
> — calificarea forţei de muncă va avea un rol hotărîtor ; se va ivi necesitatea recalificărilor frecvente, care ar putea însă deveni un factor de frînare a dezvoltării tehnologice.

În general se poate afirma că se va produce o migrare a forţei de muncă din sectoarele cu un înalt grad de productivitate, în speţă al producţiei industriale, spre acelea în care productivitatea este mai scăzută, cum este sfera serviciilor. Se estimează că sectorul de producţie industrială va mai avea nevoie doar de 10—30% din totalul forţei de muncă faţă de 30—40% în prezent, în ţările dezvoltate industrial.

Considerentele tehnico-economice ale miniaturizării

MINIATURIZAREA este fără îndoială una din caracteristicile vizibile ale progresului tehnic contemporan. Această tendinţă, departe de a reprezenta un scop în sine se impune din considerente tehnico-economice :

[1]) Clutterback, D. The future of work/The factory of the future /. International Management, August 1979.

— costul de fabricație este mai redus, manopera și consumurile de materiale fiind indiscutabil în corelație cu dimensiunile fizice ; procesele de producție sînt adesea mai simple și ele ;

— criza de materii prime și resurse energetice favorizează fabricația de produse miniaturizate care folosesc mai puține materii prime și energie în procesul de fabricare cît și consumuri reduse de energie în exploatare ;

— funcționalitatea produselor miniaturizate este mai mare și considerente generale de mediu favorizează produsele cu dimensiuni fizice mai mici, mai ușor de amplasat în fabrici preexistente sau în alte locuri unde dimensiunile fizice sînt limitate urmărindu-se ridicarea gradului de utilizare a suprafețelor. Tendința este generală, dar mai ușor de sesizat în prezent la unele bunuri de larg consum (televizoare, casetofoane, mașini de spălat, aspiratoare etc.).

Aceste considerente desigur că explică tendința spre miniaturizare, al cărei factor principal de progres îl constituie **microelectronica.** Ne aflăm într-o fază în care se produce o amplificare fără precedent a complexității circuitelor integrate pe scară largă (L.S.I.) realizate pe o singură pastilă de siliciu de cîțiva mm². La baza acestei realizări stau progresele tehnologice care, la rîndul lor, au permis să se reducă rapid costurile de producție, asistînd astfel în electronică la un fenomen de miniaturizare pe cît de spectacular pe atît de important sub aspectul consecințelor economice și chiar sociale. În ultimii 20 de ani dimensiunile fizice ale circuitelor electronice folosite în tehnica de calcul s-au redus de 200—300 ori, iar costul de producție este mai mic de circa 100—150 ori. Circuitele electronice miniaturizate au devenit purtătoare de inteligență sub formă de programe de calculator electronic evoluînd spre o nouă treaptă numită uneori **electronică funcțională,** în care electronica este privită „nu atît prin funcțiile sale interne ci prin funcțiile pe care le realizează în raport cu omul, cu uneltele sale, cu societatea". [2])

Evoluția miniaturizării în electronică va continua să fie rapidă, neexistînd se pare limitări de ordin tehnologic, teoretic sau practic. Limitări pot să apară însă datorită intereselor funcționale, deoarece ar putea să apară o situație în care nu se vor găsi aplicații care să justifice supercalculatoare miniaturizate pe o singură pastilă de circuit integrat. [3]) Pe de altă parte se consideră că numai pentru microprocesoare sînt posibile peste 25 000 aplicații diferite, [4]) a căror abordare va ridica dificultăți deosebite doar sau mai ales sub aspectul elaborării programelor necesare [5]).

Influența miniaturizării electronice este mai profundă decît apare prin manifestările sale directe în sfera electronicii. Un efect major, deși indirect, este și acela al **înlocuirii treptate a unor elemente mecanice prin ansamble microelectronice.** Echipamentele electronice sînt net superioare, sub aspectul raportului cost/performanță, celor mecanice. Or, în prezent abundă încă elemente mecanice folosite pentru comanda unor operații și fără justificare în funcția de bază a ansamblului mecanic. Dacă analizăm, spre exemplu, motorul termic vedem că numai o parte din componentele acestuia sînt folosite pentru obiectivul primar, adică transformarea de energie, restul fiind auxiliare, cu rol de comandă a unor operații (supapele, distribuitorul, dispozitive de avans, arborele cotit și altele). Crearea unor traductori electrici ieftini și introducerea microprocesoarelor vor revoluționa motorul termic sub aspectul dimensiunilor și randamentului.

Electronica va permite ca mașinile, ansamblele mecanice de orice fel să aibă dimensiuni limitate la utilitatea funcțională și dependente de progresul tehnologiei materialelor, ceea ce va însemna fără îndoială miniaturizare și creștere de performanțe. Tendința este favorizată, așa cum s-a mai arătat, de criza de materii prime, cît și de costul în continuă creștere al manoperei de fabricație. Să remarcăm că dacă putem reduce prin automatizare cheltuielile pentru manoperă, costurile materialelor sînt strict dependente de cantitățile înglobate în fiecare produs și deci pot fi reduse numai prin miniaturizare și aplicarea unor procedee tehnologice care să evite pierderile în procesele de producție.

Un alt efect al „microelectronizării" produselor prin înlocuirea unor ansamble mecanice cu microprocesoare este creșterea ponderii programelor (software) în componența produselor. Un program poate fi însă modificat în timpul exploatării, apărînd deci pentru prima dată în tehnică posibilitatea perfecționării continue a unor produse fără modificarea structurii sale fizice, ceea ce va influența pozitiv multe domenii tehnice a căror evoluție este în prezent frînată de investițiile necesare organizării fabricației produselor noi.

Ridicarea productivității muncii prin folosirea roboților industriali

DOMENIUL roboticii industriale este în prezent la fel de efervescent ca și acela al microelectronicii, proliferarea roboților din noile generații fiind posibilă în primul rînd datorită progreselor în sfera circuitelor electronice și a inteligenței artificiale.

Roboți industriali există de foarte multă vreme ei fiind destinați, indiferent de costul lor, pentru a lucra în locuri unde condițiile de mediu nu permit sau nu favorizează prezența omului. Noile generații de roboți industriali bazați pe inteligență artificială extind aria de utilizare și la procese de producție bazate pe operații de rutină repetate, obositoare și la acele activități productive în care se cere asigurarea unor indici de calitate deosebiți. Roboții industriali ridică cu un ordin de mărime nivelul productivității muncii în procesele de producție discrete, unde se părea pînă nu demult că posibilitățile automatizării clasice sînt limitate. De altfel, în cuvîntarea la Marea Adunare Populară de la Timișoara din 15 septembrie 1979, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a definit foarte precis obiectivele cercetării din domeniul roboticii : **„roboți moderni, de o automatizare suplă, roboți inteligenți care să poată, într-adevăr, ridica productivitatea muncii și asigura produse de înaltă tehnicitate".**

Influența roboților asupra ridicării productivității muncii este directă dacă luăm în considerare faptul că la un nivel de calitate net superior al execuției operațiilor aceștia au un cost specific descrescător, spre deosebire de costul manoperei, care are tendința de creștere continuă. Acesta deoarece în domeniul roboților raportul preț/performanță este ca și în cazul calculatoarelor electronice, rapid descrescător.

Dezvoltarea roboticii industriale va avea consecințe și în alte domenii :

— utilizarea de traductoare noi și perfecționate precum și generalizarea unui tip nou de periferic special al unui ansamblu complex de robot automatizat : manipulatorul [6]) ;

— mărirea numărului de grade de libertate și a complexității operațiilor executate ;

— dezvoltarea rapidă a unor noi cercetări în domeniul inteligenței artificiale, roboților cerîndu-li-se să recunoască forme, sunete, să se orienteze în spațiu, să autoînvețe etc. ;

— tipizarea și standardizarea elementelor constitutive ale roboților, deoarece, altfel, efortul de concepție și fabricație a lor devine anevoios, dacă nu imposibil.

Robotica este domeniul în care miniaturizarea, și mai ales sub aspectul pătrunderii electronicii în vederea înlocuirii elementelor mecanice care nu au funcții de bază, primare, se va manifesta puternic ca factor principal al reducerii costului roboților industriali din noile generații.

dr. ing. Vasile BALTAC
director,
Centrul de cercetare științifică, inginerie tehnologică și producție industrială pentru tehnica de calcul

---

2) Drăgănescu M. Știința calculatoarelor și aritmomorfismul, Comunicare la „Conferința Internațională de Sisteme automate și informaționale în industrie", București, 14—16 Iunie 1979.

3) Kilby, I. S. Technology — A five-year overwiew, Compeon 76. Proc. of the IEEE-1977.

4) Bürger E, L'influence de la microelectronique sur le hardware pour le traitement des informations d'ici à l'an 2000. Revue d'informatique nr. 3/1979, VEB Verlag Technik, Berlin, R.D.G.

5) Baltac V., Informatica distribuită și sistemele de programe ale calculatoarelor, comunicare la sesiunea de comunicări a Academiei R.S.R., Secția de științe tehnice, 15 noiembrie 1978 (în curs de publicare).

6) Drăgănescu M., Guran M., Davidoviciu A., Direcții noi de cercetare și de activitate în domeniul informaticii, comunicare la sesiunea „Informatica în cincinalul revoluției științifice și tehnice", ICI, 3—5 decembrie 1979.

BIOTEHNOLOGIILE —

perspective promițătoare pentru economie

EPUIZAREA PROGRESIVĂ a resurselor de energie, în special de hidrocarburi (petrol și gaze naturale) și de materii prime tradiționale, a impus specialiștilor găsirea și utilizarea de noi resurse neconvenționale și de obținere a hranei. Printre acestea se numără și biomasele, adică produsele de materie vie de origine animală sau vegetală, care au proprietatea de a se regenera continuu. Plantele, prin nenumăratele lor specii, i-au oferit omului, direct sau indirect, hrană, adăpost, combustibil, îmbrăcăminte, medicamente, mijloace de transport și altele. Se poate afirma, fără a exagera, că plantele au contribuit la evoluția omului. Cu toate realizările uriașe din știință și tehnologie, existența omului ar fi de neconceput fără hrana și produsele oferite de agricultură, iar o parte însemnată din sectoarele industriale nu și-ar putea desfășura activitatea fără ajutorul materiilor prime puse la dispoziție de vegetația cultivată sau crescută spontan.

După concepția „Soft Technology" (tehnologie blîndă) în contradicție cu „Hard Technology" (tehnologie dură) într-un viitor nu prea îndepărtat se va pune problema folosirii în industrie a materiilor prime, mai ales de origine animală și vegetală, ce se pot reînnoi, fără riscuri pentru existența și sănătatea omului și care să consume energie minimă.

Plantele au capacitatea de a transforma energia solară (bioconversie) prin fotosinteză în materie organică purtătoare de carbon. Fenomenul constă în descompunerea apei, în prezența luminii solare cu ajutorul clorofilei, în oxigen, care se elimină, și hidrogen. Ultimul reduce bioxidul de carbon cu formare de zaharide și eliberare de oxigen. Acest fenomen care se află la baza creșterii plantelor a constituit sursa rezervelor de cărbuni fosili. Importanța fotosintezei constă în faptul că o serie de compuși săraci în energie ca bioxidul de carbon și apa se transformă în compuși bogați în energie, hidrogen și zaharide. Specialiștii caută să îmbunătățească conversia energiei solare, printre altele, prin intermediul unor sisteme biologice, pentru a o transforma într-o cantitate mai mare de energie chimică care prin combustie să se transforme în energie termică. Prin aplicarea unor tehnici adecvate s-ar putea îmbunătăți randamentul fotosintezei cu implicații asupra creșterii recoltelor agricole cît și a obținerii suplimentare de materii prime pentru industrie.

S-a calculat că anual se obțin $1{,}53 \cdot 10^{14}$ tone (100%) de biomasă, din care uscatului îi revin $0{,}95 \cdot 10^{14}$ tone (62,5%), iar restul de $0{,}58 \cdot 10^{14}$ tone (37,5%) sînt repartizate între plantele din apele oceanelor, mărilor și apelor dulci. Transformate în unități energetice această biomasă reprezintă pentru uscat $4{,}26 \cdot 10^{20}$ calorii și $2{,}61 \cdot 10^{20}$ calorii pentru ape, respectiv o proporție mai mică de 1% din energia totală primită de la soare. Pămîntul primește o cantitate de energie solară de cîteva mii de ori mai mare decît cea necesară pentru nevoile omenirii, dar din nefericire această energie este difuză și intermitentă.

PE BAZA UNOR DATE ECONOMICE și a unor aprecieri se preconizează **posibilitatea măririi bioconversiei în condiții competitive din punct de vedere economic** și a prelucrării unor produse pe care le pun la dispoziție pădurile, plantațiile energetice (trestia de zahăr, maniocul, sfecla de zahăr etc.), deșeurile agricole și urbane cît și plantele acvatice.

Atenția multor guverne și instituții de cercetare se îndreaptă spre ecodezvoltare, adică spre orientarea și definirea unor strategii de dezvoltare microregionale și regionale în regiunile cu păduri sau predominant rurale situate în regiunile tropicale. În acest sens se fac studii etnobotanice și botanice ale potențialului pădurilor locale cît și a plantelor de cîmp și de apă. Pădurile acoperă circa 25% din suprafața uscatului, respectiv 4 126 milioane de hectare, din care se pot obține 300 miliarde de metri cubi de masă lemnoasă și care asigură peste 50% din energia acumulată anual în masa verde datorită dezvoltării apreciabile pe verticală, stratificării multiple și extinderii extrem de mari a aparatului foliar existent la aceste ecosisteme.

Lemnul, și în primul rînd deșeurile, constituie un combustibil promițător din ansamblul biomasei. Multe țări care nu dispun de resurse primare de energie se preocupă de înlocuirea petrolului cu lemn. Printre aceste țări se numără Finlanda, Suedia, Franța și altele, care au elaborat programe de selecționare a arborilor sau arbuștilor cu creștere rapidă și extinderea acestor „culturi energetice". Materialul lemnos cu o putere calorifică de 4 000 Kcal/kg poate fi utilizat direct în centralele termoelectrice special adaptate sau poate fi folosit drept combustibil, după transformarea în rumeguș, în focare speciale. Aceste focare pot furniza apă caldă, abur pentru nevoile industriei și se preconizează chiar propulsarea unor vehicule (autocamioane, locomotive etc.). În Franța s-ar economisi 5—7 mil. de tone de petrol dacă s-ar arde numai resturile lemnoase nefolosite din păduri. Statele Unite au un vast program de utilizare a biomaselor pentru care au fost alocate importante mijloace financiare. În această țară aproape 150 de companii care activează în sectorul hîrtiei și celulozei utilizează deșeuri de lemn pentru obținerea energiei electrice, ceea ce duce la o economie de circa 5 mil. barili petrol pe an.

Prin **lichefierea lemnului și a deșeurilor,** sub presiune ridicată, se obține un combustibil cu mare putere calorifică. Din unele specii de foioase (copaci îmbătrîniți) și ierburi subtropicale cultivate în tot cursul anului se poate obține metan. În ultimul timp în Statele Unite și Canada au fost elaborate mai multe procedee de gazeificare a lemnului și deșeurilor. Prin aplicarea acestor tehnici se obține un gaz bogat în monoxid de carbon și hidrogen, care poate fi utilizat pentru ars sau pentru sinteza metanolului, materie primă pentru industria chimică și combustibil (adaos în benzine).

Prin **hidroliza lemnului** (tratare cu acizi minerali) celuloza, o macromoleculă, este scindată la glucoză, o moleculă mică, care se supune fermentației cu microorganisme (drojdii) pentru obținerea alcoolului etilic. Lignina din lemn, care nu hidrolizează și rămîne ca deșeu, se utilizează drept combustibil.

ÎN EFORTURILE ce se fac pentru depistarea unor plante energetice, din care se pot obține hidrocarburi, cercetătorii de la Universitatea din Berkeley au identificat peste **2 000 de plante.** Unele specii pot produce pînă la 3 tone de hidrocarburi la hectar. În Statele Unite firma Goodyear a realizat, în laborator, un procedeu de obținere a izoprenului, materia primă pentru obținerea unui cauciuc sintetic similar cu cel natural, din lemnul de rășinoase. O anvelopă pentru un autoturism se poate obține din 3—4 pomi. Prin **prelucrarea chimică a lemnului** va fi posibil să se obțină o mare parte din produsele, care astăzi se obțin prin metodele convenționale.

Obținerea alcoolului etilic din trestie de zahăr sau alte plante care conțin zahăr sau amidon (manioc, cassava, sorg etc.) este convenabilă pentru țările dintre tropice, care dispun de suficiente cantități de apă propice pentru dezvoltarea acestor culturi. Multe țări ca Statele Unite, Franța, Australia, Filipine, China etc., au în schimb proiecte pentru **obținerea alcoolului etilic din celuloză,** deșeuri agricole, cereale și plante din flora spontană. Totodată s-au perfecționat tehnicile pentru hidroliza cu vapori de apă a amidonului și a fermentării ulterioare în vederea obținerii de alcool etilic și proteine utilizate ca adaos pentru furajarea animalelor sau chiar ca adaos în alimentația umană.

În vederea unei folosiri mai raționale a substratului organic supus fermentației s-au selecționat **tulpini de microorganisme,** care duc la un randament de 100% prin înlăturarea formării bioxidului de carbon, care consuma inutil o parte din carbonul organic. Procedeul a fost elaborat în Franța și în acest mod glucoza se transformă total în alcool etilic. Pentru moment această tehnică se aplică la biomase bogate în zaharide (deșeuri de banane, sfeclă de zahăr, trestie de zahăr și altele). Prin operații genetice (bioinginerie) va fi posibil să se obțină tulpini de microorganisme capabile să fermenteze cu randament maxim la alcool etilic orice substrat organic.

DESCHIDERI SPRE VIITOR

ALGELE constituie o sursă importantă pentru fabricarea metanului, a vitaminelor, a unor produse utilizate în industriile farmaceutică, cosmetică și alimentară cît și a obținerii de proteine. Efortul cercetătorilor este orientat spre mărirea randamentului de fotosinteză la alge cu circa 30% astfel ca prin bioconversia energetică să se obțină cantități mari de metan, utilizat atît pentru scopuri energetice cît și pentru chimizare. Cultivarea algelor se poate face în sisteme închise sau deschise, în lacuri naturale sau artificiale, în sistem continuu sau discontinuu. Prin cultivarea unor alge monocelulare în bazine cu o suprafață de un hectar cu o adîncime de 50 cm pe un substrat de ape reziduale orășenești epurate biologic se obțin 50 de tone alge uscate cu o putere calorifică de 2 777—4 444 Kcal/kg. Acestea, transformate în metan prin fermentație anaerobă, produc o energie echivalentă cu 1,25 tone de petrol. Există și unele plante acvatice, metanifere, în unele ape curgătoare din America de Sud și Africa, care se pot cultiva pe un substrat de deșeuri menajere sau animale. O astfel de plantă este zambila de apă. Un kg din această plantă poate produce 0,3 metri cubi de metan.

O sursă importantă de proteine o constituie **cultivarea unor microorganisme cu viteză mare de multiplicare** pe diverse substrate de celuloză și deșeuri provenite din industria alimentară (melasă, borhot de la fabricarea alcoolului etilic, de la tratarea apelor reziduale, de la abatoare, conserve, fabrici de prelucrare a laptelui, de amidon și altele) sau deșeuri solide din agricultură sau urbane. Alegerea substratului și, respectiv, a procedeului depinde atît de factorii locali specifici fiecărei țări sau regiuni, precum și de prețul în perspectivă al proteinei naturale. Prin aplicarea unor tehnici adecvate de fermentație este posibil să se obțină fibre de celuloză de calitate superioară. Masa rezultată de la fermentație după decontaminare se utilizează ca îngrășămînt natural.

Deșeurile menajere, poluante, sînt surse importante, care prin fermentație, în condiții controlate, pot produce metan, proteine și îngrășăminte. Obținerea **proteinelor prin fermentație** este foarte avantajoasă. Astfel, la creșterea bovinelor se obține un spor de producție de circa 500 g/animal/24 ore, în timp ce dintr-o cantitate de microorganisme egală în greutate cu cea a unui animal se pot realiza 500 tone de proteine/24 ore. Fabricarea proteinelor din materiile prime de mai sus și utilizarea acestora ca adaos în hrana animalelor face posibilă eliberarea a mari suprafețe folosite în prezent pentru cultura furajelor, care ar deveni disponibile pentru alte culturi.

În condițiile actuale reciclarea corespunzătoare a deșeurilor vegetale, cît și a deșeurilor provenite din alte activități se impune atît pentru valorificarea superioară a acestora cît și în vederea reducerii necesarului de îngrășăminte chimice poluante, care degradează solul și au un preț ascendent, paralel cu cel al hidrocarburilor.

Prin fermentarea anaerobă a gunoiului de grajd, rezultă un gaz bogat în metan (biogaz), care este ars în instalații sau pentru scopuri domestice. Din reziduurile solide rezultate după fermentație se obține un îngrășămînt complex. Compoziția biogazului variază după natura gunoiului de grajd și a microorganismului folosit în fermentație, dar conține în medie 70% metan, 30% bioxid de carbon, precum și urme de azot, amoniac, hidrogen etc. Puterea calorică a biogazului este în medie de 70% din cea a metanului pur.

În multe țări se fac cercetări intense pentru izolarea **celulazei,** o enzimă prezentă la numeroase microorganisme, care hidrolizează celuloza din plante pe cale biochimică la zaharuri fermentescibile. De asemenea, ingineria genetică este chemată ca prin recombinări genetice să creeze **noi microorganisme vii.** Este posibil ca atît prin aplicarea unor metode obișnuite cît și prin modificarea codurilor genetice (programe genetice) să se obțină specii noi de plante cu productivitate mare, care să permită producții vegetale sporite și ameliorarea randamentelor de amidon și zaharuri ușor fermentescibile.

O PROBLEMĂ stringentă este cea a fixării azotului de către plante. Fabricarea amoniacului și a îngrășămintelor cu azot este oneroasă datorită consumului mare de energie. Statisticile întocmite de F.A.O. apreciau, acum cîțiva ani, că anual se consumă pentru nevoile agriculturii circa 40 milioane de tone azot sub formă de îngrășăminte, evaluate la prețurile actuale la peste 25 miliarde de dolari. Specialiștii își pun problema asimilării directe a azotului din aer de către plante, ceea ce va duce la eliminarea din practica agricolă a îngrășămintelor cu azot prin obținerea unei bacterii capabile să fixeze azotul atmosferic și să-l transmită plantei gazdă. Însușirea unor bacterii de a fixa azotul atmosferic se poate transmite la altă bacterie. Prin metodele ingineriei genetice se încearcă să se introducă o genă fixatoare de azot într-un virus, cu care să se infecteze plantele. După teorie ar trebui să se obțină plante, de exemplu cereale, apte să asimileze din atmosferă azotul necesar dezvoltării. S-a demonstrat că bacteriile fixează azotul cu ajutorul unei enzime — nitrogenaza — care conține fier și molibden. Pînă în prezent s-au obținut rezultate numai la nivel de laborator. Prin aplicarea pe scară industrială a acestei tehnici ar fi posibil să se diminueze producția de îngrășăminte. Se preconizează și utilizarea microorganismelor prin aplicarea directă pe sol.

S-au elaborat mai multe procedee în fază de laborator, de obținere a hidrogenului prin fotoelectroliza apei cu ajutorul luminii solare. S-au realizat mai multe tipuri de **„frunze artificiale“,** în care se folosesc semiconductori, enzime (hidrogenază) și cloroplaste din clorofilă. Descoperirea oferă posibilitatea obținerii de energie ieftină pornind de la apă, clorofilă sau un substituent și o sursă ieftină de hidrogen, de exemplu deșeurile vegetale.

Prin manipulări genetice este posibil să se obțină cu ajutorul microorganismelor substanțe cu structură complexă ca hormoni, substanțe antivirotice, factori imunologici, coagulanți sanguini etc. În anul 1957 s-a obținut interferonul, un agent antiviral cu nenumărate aplicații în medicină și chiar în tratamentul cancerului. Produsul se extrage din pereții celulelor organismelor și în momentul de față este foarte scump. Datorită moleculei sale foarte complexe nu se poate obține prin sinteză chimică. De aceea, se pune problema obținerii acestuia cu ajutorul unor microorganisme special adaptate. Prin recombinări genetice se caută să se obțină vaccinuri, de exemplu pentru hepatită.

Anul trecut s-au obținut în laborator patru substanțe — somalina, hormonul din creier, insulina umană și proinsulina șobolanului. Aceste substanțe au proprietatea de „a tăia“ genele din lanțul cromozomilor. Descoperirea este epocală prin aplicarea acestei tehnici ar fi posibil să se trateze multe boli ereditare. Pentru combaterea unor insecte s-au pus în comerț insecticide bacteriene, de exemplu Turinginul și Turintozul, sau virotice, care au avantajul că nu sînt poluante. Un domeniu interesant pentru utilizarea microorganismelor îl constituie procedeul de biolixiviație, adică de extragere a metalelor, de exemplu cuprul, din minereu. O astfel de instalație funcționează deja în Statele Unite. Procedeul permite recuperarea metalelor din minereuri foarte sărace, nerentabil de prelucrat prin metode convenționale. Importanța microbiologiei industriale și a științelor înrudite, care contribuie la dezvoltarea acesteia, a crescut considerabil în ultimul timp. După profesorul Jacob, țările care nu abordează cercetări biologice fundamentale riscă să devină țări subdezvoltate.

ÎN DIRECTIVELE celui de-al XII-lea Congres al P.C.R. se arăta importanța utilizării biomaselor în vederea obținerii de energie din acestea. În această direcție pe baza unor programe elaborate de specialiștii din diversele domenii de activitate au fost antamate cercetări într-o serie de institute din cadrul Institutului central de chimie al Ministerului Industriei Chimice, Institutul de cercetări pentru industria alimentară al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și Institutul central de biologie al Ministerului Educației și Învățămîntului. În vederea unei activități unitare în acest domeniu se înființează în cadrul Institutului central de chimie, Institutul de cercetări științifice și dezvoltare tehnologică pentru bioinginerie tehnologică, care se va ocupa de valorificarea superioară a resurselor energetice de origine biologică, de obținerea de înlocuitori ai produșilor rezultați din petrol pentru realizarea de combustibili și produse petrochimice prin utilizarea proceselor biologice și a microorganismelor la fabricarea produselor chimice.

Sub egida Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie s-au elaborat programe cu caracter prioritar de cercetare și valorificare a biomaselor. În acest domeniu s-au obținut rezultate bune în valorificarea gunoiului de grajd și a apelor uzate în biogaz și proteine. S-au înființat mai multe stații experimentale de obținere a biogazului, care vor furniza fermelor energia necesară pentru încălzit.

La Curtea de Argeș este în funcțiune o instalație de obținere a drojdiilor bogate în proteine din normal parafine, în cadrul unei societăți mixte româno-japoneze „RONIPROT“. Acestea se utilizează pentru furajarea animalelor. Pentru viitor se prevăd instalații de obținere a proteinelor și din metanol. De asemenea, la Întreprinderea de biosinteze Calafat se produc insecticide bacteriene solicitate de agricultură.

Se preconizează ca prin aplicarea rezultatelor cercetărilor în producție să se realizeze însemnate economii de energie convențională și totodată să se mărească paleta produselor chimice. Toate acestea vor atrage după sine schimbarea actualelor tehnologii cu implicații deosebite asupra asigurării și valorificării resurselor naturale.

Corneliu Anton COCIAȘU

ŞTIINŢA ŞI TEHNOLOGIA ÎN SLUJBA DEZVOLTĂRII

Era invenţiilor este departe de a se termina

ULTIMA SUTĂ DE ANI a fost o perioadă de realizări tehnice extraordinare. Acum un secol calul şi locomotiva cu aburi erau încă singurele mijloace de transport terestru, telefonul era încă în faza copilăriei sale, fonograful lui Edison nu era decît o jucărie distractivă, maşina de scris (1879) şi becul cu incandescenţă (1881) nu fuseseră încă inventate, după cum nu existau încă nici telegraful fără fir al lui Marconi (1896), nici aspiratorul lui Booth (1901), nici avionul fraţilor Wright (1904). Majoritatea marilor progrese ale acelor ani s-au realizat prin aplicarea descoperirilor făcute în fizică şi în chimie în secolul al XIX-lea.

Părea imposibil ca asemenea mari paşi înainte să poată continua nelimitat, iar pesimiştii prevesteau apropierea sfîrşitului invenţiilor. Dar lucrurile s-au petrecut altfel. Noi descoperiri au uimit lumea atunci cînd oamenii de ştiinţă au început să cerceteze structura atomului, şi comportamentul straniu şi imprevizibil (potrivit legilor cunoscute atunci) al componentelor sale. La momentul potrivit aceste noi descoperiri şi-au găsit şi ele aplicaţii. Cea mai importantă a fost dezvoltarea electronicii care a condus nu numai la televiziune, calculatoare, lumină fluorescentă şi tranzistori, ci şi la microscopul electronic. Datorită puterii sale mult mai mari decît a celui obişnuit, microscopul electronic a dezvăluit multe despre structura materiei vii.

Dar scepticii încă se îndoiau că această abundenţă de descoperiri va putea dura. J.K. Galbraith scria în anii '50 că „majoritatea invenţiilor ieftine şi simple au fost făcute". Dar lucrurile nu stăteau chiar aşa. Inventatori de geniu au găsit noi căi — pe care alţii înaintea lor nu le-au bănuit — de a aplica principii vechi pentru a răspunde unor nevoi. De îndată ce Cockerell a inventat nava pe pernă de aer, alţii au aplicat rapid acest principiu la maşinile de tuns iarbă, la pernele de aer pentru răniţii cu arsuri grave, la trenurile pe pernă de aer ş.a.m.d.

Pe măsură ce suma cunoştinţelor noastre sporeşte, cresc şi posibilităţile de realizare a noi dezvoltări şi invenţii care să răspundă necesităţilor zilei. Cu cît se schimbă mai rapid aceste necesităţi, cu atît apar mai multe dezvoltări şi produse noi.

Ar trebui în consecinţă să fie posibil să estimăm care sînt domeniile în care dezvoltările ce se vor realiza vor schimba cel mai mult vieţile noastre în decursul următorilor zece ani. În primul rînd ar trebui să luăm în considerare modificările de ordin social atît la scară naţională, cît şi internaţională.

În fiecare dintre aceste contexte există o mişcare pentru o mai largă distribuţie a avuţiei. Aceasta înseamnă, pe plan internaţional, că ţările în curs de dezvoltare vor deveni pieţe pentru multe tipuri de produse utilizate curent azi în ţările dezvoltate. Inevitabil va exista o cerere de alimente, de echipament pentru telecomunicaţii şi transporturi, dar acestea nu vor fi furnizate în mod necesar în acelaşi fel ca pînă acum. Noi alimente vor fi „cultivate" în uzine chimice într-un mod mult mai eficient decît pot fi produse în agricultură. O ţară care nu dispune de o reţea telefonică ar putea să considere că este mai simplu şi mai ieftin să nu mai instaleze un asemenea sistem, ci să-şi efectueze toate convorbirile interurbane prin intermediul unui satelit cu rol de centrală.

Deoarece ţările în curs de dezvoltare urmăresc să obţină un nivel de trai mai ridicat decît în prezent, presiunea asupra materiilor prime şi costurile acestora vor creşte, în special în cazul unor metale cum sînt cuprul, cositorul, nichelul, cromul şi cobaltul, a căror ofertă este limitată. Drept urmare, se vor accentua preocupările pentru a dezvolta noi produse care fie că utilizează materiale obişnuite, fie că sînt miniaturizate astfel încît necesită cantităţi foarte mici de substanţe deficitare.

Una din cele mai mari probleme va fi insuficienţa petrolului ; de aceea multe dezvoltări noi vor urmări reducerea consumului de petrol sau înlocuirea lui cu o altă sursă de energie disponibilă mai din abundenţă. Citeodată acest gen de progres implică un pas înapoi în sensul de a valorifica idei care fuseseră abandonate.

Una din marile posibilităţi deschise în prezent inventatorilor este proiectarea unor aparate de uz casnic care să nu necesite nici o întreţinere sau care să fie atît de uşor de întreţinut încît, chiar şi cel mai neîndemînatic posesor să poată face acest lucru. Deoarece aparatele mecanice sînt mult mai puţin sigure în exploatare (şi mai scumpe) decît cele electronice, va exista o tendinţă de a înlocui cît mai multe părţi mecanice ale acestor aparate cu elemente electronice. De pe acum automobilele sînt înzestrate cu aprindere electronică şi nu peste multă vreme distribuitorul, ruptorul şi mecanismul de distribuţie vor fi probabil dirijate de microprocesoare. Acelaşi lucru este valabil şi pentru maşinile de spălat rufe şi de spălat vase din gospodărie. Chiar şi aparate electronice ca televizorul, de pildă, vor fi probabil reproiectate pentru a le face mai sigure în funcţionare şi pentru a consuma mai puţine materiale rare la producerea lor.

Toate aceste idei se bazează pe o extindere a cunoaşterii existente. Dar se pot aştepta unele dezvoltări importante şi de la progrese cu totul noi realizate în ştiinţă. Este, desigur, imposibil să se prezică exact care vor fi acestea, dar o ipoteză o reprezintă, de exemplu, obţinerea unui medicament la fel de eficient împotriva unor maladii de natură virotică (inclusiv a unor forme de cancer) cum a fost la vremea sa penicilina, împotriva celor cauzate de bacterii. Este clar, de asemenea, că în cursul următorilor 50 de ani se pot aştepta realizări uimitoare de la descifrarea treptată a mecanismelor vieţii şi, în special, a mecanismului genetic. Adaptînd fiinţele vii pentru efectuarea anumitor sarcini, biologii ar putea transforma agricultura, înlocui industria chimică prin ferme de bacterii şi chiar modifica pe omul însuşi.

Era invenţiilor este departe de a se termina. Iar schimbările din ultimii cîţiva ani nu vor face decît să le accelereze. Problema reală ni se pare aceea dacă omul va fi gata şi capabil de a utiliza în modul cel mai potrivit valul de aplicaţii care va urma noilor descoperiri.

(după Telegraph Sunday Magazine)

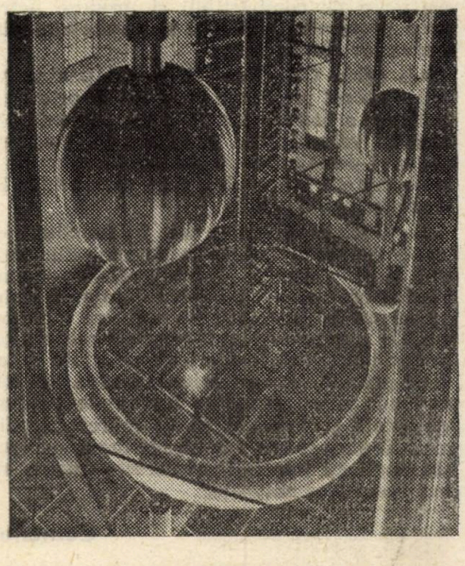

Instalaţia pentru producerea de impulsuri superinalte de tensiune, *fabricată de Întreprinderea „Hermann Matern" din Dresden (R.D. Germană), este destinată cercetărilor ştiinţifice în domeniul energeticii. Este vorba de un generator de 7 MV, unul dintre cele mai mari din lume, care funcţionează în aer liber.*

O nouă generaţie de microprocesoare

CEA MAI NOUĂ GENERAŢIE de microprocesoare întrunesc calităţi care le fac să rivalizeze cu un minicalculator : capacitatea mare (16 bits) de memorare a datelor (dublă faţă de cea a generaţiei anterioare), timpul scurt necesar pentru programare şi de executare a comenzilor, precum şi preţul care este inferior celui unui minicalculator — iată cîţiva din parametrii care vor face ca, potrivit prognozelor de pe piaţa occidentală, cererea pentru noile microprocesoare să crească cu peste 60% pe an.

Dar cum în electronică o noutate nu rezistă prea mult timp pe primul loc, specialiştii îşi îndreaptă deja preocupările către microprocesoarele deceniului viitor. Se aşteaptă, astfel, ca în cîţiva ani, să fie lansat pe piaţă un nou tip, cu memorie la nivelul a 32 bits. Pe de altă parte, a început să se impună o nouă familie de microprocesoare, diferite în ce priveşte tehnologia de fabricare. Este vorba de microprocesoarele lamelare MOS (metal-oxide-semiconductor) cu mai multe celule simple înglobate, fiecare avînd funcţii specifice pentru comenzi diferite. Superioritatea rezidă în aceea că fiecare element component poate fi programat în mod individual, combinaţiile realizabile permi-

DESCHIDERI SPRE VIITOR

ţind performanţe la nivelul a 16, 32 şi 64 bits. Microprocesoarele lamelare vor putea înlocui, astfel, activitatea a sute de celule cu siliciu de tip clasic, preconizîndu-se utilizarea lor pe scară largă în blocurile de „software" ale calculatoarelor de mare capacitate, în telecomunicaţii şi altele.

Minerit cu ajutorul microbilor

DEŞI DE MULT TIMP CUNOSCUTĂ, această metodă de extragere a metalelor din minereu începe abia în prezent să se impună în rîndul tehnologiilor moderne. Atestată documentar ca fiind folosită în minerit încă din secolul al XVII-lea, această metodă se bazează pe existenţa în zăcămintele metalifere a unei bacterii — thiobacillus ferroxidans — care atacă sulful aflat în compoziţia multor minerale. Bacteria produce o substanţă (în care intră şi acid sulfuric) ce atacă sulfiţii metalici şi distruge sulful prin asimilare, separînd metalul, care este astfel aproape gata de a fi introdus în procesul de producţie.

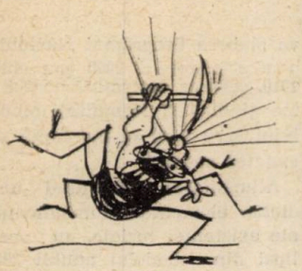

Colectarea şi pomparea în zăcăminte a acestei soluţii acide produsă de bacterii este folosită deja, cu rezultate bune — inclusiv în contextul preocupărilor pentru conservarea mediului — în S.U.A. şi Canada. Printre utilizările viitoare preconizate pentru această metodă se numără extragerea metalelor din deşeuri şi, mai nou, obţinerea de uraniu în condiţii care permit, astfel, exploatarea chiar şi a celor mai mici zăcăminte de oxid de uraniu.

Preocupări de acest gen există deja în Canada, Franţa, Suedia şi, recent, în Brazilia, Israel şi Mexic.

Fibrele de sticlă în telecomunicaţii

IDEEA UTILIZĂRII în locul sîrmelor de cupru a unei fibre de sticlă, nu cu mult mai groasă decît firul unei pînze de păianjen, pentru a transmite prin ea mesaje telefonice sau imagini de televiziune a fost întîmpinată la început cu scepticism. Dar ideea a dat rezultate atît de bune încît telecomunicaţiile prin fibre de sticlă sînt acum considerate ca soluţia viitorului.

Concepţia este simplă. Fibra de sticlă acţionează ca o „conductă de lumină", astfel încît dacă o lumină străluceşte la un capăt al ei, ea se transmite de-a lungul fibrei şi reapare la celălalt capăt, cu condiţia ca sticla să fie suficient de transparentă. Dacă lumina respectivă se aprinde şi se stinge, evoluţia străfulgerărilor poate fi utilizată pentru a reprezenta o conversaţie telefonică sau o imagine de televiziune. O mică celulă fotoelectrică la extremitatea fibrei de sticlă culege şi reflectă străfulgerările, transformînd vocea sau imaginea în impulsuri electrice. Sistemul complet a fost deja elaborat. Utilizînd un laser, care este foarte rapid, se pot transmite simultan prin aceeaşi fibră de sticlă subţire ca o pînză de păianjen pînă la 100 imagini de televiziune sau o jumătate de milion de conversaţii telefonice. Lumina care trece prin firul respectiv slăbeşte treptat în intensitate, în funcţie de claritatea sticlei. Înainte de a se stinge de tot, ea este recepţionată de o celulă fotoelectrică. Aceasta acţionează un nou laser care repetă mesajul pentru etapa următoare şi tot aşa pînă la terminarea „călătoriei" prin firul de sticlă. O serie de oameni de ştiinţă se străduiesc în prezent să realizeze o sticlă foarte transparentă; ei au obţinut deja o sticlă prin care lumina se poate transmite la o distanţă de peste 16 km, fără a slăbi prea mult în intensitate.

Introducerea conductorilor cu fibre de sticlă în telecomunicaţii va economisi, pe plan mondial, mari cantităţi de cupru, metal care a devenit mai rar. Ea va crea de asemenea posibilitatea transmiterii de imagini pe un număr aproape nelimitat de canale de televiziune spre locuinţele noastre şi va face ca videotelefonia să devină o realitate cotidiană.

Hlorela, aliment al viitorului

LA LABORATORUL de ştiinţă şi producţie în domeniul algologiei din cadrul Academiei de ştiinţe a Bulgariei se efectuează cercetări interesante şi rodnice asupra plantelor acvatice de apă dulce. Baza de producţie şi cultivare a algelor este amplasată în localitatea Rupi, judeţul Blagoevgrad, unde condiţiile pentru cultura microalgelor sînt deosebit de favorabile. Zilele însorite sînt peste 200 anual, iar apa minerală care izvorăşte în apropiere posedă compoziţia minerală necesară şi temperatura optimă pentru dezvoltarea algelor. Cultivarea experimentală în masă a microalgelor a început în anul 1966. Cercetătorii ştiinţifici consideră că producţia de biomasă din alge oferă perspective mari. Recent ei au primit brevete de autori pentru metoda creată de ei, inclusiv privind cultivarea intensivă în masă a microalgelor în aer liber, care se aplică deja la baza experimentală de la Rupi.

Se prevede ca biomasa de plante acvatice să se folosească iniţial ca adaus la raţia alimentară în creşterea vitelor. Microalgele pot fi folosite cu succes la obţinerea mediului alimentar în care se dezvoltă bacteriile. În această privinţă importanţa lor economică este deosebit de mare, datorită faptului că în prezent se foloseşte drept cultură de microbi bulionul. În tehnologia nou creată pentru prepararea mediului de cultură a microorganismelor (pentru nevoile institutelor de cercetare ştiinţifică, ale instituţiilor de ocrotire a sănătăţii şi ale industriei microbiologice) un kilogram de alge uscate înlocuieşte 18,8 kg de carne.

În mod logic apare atunci întrebarea : de ce un aliment atît de valoros, cum este hlorela, nu este folosit de oameni ? Pentru că sistemul digestiv al omului nu este capabil să digere învelişul de celuloză tare al celulelor microscopice şi ele trec prin stomac şi intestine intacte, fără să se transforme. Tocmai de aceea savanţii se străduiesc în prezent să găsească cea mai raţională metodă ca să distrugă învelişul celular al hlorelei.

Algologii bulgari îşi pun mari speranţe în microalge şi ca mijloc de purificare a apelor poluate din fermele de vite şi de porcine.

O nouă tehnologie de obţinere a apei potabile

TEHNOLOGIILE de desalinizare şi purificare a apei permit astăzi să se obţină apă potabilă pe scară largă şi în condiţii de eficienţă economică ridicată. În multe ţări funcţionează deja centre de mare capacitate, inclusiv staţii situate la bordul unor nave speciale, pentru producţia de apă potabilă.

După cum se ştie, deceniul şase al secolului nostru a însemnat dezvoltarea şi utilizarea largă a metodei denumită astăzi „tradiţională", respectiv recurgerea la distilare pentru desalinizarea apei — metodă care, însă, necesită un consum energetic ridicat. Tehnologia care a început să fie din ce în ce mai căutată în prezent se bazează pe principiul osmozei lichidelor în plante, proces care este însă inversat — de aici şi denumirea de „osmoză inversă". El se realizează prin aplicarea unei presiuni ridicate asupra lichidului pus în contact cu o membrană realizată dintr-un material plastic special. Din cauza acestei presiuni, moleculele de apă trec prin membrană lăsînd de partea cealaltă sarea şi eventuale alte substanţe dizolvate. Desigur că şi aici inovaţiile continuă : recent firma americană Du Pont a înlocuit membrana de plastic cu un sistem de tuburi capilare.

Noua tehnologie permite reducerea la jumătate a consumului de energie, diminuarea cu 20% a cheltuielilor, cu o treime a timpului de producţie şi cu 50% a spaţiului destinat acestei activităţi. Un argument suplimentar îl constituie faptul că prin această metodă se poate realiza şi epurarea apelor reziduale industriale.

ŞANTIER EDITORIAL 1980

Teoria valorii-muncă şi lumea contemporană

— Ce v-a determinat să alegeţi ca temă a cercetării „Teoria valorii-muncă şi lumea contemporană" ?

— Faptul că problema este arzătoare şi că munca reprezintă factorul fundamental şi permanent al existenţei umane.

— Credeţi că în zilele noastre, cînd economia internaţională suferă de criza energiei, de criza unor materii prime, de criză ecologică şi de o inflaţie extraordinară, mai este valabilă vechea teză potrivit căreia legea valorii acţionează cu forţa cu care acţionează legea gravitaţiei ?

— Viaţa arată că nici o forţă din lume nu a fost în stare să desfiinţeze legea valorii.

— Şi cum vedeţi teoria valorii-muncă astăzi, comparativ cu perioada creării ei ?

— Înnoită şi îmbogăţită cu întreaga experienţă istorică acumulată de omenire de atunci încoace.

— Ce vă preocupă mai mult în lucrarea dv : dezbaterile în jurul teoriei valorii-muncă sau confruntarea teoriei cu realităţile economice contemporane ?

— Toate aspectele, dar cu deosebire realităţile.

— Vă rugăm, tovarăşe profesor, să enumeraţi cîteva din problemele pe care le trataţi în lucrarea dv.

— Geneza şi evoluţia teoriei valorii-muncă, teoria valorii-muncă şi revoluţia ştiinţifică şi tehnică contemporană, preţurile, moneda, profitul, dobînda, renta, teoria relaţiilor economice internaţionale ş.a.m.d.

— Aveţi în vedere atît capitalismul cît şi socialismul ?

— Da.

— Aţi avut dificultăţi în domeniul documentării ?

— Destule, dar întrucît problemele mă preocupă de mulţi ani, am avut timp să găsesc unele soluţii.

(N.N. Constantinescu, Teoria valorii-muncă şi lumea contemporană, Ed. politică).

Proiecţia în teritoriu a dezvoltării

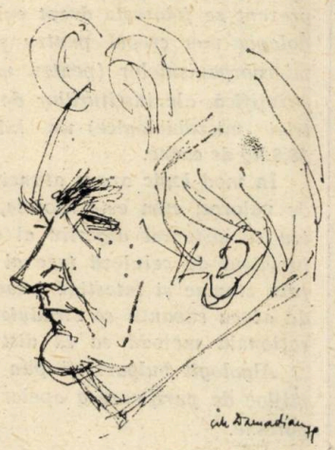

— Care este locul pe care îl ocupă cartea în ansamblul preocupărilor autorului ei privind repartizarea teritorială a forţelor de producţie şi politica regională ?

— O continuare a cercetărilor începute în urmă cu 7—8 ani ; mai precis, încercarea de a surprinde şi trata unitar bazele politicii regionale a Partidului Comunist Român şi experienţa României pe tărîmul dezvoltării economico-sociale a zonelor geografice, a judeţelor, localităţilor urbane şi rurale. Am convingerea că soluţiile politicii noastre economice în acest domeniu sînt nu numai originale în esenţa lor, şi realiste, confirmate de rezultate, dar şi foarte eficiente. Căci, în cîteva cincinale, după Congresul al IX-lea al partidului din 1965, deci într-o perioadă foarte scurtă, noi reuşim să rezolvăm una dintre cele mai complexe probleme ale progresului economic, social şi politic contemporan, inclusiv ale construcţiei socialiste. De aceea, cred că politica, ca şi experienţa noastră regională, au nu numai valoare naţională, dar şi internaţională şi ar putea interesa, într-o mare măsură, şi pe cititorul străin.

— Ce teze şi concluzii noi aduceţi ?

— Am adîncit în lucrare fundamentarea unor teze şi concluzii privind rolul industriei ca factor hotărîtor al ocupării resurselor disponibile de muncă şi al progresului economico-social al tuturor zonelor şi localităţilor; rolul tot mai însemnat al unităţilor industriale de dimensiuni reduse, a „industriei mici şi artizanale" în rezolvarea problemelor regionale; caracterul complex al economiei chiar şi a celei mai mici localităţi rurale : repartizarea teritorială şi zonarea producţiei agricole etc. În această carte un spaţiu amplu este consacrat problemelor sistematizării teritoriului, oraşelor şi comunelor, precum şi celor ale mecanismului conducerii economice cu trei nivele şi, respectiv, ale creşterii rolului organelor locale ale puterii.

— Ce importanţă acordaţi dezvoltării industriei în rezolvarea problemelor repartizării teritoriale a forţelor de producţie ?

— Cel mai important rol. Demonstrez că în afara dezvoltării industriale, nu sînt posibile nici ocuparea înaltă şi eficientă a resurselor de muncă, nici soluţionarea problemelor sociale, culturale, politice ale zonelor şi localităţilor. Am căutat deopotrivă să pun în lumină faptul că însăşi continuarea industrializării în viitorul cincinal este condiţionată de soluţionarea problemei regionale.

(Ion Blaga, Dezvoltarea economică şi politica regională în România, Editura Meridiane)

Alimentaţia anului 2000

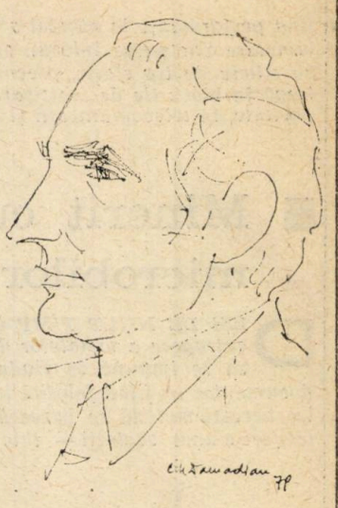

— De ce „ALIMENTAŢIA ANULUI 2000" ?

— Orizontul 2000 se zămisleşte din deciziile prezentului. Acest orizont a încetat de a mai fi un orizont explorativ, devenind un orizont de programare de la care trebuie să venim în mod normativ spre prezent. Viitorul „2000" nu trebuie forjat după imaginea prezentului ci dimpotrivă, deciziile prezentului trebuie gîndite şi proiectate în perspectiva modelului stabilit pentru orizontul 2000. Aşa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în Raportul prezentat la Congresul al XII-lea al P.C.R., în cursul cincinalului următor se va elabora Programul partidului pentru orizontul 2000 sau chiar 2010, ceea ce determină necesitatea gîndirii şi formulării modelului spre care se îndreaptă societatea noastră.

Alimentaţia, constituind unul dintre elementele fundamentale ale existenţei sociale, nu poate lipsi din modelul anului 2000, din preocupările asupra viitorului şi nici din programul dezvoltării în perspectivă a societăţii noastre. Din aceste considerente, în colaborare cu dr. **Laurenţiu Buia,** încercăm să punem la dispoziţia marelui public şi al organelor de concepţie şi decizie o modestă contribuţie în acest domeniu, rod al unor îndelungate preocupări şi cercetări de specialitate.

— Ce aspecte vă propuneţi să abordaţi în lucrare ?

— Menţionarea principalelor capitole ale cărţii ar putea da cea mai sintetică imagine asupra conţinutului lucrării şi a modului de abordare a problemelor. Iată cîteva titluri mari : Faţetele multiple ale alimentaţiei de astăzi şi de mîine ; Alimentaţie — Agricultură — Dezvoltare ; Inventivitatea în avînt şi limitele risipei ; O strategie a nevoilor vitale — de la economia de subsistenţă la economia alimentară ; Eforturi internaţionale şi dreptul la mai bine ; Tendinţe şi aspiraţii la mai mult, mai bine şi mai raţional ; Aspiraţii şi program la orizontul viitorului mileniu (România).

După cum se vede, corelaţiile dintre alimentaţie şi dezvoltare constituie elementul esenţial ce străbate şi leagă toate părţile şi capitolele lucrării. Drumul dezvoltării economico-sociale, drumul dezvoltării civilizaţiei umane este marcat de pietrele kilometrice ale stadiilor sau etapelor succesiv-înlănţuite pe care le străbate societatea. Fiecare tronson al acestui drum are un model alimentar adecvat pe care îl generează sau pe care şi-l fixea-

DESCHIDERI SPRE VIITOR

ză ca obiectiv. Analiza și anticipația, în această viziune, a problemelor alimentației, atît pe plan mondial cît și în țara noastră, permite formularea unei strategii alimentare adecvate pentru 20—30 de ani.

— Reprezintă lucrarea o pledoarie ?

— Informația cuprinsă în volum slujește ca pledoarie în favoarea economiei alimentare ca știință și a politicii alimentare ca element esențial al politicilor de bază formulate în cadrul viitorului program de dezvoltare a României la orizontul 2000—2010. Economia alimentară trebuie să furnizeze fundamentele științifice ale formulării strategiei alimentare naționale pe termen lung, iar politica alimentară reprezintă consfințirea programatică a acestei strategii. Atît economia alimentară, cît și politica alimentară abordează în mod sistemic nevoile și resursele alimentare ale societății, pornind de la principiul că, pe trepte superioare de dezvoltare economico-socială, nevoile alimentare trebuie să constituie punctul de plecare al jalonării dimensiunilor și structurii sistemului agroalimentar al economiei. Aceasta înseamnă că va trebui să se ajungă — și se va ajunge — la acel stadiu în care sistemul agroalimentar va produce ceea ce are nevoie societatea să consume și să nu se mai consume doar ceea ce se poate produce.

(Eugen Buciuman, Alimentația anului 2000, Ed. politică)

Conducerea modernă și cadrele acesteia

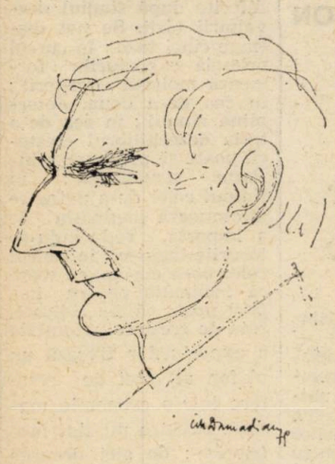

— O lucrare cu un asemenea titlu oferă posibilitatea tratării unei problematici foarte largi. Ce aspecte v-ați propus să abordați cu prioritate ?

— Lucrarea, al cărei manuscris a fost predat Editurii politice, încearcă să definească rolul, cu valențe relativ superioare, al conducătorului în conducerea modernă a unităților economice. Pornind de la bazele teoretice ale procesului de conducere, detaliind mecanismul desfășurării acestuia, studiul își propune să reliefeze elementele esențiale ale acestui proces în perspectiva conducerii colective și a autoconducerii muncitorești, coordonate definitorii ale funcționării unităților economice din țara noastră în etapa actuală.

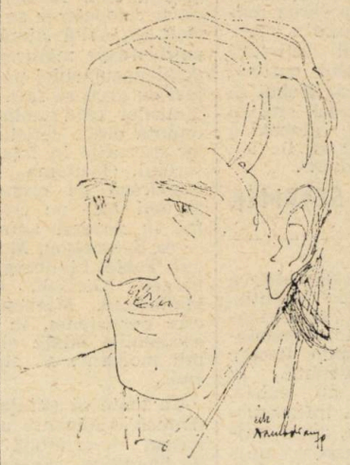

Avînd drept suport investigațiile efectuate în numeroase întreprinderi și centrale și în rîndul unui eșantion suficient de reprezentativ de cadre de conducere, lucrarea tratează într-o viziune normativă aspecte de mare importanță pentru teoria și practica conducerii în plan microeconomic : definirea conceptului de cadre de conducere ; tipologia conducătorilor ; rolul cadrelor de conducere în procesul autoconducerii muncitorești ; trăsături semnificative moral-politice, profesionale, caracteriale, atitudinale ș.a. ale cadrelor de conducere din unitățile industriale în etapa actuală ; căi de perfecționare a activității conducătorilor în vederea creșterii eficienței muncii de conducere ; tendințe actuale și de perspectivă în munca conducătorilor întreprinderilor moderne.

— Care sînt elementele de noutate prezente în lucrare ?

— Ținînd seama de complexitatea fără precedent a conducerii unităților moderne, de marea varietate a problemelor cărora conducătorii trebuie să dea operativ răspunsuri eficiente, temeinic fundamentate, am încercat să imprimăm lucrării un pronunțat caracter metodologic. În acest scop, o parte apreciabilă din economia lucrării este consacrată prezentării instrumentarului complex de metode și tehnici folosibile de conducători în procesul conducerii întreprinderii. Dintre componentele procesului de conducere și ale activității conducătorului, pentru care se prezintă seturi cuprinzătoare de metode și tehnici, sînt de menționat : fundamentarea deciziilor strategice și tactice, autoprogramarea muncii conducătorului, utilizarea colaboratorilor moderni ai conducerii, folosirea secretariatului, a mijloacelor tehnice avansate în conducere etc. Abordarea complexă a conducătorului, pornind de la dimensiunea socială a conducerii, se reflectă în reliefarea pe tot parcursul studiului, a caracteristicilor „umane" ale muncii sale într-o viziune contextuală

— Cine sînt principalii beneficiari ai lucrării ?

— Fiecare dintre noi vine frecvent în contact direct cu numeroși conducători, ce au influențe multiple asupra muncii și vieții noastre, fiind deci beneficiari potențiali ai acestei lucrări. Prin ideile, metodele și tehnicile abordate, considerăm că studiul prezintă un interes deosebit pentru cadrele de conducere și specialiștii din unitățile economice, componenții organelor de conducere colectivă, activiștii din aparatul de partid și de stat, cadrele didactice și studenții din învățămîntul economic și tehnic.

(Corneliu Russu, Ovidiu Nicolescu, Conducătorul în procesul conducerii moderne, Ed. politică)

Creștere — dezvoltare — progres

— Care sînt punctele de plecare ale lucrării ?

— Cercetarea își găsește punctele de plecare în umanismul politicii românești, în eforturile, căutările și inițiativele acesteia de a crea o lume mai bună și mai dreaptă, în ideile și imboldurile președintelui României de a adînci diferitele aspecte implicate de edificarea unei noi ordini economice internaționale. Proiectul s-a născut și s-a conturat succesiv, de-a lungul mai multor ani de cercetări, pe terenul fertil al unei suite de confruntări științifice internaționale desfășurate în cadrul UNITAR, UNESCO, Universității Națiunilor Unite, Centrului de Studii Economice și Sociale a lumii a treia, Federației Mondiale de Studii asupra Viitorului și altor foruri, în care prezentarea concepției românești și a experienței sale complexe și pline de originalitate au stîrnit un viu interes. Specialiști cu o înaltă reputație științifică internațională, cum sînt Johan Galtung, Carlos Mallman, Eleonora Masini, Mahdi Elmandjra și alții au apreciat în mod deosebit, în diferite împrejurări publice, creativitatea și originalitatea contribuțiilor românești.

— În ce optică încercați să surprindeți complexitatea aspectelor investigate ?

— În abordarea problemelor complexe pe care le ridică crearea unei lumi mai bune și mai drepte cred că este nevoie de o optică nouă care să sesizeze multitudinea modificărilor și coerența necesară în diferitele planuri, conceptual, al valorilor, al teoriei, ca și pe planul practicii, al structurilor, instituțiilor, mecanismelor, instrumentelor ca și în cel economic, social-politic, tehnologic etc. Premisele metodologice care se află la baza investigației mele ar putea fi sintetizate de : 1) renunțarea de a trata problemele creșterii economice în cadrul opticii determinată de relația creștere — resurse — mediu și încercarea de a le privi în cadrul mai larg al viziunii social-politic, tehnologic, ecologic ; 2) abordarea creșterii economice în cadrul vectorului creștere — dezvoltare — progres ; 3) tratarea economiei ca mijloc, scopul constituindu-l finalitatea social-umană ; 4) înlocuirea, în acest cadru, a creșterii de tip economocentric cu o creștere de tip sociocentric ; 5) definirea vectorului de progres ca un vector de tipul eliberare — egalitate — echitate — participare — responsabilitate — solidaritate ; 6) considerarea participării ca un concept-central, un concept-cheie ; 7) abordarea și înțelegerea procesului creștere — dezvoltare — progres ca un proces de învățare.

— Investigația este condusă numai în plan teoretic, conceptual-metodologic ?

— Nu. Cînd mă refer la necesitatea „unei lumi într-o casă locuibilă" încerc de fapt să descifrez unele concepte operaționale, modul în care se poate acționa coerent pe diferite planuri. Am căutat să investighez expresiile pe care le îmbracă în practică, într-o viziune strategică, unele concepte de tip integrativ, cum ar fi cel de dezvoltare rurală integrată, de urbanizare și rurbanizare, al participării, ca și unele relații cum sînt cele dintre știință, tehnologie și dezvoltare, dintre învățare și dezvoltare sau unele aspecte privind informația ca bun special și unealtă euristică ce structurează interdependențe colective. M-a preocupat, de asemenea, analiza unor aspecte implicate de procese contradictorii cum ar fi destindere versus încordare, dezarmare versus înarmare, diplomație deschisă versus politici de bloc. În general, metoda de cercetare utilizată a avut în vedere un proces continuu de du-te-vino de la componente la ansamblu, de la mecanisme la funcționalitate, de la relații la interdependențe, de la analiză la sinteză, de la valori la obiective, de la mijloace la resurse.

(Ioniță Olteanu, Economie și Societate, Puncte de reper în reevaluarea procesului Creștere — Dezvoltare — Progres, Editura politică)

Grupaj realizat de Cristian POPESCU
Desene de Cik DAMADIAN

DINAMICA IDEILOR

Necesitatea adaptării

„De patru ani economia noastră este blocată, dar nu de cvadruplarea prețului petrolului ci de absența măsurilor de adaptare (...) Avantajul erorilor este, să o spunem încă o dată, că le putem corija; avantajul întîrzierilor, că le putem depăși. Că subsolul nostru este sărac, e o chestiune regretabilă dar din nefericire și creierul nostru se află în aceeași situație. Noi avem sub picioarele noastre, sau mai degrabă în mîna noastră, zăcăminte de petrol, comori de hîrtie, mine de aramă, de plumb, de zinc etc. Exploatarea acestor resurse aflate în paragină va da o mînă de ajutor utilă progresului tehnic, va pune un mic tigru în motor".

Alfred SAUVY

Resursele naturale și procesul economic

„Este natural ca apariția poluării să fi luat prin surprindere o știință economică căreia i-a plăcut să se joace cu tot soiul de modele mecanice. Curios este însă și faptul că nici măcar după această apariție economia politică nu dă semne de recunoaștere a rolului pe care-l joacă resursele naturale în procesul economic. Economiștii parcă tot nu-și dau seama că, din moment ce produsul material al procesului economic sînt deșeurile, ele sînt rezultatul inevitabil al acestui proces și, ceteris paribus, cresc în proporție mai mare decît intensitatea activității economice. Dacă economia ar fi recunoscut natura entropică a procesului economic, și-ar fi putut preveni colaboratorii la progresul omenirii — științele tehnice — că mașinile de spălat, automobilele și avioanele cu reacție »mai mari și mai bune« duc totodată la o poluare «mai mare și mai bună»".

Nicholas GEORGESCU-ROEGEN

Criterii riguroase

„Cei mai mulți dintre specialiști estimează că protecția mediului nu ar trebui să se limiteze la măsuri cu caracter administrativ dacă se urmărește obținerea unor rezultate reale. Un sistem de norme ecologice, impuse pe cale administrativă, chiar dacă sînt respectate în practică, nu pot asigura rezultatele cerute de o economie rațională. Acest sistem trebuie să fie completat cu un calcul economic riguros pentru întregul teritoriu, care să includă, în egală măsură, cheltuielile pe care le generează protecția mediului înconjurător dar și pierderile determinate de degradarea mediului ca urmare a desfășurării unei activități concrete. Nivelul optimal al eforturilor ar trebui să corespundă acelei situații în care suma globală a costului social să fie redusă la minimum".

Janusz SZYRMER

Relațiile de piață și eliminarea subdezvoltării

„Subdezvoltarea poate fi considerată un rău din care este foarte dificil, dacă nu imposibil, să ieși prin aplicarea pur și simplu a regulilor economiei de piață. Aceasta este dominată de căutarea profitului privat. Drept consecință, a investi pentru dezvoltare presupune un randament net în timp ce a vinde presupune solvabilitate. Este, deci, imposibil ca aplicînd prea strict aceste reguli să favorizezi dezvoltarea. De ce ? Pentru că dezvoltarea depinde în mod esențial de eliminarea insuficienței articulării elementelor care compun fiecare țară subdezvoltată. În aceste țări, nu există, cum se spune, infrastructură, adecvată, adică mijloace de transport, mijloace materiale și intelectuale, după cum nici calificarea populației nu este la nivelul economiei moderne. În fine, țările subdezvoltate au și ele proprii lor neproductivi, adică bolnavii lor, infirmii lor, handicapații lor. Sub toate aceste aspecte, politica dezvoltării nu poate fi redusă la aplicarea regulilor de „rien pour rien". Din contră, această politică de dezvoltare presupune un efort pentru a dota cu mijloace economice țările care, pentru moment, nu le au".

François PERROUX

Virtuțile micii industrii

„Experiența arată că obiectivele privind industrializarea rapidă și atenuarea sărăciei, grație dezvoltării satelor pot fi complementare. Este posibil să crească ocuparea forței de muncă și veniturile în zonele rurale încurajînd micile întreprinderi care folosesc resursele locale și produc bunuri de consum și de producție care corespund resurselor și nevoilor acestora. Partea micilor întreprinderi în valoarea adăugată mondială globală este în mare, un sfert în țările în curs de dezvoltare și o cincime în țările dezvoltate. Aceste întreprinderi furnizează mai mult de jumătate din totalul locurilor de muncă industriale în țările în curs de dezvoltare și un sfert din acest total în țările dezvoltate. Dacă importanța lor se diminuează pe măsură ce nivelul dezvoltării crește, ele continuă totuși să joace un rol de neneglijat în anumite categorii de industrii, ca de exemplu pentru produse alimentare și băuturi, îmbrăcăminte, produse din lemn și din metal și produse minerale nemetalice".

O.N.U.D.I

Considerație

„Răul de care suferă mandarinii economiei nu este imaginar. Este real. Economiștii consideră arta lor cu mult mai puțină complezență în acest sfîrșit al anilor șaptezeci, așa cum nu o făceau la mijlocul anilor șaizeci... Și ei înșiși se bucură de mai puțină considerație : respectul pe care economiștii îl inspirau odată în lumea afacerilor nu mai este cel care a fost. Medicii ale căror competențe se apreciau cu înaltă stimă cînd antibioticele măturau flagelul pneumoniei pot astăzi cu greu să facă față uimirilor cînd publicul le impută drept deficiență a lor eșecurile în fața cancerului. Fantoma care-i obsedează pe economiști și mai ales pe cei care fac în general autoritate — ca Samuelson, Modigliani, Tobin, Lindberg, Tinbergen, Giersch, Okita, Malinvaud, Mattews — este persistența, în toate economiile mixte ale lumii moderne, a stagflației...

Cu toate că știința economică dominantă a cunoscut o veritabilă criză de identitate, generată de conștientizarea asupra carențelor sale, practicienii săi își găsesc un oarecare reconfort — un reconfort trist, spus pe drept — în constatarea că nu există în afara științei economice, o altă disciplină care să fie atît de adaptată, pentru a rezolva problemele ca cea pe care noi avem a o oferi. Acest trist adevăr ar trebui să fie marea noastră motivație pentru noi cercetări și noi descoperiri: pentru a observa mai bine, a descrie mai bine, a înțelege mai bine faptele ; și de a pune la punct teorii, modele și metode statistice mult mai puternice și mai eficiente".

Paul SAMUELSON

Perfecționarea pîrghiilor economice

„Integrarea cuceririlor revoluției științifice și tehnice în sistemul socialist al economiei naționale „leagă într-un tot unitar problema folosirii multilaterale a cuceririlor științei și tehnicii pentru ridicarea eficienței producției sociale, pentru creșterea bunăstării populației și realizarea programului social al construcției comuniste de perfecționarea relațiilor sociale, respectiv folosirea maximă a pîrghiilor economice și a metodelor de gospodărire pentru accelerarea însuși a promovării progresului tehnico-științific și a dezvoltării legăturilor dintre știință și producție. Rezultatul acestei legături constituie o formă concretă de realizare a legii concordanței relațiilor de producție cu caracterul forțelor de producție în condițiile socialismului matur.

...Societatea socialistă dezvoltată, accentuînd orientarea socială a producției, ca instrument al satisfacerii nevoilor crescînde ale populației, ajunge treptat la o asemenea stare calitativă cînd intensificarea funcționării fondurilor de producție, care se bazează pe progresul științific și tehnic, pe îmbinarea organică a științei în producție, devine tot mai mult cheia dezvoltării producției sociale".

P. A. IGNATOVSKI

Creșterea economică și comerțul exterior

„Creșterea economică și comerțul exterior sînt intim legate. Comerțul poate să stimuleze creșterea dacă exporturile tind să crească mai repede decît importurile sau o frînează în cazul contrariu. Unul din obiectivele importante ale planificării dezvoltării constă deci în a asigura ca rata de creștere a producției, înclinația de a importa și cota de creștere a exporturilor să fie reciproc compatibile.

Exporturile joacă roluri diferite după stadiul dezvoltării țării. Se pot distinge cinci faze : în cursul primeia exporturile formează motorul creșterii ; în cea de-a doua, determină ritmul ; în cea de-a treia dezechilibrul creșterii poate să provoace o inflație structurală ; în timpul celei de-a patra se diminuează înclinația de a importa, reducîndu-se locurile înguste ; în cadrul celei de-a cincea, cu toate că înclinația pentru import poate să fie ridicată, rata de creștere potențială a exporturilor fixează un plafon al ratei de creștere într-o economie matură. Acestea nu sînt faze istorice : de aici decurge că economiile pot devansa una din faze sau dimpotrivă pot reveni asupra trecerii lor. Această diviziune în faze nu este decît un mijloc de a distinge situațiile în care o economie se poate găsi".

Arthur LEWIS

Calendarul evenimentelor internaționale 1979 (II)

ROMÂNIA — O POLITICĂ ACTIVĂ ÎN SLUJBA PĂCII ȘI COOPERĂRII

România s-a manifestat și în anul care se încheie ca o prezență dinamică și constructivă în eforturile întreprinse pe plan mondial pentru asigurarea păcii, pentru triumful ideilor libertății, independenței și progresului tuturor popoarelor. Se poate aprecia cu deplin temei că țara noastră nu a avut niciodată atît de ample și de trainice legături internaționale, că nicicînd prestigiul său internațional nu a fost mai ridicat. În prezent România întreține relații diplomatice și consulare cu 135 de țări, iar numărul țărilor cu care are relații economice și culturale a ajuns la 140. Țara noastră face parte din circa 80 de organizații internaționale guvernamentale și participă la activitatea a peste 700 de organizații neguvernamentale.

Această imagine a României de astăzi este de nedespărțit de activitatea prodigioasă, neobosită, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, personalitate proeminentă a vieții politice internaționale. Numai în anii care au trecut de la Congresul al XI-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a întreprins 48 de vizite oficiale în țări de pe aproape toate continentele ; de asemenea, secretarul general al partidului nostru, președintele republicii, a avut 16 convorbiri bilaterale la nivel înalt cu ocazia unor reuniuni internaționale, scurte vizite, escale. În aceeași perioadă, în țara noastră au avut loc 89 de vizite ale unor șefi de state și de guverne.

În anul 1979 tovarășul Nicolae Ceaușescu a întreprins vizite în R. P. Bulgaria, Libia, Gabon, Angola, Zambia, Mozambic, Burundi, Sudan, Egipt, Spania, Siria, U.R.S.S., Turcia. În același an au efectuat vizite oficiale în țara noastră președintele Republicii Franceze — V. Giscard d'Estaing, primul ministru al Republicii Elene — Constantin Karamanlis, președintele Republicii Cipru — Spyros Kyprianou, secretarul general al Partidului Democrat din Guineea și președintele Republicii Populare Revoluționare Guineea — Ahmed Sekou Touré, primul secretar al C.C. al Partidului Comunist Bulgar și președintele Consiliului de Stat al R. P. Bulgaria — Todor Jivkov, președintele R.S.F. Iugoslavia și președintele Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia — Iosip Broz Tito. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut de asemenea întîlniri și convorbiri cu numeroși conducători de partide, lideri ai mișcărilor de eliberare națională, miniștri, personalități politice, științifice și culturale.

Manifestîndu-și atașamentul ferm față de scopurile O.N.U., ca forul cel mai larg de participare a statelor la dezbaterea problemelor complexe ale omenirii, România a prezentat, în anul 1979 o serie de propuneri și inițiative în probleme fundamentale ale vieții internaționale, care s-au bucurat de un puternic ecou și au întrunit o largă adeziune.

Potrivit orientărilor stabilite de cel de al XII-lea Congres al partidului, România nu va precupeți nici un efort pentru amplificarea în continuare a raporturilor politice, economice, tehnico-științifice și în alte domenii cu toate țările, pentru rezolvarea constructivă a problemelor care confruntă omenirea contemporană, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

4 iulie. La Geneva începe **sesiunea de vară a Consiliului Economic și Social al O.N.U.**, cu participarea reprezentanților a 54 de țări membre din toate zonele geografice ale lumii, între care și **România. Reprezentantul român a subliniat importanța deosebită pe care țara noastră o acordă elaborării strategiei internaționale a dezvoltării pentru deceniul 1981—1990 și pregătirii temeinice a sesiunii extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. din 1980 convocată la inițiativa României împreună cu alte state membre ale „Grupului celor 77.**

10 iulie. „PROBLEMELE DEZVOLTĂRII AU PRIORITATE ABSOLUTĂ ASUPRA ÎNARMĂRILOR", se arată în documentul adoptat la încheierea reuniunii de la Viena a Comisiei independente pentru problemele dezvoltării internaționale.

12 iulie. Un nou stat independent pe harta lumii : Republica Kiribati, din sud-vestul Oceanului Pacific (684 kmp, 56 000 locuitori), după 87 ani de dominație britanică.

12—20 iulie. Sub egida F.A.O., la Roma are loc **Conferința mondială pentru reforma agrară și dezvoltarea rurală,** încheiată prin adoptarea de către reprezentanții celor 145 state participante a unei **Declarații de principii** și a unui **Program de acțiune. Dezbaterile au prilejuit prezentarea concepției țării noastre, a președintelui Nicolae Ceaușescu,** privind creșterea și diversificarea producției agroalimentare în primul rînd în țările în curs de dezvoltare, prin realizarea în acest scop de schimbări structurale ținîndu-se seama de specificul și resursele fiecărei țări.

17 iulie. Mesajul adresat de președintele Nicolae Ceaușescu celei de-a XVI-a Conferințe la nivel înalt a Organizației Unității Africane, desfășurată la Monrovia, între 17 și 21 iulie, scoate în evidență că întărirea unității și solidarității țărilor africane reprezintă o condiție esențială pentru promovarea politicii de independență și afirmarea liberă, de sine stătătoare, a popoarelor din Africa, pentru concentrarea eforturilor lor atît pe plan național cît și regional, în scopul propășirii economico-sociale mai rapide, la adăpost de orice presiuni și imixtiuni din afară.

„Ca țară socialistă și, totodată, ca țară în curs de dezvoltare, România acordă o însemnătate deosebită relațiilor sale cu țările africane, întăririi conlucrării și cooperării cu aceste state — pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii — pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc", se subliniază în Mesaj.

18 iulie. Prețul aurului la bursa londoneză a depășit pentru prima dată în istorie nivelul de 300 dolari uncia, la un an după ce depășise cota de 200 dolari uncia. După o serie de oscilații, pe fondul unei tendințe ascendente el avea să atingă la 19 decembrie nivelul record de 494 dolari uncia, ca urmare a unei noi crize de încredere în principalele valute occidentale.

19 iulie. Prăbușirea, după 43 de ani, a regimului dictatorial somozist, încununare a luptei dîrze a forțelor patriotice, democratice și progresiste din Nicaragua. La 6 septembrie **România și Nicaragua stabilesc relații diplomatice,** ca o premisă a promovării pe multiple planuri a legăturilor dintre cele două țări.

31 iulie—2 august. Sesiunea ministerială de la Caracas a Sistemului Economic Latino-American (S.E.L.A.) scoate în evidență că inechitățile ce caracterizează raporturile dintre prețurile produselor exportate de țările din America Latină în țările industrializate și cele ale importurilor lor din aceste țări sînt agravate de recrudescența măsurilor protecționiste.

12—18 august. La Moscova **cel de-al XI-lea Congres al Asociației Internaționale de Științe Politice** reunește peste 1 300 de participanți din 57 de țări. Avînd o prezență activă la dezbaterea tuturor temelor abordate în cadrul Congresului, oamenii de știință români au prezentat **concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu,** față de marile probleme care preocupă lumea contemporană, ca și privind teoria și practica edificării noii orînduiri în România.

„Raportul asupra dezvoltării în lume, 1979", **publicat de Banca Mondială, relevă :**

- **în pofida unei accelerări a dezvoltării în țările „lumii a treia", decalajele dintre țările sărace și cele bogate se vor accentua de la 1:11 în 1975 la aproximativ 1:13 în 1990 ;**
- **toate țările au un puternic interes comun și anume de a asigura ca tranziția spre o lume în care energia va fi mai costisitoare și de origine nepetrolieră să se producă fără șocuri".**

16—17 august. Reuniunea ministerială de la București a țărilor membre ale „Grupului celor 77" consacrată pregătirii Conferinței Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie de la Viena. Desfășurată într-un spirit constructiv, această reuniune, care s-a încheiat prin adoptarea unei **Declarații cu privire la aplicarea științei și tehnologiei în folosul dezvoltării,** s-a înscris ca o nouă contribuție la întărirea solidarității și unității de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare, în vastul proces de edificare a noii ordini economice internaționale. În același timp ea a reprezentat o **recunoaștere a contribuției valoroase aduse de țara noastră la activitatea „Grupului celor 77"** (care numără acum 119 state membre), **precum și a rolului său activ în convocarea și pregătirea Conferinței de la Viena.**

— în prezent doar 5 la sută din capacitățile mondiale de cercetare-dezvoltare revin țărilor în curs de dezvoltare, care reprezintă două treimi din populația lumii
— țărilor în curs de dezvoltare le revin doar 10 la sută din schimburile mondiale în domeniul tehnico-științific
— peste jumătate din totalul mondial al inginerilor și oamenilor de știință lucrează în sfera proiectelor de înarmare.

20—31 august. Abordînd un domeniu de importanță capitală pentru lichidarea mai rapidă a subdezvoltării și accelerarea progresului economico-social al fiecărei țări, **CONFERINȚA NAȚIUNILOR UNITE PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI TEHNOLOGIE ÎN FOLOSUL DEZ-**

Calendarul evenimentelor internaţionale 1979

VOLTĂRII, desfăşurată la Viena, cu participarea a peste 2 000 de delegaţi din 141 de state ale lumii, a materializat o **iniţiativă a României, lansată în anul 1970 de preşedintele Nicolae Ceauşescu,** la a XXV-a Sesiune a Adunării Generale a O.N.U. **Mesajul adresat Conferinţei de preşedintele României** a fost întîmpinat cu deosebit interes şi vie satisfacţie de participanţi, ca o mărturie a contribuţiei deosebit de active a ţării noastre la eforturile spre asigurarea accesului liber, neîngrădit, al tuturor naţiunilor la cuceririle ştiinţei şi tehnologiei moderne, la creşterea rolului O.N.U. în soluţionarea marilor probleme ale dezvoltării.

3—10 septembrie. În prezenţa a 51 de şefi de stat sau de guvern, la Havana are loc **cea de-a VI-a Conferinţă la nivel înalt a ţărilor nealiniate** (mişcare numărînd în prezent 95 de membri). **România** participă la dezbateri în calitate de invitat. **Mesajul adresat Conferinţei de preşedintele Nicolae Ceauşescu** reafirmă hotărîrea ţării noastre de a acţiona cu fermitate pentru dezvoltarea colaborării şi conlucrării pe multiple planuri cu ţările nealiniate, pentru împiedicarea agravării încordării internaţionale. Conferinţa a adoptat o **Declaraţie politică** şi o **Declaraţie economică,** în care se relevă, între altele, că toate ţările, indiferent de mărime, de sistem social şi de nivel de dezvoltare economică trebuie să participe la edificarea noii ordini economice internaţionale.

7—11 septembrie. În cadrul manifestărilor prilejuite de **Anul internaţional al copilului,** la Moscova s-a desfăşurat **Conferinţa mondială „Pentru un viitor paşnic şi sigur pentru toţi copiii lumii".** În spiritul **Mesajului adresat Conferinţei de preşedintele Nicolae Ceauşescu,** delegaţia română a înfăţişat preocupările pentru creşterea şi educarea copiilor ţării în spiritul prieteniei, păcii şi solidarităţii cu toţi copiii lumii.

10 septembrie. La Bucureşti se deschide, în prezenţa preşedintelui Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu, **cel de-al 10-lea Congres mondial al petrolului,** la care iau parte aproape 5 000 specialişti din peste 70 de ţări. Avînd loc într-un moment cînd problema petrolului şi în general a resurselor energetice reprezintă un subiect major de preocupare pentru toate ţările, Congresul petrolului de la Bucureşti include pentru prima dată pe ordinea de zi şi probleme economice de interes general legate de petrol.

> **„Trebuie să facem totul** — spunea preşedintele **Nicolae Ceauşescu** în cuvîntarea rostită la deschiderea Congresului — **pentru ca petrolul să nu mai constituie sursă de conflicte şi litigii între state, ci obiectul unei colaborări şi conlucrări fructuoase între naţiuni deplin suverane, egale în drepturi, stăpîne pe bogăţiile lor naţionale şi pe propriile destine".**

10 septembrie. Ziua internaţională a alfabetizării.

Dacă tendinţele actuale se vor menţine, numărul analfabeţilor va creşte în lume de la 742 milioane în 1970 la 810 milioane în 1980 şi 954 milioane la începutul secolului viitor.

13—22 septembrie. Conferinţa de toamnă a Uniunii Interparlamentare desfăşurată la Caracas cere printr-o rezoluţie tuturor parlamentelor şi guvernelor să contribuie efectiv la punerea în aplicare a hotărîrilor adoptate la sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării. Participanţii la conferinţă au manifestat un viu interes faţă de **propunerile preşedintelui Nicolae Ceauşescu cu privire la adoptarea unor măsuri concrete pe linia dezarmării în Europa.**

1 octombrie. Intră în vigoare **noile tratate cu privire la Canalul Panama,** în baza cărora se deschide calea redobîndirii de către Republica Panama a suveranităţii naţionale asupra acestei importante căi de comunicaţie şi a zonei adiacente.

2—5 octombrie. La Belgrad, pentru prima dată într-o ţară socialistă, se desfăşoară **sesiunea anuală reunită a Fondului Monetar Internaţional şi Băncii Mondiale.** Participă aproape 2 500 de delegaţi din 138 de ţări membre. La sesiune **România a propus constituirea cît mai grabnică a unui fond comun de dezvoltare prin participarea ţărilor industrializate şi prin economiile realizate pe baza reducerii cheltuielilor militare.**

6 octombrie. La Geneva se încheie sub egida UNCTAD **acordul internaţional asupra cauciucului natural,** acesta fiind primul acord încheiat asupra produselor de bază în temeiul recomandării sesiunii UNCTAD-IV din 1976.

24—30 octombrie. „SĂPTĂMÎNA NAŢIUNILOR UNITE PENTRU DEZARMARE" reprezintă un prilej de profundă reflecţie asupra primejdiilor generate de cursa nestăvilită a înarmărilor, ca şi de mobilizare a opiniei publice pentru a impune trecerea la dezarmare.

27 octombrie. Un nou stat îşi proclamă independenţa : Saint Vincent — Grenadina, situat în Marea Caraibilor.

1 noiembrie. În cadrul programului de colaborare în domeniul cercetării şi folosirii spaţiului extraatmosferic în scopuri paşnice, la care **România** participă activ, alături de nouă alte ţări socialiste, în U.R.S.S. a fost lansat **satelitul „Intercosmos-20".**

4—7 noiembrie. Conferinţa mondială de solidaritate cu popoarele arabe de la Lisabona prilejuieşte reafirmarea pregnantă — prin **Mesajul adresat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu** — a poziţiei principiale a României privind o reglementare justă şi durabilă pe cale paşnică, a situaţiei din Orientul Mijlociu.

10 noiembrie. La Roma se deschide **cea de-a XX-a Conferinţă generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Alimentaţie şi Agricultură (F.A.O.),** care numără 147 de state membre. Ca expresie a preţuirii faţă de contribuţia activă a României la formularea şi adoptarea de obiective clare şi bine definite în vederea dezvoltării agriculturii şi creşterii producţiei agricole, în primul rînd în ţările în curs de dezvoltare, ca parte integrantă a noii strategii internaţionale a dezvoltării, **ţara noastră a fost aleasă ca membră a Consiliului F.A.O. pentru perioada 1981—1983.**

Urgenţa formulării şi realizării unui program special de dezvoltare a agriculturii este evidenţiată de studiul F.A.O. intitulat „Agricultura — orizont 2000" supus Conferinţei : **Dacă actuala stare de lucruri nu se va schimba, numărul celor care suferă de foamete ar putea depăşi 600 de milioane la sfîrşitul secolului.**

13—16 noiembrie. La Geneva are loc — organizată la propunerea Uniunii Sovietice — **Conferinţa europeană asupra mediului înconjurător,** care adoptă **Convenţia şi rezoluţia asupra poluării aeriene ce depăşeşte frontierele naţionale pe distanţe mari şi Declaraţia asupra tehnologiilor puţin poluante sau nepoluante, a reutilizării şi reciclării deşeurilor.**

19—23 noiembrie. La Bucureşti îşi desfăşoară lucrările **CEL DE-AL XII-LEA CONGRES AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN.** Tovarăşul Nicolae Ceauşescu este reales în înalta funcţie de secretar general al partidului.

Puternică afirmare a hotărîrii întregului nostru popor de a-şi consacra în continuare forţele dezvoltării României socialiste, consolidării păcii şi colaborării internaţionale, Congresul s-a bucurat de un amplu ecou în rîndurile opiniei publice mondiale, care a acordat o înaltă apreciere spiritului realist şi caracterului constructiv al orientărilor cuprinse în Raportul tovarăşului **Nicolae Ceauşescu,** concordanţei lor depline cu interesele fundamentale ale cauzei păcii, libertăţii şi progresului în lume.

Secţiunea de politică externă din Raportul prezentat de tovarăşul Nicolae Ceauşescu a fost difuzată ca document oficial al Naţiunilor Unite.

7 decembrie. Adunarea Generală a O.N.U. aprobă prin consens un document care prevede că **Luna şi resursele sale naturale constituie patrimoniu comun al omenirii.**

11 decembrie. Cele 20 ţări occidentale membre ale Agenţiei Internaţionale a Energiei s-au angajat să-şi reducă în 1980 importurile de petrol la 24,5 milioane barili pe zi.

17—19 decembrie. Are loc **conferinţa ministerială a Organizaţiei Ţărilor Exportatoare de Petrol (O.P.E.C.).** Cele 13 state membre efectuează 80 la sută din exportul mondial de petrol. În preajma conferinţei, mai multor ţări membre au hotărît să sporească preţul petrolului brut vîndut de ele pe piaţa internaţională, care ajunge astfel la un nivel de 24—30 dolari barilul, aproape dublu faţă de cel existent la 31 decembrie 1978. În ianuarie 1974 preţul barilului de petrol era încă de 10,95 dolari.

18 decembrie. Încheierea cu succes a Conferinţei de la Londra în problema rhodesiană — **un nou pas pe calea afirmării dreptului poporului zimbabwe la existenţă liberă şi suverană.** Acordul realizat pune capăt unui conflict care a durat şapte ani şi a făcut peste 20 000 de morţi.

20 decembrie. La sediul Naţiunilor Unite se încheie, după trei luni de dezbateri, **CEA DE-A 34-A SESIUNE A ADUNĂRII GENERALE A O.N.U.** Dînd expresie concepţiei de politică externă realiste şi constructive a preşedintelui **Nicolae Ceauşescu,** ţara noastră a avansat la sesiune o serie de iniţiative originale, de mare importanţă politică, care au fost însuşite şi s-au înscris drept contribuţii majore la cauza păcii şi colaborării internaţionale, la aşezarea relaţiilor dintre state pe baza unor principii clare, bine definite ale dreptului internaţional.

Adunarea Generală a O.N.U. a aprobat prin consens mai multe rezoluţii iniţiate de România :

— „Reglementarea prin mijloace paşnice a diferendelor dintre state".

— „Îngheţarea şi reducerea bugetelor militare"

— „Dezvoltarea şi consolidarea bunei vecinătăţi între state".

Alte iniţiative majore întreprinse de ţara noastră la actuala sesiune, cu sprijinul activ al membrilor O.N.U., le reprezintă **convocarea, în 1980, a sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată noii ordini economice internaţionale, proclamarea anului 1985 ca An Internaţional al Tineretului** şi adoptarea rezoluţiei referitoare la **dreptul la educaţie,** pe care îl statuează ca unul din drepturile fundamentale ale omului.

24 decembrie, Declaraţia finală a reuniunii ministeriale de la Havana a Grupului celor 77, organizată **în preajma celei de a III-a Conferinţe generale a O.N.U.D.I.** de la New Delhi, pledează în favoarea intensificării industrializării ţărilor în curs de dezvoltare ca element esenţial al progresului economico-social în deceniul următor.

Succinta trecere în revistă a anului internaţional 1979 evidenţiază din plin realismul, principialitatea, clarviziunea şi dinamismul unei politici externe puse în slujba intereselor fundamentale ale poporului român şi ale întregii omeniri.

Grupaj realizat de :
Emilian STANCU, Dinu DRAGOMIRESCU

ÎN FAȚA UNUI NOU DECENIU AL DEZVOLTĂRII

DECENIUL 9, al cărui prag îl păşim curînd, pune probleme de vitală şi covîrşitoare importanţă pentru viitorul întregii omeniri. Soluţionarea acestor probleme cere un efort susţinut şi global din partea întregii comunităţi a naţiunilor. Noua strategie economică internaţională, pentru deceniul 1981—1990, este chemată să promoveze cu intensitate sporită lupta pentru o nouă ordine economică internaţională, pentru lichidarea subdezvoltării. Ea constituie tema principală a sesiunii speciale, din august 1980, a Adunării Generale a O.N.U.

Elaborarea liniilor directoare ale celui de-al treilea deceniu al dezvoltării nu poate fi o simplă continuare a liniei deceniilor anterioare, deoarece în condiţiile actuale, atît de mult schimbate ale economiei mondiale, omenirea învaţă să gîndească în alţi termeni. În momentul de faţă, conceptul dezvoltării economice nu mai poate fi reprezentat doar pornindu-se de la simple criterii cantitative, adesea punînd pe plan secundar dimensiunea socială, ci numai promovînd cu atenţie criteriul calităţii şi latura umană a procesului de dezvoltare. Numai astfel se creează condiţii suficiente pentru determinarea unui program economic de dimensiunile, complexitatea şi întinderea în timp a aceluia care este chemat să ducă la lichidarea subdezvoltării.

Experienţa de pînă acum arată că dacă dezvoltarea este concepută ca o simplă creştere economică, ori numai ca o creştere industrială ea este unilaterală, incompletă. Se ştie că ţările în curs de dezvoltare au atins, între 1950 şi 1975, ritmuri de creştere relativ înalte, aproape duble în comparaţie cu cele atinse de ţările capitaliste avansate. Totuşi, ele nu numai că nu au realizat în întregime obiectivele cantitative pe care şi le-au fixat, dar decalajul economic, în loc să se reducă, are tendinţa de a se mări, preţul plătit pentru atingerea indicatorilor planificaţi de creştere fiind din ce în ce mai mare. La aceasta se adaugă faptul cel mai dramatic de pînă acum al dezvoltării şi anume, încetineala sau chiar lipsa oricărui progres în rezolvarea problemelor sociale.

Iată de ce din necesitatea de a nu perpetua asemenea carenţe ale procesului de dezvoltare, elaborarea strategiei pentru deceniul al treilea al O.N.U. trebuie să fie o operaţie extrem de atentă şi de laborioasă, rod al cooperării tuturor statelor lumii. Aceasta cu atît mai mult cu cît epoca la care se referă va fi una din epocile grele ale istoriei economiei mondiale din cauza manifestărilor crizei economice grave care a cuprins ţările capitaliste.

Criza economiei mondiale nu este un simplu fenomen trecător, de conjunctură. La baza lui se află contradicţiile şi neconcordanţele profunde dintre componentele principale ale sistemului economiei mondiale, sistemul forţelor de producţie (al structurilor de producţie) dezvoltat vertiginos în epoca postbelică, rezultat al acţiunii revoluţiei ştiinţifice şi tehnice, — sistemul relaţiilor de producţie (al structurilor sociale) care conservă încă în mare măsură caracterul imprimat de secolele de dominaţie imperialist-colonialistă, de inechitate şi inegalitate social-economică — sistemul mecanismelor economice internaţionale care reflectă starea şi dinamica primelor două sisteme şi care

EXIGENȚE ALE CREȘTERII ECONOMICE

— Realităţi şi tendinţe —

Graficele pe care le publicăm au fost elaborate de Centrul pentru studii integrative al Universităţii din Houston, coordonat de Magda Cordell McHale. Ele au fost destinate participanţilor la recenta Conferinţă internaţională de la Woodlands asupra politicii de creştere economică, desfăşurată sub deviza : „Ştiinţa conducerii pentru o creştere susţinută". Iată cîteva din cele mai reprezentative domenii propuse spre analiză, problematici majore ale zilelor noastre :

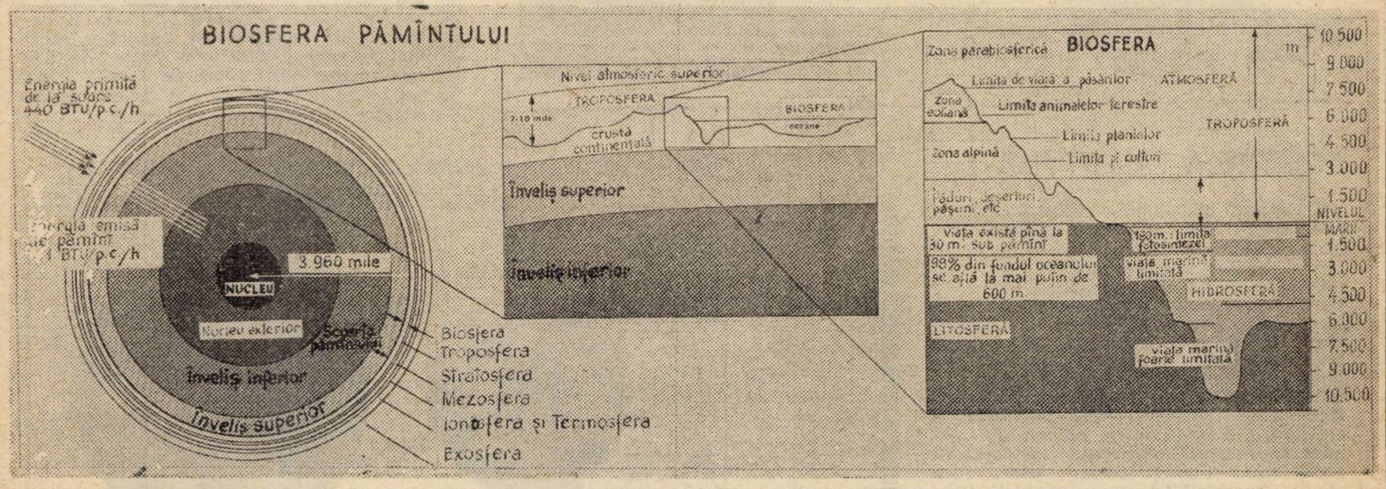

OM – MEDIU

Interdependenţa om-mediu nu trebuie subestimată : Spaţiul unde omul trăieşte şi de unde îşi obţine resursele vieţii este constituit dintr-un volum limitat de aer, apă şi pămînt — mediu care este ameninţat de a fi deteriorat prin înseşi acţiunile sale, uneori iraţionale.

a fost supus influenței unor factori contradictorii, manifestînd semnele unei grave dereglări.

CREȘTEREA ECONOMICĂ a țărilor lumii se confruntă cu o serie de factori de blocare izvorînd din aceste contradicții. Ritmurile de creștere au scăzut și vor manifesta această tendință, probabil, încă o anumită perioadă în viitor. Aspectele concrete ale unei asemenea situații noi și cu efecte perturbatoare de lungă durată trebuie căutate în :

— epuizarea, treptată și ireversibilă a factorilor conjuncturali postbelici ;

— apariția penuriei de resurse, materiale, în primul rînd energetice ; creșterea galopantă a prețurilor pe piața mondială fără posibilitatea de a întrevedea sfîrșitul spiralei acestei creșteri;

— scumpirea concomitentă a mijloacelor de investiție necesare creării unui loc de muncă ;

— restrîngerea pieței internaționale din cauza restructurării gamei de produse în țările industrial avansate și a apariției producătorilor din țările în curs de dezvoltare cu anumite produse pentru care și-au dezvoltat capacități industriale ; introducerea unei politici protecționiste acerbe de către țările industrial dezvoltate ;

— începerea unui proces de modificări structurale, în funcție de cerințele revoluției tehnico-științifice, în producția țărilor industrial dezvoltate ; demararea aceluiași proces în țările în curs de dezvoltare ca efect al industrializării ;

— influența factorilor parazitari în economie; discriminări comerciale impuse de politica imperialistă și neocolonialistă ; cursa înarmărilor, tendințele de reîmpărțire a lumii în zone de influență ; aspectele negative din activitatea societăților multinaționale ;

— modificarea efectelor revoluției științifice și tehnice în sensul reducerii factorilor de creștere extensivă în favoarea celor intensivi ; trecerea de la cantitate la calitate în procesul dezvoltării economice.

Toate acestea dau o formă gravă crizei economice ce bîntuie lumea. Ea nu are asemănare cu nici una din crizele anterioare ale economiei capitaliste, fiind o criză a structurilor sale depășite, o criză a vechii ordini economice. Este modul în care apar și se impun elemente ale viitoarei ordini economice, factorii obiectivi care vizează schimbarea întregului sistem social-economic mondial, impunînd adaptarea sistemelor de producție și consum la cadrul natural-biologic-ecologic chemat să asigure progresul real al omenirii.

TĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE resimt înzecit convulsiile unei economii mondiale în derivă : jocul necontrolat al prețurilor la bunuri de importanță vitală pentru ele ; efectele gospodăririi haotice și neraționale a resurselor naturale, de materii prime și energie ; repartiția nedreaptă a bunurilor între țări bogate și sărace ; protecționismul, acțiunile nesăbuite care duc la distrugerea mediului ambiant, exploatarea fără limite a pădurilor, restrîngerea pășunilor pentru a crea teren arabil; efectele creșterii demografice care în anul 2000 le va pune în situația să caute 1 miliard de locuri de muncă pentru noii veniți.

Aceste probleme și altele nenumărate sînt tot atîtea semne de întrebare cărora societatea, în actualele condiții de confruntare și conflicte permanente, de tensiune provocată de decalajele profunde, de cursa costisitoare a înarmărilor, nu este capabilă să le dea răspunsuri adecvate.

EXISTĂ un consens în a critica rezultatele obținute și căile utilizate în lupta de pînă acum împotriva subdezvoltării, deși trebuie să recunoaștem că din 1950 pînă în prezent au fost obținute rezultate însemnate în această direcție. Dar acum, în preajma deciziilor privind cel de-al treilea deceniu O.N.U. pentru dezvoltare, problema este nu cum s-a făcut ci cum să se facă mai bine în viitor ; ce alternative să fie alese pentru a corespunde în mod optim marii diversități a condițiilor concrete și specificului altor națiuni, pentru a obține nu pur și simplu creștere economică, efecte cantitative, dar și efecte calitative, eficiență economică, randamente înalte, structură economică optimă, pentru a pune cît mai deplin în valoare resursele existente și capacitatea de creație disponibilă. Se pune problema ce fel de structură economică să fie realizată, ce fel de industrie și ce pondere să aibe industria în contextul nevoilor și posibilităților concrete ale țărilor ; care să fie locul și rolul agriculturii, știind că o parte din omenire este amenințată de spectrul penuriei alimentare grave ; ce fel de tehnică și tehnologie să utilizeze, cum să și-o asigure, concomitent cu cunoștințele pe care le cere mînui-

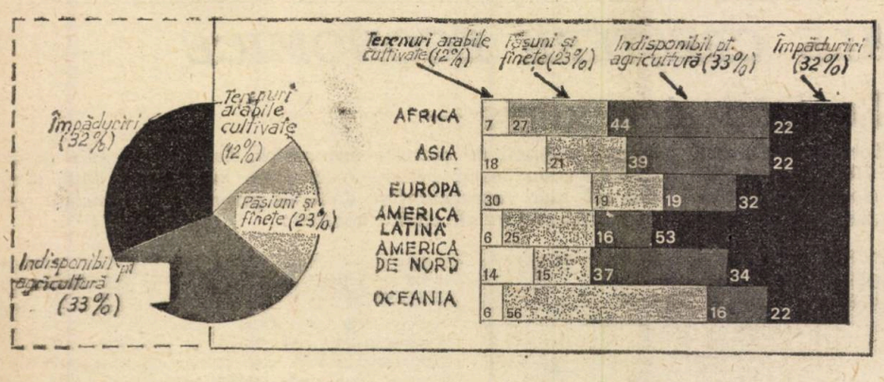

RESURSELE DE APĂ

Rezervele de apă dulce reprezintă numai 2,5% din apa de pe pămînt, dar și din aceasta 70% este în stare solidă în zonele polare și numai 0,26% în rîuri și lacuri. De la începutul secolului, consumul de apă pe locuitor a crescut de 3 ori, apa pentru agricultură de 6 ori, pentru industrie de 30 ori. Și cererea este în continuare în creștere...

FOLOSIREA PĂMÎNTULUI

Creșterea populației, urbanizarea și practicarea unei agriculturi irațională fac ca suprafața arabilă a globului, pe locuitor, să aibă o tendință de scădere, deși — pe de altă parte, productivitatea în acest sector crește. Ce trebuie făcut : să se renunțe la metode ce duc la degradarea solurilor, să se folosească cu grijă îngrășămintele, pesticidele și ierbicidele pentru a nu fi distruse lacurile și rîurile din apropierea terenurilor agricole ; distrugerea zonelor verzi contribuie la creșterea bioxidului de carbon din aer, ceea ce duce la creșterea temperaturii atmosferice — rezultat care poate avea efecte imprevizibile asupra omenirii. Concluzia : înțelegerea acestei interdependențe complexe și protejarea biosferei.

APA — NECESITĂȚILE MONDIALE CURENTE ȘI PROIECTATE (10^{12} litri pe an)

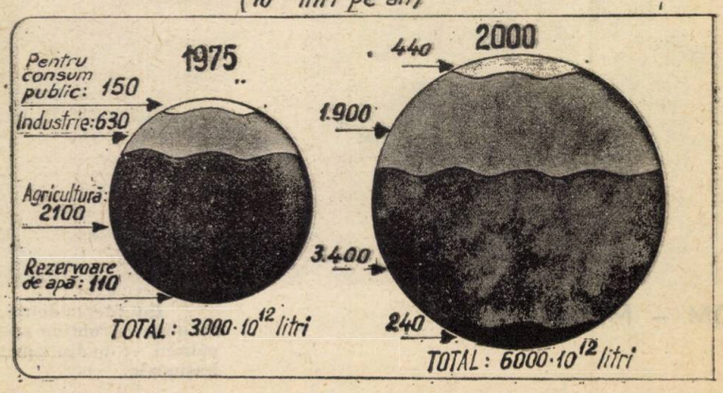

rea ei într-o lume în care știința devine din ce în ce mai mult un factor determinant al producției.

S-ar putea replica : asemenea probleme s-au mai pus și nu numai țărilor în curs de dezvoltare. Este adevărat, s-au pus. Dar adesea o anumită minuire dogmatică a conceptelor a dat răspunsuri acoperitoare, formale, problemelor, iar soluțiile reale au întîrziat. Acum, în contextul crizei economice a lumii capitaliste întrebările acestea au un caracter mai acut ca niciodată. De aceea soluțiile nu mai pot fi aceleași ca cele de mai înainte. Acest lucru este important pentru orientarea dezbaterilor legate de noua ordine economică internațională, inclusiv la înaltul forum mondial care va fi sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. din august 1980.

Mesajul adresat de președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, celei de-a V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare, la Manila (mai 1979) este unul din documentele de importanță internațională, recunoscută, ca atare, de participanții la acea conferință, care, cu o rară perspicacitate, pornind de la experiența țării noastre, pătrunde la esența problemei pe care o dezbatem și a soluțiilor necesare.

Într-o atitudine creatoare față de cerințele arzătoare ale dezvoltării, mesajul militează pentru **necesitatea unei noi abordări** a creșterii economice și dezvoltării în lume, pentru elaborarea unui **ansamblu de măsuri concrete și practice,** soluționarea pe baza unor noi **priorități, rațional determinate,** a direcțiilor de dezvoltare a agriculturii și industriei, a altor ramuri, în vederea cuprinderii **treptate** a tuturor aspectelor subdezvoltării într-un proces gradual de soluționare a lor.

Un asemenea program, ca cel pe care-l conține mesajul, oferă o serie de elemente demne de luat în considerare în elaborarea în continuare a liniilor directoare ale noii ordini economice internaționale. În acest mod, preconizînd **un nou tip de dezvoltare,** mai apropiat de nevoile și posibilitățile reale ale națiunilor interesate, propunerile avansate de România și cu acest prilej constituie o contribuție de seamă la viitoarele dezbateri în fața de pregătire a sesiunii speciale a O.N.U. din 1980.

PENTRU ca noul tip de dezvoltare economico-socială să-și îndeplinească menirea, înfruntînd o epocă în care se prevăd mari dificultăți economice și grave stări conflictuale în lume, procesul dezvoltării, așa cum se poate deduce și din mesaj, ar trebui să răspundă unor criterii calitative a căror situare pe plan secundar în favoarea indicatorilor cantitativi, a dăunat luptei pentru lichidarea stării de înapoiere în țările Asiei, Americii Latine și Africii.

Aceste criterii ar putea fi :

— criteriul aprecierii realiste a potențialului de dezvoltare al fiecărei țări, a condițiilor generale, economico-sociale din lume și a orizontului de timp luat în calcul pentru realizarea transformărilor social-economice preconizate ;

— criteriul valorificării cît mai depline a uriașului potențial uman existent, ținîndu-se seama de nevoile modernizării vieții, de ritmul dezvoltării științei și tehnicii, dar și de capacitatea de adaptare psiho-culturală a omului, de tradițiile moștenite ;

— criteriul acoperirii nevoilor imediate și urgente ale societății, ceea ce economiștii români numesc orientarea sociocentrică a dezvoltării ;

— criteriul așezării programului de dezvoltare pe baza resurselor existente în mod real și disponibile : materii prime, energie, teren agricol, tehnologie, cunoștințe (nivel de calificare) ;

— criteriul utilizării eficiente a mijloacelor disponibile pentru ca creșterea economică rapidă să nu fie prea costisitoare ;

— criteriul îmbinării cerinței de modernizare a societății (producție-consum) cu valorificarea tradițiilor multiseculare ; punerea în valoare a cuceririlor științei la nivelul posibilităților reale crescînde ale fiecărei țări, prin atragerea și antrenarea capacităților de creație și producție artizanale moștenite de populație.

Conectarea criteriilor calitative la indicatorii de creștere economică, deci la criteriile cantitative, face parte din dialectica dirijării procesului de dezvoltare economico-socială. Ea cîștigă o importanță deosebită în contextul actualei situații economice din lume, cînd încetinirea ritmurilor semnalizează, pe o perioadă îndelungată, o modificare a dinamicii economice. Astfel, deceniul 1980—1990 poate deveni, dacă nu un deceniu al salturilor spectaculoase, unul al luptei pentru accentuarea laturii umane a dezvoltării prin asigurarea nevoilor vitale ale națiunilor sărace, în spiritul nobilelor idealuri și aspirații ale umanității.

dr. Andrei VELA

VIAȚA REZERVELOR MINERALE MONDIALE
(după cererea constantă din 1975)

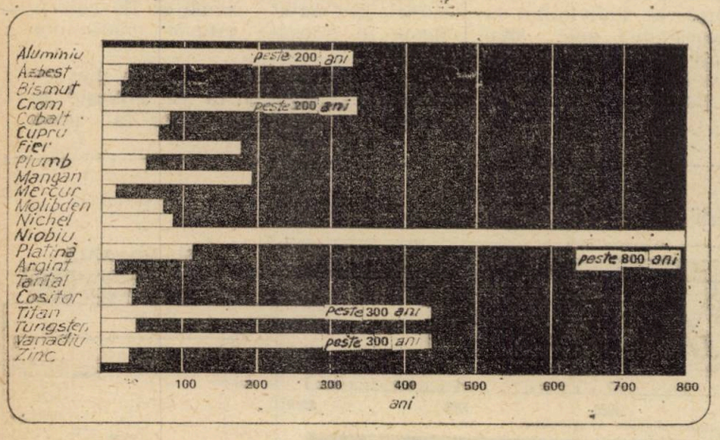

RECICLAREA METALULUI

Reciclarea industrială a metalului trebuie să cuprindă atît deșeurile de la prelucrarea primară cît și fierul vechi provenit de la mașini, utilaje, echipamente etc., după scoaterea lor din uz.

REZERVELE MINERALE

Graficul dă imaginea rezervelor de minerale de care ar dispune omenirea, dacă cererea s-ar menține la nivelul anului 1975. Dar numai în ultimii 30 de ani consumul la 18 minerale a crescut de 6 ori, ceea ce implică o atenție și preocupare sporite pentru economisire.

CICLUL REGENERATIV ÎN INDUSTRIE

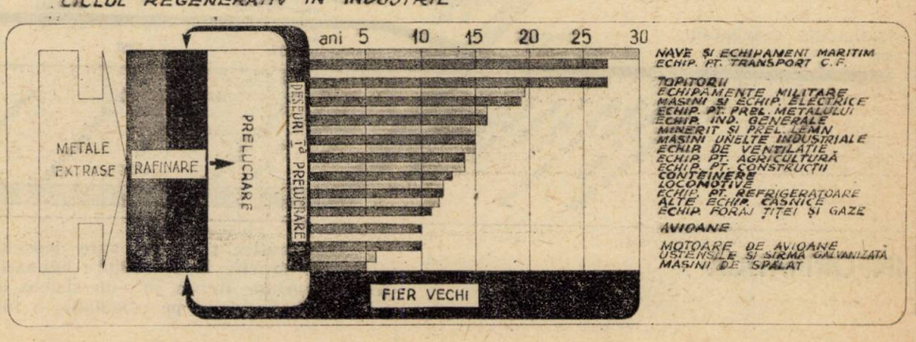

Interdependențe între creștere — resurse — mediu

— Reorientări și restructurări în optica Raportului Interfuturs —

EVOLUȚIA VIITOARE a societăților industriale avansate, în interdependență cu cele ale țărilor în curs de dezvoltare, a constituit problematica asupra căreia s-au oprit, în esență, considerațiile cercetărilor efectuate de specialiști ai O.C.D.E. și finalizate în raportul Interfuturs. Rezultat al unor cercetări întreprinse timp de trei ani, raportul realizează o analiză sistemică, asupra fenomenelor politice, economice și sociale, a interconexiunilor dintre ele, punînd în evidență „problematici cu acțiune pe termen lung ce vor trebui atenuate sau tendințe favorizatoare de care trebuie ținut cont în procesul de decizie la nivel macroeconomic". Exprimate sintetic, concluziile studiului — axate pe principalele întrebări, în special cele referitoare la energie, pe care și le pune omenirea la ora actuală — subliniază că **soluții există și ele pot fi găsite numai pe calea unei mai largi și echitabile cooperări între toate popoarele lumii :**

- pe termen lung, lumea nu se îndreaptă către o catastrofă determinată de limite fizice care ar obliga la reducerea ritmului creșterii economice, urmată de o scădere a ratei de sporire a populației și a nivelului de trai ;

- problemele pot fi rezolvate printr-o mai mare adaptabilitate, printr-o mai eficientă folosire a rezultatelor progresului tehnic și a resurselor naturale existente ;

- perioada de tranziție în privința surselor de energie și a alimentației pe care omenirea o traversează în prezent, este caracterizată prin predominanța problemelor politice, economice și sociale; cunoașterea și stăpînirea lor sînt de natură să permită evitarea apariției unor eventuale fenomene cu consecințe imprevizibile, precum și scurtarea la maxim a duratei acestei perioade de tranziție către o nouă concepție în domeniul energetic, centrată nu pe petrol ci pe surse regenerabile, iar în domeniul alimentației — de la agricultura actuală la agro-ecosisteme reziliente ;

- se impune o cercetare atentă a problemelor demografice, a utilizării forței de muncă și a consecințelor migrației acesteia ;

- dezvoltarea presupune considerarea corectă a aspectelor legate de conservarea mediului, a problematicilor sociale (utilizarea rațională a timpului, creșterea participării femeilor la viața socială, integrarea individului în societate etc.), necesitatea unei mai suple adaptabilități structurale economice — toate în vederea realizării unei creșteri cît mai puțin amenințată de discontinuitate.

Există limite fizice ale creșterii ?

RĂSPUNSUL la această întrebare trebuie să țină cont — apreciază autorii studiului — de faptul că limitele fizice ale creșterii nu depind numai de disponibilitățile de materii prime, de resursele naturale existente, ci și de „capacitatea ecosistemului de a absorbi șocul determinat de creșterea consumului". Se pune astfel în discuție problema reciclării materiilor prime care au înmagazinat cantități imense de energie și resurse capabile să contribuie la asigurarea existenței unei populații în expansiune și — în ultimă instanță — la creșterea economică rapidă. Alți factori cărora li s-a acordat de asemenea importanță redusă pînă în prezent sînt considerați realizarea unei distribuții mai echitabile între diferitele regiuni ale globului, precum și o mai mare și mai responsabilă cooperare pe plan internațional, pentru ca resursele de materii prime să fie valorificate în folosul tuturor națiunilor lumii.

Probleme de acest gen se pun cu maximă stringență **în ce privește energia:** estimările autorilor în acest

TEHNOLOGIA INFORMAȚIONALĂ : dezvoltare, utilizare, implicații.

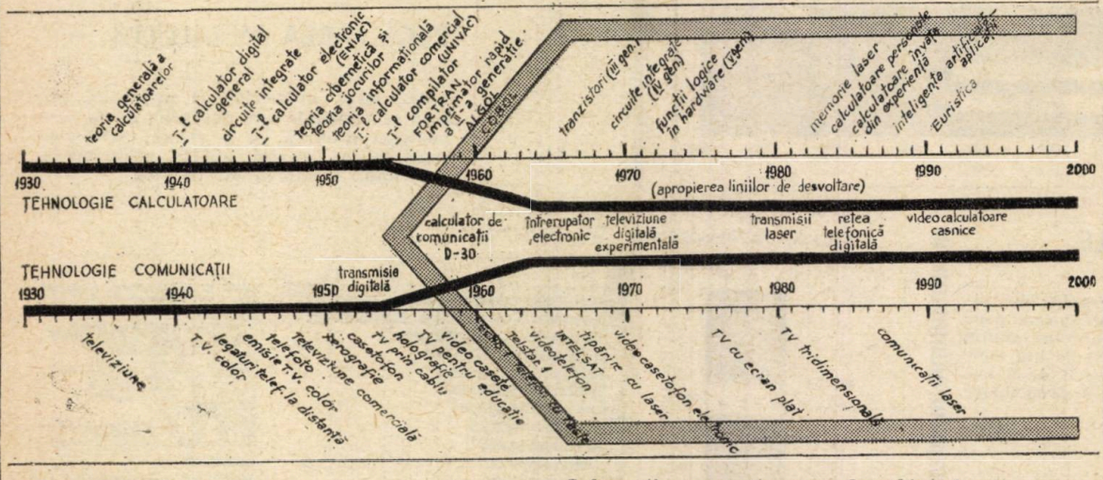

PIAȚA MONDIALĂ A TELECOMUNICAȚIILOR 1970–1990 (la prețuri 1978)

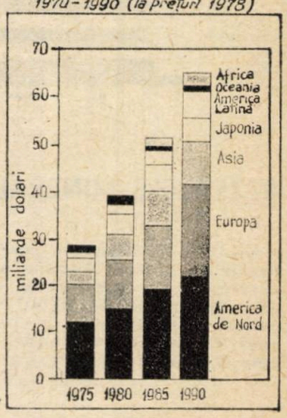

INFORMATICA

Informatica pornește, spre deosebire de alte resurse ale dezvoltării, de la două elemente practic inepuizabile : cunoașterea și informarea. Astăzi există condiții pentru a cuprinde lumea într-un sistem informațional ca urmare a convergenței realizărilor în prelucrarea pe calculator a informațiilor cu dezvoltarea telecomunicațiilor.

domeniu pentru anul 2000 vizează dublarea, față de 1976, a consumului energetic pentru țările din O.C.D.E. și creșterea de 5—7 ori în cazul țărilor în curs de dezvoltare. Țările dezvoltate vor intra în secolul următor cu un consum bazat în proporție de cel puțin 70% pe petrol și cărbune. În condițiile în care rezervele de petrol nu vor mai putea face față cererii, se impune **considerarea hotărîtă a trecerii la exploatarea resurselor de cărbune**, fără de care — subliniază studiul — țările industrializate și o parte din cele din „lumea a treia" și-ar vedea periclitate perspectivele de dezvoltare. În plus, există și riscul unor noi fenomene de criză pe piața petrolului, care ar putea fi determinate de dezinteresul țărilor petrolifere de a face investiții în vederea exploatării mai accentuate a petrolului — fenomen ce ar putea apare la jumătatea deceniului viitor — de dificultăți în creșterea producției și incertitudinii privind resursele potențiale exploatabile existente — evenimente așteptate să apară în ultimul deceniu al acestui secol — precum și de crize politice de natură să determine creșteri bruște ale prețurilor, cu toate repercusiunile pe care aceasta le-ar antrena.

Desigur — notează specialiștii — cărbunele, petrolul și gazele naturale nu vor fi suficiente pentru consumul viitorului secol; aceste surse ar putea, în schimb, să asigure dezvoltarea fără discontinuități pentru următorii circa 50 de ani, respectiv pe perioada în care **sistemele energetice actuale — bazate pe rezerve epuizabile vor fi înlocuite cu surse alternative, ce se pot recicla sau sînt practic inepuizabile.** După această perioadă ar urma **epoca utilizării progresive a regeneratoarelor, a energiei solare, a fuziunii precum și a posibilităților oferite de biomasă, forța vîntului și a valurilor.**

Cererea de energie în anul 2000

Regiuni	Cărbune	Petrol	Gaze nat.	En. hidro	En. nucl.	Alte surse	Total
Interfuturs : scenariu de creștere înaltă							
Țări O.C.D.E. din Europa	250	1 045	420	100	625	100	2 540
S.U.A. și Canada	750	1 205	450	175	650	100	3 300
Japonia, Australia, Noua Zeelandă	130	670	120	40	170	30	1 160
Total O.C.D.E.	1 130	2 920	990	315	1 415	230	7 000
Țări nesocialiste în curs de dezv. (inclusiv O.P.E.C.)	270	1 490	440	300	140	80	2 720
Total mondial	3 290	5 960	2 305	775	1 855	415	14 600
Balanța energetică	22%	41%	16%	5%	13%	3%	100%
IIASA : scenariu de creștere înaltă							
Total mondial	3 610	5 230	2 150	420	2 640	350	14 400
Balanță energetică	25%	36%	15%	3%	18%	3%	100%
IIASA : scenariu de creștere redusă							
Total mondial	2 915	4 025	1 610	410	2 100	290	11 350
Balanța energetică	26%	35%	14%	4%	18%	3%	100%

Sursa : După raportul Interfuturs și Institutul internațional pentru analiză funcțională aplicată (I.I.A.S.A.).

Ceea ce trebuie reținut, în viziunea studiului Interfuturs, este faptul că problema energetică poate fi depășită, dacă **omenirea înțelege să economisească energia, să nu-și propună să accelereze utilizarea resurselor energetice.** Problema energiei, subliniază autorii — este, deci, în primul rînd, o chestiune de opțiune și decizie.

În ce privește alimentația, satisfacerea necesităților anului 2000 ar impune, potrivit autorilor, în principal: creșterea — în unele cazuri de numai 50% în prezent — a randamentului utilizării terenurilor agricole, extinderea suprafețelor destinate pășunatului și a culturilor furajere; combaterea eroziunii solului și evitarea reducerii suprafețelor arabile provocată prin extinderea zonelor urbane; îmbunătățirea tehnicilor de lucru folosite în agricultură, în special în țările în curs de dezvoltare; îmbunătățirea acțiunilor fitosanitare, de utilizare a biopesticidelor și de control biologic, ca măsuri de menținere și refacere a echilibrului ecologic. Perioada de tranziție avută în vedere de autorii studiului ar putea dura — în ce privește alimentația — circa 20 de ani — timp în care omenirea este chemată să rezolve problemele enunțate, să asigure ulterior o mai bună repartizare geografică și orientare structurală a producției agricole și agroindustriale.

Evoluțiile previzibile, înlăturarea perspectivei dispariției resurselor naturale și asigurarea condițiilor de viață normale pentru populația secolului următor sînt în strînsă legătură cu o problemă prioritară a viitorului: **conservarea mediului înconjurător.** Acțio-

Em. S.

(Continuare în pag. 40)

SITUAȚIA POPULAȚIEI ȘI PROIECȚII

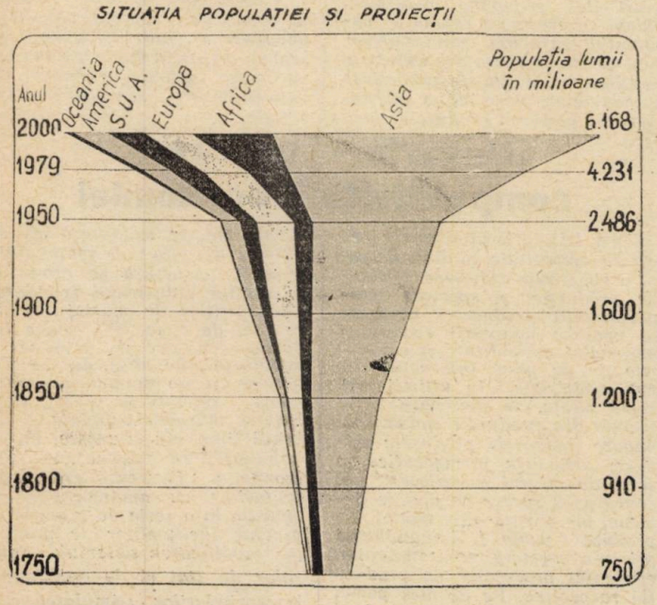

POPULAȚIA

Populația globului va crește cu 43% pînă la sfîrșitul secolului față de nivelul anului 1979. Deși trendul general este de scădere, se vor menține încă disparități în sensul unor reduceri a ratei de creștere în țările dezvoltate și al unor majorări subsfanțiale (rata anuală de 3,5% pînă în 2000) în Asia, Africa și America Latină.

FORȚA DE MUNCĂ – ESTIMĂRI ȘI PROIECȚII 1950 - 2000

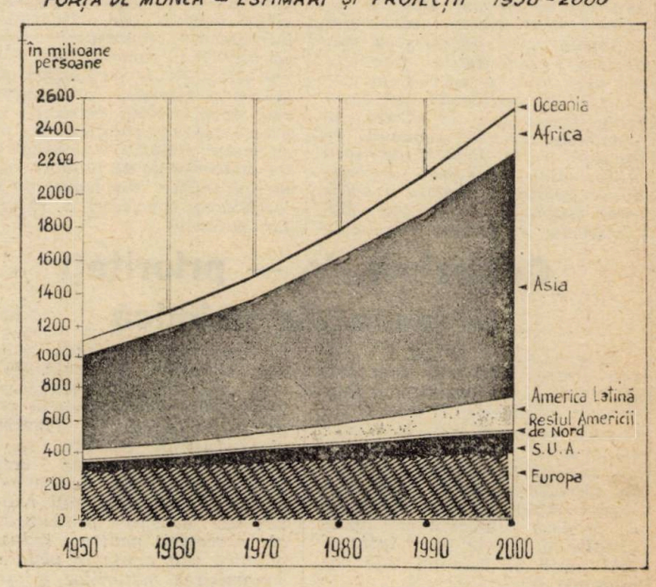

LOCURI DE MUNCĂ

Pentru a face ca în anul 2000 să dispară șomajul este nevoie ca, pe lîngă cele 400 mil. locuri de muncă existente să se creeze încă 1 000 milioane în acest interval în special în țările în curs de dezvoltare : în 1970, 3 din 4 persoane apte de muncă se aflau în Asia, Africa, America Latină, iar în anul 2000 raportul va ajunge la 6 din 7.

ȚARI SOCIALISTE — OPȚIUNI ȘI RESTRUCTURĂRI

Iugoslavia — direcții în dezvoltarea economiei

PRINCIPALELE orientări care stau la temelia planului cincinal de dezvoltare a economiei naționale a Iugoslaviei pe perioada 1981—1985, aflat în curs de elaborare, evidențiază continuitatea în raport cu planul cincinal actual, obiectivele esențiale vizate fiind echilibrarea dezvoltării social-economice, dezvoltarea bazei proprii de materii prime și energie, intensificarea exporturilor în vederea îmbunătățirii balanței comerțului exterior.

Ridicarea eficienței activității economice este urmărită, între altele, prin sporirea productivității muncii, care trebuie să asigure cel puțin jumătate din rata de creștere prevăzută (de 6%, în medie anuală). Totodată, se prevede îmbunătățirea structurii producției sociale, prin dezvoltarea în ritm prioritar a producției de energie electrică (pe baza cărbunelui indigen și a energiei căderilor de apă) și de materii prime (îndeosebi pentru siderurgie, chimia de bază și metalurgia neferoasă), a agriculturii și a transporturilor pe principalele artere de circulație. În același sens, în cadrul industriei se contează pe extinderea mai rapidă a producției materialelor de construcții și celei a construcțiilor de mașini, în condițiile utilizării crescinde a materiilor prime din țară; în agricultură structura culturilor urmează să fie ameliorată în favoarea cerealelor, ceea ce va crea condiții pentru realizarea unei producții zootehnice stabile. În sfîrșit, în domeniul comerțului exterior se preconizează măsuri de substituire a materiilor prime importate cu cele indigene, precum și stimularea exporturilor prin promovarea celor mai avansate forme de colaborare și cooperare cu partenerii străini.

U.R.S.S. — orientări spre factorii intensivi

PRESA DE SPECIALITATE din Uniunea Sovietică subliniază că perfecționarea mecanismului economic, îmbunătățirea continuă a conducerii economiei naționale au fost determinate în mod obiectiv de o serie de factori cum sînt: creșterea proporțiilor economiei naționale, sporirea complexității relațiilor în cadrul său (implicit, și a complexității conducerii), rolul dinamizator al revoluției tehnico-științifice ș.a.

În cadrul acestui proces două probleme fundamentale se situează pe primul plan, și anume: reorientarea economiei naționale către satisfacerea mai deplină a necesităților crescinde ale populației și necesitatea restructurării economiei pe linia intensificării sale. În esență se urmărește trecerea centrului de greutate de la factorii extensivi ai dezvoltării economice (în condițiile epuizării treptate a acestora) asupra factorilor intensivi. Complexul de măsuri — aplicate sau în curs de elaborare — pentru perfecționarea activității vizează un larg evantai de domenii, ca îmbunătățirea planificării economiei naționale, perfecționarea sistemului pîrghiilor și stimulentelor economice în industrie și construcții, ameliorarea organizării transporturilor de mărfuri, îmbunătățirea structurii organizatorice a industriei precum și a conducerii întregii economii, perfecționarea sistemului de selectare și repartizare a cadrelor de conducători în economie, ridicarea nivelului pregătirii acestora. Un loc special îl ocupă măsurile de accelerare a introducerii progresului tehnico-științific, concretizate — între altele — în elaborarea programului complex pe următoarele două decenii privind progresul tehnico-științific, a programelor vizînd soluționarea celor mai importante probleme tehnico-științifice sau legate de valorificarea complexă a resurselor naturale.

Cehoslovacia — priorități în industria chimică

INDUSTRIA CHIMICĂ este una dintre ramurile cele mai dinamice ale economiei cehoslovace, producția ei urmînd să crească cu peste 30% în actualul cincinal. Totuși, Cehoslovacia rămîne tributară importului de produse chimice, deficitul export-import la această grupă de produse reprezentînd aproximativ o treime din întregul sold pasiv al balanței sale comerciale.

Se apreciază că reducerea dependenței țării de piața externă a produselor chimice — una din sarcinile economice prioritare — poate fi realizată numai în condițiile accelerării utilizării cuceririlor științei și tehnicii pentru dezvoltarea industriei chimice naționale. În acest sens sînt elaborate programe privind dezvoltarea în perspectivă a diferitelor subramuri ale industriei chimice, se înfăptuiește reorientarea activității organismelor de cercetare științifică din domeniul respectiv. Ca direcții fundamentale ale cercetării pentru industria chimică sînt avute în vedere economisirea materiilor prime și energiei, sporirea capacității liniilor tehnologice aflate în funcțiune, îmbunătățirea calității produselor fabricate.

O problemă actuală o constituie de asemenea lărgirea și perfecționarea construcției de mașini și instalații pentru industria chimică, eventual în cooperare cu alte țări, precum și îmbunătățirea strategiei și tacticii privind achiziționarea și vînzarea de licențe și brevete în sectorul chimiei.

R. P. Mongolă — diversificarea și intensificarea agriculturii

ÎN TIMP CE de-a lungul secolelor, în economia mongolă a predominat net o singură ramură de activitate — creșterea extensivă a animalelor, în ultimele decenii au devenit posibile atît îmbunătățirea structurii economiei naționale, cît și diversificarea agriculturii însăși. Astfel, pornind de la o pondere neglijabilă în producția agricolă globală (26,6 mii ha de terenuri cultivate și 14,9 mii tone de cereale recoltate, în 1941), cultura plantelor și-a sporit continuu rolul. În urma susținutei activități de desțelenire, suprafața arabilă totală a ajuns la 1 milion ha, iar treptat s-a întărit și baza tehnico-materială a agriculturii.

În decurs de două decenii (1958—1977) numărul tractoarelor care lucrează în agricultură a sporit de 13,9 ori, iar cel al combinelor — de 6,9 ori; anul trecut peste 80% din terenurile cultivate au fost însămînțate cu sămînță de calitate superioară; pe suprafețe întinse se desfășoară lucrările de irigare și de combatere a eroziunii solului, se dezvoltă culturile de seră etc. Toate acestea au permis ca, în perioada amintită, recolta obținută în medie pe hectar să crească de 5,3 ori în cazul cerealelor, de 3,3 ori în cazul legumelor și zarzavaturilor, de 11,5 ori în cazul culturilor furajere. Orientările menționate asigură totodată trecerea treptată la o zootehnie intensivă, capacitatea totală de producție a nutreturilor combinate ajungînd în prezent la circa 200 mii t/an.

Albania — ridicarea eficienței prin diversificare

ÎN CADRUL dezvoltării industriei albaneze, un accent deosebit s-a pus pe valorificarea mai largă a resurselor naturale. Datorită activității susținute de prospectare a resurselor minerale și a amplelor investiții orientate spre acest domeniu, a fost edificată o puternică industrie extractivă (pe baza zăcămintelor de huilă, petrol, gaze naturale, minereu de crom, cupru, feronichel etc.); în prezent aceasta este una dintre cele mai mecanizate, mai bine dotate ramuri ale economiei naționale. Odată cu creșterea rapidă a volumului extracției minereurilor, s-au extins de asemenea industria metalurgică și cea de prelucrare a metalelor, ceea ce a permis sporirea ponderii produselor prelucrate în cadrul exportului albanez de minereuri și metale (la cupru, de pildă, ponderea produselor finite a ajuns la 85% în 1979).

Orientarea către diversificarea și îmbunătățirea structurii producției se manifestă pregnant și în agricultura albaneză. Astfel, în cadrul suprafețelor însămînțate s-a redus treptat ponderea cerealelor panificabile (la ceva mai mult de jumătate din total), crescînd ponderea plantelor industriale și a cerealelor furajere. Aceasta, în condițiile sporirii recoltelor obținute la toate culturile, pe seama intensificării continue a producției agricole, ridicării nivelului dotării sale tehnico-materiale.

Ungaria — sporirea competitivității economiei

UNA DINTRE problemele de strictă actualitate în R.P. Ungară o constituie ridicarea eficienței producției și sporirea competitivității produselor realizate în vederea adaptării economiei naționale la condițiile și exigențele de pe piața internațională, net modificate în ultimii ani. Între altele, se apreciază că o treime din produsele industriale ungare (îndeosebi produsele chimice, articolele farmaceutice, o serie de mașini și utilaje) pot concura cu succes pe piețele externe, iar poziția altei treimi din produse poate fi îmbunătățită printr-o creștere neînsemnată a eficienței proceselor de producție respective. Pe de altă parte, se consideră că 30% din producția industrială este reprezentată de produse calitativ necorespunzătoare sau nerentabile, încît se pune problema schimbării sortimentului sau chiar a renunțării la producțiile respective.

Totodată, se subliniază că în ultimul deceniu s-a îmbunătățit sensibil structura pe ramuri a producției industriale (ponderea construcțiilor de mașini fiind în prezent de circa 30%, cea a industriei chimice de 20%, iar a metalurgiei de 10%), dar că este necesar să se depună în continuare eforturi în acest sens. Printre măsurile adoptate în ultimul timp sau anunțate, vizînd îmbunătățirea situației din economie, figurează apropierea prețurilor cu amănuntul și cu ridicata la o serie de produse de nivelul cheltuielilor de producție, modificarea sistemului dotațiilor de stat și de creditare a întreprinderilor, stimularea economisirii materiilor prime și a energiei, o mai justă corelare a dinamicii consumului intern și investițiilor cu cea a venitului național ș.a.

ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI

Polonia — accent nou pe mica industrie

URMĂRIND extinderea și diversificarea gamei produselor și serviciilor oferite populației, o mai bună valorificare a resurselor locale de materii prime, materiale și forță de muncă, precum și ameliorarea structurii industriei, inclusiv a eficienței sale, guvernul polonez a elaborat două programe. Primul, datînd din 1976 și aflat în curs de aplicare, vizează dezvoltarea sectorului serviciilor și a artizanatului. Al doilea program, de importanță sporită, elaborat în acest an, își propune să asigure condițiile pentru o amplă dezvoltare a micii industrii, ca un complement necesar al marii industrii. Aceasta, plecînd de la considerentul că mica industrie este capabilă să satisfacă — în mai bune condiții decît marea industrie — un larg sector al cererii atît pe piața internă, cît și la export, prin adaptabilitatea sa mai ridicată la cerințele consumatorilor și la modificarea lor; totodată, ea permite mobilizarea întregului potențial economic pe plan local, inclusiv valorificarea deșeurilor și a materialelor recuperate; totodată, se asigură sporirea eficienței activității industriale, în ansamblu, datorită volumului mai redus al investițiilor pentru crearea unui loc de muncă, nivelului mai înalt al productivității muncii, consumului mai rațional de materii prime și materiale, procentului mai redus de produse greu vandabile etc.

Programul de dezvoltare a micii industrii în Polonia prevede două etape: cea din anii 1979—1980, în care accentul se pune pe valorificarea posibilităților existente pentru lărgirea îndeosebi a producției industriei ușoare și alimentare; în cea de a doua etapă (1981—1985), pe baza unor investiții importante, mica industrie urmează să-și diversifice progresiv activitatea, devansînd în același timp ritmul de creștere a producției marii industrii.

R. P. Chineză — asigurarea dezvoltării armonioase a agriculturii

PERIOADA 1979—1981 este caracterizată, în R.P. Chineză, prin punerea accentului pe rechilibrarea economiei naționale, pe calea îmbunătățirii structurilor acesteia; este vorba aici de eliminarea distorsiunilor existente între industrie și agricultură, între industria grea și industria ușoară, între acumulare și consum, între producția de combustibili și energie și restul ramurilor industriale ș.a.m.d. Obiectivul urmărit îl constituie dezvoltarea mai armonioasă, mai eficientă a agriculturii, a industriei ușoare și celei grele, precum și menținerea unui raport optim între acumulare și consum.

Pentru asigurarea dezvoltării rapide a agriculturii, se aplică sau se preconizează promovarea unor măsuri ca majorarea prețurilor de achiziție de către stat (în medie cu 24,8% la cereale, bumbac, oleaginoase, și la alte 18 produse agricole importante) sau reducerea ori scutirea totală de impozit a unităților agricole în zonele cu condiții economice mai puțin favorabile, cu majorarea concomitentă a investițiilor statului în acest sector al economiei (ponderea alocațiilor în agricultură, față de total, investiții, crescînd, de pildă, de la 10,7% în 1978 la 14% în acest an).

Se prevede, de asemenea, accelerarea dezvoltării industriei ușoare și a altor ramuri cu un raport mai avantajos între investiții și beneficii, atît în vederea mai bunei satisfaceri a nevoilor populației cît și pentru obținerea unui volum sporit de fonduri pentru modernizarea economiei. Printre alte ramuri cu dezvoltare prioritară figurează producția de cărbune, petrol și energie electrică, transporturile și telecomunicațiile.

R. D. Germană — înnoirea transporturilor

ÎN R.D. GERMANĂ se acordă o atenție susținută dezvoltării transporturilor de mărfuri și pasageri, încadrării armonioase a acestui sector de activitate în ansamblul economiei naționale, sporirii eficienței sale. În cadrul transporturilor de mărfuri, căile ferate își mențin rolul de bază, ele realizînd 65% din volumul global al traficului. Totodată, investițiile alocate domeniului transportului au urmărit creșterea deosebit de rapidă a traficului autorutier de mărfuri, extinderea și modernizarea bazei tehnico-materiale a transporturilor maritime, fluviale și aeriene, în vederea reducerii dependenței de prestațiile externe de servicii. Pe planul utilizării raționale a rețelei transporturilor de mărfuri, traficului autorutier îi incumbă îndeosebi rolul de a menține legătura diferitelor unități economice și localități cu rețeaua feroviară și de a asigura un trafic corespunzător pe întreg teritoriul țării.

Amplul efort de dezvoltare a flotei maritime și a infrastructurii portuare a permis R. D. Germane să asigure cu mijloace proprii 60—65% din traficul de export-import pe căi maritime (circa 90% la deservirea portuară) și să efectueze un important volum de transporturi pentru beneficiarii străini. În ceea ce privește transportul de pasageri, dinamica acestuia — îndeosebi în traficul feroviar și cel aerian — a fost influențată sensibil în ultima perioadă de dezvoltarea rapidă a turismului internațional, ținîndu-se seama de faptul că anul trecut teritoriul R.D.G. a fost vizitat sau străbătut în tranzit de peste 50 milioane de călători străini.

Bulgaria — către tehnologii fără deșeuri

URMÎND sarcinile trasate de Congresul al XI-lea al P. C. Bulgar privind protejarea mediului înconjurător de poluare, atenția specialiștilor se îndreaptă și spre realizarea unor tehnologii industriale care să asigure prelucrarea integrală a materiilor prime, deci care, practic, să nu producă deșeuri. În acest sens, pentru perioada cincinalului în curs a fost elaborat, pe baza celei mai avansate experiențe pe plan internațional, un program de implantare a tehnologiilor fără deșeuri și de reciclare a apelor industriale. Programul cuprinde circa 150 de tehnologii, susceptibile a fi implantate în cadrul a o mie de întreprinderi sau secții de producție, îndeosebi din industria chimică, metalurgie, industria ușoară și alimentară.

Se apreciază că, în majoritatea lor, tehnologiile respective asigură un substanțial efect economic și ecologic. Astfel, de pildă, prin recuperarea fenolului din apele reziduale la Combinatul petrochimic din apropierea orașului Burgas vor putea fi transformate anual 10 mii tone de deșeuri; prin reutilizarea a 7—8 mii tone de reziduuri la Combinatul chimic de la Plevna se vor obține cantități suplimentare de uleiuri minerale și parafină, iar la Combinatul chimic de la Dimitrovgrad se va putea produce anilină și nitrobenzen, prin izolarea lor din apele reziduale. Un amplu efect economic și ecologic se scontează a fi obținut la Combinatul de cupru „Gheorghi Damianov" prin captarea anhidridei sulfuroase din gazele reziduale, prin utilizarea a 230 mii tone de scorii de cupru în metalurgie și în producția de ciment etc.

R.P.D. Coreeană: priorități în dezvoltarea economiei

ÎN VEDEREA îmbunătățirii corelării diferitelor sectoare ale economiei naționale, în R.P.D. Coreeană se acordă în prezent o atenție susținută asigurării unui echilibru mai bun între producție și transporturi, prin ridicarea la nivel superior a acestora din urmă. Planul din iulie a.c. a C.C. al Partidului Muncii din Coreea a formulat în acest sens o serie de obiective concrete, cum sînt modernizarea căilor ferate (inclusiv electrificarea liniilor feroviare secundare), construirea de noi linii de cale ferată, ridicarea nivelului de pregătire a personalului feroviar, precum și dezvoltarea industriei construcțiilor navale.

Un alt sector cu dezvoltare prioritară îl reprezintă industria extractivă; în acest an i s-a alocat un volum de investiții cu 40% mai mare decît în 1978, îndeosebi pentru extinderea producției cărbunelui și a unor minereuri. În domeniul gospodăririi apelor accentul se pune pe îmbunătățirea utilizării apelor subterane, pe hidroameliorații (în scopul reducerii daunelor cauzate agriculturii de secete și inundații), precum și pe exploatarea la un nivel mai înalt a resurselor hidroenergetice. De asemenea, activitatea de învățămînt și educație, de formare a cadrelor necesare economiei, considerată ca un sector important al planurilor de dezvoltare din R.P.D. Coreeană, beneficiază de investiții considerabile.

Cuba — valorificarea crescîndă a resurselor naturale

ANGAJATĂ într-un complex proces de îmbunătățire a structurii sale, pe baza dezvoltării unor noi producții și a modernizării celor existente, în scopul utilizării optime, eficiente a resurselor naturale și de forță de muncă, economia cubaneză își menține totodată ritmul susținut de creștere. Industria zahărului, în plin proces de înnoire, a furnizat în acest an aproape 8 milioane tone zahăr — a doua ca mărime, recoltă din istoria țării. O amplă dezvoltare cunosc industria minieră și metalurgia neferoasă, Cuba urmînd să devină în viitor unul dintre cei mai de seamă exportatori de nichel pe piața mondială. Se întărește industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, prin construirea unui laminor, a unor fabrici de mașini-unelte, prin extinderea producției de autobuze (9 000 de unități în acest cincinal), prin amplificarea bazei energetice (îndeosebi a producției de energie electrică), prin lărgirea industriei pescuitului și a prelucrării produselor sale (devenite al doilea capitol de export al țării) ș.a.m.d.

Concomitent se diversifică și agricultura, printre sectoarele sale cu ritm prioritar de creștere numărîndu-se cultura citricelor, producția de orez ș.a. Se evidențiază, de asemenea, efortul de refacere a bogăției forestiere a țării, concretizat în plantarea în ultimele două decenii a circa 950 milioane de arbori pe o suprafață însumînd sute de mii ha, acțiune care contribuie și la stoparea eroziunii solului.

CREȘTERE – RESURSE – MEDIU

(Urmare din pag. 37)

nînd necontrolat asupra mediului omul poate risca să-și compromită viitorul, poate determina consecințe ireversibile asupra existenței societății, arată Interfuturs. Printre cazurile analizate de autorii studiului un loc de seamă îl ocupă, fără îndoială, exploatarea surselor energetice. Utilizarea crescîndă a combustibililor fosili antrenează creșterea conținutului de gaz carbonic în atmosferă, dincolo de posibilitățile de absorbție ale mediului, determinînd astfel creșterea temperaturii planetei. Creșterea cu cel puțin 2 grade a temperaturii, prevăzută pentru secolul viitor, va face ca unele din zonele agricole actuale să se degradeze odată cu modificarea repartizării precipitațiilor atmosferice și chiar creșterea nivelului oceanului planetar. Reducerea suprafețelor cultivabile și sterilizarea solurilor agricole pot avea repercusiuni imprevizibile asupra capacității omenirii de a-și satisface necesitățile vitale alimentare.

Pe de altă parte, posibilitatea continuității în dezvoltarea omenirii este susținută de perspectiva unor evoluții importante pe plan tehnologic — evoluții deja inițiate în zilele noastre. Astfel, automatizarea va fi în măsură să ducă — începînd cu anii '90 ai acestui secol — la crearea de noi disponibilități de locuri de muncă; biologia — apreciază specialiștii — va avea asupra secolului 21 impactul pe care l-au avut chimia și fizica asupra secolului nostru, oferind posibilități de dezvoltare pentru biocombustibili, inginerie genetică etc.; vor căpăta noi valențe cercetările și aplicațiile din domeniul fuziunii nucleare, energiei solare, al geotermiei și biomasei; începînd cu secolul viitor și respectiv următorul vor putea începe exploatările marine la mari adîncimi, pentru obținerea de hidrocarburi și minereuri.

Față de toate aceste alternative și probleme ale viitorului, omenirea are de înțeles că a sosit timpul să-și definească opțiunile pentru a trece la măsuri hotărîte în favoarea generațiilor de mîine.

Sprijin mai substanțial „lumii a treia"

INTERDEPENDENȚA dintre țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate se va accentua în viitor, afirmă studiul Interfuturs, nu numai în ce privește energia și materiile prime, dar și în domeniile industrial și financiar. Desigur că în viitorul secol evoluția țărilor în curs de dezvoltare va rămîne încă marcată de disparitățile actuale în nivelul de venituri, de educație și ocrotirea sănătății, în structurile industriale; sarcinile pe care și le vor propune aceste țări vor fi și ele diferite în funcție de prioritățile de primă urgență, de condițiile și posibilitățile lor reale. Este necesar, însă — susțin în continuare autorii studiului — ca țările industrializate să aibă o participare mai amplă la eforturile de dezvoltare ale țărilor rămase în urmă, să înțeleagă că politicile asumate de guvernele lor pe plan intern au repercusiuni internaționale în contextul adîncirii continue a interdependențelor în perspectiva următorului secol. Studiul Interfuturs abordează cîteva din domeniile în care țărilor industrializate și celor în curs de dezvoltare le revin sarcini comune în acest sens. Astfel, în ceea ce privește agricultura, spre exemplu, potrivit prognozelor efectuate se apreciază că în anul 2000 vor mai fi încă circa 350 milioane de oameni subnutriți în lume și aceasta nu din cauza lipsei potențialului alimentar ci datorită repartizării defectuoase a surselor de hrană, cît și puterii de cumpărare scăzută a țărilor rămase în urmă. Pentru eradicarea acestui flagel s-ar impune: elaborarea de tehnologii în folosul atît al țărilor dezvoltate cît și al celor din „lumea a treia" care să permită și țărilor celor mai sărace să-și asigure mijloacele de subzistență; ajungerea la acorduri asupra unor programe pentru realizarea de stocuri de cereale în scopul depășirii perioadelor cu recolte slabe; sprijinirea eforturilor investiționale, inclusiv în țările unde, din cauza lipsei de fonduri suficiente pentru importuri de echipamente nu este posibilă construirea de sisteme de irigații.

Dezvoltarea tehnologică revine, de altfel, în discuție și în ceea ce privește industrializarea, concluziile raportului subliniind rolul prioritar pe care aplicarea rezultatelor cercetării tehnico-științifice l-ar putea avea pentru creșterea nivelului industrial al țărilor rămase în urmă. Dar multe din aceste țări sînt încă tributare exportului de materii prime în condiții departe de a fi în avantajul lor sau de a contribui la eforturile lor de dezvoltare. Paliativele avute în vedere — cel puțin pentru etapa actuală — de către autorii raportului se referă în primul rînd la stabilizarea prețurilor printr-o politică comună de constituire a stocurilor, iar în al doilea rînd, la realizarea de sisteme de finanțare compensatorie pentru stabilizarea încasărilor din exporturi ale țărilor în curs de dezvoltare — deși studiul recunoaște că este încă dificil, în stadiul în care se află în prezent negocierile, să se dea soluții concrete cu valabilitate deplină și convenabile în întregime tuturor părților interesate.

De fapt, — și aceasta este concluzia care se desprinde din întregul raport — nu numai în domeniile prezentate mai sus ci la nivelul întregii economii țările industrializate, factorii de decizie trebuie să înțeleagă că secolul viitor va ridica probleme deosebite a căror rezolvare nu poate fi aflată decît printr-o politică de deschidere către necesitățile țărilor „lumii a treia", de adoptare a unor măsuri care să influențeze pozitiv această interdependență economică, bazată pe principii echitabile, în interesul întregii omeniri.

CHELTUIELI MILITARE

CHELTUIELI MILITARE MONDIALE, 1967 și 1976 (mrd. $, la nivelul constant 1975)

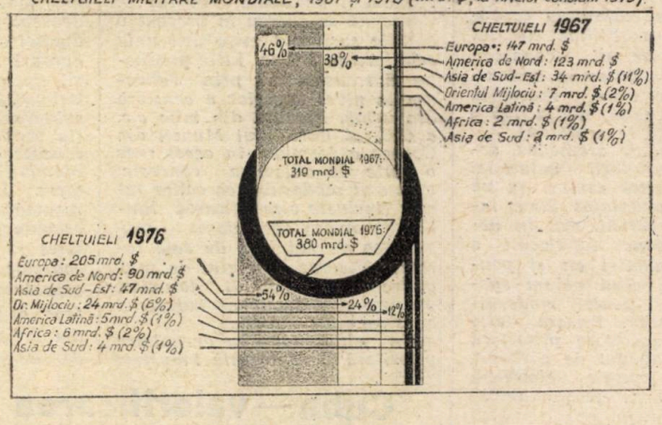

FOLOSIREA RAȚIONALĂ ȘI IRAȚIONALĂ A RESURSELOR

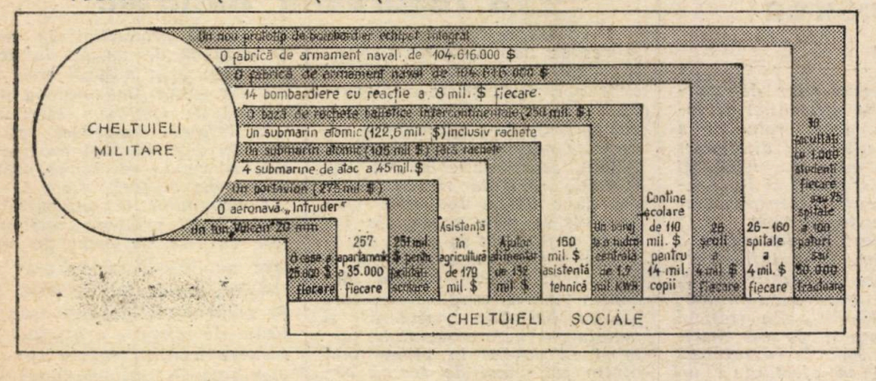

Cheltuielile militare continuă să ocupe poziții însemnate în bugetele unor guverne, în dauna altor sectoare destinate satisfacerii necesităților imediate ale omenirii. În lume, cheltuielile militare au crescut per total, cu 100% în ultima decadă, în prezent situîndu-se la circa 425 miliarde dolari: mai mult de 60 de copii ar putea fi educați în școli cu banii cheltuiți pentru echiparea unui soldat într-un singur an.

DIN SUMARUL „REVISTEI ECONOMICE" PE ANUL 1979

NICOLAE CEAUȘESCU — GÎNDIRE CREATOARE ȘI ACȚIUNE DINAMICĂ ÎN SLUJBA PROGRESULUI ȘI BUNĂSTĂRII

— O gîndire novatoare, ancorată în realitățile României socialiste **(Gh. Crețoiu)** 4
— O pasionantă pledoarie pentru înnoire în gîndire și acțiune **(B. Pădure)** 7
— O politică închinată progresului patriei, cauzei socialismului și păcii **(D. Popescu)** 13
— Idei valoroase pentru soluționarea realistă a problemelor aflate în atenția comunității internaționale **(D. Dragomirescu)** 19
— O concepție novatoare, profund științifică asupra conducerii economiei **(M. Popescu)** 44
— Dialog permanent cu masele, activitate dinamică, neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu în slujba edificării socialismului, a înfloririi patriei 46
— Contribuții de mare valoare la îmbogățirea gîndirii și practicii revoluționare contemporane **(Gh. Apostol)** 47

DEZBATEREA DOCUMENTELOR CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

— Opțiuni și priorități în dezvoltarea economico-socială în viitorul cincinal **(P. Cristescu, S. Ciuraru)** 29
— Accelerarea dezvoltării intensive și modernizării, creșterea eficienței economice în agricultură **(I. Rușinaru)** 29
— Un element fundamental în politica partidului — promovarea consecventă a cuceririlor științei și tehnicii **(N. Nicolae)** 30
— O concepție unitară, eficientă pentru realizarea independenței energetice **(I. Tripșa)** 30
— Opțiunea pentru o dezvoltare echilibrată, armonioasă a tuturor județelor **(A. Rosen)** 30
— Rolul și funcțiile sporite ale agriculturii în procesul dezvoltării **(D. Dumitru)** I, II 30, 31
— Ample perspective de dezvoltare a comerțului exterior **(St. Mășu)** 30
— Valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice **(M. Pîrjol)** 31
— Tehnologiile de fabricație — mijloc activ de reducere a consumurilor de materii prime și energie **(I. Crișan)** 31
— Economisirea energiei și resurselor — criteriu fundamental în proiectarea structurilor industriale **(C. Russu)** 32
— Modernizarea și ridicarea nivelului calitativ al producției **(N. Agachi)** 32
— Multiplele fațete și resurse de economisire și valorificare superioară a materiilor prime și energetice **(Gh. Șică)** 33
— Utilizarea materialelor secundare contribuie la sporirea bazei de materii prime și la economisirea energiei **(D. Andreescu)** 33
— Condiții superioare de afirmare plenară a agriculturii cooperatiste **(S. Alexandru)** 33
— Creșterea eficienței economice — cerință fundamentală a dezvoltării economiei românești **(Al. Șesan)** 33
— Rolul sporit al industriei extractive în asigurarea materiilor prime și combustibililor pentru nevoile economiei naționale **(V. Patilineț)**
— Valorificarea amplă a resurselor hidroenergetice ale țării **(A. Cogălniceanu)** 35
— Productivitatea muncii și creșterea economică **(Gh. Obreja, St. Militaru)** 36
— Calificarea și educația — factori intensivi ai dezvoltării **(C. Popescu)** 37
— Creșterea eficienței economice — condiție esențială în strategia dezvoltării **(C. Manolescu, D. Ciucur, C. Popescu)** 38
— Amplu și mobilizator program privind creșterea bunăstării întregii națiuni **(M. Stoianovici)** 39
— Perspectivele unor remarcabile împliniri economico-sociale pentru toate județele țării **(St. Baciu)** 41
— Sporirea cheltuielilor social-culturale — expresie a politicii partidului de ridicare a standardului de viață al poporului **(A. Popescu)** 42
— O etapă calitativă, superioară în procesul de industrializare a României **(I. Blaga)** 44
— Direcții ale perfecționării societății românești în perspectiva următorului deceniu **(S. Tamaș)** 45
— Eficiența economică — obiectiv central al dezvoltării în cincinalul viitor **(M. Părăluță)** 46
— Accelerarea procesului de modernizare a agriculturii **(O. Parpală)** 46
— Asigurarea independenței energetice — prioritate a dezvoltării de perspectivă a României **(V. Nițu)** 46
— Mutații semnificative, calitativ noi în structurile de organizare și conducere ale economiei **(P. Isac, N. Oprea)** 46
— Politica activă a României, consacrată păcii și prieteniei între popoare 46
— Strategia partidului cu privire la dezvoltarea armonioasă a economiei naționale **(L. Cazan)** 47
— O politică energetică în concordanță cu cerințele progresului economiei **(N. Liciu)** 47
— Amplificarea rolului științei în accelerarea progresului general al societății **(F. T. Tănăsescu)** 47
— Dezvoltarea economico-socială echilibrată în profil teritorial **(B. Petrescu)** 47
— Ridicarea bunăstării oamenilor muncii — scopul suprem al politicii partidului **(G. Vîlceanu)** 47
— Perspective noi de participare activă și eficientă a României la diviziunea internațională a muncii **(M. Trăistaru)** 47
— Coordonate calitative ale dezvoltării economico-sociale **(I. Drăgan)** 47
— Elemente calitative în dezvoltarea economico-socială a României **(I. Tulpan)** 48
— Sporirea contribuției cercetării geologice la lărgirea bazei de materii prime. **(P. Cojean, G. Dragne)** 48
— Rolul major al agriculturii în procesul de dezvoltare a economiei românești **(I. Soare)** 48
— Procese însemnate în domeniul construcțiilor de locuințe **(M. Enache)** 48
— Extinderea automatizării producției **(M. Sîrbu)** 49
— Cerințe ale creșterii mai rapide a eficienței economice în viitorul cincinal **(N. Săvoiu)** 49

EDITORIALE

— 1979 — O nouă treaptă în ascensiunea rapidă a României pe drumul civilizației și progresului **(D. Popescu)** 1
— Moment important în dezvoltarea legăturilor de prietenie și cooperare româno-bulgare **(P. Nicolae)** 8
— Mobilizarea tuturor energiilor creatoare pentru realizarea saltului la o nouă calitate **(B. Pădure)** 10
— Înaltă apreciere și totală adeziune față de succesul deplin al noii solii de pace și prietenie, de cooperare și solidaritate militantă cu popoarele africane **(D. Dragomirescu)** 17
— O aniversare cu multiple semnificații în lupta poporului pentru libertate și dreptate socială **(A. Gheorghe)** 17
— Politica României socialiste consecvent consacrată bunăstării omului, echității și păcii în lume **(N. Ionescu)** 18
— Mobilizarea largă a energiilor creatoare pentru realizarea exemplară a programului de dezvoltare economico-socială a țării **(B. Pădure)** 21
— Nouă și importantă contribuție la dezvoltarea tradiționalelor legături româno-spaniole, la cauza nobilă a colaborării și păcii în lume **(D. Dragomirescu)** 22
— O cuprinzătoare analiză a perspectivelor de înflorire a țării **(D. Popescu)** 28
— Partidul Comunist Român, centrul vital al națiunii noastre **(E. Nicolcioiu)** 34
— 23 August 1944 : act al voinței întregului popor român **(I. Spălățelu)** 34
— Puternică manifestare a unității poporului în jurul partidului **(N. Ionescu)** 35
— Creșterea spiritului de răspundere pentru realizarea planului de dezvoltare economico-socială **(S. Gioga)** 37
— Un amplu și fructuos dialog de lucru asupra unor priorități ale dezvoltării noastre **(N. Ionescu)** 38
— Eveniment istoric cu profunde semnificații în viața întregului popor **(M. Chioreanu)** 46
— Cu puternic elan revoluționar, angajați în grandioasa competiție a progresului **(N. Ionescu)** 47
— Unitatea indestructibilă a întregului popor în jurul partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu — chezășia înfăptuirii hotărîrilor adoptate de marele forum al comuniștilor români **(S. Gioga)** 48
— Insemne ale unei riguroase deveniri **(D. Popescu)** 52

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Cincinalul revoluției tehnico-științifice

— Cercetarea științifică românească în chimie, un aport valoros la dezvoltarea accelerată și eficientă a industriei **(M. Florescu)** 1
— Timpul parcurs de invenție de la concepere la aplicare : o perioadă care trebuie scurtată **(C. Popescu)** 3
— Industria arădeană — cîmp larg de promovare a progresului tehnico-științific **(A. Cervencovici)** 8
— Hățișul hîrtiilor — obstacol în procesul generalizării invențiilor **(C. Popescu)** 9
— Perfecționarea tehnologiilor, factor de bază în ridicarea eficienței economice **(I. Crișan)** 10
— Tipizarea și specializarea producției **(V. Boescu, L. Țintea)** 20
— Organizare și progres tehnic **(I. Crișan)** 22

— Cerințe ale creșterii eficienței economice a cercetării științifice **(N. Ionescu)** 23
— Impactul tehnologiilor noi asupra reducerii consumului energetic **(A. Groapă)** 23
— Imperative ale lărgirii cadrului tipizării și adîncirii specializării producției **(V. Boescu)** 23
— O contribuție calitativ superioară a științei românești la dezvoltarea social-economică **(I. Tripșa)** 24
— Produse și tehnologii noi, de înaltă calitate, cu consumuri materiale și energetice reduse **(B. Pădure, C. Popescu)** 24
— Cercetare tehnologică — cercetare economică **(I. Crișan)** 24
— Exigențe în efectuarea controlului calității produselor **(I. Gunea)** 26
— Probleme actuale ale realizării unei cooperări eficiente **(P. Rotaru)** 27
— Eficiența integrării învățămînt — cercetare—producție **(I. Crișan)** 29
— Creșterea contribuției cercetării științifice la valorificarea resurselor naturale **(Gh. Aldea, Al. Turtă)** 41
— Creșterea competitivității printr-un proces dinamic de înnoire a produselor **(I. Popa, L. Mureșan)** 43
— O etapă calitativ nouă în activitatea de tipizare a construcțiilor **(R. Negru).** 49

Forță de muncă, productivitatea muncii, retribuție, nivel de trai

— Dinamizarea corelației dezvoltare—urbanizare **(V. Trebici)**, I, II 1
— Dimensionarea ambientului casnic în concordanță cu evoluția cerințelor populației **(M. Ionescu-Muscel)** 2
— Mobilizarea amplă a resurselor de creștere a productivității muncii **(V. Boescu, B. Pădure)** 3
— Utilizarea rațională a forței de muncă — factor de bază în îndeplinirea planului **(P. Panțiru)** 6
— Creșterea productivității muncii — condiție esențială a progresului economiei **(M. Mehedințu)** 10
— Mecanizarea complexă, la baza creșterii productivității muncii **(D. C. Trăușanu)** 11
— Reducerea sistematică a costurilor de producție **(Gh. Șică)** 14
— Polideservirea, factor de creștere a producției și a productivității **(B. Pădure)** 17
— Sporirea productivității muncii **(Șt. Ștefănescu)** 22
— O politică consecventă pentru creșterea continuă a nivelului de trai **(C. Enache, L. Tövissi)** 28
— Programul Partidului de ridicare a nivelului de trai — expresie a finalității social-umane a dezvoltării economiei românești **(G. Vilceanu, M. Molnar)** 28
— Politica demografică — componentă esențială a dezvoltării economico-sociale **(V. Trebici)** I, II 30, 32
— O nouă expresie a politicii partidului de creștere a nivelului de trai al oamenilor muncii **(Gh. Răboacă)** 31
— Modificările în structura consumului populației — expresie a creșterii nivelului de trai **(Gh. Răducanu)** 33
— Sporirea permanentă a bunăstării materiale și spirituale — țel suprem al politicii partidului **(Gh. Vilceanu, M. Poenaru)** 34
— Majorarea retribuțiilor unor noi categorii de oameni ai muncii **(M. Molnar)** 35
— Folosirea unor norme de muncă fundamentate științific în activitatea de întreținere și reparații **(P. Vagu, E. Sipoș, A. Olaru, I. Georgescu)** 37
— Pregătirea și perfecționarea profesională a forței de muncă **(Gh. Răboacă)** 38
— Majorarea retribuțiilor unor noi categorii de oameni ai muncii **(R. Emanoil)** 39
— Perfecționarea continuă a pregătirii cadrelor pentru o participare tot mai activă și eficientă la organizarea și conducerea economiei **(C. Russu)**, I, II 42, 43
— Majorarea retribuțiilor unor noi categorii de oameni ai muncii **(E. Badea)** 43
— Sporirea retribuției oamenilor muncii — orientare fundamentală în creșterea nivelului de trai **(O. Partenie)** 45
— Mobilizarea rezervelor de creștere a productivității muncii **(B. Vasile, P. Bogdan)** 45
— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției **(O. Naneș)** 48
— Creșterea productivității muncii — orientare principală a unei calități noi, superioare **(P. Frujină)** I, II 49, 51
— Sporirea în ritm înalt a productivității muncii — factor de eficiență și progres **(N. Blaga)** 50
— Înnoirea și diversificarea producției de bunuri electrocasnice. Factori intensivi de creștere a consumului **(I. Georgescu)** 51
— Metodologiile de cercetare — o nouă formulă de perfecționare a procesului de învățare **(C. Pintilie)** 51
— Exigențe în folosirea deplină a forței de muncă **(P. Panțiru)** 51

Reducerea cheltuielilor de producție

— Reducerea cheltuielilor materiale — cerință fundamentală pentru creșterea eficienței economice **(N. Bușui)** 3
— Reducerea cheltuielilor materiale — componentă esențială a creșterii producției nete **(Al. Bran)** 8
— Reducerea cheltuielilor de producție **(I. Ploștinaru)** 10
— Reducerea consumurilor materiale pe fiecare unitate de produs **(M. Pîrjol)** 15
— Calitate înaltă, costuri reduse **(B. Pădure)** 19
— Un experiment privind perfecționarea sistemului de calculare și urmărire a cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă **(M.I.)** 23
— Reducerea sistematică a cheltuielilor de producție — la baza creșterii eficienței **(Gh. Drăghici)** 25
— Reducerea cheltuielilor materiale — factor de accelerare a creșterii venitului național **(I. Capanu, P. Wagner, D. Porojan)** 26
— Creșterea producției nete — în strînsă dependență cu reducerea cheltuielilor materiale **(P.Cioclu)** 29
— Reducerea consumurilor materiale în pas cu progresul științei și tehnicii **(A. Constantinescu)** 43
— Reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă — condiție a creșterii eficienței economice **(Al. Bran)** 43

Economisirea materiilor prime, energiei și a combustibililului

— Reducerea consumului de energie și combustibil (dezbatere) 4
— Reciclarea materialelor și energiei secundare **(Gh. Nistor, M. Isărescu)** 5
— Decalaj important între necesitățile și posibilitățile de regenerare a cauciucului, și dimensiunea actuală a acțiunilor **(I. Velican)** 5
— Efectul concret al regenerării uleiurilor minerale : economii de un sfert de milion de tone de țiței anual **(P. Alexandru)** 5
— Reciclarea materialelor plastice și scăderea exponențială a consumului de energie **(V. Ioan)** 5
— Valorificarea lemnului mărunt și maculaturii poate salva mii de hectare de pădure **(C. Petrescu, V. Ene, C. Stanciu)** 5
— Valorificarea unor surse de economisire a energiei **(P.Buhuș, Gh. Comănescu)** 8
— Folosirea pe scară largă a pompelor de căldură **(V. Boescu)** 11
— Aspecte ale corelației : consum de energie — creștere economică **(V. Popescu)** I, II 13, 14
— Consumul cumulat de resurse materiale primare și energetice criteriu de stabilire a eficienței pe produs **(Al. Mihăilescu, M. Giuvelea)** 16
— Marile rezerve ale unei resurse pe nedrept subestimate : biogazul **(C. Popescu)** 16
— Acțiuni complexe pentru creșterea gradului de gospodărire și valorificare a resurselor energetice **(M. Pîrjol)** 17
— Orientări și opțiuni în modificarea structurii bazei energetice naționale **(V. Nitu)** 25
— Tufurile vulcanice — valoroase materii prime pentru construcții **(D. C. Trăușanu)** 25
— Reducerea consumurilor de materii prime și energie **(M. Marinescu)** 26
— Promovarea unei politici riguroase de economisire a energiei **(V. Nitu)** 26
— Reducerea accentuată a consumurilor de materii prime și energie **(M. Marinescu)** 28
— Exigențe și priorități în utilizarea resurselor energetice **(D. Dragomirescu)** 31
— Proiectarea sistemului energetic în concordanță cu cerințele de economisire a energiei **(Al. Armencoiu)** 31
— Accelerarea înovării tehnologice, factor hotărîtor în reducerea consumurilor energetice **(L. Lachsz, O. Tomescu-Fucă)** 31
— Economisrea energiei în realizarea și exploatarea construcțiilor **(Gh. Polizu, T. Ispas, V. Dumitrescu)** 32
— Reducerea consumului energetic pe întreg fluxul producției de oțel **(D. C. Trăușanu)** 36
— Extinderea bazei de materii prime pentru construcții **(I. Folea)** 37
— Exigențe în valorificarea rațională a resurselor energetice **(N. Liciu)** 39
— Valorificarea integrală a resurselor energetice secundare **(D. Rențea, I. Ghioca, G. Marinescu, A. Ștefănescu)** 40
— Gospodărirea rațională a căldurii, sursă de economisire a energiei **(N. Liciu)** 44
— Modernizarea utilajului energetic în funcție de schimbarea structurii resurselor energetice **(N. Lemnean, Al. Szmuk)** 45
— Reciclarea integrală a resurselor încorporate în bunurile materiale scoase din uz **(V. Bogdan, E. Deaconescu)** 51
— Energiile neconvenționale în competiție cu cele clasice **(M.C.M. Pop)** 52

Aprovizionarea tehnico-materială

— Aprovizionarea tehnico-materială în sprijinul desfășurării ritmice a producției **(C. Dragomir)** 7
— Aprovizionarea tehnico-materială în flux continuu, la nivelul actualelor exigențe ale economiei **(M. Pîrjol).** 13
— Perfecționarea procesului de aprovizionare tehnico-materială. Anularea contractelor economice, o practică cu consecințe dăunătoare **(Fl. Tudor)** 19
— Funcționarea bazelor de aprovizionare cu metal **(D. Strungaru).** 19
— Exigențe sporite în derularea procesului de aprovizionare tehnico-materială **(Th. Georgescu).** 21
— Soluții pentru îmbunătățirea aprovizionării cu piese de schimb **(S. Mihai)** 22
— Contractele de aprovizionare — desfacere pe 1980 **(M. Marinescu)** 24
— Exigențe ale respectării contractelor economice. **(I. Gheorghiu)** 38

Realizarea planului

— Realizări de ansamblu, rezerve care trebuie valorificate ! **(D. Popescu)** 6
— Producția de cărbune la nivelul cerințelor energetice ale țării **(V. Boescu, P. Bogdan)** 7
— Realizarea ritmică a producției fizice, la toate sortimentele **(Gh. Drăghici, L. Țintea)**. 8
— Îndeplinirea indicatorilor de plan, obiectiv principal al activității întreprinderilor **(Gh. Drăghici, L. Țintea)**. 10
— Exigențe în funcționarea mecanismului colaborărilor **(V. Boescu, L. Țintea)**. 12
— Realizarea integrală a planului, recuperarea restanțelor **(Gh. Ruscanu)** 15
— Producția minieră — la nivelul sarcinilor cantitative și calitative ale planului **(V. Scripcă)** 20
— Realizarea integrală a producției fizice și nete **(E. Cioancă, Al. Hayon)** 21
— Producția fizică și netă realizate ritmic, integral **(L. Țintea)** 37
— Un instrument eficace pentru realizarea planului în concordanță cu prevederile contractelor economice **(Fl. Tudor)**. 59
— O expresie a calității activității — nivelul producției nete **(B. Vasile, P. Bogdan)**. 40
— Producția fizică realizată ritmic, la toate sortimentele **(Gh. Drăghici, L. Țintea)**. 41
Resurse de utilizare mai eficientă a potențialului productiv **(V. Boescu, L. Țintea)**. 43
— Pregătirea planului pe anul 1980 **(M. Catrinoiu)**. 44
— Planul producției fizice îndeplinit ritmic, integral **(I. Bologa)**. 48
— Realizarea ritmică, exemplară a planului de producție **(S. Faur)** 49
— Planul pe anul 1980. O nouă și însemnată etapă în dezvoltarea economico-socială a țării **(P. Cristescu, S. Ciuraru** 51

Mecanismul economico-financiar ; funcționalitate, eficiență

— Beneficiul, cerință esențială a gestiunii economice **(M. Duță)** 1
— Realizarea producției nete în condițiile unei largi cooperări interuzinale **(V. Boescu, L. Țintea)** 1
— Un cadru eficient pentru afirmarea autogestiunii unităților economice **(Al. Șesan)**. 2
— Îmbunătățirea organizării contabilității **(D. Urdea)**. 3
— Prețurile, instrument activ în reînnoirea și modernizarea produselor **(I. Predoi)** 4
— Evidența economică în sprijinul gospodăririi raționale a fondurilor **(P. Pântea)** 5
— Realizarea integrală a producției fizice și nete **(N. Szabo)**. 6
— Exigențe ale perfecționării sistemului de indicatori la nivelul unității economice **(Al. Gheorghiu)**. 7
— Caracterul mobilizator al indicatorului producției nete **(P. Marin, R. Mândoiu, M. Donici)**. 9
— Implementarea metodei costurilor normate **(A. Berea)**. 11
— Respectarea corelației dintre creșterea productivității muncii și cea a retribuției medii **(D. Drumea)** 12
— Extinderea metodei costurilor normate la baza dimensionării producției nete **(S. Statică)** 13
— Operativitate sporită în încheierea contractelor economice **(S. Stelu, C. Suciu)**. 14
— Prevenirea și lichidarea stocurilor supranormative, condiție a gospodăririi judicioase a fondurilor **(R. Ciurileanu)**. 15
— Perfecționarea metodelor de calculare și evidență a costurilor de producție **(Gh. Șică)** 16
— Echilibrul financiar, cerință de bază pentru autogestiunea unităților economice **(I. Oțelea)**. 16
— Fundamentarea și corelarea prețurilor **(A. Pîncu)**. 17
— Noi forme de stimulare a creșterii producției destinate exportului **(G. Nicolescu)** 18
— Îmbinarea cointeresării producătorului și beneficiarului în promovarea tehnicii noi **(R. Bălănescu)** 19
— Bugetul de venituri și cheltuieli al unităților economice **(N. Săvoiu)**. 20
— Măsuri pentru stimularea creșterii producției unor bunuri de consum alimentar **(N. Săndulescu)**. 20
— Reducerea costurilor, factor principal de creștere a producției nete **(M. Georgian, N. Floarea)**. 21
— Fundamentarea și corelarea prețurilor materiilor prime și reflectarea lor corectă în costurile produselor finite **(M. Popescu)** 22
— Bugetul de venituri și cheltuieli al unităților economice **(Al. Bran)** 23
— Lichidarea și prevenirea stocurilor supranormative — premisă pentru asigurarea echilibrului financiar **(V. Gheorghiu)**. 24
— Beneficiul, pîrghie a cointeresării materiale a oamenilor muncii **(P. Oniță)** 25
— Creditul în sprijinul echilibrului financiar al unității economice **(C. Manacu)** 25
— Echilibrul financiar — cerință de bază a autogestiunii **(S. Statică)**. 26
— Previziune și operativitate în determinarea și urmărirea costurilor de producție **(V. Ilie)**. 27
— Coordonate esențiale ale planificării economico-sociale **(T. Melinte)** 28
— Creșterea rolului instrumentelor financiare **(Gh. Boulescu)** 28
— Perfecționarea raporturilor contractuale dintre unitățile economice — imperativ al autoconducerii și autogestiunii **(Al. Deteșan, R. Demetrescu)** 28
— Controlul bugetar al costurilor **(I. Nicoară, I. Ivășchescu)** 29
— Prețul — pîrghie de stimulare a progresului tehnic **(C. Tudoran)**. I, II. 36, 39
— Perfecționarea informației costurilor — instrument activ în gospodărirea judicioasă a resurselor materiale și de muncă **(C. M. Drăgan)** 38
— Autofinanțarea instituțiilor de stat — mijloc de reducere și raționalizare a cheltuielilor **(M. Bodnar)** 40
— Asigurarea și menținerea capacității de plată a întreprinderii, condiție a echilibrului financiar **(I. Trenea)** 43
— Elemente de fundamentare a creșterii producției nete pe produs **(M. Epuran, I.D. Resa)** 45

Dezvoltarea economiei naționale în profil teritorial

— Efigia Mehedințiului pe harta economică a țării **(M. Cernescu)**. 21
— Județul Sibiu : semnificații și implicații ale saltului la o nouă calitate **(V. Bărbuleț)** 27
— Județul Hunedoara : ritmuri accelerate, structură calitativ superioare ale dezvoltării economico-sociale **(P. Lungu)**. 29
— Rolul orașelor agroindustriale în asigurarea dezvoltării armonioase a teritoriului **(A. Almășan-Radu)** 43
— Implicații economico-sociale ale politicii de dezvoltare în profil teritorial **(Al. Floareș)**. 45
— Caracteristici noi ale bugetului de stat în contextul autogestiunii și autofinanțării **(Gh. Boulescu)** 51
— Semnificații social-umane ale dezvoltării echilibrate în profil teritorial **(V. S. Cucu)** 52

Eficiență economică

— Mobilizarea spiritului gospodăresc și a energiei creatoare pentru valorificarea superioară a materialelor secundare **(B. Vasile, T. Ludovic)** 5
— Cu ce randament utilizăm capacitățile de producție ? **(Gh. Olteanu, H. Pincas)** 11,12
— Importul de cocs poate fi redus, energia și alte materii prime pot fi economisite. De ce nu se valorifică aceste posibilități ? **(C. Popescu)** 12
— Lărgirea cooperării, o cerință în procesul utilizării superioare a lemnului **(I. S. Pop)** 18
— Indicatori stimulativi pentru reducerea consumului energetic pe unitatea de venit național **(N. Săvoiu)** 32
— Eficiența economică a extinderii tipizării produselor **(V. Boescu, L. Țintea)**. 32
— Unele considerații privind raportul productivitate-compoziția fondurilor-beneficiu **(Șt. Brașoveanu)** 35
— Considerații privind definirea și calculul raportului dintre factorul timp și eficiența economică **(Șt. Brașoveanu)** 37
— Utilizarea rațională a fondurilor fixe **(Gh. Obreja, St. Militaru)** 38
— Rezerve de îmbunătățire a folosirii utilajelor în industria poligrafică **(L. Dragomirescu)** 38
— Noi exigențe în modernizarea producției și creșterea eficienței **(A. Stoica)** 40
— Imperative ale creșterii eficienței potențialului tehnico-productiv **(Gh. Obreja, St. Militaru)** 42
— Timpul de rotație și eficiența economică **(Șt. Brașoveanu)** 42
— Temelii solide creșterii calitative a producției materialelor de construcții **(Gh. Polizu)** 45
— Valorificarea superioară a potențialului productiv pentru realizarea producției nete **(T. Paraschiv)** 46
— Tipizarea și standardizarea produselor **(I. H. Bucur)** I, II 50,51
— Selecție bazată pe optimizare în procesul tipizare-standardizare **(I. Crișan)**. 50
— Stimularea prin plan a înnoirii și modernizării producției **(A. Birsan)**. 50

Investiții, construcții

— Punerea la termen în funcțiune a noilor obiective **(V. Boescu, L. Țintea)**. 2
— Ritm susținut, eficiență ridicată pe șantierele de construcții **(Gh. Drăghici)**. 4
— Accelerarea ritmului de lucru pe șantierele construcțiilor de locuințe **(E. Anghel)** 6
— Recuperarea restanțelor și punerea în funcțiune a tuturor obiectivelor planificate **(Gh. Drăghici, L. Țintea)** 7
— Case de locuit din elemente spațiale **(Gh. Ghițulică)** 8
— Extinderea tehnologiilor noi în sprijinul scurtării duratelor de execuție **(C. Hidoș)**. 9
— Accelerarea ritmului de lucru pentru scurtarea duratelor de execuție a noilor capacități **(P. Bogdan)** 10
— Durate de execuție reduse prin creșterea gradului de prefabricare a construcțiilor **(Gh. Ghițulică)** 13
— Cerințe ale scurtării duratei de realizare a noilor obiective **(G. Rovența)** 14
— Realizarea investițiilor în regie proprie **(V. Boescu, L. Țintea)**. 16
— Asigurarea la termen a documentațiilor **(Gh. Ruscanu)** 18
— Durata economică optimă a construcțiilor **(M. Socolescu)** 19
— Concentrarea eforturilor pe obiectivele principale — o cerință a scurtării duratelor de execuție, a creșterii eficienței investițiilor **(Al. Olteanu)** (I, II) 21,23
— Acțiuni complexe ale furnizorilor pentru livrarea ritmică a utilajelor tehnologice pe șantiere **(L. Țintea)** 25
— Concentrarea eforturilor pe obiectivele principale — o cerință a scurtării duratelor de execuție, a creșterii eficienței investițiilor **(Al. Olteanu)** 21, 23, 27, 30, 37
— În centrul atenției : asigurarea intrării în funcțiune la termen a noilor obiective **(D. Condrea)** 51

— Investițiile — factor principal al dezvoltării economico-sociale **(P. Ghimbulut)** 34
— Eforturi sporite pentru înfăptuirea integrală a programului de investiții **(Gh. Ruscanu)** 36
— Accelerarea livrărilor și montajului utilajelor tehnologice **(Gh. Drăghici, S. Sîrbu)** 39
— Investițiile — realizate la termen, integral **(V. Boescu, B. Pădure)** 41
— Soluții de perfecționare a activității furnizorilor de utilaje **(Gh. Drăghici)** 42
— Creșterea gradului de folosire a utilajelor de construcții **(Gh. Ruscanu)** 44
— Punerea la termen în funcțiune a obiectivelor de investiții **(V. Boescu, B. Pădure)** 49

Agricultură

— Posibilități și exigențe ale valorificării superioare a potențialului din agricultură **(Al. Ignat)** 1, 3, 5
— Asociațiile economice intercooperatiste — factor activ în dezvoltarea și modernizarea agriculturii **(M. Stroe, Gh. Iosif)** 2
— Hotărîre unanimă pentru valorificarea tuturor rezervelor de creștere a producției și a eficienței economice **(M. Savu)** 4
— Hotăriri fundamentale pentru progresul agriculturii românești **(I. Stanciu)** 6
— Importante mutații calitative în activitatea stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii **(I. Teșu)** 7
— Cerințe în pregătirea și utilizarea forței de muncă în agricultură **(Al. Ignat)** 7
— Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist : Factor de potențare a activității productive din unitățile agricole **(I. Soare)** 8
— Drumul continuu ascendent al agriculturii românești **(N. Giosan)** 9
— Cadru propice pentru o dezvoltare eficientă a agriculturii județene **(A. Furfurică)** 9
— Saltul calitativ trebuie să înceapă cu realizarea unei campanii agricole exemplare **(M. Savu)** 10
— Modernizarea și organizarea — piloni ai eficienței în agricultură **(S. Nica-Sîrbești, I. Manea)** 11
— Normarea științifică în sprijinul raționalizării consumurilor de energie în zootehnie **(N. David, N. Roșianu)** 12
— Noi exigențe în dezvoltarea agriculturii în condițiile economisirii energiei **(O. Parpală)** (I, II) 13, 14
— Analiza factorială a eficienței producției zootehnice din cooperativele agricole **(I. Zoican)** 15
— Promovarea largă a științei — factor de intensificare a producției agricole **(B. Șchiopu)** 15
— Gospodăria montană **(C. Secrieru, N. Davideanu)** 16
— Sporirea productivității muncii — un imperativ pentru cooperativele agricole **(R. Voicu, T. Moga)** 17
— Raționalizarea sistemului de transport și efectele sale economice **(V. Zaharia)** 19
— Consiliile agroindustriale în plin proces de afirmare a potențialului lor organizatoric și operațional **(M. Savu)** 20
— Folosirea eficientă a fondurilor fixe din agricultură **(M. Popescu, C. Poiană)** 21
— Orientări și dimensiuni ale dezvoltării agroindustriale **(Gh. Macovei, P. Georgescu, I. Hîrjoabă, D. Gheorghe)** 24
— Utilizarea rațională a fondului funciar — cerință imperativă a creșterii producției agricole **(Gh. Tănăsescu)** 25
— Creșterea susținută a producției și a randamentelor consumurilor energetice în agricultură **(N. Giosan)** (I, II) 26, 27
— Dezvoltarea agroindustrială și consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste **(E. Buciuman)** 28
— Integrarea agriculturii în procesul de omogenizare socială **(D. Dumitru)** (I, II) 34, 36
— Sistemul integrat de fertilizare în agricultură în condițiile crizei energetice **(N. Brașoveanu)** 37
— Criterii și soluții în organizarea teritoriului consiliilor unice agroindustriale **(I. Bold, I. G. Mutu)** 38
— Procesul revoluționar de dezvoltare agroindustrială și transformare edilitar-urbană a comunelor patriei **(D. Dumitru)** 39
— Combinat agroindustrial de creștere a cabalinelor **(D. Ionescu)** 40
— Maximă concentrare de eforturi pentru finalizarea eficientă a campaniei agricole de toamnă **(T. Chețan)** 41
— Optimizarea fluxului recoltare-transport-depozitare prin organizare de tip industrial **(S. Petcovici, V. Botezatu)** 42
— Tehnica, tehnologia, organizarea — concepte și aplicate prin prisma unor realizări economice superioare. O experiență pozitivă în producția avicolă de tip industrial **(M. Bota)** 43
— Arăturile de toamnă. Organizare și conducere de tip industrial, valorificare deplină a potențialului tehnic și uman **(I. Bianu)** 44
— Abordare complexă a dezvoltării economico-sociale la nivelul consiliului unic agroindustrial **(E. Drehuță)** 45
— Valorificarea integrală, eficientă a resurselor agricole în fiecare județ **(Gh. Frățilă, A. Năstase, T. Titca, Gh. Iosif)** 49
— Orientări necesare în dinamica îmbunătățirii activității consiliilor unice agroindustriale **(V. V. Topor)** 50
— Criteriul consumului energetic în organizarea și amplasarea asolamentelor **(Gh. Frățilă)** 50
— Economia de muncă socială în organizarea unitară a chimizării agriculturii **(N. Brașoveanu)** 51
— Satul românesc pe traiectoria civilizației socialiste **(M. Stănescu, C. Ciutacu)** 52

Transporturi

— Transporturile — la nivelul actualelor cerințe ale economiei **(A. R. Georgescu)** 11
— Raționalizarea transporturilor — contribuție valoroasă la reducerea consumurilor energetice **(A. Mănescu)** 32

Comerț interior, marketing, servicii, turism

— Urbanismul comercial — dimensiune a creșterii nivelului de trai **(Gh. Teodorașcu)** 1
— Perfecționarea sistematică a studiului cererii de consum a populației **(J. Fazekas)** 3,5
— Produsul nou de la idee la beneficiar (dezbatere), III 8
— Zonarea în fundamentarea strategiei dezvoltării turismului românesc **(Gh. Barbu, N. Z. Ionescu)** 9
— Cadru adecvat unei activități comerciale dinamice, eficiente **(I. Georgescu)** 16
— Promovarea tehnicilor moderne de comerț **(Gh. Teodorașcu)** 17
— Serviciile în cadrul platformelor industriale **(Gh. Teodorașcu)** 25
— Reducerea cheltuielilor de circulație în ritmul modernizării comerțului **(I. Păunescu)** 27
— Un amplu dialog industrie-comerț-consumatori **(L. Dima, A. Vainer)** 31
— Creșterea continuă a desfacerilor de mărfuri, diversificarea sortimentală și dezvoltarea rețelei comerciale — dimensiuni ale calității vieții **(N. Bozdog)** 34
— Tîrgul de mostre — instrument de perfecționare a relației producători-consumatori **(A. Vainer, L. Dima)** 36, 37
— Căi de creștere a veniturilor din comerțul invizibil **(I. Georgescu)** 40
— Acțiuni ferme pentru o nouă calitate în prestările de servicii **(Gh. Teodorașcu)** 41
— Turismul — factor activ de creștere a calității vieții **(I. Istrate, T. Sîrbu)** 45
— Un deceniu în care vor spori substanțial confortul și civilizația urbană **(Gh. Teodorașcu, I. Georgescu)** 52

Comerț exterior

— Dinamica înnoirii — factor esențial al dezvoltării și eficienței **(F. Pogonaru)** 4
— Angajarea unui efort creativ maxim pentru creșterea intensivă a exporturilor românești **(I. Georgescu)** I, II, III, IV 6, 8, 11, 12
— Impactul dezvoltării industriale asupra comerțului cu produse primare **(M. Korka)** 14
— Creșterea intensivă a exportului și rolul cadrelor care asigură designul **(I. Georgescu)** 15
— Tîrgurile internaționale — în slujba promovării comerțului și cooperării **(I. Constantinescu)** 18
— Industria chimică românească la al III-lea Salon internațional al chimiei **(A. Stoica)** 18
— Instrumente eficiente de promovare a schimburilor economice internaționale **(I. Georgescu)** 19
— Expresie a antrenării tot mai largi a României în circuitul economic mondial **(I. Stoian)** 20
— Căi de creștere intensivă a exporturilor de produse agroalimentare **(M. Coraș, St. Virtaci)** 23
— Dezvoltarea și diversificarea participării României la activitatea C.A.E.R. 21
— Amplificarea relațiilor financiar-valutare în ritmul creșterii comerțului exterior **(V. Voloșeniuc)** 26
— Cooperarea cu țările în curs de dezvoltare — factor activ de lărgire a participării României la circuitul economic mondial, de afirmare a principiilor noii ordini economice internaționale **(G. Cristea, I. Niță)** 32
— Dinamismul economiei românești, factor de amplificare a participării la circuitul economic mondial **(I. Georgescu)** 34
— Exigențe ale trecerii la o nouă calitate în activitatea de comerț exterior **(I. Bujorică, C. Dan)** 36
— Înfăptuirea creatoare, responsabilă a sarcinilor planului de export **(M. Coraș)** 39
— EREN '79 : O imagine sintetică a potențialului economiei românești **(C. Mircescu)** 40
— Corelarea eforturilor producător-exportator în realizarea planului de export **(Gh. Zdrenghea)** 42
— Dezvoltarea intensivă a exporturilor **(P. Rădulescu)** 44
— Un puternic impuls promovării exporturilor complexe **(Gh. Stăvaru)** 49

CONDUCERE ● ORGANIZARE

Autoconducere-autogestiune-autofinanțare

— „Puterea noului" în contextul perfecționării mecanismului economico-financiar. Autoconducerea, teren fertil pentru creativitate **(C. Florescu)** 1
— Întrecerea socialistă — dinamizator al eforturilor pentru o calitate nouă, superioară, în întreaga activitate economico-socială **(D. Condrea)** 2
— Dinamism, creativitate și eficiență, parametri esențiali ai autoconducerii **(D. Condrea)** 5
— Prin autoconducere muncitorească, la o nouă calitate **(Z. Fokt, C. Ioniță)** 6
— Transpunerea rapidă în viață a deciziilor adunărilor generale **(A. Rusu)** 7
— Participarea tot mai largă, mai activă a oamenilor muncii la conducere **(D. Constantinescu)** 29

— Adunări generale ale oamenilor muncii pentru dezbaterea planului pe anul 1980 **(D. Constantinescu)** 43
— Autoconducerea muncitorească — expresie a politicii partidului de adîncire a democrației socialiste **(C. Manolescu, G. Părăianu)** 46

Organizarea conducerii

— Fundamentarea științifică asigură calitatea deciziei colective **(C. Ioniță)** 14
— Eficiență sporită în funcționarea platformelor industriale **(D. Constantinescu)** 15
— O amplă acțiune de perfecționare a pregătirii membrilor consiliilor oamenilor muncii **(C. Damian)** 21
— Structura și durata ciclului de producție **(R. Lungu)** 25
— Minimizarea riscului, maximizarea efectelor în adoptarea deciziilor **(C. Ioniță)** 27
— Cercetătorii — puternic angrenați în acțiunea de valorificare superioară a materiilor prime și de economisire a energiei **(D. Condrea)** 31
— Stilul și metodele de muncă ale cadrelor de conducere — factori hotărîtori pentru calitatea activității **(O. Nicolescu)** 42

Organizarea producției și a muncii

— Analiza valorii. Etape și tehnici specifice în proiectarea produselor noi **(M. Berinde)** 2
— Productivitate și creativitate în proiectarea construcțiilor **(A. Teodorescu)** 3
— Urmărirea productivității fizice a muncii pe sortimente și tipuri de utilaj **(S. Colemberg)** 8
— Specializarea pe cicluri tehnologice **(D. Condrea)** 9
— Întregul spor de producție — prin creșterea productivității muncii **(D. Constantinescu)** 9
— Lucrul la mai multe mașini **(P. Vagu, Fl. Sipoș)** 10
— Multiplicarea productivității muncii prin utilizarea tehnologiilor cu un grad înalt de automatizare **(G. Cojocaru)** 11
— Reducerea volumului de manoperă încorporată în unitatea de produs **(D. Constantinescu)** 12
— Analiza valorii și studiul muncii — acțiune convergentă spre eficiență **(I. Dumbravă)** 12
— Organizarea, generator de eficiență **(Gh. Ștefan)** 13
— Analiza valorii. Obiectivul principal în înnoirea produselor : performanțe superioare cu cheltuieli minime **(P. Birișteică, D. A. Băleanu)** 16
— Analiza valorii. Coordonate ale eficienței creației colective **(P. Birișteică, D. A. Băleanu)** 18
— Înnoirea și modernizarea producției **(C. Ioniță, C. Tudor)** 19
— Analiza valorii. Acțiune organizată, program coordonat de extindere a domeniilor de aplicare **(D. Condrea)** 20
— Conducerea prin costuri și analiza valorii **(D. Oprean)** 20
— Conducerea producției — un mecanism reglat după criteriul eficienței economice **(I. Dumbravă)** 23
— Fluctuația forței de muncă și dinamica productivității **(St. Matei)** 23
— Cunoștințele profesionale — adaptate cerințelor unei activități eficiente **(D. Constantinescu)** 24
— Analiza valorii. O experiență pozitivă, dar și rezerve încă nevalorificate **(D. Constantinescu)** 26
— Perfecționare-creativitate-eficiență **(E. Hancă)** 26
— Analiza valorii. Necesitatea unui sistem cu organizare, atribuții și răspunderi precise **(M. Vencu)** 28
— Posibilități de economisire a materiilor prime și energiei în domeniul construcțiilor de mașini **(D. Rochian, V. Putz)** 30
— Căi simple, accesibile pentru reducerea consumurilor de energie și combustibil **(C. Belei, M. Calotă)** 35
— Termene reduse, producție sporită prin folosirea planificării în rețea **(A. Rusu)** 38
— Diagnoza sistemului întreprindere prin analiza echilibrului financiar **(I. Stancu)** 39
— Conducerea și organizarea activităților de întreținere — corelată cu nivelul dotării cu tehnică nouă **(N. Pavel)** 40
— Intervenții necesare ale organizării pentru utilizarea cît mai rațională a materiilor prime și energiei **(I. Dumbravă)** 41
— Potențialul colectiv de creație orientat asupra obiectivelor de ordin calitativ **(A. Rusu)** 43

Informatică

— Creșterea calității produselor — program. Un obiectiv prioritar în centrele de calcul **(I. Văduva, V. Florescu)** 2
— Sistem modern de programare a producției miniere **(A. Simionescu)** 4
— Optimizarea consumurilor de materiale în construcții **(A. Olaru)** 16
— Organizare și informatică **(V. Negoiță)** 17
— Optimizarea transporturilor, o componentă de bază a economiei moderne **(I. Săndulescu)** 22
— Avantajele unei organizări în flux tehnologic **(N. Costake)** I, II 36, 37
— Unități pilot pentru realizarea unor sisteme de conducere standard pe subramuri **(V. Vrabie)** 33
— Sisteme distribuite pentru prelucrarea automată a datelor **(G. Vladimir)** 40
— Componenta organizatorică a progresului tehnic **(I. Săndulescu)** 44
— O tehnică de conducere care generează eficiență economică **(D. Drafta)** 50
— Tendințe noi în conducerea automată a proceselor de producție **(A. Predoi)** 52

CONSULTAȚII

În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic. Mic dicționar economic

— Întreprinderea socialistă **(V. Cornescu)** 4
— Beneficiul întreprinderii **(Gh. Bistriceanu)** 9
— Consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste **(D. Ciucur)** 19
— Reducerea consumurilor materiale și energetice — factor de bază al dezvoltării economico-sociale **(Gh. Crețoiu)** 20
— Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară **(M. Părăluță)** 20
— Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare **(C. Iuga)** 22

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

— Politica industrială a Partidului Comunist Român **(D. Pugna)** 1
— Politica P.C.R. de dezvoltare a agriculturii **(I. Stănescu)** 2
— Producția de mărfuri în socialism **(P. Iosub)** 3
— Productivitatea muncii **(I. Gavrilă)** 4
— Repartiția după muncă — lege economică a socialismului **(S. Costache)** 5
— Fondurile întreprinderii socialiste. Autogestiunea economico-financiară și trăsăturile ei caracteristice **(M. Mehedințu)** 6
— Prețul și rentabilitatea **(C. Enache)** 7
— Venitul național **(G. Părăianu)** 8
— Fondul național de dezvoltare economico-socială **(N. Nichita)** 9
— Reproducția socialistă **(D. Ciucur)** 10
— Creșterea nivelului de trai — scop suprem al politicii Partidului Comunist Român **(C. Popescu, G. Constantin)** 11
— Economia țărilor socialiste **(V. Bălașa, I. Popescu)** 12
— Esența și formele exploatării capitaliste **(C. Angelescu)** 13
— Imperialismul — stadiul cel mai înalt al capitalismului **(S. Lintaru)** 14
— Criză generală a capitalismului **(N. Dobrotă)** 15
— Lupta pentru independență economică a tinerelor state **(C. Tănase)** 16
— Noua ordine economică internațională, imperativ al contemporaneității **(D. Nițescu)** 17
— România în circuitul economic mondial **(I. Mărgineanu)** 21
— Programul Partidului Comunist Român despre principiile fundamentale ale trecerii la economia societății comuniste **(Gh. Iaver)** 23

TEORII — IDEI

Ideologie, politică, educație

— Politica proprie de edificare a noii orînduiri, expresie a generalului și particularului în construcția socialismului **(M. Părăluță)** 1
— Unitate și diversitate în desfășurarea revoluției socialiste, în opera de edificare a noii orînduiri sociale **(T. Caraciuc)** 6
— Unitatea națională, o milenară aspirație a poporului român **(N. Copoiu)** 3
— Partidul Comunist Român — conducătorul poporului pe drumul socialismului și comunismului **(M. Chioreanu)** 16, 18
— Marea demonstrație din 1 Mai 1939. Contextul intern și internațional **(T. Georgescu)** 17
— Dinamism și creativitate în formarea noilor generații **(I. Soare)** 22
— Educarea și dezvoltarea conștiinței de proprietar socialist **(C. Enache)** I, II 36, 39
— Conștiință socialistă, forță motrice a dezvoltării economico-sociale **(G. Hălășan)** 38
— Învățămîntul — forță de producție a societății **(Gh. Apostol)** I, II, III, IV, V 39, 40, 42, 43, 44
— Politica activă a României consacrată păcii și prieteniei între popoare 46
— Rolul crescînd al clasei muncitoare în condițiile adîncirii democrației socialiste **(C. Nica)** 49
— Noi modalități originale de adîncire a democrației socialiste **(M. Neagu)** 50

Teorie economică. Studii

— Eficiența globală a utilizării calculatoarelor electronice în economia națională **(M. Drăgănescu)** 2, 3
— Conceptul de eficiență economică în lumina perfecționării mecanismului economic **(I. Romănu)** 4
— Considerații privind o industrie de programe pentru calculatoare electronice **(V. Baltac)** 5
— Locul Daciei în economia Imperiului Roman **(H. Daicoviciu)** 6
— Potențialul uman — factor al creșterii economice **(V. Vrabie)** 7
— Funcțiile, locul și eficiența pîrghiilor economico-financiare **(Gh. Dicu, A. M. Lupan, L. Prohammer)** 8
— Istoria învățămîntului economic românesc în lumina unor noi cercetări **(N. N. Constantinescu)** 8

— Elemente de comparație asupra dinamicilor avuției naționale **(L. Turdeanu)** 9
— Inovarea tehnologică și adaptarea profesională a forței de muncă **(Al. Cătană, D. Cătană)** 10
— O concepție modernă de sporire a sistemelor de organizare și conducere a unităților economice **(C. Russu)** 10
— Aspecte ale evoluției informaticii în raport cu dezvoltările tehnologice actuale **(M. Guran)** 11
— Perfecționarea metodologiei de calcul al prețului pentru produsele de tehnică nouă **(A. Giurgiu, V. Beju, F. Coțiu)** 12
— General și particular în procesul modernizării structurii economice în unele țări socialiste **(S. Arsene)** 13
— Descifrarea resorturilor reușitei economice **(M. D. Popescu)** 14
— Pledoarie pentru eficiența conducerii unității economice **(C. Russu)** 14
— Impulsionarea creșterii economice pe calea valorificării superioare a resurselor naturale **(A. M. Vrabie)** 15
— Considerații cu privire la aprecierea gradului de dezvoltare economico-socială a județelor **(Gh. Frățilă)** 17
— Contribuția României la războiul antihitlerist **(I. Adam)** 18
— Mutații ample în dezvoltarea socială a **(Gh. Tomescu)** 19
— Modalități noi de analiză statistică în profil teritorial **(I. Capanu, D. Porojan, P .Wagner)** 19
— Unitatea dintre teorie și practică — principiul perfecționării mecanismului economic. **(A. Negucioiu)** I, II, III, 20, 22, 23
— Probleme actuale ale activității centrelor teritoriale de calcul electronic **(M. Drăgănescu, M. Roșu)** 24
— Consumul direct și cumulat de resurse de muncă de produs. **(V. Răducanu, R. Miron)** 24
— Identitate națională și confluențe în procesul modernizării **(R. Thapar)** 24
— Ipoteze privind acțiunea unor legi economice **(Al. Floareș)** 25
— Economia de energie — principiu fundamental în conceperea și funcționarea sistemului electroenergetic **(C. Costin)** 27
— Economisirea combustibililor și energiei electrice în sisteme de termoficare **(N. Niculescu, N. David, C. Corcodel)** 28
— Considerații privind metodologia de stabilire a prețurilor la noile produse **(V. Beju)** 29
— Mutații înnoitoare fundamentale în structura economico-socială a României **(M. Bulgaru)** I, II, III 29, 30, 31
— Coordonate metodologice ale modelării dezvoltării în profil teritorial **(A. Altăr, R. Stroe)** I, II 30, 31
— Unele probleme privind criteriile definirii stadiului de dezvoltare medie **(I. Trăistaru)** 32
— Laturi calitative în dezvoltarea industrială **(D. Popescu)** 31, 33
— Unele aspecte economice ale rezistenței antihitleriste organizate de Partidul Comunist Român **(I. Adam)** 33
— Fondul național de dezvoltare economico-socială, factor de impulsionare a progresului **(I. Blaga, Gh. Iavăr)** 33
— Teoria economică sub aspectul subdezvoltării și al crizei **(T. Postolache)** 33
— Geneză, trăsături și implicații ale problemei fundamentale a progresului : economisrea energiei **(M. D. Popescu)** 34
— Criza din știința economică burgheză **(T. Postolache)** 34
— Semnificații economice și social-umane ale corelației dintre acumulare și consum **(Gh. Crețoiu)** I, II 34, 35
— Resorturile ritmului înalt de creștere economică și efectele sale economico-sociale **(M. Popescu)** I, II 34, 35
— Cerințe ale utilizării resurselor de forță de muncă în județul Arad **M. Laiu)** I, II 35, 3
— Dialectica dezvoltării economiei politice marxiste **(T. Postolache)** 3
— Despre sistemul categoriilor economice **(T. Postolache)** 3
— Cu privire la sfera de cuprindere a indicatorilor produs social și venit național **(I. Capanu)** 3
— Teoria economică pe calea unui nou salt **(T. Postolache)** 37
— Atenție sporită formării profesionale a cadrelor de economiști cu pregătire medie **(M. Florescu)** 4
— Trăsături noi ale actualei etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate **(Gh. Crețoiu)** 46
— Concepția partidului referitoare la accentuarea rolului factorilor intensivi ai creșterii economice **(M. Popescu)** 46
— Creșterea gradului de ocupare a populației pe fondul dezvoltării multilaterale a economiei naționale **(V. Trebici)** 48
— Adîncirea procesului de omogenizare a societății noastre socialiste **(I. Blaga)** 48
— Esența și obiectivele creșterii economice în socialism **(C. Popescu, H. Dragomirescu)** 51
— Transformarea României într-o țară socialistă mediu dezvoltată (I) **(Gh. Crețoiu)** 52
— Sistematizare — urbanizare și calitatea vieții **(V. Trebici)** 52
— Imperativul adaptării la restricțiile economice. Noi orientări conceptuale și mutații structurale **(M. D. Popescu)** 52

Procesul circular activ

— Problema problemelor : resursele naturale. Cum concepem exploatarea, valorificarea și utilizarea lor rațională (dezbatere) II 1
— Valorificarea integrală a resurselor — criteriu prioritar în acțiunea de sistematizare a teritoriului și localităților **(M. Enache)** 18
— Economisirea energiei — criteriu fundamental în aprecierea creșterii eficienței economice (dezbatere) I, II, III, 20, 21, 22
— Reproiectarea structurii gamei sortotipodimensionale de armături și fitinguri — cale eficace de economisire a energiei pe termen lung **(R. Rădulescu)** 26

Om, tehnică, mediu

— Implicații economice ale tehnicilor și tehnologiilor spațiale **(E. Mândescu)** 4
— Opțiuni pentru o viitoare dezvoltare a turismului **(M. Nițu)** 12
— Efecte ale iluminatului natural asupra proceselor de producție din halele industriale **(C. Cîrțină, V. Crețoiu)** 39
— Posibilități de creștere a producției și eficienței pescuitului oceanic **(N. Nițu, V. Tipa)** 41
— Valorificarea potențialului de cercetare științifică al specialiștilor din producție **(V. Tibea)** 43
— Calculatoarele electronice în slujba mediului ambiant **(V. George)** 45
— Energia solară — o imensă resursă **(T. Șt. Tereteanu)** 50
— Ridicarea calității vieții — finalitate profund umanistă a întregii noastre dezvoltări **(M. Părăluță)** 52
— Miniaturizarea și robotizarea — caracteristici ale producției moderne **(V. Baltac)** 52
— Biotehnologiile — perspective promițătoare pentru economie **(C. A. Cociașu)** 52

Școli, curente, economiști

— Nicolae Iorga — exponent al țelului unității naționale depline a poporului român **(A. Spiridon, E. Meweș-Gheran)** 3
— Mihail Kogălniceanu — unitate între gînd și acțiune în pregătirea Unirii Principatelor **(V. Ionescu)**
— Evoluții în gîndirea despre planificare din țările în curs de dezvoltare **(M. Rozorea, D. Mureșan)** I, II 5, 6
— Repere ale criticii „Capitalismului dependent" în gîndirea economică din America Latină I. II, III, IV, **(M. Nicolaescu)** 7, 8, 11, 12
— Problema agrară reflectată în presa muncitorească și socialistă din România **(G. Macarie, I. Cobzaru, M. Irimia)** I, II 9, 10
— Revenirea keynesismului la forma originară — o ipoteză cu eficacitate neconfirmată **(I. N. Văleanu)** 13, 14
— Contribuții ale lui L. D. Pătrășcanu la dezvoltarea gîndirii economice românești **(V. Iota)** 15, 16
— Evoluții în gîndirea economică din țările în curs de dezvoltare **(I. Bulborea)** 17, 18
— Viziunea socialiștilor români asupra perspectivei sociale a țării **(T. Ionescu)** 19
— Emanciparea economică a națiunii în gîndirea lui D.P. Marțian **(D. Mureșan, M. Rozorea)** 20
— Repere ale gîndirii burgheze privind explicarea ratelor înalte ale inflației **(C. Bichi)** 21
— Categoria de bani în gîndirea economică occidentală **(S. Cerna)** I, II 22, 23
— Repere ale concepției economiștilor din U.R.S.S. privind integrarea cercetării cu producția **(E. Prahoveanu)** I, II 24, 25
— Stephan Ludwig Roth — promotor al unei concepții social-economice avansate **(I. N. Văleanu)** I, II 26, 27
— Unitatea și independența țării — țeluri esențiale ale gîndirii economice progresiste românești **(I. V. Nicolae, D. Mureșan)** I, II, III 28, 29, 30
— Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești **(T. Ionescu)** 31
— Confruntări și tendințe în gîndirea privind dezvoltarea **(S. Sava)** I, II, III 32, 33, 35
— Concepția dezvoltării autentice, autoconcentrate și independente **(S. Sava)** 36
— Ipostaze ale gîndirii economice burgheze **(V. Pilat)** I, II, III 37, 38, 39
— Concepții și orientări latino-americane cu privire la planificarea dezvoltării economico-sociale **(M. Rudăreanu)** I, II 40, 41
— Repere ale unei analize critice asupra societăților multinaționale **(E. Ionescu)** 42
— „Noi economiști" : abstracții sterile cu funcții apologetice **(D. Popescu)** I. II 43, 44
— Premiul Nobel pentru economie 1979 **(S. Sava, E. Ionescu)** 45
— Patriotismul — componentă de seamă a tradițiilor progresiste în gîndirea românească **(I. Bulborea)** I, II, III 48, 49, 50
Entropia și creșterea economică (I) **(R. Moldovan)** 51

Convorbiri economice

— Cheltuielile militare și dezechilibrele, principale obstacole în calea unei dezvoltări sănătoase **(M. Guernier)** 4
— O.N.U., rol central în accelerarea edificării noii ordini economice internaționale **(E. Laszlo)** 9
— Orientări în strategia indiană a dezvoltării **(S. Ghosh)** 14
— Sînt foarte impresionat de creativitatea oamenilor de știință români **(C. Mallmann)** 25
— Știința și tehnologia-componente ale strategiei progresului fiecărei națiuni **(K. Dadzie)** 34
— Imperioasa necesitate a economisirii — concluzie prețioasă a actualului congres mondial al petrolului **(A.R. Martinez)** 37
— Omenirea a intrat în epoca postpetrolieră **(P. Desprairies)** 38
— Direcții noi în cercetarea viitorului **(J. Galtung)** 42
— Interdependențe și restructurări în economia Ungariei **(M. Simai)** 43

ECONOMIE MONDIALĂ

Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale și ale luptei pentru încetarea cursei înarmărilor

— Continuarea și întărirea cursului destinderii și păcii în Europa și întreaga lume — premisă a dezvoltării economice pașnice și amplificării schimburilor **(L. Talpă)** 2
— Reuniunea ministerială a Grupului celor 77 de la Arusha — etapă decisivă în pregătirea UNCTAD V **(D. Iancu)** 6
— Rațiunile și semnificațiile unui cod internațional de conduită pentru transferul de tehnologie **(D. Simion)** 7
— O opțiune de bază pentru viitorul și progresul omenirii : orientarea și utilizarea potențialului științific și tehnic **(N. Chilie)** 8
— Lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale — problemă fundamentală a omenirii **(I. V. Totu)** 9
— Corelația dintre factorii interni și externi în procesul lichidării subdezvoltării **(N. Belli)** I,II 11,12
— Elaborarea codului de conduită a societăților transnaționale **(I. Murgu)** 16
— Îmbunătățirea radicală a sistemului generalizat de preferințe în favoarea țărilor în curs de dezvoltare **(V. Aldea)** 17
— Dezarmarea, sursă a accelerării dezvoltării în vederea reducerii decalajelor **(N. Moraru, Em. Stancu)** 20
— Eliminarea practicilor restrictive din activitatea societăților transnaționale **(A. Constantinescu)** 22
— Intensificarea eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării și edificarea noii ordini — imperativ prioritar al zilelor noastre **(D. Dragomirescu)** 23
— O lume mai bună și mai dreaptă pentru tînăra generație **(Em. Stancu)** 24
— Masă rotundă pe tema instaurării unei noi ordini economice internaționale **(D. Dragomirescu)** 27
— Conferința mondială pentru reforma agrară și dezvoltarea rurală **(D. Dinu)** 27
— Valorificarea bogățiilor oceanului planetar în interesul tuturor popoarelor **(D. Mazilu)** 29
— În pregătirea noii strategii internaționale a dezvoltării **(G. Marin)** 30,31
— Ritmuri de creștere în perspectiva anului 2000 **(A. Vela)** I,II 32,33
— România socialistă, militantă activă pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale **(Gh. Dolgu)** 34
— Rolul esențial al științei și tehnologiei moderne în accelerarea progresului economico-social **(I. Barac, D. Dragomirescu)** 35
— Către un alt tip de dezvoltare în știință și tehnologie **(I. Ionescu-Sisești)** 35
— Contribuție de preț la edificarea securității și cooperării în Europa, la eforturile generale pentru asigurarea păcii și progresului omenirii **(V. Tudoran)** I, II 35,36
— A VI-a Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate : Mesajul președintelui României — expresie a unei politici de pace și colaborare între popoare **(N. Ionescu)** 36
— Premise ale lichidării unor asimetrii flagrante în economia mondială **(M. Chirilă)** 37
— Sesiunea anuală a F.M.I. — B.I.R.D. În dezbatere, principalele probleme ale situației economice și financiare internaționale **(C. Kirițescu)** 41
— Dezarmare-dezvoltare : o relație ce trebuie rezolvată în interesul popoarelor **(L. Talpă)** 43
— Pentru o participare largă și constructivă la edificarea noii ordini internaționale **(Em. Stancu)** 44
— Elaborarea unei strategii privind dezvoltarea agriculturii și soluționarea problemelor alimentației **(D. Comănescu)** 45
— România — militantă activă pentru edificarea unei noi ordini internaționale **(P. Tănăsie)** 47
— Instaurarea noii ordini economice internaționale — coordonată majoră a politicii externe a partidului și statului nostru **(C. Flitan)** 48
— În fața unui nou deceniu al dezvoltării **(A. Vela)** 52

Relații economice internaționale

— 30 de ani de activitate a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc **(P. Nicolae)** 4
— Intensificarea relațiilor comerciale și de cooperare între țările în curs de dezvoltare **(G. Marin)** 10
— Promovarea tehnicii de vîrf, premisă a unei înalte competitivități **(B. Pădure)**. 14
— Restructurări indispensabile pentru accelerarea dezvoltării **(D.A.)** 17
— Intensificarea protecționismului și interesele țărilor în curs de dezvoltare **(V. Aldea)** I, II 18, 19
— Comerțul între țări cu sisteme economice diferite **(D. Simion)** 19
— Cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare **(I. Popescu)** 21
— Dezvoltarea și diversificarea participării României la activitatea C.A.E.R. 25
— Principiul nereciprocității în relațiile comerciale dintre țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate **(V. Aldea)** 38
— Principiul tratamentului preferențial în relațiile comerciale cu țările în curs de dezvoltare : Evoluții noi și perspective **(V. Aldea)** I, II 42, 43
— Un nou capitol de cooperare la nivel european : energia **(A. Niculescu)** 43
— Relațiile economice externe și dezvoltarea economică **(I. Popa)** 49

Economia țărilor socialiste

— Succesele fiecărei țări socialiste, factor hotărîtor în afirmarea superiorității socialismului în lume **(M. Păraluță)** 3, 5
— R.P. Ungară : Coordonate ale politicii de dezvoltare **(Al. Olteanu)** 13
— Realizări și priorități în dezvoltarea economică (1978—1979) **(N. Popov)** 15
— R.S. Cehoslovacă : Priorități în strategia economică **(L. Vițican)** 18
— R.P. Polonă : Accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării **(D. Popescu)** 29
— R.P. Bulgaria : Construcțiile de mașini — temelia progresului tehnic **(V. Popov)** 36
— R.P. Chineză : Crearea premiselor pentru o dezvoltare accelerată **(M. Olteanu)** 39
— R. D. Germană : Accentuarea orientării către dezvoltarea intensivă **(Gh. Drăghici)** 40
— Perfecționarea continuă a mecanismului economic în U.R.S.S. **(V. Belianov)** 44
— R.S.F. Iugoslavia. Opțiuni majore de transformare calitativă a activității economice **(Al. Olteanu)** 48
— Opțiuni și restructurări în dezvoltarea economiei 52

Economia țărilor capitaliste dezvoltate

— Semnificațiile unui an de tulburări monetare în Occident **(C. Kirițescu)** 1
— Ce vestește conjunctura occidentală în 1979 **(N. Pop)** 2
— Monopolurile supranaționale : noi strategii în expansiune **(N.C. Părăluță)** 9,11
— Evoluții contradictorii în balanțele de plăți occidentale **(N. Pop)** 14
— Economia țărilor capitaliste. Între remedii și paleative **(Em. Stancu)** 16
— Spania : Realizări și opțiuni în politica economică **(R. Gheorghiță)** 21
— Economia occidentală : Situația și perspectivele investițiilor de capital **(N. Pop)** 26
— Japonia — direcții și resurse ale progresului **(Em. Stancu)** 41
— Tendințe protecționiste în țările capitaliste dezvoltate **(M. Isărescu, N. Pop)** 50

Documentar, date de prognoză

— Țări capitaliste : aspirații programatice și realizări concrete în economisirea energiei **(N. Popov)** 3
— Condiția copilului în lumea contemporană **(D. Dragomirescu)** 7
— Sistemul generalizat de preferințe în favoarea țărilor în curs de dezvoltare **(V. Aldea)** 13
— Țări africane pe calea progresului economic și social : Jamahiria Arabă Libiană Populară Socialistă **(C. Munteanu)** 14
— Republica Gaboneză **(L. Rădulescu)** 14
— Republica Populară Angola **(M. Frîncu)** 14
— Republica Zambia. Republica Populară Mozambic **(M. Frîncu)** 15
— Republica Burundi **(V. Hupoiu)** 16
— Republica Democrată Sudan **(C. Munteanu)** 16
— Strategii ale dezvoltării în America Latină **(G. Marin, O. Bărbulescu)** 23
— Cărbunele — noi perspective pentru o veche resursă **(I. Predoi)** 24
— Problema energetică : preocupări imediate și imperativul viitorului **(N. Popov)** 25
— Fondul comun de finanțare a obiectivelor programului integrat pentru produse de bază **(I. Ilie)** 26
— Preocupări pentru atenuarea efectelor crizei energetice **(N. Pop)** 27
— Africa : necesități și oportunități de accelerare a dezvoltării economice **(G. Marin)** 28
— Meteorologia spațială, factor de modificare a raportului dintre om și climă **(E. Mândescu)** 28
— Siria : Repere ale dezvoltării economice **(S. Gioga)** 29
— Responsabilitate în valorificarea unei importante surse energetice : gazele naturale **(R. Bălănescu, Em. Stancu)** 31
— Valorificarea cărbunelui — o problemă mondială **(D. Dragomirescu)** 33
— Al 10-lea Congres mondial al petrolului **(D. Dragomirescu)** 36
— Petrolul în slujba păcii, pentru progresul omenirii 38
— Evoluții și restructurări în construcțiile navale **(I. Barac)** 38
— Surse noi de energie pe traiectoria identificare — utilizare **(M. Pop)** 39
— Contribuții la pregătirea noii strategii internaționale a dezvoltării **(G. Marin)** 40
— Deșeurile toxice — un pericol pentru mediul înconjurător **(N.I.)** 40
— În dezbatere, principalele probleme ale situației economice și financiare internaționale **(C. Kirițescu)** 41
— Marea prăbușire. O filă de istorie în evoluția sinuoasă a capitalismului contemporan **(C. Kirițescu)** 42
— Situația energetică prin prisma raportului B.I.R.D. asupra dezvoltării mondiale **(D. Dragomirescu)** 44
— Conferința general-europeană asupra protecției mediului înconjurător **(I. Maxim)** 45
— Restructurări în industrie și ocuparea forței de muncă **(N.P.)** 50
— Datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare **(D. Dragomirescu)** 51
— Calendarul evenimentelor internaționale 1979 (I, II) 51,52
— Interdependențe între creștere — resurse — mediu 52

Alte rubrici

Comentariu la un grafic ; Cititorii au cuvîntul ; Recenzii ; Fișe ; Tendințe — conjuncturi ; Orientări în dezvoltarea economică ; Evoluții monetare ; Statistică internațională ; Ipoteze — previziuni ; Mondorama ; Curier ; Glosar.

Revista ECONOMICĂ

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 52 din 28 decembrie 1979

— Însemne ale unei viguroase deveniri **(dr. Dan Popescu)** 1

ROMÂNIA DECENIULUI 9

— Transformarea României într-o țară socialistă mediu dezvoltată (I) **(prof. dr. Gheorghe Crețoiu)** 2
— Semnificații social-umane ale dezvoltării echilibrate în profil teritorial **(prof. dr. Vasile Cucu)** 4
— Sistematizare — urbanizare și calitatea vieții **(prof. dr. Vladimir Trebici)** 6
— Satul românesc pe traiectoria civilizației socialiste **(dr. Maria Stănescu, Constantin Ciutacu)** 8
— Ridicarea calității vieții — finalitate profund umanistă a întregii noastre dezvoltări **(prof. dr. Mihai Părăluță)** 11
— Un deceniu în care vor spori substanțial confortul și civilizația urbană **(dr. Gheorghe Teodorașcu, dr. Ioan Georgescu)** 13

DESCHIDERI SPRE VIITOR

— Imperativul adaptării la restricțiile economice. Noi orientări conceptuale și mutații structurale **(dr. Maria D. Popescu)** 15
— Energiile neconvenționale în competiție cu cele clasice **(dr. Mihai G. M. Pop)** 18
— Tendințe noi în conducerea automată a proceselor de producție **(A. Predoi)** 20
— Miniaturizarea și robotizarea — caracteristici ale producției moderne **(dr. ing. Vasile Baltac)** 22
— Biotehnologiile — perspective promițătoare pentru economie **(Corneliu Anton Cociașu)** 24
— Știința și tehnologia în slujba dezvoltării 26
— Șantier editorial 1980 28
— Dinamica ideilor 30

— Calendarul evenimentelor internaționale 1979 (II). România — o politică activă în slujba păcii și cooperării. 31

PROGNOZE • TENDINȚE • ORIENTĂRI

— În fața unui nou deceniu al dezvoltării **(dr. Andrei Vela)** 33
— Interdependențe între creștere-resurse-mediu 3
— Țări socialiste. Opțiuni și restructurări în dezvoltarea economiei 38

IN THIS ISSUE

— Romania's transformation into a socialist country of medium development level (I) **(Prof. Dr. Gheorghe Crețoiu)** 2
— Systemising, town planning and life quality **(Prof. Dr. Vladimir Trebici)** 6
— The imperative of adaptation to the economic restrictions. New conceptual orientations and structural mutations **(Dr. Maria D. Popescu)** 15
— Editorial workshop — 1980 28
— International events' calendar 1979 (II). Romania — an active policy for peace and cooperation 31
— Facing a new decade of development **(Dr. Andrei Vela)** 33
— The socialist countries. Options and reshaping in developing the economy 38

DANS LE NUMÉRO

— La transformation de la Roumanie dans un pays socialiste moyennement développé (I) **(prof. dr. Gheorghe Crețoiu)** 2
— La sistématisation, l'urbanisation et la qualité de la vie **(prof. dr. Vladimir Trebici)** 6
— L'impératif de l'adaptation aux restrictions économiques. Nouvelles orientations conceptuelles et mutations structurelles **(dr. Maria D. Popescu)** 15
— Chantier éditorial 1980 28
— Le calendrier des événements internationaux 1979 (II). La Roumanie — une politique active au service de la paix et de la coopération 31
— Devant une nouvelle Décennie du développement **(dr. Andrei Vela)** 33
— Pays socialistes. Options et changements structurels dans le développement de l'économie 38

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Превращение Румынии в среднеразвитую социалистическую страну (I **(проф. др. Георге Крецою)** 2
— Систематизация-урбанизация и качество жизни **(проф. др. Владимир Требич)** 6
— Повелительное требование адаптации к экономическим ... чеиичм. Новые идейные ориентации и структурные сдвиги **(др. Мария Д. Попеску)** 15
— По издательствам в 1980 г. 28
— Календарь международных событий 1979 (II). Румыния — активная политика на службе мира и сотрудничества 31
— Перед новым десятилетием развития **(др. Андре Вела)** 33
— Социалистические страны. Опгации и структурные сдвиги в развитии экономики 38

REDACȚIA „REVISTEI ECONOMICE" UREAZĂ TUTUROR CITITORILOR ȘI COLABORATORILOR SĂI LA MULȚI ANI 1980!

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

O SUGESTIE, UN CADOU —

UN RADIORECEPTOR

PORTABIL !

● Buletine de știri ● Buletine meteo-rutiere ● Emisiuni economice ● Emisiuni pentru copii și tineret ● Muzică populară, ușoară, simfonică ● Emisiuni de divertisment ● Teatru la microfon.

Pe scurt... de toate pentru toți vă oferă aparatul de radio. Dar dacă ați avea un radioreceptor portabil, ați avea mai mult decît un prieten instruit și agreabil, ați avea un prieten nedespărțit.

În magazinele comerțului de stat vă așteaptă 9 tipuri de radioreceptoare portabile :

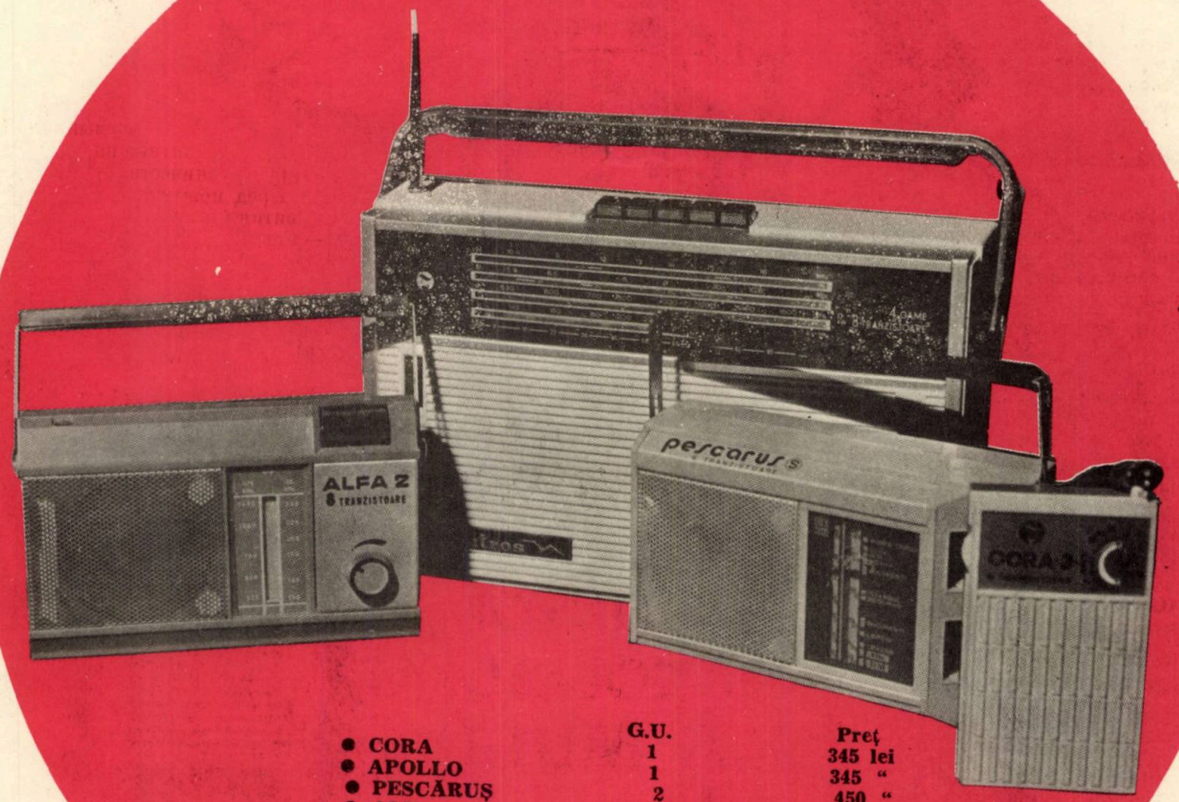

	G.U.	Preț
● CORA	1	345 lei
● APOLLO	1	345 "
● PESCĂRUȘ	2	450 "
● ALFA	2	500 "
● COSMOS	3	645—740 "
● ALBATROS	4	800 "
● JUPITER	4	845 "
● MADRIGAL	4	1 150 "
● GLORIA	4	1 450 "

Radioreceptoarele portabile se vînd și cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 20%.

REVELIONUL '80, PE ECRANELE DUMNEAVOASTRĂ!

CONDIȚII OPTIME DE VIZIBILITATE ȘI AUDIȚIE ASIGURĂ ORICARE MODEL, DIN FAMILIA DE TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

Datorită stabilizatorului incorporat, aceste televizoare funcționează normal chiar și la variații mari ale tensiunii de rețea. Complet tranzistorizate, televizoarele cu circuite integrate au fiabilitate mărită. Consumul lor de energie electrică este redus cu 33%. Termenul de garanție pentru buna funcționare a aparatelor din familia televizoarelor cu circuite integrate este majorat la 18 luni.

Magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat vă oferă spre alegere următoarele tipuri de televizoare cu circuite integrate :

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm.)	Preț (lei)	Aconto (15%)	Valoarea ratei lunare (24 rate)
SPORT	31	3 000	450	106
OLT	44	2 920	438	103
SNAGOV	47	2 920	438	103
SIRIUS	50	3 050	457	108
SIRIUS	50	3 100	465	110
DIAMANT	61	3 600	540	128
LUX	65	4 000	600	142

1980 JAN 8

Noul dumneavoastră televizor va fi, desigur, un televizor cu circuite integrate pentru că este realizat în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial.